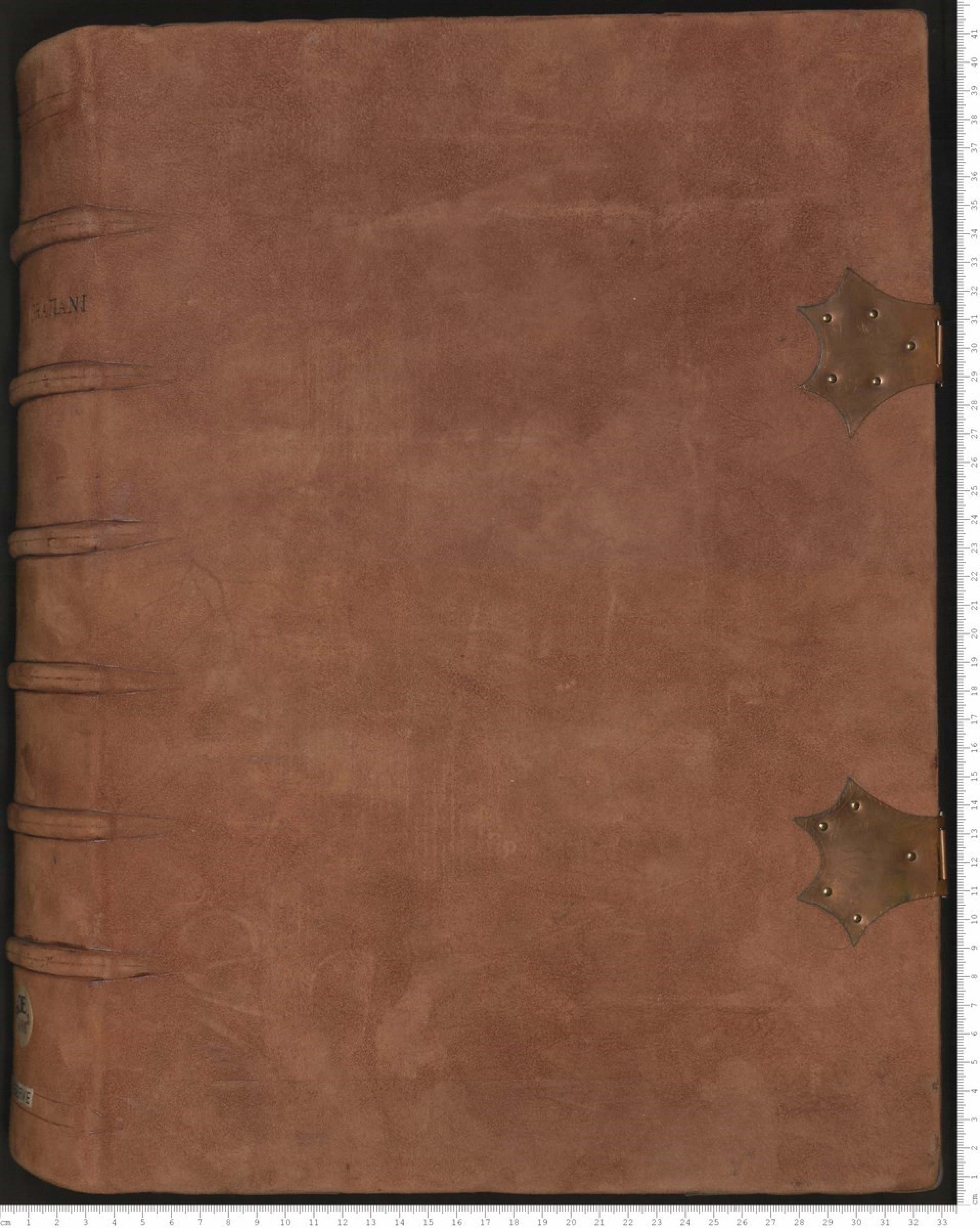
DECRETUM GRATIANI

Quoniā nouis supueniētib⁹ causis: nouis est remedijs suc currēdū. Idcirco ego Bartholome⁹ brixiensis ɔfidens de magnificentia creatoris: apparatū decretoꝝ duxi in meli⁹ re formādū: nō detrahendo alicui: nec attribuēdo mihi glosas q̄s nō feci: sed supplendo defectū solūmodo: vbi correctio necessaria vide batur: vel ꝓpter subtractionē decretaliū ⁊ diminutionē casuū: dē: vel ꝓpter iura q̄ supuenerunt denouo. Interdū etiā solutiōes interposui: q̄ ꝑtermisse fuerant a Jobe. Hoc feci ad honorē oīpotētis dei ⁊ ecclesie romāe: ⁊ ad cōez vtilitatē omniū studentiuꝫ in iure canonico. Bartho.

a Humanū genus. Tractaturus gratianus ō iure canonico: primo incipit a simplicioribus ſm naturam. s. a iure naturali qd̄ ātiqui⁹ et digni⁹ est. cepit ei ab ipsa ratiōali creatura. vt insti. de re. diui. §. cōmodi⁹. Assignat q̄ multas differentias iuris naturalis ad alia iura vsq̄ ad. xv. di. i qua aggredit̄ principale ꝓpositū de iure canonico originē eius assignans.

b Duobus. signat̄ ɔ̄rium. j. xvi. di. duo. sed illis duob⁹ regit̄ tāq̄ auctoribus: istis tanq̄ instrumētis.　c Naturali. i. diuino.

d Moribus. i. ɔsuetudinario iure: vel etiaꝫ iure humano: siue scripto siue nō scripto. xxv. q. ij. institutionis.

e Vult. sed nōne ego volo q̄ alter det mihi rē suā: nō tñ ego volo ei dare rez meā. Expone ergo vult. i. debet velle. ⁊ sic exponit̄ ibi. habe charitatez ⁊ fac qd̄ vis. ⁊ sic exponit̄ lex. ff. de solu. l. i. vel expone iubet̄. i. ɔsulitur. sic ecōuerso ṽbum rogandi: ꝓ ṽbo ꝑcipiendi ponitur. xi. q. iij. rogo.

f Prohibet̄. nunq̄ inuenim⁹ exp̄sse ꝓhibituꝫ in lege vel in euāgelio nisi ꝑ quandā ɔsequentiā. Nā vbi vnū ɔ̄rioꝝ ꝑcipitur: ꝑ cōsequens aliud ꝓhibet̄. sic vbi aliquid iudicat̄ meū esse ꝑ consequens iudicat̄ tuum non esse. vt. ff. de pcura. pomponius. §. ij.

g Inferre. sed nōne iudex vult inferre mortē reo: sed tñ non vult vt sibi mors inferat̄. sed dic q̄ iudex non infligit mortē sed lex. vt. xxiij. q. v. homicidas. ⁊ c. cū homo. vel intelligas hec oīa de operib⁹ misericordie: ad que quilibet tenet̄. vt. lxxxvi. di. non satis. Jo.

h In euangelio. matthei.　i Vultis. i. debetis velle.

k Hoc est enī. i. in his consistit. sic ponit̄ ibi: deuꝫ time ⁊ mandata eius obserua. hoc est omnis homo.

l Hinc. ad ꝓbandam diuisionem supradictam.

m Omnes leges. i. omnis lex. ⁊ ponit̄ plurale ꝓ singulari. si enī demonstrares duas leges: vnā diuinā ⁊ aliam humanā: nō potest vere dici: iste leges aut sunt humane aut diuine. ⁊ valet talis interpretatio in rescriptis q̄nq̄ cū ita scribit̄: si ista vera sunt. i. si hoc est vex: ⁊ si illud verū est. sic ex̄ de appel. significauit. in fi. ⁊ ex̄. de ꝓben. cum iā dudū. ⁊ ex̄ de rescrip. ex parte. sic. j. ij. q. i. in ꝑmis. ⁊. ff. de condi. ⁊ demon. falsa. ⁊. ff. de statu homi. summa.

n Discrepāt. nō tñ sunt ɔ̄rie. nā transire ꝑ agruꝫ alienū diuina lex ꝑmittit: humana ꝓhibet. sed ꝓhibitio ⁊ ꝑmissio nō sunt ɔ̄ria. nam dn̄s ꝑmittit vxorē infidelē dimitti: apl̄s ꝓhibet. vt. xxviij. q. i. iā nūc.

o Alijs. vt. j. xij. distin. illa. ⁊. j. xxxi. distinc. placuit.

p Alienum. sꝫ nō/ ne iure naturali oīa sunt cōia: vt. j. c. ius naturale. ⁊. j. di. viij q̄ iure. non ergo aliq̄s ager alienus est: ideo expone alienū. i. q̄ est alien⁹ modo.

q Fas est. i. equuꝫ est. qn̄ subest causa ⁊ innoxius est trāsit⁹: vt. xxiij. q. ij. c. vlti. Itē iure diuino licitū ē comedere vuas in agro alterius: sed nō exportare: contere spicas ⁊ comedere licituꝫ est. vi. q. iij. c. i. sꝫ non mittere falcē. vt. j. de ɔse. di. v. discipulos. sed lꝫ sit equū iure diuino tñ non est ius. i. ius non dat ciuilē actionē. Vbi enī aliquid mihi ꝓdest ⁊ tibi nō nocet equū est vt mihi nō ꝓhibeas: lꝫ ius ibi ōficiat. vt. ff de aqua plu. arcē. in sūma. §. iteꝫ varus. Transire tñ ꝑ agrū alienū lꝫ in casibus sc꞉ si seruitutē debeat: vt. C. ō serui. per agrū. Itē si thesauꝫ suū q̄s vult effodere. ff. ad exhibē. thesaurus. in fi. Itē si glans mea decidit in agrū tuū. ff. ō glan. legen. l. vnica. ⁊ dū quero hoīeꝫ fugitiuū. ff. de ser. fugi. diuus. ⁊ in alio casu. xxiij. q. ij. c. vl. Item dū via publica destructa est: vt. ff. queād. ser. amit. si locus. §. vl. Jo.

r Ius generale. q꞉ iustuꝫ est. nec iudex dicit̄ nisi iustus sit. vt. xxiij. q. ij. c. i. q̄nq̄ est aliqd̄ ius qd̄ nō est equū nec iustuꝫ: vt si alicui⁹ vxor adulterat̄ q̄ ille nō possit ꝓmoueri: vt. xxxiiij. di. si cuius. qd̄ intelligo si ille postea cognouerit eā. q꞉ sine culpa sua puniri nō dꝫ: vt. xvi. q. vij. inuentū. Itē equū ⁊ iustū est vt nemo cū alteri⁹ iactura locupletet̄. vt ex̄ de penis. suaꝫ. ⁊. ff. de ɔdi. inde. nā hoc. ⁊ tñ ɔ̄ illam eq̄tatem inducta est vsucapio siue ꝑscriptio. Itē iniquū est vt vnus puniat̄ ꝓ alio: q꞉ nō debet vltra ꝓgredi pena q̄ reperiatur delictū: vt extra de his que fi. a maio. par. ca. q̄suit. tñ ɔ̄ hāc eq̄tatē multa iura loquunt̄: vt. i. q. iiij. §. itē peccato achor. ⁊. vi. q. i. §. veruꝫ. ⁊ ex̄ de spon. nō est nobis. Sꝫ dic q̄ in oībus talibus ex causa ⁊ ꝓ bono pacis vel publico inducit̄ q̄nq̄ rigor ɔ̄ naturalē equitatē. q̄nq̄ tñ sine ratione inducitur rigor contra equitatem. ⁊ hoc solum ꝓ ratione sufficit q̄ ita scriptū est: vt. ff. qui ⁊ a qui. manu. libe. non fi. l. ꝓspexit.

s Lex est ⁊c.

t Mos est longa. Quā ɔsuetudinē dicis esse longaꝫ: vel q̄t vices dicitis inducere ɔsuetudinē. nūq̄d illud qd̄ bis factū ē. vt. xxv. q. ij. ita nos. vel illā que ter facta est: vt ex̄ de elec. venerabilē. in fi. vel illā q̄ sepi⁹ q̄ ter est facta: vt ex̄ de cau. pos. ⁊ ꝓprie. cū ecclesia sutrina. vel illā que decies facta est sicut longa ꝑscriptio dicit̄ q̄ est. x. annoꝝ: vt. C. de ꝑscrip. lon. tem. ꝑ totum. vel illā cuius nō extat memoria: vt. iij. q. vi. h̄ quippe. ff. de aqua quoti. hoc iure. §. ductus aque. Dici ɔsueuit q̄ in criminalib⁹ due vices inducant cōsuetudinē: sed in alijs tres nō sufficiunt. C. de epi. audiē. l. iij. in fi. Jo. Hoc

In nomine sancte ⁊ indiuidue trinitatis. Incipit concordia discordantiū canonum: ac primū de iure constitutionis nature ⁊ humane. Rubrica.

Distinctio prima.

Humanuꝫ genus[a] duobus[b] regitur: naturali[c] videlicet iure: et moribus[d]. Jus naturale ē quod in lege ⁊ in euangelio continetur: quo quisq̄ iubet̄ alii facere qd̄ sibi vult[e] fieri ⁊ ꝓhibetur[f] alii inferre[g] quod sibi nolit fieri. Vn̄ christus in euāgelio[h]. Omnia quecunq̄ vultis[i] vt faciant vobis homines: et vos eadē facite illis. Hoc est enim[k] lex et ꝓphete. Hinc[l] Jsidorus in q̄nto libro ethymologiaruꝫ ait. Diuine leges natura: humane moribus constant

Omnes leges[m] aut diuine sūt aut humane. diuine: natura humane moribus constant. Ideoq̄ he discrepant[n]: quoniā alie aliis[o] gētibus placēt. Fas lex diuina est: ius lex humana. Trāsire ꝑ agrum alienuꝫ[p] fas est[q]: ius non est:

Ex his verbis hui⁹ auctoritatis euidenter datur intelligi in quo differāt inter se lex diuina ⁊ humana: cū omne qd̄ fas est: noīe diuine vel naturalis legis accipiat̄. nomine vero legis hūane mores iure ɔscripti ⁊ traditi intelligantur. Est aūt ius generale nomē multas sub se continens species. Unde in codeꝫ libro ethymologiarum Jsidorus ait.

Jus genus: lex autem species eius est.

Ius[r] generale nomē est: lex aūt iuris est species. Jus aūt est dictum q꞉ iustum est. Omne autē ius legibus ⁊ moribus constat. Quid sit lex.

Lex est[s] constitutio scripta

Quid sit mos.

Mos est longa[t] consuetudo de mo

teneas p certo ꝙ ſm ius canonicū non valet ꝯſuetudo: niſi preſcripta ſit ⁊ rationabilis. vt extra de conſue. c. vl. Bartholomeus.

v De moribus. hec deſcriptio dupliciter videt̄ incōueniēs: ⁊ q2 idē poni/tur in deſcriptiōe qd̄ in deſcripto: ⁊ q2 idē ponit̄ p ſpecie ⁊ genere. ſ3 dic ꝙ aliter ſumit̄ h̄ hoc nomen mos: ⁊ aliter hoc nomē moribus: ⁊ aliter hoc no/men ꝯſuetudo. h̄ nomē mos ſumit̄ p iure nō ſcripto. ſed h̄ nomē ꝯſuetudo: ſu/mitur generaliter p iure ſcripto ⁊ nō ſcri/pto: vt. j. c. pxi. ſed h̄ nomē morib⁹ ſumit̄ hic p frequentibus actibus hominum.

Conſuetudo. in/ſtitutū. videt̄ hic manifeſte ꝙ plures vices nō ſufficiunt ad hoc vt aliq̄d di/catur ꝯſuetudo: niſi inſtitutū ſit ꝙ illud p ꝯſuetudine āmo/do ſeruet̄. nā pōt eē ꝙ ex gratia vel tole/rantia h̄ ſepius per/miſſum ſit: vt ex̄ de ver. ſig. abbate. ⁊. x. q. iij. q2 cognouim⁹. vñ l3 aliq̄d ſepi⁹ fa/ctū ſit: niſi eo aīo fa/ctū ſit vt in poſteru3 fieret: etiā ſi ſuo iure id faceret: tal' vſus nō dicit̄ vſus: vt. ff. de iti. actuq3 priua. l. i. §. iulianus recte ait. ⁊. l. vlt. Itē alia rōne p3 ꝙ ſole vices nō inducunt ꝯſuetudinē: q2 l3 plu/ribus vicib⁹ aliq̄d iudicatū ſit: nō ideo i poſte2 ita iudicatū eſt: q2 nō exem/plis ſ3 legib⁹ eſt iudicandū: vt. C. de ſen. ⁊ inter. nemo. ſ3 ſm ꝯſuetudinē be/ne iudicat̄. vt extra de eo q̄ mit. in poſ. cū veniſſent. xij. di. illa. ⁊. xxxij. di. pla/cuit. Itē multa alia requirunt̄ ad h̄ vt aliquid dicat̄ ꝯſuetudo. vt dicem⁹. j. di. viij. fruſtra.

y Cū deficit. hic videt̄ ꝙ tunc demū recurrēdū eſt ad ꝯſuetudinē cū lex deficit. ⁊ ſic eſt ar. ꝙ nunq̄ ſm ꝯſuetudinē eſt iudicandu3 ſi ius ꝯtrium pcipiat: ⁊ ar. j. xi. di. ꝯſuetudinis. ⁊. c. ꝯſequēs. ⁊. j. di. viij. n cō/ſuetudinē. ⁊. c. ꝯſuetudo. ⁊ ex̄ de ſentē. ⁊ re iudi. cū cā. ⁊ ex̄ de fo. cōpe. quod clericis. ꝯ. ꝙ nō ſm ꝯſuetudinē: ſ3 ſm iura eſt iudicādū. vt. ff. de ſepul. vio. l. iij. §. diu⁹. ſm h̄ multa occurrūt ꝯtria: vt. j. di. xxxij. placuit. ⁊ ex̄ de eo q̄ mit. in poſ. cū veniſſent. ⁊ extra de cog. ſpi. ſup eo. ⁊ ex̄ de arbi. dilecti. ⁊ ex̄ de cō/ſuetu. c. ij. ⁊ ex̄ de teſti. c. ad hec. Ex omibus iſtis habet̄ ꝙ ꝯſuetudini ſtat̄ ꝯ ius ſcriptum. Solutionē aūt iſti⁹ qñ ꝯſuetudo p̄iudicet iuri: dicem⁹. j. viij. di. c. fruſtra. Jo. Hoc tene ꝙ ꝯſuetudo rōabilis ⁊ p̄ſcripta: iuri p̄ſcripto p̄/iudicat: ita mihi videt̄: vt ex̄ de ꝯſue. c. vlt. etiā ſi alia nō interueniant d̄ qui/bus facit mētiōe3 Jo. in illo. c. fruſtra. B. S3 ad quā ꝯſuetudinē dicis re/currendū: an ad ꝯſuetudinē terre an ad romanā ꝯſuetudinē: an ad ꝯſuetu/dinē loci vbi ꝯtractum fuit: an ad ꝯſuetudinē vicina2 ꝓuincia2. videt̄ ad cō/ſuetudinē romanā: vt. j. xi. di. c. vl. inſti. de ſatiſ. §. vlt. ecōtra videt̄ ꝙ ad cō/ſuetudinē loci: vt. xij. di. illa. ⁊. C. de edif. priua. an in totū. ⁊ iura p̄alleg. ad h̄ inducas. ad h̄ dico ꝙ iudex marie delegat⁹ p̄ ſm canones iudicabit. defi/cientib⁹ canonib⁹ iudicet ſm leges: vt ex̄ de no. ope. nū. intelleximꝰ. ⁊. j. di. x. ſi in adiutoriū. deficiente oī iure pcedat̄ ad generalē ꝯſuetudinē: vel etiā particularē cū defuerit generalis. l3 q̄dam tūc dicāt recurrēdū ad ꝯſuetudi/nē romanā. deficiente iure ⁊ cōſuetudine: pcedat de ſilibus ad ſilia: vt. xx. di. de quib⁹. ff. de legi. l. nō pñt. oībus deficientib⁹ ad romanā ꝯſuetudinē pcedat̄: vt. ff. de legi. ⁊ cō. de q̄bus. in prin. licet ſit ar. ꝙ ad ꝯſuetudinē vici/narū ꝓuinciarum ſit recurrendum. vt ex̄ de cenſi. ſuper eo.

z Ratione. ar. ꝙ deficiēte lege vel canone pōt allegari rō: vt. xix. di. ſi ro/mano2. ⁊ di. viij. fruſtra.

a Quod religioni. multa eñ ſunt ꝯ ra/tionē tñ congruūt religioni: vt virginem peperiſſe.

b Quod diſcipline. q2 l3 p̄latus de rōne poſſit coercere ſubditū delinquē/tem: tñ diſciplinate tenet̄ ipſu3 coercere vt ꝓficiat ei ad ſalutē. vt. xlv. di. cū beatus.

c Quod ſaluti. l3 ratio ſit ꝙ homo debeat perſequi inimi/cum, tamen non ꝓficiat hoc ad ſalutem.

ribus[v] tantummodo tractat.

Quid ſit conſuetudo.

Conſuetudo[x] aūt eſt ius quoddam moribus inſtitutū: qd̄ p lege ſuſcipitur cū[y] d̄ficit lex: nec differt an ſcriptura: an rōne ꝯſiſtat: qm̄ ⁊ legē rō ꝯmēdat. Porro ſi rōne[z] lex cōſiſtat: lex erit oē iā qd̄ ex rōne cōſtiterit dūtaxat: qd̄ religioni[a] cō/ueniat: qd̄ diſcipline[b] ꝯgruat: quod ſalu/ti[c] ꝓficiat. Vocat̄ aūt cōſuetudo quod in cōi ē vſu. Cū itaq3 dicit̄ nō differt vtrū cōſuetudo ſcriptura: an rōe ꝯſiſtat apparet ꝙ cōſuetudo eſt parti redacta in ſcriptis: parti3 morib⁹ tm̄ vtentiū eſt reſeruata: q̄ in ſcriptis redacta eſt: cōſti/tutio ſiue ius vocat̄: q̄ vero i ſcriptis re/dacta nō eſt: generali noīe ꝯſuetudo vi/delicet appellatur. Eſt ⁊ alia diuiſio iu/ris: vt in code3 libro teſtatur Iſydo. ita dicens.

Que ſunt ſpecies iuris.

Ius autē aut naturale eſt: aut ciuile aut gentium.

Quid ſit ius naturale.

Ius naturale[d] ē cōe omniū nationū: eo ꝙ vbiq3 inſtinctu nature nō cōſtitu/tiōe habetur aliq̄: vt viri ⁊ femine ꝯiun/ctio[e]: liberorū ſucceſſio[f]: ⁊ puerorū edu/catio[g]: cōis[h] omniū poſſeſſio: ⁊ omniu3 vna libertas: acq̄ſitio eorū q̄ celo terra mariq3 capiūtur[i]. Itē[k] depoſite rei vl' cō/mēdate[l] pecunie reſtitutio: violētie per vim[m] repulſio. Nā hoc aut ſi q̄d huic ſi/mile eſt nūq̄3 iniuſtū: ſed naturale equū q3 habetur.

Quid ſit ius ciuile.

Ius ciuile eſt qd̄ q̄ſq3 popul⁹ vel ci/uitas[n] ſibi ꝓpriū: diuina hūanaq3[o] cau/ſa conſtituit.

Quid ſit ius gentium.

Ius gentiū eſt ſediū[p] occupatio: edi/ficatio: mūitio: bella: captiuitates: ſui/tutes[q]: poſtliminia[r]: federa pacis: indu/cie legatorū[s] nō violandorū religio: cō/nubia inter alienigenas[t] ꝓhibita: hoc inde ius gentium appellatur: q2 eo iure oēs fere gētes vtūtur.

Quid ſit ius militare.

Ius militare: eſt belli inferen/di ſolēnitas: federis[v] faciēdiq3 nex⁹ ſigno dato egreſſio in hoſtē: vel pugne cōmiſſio. Itē ſigno dato receptio. Ite3 flagitii militaris diſciplina: ſi loc⁹ deſe/ratur[x]. Itē ſtipendiorū modus[y]: digni/tatū[z] gradus: p̄miorū honor: veluti cu3

Ius naturale. Ad intelligentiā iſto2 no. ꝙ natura multis modis dicit̄. q̄nq3 dicit̄ natura vis inſita reb⁹ ſimilia de ſimilib⁹ ꝓcreās. Scd̄o mō dicit̄ natura quidā ſtimul⁹ ſeu inſtinct⁹ nature ex ſenſua/litate ꝓueniens ad appetendū vel ad ꝓcreandū vel ad educandu3. xxxij. q. v. horrēdus. ff. de ven. inſpi. l. i. §. ius naturale. inſti. de iure natu. gē. ⁊ ci. in prin. Tertio mō dicit̄ inſtinct⁹ na/ture ex rōe ꝓueniēs. ⁊ ius ex tali natu/ra ꝓueniēs: dicit̄ natura/lis equitas. ⁊ ſm hocius naturale di/citur omnia cōia. i. cōmu/nicanda tpe neceſſitatis: vt. xlvij. di. ſi/cut. Quarto mō dicit̄ ius naturale p̄ce/pta natura/lia. h̄ eſt: non furtū facias. Non mecha/beris. xxxij. q. vij. q̄d adul/terio. inſti. d̄ ob. q̄ ex deli. na. circa p̄n. ⁊ oē ius diui/nū d̄r natura/le ius. ⁊ ſm iſtud ius ſiſr oīa dicunt̄ cōia. i. cōicāda. bene eñ fuit aliquid ꝓpriū de iure diuino. nā ipſi ade fuit dictū. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo. ⁊ alibi. Nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui. Siſr ius ciuile d̄r va/rijs modis. q̄nq3 dicit̄ ius ciuile illud ius qd̄ nō eſt naturale vel ius gentiū. ſm h̄ ius canonicū dicit̄ ius ciuile ſ3 ꝙ hic ſumit̄. Scd̄o mō dicit̄ ius ciuile oē illud. qd̄ nō eſt canonicū ius. Tertio mō ius ciui/le dicit̄ lex. xij. tabu. ff. de ori. iu. l. ij. §. exactis. Quarto mō dicit̄ ius ciuile ad differentiā iuris p̄to2ij. Jo.

e Cōiunctio. ſi intelli/gas de ꝯiunctiōe corpo2. ſ3 h̄ eſt ius naturale ꝓueniens ex ſenſuali/tate. ſi intelligas de ꝯiunctiōe animo2: eſt ius naturale ex rōne pro/ueniens. ex̄ de biga. debitū.

f Succeſſio. nō intellige de ſuc/ceſſiōe que ſit p hereditatē: cū illa nō ſit naturalis: ſ3 de ſucceſſiōe p carnis ꝓpaginē. vel etia3 intelligi pōt de illa qua liberi iure nature ſuccedūt parentibus. ff. vñ li. l. i. ⁊. l. ſcripto. §. non ſic.

g Et educatio. patres eñ theſaurizant filijs: nō filij parentib⁹. vt. xvi. q. i. p̄dicato2. ſiſr filius patrē egentē cogit̄ alere. xxij. q. iiij. inter. ⁊. C. de alen. li. l. i. ⁊. ij. ⁊ in caſu mater filiū ⁊ libert⁹ patronū: vt. ff. d̄ li. agno. ſi q̄s. ⁊. §. ſolēt.

h Cōis omniū. i. nihil erat ꝓpriū ali/cui iure diuino. vel dic cōis. i. cōicanda tpe neceſſitatis. vt. xlvij. di. ſicut. nā etiā ſm legē romanā tpe pıculi cibaria marie erant cōia: vt ff. ad. l. rod. l. ij. §. cū in eadē naue. in fi. xij. q. i. dilectiſſimis.

i Capiunt̄. h̄ eñ ⁊ alia q̄ in nulli⁹ bonis ſunt cedūt occupāti: vt in/ſtitu. de re. diui. §. fere.

k Itē depoſite. fallit in duob⁹ caſib⁹ vt. j. xxij. q. ij. c. ne q̄s. ⁊ ſi dñs ⁊ deponēs ſimul petūt rē poti⁹ reſtitui/tur dño. vt. ff. depo. bona fides.

l Cōmendate. cōmendare idē eſt qd̄ deponere: vt. ff. depo. luci⁹ titius.

m Per vim. qd̄ cuilibet l3: vt. ff. de iuſti. ⁊ iu. vt vim. in fi. ex̄ de ſen. exc. c. iij. §. ſi vero in fi. de illa materia habes no. xxiij. q. i. in ſūma. Joh.

Ius ciuile. vel ciuitas. ſic aliqua eccl'ia ius ſibi ſtatuit. vt. j. di. xi. catholica. ⁊ de conſe. di. iij. ꝓnunciandū.

o Humanaq3. i. cōtēplatione dei. de conſe. di. iij. c. iij. ⁊ homine3. vt. ff. de fer. l. i.

Ius gentiū. ſediū. i. hoſtiliū. vt. xxiij. q. vij. ſi de rebus. ⁊. q. v. dicat aliquis. inſti. de re. diui. §. itē que ex hoſtibus. ff. de acq̄. re. do. ma/teriālē. §. fi. vel dic ſediū vacantiū q̄ occupanti ꝯcedunt̄: vt inſti. de re. diui. §. fere. alioq̄n ſi ꝓpria auctoritate rapet etiā rem ſuā cadit a dñio. vt. j. xvi. q. vi. placuit. ff. qd̄ me. cā. extat. C. vñ vi. ſi quis in tātā

nisi forte ab alio modo nō posset eā ꝯsequi p iudicē: vt.xxiij.q.i.c.i.
z.ij.z.ff.que in frau.cre.ait ptor.§.si debito:ē. Jo.
q ¶ Seruitutes.alibi dicit ꝙ seruitus sit inducta p ebrietatē.xxxv.di.
sexto die.alibi videt inducta ex pscriptiōe septēnij: vt dicā.j.di.vij.
§.ius aūt.sꝫ dr: inducta de iure gentiū: qꝛ ius gentiū eā approbauit,
nō ꝙ eā p in
uenerit. si ꝗ
bellū iustuꝫ ē
q̄ capit fit ser
uꝰ capientis:
vt.xxiij. q.v.
dicat.z fm h
peccat taliter
captꝰ si rece
dat a dño suo
vt.xvij.q.iiij
si q̇s seruum.
sꝫ si bellū nō
est iustū: licitū
est ei fuge
re dū pōt: vt
Di.ij.
ff.de cap.ni
hil interest.io.
r ¶ Postlimi
nia. postlimi
nium est ius
q̄ restituit ali
cui res quaꝫ
p captiuita
tem amiserat
vt.xvi.q.iij.
prima actiōe
nisi sint ar
ma q̄ nō resti
tuunt: ꝗ illa
turpiter ami
sit: vt.ff.e.l.ij
s ¶ Legatoꝝ
si q̇s legatuꝫ
vel amicoꝝ
vl hostiū im
pedit: fm ca
nones excōi
catur: vt.xciij
di.si q̇s. sꝫ le
ges tradit hostibus vt sit seruꝰ illoꝝ.ff.de lega.l.vlti. Jo.

corona[a] vel torques[b] donatur. Itē p de
decisio: z p psonarū qualitatibus z la
boribus iusta diuisio ac principis[c] por
tio. **Quid sit ius publicum.**
Ius publicū est[o] in sacris z sacerdo
tibꝰ z magistratibꝰ. **Quid sit ius q̄ritū.**
Ius q̄ritū[e] ē pprie romāoꝝ: qd[f] nulli
tenēt nisi q̄rites.i.romāi: in quo agi
tur de legitis[g] hereditatibꝰ vel de cura
tiōibꝰ: vel de ꝯctibꝰ: de tutelis: ꝯ vsuca
pionibꝰ[h]: q̄ iura apud nullū aliū popu
lum repeniūtur: sed ppria sunt romano
rum: z in eos solos constituta:
C Onstat[i] autē ius q̄ritū ex legi
bus z plebiscitis: z senatuscō
sultꝭ: ꝯstitutiōibꝰ principū: ex edictis se
natoꝝ: siue rn̄sis prudentū. **Que sit lex.**
Lex ē ꝯstitutio ppli[k] q̄ maiores[l] na
tu simul cū plebibꝰ aliq̄d sanxerūt
Quid sit plebiscitum.
Plebiscita sūt[m] q̄ plebes tantū ꝯstituūt: z vo
cant plebiscita: eo ꝙ ea plebs sciat: vel
ꝙ sciscitat z rogat vt fiant. **Quid sit senatuscōsultū.**
Senatuscōsultū est
qd tantū senatores ppl̄is ꝯsulēdo
decernūt. **Quid sit ꝯstō vel edictū.**
Constitutio vel edictū est[n] qd tātuꝫ
rex vel imperator constituit vel edidit.
Responsa[o] **Que sūt rn̄sa prudētū**
prudentū sunt q̄ iurisc͡ōsulti rn̄de
re dicunt ꝯsulentibꝰ: vñ z rn̄sa pauli di
cta sunt. fuerūt enī q̄dam prudētes z ar
bitri eq̄tatis q̄ institutiōes ciuilis iuris
cōpositas ediderūt: qbꝰ dissidētiū lites
ꝯtētiōesq̄ꝫ sopirēt[p]. **Que sūt tribunitie vl ꝯsulares leges**
Quedā et leges
dicunt ab his q̄ eas cōdiderūt: vt
cōsulares: tribunitie: iulie: cornelie. naꝫ
sub octauiano cesare suffecti ꝯsules pa
pius z pōpeius legē tulerūt. q̄ a noibus
eoꝝ appellat: papia z pōpeia: ꝯtinens
patrū pmia[q] p suscipiendis liberis. sub
eodē quoq̄ꝫ imperatore falcidiꝰ tribunus
plebis legē fecit: ne q̇s plus in extneis te
stamēto legaret q̄ꝫ vt q̄rta pars supesset
heredibꝰ: ex cuiꝰ noie lex falcidia est no
minata. **Quid sit lex satyra.**
Satyra[r] vero lex ē q̄ de plibus simꝉ
rebꝰ loq̄tur: dicta q̄dē a copia rerū z q̄si
a saturitate. vñ z satyrā scribere est poe
mata varia cōdere: vt oratii: iuuenalis:
z persii. **Que sint rhodie leges.**
Rhodie[s] leges naualiū cōmercioꝝ
sunt ab insula rhodo cognoiate: in qua
antiq̄tus mercatoꝝ vsus fuit.
O Mnes[t] he species sclariū legū
ptes sunt: Sꝫ qꝛ cōstitutionū:
alia est ciuilis alia ecclia stica. ciuilis ve
ro forēse vel ciuile ius appellat: quo no
mine ecclia stica ꝯstō appellet videamꝰ
Ecclesiastica cōstō canonis noie cēset.
Quid aūt canō sit: Jsy. in li.v.ethy
mo: declarat dicēs. **Quid sit canō**
Canō[v] grece: latine regula nūcupat
Unde dicatur regula.
Regula[x] dicta ē eo ꝙ recte dicit: nec
aliquādo aliorsum trahit. Alii ve
ro dixerūt regulā dictā vel ꝙ regat: vel

hodie pōt. z qd dici
tur ibi transtulit, id
est concessit.
l ¶ Qua maiores.
maiores natu dicū
tur nobilitate: anti
q̄tate: dignitate: scie
tia. vt.ij.q. vij. que
rendū.z.c. crimina
tiones.
Plebiscita sc.ple
biscita p facta fue
rūt ppter discordiā
q̄ fuit inter nobiles
z plebeios: vt. ff.de
ori. iuris.l. ij.§.his
dem tpibus.
Constitutio vel
edictuꝫ est. pprie di
cunt ꝯstitutiōes pn
cipū z edicta ptoꝝ:
dicit etiā edictū iu
dicis: vt.xxiiij.q.iij.
de illicita.
Respon. oli licuit
Di.iij.
cuilibꝫ totā hēdita
tē suā reliq̄re alii: sꝫ
falcidiꝰ statuit ꝙ q̄r
ta ps hēditatꝭ dēret
relinq̄ ltimis heredi
bus. Est aūt triplex
falcidie q̄rta. vna ē
dbita iure nature q̄
cōpetit ltimo hēdi.
alia est debita iure
instōnis quā pōt iu
re heres institutꝰ pe
tere: cuꝫ tota heredi
tas ē exhausta. Jo.
z istas duas pōt ho
die habere filiꝰ institutꝰ. ex ꝯ testa. rainaldus. z ita cessat opinio dñoꝝ. C.
ad.l.fal.quanꝙ. B. Tertia q̄ dr q̄rta trebellianica: z cōpetit heredi insti
tuto q̄ rogatꝰ ē hereditatē alteri restituere: vt legit ex de testa. rainutiꝰ. Jo.
p ¶ Sopirēt. nec enī lꝫ iudici ab eoꝝ rn̄sis deuiare: vt insti. de iu.na.§. rn̄sa.
Quedā pmia. hec fuerūt pmia ꝙ si q̇s haberet rome tres filios: in italia
quattuor: in puincia q̄nq̄: nō poterat vocari ad onꝰ tutele: vt insti. ꝯ ex
cusa. tu. in prin. vel alit. Cōstitutū est ꝙ si q̇s hꝫ minꝰ q̄ .xxv. annos: exclu
ditur ab honoribꝰ: tñ si esset .xx. an. z haberet. v. filios: nūerus filioꝝ supple
ret numeꝝ annoꝝ. ff. de mu. z ho. l. ad rem. z. ff. de mino. l. ij.
Satyra. de hac satyra nihil habemꝰ: sꝫ tangit in. C. de lati. liber. l. vnica
in principio. z in phemio digestoꝝ.§. z antea. in fi.
Rhodie. iniq̄ssima est illa lex. s. ꝙ patiētibꝰ naufragiū ihabitatores oia
auferāt: vt. ff. e. modestinꝰ. sꝫ hodie lex illa correcta est. C. ꝯ fur. aut. nauigia
z ex de ꝯsue. c. fi. imo tales sunt excōicati ipso iure: vt ex de rap. excōicamꝰ.
Omēs. sꝫ qꝛ. s. tractauit de spēbꝰ sclariū legū: mō vult tractare de ec
clesiasticis ꝯstōibꝰ q̄ varijs noibꝰ appellāt: q̄nq̄ illō appellat canō
q̄nq̄ decretū. q̄nq̄ decretal' epl'a. Canō dr id qd statuit in vniuersali
ꝯcilio: ex ꝯ biga. alt'catiōis. Decretū dr qd papa statuit ꝯsilio cardinaliū
suoꝝ ad nulliꝰ ꝯsultationē. Decretal' epl'a dr quaꝫ statuit papa vl solꝰ vel
cū cardinalibꝰ ad ꝯsultationē alicuiꝰ edidit. Itē adhuc al's inuenimꝰ appel
latiōes canonice ꝯstōis: vt dogma: mādatū: interdictū: sanctio: vt. xxv. q. ij
si q̇s dogmata. Dogma est qd cōsistit in doctrina fidei xpiane. xxxiij. di. q̄
eps. Mādatū qd ꝯsistit in doctrina ꝯ moribꝰ. xxiij. di. his igit. Interdictū
in q̄ nulla pena adijcit. Sanctio vbi pena adijcit. xxvi. di. c. ij.
Canō. hꝫ aūt canō sub se q̄ttuor spēs: vt. xxv. q. ij. si quis dogmata.
Regula. alio: sū. ꝗ si regula nunq̄ trahit aliorsum: ois regula est ius: ma
le ꝗ dicit lex q̄ ita diffinit regulā. Regula est q̄ rem breuiter enarrat: nō

t ¶ Alienigenas. vt. xxviij. q. i. caue. z. c. sequen.
Ius militare. federis. i. pacis componende.
x ¶ Deserat. fm canones q̄ fugit in bello publico infamis est: vt. xvi
q. i. infames. fm leges capite punit: vt. ff. de remi. oē.§. q̇ in acie. io.
y ¶ Modus. j. xij. q. ij. vulterane. z. j. xvi. q. vl. c. i. z. c. contra
ꝫ ¶ Dignitatum. quis sit dignior vel supior alio.
a ¶ Cum corona. i. maius munus.
b ¶ Vel torques. i. munus minus.
c ¶ Ac principis. nō ꝗ oia q̄ capiunt in bello sunt principis. z sic ē ꝯ
xxiij. q. v. dicat. vbi dicit ꝙ regis sūt oia. sꝫ dic ꝙ principis sunt oia
sꝫ ipse tenet ea diuidere fm merita psonaꝝ. xij. q. ij. vulterane.
Ius publicū est. vñ qui ledit sacerdotes vel res sacras ab oibus
tanq̄ p publico crimine potest accusari. ar. ij. q. i. in primis.
Ius quiritum. a quirino. i. romulo.
f ¶ Quod nulli. ꝯ. C. de iudeis. iudei. vbi dicit ꝙ iudei vtunt
romano iure. sꝫ ibi oēs vocant romani subiecti romano imperio: p
ut dr: ppriū romanoꝝ est habere filios in ptāte: put etiam gentiles
sunt sub romano impio. nā imperator est princeps totiꝰ mūdi: vt. vij.
q. i. in apibus. z in diuersꝭ puincijs diuersi reges sub eo ꝯstituti sūt.
vi. q. iij. scitote. z. ff. ad. l. rhod. de iac. q̄ leuande. Qui ꝗ nō vult esse
sub romano impio: nec hereditatē habere pōt: nec alia q̄ hic de iure
romano enumerant. ar. viij. di. quo iure. g ¶ De legitimis he
reditatibꝰ. ab intestato vl ex testamēto delatis. Et hereditas est suc
cessio in vniuersum ius qd defunctꝰ habuit tpe mortis. vel qd sup
est deducto ere alieno. h ¶ De vsucapionibꝰ. vsucapio est ac
q̄sitio dñij p ꝯtinuationē possessiōis: tpis lege diffiniti. ff. ꝯ vsu. l. iij

vt ex ea ius fiat. ff. de re. iu. l. i. Ad h̄ dicas ꝙ si illud appellat regulā in q̄ ali q̄d generalit̄ statuit̄ nō adiūctis exceptiōibus: ſm h̄ ex regl'a nō sumit̄ ius: ⁊ ita loq̄t̄ lex. ſ; si appellas regulā id qđ īdudit ī se suas exceptiōes: ſm h̄ re gula nunq̄ fallit. ⁊ ita sumit̄ h̄. Jo. y ¶ Porro videlicet legato ad h̄ specialit̄ destinato. ſ; eñ aliq̄s sit generalis legat᷒: nō tñ pōt facere gene rale vl' etiā ꝓuincia le ↄciliū: q: ea q̄ spe cialiter romano pō tifici ↄcedunt̄: man data generali iuris dictiōe nō trāsferun tur: vt ex̄ de offi. leg. qđ trāslationem. ⁊ mādata generali iu risdictiōe ↄciliū nō pōt exercere is cui mandat̄: vt. ff. đ of. ei᷒ cui mā. ē iurisdi. l. ij. Sʒ nūq̄d metro politani in suis ↄci lijs pñt ↄdere cano nes: nō videt̄: vt. j. xvij. dis. nec licuit. ⁊ c. se. ar. ↄ. j. xi. di. ca tholica. ⁊ de ↄse. di. iij. c. i. Dicas ꝙ de ꝓuis negotijs ⁊ de his que spectant ad eo᷒ pñt ↄdere cano nes. magnis rebus nō possunt: vt. xvij. di. multis. ⁊. xxiiij. q. i. quotiens. P ¶ Riuilegia. ꝓua toꝝ. priuati dicunt̄ ꝓprie q̄ nō sunt con stituti in aliq̄ digni tate: vt. xxiiij. q. i. q̄ ↄ. Sʒ hic priuati di cunt̄ oēs exempti a iure cōi: siue sit colle

Di. iiij.

giū siue aliq̄ special' ꝑsona. vij. q. i. peti sti. Dic pʒ rō quare v̄ba posita in priui legijs poti᷒ ponunt̄ cāliter q̄ ↄditiona liter: cuʒ dicit̄: sicut iuste possides. si il lud v̄bū inuenis in ꝓuilegio: exponas sicut: p q. ⁊ hac rōe q: cū priuilegiuʒ sit lex dʒ esse certa: vt. j di. pri. c. erit. ⁊ v̄ba priuilegij debēt esse certa. hanc rōeʒ assi gnat Inno. ex̄ de v̄bo. sig. abbate. a ¶ In priuato. i. in priuatis.

O ¶ Mnis aūt. ꝑmittit. Trib᷒ modis đr aliq̄d ꝑmitti. vno mō qđ nullo iu re ꝓhibet̄: vt scđas nuptias ↄhere: vt. xxxi. q. i. hac rōe. Scđo mō qđ ↄ ↄstitutiōes hūanas indulget̄: vt ↄhere in q̄nto gradu: vt. xxxv. q. iij. quedā ⁊ ē h̄ vera ꝑmissio ⁊ đr absoluta ꝑmissio. Tertio mō đr illicitū ꝑmitti vt ma gis illicitū vitet̄: vt ↄmessatiōes die dñico: vt di. iiij. deniq̄. ⁊ ꝑmittit̄ adul teriū ne fiat homicidiū: vt. xxxiij. q. ij. si qđ veri᷒. ⁊ ꝑmittit̄ subdyacono ha bere vnā ne peccet cū plurib᷒: vt ex̄ q̄ cle. vel vo. significauit. ⁊ h̄ dicit̄ cōpa tiua ꝑmissio. ſ; poti᷒ appellat̄ tolerantia q̄ ꝑmissio. ⁊ ſm hanc ꝑmissioneʒ dicit canō ꝙ ea q̄ ꝑmittim᷒ nō approbam᷒: vt. xxxi. q. i. hac rōne. ⁊ ſm hāc ꝑmissionē dicit decre. ꝙ m'lta toleram᷒ q̄ si in iudiciū deducerem᷒: cassaren tur: vt ex̄ đ ꝓben. cū iā dudū. Jo. c ¶ Ut q̄ cedē. ſ; nūq̄d iudex ecclīasti cus pōt talit̄ dictare sñiaʒ in cā sāguinis: cū nec cau' sanguinū possit int̄ esse: vt. xxiij. q. viij. his a q̄bus. ſ; dic ꝙ iudex ecclīastic᷒ pōt dicere ius inter rogāti: ſ; nō pōt illud ꝓcipe vl' ↄsulere: sic. v. q. vi. delatori. ⁊. xxiij. q. vi. pe

ꝙ normā recte ⁊ bñ viuēdi ꝓbeat: vel qđ distortū prauūq; corrigat. Porro᷒ cano nū alij sunt decreta pōtificū: alij sūt statu ta ↄciliorū. Conciliorꝝ vero alia sunt vni uersalia alia sunt ꝓuincialia. Prouincia liū: alia celebrant̄ auctoritate pontificis romani. ꝑñte videlicʒ legato sācte roma ne ecclesie: alia vero auctoritate patriar charū vel primatū vel metropolitanorū eiusdē ꝓuincie. Hec q̄dem đ generalibus regulis intelligēda sunt. Sūt aūt quedā priuate leges tā eccl'iastice q̄ seculares: que priuilegia appellant̄: ¶ De q̄b᷒. v. li. ethymo. Jsydo. ait. Quid sit ꝓuilegiū.

P Riuilegia sunt leges priuatorꝫ q̄si priuate leges. nā priuilegiū dictū ē eo ꝙ in priuato[a] ferat̄. Officiū vero secu lariū siue ecclesiasticarꝫ leguʒ est ꝓcipere qđ necesse est fieri: aut ꝓhibere qđ malū est fieri ꝑmittere vel licita: vt ꝓmiuʒ pete re. vel etiā q̄daʒ illicita: vt dare libellū re pudij ne fiant grauiora. ¶ Vñ in eo. lib. Jsyđ. scribit dicēs. Quid sit officiū legis

O Mnis aūt[b] lex aut ꝑmittit aliq̄d vt vir fortis petat ꝓmiuʒ: aut vetat: vt sacrarū virginū nuptias nulli petere lice at. aut punit vt q̄ cedē[c] fecerit[d] capite ple ctat̄ eius[e] eñ ꝓmio[f]: aut pena vita mode ratur[g] hūana. diuina aūt ꝓcipit[h]. Ut dili

C Ausa[i] vero leges dñm deū tuū. ↄstitutiōis legū est: humanā co ercere audaciā: ⁊ nocendi facul tatē refrenare. ¶ Sicut in eodē li. Jsiđ. testatur dicēs. Quare leges facte sunt

F Acte sūt[k] ār leges vt earꝫ metu hūa na coerceat̄ audacia tutaq;[l] sit iter iprobos innocētia: ⁊ in ipsis iprobis for midato supplicio refrenet̄ audacia ⁊ no cēdi facultas. Preterea in ipsa cōstitutio ne legū maxīe q̄litas cōstituēdarū obser uanda est vt ↄtineat in se honestatē: iusti ciā: possibilitatē: ↄuenientiā ⁊c. q̄ in eo li. Jsy. enūerat dicēs. Qual' đeat esse lex

sima. Jo. ſ; videt̄ hodie correctū: de excel. ꝓla. ex litteris. B. d ¶ Fecerit. vt de pe. di. i. si quis cū telo. e ¶ Eius. i. legis. f ¶ Premio. i. ꝑmissione. g ¶ Moderatur. passiue. h ¶ Aut precipit. hoc respicit superiora.

C Ausa. hic intitulat̄. iiij. di. in q̄ ostendit q̄liter leges sint inuē te. scđo osten dit q̄ sint ↄsi derāda in cō stituēdis legi bus. vltimo ostēdit q̄sdā leges esse ab rogatas ꝑ ↄ triam ↄsuetu dinem.

E Rit aūt[m] lex honesta: iusta[n] possibi lis[o] ſm naturā[p] ⁊ ſm cōsuetudineʒ[q] patrie: loco[r] tp̄iq;[s] ↄueniēs: necessaria[t] et vtilis: māifesta quoq;: ne aliq̄d ꝑ obscu ritatē incautū captiōe[v] cōtineat: nullo ꝓ uato[x] cōmodo: ſ; ꝑ cōi ciuiū vtilitate cō scripta. Jdeo autē in ipsa cōstitutiōe ista cōsideranda sūt: q̄a cū leges institute fue rit nō erit liberꝫ iudicare de ipsis: ſ; opor tebit iudicare ſm ipsas. ¶ Vñ augu. ait in libro đ vera religiōe. De legib᷒ tūc est iudicādū cū instituunt̄ nō cū institute sūt

I N istis tp̄ibus ⁊ legib᷒ quāq̄ de his hoīes iudicēt᷒ cū eas instituunt: tñ cū fuerint institute ⁊ firmate nō licebit[z] iudi ci de ipsis iudicare: ſ; ſm ipsas leges in stituunt̄ cū ꝓmulgant̄: firmāntur cū mori bus vtentiū approbant̄. Sicut eñ mori bus vtentiū in ↄtrium nōnulle leges[a] ho die abrogate sunt: ita morib᷒ vtētiū ipse leges cōfirmant̄. Vñ illud telesphori pa pe: quo decreuit vt clerici generalit̄ a q̄n q̄gesima ieiunādi ꝓpositū susciperēt: ⁊ a carnib᷒ ⁊ delitijs abstinerent. q: morib᷒ vtentiū approbatū nō est: aliter agentes trāsgressiōis reos nō arguit. ¶ Vñ teles phorus vrbis rome archieps̄ oīb᷒ ep̄is Septē ebdomadib᷒ a carne ⁊ delitijs an te pascha clerici abstineant.

S Tatuim᷒ vt septē[b] ebdomadas ple nas ante sanctū pascha oēs clerici in sor tē dñi vocati: a carne ieiunent. q: sicut di screta dʒ esse vita clericorū[c] a laicorꝫ con uersatiōe: ita ⁊ in ieiunio dʒ esse discretio ¶ Has ergo septē hebdomadas omēs clerici a carne ⁊ đlitijs ieiunēt: ⁊ hymnis ⁊ vigilijs atq; orōnibus inherere die no ctuq; studeant. ¶ Jtē ambrosi᷒ in li. ser monū. Septimā ebdomadam telespho rus quadragesime addidit.

Q Uadragesima[d] sex septimanas ha bet: cui addidit telesphorus pontifex se ptimā ebdomadā ⁊ vocatū ē hoc temp᷒

F Acte sūt. coerceat̄. naʒ per leges ne mo cogit̄ be ne facere: sed male facere ꝓhibetur: vt xxiij. q. v. ad fidem. l ¶ Tutaq;. i. vt boni inter malos quie te viuant: vt xxiij. q. v. non frustra.

E Rit autē lex hone sta. q̄a iureñ tā desiderat̄ iusticia q̄ ho nestas: vt. xx xv. q. ij. por ro. n ¶ Justa. ali ter eñ nō est ius nisi sit iu stū: vt. ↄ. di. i. ius naturale o ¶ Possibi lis. q: si đ im possibilitate legis q̄s trās grederet̄: fru stra iputaret̄ ei ad penam vt. xv. q. i. nō ē. xxiij. q. iiij. c nabuchodo nosor. v̄. va sis ire. ⁊. ff. q̄ñ ap. sit. l. i. §. dies autē istos.

p ¶ Scđm naturā. i. naturalē rōnem. ↄ. di. i. ↄsuetudo. Jo. q ¶ Cōsuetudinē. q: si est ↄ ↄsuedinē inhabitātiū ꝑ ↄtriaʒ ↄsuetudinē abrogat̄: vt. j. c. §. leges. ⁊. c. statuim᷒. Jtē q: ↄsuetudo interꝑtat̄ le gē: vt ex̄ de verbo. sig. abbate. ff. de legi. cū de ↄsuetudine. r ¶ Loco. q: in aliq̄b᷒ locis aliq̄ statuit̄ q̄ alibi nō recipent̄. vt. xxxi. di. añ. ⁊. c. aliter. itē in iure ↄstituendo ↄsiderāda est vicinitas locorꝫ vel remotio: vt. lxiij. di. cū longe. s ¶ Tp̄iq;. oīa eñ debēt ↄue nire suis tp̄ibus: vt. xxiij. q. iiij. si ecclīa. ⁊. ij. q. i. si peccauerit. t ¶ Necessaria. q: nō nisi instāte necessitate: ius statui dʒ: vt. xxix. di. regule. v ¶ Captiōe. ne aliq̄s captiōe possit eā interꝑtari: vl' ēt ne alicui laque᷒ paret̄ ꝑ eā. xxvij. q. i. vidua. Jo. x ¶ Priuato. tūc eñ esset ꝓuilegiū.

I N istis. iudicent. cū g̃ papa vult ↄdere canones: ep̄i pñt ↄdicere ⁊ dicere. canō iste nō ↄuenit ↄsuetudi regiōis no stre: vt. ↄ. c. pri. Sʒ nūq̄d poti᷒ stabit̄ sñie ap̄lici vl' omniū ep̄orꝫ: vi detur ꝙ omniū ep̄orꝫ: q: orbis maior est vrbe: vt. xciij. di. legim᷒. ar.

q̄ sñia pape ꝑualet:vt.xxxv.q.ix.veniã. Nã etiã error ꝓncipis ius facit:vt.ff.de supel.leg.l.iij.in fi. z ¶ Licebit.ar.qḋ semel est ap ꝓbatũ ãmõ nõ põt reprobari:vt.viij.q.ij.dilectissimi.ꝛ.c.lz.ꝛ.xxxij. q.v.horrendus.Jo.nisi ex noua cã.ex̃ de offi.delega.c.insinuante.
a ¶ Leges.abrogate.Abrogare est in totũ tollere legẽ.Derogare ẽ ꝑ pte detra/here legi:vt ff.ḋ v̇.sig.de rogat̃. Sed q̃liter põt po pulus abro/gare canonẽ: cũ nõ possit cõdere cano/nez:marie ex q̃ tota ptãs trãslata est i ꝓncipez. Sz dic q̄ nõ põt abrogare ni/si ꝑ expssum ꝯsensũ pape vt ex̃ de ꝓbẽ. cũ iã dudum lz q̇dam dixe rũt q̄ suffice ret sola scien/tia pap.io.sz credo q̄ ꝯsue tudo rõnabi lis ꝛ ꝑscpta tollit legẽ:vt ex̃ de ꝯsue.c. vl.etiam sine scĩa ꝓncipis. difficile eñz esset euz oẽs ꝯsuetudines q̃ ꝯuantur:sci re.Bart.

peccatũ fac̃ mortale:vt.xxv.di.§.crimis.So.ꝯsuetudo excusat a pena tpa/li:sz nõ a gehẽnali.lxiij.ḋ.solanitane. m ¶ Venia.pene nõ culpe.qḋ ẽ ḡ qḋ dicit̃ alibi nunq̄ esse datã impenitẽti:vt.xxiiij.q.ij.legat̃.ideo intelli/gas de venia pene nõ de venia culpe.tolerat ḡ grego.crimẽ tale ꝓpter peri culũ scismatꝭ vel scãdali.vñ nõ est dicẽdũ q̄ ignoscat̃ eis:sz nõ puniat eos ꝓpt̃ multitudinẽ vl̃ scandalũ: sustinẽda eñi sunt crimĩa rõne scãdali vel scismatꝭ, vt.xxiij.q.iiij.nõ pt. ꝛ rõne mltitudinis: vt.l.di.vt ꝯstitueret̃ hodie nõ tolerat̃:vt Di.v. ex̃ de vita ꝛ ho.de. a crapula.

quinquagesima:qḋ similiter de eo capi/tulo est intelligendũ:qḋ btũs Gregori⁹ augustino ãglorꝝ epõ scribit dicẽs. A q̄n q̃gesima ieiunãdi ꝓpositũ sumãt: quos eccl'iastici gradus dignitas exornat

Deniqz sacerdotes[e] ꝛ dyaconi ꝛ reliq̄ omẽs quos dignitas eccl'astici gra dus exornat:a q̄nquagesima ꝓpositũ ie/iunãdi suscipiãt quo ꝛ aliq̄d ad pensum[f] sancte instõnis adiiciãt: ꝛ eorꝝ q̄ in laicali ordine cõsistũt obseruãtiã sicut[g] loco:ita ꝛ religiõe ꝓcellant. De ipsa vero die dñi ca[h] hesitam[i] q̄dnã dicendũ sit:cũ oẽs lai ci ꝛ scl'ares[k] illa die plus solito ceteris di ebus accurati⁹ cibos carniũ appetant: ꝛ nisi noua q̄daz auiditate vsqz ad medias noctes se ingurgitẽt:nõ alit̃ se hui⁹ sacri tpis obſuationẽ suscipe putãt: qḋ vtiqz nõ rõni sz voluptati:imo cuidã mẽtis ce/citati ascribendũ est.vñ nec a tali cõsuetu dine[l] auerti pñt.ꝛ iõ cum venia[m] suo inge nio relinquẽdi sunt:ne forte peiores[n] exi stãt:si a tali ꝯsuetudine ꝓhibeantur. Et eñi ait salomõ. Qui multũ emũgit:elicit sanguinẽ[o]. Et post pauca: Par[p] aũt ẽ vt nos qui his dieb⁹ a carnib⁹ animaliũ ab stinem⁹:ab omnib⁹[q] quoqz q̄ semẽtinã[r] trahũt originẽ carnis ieiunemus:a lacte videlicz caseo ꝛ ouis. Et post pauca. Ce terꝝ pisciũ esus ita xp̃iano relinq̄t̃:vt hoc ei infirmitatis solatiuz:nõ luxurie pariat incendiũ: Deniqz q̄ a carne abstinẽt neq̄ q̄ sũptuosiora[s] marinarꝝ beluarꝝ ꝯuiuia ꝓparent. Vinũ quoqz ita bibere ꝑmitti/mur vt ebrietatẽ oĩno fugiam⁹: alioq̄n[t] restat vt oĩa q̄ corporib⁹ libent sil'r facia/mus. ¶ Hec ꝛ si legib⁹ cõstituta sunt:tñ q2 cõi vsu approbata nõ sunt se nõ obser uãtes trãsgressiõis reos nõ arguũt. alio/q̄n his nõ obediẽtes ꝓprio priuarent̃ ho/

STatui/m⁹ vt se/ptẽ.istis duo bus.c.ob.j. de ꝯse.di.iij. a sacerdoti/bus.ubi qua dragesima ꝓ cipit̃ ꝯuari q̄ ad numerum q̄nq̄gesime: sz dic q̄ istḋ c.nõ tenet:q2 hodie quinq̄ gesima nõ ꝯuat̃:cuz ipsa celebret̃ post pascha. Jo.

nore:cũ illi q̄ sacris nesciũt obedire cano nibus:penit⁹ officio iubeant̃ carere susce pto:nisi forte q̄s dicat hec[v] nõ decernen/do esse statuta:sz exhortando cõscripta: Decretũ vero necessitatẽ facit: exhorta/tio aũt liberã volũtatẽ excitat.

Hec q̄ ḋ priuilegiis ꝛ ceteris in/fra positis:scripta sunt tã scl'ari bus q̄ eccl'iasticis legib⁹ cõueniunt:nũc aũt ad differẽtiã naturalis iuris ꝛ cetero/rũ reuertamur. Naturale ius int̃ oĩa pri matũ obtinet tpe ꝛ dignitate.cepit[x] eniz ab exordio rõalis creature.nã nec varia/tur tpe:sz imutabile[y] semꝑ ꝑmanet. Sed cũ naturale[z] ius in lege.ꝛ in euangelio su pra dicat̃ esse cõprehensũ:quedã aũt cõ/traria his q̄ in lege statuta sunt nũc inue niunt̃ ꝯcessa:nõ videt̃ ius naturale imu/tabile ꝑmauere. In lege nãqz ꝓcipieba/tur vt mulier si masculũ pareret.xl[a].si vo feminaz.lxxx.dieb⁹ a templi cessaret in/gressu.nũc aũt statim post partũ eccl'iam ingredi nõ ꝓhibet̃. Itẽ ml'ier q̄ mẽstruũ patit̃ ex lege imunda eẽ reputabat̃. nũc aũt nec intrare eccl'iaz:nec sacre cõionis mysteria ꝑcipe inhibet̃:sicut illa q̄ parit: vel illud qḋ gignit̃.nec statiz post partũ baptizari ꝓhibet̃. ¶ Vnḋ eidẽ augusti/no anglorꝝ epõ gregorio scribit dicens. Mulier enixa gratias actura eccl'iam in trare hora eadez non ꝓhibet̃. Palea.

CVm enixa[b] fuerit mulier post quot dies intrare eccl'iam debeat testamẽ ti veteris ꝑceptiõe didicistis:q2 ꝓ mascu lo.xxxiii.ꝓ femina aũt.lxvi.dieb⁹ dz ab/stinere.qḋ tñ sciendũ q2 in mysterio acci/pit̃.nã si ml'ier eadẽ hora q̄ genuerit actu ra gratias intrat eccl'iaz:nullo pondere[c] peccati grauat̃:voluptas eteni carnis ñ dolor in culpa ẽ. In carnis aũt cõmixtio

n ¶ Peiores.h ẽ cõ paratiua ꝑmissio.
o ¶ Sanguinẽ.sic q̄ multũ corrigit:offen dit:vt.xlv.di.cũ be atus.ꝛ alibi ḋr:noli esse oĩmũ iustus:vt de pe.di.i.serpens, ij.q.vij.de his.
p ¶ Par.i.equum ꝛ iustum.
q ¶ Ab oib⁹.q.d.ex q̄ caro ꝓhibet̃:ḡ et oĩa q̄ de carne ꝓce dunt. r ¶ Semẽ tinam.id est semen.
s ¶ Sũptuosiora.sz ꝑuos pisciculos po test hõ comedere:vt j.lxxxij.di.presbyt̃.
t ¶ Alioq̄n.arg.ex q̄ vnũ ꝯcedit̃:ḡ oĩa si/milia intelligunt̃ eẽ cõcessa:vt.j.di.pri. ad ei⁹.ꝛ.xxvij.di.q̄ interrogasti.ꝛ.xxij.q. ij.si q̄s ꝑ testamẽtũ.
v ¶ Hec ꝛ si.ꝯscpta nã ꝛ q̄ exhortat̃ mã datoris opa nõ fun git̃.ff.ḋ his q̄ no.in fa.ob h̃ v̓ba

HEc q̄.i hac.v di.icipit assi gnari diias iurꝭ nã/lis ad alia iura No tãdũ ḡ q̄ ius natu/le i q̃ttuor differt ab aliis iurib⁹:in origĩe:dignitate:ãplitudie ꝛ finie rigore. In origie differt:q2 cepit ab exordio rõnalis creature:vt insti.ḋ re.diui.§.cõmodi⁹. sz alia iura ortũ hñt ab inuẽtiõe hominũ.j.di.vi.c.vl. Dignitate differt:q2 h̃ ius nullã patit̃ imutationẽ.insti.de iu.na.§.pe.nã si q̄d est ꝯ̃riũ iuri naturali:illḋ ini/quũ ẽ.s.di.i.ius naturale.in fi. Itẽ ãplitudine:q2 iure naturali oĩa sũt cõia sz h̃ nõ est alio iure. Itẽ finie rigore:q2 ꝯ̃ ius naturale nulla fit dispẽsatio:sz aduersus alia iura sepe fit.xxi.q.i.§.vl. x ¶ Cepit eñi.ꝑ intelligẽtiã:nõ ꝑ essentiã.imo veri⁹ posset dici q̄ cepit q̄ad vsũ:q2 ius naturale.i.natural' eq̄tas ab eterno fuit.nisi velis intellige de iure diuio:illud.n.ꝓ fuit q̄ essz re dactũ in script̄. y ¶ Sz imutabile.q̄ad ꝓcepta ꝛ ꝓhibitões:vt di.vi. z ¶ Sz cũ natu.obiicit ꝯ̃ id qḋ dic q̄ ius naturale nõ mutat̃: ꝛ ꝓbat ꝯ§.vl. ꝑ tria sequẽtia.c.q̄ mutet̃. Solutiõez ponet.j.di.pri.§.his ita.ꝛ est tal' ob iectio magr̃i:puerpa ꝛ mẽstruata vsqz ad certuz tps ꝓhibebant̃ intrare ec/clesiã:sz mõ neutra ꝓhibet̃.h̃ ꝓhibitio ẽ de iure naturali:ḡ restat q̄ ius na turale sit variatũ. a ¶ Xl.q2 tot dieb⁹ mortu⁹ est ꝑtus añ infusionẽ aĩe sz fet⁹ feminin⁹.lxxx.dieb⁹ vt ḋr a medic̄.fm h̃ vr̃ q̄ tps q̄ ꝯcipit debẽt ab/stinere.sz rõe dubitatiõis sec⁹ est:q2 nescit̃ q̄ tpe ꝯcapit. Itẽ q2 nescit̃ vtruz masculũ vl' feĩam pariat.io.

d ¶ Diñica.carnispriuij. i ¶ Hesitam⁹.nõ q̄d iuris sit:sz q̄d sta/tuendũ sit ne scandaluz oriat̃.C.de testa.l.omniũ.i.q.ij.q̄pio.
k ¶ Et seculares.ꝛ.ꝑ id est. l ¶ Cõsuetudie.ar.q̄ ꝯsuetudo excu sat in delictis:vt h̃ ꝛ.xxxij.q.iiij.obiiciunt̃.ꝛ ex̃ ḋ te.or.sanc.sz ꝯ̃ ꝯsue tudo nõ minuit peccatũ sz auget:vt.xxiiij.q.i.scisma.xxxij.q.vij.fla/gitia.ex̃ de symo.nõ satis.ex̃ de ꝯsue.cũ tãto.imo ꝯsuetudo veniale

b ¶ Statuim⁹.i.abrogam⁹.vel ponit̃ statuimus ꝯsulim⁹.
c ¶ Clericorꝝ.alias viles reputant̃.i.q.i.vilissim⁹.
QVadragesima.
DEniqz sacerdotes.dignitas.h̃ habes q̄ q̄libet ordo eccl'iastic⁹ ḋr dignitas vl' honor:vt.i.q.i.repiunt̃. Qñqz scl'ares ptãtes di cunt̃ dignitates.xxiij.q.v.administratores. Qñqz ꝯstantes hoĩes dicunt̃ habere dignitatẽ:fm qḋ serui dicunt̃ habere dignitatẽ:vt.ff. de vsufruc.sz ꝛ si quid.§.i.ꝛ ex hoc pz clericos nõ esse priuatas ꝑso/nas:cũ ille sole dicant̃ priuate ꝑsone q̄ nõ habẽt dignitatẽ:vt.xxiij. q.i.qui ꝯ̃.ex̃ de rescrip.sedes.in glo. f ¶ Ad pensum.i.q̄titatẽ: vt sint due ptes. g ¶ Sicut loco.i.dignitate.ꝛ est h̃ ar.q̄ q̄ ꝓce/dit aliũ dignitate:dz eũ ꝓcedere etiã in aliis:vt.i.q.i.vilissim⁹.Jo.

CVm enixa.si ml'ier.q̄dã libri hñt cũ enixa sz illud ẽ palea vsqz ad hũc locũ, c ¶ Pondere peccati.sed nõne iã

ne voluptas est. In ꝑlis vero ꝑtu doloꝛ et gemitus. vñ ⁊ ipsi pꝛie mulieri dꝛ. In doloꝛib⁹ paries filios. Si itaqꝫ enixam mulierē ꝓhibem⁹ intrare ecclesiā ipsam: eius penā° vertim⁹ in culpā. ¶ Idē ad eūdē: Mulierē enixā vl' qd ab ea gignat eadē hoꝛa nihil ꝓhibet baptizari.

B Aptisari aūt vel enixā mulierē vel hoc quod genuerit si ꝑiculo mortis vrgetur: vel ipsa eadē hoꝛa qua gignit: vel eadem etiā qua natū est id qd gignit nullo modo ꝓhibet nedū adhuc tps ad ꝑbendum redēptiōis mysteriū qrit interueniente paululū moꝛa inuenire nō valꝫ q̄ redimatur. ¶ Itē aug. Anteq̄ puer ablectetur: vel mater purificetur ad eius concubinatum vir non accedat.

A D ei⁹ vero cōcubitū vir su⁹ accedere nō debꝫ quousq̄ qui gignit ablectet[f] Praua aūt cōsuetudo in cōiugatoꝝ moribus irrepsit vt filios quos gignunt nutrire mulieres cōtēnant: eosq̄ ad nutriēdum aliis mulierib⁹ tradāt: qd videlꝫ ex sola carnis incōtinētia vr̄ fuisse inuētum: qꝛ dū se cōtinere nolūt despiciūt lactare quos gignūt. He aūt sciāt q̄ filios suos ex praua ꝯsuetudine aliis ad nutriēdum tradūt: nisi purgatiōis tps prius transierit: viris suis nō dnt admisceri. Quippe et sine part⁹ causa cū in mēstruis consuetis detinent: viris suis misceri ꝓhibent[g] Ita vt lex sacra moꝛte illū feriat. siqs vir ad mēstruatā mulierē accedat: q̄ tn̄ mulier dum ex ꝯsuetudine mēstrua patit: ꝓhiberi ecclesiā intrare nō dꝫ: qꝛ ei nature superfluitas in culpā reputari nō dꝫ: ⁊ pro hoc qd inuita[h] patit: iniustū ē vt ecclesie ingressu priuet. Nouimus nāq̄ q mulier que fluxū sanguinis patiebat: post tergū dñi hūiliter veniēs: vestimēti ei⁹ fimbꝛiam tetigit: atqꝫ ab ea statim sua infirmitas recessit. Si ergo i fluxu sanguinis posita laudabiliter potuit vestimētū dñi tangere: cur etiā q̄ mēstrua patit sanguinis ei nō liceat ecclesiā intrare. Si eñ ea bn̄ ꝑsumpsit q̄ vestimentū dñi in languore posita tetigit: qd vni[i] ꝑsone infirmāti[l] conceditur cur nō ꝯcedat cūctis mulierib⁹ que nature sue vitio infirmāt. Sctē quoqꝫ cōionis mysteriū in eisdē dieb⁹ ꝑcipere non dꝫ ꝓhiberi si aūt ex veneratone magna ꝑcipe nō ꝑsumpserit laudāda ē: sꝫ si perceperit nō est iudicāda. Bonarū quippe mentiū est ibi etiā culpas suas agnoscere[k] vbi culpa nō ē: qa sepe sine culpa[l] agit qd venit ex culpa. vñ etiā cū esurim⁹ sine culpa comedim⁹ quib⁹ ex culpa primi hominis factū est vt esuriam⁹

Q Uia vero[m] de nature superfluitate sermo cepit haberi: queritur: an post illusionē que ꝑ somnū solet accidere corp⁹ dñi quilꝫ valeat accipe. vel si sacerdos sit: sacra mysteria valeat celebrare. ¶ De his ita scribit beatus grego. augustino angloꝛum episcopo. De multiplici genere illusionum.

T Estamētū[n] veteris legis hūc[o] pollutum dicit: nisi aqua lot⁹ fuerit eiqꝫ vsqꝫ ad vesperā ecclesiā intrare nō ꝯcedit: qd tn̄ aliter intelligēs populus spūalis quasi ꝑ somniū eū illudi reputat q̄ tētat⁹ immundicia[p] veris imaginib⁹[q] in cogitatione inquinat: sꝫ lauād⁹ est aqua[r] vt culpā cogitatiōis lachꝛymis abluat: nisi prius ignis tētatiōis recesserit reū quasi vsqꝫ ad vesperā[s] se cognoscat. Sꝫ est in eadē illusione necessaria valde discretio: q̄ subtiliter pensare dꝫ ex qua re accidat menti doꝛmiētis: aliqñ eñ ex crapula: aliqñ ex nature sue superfluitate vel infirmitate: ali

brocardo legit in ꝑnīali theodoꝛi q femina post partū masculi abstinebit xxxiij. dieb⁹ ab ingressu ecclesie. sꝫ post ꝑtū femie. lxvi. ⁊ si ante intrabit tot dieb⁹ penitebit in pane ⁊ aqua quot diebus intrauit ecclām. et q̄ illis diebus cōmiscet ei. x. dieb⁹ penitebit in pane ⁊ aqua. Itē cōsuetudo est ꝯria illis. c. greg. sꝫ illud theodoꝛi intelligas de ea q̄ non ex deuotiōe intrat, vel de illa q̄ sine necessitate intrat. sꝫ verius credo q pōt intrare siue sit necessitas siue nō. vt ex̄ de pur. post par. volēs. consuetudo tn̄ se in ꝯrium habet.

d ¶ Penaꝫ afflictis eñ non dꝫ afflictio addi: vt. vij. q. i. cuꝫ ꝑcussio. Istud tamē fallit: qꝛ coꝛrupta ꝑ violētiā nō ꝯsecrat j. xxvi. di. acutius. ⁊. xxxij. q. v. ille āt. ⁊ mutilati mēbꝛis nō ꝓmouent. vt. lv. di. ꝑ totū. sꝫ illud ꝓpter defectū misterij ⁊ reuerētiā sacramētoꝝ

e Baptizari. moꝛa. ar. q moꝛa est vitanda vbi timet ꝑiculū: vt. xxviij. di. ꝯ syracusane. ⁊ de cō. di. iiij. ne qd absit ar. ꝯ. ff. de iudi. si debitoꝛi. ⁊. ff. ꝯ solu. l. qd dicim⁹. so. illō in contractib⁹ istud in ꝑiculum anie. io.

f Ad eius ablactetur tps ablactatōnis: h appellatur tps post ꝑtū qñ mulier min⁹ abūdat lacte. et nisi exhberet ꝑ pueꝝ opoꝛterꝫ ipaꝫ infirmari. ido aūt ꝓhibet tpib⁹ illis cōmisceri cuꝫ eis: qꝛ ex tali coitu nascuntur moꝛbosi et lepꝛosi. Sꝫ qd si mulier petat debitū a viro tēpoꝛe mēstrui vel tpe purgatiōis. dico q nō reddet debitū ei: nisi timeret foꝛnicatio eius. xiij. di. duo mala. Itē si vir petit debitū tpe mēstrui a muliere: mulier negabit ⁊ exponet ei cām q̄re non potest. ff. de solu. l. quod dicimus.

g ¶ Prohibent. i. sub foꝛma ꝓhibitiōis dissuadent: sic exponunt quidam xxviij. q. i. sic enim.

h ¶ Inuita. h est regulare: vt qd quis inuitus patit nō afferat ei ꝑiudiciuꝫ vt hic. ⁊. l. di. ꝑsbyteros. ⁊. C. de insti. ⁊ sub. l. i. et. C. qui pe. tuto. l. cum a matrib⁹. C. de app. ꝑses. ar. ꝯtra. j. di. lv. c. vl. xlix. di. c. vl. C. de cōdi. inser legatuꝫ So. vt. d. l. C. de insti. l. i. Itē ar. q que fiūt ab inuitis ⁊ nolentibus eis imputari nō debēt. vt de cōse. di. v. discipulos. xv. q. i. aliquos. ⁊. q. vi. c. i. et. xxxi. q. ij. lotharius. Io. So. si aliqs cogit coactiōe absoluta aliqd facere cōtra dñꝫ: nō imputat ei q̄ ad deū secus si cōditiōali coactione: vt ex̄ qd me. cā. sacris. l. di. ꝑsbyteros. In ꝯtractibus si aliqs cogit ꝑ metū q̄ debuerit cadere in cōstantē viꝝ nō iputat ei vt ibi. ⁊ qd me. cā. ad audientiaꝫ. nisi culpa sua incideret in talē metū: vt. ff. qd me. cau. si mulier. sed in oꝛdinibus secus. nā si quis per vim mutilet ꝓmoueri nō pōt: vt ex̄ de coꝛpo. vi. exposuisti. etiā coꝛrupta per vim: nō ꝯsecrabit inter virgines: vt. xxxij. q. v. ille. ⁊ hoc fit ꝓpter reuerentiam sacramentoꝛum et defectum ministerij. sic mihi bar. b. ix. videtur bꝛeuiter distinguendum.

i ¶ Quod vni persone. ar. qd vni cōceditur ꝑ ꝯsequēs videt aliis esse cōcessum sic. ꝯ. di. iiij. deniqꝫ. ⁊ h verū est vbi de iure cōmuni aliqd cōceditur. secus si ex priuilegio. vt. xvi. q. i. hinc. ⁊. vij. q. i. petisti.

k ¶ Agnoscere. ar. ꝯtra. j. xxij. q. ij. cū humilitatis. dic q quilibet potest dicere se peccatoꝛē dū tn̄ nō credat cōtrariū de pe. di. iij. ad hec.

l ¶ Sine culpa. ar. q nō semp iputat factū vbi culpa ꝑcedit. xv q. i. sane.

Q Uia. hic intitulat distinctō. vi. in qua qꝛ fecerat mentionē de superfluitate nature: digreditur a pꝛicipali ꝓposito agens de nocturna pollutiōe. oñdit ꝗ auctē Greg. quib⁹ cōtin- Di. vi. git modis: et ex qbus causis: ⁊ quādo sit pctm̄: ⁊ qñ nō. postea rñdet obiectiōi facte in ꝑmissa distinctōne in illo. ꝯ. his ita. Et no. sꝫ qsdā nocturna pollutō vl' illusio q̄ ꝓcedit ex infirmitate nō ē peccatū ēt venia le: maxie cum sit pena: vt. j. c. pꝛox. ibi oino hec pollutio vel illusio nō est timenda: qꝛ anim⁹ ⁊c. Illa vo q̄ ꝓcedit ex crapula ē veniale pctm̄. vt. j. c. px. ibi hꝫ etiā aius aliquē reatū. sili' illa q̄ ꝓuenit ex cogitatōe ꝑcedenti pctm̄ est. Sꝫ distinguit: qꝛ si illa cogitatio nō ꝓcessit ad ꝯsensum veniale pctm̄ est pollutio ex ipa ꝓueniēs. si vo ꝓcessit: tunc est moꝛtale fm istoꝝ opinionē accidit. q aliqs nesciēs peccat moꝛtalit et venialr ⁊ opat bonū: ⁊ etiā meret vitā eternā: qꝛ si coꝛpus doꝛmit aīa vigilat. vñ illud. Coꝛ meū vigilet ad te deus. Idē in furioso dicunt si culpa sua deuenit ad furoꝛē. ar. xv. q. i. siquis. in fi. imo nesciens peccat. xxxij. q. vij. quēadmodū. ar. ꝯ. ff. de act. ⁊ obli. ex maleficio. ꝯ. si qs absens. vbi dꝛ q nesciēs nō peccat. Alij dicūt q doꝛmiētes nō peccāt. xv. q. i. si cōcupiscētia. ⁊. c. aliqs. doꝛmiēs eñ furioso cōpat. ff. de acq. pos. l. i. ꝯ. adipiscimur: ⁊ ita nō peccat. Si ꝗ in nocturna pollutōe hō nō venit ad ꝯsensuꝫ nullo modo peccat. Si vo ꝓuenit peccat moꝛtalr fm istos: nisi foꝛte imaginet cū vxoꝛe: qꝛ tunc dirigit affectū in vxoꝛē ⁊ nō peccat moꝛtalr. hāc opi. fouet. b. ⁊ ꝓbat j. c. di. nō ē ibi luxurie ⁊c. Sꝫ h nō ē veꝝ qꝛ nullo mō peccat: vt. j. c. px. et. xv. q. i. aliqs. Sꝫ ꝯ pꝛioꝛē opi. obijcit. qd si cogitaui turpit: sꝫ anteq̄ doꝛmiui statim penitui: p⁹ polluoꝛ in somno peccaui vel non et videt q sic. Rñ. licet ꝯtrit⁹ sim: tn̄ vestigia remanēt ⁊ reliq̄: sicut liberto vestigia seruitutis. vñ patron⁹ ei succedit. insti. de suc. li. ꝯ. sꝫ

nostra. sicut matrimoniū in furiosis manet ꝓpter reliquias prioris voluntatis. ff. de his q̄ sui vel alie. iu. sunt. parte furioso. Imputet̄ ergo mihi saltem si initialiter turpiter cogitaui.

Testamentū. in leuitico legit̄ dn̄m dixisse: Si fuerit homo pollutus nocturno semine egrediat̄ ex castra ⁊ nō reuertat̄ vsq̄ ad vesperaꝫ donec lauetur: ⁊ post solis occasū reuertat̄ ad castra. Hoc gre. expōit h̄ et retorquet̄ ad illos qui polluūt̄ mente

quando ex cogitatōe ꝯtingit pollutio. ⁊ quidē cū ex nature supfluitate vel īfirmitate euenerit: oīno hec illusio nō est timēda: q꜡ hanc aīus nesciens ꝑtulisse magis dolendꝰ est q̄ fecisse. Cū vero vltra modum appetitꝰ gule in sumēdis alimētis rapit̄: atq̄ꝫ iccirco humoꝝ receptacl'a grauant̄ habet exinde animꝰ aliquē reatū: non tn̄ vsq̄ꝫ ad ꝓhibitionē sacri mysterii percipiēdi: vel missarū solēnia celebrādi cuꝫ fortasse aut dies festus exigit: aut exhibere mysteriū pro eo q̄ sacerdos aliꝰ deest ip̄a necessitas cōpellit. nā si alii adsunt qui implere mysteriū valeant illusio per crapulā facta a ꝑceptiōe sacri mysterii ꝓhibere nō debꝫ: sed ab īmolatiōe sacri mysterii vt arbitror abstinere dꝫ humiliter si tn̄ dormientē turpi imaginatione illusio nō ꝯcusserit. nā sunt q̄dā in quibus ita plerūq̄ꝫ illusio nascit̄ vt eoꝝ aīus etiā in somno corpis positꝰ turpibꝰ imaginationibꝰ n on fedetur. Qua in re vnū ibi oñditur q̄ ipsa mens oīno rea nō sit tunc sꝫ suo iudicio penitꝰ libera cū se ⁊ si dormiēs corpe nihil meminit vidisse: tn̄ i vigiliis corpis meminit se in igluuiē ventris incidisse. si uero ex turpi cogitatione vigilātis oritur illusio in mēte dormiētis pꝫ aīo reatꝰ suus. vidꝫ em̄ ille a q̄ radice inquinatio illa ꝓcesserit: q꜡ qd̄ cogitauit sciēs hoc ꝑtulit nesciēs ꝓpter talē pollutionem a sacro mysterio ea die abstinere oportet. Palea.

Sed pensandū est qn̄ ipsa cogitatio vtrū in suggestione: an in delectatiōe: vl' qd̄ magis est in pctī consensu acciderit tribus em̄ modis implet̄ oē pctm̄: videlicet suggestiōe: delectatiōe: ꝯsensu. Suggestio quippe fit p̄ diabolū: delectatio p̄ carnē: cōsensus p̄ spm̄. Quia ⁊ primo culpam serpēs suggessit. Eua delectata est velut caro: Adā vero velut spūs ꝯsensit. Et necessaria ē magna discretio iter suggestionē ⁊ delectationē: ⁊ iter delectationem atq̄ꝫ ꝯsensum iudicē sui faciat aīum ꝓsidē. Cuꝫ em̄ malignꝰ spūs peccatū suggesserit in mentē: si nulla pctī delectatio sequat̄ pctm̄ oīnimō ꝑpetratū nō ē. Cū vero delectari caro ceperit: tūc pctm̄ incipit nasci. Si aūt etiā ad cōsensuꝫ ex deliberatiōe ꝯsentit: tūc pctm̄ cognoscit̄ perfici. In suggestione ergo pctī semē ē. In delectatiōe fit nutrimentū. In cōsensu ꝑfectō. Et sepe ꝯtingit vt hoc q̄ malignꝰ spiritꝰ seminat in cogitatione: caro in delectatōnē trahat: nō tn̄ aīus eidē delecta

o ¶ Mūctalem morē de quo q̄ris adhuc romani seruāt: vt. xxxiii. q. iiii. vir cum propria vxore.

p ¶ Immundicia. id ē immunda cogitatione.

q ¶ Ueris imaginibus cū videt mulierem ⁊ delectatur in ea.

r ¶ Aqua. i. penitentia.

s ¶ Ad vesperaꝫ. i. quousq̄ recessit ignis tētatōis

t ¶ Pertulit̄ se. q. d. potiꝰ intelligit̄ tūc pati q̄ facē.

v ¶ Reatuꝫ id ē veniale pctm̄. ⁊ ideo nō ꝓhibet a sumptiōe eucharistie: sed ꝓhibꝫ vl' dissuadet a confectione: nisi sit necessitas

x ¶ Necessitas. que legē nō hꝫ: de cō. se. di. i. sicut.

y ¶ Humilit̄ ergo ꝯsiliū ē bū ei pōt celebrare si vlt nam pro leuibus cribꝰ n̄ abstinebit sacerdos a celebratiōe missarū: sꝫ p̄ talibus abstinebit pro q̄bꝰ posset excōicari: vt de cō. se. di. ii. si nō sunt. ⁊. c. q̄tidie: tn̄ p̄ q̄lꝫ mortali pctō q̄lꝫ ē suspēsus q̄ ad se: vt ex de cohabi. cle. ⁊ mu. c. vl. ni

si peccauerit ꝑ naꝫ: vt ex de tē. or. q̄sitū. B.

a ¶ Mēs rea. q. d. nec mēs est rea i sōno, nec est rea post sōnū cū est libera i suo iudicio. sꝫ tūc fuit rea qn̄ se igurgitauit. vn̄ satis pꝫ h̄ q̄ hō in sōno nō peccat.

b ¶ Libera, supple: sed prius peccauit

c ¶ Radice. i. mala cogitatione.

5 ¶ Si tn̄. i. mane. Nō ꝯcusserit. pollutio ip̄a.

tioni consentiat. ⁊ cum caro delectari sine aīo nequeat: ipse tn̄ aīus carnis voluptatibus reluctās in delectatiōe carnali aliquo modo ligat̄ inuitꝰ: vt ei ex rōne contradicat nec cōsentiat: ⁊ tn̄ ea delectatōe ligatus sit: sed ligatū se vehemēter ingemiscat: vn̄ ⁊ ille celestis exercitꝰ ꝑcipuus miles gemebat dicēs: video aliā legeꝫ in mēbris meis repugnātē legi mētis mee et captiuū me ducentē in legē pctī que ē in mēbris meis. Si aūt captiuus erat minime repugnabat: quaꝓpter et captiuꝰ erat ⁊ pugnabat. Igit̄ mētis legi eiꝰ lex que in mēbris est repugnabat. Si aūt repugnabat captiuus nō erat. Itaq̄ꝫ ē hō vt ita dixerim captiuꝰ ⁊ liber. liber ex iusticia: captiuꝰ ex delectatōne quā portat inuitꝰ. ¶ Itē Isido. i sniaꝝ li. i. Qn̄ sit peccatum nocturnis imaginibus illudi.

Non est pctm̄ qn̄ nolētes imagibꝰ nocturnis illudimur: sꝫ tūc ē pctm̄ si an̄q̄ illudamur cogitatōis affectibꝰ ꝑuenimur. Luxurie q̄ppe imagines q̄s in veritate gessimꝰ sepe dormiētibꝰ in aīo apparēt: sꝫ inoxie sūt si nō ꝯcupiscēdo occurrūt. Itē q̄ nocturna illusione pollut̄ q̄uis ex memoriā cogitationū turpiuꝫ se sentiat inq̄natū: tn̄ hoc vt tētaret̄ culpe sue tribuat: suāq̄ꝫ imūdiciā stati fletibus tergat. ¶ His itaq̄ꝫ r̄ndet̄ In lege ⁊ euāgelio naturale ius ꝯtiet̄: nō tn̄ q̄cūq̄ꝫ in lege ⁊ in euāgelio īueniunt̄ naturali iuri coherere ꝓbāt̄. Sūt em̄ i lege q̄dā moralia ꝓcepta: vt nō occides. ⁊c. q̄dam mystica vt pote sacrificioꝝ ꝓcepta: vt de agno imolādo ⁊ alia his siliā. Moralia mādata ad naturale ius ꝑtinēt: atq̄ꝫ ideo nullā mutabilitatē recepisse monstrātur Mystica vō q̄tū ad supficiē a naturali iure ꝓbāt̄ aliena q̄tū ad moralē itelligētiā inueniunt̄ sibi annexa ac p̄ hoc ⁊ si ꝫm supficiē videāt̄ esse mutata: tn̄ ꝫm moralē intelligētiā mutabilitatē nescire ꝓbāt̄ Naturale ergo ius ab exordio rōnalis creature incipiēs vt supradictū ē manet imobile. Ius vero ꝯsuetudinis post naturalē legē exordiū hūit ex quo hoīes cōuenientes in vnuꝫ ceperūt simul habitare quod ex eo tēpe factū esse credit̄: ex quo caim ciuitatē edificasse legit̄. quod cū in diluuio ꝓpter hoīum raritatē fere videbatur extinctū. postea a tpe nēroth reparatum siue potius immutatuꝫ existimat̄ cum ipse simul cū aliis alios cepit opprimere: et alii sua ībecillitate eoꝝ ditiōi ceperunt esse subiecti. Unde in genesi legi

Non ē ꝯcupiscēdo. i. absq̄ libidine ꝑcedēti ardore

e ¶ Hisita. h̄ pōit magr̄ solutioneꝫ obiectiōis quā fecerat in ꝑcedēti distictiōe nos ḡ cū ip̄o plenꝰ distiguamꝰ q̄ eoꝝ q̄ cōtinet̄ in lege: alia sūt moralia: alia mistica. moralia sūt q̄ mores īformāt. ⁊ sic sunt intelligēda vt ip̄a verba sonāt: vt diliges deū: nō occides: honora prēꝫ. d̄ q̄bꝰ no. xxxii. q. vii. q̄d in oībꝰ. Mystica sūt figuralia que aliud significāt p̄ter id qd̄ lr̄a sonat. Horū alia sūt sacralia: alia sūt cerimōialia Sacralia sūt d̄ q̄bꝰ rō reddi pōt: q̄re ad lr̄am sic fuerunt ꝑcepta: vt d̄ circūcisiōe ⁊ obseruatiōe sabbatī d̄ q̄bus hēs: ex de bap. maiores. ⁊ ex d̄ ꝯsti. trāslato. Cerimonialia sūt de q̄bꝰ ratio reddi non pōt q̄re ad lr̄aꝫ sint mādata: vt n̄ arabis in boue ⁊ asino: vt. xvi. q. vii. i nona. non feres vestē d̄ lana ⁊ lino ꝯtextaꝫ: nō seres agꝝ diuerso semine. xvi. q. vii. i nona. lex ḡ q̄tū ad moralia n̄ recipit imutatōeꝫ: sꝫ q̄tū ad sacralia ⁊ cerimōialia mutat̄ q̄tū ad supficiē lr̄e: sꝫ nō ob h̄ d̄r eē mutatū ius naturale: q꜡ i his nō ꝯsistebat ius naturale q̄ ad supficiē lr̄e sꝫ quā h̄ sunt mutata. sed q̄ ad mysticā intelligētiā ꝫm quā nō sūt mutata sꝫ mysticꝰ eoꝝ itellectꝰ nō ē mutatꝰ. vn̄ lex n̄ d̄r mutata. i. q. i. marchion.

f ¶ Ius nūc oñdit a q̄ tpe cepit ius ꝯsuetudiarū ⁊ ꝯstōnis. ⁊ dicit q̄ a tpe caim cepit ius ꝯsuetudiariuꝫ q̄ prio edificauit ciuitatē quam ex nomie filii sui vocauit enoch: sꝫ ius cōstitutiōis a moyse, io.

g ¶ Extinctū, ius ḡ nō terminat̄, i, non finit̄ in

vij.sicut nec incipe pōt a.vij.q: ad min⁹ decē dñt facere plebē: vt.j.x.q.iij.vnio. h ¶ Coram deo.i.eoꝝ q̄ sunt domini.vel pmittēte domino.quicquid enim fit iudicio dei fit: vt.xxvi.q.v.nec mirum.

Vlis aūt.in hac.vij.di.oñdit qñ ⁊ a quib⁹ cepint cōstitutiōes humane tā ecclesiastice q̄ seculares. Ecclesiastice ceperūt a moyse et tēpe moysi Seculares a diuersis ⁊ tpe diuerso ceperūt: vt pz in se.c. k ¶ A iustificationibus.i.a iudicijs.legi̇̄ i Exo.

Di.vij.

q̄ dñs dixit filijs israel p moysē.si emeris seruū hebreuz.s.qui añ seruus nō fuit.vi.ānis seruiat tibi:nisi ānus iubile⁹ interueñiat in.vij.anno egredie̅ liber ⁊ gratis cuz quali veste intrauit:si habuit pri⁹ vxorē cū filiis cū vxore ⁊ liberi exeat.si dñs dedit ei vxorē mulier cuz filiis erit dñi.sꝫ si elegerit seru⁹ manere cū domino amore dñi vel vxoris ⁊ filioꝝ offeret eū dñs dijs.i.sacerdotibus ⁊ applicabit ad ostiū tabernacli ⁊ pforabit aurem ei⁹ cū subula in signū ppetue fuituris:et eius erit seru⁹ vsq̄ dū viuet vel vsq̄ ad annū iubileuz Ab hac cōstōne cepit moyses iudicia sua vt d̄r in exo.io. l ¶ Quas.nā ⁊ a diuinis scripturis ornatis oīs sciē sumpsit initiuz: vt.j.xxxvij.d.§.hinc etiam.

tur de eo cepit nēroth robustus venator esse corā deo^b.i.hoim oppressor ⁊ extinctor quos ad turrim edificandaz allexit.

Ius aūt^i cōstitutōis cepit a iustificatōnib^k q̄s^l dñs tradidit moysi dicēs:si emeris fuum hebreū ⁊c. ¶ Vñ Isyd.in li.v.ethy.ait. De cōditoribꝰ legū

Moyses gētis hebree prim⁹ oīm diuias leges sacris lr̄is explicauit. Foroneus rex grecis primus leges iudiciaq̄ constituit. Mercuri⁹ trimegistus^m primus^n leges egyptiis tradidit. Solon equidē prim⁹ leges atheniēsibus edidit. Ligurgus prim⁹ lacedemoniis iura ex apollinis auctoritate confinxit. Numa pōpilius q̄ romulo successit in regno:primus romanis leges edidit. Deinde cū popul⁹ seditiosos magistratus ferre nō posset.x.viros^o legibus scribendis creauit:q̄ leges ex libris solonis in latinū sermonē trāslatas.xii.tabl'is exposuerūt. Noia eorū q̄ leges duodecim tabulaꝝ exposuerūt

Fuerūt^p aūt hi: Apius claudi⁹: Titus genitius: Publius festius: Luci⁹ veturius: Caius iulius: Aulius māllius: Publi⁹ sulpitius Publi⁹ curiatius: Tit⁹ romulius: Spurius postumius. Hi.x.viri legū cōscribendarū causa electi sunt. Leges aūt redigere in libris prim⁹ cōsul pompei⁹ instituere voluit:sꝫ nō pseuerauit obtrectatoruz metu. Deinde cepit cesar id facere sꝫ āte interfectus est. Paulatim aūt antique leges vetustate atq̄ incuria aboleuerūt:q̄rum ⁊ si iā nullus ē vsus noticia tñ necessaria^q videt. Noue aūt leges a cōstantino cesare ceperūt.⁊ reliq̄s succedētibus erantq̄z pmixte ⁊ inordinate. Postea vero theodosius minor august⁹ ad similitudinē gregoriani ⁊ hermogeniani codicē factū cōstōnū a cōstātini tpib⁹ sub pprio cuiusq̄ impatoris titulo disposuit quem a suo nomine theodosianum vocauit^r

Moyses trimegistus.ppter tres potētias.s.eloquētiā:sciam: ⁊ virtutē.de q̄bus habes xxxvij.di.relatū.⁊.xvi.q.i.sic viue.C.de pfes.l.magistros. n ¶ Prim⁹ imo prius romulus tradidit sꝫ paucas.ff.de ori.iur.l.ij.⁊ q: paucas ideo dicitur iste prim⁹ edidit. Hug. o ¶ X.viros.cū eñ leges ppter discordiā plebeioꝝ cum nobilib⁹ fere p.xxx.ānos in dissuetudinez abijssent creati sunt.x.viri q̄ de grecis ciuitatib⁹ leges collectas trāstulerūt in latinum ⁊ eas in tabulis eburneis scripserūt. Postea ijdē.x.viri:accepta ptāte corrigendi ⁊ interptādi leges videntes multa deesse tabulis.x.postea duas tabulas supaddiderūt.⁊ appellate sunt ille leges.xij.tabulaꝝ.q̄ aūt fuerūt illi.x.viri statim determinat Isido. dicēs fuerūt ⁊c.

Fuerunt.metu. ar.q: metus verboꝝ excusat ar.j.xxiij.q.viij.cōuenior.§.mandatur.ibi dic aliq̄d i deū ⁊ morere.⁊ ar.ff.de acq̄.here.l.vi.i fi.ar.ↄ.ex̄ qd̄ me.cā.sacrj q ¶ Necessaria.sed si null⁹ est earū vsus vt quid mēbranas occupāt: vt.xix di.si romanoꝝ.sꝫ ideo notitia est necessaria vt sciat cā quare tollant: vt.C.de cadu.tol.l.vna.q: ⁊ ip̄e papa argumētat ex abrogato iure.vt ex̄.d̄ iudi.nouit.vel est necessaria nō vt pbēt:sꝫ vt reprobent maledicta:vt.xxxvij.di.legim⁹.⁊.c.q̄ de mensa. r ¶ Vocauit.hunc tñ immutauit postea iustinianus:⁊ fecit vnū codicē ex tribus.C.de no.co.cōpo.versus prin.io.

Differt autē.in hac.viij.di.oñdit magister q̄liter ius naturale excellat alia iura amplitudine:q: fm hocius oīa sunt coīa. t ¶ Eos.id est apostolos.xij.q.i.dilectissimis. v ¶ Nescit quisq̄ eñ tñ diligit aliū vt se.finxit eñ Plato quādā rēpu.in q̄ oīa sunt coīa.xij.q.i.ca.ij.

Quo iure defendis.i.petis vel defendēdo retines. y ¶ Nā iure diuino.ex hoc videt q: tñ iure humano aliqua possideant et nō diuino. et sic obstat.j.xxiij.q.vij.ca.i.ubi d̄r q: iure diuino aliq̄d possidet, sꝫ nō est ↄrarium:imo poti⁹ cōcordat.q: dicit ibi q̄ iustoꝝ sunt oīa cōia iure diuino et bene pōt esse q: iure diuino aliq̄d sit pprium:sed ideo dicit hic q: iure humano possident possessiōes:q: iura humana potissime tractāt de possessionib⁹.sꝫ ius canonicū de decimis ⁊ primitijs.vel dic q: ibi ius diuinū stricte sumit pro iure canonico,sed hic ius canonicuz cōprehendit sub iure humano.⁊ hēs hic q: petēti restitutionez obstat exceptio heresis. heretico enī nihil ē licitū possidere: vt xxiij.q.v.si

Di.viij.

Differt aūt^s ius naturale a ↄsuetudine ⁊ cōstōne. naz iure naturali oīa sunt coīa oibus:qd̄ nō solū inter eos^t seruatū credit de q̄b⁹ legit. Multitudinis credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna ⁊c. verūetiā ex p̄cedēti tempe a philosophis traditū inuenit. vñ apud platonē illa ciuitas iustissime ordinata traditur i q̄ quisq̄z pprios nescit^v affect⁹. Iure ergo cōsuetudinis vel cōstōnis hoc meuz est: illud vero alteri⁹ ¶ Vñ aug.ait sup ioh̄ā.

Iure diuino oīa sunt coīa oibus:iure vero cōstōnis hoc meū illud vō alterius est

Quo iure defendis^x villas eccl'ie diuino an humano. diuinū ius in scripturis diuinis hēmus: hūanū in legibus regū. vñ quisq̄z possidet qd̄ possidet:nōne iure humano. nā iure diuino:^y dñi est terra et plenitudo ei⁹: paupes et diuites vna tra supportat. Dñs de vno limo fecit ⁊ paupes ⁊ diuites. Iure ergo humano d̄r:hec villa ē mea:hic fuus est meus hec dom⁹ mea est.^z Iura aūt hūana iura impatoꝝ sunt.quare: q: ipsa iura hūana p impatores ⁊ reges seculi de⁹ distribuit hūano generi. Tolle iura impatorū et q̄s audet dicere hec villa est mea:me⁹

vos.⁊.q.vij c.i.⁊.ij. Itez hic est ar.q: a petēte restitutionē possum⁹ q̄rere q̄ iur petat an p interdictū vel iudicij officio. Itez q: cām petendi tenet explicare:⁊ q: fm iura canonica actō sit pponēda. hēs ex̄ d̄ iudi.examinata.⁊ ex̄ de li.ob.dilecti nec obstat ex̄ de iudi.dilecti.io. So. ego credo q̄ cā et modus agendi est pponēdus:vt fꝫ illū modū iudex ferat sētentiā.ex̄ d̄ si mo.lꝫ heli.lꝫ ñ cogat actionem pponere.q: etiā fm leges sola causa sufficit: vt.C.de edic.di.adria.l.iij.B. z ¶ Mea est.hec verba meū ⁊ suū spectāt ad dominuz nō ad bonefidei possessorem.vt.ff.de relig.⁊ sump.fu.l.ij.§.i a ¶ Gaudeat,i.retinēdo possessiōes vl' eas recuperādo. b ¶ Leges.cōstōnes impatoꝝ sup rebus ecclesiasticis non valuissent:nisi postea cōfirmate fuissent ab ecclesia:vt.xcvi.di.bñ. c ¶ Possidere hoc canones p̄cipiūt:vt.xxiij.q.vij.c.i.⁊.ij. d ¶ Noli ergo dicere. ar.est hic q: q̄ vnū dicit ⁊ oīa q̄ sequūt ex illo:vt.xi.q.iij.estimant.et.c.se.⁊ ex̄.de do.⁊ cōtu.cū dilectus filius.⁊.ff.qd̄ me.cau.l.i. Itē ar.q: idē iuris ē in vno cōnexoꝝ quod in reliq̄s:vt.i.q.iij.si quis obiecerit.⁊.iij.q.vi.h̄ quippe. Itē ar.q: q̄ renūciat vni renūciat oib⁹ que sequunt ex illo ⁊ etiā oibus coherētib⁹:vt.lxxxi.di.si quis sacerdotū.⁊.i.q.i.si quis ep̄s.⁊.ix.q.ij.nullus primas. e ¶ Dignitate.hic oñdit q̄re ius naturale sit digni⁹ q̄ alia iura.nā q̄cunq̄ constitutio vl' cōsuetudo ē ↄ illud ius ē irrita.⁊ ad h̄ iducit oīa.c.seq̄ntia

Que cōtra mores.bonos. g ¶ Flagitia.i.q̄si flagitia.xxxij.q.vij.flagitia. h ¶ Diuersitate.i.aduersitate.io. i ¶ Aut peregrini.nunq̄d g̃ pegrini ⁊ scholares tenent seq̄ cōsuetudinē illorum inter q̄s cōmorant.arg.videt hic q: sic.⁊.xij.di.illa.⁊.xli.di.c.i.ar.ↄ.q: viatores nō sortiūt forū illius loci p quā transierūt:vt.ff.d̄ iudi.heres.§.ij.⁊ est ar.q: soli ppetuo habitātes obligāt legi ciuitatis:vt.ff.de.pig.debitor. k ¶ Immo.q.d.nō est ↄtra pactū humane societatis regibus obtēpare.imo fm pactū:q: in oī pacto semper intelligit excepta maioris auctoritas.vt ex̄ d̄ iureiurā.veniētes. l ¶ Generale.i.generalis lex. m ¶ Sicut.in h̄ facit ad ppositū

quia id quod deus precipit cū sit de iure naturali p̄fertur ꝯsuetudini vel cōstōni. n ¶ Maior ḡ magis obedit monachus ep̄o ꝙ̄ abbati qḋ falsū ē vt. lviij. di. c. i. ꝛ. ij. ſʒ ḋ h̄ dic vt no. xi. q. iij. q̄ rństic

Mala aūt cōsuetudo. arg. ꝙ id qḋ alias est illicitū rōne cōsuetudinis nō sit licitū. ar. cōtra. s. di. iiij. deniq̄ʒ. arg. ꝯ. ex̄ de cōsue. c. vlti. etiaʒ min⁹ rōnabil' consuetudo iduciᵗius. ex̄ de in inte. resti. constitutus. Itē est h̄ ar. ꝙ hōesta cōsuetudo iducit priuilegium: vt. ix. q. iij. cōquest⁹. et. lxxxij. dis. plurimos.

p ¶ Nō minus. hec. vij. capitula de mala cōsuetudīe loquūtur.

Veritate. ar. ꝙ veritas p̄iudicat opinioni vt h̄. ꝛ. lxxxi. di. q̄cunq̄ʒ. ꝛ ex̄ de biga. nup. ex̄ q̄ fi. sint le. per tu as: ꝛ extra ḋ pur. vul. significātib⁹. ꝛ ex̄ de fri. et male. fratnitatis. ar. ꝯ. j. iij. q. vij. §. tria. ꝛ ex̄ ḋ iu re pa. ꝯsultatōib⁹. ꝛ. C. ḋ testa. l. i.

r ¶ Maīfesta ta p doctrinā. ꝛ reuelationem.

s ¶ Dubitet q̄nq̄ʒ tū consuetudo p̄ualet legi. ex̄ de cōsue. c. vlti.

Si cōsuetudinez. dicit. ar. ꝙ n̄ bis est inherendū. ex̄ de deci. ad audientiam.

v ¶ Vetusta i. q. iij. si q̄s p̄bēdas. ar. cōtra. ff. ḋ le. de q̄b⁹. §. in ueterata. ff.

est iste seruus: mea est hec dom⁹. Si aūt vt teneāt̄ ista ab hoīb⁹ regū iura fecerūt vultis vt reticeam⁹ leges vt gaudeatis.[a] Itez relegāt̄ leges[b] vbi manifeste p̄cepe runt impatores: eos q̄ p̄ter eccl'ie catholice cōiōnē vsurpēt sibi nomē xp̄ianū: nec volūt in pace colere pacis auctorē: nihil noīe eccl'ie audeāt possidere.[c] Sed dicitis quid nobis ꝛ impatori. Sʒ vt iā dixi de iure hūano agit̄. aplus voluit seruiri regibus: voluit honorare reges et dixit: Regez veremini. Noli ergo dicere:[d] q̄d mihi ꝛ regi: q̄d tibi ergo ꝛ possessiōi: p iura regū possident̄ possessiōes: dixisti q̄d mihi ꝛ regi. noli ergo dicere possessiōes tuas: q2 ipa iura renūciasti hūana q̄bus possessiones possidēt̄. ¶ Dignitate[e] vero ius naturale siłr p̄ualet cōsuetudini ꝛ cōstōni: q̄cunq̄ʒ eñ vel moribus recepta sunt vel scripturis cōprehensa: si naturali iuri fuerint aduersa: vana ꝛ irrita habenda sunt. ¶ Vn̄ augu. ait in li. ꝯfessionū ii. Aduersus naturale ius nulli q̄cq̄ʒ agere licet.

Que ꝯtra mores[f] hoīum sūt flagitia[g] pro moꝝ diuersitate[h] sunt vitanda: vt pactū inter se gentis aut ciuitatis cōsuetudine vel lege firmatum nulla ciuis aut pegrin[i] libidine violetur. turpis est eñ oīs pars vniuerso suo non ꝯgruēs. Cū aūt deus aliq̄d ꝯtra morem vel cōtra pactū: quorūlibet iubet fieri. et si ibi nūq̄ʒ factū est: tamē faciendū est. ꝛ si omissuʒ ē: restaurādū est. ꝛ si statutū non erat: instituēdū est. Si eñ regi licet in ciuitate cui regnat iubere aliq̄d: qḋ neq̄ʒ añ ipm quisq̄ʒ: nec ipse v nq̄ʒ iusserat: ꝛ si nō est cōtra societatē ciuitatis ei⁹: obtemperat̄ ei. imo[k] cōtra societatē fit si ei n̄ obtempet̄. generale quippe pactū est societatis hūane obtēpare regibus suis quanto magis deo regnatori vniuerse creature sue ad ea q̄ iusserit sine dubitatōe seruiendū est. sicut[m] eñ in ptātibus societatis humane maior[n] ptās minori ad obediendum p̄ponit̄: ita deus oibus hominibus ¶ Itē Nicolaus papa ignaro remensi archiep̄o: Radicit⁹ est euellenda pniciosa ꝯsuetudo.

Mala aūt ꝯsuetudo[o] nō minus[p] q̄ʒ pniciosa corruptela abiiciēda ꝛ vitāda est: q̄ nisi citius radicitus euellat̄: i priuilegioꝝ ius ab ipsis assumitur et incipiūt p̄uaricationes ꝛ varie presumptiōes celerrime nō cōp̄resse p leges venerari: et priuilegioꝝ more p̄petuo celebrari. ¶ Itē augu. de vnico baptismo lib. ii. Veritati ꝛ rōni consuetudo ē postponēda.

Veritate[q] maīfesta[r] cedat cōsuetudo veritati: plane quis dubitet[s] veritati manifestate cōsuetudinē cedere. Itē nemo ꝯsuetudinē rationi ꝛ veritati preponat: q2 cōsuetudinez ratio ꝛ veritas semp excludit. ¶ Item greg. vii. Guillmūdo auersano episcopo. Quelibet consuetudo veritati ē postponēda.

Si cōsuetudinē fortassis opponas: aduertendū ē ꝙ d̄n̄s dicit[t]. Ego sum via: veritas: ꝛ vita: nō dixit. ego sum cōsuetudo: ſʒ veritas. Et certe vt bti cypriani vtamur sentētia: q̄libet cōsuetudo quantūuis vetusta[v] quātūuis vulgata veritati oīno est postponēda: et vsus qui veritati est contrari⁹ est abolendus. ¶ Itē aug. in li. de bap. pūuloꝝum Veritate reuelata cōsuetudinē sibi cedere oportʒ.

Qui contēpta[x] veritate p̄sumit consuetudinē sequi: aut circa frēs inuidus est: ꝛ malign⁹ quib⁹ veritas reuelat̄: aut circa deū ingratus ē: inspiratiōe cui⁹ eccl'ia eius instruit̄. nā d̄n̄s in euāgelio: Ego sum inq̄t veritas. nō dixit: ego suʒ ꝯsuetudo. Itaq̄ʒ veritate manifestata: cedat ꝯsuetudo veritati. Reuelatione igit̄ facta veritatis: veritati cedat ꝯsuetudo: q2 ꝛ petr⁹ q̄ circūcidebat cessit paulo veritatē p̄dicāti. Igit̄ cū xp̄us veritas sit: magis veritatē q̄ʒ ꝯsuetudinē sequi debem⁹: q2 cōsuetudinē rō ꝛ v̄itas sp excludit. ¶ Idem in li. iiii. de baptismo. Consuetudo rationi frustra opponitur.

Frustra inquiūt quidā cū rōne vincunt̄ cōsuetudinē[y] nobis obiiciunt q̄si cōsuetudo maior sit veritate: aut non sit in spiritualib⁹ sequēdū qḋ meli⁹ a spiritusancto reuelatū est hoc plane veꝝ est q2 rō ꝛ veritas cōsuetudini p̄ponēda sūt ſʒ si consuetudini veritas suffragat̄ nihil oportet firmi⁹ retinere ¶ Itē cyprianus Rationez cōsuetudo īpedire non debʒ.

Consuetudo[z] q̄ apud quosdā irrepserat īpedire non debʒ quo min⁹ preualeat veritas ꝛ vincat. nā cōsuetudo sine veritate vetustas erroris ē ppter qḋ relicto errore seq̄mur veritatē sciētes q̄a apud hesdrā[a] veritas vincit vt scriptū est

F Rustra. cōsuetudinē. ꝛ his oib⁹ capitulis vr̄ ꝙ semp ius p̄iudicet consuetudini. Videam⁹ ḡ qñ cōsuetudo p̄iudicet iuri. ecce īuenio ī electiōe cōsuetudinē p̄iudicare iuri. nā p̄sona q̄ alias ē ineligibilis rōne ꝯsuetudis fit eligibilis: vt. j. xij. di. nos ꝯsuetudinē. Itē rōne ꝯsuetudis cogit̄ aliq̄ eligere ḋ aliena eccl'a: vt ex̄ ḋ ꝯsue. cū dilect⁹ ī fi. Itē rōne ꝯsuetudis p̄t ep̄s eligi in p̄positū. ex̄ de ꝯcel. p̄bē. cū nostris Itē rōne ꝯsuetudis eligit minor eccl'a cuʒ cathedrali. ex̄ ḋ cau. pos. ꝛ ppri. cū eccl'a ex̄ de ꝯcel. p̄bē. ꝛ ecde. n̄ vaca. cū nr̄is. ꝛ c. lr̄as. Itē rōne cōsuetudis sol⁹ abbas sine ꝯsensu fratꝝ cōfert stipendia: vt de his q̄ fi. a p̄. sn̄ ꝯsē. ca. ea nosc̄t̄. Itē in sacro baptismi p̄ualet ꝯsuetudo: vt. j. ḋ ꝯsē. di. iiij. c. ḋ trina. Itē ī m̄rimonio respicit̄ cōsuetudo. ex̄ de cogn. spi. sup eo. Itē in cōtinētia clicoꝝ. lxxxiiij. di. cū ḋ q̄ndā Itē ī aliis casibus q̄s no. s. i. di. c. ꝯsuetudo. Scias ḡ ꝙ ad h̄ ꝙ ꝯsuetudo p̄iudicet iuri req̄rit̄ ꝙ sit p̄scripta: vt ex̄. ḋ cau. pos. cū ecclesia. ꝛ ex̄. ḋ ꝯsue. c. vl. Item ꝙ obtinuerit in ꝯdictorio iudicio ppli: vt ex̄ ḋ ver. sig. abbate. ff. de legi. cū ḋ ꝯsue. Itē ꝙ eo aīo fiat vt credāt scius h̄re ꝛ in posterū illud intēdāt facē alioq̄n talis vsus n̄ dr̄ vsus: vt. ff. de iti. actuq̄ʒ pri. l. i. §. iulian⁹ recte ait. Iteʒ vt res illa sit p̄scriptibilis: vt. xcij. di. c. illud. Itē ꝙ possit dici antiq̄ ꝛ approbata: vt ḋ deposita. p̄la. bone. ij. circa fi. Itē cōtinere dʒ naturalē eq̄tatē. ex̄ ḋ do. et ꝯtu. c. i. ex̄. ḋ ꝯsue. ex pte. Itē ꝙ sit ḋ scia principis inducta n̄ tm̄ ḋ tolerātia: vt ex̄ de p̄bē. cū iā dudūʒ Itē ꝙ nō p errorez sit inducta. ff. ḋ legi. qḋ nō rōne. j. c. ꝯsuetudo. Iteʒ ꝙ maior pars popli ꝯsueuerit illa ꝯsuetudīe vti q2 sicut minor pars populi nō posset inducere legē: sic nec cōsuetudinē. Quidā dicūt ꝙ illa cōsuetudo p̄iudicat iuri q̄ excedit hominū memoriā. Illud ei loco ꝯstituti habetur: vt. ff. de aqua q̄ti. ꝛ esti. h̄ iure §. duct⁹ aque. ꝛ. iij. q. vi. hec q̄ppe. io. Hoc breuiter teneas qḋ sufficit s̄m canones ꝙ sit rōnabilis ꝛ p̄scripta: vt ex̄ de cōsue. c. vl. b.

cōia predi. l. venditor. §. si ꝯstat. ex̄ de cōsue. cū dilect⁹. ꝛ ex̄ ḋ p̄scrip. significauit. ꝛ ex̄ de cap. mo. c. i. ꝛ ex̄ ḋ iure pa. c. cura pastoralis. In his ppt̄ diuturnitatē tēpis sustinet̄ id qḋ ē min⁹ rōnabile. Dic vetustas est seruanda si pōt sine scandalo fuari. ꝯ. di. iiij. c. deniq̄ʒ.

Qui cōtēpta. circūcidebat ꝛ cibos discernebat ppter qḋ paulus ei restitit in faciē: vt. ij. q. vij. c. paulus petrū. xxvij. q. i. sicut ei. y. ecce

Consuetudo. pone casum: vt. j. de cōse. di. iij. c. ij.

¶ Hesdram. qñ p̄hibuit iudeis ne alienigenas ducerent vxores nisi

veritas valꝫ ⁊ inualescit ⁊ viuit in eternū
et verū obtinet in secula seculoꝝ. Idem
Ignosci pōt simpliciter errāti: sicut de se
ipso paulus apl's dicit: Qui primo fui
blasphem⁹ ⁊ psecutor ⁊ iniuriosus: sꝫ mi-
sericordiā merui: q: ignorās^b feci. post in-
spirationē vero ⁊ reuelationē veritatis
factā qui in eo ꝙ errauerat pseuerat pru-
dens ⁊ sciēs iā nō in venia ignorātie pec-
cat. psumptiōe eīn atqꝫ obstinatiōe qua-
daꝫ nitit cuꝫ rōne supet. ¶ Idē. Dei ve-
ritatē nō hoīuꝫ ꝯsuetudinē sequi oportet.

Si solus^c xp̄us audiēd⁹ est nō debe-
mus attēdere qd aliqs añ nos faci-
endū putauerit: sed qd prim⁹ q ante oēs
est xp̄s prior fecerit: neqꝫ eīn hoīs ꝯsue-
tudinē sequi oportet sed dei veritatē: cuꝫ
per Isaiā pphetā loquat de⁹ ⁊ dicat: si-
ne cā colunt me mādata ⁊ doctrinas ho-
minū^d docētes vł sequtes. ¶ Liqdo igr
ex pmissis apparet ꝙ ꝯsuetudo natura-
li iuri postponit.

Quod aūt constitutio^e naturali iuri cedat multi-
plici auctoritate pbat. ¶ Ait eīn
augu. ad bonifaciū. Leges principū na-
turali non preualent iuri. ¶ Palea.

Imꝑatores qñ p falsitate contra ve-
ritatē constituūt malas leges: pbant bō
credētes et coronant pseuerātes: qñ autē
pro veritate contra falsitatē constituunt
bonas leges terrent seuiētes ⁊ corrigunt
intelligētes. Quicūqꝫ^f ergo legibus^g im-
peratoꝝ q pro dei veritate ferunt obtē-
perare non vult: acquirit grāde supplici-
um. Quicūqꝫ vero legib⁹ ipatoꝝ q con-
tra voluntatē dei ferunt obtēpare non
vult acquirit grāde pmiū. Naꝫ tēpibus
pphetarū oēs reges qui in pplo dei nō
prohibuerūt nec euerterūt q ꝯtra dei p-
cepta fuerāt instituta culpant: ⁊ q prohi-
buerūt ⁊ euerterūt sup alioꝝ merita lau-
dant. Et rex nabuchodonosor cuꝫ seru⁹
esset idoloꝝ cōstituit sacrilegā legē: vt si-
mulachꝝū adoraret: sꝫ ei⁹ ipse ꝯstōni qui
ei obedire noluerūt pie fideliterqꝫ fece-
runt. Idē tū rex diuino correct⁹ miraclo
piam ⁊ laudabilē p veritate constituit le-
gem: vt quicūqꝫ diceret blasphemiā i de-
um sidrac: misac: ⁊ abdenago: cuꝫ domo
sua penit⁹ interiret. ¶ Itē ex verbis Isi-
dori.

Iustuꝫ est principē legibus
obtemꝑare suis. tunc eīn iura sua ab
oībus custodiēda existimet qñ ⁊ ipē illis
reuerentiaꝫ pbet principes legib⁹ teneri
suis nec in se posse dānare iura q i subie-
ctis ꝯstituūt. Iusta est eīn vocis auctori-
tas eoꝝ: si qd pplis phibēt sibi licere nō
patiant. ¶ Itē augu. in plo. li. iii. de tri-
nitate. Scripturis canonicis tractatoruꝫ
littere deseruiunt.

Noli meis
litteris qsi canonicis^h scripturis in-
seruire: sꝫ in illis ⁊ qd nō credebas cū iue-
neris incūctāter crede. in istis^i aūt qd cer-
tum hēbas nisi certū intellexeris noli fir-
me tenere. ¶ Idem ad vincentiū victo-
rem li. ii. In tractatoruꝫ opusculis multa
corrigēda inueniūt.

Negare^k nō
possū nec debeo sicut in ipīs maio-
ribus ita multa esse in tā multis opuscu-
lis meis q possūt iusto iudicio ⁊ nulla te-
meritate culpari. ¶ Idē ad hiero. epl'a.
viii. In scripturis canonicis mēdacia nō
admittūt.

Ego solis eis scriptoꝝ^l
q iaꝫ canonici appellātur didici hūc
timorē: tremorē: honorēqꝫ referre vt nul-
lum eoꝝ scribēdo errasse^m audeā credere
aut si aliqd in eis offēdero qd videat cō-
trariū veritati: nihil aliud existimē ꝙ vel
mendosuꝫ esse codicē: vel nō esse assecu-
tuꝫ interpretē qd dictū ē: vel me minime in-
tellexisse nō ambigā. alios autē ita lego:
vt quātalibet^n sctitate quātaue doctrina
polleāt: non ideo veꝝ putē: q: ipi ita sense-
runt: sꝫ q: mihi p alios auctores vel p ca-
nonicas vel pbabiles^o rōnes qd a vero
non abhorreat persuadere potuerūt.
¶ Idē. Libris veteꝝ hebrea volumina
nouis greca auctoritatē impēdūt.

Ut veteꝝ^p librorū fides de hebreis
voluminib⁹ examināda est: ita nouorum

essent de tribu sua ipi añt duxerūt alienigenas d filiis cananeoꝝ: vt. xxviii.
q. i. §. i. vł tangit qliter bibliotheca ⁊ psalteriū fuit a babylonis destructa
per hesdraꝫ reparata sit: vel aliter: quesitū est q virtus esset maior. Rñ. q-
dam mulieris: alius regis: ali⁹ viri: alius vini: alius veritatis. Hāc appro-
bauit hesdras. b¶ Quia ignorās. ar. ꝙ ignorātia iuris excusat: vt h
et. xxx. q. i. de his. et
ii. q. iii. §. notādū. et
xxiiii. q. i. si qs dede-
rit. ⁊ xxviii. di. ps hy-
sterum.
Si solus. i. null⁹
ei ꝯrius sit. ii. viii. q.
i. sciendum. in fi.
d¶ Hoīum. q iudei
regunt hūanis ꝯstō-
nibus. ⁊ sic ē ꝯtra. ii.
xii. di. oīa. vbi d: ꝙ
tm iudei diuinis cō-
stitutōib⁹ regunt. sꝫ
verū ē ꝙ oliꝫ regebā-
tur ꝯstōnibus hūa-
nis. s. scribaꝝ pha-
riseoꝝ: vt hic dicit.
sed hodie nō: vt ibi
Quod autem
constitutio. s.
in prima dis.
viii. ondit qliter ius
naturale pualet cō-
suetudi. In hac. ix.
dis. ondit qliter ius

Di. ix.

naturale pīudicat ⁊
preualet ꝯstōni. Et
sumit p totam hanc
distinctionē ius na-
turale pro iure diui-
no qd cōtinet in le-
ge ⁊ i euāgelio. Itē
per totā hāc di. vo-
cat canōicā scriptu-
ram nouū ⁊ vet⁹ te-
stamentum.
Imꝑatores. qñ-
qꝫ. hic incipit ⁊ hēs
idē. xxiii. q. iiii. nō in-
uenit. g¶ Er-
go legibus. no. ar. a
ꝯriis: vt. xv. q. iii. de
crimine. ⁊. xxiiii. q. i.
quodcūqꝫ ligaueris
et ea. cau. q. ii. sane.
xxv. di. qualis. ⁊ for-
tissimū ē arg. a ꝯtra-
riis. ff. de offi. ei⁹ cui
mā. est iurif. l. i. ⁊. xi.
q. iii. imperatores.
Noli. canonicis.
q: de canonicis
scripturis nō possu-
mus disputare an iuste sint vel nō: vt. ii. c. quis nesciat. i¶ In istis. lo-
quit hic fm illa tēpa: cū adhuc scripta augustini ⁊ alioꝝ sctōꝝ patrum non
erant auctētica: sed hodie iubent oīa teneri vsqꝫ ad vltimū iota: vt. ii. xv. di.
c. vlti. vel h ideo dicit: vt ondat ꝙ maior sit auctoritas veteris testi ꝙ sctōꝝ
Negare iusto iudicio. vñ augu. mul- ꝯpatiū: vt. xix. di. in canonicis.
ta postea retractauit: vt. xxiii. q. vi. videς. xii. q. i. certe. ⁊. xxvi. q. iiii. quo
Ego. scriptoꝝ. i. scriptoribus. m¶ Errasse. nefas eīn qdam loco
est dicendū ꝙ scriptura mētiat: vt. xxiii. q. v. qd g. imo qd in eis dicitur
defēdere dēn⁹ vsqꝫ ad sanguīs effusionē: vt. xxv. q. i. sūt qdā. n¶ Quā-
talibet. ar. ꝙ nō ē ꝯsiderandū qs dicat sꝫ qd dicat: vt. xix. di. sm. ⁊ ē ar. pro
dictis quorundā testiū ꝙ nō ē credendū magis honorabiliori psone ꝙ aliis
q: veritas a quocūqꝫ plata semp pferenda est: vt. ii. q. vii. querit. ⁊. ii. c. neqꝫ
ff. de suppel. le. l. labeo. eis eīn magis credit qui rei aptiora dicunt: vt. iiii.

q. iii. §. itē in criminali. vbi. si testes. nec sctitas psone pdest vt citius
credat. l. di. si qs ppostera. ⁊ ar. ad idē. i. q. i. teneam⁹. vi. q. ii. placuit
et. iii. q. ix. c. vi. ar. ꝯ. xi. q. i. quicūqꝫ. xcvii. di. nobilissim⁹. ⁊. vii. q. iii.
c. i. ⁊. xl. di. c. i. ⁊. xi. q. iii. absit. io. o¶ Probabiles. ar. ꝙ ratio
eqūalet canoni: vt. s. di. i. consuetudo. ⁊. ii. c. sanc. io.
Ut veteꝝ
id ē vete-
ris testamēti
q¶ Erreci.
hic. i. n. plo-
go biblie cō-
tra ait: dicēs
ꝙ emēdatio
ra sunt exem-
plaria lati-
na ꝙ greca:
⁊ greca ꝙ he-
brea. sed au-
gustinus ad
primitiuā ec-
clesiam respi-
cit qñ exēpla-
ria greca et
hebrea non
erant corru-
pta sꝫ pcedē-
te tpe cū po-
pulus xp̄ia-
nus multum
esset auctus:
⁊ hereses mł-
te essēt facte
inter grecos
ob inuidiam
xp̄ianoꝝ: iu-
dei et greci
sua exempla-
ria corrupe-
runt. ⁊ sic fa-
ctū est ꝙ exē-
plaria eoꝝ
magis corru-
pta sūt ꝙ la-
tinoꝝ ad qd
tēpus respi-
cit hiero. vel
rñpicit ad la-
tina exēpla-
ria a fidelib⁹
interpretib⁹
trāslata. Au-
gust. respicit
ad exēplaria
latina ab in-
fidelib⁹ ⁊ fal-
satorib⁹ trāl-
lata: i quib⁹
si quid falsi-
tatis videa-
tur: dicit eun-
dum esse ad
originalia. vel dic ꝙ in h magis credendū est hiero. ꝙ aug. q: inter
istos tres: augu. hiero. ⁊ grego. augustino magis credēdū est i dispu-
tatiōibus: hieronimo in hystoriis ⁊ trāslatiōib⁹. grego. in moralib⁹
preponit: q: nō oēs in oibus: sꝫ certi p certa. ⁊c. C. de ve. iu. enu. l. i.
ibi: q: nō oēs. ⁊ est ar. ꝙ quātūcūqꝫ auctenticuꝫ sit aliqd instrumētuꝫ
si tū de ipo aliqd in dubiū reuocet semp exhibendū sit illud a q ori-
ginē ducit: vt. ii. lxxvi. di. c. ieiuniū. in princi. ⁊. ii. xxv. q. ii. sancimus. et
optime. ex de sen. ⁊ re iu. cū inter. ⁊ h est ꝯ dnm albe. q dicit ꝙ si vna
publica cartha originē ducit ab alia publica cartha non est necesse
exhibere originale. ar. in auten. vt fratrū filii. §. q: vero. coll. vlti. sec⁹
in priuata. in auten. vt spon. lar. §. ⁊ hoc insup. coll. viii. ar. pro ipso
xix. di. si romanoꝝ. quid iuris sit. de hoc dixi. ii. c. distin. cōtra morem
ex de fi. instru. c. fi. r¶ Sermonis. totū eīn nouū testū scriptuꝫ

est grece p̄t euãgeliũ matthei ⁊ epl'az pauli ad ro. q̄ ē scripta latie. so.
Si ad. officiosa. officiosa dicunt̃ q̄ ɔtinēt pietatē q̄ nulli obsunt
Set alicui prosunt sicut inofficiosuz d̄r testm̃ qd̄ ē ɔ̄ officiũ pietatis
vt. ff. de inoffi. testa. l. iij. xxiij. q. iiij. c. ij. t Quid in eis. ar. ꝙ si
instrumẽta vel attestatões pro pte inueniunt̃ false ꝙ in totũ reprobãt̃
vt. j. xvi. d. c.
canões. ⁊ iij
q. ix. pura. et
j. d̄ cō. di. iij.
nō liceat. ff.
de edil. edic.
cũ eundē. ar.
ɔtra. xxxvij.
di. q̄ de men
sa. xij. q. ij. si
quos. de cō.
di. iiij. si ñ sã
ctificat̃. xvij.
q. iiij. q̄sti. et
ex̄ d̄ arbi. cũ
tpe. ⁊ ex̄ de p̄
bē. c. dilect⁹.
⁊. C. de trãs
ac. si ex falsis
Solu. si plu
ra capitl'a si
bi cōnexa sũt
vel vnuz est
accessoriũ al
teri. vno cas
sato: cōnexa
et accessoria
cassant̃. sec⁹
si diuersa et
sepata sint. h̄
distinctio p
bat̃. ff. de mi
norib⁹. l. etiã
⁊. ff. d̄ nego.
ge. cũ acti. et
j. ij. q. vi. §.
diffinitia. v̄.
quãdoq̄. cir
ca fi. vl' disti
gue vt distin
guit̃ ex̄ de fi
de istru. ex lit
teris. ego di
co ꝙ si aliq̄d
falsitatis re
periat̃ in in
strumẽto: ꝙ
totuz reddit̃
suspectuz. vt
ff. de fide in
stru. l. ij. et h̄
etiã notaui i
q̄stionib⁹. b.
v Cui⁹ pō
dere. i. auctē
Quis ne
sciat. ter
mis. i. libris
b Et disce
ptari. ita vt i
dubiuz reuo
cent q̄ ibi statuta sũt. sz disputari licet de eis ad maiorē intellige ntiã
Noli. calũnias. verba eñ iuris nō sunt calũ vt. xcvi. di. satis.
niãda. i. xxxvij. di. relatũ. ⁊. ff. ad exhibēdũ. l. penul. o Do
nati. donat⁹ primo fuit catholic⁹: sed postea in heresim lapsus. cui⁹
Neq̄. disputationes hereti adheserũt cyprian⁹ et agrippin⁹.
idē expositiões. nō eñ eoipso ledit̃ fama alicui⁹ ꝙ reprobat̃ te
stimoniũ iusũ: vt ex̄ d̄ exceptiõi, deniq̄. f Scripti, ar. ꝙ q̄sq̄ iu-

veritas greci[q] sermonis[r] normam deside
rat. Idē in epl'a prima ad hieronimũ.
Nihil auctoritatis canonicis remãebit
scripturis: si ad eas mendacia fuerint ad
Si ad scripturas sacras missa.
admissa fuerint vel officiosa[s] mẽda
cia q̄d in eis[t] remanebit auctoritatis: q̄
tandē de scripturis illis snia pferet̃ cui⁹
pondere[v] cōtẽtiose falsitatis obteret̃ im
probitas. Idē de vnico baptismo li.
ii. Lr̄is oĩuz ep̄oꝝ sacra p̄ponit̃ scriptura
Quis nesciat sacrã scripturaz cano
nicã taz veteris q̄ꝫ noui testi certis
terminis[a] suis cōtineri: eamq̄ posteriori
bus oĩb⁹ ep̄oꝝ lr̄is ita p̄poni: vt de illa
oĩno dubitari ⁊ disceptari[b] nō possit vtꝝ
verũ vl' vtꝝ rectũ sit quicq̄d in ea scriptũ
sit vel cōstiterit esse. Ep̄oꝝ aũt lr̄as que
post cōfirmatũ canonē vel scripte sũt vel
scribunt̃. ⁊ p sermonē forte sapientiorez
in ea re cuiuslibet peritioris ⁊ per alioꝝ gra
uiorem auctoritatē doctiorēq̄z prudẽtiã
et p cōcilia licere rep̄hendi: si quid in eis
forte a veritate deuiatũ est. Idem in
epistola ad vincentiũ. Ex dictis quorũli
bet episcopoꝝ cōtra diuina mandata ca
Noli lumnie non colligantur.
frater ɔ̄ diuina tã multa taz p̄clara
taz indubitata testimonia colligere velle
calumnias[c] ex ep̄oꝝ scriptis: siue nr̄oꝝ: si
cut hilarii siue anteq̄z pars donati[o] sepe
raretur cypriani ⁊ agrippini. primo quia
hoc genus litterarum ab auctoritate ca
nonice scripture distinguẽdũ ē. Nō eñ
sic legunt̃ tanq̄z ex eis testimoniũ pferã
tur vt ɔ̄ sentire non liceat: sicubi forte ali
ter sapuerint q̄ꝫ veritas postulat. In eo
quippe numero sum⁹ vt nō dedignemur
etiã nobis dictũ ab apl'o accipere. ⁊ si q̄d
aliter sapitis: hoc quoq̄z de⁹ vobis reue
labit. Itē i epistola ad fortũatũ. Nō
debet par auctoritas canonicis scriptu
Neq̄z ris et expositoribus eaꝝ.
quorũlibet disputatiões[e] q̄ꝫuis ca
tholicoꝝ ⁊ laudatoꝝ hominũ: velut scri
pturas canonicas hr̄e debem⁹: vt nobis
non liceat salua honorificẽtia q̄ illis d̄be
tur hominib⁹ aliq̄d in eoꝝ scriptis[f] impro
bare atq̄z respuere: si forte inuenerim⁹ ꝙ
aliter senserint q̄ꝫ veritas habeat: diuino
adiutorio vel ab aliis intellecta vel a no-

ris in alterũ statuit. ⁊c. sic. ij. q. vi. q̄ sescit. xxj. q. v. de forma. ff. ꝙ q̄sq̄ iuris
Sana q̄ppe. i. ius naturale scriptũ vl' ñ scriptũ. j. l. ex̄ de cōsti. c. oẽs.
h Concordãt. q̄nq̄. i Sed illa exẽpla. hoc ideo dicit: q: ñ sem
per imitãda sunt exẽpla: vt. C. de sen. ⁊ interlo. oi. iud. nemo. sz exẽplũ pape
ē sequẽdũ: vt. xvi. q. iij. licet. ex̄ de sē. ⁊ re iudi. in causis. k Excellẽtiora
ñ ē tale exẽplũ lucre
tie. xxxij. q. v. ppo
sito. v̄. lucretiam.
l Pietate. ar. pro
misericordia a iudi
ce petẽda vel ipetrã
da. xlv. di. licet ple
rũq̄. xxvi. q. vi. alli
gant. l. di. ponderet
i. q. vij. dispẽsatões
⁊. c. exigit. lxxxvi. d.
nō satis. xxxv. q. ix.
veniã. de pe. di. i. q:
diuinitatis. ar. ɔ̄ di.
l. absit. xxiij. q. iiij. ē
iiusta. ad finē. xxxv.
q. ix. veniã. ɔ̄. xlv. d.
sed illud. ex̄ d̄ fornic̃.
ex tenore. dic pieta
tē esse sequendã nisi
atrocitas facti ali
ud inducat. ex̄ d̄ ho
mici. sic dignũ. l. di.

Di. x.

pōderet. ⁊ c. vt ɔsti
Con tuerent̃
stitutiões. In
hac. x. distictõe
oñdit magr̄ ꝙ secu
laris ɔstitutõ cedit ec
clesiastice: q: sacre le
ges ñ dedignãt̃ seq̄
sacros canões: vt.
ij. q. iij. §. hic colligit̃
Lege diuisis. ipa
tor diuidit puin
cias: vt. ff. d̄ offi. as
sessor. si eadez. ⁊ pa
pa ep̄at⁹ diuidit et
vnit. ⁊ ep̄us eccl'as
vt ex̄ d̄ excel. p̄. sicut
vnire. Quid aũt iu
ris sit cũ vniũt̃ vl' di
uidunt̃. notaui. xvi.
q. i. ⁊ tpis. licz g̃ ipa
tor diuisit ad vnã pro
uiciã i duas. nō ideo
erit due metropoles
vt h̄ ⁊ di. ci. puenit
⁊ ē ar. ꝙ si princeps
legitimat aliquē in
tẽpalib⁹: nō ideo legi
timat⁹ ē in sp̄ualib⁹
ex̄ q̄ fil. sũt le. p vene
rabilē. nisi vbi prin
ceps r̄stituit aliquē
q̄ fuit infamis rõne
patrni criminis: vt. vi.
q. i. §. ver. v̄. si q̄s.
o Diuisiões. ar. ꝙ
ep̄us inuito pleba
no nō pōt diuidere prochiã ei⁹ nec papa inuito ep̄o diuidē ep̄atũ: vt. vi. q. i.
mlij. qd̄ ei vnũ ē diuidi ñ p̄t: vt. xxiiij. q. i. loq̄t̃. ⁊. c. scisma. sz credo ꝙ papa h̄
possit facẽ ex cã: ⁊ etiã ep̄us ex cã: vt in eadē decre. sicut vnire. p Eccl'a
stica. eccl'a ñ astrĩgit̃ mũdanis legib⁹. xxxiij. q. ij. iter. nec etiã de reb⁹ eccl'e p̄t
ipator leges ɔdere: vt. xcvi. di. bñ q̄dē. nisi h̄ eccl'a petat: vt. xvij. di. §. huic
etiã. ⁊ nisi in eccl'e priuilegiũ statuat aliq̄d: vt. xvi. q. i. gñaliter. ⁊. q. iij. nemo
q Humana, vt hēs, xxvij, q. ij, sunt qui dicũt: sz mirũ ē cũ iustinian⁹ fuerit

bis. Talis ego sum in scriptis alioꝝ qua
les volo esse intellectores meoꝝ. Idē
ad casulanũ. Exẽplis rō sana prefertur.
Sana quippe ratio[g] etiã exẽplis an
teponẽda est cui quidē ⁊ exẽpla cō
cordant:[h] sed illa[i] q̄ tm̃ digniora sunt imi
tatiõe q̄ꝫ tuz excellentiora[k] sunt pietate[l].
Cum igit̃ in naturali iure nihil aliud
precipiat̃ q̄ꝫ qd̄ de⁹ vult fieri, nihilq̄z ve
tet̃ q̄ꝫ qd̄ deus phibet fieri. deniq̄z cũ in
canonica scriptura nihil aliud q̄ꝫ in diui
nis legib⁹ iueniat̃. diuine vero leges na
tura ɔsistãt. patet ꝙ q̄cunq̄ diuine volũ
tati seu canonice scripture cōtraria pbã
tur: eadē ⁊ naturali iuri inueniãt̃ aduersa
Unde q̄cũq̄z diuine volũtati seu canoni
ce scripture: seu diuinis legib⁹ postponẽ
da cẽsent̃ eisdē naturale ius p̄ferri opor
tet. Cōstõnes ergo vel eccl'astice vel
seculares. si naturali iuri ɔtrarie pbant̃
Constitutiones vero principũ eccl'asti penit⁹ sũt excludẽde
cis ɔstõnib⁹ nō p̄eminẽt sed ob
sequũt̃. Unñ Nicola⁹ pa. scribit ep̄is i
ɔcilio apud cōuintinũ ɔgregatis. Lex im
peratoꝝ eccl'astica iura dissoluere ñ pōt.
Lege impatoꝝ non in oĩb⁹ ecclesia
sticis cōtrouersiis vtendũ est: p̄ser
tim cũ inueniat̃ euãgelice ac canonice sã
ctioni aliquotiẽs obuiare. Idē. Lex
impatoꝝ non ē supra dei legē: sed subt⁹.
Impali iudicio non p̄nt iura eccl'iastica
dissolui. ad qd̄ ostẽdẽdũ duoꝝ horum in
nocẽtii. scilicet ⁊ greg. satis sufficiunt testi
monia. Sanct⁹ quidē innocẽti⁹ in decre
tali epl'a sua ad alexandrũ anthiocenum
ep̄m ait. ꝙ sciscitaris iquiẽs vtꝝ diuisis[n]
impiali iudicio puinciis vt due metropo
les fiãt. si duo metropolitani debeãt no
minari ñ visum ē nobis ad mobilitatē ne
cessitatũ mũdanaꝝ dei ecclesiã cōmutari
honoresq̄z aut diuisiões[o] ppeti q̄s p su
is causis faciẽdis duxerit ipator. Be
at⁹ gregori⁹ scribẽs ad theoctistã patriciã
inter cetera ait. Si inq̄t religionis causa
ɔiugia debere dissolui dicãt̃. sciẽdũ ē: q̄a
et si hoc lex hũana cōcessit: lex tñ diuina
phibuit. Ecce queãdmodũ ipali iudi
cio nō p̄nt eccl'astica[p] iura dissolui. Ecce
qualiter quod lex humana[q] concessit lex
diuina phibuit. Nō ꝙ imperatorum le-

valde catholic⁹ impator: qualiter istud statuerit ɔ̃tra leges dñi: cū dñs dixit ꝙ ob solam causā fornicatiōis pōt mulier separi a viro. xxxij. q. ij. q̄s de⁹ sed dic vt quidā dicūt ꝙ ignorāter fecit: ꝛ ideo veniā meruit: vt. s. c. proxi. ꝛ viij. d. ɔsuetudo. vl' errauit sicut hiero. vt. xxvi. di. c. i. vl' idō pmisit h̄ vt grauia vitarent: sicut vsuras pmisit vt vitarēt rapinas. cōiugia pmisit dissolui vt vitarent homicidium vxoricidium: vt. xxx iij. q. ij. si quod veri⁹
r ❡ Hereticos. ꝛ sic vtor: pro me qd nō vtor: cōtra me. j. xxx vij. di. si quid veri. ꝛ ij. q. vij. si hereticus et sic est cōtra. xix. d. si romanoꝝ. in fi. j. iiij. q. iij. §. Itē si q̄s testib⁹. Sꝫ hoc i fauorē ꝛ priuilegium
Non ecclesie. licet. ar. contra illas leges q̄ pmittūt vsuras exigere. ar. ix. d. q̄cūqꝫ. xiiij. q. iij. si q̄s. ꝛ. xcvi. d. bene quidē. xi. q. iij. q̄ omipotentē. xxv. q. i. oīe qd. ꝛ. c. nulli. ꝛ. c. generali. ꝛ. xxiij. q. viij. cōuenior. ar. lxiij. di. adrianus.
Certuꝫ. sacrosancta. id est p̄cepta
c ❡ Cui. scilꝫ ecclesie
d ❡ Submittere. imperator: enī filius ē ecclesie: non p̄sul: vt xcvi. di. si ipator. et inclinabit caput suum epis: vt. lxiij. di. valētinian⁹. ꝛ excōmunicari pt ab epo vt. xviij. di. q̄m q̄dez et. xcvi. distin. duo.
e ❡ Mensura. i. dū impator: excedit mēsuram suā contra illud. ix. q. i. c. i.
Constitutiones nunquid q̄ legibus semp derogat̄ p canones. absit: nisi q̄ ad causas spirituales. ꝛ hoc ē qd dicit̄ de con. di. iij. celebritatē. ibi alia ērō. ar. s. c. c. i. vtrūqꝫ enīꝫ suo modo rōnabiliter constitutū est: sꝫ diuerso modo. ar. s. c. certū. nec papa posset leges tollere nisi quo ad suū forū. impium enī ꝛ sacerdotiū ex eodē principio pdierunt in auten. quō opor. ep̄os ꝛ ceteros clericos ad or. pduci. in prin. coll'. ij. ar. j. e. di. q̄m. sed h̄ nō credo: vt ex̄ de p̄scrip. quoniam omne. g ❡ Mores nec iuramētū obligat cōtra bonos mores: vt ex̄ de iureiur. queadmodū. et ff. de le. i. l. si quis inqlinos. §. vlti.
Imperiuꝫ. administratiōibus distincta est enī ptās sua a potestate pontificali: vt. j. c. quoniā. ꝛ. xcvi. d. cum ad verū. alioquin si vsurpet eoꝝ officia lepra pcutiatur vt azias. ij. q. vij. §. itē cum balaā. tū inuenit̄ ꝙ reges cōferunt decanat⁹: vt ex̄ de consue. cum inter. in pte decisa. sꝫ hoc ex priuilegio.
Suscipitis. i. accipere debetis. k ❡ Libertatē. i. verbum pdicatiōis. l ❡ Perfectio rē: vt. xcvi. di. duo sunt. m ❡ Spūs. i. eccl'astica ɔstitutio. n ❡ Carni. i. seculari cōstōni.
Si in adiutoriū. hoc ideo dicit: q2 nō sunt allegande leges nisi in defectu canonū: vt ex̄ de no. ope. nun. intelleximus.
p ❡ Ciuē. ciuē romanū appellauit se: q2 pr ei⁹ societatē ɔtraxerat cū romāis et in signū data fuit eipenula. i. quedā vestis qua vtebant̄ ciues romani.

Leges quibus ecclesia sepe vtitur contra hereticos[r] sepe cōtra tirānos atqꝫ cōtra prauos quosqꝫ defendit̄. dicam⁹ penit⁹ renuēdas. Sꝫ ꝙ eas euāgelicis et apostolicis atqꝫ canonicis decretis q̄b⁹ post ponēde sunt. non posse inferre p̄iudiciū asseram⁹. ❡ Itē simach⁹ papa in sexta sinodo. Nichil obuiū euāgelicis regulis imparori agere licet.

Non licet Nipatori vl' cuiqꝫ pietatē custo dieti aliqd ɔtra diuina mandata p̄sumere nec quicq̄ꝫ qd euāgelicis pphericis aut apostolicis regulis obuiet agere. ❡ Itē felix papa. In eccl'asticis causis regia voluntas non ē sacerdotib⁹ preferēda.

Certū ē hoc reb⁹ vr̄is esse salutare vt cum de causis dei agit̄ iuxta ipsius constitutā regulā regiā voluntatē sacerdotib⁹ xp̄i studeatis subdere n̄ p̄ferre. ꝛ sacrosancta p̄cepta p eoꝝ p̄sules poti⁹ discere q̄ꝫ docere. Ecclesiasticā sequi formā. nō huic humanit⁹ sequēdo iura p̄figere neqꝫ ei⁹ sanctionib⁹ velle dominari cui[c] de⁹ clementie voluit tue pie deuotiōis colla submittere[d] ne dū mēsura[e] celestis dispensatiōis excedit̄ eat̄ in cōtumeliā disponētis. ❡ Itē. Morib⁹ ꝛ decretis romanorū pōtificū ipatoꝝ ɔstitutiōes ɔtraire n̄ possunt.

Constitutiōes cōtra canones ꝛ decreta p̄sulū romanoꝝ vel contra bonos mores[g] nulli⁹ sunt momēti. ❡ Item Nicolaus papa. Que sunt sacerdotum regibus vsurpare non licet.

Imperiū vr̄m suis reipublice quotidianis administratiōib⁹[h] debet esse cōtentū. non vsurpare q̄ sacerdotib⁹ dn̄i soluꝫ cōueniāt. ❡ Itē greg. nazanzen⁹ impatorib⁹ ɔstātinopolitāis. Tribūalia regū sacerdotali potestati subsunt.

Suscipitis ne libertatē[k] verbi dei libēter accipitis: ꝙ lex xp̄i sacerdotali vos subicit potestati: atqꝫ istis tribunalibus subdit. dedit enī et nobis potestatem: dedit principatū mlto p̄fectiorē[l] principatib⁹ vr̄is. aut nunq̄d iustū vobis videt̄ si cedat spirit⁹[m] carni[n] si a terrenis celestia superent̄. si diuinis p̄ferant̄ hūana. ❡ Ecce ꝙ ɔstitutiōes principū eccl'asticis legibus postponēde sunt: vbi aūt euangelicis atqꝫ canonicis decretis nō obuiauerint oī reuerētia digne habeāt̄. ❡ Unde augustin⁹ ait in dialogo ɔtra petilianum. Leges impatoꝝ in adiutoriū ecclie assumi licet.

Si in adiutoriū vestrū terreni impij leges assumēdas putatis: non rep̄hendim⁹. nam fecit hoc paulus: cum aduersus iniuriosos romanū ciuē[p] se esse testaret̄. ❡ Itē cyprian⁹ iuliano. Reges pōtificib⁹ pro eterna vita ꝛ pōtifices regib⁹ pro tēpalib⁹ idigēt.

Quoniā idem mediator dei[r] ꝛ hominum ē: homo ihesus xp̄us. sic actibus[s] proprijs ꝛ dignitatib⁹ distinctis officia potestatis vtriusqꝫ discreuit:[t] ppria volens medicinali humilitate hominum corda sursuꝫ efferri nō hūana supbia rursus in inferna demergi: vt etiā xp̄iani imperatores p eterna vita pontificib⁹ indigerent: ꝛ pōtifices p cursu[u] tempaliū tantūmodo reruꝫ impialibus legibus vterētur. quatin⁹ spiritualis actio a carnalib⁹ distaret incursibus: ꝛ deo militans minime se negocijs secularib⁹ iplicaret: ac vicissim nō ille rebus diuinis p̄sidere videret̄ qui esset secularib⁹ negocijs implicatus. ❡ Item leo quart⁹ lotario augusto. Leges impatoꝝ custodiri oportet.

De capitulis vl' p̄ceptis impialibus vestris vestroꝝ ūqꝫ etiā pontificū[b] predecessorū irrefragibiliter custodiēdis ꝛ ɔseruandis: q̄nto valuimus et valemus xp̄o propicio et nunc et in euuꝫ ɔseruaturos modis omnib⁹ p̄fitemur. ꝛ si fortasse q̄libet vobis aliter dixit vel dicturus fuerit sciatis eum pro certo mendacē. ❡ Itez Johannes octauus lodoico imperatori

Quoniā. idē. hec ē pars illius capituli. xcvi. di. cum ad verum.
r ❡ Dei. id est diuine ꝛ humane nature. s ❡ Sic actibus. scꝫ ipsoꝝ officioꝝ. quedā enī fecit tanq̄ impator: cū emētes et vendentes de tēplo flagellando eiecit. i. q. iij. ex multis. quedā vt sacerdos. cū seipm obtulit hostiā discipulis dicēs: hoc est corp⁹ meū de con. di. ij. sacerdos. sꝫ cōtrariū probat̄ p auctoritatē istā. scꝫ ꝙ de⁹ noluit ea esse distincta cuꝫ per se ipm vtriusqꝫ ptātis actus exercuit. rn̄deo. hoc idō fecit vt ostēderet ꝙ vtraqꝫ potestas ab eo pcessit nō ꝙ vna persona illa duo officia exerceat vel gerere debeat. h̄ enīꝫ duo dona impiuꝫ et sacerdotium ab eodē principio sūt: vt i auten. quomodo opor. ep̄os i principi. coll'. ij.
t ❡ Discreuit cum q̄ potestates iste sūt distincte. ē h̄ ar. ꝙ impiuꝫ nō habet̄ a papa. et ꝙ papa nō habet vtrunqꝫ gladiū. Nā exercit⁹ facit impatorem. vt. xciij. di. legim⁹. et iperiū a solo dō habet̄: vt. xx iij. q. iiij. quesitū. alioqui si ab ipo habet̄: licite appellaret̄ i tēporalib⁹ ad ipsum papam. qd prohibet alex. ꝛ dicit ꝙ illa non ɔtingūt suā iurisdictionē. ex̄ de ap. si duobus. ꝛ ex̄ qui fil'. sunt le. c. cām. lator. Itez ecclesie soluunt tributū impatori: vt. xi. q. i. magnū. Sꝫ cōtra. et celesti et terreni imperij iura sunt ei cōcessa: vt. xxij. di. c. i. Itez ipator iurat pape: vt. lxiij. di. tibi dño. ꝛ papa deponit impatorē: vt. xv. q. vi. §. alius. Itē ipse transtulit impium de oriēte in occidentē. ex̄. d elec. venerabilē. ego credo potestates esse distinctas: licet papa quandoqꝫ vtranqꝫ potestatē assumat sibi. s. cum aliquē legitimat ꝛ in spūalib⁹ et tpalibus: vt ex̄ q̄ fil'. sunt le. p venerabilē. sed illud facit ad petitionem regis qui h̄ ipm fecisse potuit: vt ibi d̄r. nec obstat ꝙ a seculari iudice appellat̄ ad papā: q2 hoc fit pp̄ter defectū iudicis secularis: vt exprimit̄ ex̄ de fo. cōpe. ceterū. ꝛ vacāte impio supplet defectuꝫ imperij: vt ex̄ de fo. cōpe. licet. v ❡ Pro cursu. ar. ꝙ i matrimonio ꝛ in alijs causis spiritualib⁹ vtēdū nō sit legib⁹ impialib⁹: sꝫ cōtra. xxxv. q. v. ad sedez. dic q̄ ꝙ illud tātūmodo definiat illud tpaliū: sꝫ nō illud verbum vtent̄. ꝛ sic spūales cause ad iudicē secularē nō ptinēt.

eẽ de iudi. quãto. ⁊ de ↄsan. ⁊ affi. c. i. in fi. sicut nec causa sanguinis ad ecclesiasticũ: vt. xxiij. q. viij. sepe principes. ⁊. c. his a quibus. eẽ

D E capitulis pontificũ. imperatores ¶ ne de. vel mo. sniam enim olim pontifices appellabantur: vt. xxi. di. decros. x. pontifex.

c ¶ Mẽdacẽ ex magna humilitate h̃ loquitur sicut alibi. ij. q. vij. nos si incompetenter

sit pdita ex illis cau: vt. j. xxix. d. scieñ. vel nisi princeps ↄsẽtiat vel nisi sit

V sup tali articlo q̃ idifferẽs est: vt. j. pxi. d. illa. Sz meli⁹ distigue vt dixi

Sus. auctoritati scripte.

m ¶ Vincat: vt. s. di. viij. veritate.

C s. di. viij. frustra. in glo. ex his oib⁹.

Onsequens est. i. ↄueniens

o ¶ Plena. pape auctoritas plena est: alioꝝ epoꝝ semiplena: q: ipsi sũt vocati in ptẽ sollicitudinis nõ in plenitudinẽ ptãtis: vt. ij. q. vi. decreto. ⁊. c. q̃ sesciũt.

V Ides. dissolui. j. xxv. q. ij. imperiali. h̃ regula supplet per aliaz rgulã. q principali destructo ↄstruitur accessorium: et oĩe quod sequitur ex eo: vt eẽ de fide instru. inẽ di lectos. in fi. sed hec regula multas recipit instantias. contra legem eñ sit si ↄtrahatur post simplex votũ tñ ↄtract⁹ tenet: vt. xxvij. q. i. nuptiaz. Itẽ ↄhibetur ne sñia ferat sub ↄditione nisi lata fuerit tenet. ij. q. vi. §. biduuz. Itẽ ↄhibetur ne epus ↄsecret alteri⁹ ecclesiam. si tñ ↄsecrauerit tenet ↄsecratio: vt. vij. q. i. epsi dioc. sz dic q h̃ regula itelligitur de talib⁹ vbi ẽ ppetua cã ↄhibitiõis. scz vt ne fili⁹ cõtrahat cũ matre. vel dic q merentur dissolui nisi per ↄstitutiõem aliaz tolerentur. ar. s. xlv. di. de iudeis. sed h̃ in fauorem fidei. ff. reli.

Legis auctoritate dissoluitur qd contra

V Ides fili carissime q: ¶ legem fit: qd cõtra leges accipit: p leges dissolui meret. ¶ Itẽ gelasi⁹ rufino ⁊ apli epis. Leges principũ aut regulas pa

Q Uis autẽ ¶ trũ cõtemni nõ decet. leges principũ aut regulas patrũ aut ãmonitiões pr̃nas debere cõteni putat nisi q̃ impunitũ sibi tñ estimet trãsire cõmissum. ¶ Itẽ theodorico regi: Seruent ab oĩbus romanoꝝ principũ leges

C Ertum est magnificẽtiaz vestram leges romanoꝝ principũ quas in negocijs[g] hominũ custodiẽdas eẽ p̃cepit. multomagis circa reuerentiã beati petri apostoli pro sue felicitatis augmẽto velle seruari. ¶ Itẽ leo quart⁹ lothario augusto. Romana lex nullius debet teme

V Estram flagitam⁹ ¶ ritate corrũpi clemẽtiã vt sicut hactenus romana lex viguit absq; procellis vniuersis et q pro nullius[h] persona hominis reminiscitur[i] esse corrupta. ita nũc robur suũ ppriũ

Q Uod ve ¶ et vigorẽ obtineat ro legibus cõsuetudo cedat: ysidorus testatur in sinonimis li. v. Prauus vsus ratione superatur et lege.

V Sus auctoritati cedat: prauũ vsuz lex et ratio vincat.[m] ¶ Itẽ nicola⁹ papa michaeli ipatori. Statutis põtificum consuetudo cuiusq; refragari ñ pot

C Onsequẽs est vt quod ab huius sedis rectorib⁹ plena[o] auctoritate sancitur: nullius ↄsuetudinis[p] ppediẽte occasione proprias sequẽdo tñ volũtates remoueatur: sed firmi⁹ atq; incõcusse teneat. ¶ Itẽ iuli⁹ papa. A ↄsuetudie romane eccle mebris dissentire ñ lz.

N Olite errare fratres mei. doctrinis varijs et extraneis nolite abduci. Et instituta apostoloꝝ ⁊ apostolicoꝝ viroꝝ canonesq; quos habetis hijs fruamini: vt hijs freti contra cuncta inimicoꝝ iacula persistere valeatis. Satis eñ indignũ est quenq; vel pontificũ vel ordinũ subsequentiũ hanc regulam refutare quã beati petri sedem et sequi viderint et docere. Multũ conuenit vt totum corp⁹ eccle in hac sibi obseruatiõe concordet que inde auctoritatẽ habet vbi dñs eccle toti⁹ posuit pricipatũ. ¶ Itẽ codicis libro. viij. titulo que sit longa cõsuetudo Imperator constãtin⁹ august⁹. Usus ⁊ consuetudo et legẽ ⁊ rõnem vincere non potest

C Onsuetudinis vsusq; longeui non vilis auctoritas est. veꝝ nõ vsq; adeo sui valitura momẽto vt aut rõnez vincat aut legem scriptam. ¶ Cum vero nec sacris canonibus nec humanis legibus cõsuetudo obuiare monstratur inconcussa suanda est. ¶ Vñ augu. ait ex dictis basilij. Inuiolabilis cõsuetudo est que nec hũanis legibus nec sacris canonibus obuia

E Cclesiasticaꝝ insti ¶ re monstrat. tutionuz quasdam scripturis q̃sdã vo aplica traditiõe p successores i ministerio[a] cõfirmatas accepim⁹. q̃dam vero ↄsuetudine[b] roborata approbauit vsus quib⁹ par ritus ⁊ idẽ vtriusq; pietatis debetur affect⁹. vñ[c] q̃s vel aliquãtulũ sacrarũ expt⁹ scripturaꝝ hesitauerit[d]. Si eñ attẽderim⁹ ↄsuetudies eccle ñ p scripturas[e] a patribus traditas nihil estimari[f] q̃ntuz religio detrimenti sit latura[g] intentiuuz[h] dispicientibus liquido constabit. Que enim vt inde exordiamur scriptura[i] saluti fere crucis signaculo fideles docuit insigniri. q̃ vel trifariam[k] digesta sup panez

vocati in ptẽ sollicitudinis nõ in plenitudinẽ ptãtis: vt. ij. q. vi. decreto. ⁊. c. q̃ sesciũt. ¶ p ¶ Cõsuetudis. nisi talis sit cõsuetudo q̃ possit p̃iudicare iuri: vt no. s. viij. di. frustra

N Olite docẽ ptz hic q non semp ↄsuetudinẽ romane eccle tenemur sequi nisi ipa p̃cipiat eaz suadaz: vt. j. c. c. vi. multa eĩ suat eccla rõana q̃ alie ñ suãt vt. xxxi. di. aliter. de con. di. iij. de trina. ⁊ di. i. de ymnis.

C Onsuetudis vincat. ar. q consuetudo nunq tollit legem. s. di. i. cõsuetudo. Sz obijcitur. h̃ lex aut loquitur õ bona cõsuetudine aut de mala. si de bona illam nulla vincet. s. viij. di. frustra. Si õ mala. nõ põt dici q eius nõ sit vilis auctoritas. Ad hoc dicunt quidã q principium loquitur õ bona et finis de mala consuetudine. Sed ille intellect⁹ inept⁹ est. qui sepat caudã a capite. qd nõ licet eẽ de bapti. ⁊ ei⁹ ef fec. maiores. §. cetera. Alij fere omnes ita exponũt: qd hic dicitur. nõ vincit legẽ supple generaliter: sed in eo municipio

Q Uis. contẽni. q̃ ↄtẽnit leges peccat: tñ nõ ois ¶ sunt psone. peccat q̃ nõ paret legib⁹ vbi de ↄsilio loquitur: vt. xiiij. q. i. quisq̃s

C Ertũ est. quas. i. q: eas. ¶ ⁊ sic aliud ẽ cõtẽnere aliud ñ parere

g ¶ Negotijs. hic vult dicere q ex quo leges seruant i negotijs laicoꝝ: multo potius sunt seruande in negocijs clericorũ: nisi obui

V Estram. quod pro nullius. quia in ¶ ent canonicis statutis nullius persona est omittendũ: qd statutis generalib⁹ cõtinetur

Q Uod ve ¶ vt. lxi. di. miramur. i ¶ Reminiscitur. passiue ro. hic intitulatur. xi. distinctio. in qua dr q cõsuetudo praua cedit legi tã ecclastice q̃ seculari. Sed nota q ↄsuetudo q̃daz est gñalis: q̃dã specialis. Specialis: vt. j. c. catholica. xij. di. illa. Generalis q̃ vniuersali ↄsensu oĩuz ẽ approbata: ⁊ oẽs astrigit. h̃ tã q̃ canõ: vel tãq lex ẽ obseruãda: vt. j. c. ecclasticaꝝ. ⁊. c. q̃s nesciat. Specialis siue pticularis ẽ illa q̃ hoies alicui⁹ loci astringit: ⁊ i eodẽ loco hz legis vigorẽ. vt. j. c. di. catholica. nisi sit onerosa. vt. xij. di. oĩa. lxxiij. di. corepi. vel nisi pariat occasionẽ malignãdi. tũc ei reijcitur. ar. xij. di. nos ↄsuetudinẽ. oli eñ donatiste õ facili recipiebãt. ⁊. de ↄsuetudine ad primatũ pmouebant: qd abolitũ est. q: inde heretica prauitas minus caueebatur, vel nisi sit ↄria ↄstõni: vt. j. c. ij. et. iij. ⁊ nisi cõstõ

bene vincit vbi seruatur. sed certe de h̃ nunq aliquis dubitauit q ↄsuetudo pticularis debz vincere legẽ in oĩbus alijs locis. ideo exponas de cõsuetudine pticulari q̃ licet bona sit tñ nõ vincit legẽ etiã in illo loco nisi assint illa q̃ dixi. s. viij. di. frustra. ⁊ pone p. ca. extra. de cã. pos. cum ecclesia sutrina dic ad cõsuetudinẽ s̃m canones sufficit q sit rõnabilis ⁊ p̃scripta: vt eẽ de

E Cclesiasticarum. traditione sine scriptis. ¶ consuetudine c. fina.

a ¶ Ministerio. diuino. b ¶ Cõsuetudine. nõ ab aplis. sz nescit.

c ¶ Unde. i. a quo ritu vel obseruãtia. d ¶ Hesitauerit. quasi diceret nemo ẽt insci⁹ hic dubitat. e ¶ Per scripturas. sz per cõsuetudinem.

f ¶ Estimare. i. valere. g ¶ Latura sit. i. passura. h ¶ Intẽtiuũ. i. intẽte. i ¶ Scriptura veteris vel noui testi. nõ eñ scriptura veteris vel noui testi h̃ docuit: sz docet canonica in frõte ⁊ i alijs mẽbris signaculũ crucis debere fieri. vt. j. de con. di. iiij. postea signatur. ⁊. v. di. nunq̃d. verũtñ videtur signũ crucis traxisse origiñẽ ex veteri testamẽto: q: cũ angel⁹ deberet occidere primogenita egipti preceptũ est filijs israel vtrunq; postem liniri de sanguine agni ad modũ tau littere q̃ est ad modũ crucis. Et dr q iacob cancellatis manib⁹ suis benedixit filijs ioseph. s. effraim ⁊ manasse. Item in ezechiele legitur q cũ apparuissent ei sex viri vasa habẽtes interit⁹ i manibus ⁊ quidã vir apparuisset in medio coꝝ habẽs attramẽtũ ad renes. dñs dixit ad eũ signa tau in frontib⁹ dolentium ⁊ gementiũ: sz illud fuit tñ in figura preceptum. xij. q. ij. gloria. k ¶ Trifariam. trifaria dicitur verba que

eadē tertio reperitur in secretis. sʒ hostiā sanctā: hostiā purā: hostiā imaculatā. hic ordo nec in veteri testamēto nec in nouo est prefixus: sed a sanctis patribus vsualiter tradit⁹. vel ideo dicit̄ trifaria: quasi sub triplici silētio fiant. Primū silentiū est vsqʒ ad sanct⁹. secūdū vsqʒ ad dñicam orōnē3. tertium vsqʒ ad agn⁹ dei. l ❡ Alia plura. hoc habes ex̄ de ce. mis. cū marthe. m ❡ Orientem. scilicʒ noui ꝛ veteris testamēti. sʒ tñ legit̄ ꝙ daniel in captiuitate babilonica orabat versus templū: ꝛ iudei similiter. tēpluʒ aūt erat versus orientē. ꝛ in salomone legit̄. mane ad solem orabis. Sʒ dic ꝙ illud faciebant in veneratōe tēpli. n ❡ Oleo oleo in scapulis et pectore: vt de cō. d. iiij. deinde. Tertio i vertice: sed h̄ fit crismate: vt de con. di. iiij. postꝙ ascendit. Sed larga acceptione hic appellatur oleum crisma: sicut ecōuerso. j. xcv. di. illud superfluum.

Consuetudinem ꝗ. j. di. xj. nos consuetudinē. j. di. xxi. oia. cōtra. ibi em̄ d̄r ꝙ quis ꝯsuetudo nō sit cōtra fidē: tñ ē repellēda. Solu. hic de tolerabili. ibi de intolerabili cōsuetudine. ꝛ sic oēs auctoritates sunt itelligende q̄ cōtra illud capitulū reclamare videtur. p ❡ Fidem. i. cōtra bonos mores. ꝛ ꝙ ita sit ex̄ ponēduʒ: habes de con. di. iiij. si nō sctificat̄. vbi oportet ꝯ necessitāte eandē facere expositionem.

In his rebus. lege. semp diuturni mores pro lege fuātur: vt. j. di. xxi. diuturni. sic. s̄. e. cōsuetudinis. r ❡ Cōsuetudinuʒ. nota ꝙ eqʒ punit̄ trāsgressor cōsuetudis sicut et trāsgressor legis: vt. i. q. vij. si q̄s oēs s̄. c. eccl'asticarū. vnde sicut canonicis nō licet legib⁹ obuiare sine licētia pape

et calicē, plixe orōnis. vel ꝯsecratōis verba cō mendauit. nā non modo qͦ in euāgelio ꝯtinet̄: vel ab aplo insertū secretis dicim⁹ sʒ ꝛ alia plura adijcim⁹. Magnā quasi vim cōmendātia misterijs: q̄ orientē3^m versus nos orare litteraꝝ forma docuit. Bñdicim⁹ fontē baptismatis oleo^n vnctionis. huc accedit ꝙ ter oleo inungimus quos baptizam⁹: verbis abrenūciare sathane angelisqʒ eius informamus. Unde et hec et alia in hūc modū nō pauca nisi tacita ac mistica traditōe a patrib⁹ ecclesiastico more ac reuerētiori diligentia sunt in ministerijs obseruata magis silentio ꝙ publicata scripto. ❡ Idem ad casulanū p̄sbyterū. Laudabilis ē consuetudo q̄ nihil fidei contrarium vsurpat.

Consuetudinē laudam⁹ que tamen contra fide^p catholicā nil vsurpare dinoscitur. ❡ Idē ad eūdē. Ubi auctoritas deficit mos populi ꝛ maiorū instituta seruentur pro lege.

In hijs rebus de quib⁹ nihil certi statuit diuina scriptura mos populi dei et instituta maioꝝ pro lege^q tenēda sunt. ꝛ sicut p̄uaricatores legū diuinaꝝ: ita ꝯtēptores cō suetudinū^r ecclesiasticaꝝ cohercēdi sunt. ❡ Ideʒ in libro de xp̄iana fide. Auctoritate vel traditōe gnāli vel speciali ecclesia regit̄.

Catholica eccl'a p orbē diffusa trib⁹ modis ꝓbatur existere Quicquid in ea tenet̄ aut auctoritas est scripturarū: aut traditio vniuersalis: aut certe propria ꝛ particularis^s instructio. Sed auctoritate^t propria tota cōstringitur. Uniuersali traditōe maioꝛuʒ nihilominus tota^v priuatis vero cōstitutionib⁹ vnaqueqʒ pro locorū varietate prout cuiqʒ visum ē sub sistit et regitur. ❡ Idē in libro cōtra manicheos: Ualet ad fidē catholice auctoritas ecclesie

Ualam est ꝙ in re dubia ad fidem^y valeat auctoritas ecclesie catholice.^z que ab ipsis fundatissimis sedibus aploꝝ vsqʒ ad hodiernum diē succedentiū sibimet epoꝝ serie ꝛ tot^a populoꝝ consensione firmatur. ❡ Itē leo. Ab aplicis nō licet istitutis recedere

Hec vestre indicimus caritati vt ab institutis aplicis nullo vlterius re cedatis excessu. Quia inultuʒ post hec^b esse non poterit si quisquā apostolicas regulas in aliquo crediderit negligēdas ❡ Itē innocenti⁹ decētio^c epo. Ab omnibus fuari oportʒ qͦ romana fuat eccl'a

Quis nesciat aut nō aduertat id qͦ a principe apostoloꝝ petro romane ecclesie traditum est: ac nunc vsqʒ custoditur ab oibus debere seruari: nec superduci aut introduci aliquid quod auctoritatem debeat aliunde accipe vel exemplum. Presertim cū sit manifestum in omnē italiam: gallias: hispanias: ꝛ affricam: atqʒ siciliam: insulasqʒ interiacētes nulluʒ instituisse ecclesias: nisi eos quos venerabilis petrus apostolus aut successores eius constituerunt sacerdotes. Legant aūt si in hijs prouincijs alius^a apostolus inuenit̄ aut legitur docuisse. qͦ si non legūt qͦ nusꝙ inuenit̄: oportet eos sequi quod ecclesia romana custodit: a q̄ principium eos accepisse non dubiū est. ne dū peregrinis sermonibus studēt: caput institutionū videant̄ amittere. Sepe dilectionē tuā advrbē3 venisse: ac nobiscum in ecclesia cōuenisse non dubiuʒ est. et quē moreʒ^b vel in consecrādis misterijs vel ceteris agendis archanis teneat.^c agnouisse quod sufficere arbitrarer ad informationē ecclesie tue vel reformatōe3 si predecessores tui min⁹ aliquid aut aliter tenuerint satis certum^d haberem nisi de aliquibus nos cōsulendos esse duxisset. Quibus idcirco respōdemus. Non ꝙ te ignorare^e credam⁹ sed vt maiori auctoritate^f vel tuos istituas. vel si qui a romane ecclesie institutiōib⁹ errant: aut cōmoneas: aut nobis indicare nō differas vt scire valeamus qui sint qui aut nouitates^g inducūt aut alterius^h eccl'e ꝙ romane existimant consuetudinē esse seruādā.

Quod absqʒ^i discretōe iusticie nulli agere licet. ❡ Un̄ ait calixt⁹ papa oibus episcopis: Sine discretione iusticie contra disciplinaʒ romane ecclesie nulli agere liceat.

Non decet a capite membra^k discedere: sʒ iuxta scripture testimonia: oia mēbra caput sequantur. Nulli vero dubium est ꝙ apostolica ecclesia mater sit omnium^l

Odat in suo sensu: vt ex̄ de sepul. certificari. lxxvi. d. vtinam. Alia ē. in hijs trib⁹ capitulis loq̄t̄ de gnāli ꝯsue. romāe ecclesie quā etiā in alijs ecclesijs statuit obseruandā. y ❡ Ad fidē. scilʒ astruendā. ʒ ❡ Ecclesie catholice. scʒ romane ad quā recurrit̄ i dubijs: vt. xx. di. de libellis. ꝛ sic seruāde sūt leges aplica sicut leges petri: vt. xix. di. sic oēs. a ❡ Et tot. ar. ꝙ priuilegiū qͦ a plurib⁹ epis dat̄ preualet illi qͦ a paucioribus dat̄. et ē ar. xix. d. ca nonicis. b. Hec vēt. p⁹ h̄. ar. ꝙ grauī⁹ punit̄ delictum iteratuʒ: vt. r. v. q. viij. hij q̄. c ❡ Decētio. iste fuit elect⁹ i episcopū ꝛ licet sciret ꝯsuetudines rōane eccle: tñ petit a papa vt ei scribat eas ꝓpter maiorē auctātē. xvi. ij. di. quanꝙ. Quis nesciat apostolus petr⁹. id ē aliqs ex ei⁹ mandato vt paul⁹ Ri petr⁹ paulo dedit licētiā p̄dicandi auctoritate sua cum dicit se gꝛgate mihi paulū ꝛ barnabā: vt. lxx v. di. ꝙ dic. a ❡ Alius. i. ꝯtius. sic ponit̄. xi. q. iij. c. ij. b ❡ Morem Di. xij. sic cōstrue satis certū haberē dilectionē tuā agnouisse quē morē i celebrādis. ⁊c. c ❡ Teneat. scʒ romana eccl'a. vł teneat. i. tenet̄ debeat dilectio tua.

sic nec ꝯsuetudini: vt d̄r in hoc. c. c. ꝛ tñ de cōmuni ꝯsensu pōt venire ꝯ ꝯsuetudinē etiā iuramēto firmatā si cā subest: vt ex̄ de hijs q̄ fi. a ma. p ca. cuʒ in cunctis. Sed ꝯtrariū est in statutis. xv. q. vi. auctoritatē.

Catholica ecclesia. particularis. cōtra. j. c. di. cōtra morē. vbi d̄r ꝙ pticularis consuetudo nō excusat. sʒ tñ gnālis. Sed hoc veꝝ est in illis q̄ tñ ex priuilegio possunt haberi. ibi em̄ nō valet ꝯsuetudo nisi sit vniuersalis. t ❡ Auctoritate. scripture v ❡ Tota ecclesia. ꝛ regit̄. q: quelibʒ puīncia habū

d ❡ Certū. tuā dilectionē. e ❡ Ignorare. hic dicat eū scire ꝛ nescire sʒ vulgarit̄ loq̄t̄. q̄si diceret sat̄ credere te scire nisi h̄ a me q̄sisses. f ❡ Auctoritate. cū ep̄us ille h̄ sua auctoritate poterat facere ꝛ p ꝯfirmationē pape nihil noui iuris dat̄: vt. j. di. priori. ꝓceptis. q̄ em̄ cōfirmat nihil donat: vt ex̄ō fide instru. iter. Iu q̄ est ergo maioris auctoritatis. dicit quidā ꝙ solet plus timeri. ⁊c. vt. xxiij. di. quāꝙ. imo dico ꝙ auctoritates pape vel ei⁹ cōfirmatio

id quod minus validū fuit facit validū: vt ex̄ de trāsac.c.i. Itē q: sanulli pter auctoritatē romani pontificis licet id reuocare: vt ex̄ d̄ cō/sti.vti.vel inuti.c.ij. g ¶ Nouitates.j.xxx.di.et hoc scripsimus ꝛ.ff.de cōsti.principū.in reb⁹.d̄.di.iiij.erit. h ¶ Alterius. scilꝫ cōtrarie bonis morib⁹: vt soluat̄ cōtra.j.di.pxi.nouit.sic insti.de satisdati.§.vl. ibi de nō cō/traria bonis morib⁹: h de contraria.

Q Uod absqꝫ id ē vt noua ɔsuetudo teneat̄.in hac duodecima distinctōne magister adhuc pseq/tur naturā p cedēt̄ distinctōis.s.ꝙ cōsuetudo sit p uāda q̄ non ē iuri natura li ɔ̄ria vel cō stitutiōi.i fi. dicit ꝙ oīs eccl'ie debēt seruare ɔsuetudinem metropolitane eccl'ie: vt.j.e.c.ō hijs.nisi sint monasteria: vt ibi dr̄: ponit aūt in pncipio duo capitula per q̄ ibi vult in/terpretari vltimū capitu/luꝫ pcedētis

ecclesiarū a cuius vos regulis nullaten⁹ cōuenit deuiare.et sicut filius dei venit i/plere volūtatē patris sic ꝛ vos ipletevolūtatē matris vestre q̄ ē eccl'ia: cui⁹ caput vt pdictū est romana eccl'a existit. Quic/quid ergo sine discretiōe[m] iusticie contra huius disciplinā actū fuerit: ratū habere nulla ratio pmittit. ¶ Itē gregori⁹ pa/pa. Apl'icis pceptis null⁹ supbe resistat.

P Receptis apl'icis nō dura[n] supbia resistatur: sꝫ p obediētiaꝫ q̄ a sancta romana ecclesia et apostolica auctorita/te iussa sunt salutifere impleant̄.si eiusdē sancte dei ecclesie q̄ est caput vestrū communionē habere desideratis. Nō nouū[o] aliquid psenti iussione precipim⁹: sꝫ illa que olim vident̄ indulta firmam⁹: cū nulli dubiū sit ꝙ n̄ soluꝫ pōtificalis causatio[p] sed oīs sancte religionis relatio ad sedē apostolicā quasi ad caput ecclesiaꝝ oīuꝫ debeat referri: ꝛ inde normā sumere. vn/de sumpsit exordiū ne caput institutiōis videatur obmitti. Cui⁹ auctoritatis sanctionē oēs teneant sacerdotes: qui nolūt ab apl'ice petre sup quā xp̄us vniuersalē fundauit ecclesiam: soliditate diuelli. Si quis hec apostolice sedis precepta non obseruauerit: pcepti honoris esse hostis non dubitetur. ¶ Itē nicolaus michae/li imperatori. Nō est resistēdū cōsuetudini cui canonica non obstat auctoritas.

distinctōis. vbi dr̄: ꝙ a cōsuetudie romane eccl'e deuiare nō debem⁹ et intelligit ꝙ sine discretiōe obuiare nō debem⁹: sed cū rōne possu/mus. qd̄ ,pbat p duo capitula sequētia .pxi.ar.a ɔ̄rio sensu: sꝫ male. naꝫ nō est in eis argumētādū a ɔ̄rio sensu: q: gn̄aret absurditatē. b.

N On decet.mēbra.sic.j.de con.di.iij.celebritatē.ꝛ in auten. de ec/clesiasticis titulis in prin.et est hic ar.idē iuris esse in toto qd̄ in pte: vt.i.q.iij.si q̄s ep̄us. l ¶ Oīuꝫ.ergo ꝛ grecoꝝ: vt.xxiiij.q.i. parat⁹. m ¶ Discretiōe.nūq̄d ḡ cū discretiōe licitū est cōtra illā agere.certe nō: vt.xvij.q.iiij.§.q̄ aūt.vn̄ vacat hic ar.a ɔ̄rio sensu.

P Receptis.dura q̄uis graue ꝛ intolerabile sit: adimplendū tn̄ ē. vt.xix.di.in memoriā.ꝛ.c.di.ɔtra morē.vel assignet̄ ratio q̄re ad/impleri nō possit: vt ex̄ de rescrip.si qn̄. o ¶ Nō nouū. ar. ꝙ nō dr̄ nouū quod quādoqꝫ fuit statutū licet modo renouet̄: vt.xxiiij.q.i. achatius.ꝛ.xxxiiij.q.i.nō satis. Vn̄ si ep̄us iurat ꝙ non alienabit nouū feudū: tn̄ feudū de nouo vacās pōt licite alienare: vt ex̄ d̄ feudō. ex pte. Itē habes hic ꝙ p cōfirmationē pape nō dat̄ nouū ius. ex̄ d̄ cōfir.cū dilecta. q̄d iuris sit dici de h.d̄.di.px.c.vl. p ¶ Causatio id ē accusatio ep̄oꝝ.solus eñ papa pōt cōdēnare ep̄um licet ab alio possit absolui: vt.iij.q.vi.q̄uis.ꝛ.c.dudū.ꝛ.v.q.iiij.duodecim. Itē solus papa restituit eū: vt.j.ij.q.vi.ideo. Itē solus agit d̄ coꝝ renunciatione: vt.vi.q iij.deniqꝫ.vel de eoꝝ mutatiōe: vt.vij.q.i.mutatio

S Cit sancta ro.con ¶ mes.ꝛ de eoꝝ exceptiōe: vt.xvi.q.i.frater. suetudines diuerse: vt.j.xxxi.di.aliter.ꝛ de con.di.iiij.de trina.ꝛ

I Llud.traditiōes.i.cōsuetudines.viij. ꝛ de con.di.ij.quotidie. di.que ɔ̄ mores. s ¶ Presertim.i.tm̄.sic ponit̄.xi.q.iij.si quis ep̄us dāmat⁹.xvi.q.iij.p singulas.vij.q.i.si q̄s psbyter.ꝛ.xxvij.q.ij. multoꝝ.vel psertim.i.ita demū ꝙ fidei nō aduerset̄: vel bonis mori/bus.j.e.oīa. a ¶ More.ar.est ɔ̄ ep̄os q̄ sic argumētant̄ ɔ̄ eccl'aꝫ aliquā.ex quo aliq̄ eccl'ie vel h vel illud faciūt: ḡ ꝛ ista idē faciet. Re/spōdeat̄ ergo eis ꝙ ɔsuetudo vni⁹ eccl'e non subuertit̄ ,ppter ɔ̄rias

cōsuetudines aliaꝝ.ar.tn̄ est pro eis.c.di.ɔ̄ morē.ex̄ d̄ censib⁹ ex pte. ar.tn̄ est ex̄ de capell' mo.dilect⁹ circa fi. So. q̄libet eccl'a faciet hoc qd̄ alie faciūt de iure cōmuni.lxi.di.miramur: nisi pscripserit: vt ex̄ de pscrip. auditis. vel nisi habeāt priuilegiū.xvi.q.i.hinc etiā.b.ex hijs duob⁹ capitulis videt̄ ꝙ iudex delegat⁹ iudicabit fm ɔsuetudinē loci.ꝛ.j.e.di.illa.d̄.di.viij.q̄ ɔ̄.vbi

S Cit sancta romana ecclesia ꝙ nihil obsunt saluti credentiū diuerse pro loco et tempe cōsuetudines[q] si illis canonica non obstat auctoritas: pro q̄ eis obuiare debeam⁹. vnde nil iudicam⁹ eis debere vel posse resisti. ¶ Itez hieronim⁹ ad lucinū. Cōsuetudines q̄ fidei nō offi/ciunt vt a maiorib⁹ tradite sūt obseruēt̄.

I Llud breuiter te āmonendū puto. traditiones[r] ecclesiasticas psertim[s] que fidei nō officiāt ita obseruādas vt a maioribus tradite sunt nec alioꝝ cōsuetudinē alioꝝ cōtrario[a] more subuerti. ¶ Item nicolaus ignaro archiep̄o. Traditiōes a patrib⁹ institute nō sunt īfringēde.

R Idiculū est[b] ꝛ satis abhominabile dedecus: vt traditiōes q̄s antiquit⁹ a patrib⁹ suscepim⁹ infringi patiamur. ¶ Cō/stitutionuꝫ libro.i.ti.ij. Diuturni mores

D Iuturni[c] ¶ sunt pro lege habēdi. mores cōsensu vtētiū approbati le/gē imitāt̄: nisi legi sint aduersi. ¶ Itē codice libro octauo ti.i.capitulo.iij. Quic/quid fit ɔtra longā ɔsuetudinē reuocari

C Onsuetudo[d] pcedēs ꝛ ¶ oportet. rō q̄ ɔsuetudinē suasit tenēda ē.ꝛ q̄c/quid ɔtra lōgaꝫ ɔsuetudinē[e] fiet: ad solli/citudinē suam reuocabit pses prouincie. ¶ Itez grego. vniuersis ep̄is numidis. Immota maneat ɔsuetudo q̄ ɔtra fideꝫ catholicam nihil vsurpare dinoscitur.

dicit nulla ciuis vel peregrini.ꝛc.ꝛ ex̄ d̄ cōsue.cū olim.in fi. ꝛ de cogna.spū.sup eo.ꝛ optie.ex̄ d̄ eo q̄ mit.i pos.cā rei ser. cū venissent.ꝛ.C.de edi.p. an in totum. vbi dr̄ ꝙ iudex fuabit ea q̄ in eodē opido frequenter seruata sunt.ꝛ legat⁹ fuabit cōsuetudinē prouincie. nā magnum existimāt ,puinciales sibi seruari cōsuetu/dines suas: vt.ff.de of.,pcon.l.obserua/re. Itē lex pcepit ꝙ iudex cōseruet ɔsuetudinē ,puincie.ff.d̄ testi.l.iij.in fi. ccon/tra pbat̄ ꝙ iudica/bit fm ius romanū vt.d̄.di.pri.c.illud. et.c.ɔsuetudis.ꝛ in/sti.de satisda.§.vl. ꝛ ex̄ de sen.ꝛ re iudi. in causis.ꝛ.c.cū ca. ꝛ.xxv.q.ij.fuatis.i fi. Itē q: delegatus nō sua sed delegantis vice fūgit̄: vt.xv ciij.di.c.vlt.ex̄ d̄ of. del.sane.ij.ff.de of. ei⁹ cui mā.ē iuri.l.i. §.mandata.ꝛ.l.iij. Item magnū seq̄retur inconueniēs si fm cōsuetudinē loci iudicaret̄: q: si illa loca haberent diuersas cōsuetudines in quib⁹ iudicat̄: iā sequeret̄ ꝙ eadē cā regeret̄ fm cōsuetudines ɔtrarias.xij.q.ij.monem⁹. Itē videt̄ ꝙ fm cōsuetudines rei sit iudicandū.tn̄ q: actor sequit̄ forū rei: vt.xi.q.i.experientie.tn̄ q: rei fauorabi/liores sunt q̄ actores.ff.de re.iu.fauorabiliores. Ad hoc dicūt quidā ꝙ si aliquis spōte subijciat se iudicio alicui⁹.vel spōte petat iudices delegatos ꝙ semp fm cōsuetudinē delegātis iudicandū sit. si aūt inuitis datus sit iu/dex: tunc iudicabit̄ fm cōsuetudinē litigātiū.ꝛ poti⁹ fm cōsuetudinē rei q̄ actoris: vt in dicta.l.fauorabiliores. Meli⁹ pōt distingui.aut appellatur ad papā.aut nō.si p appellationē obtinet̄ iudex: tūc dico delegatū debere sequi cōsuetudinē illi⁹ iudicis a q̄ est appellatū: q: iudex appellatiōis tenetur seq̄ leges prioris sententie: vt in auten.vt cū d̄ ap.cog.coll.viij.in prin. ar.ad hoc ex̄ de testa.raynunti⁹.vbi iudex appellatiōis seq̄t̄ cōsuetudineꝫ loci a q̄ appellatū fuit.sed si sine appellatōe impetret̄ iudex. tūc tenet̄ sequi consuetudinē delegātis. ar.ad h.ff.de cond.ꝛ demō.q̄ cōditio in fi. Io.ego credo ꝙ iudex iudicabit fm cōsuetudinē rei cū actor forꝫ rei sequat̄: vt ex̄ de fo.cōpe.cū sit gn̄ale.nisi ratione cōtractus vel maleficij fact⁹ sit de foro alterius: q: tūc seruabit̄ cōsuetudo loci vbi cōtraxit vel vbi deliquit: vt.viij.d. que contra mores.ꝛ ex̄ de fo.cōpe.c.vlti.b. a ¶ Contrario more.C.de tempo.in inte.res.l.vlti.cōtra.ibi dr̄: ꝙ absurdū est ex locoꝝ differentia ali/qd̄ induci discrimen. So. verum est ꝙ propter loca diuersa non debꝫ in/

R Idicu/ ¶ duci diuersum ius: nisi alia ratio subsit.xix.di.sciendum. lum est.ff.de interdic.ꝛ rele.l.relegatoꝝ.§.fi.

D Iuturni. hoc habetur insti.de iure naturali.§.ex non scripto.

C Onsuetudo. vbi nō est cōtraria iuri scripto. e ¶ Longā ɔsuetudinem Sed longū est illud quod est.x.vel.xx.annoꝝ: vt.C.de pscrip.lon. tempo.p totuꝫ.non ergo requirit̄ ꝙ cōsuetudo excedat hominū memoriaꝫ vt dicūt quidā. vel etiā ꝙ sit pscripta.sed istud verū ē vbi cōsuetudo nō est cōtra ius. vel qn̄ est vetusta: ita ꝙ excedat memoriā hoīum.ff.de aqua plu. arcen.in sum.§.itē varus.q: tunc habet̄ loco cōstitutōis: vt.ff.d̄ aqua plu.

ar. hoc iure. §. aque duct⁹. vbi aūt est iuri ɔ̄ria requirūtˀ ea que notātˀ. s̄. di. N Os consuetudinē. immotā. ɔ̄. ex̄ de cōsue. cū venera ‑ viij. frustra. bilis. sed ibi de cōsuetudine ɔ̄ statuta canonū: vt. xxij. q. i. et iurabunt. f ❡ De primatib⁹. ar. ex hoc ꝙ cōsuetudo attenditˀ in electiōe: vt. xxiij. q. i. pudēda. ⁊ ex̄ de elec. cū inter vniuersas. ⁊ c. cū ecclesia. ⁊ ex̄ ď cā pos. ⁊ ppri. cū ecclia. Itē est hic

onerosa. Itē est hic ar. ꝙ ex tpe p̄sumitˀ aliqd̄ esse debitū: vt. xviij. q. ij. seruiciū. a ❡ Retineri. i. vt teneantˀ ꝙ̄tum ad extraneos non ꝙ̄tum ad illos vbi talis cōsuetudo seruata est. b ❡ Liberas. h dicit augustin⁹ ꝙ liberū est sabbato ieiunare. Sꝫ cōtrariū dicit innocentius. j. de con. di. iij. sabbato. sed ibi loquitˀ de cōsilio. vel specia

N Os cōsuetudinē que ɔ̄tra fidē catholicā nihil vsurpare dinoscitˀ immotā pmanere cōcedim⁹. siue de primatibus[f] cōstituēdis: siue de ceteris capitlis exceptis hijs q̄ ex donatistis ad ep̄atum puenerint. quos puehi ad primat⁹ dignitatē: etiā[g] cū clericoꝝ ordo[h] eos deferat ad locū eundē modis omnib⁹ phibem⁹[i] Sufficiat āt illis cōmisse sibi plebis curā gerere. non aūt illos antistites quos catholica fides in eccl'e sinu et docuit ⁊ genuit ad obtinendū culmē primat⁹ āteire

❡ Itē gregori⁹. Nō negēt q̄ cōsuetudinis sunt.

Q Uēadmodū illicita perpetrare non patimur. sic q̄ sunt cōsuetudinis nō negam⁹. ❡ Itē augu. angloꝝ ep̄o. Nō loc⁹ cōsuetudinē: sꝫ consuetudo locū cōmendat.

N Ouit fraternitas tua romane eccl'e consuetudinē in qua se meminit nutritā: sed mihi placet vt siue in romana siue in gallicoꝝ siue in q̄libet ecclesia inuenisti qd̄ plus oipotenti deo possit placere sollicite eligas ⁊ in angloꝝ eccl'a q̄ adhuc in fide noua est: institutiōne p̄cipua q̄ de multis ecclesijs colligere poteris infundas. Non enī pro locis res[l] sꝫ pro rebus loca amāda sunt. Ex singulis ergo quibusqꝫ ecclesijs que pia que religiosa que recta sunt elige. ⁊ hec q̄si in fasciculū collecta apud angloꝝ mētes in consuetudinē depone. ❡ Itē augu. ad ianuariū. Quod neqꝫ cōtra fidē neqꝫ cōtra bonos mores esse puincitˀ indifferēter habēdū est.

I Lla aūt q̄ nō scripta sunt sꝫ tradita custodim⁹. q̄ quidē toto orbe terraꝝ obseruantˀ datur intelligi vel ab ipis apl'is vl' ex plenarijs cōcilijs quoꝝ est in ecclesia saluberrima auctoritas cōmēdata atqꝫ statuta retineri.[a] Sicut id qd̄ dn̄i passio ⁊ resurrectio et ascensio in celū. aduentus spūssancti. anniuersaria solennitate celebrātur. ⁊ si quid tale aliud occurrerit qd̄ conseruetˀ ab vniuersis quocunqꝫ se diffuderit ecclesia. alia vero que p loca terrarum regionesqꝫ variantˀ sicuti ē ꝙ alij ieiunāt sabbato alij non. alij vero quotidie cōmunicāt corpori et sanguini domini. alij certis diebus accipiunt. ⁊ si q̄d aliud huiusmodi animaduerti pōt: totū ge

nus rerum liberas[b] habꝫ obseruatiōes Quod enī neqꝫ cōtra fidē neqꝫ ɔ̄tra bonos mores esse cōuincitˀ indifferēter est habendū ⁊ pro eoꝝ inter quos viuitˀ societate[c] seruādū est. Mater mea mediolanū me secuta inuenit eccl'am sabbato non ieiunantē: ceperat fluctuare q̄d ageret. Tūc ego cōsului de hac re beatissime memorie ambrosiū ep̄m. ⁊ ille ait. Cū romam venio ieiuno sabbato. cum mediolani sum non ieiuno. sic ⁊ tu ad quācūqꝫ forte eccl'aꝫ veneris[d] ei⁹ morē serua si cui ꝙ̄ non vis esse scādalum nec quēꝙ̄ tibi. Hoc cū matri renūciassē libēter amplexa[e] est. ❡ Hoc[f] aūt de ɔ̄suetudine illa intelligendū est que vel vniuersalis eccl'e vsu vel tempis plixitate roboratˀ. Ceterum si pro varietate tēpoꝝ vel locorum vel animoꝝ varie cōsuetudines introducantˀ: inuenta oportunitate resecāde sūt poti⁹ ꝙ̄ obseruāde. ❡ Unde augustin⁹ scribit ad inquisitiōes ianuarij. Resecanda sunt q̄ auctoritate vel morib⁹ vniuersitatis non cōprobantˀ

O Mnia talia que neqꝫ sanctaꝝ scripturaꝝ auctoritatib⁹ cōtinētˀ. nec in cōcilijs ep̄orū statuta inueniuntˀ: nec consuetudine vniuersalis ecclesie roborata sunt: sꝫ diuersoꝝ locoꝝ diuersis moribus innumerabiliter variātur ita vt vix aut nūꝙ̄ oino inueniri possint cause[h] quas in eis cōstituendis homies secuti sunt: vbi facultas[i] tribuitur sine aliqua dubitatiōe resecandas estimo. ꝙ̄uis enī neqꝫ hoc inueniri possit quomodo cōtra fidē sint. ipaꝫ tn̄ religionē[k] quā in paucissimis[l] ⁊ māifestissimis celebrationū sacramētis misericordia dn̄i voluit esse liberā. seruilib⁹ oneribus adeo premūt vt tolerabilior sit cōditio iudeoꝝ. q̄ etiā si tēp⁹ libertatis nō cognouerunt: legalibus tamē sacramentis non humanis presumptionib⁹ subijciuntur. ❡ Itē ex toletano concilio vndecimo: Omnes puinciales eundē psallendi teneāt modū quē metropolitanā sedē hr̄e cognouerūt

D E hijs q̄ contra apostoli voluntatē circūferuntur omni vento doctrine placuit sancto ɔ̄cilio vt metropolitane sedis auctoritate coacti vniuscuiusqꝫ puicie ciues[n]

ar. ꝙ psona q̄ alias est ineligibilis: rōe cōsuetudinis est eligibilis. ⁊ sic ecōtra: ex̄ de de. ɔ̄iu. cū oliꝫ ⁊ ff. de decu. nō tm̄. ar. ɔ̄ ex̄ de ɔ̄sue. cuꝫ venerabilis. Itē habes hic ꝙ dispensatur cū aliq̄ in vno ordine q̄ tn̄ nō pōt pmoueri ad supiorem ordinē. xxxiiij. di. lectoꝛ. ⁊ i. q. v. c. i. ⁊ q. vij. saluberrimū. pter enī aliq̄s habere minorē honorē q̄ non potest habere maiorē. vt. ff. de interdic. ⁊ releg. relegatoꝝ. § vl. ⁊ xv. q. vlti. c. i. g ❡ Etiā cū. i. ꝙ̄uis. h ❡ Ordo. lꝫ sint talis ordis ꝙ possint esse primates. i ❡ Prohibem⁹. xxiiij. q. iiij. ipsa pietas ꝯ. itē si ɔ̄. i. q. i. si q̄s heretice. i. q. vij. c. i. ⁊ c. cōuenientib⁹. ɔ̄. Sol. de iure cōi est ꝙ nullus rediēs ab heresi pōt ordinari. i. q. vij. c. i. sꝫ dispensatur cū eis multipliciter. Dispensatˀ enī cū eis q̄nqꝫ simpliciter: q̄nqꝫ ad miores ordines: ⁊ dignitates pmouentˀ. vt. i. q. i. si quis heretice. plena aūt est q̄n potest fieri sacerdos ⁊ nō vltra: i. q. vij. cōuenientib⁹. Plenior est q̄n p̄t fieri ep̄us: sed nō primas vt h̄ Plenissima q̄n ad oēs ordies et dignitates pmouentˀ. xxiiij. q. iiij. ipsa pietas

Q Uemadmoduꝫ similis cōparatio est. ij. q. i. sicut sine.

N Ouit. i. gallicorum. s̄. pri. di. c. vlti. cōtra. sed ibi ď generali cōsuetudie vel ibi de illa q̄ cōsistit in ordine. liiij. d. ex antiquis. hic de illa q̄ ɔ̄sistit in obsequijs.

liter istud p̄cipitˀ romanis. lxxvi. d. vtinam. c ❡ Societate. ar. ꝙ quilibet tenetˀ viuere s̄m consuetudinē illoꝝ inter q̄s versatˀ: vt. s̄. di. viij. q̄ contra. ⁊ xli. di. quisquis. d ❡ Ueneris. ar. ꝙ viatores tenētˀ sequi cōsuetudineꝫ loci ad quē veniunt vt h̄. ⁊ s̄. di. viij. que ɔ̄tra Ar. cōtra. ff. ď iudi. heres Solue vt in dicto capitulo que ɔ̄tra. q̄a refert an sint moraturi: vel cito recessuri. vl' an sit ɔ̄suetudo apparēs vel latens. e ❡ Amplexa. sed forte nō libēter ieiunauit. f ❡ Hoc aūt qd̄ sꝫ dictū est de cōsuetudie fuāda

O Mnia talia. loquitˀ de ɔ̄suetudie irrationabili: ne sit cōtra. s̄. c. illud. h ❡ Cāe. ar. ꝙ nō sufficit dicere ita est statutū nisi causa statuti assignetˀ: vt ex̄ de censi. p uenit. et. j. ij. q. v. cōsuluisti. ⁊ de con. di. i. placuit. et. lxviij. dis.

l ❡ Res. i. cōsuetudines quasi diceret nō ideo approbāda ē cōsuetudo mala: q2 bon⁹ loc⁹ est. xl. di. nō loca.

I Lla aūt. intelligi. ar. ꝙ p̄sumendū est cōsuetudinē esse iustā et ex iusta cā pcessisse: nisi pbetˀ cōtrariū. ar. cōtra. j. c. di. oia. ⁊ lxviij. di. corepiscopi. ⁊ ex̄ de cen. puenit. vbi habes ꝙ lꝫ ordo corep̄oꝝ diu fuat⁹ fuerit. ab oibus tn̄ aboletur: q2 causa institutiōis ignoratˀ: sꝫ illa ɔ̄suetudo mala fuit ⁊ onerosa. ideo fuit extirpata. hic aūt loquitˀ de bona ɔ̄suetudine nō

corepi. Ar. ɔ̄. ff. de legibus. nō oium. dic ꝙ ibi de iure positiuo non oneroso loquitur. hic de consuetudine onerosa: vt in auten. de restˀ rend. §. fi. i ❡ Facultas. vbi pōt fieri sine scādalo: vt. l. di. vt constitueretur. k ❡ Religionē. xpianaꝫ. l ❡ In paucissimis. ar. cōtra illos q̄ nimias fundūt orōnes. de con. di. v. non mediocritˀ. q̄a gaudēt breuitate moderni: vt no. ff. ꝙ met⁹ cā. l. i. Manifestissimis. s̄. di. iiij. erit.

D E hijs. voluntatē. illā. s. doctrinis varijs

rectoresq3 ecclesiar̄ vnū eundēq3 in psallendo teneāt modū quez in metropolitana sede cognouerit institutū: nec aliqua diuersitate cuiusq3 ordis vel officij a metropolitana se patiant̄ sede disiūgi. Sic eniz iustuz est vt inde vnusquisq3 sumat regulas magisterij vñ honoris cōsecratione accipit. vt iuxta maior̄ decreta sedes que vniuscuiusq3 sacerdotalis dignitatis mater est. sit eccl'astice magistra rationis. Abbatib⁹ sane indultis officijs q̄ iuxta voluntatē sui episcopi regulariter illis implēda sūt. cetera officia publica[p] id ē vesperas matutinū siue missaz aliter q̄ vt in principali ecclesia celebrare non liceat. Quisquis aūt horū decretor̄ violator extiterit: sex mensibus cōmunione priuat⁹ apud metropolitanū sub penitentie censura maneat corrigend⁹: quatin⁹ apud illuz et p̄terite trāsgressionis culpā lacrimis diluat: ꝛ necessariā officior̄ doctrinā studiose addiscat. Sub ista ergo regula discipline nō solū metropolitani totius sue ꝓuincie pōtifices vel sacerdotes astringāt[q]. sed ꝛ ceteri epī subiectos sibi ecclesiar̄ rectores obtēpare institutionibus cogāt. ¶ Itē ex cōcilio braccarensi. In matutinis officijs ꝛ vespertinis vnus ꝛ idē ordo seruet̄.

Placuit[r] omnib⁹ cōmuni sensu: vt vnus atq3 idem psallendi ordo in matutinis ꝛ vespertinis officijs teneat̄ et non diuerse ac priuate neq3 monasteror̄ cōsuetudines cuz ecclesiastica regula sint pmixte.

[t] Tez aduersus[s] naturale ius nulla dispensatio admittit̄: nisi forte duo mala ita vrgeāt vt alterū eor̄ necesse sit eligi. ¶ Unde in toletano cōcilio octauo legit̄. Min⁹ malū de duob⁹ ē eligendum.

Duo mala[a] licz cautissime oīno sint p̄cauenda: tñ si piculi necessitas[b] vnū ex hijs ꝑpetrare cōpulerit id debem⁹ resoluere[c] qđ minori[d] nexu noscitur obligari. Quid aūt leui⁹ ex hijs quidue grauí⁹ sit pure rōnis acumine inuestigem⁹. Etenīz dū peierare[e] compellimur creatorē quidē offendim⁹: sz nos tātūmodo maculam⁹. Cū vo promissa noxia cōplemus ꝛ dei iussa cōtēnim⁹ ꝛ ꝓximis ipsa crudelitate nocem⁹: et nosipsos crudeliori mortis gladio trucidam⁹. Illic[e] eñ duplici[f] culpar̄ telo pimimur. hic[g] triplici iugulamur. ¶ Itē greg. i mora. De eodē. pte. vi. li. xxxv. c. xiiij.

Ner uus[h] testiculor̄[i] leuiatā[k] ꝑplexi[l] sunt: q2 suggestionū illius argumēta implicatis[m] inuentis[n] alligāt̄ vt plerosq3 ita peccare faciāt. quatin⁹ si fortasse peccatū fugere appetunt: hoc sine alio peccati[o] laqueo non euadāt ꝛ culpā faciāt: dum vitāt: ac nequaq̄ se ab vna valeant absoluere nisi in aliā ꝯsentiāt se ligare. Quod

nolite abduci: vt. s̄. di. pxi. nolite. n ¶ Ciues. ciues ergo cātāt cum clericis ꝛ dicunt amen. xxxviij. di. sedulo. o ¶ Sui epi. ar. q regimen oīuz monasterior̄ spectat ad ep̄m: vt. ix. q. iij. p singl'as xvi. q. i. q̄ vere. ꝛ. lxi. di. obitū. Sed nōne monasteria monachor̄ potius sunt s̄m abbatē regēda ad quē tota ptās monasterij spectat: vt xviij. q. ij. c. nullā. Sz est vez illud de regulis viuēdi. nō de regulis cātādi. xij q. i. si dicatis p ¶ Officia publica. scilz clericor̄ secularium quoruz officia publica sunt cum ipsi populuz habeāt. Sz monachi nō semꝑ habent populuz vñ ipsi non faciunt publica officia: vt. xvi. q. i. interdicimus: vel intellige. s̄. i dul. i officijs id ē secretis. q ¶ Astringāt ar. metropolitanū posse suspendere ꝛ excōicare suum suffraganeū: vt. j. xvi ij. di. placuit et. c. si ep̄us. j. x. q. iij. q̄a cognouim⁹. xi. q. iij. si q̄s episcopus.

Placuit. j. de con. di. v. cōuenit. istis tamen capitulis derogatur per cōtrariam consuetudinem.

Tem aduersus. Assignauit magister differentiā iuris naturalis ad alia iura in origine et dignitate ꝛ amplitudine. nunc assignat differentiā eiusdē iuris ad alia iura in sentētie rigore. Nam ꝯ alia iura admittit̄ dispēsatio. xxv. q. i. §. si. Sed ꝯtra ius naturale in p̄ceptis et ꝓhibitionib⁹ nunq̄. magister tñ excipit vnuz casum de ꝑplexitate ꝛ male. videam⁹ g̃ q̄d iuris sit de ꝑplexitate. dicunt quidā q aliq̄s pōt esse perplexus inter duo mortalia vt iudei qui crucifixerunt x̄pum peccauerūt mortaliter. de pe. di. i. piculose. et si nō occidissent similiter peccassent mortaliter: q2 fecissent cōtra cōscientiā q̄ dictabat eis ꝯtrā: q2 dictū erat eis quicūq3 fecerit se filiuz dei morte moriatur. ꝛ omne quod fit contra conscientiā edificat ad gehennā. xxviij. q. i. §. i. ex̄ de p̄scrip. c. quoniam. Itez vt dicunt pōt esse aliquis ꝑplexus inter veniale et mortale. vt cum aliquis querit aliquem inimicū suū quē scio esse in loco aliquo si dico querēti eum esse in loco illo pecco mortaliter: quia prodo manifeste eum. si nego eum ibi esse pecco saltem venialiter: vel etiā mortaliter: si suz ꝯfect⁹. vt. xxij. q. ij. ne quis arbitretur. si tacco: ex taciturnitate mea p̄sumitur eum esse in loco illo. Item in alio exemplo si vxor petit debitum a viro ꝛ vir negat peccat mortaliter. si reddit videt̄ peccare venialiter: q2 delectatio carnis nō potest esse sine peccato veniali vt videt̄ xxxij. q. iiij. vir cum ꝓpria vxore. ꝛ sic est ꝑplexitas. Similiter videtur q aliquis posset esse perplexus inter duo venialia: ut si aliquis simplici verbo promisit se plus bibere q̄ posset. si plus bibit peccat venialiter. xxv. di. §. criminis. si contra verbum suum facit peccat venialiter: vt. xxij. q. ij. primum. Sed dicendū est q nullus potest esse perplexus inter duo mala: quia s̄m hoc sequeretur q aliquis ex necessitate teneretur facere malum, sed dicit capitulum deus nunq̄ in

teritum redderet nisi spontaneum reperiretur habere delictum: vt. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. §. item vasis. preterea si ex necessitate teneremur aliquid mali facere lex que id prohibet esset impossibilis cum tamē oīs lex debeat esse possibilis: vt. s̄. di. iiij. erit. perplexio ergo q̄tum ad rem nihil est: sed q̄tum ad animum et ad stultā opinionē alicuius perplexio aliqua est. vnde iudei non erant perplexi nisi q̄tum ad animum. et ideo debuisset cō

Di. xiij.

sulere peritiores vt ap'los vl' sacras scripturas. In alio exemplo dicas q ille qui interrogat̄ debet tacere. nec hoc ei nocet si alter ex taciturnitate sua aliquid p̄sumit. absit enim q ea que propter bonum aut licitum facimus vel habemus. si quid male inde contigerit p̄ter nostrā voluntatem vt nobis imputetur. xxiij. q. v. d̄ occidendis. p̄terea nō semꝑ sequitur q q̄ tacet cōsentit: vt lxxxvi. di. tāta. qđ aūt obijcit de vxore. nō credo q talis delectatio sit aliqđ peccatuz. Si tamē vis tenere q ibi fiat veniale peccatum: dicas cuz. h. q vir debet mulierem petentem debituz p̄udēt̄ eludere ꝓmittendo se postea facturum donec ipsa efferueat si nec illa destiterit tunc vir det ei copiam corporis: vt q̄cito mulier explenerit libidinem suam: statim vir recedat ne procedat ad actum.

Duo mala. intellige q̄tum ad fatuam opinionē illius qui se credit perplexum. et sic intelligas omnia verba hic posita, non eñ vtrunq3 illor̄ malum est: licet ille opinetur vtrunq3 malum esse.

b ¶ Necessitas. id est casus, vel refertur ad opinionem stultam.

c ¶ Resoluere. i. facere. d ¶ Quod minori. s̄m q ipse opinat̄ur: tamē alterum illorum tñ obligat ipsum. e ¶ Peierare. s̄m q talis opinat̄ non eñ peierat: licet nō seruet iuramentū tale. vt. xxij. q. iiij. si aliquid

e ¶ Illic. id est iuramento. f ¶ Duplici telo. nō intelligas q in homicidio tria peccata cōmittant̄ et in piurio duo: sed ibi dicit q in homicidio tres offenduntur: in periurio duo. ꝛ est hic ar. q qui plures offendit plus peccat. xciiij. di. si quis legationē. xi. q. iij. precipue. Itē est hic ar. q potius pro illo est iudicandū pro quo plures rationes faciunt: ut ex̄ de ꝓba. licet in fi. et qui potiora iura ostenderit obtinebit. xxi. di. §. i. vt. C. de edic. diui adri. toll. l. vlti. sic etiā deterior est causa illius cōtra quē plura faciūt: vt. xxviij. di. de syracusane: ideo cōtrarium hic signat̄. xxij. q. v. ille qui. vbi dicit̄ q periurium sit maius homicidio. Sed ibi soluit̄: in homicidio enim mai⁹ peccatum est: et minus damnum: sicut peccatuz ade fuit minus q̄ cayn: et tamen maius damnum. g ¶ Hic triplici. in homicidio.

Erui testiculor̄. id ē suggestiones diaboli. neruose. i. callide. ꝛ illaqueantes. i ¶ Testiculor̄. testiculi dicuntur suggestiones eius: quia sicut testiculi sunt ministri ꝛ instrumenta hūane generationis et in se continent omne incentiuum libidinis: ita suggestiones diaboli generant in hominibus vicia et ad omnia illicita accendunt. s̄. di. vi. sed pensandum.

k ¶ Leuiatan. id est diaboli.

l ¶ Perplexi sunt. i. perplectētes. ꝛ sic oīa verba actiue intelligas.

m ¶ Implicatis. id est implicantibus.

n ¶ Inuentis. i. inuentionibus.

o ¶ Peccati, s̄m opinionem eorum stultam semper intelligas

p ¶ Contagione. iste amonebit illũ ne faciat: vt. ij. q. i. si peccauerit. si no/ lit. i. cessare faciat qd̃ d̃r. xxij. q. v. hic videt̃. ⁊ sic liberabit se: qꝛ sacramentũ nõ fuit inuentũ vt esset vinculũ iniq̃tatis. xxij. q. iiij. inter cetera. vnde si ali/ quis iurauit aliũ nõ accusare: tñ põt denũciare crimen ei⁹: vt ex̃ de iure iur. quẽadmodũ. in fi. cũ aũt nõ põt ꝓbare debet tacere. vt. ij. q. vij. pleriqꝫ. Si aũt ꝓbare põt faci/ at quod d̃r. ij. q. i. si peccauerit. vł dicat illi sic frater scias ꝙ quidaꝫ vult te occi/ dere nõ tñ nominã/ do aliquẽ. ex̃ de of. iud̃. ord̃. si sacerdos cõtra tñ ex̃ de furtꝭ qui cuꝫ fure. Sꝫ nõ est cõtra: qꝛ fur non manifestat̃ si furtuꝫ indicat̃. a ¶ For midat. q̃d si subdit⁹ credat ꝙ p̃ceptũ p̃/ lati sit cõtra deũ se/ cure nõ obediat: q̃a licet iurauerit gene/ raliter ei obedire in oĩbus: nõ tñ est itel ligendũ nisi de licitꝭ et iustis ⁊ honestis vt. xi. q. iij. nõ semꝑ. ⁊ c. si dñs. ⁊ ca. iuli anus. ⁊ ex̃ de iure iu rã. ad nostrã. ij. ⁊ ff. de pig. obligatione generali. Sed si du bitat an sit ɔ̃ deum obedire debet: vt. x xiij. q. i. quid culpat̃ in fi. vtrũ aũt teneat̃ recipe ordĩes ab eo quẽ scit symoniacũ esse: notaui. i. q. i. si quis a symoniacis b ¶ Suscepti. iste si vult saluari dimit/ tat locũ ⁊ sit in ꝑpe tua penitentia: vt. i. q. i. si q̇s neq̃. ⁊ q. v ij. requisitis ⁊ ex̃ de symõia. mathe⁹. nõ tñ dimittat sine au/ ctoritate pape: vt. v ij. q. i. mutatiões. et c. suggestuꝫ. sꝫ credo vt dicit Jo. fa. ꝙ be ne põt dimittere si/ ne licẽtia pape qꝛ rẽ habet furtiuã. vnde ipam tenet̃ statiꝫ re/ stituere aliter nõ pe/ nitet. xiiij. q. vi. si res aliena. ⁊ fur semꝑ ẽ ĩ mora: vt. ff. d cõd. furtiua. si ꝑ fure. §. vlti. Sed est ar. ɔ̃ ex̃ de renun. nisi cũ pri/ dem. ⁊ c. post trãslationẽ. sed illa intelligunt̃ in hijs q̇ p hostiũ intrauerant i. q. i. ordinatiões. c ¶ Precipitat. q̃d si p̃cipitat se in fugã ⁊ morit̃: vtrũ peccet mortaliter querit̃. ⁊ est distinguendũ ꝙ si nõ esset ita alt⁹ mur⁹ ꝙ bñ presumebat se euadere nõ peccat mortaliter. aliter sic. ar. ꝓ prima parte. xxi ij. q. v. de occidẽdis. ⁊ pro secũdo dico ar. xxiij. q. v. si nõ licet. ⁊ c. nõ est no/ strum. ⁊ maxime si ex honesta cã p̃cipitasset. ex̃ de sepulturis. ex pte. ij. d ¶ Cõcessit. i. cõcessum ostendit. sicut alibi exponit̃. da. i. datũ ꝓnuncia: vt xxiij. q. v. §. hinc notandũ. e ¶ Minima. i. matrimonia. f ¶ Maio ra. i. fornicationẽ. vel minima appellat ĩmoderatã exactionẽ debiti coniu/ galis. et istud potᵉ⁹ ꝑmisit aplus ꝙ̃ fornicationẽ: vt. xxxij. q. ij. q̇cq̇d. et ſm h̃ ꝓprie ponit̃ cõcessit ſm priorẽ intellectũ ponit̃ cõcessit. i. con cessum oñdit g ¶ Et qꝛ. ar. ɔtra. h. q̇ dicit ꝙ vir nũq̃ põt cogno scere vxorẽ suã sine peccato: vt notaui. xxxiij. q. iiij. vir cum propria h ¶ Pro suscipiẽda. etiã causa reddẽdi debitũ: vt notaui. xxxij. q. ij. quicquid.

melius ostendim⁹ si qua ex cõuersatiõe hominũ alligatiõis hui⁹ exẽpla hmõi ꝓ/ feramus. Ecce quidã dũ mũdi hui⁹ ami/ citias appetit cuilibet alteri similẽ sibi du centi vitã ꝙ secreta scelera illi⁹ omi silen/ tio cõtegat se iureiurãdo ɔstrigit. Sꝫ is cui iuratũ ẽ adulteriũ ꝑpetrare cognosci tur ita vt etiã maritũ adulter occidere co net̃. Is aũt q̇ iusiurãdũ p̃buit ad mẽtem reuertit̃: ⁊ diuersis hic inde cogitatiõib⁹ impugnat̃: atqꝫ hoc silere formidat nẽ si lentio adulterij simul ⁊ homicidij parti/ ceps fiat: prodere trepidat ne reatu se ꝑ/ iurij obstringat. ꝑplexis ergo testiculoꝝ neruis ligat⁹ est: qui in qualibꝫ pte decli net metuit: ne a trãsgressionis cõtagiõeᵖ liber nõ sit. Alius cũcta q̇ sunt mũdi dese rens. ac ꝑ oĩa frãgere ꝓprias querẽs vo luntates alieno se subdere regimini ap/ petit: sed eũ qui sibi ad deũ p̃esse debeat minus cauta inquisitiõe discernit: qꝛ for/ tasse is q̇ sine iudicio eligit̃: cũ preesse iaꝫ ceperit agere q̇ dei sunt: ꝓhibet. ⁊ q̇ mun di sunt: iubet. Pensans itaqꝫ subdit⁹ᵃ: vel que sit culpa inobediẽtie. vel qd̃ cõtagiũ secularis vite: et obedire trepidat: ⁊ non obedire formidatᵃ: ne aut obediẽs deuꝫ in suis preceptis deserat: aut rursus non obediẽs deũ i electo priore cõtẽnat. Ali/ us pensare pond⁹ oneris eccl'astici negli gens ad locũ regiminis premijs ascẽdit sed qꝛ oẽ qd̃ hic eminet plus meroribᵉ affic̃t ꝙ̃ honoribᵉ gaudeat: dũ cor tribu latione p̃mit̃: ad memoriã culpa reuoca tur. Doletqꝫ se ad laborẽ cuꝫ culpa ꝑue/ nisse: ⁊ ꝙ̃ sit iniquuꝫ qd̃ admiserit ex ipsa fract⁹ difficultate cognoscit. Reũ se ergo cũ impẽsis p̃mijs agnoscẽs vult adepte sublimitatis locum deserere: sed timet ne grauiᵉ delictũ sit suscepti gregis custodi am reliquisse: vult suscepti gregis curã gerere: sed formidat ne deterior culpa sit regimina pastoralis gregis empta possi dere. Per honoris ergo ambitũ ligatum culpa hinc inde se cõspicit esse quippe si/ ne reatu criminis neutruꝫ videt. si aut su/ sceptus semel grex relinquat̃: aut rursus sacra actio seculariter empta teneat̃: vn/ diqꝫ metuit ⁊ vt suspect⁹ latus oẽ pti/ mescit: ne aut stans in empto regimĩe nõ digne lugeat quod nõ etiã deserẽs emẽ/ dat aut certe regimẽ deserẽs dũ aliud fle re nitit̃: rursus aliud de ipsa gregis desti tutiõe cõmittat. Est tñ qd̃ ad destruen/ das beemoth versutias subtiliter fiat. vt cuꝫ mens inter minora ⁊ maiora peccata ɔstringit̃. si oĩno null⁹ sine peccato adit⁹ patet minora semꝑ eligant̃: qꝛ et qui mu/ roꝝ vndiqꝫ ambitu ne fugiat claudit̃: ibi se in fugã p̃cipitatᶜ vbi breuior mur⁹ inge ritur. Hinc paul⁹ cũ quosdã in eccl'a incõ tinẽtes aspiceret cõcessitᵈ miniaᵉ vt maio raᶠ declinarẽt: dicẽs. Propter fornicatio nẽ aũt vnusquisqꝫ suã habeat vxorẽ: etᵍ quia tũc solũ cõiuges in admixtiõe sine culpa sunt cũ non ꝑ explẽda libidine: sꝫʰ pro suscipiẽda ꝓle miscent̃. vt hoc etiam qd̃ ɔcesserat sine culpa ꝙ̃uis minimaⁱ nõ esse mõstraret ilico adiunxit. hoc aũt di/ co ſm indulgentiã nõ ſm impiuꝫ. Non eñ est sineᵏ vicio qd̃ ignoscit̃ ⁊ non p̃cipi tur: peccatũ ꝓfecto vidit: qd̃ posset indul geri p̃uidit. Sꝫ cũ in dubijs ɔstringimur vtiliter minimis subdimur: ne in magnis sine venia peccem⁹. Itaqꝫ plerũqꝫ ner/ uoꝝ beemoth isti⁹ ꝑplexitas soluit̃: dum ad virtutes maximas ꝑ cõmissa minora

Verumˡ hoc in vna ¶ transitur eadẽqꝫ ꝑsona intelligit̃. Ceterꝝ an in diuersis eadẽ dispẽsatio locũ habeat videlicet vt cõmittam⁹ mino ra ne alij grauioribᵉ implicent̃ merito q̃/ ritur. ¶ De hijs ita scribit augustin⁹ i li/ bro q̃stionũ suꝑ genesim: Nõ sunt a no/ bis alij cõmittẽda delicta ne alij grauio ra cõmittãt

Quod aitᵐ sodomi tis loth: sunt mihi due filie q̇ nõdũ nouerunt viros producam illas ad vos Vtimini illis sicut placuerit vobis. tñ in viros istos ne faciatis iniquũ. quoniã ꝓ stituere volebat filias suas hac cõpensa/ tione: vt viri hospites ei⁹ nihil a sodomi tis tale paterent̃. Vtrũ admittẽda sit cõ/ pensatio flagitioꝝ vel quorũcũqꝫ pecca/ torũ vt nos faciam⁹ mali aliq̇d ne alius grauius maluꝫ faciat. an poti⁹ ꝑturbati/ oni loth nõ cõsilio tribuẽdũ sit ꝙ hoc di xerit merito q̇rit̃: ⁊ nimiꝝ ꝑiculosissimeⁿ

i ¶ Minia. quotiẽs eñ sine captiõe nihil põt fie/ ri id faciẽdũ est qd̃ min⁹ captiosuꝫ est vt. ff. de reg. iur. quotiẽs. et. l. semper. k ¶ Sine vi cio. simile d̃r alibi qd̃ per/ mittim⁹ nolẽ tes p̃cipim⁹. vt. xxxi. q. i. hac ratione. l ¶ Veruꝫ. i hac di stincti/ one. xiiij. q̇ri/ tur an aliq̇s debeat min⁹ malũ cõmit/ tere vt alius euitet grauiᵉ malũ. ⁊ dicẽ/ dum ꝙ non: vt. j. c. pxi. et cõtinuat̃ iste §. ad id qd̃ dixerat in su periori disti/ ctione. scꝫ ꝙ Di. xiij. cuꝫ duo ma/ la nobis in/ stant minus est eligendũ. sed h̃ verum non est circa diuersas per/ sonas. m ¶ Quod ait quoniã ꝓsti tuere. verba sunt augu. et incipe ibi me rito queritur n ¶ Pericu/ losissime. hic dicit aug⁹. ꝙ nemo debet minus malũ cõmittere vt alius euitet mai⁹ maluꝫ. ⁊ intelligũt h̃ q̇dã ꝙ nemo dꝫ min⁹ mortale cõmittere vt ali⁹ euitet mai⁹ mortale: sꝫ veniale debet cõmittere vt ali⁹ euitet mortale. Nã etiã animã q̇s debet ponere ꝓ ꝓximo. de pe. di. ij. qui vult. ⁊ c. sequẽti. ⁊ sic mortem tꝑalem põt aliquis subire ne alter incurrat penã eternã. de pe. di. ij. caritas. sed ꝓ veniali debet̃ tñ pena tꝑalis. xxv. d. §. peccata. ꝓ mor tali etna. xi. q. iij. nẽo. xxv. di. §. alias. ḡ aliq̇s põt peccare venialiter vt alter nõ peccet mortaliter. Itẽ qꝛ aplus dicit optabã esse anathe ma ꝓ frĩbus meis. sꝫ nemo anathematizat̃ nisi pro mortali: vt. xi. q. iij. nemo ergo. ⁊c. Itẽ cũ virt⁹ ⁊ vitiũ sint cõtraria nec sese cõpatiũtur

vt.xxxij.q.i.c.cũ renunciat. Sed venialia simul cũ virtutib⁹ insunt homini.nõ q̃ ppꝛie dicunt vicia.vt de pe.di.iij.septies Alij dicunt ꝙ nullũ peccatũ debet hõ facere vel ꝓ suo bono vel alteri⁹:vt.xxij.q.v.cũ hõ.⁊.qd si ali⁹. Nõ eñ vult de⁹ tale dãnũ cũ tali lucro compensari: vt.xxxij.q.v.si dicat. Nõ eñ dꝫ q̇s crimẽ suũ alienis commodis ipendere:vt.xlvi.di.sicut non suo.preterea neqꝫ ꝓ salute alteri⁹ tpali vel eterna debet quis peccare veniali ter:q2 nullus pducẽd⁹ est ad salutẽ opitulante mẽdacio: vt xxij.q.ij.faci at.⁊.c.primũ Jo. Sꝫ q̃re redarguit b

admittitur hec cõpensatio°. Si aũt pturbationi humane tribuit ⁊ mẽti tãto malo pmoꝛe:nullo modo imitãda ẽ. ¶ Cõsuetudinis aũt vel ꝯstõnis rigoꝛ non nũq̃ relaxat. ¶ Vñ leo papa ait. Que cõstitutiones valeãt tempari vel que non.

Sicut^p quedã sunt q̃ nulla possunt ratione ꝯuelli.ita multa sunt q̃ aut ꝓ necessitate tẽpoꝝ^q:aut ꝓ ꝯsideratõe^a etatũ^b opoꝛtet tẽpari.illa semꝑ ꝯditione seruata vt in hijs q̃ vel dubia^c fuerint aut obscura id nouerim⁹ sequẽdũ.qḋ nec p̃ceptis euangelicis contrariũ nec decretis sctoꝝ patrum inueniatur aduersum

De naturali iure ⁊ ꝯstõne vel consuetudine hacten⁹ differuimus differentiã qua ab inuicẽ discernunt assignãtes. Nũc ad eccl'iasticas cõstitutiones stilũ vertam⁹ earũqꝫ originẽ et auctoꝛitatẽ ꝓut ex libꝛis sanctoꝝ colligere possum⁹ breuiter assignãtes. Quo tẽꝑe ceperũt canões generaliũ cõciliorũ

Canones generaliũ conciliõꝝ vt isydoꝛus ait in sexto libꝛo ethimologiarũ capitulo decioseptio a tẽpib⁹ constantini^e impatoꝛis ceperũt. In p̃cedentibus nanqꝫ annis ꝑsecutõe feruẽte docẽdarum plebiuꝫ minime dabat facultas. Inde xp̃ianitas ĩ diuersas hereses scissa ẽ q2 nõ erat ep̃is licẽtia ꝯueniẽdi in vnuꝫ nisi tempe supꝛadicti impatoꝛis. ip̃e eniꝫ dedit facultatẽ xp̃ianis libere cõgregari. Sub hoc etiã sancti patres in concilio niceno de omĩ oꝛbe terraꝝ ꝯueniẽtes iuxta fidẽ euãgelicã ⁊ ap̃licam. scõm post ap̃los^f simbolũ tradiderũt. Inter cetera aũt ꝯcilia q̃tuoꝛ sunt venerabiles sinodi que totã pꝛincipaliter fidẽ cõplectũt q̃si quatuoꝛ euãgelia vl' totidẽ padisi flumina. Harũ pꝛioꝛ nicena sinod⁹ tricẽtoꝛuꝫ^g decẽ et octo ep̃oꝝ ꝯstãtino augusto ip̃erante paracta ẽ. In q̃ arriane ꝑfidie condẽnata ẽ blasphemia:quã de inequalitate^h sancte trinitatis idẽ arri⁹ asserebat cõsubstãtialẽ deo patri dei filiũ:eadẽ sctã sinodus^i ꝑ simbolũ diffiniuit. Secũda sinodus numero cẽtũ quinquagita patrũ sub theodosio seniore cõstãtinopoli congregata est:q̃ macedoniũ^k spiritũ scꝫ deum esse negantẽ cõdẽnans ꝯsubstãtialẽ

lothab aug. cũ alibi commẽdetur ab ãbꝛosio:vt.xxxij.q.vij.offerebat. Sꝫ ambꝛosi⁹ cõsiderauit pietatẽ quã habuit ad hospites.aug⁹. vero delictũ filiaꝝ. sic.xxvi.q.i.⁊.ij. o ¶ Cõpẽsatio.ar. ꝙ nõ admittẽda ẽ h cõpẽsatio ĩ malis:vt.xxiiij.q.v.forte ⁊.xxxij.q.v.c.i.⁊.xxxij.q.viij.nõ soluꝫ et.i.q.i.nõ ẽ putanda.admittit tñ cõpensatio ĩ criminib⁹ vl' excipiẽdo vl' replicãdo:vt.xxij.q.vi.nihil.⁊.ff.solu.ma.viro.verũ ẽ in iudiciis admittit cõpẽsatõ nõ in foro penitẽtiali.xxxiij.q.v.qḋ deo.

Sicut q̃dam.vt p̃cepta decalogi:foꝛma baptismi:et foꝛma ꝯficiẽdi coꝛp⁹ xp̃i:vt d cõ.di.iiij.ppꝛie.⁊.a cui⁹.et di.ij.accipite q ¶ Tempoꝝ:vt.i.q.vij.qḋ pꝛo remedio.et.lxxxij.di.p̃sbyter.et.xxxiiij.di.fraternitatis.
a ¶ Cõsideratione.xxix.di.sciendum.
b ¶ Etatum.vt.xxxiij.q.ij.in adolescentiã.⁊.lxxvi.di.tanta.
c ¶ Dubia.extra de spon.iuuenis.
De iure naturali.hactenus tractauit magister de iure naturali.

nunc incipit tractare de iure canonico:assignat itaqꝫ rationem et originem ipsius et oñdit que opuscula recipiantur ab ecclesia et que non.
Canones. constantini.j.xvi.di.isydoꝛus.contra ibi dicitur ꝙ a tempoꝛe clementis fuerunt celebꝛata concilia. Respõdeo ꝙ ante fuerunt celebꝛata:sed non ita generaliter.et ita hoc verbum generaliter soluit cõtrariũ.

patri ⁊ filio spiritũ sanctũ demonstrauit dans simboli foꝛmã quã tota^l grecoꝝ et latinoꝝ ꝯfessio in ecclesijs pꝛedicat. Tertia sinod⁹ ephesina pꝛima^m ducentoꝛuꝫ episcopoꝝ sub iunioꝛe theodosio augusto edita est q̃ nestoꝛiũ duas ꝑsonas^n asserentẽ in xp̃o:iusto anathemate condẽnauit:ostendẽs manere in duabus naturis:vnã^o dñi nr̃i ihesu xp̃i ꝑsonã. Quarta sinod⁹ calcedonẽsis.sexcẽtoꝝ triginta sacerdotũ sub marciano pꝛincipe habita est.in qua^p euticẽ cõstãtinopolitanũ abbatem verbi dei ⁊ carnis vnã naturã ꝓnunciãteꝫ ⁊ eiusdẽ dyoscoꝛũ defensoꝛẽ^q quondã alexandrinũ ep̃um: ⁊ ip̃um rursum nestoꝛiũ ep̃um cũ reliquis hereticis vna patrũ sentẽtia pꝛedãnauit. p̃dicans eadẽ sinod⁹ xp̃m deũ sic natũ de virgine vt in eo substãtiã ⁊ diuine ⁊ humane confiteamur nature. Hee sunt sinodi pꝛincipales quatuoꝛ:fidei^r naturaꝫ plenissime p̃dicãtes. Sꝫ ⁊ si qua sunt alia cõcilia q̃ sancti p̃res spiritu dei pleni sanxerũt post istoꝝ quatuoꝛ auctoꝛitates manẽt omni stabilita vigoꝛe quoꝝ gesta in hoc opere cõdita cõtinent^s. Sinod⁹ aũt ex greco interpꝛetat comitat⁹ vel cet⁹. Cõcilij vero nomẽ tractũ est ex moꝛe romano. Tẽpore eñ quo causas agebãt cõueniebãt oẽs in vnũ cõmuniqꝫ intẽtiõe tractabãt. Vñ ⁊ cõciliũ a cõmuni intentõe dictũ ẽ quasi consiliũ.et cõsiliũ q̃si cõsidiũ.d.in.l.itam transeunte. Vel cõciliũ dictũ ẽ a cõmuni intentiõe eo ꝙ in vnũ dirigãt oẽm mentis obtuitũ. Supcilia eteniꝫ oculoꝝ sũt. Unde qui sibimet dissentiũt nõ agũt cõciliuꝫ:q2 nõ sentiũt in vnũ. Cet⁹ vero cõuent⁹ est:vel cõgregatio a coeũdo.id est a cõueniẽdo in vnũ dictũ. Hinc etiã conuent⁹ nuncupat⁹ ẽ:eo ꝙ ibi hoĩes cõueniunt:sicut conuẽt⁹ in vnũ dicit cet⁹. sic ⁊ conciliũ a societate multoꝝ in vnũ appellatur. ¶ De q̃tuoꝛ quoqꝫ cõcilijs scribit beatus grego.ita dicẽs. De auctoꝛitate quatuoꝛ conciliorum.

Sicut sci ¶ euãgelij^a quatuoꝛ libꝛos sic q̃tuoꝛ cõcilia suscipe ⁊ venerari me fateoꝛ. Nicenũ scilicet in quo ꝑuersuꝫ arrij dogma destruit. Constãtinopolitanũ quoqꝫ in quo eunomij ⁊ macedonij erroꝛ cõuincit

f ¶ Post apostolos.apostoli eñ pꝛimum fecerunt simbolum. scilicet credo in deum. Sed nicena sinodus fecit credo in vnũ deum ⁊ dicitur a sin quod est con:et bolus qḋ est moꝛsellus:q2 quilibet apostolus de suo moꝛsello aliq̇d apposuit.
g ¶ Tricentoꝝ. alibi dicit de tricẽtis ep̃is:vt.x.q.i.hanc consuetudinẽ:sꝫ dic ꝙ minoꝛ numer⁹ nõ excludit maioꝛeꝫ.ff.d in litẽ iur.cũ furti.
h ¶ Inequalitate. dicebat eñ patrem maioꝛem filio.et filium maioꝛem spiritu sancto. xxiiij.q.iij.c.quidã.⁊.arriani.
i ¶ Sinod⁹. in ꝯstãtinopoli.j.e.sicut.
k ¶ Quemacedonium qui dixit spũsãctum seruum patris ⁊ filij:vt.i.q.i.cos q̃.xxiiij.q.vlti.c.q̇daꝫ.⁊.macedoniani.
l ¶ Quã tota. h nõ habemus.quia nõ habem⁹ nisi ap̃loꝝ et niceni et athanasij quicunqꝫ vult.
m ¶ Pꝛima.hoc dicit ad differentiã secũde qu fuit repꝛobata:ut.j.xvi.di.q̃niam sancte.
n ¶ Personas. verbi et hominis.
o ¶ Unam. vna est ꝑsona sed habet duas naturas.s.diuinam et humanam.
p ¶ In q̃ euticen. q̇ p⁹ resurrectionẽ xp̃m habere vnã naturã dixit.s.diuinã.xvi.di.c.vi.⁊.quarta.
q ¶ Defensoꝛẽ. peccabat g̃ in fide ex q̃ erat defensoꝛ hereticoꝝ:vt.xxiiij.q.i.c.i.et.ij.⁊.q.iij:q̃ aliorũ.et ex̃ de hereti.⁊.gentis.sicut dicit lex de latrone.C.de hijs qui latro.occul.l.i.sed contra.xxi.i.di.in tñ.et.xxiiij.q.ij.sane pꝛofertur.⁊.item romanorum.ibi eñ dicitur ꝙ dioscoꝛus nõ peccauit in fide.sed expone non peccauit in fide.i.nõ peccauit in fide tñ:q2 in hoc peccauit ꝙ ausus fuit papã leonem excõicare.xxi.di.in tñ. r ¶ Fidei.articulos.
s ¶ Continent.nec sit cõtra.xix.di.si romanoꝝ.⁊.pꝛecettim.
Sicut sancti euangelij.ibi dicitur ab inuentoꝛe.

b ¶ Mediatoris. i. christi.
c ¶ Substantijs. id est personis.
d ¶ Presumit. videtur ergo ꝙ papa nõ possit destruere statuta cõcilij: quia orbis maior est vrbe. xciij. di. legimꝰ. circa medium. vnde reqͥrit papa ꝯsensũ cõcilij. xix. di. anastasius. ar. cõtra. xvij. d. §. hic etiã. ex̃ de elec. significasti. vbi dicitur ꝙ cõciliũ nõ potest pape legem imponere. ⁊. xxxv. q. ix. veniam. Sed intellige ꝙ hic dicit̃ circa articulos fidei. xv. q. i. sunt quidam
Sancta romana apostolorum.

tur ephesinũ etiã primũ in quo nestorij ĩpietas iudicat̃. Calcedonẽ. vero in quo euthicetis et dioscori prauitas est reprobata. hec tota deuotõe ãplector. integerrima approbatiõe custodio: quia in hijs velut ĩ quadrato lapide sancte fidei structura consurgit ⁊ cuiuslibet vite atq; actionis norma existit. Quintũ vero cõciliũ veneror in quo ep̄l'a q̃ ibi d̃r erroris plena reprobat̃. In quo etiã theodorꝰ ꝑsonam mediatoris[b] dei et hominis in duabus substãtijs[c] separãs ad ĩpietatis ꝑfidiam cecidisse cõuincit̃. Scripta quoq; theodori ꝑ que beati cirilli fides reprehenditur ausu demẽtie ꝓlata refutat̃. Cunctas vero quas p̃fata venerãda cõcilia ꝑsonas respuũt respuo: ⁊ que venerantur amplector. Quia dũ vniuersali cõsensu sunt ꝯstituta se et nõ illa destruit q̃squis p̃sumit[d] absoluere quos ligãt aut ligare quos absoluũt. ¶ De eisdẽ etiã scribit gelasiꝰ papa dicẽs. Que concilia sctã romana ecclesia suscipiat.

Sancta romana ecclesia post illas veteris ⁊ noui testamẽti scripturas quas regulariter suscipimꝰ etiã has suscipi nõ ꝓhibz Sanctã sinodũ nicenã tricẽtoꝝ decem ⁊ octo patrũ mediãte maximo Cõstãtino augusto in q̃ arriꝰ hereticꝰ cõdẽnatꝰ est. Sanctã sinodũ cõstãtinopolitanã mediante theodosio seniore augusto: in q̃ macedoniꝰ hereticꝰ debitã dãnationẽ excepit. Sanctã sinodũ ephesinã primã in q̃ nestorius dãnatꝰ ẽ consensu beatissimi pape celestini mediãte cirillo alexãdrine sedis ãtistite ⁊ archadio ep̄o ab ytalia destinato. Sãctã sinodũ calcedonẽsez mediante marciano augusto et anatholio cõstãtinopolitano ep̄o i qua nestoriana et euthiciana heresis simul cuz dioscoro eiusq; cõplicibꝰ dãnate sunt. Sed ⁊ si q̃ sunt cõcilia a sanctis p̄ribus hactenꝰ instituta post istoꝝ q̃tuor auctoritates ⁊ custodiẽda ⁊ recipiẽda decernimꝰ. ¶ Iaz nunc subiciẽdũ est de opusculis sanctoꝝ patrũ q̃ in ecclesia catholica recipiũtur.

¶ Opuscula beati cypriani martiris et carthaginẽsis ep̄i. ¶ Itẽ opuscula beati anastasij alexãdrini ep̄i. ¶ Item opuscula b̄ti gregorij nazanzeni ep̄i. ¶ Itez opuscula beati basilij capadoceni ep̄i. ¶ Itẽ opuscula b̄ti iohãnis cõstãtinopolitani ep̄i. ¶ Itẽ opuscula beati hilarij pictauiẽsis ep̄i. ¶ Itẽ opuscula beati augu. yponẽsis ep̄i. ¶ Itez opuscula beati ambrosij mediolanẽsis ep̄i. ¶ Itẽ opuscula b̄ti hieronimi p̄sbyteri. ¶ Itẽ opuscula beati viri religiosissimi ꝓsperi. ¶ Itẽ ep̄l'a beati leonis pape ad flauianum ep̄m cõstãtinopolitanũ destinata. cuiꝰ textũ si q̃sq̃ vsq; ad vnũ iota disputauerit et nõ eã in oĩbꝰ venerabiliter acceperit. anathema sit. ¶ Itẽ opuscula atq; tractatꝰ oĩum patꝝ orthodoxoꝝ qui ĩ nullo a sancte romane ecclesie cõsortio deuiauerũt nec ab eiꝰ fidei p̄dicatiõe seiuncti sunt; sed cõmunionis ipsius gr̃a dei vsq; ad vltimũ diẽ vite sue ꝑticipes fuerũt legẽda decernimꝰ. ¶ Itẽ decretales ep̄l'e quas beatissimi pape diuersis tẽpibus ab vrbe roma ꝓ diuersoꝝ patrũ ꝯsolatõe dederũt venerabiliter suscipiende sunt. ¶ Itẽ gesta sanctoꝝ martirũ q̃ multiplicibꝰ tormentoꝝ cruciatibꝰ mirabilibꝰ ꝯfessionũ triũphis irradiant. Quis ita esse catholicoꝝ dubitet maiora eos in agonibus fuisse ꝑpessos nec suis viribus sed dei gr̃a ⁊ adiutorio vniuersa tolerasse. Sed ideo s̃m antiquã auctoritatez vel cõsuetudinẽ singulari cautela in sancta romana ecclesia nõ legunt̃: q2 ⁊ eoꝝ qui scripserũt noĩa penitꝰ ignorant̃ et ab infidelibꝰ aut dictis supflua aut minus apta q̃ rei ordo fuerit: scripta esse putant̃. sicut cuiusdã quirice et iulite sicut georgij aliorũq; passiões huiõi q̃ ab hereticis ꝑhibent̃ cõscripte ꝓpter qd̃ vt dictũ ẽ ne vel leuiꝰ subsannandi oriret̃ occasio in sancta romana eccl'ia nõ legũtur. Nos tñ cum p̄dicta eccl'a oẽs martires et eoꝝ gloriosos agones qui deo magis q̃ hoibus noti sunt: cũ oĩ deuotione veneremur. ¶ Itẽ vitas patrũ antonij pauli hilarionis et oĩum heremitaꝝ: quas tñ beatꝰ scribit hieronimus cuz oĩ honore suscipimꝰ. ¶ Itẽ actꝰ beati siluestri ap̄l'ice sedis p̄sulis licet eius q̃ scripsit nomẽ ignoremꝰ: a multis tamen in vrbe roma cathoicis legi cognouimꝰ et ꝓ antiquo vsu multe hoc imitant̃ eccl'e. ¶ Itẽ scripta de inuentione sancte crucis dñice ⁊ alia scripta de inuẽtiõe capitis beati iohãnis baptiste. nouelle quidez reuelatões sunt et nonnulli catholici eas legũt. Sed cũ hec ad catholicorũ manus peruenerint beati pauli ap̄l'i sñia p̄cedat. Oĩa autem ꝓbate: qd̃ bonũ est tenete. ¶ Itẽ rufinꝰ vir religiosus plurimos eccl'iastici opis edidit libros. nõnullas aũt scripturas interp̄tatꝰ ẽ. Sz qm̃ beatꝰ hieronimꝰ in aliq̃bꝰ eũ de arbitrij libertate notauit. illa sentimꝰ q̃ beatum p̄dictuz hieronimũ sentire cognouimꝰ. Et nõ solũ de rufino sed etiã de vniuersis quos vir sepiꝰ memoratꝰ zelo dei et fidei religione reprehendit. ¶ Itez origenis nõnulla opuscula q̃ vir beatissimus hieronimꝰ nõ repudiat legẽda suscipimꝰ. Reliq̃ oĩa aũt cũ auctore suo dicimꝰ eẽ renuẽda. ¶ Itẽ cronicã eusebij cesariẽsis atq; eiusdem historie ecclesiastice libros. q̃uis in primo narratiõis sue libro tepuerit ⁊ post in laudibꝰ atq; excusatiõe origenis scismatici vnũ cõposuerit librũ. ꝓpter reꝝ tñ singularẽ notitiã q̃ ad ĩstructionẽ ꝑtinet vsquequaq; nõ dicimꝰ renuẽdos. ¶ Itẽ orosiuz viꝝ eruditissimũ collaudamꝰ: q2 valde necessaria aduersus paganoꝝ calũnias ordinauit miraq; breuitate cõtexuit. ¶ Itẽ venerabilis viri sedulij paschale opꝰ qui heroicis descripsit versibꝰ ĩsigni laude ꝓferimꝰ. ¶ Item vincẽtij nihilominꝰ laboriosuz opꝰ nõ spernimꝰ sed imitamur. Ceterũ q̃ ab hereticis ꝯscripta aut p̄dicta sunt nullatenus recipit catholica et ap̄l'ica eccl'ia romana q̃bꝰ ⁊ pauca que ad memoriã venerũt ⁊ catholicis vitanda sunt: decernimꝰ esse subdẽda. ¶ Quod in septuagesima ponunt pentatheucuz vsq; in decima die ante pascha. quindecia die ante pascha ponũt ieremiã vsq; in cena dñi. In cena dñi legũt tres lectões de lamẽtatõibꝰ ieremie. Quõ sedet sola ciuitas. ⁊c. Et tres lectiões de tractatu sancti augustini in psalmo. lvij. exaudi deꝰ orationẽ meaz ⁊ ne. Et tres de ap̄l'o ad corinthios. Cõuenientibꝰ vobis in vnũ. Secũda lectio sic incipit. Similiter postq̃ cenauit. Tertia de sp̄ualibus. Nolumꝰ vos ignorare fr̃es. In pasceue tres lectiões de lamẽtatiõibꝰ ieremie. Tres de tractatu sancti

augustini i psal. sexagesimo. Exaudi deꝰ deprecationē meam. Et tres de aplo vt ait in epla ad hebreos. festinemꝰ ingredi in illā requiē. Secūda lectio ois nāqz pōtifex. Tertia de quo grādis ē nobis sermo. In sabbato sancto tres lectiōes de ieremia ꝓpheta. ⁊ tres de tractatu sancti augustini i psalmo. lxiij. exaudi deꝰ orōnez meā cū tribulor. Et tres de aplo i epla ad hebreos vt ait xp̄s assistēs pōtifex futuroꝝ bonoꝝ. Scda lectō vbi ei testionio. Tertia vmbra enī lex hz futuroꝝ bonoꝝ. In pascha dn̄i omeliā ad ip̄m diē ptinētē. Infra ebdomadā omelia In octaua pasche apocalipsim ⁊ actꝰ aploꝝ ⁊ eplas canonicas vsqz in octauis pēthecostes. In octauis pēthecostes ponunt libros regū ⁊ paralippomenon vsqz i kalēdas augusti. In dn̄ica prima mensis augusti ponūt salomonē vsqz i kalēdas septēbris. In dn̄ica pria mēsis septēbris ponūt iob: thobiā: ⁊ hester: esdrā vsqz i kalēdas octobris. In dn̄ica mēsis octobris ponūt librū machabeoꝝ vsqz in kalēdas nouēbris. In dn̄ica prima mēsis nouēbris ponūt ezechielē et danielē ⁊ minores ꝓphetas vsqz in kalēdas decēbris In dn̄ica die mēsis decēbris ponūt ysaiā ꝓphetam vsqz ad natiuitatē dn̄i. In natali dn̄i legūt primū d ysaia tres lectiones, prima lectio primo tpe alleuiata ē. ⁊c. Secūda cōsolamini. Tertia cōsurge. deide legūt sermones vel omelias ad ipuz diē ptinētes. In natali sancti stephani omelia de ip̄o die. In natali sancti iohannis similiter. In natali innocētū similiter. In natali scti siluestri silr. In octaua dn̄i omelia de ip̄o die. In dn̄ica prima post natale ponūt epistolas pauli vsqz in septuagesimā. In epiphania lectōes tres de ysaia. Prima lectio incipit: oēs sitiētes. Scda surge illuminare. Tertia gaudēs gaudebo. deide legunt sermones vl omelie ad ipuz diē ptinētes: ¶ Itē Que vero opuscula vel q̄ libri sint iter apocriphos cōputādi idē ge

In primis ariminensez sinodū ¶ Gelasius ōndit dicēs a ↄstātio cesare cōstātini filio ↄgregatā mediāte tauro p̄fecto extūc ⁊ in eternū ↄfitemur esse dānatā. ¶ Itez itinerariū noie petri apli qd appellat sancti clemētis libri octo apocriphi. ¶ Actus noie andree apli apocriphus. ¶ Actꝰ noie philippi apli apocriphꝰ. ¶ Actꝰ noie petri apocriphus. ¶ Actꝰ nomie thome apostoli apocriphꝰ ¶ Euāgelia thadei apocripha ¶ Euāgelia thome apli q̄bꝰ manichei vtūt apocripha. ¶ Euāgelia noie barnabe apocripha. ¶ Euāgelia noie petri apli apocripha. ¶ Euāgelia noie bartholomei apli apocripha. ¶ Euāgelia andree apli apocripha. ¶ Euāgelia q̄ falsauit lucianus apocripha. ¶ Euāgelia q̄ falsauit vciꝰ apocripha ¶ Liber de infātia saluatoris apocriphꝰ. ¶ Liber de natiuitate saluatoris ⁊ de sctā maria vel de obstetrice saluatoris apocriphꝰ. ¶ Euāgelia q̄ falsauit isiquꝰ apocripha ¶ Liber q̄ appellat pastoris apocriphꝰ. ¶ Libri omēs quos fecit leuticꝰ discipulus diaboli apocriphi. ¶ Liber qui appellat fundamētū apocriphꝰ. ¶ Liber q̄ appellatur thesaurꝰ apocriphꝰ. ¶ Liber q̄ appellat de filiabus ade vel genesis apocriphꝰ. ¶ Liber q̄ appellat actꝰ tecle ⁊ pauli apocriphꝰ. ¶ Pēthamerū de xp̄o virgilianis cōpaginatū versibꝰ apocriphū. ¶ Liber q̄ appellat nepotius apocriphꝰ. ¶ Liber ꝓuerbioꝝ ab hereticis trāscriptus ⁊ scti sixti noie signatꝰ apocriphꝰ. ¶ Reuelatio q̄ appellat pauli apocripha. Reuelatio q̄ appellat thome apocripha. ¶ Reuelatio q̄ appellatur stephani apocripha. ¶ Liber q̄ appellat trāsitꝰ sctē marie apocriphus. ¶ Liber q̄ appellat pn̄ia ade apocriphꝰ. ¶ Liber de ogie gigātis q̄ post diluuiū cū dracōe ab hereticis pugnat se phibet apocri. ¶ Liber q̄ appellat testm̄ iob apocr. ¶ Liber q̄ appllat pn̄ia origenis apocriphꝰ. ¶ Liber de pn̄ia ciprani apocriphꝰ. ¶ Liber q̄ appellat iāne ⁊ mābre apocriphus. ¶ Liber qui appellat sors aploꝝ apocriphus. ¶ Liber lusani apocriphꝰ. ¶ Liber q̄ appellatur canonū aploꝝ apocriphus. ¶ Liber phisiologus ab hereticis cōscriptus et beati ambrosij noie p̄signatus apocriphus. ¶ Historia eusebij pamphili apocripha. ¶ Opuscula tertuliāi siue africani apocripha. ¶ Opuscula postumiani ⁊ galli apocripha. ¶ Opuscula mōtani et priscille ⁊ maximille apocri. ¶ Om̄ia opuscula fausti manichei apocripha. ¶ Opuscula alterꝰ clemētis alexādrini apocripha. ¶ Opuscula cassiāi p̄sbyteri galliarum apocripha. ¶ Opuscula victoris pictauiēsis apocripha. ¶ Opuscula fausti reginēsis galliaꝝ apocripha ¶ Opuscula frumētij apocri. ¶ Epla ihesu ad abagaꝝ apocripha. ¶ Passio quirici et iulite apocripha. ¶ Passio georgij apocripha. ¶ Scriptura q̄ appellatur salomonis cōtradictio apocripha ¶ Philacteria oia que nō ab angelo vt illi cōfingūt sz magis a demone scripta sunt apocripha. ¶ Hec ⁊ hiis silia que simon magus: nicolaus: cherindus: marchion: basilides: ebyon: paulꝰ etiā samosatenus: ⁊ bonosus q̄ simili errore defecerunt. ¶ Mōtanꝰ q̄ꝫ cū suis obscenissimis sequacibꝰ: appollinaris valētinꝰ siue manicheꝰ: faustꝰ: sabelliꝰ: arrius: macedoniꝰ: eunomiꝰ: nouatꝰ: sabatius. Calixtus: donatꝰ: ⁊ eustachius. Julianꝰ: pelagius: iulianus: ⁊ latiēsis. Celestinꝰ: maximianus: priscillianus: ab hispania: lepidus: dioscorus. Eutichis petrꝰ ⁊ aliꝰ petrus e quibus vnus alexandriā aliꝰ āthiochiam maculauit. Achatius ↄstantinopolitanus cū cōsortibus suis necnon et oēs hereses q̄s ip̄i eoꝝqz discipuli siue scismatici docuerūt vel cōscripserūt: quorum noia minime retinemꝰ nō solū repudiata: verū etiā ab oi romana ecclia eliminata atqz cū suis auctoribus auctoꝝqz sequacibꝰ sub anathematis indissolubili vinculo i eternū ↄfitemur eē dānata

Apostolorū[a] canones q̄ per clementē romanū pontificē sicut q̄dā asserūt dicunt eē trāslati sunt quinquaginta. hos nō recipiēdos: sz inter apocripha deputādos isydorus scribit dicēs. Aplorū canones aplica reijciunt auctoritate.

Canones[b] q̄ di¶cunt apostoloꝝ seu quia eosdez nec sedes apostolica recipit: nec sancti p̄res illis ↄsensum p̄buerūt ꝓ eo q̄ ab hereticis sub noie apostoloꝝ cōpositi dinoscūtur: q̄uis in eis vtilia[c] inueniāt auctorita

a Apostolorū. hic intitulat. xvi. distinctio in q̄ probat q̄ canōes apostolorū sunt recipiēdi. postea ostēdit q̄ tempe et quo residēte in papatu vel imperio quodlibꝫ cōsilium est celebratum Et no. q̄ gra. ponit quandā cōtrarietatem de canonibus aploꝝ et non soluit probat autē auctoritate isydori q̄ canones aploꝝ nō sūt recipiēdi: q2 sunt apocriphi. postea ꝓbat auctoritate zepherini ⁊ leonis: ⁊ sexte sinodi ⁊ eiusdē isydori q̄ sunt recipiendi et non sunt apocriphi. So. breuis est q2 illi canones sunt recipiēdi qui a vers apostolis sunt edi-

ti. Sz illi non qui a pseudo aplis sunt editi. s. e. di. v. Itez gesta. b.

b Canones. sic construe q̄uis in eis canonibꝰ q̄ canōes dicūtur apostoloꝝ.

c ¶ Utilia. ar. q̄ vtile viciat per inutile vt no. s. di. ix. si ad scripturas.

te:tñ canōica atq3 apostolica eoꝝ gesta cōstat esse remota ⁊ inter apocripha de putata. ¶ Sepherin⁹ aūt ecōtra scribit epis p siciliā cōstitutis.

Aploꝝ canones sunt recipiēdi.

SExaginta snias. apli pscripserūt cum alijs ꝙ plurimis epis et seruandas esse censuerunt.

¶ Itē leo papa nou⁹ ꝯtra epl'a3 nicete abbatis.

Exceptis quinꝗginta capit'lis canones aploꝝ iter apocripha deputāt.

CLemētis librū.id est petri apl'i itinerariū ⁊ canonū aploꝝ numerant patres inter apocripha:exceptis capitulis quinꝗginta q̄ decreuerūt orthodoxe fidei adiungēda. ¶ Sexta sinod⁹ capitu

PLacuit huic sancte lo secundo sinodo vt āmodo cōfirmata ⁊ rata sint canonū aploꝝ octogintaquinq3 capitula. ¶ Epl'a isydori i capite canonū

ISydor⁹ fuus xp̄i lectori cōseruo suo Propter eoꝝ auctoritatē ceteris cōcilijs pponim⁹ canones q̄ dicūt aploꝝ licet a qbusdā apocriphi dicāt. Quonia3 plures eos receperūt ⁊ scti pr̄es eoꝝ sentētias sinodali auctoritate roborauerūt et inter canonicas posuerūt cōstitutiōes Itē prim⁹ ordo vt p̄dictū ē de celebrando cōcilio ibi insert⁹ hētur. ⁊ postmodū canones aploꝝ ac primoꝝ apostolicoꝝ id est a sancto clemēte vsq3 ad sanctū siluestrū decretoꝝ atq3 diuersoꝝ cōcilioꝝ3 breuiariū ē interpolatū sequēs ordinem suū. Itē cū adrian⁹ papa sextā sinodū recipiat cū oibus canonib⁹ suis cū etiā sancta octo vniuersalia cōcilia ꝓfessione romani pontificis sint roborata. In sexta aūt sinodo siue in septimo ꝯcilio apostoloꝝ canones sūt recepti et approbati.pater ꝙ nō sunt inter apocripha deputādi.

¶ Vñ scribit adrian⁹ papa tharasio patriarche.

Sexta sinod⁹ auctoritate adriani corroboratur

SExtā sanctā sinodū recipio cū oibus canonibus suis. ¶ Sed dubitat de ea:an canones cōscripserit.qd̄ ex q̄rta actiōe sexte alias septime sinodi facile absoluit. ¶ Ait em̄ ep̄us petr⁹ nichomedie

Sexta sinodus canones cōscripsit.

HAbeo libr̄ cōtinentē canones scte sinodi sexte patriarcha dixit. Quidā p ignorātiā scādalizātur p canonib⁹ istis dicētes nūq̄d vi.sinod⁹ canones fecit.Sciāt ergo quoniā sancta sexta sinod⁹ sub cōstātino cōgregata ē cōtra eos q̄ dicebāt vnā opatione esse et vnā voluntatē in xp̄o.In q̄ scti pr̄es illos vtpote hereticos anathematizauerunt et orthodoxā fide3 explanauerunt Soluta ē hec sinod⁹ cōstātini decioquarto anno.post q̄tuor vero vel quinq3 annos ide3 sancti pr̄es cōgregati sunt sub iustiniano filio cōstātini et p̄dictos canones ꝓmulgauerūt de quib⁹ nullus dubitet.Qui em̄ sub cōstātino in sinodo fuerūt ipi idē sub iustiniāo istis canonib⁹ subscripserūt.Oportebat ei vt sinod⁹ vniuersalis canōes ecclesiasticos ꝓmulgaret. ¶ Ite3 sancta sinod⁹ sexta post ꝓmulgatā ab ea diffinitionē cōtra monoscelitas cōstātino impatore qui eā cōgregauerat non multo post defuncto iustiniano filio ei⁹ regnāte p ipo eadem sancta sinod⁹ diuinit⁹ inspirata.iteꝝ constatinopolim q̄rto aut quinto āno cōgregata est:et canones numero ducētos et duos ad correctionē ecclesie ꝓmulgauit ¶ Ex hijs ergo colligit ꝙ sexta sinod⁹ bis cōgregata ē. Primo sub cōstātino ⁊ nullos canones cōstituit. Secundo sub iustiniano ei⁹ filio ⁊ p̄fatos canones ꝓmulgauit. ¶ Unde sancti pr̄es in eadē sinodo secūda cōgregati dixerūt.

Cōstitutiōes sinodi sexte

QUoniā sancte ⁊ vniuersales sinodi quinta sub iustiniano augusto. sexta sub cōstātino patre suo augusto de misterio fidei plenissime disputātes canones nō fecerunt sicut cetere q̄tuor vniuersales sinodi.propterea nos cōuenietes in hanc impiale3 vrbem sacros canones conscripsimus.

¶ Itē placuit huic sancte sinodo:vt amodo cōfirmata ⁊ rata sint canonū apostoloꝝ octuagintaquinq3 capit'la. ¶ Itē Cōfirmam⁹ et ceteros sanctoꝝ canōes et sinod⁹.primā nicenā ac anchiritanam neocesariense3.grangrense3: anthiochena3:laodicēse3:cōstātinopolitanā:ephesinam primā:calcedonensem:et sardicensem: ⁊ carthaginense3:⁊ opuscula theophili alexādrini ep̄i:⁊ dyonisij alexādrini ep̄i ⁊ martiris:⁊ gregorij timegistri neocesariēsis ep̄i:athanasij alexandrini ep̄i gregorij teologi:basilij cesarie capadocie ep̄i: gregorij niceni ep̄i: amphilogij yconēsis ep̄i:thimothei alexandrini ep̄i Germani constātinopolitani ep̄i: cirilli alexandrini ep̄i:cipriani carthaginensis ep̄i et sinodū suā. ¶ Itē ex diurno libro ꝓfessio romani pōtificis.

Auctoritate romani pōtificis scta octo cōcilia roborāt

SAncta octo vniuersalia concilia: Primū nicenū.secūdū ꝯstātinopolitanū.tertiū ephesinū.quartum calcedonense.quintū ⁊ sextū cōstātinopolitanū ⁊ septimū nicenū.octauū ꝗ cōstātinopolitanū vsq3 in vnū apicē immutilata seruare:⁊ pari honore ⁊ veneratiōe digna haberi.⁊ que p̄dicauerūt ⁊ statuerūt modis oibus sequi ⁊ p̄dicare.⁊ q̄cunq3 condēnauerūt ore et corde condēnare ꝓfiteor. ¶ Quo aūt tpe sexta sinod⁹:pria ⁊ secunda ⁊ quarta ⁊ quinta cōgregate sunt Beda in libro de tpibus scribit dicens.

De tempibus concilioꝝ

SExta sinod⁹ vniuersalis ꝯstātinopolim celebrata est: et greco s̄mone conscripta tempib⁹ pape agatonis:exequēte pijssi

d ¶ Apocripha.i.sī certo auctore vt sapiētia salomōis liber ihesu filij sirach qui d:ecclíastes ⁊ liber iudith ⁊ thobie:et liber machabeoꝝ bij apocriphi dicitur et tñ legunt s3 forte non generaliter.

CLementis.id est q̄ sub noie clemētis composit⁹ est ab hereticis. f ¶ Itinerariū q̄ act⁹ petri cōtinet q̄s p orbem itinerando peregit.

g ¶ Exceptis.ipropria videt hec exceptio:q: aut fit exceptio a veris canonibus aut a falsis. nō debet fieri exceptio de falsis: q: nullus ex illis obseruatur. Itē nō de veris:q̄a nullus eoꝝ est apocriph⁹. vel dic ꝙ h̄ nomē canones sumitur large tam p veris ꝙ pro falsis canonib⁹.vt pōit.xxxij.di.§. verum.

PLacuit. capit'la ex hijs trib⁹ capitul' surgit ꝯrietas qua3 gratian⁹ nec soluit nec ponit. Sexta sinod⁹ dicit. lxxxv.capitula canonū apostoloꝝ esse seruāda. zepherin⁹.lx. ⁊ leo. l.So.quidā soluūt ꝙ sexta sinod⁹ fuit ante zepherinum.⁊ zepherin⁹ ante leonem.⁊ primo obseruabant.lxxxv.canones ꝓut dicit sexta sinod⁹.sed postea i dissuetudine3 abierunt.xxv. ⁊ remanserunt.lx. vt dicit sepherin⁹. procedēte vero tempe.x. ex ill' pierūt et sic remāserunt.l.tantū vt dicit leo.sed h̄ solutio stare nō pōt q̄a sepherin⁹ p̄cessit sextā sinodū. Nam sexta sinod⁹ fuit celebrata tempe agatonis:vt j.e.di.c.sexta q̄ longo tēpe fuit post sepherinū vt ex cronicis apparet.

b ¶ Omissis alijs solutionibus dic ꝙ non cōtradicūt sibi q: dicebat sinodus lxxxv. fuisse capitula. Leo dicebat.l.fuisse capitula sepherin⁹ vero non de capitulis dicit sed de sentētijs ⁊ pōt eē ꝙ in vno capitulo sūt plures sentētie.

ISydorus pponim⁹. ar.ꝙ illi qui sūt maioris auctoritatis debēt habere priore3 vocem in electione: vt. xix. di.in canonicis. vñ licet anq̄ritana sinodus fuerit prior nicena tam̄ propter maiorem auctoritate3 nicena pponit vt.j.di. c. c. sexta: ibi prima annotatio. ⁊c.

SExtā sancta3 sinodu3 falsa ē l'ra et debet ibi eē septime sinodi. q̄liter em̄ dubitaret sinod⁹ sexta d̄ eo qd̄ ipa fecerat nullo modo. ar. eē de rescript j ab excōmunicato.

HAbeo voluntatē. quidā dicebant vna3 tm̄ fuisse voluntatē in xp̄o:sed dicendū est ꝙ due fuerint i eo volūtates in eo ꝙ ho. fuit vna scil3 sensualitas j. s̄m qd̄ ipe dixit.pr̄ si fieri pt. ⁊c. ⁊ alia ratōis s̄3 qd̄ ipe dixit verūtamē nō sicut ego volo ⁊c.

c ¶ Cōstantini filius. nō illius magni constātini q̄ fuit tempe siluestri.sub eo enim fuit nicenu3 ꝯciliū

mo principe cōstātino intra palaciū suū
simulq; legatis ap̄l'ice sedis ⁊ ep̄is centū
quinquaginta residētib⁹. Prima sinod⁹
vniuersalis in nicena cōgregata est ꝯtra
arriū. tricentoꝝ decē et octo patrū tp̄ib⁹
siluestri pape sub cōstātino principe. Se
cunda in cōstātinopoli. cētū quiquagin
ta patrū cōtra macedoniū et eudoxium
tp̄ib⁹ damasi pape ⁊ grāni principis. q̄n
nectari⁹ eiusdē ep̄us vrbis ordinatus ē.
Tertia i epheso patꝝ tricētoꝝ cōtra ne-
storiū cōstātinopol'. ep̄uꝫ tp̄ib⁹ celestini
pape cōsensu imp̄atoris theodosij iunio
ris. Quarta in calcedone sexingētoꝝ tri-
ginta patꝝ sub leone papa tp̄ib⁹ marcia
ni principis cōtra euthicē nephādissimo
rum p̄sulū monachoꝝ. Quinta in cōstā
tinopoli tp̄ib⁹ iulij pape sub iustiniano
principe ꝯtra theodorū ⁊ oēs hereticos

Prima aūt sinod⁹ in nicena tricēto
rū decē ⁊ octo patrū ꝯ arriū alexan
drinū ep̄m qui tres grad⁹ in trinitate as-
serebat. p̄rem scꝫ maiorē. filiū vero mino
rem. spiritūsctm̄ creaturā: tp̄ib⁹ cōstātini
ip̄atoris ⁊ siluestri pape romani. macha
rij ierosolimitani. alexandri alexandrini.
Qui cōdēnata eadē heresi statuerūt ca-
nones viginti quoꝝ auctor maxime p̄fa
tus alexāder ep̄us fuit. ¶ Secūda in cō
stātinopoli. cētū quinquaginta patꝝ cō
tra macedoniū cōstātinopolitanū ep̄um
qui negabat spiritūsctm̄ deū esse tp̄ibus
grāni ⁊ theodosij principū damasi pape
romāi. cyrilli ierosolimitani. nectarij ale-
xādrini qui ꝯdēnata heresi p̄fata statue-
runt canones tres. quoꝝ auctor maxime
beat⁹ nectari⁹ cōstātinopolitan⁹ fuit ep̄s
¶ *Tertia in epheso.* tricētoꝝ patrū ꝯ ne
storiū cōstātinopolitanū *ep̄m q̄ dicebat*
beatā virginē mariā nō dei sed hominis
tātūmodo genitricē vt aliā p̄sonā carnis
aliaꝫ faceret deitatis. tēp̄ibus theodosij
principis iunioris celestini pape romāi.
Iuuenalis cōstātinopolitani ep̄i. cyrilli
alexādrini: q̄ quindeciꝫ capitula cōtra ne
storij blasphemias: totidem capitula au
ctore eodē sctō cirillo anathēatizādo cō
scripserūt. ¶ Quarta in calcedone sexin
gētorū triginta patrū cōtra euticē cōstā-
tinopolitanū abbatē: q̄ asserebat xp̄um
post hūanā assumptionē nō ex duab⁹ na
turis existere sꝫ solā in eo diuinā naturaꝫ
p̄manere: tp̄ibus marciani principis leo
nis pape romāi. Iuuenalis hierosolimi-
tani anatholij cōstātinopolitāi. qui con-
dēnata p̄scripta heresi statuerūt canōes
vigintiocto: quoꝝ auctor maxie idē san-
ctus anatholi⁹ cōstātinopolitan⁹ ep̄s fu
it. ¶ Quinta in cōstātinopoli ꝯ theodo
rum mosophenū ⁊ oēs hereticos. q̄ the-
odorus dicebat aliud dei esse verbuꝫ. et
aliud xp̄um: et sctām mariā virginē nega
bat dei genitricē fuisse: tēp̄ib⁹ iustiniani
principis iulij pape romani. dn̄i anthio-
cheni: euticij cōstātinopolitāi. Qui qua-
tuordeciꝫ capitula anathematizādo scri
pserūt cōtra theodori ⁊ socioꝝ eius blas
p̄hemias: ¶ Sexta in cōstātinopoli. cē-
tum quinq̄ginta patrū cōtra macharium
anthiocenū ep̄m ⁊ socios ei⁹: qui vnā vo
luntatē et op̄ationē in xp̄o falsa opiniōe
astruebāt: tp̄ibus cōstātini p̄cipis: aga
thonis pape romani: gregorij cōstātino
politani. Qui ꝯdēnata heresi p̄fata ana
thematizādo scripserūt nouē capitula in

Prima āнotatio [...]teri⁹ annexa.
anquiritane sinodi q̄ ante nicenam
fert̄ fuisse: sed ꝓpter auctoritatē maiorē
postponit̄: In qua p̄res decē ⁊ octo sta
tuerunt canones vigintiq̄tuor: quoꝝ au-
ctor maxie vitalis anthiocen⁹ ep̄s extitit
¶ Secūda neocesariēsis q̄ post anqui-
ritanā ⁊ anthiochenā legit̄ fuisse. in qua
p̄res decē ⁊ septē statuerūt canones qua
tuordecim. quoꝝ auctor maxie vitalis sa
lonitan⁹ ep̄s extitit. ¶ Tertia grāgrēsis
q̄ post nicenā legit̄ fuisse. in q̄ p̄res sede-
cim statuerūt canones vigin: i. ꝓpter q̄s-
daꝫ necessitates eccl'asticas maxie cōtra
eustachiū q̄ dicebat ꝙ nullus i cōiugali
gradu posit⁹. nec vllus fidelis q̄ nō oīb⁹
renunciaret q̄ possideret speꝫ vllā ad de-
um hēret: et multa alia venenosa q̄ enu-
merare longū ē. ¶ Quarta sardicēsis. i
qua p̄res sexagita statuerūt canones vi
gintiunū. quoꝝ auctor maxie osi⁹ cordu
ensis ep̄us ⁊ ianuari⁹ beneuētan⁹: ⁊ vin-
cētius capuan⁹ ep̄us: ⁊ calepodi⁹ neapo
litan⁹ sancte romāe eccl'ie legati extitite-
runt. ¶ Quinta anthiochene. in q̄ p̄res
trigita statuerūt canones vigintiquinq;
quoꝝ auctor maxime eusebi⁹ palestinen
sis ep̄us extitit. ¶ Sexta laudicensis in
qua p̄res vigitiduo statuerūt canōes q̄n
quagintaocto. quoꝝ auctor maxie theo
dosi⁹ ep̄s extitit. ¶ Septia carthaginē-
sis. in qua p̄res ducēti decē ⁊ octo statue
runt canōes vigititres. quoꝝ auctor ma
xime aureli⁹ carthaginēsis ep̄s extitit. et
sctūs augustin⁹ iponēsis ep̄us in eadē si
nodo legit̄ fuisse tp̄ib⁹ honorij augusti.
¶ Octaua affricana sub theodosio iu-
niore augusto. i qua p̄res ducēti viginti
octo recitauerunt et firmauerūt canōes
cētuꝫ quiq; qui p̄ diuersa cōcilia affricāe
ꝓuicie tp̄ibus aurelij carthaginēsis ep̄i
legunt̄ esse cōscripti. ¶ Nona *arelaten*
sis. in q̄ p̄res sexigēti statuerūt cētū cano
nes. quoꝝ auctores maxie siluester vrbis
romane ep̄s: ⁊ sctūs maurin⁹ arelatensis
ep̄s extiterūt tp̄ib⁹ cōstantini augusti: si
cut quidā asserūt. ¶ Decia iteꝝ arelatē
sis in q̄ p̄res decē ⁊ nouē statuerūt cano
nes. quoꝝ auctor maxie cesari⁹ arelatēs

d ¶ Cōstātini. cōtra. isti. de dona. §. ē ⁊ aliud gen⁹ contra. insti. quibus non est p. fa. t. §. cce⁹. ibi ei iustinianus vocat patreꝫ suum iustinum. Sed hic loquit̄ de alio iustiniāo sub quo sexta sinodus celebrata fuit tēpore agatonis pape. j. e. c. sexta. sub iustiniāo autem cuius leges legūtur celebrata est quinta sinodus: vt. j. e. c. sexta. v̄. quinta. et. v̄. sexta

e ¶ Sub iustiniano. sed certe nec cessat contrarietas: quia tā leo ꝙ sinod⁹ loquitur de capitulis. tu distingue tēpora et concordabit scriptura: vt. ij. q. i. multi.

f ¶ Eadē sancta Nota ꝙ eadem dicit̄ sinod⁹ quia iidē patres illuc conuenerunt simile vij. q. i. deniq;. ff. de iudi. proponebatur. et est ar. ꝙ eadem sit causa appellationis cuꝫ causa principali. ij. q. vi. si quis i qua cunq;.

Sancta Octo. hec concilia dicuntur octo quia octies sunt celebrata vt hic. dicuntur etiam quatuor: q̄a i quatuor locis sunt celebrata. vt. s̄. di. p̄ri. sicut

Sexta sinodus. Prima annotatio.

i ¶ Maiorem. ar. ꝙ non qui prior est tempore potior est iure. sed melior est p̄ferendus: quia non gradus elegantior: sed vite meliorꝫ actō comprobatur: vt. xx iij. q. iiij. sicut. xl. di. non loca. et. c. multi sunt sacerdotes i fi. in auten. de mona. §. ordinatione. honestioribus eniꝫ honores debentur. ff. de mu. et ho. honores. lxxv. di. c. i. i fi. ar. contra. C. de of. ma. officiorum. nemo agentium. et. j. lxi. dis. miramur. et ar. contra. lxv. di. c. vlti. et penulti.

episcop⁹ tempoꝛibus cōstātini augusti ex titit. ¶ Undecia itē arelatēsis in q̄ p̄res decē ⁊ nouē statuerūt canōes. ¶ Duodecima itē arelatēsis in vico oꝛtensico. in qua p̄res vndeci statuerūt canones: quorū auctoꝛ maxīe sctūs cesari⁹ ep̄s extitit. ¶ Tertiadecia itē arelatēsis in qua patres decē ⁊ nouē statuerūt canones: quorū auctoꝛ maxīe sarpidi⁹ arelatēsis ep̄us extitit. ¶ Quartadecia aurasicēsis in q̄ p̄res decē ⁊ septē ↄstituerūt canōes: quoruꝫ auctoꝛ maxime hilarius ep̄us extitit ¶ Quintadecia yponēsis in qua p̄res vigintisex statuerūt canōes quadraginta: quoꝝ auctoꝛ maxīe cesari⁹ ep̄s extitit ¶ Sextadecia agathēsis in q̄ p̄res triginta quatuoꝛ statuerūt canōes: quoꝝ auctoꝛ maxime extitit cesari⁹. ¶ Septimadecima aurelianēsis in q̄ p̄res septuaginta duo statuerūt canones: quoꝝ auctoꝛ maxime aurelian⁹ arelatēsis ep̄s extitit. ¶ Octauadecima. itē aurelianensis in qua p̄res vigintiun⁹ statuerūt canones: quoꝝ auctoꝛ maxīe melanius redonēsis ep̄us extitit. ¶ Nonadecia. itē aurelianēsis in q̄ p̄res vigintiquinq̄ statuerūt canones: quoꝝ auctoꝛ maxīe sctūs albin⁹ andegauēsis ep̄us extitit. ¶ Vicesima aruanēsis: in qua p̄res quindeci statuerūt canones: quoꝝ auctoꝛ maxīe honorat⁹ breutēsis ep̄us extitit. ¶ Vicesimapꝛia maticēsis: in qua p̄res vigintiun⁹ statuerunt canones: quoꝝ auctoꝛ maxīe prisc⁹ fuit lugdunēsis archiep̄s. ¶ Vicesimasecūda. itē maticēsis: in qua p̄res septuagintaseptē statuerūt canones: quoꝝ auctoꝛ maxīe idē priscus lugdunēsis archiep̄us extitit. ¶ Vicesimatertia lugdunēsis: in qua p̄res decē ⁊ octo statuerūt canones: quoꝝ auctoꝛ maxīe philipp⁹ viennensis ep̄us extitit. ¶ Vicesimaquarta itē lugdunēsis in qua p̄res viginti cōstituerunt canones: quoꝝ auctoꝛ maxīe idē prisc⁹ lugdunēsis archiep̄s extitit. ¶ Sꝫ q̄ nicena synod⁹ viginti canones supra statuisse dr̄: cōtrariuꝫ videt̄ ei qḋ in ep̄la athanasij inuenit̄. ¶ Scribit eī athanasius alexandrin⁹ marcho pape: ita dicēs

Ep̄la athanasij postulātis capitula niceni concilij.

Septuaginta niceni cōcilij capitula q̄ de p̄fata synodo iubēte dn̄o meo alexādro decreta oīum ep̄oꝝ attuli q̄ sunt igne cōbusta optam⁹ vt a sede sctē eccl'e nr̄a auctoꝛitate p̄cipe per p̄sentes legatos mereamur. ¶ Itēꝫ p̄sentib⁹ nobis septuagita in memoꝛata synodo capitula tractata sunt. triginta a grecis greca edita lingua. ⁊ triginta a latinis sil'r latina edita lingua. sꝫ visuꝫ ē trecentis decē ⁊ octo ep̄is spiritusctō repletis ⁊ maxīe iā dicto alexādro ⁊ ap̄l'ice sedis apocrisarijs vt decē capitula adunarent̄. alijs atq̄ ↄgruis locis insereꝛ̄t: ⁊ ad foꝛmā septuagita discipuloꝝ vel toti⁹ oꝛbis terre linguaꝝ septuaginta ⁊ tāti ⁊ tā excellētis cōcilij fierent capitula q̄ oēꝫ xp̄ianoꝝ īfoꝛmarēt oꝛbē. ¶ Quomodo ergo viginti tm̄ capitula ī nicena sinodo statuta dicunt̄ cuꝫ septuaginta capitula vt athanasius scribit in ea statuta mōstrent̄. Hijs ita r̄ndet̄. capitula nicene synodi q̄dam in desuetudinē abierūt. viginti tm̄ in romana eccl'ia habent̄. ¶ Unde stephanus papa scribit lintobio mogūtino episcopo dicēs. Niceni cōcilij. xx. tm̄ capitula habet̄

Viginti tm̄ capitula niceni synodi in sācta romana eccl'ia habent̄: sꝫ q̄ neglectu alia defecerint ambiguū est. ¶ Plurimi arbitrant̄ anthioceno concilio ea esse inserta. ¶ Sardicēse q̄q̄ cōciliuꝫ auctoꝛitate nicolai pape recipitur. ¶ Un̄ idem scribit clero cōstātinopolitano. Auctoꝛitate ap̄l'ica sardicēse cōciliū recipit̄.

Quod dicitis neq̄ sardicēse cōciliū neq̄ decreta alia vos h̄re sctōꝝ patꝝ vel recipe non facile vobis facultas credēdi tribuit̄: maxīe cū sardicēse cōciliū qḋ penes vos in vr̄is regionib⁹ᵃ actū est. ⁊ oīs eccl'ia recipit. qua rōne cōueniat vt hec sctā cōstātinopolitana eccl'ia abijceret ⁊ vt dictū ē n̄ recipet

Generalia cōcilia[b] quoꝝ tempe celebrata sunt vel q̄ꝝ auctoꝛitas ceteris p̄emineat sctōꝝ auctoꝛitatib⁹ supra mōstratū est. Auctoꝛitas vero cōgregādoꝝ cōcilioꝝ penes ap̄l'icaꝫ sedē est. ¶ Unde marcell⁹ papa scribit maxētio ep̄o. Absq̄ romāi pōtificis auctoꝛitate cōgregari sinodus non debet.

Synodū[c] ep̄oꝝ absq̄ hui⁹ sedis auctoꝛitate quāq̄ q̄sdā ep̄os possitis cōgregare[d] nō potestis regulariter facere. ¶ Neq̄ vllū ep̄um q̄ hāc appellauerit ap̄l'icam sedē dānare anteq̄ꝫ hinc sententia diffinitiua p̄cedat: nā si seculares in publicis libellis vtūtur appellatoꝛijs quātomagis sacerdotib⁹ hec eadeꝫ agere licꝫ q̄ sup illos sūt de quib⁹ dictuꝫ est: ego dixi dij estis. ¶ Itē iulius papa oꝛientalib⁹ ep̄is. Non ē ratū cōciliū qḋ auctoꝛitate romāe eccl'ie fulcitū nō sit

Regula vr̄a nullas habꝫ vires: nec habere poterit: quoq̄ mō: cū neq̄ ab oꝛthodoxis ep̄is hoc cōciliū actū ē: nec romane eccl'ie legat⁹[e] interfuit canonib⁹ p̄cipientibus sine ei⁹ auctoꝛitate cōcilia fieri nō debere. Nec vlluꝫ ratū[f] est aut erit vnq̄ꝫ cōciliū qḋ eius nō fuerit fulcitū auctoꝛitate. ¶ Itē damasus. Nullus vsurper

Hec[g] sedi soli cōcessa nullus vsurpare sine ei⁹ cōsultu p̄sumat q̄ nō vult honoꝛe ecclīastico indign⁹ vt cōtēptoꝛ iudicari: ¶ Itē gregoꝛi⁹. Absq̄ sedis ap̄l'ice auctoꝛitate synoduꝫ aliqb⁹ ↄgregare non licet.

Nec licuit alicui aliq̄n

Quod dicitis. regionib⁹. h̄ est duplex argumētū. vnū tale ex q̄ oīs alij h̄ faciūt. ḡ et tu h̄ fua bis: vt notaui. s̄. d. xij. illud. Itē arguit̄ q̄ nulli licet ignoꝛare ea que publice facta sunt. xij. q. ij. qui et humanis. viij. q. i. licet. xi. q. iij. cure. xx. di. si decreta. lxxxvij. di. c. vlti. xxiij. q. i. parat⁹. ff. de insti. acti. sꝫ ⁊ si. §. p̄scribere. C. de libe. cā. si filiū. ex̄ de postu. p̄la. ad h̄. ar. s̄. lxxxij. di. p̄posuisti. ⁊ i. q. i. si q̄ a symoniacis. ⁊. xxiiij. q. i. si q̄s dederit. p̄mū regulare. secūdū casuale p̄pter casum ignoꝛantis. ex̄ q̄ m̄rimo. ac. ci. pos. cū in tua.

Generalia concilia. In hac decimaseptia distinctiōe oñdit̄ q̄ possūt facere ↄcilia sunt aūt quedā conciliꝝ vniuersalia: q̄dā p̄ticularia siue p̄uincialia. quedaꝫ ep̄alia. Uniuersale est qḋ a papa vl' ei⁹ legato speciali cū oīb⁹ ep̄is statuit̄. lxiij. di. adrianus. p̄ticulare siue p̄uinciale est qḋ metropolitanus vel p̄imas facit cū suis suffraganeis: vt. xviij. di. c. i. xcij. di. si quis ep̄us Uniuersale non dꝫ fieri sine auctoꝛitate pape vt hic. nec p̄ticulare sine auctoꝛitate metropolitani vl' p̄imatis. nec episcopale sine auctoꝛitate ep̄i. metropolitan⁹ tn̄ p̄t facere ↄciliuꝫ sine auctoꝛitate p̄imatis: vt. xcij. di. si q̄s ep̄us. sil'r ep̄s sine auctoꝛitate metropolitani: vt. xxxviij. di. q̄n. ⁊. xij. q. ij. placuit. Nec obstat qḋ legit̄. j. di. p̄ria. c. p̄pter. in fi. ⁊ c. penul. q: istud ē intelligen dū de p̄uincialibus cōcilijs. vel intellige illud de canonibus cōstituendis

Synoduꝫ. scilicet generalem.

d ¶ Cōgregare. cū cōueniūt ep̄i ad examinādam causam criminalē alicuius clerici in sacr̄. ⁊ sm̄ h̄ est ar. q̄ talis ↄgregatō ep̄oꝝ non dꝫ synod⁹ generalis.

Regula. legatus. ad h̄ specialit̄ destinat⁹. alias non possꝫ legatus facere cōcilium: vt notaui. s̄. d. iij. §. poꝛro.

f ¶ Ratū. ar. q̄ id qḋ nullum est nō p̄t ratum h̄ri. vt nota. ix. q. ij. null⁹ alteri⁹. ex̄ de elec. auditis

Hec sedi concessa. hic habet̄ expsse q̄ id qḋ soli pape ↄpetit nō trāsfertur

Di. xviij

generali mādato nisi specialiter mandet̄: vt ex̄ de offi. lega. q̄ trāslationeꝫ. q̄ aūt illa sūt dixi. s̄. di. xij. p̄ceptū. ⁊ habes alia ex̄ō offi. lega. q̄ trāslationeꝫ.

Nec licuit p̄ticularē ad aliq̄d statuendū generaliter. vl' ad reuocādū illud qḋ conciliis vniuersalib⁹ statutuꝫ est. vt illi ep̄i q̄ volebāt retractare statuta constātinopolit. e sinodi. videt̄ hic q̄ ad solum papam spectat interp̄tari statuta vniuersal' cōcilij. vt ex̄ de concess. p̄. et ec. nō va. dilectus. ar. cōtra q̄ ab oībus ep̄is vel

a sanioꝛi pte eoꝝ qui interfuerunt pōt fieri interꝑtatio: q: ab eo iudi ce ꝑdire dȝ interꝑtatio q̄ ius statuit. ex̄ de iud. cū venissēt. ⁊ ex̄ de sen. ex. iter. b ¶ Recipiendā eo ipso ꝙ quis errat nō d̾ hereticus si parat⁹ est corrigi: vt. xxiiij. q. i. hec ē fides. sȝ si dubitat de fide heretic⁹ d̾. vt ex̄ d̾ hereti. c. i. c ¶ Per scl'ares. ꝑnt ergo laici coercere clericos ēt non deposi tos in casib⁹ vt notaui. ex iij. q. v. prin ceps. alias aūt ēt deposi tū nō pōt lai c⁹ punire nisi icorrigibilis sit. vt ex̄ d̾ iu di. cū nō ab hoie. nūq̄ ei cleric⁹ q̄tū cūq̄ crimio sus sit tradē dus est curie seculari dū mō corrigi possit p eccl'iasticā ptātē vt. lxxxi. di. dictū. ex̄ d̾ iu di. at si cleri ci. nisi in cri mine falsi lit terarū aplicarum: vt ex̄ de crimie fal si ad falsario rū. Itē hēs h ꝙ vbicūq̄ deficit eccl'ia stica ptās sꝑ fcurritur ad brachiū scl'a re. xi. q. i. pe tim⁹. ⁊ xxiij. q. v. d̾ liguri bus.

¶ Multis. hortatu. ar. ꝙ auctoritas supioris nō excusat: vt. x ij. q. ij. q̄cūq̄ ar. cōtra. xij. q. ij. de reb⁹ lxiij. di. salo nitāe. ta dic ꝙ i leuib⁹ ex cusat. alias non.

e ¶ Ad maiorem. i. ad me tropolitanū et ita cū ap latur ab oi bus epis ꝑ uincie ad me tropolitanū videt̄ ꝙ metropolitan⁹ solus sit maioꝛ omnib⁹ epis ꝓuincie: q: de pari ad parē nō licet appellari. ij. q. vi. anterioꝝ. ꝟ. illud etiā. Itē hic appellatur a metropolitano ad cōciliū metropolitani. ij. q. vi. oīnis. et sic cōciliū est maius ipso metropolitano. ⁊ sic appellatur ab aliq̄ ad seipsū cum alijs. et sic est simile. ff. q̄n ap. sit. l. i. §. solent. sȝ q̄d ē q̄d hic dicit̄ ꝙ si dissentiūt epi recurrat̄ ad supioꝛē, quare nō stat̄ hic sententie plurium: vt. lxv. di. sane. intelligūt quidā ꝙ hic d̾ in cā criminali epi. vbi oportet oēs epos ɔsentire: vt. vi. q. iiij. c. i. et. ij. Sȝ pōt intelligi in eo casu q̄n in ꝓuincia dubitat̄ de negocio aliq̄ inter epos: ⁊ tūc recurrit̄ ad sedē supioꝛē: vel intelligas in eo casu etiā q̄n dissentiūt epi i sentētia. nō ꝙ sniam aliquā ꝓferant: sȝ q: videt̄ quibusdā vno modo sententiādū. alijs alio mō. ar. vi. q. iiij. si q̄s epus.

nec licebit ꝑticularē sinodū congregari sed quoties aliq̄ de vniuersali sinodo aliquib⁹ dubitatio nascit̄: ad recipiēdaȝ[b] de eo ꝙ nō intelligūt rationē aut spōte hij q̄ salutē anime sue desiderāt ad aplicā sedē p ꝑcipiēda ratione cōueniāt: aut si forte sicut de talib⁹ scriptū ē: peccatoꝛ cū venerit in profūdū maloꝝ cōtēnit. ita obstinati ⁊ cōtumaces extiterint: vt doceri nō velint eos: ab eisdē sedib⁹ aplicis aut attrahi ad salutē quoq̄ modo necesse ē. aut ne alioꝝ ꝑditio esse possint s̄m canones ꝑ scl'ares[c] opprimi oportet potestates.

¶ Itē pelagi⁹ papa epis q̄ cōuenerūt ad illicitā vocationē iohānis constātinopolitani: Nō est cōciliū sed ɔuenticulū q̄d sine sedis aplice auctoritate celebrat̄.

Multis modis denuo aplicis et canonicis atq̄ eccl'iasticis īstruimur regulis: nō debere absq̄ snia romani pōtificis cōcilia celebrari. Qua ꝓpter vt iā dictū ē: recte nō cōciliū sed vīm ɔuenticulum vel ɔciliabulū cassat̄. et quicq̄d ī eo actū est: irritū habeat̄ ⁊ vacuū. Uos q̄ deinceps videte vt nulli⁹ hortatu[d] talia ꝑsumatis si aplice sedis cōmunione carere nō vultis. Si vero in q̄libet ꝓuīcia oꝛte fuerint q̄stiōes ⁊ iter ipi⁹ ꝓuīcie epos discrepare ceperit ratio: atq̄ inter ipos dissidētes nō ɔueniāt: ad maioꝛē[e] tunc sedem referant̄. Et si illic facile ⁊ iuste non discernunt̄ vbi fuerit synod⁹ regulariter cōgregata: canonice ⁊ iuste iudicēt̄. maiores[f] vero ⁊ difficiliores q̄stiōes: vt scā synodus statuit: ⁊ beata cōsuetudo exigit: ad aplicā sedē semꝑ referāt̄. ¶ Itē simachus papa. Prouicialia ɔcilia sine romanis pōtificis p̄ntia pondere carebunt.

Concilia sacerdotū[g] eccl'iasticis legibus q̄t annis decreta p ꝓuincias: q: ꝑsentiā pape nō habēt: ꝑdiderūt[h] valitudinē: legit insanissimi aliq̄n in illis maioribus ꝑter aplici apicis sanctiones aliq̄d ɔstitutū: ⁊ non de maioꝛib⁹ negocijs ad cōsultationē: si quid o ccurrerit prefate sedis arbitrio fuisse seruatū. ¶ Hinc etiā cū auctoritas theodorici regis ex diuersis ꝓuincijs ad vrbē romam sacerdotes cōuenire ꝑcepisset[i] vt sanctū cōciliū iudicaret de hijs q̄ venerabili pape simacho presuli aplice sedis ab aduersarijs ipsi⁹ dicebāt̄ inpingi: ligurie et emilie epi seu venetiaꝝ suggesserūt ipm q̄ dicebāt̄ impetit⁹ debere synodū cōuocare: scientes quia ei⁹ sedi primū petri apl'i meritū. deinde secuta iussiōe dn̄i cōciliorꝫ[k] venerādorum auctoritas singularē in ecclesijs tradidit potestatē: nec ante dicte sedis antistitē minorū subiacuisse iudicio. Ad hec serenissim⁹ rex deo inspirante r̄ndit. synodalis esse arbitrij in tāto negocio sequēda ꝑscribere Nec aliq̄d ad se ꝑter reuerētiam[l] ecclesiasticis negocijs ꝑtinere. Cōmittēs etiā ptāti pōtificū. vt siue ꝓposi tū vellēt audire negociū: siue nollent: q̄d magis putarēt vtile: deliberarēt. dūmodo venerādi ꝓuisione ɔcilij pax in ciuitate romana daret̄. Epi vero in synodo residentes ɔgregata auctoritate eiusdē simachi dixerūt: simach⁹ papa sedis aplice ꝑsul: ab hmōi oppositiōib⁹ impetitus q̄tum ad hoies respicit sit imunis[a] et liber: cui⁹ cām totā dei iudicio reseruam⁹: De clericis vero memorati pape: qui ab epo suo ante temp⁹[b] ɔtra regulas discesserunt: ⁊ scisma fecerūt hoc fieri decernimus: vt illi satis facientes epo suo misericordiā ɔsequāt̄: ⁊ officijs ecclesiasticis se gaudeāt restitui. Laurenti⁹ epus ecclesie mediolanēsis. huic statuto nr̄o in q̄ totā causā dei iudicio cōmisimus subscripsit. Petr⁹ eps ecclesie rauēnatis sub eisdē verbis subscripsit: ⁊ post eū septuaginta quinq̄ epi. ¶ Illud de clericis p pace ī vrbe reformāda misericorditer ⁊ dispēsatiue in vrbe factū dinoscit̄. Hoc q̄ notandum ē ꝙ in hoc ɔcilio et in alia synodo[c] simachi pape ante rauēnatē epm mediolanensis subscripsisse et r̄ndisse legit̄. Ex q̄ etiā sedis ꝑrogatiuā ante eū hr̄e colligitur. ¶ Ait em grego. siagrio epo au gustudinēsi.

Episcopos s̄m ordinationis sue temp⁹[d] siue ad cōsedēdum in cōcilio seu ad subscribēdū vel in qualibet alia re sua attēdere loca decernimus: et suorū sibi ꝑrogatiuā ordinum vendicare. ¶ Uerū tp̄s ordinatiōis nō ad eccl'ias sed ad ꝑsonas refert̄ sicut ex cōsuetudine cardinaliū scē romāe eccl'ie et epoꝝ vniuscuiusq̄ ꝓuincie euidenter apparet. ¶ Ex cōcilio gabillonēsi. c. vi.

Placuit vt conseruato metropolitani primatu epi: ceteri epoꝝ s̄m sue estiatiōis tp̄s ali⁹ alij sedēdo deferat locū

f ¶ Maiores. vt de fide: vt. xxiiij. q. i. q̄tiens.

Concilia. sacerdotū. i. epoꝝ.

h ¶ Perdiderūt. Nota ꝙ aliq̄s d̾ ꝑdere q̄d nūq̄ habuit. sic v. q. vi. q: iuxta. xxi ij. q. iiij. guilisarius. xxiij. di. q̄rundā. sic ar. ɔ. xxxij. q. ij. ꝙ si et. c. moyses.

i ¶ Precepisset. isti epi venerūt ad citationē regis nō ꝙ venire tenerēt̄: sȝ vt reuocarent eū ab errore suo. si. ad h ex̄ d̾ excep. oli.

k ¶ Conciliorꝫ. hȝ ḡ romana eccl'ia auctoritatē a concilijs: sȝ ipatoꝛ a ꝑpl'o. vt. xcij. d. legim⁹. ɔtrū huic signat̄ xxi. di. q̄uis. et. xxij. d. oēs. vbi d̾ ꝙ rōana eccl'ia hȝ primatū a dn̄o ⁊ nō a concilijs: sȝ dic ꝙ pricipalit̄ habuit a dn̄o secūdario a ɔcilijs.

l ¶ Preter reuerētiā debȝ impatoꝛ reuerentiā eccl'ie. sȝ de rebus eccl'ie nihil pōt disponere: vt. xcvi. di. bn̄. vn̄ nec dignitates nec prebēdas dare pōt. vt. xvi. q. vij. si q̄s deinceps. ar. ɔ. ex̄ de cōsue. cū inter. in ꝑte decisa. vbi d̾ rex cōferre decanatū. dic h ex priuilegio. xvi. q. i. hic et. i.

a ¶ Immunis. i. ij. q. vij. §. itē cū balaā. in fi. cōtra ibi d̾ ꝙ post restitutionem tenet̄ r̄ndere accusatorib⁹. sȝ dic ꝙ primo fuit accusat⁹ de heresi sȝ cū appareret calūnia accusanti fuit postea absolut⁹. vt hic d̾.

b ¶ Ante tp̄s. q̄d fieri nō debuit: vt. viij q. iiij. nōne. §. illud.

c ¶ Sinodo. vt. xcvi di. bn̄.

d ¶ Sue tp̄s. generale est ꝙ qui prius dignitatē receperunt ꝑferēdi sunt alijs: vt. lxxiiij. di. epoꝝ. ⁊. lxxv. di. c. vi. et ex̄ de ma. ⁊ obe. c. i. Nam ille gradu ceteros antecedit quē laboꝛ ꝑlirioꝛ et stipēdia lōgioꝛa fecerunt anteire: vt. C. de off. ma. of. l. nemo. nisi aliq̄s receperit dignitatem a principe. ille em̄ ꝑponit̄ alijs: vt ex̄ de ma. et obe. ꝑ tuas. ⁊. ff. d̾ albo scrib. l. ij. ⁊ nisi sint loco metropolitani vel alicui⁹ maioris dignitatis, qui licȝ sint

posterius ordinati: tn̄ ꝑponunt alijs vt hic et in palea di. ꝑxime placuit:

Episcopoꝝ. hic intitulat distinc. decimaoctaua. in ꝑxi. di. magister ostē dit ꝙ ꝑuincialia cōcilia nihil generaliter possunt cōstituere. ideo cōsequēter ostēdit ad qd̄ sunt vtilia: addit etiā qn̄es in āno. et q tēpe āni et cui9 auctoritate sunt celebrāda. ⁊ ꝙ metropolitan9 nihil deb3 exigere ab epis cōuenientib9 ad cōciliū. addēs ō pena epi q vocat ad si-

temp9 possit purgari: vt ex̄ de loca. c. vl. sed illa loquit in alio casu ꝙ hec dec. licet. vel dic ꝙ illa corrigit istā licet. b. o ¶ Idib9. h̄ videtur falsum: q2 idus semp est in tredecima die vel decimaquita fm̄ ꝙ none ꝑcedūt. si eñ mēsis habet q̄tuor nonas: est idus in tredecia die. si vero sex nonas: sunt in quintadecia die, et ita id9 nunq̄ sūt in decia die. ve-

Episcopoꝝ igit cōcilia: vt ex ꝑmissis appetsūt inualida ad diffiniēdū ⁊ ad cōstituēdū: n̄ āt ad corrigēdum. Sūt eñ necessaria epoꝝ cōcilia ad exhortationē ⁊ correctionē: q̄ si non habeāt vim cōstituēdi: habēt tn̄ auctoritatē imponēdi: ⁊ indicēdi: qd̄ alias statutum est: ⁊ qd̄ generalr̄ seu specialiter obseruari ꝑceptū ē. ¶ Unde leo papa thessalonicēsi epo. **Bini cōuent9 ꝑ singulos annos ab epis celebrent.**

De cōcilijs aūt epalib9 nō aliud indicim9 ꝙ qd̄ sancti pr̄es salubriter ordinauerūt vt sc3 bini cōuētus ꝑ annos singulos habeant in quib9 de oibus querelis que inter diuersos ecclesie ordines nasci assolent iudicet. ac si forte inter ipos qui presunt ō maiorib9 peccatis nascit qd̄ absit cā que ꝑuinciali examine nequeat diffiniri: fraternitatē tuā de toti9 negocij q̄litate metropolitan9 curabit istruere: vt si corā positis ptib9 nec tuo fuerit res sopita iudicio ad nr̄am cognitionē3 quicquid illud ē trāsferatur. ¶ Itē ex cōcilio niceno. **Quo tpe epoꝝ cōcilia sunt celebranda**

Habeatur semel cōciliū3 ante dies quadragesime vt oibus si que sint simultatib9 amputatis ieiuniū mundū: ⁊ solēne deo offerri possit. Secūdu3 vero agat circa tp̄s autūni. ¶ Itē ex cōcilio āthioceno. **Ad moꝝ correptionē et cōtrouersiaꝝ dissolutionē bis i anno epale conciliū fiat**

Propter ecclesiasticas causas ⁊ q̄ existunt ad cōtrouersias dissoluēdas sufficere visu3 est bis in anno ꝑ singulas ꝑuincias eporum conciliū fieri. Semel quidē post tertiā ebdomadā paschalis solēnitatis: ita vt in quarta ebdomada q̄ cōsequit id est media pēthecostes: cōciliū compleat: admoneāt aūt cōprouinciales epos hij q̄ in amplioꝛib9 id est q̄ in metropolitanis ciuitatib9 degūt. Secundū uero cōciliu3 idib9 octobris habeat q̄ dies apud grecos yperberiei mensis decim9 inuenitur. ¶ In ipis aūt cōcilijs ⁊ p̄sbros ⁊ dyacones p̄sentes esse oportet. et oēs q̄ q̄t se lesos existimāt ⁊ synodica3 expectare sententiā. Nec liceat aliq̄b9 apud semetipsos cōcilia sine metropolitanoꝝ eporum cōsciētia ⁊ cōsensu facere: quibus de oibus causis cōstat esse ꝑmissum iudiciū. ¶ Itē ex cōcilio laodicēsi. **Seipos accusāt qui vocati ad synodū venire cōtēnūt**

Non oportet uocatos epos ad synodū cōtēnere: sed adire debere: et aut docere: aut doceri q̄ sūt ad ecclie ceteroꝝq3 correptionē vtilia. qd̄ si cōtēpserint: seipos vident accusare: nisi ire forte nō possint. ¶ Itē ex cōcilio calcedonēsi. **Corripiat qui ad cōciliū vocat9 epo venire recusat.**

Peruenit ad nr̄as aures ꝙ in ꝑuincijs cōstituta epoꝝ cōcilia minime celebrent: hoc ex eo ꝑbat ꝙ multe q̄ correctiōe opus habēt eccl'astice res negligant. Statuit ergo hec sancta synod9 fm̄ patꝝ regulas bis in anno in vnū cōuenire ꝑ singulas ꝑuincias episcopos: vbi singl'a q̄ emerserint: corrigātur. Qui vero noluerūt cōuenire epi cōstituti in suis ciuitatib9: et hoc maxie cu3 sint sui corpis sanitate cōsistētes cū etiam ab oibus alijs vrgētib9 necessitatib9 et inexcusabilib9 negocijs liberi sint licere eos fraterne caritatis cōmonitiōib9 corripi. ¶ Itē ex septia synodo. **Canōicis subiaceat penis metropolitan9 q̄ saltē semel in āno celebrare concilium negligit**

Quoniā quidē regula ē q̄ dicit: bis in anno ꝑ singulas ꝑuincias oportere fieri ꝑ cōuentū epoꝝ regulares inq̄sitiones ꝑpter fatigatiōes: ⁊ vt oportune habeātur ad iter agendū: hij qui congregādi sunt diffinierūt sexte synodi sancti pr̄es oīi excusatione remota modis oibus semel in āno fieri: ⁊ deprauata corrigi. Hunc ergo canonē ⁊ nos renouam9 Et si quisq̄ princeps inuēt9 fuerit hoc p

nodū ⁊ nō venit. in fi. dicit ꝙ infra sex mēses d3 epus indicare suis subditis ea q̄ in cōcilio acta sūt f ¶ Cōstituēdū. istō nō est veꝝ. q2 epi bene possūt canones cōdere epales. et archiepi ꝑuinciales. q2 quil3 ꝑplus et q̄libet ecclia pōt sibi statuere aliqd̄ ius. ō. di. i. ius ciuile. et viij. d. q̄ cōtra. ⁊. xi. di. catholica. ⁊. xij. d. illa. ⁊ ō cō. d. iij. c. i. ex̄ de fer. cōquest9. sed de maiorib9 negocijs nō pnt̄ aliqd statuere: vt hic. xij. di. ꝑceptis.

De cōcilijs. hoc corrigit. j. e. qm̄ et ex̄ de accu. sicut olim.

h ¶ De oib9. ad eū spectantibus. io.

h ¶ Ordines. i. laicos vel clicos. loq̄t primati vel patriarche. i ¶ Metropolitan9. nota ꝙ in magnis negocijs sēper cōsulet archiepūs suū primatē: vt hic lxv. di. de psona. et vi. q. iiij. si int̄ epos Item habes hic ꝙ primas nō debet interesse cōcilio metropolitani. x. xcij. d. c. penul. ⁊. xi. q. i. si clericus aduersus.

k ¶ Instruere q̄ iudex a q̄ appellat ꝑt instruere iudicē ad quē appellat et ei9 cām q̄re non recipit appellationē ei9 et exemplū sibi reddere d3. vt. ff. de ap. re. sciendū. ex̄ de ap. cordi. Nō tn̄ taq̄ testis: vt. ij. q. vi. statuendū.

rū3 est apud nos: s3 apud grecos bene est in decima die. g. Dicūt quidā ꝙ id9 nūq̄ dr̄ large: vt hic. s3 totū illud tēp9 ex q̄ post nonas stati3 incipiūt computare: vt cū dicit octaua id9: septima id9: sexta id9 est. ⁊ sic deinceps. Nam in principio mensis dicitur kalēde: ō inde quarte: vel sexte none. deīde terminat] nonis octaua idus septia id9. q̄re q̄ dicit ꝙ sit decim9. s3 dicas ꝙ hic vocat h̄ noie id9 quēlibet diē qui est intra istos. s3 dies q̄ dr̄ id9 nō vltimum diē illoꝝ qui ꝑprie absolute dr̄ idus. Alia expositio q̄ fit h̄ primo nō valet.

a ¶ Yperberici id ē octobris

b ¶ Et oēs. ⁊ pro id ē. alias si oēs deberēt cōuenire de ꝑuicia q̄re epūs referaret eis ea que fierēt in synodo: vt. j. e. decernim9.

Habeat. dies q̄dragesime. in sequēti capitulo dr̄ ꝙ post tertiā ebdomadā pasche. Sed iste canon ꝑiudicat illi: q2 iste canon ē niceni cōcilij. xvi. di. c. sexta. ū. ꝑia. vel loquit fm̄ diuersas cōsuetudines. l ¶ Simultatib9. simultas est odiū priuatū. lxvi di. c. i. m ¶ Circa tp̄s. sc3 idib9 octobris: vt. j. e. c. sequēti.

Propter ecclesiasticas. a āmoneāt. i. cōuocēt. ⁊ ē ar. ꝙ mora pōt purgari licet cert9 dies sit appositus: vt. j. c. di. qm̄. ⁊. j. e. di. qm̄. ⁊ ex̄ de cōcel. ꝑ. ⁊ ec. non va. q2 diuersitatē. ⁊. ff. de piculo ⁊ cō. l. i. §. lic3. ar. ex̄ de elec. cū in cūctis Itē ar. ō. vij. q. i. ꝑsentiū. ⁊. xx. q. ij. puella. ⁊. C. de cōtrahē. ⁊ cōmit. stipu. magnā. ⁊ ex̄ de do. ⁊ cōtu. cū dilecti. Solu. vbi dies ꝑfigit a canone mora pōt purgari. sec9 si ab hoīe dies ꝑfigit. ar. ff. de arbi. si cū dies. §. vlti. et. l. celsus Sed h̄ nō ē veꝝ: vt ex̄ ō supplē. ne. ꝑ. l3. Io. Mihi videt ꝙ mora purgari nō possit. s3 certe noua dec. dicit ꝙ in solutiōe pensionis mora intra breue

c ¶ Cōcilia. prouincialia: q2 quilibet epūs irreq̄sito metropolitano pōt facere cōcilia epalia: vt. xxxviij. di. qm̄.

Non oportet. aut docere. licet eñ nō debeāt indigere doctrina. i. q. vij. cōuenientibus. tn̄ discere debēt. xxiiij. q. iij. si habes. circa mediū. ibi semper enim. d ¶ Causis q̄ ad statū ꝑuincie spectāt

Peruenit. ꝙ multe. ar. ꝙ ꝑ sequētia intelligūt ⁊ ꝑsumunt ꝑcedentia. Nam si quis ab hereticis ꝑ violentiā tract9 fuerit. ⁊ ꝑ mensem steterit cū eis ꝑsumit nō esse tract9: vt. i. q. i. cōstat. Itē ar. ō ꝑlatos ex vicijs subditoꝝ. ⁊ ō magistros ex vicijs discipuloꝝ: vt. xxviij. di. priusq̄. ⁊. xxij. q. ij. qd̄ ait. liij. di. legē. xij. q. ij. quatuor. et. xxiij. q. ij. ō hijs. ⁊. xliiij. di. multis. xxxiiij. q. i. cū ꝑ bellicā. ⁊. C. de adult. hij qui. f ¶ Accusare. debēt eñ excōicari: vt. ij. q. vi. quisquis probat9.

h ¶ Necessitatib9. que necessitas excusat: habes de cō. di. iiij. hij q. Itē si q̄s ꝑpter tempestatē vel flumē. vel q2 vocat9 est ad testiū vel

hibere cōmunione priuet. Si quis vero metropolitanoꝝ hoc neglexerit agere absq; necessitate vel vi[m] seu aliq rōnabili occasiōe: canōicis penis sbiaceat. Dū aūt synodꝰ agit sup canōicis et euāgelicis negocijs oportet ɔgregatos epos i meditatiōe ⁊ sollicitudine fieri custodiendoꝝ diuinoꝝ ⁊ viuificoꝝ dñi mādatorū. Porro nō habeat metropolitanꝰ licētiā ex hijs q defert eps secū siue iumētū siue aliquam speciem expetendi. Qui si hoc egisse cōuictꝰ fuerit soluat quadruplū[n]. ¶ Itē leo qrtꝰ. Nō cogat pr̄sbyteri ad sacra cōcilia eulogia deferre.

De eulogijs[o] ad sacra cōcilia deferēdis nihil inuenimꝰ a maiorib' terminatū sꝫ sicut vnicuiq; pr̄sbytero placuerit. Nā si cōstitutū fuerit illo in tēpe bndictionē afferre forsitan minꝰ[a] libēter ad synodos occurrerēt: ⁊ magis venire obtrectabūt: q non sūt vt arbitror: rōnabiliter requirende: nec vltro delate respuēde[b]. ¶ Item ex cōcilio carthaginensi qrto. Sine graui necessitate eps ad synodū ire n̄ tardet

Episcopꝰ ad synodū ire nō tardet si nō satis graui necessitate inhibeat. Sic tū vt in psona sua legatū[c] mittat suscepturꝰ salua fidei veritate qcqd synodus statuerit. ¶ Itē ex cōcilio carthaginensi secūdo. Excusatorias lr̄as dirigāt qui grauati ad synodū ire non possunt.

Quoniā quidem. Nota ꝙ cū hec synodus velit corrigere antiquam ɔstitutionē facit mentionem de ipsa, ⁊ sic ē hic argu. ꝙ vna cōstitutio non reuocetur per aliam nisi faciat mentionem illius sicut est in rescriptis quia aliter nō vr̄ ꝙ ex certa sciētia papa ɔtria cōstitueret. sed h nō dico verū: ⁊ licet i rescriptis et priuilegijs requirat ꝙ fiat mētio prioꝝ ad h vt prioꝝ reuocent. nō tñ ē ita in ɔstōnibus. ⁊ h idō quia ɔstō pcedit ex libero motu dñi pape q oīa iura habꝫ in scrinio pectoris sui: vt. C. de testa. l. oīum. Itē est ar. ad hoc ex̄ de ɔgna. spū. c. i. similr̄ in testamētis. ar. C. de testa. l. hac ɔsultissima. nō requiritur ꝙ fiat mētio prioris: q: testamētū p lege seruat. xiij. q. ij. vltima nisi in duobꝰ casibꝰ. vt si sit testamētū factū inter liberos. vt. C. d testa. hac cōsultissima. §. ex impfecto. ⁊ auten. h iter liberos. ⁊ nisi ipse testator legē sibi testādi dixerit. cū dixit si fecero aliud testamētū non valeat: q: tūc faciēdo scdm: oportet vt faciat mētionē de prio: vt. ff. de le. iij. si qs in prin. In cōcilijs aūt antiquis obtinet si est potioris auctoritatis: vt. l. di. dño sancto. in fi. k ¶ Excusatiōe. friuola. nam ratiōabiles exceptiones semp admittunt. vt ex̄ de offi. delega. ex parte. ij. l ¶ Cōmunione. Nota principes posse excōmunicari: quod verū est etiā a sacerdotibꝰ: vt. xcvi. di. duo sunt. xi. q. iij. si autē nobis. ⁊. C. vbi de crimi. agi oportet. auten. qua in prouincia. m ¶ Vel vi. videt gͣ ꝙ si aliquis per vim detineat ab aliquo ⁊ aliquid fit interim cōtra ipsū retractari possit illud. idē est si per dolū alterius nō veniat: vt ex̄ de in integ. resti. ex lr̄is. Sed ɔtrꝫ legit. ff. si quis caut. l. ij. §. vl. et. ff. de eo per quē factū erit. l. vlti. vbi dr̄ ꝙ si citatus p vim vel dolū alicuiꝰ nō venerit ad iudiciū non reuocat id quod factum est: sed datur actio cōtra ipsum impedientē. Sed dic ꝙ nō reuocatur ipso iure. sed per in integ. restitu. vel in eo casu reuocatur quādo detentor non est soluendo. n ¶ In quadruplū. ar. ꝙ clerici possunt pecunialiter puniri. et puniri: vt. xxiij. di. quanq;. in fi. et. xvij. q. iiij. diffiniunt. et. c. si quis deinceps. ⁊. xxiij. q. v. de ligurib'. ar. cōtra. ex̄ de penis licet. Sed dic ꝙ vbi pena spiritualis est in iure statuta non debet infligi pecuniaria alias secus. vt ex̄ vt lite non cōtesta. quoniā. in fi. Ideo autē punit in quadruplum: quia crimen cōcussionis commisit ꝙ punitur pena quadrupli: vt. i. q. i. quidē. ⁊. q. vij. sancimꝰ. in fi. et tā laicꝰ q clericꝰ punitur pena cōcussionis: vt. xxiij. q. i. militare. huic signat cōtrariū xij. q. ij. fraternitas. vbi dicitur ꝙ ecclesia non debet suū cū augmēto recipere. Sed dic ꝙ hic non recipiuntur nomine ecclesie. sed proprio nomine. xvi. q. vi. si episcopum.

De eulogijs. eulogie dicūtur munera q deferūt subditi suis prelatis. a ¶ Minus. ar. ꝙ magistri non petēt collectā a scholaribus vt libentius veniant ad scholas. sic. i. q. i. baptizādis. et. c. placuit. xv. itē vnusq;sq; i. q. iij. videntes.

Placuit vt qn̄ciēscūq; cōgregādū est cōciliū epi q neq; etate neq; egritudine[d] neq; alia grauiori necessitate impediunt cōpetēter occurrāt. qd si nō potuerint occurrere excusatōes suas lr̄atorie[e] subscribāt. Nisi aut rōnem[f] impedimēti sui apud primatē suū reddiderint: eccl'ie sue cōione[g] debēt esse contēti. ¶ Item ex concilio turonensi capitulo. ij. Palea ¶ De eodē.

Episcopꝰ nō debꝫ abbatē[h] cogere ad synodū ire nisi aliq rōnabilis cā existat. ¶ Itē ex cōcilio arelatēsi secūdo. A cōione sit alienꝰ q synodo adesse cōtēpserit.

Si qs aūt adesse neglexerit vel cetū fratꝝ añq̄ cōciliū dissoluat crediderit deserēdū alienatū se a fratꝝ cōmunione cognoscat Nec eū recipi liceat nisi i sequēti[k] synodo fuerit absolutꝰ. ¶ Itē ex cō. agatē. Vt ꝙ ad primā synodū a cōione abstineat q a metropol. vocatꝰ absq; necessitate graui synodo adesse neglexerit

Si eps metropolitanꝰ ad cōprouinciales epos epl'as direxerit: i quibꝰ eos aut ad ordiationē sūmi pōtificis[l] aut ad synodū inuitet postpositis oībꝰ excepta graui infirmitate corporis ac pceptiōe regia[m] ad constitutā diē adesse nō differāt. Qd si defuerint vt prisca canonū pcepit auctoritas: vsq; ad primā synodū a caritate fratrū et cōmunione eccl'ie priuentur.

b ¶ Respuende. ar. ꝙ qdam licite possumus recipe: que tamen petere inhibemur: vt. i. q. ij. placuit. ⁊. c. q. ꝙ pio. ⁊. xij. q. ij. questa. c ¶ Episcopꝰ legatū. ar. ꝙ lꝫ citatꝰ ad iudiciū venire non possit. nihilominus tenet mittere, pcuratorē. v. q. iij. si egrotans. ⁊ ex̄ de ap. cōstitutus. ar. cōtra. ex̄ de pcu. querelā. de hac materia queras v. q. iij. si egrotās. sꝫ illud. c. loquit in ardua causa. d ¶ Placuit. egritudine. graui: vt. j. c. si qs epoꝝ. Non eni excusat leuis febricula vel vetus quartana: vt. ff. de edili. edic. l. i. §. sed sciēdū e ¶ Litteratorie. vel etiā p certū nunciū cui possit credi. vt. xcvij. di. nobilissimꝰ. ex̄ de of. delega. prudentiā. ex̄ d rescrip. sciscitatꝰ. ⁊. c. ex pte f ¶ Rationē. nota non sufficit dicere se non posse venire nisi rationem impedimenti assignet. sic extra de offi. et po. iudi. delega. prudentiā. ex̄ de rescrip. sciscitatus. et illā causam probabit: vt. iiij. q. v. quisqs. in fi. et per vnū testem eam pōt pbare: vt ex̄ de procur. ex insinuatione. licet sit ar. cōtra. ex̄ de in integ. resti. ex lr̄is. io. sed certe credo hoc speciale esse vt vni testi credatur cum suo iuramēto. h. g ¶ Communione. videtur ꝙ aliquis potest esse excōmunicatus in vna ecclesia et non in altera: vt hic. et. lviij. di. si quis de alterius. et sic est contra iiij. q. v. quisquis. sed dic ꝙ iste non est excommunicatus. sed tamen alijs episcopis non cōmunicabit: quia non veniet ad cōmunia negocia ipsorū vel ad consecrandum episcopum cum alijs. h Episcopus. abbatē. hoc intelligi potest de abbatibus cistercienfis ordinis: vt ex̄ de sta. mona. dilectus. nisi p crimine enormi. xi. q. iij. priuilegium. ar. ex̄ de priuil. tuarū. sed alij abbates debēt venire ad conciliū: vt xviij. q. ij. abbates. ⁊. j. c. decernimus. ⁊ hanc paleā habes. xviij. q. ij. §. vlt. Si quis. anteq;. sic. j. de con. di. i. oēs. et. xi. q. iij. certum. k ¶ Nisi in sequēti. sic ergo quādoq; differt absolutio vt maior rubor sit ei absolui corā multitudine. similiter in sacrilegio differtur vt diutiꝰ confundatur: vt. xvij. q. iiij. si quis suadēte. sic differtur absolutio illius q multum deliquit: vt. xi. q. iij. qui iubente. vnde licet ante voluerit absolui nō auditur. alias regulariter nō debet differri: vt ex̄ de ap. qua fronte. l Si eps. pōtificis. i. epi. vt. ij. q. vij. accusatio. xv. vnde. vel audire debꝫ eū que ordinauit summꝰ pōtifex. m ¶ Regia. licet eps suo metropolitano tanq; maiori teneatur obedire: vt. s. di. viij. que contra mores. tñ hic defertur regie dignitati: vt. xij. q. ij. de rebus. lxiij. dist. salonitane. Item in hac synodali citatione vnica citatio sufficit: vt hic. ⁊ simile. j. iiij. q. v. quisquis. sed in iudiciali trina requiritur: vt. xxiiij. q. iij. de illicita. Regia. xxiij. q. vlti. si vobis. ⁊. c. si quis epus. contra. sed hic loquit de hijs qui habent feudū. ibi nō. imo et quilibet venire debꝫ si vocaret pꝑter negocium regni vel istud intelligit cū eps relicto eccl'astico iudicio pgit ad imparatorē petēs ibi iusticiā. qd nullꝰ clericus debet facere. xi. q. i. placuit.

P Ropter ecclesiasticas. martinus. q: fuit sollicit⁹ pro republica renouauit canones. vnde dr̄ renouator canonū. o ¶ Hij qui. q̄si diceret. oēs veniāt vel saltē hij q̄ sunt lesi. nō em̄ oēs tenent venire: vt. j. e. c. primo. p ¶ Cōsensu. epōꝝ. q ¶ Sententiā. absolutionis. r ¶ Concilia. ꝓuincialia. s. cū alijs epis. sꝫ ep̄ale pōt: vt. xxxviij. di. c. q̄m. xij. q. ij. placuit. fides. xxxv. q. ix. veniam. b ¶ Quanto. satis enim absurdū ē aliquē alijs opitulari. et nō sibi: vt. C. de natu. liber. l. nup. in fine. c ¶ Suffragari. ar. q illud qd̄ pro se q̄s inducit ꝫ ip̄m inductū nō debet reprobare vt instrumēta. ꝛ si q̄ sunt silia. ar. s. di. ix. neq̄ quorūlibet. iiij. q. iij. itē in criminali. ꝟ. si quis testib⁹. ꝛ. iij. q. viij. cuius in agēdo. ar. in auten. de hijs qui ingredi. ad ap. §. illō ꝛ ext̄ de cēsi. cū olim. ar. s. ij. q. vij. si here ticus. s. di. x xxvij. si quid veri. et. s. x. di. lege. dic p̄ mū est regla re. secūdū fal lit fauore fi dei ꝛ religio nis et odio hereticorum ar. ad hoc ext̄ de fo. cōpe. cū sit gñale d ¶ Membra nas. licet le ges abroga tas nō tene amus, tamē eaꝝ notitia ē necessaria. s di. vij. fuerūt et est hic. ar. q nullū ver bū positū ī aliq̄ scriptu ra debet va care. vel sup flue poni. xx viij. q. i. sic em̄. ext̄ de ma. et obe. solite. ꝛ. ff. de. vsuf. l. iiij. ar. s. C. de fide instru. non idcirco. e ¶ Restat. q̄ si diceret il lud qd̄ obti net in vno d bet obtinere in omnibus si milib⁹. vt. ij. ij. di. deniq̄. in fi. ꝛ. xxvij. di. deinde. f ¶ Capitulū illud caplm est. xxv. q. i. oia. ibi tn̄ at tribuitur da maso pape. et pōt esse q vterq̄ fecit illud. et est. s. i. q. i. de cete ro. ꝛ de conse. di. i. cōsulto. g ¶ Dicēdo ar. q verbo generali oia

D Ecernimus. vt dum. i. postq̄. t ¶ Abbates. imo abbates non vocabit ad synodū: vt. s. e. in illa palea ep̄s. v ¶ Excōicatiōis. i. suspēsionis ab officio. x ¶ Duoꝝ mēsiū. sic. lxxvi. di. tāta. ꝛ. x. q. iij. vnio.

H Ec epistolis. In prima distinctiōe tractauit magr̄ de auctoritate canonū. h agit de auctoritate decretaliū. ꝛ ostēdit q eiusdē sūt auctoritatis: decretales ꝛ canones. Sciendū itaq̄ q quedā decretalis epl'a ē generalis. quedā specialis. Generalis ē que ad oēs dirigit. vt. ij. q. v. oib⁹. specialis est q̄ ad aliq̄ō spēalit mittit. vt. xxxv. q. iij. qd̄ scripsi. vij. q. i. petisti. siue sit gñalis siue specialis: dūmodo aliqd diffiniat p eā ꝓ iure generali habēda est vt. xvi. q. iij. licet. ex̄ de sen. ꝛ re iudi. i causis nisi sit tradita ex tempe: ex loco: ex cā vt. xxix. di. sciēdum. sꝫ si dubiū est an sit decretalis. recurrendū est ad registrū: vt s. di. ix. vt veterū. ꝑsumitur tn̄ q sit decretalis si repitur inter alias decretales ad istar illius q̄ inuenit inter alias moniales q̄ p̄sumit ex h̄ monial. ar. xx. q. i. q̄ ꝓgenitores. sed si plures eā teneāt tenenda est: vt. xvi. di. ysi

Di. xix.

dor⁹. ꝛ distingue. ꝓut dr̄ ext̄ de fi. instru. pastoralis. q: si est cōsona iuri sm̄ eam iudicet: alias consulat supiorem.

S I romanoꝝ. re ꝓbāt. ar. q illud qd̄ papa approbat vel reprobat: et nos approbare vel reprobare debem⁹: vt. xxiiij. q. i. hec est

¶ Itē ex cōcilio terraconēsi. **Cōmunio ne priuetur ep̄s qui a metropol'. vocat⁹ ad synodū venire cōtēnit**

S I q̄s epōꝝ cōmonit⁹ ad synodū a metropolitano nulla graui necessitate intercedente corpali venire cōtēpserit: sicut statuta patꝝ sanxerūt vsq̄ ad futuꝝ cōciliū cūctoꝝ epōꝝ caritatis cōmunione priuetur. ¶ Itē ex cōcilio martini pape. **Presbyteri: dyaconi: ꝛ cuncti q̄ se lesos existimant ad metropo. synodū ꝯueniāt**

P Ropter ecclesiasticas[n] causas ꝛ altercationū solutiōes bn̄ placuit p singulas ꝓuincias bis in anno cōciliū fieri cōuocāte metropolitāo epō oēs ꝓuīciales ep̄os. ita vt ad cōciliū veniāt oēs p̄sbr̄i ꝛ dyaconi. vel hi[o] q̄ se lesos existimat: vt in cōcilio cause examinate ad iustuꝫ iudiciū ꝑducant. Et si qui māifeste epī vel p̄sbri aut dyaconi inuēti fuerint in offensa: sm̄ rōnem excōicent q̄diu cōmuni ꝯsensu[p] de hijs placuerit dare sniam[q]. Nulli aūt epōꝝ liceat ꝓpria apud semetipsuꝫ cōcilia[r] facere p̄ter eos qb⁹ metropoles sunt credite. ¶ Itē ex concilio bilo. **Palea.**

A Nnis singulis ep̄us in sua diocesi synodum faciat de suis clericis nec nō abbatib⁹ ꝛ discutiat adulteros clericos et monachos. Singuli vero epōꝝ suis eccl'ijs notificare studeāt q̄ in cōcilijs statuūtur. ¶ Unde in cōci. toletano. **Que in cōcilijs statuunt singuli epōꝝ suis notificēt ecclesijs.**

D Ecernim⁹ vt dū[s] in q̄libet ꝓuincia cōciliū agitatur. vnusquisq̄ epōꝝ admonitiōib⁹ suis infra sex mensiū spacia. oēs abbates[t] p̄sbyteros: oēs dyacones atq̄ clericos: seu etiā oēm cōuentuꝫ ciuitatis ipsi⁹ vbi preesse dinoscit. necnō et cūctā diocesis sue plebē aggregare nequaq̄ moret q̄tinus corā eis plenissime oia referet q̄ eodē anno in cōcilio acta vel diffinita esse noscant. Quod si quispiā hec ꝑuipēdēda crediderit sentētia excōicatōis[v] duoꝝ mensiū[x] curriculo ꝑsistat vsqueq̄ multat⁹.

D E epl'is q̄ decretalib⁹

D queritur an vim auctoritatis obtineāt cū in corpe canonū nō inueniant. ¶ De hijs ita scribit nicola⁹ papa archiep̄is et ep̄is p gallias ꝯstitutis. **Decretales epl'e vim auctoritatis habēt**

S I romanoꝝ pōtificū decreto ceterorū opuscula tractatoꝝ approbātur vel reprobant[a]: ita vt quod vere sedes ap̄lica ꝓbauit: hodie teneat acceptuꝫ. et qd̄ illa repulit: hactēn⁹ inefficax habeat q̄to[b] poti⁹ ergo q̄ ipsa ꝓ catholica fide ꝓ sanis dogmatib⁹: ꝓ varijs ꝛ mltiplharijs necessitatib⁹ eccl'ie ꝛ morib⁹ fideliuꝫ diuerso tēpe scripsit. omī debent honore p̄ferri. et ab omīb⁹ prorsus in quibuslibꝫ oportunitatib⁹ discretione vel dispēsatione magistra reuerēter assumi: quāq̄ q̄dam vr̄m scripserint nō esse illa decretalia priscoꝝ pontificū in toto canonuꝫ codicis corpe descripta.: et ideo inter canones nō assumēda: cū ipsi vbi sue intentioni hec suffragari[c] cōspiciūt. oibus illis indifferēter vtantur: ꝛ solū nūc ad diminutionē sedis ap̄lice ptātis. ꝛ ad suoꝝ argumentū priuilegioꝝ min⁹ accepta esse ꝓhibeant. Itē si ideo nō esse decretales epistolas priscoꝝ pōtificū romanoꝝ admittendas dicūt: q: in codice canonū nō habent ascripte. ergo nec sc̄ti gregorij nec vllius alteri⁹ qui ante ipsum fuit vel post ip̄m est aliq̄d institutū vel scriptū recipiēdum est: eo q in codice canonū nō habeatur ascriptū. ergo doctrinā eoꝝ et sanctiones q̄ ab omī lingua venerant: q: in codice canonū nō habent ascripte de codicibus suis eradāt vt quid vel membranas[d] occupant postq̄ nō habētur accepte. Sꝫ quare multū imoremur: cuꝫ nec ipsas diuinas scripturas veteris ꝛ noui testamēti iā recipiem⁹ si istos dixerimus audiendos. Etenim neutꝝ hoꝝ in codice canonū eccl'iasticoꝝ habet insertū. Sꝫ rn̄suri sunt isti q̄ ad resistendū poti⁹ q̄ ad obediendū parati sunt: asserētes q inter canones inueniat *capitulū sancti pape innocētij cui⁹* auctoritate doceat a nobis vtrunq̄ testamētū esse recipiēdū: quāq̄ in ip̄is paternis canonib⁹ nulluꝫ eoꝝ ex toto cōtineat insertū. Quib⁹ ad hoc rn̄dendū est: q̄m si vet⁹ nouūq̄ testamētuꝫ sunt recipiēda: nō q codici canonū ex toto habeant annexa: sꝫ q de hijs recipiēdis sancti pape innocētij ꝓlata videatur esse sentētia: restat[e] nimiruꝫ q decretales epl'e romanoꝝ pōtificū sint recipiēde: et si nō sunt canonū codici cōpaginate: q̄m inter canones ip̄os vnū beati leonis capitulū[f] cōstat esse ꝑmixtū q̄ ita oia decretalia cōstituta sedis ap̄lice custodiri mādātur: vt si q̄s in illa cōmiserit nouerit sibi veniā denegari. Dicēdo[g] vero omīa decretalia cōstituta nullū de decretalib⁹ cōstitutis p̄termisit: qd̄ nō mādauerit esse custodiēdū: ꝛ rursus asserēdo oiuꝫ predecessoꝝ nr̄oꝝ nullū pōtificū romanoꝝ qui ante se fuerūt excepit: cui⁹ ita nō p̄cepit decretalia cōstituta ab oibus custodiri: vt si q̄s in illa cōmiserit veniā sibi deinceps nouerit denegari. Itaq̄ nihil interest vtꝝ sint oia necne decretalia sedis

apostolice cōstituta inter canōes cōcilio
ruʒ immixta: cū oia in vno corpe cōpagi
nari nō possint. ꝛ illa eis intersint q̄ firmi
tatē his q̄ desunt[a] ꝛ vigorē suū assignant
p̄sertim cū synodalia gesta inter q̄ ipsi ca
nones instituti sunt in codice canonū nō
habeāt: sʒ a nobis omi cultu d̄bito vene
rent. Cōsonat aūt huic beatissimo leoni
pape: ꝛ facūdissim⁹ ꝛ sctūs in decretis su
is papa gelasius ita iquiēs. Decretales
ep̄las q̄s btissimi pape diuersis[b] tpibus
ab vrbe romana p diuersoꝝ patꝝ ꝯsulta
tione dederūt venerabiliter suscipiēdas
decernim⁹. In q̄ notādū q̄ non decreta
les dixit ep̄las inter q̄ canōes habēt vel
quas moderni pōtifices ediderūt: sʒ q̄s
btissimi pape diuersis tpib⁹ ab vrbe ro
mana dederūt. Diuersis aūt dicēs tēpi
bus: ꝛ illa tp̄a vir sanct⁹ cōprehēdit qb⁹
crebrescētib⁹ paganoꝝ psecutiōib⁹ ad se
dē ap̄licā deferri cās epoꝝ difficillime p
mittebāt. ¶ His ita diuina fauente grā
p̄libatis: ondim⁹ nullā esse differētiā iter
illa decreta q̄ in corpe canonū habent se
dis ap̄lice p̄sulū: ꝛ ea q̄ p multitudie vix
per singula voluminū corpa repiunt: cū
oia ꝛ oiuʒ p̄decessoꝝ suoꝝ decretalia cō
stituta atq̄ decretales ep̄las q̄s btissimi
pape diuersis tpib⁹ ab vrbe romana de
derūt: fore venerabiliter suscipiendas et
custodiēdas eximios p̄sules leonē vide
licet ꝛ gelasiū mādasse pbauim⁹. ¶ Itē
agatho papa oib⁹ ep̄is. Oēs sanctiōes
ap̄lice sedis irrefragabilit sūt obſuāde

Sic oēs sanctiōes ap̄lice sedis acci
piende sunt tanq̄ ipsi⁹ diuina voce
petri[c] firmate. ¶ Itē ex capitulo karoli
impatoris. Tolerādū est iugū qd̄ a sācta
sede imponit: licet importabile videatur

In memoriā beati petri ap̄li honore
mus sanctā romanā ecclesiaʒ et ap̄li
caʒ sedē: vt q̄ sacerdotalis mater ē digni
tatis esse dēat ecc̄lastice magistra rōnis.
Quare seruāda ē cū māsuetudie humili
tas. ꝛ licet vix ferēdū ab illa sctā sede im
ponatur iugū: tn̄ feram⁹ et pia deuotōe
tolerem⁹. Si vero qd̄ nō decet q̄libʒ siue
sit p̄sbyter siue dyacon⁹ aliquā pturbati
onē machinādo ꝛ nr̄o ministerio insidi
ando redarguatur: falsaʒ[e] ab ap̄lica sede
detulisse ep̄lam uel aliud qd̄ inde nō ve
nerit salua fide et integra erga ap̄licum
humilitate penes ep̄m sit ptās. vtrū eū in
carcerē[f] aut in aliā detrudat custodiā vs
q̄quo p ep̄lam aut p idoneos sue ptis
legatos ap̄licā interpellet sublimitatem
vt potissimū sua sctā legatiōe dignet de
cernere: ꝛ qd̄ de talib⁹ romana lex statuit
diffinire. vt ꝛ is corrigat ꝛ ceteris mod⁹
imponatur. ¶ Itē stephan⁹ quint⁹ ait.
Quicq̄d romana eccl̄ia statuit vl' ordiat ab oib⁹ est obseruādū

Enimuero q: in speculū ꝛ exēplū sctā romana
eccl̄ia cui nos xp̄s p̄esse voluit posita est
oib⁹ q̄cq̄d statuit: q̄cq̄d ordinat: ppetuo
irrefragabiliter obseruādū ē. ¶ It gre
go. A pōtificalib⁹ ē alien⁹ officijs q̄ ap̄li
cis non vult obedire preceptis.

Nulli fas ē vel velle uel posse trās
gredi ap̄lica p̄cepta: nec nr̄e dispositōis
ministeriū qd̄ vr̄am seq̄ oportet caritatē
Sit ergo ruine sue dolore pstrat⁹[g] quis
quis ap̄licis voluerit contraire decretis
nec locū deinceps iter sacerdotes habe
at: sʒ extorris a sācto fiat misterio. nec de
ei⁹ iudicio[h] quisq̄ postea curaʒ habeat.
Quoniā iā dānat⁹ a sctā ꝛ ap̄lica eccl̄ia
sua inobediētia atq̄ p̄sumptiōe a quoq̄
esse nō dubitat. Quia maioris[i] excōica
tionis deiectiōe ē abijciēd⁹ cui sctē eccle
sie cōmissa fuerit disciplina: q: nō solū p
fate sctē ecclesie iussionib⁹ parere debu
it: sed etiā[a] alijs ne p̄terirēt isinuare sitq̄
alien⁹ a diuinis ꝛ pōtificialib⁹ officijs q̄
noluerit p̄ceptis obtēpare apostolicis.
¶ Itē augustin⁹ de doctrina xp̄iana li
bro secūdo. Inter canonicas scripturas decretales ep̄le cōnumerantur.

In canonicis scripturis ecclesiaꝝ ca
tholicaꝝ q̄ plurimū diuinaꝝ scripturaꝝ
sollertissim⁹ indagator auctoritatē seq̄t:
inter quas[b] sane ille sūt q̄s apostolica se
des habere[c] et alij meruerūt accipere ab
ea epistolas. Tenebit igitur indagator
hūc modū in scripturis canōicis: vt eas
que ab oib⁹ recipiūtur eccl̄ijs: p̄ponat[d]

debēt cōprehēdi: vt hic. ꝛ. i. q. i. sūt nonnulli. ꝛ. xiiij. q. iij. putāt. ꝛ. xi. q. i. dilectissimis. xiij. q. ij. nō estimem⁹. sʒ ꝯ de cō. di. ij. reuera. ꝛ. lxxv di. q̄ dic. illa nō curauerūt ppter paucitateʒ. vt in dicto capitulo reuera. a ¶ Que desunt. hic est ar. q̄ si papa in aliq̄ rescripto vel priuilegio cōfirmat ecclesie alicui priuilegia exemptionis vl' alteri⁹ rei quaʒ habēt in priuilegijs suis eo ipo robur habeant illa priuilegia. sʒ nō possint exhiberi. d̄r etiā hic q̄ decretales sunt recipiēde cū capitulū leonis qd̄ est in corpore canonū hoc dicat. q̄uis ille non sint in corpe canonū. d̄ h̄ dixi. ꝯ. di. ix. vt veterum. b ¶ Diuersis Nota verbū indiffinite platū gn̄aliter est intelligendum. vt. i. q. iij. saluator. ꝛ. xv. q. i. nec is. xxviij. q. i. idolatra. xxxi. q. i. q̄ si dormierit. ar. cōtra. i. q. i. sūt nonnulli. primū regulare fallit nisi repugnet sensus. di. i. oēs leges. Itē rōe cōuentionis C. de trāsac. age. rōne etiam ꝯtrie volūtatis. ff. d̄ le. iij. nō alr ꝛ. ꝯ di. iiij. erit.

Sic omīs petri. nā papa scītatem recipit a cathedra: vt xl. d. nō nos.

In memoriā. iuguʒ. vt. c. di. ꝯ morem. xi. q. iij. q̄d q̄. idē ē in alijs p̄latis: vt. ij. q. vij. sacerdotes. e ¶ Falsaʒ. d̄r cartha falsa ex dicto vl' tacito. et in tali falso distinguit: vt ex̄ de rescrip. sup lr̄is. ꝛ talis d̄r falsari⁹: vt. ff. ad. l. cor. de. fal. si q̄s obrepserit. Itē d̄r falsa scriptura vt cum scribit oēs vel maior ē pte fratꝝ fuisse p̄sentē: que nō fuit p̄sens. vt ex̄ de his q̄ fiūt a p̄la. sine cōsen. ca. q̄rto. et talis falsari⁹ suspēdit ab officio et bn̄ficio. vt ex̄ de testi. tā lr̄is. in fi. Itē ipso facto d̄r falsarius vt si cartha appet rasa vl' mutata: ꝛ talis falsari⁹ d̄ponit: vt ex̄ d̄ cri. falsi. ad audientiā. Qui aūt falsaʒ carthā fabricat denouo nō solū deponit: sed ꝛ curie tradit: vt ex̄ de falsa. ad falsarioꝝ. pena falsitatis sm̄ leges ē depositio ꝛ oiuʒ bonoꝝ cōfiscatio in libero, In

seruo mors. ff. de fal. l. i. Itē d̄: falsa cartha q̄ nō habʒ testes inscriptos: vt ex̄ de. pau. c. i. Itē d̄: falsa q̄ habet subscriptiōes varijs manib⁹ notatas. et que nō ē pfecta eadē manu: vt ex̄ d̄ priuilegijs cū olim. circa fi. nisi ex hoc sit ibi diuersitas q̄ sit ibi calami vel attramēti mutatio: vt in auten. de fide instru. ꝛ cau. in prin. coll. vi. Itē dicit falsa si alieno est sigillo signata: dūmodo ille habuit ppriū. vel nisi dixit q̄ tunc nō habuit proprium: vt ex̄ de ap. significauit. Itē d̄: falsum si ē ꝯriū alteri ex eadē pte platū vt ex̄ de fide instru. imputari. ꝛ. C. de fide instru. scripture. Itē dicūt false littere pape ppter falsā grāmaticā. ex̄ de rescrip. ad audiētiam Itē dicūt false si sūt suspecte ꝛ eis nō imponit fides: vt. C. d̄ pba. iubem⁹. Item d̄r falsa si sigillū est fractū: vel si nō ē annus indictiōis apposit⁹: vt. xv. q. ij. si qua bn̄ficia. ꝛ ex̄ de fide instru. iter dilectos. Itē si sint ipetrate lite pendēte: vt ex̄ de testi. cūm. Itē si filū ē ruptuʒ. vt ex̄ d̄ cri. falsi. licʒ. Iteʒ si sint ipetrate sine mādato dn̄i: vt ex̄ d̄ rescrip. nonnulli. f ¶ In carcerē. si certū est eū esse falsatorem deponit. l. di. si ep̄s. ex̄ d̄ cri. falsi. ad falsarioꝝ. sʒ vbi dubiū est. fit qd̄ hic d̄r.

Nulli fas. pstratus. hic videt q̄ oīs q̄ nō obedit statutis romane eccl̄ie sit heretic⁹: vt ex̄ de sen. ex. vt fame. ꝛ varios modos heresis notaui. xxiiij. q. iij. §. q: vero. ꝛ. c. q̄daʒ Sʒ intelligas q̄ q̄ dicit romanā ecclesiā nō eē caput nec posse cōdere canones: ille ē hereticus vt. xxij. di. c. i. ꝛ. xxv. q. i. violatores. ꝛ. q. ij. si quis dogmata. sed si q̄s aliter transgredit ei⁹ mandata nō est hereticus. licʒ peccet ex̄ de rescrip. si q̄n. b ¶ Iudicio. sed ꝯ. xxiiij. q. i. subdyaconus. sed ibi nō admittit dānatū ab heretico. sʒ si vult penitere admittit eū. sʒ hec nō est ratio: q: heretic⁹ eū dānauit. sʒ q: alias malus ē. i ¶ Maioris ar. q̄ q̄to aliq̄s delinquēs ē maior: tāto magis est puniēd⁹: vt. xl. di. homo christian⁹. xi. q. iij. p̄cipue. xxv. q. i. nulli fas. vbi d̄: q̄ grauiora peccata facit peccantiū sublimitas. a ¶ Etiā alijs. ar. q̄ qui tenet aliquē defendere contra alios. multo forti⁹ cōtra se. vt. xvi. q. i. in canonib⁹. ꝛ. ff. si serui. ven. altius.

In canonicis. inter q̄s. canonice scripture sunt ep̄le. c ¶ Habere. meruit alia ecclesia. d ¶ Preponat. ar. q̄ semp p̄sumitur p multitudine: vt. lxi. di. nullus inuitis. Itē ar. qd̄ a plurib⁹ recipitur

eis quas quidã non accipiũt. In eis vero q̃ nõ recipiunt ab oĩbus p̃ponat eas q̃s plures[e] grauioresq̃ accipiunt eis q̃s pauciores minorisq̃ auctoritatis ecclesie tenẽt. Si aũt alias inuenerit a plurib[9] alias a grauiorib[9] haberi: quãq̃ hoc inuenire[f] nõ possit equalis tñ auctoritatis eas habẽdas puto. ¶ Itẽ leo. **Misterij diuini se extorrez intelligat qui a soliditate petri recedit**

Ita dñs nr̃ iesus xp̃s humani generis saluator instituit vt veritas q̃ antea legis et pphetarũ p̃conio cõtinebat̃ p aplicã tubã in salutẽ vniuersitatis exiret sicut scriptũ est. In oẽm terrã exiuit son[9] eorũ: et in fines orbis terre verba eorũ. Sz huius muneris sacrm[g] ita dñs ad oĩuz aplorũ officiũ ptinere voluit: vt in btĩssimo petro oĩuz aplorũ summo principaliter collocaret. vt ab ipso q̃si a quodã capite dona sua velut in corp[9] oĩne diffũderet vt exortẽ se ministerij intelligeret esse diuini q̃ ausus fuisset a petri soliditate recedere. Hũc em̃[h] i cõsortiũ indiuidue[i] vnitatis assumptũ id qd̃ dñs erat[k] voluit noĩari dicẽdo. Tu es petrus et sup hãc petrã[l] edificabo ecclĩam meaz vt eterni tẽpli edificatio mirabili munere grẽ dei i petri soliditate cõsisteret hãc ecclĩam sua firmitate corroborãs: vt illã nec humana temeritas possz appetere[m] nec porte[n] inferi ctra illã p̃ualeret. Verũ hãc petre isti[9] sacratissimã firmitatẽ deo vt dixim[9] edificãte cõstructaz nimis ipia vult presumptiõe violare: q̃sq̃s ei[9] ptãtẽ tẽptz ifrigere fauẽdo cupiditatib[9][o] suis et id qd̃ accepit a veterib[9][p] nõ sequẽdo: ¶ Hoc aũt[q] intelligẽdũ ẽ de illis sanctionib[9] vel decretalib[9] eplĩs: in quib[9] nec precedẽtiũ patrũ decretis nec euãgelicis preceptis aliq̃d ctrariũ inuenit̃. ¶ Anastasius em̃ secund[9] fauore anastasij imperatoris q̃s achatius[r] post sentẽtiã in se prolatã sacerdotes vel leuitas ordinauerat acceptis officijs rite fungi debere decreuit ita inquiẽs. **Nulla lesionis portio attingat q̃ ab hereticis iam dãnatis ordinat̃**

Secũdũ ecclie[s] catholice cõsuetudinez sacratissimũ serenitatis tue pectus agnoscat q̃ nullũ d̃ his q̃s baptisauit[t] achatius vel q̃s sacerdotes siue leuitas sm̃ canões ordiauit. aliqua ex nomine achatij portio lesionis attingat. Quo forsitan p iniquũ tradita sacri gr̃a min[9] firma videat̃. Nam et baptisma qd̃ ꝓcul sit ab ecclesia siue ab adultero siue fure datũ fuerit ad pcipientẽ mun[9][u] puenit illibatũ. q2 vox[x] illa q̃ sonuit p columbam[y] oẽm maculã hũane pollutionis exclusit: qd̃ declarat̃ cũ d2. hic est qui baptisat in spiritu sancto et igne[z]. Nã si visibilis[z] solis istius radij cum p loca fedissima transeunt nulla cõtact[9] inquinatiõe maculant̃: multomagis illius qui istum visibilẽ fecit: virtus nulla ministri indignitate cõstringit̃. Nã et iudas cũ et sacrilegus atq̃ fur fuerit: quicq̃d inter aplos egit p dignitate cõmissa bñficia p indignũ data nulla ex hoc senserunt detrimenta declarante hoc ipsũ dño manifestissima voce. Scribe inquit et pharisei sup cathedrã moysi sedẽt quecũq̃ dicũt: facite. q̃ autez faciunt nolite facere. dicunt em̃ sed nõ faciunt. Quicquid ergo ad hoĩm ꝓfectuz quilibet in eccl̃a ministri p officio suo videntur opari. hoc totũ cõtineri[a] implẽte diuinitatis[b] effectu: ita ille per quẽ xp̃s loquit̃ paulus affirmat: ego plãtaui[c] apollo[d] rigauit[e]: sed de[9] incremẽtũ[f] dedit. Itaq3 neq̃ qui plãtat est aliq̃d neq̃ qui rigat: sz qui incremẽtũ dat: deus. A deo aũt nõ q̃rit̃ quis vel qualis[g] p̃dicet: sed q̃ predicet: vt inuidos[h] etiã xp̃m bene cõfirmet[i] predicare. quo malo ipse diabol[9] defectus ẽ. et hoc ipse[k] p̃dicare non desinit. Ideo ergo et hic achati[9] scz cui[9] nomẽ d2 esse reticẽdũ male bona ministrando tñ sibi nocuit. Nã inuiolabile sacrm qd̃ per illũ datũ est: in alijs[m] pfectionẽ sue[n] virtutis obtinuit qd̃ quidẽ generaliter[o] veruz est: nisi aliquorũ in tm̃ se extendat curiosa suspicio: vt imaginetur[p] prolato a papa felice iudicio postea inefficaciter in sacramentis q̃ achati[9] vsurpauit egisse: ac pinde eos metuere[q] oportet q̃ vel in cõsecra

maioris est auctoritatis q̃ qd̃ a paucioribus: vt. s̃. xvi. di. isydorus: vt. ĩi. q. vij. puto. lxiij. di. c. vl. sed q̃lr stare pt qd̃ h̃ d̃r. nõne oẽs canõice scripture eq̃liter sunt recipiẽde: vt. xv. di. sancta romana. et c. sicut. quõ g̃ vna preponitur alijs. r̃ndeo. põt esse q̃ oẽs recipiant̃. nõ tñ oẽs in eadẽ veneratiõe habentur. vel intelligas illud de localib[9] canonib[9]: vt ille p̃ponat̃ alijs qui a pluribus tenetur. et sic põt intelligi. l. d. dño sancto.

e ¶ Plures. Nota q̃ hic psonarũ dignitas cõpensat̃ cũ numero. silr in testib[9]: vt ex̃ de testi. in nr̃a. silr in creditoribus vt. ff. de pac. maiorẽ sz semp in electione numer[9] p̃iudicat. lz maior sit dignitas ex pte altera. et mai[9] meritũ psone: vt ex̃ de elec. dudũ. i. licet sit. ar. s̃. lxiij. d. c. vl. et di. lxxvi. §. nõ aũt. Nõ est ctra. ibi em̃ erãt eq̃les in numero nõ in meritis.

f ¶ Inuenire. ar. q̃ iura adaptantur ad ea que raro accidũt de cõdi. iiij. sanctuz est. et ff. si ps hereditatis petat̃. antiqui. ar. ctra. xxviij. di. de siracusane. xiiij. q. v. denique. ff. de legi. nã

Ita dñi ad ea sacrm. i. hoc sanctum munus.

h ¶ Hũc em̃. i. petrũ

i ¶ Indiuidue. i. ecclie

k ¶ Erat. id est ab eo q̃ ipe dñs erat. scz. a petra voluit eũ vocari petrũ. de cõ. di. ij. reuera.

l ¶ Hanc petrã. per hãc dictionẽ nõ credo dñz aliud demõstrasse q̃ hec verba que petr[9] r̃ndit dño cũ dixit. tu es xp̃s filius dei viui: q2 sup illo articulo fidei ecclesia fundata est. et sup seipo fundauit deus ecclesiam.

m ¶ Appetere. i. calumniari.

n ¶ Porte. i. vicia. vel etiã hereses: q̃a ecclesia nõ põt errare: vt. xxiiij. q. i. a recta. nec ecclia põt esse nulla: vt. xxiiij. q. i. pudẽda. in fi. quia ipe dñs rogauit pro ea vt nõ deficeret: vt. xxi. di. §. i. in fi.

o ¶ Cupiditatib[9]. i. a voluntatib[9].

p ¶ A veterib[9]. ar. q̃ dicta veterũ sunt sequenda: vt. xxxvij. di. relatũ. xxiiij. q. iij. trãsferũt. j. di. pxi. d̃ q̃b[9]

q ¶ Hoc ãt. i. q̃ decretales eple sũt paris auctoritatis cũ canonib[9].

r ¶ Achatius. heretic[9] et excõicat[9]. xxiiij. q. i. achati[9]. fuit em̃ excõicatus ꝓpter heresim a gelasio et felici papa: vt ibi dicitur

Secũdũ ecclie varijs modis ponit̃ casus huius capituli gratian[9] inducit q̃si sit abrogatũ et melend[9] sentit cũ eo et oĩnes q̃ dicũt veritatẽ sacramẽtorũ n̄ esse apud hereticos: vt. xxiiij. q. i. scisma. in fi. et. i. q. i. ex̃ eccliam. Hu. dicit q̃ nec capitulũ ẽ reprobatũ. nec auctor ꝓ his que hic cõtinẽtur dãnatus fuit, quia hic nihil cõtinet̃ qd̃ nõ canonice dicatur. Sed ideo fuit iste dãnatus q2 cõicauit fotino heretico. et q̃ voluit reuocare achatiũ hereticũ post mortẽ. et ideo iste anastasi[9] fuit dãnat[9]: vt. j. c. anastasi[9]. Alij dicũt q̃ ideo h̃ capitulũ cũ auctore est reprobatũ: q2 voluit dicere q̃ ordinati ab heretico sine oĩni dispẽsatiõe de iure possunt sua officia exercere. dicit em̃ hu. q̃ heretici habẽt veritatem sacramentorũ. sed nõ habẽt executionẽ eorũ vt de con. di. iiij. nõ in nobis. et c. sicut in sacramẽtis: vt no. i. q. i. qui pfectões et. c. dñs.

t ¶ Baptizauit. in forma ecclesie.

u ¶ Mun[9] id est baptisma.

x ¶ Quia vox. hic est q̃ baptisat.

y ¶ Per columbã. i. spiritu3 sctũ in specie colũbe

z ¶ Igne. id est caritate.

z ¶ Nã visibilis. i. q. i. si fuerit.

a ¶ Cõtineri id ẽ perfici.

b ¶ Diuinitatis. deo cooperante.

c ¶ Plãtaui p̃dicando

d ¶ Appollo discipulus pauli.

e ¶ Rigauit baptisando.

f ¶ Incremẽtum. i. grãm et remissionẽ peccatorum.

g ¶ Qualis hoc intellige de toleratis. alias bñ querit̃: vt. xvi. di. q̃escamus. Nam nemo põt p̃dicare nisi mittatur vt. xvi. q. i. adijcimus. et ex̃ de heret. cũ ex iniuncto. vel loquit̃ sm̃ antiqua tpa q̃n oẽs poterãt predicare.

h ¶ Vt inuidos. i. pseudo aplos.

i ¶ Cõfirmet. et h̃ i epl̃a ad philipẽ. cũ dicit siue p caritatẽ siue alio modo xp̃s p̃dicet̃ in h̃ gaudeo et gaudebo.

k ¶ Et hoc ipse. i. inuidiã.

l ¶ Et hic scilz achatius.

m ¶ Alijs. scz ignorãtibus.

n ¶ Sue virtutis. quo ad veritatẽ sacramẽti.

o ¶ Quod gñaliter. i. in oĩni sacramẽto.

p ¶ Vt imaginet̃. achatiũ.

q ¶ Metuere. sm̃ opinionẽ falsam. nã in veritate susceperũt ordinẽ sz nõ executionẽ. i. q. i. ordinationes. et. i. q. vij. daibertũ. xxiij. di. §. verum.

Anastasius. abegerũt. i. remouerũt. sed cõtra. viij. q. iiij. nõne. vbi dicit q̃ clerici ante tps sentẽtie nõ pñt ab epo recedere, sed hic non

tiōibus vel in baptismate ministeria tradita susceperūt ne irrita bñficia videant. ¶ Quia ergo illicite ꝛ nō canonice ꝫ ꝯ dei decreta pdecessoꝝ ꝛ successorū suoꝝ hic rescripta dedit: vt ꝓbat felix ꝛ gelasi⁹ q̄ achatiū añ excōicauerunt: ꝛ ormisda q̄ ab ipo anastasio terti⁹ eūdē achatiū postea dānauit. Idō ab eccl'a rōana repudiatur ꝛ a deo ꝑcussus legit fuisse hoc mō

Anastasius a deo reprobat⁹ nutu diuino ꝑcussus est.

ANastasius secūd⁹ natiōe roman⁹ fuit tempibus theodorici regis. Eodē tempe multi clerici se a cōmuniōe ipius abegerūt eo q̄ cōmunicasset sine cōsilio[s] epoꝝ vel pſbyteroꝝ et clericoꝝ cūcte eccl'e catholice dyacono thessalonicēsi noie fotino q̄ cōicauerat[t] achatio. ꝛ quia voluit occulte[v] reuocare achatiū et nō potuit nutu diuino[x] percussus est. ¶ Hinc etiā de maximo epo i cōstātinopolitana synodo statutū ē.

Que circa indisciplinatos vel ab eis geruntur in irritū reuocēt.

PRopter toti⁹ indisciplinationis ei⁹ doctrinā q̄ cōstātinopolim exorta ē statutū est: ne maxim⁹ fuisse aut esse iam putet eps neq̧ hi q̄ ab eo sunt ordinati qualēcūq̧ gradū clericat⁹ obtineāt[y] oibus scꝫ q̄ circa eum[z] vel ab eo gesta sunt in irritum reuocatis

DEcretales itaq̧ ep'le canonib⁹ concilioꝝ pari iure exequantur. Nunc autē querit de expositoribus sancte scripture an exequantur an subijciant eis. Quo enī quisq̧ magis ratione nititur: eo maioris auctoritatis ei⁹ verba vident esse. Pleriq̧ autē tractatorum sicut pleniori grā spūſancti ita āplori sciētia alijs ꝑcellentes rōni magis adhesisse ꝓbātur. vñ nōnulloꝝ pōtificū cōstitutis Augustini Hieronimi atq̧ aliorum tractatoꝝ dicta vident esse ꝑferēda. Sed aliud ē causis terminū iponere. aliud scripturas sacras diligēter exponere. In negocijs diffiniēdis nō solū ē necessaria sciētia[b] sed etiā ptās. Unde xp̄s dicturus petro q̄dcūq̧ ligaueris sup terrā ꝛc. prius dedit[c] sibi claues[d] regni celoꝝ in altera dans ei sciētiā discernendi iter lepzā[e] et lepzā. in altera dans ei ptātē eijciendi aliq̄s de eccl'ia vel recipiēdi. Cū ergo quelibet negocia finē accipiant vel in absolutōe innocētiū vel in cōdēnatōe delinquentiū: absolutio vel condēnatio non sciētiā tm̄ ſꝫ etiā ptātē p̄sidentiū desiderat. apparet q̄ diuinaꝝ scripturarū tractatores ꝛ si sciētia pōtificibus ꝑemineant: tñ q̄ dignitatis eoꝝ apicē nō sūt adepti: in sacrarū scripturaꝝ expositōib⁹ eis ꝑponunt. in causis vero diffiniendis scd̄o post eos locū merent. ¶ Unde leo papa quart⁹ scribit britānie epis

Alioꝝ scripture pōtificū romanoꝝ decretis nō sunt ꝑponēde.

DE libellis[f] et cōmētarijs alioꝝ[g] nō ꝯuenit aliq̄s iudicare. ꝛ scōꝝ ꝯciliorū canones relinq̄re vel decretaliū regulas q̄ habent apud nos simul cū canonib⁹ quib⁹ in oib⁹ eccl'iasticis vtimur iudicijs. i. apl'oꝝ nicenoꝝ anchiritanoꝝ: neocesariēsiū: sardicēsiū: gāgrensiū: carthaginēsiū: affricanēsiū: et cū illis regule presulū romanoꝝ. siluestri siricij: Innocētij: zosimi: celestini: leōis: hylarij: gelasij: ormisde: ꝛ grḡorij iunioris[h] Isti oīno sunt ꝛ ꝑ q̄s iudicant epi ꝛ ꝑ q̄s epi simul ꝛ clerici iudicāt. Nā si tale emerserit vel ꝯtigerit inusitatū negociū q̄d minime possit ꝑ istos finiri: tūc illoꝝ[i] q̄ꝝ meministis dicta hieronimi: augustini: isidori: vel ceteroꝝ sil'r scōꝝ doctorū ꝛ similium si reperta fuerint: magnanimiter sūt retinēda ac ꝓmulgāda. vel ad apl'icā sedem referat de talib⁹. Quā ob causā luculēti⁹ ꝛ magna voce ꝓnūciare nō timeo q̄ q̄ illa q̄ dixim⁹ scōꝝ patrū statuta q̄ apud nos canōes ꝑtitulātur. siue sit eps siue cleric⁹ siue laic⁹ nō indifferenter recipere cōuincitur[k]. nec apl'icā fidē ꝛ catholicā nec sancta q̄tuor euangelia vtiliter ꝛ efficaciter ad effectū suū retinere vel credere ꝓbatur. ¶ Itē nicola⁹ papa clero ꝯstātinopolitano.

Corripiēdi sunt q̄ decreta rōanoꝝ pōtificū nō habēt vl' n̄ obseruāt.

SI decreta romanorū pōtificū nō habetis[l]. d̄ neglectu[m] atq̧

recesserunt ante sniā: q̄ inciderāt in heresim iā dānatā: vt. xxiiij. q. i. c. i. s ¶ Cōsilio. videt q̄ papa teneat requirere cōsiliū epoꝝ q̄d verū est vbi de fide agit. ꝛ tūc synod⁹ maior est papa: vt. xv. di. sicut. in fi. t ¶ Qui cōicauerat. ꝯ. xi. q. iij. qm̄ multos. vbi d̄: q̄ excōicatio nō trāsit in tertiā ꝑsonā. ſꝫ hic cōicauit ei in maleficio vñ potuit trāsire ad terciā ꝑsonā: vt ex̄ d̄ sen. ex. nup. v ¶ Occulte vnde magis ꝑsumit ꝯtra ipm: vt ex̄. vt ec. bñ. vt nostrū. ex̄ d̄ of. del. cōsuluit. ff. de ritu nupti. palā. ff. d̄ admi. tu. nō existimo. x ¶ Diuino. q̄ dū assellaret emisit itestina ignominiose lapsus. y ¶ PRopter. obtineāt q̄ ꝑt formā ecclie cōtulit. i. q. i. ex̄ ecclesiam. z ¶ Que circa eum. ar. q̄ quicquid fit ab intrusis vl' viciose electi totū cassatur vt. xij. q. ij. alienatiōes. xx. v. q. i. oē. ar. ꝯ. iij. q. vij. §. Di. xx. tria. circa pri. ci. ꝛ C. de sacro san. ec. decernim⁹. ſꝫ h̄ fauor tutorū ecclie. q̄ aut sunt i vtilitatē eccl'e. ꝛ tūc valēt. alias nō. xvi. q. vi. si epm.

DEcretales. in hac. xx. distinctiōe q̄rit magister de expositōib⁹ sacre scripture. an sint paris auctoritatis cū canōib⁹ ꝛ decretalib⁹. ꝛ ita soluit q̄ q̄tū ad sacrā scripturā exponēdā ꝑualet scōꝝ auctoritas. ſꝫ q̄tū ad causas diffiniēdas ꝑualet auctoritas romanoꝝ pōtificū. b ¶ Sciētia. ar. q̄ null⁹ pōt eē iudex maxime eccl'iastic⁹ nisi sit perit⁹: vt ex̄ d̄ cōsan. ꝛ affi. ex l'ris i fi. ꝛ. i. q. i. vt euidēter. xi. q. iij. ꝛ si ad tēp⁹. xxiiij. q. iij. si q̄s. sic d̄ pe. di. v. cōsideret. ꝛ de pe. di. vi. q̄ vult ḡ ꝯfiteri. ꝛ q̄ leges scire tenēt. i auten. de iudi. coll'. vi. §. q̄ vero. Itē q̄ snia ferēda est i scriptis: vt. ij. q. i. in primis. in fi. Itē q̄ ꝑ se iudices debēt scribere sētētias et recitare: vt C. de asses. ꝑses. ſꝫ cōtra. C. de iudi. certi. vbi d̄: q̄ milites possūt esse iudices. q̄ per quotidianū vsū ꝑnt hr̄e peritiā iudicādi. mediocris tñ sciencia sicut et in prelato ita et in iudice sufficit, vt ex̄ de elec. cum nobis olim. c ¶ Prius dedit. ar. ex ordine facti aliquid presumendum: vt. xxiij. q. iiij. displicet. ꝛ. i. q. i. vt euidēter. similiter ex ordine verborū vt. xliij. di. sit rector. in fi. vt ex̄ de rescrip. cū dilecta. ff. de solu. nec ordo contra. d ¶ Claues. gra. hic videt velle q̄ alia sit clauis ligādi et soluēdi. et alia sciētie. ꝛ ita q̄ sint due claues. sed dico tñ vnam esse. sed dicunt due ꝓpter duos effectus. sed qualiter dicit sciētia esse clauis cū aliquis possit habere scientiam qui nō habet clauē: et ecōuerso. sed dic q̄ licet scientia pri⁹ nō fuisset clauis antēq̄ haberet ordinē tñ post ordinē incipit esse clauis. si tamen queras quid ꝓprie sit clauis sacerdotalis. dico ipsam potestatem sacerdotalem per quā ligat et soluit. e ¶ Lepram. id ē inter causam ꝛ causā ꝛ alludit ei quod fiebat in lege. cum enī dubitabatur de aliquo an esset infect⁹ lepra: ducebatur ad sacerdotes et ſm arbitrium eorum recipiebatur vel eijciebatur: vt. xi. q. iij. q̄modo. de pe. di. i. ex his. ver. moysi. f ¶ DE libellis. id est ſm libellos ꝛ cōmentarios. g ¶ Aliorum. s. hieronimi vel augustini. per quoꝝ scripta non est iudicandū omissis canonibus vt. l. di. si ille. h ¶ Iunioris. ecce hic approbantur dicta gregorij iunioris alibi vident reprobari. xxxij. q. vij. c. quod proposuisti. ꝛ in sequēti. §. vbi dicit gra. q̄ sunt ꝯtria euangelio. sed illud capitulum intelligitur de arta. et sic bene tenet. i ¶ Illorum. hic videtur q̄ poti⁹ iudicandū sit ſm illū qui innitit auctoritate canonis q̄ ſm illum qui innitit auctoritate hieronimi vel augustini. quod verū est nisi augustinus innitur auctoritate veteris testamenti vel noui vel alio canone. Nam licet concilium apud aquisgrani factum statuerit q̄ raptor nō posset matrimonialiter iungi cum rapta: vt. xxxvi. q. ij. placuit. tamen hieronimus cōtrariū dixit et ei statur: vt. xxxvi. q. ij. tria. sed hic q̄ est iuuat auctoritate meldensis concilij. e. ca. et q. c. si autem. k ¶ Conuincitur. sed nōne orientalis ecclia nō recipit canones. et videt q̄ non: vt. xxxi. di. aliter. Nunquid ḡ ipsa est heretica. ſꝫ dic q̄ licet ipa nō recipiat istos canones nō tñ cōtēnit eos. vl' dic q̄ papa approbat consuetudinem ipoꝝ. l ¶ SI decreta romanorum. non habetis ꝑ scientiā. m ¶ Neglectu. nulli enī licet ignorare canones: vt. s. xxxviij. di. nulli.

incuria estis arguendi. si vero habetis et non obseruatis: de temeritate estis corripiendi[n] et increpādi. ¶ Itē innocentius papa. Ad quos sit recurrendū cum sacre scripture auctoritas non occurrit.

De quibus causis nulla soluendi litigandiq3 auctoritas in libris veteris et noui testamēti. vel q̄tuor euāgelioꝝ cuz scriptis totis aplōꝝ[o] nō appareat ad diuina recurrite scripta greca. si nec i illis ad catholice eccl'ie hystorias catholicas a doctorib9 catholicis scriptas mitte manum: si nec i illis sctōꝝ exempla[p] pspicaciter recordare. Quod si in his oibus ispectis huius q̄stionis q̄litas nō lucide inuestigatur: seniores[q] prouincie cōgrega et eos interroga. Facilius nāq3 inueniť qđ a pluribus[r] q3 seniorib9 queriť. Ver9 etiā repromissor dn̄s ait. si duo ex vobis vel tres in vnū conueniūt sup terrā in nomie meo: de oīni re quacūq3 petierit fiet illis a patre meo.

Decretis ergo[s] romanoꝝ pōtificuz et sacris canonibus cōcilioꝝ eccl'iastica negotia vt supra mōstratum est terminanť. Ministri vero sacroꝝ canonū et decretorum pontificū sunt sūmi pontifices et infra presules ac reliqui sacerdotes q̄ꝝ institutio in veteri testamēto est inchoata: et in nouo plen9 cōsūmata. Sūmi enim pontifices et minores[t] sacerdotes a deo sunt instituti p moysen. Qui ex precepto dn̄i aaron in summū pōtificē: filios vero eius vnxit in miores sacerdotes. Postea vero dauid cū ministeria domus dei amplīaret: ianitores et cātores instituit. Porro salomō quēdā modū exorcizādi inuenit q̄ demōes adiurati ex obsessis corporib9 pellebāť. huic officio mācipati exorciste vocati sunt. De quib9 dn̄s in euāgelio. Si ego in beelzebub eijcio demonia filij vestri videlic3 exorciste i quo eijciūt. Hec oīa in nouo testamēto eccl'a imitata hab3 suos ianitores q̄s hostiarios appellamus: pro cātorib9 lectores simul et cātores instituit. Exorcistas aūt nomie antiquo et officio pmanente recepit. p filijs vero aaron oēs infra summū pōtificem sacerdotiū administrantes sunt cōsecrati. Inter hos quedā discretio seruata est vt alij appellenť simpliciter sacerdotes: alij archipsbyteri. alij corepi. alij epi alij archiepi seu metropolite. alij primates[v]. alij patriarche. alij sūmi pontifices. Horū discretio a gentilib9 maxime introducta ē. qui suos flamies simpliciter flamines. alios archiflamines. alios pthoflamines appellant. Simplr vero maiorum et minorū sacerdotū discretio in nouo testamēto ab ipo xpo sumpsit exordium. qui duodecim apl'os tanq3 maiores sacerdotes: et septuagintaduos discipulos quasi minores instituit[x] sacerdotes. Petrū vero quasi in sūmū sacerdotē elegit dum ei claues regni celorū pre oibus et pro oibus tribuit: et a se petra petri sibi nomen iposuit: atq3 pro ei9 fide se specialiter rogasse testat9 est: et vt ipe ceteros cōfirmaret: subiunxit dicēs. Ego pro te rogaui petre vt non deficiat fides tua: et tu aliquādo cōuersus cōfirma fratres tuos. Hanc candē formā apl'i secuti in singlis ciuitatib9 epos et psbyteros ordinauerūt leuitas aūt ab apl'is ordiatos[y] legimus quorū maxim9 fuit btūs stephan9. Subdyaconos[z] et acolitos pcedēte tpe ecclesia sibi cōstituit. ¶ De his etiam scribit isydorus in libro septimo ethimologiaꝝ capitulo duodecio. noia illorū et noium causas exponēs ita iquiēs. Unde nomē ecclesiasticorū graduum sumatur.

Cleros[a] et clericos hinc appellatos credim9: quia mathias[b] sorte electus est. quē primū[c] p apl'os legim9 ordinatū. cleros em̄ grece latine sors vel hereditas dr. Propterea ergo dicti sūt clerici: quia de sorte sunt dn̄i. vel q2 pte[d] dn̄i habēt. Generaliter aūt clerici nuncupati sunt oms qui in eccl'a xpi deseruiūt quorū gradus et noia sunt hec. hostiari9. psalmista[e]. lector. exorcista. acolitus. subdyacon9. dyaconus. psbyter. epus[f]. Epoꝝ vero ordo quadripartit9 est. id ē in patriarchis[g]. archiepis[h]: metropolitanis: atq3 epis. Patriarcha sūmus patrū greca lingua interpretať: quia primū post apl'icum obtinet locu3. et ideo quia sūmo honore fūgitur tali noie censetur. sicut roman9. anthiocenus. alexandrin9. Archieps greco vocabulo interpretať q sit summ9 epoꝝ. Tenet enim vicem apl'icam et presidet tā metropolitanis q3 ceteris epis. Metropolitani a mensura[i] ciuitatum vocāť. Sigulis enī3 puincijs pemināt. Quoꝝ auctoritati et doctrine ceteri sacerdotes subiecti sūt. sine quib9 reliquis epis nihil agere lic3[k]. sollicitudo em̄ toti9 puincie ipsis cōmissa est. Oēs aūt supius designati ordines vno codemq3 vocabulo epi nominanť. Sed ideo priuato noie quidam vtunť ppter distinctionē ptātū quā singulariter acceperūt. Patriarcha patrum princeps. archos em̄ grece princeps latine. Archieps princeps epoꝝ. Metropolitanus a mēsura ciuitatū. Epatus autem vocabulū inde dictū est. q ille q̄ eps

et. c. omnes. ḋ. di. pri. si romanoꝝ. De quibus. aploꝝ. i. aplicoꝝ. De exempla posse iudicari: vt. xxxvij. di. qui de mēsa. et. xxiiij. q. iij. si habes. ar. ꝯ. C. de sen. et inter. o. iudi. nemo. sed illud intelligiť cū ius habetur. tunc enim p exempla nō est iudicandū. vel dic q exēplis priuatoꝝ nō est vtēdu3 sed exemplis publice psone siue autentice vt exēplis pricipis primi aut aplicorum. vt. xvi. q. iij. licet. ex̄ ḋ sen. et re iudi. in causis. vel dic q exemplis paucorum nō est vtendu3: sed exēplis plurium bene. n ¶ Corripiendi. ar. sic. xvi. di. qđ p ¶ Exempla. ar. per dicitis. q ¶ Seniores. i. sapientes. vt. lxxxiiij. di. porro. r ¶ A plurib9. sic ex̄ de of. de leg. pudentiam. i. rn̄. Na3 per ampliores homies māifesta veritas reuelatur: vt. C. ḋ fidei cōmis. l. vl. et. C. ḋ in ge. ma. l. iij. hic pat3 q primo ad consuetudinē loci recurriť cu3 lex deficit: q3 ad cōsuetudinē romanam. sic. xij. d. illa. et

Di. xxi.

ff. de legi. et cōsti. de quibus. alij dicūt q primo ad cōsuetudinem romane eccl'ie recurrendū ē: vt ar. ꝯ. xi. di. c. vl. q̄d aūt de hoc seruet notaui. ꝯ. xij. di. illud. melius di. i. ꝯsuetudo.

s Decretis ergo hic agit de ecclesiasticis ordinib9. et ostēdit originē ipoꝝ. et vnde sic appellanť. ostendit postea q ille qui est in maiori ordine vel dignitate nō pt iudicari a minori. et sic papa a nemine pōt iudicari.

t ¶ Minores. cū g̃ moyses elegerit sacerdotes i veteri testamēto et dn̄s i nouo: vt. ꝯ. e. i nouo. videtur q ad epm de iure spectat electio canonicoꝝ. et impator dicit. q epus eligit clericos in ꝯstantinopolitana ciuitate: vt in auten. ḋ mēsura ordi. cleri. i primo. §. coll. iiij. ad h̄ dicatis. q ḋ iure cōmuni eps cum alijs eliget: vt ex̄ ḋ his q̄ fi. a pla. sine cōsen. ca. nouit. et. c. ea noscit. ꝯsuetudo tn̄ ser

uāda est. vt ex̄ de elec. cū eccl'ia vulterana. Itē vr ex loco isto q moyses fuerit sacerdos cū vnxit sacerdotes. et idē dic innocēti9. ex̄ ḋ ma. et obe. solite. s3 ꝯ homicida fuit: g̃ nō potuit esse sacerdos: vt. xxiij. q. iij. nō inferēda. sed dic q olim sacerdotes bn̄ erāt homicide: vt. ij. q. vij. his ita. s3 dauid primo fuit phibit9 cōstruere tēpliū: q2 vir sanguinum erat de con. di. i. c. i. quare aūt iudices et executores testes aduocati in causa sāguinis pmoueri nō pn̄t. dic vt notať i q̄stionib9 in illa q̄stione q̄ sic incipit. aliquis ex officio suo hoiez interfecit. de hoc dixi. li. di. in summa et in prin. b.

v ¶ Primates. hec diuisio nō est nisi rōne nomi num: q2 ide3 sunt primates qđ patriarche: vt. xcix. di. c. i.

x ¶ Instituit sed ꝯ. ꝯ. e. di. in nouo. vbi ḋ: q discipuli dn̄i. s. apli elegerūt. lxxij. discipl'os. hic dicit q a dn̄o. s3 dic q bn̄ dicit dn̄3 fecisse qđ ei9 minister facit q2 quip aliū facit ipe facere videť: vt ex̄ de sen. ex. mulieres.

y ¶ Ordinatos. vt. xciij. di. dn̄s nr̄. et c. dyaconi.

z ¶ Subdyacones. nō videtur veru3 dicere: quia a tēpe aploꝝ aliq fuerunt subdyaconi: vt. xxxv. di. epus: q2 ille canon ē apostoloru3. sed dic q subdyaconat9 tunc fuit: sed non fuit sacer ordo. ad h̄ ex̄ ḋ eta. et quali. ordi. a multis.

efficit̄ sup̄intēdat curam. scȝ subditoꝝ gerens. Scopin eñ grece latine intendere dr̄. Epi etiā grece latine speculatores interpretāt̄. Nam speculator est in eccl̄a p̄posit⁹ dictus eo ꝙ speculet̄ atq̄ ꝓspiciat populoꝝ infra se positoꝝ mores ⁊ vitam. Pontifex princeps sacerdotū est q̄si via sequentiū. ipse ⁊ summ⁹ sacerdos: ipse et pontifex maxim⁹ nūcupat̄. Ipse enīȝ sacerdotes ⁊ leuitas efficit. ipse om̄es ordines eccl̄asticos disponit[l]. ipse qd̄ vnusq̄sq̄ facere debet ostēdit. antea aūt pōtifices et reges erant. Nam maioꝝ hec erat cōsuetudo vt rex esset et sacerdos ⁊ pōtifex: vnde ⁊ romani imꝑatores pōtifices dicebātur. Vates a vi mētis dict⁹ est cuius significatio multiplex est. Nā modo sacerdotē modo ꝓphetā significat. modo poetā. Antistes sacerdos dict⁹ est ab eo ꝙ ante stat. prim⁹ eñ ē in ordīe ecclesie vt supra se nullū habeat: siue latine sacer dux. Sacerdos eñ nomē habet compositū ex greco[m] et latino q̄si sacrū dans sicut eñ rex a regēdo ita sacerdos a sacrificādo dict⁹ est. Consecrat eñ et sanctificat. Sacerdotes eñ gentiliū flamies dicebant̄. Hi eñ in capite habebant pilleū in quo erat breuis virga[n]: desuꝑ habēs lane aliquid. Quod cū ꝑ estum ferre nō possent: filum tm̄ in capite religare ceperunt. Nam nudis[o] eos penit⁹ capitibus incedere nephas erat. Vñ a filo quo vtebant̄ flamines dicti sunt: quasi filamies. Verū festis dieb⁹ filo deposito pilleum imponebāt ꝓ sacerdotij eminentia. Presbyter grece latine senior interpretat̄ nō modo pro etate vel decrepita senectute: sed ꝓpter honorē et dignitatē[p] quā acceperunt p̄sbyteri noīantur. Ideo autē et p̄sbyteri sacerdotes vocant̄: q2 sacrū dāt sicut epi. quia licet sint sacerdotes tm̄ pōtificat⁹ apicē nō habēt. quia nec crisimate frontē signāt: nec paraclitum spiritum dant. quod solis debere epis: lectio actuum aplorū demōstrat. vnde et apud veteres idē epi et p̄sbyteri fuerunt: quia illud nomen dignitatis nō etatis[q] est. Leuite ex noīe auctoris vocati. De leui eñ leuite exorti sunt a quib⁹ in tēplo dei mistici sacramenti ministeria explebantur.

Hi dyaconi grece latine ministri dicunt̄: q̇a sicut in sacerdote cōsecratio: ita i dyacono ministerij dispensatio habet̄. Ypodyacones grece quos latine nos s̄bdyaconos dicim⁹. Qui ideo sic appellantur quia subiacēt p̄ceptis ⁊ officijs leuitarū. oblatiōes eñ in tēplo dei a fidelib⁹ ipsi suscipiūt ⁊ leuitis altarib⁹ supponendas deferunt. Hi apud hebreos nathanei vocantur. Lectores a legendo. psalmiste a psalmis canēdis sunt vocati. Illi eñ predicant[r] populis quid sequāt̄. Isti canūt vt excitēt ad cōpunctionē anīos audientium. Licet ⁊ quidā lectores ita miserabiliter[s] ꝓnunciēt: vt quosdā ad luctū lamētationēq̄ cōpellant. idē etiā ꝓnunciatores vocant̄: ꝙ porro annūciāt. Tāta eñ ⁊ tam clara erit eoꝝ vox vt quāuis longe positoꝝ adimpleāt aures. Cantor autē vocat⁹ qui vocē modulatur in cātu. hui⁹ duo genera dicūt̄ in arte musica sicut ea doctissimi hoīes latine dicere potuerunt precētor ⁊ succentor. Precētor. s. qui vocem in cātu p̄mittit. Succētor aūt q̄ subsequēter canēdo respondet. Concentor autem dr̄ quia cōsonat. qui autē nō consonat nec cōcinit nec cōcentor erit. Acoliti grece latine ceroferarij dicuntur a deportandis cereis qn̄ legendū est euāgelium aut sacrificiū offerendū. Tunc enim accendūtur luminaria ab eis: ⁊ deportātur nō ad effugādas tenebras dū sol eodem tempe rutilet: sed ad signū letitie demonstrandū. vt sub tipo luminis corꝑal̄ illa lux ostendat̄: de qua in euāgelio xp̄i legitur. Erat lux vera q̄ illuminat omnē hoiem venientē in hunc mundū. Exorciste ex greco in latinū adiurātes siue increpantes vocātur. Inuocāt eñ suꝑ cathecuminos vel suꝑ eos qui habitēt spiritū immūdū nomē dñi ihesu adiurātes per eum vt egrediatur ab eis. Hostiarij idē et ianitores qui in veteri testamēto electi sunt ad custodiā templi vt nō ingrederetur in illud spirit⁹ immūd⁹ in omī re. Dicti autē sunt hostiarij ꝙ p̄sint ostijs templi. Ipsi eñ tenētes clauē: oīa int⁹ extraq̄ custodiunt atq̄ inter bonos ⁊ malos habentes iudicium fideles recipiunt: respuunt infideles[t]. ¶ Item anacletus.

a Cleros. primo ostendit isydorus q̄ nomine vocent̄ ministri eccl̄e et quare sic vocētur ministri eccl̄ie. secūdo ponit quadrimēbrem diuisionē epoꝝ. tertio ponit interpretationē oīuȝ ordinū eccl̄iasticorum: ⁊ eoꝝ officia. secūda pars incipit ibi ordo epoꝝ. tertia ibi pōtifex. b ¶ Mathias. cū q̄ fuit elect⁹ ioseph. xvi. q. i. c. i.

c ¶ Primū i clericatū. scilȝ sed alius. scȝ iacobus fuit primo ep̄us factus: vt. lxvi. di. porro. et est hic ar. pro sorte faciēda. et. ff. de iudi. sȝ cū ambo. ⁊ ꝙ i electiōibus tempore necessitatis possum⁹ fm̄ sortem ꝓcedere vt. xxvi. q. ij. nō statim. et c. nō exēplo. contra ex̄ de elec. ecclesia vestra. et ita ista glosa nō valet. ex̄ de elec. quia ꝓpter. vel dic tunc esse vtēdum sorte cū est vtrobiq̄ paritas i oībus. ⁊ subest causa necessitatis. vt cum ē cōtentio de electione. xxvi. q. ij. non exemplo.

d ¶ Partē id est decias et primitias que dicitur dei: vt. xij. q. ij. quisq̄s. et c. qui abstulerit.

e ¶ Psalmista. hic patet ꝙ psalmista ⁊ hostiarius et lector sunt clerici. et. xxv distin. perlectis. ⁊. xxxij. di. seriatiȝ. et lxxij. di. clericum. ⁊. xi. q. i. de ꝑsona. ⁊ deponi possunt sicut alij clerici: vt. xxvij. q. i. si quis ep̄us. et qui iniecit man⁹ in istos est excōmunicat⁹: vt xvij. q. iiij. si quis. et ex̄ de sen. ex. c. non dubiū. et. c. parrochianos. et per primā tonsurā fit aliquis psalmista vel clericus. et in illa tonsura est sacramentale signū: vt. xij. q. i. duo. si hoc dicatur tunc erūt nouem ordines. videtur tm̄ ꝙ nō sit ordo: quia vbi tractatur ꝙ clerici alij obedientiam p̄stabit nihil agitur de istis ordinibus: vt. xciij. di. a subdyacono. similiter alibi: vt. lxxvij. di. illud. sȝ dic ꝙ tantū septē sunt ordines qui conferuntur cum solēnitate. sed tamen nouem sunt. io. sed certe oēs conferuntur cum solēnitate hodie preter psalmistatuȝ: qui a solo sacerdote cōfertur: vt. xciij. di. psalmista. b.

f ¶ Episcopus. ar. ꝙ episcopat⁹ est ordo: vt. xciij. di. dyacones. b.

g ¶ In patriarchis, quo noīe cōprehēdit p̄riarchas principales vt romanum cōstantinopolitanum. alexandrinum. et hierosolimitanum. anthiocenū.

h ¶ Archiepiscopis id est primatibus. q̄ noīe cōprehēdit alios patriarchas. siue primates. vt aquilienē. cantuarieñ. bituriceñ.

i ¶ A mensura. quia decem vel vndecim debȝ sub se habere vt. vi. q. iij. scitote. vel dicitur a metros quod est mater. ⁊ polis quod est ciuitas quia est mater aliarum ciuitatuȝ. xij. d. de his.

k ¶ Licet. de his q̄ spectant ad totaȝ ꝓuinciam. sed de his que spectant ad suā diocesim sine eoruȝ licentia possunt disponere: vt. xx. q. ij. c. i. ⁊. ix. q. iij. c. i. ⁊. ij.

l ¶ Disponit. ergo episcopus cōfert dignitates ecclesiasticas: vt. lxxiiij. d. episcoporum. ar. cōtra xciij. distin. legimus vbi dicitur ꝙ tantū ad episcopum spectat cōfirmatio. sed hoc refertur ad diuersas consuetudines: vt ex̄ de elec. cū in cunctis. et. c. cum ecclesia vulterana. io. ego credo ꝙ tantum de iure cōmuni electio dignitatum spectet ad capitulū cum episcopo: vt ex̄ de his que fi. a pre. sine con. ca. ea noscitur. et. c. q̄to. b.

m ¶ Ex greco. scilicet dois. i. datio.

n ¶ Virga. qua arcebat aues a carnibus sacrificiorum.

o ¶ Naȝ nudis. ar. ꝙ non incedit nudus qui filuȝ fert in capite.

p ¶ Dignitatem: vt lxxxiiij. di. porro.

q ¶ Etatis. tantuȝ supple. quia alibi dicitur ꝙ est nomen etatis: vt. xciij. di. legimus.

r ¶ Predicant. id est legunt recitādo: nō aūt p̄dicādo: q2 illud est officiū sacerdotū. xvi. q. i. adijcimus.

s ¶ Miserabiliter. non fm̄ vocem prauaȝ seu raucam sed potius ꝓ altam et sonoram. et iste intellectus patet ex l̄ra sequēti. vbi dicit tanta enim. ⁊c.

t ¶ Infideles. id est excōmunicatos. et ita hostiarius remouet excōmunicatos ab ecclesia: vt hic. et. xxv. di. perlectis.

IN Rōana eccl'a a xp̄o primatū̄ accepit

IN nouo testamēto post xp̄m dn̄m a petro sacerdotalis cepit ordo. qꝛ ipsi primo pontificatus in eccl'ia xp̄i datus est. dicente dn̄o ad eū. tu es petrus[v] inquit ꝛ super hanc petrā edificabo eccl'iaꝫ meā et porte inferi non preualebūt aduersus eam. ꝛ tibi dabo claues regni celorū. Hic ergo ligandi soluendiqꝫ ptātem primus accepit a dn̄o primusqꝫ ad fideꝫ populū virtute sue predicatiōis adduxit verbo qꝫ instituit. Ceteri vero apostoli cum eodem pari cōsortio[z] honoreꝫ ꝛ ptātem acceperunt ipsūqꝫ principē eoꝝ esse voluerunt. Qui etiam iubente domino in toto orbe dispersi euangelium p̄dicauerūt. Ipsis q̄ꝫ decedentibus in loco eorū surrexerunt episcopi quoruꝫ ordinatio pretaxato[a] fieri debꝫ ordie ꝛ modo. Quos qui recipit ꝛ verba eorum deum recipit. Qui autē spernit eos eum a q̄ missi sunt ꝛ cui⁹ funguntᷓ legatiōe: spernit. ꝛ ipse indubitāter spernetur a dn̄o. Uidētes aūt ipsi apl'i messeꝫ esse multā et operarios[b] paucos: rogauerūt[c] dn̄m messis. vt mitteret oparios in messem suā. vn̄ ab eis electi sunt septuagintaduo discipuli quorū tipū gerunt p̄sbyteri atqꝫ in eoꝝ loco cōstituti sunt in eccl'ia. ¶ Itē pelagius vrbis rome ep̄us oib⁹ orthodoxis. Primatum ro. ecclesie nō aliq̄ synod⁹ sed xp̄s instituit:

QUāuis vniuerse per orbem catholice eccl'ie cōstitute vn⁹ thalamus sint xp̄i. sancta tn̄ romana ecclesia catholica ꝛ aplica nullis synodicis cōstitutis ceteris eccl'ijs p̄lata ē. sed euāgelica voce dn̄i ꝛ saluatoris nostri primatum obtinuit. Tu es inquit dn̄s petrus ꝛ sup hanc petrā edificabo eccl'iam meam. Cui data est societas etiā beatissimi pauli vasis electiōis qui non diuerso sicut heretici garriunt: sed vno tempe vno eodēqꝫ die[d] gloriosa morte cuꝫ petro in vrbe roma sub cesare nerone agonisans coronatus est. ꝛ supradictā pariter romanaꝫ eccl'iam xp̄o dn̄o cōsecrarūt[e]. eamqꝫ oībus vrbibus in vniuerso mundo sua presentia atqꝫ venerādo triūpho p̄tulerunt. Est ergo prima[f] apostoli petri sedes romana eccl'ia nō habens maculaꝫ neqꝫ rugam: neqꝫ aliq̄d[g] huiusmodi. ¶ In his oibus q̄to celsioꝛ gradus[h] tanto maioꝛ auctoritas inuenitᷓ. In maiorib⁹ siquidē est regendi et iubendi ptās: in minorib⁹ obsequēdi necessitas. ¶ Unde nicola⁹ papa scribit cōstantinopolitano ep̄o dicēs. Inferioꝝ facta supioꝝ sentētijs obnoxia sunt.

INferioꝛ sedes potiorem absoluere non pōt. Sola eñ potioꝛ inferiorē[i] cōueniēter absoluit. Hic[k] liquido p̄uidetᷓ quia queꝫ nō potest absoluere nō pōt iudicio inferioꝛ potiorē ligare. Unde p̄pheta[l] ait. Nunq̄d gloriabitur securis cōtra eum qui secat i ea. aut exaltabitur serra cōtra euꝫ qui trahit eaꝫ. His ita ex diuia scriptura cōmemoratis sole clarius exhibuim⁹[m] nō posse queq̄ꝫ qui minoris auctoritatis est. eū qui maioris est ptātis iudicijs suis adijcere aut p̄prijs diffinitionib⁹ subiugare. ¶ Idem. De eodē

NOlite nos existimare. Neuiuscunqꝫ p̄rimorū nostrorū ea q̄ sunt digna rep̄hensione velle defendere sed qꝫ ita velim⁹ filios circa spiritualē patrē ꝛ discipulos erga magistrū deuotos esse ac sobrios. vt nulla penit⁹ temeritatē ad eoꝝ vitā: vt nō dicam⁹ diiudicādā ꝫ nec saltē tenuiter reprehēdēdā[n] p̄siliāt. ¶ Itē nicola⁹ papa. Inferiores maioribus nec bn̄dicere nec maledicere p̄nt.

DEnique si in epistola ad hebreos[o] legimus quia minoꝛ a maiore benedicitur. restat p̄fecto: vt exigēte rōne etiam maledicatur[p]. Siquidē. prenoscētes hec p̄iculosa tempa. illi qui ante nos fuerunt p̄uidā cōsuetudinē in ecclesijs tradiderunt. hodieqꝫ in romana eccl'a que magistra est oiuꝫ ecclesiaꝝ imp̄termisse seruatur ita vt nullus sacerdos maiore suo[q] nō innuēte cōsacerdote cuiuslibet rei bn̄dictionē dare nitatᷓ. Sed anterioꝛ stans ad p̄nunciandū aliquā lectionē. bn̄dictionē quidē postulat sed ei quilibet inferioꝛ nō audet bn̄dicere[r]. Cur hoc. Nunq̄d bn̄dicere peccatū est[a]: absit. De maledictis eñ nō bn̄dictis dicit aplus qꝛ regnuꝫ dei nō possidebūt. Sed per hoc innuitur q̄te cēsure freno iferiores q̄qꝫ a suis prepositis iudicandi cohercendiqꝫ sunt. si hi nec etiā bn̄dicēdi ius vllum penitus obtineāt. ¶ Idē michaeli ipatori. De eodē

NUnc aūt diuina inspiratōe nō nos pigebit nec nobis impossibile erit ostendere vobis si tamen audire velitis nō posse quenq̄ꝫ rite ab his qui iferioris dignitatis vel ordinis sunt iudicialibus submitti diffinitiōib⁹. Siquidē tempore diocletiani ꝛ maximiani augustoruꝫ marcellinus[c] ep̄us vrbis rome qui postea insignis martir effectus ē adeo cōpulsus[d] est a paganis: vt templū eorū ingressus grana thuris sup prunas iponeret. Cuius rei g'ra collecto numeroso p̄fectōꝝ cōcilio ep̄oꝝ. ꝛ inq̄sitiōe facta hoc idē pontifex se egisse cōfessus est. Nullus tn̄ eorum p̄ferre in eum sniam ausus est dum

IN nouo. petr⁹. videtᷓ q̄ qꝫ p hec verba tu es. ꝛc. datus fuit petro pōtificatus. et ita ante passionē qꝛ ante ei fuit dictū. ꝛ ita videtᷓ ꝫdicere ca. l. dis. cōsiderandū. ꝛ. c. fidelioꝛ. Nā ibi dr qꝫ post passioneꝫ fuit creat⁹ ecclesie pastoꝛ et non ante. So. primo fuit aplus ante passionē. sed post passionē fuit pastoꝛ creatus p illa verba: si diligis me. ꝛc. vt ex̄ de elec. significasti. quod etiā hic innuit cuꝫ dicit dabo tibi claues regni celorum. ꝛc. h̄ eniꝫ est p̄mittere. nō dare. z ¶ Pari consortio. ar. qꝫ oīs ep̄s sit par apostolico q̄tū ad ordineꝫ et rationē ꝯsecrationis. xxiiij. q. i. loquitur. in prin. petr⁹ tn̄ maioꝛ fuit alijs i administratione: vt. ij. q. vij. puto. pōt eniꝫ aliq̄s eē maioꝛ alio in ordine. minoꝛ tn̄ in administratione vt archip̄sbyter minoꝛ est archidyacono: vt. xxv. dis. perlectis. de aplis qn̄ fuerūt cōsecrati non legimus. dicunt tn̄ quidā qꝫ in cena qn̄ dictū est eis h̄ facite in meaꝫ cōmemorationē. j. de cō. di. ij. in xp̄o. in fi. Alij dicunt qꝫ cū dictuꝫ est eis ite baptizate. ꝛc. vt de cō. di. iiij. proprie. de paulo ꝛ barnaba habemus. lxx v. di. qꝫ dic. ꝛ de iacobo. lxvi. di. porro

a ¶ Pretaxato. in pte. c. q̄ nō est hic.

b ¶ Operarios. ar. signanter hic doctores qꝫ lꝫ statutus sit certus numer⁹ canonicoꝝ. si tn̄ excrescāt eccl'ie facultates: qꝫ p̄bende debēt augeri. vt ex̄ de vi. ꝛ ho. cle. qm̄. sed expeditū est. ex̄ de cōsti. cum M. ferrariensis. et ex̄ de. censi. q̄to.

c ¶ Rogauerūt. ar. qꝫ nō nisi volētibus dabitᷓ prelatus. et a papa. ꝛ. j. di. pri. sacro. sic. viij. q. i. sciēdum. ꝛ. c. audacter. dic a principio non datur inuitis sed ex post facto sic si sint negligentes. lxi. di. nullus inuitis.

QUāuis. cōstitutis. s. tātum.

d ¶ Eodēqꝫ die. h̄ videtur qꝫ eodem die petr⁹ et paulus fuerunt crucifixi. ꝛ. q. vij. beati. dicunt tn̄ quidaꝫ qꝫ reuoluto anni spacio paulus fuit decollat⁹. sed eodē die post annuꝫ. hystoria tn̄ dicit decimo quarto āno imperij neronis eos fuisses occisos.

e ¶ Cōsecrarūt. sic q̄ eccl'ia cōsecratᷓ in sanguine alicui⁹ sicut aliquis baptisatᷓ in sanguine suo: vt de cō. di. iiij. baptismi. vicē.

f ¶ Prima. dignitate. nā tpe anthiocena p̄cessit istā: vt. xxiiij. q. i. rogamus.

g ¶ Neqꝫ aliq̄d. ar. qꝫ vbicunqꝫ sūt boni: ibi ē eccl'a

h ¶ Gradus id ē in ordinibus de q̄b⁹ s̄. di. xxi. c. dis. cleros.

INferioꝛ sedes. ifcioꝛē ex h̄. c. ꝛ. j. c. deniqꝫ. tres colliguntᷓ regule. p̄ma h̄ est. iferioꝛ superioreꝫ non pōt absolue vel ligare. secunda h̄ est. qui p̄t ligare et absoluere. Tertia ttis ē q̄ pōt soluēꝛ ligare. Quelibet harū regularū excepcionē habꝫ prima videtᷓ recipe instantiā: cū maioꝛ se subijcit arbitrio minoris: vt. xi. q. i. p̄uenit. secūda regl'a fallit i incēdiarijs excōicatis q̄ ōbēt p papam absolui ex̄ ō sen. exc. tua. et ex̄ de of. del'. q̄rēti. et i excōicato p̄pt' rē iudicatā vltra annū p⁹ sniam q̄ p papā absoluitᷓ. tertia regula fallit. j. ō cō. d. iiij. serm̄. vbi habes qꝫ q̄dam penitens absoluit alium tempe p̄iculi quē tn̄ ligare non possit. Itē etiā fallit iij. q. vi. q̄uis ꝛ. C. vbi senatores. l. iij. siltr fallit vt vr̄ cū aliq̄s cōfitetᷓ ep̄o nō sacerdoti q̄ ipꝫ tūc absol

ei sepissime oēs dicerent. Tuo ore iudica causam tuā nō nr̄o iudicio. Et itē. Noli audiri in nr̄o iudicio: sz collige i sinu tuo causaz tuā. Et rursum: qm̄ ex te inquiunt iustificaberis aut ex ore tuo[c] condēnaberis. Et iterū dicūt. qm̄ prima sedes nō diiudicabit a quoq̄. ¶ Itē in eadē. Sz et cū quidā tp̄e quodā cōtra sixtū iuniorez papā temptassent quidaz mali rumoris obijcere. et in ↄcilio cui valētinian⁹ augustus intererat dictū fuisset. non licere aduersus pontificē sniam dare. surrexit protinus id impator et in arbitrio p̄fati pontificis tribuit iudicare iudiciū suū. Et em̄ nullus pōtificū minorū vl' inferiorū vrbium subact⁹ iudicijs inuenit. ¶ Itez nicolaus. Maiores a minorib⁹ iudicari nō possunt.

S Ubmittitur ignacius minorū inferiorū et subiectorū delibe ratiōib⁹ ecōtra sacris canonib⁹ p̄cipiētibus et exēplis sctōrū patrū semp vbi est maior auctoritas eundē esse et in oībus cōtrouersijs ad potioris sedis iudicia dirigant. quod nō solū a catholicis verum etiā ab ip̄is cōstat obseruatū esse hereticis[f]. alioquin acephalum liquet esse concilium. vbi de tanta p̄sona agit et maiorum nō expectat snia. cū nec in causa clericorū inferioris[g] gradus: solius ep̄i sui iudiciū tm̄modo postulandū sit. ¶ Idem michaeli impatori. Minorū snia maiores dānari nō valēt.

I Lli tm̄ hāc p̄sum ¶ ptionē[h] sancti p̄res apud calcedonez detestati sunt: vt dyoscorū[i] alexandrinuz antistitē inter cetera idcirco potissimum sine vlla restitutōe dānauerint. qr ponēs in celū os suum lingua ei⁹ trāseunte sup terrā excōicationē in sctm̄ leonē papā dictauerit: ita vt in snia ↄtra ip̄m p̄lata hec videant memorare p̄cipue dicētes. Qm̄ secūdis[k] excessib⁹ priorē iniquitatē valde trāscēdit. Presumpsit em̄ excōicatiōez dictare aduersus sctissimū et btissimū archiep̄um eccl'e magne rome leonē. et c. Nunquid ibi legit iquisitionē factā fuisse. vtrū iuste dioscor⁹ in ip̄m excōicationē dictasset. Non plane: sed absq̄ oī cōtrouersia hec in eo vlti sunt. qr cū esset inferior potiorē q̄buslibet conat⁹ est lacessere iniuriis teste anatholio ↄstātinopolitano p̄sule qui dicit p̄pter fidē[l] non est dānat⁹ dioscorus: sed qr excōicationē fecit i dn̄m archiep̄um leonē. ¶

Q Uia ergo[m] maior a minori iudicari nō debz vidēdū est q̄ inter ceteras ecclesias primū locū: que secūdū vel tertiū obtineat. Romana eccl'ia sicut supra dictū est: primū locū inter ceteras obtinet. Alexandrina secūdū. Anthiocena eccl'ia tertium ab ea locū accepit. ¶ Unde nicolaus papa scribit mediolanēsibus. Romana eccl'ia ceterarū eccl'iarū primatum obtinuit. ¶

O Mnes[n] siue p̄triarche in cuiuslibet apicē: siue metropolos primatus aut ep̄atuum cathedras vl' ecclesiarū cuiuslibet ordinis dignitatē: istituit romana eccl'ia. Illam vero solus ip̄e fūdauit et sup petrā fidei mox [a]nascētis[b] erexit qui beato petro vite eterne claui gero: terreni simul et celestis[c] imperij iura

uit. nō tn̄ posset ligare: sed illa exceptio nō valet: qr nō cōcedit q̄ aliquo modo consequat quis remissionē qui extraneo sacerdoti cōfitetur: ut ex̄ de pe. et re. omnis. nisi prius obtēta licētia a proprio sacerdote: vt d̄r in. e. dec. oīs. nisi in necessitate: vt ex̄. e. ti. c. vlti. de pe. di. i. quē penitet. v̄. tāta. h. et est hic ar. q̄ si papa mādaret alicui q̄ excōicaret aliquez q̄ posset etiā ip̄m absoluere. qr excōicatio et absolutio pari cōditiōe censent: vt cui vnū p̄mittit et reliquū: vt. j. de pe. di. i. v̄bū ar. ↄ. xxvij. q. i. si hō. sz ibi papa p̄cepit non absolui sine ei⁹ auctoritate s̄m q̄sdam. in oīb⁹ istis ca. vsq̄ ad finē loq̄t de eadē materia. s. de facto suffraganeorū ignatij cōstātinopolitāi archiep̄i q̄ a suis suffraganeis i peratoris fauore ē dpositus. k ¶ Dici ar. q̄ idē iuris ē in vno ↄrio rū qd̄ i reliq̄ vt. j. e. di. denicq̄. et. xxvi. di. deinde. et iij. q. vi. hec quippe. ff. d̄ ver. ob. inter l ¶ Propheta. isaias.

q̄ hec snia q̄ p̄cepit corp⁹ suū nō sepeliri: cōtineat errorē. vn̄ nulla debe ret esse. vt. ex̄ de sen. ex. p̄ tuas. si q̄s em̄ p̄cipiat q̄ corp⁹ suū nō sepeliat. h̄ p̄ceptū nō est adimplēdū. vt. ff. d̄ cōdic. insti. quidā. p̄terea q̄liter poterat iste seip̄um excōicare cū par in parē nō hz imperiū. nec idē in eundē: ut ex̄ d̄ ele. innotuit. ad hoc potest dici q̄ non fuit sentētia quā tulit. sed quedam interpretatio et infuit ei tacita cōditio. s. nisi dn̄s aliter reuelaret et dn̄s aliter reuelauit. qr sepult⁹ fuit p⁹ trigita dies p⁹ mortem. Itē obijcit q̄re isti ep̄i nō dposuerūt ip̄m papā cū essz cōfessus de heresi. vt xl. di. si papa. dicit h. q̄ parat⁹ erat corrigi: licz em̄ papa sit heretic⁹ vl' ali⁹. si tn̄ parat⁹ est corrigi nō dponit: vt. xxiiij. q. tertia. dixit ap̄lus. vl' ideo nō debebāt ip̄z deponere qr coact⁹ fecit. l. d. p̄sbyteros. d ¶ Copulsus. nō absoluta sz cōditiōali coactiōe. si em̄ fuisset absoluta nō deliq̄sset: vt. l. d. p̄sbros. e ¶ Ex ore tuo. ar. q̄ aliq̄s pt eē iudex in cā sua sic. ff. d̄ adop. l. iij. C. de fideicō. l. vlti. sz iudex iproprie ibi d̄r. i. arbitrator. i iurisdictiōe cōtētiosa nō pōt: sz in voluntaria sic.

Di. xxij.

S Ubmittit. hereticis. ar. q̄ ab exemplis gētiliū est argumentādū: vt. xi. q. i. sacerdotib⁹. xiij. q. ij. q̄sta. et c. n̄ estimen⁹ g ¶ Inferioris. xv. q. vij. si aūt. in fi. ↄ. vbi d̄r q̄ solus ep̄s illorū cās pōt audire. sz ibi nō excludunt clerici: sz alij ep̄i. xv. q. vij. ep̄s nulli⁹.

m ¶ Exhibuim⁹. id est probauimus.

N Olite rep̄hendēdā. sz ↄ. ij. q. vij. oues. et c. secuti. et ix. q. iij. si aūt vbi d̄r q̄ subditi possunt rep̄hēdere p̄latos. so. triplex ē rep̄hēsio. imperiosa. xliij. di. sit rector. q̄ fit impio p̄tātis. h̄ tn̄ maiorib⁹ ↄceditur. alia socialis et cōcedit minorib⁹. lxxxi. di. in oīb⁹. tertia temeraria ē q̄ infamandi cā fit. h̄ nulli cōcedit. v. q. vlti. delatori. q̄rta humilis et

D euota: vt. ij. q. vij. §. itē cū balaā. lxxxv. di. archidyaconū. Enicq̄. ad hebreos. vbi legit q̄ melchisedech bn̄dixit abrahe. et per h̄ p̄bat ap̄lus melchisedech fuisse maiorē. p ¶ Maledicatur. ↄrior em̄ eadē est rō: vt. ↄ. e. inferior. ff. de ver. ob. iter stipulātez §. sacrā. q ¶ Maiore suo. ar. q̄ minor iudex nō pōt exercere iurisdictionē suā p̄sente maiore iudice: vt. xcv. di. ecce. ff. de of. p̄consu. l. vl. ar. ↄ xi. q. i. p̄uenit. et C. d̄ dona. in hac sacratissima vrbe. xcv. di. ecce. dic q̄ si minor habz iurisdictōem a maiore nihil agit qd̄ sit ad derogationē illi⁹. ex̄ d̄ of. lega. volētes. r ¶ Bn̄dicere. sz d̄r ep̄o q̄ postulat bn̄dictionē cora p̄ nobis sancte p̄r in q̄busdā locis ip̄e inferior: dicit ep̄o. iube dn̄e bn̄dicere. et ep̄us facta bn̄dictione legit. s ¶ Peccatū ē. ar. q̄ aliq̄d p̄hibet nō q̄ ip̄m malum sit: sed q̄ inde maluz pōt sequi: vt. xxij. q. i. in nouo. xi. q. iij. nolite. et. lxiij. di. cū adri

N Uncaūt. diocleciani. nota duos fuisse impatores. dic q̄ erant due p̄sone: sz tn̄ erant loco vnius. Sz ↄ. vij. q. i. in apib⁹. sz forte vn⁹ habuit administrationē alter dignitatem. c ¶ Marcellin⁹. de isto legit q̄ cōcilio cōgregato ↄfessus ē q̄ fecerat et in se tulit sniam depositiōis et veniens corā diocletiano cōfessus ē se xp̄ianū esse. et excōicauit q̄cūq̄ eū post mortē sepeliret. sed v̄r

I Nicuū. p̄sumptionē. i. depositionē ignacij. i ¶ Dioscorū. q̄ intronizat⁹ fuit p̄ regez q̄ postea excōicauit papā. k ¶ Qm̄ secūdis. v̄r hic q̄ iudex in snia tenet exprimere cām q̄ ip̄m mouet: vt. C. de iudi. p̄perādū. §. illo. et. ff. de his qui no. infa. quod ait. §. penul. ar. contra. ex̄ de sen. et re iudi. sicut. ad h̄ dico q̄ semp tenetur exprimere cām: si tn̄ nō exp̄mit tenet snia. ij. q. vi. biduum. l ¶ Propter fidē tm̄. ne sit ↄ. s̄. xv. di. canones. circa mediū. v̄. q̄rta synod⁹.

Q Uia ergo. in hac distinctione ostendit ordinē maiorum ecclesiarum. et primo ostendit quē ordinem habuerunt. s̄m antiqua tempora. Secundo ostendit quem ordinem postea habuerūt. Scd̄m antiq̄ tēpora talis fuit ordo. prima fuit romana ecclesia. alexandrina secūda. anthiocena tertia. quarta hierosolimitana: vt. j. e. §. i. et c. ij. sed cōstantinopolitana nullum locū habuit. j. e. qua traditione. sed postq̄ impium tempore constātini fuit translatū cōstantinopolim. cōstantinopolitana ecclesia obtinuit secundū locum post romanā. alexandrina tertiū. anthiocena quartū. hierosolimitana quintū. et h̄ d̄r. j. e. cōstātinopolis. et ex̄ d̄ priuilegijs. antiqua.

O Mnes. sic cōstrue. rōana eccl'ia istituit oēs scz p̄latos siue apicē cuiuslibet patriarche. id est patriarchatus. et per hoc patz q̄ solus papa nouas facit dignitates. a ¶ Mox. id est ab initio. b ¶ Nascentis. q̄tum ad nouum testamentum. c ¶ Celestis. ar. q̄ papa habz vtrunq̄ gladiū. scz sp̄ualem et tp̄alē. lxiij. di. tibi domino. et. xv. q. vi. alius. et. c. nos sanctorum. et. c. iuratos. et. i. q. iiij. qr p̄sulatus. et. xcvi. di. duo. transtulit em̄ de grecia impium: vt ex̄ de elec. venerabilem. ar. ↄ. xcvi. di. duo. et. xxiij. di. legim⁹. et. xxi. di. §. i.

d ¶ Iniustitiā.nec papa debet vni eccl'ie detrahere⁊ dare alteri:vt.xcix.di.
ecce.⁊.c.nullꝰ.⁊.xxv.q.ij.de ecclasticis:nisi subsit cā: vt.ix.q.iij.cōquestꝰ.
et.c.nūc vero.⁊.c.per principalē. e ¶ Conat̄.solus q̄ conatꝰ hic puni
tur:vt.vi.q.i.§.verum.et.i.q.i.§.qui studet.de pe.di.i.si quis.
f ¶ Profitet̄.ar.ꝙ cōfessio p̄lati nocet ecclesie sue,ar.j.c.cōstātinopoli-
tane.in fi.

idem tenent̄ fateri.sic videtur ꝙ cōfessio p̄lati nocet eccl'ie.vt ex̄ de
capell'.mona.dilectus.⁊ ex̄ de sen,⁊ re iudi.suborta.⁊ ex̄ de postula.
pre.ad hoc.io.qd̄ credo verum esse si de cōsensu sui capituli cōfessio
facta est in iudicio:vt ex̄ de iudi.cām.⁊ ex̄ de ꝓcura.c.i.b.
s ¶ Humilitatis.hic vult dicere ꝙ oēs essent equales si oēs vellent
esse boni.sed ꝙ aliqui pec care volunt necesse est vt aliq̄ sint ma- iores qui pu niāt peccata eoꝝ.culpa ē causa subie- ctionis ē.nā nō peccātes legi nō subij ciunt̄:vt i au ten.d̄ incest. nupti.§.si ve ro.col.ij.xix. q.ij.due sunt inquit leges aliter nō pos sit consistere genꝰ huma- num nisi qui daꝫ maiores essent et alij minores si- cut est in āge lis:vt.lxxxix. di.ad hoc.

Sacrosancta.in-
termissione.non
tm̄ in quolibet instā-
ti.sed in horis con-
stitutis.sic.j.d.xxxi.
si laicꝰ.⁊.xxxvij.di.
de quibusdā.et.xxv
vi.di.si quis.
h ¶ Marco.vt.xxii
ij.q.i.cū beatissimꝰ.
i ¶ Primuꝫ.vt.vij.
q.i.mutationes.
k ¶ Cristianoꝝ.pri-
mo em̄ oēs fideles
fuerūt dicti discipu
li.de con.di.ij.pri-
ma.vel fratres.xij.
q.i.c.ij.Sed postꝙ̄
apl'i fecerūt cōciliū
āthiocenū.dicti sūt
xp̄iani.xxiiij.q.pri-
ma.rogamus.
l ¶ Moises.lꝫ moy-
ses ⁊ aaron primi ⁊
summi dicti sunt sa-
cerdotes.tm̄ moyses
fuit maior aaron in
administratiōe.sed
non q̄ ad cōsecratio
nē sacerdotalē.In
hoc em̄ ambo fuerūt
pares.moyses tamē
hostias non offere-
bat sed vota offere-
bat ꝓ populo.vt.xx
xxv.di.si quis vult.
et.lxxxviij.di.decre-
uit.Itē i hoc maior
erat moises ꝙ̄ aarō
quia instruebat euꝫ
et redarguebat euꝫ
tanꝙ̄ minorē:vt de
pe.dis.iij.inter hec
hiraum.

Constātinopoli
tane noua roma
dicta est cōstantino
polis:q2 cōstātinus
cū alijs romanis il-
lucit ⁊ eā cōstitu-
it vnde ⁊ cōstātino-
polis et roma noua
dicta est.xcvi.di.cō
stantinus.

De cōstātinopo-
litana.imo ipse
imꝑator eā fatet̄ eē
subiectā romane ec
clesie:vt in auten.d̄
eccl'ia.ti.in prin.

cōmisit.nō ergo quelibꝫ terrena senten-
tia sed illud verbū q̄ cōstructū ē celū ⁊ ter
ra ꝑ quod deniq̄ oia cōdita sunt elemē-
ta:romanā fundauit eccl'iam.illius certe
priuilegio fungit̄ cuiꝰ auctoritate fulcit̄.
Unde nō dubiū est q2 quisq̄s cuilibet ec
clesie ius suū detrahit iniusticiam° facit:
Qui aūt romane eccl'e priuilegiū ab ipso
summo oium eccl'iaꝝ capite traditum au
ferre conat̄e.hic ꝓculdubio in heresiꝫ la-
bitur.⁊ cum ille vocet̄ iniustꝰ hic est dicē
dus hereticꝰ.fidē quippe violat qui ad
uersus illā agit:q̄ est mater fidei.⁊ illi cō-
tumax inuenit̄ qui eā cunctis ecclesijs ꝓ-
tulisse cognoscit̄.⁊ infra.vnde et ipse san
ctus ambrosius sese in oibꝰ sequi ingraꝫ
sanctā romanā ꝓfitet̄f eccl'iaꝫ. ¶ Item
anacletꝰ seruꝰ ihesu xp̄i. Non ab apl'icis
sed ab ipso dn̄o romana eccl'ia primatū
accepit.

Sacrosancta romana et
aplica eccl'ia nō ab apl'is:sꝫ ab ipso
dn̄o saluatore nr̄o primatum obtinuit.si
cut beato petro apl'o dixit.Tu es petrꝰ ⁊
reliq̄:vsq̄ soluta sunt in celo.adhibita ē
societas in eadeꝫ romana vrbe btīssimi
pauli apl'i vasis electiōis.qui vno die eo
demq̄ tpe cū petro gloriosa morte coro
natus est ⁊ ambo sanctā romanā eccl'iaꝫ
cōsecrauerūt:atq̄ alijs vrbibꝰ oibꝰ i vni-
uerso mūdo:tā sua p̄sentia ꝙ̄ venerādo
pretulerit triūpho.Et licet ꝓ oibus assi-
dua apud deū oium sctōꝝ effundat̄ orō:
his tm̄ verbis paulus beatissimꝰ romāis
ꝓprio cirographo pollicet̄ dicēs.testis
em̄ mihi ē deꝰ cui seruio in spiritu meo.in
euāgelio filij eiꝰ ꝙ sine itermissioneg me
moriā vr̄i facio semꝑ in orōnibus meis.
Prima ergo sedes ē celesti bn̄ficio roma
na eccl'ia:quā vt memoratū est beatissi-
mi petrus ⁊ paulus suo martirio cōsecra
uerunt.Secūda aūt sedes apud alexan-
drinā beati petri noīe a marcoh eiꝰ disci-
pulo atq̄ eiꝰ euāgelista ꝯsecrata est.Ter
tia vero sedes apud anthiochiā eiusdem
beati petri apl'i noīe habetur honorabi-
lis quā illic priusꝙ̄ romā veniret habuit
et ignaciū ep̄m ibi cōstituit ⁊ illic primūi
nomē xp̄ianoꝝk exortū est.Et post pau-
ca inter beatos apl'os q̄dā fuit discretio
potestatis:licet oēs essent apl'i:petro tm̄
cōcessum est a dn̄o.et ipsi inter se volue-
runt idipsuꝫ:vt reliq̄s oibꝰ p̄esset apl'is:
et cephas id est caput et principiuꝫ tene-
ret apl'atus. Qui etiā eandē formā suis
successoribꝰ et reliq̄s ep̄is tenendā tradi
derunt.Et nō solū hoc in nouo testamē-
to est cōstitutū:sed etiā in veteri fuit.Un
de scriptū est moysesl ⁊ aaron in sacerdo
tibus eiꝰ id est primi inter eos fuerūt.Et
post pauca.hec vero apl'ica sedes caput
⁊ cardo vt prefatū est a dn̄o ⁊ nō ab alio
cōstituta est.⁊ sicut cardine ostiū regitur
sic huic sctē apl'ice sedis auctoritate oēs
eccl'ie dn̄o disponēte regūt̄. ¶ Hac au-
ctoritate alexādrina eccl'ia scd̄m a prima
locū h̄re censet̄.sꝫ postea in ꝯstātinopo-
litana synodo ecclesia constantinopo-
litana secūdū ab apl'ica sede locū accepit.
¶ Unde in eadē synodo ita ꝯstitutū est.
Secūdū a romano pōtifice ꝯstātinopo-
litanꝰ obtinet locū.

Constātinopo
litane ciuitatis ep̄m h̄re oportet pri
matus honorē post rōanū ep̄m ꝓpterea
ꝙ sit noua romam. ¶ Itē grego.iohā.
ep̄o syracusano. Apl'ice sedi ꝯstātinopo
litanā ꝯstat eē subiectā.

De cōstā
tinopolitanan eccl'ia qd̄ dicūt.quis
eaꝫ dubitet sedi apl'ice esse subiectā.si tm̄
quid boni vel ipsa vel altera eccl'ia habꝫ
ego ⁊ minores meos q̄s ab illicitis prohi
beo in bono imitari paratꝰ sum.stultꝰ est
em̄ qui in eo se primū extimat vt bona q̄
viderit discere° ꝯtēnat. ¶ Idē eidē.Nā
ꝙ primas bizanzenꝰp sedi apl'ice dicit se
subijciq si q̄ culpa in ep̄is inuenit̄.nesciór
quis ei subiectꝰ nō sit.Cū vero culpa nō
exigit̄.oēs s̄m rōneꝫ hūilitatiss eq̄les su
mus. ¶ Itē gelasius. Cōstātinopolita-
nus ep̄s auctoritate sedis apostolice de
ponitur.

Qua traditiōe maiorū
apostolicā sedē in iudiciū vocanta
an secūde sedis antistites ⁊ tertij ceteriq̄
bene cōscij sibi sacerdotes depellib debu
erunt.⁊ qui extitit religiōis inimicusc de
pelli nō debuit.Uiderāt ergo si alios ha
beant canones quibꝰ suas ineptias exe
quātur.Ceteruꝫ isti q̄ sacrid qui ecclesia-
stici qui legitimi celebrātur sedē aposto-
licā ad iudiciū vocare nō p̄nt.Cōstātino
politane vero ciuitatis ep̄us qui vtiq̄ ꝑ
canones inter sedes nullū nomēe accepit
in cōmunionē recidēs ꝑfidoꝝ nō debuit

Qua tra-
ditione.
Ca.achatiꝰ
cōstātinopo
litanꝰ ꝑriar-
cha cū esset i
heresi alexan
drinū ꝑriar-
cham et āthi
ocenū excōi-
cauit ⁊ depo
suit:q2 sibi s̄
fauebāt i er-
rore suo ⁊ ꝓ-
pter hoc nul
la sinodo cō
gregata fuit
depositꝰ a fe-
lice ⁊ gelasio
vt.xxiiij.q.i.
c.i.⁊.iij.⁊.q.
ij.nec quisq̄.
de h̄ cōque-
rebat̄ achati
us.⁊ dixit ꝙ
romanꝰ pon
tifex nō pos-
set aliquem
ep̄m depone
re sine conci-
lio ep̄oꝝ.et
sic volebat
cogere gela-
sium ad cōgregandū cōciliū ad cognoscendū d̄ facto suo:⁊ dr̄ hic ꝙ
nō pōt ad hoc cogi. a ¶ Uocāt.ad cōciliū faciendū.
b ¶ Depelli.ab achatio cōstātinopolitano patriarcha.
c ¶ Inimicus.achatius. d ¶ Qui sacri.ironice dicit.
e ¶ Nullū nomē.quia tpe gelasij.cōstātinopolitana eccl'ia nō habu
it secundū locū adhuc.vel nullū vocat' ꝓpter heresim ibi statutam,
xxi.di.cleros.§.cantor,ex̄ de elec.quia diligentia.

o ¶ Discere.hoc est ꝯ seniores q̄ erubescunt discere a iuuenibꝰ.sic.xxxviij.
di.nullus.⁊.xxiiij.q.iij.si habes.⁊.lxxxiiij.di.ꝓuenit.in fi. Itē habes hic ꝙ
maiores tenent̄ seq̄ exēpla minoꝝ.si bona sunt.i q.i.si fuerit.⁊.c.neq̄ i ho-
mine.⁊ di.xix.scd̄z. p ¶ Bizāzenꝰ.i.cōstātinopolitanꝰ.primo em̄ cō
stantinopolis est dicta bizantiū.xcvi.di.cōstantinꝰ. q ¶ Subijci.sup
ple ita demū si qua culpa.⁊c. r ¶ Nescio.quasi diceret ex q̄ cōstātino-
politanus ep̄us fatet̄ se esse subiectum romane ecclesie,multomagis ⁊ alij

submoueri. ¶ Itē ex sexta synodo. Cōstantinopolitana eccl'ia secundū a romana obtinet locū.

Renouātes sancti cōstantinopolitani cōcilij decreta petimus. vt cōstantinopolitana sedes similia[f] priuilegia q̄ inferior roma habet accipiat. nō tñ in eccl'iasticis reb⁹ magnificet' vt illa. sed vt secūda post illā existēs priusq̄[g] alexādrina sedes numeret'. Deinde anthiocena. et post eā hierosolimitana. ¶ Hinc datur intelligi q̄ alexandrina eccl'ia de secunda sit facta tertia. et anthiocena de tertia sit facta quarta. nisi forte quis duas cōtēdat esse secūdas. vt cōstātinopolitanā & alexandrinā parem sue dignitatis velit locū obtinere. ¶ Unde in octa. synodo legit'. Que patriarcharum sediū primum vel deinceps teneat locum

Diffinim⁹ neminem prorsus mundi potentū quenq̄ eorū q̄ patriarchalib⁹ p̄sunt sedib⁹. inhonorare aut a proprio trono ammouere tēptare. p̄cipue quidē sanctissimū papam senioris rome. Deinceps aūt cōstantinopoleos patriarcham deinde vero alexandrie ac anthiochie ac hierosolimitanorum[h].

Breuiter[i] que inter eccl'astica officia differentia sit monstrauim⁹. Nunc a summo incipiētes & vsq̄ ad vltimū gradū descendentes qualiter quisq̄ eorū debeat ordinari: sctōrū auctoritatibus ostendam⁹. Decretū nicolai pape de electione romani pontificis

In noie[k] dñi nostri & saluatoris iesu xp̄i. ab incarnatione eius anno millesimo quinquagesimonono mense aprilis indictiōe[l] duodecima ppositis sacrosctis euāgelijs presidēte q̄ reuerēdissimo ac beatissimo nicolao papa in basilica lateranensis patriarchij vel q̄ cognominat' cōstantiniana cōsidētibus etiā reuerēdissimis episcopis abbatib⁹ p̄sbyteris dyaconibus. Idem venerabilis pontifex ex ap'lica auctoritate decernens de electiōe summi pontificis inquit. Nouit beatitudo vr̄a dilectissimi fratres et coep̄i. inferiora q̄q̄ membra non latuit defuncto pie memorie dño stephano p̄decessore nr̄o hec ap'lica sedes cui auctore deo deseruio: quot aduersa ptulerit. quot deniq̄ per symoniace heresis trapezetas[m] repetitis malleis crebrisq̄ tunsiōib⁹ subiacuit adeo[n] vt colūna dei viuētis iā pene videretur nutare. & sagena summi piscatoris procellis intumescentib⁹ cogeret' i naufragij pfunda submergi. Unde si placet fraternitati vr̄e debem⁹ auxiliāte deo futuris casibus[o] prudenter occurrere: et ecclesiastico statui ne recidiua qd̄ absit mala preualeāt p̄cauere. Quapropter instructi predecessorū nr̄orum sctōrūq̄ aliorum patrū auctoritate decernim⁹ atq̄ statuimus: vt obeūte hui⁹ rōane eccl'ie vniuersalis pōtifice. i primis cardinales ep̄i diligētissime simul de electiōe tractantes[a] mox xp̄i clericos cardinales adhibeant. sicq̄ reliqu⁹ clerus & popul⁹ ad cōsensum noue electiōis accedāt nimirū p̄cauētes ne venalitatis morbus aliq̄ occasiōe subrepat. Religiosissimi[b] viri p̄duces[c] sint i pmouēda pōtificis electiōe. reliqui aūt sequaces. Cert⁹ vero atq̄ legitim⁹[d] hic electiōis ordo ppendit' si pspectis diuersorū patrū regulis siue gestis. etiā illa bti leonis pape p̄decessoris nr̄i snia recolat'. nulla[e] inq̄t rō sinit vt int' ep̄os habeāt' q̄ nec a clericis sūt electi: nec a plebib⁹ expetiti nec a cōprouincialib⁹ ep̄is cū metropolitani iudicio ꝯsecrati. Qr ergo sedes ap'lica cūctis in orbe terrarū p̄fert' eccl'ijs atq̄ iō sup se metropolitanū hēre nō pt cardinales ep̄i pculdubio metropolitani vice funguntur[f]. q̄ videlicet antistitē electū ad ap'lici culminis apicē puehant. Eligatur aūt de ipius ecclesie gremio[g] si reperitur idone⁹. vel si de ipsa non inuenit' ex alio assumatur saluo debito honore & reuerentia dilecti filij nr̄i henrici qui in p̄sentiarū rex habet' & futur⁹ impator deo concedēte speratur sicut iā cōcessim⁹ sibi

Renouantes. filia. simile priuilegiū habet in quibusdā: q: ad ipm appellat' medijs p̄termissis: vt. xi. q. i. si clericus. & quia deponit ep̄m vt videt': vt. iij. q. v. quia suspecti. & impator dicit q̄ idē iuris hz in suis subditis qd̄ papa in suis: vt in auten. de eccl'iasti. ti. §. i. coll. ix. sic alexādrina eccl'ia forte in p̄dictis si'le hz priuilegiū romane: vt lxv. d. quoniam. & c. mos antiquus.

g ¶ Priusq̄. sic ergo aliq̄ ecclesia priuatur suo iure sine culpa sua. et hoc fit quādoq̄ ppter fauorez quandoq̄ ppter odium. ppter fauorem multiplicit'. vno modo vt h'. alio modo fauore sacerdotij: vt. liiij. d. frequens. alio modo ppter vim cōsecrationis: vt. xii ij. q. vi. compertum⁹. quādoq̄ ppter fauorem religionis. ex̄ de ecclesijs edi. ad audientiam. ij. Quādoq̄ Di. xxiij. ppter scandalū. ex̄ de cler. egro. tua. quando q̄ ppter defectum sacramenti: vt. xxxiiij. di. si cui. Item ppter odium alterius: vt. lxx. di. neminem xvi. q. vij. decernimus. ppter paupertatē. x. q. iij. vnio. Itē ppter ordines vt dc̄o. c. frequēs. alias regulare ē q̄ nēo sine culpa priuandus est iure suo: vt. xvi. q. vij. inuentū. & lvi. di. satis puersum. hic potest habere locū distinctio q̄ quādoq̄ perditur priuilegium ppter fauorē: vt hic. quādoq̄ ppter enorme damnū: vt ex̄ de deci. suggestū. quandoq̄ ppter abusum: vt. xi. q. iij. priuilegiū. quādoq̄ ppter delictum. xxv. q. ij. ita nos. quādoq̄ ppter negligentiā: vt ff. de nundinis. l. i. quādoq̄ ppter cōtrariū factum. ex̄ de priuil. si de terra. & c. accedentib⁹. Et no. q̄ licet q̄s sine culpa perdat priuilegium: nunq̄ tamē sine causa: vt ex̄ vt lite non contest. quoniā frequenter. §. porro.

h ¶ Diffinimus. ac hierosolimitanorū sunt et alij patriarche: vt bituricēn. acquilegiēn. vt. ix. q. iij. conquestus. et c. nunc vero. j. xxxij. di. erubescant.

i ¶ Breuiter. in hac distinctiōe. xxiij. ostēdit' qualiter singuli ordines sunt conferendi. et primo ostēdit qualiter papa debet eligi & ordinari. secūdo q̄liter ordinand⁹ in ep̄m debeat examinari. tertio q̄liter episcopi et alij inferiores sunt ordinandi. quarto annectit de habitu clericorū. et q̄ moniales nō debent cōtingere sacra vasa.

k ¶ In noie. hec sunt verba notarij vsq̄ ibi nouit beatitudo.

l ¶ Indictiōe. Indictio d': spaciū triū lustrorū.

m ¶ Trapezetas. id ē campsores.

n ¶ Adeo. hic tāgit latenter quod legitur in cronicis q̄ benedictus episcop⁹ qui successit stephano eiectus est de pōtificatu et factus est papa iohs sabinē. episcopus ppecunia cui impositū est nomen siluester. iste etiā deiect⁹ est. & restitutus est bñdict⁹ et iterū est eiect⁹ bñdictus: et dat⁹ ē papatus iohāni archipresbytero ante portam latinā cui impositum est nomen gregorius. et hic ab henrico impatore est depositus: & vltra mōtes trāslatus. h' totum vno āno factū est. & propter h' datum est priuilegium henrico de quo hic fit mentio infra.

o ¶ Casibus. nota ad cautelam futurorum aliquid statui: vt. lxiij. di. cū adrianus. & j. i. q. vij. quenientibus. ff. locati si quis domum. §. ij. ar. cōtra. q: nō imputatur alicui si nō diuinauit: vt ex̄ vt ecclesias. bene. vt nr̄m vt. ff. ad. l. acquil. si putator.

a ¶ Tractantes. vr̄ q̄ electionē semper debz p̄cedere tractatus alioquin nulla est electio. sic alienationē debet p̄cedere tractatus. vt. xij. q. ij. sine exceptiōe. qd̄ hodie expressum est ex̄ de elec. in genesi. & c. quia propter.

b ¶ Religiosissimi id ē ep̄i: cardinales

c ¶ Preduces. j. di. lxxix. c. i. cōtra. sz hic dicit p̄duces. nō respectu cardinalium sed respectu aliorū clericorū. vel etiā religiosos appellat hic episcopos cardinales. d ¶ Legitim⁹. i. canonicus. e ¶ Nulla. j. lxij. di. c. i.

f ¶ Funguntur. nō tñ ideo sunt maiores papa: quia cōsecrant eum. q: suffraganei cōsecrant metropolitanū: tñ sunt minores eo: vt. lxvi. di. c. i. hodie papa facit hoc g ¶ Gremio. ergo aliquis in romana eccl'ia pōt eē nō idoneus. et sic est ꝯtra. xxi. di. q̄uis. in fi. vbi dicit' q̄ nō est ibi macula neq̄ ruga. sed bñ potest esse q̄ oēs sint sancti nō tñ oēs idonei ad papatū: quia forte vel sunt corpe viciati vel aliud habēt impedimentū. Itē habes hic q̄ semp de clericis ipsi⁹ eccl'ie eligend⁹ est prelat⁹: si est ibi idoneus: vt. lxi. di. nullus. et. c. obitū. et. lxiij. di. metropolitano. Idē in abbate. xviij. q. ij. q̄ sit et tunc sufficit q̄ sit bon⁹. sed si de altera eccl'ia eligit' requirit' q̄ sit optim⁹: vt dicunt quidā. et est ar. ad hoc. ff. de tu. & cu. dāt⁹. De hac materia plen⁹

ſmeníes. viij. q. i. l3. io. ⁊ tñ tali iuri pōt renūciari. vñ ſi maioꝛ pars capitu li eligat de eccl'ia aliena: valebit electio: vt ex̄ de elec. cū nobis olim. ⁊. c. cū3 inter canonicos. ⁊. c. in cauſis. licet io. dixerit ꝯ. ⁊ ſufficit etiā tunc ꝙ ſit bo nus: vt in. c. decr. cū nobis. b. b ¶ Perſonaliter. ex his verbis appa ret ꝑſonale priuilegiū hic fuiſſe ⁊ ideo ad alios nō ꝓrogari. ff. de cen. etatē et. vij. q. i. petiſti. ⁊. x vi. q. i. hinc etiam.

i ¶ Fieri in vrbe. ſꝫ eṁ ibi faciēda ē oꝛ diatio ⁊ exaiatio cle ricoꝛu3: vt di. xxiiij. qū. ⁊ ſi alibi ſit ele ctio ꝙ in loco ad h̄ deſtinato: electō nul la eſt: vt ex̄ de elect. venerabilē. niſi ſub ſit cā vt hic dī. ⁊. lxi ij. di. ꝙto. ⁊ ex̄ ⁊ ele. bone memoꝛie.

k ¶ Licet paucis. h̄ refert tm̄ ad laicos.

l ¶ Electōis iā facte

m ¶ Et diſponendi. in alijs ꝓlatis ſec⁹ ē na3 illi ante ꝯfirma tionē nō habēt ius āminiſtrādi: vt ex̄ ꝺ electi. noſti. niſi ſint archiepi trāſmonta ni: vt ex̄ de elec. ꝙ ſi cut. vel niſi ſint exē pti. qui ſi trāſmōta ni ſunt ſtati3 poſſūt adminiſtrare: vt ex̄ de elec. nihil eſt. ſed certe videtur ꝙ in oī bus idē iuris eſt. vt ſi elect⁹ nō poſſit ītr trare in poſſeſſionē rei ad quā eſt elect⁹. nihilomin⁹ pro poſ ſeſſoꝛe eſt habend⁹. vt di. xcij. ſi ꝗs ep̄s. ⁊ ex̄ de reſti. ſpoli. ſe pe. ⁊ de dolo et con tu. cōtingit. ſed illa capitula loquūt̄ qū impeditur ꝑ aduer ſariū. ſecus poſſ3 di ci qū impedimētum eſt in ſeipſo. puta q: nondū eſt cōſecrat⁹ ex̄ de do. ⁊ cōtu. con tingit.

n ¶ Audiētia. h̄ ha bes caſum vbi alicui denegatur audientia. ſ. in caſu intruſionis. ⁊. iij. q. i. §. pater. Ite3 in caſu ſciſmatis: vt. xxiij. q. v. nō nos. Itē cū ꝗs recipit eccle ſiam de manu laici: vt. xvi. q. vij. ſi ꝗs deinceps. Itē cū quis excōicat ſuu3 maioꝛem: vt. xxi. di. inꝼiū. vnde videt̄ ꝙ ſpoliat⁹ pro aliꝗ iſtoꝝ caſuu3 non poſſit petere reſtitutionē ex̄ ꝗ ei denegat̄ audientia. ar. ꝯ. ex̄ de reſti. ſpol. in l'ris. So. quilib3 ſpoliat⁹ reſtitui debet niſi ſpoliat⁹ ſit a iudice iuſta ꝺ cau ſa: vt ex̄ de reſcriptis. dilect⁹. i. ⁊ niſi in caſib⁹ exceptis: vt ex̄ de reſtitu. ſpo. l'ras. ⁊. c. ex tranſmiſſa. iij. q. i. in ſumma. nec excōmunicat⁹ directe poterit re ſtitutionē petere: vt ex̄ de excep. cū inter. ⁊. c. exceptionē. iij. q. i. i ſūma. vbi ꝺ hoc. b. o ¶ Furoꝛē. id eſt vindictam. p ¶ Elemēta. id eſt ſiue ſit i terra ſiue in aqua puniatur. q ¶ Confundāt. id eſt a cōfuſione non li berent. r ¶ Oſtendant. nec peccauit iſte maledicēdo: quia maledicto rum duo ſunt genera: vt. xxiiij. q. iij. cum ſancti.

Qui ep̄s. ordinandus eſt. i. cōſecrandus eſt q: tūc eſt ſcrutiniū faciendū b ¶ Examinetur. iſta examinatio nō eſt faciēda niſi circa ignotos. xlv ij. di. de petro. et. xxiiij. di. valde. ⁊ hoc verū eſt de ſcrutinio electiōis niſi foꝛ te ſummati3 etiā circa notū quereret̄ de nō eligēdi. et de his que habes ex̄ de elec. cū in cunctis. ſcrutiniū aūt qꝺ ſit in conſecrando: illud nunꝗ eſt omittendū. etiā circa notum: vt hic. ⁊. lxv. di. c. i. ⁊. ij. ⁊. iij. ⁊. lxv. di. c. i. imo repellitur ſi in vno deficiat. xxxviij. di. ꝗ ipſis.

c ¶ Si docibilis. diceretur melius docilis: q: homo eſt docilis vel doctrinalis. liber docibilis. quꝗ tamen ponit̄ vnū ꝓ alio: vt hic et petrus in ep'la et erunt omnes docibiles deo. debent eṁ reddere rō nē3 oī poſcē ti. xxxvi. di. §. ecce.

et ſucceſſoꝛibus illius qui ab hac ap'lica ſede hoc ius ꝑſonaliter[b] impetrauerunt Quod ſi prauoꝝ atꝗ iniꝗꝛu3 hoīum ita peruerſitas inualuerit: vt pura ſincera at ꝗ gratuita fieri in vrbe[i] nō poſſit electio cardinales ep̄i cum religioſis clericis ca tholiciſꝗ laicis licet paucis[k] ius ꝑtātis obtineāt eligēdi ap'lice ſedis pōtificem vbi cōgruerit. Plane poſtꝙ electio fue rit facta. ſi bellica tēpeſtas vel qualiſcum ꝗ hoīum conat⁹ malignitatis ſtudio re ſtiterit vt is ꝗ elect⁹ eſt in ap'lica ſede iu xta ꝯſuetudinē intronizari nō valeat. ele ctus tñ ſicut verus papa auctoꝛitatē obti neat regēdi romanā eccl'iam. ⁊ diſponē di[m] oēs facultates illi⁹. qꝺ beatū grego rium ante cōſecrationē ſuā feciſſe cogno uimus. Quod ſi ꝗs cōtra hoc nr̄m decre tū ſynodali ſnīa ꝓmulgatū quaſi ꝑ ſediti onē vel ꝑſumptionē3 aut ꝗlibet ingenio electus: aut etiā oꝛdinat⁹ ſeu intronizat⁹ fuerit: auctoꝛitate diuina et ſctōꝝ ap'loꝝ petri ⁊ pauli ꝑpetuo anathemate cu3 ſu is auctoꝛibus fautoꝛib⁹ ſequacib⁹ a limi nibus ſancte dei eccl'ie ſeꝑatus abijciat̄: ſicut antichriſt⁹ ⁊ inuaſoꝛ ⁊ deſtructoꝛ to tius chriſtianitatis. Nec aliꝗ ſup hoc au dientia[n] aliqñ reſeruet̄ ei. ſed ab oī eccl'a ſtico gradu in ꝗcunꝗ fuerat prī⁹ ſine re tractione deponatur. Cui ꝗſquis adhe ſerit: vel qualēcūꝗ tanꝗ pōtifici reuerē tiam exhibuerit: aut in aliꝗ eū defendere ꝑſumpſerit: pari ſentētie ſit mancipatus Quiſquis hui⁹ nr̄e decretalis ſnīe teme ratoꝛ extiterit ⁊ romanā eccl'iam ſua pre ſumptione ꝯfundere ⁊ ꝑturbare contra hoc decretu3 tēptauerit: ꝑpetuo anathe mate atꝗ excōicatōe dānetur. ⁊ cū ipſis qui nō reſurgēt in iudicio reputetur. oī potētis dei cōtra ſe irā ſentiat ⁊ ſctōꝛum ap'loꝝ petri ⁊ pauli ꝗꝝ preſumit eccl'ia3 confundere: in hac et in futura vita furo rem[o] ſentiat: fiat habitatio coꝝ deſerta. ⁊ in tabernaculis ei⁹ nō ſit ꝗ inhabitet: fiāt filij eius oꝛphani ⁊ vxoꝛ ei⁹ vidua. Com motus amoueatur ipſe atꝗ ei⁹ filij: ⁊ mē dicent: ⁊ eijciātur de habitationib⁹ ſuis. Scrutetur feneratoꝛ oēm ſubſtātiā eius et diripiāt alieni oēs laboꝛes ei⁹. Oꝛbis terrarū pugnet cōtra eū ⁊ cūcta elemēta[p] ſint ꝯtraria ei. ⁊ oīum ſctōꝝ quieſcētium merita illū cōfūdāt[q]: ⁊ in hac vita ſup eū apertā vindictā oſtēdāt[r]. Obſeruatores aūt hui⁹ nr̄i decreti oṁipotētis gr̄a pte gat: ⁊ auctoꝛitas beatoꝝ ap'loꝝ petri et pauli ab oīum vinculis pctōꝝ abſoluat.

¶ Ep̄i vero ⁊ ceteri oꝛdines infra cōſti tuti ꝗliter oꝛdinari debeāt ex auctoꝛitate carthaginē. cōcilij quarti. cui interfuit au guſtin⁹ tēpe honoꝛij auguſti oſtenda mus. ab eoꝝ examinatione incipientes.

Quō ſit examinād⁹ qui in ep̄m eligitur.

Qui ep̄us oꝛdinādus[a] eſt antea exa minetur[b]: ſi natura ſit prudēs: ſi do cilis[c]: ſi pudicus: ſi moꝛib⁹ tēperat⁹[d]: ſi vita[e] caſtus: ſi ſobri⁹: ſi ſemꝑ ſuis negocijs ca uēs[f]: ſi humilis: ſi affabilis: ſi miſericoꝛs: ſi l'ratus: ſi in lege dn̄i inſtruct⁹: ſi in ſcri pturarū ſenſibus acut⁹ vel caut⁹: ſi in do gmatibus eccl'iaſticis exercitat⁹. et ante oīa ſi fidei documēta[g] verbis ſimplicib⁹[h] aſſerat[i]. ſcilicet pr̄em ⁊ filiū ⁊ ſcm̄ ſpiritū vnū deū eſſe cōfirmās. totāꝗ trinitatis vnitatē deitatē ⁊ coeſſentialē ⁊ cōſubſtā tialem ⁊ coeternalē ⁊ coomipotentē ꝓdi cans. ſi ſingulas quaſꝗ i trinitate perſo nas plenū deū ⁊ totas tres ꝑſonas vnu3 deum. ſi incarnationē diuinā nō i pr̄e ne ꝗ in ſpiritu ſctō factā: ſ3 in filio tm̄ credat vt ꝗ in diuinitate erat dei pr̄is fili⁹ de⁹ ve rus ex pr̄e eſſet et homo verus ex matre carnē ex matris viſcerib⁹ habēs ⁊ huma

d ¶ Tempe ratus. j. xi. q. iij. illa.

e ¶ Vita. j. d. liij. leges.

f ¶ Cauens. nā ꝓpt ſim plicitatem re pellitur quis vt. xxix. di. petrus. ſ3 iā ꝓmot⁹ nō de ponitur ſ3 ei datur coad iutoꝛ. vij. q. i. q: frater nr̄.

g ¶ Documē ta. i. fidem.

h ¶ Simpli cibus. id eſt apertis non implicitꝭ: vt ex̄ ꝺ ſum. tri. firmiter. ⁊. ſ. di. iiij. erit āt lex. non iniuſ tatis. j. di. xx xvij. relatum ar. ad teſtes repellendos arg. iiij. q. iij. Itē i teſtib⁹ ar. contra in ſtrumenta.

i ¶ Aſſerat. ꝯfiteri deb3 ꝙ obſerua bit patrū re gulas: vt in auten. quo modo opte at ep̄os et ce teros clicos ad oꝛdi. pro. §. nos igit̄. circa princi piū. coll'. i.

k ¶ Per cōditionē. i. creationē. vult enim dicere ꝙ nō creat⁹ malus eſt vt quidā dicunt: ſed ex libero arbitrio factus eſt malus imo ha bet adhuc liberum arbitriū: ſed illud eſt tm̄ ad malū. alioquin ſi non h3 liberū arbitriū nō demeret̄. imo quotidie ſit peioꝛ. Siꝑ angelus bonus habet liberū arbitriū ſed illud eſt tm̄ ad bonū et ꝑ illud quo tidie meret̄ et quotidie ſit melioꝛ. homo hab3 liberū arbitrium eque ad bonū vt ad malum: vt. xxiij. q. iiij. nabuchodonoſoꝛ. l ¶ Di mittāt̄. i. dimiſſa oſtendāt̄. nā ꝑ cōtritionē dimittūt̄ adulta peccata nō ꝑ baptiſmū. aut eṁ adultus accedit ad baptiſmū cū caritate aut nō. ſi cū caritate iā nullū ē in eo peccatū: vt legit̄ de cēturiōe. xxvi. di. deinde. ⁊ de con. di. iiij. non dubito. ſi ſine caritate nullū peccatu3 ei dimittitur: vt de con. di. iiij. oſtiditur. Dimittunt̄ tñ ſatiſfactiōes ꝗs pro peccatis facere deberet: vt de con. di. iiij. ſine pnīa. Ite3 ⁊ origi nalia dimittūt̄ adultis ꝑ baptiſmū ſ3 nullū moꝛtale ſi caritatē ñ ha beat. i. q. i. vide. m ¶ Eccl'iam. i. q. i. eccl'iam catholica3. ⁊. c. ex eccleſia. n ¶ Laicoꝝ. ſ3 quare hic poſt eoꝝ examinationē reꝗ ritur conſenſus clericoꝝ ⁊ laicoꝝ. ꝗ eṁ electioni cōſenſit poſtea ele cto. nihil obijcere pōt: vt. viij. q. ij. dilectiſſimi. ſed dicas ꝙ hic loꝗt̄

de examinatione que fit tempe cōsecratiōis. nec aliud vult dicere nisi ꝙ ɔsecrari debet. si ita est ꝙ oēs cōsenserūt in eū. Itē patet hic ꝙ laici possunt ɔdicere electiōi vt dicā. j.c. illud.

h ¶ His igit̄ lege. spectaculis. vbi turpes ludi exercent̄: vt. j. de cō. di. v. non oportet. ⁊ xxxiiij. di. p̄sbyteri. p ¶ Cōuiuia. xlij. di. non oportet.

q ¶ Pudica id ē continē/tia q̄ ad s̄mones lasciuos ⁊ q̄tidie cīuri re debet: ⁊ cē cū vacuo vē/tre. vt. j. ō cō. di. v. sint tibi

r ¶ Pecunie diuites tamē nō sunt cum bonis opib⁹ abijciēdi. xx/x. di. h scripsimus.

s ¶ Pro bn̄ficijs. i. p sa/cramentis ec clesiasticis q̄ dicunt̄ medicina dei: q̄a sanāt vlnera peccatoꝝ. xi/ij. q. ij. aīe. io. fauen. dixit ī oib⁹ sacris cōmitti simoniā nisi ī mr̄imonio. ideo forte q: ibi n̄ cōfertur gr̄a spūssctī: vt. x xxij. q. ij. connubia. sed in alijs cōfert̄: vt. i. q. i. quicquid inuisibi/lis. gra. dixit ꝙ ibi cōmit/tatur symo/nia cuz mat⁹ īter sacra sit vt dixi. xxxij. q. ij. honorā tur. prima veno: est.

t ¶ Frequentationē. nota solā frequentationē p̄hi/beri. ex eo eī ꝙ frequēter fit p̄sumit̄ ꝙ male fiat: vt lxxxi. di. clic⁹ et. c. si q̄spiaz ⁊. c. volum⁹. xxxij. hospiciolum.

nam aīaz rōnalē. simul in eo veritas vtriusqꝫ nature id ē de⁹ ⁊ hō vna p̄sona: vn⁹ fili⁹: vn⁹ xp̄s: vn⁹ de⁹ creator oīuz q̄ sūt ⁊ auctor dn̄s ⁊ rector cū p̄re ⁊ spū scō oīuz creaturaꝝ. q̄ passus sit p salute nr̄a. vera carnis passione mortu⁹. vera sui corpis morte resurrexit. vera carnis sue receptōne: ⁊ vera aīe resumptiōe. in qua veniet iudicare viuos ⁊ mortuos. Querēduz ē etiā ab eo si noui ⁊ veteris testamēti. id ē legis ⁊ p̄phetaꝝ ⁊ apl'oꝝ vnuz eundēqꝫ credat auctorē ⁊ deuz. viuos ⁊ mortuos iudicaturū. si diabol⁹ nō p cōditionē[k] sꝫ p arbitriū sit fact⁹ mal⁹. Querēdū est ēt ab eo si credat hui⁹ quā gestam⁹ carnis ⁊ n̄ alteri⁹ resurrectiōē: si credat futuꝝ iudiciuz ⁊ recepturos singl'os p his q̄ in hac carne gesserūt: vel penas vel p̄mia. si nuptias nō prohibeat. si secūda mr̄imonia nō dānet. si carniū pceptionē nō culpet si penitētibus recōciliatis cōicet. si in baptismo peccata oīa. id ē tā illud originale peccatū cōtractū: ꝙ illa q̄ voluītarie admissa sunt dimittant̄[l]. si extra eccl'iaz[m] catholicā null⁹ saluet̄. Cū in his oibus examinat⁹ fuerit inuent⁹ plene instruct⁹: tūc cū cōsensu clericoꝝ ⁊ laicoꝝ[n] ⁊ cōuētu totius p̄uincie epoꝝ maximeqꝫ metropolitani vel auctoritate vel p̄sentia ordinet̄ ep̄us. Suscepto aūt in nomie xp̄i ep̄atu non sue delectatōni nec suis morib⁹: sed his p̄rm diffinitionib⁹ acq̄escat. ¶ Itez isidorus de vita clericorum. **Qualis esse debeat clericorum conuersatio.**

His igit̄ patrū lege[o] caueat̄ vt a vulgari vita seclusi a mūdi voluptatib⁹ se abstineāt. nō spectaculis nō pompis intersint. cōuiuia[p] publica fugiāt. priuata nō tm̄ pudica[q] sed etiā sobria colant. vsuris nequaqꝫ incumbāt. neqꝫ turpiū occupationibus lucroꝝ nō fraudib⁹ cuiuscunqꝫ studiū appetāt. amorē pecunie[r] tāqꝫ materiā cunctoꝝ vicioꝝ fugiant. sc'aria officia negociaqꝫ abnuāt. honoris gradū p ambitionē nō suscipiāt. p bn̄ficijs[s] medicine dei munera nō accipiāt. dolos ⁊ coniurationes caueāt. odiū: emulatiōes: obtrectatōnes: atqꝫ inuidiā fugiāt. nō vagi oculis. nō effreni lingua: aut petulantia

a ¶ Seniorib⁹. i. p̄latis. b ¶ Exercitio. de con. di. v. nunqꝫ.

c ¶ Tales ad ministeriū: paucos. multitudo enim aliquos facit magis viles: vt. xciij. di. legim⁹. ⁊ multitudo est canonibus inimica: vt ex̄ de p̄ben. q: inām. et multitudo onerosa nihil habet honesti: vt in auten. de referē. i fi. coll'. ij. Itē est hic ar. ɔ illos qui allegāt multa de con. di. v. nō mediocriter. xxiiij. q. i. odi. ⁊ piciná vtili⁹ ē pauca effundere. ⁊c. C. de vete. iur. enu. l. tāta. §. si quis.

d ¶ Graue. qui ex certa sciētia indignū ordinat aut deponit̄ aut p̄iuatur p̄tāte ordinandi. j. di. l. ex penitētib⁹. ⁊. li. di. aliqntos.

e ¶ Illud statuendū. C. si electo ɔsecrādo obijcit̄ crimē nō est cōsecrand⁹ ante cause examinationē. ⁊ si prius venerant q̄tuor epi ad cōsecrationē. adhuc veniant duo. ⁊ si ante venerant tres veniāt adhuc alij tres ad audiēdā cāz obiecti criminis. ⁊ sꝫ h exponas. eligēdū. i. ɔsecrandū ⁊ expone. purgādū. i. examinādū. ⁊ ita intelligas qd hic obijciebat̄ crimen in moduz accusationis. Nā si esset obiectū in modū exceptionis: non viderentur necessarij tot epi cū cā illa posset expediri p pcuratorem: vt ex̄ ō accusa. sup his. et sic ptꝫ ꝙ metropolitan⁹ possit audire cām criminalē epi lꝫ nō possit ip̄m deponere: tū requirit̄ p̄sentia epoꝝ pluriū. alij itelligūt tm̄ ⁊ eo qui tenet̄ se purgare.

f ¶ Ad eligēdū. i. ad ɔsecrādum. g ¶ Aborta. i. ꝙ obijcit̄ crimē electo. h ¶ Purgādū. i. examinādū.

i ¶ Tres. q̄ soli eum possent cōsecrare: sꝫ ipsi soli nō possent audire cāz crimialē viij. q. iiij. c. i. ⁊. ij.

k ¶ Tātū. s. accedē.

l ¶ In eadē. ibi enī meli⁹ p̄t inq̄ri de crimine vbi aliq̄s ɔuersat⁹ est: vt. xxiiij. q. i. pudēda. ex̄ de elect. postqꝫ

m ¶ Plebe. nota ꝙ laici admittunt̄ ad accusandū electū: vt. ō. e. q̄ eps. i fi. lxi. di. studij ⁊. lxiij. di. vota. naz eps dꝫ hr̄e bonū testimoniū ab his q̄ foris sūt: vt. viij. q. i. lꝫ ō cō. d. i. iubem⁹. itē q: iterest ip̄oꝝ: vt ex̄ ō testi. ō cerꝰ. ⁊ ē ar. ad h ex̄ ō testi. ex p̄te ade. ⁊ i aut. ō sctissi. epis. §. si q̄s āt. col. ix. ⁊ ē ar. ad h: vt. lxxxi. dis. maximianus ar. ɔ. xxviij. d. ɔsulēdū vbi etiā ad denūciationē n̄ admittūt̄ laici si malo zelo ducāt̄. Itē sīo dic̄ ad minēdos laicos q̄a ip̄oꝝ interest. g̃ siue sint bone fame siue male admittunt̄. q: null⁹ remouet̄ ab accusatōe q̄ suā iniuriā p̄seq̄t̄: vt. iij. q. vi. oib⁹. male g̃ dicit decretū ꝙ laici infames nō admittūt̄ ad accusationē clericoꝝ: vt. ij. q. vij. accusatio. pōt dici ꝙ hic loq̄t̄ cū ciuiliter agit̄: et in eo casu q̄lib; admittit̄ etiā femina: vt ex̄ de testi. cū l'ris. si q̄ris q̄re g̃ tot epi ɔuocant̄ cū ciuiliter agit̄. rn̄det̄ q: agit̄ de crimine lꝫ nō crimialiter. vn̄ oꝑtꝫ etiā inscribi ad penā ex̄ordinariā: vt ex̄ de accusa. sup his. in prin. ⁊ est ar. ad h. iij. q. vi. hec q̄ppe. vbi. xij. epi req̄rūt̄ ⁊ tn̄ ciuiliter ibi agit̄ vt videt̄.

n ¶ Que. si sint grauiora vel non.

fluidoqꝫ gestu incedāt. sed pudorez atqꝫ verecundiam mentis simplici habitu incessuqꝫ ostendāt. Obscenitatē etiā membroꝝ ⁊ vboꝝ sicut ⁊ operū penit⁹ execrētur. viduarū ⁊ virginū frequētationē[t] fugiant. cōtubernia extranearū feminaruz nullaten⁹ appetāt: castimoniā quoqꝫ inuiolati corpis ppetuo cōseruare studeant: aut certe vni⁹ mr̄imonij vinculo federentur. Seniorib⁹[a] qꝫ debitā p̄beant obediētiaz: neqꝫ vllo iactātie studio semetip̄os attollant. Postremo doctrine lectionib⁹ psalmis: hymnis: cāticis ⁊ exercitio[b] iugi incumbāt. Tales eī eē debēt q̄ diuinis cultibus sese mācipādos studēt. scꝫ vt dū sciētie opam dant: doctrine grām populis administrēt. ¶ Item clemēs. **Qui digne sacramēta tractare nō possūt ad ministerium diuinum non eligantur.**

Tales ad ministeriū[c] eligant̄ clerici qui digne possint dn̄ica sacra tractare. melius est eī dn̄i sacerdoti paucos habere ministros q̄ possint digne opus dei exercere qꝫ m'ltos inutiles q̄ on⁹ graue[d] ordinatori adducāt. ¶ Item ex cōcilio carthaginensi q̄rto. **Si electo in ep̄m aliqua obijciuntur quinqꝫ vel sex ad eius purgationē ɔueniāt.**

Illud statuendum[e] est vt q̄n ad eligenduz[f] ep̄um cōuenerim⁹. si q̄ contradictio fuerit aborta[g]: q: talia sepe sunt facta apud nos: nō p̄sumant ad purgandū[h] eū qui ordinād⁹ est tres[i] tm̄[k] epi accedere. sed postulētur ad numerū supradictū duo vel tres. et in eadē[l] plebe[m] cui ordinādus est discutiētur primo p̄sone cōtradicētiū. postremo etiā illa que[n] obijciunt̄ ptractent̄. Et cuz purgat⁹[o] fuerit sub ɔspectu publico: ita demuz ordinet̄. si hoc cū vr̄e sctitatis animo concordet roboret̄ vr̄e dignitatis responsione ab vniuersis epis dictū ē satis placꝫ. ¶ Itē ex cōcilio toletano. xi. **Uota sue pmissionis spōdeāt q̄s ecclesiastica pmouet disciplina.**

Quanqꝫ oēs qui sacris[p] mancipant̄ ordinibus canonicis regulis teneātur astricti. expedibile[q] est tn̄ vt pmissionis sue vota sub cautione[r] spondeant quos ad pmotionis gradus ecclesiastica pbat discipli

o ¶ Purgat⁹. id ē iudicat⁹ innocēs

p ¶ Quanqꝫ sacris. i. ecclīasticis.

q ¶ Expedibile. id est iustum. ⁊c.

r ¶ Cautione. scꝫ iuratoria.

na. Solet eniz plus timeri qd singulariter pollicetur q quod sponsiōe gñali cōcluditur. et ideo placuit huic scō cōcilio. vt vnusquisq qui ad eccl'iasticos grad' est accessurus. nō ante honoris ɔsecrationē accipiat: q placiti sui annotatione pmittat vt fidē catholicā sincera cordis deuotiōe custodiēs. iuste ⁊ pie viuere debeat et in nullis opib' suis canonicis regulis cōtradicat: atq vt debitū p oīa honorē atq obsequij reuerentiā pminēti sibi vnusquisq dependat. Iuxta illud pape leonis edictū. Qui se scit aliquib' esse prepositū nō moleste ferat aliquē sibi eē prelatū. sed obedientiā quā exigit etiam ipse dependat. Pena tñ iuxta eccl'iastice consuetudinis morē: etiā placitis talium est inferenda: et ab his q trāsgressores fuerint persoluēda: ¶ Dehinc disponitur qualiter eccl'iastica officia ordinētur

Qualiter ordinet' eps

Episcop' cum ordinat' duo epi ponant man' ⁊ teneant euangeliorꝝ codicē sup caput ⁊ ceruicē eius ⁊ vno sup euz fundēte bñdictionē reliqui oēs epi qui adsunt manibus suis caput ei' tangāt.

Qualiter presbyter ordinet'.

Presbyter cū ordinatur epo eū bñdicēte ⁊ manum sup caput eius tenēte etiā oēs pſbyteri qui presentes sunt man' suas iuxta man' epi sup caput illi' teneāt: ¶ Sicut autez in die ordinationis sue sacerdos orario vtroq humero ambitur: ita tempe consecrationis eodē orario instanter vti debz ¶ Unde in bracharensi legitur cōcilio.

Quod quisq accepit tpe cōsecratiōis ferat tempe oblatiōnis.

Ecclesiastica institutiōe pſcꝛiptū nouimus vt omnis sacerdos cū ordinat' orario vtroq humero ambiat'. scilicz vt qui imperturbatus pcipit' cōsistere inter pspera ⁊ aduersa. virtutū semp ornamēto vtroq circūsept' appareat humero. Qua ergo ratione tempe sacrificij nō assumit quod se in sacro accepisse non dubitat. Proinde modis omnib' cōuenit. vt qd quisq pceperit in ɔsecratione honoris: hoc retineat ⁊ in oblatione vel pceptiōe sue salutis. scz vt cū sacerdos ad solēnia missarū accedit aut p se deo sacrificiū oblaturus aut sacrꝫ corpis et sanguinis dñi nrī ihesu xpi sumptur'. nō aliter qz orario vtroq humero circūsept' sicut ⁊ tempe ordinationis sue dinoscit' cōsecrat'. ita vt de vno eodēq orario ceruicē pariter ⁊ vtrunq humerū premēs: signū in suo pectore preparet crucis. Si quis aūt aliter egerit debite excōicationi subiacebit. ¶ Dalmaticis āt nec epis nec dyaconib' absqz aplīca licētia vti pmittit'. ¶ Unde grego. egregio epo francorꝝ.

Absq licētia aplīca nec epis nec diaconib' vti licet dalmaticis

Communis filius nr dyaconus petr' nobis innotuit q fraternitas tua tempe q hic fuit poposcerit vt sibi ⁊ archidyacono suo vtendi dalmaticis licentiā preberem'. Sed qr hoīuz suorum infirmitate cōpulsus festināter abcessit: vt nec ipe meror incūbens diutius vt dignū erat ⁊ res desiderata poscebat sineret pmanere. ⁊ nos in multis implicatos vt eccl'iastice rōnis est cōsideratio nouum hoc inconsulte ⁊ subito nō pmittere⁊ indulgere. Idcirco postulate rei prolongat' est effect'. Nunc vero caritatis tue bona reuocātes ad aīum hui' auctoritatis nrē serie rem petitā concedim'. ac q te ⁊ archidyaconū tuū dalmaticarum vsu decorādos esse cōcessim'. easdemq dalmaticas dilectissimo filio nrō ciriaco abbate deferēte trāsmisim'.

Qualiter ordinetur dyacon'.

Diacon' cum ordinatur solus epūs qui euz benedicit manus imponat sup caput illi': qa non ad sacerdotiū: sed ad ministeriuz cōsecratur. Querit' aūt an post bñdictionē manus pſbyterorū ⁊ dyaconorū crisma⁊tis liquore debeant perungi. ¶ De his ita scribit nicolaus papa radulpho bituricensi archiepo.

Nec pſbyteris nec dyaconib' in ɔsecratione crismate manus pungant'.

Preterea sciscitaris

s ¶ Plus. sicut q aliquis ex cōi iure se pōt tueri ⁊ priuilegio: vt. lxxxvij. di. quisquis. ⁊ ex̄ de rescrip. c. i. ar. ꝫ. de side instru. c. inter. vbi dr q idē nō pōt dari ⁊ cōfirmari. itē ar. ꝫ. C. de thesau. l. vnica. de h plura ar. inuenies. c. di. cōtra morē. sed ita dicat cōsilio meo. si qratur ab eo h habeo de iure cōi. tñ hoc nō esset habeo ex priuilegio. ex̄ de pscrip. auditis. ⁊ c. veniēs. Itē nota q plus valet specialis cautio q gñalis: vt hic. ⁊ ff. si qs cautionib'. sed et si. §. quesitū. ⁊ pl' specialis cōfirmatio q gñalis. ex̄ d confir. vti. vel inuti. bone. special' appellatio q gñalis. ex̄ de appel. sup eo. ⁊ specialis delegatio q generalis: vt ex̄ de rescrip. ad h. ⁊ specialis subscriptio q generalis. ff. ad. l. cornel. d fal. diu'. i. rñ. ⁊ speciale mādatū. ex̄ de rescrip. c. i. ⁊ melius. c. ti. pastoralis. tñ plus valet generalis correctō q specialis qñ multitudo est in cā: vt. xxiij. q. iiij. nō pōt. ⁊ gñalis petitio: vt. xiij. q. ij. nō estimem'. et gñalis questio: vt. ff. de questionib'. l. i. §. q questionem.

t ¶ Placiti. i. pacti.

v ¶ Annotatiōe. i. scriptura.

x ¶ Fidem. Nota q quilibz clericus suo prelato pstabit obedientiā: vt. j. de con. di. v. in oibus. ⁊ nota q pstat elect' iuramentū suo maiori de fide et canonib' fuandis: vt hic. ⁊ in idēnitate reruz ecclesie fuande: vt. xxvij. di. de siracusane. de immoderata exactione nō facienda. x. q. vi. c. i. in fi. Itē de fidelitate ex̄ d iureiur. ego. N. Item de pensiōibus debitis soluendis. ar. ex̄ de noui opis nunci. cum ex iniuncto. ex̄ de elec. qliter. Item de pensionibus nō augendis. ex̄ de iureiur. ma. Itē suspectus de inobedientia iuramentū prestat de obedientia fuanda. ex̄ de ma. ⁊ obe. cum in ecclesijs. in fi. nec obstat ɔtrū. ex̄ de ma. ⁊ obe. legebat'. qr ibi loquit' de iā pmoto ⁊ nō suspecto.

y ¶ Trāsgressores. hic habes q clericus se pōt obligare sub pena spirituali ⁊ pecuniaria. ad spiritualē penā se pōt obligare. s. ad penā depositionis vel anathematis: vt. i. q. vij. quotiēs. de cōse. d. ij. ego berengari'. ex̄ d elec. cuz dilectus. in fi. similiter ad pecuniariam penā se pōt obligare. xxi. q. v. si quis cuiuslibet. ex̄ de arbi. dilecti. Sed nunqd pena soluta pōt agi ad obedientiam vel ad id qd pmissum est sub pena vel an sufficit tñ pena esse cōtentum. de hoc dic vt notaui. xxv. q. ij. quecunq.

Episcopus. codicem. cōsueuit queri an quilibet istoruz eporum ordinet epum: et an appositio libri sit de substantia cōsecrationis. sed dico q null' solus eū ordinat. sed quilibet corꝫ eum cōsecrat: quia cōsecrare ē cuz alio sacrare: vt. xxiiij. q. i. pudenda. sicut plures ferunt trabem ita q nullus per se. ff. ad. l. acquil'. ita vulneratus. §. fi. nō aūt credo q liber sit de substātia cōsecrationis.

Ecclesiastica. orario. i. stola.

c ¶ Corporis. Notandū q si in egritudine sumit sacerdos eucaristiā circundabit stola vtrunq humerum suuz.

d ¶ Ceruicez cuz sacerdos legit euangelium nunqd vtetur stola sm q dyaconus. ar. q sic xciij. d. papinus. ꝫ. xciij. d. c. i. ⁊ ij. potius credo se quendaz cōsuetudinē: vt xij. d. scit sancta. xi. dis. in his.

Communis. fuit ille dyaconus.

f ¶ Suorum nota q ppt infirmitatez suorꝫ aliquis pōt se excusare. sic ppter timorem suorum: vt ex̄ de ap. ex parte. Itē nota q ppter iminens periclo' aliquis excusatur: vt hic. et lxxiiij. di. qu dam. ar. contra. ex̄ de dolo cū dilecti.

g ¶ Nouum nota q ea q de nouo petuntur: nō sine magna deliberatōe cōceduntur: vt hic. ⁊ xvi. q. i. in prochia maxime a romana eccl'ia que oīa cum magna maturitate solet tractare. vt. xxv. q. ix. apostolice. quia in rebus nouis cōstituendis euidens debet esse vtilitas: vt. ff. de ɔsti. princip̄. in rebus. hodie aūt dyaconi oēs idistincte vtūt' dalmatica: vt. xi. q. iij. epūs pſbr̄. lxxvi. d. d ieiunio

Diaconus cū ordinat' solus. sacerdoti aūt imponūt man' oēs pſbyteri astantes: vt. ꝫ. c. presbyter.

Preterea. crismatis. manus sacerdotis oleo inungitur. sicut brachium siue humerus principis. sed man' et caput epi inungitur crismate. ⁊ vt ex̄ de sacra vnctiōe. cū venisset. in fi. cōtrariuz hic assignatur. xvi. q. i. §. ecce sufficienter. ibi dr q manus sacerdotis sic manus epi cōsecrātur. Sed verum est q cōsecrant' oleo sz nō crismate vt dixi. Si aūt aliquis est vnct' oleo p crismate vel econuerso nihilominus ordinatus est: sz suppleri debz id quod omissuz est. vt ex̄ de

sacra. nō iterandis. pastoralis. ¶ Fallat. nō ꝗ papa habet oīa iura in pectore suo. vnde etiā vrban⁹ dicit ꝙ non reperitur ꝓhibitum quin vir ⁊ vxor simul possint suscipe puer꞉ vt. xxx. q. iiij. qḋ asit. ⁊ tn̄ antecessor ei⁹ leo illud ꝓhibuerat. de cō. di. iiij. nō plures. ⁊ hꝰ ꝯcedo qḋ aūt ḋ: ꝙ papa habꝫ oīa iura in pectore suo: vt. C. de test. oīuꝫ. verum est ꝑ interp̄tationeꝫ q꞉ oīa interp̄tari pōt. naꝫ et qn̄ꝗ impeditur minori intelligentia vt ex̄ de cēsi. cū instantia. xcv. dis. esto.

Quorundam clericor. impo suisse. hic habes ꝙ duo sacra impfecta nō cōstituunt vnū ꝑfectū. ⁊ hꝰ idō q꞉ sacra sunt vnitatis: vt de cōse. d. ij. quia passus ⁊ vnitas diuisionē non recipit. xxiiij. q. i. loquitur. idē dico i sacramēto baptismi ⁊ eucaristie. ⁊ in oīb⁹ illis vbi certa forma desideratur. ꝙ duo impfecta nō faciunt vnū pfectum. Idem est in excusatione tutorū ꝙ due impfecte excusationes si faciūt vnā pfectaꝫ: vt. C. qui numero tutela. iū. l. i. Idem est in stipulatione: q꞉ illa nō diuiditur ff. ḋ ver. ob. l. i. ⁊ l. continuus. sed sacramētū solennitatis: vt est missa bn̄ diuiditur ⁊ ibi duo impfecta faciunt vnū pfectum: vt. vij. q. i. nihil.

vtrū solis p̄sbyteris an ⁊ dyaconib⁹ debeant cū ordinant manus crismatis[l] liq̄re pungi qḋ in sctā romana eccl'ia cui auctore deo deseruimus de neutris agitur. sꝫ ꝙ sit a noue legis ministris actū nusꝙ̄ nisi nos fallat[k] obliuio legimus. ergo ad beati innocentij pape canonica decreta sanctitatē tuā transmittim⁹. ⁊ que sint tibi in cōsecratiōib⁹ ⁊ ordinib⁹ obseruāda principia pagine ad decentiū egubinuꝫ ep̄m misse te affatim edocebūt. ¶ Item querit an eoꝝ ordinatio sit rata habēda quib⁹ ep̄s oculoꝝ languore ipedit⁹ manus imponit ⁊ p̄sbr sup eos orōnem dicit. ¶ De his ita statutū est in cōci. tol'.

Ordināns ⁊ ordinat⁹ dānationis subeat penā cui ep̄s manū imponit ⁊ ali⁹ orōnē dicit.

Quorundā clericoꝝ dum vnus ad presbyteriū: duo ad leuitarū ministeriū sacrarētur. ep̄s oculoruꝫ dolore detēt⁹ fert manū suā sup eos tm̄ posuisse[l]. ⁊ presbr quidā illis ꝯtra eccl'iasticū ordinē bn̄dictionē dedisse. sed quia ille iā examini diuino relict⁹: hūano iudicio accusari non pōt[a]. hi qui supsūt gradū sacerdotij vel leuitici ordinis quē puerse adepti sunt amittāt[b]. ¶ Ex concilio carthaginē. iiij. **Qual'r subdyacon⁹ ordinet.**

Subdyacon⁹[c] cū ordinat q꞉ man⁹[d] impositionē[e] nō accipit patenaꝫ de manu ep̄i accipiat vacuā. ⁊ calicē vacuū. de manu vero archidyaconi accipiat vrceolū cum aqua: manile ⁊ manutergium.

¶ Itē. **Qualiter acolit⁹ ordinetur.**

Acolitus cuꝫ ordinatur[f] ab ep̄o suo doceat qualiter in officio suo ḋbeat agere sꝫ ab archidiacono accipiat ceroferarium cū cereo vt sciat se ad accēdēda[g] ecclesie luminaria mācipari. accipiat ⁊ vrceolū[h] vacuū ad suggerendū vinū in eucaristiā[i] sanguis xp̄i. ¶ Item. **Qualr exorcista ordietur.**

Exorcista cū ordinatur accipiat de manu ep̄i libellū in q̄ scripti sunt exorcismi. dicēte sibi ep̄o

a ¶ Nō pōt. q꞉ crimina morte extinguunt: ⁊ nullus post mortē pōt accusari: vt. xxiiij. q. ij. c. i. ff. ḋ bo. eoꝝ q̄ ante sniam mortē sibi. cō. l. vl. ⁊. xxiiij. q. ij. admonere. nisi in crimine heresis: vt. xxiiij. q. ij. sane. ij. vel si aliquis hereticos instituit sibi heredes. ex̄ de hereticis si quis ep̄us. vel si in notorio crimine decessit obstinatus: vt. lxxviij. di. neꝗ. xxiij. q. v. placuit. ꝓut consueuit notari. xxiij. q. ij. in summa.

b ¶ Amittāt. tn̄ nunꝗ̄ eū receperunt. et ita aliqs ḋr amittere qḋ nunꝗ̄ habuit: vt. v. q. vi. q꞉. xxiij. q. iiij. guilisari⁹.

Subdyacon⁹. ab hꝰ loco vsꝗ ad finē. di. pone casū. q꞉ l'ra plana est.

d ¶ Man⁹. i. ꝯsecratoriā: sꝫ ordīatoriā accipit.

e ¶ Impositionē. veꝝ ē ꝙ man⁹ nō iponit sup caput subdyaconi sicut sup caput dyaconi vl' sacerdotis. sꝫ iponit manus sup ip̄m. secūdū ꝙ impositio man⁹ idē est qḋ ordinatio. ⁊ sic nō obstat ꝯtrū. lxix. di. qm̄. vbi ḋ: ꝙ etiā lectori manus imponitur

Acolitus cū ordinat. ceroferariū. i. candelabrū. g ¶ Accēdēda. nō in lampadib⁹: sed cum legit euangeliū: vt. xxi. di. cleros.

h ¶ Vrceolum. ad vinū. i ¶ In eucaristiā. i. calicem.

Exorcista. energuminū. energumini dicūt lunatici ⁊ obsessi a demonib⁹ ab en qḋ est in et erge quod est labor. ⁊ mene quod est defectus.

accipe ⁊ cōmenda memorie ⁊ habeto potestatē imponēdi manum sup energuminum[k] siue baptisatū siue cathecuminum.

¶ Itē. **Qualiter lector ordinetur.**

Lector cū ordinat faciat de illo verbum ep̄s ad plebē indicās ei⁹ fideꝫ ac vitam atꝗ ingeniū. Post hoc spectāte[l] plebe tradat ei codicē in q̄ lectur⁹ est dicens. Accipe ⁊ esto relator verbi dei. habitur⁹ si fideliter et vtiliter impleueris officium tuuꝫ ptim cū eis qui verbū dei ministrauerunt. ¶ Item. **Qualiter hostiari⁹ ordinetur.**

Hostiarius cū ordinat postꝙ̄ ab archidyacono istruct⁹ fuerit q̄liter in domo dei debeat cōuersari ad suggestionē archidyaconi. tradat ei ep̄s claues[m] ecclesie de altario ita dicēs. Sic age: sic viue: quasi reddituri⁹ deo rationē ꝓ his reb⁹ q̄ his clauib⁹ recludunt.

¶ Itē. **Qualiter psalmista ordinetur.**

Psalmista id est cātor pōt absꝗ sciētia ep̄i sola[n] iussione p̄sbyteri officium suscipe cantādi dicēte sibi p̄sbytero. vide vt qḋ ore cātas corde credas. et qḋ corde credis opibus cōpleas. ¶ Clerici comā nutrire ꝓhibētur. q꞉ꝓ caput desup in modū spere rasuꝫ eē debet[o]. ¶ Unde anth⁹ pp̄. **Clerici comā nutrire ꝓhibētur.**

Prohibete vos frēs ꝑ vniuersas regionū vr̄arū eccl'as vt clerici iuxta[p] ap'lm comā nō nutriāt sꝫ desup caput in modū spere[q] radāt. ¶ Itē ex cōci. agathēsi. **De eodē.**

Clerici qui comā[r] nutriūt ab archidyacono etiaꝫ si noluerint inuiti detondeatur. vestimēta autem vel etiā calceamenta eis nisi que religionē[s] deceāt vti aut habere non liceat.

¶ Itē gregori⁹.

Si quis[t] ex clericis comā relaxauerit anathema sit[v].

Quib⁹ vestibus monialis induta sit cuꝫ ꝯsecrat.

Sanctimonialis[x] virgo cū ad cōsecrationē suo ep̄o offertur in talibus vestibus applicetur: qualib⁹ semp vsura est sanctimonie ⁊ ꝓfessione

Lector. spectāte. j. lxvij. di. reliqui cōtra. vbi dicitur ꝙ episcopus minores ordines potest conferre sub testimonio trium. sed hic loquitur de ignotis.

Hostiarius. claues vt eijciat excōmunicatos et infideles: vt. xxi. di. c. i. in fi.

Psalmista. sola. de abbatib⁹ nō dubitatur et corepiscopis quin minores ordines ꝯferant vt. j. lxviij. di. quāuis. ⁊. lxix. di. quoniam. similiter episcopus qui renūciauit episcopatui. ex̄ ḋ eo qui renū. episcopa. c. requisiuit. Sed q̄liter sacerdotes conferunt ordinem primum cum ordinari nemo possit sine titulo: vt. lxx. di. c. i. et solus episcopus cōfert titulum: vt. xvi. q. vij. c. nulli. ⁊ ex̄ de offici. archidya. cuꝫ satis. sed hoc veruꝫ est de maioribus ordinibus. vel dic ꝙ possunt assignare titulum sed non curaꝫ animaruꝫ. signatur cōtrariū. xcv. di. per lectis. ibi dicitur ꝙ collatio illorum ordinū spectat ad episcopum: sed illud verum est de solēni ordine.

o ¶ Clerici debꝫ. nā magnitudo corone est signum cōuersionis: vt ex̄ de succes. ab itesta. cū dilect⁹. in parte decisa. xij. q. i. duo.

Prohibete. iuxta in epistola ad Corint. vbi dicit vir si comā nutrit ignominia ē ei. mulier si comā nutrit gl'ia ē ei.

q ¶ Spere. j. xij. q. i. duo.

Clerici qui comā. etiā vxorati: vt ex̄ de vi. ⁊ hone. cle. cleric⁹. xxxij. di. placuit. sed illud potest itelligi si vult gaudere priuilegio clericali. alias secus: vt. lxxxiiij. di. quisquis. io. Ego dico ꝙ clericus coniugatus non pōt gaudere priuilegio clericali. nec debet ferre tonsuraꝫ cū faceret hoc in vituperiū ordis clericalis: vt ex̄ de cleri. cōiu. io. b.

s ¶ Religionē. alioquin perdit priuilegiū clericale. ex̄ de vi. ⁊ ho. cleri. statuimus. ex̄ de sen. ex. in audientia. ḋ hm̄i clericoꝝ plene habes. xxi. q. iiij. in summa.

Si quis. comā. vel barbā. vt ex̄ de vi. ⁊ hone. cleri. c. vlti.

v ¶ Anathema sit. videt ꝙ oīs apostata sit excōicat⁹. vt ex̄ ḋ aposta. c. i. ⁊ ifamis ē. iij. q. iiij. si qs a suo. vi. q. i. ifames. qḋ nō ꝯcedo. ⁊ expone sit id ē fiat. nā ⁊ monach⁹ i apostasia p̄t recipe ordinē: vt ex̄ de tēp. ordi. ex pte. ⁊ innocen. dicit ammoneri debꝫ priusꝙ̄ suspēdat. ex̄ de sen. ex. sacro.

Sanctimonialis. sꝫ etiā ⁊ in lecto ⁊ in infirmitate: vt. xx. q. i. vidua

S Acratas. vel monachas non sacratas. z ¶ Vel sacratas pallas. scz corporalia. a ¶ Pestis. sic. s. di. viij. mala.
N On oportet. secretariū. i. altare ne sit cōtra. j. e. nō liceat.
c ¶ Dyaconiū. dyaconiū appellat altare: q2 ibi dyaconꝰ ministrat sacerdoti.
M Inistrum. id est subdyaconum.
e ¶ Derelinquere. sed sumere debet eas cū alijs ministris vt de con. d. ij. tribꝰ.
M Vlier ꝑsumat. hoc enī sacerdotale est officiū: vt. xvi. q. i. adijcimꝰ. idē plenius habes. xxxiij. q. v. mulierē.
g ¶ Laicus. ar. cōtra tēplarios ⁊ hospitalarios. sz illi nō dicunt laici cū sint deo deuoti: vt. xij. q. i. duo. vl' ipsi habent hoc ex generali priuilegio.
h ¶ Presentibꝰ. maxime. nā nec absentibus. quomodo enī predicabit quis nisi mittat. ex de hereticis. ad abolendā. ⁊. c. cum ex iniuncto
N On oportet. in sacratos. id ē nō sacros.
N On liceat. portare in ꝓcessione et vocat hec vasa sacra vbi reliquie cōtinentur.
S Ponsus. vl' paranimphis. id ē a parentibꝰ vel ancillis. ⁊ dicunt paranimphe quasi parantes nimpham.
m ¶ In virginitate alibi d2 de biduo vl' triduo: vt. xxx. q. v. aliter. sed intelligo ⁊ istud ⁊ illud esse cōsilium.
Q Valiter eps vel. Nunc autem. In hac distinctiōe agit magister de examinatiōe clericorū. Primo ostēdit oēs esse examinandos. Secundo ostendit qualiter et quādo sūt examinādi. et a quibus. Tertio qualiter puniantur qui sine examinatione ꝓmouentur.
o ¶ Manus. lxxvij. di. quid est.
p ¶ Preiudicio. i. ꝓcedenti iudicio.
q ¶ Alteram. id ē in contrariā ꝑut ponitur. ij. q. iij. §. notandū. ibi ꝓuaricator.
N Vllus. testimonio. hic habes ꝙ testimoniū populi equiualet examinationi. vnde sufficit ꝙ clericꝰ ordinādus habeat famā ꝓ se. et per hoc etiam patet ꝙ noti non sunt examinandi. sed tm̄ ignoti: vt. xlvij. di. de petro.

aptis. ¶ Vasa cōsecrata ⁊ vestimēta altaris mulieres deo dicate cōtingere ⁊ incensum circa altare deferre prohibentur ¶ Unde sother papa. oibus epis italie. Vestimēta altaris ⁊ vasa sacra mulieres tāgere ꝓhibent.
S Acratasʸ deo feminas vel monachas sacra vasa uel sacratasᶻ pallas penes vos cōtingere ⁊ incēsum circa altaria deferre platuz est ad sedē apostolicā. Que oia vitupatione et reprehēsione plena esse nulli recte sapientū dubiū est. Qua ꝑpter hujꝰ sctē sedis auctoritate hec oia vobis resecare fundituꝰ ꝙ citiꝰ poteritis censemꝰ. Et ne pestisᵃ hmōi latiꝰ diuulget p oēs prouicias abstergi citissime mādamꝰ ¶ Itē ex cōcilio laodicensi. Sacrariuz subdyaconibus ingredi nō licet
N On oportet subdyaconos licentiā hr̄e in secretariumᵇ siue sacrariū qd̓ greci dyaconiumᶜ appellant ingredi ⁊ contingere
M Inistrumᵈ vasa dn̄ica. ¶ Itē nō oportet orarijs vti nec hostias derelinquereᵉ. ¶ Item. Lector aut psalmista orario nō vtat:
N On oportet lectores atq3 psalmistas orarijs vti ⁊ sic legere aut psallere. ¶ Itē ex cōcilio carthaginensi q̄rto. Mulier in conuentu viros docere non ꝑmittitur.
M Vlier q̄uis docta ⁊ sctā viros docere in cōuentu nō ꝑsumatᶠ. Laicusᵍ aūt ꝑsentibusʰ clericis nisi ipsis rogātibꝰ docere nō audeat. ¶ Itē ex conci. agathē. Ministris nō sacratis vasa dn̄ica cōtingere nō licet.
N On oportet insacratosⁱ ministros licētiā habere in sacrariū qd̓ greci dyaconiū appellant ingredi ⁊ cōtingere vasa dn̄ica. ¶ Itē ex concil'. bracarēsi primo. Ex lectoribꝰ cuilibet vasa sacra altaris n̄ lz portare
N On liceat cuilibet ex lectoribus sacra vasa altaris portareᵏ nec alijs nisi hijs qui ab epo subdyaconi fuerint ordinati ¶ Itē ex concilio martini pape. De eodem. Et vt clerici comā nō nutriāt
N On liceat quelibz misteria tāgere nisi subdyacono aut acolito i secretario vasa dn̄ica. Nec optz clericos comā nutrire ⁊ sic ministrare sed attōso capite patentibꝰ auribꝰ ⁊ ꝺm aaron talarē vestez induere: vt sint in habitu ornato. Qualiter sponsus et spōsa sint benedicendi.
S Ponsus et sponsa cum benedicendi sunt a sacerdote a parentibꝰ suis

D xciiij. di. valde. ex de presump. mandata.
P Resbyteri dyacones. ciuitatis. carentis epo. sz nōne vacante sede epali capitulū potuit dare inuestiturā: vt ex de here. ad abolēdā et ex de elec. q2 diligētia. Rn̄deo ꝙ inuestitura tm̄ ad epos spectat: vt. xvi. q. vij. nullus. io. Et est hodie expressum. ex ne se. va. illa. vbi dicitur ꝙ capitulū n̄ supplet defectuz epi in collationibus ꝓbēdaruz. b. vel Di. xciij. dic ꝙ capitulum istū dyaconū nō potuit alienare a sese. va. q2 res ecclīastice nō possit alienari a capitulo vacāte sede: vt. x. ij. q. ij. si qua d̓ rebus. ⁊. lx. xi. di. fraternitatē. ⁊ maior est alienatio psone ꝙ alteriꝰ rei. vt xij. q. i. ꝑcipimus. sz quare non petebant hoc ab archiepiscopo forte q̄a ecclesia erat exempta. itē quare hͦ non petebāt a vicinis epis: vt lxv. di. si forte. Sz rn̄do. nolebant forte. poterāt cīre ad papā omissis oībus medijs sicut ad eum appellatur omissis medijs. ij. q. vi. ad romanaz et. c. oēs. vl' capitulū ipz eligit ⁊ petit a papa cōfirmationē. nā idem nō pōt eligere et cōfirmare hodie aūt expssum est. q2 vacāte sede potestas cōferēdi beneficiū non deuoluitur ad capitulum. ex ne se. va. illa.

vel paranimphisˡ offerant. Qui cum benedictionē acceperunt eadē nocte ꝑpter reuerentiā ipsius bn̄dictiōis in virginitate
Q Valiter eps ¶ teᵐ permaneāt sit examinandꝰ. qualiter ipse sit cū reliquis infra ipm cōstitutis sit ordinandꝰ breuiter mōstratū est. Nūc aūt vidēdū est de sacerdotibus ⁊ reliqis an sine examinatione sint ꝓmouendi ad ordinē. ¶ De his ita scribit paulꝰ ad thimotheū. Manꝰ cito nemini imposueris et nihil sine preiudicio facias in alterā partē declinādo. ¶ Itē ex decretis siluestri
N Vllus acolitorū vel subdyaconorum rem ꝯsecratā a ꝑsbytero alijs tā porrigat. quia aliud est minister aliud assistens nisi tm̄ supporz ꝙ ei sacerdos imposuerit ore suo benedictū. ¶ Itē ex conci. cartha. iij. Ante ꝓbationez nullus ordinet clicus
N Vllus ordinetur clericus nisi ꝓbatus fuerit vel eporū examie vel populi testimonio. ¶ Itē gelasius papa celestino epo. Ad ministerium alicuꝰ eccl'ie clerici eiusdē ꝓmoueantur.
P Resbyteri dyacones ⁊ vniuersi clerici stomensiuz ciuitatis petitorio nobis suggessere porrecto i ecclesia beati martiris eleuterij epi q̄ in supradicte ciuitatis prochia ꝓbatur esse cōstructa. ꝑsbyterꝝ qui cōstitutꝰ fuerat defecisse atq3 in eiꝰ locū iulianū dyaconē ipsius ecclesie ꝓ celebritate ipius loci q̄torius debere ordinari. Et ideo frater carissime si de eiꝰ vita vel moribꝰ nihil est quod cōtra canonū veniat statuta: supradictū presbyterij honore decorabis: sciturꝰ visitatoris te nomine non cardinalis creasse pontificis. Pariter etiā ⁊ felicissimū dyaconē in eius ecclesie ministerio si conuersatio eius patitur subrogabis: vt locꝰ ꝓcessiōis celeberrimus ad ministeriorꝝ cōsecrationē nec sacerdote indigeat nec ministro. ¶ Itē ex cōcilio laodicensi. Metropolitanorꝝ ⁊ eporꝝ examine ꝓmoueātur ceteri epi.
E Piscopi iudicio metropolitanoruz et eorꝝ eporuz q̄ circūcirca sūt ꝓuehant ad eccl'iasticā dignitatē hi videlicet q̄ a plurimo tempe probant tam verbo fidei ꝙ recte cōuersationis exemplo. ¶ Cū itaq3 sine examinatione nullus sit ordinādus queādmodū et quo tempe sacerdotuz ⁊ ceterorꝝ infra positorꝝ examinatio fieri debeat cōsiderandum est. ¶ De his in cōcilio anane

r ¶ Sciturus. semper g̊ hoc est exprimendū ne pro iure possit hoc in posterꝝ sibi vendicare: vt. vij. q. i. pōtifices. ex de iure patro. ex l'ris.
v ¶ Creasse. i. ordinasse alium. x ¶ Ministro. ⁊ ita quelibet ecclesia habet sacerdotē et dyaconum. et alibi dicit ꝙ habebit duos

tensi sic statutum legitur. **Qui ordinādi sunt quarta feria ad examinationē conueniant.**

QUando epūs ordinationes facere disponit oēs qui ad sacrū ministeriū accedere volunt feria q̄rta ante ipam ordinationē euocādi sunt ad ciuitatē vna cū p̄sbyteris qui eos rep̄sentare debēt. Et tunc a latere suo epūs debet eligere sacerdotes[a] ꝛ alios prudētes viros gnaros diuine legis. ꝛ exercitatos in ecclesiasticis sanctionib⁹ qui ordinandoꝝ vitā: gen⁹: etatē: patriam[b]: institutionem[c]: locū vbi educati sunt. si sint bene lrati: si in lege dn̄i instructi: ante oīa inuestigent[d] diligēter si fidē catholicā firmiter teneant ꝛ verbis simplicib⁹ asserere queāt. Ipsi aūt quibus cura cōmittitur cauere debent ne aut fauoris gratia aut cuiuscunq̄ muneris cupiditate illecti: a vero deuient. indignū ꝛ min⁹ idoneū ad sacros gradus suscipiendos epī manib⁹ applicent. qḋ si fecerint ꝛ ille qui indigne accesserit: ab altari remouebit̄. et illi qui donum spūssancti vendere conati sūt coram deo iam cōdēnati[e] eccl'iastica dignitate carebūt. Igitur ꝑ tres cōtinuos dies diligenter examinētur ꝛ sic sabbato q̄ probati sunt epō rep̄sentētur. ¶ Alias[f] aūt sine clericoꝝ cōsilio videlicet. ꝛ populi testimonio nullum epūs ordinare presumat. ¶ Unde in concilio carthaginensi q̄rto legitur. **Sine clericoꝝ suoꝝ ꝯsilio episcopus clericos non ordinet.**

EPiscopus sine consilio clericorum[g] suoꝝ clericos non ordinet: ita vt cōniuētiam ciuiū ꝛ testimoniū querat. ¶ Queritur quid fieri debeat de his qui sine examinatiōe ꝓuecti sunt ꝛ post ordinē confitentur peccata sua. ¶ De his ita legit̄ in concilio martini pape. **De his qui sine examinatione ordinant̄ ꝛ postea peccata sua cōfitentur.**

SI quis presbyter aut dyaconus sine aliq̄ examinatione ordiati sūt. aut certe cū discuterentur: criminosa peccata sua cōfessi[h] sunt aut post ordinationē suā ab aliis detecti sunt: abiiciant̄ ex clero. Silr̄ vero ꝛ de vniuersoꝝ clericoꝝ ordine seruetur. Nam hoc sibi quod irrep̄hēsibile[i] ē sancta ecclesia catholica defendit.

QUod nullus clericoꝝ sine examinatione sit ordinandus breuiter probatū est. ¶ Quid[k] autē ad epm̄ quid ad vnūquēq̄ inferioꝝ ꝑtineat Isidorus ispalensis epūs in ep̄la ad ludefredū scribit ita dicens. **Quod episcopi et ceteroꝝ in ecclesia sit officium.**

PErlectis sanctitatis tue lr̄is gauisus sum q̄ optatā salutē tuā eaꝝ relatu cognoui. De his aūt que in cōsequentibus insinuare eloquii tui sermo studuit grās ago deo meo q̄ sollicitudinem pastoralis officii impēdis. qualiter ecclesiastica officia ordinent̄ ꝑquiris. ꝛ licet oīa prudentie tue sint cognita[l]: tn̄ quia affectu fraterno me cōsulis ex parte qua valeo expediā ꝛ de oībus eccl'ie gradibus quid ad quenq̄ ꝑtineat eloquar. Ad ostiarium nāq̄ pertinēt claues eccl'ie vt aperiat ꝛ claudat templū dei ꝛ oīa que sūt intus extraq̄ custodiat: fideles recipiat: excōmunicatos ꝛ infideles[m] excipiat. Ad exorcistam pertinet exorcismos memoriter retinere: manusq̄ super energumios ꝛ cathecuminos in exorcisando imponere. Ad acolitū preparatio luminarioꝝ in sacrario pertinet. ipse cereum portat. ipse suggesta pro eucaristia p̄parat subdyaconis. Ad psalmistā ꝑtinet officium canendi. dicere bn̄dictiones[a]. laudes[b]. sacrificiū[c]. responsoria. ꝛ quicq̄d pertinet ad cantandi peritiam. Ad lectorē ꝑtinet lectiones[d] pronūciare: ꝛ ea que prophete vaticinauerūt populis predicare[e]. Ad subdyaconū pertinet calicē ꝛ patenā ad altare xp̄i deferre: ꝛ leuitis tradere: eisq̄ ministrare. vrceolū quoq̄ ꝛ aquā manile ꝛ manutergiū tenere episcopo. et p̄sbyteris ꝛ leuitis pro lauādis ante altare manibus aquā prebere. Ad dyaconum pertinet assistere sacerdotib⁹ ꝛ ministrare in oībus que agunt̄ in sacramētis xp̄i. in baptismo scilicet in crismate ꝛ patena et calice. oblationes q̄q̄ inferre ꝛ disponere in altari ꝛ cōponere etiā mensam dn̄i atq̄ vestire. crucem ferre ꝛ p̄dicare euangelium ꝛ apostolū[f]. Nam sicut lectoribus testamentum vetus ita dyaconibus nouum predicare preceptum est. ad ipsum quoq̄ ꝑtinet officium precum[g] et

Q sacerdotes. viii. q. i. illud. et ex̄ de fi. p̄sby. proposuisti.
EPiscopi. plurimo. tales eīm preferendi sunt in ordine ꝛ dignitate: vt. lxi. di. statuimus. ꝛ. lxxv. di. c. vlti.
QUādo. sacerdotes. tn̄ h̄ videt̄ offiīn archid. ꝛ repn̄tare abbates ordinādos ꝛ abbatissas in sede ponere: vt ex̄ de of. archdyi. vt nm̄ ꝛ ē ar. ad h̄. s̄ di. pr. ostiarius. ꝛ sꝫ h̄ vr̄ q̄ si archid. dꝫ examiare instituēdū q̄ tenet̄ ordinato ad bn̄ficiū cōferendum. ar. di. liiii. si seruus. ar. s̄. di. pxi. ostiarius. ar. s̄. ex̄ de p̄bē. ep̄s. vel illud est qn̄ ep̄s ordinat sine rep̄sentatiōe vel qn̄ p̄sentans nō ē soluēdo

b ¶ Patriā nam ꝑpt natiuitatē vl' patriam carius emit̄ mancipiū. ff. ō edil. edic. quod si nolit. §. qui mancipium.
c ¶ Institutionē. i. titulū
d ¶ Inuestigent. sed nūquid ordinādi ita rigide sint examinādi. qḋ videt̄ ex̄ ō elec. cū in cunctis. et ex̄ de pur. ca. ꝯstitutis. ar. s̄. ff. de edil̄. edic. si q̄d vē ditoꝝ. i prin. vbi dꝫ q̄ nō ita amare: sꝫ cum quodā temꝑamento accipiendū est. vt nō req̄ratur nimia ꝑfectio. Hec autē tria potissime requirenda sunt: lr̄atura sufficiēs: etas legitima: moꝝ honestas: vt ex̄ de elec. cū in cunctis. ꝛ si nō fuerit in his tribus examinat⁹ deponendus ē vt ex̄ de elec. nihil est.
e ¶ Condēnati. sunt g̃ tales ipso iure suspēsi: vt. i. q. i. reperiuntur.
f ¶ Alias. id est si nō sunt examiati a collateralibus epī vel probati a testimonio populi.
EPiscop⁹. clericoꝝ. sed cōtra videt̄. xv. q. vii. c. vl. vbi dꝫ q̄ solus episcopus honorē potest dare. solus auferre non pōt. sꝫ ibi h̄ dictio solus nō excludit clericos suos sed alios ep̄os. adhuc signat̄ aliud contrarium. lxvii. di. reliqui. sed illud loquitur de notis. requiritur g̃

cōsensus canonicoꝝ in ordinib⁹ cōferēdis vt hic. Itē in causaꝝ diffinitionibus: vt. xv. q. vii. ep̄s. Itē in cōferēdis bn̄ficiis: vt ex̄ de his q̄ fi. a p̄. sine cōsensu ca. ea noscit̄. xciii. di. legim⁹. Itē in priuilegiis cōferendis ꝛ in aliis negociis: vt ex̄ de his q̄ fi. a p̄. q̄to.
SI quis p̄sbyter. cōfessi. si metu ꝓbationū aliquis cōfitet̄ crimen talis habet̄ ꝓ cōuicto. sꝫ si sponte aliquis ꝯfitetur crimē nulla examiatiōe p̄
Di. xxv.
cedente seruat̄ qḋ legit̄. xv. q. viii. q̄ admiserit. ꝛ. c. si q̄s presbyter. ꝛ ponit̄ h̄ verbū abiiciant̄ improprie vno mō exponunt q̄tum ad ordinandos. ꝛ alio modo q̄tū ad ordinatos. ꝛ q̄ dꝫ ordiatū deiiciendū si p̄ri⁹ fuit criminosus intelligas ō maiori crimine. q: si q̄s in minori crimine existēs ordinari se permiserit nō deponit̄ sꝫ imponitur ei penitentia. lxviii. di. c. i. lxxxii. di. p̄sbr̄. ex̄ de renū. nisi. §. ꝓpter criminis ꝯsciētiā. Qui g̃ tpe ordinatōnis sue tacet crimen suū ōponitur: vt. l. di. ex penitētib⁹. vel si q̄s sine examinatiōe promotus fuerit: vt. lxxxi. di. si q̄ sine examinatiōe. ꝛ. lxxxiii. di. quisq̄s. sꝫ pone q̄ in oib⁹ sit idone⁹ q̄ ordinat⁹ ē sine examinatiōe. nūq̄d ꝑpter h̄ solū deponēd⁹ est q̄ examiat⁹ nō ē: ita vr̄ hic dici. sꝫ h̄ nō ē ꝓpt suū viciū sed ꝓpter viciū ordināt̄i: vt. lxx. d. c. i. ꝛ. xvi. q. vii. ḋcernim⁹. itē q: nō intrauit ꝑ ostiū vn̄ mori dꝫ vt rem⁹. vt. ff. ō re. diui. l. vl. alii ꝯtriū dicūt. ar. s̄. ex̄ de p̄bē. cū scōm.
i ¶ Irrep̄hēsibile. g̃ minores ordies cū examiatōe ꝯferēdi sūt nā ē deponit̄ q̄s a minorib⁹ ordib⁹: vt. xxvii. q. i. si q̄s ep̄us
QUod nullus. q̄d āt. In hac di. ōndit q̄d ꝑtinet ad vnūquenq̄ ordinē. scōo pōit regulā ap̄li oꝫ ep̄m eē sine crimie. ꝛ inde nacta occasiōe ponit varias significationes hui⁹ nois crimē. ꝛ ōndit q̄d sit mortale ꝛ q̄d veniale.
PErlecti. ꝯgnita. no. q̄ q̄rē possum⁹ ea q̄ sūt nobis nota: vt. xi. d. q̄s nesciat. xxiii. q. v. pudēda. ꝟ. fi.
m ¶ Infideles. ꝯ. i. ō cō. di. i. ep̄s nullū. sꝫ illud n̄ tꝫ q: ꝯtria ꝯsuetudie abrogata fit. di. iiii. §. leges
a ¶ Bn̄dictōes. i. bn̄dicam⁹
b ¶ Laudes. i. all'a. vl' illud xp̄s vicit. ꝛc.
c ¶ Sacrificiū. i. offertorium
d ¶ Lectōes. legēdas i matut̄.
e ¶ Predicar̄. i. legē ne sit ꝯtriū. xvi. q. i. adiicim⁹.
f ¶ Et apl'm. cū deest subdyacon⁹.
g ¶ Precū. dicēdo letanias

h ¶ Et recitatio. ordinãdorũ. et baptisatorũ. mortuorũ. excõmunicatorũ. i ¶ Premonet. cũ dicit humiliate vos. etc. k ¶ Clamare. kyrieleisõ. in rogationibus l ¶ Pacẽ. cũ dicit dñs vobiscũ vel pax vobis fm cõsuetudinem alterius loci. m ¶ Annunciat. festiuitates. n ¶ Crismatis alia plura spectãt ad epm: vt. lxviij. di. quis. o ¶ Incensi. portandi ad altare.

recitatio[h] nominũ. Ipse pmonet[i] aures hre ad deũ. Ipse hortatur clamare[k]. ipse donat pacẽ[l]. et ipse ãnũciat[m] festiuitates. Ad presbyterũ ptinet sacrm corporis et sanguinis dñi in altario dei pficere. orõnes dicere et bñdicere dona dei. Ad epm ptinet basilicarũ cõsecratio. vnctio altaris et cõfectio crismatis[n]. Ipse pdicta officia distribuit et ordines ecclesiasticos. Ipse sacras virgines bñdicit. et dũ precesserit vnusquisqꝫ in singulis ordinibus iste tñ ẽ preordinator in cunctis. Hij sunt ordies et ministeria clericorũ que tñ auctoritate pontificali in archidyaconi cura et primicerij ac thesaurarij sollicitudine diuidũt. Archidyaconus enĩ impat subdyaconibus et leuitis. ad quẽ ptinẽt ista ministeria. ordinatio vestiendi altaris a leuitis. cura incensi[o] et sacrificij necessaria sollicitudo. Quis leuitarũ ad populũ euangelium legat. quis pces dicat seu respõsoria in dñicis diebus. aut solẽnitatibus decantet. Sollicitudo quoqꝫ prochiarũ et ordinatio et iurgia[p] ad eius ptinẽt curã. Pro reparãdis[q] diocesanis basilicis ipse suggerit sacerdoti[r]. ipse inqrit prochias cũ iussione[s] epi et ornamẽta et res basilicarũ[t] seu prochiarũ gesta libertatũ ecclasticarũ epo idẽ refert. Collectã pecuniã d cõione[v] ipse accipit et epo defert. et clericis partes pprias ipe distribuit. ab archdyacono nunciãtur epo excessus dyaconorum ipse denunciat sacerdoti in sacrario ieiuniorũ dies atqꝫ solẽnitatũ. et ab ipso publice in ecclesia pdicantur. Quãdo vero archidyaconus absens est: vicez eius dyaconus[x] sequẽs adimplet. Archipsbr[y] vo se esse sub archidiacono eiusqꝫ preceptis sicut epi sui obedire se sciat et qd ad eius specialiter ministeriũ ptinet sup oẽs psbyteros in ordie positos curã agere et assidue in ecclia stare: Et qñ episcopi sui absentia cõtigerit ipe eius vice missarũ solẽnia celebret et collectas[z] dicat vel cui ille iniũxerit. Ad primiceriũ ptinẽt acoliti exorciste: psalmiste: atqꝫ lectores: signũ[&] qꝫ dãdum p officio clericorũ. pro vite honestate et officiũ cantãdi et peragendi sollicite lectiones: psalmũ: laudes: offertoriũ: rñsoria quis clericorũ dicere debeat. Ordo qꝫ et modus[a] psallendi in choro p solẽnitate et tempe. ordinatio qꝫ pro luminaribus deportãdis. si quid etiã necessariũ est pro repatione basilicarũ que sunt in vrbe[b] denunciet ipse sacerdoti. eplas epi pro diebus ieiuniorũ prochianis per ostiarios ipse dirigat. Clericos[c] quos delinqre cognoscit ipse distringat. qs vero emẽdare nõ valet eorũ excessus ad agnitionẽ epi deferat. cetera enĩ ad archidyacõi curam ptinent. basilicarios[d] ipse pstituat et matriculas[e] ipse disponat. Quãdo autez primicerius absens est ea q dicta sũt ipe exequatur et exquirat q ei aut lege[f] est proximus aut eruditiõe. Ad thesaurariũ ptinent ostiarij basilicarũ ordinatio[g]: incẽsi preparatio: cura crismatis pficiẽdi. cura baptisterij ordinãdi: preparatio luminariorũ in sacrario et in sacrificijs. ¶ Ex hac epla liquet quid cuiusqꝫ officij sit. Est etiã alia distinctio: epõrũ: presbyterorũ: dyaconorũ. quã fecit clemẽs in epistola sua ita dicẽs. Quid ab epis. quid a psbyteris. qd a dyaconibus audire oporteat.

AUdire episcopũ attentius oportet[h] et ab ipso suscipe doctrinã fidei. monita[a] aũt vite a presbyteris inqrere. a dyaconibus vero ordine discipline[b]. ¶ Sacerdos qꝫ vtrunqꝫ humerũ orario ambit. Dyaconus vero sinistruz tñ: vt ad ministeriũ expedit ius discurrat. ¶ Unde in tole. conci. v. Quare leuita vnũ tñ humerũ orario ambit

VNum orarium oportet leuitã gestare in sinistro[c] humero ppter qd[d] orat id est pdicat. Dexterã aũt partẽ oportet habere liberam. vt expeditus ad ministerium sacerdotale discurrat. Nunc autez[e] p singlos gradus ordine recurrẽtes qui ex quibus ordinibus in quẽ gradũ conscẽdere possint qui post lapsum valeãt repari vel nõ quibus culpis a pprio gradu mereantur deijci. quo accusante quibus testificantibus possint puinci. cuius sentẽtia sint soluendi vel dãnandi breuiter[f] cõsideremus. Ac primum a põtificali gradu incipiẽtes qlem oporteat eum esse qui in epm ordinandus est diligenter inuestigemus apli regulã[g] secuti quã in hmõi re thimotheo et thito scribit dicẽs. Oportet epm esse irrephẽsibilẽ id est nõ obnoxium reprehensioni hoc ad thimotheũ[h]. ad thitũ aũt oportz epum esse sine crimine. qd vt hieronimus scribit ad occeanũ idez est. Nomine aũt[i] criminis[k] quodlibz peccatũ intelligit. vnde in eadem epla[l] hieronimus dicit. Res

p ¶ Iurgia. hic videtur qꝙ archidyaconi habeãt ordinariam iurisdictionem et qꝙ possint istinuere clericos et suspẽdere vel excõmunicare: vt. lxiij. di. si in plebibus et ex de penis. licet. et ex de of. iudi. del. sup eo. et ex d prebẽ. referente. et ex de insti. cũ venisset. ar. cõ. xvi. q. vij. nullus. et ex de of. archidy. c. v. et iiij. Itẽ vicarius ẽ epi vt. j. e. c. i. et ex de of. ar. c. i. g habet delegatã iurisdictionẽ et nõ ordinariã. ad h dico qꝙ archidyaconus habet ordinariam iurisdictionez. et quod legit ex de of. archidy. c. iiij. intelligo cũ archidyaconus extendebat manus ad ea q sibi nõ competebãt ex officio suo nisi cõsuetudo sit pscripta. vel gñalis aliarũ ecclarum illius dyocesis nec obstat qꝙ dr esse vicarius epi: qa nihilominus est ordinarius iudex. Nã et vicarius alicuius ecclie ppetuus dr et ordinarius: vt ex de prebẽ. de monachis. sicut video qꝙ vicarius iudicis ordinariã habz ptãtẽ. qd ex eo patz qꝙ interponit decretũ de nõ alienãdis rebus minorũ: vt. C. de of. eius q vicẽ iudicis gerit. l. ij. sed h non posset facere si haberet delegatam iurisdictionẽ. vt. ff. d of. eius cui man. est iurisdictio. l. ij. videtur tñ ex h qꝙ habeat delegatã iurisdictionẽ. qꝛ appellat ab ipo ad archiepz vt ex de pben. referẽte. sz si haberet ordinariã iurisdictionẽ gradatim fieret appellatio: vt. ij. q. vi. anteriorũ. Itẽ alia ratiõe videt hoc. qꝛ tñ de humilioribus negocijs cognoscit: vt hic dr. et est pedaneus iudex: vt. C. de pedañ. iudi. l. vltia. sed pedanei delegati sunt vt. C. de peda. iudi. l. penul. Itẽ qꝛ epus h officiuz delegat alijs: vt. xi. q. i. epum. sz intelligas de illo iure visitandi qd epo cõpetit. h. di. est ipsaz habere ordinariã. sz tñ eam nõ pot exercere sine auctoritate epi: sicut metropolitanus habet ius cõsecrandi epum illud tñ ius nõ pot exercere sine alijs epis. lxiiij. di. c. i. io. mihi videt qꝙ solus epus in ciuitate debet esse iudex ordinarius: vt. vij. q. i. in apibus. nisi secus sit de cõsue. iam pscripta: vt ex de pscrip. de quarta. et c. auditis. et melius de offi. archidy. c. vlti. quod est bonum. b.

q ¶ Reparãdis. alibi de hoc ad ppositum spectare: vt. lxx. di. sanctorũ. sed ibi nomen ppositi large sumit: vt ex de ver. signi. quis.

r ¶ Sacerdoti. id est epo.

s ¶ Cũ iussione. gñali qñ recipit archidyaconatuz ab episcopo

t ¶ Basilicarum. i. ruralium. qꝛ ea que sunt in vrbe custodit primicerius.

v ¶ De communione. i. de oblationibus.

x ¶ Dyaconus cum qꝙ possit vices suas delegare qꝛ ẽ ordinarius: vt C. de iudi. a iudice.

y ¶ Archipsbyter. in quibusdaz ecclesijs vocatur iste decanus vt. l. di. in capite. sed ille ẽ archipsbyter ruralis.

z ¶ Collectas. scz orõnes.

& ¶ Signũ id est pulsatio cãpanorũ.

a ¶ Ordo qꝫ et modus. i. cũ organo vel sine eo.

b ¶ In vrbe sed archidy. extra vrbem: vt s. dictum est

c ¶ Clericos ciuitatenses.

d ¶ Basilicarios. i. custodes basilicarũ. e ¶ Et matriculas. i. tabulas. nã in matricula faciet scribi qꝙ quilibet canonicus legere debeat.

f ¶ Aut lege. i. ordine. et est ar. lraturã equipollere dignitati.

g ¶ Ordinatio. id est vt ordinet ea que sunt necessaria ad basilicam

pene cõtra naturã est vt sine peccato aliquis sit. sed talis eligatur cuiꝰ cõparatiõe ceteri grex[n] dicãtur. In epistola vero ad titum. crimen vocatꝰ criminale peccatum vel[o] criminalis infamia. vnde ibi legitur crimen est querela id ẽ peccatũ accusatione ⁊ dãnatione dignũ. Qd autẽ sine crimine iubetur esse qui in epm eligitꝰ: non ante baptisma sed post baptisma intelligendum est. vt a tempore videlicz baptismatis nullius criminis conscientia mentem eius remordeat. ¶ Criminis appellatio alias late[p] patet cõplectẽs omne peccatum qd ex deliberatiõe ꝓcedit. Unde beda sup eplam iacobi. Peccata que ex ignorantia[q] vel infirmitate humana cõmittuntꝰ dicit ⁊ ꝑcipit alterutrũ ꝯfiteri qꝛ facile[r] dimittũtꝰ. Quecũqꝫ vero fuerint ex deliberatiõe nõ nisi ꝑ penitẽtiã. Hinc[s] etiaz augustinꝰ ait. Nullũ peccatũ adeo veniale est qd nõ fiat criminale[t] dũ placet. Alias ea demũ significat q̃ semel cõmissa ad dãnationẽ sufficiũt. Multa enĩ ex deliberatiõe ꝓcedũt q̃ nisi sepiꝰ iterata et in ꝯsuetudinẽ fuerint deducta quãuis grauent post mortẽ: nõ tñ eternaliter ꝑdunt qꝛ ⁊ si crimina q̃dã rõne appellẽtꝰ tñ mortifera ⁊ capitalia nõ sunt. Unñ augustinꝰ in omelia de igne purgatorio exponens verba aplĩ: ait. Si q̃s sup hoc[v] fundamẽtum edificauerit ligna[x]: fenũ: stipulã. qꝛ multi sunt qui lectionẽ istã male intelligẽtes falsa securitate decipiuntur. dum credunt qꝛ si super fundamentũ xpĩ crimina capitalia edificãt peccata ipsa ꝑ ignẽ transitoriũ possint purgari. ⁊ ipsi postea ad vitam venire ꝑpetuaz. Intellectꝰ iste fratres carissimi corrigẽdꝰ ẽ: qꝛ ipsi se seducunt qui sic sibi blãdiuntꝰ. illo eñ trãsitorio igne de q̃ dicit aplĩus. ipse saluꝰ erit sic tñ quasi ꝑ ignẽ nõ capitalia[a]: sed quasi minuta peccata purgãtur. De quibus ⁊ si nõ oĩa[b] vel[c] aliq̃ cõmemoranda sunt. ne aliq̃s inaniter se excusare conetꝰ et dicat nescire se q̃ sunt minuta peccata. q̃ crimina capitalia. ⁊ quãuis aplĩus plura capitalia cõmemorauerit: nos tñ ne desperationẽ facere videamur: breuiter dicemꝰ que illa sunt. sacrilegiũ: homicidiũ: piurium: adulteriũ: fornicatio: falsum testimonium: rapina: furtũ: supbia: inuidia: auaritia: et si lõgo tempe teneatur iracundia et ebrietas[d] si assidua sit in eorũ numero cõputabitꝰ. Quicũqꝫ enĩ aliqd de istis peccatis in se dñari cognouerit nisi digne emẽdauerit. ⁊ si habuerit spaciũ longo tempe penitentiã nõ egerit et largas elimosinas non erogauerit: et a peccatis ipsis nõ abstinuerit. illo transitorio igne de q̃ dicit aplĩus purgari nõ poterit: sed eterna illũ flãma sine vllo remedio cruciabit. Que aũt sunt minuta peccata licet oĩbus nota sint: tñ quia longũ est vt oĩa replicentur. opus est vt ex eis vel aliqua nominemꝰ. quotiẽs aliq̃s in cibo ⁊ potu plus accipit[e] q̃ necesse ẽ: ad minuta peccata nouerit ꝑtinere. quotiẽs plus loquitur q̃ oportet. plus tacet[f] q̃ expedit. q̃tiens pauperẽ importune petentẽ exasperat. quotiẽs cũ sit corpe sanꝰ aliis ieiunãtibus[g] prãdere voluerit. aut somno deditus tardius[h] ad ecclesiã surgit. quotiens excepto[i] filiorũ desiderio[k] vxorẽ suã ꝯgnouerit. q̃tiẽs in carcere positos tardiꝰ req̃sierit. ĩfirmos tardiꝰ visitauerit. Si discordes ad ꝯcordiã neglexerit[l] reuocare. Si plꝰ aut ꝓximũ aut vxorẽ aut filiũ aut seruum[m] exasperauerit q̃ oportet. Si ãpliꝰ

A scilicet claues et candelas.
Udire. oportet. scꝫ subditos. a ¶ Monita. i. ꝯuersationẽ.
b ¶ Discipline. i. regulã viuendi: vt. xi. q. i. sicut.
U Nũ. sinistro. ⁊ hoc ideo vt ostendatꝰ qꝛ transire debet de leua ad dextrã. i. de tẽpalibꝰ ad spũalia. ⁊ hꝫ ostẽditꝰ dũ circũflectitꝰ postea versus dextram.

d ¶ Propt quod. i. quia si. ponitur. ex. ij. di. de ꝯstãtino. v. nãqꝫ.
e ¶ Nũc aũt ab hꝫ loco vsqꝫ ad. xlix. d. assignat. xiij ca. aplice regule q̃ i locis suis distiguemus ⁊ ptingit hic tractamus vsqꝫ ad. x ij. causaz. assignãdo q̃les in q̃libet ordine et ex q̃ ⁊ in quẽ debebeãt ꝓmoneri q̃ lapsi valeant repari: ⁊ q̃ nõ: ⁊ sub q̃ iudice q̃libet accusetꝰ ⁊ sub q̃ iudice sint absoluẽdi vl ligandi. si q̃ aũt alia interponit incidẽdẽtia sũt: vt i. vi. et. vij. ⁊. viij. ⁊. ix. cã. cõtinua hactenus ostẽdimꝰ q̃les sint promouẽdi. et q̃ litꝰ examinãdi. nũc aũt. ⁊c.
f ¶ Breuiter vsqꝫ ad. xij. causam.
g ¶ Regulã hec sũt. xiij. c. que ꝓsequitꝰ oportꝫ epm esse sine crimine. vxoris vniꝰ viz. nõ vinolentũ. prudẽtẽ ornatũ. hospitalẽ. pudicũ. doctorẽ. nõ ꝑcussorẽ. nõ litigiosũ. nõ cupidũ domui sue bñ ꝓpositũ. nõ neophitũ. h ¶ Ad thimotheũ. scribit. i ¶ Nomie aũt. gratianus volẽs exponere auctoritatez aplĩ oportet epm esse sine crimine assignat hic ꝓlures significatiões huiꝰ nois crimẽ. ⁊ licet hic q̃dã quinqꝫ significatiões assignet. ego nõ assigno nisi q̃tuor. dꝛ eñ crimen q̃nqꝫ oẽ delictũ siue mortale siue veniale: siue ex deliberatiõe ꝓcedat: siue ex ignorãtia: ꝭm qd dꝛ: nemo sine crimie viuit. ⁊ hãc significationẽ innuit: ibi. noie aũt criminis. q̃nqꝫ autẽ dꝛ crimẽ infamia ꝓcedẽs ex crimine: put sumitꝰ ibi. in epla ꝟo ad titũ. q̃nqꝫ dꝛ crimen solum id qd ex deliberatiõe ꝓcedit siue sit illud mortale siue veniale: put ibi sumitꝰ criminis appellatio. ⁊c. q̃rto modo dꝛ crimen solũ id qd est dignũ depositiõe: put ibi sumitꝰ. alias ea demũ. io. hic videas q̃liter dixi in casibꝰ. h. k ¶ Crimis in ꝑcedẽti auctoritate. l ¶ Unñ in eadẽ epla. sic ꝯtinua. lꝫ qdlibet delictũ dicatꝰ crimen nõ tñ ita accipitꝰ in ꝑcedẽti auctoritate. vñ. ⁊c. qꝛ ꝭm hꝫ fere nullꝰ essꝫ ydoneꝰ. ⁊c. m ¶ Pene. j. de pe. di. i. c. vl. pene dicit ꝓpter btãz virginẽ ⁊ scm̃ iohãnẽ q̃ fuerũt sanctificati ĩ vtero. vel est philosophicũ tẽpamẽtũ. n ¶ Grex. sic. i. q. i. vilissimus. l. di. in sacerdotibꝰ. o ¶ Uel. ꝓ id est. p ¶ Late. scꝫ latiꝰ. s. ibi. noie autem. q ¶ Ex ignorãtia. scilicet venialia peccata.

r ¶ Facile. qꝛ laico etiã possumꝰ ea ꝯfiteri q̃uis habeatꝰ copia sacerdotis. sed mortalia nõ cõfitebuntꝰ nisi sacerdoti: dũmodo possit haberi copia eiꝰ. alias laico possumꝰ ea cõfiteri: vt de pe. di. i. quẽ penitet. ⁊ di. vi. q̃ vult. vel ideo dixit facilius: qꝛ ꝑ orõnẽ dñicã vel ꝑ elimosinã vel ꝑ modicã ieiunationez dimittũtꝰ: ⁊ etiã ꝑ aspersionẽ aq̃ bñdicte: vt de pe. di. iij. de quotidianis et di. vi. qui vult. de cõse. di. iij. aquaz.
s ¶ Hic. respicit ad id qd dixit si ex deliberatione. io.
t ¶ Quod non fiat criminale. i. cuiꝰ assiduitas ⁊ contẽptus vitandi veniale nõ fiet mortale. nõ eñ videtur qꝛ id qd est veniale possit fieri mortale: qꝛ ꝭm opinionẽ istorum nihil potest speciẽ permutare. nisi velis dicere qꝛ veniale ⁊ mortale nõ sunt species peccati: sꝫ accidẽtia vnde sicut mortale fit veniale recepta penitentia: vt de pe. di. i. serpens. sic cõuerso fit vẽiale mortale. alij dicunt qꝛ tãtum ipse contẽptus venialium mortale peccatum est. et ꝭm hoc expone fit mortale. i. tibi per contẽptum fit mortale. sicut ibi exponitur. accedit verbum ad elementum et fit sacramentũ. i. ibi fit sacramentum: ut. i. q. i. de trabe.
v ¶ Super hoc. id ẽ sup fidez quã q̃s suscepit. i. licꝫ q̃s post fidẽ susceptã venialiter peccauerit nihilominꝰ saluꝰ erit.
x ¶ Ligna. ꝑ hꝫ innuit tria gña venialiũ ligna vocat grauiora venialia. fenũ minora. stipulã minima. Ligna eñ diutiꝰ sunt in igne q̃ fenũ: et fenum diutiꝰ q̃ stipula. a ¶ Non capitalia. hac auctoritate dicunt quidã qꝛ nullus pro mortali peccato punitꝰ igne purgatorio: sed tñ ꝓ veniali. alij dicũt qꝛ si aliquis cepit penitere ꝓ mortali ⁊ nõ perfecit eam hic: ꝑficiet in purgatorio. sꝫ si hic nõ ẽ cõtritꝰ de mortali nõ purgabitꝰ ꝓ illo in purgatorio. sicut augustinꝰ videtꝰ hic velle. ⁊ de pe. di. vlt. c. vlti. de pe. di. i. si peccatũ. ⁊. c. sicut primi. b ¶ Non oĩa. s. q̃ sunt mortalia que venialia. c ¶ Uel. i. saltem d ¶ Ebrietas. q̃nqꝫ est mẽtis obliuio: et hec est pena ⁊ nõ est aliqd peccatũ vt. xv. q. i. sane. q̃nqꝫ dꝛ studiũ ad inebriãdũ se: ⁊ hꝫ est mortale peccatũ: vt. xxxv. di. ante oĩa. ar. ex de vi. ⁊ ho. cleri. a crapula. q̃nqꝫ dꝛ frequẽs actꝰ bibẽdi: ⁊ illud est veniale. e ¶ Accepit. casu nõ ex contẽptu: ⁊ nõ ad ingurgitationẽ alias essꝫ mortale peccatũ: vt. iiij. di. deniqꝫ. f ¶ Plus tacet. in ꝑlatis taciturnitas ẽ mortale peccatũ: vt. xliij. di. sit rector. xl. di. si papa. in alijs ẽ veniale. g ¶ Ieiunãtibꝰ. sꝫ nõ ẽ ne comedere ante horã comedẽdi est mortale peccatũ: vt de cõ. di. iij. c. i. ⁊ di. v. q̃nqꝫ modis. Sꝫ nõ intelligas hꝫ de ieiunijs statutis: sꝫ de illis q̃ q̃libꝫ fiuat ꝓ sua volũtate. lxxvi. di. vtinã. h ¶ Tardiꝰ. ⁊ sic ẽ peccatũ aliq̃d tardiꝰ dare. xiij. q. ij. q̃ oblatiões. xvi. q. i. decie. i ¶ Excepto. ar. ꝯ. h. q̃ dicit qꝛ vir nõ põt cognoscere vxorẽ quin peccet venialiter: vt dictũ ẽ. s. xiij. di. nerui. k ¶ Desiderio. supple. ⁊ cã reddẽdi debitũ. xxxiij. q. i. c. i. l ¶ Neglexerit. hoc ẽ in ꝑlato mortale: vt xc. di. precipimus. m ¶ Seruũ. in hoc casu seruus auditꝰ agẽs ꝯtra dñm

ſnum. ⁊ dñs talis cogitur eũ vẽdere: vt. ff. de his q̃ ſunt ſui vel alie. iur. l. ij. §. dñoꝝ. ſilr maritus vxorẽ tenet moderate caſtigare: vt. vij. q. i. ſicut. niſi ſit clericus qui põt eã duri' caſtigare: vt. xxxiij. q. ij. placuit.

n ¶ Adulari. xxij. q. ij. primũ. cõtra. ⁊. xi. q. iij. nemo pitoꝝ. ⁊. xlvi. di. clericus. So. tribus modis adulat̃ quis. vel attribuẽdo alicui bonũ qḋ non habet. vel nimiũ extollendo bonũ qḋ hab3. vtrunq3 iſtoꝝ veniale eſt. vel approbãdo malũ qḋ habet. ⁊ illud ẽ mortale. xi. q. iij. ve qui.

o ¶ Sumptuoſa. xli. di. nõ cogamur

p ¶ Juramus. intellige cũ quis iocãdo iurat. nã p temerario iuramẽto bñ peccat q̃s mortaliter. l3 nõ tãta pñia imponatur ei ſicut ſi ſolẽniter ⁊ ex diſcretiõe iuraſſ3: vt. xxij. q. iiij qui ſacro. Jdẽ dico in iuramẽto per metum extorto: vt ex̃ de inreiur. verũ. contra. ij. q. v. nos ſctõrum. So. ibi de ſolẽni. hic de nõ ſolenni

q ¶ Temeritate. ſed ſi ex odio eſſet mortale. vñ ſequit̃. quoniam. ⁊c.

Qualis hinc. h̃ verum eſt de ſumme bonis vel ſũme mal'

s ¶ Jn iudicio. j. xiij. q. ij. tempus. io.

t ¶ Culpis. ſcil3 venialibus.

v ¶ Credend' eſt. h̃ vult dicere q' q̃dam culpe tollũt̃ p ignẽ purgatorij ante diẽ iudicij.

x ¶ Blaſphemiam. qui peccat p impotentiã dr̃ peccare in prẽ: q2 prĩa tribuitur potẽtia. xxiij. di. q̃ eps. qui peccat p ignorantiã dr̃ peccare in filiũ: q2 filio attribuit̃ sciẽtia. xxxvi ij. di. ſi iuxta. ſed qui peccat ex cõtemptu dr̃ peccare in ſpiritũ ſanctũ. vt ille qui eſt obſtinat' i peccato ⁊ illud dr̃ irremiſſibile. i. nõ ita de facili remittit̃ ſicut pcedẽtia. d pe. d. i. §. pe multi. ⁊ di. i. ſciendũ

y ¶ Negatur. ar. qḋ de vno negat̃ d alio

fuerit blanditusq3 oportet. Si cuicunq3 maiori pſone aut ex voluntate aut ex neceſſitate adulari[n] voluerit. Si paupibus eſurientib' nimiũ delicioſa vel ſumptuoſa[o] cõuiuia prepauerit. Si ſe aut in eccl'a aut extra eccleſiã fabulis ocioſis de q̃b' in die iudicij ratio reddenda eſt occupauerit. Si dũ incaute iuramus[p] et cu3 hoc pro aliqua neceſſitate iplere non poterimus. vtiq3 piurem' ⁊ cũ om̃i facilitate vl' temeritate[q] maledicim' qm̃ ſcriptũ ẽ. neq3 maledici regnum dei poſſidebunt.

¶ Jtẽ gregori'. Que ſunt venialia peccata que poſt hanc vitã purgãtur.

QUalis hic[r] quiſq3 egredit̃ talis in iudicio[s] repſentat̃: ſed tñ d quibuſdã culpis[t] eſſe ante iudiciũ purgationis ignis credend' eſt[v]: p eo q' veritas dicit: q2 ſi quis i ſpiritũſctm̃ blaſphemiã[x] dixerit neq3 in hoc ſeculo remittitur ei: neq3 in futuro. Jn qua ſnĩa datur intelligi quaſdã culpas in hoc ſeculo remitti quaſdã in futuro poſſe relaxari. Qḋ em̃ de vno negatur[y] cõſequẽs intellect' patet: q2 de q̃buſdam cõcedit̃. Sed tñ vt p̃dixi hoc d paruis minimiſq3 peccatis fieri poſſe credendum eſt. ſicut eſt aſſiduus ocioſus ſermo immoderatus riſus vel peccatu3 cure familiaris que vix ſine culpa[z] agitur vel ab ipſis qui culpã qualiter declinare debeant ſciũt. que etiã poſt mortem grauãt ſi adhuc in vita poſitis minime fuerint relaxata. ¶ Jtẽ augu. De eodẽ. Palea.

QUi in aliud ſeculũ diſtulerit fructũ cõuerſionis prius purgabitur igne purgationis. Hic ignis ⁊ ſi nõ ſit etern': miro tñ modo grauis eſt Supat em̃ oẽ3 penã quã vnq3 homo paſſus ſit in hac vita vel pati poteſt. Alias aũt ea tm̃ d licta ſignificat quoꝝ eſt ppetua infamia.

¶ Unde hieronim' ſcribit in eadẽ ep'la ad titum. A die baptiſmi debet inueniri ſine crimine qui in epũ eſt ordinãd'.

PRimu3 itaq3 ſine crimine iubetur epus eſſe: qḋ alio verbo ad thimotheum irreprehẽſibilẽ eſſe noiatu3 puto Non q' eo tm̃ tempe quo ordinand' eſt ſit ſine crimine vllo ⁊ preteritas maculas noua cõuerſatione diluerit: ſed q' ex eo tempe quo in xp̃m renatus eſt: nulla peccati conſciẽtia mordeatur. Quõ em̃ põt preſes[a] eccl'e auferre malu3 de medio ei'

concedítur: vt. xv. q. iij. de crimine ex eo. ff. de iudi. l. cũ pretor. ſic qḋ de vno cõceditur de alijs negat̃: vt. xlv. di. diſciplinã. i. q. i. p iſaiam. xxxiij. q. v. qui ſitit. in fi. ar. ꝯtra. C. de na. li. auten. itẽ ſi quis. vbi dr̃ lic3 vnũ noiet tñ extenditur ad alios. ſic. lxi. di. miramur. ar. ff. cuſto. re. ſi quis.

z ¶ Culpa. ſimiliter militia mercatio procuratio ſiue adminiſtratio aliqua vix ſine peccato fit. vt de pe. di. v. falſas. ⁊. c. qualitas.

PRimũ itaq3. ex hoc. c. tres oriunt̃ opiniões. dicit. h. q' qui ſemel peccauit nõ põt ãmodo pmoueri vel aliq̃s act' legitimos exercere: vt hic. ⁊. xlviij. di. qm̃. ⁊. i. q. vij. ſi quis oẽm. ⁊. l. di. illud. ⁊. vi. q. i. qui crimen. viij. q. i. in ſcripturis. in fi. ex̃ de eta. ⁊ qua. ex tue. et ar. pro eis. ff. de edil'. edic. q̃s ſit ſit fugitiu'. l. rñ. fur enim nõ purgat vicium furti. l3 rem reſtituat vt. ff. de fur. l. qui ea mente. nec raptor vicium rapine: vt. ff. d vi bo. rap. l. penul. alij dicũt q' poſt qḋlibet mortale acta pnĩa p̃t quis promoueri. niſi ſit crimen enorme: vt. lxxxi. di. ap'lus. et eſt ar. ad hoc l. i. di. ferrum. vt. ff. de edil'. edic. q' ita ſanatũ ẽ. quia ſtatus noſtri tp̃is. ⁊c. vt. ex̃ xxxiiij. di. fraternitatis. et dicũt q' ille canon corrigit alios qui de rigore loquunt̃. Tertij dicũt q' q̃tũcunq3 ſit graue delictum: dũmodo ſit occultum poſt penitentiã non impedit promouẽdũ: vt l. di. de his. Ego credo q' ſiue ſit occultũ ſiue manifeſtũ dummõ ſit enorme ipedit pmouẽdũ. l3 egerit pñia3 vt ex̃ de eta. et qua. ex tue l. diſt. miror. io. ſ3 certe h̃ nõ eſt verum licet. io. h̃ dicat. nam pro occulto crimine nẽo repellitur poſt penitentiã niſi i homicidio vt dicit noua

qui in delictũ ſimile corruerit. aut qua libertate peccantẽ corripe[b] poterit cũ tacitus ipſe ſibi reſpõdeat[c] eadẽ ſe admiſiſſe

EccE[d] qui ordinã ¶ que corripit dus eſt in epum non ſolũ tempe ſue ordinatiõis: ſed etiã om̃i tepore poſt baptiſmu3 a crimine deb3 eſſe immunis. ¶ Sequit̃ in vtraq3 ep'la vnius vxoris virum: poſt baptiſma videlic3 nõ ante baptiſma. ¶ Unde hieronim' ſcribit ad occeanũ. Poſt baptiſmũ deb3 eſſe monogam' qui in epm eſt ordinandus.

UNius[e] vxoris virum. i. monogamũ poſt baptiſmu3[f]. Si enim ante ꝯiuge3 habuerit que obierit non ei imputabitur. Cui prorſus nouo[g] nec ſtupra nec alia que ante fuerunt ia3 obſunt. ¶ Auguſtin' vero econtra teſtatur ſcribens in ep'la ad titum dicens. Qui ante baptiſmũ habuit vnã ⁊ p' baptiſmu3 alterã ordinand' nõ eſt

ACuti' intelligunt qui nec eũ qui cathecuminus vel pagan' ante baptiſmũ habuerit vnã ⁊ poſt baptiſmũ alterã ordinãdũ cenſuerũt: quia de ſacro[h] agitur nõ d peccato pp̃ter ſacri ſanctitate3. ſicut femina ſi cathecumina viciata eſt: non põt poſt baptiſma inter dei virgines conſecrari[i]. ita nõ abſurde viſum eſt bigamũ nõ peccaſſe: ſed normã ſacramenti amiſiſſe. non ad vite meritũ ſ3 ad ordinatõis ſignaculũ Unius vxoris vir epus ſignat[k] ex oib' gentib' vnitatẽ vni viro[l] xp̃o ſubditam[m] ſicut duob' ſeruire dñis. ſic ab vno dño apoſtatare[n]: atq3 in alteri' ſupſtitiõe3 ire nõ licet. ¶ Jtẽ innocẽti' rufo ⁊ euſebio ceteriſq3 ep̃is macedonie. Bigamus pbatur qui ante baptiſmũ habuerit vna3 ⁊ poſt baptiſmũ altera3

DEinde opponit̃ nõ dici oportere bigamũ eum eſſe qui cathecumin' habuit vnam vxorem atq3 amiſerit ſi poſt baptiſmu3 fuerit aliã ſortitus eamq3 prima3 videri: q̃ nouo homini ſit copulata. q2 illud coniugiũ p baptiſmi ſacramentũ cũ ceteris[o] criminibus ſit ablatũ. Quod cu3 de vna vtiq3 dicitur certe ſi tres habuerit in veteri poſitus hoĩe vxores: erit ei que poſt baptiſmu3 quarta eſt ſic interpretantib' prima. ⁊ virginis eque[p] nomẽ accipiet q̃ quarto ducta ẽ loco. Quis oro iſtud nõ videat cõtra apoſtoli eſſe preceptu3 qui

decr. ex̃ de tem. ordi. c. vl. ⁊ declarat hoc totũ. c. h.

a ¶ Preſes id ẽ epus. b ¶ Corripe. nota q' põt quis accuſari de peccato de quo penituit: vt. xxxiij. q. ij. amonere. c ¶ Sibi rñdeat. ſic. j. di. pri. vna tñ. ⁊. xlij. di. §. i. ⁊. lxi. di. in ſacerdotibus. §. i.

ECce. in hac diſtinctione. xxvi. exequit̃ ſcd̃m preceptũ ap'lice regule oportet epum eſſe vni' vxoris virũ qḋ negatiue exponit̃.

ait vnius vxoris viꝝ oportere fieri sacerdotē. ¶ Sed obijcitur[q] ꝙ in baptismo totū quicquid in veteri hoīe gestū est sit solutū. Dicite mihi vt cū pace vr̄a loqr. Crimina tm̄ dimittunt̄ in baptismo an ⁊ illa que ſm dn̄i preceptū ac dei instituta cōplentur. vxorem ducere crimen est an non est crimen. Si crimen est: ergo vt prefata venia dixerim erit auctor in culpa q̄ precepit vt crimina cōmitterent̄ in paradiso cū ipse eos benedixit. Si vero non est crimē quia qđ deus instituit nephas est crimen appellari. ⁊ salomon addidit etenī a deo preparat̄ vxor viro quomodo credit̄ inter crimina esse dimissum qđ deo auctore legit̄ cōsūmatū quid de talium[r] filijs ꝯcensetur. Nunquid nō erūt admittendi in hereditatis ꝯsortiū qui ex ea suscepti sunt que ante baptismū fuerit vxor. Eruntqꝫ appellādi vel naturales[s] vel spurij. quia nō est legitimū matrimonium nisi illud vt vobis videt̄ quod post baptismū assumit̄. Ipse dn̄s cum interrogaretur a iudeis si liceret dimittere vxorem atqꝫ exponeret fieri nō debere addidit: quos ergo deꝰ cōiunxit homo nō separet. ac ne de his locutus esse credatur qui post baptismū sortiuntur[t] vxores meminerint hoc ⁊ a iudeis interrogatū ⁊ iudeis esse respōsum[v]. Quero ⁊ sollicitꝰ q̄ro. si vna eadēqꝫ sit vxor eius qui ante cathecuminus postea fit fidelis. filiosqꝫ ex ea cū eēt cathecuminꝰ suscepit ac postea cum sit fidelis alios filios. vtrū sint frēs appellandi ac non habeāt postea defuncto patre herciscūde hereditatis consortium: quibus filioꝝ nomen regeneratio spiritualis creditur abstulisse. qđ cū ita sentire absurdum est que ratio est hoc defendi. ⁊ vacua magis opinione sacrari q̄ aliqua auctoritate[a] roborari cū non possit inter peccata deputari. qđ lex p̄cepit[b] ⁊ deus subiunxit. Nunquid cathecuminus qui virtutibus studuit ⁊ humilitatem secutꝰ est: patientiā tenuit: helimosinas fecit: morti destinatos[c] q̄libet ratiōe eripuit: adulteriū exhorruit: castitatē tenuit. quero si hoc cum fuerit factꝰ fidelis amittit: quia per baptismū totū qđ verꝰ homo gesserat putatur auferri. aspicias hominem gentilem cornelium orōnibꝰ atqꝫ elemosinis vacantē angelū audientem per reuelationē ipm̄qꝫ petrū videntem nunquid per baptismū hec illi ablata sunt ꝓpter[d] que ei baptismū videt̄ esse concessum[e]. Si ita creditur mihi credite nō modicū erratur: q: quicquid bene gestum fuerit ⁊ ſm p̄cepta legalia custoditum nō potest facientibꝰ deperire. Nuptiarum ergo copula quia dei mādato perficitur non pōt dici peccatum ⁊ ꝙ peccatum nō est solui inter peccata[f] credi non debet. eritqꝫ integrū estimare abolere nō posse numē prioris vxoris cū non sit dimissum pro peccato ꝙ ex dei voluntate sit cōpletum. ¶ Itē ambrosius in libro de officijs. In baptismate culpa remittitur: non lex coniugij aboletur.

Vlla tm̄ nec repetita nobis copla[g] ꝓmittitur et in ipso cōiugio lex est nō iterare cōiugium nec sortiri secūde cōiugis coniunctionē. Quod plerisqꝫ mirū videtur

i. non pluriū. tm̄ in casu necessitatis bigamꝰ ꝓmouet̄ vsqꝫ ad subdyaconatū: vt. xxxiiij. di. lector. Assignant̄ aūt q̄tuor ratōes quare bigamus nō pōt ꝓmoueri. vna ꝓpter defectū sacramēti: quia nō est ibi sacramētū vnitatis cum carnē suā diuiserit in plures. j. e. acutius. itē ꝓpter p̄rogatiuā ordinū: vt. j. e. vna, itē ꝓpter signum incōtinētie ex eo ꝙ de vna transiuit ad aliam: vt. lxxij. di. proposuisti. item ex eo ꝙ non hꝫ frontē hortādi viduitatē. j. e. vna tantū. in fi.

Vnius et non plurium vt ex͞o ď testi. licet. sic verba affirmatiua exponuntur negatiue vt. i. q. i. iudices. xxiij. q. ii ij. si ea vindicta.

f ¶ Baptismū. nō dicit verū. q: mr̄imoniū non soluit̄ in baptismo: vt. j. c. deide. ⁊ male sentit hic hieronimus vñ augu. cū corrigit i. primo. c.

g ¶ Nouo. i. sub eodē modo loquēdi seruꝰ pꝰ manumissionē ď: hō nouꝰ: vt. ff. ď adim. le. si seruꝰ legatꝰ. et alia lex dic̄ ꝙ pꝰ manumissio nem alius intelligit̄: vt. ff. de sol. qui res. § aream.

Acutiꝰ. sacro. sensus est: bigamꝰ nō repellit̄ q: peccauit. sed ꝓpt̄ sacramēti defectū qui est in eo. ex ď biga. a nobis. ⁊ c. nup. ⁊ nota ꝙ etiā in mr̄imonio triplex designat̄ sacr̄m. Nā cōiunctio animoꝝ ꝑ verba de p̄senti designat cōiunctionē fidelis aīe ad xp̄m. sꝫ cōmixtio carnis designat ꝯiunctionē xp̄i, ⁊ ecclesie: vt ex de biga. debitū. Itē designat̄ ibi vnio deitatis cū hūanitate. vt ď cō. di. ij. in xp̄o. ⁊ illā cōiunctionē designat cōiunctio corpoꝝ. i ¶ Consecrari. queri cōsueuit cū cōsecratio ep̄i maior sit ⁊ dignior q̄ virginum. quare possit consecrari in ep̄um qui non solum vxorē habet sed etiā post vxorem habuit concubinā: vt. xxxiij. di. habuisse. ⁊ xxxiij. di. fraternitatis. et si qua fuit corrupta vel ante baptismū vel post nō possit iter sacras virgines cōsecrari: vt. xx. q. i. iuuēculas. rn̄. sacra virgo signat ecclesiam triūphantē vbi non est macula neqꝫ ruga. xxij. di. q̄uis. sꝫ ep̄s ecclesiam militantē vbi sunt mali ⁊ boni. s̄. xxx. di. qm̄. xi. q. iij. audi. k ¶ Signat. ⁊ ita ipse episcopꝰ est sacramentū sicut ipsa aqua: vt. i. q. i. detrahe verbū q̄d est aq̄ nisi aqua. l ¶ Vni viro. i. deo ⁊ nō diabolo. ⁊ sic bn̄ aptat̄ sequēs lr̄a. m ¶ Subditā. i. nō ab eo diuisam. ⁊ bn̄ sequitur. n ¶ Apostatare. i. recedere.

Deinde opponit̄. cū ceteris. improprie ponit̄ h̄ dictio ceteris. vt ibi et cū eo alij duo latrones. sic. lvi. di. cenomanēses. xxxiiij. di. si q̄s viduā. viij. q. iij. aualdꝰ. vñ licet sic inueniat̄ scriptū in aliquo instrumento hec eccl'ia cū ceteris capellis p̄ h̄ nō ꝓbat̄ ꝙ ista eccl'ia sit capella. p ¶ Virginis eque. i. silī rōne. q ¶ Sed obijcit̄. i. nunc obijcit cōtra secundā opinionem. r ¶ Quid de taliū. hic obijcit cōtra tertiam opinionē. s ¶ Vel naturales. qui dicūtur legitimi. q̄ naturales habes. xxxij. q. iiij. liberi. qui spurij. ff. de sta. ho. l. vulgo. t ¶ Sortiūtur. vxores ⁊ viros. v ¶ Rūsum. nota interp̄tādas locutiones esse ſm personas q̄ loquunt̄. vel de quibꝰ loq̄mur: vt hic ⁊. j. i. q. vij. didici. ⁊ ex de ma. ⁊ obe. solite. et ꝙ ꝑsona loquēs cōp̄hēdit̄ in generali sermone. ar. ff. de pigno. paulus. §. vlti. sed ꝯ. ar. C. de solu. inquisitio. ⁊ ar. cōtra. ff. loca. qui insulā. §. vlti. vbi nec dn̄s nec familia excipit̄ in gn̄ali ſmone.

a ¶ Auctoritate. qđ eñ rōe ꝓbari nō p̄t extirpandum est: vt lxviij. di. corepi.

b ¶ Lex p̄cipit. xxij. q. iiij. q̄ peccat.

c ¶ Destinatos. q̄d iuris sit de hoc habes. xxiij. q. v. reos.

d ¶ Propt. i. occasiōalit̄ nō causalit̄.

e ¶ Concessum. quasi diceret eadē causa non operatur cōtrarios effectus. sic. lv ij. di. si quis in egritudine. sicut eadem solutio liberationē et repetitionem non parit: vt. ff. de solu. qui hominem. §. fi. ex de bap. maiores. tamen cōtra. ff. rem ra. ha. l. ij. §. penult.

f ¶ Inter peccata. videt̄ g̃ ꝙ infamia ꝯtracta añ baptismū: non tollitur per baptismū. et ita q̇ ante baptismū fuit infamis postea nō p̄t ꝓmoueri: vt. xlviij. di. qm̄. et. i. q. vij. si q̇s oēs. h̄ nō credo sed dico infamiā et irregularitatem ex proprio delicto prouenientem tolli in baptismo. quia dona baptismi sunt sine om̄i penitētia ⁊ satisfactione: vt de con. di. iiij. fine. si eñ peccatū non delet̄ q̄tū ad infamiam adhuc post baptismū obesset. qđ negat ambrosius. j. e. vna tm̄. vnde si aliquis occiderit mille hoīes añ baptismū oīs infamia ⁊ irregularitas tollitur: vt. li. di. si quis post acceptū. h̄ etiā patet in paulo q̇ añ baptismū fuit homicida. et tm̄ postea factꝰ est ap̄ls. vt. l. di. §. ecōtra. si obijcis ꝙ ſm hoc illa q̄ corrupta est añ baptismū post baptismū nō sit irregularis. et iō debeat consecrari. bn̄ concedo ꝙ non est irregularis: sed tamen impedit̄ a consecratione ꝓpter sacramēti defectū. Sed quare repellit̄ mulier pretextu fornicationis quā ante baptismū cōmisit: vt ex de diuor. gaudemus. in fi. sic videtur in promouēdo. sed illud ideo est quia illud delictum nō tm̄ vxorē sed etiam virū maculat: vt. xxij. q. i. in cōiugio. sic vides ꝙ ꝑ libertatē tollit̄ delictum vel infamia quā quis in seipso cōmisit. sed illud delictū qđ cōmisit in alio non tollit̄: vt. ff. de his qui no. infa. l. penul. et. l. athletas. §. pomponꝰ. p̄terea ꝑ baptismū tollit̄ crimē p̄cedēs nō tm̄ tollit̄ exceptio ꝯpetēs ex crimine sicut per pn̄iam tollit̄ crimen nō tm̄ exceptio cōpetens ex crimine vt. s̄. d. px. c. vl. ⁊. xxxiij. q. ij. āmonere. io. qđ āt h̄ ď: nō ē peccatū sꝫ sequela peccati. s. īfamia ex peccato cōtracta. secꝰ āt ē i illa q̄ nō venit ex peccato sꝫ ex ꝯstōne eccl'e: vt i illa q̄ inuita ē corrupta: vt. s̄. c. c. ij. ⁊ i iudice ⁊ executore: vt. l. di. si q̇s viduā. ⁊. li. di. aliq̄tos. ⁊ tm̄ ñ peccāt tles. xxiij. q. v. miles. sꝫ fꝫ h̄ vr̄ seq̇ incōueniēs. s. ꝙ melioris ꝯditiōis sint delinq̄ntes q̄ illi q̇ nō deliq̄rūt xxxiij. di. frn̄itatis. xix. q. iij. mādamꝰ. in gl. nec tūc. sꝫ h̄ ꝯtingit ex virtute sacri.

Vlla. vobis copula, ordinādis, sic. j. xxxij. di. seriatim.

b ¶ Non soleant. q̄ infamia ex delicto ꝓueniēs nō nocet xp̄ti ad legē ꝓmotionis. s. ꝑ baptismū deleta. i ¶ Hortator. sic. xxv. di. c. vi. ⁊. xlvij. dis. §. necesse. l ¶ Sacerdotis. idē de q̄libet sacro ordie. xlij. di. q̄escam⁹.

Quod autē in hac. xxvij. di. pmo incidētē q̄stionē ponit. s. an possit ep̄s vti matrimonio cōtracto. secūdo ponit ꝯrietates q̄rundā capitoloꝝ que loquunt de vouentib⁹ ⁊ eaꝫ soluit distinguendo inter solēniter vouētes ⁊ simpliciter. ⁊ incipit hic tractare de cōtinētia clericoꝝ ⁊ ꝑtenditur hic tractatus vsq; ad. xxxvi. distinctionem.

Diaconus. scḋm qḋ patet ꝑ sequentem. §. hoc. c. pōt intelligi de matrimonio iam cōtracto et de cōtrahēdo. ⁊ fm hoc diuersimode exponit lr̄a fm ꝙ itelligit ḋ cōtracto planum est. q2 iste martinus papa ꝑcessit gregorium qui indixit ꝯtinētiā subdyaconib⁹. xxxi. di. ante. fm hoc expone pro accipiēdo. i. ꝑ cōtracto retinendo. licuit eñ etiā tempe siricij vsq; ad gregorium subdyacōib⁹ vti iā contracto matrimonio: vt. lxxvij. di. quicunq;. ⁊. lxxxij. di. ꝓposuisti. expone ergo ꝙ dicit mr̄imonium desiderauerit. i. desiderauerit vti iā

Di. xxvij.

cōtracto.

m ¶ Cōtestat⁹. nota ꝙ ꝓtestatio valꝫ ex̄ de noui opis nun. cum ex iniuncto: vt. j. d. pri. dyaconi. ex̄ ꝙ metus cā platum xxx. q. ij. lothari⁹. ff. de nego. ge. nenseni⁹. ⁊. ff. q̇. mo. pig. vel ipo. sol. si debitoꝛ. §. i. ar. ḋ. ex̄ ḋ cōsti. cū. m. ferrarien. et ex̄ de ap. sollicitudineꝫ. io. hoc credo tenēdū ꝙ ꝓtestatio semꝑ valet facta pꝛesente aduersario. nisi cōtradicat aduersarius vł iudex si facta fuit re adhuc integra existēte: vt in hoc. c. ⁊ ex̄ de in integ. resti. cuꝫ venissent. nisi in casib⁹ in q̄b⁹ expssuꝫ est ꝙ ꝓtestatio n̄ vꝫ: vt ex̄ ḋ cōsti. cū. m. ⁊. ex̄. ḋ ap. sollicitudinē

...tur cum etiā ante baptisma iterata cōiugia electiōi muneris ⁊ ꝑrogatiue ordinationis impedimēta generet cum etiā delicta obesse nō soleant[b]: si lauacri remissa fuerint sacramēto. Sed intelligere debemus q2 in baptismo culpa dimitti potest lex cōiugij aboleri non pōt. In coniugio non culpa: sed lex ē. Quod culpe est igit in baptismo relaxatur. quod legis est in coniugio non soluit. Quomodo aūt potest hortatoꝛ[i] esse viduitatis q̄ ipse coniugia frequētauerit. ¶ Johannes etiā baptista duꝫ herodē ab incestu prohiberet dicens. Non licet tibi habere vxorem fratris tui euidēter ostēdit inter infideles cōiugia esse. vnde datur intelligi ꝙ bigami dicunt non solū q̄ post baptismū cōiugia frequentāt: sed etiā q̄ ante baptismū vnā ⁊ post baptismū alteram habuisse ꝓbant. ¶ Bigam⁹ vero in sacerdotē ordinari nō debet. nō quia deliquerit secundā accipiēdo vxorē. sed quia ꝑrogatiua exutus ē sacerdotis[k] ¶ Unde ambrosius in ep̄la ad vercellenses. Non peccat bigam⁹: sꝫ ꝑrogatiua sacerdotis exuitur

Quisine crimine vnius vxoris est vir: tenet ad legē sacerdotij recipiēdi. qui aūt iterauit coniugiū culpā quidē nō habꝫ coinq̄nati: sed ꝑrogatiua exuit sacerdotis.

Quod aūt vni⁹ vxoris vir ep̄s iubetur eligi. Queritur an de tempore ordinatiōis hoc sit accipiē dum. vt tempe sue administratōnis eius possit copula fungi: quā vnicā ⁊ virginē sibi desponsauit. ¶ Hoc martin⁹ papa prohibet dicēs. Nō ordinet dyaconus nisi castitatem professus fuerit.

Diaconus[l] qui eligitur si castitateꝫ contestatus[m] fuerit pro accipiēdo matrimonio: ⁊ se dixerit i castitate manere nō posse hic non ordinet. Quod si in ordinatione tacuerit[a]: ⁊ ordiat⁹ fuerit: ⁊ postea matrimoniū desiderauerit[b]: sit alienus a ministerio ⁊ vacet a clero. ¶ Hac auctoritate[c] datur intelligi ꝙ illi q̄ habēt vxores vel accipere volunt nec sacerdotes nec dyacones fieri possunt nisi cōtinentiam ꝓfiteantur. Si vero dyacon⁹ a mi...

a ¶ Tacuerit. nota taciturnitateꝫ haberi ꝓ consensu: vt hic. ⁊. liiij. di. si seruus. ⁊. lxv. di. si forte. ⁊. xx. q. ij. puella. ff. so. ma. l. ij. ar. ḋ. ex̄ de ꝑscrip. nihil. so. taciturnitas habet ꝓ cōsensu semꝑ: nisi in trib⁹ casibus notatis. ij. q. vij pleriq;. Itē ⁊ in casib⁹ illis vbi requirit cōsensus expssus: vt in seruitute imponēda nō sufficit cōsensus tacit⁹ sed expressus: vt. ff. de seruis. vr. predio. inuitū. Itē in pcura. cōstituēdo: vt. ff. de. pcur. fili⁹. §. inuituꝫ. Itē in furto ff. de fur. q̇ vas. §. vetare. Itē in soluēdo mr̄imonio: vt. ff. de ritu nupti, in

eo iure. §. iij. vel distingue an tale sit factū ꝙ possit fieri me ꝓhibēte in eo casu nō obest taciturnitas: vt rem meā pōt quis vēdere me inuito. ⁊ ideo ibi nō nocet taciturnitas: vt. ff. de cōtrahē. emp. rem alienā si aūt tale factū est ꝙ nō pōt fieri me ꝓhibēte ibi taciturnitas habet pꝛo cōsensu: vt ex̄ de his q̄ fi. a pꝛe. sine cō. ca. cōtinebat. sic lex distinguitur. ff. de re iudi. sepe. sic. xi. q. iij. qm̄. ⁊ ex̄ ḋ se. ⁊ re iuḋ. q̄uis

...nisterio cessare voluerit cōtracto mr̄imonio licite potest vti. Nam ⁊ si in ordinatione sua castitatis votū obtulerit tm̄ tanta est vis in sacro cōiugij ꝙ nec ex violatione voti pōt dissolui coniugiuꝫ ipsum. ¶ Unde augustin⁹ in libro de bono cōiugali ad iulianū. Nubētes post votum nō sūt ab inuicē sepandi

Quidā nubētes post votuꝫ[d] adulteros asserunt. Ego aūt dico vobis ꝙ grauiter peccant qui tales diuidūt. ¶ Itē theodorus archiep̄s cantuarieñ. De eodem.

Si vir votū virginitatis habēs adiungitur vxori: postea nō dimittat vxorem sed trib⁹ ānis[e] peniteat. ¶ Hieronimus scribit ecōtra. Dānabile est vouentib⁹ velle nubere.

Uouētib⁹ virginitatē nō soluꝫ nubere sꝫ etiā velle[f] dānabile est. ¶ Idē cōtra iouinianum. Damnatione habebit si nupserit q̄ virginitateꝫ vouit

Si nupserit virgo[g] nō peccat. Non illa virgo que semet cultui diuino dedicauit. Harꝫ eñ si qua nupserit habebit dānationem quia primā fidē irritā fecit. ¶ Itē nicolaus papa alduino viennensi archiep̄o. Que sctimonialem se esse fingit nubere non valet

Quod interrogasti de femina q̄ post obituꝫ mariti sui sacruꝫ velamen suꝑ caput suū imposuit ⁊ finxit[h] se sub eodē velamine sctimonialem esse. postea vero ad nuptias rediȷt. bonum mihi videtur: q2 ꝑ ipocrisiꝫ ecclesiasticam regulā conturbare voluit ⁊ nō legitime in voto suo ꝑmansit vt penitentiam agat de illusiōe nefanda. ⁊ reuertatur[i] ad id quod spopōdit. ⁊ in sacro ministerio quod inchoauit ꝑmaneat. Palea

Nam si cōsenserim⁹ ꝙ oīa sacramēta ecclesiastica quisq; ꝓut vult fingat ⁊ non vere faciat. oīs ordo ecclīasticus turbabit nec catholice fidei iura cōsistunt. nec canones sacri rite obseruant. Quid eñ ꝓfuit simoni mago baptismū sacruꝫ ficte suscipe: ⁊ in xp̄ianitate se permansurum finxisse cum ꝑ ap̄lum fraude eius detecta: quod sibi esset futuꝝ: ꝑnunciatum fuit. Ait eñ. Pecunia tua tecū sit in perditionē. coꝛ eñ tuū non est rectum

b ¶ Desiderauerit. i. desiderauit vti iaꝫ cōtracto. fm autē ꝙ loq̄t de ꝯtrahēdo de dyac. tm̄ fuit quesituꝫ ⁊ de eo tm̄ responsuꝫ. idē tm̄ est ⁊ ḋ subdyacono. j. xxxij. di. si q̄s eoꝝ. ⁊ fm h̄ plana est lr̄a ꝙ āt dixi ꝙ martin⁹ pꝛecessit gregorium. h. dicit ꝑ suā cronicaꝫ falsuꝫ esse. et dicit ꝙ gregorius ꝑcessit martinuꝫ. in. lxvi. ānis

c ¶ Hac auctoritate. licite allegando dicit.

Quidam votum q̄dam dicūt id esse simplex votuꝫ qḋ fit ꝑ verba ḋ futuro: vt ego voueo ꝙ pꝰ morteꝫ vxoꝛ cōtinebo. h votuꝫ ipedit vt dicunt. sꝫ non dirimit matrimoniū. votuꝫ solēne est qḋ fit per verba de pꝛesenti: vt ego voueo continentiā. illud impedit ⁊ dirimit. ex̄ qui cleri. vel. vo. meminimus ⁊. c. consuluit

Ego credo tamen tribus modis solēnisari votū. vel ꝑ ordineꝫ vel ꝑ habitū. xx. q. i. quē ꝓgenitoꝛes. vel ex eo ꝙ corā aliquib⁹ testib⁹ deuouet se alicui religioni. ex̄ de regula. vel trans. ad religi. c. i. ⁊ dic vt notaui. xxvij. q. i. c. i. io. ꝙ io. dicit de habitu intelligas si recipiendo habitū fecit ꝓfessionē expꝛessam vel tacitā: vt ex̄ de regula. vel trans. ad re. statuim⁹. ⁊. c. ꝑcedēti. q2 solus habit⁹ nō solēnisat votū: vt in c. ti. poꝛrectum. ex̄. s. de regula. b.

Si vir. tribus annis. alibi ḋ ꝙ isti sunt peioꝛes adulteris: vt. xxvij. q. i. nuptiaꝝ. in fi. quare g̃ istis tm̄ triennij pn̄ia imponit cuꝫ

adaltero septennis indicatur.xxxij.q.ij.hoc ipm. Itē cū isti in deuz peccent grauiꝰ essent puniēdi ꝙ isti qui in hoīez peccant. xvij. q.iiij. sicut qui.xxij.q.i.monet.sed istud est ꝓpter bonū matrimonij adiunctum.et sic habes hic ꝙ minuit̄ pena delicti ꝓpter adiunctū bonum vt.xxxij.q.ij.q̇cq̇d.ꝛ.q.iiij.dixit.ꝛ.c.origo.ꝛ.xxij.q.ij.si quelibet.

Uouenti bus.velle.sic ḡ videt̄ ꝙ sola volūtas etiā quo ad ecclesiam punit̄:vt.xix di.anastasiꝰ. sic ḡ licet mubere p se bonū sit tū malū est istis. sicut corpꝰ xp̄i malū fuit iude. vt de cō. di.ij.sicut iudas. ꝛ arbor paradisi mala fuit ade:vt xi.q.iij. q̇d ḡ

Si nupserit virgo q̄ nō vouit.

Quod interrogasti.ꝛ finxit. q̄dam simulatio fit ex honesta cā quedam ex inhonesta. ex honesta cā.xxij. q.ij.vtilē. xxij.q.ij.dn̄s.similiter si aliquis fīlat se Di.xxviij. religionē intrare ꝓpter timorē talis simulatio nō nocet dūmodo ꝑstatio ꝓcedat: vt ex̄ qō metus cā

coram deo. Penitentiā itaqꝫ age de hac iniquitate tua ꝛ roga deū vt remittat̄ tibi forte cogitatio cordis tui. in felle ei amaritudinis ꝛ obligatiōe iniquitatis video te esse. Ideo tales nisi resipiscāt spirituali gladio ꝑcutere censemꝰ. Non enī fas est spiritui sancto mentiri sicuti ananias ꝛ saphira mentiti sunt ꝛ statim perierunt. ¶ Itē calixtus papa. In sacris ordinibus cōstituti nō ducāt vxores:sꝫ si duxerint separent̄. subdyaconoꝝ cōiugia sol

Presbyteris dyaconi ui debere bus subdyaconibus et monachis cōcubinas habere seu matrimoniū cōtrahere penitꝰ interdicimꝰ. contracta q̄ꝫ matrimonia ab huiusmodi ꝑsonis disiūgi et ꝑsonas ad pn̄iam debere redigi:iuxta sacroꝝ canonū diffinitionē iudicamus.

¶ Hic distinguendū est ꝙ vouentiū alij sunt simpliciter vouentes de quibꝰ augustinus ꝛ theodorus locuti sunt. Alij sunt quibus post votū accedit benedictio cōsecrationis vel ꝓpositū religionis. De quibus hieronimus nicolaus ꝛ calixtus scripserunt ¶ Unde cōtra eundē iouinianum hieronimus scribens ait. Inceste sunt virgines que post cōsecrationē nu

Uirgines que post cōsecra bunt. tionē nupserint nō tā adultere sūt.

Ecce ostensū est ꝙ inceste ꝙ nolentes continentiā vouere nec ad subdyaconatū nec ad superiores gradꝰ conscēdere possunt. Unde ad subdyaconatū accedētes non sine voto castitatis iubent̄ admitti:auctoritate gregorij qui scribēs ait petro subdyacono. Non fiat subdiaconus qui se caste

perlatū. simulatio aūt ex inhonesta cā semp facit monachum nec admittere si vellet ꝓbare ꝯtriū:vt.xxvij.q.i.vidua.et ex̄ d regu.vidua ꝛ.C.de lati.liber.tollē.l.vnica.§.sꝫ ꝛ qui dn̄i funus pileati. ꝛ nota ꝙ scd̄m qd io.fauētinꝰ distinxit est fictio operis ꝛ est fictio intētionis. fictio intētiōis est cū quis ficte accedit ad baptismū. ꝛ licet ficte accedat tamen verū baptismū accipit:vt.i.q.i.sicut ficti.similiter si quis ficte fit monachꝰ ad hoc vt possit fieri abbas nihilominꝰ est monachus licet ficta ꝛ nō sincera sit eiꝰ intētio.fictio opis d̄: vbi factū fingitur esse quod nō fit:vt.ff.de ritu nup.simulate.vel cū simulat se vēdere ꝛ donat scd̄m ꝙ d̄:.C.plus valere qd agitur ꝙ qd simulate concipitur.similiter dico ꝙ si quis eo ꝓposito copulat̄ alicui mulieri ꝙ nolit stare legitime cū ea ꝛ hic paratꝰ sit probare ꝙ nō sit audiendꝰ. Nam in sponsalibꝰ recurrit̄ ad cōem intelligentiā verboꝝ licet contrahēs aliū intellectū habuerit:vt ex̄ de spon.ex lr̄is.i.vbi enī verba sunt ambigua nō est locꝰ interpretatiōi:vt.ff.de le.iij.ille aut ille.

i ¶ Et reuertat̄. hoc intellige qn̄ post habitū assumptū steterit inter moniales:vt.xxvij.q.i.vidua.alias nō solus habitꝰ dirimit matrimonium sequēs:vt ex̄ de regu.porrectū.ex̄ de cōuer.cōiu.ex pte.in fi.

Presbyteris.subdyaconibꝰ:vt ex̄ q̇ cleri.vel vo.c.i. cōtra. sed ibi fuit dispēsatio cōpatiua.xxxiij.q.ij.si qd. a ¶ Disiungi.nō enī debꝫ dissimulatione culpabili nefanda sentētia roborari.C.d.incest.nup.l.vlti.in fi. a ¶ Uel disiungi.quo ad carnis copulam quia qd nō est nō potest dissolui nec accusari:vt ex̄ de despō.impu.

ad dissoluendū. sicut dicit lex ꝙ matrimoniū nō debet dissolui quod ab initio nullum fuit:vt in auten.d nup.§.si vero ab inicio.coll.iiij.

Uirgines.inceste.sacrilege enī sunt:vt.xxvij.q.i.virginibꝰ,quia vasa domini contaminant.j.di.proxi.decernimus.

Ecce ostensum est,in hac.xxviij,distin,agit de continentia clericorum in tribus ordinibꝰ. ostendit etiam qualiter sunt ordinandi qui ab inicio infantie ecclesiasticis beneficijs adiungun tur. Iterū ostēdit ꝙ relicte presbyteroꝝ ꝛ dyaconorum non possunt alij nubere ꝛꝙ sacerdotes a sua cura nō possūt abijcere mulieres. vltiō dic̄ ꝙ ad laicos nō spectat iudicare de sacerdotibus lꝫ mali sint.

Nullum face victurū nō ꝓmitit. re subdyaconū presumant epi: nisi qui se caste victurū ꝓmiserit: quia nullꝰ debet ad ministeriū altaris accedere nisi cuius castitas ante susceptū ministerium fuerit approbata. ¶ Itē innocētiꝰ secūdus. Subdyaconus ꝛ supra constituti incontinētes vxorē cōcubinā ducēs eccle

Decernimus sie bn̄ficio careat. vt hi qui in ordine subdyaconatus et supra vxores duxerint aut cōcubinas habuerint officio atqꝫ eccl'iastico beneficio careant. Cum enī ipsi templū dei vasa dn̄i sacrariū spiritussancti debeāt esse et dici. indignū est eos cubilibꝰ ꝛ immundicijs deseruire. ¶ Itē ex cōcilio toletano quinto. Caste se victuros promittāt qui in dyacones vel p̄sbyteros ordināt̄

Quādo p̄sbyteri ꝛ dyacones ꝑ parrochias cōstituunt̄ oportet eos ꝓfessionem epō suo facere vt caste ꝛ pure viuant sub timore dei. vt duꝫ eos professio talis obligat:vite sancte disciplinam retineant. ¶ Itē grego. nobilibus ciuibus neapolim. Qui longā sui corporis continentiā non habet in epm̄ eligi non

Priusq̄ ad nos scripta vr̄a debꝫ discurrerent Iohānē dyaconū qui ab alia pte electꝰ ē. puulaꝫ hr̄e filiaꝫ relatiōe q̇rundā cognouimꝰ. Un̄ si rōnem voluissēt attēdere nec illi euꝫ eligere:nec ipe debuerat ꝯsentire. Nā q̇ ꝑsūptōe ad epatū audet accedere: q̇ adhuc lōgā corporis sui cōtinētiā fuisse teste cōuincit̄ nō hr̄e. ¶ Itē ex cōci. toletano.ij. Ad subdyaconatū accessuri ꝯtinentiā pro

Debis quos fiteantur ecclesie.

Nullū ꝓmisit. expsse vl̄ tacite: expsse:vt.xxiij.di.q̄ꝙ ꝛ.xxvij.q.i.vt lex. tacite:vt.j.c.dyaconi. si queris quomodo ecclesia imponit alicui necessitatem cōtinendi cum cōtinētia sit res voti ꝛ nō precepti. xxxiij. q. i. integritas. dico ꝙ ecclesia neminē cogit continere: sed ordini quē dat potest imponere legē quā vult. sicut quilibet alius in traditione rei sue. vt.ff.de pac. in traditionibus.

Decernimus.careant.mirꝰ agit cum eis decr. que iubet eos amoueri pꝰ ammonitionem ex̄ de cohabit. cleri. et mu.sicut.

Quando dyacones. hodie etiā acolitis conferuntur ecclesie ex dispensatione:vt ex̄ d eta.

g ¶ Professionē. quid ꝓmittere debeat dixi.xxiij.di.q̄ꝙ. ꝛ q̄li.ꝑterea

Priusq̄. parte. id est medietate. quia nomine ptis medietas designatur vt.ff.de ver.sig.nomen.§.portionis.ꝛ.ff.de vsufruc.l.etiam.

i ¶ Paruulam. paruitas filie fuit. ar.ꝙ nō diu fuerat continēs. vnde aliud esset si habuisset magnam filiam:vt sic non obstat.j.c. de siracusane. vnde ibi fuit dispensatum:sed hodie iure cōmuni nullus talis promouendus est in episcopum.lxi.di.catinensis.

k ¶ Filiam. Nota ꝙ ꝑ idm̄ factū probat̄ aliq̇d:vt.lxxxij.di. ꝓposuisti. xij. q.ij.quatuor.xviij.di.peruenit.ex hoc.c.videt̄ ꝙ iudex ex officio suo possit supplere aliquid de facto quod sibi non cōstat tanq̄ iudici.ꝛ licet nō obijciatur aliquid a partibus cōtra ꝑsonam electi tamen potest obijcere superior. Sed hoc ideo supplet de facto quia illud spectat ad officium iudicis sicut supplet de tali facto qd spectat ad substantiā iudicij:vt dixi. ij.q.vij. alieni. io. aliter iudex nō supplet de facto nisi ꝙ constat ei tāq̄ iudici:vt.C. de tempo.ap.l.ij.§.vlti.ꝛ.C.de ap.amplioꝛē.circa princi.ꝛ.ff.de test.l.iij.§. tu magis scire. Sed licet posset supplere tamen ei soli non credit̄:vt ex̄ de ꝓbati. qn̄ cōtra falsam. sꝫ de iure supplet:vt.C.vt q̇ desūt aduoca.l.vnica.h.

Debis. infantie.i.pueritie:quia infantia non durat nisi vsqꝫ ad septēniū vt.C.de iure delibe.si infanti. sic ergo videtur ꝙ pueri bene possunt habere beneficia ecclesiastica. nam ꝛ ꝓmoueri possunt:vt.lxxvij.di.in singulis. sꝫ cōtra.i.q.i.pueri. sed dic ꝙ beneficia possunt habere sed non prelaturas:vt ex̄ de eta. ꝛ quali. indecorum.

m Lector. noīe lectorū hic cōprehēdit oēs minores ordies: vt. s. xxv. di. c. i. n At vbi decimūoctauū. in clerico seculari reqrit voti in. xviij. anno: vt hic. z. lxxvij. d. in singulis. sz in monacho. in. xv. vt. xx. q. i. illud. qd ideo fit ne monachalis habit⁹ ꝓpter nuptias deserat nisi vbi est dura conuersatio vt in insulis vbi dat maius spaciū. vt ex de regul. q: in insulis.

o Probatiōe. debuit eīn longa ꝓcessisse cōtinētia: vt. s. e. c. ꝓxi. z. lxxvij. di. quicunqꝫ.

a Terrenas. quia terrā replent. sz virginitas paradisuz: vt xxx. q. i. nuptie.

b Auferre. ꝙ ergo de iure cōi cōpetit negandū nō ē: vt in auten. de nup. circa fi. §. sz hoc q. ff. d re iudi. l. iiij. §. si q̄s condēnatus.

Assumi. ab isto loco vsqꝫ ad. §. ecce: oia. c. inducunt ad ꝓbandū ꝙ subdyaconi ꝯtinere nō tenent. z idē probatur de dyacono z sacerdote. z oia sophistice inducūt. vel loquit d tempe illo in quo cōtinētia cepit introduci.

Dyaconi. ad intelligentiā hoꝝ. c. notandū ꝙ in orientali ecclesia z in occidentali licite contrahitur in minoribus ordinibus: vt. xxxij. di. si quis eoꝝ. z. c. lectores. z. c. placuit sed cōstituti in supiori ordine. nec apud nos nec apō grecos possunt contrahere nec poterāt a tempe aploꝝ z si cōtrahāt nō est mrīmoniū. h patet ex sexta synodo que in oriente fuit celebrata. z regulam statuit eis: vt. xxxij. di. si q̄s eoꝝ. z. xxxi. di. nicena. lxxxiij. di. cum in pterito. in hoc aūt est differētia inter nos z eos. ipsi eīn siue sint coniugati siue nō ꝓmouent ad sacros ordines z nō ꝓmissa cōtinentia: vt. xxxi. dis. qm̄. sed occidētales

voluntas parentū a primis infantie[l] annis clericatus officio mācipauerit id statuimus obseruandū. vt mox detonsi vel ministerio lectoꝝ[m] traditi in domo ecclie sub epāli presentia a preposito sibi debeant erudiri. at vbi decimūoctauū[n] etatis sue annū cōpleuerint corā tot⁹ cleri plebisqꝫ conspectu voluntas eorum de expetēdo cōiugio ab epo ꝑscrutet. Quib⁹ si gr̄a castitatis deo inspirāte placuerit: z ꝓmissionē castimonie sue absqꝫ coniugali necessitate se spoponderint seruaturos: hi tanq̄ appetitores artissime vie: leuissimo dn̄i iugo subdant. ac primū subdyaconij ministeriū habita ꝓbatiōe[o] ꝓfessionis sue a vicesimo anno suscipiant. ꝙ si inculpabiliter ac inoffēse vigintiq̄nqꝫ peregerint annos ad dyaconij officiū si id adimplere posse ab epo ꝓbantur ꝓmoueri debent. Cauendum est tn̄ his ne quādo sui spōsionis immemores aut ad terrenas[a] nuptias aut ad furtiuos cōcubitus vltro recurrāt. Quod si forte fecerint vt sacrilegij rei: ab ecclia habeant extranei. quibus aūt volūtas ꝓpria interrogationis tempe desideriū nubēdi ꝑsuaserit: cōcessaz ab aplo licentiā auferre[b] nō possum⁹. ita vt cū ꝑuecte etatis sue in cōiugio positi renunciaturos se pari cōsensu opibus carnis spopōderit: ad sacros ordines aspirent. Itē ex cōcilio arelatensi secūdo. **In cōiugio ꝯstitutus ad sacerdotiū assumi nō debet**

Assumi[c] aliquē ad sacerdotiū in cōiugij vinculo cōstitutū nō oportz. nisi fuerit ꝓmissa cōuersio. Itē ex eodē tertio. **Non ordinēt dyaconi qui castitatē nō ꝓfitent**

Preterea placuit vt deinceps nō ordinent dyacones cōiugati nisi qui prius cōuersionis ꝓposito ꝓfessi fuerit castitatē. Verū illa priori auctoritate dyaconib⁹ videt ꝑmitti cōiugiū. cū ad sacerdotiū tn̄ cōiugati ꝓhibentur assumi. Porro sequenti auctoritate videt ꝑmitti subdyaconib⁹ cū de dyaconibus specialiter precipitur: vt sine ꝓbatiōe castitatis nō ordinētur. Hoc eīn in anchiritana synodo videt esse permissuz. in qua sic statutuz est. **Non ꝓhibeantur a ministerio dyaconi ꝓ nuptijs si in ordinatiōe dicūt se nō posse ꝯtinere**

Dyaconi[d] qui cunqꝫ cū ordinātur si in ipsa ordinatione protestati[e] sint dicentes se velle habere vxores nec posse se continere. hi si postea[f] ad nuptias venerint maneant in ministerio: ꝓpterea ꝙ his licentiā epus dederit. Quicunqꝫ sane tacuerint z susceperint man⁹ impositionē cōtinentiā professi: si postea ad nuptias conuenerint: a ministerio[g] cessare debebūt. Item ex concilio neocesariensi. **Presbyter ducēs vxorē ab ordie deponat**

Presbyter si vxorē duxerit ab ordine[h] illuz deponi debere. qd si fornicat⁹ fuerit vel adulteriū cōmiserit extra ecclesiaz abijci z ad pniam[i] inter laicos redigi oportet. Itē grego. **De eo eo qui cuiusdam dyaconi relictā duxerit vxorem.**

Quia sunt[k] culpe in quib⁹ culpa est relaxare vindictam: querenda semper ē veritas. vt inquiri debeat vtrū accusatuz noxa debita ꝯdēnet. an a pena innocentia patefacta subducat. Itaqꝫ ꝑuenit ad nos fautinū defensorē vltionē exercere in petrū latorē presentiū voluisse ꝓ eo ꝙ ingrtū or relictā cuiusdā dyaconi tempe quo cōductor[l] fuerit marito tradiderit. Sed qm̄ iste cōiugē dyaconi asserit non fuisse dicēs[m] nec eam[n] virginē ad eum venisse. Denicqꝫ nec religiosam[o] vestez mutasse postq̄ ille in ordine sacro ꝓmotus est: adijciēs etiā prius q̄ ad dyaconē venisset z postea illā praua opinione vixisse. ideo fraternitatē tuā his hortamur affatibus: vt cū dei sicut decet timore cām subtili omino inuestigatiōe perquiras: et si in ꝯiugio dyaconi mulierē de q̄ agit fuisse[p] cōstiterit z supdict⁹ lator memorato defensori z rectori ꝑrimonij ad vindictam modis oībus tradatur. z cū competenti emēdatiōe hi qui male sociati sunt: disiungantur. Si vero in eius coniugio non fuerit memoratū fautinū ex nr̄o mādato cōmonere teuoluim⁹ vt ei facere nil ꝑsumat nec falsa illū accusatio in aliquo pregrauet. Itē ex cōcilio aurelianēsi. **De vxore ꝑsbyteri vel dyacōi si alteri se cōiunxerit.**

Si se cuiqꝫ mulier

nunq̄ ꝓmouent nisi cōtinentia ꝓmissa: vt. s. e. nullū. z. c. assumi. a tpe autē siricij z innocentij nō licuit occidentalibus ad dyaconatū vel supra ꝓmoueri nisi ꝓmissa cōtinētia: vt. lxxxij. di. ꝓposuisti. z. c. plurimos. sed subdyaconib⁹ vsqꝫ ad temp⁹ gregorij licuit: vt. xxxi. di. ante triēniū. oriētales igit licite vtunt matrimonio cōtracto ante sacros ordines. postea in sacris ordinibus ꝯtrahere nō licet: vt. xxxi. di. qm̄. z. c. aliter. ex de cleri. cōiu. cū olim sed post receptū sacrū ordinē nō possunt cōtrahere. vt ibi dicitur.

e Protestati. s. e. di. ꝓxi. dyacon⁹. ex de in integ. resti. c. ij. in fi.

f Postea. sic ex de cleri. cōiu. diuersis fallacijs. z ex de cōcel. ꝓbē. z ec.

non va. cū pro questiōe. ex de fil. presby. veniens. io.

g Ami nisterio. q: videt venire ꝯ ꝓmissionē ꝓpriā: vt ex de ꝯdi. ap. ꝑ tuas.

Presbyter. ab ordine. i. ab officio z nō a būficio z fm hoc magis punitur sacerdos q̄ fornicat q̄ qui legitime contrahit. z hoc ideo quia facit cōtra sacrum ordinē z cōtra legē. z ideo min⁹ peccat ducēdo vxorē q̄ credit hoc sibi licere. sicut illa min⁹ punitur que publice delinqt q̄ que occulte delinquit. q: credit hoc sibi licere: vt ff. de ritu nupti. l. vi.

i Ad penitētiā. l. di. cōfirmādum. ꝯ sed illud intelligit de solēni penitētia quā quidem cleric⁹ facere non dz illud d publica: vt xxx. q. i. si q̄s sacerdos. et xxx. di. si q̄s. ꝑsbyter. sz si deposit⁹ fuerit bn̄ pōt solenniter penitere: vt d pe. di. vi. sacerdos. adhuc signat ꝯtriuz lxxxij. di. ꝑsbyter. vbi dr ꝙ sacerdos nō dz publice penitere inter laicos. sz illud verū est qn̄ crimē est occultū. sz h loquit qn̄ crimen ē publicuz apud laicos. ij. q. i. si peccauerit.

Quia sūt quod h allegatio valeat ꝓbant xxxiij. d. si q̄s viduam.

l Cōductor id ē defensor

m Dicens et ita non potuit ei⁹ vxor censeri quia maritus corrupte non potest promoueri.

n Nec eam hic ꝑ duo extrema colligit mediū. ex eo eīn q̄ ab initio ista non erat virgo z ꝙ postea ipse ꝓmot⁹ fuit in dyaconē colligit eam nō fuisse vxorē. ar. ff. de hered. insti. sz z si. §. solem⁹. z. liiij. di. c. legē. quīqꝫ mediū trahit extrema. ff. de serui. rusti. pre. qui sella. §. vl. z. l. iij. quādoqꝫ principiū trahit ad se finē. xxxv. di. ab exordio. ff. de lega. iij. si q̄s in principio. quādoqꝫ finis ad se trahit principiuz. xiij. q. ij. vltima voluntas. ff. de adimen. le. l. iij. z. iiij

o Nec religiosam. i. religiosum habitū quē solēt sumere vidue vel alie deuote licz nō cōuer

tant ad aliquam ecclesiam. nec enim credo q vxor illius qui promouet ad sacrum ordinem teneat intrare religionem sed sufficit q voueat perpetuā cōtinentiā: vt. lxxvij. di. eps. nec ob. ex de couer. coniu. sane: q: illud speciale est in vxore epi. sed adhuc ob. ex de cleri. coniu. inter. Sed illud intelligas cum ordinatus transire vult ad religionem, nec hic papa aliquid dicit de veste sed petrus illud allegauit

p ¶ Fuisse, supple. et eum ordinatum ea sciente. Nam et si ea inuita ordinaret vel ignorante nō fieret ei preiudicium. sed si sciuit et tacuit ei fieret preiudicium vt post mortem illius nō possit nubere. vt. xxxi. d. seriatim. vnde non requirit q mulier voueat. sed sufficit si scit virum suum ordinari liiij. di. si seruus.

Si se cum. q. dupli. ci. quantum ad primum.

a ¶ Aut separent. dubitatur de vxoribus ordinandorum qualiter vouere debeant. et dare licentiā vel q solo verbo: vt s. e. d. his. in fi. et c. q: sunt culpe. et xxxij di. seriatim. sed s. ex d. couer. coniu. sane. et xxxiiij. di. fraternitatis. vbi d: q vxor promouendi intrabit monasterium. Item alia rōne: q: ceterus clericorum p̄emiet cenui monachorum q: vix bonus monachus facit bonum clericum. xvi. q. i. legi. et facit ad hoc ex de couer. coniu. coniugatus. sed nullus suscipit in monachum nisi vxor conuertat: vt. xxvij. q. ij. agathosa dic nō esse necesse q conuertat sed q voueat castitatem tamen nisi de ea habeat suspicio. ex d. couer. coniu. cum sis p̄dit. et speciale ē in illa decr. sane. in vxore epi. sed obijcit hic. mulier nō vouit solenniter: ergo si cōtraxit est matrimonium. qd hic negat. so. secundum quosdā. votum istud est solenne ex propria professione vt ex q. cleri. vel vo. consuluit. alias nō vr q sola scientia mulieris solenniset votum nisi ipsa expresse voueret. io. Sed vr q sola cōstitutio ecclie h matrimonium dirimat nō scientia vel votum. qd ex eo patz q greci nō permittit cōtinentiā dum recipit sacros ordines: vt. xxxi. di.

duplici coniugio presbyteri vel dyaconi relicta coniunxerit aut castitate fruant aut separentur[a]. aut certe si in criminis interitione persistiterint, pari excōicatiōe plectantur.

¶ Item ex cōci. martini pape. De eodem.

Si qua vidua epi vel presbyteri aut dyaconi[b] maritum accepit. nullus clericus nulla religiosa persona cum ea conuiuium sumat: nunquam cōicet. Morienti tamen ei sacramenta subueniant. ¶ Item pelagius cethego patricio. Cuiusdam epi ordinatio differtur quia vxorem haber et filios.

De siracusane vrbis antistite optaueramus in ipso initio glorie vestre desiderijs obedire nisi nos multiplex rō ipsius nō paucis tempibus ordinationem differre sacerdotij coegisset. ob hoc q vel persone qualitas sicut et vos melius nostis. vel superstes vxor aut filij per quos ecclesiastica solet[c] periclitari substantia: nos animos diutius ab eius ordinatione suspenderet. et quantum ad cautelam humanā pertinet integro anno pene distulimus opinantes q in melius siracusanorum peruenire posset electio. Sed quia in voluntatis sue proposito irreuocabiliter persistiterunt[d]: et nullus est in eadem alius repertus ecclesia nisi longioribus adhuc temporum differret spacijs. et ne paulo amplius insanirent sicut filij vestri viri magnifici protoris testificatione didicimus: inter huiusmodi ambiguitates illud cōsultius iudicauimus faciendum. vt cōgrua prouidentia cautum propter quā principalis[e] cōstitutio habentem filios et vxorem ad epatus ordinem promoueri prohibet salua dispositione cōsilij muniremus. Qua de re summo studio ab eodem siracusane vrbis epo priusq a nobis in epm contingeret ordinari huiusmodi exegimus cautionem per quā et suam fateret quantula esset presentis tempis habita rerum descriptione substantiā. et nihil vnq per se aut per filios et vxorem siue quālibet propinquā aut domesticā vel extraneā forte personā de rebus audeat vsurpare ecclesie. et vniuersa sui epatus quesita[f] tempe ecclesie suo dominio sociaret. nihil vltra id qd modo descriptum est: suis filijs vel heredibus relicturus. ¶ Ecce hac[g] auctoritate electus in epm non habere prohibet vxorem et filios. Eligi autē ad epatum non debet nisi aut sacerdos aut dyaconus. subdyaconus vero nō nisi necessitate cogente. Siue ergo presbr aut dyaconus siue subdyaconus fuerit apparet q in prefatis ordinibus cōstituti licite matrimonio possunt vti. q: ergo auctoritate gregorij qui relictā dyaconi vxorem marito tradidit puniendus est. ¶ Item in neocesariensi cōcilio. Presbyter ducens vxorem nō dyaconus iubet deponi. Item in anchiritana synodo. Dyaconi qui in ordinatione sua dicunt se velle hre vxores si postea ad nuptias venerint nō prohibentur a ministerio. patet q nec dyaconi nec subdyaconi sint prohibendi a coniugio. sed q de electione obijcitur. verum quidem ē in episcopatum non esse eligendum nisi in sacris ordinibus cōstitutum. Sed ipm hre vxorem et filios non repugnat premissis auctoritatibus de cōtinentia clericorum. In laicali enim habitu vel minoribus ordinibus cōstitutus potuit hre vxorem et filios: et postea ex consensu vxoris cōtinentiā professus subdyaconatum vel dyaconatum vel presbyterij gradum adeptus fuerat. et tamen vxori et filijs ipsum necessaria subministrare oportebit. Illud ergo gregorij[h] duobus modis soluit. vel q: ecclesia illa cui dyaconus ille ministrauerat nondum continentie votum susceperat[i] in dyaconibus et reliquis ministris. vel quia sicut de electo in epm supra scriptum ē ante subdyaconatum memoratus dyaconus in vxorem duxerat eā. ¶ Illud autē neocesariensis[k] concilij et anchiritane[l] synodi vel ex tempe vel ex loco intelligitur. Ex tempore[m] q: nondum erat introducta cōtinentia ministrorum altaris. Ex loco[n] q: vtraque synodus est orientalis et orientalis ecclesia non suscepit generale votum castitatis. Hoc tamen diligenti obseruatione custodit vt post adeptum sacerdotium defuncta priore vxore cum qua sacerdos factus fuerat si alteram duxerit deponat. ¶ Item opponitur illud qd legit in canone apostolorum. Causa religionis presbyter vxorem propriam nō cōtenat.

Si quis docuerit sacerdotem sub obtentu religiōis

qm. et tamen si cōtraxerit post sacros ordines nō est matrimonium. hoc ergo nō facit votum sed sola cōstitō ecclesie. h.

Si qua vidua. dyaconi. ideo nō facit mētionem de subdyacono. q: tempe Gregorij promouebat in subdyaconum quis: nō premissa cōtinentia. nec fiebat vxoribus aliqd preiudicium: vt. xxvij. q. ij. multorum

De siracusane. solet. nota caueri debere ex eo q solet aliqd fieri vt. lxviij. di. afros. et lxiij. di. nosse.

d ¶ Persistiterunt. nota ar. q ambulatoria est volūtas eligentium vsq ad cōfirmationem: vt. lxi. di. studij et lxiij. d. quanto. et ex d. elec. cum terra. et q nullum ius acquiratur electo ante cōfirmationem: vt ex de accusa. sup his. et xxvij. q. ij. non dubium. et ex de elec. cum in cunctis. et c. nosti. argu. s. ex de elec. cum inter. i fi. et per illā decr. dico q nō pt variari. sed hodie publicato scrutinio variare nequeunt electores. vt ex d. electi. publicato. b. postulatio autem variat si postulantes diffidunt de iure suo nisi sit iā presentata superiori: vt extra de postula. prela. bone. ij.

e ¶ Principalis. i. principium. in auten. de sanctissi. epis. circa prin. hic prohibet in epm eligi habens vxorem et filios: vt. lxi. di. catinensis. Idem est si habz nepotes vt in aut. quo oportet epos. §. i. coll. i. Sz h pōt intelligi qn filij mali sunt vel nepotes. Nā propter tales ab alijs legitimis actibus remouent patres: vt. vi. q. i. qui crimen vel qn ita tenere diligit eos q presumit q rōne ipsorum bona dilapidet ecclie vt hic d:. Item si hz patrem vel si hz fres de qbus ē timor alias nec repellit qs propter vxorem vel filios cum h permittat aplus. et car. ad h. xij. q. ij. eps qui filios. ex de testa. c. i. dum tamen longa pcesserit cōtinentia: vt. s. e. priusq. et lxxvij. di. quicunque.

f ¶ Quesita de rebus ecclie vel etiā intuitu ecclie: vt. xij. q. i. manifesta. et c. sequenti. et q. v. et c. penul. et q. iiij. c. i.

g ¶ Ecce hac. nisi necessitate. hodie iure cōi eligit vt ex de eta. et quali. a multis.

h ¶ Gregorij. s. e. q: sunt.

i ¶ Susceperat. hec solutio nō valet q: tempe aplorum nō licuit in ordine illo contrahere nec in subdyaconatu: vt. lxxxiiij. di. cum in preterito.

k ¶ Neocesariensi. s. e. presbyter si.

l ¶ Et anchiritane: vt. s. c. dyacōi.

m ¶ Ex tempe. illud stare nō pōt: q: d: in fi. illius. c. dyaconi professi cōtinentiam.

n ¶ Ex loco. Sigranus ita credebat q in orientali ecclia dyaconi possent cōtrahere. sz hoc non est verum.

Si quis docuerit, contēnere quantum ad exhibitionem

Dnecessarioꝝ:vt.xxxi.di.omnino.
Presbyteꝝ.nō legalib⁹.pōt intelligi de eo qui ↄtraxit secūdas nuptias per iuris ignorantiā. b ¶ Quidā habere.s.dignitatē.bñficiū eñ retinebit ⁊ locū in choro ⁊ cātabit cū alijs ⁊ iнterit electioni.sed hoc soluз deest ei ꝙ nō pōt ministrare sicut sacerdos:vt.xv.q.vlti.qui admiserit.⁊.c.si ꝗs p̄sbr̄.⁊ notanduз ꝙ de iure vtroq̄ esset priuād⁹:vt.lxxxiiij.di.ꝗsquis.Sed hic ↄcedit bñficiū sub lato officio:vt.l.di.presbyteros.⁊.c.studeat.⁊ ex̄ d̄ cleri.pugna.henricus.⁊ ex̄ de cleri.egro.tua.
c ¶ Delictū.i.qd̄ cōmiserit p ignorātiā.
d ¶ Ignorantie.ar.ꝙ licз aliꝗs ignoret se debere cōtinere ꝗ ordinat̄ tenet̄ tñ cōtinere ex eo ꝙ recipit ordinē.xxiij.dis.ꝗꝗ.
e ¶ Priuate.h̄ videtur ꝙ si sacerdos ē excōmunicatus vel suspensus ꝙ nō debet priuatim dicere suas horas qd̄ non est verū.immo ad h̄ tenet̄ dū tñ non faciat h̄ officiādo ecclesiam suā:vt colligit̄ xi.q.iij.si ꝗs epus.
Consulendū.reprehēsibiles.sic̄ xv.q.vi.c.vlti.sed ↄ xxxij.di.nullus.sed illud intelligit̄ cum notoriū est crimē ei⁹.
Sed notanduз ꝙ dixerat.s̄.in.§.cccc.in fi.quedā capitula esse tempalia vel localia ideo ad soluendum multa cōtraria ostēdit in hac distinctōe xxix.quedā capitula esse tradita ex cā quedā ex tpe.ꝗdam

Di.xxix.

ex loco.quedā ex ꝑsona.quedā ex negocio.quedā ex necessitate.
Sciēdū est.ex cā.ex causa fuit institutū ne neophiti ꝓmoueant̄ ad ep̄atū:vt.xlviij.di.c.i.s.ne in supbia extollerēt̄ sз hec cā cessauit in ambrosio.q: cathecumin⁹ est elect⁹ in ep̄m:vt.lxi.di.§.his omnib⁹.
l ¶ Ex ꝑsona.vt in augustino.q: factus fuit coep̄us alij viuenti.vt.vij.q.i.nō aūt.⁊.c.petisti.
k ¶ Ex loco.q: ꝓpter propinquitatem vel remotionē loci aliquid statuit̄:vt.lxiij.di.cū longe.xxiiij.q.i.pudenda.⁊.s̄.di.iiij.erit aūt.vel ideo dicit q: quedā sunt localia quedā non.
l ¶ Ex tempe.sicut anglicis datum fuit ꝓpter nouitatē vt cōiungant̄ in q̄rto gradu:vt.xxxv.q.iij.quedā.
m ¶ Intelligant.ꝙ esse non debet vt xi.q.iij.coꝝ.
n ¶ Perquirāt.ꝙ inciuile est:vt.ff.d̄ legi.inciuile

ꝓpriā vxorē cōtemnere[d] anathema sit.
¶ Itē ex cōcilio gāgrensi. Anathema sit qui p̄sbyteꝝ ↄiugatū a cōmunione occasione nuptiaꝝ discernit.
Si ꝗs discernit presbyterū cōiugatū tanꝗ occasiōe nuptiarū qd̄ ferre non debeat ⁊ ab eius oblatione ideo abstinet:anathema sit. ¶ Item ex sexta synodo. Ab officio abstineat presbr̄ non legalib⁹ nuptijs detentus.
Presbyterū non legalibus[a] nuptijs detentuз cathedraз quidē hr̄e[b] sed ab officio abstinere precipim⁹. Sufficit eñ hmōi ei indulgētia quia bñdicere alijs eum qui vulnera sua curare debet consequēs nō ē. Benedictio eñ sanctificatiōis traditio ē. Qui vero hanc non hз ꝓpter delictuз[c] ignorātie[d] quō alijs tradet.non eñ neq̄ publice neq̄ priuate[e] bñdicat nec corpus dñi dispēset alijs.nec alio modo ministret.sз sufficiat ei ꝙ presidet ⁊ imploret a deo vt dimittat̄ iniquitas ei ignorātie sue. Manifestū est autē ꝙ hmōi non legitime nuptie soluent̄.⁊ nullo modo vir accessū habeat ad eam ꝓpter quā sacro ministerio priuat⁹ est. ¶ Item nicola⁹ ad consulta bulgaroꝝ. De presbyteris non est laicis iudicādum.
Consulendū decerni tis vtrū presbyterū vxorē habenteз debeatis sustentare ⁊ honorare an a vobis proijcere. Ad quod r̄ndemus.q̄m licet ipsi valde sint reprehensibiles[f]: vos tñ deum cōuenit imitari qui soleз suū facit oriri sup bonos ⁊ malos. Deijcere ei a vobis ideo non debetis.q̄m nec iudaз dñs cū esset mendax discipul⁹ a numero discipuloꝝ eiecit.sic ⁊ de presbyteris vobis qui laici estis nec iudicādū est.nec de vita eoꝝ quicꝗ̄ inuestigādū:sed ep̄oruз iudicio quicꝗd illud sit est reseruandum.
Sed notanduз[g] est ꝙ fm̄ isydoꝝ pleraq̄ capitl'a ex causa:⁊ loco:persona:⁊ tempe consideranda sunt. ¶ Ait eñ isydorus. Ex tempe loco ⁊ ꝑsona ⁊ cā regule canonū intelligāt.
Scienduз est ꝙ pleraq̄ capitula ex causa[h] ex ꝑsona[i] ex loco[k] ⁊ tēpe[l] cōsiderāda sunt. Quoꝝ modi quia medullitus non indagantur in erroris laberintum nonnulli intricādo impingūtur cuз ante iudicāt ꝗ̄ intelligāt[m]:ante inculpāt ꝗ̄ iterādo lecta ꝑquirāt[n]. ¶ Hinc etiaз grego. ait. Pro varietate rerū tempant̄ regule sanctorum.
Regule sanctoꝝ patꝝ pro tempe:loco:⁊ persona:⁊ pro negocio[o] istāte necessitate[p] tradite sunt. ¶ Itē hieronim⁹ in ep'la ad ephesios. Pro diuersitate tēporum ⁊ hoim ⁊ locoꝝ scripture itelligēde sūt.
Necesse est vt iuxta diuersita tes locoꝝ ⁊ hoim ⁊ tēporū ꝗb⁹ diuerse scripture facte sunt diuersas cās[q] ⁊ argumēta ⁊ origines habeāt ⁊ quō beatus iohānes in apocalipsi sua septē scribens ecclesijs.in vna quaq̄ eaꝝ vel specialia vicia reprehēdit vel virtutes probat.ita ⁊ sctūs ap'lus paul⁹ per singulas eccl'ias vulneribus[r] medetur illatis.nec adinstar iperiti medici vno collirio[s] oim oculos vult curare.
Illud aūt[t] qd̄ in canone ap'lorum ⁊ in gangrensi cōcilio tertio ⁊ in sexta synodo legitur ex causa ↄsideratur ⁊ ex tēpore. Causa fuit heresis manicheorum que cōiugiū detestabatur:sicut ⁊ q̄rūdā[v] supstitio multa in catholicoꝝ detestatio nem introduxisse inuenitur. cōtra quos in gangrensi cōci.legitur statutum. De multimoda supstitiōe hereticoꝝ ꝗs gangrense cōcilium anathematizauit.
Si qui filij parētes maxie fideles[x] deseruerint o ccasione dei cultus[a] hoc iustum esse iudicantes ⁊ nō potius debitū honorem parentib⁹ reddiderint vt hoc ipsum in eis venerētur ꝙ fideles sūt anathema sint. ¶ Itē. De eodem.
Quecunq̄ mulier religioni iudicās cōuenire comā sibi amputauerit quā deus ad velamē eius ⁊ ad memoriā subiectionis[b] illi dedit:tanꝗ̄ resoluēs ius subiectionis:anathema sit. ¶ Ex eodē. De eodē.
Si qua mulier[c] relicto viro discedere voluerit.soluto vinculo coniugali nuptias condēnādo:anathema sit. ¶ Item ex eodem. De eodem.
Si quis ꝓpter deuз virginitatē proꝑiam vel cōtinentiā fuerit ꝓfessus ⁊ tanꝗ̄ abhominabiles in cōiugio positos ꝑ arrogantiā vituperauerit:anathema sit. ¶ Itē. De eodē.
Si quis virginitatē vel cōtinentiā ꝓfessus in coniugio tanꝗ̄ abhominabiles nuptias iudicat ⁊ nō ꝓpter hoc solū ꝙ cōtinētie ⁊ virginitatis bonū ⁊ sanctū ꝓpositū

Regule.ꝓ negocio.i.ꝓpter qualitatē negocij aliquid statuit̄ qd̄ est cōtra ius sicut in causa m̄rimonij cōsanguinei admittūtur ad testimoniū:vt.xxxv.q.vi.cōsanguineoꝝ.⁊ ꝓpter cām eccl'e statuitur ꝙ domestici admittunt̄ ad testimoniū:vt.xiiij.q.ij.sup prudentia.
p ¶ Necessitate.quia lex non debз institui nisi propter necessitatē:vt.s̄.iiij di.erit.
Necesse.diuersas cās.xxiij.q.viij.occidit
e ¶ Vulneribus.nota ꝙ varietas delictoꝝ requirit varietatē penarum:vt xlv.di.licз.l.di.vt cōstitueretur.xliij.

Di.xxx.

di.cōmessationes.xli.di.nō cogant̄.
s ¶ Collirio ar.ↄ illos ꝗ tales in oībus cōtrarijs ponūt solutiōes aliud fm leges aliud fm canones.vel h̄ nouuз illud verius.
Illud autз dicitз fuit.s̄.xxviij di.in illo.c.si quis docuerit.⁊.c.sequēti.ꝙ sacerdotes nō debēt abijcere vxores suas p̄textu religiōis h̄ dicit ꝙ ea cā fuit h̄ statutū.s.ꝓpter quosdā hereticos qui cōiugia detestabantur.
v ¶ Quorūdam.s.hereticorum.
Si qui filij.fideles ⁊ fidelib⁹ et infidelib⁹ parentib⁹ subuenire tenemur.sз magis fidelib⁹:vt.lxxxvi.di.nō satis.sз pone ꝙ habeas patrē hereticū nunꝗd preferes ipm extraneo bono per⁹ manducato: hanc q̄stionē dixit esse nebulā ⁊ tenebrosaз aquā in nubib⁹ aeris. Sed dicas ꝙ patrē qualiscūq̄ sit debem⁹ p̄ponere etiā extraneo sancto in his que spectāt ad op⁹ misericordie in prouidēdo ei in necessarijs nisi alter magis indigeat.quia tunc poti⁹ tenemur extra-

neo subuenire: vt.lxxvi.di.pasce. Ambrosius tñ videt̃ ɔ̃dicere huic opinioni in cãticis in illo loco. ordinauit in me caritatẽ. ait enĩ multorum est caritas inordinata. Quidã enĩ id qđ est primũ ponunt tertium vel quartũ. sed primo diligend᷒ est de᷒. secũdo parẽtes. deinde filij. postea domestici qui si boni sunt malis filijs sunt preponẽdi, ꝺ

ros.⁊.xxxij.q.iiij.sicut satius. Sed ɔ̃trium videt̃ illud apl̃i ad corinthios: si quis infideliũ vocat vos ad cenã quod vobis apponit̃ mãducate nihil interrogantes. sed illud loquit̃ ꝭm sua tempa cum adhuc pauci essent fideles. Quod aũt dicit de carne ⁊ sanguine suffocata hodie non tenet q: tãtũ in figura fuit hoc ꝓhibitum, ar.xij.q.ij.gloria.

pe.di.ij.c.caritas ẽ vt michi videt̃. sed illa auctoritas est intelligenda de affectu nõ ꝺ beneficioꝝ exhibitiõe. quia magis debemus diligere extraneos bonos q̃ ꝓpinquos malos. licꝫ illis poti᷒ debeamus subuenire. xiij.q. nõ estimen᷒.

a ¶ Cultus. qđ q̃dam heretici fecerũt ratione illi᷒ auctoritatis qui reliquerit patrẽ aut matrem propter me cẽtuplum accipiet.xxviij.q.i.§.sicut.

Clericꝫ. subiectionis.i.de cõ.di.v.fucare.i.xxxiij.q.v.mulier.

Si q̃ mulier. si q̃s ꝓpter. si q̃s virginitatem in his nihil est de glosa.

Si q̃ mulier. ꝓposito que magis ẽ abilis et magis parata est i scissa veste q̃ in clausa ad meretricandum

Si q̃s tã q̃. contẽptuꝫ. quia si non facit in cõtemptũ illius dici etiaꝫ

sit: anathema sit. ¶ Item. De eodem.

Si qua mulier suo ꝓposito[d] vtile iudicans vt virili veste vtat̃. ⁊ ꝓpter hoc virilem habitũ imitet̃: anathema sit.

Si quis tã q̃[c] ¶ Itẽ. De eodẽ.

Si hoc cõtinẽtie ɔuenire iudicans die dñico ieiunauerit in eiusdẽ diei cõtẽptuꝫ

Si anathema sit. ¶ Iteꝫ. De eodem.

Si quis eoꝝ qui in ꝓposito sunt cõtinẽtie ꝓpter necessitatẽ[f] corporalẽ supbiat ieiunia cõia putauerit cõtẽnẽda. totius eccl̃ie pfectã in sua ɔ̃sciẽtia iudicãs rõnem: anathema sit. ¶ Itẽ. De eodeꝫ.

Si quis p̱ supbiã tanq̃ perfectuꝫ se existimãs cõuent᷒ qui p̱ loca ⁊ basilicas[g] sanctoꝝ martirũ fiunt vel accusauerit vel etiã oblationes que ibideꝫ celebrant̃ spernẽdas esse crediderit: memorias q̃ꝫ sanctoꝝ cõtẽnendas: anathema sit.

Si q̃s docet[h] ¶ Itẽ. De eodẽ.

Si domũ dei ɔ̃tẽptibilẽ esse debere. et cõgregatiões que in ea fiunt: anathema

Si quis sit. ¶ Itẽ. De eodeꝫ.

Si extra[i] eccl̃iam priuatim ppl̃os congregãs cõdẽnat eccl̃iasticas sanctiones ipsamq̃ꝫ eccl̃iam apud se sine epĩ cõsilio cuꝫ p̃sbytero agat: anathema sit. ¶ Itẽ

Si quis nuptias in De eodem.

Si accusationẽ duxerit ⁊ mulierẽ fidelem ac religiosam cũ viro suo dormiẽteꝫ abhominandã crediderit: aut etiã accusandã tãq̃ꝫ nõ posse ɔiugatos in regnũ dei ingredi: anathema sit. ¶ Itẽ ex eo-

Si quis carnẽ dem. De eodem.

Si mãducantẽ ex fide[k] cũ religione p̃ter sanguineꝫ ⁊ idolo imolataꝫ[l] ⁊ suffocatã crediderit ɔdẽnandũ. tanq̃ꝫ spem non habenteꝫ qui eã mãducat: anathema sit.

Si quis dere ¶ Itẽ. De eodẽ.

Si liq̃rit ꝓprios filios[m] et nõ eos aluerit: ⁊ qđ pietatis ẽ necessaria nõ p̃buerit: sed sub occasiõe ɔtinẽtie negligẽdos putauerit: anathẽa sit. ¶ Item. De eodem

Si quis virorũ putauerit sacro ꝓposito id est cõtinẽtie cõuenire vt pallio vtat̃ tãq̃ꝫ ex eo habitur᷒ iusticiã ⁊ reprehẽdat vl̃ iudicet alios q̃ cũ reuerẽtia birris vtunt̃ ⁊ alia veste[n] cõmuni q̃ in vsu

est: anathema sit. ¶ Item. De eodem.

Hec scripsimus[o] nõ abscidẽtes eos qui in eccl̃ia dei ꝭm scripturas ꝓpositum sanctũ continẽtie eligunt sed eos qui suscipiũt habitũ eius ⁊ in supbiaꝫ efferũtur aduersus eos qui simpliciter viuunt. Sed ⁊ hos condẽnamus qui se extollũt aduersus scripturas ⁊ eccl̃iasticos canones ⁊ noua introducunt precepta. nos auteꝫ ⁊ virginitatẽ cum humilitate admiramur: ⁊ continentiã cum castitate ⁊ religioneꝫ deo acceptissimaꝫ dicimus ⁊ renunciatores seculariũ negocioꝝ atq̃ꝫ actuũ cuꝫ humilitate approbãdo laudamus. ⁊ nuptiarũ vinculũ quod ꝭm castitatẽ perdurat honoramus. ⁊ diuites[p] cum iusticia ⁊ opibus bonis: non abijcimus. ¶ Item ex concilio martini pape.

Si quis presbyter vel dyaconus ꝓpter publicam[q] penitentiaꝫ a sacerdote acceptam absq̃ꝫ aliqua necessitate die dominica pro quadaꝫ religione ieiunauerit sicut manichei: anathema sit. Similiter ⁊ quod ab apostolis traditus canon tenet antiquus. placuit vt per oẽs dominicas ⁊ p̱ oẽs dies pasce vsq̃ꝫ ad penthecosten non ꝓsternant[r] se in oratione causa humilitatis: sed recto vultu ad dominũ oratiõis fungãtur officio. quia in his diebus gaudiũ resurrectionis dominice celebramus. Si quis etiam non pro abstinentia sed pro execratione escarum a carne abstinet. placuit sancto concilio vt pregustet[s] et si sic vult abstinere abstineat. si autem spernit ita vt olera cocta cum carnibus non gustet: iste nõ obediens nec suspitionem heresis a se remouens deponatur de ordine cleri

t Empus[b]. quia non catus dum erat institutum vt sacerdotes continentiam seruarent. ¶ Unde gregorius scribit petro subdyacono sicilie.

Qui castitatem non promisit ab vxore sua separari non cogatur.

Ante triennium[c] olim omniuꝫ ecclesiarum subdyaconi sicilie prohibiti fuerunt vt more romane eccl̃e suis vxoribus nullatenus miscerẽtur: quod mihi

Si quis dereliq̃rit. filios. naꝫ ex iuramẽto nõ possumus astringi ad illud: vt.xxij.q.iiij.inter. de hoc habuisti ꝫ.di.i.ius naturale.

Si q̃s virorũ veste. sufficit ꝫ q̃ quis veste vtat̃ ꝭm consuetudinẽ regionis. ⁊ sic transmõtani non cogit̃ vti affibulatis vestib᷒ vt italici nõ obstante noua cõstitutiõe. ex̃ de vi. ⁊ hone. cleri. clerici. quia lex debꝫ conuenire consuetudini: vt.ꝫ.d.iiij.erit autem.

Hec auteꝫ scripsimus. ⁊ noua. ff. de consti. prin. in rebus.

p ¶ Et diuites. hoc verum est de talib᷒ qui faciũt misericordiam non habentibus: vt.xxxiij.q.v. secũdũ. naꝫ domin᷒ habuit pecuniaꝫ: vt xij.q.i.exemplũ. alias abijciẽda est pecunia exemplo cratis: vt.xij.q.ij.gl̃ia §.crates. naꝫ aliena rapere. conuincit̃ q̃ vltra necessitatem sibi retinet: vt.xlij.di.§.i.

p ¶ Diuites. nõ est contra illud facili᷒ ẽ cameluꝫ p̱ foramen ac᷒ transire: q: illud de talib᷒ intelligit̃ Di.xxi. qui in diuitijs spem ponẽtes gratius intuent̃ aurũ q̃ solem de quib᷒ habet̃.xlv ij.di.sicut.

Si quis p̃sbyter publicã. quã potest facere sacerdos sed nõ solennem: vt dicit.ꝫ.xxviij.di.p̃sbyter.

Sin omni die bonũ est ei si ieiunat: vt.lxxvi.di.vtinam.

Si quis eoꝝ. necessitatem, id est continentiam quã sibi imponit vouendo.

Si quis p̱ superbiã. basilicas. nisi cũ fieret per inanes reuelationes: vt de conse.di.i.placuit.

Si quis docet.

Si quis. extra. dom᷒ in qua hec fiunt publicanda est: vt in auten. de ecclesia. titu.§.si quis in sua domo.io.

Si quis carnẽ. ex fide. i. ex bona ɔ̃sciẽtia. ex̃ de p̃scrip. qm̃ omne.

l ¶ Imolatã. idolaticis nõ debem᷒ vesci: vt hic, ⁊.i, di.p̃sbyte

r ¶ Prosternãt: vt de conse.di.iij.qm̃ sunt.

s ¶ Pregustet. ecce q̃ suspectus cogit̃ comedere siue gustare: Sꝫ nunq̃d idẽ ẽ si quis est suspect᷒ eo q̃ nõ cõicat in anno. Nunq̃d cogend᷒ est cõicare. nõ. quia illa nõ recipit̃ sine peccato si recipiẽs ẽ peccator. Sꝫ ad h᷒ põt cogi vt faciat se dignũ. i. vt peniteat. vt de con.di.ij.si q̃s intrat

Emp᷒. in hac di.xxxi.ostẽdit q̃ a tpe grego. statutũ fuit vt subdyaconi nõ ordinarent̃ nisi ꝓmissa ɔtinẽtia. Scđo agit de cã ɔtinẽtie p̃sbyteroꝝ ⁊ dyaconoꝝ. Tertio dic̃ q̃ lꝫ ordinati in sacris ordinib᷒ vxorib᷒ nõ debent ɔmisceri tñ necessaria ꝓuidebũt eis. Ultĩo assignat dr̃am inter oriẽtales ⁊ occidentales.

Ante trienniũ. Casus. olim ꝓmouebant̃ subdyaconi nõ ꝓmissa cõtinẽ-

tia. ꝛ vtebantur licite vxoribus ꝛ beneficijs postea pelagius pdecessor gre
gorij statuit vt vel cōtēti essent vxorib⁹ tm̄ vel bn̄ficijs tm̄. de qua ꝯstitutōe
grego. facit mentionē. xxvij. q. ij. multoꝝ. postea idē pelagius aliā edidit cō
stitutionē. in qua precise ꝓhibuit vt subdyacones nullo modo cōmisceri
debeant āmodo suis vxorib⁹. ꝛ illā constitutionē quidā subdyaconi serua
bant. quidā nō. Sȝ
q: illa cōstitutio fu
it iniqua. s. ꝙ aliqs
qui nō ꝓmisit cōti
nentiā cogeret cōti
nere ideo retractat
hic a gregori. illa. ꝛ
statur hic ꝙ si q̄ sub
dyaconi modo sunt
non cogant cōtine
re nisi velint. si autē
in futuro sūt ordinā
di nō admittātur ni
si ꝓmittāt cōtinētiā
d ¶ Duriā. statutuȝ
pelagij fuit contra
euangeliū in quo so
la excipit fornicatio
xxxij. q. ij. quos de⁹
et ideo reprobatum
fuit: sȝ quare repro
batur illa cōstitutio
pelagij in qua statu
it ꝙ aut vxores aut
beneficia dimittant
cuȝ idē statuerit ale
xāder. ex de cleri. cō
iu. c. i. dic ꝙ cum ali
quis in minorib⁹ or
dinib⁹ existēs postea
cōtrahit. pōt priua
ri bn̄ficio prius ha
bito. ꝛ de illis loqt
alexāder. Cuȝ vero
aliqs primo contra
hit ꝛ tn̄ postea scien
ter ecclesia ei cōfert
bn̄ficiū. postea non
pōt illud ei auferre.
ꝛ de illis loquit pe
lagius. ꝛ ideo cōsti
tutio eius fuit iniq
sicē ex de cleri. cōiu.
diuersis.
e ¶ Non inuenit. i.
non suscepit.
f ¶ Promiserit. hoc
intelligo si habuerit
licentiā vxoris.
g ¶ Mala. i. cōtinē
tia que inuenib⁹ est
mala.
Tenere debȝ. san
ctus. ex quo do
minus se commen
dauit. ꝛ xp̄i actio no
stra est instructa le
ctio. lxxxi. di. legitur
possum⁹ g̃ ꝛ nos cō
mendare. ꝛ augu. se
cōmendat equipa
rando se ꝓphetis:
vt. xxiij. q. iiij. ecce. ꝛ
ꝓcōsul pōt ꝑmitte
re libellū cōmēdati
onis sue. vt. ff. ō of.
ꝓconsu. obseruare.
Simil' ille qui im

durum^o atq; incōpetēs videt. vt q̄ vsum
cōtinentie nō inuenit^e nec castitatē ꝓmi
sit cōpellatur a sua vxore separi. atq; p
hoc qd absit in deterius cadat. Unde vi
detur mihi vt a presenti die epis oib⁹ di
catur vt nullū facere subdyaconū presu
mant nisi qui se victuruȝ caste ꝓmiserit^f
quaten⁹ et pterita mala^g q̄ ꝓposito men
tis appetita nō sunt violēter non exigā
tur. ꝛ futura male caute caueāt. Qui ve
ro post eandē ꝓhibitionē que ante trie
nium est facta cōtinēter cū suis ꝯiugib⁹
vixerint: laudādi atq; remunerandi sunt
atq; vt in bono suo ꝑmaneāt exhortādi
Eos aūt qui post ꝓhibitionē factā a su
is se vxoribus cōtinere noluerint ad sa
cruȝ ordinē nolum⁹ ꝓmoueri: q: nullus
debet ad altaris ministeriuȝ accedere ni
si cuius castitas ante susceptū ministeriū
fuerit approbata. Causa vero hui⁹ insti
tutionis mūditia fuit sacerdotalis. vt li
bere cunctis dieb⁹ vite sue: orōni posset
vacare. si eni vt paul⁹ ait ab vxorib⁹ est
cessandū: vt expedit⁹ orōni vacem⁹ mi
nistris vtiq; altaris quibus quotidiana
necessitas orandi incumbit: nūq; ꝯiuga
li officio vacare ꝑmittitur. ¶ Unde be
da sup lucā ait. Sacerdotib⁹ castitas sp
obseruāda precipitur
Sacerdo
tib⁹ vt semp valeant altari assistere
semp ab vxorib⁹ continēdū. semp casti
tas obseruāda precipit. ¶ Itē in conci
lio. ij. cartha. Qui diuinis sacramētis de
seruiunt cōtinentes esse oportet.
Episcopos p̄sbyteros dyacones ita
vt placuit ꝛ decet sacrosanctos ātistites
aut sacerdotes. aut leuitas. vel qui sacra
mentis diuinis inseruiūt cōtinentes esse
decet in oibus. ¶ Item innocentius vi
ctorino rothomagēsi epo. Sacerdotes
ꝛ leuite suis nō misceātur vxorib⁹.
Tenere debet eccl'ia vt oimodo sa
cerdotes ꝛ leuite cuȝ vxoribus suis non
misceāt. q: ministerij quotidianis neces
sitatibus occupant. Scriptū est eni. san
cti estote qm̄ ego sanctus^h sum dn̄s de⁹
vester. naȝ priscis tempibus anno^i vicis
sue ō tēplo nō discedebāt. sicut de zacha
ria legim⁹. nec domū suaȝ omnino tange
bant. Quib⁹ vtiq; ꝓpter sobolis succes
sioneȝ: vxoris vsus fuerat relaxat⁹. q: ex
alia tribu pterq; ex semine aaron: ad sa
cerdotiū nullus accedere precipiebatur
q̄tomagis hi sacerdotes ꝛ leuite pudici
ciam ex die ordinationis sue obseruare
debēt quib⁹ vel sacerdotium vel ministe
rium sine successione ē. nec pterijt^k dies
q̄ vel a sacrificijs diuinis vel a baptisma

petrat veniaȝ etatis se cōmēdat: vt. C. de his qui ve. eta. impe. l. ij.
i ¶ Anno. i. septimana. sicut alias ponit dies pro anno: vt. xxxiij. q.
ij. hoc ipsum. ꝛ tp̄s ꝓ anno: vt de cō. di. iiij omi tempe.
k ¶ Preterijt. excepto sabbato sancto ꝛ die veneris pcedente: vt de
cōse. di. iij. sabbato, qui duo dies nulli reputant ꝓpter paucitatem

Ntis^l officio vacent. Palea.
Nam sic paul⁹ ad corinthios scribit
dicens abstinete vos ad temp⁹ vt vace
tis orōni ꝛ hoc vtiq; laicis precepit mul
tomagis sacerdotes quib⁹ orādi ꝛ sacri
ficandi iuge sacrificiū est: semp debebūt
ab hmōi cōsortio abstinere. ¶ Itē exu
perio epo tolosano. Qui ab vxoris offi
cio abstinent ad sacrificia admittantur
Hos ad sacrificia admitti fas sit q̄
vel^m cū vxore^n non exerceāt offici
um^o carnale. ¶ Itē hieronim⁹ cōtra io
uinianū. Sacerdoti cui semp orāduȝ est
semp matrimonio carendum est.
Si laic⁹ ꝛ q̄sq; fidelis nō pōt orare^p
nisi careat officio ꝯiugali. Sacerdoti er
go cui sp sūt offerēda sacrificia sp oran
dū ē. si sp orandū est ergo semp matrimo
nio^q carēdū ē. ¶ Nō aūt illud maniche
orū causa de cōiugio sacerdotū supradi
ctum sit. Ex gangrēsi cōcilio apparet in
quo sic statutū legit. Anathema sit q̄ nu
ptias vituperat.
Si quis vitupe
rat nuptias ꝛ dormientē cum viro
suo fidelē ac religiosam detestat aut cul
pabilē extimat velut qui regnū dei itro
ire nō possit: anathema sit. ¶ Itē ex eo
dē. De eodē.
Quicunq; virgini
tatē custodiēs aut continentie stu
dens velut perhorrescēs nuptias. nec ꝓ
pter hoc qd bonū est ꝛ sanctū est. nomē
virginitatis assumit: anathēa sit. ¶ Po
test ꝛ aliter intelligi illud qd in canone^a
aplorum legit. vt iste sit sensus capituli.
Si quis docet sacerdotē vxorē suā cōtē
nere. non vxorē quaȝ in sacerdotio acce
pit. sed quā dum esset adhuc laic⁹ vel in
minoribus ordinib⁹ cōstitut⁹ sibi copu
lauit cū qua cōtinentiā ꝓfessus est cū ad
sacros ordines conscēderet. quā nullus
debet cōtēnere. hoc est ab animo ꝛ cura
sua abijcere quin ei necessaria ꝓuideat:
anathema sit. probat aūt hec interpreta
tio auctoritate leōis pape. q̄ scribēs ru
stico narbonēsi epo ait. Ministris alta
ris cum epis ꝛ presbyteris eadē lex con
tinentie est.
Lex cōtinētie eadē
est altaris ministris q̄ epis ꝛ p̄sby
teris. qui cum essent laici siue lectores li
cite ꝛ vxores ducere ꝛ filios ꝓcreare po
tuerunt. sed cū ad pdictos puenerūt gra
dus cepit eis^b nō licere qd licuit. Un̄ vt
tam de carnali fiat spirituale cōiugium
oportet eos nec dimittere vxores: Sed
qui habent sic habere videant quasi nō
habentes quo ꝛ salua sit caritas cōnubi
orum: ꝛ cessent opera nuptiarū. ¶ Itez
leo nonus conta eplam nicete abbatis.

sic. j. de cō. d.
ij. reuera.
l ¶ Uel ba
ptismatis. dn̄
est necessitas
Hos. vel
id ē etiaȝ
n ¶ Uxore.
nedū cū alia
o ¶ Officiū
post votū fa
ctum.
Si laicus
orare qd
iurij sit ō hac
materia: hēs
xxxiij. q. iij. c.
i. ꝛ ij.
q ¶ Matri
monio. ar. ꝙ
si aliq̄ sibi co
herent. vel si
aliquid seqt
ex alio vno
ꝓbato reli
quum est ꝓ
batū. vt. xxx
iiij. di. si qs
viduā. xxvi.
di. deīde. ij.
q. vi. h̄ q̄ppe
ar. ꝯtra ō pe.
di. i. sicut pi
mi. in si.
p ¶ Nō aūt
respicit tria
capitula. xx
iij. d. dn̄s. q:
istud statutū
fuit ꝓpter he
resim mani
cheoꝝ q̄ nu
ptias cōtē
nunt.
Quicūq;.
in canōe.
s. di. xxviij.
si quis docu
erit. io.
Ex conti
nentie. ce
pit eis. nota
ꝙ ꝓpter mu
tationē stat⁹
incipit aliqd
nō licere qd
prius licuit.
xij. q. i. nolo.
ꝛ. xxij. q. ij. ne
quis arbitre
tur.
Omnino
vestitum
ex quo eni di
cit victum et
vestitum seq
tur ꝙ nomie
victus non

cõprehendit vestit⁹: vt. ff. de transac. cū hi. §. qui transigit. qḋ non est verū: vt. ff. de ver. signi. vbo vict⁹. o ¶ Largiat. sequestrato tñ habitaculo. vt. lxxvij. di. epus. ⁊ h̄ cū psona est suspecta. ¶ Dicēte. ducebant eñ vxores secū vt seruirēt eis in cibis parandis. ⁊ ab eis pascerētur de mercede pdicatiōis cuȝ essent pauperes. f ¶ Sororem. i. quasi sororem.
g ¶ Circūducēdi. nobiscū
h ¶ Et mercede. ar. ꝙ si q̇s hȝ vxorē ⁊ filios ō bonis ecclie pt ipos pascere si nō habȝ ppria: vt. lxxxvi. di. non satis. j. di. pxi. si quis vero ⁊. l. di. studeat. in fi. ⁊. xxxvij. di. legāt. q: nemo vnq̄ carnē suaȝ odio habuit vt. xiij. q. ij. nō estimem⁹ ⁊ h̄ vera sūt si indigēt secus si nō indigēt: vt. xxviij. di. siracusane. vnde ⁊ si viro illict⁹ est vsus alicuius rei mulier eadem re pōt vti: vt. ff. de vsu ⁊ ha. l. ceterum. §. mulier.
i ¶ Hinc et illud. j. in illo c. p̄sbyter q̇dam. qḋ ē. j. di. pxi.
Nicena. introducere ō cōsensu vxorū aliter esset iniq. xxvij. q. ij. agathosa.
l ¶ Et castitatem. sic etiaȝ qui bñ comedit abstinēs est: vt. xliiij. di. conuiuia. in fine.
m ¶ Sententiā. vn⁹ ergo pōt ꝯdicere toti vniuersitati si habeat rōnabileȝ causaȝ. vt eẋ de his q̄ fi. a ma. pte. ca. cum in cunctis. Nam sentētia vnius potest trahere alios ad partē suam: vt eẋ de eo qui mit. in pos. cā sicut. ff. de arbi. item si vnus. §. vlti. C. de vete. iur. enucle. l. i. §. is.
Quoniā. i. q̄uis. o ¶ Romani. hic assignat differētia inter orientales ⁊ occidētales. p ¶ Ordinati. id est ordinant.
q ¶ Apostolice. q: aplus precepit vt vir redderet debitū vxori. xxxiij. q. v. c. i. r ¶ Oportuno. ⁊ istud est cōtra gandulphū ⁊ alios qui dicunt ꝙ vir quolibet loco ⁊ etiā ecclesia ⁊ quolibet tempe tenet reddere debitū vxori petenti. quod non est verū, quia etiā sicut creditor nō debet semp venire cum sacco paratus. vt. ff. de solu. ꝙ dicim⁹. sic nec debet vir semp esse parat⁹. xxxiij. q. iiij. xp̄iano. in glo. vlti.
s ¶ Diligens. id est dignus.
t ¶ Cōtinētes. Sed nunq̇d in orientali ecclia pōt vir pmoueri sine licētia vxoris. hu. dicit ꝙ sic. q: nō fit ei p̄iudiciū aliqḋ sed certe ei fit preiudicium ꝙ post mortē viri non pōt cōtrahere. xxviij. d. quia sunt. Iteȝ ⁊ in alio fit ei p̄iudiciuȝ q: tempe vicis sue nō debet ei cōmisceri. cum ad temp⁹ vir inuita vxore nō posset orare: vt xxxiij. q. iiij. apl's. sȝ ibi expone orare. i. pegrinari. vel orare scilȝ diu.
Aliter se. copulant. id ē copulato vtuntur. multi tñ ex hac littera dixerunt ꝙ orientales cōtrahere possūt in sacris ordinib⁹. sed eis obstat. j. di. pxi. si quis eoꝝ. sed ipsi dicūt ꝙ ibi sexta synodus p̄scripsit nobis regulam.
b ¶ Nicolai. xxviij. di. cōsulendum.
c ¶ Synodo. xxviij. di. presbyterum.
d ¶ Si quis. vt. s. xxviij. di. si quis.
e ¶ Si subdyacon⁹ xxxiij. di. si subdyaconus.
Eruanda. in hac. xxxij. di. adhuc psequit ō cōtinentia clericoꝝ dicit q̄ ꝙ constituti in q̇tuor sacris ordinibus cōtinere tenent ⁊ si non fuerint continentes officio be-
Di. xxxij.
neficiōq; priuantur et si publice habent concubinas nullus eoꝝ missam audiat. ⁊ vt facilius possint seruare continentiā p̄cipitur eis vt extranearū feminarum familiaritatē vitēt. io. Sed nunq̇d quilibet ordo est sacer. certe videt ꝙ sic. Nam vt dicit in libro q̇rto sententiarū in. xxij. di. ⁊. xxi. di. c. i. in prin. ꝙ ordo est sacrū signaculū in quo tradit spiritualis ptās ordiato ⁊ officiū

Episcop⁹ vel presbyter vxorē ppriam a cura sua non abijciat causa religionis

OMnino confitemur nō licere epō p̄sbytero dyacono ppriā vxorem causa religiōis abijcere a cura sua. sed vt ei victum ⁊ vestitū[c] largiatur[o]. sed nō vt cū illa ex more carnaliter iaceat sicut sanctos apl'os legimus egisse beato paulo apl'o dicente[e]. Nunq̇d nō habem⁹ ptātem sororem[f] mulierē circūducēdi[g] sicut fratres dñi iacobus ⁊ cephas. vide insipiens quia non dixit. nunq̇d nō habem⁹ ptātem sororē mulierē amplectēdi sed circūducēdi scilicet vt mercede[h] pdicatiōis sustētaretur ab eis. nec tñ deinceps foret inter eos vlteri⁹ carnale cōiugiū. ¶ Hinc ⁊ illud[i] gregorij in dyalogo. p̄sbyter quidā require īfra. ¶ Vt igitur ex his auctoritatib⁹ appet sacerdotes vxorib⁹ q̄s i laicali habitu vel in minorib⁹ ordinib⁹ constituti sibi lcīme copulauerūt necessaria sibi ministrare debita vero reddere nō valent. ¶ Sed obijcitur illud tripitite historie.

Dissuasu phanutij nicena synodus nō cōstituit vt p̄sbyteri cū suis vxoribus nō dormirēt.

NIcena synod⁹ volens corrigere vitā hoim in ecclesijs cōmorātiū posuit leges quas canōes vocamus. in quoꝝ tractatu videbat aliquibus introducere[k] legē vt epi p̄sbyteri dyaconi subdyacōi cū cōiugib⁹ quas ante cōsecrationem duxerāt: nō dormirent. Surgens aūt phanutius cōfessor ꝯtradixit. honorabiles cōfessus est nuptias: et castitatem[l] dicēs esse cū ppria cōiuge cōcubitū. Suasitq; ꝯcilio ne talē ponerent legē. grauē asserēs legē que aut ipis aut eoꝝ ꝯiugalib⁹ occasio fornicationis existeret. Et hoc quidē phanuti⁹ lȝ nuptiaꝝ esset inexpert⁹ exposuit. synodusq; laudauit sniam[m] eius ⁊ nihil ex hac pte sanciuit sed hoc in vniuscuiusq; voluntate nō necessitate pmisit. ¶ Itē ex sexta synodo.

Nō in ppetuū sed tempe oblatiōis a cōplexu suarū vxorū sacerdotes abstineāt

QUoniam[n] in romani[o] ordine canonis esse cognouim⁹ traditū eos q̄ ordinari[p] sunt p̄sbyteri vel dyaconi ꝯfiteri ꝙ iā non suis copulent vxorib⁹ antiquum sequētes canonē apl'ice[q] diligētie ⁊ ꝯstōnis sacroꝝ viroꝝ: legales nuptias amnodo valere volum⁹. nullo modo cū vxoribus eoꝝ cōnubia dissoluentes. aut priuantes eos familiaritate ad inuicē in tpe oportuno[r]. Quicūq; ergo diligēs[s] fuerit inuentus in subdyaconali ordinatione aut dyaconali aut sacerdotali nullo modo phibeant ad talē ascēdere gradum p vxoris sue cohabitatōe nec in tēpore ordinatiōis sue pfiteri castitatē cogant ꝙ abstinere debeāt a legali vxoris familiaritate. Itē oportȝ eos q̄ altari ministrāt in tpe oblatiōis sctōꝝ ꝯtinentes[t] esse in oibus vt a deo possint ꝯsequi que simpliciter postulāt. Si quis ergo p̄sum pserit ꝯtra apl'icos canones aliq̄s p̄sbyteroꝝ vel dyaconoꝝ priuari a cōtractu ⁊ cōione legalis vxoris sue deponat. Similiter ⁊ p̄sbr aut dyacon⁹ qui religiōis causa vxoreȝ suā expellit excōicetur. Si vero in hoc pmanserit deponat. ¶ Hoc aūt ex loco intelligendū est. Orientalis eñ eccl'ia cui sexta synod⁹ regulā viuēdi prescripsit votū castitatis in ministris altaris non suscepit. ¶ Unde stephanus papa ait.

Occidētalis nō oriētalis ecclesia votū castitatis obtulit

ALiter se habȝ orientaliū traditio eccl'iarū aliter huius sancte romane eccl'ie. Nam eoꝝ sacerdotes dyaconi atq; subdyaconi matrimonio copulātur[a]. Istius auteȝ eccl'ie vel occidentaliū nullus sacerdotū a subdyacono vsq; ad epm licentiā habȝ ꝯiugiū sortiēdi. ¶ Sicuti[b] ⁊ capitulū nicolai[b] ex loco ꝯsideratur: q: gens bulgarorum nouiter ꝯuersa ad fidē ppositum sacre religionis ex integro assumere nōdū didicerat. Qḋ aūt in sexta synodo[c] p̄sbyter nō legitimis nuptijs detentus punit nō legales nuptie: sȝ secūde intelligēde sunt a quib⁹ auctoritate canonica q̄libet sacerdos debȝ esse imunis. Illud etiam gangrēsis ꝯcilij si quis[d] discernit p̄sbyterum ꝯiugatū ⁊c. similr intelligendū ē vel localiter traditū vel cōiugatuȝ ab ea appellatū quaȝ ante temp⁹ sue ordinatiōis duxerat. Illud q̄ martini pape. Si subdyaconus[e] secūdā duxerit vxorē nō dissimilr intelligēdū est. Primā eñ vxorem ante subdyaconatū hīc pmittit q̄ defuncta vel castitateȝ pfessa pmouet ipse ad subdyaconatū: Promot⁹ aūt si secūdas desiderauit nuptias: snīe martini pape

SEruāda[f] est ergo subiacebit continētia ab oib⁹ in sacris ordinibus constitutis. ¶ Unde leo

τ in quolibet ordine cõfertur gratia si digne sumatur vt ibi dr. So. reuera quilibet ordo sacer est. sed quatuor pcipue dicunt sacri a sanctimonia. i. castitate τ continētia quā inducūt. s. xxviij. di. nullū. τ. c. decernimus. b.
O Mniū. que in alijs. i. laicis. b ¶ Clericoꝝ. sacroꝝ. i ¶ Singulares. i. diuisi ab eis. k ¶ In hoc. i. in subdyaconali, l ¶ Capite. id est ab epatu τ sic videt q epat9 sit ordo. τ. liiij. di. si seruus. τ. xciij. dist. dyacones. τ qd dixi. xxi. di. cleros. sic. xxviij. di. nullus. hic habēt quidā. c. qd ē xxvij. q. v. multorum

S I qui vero. exterius. signatur cõtrarium. xij. q. i. necessaria. τ de con. d. v. in oibus. vbi dicitur q oēs clerici sil dormient. sed dic vt notaui. xij. q. i. quia tua.
n ¶ Inuigilent. licz eni sint vxorati tam abstinebūt a negociatiōe τ armis: vt. lc xxviij. di. fornicari. xx. q. iij. eos. τ ex de elec. transmissā. τ. lc xxi. di. dictū.

D E illo. licentiaz damus. sed nunquid papa dare potest a subdyacono licētiaz contrahendi videtur q sic. ex qui cleri. vel vo. significatū. Nā dispensat eccl'ia cū consanguineis τ dispensat in alijs votis. vt ex de vo. τ vo. redem. ex multa. τ in iuramentis: vt. xv. q. vi. auctoritatē. econtra videtur: vt ex de sta. mo. cū ad monasterium. in fi. so. si votū ipm ordinatum obliget. papa nō potest dispensare. sed si cōstitutio obliget τ nō votū: tūc pōt papa dispensare. q2 cōtra constitutiōes eccl'ie bene dispēsat. ar. xx v. q. i. sunt q. io. ego credo q papa possit dispensare cum h non sit cōtra articulos fidei τ ipe habeat plenitudinem potestatis: vt. ij. q. vi. decreto. τ. c. sequēti. b.

papa ait. Nec etiā subdyaconib9 cōiugium cōcedit
O Mnium sacerdotū tam excellēs est electio vt hec que in alijs membris eccl'ie vacāt a culpa: in illis tn̄ habeātur illicita. Cū eni extra clericorum ordinē cōstitutis nuptiaꝝ societati τ pcreationi filioꝝ studere sit liberum. ad exhibendā tn̄ pfecte cōtinētie puritatem nec subdyaconib9 carnale cōnubium quidē cōcedit vt etiā qui hn̄t sint tāq nō habētes. τ qui nō habēt pmaneāt singulares vel innupti. Quod si in hoc ordie qui quart9 extat a capite dignū est custodiri q̄to magis in primo vel secundo vel tertio seruandū est. ne aut leuitico aut p̄sbyterali honore aut epali excellētia quis q̄ idone9 existimetur. qui se a voluptate luxurie necdū refrenasse detegit. ¶ Itē grego. leoni epo catinensi. Palea.
M Ultoꝝ relatione cognouim9 hanc apud vos cōsuetudinē olim tenuisse vt subdyaconi licite misceant suis vxoribus. qd ne denuo quisq̄ p̄sumat a suo dei sedis nostre dyacono ex auctoritate est nr̄i decessoris isto modo phibitum. vt eodē tempe hi qui iā vxorib9 fuerant copulati vnū de duobus eligerēt id ē aut a suis vxorib9 abstinerēt. aut certe ministrare nulla rōne p̄sumerēt. τ q̄tum dr speciosus tūc subdyacon9 pro hac re ab administratiōis se suspēdit officio. τ vsq in obitus sui tempa quidē notarij gessit officiū τ a ministerio qd subdyaconum oportuerat exhibere cessauit. Et post aliq̄ de cetera fraternitas tua sit oīno sollicita vt quos ab hoc officio cōtigerit remouere. hoc q̄ maxime diligenter inspiciat: ne si vxores habeāt miscēdi se cum eis licētia potiātur. Sed ad similitudinē apl'ice sedis eos cūcta obseruare sua nihilomin9 districtōe cōstituat. ¶ Itē grego. augustino angloꝝ epo. Extra sacros ordines cōstituti ducāt vxores τ ab ecclesia stipēdia accipiant
S I qui vero sunt clerici extra sacros ordines constituti q̄ se non ɔtinere possūt sortiri vxores debēt τ stipēdia sua exteri9 accipe: q2 τ de hisdem p̄rib9 nouim9 scriptū q diuidebāt singulis put cuiq opus erat. De eoꝝ ergo stipēdio cogitandū atq prouidēdum est. τ sub ecclesiastica regula tenēdi sūt vt bonis moribus viuāt τ canēdis psalmis inuiglēt τ ab oib9 illicitis τ cor τ linguā et corp9 deo auctore cōseruēt. ¶ Itē nicolaus papa adoni viennensi archiepo. Subdyacono vxorem ducere non licet.
D E illo clerico alurico noie quē p ordines eccl'iasticos vsq ad subdyaconatū caste vixisse dicitis cur vr̄a auctoritate vxorē duxerit miramur: eo q nulli vnq̄ exceptis illis quib9 eccl'iastica regula habere pmittit vxorē ducēdi licentiam damus. ¶ Itē nicolaus papa oibus epis. Non audit missa p̄sbyteri concubinam habentis.
N Ullus missam audiat p̄sbyteri quē scit cōcubinā indubitāter habere. aut subintroductam mulierē. Unde τ in ipso sancta synodus hoc capitulū sub excōicatione statuit dicens. Quicūq sacerdotū dyaconoꝝ. τc. ¶ Sicut in subsequēti capitulo alexandri secūdi cōtinet oib9 epis dicentis. Audienda missa nō est a p̄sbytero q̄ cōcubinam habz
P Reter hoc aūt precipiendo mandam9: vt nullus missam audiat p̄sbyteri quē scit indubitāter concubinā vel subintroductā mulierē habere. Unde etiam ipsa sancta synod9 hoc capitulū sub excōicatiōe statuit dicēs. Quicunq sacerdotū dyaconoꝝ subdyaconorum post ɔstitutū beate memorie predecessoris nr̄i sancte leonis pape aut nicolai epi de castitate clericoꝝ cōcubinā palam duxerit vel ductā non reliq̄rit ex parte oīpotētis dei τ auctoritate apl'orum principū petri τ pauli p̄cipimus τ omnino contradicim9 vt missam nō cantet nec euangeliū legat. nec epl'am ad missam dicat. nec in p̄sbyterio cū his ad diuina officia qui prefate cōstitutioni inobediētes fuerint maneat neq partem ab ecclesia suscipiat. Precipiētes etiā statuim9. vt hi p̄dictoꝝ ordinū qui eisdē p̄decessoribus nostris obedientes castitatem seruauerit iuxta ecclesias sicut optet religiosos clericos simul manducent τ dormiant. τ q̄cquid eis ab ecclesijs competit hoc cōiter habeant. Deinde vt decie et primicie seu

pter cōtrariū actū ipso iure restituit ei officiū: vt. lxxxi. di. si quis sit. vnde q cito penitet licite celebrat. a ¶ Quē scit. sciētia iuris nō facti. sed certe quicq̄d dicat io. hoc tenete p certo. q siue sit notorium per sententiā siue p ɔfessionē vel per rei euidentiā de fornicatōe ipsius qd vitari debet: vt ex de cohabi. cleri. τ mu. c. vl. b.
P Ret. ab eccl'ia. h dicedo i suspēso a canone. idē est excōicato. ex d ap. pastoral. nō ita dico in suspēso ab homie q ibi statī dbeat amittere būficium q̄a relegato ad temp9 bona nō adimūt nisi hoc i sententia expimatur. C. de penis. depoꝛtatorū. q dū alijs rōnib9 ɔstringi pōt quis. nō sūt ei subtrahenda subsidia. C. de execut. rei iudi. stipēdia. imo dico q nec hic adimerentur nisi in sententia expimerentur. Quid iuris sit de h nota. in q̄stionibus. b.
c ¶ Dispositione. ar. pro cōmuni vita clericorum. i. q. ij. sacerdos cōtra. sed varie sunt consuetudines. ar. j. c. placuit. ex de cōsti. cum oēs. τ de elec. cum eccl'ia vulterana.
d ¶ Separētur. ar. q laici excōicādi sunt qui decimas soluere nolūt vel oblatōnes. xvi. q. i. statuim9

N Ullus audiat. cōtrariū legit. xxviij. di. ɔsulendū. xv. q. vi. c. vl. Sz h loquitur de illo cui9 crimen est notoriū. vel p sentētiā vel p propriā cōfessionē: vt ex de cohabi. cleri. τ muli. vestra. imo si adhuc post sententiā corrigi voluerit non dicā eum suspensum ipso iure: vt. lxxxi. di. si qui sunt presbyteri. τ ex d cohabi. cleri. τ mulie. sicut. baz. tn̄ dixit huc canonē fuisse quōq inflatę. sed hodie nō esse. τ h qd dixi spāle ē in h crimie fornicatōis vt notori9 fornicator sit suspēsus ipo iure τ etiā symoniac9: vt. j. §. verum. sz i alijs criminibus nō est expressum. τ ideo licet notoria sint nō est pter illa abstinēdum ab officijs eoꝝ. vel dic q licet notori9 fornicator ipo actu sit suspensus: tn̄

et. c. reuertimini. xiij. q. ij. qui oblatiōes. τ. xij. q. i. duo. e ¶ Cleri principia, hoc diuidit in tres ptes. f ¶ Hieronimo. i. q. i. sicut christus. g ¶ Augustino. i. q. si fuerit. τ. c. nos in domine. h ¶ In epl'a. i. q. iij. saluator. i ¶ Preposito. preposito scti vincentij epl'a destinata fuit ab heretico in qua multa obijciebant ei. s. vtrū x̄ua cēnt sacra vel sacrificia hereticoꝝ cui cū rn̄dere nō posset misit eā pape vrbano vt rn̄deret. ipse vero respondet ad singula.
A D hoc. incipit. capitulū vrbani. l ¶ Et venerāda et etiā suscipiēda. τ p hoc rn̄det duab9 questionib9. scz q ipsa sacramenta vera sunt τ preterea q suscipiēda sunt τ hic facias vim in

verbo illo veneranda. m ¶ Malus. nō sufficiēter ꝓbat h̄ cū alīud dici possit in baptismo alīud in ceteris. Nā ⁊ a pagano cōferri potest. de con. di. iiij. a quodā. sed meli⁹ ꝓbat p cōsequēs. nō horreat. ⁊c. n ¶ Colūba. i. bonus xp̄ianus. o ¶ Attū hucusq; intelligit de malis occultis, et de his qui tolerant. p ¶ Cōstiterit. p sniaz vl̄ p ɔfessiōez sō. vel perrei euidētiā vt. s̄ dixi in. c. nullus. b.

q ¶ Ducib⁹. arguit hic q laicus ō mādato supioꝝ pōt suspēdere clericos et excōicare. q: excōicatio ē potius iurisdictionis q̄ ordis: vt ex̄ de elec. transmissam. Nā electioni possunt interesse laici. di. lxiij. adrianus. et c. in synodo ⁊ ar. di. xcvi. bn̄ q̄dē. ⁊. c. nos ad fidez ⁊ causis mrī monialibus xxxv. q. v. ad sedem. circa mediū. fic. ij. q. v. mēnā. h̄ tamē videtur alienū a laico. cū de rebus spiritualibus se non intromittāt: vt ex̄ ō iudi. decernimus, imo vt ibi dr̄ ꝓhibetur p̄latis vt talia laicis nō cōmittant. dn̄s tn̄ papa qui habet plenitudinē ptāt̄ eis possz cōmittere vt excōicarent. ij. q. v. menuā. b.

oblationes viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ ecclesijs dei fideliter reddantur a laicis. ⁊ vt ipi in dispositiōe[c] episcopoꝝ sint. quas si retinuerint a sancte eccl'ie cōione separentur[d].

¶ Verū[e] principia haꝝ auctoritatū contraire videnť hieronimo[f] augustino[g] ceterisq; qui xp̄i sacra neq; i bono neq; in malo hoīe fugiēda demōstrant. sicut subsequēs causa simoniacoꝝ plen⁹ ostēdit. Sz vrban⁹ secūdus in ep'la[h] sua destinata preposito[i] sancti vincentij hanc cōtrarietatem determinat dicens.

Ab hoc[k] vero qd̄ subiungit in eadē ep'la prima vtrū sit vtendū ordinatiōib⁹ ⁊ reliquis sacramētis a criminosis exhibitis vt ab adulteris vl' sanctimonialiuz violatorib⁹ vel hmōi. Ad hoc inquā respondem⁹ si scismate vel heresi ab eccl'ia non sepentur eorundē ordinatiōes ⁊ reliqua sacra sancta ⁊ venerāda[l] non negamus. sequētes beatū augustinū qui sup iohannē de huiusmodi taz copiose q̄ veraciter disserit. ¶ Ait em̄ baptisat seru⁹ bonus siue seruus malus[m] nesciat se ille qui baptisať baptisari. nisi ab eo q̄ dedit sibi potestatē baptisādi. Et paulo post. Non horreat colūba[n] ministeriū maloꝝ sed respiciat domini ptātem. Attamē[o] p̄decessores nostri nicola⁹ ⁊ gregorius amissis sacerdotuz quos tales reuera esse cōstiterit[p] fideles abstinere decreuerunt. vt et peccandi licentiā auferrent ceteris ⁊ hmōi ad digne penitētie lamenta reuocarēt. Scribit em̄ predecessor noster gregorius radulpho ⁊ bertulpho ducib⁹[q] inter cetera. Officium[r] simoniacoꝝ ⁊ in fornicatiōe iacentiū scienter nullo modo recipiatis. ⁊ q̄tum potestis tales a sanctis ministerijs vbi oportuerit ꝓhibeatis. ⁊c. ¶ Porro[a] ad hec que tibi sylogistice in eadem ep'la obijciunť ⁊ si corp⁹ ⁊ sanguis xp̄i nō sunt ⁊ alia que p̄diximus si sui virtutis effectum nō habeāt quid agentib⁹

obsunt qd̄ si habēt cur spernūtur si ab indignis[b] presumūtur[c]. ad hoc inquam ita respondem⁹. ꝓpriam quidē habent virtutis dignitatez vt prefat⁹ augustin⁹ ait sup iohannē cōtra donatistas. sed agentibus[o] vel suscipientib⁹ hec eadem sacramenta ꝯ p̄fatoꝝ[e] pontificū instituta[f] nisi forte sola morte interueniente vtpote ne sine baptismate vel cōmuniōe[g] q̄libz humanis reb⁹ excedat eis inquā in tantum obsunt. vt veri idolatre sint cū talibus[h] et ordinationū[i] ⁊ sacramētoꝝ[k] cōfectio[l] et aliter q̄ pmissum est scienter susceptio vehemēter a sanctis canonib⁹ ꝓhibeantur. Ait em̄ samuel ꝓpheta q̄m peccatuz ariolandi ē repugnare ⁊ quasi scelus idolatrie nolle acq̄escere. hoc de malis[m] catholicis q̄ intra ecclīam sunt. Ceterū scismaticoꝝ ⁊ hereticoꝝ sacra quoniā extra ecclīam sunt iuxta scōꝝ patrū traditōes scilz pelagij. gregorij. ciprian. augustini hieronimi formaz[n] quidē sacramētorum nō aūt virtutis effectū habere ꝓfitemur nisi cū ipsi vel eoꝝ sacramētis iniciati[o] p manus[p] impositionē ad catholicā redierint vnitatē. Sciendū vero est q canōes ap'loꝝ[q] quoꝝ[r] auctoritate orientalis ⁊ ex parte[s] romana vtitur eccl'ia. etiam insignis martir ciprian⁹ ⁊ octuaginta episcopi cū eodē: baptisma hereticoꝝ lauacrū diaboli[t] appellāt[v]. Stephan⁹ vero ⁊ cornelius martires ⁊ pōtifices romani ⁊ venerabilis augustin⁹ in libro de baptisma te eundē ciprianū ⁊ ceteros p̄fatos ep̄os ob hanc causam vehemēter redarguunt affirmātes baptisma siue ab heretico siue a scismatico eccl'iastico more celebratum ratū esse. Et merito. q: alia in baptismo[x] ⁊ alia in alijs sacramētis cōsideratio est q̄ppe cū ⁊ ordine prior ⁊ necessarior[a] sit fides. Subito em̄ morituro prius baptismate q̄ dominici corporis cōmunione vel alijs sacramētis cōsulitur. ⁊ dum

e ¶ Prefatoꝝ nicolai ⁊ grego. ⁊ sic ptz hic q tn̄ loqť ō simoniac̄ ⁊ fornicatorib⁹. f ¶ Instituta. scilz obsunt. g ¶ Cōione. sic ḡ ab istis recipiť eucaristia sz nō ab hereticis: vt. xxiiij. q. i. si q̄s dederit. h ¶ Talib⁹. i. sacerdotibus i ¶ Ordinationum id est ordinum. k ¶ Sacroꝝ. alioꝝ. l ¶ Cōfectio. i. prope dicit ordies cōfici. m ¶ De malis. h̄ littera bn̄ innuit q ab illo loco porro ad h̄ ⁊c. vsq; huc tātū ō malis catholic̄ itelligit. nō de precisis nec eccl'a dicit illud ꝯ donatistas: q: vrban⁹ inducit auctatē gregorij a minori nā hic dicit ō sacris donatistarū q hn̄t ꝓprias v̄tutes. ⁊c. n ¶ Formā. i. veritatē hn̄t. q: vera ⁊ integra sunt. i. q. i. qd̄ q̄dam. ⁊ de cōse. di. iiij. ostenditur. o ¶ Iniciati. i. cōsecrati. sic de cō. d. ij. q: corp⁹. xij. q. ij. aurū. xxviij. q. i. caue. sz aliter accipiť. xxvij. q. ij. cū iniciať. p ¶ Per man⁹. i. q. i. hi. p ¶ Per manus. sed q̄d dices ō pnia nūquid ē accipiēda ab istis precisis. r̄ndeo in casu necessitatis bn̄ possum⁹ ɔfiteri eis. ⁊ etiā cuilibet. de pe. di. i. quez penitet. sz tn̄ lz eis ɔfiteamur. nō tn̄ debem⁹ ab eis recipere pniam. q: nec in eo casu imponēda est pnia sz innotescēda. xxvi. q. vij ab infirmis. vel dic q nō debem⁹ eis ɔfiteri. xxiiij. q. i. §. sz illud. in fi. ō pe. di. vi. c. qui vult. ne inducāt nos in desperationē sicut iudei iudā cū ei penitēti dixerūt q̄d ad nos tu videris. de pe. di. i. his ptātis. q ¶ Aploꝝ. i. q̄ sub noīe ap'loꝝ facti sunt. sz sūt apocriphi. xv. di. scā romana. xxx. q. i. aliť r ¶ Quoꝝ. simplex ē h̄ relatio. s ¶ Ex pte: vt. xxxi. di. aliť. t ¶ Diaboli. si q̄ ad effectū dixissent in detestationē criminis hereseos: bn̄ dixissent sz h̄ dixerūt q: nō credebāt esse sacroꝝ veritatē apud hereticos. ⁊ ideo reprehēsi fuerūt ab augusti. h. v ¶ Appellāt. j. de cō. di. iiij. quō. x ¶ In baptismo. vř q nec baps i necessitate ab hereticis sit accipiēd⁹. nā cordis ꝯtritio sufficit. ō cō. di. iiij. baptismi vicē. sicut nec corp⁹ xp̄i. xxiiij. q. i. c. pe. ⁊ vl. q: q̄ credit māducat. de cō. di. ij. vt q̄d paras dētē ⁊ vētrē. crede ⁊ māducasti. rn̄. h̄ est rō q: baps necessarior ē. nā in eo deleť oīa peccata adeo q ēt ignis purgatorij pena nō sentiť. ō cō. di. iiij. siue. nō āt ē ita i cordis cōtritōe vl' pnia. nā p ea n̄ p̄t purgatoriū. euitari qd̄ excedit oēz quā h̄ possz q̄s sustinē. sz q h̄ legiť. ō pe. d. vi. c. vi. xxv. d. q̄ i alīud. palea ē. a ¶ Necessa-

r ¶ Officiū. h. illud intelligit de notorio simoniaco sicut de notorio fornicatore. meli⁹ credo q etiā occult⁹ simoniac⁹ suspensus sit. si est simoniac⁹ in ordine: vt. i. q. i. repiunť. Suspensus em̄ est quo ad se ⁊ quo ad alios. h̄ ideo dico quia q̄libet peccator suspensus est q̄ ad se. licet nō quo ad alios p̄ter notoriū fornicatorem ⁊ occultū simoniacuz in ordine. vn̄ ab occulto simoniaco quē scis esse simoniacū in ordine nō debes sacra recipe: vt dixi. i. q. i. si q̄s a simoniacis. ⁊ h̄ ꝓbať ex̄ de simo. p tuas. ij. ⁊. xi. q. i. ordinatiōes. sed a quolibet alio qui adhuc tolerať potes recipe quia licet quilibz peccator quo ad se suspēsus sit: vt. i. q. i. sacerdotes. nō tn̄ quo ad alios vt hic patet. ⁊. xv. q. vi. c. vi. sic q̄nq; alīq̄s est suspensus q̄ad alios nō q̄ad se: vt ex̄ de cleri. pegri. tue. a ¶ Porro. h̄ sūt v̄ba vrbani b ¶ Si ab indignis. i. q̄uis. c ¶ Presumunť. i. p̄sūptiue cōficiūť. d ¶ Sz agētib⁹. ab h̄ loco vsq; ad illū locū ceteꝝ. ⁊c. agit ō simoniaco ⁊ de fornicatore. ⁊ ab isto loco vsq; ad illū sciēdū vero loquiť ō heretico ⁊ scismatico. ⁊ tres hic innuūť differētie inter hos duos. s. iter simoniacū ⁊ fornicatorē. ⁊ inť illos duos. s. hereticū ⁊ scismaticū. Prima ē q simoniac⁹ ⁊ fornicator ꝑe necessitatē duo ɔferūt sacra. s. baptismū ⁊ corpus xp̄i. sed illi heretici ⁊ scismatici baptismū tn̄. Secūda est q isti cōferūt sacra ⁊ effectū sacri illi tn̄ sacrm̄. Tertia q: ordinati ab ipis recipiunť sine man⁹ impositiōe: sz ab illis nō. i. q. i. man⁹. ⁊. c. q q̄dā.

forte catholicꝰ non inuenit̃ sanctius ē ab heretico baptismi sacramentum sumere: q̄ in eternū perire: ⁊ hāc sententiā pscriptor pontificū cornelij stephani ⁊ augustini secuti sunt siricius ⁊ innocētius leo anastasius ⁊ magnꝰ gregorius ⁊ omnis catholica eccl'ia. ¶ Prohibētur ergo d̄ manibus talium sacerdotū sacramenta suscipi nō quin sint vera q̃ntū ad formā et effectū sed q: dū huiusmōi sacerdotes se a populo contēptos viderint: rubore verecundie facilius puocantur ad pniāz

¶ Itē ex sexta sinodo. Qui vxorē ducere volūt añ ordinē sbdyacōatꝰ hoc faciāt

S Iq̄s eor[b] q̄ accedūt ad clerū voluerit nuptiali iur̃ mulieri copulari hoc ante ordinatōem subdyaconatus faciat

¶ Item ex cōcilio cartha. tertio. Lectores aut vxores ducāt aut cōtinentiā profiteātur.

L Ectores cū ad annos pubertatis[c] veniunt: cogantur[d] aut vxores ducere: aut cōtinentiam profiteri

¶ Itē gregoriꝰ bonifacio episcopo regitano. Subdyacones cōtinentiā obseruare debēt.

S Ubdyaconibꝰ tuis hoc qd̄ de singulis statuimꝰ decernimus obseruari. nec illam diffinitionē nostrā cuiusq̄ ꝯtumacia[e] sinas aut temeritate corrumpi. ¶ Itē vrbanꝰ in synodo secūda apud melfiam. Bñficio ⁊ officio careant qui post dyaconatū vxoribꝰ vacant.

E Os qui post dyaconatum vxoribus vacare voluerint ab omni sacro ordine remouemꝰ officioq̄ atq̄ beneficio eccl'ie carere d̄cernimꝰ. Nō si ab epō cōmoniti nō correxerint principibus indulgemꝰ licentiā vt eorum feminas mancipent seruituti[a]. Si vero epi cōsenserint eor prauitatibus: ipsius officij interdictione mulctētur[b]. ¶ Itez d̄nico grāgrensi patriarche. Deijciāt̃ a suorū graduū dignitate subdyaconi ⁊ deīceps si nō cōtineāt.

E Rubescant impij et aperte intelligant iudicio sancti spiritus eos qui in tribus sacris gradibꝰ scilicz: presbyteratu: dyaconatu: subdyaconatu positi si mulierculas non abiecerint ⁊ caste nō vixerint excludendos ab eorundē graduū dignitate. De manifestis quidē loquimur. secretor[c] aūt cognitor ⁊ iudex est deus. ¶ Idē meldēsi cōcilio presidēs ait. Ad sacros ordines nō accedat nisi virgo aut approbate castitatis

N Emo ad sacrum ordinem pmittit̃ accedere nisi aut virgo[d] aut probate castitatis ⁊ qui vsq̄ ad subdyaconatū vnicā ⁊ virginē vxorem habuit.

¶ Itē in carthaginensi cōcilio. In tribꝰ gradibus cōstituti etiā ab vxoribꝰ abstineant.

P Lacuit epōs pbyteros ⁊ dyaconos ⁊ subdyaconos s̄m priora ꝯstituta etiā abstinere[e] ab vxoribꝰ. qd̄ nisi fecerint ab eccl'astico remoueant̃ officio. Ceteros vero clericos ad hoc non cogi. sed s̄m vniuscuiusq̄[f] cōsuetudinem eccl'ie: obseruari debere. ¶ Itē leo ꝯtra epl'am nicete abbatis. In minoribꝰ ordinibus cōstituti vxores ducāt nisi voto et religioso habitu prohibeantur.

S Eriatiz ⁊ aperte psequamur quod sancta romana ecclesia in gradibus clericorū ait. clericos hostiarios lectores exorcistas acolitos si extra votū ⁊ habitū[g] monachi inueniātur: ⁊ cōtinentiā pfiteri nolunt: vxorē ducere virginē cū benedictione sacerdotali pmittit̃. non autē viduam aut repudiatā: q: ppter hoc deinceps nec ad subdyaconatū puehi poterunt. quia nec laicꝰ nisi virginē sortitꝰ vxorem aut bigamꝰ ad clericatū pōt ascēdere. vel si quis ex p̄fatis ordinibus desiderat ad subdyaconatū ascēdere: nō potest sine cōsensu vxoris sue. vt fiat de carnali deinceps spirituale cōiugiū nemine eos cogente. neq̄ pmittit̃ postea vxor cōiungi eidem marito suo carnaliter nec cuiq̄ nubere in vita aut post mortē[h] illius.

¶ Item ex calcedonēsi cōcilio. Non liceat clericis alterius secte vxorē ducere.

Q Uoniā in quibusdā puincijs concessum ē lectoribꝰ ⁊ psalmistis vxorem ducere[i]. cōstituit sācta synodꝰ nō licere cuiq̄ ex his accipe secte alterius[k] vxorem. ¶ Itē in niceno cōcilio capitulo tertio. Nō habitēt cū clericis mulieres nisi que naturali federe oēm suspicionē excludūt.

I Nterdixit sancta synodꝰ per oīa non epō nō pbytero nō dyacono nō subdyacono nō alicui oīno qui in clero est licere subintroductā hr̄e mulierem. nisi forte aut mr̄em aut sororē[l] aut amitā aut etiam eas idoneas[m] personas q̄ fugiant suspitiōes[n]. ¶ Itē hieronimꝰ

H Ospiciolum tuū aut raro aut nūq̄ mulierum pedes terant. q: non pōt toto corde habitare cū deo qui feminar accessibus copulat̃. femina cōscientiā secū pariter habitantis exurit. Nunq̄ de

rio: ūno est ianua oīm sacrorū. i. q. i. si quis fugerit. de cō. dis. iiij. hi vero.

S I quis eor. c. illud est euidēs cōtra illos qui dicūt q greci possunt cōtrahere in sacris ordinibꝰ. q: cū hoc. c. sit se xte synodi ⁊ sexta synodꝰ pscripsit eis regulā viuendi: vt. xxxi. di. nicena. ⁊. §. hoc aūt. patz etiā q apud eos in sacris ordinibꝰ nō ꝯtrahit̃ m̃rimoniū, nec etiā a tēpore aplor licitū est cōtrahere in subdyaconatu: vt lxxxiiij. di. cū in pterito. ex̄ de cleri. nō bapti. c. iij.

L Ectores. pubertatis. plene que est xviij. annor in secularibꝰ clericis: sz in monachis quindecim. xx. q. i. illud. xxviij. di. de his. hec eñ plena pubertas dicitur: vt instituta. de adop. §. minor ē. sed q̃tū ad m̃rimoniū ꝯtrahendū d̄r plena pubertas. xiiij. anni in viro. vel. xij. anni in muliere: vt ex̄ de sponsa. impube. impuber es.

d ¶ Cogant̃. i. e. placuit. 3. sed illud quādo ecclesia penuriā non patitur. ar. lv. di. c. i.

S Ubdyaconibꝰ contumacia. q̄ non est fauore alicuius persone obmittendū qd̄ statuit̃ generalibus cōtinetur lx. di. miramur.

E Os fuluti. qd̄ hic d̄r intelligo qñ q̄s m̃rimonialiter ducit vxores. et in eo casu filij redigentur in seruitutē eccl'ie: vt. xv. q. vlti. cū multe. primo tñ ipse epūs rediget i seruitutē eas si pōt fieri: vt. lxxxi. di. quidā clerici: sz si ipse nō sufficit tūc itur ad brachium seculare: vt h̄ dicit̃. Sz obijcitur nōne principes habent iurisdictionem sup istā cū sit laica quare g̃ indulgetur eis istud cū ipsi pñt p se eas punire: si legitima vxor esset ista: tunc planū essz: q̄a legitima vxor sortit̃ forum ex psona viri vt. ff. de iurisdi. oīm iudi. cū quedā. sz illa que nō est legitima nō. vt. ff. ad munici. l. de iure. §. vlt. ad h̄ pōt dici q cū sit de familia sacerdotis est de foro eccl'ie sicut ⁊ alij qui sunt de familia eius: vt lxxxix. di. indicatū. ⁊. xij. q. ij. ecclesiar. suos. vel ideo censet̃ de foro ecclesie quia deliquit in psonam ecclesie. quia ratione delicti d̄: in me princeps habere iurisdictionē. ⁊ rōne delicti fit q̄s de foro alterius. vt. vi. q. iij. placuit.

b ¶ Mulctent̃. hodie deponit̃: vt ex̄ d̄ vi. ⁊ ho. cleri. vt clericor mores. ⁊. lxxxiij. di. si quis epūs. ⁊ ex̄ de symonia. nemo. sz illud est verum qñ prece vel precio cōsenserit. vt ibi d̄: in illa consti. vt clericor. si aūt epus negligēs esset suspēdit̃ p' duos mēses: vt. i. q. i. quicq̄d.

E Rubescant. secretor. ex h̄ patz q ecclesia non iudicat de occultis sic. xxxij. q. v. xpiana. ij. q. v. consuluisti. ⁊. vi. q. i. si oia. et est ar. p opinione illor qui dicunt q occultū delictū nō irrogat irregularitatē io. qd̄ est expressum hodie. ex̄ d̄ tpi. ordi. c. vl. nisi in homicidio ⁊ simonia in ordine i. q. i. reperiuntur. b.

N Emo virgo. quid si credit se cōtrahere cum virgine ⁊ est corrupta. dico cum nō d̄ se pmouēdū cū sit maritꝰ corrupte: vt li. di. q̄ in aliquo. quia ibi nec error nec violentia excusat. xxxij. q. v. ille autē sicut nec casus excusat. vt. xv. q. i. c. vlt. q̄d si primo corrupit virginē ⁊ postea desponsauit eā. ar. q ducere eam nō possit si volo p moueri: vt. c. xx. q. v. q̄lis. ⁊. j. dist. primariū. hec notaui i q̄stionibus. b.

P Lacuit. abstinere id est nō contrahere.

f ¶ Uniuscuiusq̄. Nota consuetudinē suandā in m̃rimonio: vt hic. ⁊. j. c. q̄m. ⁊ ex̄. de cog. spiritua. c. ij. sed. 3. ex̄ de spon. du. mas. ⁊ ex hoc videt̃ q epūs in sua diocesi possit statuere. s. ne acoliti contrahāt. sz credo hāc cōsuetudinē

re'erendam ad bñficia.vt si cõsuetudo est q acoliti vxorati habeāt bñficia ipa fruetur.hoc hodie corrigit p decr.ex de cleri.cõiu. iohannes.z.c.cū decorē

S Eriatim.habitū.hñ dicit habitū z votū q: solus habit⁹ nō solēnisat votū: vt ex de regul.porrectum.

b ❡ Post mortē.de ista vxore pmoti dic q coipo q dat ei liniam intelligit vouē siliter z iā ea cuius mari⁄ tus suscepit habitum reli⁄ giōis. vnde neutra debz cōtrahere: si tū cōtraxerit tz fm qsdam nā votuz nō fuit solēnisa⁄ tū. distingue tū vtz hmōi vxor sciat ius vl' dicat sibi q: tunc vouē intelligit nō tū solennisat votū.si vero ignorat nec ei dr: non in⁄ telligit voue re. i vxore tū pmoti secus posst dici nō pter votuz s pter con stitutionē ec⁄

Di.xxxiij.

clesie.vt sciz non sit matri moniū si con trahat. z vi⁄ detur expres⁄ sum.s. xxvij di.q: sunt.h. dicit q ītra q vxore z p motie ingres si votū dep⁄ senti dirimit licz nō solen nisatū sit. io. fa. dicit ali⁄ ud essē i vxo re pmoti ali ud eē in vxo⁄

mulieruz formis dispures.femine nomē tuū nesciant.feminā quā bene vides con uersantem mente dilige nō corporali fre quentia.si bonū est mulierem nō tange⁄ re.malum° est ergo tangere ❡ Vñ gre go.in dialogo li.quarto. Presbiter vxo⁄ rem suā quasi sororē diligat et quasi ho⁄ stem fugiat

Presbiter quidam cōmissam sibi regebat ecclesiam cū magno timore domini qui ex tēpore su⁄ scepti ordinis presbiteram suam diligēs vt sororē sed quasi hostem cauens ad se pprius accedere non sinebat eamq sibi appropinquare nulla occasione permit⁄ tens ab ea sibi cōmuniōem funditus fa⁄ miliaritatis absciidit ❡ Presbiteram ve ro quā debeam⁹ accipe laodicēse concili um ostendit dicens. Vidue aut seniores pbytere appellētur.

Mulieres que apud grecos presbytere apud nos autē vidue vel seniores vniuire vel matricurie appellātur in ecclia tanq or⁄ dinatas cōstitui nō oportere decernim⁹

Ecce q in sacris ordinib⁹ cstituti vxores habere nō possunt. vel si bigami aliqui inuēti fuerint ad sacros ordines ascēdere nō valēt. ❡ Sz querit.si quis pter vxorē concubinā ha⁄ buerit vtrū in sacerdotem pmoueri va le at. Talis a sacris ordinib⁹ auctoritate ca nonuz aplorum phibetur.in quibus sic statutū legit. Secundis nuptijs post ba ptisma copulatus cōcubinā habēs ad sa⁄ crū nō accedat ordinē.

Si quis post° acceptū sanctū baptisma secū dis fuerit nuptijs copulat⁹ aut cōcubinā^c habuerit non pōt fieri eps nec sacerdos nec dyacon⁹. aut prorsus ex numero eo rum q ministerio sacro deseruiūt. ❡ De seruientes sacro ministerio intelligūtur

re ingressi.q: illa post mortē cōtrahit.s vxor pmoti nō: q: est ratio diuersitatis q est dignior clericatus q monachat⁹. nā etiā bigam⁹ pōt esse monach⁹.xvi.q.i.legi. s mirū est q tātus vir dixerit h cum māifeste obuiet.xxvij.q.ij.agathosa.z.c.si qs cōiugat⁹.z.xxxiij.q.v q vxorē.posst aūt dici q votū vxoris solēnisat ex voto viri pmoti.z

Q ita vir cōicat vxori votū.vt.xxviij.di.q: sūt.de h sup.c. qui vxorē Coniā.ducere.i.retinere bñficia. k ❡ Secte alterius.j.xxvij.q.i.cauet.z.c.nō opz

I Nterdixit.aut sororē.in quib⁹ nihil seui criminis estimare fedus naturale pmittit: vt ex de cohabi.cleri. et mulie.c.penul. m ❡ Idoneas z vxores suoz suoz: vt.lxxxi.dist. volum⁹.z.c.in oibus. n ❡ Suspitiones. q: suspectas mulieres

H Ospitiolū.malū.no habebāt: vt ex de cohabi.cle.c.i.z.ij. tandū est ar.a cōtrarijs.si vnū est bonū reliquū est malū. fallit in pdigalitate z auaricia.itē duo oria qnq iueniūt bōa: vt nubere z ñ

P nubere.z qtidie cōicare z ñ cōicare.xxviij.q.i.sicci.d cō.di.ij.qti Resbyter. die.z ar.C.d pac.exigēdi.ibi iustius tamē est presbyteram.cum qua in minorib⁹ ordinibus contraxerat.

M Ulieres.z matricurie.habentes curam de rebus ecclesie.

E Cce.sed querit.hic intitulat di.xxxiij.in qua mgr ostēdit q bi⁄ gami,corpe viciati.vsurarij.publice penitētes.lusores i scena

furiosi.arreptitij.accipiētes meretricē in vxorē.habētes cōcubinā non psūt pmoueri.qnq tū dispensat in cōcubinarijs.j.e.c.vlti. z nota q in primis duobus capitulis accipit mgr cōcubinā p vxore quā qs duxit sine solēni⁄ tate: vt.j.xxxiiij.di.§.cōcubinā.s.h.intelligit de vera cōcubina quaz si qs habuerit post baptismū pmoueri nō debz: vt.xxv.di.c.vl.idē eē est si ante baptisma habuerit vnā z post aliā vxo rem vel concubinā

subdyaconi qui calicez dyacono offerūt et acoliti qui cum cereis dyacones pre⁄ cedunt. Unde ceroferarij dicūtur qui eti am vinū z aquā preparādo calici submi nistrant. Cōcubina vero intelligēda est preter vxorez. vt iste sit sensus capituli si quis post acceptū sacrū baptisma secun⁄ dis fuerit nuptijs copulat⁹ aut concubi⁄ nam habuit distinguēdū est: anteq vxo rem duxerit siue post mortem vxoris.

❡ Unde beatus gregori⁹ ait. Duarum matronaruz maritus post baptisma cle⁄ ricus nō ordinet.

Maritum duarum matronaz post baptismū cle⁄ ricum non ordinandū censuim⁹. nec eum qui vnā quidē cōcubinaz^f vel meretricē^g in matrimonio assumpsit. nec illuz qui se metipsum absciidens quodlibet mēbruz indignatiōe aliqua vel iusto vel iniusto^h timore supatus trūcauerit. nec illos^i qui vsuras accepisse cōuincit aut in scena lu⁄ sisse noscūtur. nec eum qui in publica pe nitētia^k mortalia crimina defleuit. nec il⁄ lum qui in furiam^l versus aliquādo insa⁄ niuit. vel afflictione dyabolica vexat⁹ est neq eum qui per emptionez ac imitatio nem symonis magi obtulerit pecuniam.

❡ Item pius papa felici epo capitulu tertium. Arreptici vel epilentici altarib⁹ non ministrent.

Communiter^m diffinimus vt nullus de his qui aut in terra arrepti a demonibus eliduntur aut quibuslibet vexationis incursib⁹ ef⁄ feruntur vel sacris audeat ministrare al⁄ taribus. vel indiscusse^n se ingerat sacra⁄ mentis diuinis exceptis illis qui corpo⁄ rum incomodati dediti sine hmōi passio nibus° in terra probātur elisi. qui tamē^p et ipsi^q tamdiu erunt ab officio suo ordi ne et loco suspensi quousq vnius ann

S I quis post ac⁄ ceptum.maxime vel determinat ver⁄ bum.j.positū habu erit.

e ❡ Cōcubinā.pmā vxorē.talis tamē ex dispensatione qnq pmouet: vt.j.e. ha⁄ buisse.z.xxxiiij. dis. fraternitatis.

M Aritū concubi⁄ nam.ar.q si qs habuerit virginem cōcubinā lz postea eam sumat in vxorē q nō potest pmoue vt.xxxiij.di.curan⁄ dum.z.c.precipim⁹ z.xxx.q.v.qualis.

g ❡ Meretricē.xxxij.q.i.non est culpā⁄ dus.ar. cōtra.z ita ex vno eodemq fa⁄ cto punit quis z me retur. ff. quibus vt indignis.l.i.

h ❡ Iniusto. id ē ex indignatione vel ex nimia cōmotiōe.se⁄ cus si pter necessi tatem fecerit: vt. lv. di.si quis a medicis

i ❡ Illos.talis etiaz deponitur. xlvij.di. de petro.z.c. quoni am.

k ❡ Penitentia.vt di.l.qui in aliquo. z.l.di.de his.

l ❡ In furiam.tamē pmotus non depo nitur: vt. vij.q. i.q⁄ uis.

C Ommuniter.de istis qui ita vexant distinguendū est.nam si frequenter cadūt nō debēt mi⁄ nistrare: vt.vij.q.ij.c.i.si vero raro z emittūt voces cōfusas similiter nō de bent ministrare: vt.j.vij.q.ij.c.ij. Si autē raro nec emittūt voces confusas possunt sed habere debent coadiutores.vij.q.i.illud.pmoueri autē nō pos sunt tales ex quo passi sunt semel: vt.s.c.maritū.z hec est opinio.h.nec ha⁄ bet in hoc cōdictionē. In demoniacis similiter nulla cōtradictio ē inter. h.et alios quo ad pmotionē. quia omnes dicunt q nullus talis debet pmoue ri: vt in.c.maritū.z.c.clerici.in pmotis aūt distinguit.inter.h.z alios. Nā dicunt alij q sicut non debet pmoueri qui semel est arreptus a demone ita nec officiū pōt exercere etiā si iam pmot⁹ sit. z qui hoc dicunt illā lrām qui tū aliter intelligūt q hugo.nam dicit q hoc relatiuuz qui: refert ad prime positum.s.epilenticos. z est sensus littere epilentici non debent se ingerē di uinis sacramentis. n ❡ Vel indiscusse.i.temere exceptis illis epilen ticis qui raro cadunt. o ❡ Passionibus.id est qui sine vocis confu⁄ se emissione: z spume iactatione. p ❡ Qui tamen.demoniaci.

q ❡ Et ipsi.id est isti qui hoc non faciūt sed tū cadunt debent esse tādiu su⁄ spensi donec appareat eos p annuz vnum esse liberatos.i.non occupatos in cursu demonū.i.appareat q illa passio non est demoniaca.sed epilētica h.vero dicit in demoniacis promotis q si p annum steterūt z non fuerunt passi supradicta possunt exercere officia, diuina. vñ dicit q illud relatiuum

qui: refertur pro demoniacis. ⁊ proprie fm eum ponitur in fine liberati.
r ¶ Spacio. j. vij. q. ij. c. vlti. ɔtra. sed ibi dubiū fuit: hic certum.
s ¶ Necessitatis. i. infirmitatis.
V Sq. ope. in diuino obsequio.
v ¶ Ne quibuslibet. prima ratio.
x ¶ Sauciatū. i. debilitatū: vt xlix. di. c. i.
y ¶ Diuina. i. moisaica.
z ¶ Quātomagis. quasi diceret ex quo viciati corpore remouent: multomagis viciati mēte. ar. xxxviij. dis. sedulo.

L Aici. instituerūt id est informauerunt.

b ¶ Si nō pellicem pellicez vocat quaz quis ad tempus habet causa saturāde libidinis.

H Abuisse. ambiguis. s. xiiij. dis. sicut. s: sed dic q triplex est ābiguitas. ambiguitas iuris. ābiguitas facti. ambiguitas psone. vbi ambiguitas iuris ē ibi de similibus ad similia pceditur: vt xx. di. de libell. ⁊ de tali ambiguitate loquit illud. c. sicut. sz vbi factuz est ambiguum nunq̄ ferēda est sentētia in alicuius pīudiciū: vt. xi. q. iij. graue. hoc idō dico q si nulli fit pīudicium vt in baptismo ⁊ cōsecratione. vel ordinatione bene feretur ī dubio certa sentētia. scilicz vt baptiset. vt ecclesia cōsecret. vt ō nouo ordinet. vt de con. di. iiij. paruulos. ⁊ di. i. solēnitates. ⁊ lxviij. dis. pīsbyteri. tamen quādoq dubitatur ō facto ⁊ fertur sententia in preiudicium alteri⁹: vt ex̄ de spon. iuuenis sed istud ē ppter periculum anime. vbi aūt est ambiguitas persone sed certū factum est bene fertur sentētia certa: vt. v. q. i. quidam.

d ¶ Cōmittendum. sed quare non indicitur hic ei expurgatio q exilis fuit infamia. ⁊ sic quando q aliquis pprie cōscientie cōmittitur: vt. s. di. iiij. deniq. et. xv. q. viij. c. i. et. xxxij. q. iiij. vir cum propria vxore.

spacio[r] per discretionē episcopi inueniātur ab incursu demonū liberati. ¶ Itē nicolaus papa. De eodē.

C Lerici qui in adolescentia a demonib⁹ cognoscunt obsessi ad supiorem sacri regiminis graduz ascendere non possunt. ¶ Itē gelasius papa. De eodem.

V Sq adeo sane cōperim⁹ in illicita queq prumpere. vt irretitis a demōib⁹ similibusq passionibus sacrosancta ministeria tractare tribuāt. Quib⁹ si in hoc opere[s] positis aliqd pprie necessitatis[t] occurrat quis de sua fideliūq salute cōfidit vbi ipos ministros curatōis humane tāta psperit calamitate vexari. atq ideo necessario remouēdi sunt ne qbuslibet[v] pro quibus xp̄us mortu⁹ est scādalum generet infirmis. Postremo si corpore sauciatuz[x] fortassis aut debilem nequaq sancta cōtingere lex diuina[y] pmisit. q̄tomagis[z] doni celestis dispensatores esse nō cōuenit qd deterius est: mēte percussos. ¶ Itē innocenti⁹ papa felici episcopo. c. iij. Qui tēpe baptismi vxores habet si postea religiose vixerint clerici fieri non prohibent.

L Aici qui habentes vxores baptisati sūt ac sic se instituerūt[a]. vt i nullo opinio eorum vacillet aut clericis iuncti sunt aut monasterijs ex quo baptisati sunt adheserunt. si nō ɔcubinā: si nō pellicē[b] nouerint. si in bonis opibus vigilauerint: nō phibent hmōi ad clericat⁹ sortē assumi. ¶ Ceterū ante susceptū sacrū ordinē qsdā legim⁹ cōcubinas habuisse: qs tn̄ sacri canones nō reijciūt: si post sacrū ordinē ab eaꝝ cōmixtiōe sese imaculatos custodiūt. ¶ Vn̄ grego. andree tarētino epo. De quodā epo q ante epatus apicem concubinā habuit.

H Abuisse te cōcubinā manifesta veritate cōperim⁹: ⁊ te illi⁹ criminis pticipationē hr̄e cognouim⁹. ō qua etiā ɔtraria est qbusdā innata suspitio. Sz q2 i ambiguis[c] rebus absolutū non debz esse iudiciū. hoc tue cōscientie cōmittēdum[d] esse eligim⁹. Qua de re si in sacro ordine cōstitut⁹ ei⁹ te recolis pmixtione maculatū: sacerdotij honore deposito[e] ad ministrandū nullo modo psumas[f] accedere. scitur⁹ in anime tue periculo te ministrare ⁊ deo n̄so te sine dubio ratiōez reddere. si hmōi sceleris cōscius in eo quo es ordine celans

e ¶ Deposito. id est suspenso quousq satisfaciat. sic ponit. xxi. q. ij. quoniā
f ¶ Presumas. ar. q occultum delictum reddit hoiem irregularem. ar. contra. di. proxi. erubescant. dic vt ibi. hoc forte in eo casu quando non penitus it super crimine.

D Omesticarum. in hac. xxxiiij. distinctiōe ostendit q domesticis personis clerici non exhibebunt nimiam familiaritatem. ⁊ q non intererunt clerici venatiōibus aut aucupationib⁹. Secundo ostendit qualiter accipiat concubina in superioribus capitulis. si quis post. c. maritum. c. habuisse. que capitula sunt. s. di. pxi. Tertio adiūgit de multis non promouendis. ⁊ q bigami quādoq promouētur ad subdyaconatum vt. j. c. lector. Quarto oñdit q clerici non debent interesse conuiuijs nuptiarum. In fine ostēdit ppter cuius vidue copulaz quis impeditur a promotione.

Di. xxxiiij.

D veritatē pmanere volueris. D Omesticaꝝ[g] q̄ personarū immoderatā familiaritatē episcopum vitare oportet. ¶ Unde nicolaus papa alduino archiepiscopo. Etiaz consanguineaꝝ immoderatā familiaritatez vitare oportet epm.

Q Uorundā relatione fideliuz nostris auribus intimatū est q leufredus ep̄us qui iuuenis esse dicit venatiōi sit deditus. qd viciuz plurimos de clericali cathalogo vel genere dūtaxat germanos[h] ⁊ gallos irreuerēter implicat. Uerum iste si ita est vt audiuimus merito iuuenis ō2 quia iuuenilibus desiderijs occupatus nulla grauitate constringit. Nam vt beatus dicit hieronimus venatorem[i] nunq̄ legimus esse sanctuz. Nihilomin⁹ aūt relatum est apostolatui nostro ō hoc ep̄o. q cū quadam filia sua immoderatā teneat familiaritatē. ⁊ ob id mala fama[k] ei orta sit. p q̄ re a sctitate tua ceterisq coep̄is[l] suis ammonitus atq corept⁹ est: sed nullaten⁹ emendat⁹. que res in hoc maxime displicet ⁊ magis ac magis de se reddit opinionem deteriorē. in quo beatitudini tue et coep̄oruz suoꝝ rōnib⁹ non obedit. ⁊ p inobedientiā in culpaz pthoplasti relabit. Oportet ergo fraternitatē tuā synodale cum ep̄is ⁊ suffraganeis suis conuocare conciliū. ⁊ hunc salutarib⁹ eloquijs ep̄m cōuenire atq illi pastorali dignitate vel auctoritate precipe. quaten⁹ ab oiuz bestiarum[m] vel volucrū venatōe penit⁹ alienus existat atq ab immoderata filie sue familiaritate semet oīno cohercear. q si parere contēpserit ⁊ tam p venatōnis declinatōne q̄ pro immoderata filie sue conuersatiōe vitanda. vobis ammonentib⁹ obedire distulerit: a vestro collegio excōmunicatus[a] abscedat. q si in hoc adhuc cōtumax apparuerit a ministerio cessare debebit. ¶ Ex concilio aurelia.

E Piscopū psbyterū aut dyaconez canes ad venandum aut accipitres aut hmōi res habere non licz quod si quis taliū psonaruz in hac voluptate sepius detent⁹ fuerit: si ep̄us est tribus mensib⁹ a cōmunione suspēdatur si psbyter duob⁹. dyacon⁹ vero ab oīni officio ⁊ cōione suspēdat. ¶ Itē ex eodez Palea.

O Mnibus seruis dei venationes ⁊ siluaticas vagationes Palea.

g ¶ Quorundam germanos id ē teutōicos q sunt veꝝ germen. vel vere nobiles. ex̄ de prebē. venerabilis ex̄ de elec. venerabilem.

i ¶ Uenatorem. existentem venatorez. ne obijciatur ō eustachio. lxxxvi. di. esau.

k ¶ Fama. ā q aliqd ibi seui criminis existimaret ppter sed⁹ naturale. sed q coram omnibus eam nimis oscula batur et ponebat caput in gremium eius. et ideo non fuit ei indicta purgatio. sic ex̄ de pur. ca. cū in iuuentute.

l ¶ Coepiscopis. ar. q solus metropolitanus non potest audire cāz episcopi etiam ciuilem: vt. xi. q. i. si clericus. ⁊. vi. q. iiij. si inter.

m ¶ Bestiarum. j. lxxxvi. di. qui venatoribus.

a ¶ Excōmunicatus. vt non intersit cum eis negocijs cōibus. xviij. di. placuit. ⁊. c. seqn.

b ¶ Concubina. hoc respicit quod dixi. s. proxi. di. c. i.

c ¶ Alliscitur. i. amplectitur.

d ¶ Lex nomiā

canonica.vt.ī.c.pxi.vel etiā lex ciuilis q: cōcubinat⁹ a lege nomen
accepit.vt.ff.de conai.in concubinatu.
IS q.ꝯcubinā.i.mulierē nō solennit̄ ductaz ſz tñ mutu⁹ cōſenſus
interuenit q: aliā ꝯcubinā nō lz habere vt.xxxij.q.iiij.nemo.xxx.q
v.aliſ.ꝯ ſz ibi loquitur qñ nō ꝯſtat de mutuo conſenſu.

ſi vxores vel nō.xv.q.vi.cū.multe ſz qualit̄ ꝑcipit̄ illi intrare religionē cū
heres non ſit ꝑcepti:vt.xxxij.q.i.integritas.dic ꝙ rōne delicti cogit̄ in
trare monaſteriuz aliquis qñq₃ ad agendā pniam:vt.l.di.ſi ille.ꝛ.lxxxi.di.
Si quis clericus.vel expone iubemus conſulimus.
Si quis nullatenus.hic de ſtricto iure loquit̄:vt illud.xxv.diſ.primum.

cū canibus ꝛ vt accipitres aut falcones
non habeāt interdicim⁹. ¶ Cōcubina[b]
aūt ea hic intelligit̄ que ceſſātib⁹ legalib⁹
inſtrumētis vnita eſt ꝛ ꝯiugali affectu aſ
ſciſcitur[c] hanc cōiugez facit affectus:con
cubinaz vero lex nominat[d]. ¶ De hac
dicitur in con.tol. Qui non h[abet] vxorem lo
co illius concubinam ſibi liceat habere.
IS qui nō habet vxorē ꝛ ꝓ vxore cō
cubinaz[e] habet a ꝯione non repellat̄
tñ vnius mulieris aut ſcz vxoris aut con
cubine ſit cōiunctiōe[f] ꝯtentus. ¶ Itē iſi
dor⁹ de diſtātia veteris ꝛ noui teſtamēti
CRiſtiano non dicā plurimas ſz nec
duas ſimul habere licituz eſt niſi vnā
tātuz:aut vxorez aut certe loco vxoris ſi
coniunx deeſt concubinā. ¶ Itez ex di
ctis auguſti. De eodem Palea.
AUdite cariſſimi mēbra xpī ꝛ matris
catholice eccleſie filij:qō dico cōpe
tētib⁹ audiant fideles:qō dico fidelibus
audiāt ꝛ competētes.qō dico fidelib⁹ et
competētib⁹ audiant cathecumini.aude
ant aūt oēs ꝛ timeāt ꝛ nemo contemnat
ſit mihi in cōſolatiōe veſter audit⁹ ne vo
bis ſit in teſtimoniū dolor meus. Cōpe
tētibus dico fornicari vobis nō licz:ſuffi
ciant vobis vxores audiat de⁹ ſi vos ſur
di eſtis:audiant angeli ſi vos contēnitis
concubinas habere nō lz vobis ꝛ ſi non
habeatis vxores:tñ non licet vobis ha
bere concubinas quas poſtea dimittatis
et ducatis vxores:tātomagis dānuz erit
vobis ſi volueritis habere vxores ꝛ con
cubinas. ¶ Ceteruz ſi non talis concubi
na fuerit ꝛ etas illi⁹ de quo agit̄ future in
continētie ſuſpitionez auferre dinoſcit̄ a
ꝑlica ꝯceſſiōe ad ordinē dyaconat⁹ ꝓue
hi poteſt. ¶ Vñ pelagius papa ſcribit
florētino epō. Qui poſt mortē vxoris de
ancilla habuerit filios dyacon⁹ fieri nō ꝓ
FRatemitatis tue relatiōe hibetur
ſuſcepta eius latorē ſecundas q̄dē
nuptias expertuz non fuiſſe didicim⁹.ca
ſtitatez tamen eū priori non ſeruaſſe con
iugio deſignaſti. ꝛ ꝗuis multa ſint que
in huiuſmodi caſibus obſeruari canōice
iubeat ſublimitatis auctoritas:tamē q̄a
defectus noſtri temporis quib⁹ non ſolū
merita ſed corpora ipſa hominū defece
runt diſtrictionis illi⁹ non patitur[g] mane
re cenſuram. ꝛ etas illius de quo agitur
future incontinētie ſuſpitionē auferre di
noſcitur:vt ad dyaconat⁹ ordinē proue
hi poſſit:cōceſſiſſe nos noueris. micenā
vero ancillaz eius de qua ſe poſt vxoris
tranſitum filios habere ꝯfeſſus eſt:iube
mus vt tua diſpoſitione cuicunq₃ mona

ſterio continentiaz profeſſura[h] tradatur.
¶ Hoc ex diſpēſatione miſericordie. ce
terum ex rigore diſcipline intelligit̄ illud
aurelia.cōci. Non admittatur ad clerum
qui preter vxorez aliā cognouerit.
SI quis de laicis poſt vxorē ſuā ali
am cuiuſcunq₃ cōditiōis cognouerit mu
lierem in clerum nullatenus[i] admittatur
¶ Qō ergo de pellice ꝛ meretrice apud
gregorium ꝛ innocentiū ſcribitur ꝓpter
ſpem future incontinētie conſtitutū eſſe
creditur.quia difficile continentiā ſeruat
qui ſe illicito cōcubitu maculare non me
tuit.vel ꝓhibetur ordinari qui pellicem
vel meretricem cognouerit maritali affe
ctu.uel quia corrupta florē virginitatis
amiſerat.vel q̄a meretricari[k] non deſinit
licet in vxorez ducat̄. vtrunq₃ enim cuili
bet preſtat impedimentū quomin⁹ ꝑtin
gere vſq₃ ad ſacros ordines valeat.
¶ Unde hilarius papa ſcribit dicens.
Qui nō virginē vxorē duxerit ad ſacros ordines nō accedat
CUrādū ergo
in primis eſt ne ad ſacros ordines ſi
cut geſtis priorib⁹ ante preſcriptū ē quiſ
ꝙ qui vxorē non virginē duxerit aſpiret
¶ Item grego.vrbis rome preſul ſilita
no epiſcopo. Bigamus vel penitēs vel
corpore viciat⁹ litteras ignorās curie vl
conditioni obnoxius clericus non fiat.
DEcipim⁹ ne vnq̄ illicitas ordina
tiones facias nec bigamuz aut qui
virginē ſortitus nō fuerit vxorē aut igno
rantem lrās[l].vel qualibz parte corporis
viciatum[m].vel penitentē vel curie aut cui
libet conditiōi obnoxiuz ad ſacros ordi
nes ꝑmittas accedere. ſed ſi q̄s[n] huiuſ
modi repereris non audeas promouere
¶ Itē in neoceſarienſi concilio. Sacer
dos nō fiat cuius vxorē cōſtat adulteriū euidenter cōmiſiſſe
SI cuius
vxorē cōmiſiſſe adulteriū cum eſſet
laicus euidenter fuerit cōprobatum hic
ad miniſteriū eccleſiaſticū admitti[o] non
poteſt. Quod ſi in clericatu eo iā conſti
tuto adulterauerit:dato rpudio dimitte
re eam debet. Si vero retinere ei⁹ cōſor
tiuz velit:nō pōt ſuſcepto miniſterio per
frui. ¶ Itē ex cōcilio martini pape. De eodem
SI laici vxor in adulterio
fuerit dephenſa. hic talis ad mini
ſteriuz eccleſiaſticū nullo modo adduca
tur.ſi aūt poſt ordinationez alicu⁹ clerici
vxor adulterata fuerit dimittat eam a cu
ra. Si aūt cū ipſa voluerit ꝑmanere a mi
niſterio ſit alienus. ¶ Premiſſis auctori
tatibus bigami ꝛ qui virgines non ſunt
ſortiti vxores:a ſacris ordinib⁹ ꝓhibēt̄.

g ¶ Cōiūcti
one.ſm ll.ita
eſt ꝙ ſi impa
res ſunt ꝑſo
ne ꝯhētiuz in
facultatibus
vl gñe non ꝑ
ſumit̄ matri
mōiū niſi do
talia īſtrumē
ta interueniāt
vt.C.dō nup.
ipiaſ.§.imo
ꝛ illō.ff.dō do.
dōatiōes.ſe
cꝰ ſi pares.ff.
dō ri.nup.in li
bere.ſcōm ca
nones ſemꝑ
ꝑſumit̄ adul
teriū.niſi ap
pareant lega
les ſolēnita
tes.vt.xxx.q.
v.aliſ.ex̄.de
cl̄i.dſpō.cuz
inhibitio.
FRaterni
taſ.patit̄
ecce caſ⁹ vbi
pl⁹ iuris hz lux
uria ꝙ caſti
tas.q: caſt⁹ h
repellit̄ ſi ꝯtis
ſz cū ſcōa.ſed
fornicator ſi
ad idez fa.ex̄
dō big.q: cir
ca.iij ꝑ illō.c
q̄daz dicit̄ dō
rogat. eſſe il
li.xxv.d.c.vl.
q: cū iſtud eq̄
tas ſit et illō
rigor merito
ꝑponit̄ rigo
ri eq̄tas.vt.x
lv.di.lz.l.di.
pōderet.ex̄ dō
fur.c.vl.C.dō
iudi.placuit.
h ¶ Profeſ
ſura.alibi dr̄
ꝙ debet ven
di vt.lxxxi.d.
quidaz.alibi
dicit̄ ꝙ redi
gitur in ſerui
tutez.vt.xxxij
di.eos.ſz dic
ꝙ diuerſitas
penaꝝ epiſco
po dat opti
onez.ex̄ de of
fi.del.dō cau
ſis.vel diſtin
guas an ſint
pub.ducte q̄

i ¶ Quod ergo.me
retricari.hec rō non
valet quia nūq₃ ma
ritus corrupte ꝓmo
uetur.
CUranduz.virgi
nez.xxx.q.v.qua
lis.
DEcipimus.lit
teras.xxxvi.di.illit
teratos.
m ¶ Viciatū.enor
miter.
n ¶ Sed ſi quos.iā
ordiatos ſupple ali
ter idem repeteret.
SI cuius vxorez
admitti.ſed non
ne videtur hic nimi
us rigor ꝙ aliquis
ſine culpa ſua puni
atur.ꝓpter hoc intel
ligunt quidā qō hic
dicit̄ qñ maritus eſt
patronus turpitudi
nis ꝛ leno.ſed certe
tunc repelleret̄ pro
pter propriū delictū
vt.xxxij.q.i.c.i.ꝛ.ij.
dic ergo ꝙ ꝓhibet̄
ideo q: eſt maritus
corrupte:tamē ſi nō
cognouerit eā poſt
adulteriū perpetra
tum bene ꝓmouet̄.
ī.e.c.vl. Sed pone
ꝙ vir accuſet vxorez
de adulterio nunq̄d
pendēte accuſatiōe
tenet̄ ei reddere dēbi
tum ſi talis ē qui ve
lit ꝓmoueri.dicunt
quidam ꝙ nō quia
ſi reddit fit ei ꝑiudi
cium ſicut nec cogit̄
reddere debitum ei
quā audiuit eſſe an
cillam:vt ex̄ de cōiu
gio ſeruoꝝ.ꝓpoſuit
ſed tñ ibi alia ratio
eſt.quia cū ſerua eſt
nō eſt matrimoniuz
xxix.q.i.c.i.ſz hic eſt
mr̄imoniū.vnde me
lius videt̄ ꝙ ſibi ꝑ
iudicet cognoſcēdo
eam ꝙ illi iniuriam
faciat. ꝛ ſm hoc hic
ſequit̄ ꝙ aliquis pu
nitur ex eo ꝙ tenet̄
facere ꝛ ex neceſſita
te.ꝛ eſt cōtra id.xxi
ij.q.iiij.nabuchodo
noſor.ꝟ.vaſis.vbi
dicit̄ ꝙ nemo puniē
dus eſt ex eo qō ne
ceſſe habet facere.
Itē ex hoc ſequitur

ꝙ aliquis ꝑ vno facto meretur penaꝫ ⁊ premiū. qḋ est cōtra illud. viij. q. i. sciendū. Item ex hoc sequit̄ ꝙ aliquis ex vno facto ⁊ meret̄ et demeret̄ qḋ est cōtra id. ff. de nego. ge. si negociū. meret̄ eñ dum cognoscit vxorē: vt. xx xiij. q. v. c. i. ⁊ ꝙ vna res habet cōtrarios effect⁹ cōtra id. ff. de solu. q̄ hoiem §. vlti. posset tñ dici ꝙ si marit⁹ reddat debitū vxori corrupte nō p̄iudicat si bi quin possit ꝓmo ueri. q: tunc potius dicitur cognosci ab vxore ꝙ cognoscere ipam: vt. xxxij. q. v. ita ne. sicut nec facit sibi p̄iudiciuꝫ quin possit eam accusare de adulterio. licꝫ sit ar. cōtra. xxxij. q. i. si quis. ff. soluto mr̄imonio. cū mulier. ff. ḋ adulterijs. si vxor §. vlti. io. quid iuris sit de hoc in q̄stionibus meis notaui. b. possꝫ tñ ꝓbabiliter dici ꝙ sibi p̄iudicat q̄ ad legē ꝓmotiōis que factū solum req̄rit non quo ad legē moisaicaꝫ: vt. xv. q. i. §. fi. nec obstat ꝙ inuitus hoc fecit vel passus fuerit. ar. xxvi. di. acutius. b̄ totū determinat decr. ex̄ vt lite pen. c. ij.

S I quis viduam hoc bene habes in auten. de sanctis. ep̄is. §. clericos aūt non aliter ordinari. coll̄. ix.

b ¶ Laicus. ⁊ ideo dixit de laico ꝙ minus videret̄ de eo. vel ideo quia si clericus h̄ faceret non solum nō ꝓmoueretur. sꝫ etiam priuilegio eccl'iastice libertatis priuaret̄. lxxxiij. di. quisquis.

c ¶ Vicio. i. defectu. s. lvi. d. quia simpliciter. et. xxvi. di. acutius.

C Ognoscim⁹. de p̄sbytero. supple ⁊ dyacono: vt. lxxxi. di. c. i.

e ¶ Addidisse. augustinus ita dicit ꝙ h̄ꝫ interp̄tationē apostolus intellexit de quolibet ordine: vt lxxxix. di. apl'us.

S I quis. ancillā. sed quare h̄ prohibet̄ cum tñ eo ipso ꝙ aliq̄s duxit. vxorem suam ancillam: illa efficitur libera: vt. C. de lati. liber. toll̄. auten. ad h̄. ⁊. C. de opis. liber. liberte. sil'r tenet mr̄imoniū cū aliena ancilla: vt. xxix. q. ij. c. i. ⁊. ij. r̄ñdeo propter p̄rogatiuā sacerdotij. vel ideo q: nō videt̄ ibi plenū mr̄imoniū esse: vt xxxij. q. ij. nō omnis. ⁊ ideo nō videtur ibi esse plenū sacm̄. vel h̄ ideo contingit q: vilis p̄sona p̄sumit̄ que cōtrahit cum ancilla.

¶ Sed queritur si quis ante baptisma duxerit viduā vxorem an ꝓpterea sit ꝓhibend⁹ a sacris ordinib⁹. ¶ De his ita ꝙ scribit innocenti⁹ papa victori rothomagensi ep̄o. **Qui ante baptismum vel post viduaꝫ duxit vxorem non admittat̄ ad clerum.**

S I quis viduā[a] licet laicus[b] duxerit vxorem seu ante siue post baptisma nō admittat̄ ad clerum quia codeꝫ vicio[c] videt̄ exclusus. In baptismate enim crimina dimittūtur: nō acceptꝫ vxoris cōsortiū relaxat̄. Qḋ si non putat̄ vxor eē cōputāda q̄ añ baptismuꝫ ducta est: ergo nec filij q̄ ante baptismuꝫ geniti sunt pro filijs habeant̄. ¶ Prohibent̄ etiā bigami a quolibet ordine clericatus. Iuxta illud ambrosij ad vercellenses. **Qui secūda cōiugia sortit̄ cleric⁹ nō fiat.**

C Ognoscimus nō solum de ep̄o ⁊ de p̄sbytero[d] ap'lum statuisse: sed etiā patres in concilij niceni tractatu addidisse[e] clericū quenꝙ nō debere esse qui secūda cōiugia sit sortit⁹. ¶ Sil'r etiaꝫ viduarū mariti vel ancillaꝫ vel meretriciuꝫ: clerici fieri nō possunt. ¶ Unde in canonibus ap'loꝫ legit̄. **Spectaculis publicis mancipatā electā vel ancillā ducens dyacon⁹ clericus non fiat.**

S I quis viduā vel abiectā acceperit aut meretricē aut ancillā[f] aut aliquaꝫ de his que publicis spectaculis mancipantur. nō pōt esse ep̄us aut presb̄r aut dyaconus aut ex numero eoruꝫ qui ministerio sacro deseruiūt. ¶ Que aūt sit vidua que electa vel meretrix. Hieronim⁹ ad fabiolaꝫ de veste sacerdotali ostēdit dicēs. **Que sit vidua que electa vel meretrix.**

V Idua est cui⁹ marit⁹ est mortu⁹. electa aūt est que a marito viuēte p̄ijcitur. Meretrix[g] que multoꝫ[h] libidini patet. ¶ Sꝫ postea tempoꝫ defectui cōdescendēs papa martin⁹ in minoribus ordinibus eos cōstitui ꝑmisit non regulā p̄figēdo dicēs. **Inter lectores ⁊ hostiarios deputet̄ subdyacon⁹ scd̄aꝫ ducēs vxorē.**

S I subdyaconus[i] secūdā vxorē duxerit inter lectores[k] ⁊ hostiarios habeatur ita vt ap'lm nō legat. ¶ Necessitate tñ exigēte bigami vsꝙ ad subdyaconatum ꝓmoueri possunt. ¶ Unde ideꝫ papa martin⁹ ait. **Viduā ducēs vxoreꝫ subdyacon⁹ fieri nō pōt.**

L Ector si viduā alteri⁹ vxorem acceperit in lectoratu ꝑmaneat. aut si necessitas fuerit subdyaconus fiat[l]. nihil aūt supra: simil'r si bigamus fuerit. ¶ Quib⁹ aūt ꝓpria cōiugia ꝓhibētur interdicitur etiā nuptialibus cōuiuijs interesse. ¶ Uñ in agathē. cōci. legit̄. **Nuptiaꝫ cōuiuijs p̄sbri interesse nō d̄nt.**

P Resbri dyacones subdyacōes vel deinceps q̄b⁹ ducēdi vxores licētia nō ē: etiā alienaꝫ[m] nuptiarū euitent cōuiuia nec his cetib⁹ misceantur vbi amatoria cātantur ⁊ turpia. aut obsceni motus corporum saltationibus ⁊ choreis efferūtur. ne auditus ⁊ obtuitus sacris misterijs deputatus turpium spectaculoꝝ atꝙ cōtagione verborum polluātur. ¶ Vidua vero intelligenda est. si post solenne fedus nuptiaꝫ morte interueniēte a viro suo diuisa fuerit. Ceterū si anteꝙ cōuenirāt fatali necessitate ab alterutro diuisi fuerint licet ⁊ ex sponsalib⁹ vxor sit appellata: nō tñ post morteꝫ sponsi. ⁊ si in propriam domū sit ducta ⁊ cum eo velata vidua appellatur nec ex eius copula a sacris ordinib⁹ aliquis ꝓhibetur. ¶ Unde pelagi⁹ papa scribit. **Qui cū alio velatā non tamen illi nuptā vxoreꝫ duxerit: sacerdos fieri non ꝓhibetur.**

V Alentino[a] clerico cui mulier cum alio ante velata nō tamen illi nupta sed virgo permanēs post mortem eius cū quo velata sponso erat cōiugali est copula sociata[b] q: iterū velamen accepit nullū in ꝓmouendo generetur obstaculū. quia nihil est ꝙtuꝫ ad hūc articuluꝫ pertinet qḋ ei de canonicis obuiet institutis.

Q Uibus ordinibus bigami ꝓhibeātur ⁊ vtrū reputet̄ bigami q̄ añ baptisma habuerūt vnā ⁊ post baptismū alteraꝫ et an liceat sortiri vxores in sacris ordinibus cōstitutis multoruꝫ auctoritatib⁹ breuiter monstratū est. ¶ Sequitur[c] autem in descriptione illa ap'lica vt sit sobrius ille qui ordinand⁹ est: nō vinolentus qḋ ex auctoritate veteris testamēti introductū est. Ministri eñ tēpli ꝓhibentur vinum ⁊ siceram bibere. ne ebrietate corda eoꝝ grauētur. vt sensus eoꝝ vigeat semp ⁊ tenuis sit. vel q: vēter[d] mero estuās facile despumat in libidinem. Unde noe in ebrietate nudaauit femora. loth quē sodoma non vicit vina vicerunt. Qḋ autē vinolentus esse prohibetur. nō semel sꝫ

V Idua. meretrix. alibi ḋr meretrix cui⁹ turpitudo publice venalis est: vt. xxxij. q. iiij. meretrices. b ¶ Multoꝝ. q̄ admiserit plures ꝙ. xxiij. milia hoīum: vt. xlv. di. disciplina. vel q̄ admisit. d. vt ex̄ de cleri. excōi. latores. io.

S I subdyaconus. collige casum ex eo qḋ habet̄. s. xxxi. di. §. simil'r. in fi.

k ¶ Inter lectores hoc ex dispēsatione: sꝫ de iure cōi p̄dit priuilegium clericale: vt lxxxiiij. di. q̄squis. ideo fit hoc ex dispēsatione ꝙ remaneāt in sacris ordinib⁹ minorib⁹. h.

L Ector. fiat. sic ergo dispensat papa contra ap'lm: vt hic ⁊. lxxxij. d. p̄sbyter. innocēti⁹ tñ dicit non lꝫ dispēsari cuꝫ bigamis: vt ex̄ de biga. nuper. et h̄ idē martinus dicit. l. di. si quis viduam. lucius tñ dispēsauit cū panormitano archiep̄o qui fuit bigam⁹. itꝫ habes hic ꝙ licet dispēsatuꝫ sit in vno ordine nō intelligit̄ dispēsatum in ceteris: vt. ij. d. nos cōsuetudinē. ⁊. l. di.

Di. xxv. quicūꝙ penitens sic dispēsat̄ in p̄mo mr̄imonio ⁊ nō in scd̄o. xxxi. q. ij. si autem

P Resbyteri. alienarum. ⁊ si clerici fuerunt in aliquo cōuiuio ⁊ aduenerint ioculatores surgāt et recedant de mensa: vt de cō. d. v. nō oꝫ

V Alentino. hunc casum habes ex̄ de biga. debitum. b ¶ Sociata. cum valentino.

Q Uibus. sequit̄. hic agit̄ de tertio capitulo ap'lice regule op̄tet ordinandū nō esse vinolentū sed sobrium. ⁊ introducit multa in cōmendationē abstinētie ⁊ in reprobationē ebrietatis. interserit etiā de pena illoꝝ qui frequēter indulgent ebrietati. et dicit

q minores corporalit puniunt maiores pᵒ admonitōez .xxx. diebus cōione priuantur vt. j. e. c. vl. d ¶ Vel q: vēter. pinguis venter grossum sensum generat. xliiij. d. §. si ergo.

e ¶ Episcopᵒ. alee. clerici non debēt ludere vel ludis interesse. vt ex. ō vi. z ho. cle. clerici. nec participes erūt ludētibᵒ. nec inspectores ludi. vt i auf. ō san. epis. §. interdicimus coll. ix. Sed nūquid pōt r peti id qd in alea pdit. di cunt qdaz q non. sed pau peribᵒ est ero ganda pecu nia illa. ar. xii ij. q. v. ñ sane cū eniz turpi tudo vtrit ex parte vtriusq melior est cōditio possi dētis. ff. de cō. ob tur. cau. l. iij. tū melius credo q pos sit repeti. vt. ff. ō ale. l. vl. in fi. z ēt vsq ad. l. ānos vt dicit greca cō stitutio. C. de re. z sūpti. fu. z. de ale. et si quis exīs in alea rez suaz vēdidit nō te net de euicti one. ff. qꝫ re. ac. nō da. si fi lio. §. i. l. z au tē b phibeat ludᵒ tū p cō uiuio haben do potest lu di vt. ff. c. l. vl

f ¶ Deseruiēs. id est valde s uiens. vt illa ppositio. de. augmētet. ff. ōpo. l. i. i pri. qñqz priuat vt ibi sepe p cor mortem mortē q dep cor idez.

g ¶ Desinat. nō g. p qlibz dlicto statim epi debēt fulmiare. vt vl excōicēt vel deponāt. ad idē fa. xlvij. d. eps z. xcij. di. c. vlt. si qtiens peccant homies sua fulmina mittat. iupiter exiguo tēpe solᵒ erit. h ¶ Priuet. aut verberetur vt. j. eo. ca. vlt.

i ¶ Ab exordio. nec carnibᵒ. z tñ lamech fuit venator. sz illō fuit ppt pelles non propt carnes. k ¶ In signuz. p ea fideles discernerē tur ab alijs vel fuit signū interioris circūcisionis. vel signū fuit futu ri baptismi. quia tunc per circūcisionez tollebātur peccata. sicut nūc per baptismū: vt. j. de conse. di. iiij. quod apud nos. l ¶ Imple re. s. di. iiij. erit. contra. sed dic q facile non potest impleri. vel dic q nullus tunc potuit eam implere quo ad hoc q adipisceret vitā eter nam. quia per circūcisionē nō aperiebat ianua celi licet ianua infer ni esset preclusa. secus hodie per baptismū. ex de baptis. z eius effe.

frequenter vino repletus debet intelligi. ¶ Hinc ēt in canonibᵒ aplorū legitur.

Dyaconᵒ aut presbit aut eps ebrietati z alee deseruiēs nisi desierit cōione priuet.

Episcopus aut presbiter aut dyaconus alee deseruiēs aut ebrietati aut desinat: aut certe dānetur. Subdyaconᵒ autez aut lector aut cātor similia faciens aut desinat aut cōione priuet similit et laicus. ¶ Itez hyeronimus. Esus carnium post diluuiuz et vini potus post diluuiuz cōcessᵒ legit: post xpi aduētuz inhibitus.

Ab exordio cōditiōis humane nec carnibᵒ vescebamur nec dabamus repudiuz nec preputia nobis expiebātur in signuz z hoc cursu ad diluuium vsq peruenimus: post diluuium autē cum datiōe legis quā implere nullᵒ potuit carnes ingeste sunt ad vescēduz z repudij concessa duricia z cultellus circūcisiōis appositus qsi dei munus plus in nobis creauerit q necesse est. Postq autē xps venit in fine tēpor z. o. reuolat ad. a. id ē extremitatē retraxit ad pricipium nec repudium nobis dare permittitur nec circuncidimur nec cōmedimusᵖ carnes. dicente aplo. Bonum est vinuz non bibere et carnes non comedere. Vinum eniz cuz carnibus post diluuiuz dedicatū est. ¶ Itē ex eiusdē epla. Alienuz a sapiēte est potationibᵒ z ebrietatibᵒ vacare.

Luxuriosa res est vinum z contumeliosa ebrietas. Omnis eñ qui cum hijs miscetur non erit sapiens. ¶ Idez in michea ppheta. Ignominiosum est sacerdoti delicijs affluere.

Ecclesie principes qui delicijs affluunt z inter epulas atq lascituias pudiciciam seruare se credunt ppheticusˢ sermo describit q eijciendi sunt de spaciosis domibus lautisq conuiuijs et multo labore epulisᵛ conquisitis z siuis scire quo eijciendi sunt ppter malas cogitationes z opera sua euangeliuz lege i tenebras scz exteriores ubi erit fletus et stridor dentiuz. an non confusio et ignominia est ihesum crucifixuz pauperez z esurientez farsis corporibus pdicare et ieiuniorum doctrinaz rubentes genas z buccasʸ tumentiaq ora pferre. Si in aplorum loco sumus non soluz sermones eorum imitemur sed conuersationē z abstinentiam. ¶ Itez. De eodem.

Venter mero estuans cito dispumat in libidines. Ubi ebrietas ibi libido dominatur et furor. ¶ Item. De eodem. Palea.

Vinolentum sacerdotez z apostolus dānat z vetus lex phibet. Sacerdotes qui ministrant in tēplo domini prohibētur vinū z sicerā bibere. ne crapula z ebrietate grauētur corda eoruz. Sicera in greco sermone omnis potio nuncupatur qua quis inebriari pōt. Quicquid inebriat statū mentis euertit. Fuge similiter z vinū in quo est luxuria. Nolite vt ait apostolᵒ inebriari vino in quo est luxuria. Qui altario deseruiūt vinum et sicerā non bibēt. Sponsa xpi vinum fugiat vt venenū. vinum z ebrietas incendiū est. ¶ Itē prosper. De eodem. Palea

Luxuriam facit et nutrit vini perceptio nimia non natura.

¶ Itē ambrosius in sermone de ieiunio qui ita incipit diuinū ad patrem resultat oraculum. In paradiso abstinētia: post paradisum edēdi lascituia cepit.

Sexto dieᵃ bestieᵇ create sunt z cum bestijs orta est edendi potestas z vsus escarum. vbi cibus cepit ibi finis factus est mundi: ibi cepitᶜ sua incremēta nescire vbi ceperant diuina circa eū opera feriariᵈ. quo iudicio declaratuz est q p cibos mūdus habet minui p quos desijtᵉ augeri. Et infra. vt sciamᵒ nō esse nouellū ieiuniumᶠ. primā illic cōstituit legem de ieiunio. et infra. Eousq nemo puaricari nouerat cum adhuc orta nō esset. que prima est puaricatioᵍ. Indictū ē ieiuniū abstinētie. s. lex a dño deo. puaricatio legis a diabolo: culpa p cibū latebraʰ post cibuz cognitio infirmitatis in cibo. firmitatis virtᵒ i ieiunio. Serpēs suadet gule. dñs ieiunare dcernit. Itaq gula a padiso regnātē expulit. abstinētia ad padisum re-

maiores. vel ideo dicit istud. q: cōtrarietas fuit in lege. q: cū pceptū fuit q die sabbati nō fieret aliqd opus. itē preceptū fuit q octaua die circūcideretur puer. potuit ꝯtingere q sabbatū essz dies octauᵒ ab ortu pueri. sz tamē in hoc nō peccabant q: excusabant ppter impossibilitatē ideo aūt eis fuerunt dura data pcepta: q: ex supbia dixerūt. nō deest qui impleat: sed deest qui iubeat.

m ¶ Duritia. tamen peccatū erat: vt notat ex de diuor. gaudemus.

n ¶ Et o. q est vltīa lra grecorum.

o ¶ Ad a. que ē prima lra latinorū. ar. q restituta re ad pristinum statū priora iura restituunt: vt. x xvi. q. vi. si quis de corpe. ff. de ser. rusti. pre. hi qui. Itez ar. q nō fit iniuria rei si restituit ad primeuum statuz. sic. ff. de pac. si vnus. §. q in spem dotis.

p ¶ Nec comedimᵒ id est suademᵒ nō comedere ꝯsiliū est.

q ¶ Dedicatū est. i. in vsuz assūptū est.

r ¶ Eccle principes id est prelati. de conse. di. i. corpora.

s ¶ Propheticᵒ. scilicet michee.

t ¶ Lautisq. i. delicatis.

v ¶ Epulis. i. terrenis delicijs q multo labore querunt. de conse. di. v. ne tales

x ¶ Exteriores. i. ex toto extra lucē. ar. xl. di. quedibet.

y ¶ Buccas. plenus venter facile de ieiunijs disputat: vt. xij q. ij. gloria epi. ar. q archidyacono cum visitat parrochias nō est ex illis pstanda pcuratio: vt. x. q. iij. illud. h est veruz ante visitationē factā ex de cens. exigit grego. x.

a ¶ Sexto. i. die veneris. nā dñica die dñs cepit facere mūdum: vt. lxxv. di. qd die. alij tñ dicunt q omnia simul creauit. vnde salomon. qui viuit ineternū simul omnia creauit sed licz omnia simul facta fuerūt. nō tñ simul dici oīa poterā tertiā scriptura vtit tali distinctione. ex de sum. tri. c. i. et. c. istud inducit ad detestandam ebrietatē siue gulā. primo q: per eā deterauit humana cōditio. secūdo exemplo noe. tertio q: seruitus est inducta per eā. quarto exemplo loth. Deinde cōmendat sobrietatē exemplo abrahe qui cibū ministrauit angelis sine vino. z exemplo iohānis baptiste.

b ¶ Bestie. i. aīalia. nā quinta die fuerunt creata volatilia z pisces. genes. i.

c ¶ Cepit. mundᵒ. d ¶ Feriari. i. cessari. e ¶ Desijt. tunc fuit homo spoliatus gratuitis z vulneratᵒ fuit in naturalibᵒ. de pe. di. ij. adam.

f ¶ Ieiunium. id est abstinentia. g ¶ Preuaricatio. id est fuit.

h ¶ Latebra. quia abscondit se adam a facie domini.

vocauit[l] errantē et infra. in principio ge/
neris humani ignorabaꝛ ebrietas. Pri/
mus noe vineā plantauit. dedit naturaꝫ
sed ignorauit potentiā. itaqꝫ nec vinum
suo pepercit auctori. sed illi⁹ ebrietas no
bis suadet sobrietatē. Semel em̄ inebri/
atus est noe. vbi maluꝫ ebrietatis agno/
uit. iumētū[k] suū ad remediū temperauit
nec effudit ad victū. Manebat aūt ante/
ꝙ̄ vinū inueniretꝛ omnib⁹ inconcussa li/
bertas. nemo sciebat a cōsorte nature sue
obsequia seruitutis exigere. Non esset[l]
hodie seruit⁹ si ebrietas nō fuisset. obre/
pserat quidē iam fraterne plātōnis[m] inui
dia. manebat tamē adhuc paterne pieta
tis reuerētia. lesa est pietas[n] dum deride
tur ebrietas[o]. Nō illis itaqꝫ solis nocēt
vina q̄s temptant[p]: sed etiā illis ampli⁹
quoꝝ oculis temulenta ebriosorū mem/
bra denudanꝛ. ⁊ infra. Legim⁹ etiā ꝙ pa
trem loth inebriauerūt filie in monte ad
quē timentes incendiū sodomitarū con/
fugerant: ⁊ habitabāt in spelunca. Fuit
itaqꝫ ebrietas incesti cōcubit⁹ origo pes/
sime regeneratricis deterior partus[q]. at
non abrahā vina in suo cōuiuio ministra
bat sed imolabat vitulū. butirū ⁊ lac eti/
am angelis hospitib⁹ exhibebat. Recte
em̄ illic deerat materia[r] peccati vbi erat re
missio[s] peccatorū. Denique annunciauit
dn̄m iohānes non manducās panē neqꝫ
bibens vinū. Qui em̄ xp̄ꝫ annunciat ab
om̄i viciorum incentiuo ꝓstare se debet
alienum. ¶ Itē ex cōcilio agathen̄. Tri/
ginta dieb⁹ a cōione abstineat clericus
quem ebrium fuisse constiterit.

Ante omnia clericis vetetꝛ ebrietas
que oīuꝫ viciorū fomes ac nutrix est ita
ꝙ eum quē fuisse ebriū cōstiterit vt ordo
patitur aut triginta dierū spacio a cōmu
nione submoueaꝛ: aut corporali[t] subdaꝛ
supplicio.

Oportet[v] etiā ordinandū esse prudentē qd cō/
tra eos notandū est qui sub no/
mine simplicitatis[x] excusant stulticiam sa
cerdotū. Prudentē autēꝫ ep̄um oportꝫ
intelligi non solū litteraꝝ peritia verum
etiaꝫ secularium[y] negocioꝝ dispensatione
¶ Unde etiā in epistola gelasij pape le
gitur sic. Illitterati aut aliqua corporis
parte viciati nō ꝓmoueanꝛ ad clericatum.

Illitteratos[z] aut aliqua ꝑte corporis
viciatos vel imminutos[a] nullus p̄su/
mat ad ordinē clericorum ꝓmouere. q̄a
litteris carens sacris nō potest esse apt⁹
officijs ⁊ viciosum nihil deo prorsus of/
ferre legalia precepta sanxerūt similiter
qui seipsos[a] abscidunt. ¶ Itē zosim⁹ pa
pa. Ad summū non aspirent sacerdotiuꝫ
qui diuinis stipēdijs vel disciplinis non
est eruditus.

Qui ecclesiasticis[b] disciplinis ꝑ ordinē[c] nō est imbut⁹
et temporꝝ approbatione diuinis stipen
dijs[b] nō est eruditus. nequaq̄ ad sūmuꝫ
ecclesie sacerdotiuꝫ aspirare presumat. et
non solum in eo ambitio inefficax habe/
atur verū etiā ordinatores eius careant
eo ordine[c] quē contra p̄cepta patruꝫ cre/
diderāt presumēdū. ¶ Ecce ꝙ sacrarūꝫ
litterarū oportet ep̄um habere peritiam
Unde in veteri testamēto inter cetera or
namenta pontifex ratiōale ferebat in pe
ctore in quo scribebaꝛ manifestatio ⁊ ve
ritas quia in pectore pontificis debꝫ esse
manifesta cognitio veritatis. Hinc etiaꝫ
vectes quib⁹ archa portabaꝛ iugiter an
nulis erāt inserti. vt cū archa esset portā/
da nulla fieret mora de intromittēdis ve
ctibus. quia p̄dicatores ꝑ quos ecclesia
circūfertur sacris lr̄is semꝑ debēt insiste/
re. nec tunc querāt[o] discere cuꝫ ex officio
alios debeant docere. Hinc etiaꝫ dauid
prius ex gr̄a spiritussancti donū sciencie
percepit: ⁊ postea regni administrationē
assecutus est. Salomon q̄ꝫ non diuitias
non lōga tempꝯa hui⁹ vite sed sapientiaꝫ
a deo petijt ⁊ impetrauit. Hinc etiā dn̄s
prius posuit verba sua in ore ꝓphete et
postea cōstituit[e] eum suꝑ gentes ⁊ regna
dicens ad hieremiam. Ecce dedi verba
mea in ore tuo. ecce cōstitui te hodie suꝑ
gentes ⁊ regna. ⁊c. Hinc etiā malachias
ait. labia sacerdotis custodiūt[f] scientiam
⁊ legē exquirūt de ore eius. quia angel⁹
domini exercituū est. Hinc etiā idē salua
tor noster prius in medio doctorū sedit
audiens illos ⁊ interrogans ⁊ postea p̄/
dicare cepit: quia prius quisqꝫ debet di/
scere ⁊ postea debet officiuꝫ predicandi
vsurpare Hinc et salomon ait: prius tem
pus tacendi ⁊ postea loquendi: quia ve/
ritas prius tacendo discitur: ⁊ postea lo/
quēdo p̄dicaꝛ. Hinc dn̄s ait: qui audit[g]
dicat veni[h]. Hinc etiā prius ap̄los docu
it deinde eos ad predicandū misit dicēs.
Estote prudentes sicut serpētes[i]: ⁊ sim/
plices[k] sicut colūbe. sic ⁊ post resurrectio
nem primū illis sensum aperuit ⁊ scriptu
ras explanauit: ⁊ postea dixit eis. Eun/
tes in mundū. ⁊c. Unde cū de quinqꝫ pa
nibus quinqꝫ milia hoīuꝫ vellet reficere
prius panes accipiēs fregit: ⁊ postea di
scipulis suis dedit: ⁊ ꝑ eos demū turbis
apposuit. quia sacramēta legis ⁊ ꝓphe/
tarum prius disserēdo exposuit ⁊ postea
eoruꝫ scientiā discipulis dedit: ⁊ tandē ꝑ
eos illam fidelib⁹ eccl'e dispēsauit. Hinc
etiam petr⁹ cū eccl'ie rectoribus scriberet
ait: parati esse debetis reddere rōnē om̄i
poscenti vos satisfactioneꝫ[l] de ea[m] fide ⁊
spe[n] que est in vobis. Hinc etiaꝫ paulus
apostol⁹ scribēs ad thimotheū ait. atten
de lectioni ⁊ exhortationi et doctrine.
¶ Ex quibus oībus liquido colligitur
ꝙ non sufficit prelatis bona cōuersatio
et morum honestas: nisi addatur sciētia

i ¶ Reuocauit. ar. ꝙ primi parētes sal
uati sunt. de pe. dis. i. sicut primi. ⁊ d cō.
di. i. hi duo.
k ¶ Iumentū. i. car
nem suā quā pascit
homo sicut iumētuꝫ
l ¶ Non esset. s. di.
i. ius gentiū. contra
sed ibi solui.
m ¶ Prelatiōis. q̄r
caim interfecit abel
fratrem suum.
n ¶ Pietas. pater/
na.
o ¶ Ebrietas. id est
ebrius.
p ¶ Temptant. id ē
inebriant.
q ¶ Partus. i. effe/
ctus. istud vult dice
re ꝙ vinū ex se duos
ꝓduxit effectus. pri
mo ebrietatē. deide
incestuꝫ. ⁊ ebrietas
fuit deterior effect⁹
vini. vel aliꝛ ex ebri/
etate ꝓcessit fuitus
Itē ex ea ꝓcessit in
cestus qui deterior
est. vel illud vult di
cere ꝙ filia deterior
est q̄ mater. q̄r moa
bite ⁊ amonite que
ab illis ꝓcesserant
fuerāt deteriores q̄
mater.
r ¶ Materia. pecca
ti. i. vinum.
s ¶ Remissio. i. de⁹
remittēs peccata.
Ante oīa. corpo
rali. recipiat. xl.
ictus vno minus. sꝫ
ep̄s nō verberabit
clericum ꝑ laicuꝫ: vt
ex̄ de sen. ex. vniuer

sitatis nisi sit incor/
rigibilis: vt ex̄ d sen
ten. ex. vt fame.
Oportet. ab h
loco vsqꝫ ad
xl. distinctiōeꝫ
ostēdit quā peritiaꝫ
clerici habere debēt
et in hac distinctio/
ne ostendit ꝙ habe
bunt peritiā sacraꝝ
lr̄arum. in proxi. di.
ostendit ꝙ etiaꝫ ha
bebunt peritiā secu
larium scientiarū. et
inde sumpta occasi
one ostendit in. xxx/
viij. distinctiōne ꝙ
ignorantia periculo
sa ē clericis. in. xxxix
di. dicit ꝙ habebūt
peritiam negociorū
secularium. ⁊ agit h
de quarto capitulo

aplice regule
x ¶ Simpli/
citati. nec sim
plicitas nec
aliud potest
excusare im/
peritiam sa/
cerdotis: vt
xxxviij. di. ß
in laicis.
y ¶ Seculari
um. cum eniꝫ
ep̄s sit iudex
⁊ corporū et
aiarū. xvi. ,
q. i. de perso/
na. ⁊. xij. q. i.
precipimus.
x. q. i. quecun
q̄ꝫ. oportet ep̄i/
scopum tam
sp̄uali q̄ scla
ri scientia or/
nari. xxxix. d.
circa prin.
Illittera/
tos. scꝫ pe
nitus. sufficit
eī mediocris
sciētia: vt ex̄
de elec. cum
nobis olim.
Non em̄ re/
quiritꝛ in cle/
rico sūma p/
fectio. ff. ff.
de edil. edic.
sciendū. §. il/
lud. ⁊. l. si q̄s
vēditor. licet
sit ar. contra
ex̄ de pur. ca
nonica. cōti
nuus. sed q̄d
si laicus pe/
nitus ordia/
retur nunq̄d
recipet cara/
cterē. sic ar.
i. q. i. ventuꝫ
ibi sꝫ dicitur
hoc no. xl. d.
sicut. ⁊ ex̄ de
clerico ꝑ sal.
pro. c. vno.
a ¶ Imminu
tos. enormi
a ¶ Seipsos
ex indignati
one.
Qui ecccle
siasticis.
stipēdijs. i.
officijs.
c ¶ Ordine.
hic habes q̄
iuste ꝓfert or
dinēꝫ aliquē
priuatur pri
te cōferendi
illum: vt. i. q.
i. si qui ep̄i.
alibi suspēn

ditur a celebratione misse per annū. vt. lv. di. nullus. alibi deponiꝛ vt. li. di. c. i. in fi. ⁊. lxij. di. c. vl. et lxxxi. d. tantis. Cū in h sit pena ꝓ varietas forte minor amplectitur. l. di. eos. vel dic vt no. xxi. q. ij. in sūma in fi. consueuit distingui ꝙ si ex negligētia ordinat q̄s indignū tunc suspenditur si ex certa scientia tunc d̄ponitur, vl' alit. aut ordinat illū cum q̄ defacili dispensare pōt vel cū q̄ non pōt dispēsare. vt sm h magis aut minus puniaꝛ. hodie tamē mitiꝰ agitur cū talibꝰ vt eꝫ de pre. ben. graue.

uit: sic prelatus p scripturā cōtra hereticos. x. di. c. i. versus fi. xi. di. nolite.

s ¶ Si quis vult. nō vadit. nūquid ḡ epi ñ intereſūt bellis. imo. q: etiā possunt alios hortari ad bellum. vt. xxiij. q. viij. ergo. ⁊. c. hortatu.

r ¶ Indesinenter. oīno vel horis statutis. sic. xxi. q. iij. hi qui. de conse. di. v. nunꝙ. xxxi. di. si laicus. ff. de cōdi. ⁊ demō. si quis ita. xxij. dist. sacrosancta.

doctrine. Unde sacerdotes ingressuri tēplū tabernaculi prius lauabanꝛ in labro eneo qđ fecerat moyses ex speculis mulierum. Hinc etiā in canticis canticoꝝ oculi[o] sponse per quos prelati intelligūtur ecclesie assimilantur colūbis q̄ residēt iuxta fluenta plenissima[p]. ¶ Hinc hyeroni. in leuitico. **Sacerdotis est legis scientiam habere nō bellis s; oratiōibꝰ opam dare**

Si quis vult[q] pōtifex non tam vocabulo esse ꝙ merito imitex moysen imitetur aaron. Quid em̄ dicit de eis q: nō discedunt de tabernaculo: erat ergo indesinenter[r] moyses in tabernaculo dn̄i Quid autē ei opus erat: ut aut a deo aliquid disceret aut ipse populū doceret. Hec duo sunt pontificis opa vt a deo discat legēdo scripturas diuinas: ⁊ sepius meditādo aut populū doceat s; illa doceat que a deo didicerit: nō ex ꝓprio corde vel ex humano sensu: sed que spūssanctus docet. Est et aliud opꝰ quod facit moyses. ad bella nō vadit: nō pugnat cōtra inimicos: sed quid facit. orat: ⁊ donec orat vincit populus eꝰ si relaxauerit ⁊ dimiserit manus: populꝰ eius vincitur ⁊ fugatur. Oret ergo sacerdos eccl'ie indesinenter: vt vincat populꝰ qui sub ipso est hostes inuisibiles ⁊ amalechitas: q̄ sunt demones impugnātes eos qui pie volūt viuere in cristo ihesu.

Sed queritur[a] an secularibꝰ litteris oporteat eos esse eruditos.

¶ De his ita scribitur in cōcilio carthaginensi quarto. **Libros gentiliū non legat episcopus**

Episcopus libros gentilium[b] nō legat: hereticoꝝ autem perlegat: aut ꝓ necessitate aut ꝓ tpe ¶ Item hieronimꝰ ad damasum papā de prodigo filio. **Reprehendūtur sacerdotes qui omissis euangelijs comedias legunt.**

Sacerdotes dei omissis euangelijs et prophetis videmꝰ comedias legere: amatoria bucolicoꝝ versuum verba cātare: tenere virgilium: ⁊ id qđ in pueris est: causa necessitatis[c] crimē in se facere voluptatis. ¶ Idem. **In vanitate ⁊ obscuritate sensus ambulāt qui secularibus disciplinis occupant.**

Nonne vobis videꝛ in vanitate sensus ⁊ obscuritate mentis ingredi illum qui diebus ac noctibus in dyalectica arte torquetur: qui phisicꝰ pscrutator oculos trās celū leuat: ⁊ vltra ꝓfundum terrarū ⁊ abyssi in quoddā inane demergitur. qui iambū feruet: qui tantā metrorum siluam in suo studiosus corde distinguit ⁊ cōgerit: ⁊ vt ad alterā partē trāseā: qui diuitias p fas ⁊ nephas querit: qui adulatur regibꝰ: hereditates captat alienas. ⁊ opes cōgregat quas in momento cui sit relicturus ignorat. ¶ Itē in ysaia **Qui scripturas sacras male intelligūt seculari sapientia abutūtur: vino inebriantur ⁊ sicera.**

Uino inebrianꝛ qui sacras scripturas male intelligūt[d] atq; peruertunt: sicera qui abutunꝛ: seculari sapientia ⁊ dyalecticoꝝ tendiculis que non tam vincula sunt appellāda: ꝙ fantasmata: id est vmbre quedā ⁊ imagines que cito pereūt ⁊ resoluunꝛ. ¶ Idē **De eodem.**

Secundū tropologiā[e] pseudo eos prophetas debemus accipere qui aliter scripturarum verba accipiūt ꝙ spiritussanctꝰ sonat et diuinos eos qui cōiectura mentis sue incerta futuroꝝ quasi vera ꝓnunciant absq; diuinoꝝ verboꝝ auctoritate. ¶ Idem Quicunq; scripturas nō ita intelligūt vt rei veritas habet vuā acerbā comedunt. ¶ Idem in ep'la ad ephe. **Reprehēdūtur epi qui filios suos secularibꝰ litteris erudiunt**

Legant epi atq; presbyteri qui filios suos sc'laribꝰ lr'is erudiunt ⁊ faciūt illos comedias legere. ⁊ mimoꝝ turpia scripta cantare: de ecclesiasticis[e] sumptibꝰ[f] forsitā eruditos ⁊ qđ in corbonan ꝓ peccato virgo vel vidua vel substantiā suā totā effundēs quilibꝫ paup obtulerat hoc in kalēdarū strenā[g] ⁊ saturnaliū sportulam[h] ⁊ mineruale munus grāmaticꝰ ⁊ orator: aut in sumptꝰ domesticos: aut in templi stipes: aut sordidum cōuertit in lucꝝ. Hely sacerdos ipse sanctus fuit: sed q: filios[i] suos non erudiuit: etiā in oīni disciplina et correctiōe supinꝰ cecidit ⁊ mortuꝰ est. ¶ Itē ex respōsalibꝰ vrbani pape ad carolum. ca. xix.

Omnē vim inuentoꝝ suoꝝ in dyalectica disputatione ponūt heretici que philosophorum sententia diffinitur non astruendi vim habere: sed studiū de

o ¶ Querāt discere. Nō enī debꝫ episcopꝰ egere doctrina alioꝝ qui alios instruere debꝫ: vt. i. q. vij. cōuenientibꝰ. sic. xvi. q. i. sic viue. in auten. de sanct. epi. circa princi.

e ¶ Cōstituit postea no. ex ordine loquēdi ꝓbari ordinem factorum. sic. xliij. di. sit rector. ⁊. xx. di. §. i.

f ¶ Custodiunt. quia videre debet q̄

Di. xxxvij.

bus predicet ⁊ quibus nō vt. xliij. di. in mandatis. et xxij. q. vlti. c. penulti.

g ¶ Qui audit. discēdo.

h ¶ Ueni. docendo.

i ¶ Serpentes ne illoꝝ dolis supplātemini.

k ¶ Et simplices. ne aliis dolū machinemini: vt xvi. q. i. si cupis.

l ¶ Satisfactionem. sc; r̄ndendo eis satis faciatꝫ.

Sed q̄rit. i. hac di. xxxvij. q̄rit grāꝰ. an ordinādus d; h̄re pitiā seculariū sciētiarum primo autē ostendit ꝙ clerici nō debent respicere libros gentilium. Secūdo ponit argumentū in cōtrarium. ⁊ taleꝫ dat solutionē ꝙ quidaꝫ legunt libros gentilium causa delectationis ⁊ voluptatis et hoc est ꝓhibituꝫ. Quidaꝫ legūt ad eruditiōeꝫ ⁊ illđ licitū ē vt p eos sciāt recte loqui: ⁊ discernere verum a falso: vt j. e. §. cū ḡ. et nota. ꝙ in oībus capitulis vsq; ad. §. ecclesia. videtur sola voluptas prohiberi.

Episcopꝰ libros gentiliū. ḡ nec leges audire debent. naꝫ opprobrium est eis si se velint eē peritos disciplinarum forensiū. C. de testa. cōsulta diualia. sed cōtra. leges sunt p ora principum diuinitus ꝓmulgate. vt xvi. q. iij. nemo. dic ꝙ adhuc licet audire leges vt per eas meliꝰ intelliganꝛ canones. ar. j. e. di. §. s; sc'lares.

Sacerdotes. necessitatis vt sciāt se recte loqui.

Uino. intelligūt talibꝰ q̄ male intelligūt dicta mgr̄i cēnt aures p̄cidēde: vt. xxiiij. q. i. si petrus.

Secūdū tropologiam. i. sm moraleꝫ intellectū a tropos ꝙ est cōuersio. dum verba nr̄a conuertimus ad mores īformandos. xliij. di. sit rector.

Legant epi. de ecclesiasticis. ar. j. ē. xxxi. di. omnino.

et est ar. ꝙ prelati teneanꝛ r̄ndere ad oēs q̄stiones. i. q. i. vilissimus. et viij. q. i. licet. io.

m ¶ De ea. i. de articulis quos creditis et tenetis.

n ¶ Et spe. i. de his q̄ speratis.

o ¶ Oculi. s. sponse.

p ¶ Plenissima. sic prelati semp sedebūt iuxta fluenta euangelioꝝ ⁊ sacre scripture. nā sedet columba ex natura iuxta aquā vt videat in ipsa aqua vmbrā superuenientis accipitris, ⁊ sic sibi precauere ꝯsuevit:

g ¶ Strenam. strena est primū donū qđ daꝛ in principio kalendarū. ⁊ daꝛ pro augurio bone fortune. xxvi. q. vi. non obseruetis. ⁊ đr strena quasi sine trena. i. sine lamētatiōe.

h ¶ Sportulā. qđ daꝛ ꝓ fabul' saturni vl' p festū saturni celebrādis vl' p ludis saturni bone fortune.

i ¶ S; q: filios. taꝛ repelliꝛ a testimonio: vt. vi. q. i. qui crimē. Itē nō pōt esse epūs: vt. xlvij. dis. §. necesse, imo potiꝰ diciꝛ canis ꝙ epūs: vt. ij. q. vij. qui nec.

struēdi: sed nō in dyalectica placuit deo saluare populū suū regnū dei in simplicitate fidei est: non in cōtentione ſmonis. ¶ Itē raban' de eccl'iasticis pressuris
Beat' hiero. ab angelo verberaṫ q2 ciceronis libros legebat.
LEgimus de beato hieronimo q̄ cū libros[k] legeret cicerōis ab angelo correpṫ' est eo q2 vir cristian' paganoꝝ figmētis intēderet. Hinc etiā filius ille ꝓdigus in euāgelio reprehendiṫ qui de siliquis[l] quas porci manducabāt ventrē suū implere cupiebat. Hinc etiā origenes cinifhes ꝛ ranas quib' egiptij sunt ꝑcussi vanā dyalecticoꝝ garrulitatē ꝛ sophistica argumēta intelligit ex q̄b' oīb' colligiṫ q2 nō est ab eccl'iasticis seculariū ltarum querēda peritia. ¶ Sed ecōtra legiṫ q2 moyses ꝛ daniel oī scia egiptioꝝ ꝛ caldeorum eruditi fuerint. Legitur etiā q2 ꝑcepit dn̄s filijs israhel: vt expoliarent[a] egiptios auro ꝛ argento. moraliter instruēs vt siue aurū sapiētie siue argentū eloquētie apud poetas inuenerim' in vsū salutifere eruditiōis vertam'. In leuitico etiam primitias mellis id ē dulcedinē hūane eloquētie dn̄o iubemur offerre. Magi q̄q2 tria munera dn̄o obtulerūt in q̄bus nōnulli tres ptes[b] philosophie volūt intelligi. Denīq2 vt in expositiōe psalterij cassiodor' testaṫ oīs splendor rhetorice eloquētie. oēs modi poetice locutiōis q̄libet varietas decore ꝓnunciatiōis a diuinis scripturis sūpsit exordiū. Hinc etiam ambrosi' ait sup ep'lam colocensiū. Ois ratio supne sciētie vel terrene creature in eo est qui est caput earū et auctor vt qui hūc nouerit nihil vltra q̄rat. q2 ꝑfecta virt' hoc est ꝛ sapiētia. ꝛ quicquid alibi queriṫ hic ꝑfecte iueniṫ. In daniele et salomone ostēdit de' infidelib' se eē auctorē tot' eloquētie ꝛ sapiētie. qō infideles nō putāt: q2 nō legūt in euangelijs ꝛ ꝓphetis astrologiā ꝛ alia hmōi q̄ despecta[c] sunt q2 nihil valēt ad salutē sed mittunt in errorem et dum in his student curam anime non habent. Qui vero cristū nouit thesaurum sapientie ꝛ scientie inuenit q2 id nouit qō vtile est. ¶ Hinc etiam beda in libro regū ait. **Non ꝓhibentur clerici seculares litteras legere.**
TUrbat acumē legentiū ꝛ deficere cogit qui eos a legēdis secularib' libris omnimodo existimat ꝓhibēdos. in quib' si qua[o] inueniūṫ vtilia q̄si sua sumere licz alioquin moyses ꝛ daniel sapiētia ꝛ lr̄is egyptioꝝ ꝛ caldeoꝝ non se paterenṫ erudiri. quoꝝ tn̄ supstitiōes ꝛ delicias simul horrebāt. nec ipse mgr̄[e] gentiū aliq̄s versus poetarū suis scripturis indidisset[f] vel dictis. ¶ Cur ergo legi ꝓhibeṫ que tā rōnabilr̄ legenda probāṫ. sed sc'lares litteras q̄dam legūt ad voluptatē poetarū figmentis ꝛ ornatu verborum delectati. Quidā vero eas ad eruditionē addiscūt vt errores gentiliū legēdo detestētur: et vtilia q̄ in eis inueniūṫ ad vsum sacre eruditionis deuoti cōuertāt tales laudabiliter sc'lares lr̄as addiscunt. Unde beat' gregorius[g] quendā epm̄ nō reprehēdit q2 eas didicerat. sz q2 cōtra ep̄ale officium pro lectōe euāgelica grāmaticā populo exponebat. ¶ Hinc etiā ambrosi' super lucā scribit. **Seculares lr̄e legēde sunt vt nō ignorentur.**
LEgim' aliqua ne negligātur[h]. legimus ne ignoremus[i]. legim' vt non teneam': sed vt repudiem'[k]. ¶ Itē hiero. sup ep'lā ad titum. **Grāmatica legēda est vt ꝑ eā sacre scripture intelligantur.**
SI quis grāmaticā artē nouerit vel dyalecticā vt recte loquēdi rōnem habeat vt inter vera ꝛ falsa dijudicet nō improbamus. Geometria[l] aūt ꝛ arithmetica ꝛ musica habēt in sua sciētia veritatē. sz illa scientia nō est scia pietatis. Sciētia autē pietatis est nosse legere scripturas et intelligere ꝓphetas. euangelio credere. ap'los nō ignorare. Grāmaticoꝝ autem doctrina pōt etiā ꝓficere ad vitā dū fuerit in meliores vsus assumpta. ¶ Idē
Magistros ꝛ doctores congruis locis ep̄i ꝯstituant.
QUi de mensa[m] et vino regis nolunt comedere ne polluātur vtiq2 si sapiētiā atq2 doctrinā babilonioꝝ scirēt eē peccatū nunq̄ acquiescerēt discere qō nō licebat. Discunt autē vt nō sequātur sed vt iudicent atq2 cōmunicāt. quō si quispiā aduersus mathematicos velit describere impitus matheseos risui pateat. ꝛ aduersus philosophos disputās si ignorat dogmata philosophorum. Discant ergo ea mēte dogmata ꝛ doctrinā caldeoꝝ qua moyses

LEgimus. libros. q2 legit eos causa delectatiōis. nō causa eruditiōis: vt de conse. di. v. nō mediocriter. a ¶ Ut expoliarēt. vt. xiiij. q. v. dixit. b ¶ Partes. s. moralē naturalē rōnalem. c ¶ Despecta. respectu aliaꝝ sciētiarum
TUrbat. si qua. ar. q2 vtile nō viciaṫ ꝑ inutile: vt. xvij. q. iiij. questi. s̄. di. ix. si ad scripturas. contra. io.
e ¶ Magister. nā legiter q2 cū paul' venisset athenas vidit arā ignoti dei in q̄ erat scriptū. hec est ara ignoti dei. in q̄ viuim' morimur et sum'. a qua scriptura aplus cepit ꝑdicationē suā ꝛ aperuit illis atheniensibus sensū illi' scripture ꝓsequens de deo nostro. ꝛ deus quē vos dicitis ignotum ego ꝑdico ꝛ colo. tūc dyonisi' ariopagita vidēs quendam cecū transeūtē dixit illi si illuminaueris hūc cecū corā me credā in deū. et statim inuocato nomine crucifixi: illuminat' est. ꝛ ille credidit.
f ¶ Indidisset. etiā in ep'la ad titū illud eumēidis poete. cretenses semꝑ mendaces male bestie ventris pigri. i. q. i. dn̄s ꝯclarauit. Inseruit etiā in prima epistola ad corinthios illud terētij. sepe bonos mores corrumpunt colloq̄a praua xxviij. q. i. sepe. item vsus est verbo illo. odero si potēo si nō inuitus amabo. sed hiero. de con. di. v. nōnunq̄ vsus ē versibus virgilij. ꝛ aug. illud lucani. Oēs hausti. ꝛc. xxvi. q. v. nec mir. ꝛ iurispe rit' auctoritate virgilij. ff. de re. di. in tātū. §. cenotaphiū. et homeri. insti. de cōtrahen. emp. §. ꝑciū
g ¶ Uñ beatus gregorius. j. lxxxvi. di. cum multa.
LEgim'. negligātur: vt vet' testamentum.
i ¶ Ignorem'. nam q̄uis nullus sit vsus tn̄ sciētia necessaria ē: vt. s̄. di. vij. c. vlti. k ¶ Repudiem'. vt libros hereticoꝝ ꝛ paganoꝝ: vt. xxiiij. q. iij c. vlti.
SI quis grāmaticā. geometria. de astronomia nō facit mentionē. q2 hec abijt in desuetudinē: vt. xxvi. q. ii. §. his ita.
QUi de mensa. ex eo qō induciṫ ꝑ hieronimū h' exēpluz de daniele. ar. q2 in dubijs recurrendū est ad exēpla maioꝝ ꝛ alioꝝ. xvi. q. i. sunt nonnulli xxij. q. i. vt noueritis. i. q. vij. cōuenientib'. xiij. q. ij. questa. xvi. q. iij. ꝓfulū. xiiij. q. i. c. vlti. xxvi. q. ij. nō statim. ꝛ c. nō exēplo. C. de sen. ꝛ inter. om̄i. iudi. nemo. cōtra. So. vbi iura deficiūt recurrendū est de similibus ad similia. alias nō. xx. di. de quib' dic: vt ibi. Itē ar. ꝓximi corpo bonū qō ab aliq̄ bono sit factū: vt. vij. q. i. om̄is qui gemebat. et. xiiij. q. i. cum beatissim'. ix. q. ij. lugdun̄. xij. q. i. expedit. xxviij. q. i. sic enim. xxi. di. omnino.
m ¶ Qui de mensa. daniele. ananias. mizael. azahel. azarias. Nam turpe est alicui discepranti ius in quo versatur ignorare vt. ff. de origi. iur. l. ij. §. si ius.
n ¶ Predicta. s. de incarnatione.
o ¶ Cōtineri vt illud virgilij iā noua ꝓgenies celo dimittitur alto. et illud ouidij. Odero si potero si non inuitus amabo.
DE q̄busdam magistris. ar. q2 scholares in scholis de ecclesia sua debent hr̄e ꝑbēdas. s̄. di. xxxij. si q̄. ff. ex quib' causis in integ. resti. nec nō. ff. de neg. ge. l. i. ꝛ. i. q. ij. sacerdos. sz cōtra. c. q. ij. placuit. j. de cō. di. i. nemo. j. xij. q. ij. cōcessa. xvi. q. i. generaliter.
q ¶ Subiectis. id ē ba ꝑrimalibus ecclesijs.
r ¶ Ut magistri. quid iuris sit de mgr̄is habes ex̄ de ma. q2 nōnulli. ꝛ ex̄. c. ti. c. i. q2 a clericis ipsi' ecclesie et a paupibus nihil petent vt ibi d̄r. sed nunq̄d magister pōt iure licito facere collectā. videṫ q2 nō: q2 sciētia donū dei est vnde vēdi nō pōt vt. i. q. iij. nō soluz. ꝛ. q. i. per totū: q2 ꝓfessores iuris. ꝛ si honeste accipiūt tamē inhoneste petunt: vt. ff. de var. ꝛ extraor. cog. l. i. §. est quidē. itē q2 debēt poti' proijcere pecuniā exēplo cratis: vt. xij. q. ij.

gloria. v. crates. itē q: ppter honorē adipiscendū legūt nō propter vtilitatē alioꝝ quare tanq̄ suoꝝ negocioꝝ gestores nihil ab auditoribus petere debēt: vt. ff. de neg. ge. si pupilli. §. ij. sʒ cōtra qui p tēpe prestat obsequiū debet cōsequi ꝛ beneficiū: vt. xij. q. ij. caritatē. item quare nō possit magister vendere doctrinā sicut iurisperit⁹ cōsiliū. vt. xiiij. q. v. nō sane. itē nonne testis gratis testat̄ ꝛ tn̄ recipit p curationē. i. pecuniā no mine pcurationis: vt. iiij q. iij. vēturis. epus gratis consecrat ecclesiā ꝛ tn̄ recipit pcurationē: vt ex ō symo. cū sit. ꝛ officiū magistri remunerandū est vt. ff. ō donati. aquilius. So. tunc petet magister collectā cum ei sua plenissime nō sufficiant: vt. x. q. iij. priscis. et xij. q. i. epus. ecclasticarū rerū. io. ego credo quicq̄d dicat io. q mgr̄ pt facere collectā de qua viuat ꝛ pareat̄ etiam si habundet. q: epus cū consecrat ecclīaʒ ꝛ cū visitat rcipit pcuratiōem etiā si habūdet: vt i decr. de simo. cum sit romana. ꝛ ex de cen. cū aplus: ꝛ. c. t. sopite. nec vēdit magister sciētiā q: estimari nō pōt. Sed p labore suo pmittitur ei pmiū. Nā ꝛ pdicator nō d: vēdere pdicationeʒ suā ꝛ tn̄ petere pōt sustentationē suā: vt ex de pscrip. cū ex offi. ꝛ de cen. cū venerabilis. ꝛ. xiij. q. i. §. q: ḡ. v. his ita. a ❡ Assidue. i. horis cōpetentib⁹. sic. xxxi. di. sacerdotib⁹. ꝛ. ff. de cōdi. ꝛ demō. si q̄s ita legauerit.

S ❡ I quid. ar. q testes vel instrumēta pñt p pte rata hri p pte non vt dixi. s. di. ix. si ad sacras. sʒ illud verū est qn̄ reprobat̄ rōne psone. secus si reprobet̄ ppter dicta. iteʒ ar. q si aliq̄d induco p me qd nō teneor recipe cōtra me. s. xix. di. si romanoꝝ. s. so. si vtor aliq̄ pro me ꝛ cōtra me [...]vti debeo nisi in casib⁹ specialib⁹. ij. q. vij. si hereticus dic vt ibi. c ❡ Valet. ar. esse argumentādū ab exēplis paganoꝝ et in dubijs ad ea recurrendū. xiij. q. ij. questa. s. xxi. di. submittit̄. d ❡ Demonū. cuʒ dixerunt filio dei. nunq̄d venisti ante tempus torquere nos. apl's tn̄ in ep'la ad corinthios videtur cōtrariū dicere. cū dicit si cognouissēt eū nunq̄ dn̄m glorie crucifixissēt. dic q nō pfecte eum nouerunt tn̄ credebāt eū filiū dei [...] viderunt euʒ ambulare sup aquas. cuʒ viderunt eū esurire nō credebant.

R ❡ Elatū est. traditiōes. tales dicit̄ transferre terminos patrū: vt xxiiij. q. iij. trāsferunt. f ❡ Verisimilitudines. i. statim volūt p similitudines pcedere in alijs. ꝛ licet p similia licituʒ sit argumentari: vt. xx. di. de libellis. nō tn̄ semp: vt. xxvij. q. i. nuptiarū. ꝛ. xxxviij. q. i. sic enim. g ❡ Alienuʒ. nisi illud reperiat̄ i auctoritate vt cum inuenimus annuʒ poni p die vel ecōuerso: vt xxxi. di. tenere. xxxiij q. ij. h ipsum. h ❡ Addiscere. pri⁹ eniʒ debʒ discere q docere: vt. xvi. q. i. si clericatus. i ❡ In pueritia. ar. q aliq̄s pōt testificari de eo qd vidit in puerili etate: vt h ꝛ de con. di. iiij. cum itaq. ꝛ. c. placuit. et xxvi. di. deinde. naʒ et liber fact⁹ pōt testificari de eo qd vidit cū essʒ seruus: vt ff. ō ver. sig. notionē §. vl. sʒ ɔtra. h etas nescit quid agat: vt C. de fal. mone. l. i. ꝛ im pubes nihil itelligitur scire: vt. ff. de iur. ꝛ fac. ig. l. vl. dic q si fuerit doli capax bn̄ pōt ō eo qd tunc vidit testari. io. quod sat̄ credo. ar. insti. de inutilib⁹ stipula. §. pupill⁹. ff. ō regu. iur. l. in negocijs. b.

I ❡ Deo phibet̄. thura. q. di. non refert an quid fiat an ei⁹ simile: vt. xi. q. iij. existimāt. ꝛ. lxxxvi. di. pasce. ff. man. l. vlti. l ❡ Oculi. i. plati q̄ regunt alios. m ❡ Dorsum. i. sub diti qui sustērari debent a prelatis quasi in dorso. vel q: sequuntur dorsuʒ ipsorum. xi. q. iij. pcipue. n ❡ Qui ignorat. i. qui negligit scire vel cōtemnit scire.

N ❡ On omnis. non inuenit. videtur ḡ q illi sunt excusati ad quos pdicatio aplorum nō puenit: vt. lxxxij. di. pposuisti. sed nō est ita quia in om. ter. ex. so. coꝝ. xix. di. ita dn̄s. nec etiā excusat̄ quis p ignorātiaʒ qui potest habere copiam peritorum. ff. de iur. ꝛ fac. igno. regula. vel si sua prudentia facile potuit illud scire: vt. C. ō inge. ma. l. iij. ff. quis ordo in posses. bo. ser. l. ij. §. in bonoruʒ.

C ❡ Um itaq. qn̄ in supiori dis. facta fuit mētio de ignorantia ideo mgr̄ annectit istā. xxxviij. dis. in qua ostēdit q ignorātia piculosa est maxie sacerdotib⁹. notandū est ḡ q ignorantia alia iuris naturalis: ꝛ alia ciuilis vel canonici. Ignorātia iuris naturalis neminem excusat si est adult⁹ ꝛ discretus: q: in his parū interest decipe ꝛ decipi posse: vt. xvi. q. i. si cupis. de hac d: ignorans ignorabit̄. Ignorātia iuris ciuilis vel canonici neminem

---

etiam oēm sapientiā egyptioꝝ didicerat. ❡ Itē si quādo cogimur l'rarum sclarium recordari ꝛ aliq̄ ex his discere q̄ olim omisimus nō est nr̄e volūtatis. sed vt ita dicā grauissime necessitatis. vt pbemus ea q̄ a sanctis pphetis q̄ ante scl'a multa pdicta[n] sunt tā grecoꝝ q̄ latinoꝝ ꝛ aliaꝝ gentiū l'ris cōtinere[o]. ❡ Iteʒ ex synodo eugenij pape. Mgros et doctores epi ɔgruis locis ɔstituāt

D E q̄busdā locis ad nos refertur neq mgros[p] neq curaʒ inueniri pro studio l'raꝝ. Idcirco ab vniuersis epis in subiectis[q] plebibus ꝛ alijs locis in quib⁹ necessitas occurrerit oīno cura ꝛ diligētia habeat̄: vt ꝛ magistri[r] ꝛ doctores instituant̄ qui studia l'rarū liberaliūq artiū dogmata assidue[a] doceāt. q: i his maxime diuina manifestant̄ ꝛ declarant̄ mandata. ❡ Iteʒ augu. in libro ɔtra manicheos. Auctoritate gentiliū eoꝝ vanitas retundit̄ ꝛ conuincitur.

S I quid[b] veri de deo sibilla vel orphe⁹ alij ve gentiliū vates aut philosophi predixisse phibentur valet[c] quidē aliq̄d ad paganoꝝ vanitatē reuincendaʒ. nō tn̄ ad istoꝝ auctoritateʒ cōplectendā. Quantū eñ distat de xp̄i aduētu inter pdicationē angeloꝝ ꝛ ɔfessionē demonuʒ[d]. tm̄ inter auctoritatē pphetarū ꝛ curiositatē sacrilegoꝝ. ❡ Itē clemens papa. Ad intelligentiā sacrarū scripturarū sclariū pitia ostenditur

R Elatū est nobis q q̄dā in vr̄is partibus cōmorātes sacris doctrinis aduersantur. ꝛ prout eis videt̄ nō s'm traditiones[e] patrū sed iuxta suū sensuʒ docere vidētur. Multas eñ quidā vt audiuim⁹ vestraꝝ partiū ingeniosi homies ex his que legūt verisimilitudies[f] capiūt ꝛ ideo diligēter obseruandū est vt lex dei cū legit̄ nō s'm ppriā ingenij virtutē vel itelligentiā legat̄ vl' doceat̄. Sūt eñ multa verba in scripturis diuinis q̄ possunt retrahi ad eū sensuʒ quē sibi vnusq̄sq spōte psumpserit: sʒ nō oportʒ. Nō eñ sensum alienuʒ[g] extrinsecū ꝛ extraneū debetis q̄rere vt quoq̄ modo ip̄m ex scripturaruʒ auctoritate ɔfirmetis. sʒ ex ipsis scripturis sensū cape veritatis. ꝛ iō oportʒ ab eo scientiā addiscere[h] scripturarū qui eaʒ a maiorib⁹ s'm veritatē sibi traditaʒ suat vt ꝛ ip̄e possit eā quā recte suscepit cōpetenter asserere. Cū eñ ex diuinis scripturis integrā quisq ꝛ firmā regulaʒ veritatis suscepit: absurdū nō erit: si aliq̄d etiā ex eruditiōe cōmuni ac liberalib⁹ studijs que forte in pueritia[i] attigit ad assertōeʒ veri dogmatis cōferat. ita tn̄ vt vbi vera didicerit falsa ꝛ simulata ɔclinet. ❡ Itē isydor⁹ in libro sentētiaꝝ. Quare phibetur xp̄ianis poetica figmenta legere.

I Deo phibetur xp̄ianis legere figmēta poetarū q: p oblectamēta fabulaꝝ nimium mentē excitāt ad incētiua libidinū. Nō eñ solū thura[k] offerēdo demonib⁹ imolat̄. sed etiā eoꝝ dicta libētius capiēdo. ❡ Ut itaq ex premissis auctoritatibus patʒ imperitia sacerdotib⁹ semp debet esse aduersa. qn̄ cū p ignorātiā cecatis alijs ducatū prestare ceperint: ambo etiā in foueā cadūt. vn̄ d: in psalmo. obscurētur ocul[l] eoꝝ ne videāt ꝛ dorsū[m] eorum semp incurua. Cuʒ eñ obscurātur illi qui preeunt ad ferēda onera peccatoꝝ facile sequētes inclinātur. Elaborandū est itaq sacerdotib⁹ vt ignorantiam a se quasi pesteʒ quādā abijciāt. licet eñ hu⁹ nesciēs voluntatē dn̄i sui ꝛ nō faciens dicatur vapulare paucis: nō hoc de oībus generaliter intelligit̄. Unde ait apostol⁹ Qui ignorat[n] ignorabit̄. qd de eo intelligendū est qui noluit intelligere vt bene ageret. ❡ Itē augu. in libro q̄stionū ait

N On oīs ignorās immunis est a pena. ille eñ ignorans pōt excusari a pena qui qd disceret non inuenit[o]. Illis autē hoc ignosci nō poterit qui habētes a quo discerent operam non dederūt.

C Um itaqʒ[a] voluntaria ignorantia oībus sit noxia sacerdotib⁹ est periculosa. ❡ Unde in toletano cōcilio legitur. Sacerdotib⁹ igno-

Di. xxxviij.

excusat: vt. j. c. si in laicis. r. c. q ipsis. aliqs excusat vt milites r mulieres. ru
sticos minores. io. in dāno tñ vitādo nulli nocet: vt. ff. de iur. r fac. ig. error
in fi. nisi in his que introducta sunt ad rigorē iuris seruandū: vt in cōstituti
one si quis in tantā. C. vñ vi. et in pscrip. b. Ignorantia facti alia ē pbabil'
r hec excusat. q: etiā ꝑitissimos fallit: vt. i. q. i. si quis a simoniacis: vt. ix. q.
i. ordinatiōes. alia
ē crassa r supina cū
aliquis ignoret id
qđ publice factū est
in ciuitate. hec nemi
nem excusat: vt. xvi.
di. qđ dicitis. xij. q.
ij. qui r humanis. b
plenius inuenies. i.
q. iiij. §. vl. in fi.
IGnorantia. ad ti
motheū. ar. quod
vni dr ad oēs exten
ditur: vt. xxiiij. q. i.
quodcūq. r. xvi. q.
i. predicator. lxi. dis.
miramur. de pe. dis.
i. §. his auctoritati
bus. C. de diuer. re
scrip. l. i. ff. de pact.
iur. gen. §. pactorū
ar. 5. xxv. di. qlis.
QUādo. officialē
in quo continetr
officiū ecclesiasticū
d ¶ A sacerdote. id
est episcopo.
e ¶ Ad letanias. i.
in rogatioib. r sic
patet q oēs sacer
dotes veniēt ad ca
thedralē ecclesiam in
festo rogationū. sic
j. de con. di. iij. c. iiij.
de con. di. i. et hoc.
f ¶ Ad cōciliū. sic pa
tet q cōuenit quem
habz epus cū deri
cis suis dicit cōci
liū: vt. xviij. q. ij. ab
bates. r. xij. q. ij. pla
cuit. xviij. di. ppter
r. c. placuit.
SI in laicis. g vi
detur q laici ha
bebūt ꝑitiā iuris ma
xime si sint iudices
cum teneantur fer
re sniam in scriptis
vt dixi in. xx. di. §. i.
sed pōt intelligi de
iure csuetudinario
vel de iure naturali
in quo ꝑiculosa est
ignorātia: vt. xvi. q.
i. si cupis.
NUlli. canones.
penitentiales. si
intelligas de sacer
dotibus: vt. xxvi. q.
vij. tempa. si intelli
gas de epo planū
est: vt. xxiij. di. q epi
scopus.
QUe ipsis. addi
scendū hec sunt.
k ¶ Sacramentorū
id est missale.

l ¶ Cōputus. quo ad dies r menses. m ¶ Si vnum. ar. q vbi
plura requiruntr ex necessitate si vnū ex his deest nihil agit: vt. d. cō.
di. iiij. in synodo. xxij. q. ij. aīaduertendū. sic q offendit in vno fact'
est reus in oibus. de pe. di. v. cōsideret. r est silē. C. de testa. si vnus. r
ff. de transac. cū hi. §. si pretor. ar. cōtra. xxx. q. v. aliter. ff. d ven. inspi.
l. i. in fi.

IGnorantia maxime est vitanda.
IGnorantia mater cūctorū errorū ma
xime in sacerdotibus dei vitanda est qui
docendi officiū in populo dei suscepe(r)t.
Sacerdotes eñ sacras scripturas lege
re āmonentr paulo aplo dicēte ad timo
theum[b]. Attende lectioni r exhortationi
r doctrine r semp ꝑmane in his. Sciāt
ergo sacerdotes sacras scripturas et ca
nones r oīe opus eorū in predicatione
et doctrina cōsistat atq edificēt cūctos
tam fidei sciētia q operum disciplina.
¶ Itē ex eodē. Officialē libellū accipi
ant pšbri qui ordinātr ab epo.
QUando pšbyteri in prochijs ordi
nantr libellū officialem[c] a sacerdote[d] suo
accipiant vt ad eccl'ias sibi deputatas in
structi accedant. ne per ignorantiam eti
am in ipsis diuinis sacramētis deū offen
dant. Cū vero ad letanias[e] vel ad cōcili
um[f] venerint: rōnē epo suo reddāt qua
liter susceptū officiū celebrent vel bapti
sent. ¶ Itē leo epis cōstātinopolitanis
Insciētia sacerdotis nec excusatione est
digna nec venia.
SI in laicis[g] vi
videtr intolerabilis inscientia q̄to
magis in his qui psunt nec excusatoe est
digna nec venia. ¶ Itez celestin' papa
oibus orthodoxis epis. Canones non
liceat vllis sacerdotibus ignorare
NUlli sacerdotū liceat canōes[h] igno
rare nec quicq facere qđ patruz regulis
possit obuiare. Que entz digna a nobis
res seruabitr si decretaliū norma cōstitu
torū pro aliorū libitu licētia populis per
missa frangatr. ¶ Itē ex dictis san. aug.
Que necessaria sint sacerdotib' ad discē
dū.
QUe ipsis sacerdotib' neces
saria sunt ad discēdū[i] id ē sacramē
torū[k] liber lectionari' antiphonari' ba
ptisterium cōputus[l] canones penitentia
les psalteriū: omelie per circulū toti' an
ni. dñicis dieb' r singulis festiuitatibus
apte. ex quib' oibus si vnū[m] defuerit sa
cerdotis nomen vix[n] in eo cōstabit quia
valde ꝑiculose euāgelice mine sunt qb'
dicitr si cec' ceco ducatū prestet ambo in
foueaz cadūt. ¶ Itē zepherin' papa ex
vij. synodo. Que oportet scire eū qui or
dinand' est epus
OMnes psallen
tes repromittimus[o] deo. In iusti
ficatioib' tuis meditabor non obliuiscar
sermones tuos. qđ oēs quidez xpianos
obseruare saluberrimum est. sed ꝑcipue
hos qui ecclesiasticā cōsecuti sunt dignita
tez. Uñ diffinim'. oēm qui ad epat' pro
uehend' est gradū oibus modis psalte
rium[p] nosse. vt ex hoc etiā ois clerus qui
sub eo fuerit ita moneatr r imbuatr. Inq
ratur autē diligenter a metropolitano si
in promptu habeat legez scrutabiliter r
non transitorie tā sacros canōes r sacrū
euangeliū q diuini apl'i librū r oēz diui
nam scripturā. atq ꝑm eorū mandata cō
uersari. r docere populum sibi cōmissuz.
Substantia eñ[q] sūmi sacerdotij nrī sunt
eloquia diuinit' tradita id est vera diui
narū scripturarū disciplina queadmodū
magn' ꝑhibet dyonisi'. Qđ si discepta
uerit[b] r ita libenter facere r docere mini
me spopōderit nullatenus cōsecretr. Ait
eñ ꝑphete deus. tu scientiaz repulisti et
ego repellam te: ne sacerdotio fungaris
mihi. ¶ Itē ex cōcilio carthaginen. iiij.
Placuit. vt ordinādis De eodez
epis vel clericis pri' ab ordinatori
bus suis decreta cōciliorū in aurib' eorū
inculcētur[c] ne se aliquid ꝯtra statuta con
cilij fecisse peniteat. ¶ Itē zepherinus
papa. Sacre scripture inherētes nō ob
scurentur mūdana inscitia.
SIcut stellas celi non extinguit nox
sic mētes fideliuz inherētes firmamento
sacre scripture nō obscurat mūdana iniq
tas. ¶ Itē hieronim' in esaia. Ignoran
tia scripturarū est ignorantia xpī
SI iuxta aplum paulū xpus dei vir
tus r dei sapiētia est. r qui nescit scriptu
ras nescit dei virtutē: eiusq sapientiam[d]
ignorantia scripturarū est ignorātia xpi.
¶ Itē grego. in moralibus. A dño sci
untur vel ignorātr: qui ea q dei sūt sapiūt
vel ignorant.
QUi ea q dei sunt
sapiunt: a dño sapiuntur[e]. r qui ea
que dei sunt nesciūt a dño nesciūtur. pau
lo attestāte qui ait. si quis ignoratr[f] igno
rabitur. Idē. Quicūq stult' est in culpa
sapiēs erit in pena. ¶ Itē augustinus.
Non qui aliqd nesciūt sed q se putāt sci
re quod nesciūt errare. ꝑbantur.
QUāuis errare[g] q̄ta cura possum'
cauendū sit nō solū in maiorib': verū eti
am in minorib' rebus. Nec nisi rerū igno
rantia possit errari nō est tñ cōsequēs vt
continuo erret quisqs aliquid nescit sz si
quis se existimet scire qđ nescit pro vero
quippe approbat falsum: qđ erroris est
propriū. Uerūtñ in qua re qsq erret iter
est plurimū. Nā in vna eademq[b] re nesciē
ti sciens r errāti nō errās recta rōne ꝑpo
nitur. In diuersis aūt reb' id est cuz iste
scit alia: r ille alia. r iste vtiliora: r ille mi
nus vtilia vel etiā noxia. quis non in eis
que ille scit ei preferat nescientē. Sūt eñ
quedā q nescire meli' est q scire[i]. ¶ Sz
licet p ignorantiā grāmatice artis aliqd

n ¶ Uir. qa
vbi res deest
nec nomē ha
betur: vt. lex
iij. di. corepi.
vij. q. i. fact'
est. C. d fera
nllo. xxxv. q.
vij. quid est.
OMnes.
repromit
timus. id est
videmur nos
obligari cuz
dicimus illa
verba. i. iusti
ficatōnibus
tuis medita
bor.
p ¶ Psalte
rium. vt. lxxx
v. di. archidi
aconū. xxij.
di. qui epus
q ¶ Substā
tia eñ. i. sub
sistētia. sacer
dotis videt
esse q ordi
nand' habe
at scientiam.
b ¶ Disce
ptauerit. id ē
ꝯtradixerit.
PLacuit. i
culcentur
simili cū no
uum celebra
tur cōcilium
vt. xviij. di.
decreuimus
xi. q. iij. cure.
SI iuxta.
sapiētiā
sic argumen
tatr xpus est
sciētia. g qui
ignorat sciē
tiaz r xpm. e
intelligite de
tali ignorā
te qui ꝯtēnit
discere. 5. di.
pri. c. fi. io.
QUi ea sa
piunt. id
ē approbāt.
f ¶ Ignorat
intelligite de
eo q cōtēnit
scire vel d eo
q d facili sci
re posset z ha
buisset tracta
tū cū pūs. vt. C
d inge. ma. l.
iij. r. 5. d. pr.

uiciosum pferāt p̄sbri vel epi. nō tamen ideo a scholasticis sūt despiciēdi: qꝛ morum vicia magis q̄ verboꝝ sunt p̄cauenda. ¶ Unde augu. in libro de cathezizādis rudib⁹.

Nō contēnant scholastici ecclesiasticā simplicitatē.

Sedulo monendi sunt scholastici vt humilitate induti xp̄iana discāt nō contēnere quos cognouerunt magis moꝝ vicia: q̄ verboꝝ deuitare. sed cordi casto linguā exercitatā nō ɔferre audeāt quā ēt p̄ferre cōsueuerant. His em̄ maxime est vtile nosse ita esse preponēdas verbis sniās[k] vt preponit anim⁹ corpi. ex quo fit. vt ita malle debeāt veriores q̄ disertiores audire sermones. sicut malle debēt prudentiores q̄ formosiores[l] hr̄e amicos. Nouerint etiā nō esse vocē ad aures dei nisi animi affectū. Ita em̄ nō irridebūt si aliquos antistites ⁊ ministros eccl'ie forte animaduerterint. vel cū barbarismis et soleocismis deū inuocare. vel eadem verba que pnunciāt nō intelligere[m] pturbateq̄ distinguere. nō qꝛ ista minime corrigēda sint vt popul⁹ ad id qd̄ plane intelligit dicat[n] amen[o]. sed quia pie tolerāda sunt ab eis qui didicerit. vt sono[p] in foro sic voto in eccl'ia benedici. Itaq̄[q] forensis illa[r] nōnunq̄ bona forte dictio[s] nūq̄ tn̄ benedictio dici pōt. ¶ Itē ad alexandrinū epm.

De eodem

Indignū vehemēter existimo vt verba celestis oraculi restringam sub regulis donati.

¶ Idem de vera religione

Locutio diuinarū scripturaꝝ s̄m cuiuscunq̄ lingue proprietatem accipiēda est. Habet em̄ ois lingua quedā ppria locutionū genera. que cū in alia transferunt vident absurda. ¶ Itē hieronim⁹ ad pammachium.

De eodem.

Ecclīastica interp̄tatio etiā si habet eloquētie venustatē dissimulare eā debetis ⁊ fugere vt nō ociosis philosophorū scholis paucisq̄ discipulis sed vniuersa loquant hominū gn̄a. ¶ Itē clemens

Propter opprobriū senectutis a puulis vel minimis nō erubescat discere ep̄us.

Nullus ep̄us propter opprobriū[t] senectutis vel nobilitatē generis a paruulis vel minimis eruditis si qd̄ forte est vtilitatis aut salutis inq̄rere negligat. Qui em̄ rebelliter viuit ⁊ discere aut agere bōa recusat: magis dyaboli q̄ xp̄i membrū esse ostendit. ⁊ poti⁹ infidel' q̄ fidelis esse monstratur.

Ecce plenarie monstratum est q̄ sacerdotes oportet litteraꝝ taꝫ sacrarum q̄ seculariū esse peritos. Nunc querit an seculariū negociorū oporteat eos habere notitiā vel peritiā. Hanc prelatis esse necessariā multis rōnib⁹ pbatur. Debent prelati subditis non solum spiritualia sed etiā carnalia subsidia ministrare. exemplo xp̄i. qui turbas sequētes nō solum verbo docebat. sed etiā virtute sanabat corporalibus alimētisq̄ reficiebat. Ut aūt prelati hec oīa plene perficere possint seculariū negociorū oportet eos habere solertiā vt eoꝝ cautela et ecclesie seruent indemnes ⁊ cuiq̄ necessaria sua p modo suo[v] subministrentur. Unde quidā in ep̄um elect⁹ a beato gregorio pro sua simplicitate repellit ne ei⁹ occasione res eccl'ie dilapidaret. ¶ Un̄ idem scribit nobilib⁹ ciuibus neapolim.

Seculariū negocioꝝ imperiti non sunt in episcopos ordinādi.

Petrus dyaconus quē ab omnib⁹ electum asseritis omnino vt dicit simplex[a] est. ⁊ nostis q̄a hoc tempe talis in regiminis arce debet cōstitui qui nō solum de salute animaꝝ verū etiā de extrinseca[b] vtilitate ⁊ cautela sciat esse sollicitus.

Oportet[c] ep̄um esse ornatū hospitalem. ornamēta ep̄alia virtutes debent intelligi que a dn̄o eis repromittunt. dum d: sacerdotes eius induaꝫ salutari. Unde ⁊ in veteri testamento varijs vestib⁹ ex p̄cepto dn̄i sacerdotes legunt ornati. quia multimodis virtutib⁹ debet splēdere vita pontificis vt gradui cōferat decorem quē ab eo non accepit. Nō em̄ loca sed vita ⁊ mores sanctū faciūt sacerdotē. Unde ex officio suscepto nō licētiā peccādi sꝫ necessitatē bn̄ viuendi se nouerint assecutos. ¶ Un̄ simach⁹ papa ait.

Officiū sacerdotij non confert sed adimit licentiam delinquēdi.

Quāuis errare. errare em̄ est aliud p alio putare. vt. xxij. q. ij. in q̄bus. b ¶ Eadē q̄. in hijs que spectāt ad salutē anime nihil interest decipi ⁊ decipere. vt. xvi. q. i. si cupis. i ¶ Quaꝫ scire h̄ videt q̄ bonū sit ignorare mala. xxxij. d. hospiciolū. Sꝫ d̄ ois sciētia a deo est vt. xxxvij. d. §. hinc. ⁊ bonū est scir mala vt caueatur⁹ vt. s̄. di. pxi. q̄ de mensa. ⁊ c. si q̄d veri. dic q̄ oīs sciētia bona est. sꝫ d: aliqua sciētia mala quia mala ē illi cui dat occasionē peccandi. sicut adefuit malum pomum paradisi: vt xi. q. iij. quid ergo. et inde buccella. i. q. i. §. ponit. ꝯ. nec mirū. de cōse. di. ij. et sancta.

Sedulo. Sentētias. nota q̄ magis ɔsiderāda est sententia q̄ verba vt. i. q. i. marchion. xxij. q. v. humane. d̄ cōse. d. iiij. retulerunt. ⁊ si nō scrificat et poti⁹ mēs est ɔsideranda q̄ verba vt. xxiij. q. i. paratus. ar. contra. ex̄ de spon. ex lr̄is. io. so. non est a verbis recedendū nisi ex v̄bis prauus generet intellect⁹. et tūc v̄ba sūt interp̄tanda di. i. ois. b.

l ¶ Formosiores. vn̄ seneca. ifirm⁹ nō q̄rit medicū eloquētē sed curare sciētē.

m ¶ Non intelligere. ar. q̄ nō ē deponend⁹ aliq̄s pp̄ter imperitiā: vt. x. q. i. placuit.

n ¶ Dicat. ar. d̄. ex̄ de fi. p̄sby. pposuit. vij. q. i. illud. sꝫ nec h̄ popul⁹ r̄ndet amen officiādo ecclīam vel missam. ⁊ ita videt q̄ nec sine ministro possit p̄sbr missaꝫ dicere licet h. dixerit q̄ bn̄ possit cū pplo tn̄ ecclīaꝫ officiare.

o ¶ Amē videt q̄ sufficere q̄ si pplus r̄ndit sacerdoti in missa. ⁊ sic est ar. ɔtra vij. q. i. illud. sꝫ dic q̄ pplus nō r̄ndit officiando ecclesiam.

p ¶ Ut sono. hoc est dicere. sicut in cōtione laici compositos sermones et politos cōsiderant: sic viri ecclesiarū votū ⁊ intentionē considerare debent sacerdotis.

q ¶ Itaq̄. id q̄uis.

r ¶ Illa. contio.

s ¶ Bona dictio nominetur. non tamen potest dici benedictio. xxviij. di. presbyterū.

Nullus. opprobrium. et dicit augustinus. ego senex a puero nondū anniculo paratus sum edoceri: vt. xxiij. q. iij. si habes. etiā stult⁹ est qui bona que videt discere contēnit: vt. xxij. di. de constantinopolitane. ⁊ si vnum pedem haberem in sepulcro aluꝫ extra adhuc vellē discere vt. ff. de fiō. com. li. apud iulianum. vn̄ de seneca. nl'a etas sera est ad discendū

Di. xxxix.

Ecce plenarie. in trib⁹ supradictis distinctionibus monstratum est episcopū debere esse prudentē in lr̄is taꝫ diuinis q̄ secularibus nūc. vero in hac distinctione. xxxix. ostendit q̄ oportet ep̄m esse prudentem in negocijs secularibus: vt sua cautela reddantur ecclesie indēnes. ⁊ cuiq̄ necessaria pro suo modulo ministrentur. et hoc exemplo domini q̄ turbas sequētes nō solum verbis spiritualibus sꝫ etiā corporalibus alimētis reficiebat. quā peritiam quia petr⁹ dyaconus nō habuit est a dignitate repulsus ad quam fuerat electus: vt pbat sequenti. c. quod p se patet.

v ¶ Pro suo modo

Di. xl.

quia plus quandoq̄ conferendum est vni q̄ alteri: vt. i. q. ij. clerici. xij. q. ij. vulterane. ex̄ de p̄ben. de multa.

Petrus. simplex quedam est simplicitas que est contraria dolo. et illa est bona: vt. xvi. q. i. si cupis. sed hic vocat simplicitatē negligentiam siue stultitiam. xxxvi. dis. in prin. Illa enim impedit promouendū vt hic. et ar. lxxiiij. di. episcoporum. sed promotū nō deijcit. sꝫ dat ei coadiutor: vt. vij. q. i. q̄a frater. ⁊. xij. q. ij. nobis. tū ipse petr⁹ nō tn̄ pp̄ter simplicitatē fuit remotus sꝫ ⁊ qꝛ solidos dedit ad vsurā: vt. xlvij. di. d̄ petro.

b ¶ De extrinseca. debet em̄ caut⁹ circa sua negocia eē: vt. xxiij. di. qui ep̄s. ⁊ est sile. lxxxvi. di. fratrē. io.

Oportet. hic prosequit quintū capitulū aplice regule oportet ep̄m esse ornatū. Est aūt duplex ornat⁹ exterior ⁊ interior. exterior ornat⁹ ɔsistit in grauitate ⁊ i incessu ⁊ in habitu. ⁊ in temperantia cibi ⁊ pot⁹. d̄ isto ornatu agit in pria sequēti di. Interior ornat⁹ est virt⁹. et de h agit h. ⁊ ostēdit q̄ loc⁹ nō dat virtutē nec dignitas: sꝫ vite meritū. io.

Non nos beatū petruz sicut dicitis a dño cū sedis priuilegio vel succes sores eius peccādi licētiā iudicam⁹ susce pisse sed ille phēnez dotez^o meritoꝝ cuz here ditate^e innocētie transmisit ad posteros qd illi ɔcessū ē p actuū lucē^f ad illos pti net quos^g par ɔuersatiōis splendor illu minat^h. Quis em̄^i sctm̄ dubitet esse quez apex tāte dignitatis attollit in quo si de sunt bona acq̄sita p meritū sufficiūt que a loci p̄decessore testāt. Aut eniz claros ad hec fastigia erigit aut q̄ erigunt illu strat. ¶ Itē hier. Filij sūt sanctoꝝ q̄ exercēt opa eorum

Non est facile stare in loco petri et pauli scilicz te nere cathedraz regnātiū cuz xp̄o qꝛ hinc dicit. Nō sanctoꝝ filij sunt q̄ tenēt loca sāctoꝝ sꝫ q̄ exercēt opa eoꝝ. ¶ Itē greg. Moꝝū nobilitas non loci vel generis sacerdotes notificz

Nos q̄ p̄sum⁹ nō ex locoꝝū^k vl' generis dignitate sꝫ morū^l nobilitate^m innotescere debem⁹ nec vrbiū claritate sed fidei puritate.

¶ Idē anastasio presbro. Nos deo cōiūgūt nō loca vl' ordines sꝫ bona merita.

Non loca vel ordines^n creatori nos nos proximos faciūt. sed nos aut meriti bona coniungunt: aut mala dis iūgūt. ¶ Itē io. criso. ait. Magnitudo peccata vl' dignitatis queq̄ fortiꝰ d̄ijcit

Homo xp̄ian⁹ fortiter cadit^o i pecca tū pꝑter duas cās aut pꝑꝰ magni tudinē peccati. aut pꝑter altitudinez di gnitat's^p. ¶ Itē ex gestis bonifa. marti ris. Dānaꝰ apl'icus q̄ suez fr̄ne salutis ē negligēs

Si papa sue ꝛ fr̄ne salu tis negligēs repꝑhēdiꝰ inutilis et re miss⁹ in opib⁹ suis ꝛ insup a bono tacitur nus^q qd magis officit sibi ꝛ oībus nihil omin⁹ innumerabiles populos caterua tim secuz ducit primo mācipio^r gehenne cū ip̄o plagis multis in eternū vapulatu rus huiusmōi culpā istic redarguere nul lus mortaliū p̄sumit q̄a cūctos ip̄e iudi caturus a nemine^s est iudicād⁹. nisi dep̄hendaꝰ a fide deuius^a p cui⁹ pꝑpetuo sta tu vniuersitas fideliuz tāto instanti⁹ orat quāto suā salutem post deum ex illi⁹ ani maduertit incolumitate pꝑpēsi⁹ pendere.

¶ Itē augu. ad valeriuz. Non ordines sed vite merita nos deo pꝑpēsi⁹ cōmēdāt.

Ante oīa peto vt cogitet religiosa prudētia tua nihil esse in hac vita et maxime in hoc tp̄e facilius ꝛ leui⁹ ꝛ hoi bus acceptabilius ep̄i aut presbri aut dy acōi officio si pfūctorie^b atq̄ adulatorie res agaꝰ sꝫ nihil apud deū miserabilius ꝛ tristi⁹ ꝛ dānabili⁹. Itē nihil ē i hac vita et maxie hoc tēpore laboriosi⁹ ꝛ difficili⁹ ꝛ piculosi⁹^c p̄sbri aut dyaconi vl' ep̄i offi cio sed apud deū nihil beati⁹ si eo modo militeꝰ quo noster imꝑator iubet. Quis aūt sit mod⁹ nec a pueritia nec ab adoles cētia mea didici. ꝛ eo tēpe quo discere ce perāvis mihi facta^d est merito peccatoꝝ meoꝝ. Nam q̄d aliō estimē nescio. vt se cūdus locus^e gubnaculoꝝ mihi tradere tur q̄ remū tenere non noueraz. ¶ Itez ysidorus. Corrūpitur et ad terram trahitur sacerdotiū nisi legaliꝰ ꝛ iuste seruetur

Sicut viri ꝛ mulieris digna cōiūctio vnū facit matrimoniū ꝛ sicut duoꝝ copulatio vnū facit corp⁹ ita clericat^f sa cerdotiūq̄ vnuz faciūt p̄sbrm et electio^g et ɔsecratio vnū faciūt ep̄m q̄ oīa faciunt vnū corp⁹ quod citi⁹ corrūpitur ꝛ ad ter ram trahitur nisi legaliter cōseruetur nisi iuste viuēdo laudetur. ¶ Itē ambrosi⁹. De eodem

Illud aūt aduerte q̄ extra paradisuz vir factus est mulier intra paradisum^h vt aduertas q̄ nō loci nō generis nobilitate. sed virtute vnusq̄s q̄ cōpat sibi gratiā. Deniq̄ extra para disuz hoc est in inferiori loco vir fact⁹ me lior inuenitur. ꝛ illa q̄ in meliori loco hoc est in padiso facta est inferior inuenitur

¶ Itez gregori. Gratia aīaz saluat nō locus.

Quelibet occulta^k loca sīn gratia animā saluare nō possūt qd aliquādo in ip̄sis quoq̄ ɔspicimus

Non nos. dotez. i. aplicā dignitatē p bona merita q̄sitam. e ¶ Hereditate. i. ad hoc trāsmisit vt essent heredes bonitatis sue. f ¶ Per actuū lucez. i. p bonos actus. g ¶ Quos. i. qꝛ eos. h ¶ Illuminat. i. dat eis occasionē bene viuendi. vt. lxxxi. disti. valet. i ¶ Quis em̄. q̄si diceret. ꝛ si quādoq̄ forte ap'lici nō essēt boni tamē semp p̄sumūtur esse boni k ¶ Quis enim ꝛc. sed nōne ɔtrariū est. xix. d. anastasi⁹. xxi. di. nūc aūt. sꝫ nō d'r hic q̄ sācti sūt sed q̄ sācti p̄sumūꝰ donec ɔtrariū cōstet qꝛ hꝰditatē inocētie rcipiūt vt hic d'r. Sed quid si cōstet d' ip̄o q̄ adulteriū ɔmisit vl' homicidiū. dicit. h. q'lꝫ non possit accusari inde tn̄ peccat. et q̄ h d'r semp hūfacere itelligiꝰ d' hijs q̄ p̄it eq̄ retorq̄ri ad bonū vl' ad malū. qꝛ sēper in dubio p ip̄i⁹ facto p̄sumiꝰ. xvij. q. iiij. §. q̄ aūt. in fi. Sed certe h idē est i q̄lib3 sacerdote. vt xi. q. iij. absit. xl. di. c. i. ꝛ. xvi. q. i. si cl'ica t⁹. Rn̄. h verꝫ ē. sꝫ tn̄ magis p̄sūiꝰ p papa vt. xcij. di. c. i. vn̄ sacrilegij istar essꝫ dis putare p fcō suo vt xvij. q. iiij. §. q̄ autez vl' dic q̄ fcā pape excusanꝰ vt homicidiū sampsonis et furta hebreoꝝ ꝛ adulteriū iacob. vt ex. d' diuorcijs gaudem⁹.

Nos q̄. locoruz. tn̄ ne sit ɔ. lxxxi. di. valꝫ. l ¶ Moꝝ. C. d' ep̄is ꝛ cle. si queq̄. m ¶ Nobilitate. sic i. q. i. vilissim⁹.

Non loca. ordines. tātū. qꝛ p ordines bn̄ ɔferꝰ gr̄a vt. i. q. i. q̄cq̄d. ꝛ est sile. xxiij. q. iiij. sic. ij.

Homo xp̄ianus. cadit. i. cadere iudicaꝰ ab ecclesia. p ¶ Dignitatꝭ. ex h c. dicūt q̄dā q̄ circūstātie loci ꝛ tēporis ꝛ dignitatis ꝛ sciētie aggrauāt peccatū vt magis l'rat⁹ q̄ nō l'ratus vt magis peccet cleric⁹ q̄ꝫ laic⁹ in eodē gñe d'licti ꝛ magis peccet i loco sacro vl' tp̄e q̄ꝫ extra. ar. xix. di. nulli. ꝛ. l. di. qꝛ tua et. xi. q. iij. p̄cipue. ꝛ. xxv. q. i. nulli. d'. pe. d. v. cōsideret. ꝛ. xxxij. q. v. q̄ viderit. ꝛ augeꝰ peccatū dignitate peccātis. ff. de re mi. oē. §. augeꝰ. alij dicūt q̄ circūstantie cū sint bone ꝛ a deo nō debēt eē alicui occasio mali. vnde dicūt q̄ circūstātie nō aggrauāt peccatū. sꝫ sol⁹ ɔtēptus. si g̃ laicus ex maiori ɔtemptu peccat magis peccat q̄ꝫ clericus. sꝫ qꝛ ecclesie nō cōstet q̄liꝰ q̄s peccat an ex ɔtēptu an alio mō vt. xxiiij. q. iij. deus. ideo non pōt iudicare d' peccato scdm ɔtēptuz. ꝛ iō iudicat p circūstātias q̄si p quasdā p̄sumptiōes. ꝛ magis punit clericū q̄ꝫ laicū. qꝛ magis p̄sūiꝰ cōtra ip̄m. ꝛ licꝫ h due cause enumerētur que videātur aggrauare peccatū tn̄ plures sunt. vt de peni. d. v. consideret.

Si papa. taciturnus. taciturnitas mortalis est in prelato. vt. xliij. di. c. i. r ¶ Mancipio. i. diabolo q̄ mācipat⁹ est gehēne. s ¶ A nemine. papa a nemīe pōt iudicari. vt. ix. q. iij. nemo. qd intellige nisi ip̄e subijciat ꝛ lij. vt. ij. q. vij. nos si incōpetenꝰ. sꝫ ɔtra. xxiiij. q. ij. sane pfeꝰ. d'. item romāoꝝ. ibi diciꝰ q̄ dioscor⁹ papa romane eccl'e fuit excōicat⁹ q̄uis in fide nō peccauerit. sed ibi appellat papā patriarchā ɔstātinopolitanum. Itez adhuc obstat. xij. q. ij. nō liceat. ibi vn⁹ papa iudicat d' suo successor sꝫ ibi non iudicat de ip̄o sꝫ dicit q̄ nō liceat ei alienare rei eccl'e a ¶ A fide deui⁹. qd intelligit. h. cū papa non vult corrigi. si em̄ paratus esset corrigi nō possꝫ accusari. vt. xxiiij. q. i. apte. et ca. ait. ꝛ. c. h ē fides. et. q. iij. dixit apl's. sꝫ q̄re si pōt accusari d' alio crimie. ponamus q̄ notoriū sit crimen eius. s. p ɔfessionē vl' p facti euidētiā q̄re nō accusatur vl' de crimine simōie vl' adulterij ꝛ cū admoneꝰ incorrigibilis est ꝛ scādalizatur eccl'ia p crimē eius certe credo q̄ si notoriū est crimē ei⁹ qd cūq̄ et inde scādilizaꝰ ecclesia ꝛ incorrigibilis sit q̄ inō possit accusari. nā cōtumacia dicitur heresꝭ. vt lxxxi. d. si qui presbiteri. et ɔtumax dicitur infidelis vt. xxxviij. d. null⁹. §. vez hic tn̄ specialiter fit mentio de heresi iō qꝛ ꝛ si occulta esset heresis de illa posset accusari sed de alio occulto crimie non posset accusari. Itez nūquid pōt d'nunciari crimē pape s'm regulam istā. si peccauerit in te fraꝰ tu⁹ ij. q. i. si peccauerit. cū noīe fratris q̄liber xp̄ian⁹ dicaꝰ. vt. xi. q. iij. ad mēsā. Sꝫ dico q̄ nō pt d'nūciari crimē de ip̄o nisi inō possꝫ accusari Nā inutilis esset d'nūciatio. Itē nūq̄d possꝫ papa statueꝰ q̄ nō posset accusari d' heresi. Rn̄. nō qꝛ ex h piclitareꝰ tota ecclesia quod non licet. j. xxv. q. i. sunt q̄dā. qꝛ h fit in eo casu in q̄ definiꝰ esse caput eccl'ie. ꝛ ita nō tenet cōstitutio. sed p q̄ peccato pōt imꝑator d'poni. p q̄ libet si incorrigibil' est. vn̄ d'poniꝰ si est min⁹ vtilis. vt. xv. q. vi. ali⁹

Ante oīa. pfūctorie. i. negligēter c ¶ Periculosi⁹. qꝛ q̄ cp̄atū desiderat in terra. inueniet cōfusionē in celo. viij. q. i. q̄ cp̄atū. ꝛ j. e. c. multi. d ¶ Michi facta. ꝛ sic aliq̄s pōt cogi vt fiat episcopus qd vetuz est ab initio cogitur vt fiat de nolēte volēs. vt. xxiij.

q.iiij.displicet.sed si ꝑseuerarent in nolūtate nō esset cogēdus: vt.lxx liij.di.vbi ista. e Secūdꝰ locꝰ.q2 primꝰ locꝰ est paparꝰ.secūdꝰ locꝰ est epatꝰ.vel ideo hoc dixit.q2 factꝰ est coeps alteri: vt.vij.q.i. Si aūt.clericatꝰ.i.minor ordo.hic videt̃ ꝙ si laicꝰ non aūt. ꝓmoueret̃ in sacerdotē nullū recipiet caracterē.ſ3 si h̃ret aliquē minorē ordinem: ꝓ saltū recipet supio rem hūi reci peret caracte rem:vt.lij.d. sollicitudo. alij dicūt ꝙ laicus veruz ordinem reci pit.dū tn̄ baptisatꝰ fuerit ar.i.q.i.vēni. io.qd veruz credo.b.

g Electio. cōsueuit istō iduci ꝙ ex so la electōe nō cōsequit̃ aliquis ius: vt de h̃ dixi.lxiij.di.q̄rto.

Illud autē padisuz in agro damasceno.

i Nō loci. ar.ꝙ rōne loci. vel nobilitatis vel dignitatis pro aliq̄ nō ꝑsumitur:vt.xij. q.ij.gloria. ar.cōtra.xxiiij.d.qn̄.ꝛ certe.ꝓ nobilibꝰ debet ꝑsumi in his q̄ spectant ad nobilitatem.ar. ff.de fide instru.l.fi.io.

Di.xli.

Quelibet occulta. ar.ↄ̄ heremitas.

l Erratibꝰ. id ē peccatis

m Peruersa ciuitate. ar.ꝙ non nocet bono malorum cōuersatio vel cohabitatio.

erratibus[l] electorꝝ. Nā loth in ipsa ꝑuersa ciuitate[m] fuit iustus.in mōte[n] peccauit Sed ista cur dicimꝰ cū maiora nouerimꝰ Quid em̄ ꝑadiso iocūdius.quid celo securius.et tn̄ homo ex ꝑadiso: ꝛ angelus ex celo peccādo cecidit[o]. Idem. De eodez.

Adam primus homo pro peccato eiectus est de paradiso.q2 nobilitatem dei a se eiecit nobilitate loci priuat̃. Itē iohānes crisostomꝰ. Nō est vere sacerdos oīs q̄ vocat̃ sacerdos.

Multi sacerdotes:ꝛ pauci sacerdotes.multi nomie pauci in ope. Uidete ergo quō sedeatis sup cathedrā q̄a cathedra nō facit sacerdotē: ſ3 sacerdos facit cathedrā. Nō locꝰ sanctificat hominem:sed homo locū[p]. Nō ōis sacerdos est sanctꝰ:ſ3 oīs sanctꝰ est sacerdos. Qui bene sederit super cathedrā honorē accipit cathedre.qui male sederit:iniuriā facit cathedre. Ideoq3 malꝰ sacerdos ↄ̄ sacerdotio suo crimē acquirit: non dignitatem. In iudicio enim sedes. Siquidem bn̄ vixeris ꝛ bn̄ docueris populū instruis.si bn̄ docueris ꝛ male vixeris tui solꝰ condēnator eris.nā bn̄ viuēdo ꝛ bn̄ docendo populū instruis quō viuere debeat.bene aūt docēdo populū ꝛ male viuēdo:deū instruis quō te debeat cōdēnare. Idem.

Quicunq3 desiderauerit[q] primatū in terra:inueniet ↄfusionez in celo.nec inter seruos xp̄i cōputabitur qui de primatu tractauerit[r]. nec vnusquisq3 eorꝝ festinet quō appeat aliis maior.sed quō oībꝰ inferior videatur. Quoniā nō qui maior fuerit in honore[s] ille ē iustior ſ3 q̄ fuerit iustior ille ē maior

Ecce quibus[t] oporteat sacerdotem esse ornatū. moribꝰ scilicet. preterea oportet illuz esse ornatum in exterioribꝰ habitu scil3 ꝛ incessu[v] habitu vt nec fulgidis nec sordidis se vestibus ornet. Ut em̄ ait hieronimus.nec affectate sordes nec exquisite delicie laudem pariunt.quod taz de vestibꝰ q̄ de cibis intelligenduz est. Un̄ augu.ↄ̄it in li.de doc.xp̄iana. Pro moribus eorꝝ cū

ꝙ pars illa q̄ iustiori rōe innitit̃ maior ē: licet sit minor.xxxi.dist.nicena.xix. di.in canonicis.iiij.q.iij.§.ij.ex̃ de testi.in nostra.xx.di.§.i.

Ecce quibꝰ.ↄ̄.ꝓcedēti di.dictū est ꝙ oportet epm ornatum esse moribꝰ et virtutibꝰ. In hac.xli.di.dicit̃ ꝙ oportet eū esse ornatū ꝛ exterioribꝰ in habitu,ꝛ incessu.in habitu ne fulgidis vel sordidis vestibꝰ se exornet.qd probat auctoritate hiero. nec affectate sordes. nec exquisite delicie laudes pariunt.qd tā de vestibus q̄ de cibis est intelligendū.ꝛ ad h̃ inducit sequēs.c.de incessu aūt dicit.j.c.§.vlti.

v Incessu.vt grauitate itineris ostendit grauitatē mētis vt.j.c.§.vlti.

Quisquis rebus quibꝰ viuit. nota ꝙ quilibet se conformabit sociis suis in cibo ꝛ in moribꝰ: vt di.viij.q̄ ↄtra.xij di.illa.ꝛ est ar.ꝙ ratione societatis tolleratur excōicatus.q2 excōicatꝰ rōne cōtractus ad cōionē admittitur:vt ex̃ ↄ̄ sen. ex.si vere.

b Intēpans.i.nolens conformare se aliis.

c Supstitiosus.i. inanis glorie cupidus vel ypocrita.

d Significat.forte habet ventrē insatiabilē.vel cā3 cā infirmitatis hoc faciat.

e Flagitiosus est prodigus vel ypocrita.

f Libido.quasi diceret potius cōsiderabimꝰ cām facti q̄ ip3 factū.sic.xxiij.q viij. occidit.xxix.di. sciēdum.ar.ↄ̄.j.xxx. ij.q.iiij.origo.

g Flagitia.i.non statim dicamꝰ aliq̄d esse viciosuz.nā dubia in meliorē ꝑtem sunt interpretanda. ex̃ de reg.iur. estote

h Pisce vesci.hāc historiaz habes.de pe.di.ij.§.opponit̃.

quibꝰ viuimus etiā vti alimētis debemꝰ.

Quisquis rebꝰ ꝑtereūtibꝰ strictius vtit̃ q̄ sese habeāt mores eorꝝ cum quibꝰ viuit[a] aut intempans[b] aut supstitiosus[c] est. Si quis vero sic eis vtit̃ vt metas cōsuetudinis bonorꝝ inter quos versatur excedat:aut aliq̄d significat[d]: aut flagiciosus est[e]. In oībꝰ em̄ talibus non vsus rex:ſ3 libido[f] in culpa est. Que igit̃ locis ꝛ tēporibꝰ ꝛ ꝑsonis cōueniant diligēter attendēdū est,ne temere flagitia[g] reprehendamꝰ. Fieri em̄ pōt vt sine aliq̄ vicio cupidinis vel voracitatis ꝓciosissimo cibo sapiēs vtat̃.insipiēs aūt fedissima gule flāma in vilissimū ardescat cibū ꝛ sanius q̄sq3 maluerit more dn̄i pisce vesci[h].q̄ lenticula more esau nepotis abraham aut ordeo more iumentorum. Nō em̄ propterea nobis cōtinentiores sunt plereq3 bestie q2 vilioribꝰ escis alunt̃.nā in oībus huiuscemodi rebꝰ nō ex earꝝ rerum natura quibꝰ vtimur:ſ3 ex causa[i] vtēdi ꝛ modo appetēdi:vel probādū est vel improbandū qd facimꝰ. Itē augu.super epl'az iohānis. Nō cibꝰ ſ3 appetitus in culpa est.

Delicie q̄libz si absq3 desiderio ꝑcipiant̃ nō officiūt.et viles cibi appetēter accepti impediūt ꝑfectum abstinētie. Dauid em̄ aquaz male cōcupitā effudit.ꝛ helias carnē comedit. Idē in libro ↄ̄ verbis dn̄i. Cōtra sue infirmitatis ↄsuetudinē aliquibus cibis nō cogāt̃ diuites vti.

Non cogantur[k] diuites[l] pauperuz cibis vesci. vtātur cōsuetudine infirmitatis sue. sed doleant se aliter nō posse sustētari.si consuetudinez[m] mutāt. egrotāt.vtantur sup̃fluis[n].dent inopibꝰ necessaria.vtātur ꝓciosis.dent paupibꝰ vilia[o]. Itē in li. questionū euangelij. Equanimitas tolerandi nō vsus vel abstinētia cibi iusticiā facit.

Quod dicit dn̄s in euangelio[p]. Iustificata est sapiētia ab oībus filijs suis. ostēdit filios sapientie intelligere nec in abstinēdo nec in manducādo esse iusticiā,sed in eq̄nimitate tolerandi inopiā.ꝛ tempantia ꝑ habūdātiā

n In mōte.xv.q.i.inebriauerunt.

o Cecidit.nā ex varietate locorꝝ nulluz discrimē inducit̃.C.de tem. in integ.resti.l.vl.ar.ↄ̄.xxxij.q.v.qui viderit. o Cecidit.ꝛ h̃ est causa q̄re nos ꝑsequit̃.q2 nos illuc debemꝰ ascēdere,vn̄ ip̄e descēdit

Multi sacerdotes.locū.si cres accedere deb3 hominibꝰ:ꝛ nō homo rebꝰ.ff.de edil'.edic.iustissime. xvi.q.ij.c.i.

Quicunq3 desiderauerit.ad hoc vt p̄esit nō vt ꝓsit.ne obstet.viij. q.i.qui epatū. r Tractauerit.nota ꝙ de eo solo ꝙ cū aliq̄s loquit̃ de epatu punit̃. sic eoipso ꝙ aliq̄s loquit̃ ambitiose de nummis peccat.xvi.q.i.si cupis.ꝛ q̄ loquit̃ de mulieribꝰ:vt.xxxij.di. hospitiolū. s Honore.q2 nō gradus elegitior. sed vite melioris actio cōprobat̃.xxiij.q.iiij.sicut.ij.ꝛ.xvi.q.i.sūt nōnulli. ꝛ est hic ar.

i Sed ex cā.sc3.xxi.q.iiij.oēs laici.

Non cogant̃.ar.ꝙ mitiꝰ agendū est cū diuitibꝰ ꝛ nobilibꝰ q̄ cū3 paupibus:vt.lxxvi.di.nō satis.ꝛ.lxxxiiij.di.ꝓuenit.ꝛ.l.di.ↄtumaces.xxvi.q.vij. tēpora.ar.ↄtra.xxij.q.v.qui ↄpulsus.dic ꝙ ignobiles magis puniūt̃ corporali pena q̄ nobiles.ſ3 pecuniaʼliter magis punit̃ nobilis q̄ ignobilis: vt.xxxiiij.q.i.qui ↄ̄.ꝛ.ff.de penis si quis aliquid.q̄dā ↄtra.

l Diuites.cū sunt in penitētia. m Cōsuetudinē.ar.ꝙ cōmutatiōes penarū possunt fieri in spiritualibꝰ:vt.lxxxij.di.presbyter.ↄ̄.pauperibus.

n Supfluis.i.preciosis. o Uilia.ar.ↄ̄.j.dix.di.c.vl.in.fi.

Quod dicit.in euāgilio.tāgit hic qd xp̄s in euāgelio dicit de iudeis.venit io.nō manducās carnes nec bibēs vinū.ꝛ dixistis demoniū habet. venit iesus manducās ꝛ bibēs ꝛ dixistis.ecce vorator ꝛ potator vini.sed

licet alij male opi-
narent de ipo tñ iu-
stificat⁹ est ab apo-
stolis suis.
q ¶ Illijpsi. datiui
casus.
r ¶ Positas coram
alijs.
s ¶ Si id. i. p tēpo-
lez cū corā aliquib⁹
tpe necessitatis po-
tus pponit cibis.
t ¶ Nec. i. nō ideo
debet qs statim co-
medere qr videt ali-
os necessitate exi-
gente comedere.
v ¶ Scio. i. sic faci-
ent epi cū veniūt ad
paupes ecclias ne-
breuis hora consu-
mat victū longi tē-
poris. ex de cen. cū
aplus.

Parcimoniā. i. tē
peratū vsum.
y ¶ Diligentiā. i. vo
luptatem.
z ¶ Infucatū. i. pci-
osum. vel infucatū
id est nō pciose fuca
tum.
a ¶ Priuatis. ar. 9
illos q dicunt meli⁹
esse orādū in priua-
to loco z nō coram
hoib⁹ qr in eccl'a. ex
illa auctē tu autē
cū oraueris intra cu
biculū tuū z clauso
hostio ora patrē. sz
illud de cubiclo mē
tis intelligitur.
b ¶ Que supra. naz
quicqd superogaue
ris reddā tibi. sic. lx
xxvi. di. nō satis est

Sepe vicia. stul-
ti dū vitāt vicia
in 9ria currūt.

Episcop⁹. vilem
suppellectilez. h
hodie non tenet q2
modo habēt āplas
possessiones. vt. xij
q. i. expedit. z sic nō
est cōtra. de cō. di. i.
vasa. z ex de cen. cū
aplus. vbi d2 qr ar-
chiepi quinqginta
eqturas habebūt
in visitationib⁹.

Cleric⁹. hystorio
graph⁹. salusti⁹
mutabilitatem cati-
line.

Hospitalē. in
hac distinctio
ne ostendit g
tian⁹ qr hospitalis
erit ordināď⁹: q2 nō
haberet frontē inui
tādi alios ad hospi

non se corrūpendi atq oportune sumen
di vel nō sumēdi ea q2 nō vsus: sed cōcu
piscētia reprehendēda est. Nō em̄ interest
omino qd alimētoz sumas vt succurras
necessitati corpis dūmodo 9gruas in ge
nerib⁹ alimētoz his cū quib⁹ tibi viuen-
duz est. Nec quātū sumas multū inter-
est cū videam⁹ alioz stomachū citi⁹ satu-
rari cibis. z eos tñ illijpsi q puo q satiant
ardēter z intolerabiliter z oino turpiter
inhiare. alios aūt pl⁹ paulo poculo qui-
dem satiari: sed tolerabiliter inopiā per-
peti. vel ante horā positas epulas si id
in tempe aut opus sit aut necesse sit cum
trāqllitate aspicere nec tāgere. Magis
ergo interest nō quid vel qtū alimētoz
pro cōgruētia hoium atq psone sue z p
sue valitudinis necessitate qs accipiat. sz
quāta facilitate z serenitate animi careat
cū his vel oporteat vel necesse est carere
vt illud i aio cōpleat xpiani qd dicit apo
stolus. Scio z min⁹ habere scio z abun-
dare vbiq z in oibus imbut⁹ suz z satia-
ri z esurire z abūdare z penuriā pati. oia
possuz in eo q me 9fortat. ¶ Itē ex con
cilio gāgrēsi. Tēpantia cibor z vestiū nō dissolutio coz laudat.

Parcimo
niam cū veste humili non reproba
mus sicut etiā ornatū pter corporis dili-
gentiā infucatū laudam⁹. Dissolutos
aūt z fractos vestib⁹ z incessu non recipi-
mus pietatē in priuatis domib⁹ nō con
cludētes. oēz locū in noīe dei edificatuz
honoram⁹. z 9grgatōez i eccl'a dei factā
ad vtilitatē cōmunē recipim⁹. z bōa opa
que supra vires in fratres paupes exer-
cent bm eccl'iasticas traditōes beatifica
mus. z oia q cōueniūt traditōib⁹ apl'icis
et sanctaz scripturaz pceptis in eccl'a fie
ri exoptam⁹. ¶ Itē grego. Sub specie virtutū sepe vicia se ingerunt.

Sepe vicia se ingerūt z se esse virtu-
tes mētiunt vt tenacia pcimonia: effusio
largitas: crudelitas zelus iustitie: remis-
sio pietas: velit videri. ¶ Itē ex cōci. car
thaginēsi quarto. Meritis fidei z vite nō diuitijs epalis auctoritas qritur.

Episcop⁹ vilē suppellectilē z mēsaz
ac victū paupem habeat z dignitatis sue
auctoritatez fidei z vite meritis qrat. ho
spiciolū quoq nō lōge ab eccl'ia habeat
¶ Item ex eodem. De eodem.

Clericus pfessionē suā z habitu z in
cessu pbet. z ideo nec vestibus nec calcea
mentis decorē querat. ¶ Sicut ergo in
cibis mores eoz cū quib⁹ viuim⁹ obfua
re monemur. sic z de indumētis intelligē
dum est. vt enīz alibi d2: qsquis 9tēptis
his cū qbus viuit lautiora sibi vel austeri
ora pceteris indumēta vel alimenta qrit
aut intēpans sui est: aut supsticiosus est
Incessu aūt deb3 esse sacerdos ornatus
vt grauitate itineris mētis maturitatem

ostendat. Incōpositio em̄ corpis vt au-
gustin⁹ ait inequalitatem indicat mētis.
Vñ hystoriographus ille cuz mutabili
tatē ei⁹ describeret cui⁹ 9sciētia excitata
curis vastabat mētē. inter cetera hoc eti-
am notabile indicauit dicens. Incessus
ei⁹ modo citus modo tardus.

Hospitalem vero sacerdotē esse
oportet ne sit in numero eoz qui
bus in iudicio dicet hospes fui z non su-
scepisti me. Qui em̄ aplum secut⁹ fuerit
alios ad hospitalitatē deb3 inuitare. quō
hospitalitatis exhortator poterit esse. q
domū ppriā hospitib⁹ claudit. Si em̄ sa
cerdos primū a seipo et a domestica sua
eccl'ia d3 exigere qd postea populis im-
peret. si primū imitādo xpm ipe d3 face-
re que postea ppl'm doceat. necesse est vt
paupes hospicio rcipiat. q ad hospitali
tatē facili⁹ suo exēplo subditos attrahat
¶ Ordinand⁹ itaq sacerdos ad memo
riam reuocet quō abrahā z loth p hospi
talitatis opa deo placere z angelos ho-
spicio recipe meruerūt. z quō angeli dñi
sodomis hospitalez domū ingressi: loth
cū familia sua liberauerunt. quō clausas
domos cū hospitib⁹ ignis ingressus per
diderit. quō etiaz bm hiero. aliena rape
9uincit: qui vltra necessaria sibi retinere
pbatur. ac sic se p oia opa pietatis insti
tuat: vt et psentis vite subsidia z eterne
claritatis pmia: a dño pcipiat. vtrūq em̄
pietati pmittit. Unde apl'us scribēs ad
thimotheū ait. Exerce teipm ad pietatē
naz corpalis quidē exercitatio ad modi-
cū vtilis est. pietas aūt vtilis est ad oia
habēs pmissionē vite que nūc est z futu
re. ab hac qsquis alienus fuerit in sacer
dotē ordinari nō poterit. Si em̄ vidua
ab eccl'ia recipi phibet: q paupes nō re-
cipit hospitio: que pedes sctoz nō lauit
que oē op⁹ bonū non est executa. multo
magis sunt phibēdi a sacerdotio qui ab
ope pietatis pbantur alieni. ¶ Vñ ho-
spitalitatis opera despiciētes in gāgrēsi
cōcilio excōmunicātur. Sic em̄ in eo sta
tutuz est. Nō sunt despiciēdi q conuiuia paupib⁹ exhibent

Si quis despi
cit eos q fideliter agapas. id est cō
uiuia paupuz exhibēt. z pter honorez
dñi cōuocant fratres: z noluerit cōicare
hmōi cōuocatiōib⁹ puipendēs qd geri-
tur: anathema sit. ¶ Hinc etiā iohānes
euāgelista in epl'a sua quēdā diocrepē
excōicauit qui nec paupes recipiebat et
recipiētes de eccl'a eijciebat. In hospita
litate aūt null⁹ est habēd⁹ delect⁹ psona
rum: sz indifferēter qbuscūq sufficimus
hospitales nos exhibere dbem⁹. ¶ Vñ
iohā. crisostom⁹ in epl'a ad hebreos. In recipiēdis hospitib⁹ nulla d3 eē distictio

Quiescam⁹ ab hac absurda curiosi-
tate z diabolica z pemptoria. Si

talitatē si do
mum suā ho
spitib⁹ clau-
deret. et quia
hec pietas re
muneratur eter
naliter z tpa
liter. Itē cōē
Di. xlii.
plis abrahe
z loth q quo
niā hospita-
les erant an-
gelos hospi
tio recipe me
ruerūt. addit
etiā in hospi
talitate non
erit electio vl
delectus pso
narū. adiun-
git etiā de cō
uiuijs i eccl'a
nō faciēdis.
In fine tan-
git breuiter se
ptē capitula
aplice regu-
le. s. oportet
epm esse pu
dicum.
g ¶ A seipo.
si. ff. d nego.
ge. si pupilli.
§. vl. ff. d fid.
tutor. ff. d pa
ctis. cū in co
xlvij. dist. ne
cesse. in prin.
g ¶ Aliena.
xlvij. di. sicut
ij. xcij. d. op3
coni. xiiij. q.
iiij. qd dicaz.
sic eē d resti.
spol. sepe. sic
xvi. q. i. deci-
me.
i ¶ Nam cor
poralis. sine
opib⁹ pieta-
tis.
k ¶ Ad oia.
sez ad tpalia
et eterna: vt
xvi. q. i. deci-
me sunt tribu
ta.
l ¶ Ab hac.
hospitalitate
m ¶ Alien⁹.
vt. lxxxv. di.
archidyaco-
num.
n ¶ Vidua.
xxxi. q. i. quō
o ¶ Diocre-
pen. ppriuz
nomē e vel. i.
sacerdotem.

Quiesca-
mus. curi
ositate. non

enim semꝑ erim⁹ curiosi. nā multa sūt dissimulāda. ff. de nouatiōib⁹ doli. in fi. q ¶ Periculū. si eni in minorib⁹ habēda est discretio multo forti⁹ in maiorib⁹. sic. vij. q. ij. c. vlti. ff. ad carbo. l. i. §. iij. r ¶ Examines. g oib⁹ indistincte est dāda elemosina: vt. j. c. c. pxi. et d. §. pxi. ⁊ .lxxxvi. d. pasce. ⁊ .i. q. ij. q pio. ⁊ .xi. q. iij. qm mltos. ⁊ .xvi. q. i. si cupis. ⁊ .xxiij. q. iiij. duo. alibi dr: omi petēti te tribue. sz contra dns dicit desudet elemosina ī manu tua donec inuenias iustū cui des. ⁊ in cātic. vbi dr. ordinauit in me caritatē. ⁊ dicit ambrosi⁹. ordiata est caritas vt primo de⁹ scdo parētes deinde filij. postea domestici: vltimo extranei diligant. ⁊ dicit alibi ambrosi⁹ q dilectus psonaz dz esse in misericordia impendēda: vt .lxxxvi. di. nō satis. ⁊ hieronim⁹ dicit q ī paupib⁹ nō taz paupertas q religio est attēdēda: vt .xvi. q. i. quonia quicqd. ⁊ augu. dicit vtili⁹ esurienti panis tollit q de cibo securus. ⁊c. vt v. q. v. nō oīs et .xxiij. q. iiij nimiū. distingue g eox q petit elemosinā. alij sunt cogniti alij ī. Item alij pe- Di. xliij. tūt qsi ex obi-to vt pdicatores ⁊ plati ⁊ alij pro sustētatiōe corpis. si g quis petat ex debito ⁊ ratiōe officij quia dicit se ad hoc missum vt ibi pdicet ⁊ tale officiū constat eicō missum esse recipiēdus est. si est incognit⁹ est pri⁹ examinād⁹. an ita sit vt in hoc. c. si aūt ita quis petit pro nutrimēto. tunc indistincte est danda oibus: vt hic. ⁊ .i. q. ij. q pio. ⁊ .xi. q. iij. qm. nisi quis propter securitatē cibi negligat iustitiā: tunc subtrahendū est ei: vt. v. q. v. nō omnis. nisi iam fame moriat: vt .lxxxvi. di. pasce. si autem non possumus omnib⁹ sufficere tunc dandū est potius bono q malo ⁊ cōsanguineo q extraneo. ⁊ sic loquit illud desudet elemosina. ⁊c. ⁊ illud ordinauit in me caritatem: vt .lxxxvi. di. non satis.

s ¶ Omnes. ar. q ratione dubitationis meli⁹ est ex abundāti aliqd facere q aliquid dimittere: vt .xi. q. iij. nolite. xiij. q. ij. nō estimemus.

xxiiij. q. iij. corripiātur. et est ar. ad qstionē cum dubitat quis ex duob⁹ occiderit hominē q potius ambo admittātur ad ordines q ambo repellātur ar. cōtra. xxiij. q. vi. si qtuor. quid iuris sit de hoc plene notaui in qstionibu⁹ ne est expressum ex de homici. significasti.

Non oportet. ptes. ⁊ domū intrare. ⁊ est ꝯ epos q nolūt visitare puincias ⁊ tn petunt rediimi pcuratōes: vt. x. q. i. relata.

b ¶ Iniuriā. i. infamiam.

Nulli. trāseūtes. sic: in tabernis clerici possūt comedere cā necessitatis. vt. xliiij. di. clerici. d. vi. ⁊ ho. cle. clerici.

d ¶ Hospitiorū. tn cause ecclīastice possunt ⁊ debēt tractari in eccla: vt. ij. q. ij. preceptū.

eū in clero electuz se esse dicat si sacerdotem se nominat scrutare. Nō enīz sine periculo in talib⁹ indiscussa cōmunicatio est. Circa maiora periculum[q] vertitur. Non enīz das sed accipis. Si vo p nutrimēto postulat ne in hijs examines[r]. Quomodo abraham hospitalez circa omnes[s] se ostēdebat. si scrutator esset circa refugiētes ad se nūqz āgelos hospitio recepisssz fortassis non putasset eos āgelos sed cū reliquis repelleret sed quoniā omnes recipiebat: suscepit ⁊ āgelos. Nō eni ex vita eox quos accipis mercedem tibi retributur⁹ est deus: sed ex volūtate ⁊ honorificētia multa ex misericordia ex bonitate ¶ Sed licet ipsa cōuiuia despiciēda nō sint nec tn in ecclesijs celebrari nec clericos ad ea cōuocatos ptes ex eis sibi tollere oportet. ¶ Unde in laodicensi concilio legitur. Clerici ad agapen vocati partes sibi nō tollāt.

Non oportet ministros altaris vl quoslibet clericos ad agapen vocatos partes[a] tollere ppter iniuriā[b] que ex hac occasiōe ecclesiastico ordini poterit deputari. ¶ Item In locis deo sacratis nō comedere nec accubit⁹ sternere licz.

Non oportet in ecclesijs seu in basilicis agapen facere ⁊ int⁹ māducare vel accubit⁹ sternere. ¶ Itē ex cōcilio carthaginēsi quarto. Nisi necessitate coacti clerici in ecclesia non conuiuentur.

Nulli epi in eccl'ia vel clerici ꝯuiuēt nisi forte trāseūtes[c] hospitiox[d] necessitate illic reficiant ppli ēt ab hmōi cōuiuijs qtuz fieri pōt phibeāt. ¶ Itē ex dictis beati bene. abbatis. De eodez. Palea.

Oratoriū hoc sit qd dr nec ibi quicqz aliqd gerat vel ꝯdatur qz q diuinis ministerijs cōueniat. ¶ Itē aug⁹. De eodē.

In oratorio pter orādi ⁊ psallendi cultū penit⁹ nihil agat vt nomini huic ⁊ opa iugiter impēsa cōcordent.

Pudicus[e] quoqz debet esse sacerdos vt ⁊ morib⁹ ⁊ verbis pudorē indesinēter exhibeat. Unde in cāticis cāticox gene[f] sponse. id est pdicatores turturi cōparant. ¶ Debz etiam[g] grām docēdi hre: qr vt hiero. ait. innocēs ⁊ absqz smone ꝯuersatio qtum exēplo pdest tm silētio[h] nocet. Nā latratu[i] canuz[k] ⁊ baculo[l] pastox lupi sunt arcēdi. In ipa aūt doctrina discretū oportet esse rectorē ne aut tacēda pferat aut dicēda taceat. ¶ Unde grego. in. xv. capitulo sui pastoralis ait. De discretiōe pdicationis ⁊ silētij.

Sit rector[m] discret⁹ in silētio: vtilis in verbo. ne aut tacenda pferat: aut pferēda reticescat. nā sicut incauta locutio in errorē pertrahit: ita indiscretū silentiū eos qui erudiri poterant: in errore derelinqt. Sepe nāqz rectores improuidi humanā amittere gratiam formidantes loq libere recta ptimescunt. ⁊ iuxta veritatis vocē nequaqz iaz gregis custodie pastox studio: sz mercenariox vice deseruiūt: qr veniente[n] lupo fugiunt: dum se sub silentio abscondunt. Hinc nāqz eos dns p pphetā increpās ait in isaia. canes muti nō valentes latrare[o]. Hinc rursus[p] querit dicēs in ezechiele. Nō ascēdistis ex aduerso neqz opposuistis vos murū p domo israhel: ut staretis in prelio in die dni. Ex aduerso qppe ascēdere est pro defensiōe gregis voce libera hui⁹ mūdi ptātibus contraire: ⁊ in die dni in prelio stare est prauis decertātibus ex iustitie amore resistere. Pastorē eni recta timuisse dicere[q] qd est aliud qtacendo terga[r] pbuisse. qui nimiruz si pro grege se obijcit: murū pro domo israel hostib⁹ opponit. Hinc rursus delinquenti populo dicit in hieremia, pphete tui quippe viderūt tibi stulta ⁊ falsa. nec aperiebāt tibi iniquitatē tuā: vt te ad penitentiā puocarēt. Prophete quippe in sacro eloquio nōnunqz doctores vocantur qui dum fugitiua[s] esse presentia iudicant: q sūt vētura manifestāt. qs[t] diuin⁹ smo falsa videre redarguit. quia duz culpas corripe metuūt: incassum delinquētibus: pmissa securitate[v] blādiūtur. Qui iniqtatē peccātiū nequaqz aperiūt: quia ab increpatōis voce cōticescunt. Clauis

Pudicus. hic breuiter tangit septimuz capituluz aplice regule. oportet epum esse pudicum.

f ¶ Gene. sicutenim per genas cibi sic p pdicatores ecclīe fideles incorporant. vt de conse. di. ij. qr passus.

g ¶ Debet etiā. hic prosequit octauum capitulū apostolice regule oportet ordinandū esse doctorez id est talē q sciat docere ⁊ pdicare. cōsiderabit aūt pri⁹ quibus ⁊ que pdicet. qr nō oia oibus sūt pdicanda. hereticis eni secreta fidei non sunt pandenda. nec nimis alta dicet minus capacib⁹. et si subditi nō obediūt pdicāti nō ideo cessabit a doctrina et correctiōe eoxum.

h ¶ Silētio. expone negatiue. sic. ij. q. vij sancta.

i ¶ Nā latratu. i. pdicatione.

k ¶ Canū. j. ij. q. vij. qnec. l ¶ Et baculo. dminatōis

Sit rector. casus primo dicit q pdicator vel rector nec silēda pferet nec pferenda silebit. et hoc probat nouē auctoritatib⁹. secūdo dicit q talia pponat que nō deducant homines in errorē ⁊ hoc pbat tribus auctoritatib⁹. tertio ostendit q etiā vtilia nō debet nimis effundere. ⁊ hoc pbat trib⁹ auctoritatibus.

n ¶ Ueniente. iuxta illud. Nā siluisse nocet multosqz silentia damnant.

o ¶ Latrare. ppter pigritiā. p ¶ Hinc rursus. primo conquerit et primo ponit verba pphete. deinde exponit ea. ⁊ sic pcedit p totū capitulū.

q ¶ Dicere. i. dr. r ¶ Terga. nota q tacēs ⁊ timens fugere dr. vn etiā tacens pro cōtumaci habet: vt .lxv. di. si forte. ff. de uiterro. act. de etate. §. qui tacuit. ⁊ ppter h verbū solet introduci capitulū. s ¶ Qui dū fugitiua. id est trāsitoria. t ¶ Quos. simplex relatio nō refert ad imediate dictuz

v ¶ Securitate. eoipo q tacet pmittit securitas dlinqntib⁹: vt .lxxxiij. d. error

x ¶ Sermo. doctoꝝ
y ¶ Nescit. i. eē peccatū ille cui p̄dicat᷑. vel cū penitētia ei⁹ audit᷑ q̄rit᷑ ab eo locus ꝛ temp⁹ et psona cū qua deliquit quaꝫ forte peccator ꝓpter verecundiaꝫ vult occultare: vt de pe. di. vi. c. i. in fi. tū in q̄stionib⁹ vbi fit p̄iudiciū alij nō fiēt speciales interrogatōes: vt. ff. de q̄stiōib⁹. l. i. §. qui q̄stionē
z ¶ Custodiunt. i. custodire debent.
a ¶ Angel⁹. i. nunci⁹ domini.
b ¶ Preconis. d̄ cō se. di. iiij. baptism⁹.
c ¶ Pastores. i. apostolos.
d ¶ Tintinabulis: octogita tintinabula. ꝛ totidem malapunica in inferiori margine tunice sacerdotalis pēdebāt
a ¶ Nō moriat᷑. aīa scꝫ pecādo vel vt fama ei⁹ n̄ sit mortua.
b ¶ Opa. ar. ꝙ si aliqua ꝓmiserit se desponsari vel arrari licet expresse nō cōsentiat videtur ꝙ spōsalia sint cōtracta. ar. xxx. q. v. femine. xxvij. q. ij. si q̄s d̄ sponsauerit. nā opa ꝓbabāt: vt. j. xxxij. q. ij. honorant᷑. ff. d̄ spon. sꝫ que. xlvi. d. c. i. xi. q. iij. existimāt xxij. q. v. cauete: vt ex̄ de his que fiūt a ma. pte. c. ex ore. ar. ff. de minorib⁹. si filius. ff. de inoffi. te. l. vl. ff. de edil. edic. si tn̄. §. ei qui. io. ego dico ꝙ si cōtrahentes possunt loqui ex exprimere debēt cōsensuꝫ suū. alioquin nō iudicarē ꝓ mrīmōio. cū necessaria sint verba q̄ntuꝫ ad ecclīam: vt ex̄ d̄ spō. tue fraternitatis. qꝛ etiā mut⁹ si contrahat signis debꝫ exprimere cōsensū: vt ex̄ d̄ spō. cuꝫ apd̄. b.
c ¶ Sape. ad hoc q̄ hic dicitur bn̄ facit ex̄ de hereti. cū ex iniuncto.
d ¶ Sobrietatē. i. sine p̄sumptione
e ¶ Nimie, id est in multiloq̄o.
f ¶ Leuigat᷑. id est leuis ꝛ ianis ab auditoribus iudicatur.
g ¶ Erit. scꝫ vsq꜄ ad vesperū: vt. s. di. vi. testiū.
h ¶ Semiuerbius. a presbyteris athenienssium dictū est d̄ apostolo quid sibi vult iste seminator verboꝝ ꝛ fm̄ h̄ erit hic semiuerbius. sed si habes semiuerbuꝫ. tunc dic ꝙ obscurus erat vel qꝛ vt d̄r viciū lingue habebat.
i ¶ Premisit. ar. ꝙ ab ordine verboꝝ est argumētādum. xx. d. §. i. ꝛ. xxiij. q. iiij. displicet. ꝛ i. q. i. vt euidenter. ꝛ. iij. q. vij. in grauibus. ex̄ de rescrip. cū dilecta. ꝛ si p̄cedens verbū est dubiū et sequens manifestum sequens clausula est sequēda. ff. d̄ pet. here. ver. q̄ ꝙ etiā fm̄ p̄cedētē exponitur sequēs vt. ff. de le. i. si fuus pluri um. in fi.
k ¶ Importunitas. nota ꝙ ꝓpter tria cōsueuit induci. c. scꝫ ꝙ tacēs timens videt᷑ fugere. item eque ꝓbatur aliq̄d factis vt dictis. itē ordinem verboꝝ attēdēdum vt p nouellam supra positā pꝫ
l ¶ In mādatis. non pōt.

quippe aptionis: est sermo[x] correctionis qui increpādo culpam detegit: quā sepe nesci⁹[y] ipse etiā qui ꝑpetrauit. Hinc etiaꝫ paulus ad titū ait vt potēs sit exhortari in doctrina sua. ꝛ eos qui cōtradicunt redarguere. Hinc etiaꝫ p malachiā d̄r. Labia sacerdotis custodiūt[z] sciētiā: ꝛ legem requirūt ex ore ei⁹: qꝛ angelus[a] dn̄i exercituū est. Hinc p isaiam dn̄s admonet dicens. Clama ne cesses sicut tuba exalta vocē tuā. Preconis[b] quippe officiū suscipit: quisq̄s ad sacerdotiū accedit. vt ante aduētuꝫ iudicis q̄ terribiliter sequit᷑: ipse scꝫ clamādo gradiat᷑. Sacerdos ergo si predicatōis est nesci⁹: quā tibi clamoris vocē daturus est preco mut⁹. Hinc ē em̄ ꝙ in actib⁹ apostoloꝝ legit᷑ ꝙ sup pastores[c] primos in linguaꝝ specie spiritussanctus insedit. qꝛ nimiꝝ q̄s repleuerit de se ꝓtinus loquētes facit. Hinc moysi p̄cipitur in exodo. vt tabernaculū sacerdos ingrediens tintinabulis[d] ambiat᷑. vt videlicet p̄dicatōis voces habeat: ne supni inspectoris iudiciū ex silētio offēdat. Scriptum quippe est vt audiat᷑ sonitus qn̄ ingreditur ꝛ egredit᷑ sanctuariū in conspectu dn̄i ꝛ nō moriatur[a]. sacerdos nāq꜄ ingrediens vel egrediēs morit᷑: si de eo sonitus nō auditur. qꝛ irā ꝯtra se occulti iudicis exigit: si sine predicatōnis sonitu incedit. Apte aūt tintinabula vestimētis illius describūtur inserta. vestimeta etenī sacerdotis quid aliud q̄ꝫ recta opa[b] d̄bemus accipe. ꝓpheta attestante qui ait in psalmo cētesimo trigesimosexto. Sacerdotes tui induantur iustitia. Vestimētis itaq꜄ illius tintinabula inherēt vt vite viam cū lingue sonitu: ipsa q̄q꜄ opa sacerdotis clamēt. Sed cū rector se ad loquēdū preparat: sub quāto cautele studio loq̄t attendat. ne si inordinate ad loquēdū rapitur: erroris vulnere audientiū corda feriātur. Et cū fortasse sapientem se videri desiderat. virtutis cōpagē insipiēter abscindat. Hinc nanq꜄ veritas dicit in marco. Saleꝫ in vobis ꝛ pacem habete inter vos. Per salem q̄ppe verbi sapiētia designatur. Qui ergo sapiēter loqui nititur magnope metuat: ne eius eloquio audiētiuꝫ vnitas cōfundatur. Hinc paulus ait ad romanos. Nō pl⁹ sape[c] q̄ꝫ oꝫ sape: sꝫ sape ad sobrietatē[d]. Hinc in exodo. In sacerdotis veste iuxta diuinā vocē tintinabulis malapunica cōiūgūtur. Quid enim p malapunica nisi fidei vnitas designatur. nam sicut in malopunico vno exterius cortice multa interi⁹ grana vniuntur: sic innumeros sancte eccl'ie populos vnitas fidei cōtegit: quos intus diuersitas meritoꝝ tenet. Ne igitur rector incautus ad loquēdū ꝓruat: hoc qd̄ iā premisim⁹ per semetipsaꝫ discipulis veritas clamat in marco. habete salē in vobis et pacem habete inter vos. ac si figurate p̄ habitū sacerdotis dicat. malapunica tintinabulis iungite vt p om̄e qd̄ dicitis vnitatē fidei cauta obſuatōe teneatis. Prouidendū q̄q꜄ est sollicita intētōe rectorib⁹ vt ab eis nullo modo nō solū praua. sed nec recta quidē nimie[e] ꝛ inordiate ꝓferātur. qꝛ sepe dictoꝝ virt⁹ ꝑditur: cuꝫ apud corda audiētiū loquacitas incauta oportunitate leuigatur[f]. ꝛ auctorē suū hec eadem loquacitas inquinat: q̄ seruire auditorib⁹ ad vsum ꝓfectus ignorat. Vn̄ bn̄ p moysen d̄r in leuitico. Vir qui fluxū seminis patitur immundus erit[g]. In mēte quippe audiētiū semen secuture cogitationis: est audita equalitas locutōis. quia dum p aurē sermo ꝯcipitur: cogitatio in mente gn̄atur. vn̄ ꝛ ab huius mūdi sapientib⁹ in actib⁹ apl'oꝝ p̄dicator egregi⁹ semiuerbius[h] vocat⁹ est. Qui ergo fluxū seminis sustinet imund⁹ asseritur: qꝛ multiloquio subdit⁹ ex eo sese inquinat ꝙ si ordinate ꝓmeret ꝓlem recte cogitatōis edere in audientiū corde potuissꝫ. Dū q꜄ incaut⁹ p loquacitatē defluit nō ad vsum gn̄ationis sꝫ ad immūditiā semen fundit. Vn̄ paulus q̄ꝫ cū de instātia p̄dicatōis discipulū admoneret: dixit ad timotheū secūda epl'a. Testificor coram deo ꝛ xp̄o ihesu qui iudicatur⁹ est viuos ꝛ mortuos ꝛ p aduentū ip̄ius ꝛ regnū ei⁹. p̄dica verbum. insta oportune importune. Dicturus importune p̄misit[i] oportune: qꝛ scilꝫ apud auditoris mentē ip̄e sua vilitate se destruit: si habere importunitas[k] oportunitatē nescit. ¶ Itē origines. Porcis et canibus nō sunt sacra cōmittenda.

In mādatis habem⁹: vt venientes ad ciuitatē discam⁹ pri⁹ quis in ea dign⁹ sit vt apud eū cibū sumamus. quātomagis nosse oportet q̄s qualisve sit is cui imortalitatis verba credēda sūt. Solliciti em̄ esse debemus ne margaritas n̄ras mittamus an̄ porcos: sꝫ etiam ob alias causas vtile est viri hm̄ōi h̄re notitiā. Si em̄ sciētia qꝛ in his de quib⁹ nō pōt[l] dubitari ꝙ bona sint emēdat⁹ est ꝛ inculpabilis. hoc est si sobrius si misericors si iust⁹ si mitis ꝛ human⁹ est: q̄ vtiq꜄ bona esse null⁹ ambigit tunc ꝯsequēs videbitur vt ei q̄ obtinet bona virtutū[m] etiā qd̄ deest fidei et sciētie cōferatur. ꝛ in quib⁹ maculari videbatur: ei⁹ vita que est in reliq̄s ꝓbabilis emēdetur. Si vero in his q̄ palam[n] sunt peccatis inuolut⁹ ꝑmanet[o] ꝛ inquinatus Nō me oportet aliq̄d de secretioribus[p] misterijs ꝛ remotis diuine sciētie ꝓloqui sed magis ꝓtestari ꝛ cōuenire eū vt peccare desinat ꝛ act⁹ suos a vicijs emendet quod si ingesserit se ꝛ ꝓuocabit nos dicere ea q̄ eū min⁹ recte agētē nō oporteat audire prudēter[q] eū debem⁹ eludere[r] nā nihil omino rn̄dere auditorū causa vtile

nam timor in dubijs deteriora creat. ⁊ lucanus. pessim⁹ in dubijs arguit timor. m ¶ Uirtuti. ꝙ̃ videt̃ ꝙ qui nõ hꝫ fidẽ possit hr̃e virtutẽ: qđ nõ est verũ: vt. xxiij. q. i. vbi. n ¶ Palaȝ. i. indubitanter sunt mala. o ¶ Permanet. sepi⁹ admonit⁹. p ¶ De secretioribus. sꝫ ea q̃ spectãt ad ãmonitionẽ nõ aũt secreta fidei. q: si illa sciret facili⁹ nos inde ĩpugnaret: vt. xi. q. iij. nolite.

q ¶ Prudenter trãsferendo nos callidi ad alienã materiã. cuȝ nec ipsi debeant alieni regni scrutari archana. C. de cõmerc. mercatores. ⁊ ex̃ de elec. qđ si cut. imo subtili ĩgenio debem⁹ a barbaris extorq̃re auȝ: vt. C. de cõmercijs l. ij. ⁊ xiiij. q. iij. ab illo. ⁊ q. v. dixit.

r ¶ Eludere. nota dolũ eẽ bonuȝ ꝯ hostem. sic. xxij. q. ij. vtileȝ. ff. đ dolo. l. vl.

s ¶ Penuria ar. ꝯ. xxiij. q. iij. cũ quib⁹.

Scimus. perdant scꝫ ꝯfundãt.

a ¶ Emulatione. scꝫ dilectione. vñ nota versuȝ q̃ valet ad multas expositiões. Emulor: inflatur amat inuidet ac imitat̃.

b ¶ Recedere. nota ꝙ ꝓpter subsannationeȝ vel ꝑsecutionem non cessabit doctor a docendo vel p̃latus a p̃dicãdo: vt h. ⁊ xi. q. iij. nolite: q: ⁊ si illis nõ ꝓficiat tñ ipse faciet qđ suuȝ est: vt. xlvij. di. qđ ad nos. ⁊ xxiij. q. iij. si nõ ẽ. nec obstat. s. c. pri. vbi dixit ꝙ prudenter debem⁹ eludere tales nec etiã illud obstat. xxiij. q. iij. dixit apl's. vbi đ: hereticũ hoĩem post primã ⁊ scđaȝ correptioneȝ deuita q: vtrũq; eoꝝ obtinet in secretiorib⁹ fidei q̃ nõ debem⁹ pãdere illis sꝫ ab illis q̃ faciũt ad correctionẽ nũq̃ cessãdũ ẽ: vt. i. q. vij. ꝯuenientib⁹. io. hodie aũt si heretici nõ corrigãt̃ statim tradẽdi sũt curie sc̃lari ad puniẽdũ. si aũt corrigãt̃ ⁊ iurẽt stare mãdato eccl'e in ꝑpetuo carcere debẽt detrudi ad agẽdã penitẽtiã: vt ex̃ de hereti. c. penul. b.

Ephesijs. paul⁹. in actib⁹ aploꝝ. d ¶ Sanguine. a peccato.

e ¶ Annunciarẽ. ar. qđ si p te nõ stat q̃ min⁹ fiat illud tibi non est imputandũ: vt. xxxiij. q. ij. ãmonere. ⁊ xvij. di. c. vl. ⁊ §. necesse. ⁊ C. đ in

nonvidetur: ne forte estimet nos r̃nsiõis penuria[s] declinare certamen ⁊ fides eoꝝ ledat̃ nõ itelligẽtiũ ꝓpositũ nr̃m ¶ Itẽ anaclet⁹ papa. Uerba p̃dicatoris ꝑsecutoribus suis p̃latis nõ subtrahãt.

Scimus aũt multos ob id infestare doctores suos vt eos perdãt ⁊ ꝓprie volũtatis placita adimpleãt. Nõ ꝓpterea tñ doctores inq̃tuȝ vires suppetũt a recta emulatiõe[a] ⁊ bona intẽtiõe recedere[b] debẽt. sciẽtes q: beati qui ꝑsecutõeȝ patiunt̃ ꝓpter iustitiã. ¶ Itẽ grego. venãtio epo. Nõ est mũdus a sanguine subiectoruȝ qui dei cõsiliũ nõ annunciat illis.

Ephesijs paulus[c] dicit. Mũde sunt man⁹ mee a sanguine[d] oĩum vestrũ Nõ em̃ subterfugi quo min⁹ ãnũtiarẽ[e] oẽ ꝯsiliũ dei vob. Mũdus ergo[f] a sãguine eoꝝ nõ esset si eis dei cõsiliũ ꝓnũtiare noluisset. Quia cũ increpare delinquentes noluerit: eos ꝓculdubio tacẽdo[g] pastor occidit. ¶ Itẽ nicola⁹ papa. Eterne dãnatiõis penã incurrit p̃dicator qui semen dei verbi nõ spargit.

Dispensatio est nobis celestis seminis iniuncta. ve si non sparserim⁹: ve si tacuerimus. quod[h] cuȝ electionis vas formidet ⁊ clamet[i] q̃tomagis[k] cuilibet exiguo metuendũ est. Proinde sicut nõ leue discrimẽ incumbit pontificib⁹ siluisse qđ cõgruit: ita his[l] quod absit nõ mediocre periculum est. qui cũ debeãt parere[m] despiciũt. ¶ Pariter q̃ obseruare debꝫ sacerdos ne indignis ⁊ nõ intelligẽtibus secreta ministeria sua p̃dicatiõe reserare incipiat. Qui em̃ ea docet q̃ ab auditoribus intelligi nõ valẽt non eoꝝ vtilitateȝ sed sui ostentatiõe facit. Uñ in expositiõe Beati imaclati. dicit̃. viciũ animi est indignis secreta vulgare. quod fit vel loq̃citate incauta duȝ sine iudicio volat irreuocabile[n] verbũ. vel adulatiõe vt ei placeat cui secreta reuelat. vel iactatione scientie: vt plura scire videat̃. In quib⁹ oĩb⁹ profecto dat̃ intelligi q̃ta debet esse discretio in predicatione sacerdotis. qua si forte caruerit tanq̃ torto[o] naso sacerdo

stitu. ⁊ substi. l. i. ar. ꝯ. ex̃ de eo q̃ mit. in pos. cã reisuã. c. i. io. Sꝫ certe ibi stetit p petẽtẽ possessionẽ. ar. ff. de reg. iur. l. culpa. b. f ¶ Mund⁹. ar. a destructiõe ãñcedẽtis: vt. xxiij. q. ij. sane. g ¶ Tacẽdo. ꝯ. lxxxiij. di. error

Dispẽsatio. qđ. i. eternã mortẽ. xi. q. iij. ve qui est. i ¶ Clamet. infelix hõ q̃s me liberabit de corpe mortis hui⁹. s. vi. di. sꝫ pensandũ. palea est

k ¶ Quãtomagis. ar. a maiori: vt. xxij q. v. si paul⁹. viij. q.

talis officij iudicatur indignus.

Di. xliiij.

Cum aũt[c] vinolẽtus esse ꝓhibetur gule intẽperantiã nequaq̃ habere ꝑmittit̃. Neq; em̃ ebrietas prohibet̃ ⁊ voracitas ꝑmittit̃. Utrũq;[q] em̃ inter opa tenebraruȝ aplus ꝯnumerat scribẽs romanis. Non in cõmessatiõib⁹ ⁊ ebrietatib⁹. vẽtris nanq; ingluuies ad luxuriã facile ꝓuocat ⁊ oĩe op⁹ bonũ dissoluit. Uñ hieronim⁹. Uẽter et genitalia sibimetip̃is vicina sunt vt ex vicinitate mẽbroꝝ ꝯfederatio intelligatur vicioꝝ. Hinc etiã nabuzardan princeps coq̃ꝝ muros hierusaleȝ destruxisse legit̃ q: vẽter cui coquoꝝ multitudo deseruit: edificia virtutũ ad solum redigit. Sacerdos itaq; de altario viuere: nõ luxuriari querat. Uñ hieronim⁹ ait. Tibi o sacerdos de altario viuere[a]: nõ luxuriari permittitur. Sunt aũt cõmessatiões nõ solũ sacerdotib⁹ sed etiã laicis noxie. qui festiuos ⁊ solẽnes dies nõ aliter se digne celebrare putant: nisi cõmessatiõnib⁹ deseruiant. ¶ Unde augu. scribit ad aureliũ epum: Nõ est vacandũ cõmessatiõib⁹ et ebrietatibus.

Commessatiões ⁊ ebrietates ita cõcesse ⁊ licite putantur[b] vt in honore beatissimoꝝ martiꝝ nõ solũ p dies solẽnes ꝙ vnusquisq; non lugenduȝ[c] videat qui hoc nõ carneis[d] oculis inspicit: sꝫ etiã q̃tidie celebrantur. Et post pauca. Nõ ergo aspere quãtũ existimo non duriter: non modo imꝑiose ista tolluntur: sed magis docendo q̃ iubendo magis monendo q̃ minando. Sic enim agendum est cum multitudine[e] peccantium. Seueritas quoq; exercẽda est in peccata paucorum ⁊ si quidem minamur cum dolore fiat. de scripturis cõminando vindictam futurã. ne nos ip̃i in nostra potestate timeamur. sed deus in nostro sermone timeatur. Itaq; prius mouebuntur spirituales: vel spiritalibus ꝓximi. quoꝝ auctoritate ⁊ leuissimis quidem sed instantissimis admonitionibus cetera multitudo frangatur. ¶ Item ex concilio laodicensi. Nulli clericoꝝ aut

l ¶ His. i. subditis. m ¶ Parere. id est obedire. n ¶ Pariter. irreuocabile. vñ horatius nã semel emissuȝ manet irreuocabile verbum. ex̃ de ver. sig. forus. ⁊ ouidius. nescit vox missa reuerti. iuxta illud. vox semel emissa irreditura volat. o ¶ Torto. xlix. di. c. i. ⁊ c. hinc eteniȝ. nasum cõpat discretioni: q: p euȝ ꝑpendit̃ odor et fetor.

Cum aũt. hec distinctio spectat ad tertiũ capituluȝ aplice regule que tractata ẽ. xxxv. di. opter ordinandũ nõ esse vinolentũ sed sobriũ. sed nõ tractauit ibi nisi de sobrietate potus ideo eã resumit ⁊ tractat hic de tẽpantia ⁊ sobrietate cibi. annectit ꝙ laici ⁊ clerici qui faciũt magna conuiuia cũ lasciuie delinquũt. Iteȝ addit ꝙ clerici non debent bibere vel comedere in tabernis nisi necessitas cogat deinde dicit ꝙ cibũ clericoꝝ semp precedet ⁊ seq̃tur oratio. Itẽ ꝙ in sacerdotali conuiuio semp debet legi lectio sacre scripture. q ¶ Utrũq;. ar. ꝙ et vno ꝓhibito vel ꝑmisso idẽ erit in connexo sibi: vt. s. di. iiij. deniq;. i. q. i. sicut

xp̃us. ⁊ hic est ar. ꝙ si papa vel ep̃s scienter aliquẽ ordinat videt̃ restituere ip̃m fame. cũ fama ⁊ sacerdotiũ sibi sint sit̃ cõnexa. C. quib⁹ causis not. infa. l. iij. ex̃ de sen. ex. si q̃n. qđ falsum est. vt ex̃ de scisma. c. ij. vbi đ: ꝙ ꝓbare debet secũ fuisse dispensatũ. b. a ¶ Uiuere. sufficere ꝙ̃ đꝫ clerico ꝙ viuat id est sola necessaria habeat ⁊ artat̃ illa necessitas tñ ad victũ ⁊ vestitũ: vt xij. q. i. epus. qualr̃ tñ h' intelligendũ est dixi. xxi. q. i. c. i.

Commessatiões. putant̃. a stultis. c ¶ Lugendũ. i. nõne vnusquisq; h' lugendũ videat. d ¶ Carneis. sꝫ spiritualib⁹. e ¶ Multitudine. multi em̃ sunt. xl. vt ex̃ de cle. ex. latores. aliq̃n. xxiij. milia sunt pauci: vt xlv. di. disciplina. ⁊ habes hic ꝙ ꝓpter multitudineȝ detrahit̃ seueritati: vt. l. di. vt cõstitueret̃. ⁊. i. q. vij. quotiẽs. ⁊ xxiij. q. iiij. ipsa pietas. ⁊. c. non põt q̃n. q; etiã cũ paucitate mit⁹ agendũ est cũ timet̃ scandaluȝ. xxiij. q. iiij. cum

quisq;. vbi g male fit aliqd ꝛ quasi ex auctoritate defēdit tunc non debet dormire seueritas. quādo vero nō defēdit tunc dissimulari pt ppter scādalū: vt ō pe. di. vi. c. i. in fi. et lxxxij. di. plurimos. l. di. dño scrō. sz propter scandalū nūq; deseri debz veritas ipa: vt ex ō reg. iur. qui scādalisauerit. sed seueritas penaꝝ pōt deseri: vt h. so. Itē vbi non hz locū dispēsatōnis vel cōpositiōis remedium vt in mrimonio ppter multitudinez nō est recedēdū a seueritate canōica. ex ō trāsac. ex pte. h.

N On oportet. vsq;. improprie ponitur h vsq;. cū nulli sint in medio.

g Proposito. vt deo deuoti cōuersi xij. q. i. duo.

N Ulli licet. ergasteriū. i. stationē

i Quantomagis cui nō licet minus: si licebit ēt mai⁹: vt h. ꝛ. xxiiij. q. i. miramur. ꝛ. lxxiiij. di. gesta. ꝛ. xiij. q. v. penale. sicut in casu conuerso. scz cui licz maius ꝛ min⁹. j. xvi. q. ij. visis.

k Cesset. sic. s. xxxv. di. c. i.

C Lerici. pegrinationis. nota q p mittit viatori q al's nō permittit. argu. simile. j. xi. q. iij. qm multos.

M Ultis. actionū mar. p̄sumiz aliquē qnq; ppter crimē p̄teritū. xviij. di. puenit. xxxiij. q. i. cū p bellicā. xxviij. dis. priusq;. qnq; ex presenti circa pñs: vt h. qnq; circa futurū l. di. si quis dyaconus. qnq; ex p̄terito circa p̄teritū. xij. q. i. nō est. i. qnq; ex p̄terito circa futuruz. xxiij. q. v. si apud. et lxxxij. di. plurimos.

n In testimoniuz hic vnū factū pbat aliud: vt. i. q. i. constat.

C Onuiuia. mor-

continentium licet tabernam intrare.

N On oportet clericos seruientes a p̄sbyteris vsq;[f] ad dyaconos ꝛ deincep s ordinis ecclīastici oēs vsq; ad ministros aut lectores aut exorcistas aut hostiarios aut psalmistas aut etiā eos q̄ in pposito[g] ꝯtinentie sunt: tabernas nisi cā necessitatis intrare. ¶ Itē ex sexta synodo. Deponat clericus qui tabernam aut ergasteriū hř evoluerit

N Ulli licet clerico tabernā aut ergasterium[h] hr̄e. Si em̄ hmōi tabernam ingredi inhibet q̄ztomagis[i] alijs ministrare i ea. Si quis vero tale quid fecerit aut cesset[k] aut deponat. ¶ Itez ex cōci. cartha. iij. Nisi necessitate cōpulsi clerici tabernaz non ingrediantur

C Lerici edēdi vl' bibēdi cā tabernas nō ingrediat nisi pegrinatiōis[l] necessitate compulsi. ¶ Itē grego. natali epo. Corripiēd⁹ est

M epus qui cōuiuijs occupat. Ultis ab vrbe tua venientib⁹ frater carissime didici pastorali cura derelicta solis te cōuiuijs occupatuz. q̄ audita nō credere nisi hec actionū[m] tuaꝝ experimētis approbarē. Nā qz nequaq̄ lectioni studeas: nequaq̄ exhortationi inuigiles. sz ip̄m q̄ vsum ecclīastici ordis ignores. hoc est in testimoniū[n] q eis sub quibus es positus seruare reuerētiā nescis. ¶ Item ad eundem. De eodem.

C Onuiuia que ex intentiōe impēdende caritatis fiunt recte vestra fraternitas in suis eplis laudat. Sed tn̄ sciendū est qz tunc ex caritate veraciter pdeūt cū eis nulla absentiū vita mordetur[o]. null⁹ ex irrisione rep̄hendit. nec in eis inanes secularīu negocioꝝ fabule: sed verba sacre lectionis audiunt: cū nō plus q̄ necesse est seruitur corpi: sz sola eius infirmitas reficitur. vt ad vsus exercēde virtutis habeatur. hoc itaq; si vos in v̄ris cōuiuijs agitis: abstinētiū[p] fateor mgri estis. ¶ Itē ex cōcilio maticēsi. De eodē. Palea.

N Ullus p̄sbyteroꝝ qn̄ ad anniuersarium diē tricesimū aut septimū vel tertiū alicui⁹ defuncti: aut quacūq; vocatione ad collectā p̄sbyteri ꝯuenerit se inebriari nullaten⁹ p̄sumat. nec preuaricari amore sanctoꝝ: vel ip̄i⁹ anime bibere aut alios ad bibēdū cogere: vel se aliena p̄dicatōe ingurgitare. nec plausus ꝛ risus incōditos vel fabulas inanes ibi referre aut cātare p̄sumat vel turpia ioca vel vrso vel tornatricib⁹ an̄ se fieri patiat. nec laruas demonū an̄ se ferre cōsentiant. qz hoc diabolicū est ꝛ sacris canōib⁹ phibitum. ¶ Itē ex eodē. De eodē. Palea.

Q Uādo aūt cōuenerint p̄sbyteri ad aliqd cōuiuiū aliq̄s prior illoꝝ versum ante mensam incipiat ꝛ cibū bn̄dicat ꝛ tūc s̄m ordinē sedeāt. alter alteri honorem prebētes. ꝛ p vices cibū ꝛ potuz bn̄dicāt. ꝛ aliq̄s de illoꝝ clericis aliquid de sancta scriptura legat. ꝛ post refectionez similr hymnū sanctū dicāt ad exemplum dn̄i. sicut in cena fecisse legit ꝛ se contineant oēs p̄sbyteri maxime in talib⁹ locis vt nō vituperetur ministerium nostrum.

¶ Item ex eodē. De eodem.

Q Uādo presbri p calēdas in vnum cōueniūt post peractū diuinū ministeriū ꝛ necessariā collectionē nō quasi ad plenam refectiōnē sed quasi ad prādium ibi ad tabulas sibi resideāt. ne p talia inhonesta ꝯuiuia se inuicē grauēt qz indecēs est ꝛ onerosum. Sepe etiā tarde ad ecclesiam redeūtes mai⁹ dānū de rep̄hēsione cōsequūt qd de grauedine mutua cōtrahunt q̄ lucrū cibi faciūt. Nā de hmōi cōuentu paulus corinthios rep̄hendit: qui incōueniēter cenā dn̄icam māducare cōueniebāt. Sic ꝛ qui ad cenā dn̄icā. id est ad collectionē verbi occasione cōueniūt et ex ingurgitare vētris causa cōiungūt reprehēsibiles corā deo ꝛ hoīb⁹ habent. Et ideo pactis oibus qui voluerint panem cū caritate in domo fratris sui simul cū fratrib⁹ frāgat. ꝛ singuli singulū bibere faciant. ꝛ maxime vltra tertiā vicez poculum nō ꝯtingat ꝛ sic ad ecclīas redeāt. ¶ Itē ex cōcilio laodiocēsi. Xp̄iani ex simbolis conuiuia non celebrent

N On oporter[q] ministros altaris vel quoslibet clericos aut etiam laicos xp̄ianos ex simbolis[r] q̄ vulg⁹ cōmessalia appellat cōuiuia celebrare[s]. ¶ Itē ex cōcilio tol'. iij. Sacraꝝ scripturaꝝ lectio sacerdotalibus cōuiuijs admisceatur.

P Ro reuerētia[t] dei ꝛ sacerdotum id vniuersa cōstituit synod⁹: vt qz solēt crebro in mensis ociose fabule interponi. In omi sacerdotali conuiuio lectio diuinaruz scripturaꝝ misceat. Per hoc em̄ et anime edificāt ad bonū ꝛ fabule non necessarie phibēt. ¶ Itē ex cōcilio martini pape. De confertis nec ꝯuiuia facere nec an̄ horā diei tertiā clīcis comedere lz

N On licet sacerdotes vel clericos sz nec religiosos laicos cōuiuia facere de cōfertis. Nec oporter clericos vel religiosos laicos an̄ horā sacrā diei tertiam inire cōuiuia. Nec aliqn̄ clericos nisi hymno[v] dicto comedere panē ꝛ post cibos grās auctori deo referre. ¶ Si ergo laicis cōmessatōes dānabl'es sūt: multomagis imputātur sacerdotib⁹ ad gehēnam. Uenter em̄ pinguis vt ait hieronimus crassum sensuz gn̄at. cum sacerdotalis sensus ecōtra vigil debeat esse ꝛ tenuis atq; ideo edacitatis vicio obnoxij in sacerdotes vngi nō debent. Ubi em̄ vt ait grego. in moralib⁹. qui adhuc viciorum bello subiacēt neq̄q̄ p p̄dicatōis vsū pesse magisterio ceteroꝝ debent.

S Equitur[a] non pcussorez. Non em̄

deat. vñ versus. Quisquis amat dictis absentū rodere vitaz Hāc mēsam indignaz nouerit esse sibi

p ¶ Abstinētium. nota q abstinere dr qui bn̄ comedit. sic continens dr qui bn̄ ꝯgnoscit vxorem suaz vt. xxxi. di. ni cena.

N On oportet. h habent quidaz c. nullus. qd est. j. de. cōse. di. v. nullus.

r ¶ Simbolis. simbolū est qn̄ plures ꝯferūt ad cōuiuia faciēda. idē est cōfertum.

a ¶ Celebrare. naz vt ait iuuenal. Miserum est aliena viuere q̄dra.

P Ro reuerentia. de con. di. v. in oibus.

N On licet hymno. ꝛ. j. de cō. di. ij. panis et calix. et. c. cōdicimus

S Equitur. in hac. xlv. di. psequitur nonū capitulū apli ce regule. q; epuz esse nō pcussorē. Et primo pbat q plati non debēt aliquē pcutere: vsq; ad. §. salomon. postea allegat in cōtrarium: vsq; ad. §. et his. Nota q q̄ pcussio corporalis ꝛ q pcussio spiritualis. Spiritualis est cuz

Di. xlv.

qs iāiscreto

sermone corripit alios ista ꝓhibet: vt. ĩ.e.c.vltĩ. Corpalis est illa q̃ f.t manu: ⁊ ista si fit ex ira vel odio: vel ad h̃ vt magis timeat̃ peccatum est: vt. ĩ.e.c.i. sꝫ si fit cã correctiõis licita est ei qui habet ptãtẽ in eum: vt. ĩ.e.c. cũ beat⁹. xxxv. di. ante oĩa. h̃ tñ scias q̃ ep̃s neminẽ suis manibus verberabit: vt. lxxxvi. di. nõ liceat. sꝫ p aliũ põt: vt. v. q. v. illi qui. nõ tñ per laicũ sed p clericum si cleric⁹ fuerit verberãdus vt ex̃ de sen. ex. vniuersitatis. nisi pe nit⁹ sit incorrigibilis. tũc etiã p laicuꝫ põt: vt ex̃ de en. ex. vt fa me. Item distinguenduꝫ est circa qualitatẽ ipsarũ psonarũ que corrigẽde sũt ⁊ etiaꝫ circa q̃titatem criminũ. Nã q̃ sunt in minoribus ordinibus cõstituti licite verberant̃ etiã pro minorib⁹ criminibus: vt ĩ.e.§. salomõ ⁊ xxxv. d. ante. sed maiores non sunt verberãdi nisi p maioribus vel enormibus criminibus: vt. ĩ.e.cũ beatus. ⁊ xxxv. di. ante. Sũt tamẽ alij casus in quib⁹ licite p cutit̃ cleric⁹: vt no. xvij. q. iiij. si quis suadente.

Q Uid aũt canones di. lxxxvi. nõ liceat.

c ¶ Fidẽ. ad fidẽ ei nemo cogend⁹ est. vt. xxiij. q. v. ad fideꝫ. et. ĩ.e. de iudeis. sed fidẽ receptã cogit̃ q̃s retinere. ⁊ sic nõ obstat. xx iij. q. iiij. q̃s nos. ⁊. q. vi. iam vero.

N Eminem peccantẽ. dñ tñ nõ nimis enormiter excedat. vel intellige q̃ clericus in sacris ordinib⁹ cõstitut⁹ nõ est grauiter ⁊ immoderate verberandus ⁊ sic nõ obstat. ex̃ de sen. ex. vniuersitatis, io,

e ¶ Triduo. similis suspẽsio est. v. q. iiij. in loco.
Q Uí sincera. blãdimẽtis. vel etiã muneribus: vt. xxiij. q. iiij. c. vl. licet ar. sit ꝫ. i. q. ij. q̃ pio. vbi de hoc. g ¶ Cerimonias. cerimonie dicunt̃ sacrificia iudeoꝝ. q: cereis exercebant̃. s̃. di. vi. §. his ita. h ¶ Licẽtiã. sꝫ nõne iudei peccãt mortaliter ista faciẽdo quõ ḡ dat̃ eis licẽtia peccãdi mortalit̃

oportet ep̃um ita esse irascibileꝫ et ꝑturbati sensus vt ꝑcutiat qui debꝫ esse patiens sꝫ seq̄t̃ eũ q̃ dorsum posuit ad flagella. ¶ Vñ grego. scripsit iohãni ep̃o constãtino. Verboꝝ correctiõe nõ verberibus timeri debẽt ep̃i

Q Uid aũt de ep̃is qui volũt timeri verberib⁹ᵃ dicant canonesᵇ bñ fraternitas vr̃a nouit. Pastores eteniꝫ facti sum⁹ nõ ꝑcussores. Egregi⁹ p̃dicator dicit. argue. obsecra. increpa cũ oĩ patiẽtia ⁊ doctrina. Noua vero atq̃ inaudita est ista p̃dicatio q̃ verberib⁹ exigit fideꝫᶜ. ¶ Item in quodã cõcilio

N Eminẽ quisq̃ peccantẽᵈ clericũ cede attingat. nõ p̃sbyter dyaconũ nõ ep̃us clericũ vel seruitorẽ eccl'ie ad cedem ꝑducat. Quod si ita causa exigit id est si icorrigibilis extiterit clericus triduoᵉ priuet̃ honore. vt penitẽs redeat ad matrẽ eccl'iaꝫ. ¶ Itẽ pascasio ep̃o neapolitano. Nõ aspis sꝫ blãdis ad fidẽ verbis sũt aliq̃ ꝑuocãdi.

Q Ui sincera intẽtione extraneos a xp̃iana religione ad fidẽ cupiũt rectaꝫ adducere: blãdimẽtisᶠ debẽt nõ asperitatibus studere. ne quoꝝ mentẽ reddita a plano ratio poterat reuocare: pellat ꝑcul aduersitas. Nã quicũq̃ aliter agũt ⁊ eos sub hoc velamine a consueta ritus sui cultura volũt remouere suas illic magis q̃ dei probant̃ cãs attendere. Iudei siquidẽ neapolim habitantes questi nobis sunt asserẽtes q̃ quidã eos a quibusdam feriarũ suaꝝ solẽnitatib⁹ irratiõabiliter nitant̃ arcere. ne illis sit licitũ festiuitatum suaꝝ solẽnia colere sicut eis nuncusq̃ ⁊ parẽtib⁹ eoꝝ lõgis retro tẽpibus licuit obseruare. Qd̃ si ita se veritas habet supuacue rei vident̃ operã dare. Nã q̃d vtilitatis est qñ ⁊ si ꝯtra longũ vsum fuerint vetiti ad fidei illis cõuersionẽ nihil ꝑficit. aut cur iudeis qualr̃ cerimoniasᵍ suas colere debeãt regulas ponim⁹ si p hoc eos lucrari nõ possum⁹. Agẽduꝫ est ergo vt potius ratiõe ⁊ mansuetudĩe prouocati sequi nos velint non fugere vt eos ex eoꝝ codicib⁹ ostẽdẽtes q̃ dicim⁹ ad sinũ matris eccl'ie deo possum⁹ adiuuante conuertere. Itaq̃ fraternitas tua eos monitis prout poterit deo iuuãte ad cõuertendũ accẽdat. ⁊ de suis illos solennitatib⁹ inquietari denuo nõ ꝑmittat sꝫ oẽs festiuitates feriasq̃ suas sicut hactenus tam ipsi q̃ parentes eoꝝ p lõga colentes retro tempa tenuerunt: liberaꝫ habeant obseruãdi celebrãdiq̃ licẽtiaꝫʰ. ¶ Idem vniuersis ep̃is p galliã ⁊ europam ⁊ germaniã cõstitutis. Nõ seueritate sꝫ beniuolẽtia s̃bditos p̃lati corripiãt.

L Icet plerunq̃ accidãt in sacerdotibus q̃ sunt rep̃hẽdẽda. plus tñ erga corrigẽdos agat beniuolẽtiaⁱ q̃ seueritas. plus cohortatio q̃ cõminatio. pl⁹ caritas q̃ ptãs. cũ nemo nr̃m sine rep̃hẽsione aut sine peccatoᵏ viuat. Nã si dñs statim post trinã negationẽ beatũ petrũ preceptorẽ nr̃m ap̃lm iudicasset. non tñ ex eo fructum sicut fecit recepisset. Expectandiˡ ergo atq̃ corrigẽdi magis sũt rectores eccl'ie q̃ꝫ statiꝫ iudicandiᵃ. Vñ necesse est quecũq̃ negocia eccl'iastica post multarũ expimẽta cãruꝫ sollicit⁹ ꝑspici et diligenti⁹ p̃cauerĩ. quaten⁹ p spirituꝫ caritatis ⁊ pacis oĩs materies scandalorumᵇ ⁊ p̃sumptio inuidoꝝ atq̃ opp̃ssio simpliciũ fratrũ de eccl'ijs dñi auferant̃. Et sicut nõ vult quisq̃ꝫ fratrũ se alioꝝ iudicio pregrauari: ita nõ audeat alij inferre qd̃ sibi nõ vultᶜ fieri. ¶ Iudei nõ sunt ad fidẽ cogẽdi. quã tñ si inuiti susceperit cogendi sunt retinere. ¶ Vñ in toletano cõcilio. iij. statutũ est. Sicut non sunt iudei ad fideꝫ cogẽdi ita nec cõuersis ab ea recedere ꝑmittitur

D E iudeis autẽ precepit sancta synod⁹ neminĩ deinceps ad credenduꝫ vim inferre. Cui eñ vult de⁹ miseret̃. ⁊ quẽ vult indurat. Nõ eñ tales inuiti saluãdiᵈ sunt sꝫ volẽtes. vt integra sit forma iustitie. Sicut eñ homo ꝓprij arbitrij volũtate serpẽti obediẽs perijt: sic vocãte se gratia dei ꝓprie mentis cõuersione quisq̃ credẽdo saluatur. ergo nõ vi: sed libera arbitrij volũtate ⁊ facultate vt cõuertant̃ suadẽdi sunt non poti⁹ impellẽdi. Qui aũt iam pridẽ ad xp̃ianitatẽ coactiᵉ sunt sicut factuꝫ est tẽpibus religiosissimi principis sisebuti quia iã cõstat eos sacramẽtis diuinis associatos ⁊ baptismi gratiam suscepisse ⁊ crismate vnctos esse ⁊ corporis dñi extitisse ꝑticipes. oportet vt fidẽ etiã quã vi vel necessitate susceperũt tenere cogant̃ ne nomẽ dñi blasphemetur ⁊ fides quã susceperũt vilisᶠ ac ꝯtẽptibilis habeatur ¶ Itẽ leo papa. Beniuolentia plus q̃ꝫ seueritas erga corrigẽdos agat.

L Icet nonnũq̃ꝫ accidãt que in sacerdotalib⁹ sunt reprehẽdẽda ꝑsonis: plus

Itẽ si peccãt mortaliter quare nõ puniuntur cũ ipsi in alijs delictis puniũt̃: vt xvij. q. iiij. cõstituit ex̃ de vsur. post miserabilẽ. sꝫ dic q̃ non dat eis h̃ licẽtiã peccandi sꝫ liberatiõeꝫ a pena. ⁊ est sile. iiij. di. deniq̃. xxi. q. ij. placuit. xxiij. q. i. paratus. Ad aliud rñdeo q̃ si iudei ab h̃ ꝓhiberent̃ ḡ iaꝫ cogerent̃ ad fideꝫ. ⁊ h̃ vera sunt dũ tñ ipsi in ꝯtẽptuꝫ fidei nr̃e nõ exerceãt tãa: vt C. de iud. iudeos. et ex̃ d̃ iude. ⁊ si iudeos

L Iꝫ beniuolẽtia nã snia q̃ misericordiã vetat fugienda ẽ: vt. l. d. põderet ĩ fi. k ¶ Peccato: vt. lxxxi. di. ap̃ls ⁊ xxv. di. §. nũc aũt. l ¶ Expectãdi. ar. q̃ semp iudex poti⁹ sequat̃ misericordiam q̃ iudiciũ vel equitatẽ q̃ rigorẽ: vt. lxxxvi. di. nõ satis. et. l. di. põderet. ⁊. xxvi. q. vij. alligãt. ⁊ xxxv q. ix. veniam.

a ¶ Iudicãdi. i. dãnandi. b ¶ Scãdaloꝝ. nã scãdalum est clicũ statiꝫ puniri p⁹ delictuꝫ. sic. xl. q. iij. rursus. c ¶ Nõ vult. sic. ij. q. vi. qui se scit.

D E iudeis. saluãdi. q: null⁹ inuitus fit bon⁹: vt. xxiij. q. vi. vides. e ¶ Coacti. coactio ꝯditiõalis de q̃ h̃ loquit̃ nõ impedit baptismi sacr̃m. nec ẽt ordinis: vt. lxxiiij. d. vbi. ĩpedit tñ sacr̃m m̃rimonij. vt ex̃ de spon. cũ locũ. Sꝫ si fuerit absoluta coactio null⁹ caracter ĩpmit̃: vt ex̃ d̃ bap. ⁊ ei⁹ ef. maiores. sꝫ ĩ dormiẽtib⁹ ⁊ amẽtib⁹ distinguit̃. q̃ si prius habebãt ꝓpositũ baptisãdi recipiũt caracterẽ aliter nõ: vt ibidẽ d̃ in fi. q: dormiẽs possessionẽ nõ acq̄rit ff. d̃ acq̄r. pos. l. i. §. i. f ¶ Vilis. no. ꝓpter vilitatẽ fugiendã aliq̃d fieri. ĩ. di. c. prisca,

L Icet. prouisum. sile est qd̃ dicit decr. q̃ alicui pro

pietate cōcedit non debz redūdare in alterius iniuriā: vt ex̄ de ec. edificā. c. ij. et ex̄ ꝺ ap. rep̄hensibil
b ❡ Cōcordiaz. .i. vt vnus p̄esz alijs ne fieret scisma: vt. xciij di. legimus. ⁊. lxxxix di. ad hoc.
Episcopū. docuit. sed nōne dn̄s flagellis pcussit: vt. i. q. iij. saluator. So. sic. sz nō fecit h vt timetur sz cā correctōis vt. s. e. in summa.
Cum beatꝰ. grauiorib'. hic patz ꝙ maiores clerici nō sunt verberādi nisi ꝓ grauioribus culpis. sed minores v̄berāt etiā ꝓ minoribus: vt. xxxv. di. ante. ⁊. xxi. di. c. deniqꝫ v. q. v. illi qui sunt ⁊ alie ꝑsone q̄ habent cohertionē verberz sz s̄m tempantiā: vt pater: dn̄s: mat. patersfamilias mgr̄ maritus: vt. xxiij. q. iiij. duo ista. ⁊. q. v. c. i. ⁊. vij. q. i. sicut. io. vā si pater verberat filiuz clerici in minoribus ordinibꝰ ꝯstitutū non est excōicatus. idē est ꝺ alijs ꝓpinquis vel de his qui familiā habent vt ex̄ ꝺ sen. ex. cū voluntate. in fi. Tācredus etiā r̄ndit mihi ꝙ si pater anio corrigēdi verberat filiū in sacris ordinibus ꝯstitutū ꝙ nō est excōicatus: q: manus illa nō est iniuriosa cū nō faciat anio iniuriādi: vt ex̄ de sen. ex. c. i. hoc etiā notaui in q̄stionibus. b.
l ❡ Subtrahat. ar. ꝙ ex q̄ ꝑlatus nō seruat reuerētiā subdito nec subditꝰ tenet ei fuare: vt. xcv. dis. esto. xxij. q. v. de forma. xxxij. q. vi. iniquum.
m ❡ Leuiter. ff ad. l. aquil. p̄ceptoris.
n ❡ Exilij. nota clericoꝝ posse relegari in exiliū: vt. ij. q. i. in p̄mis. ⁊ no. iij. q. iiij. hi qui.
o ❡ Salomon. flagellauit: vt. i. q. iij. saluator.

tn̄ erga corrigēdos agat beniuolētia ꝙ seueritas. plus cohortatio ꝙ cōminatio plus caritas ꝙ ptās. sz ab his qui q̄ sua sunt querūt nō q̄ ihesu xp̄i. facile ab hac lege discedit. et dū dn̄ari magis ꝙ cōsulere subditis placet: honor inflat ad sup̄biā. ⁊ qđ ꝓuisuz[b] est ad ꝯcordiā[b]: tendit ad noxam. ❡ Itē ex canone ap̄l'orum: Deijciat ab officio dyaconꝰ p̄b̄r ⁊ ep̄s verberibꝰ timeri q̄rens.

Episcopū aut p̄sbyterū aut dyaconū pcutientez fideles delinquētes aut infideles inique agētes. ⁊ ꝑ hmōi volentez timeri ab officio suo deijci p̄cipimꝰ quia nūꝙ nos hoc dn̄s docuit. E cōtrario vero ip̄e cuz pcuteret nō repcutiebat. cū male diceret nō remaledicebat: cū pateret nō cōminabatur. ❡ Itē ex cōci. bracarensi. Nō verberibus sz verbis ep̄i subditos corrigāt

Cum btūs ap̄l'us arguere obsecrare vel increpare in omī patientia p̄cipiat: ex hāc doctrinā nouimꝰ q̄sdā ex fr̄ibꝰ tātis cedibꝰ ihōeratos efferuescere. ꝙto poterat latrocinātū ꝓmereri ꝑsone. Et ideo q̄ gradꝰ eccl'asticos iā meruerūt. i. p̄sb̄ri abbates siue leuite q̄ exceptis g̃uioribus[k] ⁊ mortalibꝰ culpis nullis debēt verberibꝰ subiacere. nō est dignū vt passim vnusq̄sqꝫ p̄latus honorabiliora mēbra sua ꝓut voluerit ⁊ ei placuerit: verberibꝰ subijciat ⁊ dolori. ne dū incaute subdita pcutit mēbra: ip̄e quoqꝫ debitā sibi subditoꝝ reuerētiā subtrahat[l] iuxta illud ꝙ quidā sapiēs dicit. Leuiter[m] castigatꝰ reuerētiā exhibz castigāti. Asperitatis āt nimie increpatio: nec increpationez recipit nec salutē. Et iđo si q̄s aliter ꝙ dictū est p̄dictos honorabiles subditos licentia p̄cepte p̄tātis elatꝰ malitia animi tātū crediderit verberādos iuxta verberꝫ modū q̄ intulerit excōicatōnis pit̄er ⁊ exilij[n] sn̄iam sustinebit. ❡ Salomō vero cōtra admonet dicēs. Percute filiū tuū virga ⁊ liberabis aīam eiꝰ a morte. Hinc etiā beatus grego. scribit in dyalogo beatū benedictū quēdā monachū virga pcutiendo sanasse. quē crebra admonitōne curare nō poterat. Hinc etiā dn̄s flagello facto de resticulis male versantes in tēplo flagellauit[o] ⁊ de orationis domo eiecit: Hinc etiā ap̄l'us fornicatorez[p] illū sathane corpaliter vexandū tradidit. ⁊ magū[q] illū corpali cecitate dānauit. Hinc etiam in canonib[r] pueri q̄ āte rōnabiles ānos irrationabil'r versant: verberibꝰ castigari iubent. Virgines quoqꝫ si religiōis veste deposita alijs se copulauerint. ergastulis[s] retrudi p̄cipiūt. ❡ Hinc etiā gregoriꝰ in moralibꝰ scribit. xx. li. pte. iiij. ca. xi. Disciplina nō est suādā sine misericordia nec misericordia sine disciplina.

Disciplina[t] vel misericordia multum destituit si vna sine altera teneat. sz circa subditos inesse debz rectoribꝰ ⁊ iuste cōsulens misericordia: ⁊ pie seuiēs disciplina. Hinc est ꝙ semiuiui illiꝰ vulneribꝰ q̄ a samaritano in stabulū ductꝰ est. ⁊ vinum adhibet ⁊ oleū. vt ꝑ vinū morderent vulnera: ⁊ ꝑ oleū fouerētur. q̄tenꝰ vnusq̄sqꝫ qui sanādis vulneribꝰ p̄est. in vino morsum districtiōis adhibeat: in oleo mollitiem pietatis. Per vinū mūdantur putrida: ꝑ oleū sanāda fouētur. Miscēda[v] ergo ē lenitas cū seueritate. faciendū ē qđdā ex vtroqꝫ tempamētū. vt neqꝫ multa asperitate exulcerentur subditi. neqꝫ nimia benignitate soluātur. Hoc nimirum illa tabernaculi archa significat: in q̄ cuz tabulis virga simul ⁊ māna est. q: cū scripture sacre sciētia in boni rectoris pectore est: si est virga districtiōis: sit ⁊ manna dulcedinis. Hic etiā dauid ait: virga tua ⁊ baculꝰ tuꝰ ip sa me cōsolata sūt. Virga pcutimur ⁊ baculo sustētamur. Sit ergo districtio iustitie q̄ feriat. sit ⁊ consolatio bacl'i q̄ sustētet. sit itaqꝫ amor: sz nō emolliens. sit rigor: sz nō exasperās. sit zelꝰ: sz non immoderate seuiens: sit pietas: sed nō plus ꝙ expediat parcens. Intueri libet in moysi pectore misericordiaz simul cū seueritate sociatā. Videamꝰ amantez pie ⁊ districte seuientē. Certe cuz israheliticus pp̄l'us añ dei oculos pene inueniabilem cōtraxisset offensam, ita vt eius rector audisset descēde peccauit pp̄l'us tuꝰ ac si diuina ei vox diceret, qui in tali peccato lapsus est: meus nō est[a]. atqꝫ subiūgeret: dimitte me vt irascat furor meꝰ cōtra eos: ⁊ deleā eos faciāqꝫ te in gentem magnā. ille semel ⁊ iterꝫ ꝓ pp̄l'o cui p̄erat obicē se ad ipetū dei irascētis opponēs ait. aut dimitte eis hāc noxā. aut si nō facis dele me[b] de libro tuo quez scripsisti. Pensemꝰ ergo q̄bus visceribꝰ eūdē populum amauit. ꝓ cuiꝰ vita se de libro vite deleri petijt. sz tn̄ iste q̄ tāto amore eiꝰ pp̄l'i ꝯstringitur ꝯtra eiꝰ culpas pensemꝰ ꝙto zelo rectitudinis accēdatur. Mox eīn vt culpe veniā ne deleretur obtinuit[c] rectitudis zelo succēsus ait. Ponat vir gladiū sup̄ femur suū. ite ⁊ redite de porta vsqꝫ ad portā ꝑ mediū castroꝝ ⁊ occidat vnusquisqꝫ fratrē ⁊ amicū ⁊ ꝓximuz suum. cecideruntqꝫ in die illa quasi viginti tria milia hoim. Ecce q̄ vitā hoiuz etiā cū sua morte petijt: paucoꝝ[e] vitā gladio extinxit. intus arsit igne amoris: foris accensus est zelo seueritatis. Tāta fuit pietas vt se ꝓ illis coram dn̄o morti offerre nō dubitarz. tāta seueritas vt eos quos diuinitus feriri timuerat: ipse iudicij gladio ferires. sic amauit eos qbꝰ p̄fuit. vt ꝓ eis nec sibi pceret. ⁊ tn̄ delinquētes sic ꝑsecutꝰ est q̄s amauit: vt eos etiaz parcēte dn̄o ꝓsterneret. vtrobiqꝫ legatus fortis vtrobiqꝫ mediator ammirabilis. cām po

p ❡ Fornicatorem. .i. ij. q. i. de manifesta.
q ❡ Magū. .i. xxiij. q. viij. legi.
r ❡ Canonibus. in h libro nō inuenio illos canones: sz verba correctionis inuenit xxviij. dis. de his. ⁊. xij. q. i. c. i.
s ❡ Ergastulis. .i. xxvij. q. i. impudicas ⁊. c. puenit.
Disciplina id ē rigor siue pena.
v ❡ Miscenda. no. ꝙ iudices sēp se quant mediocritatem: vt ar. ex de cen. ex pte. ff. de pig. acti. si hōinus. ff. ꝺ iu. ⁊ fac. ignor. nec supia. c. de of. custo. c. i. ⁊. ff. ꝺ re bo. ob. ꝯtinus. §. ij. ar. ꝯ ff. de neg. ge. nenseninus. in fi. io. So. iudex potꝰ sequit equitatem ꝙ rigorem: vt. C. de iudi. placuit vbi certū est ius ab equitate dissentire vt in resti. minoruz. nisi ca magis se queret rigorē. vbi simili tis crassan tibus opꝫ exēplo: vt. s. ꝺ penis. aut facta. i fi. vbi autē ius scriptū nō est iudex semp seq tur equitatē: vt ex̄ de transac. c. vlti. h.
a ❡ Meus nō est. ar. qđ de vno cōceditur de alio negatur. sic. i. q. i. ꝑ p̄saiā. xxij q. v. qui sunt

pul[s]us apud deuz precibus. cām dei apud pplm gladijs[f] allegauit. Intus amās diuine ire supplicādo obstitit: foris seuiēs culpā feriēdo cōsumpsit. In regimine ergo vtrūq; moyses miscuit vt nec disciplinē deesset misericordia: nec misericordie disciplina. Vñ hinc q̄z iuxta vtrāq; virtutem sc3 p iob dr. Cunq; sederē q̄si rex circūstante exercitu eraz tñ merētium ɔsolator. Sedere q̄ppe circūstāte exercitu: vigor ē discipline maioris regiminis. Merentiū vero corda cōsolari est ministeriū pietatis. ¶ Idē. Iuste iudicās misericordiā cuz iustitia huat

OMnis qui iuste iudicat stateraz in manu gestat. in vtroq;[g] penso iustitiaz ɔ misericordiā portat[h]. s3 p iustitiā reddit peccatis sniam. p misericordiā peccati tempat penā vt iusto libramine q̄daz p eq̄tatem corrigat: q̄dā vero p miserationez indulgeat. Qui dei iudicia oculis suis p̄ponit sp timēs ɔ tremēs in omī negocio formidat ne de iustitie tramite deuiās cadat. ɔ vñ nō iustificat̄ inde poti[us] cōdemnetur. ¶ Itē augustinus in enchiridion. Qui remittit ɔ q̄ corripit vterq; miseretur.

ET qui emēdat verbere in quē ptās datur vel cohercet aliq̄ disciplina. ɔ tñ peccatū ei[us] quo ab illo lesus est aut offensus est. dimittit[i] ex corde vel orat vt ei dimittat̄. non soluz in eo q̄ dimittit atq; orat verū etiā in eo q̄ corripit[k] et aliqua emēdatoria pena plectit. elemosinā dat q2 misericordiā p̄stat. Multa em̄ p̄stant̄ inuitis[a] bona qñ eo2 cōsulit̄ vtilitati: nō volūtati. q2 ipi sibi inueniūt̄ esse inimici. ¶ Sunt em̄ multa gña elemosinarū de quib[us] albinus ait. De multiplici genere elemosinarum.

TRia sunt gña elemosinarum. vna corpalis egēti dare quicq̄d[b] poteris. altera spiritualis dimittere[c] a quo lesus fueris. tertia delinquentē corrigere ɔ errantes in viā veritatis reducere. ¶ Itē augustin[us]. Elemosine vel corpali pecunie p̄fert̄ elemosina cordis

DUe sunt elemosine. vna cordis alia pecunie. Elemosina cordis est dimittere a q̄ lesus es. Nam dare aliq̄d indigēti aliq̄n q̄ris ɔ nō habes. indulgere peccāti q̄ñ tū volueris redūdat[d] tibi. Elemosina cordis multo maior est q̄ elemosina corpis. Caritatis elemosina sine terrena substātia sufficit. Illa vero que corpaliter datur si sine benigno[e] corde tribuit̄ omīno non sufficit. ¶ Ex his omībus apparet q̄d nec lenitas māsuetudis sine rectitudine seueritatis. nec zelus rectitudinis sine māsuetudine in p̄latis debet inueniri. Percussores ergo q̄ premissis auctoritatib[us] ab epāli officio remouētur nō quilibet corpaliter flagellantes sed p̄termissa māsuetudine ad verbera semp parati intelligendi sunt qui p flagella nō vicia corrigere sed timeri appetunt. quib[us] petrus scribit. Ne sitis dominātes in clero: sed forma facti gregis ex animo. ¶ Hinc etiaz grego. scribit in moralibus libro. xix. parte quarta. capitulo. xx ij. Māsuetudo ɔ districtio ab inuicem nō sepentur.

SUnt nanq; nōnulli ita districti vt oēm etiā māsuetudinē benignitatis amittāt. ɔ sūt nōnulli ita māsueti: vt perdant districti iura regiminis vñ cunctis rectoribus vtraq; sūmopere sunt tenēda vt nec in disciplie vigore benignitatem māsuetudinis: nec rursum in māsuetudine: districtionē deserant discipline. quaten[us] nec ad cōpassionem pietatis obdurescāt cuz cōtumaces corrigūt: nec discipline vigorē molliant: cum infirmo2 animos cōsolātur. Regat ergo discipline vigor māsuetudinē ɔ māsuetudo ornet sermone vigorē. ɔ sic alterum cōmendetur ex altero: vt nec vigor sit rigidus nec mansuetudo dissoluta. ¶ Idē. Uere iustus miseris cōpatitur

et xxiij. q. iiij. forte. sic. xxv. di q̄is. similit̄ cū iudicat̄ rem meam esse p cōsequēs indicat̄ tuā nō esse: vt. ff. d̄ peu. pompo. §. ij. b ¶ Dele me. s3 q̄re petit moyses h̄ cū nemo deleri possit nisi pter peccatū p prium. q2 spūs̄ceñs nulli ingerit immeritā penā: vt. xi. q. iij. illud. dicunt quidā q̄ impetu mētis h̄ dixit. alij dicūt q̄ ex magna cōfidētia h̄ dixit. q̄si diceret impossibile est q̄ me deleas. Augustin[us] tū dixit q̄ h̄ dictū aut ponit̄ h̄ cōditiō aliter id ē si non dimittis eis hāc noxā dele me cū eis. postea destrue cōsequēs s3 non deles me. ḡ dimittes eis hāc noxaz. et grego. h̄ ɔdi tionaliter exponit. Alij intelligant h̄ de morte tēporali. put vi detur sonare lrā sequēs. c ¶ Obtinuit. l. dis. si q̄s p̄postera. §. ibi dr q̄ veniaz petijt sed nō obtinuit. rñ. obtinuit ad tp̄s. vl̄ ne puniretur eternalit̄ s3 nō vt nūq̄ puniret̄ puniti ḡ sūt p illo peccato i romana ɔ in babilonica ciuitate lxxvi. di. ieiunium. vel obtinuit veniā quo ad vitā eternā non q̄ ad tempalez sicut ɔ dauid remissuz fuit peccatū quo ad vitā eternā. sed tñ punitus fuit tpaliter. vt d̄ pe. di. i. sic p̄mi. d ¶ Pauco2. no. xxiij. milia dici pauca: q2 pauci fuerūt respectu alio2. si. ē. ff. de ver. si. maiorē c ¶ Causam populi. ex hoc sumit̄ cā quare ep̄us accedens ad altare deponit mitram ɔ baculū. s3 cū vertit se ad populū resumit cōminationis sue insignia: vt de conse. di. i. nullus ep̄us f ¶ Gladijs. ar. q̄ idē pōt esse aduocat[us] vtriusq; ptis. ɔ nunc inducere iura p vna parte ɔ nūc p altera parte. sic et tutor duo2ū litigātiū p vno agit ɔ p altero rñdet: vt. ff. de auc. tu. accipientis.

OMnis qui. in vtroq;. i. in absoluēdo ɔ cōdemnando.

b ¶ Portat. s3 qualiter istud stare pōt q̄ iudex habebit misericordiam ɔ rigorem. primū ea ratiōe: quia iudex non potest mitigare penaz a canone vel a lege inflictaz: vt. ij. q. iij. §. notandū. S3 illud ibi expeditū est. Itē qualiter iudex misereat̄ illius quem occidit. Itez que misericordia mansit circa illum qui deponitur. item que misericordia sit ibi vbi filius punitur pro delicto patris: vt. vi. q. i. §. ver. ij. So. ideo dicitur iudex seruare misericordiā ɔ rigorē non q̄ simu exerceat ea circa aliquem. sed quia si opus fuerit ɔ causa subest debet esse misericors in dispēsando si nō subest causa debet esse rigid[us] in iudicando. vel dic q̄ iudex semper habebit misericordiā occidēdo hoiem. ɔ si non per mitigationem pene: saltem per compassionem: vt. j. c. vera. Item ex hoc facit misericordiaz cum facit vt ille ɔterat̄ int̄ flagella ɔ ne fiat deterior: vnde eoipso q̄ iudex punit aliquem: misericordiam facit: vt. j. e. c. pxi. ɔ iste intellectus patere potest ex illis capitulis. xx iij. q. iiij. duo ista. et c. ea vindicta. q̄ eū facit finem peccato misericors est: vt de pe. dis. vlti. c. vlti. in fine.

ET qui. dimittit. quilibet tenetur et pōt dimittere rancorem. sed non tenetur dimittere. satisfactionem: vt. xc. dis. si quis contristatus. ɔ xxiij. q. iiij. si illic. k ¶ Corripit. hic videtur q̄ aliquis potest verberare vel excōmunicare aliquez pro propria iniuria sic. xxiij. q. iiij. si illic ij. q. vij. si quis. sed contra. j. dis. proxi. seditōnarios. ibi dicitur q̄ clerici non debent esse vltores proprie iniurie. similiter est contra. xxiij. q. iiij. inter. vbi dicitur q̄ nullus debet excōmunicare aliuz pro propria iniuria similiter est contra. xxiij. q. v. de occidēdis. vbi dicitur q̄ iudex pro sua iniuria non debet reum occidere. sed solue vt dixi. ij. q. vij. si q̄s io. So. pro propria iniuria potest prelatus aliquem punire dūmodo hoc nō facit animo vlciscēdi: vt. j. di. proxima. seditōnarios. vel vt magis timeatur: vt d̄. e. di. c. i. s3 si animo corrigēdi hoc faciet non ex indignatione benelic3. vt in hoc. c. dicitur. b.

a ¶ Inuitis. ar. q̄ inuito confertur beneficium: vt. xxiij. q. iiij. displicet. et. q. v. non vos. et. lxxiiij. dist. placuit. et. c. consuluit: vt. ff. de nego. gest. soluendo. ff. de libe. cau. l. i. et. ij. ɔ. ff. de app. nō tantū ar. contra. xx. q. iij. presens. et xxiij. q. v. ad fidem. ff. de regu. iur. in inuitum. So. ad bonuz semel receptuz bene cogitur aliquis illud retinere. alias non contraria vero iura in casib[us] specialibus loquuntur in quibus quis cogitur.

TRia sunt. quicquid. hec est magna elemosina qui dat vltra id quod potest: vt. xli. dist. psimoniam.

c ¶ Dimittere. quātum ad rancorem ad minus: vt. xc. dist. si quis contristatus.

DUe. redundat. id est habundat.

e ¶ Benigno. quia qui dat pauperi elemosinam non ex caritate. s3 ideo vt remoueat a se importunam petitionem: rem perdit et meritum et peccat venialiter. xxv. dist. §. criminis.

V Era iustitia. falsa. vñ falsa iustitia nō est iustitia. et si iustitia in eo nō ē nō ē iudex: vt. xxiij. q. iiij. ē iniusta. sicut falsus denari⁹ non est denari⁹. nec fals⁹ tutor ē tutor: vt. ff. ꝯ ver. sig. paulus. Et nota ꝙ facit hic differētiā inter idignari ⁊ dedignari. vt ꝯ dignatio spectat ad malos ⁊ indignatio ad bonos. ⁊ illđ odium est bonū q̄ quis odit peccata nō homines: vt. lxxxvi. di. odio. ⁊ iustus irascetur peccatis pploꝝ vt. vij. q. i. §. cū vero

R Ecedite. hʒ sunt verba illoꝝ q̄ habent falsaʒ iustitiaʒ sʒ hec verba non de corpali sed de spūali recessu intelligēda sunt: vt. xxiij. q. iiij. recedite.

h ¶ Infirmitate. ido enim pmisit dñs petrū cadere vt ex sua infirmitate sciret qualiter deberet alioꝝ infirmitatib⁹ cōpati: vt. l. di. ꝯsiderādū

i ¶ Leuamētū. debʒ platos singulos iuuare p posse: vt. viij q. i. clemens.

S Ed. ꝙ vno. scilʒ achor qui furat⁹ fuit regulā aureā de iericonio anathēate: vt. i. q. iiij. itē peccato achor.

l ¶ Ceteri. nota cum quis delinq̄t publice publice est arguēd⁹ et nō occulte: vt sic ceteris metus incutiatur ⁊ scandalum auferat: vt. ij. q. v. si mala. ⁊. q. vij. q̄ propter. ⁊. xxiij. q. iiij. ita plane. ⁊. xviij. q. ij. puenit. ⁊. xi. q. iij. c. vi. ⁊ m'tis ꝑsonis crassantib⁹ exēplo op⁹ ē vt. ff. ꝯ penis aut facta. §. vl.

m ¶ Duob⁹. ex h. c. videt ꝙ illa auctoritas si peccauerit intelligat de mānifesto delicto q̄d iuris sit dixi. ij. q. i. si peccauerit.

n ¶ Morbida. i. q. i. fertur. xxiiij. q. iij. resecande

o ¶ Hinc etiā. ar. ꝙ

V Delinquētibus indignatur.

V Era iustitia cōpassionē hʒ. falsa[a] vero dedignationē. Quis ⁊ iusti soleant recte peccatorib⁹ indignari. sʒ aliud est qđ agat typo supbie: aliud qđ zelo gerit discipline. Indignāt etenim: sʒ nō dedignātes. at cōtra hi q̄ de falsa iustitia supbire solēt. ceteros q̄sq̧ despiciunt nulla infirmātib⁹ misericordia cōdescēdūt. ⁊ quo se esse peccatores nō credūt: eo q̄dē deterius peccatores fiūt. ¶ Itē hiero. in iere.

Peccātes māsuetudine puocēt nō austeritate abiiciantur

R Ecedite[g] inquiūt polluti. recedite abite nolite nos tāgere nolite nobiscum cōicare. Sʒ talis loq̄la nō illuminat cecū: nō sanat egrotū. nō curat infirmū: sʒ magis occidit: atq̧ i desperationē cadere periclitantē pmittit. Boni etenim rectores ex sua infirmitate[h] alioꝝ infirmitates pensantes: magis p hūilitatis ⁊ mansuetudinis leuamentū[i] studēt peccātes ab erroris laqueo eruere: q̄ p austeritatē in foueam pditiōis nutātes ppellere. Un doctor gentiū ait. fact⁹ sū inq̄t infirm⁹ infirmis. ¶ Idē. In pplum ira dei deseuit cū pdicator delinquētes palpat ⁊ nō corripit.

S Ed illud nō ociose transcurrendū est ꝙ vno[k] peccāte ira dei sup oēm pplum venit. Hoc quoq̄ accidit qn sacerdotes q̄ pplo psunt erga delinquētes beniuoli videri volūt. ⁊ verētes peccantiū linguas: ne forte ꝯ eis male loquāt. sacerdotalis seueritatis imemores nolūt cōplere qđ scriptū est. Peccātē corā oib⁹ argue vt metū ceteri[l] habeāt. ⁊ iterū. auferte malū de vobismetipis nec zelo dei succēsi imitāt aplum dicētē. Tradidi hmōi hoiē sathane in interitū carnis vt spūs salu⁹ fiat. Nec illud euāgeliū implere studēt. vt si viderint peccātē primo secrete ꝯueniāt eū. post etiā duobus[m] vel trib⁹ testib⁹ adhibitis. qđ si cōtēpserit ⁊ post ecclie correctiōē non fuerit emēdat⁹: de ecclia expulsū velut gentilē habeāt ac publicanū. ⁊ dū parcūt vni vniuerse ecclie moliūt interitū. Que ista bonitas: q̄ ista misericordia est: vni parcere ⁊ oēs in discrimē adducere. Polluit enim ex vno peccatore pplus sicut ex vna oue morbida[n] vniuersus grex inficit: sic vno vel fornicāte: vl' aliud qđcūq̧ scel⁹ cōmittente: plebs vniuersa polluit. Hinc etiā[o] alibi dr. rectorē subditis pietas matrē. disciplina vero prem exhibeat. ¶ Percussor ergo dr q̄ smone inutili infirmoꝝ cōsciētiā vulnerat. ¶ Un anaclet⁹ papa. Qui smone incauto ꝯsciētiā pcutit infirmoꝝ pcussor vocat.

S Ane pcussor ille dr doctor q̄ smōe inutili ꝯsciētiā pcutit infirmoꝝ. ideo tenere vos ⁊ oēs fideles opter eū q̄ sm doctrinā est fidelē sermonē. vt potēs sit ꝯsolari i doctrina scā ꝯtradicētes redarguere. ⁊ recte viuētes atq̧ rectā fidē tenētes cōsolidare.

S Equitur[a] nō litigiosū. nihil ē impudētius arrogantia rusticoꝝ qui garrulitatē auctoritatē putāt. et parati ad lites in subiectos tumide itonāt. ꝙ ex arrogantia supbie puenire manifestū est. ¶ Unde grego. scribit in moralibus li. xxiij. pte. v. ca. xij. Arrogantes nesciūt hūiliter inferre que docent.

H Oc hʒ ppriū doctrina arrogātium vt hūiliter nesciāt inferre qđ docent. ⁊ recta q̄ sapiūt recte ministrare non pñt. In verbis[b] enim eoꝝ pdit ꝙ cū docēt q̄si in q̄dā sibi videāt sūmitatis culmine residere. eosq̧ q̄s docēt vt lōge īfra se positos velut in imo respiciūt q̄b⁹ nō ꝯsulēdo loq̄: sʒ vix dominādo dignāt. Recte aūt his dñs p pphetā dicit. Uos aūt cū austeritate impabatis eis ⁊ cū potētia. Cum austeritate enim ⁊ potētia iperāt q̄ subditos suos nō trāquille corrigere rōcinādo: sʒ aspere inflectere dñando festināt. At cōtra doctrina vera tāto vehemēti⁹ hoc elationis viciū fugit p ꝯgnitiōē: q̄nto ardētius suoꝝ verboꝝ iaculis ipm mgrm[c] elationis insequtur. Cauet enim ne eum elatis morib⁹ pdicet: quē in cordib⁹ audiētiū sacris smonib⁹ insectatur[d]. ¶ Ecce quare litigiosi phibētur i epos ordinari. Est ⁊ alia cā hui⁹ phibitiōis. litigiosi nāq̧ vl' adulatiōib⁹ animos principū sibi ꝯciliāt. vel fratrib⁹ suis detrahendo infamie notā ingerūt. vel inter frēs discordiā seminando seditiōes nunq̄ facere cessāt. que oia in platis dānabilia eē pbāt. ¶ Un grego. scribit in moralib⁹ li. xviij. pte q̄rta. ca. iij. De his q̄ peccātib⁹ adulātur.

S Unt nōnulli q̄ dū male facta hoim laudib⁹ efferūt augent[e] q̄ increpare debuerāt. Hinc enim p pphetā dr. Ue qui cōsuunt puluillos sub oī cubito man⁹ et faciūt ceruicalia sub capite vniuerse etatis. Ad hoc q̄ppe sub cubito puluill⁹ vl' ceruical sub capite iacētis ponit: vt molliter q̄escat. Quisq̧s ergo male agētib⁹ adulatur: puluillū vel ceruical sub capite vel cubito iacentis ponit: vt q̄ corripi ex culpa debuerat: in ea laudib⁹ fult⁹ molliter q̄escat. Hinc rursū scriptū ē. Ipse edificabat parietē: illi aūt liniebāt eū. Parietis q̄ppe noīe peccati duritia designat. Edificare ergo parietē ē cōtra se quēpiā obstacula peccati ꝯstruere. sʒ parietē liniunt: q̄ peccata ppetrātib⁹ adulant. vt qđ illi puerse agētes edificāt: ipi adulantes q̄si nitidū reddāt. Sʒ sāctus[f] vir sicut mala de bōis nō estimat[g]: ita iudicare bona ꝯ mal' recusat dicēs. Absit a me vt iustos vos iudicē donec deficiā non recedā ab innocētia mea. ¶ Hinc etiam in cartha. cōcilio. iiij. legit. Adulator vel proditor clericus ab officio degradetur.

possum⁹ vel

Di. xlvi.

iure aliq̄ cui⁹ auctorē non habem⁹: vt. s. c. neminē ⁊ eē desi. ec ma. c. i. et de con. dist. iij. sanctuʒ ē. ar. ꝯ. ff. de fal. l. vl. vbi dr ꝙ falsari⁹ ē qui allegat leges quaꝝ nō habetur auctor: h ideo ꝯtigit in legib⁹ q̄ nulla sine auctore certo inuenitur.

S Equit in hac xlvi. d. exequit dece capitla apostolice regule. hoc. c. ꝯgtet epʒ esse nō litigosuʒ. vl aūt duplici ꝯ cā phibetur ordinari vel ꝙ cū talis sit arrogans nescit hūilr docere. vñ subditi vilipendūt ei⁹ doctrinam. alia ratiōe q̄ ꝯsueuerunt tales esse distēperati morib⁹. solent enim et adulatores pditores detractores maledici inuidi scurriles ad ꝯcicendas iiurias suas pui q̄ sm ordinē hic exequentur.

H Oc bu beri verbis. et verbis enim ppendit alicui⁹ stulticia. vt. xciij. di. legim⁹. et ꝯ de succes. ab intest. cū dilect⁹. et ex verbis ppēdim⁹ q̄ta fides adhibeatur testi. vt. ff. de q̄stionib⁹ ꝯ minore. q̄ñ q̄ etiam per signa ppēdit

quia impudicꝰ oculꝰ. ⁊c. vt. xxxij. q. v. nec solo. de pe. di. i. in actione.
c ¶ Magistruz. i. zabolū. d ¶ Insectatur. id est psequitur
S Unt. augent. nō em̄ oportet laudādo augere maliciā fur: vt. ff. de ser. cor. l. i. §. psuadere. in fi. f ¶ Sz sctūs. s. iob. cuiꝰ verba greg. h exponit, g ¶ Nō estimat. qꝛ dubia in meliorē ptē interp̄ tāt: vt ex̄ d re gu. iur. estote

a quibꝰ. ⁊. ff. d admi. rez ad ciui. p. l. ij. in prin. ar. d. lxxxviij. di. ep̄s. ij. q. vi. si ep̄s. v. q. iij. c. vi. ff. q̄ res ob. pos. aristo. ⁊ est ar. q̄ si aliq̄s q̄si p cur. vel tutor q̄n̄qꝫ recipit vsuras qd̄ nō p̄t petere dn̄s vt sibi reddāt vsur. io. vn̄ si aliquis tutor a me accepit vsuras noīe pupilli finito officio possū petere vsuras a tutore qꝛ p alio peccare nō debuit: vt h d̄r. secꝰ in aliis ɔtractibꝰ. qꝛ finito officio nō ɔuenit tutor vel curator

C Leric꞉. q̄ adulatōi bus. triplex ē adulatio: vt dixi. xxv. dis. §. als em̄.
i ¶ Proditionibus. pditor d̄r q̄ ppt̄ timorē nō defendit veritatē ⁊ qui tacet eā: vt. xi. q. iij. nolite. itez qui crimen sibi soli notuz alteri manifestat fraude: vt. ij. q. i. si peccauerit. itē q̄ maliciose circūuenit aliū: ⁊ callide seducit: vt in piculū saluti trahat: vt. xv. i. q. i. si cupis. Itē qui rē sibi cōmissam expōit hostibus: vt. xxij. q. v. d forma. Itez q̄ iusta veritatis cōtēnit. xi. q. iij. absit. Itez q̄ secretum sibi cōmissū reuelat. xiij. d. ner ui.
A Ccusatores. i. detractores.

k ¶ Non ad clez. op. ar. hic p. h. qui dic̄ q̄ q̄ semel fuit excōicatus āmodo nō admittat ad actꝰ legitimos: vt dicā iiij. q. i. i pri.
C Lericus. cogat. p excōicatiōez vt. vi. q. i. illi qui. ⁊. xxij. q. i. pdicādum.

C Lericus qui adulatiōibus[h] ⁊ proditionibus[i] vacare deprehēdit: degradet ab officio. ¶ Itē. Excōicet ab ep̄is qui fratribꝰ nō pbāda obiiciunt.

A Ccusatores fratrū ep̄s excōicet q̄ nō pbāda fr̄ibꝰ obiiciūt ⁊ si emēdauerit viciū: recipiat eos ad cōiōnē nō ad clez[k]. ¶ Itē ex eodez. Remoueat ab officio clicus scurra maledicꝰ frm̄ psecutibꝰ inuidēs nō pmoueat.

C Lericꝰ maledicꝰ maximeqꝫ i sacerdotibꝰ cogatur[l] ad postulandā veniā. si noluerit degradet. nec vnq̄ȝ ad officiū absqꝫ satisfactione reuocetur[m]. ¶ Itē. De codē.

C Leri cum scurrilē ⁊ verbis turpibꝰ iocula torem ab officio retrahēdū censemus.

C Lericꝰ inuidens fratrū pfectibꝰ donec in vicio est nō pmoueat. ¶ Itē. De eodem. Non sunt ordinādi q̄ seditōibꝰ vacāt.

S Editionarios statuimꝰ nunq̄ȝ ordināndos clicos sicut nec vsurarios[n]. vl̄ iniuriaz[o] suaz vltores. ¶ Itē ex cōcilio laodicēsi Usuras exigere clicis minime licet

N On licet feneratri ministris altaris vel in sacerdotali ordine ɔstitutis vl̄ vsuras vel lucra q̄ sexcupla[a] dicūt accipere. ¶ Itē leo papa: Nec suo nec alieno nomine cleric꞉ fenerator existat.

S Icut nō suo[b] ita nec alieno nomie aliq̄s clicꝰ exercere fenꝰ attēptet. Indecens em̄ est suū crimen comodis[c] alienis impēdere ⁊ exercere. Fenꝰ aūt hoc soluz aspicere ⁊ exercere debemꝰ. vt qd̄ hic misericorditer tribuimꝰ: a dn̄o q̄ multiplr ⁊ in ppetuū mānsura tribuit: recipe valeamꝰ.

Q Uod autē[a] in fine huiꝰ capituli vsurarii ordinari phibētur[o]. inde est: qꝛ vsurā exercētes: cupiditati d seruire pbāt. Cupidi aūt ab apostolo ordiari phibēt: qꝛ tales facile a iusto deuiarēt. ¶ Un̄ in canonibꝰ aplor legit. Dyaconus p̄sbr ⁊ ep̄s exigēs vsuras nisi desierit deponatur.

E Piscopꝰ aut p̄sbr aut dyaconꝰ vsuras a debitoribꝰ exigēs[c] aut desinat aut certe deponat. ¶ Itē ex cōci. nice ca. xvij. Usuras exigēs siue clericꝰ siue reglr̄ subiectꝰ deiiciat.

Q Uoniā multi sb regl'a ɔstituti auariciā ⁊ turpia lucra sectāt. oblitiqꝫ diuine scripture dicentis. q̄ pecuniā suā nō dedit ad vsuraz ⁊c. mutuū dantes cētesimas[o] vsuras exigunt. iuste cēsuit sctā ⁊ magna synodꝰ vt si q̄s inuentꝰ fuerit post hāc diffinitōem vsuras accipiēs. aut aliquā adinuētionē vel q̄libz mō negocia trāsigēs[e] aut emiolia. i. sexcupla exigēs vel aliqd̄ tale prorsus excogitans[f] turpis lucri gr̄a deiiciat a clero: ⁊ alienꝰ existat a regula. ¶ Hinc etiā greg. in. xix. libro moraliū pte tertia ca. xxxv. de dilectoribꝰ scli scribit dicēs. Tēpalibus lucris d seruiētes deo neq̄ militare pbant

O Mnes scli huiꝰ dilectores in terrenis rebꝰ fortes sūt: in celestibꝰ debiles. Nā p tpali gl'ia vsqꝫ ad mortē desudare appetūt ⁊ p spe ppetua. nec pax quidē in labore subsistūt pro terrenis lucris q̄slibet iniurias tolerant. ⁊ p celesti mercede vl̄ tenuissimi verbi ferre cōtumelias recusant. terreno iudici toto etiā die assistere fortes sūt: i oratione vero corā dn̄o vel vniꝰ hore momēto lassant. Sepe nuditatē: deiectionē: famem: pro acq̄rēdis diuiciis atqꝫ honoribus tolerāt. ⁊ eaz rez se p abstinētiā cruciāt: ad quas adipiscēdas festināt. Supna aūt laboriose q̄rere tantomagis dissimulāt q̄ȝ tomagis tardiꝰ ea putant retribui. Hi itaqꝫ quasi malaruz arboz more deorsuz vasti sūt: sursū angusti. qꝛ fortes in inferiora subsistūt: sz ad supiora deficiunt. Atqꝫ cōtra ex q̄litate palmaz[g] designat pficiēs vita iustoz. q̄ nequaq̄ sūt in terrenis desideriis fortes: ⁊ i celestibꝰ debiles. Sed lōgiꝰ atqꝫ distātiꝰ studiosos se deo exhibēt: q̄ȝ sclo fuisse meminerint. Nā cū q̄busdā p p̄dicatorē nr̄m d̄r Humanū dico ppter infirmitatē carnis vr̄e. sicut em̄ exhibuistis mēbra vr̄a huire imūditie ⁊ iniq̄tati ad iniq̄tatē: ita nūc exhibete mēbra vr̄a huire iustitie in sctificationez. eoz pculdubio infirmitati cordis ɔdescēdit ac si eis aptꝰ diceret: si nequaq̄ āplius[h] potestis: saltez tales[i] estote in fructu bonoz opez: quales fuistis dudum in actione viciorum. ne debiliores vos habeat sācta libertas aeris[k]: q̄s in carne validos habuit vsus terrene voluptatis. ¶ Itē grego. ciuibꝰ neapolim

D E petro[l] insup Ad sacros ordines vsurarii pmoueri nō debent.

ꝛ ¶ Comodis. qꝛ piculosa ē talis cōpensatio: vt. xiiij. di. qd̄ ait.
Q Uod aūt. h psēq̄t. xi. ca. aplice regl'e oꝫ ep̄m esse nō cupidū. ⁊ ɔtinuat illi ca. seditiōarios. ⁊ ideo phibet cupidus qꝛ facile a vero deuiat.
b ¶ Prohibet. s. in ep̄la ad corinthios
E Piscopꝰ exigēs sz nō suscipiens tūc em̄ d poneret: vt. j. e. si q̄s. d. vbi d accipiēte d̄r. vel istud p tpe datū ē. ⁊ si hz locū hodie sz habuit locū tpe aplor p pt̄ nouitatē ecclie. ⁊ hēs h q̄ nō qd̄libz mortale peccatū d̄ iiciat iā pmotū: vt. xxv. dist. c. i. v. q. iiij. in loco.
Q Uoniā. centesimas. cētesima d̄r vsura que sorti equiparatur in anno.
e ¶ Trāsigēs. i. qd̄cūqꝫ nouū pactū vl̄ ɔtractū inueniēs in fraudē vsuraz vt si sumat rē in pignore ⁊ nō cōputet fructꝰ in sortē. ex̄ d vsur. c. i. ⁊. ij. f ¶ Excogitās. ar. q̄ sola cogitatio punit: vt. vi. q. i. §. vez. qd̄ vez ē q̄ ad dcū. ⁊ si nō pcedat ad actū: vt. xxvij. q. i. nec aliq̄.
O Mnes. palmarū fm̄ illud. iustꝰ vt palma florebit.
b ¶ Amplꝰ. i. tm̄ faciatis boni q̄ȝtū fecistis mali. nō intelligas q̄ tādiu debeat penitere q̄ȝdiu fuit malꝰ. qꝛ tāta possꝫ esse ɔtritio q̄ momētanea pn̄ia sufficeret. ⁊ d cō. dis. iiij. baptismi. i ¶ Tales. vl̄ h q̄ aliq̄s possit tm̄ crescē in malicia q̄ȝtū in bonitate qd̄ nō ē vez. qꝛ caritas p̄t in īfinitū extēdi. iuxt illud bonū mihi lex oris tui. ⁊c. sz malitia nō qꝛ aliq̄s p̄t eē sūme malꝰ: vt d pe. d. ij. §. ecōtrario k ¶ Aeris. i. celestis cōuersationis.

S m ¶ Reuocet. ar. q̄ possꝫ ep̄s d positū restituere. d h dixi. ij. q. vi. Editōarios. vsurarios. qꝛ tantūdo. vl̄ dic degadet. i. suspēdat N les ppt̄ auaritiā p minio litigāt. o ¶ Iniuriaz. de h dixi. §. On liceat. sexcupla. h ponit sexcuplū p di. pri. ⁊ q̄ emēdat. S Icut nō suo. ar. qd̄ sexqualtrū qd̄ totū ⁊ eiꝰ medietatē ɔtinet. q̄s nō pōt facere suo noīe nec etiā alieno pōt: vt. xxiij. q. viij. his

D E petro. de codē petro

habes.xxxix.di.pe
trus.z.lxi.di.studij.
ꝺ hac materia nota
ui.s.xxviij.di.pusq̄
m ¶ Peruenisse.iste
repulsus erat ꝑꝑt
duo.s.ꝑꝑt viciū vsu
rarum z ꝑꝑt simplici
tatē z tn̄ neutrū fuit
oppositū. z ita ē ar.
ꝙ iudex ex officio
suo aliq̄d pt obijce
re.ex̄ ꝺ elec.cū nobis
n ¶ Subtilitate.no
ta ꝙ alicui cōmittit
inq̄sitio ꝺ.ꝓprio fa
cto.s; h̄ inq̄sitō erit
sūmaria non plena
als nō cōmitteret.
o ¶ Ignota.ꝑ h̄ pz
ꝙ q̄ est not⁹ nō exa
minat.xxiij.di. val
de.z.xxxv.q.ix.veni
am.vn̄ z not⁹ sine ꝑ
batiōe recipit:vt ex̄
de regula.ad aplicā
s; dn̄ ꝯsecrat bn̄ exa
minat:vt.xxiij.dis.
qui eps.
p ¶ Decreto.oīum
subscriptiōib⁹ robo
rato:vt.lxi.di.eps
z.lxiij.di.q̄to.
Si quis clicoꝝ.
degdari.j.xiiij.
q.iiij.quoniā
r ¶ Abstinere.a sa
cramētis.q̄usq; pe
nitet.xi.ij.q.iij.si q̄s
epm.
Virū.mēs.quia
mēs alligata visco
cupiditatis cito de
uiat a vero:vt.xxvi.
di.bn̄.in prin.z.lxxx
iij.di.nihil.
a ¶ Potētie.i.hūa
ne dignitatis.
Sicut sacietas.
q: tot⁹ mūd⁹ nec
obol⁹ vr̄ auaro:vt
xiiij.q.iiij.q̄d dicaz
vn̄ illud.sp̄ auarus
eget.z illud eris.ser
uus eris si te spēs
trahat eris.vn̄ in to
ba.ꝺsit auaritie ex
cui sua deesse stupe
scit.copia nuda.sitij
ebria:plena fames
diues hr̄e cupit ꝙ
to pl⁹ oīa sumit.
c ¶ Propria.q̄si di
ceret.circa rē ꝓpriā
nō pt q̄s peccare.s;
certe expedit rei pu
blice ne quis re sua
male vtat.insti.de
his q̄ sui vl alie.iur.
sūt.§.s; h̄ tempe.
d ¶ Cōe.i.cōicādū
tpe necessitatis vt.xij
q.i.duo.z.q.ij.auꝝ.
z.lxxxvi.di.nō satis

ad nos ꝑuenisse[m] cognoscite.q: solidos
dederit ad vsuras.qꝺ vos optet cū omi
subtilitate[n] ꝑquirere.z si ita ꝯstiterit:aliū
eligite.z ab hmōi vos ꝑsona suspēdite si
ne mora.Nā nos amatorib⁹ vsuraꝝ:nul
la rōne man⁹ iponim⁹.Si vo subtili ha
bita inq̄sitiōe:hoc falsuz esse putaueritis
q: ꝑsona ei⁹ nob̄ ignota[o] est.z verū ita sit
de simplicitate qꝺ ad nos platū est igno
ram⁹.cū decreto[p] a vob̄ facto ad nos eū
venire necesse ē:vt vitā moresq; illi⁹ soli
citi⁹ reqrētes:sensū ꝙ ꝑiter agnoscam⁹:
si huic iudicio apt⁹ extiterit vsq i eū adiu
uāte dn̄o desideria cōpleam⁹. ¶ Itē ex
cōci.elibertāo. Degradet clic⁹ q̄ vsuras
Si q̄s clicoꝝ dete accipe detegit
ct⁹ fuerit usuras accipe:placuit de
gradari[q] z abstiere[r]. ¶ Itē leo eps ana
tholio epo. Nō iplicari errore nec cupi
ditate violari sacerdotē oportet.
Virū catholicū z p̄cipue dn̄i sacerdo
tē:sicut nullo errore iplicari:ita nulla oz
cupiditate violari.dicēte scā scriptura p⁹
ꝯcupiscētias tuas nō eas.Mēs[s] ēt potē
tie[a] auida:nec abstinere nouit a vetitis.
nec gaudere ꝯcessis:nec pietati abhibere
ꝯsensū ¶ Itē greg. Qui cupiditatē a se
nō abscidat bonoꝝ auctori iherere n̄ vz.
Bonoꝝ auctori inherere alit nō va
lem⁹:nisi cupiditatē reꝝ a nobis q̄
oīm maloꝝ radix ē.abscindam⁹. ¶ Itē
ambro.ꝺ eo qꝺ scriptū in euāgelio hois
cuiusdā diuitis fruct⁹ vberes ager attu
lit. Auar⁹ oīm bona inuadit q̄r necessita
Sicut hi q̄ ꝑ isa tib⁹ subuenire vz
niā mēte trāslati sūt:nō iā res s̄pās
s; passiōis sue fantasias vidēt:ita ēt mēs
auari sel vinculis cupiditatis astricta:sp̄
auꝝ:sp̄ argētū videt:sp̄ reddit⁹ cōputat
grati⁹ auꝝ intuet ꝙ solē.sp̄a ei⁹ ōrō z sup
plicatio:ad deuz auꝝ q̄rit.z post pauca.
Interꝺ ēt vsure arte neq̄ssima ex ip̄o au
ro auꝝ nascit:s; nec sacietas[b] vnq̄:nec fi
nis aderit cupiditate.z infra.Sz ait aua
rus:q̄d iniustū est si cū aliena nō inuadā
ꝓpria[c] diligēti⁹ huo.O impudēs dic tu.
ꝓpria dicis.q̄ ex q̄b⁹ recōditis i hūc mū
duz detulisti.Qn̄ in hāc ingressus es lu
cem:qn̄ de vētre mr̄is exisit:q̄bus q̄so fa
cultatib⁹.q̄busq; subsidijs stipat⁹ ingres
sus es.z post pauca.ꝓpriuz nemo dicat:
qꝺ est cōe[d]:qꝺ plusq; sufficeret sūptui.z
violēter[e] obtētū ē.z infra.Nūq̄d iniqu⁹
est de⁹ vt nob̄ nō eq̄lr distribuat vite sub
sidia:vt tu q̄dē esses affluēs z abundās:
alijs vero deesset z egerēt.an idcirco ma
gis:q: z tibi voluit benignitatis sue expi
menta ꝯferre:z aliū ꝑ virtutē patiētie co
ronare.Tu uero susceptis dei munerib⁹
z i sinū tuū redactis nihil reputas te age
re iniquū:si taz multoꝝ vite subsidia sol⁹
obtineas.Quis ei tā iniust⁹:tā auar⁹:ꝙ
q̄ multoꝝ alimēta suū nō vsū:s; abūdāti
am z delicias facit.neq; eīm minus[f] ē cri

minis hn̄ti tollere:ꝙ cū possis z abūdas
indigētib⁹ denegare.Esuriētiū[g] panis ē
quē tu detines.nudoꝝ indumētū ē qꝺ tu
recludis.miseroꝝ redēptio est z absolu
tio pecunia quā tu in terra defodis.Tā
toꝝ te ergo scias iuadere bona:ꝙtis pos
sis p̄stare qꝺ uelis. ¶ Necesse[h] est ēt vt
ille q̄ ordinād⁹ ē sue domui sit bn̄ p̄posi
tus.i.si in laicali habitu vxorez habuerit
vel filios a vicijs ad virtutū studia z ver
bo z exēplo ꝓuocz.vt qꝺ postea p̄ceptu
rus est ppl'is:prius exigat a domesticis[i]
Vn̄ paul⁹ aplus ephesijs scribens dicit.
Vt vxores suas sicut sua corpa diligant
z filios suos nō ad iracūdiā ꝓuocēt.sed
enutriāt illos in omi disciplina z correcti
one dn̄i Vn̄ cū ad thimotheū scribēs di
xiss;:sue domui bn̄ p̄positū.stati subiūxit
Habētē filios sibi subditos in omi casti
tate:nō in accusatiōe luxurie.Nō eīm ta
liū cohabitator frōtē hz alios redarguē
di.Vn̄ de btō iob ꝺr ꝙ ꝑ filijs suis q̄tidi
ana deo offerebat sacrificia:offerens ho
locausta ꝑ singulos.q̄s tāta caritatis ꝑ
fectione in vnū ꝯstrinxit:vt q̄sq; eorū in
suo die cōuiuiū frib⁹ pareī:z ad epulan
dū secū tres sorores suas ꝑiter inuitaret
Mꝺ q: heli facere dissimulauit:ac falsa
pietate supat⁹ filios delinquentes ferire
noluit:sic in libro regū legit apud distri
ctū iudicē semetip̄z cū filijs crudeli dāna
tiōe ꝑcussit.Vn̄ ei diuina voce ꝺr.hono
rasti filios tuos magis ꝙ me.Hinc etiā
dauid erga filios bonitatē:nō discipline
seueritatē exercēs:eoꝝ iuuentutez expi
mento didicit esse ꝑnitiosaz.q̄r pueritiā
vaga licētia ꝑmisit esse voluptuosā.vn⁹[k]
quippe eoꝝ sororē[l] suā stupro corrūpēs
a fr̄e ei⁹ absalone vicz inter epulas q̄s fri
bus suis frauduleter ꝑauerat:obtrūcat⁹
est.Absalō vero postq̄ veniā a pr̄e obti
nuit:a regno eius illū expulit:z ad cōcu
binas ei⁹ ingressus ē.Demū ꝑ inuia de
serti patrē ꝑsequēs quercui inhesit:atq;
suspēsus interijt.Hinc etiā paul⁹ ad thi
motheū scribit dicēs.q̄ suoꝝ z maxie do
mesticoꝝ curā nō hz:fidē negauit z est in
fideli deterior.Iure ergo q̄ domui sue p̄
esse nescit in epm ordinari ꝓhibetur.q̄a
qui i re minia:z ꝺ q̄ sibi[m] familiarior dz[n]
cura inesse:fidelis nō ē:quō in eccl'ia dei
vbi tot sūt z alieni:sollicitā diligētiā exhi
bebit Vn̄ hiero.Nō eīm[o] iust⁹ polluit ex
vicijs filioꝝ:s; libertas[p] ab aplo ecclesie
principi reseruat:vt talis fiat q̄ nō time
at ꝓpter vicia liberoꝝ extraneos rep̄hē
dere. ¶ Qꝺ tūc[c] fiet si nō erit qꝺ sibi im
putet.Cū eīm gress⁹ hois a dn̄o dirigāt
nec sint in hoie vie ei⁹:corripe q̄dez pōt:
corrigere āt n̄ vz:pulsare pt n̄ apire:ma
nus cōprimere nō aium mutare. ¶ Vn̄
aug⁹.ad vincētiū donatistā. Bonoꝝ ho
Q minū disciplina mores imutare n̄
uātūlibz uigil; disciplia valet

tiā dicit ꝙ
cibaria tēpe
necessitatis sūt
oib⁹ cōican
da:vt.ff.ad
l.ro.de iactu
l.ij.§.cū ea
dem.in fi.
e ¶ Et violēt
h ꝺr ꝙ p vio
lentiā ꝺr au
ferre q̄ vltra
necessaria si
bi retinet:vt
xij.q.i.nolo.
z.q.ij.aurum
qꝺ vez ē h
tpe necessita
tis facit.naz
als pt q̄s si
bi vltra neces
saria retinere
vt.xij.q.i.ex
pedit.z.c.ha
bebat.z.q.ij
c.auri.
f ¶ Min⁹.ali
bi inuitur ꝙ
magis delin
quit q̄ aufert
ꝙ q̄ n̄ dat:vt
xij.q.ij.z si illi
g ¶ Esurientiū.
um.nunq̄d ḡ
paupes ip̄m
pōt petere ꝑ
directo iudi
cio.s; deniū
are pōt eccle
illū q̄ nō dat
z sic eccl'a pt
eū cogere vt
det.ex̄ de si
mo.ad aplis
cam.
h ¶ Necesse.
h ꝑseqt.xi.
c.aplice regu
le.oz ordinā
dū eē domui
sue bn̄ p̄posi
tū.tūc ꝺr do
mui sue bene
q̄s p̄positus
qn̄ familiā su
am bn̄ guber
nauit verbo
z exēplo:q
q̄ negligēter
suos guber
nauit p̄sumit
ꝯ eū ꝙ circa
extraneos sit
magis negli
gēs nec hēt
frontē redar
guēdi alios
q̄ suos noluit
corrigere.tū
si ꝑ eū nō sta
ret qn̄ fami
lia ei⁹ mala
nō eēt.z nol
let se emēdā

re non imputaret ei: vt. j. e. c. penl. ꝛ vl. f ¶ Domesticis. vxor vero dr domestica: vt. xxxiij. q. vi. c. vl. ꝛ. C. de remili. q̇cūq̇. ff. ad sill. l. i. §. verū. k ¶ Un⁹. amon. l ¶ Sororem. thamar. m ¶ Sibi. sic. viij. q. i. qḋ aūt. n ¶ Debz. i. cōsueuit. ħ ideo dico qꝛ nemo dz pferre res suas reb⁹ sibi comodatis: vt. ff. cōmo. si vt certo. §. cōmodatum.

o ¶ Nō eñ. sic. ij. q. vij. q̄ nec regiminis.
p ¶ Sz libertas. corrigēdi alios cum corripit suos
q ¶ Pricipi scz plato.
r ¶ Nō tunc scz ꝙ domui sue sit bñ prepositus.

Q Uāuis li bet. inter octo ipē pr ꝛ tres ei⁹ filij ꝛ q̄tuor ipoꝝ vxores.
t ¶ Un⁹. scz cham.
v ¶ Dilexi. id ē diligēdū preuidi.
x ¶ Odio. s. puidi qḋ essz futur⁹ mal⁹.
y ¶ Difficile id est vix. q̄ꝛ ꝙ ponit p nō: vt. i. q. i. principatus. sic. ij. q. vi. §.

Di. xlviij. biduum.
y ¶ Difficile nota ꝙ difficile aliq̄ inueniunt meliores ꝙ monachi. vñ ħ euidenter colligitur ratio q̄ re ille qui ex natalib⁹ maxime est irregularis p monachatū fiat regularis: vt lvi. di. c. i. qꝛ cū sit pfect⁹ in virtutib⁹ non requirit q̄tū ad alia tāta pfectio

dom⁹ mee hō suz: ꝛ iter hoies viuo. Nec mihi arrogare audeo vt dom⁹ mea melior sit ꝙ archa noe. vbi tñ inter octo[s] homines vnus[t] reprob⁹ inuēt⁹ ē. aut melior sit ꝙ dom⁹ abrahe vbi dictū ē: eijce ancillaz ꝛ filiū ei⁹. aut melior sit ꝙ dom⁹ ysaac vbi de duob⁹ geminis in malachia dictū est. Jacob dilexi[v]: esau aūt odio[x] habui. Simplr aūt fateor caritati vr̄e corā dño deo nr̄o q̄ testis ē sup aiaz meā ex q̄ deo ꝑuire cepi: qm̄ sicut difficile[y] sū expt⁹ meliores ꝙ q̄ i monasterijs pfecerūt: ita nō suz peiores expt⁹ ꝙ q̄ in monasterijs defecerūt. Uñ hinc arbitror dictū in apocalipsi. iust⁹ iustificet adhuc. et qui in sordibus est sordescat adhuc. ¶ Itē cipriano cornelı⁹ papa. **Conuicia pditoꝝ a via**

Q rectitudinis nos mouere nō dbēt.

Uod ad nos attinet cōsciētie nr̄e puenit sp dare opaz ne q̄s culpa nr̄a de eccl̄ia peat. Si aūt quis vltro ꝛ crimine suo pierit: ꝛ pniam agere atq̇ ad eccl̄iaz redire noluerit: nos in die iudicij iculpatos[a] futuros credim⁹. q̄ eoꝝ ꝯsulim⁹ sanitati. illos solos in penis remāsuros q̄ noluerint ꝯsilij nr̄i salubritate sanari aut cōsolari. nec mouere nos debēt ꝯuitia pditorū. q̄min⁹[b] a via recta ꝛ a certa regl̄a nō recedamus[c] quā apl̄s instruit dicēs. Si hoib⁹ placerē: xp̄i ſu⁹ nō essem

P Rohibētur[d] etiam neophiti[e] in ep̄os ordinari. vt q̄ heri erat cathecumin⁹: hodie nō fiat ep̄s. q̄ heri erat in theatro[f]: hodie nō sedeat in eccl̄a. qui vespere erat in circo: hodie nō ministret altario. qui dudū fuerat fautor hystrionum: hodie nō sit ꝯsecrator virginū. Cā aūt hui⁹ phibitiōis est ꝑm apl̄z: ne elat⁹ in supbiā tanq̄ religio xp̄iana plurimuz eo egeret: incidat in supbiā ꝛ ruinā dyaboli. Momētaneus[g] nāq̇ sacerdos nescit hūilitatē obseruare modos psonarū vel se ꝯtēnere: nō ieiunauit: nō fleuit: nō se correxit. ñ paupib⁹ erogauit. In arrogātiā q̄ est ruina dyaboli incidūt: qui in puncto hore necdū discipli ſūt mgr̄i Et sicut innocēti⁹ ait: miseꝝ[h] ē eū fieri magi-

in ipo. xvi. q. i. legi. in fi. ꝛ adde id qḋ ē. xix. q. vl. nō liceat. in auten. de mona. circa prin. vbi dr ꝙ monachat⁹ oēm malitiaz tollit. ꝛ sicut presumit hic p illis q̄ in mōasterio pfecerūt: ita ꝑsumit ꝯ eos q̄ i monasterio defecerūt: vñ ptz ꝙ rōne loci nō ꝑsumit pro aliq̄: vt. xl. dis. nō loca. ꝛ. xij. q. ij. gl̄ia. i fi. ꝛ ħ est veꝝ vbi psona ē nota. sz vbi ē ignota presumit semp p ipa rōne loci: vt. xxiij. di. quando.

Q Uod. inculpatos. qꝛ illud nō est ex vicio nr̄o: sz illoꝝ. sicut alibi viciū materie nō iputat artifici. vel al's Inculpatos. ar. bonuz si p aliquē nō stat q̄min⁹ aliq̄d fiat id nō ē ei iputādū. ff. xxij. q. ij. faciat hō. ꝛ. xxiij. q. v. ꝺ occidēdis. ꝛ. xliij. di. ephesijs. sufficit ei vnl̄r ichoari. lz nō hr̄et effectū. ff. de nego. ge. sz an vltro. §. i. b ¶ Quomin⁹ ñ. ꝺ. xliij. di. scimus. c ¶ Recedamus. hoc min⁹ ꝛ nō faciunt

P Unam affirmationē: vt. ff. de ver. sig. duobus.

Rohibēt. hic intitulat. xlviij. di. in q̄ ꝓsequit. xiij. ꝛ vltimū. c. apl̄ice regule. scz optet ordinandū nō esse neophitū. dr aūt neophit⁹ nouellus in fide vel in religione. phibent aūt tales ordinari duplici ꝺ cā. s. ne incidant in supbiā. s. putātes ꝙ fides xp̄iana multū eis indigeat. vel qꝛ nōdū expert⁹ est statū ecclesie. vñ nescit se aliis cōformare. vtruz aūt in aliq̄ casu talis valeat ordinari dicet. j. lxi. di. §. his omnibus.

strū q̄ necdū didicit esse discipul⁹. ¶ Uñ de eisdē in niceno ꝯci. legit. **Neophitus in ep̄um non est ordinandus.**

Q Uoniā multa siue p necessitatez[i] siue ex q̄cunq̇ cā ꝯtra regulā gesta sūt: ita vt hoies ex vita gentili nup adhuc cathezizati vl' istructi stati ad spūale baptisma venissent[k] ꝛ ꝯtinuo cū baptisati sūt: etiaz ad ep̄atū vel p̄sbyteriū puecti[l] sunt. Recte igit visū est: de cetero nil tale fieri. nā et tpe[m] op⁹ est vt sit cathecumin⁹: ꝛ post baptismū multa pbatione indiget. Euidens nāq̇ est p̄ceptū apl̄icū dicēs. Non neophitū ne forte elat⁹ in supbiā in iudicium incidat ꝛ in laqueū dyaboli. Si vero pcedente tpe[n] mortale aliqḋ peccatū admiserit ꝛ ꝯuict⁹ duob⁹ vel trib⁹ testib⁹ fuerit: cessabit[o] a clero q̄ eiusmodi ē. si q̄s vero p̄ter hoc fecerit[p] tanq̄ ꝯtraria statutis sc̄ti ꝯcilij gerēs: etiā ipse p̄cipitabit de statu sui cleri. ¶ Neophiti vero hodie appellant: ad ppositūz sacre religionis nouiter accedētes. ¶ Uñ beat⁹ gregorius siagrio ep̄o scribit dicēs. **Qui dicant neophiti.**

S Icut neophit⁹ dicebat qui in initio sc̄tē fidei erat eruditiōe plātat⁹: sic modo neophit⁹ habend⁹ est: qui repēte[q] in religiōis habitu plantat⁹ ad ambigēdos sacros ordines erepserit. Ordinate ergo ad ordies ascēdendū est. nā casuz appetit qui ad sūmi[r] loci fastigia postpositis ḡdibus[a] p abrupta q̄rit ascēsuz. scim⁹ aūt ꝙ edificati parietes nō pri⁹ tignoꝝ pond⁹ accipiūt: nisi a nouitatis sue humore siccent. ne si ante pondera ꝙ solidēt accipiāt: cūctam sil' ad terram fabricā deponant.

E Cce[b] a quib⁹ vicijs debēt ēe immunes qui in ep̄m sunt ordinandi appet. Qui eñ intercessores p pplo ad deū parāt: necesse est vt ei⁹ grām bñ viuēdo mereāt: vt eñ ait gregori⁹ in pastorali. sollicite formidādū est ne q̄ placare posse irā dei credit: hāc ipe ex pprio reatu mereat. Cuncti eñ liq̄do nouim⁹. qꝛ cū is qui displicet[c] ad intercedēdū mittitur: irati anim⁹ ad deteriora[d] puocatur.

Q Uoniā. necessitatē. si ppt necessitatē aliq̄d fit: vr̄ ꝙ illud licite fit. qꝛ qḋ nō ē licitū in lege necessitas facit licituz ex̄ ꝺ re. iur. qḋ nō ē licitū. Itē necessitas nō hz legē. j. ꝺ cō. d. i. sic. nō ḡ fit ꝯ i lam rū. necessitas q̄ repit in auc̄te vt necitas

Di. xlix.

vite excusat: vt ex̄ ꝺ furt. si q̄s p necessitatē. ꝺ. cō. d. v. discipulos. sz i adulrio ñ excusat necessitas: vt ff. ꝺ ritu nup. palam §. nō ē. Nā poti⁹ debem⁹ q̄lz mala pati ꝙ malo ꝯsentire. xxxij. q. v. ita ne.

k ¶ Uenissent. j. de cō. di. v. neophiti.
l ¶ Prouecti. qḋ nō ē faciēdū nisi p interstitia tēpoꝝ: vt. lxxvij. di. in singulis m ¶ Et tpe. l. di. pōderet. n ¶ Tpe id ē añ ordinatōez ꝛ post baptismū. sic itelligit. i. q. vij. si q̄s oēz. ħ ideo dico: qꝛ p crimie cōmisso añ baptismū nō deponit: vt. xxvi. di. vna tñ. ꝛ. c. de inde oppōit. o ¶ Cessabit. i. nō ordinabit. vl ꝑm alios ēt ordinat⁹ degradabit. ꝛ sic vr̄ ꝙ crimen ciuiliter pbatū inducit ꝺpositiōez. sic. xxiij. d. c. vl.

S Icut. repēte. i. nouiter. in monachali habitu. tal' ei nō ē eligēd⁹ in platū: vt ex̄ ꝺ elec. cū cām. ꝛ officij. q̄ āt ꝺbeant cē iterstitia. hēs. lxxvij. d. i singl'is. p ¶ Fecerit. pmouēdo tales. r ¶ Qui ad sūmi. i. q. i. pueri. ꝛ. c. si q̄s p pecuniā. r ¶ Sūmi. lxi. d. statuim⁹. a ¶ Gradib⁹. i. interstitijs ne obstet. lij. d. sollicitudo.

E Cce. a. xxv. di. huiusq̇ tractatū ē ꝺ. xiij. c. aplice regl'e. ħ mgr in his duob⁹. c. sub cōpēdio tractat de eisdem.

c ¶ Displicet. j. iij. q. vij. in grauib⁹. d ¶ Deteriora. vr̄ ħ ꝙ orōes facte

a malis sacerdotib⁹
noceát subditis: qd̄
intellige cuȝ ipsi ex
certa scīa eligūt ma-
lum: ⁊ cōforme suis
morib⁹. aliter spūs-
sanct⁹ eque opatˀ re
missionē ꝑ maluȝ vt
ꝑ bonū sacerdotem
vt. i. q. i. si fuerit. ar.
ad h̄. vi. q. i. ex meri-
to. ar. viij. q. i. auda
cter.

e ¶ Si adhuc. ar. ꝙ
quis nō pōt accusa-
ri de crimine ꝙ̄ ꝗ̄pe
nituit ⁊ ꝙ nō impe-
diatˀ a ꝓmotiōe. xx-
vi. q. v. ꝗ̄cunq̄. ꝯ. ⁊
vi. di. cleric⁹. iij. ⁊ v-
iij. q. i. in scripturis.
ar. ꝯ. xxiij. q. ij. ȧmo
nere. io. so. accusari
pōt si cōmissum est
post baptisma: vt. x
xv. di. primum. h.

Hinc. ꝓbat greg.
in h̄. c. ꝙ viciosi
non pn̄t offerre pa-
nes dn̄o nec alioꝝ
peccata diluere. ꝗ̄a
in veteri testō corpe
viciati repellebantˀ.
⁊ h̄ ꝓbat. xij. exēplis
ꝗ̄ vicia figuralˀr itel
lecta i nouo testō re-
pellunt.

g ¶ Ponderosus. i.
criminosus.

h ¶ Seruabit. ne la-
bātur in peccatum.

i ¶ In tenebris. pec
catorum.

k ¶ Ex nimia. nimia
subtilitas reprobatˀ
in iure. ex̄ de iudi. di
lecti. ⁊ fit sic aliq̄d i
iure ꝯ rōneȝ gr̄a di-
sputādi. ff. ad. l. aq̄l.
ita vlnerat⁹. in fi. et
magis vȝ simplici-
tas ꝙ̄ difficultas. in
sti. ꝯ fideicō. hereꝺ.
§. sȝ qꝛ stipulatiōes

l ¶ Facie. i. rōnem q̄
est facies cordis.

m ¶ Et eo. i. ideo.

n ¶ Quo se. i. quia.

o ¶ Aliaꝝ. i. proprie
ponitˀ. sic. ꝯ. xxvi. di.
deinde. ibi cū ceteriꝭ
criminibus.

p ¶ Pōderosus. ꝑ
immūdā cogitatōeȝ

q ¶ Ad op⁹. ex h̄. vꝭ
ꝙ occultū peccatuȝ
nō impedit ꝓmouē
duȝ ex eo qd̄ sequitˀ
ibi grauat in abditiꝭ
sȝ ꝯ. ar. l. di. sacerdo
tes. cū tn̄ latētia pec
cata nō habēt vindi
ctam quo ad eccleſi
am militantem: vt

Qui ergo ꝺsiderijs terrenis astringitˀ ca-
ueat ne districti irā iudicis grauius accē-
dens dū loco delectatˀ glīe: fiat subditis
auctor ruine. Solerter ergo se q̄sq̄ me-
tiatur ne locū regiminis assumere aude-
at si adhuc in se vicium dānabilˀr regnat
ne his quē crimē depuat ꝓpriū: interces-
sor fieri appetat: ꝑ culpis alioꝝ. ¶ Idē
greg. i codē pastorali Sacrificiū deo nō
offerat qui vicijs est maculatus.

Hinc etem̄ sup̄na voce ad moysē ꝺꝛ
in leuitico. loq̄re ad aaron hō de semine
tuo ꝑ familias q̄ hūerit maculā nō offe-
rat panes ꝺo suo. nec accedat ad miste-
riū ei⁹. vbi ⁊ repēte subiūgitˀ. si cec⁹ fuerit
si claud⁹ si vl' puo vl' grādi vl' torto naso
si fracto pede: si mā c⁹: si gibbos⁹ si lipp⁹ si
albuginē hȝ i oc'lo: si iugē scabiē: si ēt ipe
tigine i corpe vl' pōderos⁹s. Cec⁹ q̄ppe
ē qui sup̄ne lumē cōtēplatiōis ignorat. q̄
p̄sentis vite tenebris p̄ssus dū vēturā lu
cē nequaq̄ diligēdo ꝯspicit: quo gressū
opis porrigat nescit. Hinc etem̄ ꝓphetā
te anna ꝺꝛ in libro regū. pedes scōꝝ suo
rū ſuabit ⁊ impij in tenebris cōticescēt.
Claud⁹ vero est q̄ quidē q̄ ꝑgere ꝺbeat
aspicit: sȝ ꝑ infirmitatē mētis vite viā per
fecte nō vȝ tenere quā videt. Quia vicȝ
q̄s ad v̄tutis statū dū fluxa ꝯsuetudie n̄
erigitˀ: q̄ ꝺsideriū innititˀ illuc gress⁹ opis
efficaciter nō sequūtˀ. Hinc etem̄ paul⁹ di
cit ad hebreos. remissas man⁹ ⁊ dissolu-
ta genua erigite ⁊ gress⁹ rectos facite pe
dibus v̄ris vt nō claudicās q̄s erret ma-
gis aūt sanetˀ. Paruo aūt naso est qui ad
tenēdā mēsurā discretiōis idone⁹ nō est.
naso q̄ppe odores fetoresq̄ discernim⁹.
Recte ergo ꝑ nasuȝ discretio exprimitˀ:
ꝑ quā virtutes eligim⁹: delicta reproba-
mus. Vn̄ ⁊ in laude spōse ꝺꝛ in cāticis cā
ticoꝝ. Nasus tu⁹ sicut turris q̄ est in liba
no. qꝛ nimiꝝ scā eccl'ia q̄ ex causis singul'
tēptamēta ꝓdeāt ꝑ discretionē cōspicit:
⁊ vētura vicioꝝ bella ex alto ꝺp̄hendit
Sȝ sunt nōnulli q̄ dū existiari hebetes
nolūt: sepe se in q̄busdā inq̄sitiōib⁹ pl⁹ q̄
necesse ē exercētes: ex nimia subtilitate
fallūtˀ. Vn̄ hic q̄ subditˀ vel grādi vl' tor
to naso. Nasus etem̄ grādis ⁊ tort⁹ ē di-
scretōis imoderata subtilitas. q̄ dū plus
q̄ decet excreuerit: actiōis sue rectitudi-
nē ipa ꝯfundit. Fracto aūt pede vel ma-
nu est q̄ viā dn̄i ꝑgere om̄imodo nō valȝ
atq̄ a bonis actib⁹ funditus exsors va-
cat. q̄tin⁹ hec nō vt claud⁹ saltē cū infirmi
tate teneat: sȝ ab his om̄imodo alien⁹ exi
stat. Gibbosus vero ē quē terrene solli-
citudinis pōd⁹ deprimit. ne vnq̄ ad sup
na respiciat: sȝ solis his q̄ in ifimis calcā-
tur intēdat. Qui ⁊ si q̄n̄q̄ aliq̄d ex bono
celestis patrie audierit. ad hec nimiꝝ per
uerse ꝯsuetudinis pōdere ꝑgrauat⁹ cor-
dis faciē nō attollit: qꝛ cogitatōis statuȝ
erigere non vȝ: quē terrene vsus sollicitu

dinis curuū tȝ. Ex eoꝝ q̄ppe spē psalmista ait in psalmo
xxxvij. Incuruat⁹ suȝ ⁊ hūiliat⁹ vsqueq̄q̄. q̄ꝝ culpaȝ q̄ȝ ꝑ
semetipsaȝ veritas reprobās ait in luca. Semē aūt qd̄ in
spinas cecidit hi sūt q̄ audierūt ⁊ a sollicitudinib⁹ ⁊ diuitijs
et voluptatib⁹ vite eūtes suffocātˀ ⁊ nō referūt fructū. Lip
pus q̄ppe est cui⁹ q̄dē igeniū ad cognitōeȝ veritatis emi
cat. Sȝ tn̄ hoc carnalia opa obscurāt. In lippis quippe
oculis pupille sane sunt sȝ hūore defluēti infirmātes pal-
pebre grossescūt. q̄ꝝ qꝛ infusiōe crebra atteritˀ: etiaȝ acies
pupille viciatˀ. Et sūt nōnulli q̄ꝝ sensū carnalis vite opa-
tio sauciat q̄ studere vel videre recta subtilˀr ꝑ ingeniū po
terant: sȝ vsu prauoꝝ actuū caligantˀ. Lipp⁹ itaq̄ est cui⁹
sensuȝ natura exacuit. sȝ cōuersatōis prauitas ꝯfundit. cui
bn̄ ꝑ angelū ꝺꝛ i apocalipsi. Collirio inūge oculos tuos
vt videas. Collirio q̄ppe oculos vt videam⁹ inungimus
cū ad cognoscēdū veri luminis claritatē intellect⁹ nr̄i aci
em medicamine bone opatōnis adiuuam⁹. Albuginē ve
ro hȝ in oculo q̄ veritatis lucē videre nō sinitˀ: qꝛ arrogan
tia sapientie seu iustitie cecatˀ. Pupilla nāq̄ oculi nigra vi
det: albuginē tolerās nihil videt: qꝛ videlicȝ sēsus hūane
cogitatiōis si stultū se peccatorēq̄ intelligit: cognitōeȝ in
time claritatis apprehēdit. Si aūt cādorē sibi iustitie seu
sapiētie tribuit a luce se sup̄ne ꝯgnitōis excludit: ⁊ eo ml' cla
ritatē veri luminis nequaq̄ penetrat q̄ se⁹ apd̄ se ꝑ arro-
gantiā exaltat. sicut de q̄busdā ꝺꝛ in ep'la ad romāos: di-
cētes em̄ se esse sapiētes stulti facti sūt. Iugē vero hȝ sca
biem cui carnis petulantia sine cessatiōe dn̄atˀ. In scabie
etem̄ feruor visceꝝ ad cutē trahitˀ: ꝑ quā luxuria recte desi
gnatˀ. qꝛ cordis tēptatio vsq̄ ad opatiōeȝ ꝓsilit. nimiꝝ fer
uor intim⁹ vsq̄ ad cutis scabiē ꝓrūpit ⁊ foris iā corp⁹ sau
ciat. qꝛ dū i cogitatōe voluptas n̄ rep̄mitˀ: etiā i actiōe do
minatˀ. Quasi em̄ cutis pruriginē paul⁹ curabat abster-
gere cū dicebat ad corinthios. Tēptatio vos nō app̄hē-
dat nisi hūana. ac si apte diceret hūanū q̄deȝ est in corde
tēptationē ꝑpeti. demoniacū vero ē tēptatōis certamine
in opatione supari. Impetiginē q̄ hȝ i corpe q̄squis aua
ritia vastatur in mēte. que si in ꝑuis nō compescitˀ: nimi-
ruȝ sine mēsura dilatatˀ. Impetigo q̄ppe sine dolore cor-
pus occupat ⁊ absq̄ occupati tedio excrescēs mēbroꝝ de
corē fedat. qꝛ ⁊ auaritia captiuū animū dū q̄si delectat ex
ulcerat: dū adipiscēda queq̄ negocia cogitatōi obicit ad
inimicitias accēdit ⁊ dolorē in vulnere nō facit. qꝛ estuāti
animo ex culpa abūdantiā ꝓmittit. sȝ decor mēbroꝝ ꝑditˀ
qꝛ aliaꝝ q̄ȝ virtutū ꝑ hāc pulcritudo depravatˀ. ⁊ q̄si totū
corp⁹ exasperat: qꝛ ꝑ vniuersa vicia animū supplātat. pau
lo attestāte q̄ ait ad thimoteū. radix oīuȝ maloꝝ ē cupidi-
tas. Pōderosus vero est q̄ turpitudinē nō exerceȝ ope: sȝ
tn̄ ab hac cogitatōe ꝯtinua sine moderamie ꝑuatˀ i mēte
q̄ nequaq̄ q̄dē vsq̄ ad op⁹ nephariū rapitˀ: sȝ ei⁹ anim⁹
voluptate luxurie sine vllo repugnatōis stimlo delectatˀ
Viciū q̄ppe ē pōderis cū hūor viscerꝝ ad virilia labitˀ q̄ ꝑ
fecto cū molestia ꝺdecoris itumescūt. Pōderos⁹ ē ergo q̄
totis cogitatōib⁹ ad lasciuiā defluēs pōd⁹ turpitudis ge
stat in corde. ⁊ q̄uis praua nō exerceat opa: ab his tn̄ nō
eleuatˀ mēte. nec ad vsuȝ boni opis in apto vȝ assurgere:
qꝛ aggrauat hūc in abditis pōd⁹ turpe. Quisq̄s ergo q̄lȝ
hoꝝ vicioꝝ s̄bijcitˀ panes dn̄o offerre ꝓhibetˀ nec ꝑfecto
aliena delicta valeat diluere is quē adhuc propria deua
stāt. ¶ Quia igitˀ paucis ad pastorale magisteriū dign⁹
q̄lˀr veniat. atq̄ hoc idign⁹ q̄lˀr ꝑtimescat ostēdim⁹. nūc is
qui ad illud digne ꝑuenerit in eo q̄lˀr viuere debeat ꝺmō
strem⁹. ¶ Vn̄ hieronim⁹ sup malachiā. Indoct⁹ terrena
lucra q̄rēs viciosus ordiari nō debȝ.

Sacerdotes
nomē dn̄i despiciūt. ⁊ q̄tū ad se⁹ panē pollutū offe-

xxxij.q.v.xpiana.ꝛ.xxxij.di.erubescant.
Sacerdotes.ad se.no.ꝙ aliqd dr malũ q̃ a d se.sic.i.q.i.qd quidã ꝛ.q.iij.saluator.v.q vero spm.sic mrimoniũ dr dissolui q̃ ad socerũ q̃ repudiũ misit nõ q̃ad cõiuges.ff.de dona. inter vi.ꝛ vx. cũ h stat⁹.§.si socer,ꝛ facit qs aliqd q̃tũ in seipso ē,xi.q.iij,inter verba,sic xxij.di.§.vl.i fi.ꝛ.j.d cõ.d. iiij.queris.

b Potētez in eo ꝙ potens est.

c Paupez j.xi.q.iij.pauper.

d Locat. i dignitatem.

e Usqueq̃. dictũ fuit ab helia fugiente irã regine iezabel vniuerso poplo colentibaal. nã õficit am bob⁹ q̃ vult fuire duob⁹.

Di.L.
xxvi.di. acu tius.

f Illũ. id ē alium.

g Indignũ ō.ō.xli.d.nõ cogāt. sꝫ ibi de reb⁹.h de psonis.

Ex premissis tractauit hucusq̃ mgr de q̃lita te ordinãdorũ.in hac di. l.tractat prio de iã pmotis an ipsi postq̃ lapsi sunt valeant reparari.in primo allegat q̃ non pñt reparari.postea allegat p parte otraria.ꝛ hoc bñ soluit.j.c.§. quõ.p parte prima allegat vsq; ad.§.econtra.ꝛ postea inducit multa.c.ad pbandã solutionē suã vsq; ad.c.sꝫ illud.vbi aliã ponit ꝛ eã pbat p c.seque.ꝛ h vsq; ad.§.qd vero.ꝛ postea adiũgit de lapsis in heresiꝫ ꝙ nõ sit eis cõicandũ añ recõciliationē.ab illo.§.qd vero.subiũgit tractatũ de homicidis vsq; ad illũ.§.pmissis.deinde addit de solēniter penitētib⁹ ꝙ nõ debeāt ordinari.vel ad militiã sclarē redire.ꝛ ꝙ clicis talis pñia nõ sit iponēda:ꝛ p quib⁹ culpis sit iponēda. vltimo subdit de apostatis q̃ nec ad habitũ sclarē nec ad clicatũ ascēdere pñt post pñiaꝫ.Circa lapsos tres rle sr notāde q̃ otinēt.j.c.di. vt ostitueret.prima rla fm.h.h est.vt q̃ mortalr peccant post baptm nõ pmoueāt:vt.xxv.di.primũ.i.q.vij.si q̃s oēꝫ.Scda est.pmot⁹ si mortalr peccat deiciēd⁹ ē.j.c.q̃ semel.tertia ē.qui ab ordie deponit amodo nõ restituit.j.c.c.i.ꝛ.ij.ꝛ.c.puenit.ꝛ vbicũq; miti⁹ agit dispēsatio est. Iste aũt tres regule fm tres opiniões recipiũt interptationē.Quidã eñ dicũt ꝙ oñe peccatũ mortale ipedit pmouēdũ ꝛ deijcit iã pmotũ.ꝛ si talis sit pmot⁹ ꝛ egerit pñiaꝫ tñ nõ pt mistrare sine dispēsatiõe.alij intelligũt d magnis crimib⁹ pdictas rlas q2 miora post pñiam nõ repellũt nec deijciũt:vt.lxxxi.di.apls.xlvi.di. cleric⁹ v.q.iiij.in loco.ꝛ lxviij.di.c.i.q2 nec oē publicũ crimē aie mortē irrogat.isti.d pub.iudi.§.vl.tertij itelligũt pdictas tres rlas d māifestis occulta eñ post pñiam nec repellũt nec ōijciũt.imo iure cõi pmouetur.ꝛ si pmot⁹ ē remanet in ordine suo.j.c.d his vero.ꝛ.c.pcedēti.et h opinio benignior est.h tñ excepto.q2 peccata maria etiaꝫ occulta repellũt.ꝛ de h plene dixi.s.xxv.di.c.vl.d adulterijs aũt ꝛ osilibus põt simpler eps dispēsare.ex d iudi.at si clerici.ꝛ.j.c. otumaces. de maiorib⁹ nõ.j.c.miror.ꝛ in simonia.i.q.i.erga.ꝛ fm q̃dã in oib⁹ criminib⁹ dispensat vbi nõ phibet,ex d sen.ex.nup.ꝛ de pe.di.vi.§.i.

...runt q̃ ad altare idigne accedũt.quiq; dato munere sacerdotiũ psumũt.panem q̃ꝫ polluit q̃ doctrinã dei in pplo male dispgit.ꝛ q̃ honorat potētē[b] ꝛ dspicit pauperē[c].ꝛ ifra.si offeratis cecũ aial ad imolandũ nõne malũ ē.ꝛc.supius accusati d panib⁹ nũc aũt accusant d victimis. Cecuꝫ aial offert q̃ ordiat indoctũ in loco docti magistrũq; facit q̃ vix discipul⁹ eē poterat. Claudũ offert q̃ lucra terrena q̃rētē locat[d] vtpote pedē i diuersa ponētē vnũ in diuinis alterꝫ in carnalib⁹.cui pt inferri illud d libro regũ. vsq;quo[e] claudicas in duas ptes Lãguidũ offert qui viciosũ p religioso hꝫ.quiq; tardũ ꝛ pigrꝫ pbat p patiēte dicēs illuꝫ[f] negligētie redarguendũ.Indignũ[g] est eñ dare deo:qd dedignat hõ.

Ex pmissis[h] auctoritatib⁹ liq̃do mõstratũ ē ꝙ varijs crimib⁹ irretiti i sacerdotes ordiari nõ pñt. Nũc aũt d eisdē q̃rit vtrꝫ post actã pñiaꝫ vel in pprijs ordibus remanere aut ad maiores grad⁹ ocēdere valeãt.multorꝫ auctoritatibus varijs criminib⁹ irretiti a pprijs ordinib⁹ deijciũt ꝛ ab accessu maiorꝫ phibēt. Uñ grego. ait ostãtino mediolanēsi epo. Lapsi i suũ ordinē reparari nõ pñt.

Si lapsis[a] ad suũ ordinē reuertēdi licētia ocedit:vigor canõice pculdubio frangit disciplie:dũ p reuersiõis spe[b] praue actionis ōsideria q̃s ocipe nõ formidat. Et post pauca. Illud aũt pre oĩb⁹ cauere studete vt lapsos in sacro ordie nulla vobis supplicatio[c] aliq̃ modo reuocare studeat.ne hmõi nõ statuta[d] sed rpaliter dilata credat eis esse vindicta. Itē martin⁹ papa amãdo epo. Qui post suã ordinatiõeꝫ labitur deposit⁹ pmanebit.

Qui semel post suã ordinatõeꝫ in lapsum ceciderit:deinceps iã depositus erit.nullũq; gradũ sacerdotij poterit adipisci[e]. Itē greg.papa sabino epo Presbr post lapsũ nulla rõne in sacro ordine reparari valet.

Presbyterũ de q̃ nos fraternitas tua latoris psentiũ legatiõe cõsuluit:nulla rõne in sacro ordine post lapsũ aut pmanere[f]: aut reuocari posse cognoscat. Circa queꝫ tñ mitius[g] agēdũ ē:q2 cõmissũ facin⁹ facilis[h] dr pfessione cõfessus. Itē iohannes octau⁹ cenomatico vticensi epo. Post perpetratum homicidiũ sacerdotale officiũ administrari nõ põt.

Miror[i] min⁹ doctã sciam tuã sacerdotē putare post pperratũ homicidiũ[k] posse in sacerdotio ministrare.imo qd est inepti⁹ nob suadere[l] velle vt ipi tali psumptiõi pberemus assēsuꝫ. Quis eñ tã demēs tãq; puersi sensus tale q̃d estimaret:vel p⁹ q̃tã cunq; pñiaꝫ ocedēdũ cũ oĩno sit canonice discipline otrariũ. Debꝫ ergo sacerdotio priuat⁹ lacrimarꝫ fõte flagitiũ taꝫ immane diluere:vt talibus saltem reme...

in fi.ꝛ.lxxxij.di.psbr.ꝛ in plerisq; casib⁹ inenio epm posse dispēsare. vt no. i.q.vij.§.nisi.pe.hispan⁹ otrũ dixit.nã cũ in q̃busdã certis casib⁹ ei pmittit dispēsare.g in alijs phibet.ar.xxv.di.q̃lis.ꝛ.C.d pcur.marit⁹.q̃s aũt cum deposito possit dispēsare:dixi ij.q.vi.io.cũ suspēso aũt vel cũ penitēte etiã in heresi bñ eps dispēsat.j.c.psbros,io,ꝛ iste opiniões determināt p decr, greg.ex d tpi.ord.c. q̃sitũ.vbi reprobat opinio io.ꝛ credo ꝙ epus possit sp dispēsare nisi ei phibeat a iure expsse:vt.xxv ij.q.ij. lex diuine. in fi,ꝛ ex d se.ex.nup.

b Si lapsis.h c.loquit d deposito vt paꝫ per finem.

b Spe.q2 facilitas venie.ꝛc.vt ex d vi.ꝛ hone.cleri.vt cleri corꝫ.xxiij.q.iiij.est iniusta.

c Supplicatõ.carnalis.sꝫ spũalis bñ j.c.clerico.

d Statuta. perpetuo.q̃ eñ deponit ppetuo dponit: vt h ꝛ.lxxxi.di.si q̃s clericus.ꝛ. C. de penis, fu⁹.ar.ō.xxxiij.q.ij.nõ oꝫ.ij. ꝛ ibi simpliciter ponit separatur. ꝛ tñ sepant ad tps si ppetuo: vt ex de cõsti.ex lris.in fi, sꝫ certe illa nõ fuit ōria.q2 ibi nulla fuit depositio.ꝛ ē h idõ statutũ ne leges ludibrio fiant:vt.C.d bonis liber. l. vlti. §.si.ꝛ est si.qd lex dicit ꝙ dãnat⁹ de crimine ad militiã nõ recipitur:vt. ff.de re milli.qui cum vno.§.adulterij.

Qui semel.adipisci.h.c.intelligit d rigore.xxv.di.primũ.j.c.miror.vl in maiorib⁹ vel d manifestis crimib⁹.ex d tpi.ord.c.si.sic nõ obstat.lxxxij. di. psbyter.ꝛ.xv.q.vi.hi q.

Presbyterꝫ.pmanere.si.xxiiij.di.c.vl.ꝛ.xv. q.vi.si q̃s psbr.ō.so.in iferiori ministrabit:vt ibi.sꝫ nõ in supiori:vt hic

g Miti⁹.ar.ꝙ miti⁹ agit cũ ofesso q̃ cũ cõuicto:vt.j.c.de his vero.ꝛ.xv. q.vi.si q̃s psbr.si.lvi.di.q2 simplr.i.q.v.psentiũ.ar.ō.xxiiij.di.c.vl. sꝫ ibi timore pbationũ cõfessus est:vt ex d homicidio.lator

h Facili.i.spõte vt ex d homici.lator.

Miror.hic hēs ꝙ eps nõ põt dispēsare cũ homicida.itē nec cũ simoniaco:vt.i.q.i.erga.nisi q̃nq;:vt.i.q.v.c.i.ꝛ vl.io, de simoniaco est expssum.ex de elec.c.penl.vbi dr ꝙ si aliq̃ ignorãte sit cõmissa simonia:eps cum eo põt dispēsare si in simplici bñficio sit cõmissa simonia.sec⁹ si in plãtura.si aũt eo sciēte sit facta eps nõ dispēsabit cũ eo:vt ex de simo.nobis.b. Itē nec cũ deposito fm q̃sdã:vt.ij.q. vi.io. nec cum eo qui excõicatus celebrat:vt.xi.q.iij.si quis eps.ꝛ.vij.q.i. si quis psbr. lꝫ sit ar.ō.ij.q.v.q̃to.sꝫ illud de mãdato pape. Itē nec cũ eo qui accedit ad iudicium sclare:vt.xxi.q.v.si quis epus. Itē nec cũ bigamo: vt ex de bigamis c.d bigamis.xxxiiij.di.lector.io.nec dispēsat hodie cũ filijs presbyterorꝫ:vt ex de fi.presby.c.penul.vbi scꝫ ministrauit pater immediate.b.dispensat tñ in plerisq; criminib⁹:vt notaui.i.q.vij.§.nisi rigor.ꝛ gñaliter vbi non phibetur epo dispēsatio semp dispēsare põt:vt ex de sen.ex.nup.licꝫ quidã dicũt ꝙ in solis illis casib⁹ dispensabit vbi a iure ei pmittit: q2 cũ in quibusdam criminib⁹ eis cõcedit dispensatio:vt ex de iudi.at si clerici.g in alijs eis prohibetur.ar.xxv.di.qualis.ꝛ.C.de pcu.maritus.ꝛ licet dispēsatio sit ius qd peti non potest.tamen q̃nq; eps tenet dispēsare:vt.j.c.vt constitueretur.in fi.ꝛ.c.si quis dyacon⁹.et.c.domino sancto.ꝛ.i.q.vij.dispēsatiões. ꝛ.xxiij. q.i.noli.in fi.

k Homicidiuꝫ.sponte:vt ex de homici.lator.

l Suadere.plus enim est suadere q̃ cõpellere.ff.de ser.cor.l.i.§.psuadere et plus punit suasor q̃ faciēs.lxxxvi.di.tanta.

C Lericū. occiderit. spōte. n ¶ Militare. p hoc ptz ꝙ loquit̄ de illo q̄ in bello fuit. hortari tñ pōt cleric⁹ aliq̄s ad defensionē ecclīe sue. xxiij. q. viij. vt pridē. ar. ff. de his qui no. infa. ob h̄ verba. §. ·l. o ¶ Per qḋ. ar ꝙ rōne vni⁹ delicti imputant̄ oīa delicta que sequūt̄ ex illo: vt. xv. q. i. si q̄s insaniens. xxij. q. iiij. inter ff. ꝙ met⁹ cā. si mulier. ar. ꝯ. ex̄ de spō. veniēs. ij.

D Ehis. circa illos q̄ cōmittunt homicidiū distiguē sic. q̄a aut cōmittit̄ homicidiū ex necessitate aut ex casu aut ex volūtate. si ex necessitate. aut illa necessitas ē euitabilis aut ineuitabilis. si ē euitabilis ad supiores ordines nō pōt ascendere. sz in iam susceptis tolerat̄: vt j. c. de his clericis. si fuerit ineuitabil' necessitas sine omī dispēsatione pōt ministrare in ordine habito. sz ad supiores habendos petet dispensatōez: vt ex̄ de homici. suscepimus ꝛ. c. ij. nec obstat. ex̄ c. lator. vbi d̄r ꝙ ad supiores talis licite promouetur. q: h̄ intelligo ex dispēsatōne. io. sz certe q̄cq̄d dic̄. io. d̄ necītate ineuitabli. c. vr̄ expsse dicere ꝙ talis necessitas in nullo obsit. vt. j. c. q: te obnoxiū de h̄ no. in q̄stiōib⁹ b. si v̄o casu cōmittitur homicidiuz aut dedit opaz rei licite aut nō. si dedit opā rei licite ei nō imputat̄ sz pt ministrare in suscepto ꝛ ascēdere ad supiorē: vt ex̄ e. c. vl. ꝛ. j. e. sepe. ꝛ ex̄ e. iohānes. sz si illicite rei opam dederit tunc nec in suscepto pōt ministrare nec ad supiores ascēdere: vt. j. c. clerico. et c. si q̄s voluntate. si vero volūtate occidit nunꝙ̄ est dispensandū cuz eo. fm qḋ loquit̄. c. miror. b. tñ cuz suo rigore dixit ꝙ i nullo casu homicida pt ꝓmoueri. q: poti⁹ dz q̄lz pmittē se occidi ꝙ̄ aliū occidē: vt. xxiij. q. v. ita ne. ꝛ dic̄ ꝙ h̄ xbū ꝯsulēdi ponit̄ ꝓ vbo p̄cipiēdi: vt xxviij. q. i. sic eñ. Itē fm. b. si crimē homicidij sit occultū. tñ post pniaz n̄ pt exequi suū officiū. sec⁹ est fm euz in q̄lib3 alio crimine: vt. j. c. de his. nisi in simonia. io. ꝛ h̄ expsse d̄r. ex̄ de tpi. or. c. vl. b. ꝛ ita duo crimia tm̄ excipit. sc3 homicidiū ꝛ simoniā. ar. ex̄ de accu. inquisi. alij aūt plerīꝗ dicunt ꝙ siue sit homicidiū siue aliud crimē. dūmodo sit occultū post pniam bñ exeq̄t̄ suuz officiū sine omī dispēsatiōe lz nō possit ꝓmoueri. sz in simonia post nullā pniam pōt exequi officiū: vt. i. q. i. erga. hodie āt obtinet opinio. b. circa crimen occltū: vt ex̄ de accu. inquisitōis. b. a ¶ Defēdēdo. incaute sine moderamine. cuilibet eñ cuz moderamine licitū est se defendere. vt. s̄. di. i. ius naturale. ꝛ ex̄ de ap. significauerūt. C. vñ vi. l. i.

S I eps. aut cartā. dic vt. s̄. xix. di. in memoriā. c ¶ Testioniuz. v. q. vi. p̄sbyteri. ij.

dijs curat⁹: salutis possit inuenire suffragiuz. ¶ Itē nicola⁹ papa. **Ad maiorez gradū cleric⁹ puehi nō pōt q̄ paganum occiderit**

C Lericū qui paganū occiderit[m] nō oportz ad maiorē graduz puehi: qui carere dz etiā acq̄sito. homicida eñ est. Namcū discreti sint milites seculi a militib⁹ ecclīe: nō cōuenit militib⁹ ecclīe militare[n] sclō: p qḋ[o] ad effusionem sanguinis necesse sit puenire. ¶ Item osbaldo corepo q̄dratino. **Qui defēdendo se paganū occiderit sacerdotali carebit officio.**

D Ehis[p] clericis p quib⁹ ꝯsuluisti. sciłz qui se defēdē do[a] paganū occiderūt si postea p pniam emēdati possint ad pristinū gradum redire aut ad altiorē ascēdere. scito nos nullam occasionē dare nec vllaz tribuere licentiā eis quēlib3 hoīuz q̄lz mō occidendi. verūtamē si ꝯtigerit vt cleric⁹ sacerdotalis ordinis saltē paganū occiderit multum sibi ꝯsulit si ab officio sacerdotali recesserit: satiusꝗ est ei in hac vita dño sub inferiori habitu irrepħēsibiliter famulari: ꝙ̄ alta indebite apperēdo dānabil'r in ꝓfundū inferni demergi. ¶ Itē ex cōcilio agathēsi. **Eps p̄sbr aut dyacon⁹ capitale crimen cōmittēs cadat ab officio.**

S I eps p̄sbr aut dyaconus capitale crimen cōmiserit: aut cartā[b] falsauerit. aut falsuz testimonuz[c] dixerit ab officij honore depositꝰ in monasterio detrudatur ꝛ ibi ꝙ̄ diu vixerit laicā tātūmodo cōionē accipiat. ¶ Itez ex cōci. martini pape. **Qui homicidij facto aut precepto aut cōsilio post baptismū cōsci⁹ fuerit clericꝰ nō ordinet̄.**

S I quis[d] viduā aut ab alio relictā duxerit n̄ admittatur ad cler̄. qḋ si irrepserit deijciat̄. Similit̄ si homicidij aut facto[e] aut p̄cepto[f] aut cōsilio[g] aut defensione[h] post baptismuz[i] cōsci⁹ fuerit: ꝛ p aliquā subreptiōez ad clericatū venerit: deijciat̄. ꝛ in fine vite sue cōionē tātūmodo accipiat. ¶ Itē grego. ianuario epo carolitano. **De sacris ordinib⁹ lapsi reparari nō pñt.**

D Euenit ad nos q̄sdā d̄ sacris ordinibus lapsos vel post vel añ pniam ad ministerij sui officiū reuocari. qḋ omīno ꝓhibem⁹ ꝛ in hac re sacratissimi ꝙ̄ canones ꝯtradicūt. Qui igit̄ post acceptū sacruz ordinē lapsus in peccatū fuerit[k] carnis: sacro ordine careat et ad altaris ministeriū nō accedat. ¶ Item gregorius venantio luneñ. epo. **De eodem.**

A Ccedēs ad gorgonā insulā fraternitas vr̄a discutiat id qḋ ad nos d̄ saturnino p̄sbro l'ē relatū. Peruēit nāꝗ ad nos ꝙ postꝙ̄ de sacris ordib⁹ lapsus a sui sacerdotij ordie deiect⁹ est. ad explēdum ministeriū p̄sbyterij p̄sumpsit accedere ꝛ omīpotēti deo hostias immolare. Qḋ si ita factū vr̄a frnitas repit eū sacri corpis ꝛ sanguinis dñi participatiōe priuatū in pniam redigat: ita vt vsꝗ ad diē vltimū in eadē excōicatiōe pmaneat. ꝛ viaticū tātūmodo exit⁹ sui tpe pcipiat. Sin aūt eū talē pniam agere fraternitas vr̄a cognouerit. vt ei iuste ad recipiēdā inter laicos cōionē misereri etiā añ exituz vite debeat: hoc in tue[m] frnitatis ponim⁹ ptāte. Et infra. preterea ad frnitatis tue cōsulta rn̄dentes statuim⁹ dyaconē ꝛ abbatem[n] quē de portu veneris[o] indicas cecidisse[p] ad sacrū ordinē nō debere vel posse aliq̄ mō reuocari. Quē quidē sacro ordine priuatū in pniam deputare te cōuenit. Cui⁹ si postea actus ꝯuersatioꝗ meruerit: priorē[q] inter alios monachos vbi decreueris st̄adi locū nō ordinē[r] obtineat. Subdyaconi q̄z q̄s s.l'is culpa cōstringit ab officio suo irreuocabiliter depositi: inter laicos cōionē accipiāt. In portu aūt veneris loco lapsi dyacōi aliū q̄ hoc officiū iplere debeat ordinabis. Saturninū vero p̄sbyter̄ vt nūꝙ̄ ad sacri ordinis ministeriū p̄sumat accedere: scriptis cauere decreuim⁹. sz eū in insula gorgona atꝗ capraria sollicitudinē[s] de monasterijs gerere: ꝛ in q̄ est statu sine cuiusꝙ̄ aduersitate manere pmisim⁹. ¶ Idē. **Loco lapsi alius ordinandus est.**

D Ostꝙ̄ queꝗ̄ crimialiter cadentē in locū q̄ lapsus ē nulla pmittit rō reuocari

S I quis. iudex executor ꝛ assessor in causis criminalib⁹ non pñt ꝓmoueri. h̄ non est rōne peccati q: nō peccāt ista faciēdo: vt. xx iij. q. iiij. quesitū. ꝛ. q. v. miles. sz ppter irregularitatē quā ex tali facto cōtraxerunt. e ¶ Facto. vt miles. f ¶ Precepto. vt iudex g ¶ Cōsilio. vt assessor. ꝛ ita ex cōsilio aliq̄s punit̄ ꝯtra illud. ff. manda. l. ij. in fi. ꝛ l. ideo. sz nunquid addi dz de volūtate, ar. ꝙ sic. i. q. iiij. q: p̄sulatus. in fi. qḋ nō cōcedo. lz añꝙ̄ fiat vel lerid factum esse ita vl' p⁹ factū gratuz habeat. h ¶ Defensione. euitabili i ¶ Baptismū. q̄ si ante baptismū pt baz. dixit. si añ baptismū occidit non peccando vt iudex nō pōt ꝓmoueri. q: nō tollit̄ irregularitas. sz si occidit peccando tollit̄ totū. io. ꝛ sic melioris cōditōis ē peccās ꝙ̄ ñ peccans. de hoc quid iuris sit notaui in q̄stionib⁹. ꝛ. xvi. di. deide in glo. vr̄ q̄. D Euenit. fuerit. de quo fuerit cōuictus vel cōfessus. ꝛ h̄ verū est nisi episcop⁹ cuz eo dispensasset vt ex̄ d̄ iudi. at si clerici. sz nōne canon iste prohibet epo dispēsare in h̄ cāu nō sed redarguit̄ indiscreta dispēsatio vt dixi ex̄ de p̄bē. de multa.

A Ccedēs. p̄sbytero. q̄ cleric⁹ degradat⁹ nō retinet ordinē. ar. liiij. di. ex antiq̄s. xi. q. iij. eps. ꝛ. xv. q. vlt. si q̄s p̄sbyter. xxiij. q. vl. clerici. ꝛ idē vr̄ p h̄ qḋ d̄r hic inter laicos cōionem. sz tñ dico. ꝙ caracterē semp retineat p id qḋ habes. i. q. i. qḋ q̄dam. ꝛ. xxxij. q. vij. licite. ar. lxxxi. di. dictū. vñ qui pcutit ipm incidit in canonē. saltē in memoriā pristine dignitatis: vt. ff. de decur. l. vlt. ꝛ. ff. de q̄stionib⁹. vni⁹. §. fuus. ꝛ de cō. di. iiij. ostēdit̄. io. qḋ ñ credo cuz careat omī priuilegio clicali. nec credo ꝙ cōficit q: oēm ptātem amisit. m ¶ In tue. q̄ eps remittere pōt pniam iniunctā a papa sic. xxxiij. q. ij. latorem. n ¶ Abbatē. q̄ abbas pōt esse dyaconus q: abbas poti⁹ est nomē officij ꝙ̄ dignitatis. vt. xviij. q. ij. c. i. imo in minorib⁹ ordinib⁹ cōstitut⁹ pōt esse abbas. ex̄ de eta. ꝛ quali. tuā o ¶ Veneris. existentē. p ¶ Cecidisse. p crimē. q ¶ Priorez

id ē vt sit monach⁹ vt prius fuit. nō tñ erit abbas.

r ¶ Nō ordinē. vel dignitatē.

s ¶ Sollicitudinē. vt sit pcurator loci. licet sit infamis. q: infames nō excludunt a ciuilib⁹ muneribus sꝫ honoribus. ar. C. ō his qui impletis stipēdijs sacramēto liberati sunt. l. i. li. x. ⁊ ex̄ ō eta. ⁊ quali. tuā. et sic pcurator mōasterij pt esse infamis sed nō pcurator epi. v. q. iij. ḡa epi. q: nō requiri tur sūma in eis pfectio ⁊ integritas: vt xvi. q. i. legi eplam.

Postq̄. ⁊ vltra tres menses. tres mēses datur ad electōez a die mortis. ⁊ alij tres menses ad consecrationē petendā. j. c. di. qm̄. ⁊ lxiij. d. obeūtib⁹. et ex̄ de elec. ne p defectu. nisi p necessitatem proget. vt. xxviij. di. ō siracusane

Si p⁹ ordinatōez ecōtra ō maria dr. ij. q. v. ij. §. itē obijcitur.

b ¶ Aarō. h hystoria ponitur. xlv. di. disciplina.

c ¶ Dauid. h historia dicta est. ij. q. v ij. §. item cuz balaam.

d ¶ Lapidauit. i. lapidātibus consensit custodien

et vltra tres menses[r] ecclesiā vacare pontifice statuta sanctoꝝ canonū non pmittunt. ne cadēte pastore dn̄icum gregem hostis qđ absit antiqu⁹: insidiādo dilaniet: fraternitas vr̄a deprecationi eoꝝ consentire ⁊ in locum lapsi dꝫ epm̄ ordinare.

¶ Itē ex cōcilio martini pape. Qui p⁹ ordinatiōez in lapsū ceciderit misteria sacra tractare nō dꝫ.

Si post ordinatiōem[a] suā quispiā in lapsuz ceciderit: ⁊ pūaricatiōis peccato fuerit ōprehensus obnoxi⁹: omīmodo phibed⁹ est cū manib⁹ lutulēis atq; pollutis misteria nr̄e salutis tractare. ¶ Ecōtra exemplis ⁊ auctoritate pbaſ post actā pniam pprios grad⁹ licite posse administrare: et ad maiores cōscēdere. Maria eīn soror aaron postq̄ lepra pcussa est: q̄a in moysen murmurauerat acta penitētia a peccato p pniam mūdata est: et pristinā grām prophetādi recepit. aaron[b] etiam post conflatum vitulum in summū sacerdotem est cōsecrat⁹. Dauid[c] post adulterium ⁊ homicidiū spiritū prophetie recepit: et in proprio gradu pmansit. Achab post mortē nabuthe viri sanctissimi p penitentiam humiliatus in regia sede remāsit. ⁊ vt ptereamus multa exempla veteris testamēti. Petrus negauit xp̄m: ⁊ tamen postea princeps apostoloruꝫ fact⁹ est. Paul⁹ stephanū lapidauit[d]: ⁊ tamen a dn̄o in apostolum est electus. Multi quoq; ab heresi ad vnitatez catholice fidei reuertētes in suis ordinibus sunt recepti. Alij vero ad episcopalem etiā gradum sunt promoti. vtpote augustinus[e] et alij q̄plures. ¶ Itē ex epistola cirilli ad iohannem antiocenum. De eodem.

Iohannes crisostom⁹ duabus synodis orthodoxoꝝ epōrum fuit dānudicatus: sed iteꝝ fuit restitut⁹. Marcellus eps anchire galatie deposit⁹ fuit. sꝫ postmodū pprīū recepit epatū. Asclepi⁹ dijudicat⁹ a synodo eccliam suā postea recepit. Martian⁹ eps andriopolites: dānatus a papa iulio recepit eccliaꝫ sui epat⁹. Cirill⁹ eps hierosolimitan⁹ deposit⁹ fuit postea recōciliat⁹ est sue eccl'ie. Sili modo ⁊ ipolocroniū eiusdē eccl'ie hierosolimitane pōtificē sixt⁹ papa dānauit. ⁊ iterū ipse eū recōciliauit. Innocenti⁹ papa fortunatū epm̄ dānauit. sꝫ postea euz in pprīū restituit locū eccl'ie sue. Misenuz epm̄ a felice pp̄ dānatū gelasi⁹ pp̄ successor illi⁹ recōciliauit: ⁊ eccl'ie sue restituit. Leōti⁹ dū eēt pſbr ōposit⁹ fuit: sꝫ postea in antiochia pr̄iarcha extitit. Gregori⁹ vero papa q̄rt⁹ theodosiū queꝫ eugeni⁹ antecessor ei⁹ pſbrij honore priuauerat: eccl'ie sequine ↄsecrauit epm̄. Abbas nāq; eps dijudicat⁹ fuit. sꝫ scā synod⁹ canonice suā illi restituit eccliaꝫ. Rotardū vero epm̄ scē sue souessis eccl'ie a synodo cui carolus interfuit rex ↄdēnatum: ⁊ sophroniū placētinū epm̄ merito reprobatum: nicola⁹ papa ambos reconciliauit.

¶ Preterea calixtus papa de hmōi ita scribit. Clerici post lapsuz in suis ordinibus repari possunt.

Ponderet[f] vnusquisq; sermones suos: ⁊ qđ sibi nō vult loqui: alteri nō loquaſ. Vñ sacra[g] scriptura ait Qđ tibi nō vis fieri: alij nō feceris. Nos eīn tpe[h] indigem⁹ vt aliquid maturi⁹ agam⁹: ne precipitem⁹ cōsilia ⁊ opa nr̄a. neq; eoꝝ ordinē corrūpamus: sꝫ si aliquis lapsus quoq̄ modo fuerit: eum portem⁹ ⁊ fraterno corripiam⁹ affectu. Sicut ait beat⁹ apl's[i]. Si pōccupatus fuerit homo in aliq̄ delicto vos q̄ spirituales estis instruite hmōi in spiritu lenitatis. alter alterius onera portate: ⁊ sic adimplebitis legē cristi. Porro scūs[k] dauid de mortiferis criminib⁹ pniaꝫ egit et tñ in honore pmansit. Beat⁹ q; petrus amarissimas lacrias fudit qñ dn̄m se negasse penituit: sꝫ tñ apl'us pmansit. ⁊ domin⁹ p pphetaꝫ polliceſ dicens. Peccator in q̄cunq; hora ↄuersus fuerit ⁊ ingemuerit oīum iniq̄tatū ei⁹ nō recordabor amplius. Errant itaq; qui putāt sacerdotes post lapsuꝫ si ↄdignā egerint pniam dn̄o nō posse ministrare[l] ⁊ suis honorib⁹ frui. si bonā vitā deinceps duxerint: ⁊ suum sacerdotiū digne custodierint. ⁊ ipsi qui hoc putāt non solū errāt: sꝫ etiā traditas eccl'e claues despicere videnſ. de quibus dr. Quecūq; solueritis in terra erūt soluta ⁊ in celis. Alioq̄n hec sn̄ia aut domini nō est aut vera est. Nos vero indubitanter tā dn̄i sacerdotes q̄ reliq̄s fideles post dignā satisfactionē posse redire ad honores credim⁹: testante dn̄o p prophetam qui ait. Nunq̄d qui dormit[m] nō adijciet[n] vt resurgat[o]. ⁊ propheta dauid pniam agens dixit. Redde mihi letitiaꝫ salutaris tui ⁊ spiritu principali cōfirma me. Ipse nāq; post pniam ⁊ alios docuit et sacrificiū obtulit deo. dans exēpluꝫ doctorib⁹ scē eccl'ie si lapsi fuerint: ⁊ cōdignam pniam deo gesserint: vtrunq; facere posse docere ⁊ sacrificare docuit[p] eīn qñ dixit. Docebo iniq̄s vias tuas ⁊ impij ad te ↄuerteſ. Sacrificiū deo p se obtulit dū dicebat: sacrificiū deo spūs ↄtribulatus. Vidēs eīn ppheta scelera sua mūdata p pniaꝫ nō dubitauit p̄dicādo: ⁊ domino libādo etiā curare aliena. Mundatur ergo hō a peccato: ⁊ grā dei resurgit a lapsu: ⁊ in pristino manet officio. iuxta predictas auctoritates: videat ne cadat ampli⁹: sed euangelica sn̄ia in eo maneat que ait. Vade ⁊ ampli⁹ noli peccare. Vñ ait apl's. Nō ergo regnet peccatū in vr̄o mortali corpe: vt obediatis ↄcupiscētijs eius sn̄iam que misericordiaꝫ[q] vetat non solum tenere fratres sed etiā audire fugi

do vestes. vt. j. e. cōsiderandū. vñ nō fuit penitus immunis vt ex̄ de homici. c. sicut dignū. §. illi quoq;. tamē hoc exēplū non cōpetit q: istud fuit ante baptismū.

e ¶ Augustinus. q̇ fuit manicheus sed ante baptismū. et iō non cōpetit exēpluꝫ quia istud fuit ante baptismum.

Ponderet. q̄uis derit q̇libet in verbis: vt. iiij. q. iij. §. itē in criminalibus. ꝟ. in testibus. ⁊ qui cito fatur ad pniam pperat: vt dicit seneca. ⁊ pōt quis in pprio facto petere inducias ad rn̄dendū. ff. de interro. ac. q̇ interrogaſ an heres sit. nā testi repētin⁹. ⁊c. v. q. v. §. sed aliud.

g ¶ Sacra. ait in tobia.

h ¶ Tpe. nā ⁊ rō tēporis mutat cōstitutionē: vt. xxxiiij. dis. fraternitatis.

i ¶ Apl's ad galath.

k ¶ Scūs. h exēplū nō cōpetit. nā nihilominꝰ fuit dictuꝫ ei nō sacrificabis mihi. q: vir sanguinū es. j. ō ↄse. di. ij. c. i. v. q. vij. si quis oēm.

l ¶ Ministrare. ex dispēsatione. si crimē ē māifestū. vl' ipo iure si crimē est occultū. ex̄ ō tpi. or. c. vlti.

m ¶ Dormit. i. peccato. n ¶ Adijciet id ē nō conaſ bn̄ operādo o ¶ Resurgat. p pniam.

p ¶ Docuit. i. docturū se pmisit. ⁊ sic eo ipso q; q̇s pmittit se velle docē deo obligaſ. sic. xxi. di. in nouo. vbi siliter arguit anacletus ex illa auctoritate tibi dabo claues. ⁊c. i. do ī corpore mortali. iō. et sic futuꝝ poniſ p p̄senti: vt de cō. di. ij. in xp̄o. ⁊. ff. de v̄bo. sig. verbū erit in corpore. b. sile. xxiij. q. v. §. hinc notanduꝫ ibi. da. ⁊c. s.

q ¶ Misericordiaꝫ si eīn in aliq̄ redarguendi sum⁹ melius

te. quia potior est misericordia oib⁹ holocaustomatibus et sacrificijs. ¶ Item hieronim⁹. **In pristinū gradū post penitentiā sacerdotes reuocari possunt.**

Et purgabit[k] filios leui. tēp⁹[s] enī est vt iudiciū incipiat a domo[t] dei. ⁊ alibi[v] scribitur a sctis meis incipite. in filijs autē leui oēm[x] sacerdotalē intelligens esse dignitatē. Si aūt sacerdotes purgādi sunt ⁊ colandi vt pur aurum remaneat ⁊ argentū. q̄d est d̄ ceteris dicendū. qui cū emūdati fuerint ⁊ colati tunc offerēt deo iusta sacrificia ⁊ placebit deo sacrificiuz eorū qd̄ offerent p iuda ⁊ hierusalē. hoc est p his quidn̄m ɔfitent ⁊ pacem eius mēte conspiciūt. sicut dies seculi. ⁊ sic anni antiqui[y]. vt quō in principio[z] placuerūt deo: sic ⁊ p⁹ peccatuz[a] ⁊ penitētiā placere incipiāt. cuz oēs fuerint peccatoruz sorde purgati. ¶ Itē greg. secūdio epo **Lapsi reparari possūt.**

Quia tua sanctitas req̄siuit vt tibi de sacerdotali officio post lapsum resurgēdi auctoritatē scriberem⁹. dū dicis d̄ hoc canonū diuersoꝝ te legisse diuersas sniās al's resurgēdi posse: al's neq̄q̄. iō nos gn̄ales synodos a nicēa icipiētes cū reliq̄s q̄tuor veneramur. quia ip̄am seq̄ntes cetere in cunctis canonicis sententijs vnanimiter cōcordant. Nosvero p̄cedentes patres seq̄mur. quia auctore deo a sacra doctrina illoꝝ non discordamus. A capite[c] itaq̄ incipiētes vsq̄ in quartū[d] altaris ministrū hanc formā seruandā cognouim⁹ vt sicut minorē maior p̄cedit honore: ita ⁊ crimie[e]. ⁊ quem sequit maior culpa: maior impliceẗ vidicta. ⁊ sic postea pnia credatur esse fructuosa. Quid enī pdest triticum[f] seminare ⁊ fructuz[g] illius nō tollere. aut domū ɔstruere: ⁊ nō illic habitare Post dignā itaq̄ satisfactiōez credimus posse redire ad honorē ⁊ ad fontē misericordie recurrentes euangelicā pferam⁹ sniaz. Gaudeo[h] inquit sup vno peccatore pniam agente magis q̄ sup nonagintanouē iustis q̄ non indigent pnia. ⁊ nouē pditam nonagintanouem[i] nō errantib⁹ relictis hūero pij pastoris ad ouile rportādā dn̄s ipe testaẗ. Si ouis pdita errās post inuentionē ad ouile humero deportatur p̄dictis nonagintanouē nō errantibus relictis in deserto[k]. cur iste post penitentiā ad ecclesie ministeriū lapsus nō reuoceẗ: sicut in apocalipsi d̄r d̄ ministro eccl'ie. Memēto vn̄ cecideris ⁊ age penitentiaz ⁊ prima[l] opa fac. Quid enī ē grauius aut carnale delictū admittere sine q̄ pauci[m] inueniunẗ. aut dei filiū iureiurando negare. in q̄ verbo hūc ip̄m beatū petrum aploꝝ principem ad cuius sacruz corp⁹ indigni sedem⁹ lapsum esse ɔgnouimus. sed post negatiōnē pnia secuta ē. ⁊ post pniaz misericordia dei data ē q̄a ab aplatu non euz distulit q̄ ante ip̄m se negare p̄dixit. ¶ Idē. **Post acerrimam pniam lapsi reparanẗ.**

Quid est hoc qd̄ pphete[n] iacenti d̄r. Sta super pedes tuos ⁊ loq̄r tecū. Qui enī iacēti loquebaẗ cur stanti pmittit se esse locuturum. Sed sciendū est q̄ alia sunt q̄ iacentes: alia q̄ stātes audire debem⁹. Jacenti enī d̄r vt surgat. stanti aūt p̄cipiẗ vt ad p̄dicationez pficisci debeat. Adhuc enī nobis in infirmitatis cōfusiōe iacentibus p̄beri nō debz auctoritas p̄dicationis. sed cum iam in bono ope surgim⁹: et cum iā recti stare cepim⁹: dignū est vt ad lucrādos alios in p̄dicatōe mitti debeamus. Stans[o] ergo ppheta visionē sp̄ūalem vidit ⁊ cecidit. cadensvero admonitionis verba suscepit vt surgeret. Surgēs aūt p̄ceptū audiuit vt p̄dicaret. Nā qui adhuc ex supbie vertice stam⁹: cū iaz de eternitatis timore[a] aliq̄d sentire cepimus: dignū est vt p pniam accedamus ⁊ dum infirmitatē nr̄az subtiliter agnoscētes hūiliter iacem⁹: p diuini verbi ɔsolatiōez ad fortiora opa resurgam⁹. ¶ Idē **De eodem**

Ferrū[b] de terra tollitur cū fortis ppugnator ecclesie a terrena quā pri⁹ tenuit actiōe sepaẗ. Nō ergo in eo debz despici qd̄ fuit: q: iam incipit[c] eē qd̄ nō fuit[d]. ¶ Itē aug⁹. **P⁹ cōdignā pniam pristina recipiunẗ officia.**

Cum exaudiero[e] eos dabo eis virtutem sp̄ūs mei ⁊ implebo eos iudicio meo ⁊ fortitudie mea. animaduertite in p̄senti loco posse docere aliquē post peccatū. si tn̄ vicia pristina: digna pnia diluerit. Vn̄ dauid post adulteriū ⁊ homicidium loquiẗ in psalmo. Asperges me isopo ⁊ mundabor lauabis me ⁊ sup niuez dealbabor. Nec sua tm̄ puritate contentus est. s; infert. Redde mihi letitiā salu/

est misericordie reddere rōnē q̄ credulitatis. xxxv. q. ix. veniam. ⁊. j. xxvi. q. vij. alligant. ⁊. xi. q. iij. nemo. ⁊. lxxxvi. di. non satis. ⁊. i. q. vij. exigunt. s̄. dis. /ix. sana quippe.

Et purgabit. verba sunt malachie. ecce veniet dn̄s exercituū. ⁊ quis pōt cogitare diē aduentus eius. ⁊ quis stabit ad vidēdum eum. ipse enī quasi ignis cōflans ⁊ q̄si herba fullonū ⁊ sedebit cōflās et emundans quasi aurum ⁊ argentū et purgabit filios leui ⁊ colabit eos q̄si aurum ⁊ argētuz. et erunt offerētes dn̄o iusta sacrificia ⁊ placebit dn̄o sacrificiuz iuda ⁊ hierusalez. sicut dies seculi et anni antiqui.

s ¶ Tempus. v̄ba sunt petri in epistola canonicb.

t ¶ A domo. i. sacerdotibus. omnia enī mala a sacerdotib⁹ pcesserūt. xxiiij. q. i. ij. transferunt.

v ¶ Alibi. in ezechiele.

x ¶ Omnez. ar. qd̄ de vno d̄r de oīb⁹ alijs itelligiẗ: vt. lxi. di. miramur. ⁊. xxiiij q. i. quicūq̄.

y ¶ Antiq. i. patres sancti.

z ¶ In principio. id est ante peccatū. ar. j. pri. c. i.

a ¶ Sic post peccatum. imo plus. j. c. fidelior.

Quia quatuor. s. cōstātinopolitana ephesina calcedonensis ⁊ anchiritana. de qua habes j. e. c. domino.

c ¶ A capite. i. epo.

d ¶ Quartū. i. vsq̄ ad subdyaconum.

e ¶ Crimine. j. xxiiij q. i. non afferamus.

f ¶ Triticū. i. pniam

g ¶ Fructū. i. restitutionem.

h ¶ Gaudeo. ⁊ iōo dicit gaudeo. quia post pniaz fortior resurgit homo: vt. j. c. fidelior.

i ¶ Nouē. p hūc numerum signāẗ nouē ordines angeloꝝ. d̄ quib⁹ habes de pe. di. ij. principiū.

k ¶ Deserto. i. in celo. qd̄ dyabol⁹ p casum deseruit.

l ¶ Prima. ar. q̄ restituti possunt accusare ⁊ testificari. ar. j. c. ferrū. ⁊. c. domino sancto.

m ¶ Pauci. difficile enī est cōtinere: vt. xxviij. di. d̄ his. ⁊. xxij. q. v. qui sitit nec tn̄ ideo minus est delictū: vt. ij. q. i. multi. in fi. ⁊. xxxij. q. vij. flagicia. ⁊ l; istud sit naturale nō tn̄ excusat. vt. ff. ad. l. aquil. si fu⁹. §. si fornicarius.

Quid est qd̄ pphete. ezechieli. vidit ezechiel silitudinē quatuor aīaliū ⁊ quatuor rotarum et cecidit in faciē suam ⁊ dixit dn̄s ad eum fili hoīs sta supra pedes tuos et loquar tecum/

o ¶ Stans. hic stans accipitur in mala significatione ⁊ prius in bona. ⁊ ita est hic ar. q̄ aduocatus varijs modis potest iura exponere sicut hec auctoritas verbū caro factum est. vel illud. veritas de terra orta est. q̄ñq̄ exponiẗ. i. cristus d̄ virgine natus: vt. xxxv. q. x. c. i. q̄ñq̄ exponitur id est confessio de penitē te: vt d̄ peni. di. i. quicūq̄ ar. cōtra. xxij. q. vij. qd̄ ait sed h̄ diuerso respectu.

a ¶ Timor. seruili. s. cum quo caritas dedignaẗ habitare. inducit tamē iste timor filialē sicut seta filū vt. j. d̄ pe. di. ij. si quis tn̄. dic d̄ h̄ vt. xx iij. q. vi. §. si.

Ferrum. ita i iob cōtinetur. h; argentuz venarū suaruz principia ⁊ auro loc⁹ ē in quo cōflatur. ferruz de terra tollitur lapis calore solutus i es cōuertitur.

c ¶ Incipit. ar. q̄ post penitētiā reuertitur quis ad priores act⁹ siue. xxiij. q. i. cū renunciaẗ ⁊. q. v. precepturm. in fi. ⁊ j. vi. q. i. illi qui. ⁊. s̄. c. q̄ ma. in fi. ibi memēto. ⁊c. ff. d̄. edil. edi. qd̄ ita. j. c. cōtumaces. ar. cōtra. lxi. di. in sacerdotibus. rn̄deo q̄ nunq̄ per pniam reuertiẗ res ad priorem statum vt. xxxiij. q. ij. admonere ⁊ lxxxi. dist. romanus. ⁊. c. si quis cleri cus. sed p dispensationē: vt. ij. q. iij. §. notādū. in fi. nisi in occultis criminibus: vt ex̄ de tempo. ordi. c. vlti.

d ¶ Fuit. id est qualis non fuit. ⁊ sic non est hic aliq̄ fictio iuris. vel dic q̄ ius fingit eū esse nouū hominē sicut baptisatū. xxvi. dis. c. i. de pe. di. ij. §. romanos. ⁊. c. quō. v̄. expoliātes. alterat⁹ tn̄ est. ij. q. vij. §. q: ergo. sic fingiẗ nō esse homicida qui est homicida: vt. xxiij. q. v.

si homicidiū. simil'r fingit̃ aliquē nō trāsisse qui transiuit. vt vij. q. i. mutationes. nō esse eṗm qui est eṗs vt. ij. q. vij. non omnes. ⁊. c. qui nec. ⁊ esse v̄gines que non est v̄go. vt xxxij. q. v. proposito. ⁊ non esse matrimoniū qd̄ est. xxx. q. v. aliter. Sed nunq̇d per tales fictiones p̄iudicabit̃ iuri veritati: ita vt nō admittat̃ ꝓbatio in cōtrariū. vr̃ ꝙ sic: vt ex̄ d̄ regula. vidua. cōtra videt̃. vt ex̄ de renūciati. super h̄ et. ff. qd̄ me. cā. nō est verisile. ⁊ vna p̄sumptio per aliam p̄sumptionem tollitur: vt. ff. de in integ. resti. diu⁹. ego breuit̃ dico ꝙ ↄ̄ oēm presumptionem admittit̃ ꝓbatio. nisi vbi ius d̄ iure aliquid non tā tū presumit: sed etiā certū quid statuit. nec multum appretior illam distinctionem quorūdā qd̄ est q̄dā p̄sumptio iuri q̄dā hoīs quedam nature. de quib⁹ habes ex̄ desponsa. is qui. quia lex dicit ꝙ p fictionē iuris veritas non confunditur nec deletur. C. d̄ iure do. in reb⁹. i prin ci.

Cuz erau diero. isaias.

Iesus. in tipo. q2 duxit alienigenam sicut xp̄s ecclīam

g Sordidatus. q2 dimisit vxorem.

h Dyabolus. i. vxor q̄ idola coluit.

tatis tui: ⁊ spiritu principali cōfirma me. Tunc hoc feceris. docebo ait iniq̄s vias tuas: ⁊ impij ad te cōuertent̃. Itē

Iesus filius hieronim⁹. De eodem Iosedech sacerdos magn⁹. ꝙꝙ in ti⸗po⸗ p̄cesserit aduentū saluatoris qui nr̃a peccata portauit ⁊ alienigenā ex gētib⁹ sibi copulauit ecclīaz: tñ ẜm līam post sacerdotiū sorditatus[g] inducit̃ ⁊ stat dyabolus[h] a dextris eius: ⁊ candida[i] illi deinceps vestimēta reddunt̃. Itē ex cōci. agathē.

Post pniam clerici correcti gradum suū ⁊ dignitatem recipiant.

Contumaces[k] clerici put dignitatis ordo ꝑmiserit: ab eṗis corripiant̃. Et si quis prioris[l] grad⁹ elatus suꝑbia cōmunionem[m] fortasse cōtēpserit: aut ecclīam frequētare vel officiū suū implere neglexerit[n]: ꝑegrina ei cōio tribuat̃. ita vt cum eū pnia correxerit: rescript⁹ i matricula[o] gradū suū dignitatē[p] ꝙ recipiat. Itē ex cōci. martini pape. De eodem

Si quis p̄sbr aut dyacon⁹ inuentus fuerit aliq̇d de ministerijs ecclīe venundasse q2 sacrilegiū cōmisit. placuit euz in ordinatione ecclīastica nō h̃ri. In iudicio[q] tñ eṗi dimittend⁹ est. si in suo d̄beat recipi gradu: q2 multotiēs hoc ipsum qd̄ de sacro sancto altario cōtaminatū ē: in eṗi ptāte dimissum est. Itē augu. ad bonifaciuz. Post pactam pniam presbr potest restitui.

Bene valet sacerdos restitui ad honorē suum post peractā penitentiā. licet in hoc diuersi diuersa sentiant: dicentes nō posse restitui ad honorem. sed sic est dictū propter simulatas penitētias quorundaz ⁊ ꝓpter affectatas honoꝝ dignitates. Itez aug. De eodem.

Sacerdos quidem si cadit valet ⁊ habet restitutiōis locum post dignā ⁊ peractā penitentiā in honorē suuz. ꝓpheta testāte qui ait. Nū quid qui cadit non adijciet vt resurgat. Et beatus grego. dicit hoc ad secūdinū inclusum amicū suū. ⁊ ab ipso ꝓpheta in hoc argumentū habem⁹ qui cū post peractum adulteriū ⁊ homicidiuz ꝑpetrat ⁊

i Candida. qñ ad cōsilium esdre reliquit illam: vt. xxviij. q. ij. §. i. et. ij.

k Contumaces. put ordo. alio eñ modo sunt puniendi clerici minoꝝ ordinū ⁊ alio maioꝝ: vt. xxxv. di. ante oia. ⁊. xi. q. i. si qui clericoruz. ⁊. xij. q. ij. fraternitas

l Prioris. id est altioris. m Cōmunionem. i. nolunt esse inter alios. n Neglexerint. aufertur eis officiū et beneficiū.

o In matricula. sic. ij. q. i. nomen.

p Dignitatē. si eñ a vigilijs desistūt auferēdū est stipēdiū: vt. xci. di. clericus victum. sed si prelat⁹ per tres hebdomadas deest p triennium suspendit̃. vel etiā si dieb⁹ solennib⁹ deest: vt. vij. q. i. si quis in clero. si p duos menses priuat̃ ecclesia: vt. vij. q. i. presentium. nisi

velis dicere hodie correctum: vt ex̄ de cleri. nō resi. ex tue. sz an possit repetere fruct⁹ postea cum reuertit̃ nō videt̃: vt. C. de re mili. l. i. li. xij. alioquin spe restitutionis facili⁹ delinqueret: vt. s̄. e. di. c. i. Itē quia pene non solent repeti. ff. de cōdi. inde. pene. ⁊ penā quā quis ex suo delicto prestitit nō repetit. ff. de ꝓcura. qui ꝓprio. §. penā. Itē hic ⁊ in sequēti. c. videt̃ ꝙ eṗus possit dispensare cū deposito. nā ⁊ senatus restituit. ff. de postulan. l. i. §. de qua ait ⁊ senatus equiparatur principi: vt. ff. d̄ aqua plu. ar. quod principis. ⁊ ecclīa habet suū senatū: vt xvi. q. i. ecclīa. ⁊ ar. ad h̄. xi. q. iij. eṗs. et C. de epi. ⁊ cle. placz ar. cōtra. ex̄ de cleri. non resi. ex tue. in fi. ⁊ dixi d̄ hoc. ij. q. vi. fō. io. So. auz deposito solēnit̃ sol⁹ papa dispēsat vt d̄ pe. di. vi. c. i. in. fi. b.

tñ postea digna pnia pacta p dei grām ad pristinū officiū restituit̃. Quomodo igitur hmōi auctoritatuz dissonantia ad cōcordiā reuocari valeat: breuiter inspiciamus. Sunt quidā q̄s nō odium criminis: sed timor vilitatis ⁊ amissio ꝓprij gradus: ⁊ ambitio celsioris: ad pniaz cogit. hos sacri canones irreparabiliter deijciunt. q2 qui simulatione penitētie vel affectione honoris a deo nō consequitur veniam: nec ab ecclesia meretur reparationem. Unde augu. scribens ad bonifacium. Quare constitutum est in ecclīa ne post penitentiam aliquis ad clericatū redeat

Ut constitueretur in ecclesia ne quisq̄ post alicuius criminis pniam clericatū accipiat: vel ad clericatū redeat: vel in clericatu maneat. nō desperatione[a] indulgētie: sed rigore[b] factuz est discipline. alioquin contra claues datas ecclīe disputabitur de quib⁹ dictum est. Quecūq̄ solueritis in terra soluta erūt ⁊ in celo. Sed ne forte etiā de ceteris[c] criminibus spe honoris ecclīastici animus intumescens suꝑbe ageret pniam: seuerissime placuit: vt post actam de crimine dānabili pniam: nemo sit clericus: vt desperatione tempalis altitudinis: medicina maior ⁊ verior esset humilitatis. Naz et scūs dauid d̄ crimib⁹ mortiferis egit pniam ⁊ tñ in honore suo perstitit. ⁊ beatuz petrū quādo amarissimas lacrimas fudit: vtiq̄ negasse dominum penituit: ⁊ tamen apostolus mansit. Sed nō ideo[d] putanda est superuacua posterioruz doctorum diligentia. q2 sicut in depositōne vbi saluti nihil detrahebatur humilitati aliquid[e] addiderūt[f] quo salus tutius muniretur expertus credo aliquoruz fictas penitentias per affectatas[g] honoruz potentias[h]. Cogunt enim multas inuenire medicinas: multorum experimenta[i] morborum. verum in huiusmodi causis vbi per graues dissensionum scissuras non huius aut illius hominis periculum sed plurimoruz strages[k] iacet: detrahendum[l] est aliquid seueritati. vt maiori⸗

Si q̄s p̄sbyter. iudicio. hic ergo ꝑmittitur eṗs dispē sare in sacrilegio et in heresi: vt. j. c. presbyteros qui. ⁊ in occultis ⁊ magnis. j. e. de his vero. ⁊ hoc verꝫ nisi sit enorme sacrilegium: vt. xij. q. ij. de viro.

Ut cōstitueretur desperatione. i. nō ob. h̄ ꝙ ecclesia desperet se posse restituere tales.

b Rigore. hic manifeste colligit̃ ꝙ canones qui dicūt lapsos nō esse reparādos vel restituēdos de rigore loquunt̃.

c De ceteris. i. oibus. nomine eñ ceteroꝝ oēs intelligūtur. ff. de ver. sig. ceterorum.

d Ideo. q. d. licet possint restitui.

e Aliquid. ẜm rigorem.

f Addiderunt. scz vt non possint restitui.

g Per affectatas id est ꝓpter.

h Potētias. id est dignitates.

i Experimenta. sic. xxix. di. sciendū. vel aliter vt q̄n̄q̄ fiat restitutio quādo ꝙ non. k Strages. d̄. di. xliij. comessationes

l Detrahendum. hic habes ꝙ dispensatio quādoq̄ est debita. s. vbi multoꝝ strages iacet et alibi: vt. xlv. di. licet. al's disciplina. ⁊. i. q. vij. dispensationes. et. xi. q. iij. plerūq̄. ⁊. xxiij. q. i. noli. in fi. ⁊. j. e. ↄsiderandū. cū eñ dispēsatio sit quasi quedā misericordia. et est certū ꝙ quilibet tenetur esse misericors: vt. lxxxvi. di. non satis. et licet debita sit tamen peti non pōt. sicut eṗatus debet̃ bono ⁊ tñ eum non pōt petere: vt. viij. q. i. qui eṗatum. quādoq̄ autem prohibetur dispēsatio: vt. i. q. i. erga. ⁊. s̄. e. miror. quādoq̄ ꝑmittitur dispensatio: vt. j. e. dño. ⁊. s̄. e. si quis p̄sbyter. ⁊ nota ꝙ aliud ē rigor. aliud ius: aliud dispensatio. rigor est quedā excessus iuris ⁊ quedā austeritas fa

eta ad terrorem. Fin qͦ dicit canon ꝙ penitētia imponit̄ cōtrahēti secūdas nuptias: vt. xxxi. q. i. hac ratione. ⁊ c. precedenti. ff. de penis aut facta. in fi. ⁊ ꝙ cōmunio non est danda etiā in fine vite his qui defecerūt in accusatione clericorū: vt. ij. q. iij. si quis epm̄. ⁊ rigor non est seruandus nisi vbi timetur exemplū mali: vt. xlv. di. si illud. tā qn̄qꝫ rigor est idē qͦ subtilitas iuris: vt ex̄ de noui ope. nun.

intellexim⁹: vt ex̄ de restitu. spoli. in litteris. Dispēsatio est idē qͦ iuris relaxatio ⁊ ea nō est vtendū nisi sit necessitas vel vtilitas: vt. i. q. vij. tali. Jus aūt media strata incedit inter rigorē ⁊ dispēsationē. ff. de iur. o. iu di. qui iurisdictionē ⁊. xxiiij. q. ij. legatur.

m ❡ Maiorib⁹. sic di. iiij. deniqꝫ.

n ❡ Romani. vl̄ cornelij pape.

o ❡ Cipriano. in cronicis nō inuenit̄ ꝙ aliqs papa fuit dictus ciprian⁹. tā ꝙ fuerit papa habes j. e. de eo tm̄. sꝫ forte ⁊ hic ⁊ ibi est mēdosa littera.

A Bsit. uigorē. i. rigorem.

q ❡ Fidei. id ē discipline.

r ❡ Cadāt. vlterius

s ❡ Ruine. i. euersi irruentes fratres.

t ❡ Properata. qa que cōmittūt̄ in deum remitti non pn̄t sine pn̄ia. ⁊ facilitas venie incentiuū tribuit delinquendi: vt. xxiij. q. iiij. si is q. ⁊. c. ē iniusta. in fi.

v ❡ Intercepta. id est dimissa.

S J quis. remissionem. que enī in nos delinquūt̄ possum⁹ remittere sine pn̄ia. sꝫ nō q in deū vt. xxiij. q. iiij. si is q.

y ❡ Sentētiā. qui g̃ non seruat sniaꝫ iudicis offendit iudicē ⁊ iniuriā facit iudici qui frustratorie appellat ab ipo: vt. C. qn̄ prouocare nō est necesse. l. vlti. in fi. et hec pōt esse causa q̄re iudex pōt esse suspectus ei q̄ appellauit ab ipso: vt ex̄ de ap. ad hec.

bus[m] malis sanādis: caritas sincera subueniat. ❡ Itē in epl̄a cleri romani[n] missa pape cipriano[o]. **Reparationis bn̄ficium non nisi post pn̄iam debet concedi.**

A Bsit a romana eccl̄ia vigorē[p] suum taꝫ pphana facilitate dimittere et neruos seueritatis euersa fidei[q] maiestate dissoluere. vt cū adhuc non tm̄ iaceant sed etiā cadāt[r]: euersoꝝ fratrū ruine[s] properata[t] nimis remedia cōciliationū vtiqꝫ non pfutura prestent̄. vbi enī poterit penitentie medicina pcedere. si etiā ipe medicus intercepta[v] pn̄ia indulget piculis. hoc nō est curare: sꝫ si dicere veꝝ volum⁹ occidere est. ❡ Itē ciprian⁹ de lapsis. **Impenitētib⁹ venia ꝯcedi nō pōt.**

S J quis p̄postera festinatiōe temerarius remissionē[x] peccatoꝝ cunctis putat dare se posse: aut audet dn̄i p̄cepta rescindere. si tm̄ nihil pdest sꝫ obest lapsis puocasse est irā dei nō seruasse sniaꝫ[y] nec pijssimi dn̄i misericordiā deprecari. sꝫ cōtempto dn̄o de sua facilitate p̄sumere. ⁊ infra. Mādāt martires[z] aliq̄ fieri. sꝫ si iusta: si licita: si nō cōtra ipm̄ dn̄m ac dei sacerdotē sint: sunt faciēda. Si obtēperantis facil' ⁊ pna ꝯfessio: si penitētis fuerit religiosa moderatio. Mandāt martires aliq̄ fieri: sꝫ si scripta nō sūt in dn̄i lege q̄ mandāt: ante est vt sciamus[a] illos de deo impetrasse qͦ postulant: ⁊ tūc facere qͦ mandāt. Neqꝫ enī statim videri[b] pōt diuina maiestate cōcessum: qͦ fuit hūana pollicitatione pmissum. Nam ⁊ moyses pro peccatis ppl'i petijt: nec tm̄ peccantibus veniam cum a deo petisset accepit. ❡ Itē isydorus ad massanū epm̄. **Qui sunt reparādi post lapsum vel qui non.**

D Omino scō meritisqꝫ beato fratri massano epo isydor⁹ eps. qͦ in epistolis[c] venerabilis fraternitas tua innotuit. videlicꝫ ꝙ in canone anchiritano capitulo decimonono legit̄ post lapsū corporalē restaurādū honoris gradū post pn̄iaꝫ. alibi vero legit̄ post hmōi delictū nequaq̄ reparandū antiqui ordinis meritum. hec diuersitas hoc modo soluitur Jllos enī ad pristinos gradus redire canones p̄cipiūt: quos pn̄ie precessit satisfactio: vel cōdigna peccatoꝝ cōfessio. at cōtra hi q̄ neqꝫ a vicio corruptionis emē

D prelati: vt. xxvi. q. v. nec mirum.
D Omino sancto. in eplis. massan⁹ rogauit isydoꝝ vt solutionē canonū ꝯrioꝝ circa restitutionē lapsorum ei rescriberet.
a ❡ Vendicare. i. defendere. sicut ecōuerso ponit̄. s. viij. di. quo iure
b ❡ Necesse. ex h̄ verbo necesse ⁊ ex illo verbo p̄cipiūt. qͦ. s. ponitur

dantur: atqꝫ hoc ipm̄ carnale delictū qͦ admittūt vendicare[a] quadā supstitiosa temeritate nitūt̄ nec gradū vtiqꝫ honoris nec gratiā recipiunt cōionis. ergo ita determināda est hec snia vt necesse[b] sit illos restaurari in loco honoris: qui p pn̄iam reconciliatiōem recepisse merent̄ diuine pietatis. hi nō immerito cōsequūtur adeptē dignitatis statū: qui p emendationē penitētie recepisse noscunt̄ remediū vite. Jd aūt ne forte magis sit ambiguū diuine auctoritatis snia confirmatur. Ezechiel quidē ppheta sub tipo p̄uaricatricis hierusalē ostēdit post penitētie satisfactionē pristinū restaurari posse honorem. Cōfūdere inq̄t o iuda ⁊ porta ignominiā tuā. Et post paululū. Et tu inquit ⁊ filie tue reuertimini ad antiq̄tatē[c] tuā. qͦ dixit ꝯfundere: ostendit post op⁹ peccati debere quenq̄ erubescere. ⁊ post cōfessionē p admissis sordib⁹ verecūdā frōtem humo pstratam demergere pro eo ꝙ dignū cōfusione ppetrauit op⁹. deinde precepit vt post ignominiā[d] id est deiectionē sui nois siue dignitatis: reuertat̄ ad suam antiq̄tatē. Ergo dū q̄sqꝫ post op⁹ cōfessionis sue cōfunditur: atqꝫ ignominiam portās depositiōem[e] suaꝫ cū humilitate luget: reuocari s̄m pphetā ad priorem poterit statū. Itē iohānes euāgelista angelo ephesi eccl'ie inter cetera q̄dā silia scribit. Memor esto vn̄ excideris et age pn̄iam. ⁊ prima opa fac. alioquin veniam tibi ⁊ mouebo candelabꝝ tuum de loco eius nisi pn̄iam egeris. Ecce inq̄ tm̄ valui ꝯcilij anchiritani antiquā plane et plenā auctoritate sniam sacris testimoniis explanaui. ostendēs eū posse restaurari in pprio ordine: qui p penitētie satisfactionē nouerit ppria dlicta deflere. Qui vero negligit nec luget q̄ gessit ⁊ lugēda sine vllo pudore religionis vel timore diuini iudicij cōmittit: eū nullo modo posse ad pristinū gradum restaurari cognoscas. Jn fine aūt hu⁹ epl'e hoc adijciendum putaui: vt q̄tienscūqꝫ in gestis cōcilioꝝ discors[f] snia inuenit̄ illius concilij magis teneat̄ snia: cui⁹ antiq̄or[g] ⁊ potior existat auctoritas. ❡ Quicunqꝫ ergo p criminib⁹ suis digne deo pn̄iam obtulerint auctoritate gregorij hieronimi au

patet dispensationem esse debitā: vt dixi. s. e. vt cōstituerentur et si cpatꝫ ꝙ eps peccatū non dispenset vbi patet ratio dispensandi: vt. xxiiij. di. fraternitatis. ⁊ ar. ij. q. v. q̄to. tm̄ cū supiori agi pōt officio iudicis vt fiat dispensatio: vt ex̄ d iure pa. nullus licꝫ nō possit petiti iure actionis sic pōt dici d elemosina pauperi debita. xlvij. di. sicut.

c ❡ Antiq̄tatem. i. mores antiquos.

d ❡ Ignominiā. ex h̄ verbo ⁊ illo verbo depositū est. ar. ꝙ eps pōt ꝺpositū ⁊ infamē restituere quia ignominia id est ꝙ infamia. vt. ff. de his qui no. infa. l. ij. §. ignominie. ⁊ sic pꝫ ꝙ pōt tollere infamiam qͦ credo vbicunqꝫ potest dispēsare vt dixi. ij. q. iij. §. hinc colligitur.

e ❡ Depositionē. i. suspēsionē. sic. l. vi. di. cleric⁹.

f ❡ Discors. nōne illa sententia est potius sequenda q̄ maiorē cōtinet pietatem: vt. ix. di. sana. licet enī canon apl'oꝝ sit potior q2 antiq̄or sit aliis canonib⁹: tm̄ p̄iudicat̄ ei p posteriores: vt. lxxxij. di. p̄sbyter. Idē patꝫ in canone hiero. vt. xxvi. di. deinde. ⁊. c. acutt⁹. Itē qn̄qꝫ p̄iudicat ille canon qui nō est potior: vt. xxv. q. i. cōtra statuta. Qͦ ergo hic ꝺr intellige cū ambe cōstitutiōes sint pticulares ⁊ locales. ⁊ de his loquit̄ ca. xix. di. in canonicis. sꝫ si ambe sint gn̄ales semp poste

z ❡ Martires. i. xp̄i sacerdotes. a ❡ Sciamus. p signa exteriora cōsiderata in penitentib⁹. b ❡ Videri. ar. ꝙ nō statim tenet̄ quis credere bono viro: vt. ix. di. ego solis. si l'e. ff. qͦ cū fal. tutore. l. ij. imo imputat̄ alicui ꝙ nimis est credul⁹: vt. xi. q. iij. nō solū. ⁊. lxxxvi. di. si q̄d vero. ⁊. ff. d eo p que factū est. l. i. §. i. nec obstat. xxiij. q. i. q̄d culpat̄. vbi in dubio obedit̄ q2 ibi loquitur dum prelat⁹ precipit qͦ est dubiū. hic de martiribus qui nō erant

rio: p̄iudicat: vt ex̄ de cog. spi. c. i. ff. de legi. nō est nouū. sed q̄liter p̄fertur vnus canon alteri cū oēs sint ꝓmulgati instinctu sanctispūs xvi. q. iij. nemo. xxv. q. i. violatores. rn̄. ꝙ duo canones p̄nt esse ꝯtrarij ⁊ tn̄ vterq̄ iuste est institut⁹. qđ enī vn⁹ statuit ⁊ iuste alter ꝯ̄riū pōt statuere ⁊ iuste: vt. lxiij. di. §. verū. ex̄ de consang. et affi. nō debz.

n ¶ Pietate. ironice loq̄r. o ¶ In scō. s. e. miro: p ¶ Remedia. i. penas ꝯ̄ illos q̄ nō fuāt statuta. q ¶ Oib⁹. ar. ꝙ q̄ vni facto ꝯ̄dicit oib⁹ ꝯ̄dicit. sic. s. di. iiij. deniq̄. ⁊ ꝺ pe. di. v. frēs. ex̄ ꝺ re. iur. defleat. de. cō. di. ij. cōpim⁹ r ¶ Inimicos. nota ꝙ cospo ꝙ q̄s nō obedit p̄lato ē ei⁹ inimic⁹: vt. xxiiij. q. i. qm̄ vet⁹, ⁊. s. e. si q̄s p̄postera. s ¶ Palpare. i. adulari. t ¶ Debe-

g ¶ Antiq̄or: si ambo sunt eq̄lis pietatis xix. di. i. canonicis.

Si quis: ꝓma ps c. fac ꝯtra so. grani. idē facit ꝓ ea in secunda pte q̄ incipit ibi. ꝙ si eos.

i ¶ Ecce. vsq̄ ad hunc locū sunt verba niceni cōcilij.

k ¶ Trecētorum decem ⁊ octo. q̄ vī ꝙ hoc sit statutū niceni cōcilij cui tot interfuerūt: vt xv. di. canones. sz damasus papa de trecētis tātū loquaꝛ. x. q. i. hanc cōsuetudinem.

l ¶ Dep̄hensi. aliq̄ sequētium modoꝝ:

gustini ⁊ isydori gradū pristine dignitatis recipe p̄nt. qui aūt non odio criminis sed timore vilitatis: vel ambitione dignitatis: vel honoris falsas deo pnīas offerunt: in pristinū honoris gradū: reparari minime poterūt. ¶ Sz obijcitur illud hormisde pape qđ scribit oib⁹ ep̄is p vniuersas ꝓuincias ꝯstitutis. **Dyacon⁹ vel p̄sbyter in adulterio dep̄hensus reparari nō pōt**

Si quis[b] dyacon⁹: aut p̄sbr̄ post acceptā bn̄dictionez leuiticam cū vxore sua incōtinēs inueniꝛ ab officio suo abijciaꝛ. Ecce[i] manifeste constat qꝛ s̄m titulos antiq̄ꝝ patrū sancto spiritu suggerēte cōscriptos ⁊ s̄m sniās. ccc. xviij.[k] ep̄orum q̄s etiā gallicani canōes cōtinere videnꝛ. clerici in adulterio dep̄hensi[l] aut ipsi ꝯfessi: aut ab alijs conuicti: ad honorē redire nō possunt[m]. Quia vero forte nō desunt q̄b⁹ ꝓ nimia pietate[n]. supraascripta sanctoꝝ patrū seueritas minime placeat: sciant se trecētoꝝ decem et octo ep̄orum qui ⁊ reliq̄s canones statuerunt sniās: reprehēdere vel dānare. Sz forte maior est in illis pietas q̄ in supradictis trecētis decē ⁊ octo ep̄is. maior est in illis misericordia q̄ in sancto[o] iohāne papa. maior caritas q̄ in reliq̄s scīs sacerdotib⁹ qui hoc exēplo remedia[p] ecclesiarum suis diffinitionibus deliberauerunt. ⁊ ideo aut prona volūtate p̄ceptis illoꝝ ꝯsentiāt: aut oibus[q] illis cōtrarios se ⁊ inimicos[r] esse ꝯgnoscāt. Que est ista iustitie inimica bōitas. palpare[s] criminosos et vulnera eoꝝ vsq̄ in diē iudicij incurata seruare. Qđ si eos durissimā penitentiā ꝑ plures annos viderem⁹ agere tunc nos ⁊ saluti eoꝝ possemus cōsulere et statuta canonū deberemus[t] temꝑare. Cum vero in aliquib⁹ nec cōpunctio humilitatis: nec instantia orādi appeat: nec beatū dauid imitēꝛ qui dicit. Lauabo ꝑ singl'as noctes lectū meū: lacrimis meis stratū meū rigabo. Et illud. Cinerē tanq̄ panē manducabā: ⁊ potū meū cuz fletu miscebā. nec eos ieiunijs nec lectionibus vacare videam⁹: possum⁹ agnoscere si ad pristinos honores vel gradus redirent cuz quāta negligētia ⁊ q̄to torpore inimica sue anime securitate ꝑmanerent credētes ꝙ sic eis non acta digna[v] pnīa dimiserit[x] deus. quā sacerdotes indulsisse videnꝛ. Vere dico qꝛ illi ipsi quib⁹ cuz periculosa ⁊ falsa misericordia indulgere videmur cū ante tribunal xp̄i pro tantis peccatis dānandi aduenerint: cōtra nos cām dicturi[y] sunt dicētes. qđ duz aut duram asperitatē lingue eoꝝ expauimus: aut falsa blandimēta ⁊ p̄iculosas adulationes ipsoꝝ libenter accepim⁹: in eisdez peccatis ꝑmanere eis inutiliter indulgemus[z]. aut ipa peccata augere ꝑmittem⁹[a] non recordantes illud qđ in veteri testamento scriptū est: q̄a vno[b] peccāte cōtra oēs ira dei deseuit. ¶ Itē hiero. **Difficile est p⁹ lapsuz ad pristinū gradū redire.**

Quicunq̄ dignitatē diuini[a] grad⁹ non custodiūt: cōtenti fiant aniam saluare. reuerti enī in pristinū ḡduz post lapsum difficile[b] est. ¶ Item basilius. **Lapsus post pnīam altario tantūmodo ministret**

Qui sub gradu[c] cecide rit post pnīam cōtentus fiat baptisare[d] cōionē infirmis dare: ⁊ altario tātūmodo ministrare[e]: nō autem sacrificare. ¶ Itē ex cōcilio anchiritano: **De sacerdotibus dyaconib⁹ vel laicis q̄ ydolis thurificāt.**

Presbyteros q̄ imolauerūt[f] ⁊ postea iterꝝ certamē inierunt[g]. et si ex fide luctati sunt: ⁊ nō ex cōpacto[h] ad ostentatōem vt offerrēt ipsi fecerunt. hos placuit honorē[i] quidē sedis ꝓprie retinere. offerre[k] aūt illis vel sermonem ad ppl'm facere aut aliquibus sacerdotalibus officijs fungi[l] nō liceat dyacones. sil'r qui imolauerūt postea vero iterꝝ reluctati sunt. al's quidē honorē habere oportet: cessare aūt debēt ab oi sacro ministerio. ita vt nec panē nec calicez[m] offerant: nec euangeliū ꝓnuncient. nisi forte aliqui ep̄oꝝ cōscij laboris eoꝝ ⁊ hūilitatis ⁊ mansuetudinis voluerint eis aliq̄d amplius tribuere vel adhibere. penes[n] ipsos ergo de his erit potestas. Qui autem fugientes cōprehensi sunt vel a domesticis traditi vel adēptis facultatib⁹ sustinuere tormēta: aut in custodia trusi ꝓclamauerūt se cristianos esse ⁊ eousq̄ astricti sunt vt manus eoꝝ cōprehēdētes violēter attraherēt: ⁊ funestis sacrificijs admouerēt: vt aliq̄d polluti cibi ꝑ necessitatem[o] sumere cogerenꝛ: in omni dete-

rem⁹. nota dispensationē eē debitā: vt. s. e. vt ꝯstituereꝛ. ⁊. xi. q. iij. plerūq̄.

v ¶ Digna. qđ nulli faꝛ. xxiiij. q. ij. legiꝛ.

x ¶ Dimiserit. nō ita cito dimittit de⁹ sicut sacerdos absoluit: vt ꝺ pe. d. i. quē penitet

y ¶ Dicturi. nūq̄d voce tūc loq̄nꝛ cū apl's dicat ꝙ tunc lingue cessabūt sz ꝓpheta ꝯ̄riū dicat exultationes dei i gutture eoꝝ. sz q̄cq̄d sit tūc nullus accusabat aliuz sz sola ꝯsciā accusabit quēlibz. ix. q. iij. alioꝝ. z ¶ Indulgemus. i. indulsim⁹.

a ¶ Permittemus. id est ꝑmisimus.

b ¶ Vno. s. achor. viij. q. i. audacter. et i. q. iiij. §. itē peccato achor. io.

Quicūq̄. diuini. id est ecclastici.

b ¶ Difficile. tn̄c difficile hēs. xlvij. dist. q̄tūlibz. al's ponitꝛ ꝓ nō. ij. q. vi. biduū ꝺ. si aduersus. ⁊. xlvij. di. c. si.

Qui sub ḡdu. i. in. d ¶ Baptisare. sz nō ne laico istđ ꝯcediꝛ: vt. i. q. i. qđ q̄dā. sz dic ꝙ iste solēniter p̄t baptisare qđ nō p̄t laic⁹: vt. lxxi. di. si dyaconus. Itē obijciꝛ. si iste p̄t baptisare: q̄ ⁊ sacrificare: vt dic hiero. vt i. q. i. sicut xp̄s. sz ibi loq̄ꝛ ꝺ adhuc tolerato. e ¶ Ministrare. sz nō celebrare. vl' dic ꝙ p̄t remanere in officio sacerdotali. sz nō p̄ter ep̄s.

Presbros q̄ imolauerunt coacti conditionaliter.

g ¶ Inierūt. i. superbie causa.

h ¶ Ex cōpacto. i. figmento.

i ¶ Honorē. scilicet

videꝛ ergo ꝙ sola dep̄hēsio sufficit: vt h̄. ⁊. lxxxi. di. p̄sbꝛ. ⁊ habes. j. e. de his. sz nō est ita nisi sint ꝯuicti vel cōfessi: vt sequiꝛ. j. ij. q. i. nos in quēq̄. ⁊. xij. q. i. nō dicatis. vel intellige dep̄hēsi ita ꝙ factuz sit notoriū ex facti euidētia: vt ex̄ de cohabita. cle. ⁊ mulie. tua. tales enī qui in maleficio publice dep̄hēdunꝛ sine iudicio dānanꝛ: vt. C. de defen. ci. l. defensores. lex septima est. m ¶ Possunt. de iure.

bn̄ficiū. k ¶ Offerre. i. officiū nō retinēt. l ¶ Fūgi. h dispēsaꝛ in bn̄ficij sz in officio nō: vt ex̄ ꝺ cleri. pug. henric⁹. vt. j. e. studeat. m ¶ Calicem aū cōfectionē. qꝛ post ꝯfectiōez nō est eis licitū offerre. ⁊ sic nō est cōtra. xciij. di. ꝑuenit. n ¶ Penes. hic p̄z ꝙ ep̄s dispēsat in heresi ⁊ cū scismatico: vt. s. e. vt cōstituereꝛ. nō tn̄ cū excōmunicato ministrante. xi. q. iij. si q̄s ep̄s. o ¶ Per necessitatē famis. imo debz poti⁹ mori fame. q̄ vesci ydo

laicis. xxxij. q. iiij. si cut satius. j. xxxij. q. v. ita ne. vel vocat h necessitatē coactōez
p ¶ Cautelam. quā doqꝫ enim ad cautelam imponitꝰ penitentia: vt. xxxiiij. q. ij. in lectum.
q ¶ Comodari. q̄a restituuntꝰ ad cōmunionem. non ad officium vel beneficiuz tamen dabitꝰ sustentatio eis. xvi. q. vi. ꝺ lapsis.
r ¶ Hormisde. s. c. si quis dyaconus.
s ¶ Illud aūt. s. c. quicunqꝫ.
t ¶ Basilius. s. c. q̄ sub gradu.
Sacerdotes. manifestus. ꝑ euidētiam facti.
b ¶ Non possunt. sine dispensatione. sed si occultum possunt sine dispensatione post pniam.
De his vero ꝺp̄hensi ꝛ conuicti vt. xv. q. vlti. c. vltꝰ. ꝛ ex̄ de iudi. cū nō ab homine. ꝛ aduocabit testes ꝑ q̄s probabit ipsuz in crimine deprehensum et detineat eum per. xx horas. ff. de adul. capite.
d ¶ Seruato. ſm q̄sdam iure cōi ꝛ ꝓmouetur et manet in ordine suscepto occultus peccato: post ꝑactam penitentiam vt etiaz sentit grāꝰ s. c. §. sed illud. nisi in simonia vbi q̄s ordinez emit qui ꝙ totuz ad se ꝛ ad alios est suspēsus: vt. xxxij. d. §. vez. ꝛ ex̄ de simo. tāta. licet sit ar. cōtra. ex̄ de simo. ex tue. Sed ibi non ꝺr ꝙ dispensabatꝰ cuz eo: sꝫ ꝺr ꝙ prohiberi nō pōt cum sit occultū. xxxij. di. erubescant. vi. q. i. si om̄ia Sed obijcitur istis quod dicit in fi. de spe venie. sed ipsi intelligunt de spe venie q̄ntū ad peccatū h. vero dicit ꝙ in occulto peccato non potest dispensari q: de illo nō potest q̄s accusari vel puniri. quia occulta pecca

ctione et habitu ꝛ humilitate vite cristū confitentes: hos velut extra delictū constitutos a cōmuniōis grā decernimꝰ nō ꝓhiberi. Si vero ꝓhibiti sunt ab aliquibus ꝓpter ampliorē cautelā[p] vel ꝓpter quorūdaz ignorātiā statim recipiātꝰ. hoc aūt similitꝰ ꝛ de clicis ꝛ de laicis obseruare ꝯuenit. Perquisitū est aūt ꝛ illō si possunt etiā illi laici q̄ in has necessitatis angustias inciderūt ad clericatus ordinē ꝓmoueri. Placuit ergo ꝛ hos tanq̄ q̄ nihil peccauerūt si precedēs eoꝝ vita ꝓbabitꝰ ad hoc officium ꝓuehi. De hijs aūt qui spōte negauerūt p̄ter necessitatē aut p̄ter ablatiōez facultatū aut preter periculuz vel aliquid huiuscemōi qꝺ factuz est sub tyrannide licinij. placuit hoc sancte sinodo q̄uis humanitate ꝓbentꝰ indigni: tn̄ eis beniuolētia cōmodari[q]. ¶ Sed illō hormisde[r] pape desidiosos ꝛ negligētes non vere penitētes reparari ꝓhibꝫ. Illō aūt[s] ieronimi fatetur hoc esse difficile nō impossibile. Basilius[t] autē circa ꝺlinq̄ntes rigorem iustitie seruādū ostēdit. quē circa penitētes alij relaxāduz misericorditer affirmāt. Possunt ꝛ aliter distingui p̄misse auctoritates secūduz rigorē iustitie. quoꝝ crimina manifesta sunt ante vl post ordinationē a sacris ordinibꝰ ꝺijciendi sunt. quoꝝ autē peccata occulta sūt secreta satisfactiōe ſm sacerdotis edictū purgata: in ꝓprijs ordinibus remanere pn̄t. ¶ Vn̄ nicolaus papa carolo archiepō et eiꝰ suffraganeis. Nō pōt restitui in sacerdotiū cuiꝰ crimē fuerit manifestū.

Sacerdotes si in fornicatiōis ceciderūt laqueū: ꝛ māifestus[a] criminis siue ostensus fuerit: actus sacerdotij non possunt[b] habere honorē ſm canonice institutiōis auctoritatem. ¶ Item rabanus archiepūs scribit ad heribaldum. Qui valeāt reparari post lapsuz vel nō.

De his vero nobis visum est scribendū esse qui sacros ordines habēt: et ante vel post ordinationē ꝯtamiatos in capitalibꝰ criminibꝰ se esse ꝯfitentꝰ: in q̄bus: vt mihi videtꝰ: hec distantia esse debet: vt hi qui dep̄hensi[c] vel capti fuerint publice in ꝑiurio: furto atqꝫ fornicatiōe: ꝛ ceteris hmōi criminibus ſm canonum sacroꝝ instituta a ꝓprio gradu decidāt: q: scandalū est populo dei tales ꝑsonas suppositas habere quas vltra modū viciosas ꝯstat esse. Nempe inde detrahūt homines sacrificio dei: sicut quōdā filijs heli peccantibꝰ fecisse leguntꝰ ꝛ rebelles. Hinc atqꝫ ꝯtrarij existētes eoꝝ prauis exēplis q̄tidie peiores fiunt. Qui aūt de p̄dictis peccatis absconse a se admissis ꝑ occultā ꝯfessionē coraz angelis dei p̄sente etiā sacerdote qui et indicturus est penitentiā: ꝯfitentꝰ. ꝛ semetipsos grauiter deliquisse queruntꝰ: si se ꝑ ieiunia ꝛ elemosynas vigiliasqꝫ ꝛ sacras oratiōes purgare certauerint. his etiam gradu seruato[d] spes venie de misericordia dei ꝓmittenda est. ¶ De lapsis etiā in heresim hoc ē obseruandū vt ante sniaz ꝯcilij nullꝰ eis cōmunicet. ¶ Vnꝺ ciprianꝰ papa antonio ait inter cetera. A cōmunione abstineat q̄ lapsis ante restōem cōmunicat.

De eo tn̄ quid statuenduz esset circa cāz lapsoꝝ distuli. vt cū quies ꝛ trāquillitas data esset ꝛ epōs in vnuz indulgentia diuina cōuenire ꝑmitteret tūc cōmunicato[e] ꝛ liberato de oiuz collatiōe cōcilio statuerem quid fieri oporteret. Si quis vero ante conciliuz nostrum ꝛ ante sniam de oim concilio statutam temere lapsis cōmunicare voluisset. ipse a cōmuniōe abstineat. ¶ Quod vero[f] supra de homicidijs statutū legitꝰ intelligendū est quādo facultas datur effugiendi nec necessitate clauduntꝰ obsidionis. Ceterū cū necessitate angustati nō effugere possūt. si tunc homicidiū admiserint: purgati ꝑ penitentiam ꝛ officio ꝛ communioni reddantur. ¶ Vnde in ilerdensi concilio legitur. Post duorū annoꝝ penitentiā ꝛ officio et cōmunioni restituātꝰ clerici in obsidionibus positi si necessitati sanguinē fuderint.

De his clericis qui in obsidionibus positi necessitati fuerint id statutū ē. vt q̄ altario ministrant ꝛ cristi corpus ꝛ sanguinē tradunt ꝛ vasa sacro officio deputata cōtractant. vt ab omni humano sanguine etiam hostili se abstineant. Quod si[g] in hoc inciderint tam officio q̄ cōmuniōe corporis domini duobus annis priuentur[h]. ita vt duobus annis vigilijs ieiunijs orationibus et elymosinis pro viribus quas dominꝰ donauerit expientꝰ. ꝛ ita demum officio et cōmunione reddantꝰ. Ea tn̄ ratōne ne vlterius ad officia potiora ꝓmoueātur Nō si in diffinito tempore negligentiores circa salutem suam extiterint ꝓtelande ipsius penitentie tempꝰ: in potestate maneat sacerdotis[i]. ¶ Casu q̄ qz si clericus homicidiū fecerit in ꝓprio gradu eū ex dispensatione remanere permittitur. ¶ Vnde vrbanuz secūdus scribit guarnerio narbonēsi episcopo. Qui casu homicidium fecerit ex dispensatiōe in ordine suo permaneat.

Clerico[k] iaciēte lapidem puer dicitur interemptus. Nos pro amore[l] tuo in suo ordine eum permanere permittimus vt tamen semꝑ in penitētia[m] et timore ꝑmaneat. ¶ Itē stephanus quintꝰ sichiberto corsice episcopo. De eodem

Quia te quasi obnoxium iudicas[a] eo ꝙ a saracenis raptus homines interfecisse videris: benefacis. sed quoniā non tua spōte id fecisse cognosceris: inde canonice[b] nullo modo iudicaris. ¶ Si vero ira cōmo

ta non habēt vindictaz: vt xxiij. q. v. cristiana. ad h ergo ꝙ occultus peccator possit ꝓmoueri cōfitebitur episcopo crimen suum et non ei soli sed corā aliquibus ꝑsonis ꝛ sic poterit dispēsare secum. sed vt dixi. s. co. v. d. c. vl. peccatuz siue sit occultuz siue manifestum dum tamē sit enorme semꝑ īpedit ne possit sine dispēsatione ꝓmoueri: licꝫ possit exequi susceptuz ordinem cū est occultum. et qꝺ occultū peccatum impedit ꝓmouendum: hēs ꝺ de tēpo. ord. ex tenore. io. sꝫ hec opiniones hodie sublate sunt per decr. eꝺ tēpo. ordi. q̄situz. h. sꝫ nū q̄d sacerdos tempore penitentie pōt exequi officium suum. videtur ꝙ non vt. s. di. vi. testamentū. c. de cōse. di. ij. si non sunt. c. c. quotidie. ꝛ s. c. quid est hoc. cum quilibet suspensus sit q̄ntum ad se ꝓpter mortale peccatū: vt. i. q. i. sacerdotes et facit ad h eꝺ cele. missa. ꝺ homine dico ꝙ meliꝰ est si abstineat. si credit se indignum. si autē conterꝰ tur dico ꝙ p̄t celebrare. nec obstat. s. di.

xxxiij. habuisse. qd' est ɔtra. sed illud intelligitur de eo qui nõ penitu it adhuc. de pe. di. iij. inter hec hiraum.

De eo. cõmunicato. olim enim episcopus solus non poterat sine concilio recõciliare hereticũ. vt. i. q. vij. si quis eps. sz hodie sec9 ex̄ de hereti. ad abolendaz. §. si qui vero. ⁊. §. presenti. et. c. deus qui.

Lita vulneratus. ⁊ hanc regulã q̃ occasionẽ dãni dat dãnum de. ⁊c. intelligit de occasione prima ⁊ sufficiẽti. sz expresse est cõtra. ex̄. e. ti. c. p̄sbyterũ. et ff. ad. l. corne. de sic. nihil interest. vnde intellige si nõ cecidit ex ꝑcussione. sz alio mõ cecidit tunc nõ tenet̃ de morte ei9. sed de eo qd' prius ipsum incaute ꝑcussit. d ¶ Sex. q2 tot nõ erãt in ꝓuintia illa. e ¶ Cadens. postea

f ¶ Qd' vo. s̄ c. clicũ. ⁊. c. d̄ his clericis. et. c. miror.

De his. qd' si ex necessitate.

h ¶ Priuet̃. ad cautelam fm. h. clerico in nll'a necessitate licitũ ē occidere imo potius debz se permittere occidi. sz nos intelligimus illud d̄ necessitate euitabili: q2 poterant bene exiuisse castrum ante aduẽtuz paganorũ. si eñ esset ineuitabilis necessitas non imponeretur penitẽtia eis vnde dicas q2 si est necessitas ineuitabilis sine oi dispensatiõe pōt celebrare i ordie habito. sed non debet ꝓmoueri sine dispensatione. vt ex̄ d̄ homi. c. cõtinebat̃ sed obstat ex̄ c. lator. vbi videt̃ q2 licite pōt ꝓmoueri ad superiores ordines. sz illud est dispensatio. de hoc di. l. s̄. e. c. de his vero clericis. io. sed meli9 dicas q2 ibi fuit casus fortuitus. b.

tus aliquem presbyter interfecerit etiam si animũ occidendi nõ habuit: perpetuo tamen depositus erit. ¶ Unde nicola9 papa scribit osbaldo corepiscopo quadrantino. **Perpetuo careat officio presbyter ira cõmotus licet extra animũ aliquem interfecerit.**

Studeat[e] sanctitas tua persuadere episcopo tuo sibi canonicũ cõsociare numerum collegarum id est sex[d] ex vicinis prouintijs fratres et coepiscopos suos quibus tecum cõiunctis ⁊ decernẽtibus diligenter inuestigare ⁊ omni nisu scrutari procurare. quaten9 inuenire valeatis vtrum ex percussione iam nominati presbyteri incaute agẽtis an ceruicis fractione idem dyaconus vt fertur extinct9 est. ⁊ siquidem a prefato presbytero non ad mortẽ ꝑcussus est sed ex equo cadẽs[e] ceruice fracta interijt[f] fm arbitrium vestruz pro percussione[g] incaute agenti p̄sbytero penitentiam competentem indicite et aliquãto tempore a missarum solennijs suspendatur. Denuo post hec ad sacerdotale rediturus officiuz. Quod sive raciter qualicunq3 presbyteri ꝑcussiõe ille mortuus est dyaconus. nulla hunc ratione ministrare more sacerdotis decernimus. quoniaz ⁊ si voluntatem[h] occidẽdi non habuerit: furor tamen et indignatio ex quib9 motio illa mortifera ꝓdijt[i] in omnibus et precipue in dei ministris multipliciter inhibetur atq3 damnatur. Uerum si presbyter adeo vestro studio obnoxius forte claruerit. p̄cipimus vt tale[k] beneficium sibi ecclesie sue concedat̃. quo et ipse et sui[l] sufficiens possint habere sue sustentationis solatium. ¶ Ex cõcilio maticensi capitulo sexto. **De eodez Palea.**

Qui non odij meditatione vel propter cupiditatem iudeum vel paganum occiderit: q2 imaginem dei et spem future conuersionis exterminat: quadraginta dies in pane et aqua peniteat.

Si quis homicidiuz fecerit si episcopus est: quindecim annis peniteat. et deponatur. cunctos dies vite sue peregrinando finiat. presbyter. xij. annis peniteat. tres ex his in pane et aqua ⁊ deponatur superiori sententia. dyaconus decem annis peniteat tres ex his in pane ⁊ aqua. Clericus et laicus septẽ annis peniteat tres in pane et aqua ⁊ ad gradum cuiuslibet sacerdotij accedere non presumat. ¶ Item ex concilio neocesariensi. **Quinquẽnio a cõmuniõe abstineat qui casu homicidium fecerit.**

Eos vero qui non voluntate sed casu[m] homicidiũ fecerint prior quidẽ regula post septem tm̃ annoꝝ penitentiaz cõmunioni sociauit fm gradus penitentie constitutos. Hec vero humana[n] diffinitio q̃nquẽnij tempus tribuit ¶ Item ex concilio elibertano. **Quibus temporuz spacijs a cõmuniõe abstineat que voluntate vel casu ancillam suam interfecit.**

Si qua femina furore zeli accẽsa flagellis verberauit ancillã[o] suam. ita vt intra tertiũ diem animam cum cruciatu emittat eo q2 incertum sit si voluntate an casu occiderit. si voluntate post septẽ annos: si casu post quinq3 annoꝝ spaciũ acta legitima penitẽtia ad cõmunionem placuit admitti. Qd' si infra tempora cõstituta fuerit infirmata: accipiat cõmunionem. ¶ Item ex cõcilio martini pape. **De his qui sponte vel casu homicidium faciunt.**

Si quis homicidium voluntate fecerit ad ianuaz ecclesie catholice semp[p] iaceat ⁊ cõmunionez in exitu[q] vite sue recipiat. si autez non volũ

f ¶ Interijt. non ex cã ꝑcussionis. sed ex alio casu q2 cecidit. g ¶ Percussione. siue directa siue occasionali. h ¶ Uoluntatẽ. directam. i ¶ Prodijt ⁊ sic ꝓp vnum delictũ imputantur oĩa que sequũt̃ ex illo. j. e. sepe et. s̄. e. clericum. k ¶ Ut tale. hic dispẽsat̃ in bñficio nõ officio. vt. xxviij. di. presbyterũ. dẽret autẽ d̄ iure carere vtroq3. q2 cui interdicit̃ vnum et reliquũ cũ sint cõnexa: vt. lxxxi. di. si quis. nam male meriti ɔtinua egestate laborare d̄bẽt vt. ff. d̄posisti. bona fides. sz ideo dispẽsatur ne ꝓpter necessitatẽ victus ad turpia lucra cõuertant̃ vt. lxxxi. di. ad reatũ

l ¶ Et sui. sui eñ filij et ipse eadem persona intelliguntur: vt xxxv. q. iij. §. hac auctoritate. in prin. et vxor dicitur ps viri xxxiij. q. ij. ammonere. vnde videtur licz cleric9 sit suspensus vel ab homine vel a canone: q2 tamen ei relinqui debeatur vnde se ⁊ suos possit sustentare. ⁊ est sile ar. ff. de preca. l. penul. ff. de vsu ⁊ ha. l. ij. maxime cum etiã vxor ⁊ filij de bonis ecclesie pasci possunt. vt. xxxi. di. oĩno nec totum extorquenduz est a debitore qd' habet. sed habenda est ratio ne egeat. vt. ff. de re iudi. inter eos. in fi. Ille autẽ qui excõicatur nil percipiet noie ecclesie. vt extra de ap. pastoralis.

f ¶ Sacerdotis. vide quõ circa canones penitẽtiales hz ipse sacerdos plenã ptãtẽ: vt. xxvi. q. vij. tempa. fm leges duplicatur ips pnic ei qui non seruat pniam iniunctam: vt. ff. de penis aut damnum. §. inter eos

Clerico. si iste dedit opam rei licite expellendo porcos de agro suo tunc intellige q2 hoc min9 diligenter fecerit al's in nullo puniret̃: vt dixi. s̄. e. d̄ his. i. l ¶ Amore spiritiali. talis enim amor non inducit simoniã: vt. i. q. i. filiũ. ⁊. c. latorẽ. ⁊. xxv. q. ix. veniã. m ¶ Penitentia. interiori. quia sacerdos nõ facit publicã pniam nisi ꝑ enormi crimine. d pe. di. vi. sacerdos. ⁊. xxviij di. presbyter

Quia te. iudicas. cum non sis. b ¶ Canonice. i. nõ fm rigorẽ canonũ. q2 tunc nullo mõ: vt. s̄. e. miror. nũc aũt mĩsicorditer tolerat̃. vel intellige qñ ineuitabili necessitate hoc fecit.

Studeat. b. intellexit h̄. c. put l'ra sonat. q2 lz ex ꝑcussione ceciderit ⁊ fregerit ceruicẽ nõ ideo est sacerdos deponend9. ar. j. e. q̃tũ. nã si fuñ tuũ vulneraui ⁊ ille postea ex ictu alteri9 perijt nõ teneor de occiso. ff. ad. l. aquil. huic scripture. §. si seruus. et

Eos vero. sed casu. dũ tamẽ culpa precesserit casum. alias etiã clericus posset ꝓmoueri. extra. e. ex pte. ⁊. c. significasti. ⁊. c. dilect9. in fi. imo talis minister dicit̃ dei. vt. xv. q. i. nec is. n ¶ Hũana. ⁊ ideo magis est tenenda. vt. s̄. ix. di. sana. io. quid iuris sit de hoc plenius in q̃nibus notaui. h.

Si q̃ ancillã. hic habes q2 eque punit̃ dñs occidẽs seruuz suũ sicut alienũ. vt. ff. de hijs qui sui vel alie. iur. sunt. l. i. in fi. modica tamẽ castigatio ꝑmittit̃ dño. ff. de hijs qui sui vel alieni iur. sunt. l. ij. vnde fm iura nostra seruus potest cõqueri de domino si seuiat in ipm. vt. xxiij. q. iiij. si ecclesia. ⁊. c. qui peccat. in fi. ⁊ dic vt no. super illo. c. si ecclesia. ij. q. vij. queritur.

Si quis. semp. i. horis statutis. sic. xxij. di. sacrosancta. ⁊. xxxvi. di. si quis vult. de con. di. v. nunq̃.

q ¶ Exitu. supple si moritur ante finitum tempus penitentie quia post tem

tate sed casu homicidiũ aliquod fecerit, prior canon septem annis agere peniten tiam iussit. secundus canon. v. mandauit

Qui sac- ¶ Digestis ti. de furtis. Qui habentem pecuniam subripuit furti etiã sacci noĩe tenetur: ꝗuis non sit ei animus[f] sacci subripiendi. ¶ E cõtra[g] animũ non opus puniri. Unde nono co dicis ti. ad legem cornel. de sicarijs exem plo sacrarum litterarũ dyocletiani ⁊ ma- ximiani colligitur. De eodem.

Eum qui asseuerat homicidiũ se nõ voluntate sed casu fortuito fecisse cũ cal cis[f] ictu mortis occasio prebita videatur si hoc[v] ita est nec super hoc ambigi po- terit omni metu ac suspitione quã ex ad- misse rei discrimine sustinet ſm id quod annotatione[a] nostra comprehensum est volumus liberari. ¶ Item imperator an tonius augustus codice ad legẽ cornel. de sicarijs lege ꝑma. De eodem.

Frater vester rectius fecerit si se ꝑ- sidi prouincie obtulerit. qui si probauerit non occidendi animo hominem a se per- cussum esse: remissa homicidij pena ſm di sciplinã militarem sententiam proferet Crimen enim contrahitur: si ⁊ voluntas nocendi intercedat. Ceterũ ea q̃ impro uiso casu potius ꝗ̃ fraude acciderint: fa- to plerum ꝗ non noxe imputanda sunt. ¶ Hinc etiam pelagius papa. Non im putetur ad penã quod ex voluntate nõ procedit

Quantum[b] dicit iste pla cidius anno preterito dictũ est de vxore istius que subito inter caballos in uenta et dum detraherentur caballi col lisa est illa ⁊ abortum fecit. quod si ita est forte si caballos alienos[c] tulerit inde est culpabilis[d]. Nam de muliere que casu i- ter caballos confracta est vbi voluntas illius nõ agnoscitur[e] perniciosa fuisse nõ potest: nec debet addici ꝑ leges. ¶ Item

Hi qui nicolaus papa. De eodẽ. arborem incidere videntur si conti- gerit vt cadens arbor occiderit hominẽ inculpabiles[f] sunt at ꝗ innoxij. quia nõ voluntate eorũ nec desiderio homicidiũ perpetratum est. Si vero aliqua eorum culpa vel neglectu morientis hominis in teritus cognoscitur aduenisse. abijcien- di sunt a gradu et in sacro ordine nullate nus suscipiendi. ¶ Itẽ ex concilio guar maciensi. De eodem.

Sepe contingit dum quis operi ne cessario insistens arborem inciderit vt aliquis subtus ipsã veniens depríma tur. et idcirco si voluntate vel negligentia[g] incidentis arborem factum est. vt homi- cida penitentie debet omnino submitti. ꝙ si non voto sed incuria illius qui mor- tuus est non hec eũ sententia contingit si enim dũ ille operi necessario fortassis incumberet iste insperatus[h] occurrit sub arbore ⁊ sub ipsa oppressus est incisor ar boris nõ tenetur pro homicida. ¶ Item ex concilio triburiensi. De eodem.

Si duo[i] fratres in silua arbores suc- ciderint ⁊ appropinquante casura vnius arboris frater fratri dixerit. caue. et ille fugiens in pressuram arboris ceciderit ⁊ mortuus fuerit viuens frater innocens de sanguine germani dijudicetur. ¶ Pre missis[k] auctoritatibus lapsis permittitur[l] vt post penitentiam in suis ordinibus re parari valeant. ad maiores autẽ conscẽ dere post lapsũ: nulla eis auctoritate ꝑ- mittitur: imo penit⁹ prohibetur. ¶ Un de in ilerdensi concilio legitur. Lapsi in suis ordinibus reparari possunt sed non ad maiora promoueri.

Hi qui al- tario[m] sancto deseruiunt si subito flenda carnis fragilitate corruerint: ⁊ do mino respiciẽte digne penituerint: ita vt mortificato corpore cordis contriti sacri ficiũ deo offerant. maneat in pontificis potestate vel veraciter afflictos non diu suspendere vel desidiosos prolixiori tem pore ab ecclesie corpore segregare ita ta men vt sic officiorum suorum loca recipi ant ne possint ad officia altiora vlterius promoueri. ¶ Quod si iterato velut ca nes ad vomitum reuersi fuerint: et velut sues in volutabris emersi iacuerint: non solum dignitate officij careant: sed etiam sanctam communionem non nisi in exitu percipiant. ¶ Sed exemplo beati petri qui post ꝗ̃ trine negationis maculas cõ fessione diluit amoris. non solum in gra- du sui apostolatus remansit: verum etiã in pastorem totius ecclesie a xpristo insti tui meruit. per hoc probantur lapsi post dignam penitentiã non solum propria officia retinere: sed etiam ad maiora pos se conscendere. ¶ Quod autem beatus petrus post negationem pastor ecclesie a domino sit institutus probatur aucto- ritate beati gregorij qui in omelia domi nice resurrectionis de eodem principe a- postolorum scribit dicẽs. Petr⁹ post culpã negatõis princeps aplo͛ꝝ a dño ẽ istitut⁹

Quod opus penitẽtie licite cõicat: vt. xxvi. q. vi. si quis de corpore. Ui saccum animus. sꝫ cõtra furtũ sine affectu furãdi non cõmittit. xiiij. q. vlti. c. vlti. insti. de vsucap. §. itẽ si is. sed dic ꝙ rõne accessionis cõmittit furtũ. nam q̃ cõmodatis vel depositis reb⁹ accedunt deposita vel cõmoda ta intelligit. ff. cõmo. si vt. §. vs ꝗ adeo. vel dic anim⁹. s. pncipalr sꝫ secũda rio ⁊ idirecte ꝑ quã- dam consequentiã fuit ei anim⁹ saccũ furandi. et sic nõ est ↄtrarium. ff. de furt. si quid fur. §. i. sic. ff. qd me. causa. si mu- lier. §. penul. xv. q. i. merito. xxiij. q. iiij. displicet.

g ¶ E cõtra. hucus ꝗ ostendit opus sine animo puniri. nunc ostendit contrariũ

Eum qui. calcis ictu. quẽ fecit lu di causa.

v ¶ Si h. s. ꝙ in lu- do occidit ⁊ istud ob tinet cum ludus lici tus sit. ff. ad. l. aquil. nã ludus. sed si est illicitus ludus non excusat: vt extra de presump. c. i. iohan. ex quo autẽ constat ꝙ in ludo mortuus est nõ est necesse ꝑ- bare ꝙ casu occide rit: vt ex de sen. ex. su per eo. als qui casũ allegat ipsum ꝓba- re tenetur: vt. C. de pig. act. que fortui- tis. ⁊. C. de iniurijs. si nõ cõuicij. si g̃ ad- uersari⁹ dicit ꝙ ipm dolo occiderit h ꝓ- babit. q⁊ qui dolum obijcit ipm proba- bit. ff. de probati. ꝗ- tiẽs. vel intellige ꝙ ludus fuit licitus et ſm hoc intellige ꝙ nõ punitur talis. l. cor. ex quo nihil fe- cit dolo. punitur tñ l. aqui. in qua venit leuissima culpa: vt ff. ad. l. aqui. in lege

a ¶ Annotatione. i.

Quantũ. lege. id est sicut.

c ¶ Alienos. si vis dicere ꝙ iste furaba tur caballos ⁊ du- cẽdo eos collisa est mulier. tũc quod di- cit in f. non punitur per legem. verũ est l. cor. de sic. in qua ve nit dolus nõ culpa lata vt. ff. ad. l. cor. de sica. i lege. tñ de cul pa bñ punit: vt. i. l. c. studeat.

d ¶ Culpabilis. sic patet ꝙ licet aliquis teneatur de furto: nõ tamen tenet de his que sequunt ex furto. xv. q. i. sane. ⁊ di. v. ad eius. in fi. ff. de furt. veꝝ ex de spon. veniens. ar. contra. s. e. clericum.

e ¶ Agnoscitur. quando eum premonuit.

Hi qui. inculpabiles. si fecit in priuato loco. tũc enĩ nõ potuit diui nare: vt. ff. ad. l. aquil. si putator. ⁊ ex vt ecclesiastica benefi. vt nostrꝫ si in publico debuit clamare. caue caue: vt. j. c. si duo.

Sepe contingit. ne gligẽtia. ar. ꝙ qui occasi onẽ damni dat. ⁊c. sic. lꝫ xxvi. di. pa- sce. xvi. q. i. de cime: et ex de homicid. c. presbyterum et. c. dyacon⁹ xxvij. q. ij. si tu. et. xxxi. q. ij. de neptis. et. i. q. i. pla- cuit. iij. ar. cõ tra. xv. q. i. in ebriauerunt. et. ff. de ser. cor ru. neratius. §. serui. ff. de furt. verũ de eo qui fregit ostium mer tricis. sꝫ ideo non punitur amplius. q̃ satis punit⁹ est ꝑpt igno miniam.

h ¶ Insperatus. fortuiti et casus nullo hominũ con silio preui- deri possunt ff. de admini stra. ⁊c. ad di ui. pertĩ. l. ij. C. de pigno. act. que for- tuitis.

Si duo. ff. ad. l. a- quil. si puta- tor.

k ¶ Premis sis. s. e. c. de his clericis.

l ¶ Permittitur. dicit allegando propter sequens. Hi qui altario. hoc. c. habes. xv. q. vlti. hi qui.

Onsideradū. pmisit.i.nō phibuit. o Debuisset.ar. dispē sationē esse debitā. p Preposuit. hocverbo pasce oues meas fact⁹ ē princeps. ex̄ de elec. significasti. nō illo tu es petr⁹. ₇c. q: illud fuit ei dictū ante passionē. xxij. di. sacrosancta.

Fidelior. gratiā. ar. q̄ poti⁹ est eligēd⁹ q̄ peccauit ₇ penituit q̄ q̄ fuit semp bonus: q: mag⁹ scit compati peccatorib⁹: vt. s. c. prio. nam infirm⁹ fortior resurgit. d. peni. d. i. pōt. ar. contra. xij. d. nos cōsuetudinē. cōtra. xvi. q. i. legi.

r Natōib⁹ id ē gētilib⁹.

Ex penitē tib⁹. igno rantiā. hū pt ignorare cā nō ipē: s₃ alij examināt. ex iiij. di. qñ. ex̄ de offi. archi dia. vt nīm. in fi.

t Prodidit ex h. c. videt̄ q̄ quilib₃ ordinād⁹ tenet̄ pdere crimē suū: vt. xxiiij. di. c. qñ. ₇. c. vl. ₇. lxxxi. d. tātis. ₇. c. q̄cunq₃. ₇. viij. q. iij. artald⁹ in fi. sic videtur q̄ in iure teneatur quilibet cōfiteri delictū suum si interrogatus fuerit: vt xi. q. iij. q̄sq̄s ₇. xxxv. q. vi. si duo. ₇. xv. q. vi. c. prio ₇ penult. qđ. h. cōcedit. ₇ dicit q̄ quilibet tenet̄ in examinatiōe ₇ in iudicio cōfiteri crimen suū: sed in examinatiōe sufficit: vt dicit q̄ i genere cōfiteat̄ se criminosu₃: ₇ sic petat dispēsationē. sed si specialiter pro aliq̄ crimine fuerit interrogat⁹. tūc rñdebit et dicet se fecisse inde pniam. nec obstat. j. de pe. di. i. hijs auctoritatib⁹. vbi dr̄ q̄ nō tibi dico vt te prodas: q: illud loquit̄ de penitēte q̄ se nō deberi publico pdere nisi ei occult⁹ peccator pdat crimē suū. dicit. h. nō posse dispēsari secū. ₇ corā plurib⁹ deb₃ dicere ₇ pdē se: q: pdere est in publico dicere: vt. ij. q. i. si peccauerit. sicut eñ ep̄s nō pōt audire cām nisi cū clericis suis: vt. xv. q. vij. ep̄s. sic nec solus pōt dispēsare. qliter eñ pbaret aliq̄s secū dispēsatū esse nisi corā plibus factū eēt: vt ex̄ de scisma. fraternitatis. alij dicūt q̄ nec i iudicio nec in examiatiōe teneat̄ q̄s pdere se: q: de⁹ occultat peccatū de q̄ aliq̄s penituit: vt. xxxij. q. i. apud. ₇ sic licitū ē alicui redimere sanguinē suū q̄cunq₃ modo pōt. ij. q. iij. §. notan dū. ₇. ff. de bonis eo₂ q̄ an sniam. l. i. sic ₇ honorē suū. s₃ nunq̄d clerico pmouēdo p̄iudicat cōfessio sua vt inde debeat puniri: videt̄ q̄ sic. vt ex̄ de elec. p inq̄sitionē. imo idē etiā videt̄ si ex̄ iudiciū fieret cōfessio. ex̄. de exces. p̄lato. q̄ sit graue. dico q̄ nō nisi in hoc solo q̄ nō admittit̄ ad ordines: vt. xxiiij. di. qñ in fi. sic ₇ ex̄ de excep. deniq₃. et est ea ratio. quia licet cōfessus fuerit non tamen punitur. quia ad hoc non agebat̄ vt dixi. iij. q. vi. hoc quippe. idem dico si testis cōfitet̄ crimē suum vt probat̄ ex̄ de accusatio. inquisitionis. io.

a Priuetur. hic signant̄ cōtraria que soluta sunt. xxvi. di. qui ecclesiasticis.

Quicunq₃. inuenit̄. sic ergo facilius dispensat̄ in ordine sumpto q̄ suscipiendo: vt ex̄ de renūci. nisi cū pridē: q: turpi⁹ ₇c. vt ex̄ de iureiur. quēadmodū. vel vocat hic sacrā militiā minores ordies ad quos pñt pmoueri vt. j. c. placuit.

Onsiderandū nobis est cur disponens deus eum quē cuncte ecclesie pferre disposuerat ancille vocē ptimescere ₇ seipm negare pmisit[n]. Quod nimirū magne actū pietatis dispensatiōe cognoscim⁹: vt is q̄ futurus erat pastor eccl'e in sua cl'pa disceret: qliter alijs misereri debuisset[o]. pri⁹ itaq₃ eū ondit sibi et tunc p̄posuit[p] ceteris: vt ex sua īfirmitate cognosceret: q̄ misericorditer alienā īfirmitatē tolleraret. Itē ābrosi⁹ i omelia. Post negationez in fide ₇ gradu petr⁹ pfecit.

Fidelior fact⁹ est petr⁹ postq̄ fidē se pdidisse defleuit. atq₃ ideo maiorem grā₃[q] repit q̄ amisit. tanq̄ eñ bon⁹ pastor tuendū gregē accepit: vt q̄ sibi ante infirm⁹ fuerat fieret oībus firmamētū et qui se interrogatiōis tēptatiōe mutauerat ceteros fidei stabilitate fundaret. Deniq₃ p soliditate deuotiōis ecclīaru₃ petra dicit̄: sicut ait dñs. Tu es petr⁹. ₇c. Petra eñ dicit̄ eo q̄ primus in natōib⁹[r] fidei fundamēta posuerit et tanq̄ saxu₃ immobile toti⁹ corpis xp̄iani cōpagem molemq₃ cōtineat. Itē obijcit̄ penitētes ad sacros ordines pmoueri nō debent. Nō ergo lapsi post penitentia₃ ad maiora ptingere possunt. Unde i carthaginensi cōcilio quarto legit̄. Nō ordinetur clericus ex penitentibus.

Ex penitentib⁹ q̄uis sit bon⁹ tñ clericus nō ordinet̄. ₇ si p ignorātiā[s] episcopi factum fuerit deponat̄ a clero: quia se ordinatiōis tempe nō prodidit[t] fuisse penitentē. Si aūt sciens ep̄us ordinauerit talem: etiā ip̄e ab ep̄atu suo ordinādi dūtaxat ptāte priuet̄[a]. simili sentētie subiacebit ep̄us: si sciēs ordinauerit clericum qui viduā aut repudiata₃ vxorē habuerit aut secundam. Item siricius papa imerino episcopo. Bigam⁹ penitēs vidue maritus sacre militie se ingerēs sine spe pmotiōis in suo ordine permaneat.

Quicunq₃ penitens: quicunq₃ bigamus. quicunq₃ vidue marit⁹: ad sacram militiā indebite et incōpetēter irrepserit: hac sibi cōditiōe a nobis veniā intelligat relaxatā. vt in magno debeat cōputare beneficio si adēpta sibi omni spe pmotionis in hoc in quo inuenitur[b] ordine ppetua stabilitate pmaneat. Itez ex cōcilio gerūdēsi. Non phibeat̄ a clero qui pressus languore p cōmunionem penitentie benedictionem accepit.

Si vero[c] qui egritudinis languore depressus pnie[d] bñdictione₃[e] quā viatica₃ dicim⁹ p cōmunionē accepit postmodum recōualescēs: si caput penitentie in eccl'ia publice nō subdiderit. si phibitis vicijs nō detinet̄ obnoxius admittat̄ ad clerū. Itez hormisda papa oīb⁹ ep̄is p vniuersas prouincias cōstitutis. Qui ad pnia₃ agendā in monasterio recluditur p̄sbyter non ordinet̄.

Si ille qui vltro petit pniam q̄uis eā pfecte agat nō pōt ep̄us aut p̄sbyter ordinari. ita vt etiā si p ignorātiā ordiat⁹ fuerit: ₇ postea cōuincit̄ pnia₃ accepisse deijciatur. Ille ergo qui inuit⁹ ad pniam agendam mittitur in monasterio[f] qui vtiq₃ nihil aliud q̄ penitēs dicēdus est[g] qua cōsciētia ad sacerdotiū puenire pmittitur. Nemo mihi alia quelibet cōtra auctoritatez sedis aplīce vel. ccc. xviij. ep̄o₂ ₇ reliquo₂ canonū cōstituta obijciat: q: q̄cquid cōtra illo₂ diffinitionē in quib⁹ spiritum sanctum credim⁹ locutu₃: dictū fuerit: recipe nō solum temerariū: sed etiā piculosum esse nō dubito. Itez gelasi⁹ vrbis rome episcop⁹ omnibus episcopis Bigam⁹ vel quilibet penitens post penitentiā sacris non applicētur ministerijs.

Si vero. quidam ita ponunt casu₃ aliquis tēpore egritudinis tale recipit mandatum a sacerdote vt postq̄ conualesceret solennem faceret penitentia₃ talis non prohibetur a promotiōe dū tamen nō steterit inter penitentes. sed iste casus nō placet quia postq̄ sanat⁹ est talis tenetur stare in ordine penitentiu₃: vt. xxvi. q. vi. q̄ recedūt: sicut qui iniecit man⁹ violētas in clericum. propter inualitudinem vel aliud impedimentū non potest accedere ad curiam absoluitur ab inferiori: tamen tenetur accedere restituta conualescentia vel oportunitate eundi. ex̄ de senten. ex. de cetero. et in illa dec. puenit Itē cum penitentia talis non iniungatur nisi p graui peccato mortali: q̄ post peccatū mortale nō debet promoueri. vt. xxvi. q. vi. c. vlti. alij sic ponunt casū. quidam cōmunionem non accepit q̄usq₃ fuit in periculo mortis. dubitatur de tali si posset promoueri post sanitatem: quia non videbatur tunc vere penitens qui timore mortis penituit et respondet̄ q̄ potest. et hec causa fuit dubitatiōis: quia sicut non potest pmoueri qui in egritudīe baptizatur: quia potius presumitur q̄ ex timore q̄ ex voluntate libera baptizatus est. vt. lvij. di. si quis in egritudine. ide₃ videtur de penitente tali sed non est simile: quia multi dimittunt ex deuotione q̄ non cōmunicant: vt de con. di. ij. quotidie. sed quicunq₃ differt baptizari in mora est: et etiam in culpa videtur.

d Penitentie. pnia infirmis nō est imponēda: sed innotescenda. xxvi. q. vij. ab infirmis. tu autem videas casum que₃ notaui qui ponitur in glo. p̄cedenti. in. v̄. alij. e Benedictionem. i. cōmunionem.

Si ille. in monasterio. ergo p aliquo delicto. alias enim nō cogeret̄ ibi manere. xx. q. i. sicut. ₇ dic vt ibi notaui. et. xvi. q. vi. de lapsis.

g Dicendus est pp̄ter silitudine₃ in ieiunijs et vigilijs. alias eñ differt publica penitentia ab ingressu monasterij: vt. xxxiij. q. ij. āmonere. et. ij. q. i. in primis. contra. ibi ep̄i missi in monasteriū ad agendam pnia₃. post sex menses restituunt̄ ordini suo. Sed ibi tempaliter fuerunt missi hic ppetuo. vel dic q̄ ad supiorē nō p̄t pmoueri: vt h. s₃ ad eūdē pōt redire vt ibi dr̄. io.

Non cõfidat quisq̃ põtificũ ꝑhas esse bigamos aut ꝯiugia sortiẽtes ab alijs relicta siue quoslibꝫ post pniam vel sine lr̃is[b] vel corꝑe viciatos: vel cõdi tõarios: aut curie publicarũq̃ rex nexi bꝰ iplicatos. aut passim nulla tp̃is cõgru entis[i] expectatiõe discussos: diuinis ser uituros applicare ministerijs. ¶ Itẽ in nocentiꝰ papa. Penitẽtes nec etiã clerici fieri possunt.

Canones apud ni cenã cõstituti penitẽtes etiã ab infi mis[k] officijs clericoꝝ excludũt[l]. ¶ Hoc nõ de q̃buslibꝫ penitẽtibꝰ intelligit̃: sed de illis tm̃ q̃ post actã pniam sclaris mili tie cingulũ acceperũt. de quibꝰ innocen tiꝰ scribit victori rothomagẽsi ep̃o. Nec debet fieri clericꝰ q̃ post remissionẽ pec catorum milicie cingulum habuit.

Si quis post remissionẽ[a] peccatorũ cingulũ milicie sclaris habuerit ad cleri catũ oĩno admitti nõ debꝫ. ¶ Potest et aliter intelligi. est quedã pnia q̃ solennis appellat̃ q̃ semel tm̃ in eccl'ia cõcedit̃: de qua ambrosiꝰ ait. Sicut vnũ ẽ baptisma ita vnica est pnia. Itẽ nõ ẽ locus secũdꝰ pnie. Itẽ hieronimꝰ reprãt̃ q̃ plurimi qui sepiꝰ agendã pniam putãt q̃ luxuriã tur in xp̃o. nã si vere pniam agerẽt: nũq̃ iterãdã putarẽt. ¶ Itẽ augꝰ. ad mace Quãuis cau De eodem.

donium. te ꝛ salubriter ꝓuisum sit vt locꝰ hu millime pnie semel tm̃ in eccl'ia cõcedat̃: ne medicina[b] nimis vtilis nimis vilis[c] ha beret̃: tm̃ quotidie peccãtibꝰ nũq̃ ꝑ peni tẽtiã[d] venia negat̃. ¶ Hec aũt pnia quõ iponẽda sit: in agathẽsi concilio legit̃. in quo sic statutũ ẽ. Quo tp̃e penitẽtes ad pniam accedãt.

Penitẽtes tẽpe quo pniam petũt ipositionẽ[e] manu um ꝛ ciliciũ suꝑ capita sua a sacerdote si cut vbiq̃ statutũ est cõsequũt̃. Si aũt co mas[f] nõ deposuerint: aut vestimẽta non mutauerit: abijciãt̃. ꝛ nisi digne penitue rint: nõ recipiãtur. Iuuenibꝰ[g] eñ pnia ꝓ pter etatis fragilitatẽ nõ facile cõmitten da ẽ: viaticũ tm̃ oĩbꝰ[h] i morte positis: nõ ẽ negãdũ. ¶ Itẽ ex eodẽ. Que sint fuã da i solẽni pnia.

In capite quadra gesime oẽs penitẽtes q̃ publicã susci piunt aut susceperũt[i] pniam ãte fores ec clesie se reꝑsentẽt ep̃o ciuitatis: sacco[k] in duti: nudis pedibꝰ: vultibꝰ i terrã demis sis: reos se esse habitu ꝛ vultu ꝓtestãtes ibi aũt adesse debẽt decani. i. archipr̃sby teri[l] parrochiaꝝ ꝛ p̃sbyteri penitẽtũ q̃ eo ruꝫ cõuersatõeꝫ diligẽter ĩspicere debẽt ꝛ s̃m modũ culpe pniaꝫ ꝑ prefatos[m] gra dus iniũgere[n]. post hec eos i eccl'iaꝫ itro ducat: ꝛ cũ oĩ clero septẽ pnie psalmos i terrã ꝓstratꝰ cũ lacrimis ꝓ eoꝝ absoluti one decãtet. tũc resurgẽs ab orõe[o] iuxta qd̃ canões iubẽt manꝰ eis ipõat: aquaꝫ bñdictã[p] suꝑ eos spergat. cinereꝫ p̃rꝰ mit tat. Deinde cilicio capita eoꝝ operiat ꝛ cũ gemitu et crebris suspirijs denunciet eis ep̃us q̃ sicut adã proiectꝰ est de ꝑadiso ita ꝛ ipi ꝓ peccatis ab eccl'ia abijciũtur. Postea iubeat ministrisꝰ vt eos extra ia nuã eccl'ie expellãt. Clerus vero ꝓsequa tur eos cũ r̃nsorio. in sudore vultꝰ tui ve sceris pane tuo. ꝛc. vt vidẽtes sctãꝫ eccle siam ꝓ facinoribus suis tremefactã atq̃ cõmotã: nõ ꝑuipendãt pniam. In sacra autẽ dñi cena[q] rursus ab eoꝝ decanis et eoꝝ p̃sbyteris eccl'e liminibus reꝑsentẽ tur[r]. ¶ Hanc pniam nulli vnq̃ clericoꝝ agere cõcedit̃ atq̃ ideo huiuscemodi pe nitẽtes ad cleꝝ admitti ꝓhibent̃. ¶ Vñ in carthaginẽ. cõci. v. statutũ est. Clericis non iponat̃ manꝰ tãq̃ penitẽtibus

Confirmãdũ est vt si q̃n p̃sbyteri vel diaconi in aliq̃ grauiori culpa cõuicti fu erit: qua eos a ministerio necesse sit remo ueri. non eis manꝰ tanq̃ penitẽtibꝰ[a][b] vel tanq̃ fidelibꝰ laicis iponat̃. Nec vnq̃ ꝑmittẽdum est: vt rebaptizati[a] ad clerica tus gradus ꝓmoueant̃. ¶ Itẽ siricius papa. Nec clerico pniaꝫ agere nec peni tenti ad clericatũ accedere ꝑmittitur.

Illud q̃s nos par[b] fuit ꝓuidere vt si cut pniam agere nulli vnq̃ cõcedit̃ cleri coꝝ: ita post penitudinẽ ac recõciliatõeꝫ

---

[i] Non cõfidat. sine lr̃is. s. xxxvi. di. illiteratꝰ.
[i] ¶ Cõgruẽtis. j. lxxvij. di. in singulis.
Canones. ab infimis. s. xxiiij. di. c. vlti.
[l] ¶ Excludunt. nisi in necessitate: vt. j. c. placuit.
Si q̃s. remissio. q̃ scl'egit pniaꝫ solẽnẽ n̄ ꝑt fieri cl'icꝰ nec miles: vt. xxxiij. q. ij. admonẽ. nec laicalẽ habituꝫ põt deferre: vt. j. c. c. vlti. tñ s̃m regulã eccl'ia sticã viuet: vt de pe. di. v. ꝯtrũ. ꝛ. c. falsas ꝛ est tm̃ ꝯueniẽ. ius sub iudice eccl'iasti co: vt. xi. q. i. aliud. so. ¶ Remissi oneꝫ. i. baptisma: vt li. di. si q̃s post. et in tellige de officiali q̃ seua executꝰ est ꝑ pec ꝑta: vt. li. di. c. i.

Quãuis. medici na. hec ẽ vna rõ quare nõ iterat̃. s. ne vilis hẽat̃. solẽnis pnia q̃ ẽ medicina vt hic. secũda q: ẽ sa cramentũ ꝛ signifi cat eiectionẽ ade de paradiso. j. c. i capi te. ꝛ idõ nõ est faciẽ da iniuria sacro: vt de cõ. d. iiij. oñdit̃. ꝛ i. q. i. sacra gratianꝰ tñ dixit q̃ s̃m cõsue tudinẽ quarũdã ec clesiaꝝ iterat̃: vt de pe. di. iij. ex ꝑsona.
c ¶ Vilis. no. q̃ pro pter vilitatẽ fugien dã multa statuũt̃: vt hic. et. xlv. di. de iu deis. ꝛ. lxxx. di. ep̃i. ꝛ xxvij. q. ij. institutuꝫ
d ¶ Penitentiã pri uatam.

Penitẽtes. iposi tionem ab ep̃o ad quẽ solũ spectat im ponere solennẽ pe nitẽtiã: vt. j. c. proxi. ꝛ recõciliatio ad so lum eũ spectat. nisi i necessitate: vt. xxvi. q. vij. c. i. ꝛ vlti.
f ¶ Comas. sꝫ nũq̃d deponet mulier co mã cuꝫ ei etiã solen nis pnia iponit̃: vt xxxiij. q. ij. de hijs. R̃ñdeo q̃ nõ: quia eã hꝫ in signũ subie ctõis. xxx. di. c. ij. ideo aũt depõit comã vir: q: ãmodo i hitu viuet clericali. õ con. di. v. dictũ. et. lxxxi. di. decñ. ꝛ. xxxiij. q. ij. admonere. ꝛ. j. c. c. vl. g ¶ Iu uenibꝰ. ꝛ si fuerit iposita nõ ideo ꝓhibẽt̃ ꝯtrahere. xxxiij. q. ij. in adolescen tia. alij nõ pñt cõtrahere: vt xxxiij. q. ij. de hijs. idẽ dico de decrepitis: quia etatis ratio habẽda ẽ in pnia: vt. xxvi. q. vij. tempa. ꝛ. c. hoc sit. ꝛ p̃sumit̃ ma gis ꝓ sene q̃ pro iuuene: vt. xxxiiij. di. fraternitatis. a ¶ Oibꝰ. ij. q. iij. si q̃s ep̃m. ꝯtra illud terroris est. vel hic de penitẽtibꝰ digne. ibi fiẽte. xxiij. q. ij. latorẽ n ¶ Iniungere. ar. q̃ ep̃s nõ põt iudicare õ sub ditis suoꝝ ꝑlatoꝝ. vt hic ꝛ ex̃ de offi. ordi. cũ ab eccl'iaꝝ. Io. q̃d non est verũ cũ sit iudex ordinariꝰ oĩuꝫ clericoꝝ sue diocesis. sed dic ibi q̃ nõ debet ep̃us reuocare sñias excõicatiõis iuste latas ab eoꝝ ꝑlatꝭ sine eoꝝ cõsensu. b. o ¶ Bñdictã. vt ꝑ eã tollant̃ venialia pecca ta: vt de ꝯse. d. iij. aqua. ꝛ d. iiij. nec q̃n q̃.

In capite. susceperũt. ḡ alio tp̃e põt pnia iponi a sacerdo te et postea fit hec solẽnitas ab ep̃o. k ¶ Sacco. sicut fecit achab. õ pe. di. iij. §. ecce. l ¶ Archip̃sbyteri. videt̃ ḡ q̃ aliꝰ sit decanꝰ: aliꝰ archi presbyter. et sic ẽ ꝯ. lx. di. c. i. sꝫ ibi ponit̃ hec dictio aut: disiũctiue. vel loquit̃ hic de decano rurali. m ¶ Per p̃fatos. in ꝑte. c. q̃ hic nõ ẽ. ad h̃ facit. xx

p ¶ Mini stris. id ẽ ho stiarijs ad q̃ rum hoc spe ctat officium vt. xxi. di. cle ros. ꝛ. xxv. d. perlectis.
q ¶ Cena. de con. di. ij. ce na.
r ¶ Reꝑsen tent̃. ita sic q̃ libet ãno vt tali die mit tãtur in eccle siam. et licet stẽt in eccl'ia non tñ cõica bunt cũ alijs in eucaristia vel in osculo et sic erũt vs q̃ ad octauã pasche. et tũc iteꝝ exibunt de ecclesia ꝛ erũt ex eccl'iã vsq̃ ad tales dies sequen tis anni. et h̃ fiet vsq̃ ad fi nẽ penitẽtie. et etiaꝫ si h̃ penitet secũ do vel tertio anno põt ei reddi ingres sus eccl'ie: vt xij. q. ij. de vi ro. ꝛ. xxxiij. q. ij. latorẽ. quia q̃ etiã vsq̃ i finẽ vite ma nebit ex eccl'i am: vt. xxxiij. q. ij. admone re. hec intro missio fit a ꝑ prio sacerdo te nisi solen niter debeat recõciliari eccl'ie. s. finito tempe pnie. vel etiã ante si ep̃o visum fue rit expedire. hãc eñ solus ep̃s põt facere: vt. xxvi. q. vi. c. i. Itẽ solen nis pnia nõ est imponẽda nisi ꝓ crimine manifesto ꝛ enormi. q̃d to tã vrbẽ cõmouet: vt. xxvi. q. vi. c. vl.

Confirmandum. penitẽ tibꝰ. nisi sit depositus tũc põt solẽnẽ pniam facere. et sic intelligi tur ꝯria. õ pe. di. vi. sacerdos: tñ publicã pniam põt facere sacerdos vt. xxviij. di. p̃sbr̃. xxx. di. si q̃s p̃sbr̃. lxxxi. d. si q̃s ep̃s. ꝛ h̃ ꝓ publico crimine nõ ꝓ priuato. a ¶ Rebaptizati. scíẽter: vt. j. de con. di. iiij. qui bis: tñ i hitu clericali vel regulari ꝑ erũt: vt õ cõ. di. v.

Illud q̃s. par. i. equũ. c ¶ Instrumẽta. i. codices vel ꝯdictũ. Avtensilia. d ¶ Dudũ. s. lxi. di. i sacerdotibꝰ. ar. ꝯ. s̃. c. d. ferrũ.
Aliẽnũ. hec oĩa. c. loquũt̃ de solẽni pnia. f ¶ Decessio. nec tñ

credēdū est statim ꝙ cū pnīe sit in monasterio. nā qnqꝫ boni viri in/gredıūť mōasteriū: qꝛ meritū angē ꝯsiderāt. xxvij. q. ij. sūt q̄ dicūt

D Lacuit. aut vsus. i. vtilitas. h̄ cū inducūt dispensationē. i. q. vij. tali. vel vsus. i. ꝯsuetudo. ⁊ sic ē ar. ꝙ ꝯsuetudo attēdiť circa ordi/nandos: vt dixi. xij. di. nos ꝯsuetudinē. g ¶ Epl'am. ar. ꝙ dif/ficili⁹ dispē/satur cū peni/tēte ꝙ̄ cū bi/gamo: vt. xx/xiiij. d. lector: h ¶ Impo/nāt. i. nō mi/nisħ ē in offi/cio subdya/conat⁹: s; tm̄ nomē habe/ant: ⁊ locum subdyacono/rū in choro ⁊ cibo. ⁊ ē si. ꝟ v. q. viij. qui admisit. ⁊ c. i. si q̄s p̄sbr. i ¶ Aposta/te. dicunť re/tro abeūtes a fide religio/ne vel clerica/tu. xxvi. q. vi/ij. si obfueř. k Hij q̄ post. s. sc̄dum. qd̄ fieri nō licet. qꝛ qui semel habuit tōsu/ram clericalē semꝑ vtať ea vt. xxxij. di. si qui clerici. x x. q. iij. eos. io. h̄ tene ꝑ certo ꝙ i mi/norib⁹ ordi/nib⁹ ꝯstitu/tus pōt con/trahere ⁊ ad seculū redire nec tūc deb; ferre tonsurā nec aposta/ta iudicatur. vt ex̄ de cle. ꝯiu. io. si au/tē clerici reti/nendo cclīā dimitterēt tō/surā ⁊ habitū. vel religiosus religionem suā; vt apostata iudicatur vt extra de aposta. c. i. ⁊ vltimo. Bar. l ¶ Seculum quicq̄d interim acq̄sierit cedet monasterio. xviij. q. ij. abbates. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. l. vi. §. hic etiā. l ¶ Ab eccl'ia. vt. ś. e. di. c. si q̄s post

E Cce adiecit. triplex assignať ratio q̄re officiati si remissione; ue curiales nō ꝓmoueť. ⁊ vna ratio ꝙ frequēter cōtrahūt irregu/laritatē ex officio suo: vt. j. c. i. ⁊. ij. secūda: qꝛ multū; molestať eccl'ia ciuitales repetūť: vt. j. c. iij. tertia rō est: qꝛ p̄sumiť cōtra eos ꝙ nō cā religiōis ordineť. sed vt fugiāt ratiocinia. vt. liij. di. legē. dicūť autē large curiales oēs q̄ sunt aliq̄ modo obligati curie siue milites siue aduocati forēses: siue iudices: siue officiati: siue histriōes. sed isti ꝓ/hibēť a ꝓmotiōe vt sequiť. nullus ḡ officialis ꝓmoueť nisi sit prius absolut⁹ a curia. postea sic. dū tm̄ seuā nō exercuit. nec effudit sangui/nem humanū. nec turpia ⁊ inhonesta facta fecit: vt histriones. ď iu/dicibus aūt ⁊ aduocatis ē dicendū ꝙ si tm̄ interfuerunt ciuilib⁹ cau/sis nō repelluntť: vt. lxi. di. osius. ⁊ h̄ verū est si post baptisma hm̄oi officiū exercuerit secus aūt si ante: vt. j. e. c. si q̄s post. baz. tm̄ dixit ꝙ

cuiqꝫ laicoꝝ nō liceat honorē clericatus adipisci. qꝛ q̄uis sint oīu; peccatoꝝ con/tagione mūdati: nulla tm̄ debent gerēdo/rū sacrorum instrumēta^f suscipe. qui du/dum^o fuerāt vasa vicioꝝ. ¶ Itē leo pa/pa. Presbyteris ⁊ diaconib⁹ man⁹ iponi nō debēt tanq̄ penitētib⁹.

A Lie/num^c est a ꝯsuetudine eccl'ia stica vt q̄ in presbyterali honore aut dyaconij gradu fuerint ꝯsecrati hij ꝑ crimine ali/quo suo ꝑ man⁹ impositionē remediū ac/cipiāt penitendi. Qd̄ sine dubio ex apl'i/ca traditiōe descēdit ƀm qd̄ scriptum est. Sacerdos si peccauerit q̄s orabit ꝓ illo vnde hm̄oi lapsis ad ꝓmerendā miseri/cordiā dei priuata ē expetenda secessio^f vbi illis si satisfactio fuerit digna: sit etiā fructuosa. ¶ Probāť etiā; auctoritate toletani ꝯcilij huiuscemodi penitentes ad clerū nō admittēdi. in q̄ sic statutū est. Causa necessitatis ad clerū penitētes ad mittanť.

P Lacuit vt penitētes solē/niter nō admittāť ad clerū nisi tm̄ si necessitas aut vsus^g exegerit: tūc deputē/tur iter hostiarios vel iter lectores. ita vt epl'am vel euangeliū nō legāt. si qui aūt ordinati sunt in dyacones iter subdyaco/nes hēanť: ita vt manū nō iponāt^h nec sa/cra cōtingāt. Eu; vero penitētē dicimus qui post baptismū aut ꝑ homicidio: aut ꝑ diuersis criminib⁹ grauissimisqꝫ pecca/tis publicā penitētiam gerēs sub cilicio: diuino fuerit recōciliat⁹ altario. ¶ Apo/state^i q̄ȝ ad clericat⁹ officiū admitti nō de/bent. ¶ Unde in cōcilio arelatēsi sc̄do. Ad clericat⁹ officiū nō admittātur apo/state.

H Ij q̄ post^k sc̄tām religionis ꝓfessionē apostatant ⁊ ad sc̄lm^l re/deunt. ⁊ postmo dū pnīe remedia nō req̄/runt: sine pnīa cōmunionē penit⁹ nō ac/cipiāt. q̄s etiā iubem⁹ ad clericat⁹ officiū non admitti. et qui ille sit post pnīam ha/bitū sc̄larē nō p̄sumat accipē. quod si p̄/sumpserit ab ecclesia alienus habeatur.

E Cce ꝙ criminosi vel nō vere pe/nitētes vel publicā pnīam agē/tes a sacris ꝓhibenť ordinibus ¶ Adiecit^m q̄ȝ sancta mater eccl'ia vt cu/riales aut post baptismū militantes: aut in foro decertātes: a sacris ꝓhibeanť or/dinib⁹. ¶ Un̄ innocēti⁹ papa ait. Post baptismū militātes vel in foro decertan/tes a sacris prohibenť ordinibus.

A Liquātos ex hijs q̄ post^n acceptā; baptismi grām in forensi exercitatiōe sūt versati ⁊ obtinēdi ꝑtinaciā susceperūt ac/citos ad sacerdotiū^o esse cōperim⁹: ex q̄ꝝ numero aliqui ꝓhibenť ad sacerdotiū as/sumi. aliquātos^p ex militia qui cum pote/statib⁹ obedierūt: seua necessario p̄cepta sunt executi. aliquātos ex curialib⁹^q qui dum parerēt potestatib⁹ q̄ sibi sūt impa/ta fecerūt. aliquātos q̄ voluptates^r ⁊ edi/tiones^s populis celebrarūt ad honorem summi sacerdotij ꝑuenisse. Quoꝝ oīum neminē ad societatē quidē ordinis cleri/corū oportuerat ꝑuenire. que si singula discutiēda^a mandarem⁹ nō modicos mo/tus aut scādala hispaniēsib⁹ ꝓuintijs q̄/bus mederi cupim⁹: de studio emēdatio/nis inducerem⁹. Idcirco remittēda^b po/tius hec putam⁹. S; ne deinceps similia cōmittanť dilectiōis vr̄e maturitas ꝓui/dere debebit. vt tante vsurpatiōi nunc fi/nis necessari⁹ imponať eo videlicet cōsti/tuto. vt q̄cunqꝫ tales ordinati fuerit: cū; ordinatorib⁹ suis deponātur. ¶ Idē fe/lici epō niceriano. De quib⁹ laicis aliq̄ ad clericatū nō possunt peruenire.

D Esignata sunt genera laicoꝝ de q̄/bus ad clericatū aliqui venire nō possūt id est si quis fidelis^c administrauerit^d de cu/rialibus aūt manifesta ē ratio. qm̄ et si in/ueniātur hm̄oi viri q̄ debeant^e clerici fie/ri

si aū baptisma aliq̄s ex offō occidit hoīe; tal' p⁹ baptismū nō p̄t ꝓmoueri qꝛ baptisma tm̄ crimina tollit: vt. xxvi. d. ocide. ⁊. c. vna. h. dicit ꝙ pōt: qꝛ nō d; esse melioris cōditiōis peccans q̄ȝ non peccās. ad hoc facit. ff. ꝙ vi aut clam. seruus

A Liquātos. qui post. h̄ ideo dicit: qꝛ quecūqꝫ peccata quis fecerit ante baptismū nō imputāť ei postea: vt. j. e. si quis post. et ś. d. pxi. si q̄s viduā ⁊. c. placuit. xxvi. di. vna. o ¶ Sacer/dotiū. q̄cūqꝫ facit ac/cusator: aut aduoca/tus: aut iudex: aut te/stis: vel etiā notari⁹ in cā sanguinis nō pōt ꝓmoueri: vt. ś. di. pxi. si quis vidu/am. nā cōstat ꝙ cle/ric⁹ non pōt accusa/re in cā sanguinis: vt ij. q. vij. sicut sacer/dotes. nec iudex. xxi/ij. q. vlti. hijs a qui/bus. nec testis. xi. q. i. testimoniū. nec no/tarius: vt. xxiij. q. ij ij. illud. ⁊ ex̄ ne cle. vel monachi. c. sen/tentiā. baz. tm̄ intelle/xit hoc de aduoca/to accusatoris. nam cuilibet licitū est de/fendere reū. xxiij. q. v. reos. ⁊. C. de epa/li audi. addictos. et si obijciať ei nōne si accusator def cit pu/nietur pena taliōis et sic videť hoc ipu/tādū aduocato qd̄ obtinēdi ꝑtinaciā suscepit. sed ip̄e rn̄/det: qꝛ ad h̄ nō egit aduocat⁹ vt accusa/tor puniret. s; vt re⁹ absolueret. Itē q̄a alio iudicio agēdu; est de calūniā accu/satoris et dicit cleri/cū appellare posse pro ꝯuicto in causa sanguinis: quia ibi quilibet audiť ap/pellans: vt. ff. ď ap. l. non tm̄. et sic cām appellatiōis potest exercere. prior opi/nio magis est tuta: vt nec pro accusatore nec ꝓ reo possit cleric⁹ aduocare. nec ob. xxiij. q. v. reos. qꝛ ibi nō ď ꝙ possit aliq̄s patrocinari ꝓ dānatis. sed possum⁹ intercedere ꝓ eis. l; eīn aduocat⁹ rei nō intēdat ad h̄ ꝙ accusator puniať: tm̄ ꝑ q̄ndā ꝯsequētiā tendit ad h̄: vt. xv. q. i. merito. ⁊ ar. i. q. iij. si q̄s obiecerit. ad idem opti. ar. ś. di. proxi. c. clericum.

p ¶ Aliquātos milites. q ¶ Curialibus. officiatis.

r ¶ Qui voluptates. i. ludibria. quib⁹ voluptates excitabantur.

s ¶ Editiōes. que narrabanť voluptatis cā. s. ea q̄ edita erāt ab hoībus. s. turpes fabulas vel cātus. a ¶ Discutiēda. i. corrigēda.

b ¶ Remittēda. ar. rōne scandali aliq̄d tolerari. si. ś. di. iiij. deniqꝫ. xxviij. di. de siracusane. ⁊ notaui. xliiij. di. cōmessatiōes. Itē ar. ꝙ aliquid ꝓhibe/tur fieri: factū tm̄ toleratur: vt. vij. q. i. epūs in dyoce. ś. di. pxi. quicunqꝫ.

D Esignata. fidelis post baptismum.

d ¶ Administrauerit. curie in seuis actibus. e ¶ Debeāt. ex me/rito vite. et est ar. hic ꝙ si quid est pro me ⁊ aliud est cōtra me magis nocet mihi quod est ꝯ me q̄ȝ prosit id quod est pro me. sic. lvi. di. ismael. ⁊. ff. qui/bus ad liber. procla. non li. l. vlti. et ex̄ de offi. dele. super questionum. §. si

vero. duo. ar. contra. ff. de iur. fisci. non intelligitur. §. i. et ex̄ de sen. et re iud. causam. in fi. So. primum regulare propter promptitudinem ad malum xij. q. i. omnis. alia casualia propter restrictionē doli et mali. ex̄ de do. et cō. finē. et q2 nō ē delegat᷒ a principe. f ¶ Sepe. ar. aliq̄d statui ꝓpter cautelā futuroꝝ: vt. xxviij. di. de siracusane. liiij. di. gñalis. xxiij. di. in nomine.

poli a suis suffraganeis. q ¶ Infamie. etiā de facto: vt dixi. ij. q. vij. ipi apli. r ¶ Qui cōcubinas. ex hͦ videt᷑ q̄ ep̄us ipso facto nō dispenset. Si em̄ ipo facto dispēsaret: quare hic puniret᷑ pmouēs cōcubinariū cū tñ cū ipso possit dispēsare ipo facto: vt ex̄ de iudi. at si cleri. et facit ad hͦ. lxxxi. di. si q̄. et ex̄ de scismatic. fraternitatē

Preterea. fūcti onibus. i. officiis. et intelligit᷑ ḋ hijs q̄ alicui officio obligati sunt vt tutores vl' curatores vl' pcuratores. q̄ finito officio suo licite pmouent᷑: vt ex̄ de obli. ad ratio. c. vnico. nā qui ex administratione aliq̄ ē obligat᷒ rei publice nō pt̄ puehi ad honores: vt ff. de muneri. et ho. rescripto. §. debitores. sec᷒ si ē obligatus pro aliq̄ debito vt ibi ḋ. C. de epi. et cleri. q̄squis cuerfis sed quid si aliq̄s est obligat᷒ ad scribendum aliquid ad qḋ forte iuramēto tenetur. nūquid talis pt̄ cōuerti in monasteriū. dicit. h. q̄ sic nec fit iniuria illi cui seruire tenet᷑: q2 instinctu spūsancti dei fit sic xviij. q. v. dicit. ar. pro eo ex̄ de voto et vo. scripture. et ex̄ ḋ conuer. cōiu. c. vl. et xxxiij. q. ij. āmonē. et xix. q. ij. due. sic soluit᷑ ingratitudo religiōis ingressu: vt. xx. q. iij. c. i. et ecōtrario videtur q̄ etiā mortuus ḋbitor nō pōt sepeliri inuito creditore nisi satisfaciat ei. ex̄ de sep. qua frōte. satis videt᷑ q̄ possit intrare et q̄ monasteriū nō ad ampli᷒ tenetur q̄ ad ipm puenit. nisi postea rōne sui ad pinguiorē fortunā pueniat p successionē aliquā: vt. xix. q. vlt. si qua. vel dic q̄ in monasterio existēs pōt exequi tale officiū dū tñ nō negligat diuinū obsequiū: vt. xci. di. clericus. h ¶ Munerib᷒. i. officijs muneꝝ minoꝝ. i ¶ Instabat tñ facti sacerdotes nō restituūtur: vt. liiij. di. ex āti

rit: tñ quoniā sepi᷒ a curia repetunt᷑ cauēdū ē ab hijs ꝓpter tribulationē q̄ sepe[f] ḋ hijs eccl'e puēit. ¶ Idē. **Nō admittātur curiales ad clericale officium.**

Preterea frequēter quidā ex fratribus nr̄is curiales vel q̄buslibet publicis functionib᷒[g] occupatos clericos facere cōtendūt p quib᷒ postea maior est tristicia: tūc cū iā de reuocandis eis aliq̄d ab imperatore p̄cipit᷑ q̄ gra nascit᷑ de accito. Cōstat em̄ eos in ipis munerib᷒[h] etiā voluptates exhibere quas a dyabolo inuētas esse nō dubiū ē. et ludoꝝ et mimoꝝ apparatib᷒ aut p̄esse aut forsitan interesse. Si certe in exēplū sollicitudo et tristitia fratrū quā sepe ptulim᷒ imperatore p̄sente cū p hijs sepi᷒ rogarem᷒ quā ipe nobiscū posit᷒ cognouisti quib᷒ nō solū inferiores clerici ex curialib᷒ veꝝ etiā in sacerdotio ꝯstituti ingēs molestia vt redderētur: instabat[i]. ¶ Itē ex cōcilio toletano ij. **Nō pueha t᷑ ad dyaconatū q̄ post baptismū ad fidelē necādū accinct᷒ fuerit.**

Si quis[k] post acceptū baptismū militauerit[l] et clamidē sūpserit ac cingulum[m] ad necādū fideles etiā si grauia nō admiserit si ad cleꝝ[n] admissus fuerit[o] dyaconij nō accipiat dignitatem. ¶ Itē ex cōcilio toletano q̄rto. **Ex quib᷒ debz esse immunis qui in epm̄ est ordinand᷒.**

Qui in aliq̄[p] crimine detēti sunt qui infamie[q] nota aspsi sunt: q̄ scelera aliq̄ p publicā pniam se admisisse cōfessi sunt. qui in heresim lapsi sunt. qui in heresi baptisati aut rebaptisati esse noscunt᷑: q̄ semetip̄os absciderūt. aut qui naturali defectu mēbroꝝ aliq̄d min᷒ habere noscūt᷑ qui secūde vxoris cōiunctionē sortiti sūt aut numerosa cōiugia frequētauerūt. q̄ viduā vel a marito relictā duxerunt. aut corruptaꝝ mariti fuerūt. q̄ concubinas[r] aut fornicarias habuerūt. qui seruili conditiōi obnoxij sunt. q̄ ignoti sunt. q̄ neophiti vel laici[a] sunt q̄ seculari militie dediti sunt. qui curie nexib᷒ obligati sunt. q̄ in sciij lr̄arū sunt. qui nōdū ad triginta ānos puenerunt. qui p gradus ecclasticos nō ascenderūt. qui ambitu honorē querunt qui honorē munerib᷒ obtinere moliunt᷑. qui a decessorib᷒[b] in sacerdotiū eligūtur sed nec ille deinceps sacerdos erit quez nec cler᷒ nec pplus ꝓprie ciuitatis elegit vel auctoritas metropolitani vel cōprouincialiū sacerdotū assensus nō exq̄siuit. Quicūq3 igit᷑ deinceps ad ordinē sacerdotij postulat᷒ et in hijs q̄ p̄dicta sūt exq̄situs in nullo hoꝝ dep̄hēsus fuerit et examiat᷒ pbabili vita atq3 doctria extiterit tunc fm̄ synodalia atq3 decretalia ꝯstituta cū oīuz clericoꝝ vel ciuiū volūtate ab vniuersis cōprouincialib᷒ ep̄is aut certe a tribus in sacerdotē die dn̄ico[c] consecrabitur. ꝯuenientib᷒ ceteris q̄ absētes sūt suis lr̄is et magis auctoritate vel p̄sentia ei᷒ q̄ est metropolitan᷒ ep̄us cōstitut᷒. Ep̄s aūt cōprouincialis ibi consecrād᷒ ē vbi metropolitan᷒ elegerit. metropolitan᷒[d] aūt nō nisi in ciuitate metropoli a cōprouincialib᷒ oībus ibidē cōuenientib᷒[e]. Si q̄s aūt deinceps contra p̄dicta vetita canonū ad sacerdotij gradū indign᷒ aspirare cōtēderit: cū ordinatorib᷒ suis adepti honoris periculo subiacebit.

Qui vero p̄termissis aliq̄bus gradib᷒ nō supbia s3 negligētia ad maiores cōscenderit grad᷒: tādiu a maioribus abstineat: quousq3 cōgruo tp̄e p̄termissos accipiat. ¶ Unde alexāder secund᷒ scribit grimaldo cōstantiēsi ep̄o. **De eo q̄ subdiaconat᷒ ordine postposito dyacon᷒ et p̄sbyter est ordinat᷒.**

Sollicitudo dilectōis tue studuit cōsulere. vtꝝ portitor lr̄arū istaꝝ dyacōat᷒ et p̄sbyteratus officiuz idone᷒ sit pagere nec ne: cū ad id p̄propero cursu subdyaconat᷒[f] ordie postposito negligētia potius q̄ supbia ꝯgnoscat᷑ ascēdisse. vn̄ nos cōsulendo caritati tue mandam᷒. vt a sa-

et ex̄ de p̄be. referēte. Itē fm̄ hͦ sꝫ ep̄s dicerēt se dispensasse: vt sicnō puniretur. q̄ autē ipso facto dispensat pbatur. ex̄ de filijs p̄sby. veniens. ad idez s̄. xxviij. d. diaconi. et ex̄ q̄ nisi. accu. nō pūt p mas. l iiij. di. si fu' ex̄ ḋ resti. spoli. lr̄as. §. opinōi. vbi habes q̄ ecclia mādādo vel dissimulādo dispēsat. et hͦ ꝯcedo q̄ circa notū solo facto dispensat. s3 nō circa ignotū: q̄ noti examinatiōe nō egēt. vt. s̄. xlvij. di. de petro. consulo tñ q̄ testes vl' lr̄as

Di. lij.

habeant sup dispēsatione facta sibi. vel dic q̄ hic redarguunt᷑ illi q̄ ex cōtēptu ordināt aliq̄s nō examinādo eos: vt hēs. l xxiij. di. q̄uis q. et c. dicitū. et tñ indistincta dispēsatō redargui t᷑ hͦ et in oīb᷒ similibus. ex̄ de p̄-

dic q̄ in monasterio ... (see above)

Si quis. pone casuz. j. de pe. di. i. si q̄s cū telo. alij ponūt casuz quis de officiali. l ¶ Militauerit. milites vt videt᷑ nō possunt pmoueri sine licētia pape. xix. q. iij. monasterijs. sed istud intelligo de hijs q̄ irregularitatē ꝯtraxeriūt. vn̄ nō cōcedo q̄ hͦ solū impediat pmotionē q̄ gladiū assumpsit et militiā nisi seua facta exercuerit. vt. j. liij. di. legem. si vero sepe interfuerit bellis et p cū nō stat quin occiderit aliquē licet nō occidat tamen ꝓpter ambiguū duplicitatis talē nō admitterē ad cleꝝ. ar. xxiij. q. v. excōicatoꝝ. m ¶ Cingulū. i. caracterē militarē. i. q. i. qḋ quidā in fi. n ¶ Ad cleꝝ. i. ad subdyaconatū. o ¶ Fuerit. ex dispensatione.

Qui in aliq̄. primo ponit. xxvi. impedimēta q̄ impediūt pmouēdū in episcopū. secūdo dicit q̄ ep̄s ad min᷒ a trib᷒ ep̄is ē cōsecrād᷒. ibi vbi metropolitano placuerit. metropolitan᷒ aūt cōsecrand᷒ est in ciuitate metro-

ben. de multa. a ¶ Uel laici. nō em̄ repēte fiet de laico ep̄s: vt lxi. di. c. i. et ij. b ¶ Qui a decessorib᷒. nisi in hoc papa dispensauerit: vt. vij. q. i. petisti. c ¶ Dn̄ico. hora tertia: vt. lxxv. di. qḋ dic. d ¶ Metropoli. i. ꝓpria ciuitate cōsecrād᷒ est metropolitan᷒ vt hic. et lxiij. di. metropolitano e ¶ Cōuenientib᷒. hic habes q̄ metropolitan᷒ cōsecrād᷒ est a suffraganeis: vt. lxi. di. c. i. ex̄ de tēpo. ordi. si archiep̄s. et in auten. de ecclesia. ti. §. i. ar. ꝯ. xxiij. q. i. pudenda. vbi ḋ: q̄ a papa sit ꝯsecrand᷒. s3 primū ē ḋ iure. papa tñ iā p̄scripsit contra ius illud. vel dic vt ex̄ de elec. et lxi. di. osius.

Qui vero.

Sollicitudo. subdyaconat᷒. videt᷑ q̄ q̄ aliq̄s pmouet᷑ in sacerdotē q̄ nullū habuit ordinē vt laic᷒ qui fit sacerdos fm̄ h. s3 huic obstat. xl. di. sicut. et ex̄ de p̄sby. nō bap. veniēs. s3 ꝯ ex̄ de cleri. p salutē pmo. c. vnico. ep̄s aūt nō posset esse nisi fuisset sacerdos: vt ex̄ de excel. p̄. ex lr̄is. in fi. de hͦ dixi. xl. di. sicut. si vero nō baptisat᷒ pmoue

retur vel crismaret nullū recipet sacrm̄: q2 baptism⁹ est ianua sacramentoꝝ: vt. xxxiij. di. §. verꝫ. nisi eni̅ positū sit fundamētum nihil pōt supedificari: vt de cō. di. i. sicut. & i. q. i. cū paul⁹. & est ar. q2 pposteratio facti nō viciat factū. ar. ꝯ. vij. q. i. nihil. xxiij. di. q̄rundā. ꝺ con. di. iiij. oīs. io. so. dicas q2 laic⁹ recipit ordinē sacerdotij et etiā epat⁹: q2 caracter ipri mitur si cōsecrat in forma ecclie ab eo q̄ ptātē habet: vt eē de cleri co per saltū Di. lij. pmo. c. vni co. & hoc dūmodo baptisat⁹ sit. nec ꝺ cre. illa ex literis. in aliq̄ ꝯ dicit. b. Uriales. hic assigēt tias cām q̄re curiales non pmouentur

Leges. q̄ prius. nota q̄liter ex sequēti factor pcedēti pbatur mediū: vt xxviij. di. q̄ nāꝫ ex bona vita pcedēti & sequēti pbāmit mediū. s. q̄ bo no ꝫelo petierit habitū monachalē. i ¶ Ex militaribus. milites si ipedit religio sacramēti. q2 & clerici sacro Di. liiij tenēt epīs: vt xxiij. di. quā q̄. & tamē eis lūitis possūt intrare religiones: vt. xix. q. ij. due. k ¶ In suo. nota q2 i suo habitu quis q2 pbād⁹ est vt hic & liiij. di. mltos. eē

cerdotali officio eū phibeas: donec primo quatuor tēpoꝝ ieiunio subdyaconatus ministeriū sibi rite imponas. & sic deinceps ad maiora officia eū redire pcedas

c Uriales[a] aūt vt supra scriptū est ideo ordinari phibent: q2 freq̄nter dū ab ecclia repetunt plurima incomoda ecclia cōsequit. vel q2 idē curiales nō voto religiōis sed vt officiorū suoꝝ ratiocinia fugiāt ad ecclesias se transferunt. ¶ Unde grego. scribit in libro. viij. registri oībus epīs de lege mauritij augusti. Quare sit cōstitutū ne curiales ordinent

Legē quā piissim⁹ imperator dedit ne fortasse hij q̄ milicie vel rōnib⁹ sunt publicis obligati duꝫ causaꝝ suaꝝ piculuꝫ fugiunt ad eccliastici cum habitū veniant vel in monasterijs cōuertāt vr̄e studui fraternitati trāsmittere. ob hanc maxie cām q2 hij qui seculi actionib⁹ implicati sunt in clero pprope re suscipiēdi nō sunt: q2 dū in ecclesiastico habitu nō dissimiliter q̄ pri⁹ b vixerāt viuūt: nequaq̄ studēt seculū fugere sed mutare. Quod etiā si tales quiq̄ monasteriū petūt suscipiēdi nullo mō sunt. nisi prius a rōcinijs publicis fuerint absoluti. Si q̄ vero ex militarib⁹ i viris annumerari in monasterijs festināt nō sunt temere suscipiēdi nisi vita coꝝ subtiliter inquisita fuerit: & iuxta normā regularē in suo[k] habitu per trienniū[l] pbati: tunc monasticū habitū deo auctore suscipiāt.

s Erui aūt ordinari prohibent nisi a pprijs dn̄is libertatē legitimā cōsequantur. ¶ Unde leo papa oībus scribit epīs. Seru⁹ ad clericatus officium non promoueat.

Nullus epoꝝ seruū alteri⁹ ad clericat⁹ officiū pmouere psūat: nisi forte coꝝ petitio aut volūtas[m] accesserit. q̄ aliq̄d[n] sibi in eo vendicāt ptātis. Debꝫ eni̅ esse immunis ab alijs qui diuine milicie ē aggregand⁹ vt a castris dn̄icis quibus nomen ei⁹ ascribit: nulli⁹ necessitatis vinculis abstrahat. ¶ Itē ex triburiensi cōci.

de regl. sup eo. xvij. q. ij. si q̄s incognit⁹. dicūt tn̄ q̄dā q2 poti⁹ in monachali habitu pband⁹ sit: q2 nō solū alij ipm pbabūt. sꝫ etiā ipse pbabit asperitatē habit⁹ ipoꝝ: qd̄ nō pōt facere in sua veste. io. & certe licet quedā iura dicāt q2 in pprio habitu pbād⁹ sit q̄s: cōsuetudo tn̄ sei ꝯriū hꝫ. & decr. etiā ꝯdicit. eē de regula statuim⁹. l ¶ Per trienū. incognit⁹ pbat p trienniū: vt h. & xvij. q. ij. si q̄s icognit⁹. sed laic⁹ cognit⁹ vel cleric⁹ ignot⁹ p bienniū: vt. xix. q. iij. monasterijs. cleric⁹ not⁹ p annū. xvij. q. ij. cōsald⁹. vel forte not⁹ statiꝫ pōt accipi. eē de regula. ad aplicā. sꝫ hodie nō dꝫ p decr. innocē. iiij. eē. c. nō solū.

Erui. primo ondit q2 nec priuatoꝝ nec eccliaꝝ sui sint pmouēdi nisi libertatē cōsecuti sint. secūdo ondit q̄d iuris sit si aliter sint ordinati. tertio ondit q̄liter serui iudeoꝝ a dn̄o ipoꝝ valeant liberari. nota g̃ q2 nunq̄ seruus priuati est pmouēd⁹ nisi plenā

libertatē sit cōsecut⁹. ita q2 nihil iuris retineat in eo dn̄s: vt. j. c. q̄cunq̄. et in. c. null⁹. Si vero sunt eccliaꝝ nō pnt similiter pmoueri: nisi primo consequant. libertatē. j. e. c. iij. ecclia tn̄ non pōt manumittere suos pleno iure nisi det platus duos eiusdē meriti. xij. q. ij. epus. qui nec tūc pleno iure manumittit: vt ibidē colligit. de hoc distinguit eē de seruis nō or. eo libenti⁹. & ꝺ re. ec. nō ali. consen

Ne seruili cōditiōe ad sacros ordines null⁹ accedat.

Ullis ꝺ suili cōditione ad sacros ordines promoueantur nisi pri⁹ a dn̄is proprijs legitimā libertatē cōsequant. Cui⁹ libertatis cartha ante ordinationē i ambone publice[a] legatur. et si null⁹ cōtradixerit. rite consecrabunt. Porro seru⁹ qui nō canonice ē cōsecrat⁹ postq̄ de gradu ceciderit[b] ei⁹ cōditionis sit: cuius fuerat ante gradum ¶ Ex cōcilio magūtinsi. ca. viij ¶ De eodem. Palea.

Magnus epus augustēsis dixit. Quid dilectōnis vestre procuratores et actores et executores seu curatores pupilloꝝ si debeant ordinari. grat⁹ epus dixit si post deposita vniuersa et reddita rōcinia actus vite ipoꝝ fuerint cōprobati. in oīb⁹ debereꝫ cum laude clerici si postulati fuerint honore munerari. Si eni̅ ante libertatē negocioꝝ ab aliquo sine cōsideratione ita fuerint ordinati ab ecclia infirmant: vniuersi dixerunt. recte oīa statuit sanctitas vestra. Ideo q̄ ita nr̄a q̄ est ista sententia. ¶ Item ex concilio toletano nono. Post donū libertatis famuli eccle deuocent ad clerum

Qui ex famulis ecclie seruituri deuocant in cleruꝫ ab episcopis suis necesse ē vt libertatis percipiāt donū. Et si honeste vite claruerint meritis & diuti. tunc demū maiorib⁹ fūgātur officijs. Quos vero flagitij sordidauerit incorrigibilis noxa ppetua seruitus cōditiōis religet in cathenā. Qui autē a dominis suis ordinādi libertateꝫ consequunt ab coꝝ pcinio penitus ꝺbent esse alieni vt in nullo coꝝ obsequio inueniant obnoxij. ¶ Unde in cōcilio toletano. iiij. legit. Ad clericatū suscipiātur qui nullo obsequio retento a dn̄is libertatē pcipiūt

Quicunq̄ libertatē a dn̄is suis ita pcipiūt vt sibi i eis nullum[o] obsequiuꝫ patronus retentet isti si sine crimine sūt ad clericatus ordinem liberi suscipiant: quia directa manumissione absoluti noscuntur. Qui ve

Nullus suoꝝ. id ē isti⁹ vel illius distributiue sufficit eni̅ vnius volūtas si plures sūt domini: vt insti. de dona. §. erat olim. C. ꝺ cōi seruo manu. l. i. §. si āt. m ¶ Aut voluntas &c. tacita. vt. j. c. si suus. n ¶ Qui aliq̄d. ar. q2 oīuꝫ ꝯsensus ē requirēd⁹ q̄z iuri i ali q̄ ꝯtrahit: vt h. & lxxv. d. archiadyaconū. & eē de offi. del. sup eo. C. ꝺ auctoritate pstāda. l. vl. et ff. de aq̄ plu. ar. l. in ꝯcedēdo. lxvi. d. archieps. viij. q. i. licꝫ

Nulli. publice. ar. q2 si aliq̄ sint publice facta nemo postea audit cōtradictor. viij. q. i. lꝫ. et xvi. di. qd̄ dicitis. et xij. q. ij. qui & hūanit sit eē q̄ mr̄imo. accusa. pnt. c. vl. ar. ꝯ. xv. q. vi. c. i. in fi.

b ¶ Ceciderit. ita sit su⁹ sicut pri⁹ nisi sit psbr vel dyaconus vt. j. c. ex antiq̄s. sed nūq̄d gaudebit tlis priuilegio clericali q̄tū ad cāonē. si q̄s suadēte. ar. q2 nō. eē de so. cōpe. c. ij. & xvij. q. iiij. si quis deinceps. ar. ꝯ. ff. de decu. l. vi. ad h̄ dico q2 iste in oīb⁹ caret priuilegio clericali: preterq̄ i eo solo q2 nō pōt verberari sine sacrilegio: q2 illud priuilegiū datū ē clericis nō tn̄ fauore ipsoꝝ sꝫ etiā odio laicoꝝ vnde i odiū laicoꝝ vtit eo: vt eē de sen. ex. cōtingit. & c. vniuersitatis: sꝫ aliter accusari pōt a bigamis & iudicari a laico. licet secus sit in clerico deposit o. lxxxi. di. dictū. & h̄ ideo ē q2 iste fecit furtū corpis sui: vt. C. de ser. fugi. l. i. Itē nūq̄d pōt ꝯtrahere mr̄imoniū. nō q2 noluit qd̄ facere potuit. eē de ꝯuer. cōiu. quidā. io. non credo excōicatuꝫ qui depositū pcurrit cū sit priuat⁹ oni̅ dignitate & priuilegio qd̄ habebat.

Qui ex famulis. religet. h̄ obtinet in seruis ecclesie tn̄ vt pter ingratitudinē reuocent in seruituteꝫ. xij. q. ij. octaua. etiā si psbr sit: vt. xij. q. ij. dyaconi. sed in laicis sec⁹. nā illi omne ius qd̄ in suo habent tenēt remittere. vn̄ nō pnt i suitutē reuocare. nec tenet lex C. de epi. & cleri. l. seruis. vbi hēs q2 dn̄o reddit seru⁹ si deserit monasteriuꝫ per id qd̄ hēs eē de cōdic. appo. c. ij. sed si vult trāsire ad aliud monasteriuꝫ ar. ad h̄. lxxxiiij. di. quisq̄s. b.

Quicunq̄. nullum dicunt quidā q2 obsequiū qd̄ cōsistit in non faciēdo. s. de nō vocādo in ius. sic distinguit: vt eē de seruis nō ordi. eo libēti⁹.

ius. vel ꝙ in reuerentia cõsistit: vt de assurgẽdo nõ põt patronus remittere q: illud naturaliter debeť: vt. C. de bo. libe. l. vl. ⁊. C. de in ius vo. l. ij. sed h̃ nõ est verꝫ: q: sup eo põt libert⁹ trãsigere. ff. de cõdi. inde. si nõ sortẽ. §. libertus. ⁊ bñ cõcedo ꝙ gñali remissiõe nõ tolliť vt ibi dr̃: sꝫ speciali põt. nec tenet qđ est ex̃ de seruis nõ or. c. nullus. nec in eo retineri põt aliquid iuris. lꝫ sit ar. ꝯ. j. c. frequẽs io. vel melius dic ꝙ honesta cõditio fuit ibi apposita quã quia nõ seruabat ꝺ gradari iubeť. in illa decre. nullus. b.

c ❡ Ex cleric̃. qđ tñ facere nõ pñt nisi ꝓbata cã ingratitudinis: vt. xv. q. vij. episcop⁹. ⁊. c. sacerdotibus.

S Jꝗs. ceterꝫ. hic agiť quid iuris sit si fu⁹ ordineť nõ adepta libertate. vnde no. ꝙ si sciẽte ⁊ ꝯdicente dño ordinať: reuocať in ſuitutẽ etiã si sacerdos sit fact⁹ ſm q̃sdã. lꝫ. h. h̃ negeť: vt. j. c. si ꝗs aũt. si sciẽte ⁊ nõ cõtradicẽte dño in clerum fuerit ordinat⁹ ex h̃ ipse liber erit et fit ingenu⁹: vt. j. c. si seru⁹. si aũt dño nesciẽte distinguiť. aut sciẽte ep̃o: aut ignorante. si aũt sciente ep̃o vel eo q̃ pñtat ordinať duplũ restituat dño ep̃s vel pñtãs. j. c. si seruus absẽte. Si vero ep̃o ⁊ pñtatore ignorãte. tũc locũ habet h̃ c. primum. j.

E x antiꝗs. aũ fuerint. ar. ꝯstitutionem extẽdi ad preterita. iij. q. iiij. oẽs. et x̃. q. i. si quidẽ. ar. cõtra. ex̃ de ꝯsti. ꝯgnoscẽtes.

h ❡ Religioso. ꝗ videť ꝙ auferať eis priuilegiũ clericale. ar. lxxxiiij di. quisꝗs. dic vt. s. e. c. ij. ⁊. l. di. accedẽs

i ❡ Peculij. sꝫ nõne peculiũ dñi est. xiij q. ij. illud. q̃ ergo est hec pena dic peculij id est rerum ꝗs post sacerdotiũ est lucratus vel forte habuit vsũ peculij ⁊ ille auferetur ei.

k ❡ Aut vicariũ. sed vnde dabit cũ nihil habeat. sꝫ dic ꝙ videtur esse suũ qđ inuenitur apud ipsũ et lucrať conniuentibus oculis dñi. ff. ꝺ

ro retẽto obsequio manumissi sunt: pro eo ꝙ adhuc patronis seruitute tenentur obnoxij nullatenus sunt ad ecclesiasticum ordinem promouendi. ne quando voluerint eorum domini fiãt ex clericis[c] serui. ❡ Ex concilio toletano. ca. lxxxij.

D E seruorũ ❡ De eodem. Palea. ordinatione qui passim ad gradus eccl'iasticos ꝓmouenť: placuit oĩbus cũ sacris canonib⁹ cõcordare. ⁊ statutũ ẽ vt nullus ep̃oꝝ deinceps eos ad sacros ordines ꝓmouere p̃sumat: nisi pri⁹ a ꝓpriis dñis libertatẽ cõsecuti fuerint. Et si q̃libet seru⁹ dñꝫ fugiẽs aut ꝑ lr̃as aut adhibitis testib⁹ munere cõductis vel corruptis aut q̃libet calliditate vel fraude ad gradus eccl'iasticos ꝑuenerit: decretũ ẽ vt deponať: ⁊ dñs eius recipiat. Si vero auus aut pater ab alia patria in aliã migrans in eadẽ ꝓuincia filiũ genuerit: et ipse fili⁹ ibidẽ educat⁹ ẽ ⁊ ad grad⁹ eccl'asticos ꝓmot⁹ fuerit ⁊ vtrꝫ seru⁹ sit ignotũ sit. ⁊ postea veniẽs dñs illi⁹ legib⁹ eũ acq̃sierit sancitũ est vt si dñs ei⁹ illi libertatẽ dare voluerit: in g̃du suo ꝑmaneat. Si vero eũ cathena ſuitutis a castris dominicis abstrahere voluerit gradũ amittat q: iuxta sacros canões vilis persona manens: sacerdotij dignitate fungi non põt ❡ Itẽ ex ꝯcilio martini pape. Sine patroni consensu nõ ordineť q̃ p̃rocinio cuiuslibet ẽ obligat⁹.

S I ꝗs obligatus ẽ tributo seruili vel aliq̃ ꝯditione vel p̃rocinio cuiuslibet dñi nõ ẽ ordinãd⁹ cleric⁹ nisi ꝓbate vite fuerit ⁊ p̃roni cõsensus accesserit. ❡ Itẽ ex cõcilio toletano capitulo. ij. De eodem. Palea

D E reb⁹ vero illoꝝ vel peculio qui a dñis ꝓprijs libertate donãť vt ad grad⁹ eccl'iasticos ꝓmoueri debeant statutũ ẽ: vt in p̃tãte dñoꝝ consistat quicq̃d aũ libertatẽ habuerit vtrꝫ illis cõcedere an sibi retinere voluerint. ❡ Ceterũ[h] si a dñis suis libertatẽ cõsecuti nõ fuerint ⁊ ad eccl'iasticos ordines aliq̃ mõ irrepserint: p̃sbr peculij[i] amissiõe multeť. Dyacon⁹ vero fact⁹ aut vicariũ ꝑ se p̃stabit aut in seruitutẽ reuocabiť. Ceteri vero gradus non pñt queq̃ a nexu seruitutis absolue re. ❡ Unde gelasi⁹ papa scribit martino et iusto ep̃is. Seruus si latẽter irrepserit ad sacerdotiũ peculij amissione multeť.

E X antiquis regulis ⁊ nouella synodali explanatiõe cõp̃hensum ẽ p̃sonas obnoxias seruituti cingulo celestis militie non p̃cingi. Sed nescio vtrꝫ ignorãtia an volũtate rapiamini: ita vt ex hac causa nullus pene ep̃oꝝ videať extoris ita eñi nos frequẽs ⁊ plurimoꝝ q̃rela circũstrepit vt ex hac ꝑte nihil penit⁹ puteť cõstitutũ. actores si quidẽ illustris viri filij nr̃i amãdi tã grauiter cõqueruñť hoĩes suo iuri debitos alios iã clericos: alios iã dyaconos ordinatos: cũ nõ solũ post modernũ cõciliũ qđ tãtoꝝ collectõe põtificũ sub oĩuꝫ saluberrime ꝓuisionis assensu cõstat esse ꝑfectũ hmõi ꝑsone suscipi nõ debẽt. verũ etiã si q̃ forte in diuine cultu militie aũ fuerint[g] ignorãtia facien te suscepti eliminati prorsus ⁊ exuti religioso[h] ꝑuilegio ad dñoꝝ suoꝝ possessiones iusta debuerãt ãmonitiõe compelli. Et ideo fratres carissimi eos ꝗs supradicti viri actores in clericat⁹ officio mõstrauerint detineri discussos ⁊ obnoxios approbatos custodito legũ tramite sine intermissione restituite. Ita vt si ꝗs iam ex hijs p̃sbr reꝑitur in eodẽ gradu peculij[i] sola mulctat⁹ amissione maneat. Dyaconus vero aut vicariũ[k] p̃stet aut si non habuerit ipse reddatur. Reliq̃ v̄o officia sciant nemineẽ posse ab obnoxietate si conuinciť vẽdicari: quaten⁹ hoc ordĩe custodito nec dñoꝝ iura nec priuilegia vlla ratione turbẽtur. ❡ Idẽ erculẽtio stephano ⁊ iusto ep̃is. Seru⁹ clericus fact⁹ seruituti maneat obnox⁹.

R Re quẽs quidẽ ⁊ assidua nos q̃rela circũstrepit de hijs põtificib⁹ qui nec antiquas regulas nec decreta nr̃a nouiter directa cogitãtes obnoxias possessoribus illigatasq̃ ꝑsonas veniẽtes ad clericale cingulũ nõ refutãt. Nuper etenĩꝫ rectores illustris femine placide petitorij oblatiõe ꝯq̃sti sũt sabinũ marcellianensis siue clusionatis vrbis antistitẽ anthiochũ seruũ iuris patrone sue absentis dñe occasione captata ad p̃sbyterij honorẽ vsq̃ ꝑductũ eiusq̃ fratrẽ leontiũ clericalis officij priuilegio decorasse. ⁊ ideo frẽs carissimi inter supradictos actores[l] ⁊ eos q̃ extreme cõditiõis repetuñť obiectu cognitionẽ vobis nr̃a auctoritate deputamus vt omĩ veritate discussa si reuera obiectã sibi maculã iuste refragatiõis non potuerint ratione diluere[m]. Leõtiũ clericũ quẽ gradus p̃finit⁹ legib⁹ non defendit ad sequendã cõditiõis sue necessitatẽ modis oĩb⁹ reddi iubete. anthiochũ vero q: per sacerdotiũ iã recõciliari vel recolligi non põt: si in sua eccl'ia in hoc in q̃ est honore collocare eũ desiderat dña: nõ velut redditũ[n] sibi habeat: sꝫ ꝑ ministerioruꝫ celebratione susceptum. ❡ Idem ruphino et aprili episcopis. De eodem.

Q Uis au leges principij aut patrũ

manumis. l. iij. dñs eñi recipiẽdo rẽ a seruo videť cõprobare datõeꝫ ipsi⁹: vt. C. de cõdi. ob turpẽ cãm. l. vl. sic̃ seruus reipublice cũ manumittiť dabit vicariũ ꝓ se: vt. C. de ser. reipubli. ma. l. i.

k ❡ Vicariũ. ar. ꝙ ꝗs dãdo vicariũ liberat se. sic. xxxvi. q. i. de raptoribus. sed q̃d si ad p̃sens nõ põt habere vicariũ. nũquid postea dando preciũ liberat se satis credo ꝙ sic. ar. C. de pa. q̃ fi. distrahe. l. ij.

R Eliꝗs. actores. i. ꝓcuratores. sic in cã liberali interuenit ꝓcurator: ꝯ id ij. q. vi. si quis. sed ibi loquitur de eo qui ipetiť h̃ ꝺ eo q̃ ipedit. Itẽ hic hẽs ꝙ ciuiliter agitur ⁊ tñ ad oppositionẽ. sic. xl vij. d. qm̃. cõtra regulã illam. ff. ꝺ muneríb⁹ ⁊ ho. rescripto. ⁊ c̃ de acci. q̃lis. sed h̃ ideo ẽ: q: aliter nõ põt rstitui domino nisi deponeretur.

m ❡ Diluere hic habes ꝙ reo icũbit ꝓbatiõis on⁹ ꝯ id. vi. q. vl. c. vlt. p̃terea ei q̃ est ipossessiõe libertatis ꝓbatõ incumbit. sꝫ dicas qđ nõ habetiõ cõmoda possessoris: q: fuit vitiosei possessiõe: vt. C. ꝺ ꝓba. l. vis ei⁹. vl' dic ꝙ ideo ꝓbat q̃a seru⁹ nõ põt interuertere possessionẽ suã licꝫ sit fugitiuus. ff. ꝺ acq̃rẽ. pos. rẽ q̃ nobis. sed q̃re nõ cõuenit istos coram seculari iudice cũ seru⁹ fugitiu⁹ gerens se ꝓ libero remittẽdus sit ad forum dñi: licꝫ alibi inueniať

vt.C.vbi et apud quē causa stat⁹.l.i.sꝫ hoc facit priuilegiū ordinis.

a ¶ Redditū. q̄ri cōuenit q̄re seruus alien⁹ cōsecrat⁹ reddef dn̄o. et nō res aliena cōsecrata.vt.xiiij.q.vi.cōperim⁹. rn̄deo: qꝛ in reb⁹ inanimatis null⁹ ꝑpendif dolus.sic.vij.q.i.eps. Itē qꝛ ibi ē cōsecratio in supficie. sꝫ in hoīe est in aīa.⁊ lex dicit q alia ērō in hoīe q̄ī alia rē.vt.ff.ð le.l. si dom⁹.§.cū alieni.i fi.

QUis aut leges.io pel lanf.i.restituanf ei: ⁊ sic habes h q plus valꝫ ꝯdictō q absentia ꝯ sgulaꝫ.ex̄ ð elec. qd sicut. Itē habes h q id qd post pbabileꝫ ꝯdictionē factuꝫ est cassaf.nūquid eodem mō coīpo q aliqd post pbabilem appellationem factū ē cassādum est stati qd vr: vt.ij.q.vi.ḡtiens. i fi. dico q n nisi pbef cā appellatōis vt ex̄ ð test.ex pte ade. ⁊ ex̄ resti.spol.audita.cum distinctōe.ex̄ ð ap.interposita.vel dic vt ibi.vel hoc ē in optiōe petentis quod maluerit.ij.q.i. i primis sed nōne cōtrariū ē.j.e.si seru⁹.ibi enī eps sciēs cōdemnatur in duplū: sꝫ pōt esse q ex̄ us cōdēnetur et seru⁹ istimaf

regl'as aut admōitiōes modernas dicat debere cōtēm: nisi q impunitū sibi existimat transire cōmissū. actores siquidē filie nr̄e illustris et magnifice femine marime petitorij nobis insinuatiōe cōquesti sunt. siluestrum atq cādidū originarios suos ꝯtra cōstōnes q supradicte sunt et cōtradictiōe p̄eunte a lucerino pontifice nō legitie dyaconos ordiatos. Et ideo frēs carissimi tāte p̄uaricatiōis excessus noueritis sagati⁹ inq̄rēdos. Et si ꝯstiterit q̄relā veritate fulcirī: cōtinuo q cōtradictione p̄eūte non legitime sunt creati: a sacris officijs repellanf[a]. ¶ Idē eisdeꝫ.

Nec ad religiose vite ꝓpositū nec ad clericat⁹ officiū sine dn̄oꝝ ꝯsensu sui admittantur

GEneralis etiā q̄rele vitāda p̄sumptio ē quā ꝓpemodū causanf vniuersi. passiꝫ suos ⁊ originarios[b] dn̄oꝝ iura possessionēq fugiētes sub religiose cōuersationis obtētu vel ad mōasteria sese cōferre: vl' ad eccl'iasticū famulatū. cōniuētib⁹ q p̄sulib⁹ indifferēter admitti q modis oīb⁹ est amouēda pniciēs ne p xp̄iani nominis īstitutū aut aliena iura peruadi: aut publica videaf disciplina subuerti. p̄cipue cū nec ipam ministerij clericalis hac obligatiōe fuscari dignitateꝫ ꝯueniat. cogaturq p statu militātiū sibi cōditōe iurgari[b] aut videri qd absit: obnoxia. quib⁹ sollicita cōpetēter interdictiōe ꝓhibitis. q̄squis eps p̄sbr ⁊ dyacon⁹ vel eoꝝ q in monasterijs p̄esse noscunf. hmōi psonas apud se tenētes nō restituēdas p̄onis aut deinceps vel eccl'e seruitium[c] vel religiosis ꝯgregationibus putauerint applicādas. nisi forsitan volūtate dn̄oꝝ suoꝝ subscriptiōis testimonio p̄mitt⁹ absolutas vel legitima transactiōe[d] ꝯcessas piculū se ꝓprij honoris nō ambigāt cōlonisq subituros si super hac re cuiusq verat nos q̄rela pulsauerit.

GEneralis. et originarios. originarij sunt qui ex ascripticijs nati sunt in ipso solo: vt.C.de agricol. ⁊ censi. colonus. libro.xi. tales sine gleba nō pnt vendi.C.de agricol. quēadmodū. nec videf eē differētia inter eos et seruos: vt.C.e.ne diuti⁹. ascripticij aūt sunt qui p triginta annos fuerint in solo.C.e.cū satis.io. ascripticij duob⁹ modis fiūt aut p̄scriptiōe. aut duplici confessione p scripturā bis factā vt.C.de agricol' ⁊ censi. cum scimus.b.

a ¶ Institutū.i.ne fauore ecclesie aliquid iniustum statuaf: qꝛ p̄textu pietatis nō est facienda impietas: vt.xiiij.q.v. forte.⁊.i.q.i.non est putanda. b ¶ Iurgari.id est litigare. c ¶ Seruituti.id est clericatui. d ¶ Transactione. et nōne est hic symonia vt quis se emat vt promoueaf. imo vt promotus maneat in ordine vt.s̄.e.ex antiquis. sed dic q hic non fit transactio sup ordine sꝫ super libertate vel super ipso seruo et super seruitio potest fieri transactio.xxxvi.q.i.de raptoribus. nec est magis symonia q si quis emeret terram vt ibi edificat et ecclesiam. sed tamē ipse seruus nō potest transigere cū dn̄o: vt.C.de transacti. interpositas.

e ¶ Aliena.xij.q.ij.fraternitas.xiiij.q.vi.si res. f ¶ Reddanf. postq̄ scit ecclesia eā esse alterius. sed pone q p̄lat⁹ sciat rem nō esse ecclesie nunq̄d statim tenef restituere. videtur hic q sic.ex̄ de symo. per tuas. in fi. ⁊ ex̄ de postul. bone.ij. quia bonā fidē debet agnoscere. vt.ff.man. quint⁹. dico q si diffidit de iure ecclesie denunciabit illi quē credit esse dn̄m vt rem petat. nec in hoc fraudem facit vt.ff.de nego.ge. at q natura.§.cū me absente. de h inuenies.xxxiiij.q.ij.si virgo.

Magnis quippe studijs fm btm petrū aplm p̄cauendū ē: ne fides ⁊ disciplina dn̄i blasphemef. Itē. Nihil ei perire credim⁹ ecclesiasticis vtilitatib⁹ si q sunt aliena[e] reddātur[f]. ¶ Hoc tūc obseruādū est cū dn̄s ⁊ seru⁹ eiusdē ꝓfessionis inueniunf. Ceteꝝ si iude⁹[g] xp̄ianū mācipium emerit iudicis vl' epi auctoritate etiā coactiuo ad libertatē debet pduci. ¶ Unde greg. libertino epo.

Ad libertatē pducātur mācipia xp̄iana a iudeis comparata

MAncipia[h] xp̄iana q̄cunq iudeū cōparasse patuerit ad libertatē[i] iuxta legiꝫ p̄cepta sine ambiguitate pducite[k] ne qd absit religio xp̄iana iudeis sbiecta polluaf. ¶ Itē ex cōcilio toletāo.iiij. de eodē.

Officia publica iudeis nō sūt committenda

NUlla officia[l] publica iudeis iniungant p q eis occasio[m] tribuaf penā xp̄ianis inferre. Si q vero christiani ab eis in iudaismo ritu sunt maculati vel etiā circūcisi nō reddito[n] p̄cio ad libertatē ⁊ religionē redeant xp̄ianaꝫ. ¶ De his aūt q in infidelitate empti ad grāz baptismi venire desiderāt qd fieri debeat. Grego. scribit fortūato neapolitano epo.

In libertatē vēdicēf serui q ab īfidelitate ad fidē accedūt

FRaternitatē vr̄am oportet esse sollicitā si de iudeoꝝ seruitio nō soluꝫ iude⁹ sed etiā q̄sq paganoꝝ fieri voluerit xp̄ianus postq voluntas ei⁹ fuerit patefacta ne hūc sub q̄libet ingenio vel argumēto cuipiā iudeoꝝ venundādi facultas sit. sꝫ is q ad xp̄ianā cōuerti fidē desiderat defensione vr̄a in libertatē modis oīb⁹ vēdicef. Hij vero q̄s huiuscemodi oportet seruos amittere ne forsitan vtilitates suas irratiōabiliter existimēt īpedirī: sollicita vos hec cōuenit ꝯsideratiōe seruare vt si paganos q̄s mercimonij causa ð extraneis suub⁹ emerint infra tres mēses:

g ¶ Hoc. tūc iude⁹. distingue: aut seru⁹ iudei est vernacul⁹. i.e ex ppria ancilla nat⁹. aut empticius si eniꝫ est empticius aut emit eū anq̄ fuit xp̄ian⁹: aut p⁹. itē si emit āte: aut emit euꝫ causa seruiendi aut causa mercimonij. vernacul⁹ si vult fieri xp̄ianus statim eripitur in libertatē nullo precio dato. vt.C.de epi. ⁊ cleri. deo nobis.§.vlti. si enim emptus ad seruiēdū sine precio liberatur si vult fieri christian⁹. multo magis qui natus est ex ancilla propria sine precio liberatur. si vult fieri christian⁹ dicit grego. pro illo solo dandum precium qui causa mercimonij ē emptus: vt.j.e. fraternitatem. si aūt est empt⁹ post q fuit christian⁹: liber efficitur nullo p̄cio dato: qꝛ cōmerciuꝫ xp̄iani penit⁹ ē ei interdictum: vt in c. mācipia. si aūt eēt emptus dn̄ eiꝫ pagan⁹ si causa fuitij est empt⁹ ⁊ vult xp̄ianus fieri: liber efficitur sine precio: vt j.eo. fraternitatem. si auteꝫ causa mercimonij est emptus. si eum venalē nō exposuit infra tres menses: postea sine oī precio liberaf. q̄a p̄sumif q ad seruiendū eū emerit: vt.j.e.c.se. in fi. sꝫ si īfra tres mēses exponit eū venalē ⁊ forte vēdere eū nō pōt. si vult fieri xp̄ian⁹ liberaf reddito p̄cio.xij. solidoꝝ.ex̄ ð iude.c.i. idē est p oīa in suis paganoꝝ. lꝫ.h. dicat q si vernacul⁹ pagani fiat xp̄ian⁹ tenef seruire dn̄o suo fm illud apli. q̄cūq serui sunt sub iugo infideliū dn̄os suos oīi honore dignos arbitrenf. ⁊ alibi serui subditi estote dn̄is.⁊c. ⁊ fm h pagan⁹ pōt esse dn̄s xp̄iani: sed nō debꝫ fieri.

MAncipia. xp̄iana. ante emptionem.

i ¶ Ad libertatē.j.xvij.q.iiij. iudas qui.ð. sed his de eo agif quē constat esse xp̄ianū. ibi de eo q mentif se xp̄ianū vt euadat iugum fuitutis.

k ¶ Perducite.i. pductos ostēdite: qꝛ statim liber est.ex̄ de iude.c.ij. tn̄ coloni possunt esse iudeoꝝ vt ibi dicitur: sed nunquid xp̄ian⁹ pōt emere iudeuꝫ mancipiū sic. tn̄ vt cū illo nō moref: vt.xxviij.q.i. sepe.⁊.c. nullus.

NUlla officia.j.xvij.q.iiij. cōstituit. m ¶ Occasio. ar. q nemo cogitur eligere sibi exosum: vt.lxiij.d.c. vlti.

n ¶ Reddito. fm legē decapitaf.C. ne iude⁹ xp̄ianū.l. vnica.

FRaternitatē. fuerint.i. debent vendi: et tunc eū emptor nō inuenif non

perdit serui preciū. ar. xvi. q. iij. placuit. vel forte venditi fuerant sed emptor absentauit se aliq̄ de eā. p ¶ Percipiāt. datis. s. xij. sol. p meliori mācipio: vt ex̄ de iud. c. i. sed quid si nemo vult ipm̄ redimere q̄rat p̄ciū hostia- tim: vt. ff. de manu. l. iij. aut fuiat. v. ānis. C. de cap. l. vl. τ. xxvi. q. i. d raptoribus. sic ḡ aliqs cogit vēdere rem suā: vt. xiiij. q. vi. cōpim⁹. a ¶ Emerit. i. emet. sic quādo ꝓ futuro ponit pro p̄terito: vt. lxiij. di. nosse. ibi ponit fore peruētū pro puenisse. sic. ff. de ver. sig. verbū erit. τ. ff. de le. iij. et. τ. s̄. l. di. pōderet. b ¶ Dicit id est p̄sumit. τ est h̄ p̄sumptio iuris. τ dicūt q̄dā ꝙ ɔtra hāc p̄sumptionē nō admittit pbatio cuȝ h̄ nō tm̄ p̄sumat sȝ etiā statuat ius: vt ex̄ de regula. vidua. ex̄ de cōditi. appo. p tuas τ istud ɔcedo ꝙ vbicunqȝ nō tm̄ p̄sumit ius aliq̄d sȝ etiā aliquid certi statuat ꝙ nō admittat pbatō in ɔriū. licȝ. h. in ɔriū dic. vt. xxvij. q. i. nec aliq. τ. xxxv. q. ix. ij. ex ordiaria. j. xvij. q iiij. in vēditiōibus. l. Ego credo ꝙ semp admittit pbatio in ɔriuȝ nisi ius statuat ꝙ n̄ admittatur. vt. j. xvij. q. iiij. in vēditionib⁹. b. de s̄. b. l. di. ferrum. Si seru⁹ absente sciente. videt ei tūc ep̄s cū eo dispensasse. sic. l. xxviij. dyaconi. τ ē ar. ad h̄ ꝙ episcopus ip̄o facto dispensat circa notuȝ vt dixi. li. di. q̄ i aliquo. d ¶ Officio. de dispēsatione fauore libertatis deponi eīn deberet q: furtū cōmisit corpis sui. C. d. seru. fugi. l. i. sed quid si isti non habeāt vnde soluāt tūc dico istū reddendum dn̄o: vt. s̄. e. ex antiq̄s. ar. ff. de eo per quē factū erit. l. vl. e ¶ Recōpēset. i. si h̄ȝ ppriū alioquin nō: vt. xvi. q. vi. si ep̄m. ex̄ de ap. reprehēsibilis. f ¶ Supplicauerint et sic patet ꝙ nō sp deponit ordinatus q̄ occultat crimē suū qd̄ est ɔ. h. vt dixi. l. di. ex penitētibus. g ¶ Teneāt obnoxij Interptȝ hic ꝙ ep̄us

nō tenet puidere ordinato cū alter examinet eū: vt dixi. xxiiij. di. qn̄. nisi ep̄s tradidisset eū examinādū psone ignorāti. q: tūc teneret. ff. d custo. τ ex. re. l. nō est facile. h ¶ Si suus nō cōtradicēte. ar. de taciturnitate. ex̄ de his q̄ fiūt a p̄la. sine cōsensu. ca. c. ij. τ. xxviij. di. dyacon⁹. xxviij. di. dyaconi. i ¶ Tm̄⁹. sed q̄liter hoc pōt stare i p̄sbitero vel dyacone nā ep̄s debuit obseruare interstitia tēporū que sūt j. lxxvij. di. in singulis: sed si obseruauerit constat ꝙ plus stetit q̄ per annū. rn̄. dicūt q̄dā ꝙ iste fuit ordinat⁹ sine examinatione τ nō obseruatis īterstiti(j)s: q̄a forte erat grn̄ denus. vnde vsqȝ ad ānū potuit pmoueri in dyaconē: vt. lxxvij. di. monachus. vel dic ꝙ annus iste incipiat non a tempe ordinatiōis. sȝ a tēpe sciētie. ar. xvij. q. ij. si q̄s icognitus. k ¶ Seruile. pl⁹ eīn vȝ ordo q̄ sciētia et militia: vt. ff. de liberali cā. q̄ de libertate. in fi. l ¶ Suum: cū distinct. de s̄. e. ex antiq̄s. m ¶ Per triennium. ad monachatuȝ dat triēnium ad clericatuȝ ann⁹: q: clerici sunt i publico. et monachi latent. n ¶ Ep̄alis. et etiaȝ sacerdotalis: vt. s̄. e. ex antiq̄s. o ¶ Sȝ nō a curiali. q̄daȝ dicunt h̄ verba nō esse in ip̄a lege. τ verū ē q i illa nō ponūt: sȝ alibi: vt i auten. de sctis̄ mis ep̄is. col. ix. §. sȝ h̄ q̄dē

dum emptor cui venditi fuerit[a] nō inueniantur: fugere ad ecclesiā forte ɔtigerit: τ velle se dixerint fieri christianos. vl' ēt extra eccliam hanc talē voluntatē pdiderint p̄ciū eorꝝ a xp̄iano scȝ emptore pcipiāt[b]. Si aūt post p̄finitos tres menses quisqȝ huiuscemodi seruorꝝ iudeorꝝ velle suū dixerit et fieri voluerit xp̄ian⁹: nec aliqs eū postmodū emerit[a]: nec q̄libet dn̄s occasionis spe hunc audeat venūdare. sed ad libertatis pcul dubio p̄mia pducat. q̄a hūc nō ad vēdēdū sȝ ad sibi seruiēdū dr̄[b] cōparasse. ¶ Itē ianuario carolitano ep̄o

Palea.

Si quilibet iudeorꝝ seru⁹ ad venerabilia loca fidei cā cōfugerit nullaten⁹ eū patiamini p̄iudiciū sustinere sed siue olim xp̄ian⁹ siue nunc fuerit baptisat⁹. sine vllo xp̄ianorꝝ pauperum dāno: religioso ecclāstice pietatis patrocinio: modis oībus defendat. ¶ Item ex cōcilio toletano.

De eodem. Palea.

Et si iudeorꝝ serui in ecclesijs cōuersi ad xp̄i grām cōuolauerint libertati donent. ¶ Itē ex cōcilio maticensi: xvi. p̄sēti cōci.

De eodē. Palea.

Ilio deo auctore sancim⁹ vt nullum xp̄ianū mācipiū iudeo deinceps seruiat sed datis p q̄libet bono mancipio. xij. solidis: ip̄m mancipiū quicunqȝ xp̄ianoruȝ ad ingenuitatē seu ad seruitiū licentiam habeat redimendi τ si xp̄ian⁹ fieri desiderat τ nō pmittit. similiter faciat: quia nephas ē vt quē xp̄s dn̄s sanguinis sui effusione redemit. blasphemū xp̄iane religionis vinculis tenere. qd̄ si acquiescere statutis nr̄is q̄cūqȝ iude⁹ noluerit: ꝙ diu ad pecuniaȝ ɔstitutā venire distulerit: liceat mācipiū ip̄m cū xp̄ianis vbicūqȝ voluerit habitare. ¶ Item ex cōcilio aurelianēsi.

De eodē.

Si seru⁹ absente dn̄o aut nesciēte ep̄o tm̄ sciēte[c] ꝙ seru⁹ sit. aut p̄sbyter aut dyacon⁹ ordinatus fuerit. ipso i clericat⁹ officio[d] pmanēte ep̄s eū dn̄o suo duplici satisfactiōe recōpenset[e]. Si vero ep̄s eū seruū nesciērit q̄ testimoniū phibuerit: aut supplicauerint[f] eū ordinari: simili redibitiōe teneantur obnoxij[g]. ¶ Itē leo oīb⁹ ep̄is. cōstitutio noua.

De eodē.

Si seru⁹ sciente τ nō cōtradicēte[h] dn̄o suo in clero fuerit ordinat⁹: ex hoc ip̄o liber τ ingenu⁹ erit: sȝ si ignorāte dn̄o licet ei intra spaciū vnius[i] anni τ seruilē[k] fortunā probare et seruū suū[l] accipere verꝝ etiā τ si legitimo pbat⁹ experimēto monach⁹ efficiat euadit iugū seruitutis. Debēt eīn p triennium[m] anteqȝ monachi efficiāt in monasterio pmanere. Postea vero si monachi effecti fuerint liberi efficiūt. Ep̄alis[n] eīn ordo liberat a fortuna seruili vel ascriptitia sed nō a curiali[o] siue officiali. Nam et post ordinationē durat: sȝ etiā ius patrie ptātis soluit ep̄alis dignitas. Ascriptitios vero in ip̄sis possessionib⁹ clericos etiam preter volūtatē dn̄orꝝ fieri pmittim⁹ ita tm̄ vt clerici facti impositā sibi agriculturā adimpleant[p]. ¶ Itē leo papa oīb⁹ ep̄is.

De eodē.

Admittunt passim ad sacrū ordinē quib⁹ nulla natalīū nulla morꝝ dignitas suffragatur. τ qui a dn̄is suis cōsequi libertatē minime potuerūt: ad fastigiū sacerdotij tāqȝ seruilis vilitas hunc honorē capiat: prouehuntur. Ab hijs itaqȝ fratres carissimi oēs vestre prouincie abstineāt sacerdotes: et nō tm̄ ab his. sȝ etiā ab alijs originarijs[q] vel qui alicui conditioni obligati sunt volum⁹ tēpari nisi forte eorꝝ petitio aut volūntas accesserit qui aliq̄d sibi in eos vēdicant ptātis. ¶ De seruis monasterij querit an ecclāsticis officijs possint aggregari an nō sȝ famuli eccliarum nō sunt ordinādi sicut supra scriptū ē nisi a pprijs ep̄is libertatē cōsequāt. Porro seru⁹ monasterij libertatē cōsequi nō valet. nō ergo ad clericatū sibi accedere licet. ¶ Qd̄ aūt liber fieri nō possit probatur auctoritate octaue synodi in q̄ sic statutū legit.

Monasterij seruū abbati vel monacho non licet facere liberum.

Abbati vl' monacho monasterij seruum nō licebit facere liberꝝ[r]. q̄ eniȝ nihil ppriū[s] habȝ libertatē rei aliene dare nō pōt. Nā sicut seculi leges sanxerūt nō pōt possessio alienari[t] nisi a pprio[v] domino: ¶ Hac aūt auctoritate phibētur serui adipisci libertatē recedēdi ab obsequio monasterij sȝ nō phibent nancisci libertatē pmouēdi ad sacros ordies. p̄t eīn in sacris ordinib⁹ constituit⁹ monasterij obsequijs ppetuo deseruire. ac sic seruus monasterij τ libertatē adipisci et sacris officijs associari valet. Unde i alio[x] capitlo p̄fate cōstitutiōis hec cā reddit. Iniustū eīn est vt monachis rurale op⁹ facientib⁹ serui eorꝝ ocio torpeāt ac delicijs affluāt. ¶ Qd̄ aūt serui eccliarꝝ q̄ nomine etiā monasterij seruos significari intelligim⁹: ad sacre religionis ppositū debeant assumi: auctoritate beati gregorij probat qui in generali synodo residens dixit.

Si pbate vite fuerit famulus ecclesie potest ordinari

Multos de ecclesiastica familia nouim⁹ ad oīpotentis dei seruitiū festinare. vt ab hūana huiute liberi in diuino huitio valeāt

sȝ ſm hec iura canõica hñõ eẜ: q: cũ ordo liberet a fuili fortũa mlto forti⁹ a curiali ſoluit epalis dignitas q̃ſ it dignitas liberet a pña poteſtate hẽs in auten. cõſti. q̃ de dignitatib⁹. coll. vi. ⁊ C. õ decurioni. l. vlti. libro. x. ⁊ i auten. vt ordinarie pſecture. coll. v. p ¶ Ad Dmittũt. originarij s tles eiñ libe ⁊ ipleat. h ñtẜ. vt. s. c. q̃cũq ri ſunt: vt. C. de agricolis l. ne diutius. li. xi. ⁊ ex̃ õ iu

A deis. c. ij. Abbati. liberũ. quia ſi manumittit ſeruus eccl'ie duo dabunt loco illi⁹: vt xij. q. ij. epus ſȝ abbas nil ppriũ hȝ: vt xij. q. i. nõ dicatis. vñ nõ põt facẽ hãc cõpenſatõeȝ

s ¶ Proprium. q: nemo plus iuris in aliũ. ⁊c. vt ex̃ de dote poſt diuortium reſtitu. nup. ff. de regu. iur. nemo. j. i. q. vij. daibertũ ſȝ fallit ex̃ de elec. ſuffraganeis. ff. de acquirẽ. re. domi. ñ ẽ nouũ.

t ¶ Alienari. Di. lv. j. xij. q. ij. ſi q̃ſ a pprio: vt. ff. de pig. ac. ſi cõuenerit. ⁊ inſti. quib⁹ alie. nõ licet. §. i. ff. de vſu fru. l. qõ nñm

v ¶ Propoſit e ẽ extra õ iure pſona. quod autem

x ¶ Hacauctoritate. in alio. j. xvij. q. iiij. in venditionibus.

in monaſterijs cõuerſari. qð ſi paſſim dimittim⁹ oib⁹ fugiẽdi ad eccl'iaſtici iuris dñium occaſionẽ pbem⁹. ſi vero feſtinãtes ad oipotẽtis dei ſeruitiũ incaute retinemus: illi inuenimur negare^a q̃dã: q̃ dedit oia^b. Unde neceſſe eſt vt ſi quis ex viris eccl'iaſticis vel ſecularis militie^c ſeruitute ad dei ſeruitiũ cõuerti deſiderat. probetur pri⁹ in laicali habitu conſtitut⁹ et ſi mores ei⁹ atq̃ ꝯuerſatio bono deſiderio illi⁹ teſtioniũ ferũt: abſq̃ vlla retractatione in monaſterio oipotẽti dño ſeruire pmittat: vt ab humano ſeruitio liber recedat: q̃ diuino amore diſtrictiorẽ appetit ſubire ſeruitutẽ. Si aũt in monachico habitu ſm patꝝ regulas irrephenſibilit cõuerſatus fuerit: poſt pſixa a ſacris canonib⁹ tpa: iaȝ ad quodlibet eccl'iaſticũ officiũ pueh atur: ſi tñ illis non fuerit criminib⁹ maculat⁹ q̃ in veteri teſtamẽto mortẽ^d mulctant. ¶ Ecce quõ ſerui ad clericatũ aſſumi valeãt vel quõ nõ admittãt Liberti q̃ nõ ſunt pmouẽdi ad cleꝝ niſi ab obſequijs ſui patroni fuerint abſoluti. ¶ Unde in cõcilio elibertano. Abſq̃ proni cõſẽſu libert⁹ ñ pmoueat ad cleꝝ

P Rohibẽdũ eſt^e vt liberti q̃ꝝ patroni i ſclo fuerit ad cleꝝ nõ pmoueãt

C Orpore vero viciati^f ſimil'r a ſacris officijs phibent. ¶ Unde gelaſi⁹ papa ſcribit dicẽs. Qui de monaſterialib⁹ diſciplinis ad clericale mun⁹ accedit etiã õ laicis ante acta ei⁹ vita examinetur.

P Riſcis igitur preuerẽtia manẽtib⁹ iſtitutis que quidẽ vbi nulla reꝝ vel tempoꝝ purget anguſtia regulariter ꝯuenit cuſtodiri: q: caren⁹ eccl'ie vel cunctis vel ſufficiẽtib⁹^g priuate ſunt miniſtris vt plebib⁹ ad ſe ptinẽtib⁹ diuina munera ſupplere nõ valeant. cõcedim⁹ vt ſi quis monaſterialib⁹^h diſciplinis erudit⁹ ad clericale mun⁹ accedit: etiã de laicis ante acta ei⁹ vita req̃

M Ultos negare. ex h videt q̃ ſui eccl'icꝝ ſm pſcriptum modũ pbati nõ pñt impediri ſi velint pmouerĩ cũ opus ſit pietatis manumittere ſuos. xij. q. ij. cũ redẽptor. ſed dic q̃ gregorius nõ dat ſeruis ptãtem hic trãſferendi ſe ſed platos inſtruit vt nõ aliter manumittãt q̃ pbatiõe adhibita. vel dic q̃ loquit de iam manumiſſis vt etiã tales indiſtincte nõ ſint recipiẽdi niſi pbent p triẽniũ in laicali habitu b ¶ Oia. ⁊ ita nõ debem⁹ oẽs refutare nec etiã oẽs admittere. et ſic media via tenẽda eſt: vt. xlv. di. diſciplina. ff. de offi. pconſul. ſolent. c ¶ Militie. nõ obſtat. xix. q. iij. mõaſterijs. vt dixi. liij. di. legẽ. d ¶ Morte. nõ tñ oia nec ſola q̃ tũc puniebãtur morte hodie repellunt a pmotiõe: q: furtuȝ ⁊ ſimplex fornicatio non puniebãt morte: vt. xxxvi. q. ij. deniq̃. ⁊ in alijs multis. xxij. q. ij. ſi quis per vet⁹. et tñ hic a pmotione repellunt. xlix. di. hinc etenim.

P Rohibẽdũ eſt. fuerint. i. vixerint. vel etiã coꝝ heredes: vt. C. de liber. et coꝝ li. libertine. fili⁹ tñ liberti põt. ff. de obſequijs liber. heredes. C. de opi. liber. qõ ex libertis. ſec⁹ tñ ẽ in libertis eccl'iaꝝ: vt

C Ꝯ. e. q̃ ex famul. q: coꝝ dña. ſ. eccl'ia nunq̃ moritur: vt. xij. q. ij. liberti. Orpore viciati. hic agit de corpe viciatis. ⁊ q̃ pena debeat ordinatorib⁹ taliũ. Notãdũ q̃ ſpõte viciati in q̃cũq̃ mẽbro repellunt a promotiõe ⁊ deijciũt iã pmoti: vt. j. c. penitẽtes. ſunt ei ſui homicide. j. c. ſi q̃s. et. c. q̃ ptem. Si aũt caſu ſũt corpe viciati. ſ. ab hoſtib⁹ inuiti. vel ppt egritudinẽ voluntarij ſiue a ſe ſiue a medic̃ nõ obeſt eis: vt. j. c. ſi quis a medic̃ Si aũt alias ſint viciati. aut iſti inſiſtebãt opi licito aut illicito. ſi illicito repellũt ſi licito ⁊ ſunt viciati i mẽbris minimis ſiue occultis non repellũt a pmotõe: vt j. c. q̃ ptẽ. ⁊ c. eunuchus. ſȝ ſi i magnis ⁊ in manifeſtis non pmouẽtur: vt. j. c. ſi euãgelica. ſi ğ aliq̃s in principalib⁹ mẽbris. ſ. in oculo vl' in manu hȝ enorme viciũ nõ pmouetur ſec⁹ ſi modicũ ⁊ q̃ ñ generat ſcãdalũ: vt ex̃ õ cleri. egrotã. vl' debili. c. pſbyterũ. ⁊ ex̃ de corpo. vici. c. i.

ratur. ne ſit aliq̃ facinore infect⁹ vel illitteratus vel bigamus vel ab adoleſcentia ſordidatus vel corpe viciat⁹ vel ſeruilis vel origenarie cõditiõis. vel curie. vl' publicarũ reruȝ nexib⁹ implicat⁹: vel publica penitẽtia notat⁹: vel nulla cõgruentis tempis expectatiõe diſcuſſus. ¶ Item ex cõcilio arelatẽſi. iij. Annue ſuſpenſioni ſubiaceat q̃ preter canonicã formã aliquẽ ordinat.

N Ullus peniten tem: nullus bigamũ: nullus viduarum maritos in predictis honoribus audeat ordinare. ⁊ licet hoc iaȝ oium prope canonũ inſtituta cõtineãt: tñ ne cuiq̃ ſacerdotũ ſupplicantiũ ſicut iaȝ ſupra dixi mus importunitas vel ſuggeſtio iniqua ſubrepat. neceſſe fuit vt nũc ſeueriorẽ^i regulaȝ ſibi velint dñi ſacerdotes imponere. ⁊ ideo quicũq̃ ab hac die contra ea q̃ ſuperi⁹ cõprehenſa ſunt clericuȝ ordinare preſumpſerit: ab ea die qua hoc ei potuerit approbari ãno^k integro miſſas nõ preſumat celebrare. quã rẽ ſi q̃s obſuare noluerit: ⁊ cõtra ſtatuta fratruȝ faciẽs miſſas celebrare preſumpſerit: eccl'ie cõmunione priuetur. et ab oium fratruȝ cõmunione nouerit ſe alienũ. quia dignum eſt ut ſeueritatẽ eccl'iaſtice diſciplĩne ſentia qui ſalubriter a ſanctis patribus inſtituta obſeruare cõtẽnit. ¶ Item hilarius papa. Non ordinẽtur penitentes vel inſcij litterarum.

P Enitentes vel inſcij litterarũ aut aliqua mẽbrorũ damna perpeſſi ad ſacros ordines aſpirare non audeãt. quiſquis autem talium conſecrator extiterit factum ſuuȝ ipſe diſſoluet^l. ¶ Corpore autem viciati intelliguntur non caſu ſed propria voluntate abſciſſi. ¶ Unde in canonibus apoſtolorum legitur. Qui ſeipſuȝ abſciderit nõ ordinetur.

S I quis abſciderit^m ſemetipſum. id eſt ſi quis amputauerit ſibi virilia non fiat clericus^a

P Riſcis. xr. ij. vel ſufficiẽtibus vbi nõ ẽ copia aliorũ bñ aſſumũt min⁹ legitimi. vt. ff. de decu. gñalit. §. penul. ſic alias i defecũ pbationũ admittitur min⁹ idone⁹ teſtis. vt. iiij. q. iij. §. iteȝ in criminali. ỽ. itẽ ſerui. xiiij. q. ij. c. ij.

h ¶ Mõaſterialib⁹ h vl' q̃ monachi nõ pñt eẽ plati eccl'iarũ ſecl'ariũ niſi ex diſpẽſatõe. vt ex̃ õ capell. mo. i eccl'ijs. ⁊ õ ſtatu mo. c. ij. h. dicit q̃ õ iure pñt. dũ tñ habeãt. ⁊ abbat⁹ ⁊ epi ꝯſenſũ. xvi. q. i. cũ p vtilitate. ⁊ c. doctos õ regl'arib⁹ hẽs q̃ licite pñt. ex̃ de ſtatu mo. c. ij. credo q̃ de iure cõi pñt pmoueri ſi pñt ſecũ hre ſociũ ſui ordĩs: vt ex̃. e. ti. mõachi. h. de

N Ullus ſeuerio: ẽ. ⁊ nõ ne ſeuerior fuit ⁊ h ad plenũ. xvi. q. i. i ſumma. illa cõſtõ q̃ tales priuat ptãte ordinãdi: vt. xxxi. di. q̃ eccl'iaſticis. ſic et h adijcit alia pena. k ¶ Anno. no. hic ãnũ cõputari a tpe ſcie. ſic. xvij. q. ij. ſi q̃s icognit⁹. ſic. ij. q. vi. §. biduũ. q̃d ſi ãn⁹ ſit biſextil'i q̃ aliq̃s ſuſpẽſus ẽ nũq̃d ſufficit abſtinere. ccc. lxv. dieb⁹. nõ vr: q: illi duo dies habent p vno ex̃ õ ỽ. ſig. q̃ſiuit. ſȝ nõ ẽ ita: vt. ff. õ ſta. li. cũ heres. §. ſtich⁹. Quia h. c. loq̃t

P Enitẽtes õ viciatis in aia ⁊ q̃nũ ad h facit ad ppoſituȝ magiſtri. l Diſſoluet. ar. aliquẽ venire ꝯ factũ ppriũ. ſic. xxxv. q. ix. qõ q̃s. xij. q. i. certe. ex̃ õ elec. noſti. ar. ꝯ õ cleri. ꝯiug. diuerſis fallacijs. ex̃ õ ꝯceſ. pbẽ. ⁊ c. nõ vacã. cũ ſup q̃ſtiõe. ex̃ õ fil'. pſby. veniẽs. vel dic q̃ ipẽ õr diſſoluere: quia in ignominiã ſui diſſoluit. ſic. lxx. di. neminẽ. ⁊. xxi. q. ij. c. i. cũ eñ ipe ob hoc ſit dign⁹ depoſitiõe ipemet nõ diſſoluet. io. ſolutio de iure cõi nõ põt aliquis venire cõtra factũ ſuum niſi in caſibus expreſſis in iure. h.

m S I quis abſciderit. ex indignatiõe. vel etiã cauſa cõtinentie.

a ¶ Clericus. ſed quid dices de origene qui ſe eunuchũ fecit vt liberi⁹ poſ

re pdicare in occulto tpe psecutionis ecclie maiorib⁹ mulierib⁹: τ tñ postea apud cesareã factus est sacerdos. Itẽ marcus sibi pscidit pollicẽ vt sic fieret indign⁹ sacerdotio τ tñ postea est sacerdos factus vt habet in hystoria ecclia stica: sed hec nõ sunt trahẽda ad ɔsequẽtiã. vij. q. i. petisti. τ. iiij. q. iij. §. vl. ij. q. vij. his ita vero. b ❡ Homicida. ñ q homicida tunc sit fact⁹

ex de cleri. debili vel egro. psby. i ❡ Audẽt. qui eñ sibi audet manũ inferre multo pon⁹ alijs auderet. vt. ff. de edil. edic. cum aliis. §. excipit. xxiij. q. v. si nõ licet. k ❡ Aut dñi. qui ei seruũ castrat capite punit τ hu⁹ τ medic⁹. ff. de sicar. l. iiij. §. vl. τ loc⁹ i q̃ h fa ctũ ẽ ɔfiscat. C. d eunuchis. l. i.

Eunuch⁹. talis eñ viciosus

sed ppter piculum homicidij qd sequi poterat sectionẽ dr homicida sicut q̃ infantẽ exponit homicida dr. lxxxvij. di. c. vlti. τ est ar. q nõ ẽ ɔsiderandũ q̃d euenit sed q̃d euenire possit: vt. xxij. q. i. in nouo. xxi. di. deniq xxiij. q. v. rdegẽtes. ff. de his q̃ deiec. si vero. §. penl. C. de vsur. ambiguitatem ar. ɔ. xxiij. q. v. de occidendis.

Hi qui vicio. ɔ. xxiij. di. maritum.

Qui ptem. digiti forte si haberet superfluos digitos eos posset pcidere sicut vngues vel dentes nimis prolixos poss3 pcidere. τ hieronimus fecit secari dentes: τ ysaias amputauit linguã suã. vt. viij. q. i. i scriptu ris. ar. ɔ. xxxv. di. ab exordio. vbi dr q deus nil supflue creauit in nobis. s3 ẽ ar. ad h. ɔ. e. si q̃s. vbi dr q dei cõditõi est inimicus.

d ❡ Precipiũt. id ẽ pmitũt. sic. xxxi. q. i. hac ratione.

e ❡ Casus. sic simplicitati τ ignorãtie venia tribuit. de cõ. d. ij. c. iij. ex de rex per muta. cũ vniuersoꝝ tñ casus nõ excusat in amotione terminorum. ff. de termino amoto. l. ij.

f ❡ Silr. istud respicit vltimã partẽ pcedentis capituli.

Si quis a medicis. medicus licite pmouet si cum nõ remordet cõsciã. ex de eta. τ q̃lita. ad aures. ei eñ non imputat euẽtus mortalitatis. ff. de offi. pres. illicitas. §. sicuti. et tñ impitia ei⁹ culpe ãnumerat. ff. ad l. aequi. idẽ iuris. circa medium.

h ❡ Defectus ẽ. ita tñ vt nõ pariat nimiam deformitatẽ: vt

quia sui est homicida^b τ dei cõditioni inimicus. Si quis cum cleric⁹ fuerit absciderit semetipm oĩno dãnet: q2 sui homicida est. ❡ Itẽ ex cõcilio arelatẽsi. ij. Non perducant ad cleꝝ q̃ se absciderint.

Hi qui se carnali vicio^c rpugnare debere nesciẽtes absciduñt ad clerũ puenire nõ possunt. ❡ Itẽ innocẽtius papa scribit felici niceriano epo. Nõ est ordinandus qui ptem digiti sibi volens abscidit

Qui ptem cuiuslibet digiti^c sibiipsi volẽs abscidit hũc ad clerũ canones nõ admittũt. cui vero casu aliq̃ contigerit dum opi rustico curã impẽdit. aut aliquid faciẽs se nõ spõte pcutit. hos canones pcipiũt^d τ clericos fieri: τ si in clero reperti fuerint nõ abijci. In illis enim volũtas est vindicãda q̃ sibi cã fuit ferrũ inijcere. In istis aũt casus^e veniã meruit ❡ Simil'r^f vero intelligendũ est de his qui p languorẽ a medicis secantur aut a barbaris absciduntur: aut a dñis castrãt ❡ Unde in niceno cõcilio legitur. Qui per languorẽ a medicis secat ad cleꝝ valet admitti

Si q̃s a medicis^g pro pter languorẽ desect^h est aut a barbaris abscisus hic in clero pmaneat. Si quis aũt se cũ san⁹ esset abscidit hũc i clero cõstitutũ abstinere ɔueniet τ deinceps nullũ debere taliũ pmoueri. Sicut autẽ claret hoc qd de his q̃ hanc affectauerit audent^i q seipos abscidere decretum sit sic eos q̃s aut barbari aut dñi^k castrauerunt si inueniunt alias dignissimi tales ad cleꝝ suscipit ecclia stica regula. ❡ Itẽ ex canone aploꝝ. Licite ordinet epus q̃ p insidias hominum eunuchisatur.

Eunuchus^l si p insidias hoĩu3 fact⁹ est. vel si in psecutõe^m ei⁹ sunt amputata virilia. vel si ita nat⁹^n est. τ est dign⁹ fiat epus. ❡ Item ex cõcilio martini pape. Non excludunt a clero q̃ a medicis vel barbaris vel a dñis castrantur.

Si quis pro egritudine naturalia a medicis secta habuerit. simil'r τ q̃ a barbaris aut qui a dñis suis castrati fuerint et morib⁹ digni inueniunt. hos canones pmittunt ad cleꝝ pmoueri. Si quis aũt sanus nõ per disciplinã^o religiõis τ abstinentie: sed p abscissionem a deo plasmati corpis existimat posse a se carnales concupiscẽtias amputari τ ido se castrauerit nõ eũ admitti decernim⁹ ad aliqd clericatus officiũ. q si ia3 fuerit ante pmot⁹ ad clerum phibit⁹ a suo ministerio deponatur. ❡ Itẽ ex cõcilio ilerdẽsi. Nõ phibetur a sacris ordib⁹ q̃ medicoꝝ icisione claud⁹ efficit

Si q̃s in infirmitate positus cleric⁹ medicoꝝ incisiõe claudus^p efficitur pmoueri ad sacros ordies eu3 nõ denegam⁹: ❡ Itẽ stephan⁹ papa roberto metẽsi epo. Nõ phibet a clero qui digitu3 casu sibi abscidit.

Latoꝝ psentiũ flausan⁹ sc3 cleric⁹ ad sedẽ aplicã veniẽs detulit a te directam nobis eplam q̃ indagare studuisti eu3 a normãnis^q nuprime captũ sinistre^r man⁹ digitũ hre abscisu3 τ sciscitaris. si ob hoc ad eccliasticũ ordinẽ valeat pmoueri an non. Quod τ nos repientes veꝝ esse q̃a solertia tua magis sup hoc sollicita a sede aplica doceri flagitat norma3 iusticie semp sequi desiderãs. studiũ tue sctitatis merito collaudam⁹ reuerẽtiã tua3 scire volẽtes q̃m si ita ẽ q a normãnis digitum ipe habeat abscisum ad pmouẽdu3 si alias dignus fuerit nil ei nocebit. eo q quid de his q̃ a medicis vel dñis siue pagãnis nõ spõte tale quid patiunt q̃d sacri censeãt canões dilectionẽ tua3 latere nõ credim⁹. ❡ Itẽ gelasius papa palladio epo. Tempe sinceritatis dignitas accepta sequenti debilitate non amittitur.

Precepta canonũ quib⁹ ecclia stica regit disciplina. sicut nõ patiũt venire ad sacerdotiu3 debiles^s corpe. ita si quis in eo fuerit ɔstitut⁹ ac tũc fuerit sauciatus amittere nõ põt qd tempe sue sinceritatis accepit. Stephan⁹ siqdẽ psbyter petitorio nob deflevit oblato q haberet in subditis olim sibi et ante annos plurimos collata3 psbyterij dignitatem quã reuera immaculati corpis iudicio suscepisset. s3 nup ppter puincie vastitate3 tuscie quã pre oĩbus puincijs barbarorum feritas diuersa sectantiũ τ ambiguitas inuexit aioꝝum dum iminẽtes gladios euadere fuge psidio niteret acutis sudibus occurrẽtia sibi septa transiliẽs inferiores^t ptes corpis inseruisse suggessit. q̃ vix adhibita curatiõe biennio potuissẽt abstergi. τ ideo frater carissime supradicto locum suũ dignitatẽq restitue q̃tin⁹ sacrosctã misteria sicut ɔsueuit exerceat nec eñ cõuenit ob hoc auferri añ susceptum ordinẽ in q̃ postmodũ^b in inualitudine corpis casu pbat faciẽte plapsus. ❡ Hoc aũt nõ de oĩbus mẽbris intelligendũ est. q̃ eñ oculũ casu amiserit: licet desit volũtas amittẽdi tñ sacerdotiũ adipisci non põt. ❡ Unde gelasi⁹ scribit ruphino epo. Nõ sunt pstanda iura sacerdotij cui oculus erutus est.

Si euãgelica ãmonitio iracundiam nec vsq ad verbum furentẽ psilire pmittit ne si racha fratri suo q̃s dixerit. re⁹ sit

rectũ ẽ ɔfiscat. C. d eunuchis. l. i. est. ff. d edil. edic. sin autẽ et q̃nq pdo sioꝝ. ff. ad le. acquil. si seruus. §. et si puerum.

m ❡ In psecutione. non est q̃ necesse reseruare carnem illã vel puluerem vt dicunt vulgares.

n ❡ Nat⁹. vt frigidus

Si q̃s p egritudie. nõ per disciplinam: vt videatur corã hominib⁹ eius cõtinentia. τ forte h fuit ppt ipocrisim. sic. xxxv. di. eccle principes.

Si quis claudus si tñ vt ogeat ipm incũ baculo ad altare. d cõ. di. i. nullus epus tñ fm legem veterẽ claudus nõ promouebantur. clix. di. c. vl. et c. i.

Latoꝝ. a normãnis. d istoꝝ ferocitate hẽs. vij. q. i. scicitar.

r ❡ Sinistre. idẽ si dextre: dum tñ non fit deformitas magna. ex. e. c. i. τ de cleri. egro. psbyteꝝ. maxime si nõ amisit aliquẽ de illis per q̃s fit signũ crucis.

Precepta debiles. scilicet volunta te non casu.

o ❡ Inferiores. videbat q̃ ille ñ posset esse sacer

dos: q: nec miles posset esse nisi haberet ad min⁹ vnũ testiculũ. ff. d re mili. qui cũ vno. b ❡ Postmodũ. ar. q licet aliquis puenit ad statũ a q̃ nõ põt incipe tñ toleratur. xxix. q. ij. perlatũ. xxx. q. i. ad li mina. xxxij. q. vij. hi qui. z. c. nec. ar. contra ex de eta. et qli. c. i. lo. hic S non fuit in culpa. ibi sic. xv. q. i. c. fi.

possit dispensare. ar. ex. c. ex tua. quod non credo per illam decr. veniẽs. so. sed certe solus papa dispenset in hoc casu: vt ex. c. dilect⁹ filius. ex. c. c. vlti. P Resbyterorum. idẽ de dyaconorũ et subdyaconorũ filijs. quia non est alia cã phibitionis nisi quia timen tur in eis exempla paterni criminis: vt. vi. q. i. §. si quis cum. z ppter odiuz / vbi de hoc traditur. h. paternum. xv. q. vi. cum multe. z. xxiiij. di. quando.

J euãgelica. inuitus ar. est ad q̃stionẽ. q si spõsa est oppressa a sponso nõ possit intrare religionẽ: q: nõ pdest ei. q inuita ẽ passa so. quid de h sit in q̃stionib⁹ dixi. h. dic q ingredi poterit nõ obstante corrupte a quia nõ obz esse melioris conditionis malus q̃ bonus. nam nemo ex suo delicto. ec. vt. ff. de reg. iu. non fraudat tñ qui oculũ amisit remanet tutor: vt C. de excu. tu. frater tu⁹ b ❡ Excepisse. ar. q vbi canon nõ excipit nec nos excipe debẽm⁹. ij. q. v. consu Di. lvi. luisti. ❡ Iniurie. c q pena vni⁹ nõ debz conuerti in pmiũ alteri⁹. ff. ad sill. l. si sequens. z ff. qd me. cã. sic §. pedius. h ❡ Prouocare. grau⁹ deliquit qui me ad iracundiaz puocat q̃ ego. C. ad l. iuliã de vi priu. qm. z xxiij. q. v. cum homo.

gehenne ignis. q̃li putam⁹ pena plectendum esse. qui non solum pugno impie pcussit in leuitici ordinis hoiẽ ministerio deseruientẽ: sed quasi nõ sufficeret ad cedem man⁹. ita instigãte se diabolo rapt⁹ est ad iracundiã vt fuste nõ solum pcuteret: sed etiã erueret oculũ fratris sui. et q̃uis huiusmodi excessus grauiori esset pena plectend⁹. bene tñ fraternitas tua fecit eũ ab officio p̃sbyterij remoueri. hoc tamen sollicitudinis tue sit: vt locũ ei penitentie cõstituas et in aliquo eũ monasterio retrudas. laica tñ sibi cõmunione cõcessa. in loco aũt illi⁹ aliuz te necesse est ordinare p̃sbyteꝝ. Naz illi cui erutus est oculus nõ possunt iuxta canones sacerdotij iura cõcedi. nec eñ aliq̃d ei pdest qui oculũ inuit⁹ amiserit cum nec quisq̃ volens oculum amisisse credend⁹ est. nec sacratissimos canones aliquem casuz in amissione oculi ei⁹ qui sacerdotiũ adipiscendũ nõ impediret: suis excepisse[b] reguli s inuenim⁹. sed hoc tm̃modo ad phibitionem fecisse videm⁹. vt qui caret oculo sacerdotij officiũ adipisci nõ possit. Sed nec illi vllaten⁹ quasi incõpensatiõe iniurie[c] sacrat⁹ ordo cõcedi poterit q̃ ad tãtã sacerdotẽ ppriuz potuit iracundiã puocare[f]. vt et ille officiũ in q̃ erat amitteret. et iste profect⁹ sui perderet facultatem.

P Resbyteroꝝ[g] etiã filij ad sacra officia nõ sũt admittẽdi. ❡ Unde vrban⁹ papa. ij. ait. Filij presbyteroꝝ a sacris ordinibus phibentur.

P Resbyteroꝝ[h] filios[i] a sacris ministerijs remouemus nisi aut in cenobijs[k] aut in canonicis religiose pbati fuerint cõuersari. ❡ Sed hoc intelligẽdũ[l] est de illis q̃ paterne incõtinẽtie imitatores fuerint. veꝝ si morũ honestas eos cõmẽdabiles fecerit exemplis et auctoritatibus non soluz sacerdotes: sz etiã summi sacerdotes fieri possunt. ❡ Unde damasus papa scribit hiero. p̃sbytero. Palea.

O Si⁹ papa fuit fili⁹ stephãi subdyaconi. Bonifacius papa fuit filius iocundi presbyteri. felix papa filius felicis p̃sbyteri de titulo fasciole. agapitus papa filius gordiani p̃sbyteri. theodor⁹ papa fili⁹ theodori epi de ciuitate hierosolima. Siluer⁹ papa fili⁹ siluerij epi rome. deusdedit papa fili⁹ iocundi p̃sbyteri. felix eñ terti⁹ natione roman⁹ ex patre felice p̃sbytero fuit. Itez gelasius natiõe afer: ex patre epo valerio nat⁹ est. Item agapitus natiõe roman⁹ ex patre gordiano p̃sbytero originem duxit. q̃ plures etiaz alij inueniunt qui de sacerdotibus nati aplice sedi pfuerunt. ❡ Hinc augu. ait. Uicia parentũ filijs nõ imputantur.

U Ndecunq̃ hoies nascant si parentum vicia nõ sectant honesti z salui erunt. Semẽ eniz hois ex qualicũq̃ homine dei creatura est: z eo male vtentib⁹ male erit non ipm aliquãdo malum erit. sicut aũt boni filij adulteroꝝ nulla[m] ẽ defensio adulterij. sic mali filij cõiugatoruz nullum est crimẽ nuptiarũ. ❡ Itẽ iohannes crisostomus super matheuz omelia iij. De eodẽ.

N Unq̃ d vicijs[a] erubescam⁹ parẽtum. sz illud vnuz queramus: z semp amplectamur virtutez videlicz. hmõi eniz etiã si alienigenaz habet matrẽ vl' etiã si fornicatione pollutã vel quolibz hmõi dedecore sordidatam nihil tamẽ de eius aut vtilitate fuscabitur aut crimine polluet. q si fornicatorẽ ipz ad meliora cõuersuz nequaq̃ prior vita cõmaculat: multomagis ex meretrice natus z adultera si ppria virtute decoretur parẽtuz suoꝝ nec dedecorat opprobrijs. Itẽ non est omino nec de virtute nec de vicio parẽtũ aut laudãd⁹ aliquis aut culpandus. nemo vero inde aut obscur⁹ aut clarus est imo etiã vt si considerant⁹ aliquid dicam⁹ aut expressius nescio quõ ille magis resplẽdet q̃ ex parẽtib⁹[b] natus a virtutib⁹ prorsus alien⁹ q̃ ipse qui fuerit dei virtute mirabilis. ❡ Itez hiero. in epl'a cõtra ruphinuz. Non parẽtuz sz propria culpa quenq̃ condẽnat.

N Asci de adulterio non est ei⁹ culpa qui nascit sed illi⁹ qui generat. quõ in seminib⁹ nõ peccat terra que confouet. nõ semen quod in sulcis iacit. nõ humor vel calor quib⁹ tempata frumenta in germẽ

i ❡ Filios. sz nũq̃d hoc ad nepotes extendit et videtur q sic. nomine filioꝝ nepotes continent. ff. de ver. signi. liberoꝝ. z ar. ff. ad macedo. filium. sed nõ est ita quia odia sũt artãda: vt de pe. di. i. pene. ff. de postu. z libe. cum quidã. tollitur enim vicium p successionẽ. j. e. dñs z licet senator non possit ducere illam cuius mater vel pater artem ludicram fecit. tamen põt illã ducere cui⁹ auus vl' auia artem ludicrã fecit: vt. ff. de ritu nupti. l. lege. §. i. k ❡ Cenobijs. sed h ad facilitatẽ dispensationis referas vt quidã dicunt. idem est vbicunq̃ cõuersantur religiosi: q̃a locus non sanctificat hominem: vt. xl. di. non loca. naz cõuersati in monasterijs sepe deteriores sunt alijs. xlvij. di. quãtumlibet. l ❡ Sed intelligẽdũ istud spectat ad principium capi. U Ndecunq̃. sicut mali. nota q bonum pcedens nõ excusat malũ sequens nec bonuz sequens purgat malum pcedens: vt. xxiij. q. v. relegẽtes. z. xiiij. q. v. forte. z. c. nec. verum est q nõ nocet delictũ patris filio q̃tũ ad vitã eternã. tñ nocz q̃ ad ordies. Itẽ q̃ ad successiõez vt. vi. q. i. §. si q̃s cũ. Itẽ q̃ ad alias penas: vt. i. q. iiij. §. itẽ peccato. mitius tñ loquit lex de illis q̃ spurij sunt q nõ obest eis h quin possunt eligi ad decurionatũ: q: nõ ẽ impediẽda dignitas ei⁹ q̃ nihil cõmisit: vt. ff. de decurionib⁹. spurij. in pri. et. l. generaliter. §. spurios. z boeti⁹. quid genus aut proauos strepitis strependo iactatis. et iuuenalis. tolle tuũ hanibalẽ malo tibi pater sit tersites dũmodo tu sis. Eaci de filis vulcaniaq̃ arma capessas. Quã te tersite silez pducat achilles.

P Resbyteroꝝ. de legitimis filijs nõ ẽ dubiũ quin licite promouet j. e. §. cũ g. sed illegitim⁹ nõ. si tñ sunt in monasterijs vel cũ canonicis reglarib⁹ licite pmouent: vt. j. e. c. i. ex. e. c. i. z in. c. ad abolendã: quia ingressus monasterij tollit irregularitatẽ. xvi. q. i. legi. xix. q. vi. c. vi. in auten. de mo. in princi. licet quidam contrariuz dicunt q religio circa eos nõ plus operatur nisi q facilius cum eis dispensetur z est ar. pro eis. di. lv. priscis. z. l. di. si ille. et dico episcopum posse dispẽsare circa tales: vt ex. c. veniens. z. c. ex transmissa. sz sol⁹ papa dispẽsat cum eis in episcopatu: vt ex de elec. innotuit. dicunt tamen quidam q circa paternas ecclesias immediate habendas solus papa

N Unq̃ d vicijs. h vult dicẽ q ille q̃ nat⁹ ẽ ex pentib⁹ prorsus aliẽis a v̄tutibus dũ tñ ipe sit bon⁹ melior ẽ q̃ ille q̃ nat⁹ ẽ d bonis pentib⁹ lz ipe ẽt sit bonus. m ❡ Nulla filis locutio. vestes q̃s gerit sordida lana fuit. N Asci. q̃d suũ. mlieres eũ b ❡ Parẽtib⁹. i. rõne parentum

ad hoc natura genuit vt ꝑtus ederent. vt. C. de indicta viđ. l. ij. et pudoꝛ ē fe mmis nuptiarū ꝑmia nō habere: vt. xxxij. q. ij. pudoꝛ d ¶ Sanctos. tñ in hoc nō fuit sanctus ꝙ temerariū voluit seruare iuramētum: vt. xxij. q. iiij. S vnusquisꝗ. c ¶ Triticum. xxiiij. q. i. quoniam vetus.

Ponsus. ecclesia vocat̃ sponsa xpi: q2 adhuc ꝑ delictū separi pōt ab Ismael fraterna. quā habuit cōtra ysaac: vt. xxxij. q. iiij. recurrat. i ¶ Ptās. hanc olim habuerūt ptātē mulieres vt ď licētia vł potestate ipsaꝝ viri possent accedere ad ancillas suas ⁊ filij ita nati dicebant potiꝰ filij dñe ꝙ̃ ancille. sed erat legalis filius dñe et carnalis filius ancille. ⁊ ita sm legē mosaycā mulieres poterāt adoptare

ipso sicut sponsa a sponso ante cōsummatū matrimoniū: sed in futuro seculo dicet̃ vxoꝛ q̃ modo dicit̃ sponsa: vij. q. i. sicut vir.

S Atis puersum. istud. c. intelligit̃ de laꝫ ꝓmoto. talis eñ ꝓpter delictū alterius nō priuatur iure suo. nō est eñ priuādus q̃s iure suo nisi pro grauissimo delicto: vt. xvi. q. vij. inuentū. ⁊. lxxiiij. d. gesta. excipiūt quidaꝫ casum in eo q̃ ignoranter est adeptꝰ beneficiū pecunia patris: vt. i. q. v. c. i. sed illud ideo perdit. q2 furtiuꝫ est. sꝫ quid si pr̃ cōmisit crimen lese maiestatis non ne filiꝰ priuandꝰ est bñficio cum sit infamis factꝰ. vi. q. i. §. verū. et infames ꝓmoti etiā deijciunt̃: vt. vi. q. i. infames. nō q2 cū sit clericus est exemptus a iurisdictione principis. xcvi. d. duo. i. q. iiij. §. ƀ. in fi. Itez fallit illud ex. de ec. edifi. ad audiētiā. ij. et ex. ď cleri. egro. c. ij. vbi quis sine culpa priuatur iure suo. ƀ tñ scias ꝙ multotiens punit̃ quis sine culpa sua. sꝫ nō sine cā vt ex. vt li. nō cō. qm̄ ƀ. xxxiiij. di. si cuius

D vxorem. Omnīꝰ. a sacerdotio. non intelligo ꝙ ipso iure ꝓmoueri possit. sed ideo ƀ dicit ꝙ eps̄ tenetur dispensare in ƀ casu q2 dispensatio quādoꝗ̃ ē ďbita: vt dixi l. di. vt ꝯstitueretur.

f ¶ Repellit̃. sꝫ nō ne filij sacerdotū seruisunt ecclie: vt. xv. q. vi. cuꝫ multe qualiter ğ ꝓmouent̃ nō adepta libertate. sꝫ dic ꝙ illud loquit̃ ď his q̃ q̃si legitime et solēniter ducūt vł de rogatiē ei ꝯ̄ria ꝯsuetudic. di. i. i. §. leges.

pullulant. sed verbi gratia. fur vel latro qui fraude ⁊ vi eripit semina. sic genꝰ humanū recipit terra. i. vulua quod suū c est ⁊ receptū cōfouet ⁊ ꝯfotū corpat. corpatum in mēbꝛa distinguit. ⁊ iter illas sacri ventris angustias dei manꝰ semꝑ opat̃: idē ꝗ̃ corpis creatoꝛ ⁊ aie est. noli despicere bonitatē figuli qui te plasmauit ⁊ fecit vt voluit. ipe est dei virtus ⁊ dei sapiētia q̃ in vtero marie virginis edificauit sibi domuꝫ. Iepte inter viros sctōs e apłi voce numeratꝰ meretricis ē filꝰ. esau de rebecca ⁊ ysaac hispidꝰ taꝫ mente ꝙ̃ coꝛpoꝛe quasi bonū triticū f inter lolium aue nasc ꝗ̃ degenerat: q2 nō in seminibꝰ sed in voluntate nascētis: causa vicioꝝ est atꝗ̃ virtutū. ¶ Itē augu. Iniquitates parentum filijs obesse non possunt.

S Ponsus f ille qui vocaturꝰ erat ad nuptias bonos ⁊ malos cōgruēs inuitatis, nasci etiaꝫ voluit de bonis ⁊ malis. q̃ exēplo discant parentū suoꝝ filij iniqtates sibi obesse nō posse. ¶ Itez grego. Nō aliena culpa sꝫ ꝓpria aliquē ab eo q̃ fungit̃ gradu deijcit.

S Atis per uersum g ⁊ cōtra ecclīasticā ꝓbatur esse censuraꝫ vt frustra quoꝛundā parentum voluptatibꝰ suis quis priuet̃ officijs quē sua culpa vel facinꝰ ab officij q̃ fungit̃ gradu nō deijcit. ¶ It hiero. Ex adulterio natꝰ a sacerdotio nō prohibetur.

D Ominꝰ nr̃ ihesus xp̄s volut nō solum de alienigenis cōmixtionibus sed etiā ď adulterinis nasci: nob magnā fiduciā ꝑstans vt qualicūꝗ̃ modo nascamur: tñ vt vestigia eiꝰ imitemur ab ipsiꝰ coꝛpe nō sepemur cuiꝰ per fidē mēbꝛa ef fecti sumꝰ. ⁊ sicut ille verus est pōtifex et ex adulterinis natꝰ cōiunctiōibꝰ: ita qualicunꝗ̃ oꝛdine natꝰ sit aliq̃s: tñ vt ꝑfectā fideꝫ habeat ⁊ qđ fide tenet opibꝰ impleat sitꝗ̃ litteratꝰ ⁊ vir vniꝰ vxoꝛis nequaꝙ̃ a sacerdotio h repellitur i. Iudas eñ patriarcha ꝯcubuit cū thamar nuru sua. et ex illo cōcubitu nati sunt phares ⁊ zaraꝫ. inde postea salmon q̃ fuit dux in deserto. inde obeth. ide ꝙ̃ booꝫ. ide postea ysay qui fuit pater dauid. Ex illa aūt ꝓgenie oꝛigo ducit̃ xp̄i qui verus sacerdos est. Ideo ꝗ̃ si filij eiꝰ sumꝰ que ipse fecit: nos imitari debemꝰ. ¶ Itē augu. de vnico baptismo li. i. A populo dei nō separat aliquē materna cōditio sꝫ ꝓpria culpa.

I Smael vt separetur a populo dei nō obfuit mr̃ ācilla agar: sꝫ obfuit fraterna k discoꝛdia, nec ꝓfuit prās l vxoꝛis cuiꝰ magis filꝰ erat: q2 ꝑ ipsius iura cōiugalia ⁊ in ancilla seminatꝰ erat: ⁊ ex ancilla susceptus est. ¶ Contra bonifac. martir scribens regi angloꝝ. Vicia parentū etiam ad posteros transeunt

S I gens angloꝝ sicut per istas ꝓuincias diuulgatū est. ⁊ nobis in frācia ⁊ i italia improperat̃. ⁊ ab ipis paganis iꝓperiuꝫ nobis obijcit̃ spretis legalibꝰ connubijs adulterādo ⁊ luxuriando ad instar sodomitice gētis fedā vitā duxerit. de tali cōmixtiōe meretricū extimandū ē degeneres m ppłos ⁊ ignobiles ⁊ furētes libidine foꝛe ꝑcreādos. ⁊ ad extremū vniuersam plebem ad deterioꝛa ⁊ ad ignobilioꝛa vergentē. ⁊ nouissime nec bello seculari foꝛte nec in fide stabilē: nec honoꝛabilem hoībus nec deo amabilē esse venturaꝫ. sicut alijs gentibꝰ hispanie ⁊ ꝓuincie et burgundionū ppłis ꝯtigit. q̃ sic a deo recedētes foꝛnicate sunt donec iudex talium criminū vltrices penas ꝑ ignoꝛantiam legis dei ⁊ ꝑ saracenos venire ⁊ seuire ꝑmisit n. ¶ Unde o idem vrbanꝰ in fine supioꝛis. c. ꝑ̄sbyteroꝛū. distinguendo subiunxit. Si religiosi inuēti fuerint filij sacerdotū oꝛdinētur

N Isi aut in cenobijs aut in canonicis religiose ꝓbati fuerint ꝯuersati filij sacerdotū nō admittant̃ ad cleꝝ. ¶ Itē alexander. ij. De eodē.

A Postolica auctoꝛitate ꝑcipimꝰ vobis vt si eū qui ab ecclesia a electꝰ est altero digniorē esse canonicāꝗ̃ eiꝰ electionē ꝓbaueritis fulti nr̃a autoꝛitate cōsecretis. nā pro eo ꝙ filꝰ sacerdotis ď2 si cetere b virtutes in eū cōueniāt: nō reijcimꝰ: sed suffragātibꝰ meritis cōniuēdo eū recipimꝰ. ¶ Hoc aūt quod de filijs sacerdotū ď2 ex dispensatiōe ecclesie introductū videt̃. ⁊ qđ ex dispensatione introducit̃: ad ꝯsequētiā regule generalis trahi nō poterit. ¶ Unde vrbanus scribit bar. turonē. archiepo Filij sacerdotum nō ꝓhibent̃ ab ep̄atu si cetere virtutes in eis inueniant̃.

C Enomanensem electū c ꝓ eo ꝙ filꝰ sacerdotis ď2: si cetere virtutes in eū cōueniūt nō reijcimus. sꝫ suffragātibꝰ meritis eū pacienter suscipimꝰ. nō tñ vt hoc pro regula in posterū assumat̃ sꝫ ad tēpus d ecclie periculo consulitur. ¶ Cū ergo ex sacerdotibus nati in summos pōtifices supra leguntur esse ꝓmoti nō sunt intelligēdi de foꝛnicatiōe e sed de legitimis cōiugijs nati q̃ sacerdotibꝰ añ ꝓhibitiōem vbiꝗ̃ licita erant ⁊ in oꝛiētali ecclīa vsꝗ̃ hodie eis licere ꝓbantur. ¶ Qđ aūt viciū oꝛigis semini imputari negat̃: videtur esse ꝯtrarium illi sníe: adulteroꝝ filij abominatio sunt dño. sed sicut supꝛadictū est de ꝑ̄sby

filios. sed sꝫ legē iustiniani nō possunt nisi filij eiꝰ sint i acie amissi. vt in ꝯ̄fi. de adop. §. femine.

S I gens. degeneres. q̃ ad foꝛtitudinē nobilitatē. vt. xxv. q. iij. q̃dam.

n ¶ Permisit. nota ꝙ ꝓpter delictū ꝑmittit deus inferri penas vt. v. q. v. nō ois. xvi. q. i. et tempis. et. c. fuerit inīq. et. vij. q. i. sci scitaris.

o ¶ Unde. istud ꝯtinuatur ei qđ dixit. ƀ. in illo. §. sed hic.

A Pplica. ab ecclesia. no. ꝙ ab ecclesia dicit̃ electus qui a maioꝛi parte capituli ē electꝰ: vt ex. de elec. cum nobis olim. ff. ad munic. ꝙ maioꝛ. et de elec. cū inter. in prin.

b ¶ Cetere. i. ꝓpꝛie ponit̃ sic. xvi. di. de ide. vel. nomine ceteroꝛuꝫ oēs cōprehendunt̃ vt. ff. de ver. sig ceteroꝛuꝫ

C Enomanē. electi hodie nō sūt tales eligendi. sꝫ postulādi et a solo papa qui metropol. cum electo in ep̄m nō posset dispensare: vt ex de elec. innotuit.

d ¶ Sꝫ ad tē

pus. j. i. q. vij. tali. e ¶ Cū g. de fornicatiōe. nō dicit bñ: q: si essent legitimi sine dispēsatiōe ꝓmouerentur.

Quia simplr cognoscit. ar. cōtra. ff. de acqui. heredi. ſ3 ꝛ si de sua. g ¶ Et vitā, ex quo plura fecerunt ꝑ ipso et tñ vnū faciebat ꝯ ipm: nō obuiit impediri ei⁹ ꝓmotio. xxviij. d. de siracusane. xiij. di. duo mala.

Item q in egritudie. in hac di. tradi tur q baptisat⁹ in egritu dine nō ē ꝓ mouēd⁹. et ē intelligendū de tali q cū san⁹ esset dis tulit baptisa ri: sed timore mortis petiit baptismum. cā aūt huius ꝯstitutionis est: q: ꝓsumi tur non vere penitens: q: mortis cā pe nitet. ꝛ sic ꝓ sumitur pec cata nō esse

Di. lvij.

ei dimissa. si tñ statim mo rerel ꝓsumet ecclesia ei di missa eē pec cata: vt ō pe. d. vij. nullus et sic ecclesia circa idē fa cū h3 ꝯrias

Di. lviij.

ꝓsūptiōes. ſ3 diuerso respe ctu. de conse. di. iiij. relatū

Si qs. in tellige ō adultis. nā pueri ab he reticis bapti sati ꝓmouēt vt. i. q. iiij. pla cuit.

k ¶ Sz ex ne cessitate. id ē ꝓsumit. ꝛ sic canō ꝓsumit hic in deteri orem ptem. silr. xxx. q. v. aliter. ſ3 cū hic irregularitas ꝓueniat a peccato ꝛ baptism⁹ tollat peccatū. q̄re nō tollit irregularitatē ipsi⁹. rñō q: baptism⁹ inducit ei hāc irregularitatē. vñ nō pōt eā tollere: quia eadē res nō pōt cōtrarios hre effect⁹. ar. ēt ō baptismo. maiores. vl tra mediū: ibi. sed hec tanq̄ impossibilia. fic. ō. xxvi. d. deinde. sic eadē causa nō pōt parere obligationē ꝛ liberationē: vt. ff. de solutio. qui hominē. §. vlti. l ¶ Postea. et ita ꝑ sequēs factū ꝑcedēs elidit ꝓsumptio. sic de cōse. di. iiij. tūc valere. xxxiiij. q. i. cū ꝑ bellicā sic q̄nq̄ sequēs ꝓsumptio elidit ꝑcedentē: vt. ff. de in integ. restit. diu⁹ m ¶ Raritas. ar. q ꝓpter raritatē hoīum aliq̄ cōceditur: vt. lv. di. c.

Item. in. lv. di. c. priscis dixerat q mo ꝑpriscis. i. q. vij. tali. nachi possunt ꝑfici prochialib⁹ ecclesiis. sed ne crederet aliqs q hoc possz fieri sine licētia abbatis. iō hāc ponit distictiōē

Nullus abbas. nota q null⁹ monach⁹ pōt promoueri ad ecclia sticos honores nisi cū licentia abbatis: vt. xvi. q. i. si quis mona chus. et. c. cum pro vtilitate. Idē intellige de q̄libet clerico. vt sine li centia p̄lati sui nō possit ab ep̄o transferri ad aliū locū. nec cleric⁹ episcopi ab archiep̄o. q: oium cōsensus est requirend⁹ quorum ius ledit: vt. liiij. di. nullus. ix. q. iij. ꝑ singulas. ꝛ nō solū volūtas abbatis est requirēda: ſ3 etiā monachorum: vt. xix. q. iij. statuim⁹. nā hec est quedam alienatio vnde nō potest fieri sine cōsensu oium: vt. xij. q. ij. sine. ꝛ qō ō: de ep̄o credo falsū si causa subest. ext. ō excess. p̄el. sicut.

terorum filiis ita ꝛ hic de filiis adulterorum intelligendū videt: vt illi dicāt esse abominatio dño ad q̄s p̄rna flagitia hereditaria successiōe descēdūt. ¶ Silr ꝛ illud vrbani intelligendū est qō ipse scribit pro Quo no legionēsi ep̄o. De eodem.

Quia simplr ad sedē aplicam veniens hūiliter peccatū cōfessus es ex eo q pontificii tui videbat officium impedire videlicet q ex matre nō legitima procreatus sis quā viuente ꝓpria vxore p̄r tuus cognouisse cognoscit. nos aplice mansuetudinis gra admonēte a ceteris q̄ sacerdotiū impediūt criminib⁹ tā tui ꝑfessione q̄ fratrū testimonio q̄ tecū sunt immunē te agnoscētes: ꝛ vitā tuā religiosā audiētes ab huiusce peccati vinculo absolutū in suscepto sacerdotali officio cō firmam⁹.

Item qui in egritudine cōstitut⁹ baptizat⁹ fuerit: presbyter ordinari non debet. ¶ Unde in neocesariēsi cōci. legit. Nō ordinet p̄sbyter q̄ in egritudie cōstitut⁹ baptisat.

Si quis in egritudine cōstitut⁹ fuerit baptisat⁹ p̄sbr ordinari nō debet. nō eñ fides illi⁹ volūtaria sed ex necessitate ē nisi forte postea ipi⁹ studiū et fides ꝓbabilis fuerit aut hoīum raritas exegerit.

Itē ex monachali habitu null⁹ assumatur ad ecclesiasticū officiū nisi fuerit oblat⁹ ꝓprii volūtate abbatis. ¶ Unde grego. scribit. Monach⁹ nō ordinet clerie⁹ nisi voluntate abbatis ep̄o fuerit oblatus.

Nullus ad ecclīasticū officium ex monasterio ꝑducat monach⁹ nisi quē abbas loci admonit⁹ ꝓpria voluntate obtulerit ep̄o. ¶ Itē ex cōcilio carth. v. De eodē.

Si qs de alteri⁹ monasterii cōuentu reptum vel ad clericatū ꝓmouere voluerit vel in suo monasterio maiorē ꝑsonā monasterii cōstituere sine licentia abbatis et suorum monachorum ep̄us q̄ hoc fecerit a ceterorum cōione seiunct⁹ sue tm̄modo plebis cōione ꝯtent⁹ sit. ꝛ ille neq̄ clericus neq̄ canonic⁹ neq̄ ꝑposit⁹ ꝑseueret.

Item qui ecclīasticis disciplinis imbuti nō sunt: ꝛ tēpum ꝓbatione discussi nō sunt. ad sūmum sacerdotiū puehi nō aspirēt. ¶ Itē vrbanus papa. Ad sacerdotale officium null⁹ nisi ꝑ singulos grad⁹ ꝓbatus accedat.

Si officia secularia principalem locum nō uestibulū actiōis ingressis sed ꝑ singulos grad⁹ etatis deferunt. quis tam arrogās tā impudēs inuenit qui in celesti militia q̄ ꝓpensi⁹ pōderāda est et sicut aurū repetitis ignib⁹ est exploranda stati dux esse desiderat cū tiro āte nō fuerit. ꝛ pri⁹ velit docere q̄ discere. assuescat in dñi castris in electorum primitus gradu diuini rudimenta seruitii nec illi vilescat exorcistā: acolitū: subdyaconū: dyaconū ꝑ ordinē fieri. nec hoc saltu ſ3 statutis maiorum ordinatiōe tēporib⁹. Iā vero ad p̄sbyterii fastigium talis accedat. et vt nomē etas impleat: ꝛ meritū ꝓbitatis stipendia anteacta testent. inde summi pōtificis iure locū sperare debebit. facit hoc nimia remissio sacerdotū nrōrum q̄ pōpam multitudinis q̄rūt ꝛ putāt ex hac turba aliq̄d sibi dignitatis acq̄ri. hinc passim numerosa pluralitas etiā i his locis vbi solitudo est taliū repit dū ꝑ prochias extendi cupiūt aut q̄b⁹ aliud ꝑstare nō pñt diuinos ordines largiunt: qō oportz districti semꝑ esse iudicii. raritas eñ semꝑ ē oē qō magnū est. ¶ Itē grego. Cuiuslibet meriti laicus ad summū nō aspiret sacerdotiū.

Hoc ad nos ꝑuenisse qō nō dissimili dignū est detestatiōe cōplecti q quidā honoris desiderio inflāmati defunctis ep̄is tonsorant. ꝛ fiūt repente ex laicis sacerdotes atq̄ inuerecūde ꝛ repēte religiosi ꝓpositi ducatū arri-

Si quis. maiorē. ex hoc loco videtur q monach⁹ potest esse p̄elat⁹ in ec

Di. lix.

clesia sclari. q ep̄us pōt esse nō est dubium: vt. xviij. q. i. statutū. Itē q plebanus possit esse hēs xvi. q. i. monachos et. c. i prochia. Itē q canōic⁹ secularis possit esse videt. lxiiij. di. quorundam. Itē q vice dñs ep̄i possit esse videtur q: ep̄us debet habere testimoniū a monachis: vt. ij. q. vij. cū pastoris. ſ3 ꝛ iconomū debet ep̄us habere vt sit ei testis: vt. xvi. q. vij. q̄m in quibusdā. g pōt eē iconomus vel vicedñs ep̄i. ꝛ istud. h. admi sit. ar. ō. xvi. q. i. ō ꝑsentiū. de hac materia notaui. xvi. q. vij in nona. pōt tamen itelligi qō hic dicit ō ecclesia monachali q̄ ep̄alis etiā fuit.

p ¶ Suc. sile. ō. di. xvij. placuit. sed ō. j. iiij. q. v. c. i. dic vt in dicto. c. placuit.

Item. dictum fuit. ō. l. di. nō confidat. i fi. ꝛ. lv. di. priscis. dicitur q null⁹ ordinādus est nisi seruatis interstitiis temporum ideo ostendit hic q ad instar sclarium dignitatū nullus ꝑ saltū est ordinand⁹

Si officia secularia. id est seculares nō deferūt principalē locū ingressis de nouo.

b ¶ Quis. nota modū argumētandi ex q̄ ita est apud seculares iudices eodē modo erit apud ecclesiā. sic. xxxi. di. tenere. ꝛ. c. laic⁹. iij. q. v. quia. xix. q. iij. monasteriis. sic. xij. q. ij. cum deuotissimā. ꝛ est ar. ad q̄stionē illā q si aliquis est legitimat⁹ a pricipe q apud ecclesiā est legitim⁹. qō nō credo. ar. ad hoc ex q̄ filii sunt le. ꝑ venerabilē. c ¶ Saltu. gradatim eñ deferēdi sunt honores: vt. xciij. di. legim⁹. in fi. ꝛ. ff. de mune. ꝛ honori. vt gradatim nam casum appetit qui per abrupta q̄rit ascensū: vt. xlviij. di. sicut.

d ¶ Stipēdia. nota q magis ꝓsumit ꝓ illo qui plura stipēdia habz in ecclesia: quia is grad⁹ ceteros antecedit quē labor ꝓlixior et stipendia meliora fecerunt ante ire: vt. C. de ex. mgri of. nemo. et. lxi. di. miramur.

e ¶ Rarum. si. j. xciij. di. legimus.

Hoc ad nos. tonsorantur. ar. q nullus debet tōsurari ad hoc vt dignitatem cōsequatur. ꝛ. xvi. q. vij. ꝑ laicos. quid iuris sit de hoc ibi notaui. licet sit ar. ō. lxi. d. bñ. io. h. dicit q ipsa spes nō inducit simoniā. dū tñ ñ interueniat pactio. q: sola animi destinatio non inducit simoniā: vt ext. vtec. bñ.

vt nostrũ. Alij contra dicũt. ar. viij. q. iij. artaldus. et recte dec. videt dicere φ sola spes inducit simoniã: vt ex de simo. c. vl. & talis simonia p solã pniam abolet: vt ibi dr. h tñ credo φ spes p honesto fuitio nõ iducat simoniaz. b.

g ¶ Inculpati. nota φ semp presupponit φ in fraudem receperat ordines q̃ subito recipit: licet bene meritus sit. alias sic presumit φ libertas in fraudez data sit qñq3 licz ser uus sit bene merit9: vt ff. qui & a quib9 ma. l3. i fi. ar. ad h di. lxi. miramur.

Ordinatos. no ta φ confessio vni us nocet alij qd ẽ cõ tra id. ij. q. v. interro gati: sz h est pter cause cõnexionem. vt. lxxxi. di. tãtis. vt notaui. iij. q. vi. hec quippe. vl dic φ nõ nocet nisi q̃ ad psũ ptionẽ: sicut dictuz vni9 nocet q̃ ad pre suptionẽ: vt. lxxxvi. di. tanta.

i ¶ Rõne vt pri9 sit discipulus.

k ¶ Et cõfirmat. id est cõfirmare debet

l ¶ Difficilius. s. xl. di. ante omnia.

Ecce. hic ostẽ dit ex quibus ordinib9 ali quis eligẽdus sit in pposituũ vel archip sbyterũ: vel decanũ vel epum. et dicit φ nullus eligend9 est in ppositum nisi sit dyacon9. null9 in ar chidyaconuz nisi sit dyacon9. null9 in de canũ vel archipsby terũ nisi sit psbyter. nullus in epum nisi adminus sit subdya conus.

Di. lx.

Nullus. hec duo c. dicit. h. abro gata. p id qd est. j. c. penul. et vl. ex d elec. cuz in cũctis. vbi dr φ quicũ in sacris or dinib9 põt eligi in p positũ vel archidya conũ: sed subdyaco natus hodie est sa cer ordo: vt ex d eta. et qlita. ordi. a mul tis. §. vez. & h satis sustineri põt cũ aco litus etiã possit eli gi ad platurã: vt ex de eta. & qli. pterea. vbi dr φ dispensati ue põt eligi. vel dic φ exponit h dictio sit. i. fiat. sufficit eñ si talis sit φ in breui possit pmoueri ad istos ordies: vt ex de eta. & qua. pterea. nõ eñ refert an iã sit an cito fiat: vt ex de vbo. sig. c. iij. & de cõ. di. iiij. qñ. sz qre statuit istud de istis dignitatib9 cũ in epm pos sit eligi subdyacon9: vt. j. c. c. vl. sz hui9 rõnem assignat gran9. j. e. di. §. ho rum. & de epo. j. c. §. alter. in q̃ alit ordine debeat esse cãtor vel pmiceri9 con

...siunt qui nec esse adhuc milites didicerit quid putam9 φ isti subiectis pstaturi sũt qui anteφ discipulat9 limen attingãt: te nere locũ regiminis nõ formidãt. q̃ de re necesse est vt quis inculpati[g] q̃sφ sit me riti ante tñ per distincta eccl'iastici ordis se exerceat officia. ¶ Itẽ celestin9 epis galliaz.

Ad summũ nõ aspiret sacerdoti ũm q̃ eccl'iasticis nõ est ibut9 disciplinis.

Ordinatos[h] vero quosdaz fres ca rissimi epos qui nullis eccl'iasticis ordinib9 ad tãte dignitatis fastigiũ con stituti fuerint. contra patz decreta hmõi vsurpatõe q̃ se hoc recognoscit fecisse di dicim9 cũ ad epatũ his gradib9 qb9 fre quentissime cautũ est: debeat puenire. vt in minorib9 iniciati officijs: ad maiora fir ment. debz eñ ante esse discipul9[i] q̃squis doctor esse desiderat vt possit docere qd didicit. ois eñ vite institutio hac ad id q̃ tendit se rõne[l] cõfirmat[k]. qui minime lrãs operã dederit pceptor esse non põt lraz qui nõ p singula stipẽdia creuerit ad me ritũ stipẽdij ordinẽ nõ põt puenire. solũ sacerdotiũ inter ista rogo vili9 est cur fa cilius tribuit cũ difficili9 impleat. ¶ Un

Ui in eccl'ia ait papa zosimus. Officis disciplinis p ordinẽ non est imbutus nec tempoz approbatiõe diui nis ministerijs erudit9: nequaφ ad sum mum sacerdotiũ eccl'ie aspirare psumat. et nõ solũ in eo ambitio inefficax habea tur. vez etiã ordinatores ei9 careãt eo or dine quẽ cõtra pcepta patrũ crediderãt

Ecce ostensum presumẽdum est ex pte q̃ pñt ad sacerdotij or dinẽ pmoueri et qui nõ. Nũc au tẽ considerãdũ est ex qb9 ordinib9 in archi psbyterz vel prepositũ vel epm vel archi epum sint eligẽdi. ¶ De his ita statutũ est in conci. vrbani pape celebrato aluer nie.

Archipresbyter vel decan9 vel archi dyacon9 non nisi psbyter aut dyacon9 or dinetur.

Nullus epus[a] in eccl'ia sua nisi dyacon9 sit archidyaconũ instituere: nec archipsbyterũ aut decanũ nisi psbyteri[b] sint: ordinare presumat. qd vt districti9 teneat aplica auctoritate p hibem9 et interdicim9. ¶ Itẽ calixt9 pa pa.

Nullus in prepositũ archiepm archi psbyterũ aut archidyaconũ nisi psbyter vel dyacon9 ordinetur.

Nullus in ppositũ nullus in archiepm nul lus in archipsbyterz nullus in decanũ ni si presbyter vel dyacon[a] null9 i archidya conuz nisi dyacon9 ordinet. ¶ Item in nocentius secundus.

De eodem.

Innouam9 aũt et precipim9 vt null9 in archidyaconũ vel decanũ nisi dyaco nus vel presbyter[c] ordinet. archidyaconi vero vel decani vel ppositi qui infra or dines pnoiatos existũt. si inobedientes ordinari[d] cõtẽpserit honore suscepto pri uentur. Prohibem9 aũt ne adolescẽtib9[e] vel infra sacros ordines cõstitutis: sz qui prudentia & merito vite clarescãt pdicti concedant honores. ¶ Horũ vnũ pter procacitatẽ q̃rundã statutũ est qui nomẽ ppositure sunt adepti officiũ cõtẽnũt no lẽtes fieri sacerdotes. alias aũt inane es set cũ etiã in epm eligi possunt in subdya conatu cõstituti. ¶ Iuxta illud vrbani pape.

Nõ eligat in epm nisi in sacris or dinib9 cõstitutus.

Nullus in epa tum eligat nisi in sacris[f] ordinib9 re ligiose viuẽs fuerit inuent9. Sacros aũt ordines dicim9 dyaconatũ & psbyteratũ hos siqdẽ solos primitiua legit habuis se[g] eccl'ia. subdyaconos vero q2 et ipi al tarib9 ministrant oportunitate exigente cõcedimus. si tñ spectate sint religiõis et sciẽtie: qd ipm nõ sine romani[h] põtificis cura vel metropolitani[i] scia fieri firmiter pmittim9. ¶ Alter vero vt in epm vl ar chiepm nisi in sacris ordinib9 cõstitutus nõ eligat ppt dignitatẽ ordis statutũ ẽ.

Tem laici[k] nõ sunt in epos eligẽ di: sed p singulos ordines prius sunt pbandi. ¶ Un greg. brunt childe regine frãcoz.

Sacerdotes ex lai cis nõ sunt ordinãdi.

Sacerdo tale officium vris in ptib9 in tãta si cut didicim9 est ambitiõe pductuz: vt sa cerdotes subito[l] qd nimis graue ẽ ex lai cis ordinẽtur. ¶ Itẽ ormisda papa oi bus epis.

De eodẽ.

In sacerdoti bus eligẽdis vl ordinãdis curã opor tet esse pspicuã. irrephẽsibiles esse cõue nit q̃s preesse necesse est corrigẽdis[m]. lõ ga[n] debet vitã suã pbatione monstrare: cui gubernacula cõmittũt eccl'e. ¶ Idẽ

Non negam9 esse in laicis deo bene placitos mores: sed milites suos p batos sibi querũt instituta fideliũ. disce re pri9 quisφ debet anteφ doceat. & ex emplũ religiose cõuersatiõis de se port9

suetudini relinquo. xxxij. di. placuit. licite q̃ põt quis in minorib9 or dinibus eligi ad has dignitates dũ tñ habeat etatẽ: sed his obstat ex de elec. duduz. i. in fi. si vis sustinere dictũ. h. expone qd dicit illud c. pterea. dispensatiue. i. ex dispẽsatiõe canonis nõ obstat. c. duduz qz põt intelligi de defectu tali φ impediat pmouendũ ad talẽ digni tatẽ de q̃ ibi fit mẽtio. vn de dr φ aco lit9 possit eli gi ad illã di gnitatẽ vt vi detur dicere lra sic. i. intel ligẽda.

a ¶ Epi. q̃ col latio archi dyaconatus spectat ad epi scopũ. lxxiiij. di. epoz. & p xv. di. c. i. et c p. di. c. i. & lx xix. di. vola mus. sz õ. xci ij. di. legim9 et ex de elec. cuz in cũctis vbi dr φ ad canõicos spe ctat. dic φ ad epm tãtũ spectat cõfir matio. ad ca nonicos ele ctio de iure. i talib9 tñ cõsi derãda ẽ con suetudo: vt ex de elec. cũ ecclesia.

b ¶ Nisi pre sbyteri. j. xi ii. q. iiij. sicut excellentiam 3. ibi dr φ si grad9 deg̃s

Di. lxi.

tior: sed vite melioris. &c. sz dic φ non tñ ordo cõsi deratur sed or do & meritum.

c ¶ Innoua mus. vl p sbyter redde singla singlis

d ¶ Ordina ri. cogit q̃ ali quis recipe re ordines. et sic est cõ hoc. lxxiiij. di. ge sta. sz istud ẽ rõne adiũcti ordinis. lxxi ij. di. c. fina.

e ¶ Adolescentib9. i. xxv. annis: vt ex de elec. cũ in cũctis. §. inferiora.

Nullus in sacris. postulari tñ põt in epm laic9: vt. lxi. di. osius. et lxiij. di. valẽtinian9. g ¶ Habuisse. supple sacros. nã etiã sub dyaconat9 fuit tpe aploz: vt. xxv. di. episcop9. h ¶ Romani hodie licite eligit: vt ex de eta. et qua. a multis. i ¶ Metropolita

di. sicut q̃ metropolitan⁹ olim potuit dispensare circa ordinez sic vi
det q̄ adhuc possit cũ nõ auferat ei h̄ iurisdictio. ar. ex ð sen. ex. nup

Tem laici. hic ondit q̄ laici nõ sunt eligẽdi in ep̄os sȝ pñt po
stulari. Itẽ oñdit q̄ tñ de ṗpria ecclia faciẽda ẽ electio. dein
de oñdit de visitatore q̄ nihil debet p̄sumere de reb⁹ illi⁹ eccle
sie cui datus est visitator. et nota q̄ vo cat hic laicos illos qui nõ sũt ordinati. ⁊ illos q̃ ſpẽ te sũt ordiati ⁊ nec isti nec illi sũt eligen di. io.

Sacerdo tale subi to et ita iniq̃ ⁊ male. iniq̃ tas eñ oia p̄ cipitat: vt. j. de pe. di. iij. i ter h̄ hirci. ſi tñ necessitas est in anno ⁊ dimidio põt laicus recipe oẽs ordines lxxvij. di. mo nachus.

In sacer dotib⁹. corri gẽdis. sic. iij. q. vij. iudicet ⁊. c. sequenti

n. Toga. sic ȝ. xxviij. dis. priusq̄.

Non ne gam⁹. p̄ stare. vñ non petere exem plũ sed dare dign⁹ erat ad idẽ. xvi. q. i. p̄dicator.

p. Emẽda tiorẽ. sic. viij q. i. qlis. ⁊. i. q. i. vilissim⁹

q. Hũilita tis. q̃a nihil ita splẽdet i põtifice sicut hũilitas: vt. c. di. ȝ morẽ.

r. Teste. q̃a publica dlic̄ publico egẽt rmedio: vt ð pe. d. i. §. h̄ q̃ ⁊. c. q̃uis. xx xij. q. iiij. nẽo

s. Memo rādi. s h̄ ṗpt mẽoriã p̄teri
ti delicti. si. xv. di. c. vl. et xlviij. di. §. i. et. iij. q. iiij. c. ij. et. ff. de de
lator. est. qui nunq̄. ȝ. lix. di. ordinatos. ca. l. vlt.

Miramur aut tumultũ. ar. q̄ nõ est deuiandũ a iure cõi ṗpter tu
multũ popularẽ nec ṗpter sedãdã discordiã: vt. lxij. di. docẽdus
xviij. q. ij. si q̃s abbas. viij. q. i. licet. sic C. de penis decurionũ. et ar.
ex de ap. constitut⁹, ar, ð. ff, ad, l. cor:, de sicca, l. penl, ⁊, xxviij, di, de si

alijs p̄stare: q̄ sumere. Emendatiorez p esse cõuenit populo: quẽ necesse est ora re p populo. longa obseruatione religi osus cultus tradat vt luceat ⁊ clericalib⁹ obsequijs erudiend⁹ inseruiat vt ad ve nerandi gradus pduct⁹ summaȝ: quis sit fructus humilitatis q ostendat. nec tñ cõ secrare de laicis inhibem⁹ ſȝ nec de peni tentib⁹ quidẽ quisq̄ ad hmõi grad⁹ pro phanus temerator aspiret. satis illi sit po stulanti veniã cõcedi qua cõsciẽtia absol uat reum q̃ se peccata sua populo scit te ste r cõfessum. Quis eñ quez paulo ante viderat iacentem veneret antistitem p̄fe rens memorãdi s criminis labẽ nõ habet lucidã sacerdotij dignitatẽ. ¶ Itẽ inno

Miser centius papa. De codẽ.
est eñ fieri mgr̃m q̃ nunq̄ fuit disci pulus. eumq̄ summũ sacerdotẽ fieri: qui in nullo gradu vnq̄ obsecut⁹ fuerat sa cerdoti. ¶ Item leo papa. De eodem.

Miramur tñ apud vos p occasionẽ temp̄is impacati: aut ambientium p̄sumptionẽ aut tumultũ v valuisse popu larẽ vt indignis q̃buslibet ⁊ longe extra sacerdotale meritũ constitutis pastorale fastigiũ ⁊ gubernatio ecclesie crederetur non eñ est hoc cõsulere populo ſȝ nocere nec prestare regimẽ ſȝ augere discrimẽ x: integritas eñ p̄sidentiũ salus est subdi torũ. et vbi est incolumitas obediẽtie: ibi sana est forma doctrine. Principat⁹ ȝ aũt quem aut seditio extorsit aut ambit⁹ oc cupauit. ⁊ si moribus atq̄ actib⁹ nõ offẽ dit: ip̄si⁹ tñ inicij sui est perniciosus exem plo. et vix bono peragunt exitu: que ma lo sunt inchoata principio. Quod si in q̃ buslibet ecclesie gradib⁹ prouidẽter sciẽ terq̄ curandũ est vt in domo dñi nihil in ordinatũ a sit. nihilq̄ prepostex: q̄to b ma gis elaborandũ est: vt in electiõe ei⁹ qui supra oẽs cõstituit gradus: nõ errek. Nã totius familie dñi stat⁹ ⁊ ordo nutabit: si quod requirit in corp̄e nõ inuenitur i ca pite. vbi est illa beati pauli ap̄li per spiri tum dei emissa p̄ceptio qua in p̄sona thi mothei oium c sacerdotũ xp̄i numer⁹ eru ditur. et inde vnicuiq̄ nr̃m dicit. manus nemini cito imposueris neq̄ cõices pec catis alienis. Quid est cito man⁹ impo nere nisi ante maturitatẽ etatis: ante tp̄s examinis: ante meritũ obediẽtie: ante ex

racusane. ⁊. xl. q. iij. antecessor. ⁊. l. di. vt cõstitueret. ex ð regu. iur. q̃ scãdaliza
uerit. x. Discrimẽ. i. piculũ. y. Perficiẽtiũ. i. sacris officijs õpu
tator. ȝ. Principat⁹. i. q. i. principat⁹. a. Inordinatũ. vt pott⁹
eligat ille q̃ diu militauit in ecclia: vt. j. c. q̃d pderit. vl etiã ille q̃ est in maio
ri ordie cõstitut⁹. vt. lxxv. di. c. vl. b. Quãto. no. q̄ q̄to res ẽ maior tãto
maior ẽ inq̃sitio fa cienda: vt. xlij. di. q̄e scamus. ⁊. vij. q. ij. c. vl. et est h̄ cõtra il los q̃ dicũt q̄ i cau sis m̃rimonialibus nõ ẽ ita districta ex aminatio facienda circa testes.

perientiam discipline: sacerdotalẽ hono rem tribuere nõ ṗbatis. ⁊ q̃d est cõicare peccatis alienis nisi talem effici ordinan tem qualis est qui non meruit ordinari. Sicut eñ boni op̄is sibi cõpat fructum qui rectũ tenet in eligẽdo sacerdotẽ iudi cium: ita graui semetip̄m afficit damno: qui ad sue dignitatis collegiũ sublimat indignũ. Non eñ in cuiusq̄ p̄sona d p̄ter mittendũ est qð institutis generalib⁹ cõ tinetur. nec putand⁹ est honor ille legiti mus: qui fuerit cõtra diuine legis p̄cepta collatus. merito patrũ beatox venerabi les sanctiões cũ de sacerdotis electõe lo querent: eos demũ sacris ãministrationi bus idoneos censuerunt: quox oĩs etas a puerilibus exordijs vsq̄ ad p̄fectiores annos p discipline stipẽdia eccl̃astice cu currisset vt vnicuiq̄ testimoniũ prior vi ta p̄beret. nec põt de ei⁹ ṗuectiõe dubi tari cui pro laboribus e multis pro mori bus castis pro actionib⁹ strenuis celsio ris loci p̄miũ debet. Si eñ ad honores mundi sine suffragio temp̄is sine merito laboris indignũ est puenire: ⁊ notari am bitus solent q̃s probitatis documẽta f nõ adiuuãt: q̄ diligens et q̄ prudẽs haben da est dispensatio diuinox munex ⁊ cele stium dignitatũ. ¶ Itẽ ex cõcilio laodi censi. Non sunt eligendi ad ep̄atum nisi quos vita ṗbabilis commendat.

Episcopuȝ nõ oportet p̄ter iudiciuȝ metropolitanorũ ⁊ finitimox episcopox cõstitui g ad ecclesie principatũ. nec eligã tur nisi hi quos multo h ante nota ṗbabi lisq̄ vita cõmẽdat. ⁊ nihilomin⁹ si in ser mone fidei ⁊ recta rõne p sua cõuersatio ne ṗbati fuerint. ¶ Itẽ celestin⁹ oĩb⁹

Quid orthodoxis. De codẽ.
prodcrit i p singula stipendia cleri cos militasse. ⁊ oẽȝ egisse i officiis castris etatẽ: si hi q̃ futuri sunt sacerdotes ex lai cis requirant. qui vacãtes sc̃lo ⁊ oẽm ec clesiasticum ordinẽ nescientes saltu pre propero in alienũ k ambiũt honorẽ imo derata cupiditate transcendere. ⁊ i aliud vite genus calcata reuerentia eccl̃iastice discipline transire. talib⁹ itaq̄ fr̃es carissi mi necesse est vt obuiem⁹. his itaq̄ frater nitatẽ vr̃am decretis cõmonem⁹ ne quis laicum ad clericat⁹ ordinẽ admittat et si nat fieri vnde et illum decipiat ⁊ sibi cãs

c. Omnium. ar. qð vni dicit ad alios ex tendit: vt di. xxxv iij. di. ignorantia. ⁊ ar. xxxij. q. vij. ap̄ls ⁊. xxxi. q. i. quod si. et. C. de naturalib⁹ liberis. auten, item si quis.

d. Persona. nota q̄ propter personã non receditur a iure cõmuni: vt hic. et. l. di. ex penitentibus. et. lxxxix. di. singula et. lix. di. hoc ad nos tamen quãdoq̄ re ceditur a iure cõmu ni propter personã: vt fuit i aug. vt. vij. q. i. non autem. Itẽ propter scandalum qð timet p̄sona. vt xxiij. q. iiij. non põt similiter pro misera tione persone: vt. lx xxvi. di. tanta. ſȝ dic q̄ ibi fauore perso ne non recedit a iu re. sed propter vtili tatẽ superuenientem ex p̄sona. ⁊c. j. lxxvi ij. di. q̃d est. j. lxxxvi. di. tanta.

e. Pro laboribus nota q̄ eo ip̄o q̄ q̃s elect⁹ ẽ p̄sumit esse melior alijs: vt. lix. di. c. i. ⁊. xl. dist. c. i. ar. ȝ. viij. q. i. illud.

f. Documenta. hic mala vita ṗbatali quem ambitiose p uenisse ad dignita tem. sic econtra meri ta alicuius excusant ip̄m de ambitione: vt. i. q. i. q̃busdam.

Episcopum. cõ stitui. i. cõsecrari. solus eñ non debȝ cõsecrare ep̄m licȝ so lus ip̄m possit cõfir mare: vt. lxiiij. di. c. i. ⁊. li. di. c. vl. dũ tñ assit consensus. capituli sui. vt ex de his q̃ fi. a pre. sine cõsensu ca. nouit. b. Multo. sic. ȝ. lix. di. c. vl. ⁊. ȝ ⁊c. in sacerdotib⁹

Quid proderit. nota q̄ licitũ ẽ alicui fuire in eccl̃a spe stipẽdiox: vt. ȝ. lix. d. si officia. ⁊. lxiiij. di. cõsuluit. ar. ȝ. viij. q. i. sunt in eccl̃a. xij. q. i. hẽbat. ſȝ dic q̄ sperare p̄t solũ tñ nõ principalit ad h̄ fuiat: vt lxxvij. di. in singul. ⁊, viij, q. i. q̃ ep̄atũ. k. Alienũ, id est alijs debituȝ.

Statuim⁹. ab infimis sic. di. xlviij. sicut. m ¶ Noui. seniores in ecclesia preponēdi sunt iuniorib⁹: in electiōe: in missione: in subscriptione vt. lxxv. di. c. vl. ꝛ. lxxiiij. di. epōꝝ. xvij. di. §. hinc. ꝛ. xcvi. di. bene quidē

n ¶ His oībus. sꝫ sciendū. h solutio nō valet: q2 laic⁹ etiā qtūcūqꝫ sit perfectus nō est eligend⁹: sꝫ tm̄ postuland⁹: vt. j. c. obitū. ꝛ. s. c. i. sacerdotib⁹. ꝛ. s. di. lix. h ad nos. qd aūt hic dr: de his trib⁹ nō obstat: quia diuina inspiratione factū fuit. iiij. q. iij. §. vlti. vel dic q isti postulati fuerunt.

Neophit⁹. superbia. s. xlviij. di. quoniam.

p ¶ Causa. videt q ꝙ vbi ꝓhibetur electio ex cā q cessāte illa cā possit fieri electio: vt hic. ꝛ. xxviij. di. de siracusa. i. q. i. qd p necessitate. ar. s. xxxij. q. i. dixit. et xix. q. ij. due sūt. vno modo sic pōt exponi. cessante cā cessat cōstitutio. i. qn̄ causa cessat actu ꝛ exemplo. i. vt ñ possit trahi in perniciē exempli. lxiij. di. §. verum vel dic q cessat circa psonā illam ad h vt dispensari possit secū. vl dic q cessat qn̄ h in iure exprimitur qd cessare debeat. vel dic q qn̄ oīs causa cessat: ꝛ impulsiua ꝛ finalis ꝛ efficiēs ꝛ occasionalis tunc cessat cōstitutō. ff. d postu. l. i. §. sexū

q ¶ Judicio. i. p sententiam.

a ¶ Exēplo. siles ordinando. sꝫ dispensatiue ꝛ sic planū ē.

Sius. aut diues. qui d suis facultatibus aliquid dederit ecclesie: nō tñ est recipiend⁹ ideo nisi alias dign⁹ sit: vt. i. q. iij. ex mltis. nec eñ diuites sunt reiiciēdi: vt. xxx. d. h aūt scripsimus.

generet quibus reus constitutorum decretalium fiat. ¶ Item leo. Rudibus ꝛ imperitis gubernacula eccl'ie nō sunt cōmittēda.

Statuim⁹ ne in aliquo apl'ica ꝛ canonica decreta violent. et ne his regēda dñi eccl'a credat q legitimarū institutionū nesciij: ꝛ toti⁹ humilitatis sunt ignari. nō ab infimis sumere icrementū: sꝫ a sūmis volūt habere principium. cuꝫ valde iniquū sit absurdūqꝫ vt imperiti magistris: noui antiqs pferātur rudes emeritis. ¶ His oib⁹ auctoritatibus laici ꝓhibet in epatū eligi. ¶ Ecōtra beat⁹ nicola⁹ ex laico elect⁹ est in epm. Beat⁹ seuer⁹ ex lanificio assumpt⁹ est in archiepm. beatus ambro. cū nondū esset baptizat⁹ in archiepm est elect⁹. Sꝫ sciēdum est q eccl'iastice ꝓhibitiōes ꝓprias habent cās quib⁹ cessantib⁹ cessant ꝛ ipe vt eñ laic⁹ in epm nō eligeret hec cā fuit quia vita laicalis eccl'iasticis disciplinis per ordinē nō erudita: nescit exēpla religionis de se pstare aliis: que in seipo experimēto nō didicit. cum ergo qlibet laicus merito sue pfectiōis clericaleꝫ vitam transcēdit exēplo beati nicolai: seueri: et ambrosij ei⁹ electio potest rata haberi.

¶ Unde idē ambrosi⁹ in epl'a ad vercellenses ait de seipso.

Neophit⁹ ꝓhibetur ordinari ne extollat i superbia. sed si nō deest hūilitas cōpetēs sacerdotio vbi cā nō adheret viciū non imputat. ordinationē itaqꝫ meā occidentales epi iudicio orientales etiā exēplo ꝓbarunt. ¶ Itē obijcit illud sardicēsis ꝯcilij. Scolastic⁹ ex foro aut ex āministratiōe pōt postulari epus

Sius aut diues scolastic⁹ de foro aut de āministratiōe eps fuerit postulat⁹ vt nō prius ordinet: nisi ante lectoris munere ꝛ officio dyaconij aut psbyterij fuerit ꝑfunct⁹. et ita ꝑ singulos gradus si dign⁹

fuerit ascēdat ad culmē epatus. ¶ Sed aliud est postulari aliud eligi. postulat nexibus curie astrictus ab impatore. clericus alterius ciuitatis a suo epo. sꝫ non eligitur aliqs nisi in sacris ordinibus cōstitut⁹. fit eñ electio cū solēnitate decreti oium subscriptionibus roborati. postulatio vero in simplici petitiōe. quā distinctionē btūs grego. innuit in registro scribens cuidā epo. Electio epi debet fieri cum solēnitate decreti oīum subscriptiōe roborati

Episcopus dum fuerit postulat⁹ cū solēnitate decreti oīuꝫ subscriptionib⁹ roborati. ꝛ dilectiōis tue testimonio lraꝝ ad nos cōsecrand⁹ occurrat. Sic beatus ambrosius ante susceptū baptisma ab impatore est postulat⁹ nō electus. Itē clerici alteri⁹ eccl'e nō sūt preferendi in electiōe his qui bene militant in ꝓpria eccl'ia. ¶ Unde celestinus papa. Extranei emeritis in suis ecclesijs nō ꝓponātur

Nec emeritis in suis ecclesijs peregrini ꝛ extranei ꝛ qui ante ignoti sunt: ad exclusionē eoꝝ q bene ciuiū suoꝝ merent testimoniū: prepo nātur. ¶ Idē. De codeꝫ

Null⁹ inuitis detur eps. tūc aūt alter de altera eligat eccl'ia: si de ciuitatis ipsius clero cui⁹ est epus ordinand⁹: null⁹ qd euenire nō credim⁹: dign⁹ poterit reperiri. primū eñ illi reprobandi sunt vt aliq de alienis ecclesijs merito pferant habeat vnusquisqꝫ fructū sue milicie in ecclesia in q suā ꝑ oīa officia trāsegerit etateꝫ in aliena stipēdia minime alter obrepat. nec alij debitā alter sibi vēdicare audeat mercedeꝫ. sit facultas clericis renitendi si se viderint pgrauari. ꝛ quē sibi igeri ex transuerso viderint nō timeāt refutare. q et si nō debitū habēt epat⁹ premiū vel liberū de eo qui eos recturus est debent habere iudiciū. ¶ Itē grego. ciuib⁹ nea. De codē

Studij vestri sit etiam aliū qui apt⁹ sit ꝓuidere. vt si polim.

tum nisi velit: vt. lxiij. di. lras. lxxxv. di. archidyaconū. lxvi. di. obseruationis. in auten. de sctis. epis. §. nullū. coll'. ix. pōt tñ ꝑ supiore cogi vt ipm det: vt ex. d in. pfo. null⁹. sed qro ad quē titulū ordinet iste cū adhuc nō sit elect⁹ nec aliqd habet bñf. ciū. dico q ad titulum eccl'ie ad quā ē postulat⁹. pone g q aliū postea eligāt. h eñ facere possūt q: ꝑ postulationē non est ius qsitū postulato. ex. de postu. bōe. ꝛ c. postlatōeꝫ ꝛ ita tenebit electio alterius. dico q lꝫ nil iuris sit qsitū postulato. pōt tñ eos ꝯuenire ꝑ uideāt ei i sti pēdio ꝯuenienti: vt ex de iure pfo. pastoralis. non eñ debuerūt mutare ꝯsiliū in alteri⁹ iniuriā: vt. xxi. q. ij. primum ff. de reg. iur. nemo. si autē nondū elegerunt aliū pōt eos ꝯuenire vt eligāt ipꝫ ad illū epatū et h pōt dici q tūc psteriare si qs a seipo postulat. si vo postulat a superiore ꝛ postulatio psentata est ei ꝛ ille ꝯsensit satis pōt dici q ñ pōt variare postulatōeꝫ vt ex. de postul. bone. ij. Itē cleric⁹ alteri⁹ eccl'e bñ pōt eligi. sed post electionē ē postulādus: vt. lxxv. l. di. obitio nis. lxiij. lras

r ¶ Scolastic⁹. i. lratus. d ¶ De foro. s. cāium eccl'iasticaꝝ. e ¶ De administratiōe. in cā ciuili. f ¶ Ante lectoris. j. lxxvij. di. qcūqꝫ. ꝛ. xvi. ij. q. ij. q sit. g ¶ Presbyterij. h totū nō pōt fieri infra tres menses. et ita pōt differri cōsecratio epoꝝ qcūqꝫ vltra annū: vt. vij. q. i. ꝯstitutū. xxviij. di. de siracusane. h ¶ Sed aliud ē. postulatio fit his verbis. petimus vt te facias promoueri: q: volum⁹ te eligere. ꝛ tunc dr postulari a seipso. ab alio aūt fit postulatio vt si laicus vel cleric⁹ sit de epatu alteri⁹ tūc postulat ab epo loci: vt. lxxi. di. primat⁹. ꝛ etiā a seipso. q: vnius cōsensus nō sufficeret. si aūt laic⁹ diceret nolo tōsurari nisi sim cert⁹ de electiōe. vel cleric⁹ diceret nolo ordinari nisi sim cert⁹ de epatu. de h nullū pactū est interponendū: vt. lix. di. h ad nos. xvi. q. vij. ꝑ laicos. nec peccat q hac spe accipit ordines dū tñ principaliter eo ꝓposito nō ordinet. sꝫ ad h vt possit ꝓdesse. viij. q. i. sunt in eccl'ia. si ergo cleric⁹ est de eodē epatu nō postulat ꝛ est monēd⁹ et etiā cogendus suscipe sacros ordies. vt. j. c. bñ. sꝫ laic⁹ de eodē epatu a seipso postulat: vt. s. e. di. osius. ille aūt a q postulat nō cogit dare postula

lxxv. di. florētinū. sed laic⁹ primo ē postuland⁹: deinde eligēd⁹. ex d elec. in cauſ.

Episcop⁹. i. dū aliqs postulat eps. lxiij. di. lras.

k ¶ Subscriptionib⁹. in quib⁹ cōtinet de vita electi: vt. j. c. cōtinēns. ꝛ. vij. q. i. qliter. sꝫ nūqd adeo requirit decretū vt electio sine decreto facta sit nulla. vī q sic: vt hic. xlvij. di. de petro. ꝛ. ij. q. i. legi ꝛ. vij. q. i. qliter. ꝛ. viij. q. iij. talia. ꝛ. xij. q. ij. sine exceptiōe. ꝛ. lxiij. di. qto. sꝫ dico q lꝫ in electiōe requirat decretū cū subscriptiōe canonicoꝝ tñ electio sine ipo fcā tꝫ. duab⁹ eñ de causis fit subscriptio vna cā vt si qs vellꝫ variare vota sua icipet ei obuiare ꝓpria pfessio. vt i. q. vij. saluberrimū. alia rōne vt ꝑ subscriptionē sciat an oēs canonici fuerūt psentes in electiōe. ar. ex de his q fi. a pla. qto. in fi. licet g scriptura requirat in electiōe tñ si fiat sine ipa tenꝫ. ex est sile. nā i matrimonio multa requirunt interuenire: ꝛ tñ si nō interueniāt tꝫ mrimoniū: vt. xxx. q. v. nostrates. io. d. in. c. innotuit. ex de elec. b.

Nec emeritis. i. bñ meritis vita et sciētia. i. q. i. vilissimus

Nullus inuitis. a principio. sꝫ si ꝑ negligentiā neminē elegissent bene daret eis inuitis: vt. lxxix. di. volumus. fi. ar. vbi minor pars cōtradicit nec hꝫ iustā cām ꝯdictionis bn̄ dat ep̄us eis inuitis. ideꝫ pōt dici de laicis ꝙ eis inuitis nō est ꝓuidād9 ep̄s si hn̄t iustā cām contradictionis: vt. lxiij. di. si forte. de h̄ no. xxiij. di. c. illud.

debent: tn̄ facta tenent. nā melior eligi d ebꝫ: vt. viij. q. i. licet. tn̄ sufficit si bonus eligatur: vt ex̄ de elec. cū nobis. ꝛ c. cū dilecti. ꝛ C. de statuis ꝛ imagi. l. vi. b. a Nō credim9. nota benignā ꝑsumptionē qd̄ semꝑ presumitur ꝙ aliquis sit dign9 in ecclia: vt. j. c. obitum. b Fructum. vt. ff. de adop. non ei. §. preterea.

n Ciuitas. nunqd per h̄ intelliges priꝰ us clicos ciuitatis v̄l dyocesis esse reprobandos videt ꝙ sic. vt. j. lxiij. dis. sacrorū. ꝛ c. plebs. et. c. nosse. ꝛ ex̄ de vsu pallij. cū sup. illi enim non videntur esse d aliena ecclesia cum totum nō sit aliud a parte vt ex̄ de elec. cū nobis olī et qui in cōtinētibus edificijs morantur rome morari videntur. ff. de verbo. sig. l. qui i cōtinentib9. ꝛ l. edificia. ꝛ l. pupill9. §. incola. sicut in tutela reprobādi sūt oēs d ciuitate priusq̄ captur ad vicias ciuitates: vt ff. de tu. ꝛ cu. diuus. ꝛ preses debet esse de dyocesi: vt. C. de incol. li. x. l. vex. ꝛ h̄ cōcedit. h. sed credo sufficere ꝙ reprobati sunt oēs de maio. ca. ar. ex̄ de verbo. sig. cum clerici. sed nunquid si maior pars eligit extraneuꝫ: sed minor eligit de gremio suo: videt ꝙ hic preualebit electio paucorū: vt. vij. q. i. deniq̄. nam in postulatione omnes erūt cōcordes: vt. lxiij. di. l. fas hoc falsum est. sufficit eñ ꝙ due ptes consentiāt in postulatione: vt ex̄ de elec. scriptū. Item minor pars iustā habet causam cōtradicendi. vnde licet sint pauciores audit eoꝝ cōtradictio. vt ex̄ de his que fi. a ma. p. ca. cum in cunctis. xxxi. di. nicena. ar. ꝯ. ex̄ de elec. cum nobis olim. et. c. cum inter. dico tenere electionē minoris partis cuꝫ eligunt s̄m formā canonū de suo gremio. vnde si diuersi sunt clerici prius examinat ille qui est de ꝓpria q̄ qui est de aliena ecclia: vt di. lxxv. archidyaconū. nec obstant p̄missē decr. idē enim ibi tenuit electio maioris partis: q2 nullus fuit ibi ex aduerso elect9. sꝫ adhuc obstat ex̄. c. ti. in causis. vbi preualet postulatio triū de aliena ecclesia electioni duoꝝ de propria sed hoc fuit propter formā mādati. q2 ita conuenerant vt in quē maior ps cōueniret ꝙ ille esset potior. de hoc no. ex̄ de elec. cū inter canonicos. sꝫ quid si oēs eligunt de aliena ecclesia p̄ter vnū qui eligit de ꝓpria. hic dico nō valere electionē vni9 quia nullū de ꝓpria pōt eligere cū quilibꝫ coꝝ cōsentit in aliū. vnde in seipm nō pōt cōsentire. Itē qd si data est aliquib9 ptās vt eligāt ꝛ ipi postulēt extraneum. tenet postulatio: vt ex̄ de renū. post translationē. ꝛ ex̄ de elec. in causis. et ex̄ de postu. bone. sꝫ aūt apte sint egressi fines mādati: tn̄ fecerunt id qd̄ est vicinū mandato: vt. ff. iudicatū solui. iam tn̄. §. vl. iohānes. quicqd dicat io. eius opinio nō seruat de electione minoris partis de eadē ecclia. vnde cū totū ca. faceret videatur quod fit a ma. p. ca. vt ex̄ de his que fi. a ma. p ca. cū in cūctis tenebit electio extranei, vt dicit. t. p decre, supius alle. q2 inita fieri nō

forte petrus quē a vobis electū asseritis huic ordini nō videat idoneus. sit aliqs in q̄ declinari vr̄a electio possit. nam grauie cleri illi9 erit opprobriū: vt si hic fortasse ꝓbat9 nō fuerit: aliuꝫ se dicāt qui eligi debeat: nō habere. ¶ Itē grego. in registro. De eodē

Obitū victoris panormitane ciuitatis āntistitis directa relatio patefacit: quapropter visitationis destitute eccl'ie fr̄nitati tue operā solenniter delegam9. ꝛ ideo fr̄nitas tua ad p̄dictaꝫ eccl'iam ire ꝓperet: ꝛ assiduis adhortationib9 cleruꝫ plebēq̄ eiusdē ecclesie āmonere festinet. vt remoto studio vno eodēq̄ cōsensu talē p̄ficiēdū sibi expetāt sacerdotē q̄ tāto ministerio valeat dign9 reperiri: ꝛ a venerādis canonib9 nullaten9 respuat. Cōmonem9 etiā fr̄nitatē tuam vt nullū de altera eligi ꝑmittas ecclesia. nisi forte inter clericos ipsi9 ciuitatis in q̄ visitatōis impēdis officiū: null9 ad ep̄atū dign9: qd̄ euenire nō credimus poterit inueniri. ꝓuisur9 ante oīa ne ad cuiuslibꝫ ꝯuersationis meritū laice ꝑsone aspirare p̄sumāt: ne ꝛ ille sue voluntatis effectū nō inueniāt: ꝛ tu ꝑiculū ordinis tui qd̄ absit incurras. monasteria autē si qua sunt in ipsi9 constituta prochia: sub tua cura dispositioneq̄: quousq̄ illic ꝓprius fuerit ordinat9 ep̄s: esse cōcedim9. ¶ Item pelagius papa eucarpo messanensi ep̄o. De eodem

Catinensis ecclesie visitationē tibi iniungimus cuius episcopū de hac luce trāsisse suscepta cleri relatōne didicim9. impossibile enī est vt nos in ꝓuincia illa dūtaxat i siracusanis ptib9 alij cuilibet cās q̄ ad dominū ꝑtinet cōmittam9: nisi forte taleꝫ ꝑ te deus nunc in catinensi ecclesia eligere voluerit: de cui9 cōsciētia possim9 esse securi. ut a te labores istos paululū remouere possim9. mox ergo dilectio tua ad supradictā catinēsem eccl'iam ꝑgat et hominē de clero qui nec vxoreꝫ habeat nec filios. nec crimē aliquod canonibus inimicū eligi cuꝫ auxilio dei cōpellat atq̄ suadeat: ꝛ statim eū ad vrbē romā cū decreto ꝛ testificatōe relatōis tue transmitte. ¶ Itē grego. passino ep̄o. Qui i ep̄ꝫ eligit nō sit reus criminum que lex sacra morte punit.

Bene nouit fr̄nitas tua q̄ longo tempe aprutinū pastorali sit sollicitudine destitutū vbi diu q̄siuimus q̄s ordinari debuisset ꝛ nequaq̄ potuim9 inuenire: sed q2 oportun9 mihi in moribus suis in psalmodie studio: in amore orationis: valde laudat9 religiosā vitā oīno dicit agere: hūc volum9 vt fraternitas vestra ad se faciat venire: et de anima sua admoneatur. quaten9 in bōis studijs crescat. ꝛ si nulla ei crimina q̄ per legis sacre regulaꝫ morte mulctāda sunt obuiāt. tūc hortād9 ē vt vel monachus vel a vobis subdyacon9 fiat ꝛ post aliq̄ntulum tempis si deo placuerit ip̄e ad pastoralem curā debeat ꝓmoueri. ¶ Cui

c Premium. sciꝫ obtinerent vt aliqs de ipsis eligat: sꝫ ꝑ hoc videt ꝙ licꝫ alii qui perdiderint ius eligēdi ꝙ tamē pñt excipe cōtra illuꝫ q̄ datur eis. videt tn̄ ꝙ excipe nō possint sꝫ tn̄ agere: vt ex̄ de ap. ꝯstitut9. in fi. d Uel. i. saltem. io

Studij. declinari. ar. ꝙ p̄t eccl'a in duos ꝯsentire vt si vn9 non obtineat alter saltꝫ obtineat ar. lxxv. dist. archidyaconū. ꝛ. viij. q. i. in scripturis. maxie vbi diffidunt de iure suo: vt ex̄ d postu. bone. sꝫ nōne priuati debēt esse iure suo vt ex̄ de elec. cum in cunctis. sꝫ h̄ ꝛ silia loquunt in eo casu qñ eligētes latebat vicium electi sic. xxviij. d. d siracusāe. s̄m alios secūd9 pōt eligi sub cōditiōe vt si prim9 nō obtinet: secund9 maneat: vt. lxxv. di. florentinum sic ex̄ de elec. cuꝫ terra. sic. vij. q. i. quāuis. ꝛ c. pastoralis. hodie euacuat totū per. c. inocē. iiij. qd̄ incipit in electiōibus

Obitum. solenniter. ꝛ ita plene quasi ep̄us oīa disponet: vt. xij. q. i. qm̄. g Studio. i. dissensione vel inuidia h Et tu periculū. ꝛ ita vr ꝙ si viciosa sit electio imputatur visitatori. ꝛ ꝑ h̄ c. dicit. h. visitatorē habere ius in electione. ꝛ. j. c. pxi. ꝛ. lxiij. d. plebs. alias quare pateret penā: sꝫ dico ꝙ nō plus habꝫ iuris q̄ ꝑ canones exprimat ar. xviij. q. ij. hoc tn̄. vn̄ nō dico ip̄m posse eligere: vt. lxiij. di. §. ex his. ea autem facit visitator q̄ ꝑ sacerdotes nō possunt expediri: vt. vij. q. i. pōtifices Itē nisi infra annū procuret ꝙ sit ibi ep̄us ip̄e remouetur. vij. q. i. cōstitutū ꝛ viuet de reb9 ecclesie. xij. q. ij. caritatē. ꝛ c. eccl'iasticis. Item visitator dare pōt p̄bendas ꝛ eccl'ias vacantes: vt hic innuit. in fi. c. ꝛ. xij. q. ij. nō liceat. i Parrochia. in tota dyocesi habebit iste ꝓuisionē: vt. xij. q. i. qm̄

Catinensis. impossibile. i. non cōmode aliter fieri potuit: q2 iste erat vicinus: ꝛ sic sumit. ff. de. ver. sig. nepos paulo. Itē dicit impossibile qd̄ nō est honestū. ff. de. ꝯdi. insti. fili9. Itē quod non iuste fit. xxiiij. q. ij. sane. xxij. q. ij. faciat homo. l Nec filios. tamen alias q̄tuꝫ ad honores seculares prosunt filij vbi filius pro anno cōputatur: vt. ff. de mino. l. ij. sed nunquid illud est cōtra p̄ceptum apl'i qui dicit vnius vxoris virū. so. hic loquitur qñ presumptio est ꝙ ꝓpter filios dilapidet bona eccl'ie. ꝛ sic. xxviij. dis. de siracusane. ꝛ tunc dabit cautionē ꝛ faciet inuentariū. xij. q. i. sint manifeste. Idem dico de nepotibus: vt in auten. q̄. oportet ep̄os. §. i. coll. i. m Compellat. ḡ aliquis pōt cogi ad ep̄atum sicut ad alios ordies: vt. xl. di. ante oīa. xcij. di. si quis ep̄s per man9. lxxiiij. di. placuit.

Bene nouit. vbi diu. ar. q2 differri potest electio cū nō inuenit idoneus. ꝛ licet aliqui. infra tp̄s statutū iusto impedimēto detenti nō eligāt nō priuātur electione: vt ex̄ de elec. ne ꝓ defectu. nā p̄scriptio nō currit cōtra illum q̄ non poterat eligere: vt ex̄ de cōces. p̄ben. q2 ar. C. de an. ex. l. i. in fi. ꝛ C. de in of. testa. cōtra. ꝛ. ff. ex quib9 ca. ma. l. ꝙ quidā. o Ut vel monachus. sed quare monachus. forte quia erat monasterium

cui deerat prelat⁹. vel ideo: q: si e monach⁹ ciui⁹ pot pmoueri ad sacros or- dines: vt. lxxvij. di. monach⁹. sed none h diuti⁹ expectabitur q p sex meses quod esse no debet: vt. l. di. postq. sic. & e. o sius. vij. q. i. constitutum.

Q Uonia. visitator. hic hes q papa visitationis comittit officiu: sz an me- tropol. possit visitatore costituere sicut preses curatore: vt insti. d cura. §. vi. non credo. io. ego dico q sic. cum non inveniam phibi tum. ar. ex de sen. ex. nuper. b.

q ¶ Redditu. a quo custodiri debeat bo na vacatis ecclesie. notaui. xij. q. ij. ca- ritatem. & c. illud.

B Reuiter. nuc hic ostedit q clericoz sit eli gere & ppli osentire ostedit etia q si aliqs fuerit cosecrat⁹ sine auctate metropoli- tani deponit. li. dis. qui in aliq. visus si.

N Ulla. nec a ple- bibus cosensus Di. lxij. plebis requirit i ele ctioe et eoipso osen tiut q phibet ei testi moniu. q: testioniuz pleb equalz electoi vt. xxiiij. di. c. i. & lx- vij. di. reliq. sz qd si aliqs est osecrat⁹ q no habuerit consen sum plebis. nuquid cassabit cosecratio: videt q sic in odiuz eligetiu & cosecran- tiu cu cotept⁹ elz ex gra popul⁹ sit requi rend⁹ & vocand⁹: vt xvi. q. vij. decernim⁹. & xxi. q. ij. c. i. & lxx. di. c. i. naz sp cosen- sus plebis e reqren dus: vt. viij. q. i. licet Ite q: laic⁹ pot ex- cipere cont electu & di- cere q ei inuito non est dand⁹ eps: vt. j. lxiij. di. si forte. et. c. adrian⁹. h. dicit q si orit scandalu ex h q cassada sit electo & cosecratio. sz dico no ideo cassanda lz non affuerint: quia plura exigunt q tn omissa no viciat fa- ctu. ar. xxx. q. v. nra- tes. q: hmoi leuia o missa no viciatre: vt ff. d ven. ispi. l. i. i fi. eoipso aut intelligit laic⁹ cosentire si no dissentit: vt. liiij. di. si seruus. ij. ff. so. ma. l. ij. §. vi. io.

aute visitatio iniugit nihil de reb⁹ eiusde eccl'ie a quoq presumi patiat. ¶ Unde grego. No patiat a quoq presumi d re- bus ecclesie cui ei⁹ visitatio fuerit iniucta

Q Uonia festus capuane eccl'ie eps in romana ciuitate posit⁹ de hac lu ce migrauit. cure nobis fuit q vniuersis ecclesijs impendit fraternitati tue psen- tia scripta dirigere. vt memorate ecclesie visitator[p] accedas. sic tn vt nihil de pue- ctionib⁹ clericoz redditu[q] ornatu ministe rijsq vel qcquid pfati loci esse poterit a quoq psumi patiaris: sed oem vigilan- tiam atq cautela circa cleru plebeq eius dem eccl'ie exhibere te couenit. vt in vigi lijs obsequioq eccl'iastico sedule ac de- uote debeant deseruire.

B Reuiter monstratum est ex qui bus ordinibus in qs gradus sut eligendi et cosecrandi: nunc videndu est a quib⁹ sint eligendi & cosecradi. Electo clericoz est cosensus pricipis: petitio ple bis. ¶ Unde leo papa. Non sunt habe di inter epos qui nec a clericis eliguntur nec a plebib⁹ expetuntur.

N Ulla ratio sinit vt inter epos habeantur qui nec a clericis sunt electi: nec a plebib⁹ sunt expetiti: nec a coprouincialib⁹ epis cu metropolitani iudicio cosecrati. vnde cum sepe qstio de male accepto honore nascit. Quis abigat nequaqz ab istis ee tribuedu[b] qd nec docetur[c] fuisse collatu. si qui[d] aut clerici ab istis pseudo epis in eoz ecclesijs ordinati sunt & cetera infra causa symoniacoz. ¶ Ite celestin⁹ pa- pa. Populus no debz preire sz subsequi

D Ocend⁹ est popul⁹ no sequendus nos q si nesciunt eos qd liceat qd ve no liceat: comonere: no his cosensum prebere debem⁹. quisquis conat⁹ fuerit teptare[e] phibita sentiet cesura sedis apo stolice minime defectura q eni sola amo nitionis auctoritate no corrigim⁹: neces- se est vt p seueritate[f] cogruentez regulis vindicem⁹. per totas ergo que pprijs re ctoribus carent ecclesias volum⁹ hoc in notescere vt nullus sibi aliq spe forsitan blandicijs illudat. Nisi aut canonice ele ctus fuerit cosecrari no debet. ¶ Unde calixtus papa. Non cosecret in epm nisi canonice elect⁹.

N Ullus in epm nisi canonice electu cosecret. quod si psumptum fuerit cosecrans & cosecra- tus absq recuperationis spe deponatur

L Aici[g] vero nullo modo se debet inserere electioi. ¶ Unde adri- anus papa. Laici electioni pon- tificuz seipsos no inserat

N Ullus laicoz principu vel potentu semet inserat electioni vel pmotioi patriarche metropolite aut cuiuslibet epi. ne videli- cet inordiata & incogrua fiat electio: vel confusio: vel cotentio. psertim cu nullaz in talib⁹ ptate quecq potestatiuoz vl ce- teroz laicoz habere couentat. & infra qs quis seculariu principu vel potentuz vel alteri⁹ dignitatis laicus aduersus coem[h] ac consonante atq canonica electione ec- clesiastici ordinis agere teptauerit ana- thema sit: donec obediat & cosentiat qc- quid eccl'ia[i] de electione & ordinatione p prij presulis se velle mostrauerit. ¶ Ite

A Dria ex. viij. synodo. De eoaez nus papa. ij. quod nicola⁹ pdeces- sor eius disposuerat[k] missos suos dona- tum sz ostiensez epm & stephanu nephe sinum epm & marinu dyacone sancte ro- mane ecclesie ad basiliu imparatore & ad fi lios ei⁹ costantinu & leone augustos[l] con stantinopolim direxit. cu quib⁹ & anasta si⁹ bibliothecari⁹[m] romae sedis vtriusqz lingue grece. s. & latine perit⁹ prexit: & sy- nodo cogregata qua octaua vniuersale synodu illuc couenietes appellauerut et exortuz scisma de ignacij depositione et photini ordinatioe sedauerut. photinuz anathematisantes & ignaciu restituetes. in q sic statutu est. osecrationes[n] & promo tiones epoz cocordans priorib⁹ cocilijs clericoru electione ac decreto & epoz col legio fieri hec sancta & vniuersalis syno- dus diffiniuit & statuit atq iure pmulga uit nemine laicoz[o] principu vel potentu semet inserere electioni vel pmotioi pa- triarche vel metropolitani aut cuiuslibet epi. ne videlicet inordinata & incongrua hinc fiat electio cotentio vel cofusio pre- sertim cu in talib⁹[p] nulla ptate quecq po- testatiuoz vel laicoz ceteroz habere co ueniat. sed silere & attedere sibi vsq quo regulariter a collegio eccl'e suscipiat fine electio pontificis futuri. Si vero quisqz laicoz ad cocertandu[p] vel cooperanduz inuitatur[q] ab ecclesia. licet hmoi laico cu

N Ullus deponatur. j. i. q. i. si quis episcopus. & si qui epi. & l. d. di. i. ex penitentibus. & xxxvi. di. qui. ecclesiasticis.

L Aici. in precedenti di. ostesum est q laici tn debeat cosentire electioni. hic plenius psequit q nullo modo debet interesse. & h facit vsq ad illu. §. his oibus. deinde pbat otriu vsq ad illu. §. elec- tiones. & ibi soluit. deinde ostedit q pri uilegia fue- Di. lxiij. rint impato- rib⁹ data cir ca electioes q cis postmo- duz ex ca fue runt ablata. vltio loco di cit q religio- si viri no sunt excludedi ab electionib⁹. est g h veri- tas q null⁹ laicus inter- esse debz ele ctioni. etia in conuentuali ec clesia nisi h habeat ex co suetudine scripta: vt ex de iure pro. nobis. lz. h. dixerit q ibi bn pot pro- nus interesse vt. xviij. q. ij. abbates. et h c. dic intelli de no patro- nis. eqlif aut est patron⁹ mi⁹ dat ... qui plus q vn⁹ pot sup- plere popo- ram quod d- decet in pre monio: vt. ff. p socio. l. v. & notatur de hac materia plenius. xvi. q. vij. pie.

N Ulli⁹. co- muni. ... q hec tria re- quirunt. s. co- cois: & coso- nans: & cano nica. si vnus istoz deest dicit dosa est ... ctio: vt. xxv iij. di. q ipis. no eni suffic electione esse coem nisi sit canonica: vt hic. & lxxix. di. c. i. & antepenit. Ite est hic ar. q si aliq se- peratim cosenserunt in aliquem q talis cosensus no valet: q nolatio nes circa cocilia publica facte no valet: vt. ij. q. vi. nolatioes. & pri- uata coventicula in electioib⁹ phibent: vt. lxxix. di. c. i. & c. null⁹. ar. cotra. lxiij. di. qto. ex de elec. q sicut. ex de postu. bone. ij. & seruitus

b ¶ Tribuendum. isti tn dat ordine & habet eu sed no iuste: vt. j. de con. di. iiij. null⁹ aut. c ¶ Nec docet. si. ex de iure patro. q aut. d ¶ Si qui. j. i. q. i. sacerdotes. & c. si q a pseu- do epis.

D Ocend⁹. seueritate. i. excoicatione. ferro eni resecanda sunt vulnera: vt. xvi. q. i. in canonibus.

seperatim cōcedit̄:vt.ff.de.ser.ruſ.p̄.p̄ fundū.dico nullā eſſe talē electionē cū ſit clādeſtina.vt ex̄ de elec.q2 pp̄ter.io.ƀ hodie determinatum eſt:vt ex̄ de elec.in geneſi.vbi dr̄ q̄ ſingulares electiones nō valent. i ¶ Eccl'ia.eccl'iam hic vocat viros eccl'iaſticos. quādoq̄ vocat̄ cōgregatio fideliū:vt.j.de cō.di.i.eccl'ia.de ƀ dixi.vij.q.i.

a ſcire.
Adrian⁹. diſpoſuerat. ar.ſ3 ſucceſſorē debere cōſūmare qd̄ anteceſſor ichoauit:vt hic.et.xviij.q.ij.du dum.ⁿ.xij.q.ij.hec huius.ⁿ.q.v.quia.
l ¶ Auguſtoſ nota q̄ filij imperatorū dicunt̄ etiā auguſti.vel ideo dicebant̄ auguſti.q2 ſperabatur q̄ eſſent futuri imperatores:et quaſi per augurium ƀ ſperabatur. vel ſicut imperator dicit̄ auguſtus.quia illius pp̄oſiti debet eē q̄ augeat.ſic ⁊ filius pōt dici auguſtus. q2 ⁊ ƀ pp̄oſitum deb3 habere:cum habebit imperiū.
m ¶ Bibliotecari⁹.i.cancellarius.ſ.xxi.diſt.ſubmittitur.
n ¶ Cōſecrationes.ƀ ſūt verba cōcilij
o ¶ Laicorū.j.di.xcvi.bene quidem.
p ¶ Concertancū.id eſt ſimul tractādum.
q ¶ In uitat̄ hic inuitatur laici ad electionē.alibi ad ſmonē faciendum:vt.xxiij.di.mulier.quādoq̄ ad cauſas matrimoniales:vt.xxxv.q.v.ad ſedez.cauſis etiam fidei interfuerunt etiā3 nō vocati:vt.xcvi.di.vbi nā.ſed nunquid laici ſubſcribent.ar.q̄ ſic.vij.q.i.epiſcopus de loco.

Valentinian⁹.epiſcopos.ergo electioni metropolitani interſūt oēs epiſcopi cōprouinciales:vt.j.c.metropolitano.⁊.lxvi.di.c.i.ſ3 in his non attēdo niſi cōſuetudinē:vt ex̄ de elec.cū3 eccl'ia.⁊ ex̄ō poſtu.bone.io.de iure cōi omīs electio ſpectat ad capitulū:vt ex̄ō cauſa poſ.et pp̄rie cum eccleſia.
b ¶ Solo.ſic magiſtri et moribus ⁊ facundia debent alios p̄cedere vt.C.de profeſſo.et meō.l.magiſtros.li.x.
c ¶ Teſtemq̄.nota q̄ conuerſatio p̄hibet alicui teſtimonium:vt.ij.q.vij.cum paſtoris.
d ¶ Submittamus.ar.q̄ imperator eſt minor quolibet epiſcopo.⁊ ex̄

reuerentia ſi forte voluerit obtemperare ſe aſſciſcentib⁹.taliter enī dignū paſtorē ſibi regulariter ad ſuā ⁊ eccl'ie ſalutē p̄mouet clerus. ¶ Item ex hiſtoria tripartita.

Electioni ep̄oꝝ imperatorē intereſſe nō d3.

Valentinian⁹ imp̄ator veniēs ab oriente ad heſperias ptes vt refert hiſtoria eccl'iaſtica mortuo auxentio arriane pfidie mg̃ro qui mediolanēſem eccleſiam vt lupus dilaniauerat.cū vellet imperator catholicū deo ordināte ibi cōſecrari ep̄m euocās ep̄os^a hec eis locut⁹ ē.noſtis apte eruditi diuinis eloquijs q̄lem oportet eſſe pōtificē.et q2 nō decet eum verbo solo^b ſed etiā cōuerſatiōe gubernare ſubiectos:⁊ tot⁹ ſemetipm̄ imitatorē virtutis oſ̄dere teſtemq̄^c doctrine cōuerſationē hr̄e bonā.talem itaq̄ in pōtificali conſtituite ſede cui ⁊ nos q̄ gubernam⁹ imperiū:ſincere nr̄a capita ſubmittam⁹^d.⁊ ei⁹ monita dum tanq̄ hoīes delinquim⁹:neceſſario veluti curātis medicamina ſuſcipiam⁹.hec aūt cū3 dixiſſet imperator petijt ſynod⁹ vt magis ipſe decerneret ſapiens ⁊ pi⁹ exn̄s. at ille ſuper vos^e inquit eſt talis electio. vos enī gr̄a diuina potiti ⁊ illo ſplēdore fulgētes.meli⁹ poteritis eligere.tūc ſacerdotes egreſſi de ep̄ali ſede tractabant.cū aūt ordinatione diuina ambroſius nōdū baptiſat⁹ electus^f fuiſſet exultans imperator ait grātias ago tibi dn̄e oīpotēs ⁊ ſaluator nr̄.qm̄ huic viro cui ego quidē cōmiſerā corpora^g:tu aūt aīas.⁊ meā ſniam oſtēdiſti iuſticie tue cōuenire.Cūq̄ ſanct⁹ ambroſius cōtriſtaret̄ d̄ hoc q̄ acciderat.vt idē ipſe in ſuis ep̄l'is ſcripſit cōfortauit eum imperator ⁊ ait.noli timere:q2 ⁊ de⁹ qui te elegit ſemp̄ adiuuabit te.⁊ ego adiutor ⁊ defenſor tu⁹ vt meū ordinē^h decet:ſemp̄ exiſtā. ¶ Itē nicola⁹ papa lothario r̄gi

Ap̄lica auctoritate nō regio fauore ep̄s eſt eligendus.

Porro ſcias q2 relatū eſt nobis q̄ quicūq̄ ad ep̄atū in regno tuo p̄uehend⁹ eſt nō niſi fauentem^i tibi p̄mittas eligi. Idcirco apoſtolica auctoritate ſub diuini iudicij obteſtatione iniūgim⁹ tibi vt in treuerēſi vrbe ⁊ in agrippina colonia nullū eligi^k patiaris anteq̄ relatū ſup̄ hoc nr̄o fiat apoſtolatui. ¶ Itē ex cōcilio pariſieſi.

Nō recipiatur a cōprouincialib⁹ q̄ regia ordinatiōe ep̄ale culmē adipiſcit̄.

Si quis p̄ ordinatiōem^l regiā honoris iſtius culmē p̄uadere aliq̄s nimia temeritate p̄ſumpſerit:a cōprouicialib⁹ illi⁹ loci ep̄is recipi nullaten⁹ mereat̄.quē3 vero indebite ordiatū agnoſcūt ſi q̄s de cōprouincialibus recipe eū cōtra interdictū p̄ſumpſerit:ſit a fratrib⁹ oīb⁹ ſegregatus ⁊ ab ipſoꝝ omni caritate ſubmot⁹. ¶ Itē ex cōci.laodicēſi.

De eodē.

Non eſt permittendū turbis electionē eoꝝ facere q̄ ſunt ad ſacerdotiū3 p̄mouendi. ¶ Itē ex ſecūda actione.vi.ſynodi.ccc.l.ep̄orum.

Irrita ſit electio ep̄i aut p̄ſbyteri a principibus facta.

Omnis electio ep̄i vel p̄ſbyteri vel dyacōi a principib⁹ facta irrita maneat ſm̄ regulam^m que dicit.Si quis ep̄s ſecularibus ptātib⁹ vſus eccl'ias p̄ ipſas obtinuerit deponatur ⁊ ſegregent̄ oēs illi qui cōicāt. ¶ Itē ex cōcilio martini pape.

Nō a pp̄lo eligāt̄ q̄ ſunt ad dec̄ꝝ p̄mouendi.

Non licet populo electionē3 facere eoꝝ qui ad ſacerdotiū p̄mouēt̄.ſ3 in iudicio ep̄oꝝ ſit vt ep̄i eum p̄bent ſi in ſermone ⁊ fide ⁊ ſpirituali vita edoct⁹ ſit. ¶ His oīb⁹^n auctoritatib⁹ laici excludūtur ab electione ſacerdotū atq̄ iniungit̄ eis neceſſitas obediendi:nō libertas imperandi. ¶ E cōtra vero ſcribit beat⁹ gregorius iohāni ep̄o prime^o iuſtiniane illirice.

Volūtas principis in ordinatōe pōtificis deſideratur.

Quia igitur ſuſcepta fratrū atq̄ coep̄oꝝ relatō ad locū vos ſacerdotij toti⁹ cōcilij^p vnico cōſenſu ⁊ sereniſſimi principis: voluntate declarat acceſſiri gr̄as ſaluatori nr̄o magna cū exultatiōe retulim⁹. nos q̄3 in

communicari poteſt ab epiſcopo vt hic innuit̄.⁊.xviij.di.quoniā.xcvi.di.duo.tamen imperator eſt maior in temporalibus illis qui ab eo receperunt temporalia.ſed minor eſt in ſpiritualibus:vt ex̄ de maio.et ob.ſolite.ij.q.vij.§ item cum dauid. e ¶ Super vos.i.ad vos ſpectat.ſic reſpondet theodoſius.xvij.di.§.hic.vel ideo dicit ſup̄ vos:quia electio eſt periculo eligētium.ſi quis enī malum nominat tenet̄ de omni diſpendio et damno quod per eum acciderit.C.de periculo nominationum.l.i.li.xi.Ite3 ſi inabile3 nominauerit et appellatur tenentur dare ſumpt⁹ quos fecerāt aduerſarij.vt.C.de decur.l.ij.li.x.
f ¶ Elect⁹.et ita male dic.G.q̄ fuit poſtulatus.ſ.lxi.di.§.his omnibus.et.§.ſic beatus ambroſius.ſed potes dicere q̄ fuit electus in poſtulandum:vt ex̄ de renunci.poſt tranſlationem.io.⁊ dicit t.q̄ clericus alteri⁹ eccleſie in ſacris ordinibus cōſtitutus eligi poteſt.ita notauit in illo decr.poſt tranſlationem.niſi ſit epiſcopus:vt videtur dicere decr.de elec.cum inter canonicos.⁊ poſtea ōb3 poſtulari.b.
g ¶ Corpa.⁊ ita fuit curialis.ſed abſolut⁹ fuerat.nec ex officio ꝯ̄trxerat irregularitatē alioq̄n non p̄moueret̄.l.i.diſ.ſi q̄s p⁹. h ¶ Ordinē.Ex ƀ verbo dixerūt q̄dā q̄ imperator d3 hr̄e ordinē ſubdyaconalē.ſ3 nō ē verū.q2 h3 militarē caractere3:vt.i.q.i.q̄ q̄dam.gerit tn̄ officiū ſubdyaconi cū ep̄o miniſtrat.

Porro.fauente3 in crimine adulterij cum gualdrada.vel forteſcit eos iurare ei fidelitatem q̄ clerici nō debēt facere laico.xxij.q.vi.c.vi.niſi habeant ab ep̄o regalia.xxij.q.v.de forma. k ¶ Eligi.videt̄ ḡ q̄ in illis duab⁹ eccleſijs nō poſſit fieri electio niſi volūtas pape requirat̄ ſicut eſt in eccl'ia rauennatē.vel iſtud pro tp̄e fuit ſtatutū.vel dic eligi.i.ꝯſecrari vel inſtitui.

Si p̄ ordinationē.recipi.tn̄ ille q̄ recipit eccleſiā a laico nō eſt excōicat⁹.ex̄ de iure p̄ro.§ terea.niſi a ſacramētis.xvi.q.vi.q̄m.⁊.c.ſi q̄s deinceps ſi tn̄ poſt donationē laici cōſenſus ep̄i acceſſerit cōfirmat̄ donatio.vt ex̄.c.c.cura paſtoralis.hodie etiam talis inelegibilis fit.vt ex̄ de elec.quiſquis.

Omnis electio.regulam.j.xvi.q.vij.ſi quis epiſcopus.
n ¶ His omnibus.econtra.tu dicas q̄ laici debent intereſſe nō ad eligendum.ſed ad cōſentiendum.j.c.noſſe.
o ¶ Prime.i.ſalonitane.que ſic dicta eſt.quia iuſtinianus ibi nat⁹ eſt.alij dicunt de rauenna.quia vtraq̄ ē in illiria.vel adiacet illirico mari.

Quia igitur.concilij.id eſt collegij.

persona fraternitatis tue p oia consentimus[a] atq oipotētē deū deprecamur. vt caritatē vr̄am sicut gr̄a sua te elegit ita in oibus sua ꝓtectiōe custodiat. ¶ Item grego. iohāni subdyacono. **Clerus ꝛ populus pontificis electioni intersit.**

Q Uāto apl'ica sedes sua autoritate cunctis prelata ꝯstat ecclesiis: tāto inter multiplices curas ꝛ illa nos valde sollicitat. vbi ad cōsecrandū antistitē nr̄m spectatur arbitriū. defuncto igit̄ āntistite laurentio ecclesie mediolanensis archiepo sua nobis relatiōe cler⁹ inotuit i electōe se filii nr̄i ꝯstantii dyaconi sui vnanimit̄ ꝯsensisse. s₃ qm̄ eadē nō fuit subscripta[b] relatio: ne q̄d qd̄ ad cautelā ptinet omittamus. idcirco hui⁹ precepti auctoritate suffultū ianuā[c] te ꝓficisci necesse est: et qz illic multi mediolanensiū coacti barbarica[d] feritate ꝯsistūt: eoꝝ te volūtates oportet cōuocatis eis in cōmunione ꝑscrutari. ꝛ si nulla eos diuersitas ab electionis vnitate discriminat. siquidē in p̄dicto filio nr̄o constātio oium voluntates atq cōsensum ꝑdurare[e] cognoscis: tunc eū₃ a ꝓpriis epis sicut antiq̄tatis mos exigit cum nostre auctoritatis assēsu[f] solatiāte dn̄o facias cōsecrari. quaten⁹ hmōi hua ta cōsuetudine ꝛ apl'ica sedes ꝓpriū vigorē retineat: ꝛ a se cōcessa aliis iura nō minuat. ¶ Itē gelasius papa philippo et geruntio epis. **In electōe pōtificis populus dz adesse**

P Lebs dyotresis data nobis petitōe ꝯfleuit diu se sine rectoris ꝓprii gubernatōne dispergi ac sicut asserit̄ is qui a vobis iā ꝓbat⁹ dz a paucis ꝛ tenuib⁹[g] iam putat̄ elect⁹. cu₃ ad vos ptineat vniuersos assidua āmonitione cōpellere: vt oēs invnū quē dignū sacerdotio viderint ꝛ sine aliqua rephensione cōsentiant. ꝛ ideo fratres carissimi diuersos ex oibus[h] sepedicti loci parrochiis et p̄sbyteros dyaconos ꝛ vniuersā turbam[i] vos oportet sepi⁹ cōuocare quatenus nō ꝓut cuilibet libuerit sed cōcordantib⁹ animis talē vobis āmonētibus[k] sibi querāt sola diuinitatis attētiōe psonam. quā nulla cōtrarietas a constitutis possit reuocare rescriptis. ¶ Itē stephanus eps̄ fu⁹ fuoꝝ dei romano archiepo

N Osse tuā fra rauēnati. **De codē.** Nternitatē volum⁹ ad nr̄as aures fore ꝑuentū imolensem[l] epm̄ ab hac luce migrasse. in cui⁹ successoris electione populi diuisionē ꝑuenisse audiuim⁹. qd̄ q̄a sepe[m] cōtingere solet querētib⁹ singulis q̄ sua sunt: non q̄ ihesu xp̄i nō adeo miramur. verūtñ in hoc tuā plurimū oportet adhiberi sollicitudinē vt cōuocato clero et populo talis ibi eligat̄ per dei misericordiā: cui sacri nō obuient canones. sacerdotū quippe est electio. ꝛ fidelis ppl'i cōsensus adhibend⁹ est. quia docendus est popul⁹ nō sequēdus. ¶ Itē nicola⁹ pap iohāni ranēnati archiepo. **De codē**

E Piscopos p emiliam[n] nō consecres nisi post electionē vel cōsensū cleri[o] ꝛ populi. ¶ Itē pelagius papa iuliano episcopo grumentino. **De eodem**

L Itteras[p] caritatis tue suscepimus quibus significas latinū dyaconē tuū ad epatum ecclesie marcelliauēsis a clero et oibus qui illic cōueniunt: postulari. hoc itaq dicim⁹ vt si oēs eū eligūt ꝛ vis[q] eu₃ ꝯcedere gratu₃ nobis esse cognosce ꝛ si pōt ante diem sctm̄ pasche festinet occurrere vt vel sabbato ipo noctis magne p⁹ baptismum cum dei gr̄a valeat ordinari ¶ Itē laurentio epo centūcellensi. **Sacra principis auctoritas necessaria est ordinādis.**

P Rincipali[r] deuotissimorum militū qui illic in ciuitate cētumcellensi cōsistūt relatiōe ad nos directa sacrā insinuāt se clementissimi principis[s] impetrasse epl'am que eis p̄sbyterū dyaconē ꝛ subdyaconē fieri debere p̄ce-

a ¶ Consentimus. i. cōfirmādo electionē tuā et ita papa cōfirmat oēs metropolitanos: vt. j. c. q̄to. ꝛ. c. salonitane. ꝛ. c. di. qm̄. qd̄ verū est cū non habent primatē: s₃ ei nullo medio subsunt: vt. j. c. cū longe. ꝛ. j. di. ꝓxi. qz p ambitiones. nisi velis dicere q eo ipo qd̄ quis recipit palliū a papa intelligit̄ ab ipso cōfirmari. imo ꝛ plerique archiepi nō cōfirmantur neq cōsecrantur nisi a suis subditis nec petit̄ cōfirmatō a papa s₃ tm̄ palliū vt dixi de b̄. li. di. q̄ in aliquo.

Q Uanto subscripta. ex hoc loco quidā dixerūt q electio possit variari vsq ad subscriptionē sed post nō. ar. i. q. vii. saluberrimū. ꝛ. xxvii. q. i. oēs femine ꝛ ar. ꝓ eis ex̄ de censi. olim. alii dicūt vsq ad cōfirmationē esse ambulatoriā voluntatē eligentium. vt ex̄ de p̄ben. cū nō ignores. et ex eo q dicit hic ꝑdurare. xxviii. di. de siracusane. lxi. di. studii. vñ̄ ꝑiora stipendia retinet vsq ad confirmationē: vt ex̄ ꝯ elc. cu₃ in cūctis. nec cogit̄ inscribere q̄ excipit ꝯ electū nō ꝯfirmatū: qz nō deiicit̄ ab obiecto: s₃ obtinēdo. vt ex̄ ꝯ accu. super his. Itē qz ante cōfirmationē nō renūciat electus epatui cum adhuc nil iuris sit cōsecut⁹: vt ex̄ de transla. inter. sed tu dicas q per cōsensum eligentiū ius ē acquisitū electo: dū tñ ipse cōsentiat vel cōsentire velit: vt ex̄ de elec. cū inter. i fi. io. nec pñt post electione₃ variare: sed ante publicatione₃ scrutinii possunt: vt ex̄ ꝯ elec. publicato. b. si queras q̄le ius dico ius p̄lature et ius administrādi: s₃ non exercitiu₃ p̄lature vel administratiōis. p cōfirmationem enim nil noui iuris acquiritur: sed tm̄ exercitiū. ex̄ de rescrip. pastoralis. in fi. xvi. q. i. §. ecce. electio enī facit imperatorem: vt. xciii. di. legim⁹. sed querit̄ vtrū per noiationem aliquid iuris acquiratur nomiato. videt̄ q sic. vt. xvi. q. vii. ꝯ. et. ii. q. vi. noiationes. ꝛ. lxxii. di. placuit. ꝛ ex̄ de elec. auditis. ar. ꝯ. ex̄ de elec. q sicut. ꝛ. c. innotuit. dico q si noiatio est tractat⁹ p̄cedens electionē per nominationē nihil noui iuris acquiritur. nam p talem noiationē exprimit̄ cōsensus de futuro. et est sensus. nomino talē. i. nomino eum eligendū. sicut etia₃ aliquis eligit̄ in postulandū: vt ex̄ de renū. post translationem. ꝯ. c. valentinianus. sicut nō contrahit̄ mr̄imoniu₃ carnale per hec verba: denomino te in mulieré₃. sed si p denoiationē exprimit̄ consensus de p̄senti tunc denoiato ius est acquisitū: quia non refert quib⁹ verbis quis exprimat cōsensum vt. xxii. q. v. humane. maxie si consuetudo est illius ecclesie q per talia v̄ba celebretur electio: quia in talib⁹ ad cōe₃ intelligentiā verboꝝ est recurrendum: vt ex̄ de spon. ex litteris. q̄d iuris sit de postu. dixi. s. lxi. d. §. s₃ aliud. sed quare reprobat̄ hic electio ꝓpter defectū subscriptiōis: sed intellige q hic non erāt due ptes presentes q̄ ad min⁹ debēt esse in electiōe. ꝛ sꝫ in fraudē nolebant subscribere ne eoꝝ paucitas deprehenderet. vñ de eu₃ ab initio non fuit consensus eoꝝ legitim⁹. bene dicit papa si ꝑdurat. sic. s. xxviii. di. de siracusane. ꝛ. xxix. di. petr⁹. s₃ vñ̄ q nō est denuo requirend⁹ eoꝝ cōsensus: vt. ff. de ser. ru. p. p fūcii. s₃ illud nō est sile: quia seruit⁹ concedi pōt separatī sed electō dz esse cōis: vt hic dicitur. ꝛ s. e. c. i. s₃ cu₃ gr̄anus intelligat b̄. c. q cōsensus laicoꝝ hic requirebatur qua re g̃ dicit subscripta relatione cu₃ laici ñ subscribāt vt tm̄ q subscribāt vt. vii. q. i. ep̄s ꝯ loco. ꝛ. ii. q. vi. ii. si quis aūt Itē subscriptio nō est ꝯ elec. s₃ de solennitate: vt dixi. lxi. dist. episcopus.

c ¶ Ianuam nota q vocitur absentes a mediolano vsq ad ianuam. sed non vsq ad. iii. dietas: vt ex̄ de elec. cu₃ inter. quid ꝯ iuris sit dixi vii. q. i. fac⁹. ex̄ de elect. in genesi.

d ¶ Barbarica. propter hoc verbū induci mgr̄. q vt etiā laicorū cōsensus requirat̄.

e ¶ Perdurare. ar. q nō ē ꝯsensus nisi durer. de pe. di. i. diuortiū. ex̄ de. v̄. sig. nā ꝛ ego. ff. de in rē verso. si p pte. §. vlt.

f ¶ Assensu. hic hēs q papa ꝯfirmat electionē metropol. vt dixi. s. e. di. c. pe.

P Lebs ꝛ tenuibus. i. modice auctoritatis et sic nō tm̄ numerus sed etiā auctoritas eligentiū cōsiderat̄. ar. xix. di. in canonicis. ar. ꝯ. ex̄ de elec. dudū.

h ¶ Ex oibus g̃ in electiōe epi tot⁹ clerus ciuitatis intererit: vt hic. ꝛ. j. c. obeuntib⁹ ꝛ. viii. q. i. licet. s₃ veꝝ est q intererūt ad cōsentiendū non ad eligēdū vel intersunt si est cōsuetudo. ex̄ de causa pos. cū eccl'ia.

i ¶ Turbā. hoc. c. et oia que dicūt laicos vocari ad electionē intelligit. h. de patronis. dic vt. s. in prin. huius di.

k ¶ Ammonētib⁹. g̃ p₃ hic q visitator nō eligit. vt dixi. lxi. obitū.

N Osse. imolensem. tñ tempe stephani nō erat imolen. eccl'a sedes epalis. sed iuxta in castro sancti cassiani. et sic est ar. q non viciatur rescriptū: s₃ quis noietur eps non noie cathedre s₃ hoc ideo fecit qz loc⁹ ille celebrior erat.

m ¶ Sepe. j. e. c. vl. j. viii. q. i. nec

E Piscopos p emiliā. emilia dr a rauēna vsq ad motum

pit. ideo hortamur dilectionē tuā vt personas ipsas videas ⁊ diligēter requiras ne aliquid cōtra canones cōmisissent: ⁊ si eas inculpabiles repereris: ⁊ vite ipsoꝝ laudabile testimoniū videris veniēte mediana ebdomada pasche. si dñs voluerit ⁊ si vixerimus vnumquenq; ꝓ officia que prediximꝰ non differas promouere. ¶ Item leo. iiij. lothario ⁊ lodouico augustis. Papa rogat augustos vt reatinā ecclīam cuidā electo digneť concedere.

R Eatina ecclīa q̄ ꝑ tot tempoꝝ spacia pastoralibꝰ curis destituta cōstitit. dignū est vt brachio amplitudinis vestre subleueť ac gubernationis regimine protegať. vn̄ salutationis alloquio p̄misso vr̄am mansuetudinē deprecamur q̄tenus colono humili dyacono eādē ecclesiam ad regendū cōcedere dignemini vt vestra licentia accepta ibidez deo adiuuante cōsecrare valeamꝰ epm̄. sin aūt in predicta ecclīa nolueritis vt p̄ficiať eps tusculanā ecclīam q̄ viduata existit illi vestra serenitas digneť cōcedere vt cōsecratus a nr̄o p̄sulatu deo oīpotēti vr̄oq; imperio grates peragere valeat. ¶ Idē iterū comitisse. Regio p̄cepto ab aplīco colonꝰ reatine ecclīe ordinať eps.

N Obis dñs imperator ⁊ imperatrix ꝑ suas eplās dixerūt vt colonū in reatina ecclesia que pastoris officio ꝑ longa iaz tempora destituta videbať epm̄ facere deberemus. sicut ⁊ fecimꝰ. ¶ Itez stephanus guidoni comiti. Imperatoris eplā in electiōis confirmatione desideratur.

L Ectis sagacitatis vestre apicibus qui defūcto ecclesie reatine antistite clerum ⁊ plebē ecclīe eiusdem elegisse sibi futurū antistitē ⁊ a nobis cōsecradū vestro studio directū esse ne ipsa ecclesia diuꝰ sine ꝓprio cōsteť pastore fatebātur. nos de obitu prioris dolentes. nūc ipm̄ electū vnanimitate ⁊ canonica ipsius ecclesie electione vt mandastis taz citissime ordinare omisimus, eo q̄ imperialez nobis vt mos est absolutiōis minime detulerit eplām ꝑ qua scz re ambiguū est nobis. ideo voluntati vestre in hoc parere distulimus ne augustalis animus durissime hoc quocumq; modo ꝑciperet. Sed scientes ecclīam dei sine ꝓprio diu pastore nō debere cōsistere glorie vestre mandamus. q̄m aliter nos agere nō debuimꝰ vt vestra solertia imperiali vt prisca cōsuetudo dictat p̄cepta licentia ⁊ nobis quēadmodū uos scire credimꝰ imperatoria directa eplā. tunc voluntati vr̄e de hoc parebimus eundemq; electū dño adiuuante consecrabimus quod carissime fili moleste nullo modo suscipiatis. ¶ Item leo papa. Clericorum et ciuium voluntate metropolitanꝰ est ordinandꝰ.

M Etropolitano defuncto cū in loco eius alius fuerit subrogādus prouinciales epī ad ciuitatē metropolim cōuenire debēt vt oīum clericoꝝ atq; ciuiū voluntate discussa ex p̄sbyteris eiusdez ecclesie vel ex dyaconibꝰ optimus ordinetur. ¶ Itē isidorꝰ in libro officiorum. Cum clero et ppl'o archip̄sbyteri fiat electio.

S I in plebibꝰ archip̄sbyteri obierint. aut ꝑ aliquo reatu ex inde electi fuerint archidyaconꝰ q̄tociꝰ ꝓficiscatur illuc ⁊ cū clericis ⁊ pplis ipsiꝰ plebis electionē faciat: quatenꝰ dignus pastor domui dei cōstituať: ⁊ dum ordiatur eius ꝓuidentia: ipsa plebs custodiať. ¶ Itē ex gestis romanoꝝ pontificum. Electus in romanū pontificē nō ordinetur nisi eius decretū imperatori primuz representetur.

A Gatho natione siculus cuiꝰ legatione fungēs Iohannes epūs portuensis: dñico die octauo pasche in ecclīa sancte sophie publicas missas corā principe ⁊ patriarcha latine celebrauit: hic suscepit ab illo diualē id est regiā eplāz s̄m suam postulationē per quā releuata est q̄titas q̄ solitaꝰ

placentiā. o ¶ Cleri ⁊ populi. et nota verbū semel hic positum equiuoce poni sic. xxviij. di. p̄sbyteꝝ.

L Itteras. vt si oēs. hic colligiť q̄ oēs ɔsentire debēt i postulatōe extranei: vt dixi. s. lxi. di. nullus. ⁊ ideo dicit dec. q̄ postulatio nō admittiť i discordia: vt ex̄ de postu. bone. i. qḋ tn̄ verū ē s̄m distinctionē eiꝰ quod legiť ex̄ de elec. scriptuz

q ¶ Et vis. h habes q̄ clericus epī alteriꝰ ē postulandꝰ: vt. lxi. di. §. sz aliud ⁊ c. osius. et laicus etiaz est postulandꝰ: vt ibi dr̄ illegitimus. et ex̄ de elec. innotuit. itē habes hic q̄ epus non cogiť dare postulatum. lxxxv. di. florentinū. nēo eñ cogiť emācipare filiū suum: vt insti. quibꝰ modis ius pr̄i. po. sol. §. vlt. sed pone q̄ eligatur talis clericus et eps eius postea nō ɔsentiat. nūquid sunt isti priuati electiōe q̄ elegerunt eum quē nō poterāt. vel nunquid cōsensus illius a q̄ erat postulandꝰ confirmauit electionē. ar. q̄ non ɔfirmat ex̄. c. auditis ar. q̄ sic. ex̄. c. q̄ sicut. ⁊ ex̄ de iure pr̄o. cura pastoralis. ad hoc dico q̄ si eligiť i postulādū būtz taľ electio: vt ex̄ de renunc. post translationez. vel dic q̄ si eligit eo proposito vt statim debeat tenere electio nō ratificať ꝑ sequentē cōsensum illius a quo esset postulādꝰ. si v̄o sciebāt electionē inualidā esse ⁊ sperabāt q̄ dñs papa eā ratā hēret tūc ratificatiōe dñi pape ɔfirmať. sic. ix. q. ij. lugduneń. sie z distinctionē facit lex. ff. ḋ solu. si q̄s offerētē. vel dic q̄ nō ē incōueniēs si clericꝰ alienꝰ eligať: q̄ taľ p̄oz eligi ⁊ postea postulari: vt dixi. lxi. di. §. sz aliud. Itē obijciť cū clericꝰ ɔ dicēte epo possz fieri monachꝰ: vt. xix. q. ij. c. i. ḡ multo fortiꝰ p̄t ꝓmoueri ad epale regimē cū ille trāseat ꝑ priuata vtilitate iste ꝓ cōi que preiudicat priuate: vt. vij. q. i. scias. ⁊. viij. q. i. in scripturis. ex̄ ḋ postu. bone. i. rñ. monachꝰ trāsit ad locū delectiōis vbi nulla p̄sumiť ābitio. hic v̄o p̄sumiť ex eo q̄ nolēte epo vltro se ingerit q̄ potiꝰ trahi deberet: vt. viij. q. i. sciendū. tn̄ male facit eps si eū absq; iustitia negat. vt. vij. q. i. oīs q̄. ⁊ ꝑ supiorē cogi pōt. ar. ex̄ ḋ iure pr̄o. nullus.

P Rincipali, et. c. isto ⁊ sequētibꝰ dicit. h. p̄roni ɔbere eligere cuz alijs in eccl'a ɔuētuali. alij dicūt q̄ eccl'a epal'ñ hz p̄ronū sz q̄re petebať istud ab imperatore. q̄ forte isti curiales erāt vel forte p̄roni erat. ⁊ ita ē ar. q̄ patronꝰ nō tn̄ p̄latū sz ēt subdyaconū ⁊ dyaconū p̄t instituere. ar. xviij. q. ij. eleutheriꝰ. xvi. q. v. si q̄s epoꝝ. i auten. ḋ lectissi. epis. §. si q̄s oratorij domū. ex̄ ḋ filꝰ p̄sb. ex trāsmissa, dū tn̄ h fiat ḋ ɔsensu p̄lati. ex̄ e. ti. ꝓposuit. sz veriꝰ credo h spectare ad ipz p̄latū vt ipe possit ministros p̄ficere q̄s velit: vt ex̄ ḋ iure pr̄o. postulasti. q̄d iuris hēat i electiōe p̄ronꝰ dicit decr. ex̄ ḋ iure pa. nobis. h.

t ¶ Mediana. s. cū cantatur sitientes.

v ¶ Si vixerimꝰ. si hēs vixerit planū ē si hēs vixerimus est ar. q̄ mādatū expirat morte mādatoris re integra. ex̄ ḋ offi. dele. gratum.

R Eatina. licētia. i. ɔsensus principis ē req̄rēdꝰ electiōe celebrata: vt ex̄ ḋ elec. q̄ sic. nisi aliud suadeat scādalū. ex̄. c. q̄ vel p̄scripta ɔsuetudo: vt ex̄ ḋ iure pr̄o. nobis.

y ¶ Accepta. j. xvi. q. ij. decernimꝰ.

z ¶ Grates spūales ñ carnales. i. q. i. filiū. h eēt eñ simonia: vt. i. q. i. sūt nōnulli. ⁊. q. ij. sicut. imo vr̄ q̄ ñ sit simonia dūmodo ex post facto mere sine aliq̄ ambitiōe petentis. i. q. ij. si q̄s epm̄

N Obis dñs. ex hūilitate h dicit cū sit filiꝰ eccl'e vt. xcvi. di. si imperator.

L Ectis. diu. i. vltra tres mēses: vt. l. di. post q̄. nisi cā necessitatis: vt. lxxv. di. q̄m. ⁊. vij. q. i. ɔstitutū. ⁊ sic q̄nq; restringitur vaga significatio alicuiꝰ v̄bi: vt. lxv. di. de ꝑsona.

M Etropolitano. metropolim. ibi eñ consecrādꝰ est metropolitanus: vt. li. di. qui in aliq̄. et est ar. hic q̄ ꝓuinciales epī interesse sūt electiōi metropol. vt. s̄. c. valētinianꝰ. o ¶ Ex p̄sbyteris. p̄sbyterū p̄mittit. qui eñ est prior in ordine erit prior in electiōe: vt. lxxv. di. c. vl. vnde hec dictio vel: nō dat istis optionez sic vel sic eligēdi. sz ordo verboꝝ oñdit q̄ ordine debeāt eligere: sic. j. de cō. di. ij. in x̄po. ij. ⁊ optie h dr̄. ff. ad trebel. heredes. in fi. e ¶ Ex dyaconibꝰ. hodie ⁊ subdyacōibꝰ ex̄. de eta. ⁊ q̄. or. a multis. f ¶ Optimꝰ. sic e in auten. de monachis. §. ordinationez. sed quis diceť optimꝰ. q̄ et principale locū tz. qḋ eñ per superabundantiā dicitur soli conuenit: vt. ff. de ver. ob. vbi aūt. i. rñ. ff. de edil. edic. si q̄s vēditor. §. vl. qualiter istud intelligať inuenies. viij. q. i. licet.

S I in plebibus. ꝓficiscatur. speciali auctoritate episcopi alias nō liceret vt ex̄ de offi. archidya. cum satis. nisi habeat hoc de cōsuetudine p̄scripta. et sic intelligo ex̄ de excel. pre. ad hoc. ⁊ ex̄ de ap. bone. ⁊ ex̄ de insti. cum venissent. quid tamen de hoc iuris sit dixi. xxv. di. perlectis

A Gatho. que solita. quilibet eñ eps dare cōsueuit aliquid imperatori in

electiõe sua: vt. j. e. q. dũmodo reddit⁹ epales excederent duas libras auri vt i aut. de san. epi. §. iiij. ⁊ tũc forte cũ mos erat crimẽ nõ erat: vt. xxxij. q. iiij obijciũt. s3 nõne ĩpator cõmisit simoniã relaxãdo illud ius sub hac ↄditiõe vt ↄsensus ei⁹ reqraẽ in electiõe: s3 dic q nõ: q2 pri⁹ hũit vtrũq ius vñ mõ alteꝝ potuit remittere. iõ aũt petijt papa hãc ↄsuetudinẽ tolli: q2 ↄtinebat speciẽ mali. vt. i. q. i.

Adriaʼ emẽdari. anus. defẽdẽdas. ad hᷓ tenent oẽs pri cipes. vt. xxiij. q. v. oẽs pncipes. ⁊ si nol lẽt cã defẽdẽ possẽt excõicari: vt. xxiij. q. v. administratores.

k ❡ Patriciat⁹. vt punirent crimina et cognoscerẽt de cau sis sclaribus: sm hᷓ põt itelligi. ij. q. vi. oĩs oppressus. ⁊ ita iudex ecclesiasticus alij põt committere cãm sanguinis. vel intellige qð ẽ aduo catus rome: vt ex̃ de elec. venerabilem.

l ❡ Per singulas. q̃ in francia ⁊ in hispa nia. vñ⁹ eũ impera toꝛ est: vt. vij. q. i. in apibus. qð cõcedo nisi pbẽt se exẽptos ab ĩpatoꝛe. vt. xxiij. q. viij. §. ecce. vñ ad/ huc a capite suo da bũt tributũ ĩpatori oẽs eũ nõ pbẽt se ex ẽptos ab ĩpatoꝛe. vt ff. de cen. l. vl. si eĩ di cũt se ñ subeẽ roma/ no impio: per conse quẽs dicũt se nõ ha bere aliqð ꝓprij: vt §. di. i. ius quiritum fateamur q̃ impato rem dñm esse mũdi. vt. ff. ad. l. ro. d iac. qui leuande. obstat q reges hispanie eũ non subessent impe/ rio regnũ ab hostiũ faucibus eruerunt.

m ❡ Publicari. hic ecclia publicat bo/ na laicoꝝ q̃cũq de põit laicos a digni tatibus. xxxij. q. v. p ceptuz. in fi. vel dic q hic docet ecclesia quid fieri dbeat. sic. xxiij. q. iij. d illicita ⁊. v. q. vlti. delatori

In sinodo. cõfirmam⁹. ar. q idẽ põt dare ⁊ cõfirmare. xxiij. di. in nõie. et ex̃ d elec. cũ inter. ar. ↄ. ex̃ de fi. instru. c. inter dilectos. dic nõ põt eodẽ re spectu sed diuersis: vt in dicto. c. inter canonicos. circa mediũ. ⁊. ff. de iuris dic. o. iudi. et q2 q̃cũq etiã d2 dare. i. datũ ostẽdet e: vt. xxiij. q. v. §. hinc notã dum. ff. de testa. heredes. §. si quidẽ. io. o ❡ Primo. nõ dicas primo re/ gi sed primo ottoni. i. ante quẽ nullus alius fuit. sic ex̃ de ver. sig. ioseph. et ff. de ver. sig. primus. p ❡ Successorẽ. hoc speciale fuit cõtra id. viij. q. i. moises. sic. vij. q. i. petisti. hic patet q maximã habz ptãtem papa circa imperiũ. s3 dic q tñ in italia pmittit ei facere successorẽ. q ❡ Ac per hᷓ quasi diceret ex q̃ in romana ecclia hᷓ pmittit q̃ etiã in minoꝛib⁹. ⁊ est ar. q idẽ iuris est in mẽbris qð in capite: vt. xvi. q. ij. c. i. xij. q. ij. cognouim⁹: et. q.

erat dari ꝓ ordinatiõe põtificis facĩẽda sic tamen vt si ↄtigerit post ei⁹ transitũ electionez fieri non debeat ordinari qui elect⁹ fuerit nisi pri⁹ decretũ generale in/ troducatur in regiã vrbem sm antiquaz cõsuetudinẽ vt cũ eoꝝ cõsciẽtia et iussiõe debeat ordinatio ꝓsperari. Item vitalia/ nus natione signensis direxit r̃sales su/ os cũ synodica epl'a iuxta cõsuetudinez in regiã vrbẽ apud pijssimos principes significãs de ordinatiõe sua. ❡ Item ex historia ecclesiastica. Impatoꝛ ius habz eligendi pontificem

Adrianus papa romã venire carolũ regez ad defendendas^i res ecclesie postulauit. ca rolus vero romã veniẽs papiaz obsedit ibiq relicto exercitu in scrã resurrectiõe ab adriano papa rome honorifice susce/ ptus est. post sanctã resurrectionẽ reuer/ sus est papiã. cepit desideriũ regez. dein/ de romã reuersus cõstituit sibi synodum cũ adriano papa in patriarchio lateranẽ si in ecclesia sci saluatoris q̃ synod⁹ cele/ brata ẽ a. c. liij. epis religios et abbatib⁹ adrian⁹ aũt papa cum vniuersa synodo tradidit carolo ius ⁊ ptãtez eligendi põ/ tificem ⁊ ordinãdi apl'icã sedem dignita tem q patriciatus^k ei concessit. insup ar/ chiepiscopos ⁊ epõs ꝑ singulas^l puinci as ab eo inuestiturã accipe diffiniuit ⁊ vt nisi a rege laudeẽ ⁊ inuestiaẽ epũs a ne/ mine cõsecreẽ ⁊ quicunq contra hoc de cretum ageret anathematis vinculo euz innodauit. ⁊ nisi resipisceret bona ei⁹ pu/ blicari^m precepit. ❡ Itẽ leo papa. Ele/ ctio romani põtificis ad ius ptinet impa toris.

In synodo cõgregata rome in eccl'a sancti saluatoris ad exemplũ beati adriani apl'ice sedis antistitis q̃ do mino carolo victoriosissimo regi frãcoꝝ ac longobardoꝝ pficiat⁹ dignitatẽ ac or dinatiõez apl'ice sedis ⁊ inuestiturã epoꝝ cõcessit. Ego q leo seru⁹ seruoꝝ dei eps cũ toto clero ac romano ppl'o cõstituim⁹ et cõfirmam⁹^n ⁊ corroboram⁹ et ꝑ nr̃am apl'icam auctoritatẽ cõcedim⁹ atq largi mur dño ottoni primo^o regi teutonicoꝝ eiusq successorib⁹ hui⁹ regni italie in ꝑ/ petuũ sibi facultatẽ eligẽdi successorez^p atq sũme sedis apl'ice pontificẽ ordinã/ di ac per hoc^q archiepõs seu epõs vt ipsi ab eo inuestiturã accipiãt ⁊ cõsecratõem vnde debẽt exceptis hijs q̃s impatoꝛ ro mano pontifici ⁊ archiepis cõcessit^r ⁊ vt nemo deinceps cuiuscũq dignitatis vel religionis eligendi successorẽ vel patrici um^s vel pontificẽ sũme sedis apl'ice aut quẽcunq epm ordinãdi: habeat faculta tem absq cõsensu ipsi⁹ impatoris. qð tñ fiat absq oĩ pecunia ⁊ vt ipse sit patri/ cius ⁊ rex. qð si a clero ⁊ ppl'o q̃s eligaẽ eps nisi a supradicto rege laudeẽ ⁊ inue/ stiatur nõ cõsecreẽ: si quis cõtra hãc apl'i cam^t auctoritatẽ aliquid molieẽ. hunc ex cõmunicationi subiacere decernimus: ⁊ nisi resipuerit irreuocabili exilio^v puniri vel vltimis supplicijs feriri. ❡ Itẽ gre/ gorius. Precepto principũ maxio remit/ titur qð absq apl'ica auctoritate ordiaẽ.

Alonitane ciuitatis epũs me ac re/ sponsali meo nesciente ordinat⁹ est et facta est res q̃ sub nullis anterioribus principib⁹ euenit qð ego audiẽs ad eun/ dẽ preuaricatorẽ qui inordinate ordina tus ẽ ꝓtin⁹ misi vt oino missaꝝ solennia celebrare nullo modo ꝓsumeret nisi pri⁹ a serenissimis dñis cognoscerẽ si hoc fie ri ipsi iussissent^y. qð ei sub excõmunicati/ onis^z interpositiõe mãdaui: qui cõtẽpto me atq despecto in audacia q̃rundaz se/ culariũ hominũ quib⁹ denudata sua ec/ clesia premia multa ꝑbere d2: nunc vsq missas facere ꝓsumit atq ad me venire sm iussionẽ dñoꝝ noluit. ego aũt ꝑcepti oni pietatis causa eoꝝ obediẽs^a eidẽ ma ximo qui me nesciẽte ordiat⁹ est. hoc qð in ordinatiõe sua me vel responsalẽ meũ ꝑtermittere presumpsit ita ex corde rela/ xaui^b. ac si^c me auctoꝛe fuerit ordinatus. alia vero illius puersa. s. mala corpalia q̃ cognoui^c: vel q2 cũz pecunia est electus. vel q2 excõmunicat⁹ missas facere ꝓsum/ psit: ꝓpter deũ irrequisita ꝑterire nõ pos sum. ⁊ si ad me venire diu distulerit exer/

i. ꝑcipim⁹. ⁊. i. q. iij. si quis eps. xxiiij. q. i. rogam⁹. r ❡ Cõcessit videẽ q̃ q impatoꝛ possit dare priuilegiũ libertatis: vt ex̃ de in inte. resti. auditis. s ❡ Patrici⁹. ⁊ sic papa dat hic gladij ptãtem cuius tñ exercitiũ ipe nõ habet. ex̃ de elec. ca. suffraganci. io. t ❡ Apl'icam. sed nunqd papa possit ptãtẽ ei dare vt deponeret ipsũ sic in heresi. ⁊ de cõsensu cardinaliũ ĩmo in oib⁹ põt se subij cere ei: vt. ij. q. vij. nos. v ❡ Exilio. nota ecclesi posse aliquẽ mittere in exi lium: vt. iij. q. iiij. hi qui. x ❡ Feriri. ex hᷓ priuilegia sunt oib⁹ suc cessorib⁹ da ta quare nõ veniẽ eis r̃n. q2 impatores renunciauerũt eis: vt. j. c. ex hi. Itẽ quia ꝑ abusum ea ꝑdiderũt: vt. j. e. §. verum. Itẽ q2 ea ei fuerunt ei cõ cessa. vñ cõ sante eã ipsa cessauerunt: vt. i. q. vij. qð pro remedio nec obstat qð dicit: et successorib⁹ q2 hᷓ itelligi dum est de il lis successori bus qui hoc ipetrare pos sunt: vt. xxij. di. in nomie. y ❡ Alonita ne. iussis sent. ar. q au ctoritas ma/ ioris excusat vt. xiiij. q. v. dixit. xxxiij. di. diaconi. xxiij. q. v. mi les. ar. ↄ. xi. q. ij. quicũq ⁊. xvi. q. i. in canonibus. io. io. in ma/ io nulli est obediendũ. nec aliquis excusaẽ: vt. xi. q. iij. si domin⁹. h. z ❡ Sub excõicatiõis. ex hᷓ videẽ q ꝑ talia verba fiat excõicatio cuz sic d2 ꝑcipio tibi hoc sub pena excõicatiõis: ⁊ ar. ad idẽ ex̃ de eo qui ordi. fur. re. c. i. contra. ex̃ de iure patro. relatũ. in fi. ⁊ ex̃ de sagittarijs c. vno. h. dicit si talis ꝓhibitio fiat ex canone nõ fit excõicatio ꝑ illa verba: vt. xxx. di. ꝑ totũ secus si ab homie: q2 canon min⁹ agit q̃ ho mo. xxvi. q. vij. alligãt. ⁊. ff. de arbi. celsus. ad hoc alij dicũt refert an diffiniendo verba illa ꝓferanẽ vt tunc ꝑ ea fiat excõicatio an cõsti tuendo ius vt tunc nõ fiat excõmunicatio ꝑ illa verba. sed hec veri tas est q illa verba nõ habent vim snie sed tñ cõminationis: vt. C.

cōminatōes ep̄i ꝑ totū. h̄ aūt scias qꝫ sub cōditiōe pōt quis excōicari. et talit̃ h̄ intelligo latā sniam. vñ existēte cōditiōe ligat excōmunicatio ⁊ nō prius: ⁊ tñ a tali excōicatione pōt quis appellari. lꝫ h. cōtrariū scripsit: vt ex̄ de ap. pterea. ij. ⁊ h̄ ideo: qꝛ excōicatio tunc nō trahit secū suā executionē. qꝛ nec cedit nec venit dies ante existentem cōditionem: vt. ff. de ver. sig. cedere. lꝫ quid si excōicās moritur pusqꝫ existat cōditio. tunc dico excōicatum qñ extat cōditio: ⁊ ita quis excōicatur a mortuo vtrū aūt conditione existēte intelligat̃ retro fuisse excōmunicat⁹ p illud qd̄ legitur. ff. qui po. i pig. ha. potior. ⁊ ff. d ma. testa. neratius. vl' tm̄ a tempe conditionis existentis p id qd̄ est. ff. d edil. edic. bouem. §. si sub cōditione. disputationi relinquo. ioban. ego credo qꝫ a die existentis cōditōis per decr. illā pterea. ij. h.

ego. ⁊ C. de excusa. tu. exactores. vbi d̄r oneribus ⁊ tutelis. g ¶ Priuilegio. i. iure. sic. ix. q. iij. saluo. ff. quib⁹ modis pig. vl' ipo. sol. si debitor. §. i. potius ergo onus qꝫ ius primatie cōcessuꝫ fuit huic collegio cū eīm rex eligeret olim de cōcilio oīuꝫ epoꝝ hoc cōciliū ccedit̃ ei hic. h ¶ Maneat ar. ppter loci et tempis difficultatē electionē fieri a quo nō debeat. sic ex̄ d iure pro. si vero: vt xxiij. q. i. pudēda. xciij. di. iuxta.

cere in eo districtionē canonicā nullo modo cessabo. ¶ Itē ex cō. tole. **In epoꝝ electōe principis desideratur assensus.**

Cum longe lateqꝫ diffuso tractu terrarū cōmeantium impedit̃ celeritas nunciorū. quo aut nequeāt regib⁹ audiētibus decedētis psulis trāsitus notificari aut de successore morientis epi libera principis electio expectari. nascitur sepe aut nostro ordini d relatiōe taliū difficultas aut regie ptāti dū cōsultū vt in p subrogādis pōtificib⁹ sustinet iniūerosa necessitas. vñ placuit oīb⁹ pōtificib⁹ hispanie atqꝫ gallicie vt saluo pulegio vniuscuiusqꝫ puīcie licitū māeat deinceps toletano pontifici qscūqꝫ regalis ptās elegerit ⁊ iam dicti toletani epi iudicium dignos esse pbauerit in quibuslibet puīnciis in pcedentiū sedib⁹ pficere psules et decedētib⁹ epis eligere successores. ita tñ vt quisquis ille fuerit ordinat⁹ post ordinationis sue temp⁹ infra triū mēsiū spaciū metropolitani ppꝛij psentiam visurus accedat. ¶ Electiōes quoqꝫ sūmorum pontificū atqꝫ alioꝝ epoꝝ infra presulum quondā impatoribus representabātur. sicut de electione beati ambrosij ⁊ beati gregorij legit̃. quib⁹ exemplis ⁊ pmissis auctoritatib⁹ liqdo colligit̃ laicos nō excludēdos ab electōe neqꝫ pricipes eē reijciēdos ab ordinatōe ecclesiaꝝ. sed qꝫ popul⁹ vl' princeps iubet̃ electioni interesse non pcipit̃ aduocari ad electionē faciendā: sed ad psensū electiōi adhibendum. sacerdotū eīm vt in fine supioris capituli stephani pape legit̃ est electio et fidelis ppl'i est hūiliter cōsentire. desiderium ergo plebis requirit̃ vt clericorū electioni cōcordet. tūc eīm in ecclesia dei rite pficietur antistes cū popul⁹ pariter in eū acclamauerit quē cler⁹ cōmuni voto elegerit. Unde celestin⁹ papa ait. **Plebis nō est eligere sed electioni psentire.**

Cleri plebisqꝫ psensus ⁊ desideriū requirat̃. ¶ Itē leo primus. **De eodem.**

Uota ciuiū testimonia populoꝝ honoratoꝝ arbitriū electio clericorum in ordinationibus sacerdotū cōstituant̃. ⁊ infra. per pacē ⁊ quietē sacerdotes qui futuri sunt postulent̃ teneat̃ subscriptio clericoꝝ honoratoꝝ testimoniū: ordinis cōuentus ⁊ plebis. ¶ Principibus vero atqꝫ impatorib⁹ electiones romanoꝝ pontificū atqꝫ alioꝝ epoꝝ referendas vsus ⁊ pstitutio tradidit p scismaticorū atqꝫ hereticoꝝ dissensiōib⁹ q̃b⁹ nōnunqꝫ eccl'ia dei pcussa plclitabat̃ cōtra q̃s legib⁹ fidelissimoꝝ impatoꝝ frequenter eccl'ia dei munita legit̃. representabātur ergo electiōes pontificū catholicorū principibus: vt eoꝝ auctoritate roborate nullus hereticoꝝ vel scismaticoꝝ auderet ptraire. ⁊ vt ipsi principes tāqꝫ deuotissimi filij in eum consentirēt: quē sibi in patrē eligi viderēt: vt eis in oībus suffragatores existerēt. sicut valentinian⁹ beato ambrosio supra legitur dixisse. noli timere: qꝛ de⁹ qui te elegit semp te adiuuabit et ego adiutor ⁊ defensor tuus vt meum ordinē decet semp existam. ¶ Unde stephanus papa statuit dicēs. **Presentibus legatis impatoris roman⁹ pontifex ordinet̃.**

Quia sancta romana ecclesia cui deo auctore presidem⁹ a pluribus patitur violentias pontifice obeunte que ob hoc inferūtur. quia absqꝫ impiali notitia pontificis fit electio et cōsecratio nec canonico ritu et consuetudine ab impatore directi sunt nuncij qui vetent scandala fieri. volum⁹ vt cū instituendus est pōtifex puenientib⁹ epis et vniuerso clero eligatur psente senatu ⁊ populo q ordinādus est: et sic ab oībus electus presentibus legatis imperialib⁹ cōsecretur nullusqꝫ sine periculo sui iuramenta vel pmissiones aliqs noua adinuentione audeat extorquere nisi q antiq exegit consuetudo. ne vel ecclesia scādalizetur et impialis honorificentia minuatur. ¶ Uerum qꝛ impatores quandoqꝫ modum suum ignorantes nō in numero cōsentientium: sed primi distribuentium īmo exterminantiū esse voluerūt: frequēter etiā i hereticorū pfidiā plapsi catholice matris vnitatē eccl'ie impugnare conati sunt. ideo sanctorum patruꝫ statuta aduersus eos prodierūt vt semet electioni nō insererēt ⁊ quisqs eoꝝ suffragio ecclesiā obtineret: anathematis viculo innodaretur: sicut scriptura quoqꝫ diuina di

a ¶ Obediens. h̄ dicit ex humilitate: quia ei pcipere nō poterant.

b ¶ Laxaui. nota ep̄m remittere posse que ad ip̄m spectāt nō q ad deū. ar. xxiij. q. iiij. si is qui pelatus lꝫ n3ne que fiunt in gsona ep̄i vel alterius pelati in cōtēptu eccl'ie fiunt. ⁊ ideo in deuz vtiqꝫ. lꝫ in platū pcipaliter. s̄. di. xlv. et q̄ emendat. ⁊ xxiij. q. iiij. inter. c ¶ Et si me. ar. qꝫ ratihabitio sequēs facit aliquid legitimuꝫ qd̄ ab initio fuit factum illegitime. ex̄ de iure pa. cura. xviij. q. ij. de monachis. ix. q. ij. lugdu. d ¶ Cognoui. p audiui: vt. ij. q. v. q̃to. xxij. q. v. hic videt̃ non tanqꝫ iudex. ij. q. i. §. quando.

Cum longe. ptāti. nihil dic tñ regi subtrahit̃: qꝛ sicut prius eligebat ita ⁊ modo post priuilegium toletano cōcessum. f ¶ Atqꝫ gallicie. cōnumerat h̄ galliciam hispanie cū tñ sit ps eius. ⁊ ita ps cōnumerat̃ suo toti. sic. j. e.

i ¶ Eligere. i. a rege electos cōsecrare et cōfirmare.

k ¶ Infra triū. j. xcij. di. iuxta. ex̄ d iure pro. si vero. j. d. lxv. si qs d. lꝫ nō ē cōtra

l ¶ Electiōes. ⁊ beati gregorij. nō in h̄ volumine nisi. ar. s̄ c. agatho.

m ¶ Stephani. s̄. c. di. nosse.

Uota ciuium. q̄si dicat nō rusticoꝝ extra ciuitateꝫ.

n ¶ Uota. i. conniuētia ⁊ cōsensus: vt s̄. xxiij. di. ep̄us.

o ¶ Honoratoꝝ. scꝫ maioꝝ de populo ⁊ clero. s̄. c. adrianus in fi.

p ¶ Arbitriū. s̄. di. xxiij. c. i. xxiij. di. nullus.

q ¶ Ordinatiōib⁹. id ē electionibus.

r ¶ Ordinis. qꝛ dicitur ordo cerdonū pellipariorū vl' alterius corporis.

s ¶ Ex plebis. ⁊ nomine plebis cēsent̃ illi qui nō sunt collecti ad aliqd̄ corpus faciendū. d quo corpore hēs. ff. qd̄ cuiusqꝫ vniuersi. l. i. ⁊ est ad hoc bonū sīle C. de epali audiē. l. iubemus.

t ¶ Principib⁹. legibus. j. xxiij. q. vij. c. i. ⁊ ij. ⁊ dis. viij. q iure.

Quia sancta. presente. di. lxix. null⁹.

b ¶ Iuramenta. videtur g̃ qꝫ ante electionē nō sit pstandum iuramentū de indēnitate ecclesie: vt. viij. q. iij. arnald⁹ ⁊ s̄. xviij. di. de siracusane. presumeret̃ eīm hoc ideo facere vt eligeretur. dicunt tñ quidā qꝫ si est cōsuetudo qꝫ pstetur. prestari pōt. et sic intelligunt qd̄ dicitur hic in fi. quid tñ iuris sit de h̄ habes. viij. q. iij. in sūma.. c ¶ Cōsuetudo. p h̄ videt̃ qꝫ in spiritualibus fuāda sit cōsuetudo in recipiēdis munerib⁹: vt. s̄. c. agatho. ⁊ i auten. d sctissi. ep̄is. §. iiij. coll. ix. ⁊ i. q. iij. quesitū. ⁊ ix. q. iij. cōquest⁹. ⁊ ex̄ d simo. ad aplicā. ar. c̄. ex̄ de simo. cū in eccl'ie. ex̄. e. ti. sicut. ad hoc dicūt quidā qꝫ licitum est aliqd petere in spiritualib⁹. sed nō p spiritualib⁹ vt nō petat̃ pro cōsecratione sed pro cōsuetudine. vel dic qꝫ si cōsuetudo illa pietatē ptinet

nō pōt peti: tū supior cogere pōt vt seruet talis cōsuetudo vt dicit illa cōstitutio ad aplica. h. dicit ꝙ istud referat ad legatos impatoris vt non aliud romana eccl'a petat ab eis ꝙ̄ ipsi soliti sunt facere. scꝫ vt papa nō cogat eos aliud iuramētū facere pape p̄ter ꝙ̄ iuramentū fidelitatis qḋ impator cōsueuit prestare pape: ut. j. c. tibi dn̄o. ⁊ hoc indicat illud verbū minuatur

sic cōcessa. di. xcvi. cōstantinꝰ. p̄terea quia impator nō pōt alienare res imperij: vt. ff. de le. i. apud iulianū. §. ul. Itē quia ꝑ hanc cōcessionē nō le. ḋr imperiū ex quo res redit ad pristinū statū vt. ff. de pac. siue §. pactus. ⁊. xxxv. di. ab exordio. nō obstat. xij. q. ij. nō licet: quia ille nō poterat legē imponere suo successori. ex̄ de elec. innotuit.

d ¶ Uerū excelsa. i. templa idoloꝝ in excelsis posita.

e ¶ Ideo. quia iussu dn̄i factus erat. ⁊ q꞉ eum respiciētes liberabantur.

f ¶ Destruxit. h ezechias cōmendat ex destructiōe imaginis que erat occasio superstitiōis quare ergo massiliensis ep̄s cōdemnat qui destruxit imagines in quibus populus idolatriā cōmittebat: vt de con. di. iij. planū dic ꝙ serpēs ipe fuit tempalis ad sanāda vulnera. vn̄ cessāte causa cessare debuit effectꝰ. sed cū imaginum ꝑpetua ē vt habeat ī eis memoria dei.

g ¶ Destruant. ar. successores debere mutare fcā ⁊ instituta anceßoꝝ ēt bona si viderint ea esse ꝑniciosa exēplo. xij. q. i. videntes. xxxv. q. i. c. i. xcvi. di. bene in fi. di. lxviij. corepi ⁊ ex̄ de decimis. suggestum.

Cum adrianus. traheretur. debꝫ enī ire q̄si inuitꝰ: vt. ar. j. i. q. vi. sicut. C. de ep̄is. si quenq̄.

i ¶ Tempis. nota q̄ non sunt mala interdum debent omitti ne sint exemplo pniciosa: vt. s. di. xxiij. in noie. s. di. xxi. denicꝗ. xij. q. ij. liberti. ij. q. vij. accusatio. j. xxx. q. i. c. i. instit. vi bo. rap. §. sed nedū talia.

k ¶ Ad salutandū ar. eos ꝯsensisse electioni ex quo interfuerunt et eū salutauerūt ⁊ nō reclamauerunt. sic ex̄ de his q̄ fi. a ma. ꝑ. ca. ex ore. in fi. ex̄. de priui. cū olim. i. in fi. et ex̄ de sen. ex. si aliq̄n. ⁊ eo ipso ꝙ quis salutat aliū videt cōsentire ei: vt. xxiiij. q. i. oīs. sic ex eo ꝙ quis nō vult salutare aliū presumit inimicꝰ: vt ex̄ de of. del. cum sup. in parte decisa. et ex eo ipso ꝙ stephanꝰ dixit ꝑlegatur intelligitur cōsensisse: vt. xcvi. di. bene. sic. j. de conse. di. ij. pacem.

Ego. cōfirmatiōis. nota ꝙ aliquid semel datur ⁊ cōfirmat: vt no. s. c. in synodo.

m ¶ Uiculis. id est villulis. ff. ad municipal. qui ex vico. nec posset impator illā donationē reuocare. nā dicit lex ꝙ sola imensitas ē mensura rerū donatarū in eccl'ia: vt. C. de sacrosan. ec. auten. sed hodie. imo nec cōcedit hic: sꝫ cōcessa cōfirmat. nā oīa hec ⁊ alia plura iam priꝰ fuerāt eccle

cit ꝙ postꝙ̄ ezechias dissipauit excelsa[d] ⁊ cōtriuit statuas ⁊ succidit lucos confregitꝗ serpentē eneū quē fecit moyses videlicet q꞉ illum serpentē deus fieri iusserat. ne serpentū morsibꝰ populꝰ interiret ideo[e] ipse populꝰ colere ⁊ venerari eū ceperat ⁊ idcirco destruxit[f] iste: qḋ iubente deo fecerat ille. ac per hoc magna autoritas ista est habēda in eccl'ia. vt si nōnulli ex p̄decessoribꝰ vel maioribus nr̄is fecerunt aliqua q̄ illo tempe potuerūt esse sine culpa ⁊ postea vertunt in errorē ⁊ superstitionē sine tarditate aliqua ⁊ cū magna auctoritate a posteris destruantur[g] ¶ Postremo presentibꝰ legatis impatorū ⁊ incōsultis electōes romanoꝝ pontificū legunt celebrate ⁊ tandē ijdē impatores religioso mentis affectu p̄fatis priuilegijs renūciauerūt: multa insuꝑ donaria eccl'ie dei cōferētes. ¶ Unde gregorius. iiij. scribit.

Incōsultis legatis impatoris adrianꝰ ad pōtificatū eligitur

Cum adrianꝰ. ij. ad romanū pōtificatum ab ecclesia dei genitricis dn̄e nostre q̄ dr̄ ad p̄sepe traheretur[h] ad lateranēse patriarchiū certatim a populo ⁊ clero ⁊ proceribꝰ deportatꝰ est. qḋ audiētes missi ludouici impatoris moleste tulerūt ⁊ indignati scꝫ ꝙ dum p̄sentes essent: nō fuerint inuitati. nec optate a se futuri presulis electiōi interesse meruerit. qui accepta rōne qḋ nō causa contēptꝰ augusti: sꝫ futuri tempis[i] ꝓspectu cōmissū hoc fuerat. ne videlicet legatos principū in electiōe romanoꝝ p̄sulū mos expectādi ꝑ hm̄ōi fomitem inolesceret. oēm indignationē medullitꝰ sedauerūt: ⁊ ad salutandū[k] electum etiā ipsi hūiliter accesserūt. ¶ Itē pactū cōstōnis impatoris primi ludouici cū romanis pontificibꝰ.

Electio romani pōtificis a ludouico romanis pontificibus cōceditur.

Ego ludouicus impator romanꝰ augustus statuo ⁊ cōcedo per hoc pactū cōfirmatiōis[l] nr̄e tibi beato petro principi aplōꝝ ⁊ ꝑ te vicario tuo dn̄o paschali summo pōtifici ⁊ successoribꝰ eius in ꝑpetuū sicut a predecessoribus vestris vsꝗ nunc in vr̄a ptāte et ditione tenuistis ⁊ disposuistis romanam ciuitatē cū ducatu suo ⁊ suburbanis atꝗ viculis[m] oībus ⁊ territorijs[n] etꝰ mōtanis ⁊ maritimis litoribꝰ ⁊ portubꝰ seu[a] cunctis ciuitatibꝰ: castellis: opidis: ac villis in tuscie ptibus. ¶ Ideꝗ q̄n diuina vocatiōe huiꝰ sacratissime sedis pōtifex ḋ hoc mūdo migrauerit[b]: nullꝰ ex regno nr̄o aut francus aut lōgobardꝰ aut de q̄libet gente homo sub nr̄a potestate cōstitutus: licentiā hēat cōtra romanos[c] aut publice aut priuatim veniēdi aut electionem faciēdi. nullusꝗ in ciuitatibꝰ aut in territorijs ad eccl'ie beati petri apl'i ptātez pertinentibꝰ: aliqḋ malū ꝓpterea facere p̄sumat. sed liceat romanis cū omni veneratiōe ⁊ sine q̄libet ꝑturbatiōe honorificā suo pōtifici exhibere sepulturā ⁊ eum quē diuina inspiratiōe ⁊ beati petri intercessione oēs romani vno cōcilio atꝗ vna cōcordia sine aliqua ꝓmissione ad pontificatꝰ ordinē elegerint sine aliq̄ ambiguitate atꝗ cōtradictiōe more canonico ꝯsecrare ⁊ dum consecratus fuerit legati ad nos vel ad nr̄os successores reges francoꝝ[d] dirigant qui inter nos ⁊ inter illum amicitiā ⁊ caritatē ac pacē cōsocient. ¶ Itē leo. iiij. lothario ⁊ ludouico augustis.

Electio ⁊ consecratio romani pontificis nō nisi iuste ⁊ canonice fieri debet. Palea.

Inter nos[e] ⁊ vos pacti serie statutū ⁊ cōfirmatū est ꝙ electio ⁊ cōsecratio futuri romani pontificis nō nisi iuste ⁊ canonice fieri debeat. ¶ Item.

Ab impatore vel nuncijs eius electioni romani pōtificis nullū generetur obstaculū.

Constitutio primi henrici et primi ottonis cū romanis pontificibꝰ vt nullus missoꝝ nr̄oꝝ cuiuscunꝗ impeditiōis argumentū in electione romani pōtificis componere audeat omnino ꝓhibemꝰ. Itē in electione romanorum pontificū neꝗ liber neꝗ seruꝰ ad hoc venire presumat. vt illis romanis q̄s ad hanc electionē ꝑ ꝯstitutionē sanctoꝝ patrū antiqua admisit consuetudo: faciat aliquod impedimentū. ꝙ si aliq̄s contra hanc nr̄am constitutionē facere pre-

n ¶ Et territorijs. quid sit territoriū. q̄d opidū. quid vrbs. habes ff. de verbo. sig. pupillus §. territoriū ⁊ est ar. ꝙ nomine ciuitatis nō cōprehendunt eiꝰ territoria: vt xij. q. ij. c. vlt. ⁊. ff. de ver. sig. l. ij. ⁊. ff. ḋ ar. si cū dies §. si arbiter. ar. cōtra. ff. ḋ ver. sig. que in cōtinētibꝰ ⁊. l. edificia. et. ff. de iudi. insule. ff. ḋ of. fi. p̄fec. vr. l. i. ibi cū vrbē.

a ¶ Seu hꝰ dictio seu ponitꝰ auget donationem q̄ disiungat in terres donatas: vt. ff. de au. ⁊ ar. le. i. q̄s ita.

b ¶ Migrauerit. olī enī nullus audebat tractare de elec. pape ante tertiam diem post sepulturā pre mortui: vt. j. di. lxxix. nullus. sed ꝑ cōtrariā cōsuetudinē hodie abrogatum est.

c ¶ Cōtra romanos. nota ꝙ olī oēs romani inter erāt electiōi ex cōsuetudine. j. pri. c. et c. seque.

d ¶ Francoꝝ. nota impium priꝰ francorū fuisse: sed postea teutonici virtutibus ꝓmeruerūt imperiū: vt. xxviij. q. i. §. ex his. ⁊ hꝰ ideo: q꞉ romani in ipsos impium transtulerūt: vt ex̄ de elec. venerabilem.

Inter nos. hec duo. c. sequētia loquunt de eodē cū p̄cedēti. c. ⁊ ꝑ se patent ⁊ palee sunt.

Tibi dn̄o. ar. ꝙ qui feudū recipit. ab ecclesia iuramentū fidelitatis nō solū ecclesie: sed etiā platis prestare debet: vt ex̄ de iureiur. ego. N. ep̄us. s. di. xxiij. qui ep̄s. ⁊. xxij. q. v. de forma. imo etiā ipsi capitulo. vt ex̄ de ver. sig. cum clerici. cum ipsi sint pars corpis sui: vt. vi. q. i. §. ver. nec obstat ex̄ de simo. ex diligenti: q꞉ ibi nō erat ius feudi. ⁊ habet plaꝰ in cōstitutiōibꝰ

frederici de feudis. g ¶ Iurare. nota q̄ iconomus siue sindicus iurat in aiam ppriam: vt ex̄ de iura. ca. in ptractandis: sed pcurator iurat in aiaz dñi: vt hic. z c. d. optatū. xvij. q. iiij. metuentes: vt ex̄ d̄ of. leg. nouit. in parte decisa. Fit aūt hoc iuramentū sub talib⁹ verbis. ego iuro in aiam dñi mei q̄ ipse h̄ suabit. zc. vel sic iurabit. dñs me⁹ iurat q̄ h̄ ser uabit sic de⁹ ipsum adiu- uet. Sed q̄- liter obligat aliquis aliū per iuramen tum cōtra id quod legitur insti. de inuti li. stip. §. si q̄s alium. s; dic q̄ dñs met se obligat. s; p aliuz: vt ex̄ d̄ sen. ex. mulie res. ff. de ad ministra. tu. ita aūt. §. gel sisse. Sz q̄d si dñs reuo- cet mandatū nunquid in- telligitur ob ligat⁹ per ta le iuramentū ita si non per uenit reuoca tio ad procu ratorē: sicut id quod fa- cit iudex te- net donec ig norat reuoca tum manda- tum. ex̄ d̄ ap. si duobus. et ratiōe igno- rantie senten tia tenet: vt. iij. q. vij. §. tria. in prin. z ix. q. i. ordinationes. z ff. d̄ offi. presi. si for te. ff. de procu. si procurator in fi. ff. man. si mandassez. io. si autē lis esset cōtestata oportet q̄ reuocatio puenirēt ad iudicē vel ad aduer sariuz. alioquin firmū est qd̄ fit cū procuratore: vt ex̄ de procu. man dato. si autē lis non sit cōtestata videtur sufficere si reuocatio pue- niat ad pcuratorē: vt dicunt expsse decre. ex̄ de procura. ex insinuati one. z c. sequenti. b. Sunt tamē speciales casus in quib⁹ requiritur perseuerātia sicut cum mrimoniū contrahit per nunciū. si dñs reuo- cat mandatū non dico dñm obligatuz licet nunci⁹ ignoret reuocatū. et cum pater mandat filio vt aliquē manumittat: vt. ff. de manumis. vindicta. si pater. et hoc ideo: q2 pater z filius censent vna psona: vt xxxv. q. iij. §. hac auctoritate. sed quā cautionē potest d̄ hoc facere q̄ sui non dent damnū cōtra id. ff. commodati ad eos. vel qualiter po- test se obligare ad alienū factum. cōtra id insti. de inuti. stipu. §. si q̄s alium. nec eñ tenet quis de facto familie sue si ipse non mandat nec ratum habuerit: vt. i. q. iiij. quia presulat⁹. ex̄ de restim. spo. cū ad se dem. ff. de vi z vi ar. l. i. §. ait p̄tor. sed dic q̄ intelligit se obligasse se curaturū ne ab eis damnū daret. sic. xxij. q. v. de forma. sicut est cū q̄s promittit aliū sisti in iudicio. tñ ad hoc tenet vt operā det quāz pōt

Sacrorū. p electionē. hoc nomē ff. de ver. obli. q̄ties q̄s. io. pprie et improprie sumit hic cū illis genitiuis cleri z populi. ar. ff. cōmo. si vt certo. §. cōmodatum. i ¶ Dyocesi. nota pro. h. q̄ examinandi sunt omes de diocesi priusq̄ eligat extrane⁹: vt dixi di. lxi. nullus. k ¶ Personarū. sic. viij. q. ij. dilectissimi: z ex̄ de isti. ad decorē. l ¶ Meritum. cum talis eligitur a deo dicit eligi. v- iij. q. i. si ergo. m ¶ Vt exemplo. nam cepit ihesus facere et do cere. xxv. di. §. ecce. z §. ex his.

a ¶ Cum ergo. matricis. sic ḡ nomen clericorū restringit ad maiores

sumpserit exilio tradat. ¶ Item cōstitu tio ottonis. Iuramentum ottonis quod fecit dño pape iohāni.

Tibi dño^a iohāni pape. ego rex otto p- mittere z iurare^g facio p patrē et filium z sctm̄ spiritū z p hoc lignū viuifice crucis. et per has reliquias sctōrū q̄ si pmittēte deo romā venero sanctā romanā ecclesi am z te rectorē ipsi⁹ exaltabo sm̄ meum posse z vitā aut mēbra nunq̄ neq̄ ipsuz honorē quem habes mea volūtate aut meo cōsilio aut meo cōsensu aut mea ex hortatiōe pdes. z in roma nullū placituz aut ordinationē faciā de omib⁹ que ad te aut ad romanos ptinēt sine tuo ɔsilio z quicq̄d de terra sancti petri ad nostraz ptātem puenerit tibi reddā. z cuicūq̄ ita licum regnū cōmisero iurare faciā illū vt adiutor tui sit ad defendendū terraz san cti petri sm̄ suuz posse. ¶ Itē ex primo li. capitulorū karoli z ludouici imperatorū

Liberuz sit clero z pplo de ppria diocesi epm̄ eligere

Sacrorū canonū nō^h ignari vt in dei noie scā ecclīa suo liberius potiat honore assensum ordini ecclīastico p̄bem⁹ vt scz epi p electionē^b cleri z populi sm̄ statuta canonū de pro pria dyocesi^i remota psonarū^k et munerū acceptione ob vite meritū^l z sapiētie do nū eligant vt exēplo^m z verbo sibi subie ctis vsq̄quaq̄ pdesse valeāt. ¶ Ex his cōstōnib⁹ z pacto ludouici ipatoris dep̄ hēdit ipatores illis renūciasse priuilegi

is q̄ de electōe sūmi pōtificis adrian⁹ pa pa carolo ipatori: z ad imitatōnē ei⁹ leo pap̄ ottoni prio regi teutonicorū fecerat ¶ Cum ergo p̄missis auctoritatib⁹ cun ctis liqueat electionē clericorū tantūmo- do esse: queritur quorū sit ipsa electio an clericorū maioris ecclesie tm̄. an etiā alio rum religiosorū qui in eadem ciuitate fu erint. sed sicut in breuiatiōe canonū ful- gentij carthaginen̄. ecclesie dyaconi inue- nitur. vij. niceno cōcilio z gangrensi cōci lio statutū est vt ad eligendū epm̄ suffi ciat ecclīe matricis^a arbitriū. Nunc autē sicut electio sūmi pontificis nō a cardina libus^b tm̄. verū etiā ab alijs religiosis cle ricis auctoritate nicolai pape est facien- da: ita z epōrū electio nō a canonicis tm̄ sed etiā ab alijs religiosissimis clericis si cut in generali synodo innocē. pape ro- me habita constitutum est. ¶ Ait enim

Absq̄ religiosorū virorū consilio cano- nici maioris ecclesie episcopū nō eligāt.

Obeuntibus sane episcopis quoni am vltra tres menses vacare eccle siam sctōrum patrū prohibēt sanctiōes: sub anathematis^c vinculo interdicimus ne canonici de sede epali ab electōe epo rum excludant^d religiosos^e viros. s; eorū cōsilio honesta z idonea psona in epm̄ eligat. q̄ si exclusis^f religiosis electio fue rit facta qd̄ absq̄ eorū^g cōsensu^h et conī- uentia^i factum fuerit irritū habeat z va- cuum. ¶ Nunc ergo q̄ritur^k si vota eli-

ecclesie canonicos: vt. x. q. i. antiq̄s. viij. q. i. c. ij. ex̄ de ver. sig. cum clerici. be nigne est in talibus suanda cōsuetudo: vt ex̄ de cā pos. z ppri. cū ecclīa. b ¶ Non a cardinalibus. vt. s̄. d. xxiij. c. i.

Obeuntib⁹. sub anathematis. quid de hoc tenere debeas dixi. s̄. c. salo- nitane. d ¶ Excludant. dicit. h. triplicit eos excludi. tunc pprie ex cluduntur cū nō vo cant vel si vocati nō audiant. si spōte ve niunt non admittūt credo hoc. c. non te- nere. aliud enim ob seruat. z religiosi h̄ vocāt clerici ciuita- tis. vel prelati epat⁹ ar. lxxix. di. si q̄s pe cunia e ¶ Religiosos. id est platos aliarum ecclesiarum. f ¶ Exclusis. quia in fra ¶ Ite nuptie. zc. xxxi. di. q. ij. §. i. g ¶ Eorū. ar. q̄ non sufficit religiosoruz p̄sentia nisi habeat consilium. ar. x. q. ij. casellas. ar. xij. q. ij. sine exceptione. §. i. h ¶ Cōsensu. videt q̄ non tm̄ consiliuz religiosorū sed etiaz consensus eorū que- rend⁹ est. z ita videt q̄ religiosorū perso ne faciant ptē in ele- ctione. ar. ex̄ de elec. cum in veteri. naz z sequaces sunt aliorū in electiōe: vt. lxxix. di. c. i. z c. si quis pe cunia. z xxiij. di. c. i. et sati pōt dici q̄ ni- si consiliū eorū fuerit quesituz q̄ nulla sit electio si tñ fuerit ha bitum consiliū z non cōsensus tenet electio: vt ex̄ de arbi. cū olim. z est sile ff. de administra. tu. quidā decedens. §. papinianus. ex̄ de regularib⁹. licet. C. de iur. emphi. l. vlti. et expone cōsensu requisito licet non habito.

i ¶ Conniuētia. ar. q̄ aliquorū consensu fieri debet eorū dissensu impedit fa- ciendū z dissoluitur factuz: vt s̄. di. li. qui in aliquo. z xxxi. q. ij. si verū. s̄. di. lxij. nulla. rō. i. q. i. ordinatiōes. x. q. ij. casellas. xij. q. ij. alienatiōes. xv. q. v- ij. epis nullius cām. xxxiij. q. v. q̄ deo. z c. manifestū. xx. q. ij. puella.

k ¶ Nunc ergo queritur. sup isto. §. posuit. h. distinctionē: q2 cum eligētes dissentiunt. tria sunt cōsiderāda. auctoritas. numerus. et bonus zelus. Au ctoritas cōsiderat in dignitatib⁹. zelus cōsistit in aīo. vt sine carnali amo re eligant: sed sm̄ meritū psone. De numero patet et dicit q̄ vbicunq̄ duo ex istis cōcurrunt preponderāt tertio. vnde si ex vna pte ē auctoritas z bo- nus zelus. ex altera numerus. p priore iudicatur: vt. xxiij. di. c. i. z xxiij. dis. miramus. vij. q. i. deniq̄. Itē si ex vna parte est numerus z auctoritas. z ex altera est bonus zelus. p primo iudicat. ar. xxviij. di. de siracusane. ibi eñ bono zelo cōtradicebant qui significabāt pape electū habere vxorem z fi- lios. sed tñ quia plures erant ex alia parte z maioris auctoritatis consentit papa illis. Item si numerus z bon⁹ zelus ex vna parte. z ex altera auctori tas statur p primo: vt. lxv. di. c. i. z ij. hanc distinctionē nō approbo. quia licet ex vna parte sit auctoritas z melior zelus. ex altera numerus. statur p numero: vt ex̄ de elec. dudū. i. et ex̄ de ap. cōstitut⁹. nisi numer⁹ esset in par- uo maior z auctoritas aliorū longe pcelleret z posset eo casu fieri cōpensa- tio: vt ex̄ de testi. in nfa. nam vbi est par debitū z dispar numer⁹ creditoruz semp numerus prefert: vt. C. qui bo. ce. pos. l. vl. §. i. tunc eñ decurretur ad dignitatē cum par numer⁹ est hincinde. z ff. de. pacti. maiorē. similiter dico ad zelum decurrendū cum par vel fere par numer⁹ est hincinde. sed quid si par est zelus numer⁹ z auctoritas hincinde. tunc recurratur ad meritū pso ne: vt. j. c. pxi. sed si sint oia equalia cassetur vtriusq̄ electio z nou⁹ eligat:

vt.lxxix.di.si duo.vel iudex cogat eos ad cōcordiā:vt insti.de satisda.in.§.sin aūt.vel res forte dirimat:vt in mathia.vt.xxi.dis. cleros.ꝛ.C.cōmunia d le.l.vl.in prin.ꝛ.ff.de iudi.l.cū ambo.vel metropol.gratificet cui velit.ex de patro.c.i.ꝛ ar.ff.ad sill.l.iij.§.si cū oēs.ꝛ.ff.de religi.l.vl. vel pferat ille qui prius ordinat⁹ est:vt.lxxv.di.c.vl.in prin.vel senior pferat:vt.xxxv.q.vi.c.i.ff.d fide istru.

sensu absentiū:vt di.lxiij.q̄to.ꝛ di.xviij.placuit.ꝛ est ar.matrimoniū cōtrahi iter absentes:vt.j.xxx.q.v.nec illud.ex de cōuer.cōiu.ex pte.ff.de spon.l.vl.nā in ɔsensu nō exigit verboꝝ solēnitas.ff.de acti.ꝛ ob.cōsensu.sed licet ita sit in cōsecratione secus est in electiōe nisi p pcurato:ē fieret electio:vt ex de elec.ne p defectu.quia propter.

l.vl.vel ille qui pri⁹ noiat⁹ ē:vt i auten.de mona.§.penulti.vel pferat ille qui nūq̄ deliquit illi q̄ semp bonus fuit:vt l.di.fidelior.vel pferat ille qui diuti⁹ militauit in ecclesia vt.lxi.di.q̄d pderit si aūt vtraq̄ electio ē viciosa vtraq̄ cassabitur:vt ex d elec.cōsiderauimus.

Di.lxiiij.

l Diuiserint.quia natura hoīs pna ē ad dissentiendū.ff.de arbi.itē si vnus.§.vl.ꝛ.xx.q.iij.pcliuus.ꝛ psumit h canon q licet discordia sit in electiōe q vtraq̄ ps bono zelo moueat:vt.viij.q.i.nec nouū.sed ȝ.ȝ.c.nosse.illud frequētius hic autē raro.xij.q.i.oīs etas.

Si forte.eligentium.quia magis appetit iste q̄ ille.

n Iudicio.sed q̄d si metropolitan⁹ nō vult ipm cōsecrare,videt q tunc a suffraganeis petenda sit ɔsecratio:vt.lxxix.di.volumus.sȝ melius est q a superiore petat:vt.ix.q.iij.nunc vero.ꝛ.viij.q.iij.artaldus.

o Tamē vt null⁹ quasi diceret si timetur scandalum tunc vtriusq̄ electio cassabit:vt.di.lxxix.si duo.tunc enī est aliquid detrahendum seueritati:vt.l.di.vt cōstitueretur.

gentium in duas se diuiserint[l] ptes:quis eoꝝ alteri sit pferend⁹. De his ita scribit leo papa. Cū vota eligentiū in duas se diuiserint ptes q̄s sit alteri preferend⁹.

Si forte qd nec reprehēsibile nec irreligiosum iudicamus vota eligentium[m] in duas se diuiserit ptes.is metropolitani iudicio[n] alteri pferat qui maioribus iuuat studijs ꝛ meritis tn̄ vt nullus[o] detur inuitis ꝛ nō petētib⁹ ep̄s ne plebs inuita ep̄m nō optatū cōtēnat aut odiat

Hinc considerāduȝ est[p] a quibus vel quo tempe ep̄i sacr ordines sint tribuendi vel quib⁹ in locis patriarche primates archiepiscopi corepiscopi ꝛ reliqui sacerdotes sint ordinādi a quibus ordinent ep̄i in niceno concilio diffinitū est in q̄ sic legit. Ep̄i ab oībus cōprouincialibus ordinentur.

Episcopi ab oībus qui sunt in sua prouincia debēt ordinari.si vero hoc difficile fuerit vel vrgente necessitate:vel itineris longitudine:tres ep̄i[a] debēt in vnū cōgregari.ita vt ceteroꝝ q̄ absentes sūt cōsensuȝ:līis[b] teneant.potestas[c] sane vel cōfirmatio ptinebit p singulas puincias ad metropolitanū ep̄m. Itez anacletus. De eodem.

Ordinatiōes ep̄oruȝ auctoritate[d] apostolica ab oībus qui in eadē puincia sunt ep̄is celebrande sunt:q si oēs simul minime cōuenire poterint assensū[e] tn̄ suum prebeāt suis apicib⁹ vt ab ipsa ordinatōe anīo non desint. Ex concilio arasico capitulo xx. De eodē. Palea

De abiectōe et ambitiōe ei⁹ quē duo psumpserit ordinare ep̄i in vr̄is puincijs placuit de presumptōib⁹ vt sicubi contigerit duos ep̄os tertiū ordinare ꝛ ep̄i ꝛ actores dānabunt q̄ cauti⁹ ea q̄ sunt antiquit⁹ statuta seruent. Itē āniti⁹ papa. Ceteris absentib⁹ a tribus cōprouincialib⁹ ordinetur ep̄s.

Comprouinciales ep̄i si necesse fuerit ceteris ɔsentientib⁹ a tribus ep̄is iussu[f] archiep̄i ɔsecrari possunt. Itē innocenti⁹ papa. Non ordinetur ep̄s extra cōsciētiā metropolitani.

Extra ɔscientiā metropolitani nullus audeat ordinare ep̄m. integruȝ enim est iudiciū qd plurimoꝝ[g] sententijs cōfirmatur.nec vn⁹ ep̄s presumat ordinare ep̄m ne furtiuuȝ[h] bn̄ficiū prestitū videatur.hoc enī et synod⁹ nicena cōstituit atq̄ custodiendo diffiniuit. Item gelasius vniuersis episcopis per dardaniam constitutis. Episcopi a suo metropol. et ipse ab eis ɔsecret.

Quia p ambitiones illicitas[i] non pudet quosdā ecclaꝝ iura turbare ac priuilegia que metropolitanis[k] vel puincialib⁹ ep̄is[l] decreuit antiq̄tas[m] temeraria p̄sumptiōe puadere ppter qd etiā cōmuniōis ap̄lice desiderant disciduȝ tenere q scȝ ab eis auctoritate diuisi vel q impune[n] proprias vsurpatōes exerceāt nō respiciētes quia eterno iudici rōneȝ tam de catholice sinceritatis[o] iniuria q̄ de traditionuȝ preiudicijs paternarū nō sine ppetue sint dānatiōis interitu reddituri si in hac obstinatione pmāserit. caritatē vr̄aȝ duximus[p] instruēdā vt vos oēs in cōmune fratres siue per dardaniā siue p ynāquanq̄ contiguam puinciā ɔstituti,vos qui sub metropolitanis vr̄is esse meministis[q] ꝛ ab eisdem[r] substitui decernētes[s] sicut ver⁹ ɔsuetudo deposcit vnanimiter statutis[t] antistites[v] et vicissim[x] si metropolitan⁹ humane conditōis forte decesserit:a cōprouincialibus ep̄is sicut forma trāsmisit sacrari modis oībus censeatis. neq̄ sibi quē q̄ q vobis antiqua dispositione concessum est:patiamini[y] vendicare.quatenus et inter ip̄as aduersantiū voluntatū pcellas:veterū regulas nullaten⁹ custodire cessetis.sicut psecutionū tpe diuersarum ptes nr̄os ɔstāter fecisse nō dubium est. Itē ex ɔcilio martini pape. De eodeȝ

Episcopū oportet maxie

c Ptis.q̄ ad ɔfirmandum.nā consecrare non pōt ep̄m contempto minimo ep̄o q̄ in prouincia sit nec ille recipere execrationē.nec cū pl⁹ posse in h q̄ aliū ep̄m.ar.ix.q.iij.c.i.et ij.cōfirmare aūt debȝ statim vel infirmare si ei notus est elect⁹ simpliciter vel hoc in camera.ex de app.pel.qua fronte.sufficit enī si est not⁹ vt dicat eligantis magis idoneum.ar.xv.iij.d.pcius.dis.xxxix.per tuus.vbi est ignot⁹ examinet.in ɔsecratione vero examinet vt.xxiij.dis.qui

O ep̄us. Ordinatiōes.auctoritate generali.

e Assensū.sed quō pstabunt assensū cum eis forte not⁹ nō sit qui eligitur nec eu viderūt vnq̄ vel audiuerit aliquid d eo:

Hinc ɔsiderādū ē.hic depingit.lxiiij.di.in pcedēti di.docuit ad q̄s ptineat ep̄oꝝ electio in hac ordiur tractatū suū vsq̄ ad.lxxxi.di.ostendēdo a q̄b⁹ sacri ordines sunt distribuēdi et quo tpe ꝛ quibus loc.a q̄bus facit h in hac di.quo tpe hoc facit in.lxxv.di.in q̄bus locis:h facit in lxxx.di.in primo dicit de cōsecratiōe ep̄oꝝ.nota ḡ q electus in ep̄m confirmatus debet cōsecrari a metropolitano cum suis suffraganeis.vbi autem metropolitan⁹ adesse nō pōt.vel etiā nō vult prestabit auctoritatē hoc faciendi ad minus tribus oībus alijs p līas suas consensuȝ prestantib⁹. Itez metropolitan⁹ ab oībus suis suffraganeis debet cōsecrari aut saltē a trib⁹.

Episcopi.tres ep̄i.absq̄ metropolitano.ex de tempi.ordi.nec ep̄i.vl dic duo sufficiūt cum metropolitano ꝛ fm hoc dic q hec dictio pter ibi ponitur inclusiue.sic.xv.q.vij.felix.ar.ad hoc.j.e.c.iij.io.sed certe ibi nō ē preter.nec lr̄a cōtradicit.b.iohānes. b Litteris.ar.q in quocūq̄ contractu vel causa cōsensus aliq̄rum desiderat nil refert an psentes cōsensuȝ exprimant.an absentes per līas cōsentiant:vt.c.di.optatū.ꝛ est ar.de con

dic q sufficit si nō cōtradicāt.vel dic q quē indignū esse non nouit quis dignū dȝ estiare ꝛ ei testimoniū ferre.ex de scru.i ordi.fa.ex pte

Comprouinciales.iussu.s.si ecclia archiep̄o vacat cui⁹ auctoritate hoc facient ꝛ cōueniēt.rn̄.ap̄lici vel capituli matricis ecclie.ex de here.ad abolendā.ꝛ ex de elec.q diligētia.nā etiā penes vnū stat ius vniuersitatis.xij.q.ij.nō licet alicui.ff.q cuiusq̄ vniuersi.fi.

Extra cōscientiā.plurimoꝝ.nā dicit lex q p ampliores hoīes pfecta veritas reuelatur.C.de fidei cō.l.vl ti.ꝛ est sile.ex de of.deleg.prudentiam.i.rn̄.in fi. cut.lxv.di.si forte.

h Ne furtiuuȝ.ideo dicit furtiuuȝ q: qd ad oēs spectat illi surripiunt.nihil tn̄ vn⁹ iure confert.lxvi.di.c.ij.poti⁹ ḡ hoc dictō respicit similitudinē facti q̄ rei essentiā.lau.

Quia p ambitiōes.illicitas dimitte.quia:et incipe ibi.nō pudet. k Metropolitanis in cōsecrandis ep̄is. l Ep̄is.in metropol.ɔsecrādis.

m Antiquitas.nota q cōsuetudo priuilegiū inducit.ix.q.iij.con

questus.ꝛ p̄stationes que fiunt a rusticis tempe acquirunt̄.C.de agri col.l.itibus.li.xi.ar.ꝫ.x.q.iij.quia.ꝛ dixi.xviij.q.ij.seruitium.
n Uel impune.i.saltem de facto.lau. o Sinceritatis.quia catholicā sinceritatē nō obseruāt. p Duximus.hoc resume, quia p̄ eam q̄si diceret q: hoc ꝛ h̄ est ꝛ ideo duxim⁹ eā.ꝛc.

quidē ab omni cōcilio cōstitui. qḋ si hoc aut p̄ necessitate aut p̄ longinq̄tate itineris difficile[a] fuerit: ex omnibus tres colligantur.ꝛ oium p̄sentiuꝫ vel absentiū subscriptiones teneant̄ ꝛ sic postea ordinatio fiat.hui⁹ aūt rei potestas in om̄i p̄uincia ad metropolitanū p̄tinet episcopum.

Itē ex cōcilio niceno. Non erit ep̄s qui preter metropolitani ɔsensum fuerit ordinat⁹.

Illud generaliter est clarum q̄ siquis[b] preter sententiā vel cōscientiā metropolitani fuerit factus ep̄s hunc magna synod⁹ diffiniuit episcopū esse non oportere.

Cumprouincialium[c] ep̄oꝝ vniuersaliter desideratur consensus in ordinatione ep̄i.q̄ si aliqui animositate ducti cōtradicere voluerint obtineat sententia plurimoꝝ. Unde in niceno concilio. Si ceteris consentientibus ordinationi episcoporuꝫ duo vel tres contradicant obtineat sentētia plurimorum

Sane si cōmuni oīuꝫ ɔsensu rōnabiliter p̄bato s̄m ecclesiasticaꝫ regulā duo vel tres animositate[d] ducti p̄ contētionē cōtradicāt[e] obtineat plurimoꝝ sentētia sacerdotū. Itē ex cōcilio martini pape. De eodem

Non debet ordinari ep̄s absq̄ cōsilio ꝛ p̄sentia metropolitani ep̄i.adesse autē oportet om̄s qui sunt in p̄uincia sacerdotes q̄s p̄ suaꝫ ep̄l'am debet metropolitanus cōuocare et siquidem omnes occurrant bene est.si autē hoc difficile fuerit plures oportet[b] cōcurrere. qui autē non conueniūt p̄sentiam[c] sui p̄ epistolas suas faciant et sic facto omniū ɔsensu ordinationeꝫ episcopi

q Memi nistis.ꝛ ideo debitū honorē ei exhibere debetis. r Et ab eisdem.i.etiam s Discernētes.cōem vtilitatē cōsiderātes ꝛ ad scrutiniuꝫ venientes vos omnes inq̄ vna. t Statuatq̄ ꝛ hoc fieri.s. Di.lxv. v Antistites.substituti loco defunctoꝝ sicut vet⁹.ꝛc. x Elicissim oib⁹ modis censeatis.metropol.sub audi sacrari. a prouincialibus ep̄is si metropolitanus ḋ hac vita.ꝛc.h̄ est verus intellect⁹ hui⁹ l̄re nec habet cōtrariū.ꝛ alij intelligūt sic q̄ mortuo metropolitano suffraganei possunt interim aliquem electū consecrare.s3 hoc hec dictio sacrari: ponit̄ passiue ꝛ non subaudit̄ metropolitanuꝫ: vt lxv.di.si forte.sed ꝫ.c.di.q̄m.ibi dicit̄ q̄ vacante sede metropol. nō debent ep̄i ordinari.nec eñ semp̄ sustinet eccl'ia vicē defuncti ep̄i: vt xii.q.ij.si qua.ꝛ ex̄ de prescrip.c.i.sed illud.c.q̄m.potest intelligi quādo ille fuit in mora petēdi palliū. y Patiamini.ꝛ ita resistere pōt quis p̄ iure suo: vt.C.vñ vi.l.i.ff.ad.l.aquil. scientiā.§. penl. argue qḋ licitū tibi sit tua iura tueri.q̄ quia resisto tibi nō potes inde queri.xxiij.q.vi.igit̄ cū sepe.ff.de peti.here.illud.ꝛ.lxi.di.nullus.

Episcopū.oportet.i.congruum et oportunū est. lau.
a Difficile.ꝫ.di.lxi.cathinen.ibi.vt impossibile.ꝛc.ꝛ ita sumitur hic difficile vt ibi impossibile.
Illud si quis.j.di.pxi. c.ij.ꝛ.iij.j.i.q.i.ordinatiōes.ꝛ.q.vlti.q̄m quicquid.
Cumprouincialiū.hic intitulat̄.lxv.di.in qua q̄tuor articuli p̄ponunt̄.primus est quid iuris sit in ordinatōe ep̄i si aliqui ep̄i dissentiant.secund⁹ q: metropol.nō debet cōsecrare ep̄um preter conscientiā primatis vbi primas est.terti⁹ quia ep̄us cōsecratus non in p̄sentia archiep̄i debet eū infra spaciū triū mēsiuꝫ visitare.q̄rtus si vnus solus ep̄us cōtigerit in prouincia supesse inuitare debet ep̄os vicine p̄uincie ꝛ cū eis cōsecrare p̄uinciales ep̄os.si autē ipse negligit ipsi veniēt eo cōtradicēte ꝛ ɔsecrabūt ep̄os.i primo ergo articulo obtinebit s̄nia plurimoꝝ.
Sine.animositate.p̄ hoc patet eos malo zelo duci quia cūcta male ministrat impetus de pe.di.iij.inter hec hirci.alias secus.s.sine animositate: vt.xxxi.di.nicena.

a Contradicāt.sed quid si archiep̄us solus cōtradicat nec vult cōsecrare om̄s alij volūt vel ip̄e vult et ipsi nolunt.dico archiep̄m p̄ferendum nisi ille malo zelo moueret̄ vel nisi ipsi cām dissensus assignarent ꝛ ordinabit ipsum cū ep̄is vicine p̄uincie.s̄m.h. tu dic q̄ si archiepus cām nō assignet sue ꝫdictionis p̄ ɔsentiente h̄r.ar.ff.solu.ma.dotē.ex̄ de his q̄ fi.a ma.p̄.ca.cum in cunctis.ff.ḋle.i.filiusfa.§.diuus.ꝛ vn⁹ om̄ibus resistet si cāꝫ assignauit.xxxi.di.nicena.imo si non audiretur deponeret̄ ꝛ ordinator ꝛ ordinatus.lxxxi.di.tantis.ꝛ in auten.de sctissi.ep̄is.§.ij. vel dic q̄ petet̄ ɔsecratio a superiore: vt dixi.lxiij di.c.vlti.

fieri oportert.si aūt aliter preterq̄ a nobis terminatū est fuerit factuꝫ taleꝫ ordinationem nihil valere decernim⁹. Si autem s̄m canones ordinatio ep̄i fuerit facta ꝛ aliquis cum sua malicia in aliq̄ contradixerit plurimoꝝ ɔsensus obtineat.

Item ex concilio anthioceno. De eodem

Episcopus non est ordinandus sine cōsilio ꝛ p̄sentia metropolitani episcopi cui melius erit si ex om̄i prouincia ɔgregent̄ ep̄i qḋ si fieri nō potest hi qui adesse nō possunt p̄prijs l̄ris[b] consensum suuꝫ de ipso designēt ꝛ t̄ūc demū post plurimoꝝ episcopoꝝ siue p̄ presentiam siue p̄ l̄ras cōsensum s̄nia consona ordinetur.q̄ si aliter q̄ statutū ē fiat: nihil valere huiōi ordinationeꝫ sciat. Si vero etiā s̄m diffinitas regulas ordinatio celebretur: contradicāt aūt aliqui p̄pter p̄prias ꝛ domesticas simultates: his contēptis[e] s̄nia de eo obtineat plurimorum[f]

Si aūt p̄uinciā primatē h̄re ɔstiterit nec etiā metropolitāo absq̄ ɔsciētia ei⁹ ep̄um[g] ɔsecrare licebit. Unde leo vrbis rome ep̄us anastasio ep̄o. Absq̄ primatis consensu metropolitan⁹ ep̄uꝫ nō ordinet

De p̄sona[h] autē cōsecrādi episcopi ꝛ de cleri plebisq̄ ɔsensu metropolitanus episcopus ad fraternitatē tuam referat quodq̄ in prouincia bene placuit scire te faciat vt ordinationem rite celebrandā tua quoq̄ cōfirmet[i] auctoritas que rectis dispositiōib⁹ nihil more[k] aut difficultatis debebit afferre ne gregibus domini diu desit cura pastorum. Itē ex con. cartha. quarto. De eodem

Placet oibus.

Non debet.op̄tꝫ duos ad min⁹.lxvi. di.porro.
c Presentiā. exhibet q̄ quis p̄sentiaꝫ suā p̄ l̄ras tm̄ vt exonerat p̄cura. a satisda. ac si p̄sens esset cum l̄ris de rato. ff. de p̄cu. si p̄curator ar.ꝫ de pe. di.i. quē penitet. in fi. ꝛ insti. de auct.tut. in prin. ꝛ.ff.de auct.tuto.obligari.§.tutor.sir p̄ legatū rep̄sentat̄ superioris auctoritas di.xciiij.c.i.ex̄ ḋ ap. cū parati.lau.
Episcopus. pro p̄prijs l̄ris. si oēs etiā ꝫdicerent ꝛ vn⁹ cōsentiret nō pōt ille vnus reuocare cōsensum.ff. quoꝝ le. l.i.§.si alter.ɔtrariū notaui.ꝫ.lxiij.di.q̄rto.
e Cōtēptis.id est omissis.ff.de mino. si iudex.xi.q.iij. qui resistit.nam neminē debemus cōtēnere. f Plurimoꝝ.regulare ē q̄ preiudicet ɔsensus maioris p̄tis vt hic ḋr nisi in casu.vt ex̄ de rescrip.pastoralis.ꝛ in cā p̄sonoꝝ: vt ex̄ de iure pa q̄m.ꝛ cū examiatur cā criminalis ep̄i vt.vi.q.iiij.c.i.ꝛ.ij.ꝛ in re cōi.vt.ff.cōi.di.sabin⁹.ꝛ in iudicib⁹ dele. a principe: vt.C.de ap.in offerēdis.ꝛ in cā liberali: vt.C.de cōi seruo manu.l.i.§. ij.et dū q̄s hꝫ plus iuris in re: vt.C. de dona.sancim⁹.§.ne aūt. Itē duꝫ q̄s facit id qḋ religio requirit vel natura rei: vt insti.de rerū diuisi.§.religiosuꝫ
g Si aūt.ep̄m.ex quo ḡ primatē habꝫ archiepiscopus semp̄ consulat eum sup̄ consecratione episcopi ꝛ si primas forte nō vult cōsentire dicit.h. cum supiore esse agendum.ar.viij.q.iij.artaldus.vel forte ex tunc archiepiscopus poterit consecrare.in confirmatiōe autem facienda nō dico primatem consulendum.quia non inuenio expressum.nec primas cōsulet papam super consecratiōe sui suffraganei.vt ar.lxiij.di.cum longe.alias nulla vel modica esset auctoritas primatis.quid iuris de hoc primas habet: dixi.ꝫ.xviij.di.c.i.
De p̄sona.ep̄us fraternitatē tuā.o anastasi patriarcha.
i Confirmet.xvi.q.vij.nullus omnino.
k More.sic.ij.q.i.sicut.et ex̄ de sen.ꝛ re iudi.iurgantiuꝫ. imo ꝛ vbi pena est imponenda nulla mora debet interuenire.de pe. di.i. adā. ar.ꝫ.xi.q.iij. cum apud.negocia q̄ cū celeritate expediēda sunt.
Placet.in quocunq̄.dum tamen honesto.nam dicit lex q̄ cum dicit̄ quidam sunt alijs preferendi intelligendum est si sunt honesti: vt.ff. de mu.ꝛ ho.vt gradat im.ff.de recep.si cum dico.§.si arbiter.lau.

m ¶ Si asit necessitas. i. si archiepus non est in prouincia.

M Os antiquus. ar. p cõsuetudine fuanda: vt. ix. q. iij. conquestus.
o ¶ Uel pentapoli. regio est, p ¶ Parilis. i. similis in quibusdã q2 vterq3 deponit epos. vel dic romano. i. constãtinopo. sic ponit. xxiiij. q. ij. sane profert. hoc eñi subest pape sicut alie: vt. ix. q. iij. cuncta, et. xxiiij. q. i. quotiens.

vicinos episcopos vocare: vt. vij. q. i. pontifices.
c ¶ Neglexerit. ar. q si subditi negligũt facere ea q debent. ea debet suppleri a maiori vel p se vel per alium et econuerso. ar. ix. q. iij. cum scimus. ar. di. lxxxix. volum⁹. viij. q. iij. artaldus.
d ¶ Populi. large sumitur hic populi q2 cã cõis est, et ita nõ est ctra ix. q. iij. cũ scimus.

q ¶ Ecclesie. j. dist. xcix. ecce.

Q Uoniam mos, vt elye. elya vocata est ciuitas hierosolima ab elyo q̃store qui mutauit situm ciuitatis cũ primo dicta fuit salem postea. i. ieb⁹ postea salomonia a salomone nunc dicta est hierosolima a hieron qd est sacruz et salomone quasi sacra ciuitas salomonis.

s ¶ Manẽte. vt nõ minuat ab eo. electiõ eñi epoz ad solũ metropolitanũ est referenda. s3 cõsecratio non debet fieri sine noticia primatis.

S I quis. non fuerit. vbi eni3 vult metropolitanus ibi ordinand⁹ est epus vt. li. di. q in aliquo

v ¶ Impletis. sic q̃ epus cõsecratus p̃ter cõsciẽtiã metropolitani eius aspectui debet presentari infra tres menses vt. s. di. lxiij. cũ longe. sed ordinati a domino papa debent se p̃sentare aspectui eius singulis annis xciij. di. iuxta sanctorum.

x ¶ Duob⁹. lxiij. di. cum longe. ž. sed potius cõsonat: q2 ibi et hoc infra tertium mensem h̃ facit.

y ¶ Et si infirmitate sic. s. di. xviij. epus ad synodũ. j. v. q. iij c. i. vbi de h̃ tractaui

vt inconsulto primate cuiuslibet p̃uincie tam facile nemo presumat licet cum multis in quocunq3 [l] loco sine eius vt dictum est precepto epm ordinare. si autẽ necessitas [m] fuerit tres epi in quocũq3 loco sint cum primatis precepto debent ordinare epum. ¶ Itez ex cõci. niceno. Unicuiq3 ecclesie proprius reseruet honor.

M Os antiquus [n] p̃duret in egypto vel libia vel pentapoli [o] vt alexandrinus epus hoz oium habeat ptãtem. qm̃quidem et romano epo parilis [p] est mos. similiter aũt et apud anthiochiã et ceteras p̃uincias honor suus vnicuiq3 seruet ecclesie [q]. ¶ Item ex eodẽ. De eodẽ.

Q Uoniã mos antiqu⁹ obtinuit et vetusta traditio vt helye [r] id ẽ hierosolimorum epo honor deferatur habeat consequenter honorẽ manẽte [s] tñ metropolitane ciuitatis p̃pria dignitate. ¶ Qui vero a cõprouincialib⁹ suis cũ metropolitani licentia fuerit ordinat⁹ infra cõstituta tpa ei⁹ se rep̃sentet cõspectib⁹. ¶ Uñ in terraconensi cõcilio legitur. De eodem

S I quis in metropolitana ciuitate epus non fuerit [t] ordinat⁹ postea q̃ suscepta bñdictione p metropolitani literas honorẽ fuerit adeptus epi id optimum esse decernim⁹ vt postmodũ statuto tempe id est impletis [v] duobus [x] mensibus se metropolitani sui p̃sentet aspectibus vt ab illo monitis ecclesiasticis instructus plenius quid obseruare debeat recognoscat. q si forte hoc implere neglexerit in synodo increpatus a fratrib⁹ corrigat. et si forte infirmitate [y] aliqua ne hoc impleat fuerit impedit⁹ hoc suis lr̃is metropolitano indicare p̃curet. ¶ His auctoritatib⁹ datur intelligi q epi a cõprouincialibus suis debeant ordinari. Sed querit si in p̃uincia plurimi epi nõ fuerit et cõtigerit forte vnũ remanere epm quid fieri debeat ille q2 solus est ordinare nõ

põt epm cum cõprouinciales non habeat cũ quib⁹ epm ɔsecrare valeat. cũ ergo talis necessitas fuerit quid faciẽdũ sit in sardicensi cõcilio diffinitur in quo sic statutũ legitur. Si vn⁹ tñ remanserit epus ad cõsecrationem epi de vicina p̃uincia epi ɔuocant.

S I forte [z] in p̃uincia vnũ tñ cõtigerit remanere ep̃z superstes [a] epus cõuocet [b] epos vicine p̃uincie et cũ eis ordiet cõprouinciales sibi epos quod si facere neglexerit [c] populi [d] cõueniant epos prouincie vicine et illi prius cõmoneãt epm qui in eadẽ prouincia commorant et ostendãt quõ populi petant sibi epm rectorẽ et doceãt iustũ esse vt ipse veniat et cum eis ordinet epum. et si lr̃is cõuentis tacuerit [e] et dissimulauerit nihil q rescripserit tunc satisfaciẽdũ est populis vt cõueniãt ex vicina p̃uincia et epm

A Rchiepiscopus [f] ordinent autẽ ab oibus sue p̃uincie epis debet ordinari. ¶ Unde annitius papa ait. Ab oibus suffraganeis suis archieps ordinet.

A Rchiepus [g] ab oibus sue prouincie epis ordietur. Hoc aũt qd de archiepiscopi ɔsecratione preceptũ est vt oẽs suffraganei eũ ordinẽt nullaten⁹ licet immutari: quia ille qui preest oibus ab oibus [h] quib⁹ preest epis debet cõstitui. sin aũt aliter p̃sumptum fuerit virib⁹ carere nõ dubiũ est: q2 irrita [i] erit secus acta ordinatio archiepiscopi. ¶ De epis [k] vero nõ ordinãdis a paucioib⁹ q̃ a trib⁹ epis. ¶ Anacletus papa scribit dicens. De eodem.

P Etro et hierosolimitanoz primus archiepus [l] beat⁹ iacobus qui iust⁹ dicebatur et ẽm carnẽ dñi frater nũcupatus [m] est a petro et iacobo et iohãne aplis est ordinatus [n]. successorib⁹ aũt suis formã dãtibus. scilicet eorum vt minus q̃ a trib⁹ episcopis reliquisq3 omnibus assensum prebentibus nullatenus episcopus ordi

e ¶ Tacuerit. hic tacens p cõtumace hẽtur. alibi pro fugiente. xliij. di. sit rector, et alibi p cõtradicẽte: vt ff. de pcura. filius fami. §. inuitus. lxxv. vi. di. tanta, alibi p cõsensu. liiij. di. si seru⁹. ff. de interroga. act. de etate. §. et q tacuit. alibi p neutro. ff. de re. iur. q tacet.

Di. lxvi.

A Rchiepiscopus. h depingit. lxvi. di. in qua ostendit magister duo. s. qui debeant interesse cõsecratiõe metropol. quia oẽs suffraganei. et q nũl⁹ debeat cõsecrari in epm a paucioib⁹ q̃ a trib⁹. dicit g. h. breuiter inter cõsecrationem epi et archiepiscopi. quia in cõsecratione archiepiscopi oẽs epi interẽit nisi esset vrgẽtissima necessitas. in cõsecratiõe epi etiã si nõ grauis necessitas duz tñ aliq sit necessitas sufficit p lr̃as cõsentire. li. di. c. si.

S I forte. hoc. c. semp ad hoc consueuit induci q vniuersitas stet in vno et. ff. q cuiusq3 vniuer. sicut. imo potius in ɔtriũ põt induci cũ iste solus nõ possit id qd vniuersitas potuit. vñ dico q vniuersitas perijt cum redigit ad vnũ caput. ar. ff. de le. i. si grege. vnde satis põt dici q si oẽs deliquãt in eligẽdo p̃ter vnũ q ille solus non põt eligere cũ nõ ɔsistat in eo ius vniuersitatis. io. qd credo falsum: vt. ff. q cuiusq3 vniuersi. sicut municipij. in fi. ex de elec. bone memo. ij. vñ dico q si oẽs peccent p̃ter vnũ q ille solus põt eligere p iura superius posita. h.
a ¶ Supstes. et ita ius vniuersitatis deuoluit ad vnũ. insti. de le. §. si grex. ff. q cuius. vniuer. sicut. §. i decurionib⁹. sed qs dabit epis istis expensas. eccl'ia que vacat. ar. iiij. q. iij. ventur⁹. et. x. q. iij. cauendum. et. xij. q. ij. caritatẽ. si est tenuis comedãt de suo. ex de vi. et ho. cle. cũ aboi.
b ¶ Cõuocez. sed nunqd tenent illi ɔuenire sc3 ad vocationẽ illius tenent quidẽ: et nisi venirent peccarent. ar. xi. q. i. sicut eñi. ar. di. xc. p̃cipim⁹ et debẽt tunc cogi ab eoz prelato: vel papa. h. dicit q ab isto cõpelli possũt auctoritate hui⁹ canonis. nam qñ. p par in parẽ h3 imperiũ: vt. ij. q. vi. placuit. ij. et. vi. q. iiij. c. ij.
b ¶ Cõuocet. ar. q vacãte eccl'ia clerici possunt

A Rchiepiscop⁹. arg. q si eligitur abbas alicui⁹ monasterij q̃ p̃est alijs monasterijs oẽs abbates illoz monasterioz debẽt cõsentire et electioni interesse.
h ¶ Ab oibus. ar. qd oẽs tangit ab oib⁹ debet approbari: vt. viij. q. i. licet. et. C. de auct. pres. l. vi. et. liiij. di. c. i.
i ¶ Irrita. quo ad officij executionẽ. io.
k ¶ De epis. q̃ tribus sed quare tres epi debent esse: q2 in trib⁹ est fidei fundamẽtũ qui pa ris et simplicib⁹ verbis cõfiteri tenent. xxiij. di. qui epus. et. xxiij. di.

P Etro. archiepus. s. di. xxi. cleros. ž. sed mathias fuit pri⁹ ordinat⁹ in clericũ. sed iste primo in archiepm.
m ¶ Nuncupat⁹ est. q2 filius sororis mr̃is dñi. vel quia fuit ei similis precise in persona. vel quia mater fuit filia fratris ioseph qui putabatur pater dñi. xxvij. q. ij. cõiux.
n ¶ Ordiat⁹. i. ad certi loci administrationẽ electus. sed nõne oẽs apostoli erant epi et videt q sic. q2 petro primo fuit dat⁹ põtificat⁹. et oẽs alij fuerũt pari ptãte prediti: vt. xxi.

di. in nouo. Itē ep̄i successerūt in locū apl'oꝝ: vt. lxviij. di. quoꝝ g̃. et apl'i fuerūt ep̄i. Itē legit̃ de iuda ꝙ ep̄atū ei' accipiat alter. ⁊ hoc di cūt quidā ꝙ tūc oēs apl'i erāt simplices sacerdotes ⁊ tñ ꝯsecrare po terant. naʒ moises simplex sacerdos erat ⁊ tñ ꝯsecrabat aaron: vt. x xi. di. §. i. nec tūc differētia erat inter ep̄m ⁊ sacerdotē: vt. xcv. di. oliʒ vel dic ꝙ tñ visibiliv̄ncti one hi tres

Di. lxvij.

cōsecrauerūt eum ſʒ prius erat inuisibi liter vnct' a dn̄o. vel dic ꝙ nō ordina uerunt euʒ ſʒ tñ formā or dinādi alijs ostēderūt. vl' dic ꝙ non in ep̄m ſʒ in ar chiep̄uʒ eum ordinauerūt vel dic ordia

Di. lxvij.

uerunt. i. itro nisauerūt eū ad administra tionē certi lo ci. prius enī erat ep̄us. ſʒ tñ sine titulo

P Resbi teri. h depin git̃. lxvij. di. ostēd ꝙ ep̄s nō pōt ordi nari nisi a plurib'. ostē dit hic ꝙ re liq̄ sacerdo tes et clerici ordinari pos sunt ab vno solo ep̄o. in ordinatione tñ sacerdotū ⁊ dyaconoꝝ

netur ⁊ cōi voto ordinatio celebretur.

P Resbyteri° vo ⁊ corep̄i ab vno ep̄o ordinari possunt. ¶ Unde anacletus. Sacerdotes ab vno possunt ordinari ep̄o.

R Eliqui^p sacerdotes a ꝓprio ordinent̃ ep̄o ita vt ciues ⁊ alij sacerdotes^q assensum p̄ beant ⁊ ieiunātes^r ordinationeʒ celebrēt similiter ⁊ dyaconi^s ordinent̃. Ceteroꝝ aūt graduū distributiōi triū^t veraciū te stimonio ep̄i scʒ approbatione sufficere pōt. ¶ Item in yspalēsi cōcilio legitur. De eodē

E Piscopus sacerdotib' ac ministris solus honorē dare pōt solus^a autē auferre^b non potest.

Q Ueritur^c de illis qui ordināt̃ ab eis quos non ꝯstat fuisse ep̄os an sint iterū cōsecrādi an non. ¶ Quod vero ꝯsecrandi non sint ꝓbatur aucto ritate gregorij qui scribēs iohāni rauēna ti archiep̄o ait. Semel cōsecrat' iterū cō secrari non debet.

S Icut semel^d baptisat' iterū baptisari nō debet. sic ⁊ semel consecrat'^e: iteꝝ ꝯsecrari non pōt. sed si quis cū leui culpa^f ad sacerdo tium venerit: pro culpa debʒ penitentia indici ⁊ tñ ordo seruet̃. ¶ Ecōtra idem grego. testat̃ scribens cuidā ep̄o dicens. De presbyteris qui ordinant̃ ab eis q̄s nō constat fuisse episcopos.

P Resbyteri quos repisti si incogni ti fuerint viri illi qui ordināturᵍ. ⁊ dubiū est eos ep̄os fuisse aut non q̄ eos ordia uerūt si bone actiōis viriq̄ catholici sint ipsi presbyteri ⁊ in ministerio xp̄i omniq̄ sancta lege edocti: ab ep̄o suo bn̄dictōeʒ

alij sacerdotes ⁊ ciues assensum debent p̄stare. in reliquoꝝ ordinati one sufficit testioniū triū

R Eliqui. vt ciues quib' debēt p̄esse.

q ¶ Sacerdotes. quib' debēt associari vel de q̄ꝝ collegio ē vel de clericis maioris ecclie dicit sine quoꝝ cōsensu clericos ordinare nō debet: vt di. xxiij. ep̄us. r ¶ Ieiunātes. tā ordinātes q̄ ordia ti: vt. j. de con. di. v. vt ep̄i. j. di. lxxv. qd̄ a patribus s ¶ Dyaconi nā ecclie p̄cipue cōmittunt̃ p̄sbyteris ⁊ dyaconib'. xij. q. ij. dyaconi. t ¶ Triū. j. i. q. i. placuit. vt de ordinatiōe. ibi. multoꝝ. ꝯ. ſʒ ibi possūt multi dici tres. insti. de iure p̄so. §. vlti. ꝯ. di. xxiij. ep̄us. cōtra. ꝯ. di. xxiij. lector. cōtra. sed h̄ de notis intelligit̃ illud de ignotis. vel h̄ cūʒ occulte ordināt̃ ⁊ sine solēnitate. illud cum publice.

E Piscopus. solus. sine alijs ep̄is pōt ordinare clericos aliquos: sed sine alijs ep̄is nō pōt deponere: vt. xv. q. vij. felix. non aūt exclu duntur clerici. q: nec sine illis pōt bn̄ficia conferre nisi h̄ habeat ex ꝯsuetudine: vt ex̄ de his q̄ fi. a ma. pte ca. ea noscit̃. b ¶ Aufer re. j. xi. q. iij. ep̄s. ⁊. xv. q. vij. c. vl.

Q Ueritur. hic depingit̃ lxviij. di. in qua magister ostēdit tria. s. quid iuris sit de clericꝭ qui ordinant̃ ab eis quos nō cōstat esse ep̄os. ⁊ q̄ differentia sit inter ep̄os ⁊ corepiscopos ⁊ quare corep̄i recesserunt ab aula. Quarto ostendit q̄ successerunt in loco apl'orum. scʒ episcopi.

S Icut semel. hoc. c. nō facit ad gratiani ꝓpositū. q: hoc. c. loquit̃ de illis qui sunt ordinati a talibus quos cōstat esse episcopos et il lud cōtra quod sequit̃. similiter male inducitur quia nullo modo est contrariū. ⁊ ita supficialis est argumētatio magistri.

e ¶ Consecratus. j. i. q. i. si quis cōfugerit. ꝯ. i. q. vlti. daybertum. cōtra. ibi dicit̃ ꝙ ordinat' male vel baptisat' iteꝝ ordinat̃. sed illud verū est cū extra formā ecclie est ordinat' vel baptisat'. alias sec' de cō. di. iiij. ostēdit̃. ꝯ. si. ⁊. c. quō f ¶ Cum leui culpa. dicunt quidā veniali. ar. xxv. di. §. criminis alij leui. i. mortali. precūteri non pmanēte. nā peccauit: sed penituit. sed q: post talē culpam se pmisit pmoueri ali am culpā ꝯtraxit cū qua pmotus est de qua hic loquitur. tu dic ꝙ pmoueri pōt cū culpa existente ⁊ manente mortali dū tñ leui de hmōi cul pis collige exempla v. q. iiij. in loco. xxi. q. iiij. c. vl. xviij. dis. c. vl. de con. di. ij. re latum. sed hoc nota ꝙ omēs cōcordan tie iste de pmotiꝭ lo quunt̃. ſʒ si enorme peccatū tacuisset se cus esset: vt. l. dis. ex penitētib'. io. nisi es set occultū peccatū: vt ex̄ de tpi. ordi. q̄si tum. nisi in homici dio vt ibi dicit̃. h.

presbyterat' suscipiāt ⁊ consecrēturʰ ⁊ sic ministerio sacro fungant̃. ¶ Nō ergo consecrat' in eodē ordine iterū cōsecrari ꝓhibetur de eo intelligendū est qui con secratus est ab illo quē certuʒ erat conse crandi ius habere. qui aūt ab illo ꝯsecra tur quē non ꝯstat ius ꝯsecrādi habuisse iteꝝ consecrand' est. quia si ille cōsecran di ius non habuerit iste ex olei effusiōe nil consecratōis accepit. ⁊ quia in ipō or dine consecrat' nō erat. nunc q̄si primuʒ ad consecrationē veniēs ab episcopo sa cerdotalē bn̄dictioneʒ ⁊ consecrationeʒ consequit̃. Si auteʒ ius ꝯsecrādi habue rit in prima vnctione cōsecut' est cōsecra tionē. in secūda vero nō reiteratur^i conse cratio sed sola vnctio. sicut de quo dubi um est an sit baptisat' vel nō debʒ bapti sari. quoniā si prius baptisat' non fuerit cōsequitur gratiā baptismi. si autē bapti satus erat nihil accipit in secūda vnctiōe nec ptinet hoc ad reiterationeʒ baptismi sed ad cautelam salutis. hoc etiā de eccle sijs cōsecratis vel cōsecrādis similiter ob seruandū est. ¶ Unde in niceno cōcilio legitur. Non debet iteruʒ consecrari ec clesia semel consecrata

E Cclesijs^k semel consecratis deo nō iteruʒ de bet consecratio adhiberi nisi aut ab igne exuste aut sanguinis effusione aut cuius cūq̄ semine^l fuerint pollute. quia sicut in fans a qualicunq̄ sacerdote in nomie. p. et. f. et. s. s. semel baptisat' non debet iteꝝ baptisari. ita nec locus deo dedicat': est iterum consecrand' nisi ꝓpter^m eas cau sas quas superi' nominauim' si tamen

P Resbyteri q̄ or dinant̃. vera lr̄a est ordināt. ad h̄ fa. iij. q. iiij. oēs quos.

b ¶ Et cōsecrentur. hic in dubio potius presumit̃ nō ordina tus q̄ ordinatus. si militer in dubio pre sumit̃ potius nō ba ptisat' q̄ baptisat' vt de con. d. iiij. par uulos. ⁊ i dubio po tius p̄sumit̃ eccl'a nō cōsecrata q̄ con secrata: vt de cō. di. i. solēnitates. ſʒ cuʒ ita presumit̃ in his sacramentis quare in sacramento mri monij poti' presumit̃ pro ipso q̄ ꝯ. vt. xxxiij. q. i. si quis accepit. rn̄. sine omi periculo est si sacra illa iterent̃. sed piculū esset si iudicaret̃ nō esse mrimoni um vbi est. Itē q̄re nō credit̃ h̄ verbo illius q̄ se dicit ordinatū sicut credit̃ ei qui se dicit baptisatū. de con. di. iiij. placuit de infantib'. rn̄. ꝙ sola fides cōfert alicui sacm̄ baptismi: vt ex̄ de p̄sbytero nō bap. c. ij. ſʒ sola fides nō dat ordinē. ad h̄ facit. i. q. i. §. ecce cū honoris. Item licet in viuo p̄sumitur quis nō baptisat' tñ in mortuo presumit̃ potius baptisat' q̄ nō baptisat' vt de con. di. iiij. si eos. so. suffragia ecclie ei ꝓficiāt. ⁊. xiij. q. ij. nō estimen' et. c. anime. i ¶ Nō ergo. nō reiterat̃. hec solutio canonica ē. dicit ta men gand. ꝙ si millesies ordinat̃ presbyter tot presbyterales ordines reci pit quot recipit sacerdotia. Idē dicit de baptismo aliter enī quomodo fie ret iniuria sacramento: vt. j. de conse. di. iiij. ostendit̃. vel quomodo diceret̃ quis bis baptisari. vt. j. de conse. di. iiij. qui bis. ⁊. c. eos. Itē cum dicat̃ ac cedat verbū ad elementū. ⁊c. vt. i. q. i. detrahe. g̃ quotiēs dicunt̃ verba illa et apponitur elementū fit nouū sacramentū. nā ⁊ sepius sumit aliq̄s corp' xp̄i ⁊ sepi' excōmunicat̃ aliq̄s ⁊ ex plurib' causis aliq̄s possidet rē aliquā vt. ff. ꝯ. acq̄. pos. possideri. §. ex plurib'. ſʒ certe fm̄ h̄ si centies ꝯtraheret ali quis cū aliq̄ tot cēnt ibi mrimonia. qd̄ falsuʒ ē. xxxi. q. i. quō. Itē possʒ fm̄ h̄ deponi ab vno sacerdotio ⁊ retinere aliud. dicas g̃ ꝙ nō iterat̃ nisi vnctio exterior. ⁊ sicut secūda manumissio nihil adijcit prime: vt. C. ꝯ māumis. vin dic. l. ij. sic in sacro vltia opinio verior est.

E Cclesijs. quid iuris sit ꝯ hac materia nota. de con. di. i. ecclia. ij. l ¶ Semine. fornicario. nam dicit gand. ꝙ etiā ecclia vir vxori tenet̃ reddere debitū. ſʒ male. ar. ff. ꝯ sol. qd̄ dicim'. m ¶ Propter eas. adde aliū casū ꝯ con. di. i. si motum.

n ¶ Inter ep̃os. tres ponit differentias hic inter ep̃os et corep̃os. isti autē corep̃i aliq̃d habebāt supra presbyteros sȝ non bene determinat quid.
o ¶ Formatas. formate siue dimissorie dicūt l̄re quib⁹ quis eximit a iurisdic. sui ep̃i q̄ olim cū magna solēnitate fiebāt: vt. lxxiij. di. c. i. cōmēdatitie siue pacifice dicunt que dant clerico viatori quib⁹ cōmēdat vt pacifice possit exequi officiū suum. ⁊ licet gra. dicat q̄ corepiscopi t̄les dare poterant. illud nō credo. sed solus ep̃us: vt de con. dis. v. non oportet. lxxi. di. extraneo. ⁊ q̄ archidy. eas dare nō possit. habes ex̄ de of. archidya. significasti.
p ¶ Cōmēdaticias ar. ȝ. lxxi. di. ex̄neo.
q ¶ Leuiticam nec subdyaconalē nisi tm̄ lectoratum: vt. j. proxi. di. c. i. in fi. sȝ gratianus fuit dece ptus ex. c. sequenti vbi nō d̄r nisi d̄ duobus ordinibus tm̄.
Q Uāuis. pluria. q̄ ad miores ordies ɔferēdos q̄ ad p̄dicationē q̄ ad cōfessionē: ita tm̄ q̄ nō posset cōferre nisi lectoratū ⁊ inferiores ostiariatum et psalmistatum.
b ¶ Erigere in eccl'a cōsecrata. nā añ cōsecrationē licet presbyteris ɔstruere altaria sed post nō nisi de cōsensu episcopi. q̄d si fecerit d̄ponatur. ar. j. de cō. di. i. null⁹ presbyter. et hec expositio est illius verbi. cōstitutio altaris.
c ¶ Baptisatis. h. intelligit sic l̄ram. baptisat. i. extra ecclesiam ⁊ redeuntibus ad eccl'iam: vt d̄ cō. di. iiij. ab antiqua. q̄d postea sequitur de hereticis intelligit in ecclesia baptisatis. vel dic q̄ idē repetit insolenter. alij intelligūt de baptisatis in nec̄itate a patre vel a m̄re. xxx. q. i. ad limina. quib⁹ postea ep̃us in cōfirmatiōe debȝ cōferre ea q̄ collata eis non fuerūt. vt hic. ⁊ i. q. i. §. ecce. sequēs vero littera intelligit de baptisatis non in necessitate. ⁊ ita non repetit idem. io.
d ¶ Hereticis. j. de conse. di. iiij. q̄uis. e ¶ Nec publice. q̄d sol⁹ ep̃us pōt. l. di. in capite. nisi in necessitate: vt. xxvi. q. vi. c. vi. ⁊ c. i.
f ¶ Unde damasus. sed tm̄ nicolaus hunc est secut⁹. ⁊ sic est ȝ. l. di. studeat. sed iam tempe nicolai aboleuerat ɔstitutio damasi vel fuerūt p̄hibiti non quin essent sed ne essent vt prius
Corep̃i. vnde. i. ex q̄ causa.
h ¶ Processerit. quo ad talē p̄sumptionē. i ¶ Ignoramus. sed nonne p̄ totū orbē fuerūt corep̃i: ḡ presumēdū ē q̄ fuerint ab ap̄lis vel a cōcilijs instituti. vt. xij. di. illa. sȝ hoc nō negat eos ab ap̄lis institutos. sȝ cām institutiōis ignorat. ⁊ est hoc ar. q̄ a quocū. p̄ autore aliq̄d sit institutum. et q̄tūcunq̄ diu obtentū si nō subest cā vel si onerosuȝ est: extirpanduȝ est: vt xij. di. oia. j. de cō. di. i. placuit. x. q. i. hāc. ⁊. lxiij. di. §. ve. ex̄ d̄ cēsib⁹. p̄uenit.
k ¶ Et q̄ rōne institutiōis. ⁊ est ar. pro rōne reddēda. ex̄ de censi. p̄uenit. C. de codicill'. l. penul. ff. solu. ma. dotē. l ¶ Nō aūt. si nomē. ar. si re p̄iueris nec nomen h̄re mereris. xxxij. q. iiij. dicat. in fi. ⁊ C. de ter. a nullo. ar. lxxxvi. di. fratrē. xvi. q. i. si cupis
Q Uorū vices
j. xij. q. i. vidētes. ȝ. di. xxi. in nouo. n ¶ Ecclesia. ecclesia q̄ est mater ⁊ filia. Itē eccl'a q̄nq̄ d̄r vxor. vij. q. i. sicut. q̄nq̄ mater. xij. q. ij. q̄ abstulerit. q̄nq̄ d̄r filia. de con. di. i. ecclesia. nā catholicorū collectio que est in ecclesia p̄ ep̃os generat p̄dicationē: vt. c. xxij. q. iiij. recurrat. Itē eccl'a d̄r loc⁹ in quo deum timētes peccatores veniā postulant. in auten. vt licet mri ⁊ auie §. quia vero. coll. viij. con sti. xij.
o ¶ Patres q̄ eā p̄regūt ⁊ defendunt
o ¶ Patres dic vt notaui. xij. q. i. c.
Di. lxx. vlti.
p ¶ Genuit. p̄ baptismū ⁊ ita ecclesia illos dat... curatos q̄d h lex dicit. ff. ... tuto. ⁊ cura. da. ab his. is qui.
q ¶ Illos cō parat ... p̄i ep̃os ecclesi... lio q̄ sic fili⁹ nō p̄t sine auctoritate p̄ris litigare: vt. C. de bōis q̄ li. l. vl. sic in ecclesia sine auctoritate p̄latorum: vt ex̄ de iudi. causam

fidē sancte trinitatis tenuerūt qui eū cōsecrauerunt. ¶ Inter ep̃os[n] ⁊ corep̃os hec differentia est q̄ ep̃i non nisi in ciuitatib⁹ corepiscopi ⁊ i vicis ordinari possunt ep̃i. formatas[o] tribuunt l̄ras. corep̃i non nisi cōmendaticias[p] ⁊ pacificas dare valent. ep̃i ius ɔsecrādi habēt. corep̃i tm̄ minores ordines tribuūt leuiticā[q] autem ⁊ sacerdotalē b̄ndictionē non valēt prestare. ¶ De his ita scribit leo ep̃s oibus ep̃is et presbyteris. In quib⁹ corepiscopi ab ep̃is differāt.

Q Uāuis corepiscopis ⁊ p̄sbyteris plurima[a] cū ep̃is ministerioȝ cōis sit dispensatio quedā tamē sibi p̄hibita nouerint sicut ē presbyteroȝ dyaconorū ⁊ virginū consecratio. cōstitutio altaris ac b̄ndictio vel vnctio siquidē nec erigere[b] altaria nec ecclesias cōsecrare eis licitū est. nec p̄ impositionē manuū fidelib⁹ baptisatis[c] vel cōuersis hereticis[d] paraclitū spiritumsctm̄ tradere nec crisma conficere: nec crismate baptisatoȝ frontes signare. nec publice[e] quidē in missa quēq̄ penitētē reconciliare. nec formatas cuilibet clerico epistolas mittere. Hec oīa illicita sunt corepiscopis qui ad exemplū ⁊ formaȝ. lxx duoȝ discipuloȝ esse noscunt. vel p̄sbyteris qui eandē gestāt figurā. qm̄ quāq̄ consecrationē habent pontificat⁹ tm̄ apicem non habēt. ¶ Ubi vero p̄pter insolētiam suā qua officia ep̃oȝ sibi vsurpant ab eccl'ia hodie p̄hibiti sunt. ¶ Un̄ damasus[f] papa ait. Ordo corep̃oȝ a sacra sede reprobat.

C [g]Orepiscopi tam ab hac sacra sede q̄ ab ep̃is toti⁹ orbis p̄hibiti sunt. nimis em̄ eoȝ institutio improba est ⁊ praua. q̄ etsi de summo sacerdotij ministerio aliquid p̄sumāt: omi tm̄ auctoritate carent. naȝ non ampli⁹ q̄ duos ordies inter discipulos domini esse cognouim⁹. id ē. xij. ap̄loȝ. ⁊. lxx duoȝ discipulorū. vn̄ iste tertius p̄cesserit[h] ignoramus[i]. ⁊ quod rōne[k] caret: extirpari necesse est. ¶ Nō autē ep̃i nō sint q̄ minus q̄ a trib⁹ sunt ordinati ep̃is oibus patet. prohibitū est em̄ a sanctis p̄ribus vt qui ab vno vel a duob⁹ sūt ordinati ep̃is nō noīnent ep̃i. si em̄ nomen[l] nō habēt qualiter officiū habebūt. ¶ Item vrbanus

Apostoloȝ in eccl'ia ep̃i locum tenent.

Q Uoȝ vices[m] in eccl'a habeant ep̃i ⁊ quis eis hanc dignitatē dare debeat sctūs aug. ostēdit inquiens p̄ patribus tuis nati sunt tibi filij p̄res missi sūt ap̄l'i. p̄ ap̄lis filij nati sunt ⁊ cōstituti ep̃i hodie em̄ ep̃i qui sunt p̄ vniuersuȝ mundum vn̄ nati sunt ipsa eccl'ia[n] p̄res[o] illos appellat ipsa illos genuit[p]. ⁊ ipsa illos[q] cōstituit in sedib⁹ patrū. non ergo te putes desertā qm̄ non vides paulū. non vides petrū. q̄ nō vides illos p̄ quos[r] nata es[s]. de p̄le tua creuit tibi paternitas pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij: cōstitues eos principes sup̄ oēm terrā. filios genuit eccl'ia ɔstituit eos p̄ p̄ribus suis principes sup̄ oēm terrā.

T Onsura vero[t] clerici de manu abbatis suscipi pōt. si eidē abbati manus impositio ab ep̃o facta noscat. ¶ Un̄ in vij. synodo legit. Abbates quib⁹ ab episcopo man⁹ iponitur aliq̄s tōsurare p̄nt

Q Uoniā videm⁹ multos sine man⁹ impositiōe a p̄uula etate tonsurā[v] clerici accipiētes. nōdū ab ep̃o man⁹ impositiōe p̄cepta sup̄ abonē irregularit i collecta legētes. precipim⁹ āmodo id minime fieri. idipsuȝ q̄ obseruandū est etiā inter monachos. lectoris[x] aūt manus[a] impositione[b] licētia est vnicuiq̄ abbati in proprio monasterio[c] solūmodo faciēdi si dūtaxat eidē abbati man⁹ impositio facta noscat ab ep̃o s̄m[d] morem preficiēdorū abbatū dum cōstet illuȝ esse presbyterū: simili modo s̄m antiquā cōsuetudinem corep̃um preceptione[e] oportet episcopi

⁊. xvi. q. i. monachi. Itē sicut filius nō cōuenit: sȝ pater noīe filij: vt. C. de bo. ma. l. i. ⁊. C. de annali excep. l. i. sic ip̄e p̄lat⁹ ē cōueniend⁹ nō ecclesia nisi negocia eccl'ie distincta sint a negocijs p̄lati: vt ex̄ de rescrip. edoceri. r ¶ Per quos. p̄ eos pullulauit ⁊ creuit cū nulla esset tunc temporis. s ¶ Nata es. i. augmentata.
T Onsura vero. in hac. lxix. di. tractat de colla. minoȝ ordinum vsq̄ ad lectoratū. ⁊ noīe tonsure accipe hic tres minores ordines psalmistatū ostiariatū ⁊ lectoratū. ⁊ hoc licet abbati tm̄ in suo monasterio. exorcistā tm̄ vel acolitū facere non licȝ. j. e. c. i. lo.
Q Uoniā videm⁹. tonsuram. i. coronam. nā aliā tonsurā possent femina dare. io. x ¶ Lectoris. vel etiā ostiarij. non autē exorciste vel acoliti faciēdi ius habet. licet sit ar. ȝ. ex̄ de offi. ab ep̃o qui re. ep̃a. c. i. sȝ si abbas ex priuilegio habeat vt oēs minores cōferat bn̄ p̄t. sȝ nunq̄d hodie abbas p̄t cōferre istos ordines. credo q̄ sic. si tm̄ ei manus est imposita: vt ex̄ de eta. ⁊ qua. ordi. cū cōtingat. io. ego non credo q̄ possunt cōferre abbates nisi lectoratū: vt videt dicere

hoc.c.z decr.cū ɔtingat.si aūt esset sacerdos abbas posset conferre etiā psalmistatū:vt.xxiij.di.psalmista.b. x ❡ Lectoris.sed psalmistatū dat simplex sacerdos:vt.xxiij.di.psalmista. a ❡ Aut manus.ſ.xxiij.di.subdyacon⁹.cōtra. b ❡ Impositiōe.q̄ nō est nisi bn̄dictio:vt.i.q.i.manus. c ❡ Monasterio.sȝ z monachos alteri⁹ monasterij pōt ordinare si inuitatus fuerit:vt ix.q.ij.lugdunen. d ❡ Secūdū morē.ð quo Di.lxx. more habes xij.q.ij.alienatiōes.nec hoc postulabat a supiori.nā sufficit semel a iure cōcedi.ff.de cō.insti.que sub cōditiōe §.vlti. e ❡ Preceptione.gñali ar.xvi.q.i.cū ctis.z.lxiiij.di.ordinationes. N On oportet.exorcisare.i.legere exorcismos. b ❡ Prouecti.i.ad ordinē exorciste. c ❡ In domibus.i.i ecclesijs nō consecratis superfluūt duo nec ꝙ.

promouere lectores. ❡ Itez ex cōcilio laodicensi. Non exorcisent qui ab ep̄o puecti non sunt

N On oportet exorcisare[a] eos q̄ nec dum ab ep̄is suis sunt prouecti[b] neqꝫ in ecclesijs neqꝫ

A B ep̄is[d] alteri in domibus[c] us[e] ciuitatis cleric⁹ ordinari nō poterit.neqꝫ etiā a pprio[f] absolute ordinand⁹ est.absoluta eñ ordinatio in calcedonensi cōcilio prohibetur et vacuā habere manus impositionē precipitur in quo sic statutum est. Nullus absolute ordinād⁹ est

N Eminez[g] absolute[h] ordinari iubem⁹ presbyterū neqꝫ dyaconū nec quēlibet in ecclesiastica ordinatione cōstitutū nisi manifeste in ecclesia sue ciuitatis[i] siue possessionis[k] aut in martirio[l] aut in mōasterio hic qui ordinat᷑ mereantur ordinatiōis publice vocabulū.eos aūt qui absolute ordinantur decreuit sancta synod⁹ vacuam[m] habere man⁹ impositionē.z nullum tale factū valere ad iniuriaȝ[n] ipsius qui eū ordinauit. ❡ Itē ex concilio vrbani habito placentie. Irrita sit ordinatio sine titulo facta.

S Anctoꝝ canonum statutis consona sanctione decernimus vt sine titulo facta ordinatio irrita habeatur.z in qua ecclesia quilibȝ intitulatus est in ea ppetuo[o] perseueret.oīno autem in duabus[p] aliquē titulari non liceat sed vnusquisqꝫ in q̄ titulat⁹ est in ea tantū canonicus habeat᷑.licet eñ episco/

A B ep̄scopis hic depingit᷑.lxx.di.q: dixerat p̄sbyteros⁹ z reliqs clericos ab ep̄o debere ordinari.inde sumpta occasione oñdit q̄ nullus ordinādus est sine titulo.i.ecclesia vel sine eccl'astico bñficio.z si fuerit ordinatus debet deponi tam in iniuriā ordinātis q̄ ordinati.z q: pmisit se sic pmoueri.xvi.q.vij.decernim⁹.xxi.q.ij.c.i.sed qm̄ ep̄i hanc penam nullā reputabāt hodie puisum est vt remaneant pmoti.z ep̄s vel etiā eius successor eis puideat:vt ex̄ de preb̄ē.ep̄s.z.c.cū fm̄.

e ❡ Alterius.hoc exequit᷑ in dis.sequēti. f ❡ A pprio.h̄ exequit᷑ N Emini.ē.etiā in minorib⁹ ordinib⁹ nō dȝ ordinare. in ista di. ar.xij.q.i.vidētes.xxxij.di.si q̄s vero.cū eñ h̄eat officiū in eccl'a ḡ z bñficiū h̄re dȝ.ex̄ ð p̄b̄ē.dilect⁹.ex̄ ð fi.pres.pposuit.ne dicat᷑ mēdicat in plateis infelix cleric⁹:vt.xciij.di.dyaconi. h ❡ Absolute.i.sine titulo. i ❡ Ciuitatis.hoc ideo dicit q: potius presentandus est clericus qui ē de ciuitate q̄ extrane⁹:vt.j.di.lxxi. hortamur. C.de ep̄is z cleri.in ecclesijs. k ❡ Possessionis sue.i.si ordinat᷑ ad titulū p̄rimonij sui:vt ex̄ de p̄ben.tuis.vel h̄ ideo dicit q: potius sunt illi clerici instituēdi de quoꝝ bonis ē fundata ecclesia:vt ex̄ de rescrip.cū adeo. l ❡ In martirio.vbi sunt reliquie martiꝝ.vel loquit᷑ ð regl'ari eccl'ia.colligit᷑ etiā h̄ ex eo q̄ dicit siue possessiōis.ar. q̄ si q̄s hȝ p̄rimoniū sufficiēs ordinari pōt sine titulo.ex̄ ð p̄b̄ē.ep̄s m ❡ Vacuā.quo ad executiōem. n ❡ Ad iniuriā.et etiā suo delicto:q: sic se pmisit pmoueri alias alteri⁹ odio nō dȝ ali⁹ pregrauari C.de inof.testa.si quis in suo.ex̄ de his q̄ fi.a ma.pte ca.q̄suit.in fi.

S Anctoꝝ.in eo ppetuo.i.dū viuit.ff.p socio.l.i.fili⁹ eñ nō debet esse tpalis nec heres.ff.de adop.q̄situ.isti.ð hered.insti.§.heres p ❡ In duab⁹.qui titulū habȝ in vna eccl'ia si recipit secundā ecclesi vel p̄ben .a ptitulo pdit primā:vt ex̄ de cōcel.preb̄ē.nō ua.lras.sȝ

si recipit ipsam quasi bñficiū vel q̄si cōmendatā siue stipendiū tunc secus.et tunc nō est canonic⁹ secūde prebēde.nec cū eis pōt digere.si queras q̄re canon iste pmittit ep̄o dispēsare in ecclijs z nō in prebēdis.dico q̄ eque pōt dispēsare in prebēdis sicut in ecclesijs dūmodo sint de codē ep̄atu.est ergo hec veritas q̄ de iure cōi nō pōt quis h̄re plures eccl'ias vel prebendas in eodē ep̄atu vl' in diuersis nisi in casib⁹ notatis.xxi.q.i.in sūma.sȝ nunq̄d hodie bñficiū hui⁹ canōis sublatū ē ep̄is per illā nouā ɔstitutionē.de multa.in titulo.de p̄b̄ē.ex eo q̄ ð: ibi p sedē aplicā poterit dispēsari.dico q̄ nō.sȝ tm̄ vaga z indiscreta est eis dispensatio ablata non pbabilis sicut p remotionē appellatiōis nō remouet᷑ necaria appellatio vl' pbabil'.ex̄ ð ap. pastoral'.sic cū dñs phibuit iurare ñ phibuit iuramētū necessariū sȝ temerariū Di.lxxi. vt.xxij.q.i.ca.ita.sic cū dñs phibuit vxorem separi a viro intelligendū est tm̄ de illa sepatōe q̄ fit siñ ratiōe:vt.xxiij.q.ij. q̄s de⁹.sed obijcias q: punit᷑ ep̄s qui pmittit ipsum h̄re prius stipendiū vt ibidē ð:.z ex̄ de p̄b̄ē. quia.z de cleri.non resi.q:.ḡ dispensare non pōt.non sequit᷑ q: ep̄s punit᷑ q̄ ordinat clericū concubinariū:vt.li.dis.q̄ in

pi dispositione vn⁹ diuersis[q] preesse possit ecclesijs:canonic⁹ tm̄ prebendari⁹ nisi vnius eccl'ie in qua cōscript⁹ est:esse non debet. Si que tm̄ capelle sunt q̄ suis redditibus clericos sustētare nō possunt earuȝ cura[r] ac dispositio p̄posito[s] maioris ecclesie cui capelle subdite vident᷑ eē:immineat.z tam de possessionibus[a] q̄ ð ecclesiasticis capellaꝝ officijs:ip̄e prouideat[b]. In eodē etiā cōcilio antiqs nouē[c] p̄fatōnib⁹ decima addita est q̄ ita se habȝ equū z salutare.z te in veneratiōe vel assumptiōe beate marie virginis collaudare.bn̄dicere z p̄dicare.q̄ z vnigenitū tuū sancti spirit⁹ obumbratiōe cōcepit.et virginitatis gloria pmanēte huic mūdo lumen eternū effudit ihesuȝ xp̄m dñm nr̄m

D E clericis[d] vero nō ordinandis ab ep̄o alteri⁹ ciuitatis in sardicensi cōcilio statutū est. In quo ianuari⁹ ep̄s dixisse legit᷑. Clerici ab ep̄o alterius ciuitatis non ordinētur.

I Llud q̄ sanctitas vr̄a statuat vt nulli ep̄o liceat alteri⁹ ciuitatis eccl'iasticū hominē sollicitare z in sua dyocesi clericum ordinare q: ex his cōtētionibus[b] solent nasci discordie z ideo phibetur oñi sñia ne quis hoc facere audeat.osius ep̄s dixit z hoc vniuersi cōstituimus vt quicunqꝫ ex alia parrochia voluerit alienuȝ ministrū sine consensu ep̄i sui z sine volūtate[e] ordinare:non sit rata eius ordinatio[f] ❡ Item innocenti⁹ papa. De eodem.

aliq̄.z tñ cū ipo dispēsare pōt.sed ideo punit᷑ q: indiscrete dispensat.si obijcis qđ ð: ibi p se ap.ḡ nō pōt p aliū.nō sequit᷑.q: eodēmodo dicit decretū q̄ ordinatiōes ep̄oꝝ faciēde sūt aucte aplica:vt.lxiiij.di.ordinatōnes.z tñ ppria auctoritate fieri possūt sicut z alibi ð: q̄ q̄libȝ p̄sl b'r pōt z debȝ baptisare z celebrare de licētia ep̄i:vt.xvi.q.i.cūctis.z tñ suo iure pōt baptisare. sȝ ideo dicit h̄.q: ei⁹ auctoritate saltē gñali debeat fieri dispēsatio.vl' dic q̄ sol⁹ papa dispensat cū quis diuersa bñficia in diuersis ep̄atib⁹ vult h̄re p pter repugnātiā q̄ ex hoc pueniret.q: nemo duob⁹ dñis fuire pt:vt.xxi.q. i.c.i.io.glo.h nihiluȝ q: tm̄ papa dispensat circa plures eccl'as h̄ntes curā aīarū z plures dignitates:vt expsse dicit decr.de multa.sȝ circa plura bñficia simplicia nō videt᷑ phibitū ep̄o dispēsare.b. p ❡ In duab⁹.nec iure ciuili q̄s in duob⁹ collegijs cōnumerari pōt.ff.ð.col.l.i.§.i.nec duas militias h̄re.C.qui.mi.nō pos.l.v.§.in posteꝝ nec duos honores.ff.ad muni. libert⁹.§.p̄scriptio. q ❡ Diuersis.nō ɔuētualib⁹.cū eñ nec canonic⁹ in diuersis cōuentualib⁹ esse possit.ḡ multo magis nec p̄lat⁹ ita q̄ sit in eis canonic⁹. . ❡ Cura.xij.q.ij.bone rei. s ❡ Preposito.i.ep̄o q̄ ē ordinator in cūctis:vt in ɔrio hic signato.xxv.di.c.i.vl' dic p̄posito.i. archidyacono.ar.ex̄ de ver.sig.q̄uis.z sic nec illud erit ɔriū. a ❡ Tam de possessionib⁹.ar.p capellis vt decie debite maiori eccl'ie cōicent᷑ illis.ar.ð.xij.q. i.vidētes.i.q.i.c.i. b ❡ Prouideat.vt dent᷑ vni vel sil' vniat᷑.vt.x.q.iij. vnio.de conse.di.i.c.ij. c ❡ Nouē.de con.di.i.inuenimus

D E clericis vero.in hac.lxxi.di.ostēdit grāmus q̄ cleric⁹ vni⁹ ep̄i nō est ab alio ep̄o ordinand⁹ vel in aliqua eccl'ia instituēdus sine l'ris sui episcopi.qđ si factuȝ fuerit irritabit᷑ nisi hostilitatis cā clericus.exularet.j.c.cleri cos

I Llud cōtētiōib⁹.nā cōitas mater ē discordie.ff.de le.ij.cū pater §.dulcissimis. e ❡ Volūtate.ar.expssuȝ ad id qđ dixi.vij.q.i.placuit f ❡ Ordinatio,nisi postea ratū h̄ret suus ep̄s:vt.lxiij.di.salonitane.

De aliena. exoratus. sed nūqd sufficeret vt dissimularet. nō: vt. lxxv. di. florentinū. ⁊. lxiij. di. lr̄as. vt nota. vij. q. i. placuit.
Si quis ausus. cōsensuz. ḡ cū cōsensu ei⁹ poterit. C. de sa. s. ec. q̄ sub pretextu. ⁊ exp̄sso cōsensu nō tacito. ff. de pecu. filius. §. inuitus.
Clericos. s₃ q̄escāt nisi vocenť ⁊ eligāť ad alias eccl'as tūc eīm aucte maioris p̄nt transire ad alias vt. vij. q. i. ep̄s de loco.
k ¶ Ex necessitate. sed pone q̄ p̄sbyter amisit ecclīam suaz ep̄s ciuitatem suam tū remaneť aliq̄ pte sui ep̄at⁹ nunq̄d clericus recedet q̄ voluerit sine litter̄ ep̄i dicūt quidā q̄ non. nā adhuc prelat⁹ remanet amisse ecclesie. alij dicūt contrarium: vt dixi. vij. q. i. pastoralis. sed verior est rō. q: ep̄s prior adhuc nō desinit esse suus prelat⁹. q̄a nō tm̄ rōne bñficij: s₃ etiā rōne ordinis est suus prelat⁹. alij dicūt in pēdēti esse vtrū sit prelat⁹. naz si postea liberať ecclesia remanet eccl'e prelatus alias non vij. q. i. pastoralis. ar. ad h. ex̄ de fri. et ma. fraternitatis.
Itez pone q̄ ep̄us dat ei licentiā transeundi ad aliū ep̄atū sub ea cōditiōe vt si redierit prior ecclesia ad libertatē redeat ad eam. nunquid ep̄us interim est prelatus eius sic. nō tm̄ pōt eum excōicare nisi forte eccl'ia liberata nollet redire s₃ enim interim sit ei⁹ prelatus ligataz tm̄ habz eius executionem. ex̄ ō rescrip. pastoralis. Item si ad aliā ecclīam cum reuocare vellet nō posset nisi ad suaz. ex q̄ ei licentiā dedit nisi ⁊ sub hac cōditiōe dedisſz lr̄as vt posset eū q̄ncunq₃ vellet reuocare. Itez si totus ep̄atus occupat⁹ est a saracenis nunq̄d remanēt clerici istius ep̄i cū oēs sint in ep̄atu alterius. dico q̄ remanēt. s₃ nō h₃ iurisdictionē liberā in eos. Itē nunq̄d possunt eos vicini ep̄i recipe sine lr̄is eius sic. ipse tm̄ si ep̄atus ei⁹ esset liberat⁹ posset eos reuocare etiā si licentiā dedisset nisi forte licētiādo eos absolueret vel dic q̄ prior desinit esse p̄elat⁹ istoꝝ: vt nota. vij. q. i. pastoralis.
l ¶ Tamdiu. j. xxi. q. iiij. ep̄i. ar. i. q. ij. c. ij.
Fraternitatē. habiturus absolute ponit̄ sine verbo. lxiij. di. agatho.
n ¶ Licentiā. s₃ nunquid capitulū cū eccl'ia vacat posset ipsum licētiare. nō quia quedā alienatio est que nō pōt fieri eccl'ia vacāte. xij. q. ij. si qua de rebus. de hac materia habes. xxiiij. di. c. ij. io. s₃ quid si eccl'ia h₃ visitatorem videť q̄ ipse possit alienare. ar. insti. de cura. §. vl. nā auctoritate metropolitani deb₃ cōstitui visitator. sed videť contra qō dicit lex. q: ad ea q̄ solennitatē iuris desiderāt tutore opus est. ff. de consen. ⁊ auctoritate p̄e. s. l. curatorē. vnde nō credo h̄ fieri posse per visitatorē cuz solennitatē exigant. x. q. ij. h̄is. lxi. di. obitum. ⁊. c. qm̄. ⁊. c. casthinēn. ⁊ melius. xviij. q. ij. hoc tm̄. s.

De aliena eccl'ia ordinare clericum nullus p̄sumat: nisi ei⁹ ep̄s precib⁹ exorat⁹ᵍ: cōcedere voluerit. ¶ Itē ex niceno cōcilio. **Qui sine sui ep̄i cōsensu ordinatur irrita sit eius ordinatio.**

Si quis ausus fuerit aliquē q̄ ad alterū ptinet in ecclesia ordinare cū nō habeat cōsensuʰ illius ep̄i a quo recessit clericus irrita sit hmōi ordinatio. ¶ Item ex cōci. calcedonensi. **Clerici vnius ecclesie in aliena non ordinentur.**

Clericos in singulis ecclesijs cōstitutos nō liceat sicut iam diffiniuim⁹ in alterius ciuitatis ecclesijs ordinari. sed quiescantⁱ in ea in qua ab initio ministrare meruerunt exceptis illis qui proprias ciuitates p̄diderūt. ⁊ ex necessitateᵏ ad alias ecclesias migrauerunt. Si vero quicunq₃ ep̄us post diffinitionē istā ad aliū episcopū ptinentē clericū susceperit: placuit sancte synodo. ⁊ hunc qui suscepit ⁊ eum qui susceptus est tamdiuˡ excōicatos manere: q̄diu ipse cleric⁹ reuertať ad p̄priā eccl'iam. ¶ Itē grego. fortunato episcopo neapolitano. **Apostolica p̄missione vnius ecclesie cleric⁹ in altera valeat ordinari eccl'ia.**

Fraternitatē tuā a nobis petisse recolim⁹: vt grauū eccl'ie venefrane dyaconē tue cōcedere mus eccl'ie ordinandū. ⁊ qm̄ nec ep̄m cui obsecūdare debeat p̄pria eccl'ia habeat hoste sc₃ p̄hibēte quo suuz debeat ministerium exhibere petitionē tuā nō preuidimus differendā. idcirco tibi scriptis p̄sentibus eū necessario duxim⁹ cōcedēdū habiturusᵐ licentiamⁿ illū dyaconū nr̄a interueniēte auctoritate eccl'ie tue deo p̄picio cōstituere cardinalē. ¶ Itē ex cōcilio cartha. ij. **Sine lr̄is sui ep̄i in aliqua eccl'ia clericus non suscipiatur.**

Primatus ep̄us begesalitan⁹ dixit suggero sanctitati vr̄e vt statuatis non licere clericū alienū ab aliquo ep̄o suscipi sine lr̄isᵒ ep̄i sui neq₃ apud se retiere nec laicū vsurpare sibi de plebe aliena vt euz obtineatᵖ sine cōsciētia ei⁹ ep̄iᑫ de plebe cuius est. gratus ep̄s dixit. hec obseruātia pacem custodit. nā ⁊ memini in sctissimo cōcilio sardicensi similiter statutū vt nemo alteri⁹ plebis hominē sibi vsurpet sed si forte erit necessari⁹ petat a collega suoʳ. ⁊ p cōsensum sui ep̄i habeat. ¶ Itē ex cōcilio calcedonēsi. **Sine lr̄is cōmendaticijs extra suā ecclesiam clericus non ministret.**

Extraneo clerico ⁊ lecto. ri extra suā ciuitatē sine cōmendaticijsˢ litteris p̄prij ep̄i nusq̄ penit⁹ liceat ministrare. ¶ Item ex sermōe sancti augustini ad populum. **De eodem.**

Hortamur x̄p̄ianitatē vestram vt iuxta sanctoꝝ canonū instituta in ecclesijs a vobis fundatis aliunde veniēsᵗ presbyter non suscipiať nisi a vr̄e fuerit ecclesie cōsecrat⁹ ep̄o. aut ab eo per cōmēdaticias litteras suscipiatur. ¶ Itē ex cōcilio anthioceno. **Absq₃ formata clerici peregrini nō suscipiant.**

Nullū absq₃ formata quā greci ep̄l'am dicūt peregrinorum suscipi clericorum oportet.

Dimissoriasᵛ vero lr̄as ep̄s non nisi rogatus tribuat sicut statutum est in synodo habita rome. ¶ Vnde leo papa ait. **Nisi eodē petente nulle dimissorie littere prestētur.**

Episcop⁹ subiecto sibi sacerdoti vel alij clerico nisi ab ipsoˣ postulatusᵃ dimissorias non faciat ne ouis quasi perdita aut errans inueniatur. ¶ Itē ex cōcilio carth. iij. **De eodem.**

Clericū alienū nisi cōcedente ei⁹ ep̄oᵇ nemo audeat vel retinere vl' p̄mouere in ecclesia sibi credita. clericoꝝ autē nomenᶜ etiā lectores ⁊ psalmiste ⁊ hostiarij retinent. ¶ Itē ex cōcilio mileuitano. **In vna ecclesia ordinat⁹ in alia non suscipiať.**

Placuit vt q̄cūq₃ in vna eccl'ia semel eligitᵈ: ab alia eccl'a ad clericatū nō teneatur. Qualiterᵉ ergo cōmēdaticia vel dimissoria seu formata ep̄l'a faciēda sit: vidēdū ē. debēt naq₃ lr̄e grece īterponi ī eadē ep̄l'a: ⁊ nō sine cā. greca enim elemēta lr̄arum numeros etiā exprimere nullus qui vel tenuerit greci sermonis noticiā ignorat. ne ergo in faciendis ep̄l'is canonicis: q̄s mos latinus formatas vocat: aliqua fraus falsitatis temere presumeretur. Hoc a patribus. cccxviij. nicene cōgregatis saluber/

sic. C. de of. ma. milites. vbi d̄r q̄ sine licentia imperatoris. ⁊c.
p ¶ Obtineat. sed nōne extraneus ep̄s pōt ordinare laicum de alterius ep̄atu cuz laic⁹ possit transferre domiciliū q̄ voluerit. di. co q̄ sic. sed domicilio sic trāslato nō pōt eū ordinare. sicut nec alia sacramēta ab extraneo recipere. Di. lxxiij. posset: vt de pe. di. ij. placuit. de cōs. di. ij. tribus. nec peregrinari pōt laicus sine licentia ep̄i: vt de cō. di. v. nō oportet. ij.
o ¶ Sine litteris. credere tamē ⁊ testes sufficere. Cō. si. instru. lex. Di. lxxij. excēdis. ⁊ di. ō clericis peregri. tue. lau.
q ¶ Eius ep̄i.
r ¶ A collega suo. sed pone q̄ eū cōcedāt vbi dicit̄ istū habere domicilium. dic q̄ si vtrunq₃ bñficiū retinet vtrobiq₃: vt. ff. ad munici. labeo. ff. e. assumptio. §. viris prudētibus.
Extraneo. cōmēdatitijs. j. de cōsc. di. ij. trib⁹. ex̄ de cleri. pegri. nec j. xx. q. vlti. c. vl. j. xix. q. ij. due. C. de ep̄is ⁊ cleri. si qua.
Hortamur. veniens. h̄ verū est cū ille qui clericū p̄sentat laic⁹ est q: q̄diu est idoneus in suo ep̄atu nō p̄sentabit extraneū. ep̄o cui vndecunq₃ posset presentare: vt. xvi. q. v. si quis episcoporum.

D imissorias. hic depingitur. lxxij. di. dixerat supra magister cle
ricum sine litteris cōmendaticijs sui episcopi nō esse recipien
dum. nunc ostendit ꝙ episcopus nō debꝫ eas dare nisi instan
E piscopus. nisi ab ipso episcopo. scilicꝫ qui ter rogatus.
eū habere desiderat ⁊ postulat sicut cum quis transit in alterius
familiam: vt
ff. de adopt.
l. ij. sic. s. lxx.
di. c. ij.
a ¶ Postu
latus. sūt enī
quedā q̄ nō
conceduntur
nisi cum in
stātia vt pal
lium: vt. c. d.
prisca. ⁊ apo
stoli. ij. q. vi.
post appella
tionē. bñ ac
cedit ad hoc
ꝙ qui preest
parsime de
bet cōmeatū
dare: vt. ff. d
re mili. offici
um.
C Lericum
episcopo
ff. C. de emā
cipa. iubemꝰ
c ¶ Autē no
mē. s. di. lxxi.
cleros. ḡ qui
eos ꝟberat
incidit in ca
nonem. xvij.
q. iiij. si quis
suadente.
D Lacuit.
eligit ar.
ex electione
ius acquiri.
ex de elec. in
ter. quidā ta
mē dicūt cō
trarium. ⁊ ex
ponūt. semel
id est pfecte.
ita ꝙ confir
matus sit. ar.
ex de of. del.
in litteris. et
etiam si non
dum est trāſ
latus: vt est
ar. ff. de do
na. qui sapꝫ
Q ualit
hic de
pingit
lxxiij. di. que
in scholis n̄
legitur. quia
que in ea cō
tinent in dis
tudinē abie
runt scilicꝫ d
formatis q̄li
ter ⁊ quibus
litteris cōci
piende sunt.
vt quid ergo

rime inuentum est et constitutum vt for
mate epistole hanc calculationis seu sup
putationis habeant rōnem id est vt assu
mantur in supputatione prima greca ele
mēta patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. hoc est
t. y. a. que elemēta octogenariū ⁊ quadra
gesimumprimū significāt numeros. Pe
tri quoqꝫ apostoli prima littera id est. n.
que numerū. lxxx. significat eius qui scri
bit episcopi prima littera: cui scribitur se
cunda. accipientis tertia littera. ciuitatis
quoqꝫ de qua scribitur quarta ⁊ indicti
onis quecunqꝫ est id temporis id est qui
fuerit numerꝰ assumatur. ad que his omi
bus litteris grecis que vt diximus nume
ros exprimunt in vnum ductis. vnā que
cunqꝫ collecta fuerit summā epistolaꝫ te
neat hanc qui suscipit cum omni cautela
requirat expressam. addat preterea sepe
ratim in epistola etiam que nonagenari
um et nonum numeruꝫ qui ꝟm greca ele
menta significat amen. Exemplar for
mate epistole in nicena synodo a trecen
T tis ⁊ octodecim patribus facte.
In nomine patris. n. et filij. y. et spiri
tussancti amen. a. gualterio spirensis ec
clesie episcopo Ego brochardus sancte
guarmaciensis ecclesie deuotus gregis
christi famulus in deo summe felicitatis
beatitudinē. Cum sancta ecclesia catho
lica prompta sit sequi documēta euāge
lica que dicunt. qui recipit prophetā in
nomine ꝓphete mercedem ꝓphete acci
piet. ⁊ qui recipit iustū in noīe iusti: mer
cedem iusti accipiet. ⁊ apostolus iubeat
hospitalitatē sectari. ⁊ necessitatibus vi
rorum sanctorū cōmunicare: tamen pro
pter eos qui cauteriatā habent suaꝫ con
scientiam dicentes se esse simplices cum
sint astutia diabolica repleti ⁊ pro opere
pietatis dicunt se de loco ad locum trāsi
re cum sint fugitiui sua malicia faciente ⁊
se ministerio sacro dicūt insertos esse cuꝫ
non sint. statutuꝫ est a patribus sanctis
neminem clericum alienū ⁊ ignotum re
cipi ab aliquo episcopo ⁊ intronizari in
sua ecclesia nisi habeat a proprio epi
scopo epistolam que in canonibꝰ nomi
natur formata. Ideo notum facimꝰ fra
ternitati vestre ꝙ p̄sens frater noster ha
rum lrarum portitor nomine hermannꝰ
non ꝓ sua nequitia expulsus est a nobis
sed postulantibꝰ frībus eo ꝙ ex familia
nr̄a fuit ⁊ noster baptizatus. fecimꝰ ei li
bertatem receptā a cornu altaris canoni
ce ⁊ ordinauimus eum ad gradum pres
byterij cui has dimissorias siue cōmēda
titias litteras fecimus ⁊ cum ad vestram

dilectam fraternitatē dirigimus vt in ve
stra parrochia sub vestro sacro regimie
⁊ defensiōe cōsistere valeat. Ego inquā
brochardus humilis ep̄us in nomine pa
tris ⁊ filij. y. ⁊ spiritussancti. a. ⁊ in vnitate
sancte ecclesie in qua petro datuꝫ est ius
ligandi atqꝫ absoluendi. soluo herman
num presbyterū de ciuitate guarmatien
si indictione. x. ⁊ licentiā do vobis intro
nisandi eum in quacunqꝫ ecclesia vultis
vestre ꝓchie. hanc ergo epistolaꝫ gre
cis litteris hic inde munire decreuimꝰ: et
anulo nr̄e eccl'e cōfirmare cēsuimꝰ. frnī
tatem vr̄am xp̄s nobis incolumē seruet.
Data guarmacie idus marcij anno
dn̄ice incarnatiōis. M. iij. mēse. xij. indi
ctione. x. Incipit epistola formata a. ccc
xviij. ep̄is ⁊ abbatibus cōstantinopol.
S Anctissimo in vrbis ep̄o edita.
xp̄o fratri summa dulcedine carita
tis amplectēdo. a. illius ciuitatis episco
po. y. illius ecclesie presul ꝑpetue beatitu
dinis obsequiū optat i xp̄o salutē. y. e. y.
D E cetero nouerit sancta p. c. i. s.
fraternitas vestra ꝙ iste clericꝰ. b.
noīe nostra in ꝓchia instructꝰ ac deuō
sus ꝑuitatē nostrā rogauit quatenus illi
cōmendaticias lras scriberemꝰ. quibꝰ ve
stre celsitudini cōmendatus sub tuitione
vestri regiminis degere posset. cuius vo
luntati cōsentientes ꝟm canonicā aucto
ritatē litteras ei dimissorias dedimus ꝑ
quas etiam ei concedimus: vt sub vestro
magisterio diuine seruituti insistens sue
deseruiat vtilitati ⁊ vobis licentiā tribui
mus vt si dignū eum iudicaueritis: ad sa
cros ordines promoueatis. cōmendatū
ergo eum cure vestre suscipite ⁊ nostris
ex partibus absolutū: in vestrarū ouium
numero custodite. quas litteras vt vigo
re veritatis firmare indubitāter a vobis
suscipiant: litteris grecis vt canonica do
cet auctoritas cōfirmare sataginꝰ. San
cta trinitas vestrā beatitudinem ad regi
men sancte eccl'ie perpetualiter bene va
lere concedat amē. M. N. n. xcix. vel sic
v. e. que eandē summaꝫ exprimunt indi
ctione. x. continet hec formata epistola
summam numeri. M. ccc. xv. y. grecam
in nomine illius primam ponimus. quia
greci eam. y. in quibusdam locis pro. xv.
consonante ponunt. sicut est. a. ij. yo. id.
Q Ueriturꝰ de his clericis qui ab
episcopis suis promoueri cōtē
nunt an inuiti sint sublimādi an
non. ¶ De his ita statutum est in cōci.
aurel. Annue suspensioni subiaceat epi
scopus qui inuitum ordinare presumit.

Q membranas occupat: vt. xix. di. si romanorum.
Q ueritur. hic depingitur. lxxiij. di. in qua queritur an quis inuitꝰ sit or
dinandꝰ ⁊ precise continet in quibusdā. c. ꝙ nō. et in quibusdā. c. ꝙ
sic. vt scꝫ de nolentibꝰ fiant volētes. Cū ḡ quis nō vult ꝓmoueri nec neces
sitas nec vtilitas eccl'ie exigit: nō est cogēdꝰ: vt. j. e. c. i. ⁊. ij. si aūt necessitas
eccl'ie h' exigit cogi
tur iuxta illud quod
habes. j. e. c. iij. ⁊. iiij
⁊. xxiij. q. iiij. displi
cet. si aūt exigat vti
litas eccl'ie tūc debꝫ
cogi iuxta id quod
habes. j. e. c. vl. hec
tn̄ distinctio videt
reprobari. j. e. ep̄or
ex d eta. ⁊ qua. ord.
queris. ⁊ ideo dici
pōt oīa h' referēda
ad arbitriū iudicis
p̄terea qn̄ dices ꝙ
vtilitas sit ⁊ nō ne
cessitas tūc dico vti
litatē esse tn̄ cuꝫ ec
clesia indigeat pro
motione aliquoruꝫ
qui nolūt ꝓmoueri
⁊ tn̄ alij sunt in eadē
ecclesia q̄ ꝓmoueri
possunt: vt. j. e. c. vl.
tunc autē dico neces
sitatē esse qn̄ eccl'ia
indigeat ꝓmotione
aliquoꝝ. nec alij sūt
in eccl'a q̄ digne pos
sunt ꝓmoueri: vt. j.
e. c. iiij. si vis distin
guere ꝟm distinctio
nem. h. s. quis sit ꝓ
mouendꝰ. dic ꝙ ꝓ
mouendꝰ ad digni
tatē cogit ꝑ subtra
ctionē bñficioꝝ. alij
dicūt ꝙ ꝑ attractio
nem etiaꝫ corpis: vt
j. i. q. vi. c. vl. ⁊. viij.
q. i. in scripturis. xx
iij. q. iiij. displicet. si
tn̄ semꝑ sit inuitus nō
cogit. xx. q. iij. p̄sens
⁊. j. e. vbi inuitis enī
non sunt dandi ho
nores. ff. de decuri.
l. ij. §. vl. sꝫ ꝓmouen
dus ab honores vel
ad ordinē suadente
vtilitate tn̄ cogitur
ꝟm ꝙ habes. j. e. c.
vlt. scilꝫ ꝙ maiores
sunt pluribꝰ bñfici
is honorandi vt ibi
d' necessitate cogen
te cogitur suspēsiōe
ab officio. j. e. si qui
⁊. c. placuit. in q̄ itel
ligo ⁊ priuationem
bñficij. regulariter
eniꝫ vno subtracto
Di. lxxiiij.
reliquuꝫ est subtra
ctum. lxxxi. di. si q̄s
amodo. credo tn̄ ꝙ
dbeat p̄cedere suspē
sio ab officio quasi
i

Episcopus qui inuitum[b] aut reclamā-tem[c] ordinare presumpserit: annali penitētie subditus missas celebrare non psumat[d]. ¶ Itē grego. natali epō in primo libro registri. **Nullus inuitus promoueatur.**

Gesta[e] que nobis cōsilij vestri ꝯfecta i secretario[f] direxistis in q̄ archidiacon⁹ honorat⁹ addicit plena esse cognouim⁹ semine iurgiorū cum vno eodemq; tempe vna psona[g] nolēs ad sacerdotij ordinē prouehit q̄ tanq̄[h] immerita a dyaconat⁹ officio remoueat ꝫ sicut iustum est vt nemo crescere[i] compellatur inuit⁹: ita censendū puto ne q̄s q̄ insons ab ordinis sui ministerio deijciatur iniuste. ¶ Ecōtra inuenit in cōcilio carthaginensi. **Qui ab epīs suis promoueri contēnūt a loco suo deijciantur.**

Si qui clerici ab epīs suis pmoueri contēpserint: nec illic maneāt vnde recedere[k] noluerunt. ¶ Itē. **De eodem**

Placuit vt quicunq; clerici vel dyaconi p necessitatib⁹ eccl'iasticarꝫ rerum nō obtempauerint epīs suis volētibus eos ad honorē ampliorē in ecclesia sua pmouere ne illic ministrēt in suo gradu vnde noluerūt recedere. ¶ Item ex cōcilio agathē. **Posteriores priorib⁹ nō pponāt episcopi**

Episcopoꝝ[l] etiā quoꝝ vita nō reprehendit posteriorem priori nullus preponat. nisi forte superbia elat⁹ qd̄ pro necessitate eccl'ie episcopus iusserit implere cōtēnat. Sane[a] autem si officiū archidyaconatus ppter simpliciorē[b] naturaz implere aut expedire nequiuerit: ille[c] loci sui nomen teneat[d] ꝫ ad ordinationē eccl'ie quē elegerit epīs preponendū. ¶ Itē grego. iohāni epō siracusano. **In loco quo quisq; ordinat⁹ est inuit⁹ teneri nō debꝫ**

Quorū dā ad nos relatione puenit. cosmā qui ex monacho monasterij sancte lucie a decessore tuo venerāde memorie maximiano in ecclesia siracusana[e] subdyaconus fact⁹ atq; a te postea in possessione que iuliana vocatur presbyter ēē ordinatus. ita nimia tristitia ꝫ loci qualitate[f] vehemēter afflictuz vt vitam sibi penā existimet. ꝫ cōtritione sue fuge querat auxilium. ꝫ ideo q2 tales erga subiectos[g] nostros debem⁹ existere. q̄les nos si subiecti fuissemus: nostros vellemus esse prepositos. magne benignitatis est si euz in ecclesia vbi subdyaconi funct⁹ est officio sanctitas tua reducere atq; illic studuerit constituere cardinalē. qd̄ ꝫ facere q̄tum arbitramur debes si nihil est qd̄ iuste cōtra eum animum tuū exasperet. Si vero aliqua culpa est suis nobis epl'is hoc vestra fraternitas vt scire possim⁹ insinuet: ¶ Uerum illud gregorij de his intelligendum est qui nō causa necessitatis sed causa ingratitudinis callide ab epīs suis promoueri querūt. Illud autē carthaginensis cōcilij de his intelligitur q̄ nolūt obtempare epīs suis ppter necessitatez ecclesie volentib⁹ eos ad altiora pmouere. ¶ Hāc distinctionē ex decreto simplicij pape q̄libet corroborare valet q̄ scribēs iohi archiepō rauēnati ait int cetera **Ad epātum aliq̄s inuitus trahi nō debꝫ**

Ubi ista didicisti que in epm ꝫ cōfratrem nostrū gregoriū nō dilectiōe sed inuidia ppetrasti quē inexcusabili violentia pertrahi a te passus es atq; vexari vt ei tm̄ honorez[h] non p animi tranquillitatē sed p amentiā sicut dictū est irrogares: neq; em̄ talia potuissent fieri sanitate cōsilij. Nolum⁹ exaggerare qd̄ gestū est: ne cogamur iudicare qd̄ dignuz ē. nā priuilegiuz dignitatis meretur amittere qui pmissa sibi abutit potestate. denūciamus aūt q̄ si post hoc tale aliquid psumpseris ꝫ aliquē talē seu epūm vel presbyterum vel dyaconē inuitum[i] facere posse forte credideris ordinatiōes tibi rauēnatis ecclesie vel emiliensis noueris auferēdas. ¶ Itē grego. ātonio subdyacono **De eodē**

Honoratus archidyaconus salonitane[k] eccl'e a sancte memorie decessore meo missa supplicatiōe poposcerat vt ab antistite suo puehi inuitus ad fortioris gradus ordinē contra morez nullo modo cogeret. hoc eniz sibi fieri non causa prouehēdi sed causa igratitudinis[l] perhibebat pro qua re tūc etiā

---

queda excōicatio quā si cōtēnit sequitur beneficij subtractio: vt. ar. lx. di. in nouam⁹. xxiij. q. iiij. forte. si vo nec vtilitas exigit nec necessitas nō est cogēdus. ꝫ si eps eū cogat videt causa odij ꝫ ingratudinis eū cogere. j. e. epūs. ꝫ. c. gesta. Quidā tn̄ volunt remouere distinctionē de necessitate et vtilitate. ar. j. e. epoꝝ. ꝫ dicūt q̄ diuersi canones diuersas penas imposuit nolentibus pmoueri. ꝫ ē in arbitrio epī quaz imponat. Aliter tn̄ soluit hec contrarietas. ex de eta. ꝑfi. q̄ris. io. quicq̄d dicit io. decr. illa queris. dicit q̄ cogi possūt. si vtilitas vel necessitas exigat per subtractionē officij ꝫ beneficij. ꝫ tunc dico vtilitatē esse cuz ille qui pmoueri petit vtilior est in officio q̄ alter iā pmotus. ꝫ vtile ē plures esse in ecclesia in eodem officio. necessitas ē cum iam pmot⁹ non sufficit vel nō est aliquis pmotus. b.

Episcopus q̄ inuitum. aliquo indicio alio q̄ voce voluntatē ostendentem.

c ¶ Aut reclamantē voce vel signo. l. di. si quis dyacon⁹. q̄uis enim essꝫ inuit⁹ si nec voce nec aliq̄ inditio reclamaret p̄sumeretur voluntarius: vt. liiij. di. si seruus.

c ¶ Aut reclamātem signo saltē. nam per signa ita appet voluntas sicut p vocē. ar. xx. q. ij. c. i. ꝫ. ij. et xxxij. q. v. nō solū. et sic notatur differentia inter inuitum et reclamantez: vt. ff. de serui. vr. predi. in uitum.

d ¶ Nō p̄sumat. nihilomin⁹ deponetur j. e. vbi.

Gesta. hoc. c. ꝫ. c. honorat⁹ loquūtur de eadē materia et idez est casus vtriusq;.

f ¶ In secretario. aliter sumitur. xxiij. di. non oportet.

g ¶ Persona. ar. nō debere pmoueri ad maiora qui minorib⁹ indign⁹ iudicat. ar. xxiiij. i. q. miramur. ꝫ di. xliiij. nulli liceat clerico. ff. de senat. q̄ idignū ꝫ cui interdicit pomeriū. ꝫc. ff. de ser. expor. qui pacto. ff. de interdic. ꝫ releg. relegatoꝝ. §. vlti. h ¶ Que tanq̄. i. ꝫ illa. ar. q̄ ꝯ̄ria allegās nō ē audiend⁹. xiij. q. ij. q̄ prepostetū. de conse. di. ij. reuera. xxiij. q. vij. c. iij. ex̄ d ap. sollicitudinē. i ¶ Crescere. ar. q̄ monachis vel canonicis inuitis districtioꝝ vita nō posset imponi. ar. xv. q. i. nō est. ꝫ. xx. q. iij. presens. xxxij. q. i. in tegritas.

Si qui clerici. recedere. nō q̄ amittat quis ordines inferiores si pmouet ad maiores: sed d̄r recedere quo ad executionē solēnem. q2 nō ita solēniter exequit quis inferiores. vel recedit quo ad appellatōem

q̄ eīn recedāt a primo est ar. xxxviij. di. qui de mensa. xcij. di. in sca. sed vt ꝑdixi recedit quo ad onus. nō quo ad honorē. ar. optimuz. ff. ad munici. municeps. Sed quid si dicat se criminosuz est ei credendum. videt q̄ nō. q2 mota iam sibi cōtrouersia dicit hoc ar. ex̄ de testibus. licet. ex̄ qui matri. accu. pos. cū in tua. sed dic ei credēdū. ex̄ de eta. ꝫ qua. q̄ris a nobis. similiter si se dicat insufficientē audiēdus est. ar. j. e. epoꝝ. aliās si non auditur ei⁹ excusatio pōt appellare. C. de ap. ciues. ꝫ. l. hi qui ad ciuilia.

Episcoporuz. sic cōstrue. nullus epoꝝ pponat posteriorem priori q̄uis posterior sit de numero corpore ꝫc. ꝫ nota ꝫ opinionē h. q̄ prior semper debet digi. ꝫ de prio. ꝑ vtdicitur si cit ne malus existat l. ppositorio: meli or sit. j. lxx. di. c. vl. Ali dicūt q̄ semper melior preferendus etiā si posterior sit. ar. s. vi. di. sed synodus. ꝑ. prima.

a ¶ Sane. hanc lsz intelligunt quidam de pmouendo[r] tōn c. etiā assignāt duo casus in quib⁹ posterior pfertur priori. scilꝫ cū remouetur prior pmouē. vl cū est simplicior q̄ esse debeat in officio ad qd̄ eligit. ꝫ tūc lege. b ¶ Simpliciorē. j. vij. q. i. q. sed ꝫ. di. xxxix. petr⁹. ꝫ. di. xlvij. c. de petro. c ¶ Ille. sꝫ posterior.

d ¶ Teneat nomen loci sui. i. debiti sibi priori. vel debiti rōne prioritatis. ꝫ ordinationē. i. administrationē. ꝫ dic archidyaconus. i. dandi. ꝫ ita simplicitas pmouendū impedit. sꝫ nō deijcit iā pmotū. si vis intelligere de iam pmoto. dic ille. s. simplex. tenebit. honorē ꝫ dignitatē. quia nō remouebit. sꝫ dabitur ei coadiutor. ꝫ h est q̄ dicit. ordinationē. i. administrationē teneat ille quē elegerit epūs.

Quorundā. siracusana. que monachoꝝ est. sicut ꝫ cantuariēsis. ꝫ ita est ar. hic q̄ monachus possit esse secularis canonic⁹. licꝫ eīn pla

mo possit esse nō tn̄ pōt habere pbendā que priuate est vtilitatis. h. cōtra sentit: vt dixi. lviij. di. c. ij. ⁊ xvi. q. i. monach⁹. ⁊ q. vij. in nona.

f ¶ Qualitate. ar. si qs translat⁹ ē de vna ecclia ad aliā ecclesiam. et deceptus est q̄litate loci est restituend⁹. ⁊ ita error qualitatis dissoluet mr̄imoniū spirituale, ad idē facit qd̄ dixi. xxiij. di. cōmunis.

quis ius dicēti nō obtpa. l. vna. et ita in publico cōuentu. rn̄. ia. ⁊. t. ⁊. b. et ē ar. cōtra. h. sentētia que notat̄. iiij. q. i. in summa. nā si post ↄtumaciā ess3 infamis nō retineret ecclīasticā dignitatē. C. de dignitatib⁹. l. ij. li. xij. eē de excess. prela. inter.

p ¶ Cōtradices. attēde archiepm a subdito posse excōicari eiusdē censure siliitudine posse deponi illius auctoritate psone a quo fuit destinat⁹: vt. ij. q. vi. si eps. ba3.

s ¶ Subiectos. sic. xcv. di. esto. xiij. q. v. de forma in aut. vt ius de app. cog. §. ↄsiderare.

Vbi ista. a honorē hic pat3 qz quis ordinatur coact⁹. tn̄ recipit ordinem. ar. i. q. i. qz quidā. et xlv. di. de iudeis. s3 si absoluta eēt coactio tūc nullus recipet ordinem: vt eē de baptismo. maiores. sed nunqd ille q cōditōali coactione ordinatus est tenetur cōtinere. videt q sic. vt. xlv. d. de iudeis. itē quia coacta volūtas: est voluntas: vt xv. q. i. merito. marie fm illos qui dicunt q ordini sit votum annexū: vt. xxvij. dis. dyaconus. lxxxii

sancte memorie pdecessor noster scriptis suis natali fratri ⁊ coepiscopo nostro interdixerat ne pdictū honoratū archidyaconem inuitū pueheret ne ve dolorē cōcepte ingratitudinis i corde retineret cū q etiā a me hec eadē sūmope fuerant interdicta nō solū mādata dei negligēs. s3 etiā scripturā nr̄am contēnens pfatu3 archidyaconē quasi ad fortiorē honore3[m] prouehēs conat⁹ est callide degradare. vn̄ actū est vt ab eodē archidyaconatus submoto loco aliū asciscerer qui ei⁹ obtēperare morib⁹ in oīb⁹ potuiss3. quem honoratū archidyaconē arbitramur antistiti suo aliunde displicere nō posse nisi q eum sacra vasa suis parētib⁹ dare phibuerat quā cām subtili voluim⁹ ⁊ tunc scte mēorie pdecessor me⁹ ⁊ nūc ego idagatione pquirere. s3 sui suorūq actuu3 cōsci⁹ psonā suā ad iudiciū[n] postposuit destiare. vn̄ experientiā tuā psentis pcepti auctoritate duxim⁹ fulciēdā quaten⁹ veniens in salonitā natalē fratrē nr̄m ⁊ coepm. saltē tot scriptis[o] āmonitū studeas adhortari. vt supra memoratū archidyaconem in statu suo suscipiat. Quod si facere hoc contumaciter vt ↄsueuit forte distulerit: vsum ei pallij qui ab hac sede cōcessus sibi fuerat: ex auctoritate sedis aplice contradices[p]. quē si etiā i eadē ptinacia amisso pallio adhuc[a] pseuerare psp̄exeris dominici corpis ⁊ sanguinis eūdē antistitē pticipatiōe priuabis[b]. ¶ Adhibēda est etiā disciplina q̄ nolētes pmoueri ad sacros ordines ad obediendū epis suis puocentur. in minorib⁹ siquide3 ordinib⁹ ↄstituti paulatim p singulos grad⁹ sunt pmouēdi vt alij cōtēnētes suis obedire epis doleāt sibi illos esse platos q̄s pri⁹ habebāt subiectos. ¶ Unde gelasi⁹ scribit victori epo. Cū maiores ordinari cōtēpserint de minorib⁹ ordib⁹ pmoueāt̄.

Consuluit nos dilectio tua de suorū pmotione clericoꝝ phibens q dyaconi ad psbyterij gradū q̄ eccl'ia3 tuā memoras indigere[c] venire detractāt q̄ propter qr inuitos fieri eccl'iastica moderatio grauitasq nō patit̄. vt ex nolentib⁹ fiant volētes ordinatio illa pōt pficere si quos habes in acolitis vel subdyacōib⁹ maturiores etate. ⁊ q̄r sit vita pbabilis hos in psbyteratū studeas pmouere. vt qui in suis ordinib⁹ pficere noluerit: reddant̄ suis inferiorib⁹. post minores ipsa cōmoda[d] psbri ppensius[e] q̄ dyaconi cōsequātur: vt hac[f] saltē rōne[g] cōstricti: honorē quē refugerāt appetere nitātur[h] ⁊

Temp⁹ aūt[i] cōsecra ¶ questum tionis sicut in ordine rōano habetur ad epi bn̄dictionē non eligitur[k]. oīni eīn tempe[l] bn̄dicūtur. dūmodo ieiunii ⁊ hora tertia bn̄dictionē accipiant. ¶ Vn̄ anaclet⁹ papa scribit oībus epis. Ordinatōes epoꝝ q̄ hora fieri debeāt.

Ordinatōes[m] epoꝝ auctoritate[n] apl'ica ab oībus q̄ in eade3 puincia fuerint epis sunt celebrāde. qui simul cōuenientes scrutiniu3[o] cū precibus

a ¶ Adhuc. ar. q cre scente ↄtumacia crescere d3 ⁊ pena. ff. de interdic. ⁊ releg. l. relegatoꝝ. ⁊ est iste ordo seruand⁹ cū aliqs punit̄ p ↄtumacia vt post āmonitionē suspēdat̄. scdo excōicet̄. tertio deponat̄. q̄rto curie tradat̄: vt xxiij. q. iiij. forte. i fi. ⁊ xxxiiij. di. q̄rundā s3 si p crimine quis punit̄ prio deponit̄ postea excōicat̄: vt lxxxi. di. dictū. eē de iudi. cū nō ab hoie.

b ¶ Priuabis. i. priuatū eē ostēdes. nam eoipo q contumax erat priuat⁹ erat. vl' priuabis. q̄ ad h vt possit vitari ab alijs in sacramētis.

Consuluit. indigere. h xbū tpat. h. ita q sonat i vtilitatē nō necessitatē. dr eīn q̄s idigere eo q bonū ⁊ vtile sibi ē hre. si eīn necessitas ess3 cōpelleret̄ p subtractionē bn̄ficij vel officij. de. c. c. iij. ⁊ iiij. licet sit ar. de. e. c. epoꝝ. eē de etate. q̄ris f3 qua3 potes soluere canōes istos ista tn̄

Di. lxxv.

ij. cū in preterito. dicūt q̄dā q tal' tenet̄ cōtinere. ⁊ l3 nō debeat q̄s cogi ad recipiēdū ordinē tn̄ receptum cogit̄ seruare. sed hoc nō credo vbi metus talis est qui cadit in constātem viru3: vt eē qd̄ metus cā. plan. ⁊ e. ti. cū dilect⁹. qr integritas res est voti nō pcepti. xxxij. q. i. integritas. ⁊ cōtinētia nō d3 eē nisi volūtaria: vt. xxxi. di. aū triēniū. ⁊ xx q. iij. presens. nec talē dico in aliq̄ habere priuilegiu3 clerici si tn̄ vult eo vti potest. sed tunc tenet̄ cōtinere. secus aūt est in baptismo: quia idem est sacramentu3 salutis ⁊ necessitatis. ideo illud cogit̄ retinere vt in. c. de iudeis.

i ¶ Inuitū. j. xxiij. q. iiij. displicet tibi. s. j. i. q. vi. sicut is. cōtra. j. vij. q. i. scias. cōtra. C. de epis ⁊ cleri. si quēq. contra. sed dico q semp ab initio debet esse inuitus: vt dixi. j. viij. q. i. in scripturis. io.

Honorat⁹. salonitane. j. xcij. di. miratus.

h ¶ Sed causa ingratitudinis. qui aliū pp̄ter odiū vel ingratitudinē nominat ad dignitatē tenet̄ ei ad oē dānum qd̄ ei inde accidit. C. si pp̄ter inimicicias creatio facta sit. l. vna. li. x.

m ¶ Honorē. nā dicit lex q ex q̄ quis pmouet̄ ad maiore dignitatem amittit priorē. C. de primicerio. l. i. li. xij. ar. ff. ad municipa. municeps.

n ¶ Ad iudiciū. ar. q qui vocat⁹ nō venit h ipo iure diffidit. de cā. n. q. i. xpianis. iij. q. ix. decernim⁹.

o ¶ Tot scriptis. arguit̄ hic q nemo puniend⁹ est p prima cōtumacia. xcij. di. c. vl. lxxxiij. di. c. i. s3 fieri deb3 put canon dicit. xxiij. q. iiij. forte. qd̄ nō ē verū: vt dixi. iiij. q. v. quisquis. in h cōueniūt. t. h. ⁊ ia. qr puniri deb3 in expensis citatus si in prima citatiōe nō venerit. lic3 ius ei cōcedat triā citatiōe3 vt. xxiij. q. iij. de illicita. ⁊ C. quō ⁊ q̄n iudex. auten. qui semel. nec dr antea cōtumax q̄rtum ad excōmunicationē vel missionē in possessionem. puniri tn̄ debet in expensis si in prima citatiōe nō venit: vt. ff. si

loquit̄ de his q̄ hn̄t plura bn̄ficia put lra dicit qd̄ ibi dicit puabis. dic pter stipēdioꝝ nō oīb⁹. io. q̄cq̄d dicat̄ illi decr. q̄ris. stabis. b.

d ¶ Cōmoda nā exhortatōe pmioꝝ. ⁊c. ff. de iusticia. ⁊ iur. l. i. ⁊ xxiij. q. iiij. c. vl. io.

e ¶ Propēsi⁹. s3 quō pcedet vbi pbēde oēs eq̄les sūt. pt dici q decurret p bēde eoꝝ. vl' dic ↄsequēter spe nō re.

e ¶ Propēsi⁹. ar. de iure cōi nō pl⁹ psbros q̄ dyaconos de oblatōib⁹ ⁊ decimis debere hre. ar. di. xxxij. pter h aūt. qd̄ vere ē. s3 de spālitate q̄nq3 alr fit. i. q. ij. c. vl.

f ¶ Et hac. h vt ↄsecutiuū ē. i. q. i. q̄sq̄s. si ei eēt causatiuū simoniā cōmitteret q̄ ppt questū deo seruiet. deo ei ppt deū seruiēdū ē principalr. viij. q. i. sūt i eccl'a. ⁊ i. q. i. nō ē. et si eēt causatiuū videret̄ eos inuitare ad inuidēdū alijs. itē ar. bn̄ficiū sicut priuilegiū q̄nq3 ↄcedi alicui odio alteri⁹.

g ¶ Rōne. gue eīn vr̄ q pl⁹ det̄ socio ⁊ fratri q̄ sibi. C. de bonis q̄ lib. cū o3. i. rn̄. nec de eadē societate seq̄ d3 vn⁹ pl⁹ q̄ ali⁹. ff. p socio. vere. §. si cū tres. nō ē ei alicui ↄferēdū vn̄ scrupuloso corde alij moueat̄: vt. xvi. q. vij. c. i.

h ¶ Nitāt̄. ar. q fit q̄nq3 secūdario qd̄ pricipalr fieri n̄ pt: vt h. ⁊ ff. de postul. l. i. §. penl.

Temp⁹ aūt. hic depingit̄. lxxv. di. in q̄ agit mgr̄ de cōsecratōe epoꝝ ⁊ de tē. ord. subiungit etiā de ordinatōe alioꝝ clericoꝝ. d3 aūt ordinatio epoꝝ fieri hora tertia die dn̄ico. j. e. c. i. ⁊ c. q die. ceteroꝝ vero in sex anni tpib⁹. s. in q̄tuor tpibus ⁊ in sabbato medie hebdomade. ⁊ in sabbato scdō: vt. j. e. c. vl. eē de tpi. ordi. c. iij. ⁊ lxiij. di. lras.

k ¶ Nō eligit̄. i. nō electū est vl' determinatum in canone.

l ¶ Omni eīn tpe. i. oīni mense vel septimana. sic restringitur. de conse. di. iiij. oīni tempore ibi exponitur omni anno.

Ordinationes. casus. ostendit̄ a quibus qualit̄ q̄ hora qua die episcopus debeat ordinari.

n ¶ Auctoritate. gn̄ali. xvi. q. i. cunctis. ⁊ eē de elec. cum in cunctis.

o ¶ Scrutiniū. i. examiatiōne. de q̄ habes. xxiij. di. qui episcopus.

p ¶ Manus. duo ponūt sup caput cōsecrādi codicē euangelioꝝ terti⁹ fun- det bñdictionē. alij oēs ponūt manus sup caput ei⁹. vt. xxiij. di. epus.

q ¶ Tertia. multiplex ē ratio de hora tertia. q2 tunc deb3 publica missa ce- lebrari: vt de con. di. i. nocte. sine qua missa q̄s non pōt cōsecrari. q2 nec ec- clesia etiā sine missa cōsecraꝛ, de cō. di. i. oīs, l3 quidā dicunt cōtra ꝙ. i. non

poꝛib⁹ ordi. c. i. s3 ꝭm hanc decr. nondū subdyaconat⁹ erat sacer oꝛ- do. ar. j. e. c. vl. ꝛ. lxi. di. c. fi. f ¶ Tempe ꝛ in maiori ecclia. ar. s. di. lxvij. reliqui. ꝛ ar. xxiiij. di. c. vl. minores autē ordines vbi ꝛ quā- do libuerit pōt eps cōferre: vt ex. e. c. iij. ꝛ oēs simul si ꝯsuetudo hoc habeat in ꝓuincia. ex de eo qui fur. or. recep. cum. h. lator.

sit de substātia cōse cratōnis. quib⁹ ego assentio. q2 nō ē vn- ctio ipa de qua ma- gis videꝛ esse d sub stantia imo si omis- sa ē suppleꝛ. ex de sa cra vnctione. c. vno in pri. Alij tñ dicūt oīa ista esse d substā tia. ar. xxiij. di. quun dam. ꝓter tēp⁹ ꝛ ho- ram. q2 quācunqꝫ tēpe ordinaꝛ recipit ordi nem: vt ar. j. lxxvij. di. subdyacon⁹. ex d tempi. ordi. sane. na3 qñqꝫ citi⁹ qñqꝫ tar- dius missa celebraꝛ. Ite3 ideo faciēda ē cōsecratio hora ter tia. q2 spūs. s. igneis linguis hora tertia ꝛc. de cō. di. i. nocte. quoꝝ loco succedūt epi. xxi. di. in nouo. et q2 hora illa dñs ē crucifixus: vt ibidē dr. ꝛ tali hora apo- stoli cōsecrauerunt paulū ꝛ barnabam ꝛc. j. e. ꝙ die.

r ¶ Exemplo. q2 sa- muel inunxit dauid ꝛ saulem. helize⁹ ie- hu in regem israhel

s ¶ More aplorū. qui vnxerunt iaco- bum. s. lxvi. di. por- ro.

t ¶ Moysi qui iun- xit aarō ꝛ filios ei⁹ xxi. di. §. i.

v ¶ Sanctificatio. id est oīs vnctio san ctificās ꝛ efficax est a spiritusancto. ꝛ sic patet ꝙ in collatōe sacri cōfertur gr̄a et illa gr̄a inuisibiliter opatur: vt. i. q. i. mul ti. ꝛ si sacr3 aliqd cō fertur digno tūc cor roborat prioꝛe3 vir- tutem: vt de con. di. v. nouissime. ꝛ etiā augeꝛ in eo gr̄a: vt de con. di. iiij. nō ex quo. s3 si sacrm cōfertur indigno solum sacramentū recipit ꝛ illud recipit ad sui malū. sed nō recipit rem sacramēti. ꝛ hec materia optime tractaꝛ. ex d sacra vnctione. cum venisset. x ¶ Crismati. ꝛ ita crisma est sacrm qd credo sicut ꝛ aqua. j. i. q. i. detrahe. ꝛ. c. multi.

celebrent. manus^p cū sanctis euangelijs īponentes die dñica hora tertia^q orātes sacraqꝫ vnctiōe ꝓpheraꝝ exēplo^r regu3 capita pungentiū eos more^s aplorum ꝛ moysi^t vngentes q2 oīnis sctificatio^v con stat esse in spūsancto cui⁹ virtus inuisibi- lis sancto ē crismati^x ꝑmixta ꝛ hoc ritu so lennē celebrēt ordinationē. ¶ Tempus autē consecratiōis trium mensiu3 spacio claudiꝛ. vltra quod nisi necessitate cogen te eporum cōsecrationes post electionē differri non licet. ¶ Unde in calcedonē- si concl. legiꝛ. Ultra tres menses ordina tiōes epoꝝ nō differaꝛ.

Q Uoniā quidā metropolitanorum sicut ad nos perlatum est negligunt sibi greges creditos ꝛ differunt ordinatōnes facere epoꝝ3. placuit sancte synodo īfra tres^a menses fieri ordinatōes eporum nisi for te inexcusabilis necessitas^b coegerit or- dinationis temp⁹ ampli⁹ ꝓtelari. Si au- tem quis eporum^c hoc nō obseruauerit ipsum debere eccliastice condemnationi subiacere. redditus vero eiusdē viduate ecclesie itegros reseruari apud iconomū^d eiusdē ecclie censem⁹. ¶ Ceteroꝝ vero vero clericoꝝ ordinatiōes nō nisi tempib⁹ certis ꝛ diebus maxime sacerdotū ꝛ leui tarum fieri debēt. vespera videlic3 sabba ti vel mane diei dñice cōtinuato ieiunio. ¶ Unde zepherin⁹ papa scribit oibus epis. Qua hora ordineꝛ ꝑsbyteri ꝛ leuite

O Rdinationes ꝑsbyteroꝝ3 leuita- rumqꝫ^e: tempe^f congruo multis co ram astantib⁹ solenniter agite ꝛ probabi les ac doctos viros ad hoc op⁹ ꝓuehite vt de coꝝ societate ꝛ adiumēto plurimu3 gaudeatis. ¶ Ite3 leo papa dyoscoro alexandrino episcopo. De eodem

Q Uod a patribus nostris ꝓpensio ri cura nouim⁹ esse seruatu3 a nobis qꝫ volumus custodiri vt nō passim diebus omnibus sacerdotalis vel leuitica ordi- natio celebretur. sed post diem sabbati^g eiusqꝫ noctis que lucescit i prima^h sabba ti exordia consecrādi eligātur^i in quibus his qui cōsecrādi sunt ieiunis ꝛ a ieiunā- tibus sacra bñdictio cōferaꝛ ꝙ eiusde3^k obseruātie erit si mane ipso die dñico cō- tinuato^l ieiunio^m sabbati ordinatio cele- bretur. a quo tēpe ꝑcedētis noctis initia non recedunt qd ad diē resurrectiōis si- cut in pasca dñi declaratur^n ꝑtinere non dubium est. ¶ Idem. Quare die dñico ordinationes sacerdotū celebreꝛ.

Q Uod die^o dñico ordinatōes sacer dotū^p celebrātur. nō tm̄ ex ꝯsuetudine: s3 etia3 ex aplica nouimus venire doctrina scriptura manifestāte ꝙ cū apli paulum et barnabā ex spiritussancti precepto ad euangelium oib⁹ gentib⁹ mitterēt predi candū ieiunātes ꝛ orantes imposuerunt eis manus vt intelligam⁹ q̄ta ꝛ dantiu3 ꝛ accipientiū deuotiōe curandū sit. ne tā te bñdictionis sacramentū negligēter vi deatur impletum. ꝛ ideo pie ꝛ laudabili- ter aplicis morē gesseris institutis si hāc ordinandoꝝ sacerdotū formā per eccle- sias quib⁹ domin⁹ preesse te voluit etia3 ipse seruaueris. vt his qui ꝯsecrandi sunt nunq̄ benedictio nisi in die dñice resur- rectionis tribuaꝛ. cui a vespere sabbati inicium ꝯstat ascribi q̄ tantis diuinaru3 dispensationum misterijs ꝯsecrata est vt quicq̄d^q a dño est insigne ꝯstitutū. in hu ius diei dignitate sit gestū in hac die mū dus sumpsit exordium. in hac per resur- rectionem ꝛ mors interitū ꝛ vita accepit principium. hac die spiritussanct⁹ descen dit de celo. ¶ Ex ordine romano. De eodem.

Q Uando ꝛ vbi libitū fuerit vsqꝫ ad subdyaconat⁹ offici um ordinātur clerici. dyaconi vero ꝛ pres byteri nunq̄ nisi in publica ordinatione ¶ Item gelasius oibus epis. De tem- poribus ordinationis

O Rdinationes ꝑsbyteroꝝ ꝛ dyaconoꝝ nisi certis tempoꝛib⁹ ꝛ dieb⁹ exerceri non de bent id est quarti^r mensis ieiunio ꝛ septi- mi^s ꝛ decimi^t sed etiā quadragesimalis^a

Q Uod a patrib⁹. sabbati qui- dā intelligūt hoc. c. de sab bato pascali vt si q̄s tunc velit cōferre ordines dbe at eos cōfer- re i occasu so lis. quia tūc missa nō est cantāda nisi illa die finita vt. j. de cōse. di. iij. sabba- to. qd pz ex hoc ꝙ dr: tūc deus q̄ hanc sacratissimā noctem. h. di cit ꝙ oēs or- dines cōferē di sūt die dñi co. ꝛ dicit ꝙ vespe ꝑcedē tis nocti tra hitur ad diē sequētē vt si- ue de vespe re in sabba- to siue d ma ne in die dñi co cōferātur semp die dñi co videnꝛ cō ferri vel dici tur. sed certe ꝭm hoc non esset necessa- ria continua tio ieiunij. ꝑ terea oīa in- ra dicunt ꝙ tñ in sabba to cōferendi sunt ordines vt ex. e. c. iij. Alij dicūt ꝙ oēs ordines sabbato con feruꛇ ꝛ dicit ꝙ mane diui

a ¶ Quoniā quidā. tres. vsqꝫ ad tres menses fit electio: vt. l. di. postq̄. vsqꝫ ad alios tres menses cōsecratio: vt hic dr. ꝛ. c. di. qm̄. b ¶ Necessitas ꝓpter quā qñqꝫ possit differri p totā vitā electi maxime ꝯfirmati vt si vitie tur in corpe. ar. ex de elec. cum in cūctis. l3 sit ar. ex de eta. ꝛ qua. c. i. vel si nō repitur ydone⁹ in ecclia nisi in minoribus ordinib⁹: vt. j. vij. q. i. cōstitutum s. di. lxi. osius. xxviij. di. de siracusane. c ¶ Epoꝝ. i. metroplitanoru3 vel electoꝝ qui epi sunt destinatōe. 3 vtrosqꝫ est pena statuta. c. di. qm̄. d ¶ Apud iconomū. de hac materia dixi. xij. q. ij. illud.

O Rdinationes. leuitaꝝ. hoc idē in subdyaconis nisi in papa tm̄, ex dic-

ce diei potius trahaꝛ ad vesperam ꝑcedentē q̄ vespa ad mane. ita siue cōferanꝛ in vespere siue in mane sequēti semp fictione canonica conferenꝛ sabbato. ꝛ ꝭm h de iure deb3 cōtinuari ieiunium. innocen tius aūt non determinat an mane trahaꝛ ad vesperā ꝑcedentem an vespere ad mane. ex de tpi. ordi. lr̄as. cōsuetudo tñ hab3 ꝙ tm̄ circa horā nonā sabbati fiant ordinatiōes. ꝭm. h. exponiꝛ post diem sab- bati id est post finitū diē sabbati. ꝭm alios exponiꝛ. id est post ince- ptum diē sabbati. io. ꝛ certe opinio. h. vera videꝛ. ꝛ male reꝑhendiꝛ de cōtinuatiōe ieiunij. q2 iam incepta est die dñico. ꝛ ideo est ieiuni- um necessariū. licet nō seruetꝛ de ꝯsuetudine. nisi velis dicere ꝙ h ca pitula sint abrogata: vt ex. e. ti. c. iij. h. In cōsecratōe autē epi nō est necessaria cōtinuatio ieiunij cum tm̄ in die dñico cōsecreꝛ ꝛ in mane quilibet intelligaꝛ ieiun⁹: vt ex. e. lr̄as. sed lic3 quis possit ordinare aliquē in sabbato in sacerdotē et in mane in epm. tñ aliu3 ordinē nō

posset eidē conferre in mane cui vnū cōtulerat in sabbato. ex. c. lras sed nunquid die dñico in mane pōt quis ordinari in sacerdotez ⁊ in eadē die hora tertia in epm. h. dicit q sic. q2 hoc nunq̄ inuenit̃ phibitum. h Jn prima. id est in mane in die dominico.
i Eligātur. id est cōlecrentur ipalage. xviij. q. ij. diffinim⁹: lau.
k Nō eius dem. i. conferantur ordines.
l Continuato. ab ordinatorib⁹ ⁊ ordinandis.
Di. lxxvi.
m Jeiunio quid si prans sus conferat ordinē nunquid confert ordo. dicit. h q sic. ⁊ idem dicit in alijs sacramentis p̄terq̄ i eucaristia. ⁊ idem forte possz dici in eucaristia. ar. de cō se. di. ij. liq̄do qd̄ concedo q2 p̄ransus bn̄ pōt cōficere. licet nō debeat. ar. illi⁹. c. liquido.
n Declaratur. legitur in quadā omelia bede que legit̃ nocte illa sup euāgelio illo vespe autē sabbati vbi dicit beda q in die ista noctes incipiūt p̄cedere dies. ideo forte vt tres dies ⁊ noctes haberi possunt in q̄bus dñs fuerit in vētre tre qd̄ nec sic h̄r nisi sinodochice. vel quia missa nō cātatur in sabbato. sz in p̄ncipio noctis sequētis. ⁊ dr̄ de⁹ q̄ hāc sacratissimā noctē. ⁊c. ⁊ ita ē de die dñico nox illa.

initij ac mediane[b] ebdomade sabbati ieiunio circa vesperas ip̄as ordinationes noueritis celebrādas nec cuiuslibet vtilitatis causa seu presbyterū[c] seu dyaconem his p̄ferre[d] audiāt q̄ ante ip̄os fuerint ordinati.

Quibus temporibus[e] ieiunia celebranda sint calixtus papa determinat scribēs benedicto epo. Quib⁹ temp̄ib⁹ ieiunia celebrētur.

Ieiuniuz quod ter in anno apud nos celebrare didicisti cōuenientius nūc p quatuor tēpa fieri decernim⁹. vt sicut annus per quatuor voluitur[f] tempa: sic ⁊ nos q̄ternū solēne agam⁹ ieiuniū per quatuor anni tempa. Item ex concilio maguntiensi. De eodē

Statuimus vt quatuor tempa anni ab oībus hominibus cōmuni ieiunio obseruētur id ē in martio hebdomada prima. in iunio secūda. in septembri tertia. in decēbri quarta. Item ex concilio salegusta habito De eodem

De ieiunio[g] autem quatuor temporū hanc certitudinē statuim⁹ vt si kalēde martij in quarta feria siue ante euenerint eadez hedomada ieiunium celebretur. Si autem kalende martij[h] in quintā feriam aut in sextam feriam aut in sabbatū distendātur in seq̄nti hebdomada ieiuniuz differat̃. simili q̄s modo si kalēde iunij[i] in quarta feria aut ante euenerint in subsequēti hebdomada ieiunium celebretur. ⁊ si in quinta aut in sexta feria aut in sabbato contigerit ieiuniū in tertia hebdomada reseruetur. et hoc sciendūz[k] est q si quādo ieiuniū mēsis iunij in vigilia penthecostes s̄m p̄dictam regulam euenerit nō ibi celebrandum erit. sed in ipsa hebdomada solenni penthecostes: q2 vigilia simul ⁊ ieiuniuz celebrari[l] non debent ⁊ tunc p̄pter solennitatem sancti spiritus dyacones dalmaticas induātur. ⁊ alleluia cantetur. et flectam⁹ genua nō dicatur. Eodem modo de septimi mensis ieiunio cōstitutū est vt si kalende septēbris in quarta feria euenerint aut antea in tertia hebdomada ieiuniū[m] celebretur. ⁊ si in quinta aut sexta

Quod dic. h. ponit fundamētū sue opinionis in. c. isto. q scilz in die dñica p̄nt ordines ɔferri. qd̄ p̄z p hoc q dicit ordinatōes sacerdotum. ⁊ p id qd̄ dicit initiū. ⁊c. nos qui ɔ̄rium dicim⁹ exponim⁹ ordiatiōes sacerdotū. i. epoꝝ ɔsecratiōes p q̄ intellectu bn̄ facit qd̄ infra subijcit̃ ex aplica. ⁊c. nā paulus ⁊ barnabas epi fuerunt. vnde p eoꝝ exēplū nihil pbat̃ nisi de epis. ⁊ qd̄ dicit cui initiuz. ⁊c. dic nō facere ad rem sz dicit incidēter imo ascribit̃ ei fictiōe canōis nō inveritate. p Sacerdotū. i. epoꝝ. ⁊ sic nō erit pro. h. q Ut q̄cquid. xvi. q. i. c. vl. ⁊. j. de conse. di. iiij. queris.
Ordinationes. quarti. i. iunij. h̄ semp in omī septimana ipsi⁹ penthecostes occurrit. ⁊ loquit̃ s̄m antiquā cōputationē latinoꝝ q̄ incipiebāt annū a martio. s Et septimi. i. septēbris. t Decimi. i. decēbris. a Quadragesimalis. id est in prima septimana quadragesime.
b Ac mediane. in qua cantatur sitientes que p̄cedit dominicam de passione. et sic sex temporibus possunt sacri ordines celebrari: que tempora hic enumerantur.

aut in sabbato contigerit in quarta hebdomada ieiunanduz erit. Jn decembri[n] vero illud obseruanduz erit vt in p̄mo sabbato ante vigiliā natalis dñi celebretur ieiunium. q2 si vigilia in sabbato euenerit simul vigiliaz ⁊ ieiuniū celebrari nō cōuenit. E contra vrban⁹. De eodem

Statuimus etiaz vt ieiunia quatuor tempoꝝ hoc ordine celebrent̃ primum in initio quadragesime. secundū in hedbomada penthecostes. tertium vero in septēbri[o]. quartum in decembri more solito fiat. Item ex s̄mone leonis pape. De eodem

Igitur post sancte leticie dies q̄s in honorē dñi a mortuis resurgentis: ac deinde celum ascendētis exegimus. post q̄ acceptū sancti spiritus donū salubriter ⁊ necessarie cōsuetudo est ordinata ieiunij vt si quid forte inter ip̄a festiuitatis gaudia negligēs libertas ⁊ licentia imoderata p̄sumpserit hoc religiose abstinentie censura castiget.

Huius[p] ob Item. De eodē

Huius obseruantie vtilitas fratres dilectissimi in ecclesiasticis precipue est cōstituta ieiunijs que ex doctrina sancti spirit⁹ ita per totius anni circulum distributa sūt vt lex abstinentie oībus sit ascripta tēporibus. siquidē ieiuniū vernum in quadragesima. estiuuz in penthecosten. autūnale in mēse septimo. hiemale in hoc qui ē decimus celebrem⁹. intelligētes diuinis nihil esse vacuuz p̄ceptis ⁊ verbo dei ad eruditionē nostraz oīa elemēta seruire dum p ipsius mundi cardines quasi per quatuor euangelia incessabili tuba discimus quod ⁊ p̄dicamus ⁊ agim⁹. Primum vero mensez quartum septimum ⁊ decimū non hebreoꝛuz ratione sz nostra debemus accipere. primus enim mensis apud illos ⁊ aprilis. quartus iulius. septimus october. decimus ianuarius. in quibus etiam ieiunabunt. Preterea in quinto mense qui est augustus que fuerit ei⁹ causa ieiunij. Jeronim⁹ sup zachariā exponit dicens. Quare in mēsib⁹ suprascriptis ieiunia lex imperat.

c Seu p̄sbyterum de hoc dixi. s̄. di. lxxiiij. c. epoꝝ. viij. q. i. licet ergo.
d Preferre. ecce hic h̄es q prius ordinati preferunt̃ alijs ⁊ in habēdis honoribus. ⁊ in alijs: vt. xvij. di. §. hinc. et ex̄ de ma. ⁊ obe. c. i. ⁊ lxxiiij. di. epoꝝ. etiā licz posteriores sint meliores nō obstat xxiij. q. iiij. sic. ⁊. viij q. i. licet ergo: vt ibi notaui. licz sit ar. cōtra. s̄. xvi. di. sancta r̄. prima. hodie sufficit. si electus a maiore parte capituli sit bonus: vt ex̄ de electi. cuz nobis. b.
Quibus temporib⁹. i hac distinctiōe. lxxvi. agit magister d̄ temporibus ieiuniorum. ostendit etiaz diuersas origīes eorū. postea ponit differentias inter nos et hebreos in cōputatione mensiū. ostēdit etiam q non sit ieiunanduz a pasca domini vsq̄ ad penthecostē. nec genua esse flectēda. nec hāc distinctionem lego nisi particulatim.
Ieiunium. voluit̃ lex tamē in estatez ⁊ hiemem annuz distinguit: vt. ff. de aq̄ q̄. et esti. l. i. §. hoc interdictum.
De ieiunio. hoc c. non legitur. nisi finis. scilicet illud septimi mensis ieiunio. ⁊c.
h Marcij. nō semper. immo prima septimana quadragesime. i Junij. nec hoc semper.
k Hoc sciendūz. in septimana penthecostes. imo quod ab hinc dicit̃ manet imutatuz superiora per sequentem canonē mutāt̃. scilz statuimus. et ita vtile per iutile nō viciatur. cōtra. ix. di. si ad sacras. l Celebrari. cedet ergo in ieiunio minus dignū digniori. argu. ff. de mino. veruz. §. vlti. ex̄ de con. ⁊c. vel al. qd̄ in dubijs. ⁊ est ar. q si festum alicuius apostoli die lune euenerit sabbato ieiunanda est vigilia. q2 ieiuniū ⁊ dñica simul concurrere non possunt. ex̄ de obser. ieiu. c. i. ar. cōtra. ex̄ de ver. sig. quesiuit. lau.
m Jeiuniū. j. de con. di. iij. quoniam. n Jn decēbri. prima q̄dragene.
Statuim⁹ p̄sbr̄. Ieiunia veris. pneumatis hebdomada fuare scd̄a iuberis. tertia sequat cultū fert mercurij istū. sabbata ieiunēt vigilē p̄euntia xp̄m in septembri s̄m distinctionem. c. superioris. in fi.
Huius. primum. accipe in superiori di. c. vlti.

Ieiuniū. subaudit mensis. ar. sumi pōt ex hoc. c. q etiā ea q moralia sunt immutant p ecclesiam hodie. nam alijs temporibus celebrabant olim h ieiunia q nunc. b ¶ Hoc loco. verba hieronimi. c ¶ Dixerunt. ostē dendo causas cōstitutōis talis vel talis ieiunij. d ¶ De fonte. collige in dubijs ad rei originē recurrendū ⁊ plus magistro q discipulis credēdū, vt di. ix. vt veterum ⁊ di. xx. de quibus. xxiiij. q. i. loquit. ⁊. di. xij. pceptis. ar. ꝯ nunq ad originem rei recurrendū: vt. ff. d le. ⁊ se. cō. et iō. nā dicit lex q nō de oībus que constituta sunt reddi rō pt. ⁊c. ff. e. nō oim.

e ¶ Riuulis. ar. nō valere sumptū sine originali. C. de eden do. ⁊ auten. ibi posi to. ar. ꝯtra. ex d fide inst. puenit. dixit albericus q si ē transscriptū p manū tabellionis valz. ar. ff. de admi. tu. cirographis. azo dicit non valere nisi p iudicē fiat translatio: vt in auten. vt fratrū filij §. illud. col. ix. vt. C. de testam. publicatio. h questio hodie determinat p decr. quā habes ex de fi. instru. c. vi. vbi dr q exēplata instra aliq iusta cā auctoritate iudicis scripta eandē vim habent cū autēticis ⁊ originalibus. b.

f ¶ Querere. ⁊. dis. ix. vt veterum.

g ¶ Quarti mensis fm distinctionem ⁊ cōstitutionē hebraicam.

h ¶ Abiecit. cū inuenisset iudeos adorare cōflatilē vitulum vt. xlv. d. disciplina

i ¶ Ciuitatis. a nabuchodonosor qui cū caldeis cepit hierusalem. xxiij. q. v. §. hinc. in fi. j. d pe. di. ij. §. itē opponit. ⁊. qui tamen.

k ¶ Oēs. qui diffidere ceperunt sz cū moyses non diffideret ⁊ esset maior. xx. annis quare non intrauit terrā pmissionis. rationē habes. xxiij. q. iiij. his oībus. ⁊ dic oēs. quia a viginti annis et supra exierunt de egipto. l ¶ Et multa. quare inducit hoc de tito ⁊ vespasiano cū ante per multa tempa fuerat illud ieiuniū cōstitutū. ⁊ dicimus q istud non facit ad ppositū. vnde ar. est q quāq alia inserunt decretis q nō faciūt ad ppositū principale. ar. ⁊. pri. di. q dic. ⁊. cui initiū. ⁊c.

m ¶ Hierosolimis. legit sup psal. vt q d dn̄e repulisti q hierusalē capta est eo tpe quo interfecerūt dn̄m nr̄m ihesum xp̄m. i. in pasca. possum⁹ dicere q tunc fuit capta sed illesa cōseruata vsq ad mensem augustū qn̄ fuit accensa ab ismaele qui erat iudeus et quibusdam alijs.

n ¶ Igitur est omne. i. hoc signat apud latinos, nā apud grecos decimus october inuenit: vt. ⁊. xviij. di. propter. o ¶ Anagogē. i. supiorem et spiritualē intellectū. nā ana supra goge ducere. inde pedagog⁹ qsi ductor. hoc modo exponit hic. est enī quidā intellect⁹ hystoricus allegoricus. moralis siue tropologicus anagogic⁹. sicut dixim⁹ ⁊. xxxvij. di. vino. sic h vox hierusalē hystorice significat ciuitatē illā terrestrē, allegorice ecclesiā, moralit aīaz fidelē. anagogice celestē hierusalē. moralis intellect⁹ attendit que intra nos sunt allegoric⁹ q intra anagogicus q supra nos. h ḡ ponit anagogicus pro allegorico.

p ¶ Et fames. j. viij. q. i. audacter.

q ¶ Non autem videtur. iprobat qd dictū erat de ieiunijs. ⁊. c. statuim⁹. ⁊. c. de ieiu. i pn.

r ¶ Ieiunia. j. de cō. di. iij. rogationes. ꝯ solutio. licet enī ieiunem⁹ tribus dieb⁹ nihilominus tn̄ est cōtinuata festiuitas nam dicit lex q p̄dēnis et siue cōtinu⁹ fluuius. licet qnq exarescat. ff. d. fu. l. i. i. ri. vt dic ꝯsuetudinē seruandā. xi di. illa.

Ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiuniū septimi ⁊ ieiunium decimi subauditur mensis[a] domui iude ⁊ hierusalem in dies festos vertet i gaudiū. hoc loco[b] nostrorum multi multa dixerunt[c] ⁊ inter se dissonantia. cogimur igit ad hebreos recurrere ⁊ sciētie veritatē de fōte[d] magis q de riuulis[e] qrere[f]. Ieiuniū quarti mensis[g] qui apud latinos vocatur iuli⁹ die septima ⁊ decima eiusdem mensis illud arbitramur. quādo descēdens moyses de monte sinay tabulas legis abiecit[h] atq confregit ⁊ iuxta hieremiā muri primum rupti sunt ciuitatis[i]. in quinto vero mense qui apud nos appellatur august⁹ cum per exploratores terre sancte seditio esset orta in populo. iussi sunt montē nō ascēdere. sed p quadraginta annos longius a terra sancta circuire dispēdijs vt exceptis duob⁹ caleph ⁊ iosue oēs[k] in solitudine caderēt. in hoc mense ⁊ a nabuchodonosor rege ⁊ multa[l] post secula a tito ⁊ vespasiano tēplum hierosolimis[m] incensum est atq destructū capta vrbe bethel ad quā multa milia cōfugerāt iudeorum. In septimo vero qui apud nos appellatur october: occisus est godolias ⁊ iude trib⁹. ac hierusalē reliqe dissipate sūt mēse decimo q apd nos ianuari⁹ dr eo q ianua sit āni atq pricipiū ezechiel in captiuitate positus audiuit ⁊ cunct⁹ populus captiuorum. quinto mense templū est subuersum qd plenissime in eodē propheta cognoscim⁹. hoc igit est omne[n] quod dr dies planctus ⁊ ieiuniorum qs hacten⁹ habuistis in luctū. sciatis quia ego cogitaui vt benefaciam israel ⁊ domui iuda vobis in leticiā ⁊ gaudiū ⁊ solēnitates esse vertendos. ita dūtaxat si veritatē diligatis ⁊ pacē iuxta anagogen[o]. qr tunc ieiunamus quādo sponsus aufert a nobis ⁊ non meremur eius habere p̄sentiā cū reuersus fuerit ad nos dn̄s ⁊ cogitauerit vt benefaciat nobis oīs tristicia vertetur in gaudiū ⁊ fames[p] pristina fmonis dn̄i presentia doctrinarū ei⁹ ⁊ celestis panis saturitate cōpensabit. ¶ Non autem videntur[q] ieiunia[r] quarti mensis posse celebrari ante diē penthecostes. a die enī dominice resurrectionis vsq in diē penthecostes nō indicūtur obseruāda ieiunia. ¶ Unde ambrosi⁹ in eiusdē diei sermone qui sic incipit. De eodem.

Sire debet sanctitas vestra p hos quinquaginta dies nobis esse iugis ⁊ cōtinuata festiuitas. ita vt hoc omi tempe neq ad obseruandū indicamus ieiunia. neq ad exorandū dn̄m genib⁹ succedamus[a]. ⁊ infra. ad instar ergo dn̄ice resurrectionis tota quinqginta dierū curricula celebrant. ⁊ oēs isti dies velut dominici reputāt. resurrectio enī dn̄ica dies est. in dominica enī resurgēs saluator reuersus est ad homines ⁊ post resurrectionē tota quinqgesima[b] cū hominib⁹ cōmoratus est. equalis igit eorum[c] necessariū est vt sit festiuitas qrum equalis ē ⁊ sanctitas. nō igit ieiunam⁹ in hac quinqgesima qa in his dieb⁹ nobiscū dn̄s cōmorat⁹ ē. Item in apologia[d] dauid hūc numerum quinqgesimū videlicet leti celebram⁹ post dn̄i passionē remissio culpe toti⁹ debito cirographo[e] q euacuato[f] ab omi nexu liberi suscipim⁹ aduenientē in nos gratiā spirit⁹ sancti. in die penthecostes vacāt ieiunia laus dr deo ⁊ oratio ⁊ alleluia cantatur[g]. ¶ Necessario[h] ergo ecclesia constituit vt post diem penthecosten ieiunia celebrentur. sed q in illis quinqginta dieb⁹ ieiunandū esse negat ex obseruātie necessitate intelligit. ¶ Unde in eiusdē diei fmone qui sic incipit. De eodem.

Nosse credo vos fratres qr non minori leticia celebram⁹ diē penthecostes q diem sanctū pasce celebrare curauim⁹ tunc enī sicut modo fecim⁹ ieiunauimus sabbato vigilias celebrauim⁹. orationib⁹ pernoctātes[i] instetim⁹. vnde necesse[k] ē vt similē obseruātiā: similis leticia subseqt. ¶ Obseruātia vero similis dr q ad factū nō q ad necessitatē. ¶ Un isydor⁹. De eodem.

Post pasca aūt

s ¶ Sire. sc codam⁹. qr vnum ieiunium succedit alij. et ita factū notat b.

b ¶ Quinqgesima. si qdragesima dixisset melius dixisset. nā post xl. dies ascēdit in celū. d con. di. v. ieiuniū. ⁊ sic totū ponit pro pte. sic. xxiij. q. iiij. cū supna. sic econuerso ps ponit pro toto: vt. xiiij. q. v. penale. c ¶ Eorum. ar. pro oibus vigilijs aplorum ieiunādis. vel pro nullis qd falsum est. ecclesia tn̄ romana cōsueuit in vigilijs oium ieiunare. ex de obserua. ieiu. cōsiliū. nisi sancti iohānis philippi ⁊ iacobi. vt ibi. d ¶ In apologia. i. fmone excusatorio de adulterio qd dauid cōmisit cum bersabee ab apo qd est re ⁊ logos qd est sermo quasi responsio p aliquo. e ¶ Cyrographo. i. peccato q tenebamur diabolo obligati tanq cyrographo. f ¶ Euacuato vt. C. de plus pet. l. vna. ⁊ est ar. q cancellato instrumēto liberat debitor quod verum est nisi creditor pbet cōtra. ff. de pbatio. si cyrographum. g ¶ Cantatur. j. de con. di. iij. ne quis. ⁊. c. ieiunium.

h ¶ Necessario, ex obseruantie. hic male dicit, ⁊ in sequenti. §. imo vi

glia penthecostes necessario ieiunãda est: vt in. c. nosse. ⁊. s. c. de ieiunio. nõ obstat c. scire. q̃ p̃ vno die nec plus nec minus. sed q̃ ieiunari debeat hoc habet ecclesie cõsuetudo generalis.

Nosse. p̃noctanter. per totã noctẽ significat. ff. de ver. sig. si vrbana. §. p̃noctare. l ¶ Uñ necesse est. i. cõueniens est f̃m. G. nam cõsiliũ est. nõ eñ q̃cquid cõsulit̃ sui necessitati subijcit̃. de pe. di. vi. c. i. in fi. ff. de iurdi. nõ q̃cq̃d.

Post pascha. relaxauit. interdicẽdo ieiunia.

Utinam. in actib⁹ s. d. xxx. si q̃s tanq̃. cõtra.

n ¶ Cõtextas id ẽ intersertas solennitates vel cõtextas id est inges ⁊ cõtinuas. s. c. scire. io.

o ¶ Auferaz dicẽdo tunc eẽ ieiunãduz

p ¶ In suo. vt mores obseruet in ieiunijs. sicut dicitur de e vigilia bartholomei. ex̃ de obser. ie. cõsiliũ

q ¶ Aplicas cõsuetudo eñ interp̃tat̃ legem. vt. ff. de ver. sig. anniculus.

Di. lxxvij.

Dilectionis. vtvenire. q̃a forte suberat pape iste ep̃us nullo medio

b ¶ Ab ep̃o ar. q̃ cleric⁹ alicui⁹ ep̃i in alia p̃uincia non debʒ eligi. nec ip̃e dʒ cõsentire nisi ipse habeat lr̃as dimissorias q̃b⁹ absoluatur ab obnoxietate sui ep̃i. ar. di. lxxv. archidyaconũ. ⁊ d. lxxi. fraternitatẽ. ar. s. q. s. nõ exigat̃ cõsensus ep̃i. insti. de adop. §. sʒ si q̃s nepotis. de h̃ dixi. s. lxi. di. §. sʒ aliud. io.

vsq̃ ad penthecosten licet traditio ecclesiarum abstinẽtie rigorẽ prandijs relaxauerit[l]. tamen si quis monachoꝝ vel clericorum vel laicoꝝ ieiunare cupit nõ sunt p̃hibendi. quia ⁊ antonius ⁊ paul⁹ ⁊ ceteri patres antiqui etiã his diebus in heremo legũt̃ abstinuisse nec soluisse abstinentiã nisi tantũ die dominico. ¶ Item hieronim⁹ ad lucinuz. De eodem.

Utinam omni tempe ieiunare possemus quod in actibus[m] apostolorum die penthecostes ⁊ die dñico apostolũ paulum ⁊ cum eo credentes fecisse legimus nec hoc dico q̃ festiuis diebus ieiunandum esse putem ⁊ cõtextas[n] quinquaginta diebus ferias ⁊ solẽnitates auferam[o] sed vnaq̃q̃ p̃uincia habũdet in suo[p] sensu ⁊ p̃cepta maioꝝ ⁊ leges apostolicas[q] arbitrẽtur. ¶ Itẽ pelagius papa petro episcopo põtino Sabbato magno post horam baptismi ep̃us valet ordinari.

Dilectionis tue scripta suscepim⁹ q̃bus significas latinũ eccl'ie grumẽtine dyaconẽ ad ep̃atum marcellianẽsis ecclesie siue cusilitane ab omnibus fuisse electũ. qd̃ iam ante hoc temp⁹ retulisti ⁊ iussimus vt veniret[a] credentes eos de p̃sona eiusdez ab ep̃o[b] suo dimissorias accepisse. qd̃ si modo fecerint: facite euz velociter ad vrbem romã occurrere. vt si deus iusserit in sabbato magno post horaz baptismi ordinet̃ q: si ante memoratũ diem nõ occurrerit: coget̃ vsq̃ ad quarti[c] mensis ieiunia subsistere.

His temporibus[d] f̃m anacletum zepherinũ: gelasium: ⁊ pelagiũ ep̃i ⁊ presbyteri ⁊ dyacones sunt ordinãdi. metropolitan⁹ autẽ iuxta leonem papam ex presbyteris eiusdem eccl'ie vel ex dyaconib⁹ optim⁹ ordinet̃. ex monachis autem vel laicis nullus nisi p̃ gradus ecclesie debet ad summũ sacerdotiũ peruenire. ¶ Unde gelasius papa. Non nisi p̃

c ¶ Ad q̃rti. s. lxxv. di. ordinationes.

His tempib⁹. h̃ intitulat̃. lxxvij. di. in q̃ tractat de interstitijs tẽpoꝝ obseruandis. Nota g̃ q̃ si q̃s ab infãtia sit mãcipat⁹ militie clericali anno septio põt ordinari cleric⁹ hostiari⁹ lector exorcista. ⁊ sic stabit vsq̃ ad annũ. xij. exinde acolit⁹ vsq̃ ad annum. xx. postea in. xxi. subdyacon⁹. in. xxvi. anno dyacon⁹ in. xxxi. p̃sbyter. exinde p̃t esse ep̃s: vt. j. c. in singulis. ⁊ c. q̃cũq̃. lxxviij. di. de his. sʒ si adult⁹ velit ordinari sic fieri põt ordinatio vt per. vij annos recipiat oẽs ordines in duob⁹ primis q̃tuor minores. in reliquis. v. ordinet̃ acolit⁹ subdyacon⁹ dyacon⁹ p̃sbr̃ ⁊ ep̃s si elect⁹ fuerit. j. c. q̃cũq̃. si aũt sec⁹ factũ fuerit deponi debʒ. j. c. di. subdyacon⁹ ex g̃nali cõsuetudine tñ his oib⁹ capitulis derogat̃. vbi vero maior necessitas eccl'ie incũbit. laic⁹ p̃ annũ ⁊ dimidiũ. monach⁹ vero p̃ annum potest recipere omnes ordines: vt. j. e. c. vlti.

Illud. primũ. s. xxi. di. cleros. ⁊. s. xxxiij. di. seriatim ⁊. xliiij. di. nõ oportz ⁊. cõtra. lix. di. si officia. ⁊. nã colligit̃ ibi q̃ psalmistat⁹ sit ordo prim⁹. sʒ melius ex̃ de eta. ⁊ qua. ordi. cũ cõtingat. sʒ h̃ dictio primũ: sequẽtia respicit nõ q̃ sit prim⁹ ordo hostiarius, sed primus est respectu sequentium.

distinctos gradus quisq̃ ad sacerdotiuz aspiret.

Illud nos statuentes ⁊ vobis omnib⁹ seruare mandam⁹ vt oẽs ad eccl'iasticos ordines sic accedãt in ecclesia qui ordinari merent̃ id est si q̃s episcopus esse meretur. sit primuz[e] hostiari⁹ deinde lector. postea exorcista. deinde sacretur acolit⁹. deinde subdyacon⁹. deide dyaconus. postea p̃sbyter. exinde si meretur ep̃s ordinet̃. ¶ Unde zozimus papa vrbis rome ait. Que interualla temporum in singulis gradib⁹ sint obſuãda

In singulis gradib⁹ hec tempa sunt obseruanda si ab infantia[f] eccl'iasticis ministerijs nomen[g] dederit vt inter lectores ⁊ exorcistas quinquennio[h] teneatur. exinde[i] acolitus ⁊ subdyaconus[k] decimo quarto anno[l] fiat ⁊ sic ad benedictionez dyaconat⁹ si meretur accedat. in quo ordine quinq̃ annis si inculpate se gesserit adherere debebit. Exinde vero suffragãtibus stipendijs p̃ tot gradus datis pro p̃rie fidei documẽtis: poterit sacerdotiũ promereri. de quo loco si eũ exactior ad bonos mores vita perduxerit: sũmũ põtificatũ[m] sperare debebit. Defensores[n] autẽ ecclesie etiã qui ex laicis[o] fiũt supradicta obseruatione teneãtur si meruerint esse in ordine[p] clericatus. ¶ Item siric⁹ papa. De eodem

Quicunq̃ itaqz se vouit obsequijs eccl'ie a sua infantia ante pubertatis[q] ãnos baptisari[a] et lectorum debet ministerio sociari q̃ ab accessu adolescentie vsqz ad vigesimum etatis sue annum si probabiliter vixerit vna tantũ et ea quam virginem cõmuni per sacerdotem bñdictione percepit vxore contentus acolitus[b] et subdyaconus esse debebit. postqz ad dyaconij graduz si seipsum primitus continentia[c] preunte dignum probauerit accedat. vbi si vltra quinq̃ annos laudabiliter ministrauerit: congrue presbyteratũ cõsequatur.

In singlis. ab infantia. i. septimo anno. C. de iure deliberã. l. si infanti. io.

g ¶ Nomẽ. vt scribatur i matricula. l. di. cõtumaces.

h ¶ Quinquennio, post septenniuz. j. e. subdyaconus.

i ¶ Exide. cũ voluerit

k ¶ Subdyaconus vel p̃ id est. ⁊ hoc p̃bat̃ in. c. sequẽti. ar. C. de ver. sig. l. vlti. ar. ex̃ de eo q̃ fur. ordi. recepit. c. ij.

l ¶ Decimoquarto anno. cõputatis annis a tẽpe septennij ⁊ h̃ respicit q̃ dixit de infantia. id ẽ a septẽnio. ⁊ ita in. xxi. anno subdyaconus fiat. ⁊ hec determinatio decimiq̃rti anni nõ respicit nisi id tãtũ subdyaconi. qd̃ p̃tz ex. c. sequẽti. vbi d: ab accessu adolescẽtie vsq̃ ad. xx. annũ fiat acolit⁹ ⁊ subdyacon⁹. sʒ in quito decimo anno acolitus. in. xxi. ãno subdyaconus.

m ¶ Pontificatũ. j. de con. di. v. de his. ⁊o. s. xviij. di. si ep̃s ⁊ di. lix. si officia.

n ¶ Defensores. id ẽ aduocati castaldi. i. q. iij. saluator.

o ¶ Ex laicis. lxxix. di. indicatũ. ⁊. sʒ hic isti laici erãt d̃ foro eccl'ie. ibi nõ. ⁊ cõstitui debent isti q̃ ad tẽpalia ñ q̃ ad sp̃ialia. xvi. q. vij. i nona

p ¶ In ordine. ⁊. nõ necisti sunt grãdeui cũ eis cõmittat̃ administratio: g̃ per. vij. annos tñ possunt ascẽdere ad oẽs ordines. vt. j. c. p̃xi. qualr̃ g̃ dicit hic sup̃: adicta obseruatõe. rñ. ideo vt gradatim oẽs ordies recipiãt ⁊ nullũ p̃termittant nõ tñ p̃ tãta interstitia. vel h̃ corrigit̃. io.

Quicũq̃. pubertatis. i. añ annũ. xiiij. f̃m quosdã. sʒ h. añ annũ. xij. insti. quib⁹ mo. ti. tu. in princi. ex̃ d̃ desponsa. impuberũ. puberes. xx. q. i. illud. vbi incipit ab adolescẽtia sua ⁊ exsufflat̃ pubertas. io. qd̃ dicit. h. de. xij. anno nõ est verũ in masculo: sʒ in puella: vt insti. qui. mo. tu. fi. in prima colũna. b.

b ¶ Baptisari. sʒ quare dicit q̃ tũc debʒ baptisari cũ sit dubiũ ⁊ periculosuz in tãtũ differri baptisma: vt de con. di. iiij. q̃ñ quis. ⁊ c. ne qd̃ absit. ideo dicit q: cũ baptism⁹ sit ianua oium sacramẽtoꝝ xxxij. di. §. verũ. in fi. nõ possʒ ordinari si nõ essʒ baptisat⁹. ex̃ d̃ p̃sbytero nõ baptisato. c. iij. nõ q̃ debeat differri. sʒ si casu dilatũ est baptisari debet.

b ¶ Acolitus. ⁊ ita videt̃ q̃ de iure nõ debeãt minores ordines simul conferri qd̃ credo nisi dispensatiue. vel nisi sit cõsuetudo: vt ex̃ de eo qui or. fur. re. cum. h. lator.

c ¶ Continẽtia. preeũte. ideo hoc nõ dixit de subdyaconatu, q: nõ dũ erat sacer ordo tempe siricij qui antiquissim⁹ fuit. xxxij. di.

erubescant. hodie vero est sacer ordo. d ¶ Exinde. j. e. di. episcopus. ꝯ. sed re feras h̄ ad. xx. annuz de quo ſmo ꝓcessit. non ad quinquenniuz primuz ⁊ sic erit in. xxx. anno. vt vbi dr. ⁊ ex. de electi. cuz in cunctis. vl' dicas esse ꝯtrariā varietatē. h. e ¶ Grandeuus. s. xxiij. an. vel. xxx. an. q: h̄ est virilis etas. j. e. epis. etas enī multū facit q̄ ad eruditionē. xxvi. q. vij. h̄. sit. ⁊ si fit. xxiij. anno⁊ ita recipit oēs ordines infra trigesimuz annū sicut q̄libet alius q̄ a puericia sua ecclesie deseruiuit.

e ¶ Vel grandeuus xviij. an. ar. xxviij. d. de his. xxxij. distin. lectores.

f ¶ Stati. s̄. d. xlviij. §. i. c. i. ar. ꝯ. sed si dicit statiz. i. incōtinenti sz statim. i. paulo p⁹ tale statiz habes. ff. d̄ pcu. q̄ ꝓcuratores vel ibi nō ꝓhibetur nisi d̄ epatu vel presbiteratu.

g ¶ Vel habere. ita tn̄ q̄ duduz iaz ꝓmiserit continentiā. nā p̄terire dēt continentiā. vt. s̄. no. xxviij. di. priusq̄. preteria de isto grādeuo n̄ exp̄mit in canone. xxvi. di. q̄ fine. distinguit tn̄ inter ordinez ⁊ ordinem ⁊ id arbitrio boni viri relinq̄tur. ex. d̄ offi. dl'. d̄ causis et. ff. de iure deli. l. i.

h ¶ Aliud. a bienio si esset in xv. āno nec refert ad aliqd̄ quinqueniuz precedens q: nō precessit aliq̄d sic. C. quō et quādo. autē. qui semel.

S ¶ Ubdyaconus. nō minor. ita vt compleuerit. xx. ānū h̄ tn̄ requirit in honoribus ecclesiasticis vt ex. de elect. cuz in cunctis. lz sec⁹ sit in honoribus ciuilib⁹ vbi sufficit attigisse xxv. annuz. vt. ff. de mu. ⁊ ho. ad re. licet sit ar. ꝯ. j. di. proxi. c. presbiter. in vsucapionib⁹ sufficit attigisse vltimum diez. vt. ff. de diuer. ⁊ tpa. pre. in vsucapiōe. similr̄ quātuz ad factionē testamēti sufficit attigisse vltimū diē xiiij. anni. vt. ff. d̄ testa. q̄ etate. sz q̄tū ad excusationez ciuiliuz munez requiritur q̄ annus sit cōpletus. vt. ff. de iure immu. maiores. sz q̄ntuz ad bñficiuz restitutionis fit ꝯputatio d̄ momento ad momētuz. vt. ff. de mino. l. iij. §. minorez. sz in tempalib⁹ actiōib⁹ oportz vt vltim⁹ dies sit cōplet⁹ vt. ff. d̄ ac. ⁊ ob. in oib⁹ tēporalib⁹ negocijs

P ¶ Lacuit. j. xx. q. i. placuit. l ¶ Salutēt. solebāt forte lecturi in pulpito aliquā salutationē nobis ignotā ꝓmittere vel dicebāt dñs vobiscum vbi modo dicit iube dñe benedicere. xxi. di. deniq̄.

E ¶ Piscop⁹. iuuenes. idē ē de alijs regularit̄. ar. xxxiij. q. v. p totū. si sunt senes bñ pōt alter ꝯuerti ⁊ alter in seculo remanere. ex. de cōuersi. cōiu. cū sis

n ¶ Sequestrato. lxxxi. di. volumus. cōtra: sed h̄ de spectis. vel dic q̄ talamus tn̄ debet sequestrari nō aūt mansio. ⁊ h̄ obtinet in vxore ꝓmouēdi. secus est in vxore illius qui vult cōuerti. q: tunc vxor intrabit religionē. vel si est senex ꝓmittet ꝯtinentiā: vt ex. de cōuersi. cōiu. cū sis. ⁊ de illa materia notaui. xxviij. di. q: sunt culpe. quid si vxoratū ꝓmouet eps ad minores ordines debz ne ab eo exigere cōtinentiā cum sine titulo eū nō deberet ꝓmouere ⁊ beneficiū simul cuz vxore debere non possit. ex. de cleri. cōiu. c. i. ⁊. c. diuersis. sic si tn̄ ꝓmouet nec exegerit habebit beneficiū. ar. xxxij. di. si q̄. ab eo autē qui vxorē nō habet nō est exigēda cōtinentia. xv. q. iij. §. cuz autē io.

o ¶ Religione. i. castitate que qualiter ꝓmitti debeat dixi. xxxi. dis. seriatim. non eniz ista deberet itrare religionez q: nec vir ei⁹ intrat. sec⁹ ē in vxore monachi vel epi ex. d̄ cōuersi. cōiu. sane.

p ¶ Anteq̄. nota q̄ canō aliter interp̄tatur virilez etatem aliter interp̄tat lex. ff. de mino. l. i. C. de his q̄ ve. eta. impe. l. vlti. sed diuersificāt q̄a diuersos habent respect⁹ p̄ctor: nō habuit respectū nisi ad reruz suaruz administrationes.

a ¶ Rep̄ etatem. ar. ꝓ aetatis p̄sumi pro aliq̄ vel cōtra: vt. s̄. c. xxiiij. di. quorundā. xxx. q. ij. antiqui.

I ¶ N veteri. leuite. a. p xv. anno leuite d̄seruiebāt tabernaculo ⁊ custodiebāt vasa tabernaculi aurea ante nō.

c ¶ Tabernaculo. quid sit tabernaculū habem⁹. ff. de ver. sig. tabernaculo. d ¶ Nos. cōmiscet se alijs vt citius rep̄hendat.

e ¶ Pueros. puer q̄nq̄ seruuz q̄nq̄ puellā significat. ff. d̄ ver. si. pueri. q̄nq̄ puer dr. xviij. an. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. mela. f ¶ Leuite. oēs qui in templo fuiebāt dicebātur leuite. q: de tribu leui assumebant. sed nunq̄d cōferebat eis tunc caracter. sic. ar. de con. di. i. c. i. sz non idem qui hodie. ar. ex. de sacra vnct. cū venisset. in fi. xxi. di. c. i. qd̄ est cōtra opinionē. h. quā dixi. s̄. lxxv. di. c. i. q̄ s. sine missa conferat caracter. sz hodie immutata est forma p xp̄m. vnde nec aaron cōferret hodie sine missa caracterem.

M ¶ Onach⁹. h̄. c. loquit ſm canonem illū. s̄. di. lv. priscis. s. de dispensatiōe p̄cedētia de iure cōi.

h ¶ Nouicius. q: de nouicio maior videt̄ esse dubietas.

i ¶ Vel notari⁹, a notis. i. lr̄is legendis. pocius tn̄ scripsit lr̄as non

exinde[o] post decenniuz epalez cathedrā poterit adipisci: si tn̄ p hec tpa integritas sue vite ac fidei eius fuerit approbata q̄ vero iam etate grādeuus[e] melioris ꝓpositi cōuersatiōe ꝓuocatus ex laico ad sacraz miliciā ꝑuenire festinat. desiderij sui fructum nō aliter obtinebit. nisi eo q̄ baptisatur tempe statim[f] lectoruz aut exorcistarū numero socief: si tn̄ euz vnā habuisse vel habere[g] ⁊ hanc virginem accepisse constet vxorem: qui duz initiat⁹ fuerit expleto bienio p quinquenniū aliud[h] acolitus ⁊ subdyacon⁹ fiat et sic ad dyaconatum si p hec tempa dign⁹ iudicat⁹ fuerit ꝓuehatur. exinde iam accessu temporū presbyterio vl' epatui si eū plebis aut cleri euocauerit electio: nō immerito societur.

¶ Itez ex. vi. synodo. De eodem.

Subdyacon⁹ non minor[i] viginti annorum ordinetur. Si quis vero in aliq̄ sacro ordine sacerdotali preter constituta tempa ordinat⁹ fuerit deponat̄. ¶ Itē ex cōcilio carthaginensi. iiij. De eodem.

Placuit[k] vt ante. xxv. annos etatis nec dyacōi ordinētur nec virgines consecrētur. ⁊ vt lectores populū nō salutent[l]. ¶ Item ex concilio agathensi.

Minoribus. xxv. annis leuitica nō ꝑstetur benedictio.

Episcopus benedictionē dyaconat⁹ minorib⁹ q̄ viginti quinq̄ annoruz penit⁹ nō cōmittat. Sane si ꝯiugati iuuenes[m] se cōsenserint ordinari etiā vxoruz voluntas ita requirenda est vt sequestrato[n] mās̄ionis cubiculo religione[o] promissa postea q̄ pariter cōuersi fuerint ordinent̄. presbyterū vero vel episcopū ante triginta ānos id est anteq̄[p] ad ꝑfecti viri etatē perueniāt nullus metropolitanoꝝ ordinare presumat ne p etatem[a] qd̄ aliquotiens euenit aliquo errore culpent̄. ¶ Itē ex cōcilio toletano. iiij. De eodem

In veteri lege ab āno vigesimoquinto leuite[b] tabernaculo[c] seruire iubent̄. cuius auctoritatem in canonib⁹ ⁊ sancti patres secuti sunt. Nos[d] ⁊ diuine legis ⁊ preceptoꝝ canonū immemores ⁊ infātes ⁊ pueros[e] leuitas facimus ante legitimā etatez: ante experientiā vite. ideoq̄ ne vlteri⁹ fiat a nobis ⁊ diuina lege ⁊ canonicis admonemur sentētijs vt a vigesimo quinto anno sue etatis leuite[f] consecrent̄. ⁊ a. xxx. presbyteri ordinent̄. ¶ Itē gelasius papa. Per que interualla tempoꝝ ordinet̄ qui de monachis in clericatum eligitur.

Si quis de religioso proposito ⁊ de monasterialib⁹ disciplinis erudit⁹ ad clericale munus accedit. in primis ei⁹ vita ante acta temporib⁹ requirat̄ si nullo graui facinore ꝓbatur infectus si secūdam forte nō habuerit vxorez neq̄ a marito relectaz sortit⁹ ostenditur. ¶ Idem De eodem.

Monachus[g] vero nouicius[h] morū honestate fulcit⁹ cōtinuo lector vel notarius[i] aut certe defensor[k] effectus post tres mēses fiat acolitus maxime si huic etas suffragat̄ sexto mense subdyaconi nomen accipiat. at si modeste cōuersatiōis honesteq̄ voluntatis existat nono mense dyacon⁹. cōpleto q̄ anno sit p̄sbyter. cui tamen q̄t annorum fuerant interstitia collatura sancti ꝓpositi sponte suscepta doceat̄ prestitisse deuotio[l]. Si vero laic⁹ quispiā eccl'iasticis est aggregand⁹ officijs tāto sollicici⁹ in singulis que superi⁹ comprehēsa sunt huiusmodi decz examinare[m] ꝑsonā q̄tū inter mundanā religiosamq̄ vitam constat esse discriminis: q: vtriq̄ cōuenientia[n] eccl'ie ministeria sunt deputāda nō incōuenientib⁹ meritis ingerēda: tāto q̄z magis qd̄ sacris aptū possit esse seruitijs in eoruz querendum est institutis q̄tum de tempe quo fuerint hec assequēda decerpitur vt moꝝ hoc doceatur habere probitas qd̄ ꝓlixior cōsuetudo non cōtulit. ne per occasionē supplēde penurie clericatus vicia[o] poti⁹ diuinis cultib⁹ intulisse

non legitime familie domini computentur procurasse cōpendia[p] quoꝝ[q] promotionibus super anni metas[r] nihilominꝰ sex menses subrogamꝰ. quoniaꝫ sicut dictum est distare[s] debet inter personā diuino cultui dedicatam et de laicorū conuersatione venientem que tamē eatenꝰ indulgēda credimus vt ecclesijs ab hac occasione cessantibus[t] canonum paternorum vetus forma seruet̃.

Qua vero[a] etate sacerdotes ordinari debeant bonifacius papa diffiniuit dicens. Ante annos .xxx. p̄sbyter non ordinetur.

Si quis triginta etatis sue annos nō impleuerit[b] nullo modo presbyter ordinet̃ etiam si valde sit dignus[c] ¶ Item in nouellis. De eodem. Palea.

Nemo presbyter consecretur q̄ minor triginta annis sit. Nemo dyaconus vl̃ subdyaconus fiat q̄ minor vigintiquinq̄ annis sit. Nemo cuꝫ lectoribus cōnumeretur qui minor decēocto annis fuerit. Nemo inter dyaconissas cōsecretur sacrosancte eccl̃ie que minor sit quadraginta annis vel ad secundū matrimoniū peruenit. ¶ Item leo papa. Non ē ordinandus sacerdos nisi longo probatꝰ examine sit.

Quid est[d] manus cito imponere nisi ante etatis maturitatem. ante tēpus examinis. ante meritum obedientie. ante experientiā discipline sacerdotalē honoreꝫ tribuere non probatis. et quid est cōmunicare[e] peccatis alienis: nisi talem effici ordinanteꝫ qualis ille est qui non meruit ordinari.

¶ Item ex cōcilio neocesariensi. Ante triginta annoꝝ etatē p̄sbyter nō ordinet̃.

Presbyter ante triginta[f] annoꝝ etatem non ordinetur q̄uis sit probabilis vite sed obseruetur vsq̄ ad p̄finitū tempꝰ. dominꝰ enim tricesimo anno baptisatus est ꝛ tunc p̄dicauit[g]. ¶ Hoc regulare[h] est vnde ꝛ christus ꝛ iohānes baptista ꝛ ezechiel ꝛ nōnulli ꝓphetarū nō leguntur ante hoc tempꝰ p̄dicasse vel ꝓphetasse. Veruꝫq; et hieremias et dāiel ante iuuenilē etatē spiritū ꝓphetie accepisse leguntur. dauid q̄q; ꝛ salomō in adolescētia vncti inueniūtur. ꝛ iohānes euāgelista cū adhuc esset adolescēs a domino in ap̄lum electus ꝛ cum alijs ad p̄dicanddum missus inuenitur. paulus quoq; apostolus in adolescētia a domio est electus ꝛ ad predicandū missus asseritur ecclesia similiter necessitate exigēte nonnullos ante tricesimū annū ordinare cōsueuit. ¶ Vn̄ zacharias papa bonifacio ep̄o Necessitate cogente vigintiquinq; annoꝝ sacerdos ordinetur.

Si triginta annorum[i] nō repiunt̃ et necessitas exposcit a .xxv. annis sacerdotes ordinentur.

Apostolicꝰ aūt[k] nō nisi a cardinalibꝰ ꝛ religiosis clericis est intronisandus. ¶ Unde nicolaus papa ait. De eo qui sine concordia cardinaliuꝫ electus intronisatur.

Si quis apostolice sedi sine concordia et canonica electione cardinaliū eiusdē ecclesie ac de

---

esse notas. ff. de bo. pos. sꝫ cū patrono. §. notis. note aūt dicunt̃ quādoq; cicatrices vbi dicit lex q; ꝛ note ꝛ nōia fugitiuoꝝ ad magistratus sunt referēda. ff. de ser. fugitiuis. l. ij. ꝛ iuxta illud. folijsq; notas et nōia mandas. k ¶ Defensor. i. exorcista. nā prius fit hostiarius postea exorcista. s. e. c. i. ꝛ dr̃ exorcista defensor. q: defendit corpus a demonibus.

l ¶ Deuotio sicut ingenium supplet tempꝰ in bene studēte sic ꝛ bōitas etatem ꝛ ita cōpensatur ꝓbitas cū tempore. sic ergo Di. lxxviij. bonitas supplet etateꝫ sicut ꝛ tempꝰ: vt C. de pri. sacro. scri. l. i. li. xij. sicut et malicia dicit̃ etatē supplere. C. si minor se ma. dix. l. iij. ex̃ d̃ dispō. impu. d̃ illis ita ꝓbitas et hōestas supplet tempus C. de his qui ve. eta. impe. ođ. ff. d̃ ođ. ab ordi. fa. l. i. ꝛ sic aliq̄d qd̃ ēminꝰ eq̄ parat̃ alij qd̃ est magis facta cōpensatione hinc inde: vt. vi. q. i. quero. ꝛ. xix. di. in canonicis. istud idē consideratur in testibꝰ: q: fit cōpensatio autoritatis ad numeꝝ. ex̃ d̃ testi. i n fra. b.

m ¶ Examinare. ar. q; si laicꝰ inducit̃ in testē diligentiꝰ est examinandus q̄ clericus ꝓpter maiorē duriciā. xij. q. i. duo. n ¶ Cōueniētia. id est cōuenientibꝰ ministris. o ¶ Vicia. i. viciosos clericos. p ¶ Cōpēdia. i. vtilitates vel vtiles mistros. q ¶ Quorū. ar. potest elici ex hoc. c. q; tm̄ valet testimoniū. iiij. clericorū q̄tuꝫ vi. laicorū. nam in ꝓportiōe sesquialtera videtur q; habeat se. sicut se habent. vi. ad. iiij. quia tm̄ potest clericꝰ facere per annū q̄tum laicꝰ per annum et dimidium. xlvi. di. c. penul.

r ¶ Metas. sic di. e. quicūq;. s. sed ibi de neophito hic de renato ab infantia loquit̃. vel illud regulariter et de iure cōmuni. hoc specialiter ex dispensatione. vnde subijcit que tamen. ꝛc.

s ¶ Distare. j. viij. q. i. nec sufficere.

t ¶ Cessantibꝰ. cessante cā cōcessiōis cessare dꝫ ꝑiter cōcessum: vt. i. q. vij. q; ꝑremedio. ꝛ. c. exigit. s. di. lvi. ismael. ꝛ. di. lv. ꝑiscis. ar. contra. C. fami. herci. l. ij.

Qua vero. hic intitulat̃. lxxviij. di. in qua ostendit mgr̃ sacerdotes nō debere ordinari de iure cōi ante. xxx. annos cōpletos quia in tali etate dn̄s baptisatꝰ est et predicare cepit et quidaꝫ alij prophete. sed quia et ante hoc tempus ꝓphete ad predicanduꝫ missi sunt possunt necessitate suadente a. xxv. anno ordinari. j. e. di. c. vlti. ar. ff. ad trebell. filium. §. i.

Si quis non impleuerit. ex̃ de elec. cum in cunctis.

c ¶ Sit dignus. ar. non debere derogari iuri cōmuni propter papam. s. di. l. ex penitentibus. di. lxi. miramur. sed propter necessitatem vel vtilitatē derogatur iuri licet nō propter dignitatē tm̄: vt. i. q. vij. tali.

Quid est. hoc est in epistola ad thimotheum. manus cito nemini imposueris neq; cōmunices peccatis alienis.

e ¶ Cōicare. cōmunicat alienis peccatis qui illis cōsentit. vt ar. di. lxxxvi. culpam. ꝛ di. lxxxiij. quid enim. ꝛ. c. error. lxxxvi. di. c. i. ꝛ. c. facientis.

f Presbyter ante triginta. potest tamen ei concedi in xxv. anno regimen parrochialis ecclesie. ex̃ de elec. c. cū in cunctis. sed cui incūbet probatio d̃ etate si dubitatur d̃ etate. dico q; ei q̄ agit scilicet qui petit ordinem. vnde si minor est actor probabit se maiorem siue minorē. C. d̃ proba. cum te. C. de in inte. resti. minorū. l. si minoreꝫ. ff. de minori. l. minor ex aspectu. sed si minor est reus tunc aduersariꝰ probabit: vt. C. qui ꝫ aduersus quos. l. i. ff. de minor. de etate.

g ¶ Predicauit. sꝫ sacerdotis officium est predicare. xvi. q. i. adijcimus. vnde. ē ar. cōtra id quod dicimus q; debeat implere. xxx. annos dicitio. crisostimus q; de tricesimo āno nō Di. lxxix. dum attigerat ihesus nisi. xiij. alias. xxx. dies. et in euāgelio continetur. erat ihesus quasi annorum triginta. sed est ar. superficiale. sed probatur per hoc q; ante tricesimum annum non possit promoueri.

h ¶ Hoc regulare. predicasse. ante hoc tempus.

Si triginta annorum. necessitas vel vtilitas. cum illa etiā inducat dispēsationē: vt. i. q. vij. tali. immo de iure cōmuni vt videt̃. cuꝫ enim in vigintiquinq; annis ad regimen ecclesie possit assumi: vt ex̃ de elec. cum in cūctis et quilibet prelatus debeat esse presbyter. xxi. q. ij. sicut. cuꝫ etiā talis debeat eligi qui per breue tempus possit ꝓmoueri: vt ex̃ de eta. ꝛ quali. preterea ꝛ breue tempus est vt non vacet ecclesia nisi per tres menses ad plus: vt. l. di. postq̄. ergo predicta capitula videntur correcta. io. quod nō credo: vt ex̃ de electi. dudum. ꝛ ex̃ de preben. cum iam dudum. in fi. b.

Apostolicus autem. hic depingit̃. lxxix. distinctio in qua magister specialiter agit de elect. summi pontificis. ostendens a quibus debeat eligi. et dicit q; a cardinalibus. ꝛ quādo. quia tertia die post depositionem defuncti. j. e. nullus. etiam subdit quid iuris sit cum duo malo zelo eliguntur: vt. j. e. si duo. vel cum simoniace aliquis eligitur. j. e. si quis pecunia. et dicit q; a solo deo potest deijci. de ordinatione eius non tractat̃ hic quia de ea dictū est. s. xxiij. di. in nomine.

Si quis. et canonica quam electionem vocas canonicam nunquid dices idem esse q; in aliorum electionibus saltem quo ad hoc vt debeat esse de eadem ecclesia vel vt melior eligi debeat vel etiam prior vel vt sit aliquo modo irregularis. sed breuiter dico q; si est electus a duabus partibꝰ amodo nulla admittitur cōtra ipsum exceptio nec de vicio eligentiū vel electi quia non esset coram quo iudice exceptiōes ille proponerent̃. vn̄ si tertia ps vellet probare electionem esse simoniacam nō audiet̃: vt ex̃. de elec. licet. qui tamen sic eligunt peccant ꝛ electio talis viciosa est.

m ¶ Sequentium. hi cōsentire debent nō tamen vocandi sunt de necessitate. n ¶ Religiosorū. ʒ. di. xxiij. c. i. cōtra. sed ibi dicit religiosos viros preduces nō respectu cardinaliū: sed respectu laicorum.

Si qs. p romano. maxie. ar. j. e. null⁹ pōtifice p ¶ Aut pitacia. pitaciū hic d: scriptura obligatoria. xxx. q. iij. pitaciū. τ ẜm h d: pitaciū a pingēdo vel dicūt mūera quedā τ ẜm hoc dicitur a petendo.

q ¶ Districtiōis. id est districte cōstitutionis sententia.

r ¶ Pertulerit. ar. in symonia aliquē d se cōfessum audiri cōtra socios eiusdē criminis. sed est ar. cōtra. xv. q. iij. nemini. sed subintelligendū est ibi vel d simonia et ita determinat et supplet illud. vnde colligit q crimen simonie τ crimen lese maiestatis equiualent τ equis passib⁹ ambulant: vt. xv. q. iij. sane. τ quidē que cunq psone recipiūtur in accusatiōe in crimine lese maiestatis recipiant in crimine simonie. τ cuz ibi recipiantur socij inite factiōis cōtra se: similiter et h. Itē hic habet q aliqs illum cuz quo simoniā cōmisit de simonia pōt accusare et ille punie τ iste nō. qd. h. intelligit vbi res nō processit ad actū scz ad donationem vel receptionez pecunie tūc eni vterq deb3 deponi. io. qd nō credo cuz crimen istud procedat ad instar criminis lese maiestatis: vt. xv. q. iij. sane. in q crimine si soci⁹ criminis pbat crimen remuneratur: vt. vi. q. i. §. verum. ar. ex d testi. veniēs. dicunt tn̄ qdam q nunq in simonia socius sociū accusat. xv. q. iij. nemini. nisi qn̄ sit com mittitur crimen lese maiestatis: vt hic. Et ad. c. sane rn̄deo. q quo ad qdaz non quo ad oīa simonia equis passibus ambulat cum crimine lese maiestatis. sed videt q ille qui accusat illum quē dicit fuisse sociū suum in crimine non esset audiend⁹: tn̄ ideo q: statim puniēdus esset ex quo spōte cōfessus est crimen suuz: vt. ij. q. i. nos in quenq. tum q: turpitudinē suā allegās nō auditur: vt ex de donati. inter dilectos. s3 dic speciale in hoc crimine vt audiatur turpitudinē suā allegans τ vt cōfessio ei⁹ nō puniat. tum q: non est directa cōfessio qn̄ quis ideo pfitet vt accuset: sed licet cōfessio accusatoris nō puniat in simonia tn̄ cōfessio testis punit: vt ex de elec. p inquisitionē. s3 quid si cōfessus nō pōt pbare crimen qd intēdit. videt q tunc puniendus sit quia tacere debuit crimen qd pbare nō potuit: vt. ij. q. vij. plerisq. vi. q. ij. si tn̄. qd cōcedo. io. a ¶ Remuneratione. non ipo facto sed a iudice eam impetret. C. ex qui. ca. fui. liberta. pro pmio. l. i. τ ita inuitatur p premium aliquis ad accusandū. vi. q. i. §. verū. τ. l. si quis cum.

inde sequentiu3ᵐ clericoꝝ ac religiosoꝝⁿ intronisatur: nō papa vel apostolic⁹: sed apostatic⁹ habeat. ¶ Itē simachus papa. Papa supstite eo incōsulto de electione futuri pōtificis nemo audeat loqui.

Si qs papa supstite p romano pōtificatu cuicunq quolib3 modo fauorē prestare conuincitur loci sui honore priuetur. τ infra. Si qs psbr aut dyaconus aut cleric⁹ papa incolumi τ eo incōsulto aut subscriptionē pro romanoᵒ pontificatu cōmodare aut pitaciaᵖ promittere aut sacramentū prebere tēptauerit aut aliquod certe suffragiu3 polliceri vel de hac causa priuatis cōuēticulis factis deliberare aliquid atq decernere psumpserit. loci sui dignitate vel cōmunione priuetur. τ infra. pter occultas fraudes τ coniurationū secretas insidias qs sentētia huius districtionisᵠ consequit. si qs ad ecclesiasticā ptuleritʳ notitiā vel cōsilia eorum qui cōtra hāc synodum de pontificali egerint ambitu τ rōnabili pbatione conuicerit particeps hmōi actionis non solum purgatus ab omni culpa sit: sed etiam remuneratōeᵃ que non indigna sit subleuetur. ¶ Itē ex concilio stephani pape. In apostolat⁹ culmen nullus nisi ex cardinalib⁹ promoueatur.

Oportebat vt hec sacrosancta dn̄a nostra romana ecclesia iuxta qd a beato petro et ei⁹ successorib⁹ institutu3 est rite ordinaret τ in apostolat⁹ culmen vnus de cardinalib⁹ presbyteris aut dyaconib⁹ cōsecraret. ¶ Itez ex codē. De eodem.

Nullus vnq laicorum neq ex alio ordie psumat nisi p distinctos grad⁹ ascendēs dyacon⁹ aut psbyter factus fuerit cardinalis ad sacrum pontificat⁹ ordinē pmoueri. ¶ Itez ex eodem. Anathematiset epūs monach⁹ vel laicus romanā ecclesiā inuadēs et in gradum filioꝝ eius prorumpens.

Si quis ex episcopis vel monachis vel laicis contra canonū τ sanctorum patrum instituta prumpens in gradū filiorum sancte romane ecclesie id est psbyterorumᵇ cardinaliū τ dyaconoꝝ ire psumpserit: τ hanc aplicam sedē inuadere quilibet ex supradictis tēptauerit: τ ad summum pontificalē honorez ascēdere voluerit ipsi τ sibi fauentib⁹ fiat ppetuū anathema. Et infra. si quis resistere presumpserit sacerdotib⁹ atq primatib⁹ ecclesie vel cuncto clero ad eligendū sibi romanum pontificē ẜm canonicā traditionem anathema sit. ¶ Item ex cōcilio leonis pape. iiij. Anathema sit qui canōice electioni romani pontificis cōtradicere presumpserit.

Si quis ex sacerdotibus seu primatibusᶜ nobilib⁹ seu cuncto clero hui⁹ sancte ecclesie romane electioni romani pōtificis cōtradicere psumpserit: sicut in cōcilio beatissimi pape bonifacij τ stephani legit statutum anathema sit. ¶ Item ex cōcilio bonifa. pape. iij. Nulli⁹ epi fiat electio nisi post diē tertium depositionis alterius.

Nullus pōtifice romano viuēteᶜ aut epo ciuitatis sue presumat loqui aut ptē sibi facere nisi tertio die depositionis ei⁹ adunato clero τ filijs ecclesie τ tunc electio fiat. ¶ Sed queriturᶠ si duo cōcertātium temeritate electi fuerint: quis eorū alteri preferendus sit. ¶ De his ita scribit honorius augu st⁹ ad bonifacium papam. Si temeritate concertantiū duo fuerint ordinati.

Si duo forte cōtra fasᵍ temeritate cōcertantium fuerint ordinati nullumʰ ex eis futurū sacerdotē pmittimus. sed illuz solū in sede apostolica pmansurū censem⁹ quē ex numero clericoꝝ noua ordinatiōe diuinu3 iudiciu3 τ vniuersitatis ɔsensus elegerit. ¶ Hoc autē capitulū nō de eo intelligēdum est qui vno p apostasiā ordinato a cardinalibus τ religiosis clericis apostolice sedis intronisatur. etiā si ille apostaticus ita cathedram beati petri violēter tenuerit vt canōica τ catholica ecclesie ele

Si quis. psbyteroꝝ. ar. cardinales psbyteros maiores esse dyaconib⁹. τ ex illis primo debere eligi τ postea ex dyaconib⁹ si in illis nō inueniat idone⁹. ar. ʒ. d. xxiij. in noie. ar. cōtra. ʒ. c. pri. quia ibi prius dicit dyacon⁹. τc. s3 ordini lre non est standū. ff. de solu. nō enim. c ¶ Perpetuū. donec peniteat. x. q. i. q: sacerdotes. sicut de consti. ex litteris. insti. locati. §. ado aliter sumit. ff. p socio. l. i. τ. x. q. ij. ppetua. ex de iureiur. in litteris.

Si quis. seu primatib⁹. primates appellat forte quosdā nobiles qui intersunt vt populū arceant q si iuste mouerent ex audiret. ex d elec. bone. i.

Nullus viuente. sed nunqd moi tuo papa ecclesia erit mōstrum sine capite vl nūqd vniuersitas cardinalium erit caput. s h dicas cardinales tunc temporis possunt deponere epm eadē ratiōe canonici mortuo epo possunt deponere clericū aliquē dic q ecclesia tunc viuere tamen caret capite. ar. tn̄ est q cardinales suppleāt defectū mortui pape: vt j. e. si qs. io. melius de ma. τ obe. his q. τ. c. cū olim. h. f ¶ Sed queritur. honorius. sed quid spectat ad imperatorē statuere aliqd de electionib⁹ contra qd dicit. xcvi. di. bene. sed ille fecit rogatu ecclesie. τ est ar. ad qstionē illā q laicus de rebus ecclesiasticis vel spiritualib⁹ possit iudicare. ar. cōtra. xcvi. di. deniq. sed ibi intelligi pōt pter auctoritatē ecclesiastici prelati. de h dixi ex de arbi. c. cōtingit.

Si duo forte cōtra fas. τ ideo neuter obtinet: vt ex de elec. cōsiderauimus. nec priuant cardinales h casu potestate eligēdi contra id. ex de elec. cum in cunctis. S3 quis erit iudex de hoc an electio sit cōtra fas. nō ipsi cardinales q: si sic essent iudices in pprio facto. nec alius potest supior inueniri: vt ex de elec. licet. in fi. dic istud. c. locum habere qn̄ neuter est elect⁹ a duabus ptibus. vel dic q concilium conuocabitur. h ¶ Nullum. ʒ. di. lxiij. si forte. cōtra. sed qd hic dicit fit cū vtraq pars ducit malo zelo. τ qd ibi dicitur cū vtraq ducitur bono zelo. τ hoc patet per hec verba cōtra fas.

ctio intra vrbem fieri nõ valeat. ¶ Vñ nicolaus papa statuit dicẽs. De eo q̃ pecunia vel populari tumultu non canonica electione ordinatur.

Si quis pecunia vel gratia humana aut populari seu militari tumultu sine cõcordi ꝛ canonica electione cardinaliũ ꝛ sequẽtiũ religiosoꝝ clericoꝝ fuerit apostolice sedi intronisatus: nõ apostolicus sed apostaticus habeat. liceatq̃ cardinalib⁹ ꝛ alijs clericis deum timentib⁹ ꝛ laicis[a] inuasorem illum anathematisare ꝛ hũano auxilio a sede apostolica pellere. qḋ si hoc intra vrbem perficere nequiuerint: apostolica auctoritate extra vrbem congregati in loco quo eis placuerit electionẽ faciãt cõcessa electo auctoritate regẽdi ꝛ disponendi res ꝛ vtilitatẽ romane eccl'ie iuxta qualitatẽ tempꝯis quasi intronisatus[b] sit.

¶ Electio vero romani pontificis etiaꝫ cum deliberatiõe p̃decessoris fieri debet ¶ Unde simach⁹ papa ait. Si papa de sui successoris electione añ decernere nõ poterit.

Si transitus pape inopinat⁹ euenerit vt de sui electione successoris ante discernere non possit[c] vt supra placuit siquidẽ toti⁹ in vnũ conuenerit ecclesiastici ordinis electio consecret electus episcop⁹. si vero vt fieri solet studia ceperint esse diuersa eorũ de quibus certamen emerserit conuincat sentẽtia[d] plurimoꝝ. sic tamẽ vt sacerdotio careat[e]: qui captus ꝑmissione. non recto iudicio de electione decreuerit. ¶ Sicut supra monstratũ est electio summorũ sacerdotum a cardinalibus religiosis clericis debet fieri. electio vero eorũ iudicio diuino reseruata est. Unde anaclet⁹ papa ait. Summoꝝ pontificuꝫ electionẽ dñs sibi reseruauit.

Electionẽ[f] vero sũmoꝝ põtificum vel sacerdotũ sibi domin⁹ reseruauit. licet electioneꝫ eorum bonis sacerdotibus ꝛ spiritualib⁹ populis concessisset.

Loca vero[g] in quibus primates patriarche archiepiscopi episcopi presbyteri sint ordinãdi hec sunt ꝯm lucium papam ꝛ clementẽ atq̃ anacletum. ¶ Ait eniꝫ lucius papa. In quib⁹ locis primates vel p̃triarche debeant ordinari.

Urbes ꝛ loca in quib⁹ primates p̃sidere debent nõ a modernis sꝫ multis ante aduentũ xp̄i statute[h] sunt temporibus. quarũ primates gẽtiles etiã ꝓ maioribus negocijs appellabãt[i]. in ipsis vero vrbibus post aduentũ xp̄i apostoli et eorũ successores p̃triarchas[k] ꝛ primates posuerũt ad quos ep̄orũ negocia salua tamẽ in om̄ib⁹ ap̄lica auctoritate ꝛ maiores cause post ap̄licam sedẽ sunt referende. ¶ Itẽ clemẽs papa. De eodem.

In illis vero ciuitatib⁹ in quib⁹ olim apud ethnicos primi flamines eoꝝ atq̃ primi legis doctores erãt ep̄oꝝ p̄mates atq̃ p̃triarchas beat⁹ petrus[l] poni precepit qui reliquoꝝ causas ep̄orũ ꝛ maiora negocia[m] in fide agitarẽt in illis autẽ in quib⁹ dudũ apud p̄dictos ethnicos erãt eoꝝ archiflamines quos tñ minores esse tenebant[n] q̃ memoratos primates archiep̄os institui p̄cepit. in singulis vero reliquis ciuitatib⁹ singulos ꝛ nõ plures[o] ep̄os constitui p̄cepit qui ep̄oꝝ tñ vocabulo[p] potirent. q̃m nec inter ipsos ap̄los par[q] fuit institutio sꝫ vn⁹ p̄fuit om̄ibus. ¶ Itẽ anacletus. De eodem.

Episcopi nõ in castellis[r] neq̃ i modicis[s] ciuitatib⁹ debent constitui: sed p̄sbyteri ꝑ castella ꝛ modicas ciuitates atq̃ villas debent ab episcopis ordinari ꝛ poni. singuli[t] tamẽ ꝑ singulos titulos suos. ep̄s vero non ab vno: sed a plurib⁹ ep̄is debet ordinari. ꝛ vt dictũ est nõ ad modicam ciuitatẽ ne vilescat[v] nomen episcopi sed ad honorabilem titulandus est et denoiandus. presbyter vero ad qualẽcũq̃

Si quis pecunia. nõ ap̄licus videt̃ ꝑ principiũ huius. c. q̃ papa de simonia accusari possit: q2 nõ est ap̄lic⁹: sed apostaticus. ꝛ q2 simonia heresis est. i. q. i. eos qui. ꝛ c. fert. cũ liqueat. ꝛ ꝑ primũ. c. huius distinctiõis qḋ nõ cõcedo. ꝛ loquit̃ hic de eo qui ꝑ simoniã electus est ab illis qui nõ habebãt ꝑtãtem eligẽdi nõ a cardinalibus. simonia aũt large d: heresis nõ ꝯm q̃ papa vel alius põt accusari de heresi scꝫ cuꝫ errat aliquis in articul' fidei sꝫ anteq̃ eligatur papa ex ceptione cu iuslibꝫ criminis potẽt repelli. sed pone q̃ aliquis accuset cardinales q̃ simoniace elegerunt papã hoc eñ licite ꝑt fieri: vt. j. c. ꝑxi. nũq̃d si ꝓbata fuerit simonia papa d'ponetur: nõ. ar. ij. q. v. iterrogatũ. ff. d ad ulte. d'nũciasse. Sꝫ q̃d si dũ vxor tua crederet̃ mortua elegeris in papam et cõsecraris ꝛ vxor tua te repetꝫ an es reddẽdus ei vl' si tu neges eam vxorem tuaꝫ esse apõ quem cognosceturcuꝫ papa iudicari ñ possꝫ nisi de heresi. r̃ndeo si reuocet̃ in dubiũ nõ est cogẽd⁹ stare iudicio alicuius imo excipere ꝑt. dñs est qui me iudicat. ix. q. iij. alioꝝ. si aũt certũ est tenet̃ ei reddere debitum nisi mulier adduci possit ad continentiã obseruãdã vel renũciabit papatui ꝛ satisfaciet vxori. a ¶ Laicis. j. di. xcvi. c. i. cõtra. sed illud generaliter ꝓhibet̃ in alijs qḋ cõtra inuasorẽ ap̄lice sedis ꝑmittitur vel singulis singula sunt referenda licet clericis anathematisare ꝛ laicis hũano auxilio a sede apostolica pellere ꝛ sic aliquis simul punit̃ pena canonica ꝛ ciuili pena ꝯ illud. ex̃ vt lite nõ cõtesta. q̃m frequẽter. in fi. sed h' speciale est in intruso in q̃ nõ sufficit altera pena. xxiij. q. v. c. quid ergo. b ¶ Intronisat⁹. xxiij. di. in nomine

Si transitus nõ possit. j. viij. q. i. ep̄o nõ. cõtra so. aliud est de sui successoris electione cũ fratrib⁹ deliberare qḋ posset fieri qḋ hic permittitur. ꝛ aliud est ex testamẽto quasi diguitatis sue heredẽ substituere quod ibi penit⁹ prohibet̃ quia nec pape licet q2 h' nec moyses potu t. viij. q. i. moyses. nec est trahendũ ad cõsequẽtiã factuꝫ petri clemẽtẽ sibi cõstituẽtis. viij. q. i. c. i. q2 ꝛ ad ei⁹ vmbrã curabãtur infirmi. de hoc dici cõsueuit. i. q. i. petrus. d ¶ Sentẽtia. s. duaꝝ partiuꝫ ex̃ de elec. licet. e ¶ Careat. accusabit̃ g̃ iste de simonia nec preiudicabit pape. ar. ij. q. v. interrogatũ est.

Electionem. ꝛ ita fallit regula. ad quem spectat institutio ꝛ destitutio. xvi. q. ij. visis. qui põt bñdicere ꝛ maledicere ꝛ qui põt ligare ꝛ absoluere: vt. xxi. di. inferior. ꝛ. c. deniq̃.

Loca vero. h intitulat̃. lxxx di. s. ostendit Di. lxx. magister a quibus ꝛ quãdo sunt ordinandi clerici. nunc subdit in quib⁹ locis ordinandi debeant ordinari. ꝛ q̃deꝫ primates ibi constituunt̃ vbi ponebãt̃ olim ꝓthoflamines gentilium. archiep̄i vbi archiflamines ep̄i vbi eoruꝫ flamines. ꝛ hoc maxima ex parte factuꝫ est ex institutiõe beati petri. j. e. c. i. ꝛ. ij.

Urbes. statute. a gentib⁹. ꝛ ita est ar. q̃ cõstitutiões gentiliũ sint autentice. ar. xcix. di. c. i. nec est cõtra. xiij. q. i. c. i. nã illud de prochijs. hoc de ciuitatib⁹ i ¶ Appellabãt. ergo bñ dicit̃ appello papã appello sedẽ apostolicam ꝛ paulus dicit cesareꝫ appello. k ¶ Patriarchas. repetitio est eiusdeꝫ quia idẽ est primas ꝛ patriarcha. xcix. di. c. i. ꝛ dicit. l. differentia tñ nominis est inter pignus et ypothecam. ff. de pigno. res ypothece. §. inter pignus.

In illis. petr⁹. ar. a tẽpe petri limitatas esse prouincias. m ¶ Negocia in fide. j. xxiij. q. i. quotiens. cõtra. j. xvi. q. i. frater. contra. vbi dicit̃ q̃ tñ ad petꝝ referenda est questio fidei: sed expone hic in fide. i. fideliter. vel possit agitare causas fidei sꝫ non ꝓcedere ad sentẽtiã. vel distingue qui sunt qui dubitant. nã si laici videt̃ q̃ ep̄i ꝑsit determinare ex̃ de here. ad abolendã. si clerici papa. ex̃. e. ti. cũ xp̄us. n ¶ Tenebãt. i. reputabãt. o ¶ Non plures. ar. in vna ciuitate nõ plures debere esse ep̄os. de augustino ꝛ valerio fuit speciale: vt. j. vij. q. i. non aũt. sꝫ quid de venetis q̃ p̃triarcham habent ꝛ ep̄um. sed dic q̃ p̃triarcha nõ est eoꝝ sꝫ grandensis q̃ loc⁹ multũ differt a venetis. p ¶ Uocabulo. nã olim. ꝛc. xcv. di. olim. q ¶ Par. s. di. xxi. in nouo. cõtra. xxiiij. q. i. loquit̃. cõtra. sed par fuit q̃ ad cõsecrationeꝫ nõ q̃ ad administrationẽ. xxv. di. perlectis.

Episcopi. nõ in castellis. q̃sq̃ tñ ep̄s est in castro. xvi. q. i. ꝛ tempis. vbi d: cumani castri sacerdos ꝯstituatur. s ¶ In modicis. similit̃ leges in maiorib⁹ ciuitatib⁹ ꝛ regalibus tñ sunt legẽde vt in ꝓhemio digestorum. t ¶ Singuli. ar. nullum debere in duabus ecclesijs intitulari. lxx. dis. sanctorum.

v ¶ Uilescat. q̃tuꝫ ad vulgi opinionem. nã propter hoc non est vilior ep̄s

locuz in eo constituere eccl'ie p̄ficiend⁹ est
¶ Item leo papa. De eodem.

Illud sane qđ ad sacerdotalez ptinet dignitatē inter oīa volum⁹ canonū statuta seruari vt nō in quibuslibet locis neq̄ quibuscūq̄ castellis ꝛ vbi[f] ante nō fuerunt epi ↄsecrētur⁹. cuz vbi minores sint plebes minoresq̄ cōuent⁹ p̄sbyterox cura sufficiat. epalia aūt gubernacula non nisi in maiorib⁹ populis ꝛ frequētiorib⁹ ciuitatib⁹ oporteat p̄sidere. ne qđ sanctorum diuinit⁹ patruz inspirata decreta vetuerunt vt viculis ꝛ possessionib⁹ vel obscuris ꝛ solitarijs municipijs tribuat̄ sacerdotale fastigiū. ¶ Itē ex cōci. laodicensi. De eodem.

Non debere in vicis ꝛ in villis ep̄os ordinari sz visitatores[a] id est qui circūeant cōstitui. hos aūt qui ante ad hoc ordinati sunt nihil agere censemus sine cōscientia epi ciuitatis. similiter autez p̄sbyteri nihil sine precepto[b] ꝛ cōsilio epi agāt. ¶ Sedes autē ep̄ox non longo interuallo debent disiungi vt ad cōsecrationē sui cōprouinciales sine difficultate possint occurrere.

¶ Unde grego. augustino anglox ep̄o
Episcopales sedes nō longo interuallo a se disiungi debent

Fraternitatem tuā ita volum⁹ ordinare ep̄os vt sibi ipsi epi longo[c] interuallo minime disiungāt̄. quaten⁹ nulla sit necessitas vt in ordinatiōe epi cōuenire non possint. nam ep̄ox ordinatio sine aggregatis tribus[d] aut quatuor ep̄is fieri nullatenus debet.

Hec de ordinandis[e] b et ordinatorib⁹ atq̄ de singulorum graduū distinctionib⁹ et officijs dixisse nos sufficiat. verum q2 aliq̄tulum diffusius in his immorati sum⁹ p̄cedentib⁹ coherētia quedā sub epilogo[f] ad memoriā subijciam⁹. ¶ Debet autē ordinand⁹ in ep̄um vt ap̄lus scribit esse sine crimine id ē sine peccato mortali. qđ nō solū de ep̄o sz ēt de quolibz electo ad aliquā prepositurā eccl'ie oportet intelligi. ¶ Unde augustin⁹ scribit sup iohannez.

Sine crimine id est sine graui peccato debet esse qui ordinatur ep̄us.

Apostol⁹ paulus qñ elegit[g] ordinādos vel presbyteros vel dyacones ꝛ quicunq̄ ordinand⁹ est ad p̄positurā[h] ecclesie nō ait. si quis sine peccato est. hoc eñi si diceret oīs homo reprobaretur[i] ꝛ nullus ordiaretur[k]. sed ait. si quis sine crimine est sicuti est homicidiū adulteriuz aut aliqua immūdicia fornicatiōis: furtum: fraus[l] sacrilegiū ꝛ cetera hmōi. crimē aūt est graue peccatū accusatiōe ꝛ dānatione[m] dignissimū. ¶ Quolibet itaq̄ horū implicatus ordinari nō debet vel si iā ordinatus ante temp⁹ vel post tempus sue ordinatiōis aliqđ eox admisisse cōuincit̄ suscepti grad⁹ officio priuabitur. ¶ Unde simachus papa ait. Monitoris p̄sonaz nō recte suscipit q̄ verbis nō opib⁹ docet

Nemo recte monitoris[n] p̄sonā suscipit nisi qui actib⁹ suis errata[o] condēnat ꝛ amorē innocētie cōuersatiōe demonstrat. ¶ Itē celestin⁹ papa. Careat ordine quē prestat qui indignū sublimare nō metuit.

Tantis daniel grauatus testimonijs facinox tāta accusatiōe pulsat⁹ sacrax vt d̄r virginū pollutus incestu ep̄s asserit̄ ordinatus vt in nostri libellis scrinij cōtinetur. quox ad vos q̄ exēplaria direximus in pōtificij dignitatē hoc tempe quo ad cām dicendam missis a nobis l'ris[p] vocabat̄ obrepsit[q] sacro nomini. absit iniuria. facilius est eñi vt hāc dignitatē tli dādo amiserit ordinator. q̄ eā obtineat ordiat⁹. cui cōuicto[r] sociabitur[s] qui eū sibi credidit largiendo pontificiū sociandū. qualis eniz sit ipse: quisquis tales ordinauerit ostendit. ¶ Itē ex cōci. niceno. Nō recipit ordo ecclastic⁹ qui sine examinatione vel postea confessus ordinatur.

Si qui sine examinatōe[t] promoti p̄sbyteri sunt ꝛ postea examinati[a] sunt ↄfessi peccata sua. ꝛ cū cōfessi fuissent venientes homies cōtra regulaz[b] eis man⁹ imposuerūt. hos eccl'iastic⁹ ordo nō recipit in oib⁹ eñi qđ irreprehēsibile est sācta d̄fendit eccl'ia. ¶ Itē eiusdez concilij. Lapsi p ignorantiā aut cōtēptu ordinantium tonsurati deijciantur.

Quicūq̄ ex his qui lapsi sūt p ignorantiā[c] iā ordinati sunt vel contēptu[d] eox

vt. xciij. di. legimus. similiter sponsa nō est statim tradenda ne vilescat desideranti: vt. xxvij. q. ij. institutū est. simile est in fide suscepta p vim: vt. xlv. di. de iudeis. sic ep̄us nō erit solus ne ꝑpter h̄ vilescat: vt. xcij. di. dyaconi q̄.
Idem est in penitētia nō iterāda: vt de pe. di. iij. q̄uis. l. di. q̄uis.
Illud sane. ꝛ vbi. xvi. q. i. felix. ꝛ c. multis cōcil. j. xvi. q. i. plures.

f ¶ Cōsecrētur. nisi multitudo excreuerit vel gens d̄ nouo sit cōuersa ad fidez vt. j. xvi. q. i. precipim⁹. ar. di. xcix. nulli archiepi. ex̄ d̄ eccl̄. e. ad audiētiā. xij. q. ij. de abbatibus.

Non debere. sz visitatores. i. archidiaconos vel archipresbiteros.

b ¶ Sine p̄cepto. si volunt res ecclesie alienar̄. xij. q. ij. abbatib⁹. vl' intellige de precepto gn̄ali vt. xvi. q. i. cunctis.

Fraternitatē. lōgo. dicūt q̄dā lōgo. vt. xx. miliarium ar. ff. d̄. v̄. si. l. iij. melr⁹ h̄ relinq̄t̄ arbitrio boniviri. i. iudic̄. ar. ff. d̄ in. deli. l. i. ex̄ de offi. dl̄. de cau. vn̄d si multi ciuitates distant inter se in locis intermedijs poni d̄bet ep̄s. ↄueniēter ergo interuallo debet distingui habita cōsideratiōe situs ꝛ q̄litatis regiōis ipsi⁹ et difficultatis viarū sic. xvi. q. i. ꝛ tēporis

d ¶ Tribus admin⁹ s̄. d. li. c. vl. s̄. d. lxiiij episcopum.

Hec de ordinādis a xxv. di. vsq3 ad Di. lxxxi. tractauit magister xiij. ca. ap̄lice regule sz q2 q̄dā omisit idō ꝛ ab hac lxxxi. d. vsq3 ad xciij. nouē. c. ap̄lice regule r̄petit non eo ordie q̄ illa est exe cut⁹. in hac. d. exeq̄tur illud oz episcopuz esse sine crimie. addit ēt d̄ incōtinēntib⁹ in quo includit̄ scd̄z ca. ap̄lice regule. ꝛ q̄ q̄ priuat̄ offi cio debz p̄uari ꝛ bñficio. et q̄ archidiaconus solus nō debet accedere sub p̄textu humilitatis ad tabernacula matronarū. f ¶ Sub epilogo. i. breui repetitione superiorum.

Apostol⁹. elegit. i. eligi p̄cepit. vi. q. i. si sacerdos. b ¶ Ad p̄posituram. i. ad quodcūq̄ ecclasticū beneficiū. ꝛ ita patet q̄ criminosus etiā a minimo ordine ꝓhibet̄: vt hic. ꝛ. xxiiij. di. c. si. xxxiiij. di. cognoscam⁹. ꝛ. xxxiij. di. c. i. io. h̄ hodie d̄terminat̄. ex̄ d̄ tēpo. ordi. c. vl. b. i ¶ Reprobaretur. j. de pe. di. iij. septies. §. minuite. k ¶ Ordinaret̄. si. de pe. di. iij. c. vlti. ꝛ ca. si enim. l ¶ Fraus. hoc vex est cū fraudi dolus inest. nā ois dolus est fraus sz nō cōuertit̄: vt. ff. de pac. iur. gentiū. §. dolo. ꝛ sic sumitur ex̄ de rescrip. ceterū. q̄nq̄ large sumit̄ fraus. ff. de re. iur. fraudis.

m ¶ Et dānatiōe. solet queri ꝑpter que crimina quis deponi debet nō eñi p quolibz crimine deponit̄. v. q. iiij. in loco. ꝛ est sup hoc duplex opinio. quidā dicūt q̄ p quolibz crimine deponit̄ nisi expressum sit in cōtrariū q̄ pro eo deponi nō debet. alij dicūt q̄ nunq̄ deponi debet p aliq̄ nisi expressuz sit p quo. ego dico q̄ p q̄libet crimie in quo quis est incorrigibilis d̄poni debet: sz tñ non statim p p̄ima cōtumacia deponit̄ quis: vt. xlv. di. licz. ꝛ. di. lxxiiij. di. honorat⁹. illud aūt nō est crimen. v. q. iiij. in loco. nec ī la quox exēpla posui. lxxiiij. di. c. i. et multa exempla de h̄ posui. xv. q. vij. in summa.

Nemo monitoris. i. p̄dicatoris.

o ¶ Errata. maiora. lxv. iij. di. c. i. alias cōtradiceret proposito grani. sic. xxv. di. c. vlti. ꝛ iij. q. vij. iudicet.

Tantis litteris citares iam erat litigiosa. ex̄ de offi. dele. gratum.

q ¶ Obrepsit. et q̄ aūt se p̄mouēri fecit lite p̄dēte deponēd⁹ est etiā si inocens inueniat̄. ex̄ d̄ accu. de us oīpotēs. ff. de li. ca. q̄ de liberatate. io. qđ falsum credo. pro ut notaui i q̄sti onibus. de h̄ no. viij. q. iiij. nōne. ex̄ de in inte. re. c. ij. in fi. si aūt accusator p annuz tacuerit postea pōt p̄mouēri elect⁹: vt. ff. de mu. ꝛ ho. reus. sz in ep̄atu tm̄ tres menses dant̄: vt in auten. de san. epi. §. iiij. coll. ix. nisi iudex temp⁹ breui⁹ fuerit moderat⁹: vt. iij. q. v. quisquis ar. ex̄ de fi. instru. accepim⁹. ex̄ de ap. p̄sonas. r ¶ Conuicto. de crimine vel q̄ post accusationē fuerit ordinatus. s ¶ Sociabitur. sic g̃ sententia lata cōtra ordinatū p̄iudicat ordinatori sicut cōfessio ordinati p̄iudicat ordinatori. ꝛ. lix. di. ordiaros. ꝛ h̄ videt̄ ꝑpē cause connexionē: vt dixi. iij. q. vi. hec quippe. vel dic q̄ sic p̄iudicat

ordinatorū sententia lata cōtra ordinatū qui presens est ⁊ scit agi cām ordinati. cū eī agi quasi sua videat ⁊ tacet nec defendit cām sibi p̄iudicat: vt ex̄ de sen. et re iudi. c̄ quis. ⁊ ff. de re iu. sepe.

Si qui. sine ex̄iatiōe. s3 quid de ep̄o qui sine examinatōe tales ordinat. dicit lex ⁊ canon eū deponēdū, in auten. quō oportz epi. §. oportet. i. q. i. si q̄ epi. ꝟ. di. xxiiij. §. vlti. ꝟ. dist. l. de his. ⁊ c. ex penitentib'. itē quid si dicat ep̄s se dispē sasse cū3 eis non est ei credendū nisi p̄bet se cū3 eis dispēsasse vl' nisi bōas literas sibi dederit. nā hec res cōmissa est ep̄o cōtemnēda ñ negligē da. ff. de trans ac. cū hi. §. si p̄tor. dz ḡ p̄bari dispēsatio vt ē expsū3 ex̄ de scisma. c. ij. maxime cū ep̄s dispensare nō debeat sine cōsensu capituli vel maioris p̄tis. alias post errores suos sem per mentiret ep̄s se dispēsasse. qd verū3 credo circa notū. h̄ tñ nō nego q̄n circa notā p̄sonā solo facto dispēsat ep̄s: vt di. li. c. vlti. punit tñ ep̄s si etiā indiscrete dispensat.

tiones deponit. vt. xxvij. q. i. vt lex. cōtra. ꝟ. lxxxij. di. p̄sbyter. ⁊ xxxiiij. di. fraternitatis. io. cōmuniter dicit q̄ p simplici fornicatōe quis deponi nō debet cum pauci sine illo vicio inueniātur: vt. l. di. quia tua. b.

Sm ❡ Polluerunt. c̄ptu3 ad se: vt. xlix. di. c. vlti.

Sacerdos. si in eo. ḡ pro omi causa nō deponitur. io.

qui eos ordinauerūt hoc non p̄iudicat[e] regule eccl'iastice. cu3 eī cōpertum[f] fuerit deponent. ❡ Item innocenti' papa

Alienus fiat a ministerio qui illud viuendo illicite polluit.

Maximian' filius noster q̄lem detulerit q̄relā[g] libelli[h] eius series annexa declarat qui zelo fidei atq3 discipline duct' non patit ecclesiam pollui ab indignis p̄sbyteris q̄s in p̄sbyterio filios asserit p̄creasse. ⁊ ideo fratres libelli[i] huius qui subiect' est tenore prospecto[k] eos qui talia p̄petrasse dicunt debetis in medio collocare. discussisq3 obiectionib' que ipsis presbr̄is impingūtur si cōuinci potuerit a sacerdotali remoueantur[l] officio. q2 qui sancti non sunt sancta attrectare nō possūt. atq3 alieni efficiātur a ministerio qd viuēdo illicite polluerūt[m]. ❡ Itē eugeni' papa.

Cui liber ab ordine deponēdo epi. p̄uidētia locus penitentie deputetur.

Sacerdos aut quis alius in ordine ecclesiastico p̄uect' si in eo[n] scelere inuenitur quo abijciend' cōprobet deposit' prouidētia epi bene prouiso[o] loco constituatur vbi peccatū lugeat ⁊ vlterius nō cōmittat. ❡ Itē ex cōci. magūtiēsi.

Retrudant in monasterio presbyteri q̄ penitentiā agere cōtenūt.

Dictum est nobis p̄sbyteros p̄pter suam negligentiā[p] canonice degradatos ⁊ seculariter gradu[q] amisso viuere: ⁊ penitētie agende bonū negligere. vñ statuim' vt gradu amisso agēde penitētie gratia in monasteriū aut in canonica3 regularem mittātur si vero hoc fieri cā quelib3 p̄hibuerit: vbicunq3 sint penitētia3 agere nō desistāt. si autē amisso gradu seculariter[r] viuere voluerint: ⁊ penitentia3 agere neglexerint: ab eccl'ie cōmunione sepentur

❡ Item isydorus.

Mutatio loci valet interdū ꝯuersis ad p̄niā3

Valet[s] interdum[t] cōuersis p salute sue aīe mutatio loci. plerūq3 enim dū mutatur[v] locus mutat mētis affect'. cōgruū est ergo ⁊ inde etiā corpaliter euelli vbi q̄sq3 praue vixerit ⁊ illecebris deseruiuit. na3 loc' vbi quisq3 praue vixerit in aspectu[x] mentis apponit qd sepe quisq3 ibi cogitauit vel gessit. ❡ Itē ex. v. synodo aurelianensi.

Cleric' adulterasse cōuictus vel confessus in monasterio detrudatur.

Si quis cleric' adulterasse aut cōfessus aut cōuict' fuerit deposit' ab officio cōmunione cōcessa in monasterio toto vite sue tempe detrudat. ❡ Itē pelagius papa cōstātino defensori.

De eodem

Romanus ecclesie tyanēsis clericus p crimine adulterij qd admisisse perhibet a clericat' ordie depositus in monasterio toto tempe hac in vrbe romana[y] ad agendā penitentiā ex nostra iussione detrusus est. ❡ Item ex canone apostolo2.

In crimine capt' dyaconus vel presbr̄ deponat sed nō cōmunione priuetur

Presbr̄ aut dyaconus qui in fornicatiōe aut piurio aut furto[3] aut homicidio captus[⁊] est deponatur non tñ cōmunione priuetur. Dicit enim scriptura[a]. non iudicat deus bis[b] in id ipsum. ❡ Item.

De eodem.

Si quis episcopus[c] aut p̄sbyter aut dyaconus post dyaconij gradum acceptum fuerit fornicatus aut mechatus deponatur et ab ecclesia proiectus inter laicos agat penitentiam.

❡ Item ex concilio aurelianensi,

De eodem.

o ❡ Prouiso. in monasterio: vt in seq̄nti. c.

p Dictu3 est. negligentia3. nota q̄ aliquis eque deponit p̄pter negligentiā sicut p̄pter dolū lxxxvi. di. c. i. ⁊ xi. q. iij. placuit. ⁊ c. d. q̄m ⁊ ex̄ de sta. mo. cū ad monasteriū. in fi. C. de of. pre. p̄tor. ori. si q̄s. ⁊ ff. de custo. ⁊ exhibi. re. carceri. et. l. milites. qd itelligo cū crassa ē negligentia: vt. i. q. i. q̄cq̄d. ⁊ ff. de ver. sig. magna

q ❡ Gradu. ar. p illis q̄ dicūt exauctoratu3 priuari sacro. vñ colligit talē posse verberari sine sacrilegio. ar. ē ad h̄. l. di. accedēs.

r ❡ Seclariter. h̄ p̄t3 q̄ deposit' sm regula eccl'iasticā viuere tenet. ar. ad h̄. xxxij. di. si q̄ vero. ⁊ xx. q. iij. eos. vñ verberās eos incidit in canone3. ⁊ eccl'ia eos tueri dz nisi icorrigibiles sint: vt ex̄ de iudi. cū nō ab hoīe. io. qd falsu3 credo cū sit exauctorat' ⁊ nudat' oī priuilegio. h. sed nūq̄d q̄ h̄ mō detrudit in mōasteriū ibi cogēd' est stare p̄petuo: qd videt. l. d. c. i. j. e. c. si q̄s clic'. s3 dic h̄ eē in arbitrio iudic̄. ⁊ sm q̄titatē delicti. nā q̄nq3 ad t̄ps detrudit: vt. ij. q. i. in p̄mis. q̄nq3 iubet pegrinari p orbē: vt de pe. di. vi. sacerdos. q̄nq3 tradit curie sclari: vt. xi. q. i. statuim'. alias nūq̄ cogit iuit' ingredi mōasteriū nisi p̄pt dlictū: vt. xx. q. i. sicut. ⁊ lv. di. si

a ❡ Examinati. cū ad maiora p̄mouētur. s. ad ep̄atum.

b ❡ Cōtra regulā. s. que interdicit tales ordinari. li. di. c. si. io.

Quicunq3. p ignorantiā. ordinātiū. d ❡ Vel cōtēptu. i. eis scientib'. e ❡ Nō preiudicat. factū eī pretoris iuri publico non derogat. ff. de fer. l. i. io. f ❡ Compertu3. ar. q̄ q̄icunq3 de veritate cōstat sequēda est. viij. di. qui contēpta. nā diuturnitas temporis. ⁊ c. ex̄ de sy. nō satis. inducit tñ dispensationē. xxxv. q. viij. de gradib'. ex̄ q̄ ma. ac. p̄st per tuas.

Maximianus. ꝟ. iij. q. ij. quia ea. g ❡ Querelā. exaudi criminalē. nā cleric' erat iste non eī laic' posset istos accusare. ij. q. vij. p totū. nisi forte patron' prelatū de dilapidatiōe. q2 tūc sua interest. ar. xvi. q. vij. filijs. alias laicus nō audit de h̄ crimine: vt. xxviij. di. cōsulendū. h ❡ Libelli. p hoc q̄ dicit libelli ⁊ postea p̄sbyteris argumētat q̄ q̄s in eode3 libello plures accusare possit. io. quid iuris sit de h̄ nota. plene. ij. q. i. p̄hibet. in glo. q̄ incipit quest'. i ❡ Libelli. i. carte quā pape cōmisit. xxx. q. iij. pitaciū. k ❡ Profecto. videt ḡ q̄ nō sufficiat si autenticū ip̄m exhibet: s3 vt etiā teneat exhibere libellū quē porrexerat pape: vt. vij. q. i. presentiū. lv. di. p̄cepta. maxime vbi p̄curator impetrauit lr̄as ⁊ dubitat an ille habuit mandatū de h̄ speciale: vt ex̄ de rescrip. nonnulli. vel an fuerit excōicat': vt ex̄ de p̄bati. post cessionem. l ❡ Remoueāt. ergo p̄sbyter p̄pter simplicem fornicationes deponit.

Valet. grā coop̄ante. t ❡ Interdū. nocet: vt. ꝟ. di. lxxiiij. euāgelica ꝯgrundā. C. quō ⁊ q̄n iu. l. v. s3 v3 si fiat ex caritate. v ❡ Mutat. xxxv. q. vi. ab isto die. ꝟ. di. lxxxvi. frem. x ❡ In aspectu apponit. mēoria dlictorū q̄ ē ꝯcupiscētie detestabil' ē. xv. q. i. mulier. q̄ āt est ad cōpūctionē illa bōa ē. nullū ei tale dlicto2 remediū ē sicut eo2 ꝯtinua memoria. de pe. di. iiij. iudas de pe. di. i. §. his auctoritatib'. ꝟ. nō tibi dico. ⁊ ꝟ. nūc aūt. et q̄nq3 bona ē mēoria rei ad terrorē: vt. vij. q. i. deniq3. in fi.

Roman'. romana. s3 q̄ rōne detrudit ibi cū aliūde eēt: q2 ibi forte cōmiserat vt i aut. vt nulli iud. §. si vero.

Presbyter. aut furto. s3 q̄lr laici p̄babūt istd cū nō possint testari ꝯ clericū3. ij. q. vij. epi. z ❡ Capt' ē. ⁊ ꝯuict': vt ex̄ de iud. cū nō ab hoīe. ⁊ d h̄ di. xi. l. d. de his. ⁊ c. si q̄s dyacon' ⁊ ❡ Capt' ē. cū capit detieri d3 p. xx. horas diurnas ⁊ nocturnas: vt videat. ff. de adult. capite. s3 nec testibus admissis credet nisi a p̄cipio dlicū i adulterio viderint. itē nec laic̄ crederet de h̄ q2 laici opido nobis infesti sūt. ij. q. vij. laici. vl' dic capt' p sniam vl' p ꝯfessionē p̄priā vl' rei euidētiā: vt ex̄ de coha. cle. ⁊ muli. vr̄a. ⁊ c. vlti.

a ❡ Scriptura. ex̄ de iudi. at si clerici. de pe. di. iij. §. auctoritas. ff. nau. cau. sta. l3. §. vl.

Si quis ep̄us. h̄ intellige quan- b ❡ Bis. i. p̄fecte

ad crimē venit in noticiā ppl'i: vt. s. di. xxviij. p̄sbr. vel cū ex hoc magnum scādalū est ortū. l. di. sacerdotes.
Si dyaconꝰ. a cōione corpis xp̄i vel ad tempꝰ. ⁊ sic soluit̄ ɔtrariū illiꝰ. c. p̄sbyter. vel expone cōione id est beneficio. ⁊ sic soluit̄ cōtrariū. s. c. presbyter. e ¶ Necessitatis. ar. alicui licere causa necessitatis baptismū cōferre cui nō licet aliud sacrm̄ cōferre. j. de cō. dis. iiij. ɔstat. i. q. i. sicut xp̄us. cōtra. s. l. dis. qui sub gradu.

est inuadere q̄ iam nō est vxor q̄ ad debitū reddendū cū qua votum emisit. ⁊ si eā cognoscat incestū cōmittit ⁊ filij erunt illegitimi ⁊ serui xv. q. vi. cum multe. est tū vxor quo ad āministrationē. xxxi. di. lex. et plus peccat cū ista q̄ cū soluta. h. ar. tū cōtra. j. di. pri. ꝓposuisti.
v ¶ Sacrarij. i. sacror̄ vasor̄. x ¶ Offerentibꝰ. i. a sacerdotibꝰ qui offerunt id est conficiunt. vel expone. nec ab offerentibꝰ. id est subdyaconibus q̄ offerre solēt dyacono patenā cū eucaristia.

f ¶ Liceat. etiā cū solēnitate. alias etiaȝ laicus posset.
g ¶ Baptisare. dic vt. l. di. q̄ sub gradu
Si qui. sunt. duȝ peniteāt. ex hoc determināt̄ p̄ria. s. di. lxi. miramur. s̄. sicut enim.
i ¶ Peniteant. ex h̄ videt̄ q̄ sicut tales ip̄o facto suspēdun tur. sic ip̄o iure p̄ cōtrariū factū restituit̄ eis officiū: vt dixi. xxxij. dis. nullꝰ. ar. ad h̄. xv. q. vi. nos sanctor̄. ⁊ xvi. q. vij. si quis deinceps.
k ¶ Audire. s. di. xxxij. nullus. ⁊ c. p̄ter hec. j. xv. q. viij. sciscitantibꝰ. cōtra. sȝ ibi soluam.
l ¶ Maledicā. i. reprobabo vel reputabo maledictioneȝ cū bn̄dixerint vobis
m ¶ Paganitatis, id est infidelitatis.
n ¶ Contēnit. qualiter hoc sit intelligēduȝ dixi. xxij. d. oēs xix. d. i memoriā. io.
Si quis. hec tria c. loquunt̄ in eadem materia ⁊ ideȝ est casus oīuȝ.
p ¶ Dyaconus. vel subdiaconꝰ: vt in. c. sequenti.
q ¶ Decidat. q̄ ad execucionē put pȝ in sequēti littera. sȝ nec statim debet suspendi sȝ expectari per. xl. dies. ex̄ de coha. cle. ⁊ mu. sicut. sȝ illud dispēsatio est. ius est q̄ statim deponatur. s. c. c. i.

Si dyaconꝰ aut p̄sbyter crimen capitale cōmiserit simul ⁊ ab officio ⁊ a cōmunione[o] pellatur. si vero ꝓ reatu suo se ab altaris cōione sub penitētis ꝓfessione sōmouerit: is q̄ si alij defuerint et cā certe necessitatis[e] exorit̄: poscētē baptisma liceat[f] baptisare[g]. ¶ Itē gregorius oībus per regnū ytalicū ⁊ teutonicorum

Non ingrediantur eccl'am p̄sbyteri aut dyaconi vel subdyaconi qui in fornicationis crimine iacent.

Si qui p̄sbyteri sunt[h] dyaconi vl' subdyacōi qui in crimen fornicatiōis iacent interdicimꝰ eis ex p̄te dei p̄r̄is oipotētis ⁊ sācti petri auctoritate eccl'ie introitū vsq̄ duȝ peniteant[i] ⁊ emendent. si vero in peccato suo ꝑseuerare maluerint: nullus vestrū eorū presumat audire[k] officiū. q2 bn̄dictio eorum vertet̄ in maledictioneȝ: ⁊ oratio eorum in peccatū. testāte dn̄o per ꝓphetā malachiā. maledicaȝ[l] inquit benedictōnibus vestris. qui vero huic saluberrimo p̄cepto obedire noluerit: ydolatrie peccatum incurrēt. samuele testāte ⁊ beato gregorio instruēte peccatū ariolandi est: nō obedire ⁊ quasi scelus ydolatrie nolle acquiescere. peccatuȝ igit̄ paganitatis[m] incurrit quisq̄s duȝ xp̄ianū se esse asserit: sedi ap̄lice obedire cōtēnit[n]. ¶ Itē alexāder. ij. ep̄is ⁊ regi dalmaticor̄.

Officio ⁊ beneficio priuent̄ ep̄i presbyteri aut dyaconi vxorē suscipiētes vel susceptā retinentes.

Si quis[o] ammodo ep̄s presbyter aut dyaconus[p] feminam accepit vel acceptā retinuerit a proprio gradu decidat[q] vsq̄ dum ad satisfactionem veniat nec in choro psallētiū maneat nec aliquā portioneȝ de rebꝰ eccl'iasticis habeat. ¶ Itē clero mediolanē. De eodem.

Si quis sacerdotū vel dyaconor̄ vel subdyaconor̄ officium[r] cōtumaciter deserēs feminā sibi potius elegerit: sicut spōte ob fornicationē dimittit officiū ita ob p̄uaricationem dimittere cogatur[s] etiā inuitꝰ beneficium. ¶ Idē populo mediolanensi. De eodeȝ

Eos etiā qui vt fornicarii eis liceat diuinuȝ officiū derelinquunt a deo recedētes diabolo ⁊ operibus eiꝰ seruiūt. sicut se iustissime ab officio alienos faciunt: ita bn̄ficio eccl'iarū priuatos esse iudicamꝰ. ¶ Itē luciꝰ papa. De eodē

Ministri altaris presbyteri siue dyaconi ad dn̄ica tales eligant̄ officia qui cōtinentiā seruēt. si vero post ordinationē suā ministros cōtigerit ꝓprie vxoris[t] inuadet̄ cubile. sacrarij[v] nō intrent limina neq̄ sacrarij portitores fiant. neqȝ altare ɔtingāt. neqȝ ab offerētibus[x] holocausti[y] oblationē ⁊ hostiā suscipiāt. neqȝ ad dn̄ici corpis portōeȝ[z] accedāt[a]. neq̄ ꝓpinēt neqȝ sine maioris natu auctoritate minora[b] gestent officia. vrceuȝ sane ad altare vel calicē nō suggerāt. ¶ Idē

Clericus matronarū frequētās domicilia deponatur.

Clericus solus ad femine[c] tabernaculū nō accedat. neqȝ frequēter properet. neqȝ sine maioris natu ac sacerdotis iussione. nec solus presb̄r cum sola femina fabulas misceat neqȝ archidyaconꝰ sub pretextu hūilitatis[o] aut officij frequēter[e] intret domicilia matronar̄ aut forte p̄ clericos aut domesticos matrone mandet aliquid secrete[f]. si agnitū fuerit ⁊ ille deponatur: ⁊ illa a liminibus eccl'ie arceatur. De eodem. Palea.

Sed si forte aliqua intercessio fuerit episcopo suggreatur et si talis est ad quā ire debeat ipse p̄ interuentū pergat. sin autē de latere suo dirigat cū duobꝰ aut tribꝰ testibꝰ nemo tamē cū extranea habitet femina nisi soror aut proxima fuerit ⁊ cum magna sollicitudine fiat. nō eni ignoro malicias sathane. ¶ Ex decreto eugenij pape. De eodē. Palea.

Si quispiā sacerdotū. i. presb̄r vel dyaconꝰ vel subdyaconus de quacunq̄ femina crimine fornicationis suspicatꝰ post primaȝ ⁊ secundā ⁊ terciā āmonitionē inueniatur fabulari cū ea: ⁊ aliquo modo cōuersari et cōmunicetur. femina canonice iudicetur ¶ Itē grego.

Simul cū mulieribꝰ sacerdotes habitare nō lȝ

Oportz

y ¶ Holocausti. id ē eucaristie.
z ¶ Ad portionē. alij porrigēdaȝ. quasi diceret nec ip̄i sumāt corpus xp̄i nec alijs porrigant vel melius hic vult dicere. diaconi nō exerceant officium dyaconale. nec p̄sb̄r p̄sbyterale.
a ¶ Nec accedāt p̄sbyteri. i. nō cōficiant.
b ¶ Minora. id ē minorum ordinū officium. j. xvi. q. vi. illud. ar. j. C. de vsufru. l. vlt. ff. de pe. le. l. j. hoc habet ibi voluntas testatoris.
Clericus. femie. ar. ex societate vel sollicitudine p̄sumi̅ pro aliq̄. vel cōtra. ar. j. e. di. in oībus. ⁊ c. clici. ar. xiiij. q. ij. decima. ⁊ c. cōfinimus.

Si quis sacerdotum. officiū. ex his duobꝰ casibus habes q̄ cui interdicit̄ officiuȝ ⁊ beneficium. q̄n̄q̄ tū p̄mit̄ bn̄ficium ⁊ nō officiū: vt. l. di. studeat. ⁊. xxviij. d. p̄sbyterū. q̄n̄q̄ ecōuerso: vt. i. q. v. c. i. q̄n̄q̄ etiā punit̄ in p̄sona ⁊ nō in rebꝰ vt. xvi. q. vi. cognouimꝰ. ⁊ c. illud. r ¶ Cogat̄. q̄ p̄ electionē vniꝰ vel p̄ renunciationē intelligit̄ alij abrenunciatū. s. viij. di. quo iure. C. de fur. l. i. ff. de tribut̄. qd̄ in heredē. §. eligere. ff. de re. iur. nemo. §. quotiēs. ar. ɔtra. ff. quorū le. l. i. §. iij. ⁊ plura ar. inuenies de hoc. xiij. q. i. in prin. io. so. vbi aliq̄ fuerit repugnātia eligēdo vnuȝ renunciat alteri. alias secus de pe. di. i.
Eos etiā. beneficio. j. xvi. q. vi. illud. ar. cōtra. ff. de §. itē si anteq̄. b pecu. l. i. ⁊ C. de vsufru. l. vlt.
Ministri altaris. ꝓprie vxoris. maxime q2 idē est in aliena. ⁊ nota q̄ di

o ¶ Humilitatis. pretextu eni pietatis non est cōmittēda impietas. ff. depositi. si hoiem. ⁊ xxx. q. i. nosse. xiiij. di. q̄ ait. i. q. i. nō ē putādū
e ¶ Frequēter. rōne frequētie ꝓ aliq̄ vel contra p̄sumit̄. sic ex mora longa. ar. xxxiiij. di. q̄undam. vt. xix. di. anastasius. f ¶ Secrete. magis eni peccat occulte q̄ manifeste peccans: vt. xix. di. anastasius. ⁊ ff. de ritu nup. l. vl. ff. d̄ auctoritate tu. pupill'. §. vl. q̄ enim male agit odit lucē. xviij. q. ij. p̄niciosam. ex̄ de offi. dele. cōsuluit. et ex̄ vt ecclesiastica beneficia. vt n̄r̄m. io. so. vbi quis magis ɔtēnit ibi magis peccat siue secrete siue palā. de hoc no. xl. di. homo xp̄ianus.
Oportet. nephariū. i. horribile. nā si nephariū essȝ dicere male faceret gregorius dicēdo. h ¶ Stimuli. nā ex cohabitatione par

sumit̄ excessus.xviij.q.ij.diffinim⁹. c ❡ Ne fallam⁹.publicū eñ testimoniū ꝛ opinio nō est fallenda.C.de lati.li.tol.l.vna.§.ſꝫ ꝛ qui ꝛ ar.xxvij.di.qð interrogasti. d ❡ Qui fallitis.dicit̄ eñ fallere et quo habet voluntatē fallēdi nec min⁹ peccant.de pe.di.i.ſi cui, alias aūt nō fallunt.xxiij.q.iij.deus,mentiri eñ deo.ꝛc.de cōſe.di.ij.panem.

I inter preuignos.
In oībus.vt certus.id est ille ad cuius spectat officium.xviij.q.ij.in decima. m ❡ In loco.in hoc.c.habes presumi cōtra aliquē ꝛ pro aliquo ratione numeri loci tempis ꝛ rōne etiā ꝑsone et cause.xxiij.q.viij.occidit,ꝛ xxix.di.sciendū.ꝛ.xviij.q.ij.diffinimus,

sacerdotes quib⁹ dñi popul⁹ cōmissus est cū magna cōstātia vigilare suꝑ dominicas oues ne lupinis morsib⁹ id est dyaboli stimulis laniet̄. Nec eñ hoc silere debeo qð cū graui animi tristitia ꝛ amaritudine dico sacerdotes cū feminis habitare cōspicio qð nephariū[a] est dicere vel audire ꝛ cōtra sctōꝝ canonū sancita. vbi eñ talis fuerit cōmorātiū cohabitatio antiq̄ hostis stimuli[b] nō desunt.ideo ꝙ āmonēdi sunt vt nō antiqui hostis decipiant̄ fraude quaten⁹ iuxta apl'i vocē nō vituperetur ministeriū nr̄m. cauere eñ oportet nos fratres ab illicitis vt mundas valeamus man⁹ ad deū leuare. scriptū est eñ sancti estote qm̄ sctūs ego sum dominus deus vester.si quis vero ꝑsumpserit aliter agere sacerdotij sui honore priuetur.vnde oīmodo cauendū est fr̄es ne fallamus[c] populū ꝛ illud ꝓpheticū dictū impleat̄ in nobis.sacerdotes mei cōtamināt sancta ꝛ reprobāt legē q̄s et ali⁹ ꝓpheta increpat dicens.o vos sacerdotes qui fallitis[d] nomen meū.ꝛ dixistis in qua re fallim⁹ nomē tuū.quib⁹ r̄nsū est offerentes ad altare meum panes pollutos[e] nō est mihi voluntas in vobis dicit dñs ꝛ sacrificiū nō accipiā de manibus vr̄is q: polluti estis. ❡ Idem symacho

De eodem.

Volumus[f] vt sacerdotes ꝓhiberi debeāt ne cū mulieribus cōuersent̄ excepta dūtaxat matre vel sorore vel vxore[g] q̄ caste regēde sunt. ❡ Idem in registro

De eodem.

Legitur[h] ꝙ beat⁹ augustin⁹ nec cū sorore habitare cōsenserit dicēs. que cū sorore mea[i] sunt sorores[k] mee nō sunt. docti ergo viri cautela magna debet esse instructio nobis. ❡ Item ex.viij.synodo

De eodem

In oībus obseruare cōuenit vt certus[l] quis ꝛ certo tempore ꝛ certo loco[m] ꝛ certis ꝑsonis vel apperere clericus vel loqui debeat mulierib⁹ vt excludatur oīs nephāda suspicio. certe solum ad solā accedere nulla religionis ratio ꝑmittit.melius enim duo[n] ꝙ vn⁹:similiter enim ꝛ fideli⁹ ꝛ tuti⁹ res gerit̄.ve eñ vni q: si ceciderit non est qui erigat eum. ❡ Itē ex ɔci.carthaginēsi.iij.

De eodē

Cum oībus oīno clericis extranee femine nō cohabitēt.ſꝫ sole matres auie ꝛ matertere amite sorores filie fratrum aut sororū ꝛ quecunq ex familia[o] domestica ex necessitate etiā anteq̄3[p] ordinarent̄ iam cū eis habitabāt. vel si filij eoꝝ iam ordinatis parētib⁹ vxores acceperunt:aut si suis nō habentibus in domo quas ducāt aliūde ducere necessitas fuerit. ❡ Item ex cōcilio laodicensi.iij.

De eodem.

Non oportet clericos altaris vel etiā ministros quoslibet aut se cōtinētes ꝛ oīno[q] cristianū cum mulierib⁹ lauacra hr̄e cōmunia.hec est enim apud gētiles prima reprehēsio ❡ Itē grego.ianuario epō carolitano.

De eodem

Archidyaconū tuū vt audio habitare cū mulierib⁹ ꝓhibuisti.ꝛ nunc vsq in ea ꝓhibitōne despiceris.qui nisi[a] iussioni tue paruerit:eū sacro ordine volumus esse priuatum[b].

❡ Itē ex cōci.toletano. **Venūdent̄ ab epō qui appetūt illicita clericoꝝ ɔsortia**

Quidā clerici legitimū nō habētes cōiugiū extranearū mulieꝝ[c] vel ancillarū suarū q̄ interdicta sunt consortia appetūt. Ide oes q̄cunq clericis taliter cōiuncte sunt :ab epō auferātur ꝛ venundentur[d].illis ꝓ tempe religatis ad penitētiā quos sua libidine infecerūt. ❡ Un de siric⁹ papa ymerio epō.c.xij. **Nō habitent mulieres cū clericis nisi q̄s necessitudo excusat.**

Feminas nō alias in domo clericoꝝ eē patimur nisi eas tm̄ quas solas ꝓpter necessitudinum causas habitare cū eis synod⁹ nicena ꝑmisit[e]. ❡ Itē ex ɔcilio affricano.iij. **Nisi maioꝝ iussiōe ad feminarū domicilia clerici nō eant.**

Clerici vel continentes[f] ad viduas vel virgines nisi ex iussu vel ꝑmissu epoꝝ aut p̄sbyterorū nō accedāt.ꝛ hoc nō soli faciāt. ſꝫ cū clericis vel cum quib⁹ epus aut p̄sbyter

e ❡ Pollutos.ꝙtū ad sacerdotes.xlix.di.c.vlt

Volum⁹ qð dr̄ in ista.c.vl' cōtrarij.ē cr̄ ð cohabi.cle.c.i.vel ītellige illud qñ ꝑsone sūt suspecte vl' secū habēt suspectas.ſꝫ vl' ꝙ ad quem gradū ſꝫ clericis cū cōsanguineis bitare.dici pt ꝙ vsq ad secūdum in linea transuersali: vt.ī c.cū oībus.ſꝫ ī ascēdenti vel descēdēti vsq ad septimū vl' hodie vsq ad quintū.q: cū in his naturale fedus nihil seui criminis.ꝛc. et c̄r ð coha.de ri.a nobis.ꝛ C.ð epi.ꝛcle.cū qui.etiā si ille ꝑsone iuuenes sint. vl' ɔtra secūdū vero distingue an suspecte sint q: iuuenes sunt.an nō quia sunt senes ꝛ tunc pōt.ī primo casu non.sic etiā distigue in ancillis.ꝛ sic intellige ī.c.feminas. ſꝫ cōtra non, ne clerici debent sil' dormire.xij.q.i.necessaria.sed h̄ de alijs qui simul nō viuūt.ꝓ.et nota ꝙ illi decretali.a nobis.est standū q̄ vltima est de illa materia ꝛ corrigit decretalē primā illi⁹ tituli. g ❡ Vel vxore.s̄.di.lxxvij.eps.ar.cōtra.ſꝫ h̄ de senib⁹ illud de suspectis. vel loquit̄ hic sm̄ antiq̄ tpa.vel soluē vt ibi dixi.ꝛ ꝙ dicit caste:q: castitas.ꝛc.xxxi.di.nicena. h Legitur.ar.ꝙ etiā a licitis debem⁹ abstinere si eoꝝ occasione ꝑuenitur ad illicita.ar.di.lxiij.§.veꝝ.xi.q.iij.priuilegium.ꝛ.xxi.di.deniq. i ❡ Mea.ꝛ hoc intellige cū tales sint consanguinee q̄ sine alijs esse non possunt.vel intellige de epō cui nō licet aliquā secū habere.C.de epi.auten.epō.lau. k ❡ Sorores mee.quia soci⁹ socij mei socius me⁹ nō est.ff.ꝓ socio.nā socij.nec vasallus mei vasalli.sicut nec libertus mei liberti libertus me⁹ est.ff.de ver.sig.modestin⁹,nec frater mei fratris,ff.de ritu nup.generali.§.

n ❡ Duo.ar.ꝙ melius est esse duos simul ꝙ vnū:vt.vij.q.i.illud.ꝛ.xij.q.ij.vobis.ar.cōtra.ff.de āmi.tu.l.iij.§.ꝙ in tutorib⁹.sile.ff.ð exerci.ne per plures et adā dū solus fuit nō peccauit:vt de pe.di.ij.itē ambrosius.ar.contra.xxi.q.ij.sicut.vij.q.i.in apib⁹.so.hoꝝ brocardoꝝ est vt referas te ad id de quo agit̄ licet enim binarius reprobet̄.xxxij q.i.nuptie.nō tamē quo ad oēm significationem.xxviij.q.i.sepe.id ē non quo ad quemlibet locū in quo ponit̄.et solue per.c.sepe.

Cum omnibus.ex familia.quis enim ferret cōiuges a viris vel patres a filijs seperari.C.cōmunia vtriusq iud.possessionū.ar.ad h̄.xi.q.iij.qm̄ multos.dura eñ ess3 talis seꝑatio.ff.ð fun.instru.q̄situm.§.saliuarum.

p ❡ Etiā anq̄ ordinarent̄.idē si post ſꝫ sōo dicit quia forte nō hr̄et necesse tot ꝑsonas recipe iā ordinat⁹ vt filius traduceret vxorē in domū p̄ris clerici.sed si prius añ ordinationem p̄ris iā eā habebat in domo nō debet eā eijcere.nā turpius eijcit̄ ꝙ nō admittit̄ hospes.ex̄ de iureiur.quemadmodum.

Non oportet.ꝛ oīno.vnde si vir accedat ad balneum extranee mulieris priuatur donatione ꝓpter nuptias.et mulier dote si cū viro alieno habuit balneū.C.de repud.l.vl.imo etiā infamis est qui tenet mulieres custodientes balneatoꝝ vestes:vt.ff.de his qui no.infa.athletas

Archidyaconum.qui nisi.ī.xxiij.q.iij.de illicita.

b ❡ Priuatū.post trinā admonitionē:vt ex̄.e.ti.si quispiam.

Quidam clerici.mulierum.i.ancillarum.

d ❡ Et venundent̄.ꝛ h̄ si filios habuerūt.si aūt filios nō habuerūt:claudunt̄ in monasterio:vt di.xxxiiij.fraternitatis.ne filij pereāt ꝓpter eaꝝ absentiā.itē h̄ exaudi qñ ɔtrahūt cū eis tanq̄ cū vxorib⁹.alias nō ɔcedo ꝙ venundari debeāt vl' in suitutē redigi ipe ꝓpt̄ simplicē fornicatōē.ar.xv.q.vl.c.vl.ꝛ vt notaui.xxxij.di.eos.ꝛ.xxxiiij.di.fraternitatis.

Feminas ꝑmisit.que est.s̄.c.in omnibus.

Clerici.cōtinentes,vt sunt conuersi et deuoti,

+ [illegible] glosa quod feminas [illegible] suspecte [illegible] canon [illegible] 78 [illegible] glosa [illegible] in summa cap. si quisquam extra de cohab. [illegible]

g Aliqui. hoc nō pōt intelligi nisi de laicis ꝓpter lrām precedentē. sꝫ q̄d si duo clerici dicunt me cōmisisse fornicationem cū aliqua tali die duo laici dicunt me fuisse secum tota die in alio loco. dico preponēdos laicos q: stāt pro reo. ⁊ ita ptꝫ hic ꝙ cleric⁹ pōt se purgare cū laicis quoqꝫ: vt. xviij. q. ij. in decima. vt ibi dixi

cū ꝓpria cōiuge. y Scriptū est sufficit ꝗ ita scriptū esse licet sit durū. ar. xix. di. in memoriā. ff. qui ⁊ a qui. ma. li. l. ꝓspexit.
z Quo magis. i. q̄to magis. a Nec pterit. ꝓter sabbatum magnū ⁊ diē ꝑcedentē: vt de cōse. di. iij. in sabbato. vel die sacrificijs id est officijs diuinis. b Uel baptismatis. cū necessitas cogit

A Ad reatū. vite. cogunt eñ quoqꝫ sanctimoniales ꝓpter ōfectū rerū opas aliq̄s facere clericis vel alijs ⁊ ꝑ talē familiaritatē ⁊ ꝓpter rē; desectum cogunt aliq̄ turpia facere. precipitur ꝗ hic ꝙ si aliq̄ sint paupes ꝙ eps eis ꝓuideat ⁊ hꝰ faciat de quarta pauperū. si obijcias. j. d̄ conse. di. v. nūq̄. in fi. vbi permittit imo iubet ne sint ociose sed faciant calatos vel filia. sed illud intellige ꝙ eccl'ie possūt facere opas nō extraneo. liiij. dis. si

Di. lxxxij.

U Ierunt. in fi. Idue. j. lxxxvij. di. c. i.

G Eneraliter. hꝰ depingit. lxxxij. dis. in qua tractat adhuc magister de cōtinētia ministroꝝ ⁊ addit ꝙ si quis ministroꝝ fornicatōēꝫ cōmittat ⁊ agat penitentiā ex dispēsatione pōt remanere in ordinib⁹: vt. j. e. c. vlti. ⁊ referūt hec duo que dicūtur in hac di. ad id. c. oportet epm esse sine crimine. ⁊ ad id oportꝫ epum esse monogamū. ꝑmittit tñ in primo. c. q̄liter epi pauperib⁹ ⁊ infirmis debeant ꝓuidere.

l Qui suis. paup eñ qui laborare ꝑt si se immisceat elemosine: imꝑatoris redigit in seruitutem: vt C. de mendi. vali. l. i. li. xi.

m Nō possunt. ei qui ꝑt laborare nō debet eccl'ia ꝓuidere. integritas eñ ⁊ robur mēbroꝝ in cōferēda elemosina est attendēda. C. de mendi. vali. l. i. li. xi. q: robusti frequēter de cibo securi iusticiam sine labore negligūt: vt. v. q. v. nō ois. ⁊ dicit glo. sup matheū ꝙ iustiꝰ feceris, si iniuste petentē correxeris q̄ si ei dederis. ⁊c.

tusserit. nec epi ipsi aut p̄sbiteri soli habeant accessū ad hm̄ōi feminas. sed vbi aut clerici presentes sunt: aut graues aliquiˢ xpiani. ¶ Item ex cōci. carhaginēsi. iiij.

Episcopi ꝓuideāt ne occasione tēporalium clericoꝝ familiaritatib⁹ virgines sociētur.

A D reatū epi pertinet vel p̄sbyteri qui parochie preest si sustentāde vite ꝑsentis causa adolescētiores vidue vel sanctimoniales clericorū familiaritatib⁹ subijciant. ¶ Itē ex eodem.

U Idue'que De eodem. stipendio eccl'ie sustentāt tam assidue in dei opere esse debent vt meritis et orōnibus suis eccl'iam adiuuent.

G Eneraliterᵏ etiā paupib⁹ ⁊ his qui suisˡ manib⁹ laborare non possuntᵐ eps necessaria prouideat. ¶ Unde in aurelianēsi cōci. legit.

E Piscopus pauperi De eodem. busⁿ vl' infirmis qui debilitate faciente suis manib⁹ laborare nō possunt victū ⁊ vestitū inq̄tū sibi possibilitas fuerit largiat. ¶ Itē innocētiusᵒ exuperio tolerano epo.

Qui voluptatēs officio ꝑ posuerit modis omnib⁹ submoueatur.

P Roposuisti quid de his obseruari debeat quos in dyaconijᵖ ministerio aut in officio p̄sbyterij positos incōtinētes esse aut fuisse generati filijᑫ ꝓdiderunt. de his etiā manifesta est diuinaꝝ legum disciplina ⁊ beate recordatiōis siricij epi monita euidētia cōmearūt. vt incōtinētes in officijs positi talib⁹ omi honore eccl'iastico priuarētur: nec admittātur ad tale ministeriū qd̄ solaʳ ꝯtinētia oportet impleri. est enꝫ vetus admoduꝫ sacre legis auctoritas iā indeˢ ab initio custodita ꝙ in temploᵗ anno vicisᵛ sue habitare precepti sunt sacerdotes: vt offerētes sacris oblationib⁹ puros ⁊ ab omni labe purgatos: sibi vēdicēt diuina ministeria neqꝫ eos ad sacra officia fas sit admitti qui exercēt etiā cū vxoreˣ carnale cōmertium. q: scriptū estʸ. sancti estote qm̄ ego sanctus sum dicit dn̄s de⁹ vester. quib⁹ vtiqꝫ ꝓpter sobolis successioneꝫ vxoris vsus ꝓpterea fuerit relaxat⁹ q: ex alia tribu ad sacerdotiū nullus fuerat iussus accedere quo magisᶻ ipsi sacerdotes vel leuite pudicitiā ex die ordinatiōis sue suare debēt quib⁹ ⁊ sacerdotiū vel ministerium sine successione est nec preteritᵃ dies qua vel a sacrificijs diuinis vel baptismatisᵇ officio vacent. nā si paul⁹ ad corinth. scribit dicens. abstinete vos ad tempus vt expedit⁹ vacetis orōni ⁊ hoc vtiqꝫ laicis ꝑcepitᶜ. multomagis igit sacerdotes quib⁹ ⁊ sacrificādi ⁊ orādi iuge officium est semꝑ debebūt ab hm̄ōi cōsortio abstinere q̄ si cōtaminat⁹ fuerit carnali ꝯcupiscentia q̄ merito se posse exaudiri credit. cuꝫ dictū sit omīa munda mūdis. coinq̄natis autē ⁊ infidelib⁹ nihil est mundū: sꝫ coinquinata est eoꝝ mens ⁊ cōsciētia. sꝫ fortasse hoc sibi licere credit q: scriptum est: vnius vxorisᵈ virū. nō dixit hoc vt ꝑmaneatᵉ in cōcupiscētia generādi. sꝫ propter incōtinētiāᶠ futurāᵍ quod aperti⁹ declarauit dicēs. qui aūt sunt in carneʰ deo placere nō pñt. vos aūt iā nō estis in carne sed in spiritu. sed ea planeⁱ dispar et diuersaᵃ sentētia est. nā si ad aliq̄s forma ecclesiastice vite pitér ⁊ discipline q̄ ab episcopo siritio ad oēs ꝓuincias cōmeauit nō ꝓbaturᶜ ꝑuenisse his ignorantibusᵈ venia nō negabiturᵉ ita vt de cetero penitus incipiāt abstinere ⁊ ita gradus suos in q̄bus fuerāt inuenti retētent vt eis nō liceat ad potiora conscēdere quib⁹ in bñficio esse debet ꝙ hūc ipsuꝫ locū queꝫ retinēt nō amittūt. si qui aūt scisse formā viuēdi missam a siritio deteguntur neqꝫ statim cupiditateꝫ libidinis abiecisse. illi sunt modis oib⁹ submouēdi q̄ post āmonitionē cognitā ꝑponēdā arbitrati sunt voluptatē. ¶ Itē siricius papa. De eodem.

P Lurimos sacerdotes xpi atqꝫ leuitas post lōga ꝯsecratōis sue tempa tam de cōiugijs ꝓprijs q̄ etiā de turpi coitu soboleꝫ didicim⁹ ꝓcreasse. et crimen suuꝫ hac ꝑscriptiōe defendere q:

alias baptismus q̄ fit cuꝫ cerei bñdictione et nouem lectiōib⁹ bis in anno tātū fit d̄ cōse. di. iiij. ꝓpter.

c Precepit id est ꝑsuasit vt. xxxij. q. ij. xpiano. vl' ꝑcepit vxorib⁹ nolentibus cōtinere vel dic ꝑcepit ꝑtū eē dūm accipit coniugē xpi vt scꝫ nō exigat sꝫ reddere tenet et tempe. d̄ cō. di. ij. oīs.

d Uxoris id est nō [illegible] dicit cuꝫ esse viruꝫ vxoris vnius vt [illegible] vtat tēꝑe [illegible] tij in sacerdotio.

e Ut pmaneat. ar. voces affirmatiuas resoluendas in negatiuas. ar. j. di. xxvi. vnius tm̄. ⁊ c. vnū.

f Sꝫ ꝓpter incōtinētiā id est ne ea mortua cōtineat ⁊ secūdā nō ducat: et sic negatiue legit vnius. i. nō plurīū. ar. cōtra. ex d̄ testi. licet. i.

g Futurā quā timebat

h In carne id est carnaliter viuētes.

n Episcopus paupib⁹. j. d. lxxxvij. c. i. ⁊ ij. o Innocēti⁹. qui fuit tertius a siricio.

p Roposuisti dyaconij. ideo nō dicit de subdyaconibus. q: tunc nō erat sacer ordo. nō tñ poterat cōtrahere. xxxij. di. si qui.

q Filij. fili⁹ eñ est argumētū ambulās sup terrā de incōtinētia patris. xxviij. di. priusq̄. r Quod sola. i. a solis cōtinētib⁹: vt. lxxxiiij. cū in preterito. s Iam inde. i. hoc articulo. t In templo. sufficit ergo scholari ad hꝰ vt stipendiū suū cōseq̄t vt sua vice seruiat eccl'ie. scꝫ cū ibi est.

v Uicis. i. septimane. alias accipit dies ꝓ anno: vt. xxiij. q. ij. hoc ipsum

x Cum vxore. multo ꝗ forti⁹ si cū alia. ar. ꝯ. xxxi. di. nicena. nā castitas est

i Sed ea plane. hic rñdet cōsultatiōi ⁊ reuertit ad cōstitutionē siricij. de qua dixerat. dicit aūt. h. et alij ꝙ siriti⁹ bis emisit cōstitutionē primo illā q̄ erat data ab aplis scꝫ vt in sacris ordinib⁹ nullus contraheret. ⁊ si cōtraheret deponeret: vt. lxxxiiij. di. cū in preterito. hꝰ sit primo ab aplis statuta. sꝫ q: aboleuerat renouata est a siritio. precedente tempe referebat q̄stio de talib⁹ de quib⁹ innocenti⁹ hic loq̄t sed tñ q: quidā pretēdebāt ignorātiā prime cōstitutōis siritij ⁊ inde sumpta occasione siriti⁹ aliā edidit humaniorē mitigādo rigorē prime scꝫ vt ignorātes excusarent vt. j. e. plurimos. ⁊ hāc formā scꝫ secūdā scribit innocēti⁹ exuperio. ⁊ qd̄ scripsit bis siriti⁹ ptꝫ et h. e. c. sc. vbi dicit ꝙ quedā excusant ignorātia cōstitutōis siritij. sꝫ q̄liter hoc diceret in prima cōstitutōe. q̄dā dicūt ꝙ nō dedit d̄ hꝰ facto nisi secūdā cōstitutionē. renouādo constitutionē aploꝝ ⁊ mitigādo eam cuꝫ sua

in veteri testamento sacerdotib⁹ ac mini stris generandi facultas legit attributa dicat nunc quisq̃s mihi ille est sectator li bidinū pceptorq̃ viciorū si existimat q̄ in lege moysi passiz sacris ordinib⁹ a deo nr̄o relaxata sint frena luxurie cur eos q̄ bus cōmittebāt sancta sctōꝝ pmonet di cēs sancti estote q: ego sctūs sum dñs de us vester. cur etiā pcul a suis domib⁹ an no vicis sue in tēplo habitare iussi sūt sa cerdotes. hac videlicz rōne ne vel cū vxo rib⁹ suis possent carnale exercere cōmer tium vt cōsciētie integritate fulgētes mu nus acceptabile deo offerrent. quib⁹ ex pleto deseruitionis sue tempe vxoris sue vsus soli⁹ successionis[g] cā fuerat relaxat⁹ q: non ex alia nisi ex tribu leui quisq̄ ad dei ministrū preceptus fuerat admitti.

Item. De eodem.

Quia aliq̄ti de quib⁹ loq̄mur vt tua[h] san ctitas retulit ignorātia lapsos se esse de flent his hac cōditiōe misericordiā[i] dici mus nō negandam vt sine vllo honoris augmēto in hoc q̄ delecti[k] sūt q̄ diu vixe rint officio pseuerent. si tñ post hoc cōti nētes se studuerint exhibere. hi vero qui illiciti priuilegij[l] excusatiōe nitunt et sibi asserunt veteri hoc lege cōcessum noue rint se ab omi eccl'astico honore quo indi gne vsi sūt aplice sedis auctoritate dele ctos nec vnq̄ posse venerāda attractare ministeria a quib⁹ seipsos duz obscenis cupiditatib⁹ inhiāt priuauerūt. ⁊ q: exē pla presentia cauere[a] nos pmonēt in fu turuz. si quilibz eps p̄sbyter aut dyacon⁹ qd nō optam⁹ fuerit talis inuent⁹ iā nūc sibi oēm p nos indulgentie aditū intelli gat obseratū. q: ferro necesse ē vt abscin dantur[b] vulnera q̄ fomentoꝝ nō sentiūt medicinā. Qui aūt pp̄ter peccata iuben tur deponi post ɔdignā penitētiā in suo ordine poterūt repari. Vñ in gāgrēsi cōci. legit.

Que pnia sit imponēda sacerdotib⁹ q̄ de fornicatione cōuincūt.

Presbyter[c] si fornicatiōez fecerit q̄ q̄ fm canōes aplōꝝ[d] debeat deponi. tñ iuxta auctoritatez[e] beati siluestri pape si in vicio nō pdurauerit. si sua spōte cōfes sus est adiecit vt resurgat decē annis[f] in hunc modū peniteat. trib⁹ siquidē mēsi bus a ceteris remot⁹ pane ⁊ aq̄ a vespe re in vesperaz[g] vtat. dieb⁹ aūt dñicis ⁊ p̄ cipuis festis modico vino ⁊ pisciculis at q̄ leguminib⁹ recreet sine carne ⁊ sagi mine[h] ouis ⁊ caseo sacco indut⁹ humi ad hereat. die ac nocte misericordiā dei omi potētis imploret. finitis trib⁹ mēsib⁹ cō tinuis exeat carcerē. tñ in publicū nō pro cedat ne grex fidelis in eo scādalū patia tur. nec em̄ debet sacerdos publice peni tere[i] sicut laic⁹. postea aliq̄tis per viribus resūptis vnū ānū ⁊ dimidiū in pane ⁊ aq̄ expleat exceptis dñicis dieb⁹ ⁊ precipu is festiuitatib⁹ in q̄b⁹ vino ⁊ sagimine[k]

distinctione ⁊ fm hoc eadē est cā decisionis innocētij nisi q̄ innocē tius vtit distinctione circa cōstitutionē siritij: ⁊ siriti⁹ circa cōstituti onē aplōꝝ. tertij dicūt q̄ siriti⁹ duas emisit cōstitutiōes sz in nulla renouauit aplōꝝ cōstitutionē q: apli nihil statuerūt de incontinē tia. ar. xxxi. di. qm̄. ⁊ dicit gra. q̄ q̄dā cōstituit ecclia q̄ nō fuerūt sta tuta ab apo stolis vt d cō tinētia mini stroꝝ. xxv. q. i. §. hacita q̄. in fi. q̄ āt d. j. lxxxiiij. di. cū in pte rito. qd scilz apli docuerit vez exēplo xxxij. di. omi no. nō faciē do ɔstitutio nē. sz de h di. xxviij. dis. dyaconi. pri ma g cōstitu tio siritij fuit de cōtinētia vt quicunq̄ vellet pmoue ri ad sacros ordines face ret hoc nō tā tū pro missa sz etiā pcute cōtinentia. h innui videt. lxxvij. di. qui cunq̄. sz q: il la nō suaba tura quibus dam p̄cēden tibus ignorā tiam. ideo se cundam fecit cū di. j. c. plu rimos. nec fe cit primā nisi de pmouēdis. pmotos em̄ non posset astringere sine suo velle: sicut nec posset papa de acolitis iā pmotis cōstituere ne cō traherēt. ar. xxxij. q. i. integritas. io. qd falsum est cū habeat plenitu dinē potestatis. ij. q. vi. decreto. nec legib⁹ astringatur: vt. ff. de le. et cō. princeps. ⁊ C. e. digna vox. h. nec in primo vel i secūdo. c. habes q̄ siriti⁹ aliquā cōstitutionē fecerit sed inuenit in secūdo. c. cōtra in continētes de quib⁹ cōsult⁹ fuerat distinguēdo. imo poti⁹ dispēsan do. qd ptz ex verbo monita. in primo. c. ⁊ p verbū admonitionez. in fi. ⁊ dic cōmeauit nō ɔstituēdo sz innotescēdo ⁊ dispensando. vt. j. c. presbyter.

a Et diuersa. id est diuisa et bimembris. naz reci pit diuisionem. i. distinctionē. ⁊ hoc de secunda.

b Prouincias. pro maiori parte.

c Non probat. ex hoc videt q̄ qui dicit citatōem ad se nō puenis se hoc nō tenet probare sed poti⁹ aduersari⁹ tenet probare q̄ perue nerit ad eū cū talis negatiua nō possit pbari: vt ex̄ de elec. bone. i. sz non est verū q: credendū est verbo nuncij donec cōtrariū probet vt no. iiij. q. iij. §. itē in criminali. v. itē testes quos. sic g expone. nō pro batur puenisse. i. pbatur nō puenisse. cū eniz cōstitutio fit publice p mulgata quilibet eaz tenet scire. ex̄ de postulā. ad hoc. xij. q. ij. qui hu manis. vt. xvi. di. qd dicitis. ⁊ fm legē tenet eaz quilibz scire vsq̄ ad duos menses: vt in auten. vt facte noue cōstitutōes. §. i. fm canōes vsq̄ ad sex menses: vt. xviij. di. decernim⁹. q: ergo presumebat pue nisse ad istos tenebāt ipsi pbare ignorantiā: vt hic. ⁊ ex h ē genera le q: propter p̄sumptionē cogit pbare aliquis ignorātiā: vt hic. et ex̄ de elect. innotuit. ⁊ i. q. i. si qui a simōiacis. ⁊ C. de pi. m. l. pe. alias q̄ dicit aliquē sciuisse h tenet pbare: vt. iij. q. ix. idicas. ff. d admi. tu. h aūt. quid em̄ peccat qui p̄sentis legis insci⁹ pristinā sequit obseruā tiam: vt. C. de testa. iubem⁹. in fi. sed q̄liter probat ali q̄s se ignorasse dico suo sacro: vt. xxxiiij. q. ij. i lectū. ex̄ d sen. ex. si vero: vt no. iiij. q. v. quisquis. in fi. io. vel etiā alio mō si pōt se pbare fuisse in alio loco. ⁊ forte si presūptio est ɔtra eū nō crederē iuramēto suo sicut hic. bar. sz q̄d si collegi um vel aliq̄s ɔuent⁹ dicit se ignorasse nunq̄d tunc oēs iurabūt. dico q̄ suffi cit si epus cū maiorib⁹ de capitulo iurat: vt. ff. de cōdi. ⁊ demō. municipib⁹ Alij dicūt q̄ eoipso pbat ignorātia q̄ nō pbat sciētia: vt. C. q̄ mili. si pos. sup seruis. li. xij.

d Ignorantibus decretū h non ligat ignorātes. ff. de de cre. ab or. l. vlti. ff. lo ca. l. si ignorās.

e Negabit. ar. ne minez ligari anteq̄ cōstitutio ad eū per ueniat. ar. d. xxxi. an te triennium. xxxvi. q. vi. si aūt. xij. q. v. si cubi. ⁊ xlvij. di. qm̄. xiiij. q. iiij. si q̄s obli tus. liiij. d. ex antiq̄s

f Detegūt. eoipso q̄ nō pbāt ignorā tiā cū ad oēs cōme auerit.

Plurimos. soli⁹ successionis cā p̄ci pue. nā et cā inconti nentie. xxxij. q. ij. §. his ita.

Quia aliq̄ti. vt tua. cū h scribat vni. ⁊ in p̄cedēti. c. dicat q̄ constitutio siritij pape ad omis puincias cōmeauit patz q̄ duas emisit siriti⁹ ɔstitutiōes. ⁊ etiā q: h dicit igno rantia lapsos respe ctu scz scđe ɔstitutio nis. alij dicūt q̄ vnā tantū emisit ⁊ dicūt ignorātiā aplice cō stitutōis.

i Misericordiā. q: illa ignorātia iuris nō eos excusat a toto. sed q: faci lius cum eis dispensatur.

k Delecti. id est lapsi.

l Priuilegij. ar. cōtra eos qui pretēdunt se non debere dare decimas: q̄a predecessores sui nō dederint ⁊ sic vti volunt priuilegijs suoꝝ antiquoꝝ. ex̄ de deci. c. ij. ⁊ c. q̄uis. itē ar. cōtra illos q̄ pro sui iuris tuitiōe cōsuetudines antiquas allegant: vt. xxxij. q. iiij. nemo. ⁊ i. q. iij. c. vl.

a Cauere. ar. ex presentibus futura presumi. ar. di. l. si quis dyacon⁹. ⁊ di. li. preterea.

b Vt abscindant. sic. xvi. q. i. in canonib⁹. xxiiij. q. iij ecce.

Presbyter. hoc. c. intelligunt quidaz de dispensatione. alij de iure. quia episcop⁹ post peractā penitentiā tenet dispensare. ar. l. dis. domino sancto. ⁊ c. vt cōstitueretur. vnde dicunt hodie p fornicatione ne minem deponendū nisi in ea perduret. et ideo q: hodie fragiliora sunt cor pora nostra q̄ olim erant. xxxiiij. dis. fraternitatis. sed eadē ratiōe idem de bes dicere de quolibet crimine: vt. j. e. c. v. eadē quoq̄. ⁊ de hoc notaui. s. in proxi. dis. in. c. maximianus.

d Apostoloꝝ. hic concilium dispensat cōtra apostolum in penis: vt. s. di. proxi. presbyter. sic. s. xxxiiij. di. cognoscamus. ⁊ c. lector.

e Auctoritatē. hanc non habemus in corpore canonū beati siluestri.

f. Decem annis. alibi dr̄ q̄ sacerdoti p fornicatiōe imponit pena. xij. an norum. et episcopo quindecim. xxx. q. i. si quis sacerdos. ⁊ c. non debet. ali bi septem: vt. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. sed varietas delicti inducit varietatem pene. scz cum fornicatio est simplex vel incestuosa poterit sacerdos mitiga re penaz pro q̄titate criminis et persone. xxvi. q. vij. tempore

g In vesperam. nā ea hora debēt comedere ieiunantes. de conse. dist. i. solent.

h Sagimine. hic puncta q: postea ei cōcedit saginen.

i Penitere. s. di. proxi. si quis episcop⁹. contra. ⁊ xxviij. di. presbyter. cō tra. sed expone publice. id est solēniter.

k Et sagimine. ar. q̄ licet comedere de sagimine illis diebus in quibus oua ⁊ caseum licet comedere. di. iiij. deniq̄.

l ¶ In choro. vt ibi ministret. m ¶ Vocē. quā nō habent⁹ in hoc cor/
pore. n ¶ Legitimas ferias. f. scdā ⁊ quarta ⁊ sexta feria: vt. j. e. innuit.
et de cōse. di. iij. ieiunia. ⁊. xxij. q. v. c. i. o ¶ Expleto. g̃ recōciliād⁹ est q̇s
pacta pte pnie ⁊ si tota finita nō sit: vt. xij. q. ij. ō viro. ⁊ ex̄ ō fur. ex lris. in fi.
p ¶ Denariū. ⁊ ita pōt dare denariū ꝓ ieiunio qḋ speciale est. nec tñ simo/
niā cōmittit: qꝛ cum deo intelligit̄ cōtra here. sicut nec lex iulia de ambitu locuz habet in romana ciuitate. imo spiritua/le daẗ ꝟ tñ scilꝫ ele/mosina ꝓ spirituali bñfacit ad hoc ḡa sic ere peccatoꝝ iste se vēdidit: vt. xv. q. i. nō est ꝙ cuiq̄. ita et pecunia sua sere/dimat. ō pe. di. i. me dicina. ⁊ est ar. ꝓ cō mutatiōe pene: vt. x xvi. q. i. de raptori/bus. nunq̇d aūt pōt hic ieiunare ꝑ aliū. qḋ videt̄: qꝛ denari um pōt dare vt se re dimat a ieiunio er/go multo forti⁹ ꝑ al terius ieiuniū pt li/berari. itē qꝛ ieiuniū viui liberat mortuū vt. xiij. q. ij. aie. ō pe. di. vi. c. i. qḋ cōcedo si ꝑ ꝓpinquā ꝑsonā ieiunet. ⁊ debet iste denari⁹ esse talis ꝙ nō euicat̄ ab eo cui

Di. lxxxiij.

donat̄: alias nō cō/tingeret liberatiōꝫ C. ō sen. ⁊ iter. libe/ra. ff. de le. iij. q̇ con cubinaꝫ. §. si heres. qꝛ ñ intelligit̄ datū qḋ euinci pt: vt ibi dr̄. ar. xiiij. q. v. imo/lans. sꝫ nunquid pe nitēs sua auctorita/te pōt hāc cōmuta/tionē facere. dicunt quidā ꝙ sic. qḋ non ɔcedo in penitentia imposita ab homie vt ex̄ de vo. ⁊ vo. re. ex multa. in fi. io. sed certe. qḋ hic dr̄ ō de nario auctē hui⁹ ca/nonis facere pt pe/nitēs. nec decre. illa in aliq̇ ɔdicit. b.

ouis ⁊ caseo iuxta canonicā mensurā vti poterit. finito primo anno ⁊ dimidio cor poris ⁊ sanguinis dñi ne indurescat pri/ceps fiat ⁊ ad pacē veniat psalmos cum fratrib⁹ in choro[l] vltim⁹ canat ⁊ ad cornu altaris nō accedat iuxta beati clementis vocē[m] minora gerat officia. deinde vero vsq̄ ad expletiōꝫ septimi anni oñi qui deꝫ tēpe exceptis pascalib⁹ dieb⁹ tres le gitimas ferias[n] in vnaquaq̄ hebdoma/da in pane ⁊ aq̄ ieiunet expleto[o] septimi anni circulo si fr̄es apud q̇s penituit eius cōdignā penitētiā laudauerint: ep̄us in pristinū honorē iuxta beati calixti pape auctoritatē eum reuocare poterit. Sane sciendū ꝙ scdāꝫ feriā vnū psalteriū canē do aut vnum denariū[p] paupib⁹ dando si op⁹ ē redimere[q] poterit. finitis aūt septē annis deinde vsq̄ ad finē decimi anni se xtā feriā[r] nulla interueniēte redēptōe ob seruet in pane ⁊ aq̄. Eadem[s] q̄ pnia erit sacerdoti de oībus alijs peccatis ⁊ crimi nibus q̄ eū in ɔpositōe iducūt. neq̄ hoc cuilibꝫ onerosuꝫ videat̄ si sacerdos post lapsum digne vt supra dictuꝫ est penitēs ad pristinos redeat honores.

P Rouidēduꝫ[t] quoq̄ est ne is q̄ ad ordinādūꝫ eligitur ⁊ si a ꝓ/prio vicio videat̄ alien⁹ cōsen/tiēdo alienis coinq̄net̄. vt em̄ simach⁹ pa pa ait non est grandis differētia an letuꝫ inferas[v] vel admittas. mortē enīꝫ lāguē/tib⁹ ꝓbatur infligere: q̇ hanc cum posit nō excludit. ¶ Hinc grego. vij. ait. Su/spēdat̄ ab officio clicoꝝ ep̄s fornicationi

S I ep̄s fornicationēꝫ cōsentiēs. ꝑsbr̄orum dyaconorum vel crimē in cestus in sua ꝓ chia ꝑcio[a] vel precib⁹ in teruenientē cōsenserit vel cōmissuꝫ aucto ritate officij sui nō impugnauerit: ab offi cio suspēdatur[b]. ¶ Itē augu. Maxime eccl̃iaꝫ ledit sub noīe sctitatis delinquēs

N Emo quippe nocet i eccl̃ia dei am plius q̄ qui ꝑuerse agēs nomē vel ordinē sanctitatis ⁊ sacerdotis habꝫ de/linquētē nāq̄ hunc redarguere[c] null⁹ ꝑ/

q ¶ Redimere. ar. ꝙ ea q̄ facere tenemur aliq̄ equiualētia faciēdo posse recō pensare. ⁊ ita cōmutationē penarū posse fieri. ar. xxvi. q. i. de rap. di. xli. nō cogant̄. cōtra. i. q. i. nullus ep̄s. ij. r ¶ Sextā feriā. g̃ quartā posset redi/mere: qḋ em̄ de vna negat̄ de alia cōcedit̄. xxv. di. qualis. s ¶ Eadē. nō tñ eadē dispēsatio in oībus qꝛ in aliquib⁹ ꝓhibet̄. l. di. miror.

P Rouidēdū. in duab⁹ supiorib⁹. di. tractauit mgr̄ ꝙ ordinād⁹ debꝫ eē sine crimine ꝓprio. in hac di. oñdit ꝙ nō dꝫ alienis criminib⁹ ɔsentire v ¶ Inferas. si. est. j. lxxxvi. di. pasce. ⁊ ex̄ de sen. ex. q̄te. ⁊ ptꝫ ꝟ ꝙ me dicus gratis tenet̄ curare paupem infirmū qꝛ plus debet valere apud euꝫ vita illi⁹ q̄ ꝓpria pecunia: vt. lxxxvi. di. nō satis. sꝫ quid si infirm⁹ diues est ⁊ nihil vult dare medico nūquid gratis tenet̄ ipm curare. vr̄ ꝙ nō cū nemo de suo cogat̄ facere bñficium: vt. x. q. ij. ꝑcarie. cū etiā medic⁹ licite pōt reci/pere mercedē: vt. xiiij. q. v. nō sane. dico ꝙ tenetur eū curare suis impensis

⁊ si cōualuerit repetat expēsas qꝛ vtiliter gessit negociuꝫ ei⁹: vt. ff. de nego. ge. pōponi⁹. etiam si moriat̄ eger pt petere impensas: qꝛ suffi/cit si vtiliter cepit gerere licꝫ euēt⁹ nō sit secut⁹: vt. ff. e. sꝫ an vltro. ff. de offi. ꝓsi. illicitas. §. sicuti. nec pōt ei obijci ꝙ eā pietatis fecerit su ptus illos nisi esset ꝓpinquus infirmo: vt. C. e. alimēta. sꝫ q̄d si infir

sumit. ⁊ in exēplū culpa vehemēter extē/ditur[d]: qñ ꝓ reuerentia ordinis peccator honorat̄. ep̄s itaq̄ q̄ taliū crimina nō cor rigit[e] magis dicēd⁹ est canis impudic⁹ q̄ ep̄us. ¶ Itē innocēti⁹. Qui non resistit

E Rror cui nō resi errori ɔsentit. stitur approbat̄. ⁊ veritas cuꝫ mini/me defensat̄ opprimit̄. negligere q̄ ꝑ pe cū possis[f] ꝑturbare ꝑuersos: nihil est ali/ud q̄ fouere. nec caret scrupulo societa/tis[g] occulte qui manifesto facinori desi/nit obuiare. ¶ Itē pi⁹ papa Nō ꝓdest suo errore nō pollui q̇ alieno consentit.

Q Uid em̄ prodest illi suo errore nō pollui[h] qui[i] cōsensuꝫ[k] ꝓstat erranti ¶ Itē grego: Qui nō occurrit cōsentit

C Onsentire[l] videtur errāti errāti qui ad resecāda q̄ corrigi debēt nō occurrit[m]. ¶ Sicut aūt q̇s alioruꝫ vicia palpare nō debet: ita nec maloꝝ laudib⁹ delectari. ¶ Unde anaclet⁹ papa cūctis fidelib⁹ Miserrim⁹ est ep̄s q̇ maloꝝ glo

N Ihil illo pastore riatur laudib⁹ miserius q̇ gloriat̄ lupoꝝ[n] laudib⁹ q̄b⁹ si placere[o] voluerit: atq̄ ab his ama ri elegerit: erit hinc ouib⁹ magna ꝑnities nullus igit̄ pastoꝝ placere lupis ⁊ gregi bus ouiū pōt. ꝑdit em̄ memoriā labioꝝ[p] mens terrenis obligata carceribus. sicut aūt artū in suo q̄ ope inuenit̄ mater in/stantia: ita nouerca eruditiōis est negli/gentia[r]. Quanq̄ sacerdotē taꝫ a suis q̄ ab alienis criminib⁹ oporteat esse immu nem. tñ si aliorsum sese habuerit nō ideo verba sue ꝓdicatiōis debēt cōtēni. sicut em̄ ait hieronim⁹ vt lixiuium ꝑ cinerē hu midū fluēs lauat ⁊ nō lauat̄: ita bona do ctrina ꝑ malū doctorē aīas credentiū la

S uat a sordib⁹ peccatorum. Ollicituꝫ[s] q̄ ac vigilātē oportet esse ep̄um circa defensionē pau/perum releuationē oppressoꝝ tuitioneꝫ mōasterioꝝ. qḋ si facere neglexerit aspe est corrigēd⁹. ¶ Vñ grego. antemio sb dyacono cāpanie. Corripiat̄ ep̄s qui cir ca officiū suum extiterit negligēs.

mus ꝓhibet ne aliq̄ medi cine dent̄ ei. tūc dicit qui dā ꝙ medic⁹ nullā hꝫ acti onem: vt. C. de nego. ge. l. vi. sed dico ꝙ eū inuituꝫ pōt curare. ⁊ inuituꝫ ꝓtra/trahere eū do mo ruitura: vt. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. inuito em̄ ꝓ cōferri bñfi/ciū: vt. xlv. di. ⁊ qui emen/dat. imo ꝓsu mo ipm fuis/se furiosum. cū illa verba dixit in egri/tudine: vt. ff. de ꝓdi. ins. quidā. ⁊ e. ti. succes. ab in testato. c. ij. sed q̄d dicen si quis vo[…] te interfice[…] nisi deꝫ e[…] cuniā nunq̇[…] tenetur ei d[…] re vt te libe[…] a morte. ita videt̄ ꝑ hꝫ q̄ hic dr̄. ⁊. lxx vi. d. nō sat. in princ. di/cunt tñ q̇dā solos ꝑlatos ad ꝟ teneri.

Di. lxxxiiij.

vt. xij. q. ij. glo ria. ⁊. xvi. q. i. c. vi. alij di/cunt ꝙ quil libet tenet̄ re dimere vitaꝫ alteri⁹. vnus aūt quilibet tenet̄ de[…]

S Edere aliū docetur. xxiij. q. iij. nō inferenda.
I ep̄s. precō. de hac materia inuenies. xvi. q. vij. decimas. ⁊. i. q. i. c. vi. ⁊ c. null⁹ ep̄s. j. xxiij. q. iiij. c. si is qui. ⁊ c. si illic. b ¶ Suspē datur. i. deponat̄. i. q. iij. si quis ep̄s. alias esset ɔ. xi. q. iij. tenguiliū.
N Emo. redarguere. s. d. xl. si papa. vi. q. i. oues. qꝛ vult magis pla cere silēdo q̄ displicere redarguēdo. d ¶ Extēdit̄. delicta em̄ maioꝝ trahūt̄ ab alijs in exēplū: vt. xi. q. iij. ꝑcipue.
E e ¶ Nō corrigit. cū est clamor de talib⁹. ex̄ de simo. licꝫ heli. Rror. cū possis ex officio. ꝟ em̄ intelligūt quidā de ꝑlato. ar. xx iiij. q. iiij. ita plane. sꝫ. b. ō q̄libet. xxiij. q. iij. tā sacerdotes.
g ¶ Societatis. improprie sumit̄ ꝟ nomē societatis: qꝛ in honestarū
Q rerū societas nulla est. ff. pro socio. nec pretermittendum. Uid em̄. nō pollui. directe. nā occasione alterius hꝫ polluunt̄ ꝑ

ei cōsenserit. i ¶ Qui. j. xxij. q. v. si quis. k ¶ Cōsensuz. de tri

Consentire. videt plici cōsensu distingui. xiij. q. i. notū. in fi. corrigi. j. xi. q. iij. qui cōsentit. j. xxiij. q. iij. ostēdit. ꝛ. xxiiij. q. iij. qui alioꝝ. m ¶ Nō occurrit. si. ff. de iure pa. adigere. ff. de nora. si ler nuus. in fi. ff. de his qui no. infa. qd ergo. §. i.

filius fuit in culpa: sapiēs fiat in pena: vt. xxxviij. di. q ea. ꝛ. xxvij. q. i. si cu

Cum in pterito. i. in primo cōci. carthaginē. h. c. stos. ꝛ. c. si homo. ꝛ sequēs intelligit. h. d. matrimonio ꝯtrahēdo. lꝫ ꝙ nō liceat pſbyteris vel dyaconib⁹. o ¶ Qui sacris. diuinis inseruiūt. i. subdyaconi. ꝛ qd dicit j. c. ab vxorib⁹ abstinēdū dicas de ducēdis ꝛ fm h supplet h qd dr in. c. se.

Nihil. qui lupoꝝ. i. laicoꝝ qui quādoqꝫ dicunt oues: vt. ij. q. vij. oues.

o ¶ Placere sic. xxi. q. i. c. i. si. ex̄ d cleri. cōiu. diuers. si. ff. de op. li. duorum.

p ¶ Labioꝝ id ē pdicādi vel etiam redarguēdi.

q ¶ Obligata. si. j. viij. q. ij. c. vl. ꝛ. c. dilectissimi.

r ¶ Negligētia. s. xxxviij di. ignorātia

Solliciti tudinem tria. c. aplice regule hic breuit tangit ꝙ debet esse prudens: ꝯtinēs monogam⁹.

Peruenit. paupes. quoꝝ curaz nō p se sed p archipſbyterū vel archidyaconū gerere debꝫ: vt j. lxxxiij. di. eps guberna tionem.

v ¶ Cōsilia. vñ augu. dicit ꝙ a puero nōdū āniculo pat⁹ ē docēri: vt. xxiiij. q. iij. si habet alias stult⁹ esse ꝯuincit: vt

Peruenit ad nos fratrem ꝛ coepum nostrum pascasiū ita desidē ꝛ negligētem in cunctis existere vt in nullo qꝛ est eps agnoscat adeo vt neqꝫ ecclia ipsi⁹ neqꝫ monasteria siue filij eccl'ie vel oppressi vel paupes[t] ei⁹ erga se dilectōis studiū sentiant. nec aliquā supplicātib⁹ sibi in qbus iustū est opē defensiōis accōmodet ꝛ qd adhuc ē grauī⁹ dici ꝯsilia[v] sapiētū[x] ꝛ recta suadētiū nulla rōne patiat suscipe vt qd p se neqt attēdere ab altero[y] saltez possit[z] addiscere. qd si ita ē nō sine culpa tua eē cognoscas q eū obiurgare atqꝫ coercere vt dignū est distulisti. volumus itaqꝫ vt eū corā alijs sacerdotibus[a] ꝛ quibusdam de filijs suis nobilib⁹ contestari pro hac re debeas ꝛ hortari. si vero qd nō credim⁹ post hāc adhortationē vrām solito adhuc more negligēs eē repraueriti: ad nos est oib⁹ modis trāsmittēdus. vt hic posit⁹ discere[b] possit qd vel qualr fm dei timorē agere cōueniat sacerdotem.

¶ Idem ad eundem. De eodem.

Nunciatū est nobis cāpanie epos ita negligentes existere ꝛ ime mores honoris sui vt neqꝫ erga ecclias neqꝫ erga filios paterne vigilātie[c] curam exhibeāt: vel monasterioꝝ sollicitudinē gerāt seu in oppressoꝝ siue paupum se tuitiōez impēdāt. ideoqꝫ hac tibi auctoritate pcipim⁹ vt eis ad te cōuocatis ex nro illos mādato districte cōmoneas quaten⁹ ita in his q eos iuste fm deum agere cōuenit vigilātes existāt. vt nullū nos de his denuo murmur exasperet. Si quē vero eoꝝ post hec negligētem esse cognoueris: ad nos eū sine aliqua[a] excusatōe trāsmitte. vt ꝙ sit graue nolle ab eis q rephēsibilia ꝛ valde vituperāda sūt corrigi regulari in se[b] valeat districtiōe sentire. Qd aūt de mūditia castitatis sacerdotib⁹ impatur hoc etiā de qbuslibet altari seruiētib⁹ intelligendū est. ¶ Vñ in cōcilio carthaginēsi secūdo aureli⁹ epus dixisse legit.

Qui sacramentis diuinis deseruiūt ꝯtinentiaz in oib⁹ seruēt.

Cum in preterito[c] cōcilio de ꝯtinētie ꝛ castitatis moderamine tractaret. isti tres grad⁹ cōscriptione quadā castitati p cōsecrationē ānexi sunt. epos inqꝫ pſbyteros ꝛ dyacōes ita placuit vt cōdecet sctōs antistites ac dei sacerdotes. nec nō ꝛ leuitas vel q sacris[d] diuinis inseruiūt ꝯtinētes eē in oibus: q possint simplr qd a dño postulant impetrare. vt qd apli docuerūt ꝛ ipsa seruauit antiqtas[e]. nos quoqꝫ custodiam⁹. ab vniuersis epis dictū est sepi⁹ placet vt epi pſbyteri ꝛ dyaconi ꝛ qui sacra cōtractāt pudicitie custodes etiā ab vxorib⁹ abstineant ab oibus dictū est placet vt in oib⁹ ꝛ ab oib⁹ pudicitia custodiat q altario deseruiūt. ¶ Itez ex cōci. carthaginēsi. vi.

De eodez

Cum de quorūdā[f] cleri coꝝ q̄uis erga vxores pprias incōtinētia referat placuit epos ꝛ pſbyteros ꝛ dyacōes[g] fm priora statuta etiā ab vxoribus ꝯtinere. qd nisi fecerint: ab eccl'astico remoueāntur[h] officio. Ceteros aūt clericos ad hoc nō cogi: sꝫ fꝫ vniuscuiusqꝫ ecclesie consuetudinem[i] obseruari debere.

¶ Similiter ꝙ monogam⁹ epus esse iubetur etiā ad reliqs ordines eccl'iasticos deriuari oportet. ¶ Vñ siricius epus scribit imerio terraconēsi epo.

Laica sit communione cōtētus qui viduā aut scdaz duxerit vxorem.

Quisquis[k] cleri cus aut viduā[l] vel scdam duxerit[m] vxorez oīni eccl'iastice dignitatis priuilegio mox denudet. laica sibi tm̄ cōmunione cōcessa. quaz[n] ita demū poterit possidere[o]: si nihil postea ppter qd hac carere debeat: admittat. ¶ Presbyteroꝝ[p] vero nomē quāq͂ a senectute sit sūptū: magis tm̄ maturitatē indicat sapiētie: ꝙ canicie corpis. ¶ Vñ anaclet⁹.

Presbri seniores dicunt non tam etate ꝙ sapientia

in q nō fit mētio de subdyaconib⁹ p illud qd habem⁹. xxxij. di. placuit. in q sūt fere eadē verba ꝛ est silr carthaginen. cōcilij. ꝛ hic dicit. h. ꝙ apli nō instituerūt de nō vtēdo iā contracto: q si apli h instituissēt orietales h admisissēt. alij vo intelligūt ea de contracto. ꝛ qd dicit. j. ab vxorib⁹ dicūt aū legitime sibi copl'atis aut de facto. naz dicunt ꝙ ista capitula facta fuerūt ante temp⁹ gregorij q introduxit ꝯtinētiā ministris. xxxi. d. ante trienniū. i. subdyaconibus. pſbyteris vero ꝛ dyaconis siriti⁹ introduxit. imo dicūt ꝙ oli sacerdotes poterāt cōtrahere aū siritiū. vnde et moyses cōtraxit. exponūt g apli docuerunt exēplo ꝛ ope nō ꝯstitutōne ꝛ admonitōe fꝫ. h. vl cōstitutiōe fm alios.

e ¶ Antiqtas. a tpe siritij h vocat ātiqtatē. lxxxij. di. plurimos.

Cum de qrundā ordo cū refert de incontinētia clicoꝝ qrūdā placuit vxores cū quib⁹ ꝯfessi erāt cōtinētiā fuare

g ¶ Et dyacones. ꝛ subdyacones. xxxij. di. placuit. vbi sunt eadē verba.

h ¶ Remoueat. s. di. lxxxi. ministri.

i ¶ Cōsuetudinē. s. di. xxxij. placuit. s.

xxij. di. de cōstātinopolitane. q eñi bono ꝯsilio nō acqescit: amittere debet dignitatē exēplo roboā q seniorib⁹ nō acqeuit. vij. q. i. deniqꝫ vel ad instar vxoris loth q cōuersa ē in statuaz salis. ꝛ dicit lex ꝙ ea firmitate nitit q ꝯsilio gerit. C. de repu. l. ij. cū etiā ꝯsilio clicoꝝ debeat eps disponere de reb⁹ eccl'e. ex̄ d his q fi. a p. si cōsen. c. nouit. et iste nō excusat qui potuit scire sꝫ noluit. d. xxxviij. q ea. nec iudici lꝫ deuiare a respōsis prudētū. insti. de iur. na. §. respōsa. ꝛ dicit lex ꝙ tūc nō pdest alicui ignorātia qui potuit scire p se vel p aliū. ff. d bo. pos. in bonoꝝ. ff. d. iur. ꝛ fa. ignorā. regula. x ¶ Sapiētū. i. q. i. estote. y ¶ Ab altero. s. di. xxxviij. c. vl. z ¶ Possit. nā oē artificiū sumit per exercitiū. ꝛ c. ff. d le. iij. fuis legatis. §. ornatricib⁹. t ¶ Distulisti. h idō qꝛ iste erat legat⁹ isti⁹ puincie. a ¶ Sacerdotib⁹. i. epis b ¶ Discere. j. xv. q. v. c. i.

Nunciatū est. vigilātie. nā vigilantib⁹ ius ciuile scriptuz ē. ff. d his que in frau. cre. pupill⁹. in fi. a ¶ Aliq excusatōe. ar. in h casu nō licere appellare. j. xxvij. q. i. si custos. ꝛ. c. si hō. ar. ex̄ d app. cū sit. ꝛ. c. rephēsibilis. b ¶ In se. vt si

Quisquis. in minorib⁹ ordinibus: qꝛ de alijs non posset intelligi. l ¶ Viduā. xxxiiij. di. lector. ꝫ. io. m ¶ Duxerit. ꝛ ita nō incidit in canonē qui eū verberauit. h vez erat tempe siritij qui pcessit innocētium qui edidit illud. xvij. q. iiij. si quis suadēte. sꝫ quid hodie. h. dicit ꝙ incidit quia iste coronā tenet portare. ex̄ de vi. ꝛ ho. cle. cleric⁹. tu dic ꝙ vbi ꝯtraxit cum vidua vel corrupta statiz priuat oīni priuilegio put h. c. dicit. ꝛ. c. altercationis cōstitut. gregorij decimi de biga. li. vi. si vero cū virgine tunc est in ei⁹ optione an velit retinere priuilegiū an nō. si vult retinere portabit coronaz vt viuat clericalr. si nō exuit oīni dignitate ꝛ honore clericali. licet quidā cōtradicāt. io. sꝫ hodie corrigit p decre. vt ex̄ de cleri. cōiu. iohānes. h. itē parz hic ꝙ priuilegium pdit p actū ꝯriū: vt ex̄ de cōsti. cū accessissent. ꝛ. c. ci. cum M. ferrarien. n ¶ Quā. s. cōmunionē. o ¶ Possidere. ar. incorporalia possideri. de h dixi. ij. q. ij. null⁹. ꝛ sciētia possidet: vt. xvi. q. i. reuertimini. imo lex dicit plane ꝙ ius possidet. ff. cōia pdi. l. ij. ex̄ de cā. pos. cūz ecclesia. ita facit ad h ꝙ restitutio cōionis peti possit vt aliaꝝ rez. p ¶ Presbyteroꝝum. maturitatē. sapiētia: sciētia: ꝛ morib⁹. i. q. i. vilissimus.

Verū. sapiētiā. j. xxxv. q. vi. c. ij. sic. xx. di. de quib⁹. ff. de iur. immu. semp ff. de fi. i. l. ij. 7. vl. ar. ꝯ. ff. de edil. edi. ꝑcipiūt ediles. si. hēs ex̄ de de elec. cū nobis oli. r ¶ Alius. ante abrahā. melchisedech enī fuit cōtemporaneus sacerdos abrahe.

Florentinū. ꝓprium nomen vl' quia inde fuit. t ¶ Senio. ecce senectus impedit ꝓmouēdū sꝫ nō deijcit ꝓmotū: vt. vij. q. i. petisti. 7 ex̄ de renunci. lr̄as.

v ¶ Ita tenacē. nota auaritia impedit ꝓmouendū: vt. xlij. d. §. i. nā dom⁹ clerici erit oībus cōis. xvi. q. i. qm̄.

x ¶ Qui ab oibus. id est a maiori pte. vel dic ꝙ hic simul plures fuerūt electi vt si aliq̇s reprobaretur ꝙ alter assumeretur: vt. lxi. d. studij

Di. lxxxv.

7. lvi. di. aplica. itez hic ptꝫ ꝙ primo examinanť electi de ꝓpria eccl'ia q̄ȝ de aliena. 7 satis patꝫ hic ꝙ licet extrane⁹ sit electus a maiori pte ꝙ tn̄ ꝑfert ille q̇ est de gremio eccl'e: vt dixi di. lxi. null⁹ inuitis. 7 lxi. di. q̇d ꝓderit. Itē hic pri⁹ examinať archidyaconus tanq̄ȝ maior q̄ȝ dyaconus: q: maiores 7 seniores semꝑ ꝑferunť in electione minorib⁹: vt. lxxiiij. di. epoꝝ. 7 lxxv. di. c. vlti.

y ¶ Sacrosanctis. videť q̄ ꝙ ꝓpter tale iuramētum aliq̇s repelliť ab epatu. q̄re enī iubereť ḋ hoc inquiri si propter h' nō repellereť. h. distinguit. si iurans h' intellexit ꝙ nollet recipere epatū q̄cūq̄ȝ necessitas istaret iuramentū tale nulluꝫ fuit nec teneť illud fuare: vt. vij. q. i. sciās. viij. q. i. i scripturis. sed si alio modo intellexit venialiter peccauit q̇a temere iurauit. xxij. q. iiij. §. illicitū. semꝑ enī intelligiť iuramentū temerariū cum nō subest necessitas. vt ex̄ de iureiur. 7 si xp̄s. si aūt ignorať an gn̄aliter intellexit vel nō: tūc ꝑsumo ꝙ tn̄ de illicitis iurauerit licet gn̄aliter iurauerit: vt ex̄ de iureiur. ad nr̄am. sꝫ nunq̇d tale iuramētū excludet electū nō videť: vt ex̄ de renū. cū inter. in fi. ex̄ de iureiur. sicut nr̄is. nec temerariū iuramētū repellit a bn̄ficio: vt ex̄ de restī. spo. solicite. nec a testimonio: vt ex̄ de testi. intimauit. 7 ex̄ de testi. co. ꝑuenit. cū penitētia vni⁹ anni imponať ꝓ temerario iuramento: vt. xxij. q. iiij. q̇ sacro. cōtra videť ꝙ nō possit eligi vt hic patꝫ. sicut nec eligere pōt q̇ illud iurauit: vt ex̄ q̄d me. cā. ad aures. Itē q: 7 si eēt illicitū tn̄ ꝓpria auctoritate nō pōt venire ꝯtra illud: vt. xxij. q. iiij. innocēs. ex̄ de elec. venerabilē. Itē q: lex dicit ꝙ gr̄a ei faciēda est q̇ hoc iurauit. s. se ordini nō interfuturum: vt. ff. ad muni. imꝑatores. nō q̄ est ius cōe. so. credo ꝙ possit eligi dūmodo peniteat de tali delicto: q: temerariū iuramētū nō irrogat ꝑpetuā infamiaꝫ iudicio meo sꝫ tn̄ solēne. io. ego credo ioh̄ānē bene dicere. h.

a ¶ Quātos. de iure debꝫ totū psalteriū scire. xxxviij. di. oēs. 7 xxiij. di. qui ep̄us. ex̄ de elec. cū nobis oliꝫ. b ¶ Apud ep̄um. nota ꝙ aliq̇s pōt ante eligi q̄ȝ postulari a suo ep̄o. lxxvi. di. dilectiōis. 7 lxiij. di. lr̄as. ex̄ de renūci. post translationē. c ¶ Voluntatē. ar. ep̄m nō ꝯbere cogi vt ꝯcedat clericū suū sine voluntate sua. ar. di. lxiij. lr̄as. di. lxxvi. dilectiōis nā nemo cogiť aliquē li-

Di. lxxxvi.

berare a sua potestate. C. ḋ emāci. nec auus. nec cogitur q̇s inuit⁹ mutare familiaꝫ. C. de adop. l. pen. §. i. sꝫ nec abbas cōpellēdus ē monachum suū cōcedere. i. q. ij. q̄ȝ pio. 7 lxij. ij. di. c. i. 7. ij. ita nec ep̄us in auten. de sāctis. epi. §. nullū auten ep̄m. itez ar. ꝙ mādatum pape sicē interpretādum vt nulli faciat preiudiciū: vt. ix. q. iij. nunc vero ex̄ de offi. dele. sup eo. 7 ix. di. eccē. C. de eman. nec auus.

Doctores. in hac distinc. lxxxvi. repetit illud c. ap̄lice regule. oꝫ ep̄m esse doctorē. hec autē doctrina debet consistere in disciplina correctiōis 7 in sermone ꝑdicatiōis. in disciplina vt corrigat ex caritate 7 cū lenitate nō ex odio. nec modū excedat in correctiōe sꝫ si excesserit veniā nō cogiť a subditis postulare. in ꝫmone ꝑdicatiōis vt ꝑdicet sciētiā sacre scripture nō humane: vt. j. c. cū multa. replicat etiā in hac distin. illud. c. oportet ep̄m esse hospitalē sꝫ verbis alijs. s. oportet ep̄m esse liberalem.

Inferioꝝ. culpe. nota ꝙ ꝑ culpā subditoꝝ ꝓbať negligētia ꝑlati. vt. xviij. di. ꝑuenit. f ¶ Negligentes. ꝓpter negligētiā q̄ bn̄ puniť aliquis: vt de cō. di. i. nemo. ij. ff. ad le. aquil. l. seruus. §. si fornicarius. lxxxi. di. dictum. io.

Odio. nō homies. sic. xxiij. q. iiij. duo ista. j. de pe. di. i. q̄ȝ obrem. 7 xlv. di. sunt nanq̄ȝ. h ¶ Non seuiētis. q: hoc soli bene agiť vt vita. 7c. j. de pe. di. i. importuna. 7 c. quia diuinitatꝭ. xxiij. q. iiij. cuꝫ sancti. i ¶ Sed medentis vt. xxiij. q. v. ꝓdest. i si, etiā optimū.

Verum moysi precipiť vt eligat presbyteros id est seniores. vn̄ 7 in prouerbijs d'r. gloria senum est canicies. hic vero canicies sapiētiā[q] designat de q̄ scriptū est. canicies hoim prudētia est. Cū ꝙ nōgentis 7 eo ampli⁹ annis ab adā vsq̄ȝ ad abrahaꝫ vixisse hoies legam⁹. nullus ali⁹ pri⁹ appellat⁹ est ꝑsbyter id ē senior nisi abrahā qui multo paucioriꝫ⁹ vixisse annis cōuinciť. Nō ergo ꝓpter decrepitam etatē vel senectutē: sꝫ ꝓpter sapiētiā presbyteri nominantur.

Hospitalitas vō vsq̄ȝ adeo ep̄is est necessaria vt si ab ea inueniātur alienti iure ꝓhibeaťť ordinari. ¶ Vn̄ grego. scribit iohāni ep̄o. Hospitalitatē nesciēs non fiat episcopus.

Florentinuꝫ[s] archidyaconuꝫ eccl'ie anconitane qui ad ep̄atū fuerat electus scripture quidē sacre sciētiā habere: sꝫ ita etatis senio[t] iā cōfectū accepim⁹: vt ad regiminis officiū nō possit assurgere adijcientes etiaꝫ illū ita tenaceꝫ[v] existere: vt in domo ei⁹ amic⁹ nunq̄ȝ ad caritatē introeat. Rustic⁹ aūt dyacon⁹ eiusdē eccl'e qui simil'r elect⁹ fuerat vigilās quidē hō dicitur sed q̄ȝ tn̄ asseriť psalmos ignorat. Florentinū vero dyaconū eccl'ie rauennatis qui ab oibus[x] elect⁹ memorať sollicitū esse nouim⁹: sꝫ qualis sit interi⁹ omino nescimus. Ideoq̄ȝ fraternitas tua vna cuꝫ fratre nostro 7 coep̄o nostro armenio supradscripte eccl'ie anconitane visitatore illuc festines accedere 7 diligēter ḋ vita ac morib⁹ singuloꝝ requirere: si nullo crimine sint cōscij: q̄d eos ad hoc officiū vetet accedere. ꝑiter etiā req̇rēdū est si hoc q̄d de ꝑfato archidyacono dictū est q: nunq̄ȝ amic⁹ ei⁹ domuꝫ ingressus est. si ita se veritas habeat. 7 vtruꝫ ex necessitate an ex tenacitate talis sit. aut si ita est senex vt ad regendū nō possit assurgere. vel si tactis sacrosanctis[y] euāgelijs sicut nob' nūciatū est iurādū ꝑbuerit nūq̄ȝ ad ep̄atum se accedere: sed 7 de rustico dyacono q̄ȝtos[a] psalmos min⁹[b] tenet scrutandū est Florētino aūt dyacono rauēnati si nulluꝫ sicut dixim⁹ crimen est q̄d obsistat apud ep̄m[b] eius necesse est agere: vt ei debeat cōcessionē cōcedere. nō tn̄ ex nr̄o mādato vel edicto ne cōtra suā volūtatē[c] eū cōcedere videaťť.

Doctoreꝫ[d] aūt epm oportet esse ne inferioꝝ culpe in eū refundanť qui docendi officiū accepit quod exeq̇ nescit vl' negligit. ¶ Vn̄ leo ep̄us scribit aquilegiensi ep̄o: Negligētie rectoꝝ imputanť culpe inferiorū.

Inferioꝝ culpe[e] ordinū ad nullos magis referēde sunt q̄ȝ ad desides negligētesq̄ȝ[f] rectores: q̇ multaꝫ sepe nutriūt pestilētiā dū austeriorē dissimulāt adhibere medicinā. ¶ Item leo ep̄s rustico narbonēsi ep̄o. Hoies sūt diligēdi. peccata odio habenda.

Odio habeāť peccata nō homies[g] corripiāť tumidi. tolerenť infirmi: 7 quod seueri⁹ castigare necesse est: nō seuiētis[h] plectaťť animo sed medētis[i]. ¶ Itē iohānes. viij. Qui negligit emedare quod valet faciēns culpam habet.

Faciētis[j] ꝓculdubio culpā habet q̇ quod pōt corrigere negligit emēdare[k]. scriptū quippe ē. nō solū q̇ faciūt sꝫ etiaꝫ qui ꝯsentiūt faciētib⁹ ꝑticipes iudicātur 7 libat dn̄o ꝓspera qui ab afflictis pellit aduersa: 7 negligere cuꝫ possit ꝑturbare peruersos nihil est aliud q̄ȝ fouere: nec caret scrupulo ꝯsensionis occulte: q̇ manifesto facinori desinit obuiare. et ꝓbat odisse se vicia qui cōdēnat errantes nec relinq̇t sibi locū deuitādi: q̇ nō pepcerit excedenti. 7 prim⁹[l] innocētie grad⁹ est odisse nephanda 7 latū pandit delinquētib⁹ aditū qui iūgit cū prauitate ꝯsensū. 7 nihil prodest alicui nō puniri ꝓprio q̇ puniend⁹ ē de alieno[m] peccato. ¶ Si autē in corripiēdo quisq̇s modū excesserit nō a subditis sꝫ a dn̄o veniam petat. ¶ Vn̄ aug. de vita clicoꝝ. Veniā a subditis nō petat q̇ in corripiēdo modū excedit.

QVādo necessitas disciplīne in mo ribus cohercēdis dicet vos durā vba cōpellit: si etiā ipsi modū vos excessisse[n] sentitis nō a vobis exigit vt vos a sub ditis veniā postuletis[o] ne apud eos[p] quos opz esse subiectos dū nimiū seruatur hu militas regēdi frāgatur[a] auctoritas: tn̄ petēda est venia ab omniū dn̄o q̄ nouit eos quos pl⁹ iusto forte corripitis q̄nta beniuolētia diligatis[b]. ¶ In doctrina[c] vero sacre scripture auctoritatē debent episcopi pferre nō secularium lrāz peritiā ostētare nō eñ est epālis officij grāmati cā exponere ne laudes iouis psonent in ore pōtificis. ¶ Unde greg. scribit desi derio epō. Sacrā scripturā nō grāmati cā dbz epūs exponere.

CVm mul ta nobis de vestris studijs fuisset nū ciata: ita nostro cordi est innata leticia vt negare[d] ea que sibi vr̄a fraternitas cōce denda deposcit minime valerem⁹ sz post hoc puenit ad nos q̄ sine verecūdia me morare nō possumus fraternitatē vr̄az grāmaticā[e] quibusdā exponere. quā rem ita moleste suscepim⁹ ac sum⁹ vehemēti⁹ aspernati. vt ea que pri⁹ dicta fuerant in gemitū z tristitiā verteremus[f] q: in vno se ore cū laudibus[g] iouis xp̄i laudes non capiūt[h] z q̄ graue nephādūq3 sit epīs ca nere[i] qd̄ nec religioso cōueniat psidera ¶ Liberalē[k] q3 necessitate patientibus sacerdotē esse oz. alias aūt vacuū porta bit nomē epī. ¶ Uñ grego. scribit secū dino seruo dei inter cetera. Sine liberta te inane portat nomen xp̄i.

FRatrem nostruz[l] marianū epm̄ in ver bis quib⁹ vales excita q: eum obdormis se suspicor. dic ergo illi vt cū loco z mētē mutet[m]. nec sibi credat solā lectionem et oratiōem sufficere vt remotus[n] nihil stu deat de manu fructificare. sed largā ma num habeat: necessitatē patiētibus[o] con currat. alienā inopiā suā credat. q: si hoc non habet: vacuum[p] nomen[q] epī tenet. ¶ In ipsa aūt liberalitate modus adhi bend⁹ est rez z psonarū. rerū vt nō oīa vni sed singulis quedā prestētur vt pluri bus prodesse possim⁹ iuxta illud prophe te: dispersit dedit paupib⁹. psonaz vt pri mum iustis deinde peccatorib⁹ quib⁹ ta men dare phibemur. nō q: homines sūt sed q: peccatores. ¶ Uñ aug⁹. scribit su per iohannē parte. ij. Immane peccatū est res suas donare histrionibus.

DOnare res suas hystrionibus[r] vi cium est immane nō virt⁹. sed scitis de talibus q̄ sit frequēs fama cū laude. q: laudat peccator[a] in desiderijs anime sue. z qui iniqua gerit bn̄dicitur. ¶ Idē in psalmo. cij. Grauiter delinquūt q̄ ve natorib⁹ aliquid donant.

QVi venatoribus[s] donāt quare do nent dicāt mihi: quare dāt venatori. hoc in illo amāt in quo nequissim⁹ est. hoc in illo pascūt. hoc in illo vestiūt ipam neq̄ tiam publicā spectaculis hoīum qui do nant hystrionib⁹ q̄ donāt meretricibus[a] quare donāt nunq̄d nō z ipa hoībus do nant: nō tn̄ naturā ibi attendūt opis dei sz neq̄ciā opis hūani. ¶ Idē. De eodē.

QVi venatori tribuit nō homini do nat: sz arti nequissime. nā si homo tm̄ esset z venator nō esset: nō ei donares honoras in eo vicium non naturam.

H simile in auten. de manda. princi. §. nō pmittas. coll. iij. i ¶ Acieī. h iohānes ligat arenā sine cemēto. z idē decies dicit. h. k ¶ Emēdare. culpā habz faciētis q̄ negligit. h exaudi post āmonitionem. ar. xxvij. q. i. si custos. nā alias eadē esset pena negligētie z pena coopatiōis. qd̄ falsū est. i. q. i. quicq̄d. l ¶ Et prim⁹. nā tres sunt gradus innocētie. xxiij. q. iiij. ita plane. prim⁹ est malū nō facere. scd̄m faciētib⁹ nō cōsentire. tertius si potest peccātes corrigere. xlv. d. tria. z c. due. m ¶ Alieno. j. vi. q. i. q̄ crimen. in fi. z xxvij. dist. legit. vñ expone alieno. i. ō cōsensu alieni peccati. nā regulariter ō alieno peccato nullus punitur sal tē in alio seculo. i. q. iiij. iā itaq3. z c. crimen. ṡ. lxxxij. dis. quid pdest. z. j. c. qd pdest. vi ij. q. i. §. cum aūt. io.

Q Vando excessisse z tūc peccat prelat⁹ veniā alit. xxiij. q. ii ij. q̄ peccat. i fi. sicut z qui paupem exa sperat ipor tune petentē xxv. di. §. criminis.

o ¶ Postuletis. ij. q. vij. nos. ṡ. sz illud ex hūilitatis lenitate h ex auctoritate plature. vel subaudi illud est casuale z voluntariū h aūt regulare z necessariū. vbi aūt prelat⁹ ex odio modū excessit veniā postulare debet. q: tenet iniuriarū. ff. ad. l. aquil. queadmodū. §. magistratus. ideo aūt magis parcit prelatis in h casu q̄ alijs: q: vix pōt q̄s in cura rei familiaris euitare peccatū. xxv. di. qualis. vel h exaudi nisi ignoranter modū excesserit q̄ casu nō tenet: vt. ff. vi bo. rap. l. ij. §. si publican⁹. officiatis eñ parcit facili⁹ q̄ alijs vt ibi ptz ex̄ de sen. ex. si vero. p ¶ Ne apud eos. ij. q. vij. nos si incōpetēter. contra
a ¶ Frangat. augere eñ debz ex ingenio dignitatē q: sepe nimia familiaritas ptēptū gnāt. ff. de offi. psi. obseruādū. ff. ō offi. pcōsu. nec quicq̄. §. circa. qd̄ verū est iter fatuos. ita exponebat azo. z sic ab eo audiui. io. Illa g̃ auctoritas. vade pri⁹ recōciliari fratri tuo añ q̄ offeras ad altare. de prelatis nō intelligit nisi qñ ex odio pcedūt. lau.
b ¶ Diligatis. i. diligere debeatis. c ¶ In doctrina. ne laudes.
C Vm multa. vt negare. Iupiter ex alto piuria ridet amantū ar. q̄ si subditus est honest⁹ prelat⁹ eius iustas preces debet exaudire. xij. q. ij. religiosaz. xxxv. q. ix. veniā. e ¶ Grāmaticā. sed quō expōebat iste grāmaticā pplo: q: forte dicebat cū ego dico hō. itelligas tā de mare q̄ de femina q: cōis gn̄is est. ff. de ver. sig. homis appellatiōe. sz melius dic q̄ grāmaticā h appellat sciētiā auctorū. recitabat eñ in eccl̄ia fabulas iouis et eas moraliter exponebat in pdicatiōe sua. f ¶ Verterem⁹. i. deberem⁹ vertere. g ¶ Laudibus. ṡ. di. xxxvij. §. i. z. ij. z. §. cur ergo. h ¶ Nō capiūt. nō bn̄ cōueniunt nec in vna sede morātur maiestas z amor. zc. i ¶ Canere. laudes iouis agnina xp̄i. k ¶ Liberalē. h. §. respicit illū. §. supioris di. lxxxv. di. hospitalitas
F Ratrē nr̄m. iste de monacho factus fuit epūs et tota die volebat legere vt in monasterio faciebat. m ¶ Mutet. ṡ. di. lxxxi. valet. j. di. c. rationis.
n ¶ Ut remot⁹. j. d. lxxxviij. epūs nullā cōtra. sz aliud ē nulla necessitate faciē de curā rei familiaris suscipe z lectionum atq3 orōnū studio inherere tepide qd̄ ibi interdicit aliud in necessitate alijs subuenire z primos cōtēplatiōis studio tēpare qd̄ h pcipit.
o ¶ Patiētib⁹. magis tn̄ religiosis succurrat. xvi. q. i. c. vl.
p ¶ Vacuū. quo ad ethimologiā. q: nō est supintendēs. vi ij. q. i. qui epatum.
q ¶ Nomē. imo nomine etiā priuādus est: vt. xxxviij. d. que ipsis. lxviij. dis. corepiscopi.
D Onare. hystrionib⁹. isti hystriones phibētur a promotione. xxxiij. dist. maritū. z a corpore xp̄i. de con. dis. ij. pdilectione. z ifames sunt. iij. q. i. c. i. ff. de his q̄ no. infa. l. ij. §. ait pretor. talib⁹ dare cā vane glie p exercitio sui vicij īmane peccatū est. sz in necessitate nō. idem de venatorib⁹ z meretricibus in talib⁹ eñ nō viciū vouendum est sz natura sustentāda est. sz quid de citaristis z alijs qui varijs vtūt instrumētis: nūq̄d licitū est audire ea vel tangere vel talib⁹ psonis aliq̄d dare z quidē ad voluptatē vel luxuriā nō q: deus morib⁹ stimulat qui vocib⁹ pplum delectat vt. xcij. di. in sancta. sz ad laudē dei bn̄ vel ob aliā iustā cām puta recreationis: q: debilis est vel infirmus. de con. di. iij. puenit. versus fi.
Q Vi venatorib⁹. nota q̄ venatio quedam oppīsiua esset hec illicita est: vt di. vi. §. vl. quedā arenaria q̄dā saltuosa. arenaria est cū q̄s pugnat in arena cū bestia dentata z ad h locat opas suas. hāc qui exercet peccat mortalr̄ z qui eā aspicit et qui exercet infamis est nisi gratuitū suaz expiendarū: vt. ff. de postul. l. i. §. idē senat⁹. de hac loquit h. c. z duo sequētia. z. iij. q. vij. §. tria. saltuosa est que fit in siluis z saltib⁹. hec licita est. tn̄ illicita est ex tpe vt in q̄dragesima z dieb⁹ ieiunioz. j. c. di. c. an putatis. nisi in necessitate. ar. xxiij. q. viij. si nulla. Itē ex psona q: clerico nō est licita etiā si paup sit fm quosdā: vt. xxxiiij. di. q̄ndā. q: pōt alias victum q̄rere. xci. di. clericus. nā faciet cistas z calatos z retia. de con. di. v. nunq̄. laico est licita ob necessitatē p pellib⁹ et carnib⁹ nō ob voluptatē: z h de ea q̄ fit cū clamore. ponere aūt laqueū vel rethe sine strepitu z clamore z canib⁹ licz etiā clericis cū etiā monacho liceat tenere linū pro capiēdis piscib⁹: vt de cōse. di. v. nū q̄. ō saltuosa loquit. j. c. esau. z duo sequētia. c. r ¶ Peccator. j. xxiij. q. iiij. duo.
a ¶ Meretricibus. meretrix tn̄ nō turpiter accipit licz turpiter meretriciū faciat: vt. ff. de cō. di. ob tur. ca. l. iiij. §. sz q̄ meretrici. sz nō ne cā affectionis meretricib⁹ dare possum⁹. ff. de dona. affectiōis. dicūt quidā sic pactiōe nō

precedēte sed cā renunerādi bñ possum⁹ post factū qδ nō credo q: semp est peccatū dare. ar. xvi. q. i. legi. ff. de dona. int̄ vi. z vx. l. iij. §. i. rē aūt quā dedi meretrici repetere nō possū s3 pign⁹ possū nō pig3atitia s3 rei vendicatiōe: vt. C. de cōdi. ob tur. ca. l. ij. nō in textu s3 in glosa. q: tunc cōuenit̄ tanq̄ qui libet alius possessor. ff. ad exhibē. de eo. §. heres.

bo. ce. pos. l. i. et inanis est actio zc. ff. de. do. nā is. tñ si post puenia ad pinguiorē fortunā tenet̄. ff. de cel. bo. is q̄. n ¶ Excruciet̄. d facto nō de iure. ex̄ de pig. c. ij. C. δ acti. z obli. ob es. in autē. vt nulli iudicū. §. q: vō. col. ix. o ¶ Ad mortē. qlit̄ h̄ itelligi dēat luo Et pbāda. melius. ar. C. de fui. l. reos. mics. xxiij. q. v. reor.

¶ Idē in psalmo. cxlvij. De eodem.

Vident hoies venatores z delectāt̄ ve miseris si se nō correxerint. qui eñ venatorē vident z delectant̄ videbūt saluatorē z cōtristabūtur. ¶ Itē hie. in

Esau venator psal. lxxxv. De eodē

erat qm̄ petōr erat z penit⁹ nō inue nim⁹ in scripturis sanctis sanctū aliquez venatorez[b]. piscatores[c] inuenim⁹ sctōs.

¶ Itē ambrosius in omelia de quadra gesima. De eodez

Quid pdest ieiunare[d] viscerib⁹ z luxuriari vena tibus abstinere a cibis z errare peccatis.

¶ Itē. De eodem

An putatis[e] illū ieiunare fratres qui primo dilu culo nō ad eccl'iam vigilat. nō beatorum martirū sancta loca pquirit: s3 surgēs cō gregat seruulos disponit retia. canes p ducit. salt⁹ siluasq̄ plustrat: puulos iquā secū pertrahit fortasse magis ad eccl'iaz festinātes z voluptatib⁹ suis peccata ac cumulat aliena. nesciēs reū se futurū tam de suo delicto q̄ de pditiōe seruorum.

¶ Itē ambrosius in li. de officijs. Que sint in liberalitate seruanda.

Non satis est bene velle[f] sed z bñ fa cere. neq̄ satis est iteruz bñ facere nisi id ex bono[g] fonte pcedat. hoc est ex bona[h] volūtate pficiscat̄. Item pfecta liberali tas[i] fide: causa: loco: tempe cōmendat̄ vt primū opet̄ circa domesticos[k] fidei. grā dis culpa est si sciēte te fidelis egeat. si sci as euz sine sumptu esse z famez tolerare erumnā pperi qui pserti3 egere erubescit si i causa ceciderit aut captiuitatis sue vel suor[l] filior aut calūnie z non adiuues. si sit in carcere posit⁹ z penis z supplicijs z ppter[m] debitū aliqδ iust⁹ excruciet̄[n]. nā et si oibus debet̄ misericordia: iusto am plius: si tempe afflictiōis sue a te nihil im petret. si tēpe periculi sui q̄ rapit̄ ad mor tem[o] plus apud te pecunia tua valeat q̄ vita morituri: nō est leue peccatū. Item Domin⁹ non vult simul effundi opes: s3 dispēsari. nisi forte vt eliseus qui boues

suos occidit z pauit paupes ex eo qδ ha buit vt nulla cura teneret̄ domestica: s3 relictis oibus in disciplinā se pphetica3 daret. ¶ Item. De eodem.

Est etiā probanda[p] alia liberalitas vt prios seminis tui ne despicias: si ege re eos cognoscas. melius est eñ vt ipse subuenias tuis quib⁹ pudor est ab alijs sumptu3 deposcere aut alicui postulare subsidiū necessitatis. nō tñ vt illi ditiores fieri velint[r] ex eo q̄ tu potes cōferre in opibus. cām eñ natura[q] prestat nō gra tia[r]. neq̄ eñ pptera te deo dedicasti vt illos diuites facias: s3 vt tibi vitā ppetu am fructu boni opis acquiras z pciomi serātiōis peccata tua redimas. Putant[s] se parū poscere preciū q̄rūt tuu3. vite tue adimere ptēdūt fructū z accusant q̄ eos diuites nō feceris cu3 te velint illi eterne vite fraudare mercede. Itē. Cōsideran da[t] est in largiendo etas atq̄ debilitas: nōnunq̄3 etiā verecūdia q̄ ingenuos[v] p dit natales. vt senib⁹ plus largiaris qui sibi iam nequiūt victū q̄ret̄. similit̄ etiā de bilitas corpis promptius est adiuuāda. cū si quis ex diuitijs cecidit in egestate[x] z maxime[y] si sine suo vicio. s3 aut latrocini is aut pscriptiōe aut calūnijs q̄ habebat amisit. Itē. Pulcra[z] est etiā liberalitas in ipso q̄3 paupis dato mensuram[a] tenere: vt abundes plurib⁹ nō pciliādi fauoris grā vltra modū fluere. quicq̄d eñ ex affe ctu puro ac sincero pmittit̄ hoc est deco rum nō supfluas edificatōnes aggredi nec ptermittere necessarias[b]. et maxime sacerdotib⁹ hoc cōuenit: ornare dei tem plum honore[a] cōgruo etiā vt cultu aula dei resplēdeat impēsas misericordie fre quentare q̄tū oporteat largiri pegrinis nō supfluas[b]: s3 cōpetētes. Itē cōpatia mur itaq̄ alienis calamitatib⁹ necessita tes alior q̄tū possum⁹[c] iuuem⁹ z pl⁹ inter du3 q̄ possum⁹. melī⁹ est eñ cās[d] pstare pro misericordia z inuidiā pperi q̄ ptēn dere inclementiā. nos aliqñ in inuidiam

Esau. venatore3 dum venator p manet. ne obijciat̄ de eustachio. l. dist. ferum.

c ¶ Piscatores. sed quare phibet̄ vena ri z nō piscari quia forte piscatio fit si ne clamore venatio nō. vel q̄a maior est dlectatio in venatio ne dum eñ q̄s est in venatiōe. nihil pōt δ diuinis cogitare.

Quid pdest ieiu nare. efficacit̄ ad salutem.

An putatis. nō tñ ei sui debent obe dire. xi. q. iij. si semp excusant̄ tñ q̄ ad q̄d vt. xxij. q. v. qui com pulsus. C. de se. vio. l. ij. C. de hijs q̄ si. in testa. ascri. l. vl. non in totū q: i atrocib⁹ nō debēt obedire. ff. de re. iu. ad ea. ff. de act. z ob. fu⁹. z dñs tenet̄ p omnib⁹ pec catis cor. ex̄ δ test. si cut z. xxij. q. v. qui cō pulsus.

Non satis. velle. cū facultas est z ne cessitas instat. alias sufficit bona volun tas cu3 caritate. xlv. di. due. sic ex̄ de eo q̄ mit. in pos. pstitut⁹.

g ¶ Ex bono. alias nō est bonum. ar. ff. mā. l. i. §. ij. z. l. si pcu ratorem. xxxij. q. v.

h ¶ Ex bona sicut iformata. s. caritate.

i ¶ Liberalitas. no. in liberalitate esse at tendēdā fidē: causā: locū z tēpus: modū: necessitudinē: etatē: debilitatē: pditōe3: que diligēt̄ z ordina te tractātur. c. pñti vsq̄3 ibi. pulchra est ēt liberalitas vbi tractatur pcipue δ modo vsq̄3 ibi. ide3 sup lucā. exinde ostēdit pceptum de misericordia impē denda esse cōmune et generale omnibus. k ¶ Domesticos nisi extra neus indigeret ad morte3 z domestici nō. tūc eñ prius extneo subuenirē sed quid si pater me⁹ est infidelis z eq̄liter eget cū fideli cui teneor magi. pe. mā ducator vocauit hāc questione3 tenebrosam aqua3 in nubibus aeris. poss3 tñ dici q̄ magis fideli q: dicit h̄ fidei. z. j c. cām prestat natura nō gratia. h. pfert patre3 infidelem vt dixi. xxx. di. c. i. ar. xxiij. q. viij. §. ecce. in fine.

l ¶ Suor. q: magis timet q̄s in filijs q̄ in se. ff. qδ met. cā. isti q̄dem. §. vlti.

m ¶ Et ppter debitu3. h̄ loq̄tur fm ea tpa qñ si debitor nō erat soluēdo da batur creditorib⁹ ad puniendū ipm. hodie aūt si quis pueniur ex maleficio et nō est soluēdo puniri pōt. xiiij. q. vi. si res. ff. de pe. l. i. §. i. z h̄ cāu nō est ei subueniendū nec redimēda est pena ei⁹ q: ei⁹ pena pcio remitti phibet̄. i. q. i. iubem⁹ si aūt pueniet̄ ex pctu nō est cruciād⁹ sed sufficit q̄ cedat bonis. C. q̄

p ¶ Velint. nā tāq̄ pau peri⁹ debet dare alis nō. xii. q. ij. q̄squis

q ¶ Natura. nā ōnes fide les proximi nři sūt vt de pe. d. ij. c. cari tas. z ca. pxi mos.

r ¶ Nō grā vnō supple z affectio. lau.

s ¶ Putant parentes tui q̄ volūt te da re bona eccle siellis.

t ¶ Conside rāda est. h̄ de etate.

v ¶ Ingenu os. h̄ δ pditi one.

x ¶ In egē tate. dic̄ boe tius int̄ oēs aduersitates fortune infe licissimū ge nus infortu nij ē fuisse licem.

y ¶ Maxie. id est tūi. na3 aliter ei non teneor subue nire. vt. ff. de posi. bona. z v. q. v. nō est s3 verū est q̄ redimere nō teneor s3 da re elemosinā bene.

z ¶ Pulcra. hic iterū repe tit de modo.

a ¶ Dato q̄ to ei minora sunt que sper gūt tāto plu res suscipientes erūt: vt in auten. de cōsul. §. si autē. coll. iiij. vñ pau perib⁹ nō sunt faciēda sumptuosa cōuiuia: vt. xxv. di. §. alias.

b ¶ Necessarias. ff. de cur. furi. l. vl. §. i. a ¶ Honore. j. de cō. di. i. c. i. j. xij. q. ij. gloria. δ. s3 ibi notant̄ illi qui h̄ ita faciūt q̄ sup dei pau peres nō intendūt. h̄ nō ita fieri pcipit̄ vt cura pauper relinquatur.

b ¶ Supfluas. ar. xxi. q. iiij. c. i. c ¶ Possum⁹. qδ fit cu3 nobis necessaria subtrahim⁹ ad qδ nō tenemur: vt. xlij. §. i. si tñ h̄ facim⁹ cōmē dandi sum⁹: vt. xli. di. pcimoniā. nā dicit lex q̄ tunc tenet̄ patronum li bertus alere qñ supest sibi z deest alij. ff. de liber. agnol. si q̄s. §. de alimētis. C. de opis liber. l. i. z dicit canō q̄ intūi debet dare in q̄tu3 sibi possibile est. lxxxij. di. c. i. dic̄ q̄ hic. q̄ possumus idest q̄tum de bem⁹ z tenemur ex pcepto d ¶ Causas. sic. s. l. di. pōderet. in fi. et. xi. q. iij. nemo. z. xxvi. q. vij. alligāt. ar. cōtra. ff. deposi. si hominem vbi punit̄ pietas: s3 ibi misericordia dolo proxima fuit. z est quādoq̄

incidimus q confregerim[e] vasa mistica vt captiuos redimerem[f] ¶ Idē sup lucā

Singulis q̄z generib[g] De eodez.

Singulis q̄z generib[g] hominum cōueniēs tribuit sanctus iohānes baptista respōsuz vnū[f] oib[g] ita publicanis ne vltra p̄scriptuz exigāt milites[h] ne calūniaz faciāt ne p̄dam requirāt docens idcirco stipēdia cōstituta militie ne dū sūptus querit̄ p̄do crascet[i] sz hec ꝛ alia officiorū p̄cepta p̄pria sunt singulorū misericordie ē cōis vs[k]: ideo cōmune p̄ceptū ē oib[l] etatib[m] oib[n] officijs necessaria et ab oib[o] deferēda nō publican[o] nō miles excipit̄ ñ agricola vl' vrban[o] diues ꝛ paup[l] oēs in cōmune admonēt̄ vt conferāt[k] nō habēti[l] misericordia enī plenitudo virtutū est ꝛ ideo oibus est p̄posita pfecte forma virtutis ne vestimentis alimētisq̄z suis pcāt misericordie tñ ipsi[p] p possibilitate cōditiōis humane mensura seruetur vt nō sibi vnusquisq̄z totū eripiat sed qd̄ h̄z cum paupe ptiatur. ¶ Idē

Ceterū dei traditio est De eodez

Ceterū dei traditio est vt prius pascas parētes nam si iuxta diuinū oraculū ꝯtumelia parētis morte luitur q̄zto magis fames q̄ multo grauior est q̄ loco[m] insolentez[n] dñs infrenat iacrātiā. ¶ Idē in libro de offi. De eodez

Pasce[o] fame m orietem: q̄sq̄s enī pascēdo hominē seruare poteris: si nō paueris occidisti[p]. ¶ Itē iero. De eodē

Qui clementiā nō h̄z nec indutus ē viscera misericordie ꝛ lacrimarum quāuis[q] spiritualis sit nō adimplet legez xp̄i. ¶ Similit̄ etiā optet ep̄m nō esse pcussorem id est nō ad vindictam facilez: ¶ Unde gre. scribit iohā. ep̄o corinthi.

Ad vindictam facilis ep̄s esse nō debet.

Si quid[r] vero ad aures tuas d̄ quocūq̄z clerico puenerit q te iuste possit offendere facile nō credas[s] nec ad vindictā teres accendat incognita. sed presētib[t] ecclesie[t] tue seniorib[v] diligēter est veritas pscrutāda: ꝛ tūc si q̄litas rei poposcerit canonica districtio culpā feriat delinquētis. ¶ Idē ianuario ep̄o. De q̄daz

ep̄o q̄ ante missarū solēnia die dñico ad exarādaz messez cuiusdaz profectus est.

Tanta[v] neq̄tia ad aures nr̄as de senectute tua puenit vt eā nisi humanitus pensarem[x] fixa[x] iaz maledictiōe ferirem[y]. dictū q̄ppe est mihi q dñico die priusq̄z solēnia celebrares ad exarādaz messem latoris p̄ntiuz perexisti ꝛ post exarationē eius missarū solēnia celebrasti. post missaꝝ solēnia ēt t̄minos[y] possessionis illi[o] eradicare minime timuisti qd̄ factū q̄ debeat pena seq̄ oēs q̄ audiunt sciūt dubij aute de tāta peruersitate fueram[9] sed fili[9z] nr̄ ciriacus abbas a nobis requisit[9] . ita se ꝯgnouisse phibuit ꝛ q2 adhuc canis tuis pcipim[9]: hortamur vt aliquādo resipiscas miser senex atq̄ a tāta leuitate moꝝ et opeꝝ puersitate ꝯpescere: et q̄nto morti vicinior efficeris: tāto sollicitior atq̄ timidior esse debes: ꝛ q̄dē pene sentētia in te fuerit iaculāda sz q2 simplicitatez[a] tuā cū senectute ꝯgnouim[9] interi tacemus[b] eos[c] vero q̄ꝝ consilio hoc egisti i duob[9] mēsib[9] excōicatos[d] esse d̄creuim[9] ita vt si q̄d eis intra duoꝝ mēsiū spacium humanit[9] euenerit bñdictōe viatici non puenit̄ deinceps aūt ab eoꝝ cōsilijs cautus existere ꝙ̄ sollicite custodi ne sis eis in malo discipul[9] q̄b[9] i bono mgr̄ esse d̄buisti: nec simplicitati tue nec vlteri[9] senectuti pcam[9]. ¶ Uel pcussor esse phibet̄ ne videlicz p̄prijs manib[9] aliquez cedat. ¶ Un̄ in agathē. cōci. legit̄. De eodem.

Non liceat[e] ep̄o manib[9f] p̄prijs aliquē cedere hoc enī alienum a sacerdote esse d̄z. ¶ Prohibetur etiā ep̄s turpis lucri gratia esse cupidus: ne aliquo etiā inhonesto negocio victū vl' cetera sibi necessaria q̄rat qd̄ ḡnalit̄ ēt de oibus diuino cultui mācipatis. i. clericis vl' monachis intelligi oportet. ¶ Unde in calcedo. ꝯci. legitur Qui ꝯnumerantur in cle

iniusta misericordia: vt. xxiij. q. iiij. est iniusta. e ¶ Cōfregerimus xij. q. ij. aurum.

Singulis. vnuz. j. xxiij. q. i. militare. g ¶ Oībus. de misericordia impendēda. h ¶ Crassetur. i. impinguat̄ rapiēdo ꝛ spoliādo hoies. i ¶ Et paup. ar. q paup d̄ elymosinis q̄s colligit debz helymosinaz facere. j. xij. q. i. habebat

k ¶ Et cōferrāt. q̄cq̄d enī habes vltra id qd̄ tibi sufficit alioꝝ est vt. xlvij. di. sicē hij.

l ¶ Nō habēti. q2 habenti dare nihil' aliud est ꝙ̄ pdere. vt. i. q. ij. pastor.

m ¶ Quo loco. id est qua auctoritate.

n ¶ Insolentez. q̄ erat q2 ipi filij dederāt oia bona sua ecclesijs suis vl' sacerdotib[9] et nolebāt pascere pētes. vt. xxx. d. c. i. nā ꝛ si ipi[9] sit pater pascēd[9] est vt in aut. d̄ ince stuo. nupt. §. si vero cōtingit coll. ij.

Pasce. tpe enī necessitatis cibaria oia sunt cōia ff. ad le. ro. de iac. l. ij. §. idē etiam.

p ¶ Occidisti. occidit q̄s aliū p subtractiōez panis corpal' vt hic et. xiiij. q. v. imolās ꝛ spiritualis. vt. xliij. di. ephesijs. d̄ tractōe occidit quis odio: actu mēte: vt j. de pe. d. i. homicidiorum. ꝛ. c. oīs. ꝛ. lv. di. si q̄s absciderit. j. d. px. c. vl. ꝛ est simile. ff. de li. ag. necare. j. xvi. q. i. decime. ff. de re. mi. l. oē. §. q̄ p̄ponit̄. xi. q. iij nō solum. xij. q. ij. auꝝ. x̄. di. l. sepe ꝯtingit. j. xxij. q. v. nullū aūt. x̄. di. xlvij. sicut. xv3q. vij. c. ij.

Qui clemētiā. q̄uis. id est q̄uis faciat opera spiritualia.

Si quid. q̄liter h̄. c. d̄beat intelligi habem[9] ex̄ d̄ simonia. licz hely.

s ¶ Nō credas. j. xxij. q. iiij. inocēs. ꝫ. vbi d̄ icredulitate q̄ inter socios habēda ē loquit̄. sz hic de illa q̄ ad iudicē ptinet vel refertvꝝ bona vel mala de aliq̄ dicant̄. de hac materia notaui. xxiij. q. iiij. ꝙ̄ magnū. t ¶ Ecclesie. cū h̄. c. de causa inquisitiōis loquat̄: vt ex̄ de accu. qualr ꝛ q̄ñ. ij. ḡ in cā inquisitōis nō habz ep̄s necesse alios cōuocare nisi canonicos tñ. nā noie ecclesie tue maior ecclesia noiatur vel intelligit̄. ar. ex̄ de ver. sig. cū clerici. ar. ꝫ. xviij. q. vij. si q̄s abbas. ꝛ extendit̄ h̄ nomen ecclie tue ad oēs ecclias dyocel̄. ex̄ de visu pal. c. i. Itē est ar. q ep̄s nō cōuocatis alijs ep̄is possit etiā sacerdotem cōdēnare. sed dic q seniores ibi vocat ep̄os cū ip̄e corinthio: ñ ep̄s archiep̄us essz. vel loquit̄ tñ de cā pecuniaria quā pōt tractare ep̄s tñ cū suis clericis. vel est derogatū huic p canones alios. vl' canonica districtio dicatur pena suspēsiōis quā ep̄s cū suis clericis pōt inferre. vel loquit̄ de clericis infra sacros ordines cōstitutis q̄ꝝ cās etiā criminales pōt ep̄s cū suis clericis tractare ꝛ decidere. ar. xv. q. vij si aūt. q̄d de h̄ iur. sit iuenies. xv. q. vij in summa. io.

Tanta. i. q. vij. tanta.

x ¶ Fixa. i. certa. sz cū iste absens esset quō papa posset in eum ferre sentētiam dic q loquit̄ hic de snia cōminatoria. s. cōminādo ei. vel citat[9] fuit ꝛ noluit venire ꝛ dñs papa recepit testes eo absēte de vno habes h̄. de duob[9] habes. xi. q. i. fratris. alij dicūt sniaz fuisse latā sub ꝯditōe scz si cōstaret d̄ his q̄ dicta fuerūt de ipso.

y ¶ Terminos. in h̄ peccauit ḡuiter ꝛ sz leges talis punitur pena. l. aureo: ū ꝛ relegatōe. ff. d̄ ter. mo. l. ij. ꝛ. iij. cū distinctione vtrū sit iuuenis an senex vt ibi d̄: sz legē diuinā maledictus reputat̄. xij. q. ij. in legibus.

z ¶ Sz filius. ar. q credit̄ dicto vni[9]: vt j. viij. q. iij. talia. xxxi q. i. c. i. in forma iudicij q̄tū ad verā probationē vni testi nō credit̄: vt ex̄ de testi. licet. in fi. ꝛ. c. ti. veniens. i. sz q̄tū ad p̄sumptionē: vt. C. de rebus cre. in bonefi dei. nisi casus aliq̄s spēalis inueniat̄: vt ex̄ d̄ in integ. resti. ex lris. ꝛ de pcura. ex insinuatiōe. ꝛ ex̄ qd̄ met[9] cā. c. vl. ꝛ ex̄ de testi. in omni. similr vbi nō fit p̄iudiciū alteri credit̄ vni testi: vt de conse. di. iiij. cum itaq̄.

a ¶ Quia simplicitatē. nota q parcit̄ senectuti: vt. xxxiiij. di. fraternitatis. xxvi. q. vij h̄ sit. ꝛ. c. tempa. Itē parcit̄ simplicitati: vt de cōse. di. ij. c. ij. ꝛ ex̄ de re. pmu. c. cū vniuersoꝝ. b ¶ Tacem[9]. nō ḡ semp q̄ tacz ꝯsentit. sic notat̄. i. q. vij. tāta. nec semp idē ē tacere qd̄ voce ꝯsentire. ar. de cō. di. iiij. cum p puulis. ꝛ. lxv. di. si forte. de h̄ xxvij. di. dyacon[9]. c ¶ Eos. ff. de re. iur. cōsilij. d ¶ Excōicatos. ar. q q̄nq̄ magis puniūt̄ cōsiliarij ꝙ̄ facientes. di. xcvi. duo. xi. q. iij. qui cōsentit. ꝛ. xxiiij. q. iij. q̄ alioꝝ. sz ideo h̄ factū est. q̄a in istis nō cōueniebāt ea ppter que fieret dispensatio circa eos. sz licet iste debuit puniri tñ indultū est ei ratiōe etatis ꝛ simplicitatis. ij. q. vij. §. nisi.

Non liceat. qd̄ tñ pōt p aliū ꝛ si nō p se: vt. v. q. v. illi qui. ꝛ. xiiij. q. vi. c. i. sicut ꝛ aliq̄d gerit ꝛ facit per alium. lxxxviij. di. ep̄us gubernatiōez. ita tñ q sit cleric[9]. si enī p aliū pcutit incidit in canonē. ex̄ de sen. ex. vniuersitatis. sz quid si clericū nō habz tūc verberet p se vt dixi. xlv. di. in summa.

f ¶ Manibus. C. de epi. ꝛ cle. auten. sz neq̄ p̄prijs manibus.

Peruenit.cõductiões.3 ex̃ de deci.dilecti.nã ibi nõ reprobãtur monachi qui habẽt terras ad firmã.sʒ dic q illud est cũ sua eis nõ sufficiũt vl' ipsi met excolũt nõ vt inde plus lucrent sʒ vt de fructib' viuãt.adeo h' phibet clericis q si ppt h' deprehẽdãt in fraudẽ nõ subueniẽt eis.ex̃ ne cle.vel mo. sacerdotib'. h ¶ Cãs.de h' notaui.xv.q.ij.in sum. i ¶ Auaritie.nã ppt necessitatẽ3 hũ pñt.xci.di.c.ij.

k ¶ Ad tutelas.j.di. lxxxviij.c.vl.3.z.xxi. q.iij.ciprian'.3.sed illud ciprian' de te stamẽtaria siue dati ua tutela.h' aũt d le gitima tutela intelli git.itẽ.xvi.q.i.gña liter 3.ad hoc dic q clerici nõ cogũt reci pere aliquã tutelã pñt tñ recipe legiti mã si volunt vt ibi dr: z est h' priuilegiũ clericoꝝ q licet ipsi pñt succedere alicui ab intestato non tñ tenent recipe tutelã licet alias illud obti neat: vt insti'.de le git.patro.tu.§.i.sed eps vel monach' eti am volẽs nõ posset recipe legitimã tute lam:vt in auten.de sanctis.epis.§.deo amabiles.col.ix.vl' dic q illi autẽtice p iudicat p canonem istũ vt eps z mona chus si velit possũt recipe legitimã tute lam sʒ nõ datiuã vl' testamẽtariã.sʒ ad tu telã miserabiliũ psõ narũ oẽs clerici vel monachi tenẽt:vt h' z.lxxxviij.di.c.i.z.c. eps gubernationes de hoc.j.d.pxi.c.v.

l ¶ Correctioni.i.su spensioni.io.

Di.lxxxvij.

Pro turpib' lucris nõ deseruiant.

Peruenit ad sanctã synodũ q2 d his qui in clero cõnumerãtur q̃dã ppter tur pis lucri grãm alioꝝ possessionũ cõducti ones z cãs seculariũ negocioꝝ suscipi unt z a sacris officijs se p desidiã sepant ad domos aũt seculariũ cõcurrũt z substã tiarũ coꝝ gubernatiões auaritie cã susci piunt.decreuit igit sctã vniuersalis z ma gna sinod' neminem hoꝝ deinceps hoc est epm siue clericũ aut monachũ cõdu cere possessiões:aut misceri sclarib' pcu rationib' posse.nisi forte q legib' ad mi noꝝ etatũ tutelas siue curatiões inexcu sabiles attrahũt:aut cui ipsius ciuitatis eps eccl'iasticaꝝ reꝝ cõmiserit guberna cula z orphanoꝝ atq viduaꝝ que inde fense sunt aut eaꝝ psonaꝝ q maxie eccle siastico indigẽt adminiculo ppter dei ti morẽ.si qs vero trãsgressus fuerit hec p cepta eccl'iastice correctioni subiaceat.

Uiduis aũt z orphanis eccl'ie p sidiũ implorãtib' epi debẽt ad esse.z ɔtra iproboꝝ violentias ptectiõis patrocinũ eis negare non de bẽt. ¶ Uñ gelasi' papa gerõtio z petro epis. Implorãtib' patrocinũ eccl'ie epi

Licet oĩbus de debent adesse. nobis sperãtib' nõ debea m' inq̃tũ possum' nos denegare.plus tñ viduaꝝ z orphanoꝝ cãs z impẽsi' dixim' exeq̃n das.qs tueri a nobis vel ab oĩbus diui na manifestat assertio. ¶ Idẽ anastasio

Defensionis epo. De eodem. ppie ɔsolatis auxilio z q suis acti bus sibi pdesse p etatis infirmitatem non possunt exoratũ põtificẽ decʒ subuenire q2 pupillis z viduis tuitiõem etiã diuini tas iussit impẽdi.z ideo maximo z ianua rio clericalis officij q se solatijs parentuʒ vel ppinq̃ꝝ asserũt destitutos: auxilium ex nr̃a ɔlegatiõe pstabis vt aduersus im probitates aduersarioꝝ suoꝝ ptecti tue executiõis annisu:noxia cõmeta nõ sen tiant. ¶ Itẽ leõtio z petro epis. De eo

dem. Quisquis in negocijs suis nõi nois intercessiõe sperat sibi re media posse cõferri:prona nos cõuenit animositate prestare. ¶ Idẽ honorio

Diuine retribu epo. De eodem tiõis memor ad põtificalẽ ɔsciam nõ ãbigas ptinere: egẽtiũ cõmodis pia sollicitudinẽ nõ negare. ¶ Idẽ fortuna to epo. Tueat eccl'ia qs in sui defensione

Irreligiosuʒ prorsus z suscepit. execrabile iudicam' si q̃sq cleric' vel extraneos in sua tuitione susceptos non oĩ fide z tota animi sui educauerit san ctitate. Ac cũ olimpi' dyacon' dilectõis tue felicis atq olipij suggerat auũculus eosq puulos tutele vice suscepit nutriẽ dos vltra latrociniũ eẽ iudicam'. q eos onusculis pentũ sicut asserũt reliqt extoꝛ res.alia retinẽdo.alia ɔtra leges z iura vendẽdo. ¶ Itẽ ex cõci.aurasico. Cõfu gientes ad eccl'iam extrahere nõ licet.

Eos qui ad eccl'am ɔfugerint tradi nõ opoꝛtet:sʒ loci sancti reuerẽtia z intercessione defẽdi.si quis aũt mãcipia clericoꝝ p suis mãcipijs ad eccl'iaʒ ɔfu gientib' crediderit occupãda.p oẽs ec clesias districtissima dãnatõe feriat. In eccl'a q manumissos:z p testamẽtũ eccle sie cõmẽdatos:si qs in huitutẽ vel obse quiũ vel ad colonariã cõditionẽ reuoca re tẽptauerit: animaduersiõe eccl'iastica cohercea. ¶ Itẽ ex cõcilio agathensi In libertate tueat eccl'a libertos factos

Libertos legitie a dñis suis factos eccl'a si necessitas fuerit vel ex e ge rit tueat.qs si quis añ audiẽtiã aut pua dere aut expoliare psumpserit:ab eccl'a repellat. ¶ Item ex conci.toletano.iiij. A sacerdotib' defendãt liberti q in sui

Liberti qui a qui tutẽ reuocãtur. buscũq manumissi sunt atq eccl'ie patrocinio cõmẽdati existũt sicut regule antiquoꝝ patrũ cõstituerũt sacerdotali defensiõe a cuiuslibet insolẽtia ptegan tur siue in statu libertatis coꝝ seu i pecu

m ¶ Uiduis.i.hac.lx xxvij.di. ondit mgr q viduis z pu pillis z libert' z op pressis tenet plat' patrocinũ impẽde re.tenet etiã manu missos defẽdere.ad vltimũ subiũgit de expositis.j.e.c.vl.h.

n Licet.xi.q.i.xpianus. o ¶ Plus tñ.nota q etiã cause paupeꝝ z op pressoꝝ z pegrinoꝝ spectãt ad eccliam:vt.xxiij.q.iij.si qs de potentib' z.c.se.et ex̃ de ver.sig.sup q̃busdã.in fi.spectãt etiã ad iudiciũ regis:vt.j.x xiij.q.v.regũ.z.c.administratores.ſilr viduis z pupillis concessit impator magnũ priuilegiũ.q aliqs nõ possit illos trahere ad iudiciũ extra puinci am.ipsi tñ possũt alios trahere C.q̃ñ ipator:inter pupillũ z vi.l.vna.vidua est q etiã maritũ nõ hebuit.ff.de ver.sig.malũ.§.viduã.pupill' est q infra pubertatẽ desijt esse in patris ptãte:vt.ff.de ver.sig.pupillus.

p Defensionis.pupillis.pupillo tu eris adiutoꝛ.io. q ¶ Executiõis.i. defensionis. r ¶ Commenta.id est fraudes.

Q Uilis qs remedia.ar.q debeat quis de eo de q cert' est vel secur' priuile gia romane sedis impetrare vt h' elicit cũ oẽs teneat defẽdere tales specia lius.ar.ex̃ d testi.lʒ vniuersis.ar.di.xxiij.q̃q. t ¶ Nos.vt tñ primo co

ram suo iudice deferat q̃rela vt ex̃ de fo.cõpe.ex transmissa.

v ¶ Animositate.in bona significatiõe sumit.alias in mala.lxv.di.

Diuine retributiõis.q2 nullũ bonũ irremuneratũ:vt de pe.di.iij.piũ est.nec aliqd malũ impunitũ:vt de pe.di.i.nullus. et est simile.lxxxi.di.c.penultimo.

Irreligio sum.nõ oĩ fide.p h.c.et s.pxi.di.per uenit.colligi tur q clerici hũ põt legiti mam tutelã recipe.sed et etiã extraneorum psonarum si vult.

b ¶ Nõ oĩ fide.z ita vi det q tutor teneat etiam de leuissima culpa.C.de periculo tu. z cu.tutorib' ar.3.q.i.nõ teneat nisi d leui.C.arbi. tu.q̃cq̃d.z q dicit de fide est ar.ɔtra p fidos aduo catos q ple na fide clientulos nõ defen dunt.ar.ij.q. iij.3.notãdũ

c ¶ Paruulos.nota q si minor lc dat in ɔtra ctu habʒ acti onẽ aduer' dantẽ z acci pientẽ.C.si tutor vel cu ra.inter.etiã. si vero ledat in iudicio hʒ actionem ad uersus tutorẽm.C.ɔ iu di.ppterãdũ in fi.sʒ.ff.ɔ minori.l.etiã §.i.sʒ illa lex pperãdũ in telligit qñ ti tum circa in stantiã iudi

cij lesus est illa.l.etiã.in principali cã cũ restituat in iudicijs minor. vt.ff.de mino.etiã.§.ex cã.z.C.si aduersus rẽ iudi.p totũ.imo etiã re stituit minoꝛ z si cõtumax fuerit:vt.ff.de minori.mino: etiam.h.

d ¶ Cõtra leges.C.de predijs mi.p totum.

e Eos qui ad eccl'iam.j.xvij.q.iiij.reum. f ¶ Mancipijs.de istis manumissis ab eccl'ia vel de cõmẽdatis eccl'ie dicit.h.q si im petrant sup libertate ipi corã eccl'iastico iudice debẽt inde responde re.vñ z si qs eos detinẽs nollet rũdere nisi coraʒ sclari iudice posset statim eũ eccl'ia excõicare.si vero nõ sunt manumissi in eccl'ia tũc pri mo debʒ cõueniri q eos molestat sub sclari iudice.z si nõ vult satis facere p eũ tũc eccl'ia cõpelleret eũ excõicando vel alio mõ.lau.dicit q vbicũq manumittant nisi manumittãt in eccl'ia vt clerici fierent vt ex̃ de seruis nõ oꝛdi.c.i.in pte decisa.q semp primo ɔueniend' est

lio᷑ q̄ȯ h̄re noscunt̃. ¶ Itē ex cōci. tole-
tano. **Expositos defendat eccl'ia si quis eoꝝ calūniator extiterit**

Si expo
situs^k ante eccl'iā cuiuscūq̄ƺ sit mise
ratione collect᷒ cōtestatōis ponat̃ ep'la
vt si is q̄ collect᷒ est intra decem^l dies q̄si-
tus agnitusq̄ƺ nō fuerit: secur᷒ habeat^m
eū qui collegit. Sane q̄ post p̄dictū tp̄s
calūniator extiterit vt homicida eccl'asti
ca districtiōe dānabit̃ sicut patruꝫ sanxit

Prohibētur^a ex auctoritas.
p go cl'ici cupiditatis negocia su-
scipe: ⁊ nō pietatis curaꝫ viduis
⁊ orphanis impendere. ¶ Vñ melchia

Decreuit des papa. **De eodem**
sancta synodus nullū deinceps cle
ricuꝫ aut possessiones cōducere^b: aut ne-
gocijs sc'larib᷒ se immiscere: nisi p̄pter cu-
ram aut pupilloꝝ aut orphanoꝝ aut vi-
duaruꝫ. aut si forte ep̄s ciuitatis eccl'asti
caruꝫ rerū sollicitudinē eū h̄re p̄cipiat.
vbi patꝫ^c q̄ alia sūt negocia sc'laria ⁊ alia
eccl'iastica. nōme moyses in sc'lo erat cuꝫ
crebro intraret tabernaculū ⁊ exiret qui
intus ꝯtēplatiōe rapiebat̃: foris infirmā
tium negocio vrgebatur. Sed ⁊ iacob
ascendentes ⁊ descendētes angelos^d vi-
dit quia rectores ecclesiaruꝫ non solum
cōtēplādo ascēdūt. sꝫ deorsuꝫ q̄ƺ ad mē-
bra illius miserādo descēdūt: ⁊ duꝫ sacer
dotes hoꝝ facta imitant̃ ⁊ se custodiunt
⁊ subditoꝝ onera portāt. ¶ Item gela-

Csius papa. **De eodem.**
Onsequēs est vt illa q̄ƺ que de p̄ice-
nis partib᷒ nup̄ ad nos missa relatio nū-
ciauit nō p̄tereūda putarem^e id est plu
rimos clericoꝝ negociatōib᷒ inhonestis
⁊ turpib᷒ lucris inhiare nullo pudore cē
sentes. euāgelicā lectōeꝫ qua ip̄e dn̄s ne
gociatores^f ex tēplo verberatos asserit̃
expulisse. nec apl'ica verba recolētes qui
bus ait: nemo militās deo implicat se ne
gocijs sc'larib᷒. Psalmistā q̄ƺ dauid sur-
da dissimulātes aure cātantē^f qm̄ nō co-
gnoui negociatōes^g introibo in potenti
as dn̄i. Proinde hm̄ōi aut ab indignis
post hec q̄stib᷒ nouerint abstinēdū ⁊ ab
om̄i cuiuslibꝫ negociatōis ingenio^h cupi
ditateq̄ƺ cessanduꝫ^i: aut in q̄cunq̄ƺ gradu
sint positi mox a clericalib᷒ officijs cogā
tur abstinere qm̄ dom᷒ dei dom᷒ orōnis
⁊ esse ⁊ dici debet. ne p̄ officia negociatio
nis poti᷒ sit latronū spelunca. ¶ Itē ex
canone aplo'ꝝ. **In sacris ordinib᷒ cōsti-
tuti sc'lares curas assumere non debent.**

Episcop᷒ aut sacerdos aut dyacon᷒
neq̄q̄ sc'lares curas^k assumant sina
liter deijciātur. ¶ Itē greg. romano de
fensori. **Ep̄s sc'larib᷒ causis occupari nō debet**

Derlatū est ad nos reue
rentissimū f̄reꝫ nr̄m basiliū ep̄m ve-
lut vnū de laicis in causis sc'laribus occu
pari ⁊ p̄torijs^l inutiliter deseruire. q̄ res
qm̄ ⁊ ip̄m vileꝫ reddit ⁊ reuerentiā sacer-

quilitē ciis facit sub iudice suo seculari. io. nisi forte h̄ faceret laic᷒ in
fraudē. ex̄ de iur. pa. relatū. §. ad h̄. b. Sꝫ q̄ro ad quid ḡ recipit eccle
sia libertos sub p̄tectiōe sua cū illud ius sit in oīb᷒ alijs. q̄ si aliq̄s
nō pōt h̄re iustitiā corā sc'lari iudice accedit ad eccl'iasticū iudicē vt
ex̄ de fo. cōpe. ex trāsmissa. videt̃ ḡ q̄ liberti spectēt ad iudiciū eccl'ie
vt. xi. q. i. ex̄ i
anis. vel dic
q̄ lꝫ ille p̄so-
ne ⁊ alie q̄
bus hic agit̃
recipiāt̃ sub
p̄tectione ec
clesie non tm̄
eximunt̃ a iu
dicio secula-
ri: vt ex̄ ȯ pri
uil. recepim᷒
⁊ est expressū
i iudicijs. ex̄
Di. lxxxviij.
ȯ fo. cōpe. ex
tenore.

g ¶ Per oēs in vna excōi
cetur in alia denunciet̃. si
dicas q̄ ne-
mo pluries
pōt excōica-
ri p̄. c. ex̄ ȯ f-
uis nō or. c.
i. ȯ h̄ habes
ad plenū. iij.
q. iiij. engel-
trudam. ⁊ ex̄
de sen. ex. of-
ficij.

h ¶ Coherce
atur. nisi ad
monit᷒ satis-
faciat. ⁊ est
ar. h̄ om̄e cri
mē eē eccl'asti
cū. xxxv. q. vi
ep̄s i sinodo

Liberti. p̄ peculio. sꝫ nunq̄d liber hō habꝫ peculiū. nō. q̄ sicut fu᷒
non hꝫ bona ita paterfamilias nō hꝫ peculiū. ff. de ver. sig. p̄ffa-
milias. sꝫ loquit̃ hic s̄m tēp᷒ q̄ fuus erat. vel peculiū sumit̃ hic ip̄ro-
p̄ie. ar. C. de inoffi. testa. l. vl. ff. ad trebel. cogi. primo rñ. De pecu-
lio autē fui q̄ manumittit̃ h̄ in sūma notabis. q̄ si manumittit̃ inter
viuos dn̄s videt̃ ei concedere peculiū nisi eximat exp̄sse. si aūt in te
stamēto libertas ei relinquit̃ peculiū apud heredē remanet nisi exp̄s
se ei cōcedatur. C. de peculio ei᷒ qui liber. me. l. vna.

Si expositi᷒. exponit̃ autē quis a patre vel dn̄o vel ab extraneo
si a patre vel a dn̄o aut necessitate aut sp̄ōte. si sp̄ōte nunq̄ pōt euꝫ
postea recolligere. nec eīm suū dicere potuit quē p̄citē cōtempsit. C.
de infan. expo. l. i. ⁊. ij. si aūt necessitate repetit q̄ncunq̄ƺ. quia inuit᷒
videt̃ exposuisse. C. de infan. expo. l. i. In his casib᷒ locū non habet
cōtestatio. qȯ tñ dixi de necessitate videt̃ maledictū. nā dicit lex q̄ si
ip̄se nō pōt eū alere debꝫ eū in zenodochiū mittere. C. de lati. li. tol.
l. vna. §. sꝫ scim᷒. sꝫ qȯ dixi intelligas cū nulluꝫ talē locum inuenit. ⁊
intelligas maxime h̄ de filijs. nā de suo videt̃ q̄ poti᷒ debeat eū vē
dere q̄ exponere. ⁊ est iste casus in quo fuus habit᷒ p̄ derelicto sta
tim in libertatē eripit̃. vt. C. de la. li. toll. l. vna. ⁊ in auten. de nup. §.
hoc amplius. §. multo magis. al's occupanti ꝯceditur. si aūt ab ex-
traneo ⁊ sciēte dn̄o vel patre locū habꝫ: qȯ hic ȯr. si vero ignorante
semp̄ pōt repetere q̄ncunq̄ƺ venerit. C. de infan. ex. l. i. h̄. dicit q̄ tm̄
vsq̄ƺ ad decem dies audit̃ p̄r in h̄ casu qȯ veri᷒ credo: q̄ de his q̄
publice fiunt nō pōt p̄tendi ignorātia: vt. xvi. di. qȯ dicitis. Itē po
test dici qñ p̄r p̄pria voluntate exposuit. io. h̄ teneas breuiter q̄ si
a patre infans exponit̃ vel ab alio eo sciēte vel ratū habēte statiꝫ li
berat̃ a patria p̄tāte. ⁊ si dn̄s idē fecerit fu᷒ statim eripit̃ in liberta-
tem. ⁊ libert᷒ in ingenuitatē. Et idē est si alimēta fuerint istis languē
tibus denegata. aut si isti languentes expositi fuerint cuiuscunq̄ƺ sint eta-
tis. et qui eos suscipiunt nō habēt aliquod ius in ip̄is: vt ex̄ de infanti. vel
languē. expo. c. vno. b.

l ¶ Intra decē dies. de his decē diebus dic q̄ currunt a tp̄e sciētie. ⁊ si in ta
li loco est q̄ venire nō potest restituitur per clausulā generalē. ar. ff. ex qui.
ca. ma. l. i. alij dicūt
q̄ sunt vtiles, scilꝫ
cum expiri potest. ff.
de edil. edic. cuꝫ sex
⁊ de diuer. ⁊ tem. p̄.
l. i. si vero ille q̄ colli
git expendit aliqua
in puero erudiendo
in aliqua arte repe-
tit a recolligente. C.
de infan. ex. l. i. Nō
autē causa alimentī
expendit nō repetit
nisi in duobus casi
bus. scilicet cuꝫ pro
testatur. ff. de nego.
ge. nensenni᷒. vel ni
si collectus nō vult
ducere filiam suam
in vxorem. C. ȯ nup.
patrem.

m ¶ Habeat nō in
seruum. C. de infan.
expo. l. vlt. ⁊ ideo di
citur iste eū habere
quia alius iam non
potest petere. puer
tamen bene recedet
ab eo cum voluerit
et cōtinebit epistola
scilicꝫ q̄ si q̄s in eo
aliquid iuris sibi vē
dicat exeat et probꝫ
se esse suuꝫ alias nō
crederetur ei. ar. con
tra. ex̄ qui fil. sunt le
gi. trāsmisse. vbi cre
ditur patri et matri
dicentibus aliqueꝫ
non esse filium suuꝫ
quia non est p̄sumendū aliquem denegare filium suum.

Prohibētur. facta interpositione de viduis et libertis ⁊ expositis re
uertitur in hac distinctōe. lxxxviij. ad propositum suum. scilꝫ ad illud
c. non cupidū. et ostendit clericos causa turpitudinis vel cupidita-
tis non debere opera exercere. tandem subijcit q̄ nullus debet presbyteꝝ
in testamento nominare tutorem.

Decreuit. cōducere. cupiditatis cā: vt no. lxxxvi. di. c. vl. ⁊ semp̄ intelligo
causa cupiditatis h̄ fieri nisi necessitas p̄betur. ar. xij. q. i. c. i.

c ¶ Vbi patet. id est propter quod.

d ¶ Angelos. per angelos intelligunt̃ p̄dicatores qui p̄ ingenio auditoꝝ
debent se aptare: vt. viij. q. i. oportet. ⁊ di. xliij. si rector. §. vlti. vñ nō p̄pt̃
iacob: sꝫ p̄pter angelos inducit̃ hec auctoritas.

Consequens. negociatores. quia sacerdotes erant: vt. ij. q. vij. accusatō.

f ¶ Aure cantātē. i. metrice describentem.

g ¶ Negociationes. id est falsam traditionem iudeorum. s. quia credebant
se iustificari ex operibus legis. figuras legis sectantes a gratia resilientes

g ¶ Vel negociationes. vt vilius emant et carius vendant.

h ¶ Ingenio. ar. q̄ nec sub qualibet fraude excogitata possunt exerce-
ri negociationes. ergo nec causa necessitatis vt quidam asserunt. nec
cā lucri captandi ad opus pauperum. i. q. i. si quis obiecerit. ar. contra. ex̄
ne clerici vel mo. c. i. xci. di. clericus.

i ¶ Cessandum. videtur ergo q̄ in optione ei᷒ sit aut abstinere a questu vel
ab officio. ff. de iur. doti. plerunq̄ƺ. §. vlti. quod falsum est. Sed hic aut cō-
minatiuum est. xi. q. i. placuit. ij.

Episcopus. curas. j. xxi. q. iij. c. i. ij. et. iij. et. v. et. xi. q. i. te qui-
dem.

Derlatum est. et pretorijs. id est locis iudicij tractādi. quid sit pretorium
habes. ff. de iusti. ⁊ iur. l. penul.

m ¶ Preceptū. ꝯ. xxiij. q. iij. iusti. ꝛ. xxiiij. q. iij. cli(c)⁹ n ¶ Dieb⁹. ar. morā posse purgari. Itē nota inducias ꝛ expectatiōes. v. dieꝝ ꝛ b̄ a tempe q̄ suscepit l'ras. ex̄ de ap. sup eo. ꝛ. iiij. q. iiij. c. i. ꝛ. q. v. c. i. q̄ñq3 duoꝝ. v. q. ij. ꝑsen

E Piscop⁹ testamētoꝝ tuitionē. i. ꝓtionē vt. s. corā eo nō aperiant. sȝ corā mḡro census. C. ō testa. ꝯsulta. Uel tuitiōē. i. q̄ sit aduocat⁹. alias

in mortali peccato. Sed. b. dicit q̄ iste nō accusat̄ sed notoriū erat eū ipenitentē decessisse. al's nō pōt accusari p⁹ mortē nisi de heresi. ꝛ. xxiij. q. ij. sane. ꝛ in illo casu. itē ꝛ in alijs casib⁹ f'm q̄sdā. vt. xxiij. q. v. in sūma. C. ad. l. iul'. ma. l. vl. sȝ nō ne debȝ ꝓsumi ꝑ isto q̄ etiā in vltimo instāti potuit penitere: vt. xxvi. q. vi. qui recedūt. ꝛ. c. cognouim⁹

ꝑ eū dȝ adipleri qd̄ in testamēt̄ relictū ē ex̄ ō testa. si heredes ꝛ. c. tua. ꝛ. ff. de peti. he. si hereditas. i fi. io. dic̄ ḡ vt dixi non suscipiat ex b̄ officium aduocatiōis. b.

E Piscop⁹. ad se reuocē principaliter vt ꝑ se. ꝛ sic nō est ꝯ. lxxxvi. di. fratrē

E Piscop⁹. ꝛc. sed ꝑ archipresbyterū nā ꝑtiri debȝ onera sua. ex̄ ō of. archipr̄. c. vlti. ar. ꝑ alios nobis licere qd̄ ꝑ nos nobis nō liceat. ar. v. q. iij. c. vl. ar. xij. q. i p̄cipimus. ꝛ vȝ ad q̄stionē q̄ ecclia alicui possit cōcedere gladiū lȝ ei non liceat eo vti ꝑ se. xxiij. q. vi. sepe. sim̄r inuenit̄ q̄ lȝ nobis ꝑ alios et ꝑ nos: vt di. xcv. illud sup̄fluū ꝛ econuerso. qd̄ lȝ nobis ꝑ nos nec ꝑ alios. xlvi. di. sicut. ꝛ. xxiij. q. vl. his a q̄b⁹ ꝛ cōseq̄t̄ quis ꝑ aliū qd̄ nō ꝑ se. ff. de sta. ho. impator. ꝛ id ꝑ se qd̄ nō ꝑ aliū. C. de his qui veniā eta. ipe. l. ij. ff. ō ado. p⁹ mortē §. nec. xxiij. di. q̄ñ dā. ꝛ q̄ñq3 pl⁹ ꝑ seȝ factū q̄ ꝑ aliū. ō cō. d. iiij. illō. io. so. gn̄aliē q̄ q̄s p̄t ꝑ se ꝛ p̄t ꝑ aliū ꝛ ecōuerso. sȝ in casib⁹ specialib⁹ fallit. q̄ñq3 rōne ꝑsone q̄ ꝓhibet̄ ꝑ se facere: vt in b̄. c. sȝ per aliū nō ꝓhibet̄. vel rōne rei. q: in causa criminali q̄s agit ꝑ se ꝛ nō ꝑ aliū: vt. v. q. iij. i crimialib⁹. b.

N Egociator. ē. sed nunq̄d lȝ clerico h̄re tabernam. vr̄ q̄ sic C. de epi. et cler. l. ij. Sȝ dicim⁹ q̄ lȝ

dotalē adnihilat: statim vt experientia tua hoc p̄ceptū[m] susceperit ad reuertēdū eū districta executiōe cōpellat q̄ten⁹ ei illicite insistēti q̄nq3 diebus[n] sub q̄libet excusatione imorari nō liceat ne si q̄libet modo eū ibidē ampli⁹ morā h̄re ꝑmiseris: cum ipso apud nos ꝑiter incipias eē culpabilis. ¶ Itē ex cōci. car. iiij. Testoꝝ tuitionē ꝛ curā rei familiaris ep̄i nō suscipiāt

E Piscop⁹ testamētoꝝ tuitionē[o] non suscipiat. ¶ Itē ex eodē. De eodē

E Piscop⁹ nullā rei familiaris curam ad se reuocet[p]. sed lectioni ꝛ orōni ꝛ verbo p̄dicatōis tātūmō vacet. ¶ Itē

E Piscop⁹ ex eodem. De eodem. gubernatiōē viduaꝝ ꝛ pupilloꝝ ac ꝑegrinoꝝ nō ꝑ seipȝ: sȝ ꝑ archipresbyteꝝ[q] aut archidyaconū agat. ¶ Itē greg. q̄rtino p̄fecto. Ratiocinioꝝ cās cleric⁹ suscipere nō dȝ.

I Nutile ꝛ valde laboriosū est hoīe3 l'ratū rōciniōꝝ cās assumere ꝛ in eis qd̄ nō expedit se obligare. ¶ Itē hiero. Fugiēd⁹ ē q̄si pestis cleric⁹ negociator.

N Egociatorē[r] clericū ex inope diuitē: ex ignobili gloriosum: q̄si quādā pestē fuge. ¶ Itē aug⁹. in li. q̄stionū veteris ꝛ noui testamēti. Clericos negociari nō lȝ.

F Ornicari[s] hoīb⁹ sp̄ nō lȝ[t]. negotiari vero aliq̄ñ lȝ aliq̄ñ nō lȝ[t]. Anteq̄ em̄ ecclesiastic⁹ q̄s sit lȝ ei negociari. facto aūt iā nō licet. ¶ Itē iohānes crisost. sup matheū. De eodē. Palea

E Iciens dn̄s vēdētes ꝛ emētes ō tēplo significauit q̄a mercator nūq̄ p̄t deo placere. ꝛ ideo nullus xp̄ian⁹ dȝ esse mercator. aut si voluerit eē, ꝓiciat̄ de eccl'ia. dicēte ꝓpheta: q: nō cognoui negociatōes introibo in potētias dn̄i. queadmoduȝ em̄ q̄ ambulat inter duos inimicos volēs ambob⁹ placere sine allo q̄o mali esse nō pōt. necesse est vt isti male loquāt̄ ō illo ꝛ illi male de isto. sic mercator sine mendacio ꝛ ꝑiurio esse nō p̄t. ꝛ s̄ba taliū stabilis eē nō p̄t neq̄ ad bonuȝ ꝓficit qd̄ de malo ꝯgregat̄. Queadmodū em̄ si triticū aut aliqd tale cernas in cribro dū huc ꝛ illuc iactat̄ oīa grana paulatī deorsū cadūt ꝛ tādē i cribro nil remanet nisi sterc⁹. sic ō s̄ba negociatoꝝ nouissime nil remanet nisi solū peccatū. Sȝ oēs videt̄ esse mercatores. ostēdam ergo q̄ nō est negociator vt q̄ talis nō fuerit eū intelligas esse negociatorē. quicūq3 rē cōꝑat nō vt ita integrā ꝛ imutatā vendat: sȝ vt materia sibi sit inde aliquid oꝑandi ille nō est negociator. Qui vero rē cōꝑat vt integrā ꝛ imutatā vēdēdo lucret̄: ille est mercator q̄ de tēplo dei eijcit̄. vn̄ sup oēs mercatores maledict⁹ est pl⁹ vsurari⁹ ipe nāq3 rē datā a deo vēdit nō cōꝑatā vt mercator post fen⁹ rem suā repetit tollēs aliena cum suis. mercator aūt nō repetit rē vēditā. Dicit aliq̄s qui agꝝ locat vt agrariā accipiat aut domū vt pēsionē accipiat. nō ne est silis ei q̄ pecuniā dat ad vsurā. Absit. Primo q̄de q̄m pecunia nō est disposita nisi ad emendū. Scd̄o q̄m agꝝ h̄ns arādo accipit ex eo fructū ꝛ h̄ns domū vsu pēsiōes capit ex ea. ꝛ ideo q̄ locat domū vel agrū vsuȝ suū dare videt̄ ꝛ q̄dāmodo vr̄ mutare cū lucro lucꝝ. ex pecunia reposita nullū vsū capis. Tertio ager vel domus veterascit pecunia sp̄ūaliter intelligūt̄ hoīes: q: sicut nūmus h̄ȝ caragina cesaris. ita hō caragina dei. ꝛ sicut nūm⁹ q̄ nō h̄ȝ caragia cesaris reprob⁹ ē. ita hō q̄ nō oñdit imaginē dei. vn̄ isaias ait ad hierusalē. caupones tui miscēt vinū cū aq̄. ideo mēsas nūmulalrioꝝ euertit significās. q: i tēplo dei nō debēt eē nūmi nisi sp̄ūales. id ē q̄ dei imaginē nō dyaboli portāt aut certe mēsas nūmularioꝝ. id ē sacerdotū. Et dicit scripturas. nouo em̄ testō succedente priori: euerse sūt scripture illoꝝ. ¶ Itē

Q Uoniā augu. De eodē. Palea.
Q non ꝯgnoui l'raturā. aliq̄ codices h̄nt negociationē. in q̄ diuersitas interp̄tū sensū oñdit nō errorē iducit. Si ergo iste ꝓpterea assidue laudē dei dicit q: n̄ cognoui negociatōes. nō negociet̄ xp̄ianī, sȝ ait negociator. Affero ex longinq̄ merces mercedē laboris mei vn̄ viuā peto. dign⁹ est em̄ mercenari⁹ mercede sua de mēdacio ꝛ de ꝑiurio agit̄ nō de negocio. Ego em̄ mētior nō negociū. nā possem dicere tāto emi: sȝ tāto vēdā si placet emere. quō ergo reuocas me a negocia

ar. ꝯ. ō pe. d. l. agit. dic̄ .b. q̄ cū mor talit̄ peccauerit nec penituerit non dȝ ꝑ eo orari. xiij. q. ij. c. vl. ꝛ punit̄ b in q̄ deliquit xij. q. ij. de viro. vl̄ b̄ intelligas q̄ ad sepulturam tñ. ex̄ de tornea. c. i. io. credo b̄ ad terrorē institutū nec modo locuȝ h̄re qd̄ vltio ḋ fuatur de facto. lxxxi. di. c. vl. b.

Q Omnis b. c. in q̄ ctatū magister. ꝯ. xlvij. di. §. necesse. sȝ aliter hic. aliter ibi ibi em̄ exposuit domū i. familie sue b aliter domū sue. i. ecclesie sue. ꝛ illud ē q̄ñ ꝑparatoriuȝ ad illud vt in b̄. §. inuenit gl'a. ostēdit ḡ in hac di. lxxix. q̄r ecclastica beneficia debeat eps dispēsare q̄ a plura nō dȝ vni cōmittere et q̄ non debȝ laicos iconomos ꝯstituere in eccl'ia vicedomios et q̄ bñficia ecclastica ꝑpinquis non ꝯcedat.

S Ingula. nota q̄ difficile est vt vn⁹ vicē duoꝝ obtineat. ff. de pact. si plures. C. ō assesso. nemo. ex̄ de test. ad b̄. C. de testa. cō sulta. vbi ō: q̄ absurdū est si ꝓmiscuis actib⁹ reꝝ turbent̄ officia. ar. ꝯ. ꝯ. xxi. q. i. c. vl. ff. qd̄ cuiusq3 vniuer. l. sicut. §. vlti. p̄terea vr̄ hic tm̄ ꝓhiberi in eadē eccl'ia. sȝ falsū est. quia in diuersis pōt. ex̄ de excel. pla. c. vl. Simil'r dicit lex q̄ non pōt quis h̄re ꝑ plures ciuitates plures potestarias: vt. ff. ad munic. libertus. §. ꝑscriptio. ꝛ regulare est q̄ vna ꝑsona nō suppleat vices pluriū nisi in cā necessitatis vt idē sit carnalis ꝛ spiritual' pater. xxx. q. i. ad limina. vel p̄lat⁹ in diuersis eccl'ijs. x. q. iij. vnio. vel idē sit

lex ꝯcedit: canō tñ nō ꝑmittit. xv. q. iij. §. cū aūt. vel dic q̄ p̄t h̄re tabernā ꝑp necessariā et honestā negociatiōē3

F Ornicari semꝑ nō lic3. i. nunq̄ xxxij. q. iiij. nemo. ar. ꝯ. xxxi. q. i. hac rōne. sȝ licet aliq̄ñ licētia pene. sȝ licētia culpe nō. q: nō euadit culpā. di. iiij. c. deniq3. c ¶ Nō lȝ. ar. q̄ ꝓpter mutationē stat⁹ qd̄ ipsi erat licitū: sit illicitū ꝛ ecōuerso. ar. di. xxxi. lex. ar. cōtra. xij. q. i. non dicatis.

N Ec. b̄ ps est illi⁹. xxi. q. iij. ciprianus.

b ¶ Dei. ꝛ nō ne accusat̄ iste post mortē ꝯ illud. xxiij. di. q̄rundā. C. si reus vel accu. mor. l. i. ꝛ. ij. so. dicūt quidā q̄ accusari pōt q̄s post mortē ꝑ instrumentū sicut hic: q: apparebat ꝑ instrumētū. i. ꝑ testamētū eum decessisse

eligẽs ꝛ confirmãs ext de electi. cũ inter. velut ipsemet tradat sibi possessionez. ff. de con. emp. fistulas. §. fundũ vel nisi ea vtilitatis vt cuz due ecclesie vni ꝯmittantur. xvi. q. i. et temporis. velut idez fu' vicẽ plurium dominoꝝ sustineat. ff. de iti. seruo. l. i. §. cõmunis fu'. velut apud semetipsum aliquis emancipet vl' adoptet. ff. ꝺ adop. si cõsul

e ¶ Ecclliastici. nõ ordinũ sꝫ dignitatuz vn' eñ bñ bꝫ omnes ordines licet ab vno tantum ꝺnominetur

f ¶ Singulis. j. xxi. q. i. c. vl ti. ꝺ. sed illud ex spẽali priuilegio. h' ex gñali iure. xv i. q. i. hinc.

g ¶ Cõmittẽdum est. ali' habebit archidyaconatuz ali' archipsbyteratũ ꝛ sic ꝺ alijs. ar. j. xiij. q. i. c. i. et. ij.

a ¶ Quãtũlibet. ar. nõ eẽ derogatũ iuri gñali ppt psone progatiuã. ꝺ. o. lxxi miramur. ꝺ. dis. lxxviij. si quis.

b ¶ Oculus id est si oĩe officiũ attribuitur ei qui ꝺꝛ in ecclesia oculus. vbi erit audit'. i. auris. id ẽ officiũ qꝺ attribuit ei q̃ ꝺꝛ in eccl'ia aurĳ p oculũ intelligant maiores in eccl'ia qui sibi ꝛ aliis ꝓuidẽt. p aurẽ in eccl'a discreti intelligunt ꝛ sciẽtes. vl' rferas hoc ad illud qꝺ dixit ꝙ diuersitas officioꝝ in eccl'a sit al's nõ sta Di. lxxxix. ret qꝺ hic ꝺꝛ q: si totũ. ꝛc. quasi dicat si oẽs in eccl'ia essent vnius officij quõ ipleret corp' eccl'ie cui diuersis op' ẽ.

tione omnes artifices mẽtiunt sutores agricole vis vt optez carꝝ tẽp' vt possuz vẽdere annonã quã seruaui. sꝫ hoc nõ faciunt boni agricole inq̃t nec illa bõi negociatores. Est peccatũ hr̃e filios. q: quando eis dolet caput matres infideles querunt eis ligaturas sacrilegas ꝛ incãtationes: oĩa ista sũt peccata hoĩm nõ rerꝝ q̃ro ergo dic mihi negociator quõ psalmistã itelligas: ꝛ noli me ꝓhibere a negociatõne. negociatõ eñ nõ me facit malũ sꝫ iniquitas meã ꝛ mendaciũ meũ. Queram' ergo negociatores q̃ psumunt gl'iari ex suis operib' si sunt cõtra illã gratiã quã hic psalmista ꝯmendat. vt nemo de suis operibus glorietꝛ: ꝛ sicut cõtra medicos supbe pollicitãtes salutez vigilat hoc qꝺ dictum est: tota die salutare tuum sic contra negociatores operib' suis gloriãtes vigilat qꝺ dictũ est: os meuz ãnunciabit laudẽ tuã: vñ ꝛ dñs eiecit eos de templo volentes suam iustitiaz statuere ꝛ ignorantes iustitiam dei. Merito dictum est negociũ q: negat ociũ qꝺ malũ est neq̧ querit verã quietẽ q̃ est de'. ¶ Itẽ cassiodoꝛ' in eodẽ psalmo. De eodẽ. Palea

Quid est aliud negociũ nisi q̃ possint vilius cõparatꝛ cari' velle distrahere. Negociatores ergo illi abhomiabiles existimãtꝛ qui iustitiã dei minie cõsiderãtes p imoderatũ pecunie ãbitũ polluunt. merces suas plus piurijs onerando q̃ precijs. tales eiecit dñs ꝺ tẽplo dicens. nolite facere domũ pr̃is mei domũ negociatiõis. ¶ Itẽ ciprian'. Noĩe sacerdotis careat q̃ dĩ ministros a suis euocat officijs.

Necq̧[a] apud altare dei[b] meretꝛ noiari in sacerdotũ prece: q̃ ab altari sacerdotes ꝛ mĩstros volaerint auocare. ꝛ ideo victoꝛ cum contra formã nup in ꝯcilio a sacerdotib' dataz geminũ faustinũ psbyterꝝ aus' sit tutorẽ cõstituere ob dormitionez ei' apud vos nõ fiat oblatio aut aliq̃ depcatio p noie ei' frequẽter in eccl'ia. vt sacerdotũ decretũ religiose aut necessarie factũ obseruetur a nobis.

Ꝺ. Omnũq̧ sue
Oportet epm esse bñ ꝓpositũ vt q̃dam inde quodãmodo future dispẽsatõis argumẽta sumãt. In dispẽsatiõe vero eccl'ie hãc regl'az obseruãdã nouerit: vt nlli q̃tũlibꝫ exercitate psone duo sil' officia cõmittat. neq̧ secularibus viris res eccl'iasticas gubnãdas cõmittat. ¶ Vñ greg. scribit oĩbus epis. Vni psone nõ cõmittantꝛ duo officia.

Singula[c] eccl'iastici[e] iuris officia singulis[f] q̃buscq̧ psonis sigillatiꝫ cõmitti iubem'. sicut eñ in vno corpe multa membra habem': oĩa aũt mẽbra nõ eũdẽ actũ habẽt: ita in eccl'ie corpe multa membra sũt: s'm veridicã pauli sniam. in vno eodẽ q̃ spũali corpe ꝯferẽdũ est hoc officium vni: alij cõmittẽdũ[g] est illud. Neq̧ enim q̃tũlibꝫ[a] exercitate vni psone vno tẽpe duaꝝ rerꝝ officia cõmittẽda sũt: q: si totũ corp' est oculus[b]: vbi audit'. sicut eñ varietas mẽbroꝝ p diuersa distributa officia ꝛ robur corpis seruat: ꝛ pulcritudiẽz[c] repñtat. ita varietas psonarũ p diuersa nihilomin' distributa officia ꝛ fortitudinẽ ꝛ venustatẽ scẽ eccl'ie dei mãifestat Et sicut indecoꝝ est in corpe humano vt alterũ mẽbrꝝ alteri' fungatꝛ officio. ita nimirũ noxiũ simulq̧ turpissimũ ẽ si singl'a reruz ministeria psonis totidẽ nõ fuerint distributa. ¶ Itẽ greg. antemio subdyacono. Quilꝫ eps vicedominũ ꝛ yconomũ habeat.

Volum' vt frater nr̃ pascasius ꝛ vicedñm[d] sibi ꝛ maiorẽ[e] ordinet dom' q̃ten' possit vel hospitib'[f] supuenientib' vel causis q̃ eueniũt idoneus ꝛ parat' existere. si vero negligẽtẽ eũ ꝓspicis vel ea q̃ dicim' implere dñtem oĩs clerus[g] ei' adhiberi debꝫ. vt cõi cõsilio epi eligantꝛ q̃rꝝ psone ad ea q̃ prediximus valeat ordinari. ¶ Hic colligi põt archidyacõi electõez a cũcto clero si eps negligẽs vel differẽs fuerit canõice fieri posse. ¶ Officiũ vicedñi ẽ epatũ disponere. ¶ Vñ greg. clemẽtie patricie post alia. Quid sit officiũ vicedomini.

Diaconũ vo anatholiũ quẽ ad vos dirigere poposcitis hoc nos facere non posse cause magis modus q̃ꝫ rigoris auctoritas facit vicedñm[b] eñ cũ cõstituim' cui' arbitrio episcopiũ cõmisim' disponẽdũ. ¶ Itẽ ex cõci. calcedonẽ. De eodẽ.

Quia in quibusdam eccl'ijs sicut ad nos puenit sine yconomo episcopi res eccl'iasticas tractãt placuit oẽs ecclesias hñtes epos[i] etiã yconomos hr̃e de ꝓprio clero q̃ gubernẽt res eccl'ie cũ arbitrio sui epi vt nõ sine testimonio[k] sit gubernatio ipaꝝ rerꝝ eccl'iasticaꝝ. neq̧ eniꝫ ex hoc eueniat res eiusdẽ eccl'ie dispgi ꝛ sacerdotali dignitati obtrectatio generetur. Si vero q̃s hoc nõ obseruauerit diuinis subiacebit regulis. ¶ Itẽ grego. iohãni carolitano epo. Secl'aribus viris res ecclesie non cõmittãtur.

Indicatũ est nobis ꝙ laicis q̃busdaz curaz vr̃i proĉinij cõmiseritis. q̃ postmodum i rusticoꝝ vr̃oꝝ depdatõib' atq̧ fatigatõib' fuerint deprehẽsi. qꝺ si ita est: districte a vobis discuti conuenit. atq̧

c ¶ Et pulcritudinẽ. singula queq̧ locũ teneant sortita decenter. d ¶ Volum'. ꝛ vicedñm. exponit. h. id est yconomũ rerũ epaliũ q̃ reb' epalibus ꝛ hospitib' supuenientib' ꝓuideat. e ¶ Maiorem. i. yconomũ rerũ canonicoꝝ. ꝛ iste itellect' habetꝛ ex rubrica. vl' maiorat' ẽ q̃da dignitas que est in quibusdã eccl'ijs vt in vercellen. f ¶ Vel hospitib'. q: nõ potest eps in ꝓpria psona tractare talia negocia: vt. v. q. iij. q: episcop'. ꝛ rferas qꝺ dicit de hospitib' ad vicedominum.

g ¶ Clerus. ar. ꝙ si platus nõ vult vel negligit facere ea q̃ debꝫ: debent ea suppleri p subditos et ecõuerso. ar. j. ix. q. iij. cũ sim'. ꝛ vr̃ ꝙ in talib' nõ sit necessaria monitio: vt ext de supplen. negli. pla. lꝫ. ar. ꝺ. ext ꝺ ꝯces. p. ꝛ ec. si va. qm̃. in fi.

Dyaconũ. vicedominũ. ex h. c. ptꝫ q̃ vicedñs est q̃ hꝫ ptãtẽ sup res ipius epatus. yconom' q̃ sup res canonicoꝝ cui scꝫ res eccl'iastica gubernãda mandatur. C. ꝺ sacrosã. ec. iubem'. in prin. ꝛ sicut eps dispensat res epales sub testimonio vicedñi sic canonici res eccl'asticas sub testimonio yconomi ꝛ ecõuerso vt. xvi. q. vij. qm̃. et xij. q. i. manifesta. ꝛ iste yconom' in quibusdã eccl'ijs appellatꝛ ꝓpositus.

Quia in q̃busdã epos vel etiã alios platos. q̃libꝫ eñ plat' dꝫ yconomũ cõstituere. C. de epis. ꝛ cle. oẽs. §. h' nihilõinus. ar. ix. q. iij. cũ simus. ext ꝺ offi. oꝛ. cũ vos. de of. ico. sindici actoꝝ notatꝛ. xvi. q. vij. qm̃. ar. ꝙ eps possit corripe yconom' res eccl'ie dispẽsãtẽ sicut ꝛ archidyacon'. ar. lxxiiij. di. c. honoratus.

k ¶ Testimõio. epo eñ ꝓhibẽt testimoniũ yconomi sue administratiõis. sꝫ cubicularij sui ꝓhibẽt testimoniũ sue ꝯuersatiõis: vt. ij. q. vij. cũ pastoꝝ. iohãnes

Indicatũ est. atq̧ inter eos. sꝫ nõne isti erant laici q̃ debent conueniri sub sclari iudice: vt. xi.

q.i.experientie.s3 ideo ɔueniunt corā ecclīastico: q2 rapuerūt bona eccle: vt ex de fo.cōpe.cū sit gnale.ꝛ h ē ɔ rectores ciuitatū qui cōpellūt rusticos ecclesiarū sub se rūdere.alij dicūt suos ꝛ libertos eccle sequi forū dñe: vt di. cet.xi.q.i.c.ij.rusticos aūt nō.s3 sclares nisi eccl̄ia ab imperatore esset cōsecuta iurisdictionē sup eos,ar,lxiij,di.ego.ex de ap.si duob⁹,veri⁹ dī: h laicos istos ɔueniri in foro eccle ꝛ ratione predicta ꝛ quia adhuc erāt in administratione.vñ rōne administrationis rusticos conuenire poterāt sub epo. ar.ij. q.vi.§. nulli ꝙ officia sua.post depositā ad ministratōem nō nisi forte in breui. vel nisi fugerent. in auten. vt iudices sine quoq̄ suffragio.§.si quis aūt.ꝛ.§.necessitatē. alij dicunt ꝙ ipse epus rep:ehensus fuerat q2 yconomū fecerat laicū. q̄ tñ clericus esse d3. al's hō possit eis cōmittere curā rusticorum ꝛ alioꝝ bonoꝝ epatus.lxxxvij.di.c.ij.in fine.

m Cū pena.isti cōmiserant crimen cōcussionis cui⁹ pena quadruplum est: vt xviij.di.quū.ꝛ h cū ciuiliter agit.Cū vero crimialiter punit arbitrio iudicis: vt.i.q.i.ɔcussiōis.ꝛ sic eccl̄ia suum q̄ncꝗ cū augmēto pōt repetere: vt.xij.q.ij.c.in legib⁹.ꝛ.c.fraternitas.

n Vt in subditis. vz.ḡ ꝙ predicti laici nō sunt d̄ foro eccle sie.s3 ideo h dicit q2 facili⁹ cohercent clerici ꝙ laici.

o Quā accusent. id est se accusabiles ostendant.

Decēter. aut sanguine.sic.x.q.ij. h ius.in fi. vel intellige d̄ hīs q̄ male vite sunt.al's vr̄ esse ɔ Di.xc. §.d.lxxxvi.nō satis quis eñ carnē suā odio habuit. xiij. q.ij.nō estimem⁹.

inter eos ecclieꝗ vr̄e rusticos: cām examinare subtili⁹.ꝛ quicq̄d fraudis inuētū fuerit: cū pena[m] legib⁹ statuta reddere cōpellant.de cetero vero cauendū est a fraternitate vr̄a ne sclarib⁹ viris atq̄ sub regula vr̄a nō degētib⁹ cuiuslib3 res eccl'e cōmittant.s3 pbatis de officio vr̄o cl'icis in quib⁹ si q̄d repiri poterit prauitatis: vt in subditis[n] emēdare qd̄ illicite gestū fuerit valeatis.q̄ videlicet apud vos habitus sui officiū magis ɔuenienter administrent ꝙ accusent[o]. Propinq̄s etiā vl' fauore sibi cōiunctis eccl'astica officia eps̄ cōmittere nō audeat. Vñ in toletano ɔci.x.legit.

Nō cōmittat eps eccl'astica officia ppinq̄s vel fauore sibi cōiūctis

Decēter oīb⁹ placet in p̄senti tale rescindere factū ꝛ nō esse de cetero faciendū. Quicūꝗ ergo pōtificū deinceps aut sanguie[a] ppinq̄s aut fauore psone q̄buscūꝗ sibi cōiūctis talia lucra cōmēdare tēptauerit.ad suū nephāde p̄sumptiōis excidiū ꝛ qd̄ iussū fuerit deuocet in irritū.ꝛ q̄ ordinauerit annue excōicationi subiaceat: q̄ vero ablata fortasse fuerint: ab eo q̄ tulit reddāt in duplū.[b] Porro ipsa officia q̄re sint ita distinguenda ꝛ nō vni psone oīa cōmittenda ex auctoritate gregorij ꝛ bonifacij pape dat intelligi: qui ait.

Graduū ꝛ ordinū distributio eccl'asticā vnitatē conseruat

Ad hoc dispēsatiōis puisio grad⁹ diuersos[c] ꝛ ordines cōstituit esse distinctos.vt dū reuerētiā minores potioribus exhiberēt: ꝛ potiores[d] minorib⁹ dilectionē impēderēt: vera[e] cōcordia fieret ꝛ ex diuersitate contexio[f] ꝛ recte officioꝝ gereret administratio singl'oꝝ. neꝗ eñ vniuersitas[g] alia poterat ratōe subsistere nisi hmōi magn⁹ eā differētie ordo seruaret. Quia vero queꝗ creatura in vna eadēꝗ q̄litate[h] gubernari vel viuere nō poterit. celestiū militiaꝝ exēplar nos instruit: q2 dū sunt angeli sunt archāgeli.liquet q2 nō sūt eq̄les s3 in ptāte ꝛ ordie sicut nostis differt alter ab altero

Litigiosus[i] q̄3 phibetur ordinari.q2 qui sua ptāte discordantes

demones demonib⁹, angeli angelis. Cū eñ de⁹ erit oīa in oīb⁹ cessabit oīs p̄latio nō tñ ordo vel maioritas.aliq̄s eñ maior erit alio. Nā in domo p̄ris mei.ꝛc.de pe.di.iiij.in domo.s3 nō preerit ei.ꝛ vl de quō prelat⁹ ꝛ subdit⁹ sibi cōnectāt: vt.xcv.di.esto.ꝛ h diuersitas ordinū pp maiorē ɔcordiā ē statuta: vt.xlv.di.l3.ij.

ad concordiā debet attrahere: qui oblatiōes dissidentiū phibet recipere.nequaꝙ litigādi facilitate alios ad discidiū debet puocare. Unde in cōcilio carthaginensi.iiij.legitur.

Clerici discordantes ad cōcordiā reuocētur aut deijciāt

Discordātes clericos eps̄ vel rōne[k] vel ptāte[l] ad cōcordiā trahat.inobedientes synod⁹ eos p audiētiā dānet. Itē ex eodē.

Dissidentiū fratrū in eccl'ia nō recipiāt oblatōes.

Oblationes[m] dissidentiū fratrū neꝗ in sacrario neꝗ in gazophilatio[n] recipiant. sil'r dona[o] coꝝ q̄ paupes opprimūt a sacerdotibus refutāda sunt. Item ciprianus.

Extra ecclīaz esse pbatur qui pace cum primo nō habet

Neꝗ ad caim neꝗ ad munera eius respexit de⁹. neq3 eñ habere pacatū deo poterat: q̄ cum fratre nō pacē sed zeli discordiā habebat. quā sibi igitur pacē pmittunt inimici fratrū que etiā sacrificia se celebrare credunt. emuli sacerdotū secū esse xp̄m cū collecti fuerint opinātur. hi qui extra eccl'iam xp̄i[a] colligūtur tales etiā si occisi in cōfessione noīs xp̄i fuerint. macula ista nō sanguie[b] abluitur[c]. inexpiabilis[d] eñ ꝛ grauis culpa discordie neq3 passione purgatur. Item ex.viij.synodo.

Murmurantes alieni a fratrum vnitate efficiantur.

Alienus sit a fratrū vnitate qui murmurat. ꝛ opus[e] ei⁹ abijciatur qui murmurās extiterit.ne penam murmurantiū incurrat: de q̄ apl'us dicit. neq3[f] eñ murmurauerītis sicut quidam murmurauerūt: ꝛ pierunt[g] ab exterminatore[h]. Iuxta mensurā itaq3 operis peccatoꝝ qd̄ in hac sentētie apl'i plenius declaratur: sacerdotis iudicio peniteat. Itē ex eodē.

Corripiātur qui rixas ꝛ cōtētiones amāt

Si quis monachus cōtētiones vel rixas amauerit vel manifestū[i] cōuiciū fratri intulerit iuxta arbitriū rectoris modūq3 peccati diuturna[k] expietur penitētia. Itē qui cōtētiosus aut murmurans extiterit p̄m arbitrium prioris[l] tam diu peniteat ꝙ diu culpe qualitas extat. Itē ex concilio

c Vera.i.q verā concordiam.io.

f Contexio i.di.xcv.esto

g Uniuersitas, creaturarum.

h Qualitate.q̄a q̄litas corpoꝝ non pōt manē in vno statu.vt de cō. di.v. ne tales.ꝛ dicit lex ꝙ circa statū hūanū nihil ē stabile.in auf.d̄ non alie.aut pmutā.§.vt aūt.coll.ij.et dic q̄litate.i. eq̄litate.q̄a nō oēs possunt esse eq̄l. lxi.di.nullus inuitis.

i Litigiosus.i hac.e. dissi. tractat hoc.c.nō litigiosū.quod tractauit.xlvi.d.s3 dissilr ibi eñ ostēdit ꝙ eps nō d3 eē litigiosus h vero ꝙ discordātes d3 ad ɔcordiā reuocare. vltimo adhūt ꝙ epi debēt sibi vicissim pstare auxilium ad pacē ɔseruādā.

Discordātes.rōne id ē amicabili cōpositiōe extra iudiciū ꝛ de plano. Nā inde ta borare d3 ad cōcordiā.v.q.ij.si primates.

De h̄.de ppinquis.ideo q2 magis proni sūt epi ad dandū cōiūctis psonis ꝙ alijs sicut frp̄i⁹ ꝛ fratri⁹ phibet fornicatio q2 poti⁹ peccat h ḡue peccati.l.di.q2 tua. Itē sicut magis punit q̄ interficit vxorē suā ꝙ mſem.q2 pniores sunt hoīes ad illud faciēdū.xxxiij.q.ij.āmonere. Itē sicut hac rōne subuenit mulieri qn̄ intercedit non tñ dat q2 pnior est ad intercedēdū ꝙ ad dandū.ff.ad vell.l.iiij. Itē ꝛ alia rōne phibet dare ppinq̄s q2 semp p̄sumit ꝙ res ecclesie latēter ledāt p eos.i.q.iij. puenit

a A.x.q.ij.c.eps. b In duplū.sic.x.q.ij.c.fraternitas.ꝛ.c.in legibus.

Dv h.diuersos.inter prelatū ꝛ subditū d Ex potiores.h erit vsꝗ in diē iudicij vñ.dicit eñ apl's dū mund⁹ iste durabit hoīes presunt hoibus,

tes.ff.de.vsufruc.si cui⁹.§.eq̄ssimū.ꝛ.ff.de of.p̄esi.illicitas.§.nepotentiores.si ḡ inter se cōponēt crimina remanebūt impunita.ɔ illud. ff.ad.l.aquil.ita vulnerat⁹.s3 h in crimine iniuriaꝝ obtinet quā quilibet pōt remittere.s3 si criminal'r ageret esset falsū.sed si delictū tāgeret eccl'iam ibi nō posset subdit⁹ cōponere cū p̄lato: vt.xxiij.q.iiij.si is q̄.pōt tñ rēnūciare accusatiōi: vt ex de accu.veniēs. l Vel ptāte.scz cohertiōe: vt.ff.de of.p̄si.cōgruit.ꝛ.j.c.placuit.

Oblatiōes.cū odiū eoꝝ apertū est ꝛ notoriū.h de voluntarijs oblationibus.nō de decimis ꝛ primitijs.ex de deci.de terris.xvi.q.i.decime. n In gazophilatio.i.archa vel locus vbi reponūtur

carthaginensi. iiij. Dissidētes epi ad cō-cordiā redire cogantur.

Dissidentes episcopos si non timor dei: synodus reconciliet. ¶ Item ex eodem. De eodem.

Studendū est episcopis vt dissidentes fratres siue clericos siue laicos ad pacem[m] magis q̄ ad iudiciū cohercean[n].

¶ Itē ex eodem. Non recipiatur dona eorum qui pauperes opprimunt.

Eorum qui pauperes opprimūt: dona a sacerdotibus sunt refutanda.

¶ Item ex concilio agathensi. A cetu alienentur fidelium qui ad concordiam redire contēnunt.

Placuit etiam vt sicut plerūq; fit qui cunq; odio aut lōginqua inter se lite dissenserint ꝛ ad pacē reuocari diuturna obstinatione nequiuerint a sacerdotibus ciuitatis primitus arguantur[o]. qui si inimicitias deponere perniciosa intentiōe noluerint: ꝺ ecclesie cetu iustissima excōmunicatione[p] pellantur. ¶ Item fabianus papa. Inedijs macerentur acerrimis: qui fratri suo reconciliari non vult.

Si quis contristat[9] noluerit reconciliari fratri suo satisfaciēte[q] eo q̄ contristauit acerrimis maceret inedijs[r]: vsq; dum gratanti animo satisfactiōem recipiat. ¶ Item innocentius secundus. Episcopi omni amore vel odio pretermisso ad solum deum respiciētes ad pacem tenenda in mutuum auxilium prestent.

Recipimus eni vt episcopi ad solum deum ꝛ salutem populi habentes respectū omni tepiditate reposita ad pacem[s] firmiter tenendā mutuū sibi cōsilium ꝛ auxilium prebeant. neq; hoc alicuius amore vel odio p̄termittant. q̄ si quis in hoc dei opere tepidus inuentus fuerit damnū proprie dignitatis incurrat. ¶ Itē victor papa. Pellendi sunt a cōmunione fideliū qui sibiinuicē reconciliari noluerint.

Perlatum est ad sedem apostolicam aliquos vestrum nocere fratribus velle ꝛ vt cadant decertare similiter in sacramentis discrepare[t]. et ob id contētiones ꝛ emulatiōes fieri inter vos. a quibus dissensionibus vos auertere ꝛ in his omnibus concordare[v] ꝛ opem ferre vicissim mandamus. Nam si hoc agere cito neglexeritis: ꝛ vicissim recōciliari non studueritis: ab apostolice sedis ꝛ totius ecclesie cōmuniōe vos pelli nō dubitetis.

Qui autem[x] turpi lucro vel inhonesto negocio victum sibi querere prohibentur de oblationibus ecclesie stipendia consequatur. q̄ si ecclesia ei sufficere non poterit proprio artificio vel agricultura exemplo apostoli qui de labore manuū viuebat sibi necessaria inueniat. ita tamen vt occasione sui operis ecclesie vigilijs non desit. qd̄ absq; inequalitate[y] sui corpusculi nulli impune cōceditur. ¶ Unde pelagius papa. Corripiantur clerici qui matutinis vel vespertinis officijs se subtrahunt.

Eleutherius frater ꝛ coepiscopus nr̄ queritur clericos suos sibi contra canones superbire. et id qd̄ nobis iubentibus facta in scrinio cautione promisit[z] vt quotidianis diebus vigilie[?] in ei[?] celebrarentur ecclesia: illis contēnentibus implere non posse: sꝫ magis vnūquenq; suis postposito ecclesie seruitio vacare negocijs. ꝛ ideo experientia tua eos quos tibi esse ostēdent cōtumaces: debita obiurgati-

oblationes a gaza qd̄ est diuitie: et philare qd̄ est seruare.

o ¶ Dona. dicit. h. hoc gn̄aliter intelligendū esse de quolꝫ qui est in mortali peccato. ꝛ gr̄a exēpli ē illud positū. s. dissidētiū. tu dic meli[?] q̄ cū hec sit pena no dꝫ extēdi nisi quaten[?] reperiat delictū. nā specialiter de quibusdā psonis inuenit p̄hibitū: vt hic de isto. Itē ꝛ ꝺ eo qui pauperē opprimit. ii. ē ꝛ ꝺ sacrilego vt. xij. q. ij. ꝺ viro ꝛ de eo qui vi extrahit fugū ad ecclesiā fugiētem: vt. xvij. q. iiij. miror. ꝛ de raptore ex̄ de rapto. sup eo. et de vsurario. ex̄ de vsuris. qꝫ in omnibus. sed etiam penitentes. qn̄q; p̄hibent oblatiōes facere. de con. dist. iiij. eos. idem dico ꝺ meretrice. si quis tn̄ officiatus oppri mit rusticos qꝫ forte debꝫ habere. x. accipit. xx. dona ei[?] nō sūt respuēda de iure sꝫ qdā qꝫ trāsferunt dn̄iū in huiusmodi fieri inde pt̄ elemosina nec ē vera rapina ar. xiiij. q. v. nō sane. Si tn̄ ppterea correpti[?] nollet cessare debꝫ respui. vl̄ dic q̄ p̄t inde fieri elemosina non tn̄ oblatio. idem dico in meretrice: ut dixi. xiiij. q. v. in prin.

Extra ecclesiam xp̄i. extra quā qui inuenitur: exterminabitur. xxiiij. q. i. qui ex sola. in fi. b ¶ Sanguine si impenitēs decedat. hoc ad exaggerationē hui[?] criminis dr̄: qꝫ idē est in qlꝫ alio crimine.

c ¶ Abluit. quo ad vitā eternā. sed valꝫ martiriū quo ad minorē penam. de pe. di. iij. si qs āt ñ h̄ns. o ¶ Inexpiabilis. ꝛ verū ē post mortē al's de nemine ꝺsperādū est. de pe. di. vij. nemo. xxxij. q. ij. ancillam. nā qui impenitēs decedit in martirio nō saluat. de pe. di. i. c. vl. sed mitius punit vt ibidē dr̄. ꝛ de pe. di. iij. §. potest.

Alienus. opus. i. orō ei[?] si cleric[?] est. op[?] enī ei[?] est orare. xxxvi. d. c. vlti. vel si est laic[?] op[?] eius. i. oblatio ei[?]. s. di. e. oblatiōes. xij. q. i. duo. f ¶ Neq;. sic. ij. q. vij. §. de his etiā. g ¶ Quum rauci ꝛ perierunt. in deserto illa pena est vt citius moriat. xi. q. iij. epi si sacerdotali. h ¶ Ab exterminatore. i. ab angelo malo qui exterminauit murmurantes in deserto a terra p̄missionis. xi. q. iij. episcopi.

Si quis vl̄ māifestū. i. manifeste. k ¶ Peccati diuturna. vt q̄ tāto tempe debeat quis esse in penitentia q̄to fuit in peccato. iij. q. ij. c. i. sꝫ dicim[?] h̄ ponendū in arbitrio plati. nā qn̄q; inuenit q̄ dꝫ esse tanta. de pe. di. i. quādoꝫ. ꝛ qn̄q; minor. de pe. di. vlt. c. vlt.

qn̄q; maior. de pe. di. iij. p̄ductior. l ¶ Prioris. i. abbatis. abbas pōt absoluere monachū suū inijcientē man[?] in monachū suū vel alteri[?]. sꝫ nō pt.

Studendū est si pcussit clericū secularem: vt ex̄ de sen. ex. cū illorum. ad pacem. h ꝛ silia intelligo cū ciuiliter agit de crimine vel in causa ciuili. sec[?] vbi criminalr̄ ageret. expedit enī peccata nocentiū esse no. ff. ꝺ iniur. eū qui. ꝛ ex̄ de collu. deteg. c. i. io. vel cū agit ꝺ crimine iniuriaꝝ: vt dictū est. s. e. c. i. b.

n ¶ Cohercean. ar. q̄ ep̄s si qs corā eo aliquē accusauerit velit desistere. et ille velit ei remittere nō debeat eos cogere pseq̄ cām illā etiā lite contesta. ꝛ q̄ illi p̄nt desistere cū ep̄s debeat eos magis hortari ad pacē q̄ ad cōtētionē. ar. v. q. ij. si primates. io. qd̄ veꝝ credo in cri-

mine iniuriaꝝ. vl̄ cū agit ciuilr̄. al's non. vt ex̄. ꝺ collu. c. ij. b.

Placuit. arguāt. ar. q̄ āmonitio sꝫ dꝫ p̄cedere vindictā. ar. xij. q. ij. indigne. p ¶ Excōicatiōe. vl̄ tn̄ q̄ p̄ iudex sclar[?] cogit eos ad ꝯcordiā. ꝛ si h̄ ñ sufficiat q̄ tūc excōicabitur dissidēs. xv ij. q. iiij. ꝺ p̄sbiteroꝝ.

Si qs satisfaciente. imo etiā ñ satisfaciēte eo rācorē tenet dimittere: vt ꝺ pe. di. v. c. vl. qꝫ nō est licitū nobis aliquē odio h̄re. xxiij. q. iiij. cū lege. xi. q. iij. iter verba. sꝫ actiōnē iniuriaꝝ. i. satisfactionē nō tenet dimittere. nā ad remittendam iniuriā nullus est cogend[?]. xxiij. q. iiij. si illic. imo bn̄ facit q̄ dimisso rācore agit iniuriarum. xlv. dis. ꝛ qui emēdat. xxiij. q. v. ꝺ occidēdis. r ¶ Inedijs. i. penis excōicatiōis.

Recipim[?]. pacē p ista. c. ptꝫ q̄ ad iudiciū ecclie spectat facere pacē: vt h. ꝛ ex̄ ꝺ treu. ꝛ pa. treugas. Itē ptꝫ h̄ q̄ epi puniunt q̄ sibi nō p̄stāt mutuū auxiliū: vt. iij. q. i. nulli. ꝛ etiā mortuo ep̄o vel infirmo vicini epi tenent supplere defectū epi: vt. vij. q. i. pōtifices. io. xv. di. si forte.

Perlatū est. discrepare. h̄ idē dicit canon vt simplā teneam[?] baptismi formam p̄pter scisma vitandū: vt de cōse. di. iiij. p̄pter vitādū. vbi tn̄ cōsuetudo diuersa est nihil officit: vt de cō. di. iiij. de trina. v ¶ Concordare. cū metropolitana eccl'a. xij. di. c. vlti. de. cō. di. i. c. vl. altaria. ꝛ di. iij. litis. io.

Qui aūt. dictū est. s. di. lxxxviij. cleric[?] nō licere negociari. vn̄ ondit in hac di xci. ex quo debeant sustentari. quia ꝺ eccl'asticis stipendijs. vbi aūt clerico nō sufficit ecclesia p̄prijs māib[?] sibi q̄rere victum dꝫ iuxta apl'm. nō tn̄ q̄ ex hac occasiōe subtrahat se eccl'asticis officijs. h.

y ¶ Quod absq; inequalitate. i. nisi cū inequale est corp[?] exuberātia vel defectu humoꝝ hoc est causa infirmitatis.

Eleutheri[?]. p̄misit. que p̄mittenda sunt notaui. xxiij. di. q̄ q̄.

z ¶ Uigilie. id est mortuoꝝ exequie vel generaliter eccl'esiastica officia: vt lxi. di. qm̄. h. ꝛ p̄pter causam hec cautio fuit exacta ab ep̄o isto qꝫ clerici sui

negligentes erant circa diuina officia al's de iure communi in ordinatione episcopi huiusmodi cautio non est exigenda. Sed videtur q eleutherius hoc modo pro suis clericis obligari nō potuit ꝑmittendo eorū factum vt insti. de inutili. sti. §. si quis aliū. sed dic q bene potuit cum ad ei' officium spectaret eos ad hec cogere. ita sua interfuit. preterea per illa verba videtur promisisse se curaturum vt illi interfint sicut cum aliquis ꝓmittit alium iudicio sisti. argu. ff. de ver. obliga. quotiēs q̄s alium. et est simile. lxiij. disti. tibi domino. Item et est arg. h. q episcop' pōt inducere consuetudinē nouam in ecclesia sua quo ad officia celebranda. xij. distincti. nouit. et de cōse. di. iij. c. i.

Clericus. agricultura. ar. C. d' epis. et cleri. l. ij. nam mercari nō pōt lxxxviij. di. fornicari. h.

b Officij. g' clericus nō pōt tota die operas suas locare cum non debeat officio deesse. vt liiij. di. si seruus.

c Vigilijs. non tñ videntur puniēdi si desint diuinis officijs cum non percipere possint necessaria ab ecclesia cū d' altario d' beant viuere. secus tamē est quia fecerunt sibi ꝓiudicium quando ꝓmiserunt se promoueri ad tam tenuem ecclesiam sicut est in matrimōio carnali ar. xxxij. q. v. horrendus. vnde sicut vir tenet' ministrare necessaria vxori que tñ est talis q ei debitū reddere non valet. vt xxxij. q. vij. quod proposuisti. et c. hij qui. ꝛ ita iste tenetur officiare ecclesiā lꝫ pauper sit et dicere cum apostolo scio ꝛ habundare et esurire ꝛc. xli. di. quod dicit et ministret ei man'. xxi. q. i. clericus. in f. imo videt' q̄ auferatur ei ecclesia eo q ad tenue beneficium se promouēdum consensit vt dicit' ex̄ de pre. c. vlti. Sed quid si a principio fuit diues ecclesia cū ad eā ꝓmot' ē sꝫ post v'git ad exiguitatē dices clericū adhuc teneri: sic sꝫ eps in h' cāu et in ꝑmisso dꝫ eā vnire alijs ecclesijs. x. q. iij. vnio. de cōse. d. i. omnes.

d Stipendio. sed cui applicabitur. hic pōt dici q canonicis in simul cū episcopo: sed hoc verum est in eo quod de cōmuni percipiebatur. aliter videt' qd tātū canonicis. ar. C. de hered. decu. et naui. l. i. ij. et. iij. nisi cū iniuste ꝓuatus est. tunc eñ oīa ipse recuperat que amisit. ff. de re mi. l. penul. C. e. l. i. li. xij. io. sꝫ certe ego credo q suū officiū debꝫ assignari alicui q̄ celeb: et pro

one cōpesce. ꝛ modis oīb' vigilijs vacare cōpelle. Item ex cōci. nanetensi

Palea

Presbr mane matutinali officio expleto pensū sui tutus sue canēdo primā tertiā sextā nonā vesperā q̄ psoluat. ita tñ vt horis cōpetentib' ꝛ signantibus iuxta possibilitatem aut a se aut a scholarib' publice compleātur. de inde peractis horis infirmis visitatis si voluerit ad opus rurale exeat ieiun'. vt iterum necessitatib' peregrinorum ꝛ hospitum siue diuersorum cōmeantiū infirmorum quoq atq defunctorum: succurrere possit vsq ad statutā horā pro qualitate tempis et opportunitatis ex dictis sancti benedicti propheta dicēte. septies in die laudem dixi tibi. qui septenari' sacratus numerus a nobis sic implet': si matutini prime tertie sexte none vesperi cōpletorij tempore nostre seruitutis persoluamus officia. quia de his dixit propheta. septies in die laudem dixi tibi. nā de nocturnis vigilijs ipse idē propheta ait. media nocte surgebam ad confitendum tibi. ꝛc. ergo his temporib' referam' laudes creatori nostro super iudicia iustitie sue. Item in carthaginēsi cōcilio legitur.

Sine officij detrimēto artificiolo: clericus necessaria querat.

Clericus victum et vestitū sibi artificiolo vl' agricultura[a] absq officij[b] sui dūtaxat detrimento preparet. clericus enī qui absq corpusculi sui inequalitate vigilijs[c] deest stipēdio[d] priuatus excōmunicetur. Item ex eodem.

De eodem.

Clericus quilibet verbo dei erudit' artificio[e] victum querat. Item oēs clerici qui ad operandū validi sunt ꝛ artificiola ꝛ litteras discāt. q̄ vero non pro emendo aliquid in nundinis vel foro deambulāt ab officio suo degradent': inter emptores[f] autem ab officio declināt[g] vel negligentius agentes: ab ipso officio suo remoueantur. Item ex concilio aurelianensi.

De eodem.

Clerici vero qui ad opus sanctū adesse contempserint: ꝫm arbitrium episcopi ecclesiasticam suscipiant disciplinam.

eo donec ipse est excommunicatus. vt ex̄ de appel. peruenit. h.

e Clericus. eruditus artificio. ex quali artificio clericus potest sustētare se: notaui. xiiij. q. iij. in summa.

f Interemptores. secundum. qd solet esse inter emptores et fideiꝫ repetit ꝛ tūc sunt due partes. secundū q est hic interemptores. et est vna pars vocat interemptores prose netas de quibus habes. ff. de pse. l. ij.

g Declinātes scilicet clerici. io.

Di. xcij.

Cum autē[b] ad ecclesiā venerint corde magis q̄ voce deo decantādū meminerint. Vñ hieronim' in epistola ad ephesios:

Corde nō voce deum laudare debemus.

Cantantes et psallentes in cordibus vestris domino. Audiant hec adolescētuli. audiant[k] hi q' in eccl'ia est psallēdi officium deo non voce[l] sed corde cantādum. nec in tragediarum modū guttur ꝛ fauces medicamine liniende[m] sunt: vt in ecclesia theatrales[n] moduli audiantur ꝛ cantica. Ab officio[o] autem cantandi et psallendi dyacones inueniuntur exempti. ne dum vocis modulationi studēt: altaris ministeria negligāt. Unde gregorius.

Cantandi officium dyacones sibi non vsurpent

In sacta romana ecclesia dudum cōsuetudo est valde reprehensibilis exorta. vt quidā ad sacrū altaris ministerium[p] cantores eligantur. et in dyaconatus ordine constituti modulationi vocis inseruiant. quos ad predicationis[q] officium et elemosinarū studia vacare congruebat. vnde fit plerūq vt in sacro ministerio dū blanda vox q̄ritur: congrua vita negligatur. et cantor minister deum moribus irritet[r]: cū populum vocibus delectat. qua de re presenti decreto constituo vt in hac sede[s] sancti altaris ministri cātare non debeāt. solumq[a] euāgelice lectiōis officium inter missarum solennia exsoluāt. psalmos vero ac reliquas lectiones censeo per subdyaconos vel si necessitas exigit: ꝑ minores ordines exhiberi. siquis autē contra hoc decretū meū venire tēptauerit: anathema sit. A quib' ordinandos oportcat esse immunes breuiter monstratū est de quorū vero manibus suos ordines suscipere debeant facile patꝫ. sacerdos eñ et cuncti infra ipsum constituti ab episcopis debent ordinari. Unde in cōcilio martini pape legitur.

Qui ab episcopo nō ordinant' in pulpito non psallant vel legant.

Non liceat in pulpito psallere[b] aut legere nisi qui ab episcopo[c] sunt ordinati lectores. De epi

Cum aūt ostendit i precedēti di. q clericiō bent celebrare diuina officia in ecclesia. In hac ej. di. ostēdit qualit'. quia sꝫ nō debēt vocis modulatiōi insistere. adijcit et q in ecclesia romana dyacones cātare non debent sꝫ verbo pdicatiōis vacare. postea mouet incidentē questiōēꝫ vtrum episcopi qui non recipiūt in sua ecclesia possint in alia ꝑrochia epale officium exercere. io.

Cantantes i. sint verba apostoli.

k Audiāt. verba hiero nimi expone tis.

l Nō voce tm. nā voce decantādum est. de cō. di. v. non mediocriter. ꝛ ibi psallite deo in iubilatiōe tñ magis cor dis deuotiōe q̄ vocis iubilatione. xxxviij. di. sedulo.

m Liniende. vt ppl's delectēt. Nā nec ipsa veritas sic ꝓnunciāda est vt quis hoibus placeat. xxij. q. ij. primū. linire aūt vt melius cātent ꝛ ꝓnuncient vel vti electuario peccatū nō est si ad laudē dei et nō gr̄a laudis cōsequende delectat'. ar. xxxij. q. iiij. obijciunt'. ꝓcurare eñ debet vt clara voce non rauca pronunciet: vt. xxi. di. c. i. vt ppl's plane intelligēs dicat amen: vt. xxxviij. di. sedulo.

n Theatrales. tragedias facie bant in theatro decantādo tragedias. ꝛ dicunt' a tragos qd ē hirc' et oda qd est laus quia hirco remunerabant' ꝓpter fedam materiā

o ¶ Ab officio.exempti.h intellige qñ ado inducti sunt in eccl'ia ad cantandũ euangeliũ ⁊ sic intellige sequens .c.

I In sancta.ministeriũ constitui. q ¶ Ad predicationis.xvi.q.i.adijcimus.ɔtra.ſ3 illud ex causa dictũ est ꝑpter quosdaz impro bos monachos h ſibi vſurpantes.xvi.q.i.ꝯuenit.al's etiã dyaconi possunt pre dicare. vel h intellige ex ꝺ legatiōe.al's solius sacer dotis officiũ est predicare vel predicati onem appel lat lectioneȝ euangelicaȝ.

r ¶ Et mk't. id est exalpe ret cõtra se.

s ¶ In sede. apostolica. ex hoc dicũt quidam hãc prohibitiõeȝ tãtũ in roma na eccl'ia lo' cum habere. alij tantũ de cardinalib' intelligũt. h. vero genera liter itelligit esse prohibi tum cum ſ3 ad legenduȝ euãgeliũ sũt induti.qꝺ p3 ex illo ṽbo qꝺ.j.dic̃ miſ ſarũ.⁊ cũ hu ius cõstituti onis fuit ho nestas.

a ¶ Solliciꝫ ar.ꝙ dyaco nus nõ niſi cũ necessita tis debȝ lege re epl'aȝ.xxv di.c.i.

N On lice at.psalle re.ar. pro lai

scopis autem a quibus vel in quibus lo cis ordinari debeant: supra diffinitũ est. nunc auteȝ queritur de his qui ordinati a parrochia sua nõ recipiuntur vel ꝑ ali qua causa eas adire noluerint. an in alte rius parrochia episcopale possint offici um celebrare. ¶ De his in cõcilio marti ni pape sic statutum inuenitur. Sacerdo tis tantũ officium gerat ep'iscopus queȝ sua parrochia non recipit.

S I quis[b] ordinat' episcop' ad par rochiam cuius est[c] electus pro contentio ne[e] populi aut pro aliqua[f] ratione nõ ꝑ sua culpa in parrochiam que ei fuerit da ta non ierit. hunc honorem oportet sacer dotij tãtũmodo contingere[g]. ita vt de re bus eccl'ie in quã nõ venit nihil ꝑsumat. sustineat aũt quid de eo sanctum cõciliũ iudicare[h] voluerit. ¶ Item ex concilio antioceno. De episcopo ordinato queȝ sua parrochia non recipit.

S I quis episcopus ordinat'[i] ad par rochiaȝ cuius est[k] electus minime accesse rit non suo vicio sed ꝙ eum aut populus vetet aut propter aliam[k] causam non ta men eius vicio perpetratam hic et hono ris[l] sit ⁊ ministerij particeps dũmodo re bus ecclesie vbi ministrare cognoscitur in nullo molestus existat. quem etiaȝ ob seruare cõueniet quicquid synodus per fecte prouincie[m] iudicãdo decreuerit.

¶ Item ex concilio anchiritano. A sua parrochia non recepti alijs molestiã nõ inferant.

S I qui[n] episcopi ordinati sũt nec[ꝫ] recepti ab illa par rochia in qua fuerant denominati. volu erint ꝙ alias occupare parrochias et viȝ ꝑsulib' eaꝝ inferre seditiões aduers' eos excitando: eos abijci placuit. Qꝺ si voluerint in presbyterij ordine vbi pri us[o] fuerant vt presbyteri residere. nõ abij ciantur[p] a propria dignitate[q]. si autem se ditiones cõmouerint ibidem constitutis episcopis. presbyterij quoꝫ honor tali bus auferatur. fiantꝫ damnatione no tabiles. ¶ Item ex concilio antioceno. Cõmunione priuetur episcopus qui ec clesiam sibi cõmissam adire neglexerit.

S I quis episcopus per man' impo sitionem[r] episcopatuȝ acceperit: et sibi cõmissum ministerium subire negle xerit: nec acquieuerit[s] ire ad ecclesiam si bi cõmissam. hunc oportet cõmunione priuari donec susceperit coactus officiuȝ aut certe de eo aliquid integra decreue rit eiusdem prouincie synodus sacerdo tum. ¶ Item ex eodem. Sine concilio integri ordinis vacantem ecclesiã episco pus non adeat.

S I quis episco pus vacans[t] in ecclesiã non haben tem episcopum surripiens populos sine concilio integri ordinis irruerit[v]. etiaȝ si populus quem seduxit desideret[x] illum alienum tamen euȝ ab ecclesia esse opor tet. Integrum autem ⁊ perfectum[y] con ciliuȝ dicimus illud cui metropolitanus episcopus interfuerit. Qꝺ autem supra clerici se vigilijs subtrahentes excõmu nicari iubentur. de his intelligenduȝ est qui ab episcopo frequẽter admoniti: ne gligentiam suam corrigere contemnunt ¶ Unde in concilio martini pape legi tur. Excõmunicetur clericus qui ab epi scopo cõmonitus matutinis vel vesperti nis horis adesse neglexerit.

S I quis presbyter aut dyacon' vel quilibet clericus ecclesie deputat'[z] in quolibet loco fuerit in quo ecclesia est

S I qui.i.si qui clerici ordinati sunt ep̃i. o ¶ Ubi pri'.i.in quo lo co vel in q̃ ordine. sed nunqd prior ecclesia tenet eos recipe. videt ꝙ nõ lxxij.di.placuit.ar.cõtra.xxi.q.ij.si qs iã translat'.ad h dic si habuerit cor poralem possessionẽ ꝑ se vel aliũ ei' eccl'ie ad quã modo nõ recipit prior ec clesia eũ recipe nõ tenet ſ3 nõ dũ eoꝝ bñficia sint collata. sed si nõ habuerit possessionẽ tenet ſ3 iaȝ alijs cõcessa sint eoꝝ bñficia: vt ex ꝺ elec.cũ in cũctis.vij q.i.eos.C.ꝺ repuꝺ. here.l.vl.ꝑ aliuȝ di xi.idem est ac si per se: ex ꝺ ꝑbẽ.accedẽs ar.iij.q.i.c.i.dis.i. io.h glo.nõ adapta tur ad textum.b.

p ¶ Abijciant.ar.ꝙ non debȝ electus in alia ꝑuincia priua ri bñficio priori añ ꝙ trãsferat ad aliã.

q ¶ Dignitate.ſ3 nũ qd ẽ iste cl'ic' huius ep̃i.distingue.q2 si nꝺ vult renũciare ep̃a tui ad quẽ elect' est nõ erit cl'ic' ei'.firma nebit tñ ei bñficium pri' qꝺ ius ꝯfuauit ei.si ṽo renunciauit ei' cl'ic' erit: ⁊ ab eo iudicabit: vt ex ꝺ re nunc.ad supplicatiõ nẽ.nisi in crimĩali cã tũc nõ ꝑt eũ ꝺponere in mẽoriã pristine dignitatj.ff.ꝺ decu.l. vl.ꝙ q̃ dicit aufera tur honor. dic ꝙ per papã.ar.C.vbi sena. vl' clarif.viri.l.vl.cir ca mediũ.rõcãt deli cũ potẽt eũ excõica re si excesserit in sua dyocesi ſ3 nõ abre nunciet ep̃atui: q2 et possȝ quẽlibȝ archi ep̃ȝ nisi suũ.ar.vi.q. iij.placuit.ff.ꝺ of.ꝑ si.ꝑses.h tñ tene ꝙ sine l'ñia pape ñ ab rñũciabit. ex ꝺ trãs. ep̃o.int corpalia.de regula.licet.

cis q̃ nõ cantãt i pulpito ſ3 alibi in eccl'ia. c ¶ Qui ab ep̃o.vl' ab bate.lxix.di.c.i.vel etiã si sacerdote. vt.xxiij.di.psalmista.ſ3 aliter ac cipit ibi psalmista.

S I quis.h tria.c.loquũt de eadẽ materia ſ3 cũ quis est ordinat' ep̃s ad aliquã eccl'iam.ſ3 nõ audet ire il luc vel ꝑpter scandalũ vel ꝑpter hostilitatẽ. vel quia nõ recipit ibi aliqua de causa sine culpa tñ sua. iste tñ nõ debȝ ꝑsumere aliqd ꝺ re bus ecclesie ad quã diuertit ⁊ expectabit quousꝫ prouideat ei synod' alibi: vt.vij.q.i.pastoralis. e ¶ Pro ɔtẽtione.ar.ꝺ.xvi.q.vlti.si plures. f ¶ Pro aliq̃.i.de iure. q2 dicunt se nõ elegisse euȝ. vel dicunt ꝙ renũciauit episcopatui. g ¶ Contingere. q̃si diceret non ep̃alia nisi inuitatus sit.ar.ex de eo qui recip.e.c.i.⁊.vij.q.i. ep̃i

h ¶ Iudicare. nam aliã eccl'iam si vacat debẽt ei cõferre.vij.q.i.pa storalis.ſ3 ⁊ ꝑplus est excõicand' qui eũ nõ recipit cũ iusta cãm nõ pretendat nisi scandalũ timeat. sicut ⁊ ipse excõicat cũ ad eccl'iam il lam ire non vult.j.e.c.iij.io.

S I quis.cui' est.i.ad quã k ¶ Aliã.quã forte allegat. l ¶ Et honoris. videt cõtra.ꝺ ꝑxi.c.i ed dic honoris.id est honorabilis misterij q2 in vestib' ep̃ali bus exercebit officiũ sacerdotale nõ ep̃ale nisi inuitat' sit: vt dixi.ꝺ.c. ꝑxi.⁊ maior: fuerẽtia ei exhibebit ꝙ alij ꝑsb̃ro simplici. m ¶ Pro uincie.que.i.hȝ x.vl'.xi.ep̃os cũ metropolitano.vi.q.iij.scit dic.lau.

S I qs.impositionẽ.i.ordinẽ ep̃alem. s ¶ Nec acqeuerit ĩfra tres mẽses.j.c.di.q̃si.ſpõsa tñ ĩfra duos men ses.ex ꝺ ɔuer.cõiu.ex publico.io.

S I qs ep̃s vacãs.i.vacãs ep̃atu vl' ep̃atũ nõ hñs: sicut dr mulier vacãs q̃ virũ nõ hȝ.ff.ad.l.iul.ꝺ vi pub. q̃ cetu.§.q̃ vacãtẽ. v ¶ Irruerit. ſ3 qd si iste inuas' aliq̃ ɔtulit ĩ ꝑiccl'e te net eccl'a ei restituere. sic. vt ꝺ simõiaco. ex ꝺ simo. veniẽs. ⁊ q2 nil ꝺpit eccl'e ⁊c.liiii.di.gñal'.ſ3 si bñ ꝑmot' essȝ eccl'ia nõ tenet ei restituẽ. ⁊ ĩ°o bon' ꝺte rioris ẽ ɔditiõis ꝙ mal'.io.ſ3 ꝺ.ex ꝺ simo.de h.io. in simoniaco dicũt qdaȝ ꝙ nihil dȝ ei restitui. ⁊ ꝙ dicit illa decr. veniẽs: dispẽsatio fuit. alij dicũt ꝙ ꝑpter delictũ abbatis ⁊ monachoꝝ h ɔtigerat. tan. dicit ꝙ cl'ico in sc'lo re manẽti nihil restituit. sec' si ad religionẽ trãsijt: vt.xxvij.q.ij.si qs rapuerit. de cl'ico aũt sc'lari q̃ remouet ab eccl'ia. qd iuris sit si aliq̃ ɔtulit no. ex ꝺ de. cõiu.qꝺ a te.⁊ ita rñ.b. x ¶ Desideret.ar.ꝙ q̃ malo sũt inchoata princi pio nõ cõualescunt ꝙuis ad eũ casum veniãt a q̃ recte possẽt incipi: vt.vij. q.i.ep̃m.ex de elec.auditis.ar.ꝺ.de iur.pa.cura.ex ꝺ ɔuer.ɔiu.placꝫ.io.dic qꝺ ipso iure nullũ est nõ ɔualescat. aliter sec'.ex ꝺ elec.auditis.et.c.ꝙ sicut. fm.b. Itẽ ar.ꝙ nõ valet electio cõcors nisi canõica sit.xviij.q.ij.si quis ab bas.lxiij.di.c.i. y ¶ Et ꝑfectum. ⁊ nota ꝙ concilium dicitur perfectuȝ licet non assit primas: vt.xviij.di.c.i.

S I quis.deputatus. per hanc l'ram quidam dicunt illuȝ teneri tñ ad h

qui alicui ecclesie intitulatus est, alias nō, vel si ordinat⁹ sit ad titulū sue posses-sionis. ex̄ de prebē. epus. tu dic enī z clericū quelibet teneri ad h̄. licet nō teneanť specialr̄ ad hāc vel ad illā eccl'iam z sic exaudi. ex̄ de regula. sup eo

a ¶ Matutinis. matutine dicunť officia q̄ celebranť a mane vsq̄ ad nonā vespertina a nona vsq̄ ad noctē. xi. q. iij. si eps in cōcilio. b ¶ Si tn̄ castigatus. nota q̄ ꝓpť ꝓmam offensaz non est q̄s puniend⁹: vt lxxiiij. di. honorat⁹. io. dic vt ibi.

ipso q̄s suspect⁹ ē cū inimicoꝝ est amic⁹. ar. iij. q. v. c. ij. z ob h̄ [...] heredat mr̄em. C. de inof. te. liberi. z ē si. ex̄ ō ac. cū oz. k ¶ Nō lo-quitť. h̄ verū ē in h̄ casu. si q̄. s. excōicati sūt. sec⁹ si ꝑꝑ priuati odiū alic cui nō loq̄reť. l ¶ Qui exterminare. j. xxiiij. q. i. qm̄ vet⁹ m ¶ Ho-stis. vn̄ boe. Nulla pestis efficacior ad nocēdū q̄ familiaris inimicus.

et ad quotidianum psallendi officium matutinis[a] vel vespertinis horis ad eccl'iaz non ꝯuenerit: deponať a clero. si tn̄ castigatus[b] veniam ab episcopo ꝑ satisfactionem noluerit promereri.

Di. xciij.

Obedientiā. h̄ intitulať. xciij. di. ostēdit mgr̄ hactenus a q̄b⁹ z q̄liter z in quib⁹ locis clerici z p̄lati debēt ordinari. sz q̄r dignitas p̄latoꝝ sine obediētia ē ꝯtēptib ilis. io ōn̄dit h̄ mgr̄ de obediētia quā ōbēt inferiores supiorib⁹. et primo de obediētia q̄ ōbeať pape. scdo de obediētia quā ōbēt minores ordīes maiorib⁹ rōne ordinis. postea ō obedientia quā debēt subditi clici suis epis. ōn̄dit etiā drn̄tiā inter p̄sb̄ros z dyaconos. q̄nq̄ loquēs ꝯ istos: q̄nq̄ ꝯ illos. ad vltimū ōn̄dit p̄sbyteros maiores eē dyacōib⁹. Nota āt q̄ obediētia ꝯsistit in trib⁹. in reuerētia exhibēda: in mādato suscipiēdo: i iudicio subeūdo. reuerētiaz dz minor vt assurgat maiori z cedat ei primū locū in sedēdo z eundo: nisi minori maior admi-nistratio cōmissa sit vn̄ archip̄sb̄r vel p̄sbyť archidyacōib⁹ reuerētiā dz sz ordie maior sit rōne maioris administratiōis xxv. di. c. i. hac cōsideratiōe q̄nq̄ p̄sb̄r

Obedientiam[c] aūt inferiores ordines superiorib⁹ debent. Sūmo em̄ pontifici ea debetur ab omibus obedientia vt nulli liceat ei cōmunicare cui pro actibus suis inimic⁹ ipse extiterit nec in ecclesia esse poterit: qui eius cathedram deserit. ¶ Vn̄ beat⁹ petrus princeps apostoloꝝ in ordinatiōe clemētis[d] populū alloquēs inter cetera ait. Cui ꝑ actibus prauis inimicatur apostolicus cōmunicare non debemus.

Si inimicus[e] est iste clemens alicui ꝑ actibus suis z vos nolite[f] expectare[g] vt ipse vobis dicat[h]. cuz illo nolite amici[i] esse: sed prudenter obseruare debetis et voluntati eius absq̄ cōmonitione obsecundare z auertere vos ab eo cui ipsum sentitis aduersum. sed nec loqui his quibus ipse non loquitur[k]. Unde vnusquisq̄ qui in culpa est dum cupit oīuz vestrū amicitias habere festinet citi⁹ reconciliari ei qui omibus preest. z per hoc redeat ad salutem cum obedire ceperit monitis presidentis. Si vero quis amicus fuerit his q̄bus ipse non loquitur. vnus est ipse ex illis qui exterminare[l] eccl'iam dei volunt z si cum corpore videatur esse vobiscum: mente tamen z animo contra vos est z est multo nequior hostis[m] hic q̄ illi qui foris sunt et euidēter inimici sūt hic enim ꝑ amiciciarum speciez que inimica sunt gerit z eccl'az dispgit z vastat. Ideo q̄ huiusmodi apostolicis istitutis vos monentes instruimus. vt effecta certior caritas vestra sollicitius deinceps agere studeat z cauti⁹. ne peruersi et infideles homines: ledendi fideles z beniuolos ha-

beant facultatem. ¶ Item gregorius.

A nullo suscipi debet quē romana repellit ecclesia.

Miratus valde sum quia in tāto salonitane ecclesie clero z populo vix[n] duo[o] in sacris ordinib⁹ inuenti sunt frater[p] scilicet z coepiscop⁹ meus paulin⁹ z dilectissimus filius[q] meus honoratus archidyaconus eiusdem eccl'ie qui cōmunicare maximo sacerdotiū rapienti minime consentiret: z se xp̄ianos esse cognoscerent. debuistis enīz filij carissimi pensare ordines vestros. et quem sedes apostolica repellebat repulsum cognoscere. vt prius si posset ab illatis criminibus mundaretur z tunc ei vr̄a dilectio cōmunicaret ne ꝑticeps obligationis existeret. ¶ Item ciprianus. Nō est in ecclesia qui cathedram petri nō sequitur.

Qui cathedram petri super quam fundata est ecclesia dserit: in ecclesia se esse non cōfidat. ¶ Episcopi vero qui apostolice ordinatiōi subiacent etiam hanc reuerentiam debent: vt singulis annis apostolorum liminib⁹ sese representent. ¶ Unde anacletus et zacharias papa. Singulis ānis apostolorum limina visitēt episcopi qui apostolice ordinationi subiacent.

Iuxta[r] sanctorum patrum z canonuz instituta omnes episcopi qui huius apostolice sedis ordinationi subiacent qui propinqui sunt[s] annue circa ydus may sanctorum patrum principū petri z pauli liminib⁹ presententur[t] omni occasione seposita. qui vero de longinquo[v] sunt iuxta[x] cirographum[y] suum impleāt. qui autem huiusmodi constitutionis cōtēptor extiterit ꝑterq̄ si egritudine fuerit detentus: sciat se canōicis[a] subiacere sentētijs. ¶ Reliqui vero in ecclesia minores semper debent maioribus subesse. sicut in synodo sancti siluestri legitur.

ar. C. ō dolo. lata. vn̄ non ē deterior hostis q̄ fictus amicus. non odium grauius q̄ simulatus amor. vn̄ etiā illud imus in pen. xc. iij. q. i. s. itē precepit z est sic. ni.

n ¶ Vix. Gratus. vix. qd̄ q̄ vix fit nō fit. ff. de iudi. vix. ci. di. in mēoriā ar. contra. ff. ad vell. nunc q. ibi ō: vix fieri vt quis pro se apud eundez intercedat. et vix. i. nunq̄. sic. ij. q. vi. biduuz. ... aduer⁹ non

o ¶ Duo. ... ꝑ eis q̄ multitudinē nō ... quiť. vij. q. i. denig̃. et q̄ multitudo nō excusat a delicto vel pena. ar. ij. q. i. multi. s. di. xxiij. i nomie. ar. ꝯ. s. di. xix. i canonicis.

p ¶ Frater. s. et ita quilibet episcop⁹ suffragane⁹ est de clero metropolitani. ar. ex̄ de pol. p̄la. bone. ...

teneť obedire dyacono p̄lato. in mādato aūt z iudicio nemo teneť obedire nisi ei q̄ hz administratiōez vl' iurisdictōez sup eū z nisi absoluať ab eo ꝑ appellationē vel recusatōez: vel si ei ꝯtrouersiā moueat: vel si p̄lat⁹ depositus sit. vij. q. iiij in sum. z c. nōne. d ¶ Clemētis. nā petro viuēte nō fuit clemēs papa. viij. q. i. si petr⁹. io.

Si inimic⁹. inimic⁹ ō: h̄ q̄ ad opinionē excōicati. sicut iudex ō: crudelis latroni. xxiij. q. v. nō ē crudelis. al's papa neminē dz hr̄e odio. imo pacē cū oīb⁹ hēbit. xi. q. iij. inť v̄ba. vl' inimic⁹ est actib⁹. lxxxvi. di. odio. f ¶ Nolite. sic. vij. q. i. scire. xi. q. iij. in q̄b⁹ epi. ar. ꝯ. vi. q. ij. si tn̄. sz ibi solutū est. g ¶ Expectare. g̃ denūciatio nō ē spectāda. ex̄ de sen. ex. cū nō ab hoie. tn̄ non sufficit sola fama ad h̄ sp vt aliq̄s vitād⁹ sit. vt ex̄ ō excel. p̄la. inter. sz sit ar. ꝯ ex̄ de elec. venerabilē. sz q̄d si papa cōicat excōicato nō incidit iō i canonē: q̄r papa nō ligať a canōe: vt ex̄ ō elec. innotuit. ff. de recep. l. penl'. nec eo ip̄o eū absoluit. ar. ex̄ ō sen. ex. cū ō sideres. si tn̄ ei cōicaret intēdēdo absoluere facto sine verbis habēd⁹ ē ꝑ absoluto cū princeps sola volūtate libertatē cōcedat. ff. de mān. apō. ex̄ ō sen. ex. si aliq̄n. ex̄ ō priuil'. cuz olī. i. C. ō. fideicō. l. si volūtate. h ¶ Dicat. nō eūi dz certiorari q̄ nō ignorauit. ff. ō ac. emp. l. i. i ¶ Amici nolite. nā co

ar. lxxxvi. di. si quid vero. forte iste erat canonic⁹ z adhuc retinebat ibi prebendā. q ¶ Filius. qui ergo priuati sunt a sacramētis filij sunt ecclesie. q̄r sunt episcopi. si filij. cum certum. q̄ qui nō est cū epo extra ecclesiaz est. ar. vij. q. i scire. vel dic q̄ iam erant absoluti. vel q̄ causa humilitatis hoc dixit. ij. q. vij. nos si incōpetenter.

r ¶ Iuxta. hoc. c. loquitur de his qui subsunt pape nullo medio. s ¶ Propinqui sunt. qui scilicz in eadē ꝓuintia sunt illos la vocat presentes. C. de p̄script. x. an. l. vl. t ¶ Presenteť. ꝑ se vel per alios. ex̄ de iureiur. ego. h. v ¶ Lōginq̄. ar. rōne loci ꝑmitti qd̄ al's nō ꝑmittiť. ar. xxiij. q. i. precēda. s. di. lxiij. cū lōge. s. di. xxix. c. i. z. ij. s. di. iiij. erit. s. di. lxiij. c. i. z. ij. v ¶ De lōginq̄. vt sūt vltra italiā ꝯstituti. vt ex̄ ō elec. nihil ē q̄ eccl'e. vel remotos vocat vltra duas dietas. ex̄ ō rescrip. nōnulli x ¶ Iuxta. ar. q̄ expediri ꝑ alios sufficit qd̄ iuste impedit⁹ ꝑ se facere non potest. xviij. di. episcopus. y ¶ Cirographum. ex̄ de elec. significasti in parte decisa. s. lxv. di. si quis. v. q. iij. si egrotans. a ¶ Canonicis. s. di. xviij. si quis episcoporum.

Maioribus minores obediētiā exhibeant.

A Subdyacono vsq3 ad lectores oēs subditi sint diacono cardinali viro reuerēdissimo in ecclesia repsentātes ei honoremb. Porro pōtifici psbiter: psbitero diacon⁹: diacono sub diacon⁹: subdiacono acolit⁹: acolito exorcista: exorciste lector: lectori hostiari us: hostiario abbasc: abbati mōachus in oī loco repsentet obsequiū: siue i publico: siue i gremiod ecclesie ❡ Item ex epl'a clemē. pape.

Quid sit offiū diaconi.

Diaconi ecclesie sint tanq̄ oculi epī oberrātesf ⁊ circūlustrātes cū verecūdia act⁹ toti⁹ eccl'ie pscrutātes diligēt⁹ si quē videāt fieri vicinū pcipitiog ⁊ pximū esse pctō: vt referāt hoc ad epm ⁊ ita epo suggerere ea que ad cultum ecclesie ⁊ disciplinam ptinēt ei⁹ dyaconib⁹ cura sit. ❡ Itē in eodem.

Sacerdotes vō dicebat beat⁹ petrus sal terre ⁊ mundi lumē docēs eos i splēdore bonorū opm glificare deū patrē: de qb⁹ ait dñs: beati estis cū maledixerinti vobis hoīes ⁊ reliqua. ⁊ iter. vos estis sal terre ❡ Itē ex cōci. parisiēsi.

Ibi nō sūt habēdi clerici q̄ epali puidētia nō gubernātur.

Nulla ratione cl'ici aut sacerdotes habēdi sunt: q̄ sub nulli⁹ epī disciplina ⁊ puidētia gubernāt. tales ei acephalosl id ē sine capite psca ꝯsuetudo nūcupauit. ❡ Item qui suis epīs non obediunt: indubitāter reprobi ⁊ rei existūt. Porro ipī a deo donū summi muneris cōsequunt: q̄ suis doctorib⁹ q̄ recte epī itelligūt libēter obediūt. ❡ Itē anacletus.

Illi i deū scādalizant: q̄ suo nō obediūt epō.

Ille pculdubio scādalizat in deū q̄ recte nō docet: ⁊ qui ei⁹ scādalizat epm vel sacerdotem. ❡ Itē euarist⁹ oībus epīs.

Septē dñt esse dyaconi in vna quaq3 ciuitate.

a Subdiacono. ad lectores. hoc nomine lectoꝝ oēs inferiores ordines cōprehendit. b ❡ Honorē. ratōne ordinis. hec ē em̄ iusticia vt minor seruiat maiori ⁊c. xxxiij. q. vi. est ordo. nisi minor in administratōe maior sit. vt. xcv. di. c. i. vel nisi obtineat locū superioris. j. e. c. vlt. c ❡ Abbas. loquit̄ fm ea tpa cū monachi nō erant clerici vt. j. xvi. q. i. generalit̄. §. superiori. vl' forte q̄libet cleric⁹ digni or ē quolibꝫ mōacho. ar. xvi. q. i. alia ē causa. ⁊ c. legi. hodie maior honor debetur abbatib⁹ q̄ aliis clericis. arg. extra de eta. ⁊ q̄li. c. i. lxix. di. c. i. d ❡ Siue in gremio. arg. 3. xcv. di. epī scop⁹. ij. nā ibi dicit̄ q̄ i domo dꝫ eē collega: nō i ecclesia. Diaconi. oculi. Et nota q̄ loco dyaconorū successerunt archidyacōi qui dicuntur oculi episcoi q̄ plustrāt. alia causa habet̄. j. e. dyaconi. f ❡ Oberrātes. sunt ⁊ alij oculi circūlustrantes s'. sinodales testes. xxxv. q. vi. epūs i sinodo. vel ibi loquit̄ de excessib⁹ laicorū hic clericoꝝ. g ❡ Precipitio. ergo non tenet̄ tm̄ q̄s denūciare iā cōmissū crimē sed etiā cōmittendū qd verū ē. xxij. q. v. hoc videt̄. ar. extra de cogna. spi. tua. de con. di. ij. cū omne crimen.

Sacerdotes. sal terre. In oīb⁹ em̄ opib⁹ nostris sal offerre debemus. de con. di. iij. sal. ⁊ p sal sapientia intelligit̄. xliij. di. sit rector xi. q. iij. qui iustus est. i ❡ Maledixerint. nō q̄ ex maledictiōe bñdictionē quis cōsequat̄ sed ex patiētia quā sustinet. xi. q. iij. qui iust⁹. Nulla. j. xviij. q. ij. abbatib⁹. l ❡ Acephalos. priuilegiati tamē qui pape subsunt nō sunt acephali q: papa est epūs eoꝝ. ar. extra de priuil'. recepim⁹. tales sicut excōicatos debet quilibet excludē ab ecclesia sua. extra de pro. ⁊ ali. parro. c. ij. ⁊ est hic ar. p prelatis ⁊ q̄ ēt heremite subsunt epō in cui⁹ territorio sunt. vt. xvi. q. i. q̄ vere. Jo. Ille. scandalizat̄. i. scandalizat deū. viij. q. i. qui vos. Jo. Diaconi. hoc. c. loquit̄ de epali ecclesia vbi debēt eē septē diaconi. vt de con. di. i. epūs deo. ⁊ vbi facultates suppetūt. al's sufficiūt

Diaconi q̄ quasi oculi videnṫ esse epī in vnaq̄q3 ciuitate septē dñt esse: qui custodiāt epm pdicātē: ne ipse epūso ab insidiatorib⁹ quoq̄ modo infestet̄ aut ledat̄ a suis: aut vbap diuina detrahēdoq aut isidiādo polluāt̄ vl' despiciant̄: sꝫ vitas spūali redoleatr feruore ⁊ pax pdicata labijs cū voluntates animi ꝯcordet. ❡ Itē ex ꝯci. neocesariēsi.

De eodem.

Diaconi septē dñt esse. scdm regulā q̄uis nō magna sit ciuitas: regule aūt auctas est ista: qd ⁊ liber actuū aplōꝝ idē insinuat. ❡ Ut igit̄ ex pmissisv apparet auctatib⁹ dyaconi dñt obediētiā psbiteris sicut presbiteri epīs: sꝫ dyaconi supbiētes sacerdotib⁹ exeq̄ri vel poti⁹ pferri q̄rebāt: cōtra quoꝝ insolentiā multoꝝ auctoritates emanauerūt eoꝝ supciliū repmētes. atq3 vt sacerdotib⁹ ꝯdignā obediētiā exhibeāt decernētes. ❡. Un̄ pelagi⁹ papa ait.

Nihil eoꝝ q̄ sunt decreta primis ordinib⁹ vēdicēt dyaconi.

Diacones ꝓpriā cōstituim⁹ obseruare mēsurā neq3 vltra tenorē prius canōib⁹ deputatū q̄ppiā tētare pmittim⁹: ⁊ nihil hoꝝ in suo misterio penit⁹ applicat̄ q̄ pmisy ordinib⁹ ꝓprie decreuit antiq̄tas. absq3 epō3 vl' psbitero baptizare nō audeāt nisi pdictis ordinib⁹ fortassis lōgi⁹ ꝯstitutis necessitasa extrema ꝯpellat: qd ēt laicis christiāisb facere plerūq3 cōcedit̄. sacri corpis erogationē sub ꝯspectu epī seu psbiteri nisi his absentib⁹ ius nō hēant exercēdi. ❡ Itē i niceno ꝯci. legit̄.

Inferiores psbi. se dyac. agnoscāt.

Peruenit ad scm cōciliū q̄ i locis q̄busdā ⁊ ciuitatib⁹ psbiteris sacramēta dyaconi porrigāt hoc neq3 regula neq3 ꝯsuetudo tradidit: vt hi q̄ offerēdi sacrificij nō hñt ptātē: his q̄ offerūt corpus xpī porrigāt. sꝫ ⁊ illud innotuit q̄ q̄dā dya

dño. vt. vij. q. i. illud. o ❡ Ne ipse. s. epūs. quoquo modo infestet̄ aut ledat̄ a suis insidiatorib⁹. i. hereticis. vel ita ne quoquo mō infestet̄ ab insidiatorib⁹ aut ledat̄ a suis clericis p oppressionē. ⁊ iō debēt ei astare ⁊ ab eo auertere hmōi oppressiones. p ❡ Aut verba. hec est secūda causa hui⁹ cōstitutionis. Lau. q ❡ Detrahendo. timore hereticorū. s. subticēdo. r ❡ Redoleat. i. exeat in publicū ex frequēti ardore. s ❡ Cū voluntate. j. de con. di. ij. reuera. Diaconi. actuum vbi agitur de septem dyaconib⁹ ordinatis ad apostolis. Jo. v ❡ Ex premissis. ab isto loco incipit magister altricationem suā inter presbiteros ⁊ dyaconos ⁊ primo allegat pro presbiteris q̄ diaconi debēt subesse eis vsq3 ad illud ca. diaconi sūt. post in illo c. dyaconi. allegat p dyaconib⁹. vltimo i illo. c. legim⁹. dabit sententiā contra dyaconos. h. Diacones. deputatū. s. dyaconibus. sic. xviij. q. ij. h' tantum. y Primis. i. maioribus epali. s. ⁊ presbiterali. ⁊ ita epatus est ordo. lxxxiij. dist. cū in preterito. xxi. dist. cleros. ad idem xxij. di. c. i. 3 ❡ Absq3 episcopo id ē absente epō vel presbitero quib⁹ solis baptizādi misteriū pmissū est. vt de con. di. iiij. constat. ⁊ dic absq3 epō. i. preter auctoritatē eius a ❡ Necessitas. nota q̄ vbi necessitas exigit ⁊ presbiter est absens pt etiā dyacon⁹ iure suo baptizare ⁊ corp⁹ xpī erogare infirmis: sed in ecclesia in presentia presbiteri nō pōt etiā si necessitas exigat nisi iussus a presbitero puta cum multi sint qui indigent baptismo: ⁊ presbiter nō pōt oībus sufficere. similiter si multi volunt accipere corp⁹ xpī nec presbiter sufficit oīb⁹. b ❡ Christianis. ⁊ etiā hereticis. vt. i. q. i. qd quidam. Peruenit. sacramēta. i. eucaristiā cōfectā. sanguinē aūt bene porrigunt. j. e. dyaconi sunt. vō. sacerdotibus. circa princi. ⁊ hec est ratio quare sacerdos corpus xpī per se sumat. calicē aūt nō licet presbiteris de altari sumere sed diacon⁹ eis porriget: q: sumptio corporis futurā resurrectionē corpoꝝ significat: quā de⁹ sua vertute faciet sine oī ministerio. sed sumptio sanguinis significat remissionē peccatoꝝ: q: fit intercessionib⁹ alioꝝ. xiij. q. ij. aie. 3. di. l. presbiteros qui cōtra. ibi in penā dicit̄ dyaconib⁹ ne panē offerant. quare de iure licitū esse videt̄. sed illud intelligit̄ q̄ñ in principio secretorum dyacon⁹ accipiens patenā cū pane offert sacerdoti. Imponit̄ ergo dyaconis ad penā ne panē offerāt altario mīstrādo. hic aūt phibet̄ ne post sacra

post sacraměta cōfecta corpus xpi porrigāt sacerdoti vt sumat. bar.
a ¶ Ante etiā .i. antequā episcopi sumāt. b ¶ Medio. fm cōsuetudinem diuersoꝝ locoꝝ hec variātur. in quibusdā eñi locis hec obſuant̄ i quibusdā nō
NOn oportet. sed iussione. hec obseruant̄ fm cōsuetudinē ecclesiaꝝ quarundā cū redit a lectione euangelij. Jo.

cones añ[a] etiā epos sacraměta sumūt. hec ergo oīa āputet̄ ꝛ excidāt̄ ꝛ i sua diaconi mēsura ꝑmaneāt: sciētes ꝙ q2 episcopoꝝ ministri sūt: iferiores a p̄sbiteris habeāt. ꝑ ordinē igit̄ p9 p̄sbiteros sacre cōionis gratiā accipiāt aut epo aut p̄sbitero porrigente eis: ſ3 nec sedere i medio[b] presbiteroꝝ dyacono liceat: q2 si fiat hoc p̄ter regulā ꝓbat̄ existere. Si qs aūt post has diffinitiōes obedire noluerit a ministerio cessare debebit. ¶ Item ex cōcilio laodicensi. Dyacon9 honorē exhibeat presbitero ꝛ ipse honoretur ab inferiorib9.

NOn oportet dyaconū corā presbitero sedere: sed iussione presbiteri sedeat. Similiter aūt dyacon9 honorē habeat a sequētib9 .i. a subdyaconib9 ꝛ ab oībus clericis. ¶ Itē ex eodē. Benedicere calicē ꝛ panē dare dyacono non licet.

NOn oportet dyacon9 panem dare nec calicē bñdicere. ¶ Itē ex concilio car. cui papa zozim9 interfuit per vicarios. Sicut episcopis ita ꝛ presbiteris dyaconi ministrent.

DIaconi ita se p̄sbiteri sicut epi ministros se eē cognoscāt.

¶ Itē ex eodē. De eodem.

PResente presbitero dyacon9 eucaristiā corporis xpi pplo si necessitas cogit iussus eroget. ¶ Itē ex eod. de eod.

DIacon9 sedeat iubēte presbitero in quolibet loco. Itē dyacon9 in cōuētu[h] presbiteroꝝ interrogat9 loquat̄[i]. alba[k] vero tpe tm̄ oblatiōis ꝛ lectiōis[l] vtatur. ¶ Item ex cōci. toletano. iiij. Dyaconi cognoscant sacerdotes eē sup eos.

NOnnulli dyacones in tantā ꝓrumpunt supbiā vt sese presbiteris anteponāt: atq3 i primo choro ꝛ ipi priores stare presumant. p̄sbiteris in choro secūdo cōstitutis. ergo vt sublimiores[n] se p̄sbiteros agnoscant taz illi ꝙ hi in vtroq3 cōsistāt. ¶ Compagis[o] vero calciari absq3 apostolica licētia dyaconib9 nō ꝑmittitur: sicut nec[p] mappulis vti absq3 eius auctoritate quibuslibet clericis ꝯceditur. ¶ Unde greg. iohāni epo siracusano. Absq3 apostolica licētia cōpagis dyacones minime vti presumāt.

PEruenit ad nos ꝙ dyacon9 ecclie cathinēsis calciat9 cōpagis ꝓcedere presumpsisset: qd̄ q2 hacten9 nulli ꝑ totā siciliā licuit nisi solis tm̄modo dyaconibus

NOn oport3. pauem .i. corp9 dñi dare .i. porrigere. s. alijs post cōfectionē sine licētia sacerdotis. vel dic dare id ē cōficere qd̄ solu3 ad presbiterū ꝑtinet. i. q. i. dictū. extra de sūma tri. firmiter.

DIacōi. ita semiꝰ nistros. in missa nā alibi magis sunt ministri episcopi.

PResente. iussus vel nō iussus: longe tamē positis epo vel presbitero. s̄. e. dyacones.

DIacon9. loco. i. in aliquo ō offi. honesto tñ. ff. de arbi. sicū dies. §. si arbiter. ꝛ. ff. de mu. ꝛ ho. vt gradatim. §. i.

h ¶ Cōuētu. vbi cōueniūt ad sinodum.
i ¶ Loquat̄. i. p̄dicat nā officiū p̄sbiterorum est p̄dicare. xvi. q. i. adijcim9. h.
k ¶ Alba. i. dalmatica. ar. xi. q. iij. epus p̄sbiter.
l ¶ Et lectiōis. euangelij.

NOnnulli. atq3 i primo. i. in primo ordine vt fit parisius.
n ¶ Ut sublimiores sic cōstrue ergo tam illi ꝙ isti cōsistant in vtroq3. ita. s. vt dyaconi cognoscāt presbiteros sublimiores se. s. dyacones: ꝛ stabunt fm tp̄s sue ordinatiōis. xvij. di. §. vlti. in fi.
o ¶ Cōpagis. i. sandalib9. ꝛ dicunt̄ cōpagi sandalia siue calige episcopales ꝛ est masculini generis. Johan.
p ¶ Nec mappulis id ē ornamētis equꝫ que cōstantin9 concessit cardinalibus. xcvi. di. cōstātin9. nā mappa ornamētū ē equi. similit̄ in aut. ō cōsu. §. quātacūq3. ꝛ sunt quedā alba lintheamina quib9 cooperiūt̄ equi cardinaliū cū ꝓcessionē faciunt. Alij dicunt ꝙ mappule sunt mitre episcopales.

PEruenit. cōcessu3. ar. ex hoc ꝛ sequēti. c. habes ꝙ illud videt̄ ꝓhibitu3 qd̄ nō ostendit̄ esse cōcessu3. ar. di. c. cōtra moreꝫ. ar. xxv. q. ii. amputato. ar. x. q. i. hanc. ar. ij. q. v. cōsuluisti. ꝛ hoc est veꝝ in his que sunt de iure speciali. al's qd̄ nō est ꝓhibitū intelligit̄ esse cōcessu3. vt xxvij. q. ij. lex diuine. ī. xxx. q. iij. illud. ꝛ de despō. impu. c. i. in fi.

messanensis ecclesie quib9 olim a p̄decessorib9 nostris nō dubitat̄ esse cōcessum bñ recolimus: q2 ergo tāte temeritatis ausus leuiter nō est attendend9: cū omi hoc fraternitas vestra subtilitate ꝑquirat: vtrum per se vel alicuius hoc auctoritate[r] p̄sumpserit nobis subtiliter inotescat. Nā si negligenter ea q̄ male vsurpant̄ omittimus: excessus viā[s] alijs aperim9. ¶ Itē iohāni rauēnati epo. Mappulis clerici sine apostolica licentia vti nō debent.

ILlud aūt qd̄ ꝓ vtēdis a clero vestro mappulis scripsistis: a nostris clericis fortiter ē obuiatū dicētib9 nulli hoc vnq̄ alij cuilibet ꝯcessu3 fuisse ecclie nec rauēnates clericos vel illic vel in romana ciuitate tale aliq̄d cū sua cōscientia p̄sumpsisse. nec si temptatū eēt ex furtiua vsurpatione sibi p̄iudiciū generari. ſ3 etiā si in q̄libet ecclesia hoc p̄sumptū fuerit asserunt emēdandū qd̄ nō cōcessiōe romani pōtificis: sed sola vsurpatiōe vel surreptiōe p̄sumit̄. ¶ Itē iero. ad rusticum epm narbonensē. Sicut in ministerio ita in dispensatiōe sine dyacono eps nō viuat.

DIaconi sunt quos in apocalipsi legim9 septē angeli ecclīarū. Hi sunt septē cādelabra[x] aurea hi sunt voces[y] tonitruoꝝ virtutū opatiōe p̄clari humilitate p̄diti. quieti. humiles. euangelisantes pacē. annūciātes bōa. dissentiones ꝛ rixas ꝛ scandala resecātes. docentes[a]. soli deo[b] colloquētes[c] in tēplo. nihil penitus de mūdo cogitātes: dicētes patri[d] ꝛ matri[e] nō[f] noui vos ꝛ filios[g] suos nō agnoscentes. Sine his sacerdos nomen hab3[i] nō officiū hic mister[k] dei dicit̄ q2 scriptu3 est: maior[l] ē q̄ ministrat q̄3 cui ministrat̄. ꝛ sicut ē in sacerdote ministratio[m]: ita in ministro dispensatio sacramētī. Sacerdotib9 etiā ꝑꝑ p̄sumptionē nō lic3 de[n] mēsa dñi calicē tollere nisi ei tradit9 fuerit a dyaconib9. ita eñi dñs noster oīpotens vniuersa disposuit vt qui maiores se crediderit minor esset: ꝛ q̄ minor videret̄ maior existeret. Deniq3 q̄3 hoc verū sit ipse ꝑpende. Leuite cōponūt mensā dñi: leuite sacerdotib9 cū sacraměta bñdicūt assistunt: leuite ante sacerdotes[o] orant[p].

Et si distinctio locoꝝ credat̄ in mundo: tm̄ in altari deuideāt sibi epi qui superbi sunt dyacones anteponi si humilitatē diligunt: ꝛ dyacones maiores se eē i eo ꝙ sunt humiles recognoscāt tūc[q] deinū vt

r ¶ Auctoritate. nā si maioris auctoritate fecisset p̄ esset vtcunq3 excusabile. argu. lxiij. di. salonitāe. ꝛ di. xcvij. diaconus.
s ¶ Uiā. C. de indic. vi. du. l. ij. in fi. C. vnde vi. nominerit ī xxi. q. i. c. ij. ī. xiij. q. iiij. est iniusta. i. q. vltia. exigūt. ī. xxv. q. ix. loci nri.

ILlud aūt. p̄sump tu3 ar. antiquitatem vel lōgā cōsuetudinē nō dare priuilegiū. c. di. cōtra moreꝫ. ar. contra di. lxiij. q2 .c. ii. q. iij. ꝯquestꝰ ꝛ ē iō q2 hoc possidere nō poterat ō iure cōl. e cō p̄scrip. caus3. Nā et sunt alia iura q̄ nō p̄scribunt̄ vt subiectio vel ꝓtectio vel ꝓcuratio. extra de prescri. c. cu3 ex officij. vel via publica. vt. ff. ō via pub. viā. ar. C. de aq̄duc. diligent̄ ꝛ ē simile. C. de fund. rei. priua. ꝛ salub9 diuine dom9 vsus aque. li bro. xi.

DIaconi. angeli. i. prelati.
x ¶ Candelabra. q̄ erāt in templo dñi.
y ¶ Uoces. audite a Johāne in apocalipsi.
a ¶ Docentes. ꝑp̄m q̄ ad vitā actiuā. b ¶ Soli deo q2 sol9 de9 nouit coꝝ cōscientias. ei nāq3 cor oē p3 ꝛ oīs loquit̄ vo

luntas.vt.xxiiij.q.iij.deus. c ❡ Colloquētes.quo ad cōtēplatio/nem.vel hoc dū sunt in orōne.de con.di.i.q̄n. d ❡ Patri.i.dyabo lo.hoc pōt intelligi historice q̄n moyses in vltione idolatrie vituli cō flati p̄cepit leuitis vt nemini pcerent nec etiā patri.similiter dyacon̄ nō debēt eos cognoscere.i.amorē eoꝝ amore dei p̄ponere.vel pōt intelligi misti/ce de dyabolo ꝛ concupiscētia carnis ꝛ ei⁹ morib⁹: vt i glosis h̄ depictis.

e ❡ Et matri id est carnali cōcupiscētie.

f ❡ Nō noui id ē nolo p̄ponere amorē v̄rm amore dei.

g ❡ Et filios i. illicitos motus.

h ❡ Non agnoscētes .i. nō nutriētes sed adpetrā allidentes.

i ❡ Habet.q: sine diacono eps missam celebrare nō poterit nisi necessitate istāte.tūc eīn ꝛ si nō possit habere diaconū absq̄ eo missam celebrare poterit.

k ❡ Minist̄ hic commendat eos a ministerio.

l ❡ Maior. i.humilior ē. ꝛ h̄ cū hn̄ ad ministrat.

m ❡ Ministratio.i. cōsecratio eucaristie.

n ❡ De mensa.dn̄icali tollere nisi eis tradita fuerint a dyaconib⁹. orat.i.ad orandū inuitāt cū dicūt flectamus genua.

aures habeam⁹ ad deū. dyaconus clamat ip̄e predicat ip̄e hortaꝛ ip̄e etiā cōmonet astantib⁹ sacerdotibus. nec leuiter hāc vocē qua loquiꝛ ꝛ pacē annūciat audiāt aut negligenter aspiciant. Sufficit huic ordini tm̄ fuisse per deū cōcessū. vt nō solū sacerdos in templo dei totū agere ꝛ implere videaꝛ. et infra. Nūc aūt ex quo in ecclesijs sicut in romāo imperio creuit auaricia: perijt lex a sacerdote ꝛ visio de pp̄heta. singuli quiq̄ p potētiā coepiscopalis nomis quā sibi ipsi illicite absq̄ ecclesia vendicauerūt: totū qd̄ leuitaꝝ est in suos vsus redigūt: nec hoc solū qd̄ sibi ascriptum est vēdicāt: sed cūctis auferūt vniuersa. Mēdicat infelix in plateis clericus: ꝛ seruili operi mācipat⁹ publicaꝫ a quolibet poscit elimosinā. q̄ ex eo magis despiciꝛ a cunctis q̄ miser ꝛ desolatus iuste putaꝛ. Ad hāc ignominiam deuenisse solus eps incūbit bonis: sol⁹ vtitur ministerio. solus eps vniuersa sibi vendicat. solus partes inuadit alienas. solus occidit vniuersos. Hinc ppter auariciā sacerdotum sepe odia cōsurgūt. hinc epi accusantur a clericis. hinc principiū litis. hinc detractiōis cā hinc origo fit criminis. Etenī si vnusquisq̄ ita in hoc mūdo visibili: aliquid possidere iubeꝛ vt sua tm̄ possessiōe sit cōtentus ac res nō inuadat alienas nō agrū pauperis tollat: nō vineaꝫ: nō subuectoriū aliqd̄ nō famulos nō fructum quātomagis q̄ ecclesie dei preest dꝫ ita seruare in oībus iusticiā vt solū sibi vēdicꝫ qd̄ sui iuris eē cognoscit. aliena nō rapiat: aliena nō tangat: equalē se ceteris faciat. ꝛ sicut sine his in ministerio nō viuit ita in dispēsatione nō viuat. Certe vt ip̄e nosti q̄ visibiliter i hoc mūdo ius inuadit alienū accusaꝛ a paupe dānaꝛ a iudice. ita in ecclesia dei cū q̄s

vicio ꝛc.de pe.di.v.c.i. a ❡ Per potētiā.inuehiꝛ in ep̄os. b ❡ Absq̄ ecclesia.s.tali modo vt aliena vsurpēt.alꝰ videꝛ ꝯ.i c.c.pri.xcv.di.olim. c ❡ Qui.s̄.di.lxxxvi.nō satis. d ❡ Desolat⁹.i.suis meritis. e ❡ Vtitur.i.nō vult partiri onera mīstratōis cū frib⁹.ex̄ ꝯ of.archiep.c.vl. ex̄ ꝯ presump.mādata.vl' dic.i.reb⁹ ecclesiasticis. f ❡ Alienas.cū qd̄ suū nō est s.ire deberet ad alios ptinere. C. vnde vi.cōquerebaꝛ.

q̄ stipendia pdit clamat ad dn̄m et exaudiꝛ a xp̄o: nec differꝛ vltionis snīa si nō sedanꝛ vniuersa. Moderatio enī dei ac pietas solū nostrū reditū querit ac nos cupit lōga bonitate sua saluari. Si nō cōuertimur: si duri colli sumus: si in peccatis vsq̄ ad mortē illicite perduramus: assidue peccantiū nō misereꝛ de⁹. ❡ Hoc capitulo sacerdotum auaricia reprehendiꝛ. dyaconoꝝ dignitas siue officiū cōmēdaꝛ. sed q2 vt sup̄ dictū est: dyaconi insolescētes etiā presbiteris se p̄ferendos arbitrati sunt. contra eoꝝ supercilium scribit ieronim⁹ ad euandrū episcopum.

Dyacones presbiteris debēt subesse

Legimus in Esaia fatu⁹ fatua loquiꝛ. Audio quēdaꝫ in tantā erupisse vecordiam: vt dyaconos presbiteris.i. epis anteferret. Nam cū apostol⁹ perspicue doceat eosdem eē ep̄os quos presbiteros: q̄d patitur mensaꝝ ꝛ viduaꝝ minister vt super eos tumid⁹ se efferat ad quoꝝ p̄ces xp̄i corpus ꝛ sanguis cōficiꝛ. queris auctoritatē. audi testimoniū. Paul⁹ ꝛ thymothe⁹ serui xp̄i iesu oībus sanctis qui sunt philippis cū epis ꝛ dyaconibus. Vis ꝛ aliud exemplū. In actib⁹ aploꝝ ad vni⁹ ecclesie sacerdotes ita paul⁹ loquitur. attendite vobis ꝛ cūcto gregi in quo vos fratres spūs sanctus posuit episcopos vt rogatis ecclesiā dei quā acquisiuit sanguine suo. Ac ne q̄s cōtentiose in vna ecclesia plures ep̄os fuisse cōtendat audiat aliud testimoniū i quo manifestissime declaraꝛ: vel cōprobaꝛ eundē eē epm atq̄ p̄sbiteꝝ. pp hoc reliq̄ te crete vt qui deerant corrigeres ꝛ ꝯstitueres ep̄os p ciuitates sicut ego tibi mādaui. si q̄s est sine crimine vnius vxoris vir filios habēs fideles: nō i accusatiōe luxurie aut nō subditos. oꝫ eīn epm sine crimie eē q̄si dei dispēsato

g ❡ Occidit. h̄ refertur ad laicos q̄b⁹ p̄stat occasionē mortis.xi.q. iij. p̄cipue. lxxxvi.di.pasce.

h ❡ Accusaꝛ. nā epi etiā oia q̄ de nouo eueniūt insimul cū alijs debēt diuidere. ar.xij.q.ij. cognouimus. Itē nec ea distribuere dꝫ sine consensu canonicoꝝ. ex̄ de his q̄ fi a p̄la.fiū con.ca.nouit.lꝫ sit p̄ ordinator in cūctis. xcv.di. plectis. nisi h̄ sibi vēdicaret eps ex cōsuetudine. ex̄ ꝯ his q̄ fi.a p̄.ca nosciꝛ. ꝛ ē ar.q̄ semp p̄sumiꝛ q̄ accusatio episcopoꝝ fiat ex odio. vt not.ij.q.vij.si q̄s eps.ar.ꝯ.vi.q.i.si oia.

i ❡ Possidere. h̄ ad laicos referꝛ. vn̄ caute dixit i h̄ mūdo. in alio sec⁹.vt.j.xij.q.i.duo sunt.

k ❡ Sibi.arg. p distributōe portionis inter clericos.

l ❡ Equaleꝫ. si.xcv.di.eps.ij.ꝛ ē iste vni⁹ grad⁹ humilitatis. vt.s̄.di.xxij.de ꝯstātinopolitana.

m ❡ Ita in dispēsatione.i. distributiōe p̄bendarum.

n ❡ Vltiōis.ex toto qd̄ nō dꝫ differri q2 totū tp̄us hui⁹ vite breuissimū reputaꝛ de pe.di.v.cōsiderꝫ nā q̄ quiq̄ pena differꝛ expssū ē.j.xxiij.q.iiij.q̄ xp̄s.ꝛ di.xlv.lꝫ.i.ꝛ ē rō q̄re quiq̄ differaꝛ. vt de pe.di.ij.q̄d g̃.ꝯ pe.di.i.p̄dixerat. o ❡ Assidue.i.iterato. p ❡ Nō misereꝛ.de facili.nā vulnus iteratū tardi⁹ sanaꝛ. vt.j.de pe.di.iij.inanis. q ❡ Hoc caplo. insolescētes.q2 sepe ex laudis p̄conio inasciꝛ supbie inflatio. vt.vi.q.i.sunt plurimi.supbiebāt forte ex eo q̄.s̄.c.pri. cōmendati sunt.

o ❡ Ante sacerdotes.i.p̄sentib⁹ sacerdotib⁹ corā eis.vt.s̄.c.di.dyaconi. p ❡ Orāt.i.p̄dicāt.vt.xxv.di.vnū.ꝛ.xi.q.i.sicut. vnde expo/nēdo subdit. q ❡ Tūc demū.qd̄ aūt diciꝛ in altari anteponi respicit qd̄ de calice p̄misit. r ❡ Predicat.j.xi.q.i.sicut eīn. legēdo euāgeliū scꝫ. s ❡ Sacerdotib⁹.quedā h̄ referunꝛ que ex toto h̄ bene nō intelligunꝛ: q2 nō i oīb⁹ ecclesijs hec officia hꝫ dyaconus. t ❡ Annūciat.s.circa finē misse cū dyacon⁹ clamādo dicit pplo humiliate vos ad bn̄dictionē. v ❡ Huic.cōmendat h̄ eos ab institutione. x ❡ Per deū.j.c.dom⁹.ꝯ.s̄.di.xxi.§.i.ꝯtra. sed intelligas tm̄ per deū principaliꝛ q2 ei⁹ auctoritate. h̄ in veteri testō.lxxvij.di.in veteri.ar.ex̄ de sen.excō.mulieres. y ❡ Lex de sacerdote perijt.v̄ba Esaie.i.multi sacerdotes nō adimplēt legē. z ❡ Et visio.i.gratia pp̄hetandi pp auariciā q2 oēs virtutes patiunꝛ detrimentū ab vno

Legim⁹ i esaia.xxxij.c.fatua loq̄ꝛ.no.ar.q̄ q̄ fatua loq̄ꝛ fatu⁹ ē.vt.xxiij.q.viij.cōuenior.ff.de cōdi.insti.quidā.j de pe.di.i.§.pōt.j.i.q.i.ita fit.
a ❡ Mensaꝝ. quā iniuriā patiꝛ. b ❡ Audi.iō diꝛ testimoniū: q2 duo sunt p q̄s pbat c ❡ Philippis.nomē ē ciuitatis i macedōia. d ❡ Cuꝫ epis.cū i vna ciuitate plīes epi nō debeāt eē.ar.lxxx.di.i illis.ꝛ.c.epi.ꝛ.xiij.q.i.c.i.ꝛ iō h̄ ip̄o p̄sbiteri itelligunꝛ. e ❡ Epos.i p̄sbiteros.cū i vna ecclia plīes epi nō dn̄t eē. f ❡ Cōtētiose.q2 singlaꝝ eccliaꝝ singli epi.vt.vij.q.i.in apib⁹. g ❡ Reliq̄.v̄ba apl̄i ad titū.ꝛ post seq̄tur ad thimotheum.
h ❡ Luxurie.i.de luxuria accusabiles. i ❡ Nō subditos. q2 pp peccata

rem. Et ad thimotheum. noli negligere grām q̄ tibi data ē p ꝓphetiā[k] ⁊ p ipositionē manuū p̄sbiteri[l]. Sȝ ⁊ petrus in prima ep̄la p̄sbiteros q̄ in vobis sunt p̄cor ego cōpresbiter[m] ⁊ testis passionum xp̄i ⁊ future q̄ reuelāda est glorie particeps regite gregē xp̄i ⁊ inspicite non ex necessitate[n] sed volūtate iuxta deū. qd̄ q̄dē grece significātiꝰ[o] dicit̄ epichiꝰ vnde ⁊ nomē ep̄i tractū est. Parua tibi vident̄ tātoꝝ viroꝝ testimonia clāgat tuba euangelica. Filiꝰ[p] tonitrui quē iesus plurimū amauit q̄ de pectore saluatoris doctrinaꝝ fluēta potauit p̄sbiter[q] electe[r] dn̄e ⁊ filijs eiꝰ quos ego in veritate diligo. Et in alia ep̄la p̄sbiter gayo[s] carissimo quē ego inveritate diligo. Qd̄ aūt postea[t] vnꝰ electꝰ ē q̄ ceteris p̄poneret̄ in scismatis remediū factum ē: ne vnusquisq̧ ad se trahēs ecc̄liam xp̄i rūperet. Nā ⁊ alexādrie a marco euangelista vsq̧ ad esdrā ⁊ dionisiū ep̄os p̄sbiteri sp̄ ex se vnū eligebāt ⁊ in excelsiori gradu collocabāt quē ep̄m noīabāt. quō si exercitꝰ sibi imperatorē[v] faciat. Dyaconi[x] aūt eligāt[y] de se quē industriū nouerint ⁊ archidiaconū nūcupēt q̄d eñi facit excepta ordinatione[z] ep̄s qd̄ p̄sbit̄ nō facit nec altera[a] romane vrbis eccl̄ie altera totiꝰ[b] orbis existimanda ē ⁊ gallie ⁊ britanie: nam ⁊ affrica ⁊ persis ⁊ oriēs ⁊ india ⁊ oēs barbare nationes vnū xp̄m adorāt: vnaȝ obseruāt regulā veritatis. Si aūt auctoritas q̄ritur orbis maior[c] ē vrbe: vbicūq̧ fuerit ep̄s siue rome siue eugubio siue constantinopoli siue regio siue alexādrie: siue thānis siue guarnacie eiusdē meriti[d] ē ⁊ eiusdē sacerdotij. Potentia diuitiaꝝ ⁊ paupertatis[e] humilitas vel sublimiorē vel inferiorē ep̄m nō facit. ceterū oēs apostoloꝝ successores sunt. Sȝ dices quō rome ad testimoniū dyaconi[f] presbiter ordinat̄: q̄d mihi ꝓfers vniꝰ vrbis[g] cōsuetudinē[h]: q̄d paucitatē[i] de qua exortū ē supcilium in leges ecclesie vēdicas. Omne[k] qd̄ rarū ē plus appetitur: pulegiū apud indos pipere p̄ciosius[l] est. Dyacones paucitas honorabiles: p̄sbiteros turba cōtēptibiles facit. Ceteꝝ in ecclesia etiā rome p̄sbiteri sedēt ⁊ stant dyaconi: licet paulatiȝ crebrescentibꝰ vicijs int̄ presbiteros absente ep̄o dyaconos sedere videamꝰ: ⁊ i domesticis cōuiuijs benedictionē corā p̄sbiteris dare. Discāt q̄ hoc faciunt nō se recte facere: audiāt apostolos. nō est dignū vt nos relinquētes verbū dei ministremꝰ mensis[m]. sciāt dyaconi q̄re cōstituti sunt: legāt acta apostoloꝝ: ⁊ recordent̄ cōditiōis sue. p̄sbiter et ep̄s aliud etatis aliud dignitatis[n] ē nomē. Vnd̄ ad tytū et thymotheuȝ de ordine ep̄i et dyaconi dicit̄: de p̄sbiteris oīno reticet̄ q: in ep̄o etiā p̄sbiter cōtinet̄[o] q̄ ꝓuehitur a minori[p] ad maius ꝓuehitur. Aut igitur ex p̄sbitero ordinet̄ dyaconus vt p̄sbitero maior cōprobet̄ i quē ꝯcrescit ex paruo: aut si ex dyacono ordinet̄ p̄sbiter: nouerit se laicis maiorē sacerdotibus[q] eē minorē. ¶ Itē ciprianꝰ. De eodē.

Dominꝰ noster ihesus xp̄s rex et iudex et deus noster vsq̧ ad passionis diē seruauit honorē pōtificibus et sacerdotibꝰ q̄uis illi nec timorē dei nec agnitōnē xp̄i seruassent. Nā cū leprosuȝ mūdasset dixit illi. vade et ostēde te sacerdotibꝰ: et offer donū. Humilitatē xp̄s nos humilis docuit sacerdotem adhuc appellās[r] quē sciebat eē sa-

filioꝝ citiꝰ rapit̄ q̄s morte. di. xlvij. §. necesse. cū scȝ ipse est negligens.
k ¶ Per ꝓphetiā. i. per electionē. l ¶ Presbiteri. s. mei p̄sbiteri, ⁊ loq̄tur de seipso cū tñ ipse paulꝰ ap̄lus ep̄s esset cū eū ordinauerat.
m ¶ Cōpresbiter. ecce petrꝰ se vocat presbiterū cū tñ esset ep̄us ⁊ s̄ūmus. s̄. di. lxxv. qd̄ die dn̄ico. v̄sī, sacerdotum. n ¶ Ex necessitate. i. gratia turpis lucri. ar. j. di. xcv. esto. ⁊ ita ē ar. q̄ p̄sbiter non dȝ locare operas suas. ar. xxi. q. ij. precipimꝰ.
o ¶ Significātius. scȝ q̄ ep̄s dicit̄ presbiter quasi diceret vbi p ep̄o dr̄ p̄sbit̄ significantiꝰ diceret̄ sic scȝ epichiꝰ quia magis accedit ad significatōeȝ vocabuli ep̄s q̄ hoc nomē presbiter.
p ¶ Filiꝰ. i. Johannes qui altiꝰ intonuit: ⁊ q: cū iacobo assumptꝰ in mōtē seorsum audierūt voceȝ nubis: h̄ ē filius meus dilectus.
q ¶ Presbiter. ecce Johānes vocat se presbiterū: cū tñ esset episcopus.
r ¶ Electe. ꝓpriū nomen.
s ¶ Gayo. mitto salutem.
t ¶ Postea. h̄ respōdet tacite obiectiōi. quare hoc immutatū ē ad hoc r̄ndet. sȝ querit̄ in quo facta fuit ista p̄latio si dicitur q̄ in officio. contra de cōse. di. v. manus. q: exercere episcopalia nō licuit nisi his qui successerūt in locū apostoloruȝ di. lxviij. quoꝝ vices xxi. di. in nouo. ⁊ ita ab initio hec prelatio facta fuit. si vero dicat̄ q̄ in noīe obstat. lxxx. di. in illis. q: ibi dr̄ q̄ quidam p̄positi sunt q̄ tñ episcopoꝝ vocabulo ⁊c. ad hoc dicūt quidā q̄ in prima primitiua ecclesia cōe erat officiū ep̄oꝝ ⁊ sacerdotū: ⁊ noīa erant cōia. xcv. di. olim. ⁊ officiuȝ erat cōe. sed in secūda primitiua ceperūt distingui ⁊ noīa ⁊ officia. h̄. dicit q̄ tñ in noīe facta fuit prelatio. primo eñi oēs dicebant̄ sacerdotes: lȝ quidā alijs prelati eēnt q̄tū ad officiū. ⁊ qd̄ dr̄. lxxx. di. in illis. q̄ tñ ep̄oꝝ vocabulo potirent̄ ⁊ expone. i. nō archiep̄oꝝ nec primatū: ⁊ ita excludit̄ superiꝰ nō inferiꝰ. Tertij dicūt q̄ p̄latio hec facta fuit: ⁊ quo ad nomē ⁊ quo ad administrationē quo ad q̄dā ministeria que spectāt tñ ad officiū ep̄ale. ⁊ fuit hec p̄latio facta a tp̄e petri. ⁊ hoc innuit hec littera ibi. Nā ⁊ alexādrie a marco euāgelista vsq̧ ad esdrā ⁊ dyonisiū: q: marcꝰ fuit cōtēporaneꝰ petro ⁊ clementi. xxiiij. q. i. cū beatissimus. esdra aūt ⁊ dyonisiꝰ fuerūt cōtēporanei ipsi ieronimo. ⁊ ita est illud ꝯ se dañ. lxxx. di. i illis. ⁊ illud de cōse. di. v. manꝰ. ante p̄lationē g̊ ista noīa p̄sbiter ep̄s erāt ꝓprius noīa sinonima: ⁊ ēt administratio cōis erat: q: cōi cōsilio sacerdotū regebant̄ ecclesie. xcv. di. olim. in scismatis g̊ remediū: vt h̄ dr̄: facta ē p̄latio vt vnꝰ preesset q̄ ad nomē ⁊ quo ad administrationē ⁊ quo ad quedā sacramēta: que mō appropriant̄ ep̄is. v ¶ Imperatorē. ex sola eñi electione pricipū dico euȝ verū imperatorē anteq̄ a papa cōfirmet̄. ar. h̄. lȝ nō ita appellatur vt dixi. lxiij. di. q̄to. cōtrariū est verū ex̄ de elec. venerabilē. xxiij. di. i noīe. s̄. eligat̄. x ¶ Dyaconi. supple: ⁊ quō dyaconi eligunt ⁊c.
y ¶ Eligāt. ecce q̄ ep̄i nō est archid̄. eligere. ar. ꝯ. lxxiiij. di. ep̄oꝝ. sȝ varie sunt cōsuetudines. xxi. di. §. i. extra de elec. ecclesia vulterana.
z ¶ Ordinatiōe. in ordinatōe cetera intelligunt̄ q̄ nō fiūt nisi ab episcopis. h̄ cōtinet̄. s̄. di. lxviij. quāuis corepis.
a ¶ Nec altera. responsio est ad tacitā q̄ōnem. nō ne diacōi cardiales romani p̄ponunt̄ omibꝰ presbiteris except̄ p̄sbiteris cardinalibꝰ q̄bꝰ etiā videtur parificari. respōdeo q̄ cōsuetudo romane eccl̄ie nō ē trahenda ad consequentiaȝ. vel r̄n̄sio ē hic in principio ⁊ audio quendam ⁊c. [illegible] bant eñi q̄dam q̄ sicut rome honorabiles erāt dyaconi ita debebant et vbiq̧ locoꝝ.
b ¶ Totiꝰ. ī mo fideles sūt vna ecclesia ⁊ h̄ ē qd̄ sequit̄. ⁊ gallie ⁊c.
c ¶ Maior ē. tiō ē sequenda magis cōsuetudo gn̄alis. vt. s̄. di. xij. nouit. ⁊ di. xl. nos q̄ ⁊. c. nō loca. ⁊ est hic ar. q̄ statuta cōcilij p̄iudicāt statuto pape si cōtradicāt vt di. xi. ix. q. iij. nemo. d ¶ Eiusdē meriti. q̄tū ad sapiētes ⁊ peritos ⁊ discretos. nā idiote ⁊ vulgares ep̄m p̄ue ciuitatis cōtēnere solent. ar. lxxx. di. ep̄i iohānes. e ¶ Paupertatis. nā paupertas ciuitatis nō minuit p̄rogatiuā regni. j. di. xcvi. sicut. nec mulier pp paupertatē est humilis vel abiecta. C. de inces. nup. humilē. ar. cōtra in aut̄ de defen. ciui. §. nos igit̄. coll. iij. f ¶ Dyaconi. h̄ nō solū rome fit sed etiā aliaꝝ ciuitatū cōsuetudo obseruat. sȝ forte tp̄e ieronimi nō fiebat. hodie fit. extra de scrutinio in or. fa. c. i. g ¶ Vrbis. s̄. di. xi. q̄s nesciat cōtra ⁊. c. nolite. cōtra sed ibi de ea cōsuetudine agit̄ quā romana seruat ecclesia ⁊ alijs mandat seruandā. h̄ vero de ea quā sola seruat nec vult ab alijs seruari: vn̄ ⁊ ibi dr̄ q̄ romanā ecclesiā videat sequi et docere. de con. di. i. basilicas. h ¶ Cōsuetudinē. q. d. nō q̄d fiat sed q̄d fieri debeat cōsiderandū ē. vt ex̄ de elec. venerabilem. xij. q. ij. glo. ita. in fi. ff. de offi. p̄si. sed lȝ. i ¶ Paucitatē. q: pauci erāt tales dyaconi iō supbiebāt. k ¶ Omne qd̄. qd̄ eñi raro accidit miraculū ē. i aut̄. de cōsu. §. itaq̧. colla. iiij. l ¶ Preciosiꝰ ē. lvij. di. si officia. ij. q. vij. in sancta. sicut ⁊ p̄cia reꝝ i q̄busdā locis variant̄

emlegū. Itē subdit⁹ passioni cū alapam accepisset ⁊ ei diceref. sic rñdes pōtifici nihil ille cōtumeliose locutus est in psonaȝ pontificis: ȝ sic magis innocētiam suaȝ tuit⁹ est dicēs. si male locut⁹ suȝ ex probra de malo: si aūt bñ q̇d me cedis. que oīa ab eo iō facta sunt humiliter atq̇ patienter: vt nos[o] humilitatis ac patientie haberem⁹ exemplū. docuit enim sacerdotes veros legitime ⁊ plene honorari: dū circa falsos sacerdotes ipe talis extitit. Meminisse aūt dyaconi debent qm̄ apostolos id ē epōs ⁊ p̄sbiteros dñs elegit[r]. dyacones aūt post ascēsum dñi in celuȝ apostoli sibi constituerunt[y] episcopat⁹ sui ⁊ ecclesie ministros Qō si nos aliq̇d audere cōtra deū possum⁹[q] qui episcopos facit: possunt ⁊ contra nos audere dyacones a quib⁹[r] fiūt ¶ Hoc aūt qō de dyaconoȝ minorita te dicif vbiq̇ seruandū ē nisi cū locū dyaconus habuerit aut ,ppriȷ patriarche: aut metropolite sui. ¶ Unde in sexta sinodo legif. Dyacon⁹ sacerdotib⁹ nō p̄ferak nisi locuȝ metropolitāi sui te neat.

D Recipim⁹ ne dyaconus quāuis etiaȝ dignitate hoc ē i officio quolibet ecclesiastico sit: ante presbiteȝ sedeat⁹ nisi cū locuȝ habuerit proprij patriarche aut sui metropolite pro aliquo capitulo: tūc eñ sicut illi⁹ locum tenens honorabif[z]. si quis vero p̄sumpserit hoc tyrannice facere: a ,pprio gradu repulsus vltimus[t] omniuȝ fiat in ordine.

S Ubdiacono[a] die suo etiā summ⁹ patriarcha vices suas cōmittere valet ¶ Unde simmach⁹ papa ait. Etiaȝ subdyaconib⁹ vices su

fm pl⁹ ⁊ min⁹. ff. de eo qō certo loco. l. ideo. m ¶ Mēsis. viduaruȝ ⁊ paupeȝ: sed tm̄ instem⁹ ofoni. n ¶ Dignitatis. cōtra. j. viij. q. i. q̇ epatuȝ. ȝ. sed ibi iuxta ethimologiaȝ vis nois designaf hic q̇ ex vsu loquēdi ex noie cōcipif. vl' dicendū q̇ nō ē nomē honoris tm̄ sed etiā oneris. viij. q. i. illud inferendū. o ¶ Cōtinef. nā in toto cōtinef ⁊ ps vt. xiiij. q. v. penale. ⁊ . ff. de re. iur. i toto. ⁊ est simile. ff. qō met⁹ cau. l. i. p ¶ A minori. hoc bene dicif. ff. ð mune. ⁊ ho. vt g̃ datis. q ¶ Sacerdotib⁹. j. de pe. di. i. §. ex his itaq̇.

D Omin⁹ nosf. appellās. ar. q̇ si dñs papa aliquē priuilegijs suis p̄matē appellat ex ipa nominatiōe ius ei acquiritur xxxij. q. iiij. di cat. in fi. xvi. q. vlti. ȝ sanctoȝ. ar. iij. q vi. hec q̇ppe. ex̄ de p̄sum. c. illud. C. de iur. ⁊ fac. ig̃. nō idcirco. ē etiā arg. h. q̇ tam bon⁹ q̄ malus sacerdos gaudet p̄uilegio clericali. xi. q. i. sacerdotib⁹.

Di. xciiij.

s ¶ Ut nos. sed debēt eē fortes. i. dñt prestare exēpluȝ boni. t ¶ Elegit. no. q̇ q̄to a maiori quis ordinaf, tāto ē maioris dignitatis. vt. i. q. i. filiū. ex̄ de maio. ⁊ obe. p tuas. v ¶ Cōstituerūt. h̄ in no. te. nā i veteri testō vterq̇ a dño sunt electi. ȝ. e. c. dyaconi. ȝ ȝ illud in veteri testō h̄ i no. vel p dñȝ fit: qō ab aplis statuif. vt. j. xxviij. q. i. sic eñ. tñ auctoritate ei⁹. de cōse. di. iiij. qñ. x ¶ A quib⁹ fiūt. ar. q̇ nemo dȝ opponere se illi a quo recepit bñficiū vt. xxij. q. v. de forma. ex̄ de postu. c. vlti. ff. de inof. test. si ps. in fi. §. h̄

D Recipim⁹. ante presbiteȝ sedeat. vt i cōcilio. xvij. di. epōs. aūt. viij. q. ij. illud. z ¶ Honorabif. ar. aliquē tādiu hr̄e p̄uilegiū q̄diu tenet ei⁹ locū. xvi. q. i. generaliter. C. de testa. mili. l. vlti. ⁊ h̄ dictio tūc extremitatē. i. finē iurisdictōis cōplectif. ar. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. iiij. §. si ita. Itē ar. q̇ q̇s cōsequif ex alteri⁹ psona qō nō hȝ ex sua. ff. que res pig. ob. aristo. ⁊ dicit. l. q̇ si nō poteris p̄hibere me eūtem p fundū nec aliquē noie meo. ff. de ver. ob. si stipular⁹. tñ ea tm̄ hȝ ille que iurisdictōis sunt nō que ordinis. ar. ad primū extra de of. dele. sane. ij. ⁊ ¶ Ultim⁹. nota q̇ q̇ deliq̇t in aliquo ordine in hoc punif. qō postponif alijs sui ordinis. vt. l. di. accedēs. ⁊. xix. q. iij. mādamus. xxv. q. ij. sic decet. xxiiij. d. §. i. ⁊. i. q. vij. c. i.

S Ubdyacono. hic intitulaf. xciiij. di. in qua magister idē dicit de subdyacono qō dictū erat in superiori ca. de dyacono qō scȝ etiā legat⁹ pape pōt eē: ⁊ ponit hos tres. §. ⁊ in singulis mutaf materia. In primo dicif qō dixi. in secūdo q̇ si q̇s impedit legatū dñi pape est excōicand⁹. in tertio q̇ archidyacon⁹ vltra suū statutuȝ exigere nō debet.

V As apostolica cōmittit ecclesia.

U Alde necessariū eē prospexim⁹ vt sicut predecessorū nostroȝ fuit iudiciū ita vni eidēq̇ persone omnia[b] cōmittamus ⁊ vbi nos presentes[c] esse nō possumus nostra p eū cui precipim⁹[d] represētetur[e] auctoritas[f]. Quāobrē petro subdyacono sedis nostre intra ,puinciaȝ siciliam vices nostras auxiliante deo cōmisimus: nec eñ de ei⁹ actibus dubitare[g] possum⁹ cui deo auxiliante totū nostre ecclesie noscimur patrimoniū[h] commisisse. ¶ Legatuȝ vero apostolice sedis quicūq̇ impedierit vsq̇ ad satisfactionem excōicetur. ¶ Unde alexāder

Excōicetur qui legatum apostolice sedis impedire temptauerit.

S I quis aūt legationē[a] impedit nō vnius sed multoȝ[b] ,pfectum auertit. et sicut multis nocet[c] ita a multis arguendus est ⁊ bonoruȝ societate priuandus Et quia dei causam impedit[d] ⁊ statum conturbat ecclesie: ideo ab eius liminibus[e] arceaf. ab omnib⁹ itaq̇ talis ē cauendus ⁊ nō in cōionem fidelium vsq̇ ad satisfactionem recipiendus. ¶ Archidiaconi quoq̇ q̄uis ex officio suo clericorū vitam diligenti examiatione debeant inquirere: ⁊ que corrigenda inuenerint episcopo nūciare: tamē dñationez super eos exercere ⁊ censuȝ ab eis exigere prohibenf. ¶ Unde in cabilonensi concilio legif. Archidyaconi supra presbiteros dñationeȝ nō exerceāt

D Ictū est q̇ in plerisq̇ locis archidyaconi sup presbiteros parrochianos quādā exerceāt dñationē ⁊ ab eis censuȝ exigūt: qō magis ad tyrannideȝ q̄ ad rectitudinis[f] pertinet formaȝ. Si

V Alde. oīa. di. lxxxix. singula cōtra. ȝ dic oīa quo ad cognitionē causaȝ nō quo ad dignitates vl' officia ecclesiastica vt ibi. c ¶ Presentes. ar. q̇ presentia non exhibef per aliū. arg. ȝ. lxv. di. c. ij. d ¶ Precipim⁹. ar. q̇ papa etiam laico cām spūalē cōmittere possit. xxxij. dis. §. verum. e ¶ Rep̄sentef. nā ipse cognoscere videf q̇ dedit iudicē. vt ex̄ de offi. dele. sane. C. vbi ⁊ apō quē resti. pe. de. l. iij. C. ð iudi. l. vlti. f ¶ Auctoritas. nota q̇ delegat⁹ nō hȝ pl⁹ iuris q̄ delegās siue par sit alias de legat⁹. arg. ff. de dā. infec. qui bona. §. vlti. siue sit maior. ff. ð of. ei⁹ cui mā. ē iuris. ⁊ si p̄tor. q̄nq̇ tñ hȝ min⁹ quis si ex delegatōe cognoscat q̄ si ex iure suo. ex̄ ð of. dele. sup questionū. §. si vero. ar. C. de ,pcura. marit⁹. g ¶ Dubitare. ar. q̇ si papa ex certa scia dat iudicē q̇ ille nō pōt recusari. vt. ff. de of. p̄fec. p̄to. l. penul. ff. de of. p̄si. l. vna. sic j. xvij. q. iiij. §. q̇ aūt. de re. p. olim. ⁊. ex̄ de ap. nouit. ȝ ȝ ex̄. e. ti tu. cum spāli. ⁊. c. postremo. so. iudex sp pōt recusari iusta cā interueniēte ēt si eēt legat⁹ pape. vt ex̄ de of. le. ȝ. cū legitime excepf. cuilibet reseruenf. vt ex̄ de of. dele. ex parte. ij. b ¶ Patrimoniū. g̃ sicilia ē de primonio bti petri. vt arg. x. q. iij. relatum. xi. q. i. peruenit.

S I q̇s āt legatiōeȝ. imo q̇ legatū hostiū impedit tradend⁹ ē hostib⁹. vt vt. ff. de le. l. vlti. b ¶ Sed multoȝ. ar. q̇ q̇ peccāt in multos grauius peccāt. ex̄ de testi. sicut. xxij. q. v. q̇ cōpulsus. sicut qui cōtra eandē psonā multis modis peccāt grau⁹ peccāt. vt. xxiij. q. v. relegētes. ȝ nunq̇d q̇ eū capit pōt ab eo absolui. sic ar. ex̄ de sen. ex. ad eminētiā. ⁊ no. q̇ legat⁹ hm̄oi non pōt epōs deponere nec mutare de loco ad locū. nec in ei⁹ manib⁹ possȝ episcop⁹ resignare nisi ad h̄ haberet spāle mādatū. ex̄ de of. lega. q̇ trāslatōeȝ ar. ff. de of. ei⁹ cui mā. ē iuris. l. i. baȝ. legebat h̄. c. crusando sic. Si q̇s ipedit legatū nō aduertit ,pfectū vni⁹ tm̄. i. cardinalis. ȝ multoȝ. i. familie sue ⁊ parentū: ⁊ sicut multis nocet ille. i. cardinal': sic a multis ē redarguēd⁹. ⁊ ita vsq̇ ad finē c ¶ Nocet. g̃ q̇cunq̇ aliqō nocumētū sentit admittif ad agendū vel accusandū. vt. xij. q. ij. nō liceat. d ¶ Impedit. nec legatus delegatū ipedire dȝ. ex̄. de offi. leg. studuisti. e ¶ Liminib⁹. ar. i q̇ q̇s deliq̇t i eo debē puniri. xij. q. ij. q̇ ⁊ humanis. xvij. q. iiij. frat ⁊ coepiscop⁹.

D Ictū ē. rectitudinis. ȝ nūq̇d p̄nt archidyaconū multare: videf q̇ non. ex̄ de pe. licet. ȝ dic q̇ bene ex quo iudicare possunt de cōsuetudīe p̄scripta

ar. ff. de iudi. l. ij. §. vlti. ex̄ de offi. dele. ex litteris. illud ḡ exaudi cū pecuniaria pena nō timet. aliis si illa magis timet imponēda ē. xxiij. q. v. pdest. dū tamē p eodē peccato nō infligat nisi ter in anno. C. de mo. mul. eos. g ❡ Apostoli. i. petri. lz alibi dicat q̄ noīe apli paul' designat. xvi. q. i. pdicator. sic x. q. iij. quia cognouim'. h ❡ Ex aio. i. ex dilectiōe vt nō velit dn̄ari.

ff. de of. ei' cui mā. ē iuris. l. i. q2 oīa aliȷ̄ epo demādare potest nisi vsus pallij. extra de vsu pallij. ad hec.

P Resbiteros. nihil allegatur. n ❡ Sz istud. nisi forte hoc allegando dicit alias cōsuetudo nō iuuaret. vt extra de cōsue. quāto. o ❡ Sanctificato. quo deficiente admiscetur aliud. extra de conse. eccle. vel alta.

i ❡ Iniungit. videt ergo q̄ archidyaconus nō habeat nisi demandatā iurisdictionē. ⁊ de hoc notaui. xxv. di. perlectis.

Q Uod aūt. h̄ intitulat. xcv. distinctio. in qua ponit. G. quandam cōtrarietatē et

Di. xcv.

eā soluit. post ponit duas questiones ⁊ eas soluit auctoritate Gelasij. ⁊ repetit postea de dignitate presbiteroꝝ ostēdēs multa licere p̄sbiteris in epoꝝ p̄sentia.

l ❡ Crismate. s. de cō. di. v. manus. ⁊ c. nouissime ꝯtra. ⁊. ū. di. xxi. clericos cōtra. h̄ ad ips pro sedādo scandalo fuit cōcessum. nūc vero antiquatum est. vel in primitiua eccl'ia presbiteri crismabat. nūc vero minime. ex̄ de cōsuetu. quanto. de cōse. di. iiij. presbiteros

D Eruenit. debeāt eis cōcedim'. h̄o expeditū est q̄ p̄sbiter crismando si sua auctoritate h̄ fac nihil agit nec pueri aliquid recipiūt. ex̄ de cōsue. quāto. Sz nūquid papa ei demādare hoc pōt. qdam dicūt q̄ sic. ⁊ q̄ oīa sacramēta que recipit presbiter ex delegatiōe pape cōferre pōt. ar h̄. vnde dyacon' dyaconatū pōt cōferre ⁊ cōfirmare in frōte: sed nō pōt demandare ei vt cōferat ordinē quē nō hz: vel ēt q̄ cōficiat corp' xp̄i: q2 solis presbiteris hoc dictū ē. hoc facite in meā cōmemorationē. ar. i. q. i. dictū. h̄ dic. h. Aliȷ̄ dicūt q̄ nō pōt papa delegare presbitero vt crismet in fronte. vnde isti nihil cōferunt. sed si obȷ̄ciat quare h̄ pmisit grego. h̄ illis cū in hoc videat dare eis licētiā peccādi. dicūt quidā q̄ hoc inuit' ob nimiū scādalū pmisit. Itez nec dabat eis actionē mali q2 inuit' hoc cōcedebat. xxv. q. iij. qd̄ scripsi. ex̄ qui cle. vel vo. super eo. ⁊ xxxiij. q. ij. si quid veri'. Aliȷ̄ dicūt q̄ hoc. c. loquit s̄m antiq̄ tp̄a. sed hoc nihil est: q2 lr̄a h̄ mōi. c. cōtradicit ibi s̄m veterē vsum ⁊ q2 s̄m hoc grego. nihil cōcederet. sed nūqd papa posset eis cōcedē vt crisma cōficerēt h. dicit q̄ nō. Itē querit. nūquid pōt eps demandare ea que ordinis sunt: sic. tamē ea q̄ sunt ordinis ep̄alis non pōt demādare nisi epo. ar. ex̄ de cōsecra. ec. vel al. aqua. ea vero q̄ iurisdictiōis sunt pōt etiā demandare presbitero sicut ⁊ recōciliare. xxvi. q. vi. presbiter. ⁊ c. aureli'. sz etiā int ea que sunt iurisdictiōis quedā sunt que nō possunt demādari nisi eis q̄ amminiculo ordinis ea possunt exercere vt deponere verberare clericū. alia etiam sunt q̄ laicis demādari possunt: sicut iudicare in cā ciuili. Item dico q̄ eps nihil hz hodie qd̄ sit meri ip̄eȷ̄ qd̄ demādari nō possit. de tali loquit

entz iuxta apli sentētiā epi non debent esse dn̄antes i clero sed forma facti gregis ex animo h. multo min' facere hoc illi debēt. Sint itaq̄ cōtenti regularib' disciplinis ⁊ teneāt p̄priā mēsurā ⁊ qd̄ ab epis eis iniūgit i hoc p prochias suas exercere studeāt nihil p cupiditatem et auariciam presumentes.

Q Uod autez k sacerdotes supra iubet epis tāq̄ subditi obedire: nō ita intelligendum est quasi nō liceat eis p̄sbiteris p̄sentib' epis sacra misteria celebrare sicut ep̄ali supcilio q̄dā ab eis volebant p̄sbiteros p̄hibere. sz q2 p̄sbiteri pōtificib' tāq̄z filiȷ̄ parētib' debent obedire. baptizatos etiā crismate l eis tāgere p̄ceditur. ❡ Unde grego. scribit ianuario epo carolitano. Ubi epi desūt baptizatos in frontib' p̄sbiteri crismate tāgāt.

P Eruenit quoq̄ ad nos quosdam scādalisatos fuisse q̄ p̄sbiteros tāgere crismate eos qui baptizati sūt p̄hibuim' ⁊ nos q̄dē hz veterē vsū eccl'ie nr̄e fecim' sz si omnino de hac re aliq̄ cōtristātur vbi epi desūt vt p̄sbiteri. etiam in frontib' baptizatos crismate tāgere debeāt eis cōcedim' m. ❡ Supra ieo eps cōtra quāuis corepis. ❡ Item gelasi' papa. Ultra suū moduz p̄sbiteri cōtendere nō presumāt.

P Resbiteros vltra suuz modū cōtendere p̄hibemus. nec ep̄ali fastigio debita sibimet audaciter assumere nō cōficiēdi crismatis nō cōsignationis pontificalis adhibēde sibimet arripe facultatez. ❡ Sed illud n greg. p scādalo sedādo semel cōcessuz legitur. Illud autez leonis pape ⁊ gelasiȷ̄ vsu approbāte preualuit: nisi forte vbi aliquorum cōsuetudo hoc admisit: vt i absētia epi extrema necessitate cogēte ⁊ ex cōcessione gregoriȷ̄ p̄sbiteri baptizatos in frontib' liniāt. Prohibitio vero leonis ⁊ gelasiȷ̄: in eo casu intelligit cū epi p̄ntes sūt. vel cū nō cogit vltia necessitas oleo vero sc̄tificato o pmittit eis vngere infirmos. Unde iacobus ait. infirmat q̄s in vobis iducat p̄sbiteros eccl'ie q̄ orēt sup eū. vngētes eū oleo in nomie dn̄i ⁊ oratio fidei saluabit infirmū. ❡ Sed q̄rit an epis liceat eodē oleo vngere infirmos. vel si impenitētib' huiuscemodi vnctio sit cōcedenda. ❡ De hiȷ̄s vero ita scribit inocētius papa. Oleo sc̄tificato ep̄us infirmos tangere nō p̄hibet.

I Llud superfluuz videm' esse adiectū vt de epo a ambigat q̄ p̄sbiteris licere dubiū non ē. nā idcirco de p̄sbiteris dictū b est quia epi occupationibus aliȷ̄s impediti ad omnes lāguidos ire nō possūt. ceterū si ep̄us aut pōt aut dignū ducit aliquē a se visitādū ⁊ bn̄dicere ⁊ tāgere crismate c sine cūctatōne pōt cui' ē ip̄m crisma cōficere nā nō penitētib' d istud fūdi nō pōt e q2 gen' est sacramenti. nā q̄b' reliqua sacramēta negant f quomodo hoc vnuz gen' putatur posse concedi. Hiȷ̄s igit frater charissime omnib' q̄ tua dilectio voluit a nobis exponi prout potuimus r̄ndere curauim'. ❡ Crisma vero a suis epis ad baptismū sanctificatōnē p̄sbiteri petāt. ❡ Unde in cōcilio carthaginensi. iiij. Presbiteri p seip̄os crisma petant

P Resbiteri q̄ g p dio ceses ecclesias regunt non a q̄buslibet epis h sz a suis nec p iunioreȝ clericuz sed omni anno aut p seipsos i aut p illuz k qui sacrariuz tenet: et ante pasce solēnitatē crisma petāt. ❡ Itē hiero.

qd̄ in dubiȷ̄s ⁊ ē duplex ci quare iniun[...] gunt infirmi s. q2 veniala delent ⁊ p[...] stat augmen[...] tuz virtutib' ar. de cōse. di[...] stin. v c. i. ta[...] ⁊ ex̄ de sacra[...] vnc. c. vno. a[...] q2 infirm' c[...] tu' liberat ab infirmitate cor[...] porali. ar. h̄ sed q̄d si q̄s non habeat oleū ⁊ vngi[...] crismate tan[...] vnctio: ⁊ vi[...] q̄ sic: q2 ppe eadē vūa (?) q2 crisma n[...] est nisi oleū balsamo admixtuz. ex̄ de sa. vnct. vno. sicut e[...] tenet empt[...] cū acetū v[...] ditur p vin[...] q2 est prope eadem vsia. vt. ff. de pu[...] hen. emp. in vendit[...] sz forte secus q2 nō ē fo[...] ppe eadem vsia. Itē nu[...] quid confert hoc sacramē tum si quis i[...] ungitur oleo nō cōsecrato videt q̄ sic. q2 ⁊ baptism' cōfert in aqua nō cōsecrata. aliȷ̄ dicūt cōtra. nec ē sile. q2 tota vis baptismi ē in verbis. hic aūt vis est in re ipsa. s. in oleo. sz ista rō calūniā hz. extra de bap. ⁊ eius effectu. c. penul. Sed nūq̄d potest hoc sacramētū iterari. dicūt quidā q̄ nō. i. q. i. q̄ quidā. de conse. di. iiij. ostendit. Si obȷ̄cit de matrimonio nō valz: q2 veritate inspecta matrionū nō iterat. p'i' eīn vnū delet q̄ secūdū cōtrahat. Aliȷ̄ dicūt q̄ iterat. q2 cū quis secūdo infirmat definit i eo esse illō sacrā.

a I Llud. vt de epo. ar. q̄ lz in minori et officio multo forti' maiori sit cere ar. xxxiij. q. ij. historia. xxxv. q. vi. si duo. ar. cōtra. lxxviij. di. epo gubernationē. ar. simile p cōtrariū. viij. q. i. si q̄. b ❡ Dictū. a iacobo. vbi dicit infirmat quis: ⁊ ego ⁊c. q̄uis in hoc noīe p̄sbiteri possit intelligi epi. ar. l. di. placuit. §. vt manū nō imponāt. c ❡ Crismate. i. oleo. vel vt dicūt quidā eps crismate: presbiter oleo iniungat h. d ❡ Nō penitentib'. ita cōtinua vere et quē eps dignū duxerit ad visitandū. ⁊ ita in originali hr̄ penitentib': q̄ intelligit de solēnē penitentib'. e ❡ Nō pōt. sic. l. di. c. vlti. f ❡ Negant. ar. q̄ excōmunicat' vel anathematizat' nō possit cōtrahere matrimoniū: qd̄ si est verz. vt ex̄ de eo q̄ dux. in ma. quā pol. p adul. c. significasti. in fine.

f ¶ Negant. ar. oia eiusdē generis eodē iure censeri. ar. 𝔰. di. iiij. denī q. ⁊ ar. 𝔰. di. v. ad ei⁹ vero. de cō. di. ij. cōperim⁹. ⁊ ar. lxxxi. di. si q̄s sa cerdotū. ar. contra. l. di. studeat.

P Resbiteri q. j. de cō. di. iiij. presbiteri. b ¶ Epis. peccāt g̃ abbates q̄ voluīt hoc poti⁹ recipere ab alijs q̄ a suis: nisi forte priuilegiati sint vt possint petere a q̄buscunq̄ velint.

con. di. i. cū ad celebrādas. al's p̄sbit' suo iure pt bn̄dicēdā eo ipso q̄ ei dat ptātē bn̄dicēdi supponit' ei tanq̄ mior ⁊ pt ab eo bn̄dici. ar. ff. d' iurisdi. om. iu. ē receptū. ff. ad trebel. ille a q. §. tēpestiuū h. vl' dic q̄ eo ipō q̄ pmittit ipsuz missaz celebrare: p ōns ⁊ oia q̄ sine missa eē nō pnt. vt ex de of. del'. p̄terea. s ¶ Cōfirmare. i. fide. xi. q. iij. q̄ p̄decessor. vl' iungē oleo īfirmoꝝ vl' crismate in vertice.

i ¶ Aut p se ipsos. hoc exponit' de cō. di. iiij. oi tpe. k ¶ Per illū id ē per dyaconū. xxiij. di. stin. nō oportet. Et nota q̄ ex quo res dat' certo nūcio: ei⁹ est iaz periculo: cui⁹ est nūci⁹ si nūcio rem dari voluit. sec⁹ si misit nūciuz vt eū moneret q̄ ei res mittereī. ⁊ h̄ colligunt'. ff. cōmo. eū qui rē ⁊ duab⁹ legibus sequēti. ⁊ est ar. ff. de solu. si quis. ⁊. l. si solutu rus. ex de pigno. significante.

O Liz. pauli. i. bapti zatus baptismo pauli. m ¶ Tollerē tur. sed dicit lex q̄ cōmodius est singulas res singulis noīb⁹ siue appellatiōib⁹ distingui. vt instit. qui. mo. test. infir. §. sz q̄a distinctio nominū differētiā reꝝ declarat. vt. xxi. di. cleros. fi. C. de codicil. nō codicillos. n ¶ Cōsuetudine. nihilomin⁹ ex institutōe. vt. 𝔰. xciij. distin. legim⁹. ⁊ ita exaudi qd̄ sequit' magis cōsuetudinē. o ¶ Cō muni. argu. extra de his que fiunt a prela. nouit.

super epistolā ad titū. Presbiter idē est qui eps: ac sola cōsuetudine presbiteris episcopi presunt.

O Lim idē erat presbiter qui ⁊ eps ⁊ anteq̄ dyaboli instinctu studia in religione fierēt ⁊ diceret' in populis ego sū pauli[l] ego suz appollo. ego autē cephe cōmuni p̄sbiterorum cōsilio ecclesie gubernabāt'. postq̄ āt vnusq̄sq̄ eos quos baptizauerat suos esse putabat nō xp̄i. in toto orbe decretū ē vt vn⁹ de presbiteris supponeret' oib⁹ ⁊ scismatū semina tollerent'[m] ⁊ paulopost. Sicut ergo p̄sbiteri sciūt se ex ecclesie cōsuetudine[n] ei qui sibi p̄posit⁹ fuerit eē subiectos: ita episcopi nouerint se magis ɔsuetudine q̄z dispensatiōis dominice veritate p̄sbiteris esse maiores: ⁊ in communi[o] debere ecclesiam regere. ¶ Idem ad rusticum narbon̄. episcopum. Coram epis presbiteris docere licet.

E Cce ego dico p̄sentib⁹ epis suis atq̄ astātib⁹ in altario p̄sbiteros posse sacramēta cōficere. Sz q2[p] scriptū est presbiteri duplici[q] honore honorent': ⁊ maxime q̄ laborāt in verbo dei p̄dicare[r] eos decet: vtile eñ ē bn̄dicere cōgruum est cōfirmare[s]: cōuenit reddere[t] cōionem: necesse ē visitare infirmos: orare p inualidis atq̄ oia[v] dei sacramēta cōplere. nemo hinc epoꝝ inuidia dyabolice tēptatiōis infletur ⁊ irascet' si plebē interdū presbiteri exhortent' si in ecclesijs predicēt: si plebi vt dictū est benedicant: etenīz abnuētib⁹ mihi ista sic dicā qui nō vult presbiteros facere q̄ iubentur a deo dicat quid mai⁹ ē xp̄o aut q̄d poterit corpi aut sanguini ei⁹ antepōi: si p̄sbiter xp̄m cōsecrat cū in altario dei xp̄i sacramēta bn̄dicit: bn̄dicere[x] populuz nō dz[y] q̄ xp̄m cōsecrare non metuit circa laicos ac mulieres iubētib⁹ vobis o iniustissimi sacerdotes p̄sbiter dei bn̄dictiōis p̄dit officia: amittit lingue op⁹ nō h̄z cōfidētiā predicādi: ⁊ truncat⁹ ē oī parte virtutū: solū presbiteri h̄z nomē[a] plenitudinē ac p̄fectionē q̄ cōsecratiōi eius cōpetit nō retētat. quis igit' hic rogo sacerdotes honor vester est vt dam nuz gibbi inferatis[b]: q̄m cū pastoribus p potentiā aufert' deo digna diligētia: cōtagiū quoddā ⁊ calamitas crescit in gregib⁹ ac dn̄ici patrimonij[c] dāna cōq̄ritis dū soli vultis in ecclesia potētari. p̄sbiteri quoq̄ ab initio iudices negocioꝝ[d] eē mādati sunt: p̄sbiteri sacerdotū[e] interesse debēt cōcilijs. Qm̄ ⁊ ipi p̄sbiteri vt legim⁹ epi nominant' s̄m qd̄ dictū est ad ep̄m. noli negligere gratiaz q̄ data ē tibi p impositōnē manuū p̄sbiteri: ⁊ alibi ad maiores natu: qui vos posuit epos regere ecclesiā suā. Sed oderunt hoc supbi sacerdotes i presbiterij noīe qui nolunt hoc esse qd̄ xp̄s q̄ discipuloꝝ pedes lauit. q̄ baptizat⁹ a iohāne est: l3 baptizādū a dn̄o se eē p̄clamaret. qd̄ p̄pterea scribo vobis vt si p̄teriti tpis error[f] tā nō pōt reuocari vel ad presens[g] in ecclesijs faciāt qd̄ rome[h] fit qd̄ in africa: qd̄ in oriēte: qd̄ i hispania: qd̄ in gallia: qd̄ in britania: qd̄ in vasconia: q̄d in oib⁹ locis vbi humilitas perseuerat: qd̄ etiā in celis fit qd̄ mai⁹ ē vbi sedes angeloꝝ legitur esse disposita.

¶ Idē ad nepocianū. Epi ⁊ clerici sibi inuicem honorem exhibeant.

E Sto subiect⁹ pontifici tuo ⁊ q̄si parentē anime tue ama. sz epi sacerdotes se sciāt eē nō dn̄os: honorēt clericos q̄si clericos[i] vt ipis epis q̄si epis honor a clericis deferat'[k]. scitū ē[l] illud oratoris domicij cur ergo inquit te habeā vt principē

mate in vertice. t ¶ Reddē. i. absoluere vl' p̄uatiz debe ret recōciliari nō solēnit'. vt. xxvi. q. vi. c. p̄. v ¶ Oia. q̄ ad eos p̄tinēt. ar. vocabulū gn̄alit' p̄latū ñ oia p̄tic'laria cōp̄hēdē. ar. ɔ. xxviij. disti. de siracusane.

x ¶ Bn̄dicē. i. absoluē vl' p̄uatiz dz recōciliare solēnit'. vt. xxxi. q. vi. c. i. y ¶ Nō dz. ar. q̄ cuiz cui pl⁹ l3: l3 ⁊ min⁹. vt. xvi. q. ij. c. i. sz mai⁹ triplicit' d' efficacia vt baptism⁹. vt. xxxiij. di. §. verū. s. q2 tollit mortalia ⁊ venialia. p̄p rē subiectā ⁊ s̄ctitatem vt corpus xp̄i vt. 𝔰. aucte mistrātiū. vt q̄ ad epos solos p̄tineāt vt. j. de cō. di. v. manus. ⁊ q̄rto mō p̄p significatōem: vt mr̄imoniū qd̄ significat xp̄i ⁊ eccie ɔiūctōez ex d' biga. d' bimi. q̄n to p̄p m'titudinē cōuersoꝝ. i. q. i. interrogato. a ¶ Nomē. ar. C. de cura. fur. cū alijs. i fine. b ¶ Inferatis. i. remoueatis p̄sbiteros a ɔsecratione ⁊ p̄dicatiōe: sic illi q̄ gibbū h̄z. vt. 𝔰. di. xlix. huic etem̄ vl' dāñū gibbi: q2 nō p̄dicātib⁹ p̄sbiteris recurrat' p̄p'ls i d'licta ⁊ q̄si gibbosus efficitur. c ¶ P̄rimonij i. res eccie. 𝔰. xxi. di. i nouo. d ¶ Negocioꝝ. i. causaꝝ. vt

E Cce ego. sed q2 ita cōtinua. dico q̄ presentib⁹ epis possunt conficere: ⁊ nō solū hoc: sed et alia possunt facere ex vi litere ⁊ etiā probationis vl' q̄ epi nō p̄hibēt p̄sbiteros missas cātare sed p̄dicare et bn̄dicere ⁊c. que sequūt'. q ¶ Duplici. s. a clericis ⁊ laicis vl' quo ad obediētiā in sp̄ualib⁹ ⁊ subministratiōe in tp̄alib⁹. r ¶ Vel duplici. i. officio p̄dicādi ⁊ sumēdi timpanū. i. tp̄alia iuxta illud. sumite psalmū ⁊c. r ¶ Predicare ⁊ bn̄dicere. cū eps abest. sz hec solutio nō valz: q2 h̄ loquit' cū eps est p̄sens. vñ intelligas illud q̄ bn̄dicit priuati sine solēnitate. al's ɔ. xxi. di. deniq̄. Itē ɔ. xxvi. q. vi. ministrare. ⁊ illud intelligit' de solēni bn̄dictiōe. s. cū dyaconus dicit: humiliate vos ad bn̄dictionē. vl' dic q̄ q̄n cantat missam p̄nte epo dz innuere epo vt ipe bn̄dicat. ⁊ si vult eps bn̄dicē nō bn̄dicet p̄sbit'. ar. de

xi. q. i. relatū. ⁊. ij. q. v. si q̄s. e ¶ Sacerdotū. i. epoꝝ. sacerdotes oēs interest' ɔcilio metropolitāi. vt. xviij. di. c. pe. ⁊ vl. f ¶ Error. h̄ collige q̄ ea q̄ p errorē statuta sūt: ex diut'na approbatōe vt'ētiū ius faciūt. io. qd̄ falsū ē cū cōsuetudo d'eat eē rōabil' ⁊ p̄scripta. vt ex d' ɔsue. c. vl. nec ista l'ra ɔdic' ber. ⁊ rōne m'titudīs excusat' a pena nō a c'lpa. vt. 𝔰. di. iiij. deniq̄. qd̄ ei factū ē infectū eē nō p̄t. vt i aut. d' eq'li. do. §. i. ⁊. ff. de capti. ⁊ postli. reuer. i bello. §. facte g ¶ Vel ad p̄ns. i. āmodo. h ¶ Qd̄ rome fit. s. q̄ miores exerceāt sua officia p̄ntib⁹ maiorib⁹.

E Sto. q̄si c'licos. h̄ ē ɔ supciliū epoꝝ q̄ subditos appellāt filios cū debeāt eos appellare frēs. vt. viij. q. i. q̄d āt. vl' socios vt. xi. q. iij. cauēdū. caueāt tñ c'lici ne cū scribāt epo vocēt eū frēz. put dic' ipator q̄ iudices supiorib⁹ dn̄t honorē facē i salutatōe. vt. C. d' of. diuer. iu. l. ij. ⁊ ar. de of. p̄. vr. l. i. vbi h̄ idē d'. k ¶ Deferat'. sz pōe q̄ eps alit' se h̄eat ɔ istū q̄ d'eat. nūq̄d ille suo iure p̄t ei obediētiā denegare. vl' q̄ sic. ar. xlv. di. cū beat⁹. ⁊. xxij. q. v. de forma. ⁊ fides nō ē seruāda nō s'uāti. vt ex d' iureiur. p̄uenit. ij. sec⁹ tñ ē. ɔsulo tñ ei vt agat p supiorē. ar. xi. q. iij. si epus. ⁊. lx. q. iij. l ¶ Scitū ē. i. sapienter dctū est. hugo. ⁊ lō sciri nūc vero.

dignū lau. hoc est ita se habere dz ep̄us erga p̄sbiteros sicut aaron habuit se erga filios sacerdotes. m ¶ Et principē. factū respicit, naz de iure tolerand' ē plat' vsq ad sniam. vt. viij. q. iiij. nōne. n ¶ Tu me. arg. ꝙ frustra petit debitū qui qd̄ debet nō impēdit. xxviij. q. i. si infidelis. xxxij. q. vi. c. si ducturi. s. di. ix. neq. in fine. x. q. i. placuit. xxij. q. vi. de forma. xviij. q. ij. abbatib'. ar. ꝯ. xi. q. iij. inter verba. xciij. di. dn̄s. xxxiij. q. v. ꝙ deo. h.

o ¶ Inuideāt. ar. ꝯ ep̄os qui malūt hr̄e illitteratos circa se ꝙ̄ litteratos.

p ¶ Reuelatū ē. dis. viij. frustra. C. de of. rec. potiores.

q ¶ Sedēti. in loco inferiori.

r ¶ Taceat. deliberādo in sermone cum nō debeat interrumpere verbum eius.

Non oportet. ingredi. tp̄e solēnium officiorꝫ. vel cuz redeūt de processione ad choruz.

t ¶ Et sedere. cōtingas ingredi ꝛ sedere al's falsuz esset.

v ¶ In tribunalib' id ē in sede iudiciaria vt iudicent fine co. v ¶ In tribunalib'. arg. C. de hereti. ꝛ manich. l. cuncti.

x ¶ In peregrinatōnis. de licentia superioris. vt. j. de cō. di. v. non oportet. ꝛ de cōsensu ipsi' eccl'ie. extra de vo. ꝛ voti redemp. c. magne. et etiā dn̄i pape.

Episcop'. nō patiat. ita q̄si nō liceret ei sedere nisi assumeret officiū stādi. C. de postulan. l. quisquis. §. vi.

Episcopus. collegam. ita tn̄ ꝙ nō cōtēnatur. ff. de offi. presi. obseruandum

Pjohan. Presbiter. non signet. in vertice. q2 in fronte nō pōt etiaz auctoritate ep̄i. vt ī cōse. di. iiij. p̄sbiteri

Di. xcvi.

Illud aūt depingit. xvi. di. proposuit magister honorij augusti latā cōstōnem sup electiōe romani pontificis. lxix. di. si duo. sed ne viderent laici habere potestatē cōstituēdi vel disponēdi d reb' ecclesie. ideo reducit hic ad memoriā illā cōstitutionēz vt ostendat ꝙ laic' non habeat potestatē suo iure cōstituēdi aliq̄d de reb' ecclesie. bn̄ pn̄t tn̄ laici rogati cōcilijs interēē ꝛ de reb' ecclesiasticis cōstituere: nō tn̄ vt va

cipē[m] cū tu me[n] nō habeas vt senatorē. Quod aūt aaron ꝛ filios ei' hoc ēē episcopuz ꝛ p̄sbiteros nouerim' vn' dn̄s: vnū baptisma: vnū tēplū. vnuz sit ministeriū. recordemur semp qd̄ beatus apostol' petr' p̄cepit sacerdotib': pascite eū qui in vobis ē gregē dn̄i p̄uidētes non coacte sed spontanee s̄m dn̄i p̄ceptum: neq turpis lucri causa: sed voluntarie. neq vt dn̄antes in clero. sz forma facti gregis ex animo. vt cū apparuerit princeps pastorꝫ percipiatis immarcessibilē glorie coronā. Pessime cōsuetudinis ē in quibusdaz ecclesijs tacere p̄sbiteros ꝛ p̄sentib' ep̄is nō loq̄ quasi eis inuideant[o] aut eos dedignent audire. sed si aliud inquit apl's paul' fuerit reuelatū[p] sedēti[q] prior taceat[r]. gloria patris ē filius sapiens gaudeat ep̄s i iudicio suo cū tales elegerit sacerdotes. ¶ Item ex cōci. laodicēsi. Presbiteri ep̄os non p̄cedāt sed comitent vel subsequantur.

Non oportet presbiteros ante ingressuz ep̄i ingredi[s] ꝛ sedere[t] i tribunalib'[v]: sed cū ep̄o ingredi: nisi forte aut egrotet ep̄s aut in peregrinatiōis[x] cōmodo eū ēē cōstiterit. ¶ Itē ex cōci. carthaginēsi. iiij. Ep̄s nō dn̄m sed collegaz presbiterorū se ēē cognoscat.

Episcop' in quolibet loco sedēs: stare presbiterꝫ nō patiatur[y]. ¶ Item ex eodem. De eodem.

Episcopus in ecclesia i cōsessu presbiterorꝫ sublimior sedeat: intra domū vero collegā[z] p̄sbiterorū se ēē cognoscat. ¶ Itē ex cōci. martini pape. Sine p̄cepto ep̄i presbiter non signet infantes.

Presbiter p̄nte ep̄o nō signet[a] īfantes: nisi ab ep̄o fuerit illi p̄ceptum. ¶ Itē ex concilio ianuēsi capit'o. iij.

Presbiteri ruris in eccl'ia ciuitatis ep̄o p̄sente vel p̄sbiteris ipsi' vrbis offerre nō possunt: nec panē sacrificatū dare: calicēq porrigere. si vero absentes hi fuerint ꝛ ad dandā orōnē vocent soli dari debent.

Illud āt honorij augusti quod de electōe summi pōtificis supra cōstituisse legit: nulli' eē momenti p̄bat: cū nō soluz de ordinib': sz

leat illorꝫ ꝯstitutio: q2 ipsi cōstituerūt: sz q2 ratū habeat ecclesia. vt. di. xcvi. c. i.

Bene quidē. cū in mausoleo. ieronimus in primo libro ꝯtra iouinianū dicit ꝙ aretusa vxor mausolei regis isignis pudicitie fuisse perhibet ꝙ defuncto mire magitudinis ꝛ pulcritudinis ei sepulchrū cōstruxit. vn̄ etiā hodie oīa sepulchra speciosa ex noīe ei' dicunt mausolea. cit gratian'. j. di. prī. §. i.

nec ēt de reb' ecclesiasticis: laicis legat aliq̄n attributa disponēdi facultas. vn̄ quecūq a principib' in ordinib' vel in ecclesiasticis reb' decreta inueniunt auctoritatis nulli' esse mōstrant. ¶ Unde simach' ep̄s catholice ecclesie vrbis rome in sinodo residens dixit. De reb' ecclesiasticis disponendis laicis nulla facultas relinq̄t.

Bene quidē[b] fraternitas vestra ecclesiasticis legib' assueta sub diuini timore iudicij q̄ erāt statuēda diffiniuit: ꝛ ad iusticie cumulū p̄uenit: cū oīa sufficient amplecti tur: nec adiectōe indiget plenitudo[c] maxime[d] de clericis quos amor dn̄atiōis inuasit ꝛ iugū discipline ecclesiastice fecit respuere: quorꝫ excessus enarrare difficile est. vnū tn̄ qd̄ occurrit venerando ordini vestro intimare nō differo. inter alia scripturā quandā illustris memorie[e] basiliū quasi p̄ ecclesiastice amore substātie cōscripsisse refero. in qua nullus romane ecclesie interfuit: vl' subscripsit[f] antistes. per quē potuisset firmitatem legitimā sortiri: ne ergo inde disputem[g]. vnde pōt vestrū iudicare cōciliuz requirat ꝛ referat in mediū vt ex lectōe agnoscatis cuiusmodi possit hr̄e substātiaz. Sancta sinod'[h] respōdit deferat in mediū vt cuiusmodi sit possit agnosci: hoc cū diceret hormisda dyacon' recitauit cū in mausoleo[i] qd̄ ē apud beatū paulū apostolū resideret sublimis ꝛ eminētissim' vir prefect' p̄torio atq patrici' agēs etiā vices p̄cellētissimi regis odoacris basili' dixit. quāq̄ studij viri ꝛ religionis intersit vt in ep̄at' electōe ꝯcordia p̄cipalit seruet ecclesie: ne tamen p̄ electiōis occasionē stat' ciuitatis reuocet in dubiū āmonitiōe beatissimi viri pape nostri simachi simplicij quem ante oculos semp habere debem': hoc nobis sub obtestatiōe meministis fuisse mādatū[k] vt p̄p illū strepitū ꝛ venerabilis ecclesie detrimētū si eū d hac luce transire cōtigerit: nō sine nostra cōsultatiōe cuiuslibet celebret electio. hec cum legerent cresconi' tudertine ecclesie episcopus surgens de cōsessu dixit. hoc p̄pendat sancta sinod' vtrū p̄termissis religiosis p̄sonis quib' maxime cura ē de

Bene. C. simachus papa laborabat in extremis ꝛ timuit ne i electione sui successoris p̄p strepitus hereticorum ꝙ scisma interueniret rogauit patricium basilium qui gerebat vicē odoacri regis ꝙ ipse interesset electioni sui successoris basilius statim simaco viuēte fecit quandam cōstitutiones. s. ꝙ sine ei' consultatiōe nō fieret electio summi pōtificis. preterea ꝙ n̄ licet alicui p̄diuz ecclesie ipsi' alienare que cōtra retractat hic tn̄ q2 quedā ibi cōstituta sūt que a laico nō possūt cōstitui. tum q2 res eccl'ie pli mali esset lxiij. di. §. verum.

c ¶ Plenitudo j. vi. q. i. si omnia.

d ¶ Maxie. bene diffiniuit supple.

e ¶ Memorie. q̄ iam decesserat basili' tp̄e huius sinodi.

f ¶ Subscripsit. ar. in cōtractib' rerū ecclesiasticarꝫ nō sufficere ꝯsensuz clericorꝫ. nec in alienatiōib' nisi sp̄alit subscribāt. ar. x. q. ij. casellas. xij. q. ij. abbatib'. ꝛ. c. fine exceptiōe.

g ¶ Inde dispute. nō ē disputādū de eo de q̄ stati cōstare pōt. si ergo vxor petat sibi restitui virū: ꝛ vir parat' ē incōtinēti p̄bare de ꝯsanguinitate: nō ē audiēda. ff. vt i pos. le. si is a quo. ar. ꝯ. C. d resti. spol.

litteras.vbi de hoc. h ¶ Sinodus.verba notarij. i ¶ In mausoleo.verba scriptoris.mausoleū ꝓprie est sepulchrū: ⁊ dicitur a mausoleo rege cui vxor cōstruxit sepulchrū mire pulcritudinis. vnde ⁊ alia sepulchra sic sunt appellata. k ¶ Mādatū.non tñ vt inde aliquid cōstitueres: ⁊ ita excessisti fines mandati basilij.

tua.ff.de calū.l.i hr̄dē.ſʒ ⁊ alienator posset cōueniri.vt notaui.xij.q.ij.monemus. d ¶ Relīqrit.i morte.relinquēdi nāqʒ verbū ⁊c.ff.de tab.exhi.l.ij.§ vlti. e ¶ Vēdāt.ar.C.de admi.tu.lex. f ¶ Proficiat.h terminat̄ lex ista g ¶ Mediolanēsis.ar.mediolanē.progatiuā sedis hr̄e añ rauēnatē cū añ cū ītdit:sicut i alia sinodo añ cū scripsisse legit̄.s.di.xvij.§.huic.⁊.§.illō.S tñ h alit̄ soluit.disti.xvij.§.verum.

tanto pōtifice laici electionē ei⁹ in suaʒ possint redigere potestatē: qđ contra canones eē manifestissimū ē. Itē hormisda dyacon⁹ legit̄ dixisse ac ne ꝯfusiōis[l] atqꝫ dispēdij aliq̄d venerabilis ecclesia sustineat: miramur ꝓtermissis nobis q̄c q̄ de reb⁹ ecclesie fuisse temptatū: cū sacerdote nostro sup̄stite nihil debuissʒ[m] assumi: quare si amplitudini vr̄e vl' sanctitati placet incolumia oīa q̄ ad futuri antistitis electōeʒ respiciūt religiosa veneratione seruem⁹. hāc legē specialiter ꝓferentes[n] quā nobis heredibusqꝫ nostris xp̄iane mētis deuotiōe sancimus ne vnq̄ ꝓdiū siue rusticū[o] siue vrbanū vel ornamēta aut ministeria ecclesiastica que nūc sunt vel q̄ ex quibuslibʒ titulis[p] ad ecclesiaꝝ iura ꝑuenerint ab eo qui nūc antistes sub electōne cōi fuerit ordinand⁹: ⁊ illis qui futuris seculis sequunt̄ quocūqꝫ titulo atqꝫ comēto alienari liceat. ⁊ quicūqʒ hoc facere voluerit inefficax atqꝫ irritū iudicet̄. sitqꝫ facienti ⁊ cōsentiēti danti accipientiqꝫ anathema. Maxim⁹[q] ep̄s bletane ecclesie dixit. modo sancta sinod⁹ dignet̄ edicere si licuit laico[r] homini anathema i ordinē ecclesiasticuʒ dictare. aut si potuit laic⁹ sacerdoti anathema dicere ⁊ contra canones qđ ei nō cōpetebat cōstituere. dicite quid vobis videt̄ de me. licuit laico legeʒ dare. Sancta sinod⁹ dixit nō licuit ⁊ adiecit lege sequētia. hormisda dyacon⁹ legit. ⁊ is qui ꝓdiū seu rusticum vel vrbanū iuris ecclesiastici fuerit cōsecut⁹ nouerit se nulla lege vel ꝓscriptiōe munitū[s]. sed siue is qui alienauerit siue qui eū sequēs volūtate cōtraria ꝓdiū huiusmodi alienatū retinere temptauerit: id cū[a] fructib⁹ restituat quos illic ꝯsecut⁹ fuerit. hec cū legeret stephanus venusine ecclesie ep̄s: surgens e cōsessu dixit. perlegat̄[b]. hormisda dyaconus legit: qua etiā pena placuit accipiētis etiā heredes[c] afficere. in qua re cuilibet clericoꝝ nulla cōtradicēdi libera sit facultas. iniquū ē em̄ ⁊ sacrilegij instar vt q̄ ꝓ salute ⁊ requie aīaruʒ suaꝝ vnusquisqꝫ venerabili ecclesie pauperū causa cōtulerit: aut certe reliquerit[d]: ab his quos maxime seruare ꝯuenerat in alteruʒ transferat̄. Plane quecūqʒ in gemmis vel auro atqʒ in argēto necnō ⁊ vestibus min⁹ apta vsibus vel ornatui videbunt̄ ecclesie: que ſuari ac diu manere nō possunt: sub iusta estimatiōe vendant̄[e]: ⁊ erogatio religioni proficiat[f]. Cumqʒ lecta esset laurenti⁹ ep̄s mediolanensis[g] ecclesie dixit. ista sc̄ptura nullum romane ciuitatis potuit obligare pontificē. q: nō licuit laicis[h] statuēdi i ecclesia preter romanū[i] papā habere aliquā potestatē quos obsequēdi manʒ necessitas nō auctoritas imperādi[k]: maxime cū nec papa roman⁹ subscripserit: nec alicui⁹ ſm canones metropolitani legatur[l] assensus. petr⁹ ep̄s rauēnatis ecclesie dixit. scripturā que in nostra cōgregatiōe vulgata est nullas vires hr̄e manifestū ē. q: nec[m] canonib⁹ cōuenit ⁊ a laicali ꝑsona ꝯcepta videt̄. maxime q: in ea null⁹ apostolice sedis ꝓsul interfuisse vel ꝓpria subscriptiōe eā firmasse monstrat̄. Eulasius ep̄us siracusane ecclesie dixit. scripturā que in sacerdotali cōcilio recitata ē euidentissimis documentis cōstat eē inualidā/ primū q̄ cōtra patꝝ regulas a laicis quāuis religiosis[n] quib⁹ nulla de ecclesiasticis facultatib⁹ aliud disponēdi legit̄ vnq̄ʒ attributa facultas: facta videat̄. deinde q̄ nulli⁹ ꝓsulis apostolice sedis subscriptione firmata doceat̄. q̄ si cuiuslibet ꝓuincie sacerdotes intra suos terminos concilio habito quicq̄d sine metropolitani sui auctoritate tractauerint irritū eē debere[o] sancti patres sanxerūt: quātomagis qđ in apostolica sede nunc extante presule qui[p] merito bti petri apl'i ꝑ vniuersuʒ orbē primatū[q] obtinēs sacerdotij statutis sinodalib⁹ ꝯsueuit tribuere[r] firmitatē a laicis licet cōsentiētibus aliquātis ep̄is qui tamē pōtifici a quo cōsecrati ꝓbant̄ preiudiciū inferre nō potuerunt presumptuʒ fuisse cognoscitur viribus carere[s] non dubiuʒ est. nec posse intra ecclesiastica vllo modo statuta censeri. Sancta sinodus dixit. licet ſm prosecutionem venerabilium fratrum nostroꝝ Laurentij Petri Eulasij Cresconij Maximi vel Stephani[t]: neqʒ apud nos incertum habeatur hanc ip-

l ¶ Sic nec cōfusionis.ꝑsecutio legi. et ꝯtinuant̄ verba sic. nō celebret̄ pape electio ⁊c. m ¶ Nihil debuissʒ.ſʒ h iō dicit̄ ꝑp q̄sdaʒ q̄ viuēte priore simacho tēptauerūt aliuʒ eligere.vt disti.lxxix.si q̄s papa.⁊.c.null⁹. n ¶ Preferētes.⁊ primo statuentes. o ¶ Rusticū. q̄d sit rusticū prediū ⁊ q̄d vrbanuʒ habem⁹.ff.de v̄ui.rustic.p̄.et ff.d fui. vrb. ꝓdi.ꝑ totū. p ¶ Titul̄.siue donatiōis siue emptōis q ¶ Marim⁹.sic ⁊ iurisperiti dicunt q̄d sentiāt.ff. de his q̄ i testa.del̄.ꝓrie. r ¶ Laico.nō licuit laico iure suo ſʒ ex d legatiōe pape bn̄.ar.xxij.dis.§.veꝝ.c.ad h.x.q.ij c.vlti.ſʒ vtrū episcop⁹ laico possit cōmittere.iā dicem⁹.j.e.c. q̄ nō. M.tamē dic ꝯ. q: munero ē ep̄i.imo nec p̄sbiter h potest. s ¶ Munitū nā si q̄s emit rē ecclie vl' aliā rē i casu illicito nō pōt ꝓscribē. nam dicit lex q̄ ñ ē dubiū male fidei illū possessorē eē q̄ ꝯ legi iterdicta mercat̄. C. de agrico. quēadmodū. nā nec iuris ignorātia ꝑt eū excusare.ff. de iur. et fac.ig̃.l.iur̄. ⁊ h benigne statuerat: sec⁹ tñ ē de iure. q: bn̄ ꝓscribit laicus rem eccl'ie. a ¶ Cū fructib⁹. ēt ꝑcipiēdis cū sit male fidei possessor. ex̄ de resti.spo.gruis. b ¶ Perlegat̄.ff.de le.⁊ se.cōsul. inciuile. c ¶ Heredes.turpia ei lucra ab hr̄dib⁹ sunt extorquēda. ex̄ de vsur.c.

h ¶ Laicis.j.xvi.q.vlti.placuit. i ¶ Preter romanū id ē ꝓter auctoritatē ⁊ assensuʒ ei⁹. ſʒ contra.xvi.q.vl.i nona. ſʒ ibi ꝓhibet̄ ep̄o ne laico possit cōmittere officiū ad tp̄us et ne iurisdictionem ei largiat̄ in ꝑpetuum ⁊ ē ar. papā quālibʒ causaʒ ecclesiasticaʒ posse cōmittere laico.arg.xxiij.di.mulier.⁊.xxiij.dist.valde. v.q.iij.qui ep̄s.ꝯ.s.lxxix.di.si duo.j. co.deniqꝫ.cōtra. sed illud intelligendū est nō sua auctoritate. sed nūquid auctoritate ep̄i pōt laic⁹ aliquid cōstituere in ecclesia. qđ videt̄ predicare pōt inuitatus a clericis.xxiij.disti. mulier.ar.ex̄ de sor.cōpe.null⁹ iudicum dic cū hug. q̄ nō potest ex delegatiōe episcopi causas sp̄ūales tractare nec excōicare. vnde nihil faciūt q̄ per pueros excōicant ⁊ ꝓseruiētes. causam aūt ciuilē pōt ep̄s laicis cōmittere. ⁊ ita intellige dictā dec̄. i nona. ⁊ qđ dicit̄ de ꝓdicatione speciale ē. q̄d ḡ dices de tēplarijs nōne ipsi ꝑñt excōicare suū fratreʒ. pōt dici q̄ sic. q: ipsi nō sunt laici.ar.xij.q.i. duo. credo tñ q̄ nō possunt nisi sint p̄sbiteri. extra de sent̄. excō.canonica. Io. k ¶ Imperādi.j.xvi q.vlt.nō placuit. l ¶ Legat̄. verū ē q̄ nō legitur assensus metropolitanoꝝ ſʒ canones.i.legitim⁹. bn̄ tñ legit̄ ꝯsensus ep̄oruʒ.ar.j.e.c.i.illa aūt determinatio q̄ ꝓcessit ſm canones soluit cōtra. m ¶ Nec canonib⁹. ꝯiūcta accipe hec duo nō diuisa. n ¶ Religios̄.j.xvi.q.vl.c.laicis.⁊.c.q̄uis. o ¶ Debere.j.viij.q.iij.c.ij. p ¶ Qui merito.s.xl.di.nō vos. q ¶ Primatū.j.q.iij.nemo.⁊.c.antiq̄s. r ¶ Tribuere.s.di.xvij.c.i.⁊.ij. s ¶ Carere.s.di.xxi.intantū. t ¶ Vel stephani. iste tñ stephan⁹ nō dixit nisi ꝑlegat̄. ⁊ sic ꝑ tale verbū intelligit̄ aliq̄s ꝯsentire: vt notaui.s.lxiij.di.

cū adrian⁹. v ¶ Ratione.ar.rōne auctoris aliq̄ repelli lȝ sint bona.ar gu.xvi.di.c.i.ꝭ.i.q.i.principat⁹.ff.d re mili.l.i.§.in bello.ar.cōtra.i.q.i.dn̄s declarauit.ar.cōtra.i.q.i.nōne sodomite. x ¶ Actiōe.dicit̄ prima actio q: fiebat die prima in sinodo.xvi.q.vij.in nona.
Nos interesse.similiter solebat interesse electioni pape pp hereticoꝝ scādalū.ar.dist.lxiij. q: sancta. z ¶ Inuēta.ꝛ ita videt̄ ꝙ possit de fide catholica disputare.ar.ꝭ.C.d summa trini.l.nemo.xxiij.q.iij.cū quib⁹. Rn̄.dubitādo non licet disputare de ea q: dubi⁹ in fide hereticꝰ est.ex̄ de here.dubius.alias disputat̄.ꝭ.e.satis.xxiij.q.iij.vides.C.de epis.ꝛ cleri.qm̄.lau.

ꝛ terreni imperij.xxij.di.c.i. Itē q: deponit imperatorē.xv.q.vi.alius.ꝛ.c.iuratos.i.q.iij.q: p̄sulat⁹.quere de hac materia.ꝭ.di.x.qm̄ idem k ¶ Proprijs.i.imperij ꝛ sacerdotij.vel ꝓprie quo ad xp̄ꝫ.quedā ēm gessit tanq̄ imperator puta cū eiecit de tēplo ꝛc.ij.q.vij.accusatio.ꝛ cū coronā de spinis portauit qd̄ ē signū regni.xij.q.i.duo. quedā gessit vt sacerdos quando seipsuȝ obtulit in ara pro sacrificio.

Bi nā.hec quatuor capitula loquuntur de materia ignacij de quo dicit̄.xxi.di.submittit̄.ar.omissuȝ intelligi qd̄ scriptū non inuenit̄.ar.x.q.i.hāc consuetudinē.de cōse.dist.iiij.cū itaq̄.ꝛ.c.seq.ff.de ver.ob.quicq̄d
a ¶ Interfuisse.nisi rogat⁹.lxiij.di.adrianus.
b ¶ Ad clericos.dic ꝭ ꝙ nomē clericos stricte accipit̄ vnde per finē ꝛ ad oēs ꝛc.cōprehendit deo deuotos ꝛ tales personas.vel dic ꝓut sonat. c ¶ Pertinet.ar.qd̄ oēs tāgit ab oīb⁹ dȝ tractari ꝛ approbari.ar.d.lxvi.c.i.C.de auctoritate prestā.veterēȝ.de ꝭ ex̄ de his q̄ fi.a p̄la.ca. finali.
DEnīq̄.ar.ꝙ episcop⁹ in causis ecclesiastic̄ laicū nō possit p̄ficere.ar.contra ꝭ.e.bene quidem.
e ¶ Iudicare.ꝭ.xvij.q.iiij.diffiniuit.contra in fin.sed ibi dic principis.i.pricipal̄ ꝑsone.vl̄.i.epi.xxxv dist.ecclesie.
f ¶ Presumant.ar.clericos diffinitionibus principū ꝛ laicoꝝ nō debere supponi nisi per reconuentiones.

sam scripturā nulli⁹ esse momēti. verūetiam si aliqua possit ratiōe[v] subsistere modis oibus in sinodali cōuētu ꝓuida beatitudinis vestre sn̄ia eneruari cōueniebat ꝛ in irritū deduci: ne in exēplū remaneret p̄sumēdi q̄buslibet laicis q̄zuis religiosis vel potētib⁹ in quacūq̄ ciuitate quolibet mō aliq̄d decernere de ecclesiasticis facultatib⁹ quaꝝ solū sacerdotib⁹ disponēdi: indiscusse a deo cura cōmissa docet̄. ¶ Itē in septima actiōe[x] calcedonēsis cōcilij marcian⁹ imꝑator dixit inter cetera. Imꝑatores ad fidē cōfirmādā nō ad potētiā ostēdendam sinodo debēt īteresse

NOs ad fidē cōfirmandā nō ad potētiā ostēdendā exemplo religiosissimi principis cōstantini sinodo interesse[y] volum⁹: vt veritate inuēta[z] nō vltra multitudo p̄uis doctrinis attracta discordz. ¶ Itē Quedā capitu i eadē. De eode

QUedā capitu/la sunt q̄ ad honorē vestre reuerētie vobis obseruauim⁹ decorū esse iudicantes a vobis hec regularit̄ poti⁹ firmari p sinodū q̄ȝ nostra lege sanciri.

¶ Iteȝ nicola⁹ papa. Sinodali cōuētui imꝑatores interesse nō cōuenit: nisi vbi de fide agitur.

UBi nā legi/stis imꝑatores antecessores vr̄os sinodalib⁹ cōuētib⁹ interfuisse[a] nisi forsitan in quibusdā vbi de fide tractatū ē que vniuersalis ē: q̄ oim cōis ē: q̄ nō soluȝ ad clericos[b] verūetiā ad laicos ꝛ ad oēs oino ꝑtinet[c] xp̄ianos. ¶ Idem. De p̄sulib⁹ diuinaꝝ reꝝ q̄ humanis rebus p̄sunt iudicare nō possunt.

DEnīq̄[d] hi quibus tm̄ humanis rebus non diuinis p̄esse ꝑmisum est. quomodo de hijs p quos diuina ministrāt̄ iudicare[e] presumāt[f] penitus ignoram⁹ ¶ Ideȝ. Nec imꝑator iura pōtificatus nec pōtifex iura regia vsurpet.

CUm[g] ad verū[h] ventū est vltra sibi nec imꝑator iura pōtificatus arripiat: nec pōtifex nomē imperatoriū vsurpet[i]. qm̄ idē mediator dei ꝛ hoīȝ homo xp̄s ihesus actib⁹ proprijs[k] ꝛ dignitatib⁹ distinctis officia potestatis vtriusq̄ discreuit[l] ꝓpria volēs medicinali humilitate sursuȝ efferri: non humana superbia rursus[m] in inferno demergi. ꝛ vt xp̄iani imperatores ꝓ eterna[n] vita pōtificib⁹ indigerent. ꝛ pontifices ꝓ cursu tꝑaliū[o] tātūmodo[p] reruȝ imꝑialib⁹ legib⁹ vterenter: quaten⁹ sp̄ūalis actio a carnalib⁹ distaret incursib⁹: ꝛ deo militans minime se negocijs secularib⁹ implicaret ac vicissim nō ille reb⁹ diuinis presidere videret̄: q̄ essȝ secularib⁹ negocijs implicat⁹. ¶ Ideȝ. A seculari potestate pōtifex ꝓrsus nec solui nec ligari valet.

SAtis euident̄ ostendit̄ a seculari ꝑtāte nec solui ꝓrsus nec ligari pōtificē quē cōstat a pio principe cōstātino quē longe super⁹ memorauimus deū appellatū[q]. cū nec posse deuȝ ab hoīb⁹ iudicari manifestū sit. Sed et theodosi⁹ minor sancte sinodo scribēs ephesine prime[r] dixit deputat⁹ ē igitur cādidian⁹ magnificētissim⁹ comes strēnuoꝝ domesticoꝝ transire vsq̄ ad sanctissimā sinodū vestrā. ꝛ in nullo quidē que faciende sunt de pijs dogmatib⁹ q̄stiones seu poti⁹[s] expositiōes cōicare. Illicitū nāq̄ est eū qui nō sit in ordine sanctissimoꝝ episcopoꝝ ecclesiasticis intermisceri tractatibus: ꝛ post pauca. His itaq̄ manifeste reptis apparet cōministrū nostrū ignatiū p imꝑialē tātūmodo sn̄iaȝ nullo modo potuisse prorsus expelli. in cuius dānatiōe q: p̄sulū quoq̄ȝ assensus ē subsecut⁹: apparet id causa patratū fuisse adulatiōis: nō legitime sanctiōis. ¶ Idē lodouico imꝑatori. Facta pōtificū imꝑator iudicare nō debet.

IN scripturis[t] narrat̄ cōstantin⁹ imꝑator dixisse. vere si ꝓprijs oculis vidisseȝ sacerdotē dei aut aliquē eoꝝ qui in monachali habitu circūamicti sunt peccātē: clamidē meaȝ expoliarē ꝛ cooperirē[v] eū ne ab aliquo videret̄. In quib⁹ igit̄ desiderātissime fili necessario cōmonemini vt queadmodū fide ꝛ religiōe ac honoris parilitate ei adequari videmini. ita quoq̄ȝ humilitate ac deuotiōe equiparari nihilominus anheletis ita vt in nullo inferior eo sed potior inueniamini post illi⁹ exēpla q̄ talē se exhibuit ante talia prorsus exēpla. sed hoc quideȝ dixim⁹ cautos vos reddere cupiētes vt si de domini sacerdotib⁹ qui iure patres aiarū dicunt̄ ali

l ¶ Discreuit imo videt̄ cōtra q: nō discreuit sed cōfudit cū ipse vn⁹ ꝛ idem vtrūq̄ officium gesserit. sed dic ꝙ cō vtrūq̄ officium gessit per se vt notatur ꝙ ex eodē fōte ꝓcesserunt xxi.di.cleros nam dicit lex ꝙ summa dona a deo nobis concessa sunt sc̄ȝ sacerdotiū ꝛ imperium.in aut̄. quō oportet epos.in prīc. colla.i.
m ¶ Rursus primus ꝑ superbiaȝ cecidit vnde homines in infernū mergebant̄. xp̄s aūt nos humilitate sua sursū erexit. lȝ si haberent omēs oīa officia superbirent ita ꝙ iteꝝ dimergerent̄ in infernū.
n ¶ Pro eterna.ꝭ.de pe.di.i.multiplex.
o ¶ Tēporaliū.arg.ꝙ in causis sp̄ūalib⁹ vt in matrimonio nō sit vtendū legib⁹ imperialib⁹.ar.xxxiij.q.ij.inter hec.xi.q.i.cōtinua.arg.de

Cum ad ver.hoc.c.expositū ē.ꝭ.x.di.qm̄ idē.iō h nō labores. h ¶ Uentum.i.ad discussionē veri.vel.i.ad tp̄s xp̄i. i ¶ Usurpauit.ar.ꝙ cū iste potestates sint diuise ꝙ imperator nō hȝ gladiū a papa.ꝭ.c.i scripturis.ꝛ.c.duo.ꝛ.c.si imperator.ꝛ.xciij.di.legim⁹.ꝛ q: imperiū a solo deo ē.xxiij.q.iiij.quesitum.ar.ꝭ.lxiij.di.tibi dn̄o. Item q: petro date sunt claues celestis

cōse.di.iij.celebritatē.sed in alijs licet eis vti si nō obuiāt canonib⁹ ar.di.x.si in adiutoriū.ar.di.liiij.ex antiquis. p ¶ Tātūmodo. hoc aduerbiū determinat tm̄ illō adiectiuū tꝑaliū nō illud verbū vterent̄.ꝛ sic ē falsuȝ hoc notatū ab hug.ar.ꝙ in causis sp̄ūalib⁹ ꝛc.nā sibi licet leges allegare in sp̄ūalib⁹.xxxv.q.v.ad sedem.xv.q.iij.§.cū

quid cõtigerit vos audire q̄ cõfusionē piis mētib⁹ ingerat: nõ infruniti: sꝫ pudoratos filios noe imitātes. patriā de reliquo verecūdiā cõtegatis[f] vt affluēti queādmodū ⁊ illi bñdictione repleri moderāte dño mereamini. ¶ Itē ex epistola gregorii ad hermānū metensez epm. Regū ⁊ principū magistri ⁊ patres sacerdotes censent.

Quis dubitet sacerdotes xp̄i regū ⁊ principū oīmq̄ fideliū patres ⁊ magistros censeri. nonne miserabilis insanie eē cognoscit si fili⁹ patrē discipulus magistruz sibi conet subiugare. ⁊ iniq̄s obligationib⁹ illū sue ptāti subiicere: a quo credit nõ solū in terra sꝫ etiā i celis se ligari posse ⁊ solui. ¶ Itē gelasi⁹ papa anastasio īpatori. Auctoritas sacra pontificū ⁊ regalis ptās hui⁹ mūdi gubernacula regūt.

Duo sunt[a] q̄ppe īmpator auguste q̄b⁹[b] principaliter[c] hic mund⁹ regit. auctoritas sacra põtificū ⁊ regalis potestas: i quib⁹[d] tāto grauī⁹ ē pond⁹ sacerdotū quāto etiā p ipsis regib⁹ vl' legib⁹ hominū in diuino sunt reddituri examie rõnem[e] ⁊ post pauca. nosti itaq̄ īter hec ex illoꝝ te pēdere[f] iudicio[g]: nõ illos ad tuā posse redigi volūtatē. talib⁹ igit institutis talibusq̄ꝫ fulti auctoritatib⁹ pleriq̄ꝫ põtificū alii reges alii īmpatores excõicauerunt. nam si spāle aliq̄d de psonis principū requirat exemplū beat⁹ innocēti⁹ papa archadiū imperatorē q: p̄sensit[h] vt scūs iohānes crisostom⁹ a sua sede pelleret excõicauit[i]. beat⁹ etiā ambrosius licet sanct⁹ nõ tñ vniuersal' ecclesie episcop⁹: p culpa que ab aliis sacerdotibus nõ adeo grauis videbat[k]: theodosiūz magnū imperatorē excõicās abecclesia exclusit. q̄ etiā in suis scriptis oñdit q̄ auꝝ nõ tam p̄ciosi⁹ sit plūbo q̄ regia ptāte sit altior ordo sacerdotalis. hoc modo circa principiū sui pastoralis scribēs. honor fratres ⁊ sublimitas episcopalis nullis poterit cõpatiõib⁹ adequari: si regū fulgori cõpares ⁊ principum diademati longe erit infeni⁹ q̄ꝫ si plūbi metallū ad auri fulgorez[l] cõpares. Quippe cū videas regū colla ⁊ principū sūmitti genib⁹ sacerdotū ⁊ osculata eoꝝ dextra orõnib⁹ eoꝝ credāt se cõicari vel cõmuniri. ¶ Itē iohā. papa. Impatores põtificib⁹ debēt subesse et nõ p̄esse.

Si impator catholic⁹ ē q̄ salua pace ipsi⁹ dicim⁹: filius ē[m] nõ p̄sul eccl'ie q̄d ad religionē cõpetit. discere ei cõuenit nõ docere[n]: habet priuilegia sue ptātis q̄ i administrādis legib⁹ publicis diuinit⁹[o] cõsecut⁹ ē: ⁊ ei⁹ bñficiis nõ ingrat⁹ cõtra dispositionez celestis ordinis nihil vsurpet. ad sacerdotes eñ de⁹ voluit q̄ ecclesie disponēda sunt ptinere nõ ad seculi ptātes: q̄s[p] si fideles sunt ecclesie sue sacerdotibus voluit eē subiectas: nõ sibi vendicet alienū ius[q] ⁊ ministeriū q̄d alteri deputatū ē. neq̄ cõtra eū cõtendat abrumpi a quo oīa cõstituta sunt. ⁊ cõtra illi⁹ bñficia[r] pugnare videat a q̄ ppaꝫ cõsecut⁹ ē ptātē: nõ a legib⁹ publicis: nõ a ptātibus seculi: sed a põtificibus ⁊ sacerdotibus oīpotēs de⁹ xp̄iane religiõis clericos ⁊ sacerdotes voluit ordiari ⁊ discuti[s] ⁊ recipi de errore remeātes. īperatores xp̄iani subdere debēt executiões suas ecclasticis presulib⁹[t] non preferre. ¶ Idē Deeodē.

Nunq̄ꝫ de põtificib⁹ nisi ecclesiā iudicare debere: nõ eē humanaꝝ leguꝫ de talib⁹ ferre

aūt. vel dic tm̄modo. i. maxime. sic e cõtra. xi. q. iii. si quis episcopus.

Sattis. ostendit. in alia parte capituli que nõ ē hic. p ¶ Expellatū. legit eñ oēs clericos deos appellasse. vt. xi. q. i. sacerdotib⁹. xii. q. i. futurā. ⁊ fm hāc rõnē nec ab epō possunt iudicari clerici sꝫ hoc dicit vt oñderet quāti sunt habēdi. simile de iudi. nouit.

r ¶ Prime. q: secūda nõ est recepta in auctoritate.

s ¶ Seu potius. optime corrigit se. q: questiões nõ debēt fieri super fide dubitando. ar. eē de here. dubius. dogma aūt per. g. est doctrina i fide. sine. g. est angul⁹ vnde illō. sedebat domate domus. xxv. q. ii. si quis.

In scripturis. xi. q. i. sacerdotib⁹.

v ¶ Et coopetirem. ff. de iniuriis. cū qui nocēt. ē cõtra sed hoc est ī occulto q̄d ñ posset pbari q: talia non habent vindictam. ⁊ sic solue cõtrarium illud di. lxxxiii. c. iii. illud in manifestis in quibus etiaꝫ nõ debet eū prodere. vt no. ii q. i. si peccauerit.

x ¶ Contegatis. ⁊ tamen corripiat. ii. q. i. si peccauerit. hoc de occultis intelligitur. nam de manifestis cogimur accusare: p̄missa tñ admonitiõe. ī. ii. q. vii. qua ppter. ar. cõtra. v. q. ii. c. vlti.

Quis dubitet. si fili⁹. xxi. di. nolite. ⁊. vi. q. i. oues. sic in aut. de icest. nup. §. si vero. ibi dicit q̄ erubescit lex filios eē correctores patrum: si tamē pater caderet in furorē fili⁹ daret tutor ut eū regeret. ff. de tu. et cura. dat' ab his. l. his q̄ i cadē. ⁊. vi. q. i. oues pastor. ē. ⁊. c. sacerdotes

Duo sunt. in aut. quō oportet episcopos. in prin. sꝫ cõtra. ī. dist. i. c. i. b ¶ Quib⁹. vt ab eis. sunt alia duo quib⁹ aut p' que regitur. vt. ī. di. i. humanū. c ¶ Principaliter. ergo neuter pendet ex reliquo. ⁊ ita ē ar. p imperatore q: diuinit⁹ imperiū cõsecut⁹ ē. ī. c. pxi. d ¶ Quib⁹. i. per quos. nā dicit lex q̄ parū ē ius eē in ciuitate nisi sint per q̄s ius reddat. ff. de origi. iur. l. ii. §. post originem. e ¶ Rationē. ī. xviii. q. ii. cognouim⁹. f ¶ Te pendere. quo ad spūalia. ī. de pe. di. i. multiplex. g ¶ Iudicio. zacharias quoq̄ papa regē francoꝝ deposuit: ⁊ in loco ei⁹ pipinum substituit. ī. xv. q. vi. alius. h ¶ Cõsensit. ar. cõsentientez maiori pena astringi q̄ facientē. ar. xxiiii. q. iii. q̄ aliorū. ar. ī. lxxxvi. di. tāta nequitia.

i ¶ Excõicauit. nota principē posse excõicari etiā a quouis episcopo. disti. lxiii. valētinian⁹. ar. ī. xi. q. iii. si aūt vobis. videt tamē q̄ hoc fecerit ex delegatione sinodi. q̄d innuit ex illo p culpa que aliis sacerdotib⁹ ⁊c. sed p̄mūz est verū. k ¶ Videbat. sed male. q: lꝫ alias dicat canon q̄ p minimis causis nõ sit aliquis excõicand⁹. vt. xi. q. iii. epi. tamē quelibet contumacia digna est excõicatione. imo tanto maior videt cõtumacia q̄to ex re minori consurgit. ii. q. vii. nõ pt.

l ¶ Fulgorē. ⁊ quanta est differentia inter solē ⁊ lunā tanta est inter imperium ⁊ sacerdociū. extra ō maio. ⁊ obedi. solite.

Si imperator. filius ē. ī. xxiii. q. vi. cõuenior. p̄lati tamē ecclesiaꝫ dñr. vt. xi. q. iii. precipue.

n ¶ Nõ docere. xvi. q. i. adiicimus.

o ¶ Diuinit⁹. nõ ergo a papa: nā imperiū a solo deo est. vt xxiii. q. iiii. quesitum naꝫ a celesti maiestate habet gladii potestatez. C. de vete. iur. enucle. l. i. in princi. quod cõcedo de vero imperatore. Sed quis est ver⁹ imperator. dicūt quidaꝫ q̄ constantinopolitanus. sed iste alt⁹ procurator ē siue defensor ecclesie romane. ar. de con. di. v. i dic ⁊ huic romana ecclesia cõcedit potestatem gladii ⁊ coronā sꝫ otra. eē de elec. venerabilē. dicit ibi q̄ romana eccl'ia transtulit imperiuꝫ in occidentez a grecis. et ita iste roman⁹ ē verus imperator.

p ¶ Quas. ergo debet dici bona potestas est ista. Iohā.

q ¶ Ius. di. x. imperium. ⁊. c. certū est. xi. q. i. si tributū. r ¶ Beneficia. ar. clericū stantē cõtra ecclesiam vnde habet beneficiū debere illo priuari nisi forte pro talibus personis p quibus licitū est ei contra quelibet agere. quae habes. ff. de postul. hi qui. ⁊. iii. q. vii. §. tria. in fine. id est in ppria causa vel parentū suorū vel pupilloꝝ suorum. simile est inter vasalluꝫ ⁊ dominuꝫ. vt. ī. xxii. q. vlti. de forma. simile. C. de aduo. diuer. iudi. l. ii. C. de reuoca. dona. l. i. ⁊. vii. q. i. q̄a frater noster. ⁊ dixi de hoc. iii. q. i. nulli. hoc tñ exaudio de ecclesia ad quam intitulatus est pro qua stare pōt contra quelibet: etiā in qua habet beneficium. q: saluuꝫ ius fuit prime. imo si aliquod onus iniungit ei ab ecclesia excusationē nullā pōt p̄tendere. C. de excu. tu. libertos. xxiii. q. i. in summa.

s ¶ Et discuti. ergo anteq̄ esset aliqua constitutio etiā clerici nõ erant de iurisdictione seculari. vnde omnes cõstitutiões que emanauerūt q̄ clerici nõ sunt iudicādi nisi ab episcopis nõ sunt nisi iuris declaratio. Iohānes.

t ¶ Presulibus. hic bene dicit. nam dicit lex q̄ si iudex secularis iudicauerit clericum esse condemnandū: primo debet exui priuilegio clericali. vt. xxi. q. i. si quis. in aut. vt clerici apud proprios. §. illud. colla. vi. licꝫ illud hodie non teneat. vt extra de iudi. at si clerici.

ſententiā abſqꝫ eccleſie principaliter cōſtitutis pontificibꝰ ob ſequi ſolere pꝛīcipes xp̄ianos decretis eccleſie nō ſuā prepo nere ꝑtātem: ep̄is caput ſubdere principē ſolitū eſt nō de eo rum capitibꝰ iudicare. ¶ Itē cōſtantinꝰ imperatoꝛ coronā ⁊ oēm regiam dignitatē in vꝛbe romana in italia ⁊ in ꝑtibus occidentalibꝰ apoſtolico cōceſſit. Nam in geſtis beati ſilue ſtri que beatꝰ papa gelaſius in cōcilio .lxx. ep̄oꝝ a catholicis legi cōmemorat: ⁊ ꝓ antiquo vſu multas hic imitari dicit ec cleſias ita legit. De pōtificibꝰ nō iudicet īperatoꝛ. Palea.

Conſtantinꝰ īpatoꝛ quarta die ſui baptiſmi priuilegiū romane eccleſie pōtifici cōtulit: vt in toto oꝛbe romano pōtifices vel ſacerdotes ita hunc caput habeāt ſicut iudices regem in eo priuilegio ita inter cetera legitur.

Utile iudicamꝰ vna cū oībus ſatrapis noſtris ⁊ vniuer ſo ſenatu optimatibꝰ ⁊ cuncto populo imperio romane eccle ſie ſubiacenti: vt ſicut beatus petrus in terris vicarius filij dei videt eē cōſtitutus ita ⁊ pōtifices ipſius principis apoſtolo rū vicē principatus ꝑtātē āplius q̄ȝ terrene īpialis noſtre ſerenitatis māſuetudo habere videt cōceſſā a nobis nr̄oqꝫ īpio obtineāt. Eligentes nobis ipꝫ pꝛīcipē apl'oꝝ vel eius vicarios firmos apud deū eē patronos ⁊ ſicut noſtra ē terre na imperialis potētia: ita vt eiꝰ ſacroſanctā romanā eccleſiā decernimꝰ venerāter honorare ⁊ amplíꝰ q̄ȝ noſtrū imperium terrenūqꝫ tronū ſedē ſacratiſſimā beati petri glorioſe exalta ri tribuētes ei ꝑtātē ⁊ gloꝛiā ⁊ dignitatē atqꝫ vigorē ⁊ hono rificētiā īpialē: atqꝫ decernētes ſancimꝰ vt principatū tene at tam ſuꝑ quatuoꝛ ſedes alexandrinā: antꝭiocenā: ieroſoli mitanā: cōſtātinopolitanā: quā etiā ſuꝑ oēs i vniuerſo oꝛbe terraꝝ eccleſias dei ⁊ pōtifex qui ꝑ tp̄a ipſius ſancte romane eccleſie extiterit celſioꝛ ⁊ princeps cūctis ſacerdotibꝰ ⁊ totiꝰ mundi exiſtat. ⁊ eiꝰ iudicio q̄ ad cultū dei vel fidē xp̄ianoꝝ vl' ſtabilitatē ꝓcurāda fuerit diſponant ⁊ īfra. Eccleſijs btōꝝ apl'oꝝ petri ⁊ pauli ꝓ cōtinuatiōe luminarioꝝ poſſeſſionū p̄ dia cōtulimꝰ ⁊ rebꝰ diuerſis eas ditauimꝰ: ⁊ ꝑ noſtrā imperia lem iuſſionē ſacrā tam i oriēte q̄ȝ in occidēte vel etiā a ſeptē trionali ⁊ meridiana plaga. videlicet i iudea: grecia: aſia: tra cia: africa: ⁊ italia. vel diuerſis inſulis noſtra largitate eis cō ceſſimꝰ ea ꝓrſus rōne vt ꝑ manꝰ beatiſſimi patris noſtri ſil ueſtri ſummi pōtificis ſucceſſoꝝqꝫ eiꝰ oīa diſponant. ⁊ īfra. Beato ſilueſtro ⁊ oībꝰ ſucceſſoꝛibꝰ eiꝰ de p̄ſenti tradimꝰ pa laciū imperij noſtri lateranēſe. deinde dyadema videlicet co ronā capitis noſtri ſimulqꝫ frigiū necnō ⁊ ſuꝑhumerale: vi delicet loꝛū qd̄ imperiale circūdare aſſolet collū. verū etiā cla midē purpureā: atqꝫ tunicā coccineā: ⁊ oīa imperialia indu mēta ſeu etiā dignitatē imperialiū p̄ſidētiū ⁊ p̄cedētiū eq̄tū. cōferentes ei etiā īpialia ſceptra ſimulqꝫ cuncta ſigna atqꝫ banna ⁊ diuerſa oꝛnamēta īperialia: ⁊ oēm ꝓceſſionē īperia lis culminis ⁊ gloꝛiā ꝑtātis noſtre. viris etiā diuerſi oꝛdinis reuerentiſſimis clericis ſancte romane eccleſie ſeruiētibꝰ illō culmē ſingularis potētie ⁊ p̄cellētie habere ſancimꝰ. cuiꝰ am pliſſimꝰ noſter ſenatꝰ videt gloꝛia adoꝛnari id ē patricios et cōſules effici: necnō ⁊ ceteris dignitatibꝰ īperialibꝰ eos pro mulgamꝰ decoꝛari. ⁊ ſicut imperialibꝰ extat decoꝛata militia ita clerū ſancte romane eccleſie adoꝛnari decreuimꝰ: ⁊ quem admodū īperialis potētia diuerſis officijs cubicularioꝝ nē pe ⁊ oſtiarioꝝ atqꝫ oīm cōcubitoꝝ oꝛdinat. ita ⁊ ſanctā roma nā eccleſiā decoꝛari volumꝰ. ⁊ vt ampliſſime pontificale de cus p̄fulgeat decernimꝰ. ⁊ vt clerici eiuſdem romane eccleſie mappulis ⁊ lintheaminibꝰ a cādidiſſimo coloꝛe decoꝛatos equos equitēt. ⁊ ſicut noſter ſenatꝰ calceamētis vtit cū vdo nibus. i. candido lintheamine illuſtret. ⁊ ita celeſtia ſicut ter rena ad laudē dei decoꝛent. Pre oībus aūt licētiā tribuimꝰ beato ſilueſtro ⁊ ſucceſſoꝛibꝰ eiꝰ ex nr̄o indicto: vt quē placatꝰ ꝓꝑꝛio cōcilio clericare voluerit ⁊ in religioſoꝝ clericoꝝ numero cōnumerare nullꝰ ex oībꝰ p̄ſumat ſuꝑ be agere. Decernimꝰ itaqꝫ ⁊ hoc vt ipe ⁊ ſucceſſoꝛes eiꝰ dyademate videlicꝫ coꝛona quā ex capite noſtro illi cō ceſſimꝰ: ex auro puriſſimo ⁊ gēmis p̄cioſis vti debeat ꝓ honoꝛe btī petri. Ipſe vero btīſſimꝰ papa ſuꝑ coꝛonā clericatꝰ quā gerit ad gloꝛiā beatiſſimi petri ipſa ex au ro nō eſt paſſus vti coꝛona. frigiū vero candido nitoꝛe ſplēdidū reſurrectionē dn̄icā deſignās: eiꝰ ſacratiſſimo vertici manibꝰ noſtris impoſuimꝰ. ⁊ tenētes frenū equi ipſiꝰ ꝓ reuerētia btī petri ſtratoꝛis officium illi exhibui mus. ſtatuētes eodē frigio oēs eiꝰ ſucceſſoꝛes ſingula riter vti in proceſſiōibꝰ ad imitationē imperij noſtri. vt ⁊ pōtificalis apex nō vileſcat: ſꝫ magis q̄ȝ terreni impe rij dignitas gloꝛia ⁊ potētia decoꝛet. Ecce tam palatiū noſtrū q̄ȝ romanā vꝛbē ⁊ oēs ytalie ſiue occidētaliū re gionū ꝓuincias loca ciuitates btīſſimo pōtifici ⁊ vniuer ſali pape ſilueſtro cōcedimꝰ atqꝫ relinquimꝰ. ⁊ ab eo ⁊ a ſucceſſoꝛibꝰ eiꝰ ꝑ pragmaticū cōſtitutū decernimꝰ diſpo nenda atqꝫ iuri ſancte romane eccleſie cōcedimꝰ ꝑmanē da. Unde cōgruū ꝓſpeximꝰ noſtrū īperiū ⁊ regni pote ſtatē oꝛiētalibꝰ trāſferri regionibꝰ. ⁊ in bizantie prouin cie optimo loco noīe noſtro ciuitatē edificari: ⁊ noſtrū il luc imperiū cōſtitui. qm̄ vbi principatꝰ ſacerdotū ⁊ xp̄i ane religiōis caput ab īperatoꝛe celeſti cōſtitutū ē iuſtū nō ē vt illic īperatoꝛ terrenꝰ habeat ꝑtātē. Hec oīa vero q̄ ꝑ hanc īpialē ſacrā ⁊ ꝑ alia diualia decreta ſtatuimꝰ ⁊ cōfirmamꝰ vſqꝫ in finē mūdi illibata ⁊ incōcuſſa ꝑma nere decreuimꝰ. Unde corā te deo viuo q̄ nos regnare p̄cepit ⁊ corā terribili eius iudicio obteſtamur oēs no ſtros ſucceſſoꝛes īperatoꝛes vel cunctos optimates ſa trapas etiā ampliſſimūqꝫ ſenatū ⁊ vniuerſū ꝓplm̄ in to to oꝛbe terraꝝ nūc ⁊ in poſterū nulli eoꝝ quoq̄ modo li cere hec aut cōfringere vel in quoquā cōuelli. Si quis aūt qd̄ nō credimꝰ in hoc aut temeratoꝛ aut cōtemptoꝛ ex titerit eternis cōdēnatiōibꝰ ſubiaceat innodatꝰ: ⁊ ſanctos dei principes apl'oꝝ petrū ⁊ paulū ſibi ī p̄ſenti ⁊ in fu tura vita ſentiat cōtrarios. atqꝫ in inferno inferioꝛi con crematꝰ cū dyabolo ⁊ oībus deficiat impijs. Huiꝰ vero imperialis decreti paginā ꝓꝑꝛijs manibꝰ roboꝛātes ſu per venerādū coꝛpꝰ btī petri poſuimꝰ. Data rome tertio kalendas aprilis a cōſtātino auguſto quarto cōſule. et gallicano. iiij. concilio. ¶ Itē gregoriꝰ. Imperialis auctoꝛitas religioſe diſp̄eſationis menſurā nō mutat.

Sicut[a] queuis parua ciuitas p̄ro gatiuā p̄ſentis regni non minuit: ſic imperialis p̄ſentia menſurā diſpēſa tiōis religioſe nō mutat. ⁊ infra. Semꝑ eſt effectū in ſacerdotali cōcilio de ſacer dotibꝰ iudicia ꝓuenire. Nā qualeſcun qꝫ pōtifices ſint ⁊ ſi erroꝛe humanitꝰ ac cedēte nō tñ cōtra religionē[b] vllatenꝰ[c] excedētes nullatenꝰ vident a ſeclari po teſtate poſſe ꝑcelli. ¶ Itē marcellꝰ pa pa maxentio. Eccleſias reſtaurare cō tritas nō pōtifices p̄ſeq̄ bōi pꝛīcipis ē.

Boni pꝛīcipis ē ac religioſi eccle ſias cōtritas[d] atqꝫ cōſciſſas reſtau rare[e] nouaſqꝫ edificare ⁊ dei ſacerdotes honoꝛare atqꝫ tueri. Unde ſāctos apo ſtolos eoꝝūqꝫ ſucceſſoꝛes ſub diuia cō

— [a] Sicut ſen ſus ē: ſic pua ciuitas nō ꝑrogatiua īpugnat. ita nec īperiū ſa cerdotiū. vl' ſic. ſ. q̄s ſit i ciuitate par ua tñ nō ꝑt iudicare d clericis cuius fm̄ b ołc diſ p̄eſatiōis re ligioſe. i. q̄ cōſtituti i g̊ mis ciuitati bus.
b ¶ Nō tm̄.

Quod in religionem [illegible] [illegible]

religionē.nā
ī eo casu pos
set a quocū
q̄ redargui.
xl.dist.si pa
pa.vel etiaȝ
Di.xcvij.
si scisma fa
ceret vt.xxiij
q.v de ligu
ribus.⁊ plu
res casus in
quibus leici
hūt iurisdicti
onē sup cleri
cos dixi.xx
iij..q.v.prin
cipes.
c ¶ Ullaten⁹
s.lxiij.di va
lentinian⁹.
B Oni.
cōtritas
j.xxv.q.i.di
uinis.
e ¶ Restau
rare.j.xvij.q.
iiij.differūt.
xvi.q.i.statu
imus.
Oc capi
tulo.respi
cit in hac di.
xcvij.illō.c.
bene quideȝ
in.xcvi.di.⁊
assignat in ħ
.§.quandaȝ
ꝯtrarietatē⁊
postea dat
solutionē.
g ¶ Honorij
s.di.lxxix.si
duo.
h ¶ Ne here
tici.s.di.viij
q̄ iure.j.xxiij.
q.vij.c.i.⁊.ij.
⁊.xxiij.q.iiij
nimirum.
i ¶ Inuiti.s
di.lxiij.adri
anus.⁊.c.in
sinodo.
E Cclesie.j
c.px.ꝯtra.sȝ
vt ibi d̄r iaȝ
erat in ꝯua
lescentia ad
huc tñ erat
debilis vt ħ
l ¶ Conuen
tus.id est cō
uenticulas.
m ¶ Facere.
id ē videami
n ¶ Tacen
tem.extra d̄
testa.q2 igre
dientibus.⁊
lxiij.di.c.i.
o ¶ Sub ill.
j.xi.q.i.sacer

testatione ꝯstitutos p̄cepisse legim⁹. nō debere fieri ꝑsecutōes nec inferri fluctuatiōes nec inuidere laborātib⁹ in agro dñico nec expelli eterni regis dispēsatores.

Hoc capitulo^f patenter ōndit̄ q̄ nec impatori nec cuilibet layco licet decernere vel de electiōe sūmi pōtificis vl' de reb⁹ ecclesiasticis. q̄cūq̄ autē ab eis ꝯstituta fuerint ꝓ infectis habēda sūt nisi subscriptiōne romani pōtificis fuerint roborata. Uñ illud honorij^g augusti vt supra dictū est: vanū cē videt̄ q̄ ꝯtra auctoritatē sacroꝝ canonū d̄ electōne summi pōtificis decernere temptauit. sȝ sicut ex eodē capitulo habet̄ ecclesie p̄cibus impator in p̄sumptores valet decernere. sicut ꝓ defensiōe fidei quōdā decreuisse legunt̄. ne heretici^h aliquid noīe ecclesie possiderēt. ab ea aūt nō iuitati de reb⁹ ecclesiasticis aliq̄d disponēdi nō habent facultatē. Honori⁹ vero augustus nō sua auctoritate sȝ btō bonifacio supplicāti ecclesiastice quiete ꝯsulere ⁊ cōcertantiū ambitionē punire curauit.

¶ Uñ idē bonifaci⁹ ep̄us supplicatiōis epistolā honorio augusto destinauit dicēs. Ep̄l'a bonifacij ad honoriū augustū

Ecclesie^k mee cui deus noster meuȝ sacerdotiū: vobis res humanas regentibus deputauit: nos cura cōstrigit ne causis ei⁹ q̄uis adhuc corp̄ie incōmoditate detinear ꝓpter couentus^l qui a sacerdotib⁹ vniuersis ⁊ clericis ⁊ laicis cristiane plebis ꝑturbatiōib⁹ agitant̄ apō aures cristianissimi p̄cipis existimemur deesse. si eni secus q̄ oportet eueniat nō vos id facere^m q̄ cūcta equa moderatōe cōponitis: sȝ nos ꝑ nostrā tacētē^n desidiam videbimur q̄ ciuitatis q̄etem ⁊ ecclesie pacē ꝑuertere valeat admisisse. cū eni humanis rebus diuine cultor religionis dño fauēte p̄sideas: nostra culpa erit si nō id sub vestra gl'ia quā certū est diuinis rebus sp̄ animo ꝓmptiore fauisse: firmo ⁊ stabili iure custodiat̄. quod ꝑ tot annorū seriē sub illis^o etiā principib⁹ obtinuit quos nulla nostre religiōis cura ꝯstrinxit. id est vt licita seruent̄ ⁊ sub vestre imperio clementie minime q̄ sūt licita formident̄^p Ipsa eñ eccl'ia deuotionē tuā xp̄ianissime impator nō meo q̄deȝ sermone sed suo quidē venerabili affectu appellat. quā xp̄s dñs nostre vere fidei rector ⁊ vestri gubernator imperij: sibi vni d̄spōsatam ⁊ intactā virginē^q seruat. ne i ea aliquos patiamini insidiantiū ꝓcellaꝝ^r fluctus illidi ⁊ quietā faciē^s tempestatis insolito timore turbari. Gl'iosissime ⁊ tranquilissime impator semꝑ auguste. Ipsa vero que vni desponsata ē vestra tñ mater est eccl'ia pietatē vestrā legatōe quaȝ suis sacerdotibus cōmisit appellat p̄terita^t p̄ñtia q̄ auxilia repetit^a vobis inquit religiosissime impantibus modo tutus ē ꝑpl's tam fidelis deo q̄ tibi principi cristiano. Ecce eñ inter mysteria inter preces suas q̄s ecclesia ꝓ felicitate vestri dependit imperij teste apud quē ⁊ de cui⁹ sede agit̄ sctō petro sollicitis ꝓ religiōis obseruātia vocibus clamat ad vos. cum sollicita obsecrantis petitōne miscet̄ oratio ne hos in varias res solito temptatore occulte sollicitāte semel euulsa^b discordia distrahat. angeret̄ plurib⁹ princeps cristianissime mater eccl'ia nisi apud te suarū esset cura causaꝝ. ⁊ nisi in oppressiōibus ꝑdoloꝝ ⁊ in hereticorū correctiōib⁹ fides tua diuino pariter cultu cuȝ impio nostro sp̄ florente vicisset. habet refugiū pium tue māsuetudinis aīm cū sue religionis veneratōne cōiunctum. cū quicq̄d huic ꝓficiat eccl'ie vos agatis ⁊ ꝯferatis fratribus ⁊ cōsacerdotib⁹ meis ꝓbatissimis viris a me ⁊ ab oībus qui ecclesiā faciunt legatis quib⁹ ꝓsequētib⁹^c p̄camur sacre cā religionis vt in vrbe vestre mansuetudis hoc aīo quo postulatis^d ⁊ annuitis in ꝑpetuū statui vniuersal' eccl'ie ꝯsulatis

Rescriptū honorij ad bonifacium papam

Uictor^e honori⁹ inclit⁹ triumphator sp̄ augustus sācto ac venerabili bonifacio pape vrbis rome. Scripta beatitudinis tue debita reuerētie cōgratulatōne suscepim⁹. quib⁹ recensitis egim⁹ oīpotēti deo maximas gratias q̄ sctimoniā tuā post longū incōmodū optate redditā didicimus sanitati. et ideo reuertentib⁹ venerabilib⁹ viris gaudiū nostrū sctōꝝ apicū attestatōe signamus ac petim⁹ vt quotidianis orōnibus apostolatus tuus studiū ac votū suū circa salutē atq̄ imperiū nostrū impendere dignet̄. Illud aūt pietati nostre satis placuisse cognosce. q̄ sanctimonia tua de ecclesiaꝝ ac populi perturbatōne sollicita est que vt aliqua ratōne non possit euenire satis clemētia nostra credidit esse ꝓuisum. deniq̄ predicante beatitudine tua id ad clericorum cunctoꝝ noticiaȝ volumus ꝑuenire. vt si quid forte religioni tue quod nō optamus humana sorte contigerit sciant oēs ab ambitionibus esse cessandū. ac si duo cōtra fas ⁊ cetera vt supra ⁊ infra. Unde id obseruandum est vt omēs tranquillam mentem ⁊ pacificos aīos ex serenitatis nostre admonitione custodiant. nec aliquid seditionis conspirationibus temptare conent̄ cū certum sit nulli partium sua studia^f ꝓfutura. ¶ Sine signatis apicibus nō ē mos romane ecclesie vndecunq̄ legationem suscipere neq̄ȝ mittere. ¶ Unde nicolaus papa ait. Romana non cōsueuit ecclesia sine signatis apicibus legationem vndecunq̄ suscipere.

Nobilissimus vir^g atq̄ strenuus ve

dotibus.
p ¶ Formidentur a cristianis.
q ¶ Uirginē.xxvij.q.i.nuptiarū in fi.
r ¶ Procellarū.id est hereticoꝝ.
s ¶ Faciē.ecclesie.
t ¶ Preterita.scilicet beneficia

t ¶ Preterita.sic intelligit̄ de cō.di.ij.panis.q̄ō scȝ ꝓ omni munere debemus deo grās referre p̄senti scȝ ⁊ p̄terito et nō futuro. q2 d̄s nō petiti futuꝝ indulgȝ j.de pe.dist.iij.sane cauendū. nec valet pactū si fiat q̄ non agam de futura iniuria.ff.d̄ pac.si vn⁹ §.pacta.
a ¶ Repetit.i.recolit ⁊ ad memoriā reducit tibi ne sis ingr̄tus.
b ¶ Euulsa.per effectum id est euellēs.
c ¶ Prosequētib⁹.legatōnē nostrā ar.ad questionē mgr̄i p.q̄ archiep̄us bracarensis potuit euȝ spoliare.
d ¶ Postulatis datiui casus.
Uictor.sed quare p̄misit hic imperator nomē suum forte hec ꝯsuetudo olim erat.vt.C.d̄ sūma trinita.inter claras.papa tñ alios sibi p̄ponit.xij.q.i.dilectissimis vl' forte tunc nouella erat ecclesia ⁊ adhuc obtinebat illud q̄re fre.gen.⁊c.postea imparator subiecit se pape vt.xxiij.q.iiij.displicet.
f ¶ Sua studia.id est conspiratiōes.simile.lxi.di.obitum.alias in bonā ꝑtem j.e.studij.

Nobilissim⁹ vir.ar.q̄ sine litteris non est adhibenda fides legatis.ix.q.ij.lugdunensis.

stre sublimitatis legatus lȝ nullā episto lam iuxta ꝯsuetudinem a vobis nostro pontificio detulisset: licet nunq̄ aplice sedis moris fuerit absq̄ signatis[b] apici bus vndecunq̄ legationeȝ suscipe: nos tn̄ vos in illo honorātes eiusq̄ grauita tē ⁊ eloquioꝝ illi⁹ veridicas cognoscen tes assertōnes. nihilominꝰ[i] eū ⁊ sicut de cuit suscepimus: ⁊ ei sicut honestum fuit credidimus[k].

Que circa ordinādos[l] sint obser uanda que in eoꝝ electione dili genter sunt cōsiderāda multoꝝ auctori tatibus mōstrata sunt. Sed q₂ veritas rei nōnunq̄ obscuraṫ mutatōne ꝓuīcie decretū est sacris canonibus vt ꝑegrini nisi quinq̄ vl' eoampli⁹ suoꝝ episcopoꝝ fuerint cōmendati cyrographis nō ordi nenṫ. ¶ Unde siluester papa in genera li sinodo p̄sidens dixit. Nisi quinq̄ epi scopoꝝ lr̄is designatū transmarinū ho minē ad clericatū null⁹ suscipiat

Nullus aliq[m] rōne transmarinū ho minē penes vos in clericatus gradus su scipiat nisi quinq̄[n] aut eoampli⁹ ep̄oꝝ designatus sit cyrographis. ¶ Idem anastasius vrbis romane ep̄us oib⁹ ep̄is. De eodem.

Transmarinos scopis. Tho ies[a] in clericat⁹ honore nemo su scipiat nisi q̄nq̄ aut eoampli⁹ ep̄oꝝ cyro graphis[b] fuerint designati. q₂ ꝑ surrepti one[c] multa solēt euenire. ¶ Itē grego. romane eccl'e p̄sul squilitano episcopo.

Affros[d] passim ⁊ ignaros ꝑegrinos ad eccl'iasticos ordines accedētes nulla rōne suscipias.[e] q₂ afroꝝ aliꝗ q̄deȝ manichei: aliꝗ rebaptisati sūt. ꝑegrini vo plurimi ī minorib⁹ ordinib⁹ cōstituti for tiores[f] de se p̄tendisse honores sepe pro bati sunt. ¶ Item ex cōcil' elibertano.

Non sunt promouendi ad clerum q̄ pe gre fuerint baptisati.

Omnes[g] q in ꝑegrinatione fuerint baptisati eo q̄ eoꝝ minime sit cognita vita placu it ad clerū nō esse ꝓmouēdos in alienis prouinciꝗs.

De primatibus[h] aūt quoꝝ supra mentionē fecimus queriṫ queȝ gradū in ecclesia obtineant. an ī aliquo a patriarchis differāt. quā obedientiā ar chiep̄i eis debeant. Primates ⁊ patriar che diuersoꝝ sunt noīm sȝ eiusdē officiꝗ. ab archiep̄is quotiēs necesse fuerit epi scopi ad primates appellāt. sȝ a primati bus ad archiep̄os appellari nō lȝ. dēbēt q̄ obedientiā primatibus archiep̄i in oi bus que sibi fuerint ab eis iuste impata. ¶ Unde anacletus papa ait. Que obe dientia exhibēda sit primatib⁹ ⁊ patriar chis.

Prouincie multo ante cristi aduentū[i] tp̄e diuise maxima[k] ex pte sunt ⁊ postea ab apl'is ⁊ btō clemente p̄ decessore nostro ipa diuisio est renoua ta ⁊ in capite oim ꝓuinciaꝝ vbi dudum

b ¶ Signatis. ergo oportet q̄ legatus exhibeat lr̄as legatōis sue ad h' vt credaṫ ei. vt hic. ⁊ lxiiij. di. lectis. ⁊ C. de manda. princi. l. vnica. sed q̄d si per didit lr̄as ⁊ vult ꝓbare amissionē dico q̄ pōt. tn̄ non sufficit ꝓbare ten ore lr̄e nisi etiā ꝓbet q̄ lr̄a illa fuerit sine vicio. vt ex̄ de priuil. cū olim. in fine ⁊ C. de fide instr. l. vlti. sed nunq̄d sufficit mandatū sine lr̄is, dico q̄ legato non sufficit ꝓbare mandatuȝ. vt. C. de mādā. prin. l. vnica q₂ legati nō sine ꝑi culo recipiunṫ vnde maior est facienda in eis examinatio. vt xlij. di. quiescamus. sed delegatus pt̄ ꝓ bare mandatū sine lr̄is. vt in aut. de li tig. §. oēm. ar. ex̄ de offi. deleg. prudētiā

Di. xcviij.

⁊ ex̄ de rescp. ex par te Jo. Tancre. ⁊ q̄ dā aliꝗ dicūt q̄ ī iu dice delegato non sufficit ꝓbare amis sionem rescripti nisi ostēdat autenticū. vt ex̄ de offi. deleg. cuȝ in iure. ⁊ xxv. q. ij. sā cimus. ⁊ ex̄ de fid. in stru. c. i. ita notauit sup decretalē illā cū olim. sȝ pone q̄ par tes viderūt ⁊ appro bauerūt rescp̄tū. post ea redactū fuit ī pu blicā formā ꝑ tabel lionē. nunq̄d postea amisso r̄scpto iudex ꝓcedere potuit. sat̄ credo q̄ sic. Jo. vt notaui in questioni bus meis. barth. sȝ cū hic indistincte di cat q̄ lr̄e debeāt eē signate. videṫ q̄ a quocunq̄ signate sunt q̄ sufficiat ad h' vt scriptura di caṫ autentica. vt ex̄ de ap. ꝑsona s. ⁊ extra de fideiusso. ꝑuenit. nam ⁊ ep̄s sigillat sigillo sue eccl'ie. vt. lxxiij. di. in noīe ⁊ anulo alieno potest q̄s sigilla re testa. vt insti. de testa. §. pōt aūt. ⁊ alienū sigillū facit fidem. vt. j. dist. pri. c. i. ⁊ ij. sed dic q̄ alienū sigillū facit fidē si nō habeṫ ꝓpriū al's nō. vt extra de ap. significauit. ⁊ lxv. di. ep̄s. Iteȝ lr̄e non dicunṫ signate si legi nō pōt caracteres. vt extra de fide instru. inter. ⁊ ff. de test. ad testium. §. si signa. ⁊ §. signū. Item si filum ruptū sit nō dicunṫ signate. vt extra de crimine falsi licet. si aūt filū non est ex toto fractum bene dicunṫ signate extra d̄ fide in strumē. sicut. illud tn̄ nō est in noua cōpilatione sed habeṫ in dicto. c. licet. vt. ff. de bo. pos. scōm tabu. l. i. §. si linum i ¶ Nihilominus. ergo ⁊ car dinali qui bene notus est in aliqua ꝓuincia credendū esset sine litteris ma xime cū non contingat cardinalē vnq̄ abesse nisi legatōnis causa. Jo.

k ¶ Credidim⁹. ar. q̄ interdū voti ⁊ assertioni vni⁹ credendū sit si ꝑsona sit honesta ⁊ autentica. ar. viij. q. iij. c. i. ar. ꝯtra. ix. di. ego solis. sic ecōuerso ex ꝑsona ꝓferentis instrumēta: minus crediṫ instrumēto. vt. ff. de eden. si q̄s. §. i. sic si malus aliquid dicat non facile ei crediṫ. vt. xxiiij. q. i. quisquis. ar. contra. xix. di. serui.

Que circa. hic depingiṫ. xcviij. di. in cui⁹ principio vtiṫ gratianus transitu in quo ostendit quid dixerit hactenus ⁊ q̄d in hac dictu rus sit. nam quia clerici sepe mittunṫ de ꝓuincia ad ꝓuinciam. bre uiter ostendit q̄ non sunt recipiendi in alia ꝓuincia sine lr̄is ep̄oꝝ suoꝝ.

Nullus aliqua. ista capitula introducta sunt ad cautelā. vel leguntṫ de primitiua eccl'ia ⁊ sic secus. n ¶ Nisi quinq̄. contra. lxxi. di. c. ij. sed hoc. c. loquiṫ quando ita remoti sūt q̄ sigilla ep̄oꝝ ⁊ etiā loca ignota sūt. illud qn̄ ep̄us ꝓpinqu⁹ ē ⁊ bene sigillum eius cognosciṫ: ⁊ hoc colligiṫ ex tra de cleri. ꝑegri. tue. sed pone q̄ non habet lr̄as est ne recipiendus: si ꝓ bet ꝑ testes ita extra de cleri. ꝑegri. c. penulṫ. nam magis credendum est vi ue voci q̄ mortue. in auṫ. de fide instru. §. si vo. coll'. vi. hugo intelli git hec capitula abrogata. olim eīn habuit locum hoc. c. ꝓpter mul titudinē hereticoꝝ. sed illud. c. tue. euacuat opinionē istam. sed certe non videṫ recipiendus etiā si mille sigilla haberet ignota q₂ nō ꝓ fidei prestant mille ignota q̄ vnū ignotū. preterea in testamēto ita inuenis q̄ si sigilla sint igta ꝓuociṫ oēs illi quoꝝ nōīa dicūṫ sigil la vt sciaṫ an cognoscant signa sua. vt ff. quēadmo dū testa. ape ri. cuȝ ab ini tio. ⁊ hoc cō cedo q̄ nisi aliqua qua liscunq̄ ha beaṫ noticia de sigillis vel de illis ꝑso

Di. xcix.

tis episcopi q̄ nō sit eis credendum etiam si mil le sint. ar. ex tra d̄ fide in stru. c. quod sup his.

Transma rinos. idē intelligo de quolibet ignoto q̄ si gilla repre tat igta Jo.

b ¶ Cirogra phis. id ē lit teris ī q̄b⁹ sci neṫ deriuat ordinib⁹ de regularitate sua. c ¶ Per subreptionē. sic ex̄ de ꝑcur. c. i. ⁊ iij. q. iij. inducie.

Affros. rōne ꝓuincie presumiṫ ꝯtra aliquē. vt ar. xxiiij. di. quido ff. de edil. edict. l. q̄d si nolit. §. qui mancipia e ¶ Suscipias. vt officient populū. al's bene. vt extra de cleri ꝑegri. c. penulti.

f ¶ Fortiores. hic est vna ratio quare nō admittunṫ, alie assignanṫ. xix. q. ij. due.

Omnes. hoc. c. loquiṫ de adultis. Sed nōne baptismus tollit oēs peccati maculā. ⁊ vtiq̄ sic. j. d̄ pe. di. vi. c. vlt. hoc ergo ideo quia forte isti bigami vel alias irregulares sunt. quia ante baptismū for te fuerūt bigami.

De primatibus. fecerat gratianus. s. in di. lxxx. mentioneȝ de primatibus ⁊ patriarchis. sed ne quis crederet ꝓpter no minū diuersitatē aliquā esse realem differētiam. ideo ostendit in illa di. tn̄ esse differētiam in nomine. ostendit etiā de reuerentia quaȝ de bent archiepiscopi suis primatibus. ostendit etiam q̄ nec roman⁹ pontifex debet vniuersalis appellari.

Prouincie. ante cristi aduentū. ergo ⁊ ante tempus gelasiꝗ ⁊ dy onisiꝗ distincte erant ꝓuincie. vnde reprobaṫ quedam solutio q̄ ponitur. x. q. iij. nec numerus. q̄ scilicet tunc non erant prouincie li mitate. sed dic q̄ prouincie fuerunt diuise vt hic. sed dyoceses non nisi a tempore dyonisiꝗ. xiij. q. i. c. i. vel solue ꝑ illam litteram.

k ¶ Maxima ex parte. quasi diceret non omnes.

l ¶ Quibus ꝓmissum non erat. quia modica erat summa. ij. q. vi. an teriorum. §. illud.

m ¶ Non erat. vt clericis qui in causis ecclesiasticis non possūt ap pellare ad principem. vt. j. xi. q. i. placuit.

n ¶ Quotiens. i. bis ante sententiam vel post sententiā s̄m canones

sed tñ non licet ẜm leges appellare ad principem nisi in casu añ sententiã ⁊ ita ē ad expositionē illi⁹.j.ij.q.vi.omnis oppressus.
o ¶ Ipsis.repetit qđ dixit. p ¶ Formã.ar.ɔtra.C.de codicil.si idē.q2 diuersitas noim debet designare diuersitatē rerũ.vt.xxi.dis. cleros. q ¶ Comitibus.id est comitantib⁹ vl' sequentibus eos
r ¶ Vl' comitatibus.id est epis. Comitatus em̃ ē districtus alicui⁹ ciuitatis vbi ep̃us est vel p hoc vult notare ꝙ archiepiscopus maiorez habet ptãtē in pui cia ⁊ iurisdictionē ꝙ primas.naz metropolitan⁹ est iudex ordinari⁹ oim ep̃oꝝ puincie. primas tantum archiepi.vnde ẜm hoc maior est patriarchis.
q ¶ Comitibus.i.ppter comites.id ē ppter ep̃os suffraganeos.
s ¶ Nomine ar.ex noibus ẜp res noim id est res designatas p nomina debere attēdi.
Nulli.vocent.C.de libe.cã iubemus.⁊.C.de pba.nec epistolis.
v ¶ Primas sicut roman⁹ alexandrin⁹

primates legis erãt seculi ac prima iudiciaria ptãs ad quos q̃ p reliq̃s ciuitates cõmorabant̃ qñ eis necesse erat q̃ ad aulam impatoꝝ vel regũ ɔfugere nõ poterant vl' q̃bus pmissuz[l] nõ erat[m] cõfugiebant p oppressionib⁹ eoꝝ vl' iniusticijs suis ipsosq3 appellabãt quotiēs[n] opus erat sicut in lege eoꝝ preceptũ erat.ipsis[o] quoq3 in ciuitatib⁹ vel locis nostros patriarchas vl' pmates q̃ vnã formã[p] tenēt lz diuersa sint noia leges dĩne et eccl'iastice ponit ⁊ eē iusserũt.ad q̃s epi si necē fuerit cõfugerent eosq3 appellarent ⁊ ipsi noie primatũ fruerent̃. Relique v̕o metropolitane ciuitates q̃ minores iudices habebãt lz maiores comitib⁹[q] vl' comitatibus[r] eēnt:haberēt metropolitanos suos q̃ pdictis suis iuste obedirēt primatibus.sicut ⁊ i legibus secl'i olim ordinatũ erat.q̃ nõ primatũ sz aut metropolitanorũ aut archiep̃oꝝ noie[s] fruerent̃. ¶ Itē annicı⁹ papa *Nõ vocent̃ primates nisi qui primas sedes tenēt.*

Nulli archiep̃i primates vocentur[t] nisi illi q̃ prima s[v] sedes tenēt.q̃ruz ep̃os apl'i eorũq3 successores regularit̃ patriarchas vl' primates esse ɔstituerunt.nisi aliq̃ gens deinceps ad fidē ɔuertat̃[x] cui necesse sit p mľtitudine primatē ɔstitui⁹. Reliq̃ metropolitani noient̃ qui alias metropoles tenent. ¶ Itē ex ɔci.africano. *Princeps vl' sũmus sacerdotuz non appelletur nisi prime sedis episcopus.*

Prime[a] sedis ep̃s nõ appellat̃ princeps sacerdotũ vl' sũmus sacerdos aũt aliquid hmõi sed tm̃ prime sedis episcopus. ¶ Uniuersalis aũt nec etiaz romanus põtifex appellet̃. ¶ Unde pelagius papa oibus ep̃is. *Nec etiaz romanus pontifex vniuersalis ē appelland⁹.*

anthiocenus .s̃.xxi.di.cleros.⁊.c.clericos.quid ɔ veneto.dic pmas est respectu inferioꝝ. x ¶ Cõuertat̃.nam ⁊ apes excrescentes.xc.vij.q.i in apibus de cõ.di.v.nunq̃. Et iuuentus.romana excrescens nouã sibi ciuitatē edificauit.ar.C.de sacrosan.eccle.iubem⁹.j.⁊ bene dixit ɔuertat̃.nã al's vix posset ɔtingere ꝙ in aliquo loco in tantũ excresceret populus vt primate indigeret. y ¶ Cõstitui ar.in parrochia alicui⁹ nõ debere constitui eccl'iam nisi multitudo fideliũ excreuerit.sz nunq̃d illo iuito cui⁹ est parrochia poterit hoc fieri ⁊ non requisito.nõ.xvi.q.i.multis ɔ alijs.⁊.xvi.q.i.felix.⁊.c.se.sz si req̃situs nollet ɔsentire non tñ minus fieret p maiorē scz p papaz extra de eccle.edificã.c.iij.eius tñ primo cõsensu requisito.Et nota ꝙ hmõi requisitio faciēda est cũ ille locus esset in q̃ excreuit multitudo fideliũ iam deputatus alicui episcopatui.al's non.
Prime id est patriarchalis.
Ecce subtrahit̃.ar.ꝙ papa p suũ mandatũ nõ vult derogari alicuius iuri.j xxv.q.ij.qđ v̕o dicitur.j.ix.q.iij.nũc v̕o.j.xi.q.i.puenit lxiij.di q̃to.s̃.lxxxv.di.archidyaconũ.in fi.ar.ɔtra.j.viij.q.iij.artaldus ix q iij.cõquestus.in fi.sic extra de offici.deleg.sup eo.vbi dicit non est intētionis nostre alicui derogare p rescriptũ nostrũ ita ꝙ

vni attribuit̃ alteri subtrahat̃.ar.xlv.di.disciplina.ff.de iudi.cũ ptor.ex ɔ pscrip.cũ olim.in fi.lxxxv.di.archidyaconũ.ar.nemini consulendum cum alterius iactura.vt.j.xi.q.iij.si quis v̕o.xxij.q.ij.primũ.xiiij.q.v.deniq3.
c ¶ Prebet̃.non em̃ debent plus esse subditi q̃ expedit.ij.q.vij.ammonē di.nec prelati ita humiles vt ɔtemnant̃.lxxxvi.di.quando.ff.de offi.psiđ.

Nullus patriarchaꝝ vniuersalitatis vocabulo vnq̃ vtat̃ q2 si vn⁹ patriarcha vniuersalis dicit̃:patriarcharũ nomē ceteris derogat̃.sz absit hoc a fidelibus hoc sibi velle quenpiaz arripe.vnde honorē fratꝝ suoꝝ iminuere ex q̃tulacunq3 pte videat̃. q̃ ppter caritas vrã neminē vnq̃ suis in eplis vniuersalē nominet.ne sibi debitũ subtrahat cũ alteri honorē offert indebitũ. ¶ Itē grego. eulogio priarche alexãdrino. *De codē*

Ecce in pfatione epistole quam ad meipsũ qui phibui direxistis supbe appellatõis v̕bũ vniuersalē me papã dicens imprimere curastis. Qđ peto mihi dulcissima sctitas vrã vltra nõ faciat.q̃a vobis subtrahit̃[b] qđ alteri plusq̃ rõ exigit pbet̃[c] Ego nõ verbis q̃ro psperari sed moribus.nec honorez eē deputo in quo frēs meos honorē suũ pdere cognosco. Meus nanq3 ē honor vniuersalis eccl'e me⁹ honor ē fratrũ meoꝝ solidus vigor. tũc ego honorat⁹ sũ cũ singulis q̃busq3 honor debit⁹ nõ[d] negat̃. Si em̃ me vniuersalē papã vrã sctitas dicit negat se h[o] eē qđ me fatet̃ vniuersũ.sz absit[e] hoc fcedant v̕ba que vnitatem inflant ⁊ caritatem vulnerant.

Episcopos[f] aũt ordinare añ palliũ acceptũ nec archiep̃o nec primati nec priarche lz.qđ ex aucte pelagij pape lz min⁹ euident̃ dat̃ itelligi. Ait em̃ pelagi⁹ *Infra tres mēses fidē suã exponere ⁊ palliũ postulare a romana eccl'ia quisq3 metropolitanus studeat.*

Quoniã q̃dã metropolitãoꝝ fidē[g] suam ẜm priscam consuetudinem sancte sedi apostolice exponere detractantes vsum pallij neq3 expetunt neq3 percipiunt ac per hoc episcoporum[h] cõsecratio

obseruandum.
d ¶ Non negat̃.sic.C.de cadu.tol.l.i.§.vlt.C.de nup.imperialis.in princi.nec em̃ publice pdest ⁊ cetera.C.de sen.prefect.pto.l.i.
e ¶ Absit hoc.id est esse de vniuersitate.cum tñ romana ecclesia nõ sit vniuersa sed sit de vniuersitate.Io.
Episcopos.hic intitulat̃ c.dis.⁊ quia fecerat mentionem de primatibus ⁊ archiepiscopis ⁊ eoꝝ dignitas videt̃ esse impfecta sine pallio vt extra de elect.significasti.Ideo specialit̃ tractat ɔ pallio ostendens ꝙ nisi habeant pallium non possunt episcopalia exercere officia.ostendens etiaz infra quod tempus debeat peti ⁊ dari.
Di.c.
quia etiaz intra tres mēses.⁊ quibus q2 ⁊ bene meritis ⁊ fortiter postulantibus ⁊ quo tpe sit eo vtēdum vt in alio tempore vti eo non possit.quia tñ in celebratione misse.nisi plus ex priuilegio alicui concessum sit vt eo alio tempore vti possit ⁊ qualiter sit dandũ quia cum

Quo donatione noui priuilegij vel renouatõne veteris.j.eo optatum.
Quoniã fidem.id est fidelitatē vel etiam symbolũ.j.c.optatũ.
h ¶ Episcopoꝝ.sed quare differunt p hoc cõsecratõnes episcopoꝝ cuz ecclesia vacante cõprouinciales episcopi possunt aliquem consecrare in episcopũ.vt.lxiij.di.quia.extra de elect.quia diligentia. Item si ipse nõ habeat pallium tamē alijs mandare potest consecrationē vt extra.de electi.suffraganeis.ad hoc potest dici ꝙ illud.c.loquit̃ quando electus ē in mora petendi palliũ scilicet post tres menses elapsos vnde ip̃e alijs non potest cõmittere consecrationē nec etiam tũc sui suffraganei possunt consecrare aliquem vt p hoc maior rubor incutiat̃ electo cũ viderit suum suffraganeũ consecrari ab extraneis quia non multũ curaret si a suis cõsecraretur sed vsq3 ad tres mēses anteq̃ sit in mora petendi pallium satis videt̃ ꝙ cõprouinciales episcopi possunt episcopalia iura supplere cum semp vicini episcopi suppleant defectum alicuius vacantis ecclesie.vt.vij.q.i.pontifices.⁊.lxv.di.si forte.sed ip̃e electus licet sit consecratus iura episcopalia non potest exercere ante receptum palliũ.nec virgines consecrare.nec clericos ordinare.nec synodũ celebrare.vt extra de elect.quod sicut in fi.⁊ extra eo.c.significasti.sed nunquid electus in archiepiscopum ⁊ cõfirmatus potest cõfirmare eos qui sunt electi in episcopos,dico ꝙ sic,extra de

elect. nosti. ⁊ c. transmissam. ⁊ de trāsla. c. i. imo ⁊ capitulū pōt ꝯfirmare q̄a supplet vicē prelati. ar. extra de heret. ad abolendā. ⁊ ar. de ꝯcess. p̄ben. nul la. lꝫ nō ar. ꝙ solus papa possit. xxiiij. dist. p̄sbyteri. ex̄ de ꝯcess. p̄ben. q꞉ di uersitatē nec capitulū supplet in h̄ defectū p̄lati, vt ex̄ ne se. vacan. illa.

a ¶ Post secundā. dicūt q̄dam faciendā metropolitano infra alios duos mēses anteꝙ̄ depo nat̄. sicut post sequi tur de ep̄is. qd̄ enīꝫ de ep̄is d̄r infra hic exaudi de metropo litano. vn̄ hec deter minatio pˀ scd̄aꝫ ⁊c. determinat vbi illud careat. ⁊ scd̄m hoc ē hic ar. ꝙ mora pōt purgari. Alij dicūt ꝙ hec ammonitio d̄ bet fieri tātūmodo a suffraganeis me tropolitani ad q̄s vt dicit trāslata ē po testas cū metropo litanus negligēs ex titit. Si ḡ suffraga nei pˀ āmonitōēꝫ ne glexerint vicini me tropolitani ꝯsecra būt ꝯsilio tn̄ pape. Sed q̄re auferf ca pitulo ptās eligēdi Rn̄ q꞉ neglexit am monere suū electuꝫ ad petendū palliuꝫ. al's dico reuerti ad eos ius eligendi. sed quare descendit ad metropolitanos cū ad papā tn̄ deuol uunt̄ episcopatˀ. vt extra de ꝯcess. p̄ben. ⁊ eccle. nō vacan. di lectus. sed hic nō p̄ cise descēdit ad me tropolitanos sꝫ ad papā cū eis. vel tūc descēdit ad papaꝫ cū quis est negligēs in eligēdo ⁊ ē. s̄. lxv. di. si forte. Jo. ho die solus papa fac̄ hoc p decretalē illā cū dilectus. b.

viduatis ecclesijs nō sine piculo ꝑtelat̄. placuit vt quisq̄s metropolitanus vltra tres mēses ꝯsecratōis sue ad fidē suā ex ponendā palliūꝙ̄ suscipienduꝫ ad ap̄li cā sedem non miserit cōmissa sibi careat dignitate. sitꝙ̄ alijs metropolitanis licē tia post[a] secundā ⁊ terciā cōmonitionem viduatis[b] ecc̄lijs cū consilio[c] romani pō tificis ordināndo episcopū subuenire. Si v̄o ꝯsecrandi ep̄i negligētia ꝑuenerit vt vltra tres[d] mēses ecclesia viduata consi stat: cōione priuet̄. quousꝙ̄ aut loco ce dat: aut se consecrādū offerre non diffe rat. qd̄ si vltra[e] q̄nq꞉ menses p suā negli gentiam retinuerit viduatā eccl'iaꝫ neꝙ̄ ibi neq꞉ alibi cōsecratōis[f] donū p̄cipiat imo metropolitani sui iudicio cedat[g].

¶ Item gregˀ. papa brunichilde regie francoꝝ. Honor pallij nō deꝫ nisi meri tis exigentibus et fortiter postulanti.

P Risca consuetudo obtinuit vt ho nor pallij nisi exigentibˀ causarum meritis ⁊ fortiter[h] postulanti dari nō de beat. ¶ Itē gregˀ. iohāni corinthioruꝫ epo.

N Ouit fraternitas tua q̄a prius palliū nisi dato cōmodo nō dabat̄. qd̄ q꞉ incōgruū erat facto conci lio ante corpus bt̄i petri ap̄loꝝ p̄ncipis tam de hoc ꝙ̄ de coꝝ ordinatōibus ali quid accipe sub districta interdictiōe ve tuimus. oportet ergo vt neꝙ̄ p cōmodū neq꞉ p gratiā aut quorunda supplicati onē aliq̄s ad sacros ordines ꝯsentiatis vel pmittatis adduci. ¶ Causarum v̄o merita accipiēda sūt vt ⁊ is q̄ postulat mereat̄ accipe ⁊ fidei sue ꝑfessioneꝫ prˀ iuramēto cōfirmet ⁊ ap̄licis decretis at q꞉ sinodalibus statutis se obediturū ni hilominˀ caueat. Pallio aūt nō nisi certis diebus ⁊ intra eccl'iam[i] ad missarū solen

hil valere ⁊ esse irritandū si aliqua necessaria desint in eo. ar. xxxviij. di. que ip̄is. iij. q. ix. pura. ⁊ idem facit plus qd̄ minus. vt. ix. di. si ad sacras. ar. cōtra. q꞉ sup̄flua non viciant vt de con. di. iiij. si non san ctificat̄. ff. de reg. iur. non solent.

k ¶ Mentionem. de eis conseruandis. quid aūt iurare debeat qui

nia cuiꙗ̄ pene metropolitano vti lice bit. ¶ Unde iohannes ep̄us giliberto agrippinēsi ep̄o. Nisi post cōsuetā fidei professionem pallium dari non debet.

O P tatū tibi palliū nunc cōferre ne quiuimus q꞉ fidei tue paginā mi nusꙗ̄[l] oporteat continere reperimˀ. cuꝫ vicꝫ nullā in ea sanctaꝝ vniuersaliū syno doꝝ in quibus fidei nostre simbolū con tinet̄: nec decretaliū pontificū romanoꝝ constitutoꝝ s̄m morē feceris mentionē[k] sed nec illā ꝓpria subscriptōe[l] munieras nec[m] aliquē q̄ hanc iureiurādo firmaret miseras. ¶ Itē greg. a regio ep̄o fran coꝝ. Qui palliū desiderat accipe: prius illicita a se amouere promittat.

I N ea[n] sinodo quā contra simōniacā heresim p fratrē ⁊ coep̄iscopū nostrū sia grium decreuimus ꝯgregari. sanctitateꝫ vestrā volumˀ interesse atq꞉ eideꝫ fratri ita palliū qd̄ transmisimus tribui si prius se ꝓmiserit illicita que ꝓhibuimˀ p diffi nitionē synodi a sancta ecclesia remoue ri de q̄ synodo oēm nobis subtiliter ordi nē tuam fraternitatē volumˀ criptis di scurrētibus[a] nūciare vt ip̄e cuiˀ nobis sā ctitas valde expa est nos reddat de oi bus certiores. ¶ Idem vigilio episco po arelatensi. Non nisi ad missarū solē nia archiepiscopis pallio vti licet.

P Alliū tibi transmisimus quo frater nitas tua intra[b] tuam ecclesiā ad sola mis sarū[c] solēnia vtat̄. ¶ Itē iohāni rauen nati archiepiscopo. De eodē. Palea.

N On multū tp̄is interuallū est ꝙ q̄ dam nobis de tua fraternitate fue runt nūciata de q̄bus veniēte illuc casto rio notario sc̄tē eccl'ie cui deo auctore p̄ sidemus subtiliter nos indicasse memini mus. Peruenerat nanq꞉ ad nos quedā

pallium pet̄ habes extra de iureiurā. ego. n. ⁊ de elect. significasti. ⁊ no. xx iij. di. q̄ꙗ̄. l ¶ Subscri ptiōe. ar. do natione ep̄i scopi nihil valere nisi subscriptiōe firmet̄ sꝫ. c. concedit ali quē locū vel iurisdictionē alicuiˀ loci a laicis loco vel hospitali. ar. dist. xcvi. hi ar. ij. q. ij. sine exceptiōe. ⁊ c. cū recōpen. m ¶ Nec ali quē. ar. aliq̄ p aliū iurare s̄. di. lxiij. ti bi dn̄o. ⁊ xxij q. iiij. metro tes. extra de iura. cali. h heretica. I N ea sy nodo. mi simus. a. pactōes in donatōe sp̄ ritualiū pōt se interuenire ⁊ cōditio nes. ar. ꝯtra i. q. ij. ꙗ̄ pio. sed ibi intelli git pactio et ꝯditio illicita. sꝫ h̄ illicita cū ad eā nihil

b ¶ Viduatis olim. naꝫ post confirmationē electi iā est matrimoniū inter eū ⁊ ecclesiam extra de transla. inter corpalia. vel dic ꝙ vidua est q̄ ad epi scopalia. c ¶ Cū consilio. dicūt quidā hoc generale esse ꝙ vbicunꙗ̄ p negligentiam vniˀ transfert̄ potestas ad aliū ille nō ꝑcedet nisi prˀ req̄ rat auctoritatē sup̄ioris. sed hoc nego. ⁊ est hoc speciale al's secus. ix. q. iij. cū simus. ar. ff. de condi. instit. que sub cōditione. §. vlt. d ¶ Ultra tres. accusatus de hoc coram papa al's non.

e ¶ Si vltra q̄nꙗ̄. sed quare nō dant̄ n isi tres mēses archiepiscopo. vt. s̄. c. q꞉ maius piculū est in metropolitano mora. xlij. di. quiescamus. Johes

f ¶ Consecrationis. id est cōfirmationis si ante erat episcopus.

g ¶ Cedit. ergo metropolitanus potest deponere electū. ꝯtra. vij. q. i. muta tiones. iij. q. vi. ꙗ̄uis. extra de transla. inter. sed hoc speciale est vt cōfirma tum possit deponere. ⁊ hoc in odiū negligentie. Alius etiam casus est. xcij di. si qui episcopi. tercius. xxiij. di. illud. sed certe hic nō deponit̄ sed repel lit̄ ab obtinēdo nō ab ordine quē habet. vt extra de accu. c. sup his.

P Risca. fortiter. sed si fortiter postulet nōne potest notari ambitio. nō. q꞉ cū quis iure suo vtit̄ prodest instantia. d̄ pe. di. i. importuna. lxxij. di. c. i. ⁊. iij. q. vi. post appellationem. Johannes.

O Ptatū minus ꙗ̄ ar. totū rescriptū vel contractū vel instrumentum ni

lominˀ teneret̄. vel ante electionē nulla dꝫ esse. sed pˀ electionē ⁊ ante consecrationē potest esse saltem licita. vt de rebus ⁊ de cōsuetudine ecclesie ⁊ de fidei articulis ⁊ de hmōi obseruādis. ⁊ hoc a maiori et nō a minori potest exigi. ar. xxviij. di. de siracusane. vt notaui. viij. q. iij. in sūma. vel dic ꝙ hec dictio si nō notat hic conditionē sed qui dam modificationē ar. ff. de tute. muto. §. ij. sic ponit̄ ex̄ de elec. signi ficasti. imo nec d̄r ꝯditio cū subintelligat̄. ff. de condi. ⁊ demon. con ditiones. ar. cōtra ꝙ conditio est. nam si dico date illi si iurauerit h̄ē dicere. ne date illi nisi iurauerit. ff. de condi. ⁊ demon. quibus dieb. §. i. Jo. ego credo ꝙ licita ⁊ honesta conditio pōt apponi in colla tione sp̄ualium. vt extra de elec. significasti. extra de seruis nō ordi nandis. eo libentius. barth. a ¶ Discurrētibus. i. cito direct.

P Alliū. intra ecclesiā. ꙗ̄cunꙗ̄ sue dyocesis. ex̄ de vsu pallij. c. i. nō aūt potest vti pallio in alterius dyocesi. ex̄. e. ti. ad hec.

b ¶ Missarū. ⁊ in synodo etiā vti pt̄ sꝫ nō posset synodū ꝯgregare ante susceptionē pallij. extra de elect. significasti. i. tamen. c. ꝑcedenti dicere videtur ꝙ tantū in ecclesia debeat vti pallio nec in ꝑcessione vtatur eo. extra. e. c. i.

C Ontra morem, patientissime, ar. ꝙ licet videat̄ iniustum tibi qd̄

precipit prelatus patienter tamē ferendū est. s. di. xxxi. ante triēniū. ꝛ di. xix. in memoriā. xxiij. q. i. quid culpatur. e ¶ Cōsuetudines. sꝫ nunquid valet priuilegiū ita generale. sic. vt. xix. di. si romanoꝝ. ꝛ ē simile. ix. q. ij. epi. xxiij. di. preterea. ff. de lega. i. si qn̄. tamē cū hoc priuilegiū obscure loquitur ꝛ facit mētionē alterius priuilegij vel ꝯsuetudis necesse est vt illud exhibeatur. vt. lxxvi. di. ieiuniū in prin. ꝛ ex. de vb. signi. abbate. vt notaui. s. di. ix. vt veteruꝫ ad hoc dicūt quidā q si in hoc priuilegio inseritur totus tenor primi nō est necesse primū exhiberi extra de iura. calū. inherētes. C. de do nat. si donatio. ff. de dona. i hac scriptura. ff. de admi. tu. cyrographis. sed certe illō non sufficit. nā adhuc pt esse falsitas in bulla vel filo. vt extra de priuil. cū oli in fine. Alij dicūt q si auctoritate iudicis ē rescptū publicatū nō est nece exhiberi. sec⁹ si p tabelliōeꝫ q: publicatō facta corā iudice fidē facit ꝫ postea pdatur. vt. C. de testa. publicati. ꝛ iudex diligentius singula ꝯsiderat q tabellio. sꝫ istud obstat. extra de sen. ꝛ re iudi. cū inter. in fine. Ad hoc dico q sufficit si corā iudice est publicatū ita vt nō teneatur exhiberi prius instrumētuꝫ nisi aduersarius dicat se velle pbare falsuꝫ. tūc eīm tenetur illud exhibere licꝫ prius fuerit ei fides imposita nisi iuret se illō pdidisse. vt. C. de fide instru. l. vlt. Jo. hoc hodie determinatur. extra de fide instru. c. vlt. bart. f ¶ Dim. vide qualiter argumentatur ex quo alie eccle vtuntur tali ꝯsuetudine g̃ ꝛ ista debet vti eadē. argumentatio similis est. extra de censi. ex parte. sꝫ huic argumēto posset responderi q cōsuetudo aliarū ecclesiaꝝ nō derogat cōsuetudini istius. vt. s. xij. dis. illud. extra de capel. mo. dilectus. circa fi. g ¶ Ostendi. hoc est contra tres regulas. vnā q tenetur possessor dicere titulū possessiōis sue. qō est cōtra id. ij. q. v. §. i. Aliam q ab eo q ius negat nō requiritur probatio. quod est cōtra id. ff. de pbatio. ab ea. terciā quia actore non pbante reus nō absoluitur. vt. vi. q. vi. actor. hoc est ideo q: p̄sumptio cōtra ipsū facit. h ¶ Non ostenditur. qui eīm priuilegiū allegat debet pbare ꝛ ostendere. extra de priuil. porro. ꝛ. c. sequenti. ꝛ. c. pastoralis. nullus tn̄ tenetur edere nisi illū articulū qui facit ad rem. extra de fide instru. ꝯtingit. ꝛ hoc verū est licet nemo alius posset iudicare de priuilegio sedis apostolice. vt ex. de iudi. cū venissent tn̄ q se defendit p tale priuilegiū oportet vt illud exhibeat. vt ex. de fide instr. accepim⁹. sic g̃ canonicus q possidet duas p̄bendas cū de iure

in ecclesia vestra ꝯtra vtilitatē ecclesie ꝛ cōsuetudinis tramitē geri que sola vt bene nostis est officij sacerdotalis exceptio. que si sapientia vestra vel mansuete vel cū episcopali suscepisset studio nō de illis accedi debuerat sꝫ oportuerat hec eadē cū grārū actione corrigere. ¶ Item iohanni archiepō rauennati. De eodem.

Contra morē quippe eccl'asticū est si nō patientissime[a] toleratur qō a nobis absit etiā iniusta correctio ꝛ infra. Illud frater carissime non putamus tibi ignotū quod pene de nullo metropolitano in quibuslibet mūdi ptibus sit auditum extra missarū tp̄s vsum sibi pallij vēdicasse ꝛ q bene hāc cōsuetudineꝫ generalis ecclesie[e] noueritis vestris nobis manifestissimis significastis epl'is qbus p̄ceptum bte memorie p̄decessoris nostri iohannis pape nobis in subditis transmisistis annexū cōtinens oēs consuetudines[e] ex priuilegio p̄decessoꝝ nostroꝝ concessas vobis vestreqꝫ eccl'ie debere cōseruari. Cōfitemini igitur esse aliam generalis ecclesie ꝯsuetudinē postq̄ꝫ ea que geritis vobis ex priuilegio vēdicatis. nulla ergo nobis in hac re vt arbitramur poterit remanere dubietas. Aut eīm mos oim[f] metropolitanoꝝ etiā a tua ē fraternitate seruandus. aut si tue ecclesie aliquid specialiter dicis esse concessum p̄ceptūve a prioribus romane vrbis pontificib⁹ q hec rauennati eccl'ie sūt cōcessa a vobis oportet ostendi[g]. quod si hoc nō[h] ostenditur restat postq̄ꝫ talia agere neqꝫ ꝯsuetudine generali neqꝫ priuilegio vēdicas vsurpasse te cōprobes[i] qō fecisti. ꝛ infra. De

corari pallio nolumus forsan moribus indecori dum nihil in episcopali ceruice splēdidius[k] fulgeat q̄ꝫ humilitas. oportet ergo fraternitatē tuā si honores suos sibi quibuslibet argumētis stabili ppo suit mente defendere aut generalitatis vsum ex[a] nō scripto sequi. aut ex scriptis priuilegijs se tueri. Qō si postremo nihil hoꝝ est alijs metropolitanis hmōi tenere nolumus p̄sumptionis exemplū.

¶ Priuilegia[c] quoqꝫ sp cū vsu pallij debet cōcedi. ¶ Unde idem greg. siagrio epō augustudinensi. De eodem.

Rationis[b] ordo omnino nos āmonet vt cū vsu pallij aliqua priuilegia largiri debeamus. sꝫ qm̄ cū honoris augmēto cura quoqꝫ sollicitudinis debꝫ excrescere vt cultui vestiū actionis q oꝛnamenta conueniant oportet vt enixius in cunctis studijs se vestra fraternitas exerceat ꝛ circa subiectoꝝ[e] actus sit cura vigilans. ¶ Idem iohanni episcopo prime iustiniane illirice. Usus pallij concedatur ꝛ antiqua priuilegia innouentur.

Pallium vobis ex more transmisimus ꝛ[f] vices vos apostolice sedis agere iterata innouatione decreuimus.

¶ Idem episcopis epiri. De eodem.

Scriptorum vestrorum insinuatio fratres carissimi patefecit andream nicomediane ciuitatis episcopū deo propicio solenniter ordinatum[g] cui palliuꝫ nos direxisse cognoscite atqꝫ[h] priuilegia cuncta cōcessisse que p̄decessores nostri eius predecessoribus contulerunt.

¶ Ita vna aūt prouincia duo metropolitani esse nō debent. sicut in calcedonensi cōcilio legitur statutū esse. Duo metropolitani in vna

nō posset eas possidere si cōtra eū agatur ipse tenetur pbare qualiter habeat. secus si cōueniatur sup prima tantū. dicunt tn̄ quidā q canonico indistincte incūbit onus pbādi scꝫ institutōeꝫ suaꝫ. extra de ap. psonas. ex. de pcura. ex insinuatiōe. ar. ij. q. i. leguꝫ. i ¶ Cōprobes. nonne p̄scriptiōe possꝫ iste se tueri. Rū. nō. q: nullū ius pditū est q talia a talibus taliter possidentur. ꝛ qō de iure cōi nō possidetur nec prescriptōe acquiritur vt hic. ꝛ. xciij. di. illud. ꝛ. c. puenit. k ¶ Splendidius. sic nihil ē splēdidi⁹ in principe q recta fides. C. de summa trinit. in c. claras. a ¶ Ex nō scripto. i. xxv. q. ij. institutiōis. s. di. i. consuetudo. b ¶ Tueri. di. xi. catholica. ar. cōtra. solutio. onus pt quis sibi inducere ex consuetudine nō honorem. ar. viij. q. i. i scripturis. c ¶ Priuilegio. vide qualiter argumētatur ex quo p priuilegiū hic vendicatur. nō g̃ de iure cōi hoc pōt vendicari q̄ si sit non posset qs inniti priuilegio ꝛ iuri cōmuni vt. xvi. q. i. hinc est. ff. ad municip. l. i. ff. de le. i. si qn̄. sed certe qn̄q vtitur quis priuilegio ꝛ iure cōi. vt ex. de ꝯsuetu. cū dilect⁹. nec renunciat q si priuilegio militari lꝫ vtatur iure cōi. vt. ff. de mili. test. l. iij. sic. ff. de priuil. credi. l. antepenul. xxiij. dis. q q. in pnci. sic ꝛ iuri cōi vt ꝛ ꝯsuetudini pt qs

Di. ci.

inniti. vt ex. de cen. c sopite. ꝛ. xcv. dist. olim Jo. sꝫ certe credo q̄cquid dicat Jo. nō dꝫ priuilegiū de eo qō cōpetit de iure cōi cū priuilegiū sit lex puata. vt. s. di. iij. priuilegia. nec illa decretalis de ꝯsuetu. cū dilectus. ꝯdicit. imo ꝯcordat. cū ꝯfirmatio ad priuilegiū ꝛ electio ad ius cōe ptinere dicatur. ex. de elect. cū inter ad fi. de h̄ optie. ex de resc. audit in glo. Jo.

Rationis. cura q. ar. q ad quē ptinet honor ꝛ on⁹. vt di. lvi. dn̄s nr̄. di. lxxvi. frēm. di. xiij. nerui. xl. di. ante oia. di. xxxv. eccl'ie. nā dicit lex q vtilitas p dignitatē augmētatur. ff. de iudi. si lōgi⁹. in fi. ff. de dona. fili⁹. §. i.

Pallū. ꝛ vices. p priuilegiū fecerat eū legatū suū sicut su⁹ p̄decessor fuerat. vel h̄ iō dicit. q: oēs vocantur ab eo in ptē sollicitudis nō in plenitudinē ptātis. vt. ij. q. vi. decreto vel prius erat legat⁹ sꝫ eē desijt fact⁹ archiepis. ar. ff. de arbi. nō distinguē⁹. §. i. e ¶ Subiectoꝝ. di. lxxxvij. §. i. ꝛ. c. diuine.

Scriptoꝝ. ordinatū. a suis epis. nā h̄ est regl'are vt a suis suffraganeis ꝯsecretur archieps. lxiij. di. q̄to. ꝛ pt ppēdi ex h̄. c. ꝛ. s. c. qm̄. ꝛ. lxiij. di. q̄a qō metropolitan⁹ etiā sine ꝯsciētia sūmi pōtificis pt ꝯsecrari. ꝛ ad papā nō spectat nisi datio pallij. Alij dicūt istud obtinere vbi metropolitan⁹ hꝫ primatē. vel cū h̄ hꝫ ex ꝯsuetudine. hodie tn̄ vult papa q petatur ab eo ꝯfirmatio cū pallio. vt ex. de elect. qō sicut vt dixi. li. di. c. vlt. h ¶ Atqꝫ. ista priuilegia fuerūt psonalia ꝛ trāsierūt cū psona. ff. de reg. iur. priuilegiū. ex. de insti. cū venissent. sꝫ lꝫ trāseāt cū psona. debēt tn̄ ꝯcedi successori cū petierit ꝛ iniuria fit ei nisi ꝯcedatur sibi. bn̄ficiū tn̄ ē si ei cōceditur. ff. de aq. q̄ti. ꝛ esti. l. i. §. penult. nā si ipetraui vt ducā aquā de flumine publico p pdiū meū ꝛ vēdo tibi p̄diū priuilegiū nō trāsit ad te. sꝫ tn̄ impetrabile est a te. ꝛ iniuria fit tibi si

nō ꝯcedit᷑.sed tñ multa pōt iudex ⁊ debet face re ad que compelli nō pōt. vt.ff.de iudi.nō quicq̄d.C.quō ⁊ q̄ñ iudex.l.ij.§.iniuriā.

P Eruenit.s̄.di.x.c.i.circa mediū. l ❡ Pragmaticū.i.principis re scriptū.pragma em̄ causa d̄r.vnde pragmatica sanctio d̄r causa in cōsi storio principis vētilata corā ꝓceribus sacri pallacij.⁊ ꝯstitutio principis facta ex cognitione cause dicit᷑ pragma tica sanctio. Jo.

l ❡ Vnā.nā ex quo princeps diuidit due sunt ꝓuincie.ff.d̄ of ficio assessoꝝ.si eadē

m ❡ In vna.qd̄ fieri nō d̄z nisi excrescat mlt̄itudo ppl̄i.vt.s̄ di.xcix.nulli. Jo.

n ❡ Tale.ar.ꝙ licet legitimet princeps aliquē non tñ erit le gitim⁹ quo ad eccle siam.⁊ ita erit legiti mus q̄ ad vnū forū nō tamē quo ad ali ud.ad h̄ facit.x.dis. c.i.xv.q.iij.§.cū aūt.

Expliciunt distinctiones.

Q Vidam ha bens.q̄r hic tractat᷑ de si monia.videam⁹ q̄d sit symonia.vn̄ dica tur.q̄bus modis cō trahat᷑.quis ad ac cusādū vel ad testifi candū in tali crimie admittat᷑.que pena imponat᷑.que dispē satio circa tales ad mittat᷑.Symonia ē studiosa cupiditas vel voluntas emen di vel vendendi ali qd̄ sp̄uale.vt.j.e.q̄ studet.neq̄ oportet addi vel annexū spi rituali ꝓpter illd̄.c. j.q.iij.si q̄s obiecce rit.videt᷑ tñ ꝙ h̄ ad di debz.ar.ex̄ d̄ iur. pa.de iure.licet q̄dam dicāt ius patronat⁹ sp̄uale esse ⁊ male. Nam de fru ctibus nō est questio q̄r etiā dari porcis ⁊ vendi pn̄t.vt ex̄ ne prelati vices suas.c.vlt.j.de empt.⁊ ven.ꝯstitut⁹.d̄r aūt symonia a symone mago qui p̄ mo in nouo testamēto hu⁹ sceleris auctoꝛ extitit.Sicut em̄ giezi in veteri testō voluit vēdere sanitatē naaman regi.sic ⁊ iste emere donū dei d̄r. vnd̄ giezeticus dicēdus ē q̄ vēdidit gr̄am.symoniacus q̄ emit.vn̄ symoniaci sūt appellandi emptores.Contrahit᷑ aūt tribus modis.sc̄z a manu.ab obse quio.a lingua.vt.j.e.sūt nōnulli.⁊ q̄ nq̄ ꝯhit᷑ ex pte dantis.q̄nq̄ ex pte ac cipientis.q̄nq̄ ex pte vtriusq̄.vt notaui.j.e.q.v.c.i.q̄nq̄ ex parte neutrius ex̄ de symonia.⁊ si questiōes.Admittit᷑ aūt q̄libet ꝯtra symoniacū sicut i crimie lese maiestatis.xv.q.iij.sane.Si tñ clericus accusat᷑.cū distinctōne admittit᷑ laicus.s.si ē bone fame ꝯtra eū.ex̄ de symonia.ꝑ tuas.ij.q.i.in pri mis.in fi. Imponit᷑ aūt eis pena q̄drupler.Q̄nq̄ excōicatio.q̄nq̄ in mōa steriū detrusio.vt.j.c.repiunt᷑.q̄nq̄ spoliatio oim̄ bonoꝝ.vt.xxiij.q.v.de li guribus.q̄nq̄ depositio.vt hic ⁊ in multis.ca.clerici em̄ deponunt᷑.vt.j.c. statuim⁹.⁊ sūt infames.j.c.q.iij.c.vlti.⁊ accepta tenent᷑ restituere.ex̄ de sy mo.de hoc.j.c.q.iij.si q̄s datoꝛ.Dispensat᷑ aūt circa tales q̄nq̄ vt laicam habeāt cōionē.vt.j.e.q.vij.c.i.⁊ mīstrāt q̄nq̄ ꝯstituti in minoꝛibus ordini bus.vt.j.q.v.c.i.q̄nq̄ remanēt in accept̄j.j.e.q.vij.saluberrimū.Quis aūt valet dispēsare dicet᷑.j.q.v.sup.c.vlt. Jo.ex̄ de renūc.p⁹ trāslationē.

Q Vod aūt.sp̄ualia dicunt᷑ tribus modis,vno mō dicunt᷑ gr̄a virtuū ⁊ dona dei hec nō pn̄t vēdi vel emi q̄tū in eis ē.nō em̄ ꝯferunt᷑ nisi gratis.j.e.q.iij.saluatoꝛ.⁊ h.c.i.Q̄nq̄ d̄r dignitas ordis ⁊ omne sa cramentū ecclīasticū p̄ter mr̄imoniū. Itē ⁊ oīa iura ecclīastica sp̄ua liū reꝝ.vt admīstratōes ꝑbende.ius decimaꝝ.cimiteria ordo.h̄ vō ta trāsferūt᷑ q̄ ad caracterē tñ nō quo ad vite meritū,de fcō em̄ nō d̄ iure ꝓcedit i talib⁹ vendi tio.q̄nq̄ rōe ipse sacre.vt vasa ⁊ oīamē silia.h̄ bn̄ vē dunt᷑ cl̄icis vl laicis ꝯflata et ꝯfracta.x. q.ij.hoc ius porrectū.In sūma gr̄ sciēd ꝙ ꝑ sp̄uali

M.i.

bus incorpa lib⁹.vt sr̄bn̄ ficia ⁊ ordi nes.q̄r̄ mi nus dat᷑ ali q̄ñ ꝑ digni nec ē pctm̄ i est mun⁹ a lin gua j.e.sūt sz ⁊ obseq̄ tpale.cuz si sine pactō ex̄.de dni resi.de cim. de sp̄ualib sc̄qo.q̄n q̄s dari possit i est qd̄.etiam ex ꝯuētōe ā de ꝑbē.signi ficatum.ī sp̄ premissū a liqd̄ d̄z inte uenire sp̄ua le.sc̄z merit̄ hois.lx.di. c.i.lxi.di.c.ꝑ dent.Talis em̄ symonia sp̄ualis ī ro ꝓbat᷑ sic̄ nec visura sp̄ual. ar.xxiiij.q.i.

eademq̄ ꝓuincia esse non possunt.

P Eruenit[l] ad nos ꝙ quidā p̄ter ecclīasticas ordinatōes affectā tes potentiā ꝑ pragmaticū[k] sa crū vnā[l] ꝓuinciam in duas diuidāt.⁊ ex hoc inueniant᷑ duo metropolitani ep̄i in vna[m] eadēq̄ ꝓuincia esse. Statuit ergo scā synodus deinceps nihil tale[n] attem ptari a q̄libet ep̄o.eos vō qui aliq̄d tale temptauerint cadere de propꝛio gradu.

❡ Hactenus de electōe clericoꝝ tractā uim⁹.nūc ad symoniacoꝝ ordinationes transeam⁹.⁊ vt facile liqueat q̄d sup̄ hac heresi scōꝝ patꝝ decreuit auctoritas cā deducat᷑ in mediū.Cui⁹ negociū ⁊ de sci enter a symoniacis ordinatis ⁊ de igno ranter a symoniacis ꝯsecratis.⁊ de ordi natōibus q̄ ꝑ pecuniā fiunt contineat.

Causa prima.

Q Vidam habēs[a] filiū obtu lit eū ditissimo cenobio.ex actus ab abbate ⁊ fratribus decē libras soluit vt fili⁹ su sciperet᷑.ip̄o tamen bn̄ficio etatis hoc ignorāte.Creuit puer ⁊ ꝑ icre menta tempoꝝ ⁊ officioꝝ ad virilē etatē ⁊ sacerdotij gradū ꝑuenit.Exinde suf fragantibus meritis in ep̄m eligit᷑. Inte uenīēte obsequio ⁊ paternis p̄cib⁹.data q̄z pecunia cuidam ex consiliarijs archie piscopi ꝯsecrat᷑ iste in antistitē nesci⁹ pa terni obsequij ⁊ oblate pecunie. Proce dente vō tp̄e nōnullos ꝑ pecuniā ordia uit.quibusdā vō gratis benedictionē sa cerdotalē dedit.tandē apud metropoli tanū suum accusatus ⁊ cōuictus snīaz in se dānatōis accepit. ❡ Hic primū queri tur an sit peccatū emere sp̄ualia. ❡ Se cundo an ꝓ ingressu ecclesie sit exigēda pecunia.vel si exacta fuerit an sit ꝑsoluē da. ❡ Tercio an ingressum vl̄ ꝑbendas ecclīe emere sit symoniacuz. ❡ Quarto an iste sit reus criminis qd̄ eo ignorante pater admisit. ❡ Quinto an liceat ei eē in ecclīa vel fungi ea ordinatōe quā pa terna pecunia est assecut⁹. ❡ Sexto an illi q̄ ab eo tā symoniaco ignorant᷑ ordia ti sunt:sint abijciēdi an nō. ❡ Septimo si renūciās sue heresi sit recipiēdus i epi scopali dignitate.vel non.

Q Vod aūt[b] sp̄ualia emere pctm̄ sit: ꝓbat᷑ mltoꝝ auctoritatib⁹. ❡ Ait em̄ leo papa. **Symoniaci gr̄am non pre stant quā vendere querunt.**

G Ratia[c] si ñ gratis[d] dat᷑ vel accipit᷑[e] gratia non est[f].symoniaci aūt nō gratis accipiūt. Igit᷑ gratiā que maxime in ec clesiasticis ordinibus opat᷑ nō accipiūt. Si aūt nō accipiūt:non habent.si autez nō habent:nec gratis neq̄ nō gratis cui q̄[g] dare pn̄t.Quid ergo dāt ꝓfecto qd̄ habent.Quid autem habent:spiritum[h] vtiq̄ mendacij.Quō hoc ꝓbam⁹ q̄a si spūs veritatis testante[i] ipsa veritate d̄ q̄ ꝓcedit:gratis accipit᷑:ꝓculdubio spirit⁹ mendacij esse cōuincit᷑:qui nō gratis ac cipit᷑ vel dat᷑. ❡ Item greg.liagrio epi scopo augustudunēsi. **Inanit᷑ sacerdos dicit᷑ quicunq̄ symoniace ordinat᷑**

Q Vicunq̄ studet[k] precij datōe sacꝝ ordinem percipere sacerdos non est.sed inaniter tantūmodo dici concupiscit[a]

❡ Item in registro. **Spoliet᷑ honore q̄ ecclesiam per pecuniam obtinet.**

P Resbyter si ecclesiaz ꝑ pecuniā ob tinuerit.non solum ecclesia priuetur:sed etiam sacerdotij[b] honore spolietur.quia altare et decimas ⁊ spiritumsanctum.vē

aduocauit.pecunia aūt nunq̄ interuenire d̄z.s.ꝓ sp̄ualibus incorpali bus nisi in q̄nq̄ casib⁹. In mr̄imonio.j.e.q̄cq̄d.⁊.xxxij.q.ij.honorat᷑ in opis q̄s cleric⁹ nō d̄z.vt si sacerdos locat opas suas ꝑ annū.ex̄ ne p̄la.vi.su.c.vlt.xij.q.ij.caritatē.idē est ⁊ si debite sūt.dū tñ ius dicat aliq̄d dandū.ar.x.q.iij.relatū.ex̄ de symo.cū sit. Itē ꝑ salute eterna ⁊ pctōꝝ remissionē.de pe.di.i.medicina.xiij.q.ij.aīe. Itē sm̄ q̄sdam ꝓ iure cōpetēte sibi ne vexet᷑ in eo.j.e q.iij.quesitū.ex̄ de vsu.c.i.ex̄ d̄ symo.dilect⁹.sp̄uale aūt ꝓ sp̄uali ꝑmutari pt̄.ex̄ de re.ꝑmuta.ad q̄ stiones ꝓ sp̄ualib⁹ aūt coꝛpalib⁹ pecuniā dari nō ē symonia vt ꝑ ea licet ꝓ libro.xij.q.ij.aurū.nisi si inueniat᷑ ꝓhibitū vt in ecclīa cimiter rio in crismate.j.eo.placuit.

G Ratia.i.donū sp̄ūscti vel ecclesi astica dignitas vel ordo. d ❡ Si nō gratis.i.sine munere ali q̄ nō debito. e ❡ Vel accipit᷑.ar.ꝯtra.xxiij.q.iiij.ille gladiū.q̄a ibi d̄r gladiū accipe q̄ illicite accipit. f ❡ Nō est gr̄a.i.cū gr̄a i.cū caritate.i.nō ꝯfert᷑ gr̄a si nō gr̄is ⁊c. g ❡ Cuiq̄ dare.ar.q̄nq̄ nō posse dare qd̄ nō h̄z.i.q.vij.dayberitū.ff.de re.iur.nemo.d̄ ꝯse.di. iiij.quō.j e.q̄ ꝑfectionē.de ꝯse.di.iiij.solet.ꝯtra.creditoꝛ distrahet pi gn⁹ cui⁹ dn̄iuz nō h̄z.vn̄.ar.ꝯtra.ff.de acq̄r.re.do.nō ē nouū.ex̄ d̄ cle. suffraganeis.Solutio generale ē.ꝙ nemo de iure dare pōt qd̄ non habz.sz fallit in casibus.h. h ❡ Spm̄ mēdacij.i.effectū dyaboli q̄ p̄r est mēdacij.q̄r illi sūt mēdaces cū sint heretici.⁊ oīs heretic⁹ mē

dat. j.e.c. si quis inq̄r. vel dic Spūm. i. caracterē sine executione.
l ❡ Testante. cū ait gratis accepistis gratis date. ar. a otrarijs. otraria eīm otrarijs opponunt. ā. di. ix. c. i. j. xxv. q. ij. decessorꝫ. j. xxiiij. q. ij. sane q sup. xxxij. di. hospitioluꝫ. vi. q. v. delatori. de pe. di. ij. c. i. ⁊ vide qd̄ no. viij. q. i. sciendū.

Quicunq̄ studet, hic ğ sola volūtas facit hoīem symoniacū. vt. j.e. reperiunt. et q. iij. nō solū sicut spes sola facit hoīnē vsurariū xiiij. q. iij. c. i. Itē hic volūtas sine effectu imputatur. ⁊ dicit baz. q hmōi pctm̄ si nō pcesserit ad actū sola volūtate delet sicut ea sola volūtate cōmissum ē. ar. ex de reg. iu. oīs. vel intellige hoc verbū studet cū effectu. j. xxvi. q. ij. si q̄s. nō dicā. ar. d. xix. dist. anastasi⁹. ā. di. l. is vō q̄ otra j. vi. q. i. §. verū. l. di. si q̄s post. Jo. sol. hodie sola pnīa sine resignatōe acq̄sitorꝫ suffic cū symonia i aīa gerebat vtriq̄. vt ex de symo. c. vlt. barth.

dere vel emere symoniacam[o] heresim eē nll's fidelium ignorat. ❡ Idem de eodē.

Benedictio illi in maledictionē conuertet qui ad hoc[c] vt fiat hereticus pmouet. ❡ Idem in eodem. Partē habebit cū simone qui otra simoniacū vehementer non exarserit.

Quisquis p pecuniā ordinat ad hoc vt fiat hereticus pmouet. Quisquis ergo otra simoniacā ⁊ neophitorꝫ[f] heresim p officij sui loco vehement nō exarserit:[g] cū eo se nō dubitet habiturū portionē: q̄ pri⁹ cōmisit hoc piaculare[h] flagitiū. ❡ Itē gelasius papa. Simonis dānatio dantē ⁊ accipientē parit̄ inuoluit.

Quos cōstiterit[i] indignos meritis sacrā mercatus esse precio dignitatē: illos ouictos oportet arceri. nō sine piculo facinus tale ppetrantes. q: dantē pariter ⁊ accipientem dannatio simonis quaꝫ sacra lectio testat[k] inuoluit. ❡ Itē amb. in li. pastorali. Anathematis sniā dānat q̄ simoniace ordinat.

Reperiunt q̄plurimi negociatione muneris mercari vel le[l] grām spūsancti: dū illi pctū donāt vt pōtificalis ordinis sublimitatē accipiāt. obliti verborꝫ petri q̄ dixit ad simonē. pecunia tua tecū sit in pditionē. q: existimasti donū dei pecunia possidere. Proinde q: ⁊ vsitatū[m] est tantū malū ⁊ maiorꝫ frequēter extat mucrone succisū[n]. Nos q̄ꝫ huic vulneri canceroso ignitum qd̄ supest adhuc inijcimus[o]. ferrū oīno decernentes. vt quicunq̄ deinceps p accipienda diui

a ❡ Cōcupiscit. i. ex sua ocupiscentia seq̄t vt inaniter dicat sacerdos.

Presbyt si. etiā sacerdotij. hoc verꝫ ē si in modū accusatōnis est ouictus. s3 si in modū exceptōis secus. vt ex de accu. sup his Itē si in modū inq̄sitōis ouincit tūc priuat bñficio ⁊ nō ordine. ex de symo. dilectus. ij. dic vt in dec. inq̄sitōis. q̄nq̄ etiā nō puat oib⁹ bñficijs. ⁊ in eo casu. vt ex de elect. p inq̄sitōēꝫ. Itē regl'arit̄ hec sūt vera q pdit priora bñficia si eo sciēte fuerit data pecunia. al's sine culpa sua priuaret eo q esset legitime adept⁹. vt. xvi. q. vij. inuentū. Item nec bñficiū nec ordinē pdet si in fraudē ipi⁹ data fuit pecunia. vt ex de symo. sicut. ⁊ c. nobis. j. q. vi. §. vlt. c ❡ Sanctū. i. ordinē et alia officia q̄ dona sūt spūsancti. b ❡ Symoniacā. ar. j.e.q. iij. altare. j.e.q.c. quicunq̄ sacros. ⁊ j.e.q.v. quicunq̄ sane.

Benedictio. ad h. i. q̄ sic honorē accipit heresim incurrit. est eīm vt osecutiuū nō causatiuū. vt. lxxiiij. di. osuluit. ⁊. iij. q. vij. §. item. et vi. q. i. ex merito. ⁊ ē sil'e. lex subintrauit vt habūdaret delictū. sil'e. C de obse. pstan. patro. si manumissori. ⁊ ff. ad. l. aq̄l. si ex plag. §. duo sic ⁊. C. de iudi. pperandum. in princi.

Quisq̄s. neophitorꝫ. q: a neophito s3 a symone ortū habuerit. q̄ de nouo ouersus ad fidē fuit. vl' q: neophite solebāt dare pecuniā vt cito pmouerent. q: al's nō poterāt. vt. xlviij. di. c. i. e ❡ Exarserit. vt. j.e.c. q̄cūq̄. ⁊ c. placuit. h verꝫ ē si pt pbare illud. al's etiā nō nocet ei taciturnitas. vt. ij. q. vij. pleriq̄. s3 si non pt pbare faciat qd̄ dicit aug⁹. xxij. q. v. h videt. Itē ⁊ si pbare pt ⁊ timet scandalū faciat tūc id qd̄ legit. xxiij. q. iiij. forte. h ❡ Piacalare. id ē piac. q: s̄m legē cōpat ei q̄ morte expiat. xv. q. iij. sane. v. q. vi. delatori.

Quos ostiterit. h vacat ar. a otrario sensu. j.e.q. iij. saluator: ibi p pter lucra sua. ar. j.e.q.c. si q̄s epus. ar. ā. di. lxi. miramur. k ❡ Testat. actuū apl'orꝫ. cū dicit pecunia tua tecū sit in pditionē j.e. repiunt. ⁊ c. petr⁹.

Reperiunt. velle. ⁊ ita sola volūtate symoniacus ē. h intelligo de volūtate ad aliquē actū exteriorē pducta. al's nō ē suspēsus ab ingressu ecclesie. sic etiā exaudi. j.e. q̄ studet. ⁊. ā. e. q̄cūq̄. xxiij. di. q̄n epus. ex de symo. tanta.

ni doni dignitate q̄libet premiuꝫ detectus fuerit obtulisse. ex eodē tpe se nouerit anathematis[p] opprobrio cōdēnatū[q] atq̄ a pticipatōne corpis ⁊ sanguinis cristi alienū. ex q[r] illū cōstat execrabile xpo ppetrasse flagitiū. Qd̄ si aliquis accusator ei⁹ extiterit[s] ille q̄ hūc ordinē munerū fuerit datōne lucratus: ⁊ suscepti honoris gradu priuet. ⁊ in monasterio sub ppetui pnīa retrudat. Illi vō q̄ hac de cā munerꝫ acceptores extiterint: si clerici fuerit. honoris sui amissiōe mulctet. Si vero laici ppetuo[t] anathemate odemnent. ❡ Itē ex cōcil'. calcedonēsi. Damnatur epus q̄ p pecuniaꝫ ordinatōꝫ facit.

Si q̄s[v] epus p pecuniā ordinationē fecerit: ⁊ sub precio redegerit[x] spūssancti grām q̄ vendi nō pōt: ordinaueritq̄ p pecuniā pbiterū aut diaconē aut quēlibet de his q̄ cognominant in clero. pmouerit etiā dispēsatorē[a] aut dfensorē[b] vl' quēlibet[c] q̄ subiectus ē regl'e. p turpissimi sui lucri cōmodo. is cui hoc attēptanti pbatū fuerit. pprij gradus piculo subiacebit ⁊ q̄ ordinatus ē nihil ex hac ordinatōne vel pmotione q̄ est p negotiationē fctā pficiat. s3 sit[d] alien⁹ a dignitate vel a sollicitudine[e] quā pecunijs acq̄siuit. Si quis vō mediator[f] tam turpibus ⁊ nephandis datis vel acceptis extiterit: si quidem clericus fuerit: a proprio gradu decidat. Si vō laic⁹ anathematizet. ❡ Itē ex octaua sinodo. A sacerdotio sit alienus qui p pecuniam ordinat vel ordinatur.

m ❡ Quia ⁊ vsitatū. ar. q mos nō excusat a crimie. ā. di. lxiij. c. agathosa. j.e.q. iij. c. vlt. ā. dis. iiij. deniq̄. j. xxxij. q. iiij. obijciunt
n ❡ Succisū. p canones.
o ❡ Inijcim⁹. h dicit q: adijcit penā. vel dic inijcim⁹ ⁊c. i. iniectū esse ondimus
p ❡ Anathematis. ar. q ipo iure sit anathematisat⁹ clericus symoniacus. vt j.e.q. q̄cūq̄. ⁊ placuit. vl' dic anathematis. s. sepatōēꝫ a corpore ⁊ sanguie xpī. vn̄ subdit atq̄ p id est ⁊c. naꝫ postea excōicād⁹ ē. j.e.q̄ studꝫ ⁊. q. iij. ex mult. q ē p quolibet mortali pctō. s3 ad detestatiōnē ipi⁹ d3 q gnālr intelligit. h tn̄ speciale est in notorio crimine fornicatōis et symonie q: suspensi sūt vt. di. xxxij. §. verū. Sed ar. tn̄ est q symoniacus nō sit ipo iure suspēsus ex eodē ex tuc. dicas q̄ q oīs pctō: occult⁹ suspēsus est quo ad seipm̄. vt. j.e. sacdotes. s3 symoniacus est suspensus quo ad se ⁊ quo ad alios. vt ex de symo. tanta. ⁊ h verꝫ est de illo q̄ emit ordinē. talis eīm penitere nō pōt cū rē furtiuā habeat. vt. xiiij. q. vi. si res. q ❡ Cōdemnatū. a statutis patrū ipso iure ex gnē delicti. iij. q. vij. §. porro. r ❡ Ex quo. q. d. ex eo tpe sit excōmunicatus vel sciat se odemnatū ex quo ppetrauit crimē. ⁊ ē sil'e in crimine le. ma. q. d. ex eo tpe sciat ipe se odēnatū ex quo tpe ostat nobis nūc ⁊c. ar. C. ad. l. iul'. ma. l. quisq̄s. ⁊. donatōes ⁊c. ⁊ ita illud vbū ex quo. deteriat vbū ppetrasse. ⁊ s̄m hūc intellectū etiā occult⁹ suspēsus est. si aūt deteriat cōstat. ğ ex quo ostat eū symoniacū. tūc deinde erit suspensus. h vltimū dicebat mar. his. s ❡ Extiterit. h verū est si pōt pbare illud. al's nō nocet ei taciturnitas. vt. ij. q. vij. pleriq̄. s3 si nō pt pbare faciat qd̄ dicit aug⁹. xxij. q. v. h videt. Itē si pbare pt ⁊ timeat scandalū faciat id qd̄ legit. xxiij. q. iij. tam sacerdotes. xxiij. q. iiij. forte. Jo. t ❡ Perpetuo. i. quousq̄ emēdet sil'e. ex de osti. ex l'ris. xxvij. q. i. de viduis. ar. ij. q. v. q̄to. Vel ppetuo. i. ppetua sepatōe a corpe xpi. i. vsq̄ ad finē vite etiā si ante peniteat. ⁊ h est in crimis detestatiōe. ar. ff. p socio. l. i. vel ppetuo. i. otinuo. ar. ff. d serui. vr. p:e. foramen.

Si q̄s. hucusq̄ introduxit. c. de sy. q̄ fit ab accipiēte. nūc introducit vsq̄ ad. §. q: ğ. c. tā de dante q̄ de accipiēte ordinē vel aliud spūale p pecuniā. x ❡ Redegerit. q̄tū in eo ē. ar. xlix. dis. c. vlt. ff. de recept. celsus. de ose. di. iiij. queris. a ❡ Dispēsatorē. i. yconomū vl' quēlibet eccl'iasticarꝫ rerꝫ administratorē. vt ppositū iconomū ⁊ vicedñm. vt. ā. e. quos ostiterit. j.e.q. iij. saluator. b. b ❡ Defensorē. i. aduocatū vl' iudicē vel castaldū. h collige q castaldiā emere ē pctm̄. nā dispēsatōꝫ religiose dom⁹ emere ē pctm̄. c ❡ Quēlibet. i. archipb̄rm archidyaconū ⁊ mōachū vl' quēlibꝫ officio eccl'iastico mācipatū. vt dicet. j.e.q. iij. saluator. h exaudi p id qd̄ legit xviij. q. ij. q̄dā. i aut. d san. epi. §. s3. neq̄. col. ix. d ❡ S3 sit. i. a placa. e ❡ Sollicitudie. i. administratōe. f ❡ Media

toꝛ. Itē nota infamie isti ꝑcellunť. vt. ĩ. e. q. iiĳ. c. vlt. hĩ oēs symoniaci sunt nec recipiunť in testimoniū. vt ex̃ de testi. veniēs. Hōĩ aūt mediatoꝛ duȝ tū nō ꝑticipauerit recipiť testis in crimine symonie. ex̃ de sy. ꝗuis. qđ tū ex audi cū vita accusati ante talis extiterit. ar. ĳ. q. i. in p̄mis. in fi. in aliĳs aūt ꝯtractibus nō recipiť in testimoniū interuētoꝛ nisi de volūtate ꝑtiū. i auť. đ test. §. qm̄ ṽo. no

o ¶ Naaman syro vēdidit nota ꝙ dicit. vendidit. ⁊ tū iste q̄m exegit munera iam ille gratiā fuerat ꝯsecutus. ⁊ sic est ar. ꝯtra eos qui nō exigūt ante collatione̅ beneficĳ. ȝ post ar. ĩ. e. c. eos. ⁊. q. iĳ. si q̄s obiecerit. ff. de calū. l. i. §. quod aūt. tū dicūt quidā giezi dānatū nō ꝑ venditione sed ꝑ mendacio. quod mihi non placet.

ta ꝗ̃ ꝙ in criminibꝰ nō exceptis. s. adulterĳ homicidĳ ⁊ huiusmodi ꝗcunꝗ admittiť ad accusādū ⁊ ad testificandū. vt iiĳ. q. iĳ. c. i. ar. a contrario sensu. nā tū integre fame admittūtur in illis nisi ꝓpriam iniuriā ꝓseq̄nť. iiĳ. q. vi. oībus in q̄ casu nō admitterēť i testimoniū. ex̃ de testi. đ cetero. ⁊ s̄m h. eadē seruať regula in exceptōnibus. q2 nec ad accusanduȝ nec ad testificanduȝ admittunť testes nisi sint integre fame. nisi accusatus male antea extiterit opionis. ar. ĳ. q. i. in primis. ȝ lex canonica secus dicit in exceptis. nā admittit īfamē ad accusationē cōtra quēlibet clericū q̄ praue extiterit opinionis. ar. ex̃ de symo. tāta. ȝ nō ad testificandū. nisi aliqua ꝑcedēte ꝑsumptiōe. ar. ex̃ de simo. licet. ibi ꝑsertim cuȝ alia ⁊c. nā testes in in his criminibus toꝛquēdi sūt. vt. iiĳ.

Qui ꝑ pecuniā quenꝗ̃ ꝯsecrauerit vel ab alio ꝯsecratus est a sacerdotio sit alienꝰ. ¶ Itē calixtus papa. Ne quis ordinari neꝗ ꝓmoueri in ecclīa dei ꝑ pecuniā aliq̄s valet.

Sanctoꝝ patrū exempla sequētes ⁊ officĳ nostri debito inouātes. ordinari quenꝗ̃ ꝑ pecuniā in ecclīa dei vel ꝓmoueri auctoritate sedis aplīce modis oībus ꝓhibemꝰ. Si q̄s ṽo in ecclīa ordinatōeȝ vel ꝓmotionē taliter acq̄sierit. acquisita ꝓ̄ius careat dignitate. ¶ Itē greg. nazanzenus De eodem.

Qui studet[b] donū dei ꝑ precio mercari in sacro ordīe[k] nulla rōne de cetero ꝑmanere[l] aut reuocari posse dubiū non est. talis a cōione[m] modis oībus absciðať. Nam scti spūs donū precio cōparari: q̄d aliud est q̄̃ capitale[n] crimē ⁊ symoniaca heresis. qđ q̄̃ detestabiliter in vtroꝗ testamēto vindicatū sit: mltoꝝ exemplis facile appareȝ. gieȝi grām sanitatis naaman[o] syro vendidit. Eandē grām sanitatis[p] eliseo vindicante leprosus factꝰ amisit. Judas[q] oīm redemptorē vēdidit. mox laqueo suspensꝰ eandeȝ redemptoris grām nō obtinuit. ⁊ merito. q2 nemo p̄t retinere qđ vēdidit. Symon etiā magus cū eandē grām spiritusscti emere vellet: dānatōis sue sentētiā a petro audiuit: pecunia tua[r] tecū sit i ꝑditionē. q2 donū dei existimasti pecuīa possidere. Dñs etiā vt vendētes ⁊ ementes huiꝰ gn̄e exꝑtes ostenderet: cūctos pctōres ꝑ gratiā in templo dimisit[s]. singulariter vendētes ⁊ emētes increpans ⁊ flagellans de tēplo eiecit. in quo vēditores ⁊ emptores suos grā scti spūs constat đstitutos esse ⁊ vacuos. Quos em̄ xp̄us eiecit de tēplo nunq̄d spūs xp̄i faciet sibi templū. ¶ Itē greg. Symoniaci sacerdotes esse non p̄nt.

Quicūꝗ sacros[t] ordines vēdūt aut emunt. sacerdotes esse nō p̄nt. Vn̄ scriptū ē.[v] Anathema danti ⁊ anathema accipienti hoc est symoniaca[a] heresis. Quō ergo si anathema sūt ⁊ scti nō sunt: sctificare alios possūt. ⁊ cū in xp̄i corꝑe nō sūt. quō cristi corpus tradere[b] vel accipe p̄nt. qui maledictꝰ ē bn̄dicere quō p̄ōt. ¶ Idē de eođ.

Cum liqueat hāc heresim ante oia[c] radice pestifera subrepsisse atꝗ in ipa sua origine[d] aplīca esse detestatione damnatā. cur nō caueť. cur non ꝑpendiť q2 benedictio illi in maledictionē cōuertiť qui ad hoc vt fiat hereticus ꝓmoueť. ¶ Iteȝ ambrosius de misterĳs. Qui precio ordinat lepram nō officiū cōfert.

Cum ordinareť episcopus quod dedit aurū fuit. qđ ꝑdidit anima fuit. cū aliū ordinaret: quod accepit aurū fuit qđ dedit lepra[c] fuit. ¶ Idem de eodem.

Gratiā cū ordinareris nō suscepisti q2 gratuito eā nō meruisti. ¶ Iteȝ

Quo turpē De eodē. idē de giezi. sequiť lepra mercedem. ⁊ pecunia male acquisita cordꝰ aīamꝗ cōmaculat

p ¶ Sanitatis. nunquid ꝗ̃ licitū ē medico recipere pecuniā pro ꝯferēda sanitate. sic. q2 illud potꝰ đ honoꝛe ꝗ̃ p̄ precū. vt. xiiĳ. q. v. non sane. vn̄ nō recipit pecuniā pro danda sanitate cū illud sit gratia ȝ ꝓ laboꝛe suo sic mgr̄ non recipit pecuniā ꝓ sciētia quā dat. sed ꝓ laboꝛe vel ꝓ honoꝛe sicut ꝓpheta recipit. vt. i. e. q. iudices. sic deus recipit decimas ꝓ honoꝛe sed nō ꝑ precio vt. xvi. q. i. decime

q ¶ Judas. sed nūq̄d iudas cōmisit symoniā. certū est ⁊ q̄dꝫ plagiū cōmisit q2 liberū hoīeȝ vendidit. ff. ad. l. fauī. de pla. l. i. symoniam. eo ꝙ rem sacrā vendidit. vnde dicit. h. ꝙ dn̄s nō potest vendere seruū iam ordinatum. cōmutare tū poterit vel alio gn̄e cōtractus alienare. dicūt tū quidā ꝯtra. liiĳ. di. generalis.

q. iĳ. §. itē i crimine. ṽ. iteȝ si res. v. q. v. illi qui. in auť. de testi. §. si ṽo ignoti. col. vĳ. ȝ toꝛmēta sine ꝑsumptōne nō sūt infligēda. ex̃ de reg. iur. cum in cōtemplatōe. ff. de questi. l. i. C. e. ti. milites. §. opoꝛtet. Et tū nota. ꝙ nisi etiam ꝑcedēte ꝑsumptiōe admittiť criminosus testis. in exceptis. nō tū quilibet. q2 non inimicus. nō ꝯspiratoꝛ. ex̃ de si. ȝ in fi. licȝ agereť ibi nō criminaliter ȝ denūciatiue. ibi etiā exaudi tales nō fuisse admissos de rigoꝛe iuris ȝ s̄m tꝑantiā equitatis. ꝑterea ibi accusatꝰ excipiebat de minoꝛibꝰ criminibus ꝯtra eos ꝗ̃ de quo ipi testificabanť. maxime cū iā essent đ crimie emēdati. ex̃ de symo. ꝑ tuas. de h̃ dixi. ĳ. q. i. in primis. in fi. ⁊. xv. q. iĳ. sane.

Qui sacerdotio. cuiꝰ noīe q̄libet ordo ecclīasticus intelligiť ⁊ ꝑsertim sacer. vt. s̄. di. lxxxi. si q̄spiā. xxiĳ. q. iiĳ. guillisariꝰ. §. i. ⁊ expone a sacerdotio

Qui. Ca. d2 symoniacus in ordine nō possit remanere. ȝ talis a cōione ē remouēdus. ⁊ ꝙ graue sit pctīn probat exēplo giezi: iude: symonis. ⁊ dn̄i q̄ vēdētes eiecit de templo. .i. ab administratōne tpaliū. h.

k ¶ Studet. cū effectu. ṽba em̄ cū effectu sūt accipiēda. ex̃ de cl̄i. nō resi. relatū. vel sufficit ꝙ det opam. l2 ¶ Ordine. bene dicit ordine. q2 si q̄s emit ordinē p̄ōt nō dispensari circa ipm̄. vt. ĩ. e. erga. ⁊ ex̃ de symo. nobis in fi. nisi a patre suo ignorāte eo emptus esset ordo tūc dispēsari posset. ĩ. q. v. c. vlt. sed secus est in emptiōe beneficioꝝ. cū em̄ renūciat q̄s bn̄ficio empto p̄ōt in illo vel in alio tolerari. vt. ĩ. e. q. v. c. i. ⁊ ex̃ de symo. ex insinuatiōe illa tū decret. loquiť cū a patre eo ignorāte cōmissa est symonia.

l ¶ Permanere. ĩ. e. q. si quis neꝗ. nisi ex dispēsatōne. ĩ. e. q. v. presentium.

m ¶ Cōmunione. nūquid ꝓ sola volūtate excōmunicādus est quis cuȝ sit symoniacus. certe nō. q2 in volūtate ecclesia nō scandalisať nisi ꝓdierit in actū. ar. xxiiĳ. q. iĳ. deus qui. ⁊ di. xxxĳ. erubescant. ⁊ intellige a cōione. s. fideliū. sed ab alia ipo iure seꝑatus est etiā occultus qđ tenendū est. extra đ symo. tanta. ꝙ forte hodie correctū est ex̃ de tem. oꝛ. c. vlti.

n ¶ Capitale. id est moꝛtale. vel dignū depositione.

r ¶ Tua. h̃ in detestatōeȝ criminis dictū ē. i. q. iiĳ. contra. ar. contra.

s ¶ . Dimisit. ar. expressū ꝯ baȝ. dicentē ꝙ quilibet ꝓpter moꝛtale pctīn erat ꝑuatus ab introitu ecclīe. vt de pe. di. i. qui sctūs sacerdos. xxxiĳ. q. iiĳ. vir cū ꝓpria. nā dn̄s solos symoniacos de corꝑe ecclesie eiecit relictis aliĳ peccatoribꝰ. intellige tū h̃ de illis qui symoniā cōmittūt in ordine accepto. licet auctoritas generaliter loqui videať. vn̄ dic cū. b. ⁊. m. ꝙ nec talis symoniacus nec publicus foꝛnicatoꝛ debet ecclesiā ante penitentiā intrare. de hac materia. xxxiĳ. q. iiĳ. vir cū ꝓpria. Io. t. dicit ⁊ etiā mihi sepe respōdit. ꝙ peccatoꝛ quilibet etiā excōicatus potest intrare ecclīam causa orandi dūmodo nō intersit diuinis officĳs cū ꝓhibituȝ nō ueniať. extra de sen. ex. c. inq̄.

Quicunꝗ sacros. sacerdotes. i. digne exercere officiū sacerdotis. q2 si ꝑ penitētiā recōciliēť qđ tamē ꝑ pecuniam acquisierūt retinere nō possunt. vel ꝗ̃tū ad impꝛecationū effectū

v ¶ Unde scriptū est. qui offert a liĳs vel accipit ab aliĳs vt ordineť excōicatus est hic. ĩ. c. platū   a ¶ Symoniaca. i. sic dare vel accipere est symoniaca heresis. b.

b ¶ Tradere. i. digne exercere officiū sacerdotis

Cum liqueat. ante oia. ꝯtra. de cō. di. ĳ. prima. ȝ hoc veꝝ est post resurrectionē vel ante. i. p̄ oībus aliĳs.

d ¶ Origine. nota ꝙ dicit origine hoc verū nō est quo ad nouū testamētū. nā iudas ante cōmisit. vel dic satis fuisse in origine. q̄a

Cum ordinareť. le ꝗ̃ cito hoc fecit damnatus fuit. ĩ. c. cum. opꝛa. i. peccati vlcere se infectum reddidit.

Gratiam. non meruisti. ar. xxi. q. iiĳ. c. vlti.

C[g] Isto turpē. inexpiabilis ē. quo ad ordinis executionē. vel in detestationē criminis dicit̄ sicut culpa discordie que forte nec passiōe purgat̄. vt. s̄. di. xc. neq̄ ad caym. vel q: penitet vsq̄ ad mortē. vt. j. e. q. ii quis. h ¶ Moabite. ⁊ āmonite ydolatre erant ⁊ cū redirent filij isrl' de captiuitate egyptiaca cū scirent isti q̄ sitim patiebāt obuiauerūt eis cum pane sine potu ducētes balaam secum ariolū vt eis malediceret ppter quod petiā p̄cepit dñs ne eos factos pselitos recipent in eccl'ia dei vsq̄ in septimā generationē. licz ſm aliā translationez dicat̄ vsq̄ in decimā. sed non ɔtradicūt sibi. nā descendentes p sexum masculinū nō recipiunt vsq̄ in seprimā p femininū vo vsq̄ in decimā sed hebreus dicit. q̄ nihil aliō erat recipere eos ad eccl'iaz ōi nisi dare eis nuptui filias suas. hystoriaz ō illis mo abitis habes xxxv. dist, sexto die.

i ¶ Usq̄ in tercia3. i. nisi habeāt fidē trinitatis ⁊ q̄tuor gr̄a virtutū. ⁊ q̄tuor euāgelioꝝ.

Uides q̄ facto auctoris successio dānatur heredis. Inexpiabilis est[g] enī vendici culpa ministerij ⁊ vindicta grē celestis trāsit in posteros. Denicq̄ moabite[h] ⁊ ceteri nō intrabūt in ecclesiā dei vsq̄ in terciā[i] ⁊ quartā generatōez. tamdiu vicz vt simplicius interpretemur donec culpam auctoꝝ multiplicis[k] successio generationis aboleret. sed cū illi qui in deuz ydolatrie errore deliquerūt in terciā ⁊ in quartā[l] generationē videant̄ esse mulctati. profecto videt̄ durior[m] esse sentētia qua giezi semē vsq̄ in eternū p cupiditate habēdi pphetica auctoritate dānat̄. p̄sertim[n] cū dñs noster iesus xp̄s p lauacri[o] regeneratōem dederit oībus remissionē peccatoꝝ. Cur g° giezi semē i eternū dānat̄ nisi vt vicioꝝ[p] magis q̄ generis semē itelligas. Sicut enī q̄ filij pmissionū sūt existimant̄ in semē bonū: ita etiam qui erroris sunt: existimant̄ in semē malū. Naz ⁊ iudei ex patre dyabolo sunt nō vtiqz carnis successione sed criminis. Ergo oēs cupidi oēs auari spūalē giezi leprā cū diuitijs suis possident. ⁊ male quesita mercede nō taz facultatē patrimonij: q̄ thesaurū crimināū cōgregarūt. eterno supplicio ⁊ breui fructu. ¶ Quia ergo auctoritate leonis pape simoniaci nō nisi spm̄ mēdacij accipiūt ſm greg. apud symoniacos sacerdotiū nō subsistit. benedictio coruz in maledictōnem cōuertet̄. manet apud eos anathema dandi ⁊ accipiendi cū sancti nō sint nec in xp̄i corpe cōstituti. cum sint maledicti nec sctificare alios possūt. nec xp̄i corpus tradere vel accipe nec benedicere alijs valēt. Scōm ambrosiū vero anathematis obprobrio cōdemnant̄ atq̄ a pticipatōne corpis ⁊ sanguis xp̄i alienant̄. Cū accipiat̄ auruz ⁊ lepra det̄

lz ¶ Multiplicis. ar. culpā vel dolū purgari pcessu tpis. ar. ij. q. i. i primis. vt. xxxv. q. viij. in gradibus. ff. de her. vel act. vē. l. vēditor. ff. de acti. ⁊ obli. l. is qui. vt extra de filijs p̄sby. p totū. extra qui matri. accusa. pos. insup. ar. ɔtra. j. c. venū. ⁊. ff. depositi. l. i. §. si rem. ff. de cōditōe furt. qui furtū. ⁊. l. vlt. Sed rei veritas est quod lz nō possit purgari pcessu tpis quo ad p̄ntē casum purgat̄ p ecclie dispensatōnem vt in. c. ɔsuluit. ⁊. xxiij. q. iiij. ipa pietas. x̄. est enī. vnō. Composito late fetenti queso ciba te. Qui putas exclusum crimē p tpis vsum. de ɔsue. c̄pto. in glo. solā ɔsuetudinem. l ¶ In quartā. hic non p sequit̄ ambro. nostrā interpretatōem sed septuaginta interptuz. vel dic q̄ refert se hic ad mysticū intellectū. i. donec habeat fidez trinitatis ⁊ quatuor euangelioꝝ. m ¶ Durior. et quis dubitat scelera tius esse cōmissuz quod durius est vindicatuz. vt. j. xxiij. q. i. nō affe ramus in fi. qō perpetuū est. licet ppaij vxoris interfector grauius puniat̄. vt. j. xxxiij. q. ij. āmonere. q̄ matricida. vt. j. xxxiij. q. ij. latorez. qō tamē speciale est. ⁊ ob frequentē causam factū. ⁊ ob pnā in vxores suas maliciam refrenandā. talia q: specialia sunt ad cōsequentiam trahi nō debent. vt. xxvij. q. i. nuptiarū. ⁊ di. xxvij. si vir. n ¶ Presertim. respicit id quod dixerat durior vel incipit ibi versus ⁊ respicit ad lrām sequentē. s. cur ergo ⁊c̄.

o ¶ Per lauacri. sine qua nemo habet vitā eternā. nisi quis p xp̄i noīe fuerit baptisatus sanguine. vt. xv. q. i. §. vt itaq̄. c. firmissime. p ¶ Ut viciorum. sophistice argumentat̄. nā idem est in ydolatria. sed in predictis non considerat nisi litteralem intellectum. Q ¶ Ui pfectionē. plenitudinē. s. executionē ordinis. ⁊ hic interserit magr̄ ō ordinibus hereticorū. ⁊ quicq̄d Jo. et m. ⁊ alij de hac materia dixerūt illud ē tenendū. q̄ quilibet ep̄s siue catholicus siue hereticus. siue in ecclesia siue extra eccl'iam ɔferat ordinē oīmodo tñ cōferat ordinem ſm formā ecclesie ⁊ recipit ordinatus ordinez licet nō recipiat executionē ordinis. Alr̄ si taliter ordinati alios ordinēt idē est. ⁊ sic in infinitū. vt. j. e. q̄ q̄dā. ix. q. i. ordinat̄nes. Idem dico in ɔficiēdo corpe xp̄i. vt. j. e. dñs d̄clarauit. ⁊. c. nō nocet. ⁊ j. de cō. di. iiij. nō in vobis. loquit̄ g̃ p̄ncipiū. c. de his qui i forma ecclie recepe rint ordinē. scōa ps s. de illis qui ex forma illi nihil recipiūt nec aliquid cōferūt. vt. s̄. c. i. ⁊. j. q. vij. daybertum.

cū inexpiabilis sit culpa venditi misterij ſm calcedonēse ɔciliū ex tali ordinatōne nihil pficere iudicant̄. sed ſm gelasiū symonis dānatōne inuoluunt̄. ſm gregoriū nazanzenū in sacro ordine pmanere atq̄ renouari nulla rōne possūt. ab helisco ppheta lepra pfundunt̄. a petro in pditione damnant̄. a xp̄o vo de templo ejciunt̄. q̄d aliud symoniacus symoniaco in sua ordinatiōe pōt conferre: nisi q̄ innocētius de ceteris hereticis testat̄ ita dicēs. **Qui pfectionem spūs nō habent ipam dare nō p̄nt**

Q Ui pfectionē[q] spūsscti quā accepant pdidert nō dare eius plenitudinē p̄nt que maxime opat̄ in ordinatōibus quā p suā pfidiaz pdiderūt. Et iter. Qui honorē nō habuit honorē dare non potuit. nec[r] ille aliq̄d accepit. q: nihil erat in dante. sed damnatione quā habuit p prauā manus impositionē dedit. ¶ Idem **Symoniacus p prauam manus impositionē non consecrationem sed damnationem prestat.**

U Entū ē ad terciā questionē que p sui[a] difficultate longiorē exigit disputatōem. cū nos dicimus ab hereticis ordinatoe vulneratū[b] p illā man⁹ impositionē habere caput[c]. vbi vulnus[d] infixū est medicina[e] est adhibēda q̄ possit recipe sanitatē que sanitas post vuln⁹ secuta sine cicatrice[f] esse non poterit. atq̄ vbi penitētie remediū necessariuz est: illic ordinatōis honorē locū habere[g] nō posse decernimus. Nā sicut legit̄ q̄ qui tetigerit imunduz imūdus erit quō ei tribuet̄[h] q̄ mūdicia ⁊ puritas consueuit accipere ¶ Sed ecōtra asserit̄ eum qui honorez amisit honorē dare nō posse. nec illū aliquid accepisse[i] q: nihil in dante erat qō ille posset accipe. acquiescim⁹ ⁊ veruz est

U Entum est. tres nanq̄ macedones ep̄i quibus hoc scripsit innocētius inter alia fecerūt qōnes. Pria erat vtz quis ducēs viduaz posset pmoueri. vel factus cleric⁹ ppter h̄ debeat deponi cuius determinatiōez ponit. s̄. xxxiij. di. si quis viduā. Secūda erat vtrū dicēd⁹ esset bigamus qui ante baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū alterā. cu⁹ determinationē ponit. s̄. di. xxvi. deinde. Tercia questio erat. an remanerent clerici. id est an caracterem reciperent ab hereticis ordinati. vel an deberent ad altiora pmoueri. ⁊ dicit q̄ nunq̄. ⁊ hanc in hoc. c. explicat.

a ¶ Que p sui. quia fuit quesitum. si ordinati ab hereticis accepissent honorem. ⁊ si ad ecclesiam reuersi recipiant̄ in honorē clericatus.

b ¶ Uulneratū. i. capitalē ⁊ sacramentalem dignitatē cum vulnere. i. cū cōdemnatōne recepta tenere. c ¶ Caput. i. aīam culpe macula vulneratam. nam ⁊ aīa ponit̄ pro homine. de con se. dist. v. ne tales.

d ¶ Uulnus. vbi enī malū contingit. ibi moriat̄. ij. q. i. si peccauerit.

e ¶ Medicina. hoc videt̄ sic exponendū. i. reiterandū est in his sacramentū. j. e. q. vlti. p illicitā. hoc enī videt̄ intelligendū si omissa fuit forma. ar. i. q. vlti. daybertū. vbi hoc inducit̄

f ¶ Cicatrice. q: ⁊ si peniteant tamē irregularitas manet que non abolet̄ p penitentiam. vt. xxv. di. primū. ⁊. l. di. illud. ⁊. j. q. vij. si quis omnem.

g ¶ Habere. j. xxiij. q. iiij. ipa pietas. ɔtra. sed ibi de ordinatis a catholicis ⁊ post in heresim labentibus. hic de his quibus heretici imposuerunt manus. vel hoc de rigore illud de misericordia. h ¶ Tribuet̄. ar. q̄ vxor nō tenet̄ reddē debitū viro leproso. ar. s̄. xxxij. q. vij. oēs ⁊. q. v. si q̄s vxorē.

i ¶ Accepisse. al's accipe. ⁊ supple id nō debet ei nocere q̄n ordinari possit

quasi diceret. id qd nihil est nõ debet prestare impedimentũ. vt ex de iur. patro. qd aũt cõsulis. in fi. sed h fallit ex de spon. ad audientiam.

k ¶ Dãnationẽ. i. lucrũ qd dãnabilr habuit dãnabilr dedit. ⁊ ita fact⁹ ẽ pticeps dãnatiõis. j. e. q. vij. si qui. j. e. q. iiij. cũ ergo. dẽ ɔse. di. iiij. ab antiq.

l ¶ Non possum de mero iure. nã cũ dispẽsatiõe possũ. j. q. vlt. ɔuenientibus

m ¶ Sed dicit. idẽ obijcit. ⁊ hec erat secũda obiectio q̃ fiebat inocẽtio. pn̄ma fuit ibi. s3 ɔtra.

n ¶ Benedictio. q̃ ẽ cũ ab hereticis rediens recõciliat eccie vl' que erat f̃m illos ɔtra quos agit hic innocentius qñ reuertẽtes ad ecclĩaz iter3 ordinabant vl' qñcunq3 aliq̃s ordinat.

o ¶ Sed nr̃e. s. occidentalis. hec est tertia ratio.

p ¶ Lex. i. consuetudo. C. de eman. libe. l. i. alibi ponit p regula. j. e. q. vij. c. ij. alibi ponit p rõne di. i. ɔsuetudo. alibi p canone. s. di. xxxi. nicena.

q ¶ Impositionẽ. q. d. nõ solũ q̃ ab hereticis ordinati sũt nõ pñt habere honorẽ in eccl'ia sed etia3 q̃ apud eos baptisati sunt tñ ita q nõ ordinati. vt. j. e. q. vij. qui in qualibet

r ¶ In clericatus. secus est in oriẽtali ecclesia que illos p vnctionẽ crismatis reformat. vt. j. de con. di. iiij. ab antiquo. j. e. q. iiij. placuit. ɔtra sed ibi de infantib⁹ hic de adultis ⁊ discretis. de ɔse. di. iiij c. sicut.

s ¶ His ita. dicit3 a se. nã ipi sibi opponit pp̃ter compatõ3 inter symoniacos ⁊ hereticos in. §. q3. s. in fi. ⁊ ita sub alternatõne veniet vsq3 ad. §. constat ergo.

certe. q3 qd non habuit dare nõ potuit. Damnatõe3[k] vtiq3 quã habuit p prauã manus impositiõem dedit. ⁊ q̃ particeps factus ẽ dãnati: quõ debeat honorẽ accipe inuenire nõ possũ[l]. sed dicit[m] vera ⁊ iusta legitimi sacerdotis benedictio[n] auferre põt omẽ viciũ qd a vicioso fuerat infectũ. Ergo si ita est: applicent ad ordiatione sacrilegi atq3 oĩm criminũ rei. quia bñdictõne ordinatõis crimina vel vicia putant auferri. nullus sit penitẽtie locus q3 id p̃stare põt ordinatio qd longa satisfactio prestare cõsueuit. s3 nostre[o] lex[p] est ecclie venientibus ab hereticis qui tñ illic baptisati sunt p manus impositõe3[q] laicã tantũ tribuere cõione cõsueuit. nec ex his aliquẽ in clericatus[r] honorẽ vl' exiguũ subrogare. ¶ Sed obijcit alij hereticí a fide exorbitant. symoniaci aũt ⁊ si gratiã spũssctĩ venalẽ putent: tñ a fide ñ sunt alieni. atq3 ideo qd ab eodẽ innocẽtio de ceteris hereticis decernit: nõ val3 ɔsequent de illis intelligi. His ita[s] r̃ndetur. Symoniaci ⁊ si fidem videant tenere: infidelitatis tñ pditioni subijciuntur. ¶ Unde btũs ambro. in primo libro d penitentia ad nouatianum scribens ait.

Symoniaci fidei integritatẽ nõ habent

Petrus cũ symon magice artis consuetudine deprauatus[t] putasset q gratiam xp̃i p impositionẽ[u] manus ⁊ infusionẽ spũsscti pecunia compararet: ait. ñ est tibi sors aliqua neq3 ps i hac fide[x] q3 cor tuũ non est rectũ apud deũ. vides q hunc magica vanitate blasphemantẽ in spũsctõ auctoritate ap'lica cõdemnat. et eo magis q purã[y] ɔscientiam fidei[z] non habebat. ¶ Itẽ grego. in registro. Symoniacus infidelis esse probatur

Qum ois auaricia[a] ydolo3[b] sit seruitus quisq̃s hanc maxime in dandis eccle

Petrus deprauatus. silr dicit. c. de saule q ɔ̃prauatus causa pcti ad se transtulit que ɔ̃damnauerat. xxvi. q. v. nec mirum. vltra medium.

u ¶ Impositionẽ. i. vt cuicũq3 iponeret manũ accipet spm̃sctm̃ ⁊ ei iformaret spũssctũs.

x ¶ Fide. s. nr̃a catholica. sed in actib⁹ aplo3 habet in sermone isto. vt. j. e. eos q̃. vnde potest dici in hac fide tua. i. in hoc q credis obtinere. s. vt pecunia infundat spũssctũs. in hoc facit ad ppositu3. g. q3 dicit nõ est tibi ps in hac fide. ⁊ ita infidelis ẽ ⁊ hereticus. ⁊ sic exaudi c. sequens. l.

y ¶ Quod puram. que etiã ad actũ pgressa est. sic exau di. de pe. di. i. si cui etiã nõ ɔtingat.

z ¶ Fidei. ⁊ in h facit ad ppositũ.

Cum ois. auaricia. ideo dicit auaricia seruitus spealr ydolo3 q3 tantũ deo exhibet nũmo reuerẽtiã. j. xi. q. iij. paup. xlviij. di. sicut.

b ¶ Ydolo3. vi. q. i. quero.

c ¶ Perditioni. ⁊ ita est hereticus f̃m ppositum. g.

d ¶ Subijcit. poti⁹ eñ vocat q sit. j. xxiiij. q. ij. sane qd. j. xxij. q. v. cauete. j. viij. q. i. sciendũ. ⁊. xxiij. q. iiij. forte Jo.

Eos q̃. diuinus. in bona significatõne a deitate sumit vel a diuinitate sic. s. xxxviij. di. offices. nõ a diuinatõne. vt. j. c. nunq3.

f ¶ Et eo3. i. sequentiũ eius.

g ¶ Efficiunt. s. q̃tum in se est sicut ven

dere ⁊ emere dicunt. vt. j. e q. saluator. b.

a ¶ Si vult nihil eñ tam cõsonũ ⁊ ɔueniẽs ⁊c. vt insti. de rerũ di. §. p traditõem. C. de cõtrahen. emp. ɔuẽdũ. nisi vbi lex inhibet. ⁊ ex de iure pa. de iure. C. de rebus ali. l. vlt. imo ⁊ q̃nq3 compellit quis vendere. C. de com. f. ma. l. i. ff. de relig. si quis sepulcr. C. cõi di. l. i. §. vlt. emere aũt nõ cõpellit quis. C. d iure dliberan. l. nec emere. ar. ɔtra. C. d donat. sancimus.

b ¶ Per precĩũ. nã preciũ in pecunia numerata consistit. insti. de emp. ⁊ ven. §. ite3 preciũ. ar. ɔ̃ re. pmu. ad q̃ones. nam vbi aliud p alio dat in spẽ permutatio ẽ. ff. de ɔtrahẽ. em. l. i. sed tñ hec emptio large pecunia silr large accipit. vt. j. q. iij. p totum

c ¶ Detrahũt equalr. sicut eñ illi miraculo3 opatione m buebant dyabolo quecũq3 spiritũsctus fiebant ita illi ordines q̃ sũt dona spiritussancti p dyabolũ si bi acquirũt.

d ¶ Cũ ergo melius dicc ret cũ eñ ⁊c. sicq3 post se quit in l'ra.

e ¶ Sanctorũ. si q̃s eps presbyter aut dyaconus per pecuniam obtinuerit dignitatem ⁊ ipse ⁊ ordinator eius modis omibus a cõione abscindant. sicut symon magus a petro. facit ad hoc. j. q. iij. si quis episcopus. ⁊ c. si.

siasticis honoribus vigilãter nõ precanet. infidelitatis pditioni[c] subijcit[d]. etiã si tenere fidẽ quã negligit videat. ¶ Itẽ ex ep'la tharasij constantinopolitani epĩ missa pape adriano. Symoniaco3 heresis ceteris dãnabilior esse probatur.

Eos q̃ p pecunias manus imposuerũt vl' imponũt petrus diuin⁹[e] apostolus cui⁹ cathedrã sortita est sanctitas vestra tanq3 symonẽ magũ deponit. Tolerabilior eñ est macedonij ⁊ eo3[f] q̃ circa ipm sũt sanctispũs impugnato3 heresis impia. Illi eñ creaturã ⁊ seruum dei patris ⁊ filij spirituũsanctũ delirãdo fatetur. isti võ suũ eundẽ spiritũsanctũ efficiunt[g] suũ seruũ. Omis eñ dñs qd habet si vult[a] vendit siue seruũ siue aliquid aliud eo3 que possidet. Silr ⁊ qui emit dominus ei⁹ volens esse quod emerit p preciũ[b] pecunie illud acquirit. Ita ⁊ q̃ hanc iniquã actionẽ opant detrahũt[c] spiritui sctõ equalr peccãtes his q̃ blasphemauerũt dicẽtes xp̃m in beelzebub eijcere demonia. atq3 vt veri⁹ dicam⁹ iude cõparant pditori q̃ iudeis dei occisorib⁹ cristũ vendidit. Cũ ergo[d] spũssctũs cõsubstantialis sit xp̃o eiuidẽ ipsi portõis erũt ⁊ pculdubio in eis nõ est grã spũssancti id est sacerdotij sctitas. Nam quod non acceperũt nõ habent. Ait eni petrus symoni. non est tibi ps neq3 sors in sermone isto q3 existimasti donum dei pecunia possideri. Nã vicesimus non⁹ canon sanctoru[e] aplo3 ⁊ actus eorũdẽ. ⁊ tertius[f] et quartus[g] liber regno3 alienũ oĩno a sacerdotio pnunciant eu3 q̃ aliqñ dederit vel acceperit pecuniã in aliq̃ tpe siue ante manus impositionẽ siue post impositionem. accipe[h] eñ est qñcunq3 accipere[i]. ¶ Itẽ ex ɔcil'. bracar. ij. Et q̃ dat ⁊ q̃ accipit vt sacri ordies pstet anathema sit.

f ¶ Et tertius. vbi dicit de hieroboam. q quicunq3 volebat impleuit manũ suam ⁊ fiebat sacerdos excelso3 ⁊ pp̃ter hanc causam peccabat domus ieroboam ⁊ euersa est ⁊ deleta est de supficie terre

g ¶ Et quartus. vbi de giezi agit.

h ¶ Accipe. ar. in electionibus ⁊ alienationibus vt firme sint ex consensu post sequẽte sicut ⁊ ex priore. j. xxix. q. i. §. his ita. j. xvi. q. i. c. vl. ⁊ q. vij. decimas. ⁊. c. eccl'ias. extra de iure patro. cura pastoralis. xxiij di. c. vlti.

i ¶ Accipe. similiter impendere est quandocunq3 impendere. vt. j. q. iij. saluator. ⁊. j. c. si quis prebẽdas. ⁊ c. si quis obiecerit. ⁊ est simile. ff. de calum. l. i. §. qui aũt. Est ergo symoniacus qui ratõne ordinis vel beneficij collati aliquod munus dat vt dici de giezi. s. e. qui studet. Jo.

Placuit. aliquãti. ar. pp̃ter indignos hanc prohibitionem fuisse institutam. porrigit tñ ad omnes. j. e. q. iij. ɔuenit. j. xix. q. ij. duc.

l ¶ Per multo3um. s. di. lxvij. reliqui. in fi. contra. xxiij. di. lector. contra. j. xx. q. ij. oportet. simile. s. di. lxxv. c. iij. solutio. hic appellat mul

ti.duo vel tres.vel hoc intellige cum clerici sint ignoti.
m ¶ Opponit.ei scz q̄ ppositū est principaliter.scz q̄ vendere spūa lia sit pctm̄.vel q̄ ordo venditus non habet gratiam spiritussancti.
n ¶ Cristus a iuda.hui⁹ obiectōnis solutionē ponit.j.in.§.cū ḡ pri mo.in.c.iudices
¶ Iudices.verba michee pphete.Ca⁹ qui

ponere falsū ō ɔse.di.iiij.sctm̄. a ¶ Quinq̄ siūt oboli.arg.i ɔ̄licto q̄titatē rei attēdi.j.xiiij.q.vi.c.vi.⁊.xvij.q.iiij.q̄cūq̄.j.xvij.q.vi.questi sunt.
b ¶ Qui vtinā.⁊ h̄ negatiue leges.i.vtinā nō plus accipet.sicē vtinā.xxiij.q.iiij.si ea.xxvi.q.v.epi.⁊ iō h̄ forte dicit q̄ si plus nō deberet accipe nl'ss esset q̄ vellet symoniā cōmittere.vl' iō forte q̄ q̄to q̄s minus accipet tāto

Iudā cū repre henderēt de symonia ex cusabant se exēplo quorundā in veteri testamēto quos ieronym⁹ poit in h.c. Primo ḡ ponit v̄ba michee pphete.⁊ exponit ea oñdens pp̄ter hmōi symoniacos irl'm fuisse destructaz.scdo ibi poterat pe tr⁹.ponit verba petri.cuz oblata pecunia symonē ɔdemnantis tertio excusat samuelez de q̄rta parte sicli a saule oblata.q̄r to excusat achiam de panib⁹ sibi ab vxore ieroboam oblatis.q̄nto eliȝ scdi de pecunia quā azael nunci⁹ benadab sibi obtulit q̄ ñ est verisile q̄ acceperit
p ¶ Ei⁹ ppli iudaici. Jo.
q ¶ Requiescebant.ille d̄r requiescere sup dñm qui obtētu prophetie vl' sacerdotij non viuit luxuriose.⁊ expone requiescebant .i.gr̄am eius habebāt secū s̄m opinionē suam.
r ¶ Nō venient.q̄.impunitatē sibi p mittebant.

Placuit vt de ordinatione clericorū nulla epī munera suscipiant.Sz sicut scriptū est q̄d gratis donāte deo accipiūt gratis dent.non aliq̄ precio dei gratia ⁊ impositio manuū venundet̄. q̄r antiqua diffinitio patrū ita de ecclesiasticis ordinatōibus statuit dicēs. anathema sit danti ⁊ accipienti. Propterea q̄r aliq̄ tī h̄ mltis sceleribus obruti sctō altario indigne mistrātes.nō hoc testimonio bonorū operū.sed p effusione munerū obtinent.oportet nō p gr̄am munerū.sz p diligentē prius discussionē:deinde p mltorū testimoniū clericos ordinare. ¶ Ex hac auctoritate bti ambrosij ⁊ gregorij patet q̄ symoniaci sicut ⁊ alij heretici a fide exorbitāt.⁊ ideo ɔsequenter de illis intelligit̄ q̄d etiā de alijs decernit̄. ¶ Itē opponit̄ m q̄ pphia donū spūssctī ē.h⁰ aūt i veteri testō a scīs pphetis vēdi ɔsueuerat.vn̄ saul ad samuelē p vaticinio expetēdo nō nisi cū munere ire p̄sūpsit. vxor etiā ieroboam ad hoiem dei nō nisi cum munere accessit. Itē xp̄s a iuda n vendit⁹ auriculā serui sanauit. Exēplo itaq̄ saulis ⁊ vxoris ieroboam pz q̄ donū spūssctī emere vel vēdere nō ē pctm̄. Exēplo xp̄i liquet q̄ spūssctūs ⁊ si iniuste a symoniacis venalis putet̄:v̄tutis tñ sue nō obliuiscit̄.nec desinit effectū sue gr̄e etiā vēditus p̄stare.sz de pphetia btūs ieronimus in michea cōpetenter soluit malos tantū accepisse ⁊ nō bonos denuncians

Mali pphe nō boni pphetiā vēdebāt.

Iudices o inquit ei⁹ p in muneribus iudicabant.sacerdotes ei⁹ i mercede respōdebant.⁊ pphete ei⁹ in pecunia diuinabāt ⁊ sup dñm requiescebāt p dicētes. Nōne dñs ē in nobis.nō venient̄ sup nos mala s .idcirco pp̄ter vos syon q̄i ager arabit̄ t ⁊ irl'm vt custodia pomerij v erit. nemo ambigat irl'm pp̄ter scelera q̄ in hoc capitulo legunt̄ fuisse subuersā. Et paulopost.poterat petrus symoni mago vēdere quod petebat imo poterat simlate vēdere. Spūs enī sctūs nec vēdi nec emi pōt sz oblatā pecuniā cū offerēte damnauit. Nec moueat quenq̄ illud q̄d in p̄mo regnorū libro legim⁹ saulē volentē ire ad samuelē dixisse puero suo ad eū se ire nō posse q̄r preciū nō est in manu mea.⁊ adiecit.q̄rta ps sicli in manu mea ē hanc dabo viro dei ⁊ annūciabit nobis viaz nostram. Non enī scriptū ē q̄ samuel accepit aut q̄ illi obtulerit q̄n poti⁹ pascūt̄ a pphēta.sz fac k eū accepisse Stipes magis estimāde sūt tabernaculi q̄ munera pphetie. Siclus enī viginti obolos habet.quarta ps ergo sicli q̄nq̄ sūt oboli a. nostri ergo sacerdotes si volūt vēdere pphetiā ⁊ columbā in cathedris suis pponere q̄s dñs flagello subuertit q̄nq̄ tantū obolorū sint mercede ɔtenti.q̄ vtinā z b nō p̄ciū villarū.sz q̄nq̄ obolos accipent Hoc ip̄m sonat in tercio regnorū libro de vxore ieroboam ad hoiem c dei pgentez. que nō nisi decē panes obtulit ⁊ crustulā ⁊ vas mellis.hec magis in sumptus d pphete q̄ in munera pphetie reputanda sunt.licet potuerūt hi qui ad ariolos ire cōsueuerāt ex mala eorū cōsuetudine idip̄m existimasse de pphetis ⁊ voluisse sāctis viris offerre q̄d diuinis offerre consueuerāt. Vn̄ in quarto libro regū legit̄ q̄ heliseus e venit damascum ⁊ benadab rex sirie egrotabat.nūciaueruntq̄ ei dicētes.venit vir dei huc.ait rex ad azaelem Tolle tecū munera ⁊ vade in occursū viri dei ⁊ ɔsule dñm p euz dicens.si euadere de infirmitate hac potero Iuit ergo azael in occursum ei⁹ habens secū munera ⁊ oīa bona g damasci onera q̄draginta camelorū.sed nō ē credendū accepisse sicut de eodē helizeo legit̄ q̄ naaman mūdatus a lepra obtulit h ei munera dicēs.obsecro vt accipias benedictionem a seruo tuo.at ille respōdit.viuit i dñs ante quem sto q̄r nō accipiam.Cunq̄ vim faceret k penit⁹ nō acquieuit. ¶ Idē in eodem.

Nunq̄ l diuinatio in bonā partē accipit̄.videbant̄ sibi quidā esse pphete.sed q̄r pecuniam acc.piebant.prophetia m eorū facta est diuinatio. ¶ Cuz ergo n s̄m ieronimū boni pphete nō munera pphetie accipiebant sed stipes tabernaculi.mali aūt qui accipiebant prophetia que dei erat donū in diuinationē que dyabolica est:cōuertebat̄. quid aliō colligit̄ nisi q̄ symoniacis q̄d supius dictū est nulla spūalis gr̄a coopat̄. Cū enī in sacramētis neq̄ qui plantat neq̄ q̄ rigat sit aliquid sed qui incrementū dat deus.quis opat̄ in eis si dñs qui incrementum dat.in eis non lucet.sed est ociosus. ¶ Itē quod dicit̄ de xp̄o q̄ sicut xp̄us venditus restituit auriculā malco ⁊ fecit miracula.sic ⁊ spūssctūs posset vendi ⁊ in ip̄a venditione gr̄am suā opari:nō valet

minus peccaret s̄m q̄d d̄r de abigeo minus enim punit̄ pro porco vel p oue q̄ p boue.ff.de abigeis.l.i.in̄.i.vel posset intelligi s̄m illā ex̄ ō symo.⁊ si q̄ōnes.ar.ɔtra.xiiij.q.vlt.c.vl.xvij.q.iiij.q̄cunq̄.i.ex̄ de symo.ex tue.sz hec ɔ̄ria habent locū q̄n mēs corrūpit̄
c ¶ Ad hoiez.scilicz achiā qui ei p̄dixit mortē filij abie.⁊ q̄ pctā sua exprobraret ⁊ suam vltionez p̄diceret.vt.j.e.si q̄s inq̄t dic vt.xxiij.q.vlt.c.vlt.
d ¶ In sumpt⁹.ad sumptus enī ⁊ sustētatōz accipe licz.ex̄ de symo.cū sit.xxiij.q.v.dicat.ff.de offi.pconsu.solent.⁊ ō offi.p̄sid.plebiscito ⁊ ita p̄sbyter si pauper ē accipe pt p celebratōe misse.ex̄ ō p̄ben.significatū.nisi sit pprius sacdos de ɔse.di.i sufficit
e ¶ Helise⁹.q̄ misit lignū in aqua ⁊ natauit ferrū.j.ō ɔsec.dist.ij.reuera.
f ¶ Azaelem.suarū rerū dispēsatorem.
g ¶ Bona i.aliqua de omnibus bonis id est de oīi genere bonorum ff.de reg.iur.aliud.§.refert.
h ¶ Obtulit.ar.in eodem facto s̄m diuersitatē intentōis alteri si peccare alterum nō.vt.xxxij.q.v ppositō.
i ¶ Viuit.hec iuratio erat in veteri testamento.xxij.q.i.et iurabunt.
k ¶ Faceret.ar.contra catalanos.
l Nunq̄.i.raro p maiori enī parte dictum est aliter falsum est.vt.s̄.c.cos qui.

s ¶ Mala.q̄ minant̄ nobis pphete. ¶ Arabit̄.hostili aratro.i.desolabit̄ ⁊ eē desinet.ar.ff.q̄b⁹ mo.vsufruct.amit.l.si vsufruc.⁊ h̄ fctm̄ ē a romanis. v ¶ Pomerij.custodia enī pomerij collectis pomis desinit̄.⁊ iō h̄ dīc. x ¶ Sz fac.i.pone.⁊ ita s̄m ca pt sup

m ¶ Prophetia.hoc est impossibile q̄ diuinatio sit pphetia.expone ergo sic facta est diuinatio.i.diuinatio eorū que credebat̄ esse pphetia ɔ̄clarata est non esse pphetia. n ¶ Cum ergo.⁊ ita docet nos magister resistere.ar.a silī.xxvij.q.i.nuptiarū.ff.de cōdi.inde.si reus.xxxij.q.vij.apostolus

pꝛeterea respondeꝛi potest p id quod notaui.s.e.cos.
o ¶ Itẽ obijcit.in defensionẽ symoniacoꝝ vsq ad.§.sed nihil.t ibi statim incipit impugnare eos. p ¶ Supplantatõnem.tñ factã dñi instinctu.
vij.q.i.q̃ periculosum.
P Rincipatus extoꝛsit.silitudo exempli.t ratio exempli.nõ nulla siq̃dez in canonibus opat multa eñi repꝛobantur ne sint pnitiosa exemplo que possẽt tolerari.j.xi.q.iij.pcipue.s.di.l.de his q̃ nobis.s.di.lxxij.plurimos.s.dis.xcvi.bñ.ar.xxi.q.ij.si quis iam.ar.xxvij q.i.nec aliq.ar.xxvij.q.ij.institutũ est.
r ¶ Non offenderit.sic.xiiij.q.v.neq.
s ¶ Difficile.i.nunq̃.j.c.si q̃s neq.qñq p vic sumit.dist.xlvij.q̃tumlibet.
t ¶ Bono.sic.xiiij.q.v.neq.ar.contra ex qui fi.sint le.tanta.t de matrimonio otracto post votũ de futuro.
v ¶ Pꝛincipio.ar.initiũ spectandũ t q̃tum valeat bona fides ab initio colligc ex his.ar.x.q.iij.placuit.xx.q.iij.pꝛopositũ.lxi.di.miramur.xcij.di.si q̃s episcopus.ex de elect.auditis.ex de cen.puenit.ff.de rei ven.si in rem.t.ff.d publi.de pcio.ff.de his q̃ notant infa.quid igit.t de oꝛig.iur.l.i.ar.otra.ff.de le.nõ oim.j.xvi.q.iij.§.pt s.di.xvij.c.regula.j.xiiij.q.v.neq.j.xvi.q.i.c.vlt.t.q.iij.si sacerdotes.extra d iure patro.cura pastoralis.si q̃s semp habet malã fidẽ nũq̃ habebit exitum bonum.secus in cõtrarijs,b,

hec silitudo.nõ eni hoc opat spũsctũs spũalr in perfidis mercimonijs auaricie qd xp̃s gessit coꝛpalr certi mysterij cã ad exemplũ patiẽtie.Si eni oi pharia est silitudo cũ credat posse vendi vt xp̃us.credat etiã t spũsctũs posse crucifigi qd impossibile est. Potest etiã intelligi vt a silitudine nõ recedamus.q sicut xp̃s vẽditus nõ venditoꝛi vel emẽti:sed eis qui nesciẽtes aderant:dona sue grẽ contulit p q̃bus etiã in cruce supplicauit.sic t spiritusctũs nõ vẽdẽti vl emẽti.sz his q̃ de manibus eoꝝ ignoꝛantia ducti sacramẽta dñica accipiũt sue grẽ effectũ largiri pbat. ¶ Itẽ obijcit° q t si malũ sit ecclastica emere tñ sepe sinistra pꝛincipia ad felices puenũt exitus vt iacob p supplãtatõnẽ[p] puenit ad bñdictõez.vt seges q̃ lepꝛosa manu serit mũda tñ metit.vt ex adulterino cõcubitu pulcra soboles nascit.sic t pecunia q̃ p symoniaz acquirit felicẽ habet exitũ:cũ paupibus pfutura erogat. ¶ Sed nihil hoꝛuz symoniacis patrocinat, ¶ Ait eñi leo papa ad mauros epos. Que malo inchoant pꝛicipio ñ bono pagũt exitu.
P Rincipat⁹ quem aut seditio extoꝛsit[q] aut ambitus occupauit.etiam si moꝛibus atq actibus nõ offenderit[r]:ipsi⁹ tñ inicij sui ẽ pnitios⁹ exẽplo.t difficile[s] ẽ vt bono[t] pagant exitu q̃ malo sũt inchoata pꝛincipio, ¶ Item grego.anthioceno epo,
Nõ supedificat bonũ opus vbi xp̃s fũdamentũ nõ est.
C Um paul⁹ dicat fundamẽtũ[a] aliud nemo pt ponere pter id qd positũ est qd ẽ xp̃s iesus.cõsequenter pbat q2 vbi xp̃us nõ est fundamentũ nullũ boni opis supedificium est
¶ Item siagrio epo, Non potest fieri elemosyna d pecunia symoniace acq̃sita
N On est putãda[b] elemosyna si paupibus dispẽset qd ex illicitis[c] rebus acquirit.q2 q̃ hac intẽtõne male accipit vt bene dispenset grauat potius q̃ iuuet.Unde etiam certũ est q2 t si monasteria vl zenodochia vl aliq̃d aliud ex pecunia que p sacris oꝛdinib⁹ dat ostruat

C Um paul⁹.fundamentũ.ar.cõtra:debile pꝛincipiuz melioꝛ foꝛtuna sequit.ar.nõ baptizatũ nõ suscipe oꝛdinẽ.xxiiij.q.i.vbi sana.j.liij.dist.si q̃s pꝛesby.j.c.si quis p ignoꝛantiã,t.j.c.si quis cõfugerit.ex de pꝛesbytero nõ bapti.veniens,t.c.si quis.
N On est putãda.Casus.in pꝛima pte pbat triplici auctoꝛitate q de illicite acq̃sitis nõ est elemosyna faciẽda.Pꝛima auctoꝛitas est illa.hostie impioꝝ tc.Scda.honoꝛa deũ.tercia.qui offert sacri tc.In scda pte dicit q si aliquis ad honoꝛẽ debet accedere pꝛius vires suas cõsideret.t etiã si se sufficientẽ videat cũ timoꝛe accedat.al's nullo modo accedat.
c ¶ Ex illicitis rebus.hic dicit q de male acquisitis nõ debet fieri elemosyna qd verũ est cũ dñium nõ est translatũ vel si est ei⁹ repetitio cõpetit.vt dixi in sum.xiiij.q.v.sed vbi nõ cõpetit repetitio bene.vñ t meretrix põt facere elemosynã sed non latro,ar,ff,de odi,ob turpẽ causam,idẽ.§,quotiés

sed quid si de pecunia symoniaca fundata est ecclia.dico q̃ non demolit.xiiij.q.vi.cõperimus.xij.q.ij.aurũ.Sed q̃d de iure patronatus dic q illud deꝫ ecclie cui est facta ignominia.ex de symo.de hoc aũt.in aut.de san.epi.§.p oibus.ff.de calũ.generalr.§.illud.. Itez q̃d si ex pecunia symoniaca quis emit vineã nunq̃d de fructu faciet elemosynaz

non pficit mercedi. Ne ergo sub obtentu elemosyne cũ pctõ aliquid studeamus accipe phibet scriptura dicẽs.hostie impioꝝ abhoiabiles sũt dño que offerunt ex scelere.Quicq̃d eñi in dei sacrificio ex scelere offert:omipotẽtis dei nõ placat iracundiam sz irritat.Hinc rursus scriptũ est.honoꝛa dñm de tuis iustis laboꝛib⁹. Qui ergo male tollit vt q̃si bene pbeat.cõstat sine dubio q2 dñm non honoꝛat.Hinc q̃z p salomonẽ dicit.qui offert sacrificiũ de substãtia paupis idem est ac si victimet filiũ in cõspectu patris. Quãt⁹ aũt sit doloꝛ patris ppendamus si in ei⁹ cõspectu filius victimet.t hinc facile cognoscit q̃tus apud deũ doloꝛ exaspera tur qñ ei sacrificiũ ex rapina[o] tribuit. Nimis ergo declinandũ est sub obtẽtu elemosine pctã symoniace hereseos ppetrare.nã aliud ẽ pter pctã elemosynas facere:t aliud pter elemosynas pctã perpetrare.t post pauca.Quisq̃s igit sacerdotiũ nõ ad elatõis pompã:sed ad vtilitatẽ adipisci desiderat.pꝛius vires[e] suas cũ eo qd est subiturus onere metiat.vt si est impar abstineat t ad id cũ metu etiam cui existimat[f] se sufficere accedat.
¶ Idẽ theodoꝛico t theoberto regib⁹ francoꝝ. Pastoꝛ symoniacus nullã ouibus pꝛebet medicinã
H Ert symoniaca[g] heresis que pma otra dei ecclesiã diabolica supplantatiõe subrepsit t in ipo oꝛtu[h] suo zelo aplice vltõis pcussa atq dãnata est.in regni vestri finibus dñari cũ in sacerdotibus fides sit eligenda cũ vita.Si eñi vita deest:fides[i] meritũ nõ habet.btõ iacobo attestãte qui ait fides sine opibus[k] moꝛtua est[l].que eñi opa esse valeant sacerdotis.q̃ honoꝛes tanti sacramẽti ouincit obtinere p pꝛemium.Et post pauca.Hinc igit nõ solũ in oꝛdinatoꝛis t oꝛdinati aĩam letale vuln⁹ infligitur.veꝝ etiã excellẽtie[m] vestre regimẽ episcopoꝝ vestroꝝ culpa quoꝝ magis intercessionibus iuuari debuerat pgrauatur.Si eñi is dign⁹ sacerdotio creditur cui non actõnis merita sed pmioꝝũ

rii nõ.q2 cõ de iure celet cuz pecunia cũ fruct⁹ i locuz pecunie succedũt.ar.ex de vsu.cũ tu.in fi.ff.de lega.ij.impatoꝛ.§.vlt.t.l.sequẽti.s.tc iiij.di.c.har.otra.ff.de r.l.qui vas.§.vlt.
o ¶ Ex rapina.sed opponit.fac tibi aicos d mãmona iniq̃tatis.sic cõponit.i.d diuitijs felicitudinibus t laboꝛib⁹ acq̃sitis.vel q̃bus absolusti sua filias vel coniũgentibus.vl illis monu sacerdotib⁹ offeras.vt oẽs facti tibi amici eã hũt p te ad dñm.licet dictũ sit.que i malũ acquisiunt in bonũ expende.nõ tñ id tibi patrocinabitur.h.male acquirere pter elemosinã.t id i bonũ expẽdere nihil aliud ẽ q̃ filiũ in cõspectu patris mactare.xiiij.q.v.imolas Aliter autẽ acquisitũ vt

amoꝛe filioꝝ t in bonũ expensũ.tñ id tibi patrocinabit ad pmiũ.h.
e ¶ Uires.sumite materiã vris q̃ scribit equã.virib⁹ tc.ar.ff.de excu sa.tu.pauptas.idẽ dicit lex in mulione.ff.ad.l.aq̃l.idẽ iuris.§.i.t.l.q actione.in.§.ij. f ¶ Existimat.h psumit otra indignũ platũ statim q male sit electus.ar.a otrio sensu.lxi.di.miramur.v.nec putid⁹ est honoꝛe.
H Ert symoniaca.notat greg.pmo de negligẽtia reges istos francie eo q dñat symonia in regno eoꝝ.Scdo dic q̃ ipoꝝ platoꝝ culpa in eoꝝ regimẽ retoꝛquet.Tercio dicit timendũ esse de eis q̃ tales hñt apud deũ intercessoꝛes q̃ ad se puocãt irã dei quã placare debẽt. h ¶ Oꝛtu.quo ad nouũ testm̃ t intelligẽ post resurrectionẽ.t sic nõ est otra,de cõ.di.ij.pma. i ¶ Fides pfessiõis sc3. k ¶ Opib⁹,exterioꝛib⁹, l ¶ Moꝛtua ẽ.si ipa

dat vel locus. de pe. dist. iij. c. vlt. m ¶ Excellentie. ecce q crimē alicui⁹ nocet innocēti. ar. di. lxi. miramur. ꝟ. sicut enī. ar. ꝯtra. j. e. q. dñs. ꝯtra. ar. j. viij. q. iiij. c. i. ar. ꝯtra. lxxxi. di. si q̄ p̄sby. ar. di. xxxvij. §. vt itaqꝫ. ar. de cō. di. i. in scā. ar. xxiiij. q. i. nō turbat. ar. vi. q. i. ex merito. ar. di. xlviij. §. i. ar. ij. q. vij. c. i. §. sicut. ar. j. e. q. multi. ⁊ est ar. ꝙ res inter alios acta alijs nō p̄iudicet. j. ō pe. di. vi. c. i. ff. de re iudi. sepe. Jo. hic breuiter tene q res inter alios acta alijs nō nocet gn̄alr. nc crimē alteri⁹ alij nocet. in casib⁹ tn̄ spe cialibus fal lit q̄ i iure ex pressi inueni unt. ex de re iudi. q̄uis. ⁊ vi. q. i. §. verū ⁊ alijs silib⁹ casib⁹. vt. ij. q. vi. §. diffi niti. ar. xv. q. iij. §. cū aūt.

n ¶ Suffragat. nā dicit lex q̄r q̄sqꝫ meret nō q̄n tū dare suffi ciat estimet. C. de epis. et cle. si quenq̄ sꝫ querit q̄re papa scribit regi cū ñ ha beat ptātē sup his. xi. q. i. sac̄dotibus ideo q2 rex p̄ ticeps erat. vel q2 erāt i corrigibiles vt. j. e. q. vl. c. vlt. xvij. dist. nec licuit. eē de iudi cum nō ab hoīe.

o ¶ Vltoris. i. p̄lati. q̄ vi cia alioꝝ de bet vlcisci.

a ¶ Vlascē dus. i. ppter pctā puniēdus.

copia suffragat[n] restat vt nihil sibi in ecclesiasticis honorib⁹ grauitas: nihil sibi defēdat industria. sed totū auri pphan⁹ amor obtineat. ⁊ duꝫ vicia honor remunerat in locū vltoris[o] is fortasse qui fuerat vlascēdus[a] adducit. atqꝫ hinc sacerdotes nō pficere: sꝫ perire poti⁹ iudicātur. vulnerato nanqꝫ pastore q̄s curandis ouibus adhibet medicinaꝫ. aut quō pplm orōnis clipeo tueat: q̄ iaculis hostiū sese feriendū exponit. aut qualeꝫ fructū de se pducturus ē. cui⁹ grauī peste radix infecta ē. Maior enī metuēda est locis illis calamitas vbi tales intercessores ad locū regiminis adducunt q̄ dei i se magis iracūdiā puocant[b] quā p semetipos placare debuerāt. ¶ Cū ergo sm leonē symonia nō bono pagat exitu. sm greg. nullū boni opis sequat edificiū. nec ē putanda elemosyna q̄ ex p̄cio symonie erogat paupibus. vulnerato pastore medicina nō adhibeat curādis ouibus. de infecta radice fruct⁹ nō pducit. maior etiā calamitas in futuro metuit. de tā sinistro principio q̄s felix exitus sperat. ¶ Hinc etiā augustin⁹ ait. Symoniacoꝝ sacra effectu gr̄e carēt.

Sicut eunuchus[c] fuit q̄ ioseph cōpauit ita qui gratiā mercat viuū semē[d] nō habet siccis genitalibus. sic q̄ꝫ ignis[e] sacrificij q̄ p septuaginta annos babylonice captiuitatis sb aqua vixerat. extinctus ē antiocho[f] iasoni vendenti sacerdotium. qd̄ significauit ignē spūsscti nō lucere[g] in symoniacis sacramētis. ¶ Quid in his silitudinib⁹ beatus aug⁹. notare voluit. nisi q2 sacra symoniacoꝝ sicut ⁊ ceteroꝝ hereticoꝝ licꝫ sint vera q̄tū ad formā: inania tn̄ ⁊ falsa sunt q̄tū ad effectū. cū nō possint in cordibus hoīm gignere vl accēdere celestē gratiā. ¶ Sed obijcit[h] illud augustini ꝯtra hereticos. Siue bonus siue malus sit mīster p vtrūqꝫ effectus gr̄e confert.

Si fuerit iustus[i] mīster cōputo eum cū paulo q̄ gl'iam suā nō querit di

b ¶ Prouocant. in se nō in illos p quibus supplicant. ⁊ ita etiā exaudi. iij. q. vij. in grauibus. Johannes.

Sicut eunuchus. putiphar qui primo habuit vxorē filiam pharaonis cū postea fuit ordinatus sacerdos eliopolis fuit effect⁹. vel vt quidā dicunt dñs siccauit genitalia eius q2 ad turpes vsus emerat ioseph. d ¶ Semen. boni operis.

e ¶ Ignis. missus a ieremia in puteo qui tn̄ post nunq̄ fuit inuentus sed aqua pinguis lapidi supposita illū cōburebat. de isto igne habes ō pe. di. iij. inter hec hyrcū. ⁊ puteus erat in valle iosaphat. vbi rex persarū fecit fieri templū ⁊ appellatū est a ieremia neptura quod interpretat purificatio. f ¶ Antiocho. iste antiochus grec⁹ fuit ⁊ multū iudeos oppressit. ⁊ vēdidit sacerdotiū templi. ⁊ est hic ar. q in veteri testamento symonia erat ordinē emere. g ¶ Nō lucere. ō. di. lxxxi. si qui. ar. ꝯ di. xxviij. c. vl. ꝯ. j. e. dñs. h ¶ Sed obijcit. in defensione symoniacoꝝ pbādo q h̄nt effectū sacra. ab eis collata.

Si iustus. ab isto. c. vsqꝫ ad illud. s. etiā corde ōsidit n gr̄ q sacra hereticoꝝ vera sūt ⁊ vere ab eis cōferunt si in forma eccl'ie ꝯferant. nō tamē quo ad ꝟtutē cū distinctōe tn̄ quia sacra necessit ee si in necessitate q̄s sumat ab heretico. vel etiā si ignorāter sumit ꝟtutē ⁊ veritatē quideꝫ accipit sacramēti. si ꝟo nō necessitate vel scienter accipit. veritateꝫ quidem accipit sacramenti non virtuteꝫ. si tamē ficte accipit. ⁊ post agat penitentiam habebit vtrunqꝫ. de cons. di. iiij. tunc valere. ⁊. j. §. sed notandū. In sacramēto ꝟo dignitatis in ordine distingue sm illam distinctōnem que habet. ix. q. i. ordinationes ⁊ in sūma ibi posita. in sacramento eucharistie dicimus q de manu heretici sumendū nō ē xxiiij. q. i. c. vl. ⁊. xxxij. di. §. verū. si tamē accipit verū est corpus si in forma ecclesie est cōfectū. lꝫ q̄dā dicit q ipi nō ꝯficiūt xxiiij. q. i. scisma.

k ¶ Plantaui. p̄dicando.

l ¶ Rigauit. baptisando

m ¶ Transit. i. e. sic pplus. ꝯtra. So. h de sacramentis necessitatis que semp habent effectū nisi culpa suscipient impediat. ⁊ ibi de sacramento dignitatis. vel h ō ordinat ab his quos ecclesia tolerat. vel dic q sunt polluta q̄tum ad illos. vt. xlix. dis. c. vlt. xv. q. vlt. c. si.

Ex catholica. i. h ⁊ duob⁹. c. sequētibus videt q vera sūt sacramēta hereticoꝝ que in forma ecclesie celebrant.

o ¶ Oia. i. oīꝫ sacroꝝ rū veritas ⁊ forma.

cens. ego plātaui[k] appollo rigauit[l] de⁹ aūt incremētū dedit. Qui ꝟo supbus fuerit mīster cū zabulo cōputat. sꝫ nō cōtaminat donū xp̄i q2 p illū purus fluuius transit[m] ⁊ venit ad fertilē terrā. Scio q̄a lapis ex aqua fructū ferre nō potest. ⁊ si p lapideos cānales trāsit aqua ad areolas: in cānali lapideo nihil generat. sed ortus plimū fructū affert. Spūalis enīꝫ ꝟtus sacramēti vt lux pura ab illuīandis excipit. sꝫ p imūdos transiēs nō coinquinatur. ¶ Item ad vincentiū donatistaꝫ.

De eodem.

Ex catholica[n] eccl'ia sūt oīa[o] sacramēta dñica q̄ sic habetis ⁊ datis sicut habebant[p] ⁊ dabantur priusq̄ inde exiretis. ¶ Itē ad donatistas. De eodē.

Sic aūt[q] deus adest sacramētis ⁊ verbis[r] suis p q̄scūq̄ admīstrētur q̄r ⁊ sacramēta ⁊ verba recta sunt sicut mali hoīes q̄bus nihil prosunt vbiqꝫ puersi sūt. i. intus ⁊ foris. Itē nec foris ergo nec intus quisq̄ q̄ ex pte dyabolo est pōt in se vel in quoq̄ macl'are sacramentū qd xp̄i est. ¶ Itē ad emeritū. Sacramēta que nō mutātur catholicis ⁊ hereticis cōmunia approbantur.

Sacramenta que nō mutastis[s] sicut habetis approbantur a nobis. ne forte cū vestrā prauitatē corrigere voluꝰmus: illis mysterijs q̄ in vestra prauitate deprauata nō sunt: sacrilegā faciam⁹ iniuriam[t]. neqꝫ saul deprauauerat vnctionē quā accepat. cui vnctioni dauid pi⁹ se pe exhibuit tantū honoreꝫ. ¶ Item ad donatistas. De eodē.

Sicut ficti veraciter ⁊ non ficte recipiūt neqꝫ coꝝ baptisma reprobatur. sic ⁊ illa q̄ scismatici ⁊ heretici nō aliter habēt nec alit agūt q vera eccl'ia dū ad nos veniūt nō emendamus[v] sed potius approbamus. ¶ Idem contra petilianū. Non effugiantur sacramēta a quocunqꝫ ministrant.

Neqꝫ in homine bono aliquis dei sacramenta fugiat neqꝫ in homine malo. ¶ Ideꝫ in libro de baptismo.

p ¶ Habebant. ar. cōtra. j. e. extra catholicā. sed expone. i. extra formam catholice ecclesie. ō. e. §. q in his. vel dic vt ibi.

Sic autē deus dicit adesse talibus sacramentis vt veritas subsistat. ⁊ vt ꝟtus pstet ei q̄ accipit ignorāter. ō. e. si fuerit. r ¶ Verbis. ⁊ ita verba necessaria sunt. ar. j. e. detrahe.

Sacramenta que non mutastis. i. nō extra formam ecclesie tradidistis.

t ¶ Iniuriam. ar. q ppter alteꝝ ñ oꝫ alteri iniuria fieri. de cō. di. iiij. oñdit.

Sicut ficti. sꝫ nūq̄d dandū ē bapma ei q̄ ficte accedit. dic sic. sꝫ p⁹ cōpellēd⁹ ē fidē obseruare. ar. xlv. di. de iudeis. vtrū aūt baptiset ignorās vel inuit⁹ vl dormiēs habes ex de bap. ⁊ ei⁹ effect. c. maiores §. itē q̄rit. ff. de re. iur. nō debet. v ¶ Nō emēdam⁹. j. de cō. di. iiij. oñdit. ⁊. c. solꝫ q̄ri. j. e. q. c. si q̄s inq̄t. ō. j. e. q. e. sicut vrgeri. sꝫ h de fictōe accipient q̄ nō impedit ibi ō fictōe dātis q̄ impedit vl q̄ñ nō i forma eccl'ie. xxxij. di. §. verū.

Neqꝫ malo. s. tolerato i necītate. et sic nō ē ꝯ. ō. di. xxxij. null⁹. ⁊. c pter h.

NOnne. vult pbare aug⁹. in h̄. c. ꝙ apud hereticos sunt vera sacra. ⁊ q: erāt apud iudeos q̄ peiores erant sodomitis. Itē ⁊ alia rōne. q: si gē tiles aliq̄d boni habuerūt h̄ scti viri nō reprobauerūt. qd aūt apud iudeos essent vera sacra pbat exēplo dn̄i ⁊ zacharie. zacharias tn̄ fuit bon⁹. vnō rōne psone nl'la est pbatio. s3 iste eodē mō sacrificabat q̄ ⁊ alij iudei. tis. xxiij. q. i. si quē forte. r ❡ Notandū. s. ꝯtra symoniacos. rū det em̄ p distinctionē sequētē sue ꝯclusioni. sacramētū male acceptū dupliciter caret suo effectu. aut q: in eo prestito nō pcipit gratia sed arguit malicia recipientis. ⁊ hoc oībus sacramētis est cōe. vel quia negat executio. qd speciale est in sacramentis dignitatis.

Hoīm malicia sacramēta nō pphanāt.

NOnne sodomite ⁊ ethnici erant. i. gentiles peiores ergo iudei q̄bus dn̄s dicit tolerabili⁹ erit sodomis in die iudicij ꝙ vobis. ⁊ q̄bus ppha dixit. iustificastis sodomā id est cōparatōne vestri iusta[a] facta ē. Nunq̄d tn̄ ideo sacra diuina q̄ apud iudeos erāt talia[b] erāt q̄les ⁊ ipi erant que dn̄s[c] q3 ipe suscepit ⁊ ad ea[d] celebrāda leprosos q̄s mūdauerat misit ⁊ ea zacharie mīstrāti astitit angel⁹ eūq3 in templo sacrificantē exauditū esse nūciauit. hec eadē sacra ⁊ in bonis hoīb⁹ illi⁹ tpis erāt ⁊ in malis peioribus ꝙ sint ethnici. q̄nquidē in malicia sodomitis sūt plati. erāt tn̄ illa sacra in vtrisq3 integra et diuina. nā ⁊ ipi gētiles si q̄d diuinū ⁊ rectū[e] in doctrinis suis habere potuerūt: n̄ improbauerunt scti viri. q̄uis illi p suas supstitōes ⁊ ydolatriam ⁊ supbiam ceterosq3 pditos mores detestādi essent. ⁊ nisi corrigerent diuino iudicio puniendi.

❡ Idem. Sacra mali habere pūt: licet virtutē spiritussancti habere non possūt

MUlte āt opatōes[f] sūt spūsscti quas idē apl's cū quodā[g] loco cōmemorasset: ita cōclusit. Oīa aūt hec opat vn⁹ atq3 idē spūs diuidēs singulis put vult. Cū ergo aliud sit sacramentū qd hr̄e etiam symon magus potuit. aliud pphetia que in malis hoībus etiā fieri solet. vt in saul[h] aliud opatio eiusdē spūs quā nisi boni[i] habere non pūt id ē caritas. Nō libet hoꝝ heretici ⁊ scismatici accipiūt. caritas que opit multitudinē pctōꝝ ppriū donū est catholice vnitatis ⁊ pacis. nec tn̄ g° ei⁹ donū in oībus ē q: nec oēs sūt ei⁹.

❡ Idem. Licet sacramēta mali mīstret remissionem peccatoꝝ non prestant

REmissionē pctōꝝ auari nō dant[k] q̄ p orōnē[m] idest p columbe gemitū dat quicūq3 baptiset. si tn̄ ad ei⁹ pacē illi ptinēt q̄bus dat. nō em̄ raptoribus ⁊ feneratoribus dicit dn̄s. si cui dimiseritis pctā dimittunt illi: si cui tenueritis tenebunt. Foris[n] quidē nec ligari aliq̄s pōt nec solui vbi nō sit qui aliū ligare possit aut soluere: sed soluit qui cū columba fecerit pacē. ⁊ ligat qui cū columba nō habet pacē. siue apte[o] foris sit siue intus eē videat. ❡ Cū ergo sacra in modū lucis ab īmūdis coinquinari nō pūt. si ī modū puri fluuij p lapideos cannales ad fertiles areolas puenūt. ptz ꝙ symoniaci sacramentū vnctōis siquidē inutiliter ⁊ pniciose habēt. Alijs aūt vtiliter ⁊ salubriter eandē vnctionē admīstrāt. Sicut ergo[p] sunt vera sacramēta hereticoꝝ q̄tū ad formā: ita sūt vera ⁊ nō inania[q] q̄tū ad effectū. ❡ Sed notādū[r] ē ꝙ sacramētoꝝ: alia sūt dignitatis. alia necessitatis[s] Quia em̄ necessitas nō hab3 legē s3 ipa sibi facit legē. Illa[t] sacramēta que saluti sūt necessaria q: iterari nō pūt cū sint vera auferri vel amitti nō debent. sed cū penitētia rata esse pmittunt. Illa v° sacramenta que sūt dignitatis nisi digne fuerint administrata ita vt digni digne a dignis puehant dignitatis esse dīmūt nō vt minuat veritas sacramenti: s3 vt cesset officiū administrādi vel loco vel tpe vel pmotione. ❡ Loco vt ait leo papa. De his qui a pseudo episcopis ordinant.

SI q̄ a pseudo[v] episcopis ordinati fuerint in his ecclesijs que ad proprios ep̄os ptinebant ⁊ ordinatio ⁊ consensu ⁊ iudicio p̄sidentiū facta est pōt rata haberi talis ordinatio. ita vt in ipis ecclesijs[x] pseueret aliter vana habēda ē talis ordinatio. q: nec loco fundata ē. nec auctē mutata est. ❡ Ecce aliq̄s a pseudo episcopis ordinatus si locū sue ordinationis mutauerit vana ē. ⁊ sine administratōe erit talis ordinatio. ❡ Tpe. vt ait innocētius de ordinatis a bonoso heretico. Que p necessitate ꝯcedunt eadē cessante cessabūt.

QUod p necessi[y]tate tpis statutū est. cessāte[z] necessitate debet cessare pariter qd[s] vrgebat[a] q: aliud est ordo legitim⁹. aliud ē vsurpatio. ❡ Ergo aliq̄s alio tpe ab eo qui bonoso sit similis ordinatus cessabit ab admīstratōne que p necessitate illi⁹ tpis fuit pmissa. ❡ Itē pmotōe vt ait leo pp̄.

3 ❡ Peiores. j. xxiiij. q. i. nō afferamus q: illi tm̄ naturalem legē sūt transgressi. iudei etiā scripturā. illi p̄dicatores non habuerūt. ipi etia3 xp̄m apud illos nulla miracula facta sūt apud istos mlta facta sunt. ⁊ pterea isti xp̄m crucifixerūt. de pe. di. i. piculose.

a ❡ Iusta. i. iusta videt. i. min⁹ mala. ar. viij. q. i. verior. vnde dic iustificastis cōparatōne melioris vite nō ptāte iudicij.

b ❡ Talia. i. tale sacrificiū est qualis sacrificās. j. e. dn̄s declarauit. v̄. ite3 nos dicimus.

c ❡ Dn̄s. s. vt circūcisionē q̄n cū hostijs in tēplo fuit pn̄tat⁹ de cō. di. iiij. pptie. v̄. si.

d ❡ Et ad ea. ecce p bonos ostēdit sacrificiū fuisse inter iudeos.

e ❡ Rectu3. ar. ppt psone detestatiōem nō reprobari dicta illi⁹. s. xxxvij. dist. si q̄d. ⁊ c. turbat. j. xxiij. q. iiij. q̄d g̊. j. e. q. i dn̄s declarauit. s. xix. di. scōm. j. xxvi. q ij. si de area. ꝯtra. ix di. si ad sacras. ꝯtra di. xvi. canones.

MUlte. opatōes. i. multa sūt dona q̄ spūsscti opat xx. q. i. puenit.

g ❡ Quodā. i. i epistola. i. ad corinthios. xij. c.

h ❡ In saul. ⁊ in cayphā. expedit vt vn⁹ moriat ⁊c. j. e. q. prophetauit.

s ❡ Necessitatis. necessitatis sūt q̄m ꝙ sacra. baptismus. cōfirmatio. penitētia. vltia vnctio. corpus xp̄i. circa baptismū tm̄ h̄ est speciale ꝙ in summa necessitate accipi pōt a quocunq3. xxxij. di. §. verū. v̄. fines. et circa penitētiam nā confiteri possu3 cuicūq3 i necessitate. de pe. di. i. quē penitet circa alia sacra necessitatis v'l circa ista nō cū nō instat necessitas h̄ est attēdēdū ꝙ cū peccat quis accipiēdo acta penitētia rata intelligunt q̄ ad effectum. In sacramētis v° dignitatis h̄ ē de iure ꝙ si habeat executionem etiā si peniteat nisi cū eo dispenset. ⁊ sacramēta dignitatis sūt ordo qd lō dr̄ in plurali q̄a plures sūt ordinis speties. xxi. di. de ros. ⁊ dic dignitatē q̄a a dignioribus. i. episcopis ꝯferūt. v'l q: nō nisi digni assumēdi sūt videt etia3 ꝙ baptism⁹ nō sit necessitatis sacrm. ar. de ꝯse. di. iiij. baptismi vicē.

t ❡ Illa. hic assignat vnā differētiā inter baptismū ⁊ alia sacra. aliā ponit i sequēti. §. ecce si clericus. aliam in illo. §. ecce cum bonosis.

i ❡ Boni. sc3 p gratiam inhabitantem. j. xxiiij. q. iij. deus qui.

REmissionē. auari nō dant. i. indigni sūt dare. de ꝯ. di. iiij. quō. vel intellige de pctīs q: nō dāt in veritate nisi sacramētū ⁊ in necessitate ⁊ eius etiā virtutē. l ❡ Auari. i. ydolatre. xxviij. q. i. ydolatria. m ❡ Per orationē. q: facili⁹ precib⁹ iustoꝝ qui sūt in ecclesia obtinet remissio. vt. xxiij. q iiij. obtineri. vel q: p vinculū caritatis eccl'ie dimittunt pctā. vt. j. d. cōse. di. iiij. ecclesie caritas. n ❡ Foris. si intelligas. c. de toleratis. dic foris. i. ex ecclesiam que cōplectit tm̄ grana. sed si de pctīs dic foris. i. ex ecclesiā militantē que complectit grana cū paleis. vij. q. i. §. cum v̄o.

o ❡ Aperte. cū xp̄ianus sit impugnās ecclesiam manifeste siue pturbat ecclesiam occulte. xxxij. q. iiij. recurrat. versus finē. p ❡ Sicut g̊. respicit illud. c. si iustus. q ❡ Non inania. verū est hoc in sacramēto necessitatis.

SI qui a pseudo. i. nō canonice electis. toleratis tn̄ sic. lxj. dist. c. i. ar. ꝯtra. xij. q. ij. alienationes. ibi ius cōe. hic miscōia. x ❡ Ecclesijs. j. e. q. v. c. i. ꝯtra. Solu. ibi ppter scandalū in eccl'ia qua p manifestā adeptus ē symoniā nō pmittit mīstrare hic ecōtra ppter scandalū vitandū vt occultet delictū in ecclesia cui intitulatus est ⁊ nō in alia suscipit. vel h̄ cū emit ordinē illō cū digtatē v'l bn̄ficiū. j. e. c. ergo. y ❡ Quod p necessitate. cessāte dispēsatio d3 cessare.

QUod. i. q̄ dispēsatio vrget. v'l qd ē acti casus. qd necessitas vrgebat.

inducebat. a ¶ Vrgebat.ar.ↄtra .j.xix.q.ij.due.ibi ꝓpter cri-minosos.b.Sol.ibi de causa impulsiua.ꝯ de finali.ff.de postul.l.i.

S I quis.hoc.c.nõ loquit̃ de mero iure ꝓmotiõis. c ¶ Omni spe.xxxiiij.di ꝑcipimus.C.depositi.ſi depositi.de hoc enim gratificari debet vt ibi. d ¶ Inueniat̃.nisi in casib⁹ notatis.ix.q.i.in fi.

e ¶ Ecce.oñ dit mgr̃ in h̃ §.differenti-am int̃ sacra dignitatis ⁊ alia ⁊ causã differentie.

a ¶ Pro infa mia.q̃ etiaʒ sine culpa cõ trahit̃. vi.q. i.§.verũ.

b ¶ Mũdi cie.vt in illo q̃ cõtraxit cũ ãcilla.xxxiiij di.ſi quis vi duam.

c ¶ Istud so lũ.i.ordinē.

S I q̃ epi-scopi ta-lē.ex̃ de eta. ⁊ q̃li.ordi.lit teras.

e ¶ Quales. ex̃ de p̃ben. graue.

f ¶ Aliq̃ mo do.dispensa tiue.i.cũ pu-nit̃ aliq̃s in eo in quo de liquit. Incre patõe.vt di. xlv.cũ btũs. Itẽ in scien tie recogniti one.vt.xvi.q .i.reuertimi̇̃. Itẽ in pote-state ligãdi vel soluẽdi. xxiiij.q.ij.ꝯ illicita. Iteʒ in priuilegio vt.xi.q.iij.q̃ priuilegij.

Qui ab hereticis redeũt sine spe ꝓmoti onis in suis ordinibus accipi possunt.

S I quis[b] heretice cõionis ↄtagione se maculauerit hoc in magno b ne ficio habeat si adempta omni spe[c] ꝓmo-tionis in quo inuenit̃[d] ordine ꝑmaneat. ¶ Ecce[e] si clericus vel in ordinatõne vl' quolibet sacramẽto hereticis cõicat. ces-sans a ꝓmotione vix in suo ordine perse uerat. Non est enim de hoc sacramẽto vt ꝯ ceteris. cetera enim vel ad culpas abluen-das dant̃ vt baptismus ⁊ penitentia. vl' ꝓ culpis nõ in eternũ sed ad horã negã-tur. vt eucharistia que in articulo mortis penitẽti etiã de nepharijs pctĩs cõcedit̃. hoc nõ solum ꝓ culpa sed etiam ꝓ infa-mia[a] interdicit̃. etiam pro inmunita mũdi-cie[b] siue vl' extrinsece vl' intrinsece ꝑfectio nis ꝓrogatiua vt bigamis vel viaue ma ritis. vel illrãtis vel corporis q̃libet par te viciatis denegat̃. quibus tamẽ baptis mus vel eucharistia nõ negat̃. potest eti am talis alia sacramenta sacerdotaliter administrare qui istud solũ[c] non valet cõ ferre. ¶ Unde leo ait. De epis q̃ conse crant talẽ sacerdotẽ q̃lẽ ↄsecrare nõ licet

S I qui epi talem[d] ↄsecrauerint sacer dotem qualẽ[e] esse non liceat etiaʒ si aliq̃ mõ[f] d ãnũ ꝓprij honoris euaserint: ordinationis[g] tamẽ ius vlterius non ha-bebũt. nec illi[h] vnq̃[i] sacramẽto intererũt quod inmerito ꝓstiterunt. ¶ Ecce[k] cũ ho noris periculuʒ euadant. vt cetera sacra menta sacerdotaliter administrare ꝑmit tant̃. ab hoc solo nõ modo ꝓ heresi vl' q̃ libet maiori culpa. sed etiã ꝓ negligẽtia remouent̃. in quibus oĩbus sollicite no-tandũ est ꝙ sacramẽtũ sacerdotalis pro motionis pre ceteris oĩbus magis accu-

Itẽ in ordinis collatione. vt.c.pñti.ſi qui epi. Item in ho noris ablatione. vt di.xcix.nullus. Itẽ in armoꝝ retentione. vt.j.q. vij.c.i.h. g ¶ Ordinatõnis ꝯ.di.l.ex penitẽtibus.ↄtra.ꝯ.di. xxxvi.q̃ ecclesiasticis.ↄtra.ꝯ.di.lv.nullus.ꝯ.di.li.c.i.in.§.i.ibi ꝯ his qui ex ꝑtinacia ↄtra canones ordinãt tales. hic de illis q̃ ex sola ne-gligentia faciũt intelligit̃.ar.ij.q.i.in primis.ꝟ.de epi.ↄtra. nõ ẽ cõ tra.extra de temp.or.lr̃as.q: nõ indignũ ibi. sed indigne ordinauit. al's sꝑ hec est veritas ꝙ qui ꝓmouet indignũ casũ meret̃.vt.l.di.ex penitẽtibus. ⁊ ar. hoc ibi euaserũt.ita tamẽ si sciẽter hoc facit.cũ ⁊ il-le sit in notorio crimine. aliter nõ posset eũ repellere ab ordine susci-piẽdo. ex̃ de temp.or.ex tenore. vel dic ꝙ varie sũt pene. hodie miti⁹ agit̃.extra de p̃ben. graue. h ¶ Nec illi.baʒ.dicit ꝙ illũ eundẽ ordinẽ nõ põt ↄferre sed minorẽ vel maiorẽ. bñ.ar.ex̃.de temp.ordi. lr̃as.q: hec pena ẽ.⁊ ideo nõ debet ampli⁹ extẽdi ꝙ reperiat̃ delictũ h.ↄtra dicit ꝙ hec dictio illi facit simplicẽ relationẽ.

i ¶ Unq̃.ar.in eo puniendũ esse aliquẽ in quo deliq̃t.j.xij.q.ij. de vi ro. ⁊.c.qui ⁊ humanis.j.c.q.v.c.i.ꝯ.di.lxxxi.valet.xvij.q.iiij.frat.vij. q.i.ſi quis de ordine.j.xxxiij.q.ij.admonere.j.xxvij.q.ij.q̃ dormierit. k ¶ Ecce. adhuc ꝑseuerat in assignãdo differentiã ⁊ cãm differentie.

H I quoscunq̃.i.aliquos indignos qđ collige ex illo verbo asse-clis ab obsequor obsequeris. vñ ⁊ assecla cornus. al's si essent sui digni: plus eis teneret̃. vt.xij.q.ij.hec hui⁹.lxxxvi.di.non satis. m ¶ In scandalũ. qui ẽ occasionẽ damni dat: damnũ dedisse videt̃. extra de iniur. ⁊ dam.da. ⁊ si egressus ignis.j.c.placuit.ij.ar.ↄtra.xxiij.q.v.ꝯ oc-ciõ.§.i.dic prima intelligit̃ de causa ꝓx.⁊ cũ culpa, ↄtraria de causa remo ta ⁊ sine culpa.ff.de seruo cor.neratius.

rate ⁊ digne dandum vel accipienduʒ est quia nisi ita collatũ fuerit eo desinet esse ratũ quo nõ fuerit rite perfectum. Cete-ra enim sacramẽta vnicuiq̃ ꝓpter se dant̃ que ⁊ vnicuiq̃ʒ talia fiunt: quali corde vl' ↄsciencia accipiunt̃. istud solũ nõ ꝓpter se solũ sed ꝓpter alios dat̃. ⁊ ideo neces-se est vt vero corde mundaq̃ ↄsciẽtia q̃-tũ ad se sumat̃. ad alios ꝟo nõ soluʒ sine culpa: ſʒ etiã sine omi infamia ꝓpter fra trũ scandalũ ad q̃ꝝ vtilitatẽ nõ solum vt presint ſʒ etiã vt ꝓsint sacerdotiũ datur. ¶ Unde ieronim⁹ in michea. Symonia ci rei sũt infidelitatis eoꝝ q̃ a se scandali zant̃

H I quoscunq̃[l] de asseclis su-is ordinãtes epi ⁊ vitã eoꝝ in scan-dalũ[m] ppli exponẽtes rei sũt ĩfidelitatis eoꝝ q̃ scandalizant̃. Reuera enim qui ad hoc eligunt̃ vt ceteris ꝓsint sicut ꝓordi-nant̃ dignitate: sic preeminere debẽt san ctitate. alioq̃n cur ceteris ꝓferunt̃. q̃ nul la meritoꝝ gratia a ceteris assumuntur. ¶ Hinc etiã symachus laurentio medi-olanensi epo. Sicut honore ita q̃s scia ꝓ cellere debet

V Ilissimus cõputãd⁹ est nisi ꝓcellat[n] scientia ⁊ sanctitate qui est honore prestantior. ¶ Patet er-go[o] illud augustini sacramẽta vicʒ cristi ꝑ hereticos mĩstrata suo non carere effe ctu nõ de oĩbus intelligi generaliter. sed de sacramẽto baptismatis. ¶ Vñ idem aug⁹. ait. Baptismus siue ꝑ bonũ siue ꝑ malũ ministretur reiterari nõ debet

D Edit[p] baptismũ iudas ⁊ nõ est ba-ptisatũ post iudam. dedit[q] iohãnes ⁊ ba ptisatũ[r] est post iohannẽ. q: qui datus ẽ a iuda baptismus xp̃i est[s] qui a iohanne iohannis erat. non iudã iohãni ſʒ baptis ma cristi. etiam ꝑ iude manus datũ iohã

V Ilissim⁹. nisi ꝓ cellat.ꝯ.dis.xxv. §.nũc aũt.

n ¶ Nisi ꝓcellat. id est nisi habeat illam discretionẽ q̃ in ꝓla to exigit̃. ⁊ si nõ emi nentẽ tñ sufficienteʒ ex̃ de elect.cũ nobis sufficit enim ꝙ sit bo nus.lxv.di.c.vlt.q̃d enim si oẽs sint valde ꝑiti nõ ideo erit iste vilissimus q: nõ est vt salomõ. de h' no-ta.viij.q.i.licet.

o ¶ Patet ẽ. respic̃ illud.c.ex catholica. ⁊.c.ſi iustus. Jo.

D Edit in noĩe cri-sti. vel in noĩe pa tris ⁊ filij ⁊ spũsctĩ ⁊ ideo nõ fuit ⁊c. de cõ.di.iiij.aliud.

q ¶ Dedit in nomĩe vẽturi ⁊c. ⁊ ideo fu-it iohãnis. dic quia baptism⁹. a iohãne erat quoddã sacra-mentale quo ablue bat̃ tñ corpus exte rius. ꝯ cõ.di.iiij.ba-ptismus. ⁊ valebat ad assuefactionem.

r ¶ Baptisatũ.j.de ↄse.di.iiij. non rege nerabant̃.

s ¶ Est xp̃i. in q̃rto libro sniaꝝ legit̃. h̃ ↄsiderãdũ est. si ba-ptisati a iohãne sũt baptisati baptis-mo cristi. ⁊ q̃ forma ꝟboꝝ sit vsus Jo. Illi rñdent. q̃ bapti sati sũt a iohãne: ne scientes spũsctm̃ eẽ ac spẽ ponẽtes i illius baptismo p⁹ea baptisati sũt baptismo xp̃i. baptis-mus iohannis tradebat̃ in noĩe venturi. vñ ierony. sup Jo. q̃ dicit se i cri-stũ credere ⁊ nõ credit in spũsctm̃. nõdũ habet claues eccl'ie. vñ baptisati a iohãne in noĩe venturi. i. dñi nostri iesu xp̃i. q: dixerũt sed neq̃ si spũsan ctus est audiuim⁹. Itẽ baptisati sũt in noĩe xp̃i explicite. illi ꝟo qui speʒ in baptismo iohãnis habebãt ⁊ patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spũsctm̃ credebãt. non fuerũt postea baptisati. sed impositõne manuũ ab apl'is sup eos facta: spũsctm̃ receperũt. alij ꝟo qui nõ ita credebãt baptisati sũt baptismo cristi. vt dictũ est. vnde ierony. qui spũsctm̃ nesciebãt cũ baptismũ a iohanne acceperũt. iterũ baptisati sũt ſʒ ne quis ex iudeis vel gentib⁹ putaret aquã sine spũ-sctõ sufficere ad salutẽ. De hoc etiã ambr. q̃dã negauerũt se scire spũsctm̃ cũ baptisatos se dicerẽt baptismo iohãnis. quos tñ in aduenĩẽtis iesu: nõ in suo baptisauit noĩe. Isti ẽ qui nec in cristi noĩe nec cũ fide spũsctĩ bap-tisati fuerãt: nõ poterãt accipe baptismi sacramẽtũ. baptisati sũt igit̃ in no mine xp̃i nec iteratũ est in eis sacramentũ ſʒ innouatũ. Sed querit̃ cũ ba-ptismo iohãnis nõ ↄferat̃ remissio pctõꝝ.j.de cõ.dis.iiij.nõ regenerabant̃. nec ad veritatẽ baptismi valeat fides alicui⁹ vel infidelitas officiat. de cõ. di.iiij.quõ. ⁊.c.se. cur reiteratus est baptism⁹ in q̃busdã a iohãne baptisatis maxime cũ ꝑ circũcisionẽ originale fuisset deletũ. vt extra de bap. maiores §.tante. Nam si dicas baptismũ cristi necessariũ esse etiã circũcisis. cõclu-dit̃ ẽ ꝙ in oĩbus baptisatis a iohãne necessariũ ẽ siue bene crederẽt siue

male. si aūt dicas nō esse necessariū. ↄcludit. q̄re ergo baptisati sūt baptis/mo xp̄i iā a iohāne baptisati cū ijdem essent circūcisi. pōt dici forte ꝙ ante passionē xp̄i nulli erat baptism⁹ necessari⁹. sed tñ baptisati sunt ab ap̄lis ne putarēt aliq̄ baptismū sine spūsctō sufficere ad salutē qđ credo. vl' forte a baptismo xp̄i. i. postꝙ̄ xp̄s baptisat⁹ fuit oībus baptism⁹ necessari⁹ fuit siue iohānis siue cri/sti. sed baptism⁹ xp̄i tanꝙ̄ a seipo ratus nō indigꝫ fidei ami/niculo. secus in Io/hannis baptismo. vnde baptisati sunt quibus recta fides nō affuit. qđ locum tm̄ habet in baptis/mo iohannis. vide qđ no. de ↄse. di. iiij. ex quo.

a ¶ Ebri⁹. ita tñ ꝙ sentiat q̄d faciat q2 intētio baptisati et baptisantis exigit. vt. j. de cō. di. iiij. so/let. q2 nemo dicit il/lud qđ nō sentit. ff. de suppel. le. labeo. ⁊ ita nō est ↄtra. j. c. §. ecce

Sicut vrgeri. di/mittit. s. e. remis/sionē.

c ¶ Sic ⁊ ego. ar. suf/ficere nidenti dare instantiā. alibi suffi/cit assignare rōnem xxviij. q. i. sic eni. et dicit aristo. optima instantiaꝝ est dice/re q̄re nō sic. ordina/bis. ar. cū h dr̄ here/ticus iuste baptisat ⁊ ego cōcedo infert ergo dimittit pctm̄ qđ nego. ⁊ sic insto. auarus iuste bapti/sat. g̃ dimittit pctm̄ qđ nō cōcederēt ipi sed dic instantiā nō valere q2 scḿ suam opinionē concludit. sic. xxvij. q. i. nuptia/rum.

d ¶ Vnice. q̄ cōple/ctit tm̄ grana. xxxij. q. iiij. recurrat. s. e. re/missionē. in glo. fi.

Et iaꝫ. ab illo lo/co inducit magi/ster ca. quibus vult ꝓbare ꝙ heretici et si sacrm̄ ↄferre pñt. nō tamen effectum sacramenti. qñꝙ tamē inducit ꝙ possunt effectū confer/re. ⁊ sub ista alternatōne venit vsꝙ in finē questiōis fracto freno.

e ¶ Sed q2. sicut aliud est elementū aliud consecratio. vt de con. di. iiij. per aquā. et ideo notatus fuit ciprian⁹ q̄ nō fecit istā differētiā. j. e. c. si q̄s inq̄t.

f ¶ Hereticos. sacramentū gr̄e dat deus etiā p malos. ipam grām non nisi p seipsum. vt de cō. dist. iiij. quomodo.

Corporalia. quia ministerio corpoꝝ ⁊ circa corpa ↄferunt̄. vel q2 q̄daꝫ sunt corpa vt crisma vel quia forme corpoꝝ sūt. vel q2 sub corpalibus speciebus ↄferunt̄. sed nūquid peunt. cū corpe. est. ar. ꝙ nō. j. e. qđ quidaꝫ. xxxij. q. vij. tm̄ valet.

h ¶ Pietatis. i. scte religionis ⁊ veritatis. sꝫ iō dicit quia tunc est ibi pietas cum et veritas.

Non sanat. baptismus. datus extra ecclesie formā. vt. j. c. §. sꝫ notādum

nis baptismo recte ꝑponimus. Itēꝫ q̄s iudas baptisauit ⁊ christus. Sic ergo q̄s baptisat ebrius[a] homicida: adulter: xp̄s baptisat. Itē sacramētū ecclesie tam ma/gnū est vt nec homicida admīstrāte pol/luat. ¶ Itē ↄtra donatistas. De eodeꝫ

Sicut vrgeri videor cū mihi dicitur ergo hereticus dimittit[b] pctm̄ cum iuste baptisat. sic ⁊ ego[c] vrgeo cū dico. er/go auarus ⁊ religionis simulator pecca/ta dimittit. sꝫ p vim sacri sicut ille ita ⁊ il/le. sed p meritū suū nec ille nec ille. Illō/enīꝫ sacramētū xp̄i etiā in malis hoīb⁹ eē cognoscit̄. In corpe aūt vnice colūbe im/maculate nec ille nec ille inuenit̄. vt si cu/ius man⁹ esset arida veꝝ quidē esset mē/brū. Quis sine sanguine inefficax esset et mortuū. sic ⁊ fides cū sit vera tñ sine op/ibus mortua est. Itē sic in heresi baptisa/tus in noīe sctē ⁊ indiuidue trinitatis. nō fit tñ tēplū dei si ab heresi nō recesserit q̄/modo nec in auaricia in eodē noīe bapti/satus fit tēplū dei si ab auaricia nō rece/dat q̄ est ydoloꝝ seruitus. ¶ Ex his ita/ꝙ verbis apparet baptisma qđ ab here/ticis tribuit̄ v̾tute sua remissionē confer/re pctōꝝ. ¶ Sed idē aug⁹ ecōtra testat̄ in libro de baptismo dicēs. Baptismus xp̄i ⁊ si nulla ꝑuersitate violet̄ apud he/reticos tñ caret effectu.

Etiā[d] cor/de tardiores intelligūt baptismum xp̄i nulla ꝑuersitate dantis vl' accipiētis posse violari. Sed quia[e] aliud ē sacramē/tū ab effectu sacramēti. cuꝫ eos q̄ in ipsa vnitate eccl'ie ꝑdite viuūt cōstet remissio/nē pctōꝝ nec dare nec habere posse. quia nō malignis sꝫ bonis filijs dictū ē. si cui dimiseritis pctā dimittent̄. cui tenueritis tenebunt̄. Patꝫ ergo hereticos[f] dare vel accipe tm̄ sacrm̄ baptismi. ⁊ non dare re/missionē pctōꝝ. ¶ Idem in verbis dn̄i

Corpalia sa/crāmēta q̄ portāt ⁊ celebrāt etiā se/gregati ab vnitate corpis xp̄i formā ha/bere pietatis[h] possunt. Virtus vō inuisi/bilis ⁊ spūalis ita in eis esse nō pōt quē/admodū sensus nō sequit̄ mēbꝝ qñ am/putat̄ a corpe. ¶ Itē ambro. in libro ď initiandis rudibus. De eodem.

Non sanat baptismus[i] ꝑfidoꝝ. non mundat sed polluit. qui in diluuio aquaꝝ ad deū nō approximabunt. q2 vt p apl'm dicit̄. quicq̄d ex fide[l] nō est pec/catū ē. ⁊ ip̄is qui faciūt ⁊ quibus faciūt nō solū nō ꝓdest: sꝫ ad iudiciū ē. ¶ Iteꝫ leo papa ad nicetē ep̄m. Per manus im/positionē ↄfirmant̄ qui ab hereticis ba/ptisma accipiūt.

Hi qui ab hereti/cis baptismū acceperunt cū antea baptisati[m] nō fuissent sola spūscti inuo/catōne p impositōem man⁹ ↄfirmādi st̄. q2 formā tm̄ baptismi sine scificatōnis v̾tute sumpserūt. ⁊ hanc regulaꝫ vt scitis seruandā in oībus eccl'ijs ꝑdicamus. vt lauacꝝ semel initū nulla iteratiōe violet̄ dicēte ap'lo. vnus[n] de⁹. vna[o] fides. vnū[p] baptisma. Cui⁹ ablutio nulla reiteratiōe temerāda est. sꝫ vt dixim⁹ sola scificatio/ne scti spūs inuocanda. vt qđ[q] ab hereti/cis nemo accipit: a catholicis sacerdoti/bus cōsequat̄. ¶ Sed notādū[r] est ꝙ he/retici vt arriani ⁊ sabelliani q̄ꝝ alij ineq̄li/tatē. alij indiscretionē ꝑsonaꝝ[a] cōfitebā/tur: baptisma nō in forma[b] eccl'ie: sꝫ sue ꝑ/uersitatis mīstrabāt. De his specialiter ambrosi⁹ locutus ē dicēs. Nō sanat ba/ptismus hereticoꝝ neꝙ ꝑfidoꝝ ⁊c. vt re/baptizent̄ ⁊ reordinent̄ ⁊c. ¶ Vñ in ni/ceno cōcil'. statutū est. Rebaptisent̄ ⁊ re/ordinent̄ q̄ de paulianistis ⁊ cathafrigis ad eccl'iam redeūt.

Si q̄s ↄfugerit ad catholicā eccl'iam de pauliani/stis[c] ⁊ cathafrigis[d] statutū est rebaptisa/ri eos oīmodo debere. Si qui vō cle/rici erūt apud eos siquidē inculpati fue/rint ⁊ irreprehēsibiles rebaptisandi[e] sūt. rursus[f] etiam ordinent̄ a catholico epis/copo ecclesie catholice. Si vero exami/nati minus apti fuerint dep̄hensi depo/ni[g] eos oportet. Silr̄ autē ⁊ circa dyaco/nes ⁊ de oībus qui in eodē clero inueni/unt̄: eadem forma seruabit̄. ¶ Item in/

Paulianiste nocenti⁹. De eodē.

In noīe patris ⁊ filij ⁊ spūscti mini

k ¶ Quia in diluuio. i. in multitudine diuersaꝝ sententiaꝝ vel in se/ctaꝝ vel in diluuio tm̄. q2 solus baptismus nō sufficit nisi ⁊ grā de[...]

l ¶ Ex fide. id est cū fide opante p dilectionem.

Hi qui. baptisati. nā tūc nihil acceperūt ab eis. lxviij. di. §. hi vō.

n ¶ Vnus. i. incōmutabilis. o ¶ Vna. i. ab vno veniens.

p ¶ Vnū. i. vnā habens efficaciaꝫ in oībus siue ꝫ malis siue ad ult̄ nisi ma/licia suscipiē/tis impedia/tur. vel vnū q2 nō iteran/dum.

q ¶ Vt qđ. i. scificatis vir/tutē grāꝫ re/missionē pec/catoꝝ. etiā/di tñ vt dic/grā. j. c. §. nemo. nam als ↄfirm/ in necessita/te accepit. x/xij. di. §. nec/v̾. fina.

r ¶ Sed no/tandū est. ꝙ/nū. vt arriani q̄ dicūt filiū nō coeternū patri. vt. xx/iij. q. iij. q̄daꝫ v̾. arriani.

a ¶ Perso/naꝝ. vt sabel/liani qui di/cunt eandē esse ꝑsonam patris ⁊ filij ⁊ spūsancti vt. xxiiij. q. iij. quidā. v̾. sa/belliani

b ¶ Non in forma eccl'ie que necessa/ria est. vt. xx/ij. di. §. verū j. c. cōtrabe

Si q̄s cō/fugerit. paulianisti qui dicebā/ spūsctm̄ nō fuisse ꝑ sꝫ a maria suspi/se initiū. vel

xxiiij. q. iij. quidā. v̾. paulianiste. cathafrige dicūt spūsctm̄ paruū hoiem ⁊c. vt in ꝑdicto. c. quidā. v̾. vt cathafrige.

d ¶ Ex catha/frigis. qui nō baptisant in forma eccl'ie. ⁊ sic soluunt̄ cōtraria.

e ¶ Rebaptisandi. sꝫ ↄtra. j. ď con. di. iiij. quibꝰ bis. sꝫ hic nō fuit facta iniuria sacro cū nullū ꝓcesserit ibi ↄtra. vel hoc intelligendū p illud. nā ibi dicit̄ nisi necessitas ⁊c.

f ¶ Rursus etiam ordinent̄ con/tra. j. c. si q̄s p ignorantiā. sꝫ hoc est de dispensatōne illud de rigore. vel hic loquit̄ de iure q2 hic nullū fuit prius baptismū nec ordo. vnde nō fit iniuria hic alicui sacro si baptisant̄ ⁊ ordinant̄. nec tangit il/lud. c. hic. ⁊ q2 ibi est alius casus. s. ꝙ ibi sūt due questiones scḿ vnū casum.

f ¶ Rursus. ar. ꝙ nō baptisatus nullū recipit ordinē. vt ex̄ de ꝑsby. nō bap. si q̄s ꝑsbyt. j. c. si q̄s p ignorātiā. s. c. cū paul⁹

me baptisabant. Et nouaciani iisdē noībus tremēdis baptisant. Nec apud istos de vnitate p̄tātis diuine hoc ē p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussc̄ti questio aliq̄n mota est. ⁊c. ¶ Alij[b] formā eccl'ie in baptisando seruant. Sed dū ab eis baptisant' qui in heresi vel scismate eis cōicant sacr̄m quidē baptismi ab eis acciptūt, virtutē v̄o non cōsequunt' quā sine fide nullus cōsequi pōt. Unde ⁊ dn̄o dicit' q̄ in patria sua[i] n̄ poterat[k] facere signū ꝓpter incredulitatē eoꝝ. ¶ Unde aug'. in omelia octuagesima. Dū verbū accedit ad elementū fit sacramentū.

Detrahe verbū[l] ab aqua q̄d erit nisi aqua. accedit v̄bū ad elementū ⁊ fit sacramētū[m]. Unde ista tanta virtus aque vt corpus tāgat ⁊ cor abluat nisi faciēte[n] v̄bo. Non q2 dicit' s3 q2 credit'[o]. Nā ⁊ in ip̄o verbo aliud ē sonus[p] trāsiens. aliud[q] virt' manēs. ¶ De his v̄o qui in heresi vel scismate baptisātur scribit aug'. ad petrū dyaconē dicēs. Extra eccl'iam baptisati si non redierint ad ecclesiam p̄niciem sibi accumulant.

Firmissime tene ⁊ nullaten' dubites extra eccl'iam baptisatis si ad ecclesiā nō redierint baptismo[r] cumulari p̄niciem. Tantū eīn valet eccl'iastice societatis cōio ad salutē vt baptismo nō saluet' cū ibi nō dat' vbi oportet vt det'. ¶ Idē. Inutilia sūt dona que p̄ter eccl'ie vnitatē habent'.

Teneamus[s] vnitatē fratres mei p̄ter vnitatē etiā qui facit miraculū nihil est.[t] In vnitate erat ppl's isrl' ⁊ nō faciebat miracula. p̄ter vnitatē erant magi[v] pharaonis. ⁊ faciebāt similia moysi. ppl's isrl' vt dixi nō faciebat miracula. Qui erāt saluādi apud deū: q̄ faciebant miracula: an qui nō faciebāt? Petrus apl's resuscitauit mortuū. symō magus fecit m̄lta. Erant quidā xp̄iani qui non poterāt facere quod faciebat petr' nec q̄d faciebat symon: s3 tn̄ gaudebant q̄ noīa eoꝝ scripta erāt in celo. ¶ Itē leo ad nicetem episcopum. Baptisma semel traditum non est reiterandum.

Hanc[a] regulam seruandam in omnibus ecclesijs predicamus. vt lauacrum semel initum nulla iteratione violetur. dicente apostolo vnus deus: vna fides: vnū baptisma. cui' ablutio nll'a reiteratōne violanda est sed sola sp̄us sc̄tificatio inuocāda vt quod ab hereticis nemo accepit a catholicis sacerdotib' cōsequat'. ¶ Nemo[a] in heresi vl' scismate cōstitutus intelligendus est. Ceteꝝ si cū oī fidei integritate ⁊ animi puritate de manu hereticoꝝ aliquis in forma[b] eccl'ie baptisma accepit: tūc implet' illud augusti. ꝑ lapideū[c] cannalem aqua transit ad areolas. Et iteꝝ. Sp̄ualis virtus sacramenti ⁊c. ¶ Item in libro de blasphemia spiritussc̄ti. Etiā ꝑ malos boni colligūtur.

Sp̄ussanctus in sc̄tā eccl'ia etiā isto tp̄e quo velut granū atterit' cū palea sic opat'. vt nullius verā confessionē aspernet'. nullius simulatōne fallat'.[o] atq3 ita reprobos[d] fugiat. vt etiā ꝑ illoꝝ ministeriū probos[e] colligat. ¶ Ecce quādo ab hereticis baptisma cū sua v̄tute accipit' cui' tam necessaria administratio est. vt nec etiā a paganis[f] datū possit reiterari. Unde in ecclesiastica hystoria legit' q̄ alexander episcopus alexandrie cum petri martyris missarum solēnia celebraret post expleta missaꝝ sacramēta vidit sup orā maris pueroꝝ[g] ludum imitantiū vt solet fieri episcopū ⁊ gerentiū ea que in ecclesia geri mos est. Mox eos ad se ꝑduci iubet. ⁊ quid egissent ꝑcontat'. Illi rei ordinem pandunt baptisatos a se eē quosdā cathecuminos cōfitentur per

g ¶ Deponi. veꝝ est de facto. vel sic deponi. i. non admitti. h ¶ Paulianiste. alij. respicit hic. §. s̄. positū. sed notandū. i ¶ In patria. quia nemo ꝓpheta acceptus est in patria sua. k ¶ Non poterat. i. nolebat. vel q2 potētie sue nō ꝯgruebat. ar. xxxij q. v. si paulus. q2 ip̄i erāt increduli sed nō ne poterat facere ne essent icreduli ⁊ ita facere miracula. nam dicit regula iuris q̄ q̄ pōt facere vt possit d2 posse. ff. ꝺ reg. iu. q̄ pōt. s3 ex illa intelligit' de illo q̄ tenet' ex necessitate ⁊ astrict' ē ad aliq̄d faciendū.

l ¶ Detrahe. i. si aliq̄s ter aliquē imergat ⁊ nō ꝓferat v̄ba nō baptisat. q2 nec solū elemētū nec sola v̄ba ad h̄ sufficiūt vl' alit' q̄dā baptisant i noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussc̄ti. ⁊ tunc expone detrahe v̄bū. i. filiū. q̄d est aq̄ nisi aq̄. q. d. nō est ibi baptismus. de ꝯse. di. iiij. in synodo. vel al's detrahe v̄bū aqua. i. formā. ⁊ nō erit ibi sacramentū baptismi ⁊ no. q̄ gandulph' dixit q̄ ipsa aq̄ fit sacr̄m. s. ip̄m elemētū. ar. de cō. di. ij. sacrificiū. vñ si asin' bibat aquā illā bibit sacr̄m. sicut ⁊ de mure dixim'. de cō. di. ij. q̄ bñ nō custodierit. alij dicūt. q̄ impossibile ē q̄ asin' bibat sacr̄m. nā dicūt q̄ aq̄ illa in eodē instāti incipit ⁊ desinit eē sacr̄m. s. in vltima ꝓlatōne ipsi' forme, baptiso te in noīe ⁊c. ⁊ no. de cō. di. iiij. c. i. nā ꝑ alias orōnes q̄ p̄mo fundant' sup ip̄am aquā nō fit aq̄ sacr̄m. ⁊ h̄ ita veꝝ ē s̄m eos. q̄ si in eo instanti quo forma finit' ⁊ aq̄ fit sacr̄m puer nō esset in aq̄ puta anteq̄ dixisset ⁊ sp̄ussc̄ti. ⁊ leuasset eū de aqua nō esset baptisat'. nec ē mirū si incipiat ⁊ desinat esse in eodē instāti cū sit idē etiā in oībus alijs casibus s̄m legē. nā si q̄d mihi debebat' sub ꝯditōne ⁊ illud acceptotuli an̄ existentiā ꝯditōis. si post existat ꝯditio in eodē instanti incipit ⁊ desinit esse debitū. ff. de accep. l. antepenult. ⁊ l. q̄ð in diē. vt dic' lau. sed falsū ē. q2 lex dicit q̄ intelligit' olim liberat'. vt. ff. de solu. sub cōdi. debitor. meli' pōt poni exemplū in seruo dato vxori a viro vt eū manumittat. nā in eodē instanti incipit ⁊ desinit h̄re dn̄iū. ff. de donat. int' vi. ⁊ vxo. q̄ð aūt. §. vlt. ar. ꝯtra hic in fi. q2 aliud ē son' ⁊c. sed q̄ dicit q̄ virtus ꝑmanet nō intellige in aq̄ s3 in puero. Itē ar. ꝯtra ff. de vsufru. ticio cū morie'. Itē aliud exēplū pōt poni vbi q̄s fit' incipit ⁊ desinit eē debitor. vt. ff. ad vell. debitrix. Quidā aūt itelligūt

aliter lr̄am illā. l ¶ Verbū. nā v̄ba necessaria sūt. ar. ff. de v̄b. obl. l. i. m ¶ Et fit sacr̄m. i. sacr̄m fit ex forma ⁊ aq̄ q̄ð ē baptism'. s3 querit' si in littore maris baptiset' aliq̄s an tota aq̄ ꝯsecret' an nō. ⁊ dicendū q̄ illa tm̄ q̄ puerū tangit. ar. ff. de relig. l. ij. §. celsus. nā ibi d2 q̄ sola terra q̄ tangit corpus hoīs ē religiosa. vl' pōt dici. q̄ etiā illa q̄ istā tāgit. ar. ff. ꝺ rei ven. q̄ religiof'. s3 exaudi per canonē. xi. q. iij. q̄m m̄ltos. q2 excōicatō nō trāsit in tertiā ꝑsonā. sic nec religio. n ¶ Nisi faciēte. i. i forma euāgelij. i. noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussc̄ti. o ¶ S3 q2 credit'. videt' q̄ mutus p̄t baptisare. q2 matrimoniū pōt ꝯhere maxime si tres ꝑsonas p̄t exp̄mere. q̄ð ꝯcedo si est mutas ter. al's si loq̄ nō p̄t nō baptisat. ⁊ q̄ dicit. Sed q2 credit'. h̄ ad suscipiētē refert' q2 nō exigit' fides cōferētis s3 suscipiētis. de cō. di. iiij. tūc valere. ab ip̄o eīn dāte sola intētio requirit'. vt dixi. s̄. e. sicut. p ¶ Son'. ē son' vocalis. ⁊ ē son' mētal'. q ¶ Aliud. i. efficacia a deo collata sibi. j. de cō. di. iiij. solet. q̄ uis eccl'ia. r ¶ Firmissime baptismo cumulari. nā h3 ad cumulū supplicij. xxxij q. vij. vsq3 adeo. s ¶ Teneam'. ꝓbat baptismū posse ꝯferri a malis. ⁊ ip̄i p̄nt miracl'a facere. j. e. ꝓphetauit. t ¶ Nihil ē quo ad vitā eternam. v ¶ Magi. s. iānes ⁊ mābres tria fecerūt miracula. virgas in serpētes cōuerterūt ⁊ aquā in sanguinē ⁊ fecerūt aq̄s ranis ebullire. s3 cinifes nō poterāt inducere vt moyses. vñ dixerūt digit' dei ē h̄. ⁊ ita defecerūt in q̄rto miraculo. s. in tertia plaga. q2 p̄mū nō fuit plaga. et iō q̄nq3 dicunt' defecisse in tertio miraculo. q2 in tertia plaga. xxvi. q. v. nec mirū. v̄. nec ideo. ar. nō ꝑiudicari alicui in sua cā religionē alteri'. nō eīn meli' alicui d3 credi q2 sig̃ ⁊ miracl'a facit cū etiā hec bonis ⁊ malis sint cōia. s̄. e. c. multe.

Hanc. h̄. c. ē ꝑs illi'. s̄. e. hi qui. ⁊ repetit h̄ finē illi'. c. vt exponat in. §. sequēti. l. a ¶ Nemo. ar. ad q̄ðem de inuasore vtꝝ ꝑ eū posset p̄ntari cleric' in eccl'ia. ⁊ si ꝑ hereticū sn̄ia iusta det'. de cō. di. ij. ⁊ dixit dn̄s. io. q̄ꝫ vtrūq3 falsū est q2 inuasor nō tolerat' ⁊ hereticus ē excōicatus. h̄. b ¶ Forma. s. necessitate vl' ignorant'. c ¶ Per lapideū. vt. s̄. e. si iust'.

Spiritussc̄tus. fallat'. nā mētiri deo possum' s3 ip̄m fallere nō possum'. de cō. di. ij. panē. oīa eīn certa sūt ei. ff. de iudi. s3 ⁊ si restituat'. §. vl. ar. ꝯ. lxxxi. di. optet. xvi. q. i. reuertimi. s̄. e. c. m̄lti. d ¶ Reprobos. ar. nō ꝑiudicare alicui i sua cā religionē alteri'. n̄ eīn meli' d3 alicui credi. q2 sig̃ ⁊ miracl'a fac' cū etiā boīs ⁊ mal' sint cōia. s̄. e. c. m̄lte. e ¶ Probos. q2 illō sacr̄ꝫ puro corō sumūt. j. e. nō noc3. f ¶ Ecce a paganis. si i forma eccie det'. ꝺ cō. di. iiij. aq̄dā. g ¶ Pueroꝝ. doli capaciū. al's nihil agerēt. nā tales furiosis cōpant'. ff. ꝺ acq̄r. pos. l. i. §. i. xv. q. i. illō. q̄s aūt sit doli capax lex dic' q̄ q̄ ē pxi' pubertati. ff. de re. iur. pupilli igrāti tñ bñ acq̄

ritur ius seruitutis.vt.ff.queadmodū seruit.amit.si ptē.§.ij.
h ¶ Per athanasiū.ꝓpriū nomē est. i ¶ Interrogatōibus.ꝑ hoc ꝙ dicit integris ptz nō iocose fuisse factū.ꝛ ita nō soluit hic illa questio aug. de cō.di.iiij.solet queri.licz quidā dicāt eā hic solui.sz etiā dico ꝙ licet formā ludendo accipiat.dūm tñ baptisare intēdit baptisat.si aūt oia iocose fiant.non erit baptismus.ar.xxij.q.ij.qd ait.ff.de ac.ꝛ ob.obligationū substātia §.vi.extra de sen.ex.si vere.

k ¶ Baptismū.ar. nō reiterari sacrm lz nō sit ꝑfectū.

l ¶ Non debere.ar. simulationē alicui nō ꝑiudicare.vt.s.dis.xxvij. ꝙ interrogasti.j.xxij.q.v.ecce.de cōse.di.iiij.solet queri.ar.ɔtra.j.xxij.q.ij qd ait.ff.de acti.et ob.obligationū.

m ¶ Sed adimplere.ar.xxiij.di.quorū dā.vij.q.i.nihil.

n ¶ Ea q.s.vt in vertice ꝛ pectore ꝛ i spatulis vngant.ex de sacramē.iterā.vel nō c.i.ꝛ.c.vlt.Jo.

Si quis. quidaz ponūt ita casuz due questiones fiebant ꝯ ysidoro prima.vtruz baptisati ab ordinato añ baptismū essent rebaptisandi.scða.vtruz ipse debeat ordinari.Ad pmā questionem rñdet ab illo loco sed romanus.secūde qōni nō rñdet sed pōt decidi ꝑ ca.s.e.si quis cōfugerit.ꝛ fm hoc legit totū sub interrogatione vsq ad illud.sed romanus.ꝛ sup plebis fm hoc i lra vlteri⁹ nō ordinetur Sed.i.q.ꝛc.ꝛ ita respondet vni questioni nō alij.ar.ex de ꝑsump.nōne.insti.de inuti.stipul.§.quotiēs.C.de diuer.rescp.l.i.ɔtra.ꝛ ħ verū ē cū sint cōnexe.alij legūt.c.plane.ꝛ dicūt ꝙ baptisati ab eo debēt rebaptisari.sz male dicunt.vñ illud sz roman⁹ est correctiuū.ꝛ ipe vlteri⁹ nō ordinet.ꝛ hic corrigit.s.e.si quis cōfugerit.vel hic loquit fm rigorē fm ysidor.Scðm casum ponit ysidorus fm falsam quorundā opinionē.ꝙ scz tales debēt rebaptisari.vñ se statim ibi corrigit.sed romanus.q.d.ita alij dicūt sed roman⁹ ꝛc. p ¶ Nō ordinet.de rigore.al's secus.ex de presby.nō ordi.mi.c.i. q ¶ Pagan⁹ s.di.xxxij.§.ver.j.de ɔse.di.iiij.quos a paganis.ɔtra.sed ibi preter formā ecclesie fuerūt baptisati.hic aūt de eo baptismate agit qd in forma eccl'ie tradit. r ¶ Nō possūt.cū effectu gratie.nota facti grām nocere.Item nota nō quid quis faciat.sed cui⁹ auctoritate quid fiat ɔsiderandū.

Sic populus.hec sequētia capitula loquunt qñ forma ꝑtermittit.vel sciēter ꝑter necessitatē sacramēta recipiunt. s ¶ Populus.sicut sequit. t ¶ Vel vota.generale est.postea subdiuidit ꝑ ꝑtes dicēs. v ¶ Vel ꝓ salu.ꝓ salute ꝛ petō dicit qsi sint noia sacrificioꝝ q̃ꝝ vnū ad salutē seruandam.alterū ad pctā purganda offerebat.qd codices nō habēt x ¶ Vel pacifica.sic dicebat sacrificiū quod offerebat ꝓ pace adepta vel adipiscēda. y ¶ Vel holocausta.holon totū.cauma incendiū.l.di.pōderet.versus fi. z ¶ In cōspectu.eccl'iastica dignitas nō facit eū xp̄ia

athanasiū[h] puer qui illis fuerat epūs simulatus.Ubi ex respōsis eoꝝ vidit fm religionis nr̄e ritū cuncta ɔstare.statuit illis q̄bus integris interrogatōibus[i] ꝛ responsionibus aqua fuerat īfusa iterari baptismū[k] nō debere[l].sed adimpleri[m] ea q̄[n] sacerdotibus mos est. ¶ Hinc etiaz ysidorus ait. De his q̄ ꝑ ignorantiaz ordinant anteꝗ̃ baptisent.

Si quis[o] ꝑ ignorantiā ordinat anteꝗ̃ baptiset debēt ab eo baptisati iterū rebaptisari ꝛ ipse vlteri⁹ nō ordinet[p]. sed roman⁹ pontifex non hoiem iudicat q̄ baptisat. sed spm̄ dei subministrare grām credit baptismi lz pagan⁹[q] sit qui baptisat ¶ Mō aūt cetera sacra ab hereticis mīstrari nō pñt[r] testat ieronymus in aggeo ꝓpheta. Deo minime placēt que ab hereticis offerunt.

Sic ppl's[s] iste hereticoꝝ oīm est in cōspectu meo dicit dñs. oīe quod fecerint qd mihi obtulerit. vl' vota[t] vel ꝓ salute[v] vel pacifica[x] vl' ꝓ peccato[y] vel holocausta siue elemosynas siue ieiunia vel corꝑis castitatē cōtaminata erūt in cōspectu[z] meo. Quāuis eñ sāncta videant spē sui que offerunt.tñ quia tractata sunt ab illo qui pollutus ē i aīa polluunt oia. ¶ Idē in amos. De eodē.

Odit deus sacrificia hereticoꝝ et a se ꝓijcit.ꝛ q̄tienscunq in noīe ei⁹ cōgregati fuerint detestat fetorē eorum ꝛ claudit[b] nares suas. ¶ Item in osee.

Illi offerūt panē sacrilegū ꝛ dant elemosynas ꝛ sectari vident humilitatē que ego siuere[c] fiāt holocausta interpretor.Cū aūt scientiaz dei reliquerint.frustra truncato[d] capite fidei cetera mēbra se habere iactant. ¶ Idem in epistola ad galathas. Sine fide ꝛ charitate nec euāgeliū habet nec ꝓsunt aliqua bona.

Omnū.vt.j.q.vij.nō oēs epi. a ¶ Specie sui.qtū ad supficiē. Odit.claudit.humana loquit similitudine.vt.xxiiij.q.i.odi. Illi offerūt.si nō e.i.ex caritate ꝛ fide.de pe.di.iij.c.pe. d ¶ Truncato capite.i.fide que est fundamentū oīm bonoꝝ.s.e.cū paulus Marcion.iste marcion dixit duo fuisse principia.vnū superioꝝ aliud inferioꝝ.xxiiij.q.iij.q̄dam.ꝯ.marcioniste

Marcion[e] ꝛ basilides[f] ꝛ cetere hereticoꝝ pestes nō habēt dei euangelium quia nō habent spiritūsctm̄ sine q̄ humanū[g] fit euangeliū qd docet.[i] Nec putemus in verbis[h] scripturarū esse euāgeliū sed in sensu[i] nō in supficie sed i medulla non in sermonū folijs sed in radice rationis. ¶ Itē in ep'la q̄nta. De eodem.

Uideꝗ̃ tñ bonū est caritas si ita martyriū fecerim⁹ vt nostras velim⁹ ab hoibus r̄liquias venerari.ꝛ si opinionē vulgi sectantes intrepidi sanguinē fuderimus ꝛ substantiā nostrā vsq ad mēdicitatē ꝓpriam dederim⁹ huic opi[k] nō taz ꝑmiū ꝙ pena debet.ꝛ ꝑfidie magis tormēta sunt ꝙ corona[l] victorie. ¶ Itē ex ɔcil'.laodicē. Hereticoꝝ benedictio maledictio est.

Non oportet heretico rū bñdictiones[m] accipe. qm̄ maledictiones sunt magis ꝙ benedictiones. ¶ Itē ex cōcilio martini pape. Nec cū hereticis nec cum scismaticis orare licz.

Non liceat clericis vel laicis ab hereticis eulogias accipe.q̄ maledictiones magis sunt ꝙ benedictiones.nec liceat cū hereticis aut scismaticis orare[n]. ¶ Ix leo ad anatholiū ɔstātinopol'. epm. Extra eccl'iam nō vera sacrificia sūt.

In ecclesia dei que corpus xp̄i est.aliter nec rata[o] sunt sacerdotia nec vera sacrificia nisi in ꝓprietate[p] sue natu re verus nos pōtifex recōciliet. ¶ Itē in leoni augusto. Impioꝝ manib⁹ diuina sacramenta se subducūt.

Manifestū ē ꝑ crudelissimā[q] ꝛ insanissimā vesaniā in alexandrina sede oīe celestium sacramentoꝝ lumen extinctuz[r]. et intercepta[s] est sacrificij oblatio.defecit crismatis sāctificatio.ꝛ parricidialibus manib⁹ impiorum omnia sese subtraxere mysteria.

f ¶ Basilides iste negauit xp̄m passuz. vt.c.quidaz. g ¶ Non humanū.i.non diuinū.non ɔferēs grām. h ¶ In verbis ar.verba nō res verbis deseruire.ꝑ fert eñ intētio verbis.ar.xxij.q.i.§.ij.ꝯ.verba.ar.xxviij.di.de dulo.ar.xxij.q.v.humane.ꝛ.q.ij.ne q̄s ar.xxiij.q.i.paratus.ꝛ.q.viij.occidit.ar.xxi.q.ii.gule. i ¶ In sensu ar.xxi.q.iij.ai cessori.c.q̄ predecessor. ar.ff.de leg.ꝛ se.cō.sūt leges.ar.ꝯ de ꝟ.si par ea.ꝛ.c.in intelligentia.ar.xxij.q.ij.is autē qui.

Uide.huic operi.ar.ꝙ dare elemosynam ad vanā gloriam peccatū sit.ar.xxiij.q.i.noli.j.xxiiij.q.i.odi. l ¶ Corona.s.di.xc.neꝗ̃.in fi.ꝛ.c.sā qui aūt.j.de pe.di.iij.§.penult.ɔtra vbi dicit aug⁹.ꝙ si quis nō habēs caritatē patit martyriū.ꝛ si nō ꝓdest ei ad vitā eternam ꝓdestū ad minus suppliciū subeundū.so.ibi agit de illis qui de bono zelo ꝛ si nō fm conscientiam martyriū subeunt.hic de illis qui arrogāter quod hic inuit ibi velimus.

Non oportet.benedictiones.i.sacramenta vel dogmata.vel hoc dicit yronice. m ¶ Benedictiōnes.i.dogmata ꝛ ꝑdicatōes que ideotis vident benedictiones.vel benedictionū abusiones.

Non liceat.scismaticis orare.j.de cō.di.i.episcopus nullam.contra.so.illud antiquū.istud quasi cōsuetudine ecclesie roboratum

In ecclesia.nec rata.qtū ad habendam rem sacramēti ꝛ licitaꝫ executionē. p ¶ In ꝓprietate.i.in vera fide incarnatōnis qua credamus cristianos deo recōciliari nascēdo moriēdo ꝛ resurgēdo.xxiij.di.qui episcopus.

Manifestū.ꝑ crudelissimā.s.arrianam. r ¶ Extinctū.vt.xxiij.q.iiij.resecande. s ¶ Intercepta.id est prorsus quo ad effectum consumpta.ꝛ ita dicit ouidius maior in fabula ranarum interceptaq colla videntur.

Si quis.Casus.intendit ciprianus ꝓbare ꝙ non debemus vi

sacramentis hereticoꝝ. primo auctoritate apli qui cibū corpalē ꝓhibuit cū eis sumi. scḋo auctoritate dñi q̄ ꝓhibuit abdo ꝓpheta m cū eis sumere cibū. tercio q꞉ heretici more simee imaginē tm̄ habent sacramentoꝝ sed nō habēt vera sacramēta. quarto q꞉ si mali q̄ sunt in eccl'ia post trinā āmonitionē cōpanꝫ ethnicis ⁊ publicanis vt cū eis nō sumamus cibum. multo forti⁹ ipsi heretici precisi quia nō tm̄ ipi puniunꝫ sed etiā ipis fauētes ⁊ coꝝ sacramētis vtētes. q̄nto auctoritate osee ꝓphete dicētis. sacrificia eoꝝ eē panē luctus.

v ¶ Exierit. i. egerit ꝑpē qḋ mereꝫ exire ⁊ damnari. ar. xxiiij. q. iij. si quis nō recto.

x ¶ A semetipso. i. ꝑ suū factū cadendo in heresiz iā damnatā vt. iiij. q. v. c. i. j. xxiiij. q. i. c. i. ij. ⁊. iij.

y ¶ Damnatus. i. ipe infecit in se excōicatōem

z ¶ Ad ieroboaz. vij. q. i. deniq꜠ q̄ fecerat duo ydola ⁊ vnuz posuerat i bethel. aliud in dan.

¶ Item beatus martyr ciprianus in epistola cōtra hereticos. Sacramēta extra ecclesiā catholicaz ministrari pn̄t. salutē

Si quis inq̄t de ꝟo cōferre nō pn̄t.

Si quis[x] inq̄t de ecclesia heretica ꝑsūptione exierit[v] a semetipso[x] dānatus[y] est. cum hmōi ꝭm apl'm nec cibum quidez sumere debem⁹. Declaraꝫ hoc in libro regnoꝝ vbi cū homo dei ad ieroboam[z] missus esset q̄ pctā sua exprobraret atq꜠ vltionē futurā ꝑdiceret panē apud illū edere ⁊ aquā bibere ꝓhibitus est. Qḋ cū nō custodisꝫ diuia sentētia inde rediēs morsu leonis i itinere interijt. An debet quisq꜠ dicere sacīm salutare ⁊ grām celestē cōem cū hereticis esse posse[a] cū quib⁹ nec terrestris cib⁹ nec secularis potus debet esse cōis. Cōstat ergo oleū vnde baptisati vnguntꝫ sanctificari ⁊ eucharistiā fieri apud illos oino nō posse. vbi spes nulla est ⁊ fides falsa. vbi oia ꝑ mendaciū[b] geruntꝫ. Nam hereticus more simeaꝝ que cū hoies non sūt formā humanā imitāꝫ: vultū ecclesie catholice ⁊ auctoritatem sibi ⁊ veritatem vendicat cū ipe in ecclesia nō sit. benedicit cū sit a deo maledictus. vitaz pollicetꝫ cū sit mortu⁹. deū inuocat cū sit blasphemus: sacerdotiū administrat ꝓphanus. cōponit altare sacrilegus. ad hec oia accedit ⁊ illud malū vt antistes dyaboli eucharistiaz facere audeat. cū nec sacrificari oblatio illic possit vbi spūsctūs nō sit nec cuiq꜠ dñs ꝑ eius ꝑces ⁊ orōnes ꝓsit qui deū ipm violat. Si eīn q̄ eccl'iam violant: ethnici ⁊ publicani habentꝫ. mltomagis rebelles ⁊ hostes falsa altaria et illicita sacerdotia ⁊ sacrificia sacrilega et oia adulterina fingentes inter ethnicos ⁊ publicanos necesse ē vt cōputētꝫ. quos oēs cōstat a charitate atq꜠ vnitate ecclesie catholice recessisse. Ergo oia quecunq꜠ faciūt heretici carnalia sūt ⁊ inania et falsa. ita vt nihil eoꝝ que illi gesserint a nobis ꝓbari debeat. non statim[c] suscipienda sunt ⁊ assumēda que iactantꝫ in cristi noie sꝫ q̄ gerunꝫ in xp̄i veritate. Quō ei

a ¶ Posse. q꞉ sꝫ effect⁹ siue res sacmenti nō est apō illos sꝫ nec veritas sacmenti ꝭm ciprianuz. vt j. de cō. dist. iiij. quomodo. ꝟ. di. xxxij. ꝟ. verꝫ. c. ad hoc. c. Sed cōtra eū est. j. e. q. c. ꝑ ysaiam. ꝯtra. ꝟ. xix. dis. secundū.

b ¶ Per mendaciū. Hic errauit ciprian⁹ put dicꝫ augustin⁹. ⁊ eū corrigit. xxxij. di. ꝟ. verꝫ. ⁊ de cō. di. iiij. quō. quidā tamen voluīt excusare eū q꞉ intellexit h' de hereticis q̄ formā eccl'ie nō tenēt. vl' hoc ꝟbū vbi oia ꝑ mendaciū ⁊c. eū excusat. ar. de cō. di. iiij. solꝫ q̄ri. vel hoc dixit ꝯtra ipos hereticos quos sp insequebaꝫ sicut ⁊ pelagius. xxiiij. q. i. scisma. ⁊ fuit ibi excessus veritatis. sicut ibi de ꝯse. di. ij. ego berengari⁹. magis tamē credo augusti. qui dicit eū errasse in di. ꝟ. verū.

c ¶ Non statim ar. q꜠ non omni verbo doctrine credendū est. j. xxiiij. q. i. aduocauit. ꝟ. di. ix. quicunq꜠. Sed contra. ꝟ. di. l. si quis prepostera. j. xxiij. q. iiij. ille. ⁊. q. v. miles. ⁊. q. i. q̄d culpaꝫ j. viij. q. i. sciendū. ar. j. xi. q. iij. si quis ep̄us forte. ⁊. c. nō sp. ⁊. c. si dñs. ar. h. hinc ē ar. ꝯtra sigilla que nō statim debent recipi. ar. extra ḋ ꝓbati. c. iij. iam littere approbande sunt. ff. de procur. si ꝓcurator. ff. q꜠ cuiusq꜠ vni. item eoꝝ. ꝟ. q꜠ si actor. non tamen sigillꝫ reprobaꝫ si nomen auctoris nō habet. extra de eo qui mit. in pos. cū sicut. in pte decisa.

d ¶ Separauerit. hic est ar. q꜠ maritus sciens se vxori in ꝓpinquo gradu consanguineū licet in ꝓbando ꝯsanguinitatē ḋ efecerit ḋbet abstinere ab eius thoro etiaꝫ inbēte episcopo ne abstineat. ar. l. dist. si quis prepostera. Quid ergo si eum episcopus excōicat patienter ferat. nec curet cuꝫ nō ligetur apud deuꝫ. vt. xi. q. iij. qm̄ quid obest. ⁊ j. c. vt euidēter. p. h.

e ¶ Petō. id est consensu pcti eoꝝ. vij. q. i. ꝟ. cū aūt. ⁊. xxiij. q. iiij. ita plane. ⁊. c. si quis. a catholica.

ꝑficere pn̄t aliq̄ q̄ agūꝫ. aut ipetrare aliq̄d illicitis conatib⁹ a deo pn̄t q̄ ꝯtra deum qḋ eis nō lꝫ moliunꝫ. Quare q̄ hereticis ⁊ scismaticis ꝑcinanꝫ cēsura diuia in eoꝝ ꝓbanꝫ facinore ⁊ penis. nō soluꝫ duces ⁊ auctores sꝫ etiā ꝑncipes destiari nisi se a cōione maloꝝ separauerint[d] ꝑcipiēte dño ꝑ moysen. Separami a tabernaculis hoim istoꝝ durissimoꝝ ⁊ nolite tāgere ḋ oib⁹ q̄ sūt in eis ne sil' ꝑeatis i peccatis[e] eoꝝ. ⁊ q꜠ cōminat⁹ dñs ꝑ moysē fuerat impleuit vt q̄sq̄s se a chore ⁊ dathā ⁊ abyron nō separasset penas statim ꝓ impia cōione solueret. sicut etiā ꝑ osee ꝓphetā spūsctūs testaꝫ dicēs. Sacrificia eoꝝ tanq̄ panis luct⁹ oēs q̄ māducāt ea ꝯtaminabunꝫ. docēs sꝫ ⁊ oñdēs oēs oino cū auctorib⁹ ⁊ fautoribus suis supplicio cōiūgi q̄ fuerūt pctō eoꝝ cōtaminati.

¶ Itē aug⁹ Uera sacrificia nō nisi in fide eccl'ie celebranꝫ.

Extra catholicā[f] eccl'iaz nō est loc⁹ veri[g] sacrificij.

¶ Itē grego. in tertio libro dyalogoꝝ ait. ḋ ermigildo rege leouigilli filio. De manu hereticoꝝ cōio nō est accipienda.

Superueniēte paschal' festiuitatis die intēpeste noctis[h] silētio ad eū pr̄ ꝑfidus arrianū ep̄m misit vt ex ei⁹ manu sacrilege ꝯsecratiōis cōionē ꝑciperet[i] atq꜠ ꝑ hoc ad pr̄is grāꝫ redire mereretꝫ. sed vir deo dedit⁹ arriano ep̄o veniēti exprobrauit vt debuit. eiusq꜠ a se ꝑfidiā dignis increpatōib⁹ repulit. ¶ Itē innocētius capitulo. vij. Sacerdotes hereticoꝝ cristi honorib⁹ nō digni habentꝫ.

Arria nos[k] ꝑterea ceterasq꜠ hmōi pestes q꞉ eoꝝ laicos ꝯuersos ad dñm sub imagine[l] pnīe ac spūs sctificatōe ꝑ man⁹ impositōeꝫ suscipim⁹ nō videntꝫ cl'ici eoꝝ cū sacerdotij aut cuiuspiā misterij suscipiēdi eē dignitate. qm̄ q̄b⁹ solū baptisma ratū eē ꝑmittim⁹. q꜠ vtiq꜠ i noie pr̄is ⁊ filij ⁊ spūsscti ꝑcipiꝫ nec spm̄sctm̄ eos hr̄e ex illo baptismate[m] illiusq꜠ misterij arbitramur. Qm̄ cuꝫ[n] a catholica fide auctores eoꝝ discederēt ꝑfectionē[o] spūs quā acce

f ¶ Extra catholicaz id est extra formā romane eccl'ie.

g ¶ Ueri. ratione effectus.

h ¶ Superueniēte. noctis. quatuor sūt ptes noctis conticinium in tempeste gallicinium anteluca num.

i ¶ Percipet. quare in necessitate possum ab heretico baptismū suscipere et nō eucharistiam. di xi rōnē. xxiiij. q. i. si quem. ꝟ. sed illud.

k ¶ Arrianos. sacerdotes dignos cristi honoribus nō arbitramur. subaudi. non eīn videntꝫ clerici ⁊c. quia coꝝ laicos ⁊c. quasi dicat cuꝫ hoc sit de laicis merito sic ḋebet esse de clericis. si eīn non essent clerici simili forma reciperenꝫ. ⁊ ideo patet q꜠ sunt digni ecclesiasticis honoribus. ⁊ continuatur hoc. c. cum fine illius. ꝟ. c. superueniente. vel dic quia eoꝝ. id est q̄uis. quasi diceret. q̄uis laicos eorum ita suscipiamus non tamē clerici ita suscipiendi sunt in hono ⁊c.

l ¶ Sub imagine. imagineꝫ penitentie appellat publicam reconciliationem. que fit per manus impositionem.

m ¶ Baptismate. i. quod conferūt vel accipiūt. ꝟ. e. q. si q̄s cōfugerit.

n ¶ Quoniā cum. hec ratio non videꝫ sufficiens sed facias vim in hoc qḋ dixit auctores eorum. nam tunc sunt auctores eorum cum ⁊ isti ⁊ illi sunt extra ecclesiam. vel dic q꜠ sufficiens est quo ad hoc q꜠ non possunt conferre de merito vite. xl. dist. multi.

o ¶ Perfectionē. id est sanctitatē ⁊ officij executionem.

p ¶ Quoꝝ.i.q: eoꝝ.vt sit relatiuū cū causa, ⁊ ita ꝑ hoc ꝓcedens lectio ap probata nō videt.i.nō ideo videt.q: ⁊c. q ¶ Imꝑfectos.q: nō cepe rūt grām ꝑ illud baptisma. r ¶ Qui tetigerit.tactu mētis.ex̄ de sen, ex.nup. s ¶ Damnati.i.dānatōis.vel auctoris iam damnati.
t ¶ Ex eo.nō est rō hic,q: sunt quedā sacra que iterant quedā que non.vt vnctio infirmoꝝ et dedicatio ecclesiaꝝ de ɔse.di.i.solemni, tates.
v ¶ Impositio.recō ciliatoria. ⁊ intelli gas hoc de priuata q: solēnis nō iterat
x ¶ Precipit.quoti ensciq̄ꝫ reuertuntur ab heresi.s.c.hi qui baptismū.

Manus.sensus ē manus imposi tio pōt repeti.vt.j. d cō.di.iiij.quō.ba ptismus non.lxviij. di.sicut.
z ¶ Impositio.recō ciliatoria.ſꝫ ɔfirma toria nō. Itē nec or dinatoria ſꝫ curato ria bñ iterat de qua dicit sup egros ma nus imponēt ⁊c.re cōciliatoria sl'r vt h imponit em̄ recōci liatoria man⁹ hereti cis reuersis.vt. s.c. arrianos.de ɔs. di. iiij.qm̄ ⁊ excōicatis vt.xi.q.iij.cū aliqs ⁊ penitētibus .vt.l. di.in capite.in here ticis vel excōicatis non est sacramentuꝫ ⁊ ideo repetit in pe nitētibus si est pub lica est sacramentuꝫ ⁊ nō iterat ⁊ conue nit tm̄ epis.vt.xxvi. q.vi.c.i. ⁊.l.di.in ca pite.si est priuata ñ est sacrm̄ ⁊ iterat et cōuenit etiā p̄sbris vt.xxvi.q.vi.c.p̄sby teri. ⁊.§.ecce.
z ¶ Repeti.j.e.q.c. c.qō quidā.contra. so.sed ibi man⁹ im positionē ɔsecratio nem noiat. ⁊ hic vō manus extensioneꝫ sup penitētē cū orō ne inuocato spūsctō paclito.vel ibi ꝓhi bet reiterationē ma nus ipositōis fieri i publico.h aūt ꝑmit tit fieri in occulto.

perant amiserunt.nec dare ei⁹ plenitudi nē pñt.que maxime in ordinatōib⁹ opat qui ꝑ impietatis sue ꝑfidiā fidē dñi ꝑdi derūt.ꝓpter qō fieri non pōt vt eoꝝ pro phanos sacerdotes dignos xp̄i honori bus arbitremur.quoꝝ[p] laicos iꝑfectos[q] vt dixi ad spūſancti ꝑcipiendam gratiā cū penitētie imagine recipim⁹. Itē legi tur. Qui tetigerit[r] imundū imund⁹ erit. quō ergo ei tribuet qui imūdicias ⁊ spur citias ɔsueuit accipe. Et infra. Qui pti ceps factus ē dānati[s] quō honorē debe at accipe iuenire nō possum⁹. ¶ Ex eo[t] autē q manus impositio[v] iterari ꝓcipit[x] sacramētū nō esse ostendit. ¶ Vñ aug⁹ de baptismo.li.iij. **Man⁹ impositio non est sacri reiteratio**

Manus⁹ impositio[z] ñ sicut baptism⁹ repeti[z] nō po test. Quid em̄ est aliud nisi orō super ho minē. ¶ Cū ergo innocēti⁹ solū bapti ma hereticis ratū esse ꝑmittat.cū grego. sacrilegam vocet cōsecrationē arrianoꝝ cū cyprian⁹ quecūq̄ꝫ ab hereticis fiūt car nalia inania ⁊ falsa iudicet. cū ieronym⁹ oīa que ab eis offerunt cōtaminata i cō spectu dñi asserat.cū leo extra ecclesiam nec rata esse sacerdotia nec vera sacrifi cia testet.ptꝫ q sacramēta eccl'iastica ꝓ ter baptisma vt supra dictū est ab hereti cis ministrari nō pñt. ¶ Itē obijcit illō ierony.ad luciferianū. **Qui in baptismo est sctūs ad altare peccator nō accedat.**

Sicut xp̄us est qui baptisat[a] ita ipse est q̄ sctificat vnde orō te[b] vt aut sa crificādi licentiā ei tribuas cui⁹ baptisma approbas.aut reprobes eius baptisma quē nō putas esse sacerdoteꝫ[c]. Neq̄ꝫ em̄ fieri pōt[d] vt qui in baptismo sanctus est sit ad altare pctōr. ¶ Sed hoc de pctō re tantū catholico nō de heretico intelli gendū est.qui q̄cquid cū fide catholica ꝓ officio suo facit licet indign⁹ tm̄ diuina gratia cooꝑante[e] ratū esse credit.alioq̄n si de hereticis dictū intelligimus ⁊ ipē si bi cōtrari⁹ esset cū dicat in osee sacrificia eoꝝ odi ⁊c. ⁊ alibi in ꝑsona dñi. **Benedi ctionibus hereticorum deus maledicit.**

Maledicam[f] benedictionibus vr̄is. hoc est quicq̄d a vobis benedicet ꝑ me erit maledictū. ¶ Hoc igit itelligē dum est de heretico. Illud aūt ad lucife rianū de pctōre eccl'iastico. ¶ De quo aug⁹.ait in libro de corpe dñi. **Boni et mali sacerdotes corp⁹ xp̄i eque cōficiūt.**

Intra[g] catholicam eccl'iam in miste rio corpis ⁊ sanguinis dñi,nihil a bo no maius nihil a malo minus ꝑficit sa cerdote.q: nō in merito ē cōsecrantis ſꝫ i verbo ꝑficit creatoris ⁊ vtute spūſancti Si em̄ in merito sacerdotis esset neq̄q̄ ad xp̄m ꝑtineret. Nūc aūt sic ipē xp̄s est q̄ baptisat ita ipē est q̄ ꝑ spm̄sctm̄ hāc su am efficit carnē ⁊ trāsfūdit in sanguinem Credendū est em̄ q in verbis xp̄i sacra menta ɔficiant cui⁹ prius creant[h] impe rio ei⁹ vtriq̄ꝫ verbo recreant ad melius.

¶ Idem in libro scdō,cōtra ep'lam par menianī. **De eodē.**

Omnia sacra[i] ocū obsunt indigne tractātibus. ꝓ sunt tm̄ ꝑ eos digne sumētibus.sicut ⁊ v bū[l] dei. Vñ dictū est que dicūt[k] facite.q̄ aūt faciūt facere nolite. ¶ Idē in tracta tu ep'l'e io. **De his q̄ sctis male vtuntur.**

Prophetauit[l] saul malus rex cū eti am sctm̄ dauid ꝑsequeret. Non er go se iactēt qui forte sine caritate habēt sctm̄ munus dei.sed videant qualē ratio nē sint habituri cū deo.qui sactis nō san cte vtunt: Ex his erūt qui dicturi sūt in iudicio. In noīe tuo ꝓphetauim⁹. q̄b⁹ nō dicet :mentimini. ſꝫ nō noui[m] vos ⁊c spm̄ ergo ꝓphetie dicēdi sūt habuisse ſꝫ non meritū. ¶ Itē iero,in aggeo ꝓpha **Quisq̄ꝫ non tā sacrificat ex hostijs q̄ ꝑ pctō polluit.**

Propheta q̄ altari[n] ptātū extructo ⁊ domo mea diruta[o] hostias mihi offers in altari ⁊ victimis eius sctificari putas. scito q̄m sctm̄ est quidē quod offert in altari.sed nō tā san ctificaris ex hostijs q̄ ex opibus moꝛu is pollueris. Itēꝫ aug⁹.in li.de vbis dñi **Cōtra spiritūsctm̄ verbū dicit cū ex disp sione nunq̄ꝫ redit.**

Ita fit vbū[p] cōtra spiritūsanctū cū ex dispersione ad cō gregationē[q] nunq̄ꝫ[r] venit que ad remit tēda pctā accepit spiritūsanctū. ad quaꝫ cōgregationē ⁊ si ꝑ malū clericū ſꝫ tamē catholicū ministꝛꝫ reprobū ⁊ fictum si ali quis accesserit corde nō ficto in ipso spi ritusanctus opat remissionē pctōꝝ q̄ in

mīci sedant.

Intra.ab isto loco vsq̄ ad.c.sacer dotes loquū tur oīa capi tula de mal sacerdotib⁹ toleratis ab ecclesia.
h ¶ Creant. quo ad sūb tatōnē cor poꝛ p⁹ait.

Omnia. verbum .i.ꝑdicatio q̄ si fiat ab īdi gno aliis ꝓ dest.sed sibi nocet.ar.hc .xiij.dist.q̄ q̄ ar.xx.q. vlt. c.vlti.hu.
l ¶ Dicunt. tales illud dcū q̄s pū re eos docet .xl. di. multi.

Prophe tauit.hic ꝓbat q ma lus sacerdos pōt cōficere q: saul q̄ma lus erat ꝓ phetauit in no malis bene oīa do na spūſci ꝓter caritatē s.e.multe.hi ficcia autē cū h ꝑ casu
m ¶ Nō noui.i.non ap probaui ita dicit aliqui scolares qui nūc sūt cū ali quib⁹ in scō lis.q: cū sit i terra sua di cūt nō noui vos.vl' quā do sunt diui tes.dicunt paupibus i noui vos vl qō peius ē nolūt loqui.

Sicut cristus est qui baptisat.interius de ɔse.dist.iiij. nemo vel cum ef fectu. b ¶ Vnde orō te.putabat iste eum qui homicida vl' adulter fuerat mūdari in baptismo.nō ita tñ vt dign⁹ esset sacerdotio.g.tñ hoc intelligit de occulto pctōre.nā dicebant quidā de tali ⁊ male qꝫ ſꝫ pos sit dare baptisma nō tamē ɔficere. ⁊ hic tales reprehēdunt. ⁊ fm̄ hoc est ar.ɔtra.l.di.qui sub gradu.sed ibi de deposito cum quo dispēsat vt ba ptiset.hic de tolerato. c ¶ Sacerdotē.i.non posse sacra conficere.
d ¶ Potest,ar,q vno de duobus que sūt eiusdē iuris ɔcesso alterū conce ditur. ⁊ ex quo aliq̄d alicui ɔcedit eius cohereōs ei cōcedi videt.vt j iij.q.vi.hec quippe. ⁊.xvi.q.i.si monachus. ⁊.q.ij.c.i.s.viij.di.q̄ tñ. e ¶ Sed hoc cooꝑante.illud cooꝑante falsū est q̄tū ad admīstra[n] cientē.nō q̄tū ad recipientē.j.e.dñs.
Maledicam.aliam expositionē hui⁹ vbi habes.j.e

Propheta q̄ altari.ad l'ram intelligit de babylonica captiuitate nā cyro dante lniaꝫ reuertēdi de babylonica captiuitate ppl's isrl' edificauerūt altare ⁊ ieceerūt fūdamentū tēpli.ſꝫ ꝑ l'ras cābi ducis militie ipi⁹ cyri ē ꝓhibitus i edificatōe ꝓcedere vsq̄ꝫ ad scdm annū darij.in quo iussus ē edificare tēplū ceptū ab aggeo ꝓpheta ad h exhortāte ppl'm.loquit g̃ ieronym⁹ d medio tpe in q̄ imolabat in altari.sed domū dei.i.tēplū reedificare negligebāt.cū domos ꝓ prias reedificarēt qō in ipo aggeo plant⁹ ptꝫ. o ¶ Diruta.i.edi

ficatōne virtutū.dicit̄ enī aīa remotis virtutibus. Jo.

I Ta.verbū.i.blasphemia.de pe.di.i.§.potest.⁊ di.iij.§.siue.hugo

q ¶ Congregationē.i.vnitatē ecclesie. r ¶ Nunq̄.⁊ ita pec cant in sp̄m sctm̄.⁊ est finalis impenitentia de qua dicit aug⁹.de pe. di.vlt.c.i.⁊ nota.xxv.di.qualis. s ¶ Et tn̄.hic dicit q: ab isto possū accipe re etiam sine necessitate.

falsum intellectum.g.al's ieroboam.quasi sacra baal destruens.ieron enī sacrū sic dictus est gedeon.ſm hoc nō faceret ad ppositum gratiani.

M Ulti.hoc.c.intelligit̄ de malis tolerandis.q: gn̄al'r loquitur de omni bus sacramentis.Casus.in prima pte repꝛehendunt̄ quidā laici q̄ vi tam sacerdotum repꝛehendēdo diuina sacramēta ab eis collata ꝯtēnebāt.

V T euidē ter.quo/ dā.ita ⁊ ad/ nocatus po test allegare vt dicit que/ dam lex.

v ¶ Conti/ nuo.ar.ver/ boꝝ ordines spectandū es se.vt.xxiij.q. i.§.i.ar.ex se/ rie verboꝝ aliquid ppē di.⁊.xxiiij.q. i.alienus.

x ¶ Dimise/ ritis.hn̄ dic dimiserit̄ nō cui putaueri tis dimitti.

y ¶ Spūssā/ ctus.xi.q.iij. illud.⁊.c.ne/ mo ꝯdēnat. j.e.q.e.dictū est.j.ḋ cō.di. iij.nemo.h.

z ¶ Hostiari us.i.cristus. idē est ⁊ ho/ stiū.j.e.q.ex/ din ationes.

a ¶ Preiu/ dicio.i.pra/ uo iudicio.j. xxiiij.q.iij.si quis.j.xi.q. iij.si episco/ pus forte.s. e.q.remissio/ nem.xi.q.iij. q̄d obest.h.

C Um scri ptura.hic intendit am bro.pbare breuit̄ q̄ spi ritusſctūs tē pore h̄ inui/ sibil'r opat̄ in sacramēt̄

sctā eccl'ia ſta opat̄.vt reprobos fugiat ⁊ tamen⁰ p eoꝝ ministeriū pbos colligat.

¶ Idē in sermone de remissione pctōꝝ

Non hoīm meritis ſȝ v̄tute spūſcti pec/ cata remittunt̄.

V T euidēter ondē/ ret dn̄s a spūſctō quē donauit suis fidelib us dimitti pctā nō meritis hoīm: quodā⁰ loco sic ait. Accipite sp̄m sctm̄. et ꝯtinuo⁰ subiecit. Si cui dimiseritis⁰ pctā remittunt̄ ei.hoc ē spūſctūs⁰ dimittit nō vos. Proinde sicut is quē sacerdos i ec/ clesia tolerat est tn̄ extra eccl'iam ⁊ extra corpus cui⁹ caput est cristus si ei hostia/ rius⁰ non aperit.ita non ideo extra eccle/ siam ē ⁊ nō est de corpe si q̄s pastoris p̄/ iudicio⁰ cōpellit̄ foris esse. ¶ Itē amb. de sacramētis. Nō merita psonaꝝ sed sa cerdotū officia dn̄s ꝯsiderat.

Q Uum scriptura⁰ testet̄ q̄ ad p̄ces ierobo/ am⁰ ignis descendit de celo.Et rursus p̄ cante helia.ignis missus ē qui sacrificia ꝯsumeret.dat̄ intelligi q̄ deus nō meri/ ta psonarū ꝯsiderat ſȝ officia sacerdotū. Ille ignis visibilis mittebat̄ vt crederēt nobis inuisibilis opat̄ qd̄ credim⁹.Cre/ do ergo adesse dn̄m iesū inuocatū p̄cibus sacerdotū q̄ ait.Ubi fuerint duo vl' tres in noīe meo ibi suȝ in medio eoꝝ. ¶ Itē greg⁹.papa. Nō merita sacerdotū ſȝ vir tus diuina sacra sctificat.

M Ulti⁰ se cularīū hoīm cū plus sacerdotum vitā q̄ suam discutiūt:in magnū ꝯtēpti/ onis diuinoꝝ sacramentoꝝ crimē incur/ rūt.Magna enī trabe vulneratos habē tes oculos eaq̄ negligentes:festucaȝ te nuē in alioꝝ⁰ ꝯspiciūt oculis.quā dū in/ cau te festināt auellere:erroris in foueaȝ dilabunt̄.Min⁹ quidē ꝯsiderātesq̄ nō eos sacerdotū vita lederet⁰:si ipsi humi/ liter bonis sacerdotū admonitiō ib⁹ au/ rē accōmodarent.Sed dū hypocritarū more plus illoꝝ famā q̄ ppriā vitaȝ vel vite negligētias diiudicāt:sp ernūt⁰ sctā monita ⁊ spūalia dona.Unde fit vt non solū ab eis dicta respuāt:sed qd̄ est dete/ rius diuia etiā mysteria ꝯtemnāt.vt nec corpis cōionē:aut sanguinis dn̄i nr̄i iesu xp̄i:eoꝝ misterio ꝯfectā assumāt. putan/ tes hanc min⁹ esse sctificataȝ si illoꝝ fiat officio quoꝝ vita eoꝝ oculis videt̄ igno bilis.Heu in q̄ magnū laqueū incidunt vt diuia ⁊ occulta mysteria plus ab alijs sctificata posse fieri credāt: cū vn⁹ idēq̄ spūſctūs in ecclesia diffusus p totum oꝛ beȝ terraꝝ incōpꝛehēsibiter⁰ ea mysteria ⁊ occulte atq̄ inuisibil'r opet̄ ⁊ opando sctificet:⁊ bn̄dicēdo benedicat. Myste/ rīū itaq̄⁰ fres ob hoc dicit̄ q̄ secretā ⁊ re conditā habeat dispensatōem⁰.Sacrifi ciū aūt q̄si sacrū factum q: prece⁰ mystica ꝯsecrat̄ p nobis in memoriā dn̄ice passi onis.Sacrm̄ vō est in aliqua celebratio ne.cū res ita gesta sit vt aliq̄d rei signifi ficate accipiam⁹ qd̄ scte accipiendum est Sunt aūt sacra.baptisma:crisma:corp⁹ ⁊ sanguis xp̄i.que ob id sacra dicunt̄ q̄a sub tegumēto corpaliū reꝝ diuina v̄tus secretius salutē eoꝝundē sacroꝝ opatur vn̄ a secretis v̄tutibus vl' sacris sacramē ta dicunt̄.Que ideo fructuose penes ec clesiā fiūt q: sctūs in ea manēs spūs eo/ rundē sacramētoꝝ latent opat̄ effectum cui⁹ panis ⁊ calicis sacrm̄ grece euchari/ stia dicit̄: latine bona gr̄a interp̄tat̄.Et quid meli⁹⁰ corpe ⁊ sanguine xp̄i. Siue ergo p bonos siue p malos mistros itra eccl'iam dispenset̄ sacrm̄ tn̄ est.q: spūſſā/ ctus mystice illud viuificat q̄ q̄ndā apl'i/ co in tpe visibilibus apparebat opibus Nec bonoꝝ opibus:nec bonoꝝ meritis dispensatoꝝ amplīat̄ nec maloꝝ attenu atur⁰.q: neq̄ q̄ plantat ē aliq̄d neq̄ qui rigat:sed q̄ incrementū dat deus.hoc de corpe ⁊ sanguine dn̄i nostri iesu xp̄i.hoc etiā de baptismate ⁊ crismate sentiendū est ⁊ tenendū.q: virtus diuina secretius opat̄ in eis.⁊ diuie etiā solūmodo ē hec virtus siue ptās n̄ hūane efficacie. Pol luim⁹ itaq̄ panē.i.corp⁹ xp̄i.qn̄ indigni accedim⁹ ad altare ⁊ sordidi mundū san/ guinē bibim⁹ ⁊ infra Maledicā inq̄t bn̄ dictionibus vr̄is:hoc ē his q̄ nunc mīs bn̄dictiōibus possidetis.seu q̄cq̄d a voƀ benedicit̄ maledicā.vl' qn̄ nō benedicūt sctis ex vero corde vel q:⁰ qui iniq̄ agūt benedicunt̄ ab eis adulātur q̄ p ctōrib⁹ dūmodo diuites sint. ¶ Itē fabian⁹ pa pa ep̄is oriētalibus. Nō sacerdotū vitā

gerentes trabem in oculis suis ⁊ festu/ cam volentes euel/ lere de oculis alioꝝ Insecūda parte di cit̄.q̄ q̄tumcunq̄ sit sacerdos malus sacra tn̄ eius vera st̄ nec magis sanctifi/ cant a bono In ter cia ostendit quid sit mysteriū.quid sit sa crificiū.vltio ponit̄ verba osee pphete.

e ¶ Lederet.ar.cri/ mē alteri⁹ nō nocere inocenti.j.e.q.iiij.c. i.s.e.q.e.fert ḋ.h.

f ¶ Spernūt.ex his conuincit̄ q̄ missa maloꝝ sacerdotum audiri possit.⁊ si p/ hibitū sit in casu.vt j.xv.q.vlti.c.vlti j. viij.q.iiij.c.i.s.dist. xix.c.vlti ꝯtra.xxxij. di.nulli⁹.s.di.lxxxi. si q̄ p̄sbri.sed illud de publico vel dam nato.ſȝ h̄ ḋ tolerato

g ¶ Minus.i.non.

h ¶ Incōpꝛehensi/ biliter.nō enī a no/ bis compꝛehēdi po test qualiter trāsub/ stantiatio panis et vini in corpus ⁊ sā/ guinē fiat xp̄i.

i ¶ Itaq̄.⁊ q: occul te ⁊ inuisibiliter.

k ¶ Dispensationē. id est virtutē ⁊ gra/ tiam a deo dispēsa/ tam ⁊ collatam.

l ¶ Prece.sacrificia veteris testamenti non faciebant qd̄ fi gurabant.ar.de cō. dist.ij.sacrificium.⁊ q̄ dicit prece mysti/ ca ꝯsecrat̄ hoc refer tur ad speciem facti ſm.h.quia nec cor pus xp̄i consecrat̄. quia ⁊ prius sacra/ tissimū erat nec pa/ nis.quia ibi desinit

ecclie.qd̄ ex eo pbat q̄ olim inuisibil'r opabat̄ in legalib⁹ sacramē tis. b ¶ Cū sc̄ptura.testet̄ ⁊c.q.d.cū nullus dubitare hic debet mendaciter apposuit gratian⁹ sicut dat̄ intelligi vsq̄ ignis.nec red dit rationē ambro.quare olim visibil'r nūc vō inuisibiliter opet̄ spi ritusſctūs.nec fit ibi maloꝝ mentio sacerdotū.vt.c.interposuit.ſȝ dū taxat bonoꝝ puta helie ieroboam ⁊ alioꝝ sctōꝝ quos ibi ambros⁹ noiat.vn̄ ad p̄ntē materiā nihil opat̄.Jo.⁊ ita falsa est l'ra.cum iero boam ⁊c. b ¶ Cū scriptura.quā nō habemus ſȝ est in scriptu ra septuaginta interpꝛetū. c ¶ Ieroboam.qui fuit malus ſm

esse statim.s̄.e.in fi. m ¶ Melius.certe anima cristi. vnde hoc dictum intelligas dumtaxat amplificationis gratia.simile.j.xxxij.q.vi.ni hil.⁊.q.vij.quid in oibus.vel sic q̄si nulla sacramēta ecclesiastica quo ad sanctitatē ⁊ reuerentiam.j.de cōse.di.ij.nihil.⁊.c.qui manducat.⁊ dis.xcv. ecce.vel inter res eiusdem generis scilicet inter corpoꝛalia.vel intellige de corpe quod est cristus.ar.j.c.interrogo.contra.s̄.dist.lxxxi.si qui presbyteri sed ibi expone verbum.i.filiū.⁊ sic nō ē ꝯtra.de.pe.di.i.verbū.

n ¶ Attenuant̄.sed contra.lxxxi.di.si qui p̄sbyteri.

o ¶ Uel quia.ista duo,vel respiciunt tantū pꝛoximū membꝛū cui⁹ due inue

Sinuntur expositiones per sequentia.
Significastis.nō cōgruēter.⁊ ita vitabāt eoꝝ sacramenta.
q ¶ Docuerūt.ꝗ nec nos ꝑsumere vel īuenire debem⁹.vt.s.xxxvij.di.ꝗ d mē
sa.⁊.ij.q.v.ꝯsuluisti.xxxi.q.i.ꝙ si.s.di.lv.si euāgelica.s.di.xlv.epm.ī.vij.
Non qles.si illos.nota modū arguēdi de malis ad bonos q.i.c.i.
ī.de ꝯse.di.i.c.i.ī
xi.q.i.sacerdotibus
s.di.xxi.submittit.
Nominus.ante
casū nota ꝙ au
gustin⁹ in h.c.ipro
bat duas opiniōes
petiliani.ꝗ petilia
nus dicebat imun
diciā maloꝝ mūdis
obesse.dicebat etiā
ꝙ mali sacerdotes
nō conferebāt vel cō
ficiebāt vera sacra
mēta.dicit ergo in
ꝑma pte ꝙ imundi
cia maloꝝ bonis et
mūdis nō obest.In
scda ponit ꝙdā ob
iectionē petiliani ꝗ
nō tangit ꝓpositū
⁊ eā soluit.in tertia
oñdit.ꝙ sacramēta
si in forma eccl'e con
ferant a quocūqꝫ ve
ra sunt.⁊ h oñdit tri
plici exēplo apl'i.ca
yphe ⁊ dauid.in qr
ta pte oñdit qles sit
ꝗ accipiūt sacra:ta
lia sūt eis ipa sacra
mēta.in qnta infert
duplicē cōclusionē
ꝯtra duplicē opini
onē petiliani.grās
agēs deo ꝙ acquie
uit petilian⁹ suis ra
tionibus.Jo.
a ¶ Declarauit.i.ꝑ
abolis ꝺ zizania.xi
q.iij.nolite deberis
vt.xxiij.q.vij.c.i.vel
declarauit sustinen
do iudā.ij.q.i.vn⁹.
b ¶ Cetu.i.collecti
one apostoloꝝ vel
eccl'ie vbi sūt boni ⁊
mali.xxxij.q.iiij.re
currat.
c ¶ Petilian⁹.obij
ciendo dicebat ma
lū sacerdotē nō pos
se ꝯficere qꝛ nō ē ve
rus sacerdos sicut
nec laicus pōt.
d ¶ Baptisma.qsi
hic querimus.⁊ nō
illud.ideo nō valet
obiectio.vt enī ⁊c.
e ¶ Sacramento.or
dine ⁊ officio ⁊ nō iusticia.ar.cōtra.xl.di.sicut viri.sed ibi agit de essentia
sacerdotis.⁊ hic de qualitate. f ¶ Si non.i.in non sua sed in dei for
ma.scꝫ ecclesie. g ¶ Itē.ista sunt verba epigmenidis illius tebani sa
cerdotis qui malus fuit ⁊ apl's sumit eadē verba in testimonium in episto
la ad titum. h ¶ Et verū est.supple ⁊ ideo approbemus.
i ¶ Habet.ar.ꝓ testimonio ei⁹ qui nō est bonus vt credat testimoniū in ꝗ
verum dicit.⁊ si alijs mentiat.s.di.xxxvij.turbat.⁊.c.si qd.ī.iij.q.ix.pura ꝺ
k ¶ Verum.q.d.non est ita nō quicūqꝫ verū dicit:verax est.

sed que docēt ⁊ ministrant ꝯsiderare de bemus.

Significastis insuꝑ ple rosqꝫ attēdere multos in ipsis hono ribus ecclesiasticis nō ꝯgruēter viuere ser monibus ⁊ sacramētis eccl'iasticis que ꝑ eos ppl'is mīstrant.O miseros hoīes ꝗ hos intuēdo xpm obliuiscunt.qui ⁊ mul to ante ꝑdixit vt legi dei poti⁹ obtempet ꝙ imitādi videant illi qui ea ꝗ dicūt non faciūt.⁊ traditorē suū tolerans vsqꝫ in fi nē etiā eū euāgelizare cum ceteris misit. Nā apl'i talē ꝯsuetudinē nō habuerunt nec habendā docuerūt[q].Itē nicola⁹ pa pa.michaeli impatori. De eodem.

Non qles sacerdotes dñi sint:sꝫ qd de dño loquant.est vobis magno pere ꝓuidendū.nec in vicarijs bti petri apl'i vobis est attēdendū qd sint:sed qd ꝓ correctiōe ecclesiaꝝ quid ꝓ salute no stra satagant.Nec enī illos inferiores di cetis scribis ⁊ phariseis sedētibus super cathedrā moysi de qbus dñs ꝑcepit di cens.Quecūqꝫ dixerint vobis facite ꝑm opa eoꝝ nolite facere.Ergo o impator intēte ꝯsidera si illos[r] dixit audiendos ꝗ sup cathedrā moysi sedebāt.ꝙto potius qui sup cathedrā petri resident esse exi stimas obaudiēdos. ¶ Itē aug⁹.con tra petilianū. Sacerdotū imundicia sa cramēta nō polluit.

Domin⁹ s de clarauit[a] in vno cetu[b] hoīm eadē sa cramēta sumentiū nō obesse mūdis aliq rū imundiciā.Petilianus[c] dixit.At si qs ꝙ carmina sacerdotis memoriter teneat Nūquid inde sacerdos est ꝗ ore sacrile go carmē publicat sacerdotis.Augusti nus rñdit.Ita istud dicis qsi modo qra mus quis sit verus sacerdos ⁊ non quid sit verū baptisma[d].Ut enī qsqꝫ sit sacer dos verus oportet vt nō solū sacramēto[e] sꝫ iusticia ꝙ induat sicut scriptū est.Sa cerdotes tui induant iusticia.Qui aūt so lo sacramēto sacerdos est sicut fuit pon tifex cayphas ꝑsecutor vni⁹ ⁊ verissimi sa cerdotis.ꝙuis ipe verax nō est:qd tamē dat verū est.si nō[f] dat suū sꝫ dei.Itē[g] cre tenses male bestie pigri corde.Si ergo apl's.nescio cui⁹ alienigene testimonium qꝛ verū cōperit etiā ipe attestatus ē.cur nos apud quēcūqꝫ inuenerim⁹ qd xpi

l ¶ Violatis.i.violanda esse creditis. m ¶ Sacrilegium.quasi
comprobare scisma vestrū videamur ex eo ꝙ sacramenta vestra nō
reprobamus. n ¶ Saul.quē dñs elegerat ⁊ fecerat regē.i.fie
ri iusserat.ī.viij.q.i.audacter. o ¶ Panniculū.qn̄ precidit da
uidem vestimenti sui.vt.ij.q.vij.§.de his.⁊.§.item opponit.

est:et verū[h] est:etiā si ille apud quē inue nit ꝑuersus ⁊ fallax est.nō discernimus ꝓpter viciū ꝙ hō habet[i] veritatē.quam nō suā sed xpi habet.⁊ dicim⁹ sacrm̄ hoc verū est sicut ille ait:Testimoniū hoc verū est.nunqd ideo dicim⁹ etiā ipe hō verax est:qꝛ dicimus sacramētū hoc verū ē.Uo bis aūt necesse est vt sꝑ erretis ꝙdiu pro pter hoīum vicia dei sacra violatis[l] aut nos ꝓpter dei sacra que in vobis viola re nolum⁹ etiā vri scismatis sacrilegiū[m] assumere putatis. ¶ Idē. Baptismi er go puritas ab impuritate vel imūdicia ꝯsciētie siue dātis siue accipiētis omino distincta est.Itē.Memento sacramen tis dei nihil obesse mores maloꝝ hoīm quo illa vel nō sint:vel minus sācta sint.

¶ Itē.Si nō habebat saul[n] sacramenti scītatem:quid in eo dauid venerabatur Si aūt habebat innocentiā:quare inno centē ꝑsequebat.Nā eū ꝓpter sacramē ti vnctionē.⁊ honorauit viuū.⁊ vindica uit occisum ⁊ qꝛ vel panniculū[o] ex eius ve ste abscidit:ꝑcusso corde trepidauit.Ec ce saul nō habebat innocentiā:⁊ tñ ha bebat sanctitatē.nō merito vite sue:sed vnctionis.nā hec sine innocētia haberi nō potest.sꝫ sacramēti dei qd etiā in ma lis hoībus scīm est. ¶ Itē De eodem

Nos dicimus[p] tale cuiqꝫ sacrificiū fieri: qualis accedit vt offerat:qualis accedit vt sumat.⁊ eos de sacrificijs taliū mādu care ꝗ ad illud tales accedunt qles ⁊ illi sūt.Itaqꝫ si offerat deo malus ⁊ accipi at inde bon⁹ tale cuiqꝫ est qlis quisqꝫ fu erit.qꝛ illud scriptū est.oīa munda[q] mun dis.Per hanc sniam veridicā ⁊ catholi cam.etiā vos optati[r] sacrificio non estis polluti[s].si facta eius displicebāt vobis. Nam vtiqꝫ panis illi⁹ panis luctus erat sub cui⁹ iniquitatibus affrica tota luge bat.sed panē luctus oībus vobis cōem esse oīm vestrū malū scismatis facit.Itē Grās ago deo qꝛ tandē confess⁹ es pos se valere inuocatū nomē xpi ad alioꝝ sa lutē:etiā si a peccatorib⁹ īuocet.Hinc ergo intelligite cū xpi nomē inuocat nō obes se alioꝝ saluti:aliena pctā. ¶ Idē in li bro psalmoꝝ. Etiā ꝑ malū mīstrū dona dei ad eos ꝑueniūt ꝗ cū fide accipiunt.

p ¶ Nos di
cimus.⁊.i.
q ¶ Omnia
mūda.ꝗ ma
nib⁹ sordes
opeꝝ pri⁹ ab
lue sordes.
intus te mū
da quia mū
dis oia mun
da.
r ¶ Optati.
ꝓpriū nomē
est.⁊ erat ma
lus catholi
cus vel here
ticus sed oc
cultus.
r ¶ Optati.
hic paret ꝙ
preciius cō
ficit.ī.c.non
nocet.⁊.c.di
cimus.⁊.ī.ꝺ cō.
di.iij non in
nobis.ꝓter
ea que dic
rō quare di
natus a deo
posset conse
creqꝫ diuo
lerat ab ec
clesia.sꝫ dā
nat⁹ ab hoīe
nō.dicas er
go ꝙ hereti
cus excōica
tus depositꝰ
potest h sa
cramentū ⁊
reliqua sacra
menta mini
strare per ca
pitula que
dixi.quidā
tamē contra
dicūt per id
quod est.xxi
ij.q.i.scisma.
vt dicit pela
gius si veri
tate ducere
gimur nō est
corpus xpi
quod heret
cus conficit.
Itē quia h
sacramentū
est vnitatis.
vt.ī de consi.
di.ij.quia passus.Item quia extra vnitatem ecclesie confici nō pot
vt.s.c.extra ecclesiam.⁊.ī.c.sacerdotes.
s ¶ Polluti.no.nō imputari socio peccatū alterius si ei displiceat
dummodo ammoneat eum vt resipiscat.ī.e.q.iiij c.i.⁊.c.crimen.ar.
xxiij.q.iiij.recedite.ī.viij.q.i.§.cum aūt.ī.xi.q.iij.ꝙ ꝑdecessor.ī.xxiij
q.iij.si habes xxiiij.q.i.scisma.contra.ī.e.q.v.c.i.cōtra.h.

Christus quid fecit.id est que signa patientie ostendit nobis.
a ¶ Primā.id est primo cōfectam eucharistiam dedit.nam vna

sola est ꝛ ideo nō est prima vel vltima. vel sic. primā .i. vnicam ꝛ non plures, b ¶ Ore. cū dixit. hoc ē corpus meū. j. de ɔse. di. ij. accipite. c ¶ Ceteris. j. xxiij. q. iiij. tu bonus. ꝛ. c. q̄ magnū. de ɔse. di. ij. cū omñe. ɔtra. so. sed ibi de buccella panis quā soli iude dedit pᵒ ea. hic de corpe cristi q̄ primo tradidisse oibus dicit. d ¶ Nominauit. vbi nescio ſʒ credo q̄ ibi q̄ intingit mecuʒ manū ꝛc. in/ sti. de exhet. li. §. sed femini. e ¶ Loculis. ar. ɔtra serui ētes ifideles q̄ sint fic dyaboli. de pe. di. i. §. h̄ ideʒ. n ¶ Non nocet. ad ecclesie. j. ð cō. di. i. ecclesijs ɔtra. ſʒ illud qñ forma ser nata nō est. g ¶ Cōsecratione. dū tamē omis cessetpactio vl̄ aliā turpis pmissio. aliq̄n execrata potius q̄ ɔsecrata dici debet. vt. j. c. q. iiij. eccle sed h̄ in odium cōsecrāt nā reuera cō secrata est. h ¶ Sʒ obijcit. §. ſʒ h̄ de petō re. §. px. positū. nā inducit ista sex capl̄a. q̄dā directa. q̄dā a sensu ɔ̄rio ad pbandū q̄ malus sacerdos nō possit ɔficere sacra ſʒ sibi ipi nōdet i se quēti. §. cum ita.

Christus quid fecit[a] nobis qui tanta patiētia traditorē suū ptulit vt ei p̄mā[a] eucharistiā ɔfectaʒ manibus suis et ore[b] suo cōmēdatā sicut ceteris[c] apostol' traderet. quid nobis fecit xp̄s qui eūdeʒ traditorē suū quē dyabolū noiauit[d] qui ante traditōeʒ dn̄i nec loculis[e] dn̄icis fidem potuit exhibere. cū ceteris discipulis ad p̄dicandū regnū celoꝝ misit vt mōstraret dona dei puenire ad eos qui cū fide accipiūt. etiā si talis sit p quē accipiūt qualis iudas fuit. ¶ Itē greg'. Sacramentis nō nocet malicia episcopi.

Non nocet malicia ep̄i neq̄ ad baptisimū infantis neq̄ ad ecclesie[f] ɔsecrationē[g]: q2 baptisma a deo dat' nō ab hoīe venit. sic ꝛ eucharistia ꝛ oīa quecūq̄ i altario ponunt' nō ab hoīe sed a deo scrificatione accipiūt. ¶ Sed obijcit'[h] illud ieronij. in sophonia. Non verba ſʒ merita sacerdotum eucharistiam faciūt.

Sacerdotes qui eucharistie seruiūt ꝛ sanguinē dn̄i pplis eius diuidunt. impie agunt in legē xp̄i. putātes eucharistiam imprecātis[i] facere verba nō vitam[k]. ꝛ necessariā esse tātūmodo solēnē orōnem ꝛ nō sacerdotū merita de quibᵒ dicit'. Sacerdos in q̄cunq̄ macula[l] deprehēsus fuerit: nō accedat offerre oblationes dn̄o. ¶ Itē alexander. Tanto faciliᵒ sacerdotes exaudiunt': q̄to apō deū sīt digniores.

Ipsi sacerdotes p pplo interpellāt ꝛ petā ppl'i comedūt[m]: q2 suis precibus ea delent atq̄ cōsumūt. qui q̄to digniores fuerint: tāto facilius in necessitatibus p quibus clamāt: exaudiunt'. ¶ Itē gelasius elpidio epo. Nō adest sp̄us sctus sacramētis que p criminosos mistrant'.

Sacrosancta[n] religio que catholicā ɔtinet disciplinā tantā sibi reuerentiā vendicat: vt ad eaʒ quilibet nisi pura ɔscientia nō audeat puenire. Naʒ q̄ nō ad diuini mysterij cōsecrationē[o] celestis sp̄us inuocatus adueniet[p]: si sacerdos ꝛ qui eū adesse deprecat': criminosis pleniᵒ actiōibus: reprobet'. ¶ Itē greg'. in registro. Manᵒ inūda tacta coinq̄nat nō

Sacerdotes. imp̄cantis. i. inuocantis p preces. h.

k ¶ Nō vitā. h. nō q̄tū ad rē sacri. ſʒ vt digne ɔficiant al's vita nō exigit' vt ɔficiāt. l ¶ Macula. mortalis peti. ar. ð cō. di. ij. quotidie. vel venialis ꝛ tūc ē cōsiliū. ar. di. vi. testamentuʒ. h. tū hec auctoritas intelligit' de macula corpali. vt. xlix. di. hinc etiam ꝛ ita sophistice inducit'. dū enī estuauerit in pectore peccātis alienus ignis q̄ exurit ꝛ nō satiat nō pōt digne accedere ad altare. de pe. di. iij. inter h̄ hyrcū. vñ nota q̄ q̄libet sacerdos p maculā mortalis peti suspēsus est quo ad se. quo ad suscipiētes v̄o nō. vt. xxxij. di. §. verū.

Ipsi sacerdotes. comedūt. s. oblata p petis. vel ꝛ. c. nullus. dicūt' comedere petā ppl'i. q2 delēt ꝛ sic comedūt petā ppli orōnibus suis. vl' forte exēplo bone opatōis ꝛ v̄bo p̄dicatōis corrigunt hoīes, ꝛ ita q̄tū in se ē delēt. xxxvi. di. §. ecce. v̄. ex q̄bus. solᵒ enī deᵒ delet petā .s. peti reatū. sacerdos penā infligēdā p petō orōibᵒ minuit. ppl' qō petm̄ delere dicit'. xiij. q. ij. aie. h. vel illi dicūt' comedere petm̄ ppl'i q̄ de suis possent sustētari ꝛ tn̄ pcipiūt de ecclīasticis. xij. q. ij. aliud cū habēti dare ꝛc. i. q. ij. pastor.

Sacrosctā. i. religiosa sacroꝝ reuerēria vel. i. eucharistia. vel qōlibet aliud sacrm̄. ð. c. ventū. o ¶ Cōsecrationē. q̄ diuinū misteriū fac. nō mistri mistratio. vt. j. de cō. di. iiij. nō est aqua. p ¶ Adueniet. adueniet q̄dē magis ad ɔficiētis detrimētū q̄ ad salutē. de ɔse. di. ij. ꝛ sancta.

Necesse est vt munda sit manus que diluere sordes curat. ne tacta queq̄ deterius inq̄net si sordida sequēs lutū tenet. scriptū nanq̄ est Mūdamini q̄ fertis vasa[q] dn̄i. dn̄i etenī vasa fuerūt: q̄ prioꝝ aias ad interiora[r] pducēdas: in ɔuersatōis sue exemplo suscipiūt. ¶ Itē aug'. Eque seruandum est verbū xp̄i ꝛ corpᵒ xp̄i.

Interrogo vos ffēs vel sorores dicite mihi quid vobis plus videt' esse corpᵒ xp̄i an verbū[s] xp̄i. si vultis verū rn̄dere hoc dicere debetis. q̄ non sit minᵒ verbū dei q̄ corpus xp̄i. Et ideo q̄ta sollicitudie obseruamᵒ qñ nobis corpᵒ xp̄i ministrat' vt nihil ex ip̄o de manibus nr̄is in terrā cadat: tanta sollicitudine obseruemᵒ ne verbū dei qō nobis irrogat' dū aliud cogitamus aut loq̄mur. de puro corde depeat. q2 nō minus reus erit q̄ verbū dei negligēter[t] audierit: q̄ʒ ille qui corpus cristi sua negligētia in terrā cadere[v] pmiserit. ¶ Itē De eod.

Neq̄[x] enī id pōt rite offerri nisi p sacerdotē iustum ꝛ sctm̄. nec nisi[b] ab eis accipiat' qō offert' p q̄bus offert' atq̄ id sine vicio[c] sit vt p viciosis[d] mūdandis[e] possit offerri. hoc certe oēs cupiūt q̄ p se offerri sacrificiū deo volūt. ¶ Cū vita[f] sacerdotum eucharistie necessaria eē dr̄ nō ɔsecratōi sed effectui intelligendū est. Non enī effectū salutis ɔfert ei quē merita faciūt indignū. Potiᵒ cōplect' in eo illō apl'i. Qui manducat corpᵒ dn̄i ꝛ bibit eiᵒ sanguinē indigne iudiciū sibi māducat ꝛ bibit. Ergo ɔtra eos q̄ crebra oblatōe sacrificijs se putāt posse mūdari nō cessantes impie agere in lege dei: intelligit' illud dictum esse ieronij. Qō v̄o sacerdos etiā si malᵒ sit tn̄ p officio sue dignitatis grām transfundat hoib us: testat' aug'. in libro questionū veteris ꝛ noui testamenti. Sacerdotes nomē dn̄i inuocāt dn̄s aūt bn̄dictionē prestat.

Dictū est[g] a dn̄o in numeris ad aaron. Vos ponite[h] nomē meū sup filios isrl'. Ego dn̄s bn̄dicā eos vt grām traditā p misteriū ordinati

q ¶ Necesse. vasa. id ē subditoꝝ anias q2 dn̄s in eis sedet. vt. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. xxxij. q. v. si paulus. quoruʒ sangnis requirit' de manibus vestris. xl iij. di. ephesijs. r ¶ Ad interiora. s. sp̄ualia vel celestia. vel dic. i. ad vicia. ꝛ tūc dic pducendas vapulaturas a p̄mo mācipio gehēne. xl. di. si papa. s ¶ Interrogo. v̄buʒ .s. p̄dicatio q̄ plures ɔuertit ꝛ plᵒ fac cōpungi hoīem ita vt oia petā p eā tollant'. ſʒ p corpᵒ cristi tm̄ venialia tollunt' vt de ɔse. di. ij. c. iterat'. ꝛ. c. q̄tidie. et sic nō obstat. ð. c. mltī. t ¶ Negligēter. i. id qō v̄bo significat'. vel p v̄bū concipit'. v ¶ Cadere. j. de cō se. di. ij. qui bene. x ¶ Neq̄. no. q̄ tria dicunt' hic. s. q̄ sacra dn̄i nō recte vl' rite ɔferūt' nisi a dignis ɔferant'. ꝛ a dignis sumant'. ꝛ i forma ecclie. p̄mū notatur ibi. nisi p sacdotē. scōm ibi. nec nisi tercium ibi. atq̄ id. Quidā diuidūt ca. in duas ptes. in prima fit mentio de sacrificio qō ab eo accipit' p quo offert' ꝛ h̄ vsq̄ ad illud. atq̄ id. in scōa fit mentio de sacramēto qō nō accipit' ab eo p quo offert' ꝛ dic sine vicio. i. sine petō. a ¶ Rite. quo ad offerentē ꝛ accipientem.

b ¶ Nec nisi. supple nec pōt rite offerri nisi ab eis ꝛc.

c ¶ Sine vicio. i. celebret' non citra formam sed in ipsa forma ecclesie.

d ¶ Pro viciosis. expone vt recte possit offerri sic pro viciosis. i. venialia habentibus. sed intellige generaliter q2 offert' etiam pro habētibus mortalia. e ¶ Mundandis. i. peccati mortalis notam habentibᵒ. xlix. di. hinc etenī. f ¶ Cum vita respicit hoc. c. sacerdotes ꝛ bene soluit. ꝛ ad cōfirmandam suam solutionem inducit. c. seq̄ns.

Dictū est. pbat aug'. h̄ q̄ bn̄ dicere nō tm̄ meritū sed etiā ordinē requirit. In p̄ma ergo pte ponit auctē dn̄i vsq̄ ibi q̄ra. In scōa pte pbat intētionē suā ꝛ aucte ꝛ exēplo cayphe, h ¶ Vos ponite. i. inuocate.

i ¶ Prodesse. hic collige ꝙ licet volūtas sacerdotis nō sit vt ꝓsit: ꝓdest tamē.j.de con.di.i.iiij.nō illud te.ſ3 quid si cantet missaꝫ vt deus ꝑdat aliqˢ. ꝯficiet reuera.ſ3 debet puniri.ar.xxvi.q.v.quicūq3. k ¶ Nō vo.dictū est.ē.in.§.si q̄ sacra. ꝙ sacramēta dignitatis ab hereticis collata non habent effectū.ꝯtra ꝙ allegat auctoritatē anastasij quā ꝯstat friuolaꝫ esse et auctoritate gelasij ⁊ felicis.

l ¶ Tractatu.pbat ꝑ hoc ꝙ.g.nō diuisit ꝑ distinctōnes h opus.ar.xi.q.iij.§.euidēter.

m ¶ Obijcit.ei ſ3 qd dictū ē.ē.c.§.cū ergo innocēt⁹.⁊.c.arrianus.

Quod qdā. Cas⁹ opinio ē quorundā ꝙ sacerdos vel ep̄s recedēs ab eccl̄ia ad hereticos sacr̄m baptismi nō amittit ſ3 sacr̄m ordinis amittit. istud improbat aug⁹.mltiplr. Primo sic.q2 cū vtrūq3 sit sacr̄m nō pōt assignari rō quare potius ꝑdat vnum ꝙ aliud. Scd̄o sic.q2 ꝯsuetudo eccl̄ie est ꝙ cuꝫ tales redeunt nō solent reordinari si eos eccl̄ia vult tolerare. Tercio dicit ꝙ sicut recedens ab eccl̄ia vtrūq3 retinet sic videt ꝙ vtrūq3 pōt cōferre alijs extra eccl̄iam l3 male ꝯferat.⁊ cuꝫ quis recipit sacr̄m ex̄ ecclesiā fuerit ad ecclesiā:nō ē sacr̄m iterandū in eo. Et h ꝓbat tripl̄r.ꝑ baptismū datū a laico ꝙ nō iterat lic3 istud iniuste det ꝑ signū publice monete.impssuꝫ ab eo q̄ nō debuit imprimere.⁊ ꝑ caracterē militie q̄ nō repetit.

o ¶ Nō amittit. caracterē eñ nō potest amittere lic3 videat deleri.xi.q.iij.ep̄us

p ¶ Dādi.i.ordinē.

q ¶ Amittere. nam vbi est eadē rō ⁊ idē ius.vt.ff.ad.l.aql' illud.vbi tñ h sit vex notaui.xxviij.q.i.sic eñi.xxxij.q.vij.apostol⁹.ē.c.§.cuꝫ g

transfundat hoībus.nec volūtas sacerdotis obesse aut ꝓdesse possit:sed meritū benedictionē poscētis. Quanta aūt dignitas sit sacerdotalis officij vl' ordinis:hinc aduertam⁹.dictū est aūt de nequissimo cayphа īterfectore saluatoris inter cetera.hoc aūt a semetipo non dixit.ſ3 cū esset pōtifex sacerdotū anni illius ꝓphetauit.ꝑ qd ōndit spūsctm̄ gratiarū datorē nō ꝑsonā sequi digni vel indigni:ſ3 ordinē traditōnis. vt ꝙuis aliqˢ boni meriti sit:nō tñ possit benedicere: nisi fuerit ordinatus vt officiū ministerij exhibeat. Dei aūt est effectum tribuere benedictionis. ¶ Quod vo ꝑ hereticos sacramenta dignitatis ministrata dicunt carere effectu.improbat auctoritate anastasij pape.qui ordinatiōeꝫ achatij q̄uis heretici intātū ratam approbat.vt etiā his quos post ꝯdēnatione suam baptisauit vel ordinauit.i nullo ream ꝑsonā nocuisse asserat. sed hoc eñ illicite ⁊ nō canonice.imo ꝯtra decreta suoꝝ ꝑdecessoꝝ ⁊ successoꝝ fecisse ꝓbat felix ⁊ gelasius q̄ achatiū ante anastasiū excōicauerunt. Et ormisda q̄ ab ipso anastasio terci⁹ eundē achatiū dānauit. Vñ etiā ab eccl̄ia romana repudiatur ⁊ a deo fuisse ꝑcussus legit i gestis pontificū romanoꝝ hoc modo. Anastasius scd̄s natiōe roman⁹ ⁊c. Require retro in tractatu decretaliū ep̄laꝝ. ¶ Itē obijcit illud augustini ad parmenianū de hereticis ⁊ damnatis.

Qui recedit ab eccl̄ia nec baptisma nec vi3 dādi amittit

Quod quidā dicunt baptisma qd accepit nō amittit qui recedit ab eccl̄ia.ius tñ dandi qd accepit amittit. multis modis apparet frustra ⁊ ianiter dici. Primo q2 nulla ostendit causa cur ille qui illud baptisma amittere nō pōt ius dandi amittere possit. vtrunq3 eni3 sacr̄m est.⁊ quadā ꝯsecratione vtrunq3 hoī dat. Illud eñ cū baptisat.illud cuꝫ ordinat.⁊ ideo nō lic3 a catholico vtrunq3 iterari. Nā si qñ ex ipsa ꝑte⁹ venientes etiā ꝑpositi ꝓ bono pacis correcto scismatis errore suscepti sūt.⁊ si visuꝫ ē op⁹ esse vt eadē officia gererent que agebāt nō sunt tñ rursus ordinandi.ſ3 sicut baptismus in eis ita ⁊ ordinatio remansit integra q2 in ꝑcisione fuerat vicium.qd vnitate pacis est correctū.non in sacramētis q̄ vbicūq3 sūt.ipsa vera sūt ⁊ cū ipsi expedire videt eccl̄ie vt ꝑpositi eorū venientes ad catholicā societateꝫ honores suos ibi nō administrēt.nō eis tñ ipsa ordinationis sacra detrahunt ſ3 manēt etiā sup eos. Ideoq3 nō eis in ppl'o manus imponit ne nō hoi sed ipsi sacramēto fiat iniuria. Sicut aūt est i baptismo ꝙ ꝑ eos dari possit.sic in ordinatōe ius dandi est. Vtrunq3 quidē ad ꝑniteꝫ suam q̄zdiu caritatē non habent vnitatis ſ3 tñ aliud est ꝓrsus nō hr̄e.aliud ꝑniciose habere.aliud salubrit' habere. Quicquid nō habet dandū est cū est op⁹ dari Quod vo ꝑniciose habet ꝑ correctiōeꝫ depulsa ꝑnitie agendū est vt salubriter habeat.quod si laicus a licui pereunti necessitate cōpulsus baptisma dederit. ꝙ cū ipse acciperet quō dandū esset alicui addicit nescio an quisq̄3 dixerit pie esse repetendū. Nulla eñ cogente necessitate si fiat alieni muneris vsurpatio ē. Si aūt necessitas vrgeat aut nullū aut veniale delictū est. Sed si nulla cogente necessitate vsurpet ⁊ a quolibet cuilib3 detur quod datū fuerit nō pōt dici non datū.q̄uis recte dici possit illicite datum. Illicitā ergo vsurpationē corrigit reminiscētis ⁊ penitētis affectus.quod si nō correxerit manebit ad penā vsurpatōis quod datū est vel eius qui illicite dedit vel ei⁹ qui illicite accepit.nō tñ ꝓ nō dato habebit. Si eñ aliqui furtim ⁊ extra ordinarie nō in monetis publicis aurū vel argentū ꝑcutiendo signauerint: cuꝫ fuerit deprehensuꝫ nōne illis punitis vel indulgentia liberatis cognitū regale signū thesauris regalib⁹ ꝯgreget. Et paulo post. Si forte militie caracterem in corpe suo nō militās pauidus exhorruerit ⁊ ad clementiā imparatoris ꝯfugerit ⁊ impetrata venia militare iam ceperit. nunquid hoīe liberato atq3 correcto caracter ille repetit.ac nō poti⁹ agnitus approbat.an forte min⁹ haberēt sacramenta xp̄iana q̄3 corꝑalis hec nota cū videamus nec apostatas carere baptismate q̄bus vtiq3 ꝑ penitentiā redeuntibus nō restituit.⁊ ideo amitti nō posse iudicat.

r ¶ Ius dandi.i.ordinē.vt.j.de ꝯse.di.iiij.ōndit.vel ꝯferēdi ptātem baptisma.j.xxxij.q.vij.licite. s ¶ Vtrūq3.ſ3 baptism⁹ ⁊ ordo. t ¶ Hoīni.hoc de baptismo sacerdotis in quo ptās baptisandi ē sacramentuꝫ. in laico est quedā lnīa nō sacr̄m.ar.ꝙ heretici snīa valeat ⁊ ligatio atq3 solutio.cū ius iudicādi ligādi atq3 soluēdi a tpe ꝯsecratōis accepit.ē.di.xlviij.c.i. v ¶ Parte. collectio eñ hereticoꝝ rectissime ꝑs appellat a ꝑtiēdo.ſ3 diuidēdo. x ¶ Nō in sacramētis.fuit viciū. y ¶ Ipsa sunt.q2 a quocunq3 dent reiterari nō debēt.⁊ ideo ipa sunt.i.firma ⁊ vera sūt ⁊ bona. z ¶ Manus.ē.c.q.manus impositio.ꝯtra,sed h de ꝯsecratoria. a ¶ Dandi.i.ꝯsecrandi.vl' dādi ipam ordinationē. b ¶ Aliud.ar.ꝯtra illud generale.ex de trāsla.inter corp.⁊.vij.q.i.factus.ff.si qs caut.quot.ar.ꝯ.lxiij.di.salonitane ante.xlv.di.de iudeis.vij.q.i.ep̄s.

c ¶ Nescio.i. nō approbo si qs dixerit repetendum.

d ¶ Necessitate.h agite colligit ꝙ laici non hnt ius baptisandi, nisi large dicat ius vel potestas.i.permissio vt.j.de cō.di.iiij.constat.⁊.c.a qdā.⁊.xxx.q.i.ad limina.

e ¶ Autveniale. h philosophice ē i peramentū nā in veritate nullū dl. est sic...ij.in quibus

e ¶ Habebit ar.ꝯtra.cō tur.patro.q aūt in fi.

f ¶ Monetis.i.figulis vel sigillis mismatibus vel instrumētis monetis cudēdi

g ¶ Puniti, id varijs modis puniunt.C.de fal.mo.q totum parat cū illi q formauit si anteq̄ signū imprimat pdatet.ff.ad l.cor.de fal. qui falsam.

h ¶ Exhoruit.qui forte fugit ō publico bello.⁊ ita infāis effect⁹ ē.vi.q.i.infames ⁊ hoc intellige de militibus illis qui iurauerūt se mortem non euitaturos ꝓ re publica et isti habebant stigmata ⁊ alia signa de aliquo colore de quib⁹ dictū est.milites nostros arma scire volumus:nō leges.C.de iur.delib.scimus.vel sensus est hui⁹ litere si quis preter auctoritatē principis adeptus est militie cingulum ⁊ post reconciliat ipi principi erit ne in eo caracter iterandus.quasi diceret non.

i ¶ De his, reperit que iā dicta sūt dubitat hic fore.§.sed nō est du

De his[i] vo qui ab eccl'ie catholice vnitate sepati sūt nulla tā questio est q̄n habeant ⁊ dare possint. sʒ pniciose habēt pniciosecꝫ tradūt q2 extra vinculū pacis sūt ⁊ infra. Neutri sacramēto iniuria faciēda est. ⁊ infra. Sicut nō recte habet qui ab vnitate recedit. sʒ tn̄ habet. ⁊ ideo redeunti nō reddit. sic etiā non recte dat q̄ ab vnitate discedit sed dat tn̄ ⁊ ideo qd̄ ab eo accepat venienti ad vnitatē nō iterat. ⁊ infra Sicut redeunti nō reddit qd̄ foris habebat sic venienti repetēdum nō est. quod foris accepat. Vnd̄ ꝯstr intelligit puersitatē hoīm esse corrigendā. sanctitatē aūt sacramentoꝝ in nullo puerso esse violandā. Constat eni eam in puersis hoībus ⁊ sceleratis siue in eis q̄ intus sūt siue in eis qui foris sūt impollutā atꝫ īuiolabilē pmanere. ⁊ qꝫ dicunt ea mali polluere q̄tū in ipsis ē dicunt. cū illa impolluta pmaneant. sʒ in bonis pmanēt ad premiū. in malis pmanēt ad iudiciuꝫ Et infra. Quō catholici nō clarificāt dominū qui sacramēta ei⁹ tam debita veneratione ꝓsequunt. vt etiā si ab indignis tractata fuerint illis in sua puersitate dānatis illa itemerata sctitate pmanere demonstrant. ¶ Ex his[k] vbis augusti. cōstat in oībus tā apostatis q̄ hereticis vl' damnatis pmanere xp̄i sacra vera q̄tuꝫ ad se ⁊ sctā. ⁊ nisi penitētia vel indulgentia subuentū fuerit ad damnationē vsurpatoris puenire vel habētis vel dantis vel accipiētis. Quid ergo[l] pdest qꝫ vera ⁊ sctā sunt cū vsurpatores suos eque pimant[m] ac si essent mala ⁊ noxia. Crassus[n] aūt aurū sitiuit ⁊ auruꝫ bibit. Eque pūt vero auro sicut vero veneno. Item auꝝ eque veꝝ est in archa furis sicut in thesauris regis. sʒ a fure q2 illicite habetur illicite dat vel accipit. a rege aūt licite habet licite datur ⁊ accipit. Ideo ipse fur ⁊ cōicator[o] furti nisi forte de ꝯsciētia furti[p] se purgauerit. vt phibꝫ[q] gelasi⁹ ad anastasiū impatorē vtercꝫ iuste et digne damnabit. ¶ Opponit[r] aūt huic sententie[s] augustini ptās[t] dandi baptismū ⁊ ius cōsecrandi dn̄icū corpus ⁊ largiendi sacros ordines plurimū inter se differūt. Suspenso eni vel deposito sacerdote nulla ei relinquit ptās sacrificādi. Sacramentū tn̄ baptismi nō solū a sacerdote deposito vel laico catholico veꝝ etiā ab heretico vel pagano[v] si ministratū fuerit nulla iteratione violabit. Nulla autē rō sinit vt inter sacerdotes habeant q̄ de manibus laici vel pagani oleuꝫ sacre ſmo execrande vnctōis assumūt. Non ergo ꝯsnr[x] colligit. vt si recedētibus a fide ius baptisandi relinquit. ptās etiā distribuēdi sacros ordines eis relinq̄t. q̄uis vtrūcꝫ ex ꝯsecratōe ꝓueniat. Degradatus eni eps ptātē[y] largiēdi[a] sacros nō habet ordines: facultatē tn̄ baptisandi nō amisit. ¶ Sed ne[b] augustinū in hac sententia penitus reprobemus. intelligam⁹ aliud esse ptātē distribuēdi sacros ordines. aliud esse executionē ipsius ptātis q̄ intra vnitatē[c] catholice eccl'ie ꝯstituti sacerdotalē vel episcopalē vnctioneꝫ accipiūt officiū ⁊ executionē sui officij ex cōsecratōne adipiscunt. Recedētes vo ab integritate fidei potestatē acceptā sacramentotenꝫ[d] retinēt effectu sue ptātis penitus priuant. sicut cōiugati ab inuicem discedētes cōiugiū semel initū nō dissoluunt[e] ab ope tn̄ cōiugali inueniunt alieni. De his ergo qui accepta sacerdotali ptāte ab vnitate catholice eccl'ie recedūt loquit aug⁹. nō de illis q̄ in scismate vel heresi positi sacerdotalē vnctionem accipiūt. alioq̄n esset ꝯtrari⁹ calcedonēsi[f] cōcilio in quo ordinati a symoniacis ī nullo ꝓficere iudicant ⁊ innocētio[g]. q̄ ordinatos a ceteris hereticis p prauā manus impositionē solā dānationē ⁊ vuln⁹ capitis assecutos testat. ¶ Quāuis[h] possint generalr' dici sacramēta que apud hereticos nō aliter q̄ in eccl'ia dei celebrant vera ⁊ rata eē q̄tū ad se. falsa vo ⁊ inania q̄ꝫtū ad effectū ⁊ in his a q̄bus sepe male tractant ⁊ in illis a q̄bus male suscipiunt. Nec mirū ipa eni salus nr̄a buccellā iude dedit. statim cū bucella nō bon⁹ sed malus spūs intrauit. Quare. non q2 bon⁹ nō daret bonū. sʒ q2 mal⁹ male accepit bonū. Sicꝫ bonū effectū bonū non habuit. q2 vbi illud faceret non inuenit. Itē dn̄s in patria sua pn̄s ⁊ ver⁹ affuit sʒ p malū ministꝝ sʒ p semetipm nihil potuit q2 fidē nō īuenit. p pfidia alioꝝ nō caruit sua veritate sʒ effectus boni vtute

bitandū q2 nō est. k ¶ Ex his infert ex p̄cedēti. c. qꝫ sacra vera sūt apō h̄ticos indistincte vscꝫ ad. §. opponit. ⁊ ibi obijcit aug⁹. put ipse intellexit august. dicere. vscꝫ ad. §. sʒ ne. ibi ponit vnā solutiōeꝫ vscꝫ ad. §. q̄uis. vbi ponit aliā bonā ⁊ catholicā ad quā ꝓbandam inducit quatuor exēpla que notabo in lr̄a. l ¶ Quid ergo pdest ab isto loco dicit io. fa. qꝫ v̄ba sūt augustini vscꝫ ad. §. oppoit h. ꝯtra. imo gratiani. vt ī notula hic apparet j. c.

m ¶ Peri mat. illa. i. eorū abusio.

n ¶ Crassus iste dictator fuit ꝯtēperaneus iulio cesari ⁊ pompeio ⁊ a parthis auro feruenti interfectus est.

o ¶ Cōmunicator. cuius ope vel consilio furtū cōmittit: tenet ff. de condic. furti. ꝓinde. ea aūt est differētia inter furē ⁊ cōicatorem. q2 cōicator manifestus eē nō potest. ff. de fur. is q̄ opē

p ¶ Furti. ergo videt qꝫ tenet q̄s se purgare de ꝯsciētia. ar. i sti. ō ob. q̄ ex delicto. §. sʒ hee actōnes C. de furt. ciuile. ar. i. q. iiij. q2 p̄sulatus cuꝫ suis ꝯcor. ⁊ ita ē ar. qꝫ tenet quis indicare furtuꝫ. ar. extra de fur. q̄ cū fure. cū ꝯcor. ibi positis. ar. ꝯtra ff. de condi. ob turpē caꝫ Idem si ob stuprum. ff. de pre. v̄. solet. Nam in vtracꝫ dicit qꝫ licite possunt accipere pecuniā a dn̄o vt seruū indicent fugitiuū. Solu. in casu isto videt dici qꝫ fm canones nō est licitū accipe. secus fm. l. b.

q ¶ Perbibet. hic apparet potius hec esse v̄ba. g. q̄ augustini.

r ¶ Opponit. h̄ modo ꝓcedit in hoc. §. primo opponit obiectioneꝫ suā quā tangit vscꝫ ibi. sed ne. ibi ponit quadā solutionē suā que ꝓtendit vscꝫ ad illud q̄uis ⁊c. ibi aūt ponit aliam que magis cōmunis est ad quam ꝓbandam inducit quadruplex exemplū. Primo ibi. ipa eni ⁊c. Secundo ibi. dn̄s in patria ⁊c. Tercio ibi. quod vt plane. Quartum de decē virginibus quod incipit ibi. sicut ⁊ oīes ⁊c. Vltimo concludit ab illo loco sciendū v̄o. ⁊ ad ꝓbandū conclusioneꝫ suam inducit. c. p ysaiam.

s ¶ Sententie. sʒ p̄cedentis. vbi dicit qꝫ vtrunꝫ quadam ꝯsecratione datur ⁊ ita videt parificare ordinē ⁊ baptisma.

t ¶ Potestas. i. executio potestatis. sic verū dicit aliter mētiret. Naꝫ potestas sacrificādi. i. ordo sacerdotalis in eo remanet.

v ¶ Pagano. vt. s̄. e. q. si quis p ignorātiam. s̄. e. §. ecce q̄n. j. de cō. di. iiij. quos a paganis. ⁊. c. a q̄dam.

x ¶ Consequēter. noli hic reprehendere magistrū. nā opponēdo dicit vt piꝫ ex solutōnibus sequētibus maxime ex secunda.

y ¶ Potestatē. non bene argumētat. q2 si vocet potestatem vel sacerdotiū ordinem vel sacramentum nec hic nec ibi amisit potestatē. sed executioneꝫ ⁊ hic et ibi amisit.

a ¶ Largiendi. sed cū hereticus p̄cisus possit cōferre tā baptisma q̄ ordinem que specialitas ē in baptismo. dico qꝫ ī casu necessitatis nō peccat baptisans quod nunq̄ est ī collatione ordinis. nō amisit in necessitate ⁊ cū solennitatibus l. di. q̄ sub gradu.

b ¶ Sed ne. hic dicit grati. ac si augustinus intellexisset ius dandi habent. id est executionem. ⁊ ita ideo soluit.

c ¶ Vnitatē. hic tāgit gratia. opinionē. Johan. fa. dicentis qꝫ qui recipit vltimam manus impositionem in ecclesia ⁊c. hec opinio videt expresse confirmari extra de scismaticis. c. i. sed expresse reprobat. ix. q. i. ordinationes.

d ¶ Sacramentotenus. id est quia si ordinēt conferunt ordines licet non debeant. et hoc est qꝫ sequitur sine effectu ⁊c.

e ¶ Dissoluunt. xxxij. q. vij. c. i.

f ¶ Calcedonēsi. s̄. e. q. si quis eps

g ¶ Et innocentio. s̄. e. ventum.

h ¶ Quamuis. solu. vera est. quam ⁊ s̄. tetigit. ⁊ que recitat. ix. q. i. quāuis. s̄. e. q. §. si ergo.

i Bis est. quantū ad primā vel quantū ad secūdaꝫ put videbat duob⁹ discipulis euntib⁹ in castellum emaus. sꝫ quare dicit in carne cum etiam modo in carne sit. dicunt quidam in carne sed immortali. sꝫ male nā in carne mortali semel tantū transfiguratus est. post passionem vero semel. ⁊ ideo potest dici cuꝫ esset in carne. i. inter carnales vbi carnē assumpsit. vel pōt intelligi i carne. s. mortali. sic fiat ibi pūct⁹ bis trāsfigurat⁹ est cuꝫ esset i carne vna trans. ⁊c. quasi diceret in carne mortali id est vna trāsfiguratione scꝫ in monte thabor. i altera post resurrectionē in specie scilicet peregrini apparens.

k In carne. adhuc mortali.

l Sol. i. xp̄us. ⁊ h̄ est primū exēpluꝫ.

m Apparuit. corā iacobo petro et iohāne in mōte tabor

n Alium. i. alteri⁹ modi.

o Sonās. q᷑ seipsum cōfringit aliꝫ sonum prestans.

p Caritas. s̄. e. q. vide.

q Ceco. Si cecus cecum conat̄ ducere secuꝫ. In foueā ductor prim⁹ cadit inde secutor.

r Ne in eis. existēdo in heresi vel quo ad effectuꝫ nisi in casu necessitatis vel ignorātie. s̄. e. q. superueniente.

s Innocen. s̄. e. q perfectionē. j. e. q. vij. Iteꝫ innocen. qđ p remedio.

t Sacrificia. s̄. e. q §. sꝫ hoc. s̄. e. illi. ⁊. c. dn̄s. x̄. nos dicim⁹ ⁊. c. si quis inquit.

v Non quantum s̄. di. xlix. sacerdotes j. e. q. iij. saluator.

Er esaiaꝫ. Ca s⁹ primo ponuntur verba prophete. secundo dic̄ augu q vbicūq mal⁹ offert sacrificiū sibi pnicie irrogat non digne

Quod vt plane in oibus sacris ondēret bis est[i] trāsfigurat⁹ cū esset in carne[k]. In vna trāsfiguratiōe sicut sol[l] apparuit[m] mirabilis vt fides credētiuꝫ augeret̄ ad cōtemplandā celestē gloriā super se eleuataꝫ. post resurrectionē in altera vt peregrin⁹ ⁊ incognoscibilis de se dubitantibus ire se longius finxit. ⁊ ne agnosceret̄ eoꝝ oculos detinuit. ad q̄d aliud nisi q᷑ per fideꝫ nō erat in cordib⁹ eoruꝫ longius se ab eis recedere ostēderet. Et q᷑ ipsum non credebāt esse qđ erat viderent etiaꝫ eum aliū[n] q̄ erat. ecce in vtraq visione sua erat presentia ⁊ veritas sꝫ in vna excercebat̄ fides vt magis crederēt q̄ credebāt. in altera tenebat̄ incredulitas ne etiā agnoscerēt qđ videbant. Sacramentū ergo corporis ⁊ sanguinis sui aliꝫ est ad salutē. aliꝫ ad iudiciū. Fides etiam quamuis sit vera tn̄ sine operibus mortua est. sic ⁊ omnes decem virgines equaliter erant virgines sed ex hijs erāt quinq fatue ⁊ quinq prudentes. Equa erat virginitatis veritas sed pro eiusdeꝫ virginitatis intētiōe nō oibus equa meriti idemptitas. sic etiā est es sonās[o] aut cimbaluꝫ tinniēs. martirium vel elemosina quā nescit caritas[p]. Si vero cecus ceco[q] lucerne administret veritatē. neuter tn̄ ideo magis suā illuminat cecitateꝫ. sic ⁊ malus ministrat malo vera sacramēta sed non ideo dona spiritualia. q᷑ malis eoꝝ meritis spiritus sanctus impedit̄. ne in eis[r] qđ suū est operetur. Unde innocentius[s] cū hereticoꝝ baptisma ꝯcedat esse ratum nō tn̄ ex ipso baptismate cōcedit habere spiritū sanctuꝫ. Et leo hos q̄ formaꝫ baptismatis acceperūt non sinit rebaptizari sed iubet sp̄m sanctū quem ab hereticis nemo accepit p eius inuocationem ⁊ man⁹ impositionē a catholicis sacerdotibus cōsequi. Sciēduꝫ ergo est q sacramēta hereticoꝝ dicunt̄ irrita vel ēt damnāda. falsa ⁊ iania. nō quātuꝫ ad se cum sint sancta ⁊ vera etiam ab heretico celebrata. sed q᷑ cū illicite dantib⁹ perfidis sint ad iudiciū. illicite ab eis accipiētibus non ꝯferūt sp̄m sanctū irrita ⁊ nō vera dicunt̄. q᷑ quod pmittunt ⁊ cōferre credunt̄ nō tribuūt. ⁊ ideo damnāda vt ea dari vel recipi ab hereticis nō approbetur. sed interdicat̄. Non eī quantuꝫ ad se pollura sunt q̄uis ab hereticis pollui dicantur. Unde greg. ꝯmunionē arrij vocat execrationem. ⁊ innocentius vocat bonosij ordinationē dānationem nō q ita in se sint. sed q᷑ male dantib⁹ vł accipiētib⁹ id efficiūt. Sic etiā ieronim⁹ in osee pphetā. sacrificia[t] eoꝝ panem luctus vocat. non quātum[v] ad se sꝫ quātuꝫ ad effectum. qđ ipsemet ostendēs subiūgit. Quicūq cōmederit ex eo cōtaminabit̄. q᷑ sibi ad iudiciū sumit. ¶ Hic etiaꝫ aug. in li. scđo cōtra epl̄am parmeniani.

Sacramēta q̄uis obsint indigne tractātibus: psunt tn̄ per eos digne sumētib⁹.

Per esaiam[a] dicit dn̄s. facinorosus qui sacrificat mihi vitulū[b] quasi viuum caneꝫ occidat ⁊ qui coquit[c] similaginem quasi sanguinē porcinum ⁊ q̄ offert thus in memoriā quasi blasphem⁹. Quilibet vbilibet offert sacrificiuꝫ tali corde vel factis vt hec mereat̄[d] audire[e]. pnicie sibi infert nō illis bonis[f]. q̄ accipiunt ab eis sacramēta eadē qui scđm pphetam ezechielem gemūt ⁊ merēt peccata ⁊ iniquitates q̄ sunt i medio eoꝝ. q̄uis inde se corporaliter nō separent. ⁊ infra. Sacrificia ipsoꝝ eis oberūt q̄ offerūt impie Nam vnū atq ideꝫ sacrificiū est ppter nomē dn̄i qđ ibi inuocatur ⁊ semper est sanctuꝫ. ⁊ tale cuiq fit quali corde ad accipiēduꝫ accesserit. Qui eī māducat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi māducat ⁊ bibit. non aliꝫ sꝫ sibi. Et infra. Hoc pene in oibus talib⁹ q̄stionib⁹ intelligēdum esse āmonem⁹. q᷑ scꝫ oia sacramēta cum obsunt indigne tractātib⁹: prosunt tn̄ p eos digne sumētib⁹. Et infra. Spiritus sanctus in ecclesie p̄posito vel ministro sic inest vt si fictus non est operet̄ p eum ⁊ eius mercedeꝫ[g] in salutem sempiternā ⁊ eoꝝ etiā regenerationē[h]. vel edificationem[i] qui per eū siue cōsecrant̄ siue euāgelizantur. Si aūt fictus est quoniā verissime scriptum est spirit⁹ sanctus discipline effugiet fictum desit quidem saluti eius ⁊ auferat se a cogitationib⁹ eius que sunt sine intellectu ministeriū tn̄ ei⁹ nō deserat[k] quo per eū saluteꝫ operatur aliorum. ¶ Constat[l] ergo vt innocēti⁹ ait de ceteris hereticis ordinatos a simoniacis per prauam manus simoniace impositionem vulneratum habere caput. Sed obijcit̄[m] q in ordinatiōe simoniacorum hoc solum[n] reprehensibile inueniatur q gratia spiritus sancti sub p̄cio redigi putet̄. aliorsuꝫ autem in oibus integra forma sacroruꝫ seruet̄. Cum ergo sacramēti illicita vsurpatio per penitentiam correcta fuerit. vt gratia spirit⁹ sancti gratuita ⁊ nō venalis existimet̄ integer debet adesse vnctionis effectus. imo etiaꝫ si nō sequat̄ penitētia. lꝫ simoniace tn̄ reuera ꝯsecrat⁹ reputet̄[o] sicut illi qui quōdā nō nisi p̄cio dato ad sacri baptismatis regn̄atōeꝫ nec ad sācte ꝯmuniōis participationē admittebant̄. licet simoniace tn̄ non ideo min⁹ baptizati vel sacre ꝯmunionis pticipes reputati sunt. sꝫ hoc tn̄ sacris canonib⁹ cōstitutuꝫ est. ne de cetero sacramēta cristi simoniace distribuant̄. ¶ Unde gelasius. A baptizandis vel cōsignandis precia non exigantur.

Baptizādis ꝯsignādisq̄ fidelibus sacerdotes precia nulla prefigant[q] nec illationib⁹ quibuslibet impositis exagitare cupiant renascentes[r].

sumēti te... dic̄ q spi... discipline e... fugiet fic... nā per ei... operatur... sionē pecc... totuꝫ per ei... ficiū opera... de malis sa... cerdotib⁹ in... telligit̄ qđ... dicitur.

b Uitulu... tal̄ est ⁊ ta... agit. q. d.

c Qui co... lit. alias co... quit. i. in ci... ta. q. colēd... in sacrifici... offert ⁊ est s... milago flos farine d̄ quo fiebat panis ppositionis xxv. q. i. §. hi... h̄. nō legit.

d Merea... qđ dicit p... pheta eius...

e Audi... s. sibi dicu... esse.

f Bonis. accipiētibus ab eis sacramenta nō a... lijs ar. q de... mort. vt d... de. discipli... na. ibi meu... non est. s. ... triū. q. iij. ... te.

g Merc... deꝫ. i. retrib... tionē eterna.

h Regene... rationem. vt infantium.

i Uel edifi... catiōꝫ. vt ad... ultorum.

k Non de... serit. i. cogni... missionem.

l Cōstat... perius inno... dunt magi... ster multa. ... per que ostē... dit de heret... cis ⁊ simoni... acis idē esse ex quib⁹ in... fert cōclusio... nem suam i... isto. §. sꝫ su... ꝯclusiōi obij... cit statim du... plicit̄ ibi sed obijcit̄ ⁊ ibi imo etiam.

m ¶ Sed obijcitur ad hoc qđ dixi in simoniacis locum habere qđ de alijs hereticis dicitur. n ¶ Solũ. qđ nõ est i ordinatiõe hereticoꝝ. B Aptizandis. o ¶ Reputetur. verũ est quãtuz ad caracterem. cõsignandis. i. crismandis. ⁊ idem est in quolibet sacramento ex de simo. cum in eccl'ie. q ¶ Prefigant. j. x. q. vlti. nec numer⁹. sm ꝙ est in littera ibi nũm⁹. ⁊ est sic. al's si est numer⁹ nõ est simile. r ¶ Renascẽtes. i. renasci volentes voluntate sua. vel parentũ. s ¶ Exigere aliq̃d tñ spõte oblatũ recipi põt. vt. s. di. xviij. de eulogijs. t ¶ Molliantur. s3 q̃d si sacerdos nullo mõ vult baptizare nisi detur ei pecunia. dicũt quidam ꝙ si baptizãdus est adultus nihil ei debz dare. q: sola fides ei sufficit. de conse. di. iiij. baptismi. vel ipsemet baptizet se. ar. ff. d adopti. si cõsul ar. contra. ex de bap. ⁊ ei⁹ ef. debitũ. io. sed certe si in necessitate talis aliquis seipsum baptizet nõ tñ est baptizatus. licet ad patriaz si decederet cõuolaret. ⁊ vt dicit dec. illa debitum. bar. si est puer baptizet euz offerens vel pater. s3 si illi ita debiles sint. vel nesciũt formã baptismi vel nullus est alius q̃ baptizet in necessitate. nõ ideo danda est pecunia ⁊ ꝯmittẽda simonia. poti⁹ ꝑmittatur mori sine baptismo. ar. hic ⁊. j. e. placuit. ego tñ darem potius pecuniã ꝙ dimitterem euz sic mori licet nõ deberem sic facere. v ¶ Correxerint. relinquẽdo honorem. ⁊ ꝑpetuo penitendo. vt. j. e. q. si quis neqꝫ io.

N Ullus. dyaconus. j. de con. di. ij. peruenit. cõtra ibi dicitur. ꝙ presbiter dare debet eucaristiam. sed hoc in necessitate. xciij. di. presente.

y ¶ Exegerit. cũ effectu. vel ipse conatus etiã est puniend⁹ in detestatione criminis. s. e. q̃ studet. ar. vi. q. i. §. verum. ar. xlvij. di. quoniam.

Q Uicquid. cõsolatione. nota cõiugiũ nõ esse de hijs sacris q̃ consolationẽ celestis gratie tribuũt. xxxij. q. ij. cõnubia. ⁊ ideo in ipo preciũ posse interuenire. xxxij. q. ij. honorantur. cetera ita sacre rei tenẽt significationẽ vt ⁊ eius habeat pariter virtutẽ. istud solam significationẽ cetera verbo. sed istud ex consensu pficitur. cetera a iure canonico initiũ habuerũt. hoc a iure naturali initium habuit. vt ex de bigamis debitum. illa aũt nõ est ratio sufficiẽs ꝙ pecunia interueniat q: in eo nõ cõfertur gratia. q: nec in sepultura nec in funeratione grã confertur est tñ simonia. xiij. q. ij. questa. Imo dicit lex. matrimonia nõ debent esse venalia. vt. ff. de dona. inter virũ ⁊ vxorez. l. ij. ⁊ dic ꝙ licet q̃ratur in matrimonio quãtuz detur ꝓ dote h̃ nõ est simonia. ar. d cõ.

Quoniaz qđ gratis accipim⁹ gratis dare mãdamur. ⁊ ideo nihil a p̄dictis prorsus exigere[q] moliantur[r]. quo vel paupertate cogẽte deterriti: vel indignatiõe reuocati: redemptionis sue causas iure despiciant. certum habentes ꝙ qui prohibita deprehensi fuerint admisisse vel cõmissa nõ potius sua spõte correxerint[v]: periculũ subeãt ꝓprij honoris. ¶ Itez de sexta sinodo. A percipiente sacram cõmunionẽ p̄ciuz exigi nõ debet.

N Ullus epũs aut p̄sbiter aut dyaconus[x] qui sacrã dispẽsat ꝯmunionẽ a percipiente grãm ꝯmunionis aliqđ p̄ciũ exigat. Neqꝫ enĩ venditur gratia neqꝫ ꝓ precio grãm spiritus sancti damus. sed dignis munerib⁹ sine defraudatione participare ꝯcedim⁹ Si quis vero eoꝝ q̃ cõnumerantur in clero. ab eo cui sacrã cõmunionez dispẽsat. aliqđ p̄ciũ exegerit[y]: deponatur sicut imitator simoniace fraudis.

¶ Itez ex cõci. toleta. vndecimo. Munera inuisibilis gratie q̃stibus non sunt cõparanda.

Q Uicquid inuisibilis[a] gr̃e cõsolatione tribuitur nunqꝫ questibus[b] vel quibuslibet p̄mijs venũdari penitus debet dicẽte dño. Quod gratis accepistis: gratis date. ⁊ ideo q̃cunqꝫ deinceps in eccl'iastico ordine cõstitut⁹. aut pro baptizãdis cõsignãdisqꝫ fidelibus crismate vel ꝓmotionib⁹ graduũ quelꝫ precia vel p̄mia nisi voluntarie oblata. ꝓ huiusmodi ambitione susceperit eq̃dem si sciente loci epõ tale quicqꝫ a subditis ꝑpetratuz fuerit. idem epũs duob⁹ mensibus excõicationi[c] subiaceat pro eo ꝙ in sciẽtia mala cõtexerit. ⁊ correctionez necessariaz nõ acquisiuerit. Sin aũt suorũ quispiam eodẽ nesciẽte quicqꝫ de supradictis capitulis accipiẽduz sibi esse crediderit[d] si presbiter[a] est quatuor mẽsiuz excõmunicatione[b] plectatur. si dyacon⁹ trium. subdyacon⁹ vero vel clericus[c] hijs cupiditatib⁹ seruiẽs pro arbitrio cõpetẽti[d] pena ⁊ debita excõmunicatiõe plectẽdus est. ¶ Item ex conci. bracarensi. ij. Nihil a sacerdotib⁹ exigatur pro balsamo qđ in crismate ponitur.

P Lacuit vt nullus epõrum ꝓ balsami[e] modico qđ benedictuz pro baptismi sacramẽto ꝑ eccl'ias datur q: singuli tremissem[f] ꝓ ipso exigere solent aliq̃d vlteri⁹ exigat. ne forte qđ ꝓ salute animaꝝ per inuocationez sancti spirit⁹ cõsecratur. sicut simon magus donũ dei pecunia voluit emere ita nos venundantes damnabiliter venundemur. ¶ Item ex eodem. Non est aliquid exigendũ ab hijs q̃ infantes suos ad baptizanduz adducunt.

P Lacuit vt vnusquisqꝫ epũs per ecclesias suas hoc faciat. ut hij qui infantes suos ad baptismũ offerũt: si quid voluntarie pro voto suo offerunt: suscipiatur ab eis. Si vero ꝓ necessitate paupertatis aliquid non habent quod offerant: nullum eis pignus violenter tollatur a clericis. Nam multi ꝑpauperes hoc timentes filios suos a baptismo retraherent. qui forte dum differunt si sine gratia baptismi de hac vita recesserit. necesse est vt ab illis eoꝝ[g] perditio[h] requiratur[i] quorũ spolia pertimescẽtes: a baptismi gratia se substraxerũt. Item in concilio elibertano. Ab hijs q̃ baptizantur nulli⁹ in conchaz nũmos mittere cogatur.

E Mẽdari placuit vt q̃ baptizantur vt fi-

dis. i. nemo. nam epũs nõ cõsecrat eccl'iam nisi dos fuerit ei assignata. vt ibi dicitur. ⁊ tñ illud nõ est simonia. j. e. q. placuit. a ¶ Inuisibilis. i. sacramẽtum in quo grã inuisibilis cõtinetur ꝑ significationẽ. b ¶ Questib⁹. a q̃ro. ris. nõ a queror quereris. c ¶ Excõmunicatiõi. i. suspẽsioni. di. xxxij. eos. nota epũm excõicanduz esse. q: nõ corrigit subditum. d ¶ Crediderit. ad h̃ vt occultet illud crimen. a ¶ Si p̄sbiter hãc leuez penã antiquitas admisit. ex posteriorib⁹ aũt decretis huiuscemodi tales ꝓprij honoris ꝑiculuz subeũt. ⁊ nota infamie ꝑcelluntur vt. s. e. q. baptizandis. i. q. iij. c. vlti. b ¶ Excõicatiõe. h̃ grau⁹ punitur sacerdos ꝙ epũs. ar. ꝯtra. xl. di. homo. s3 h̃ p̄sbiter in duob⁹ deliquit. ⁊ q: ꝯtẽnit ⁊ q: simoniam cõmittit. epũs aũt tm̃ in negligentia. vel ꝙ dicit quatuor mẽsiuz excõicatiõe. hec pena non excludit depositionem. Alij intelligũt h̃. c. tm̃ de negligente non de ꝯmittente. s3 huic intellectui obuiat illud accipiẽduz ⁊ illud cupiditatib⁹. sed exaudi hoc ꝑ illud. ex de simo. nemo. cũ. s. q̃s celat crimẽ alteri⁹ ꝓ pecunia. ar. s. e. c. ibi ꝯtexerit. h. s3 adhuc ꝯtradicit huic intellectui qđ dicit de pena q: minor imponitur maioribus. sed dic ꝙ maior pena ẽ episcopo cessare per duos menses ꝙ p̄sbitero per q̃tuor. xl. di. hõ cristianus. c ¶ Clericus. ⁊ sm h̃ cleric⁹ i minorib⁹ ordinib⁹ põt esse p̄latus. d ¶ Cõpetenti. depositionis. j. q. iij. c. vlti.

P Lacuit. balsami. i. crismatis. naz post cõsecrationẽ crisma est. crisma q̃ vendi non potest. nec in necessitate cum sacrm fit. i. q. i. multi. ⁊. i. q. iij. si q̃s p̄bendas ⁊. s. e. quicquid f ¶ Tremissem. tercia ps solidi est tremissis. sed de h̃ tremisse habes. C. de veste mili. fortissimis li. xij. ⁊ inde dicitur tremissis sm isidoꝝ quasi ter missus solidum constituat.

P Lacuit. eoruz. ar. ꝙ in eadẽ sit ꝯditione q̃ damni cãm vel occasionẽ dat ⁊ q̃ damnũ dedit. j. xxiij. q. v. de occidẽdis. ⁊. c. cũ homo. ꝯtra. j. xxvi. q. vi. si presbiter. j. xxvij. q. ij. si tu abstines. s. di. lv. si quis absciderit. j. xvij. q. iiij. diffiniuit. s. di. l. studeat. ⁊. c. sepe. j. xvi. q. i. decime. So. hoc intelligẽdum est de causa proxi. ⁊ maxime cum malo zelo causam vel occasionem prestant. h ¶ Perditio. nihil enĩ interest an occidat quis an causam mortis p̄beat. ff. ad. l. cor. de sic. nihil. vnde ⁊ si p̄stito ipunitatis sacramẽto seruos ad eccl'iam cõfugientes sacerdos nõ reddiderit ⁊ postea fugerint fuga eoꝝ a sacerdote querẽda est. vt. xvij. q. iiij. diffiniuit. qui enĩ occasiõez damni dat ⁊c̃. vt. ff. ad. l. aquili. qui occidit. §. vlti. i ¶ Requiratur. no. ꝓ loco ⁊ tpe illicita ꝯceduntur q̃ simpliciter licita sunt. vt. xxvij. q. ij. neqꝫ viduas

E Mendari. nõ mittãt. ꝓsumitur enĩ simonia. filis p̄sumptio est ex tẽpore vel loco. j. xxxi. q. i. relatũ. s. di. lxxxi. in oĩbus. viij. q. iij. c. i. ⁊. ij. s. di. lvij. si quis in egritudine. j. xviij. q. ij. eleutherius ꝯtra ex de simo. cũ sit romana j. e. q. ij. placuit. So. exaudi h̃ de nũmis exactis. nã spõte oblatos accipere possum. ar. j. e. c. px. Alij dicũt hoc euitãduz ꝓpter speciez mali. ar. ex. de

transac. ꝯstitut⁹. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. vbi dicit ꝙ accusat⁹ nō debet intra rei domū iudicis. hinc argue op⁹ laudabile p̱ se rōne tpis reprobari. i. r ne malignandi occasionē inducat. licet eñ nūmos mittere in concham pietatis opus sit: tpe tñ suscipiēdi baptismi simonie suspitionē inducit. ar. ff. ad l. iul. de ambi. l. vna in fi. adeo vt etiam si sub aliquo p̄textu tpe ꝓhib ito det: p̄sumptio simonie nō euanescat. ar. lvij. di. si quis i egritudine. viij. q. ij. c. i. r q. iij. c. i. r. ij.

l ❡ Sacerdos. ar. nō solū abstinēdū esse a malis sʒ ēt ab oī spē mali. ar. liiij. di. generalis. ex. de vi. r ho. cle. cū ab oī.

m ❡ Lauādi. qd̄ mediolañ. faciunt p̄mo aqua cōsecrata puerorum pedes lauant. r postea baptizāt r nō peccāt qꝛ auctoritate ambrosij h̄ faciunt. qꝛ q̄ est mūd⁹ tot⁹ nō indiget nisi vt pedes lauet. tñ in illa auctoritate itelligit pedes id est affectus. scʒ vt habeat corpurū. iuxta illud ꝙ speciosi pedes euangelizantium pacem. rc.

Statuim⁹. pro luminarib⁹. in ꝯficiendo crisma necessarijs fraudē remouet. Nota ꝓ tpe luminuʒ etiā p̄ciuʒ interdici. in extra. alex. iij. de hijs sane dicit ex. de simonia. nō satis. r. c. cuʒ in eccl̄ie. de alio iuuari secus est de ꝯse. di. i. nemo

o ❡ Sicut ḡ h̄. s. baptisma r crisma r accepit h̄ fine altercatio grani. que quēcꝫ simoniacos ꝯparat hereticis quēcꝫ non vt. s. §. qꝛ ḡ r se.

Statuim⁹. idē dicitur h̄ qd̄ in. §. nisi qꝛ subiungit q̄d iuris sit cū sic vel sic ordinant.

b ❡ Aūt non. illi sola voce non reatu simoniaci dicunt. ex de simo. de simoniace. s. ꝓpter ordinationē a simoniacis factam. sicut vsurari⁹ quēcꝫ dr̄ q̄ dat vsuras. ff. de vsur. debitor.

eri solebat nūmos in cōchaʒ nō mittāt[k] ne sacerdos[l] qd̄ gratis accepit: precio distrahere videat. necꝫ eñ pedes eorū lauandi[m] sunt a clericis vel sacerdotibus. ❡ Iteʒ ex cōcilio triburiensi. Pro perceptione crismatis vel baptismi aliquid exigi nō debet.

Dictuʒ est solere in quibusdaʒ locis ꝓ perceptiōe crismatis nūmos dari. similiter ꝓ baptismo r cōmunione. hoc simoniace heresis detestata est sancta sinodus: r anathematizauit. r vt de cetero nec ꝓ ordinatōe nec ꝓ crismate vel baptismo vel ꝓ balsamo nec ꝓ sepultura. vel ꝯñione quicꝙ exigatur statuit. sʒ gratis dona xp̄i gratuita dispēsatione donētur. ❡ Item ex cōcilio cabilonēsi. Nec ꝓ dedicādis basilicis nec ꝓ ceteris sacramētis cōferēdis aliq̄d exigi debet.

Statuimus vt sicut ꝓ dedicādis basilicis r dādis ordinibus nihil accipiēduʒ est. ita etiā ꝓ balsamo siue ꝓ luminarib⁹[n] emēdis nihil p̄sbiteri crisma accepturi dēt. Ep̄i itacꝫ de facultatib⁹ eccl̄ie balsamū emāt r luminaria singuli in eccl̄ijs suis. ❡ Sicut ergo hec[o] sacramēta licet simoniace ministrent tñ effectū b̄ndictōis ꝯferūt accipienti: sic r sacerdotalis vnctio licet simoniace ministret: suo tñ nō debet carere effectu. sʒ sicut supradictū est illa sacramenta sunt necessitatis. hec dignitatis. r iō priuilegia eorum nō p̄nt ꝯ̄firmare ꝯmuneʒ legeʒ istorum. Habēt ergo simoniaci vulneratū caput p simoniace man⁹ prauā ipositiōeʒ. hoc aūt d̄ illis itelligēdū ē quos nec excusat ignorātia nec attractōis violētia q̄ ab illis ordināt quos idubitāter sciūt eē simoniacos: siue simoniace: siue nō simōiace ordinent ab eis. Ut eñ nicola⁹. p̄p̄. distiguit. Alij simoniace ordināt a simōiacis. alij simōiace a nō simōiacis alij non simoniace a simoniacis. hanc distinctionē innuit nicolaus papa cap̄lo secundo dicens. De multiplici genere simoniacorum.

Statuim⁹[a] decretū de simoniacis simōiace ordinatorib⁹ vel ordinatis r de simoniacis simoniace a non simoniacis. r de simoniacis non simoniace a simoniacis. Simoniaci simoniace ordinati vel ordinatores scd̄m ecclesiasticos canones a ꝓprio gradu decidant. Simoniaci quocꝫ simoniace a nō simoniacis ordinati similiter ab officio male accepto remoueant. Simoniacos aūt non[b] simoniace a simoniacis ordinatos misericorditer[c] per manus impositioneʒ ꝓ tpis necessitate in officio cōcedimus p̱manere[d] ❡ Sed hoc[e] intelligendum est de hijs q̄ ordinant a simoniacis quos ignorabāt esse simoniacos. hos facit simoniacos nō reat⁹ criminis: sʒ ordinatio simoniaci. ❡ De q̄bus vrbanus papa ait. De hijs qui nō simoniace a simoniacis ordinantur.

Si qui[f] a simoniacis nō simoniace ordinati sunt siq̄deʒ ꝓbare[g] potuerint se cū ordinarent nescisse eos simoniacos esse. r tūc[h] ꝓ catholicis habebant in eccl̄ia. taliū ordinationes sustinemus misericorditer. si tñ eos laudabilis vita cōmendat. Qui vero sciēter se a simoniacis ꝯsecrari imo execrari p̱miserint: eorum ꝯsecratiōeʒ oīno irritaʒ esse decernim⁹. ❡ Iteʒ nicolaus iunior. hoc idem alexāder secūd⁹. De eo qui ordinatur ab eo quem scit simoniacum esse.

De cetero statuim⁹ vt si quis in posterum ab eo quē simoniacuʒ esse nō dubitat se ꝯsecrari p̱miserit r ꝯsecrator r cōsecrat⁹ nō disparem damnationis sentētiaʒ subeāt. sʒ vtercꝫ depositus penitētiā agat r priuat⁹ ꝓpria dignitate p̱sistat. ❡ Idem. Simoniacis in dignitate seruāda nulla est impēdenda mia.

Erga simoniacos nullaʒ[k] miaʒ i dignitate[l] s̄uādaʒ habēdam esse decreuim⁹. sʒ iuxta canonū sanctionē sanctorūcꝫ patrum decreta eos oīno dānamus ac deponendos auctoritate ap̄lica sancim⁹. ❡ Subaudiēduʒ est nisi violēter attractus fuerit. De hijs eñ r a quibusdaʒ hereticis violēter ordinatis ait innocētius. De hijs q̄ inuiti ad ordinatione hereticorum trahunt.

Constat multos viʒ passos esse atcꝫ inuitos attractos repugnātescꝫ ab hereticis ordinatos. Sed hmōi aliquis si post taleʒ ordinationē nō interfuerit cū illi conficerent sacramēta si cōmunioni eorum particīpatus nō est. si statim[a] discedētibus illis pessimo cōciliabulo eorum abrenuntiauerit r ad eccl̄iam redijt[b] iste talis pōt habere colorē aliqueʒ excusatiōis[c]. Certꝫ

fm eū qd̄ sequit. Misericorditer. r c. necesse habet legere de ꝑcitis nos vero q̄ aliter sentim⁹. j. e. q̄busdaʒ. §. e. reperiunt. r legim⁹ r de occultis nā ꝙ tumcūcꝫ occulti sunt r etiā ignoret iste nō cōsequitur executionē r h̄ in simoniaco in ordine. r licet sine culpa ist⁹ ordinati cōtingat indiget tñ dispēsatiōe r h̄ in detestatōeʒ criminis r ideo d̄r misericorditer r h̄ si ignorās fecit ... coact⁹ est ... j. e. c. constanaʒ ille de ... te admittendus ē ad executionē ... est rō qꝛ magis ꝯstat ... bis de voluntate coacti ꝙ ignorātis ... intelligas ... lud. ea. de ab solute coacto qꝛ ille nō reciperet caracterem ... ꝙ baptismo ... rea. §. si aūt

f ❡ Pro obore. ꝓ sacrificio ... o seneca ... ro. vel pro ... uit eos ꝓ ... nō ꝓbat ... tra. Cū ... non possum ... seruis. li ... Sʒ pōe ... tū mei ... moniacum ... vult me ordinare. si ꝓba re possem ... debeo ab eo ordines recipere. si non possū debeo recipere ordines fm plurimos doctores. credo tñ nō possum sine dispēsatione pape ... fm quosdā fm alios cum ... dispēsatio fieri in occulto ... ille p̄lat⁹ ... tus crimē ... cultū est ... ic tñ obiciat. ex. eo. ti. per

c ❡ Misericorditer. r ita arguitur hic ꝙ non receperunt executionem.

d ❡ Permanere. in executiōe.

e ❡ Sed h̄. respicit vltimā p̱tem cap̄li p̄cedentis. s. ad simoniacos non reatu sʒ propter ordinationem i c. pr.

Si qui. h̄. intelligit h̄. c. de p̄citis. q̄ tñ nesciebant esse p̄citi ab ordinatis Nam opinio ei⁹ est ꝙ si occultū est eū ordinatoreʒ simoniacū esse. qꝛ tolerat ordinat⁹ suscipit executionē vt. xv. q. vij. c. vl. nisi sit notoriū. vt. xxxij. di. §. verū. vel nisi testib⁹ ꝓbare possit. vt. s. e. quisquis. r ideo vt locū habeat

tuas. so. h̄ teneas ꝓ certo. ꝙ si ego scio aliquē eē simoniacū. s. occultum. nō debeo recipe ordines ab eo. vt in p̄dicta dec. p tuas. de cetero. r si vellet me cogere pot⁹ debeo pati excōicationē ex de sen. ex. inquisitioni. h.

g ❡ Probare. h̄ argue q̄ ignorātiaʒ allegat eā ꝓbare debet. r cum ꝓbatio tripliciter fiat. tūc. s. directo tū ꝓbato eo ex quo id qd̄ intēdit necessario aut verisimiliter sequit. ignorātie tñ verisimilit ꝓbatio sufficit. qd̄ patet ex ꝙ dicit tūc ꝓ catholicis ha

beanť. ex hijs quoq3 verbis sequētibus.s.si tñ eos laudabilioꝛ vita ꝯmendet. argui pōt. ꝑcedētia merita ad delicti pꝰ ꝯmissi veniam im petrandā ꝓdesse. vt.ff.de re milita.nō oēs.io.ar.allegantē ignoꝛantiā3 debere eā ꝓbare.vt.ix.q.i.oꝛdinatiōes.j.xxxiij.q.vi.in lectū.ex̄ de elec.innotuit.§.di.lxxxij.pꝛoposuisti.ꝯtra.j.iij.q.ix. indicas.ꝯtra.

b ¶ Et tūc.j.xv.q.vi.c.vi.ar.j.ix.q.i.c.iij.§.so.ibi nāq3 dr ꝙ si q̄ ab hereticis noiatim excōicatꝭ oꝛdinati fuerūt ignoꝛātes illos esse dampnatos.eoꝝ oꝛdinatiōes rate habebūť. h aūt tūc dicť ratas esse si eoꝝ oꝛdinatores pꝛo catholicis habeanť.vñ colligiť ꝙ si tūc nō catholici sʒ dānati habebāť taliu3 oꝛdinatō nō tolerať. Sʒ sciēdu3 est ꝙ nō semꝑ contrariꝰ sensus auctoꝛitatis ꝓ lege ⁊ certa ratione su scipiēdus est sicut in nonnullis decretoꝝ locis diligētia lectoꝛu3 inueniet vľ dicať districtiꝰ se hēre in simōiacis ꝓpter odiū ipsius hoꝛrēdi criminis ⁊ mitigātiꝰ i alijs ꝑuersis oꝛdinatoꝛibꝰ qđ illo.ca. demōstrať.ix.q.i.ab excōicatis. vľ ꝙ h dicť de catholicis nō ad oꝛdinātes referť. sed ad oꝛdinatos.

D ¶ E cetero.non dubitat.q2 est notoꝛiū vľ ꝑ sñiam.h.sʒ ꝯtra dic lr̄a.sñiam subeant.tu itellige de eo quē ꝓbare potuit simōiacu3 is ꝙ est oꝛdinādus.melius intellige ꝰ fm ꝙ dixi in glo.s.c.px.in glo.ꝑ sacrm.v̄.h teneas.b.

E ¶ Rga. nullā.j.e.q.si q̄s neq3.j.e.q.vij.reqritis.j.e.q.v.c.i.ꝯtra.so.h simonia est in ꝓmoto ⁊ in ꝓmouēte. l ¶ In dignitate.i.oꝛdine.ex̄ de simo.tanta.⁊.nota.j.e.q.v.c.i.cū em̄ furtiuꝰ sit.j.c.oꝛdinationes. non potest dispēsari.melendus secus dicit ex̄ de simo.ex infinuatiōe.

C ¶ Onstat. statim.ar.ꝙ si q̄ alicui tradiť inuita ⁊ ꝑ virībꝰ renuens si stati post traditiōe3 effugerit nō tenet illud matrimoniū qđ ꝓsumitur ex verbo si statī3.maxime si nūq̄ ꝯsentit.h.⁊ ita ꝑ ꝯñia deꝑhendunť ꝑcedētia.xxij.q.ij.qđ ait.de pe.di.iij.iudas. b ¶ Redijt.eo animo.vt itez nō redeāt ad eos.sicut dicit lex ꝙ is q̄ fugerit ab hostibꝰ eo aīo vt itez ad eos redeat nō h3 postliminiū.ff.de cap.⁊ postliminio re.l.nihil interest.C.e.ti.l.pe.nedeū satis ē demū quē redijsse si mēte alienꝰ ē.vt.ff.đ offi.ꝓ.l.diuꝰ.⁊.iij.q.ix.indicas. c ¶ Excusationis.ar.ꝙ coactio excusat i oꝛdinibꝰ.§.l.di.ꝑsbiteros.xv.q.v.c.i.xx.q.iij.pñs.ar.ꝯtra.xv.q.i.merito.j.de.ꝯ.di.iiij.eos quos.

d ¶ Post mēsem.ar.ꝙ si aliq̄ alicui inuita tradita fuerit ⁊ aliquāto tp̄e cū eo in domo māsit.⁊ cū potuit nō effugerit. si postea viꝝ dimiserit:poterit reuocari ab eo q2 ex tanto tp̄is ꝯsensu ratū fuit mr̄imonium.ar.xxxi.q.ij.de neptis.lxiij.di.q̄nto.l.di.ꝑsbiteros q̄.⁊.xlv.di.de iudeis.⁊ ex̄ đ spon.ad id. e ¶ Aut ampliꝰ.ar.ad ꝓbādu3 ꝯsensū interfuisse matrimōio si nō statī3 diuertit dū poterit.de pe.di.i.reuertimini. f ¶ Tales.s.qui ꝯsenserūt hereticis vľ statī3 recesserūt vel nō statī3.idē intelligo etiā post momētu3 si iā ꝯsēsissent.⁊ idē pꝰ centum ānos.si nūq̄ ꝯsensissent nā semꝑ excusareť.ff.de.re mili.nō oēs §.q̄ captꝰ.factū ḡ tāgit h dicendo ,ideo tñ dicit ꝙ pꝰ mense3,q2 si infra mense3 redierint semꝑ fuisse inuiti ꝓsumūť nisi ꝯtriu3 ꝓbeť.si post ꝓsumeť ꝯsensisse nisi cōtrarium ꝓbetur. ⁊ est simile.C. ad vellei.si mulier perfecte.

g ¶ Autentica3.i.infructuosam nisi executionē rei adepte renūciauerit.j.e.q.si quis neq3 h ¶ Usurpatu3.i.ꝯtra rigoꝛē facti. ar.C.de.iu.do. vbi.

i ¶ In nouacianis.j.q.vij.maximū.⁊.c.donať.ita ⁊ cū simoniacis est dispensandu3 vt iā habetꝰ

qui post mēse3[d] aut ā plius[e] redierūt cu3 se ꝯsiderarēt ab hereticis oꝛdinatos.certe ꝯuis ab eis nihil receperūt:rei tñ sunt vsurpate dignitatis. ¶ Tales[f] plerūq3 ex ītuitu pietatis refoꝛmat catholice manꝰ iposītio cū satisfactiōe ⁊ medicina penitētie sʒ dānationē simōiacoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ eis ꝯsenserūt legimꝰ. medicinā vero autēticā3[g] ex hac heresi noiatī3 nō legimꝰ. nisi ꝙ sicut vsurpatū[h] est in nouatianis[i] vel donatistis minoꝛibꝰ[k] vtriq3 hereticis nō canonice.sʒ ex ītuitu pietatis. ita etiā ex hijs posse fieri colligimꝰ. Ideo etia3 q2 alioꝛsu3[l] per oīa oꝛthodoxā hñt fide3 nisi ꝙ spm̄ sanctū credūt esse venalē. Et vt ait beatus augustinus. heretici cu3 redierint qua pte se absciderit ab eccľia cureť. qua v̄o pte adheserit ꝯgnoscāť[m]. ¶ Hinc ⁊ leo scribit ianuario ep̄o. Qui ab heresi ad eccľia3 redeūt in quo inueniunť oꝛdine ex bñficio ꝑseuerēt.

O Mnis cuiuslibet oꝛdinis clericus q̄ catholicā deserēs vnitatē heretice vľ scismatice ꝯfictōis ꝯtagiōe se maculauerit.si ad eccľia3 redierit cū legitima satisfactiōe ⁊ erroꝛis sui dānatiōe. hoc i magno bñficio habeat[n] si adempta spe oīs ꝓmotiōis i quo inueniť[o] oꝛdine ꝑmaneat. ¶ De hijs aūt q̄ oꝛdināť simoniace a nō simōiacis, vtpote illi qui data pecunia archidiacono vel ꝯsiliarijs ep̄i ep̄o ignoꝛāte hoc efficiūt. vt de manu eiꝰ sacros oꝛdines accipiāt. Ita scribit greg. septimꝰ. Oꝛdinatiōes q̄ simōiace fiunt falsę diiudicanť.

O Rdinationes[p] que iteruenīēte peccato vel precibus[q] vel obseq̄o alicui ꝑsone ea intētione[r] impēso vľ q̄ nō ꝯmuni ꝯsensu cleri ⁊ ppľi fm canonicas sanctiōes fiunt ⁊ ab hijs ad quos ꝯsecratio ꝑtinet nō cōpꝛobanť:fallas esse diiudicamꝰ. Qm̄ q̄ taliter oꝛdinanť nō ꝑ hostiū id est ꝑ xp̄m intrant.sʒ vt ipsa veritas testať: fures[s] sūt ⁊ latrones. ¶ Quia ergo simonia i hoc caplo tripliciter notať vidēdu3 est quot modis ꝑciū i hac heresi deť. ¶ Hinc beatus greg.in euāgelioꝝ tractatu euidenter exponit dicēs. De multiplici gñe simoniacoꝝ.

S Unt nōnulli q̄ quidē nūmoꝝ ꝑmia ex oꝛdinatiōe nō accipiūt[t] ⁊ tñ sacros oꝛdines ꝓ humana gr̄a largiunť. atq3 de ipsa largitate laudis solūmodo retributionē querūt. Hij nimiꝝ qđ gratis accipiūt gratis nō tribuūt q2 de impēso officio sanctitatis:nūmu3 expetūt fauoꝛis. Unde bene cū viꝝ iustu3 ꝓpheta describeret[v] ait. Beatus q̄ excutit manꝰ suas ab oī munere. Non em̄ dixit solūmodo a munere sʒ ab oī munere q2 aliud est munus ab obseq̄o[x]. aliud a

k ¶ Minoꝛibꝰ. nō em̄ cū maioꝛibꝰ heresiarchis dispēsatur. vt.j.q.vij.c.i.

l ¶ Quia alioꝛsum. quasi diceret h facit ad dispēsationē.

m ¶ Cognoscantur ar.ꝙ si instrm̄ sit falsum in aliqua pte.⁊ alia p veꝛo.vbi veꝛo est debemꝰ illud recipere.C. de trāsac. si ex falsis. ar.§.ix.di. si ad sacras.xlij.di.q̄escamꝰ.

O Mnis.habeat si tñ iterata vnctione nō fuerit maculatꝰ. vt.j.q.vij.ista luberrimum.

o ¶ Inueniť. si tñ illos oꝛdies simōiace nō receperit cū q̄bꝰ dispēseť ⁊ cū q̄bꝰ nō dicūt isti versus.siue bis oꝛdo datur seu baptismꝰ repetatur vt euertať fidei status oꝛdo ꝑetať.vel si ꝑsteť ꝙ vtrūq3 simon opereť. vt dispensetur spes irrita pꝛoꝛsus habeť.§.c.

O si quis. Rdinationes. ꝑcio dato vel retēto vľ ꝓmisso.C.de trāsac.transactio.na3 remittere est dare ex̄ de testi.veniēs.i.ff.de hijs q̄ in frau.creditoꝝ.si pignꝰ. Item nunquid simonia est abrenūtiare bñficio vt alij detur. non nisi ducať in pactū. ex̄ de ꝑben.dilecto.spē tñ habere nō est simōia ex̄ de pact.cū ꝑdem. Ite3 q̄ritur q̄re regnū dei pecunia possit emi cū nihil sit sp̄ualiꝰ de pe.di.i. medicina.⁊ nō oꝛdo vľ honoꝛ ecclīasticꝰ.⁊ ea ē ratio.q2 cū vēdēte regnū dei nō pōt ēē malicia.h secus.sʒ falsū est regnū dei emi.sʒ ex mīa meritis ꝑcedētibꝰ acq̄ritur.xiij.q.ij.aie.de pe.di.i.medicina. q ¶ Uel ꝑcibꝰ.h de ꝑcibus ꝓ indigno ⁊ carnali amoꝛe impēsis vel a se poꝛrectis.aľs nō.j.c.latoꝛem.

q ¶ Uel ꝑcibꝰ.h habes ꝙ ꝑces inducūt simoniā.⁊.j.e.sunt nōnulli.viij.q.i.moises.⁊ h veꝝ est si aliq̄s ꝓ seipso petat,talis aūt se ingerit. qđ nō licet. vt.viij.q.i.in scripturis.ex̄ de iuř pa.ꝑ vras.alij dicit ꝙ aliq̄s ꝓ se si ē dignus pōt petere.nā petrus dixit .quid ergo fiet nobis qui secuti sumus te.⁊ ita ꝓ se ipso petijt sʒ si ꝑces poꝛrigunť ab alio distinguitur. vt.viij.q.ij.in fū.⁊.q.i.c.moises.io. r ¶ Intentione.ḡ sine intētione nō ē simōia.aľs secus.vt no.ex̄ de simo.nemo.h. s ¶ Fures. videť h ꝙ cū simoniacus furi ꝯꝑetur ꝙ cū simoniaco nemo possit dispēsare nisi renūciet oꝛdini male suscepto.vt.j.c.si quis neq3.⁊.§.c.erga.⁊ ex̄.c.nobis.in fi.q2 nō viciū furti purgať.nisi res furtiua redeat in potestate3 dñi. vt.xiiij.q.vi.si res aliena istud satis pōt cōcedi ⁊ sʒ h pōt dici ꝙ simōiacꝰ nec etiā caracterē recipet q2 simoniacꝰ d3 renūciare rei quā viciose ē adeptꝰ.ꝯstat ꝙ executiōi nō renūciat q2 executionē nūq̄ habuit.caracteri em̄ non pōt renūciare vñ satis videť ꝙ nō recepit caracterē nisi velles dicere ꝙ recepisset caracteris possessionē sicut fur dicit habere rē furtiuā.i.possessionē rei. tñ credibiliꝰ est vt dicať ꝙ h3 caracterē.⁊ ꝙ papa possit dispēsare. licet ille nō renūciet. nam etiā viciū furti pōt purgari re apud furē manēte.ff.de vsuca.si fur.in ꝑn.idē video in violēto detētoꝛe.vt.ff.de ꝑcario. certe.§.iulianꝰ.

S Unt.nō accipiūt.ex̄ de simo.⁊ si q̄stiones. v ¶ Describeret.nō est in isaia id qđ sequiť.sʒ in psalmo. Iudica me dñe.v̄.in quoꝝ manibꝰ. x ¶ Ab obsequio.⁊ sic videť ꝙ nō possum seruire ꝓ bñficio. vt h ⁊.§.c.c. px.ar. ꝯtra xij.q.ij.quicūq3 suffragio,⁊.c.caritatē,⁊ ex̄ de cle.nō resi.de cetero licite etia3

pōt quis sperare vl' appetere dignitates. vt. lxxiiij. di. cō suluit. lxi. di. q̄d p derit. ex̄ de pac. cū pridē. so. h. dic̄ si directe habeat animū ad h̄ cū seruit si moniac' est. viij. q. i. sunt quidaȝ. sȝ tu dic q̄ si dign' ⁊ dignū exhibet serui cīū nō est simōiac'. vt h ⁊ ex̄ de cl'i. nō resi. d̄ cetero. al's si indign' ē vl' dign' ⁊ indigne seruit simoniac' est. ⁊ h̄ no tauit cū dixit seruit' indebite. ⁊c. et ȝ dignus fuire possit. nō tñ h̄ ducere pōt i pactionē. nā illud si moniacum est ex̄ de pac. pactiōes. Nul luȝ ergo munus da bit nisi illud al's fu isset daturus pp̄ter aliq̄s necessitates. vt ex̄. e. ⁊ si q̄stiones vel nisi det enceniuȝ aliqd̄ vt. ff. de of. p cōsul. l. solēt. §. vl. vl' nisi recipiat illd̄ ad stipes templi. vt. j. e. iudices.

y ¶ Sȝ ab oi. vt oīa pticularia ⁊ singula ria cōphenderet. s̄. d. tit. si romanoꝝ. si. j. xiiij. q. iij. putant. j. e. q. ij. saluator. ɔtra xxi. q. i. q̄ si dormi erit.

a ¶ Indebite. vt si debite impēdat̄ nō ita fit. vt. j. e. q. iij. sal uator. ⁊ expōit haȝ. indebite. cū indebi te indign' fuit pro bn̄ficio. al's nō. ar. insti. de soci. §. d̄ illa.

b ¶ Gratiā. s̄. xxiiij. di. quando.

Si quis coact'. ⁊ etiaȝ licet val de dign' sit nō tñ ef frenata temeritate sȝ trepida deliberatōe debet on' sacerdo tij subire. vt. s̄. e. nō ē putāda. in fi. ⁊ di. xiij. nerui. ⁊. lxi. di. mi ramur.

d ¶ Amore. ex h̄ col lige omnē illū esse si moniacū q̄ ductus amore alicui indig no bn̄ficiuȝ confert. ar. ex̄ de simo. nemo nā ex quo fauor ter cū nimiū fauoris in ducit. multomagis ipius qui ordinat̄. vel expone h̄ ita q̄ cesset iste intellect' iniusto cordis amo re. i. cupiditate ⁊ ambitione.

e ¶ Comitatu. i. seruitio.

f ¶ Fraudulento. fraudulētuȝ est mun'. cū dic̄ se al's voluisse hoc ei dare. vt ex̄. e. ⁊ si q̄stiones. vel qn̄ altera ps dicit se expēsas fecisse ⁊ illas petit vt cedat bn̄fi cio. vt ex̄ de pac. cū pridem.

g ¶ Non spōte. h̄ idem de quolibet crimie sed h̄ dicit̄ ad terrorē. ⁊ nota qd̄ dic̄ spōte. q̄ si cogeret̄ iure ordinē dimitte re nō spōte nō valeret ei ad salutē.

h ¶ Mors. ⁊ h̄ vt dixi in quolibȝ crimine nō valet penitētia ad salutē nisi pseueret aio vsq̄ in finē de pe. di. i. §. hijs auctoritatib'. v̄. item illud iohannis. ⁊ licet de oibus alijs crimini bus possit quis penitere ordine retēto. vt lxxxij. di. p̄sbiter. l. di. d̄ hijs. hoc nō. nisi renūciet ordini. ex̄ de simo. tanta. vnde nō videt̄ q̄ hic locū habeat ammonitio vel denūciatio. ar. ɔtra. j. q. vlti. c. pȝ. dic vt ex̄ de accu. sup hijs.

manu. aliud a lingua. Munus ab obse quio est seruit' indebite[a] impēsa. mun' a manu pecūia est. mun' a lingua fauor est. Qui ergo sacros ordines tribuit tūc ab omni munere manus excuti t qn̄ in diuinis reb' nō soluȝ pecuniaȝ n ullā: sȝ nec humanam gratiaȝ[b] req̄rit ¶ Idem in registro. Eternaȝ dānationē inueniet qui quolibȝ munere ad sacros ordines accedit.

Si q̄s neq̄ sanctis pollēs moribȝ vel neq̄ a clero populoq̄ vocat'. vel pulsatiōe coact'[c] impudēter crisii sacerdotiū tā quolȝ facinore pollu tus iiusto cordis amore[d]: vel sordidis precib' oris siue comitatu[e] siue manuali seruitio siue fraudulēto[f] munuscl'o epa lem seu sacerdotalē nō lucro aiaꝝ sȝ ina nis glie auaricia fult' dignitatē accepe rit: ⁊ in vita sua nō spōte[g] reliquerit: eūq̄ in aspera mors[h] pn̄ia nō inuenerit pcul dubio in eternum peribit. ¶ Hinc idem gregori' scribit iohāni corinthioꝝ epō. Pro ordinationibȝ nihil oīno accipiat̄.

De ordinatiōib' aliq̄d accipere sub districta interdictiōe decreuimus. Oportet ergo vt neq̄ per donuȝ neq̄ p grām neq̄ p quorundaȝ supplicationē[i] aliquos ad sacros ordines ɔsentias vel pmittas adduci. ¶ Idē vniuersis epis per lerdaȝ puītiaȝ ɔstitutis. Nec pcio nec grā vel supplicatiōe aliq̄ ad sacros ordines accedant.

Quibusdam[k] narrātib' agnoui q̄ in illis ptib' nullus ad sacruȝ ordinē sine ɔmodi da tiōe pueniat. Quod si ita est flens dico gemēs denūtio. q̄ cū sacerdotalis ordo intus ortus occidit: foris quoq̄ diu sta re[l] nō poterit. Scimus quippe ex euāge lio quid redemptor noster per semetipȝ fecerit. q̄ ingressus templuȝ cathedras vēdentiū colūbas euertit. Colūbas eñ vendere est de spiritu sancto queȝ deus oīpotens ɔsubstantialē sibi p impositio neȝ manuū hominib' tribuit cōmoduȝ tpale pcipere. Ex quo vt pdixim' malo iam euenire credit̄. q̄ qui in tēplo dei co lumbas vēdere p̄sumpserunt: coꝝ[m] deo iudice cathedre ceciderūt. Qui videlicet error in subditis ppagat̄ cū augmento. Naȝ eoipso quoq̄sq̄ ad sacrū ordinem pducit̄: iam in ipsa puect' sui radice vi ciat': paratior[n] est alijs venūdare quod emit. Et vbi est qd̄ scriptū est. gratis ac cepistis gratis date. ⁊ cuȝ primo contra sanctam ecclesiam simoniaca heresis sit exorta. cur nō ppenditur cur nō videt̄. q̄ cuȝ quē cū pcio quis ordinat: pueh ē do agit vt hereticus fiat. Ideoq̄ horta mur vt vr̄m nullus denuo hoc fieri pati atur. Sed neq̄ grā alicui' neq̄ suppli catione aliquos ad sacros ordines au deat pmouere nisi eū quē vite meritū ⁊ actiōis[o] q̄litas adhoc esse dignū mōstra uerit. naȝ si aliter factū senserim': denuo districta ⁊ canonica illud noueritis vlti one ɔpesci. ¶ Item simachus. Ad epi scopalē honorē nullus p ābitū accedat.

Nullus itaq̄ p ābitū ad epalēȝ ho norēȝ pmittat̄ accedere. Nam cuȝ h excessus in laicali ɔuersatōe culpetur[p] quis dubitat quin religiosis[q] ⁊ deo ser uientib' incutiat opprobriuȝ. ¶ Item greg. De eodem.

Estote ergo pcipue in ordinatione solliciti ⁊ ad sacros ordines nisi puectiores etate et mundos ope nullaten' admittatis. eoꝝ eñ q̄ i sacro ordine sūt collocandi prius vitā moresq̄ discutite. ⁊ vt dignos huic officio adhibere possitis nō vobis potē tia aut supplicatio quarūlibet subrepat psonaꝝ. Quando igit̄ de hijs tractare necesse est: graues[r] expertosq̄ viros cō cilij vestri adhibete participes. ⁊ cuȝ eis communi hoc deliberatione pensate. ¶ Item columbo episcopo. Neq̄ fa uore neq̄ venalitate ad sacros ordines quisq̄ pmoueat̄.

Ueri[s] ad sacros[t] ordines nullatenus admittant̄. ne tanto periculosius cadant quanto[v] citi' cōscēdere ad altiora festināt. nulla sit in ordinatiōe venalitas. potētia vel suppli catio psonaꝝ nihil aduersus hec que p hibem' obtineat. Naȝ pculdubio deus offendit̄ si ad sacros ordines quisq̄ non

De ordinatiōib'. supplicationē. j. e. lator ē. ɔtra. vbi papa ad sup plicationē quorūdaȝ ordinat quendaȝ. sed distingue aut aliq̄s petit p se aut alius p ipo. vt. s̄. e. ordinationes. viij. q. i. §. hijs vl' dic

Quibusdā. Cas' pmo dicit. greg. se dolere q̄ in nōnullis ptib' nemo pmouet̄ ad sacruȝ ordinē sine ɔmodi datione. Secū do pbat au ctoritate dīj simōiacos ip so iure eē sul pēsos. vl'tio phibet h̄ fi eri d̄ cetero ⁊ statuit penā i pmictes.

l ¶ Diu stare. quo ad iū... quo nūq̄ fic tit. f. quo ad executionem ar. ff. de psti. pec. id quod ar. ɔtra. xxij. q. i. morses.

m ¶ Eorum. cūa simonia ci etiā occl ti ipso iure sunt suspensi nō tñ vitādi sunt sȝ quos dam cū pba ri nō pōt eis simōia. vl. q. ij. §. tñ. sec aud. et d̄ b mo. sīta. tā e. replentur.

n ¶ Parum. Dō no ua testa ca pit imenter ta sapit. quo semel est ... ta recens ... nabit odorē testa diu. ⁊ ē sl aut vt ius dicos sine ɔ̄ quo suffra. §. i. coll. ij. vbi dicitur. dato cū vno pud pio illicito: necesse est eē q̄ donationē facit plures man' circuire

o ¶ Et actio nis. h argue carnales pre ces p aliquo digno porrectas nō facere simoniā. Secus i pecunia vel obsequio q̄ loco pcij intercedere solent. qd̄ nō faciūt pces. vt. i. e. q. v. c. vl. ⁊ licet p digno porrecti facerēt simoniam: tñ propter bona merita adiūcta digni ab hac excusant̄. ar. xxxij. q. ij. quicq̄d. io. sȝ q̄ti min' ɔmittit̄ simonia in pcib' oblatis p digno q̄ i pecunia. ideo q̄ in pcib' nil dat de suo ⁊ ideo nullū intelligit̄ ibi esse ɔmercium. Naȝ pdere verba leue est ⁊ ita nihil puenit ad accipiētēȝ. ar. C. de do na. inter viꝝ ⁊ vxo. marit'. ff. de do. aristo. sȝ in alio casu dat. sȝ etiam p indigno magis detestat̄ ecclīa muneꝝ datiōeȝ q̄ pcuȝ effusiōeȝ. vel dic q̄ hec dictio nisi nō excipit a supplicatiōe. sed a verbo pmo uere. sic ponit̄. s̄. di. xxxviij. sedulo. v̄. nouerint.

Nullus. culpetur. et puniatur pena. c. aureorum. et irrogetur infamia qui petunt dignitatem aliquam. ff. ad. l. iul. de ambitu. l. i. j. q. vij. sancimus ar. contra. ff. de offi. proconsulis barbarius. sed soluetur. j. q. vi. sicut is

q ¶ Religiosis. i. clericis. et per hoc expone illud. c. xx. q. iij. pñs. in fi. ar. gradum altiorem grauius facere commissum. vt. j. xi. q. iij. precipue. ar. j. xxv. q. i. nulli. j. viij. q. ij. illud quidem xl. di. homo.

Estote. g ues. d. xx iiij. di. quando

Cleri pu eri dicuntur infra decimum quartum annum. ex de eta. et quali. indecorum.

s ¶ Vel pu eri. i. neophi ti. xlviij. di. si cut neophitus

t ¶ Ad sacros nam minores ante decimum quartum annum bene possunt accipere licet non omnes. et ita intelligitur. lxxvij di. c. iij. quia non acolitatum possunt accipere. lxxvij. di. i singulis. quid tamen si puer ordinetur in sacris ordinibus. bene recipit caracterem cum possit recipere minores ordines. vt in dicto. c. i singulis. Sed nunquid tenetur continere. sic. si est doli capax. alias non. nam et voto et sacro se obligare potest: si est doli capax.

ex merito: sed ex fauore quod absit: aut venalitate prouehitur. ¶ Econtra idem gregorius quibusdam supplicantibus vnum acolitum et alterum dyaconum legitur ordinasse sicut ipse scribit petro episcopo corsice inter cetera. *Episcopo interueniente papa quendam acolitum ordinauit.*

Latorem presentium per intercessionem[c] vestre sanctitatis acolitum fecimus quem ad obsequia tua retransmisimus. vt si in lucrandis animabus amplius seruierit proficere[a] amplius possit. ¶ Idem elie presbitero et abbati. *Quisquis in romana ecclesia sacrum ordinem acceperit vlterius ab ea egredi non poterit.*

Illum vestrum epiphanium mandastis[b] vt ad sacrum ordinem promouere deberemus vobisque transmittere. Sed in vno nos audiuimus: in altero minime potuimus audire. Dyaconus quidem factus est. sed quisquis semel in hac ecclesia sacrum ordinem acceperit: egrediendi ex ea vlterius licentiam non habet[c]. Si vero videre vos non potuit: hac ex re consolationem habeo: quia in filio vestro requiesco. ¶ Non itaque quorumlibet precibus ordinationes facte false diiudicantur. sed he demum que precibus ordinandi vel eius amici non spiritali sed carnali affectu porrecte fuerint. cum alias future non essent quas non caritas interueniens: sed ambitio supplicans quorumlibet extorquet. ¶ Non solum autem clericos cuiuslibet episcopi summus pontifex in ecclesia romana valet ordinare: verum etiam oportunitate exigente: monachos et quoscunque clericos conuocare potest et inuitare. ¶ Unde

Ex nicolaus papa. *De eodem*

Decreto principalem[e] beatorum apostolorum petri et pauli potestatem[f]. et ius habemus non solum in monachos verum etiam in quoslibet clericos de quacunque diocesi cum necesse fuerit ad

vt ex de delic. pu. c. i. sed religiosi non vt no. xxvij. q. ij. §. cum g. xx. q. ij. c. ij.

v ¶ Ad sacros. si tamen ordinentur ordines suscipiunt sacros etiam septennes

x ¶ Quanto. s. di. xlviij. sicut nam casum etc. gerendorum enim honorum non promiscua facultas est. non enim prius gerere debet maiorem honorem quam minorem.

Latorem. per intercessi rem. ff. de mu. et honor. l. honor. §. gerendorum. ones. sepe enim papa ad intercessionem laicorum ordinat vel dispensat vel tolerat. vt. xxviij. di. de siracusane. l. di. clerico. lxiij. di. salonitane.

a ¶ Proficere. ex de ma. et ob. per tuas et ex de tp. or. cum in distribuendis.

Illum. mandastis. et ita mandat minor maiori. sic. xi. q. iij. rogo.

c ¶ Non habet. sine eius licentia. lxiij. di. lras. et quo ad hoc nil est speciale in ecclesia romana. vt j. xxi. q. ij. c. i. et lxx. di. sanctorum ordinati a papa. licet inter alios digni honore sint. subsunt tamen episcopis. ex de maio. et obe. per tuas. ff. de albo scribendo. l. vlti. et preferuntur eis tamen qui sunt eiusdem ordinis. ff. e. l. i. et ab episcopo potest deponi ordinatus a papa. d ¶ Non itaque ordinandi. et ita aliquis pro se potest dignas offerre preces. quod h. non concedit in quo non credo eum bene dicere quia multos condemnat. ar. pro iohanne.

Ex principalem. h. c. habes. ix q. iij. c. vlti. xiij. q. v. non sane. xvi. q. i. reuertimini. f ¶ Potestatem. hoc idem potest episcopus. ij. q. vij. cum pastoris. ex de cleri. non resi. de cetero. g ¶ Redimendi. ex de simo.

Nullus. seruile seruicium vocat angariam vel pangariam. querelam. quod lex vocat forte sordidum munus. xvi. q. i. §. nouam. i lege placet.

i ¶ Ex vsu. i. non assuescat. vel ex vsu. i. preter id quod hactenus est constitutum ratione prescriptionis vt angarias sacerdotibus non imponat. cum enim de aliqua rerum prescriptione agitur inspiciendum est vtrum communi iure talia a talibus possideri valeant necne primo casu sola longe vsurpationis. et detentione currit prescriptio. vt. xvi. q. iij. et iiij. per totum. saluo eo quod de limitibus dicitur. vt ca. e. q. c. licet. et c. inter memoratos. secundo casu non currit prescriptio. prescriptio enim ius ad uocat creatum. non autem non creat. vt. xxxiij q. v. quod deo. et di. c. contra morem. et di. xciij. illud autem. et xvi. q. i. c. vlti. et. q. iij. §. post etiam. et. q. vij. decias et. j. e. q. iij. questum. in hiis omnibus et in aliis infinitis casibus prescriptio euanescit quia non est proditum ius commune scriptum vel non scriptum. quo tales talia valeant possidere. io. fa. hec regula fallit ex de ca. pos. cum ecclesia. ex de prescrip. audiuimus. io. sed certe non fallit quia iura icorporalia quasi possidentur et interdicta pro eis possessoria constituta sunt. vt. ff. de seruit. quotiens. b.

nos conuocare atque ecclesiasticis exigentibus oportunitatibus inuitare. ¶ Quolibet ergo munere interueniente falsa diiudicatur ordinatio. Sicut autem precio interueniente sacri ordines non sunt tribuendi: ita nec restituendi. vt enim ait beatus ambrosius. sacri ordines non sunt precio emendi nec redimendi[g]. ¶ Hinc etiam gregorius septimus ait. *Precio interueniente sacerdotale officium non restituatur.*

Nullus episcopus grauamen seu seruile seruicium[h] ex vsu[i] contra ecclesiasticam[k] normam abbatibus seu clericis suis imponat. vel interdictum sacerdotale officium precio interueniente restituat[l]. quod si fecerit sui officii periculum subeat. ¶ Qui autem[m] ideo pecuniam accipiunt vt ordinandis sacros ordines non tribuant vel vt canonice electioni assensum non prebeant: aut ecclesiis edificandis vel consecrandis lapidem benedictum vel consecrationem subtrahant: multis argumentis accepte pecunie rei et infames[n] esse probantur. ¶ Ait enim paschalis secundus. *Sacrilegi sunt iudicandi qui ecclesias dei non permittunt regulariter ordinari.*

Sunt quidam qui vel violentia vel fauore non permittunt ecclesias regulariter ordinari. hos etiam decernimus vt sacrilegos[a] iudicandos. ¶ Codice libro nono ad legem iuliam repetundarum. Imperatores gratianus valentinianus et theodosius

Iubemus[b] et hortamur vt si quis forte honoratorum decurionum possessorum: postremo etiam colonorum: a cuiuslibet ordinis iudice fuerit aliqua ratione concussus si quis sit venalem de iure fuisse sententiam si quis penam vel precio remissam vel vicio cupiditatis ingestam. si quis postremo quacunque de causa improbum iudicem poterit approbare: is vel administrante[c] eo

i ¶ Ex vsu. nam tempus non est modus. etc. x. q. iij. quia cognouimus. ff. de ac. et ob. obligationum fere. §. plz. nisi forte cuius non extat memoria. ff. de aq. quoti. et esti. hoc iure. ex de v. sig. abbate

k ¶ Ecclesiasticam. nam iusta de causa bene potest ab eis auxilium petere. ex de censi. cum apostolus. et sic non est contra. xviij. q. vlti. seruitium. quia illud intelligitur de licitis. hoc de illicitis.

l ¶ Restituat. nec absoluere potest pro precio nisi sit consuetudo. ex de simo. nemo. nec reconciliare. vt ex de simo. nemo. sed nunquid ipsi clerico licet redimere cum iniuste suspensus est. videtur quod non. s. pri. §. in fi. ex de simo. matheus. ar. contra. s. quod redimere possit ius suum et vexationem suam. j. q. iij. quesitum. ex de vsur. c. i. ex de simo. dilectus. dic vt ibi. imo et si quid dederit repetere poterit. C. de condi. ob tur. causam quod euitandi. quidam dicunt quod non potest aliquo casu redimere. alii contra cum. s. iniuste suspenditur. hoc no. xvi. q. vij. decias. iij. m ¶ Qui autem. tractauit. M. questionem istam affirmatiue. nunc vult eam tractare negatiue. vtrum. s. sit simonia dare pecuniam vt non ordinetur quis. sed quoniam non habuit capitulum induxit leges que in hoc faciunt ad propositum vbi in eis aliquid dicitur negatiue. quod autem hoc sit simoniacum habetur extra de simo. nemo. in fi.

n ¶ Infames. et simoniaci large: extra de simonia nemo. ar. s. C. de inof. testa. si quando. alii contra propter descriptiones simonie. sed mortaliter peccant. j. e. q. iij. vendentes. lau. sed certe sunt simoniaci vt dicit illa decretalis nemo. io.

Sunt quidam. sacrilegos. et simoniacos. alias non facit ad propositum g. quod sit sacrilegium sic probatur. si enim ille qui frangit emunitatem ecclesie vel qui aliquid inde eripit sacrilegus iudicatur. multo fortius qui facit ne ecclesia ordinetur. vel ne ordines tribuantur. vel impediatur alicuius electio vel promotio. vt. xvij. q. iiij. si quis. et. s. pri. §.

Iubemus. ad hoc inducit has leges vt ostendat pari pena mulctandos qui precio inducti impediunt fieri quod de iure fieri debet. et qui faciunt quod de iure fieri non debet.

c ¶ Hortamur. forte se temperat ne videatur quem iubere accusare inuitum. C. vt nemo inuitus. etc. o ¶ Administrante. si is talis sit quem in ius vocari liceat.

ſm rof. ſꝫ ↄtra. ij. q. i. ꝓhibent. ſo. ⁊ illud de maiorib⁹ magſtatib⁹ h̄ de mi‑norib⁹. ar. ff. de iniur. nec magſtat⁹. ⁊ de in ius vo. l. ij. vel h̄ de ꝑpetuo indi‑ce ar. ff. de reb⁹ creð. ꝓſidis. ⁊ l. ꝓcedēti. ⁊ in auc. vt differen. iuð. §. ſi tñ. col. ix. ⁊ h̄ ne crimē ei⁹ inultū remaneat. illud de tpali. vl' h̄ cū peccauit i ipa ad‑miſtratiōe. ibi ð eo q̄ ex̄ admiſtratiōeꝫ ↄmiſit. ff. de iuð. l. ij. §. legat is. i auc. vt iudic. ſine q̄quo ſuffra. §. ſi quis aūt coll. ij.

e ¶ Reportaturus. reportabit eñ q̄dru pluꝫ. j. l. ꝑxi. xij. q. ij. cū deuotiſſimaꝫ.

I N euꝫ. itra ānuꝫ vtileꝫ in ꝓncipio p⁹ cōtinuū. ff. de ca‑lum. annus.

g ¶ In q̄druplꝫ. in quo ↄtinet rei ꝑſecu tio vt tñ triplum ſit pena. vt. ff. e. l. in he‑redeꝫ. §. ſi. ⁊ h̄ eſt ve ruꝫ cū ipe idem dat naꝫ ſi ali⁹ daret pro eo totū q̄druplū eſt pena. q2 ille q̄ dedit repetit pecūiaꝫ quā dedit. ff. e. l. ſi q̄s ab alio. hui⁹ aūt q̄dru‑pli medietas dabit fiſco ⁊ medietas ſpo liato.

h ¶ Cōpetit. nō ei q̄ dedit cū turpiter de derit: ſꝫ ei ad cui⁹ le‑ſionē data eſt. vt. ff. de calum. gñaliter. §. illud erit.

C Oncuſſiōis. cri men ↄcuſſionis eſt cuꝫ q̄s minat ali cui. vt niſi ita vl' ita faciat. j. xxiij. q. i. mi‑litare. ff. de ↄcuſ. l. i. ⁊. ij.

k ¶ Publicuꝫ. i. or‑dinariuꝫ. ⁊ h̄ ſemper vel nō eſt publicum niſi cū q̄s pecuniaꝫ extorſerit. ⁊ h̄ eſt qð ſequit. ſꝫ ſi ideo pu‑blicū eſt ad cui⁹ ac‑cuſationeꝫ admittit quiꝫ de populo ni‑ſi infamis ſit. inſti. ð pu. iuð. circa ꝓnci.

l ¶ Conſultis. volu‑ſiano ⁊ liboniano. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. ff. ad. l. iul. ð vi ꝑ‑ua. ex ſenat⁹ ↄſulto.

m ¶ Cornelie. cuius pena in libero homine eſt deportatio. in ſeruo vltimū ſuppliciū. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. §. vlti.

vel poſt āminiſtrationē depoſitā in pu‑blicū ꝓdeat: crimē deferat: delatum ap‑probet: cū ꝓbauerit victoriā reportatu‑rus[e] ⁊ gliam. ¶ Item in digeſtis. ti. de calumniatoribus. Vlpianus.

I N euꝫ q̄ vt calūnie cā negociū face‑ret vl' nō faceret pecuniā accepiſſe di citur intra annū vtilem[f] in quadrupluꝫ[g] ei⁹ pecunie quā accepiſſe dicit. poſt an‑nuꝫ in ſimplum in factuꝫ actio cōpetit[h].

¶ Ibideꝫ libro. xlvij. titulo de concuſ. Concuſſiōis[i] ſione Marcell⁹.

C Iudiciū publicuꝫ[k] nō eſt. ſed ſi ideo pecuniā q̄s accepit qð crimen minat⁹ ſit: poterit iudiciū publicuꝫ eſſe ex ſenatus ↄſultis[l] q̄bus pena legis cornelie[m] tene‑ri iubent. q̄ in accuſatiōeꝫ innocētiuꝫ[n] co ierunt: quiue ob accuſandū vl' non accu‑ſanduꝫ denūciāduꝫ vl' nō denūcianduꝫ teſtimoniū pecuniā acceperint. ¶ Ibi‑dem li. q̄dragesimo octauo ad legē iuliā repetundaruꝫ. Marcellus

L Ege iulia repetūdaꝝ tenet qui cuꝫ aliquaꝫ poteſtatē haberet pecuni‑am ob iudicandū vel nō iudicanduꝫ de‑cernendūue acceperit. ¶ Venuleius. Vel quo magis vl' min⁹ q̄d ex officio ſuo faceret. ¶ Idem.

E Adem lege tenet[o] q̄ ob denūtiandū vl' nō denū cianduꝫ teſtimonium pecuniaꝫ accepit.

¶ Lege iul. repetun. cauet. ne q̄s ob mi litē legēdū[p] obmittēdūue[q] es accipiat ne ue q̄s ob ſñiaꝫ i ſenatu conſiliōue publi‑co dicēdā pecuniā accipiat vl' ob accuſan dū vl' nō accuſandū. ¶ Marcel. ibideꝫ.

L Ex iulia de repetūdis precipit. ne quis ob iudicē arbitrūue dandum[r] mutandūue iubendūue neue ob nō dan‑dū vl' nō mutādū. nō iubēduꝫ. neue ob li tem eſtimādam[s] iudiciūue capitis pecu‑nieue faciēduꝫ vel non faciēduꝫ aliquid acceperit. hodie ex lege iulia repetūdaꝝ extra ordinē puniunt ⁊ plerūq; vl' exilio puniunt vel etiaꝫ durius prout admiſe‑rint. Hac lege dānat⁹ teſtimoniuꝫ publi ce dare: aut iudex eſſe poſtulareue pro‑hibetur.

n ¶ Innocētiuꝫ. ſecus ſi nocentium. xvi. q. vij. ſane.

E Adem lege tenet. q2 reddit q̄druplꝫ ⁊ infamis efficit. ff. e. l. eadem. §. i. h̄ crimen. etiā ex̄ ordinē punit. vt. ff. e. l. lex iulia. §. vlti.

p ¶ Legenduꝫ id est eligēduꝫ vt eligat q̄ nō debet vl' ↄtrium.

q ¶ Omittēduꝫ. vt mit‑tatur in legatiōeꝫ qui nō eſt mittēdus vel nō mittat qui eſt mittendus

L Ex iulia. danduꝫ. puta ad ꝓbandos fideiuſſores vl' loco iudicis recu ſati.

s ¶ Eſtimandamue. ne. ſ. extimet litē maioris vl' minoris ꝓ pecu‑nia. qð q̄nq; facere tenet. ff. ad. l. aquil. l. ꝓinde. §. notandum.

S Equitur. hec queſtio nō hꝫ q̄ſtiōeꝫ ex̄ de ſimo. cuꝫ in eccleſie. me‑lius ex̄. e. veniēs ⁊ ex̄. e. q̄m ſimoniaca. vnde nec añ nec poſt pote rit peti aliquid. vt. ſ. . q. i. eos qui ⁊. j. e. q. iij. ſi quis ꝓbendas. niſi forte monaſteriū ita eſſet tenue q̄ nō poſſet ei ꝓuidere: tunc eñ bene poſſet ei dici. nec eſſet ſimonia. bene reciperem⁹ te ſi haberemus poſ ſeſſiones vñ poſſes ſuſtētari. ar. j. e. ſi quis. ꝓpter h̄ tñ videt reprobare illa ↄſtitutio q̄ñ ſimoniaca. q̄ ꝓtextu paupertatis poſſit peti pecu nia. ſo. quicquid dicat io. ſi ſic dicāt ſimonia eſt. vt videt dicere de. . .

S Equitur[t] ſecunda q̄ſtio qua querit an ꝓ ingreſſu mona‑ſterij pecunia ſit exigēda vl' exacta ꝓſoluenda. ¶ Hoc vtrūq; licite fieri vtriuſq; teſtamēti ſerie ↄprobat. Legit eñ in ꝓmo regū libro q̄ anna detulit ſecuꝫ ſamueleꝫ poſtq̄ ab‑lactat⁹ fuerat in tribus vitulis: ⁊ tribus modijs farine: ⁊ amphora vini ad domū dñi in ſilo. In actib⁹ vero aploꝝ legit q̄ multitudinis[v] credentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna nec aliq̄d eoꝝ q̄ poſſidebant quiſq; ꝓpriuꝫ eſſe dicebat. ſed erant illis oīa cō munia. ⁊ ſinguli vendebāt ꝓdia ſua ⁊ po nebāt ꝓcia eoꝝ ante pedes aploꝝ. quoꝝ vn⁹ nomine ananias. duꝫ pteꝫ ſibi reſer uaret cū vxore ſua ſaphira. ſentētia ma‑ledictionis accepta añ pedes petri apli cecidit mortu⁹. Hinc liquido apparet q̄ ingreſſuri monaſteriū ſua debēt offerre rectorib⁹. nec aliter[x] ſunt recipiendi: niſi ſua obtulerint. Sed aliud eſt ſua ſpōte[y] offerre: aliud exacta ꝓſoluere. Anna ma ter ſamuelis non exacta neq; petita: ſed ſponte munera ſacerdotib⁹ obtulit. cre‑dentes ſua ſpōte offerebāt aplis vt indi‑gentiuꝫ neceſſitatib⁹ deſeruirent. que in ſtante ꝑſecutione infideliū eis poſſidere nō licebat. Ananias quoq; nō ideo dā‑natus eſt q2 ſua nollet offerre. ſed q2 ſpi‑ritui ſancto mētitus: precia eoꝝ que apo ſtolis obtulerat ex pte[z] fraudabat. Non ergo hijs auctoritatib⁹ ꝑmittit rectori‑bus ab ingreſſuris aliquid exigere. Sꝫ ſponte oblata ſuſcipere. q2 illud damna bile eſt hoc vero minime. ¶ Unde in in bracarenſi concilio legitur ſecundo.

Pro dedicādis eccl'ijs nihil oīno exigat

P Lacuit vt quotiēs ab aliquo fide‑liuꝫ ad cōſecrādas eccl'ias epi inuit tant. nō quaſi ex debito[a] mun⁹ aliquod[b] a fūdatore req̄rāt. ſꝫ ſi ipe q̄deꝫ aliq̄d ex ſuo voto obtulerit: nō reſpuat. Si vero aut paupertas illū aut neceſſitas retinet nihil exigat ab illo. hoc tñ vnuſq̄q; epi‑ſcopoꝝ meminerit vt non prius dedicet eccl'iam: niſi ante dotem[c] baſilice ⁊ obſe‑

xviij. q. ſi. ſeruiciuꝫ

c ¶ Niſi añ doteꝫ. imo nec ꝓmariū lapidē po nere debuit. vt. j. de con. di. i. nemo. in auc. vt determinat⁹ ſit numer⁹ clicoꝝ. §. inueſtigātes igit. j. xvi. q. vi. pie. ⁊. c. frigētius. ſed h̄ omiſſū fuit. ⁊ iō eſt inſtaurāduꝫ. vel iā dederat ꝓus ſed h̄ debꝫ facere . . . vnde ſi dotem nō dediſſet ꝓus: nūc eſt cōpellendus qui fecit ibi po ni ꝓmariuꝫ lapidē. ſicut in eo qui ꝓmiſit rei publice pecuniaꝫ dare. ff. de poll. l. i.

d ¶ Eoꝝ. plurib⁹ q̄ ſufficere debet eccl'ia. vt. xij. q. . . illud. ⁊ de. ↄ. di. i. hoc quoq;.

e ¶ Quibideꝫ. ar. ↄ clicos qui ab bi q̄ in eccl'ia ſua morant. ſ. di. xxxvij. de quibuſdaꝫ. ↄ. j. xvi. q. i. ge neraliter. xij. q. ij concesſio.

Q Vam pio. quidaꝫ petebāt ab alijs vt darēt eis abbateꝫ illoꝝ ſed hoc illi nolebāt gratis cū eſſet eis vtilis. ⁊ h̄ eſt ↄſultatio an eis liceret aliq̄d dare.

g ¶ Reſpōſum.

Non dubitauit papa quid iuris esset in questione sed ironice hoc dicit
b ¶ Anxium. q: dubitatis vtrũ ad dei cultũ q̃spiam interuẽtu mune
ris puocãdus sit. sed non est dubitãduz ex̃ de simo. et si questiones.
i ¶ Interuẽtu. j. xxiij. q. iiij. debet. ar. ɔtra. s. xlv. di. qui sincera. sed nõ
ꝓhiberi videt̃ nisi pactio. naz et dando et honorãdo et loquẽdo pos
sum⁹ blãdiri
in fidelib⁹ vt
ɔuertant̃. h.
s. tu dic simo
niacuz si pa
gano vel he
retico det̃ vt
xpian⁹ fiat.
ar. ex̃ de simo.
q̃relaz. sz vi
detur contra
q̃ cũ me pos
sum pecunia
redimere. vt
s. pe. di. i. me
dicina. videt̃
q̃ in aliũ pos
sim. et silue
ster promisit
oibus mune
ra q̃ vellent
baptizari.
k ¶ Alimen
to. qd dabãt
apli paupi
bus ɔuersis
s. versus pñ.
q̃stionis. v.
sed illud.
l ¶ Incõcin
ne. q: non cõ
petit opposi
tio.
m ¶ Quoꝝ.
i. q: eoꝝ.
n ¶ Nega
bant̃. ar. q̃
anathemati
zato dz dari
elemosina. s.
di. xlij. q̃esca
mus. xi. q. iij.
q̃m. xxiij. q. i.
ij. dz. s. sed il
lud de iaz ca
tholico. xvi.
q. i. si cupis.
sed s. v. q. v.
c. ij.
o ¶ Pactio.
nõ remouet̃
nisi pactio in
honesta. naz
honesta non
remouet̃. ar.
xxiij. di. quã

quiuz ipsi⁹ p donatiões cartule ɔfirma
tam accipiat. Naz nõ leuis culpa est ista
temeritas si sine luminarijs vel sine sub
stantiali sustentatione coꝝ[d] q̃ ibidez[e] ser
uituri sunt: tanq̃ dom⁹ puata ɔsecretur
eccl'ia. ¶ Idez bonifacius vrbis rome
eps̃ scribit vniuersis carolitane eccl'ie ce
nobitis. Ab hijs q̃ ad ɔuersionẽ acce
dunt nil est exigẽdum nec p̃cio aliq̃s ad

Quam ɔuersionez est inuitãdus
pio[f] mẽtis affectu fratres carissimi
vr̃e destitutioni romana cõpatiat̃ eccl'ia
vobis fortasse est incognitũ. sz ɔgnitori
oium nõ incognitũ habet̃. Dubitationi
aũt vr̃e qd idoneũ dem⁹ r̃n sum[g]. deuz te
stificor. ipsa quoq̃ me dubitatio reddit
anxiuz[h] et ineptũ. Nunq̃ eñ legim⁹ dñi
discip'los vel eoꝝ ministerio conuersos
quempiaz ad dei cultuz aliquo muneris
interuẽtu[i] puocasse. nisi forte de paupeꝝ
alimẽto[k] q̃s inconcinne[l] pponat quoꝝ[m]
nulli cuiuscũq̃ pfessionis esset victualia
negabant̃[n]. Scim⁹ equidez q̃ oẽ datuz
optimũ et oẽ donũ pfectuz desursum est
descẽdens a patre luminũ apud quẽ et a
quo bone volũtatis donũ accipit q̃ san
cto deliberatiõis arbitrio gratis deo ser
uire disponit. Restat ergo. vt q̃ pro aliq̃
eccl'ie susceptiõe mun⁹ accipit dei donũ
qd a patre luminũ descẽdere debuit ven
dat. mun⁹ aũt largiens importun⁹ emat
quid aũt de diuini doni venditorib⁹ vel
emptorib⁹ ɔsequat̃ cõcludi necesse non
est. Cauete ergo fratres q̃ sit ambiguuz
qd expetistis ɔsiliũ. Quod quidẽ scdm
vr̃e volũtatis ppositũ nulla inuenim⁹
ratiõe ɔfirmatũ. verũtamen si vr̃e neces
sitati a deo est oportun⁹ quem reperistis
duz tñ ois absit pactio[o] ois cesset cõuen
tio[p]: nullaq̃ vr̃e eccl'ie fiat distractio: ac
cedat gratis: deo seruire incipiat: suiq̃ re
giminis deuotũ gestet obsequz. at post
modũ[q] vos quasi subsidij[r] gratia aliqua
sue eccl'ie munera largiri p fratꝝ solatio
romana pmittit eccl'ia. ¶ Urbanus pa
Nullus pa. De eodez. Palea.
abbas p̃ciuz sumere vel exigere ab

q̃. s. di. c. in ea sinodo. ar. xviij. q. ij. eleuther⁹. ex̃ de pben. significa
tuz. xvij. q. vij. p laicos. s. di. lix. h ad nos. vij. q. i. c. mutatiões. h no.
viij. q. iij. in summa. p ¶ Conuẽtio. nomẽ ɔuẽtionis est gñale. ff.
de pac. l. i. §. ij. q ¶ Postmoduz. ar. q̃ licet post: qd nõ licet ante
vt. j. viij. q. iij. talia. et. c. artaldus. ar. q̃ nõ licet añ: nec post. vt. s. e. q.
i. eos. et qdlibet añ: qd nõ post vt. s. di. iiij. in istis. et. ij. q. vi. quoties
epi. et. viij. q. ij. dilectissimi⁹. s. e. q. i. eos. cõtra. so. ibi ex pactiõe datuz
fuit quicquid datũ fuit. hic vero ex mera liberalitate vl' gr̃a subsidij
ɔcedit̃. ad h ex̃ de simo. et si q̃stiones. r ¶ Subsidij. vl' honoris. vt
j. e. q. iij. ex multis. ff. man. si remunerãdi. et certe h casu idez est ante et
post: sed hoc fit hic ppter ɔsumptionẽ vitandaz. et hoc soluit contra
s. e. q. i. eos. sed ex quo ambitio p̃cessit et petitio pecunie nocere certe

debuit etiã post. vl' gr̃a subsidij debuerũt pcipere. ar. j. e. sicut epũ in fi. a
Sicut. minister. i. archidiacon⁹ cũ examinat vocãdo cõtrario sensu.
ordinãdos. xxiij. di. quando. b ¶ Uocem. i. lectionẽ euangelicam
ex̃ de simo. c. i. s. c. pri. §. regulaz. et. ar. s. pri. superiori Palea. c ¶ Ca
lamuz. i. scripturã quã ordinatus recipit ab ordinatore ne dubitetur de ei⁹
ordinatione. vt. j. ij.
q. i. legum h olim. h.
vl' h intellige cuz hz
salariuz de publico.
vel dic q̃ in collati
one ordinis non est
distinguẽduz an ha
beat salariuz de pu
blico vel nõ: naz dic
q̃ in collatiõe ordi
nis nec pro labore
nec p carta debeat
aliquid accipere. sz
eps̃ pcuret ita vt
sine muneris alicu
ius acceptione scri
bat̃. nec tenet lex in
auten. de sanctis. epi.
§. quarto.
d ¶ Ambientis. vbi
eñ cã nõ adest vici
um non imputat̃. lxi.
di. hijs oibus.
e ¶ Conuersionem.
i. fidẽ et cultũ dei. lxi.
di. §. hijs. oibus.
f ¶ Opponit̃. ad id
q̃ dixit nihil exigen
dum ab ingressuris
quasi diceret indiffe
renter oẽs debẽt su
scipi vt pascant̃ de
rebus eccl'ie except̃
talib⁹ de quibus lo
quit̃ in sequẽtib⁹. c.
g ¶ Uiduas. i. que
sicut a viris ita et a
rebus et amore mũ
di sunt destitute.
h ¶ Honora. q̃ de
bent sũptib⁹ eccl'ie
sustentari. et vidua
q̃nq̃ dicit̃ que non
duz virũ habuit. vt.
ff. de. v. sig. malũ. §.
viduam.
i ¶ Non recipiãtur.
vt sustẽtent̃ sumpti
bus eccl'ie nisi sua
darent eccl'ie. xij. q.
i. illi. s. xlij. di. §. i. s.
di. xlvij. sicut.
k ¶ Sufficiat. ar. q̃
nõ teneant̃ canoni
ci recipere aliquem
vltra q̃ facultates

eis q̃ ad ɔuersionez veniũt aliqua pacti
obseruatiõe vl' occasiõe ɔsumat. Regu
lam antiquã sequens nulli vnq̃ aliquid
de ordinatiõib⁹ oino accipiẽduz esse cõ
stituo. neq̃ ex datione pallij. neq̃ ex do
natione cartaꝝ. neq̃ ex ea quaz p noua
ambitionẽ simulatio inuenit: appellati
one pastelli. q: eñ in ordinãdo epo põti
fex manũ imponit: euãgelicã lectionem
minister legit: confirmatiõis aũt ei⁹ epi
stolaz notari⁹ scribit. ¶ Item gregori⁹
in registro. Ab ordinato nõ debet aliq̃d
exigi sed volũtarie oblata suscipere licet

Sicut epm nõ decet manũ quã im
ponit vẽdere. ita minister[a] vl' nota
rius nõ debet in ordinatiõe ei⁹ vocez[b] su
am vl' calamũ[c] venũdare. Is aũt q̃ ordi
nat⁹ fuerit si nõ ex pacto neq̃ exactus ac
petitus post acceptas cartas et palliũ of
ferre aliquid cuiz ex clero gratie tñmo
do cã voluerit. hoc accipi nullomõ ꝓhi
bemus. q: ei⁹ oblatio nullã culpe macu
lam ingerit q̃ nõ ex ambiẽtis[d] petitione
pcessit. ¶ Auctoritate bonifacij paten
ter ostẽdit̃. q̃ sicut nullus p̃cio est inuitã
dus ad ɔuersionẽ[e]: ita nulli pecunie iter
uentu eccl'ie largiri oportet ingressum.
Auctoritate vero greg. datur intelligi q̃
p ingressu eccl'ie nõ licet pecuniã exige
re: sed spõtanee oblatam suscipere licet.
¶ Itẽ opponit̃[f] illud apl'i ad timotheũ
Uiduas[g] honora[h] que vere vidue sunt
que aũt non sunt vere vidue. id est q̃ suis
vel parẽtuz opib⁹ sustẽtari possunt nõ re
cipiant̃[i]. vt eccl'ia sufficiat[k] hijs que vere
vidue sunt. ¶ Item hieroni. ad dama
sum papaz. Qui sumptib⁹ pprijs sustẽ
tari nõ pñt ab eccl'ia stipẽdia accipiant.

Clericos[l] aũt illos cõuenit eccl'ie sti
pẽdijs sustẽtari quib⁹ parẽtuz et pro
pinquoꝝ nulla bona suffragant̃. Qui
aũt bonis parẽtuz et opib⁹ suis sustẽtari
possunt. si qd paupeꝝ est accipiũt[m] sacri
legiuz[n] pfecto cõmittũt. et p abusionẽ ta
lium iudicium sibi manducant et bibunt.
¶ Item prosper in libro de ɔtemplati
ua vita cap'lo. x. Quibus sua sufficiunt

Clericos. pars est illius sufficiant de. cõ. di. i. omnes ex̃ de insti. c. i.
ca. j. xvi. q. i. c. q̃m. m ¶ Accipiunt. et in alios vsus conuertunt. et sic
intellige sequentia. c. cum scilicet male dispensant. j. xij. q. i. illi qui.
n ¶ Sacrilegiuz. ar. q̃ stipendia ecclesiastica non sunt danda hijs quibus
ppria sufficiũt. vt. xij. q. i. illi qui. ar. ex̃ de simo. cuz sit romana. nec vlla eccle
siastica. ar. ɔtra. xij. q. ij. caritatez. et. ff. de reg. iur. scdm naturaz. So. q̃ hic di
cit̃ exhortatio est nõ p̃ceptũ. vel de hijs loquit̃ qui occasione patrimonij
ampliandi quod habent a diuinis se substrahunt obsequijs quib⁹ se ab
sentantib⁹ dandum non est. vel hic de quarta pauperibus debita que da
ri ꝓhibet̃ abundãtib⁹. panis eñ egentiuz. etc̃. vt. j. xiiij. q. v. c. ij. in summa. si
absidãtes de bonis eccl'ie suscipiũt siue absentes siue pñtes licz nõ debeat
eis denegari portio q: nemo cogit̃ suis stipẽdijs militare mortaliter pec

cant ꝑsertim.si ex cupiditate reseruāt sua.j.e.§.verū.cum.c.sequen.dic si sint tales hn̄tes patrimoniū ampluz qui bn̄ dispēsant dando paupib⁹ ⁊ alijs quib⁹ debent dare tales possunt bn̄ habere stipendia eccl'ie.ar.xij.q.i.illi

p Astor.pauper panis egētiū vita paupis est qui fraudat illum homo sanguinis est.vt.j.xiiij.q.v.c.ij.⁊.iij.q.i.nulli.⁊.c.illi autem.

h ¶ Manibus.j.x.q.iij.cauendum.j.xxi.q.i.clericus. i ¶ Vsu sum ne ea occasione pseudo apostoli acciperēt.⁊ sic in predicatiō persisterent.nam ex quo videbant euz non accipere verecundabantur et ipsi accipere. k ¶ Gloriaz.quam habeo apud deuz de hoc quod non accipio.vel si acciperem cū scandalo vel vltra q̄ debere, vel si ꝑdicare rem co obtu tu vt accipe rem

p ¶ Suscipi.vl' susce pti.nō eni tn̄ de su/ scipiendis loquit.

q ¶ Petrus.non vi detur ꝯpetere exem plū de petro qui fu it pauper piscator. ⁊ ita tn̄ paupertatem reliquit ꝓpter amo rē dei sic faciūt mul ti tēplarij.⁊ hospi/ talarij.et quasi oēs religiosi.sed petrus seipm abnegauit.

r S J quis.vt quid xij.q.i.expedit. xxiij.q.vij.qd̄ aūt.xij q.i.c.illi autez.

s ¶ Peccatis alie/ nis.i.ꝓ reb⁹ oblatiꝫ ꝓ alioꝝ peccatis.

t ¶ Pro ipsa sua ex pēsa.ar.aliquē pos/ se dare eccl'ie de pro prijs ꝓ sua sustētati one.h̄ nō est verū ni/ si illō fiat sine pacto vt ex̄ ō simo.tua.nec excusat pauptas.ex̄ e.qm̄ simoniaca.

v ¶ Jactantia.nam nocet iactātia.vi.q. i.imitare.

x ¶ Quia ꝑfectior.i. expeditior ad seruiē duz deo est.

y ¶ Expoliat.nā tūc dicitur in eo manere spirit⁹ sanctus cū vo luntariā diligit pau pertatez.de pe.di.ij. ꝯrenduz.diuites tn̄ cū bonis.⁊c.xxx.di. h̄ scripsimus.

S Acerdos.dispē sationis.j.xij.q. i.expedit.

a ¶ Accipit.i.accipe re debet.

b ¶ Dispensat.i.dis pensare debꝫ.tam si bi q̄ alijs.

c ¶ Aut paupibus. qd̄ ei licet.xij.q.iij.c. i.ij.⁊.iij.

d ¶ Cuz ꝑfectione. i.expeditione ad ser uienduz deo.

e ¶ In domib⁹.j.de ꝯ.di.v.in oibus.⁊. j.xij.q.i.necessaria. ꝯtra.j.xij.q.ij.nobis so.h̄ loq̄tur de cleri/ cis indigētib⁹ quib⁹ tenet ꝓuidere sicut alijs pauperib⁹.isti tales accipi/ unt ab eccl'ia nō quia clerici sed q: pauperes.xxxij.di.si qui.ar.canonicis licere bn̄ficia diuidere vt ꝑuatim percipiāt qd̄ in cōmuni soliti erant habere vt.s̄.di.xxxij.si qui vero.

f ¶ Qui in sacrario.j.xiij.q.i.§.q: ergo.xvi.q.i.c.penultimo ⁊ vltimo.

g ¶ Percipere.xij.q.ij.caritatem.

P alimētis ecclesie non sustententur.

P Astor eccl'ie hijs quib⁹ sufficiunt sua:nō debet aliq̄d erogare.quādo qui/ dem nihil aliud sit hn̄tib⁹ dare q̄ ꝑdere. Nec illi q̄ sua possidētes sibi dare aliq̄d volūt sine grandi suo peccato.vnde pau per[o] victurus erat accipiūt.De clericis q̄dem sp̄ūs sanct⁹ dicit.Peccata populi mei ꝯmedunt sꝫ sicut nihil habētes pro/ priuz nō peccata sꝫ alimēta quib⁹ indige re videnṫ accipiūt.ita possessores nō ali menta quib⁹ habūdant:sꝫ aliena pecca/ ta suscipiūt. ¶ Verum hijs auctoritati bus ꝓhibenṫ ab eccl'ia suscipi[p] non illi q̄ quōdaz fuerūt diuites:sed postea oia re liquerūt.vt petrus[q] matheus ⁊ paulus. aut paupib⁹ distribuerūt vt zache⁹.aut eccl'ie rebus adiunxerūt.sicut illi q̄ ꝑdia sua vendentes ponebant ꝑcia añ pedes apl'oꝝ.vt essent illis oia ꝯmunia sed illi q̄ in domib⁹ penituz residētes vel sua re/ linquere nolētes eccl'iasticis facultatib⁹ pasci desiderāt. ¶ De quib⁹ in eodem libro ꝓsperi subinfertur. **Qui sua relin/ quere nō vult sumptib⁹ eccl'ie sustentari nō debet.**

S J quis propter hoc non vult sua relinquere vt habeat vnde viuat vt q̄d[r] accipit vn̄ rationē red dat.vt quid peccatis[s] alienis sua multi/ plicat. ¶ Idez.Non est meū dicere q̄le peccatū faciūt q̄ cibos pauperū ꝯsumen/ do suscipiūt q̄ eccl'az quā iuuare de pro/ prijs facultatib⁹ debuerāt suis expēsis in super grauant.ꝓpter hoc fortassis in cō gregatiōe viuētes ne aliquos pauperes pascant.ne adueniētes excipiant.aut ne suuz sensuz quotidianis expēsis minuāt Qui si aliq̄d de fructib⁹ suis eccl'ie velut ꝓ ipa[t] sua expēsa contulerint:non se pre ferant inani iactātia[v] illis quos nihil ha/ bentes pascit ⁊ vestit eccl'ia.q: ꝑfecto ꝑ/ fectior[x] est ille qui se mūdi reb⁹ expoliat[y] aut qui cū nihil habuerit nec habere de/ siderat q̄ ille q̄ ex multis q̄ possidet eccle sie aliq̄d ꝑstiterit.ac se de eo qd̄ ꝑstiterit forsitan iactat. ¶ Ecce q̄ ꝓhibenṫ susci pi ab eccl'ia.Illi vero q̄ sua oia reliquūt vel pauperib⁹ distribuūt vel eccl'ie reb⁹ adiungunt ⁊ ab eccl'ia laudabiliter sunt suscipiēdi ⁊ ei⁹ opibus sunt sustentandi ¶ Unde in eodem li.legitur. **Qui sua relinquūt vl' paupib⁹ distribuūt vl' eccle sie reb⁹ adiūgunt laudabiliter eccl'iasti/ ca dispensant.**

S Acerdos cui dis pensatiōis[z] cura ꝯmissa est nō solū sine cupiditate:sꝫ etiā cuz laude pietatis accipit[a] a populo dispēsanda.⁊ fideliter dispēsat[b] accepta q̄ oia sua aut parētib⁹ reliquit aut paupibus[c] distribuit.aut ec/ clesie rebus adiūxit ⁊ se in numero pau/ perum paupertatis amore ꝯstituit.vt vn̄ paupib⁹ subministrat:inde ⁊ ipse tanq̄ pauper volūtarius viuat.Clerici quoq̄ quos pauperes natiuitas fecit cū ꝑfecti one[d] virtutis vite necessaria siue i domi/ bus[e] suis siue in ꝯgregatione viuētes ac cipiant.q: ad ea accipiēda nō eos cupi/ ditas ducit:sed viuēdi necessitas cogit. De talib⁹ videṫ dicere apl'us.Qui in sa crario[f] operanṫ q̄ de sacrario sunt edant ⁊ qui altario deseruiūt cū altario partici pent.Qui nisi hoc de ꝯtēptorib⁹ suaꝝ facultatū vellet intelligi:nūq̄ secut⁹ ad/ iungeret.ita ⁊ de⁹ ordinauit hijs qui euā geliuz enūciant de euāgelio viuere.De euāgelio viuūt qui nihil habere ꝓpriuz volunt.[l] qui nec habent nec habere ali/ quid ꝯcupiscūt nō suoꝝ sꝫ ꝯmuniuz pos/ sessores.Quid est aliud de euāgelio vi/ uere nisi laborantez inde vbi laborat ne/ cessaria vite percipere[g].apl'us tn̄ qui sic euāgeliū ꝑdicauit:vt necessaria sibi suis manib⁹[h] ministraret:de se ꝯfidenter loq̄/ tur.ego aūt nullo hoꝝ vsus sum[i].⁊ qua/ re dixerit secut⁹ aperuit dicens.Expedit mihi magis mori q̄ vt gl'iaz[k] meaz quis euacuet.Euacuari dicit gl'iaz suaz si ab eis quib⁹ ꝑdicabat voluisset accipere vi/ te tēporalis expēsam.Nolebat quippe in ꝑn̄ti sui laboris fructū sed in futuro ꝑ/ cipere. ¶ Item ex concilio agatensi. **Juxta meritum laboris clericis sacerdo/ tes eccl'iastica stipēdia distribuant.**

C Lerici oēs qui[l] eccl'ie fideliter vigi/ lanterq̄ deseruiūt[l] stipēdia sanctis labo ribus debita ſm seruitij sui meritū[m] per ordinationē canonuz a sacerdotib⁹ ꝯse/ quanṫ. ¶ Multoruz auctoritatib⁹ luce clari⁹ ꝯstat q̄ ab ingressuris monasteriū nō licet pecuniā exigere.ne ille qui exigit ⁊ ille q̄ soluit simonie crimen incurrat.

S Ed adhuc[n] obijciṫ.Quod q̄ ingressuri monasteriuz pecu niam tribuunt nō ꝓpositum religionis:sed ꝑticipationez stipendioruz eccl'ie emunt.Temporalia

l ¶ Cle[rici]... Clerici si seruiunt. infirmi sera unt.et de cle rico egro.c. si.de stat.[...] benes §.si[c]hus.

m ¶ Meri[tum] sic.xij.q.ij. vulterane.⁊ c.de redd[itibus] b⁹.sed.j.vi. q vi.c.iteru tra sꝫ ibi sol uitur.

m ¶ Meri[tum] vt presbite[ri] plus q̄ ali[j] ꝑcipiant.vt s̄.lxxxij.di. ꝯsuluit.q[uia] est in alia so cietate.s.[...] socio verū.[...] sꝫ cū tres.

S Ed[...] hoc [...] depingit[...] questio.[...] an ingres[suri] vel ꝑbēdas emere sit si moniacū.[...] mus merus expeditū ē. s̄.e.prq.fin expedit h̄.⁊ nota q̄ ꝑbē da q̄lis dici tur ius quod dam spūale ꝑcipiēdi ec clesiam ⁊ ip sam ꝑbēdā h̄ mō emere simoniacū est.q̄ꝫ ob cunṫ spūa[lia] eius ꝑbēda quos emere non est simo niacū vt.e. ne ꝑla.vi.ſm [...]

ꝯtra [...] ar.c.vlt.[...] fore q̄s eme rit fruct⁹ ab initio sue or dinations vel institutionis in ipsa eccl'ia vt habeat duz vixerit.ar.j. e.si quis obiecerit.⁊.c.saluator.tunc eni ita sunt annexa vt q̄ p[...] officio ⁊ ꝑueṫ illis.vt.lxxxi.di.si quis sacerdotum.

o ¶ Annexa. ar.qd̄ idez iuṫ est in vno cōnexoꝝ qd̄ in altero.vnde qui ꝑuaṫ bene ficio ⁊ officio.vt.s̄.di.xxviij.decernim⁹.⁊ di.lxxxi.si quis sacerdotum

ergo nō spūalia emētes nequaq̄ simoni-aci habendi sunt. ¶ His itaq̄ respōdetur. Non solū q̄ spūalia sȝ etiā q̄ tēpora-lia eis annexa ꝓcio accipiūt vel tribuūt simoniaci iudicantur. Unde malachias loquēs ex ꝑsona dñi Quis, est inquit in vobis qui claudat ostia[p] ⁊ incendat alta-re meuȝ gratuito. Non est voluntas mihi in vobis dicit dñs exercituū. ⁊ mun⁹ nō accipiaȝ de manu vr̄a. Ostia claude-re nō est sacri muneris officiū: sȝ tantum sibi adiunctuȝ. ¶ Iteȝ. greg. scribit vniuersis ispanis episcopis. **De hijs qui sacros ordines munerū acceptiōe vendūt vel dispēsant.**

Audiuim⁹ dilectissimi qđ nos audisse oportuit sȝ audisse ꝑfecto nō libuit quosdam scilȝ esse sacroꝝ ordinū ꝓfessores: qui sub muneruȝ datione vl' acceptiōe dei ecc'ias vel eaꝝ bñficia sibi vsurpant. Quod q̄dem scelus vos iaȝ nō duduȝ acriter correxisse vehemēter admiramur. Iuste eñ vterq̄ corripiēdus est ⁊ a sancte liminib⁹ ecclesie submouēdus. ⁊ q̄ ꝑ ecc'ie ambitu munera largit̄. ⁊ qui vt ecc'iaȝ adeat q̄cq̄ ꝓsumit accipere. iste quippe donū dei emere. hic aūt vendere ꝓsumit. a sacrilegio[q] quoq̄ hoc facin⁹ nō dispar dixerim cuȝ id qđ sponte ⁊ sacro deliberationis arbitrio gratis fieri debuit: sub pecunie pactione causat̄[r]. Quare fratres carissimi q̄taliter facta sunt curiose reuellite: infecta ꝓhibete. vestrisq̄ iussionib⁹ resistentes digno anathematis vinculo percutere nō dubitate. ¶ Item rothomagensi ep̄o ⁊ gallicis oib⁹. **De hijs qui ecc'ias vl' ecc'iastica beneficia vendunt**

Si q̄s dator vl' acceptor dei ecc'ias vl' ecc'istica bñficia q̄ q̄dem ꝓbendas vocant sub pecunie interuētu susceperit siue dando emerit siue accipiendo vēdiderit. a simoniaca nō excludit̄ perditione. Sed si ꝑseuerans fuerit ꝑpetua mulctetur damnatione. Naȝ q̄ sub religionis obtentu deo famula: i voluerit si quid acceperit ⁊ meritū perdit ⁊ bñficio accepto frustrat̄. Rationis ergo vigore cogit̄ quod iniuste recepit restituere[a]: et quicquid turpis lucri gratia acceperat nō tenere. ¶ Iteȝ greg. vij. **Ab officio suspēdat̄ ep̄us beneficia vel officia ecclesiastica vendens.**

Si quis ep̄us ꝓbendas archidiaconat⁹ ꝓpositu-ras vel aliqua officia ecclesiastica vendiderit vel aliter q̄ statuta sanctoꝝ patruȝ ꝓcipiunt ordinauerit ab officio ecc'ie suspendat̄[b]. Dignuȝ est eñ vt sicut gratis episcopatuȝ accipit ita membra[c] eiusdeȝ episcopat⁹ gratis distribuat. ¶ Item ex concilio vrbani pape habito aluernie **Nec altaria nec ꝓbendas vendere licet episcopis**

Quesituȝ est[d] de ep̄is qui altaria monasterijs data[e] frequenter redimi pecunia compellebant[f]. Quia q̄dam simoniace prauitatis vsus in galliaꝝ ꝑtib⁹ iam diutius inoleuit vt ecc'ie vel decime que vulgari vocabulo apud eos altaria nuncupantur monasterijs date: sepi⁹ ab ep̄is sub palliata auaricia venduntur mortuis nimirum seu mutatis clericis quos personas vocant Nos aūt auctore deo venalitateȝ omēȝ tam ex reb⁹ q̄ ex ministerijs ecc'iasticis ꝓpellentes. hoc vlteri⁹ fieri auctoritate ap̄lica ꝓhibem⁹. Sic etiaȝ ꝓbendas omnes venundandas interdicimus. Porro quecūq̄ altaria vel decimas sub annis[g] triginta ⁊ supra[h] sub huiuscemōi redēptione[i] monasteria possedisse noscunt̄. q̄ete deinceps ⁊ sine molestia qualibet eis possidēda firmam⁹. saluo[k] vtiq̄ epoꝝ censu annuo queȝ ex eisdeȝ altarib⁹ habere soliti sunt. ¶ Idem. **Quicq̄d data vel ꝓmissa pecunia in sacris ordinib⁹ acquiritur irritum habeatur.**

Ea que a sanctis patribus de simoniacis statuta sunt: nos quoq̄ iudicio ⁊ ap̄lica auctoritate firmam⁹. Quicquid ergo in sacris ordinib⁹ vl' i ecclesiasticis rebus vel data vel promissa[l] pecunia acquisituȝ est. nos irritum esse ⁊ nullas vnq̄ vires obtinere censemus.

⁊ c. cos. ꝟ. di. l. studeat. ꝯtra. p ¶ Ostia. i. qui gerit officiuȝ ostiarij. vnde dicit̄ q̄ emere huiusmodi officiuȝ ostiarij vl' pulsandi campanas sit simoniacū cū illud spectat ad officiuȝ ꝑmicerij. xxv. di. perlectis. qđ cōcedo. sed emere quācunq̄ administrationē reꝝ ecc'ie. puta q̄ det panē vel vinū in refectorio vel cuiuscūq̄ alteri⁹ rei dicit. h. simoniacum esse. ar. ꝟ. e. q. i. si q̄s ep̄us ꝓpe si. j. e. q. saluator. et dicit q̄ licite pōt dari pecunia alicui vt suscipiat tale officiū. sȝ tñ ille nō posset dare pecunias vt ei daretur ⁊ sic aliquid licite potest vendi sȝ nō emi pōt. alij dicūt q̄ tūc est simoniacū emere aliquā administrationeȝ ecc'iasticā cū aliq̄d spūale habet annexuȝ. vel talis est q̄ per clericuȝ tantum cōsueuit exerceri. ⁊ ratiōe officij quod magis credo.

Audiuimus. sacrilegio. et a crimine le. ma. xv. q. iij. sane ij. q. i. i ꝑmis r ¶ Causatur id est in causaȝ ducat vl' ꝑ cā. s. acceptione vel datiōe pecunie fit. vl' causat̄ id est facit. vnde causari id est accusari debeat.

Si q̄s restituere. sȝ cui dicēs restituendaȝ taleȝ pecuniam. videt̄ q̄ ei in cui⁹ ignominiaȝ data est. vt. xvij. q. iiij. si quis in atrio. xv. q. vi. cuȝ multe. xxvij. q. i. si quis rapuerit. ex̄ de simo. de h. in aut. de sanc. epi. §. sȝ neq̄. col. ix. ex̄. de simo. audiuim⁹. econtra videt̄ q̄ illi qui dedit illam. ex̄. e. ti. veniēs. Iteȝ videt̄ q̄ illa pecunia nō deberet remanere penes ecc'iaȝ cū petrus dixerit. pecunia tua. ⁊c. ꝟ. q. i. petrus. ⁊ c. qui studet. item q: ꝯpetit fisco ꝑsecutio eoꝝ que scelere cōquisita sunt. ff. de iur̄ fis. luci⁹. ff. de donati. inter vi. ⁊ vxo. cū h status. §. vlti.

Si q̄s. suspēdat̄. i. deponat̄. lxxxiij. di. c. i. vl' dic vt. ꝟ. e. q. i. q̄cquid c ¶ Ita mēbra. j. iij. q. ix. pura. ar. xij. q. ij. ꝯgnouim⁹. ꝟ. di. lxiij in sinodo. ar. est h qđ ideȝ iuris est hic in toto qđ est etiā in ꝑte ⁊ maiori qđ in minori. xxij. q. v. de forma. ex̄ de ꝓben. maiorib⁹. ⁊. xcv. di.

Quesitū est. fm. h. Talis cas⁹ ē q̄daȝ ep̄i esto. ff. ꝓ derelict. l. iij. tulerant ecc'ias quasdaȝ cū omni iure suo q̄busdā locis religiosis. mortuis ꝑsonis illaꝝ ecc'iaꝝ collataruȝ ep̄i volebant in ecc'ijs instituere clericos ꝓ sua voluntate nisi abbates darent eis pecuniaȝ. dicit̄ q̄ talis pecunie datio simoniaca est. ar. ad h. xvi. q. ij. c. i. alij casus inutiles consueuerūt hic notari quos omitto. ¶ e Data. a ꝓdecessoribus suis vl' ꝓ redemptione animaꝝ suaꝝ. f ¶ Compellebant ⁊ merito. q: ⁊c.

g ¶ Sub annis triginta. ꝓpter qđ credebat̄ aliquod ius acq̄situȝ ep̄o q: per triginta annos ⁊ vltra recepit huiusmodi redēptionē a monasterijs. sȝ non est ita q: furtiue recepit ⁊ ideo non ꝓscripsit Itē licȝ monachi singulis annis emerēt ius instituēdi. nō tñ ex h ep̄is fuit acq̄situ ius istituēdi. vlȝ h fuit simonia ex ꝑte epoꝝ nō tñ ex ꝑte monachorum q: illi qđ eoꝝ fuit redimebant qđ licite facere potuerūt. vt dixi. ꝟ. e. q. i. nullus. ⁊ sic simonia potest esse ex vna ꝑte ⁊ nō ex alia sicut fuit in giezi. sicut ⁊ sponsalia pñt esse ex vna ꝑte ex altera nō. ex̄ ꝺ despō. impu. de illis. ⁊ plura simil'a nota. xxxij. q. v. ꝓposito. ⁊ licet ep̄us peccet in recipiendo pecuniaȝ tñ monachi nō peccabant dādo. vt. xxiij. q. i. quid culpat̄. cōtrariū h signat̄. j. xvi. q. iiij. possessiones. sȝ nō est ꝯtriuȝ q: monachi licite q̄sierant ista altaria. vnde nō habuerūt ea iur̄ prescriptiōis sȝ ex iusta donatione.

h ¶ Et supra. h dictio supra ad modicuȝ temp⁹ refert̄. ff. ex quib⁹ ca. ma. ab hostib⁹. §. sed quod ar. ff. de. ꝟ. si. hec adiectio.

i ¶ Redēptione. sed nunquid est licitum redimere ius suuȝ. h no. ꝟ. i. q. i. null⁹ episcopus grauamen. ⁊. xvi. q. vlti. decimas. ij. dici eñ pōt q̄ vbicunq̄ quis scit aduersariū suū nō credere se ius habere redimat vexationē suaȝ. sȝ quare nō deponunt̄ isti episcopi. dic q: non agit̄ ad hoc. k ¶ Saluo vtiq̄ non enim pleno iure oino videt̄ donasse ecc'ias episcop⁹ nō potest dare sine consensu capituli. extra de donat̄. pastoralis.

Ea que. vel ꝓmissa. tertium casum habes. scilicet vel retenta. vt ex̄ de transac. super. nam remittere est dare. ex̄ de testi. veniens. i. ff. de calum. l. ij. ⁊ ita in spūalib⁹ non potest interuenire trāsactio. cum hijs tribus modis tñ fiat. sed nec ꝑmutatio potest fieri super beneficio habito. vel habēdo alias bene. vt extra de reꝝ ꝑmu. quesituȝ. nec etiaȝ transactio. vt ex̄ de transact. sup eo. ar. ꝯtra ex̄ de offi. iudi. dele. si q̄ñ. sed ibi facta fuit transactio nō sup bñficio sed sup ꝓprietate. ⁊ sic intellige ex̄ de deci. ex multiplici. Iteȝ sup re spūali tanq̄ ꝓprietate potest fieri ꝑmutatio. ex̄ de reꝝ ꝑmu.

ad q̄stiones.nō tñ vt detˀ tēporale p̄ sp̄uali.ex̄ de rez pmu.c.vlti. Illud autez dubiū nō est quin amicabilis cōpositio possit interuenire.ex̄ de transac. c.ij. Itez ꝛ auctoritate iudicis pōt interuenire pecunia vt ex̄ de p̄ben.nisi in

T Otum. fi.ex̄ de transact. statuimˀ.ff.de hijs qui no.infa.furti.lo. probatˀ p̄ hoc.c.ꝙ sicut in pecunia simonia committitˀ ita ꝛ in alia re.

ostenditˀ quicq̄ auctoritatibˀ.ꝙ vēdere eccl'iastica bñficia sit simoni acuz m ¶ Portas.i.vicia ꝛ hereses quibˀ intratˀ in infernū q̄ n̄ p̄ualent eccl'ie q꞉ semp̄ aliqui boni sunt in eccl'ia.ar.xxiij.q.i.ā ꝛ.c.pudēda. n ¶ Oportet.id est vtile est vt nos excitē. vlti.c.vlti. o ¶ Eccl'iasticaz.i.eccl'iasticū bñficiū.vl' aliquā

n ¶ Pecunia. stricti us accipitˀ tñ p̄ numerata pecunia.j.xiiij.q.iij.c.i.ꝛ.ij.ꝛ.iij. n ¶ Pecunia.nomē pecunie etiā iura cōtinet q̄cq̄.ff.de ꝟ. si.pecunie.q̄cq̄ etiā sp̄em ꝛ rez q̄libet vt h̄ ꝛ.ff.de le.iij.quis q̄s.q̄cq̄ ea tñ que ꝯsistūt in pōdere numero ꝛ mēsura ꝛ.ff. de le.i.tal' scriptura.p̄ ciū tñ nō ꝯsistit nisi in numero tñ vt istic. de ep̄.ꝛ ven.§.item precinz.

S I quis.sed res. nō de rebus corporalibˀ sed de iure sp̄uali cui coheret officiū intelligitˀ.vel hoc intelligas.s.de iure p̄cipiēdi res vl' de rebus ipsi officio adherētibˀ.vl' de rebus ꝯsecratis.vt in sindone.ar.xvij.q.ij. si forte.ar.j.iij.q. vi.c.h̄ quippe.j.xvi. q.ij.c.i.§.vlti.vel intelligas de rez administratiōe.ꝛ sit in h̄.c.d̄ duobˀ mentio scil3 de ꝯsecratiōe ꝛ de administratōe ex ordine p̄uenīēte.et facit ad h̄.j.q.vi.§. i.vl' de iure quo res p̄cipiunt.vl' h̄ intellige de rebˀ ipis fm h.ꝛ tūc q̄si quis pro mouēdus est ad ecclesiaz vl' ordinē fructus p̄uenīētes sui eccl'ie vl' ordinis nō licite emit p̄ceptos vel p̄cipiēdos.tunc enī p̄sumitˀ emere ecclesiam vl' ordinem alio aūt tēpore emere nō est peccatū. vt ex̄ ne prelati vi.su.c. iij.xij.q.ij.alienationes. b ¶ Ep̄us.i.dignitas ep̄alis c ¶ Abbas. id est dignitas abbatie. d ¶ Sine rebˀ corp̄alibˀ in nullo.ꝛc̄. bñ accedit ad id qd̄ legitˀ in autˀ.vt iudi.sine quo. suffra.§. cogitatio. nam ibi dicitˀ ꝙ fiscus abūdare dicitˀ si vtatˀ subiectis locupletibˀ. e ¶ Anima.i.ip̄m collegiū.vl' ad litteraz. f ¶ Viuit.exercēdo sensus corporeos. alˀs falsuz est cum anteq̄ sit in corpore viuat. ꝛ sic exaudi.xxxij.q.ij. moises. g ¶ Neutz.ar.idez iurˀ esse in vno ꝯnexoz qd̄ in reliquo.s̄.di.viij.quo iure iij.q.vi.h̄ quippe.ꝛ.xvi.q.ij.c.i.ff.de iureiurˀ.cum q̄.§.si libertus. h ¶ Pastellum.ar.ꝯtra in autˀ.de sanct.ep̄.§.p̄ ꝯsuetudinibˀ. i ¶ Vel postea.ar.ff.de pact.in.gen.§.dolo.ibi ne q̄d fiat ei qd̄ ante promisit. k ¶ Soluat.s̄.e.q.ij.c.ij.ꝯtra.sed h̄ cū ex pacto p̄cedēti soluit.nō etiaz sub

S Aluator. Casus in p̄ma p̄te ostēditˀ obtētu cōsuetudinis.j.c.e.vl. auctoritate euāgelij hereses debere circa finez secl'i imminere.vñ oportet nos ex aduerso ꝯsurgere cū p̄pheta ꝛ cū ap̄lo p̄ domo israel. In scd̄o

¶ Augustinˀ de doctrina xp̄iana. Quicquid possidetˀ nomine pecunie itelligitˀ

T Otumm q̄cquid homines habent in terra oia quoꝝ dñi sūt pecunian vocatur. Seruus: vas: ager: arbor: pecˀ Quicquid hoꝝ est pecunia dicitˀ. Ideo aūt pecunia vocata est q꞉ antiqui qd̄ habebant: in pecoribˀ habebāt. ¶ Item pascalis papa. Qui eccl'iastica bñficia emūt eccl'ias quoq̄ p̄bantˀ emere.

S I quis obiecerit nō cōsecrationes emi s3 resa q̄ ex ꝯsecratiōe p̄ueniūt penitˀ desipere p̄batˀ. Naz cū corp̄alis eccl'ia vt ep̄sb vl' abbasc vl' tale aliq̄d sine rebˀd corp̄alibˀ in nullo p̄ficiat. sicut nec aiae sine corpe corp̄aliter viuitf. quisq̄s hoꝝ alterū vēdit sine quo nec alteruz p̄uenit neutruzg inuenditū derelinquit. Nullˀ ergo emat eccl'iam vl' p̄bendaz vel aliqd̄ eccl'iasticuz.nec pastellumh nec pastuz aūt vl' posteai p̄ huiusmōi soluatk. ¶ Item vrbanus ep̄us seruˀ seruoꝝ dei dilecto filio.l.p̄posito sancti vincentij salutem ꝛ ap̄licaz bñdictionē. Quare in euāgelio nō p̄hibeatˀ inuestitura eccl'e a laicis fieri

S Aluatorl p̄dicit in euāgelio circa finem seculi pseudo xp̄os ꝛ pseudo p̄phetas surgere ꝛ multos seducere ꝛ fideles suos in mūdo multas habituros p̄ssuras.sed tñ portasm inferi nō p̄ualituras. Proinde vt ait apostolus oportetn esse hereses.vt q̄ probati sunt: manifesti fiant.oportet ꝛ nos cū p̄pheta ex aduerso ꝯsurgere ꝛ muꝝ p̄ domo israel opponere.ꝛ cū ap̄lo per multas tribulatiōes in regnuz dei intrare. Quoniaz nō sunt condigne passiones huiˀ tēporis ad futuraz gloriaz q̄ reuelabitˀ in nobis. Igitˀ q꞉ innotuisti nobis quod tibi obijcitur. vtrū vēdere eccl'iasticāo rez simoniacuz sit.hoc simoniacū patēter esse colligitur ex hoc qd̄ beatus petrus apostolus ait simoni:pecunia tua tecū sit in p̄ditionez q꞉ existimasti donū dei pecūia possideri Donuz dei quippe est sanctus spiritˀ,et donump dei est res ipsi eccl'ie oblata. ꝛ si bene animaduertitis simon magus qui ad fidez ficte accessit nō spiritū sanctum quo erat ip̄e indignˀ.quoniaz vt scriptū est:spiritˀ sanctus discipline effugiet fictum sed donuz eius emere voluit: vt ex vēditione signoꝝ que per eundez fierent multiplicataz pecuniā lucraretˀ.nec apostolus emptionē spiritˀ sancti quaz bene fieri nō posse nouerat: sed ambitionenq q̄stus talis ꝛ auariciaz q̄ est idoloꝝ seruitus in eodez simone exhorruit ꝛ maledictionis iaculo perculit. Quisquisr igitur res eccl'iasticas q̄ dei dona sunt et a deo fidelibˀ ꝛ a fidelibˀ deo donantur quecq̄ ab eodez gratis accipiuntˀ ꝛ ideo gratis dare debent propter suas lucra vendit vl' emit cuz eodez simone donum dei possideri pecunia existimat. Ideoq̄ q̄ eas nō ad hoc qd̄ institute sunt.s3 ad p̄priat lucra munere lingue vel indebiti obsequij vl' pecunie largitˀ vl' adipiscitˀ simoniacˀ est.cuz p̄ncipalis intentio fuerit simonis sola pecunie causa auaricia videlicet id est idolatria: vt ait apostolus paulus. Alioquinv cur sinodus calcedonēsis sexcentoꝝ triginta ep̄oꝝ p̄curatorē vl' defensorez eccl'ie vl' quenq̄ regule subiectū adeo p̄ pecuniaz ordinari p̄hibet vt interuētores quoq̄ tanti sceleris anathematizet.nisi ꝙ eosdē simoniacos iudicet ꝙ si p̄fati militesx eccl'ie ob huiusmodi scelus taliter p̄celluntˀ: nemo sapiens negabit non militantes eccl'ie multo dānabilius ob hanc causaz id est vēditiōis vl' emptionis debere p̄celli. sed beatˀ p̄decessor noster paschalis de ꝯsecratiōe affirmat ꝙ quisq̄s eoꝝ alteꝝ vendiderit sine quo nec alteꝝ p̄uenit neutruz nō vēditū derelinquit. ac p̄ hoc euz q̄ rem ecclesie vēdit vl' emit simoniacuz esse intelligit. In nomine vero p̄curatorisa intelligit p̄fata sinodˀ quēlibz eccl'iasticaꝝ reruz administratorez. vt verbi gratia prepositūb iconomuzc vice dñm. defensoris

neas ibi dixi. v ¶ Alioquin. si illi qui emunt vel vendunt ecclesiasticas non sunt simoniaci.cur ꝛc̄. x ¶ Milites. q̄ milites tales sunt quoꝝ arma sunt lacrime.xxiij.q.vlti.... orationes vt.xxxij.q.viij.rep̄hēsibile. vl' excōicatio.... stra eoꝝ sunt eccl'ie.liiij.di.nullus. y ¶ Dannabilius.ꝯtra.... xix.nulli fas.ꝯtra.j. viij.q.i. illud.j.xxxij.q.v.qui viderit.... j.xi.q.iij.p̄cipue.j.xxv.q.i.nulli fas.j.e.q.p̄uenit.ꝯtra. solutio.... ci ꝙ ideo dicitˀ laicus magis peccare q꞉ peccat in duobˀ.... clesie emit. ꝛ q꞉ suo officio nō debitā.ar.ff.de reg.iur. culpa.... aūt in vno q꞉ emit tñ.vel expone. Dannabiliˀ.i.dānabiliter.... viij.q.ij.ꝯiuges.vel hic appellat nō militātes eccl'ie nō laicos.... cos q̄ eccl'ie nō seruiūt.illi enī magis peccāt q̄ emūt ꝛ nō seruiūt.... in pluribˀ q̄ qui emūt ꝛ seruiūt ꝛ fm h̄ nō sunt ꝯtra.... a ¶ Procuratoris.g̃nalitˀ sumitˀ h̄ nomen p̄curatoris....

nomine aduocatū[d] siue castalduz[e] ꝛ iudicem[f] In subiecto[a] regule archipꝛ̄sbiterꝝ[b] archidiaconuz canonicū monachuz vel quēlz eccl'iastico mācipatuz officio. Qō vero spiritū sanctū q̄tuz in se est vendat vel emat q̄ p̄positurā vl' huiusmōi aliq̄d vendit vl' emit audi augustinū sup iohānem O quot p̄posituras fecernūt. alterꝝ p̄posituz h̄z carthagini p̄ncipat' alterū in mauritania rogat'. alterꝝ h̄z in numidia ille vl' ille quos iaz nec nominare sufficim' Circuit ergo aliq̄s emere colūbaz vnusq̄sq3 laudat p̄positū suū qō vendit ꝛc. Ecce venerabilis augustin' de p̄positure distractiōe agēs in noīe columbe sancti spirit' vēditionē vl' emptionē accepit sicut ꝛ oēs hui' euāgelici capli tractatores ¶ Pēsandū vero ē q̄ pena mulctent q̄ iaz deo ꝛ eccl'ie sue oblata vēdūt vl' emunt si cuz flagellis a tēplo deiecti sunt q̄ queē eo erant offerēda vendebant vl' emebāt si de offerēdoꝝ vēditoribus vl' emptorib' dictū est: vos fecistis domū patris mei domū negotiationis ꝛ speluncā latronuz. q̄d dicet de eccl'ie iaz oblatoꝝ vēditorib' vl' emptoribus. ꝛ ne q̄s insanus obiiciat merito hoc dn̄uz tā acerbe vindicasse. q2 tūc illa in dei tēplo vēdebant. eccl'iastice vero res modo extra tēpluz distrahunt. attende superius aug. nō determinātē locū vēditiōis vl' emptiōis p̄positoꝝ: s3 tm̄ indefinite[d] dicentē circuit aliq̄s emere colūbam vnusq̄sq3 suū p̄positū laudat q̄ vēdit: nō adiiciēs in tēplo vl' extra tēpluz. hec ptra[e] venditores vl' emptores sacraꝝ reꝝ sufficiant.

¶ Itez alex. ep̄s seru' seruoꝝ dei clero ꝛ populo lucensis eccl'ie in perpetuum.

Ministri seruitoresq3 ecclesie absq3 vlla venalitate ab episcopo ordinent.

Ex multis[f] tp̄ibus hoc detestabile maluz intra vr̄am eccl'iaz inoleuisse cognouim' vt nulli vnq̄ clerico q̄uis religioso q̄uis sciētia ꝛ morib' p̄dito eccl'iasticuz bn̄ficiuz pcederet nisi ei[g] q̄ pphano pecunie munere illud emere studuisset. Fiebatq3 eccl'ia ꝛ res ei' ita venalis velut q̄daz terrena ꝛ vilis merces a negociatorib' ad vendenduz exposita. Quod maluz q̄ detestabile q̄tuz deo sanctisq3 ei' sit cōtrariuz: ꝛ sacri canones docent: ꝛ fere oībus manifestuz existit. Ista sententia inuenit in scdo caplo calcedonēsis sinodi. Calcedonēse[h] nāq3 cōcilium vnuz ex p̄ncipalib'[i] simili pena pdēnat eos q̄ eccl'ie bn̄ficium interuētu pecunie acq̄runt ꝛ eos q̄ sacrā man' impositionē p quā spirit' sanct' pfertur mercari dinoscuntur. vtrosq3 em̄ auctoritate inexpugnabili[k] illos[l] a beneficio: istos[m] a sacro ordine iubet expelli: Unde humani generis redemptor oēs emētes ꝛ vendentes de tēplo eiiciēs cathedras vēdētiuz ꝛ emētuz colūbas euertit: nūmulariorūz effudit es: p̄cepti sui auctoritate denūtians ꝛ dicens. Nolite facere domū p̄ris mei domū negociationis. Illud quoq3 in eodez facto sollicite cōsiderate q̄ per totū textuz sancti euāgelii nusq̄ reperit dn̄z tanta seueritate taz districta cēsura iusticie peccātes corripuisse. cum nō solū eloq̄o increpans: verꝝ etiā facto flagello de funiculis verberās: oēs eliminauit de tēplo. aperte demōstrans q̄ tales negociatores non sicut ceteri peccatores corripiēdi[n] sunt. sed a tēplo dei id est sancta eccl'ia[o] longi' sunt p̄iiciendi. Nam sicut per colūbaꝝ vēditores illi denotant q̄ sacrā man' impositionē vēdere conāt sic p nūmularios bn̄ficii eccl'astici vēditores designant q̄ domū dei euangelio teste speluncaz latronū efficiūt. Qua ppter ego alexander sancte romane ecclesie ꝛ aplice sedis ep̄us imo minister indign' tot ꝛ tanta mala in multis eccl'iis ꝛ maxime in lucensi ecclesia ex iniqua pcupiscētia fieri cōspiciens. ne sanguis[p] iniquoꝝ a districto iudice de manu[q] nostra req̄ratur: illa extirpare: ꝛ penit' eradicare decreuim'. Constituim' itaq3 ꝛ p̄nti decre-

b ¶ Prepositū3 iconomū. s3 quā differētiaz facis inter ista noīa. pōt dici q̄ nomē p̄positi gn̄ale est ꝛ ptinet alia sub se. ar. ex̄ de. v. si. quādam[?] vl' dic q̄ p̄posit' iconom' noīa sunt diuersa s3 idez signant sicut p̄mas ꝛ patriarcha. xcix. di. c. i. vel bn̄ possunt esse in eadē eccl'ia prepositi' ꝛ iconom' de vicedn̄o planū est. q2 ille est q̄ preest rebus ep̄i. lxxxix. di. volum'. vicedomin' in reb' ep̄i. iconom' in reb' canonicoꝝ. ꝛ sepe vnū ponit p altero.

c ¶ Iconomū iconom' est cui res ecclesiastica gubernāda dat. C. de sacrosanc. ec. iubemus.

d ¶ Aduocatuz. s. qui pre est tm̄ causis tractandis q̄ als dicit sindicus.

e ¶ Castaldū scil3 q̄ h̄z curas exterioꝝ reꝝ q̄ dicitur alias maior dom'. lxxxix. di. volum'.

f ¶ Et iudicē. sicut i eccl'ia bononiēsi. s3 nōne isti tres possunt esse laici. sic sine dubio. q̄liter g̊ in istis officiis q̄ nihil sp̄ualitat h̄abent anneqū simonia committit. dicit. h. q̄ in oī administratiōe eccl'iastice rei pmittit simonia si emat. sicut. no. s. e. §. his ita in p̄n. ꝛ h̄ est simoniaci q2 p̄hibitū. nō ideo p̄hibitū3 q̄ fuit aū simoniacū. alii vero nō ita late extēdunt simoniaz inherētes psuetudini gn̄ali. dicūt em̄ q̄ tunc tm̄ simonia est in empta administratione id est dignitate tali si talis est q̄ h̄abz aliqō sp̄uale sibi annexuz als nō

a ¶ In subiecto. ꝛ nōne etiā iconom' cleric' esse debet. vtiq3 put pcil. hispa. interp̄tat istud pciliuz. xvi. q. vii. in nona. Dic g̊ q̄ istud vero pot' aduersat officio q̄ ordini. naz circa alia psistit officiuz iconomi ꝛ circa alia archip̄sbiteri ꝛ alioꝝ h̄ sequentiuz. Quidaz aūt intelligūt totū h̄ de officiis in q̄bus dicūt simoniaci esse hmōi officia emere. ꝛ q̄ dicit in subiecto vero ꝛc. ideo dicit q2 illi magis sunt subiecti regule eccl'iastice q̄ isti licet oēs sint clerici. naz duz illi versantur circa exteriora negocia ꝛ administratiōes. isti circa diuina officia et ideo dixit mācipat' officio nō dixit ordini. vel ideo dicit in subiecto vt notet q̄ isti h̄nt curas aiaꝝ annexas. ꝛ qō dicit de canonico vl' monacho nō referas ad administrationē sed ad emptionē prebende vel ingressus monasterii. vel ideo dicit in subiecto regule. q2 eos ligat ista pstitutio nemo militans deo ꝛc. superior aūt fit administratio circa tp̄alia ꝛ eos nō ligat ista cōstitutio. nemo militans ꝛc.

b ¶ Archip̄sbiterum. h̄ totuz intellige de dignitatib'.

c ¶ Laudat. in h̄ q̄ laudat nō pmittit simoniā sed in eo q̄ vendit. q2 qō pmendandi causa dicit p non dicto habet. ff. de dolo. l. qō venditor. s3 h̄ est verū3 est duz pmendatio psistit in gn̄e. nā si descēderit ad specialia tenet ex eo q̄ pmēdando plus vēdidit nisi q̄ pmendando dicit sit i euidenti. vt. ff. d̄ pben. empt. ea que.

d ¶ Indefinite. nota ex indefinita colligi vniuersalē. vt. s. q. i. eos. ff. de alea. l. i. §. qō aūt. ex quo em̄ a canone nihil excipit nec nos excipere debem' vt. xxxi. q. i. q̄ si dormierit. i. ii. q. v. psuluisti. s. di. xix. si romanoꝝ. ar. s. di. lv. si euāgelica. s. e. q. i. sunt nōnulli. ar. ptra. xxviii. q. i. idolatria.

e ¶ Hec ptra. h̄ particula deca. non est.

Ex multis. Casus in p̄ma pte reprehendit alex. oēs simōiacos ꝛ specialiter lucenses. inducēdo auctoritatē calcedon. pcilii ꝛ dn̄i q̄ emētes ꝛ vēdentes eiecit d̄ tēplo. In secūda pstituit q̄ nullus pmittat simōiaz in tercia pstituit penaz depositionis p̄ transgressores hui' cōstitutionis.

g ¶ Nisi ei. si habes xxxii. di. interdixit.

h ¶ Calcedon. s. e. q. i. si q̄s ep̄us.

i ¶ Ex p̄ncipalibus. bn̄ tm̄ pōt papa dispensare contra: nisi in articulis fidei. xv di. sicut sancti. vl' de vniuersali. statu ecclesie. vt notaui. xxv q. i. c. sunt q̄daz. s. di. xvi. sancta octo.

k ¶ Inexpugnabili. quātum ad ordines retinēdos.

l ¶ Illos. s. emētes eccl'iasticuz beneficium.

m ¶ Istos. s. emētes sacrā man' impositionē.

n ¶ Corripiēdi. ar. simoniacuz sine p̄cedēti ammonitione esse puniēduz. qō. h. nō cōcedit. q2 s̄m eū etiaz in accusatione necessaria est āmonitio pp̄ter euāgeliū. ii q. i. si peccauerit. Itez vt volēs accusare si defecerit subeat penā quā puictus subibit. Itez vt aduersarius nō grauetur in expensis ꝛ vt disciplina ecclesie non deserat. xxiii. q. v. excōicatoꝝ. ar. ptra. h. ex̄ de simo. licz hely. io. Quicquid dicat. h. illi decretali licz: stabis.

o ¶ A sancta eccl'ia. i. a psortio fideliū per anathema. nam ipsi fideles sunt dom' dei. vt. i. de pe. di. iiii. in domo nam alias ipso iure sunt suspensi. vt. no. s. i. q. i. reperiunt.

p ¶ Ne sanguis. i. vindicta vel proditio vel peccatum. i. ix. q. iii. episcopo.

q ¶ De manu. nota p̄latum ex negligentia sua teneri. lxxxi. di. dictum.

r ¶Cōferre. isti volebāt fraudem facere legi q: nec tali ꝓtextu debet quis aliq̄d accipe vl' dare. ex̄ de vsur. sup eo. ⁊ h' est fraudulentuȝ mun⁹. vt. ī. c. q. i. si quis neq₃. ar. ꝯtra ī. e. q. i. iudices. s ¶Scriptura. ī. e. q. i. non est putanda. i. xiiij. q. v. forte. t ¶In calcedonensi. ī. e. q. i. si quis ep̄us. v ¶Possit. ar. cū simoniaco nō posse dispēsari in ordine vel bñficio simoniace acquisito. ar. ī. e. q. vij. requiritis. ī. e. q. i. si quis neq₃ (o. cū eo ergo q̄ sciē te simoniā ꝯmittit solus papa dispensat. xxv. q. i. §. hijs ita. N. sic ⁊ summe sed si eo ignorante simonia cōmissa sit vel si tantuȝ in animo episcop⁹ dispensat vt ex̄ de simo. de regularibus. ex insinuatione. ⁊. c. vltio. immo cum solo animo committit simonia sola penitentia sufficit. vt ex̄ de simonia. c. vlti. ⁊ ita dixit t. sup. de c. de simo. nobis. vel sic in plātione non potest episcopus dispensare nec in ordine per simoniam acquisito. s₃ in beneficio sicut innuit illa dec. nobis. b.

¶Uendentes. cōpetit. ar. q' i trāsactione licite pecunia interuenit cuȝ remittit alicui q' de iure erat ei remittēduȝ b ¶Iusticiam. ar. q' sententia etiaȝ iusta si per pecuniam data fuerit nullius sit momenti ⁊ simoniā incurrit. vt. xiiij. q. v. non sane. xi. q. iij. qui recte. sed quia ꝓ misit expositionem de simoniacis videtur q' in hijs duob⁹ modis non fit simonia quod verum est alias tñ graue peccatum cōmittitur ⁊ sententia non valet ij. q. vi. §. diffinitiua N. venales. C. de pena iudi. qui male iudi. l. i. dicunt tamen quidaȝ q' si causa est ecclastica q' qui iusticiam emit: simoniam committit, nisi in matrimonio. ī. e. q. i. quicquid inuisibilis.

to firmamus. sicut oliȝ nostri decessores fecisse noscunt. nulluȝ deinceps ep̄oruȝ beneficiū eccl'ie qd̄ quidaȝ canoni caȝ vl' ꝓbendas seu etiā ordines vocant ꝓ aliquo ꝓcio vel munere cl'icis audeant vnq̄ conferre[r]. Sed oēs ministros ⁊ seruitores eccl'ie gratis ⁊ absq₃ vlla venalitate in sancta eccl'ia studeāt ordinare. nec eligāt in domo dñi q̄ maiores sacculos pecunie ꝯferant: sed eos q̄ morib⁹ ⁊ disciplina ⁊ sciētia diuites ꝓ officio suo ipsam valeant sustētare eccl'iaȝ. Constituimus ⁊ eodeȝ modo firmamus vt nullus cuiusc₃q₃ gradus clericus ꝓ eccl'ie bñficio audeat aliquid ꝯferre aut fabrice ecclesiaȝ vel in donarijs eccl'iaȝ siue etiaȝ q' pauperib⁹ sit tribuēduȝ. q: teste scriptura[s] qui aliq̄d male accipit vt bñ dispēset: grauat poti⁹ q₃ iuuet. q' si aliq̄s diuinoȝ preceptoȝ ⁊ aiaȝ salutis imemor ꝓfatuȝ bñficiuȝ iam eccl'ie iniqua cupiditate duct⁹ vēdere vl' emere temerario ausu ꝓsumpserit sicut in calcedoñ[t]. cōcilio diffinitū est grad⁹ sui piculo euȝ subiacere decernimus. nec ministrare possit⁹ ecclesie quā pecunia venaleȝ fieri cōcupiuit. Et insuper terribilis anathema tis mucrone ꝑfossus nisi resipuerit ab ecclesia dei quam lesit modis oibus absciditur. ¶Item greg. omelia. xiij. Qui dona dei vēdunt vel emūt pariter a deo dānantur.

Uendentes ⁊ emētes de templo eliminauit xp̄us. q: vel eos qui ꝓ munere impositionē manuū tribuunt. vel eos q̄ donum dei emere nituntur damnat. Iteȝ in tēplo vēdentes sunt q̄ hoc qd̄ quibusdaȝ iure ꝯpetit[a]: ad ꝓmiuȝ largiunt. Iusticia[b] eni vēdere est hanc ꝓ p̄mij acceptione seruare. Emētes vero in tēplo sunt qui duȝ hoc qd̄ iustum est ꝓximo psoluere nolunt: dumq₃ reȝ iure debitā[c] facere ꝯtemnūt: dato patronis ꝓcio emūt peccatū. ¶Itē beda Qui gratiaȝ quā a deo accipiūt nō gratis exercēt: vēditores colūbaȝ sūt.

Non soluȝ vēditores sunt colūbaȝ ⁊ domū dei faciūt domū negociationis qui sacros ordines largiēdo ꝓciuȝ pecunie vel laudis vel etiā honoris inquirūt verū hij quoq₃ qui graduȝ vel gratiā[d] in eccl'ia spūalem quā dño largiēte[e] pcepeꝛunt nō simplici intētione sed cuiuslibet humane causa retributionis[f] exercent ꝯtra illud petri apl'i q̄ loquitur quasi sermones[g] dei qui ministrat[h] tanq̄ ex virtute quā administrat de⁹ vt in oibus honorificetur deus. Quicunq₃ ergo tales sunt si nolunt veniente dño de ecclesia auferri. auferant ista de actib⁹ suis ne faciant domum dei domū negociationis.

¶Iteȝ ex epistola vrbani pape. Que ex ꝯsecratiōe ꝓuenīūt in suū ius munere vel vi nemo ꝯuertat.

Res eccl'ie que ex ꝯsecratione ꝓuenīūt in suū ius vel vi vl' aliquo[i] munere aliquē conuertere nō debere docēs sanct⁹ vrban⁹[k] ait. Quisquis res eccl'iasticas q̄ dei dona sunt: qm̄ a deo fidelib⁹ ⁊ a fidelibus deo donant: queq₃ ab eodeȝ gratis accipiūt ⁊ ideo gratis dari debent: ꝓpter sua lucra vēdit vl' emit: cuȝ eodē simone donuȝ dei pecunia possideri existimat.

¶Iteȝ gregor⁹ septim⁹. Simoniac⁹ est ep̄us q decimas ⁊ oblatōes laicis nō clericis tribuit.

Peruenit[l] ad nos fama sinistra[m] q' quidaȝ ep̄oruȝ nō sacerdotib⁹ ꝓprie diocesis decimas atq₃ xp̄ianoȝ oblatiōes[n] ꝯferant s₃ poti⁹ laicalibus[o] ꝑsonis militūȝ videlicet siue seruitoꝶ ⁊ qd̄ grauius[p] est ꝯsanguineis. Unde si quis ammō ep̄us inuētus fuerit hui⁹ diuini ꝓcepti transgressor inter maximos hereticos ⁊ antixp̄os nō minimus habeat. ⁊ sicut nicena sinodus de simoniacis censuit: ⁊ qui dat ep̄us ⁊ qui recipiūt ab eo laici siue ꝓcio siue bñficio eterni incendij ignibus deputentur.

¶Item paschalis secundo concilio. Spiritum sanctum vendit qui decimas pro pecunia tribuit.

Altare[b] ⁊ decimas[c] ꝓpter pecuniā dare ⁊ spiritum sanctum vendere

e ¶Largiente. ī. xvi. q. i. reuertimini. f ¶Retributionis. cum enī sint litterati ⁊ alijs donis ꝓditi nolunt nisi intuitu humane retributionis hoc exercere in ecclesia. vt. ī. e. q. ij. q̄ pio. ⁊ ex̄ de magistris c. i. ij. ⁊. iij. nam dicit etiā lex. q' ciuilis iuris sapiētia non est precio nummario dehonestanda. ⁊c. ff. de var. ⁊ extraor. cogni. l. i. §. i. dicit tamē lex q' tutor ꝓ facultate pupilli debȝ magistro dare vt. ff. v. ad ministra. tu. l. cum plures §. si tutor. g ¶Sermones. deo attribuit non sibi. h ¶Qui ministrat. id est loqui ⁊ ministrare debet. k ¶Ex. vi. vl' aliquo. ⁊ videtur q' simoniacus sit violent⁹ raptor vl' detentor sicut alias dicit sacrilegū ꝯmittere qui res eccl'ie ꝓmissas non dat. ar. xvj. q. iii. cū. l ¶Peruen[it]. hic vnus [...] bat⁹ de alio fact[...] ⁊ ita fuerunt duo simul. i. qui sim. Peruenit. D[...] ī. q. v. ꝓuenit. m ¶Sinistra de ep̄is qui contra [...] agunt. vt. xxv[...] rr. di. c. sic. n ¶Oblationes. ⁊. q. i. q: sacerdotes o ¶Laicalibus. qd̄ fieri nō debet vt ex̄ de deci. ꝓ hibem⁹. vi nota q' fru[...] ctus hi pos sunt dari laico ex causa: sed ius decimale nequaq̄. nam aliud est ius aliud est ipsa res sicut dicit iurisperitus. q' cum dicimus vitulos fructum esse vacce non ius: sed corpus demonstramus. ff. de vsuf. vacce possunt ergo dari decime id est res ipse in feuduȝ. sed tñ non transibit ad heredes. ex̄ de deci. ad hoc. vnde forte secūduȝ q' feuduȝ proprie accipit non possunt dari in feudum. vt ex̄ de deci. q̄uis. de hoc dixi. xvi. q. i. c. vlti. ⁊ nota q' si dant decime laicis ⁊ aliqua crescant nouali a non accrescunt eis decime nonaliuȝ sed ecclesijs. ex̄ de deci. tua. et dicit innocentius q' in hijs restringenda est potestas non prorogranda. extra de deci. tua nobis.

p ¶Quod grauius. nota q' minus peccatum propter adiunctum magis punitur. minus enī peccatum est consanguineis dare q̄ extraneis. lxxxvi. di. non satis. hec est ordinata caritas. sed q: ꝓxi[...]

c ¶Debitam. videt ergo q' theologi ⁊ decretiste non possunt aliquid accipere ex eo quod docent. nam ad hoc tenentur. vt. xliij. di. ephesijs. xvi. q. i. reuertimini. ar. contra. xxviij. q. i. iam nunc. xi. q. ij. caritatem sed dic accipi posse licite. ī. q. i. qui studet. super verbo sanitatis sed pone promissionem sibi factam quando tenetur sibi soluere. dico q' a ꝓncipio anni. ar. C. de ꝓfes. l. medicos. li. x. Item aduocatus in ꝓncipio salariuȝ accipere debet. ff. loca. qui operas. ar ꝯtra. C. de suffra. l. vna. salarium autem non debet excedere sūmaȝ centuȝ aureoȝ. ff. de varijs. ⁊ extraor. cogni. l. i. §. si cui cautū est

c ¶Debitam. i. quam iure tenet soluere sed tamen dat aduocato alicui pecuniam vt ipsum defendat et sic vacat illa glosa videtur ⁊c.

Non soluȝ. vel gratiam alicuius scientie vel alterius doni.

simoniacam heresim esse nullus fidelium ignorat. ¶ Item innocentius papa .ij.

Careat honore male acquisito qui ad ecclesiastica beneficia per pecuniam venire temptauerit.

SI quis prebendas[d] vel prioratum seu decanatum aut honorem vel promotionem aliquam ecclesiasticam seu quodlibet sacramentum[e] ecclesiasticum vt puta crisma vel oleum sanctificatum et consecrationes[f] altarium vel ecclesiarum execrabili ardore interueniente[g] auaricie per pecuniam acquisierit. honore male acquisito careat. et emptor atque venditor et interuentor nota infamie percellantur[h]. et nec pro pastu nec sub obtentu alicuius consuetudinis[i] ante vel post aliquid exigatur vel ipse dare presumat quoniam simoniacum est. sed libere absque diminutione[k] aliqua collata sibi dignitate atque beneficio perfruatur. De secunda questione et tertia quid sacri canones diffiniant auctoritatibus hincinde in medium deductis patefactum est.

NUnc ergo de quarta[l] questione est pertractandum an paternum crimen huic imputetur quod eo ignorante constat esse admissum. Quod ignorantia hunc excuset multorum auctoritatibus probatur. ¶ Ait enim augustinus super iohannem

Alienum crimen nescientem non maculat.

NUllius[m] crimen maculat nescientem Item quis locus innocentie relinquitur si alienum crimen maculat[n] nescientem. ¶ Item in affricano concilio legitur.

De infantibus qui ab hereticis baptizantur.

PLacuit de infantibus qui ab hereticis baptizantur neque suo hoc iudicio fecerint. cum ad ecclesiam dei salubri proposito fuerint reuersi: ne parentum error illos impediat: quominus promoueantur[o] sacri altaris ministerio.

¶ Item in eodem. De eodem.

QUi apud donatistas paruuli baptizati sunt nondum scire valentes erroris interitum. si postquam ad etatem rationis[p] capacem peruenerint agnita veritate falsitatem abhorrentes eorum ab ecclesia ordine antiquo per manus impositionem recepti sunt. tales ad suscipiendum munus clericatus non debet impedire nomen erroris.

¶ Item leo quartus ebruino et adelfredo

Consanguineorum maleficia in nullo clericis obsunt nisi conscij fuerint.

QUia presulatus nostri quod bene nostis magisterium non solum de sacerdotum: verum etiam de secularium vtilitatibus debet esse sollicitum. propterea fraternitatem vestram scire volumus hunc presentem presbiterum ad sedem apostolicam venisse: nobisque violentiam et excommunicationem suam per ordinem retulisse. Quod etiam sine iusto legis tramite illi sua fuisset ablata[q] ecclesia similiter indicauit. quam alius dato munere sacerdos et zelo ductus inuidie vsurpare presumpsit. Inde parentes eius magno dolore compulsi presbiterum illum qui suam tenebat ecclesiam mox comprehenderunt et oculos eius eruerunt. Tamen ipse sepedictus sacerdos dicit quod absque sua voluntate[a] sine consilio hoc sit peractum. Quod si ita est vt ipse nobis suo ore testatus est vobis magno opere preuidendum est: vt si ipse canonice excommunicatus non est canonica[b] super eum fiat remissio[c]. Digestis, titulo de penis,

consanguineis enormiter ledunt ecclesiam: idcirco dicit quod peius est dare consanguineis. i. inde grauiorem lesionem sentit ecclesia. vt. xxxiij. q. vij. latorem. vel dic grauius id est omnium. xxxj. q. vij. quid in omnibus. nam ceci sunt epi circa nepotes. viij. q. i. dilectissimi. vnde et tantus impetus omnia fundendi in eos fuit restringendus vt dicit lex in alio casu. ff. ad. l. iul. de adult. nec in ea.

a ¶ Altare. s. que in altare offerantur vel ad administrationem altaris vel ecclesiam.

c ¶ Et decimas. si epus ab aliquo milite redimeret decimas non esset simoniacum sed rei ecclesiastice liberatio. secus si emeret a laicis cum alias nollent tribuere simoniacum esset.

SI quis prebendas. vel beneditiones nubentium vel sepulturas, extra de simo. cum in ecclesie

e ¶ Sacramentum. in quo confertur gratia alias potest summi pecunia. xxxij. q. ij. honorantur. M. contrarium dicit. ar. extra de offi. dele. cam de codi. ap. de illis. extra de spon. du. duobus.

f ¶ Consecrationes. sed nunquid consecratio altaris est sacramentum. sic large sumptum cum sit sacre rei signum. vt hic et extra de simo. cum sit romana. ar. xix. q. i. §. sed illud.

g ¶ Interueniente militiam secularem bene potest aliquis emere. ff. de acti. emp. creditor. §. inter venditorem et §. sed quod aiunt.

h ¶ Percellantur. s. in perpetuum. s. e. q. iij. si quis. et c. saluator. et c. si quis episcopus.

i ¶ Consuetudinis. ar. consuetudinem longeuam non facere ad licentiam vel excusationem simonie. extra de simo. cum in ecclesie. ar. contra in aut. de san. epi. §. pro consuetudinibus col. ix. j. ix. q. iij. conquestus. s. di. c. nouit. s. i. q. i. reperiuntur. s. di. iiij. denique. ar. contra. j. xxxj. q. iiij obijciuntur. contra. s. di. viij. si consuetudinem. j. xiij. q. ij. questa est. io. hodie pretextu alicuius consuetudinis nihil potest peti nec ante nec post. vt extra de simo. iacobus. b. nisi hoc reperiatur a iure permissum. vt. no. s. q. ij. placuit.

k ¶ Absque diminutione. nisi cum ex causa detinet fructus epus vt extra ec bene vt nosbum et ita si dignitas alicui conferatur diminuta potest eam petere insolidum. ar. extra de institu. cum venissent.

NUnc ergo de quarta. ad intelligentiam huius questionis notabis quod triplex est pena, eterna: corporalis: et spiritualis. Eterna pena nunquam punitur vnus pro alio. vt. j. e. c. i. et c. iam itaque. Corporalis pena est duplex. quedam circa corpus et illa sepe punitur vnus pro alio. vt. j. e. §. item peccato. quedam circa statum rei. vt est seruitus vel infamia. et illa etiam punitur filius pro patre. vt. vi. q. i. §. verum. et. xv. q. vlti. cum multe. Spiritualis quadruplex est. nam quedam est excommunicatio et illa nunquam punitur vnus pro alio. vt. xxiiij. q. iij. si habes. alia interdicti. et illa punitur vnus pro alio vt extra de sponsa. non est vobis. alia est remotio ab oblationibus et punitur vnus pro alio vt. xvij. q. iiij. miror. alia est ordinis. et illa punitur vnus pro alio. nam propter delictum vxoris. vir remouetur a promotione. vt. xxxiiij. di. si cuius. Item si pater nesciente filio emerit ei ecclesiam ille pro peccato non remouetur a promotione sed tamen perdet ecclesiam. vt. j. q. v. c. i.

NUllius. s. alterius nam suum quisque commaculat. vt de pe. di. ij. sciendum. xxiiij. q. vij. quemadmodum etiam non comprehenditur persona de qua fit sermo

n ¶ Maculat. j. xv. q. i. mulier. et. q. vlti. cum multe. j. xvij. q. iiij. miror. xxxiiij. di. si cuius et. vi. q. i. §. verum. xxiiij q. i. non turbatur. contra.

PLacuit. promoueantur. s. e. q. i. ventum est. contra. j. e. q. vij. qui in qualibet contra. so. sed illud ex nimio rigore hic dispensatione. vel ibi de hijs qui postmodum in adulta etate heresi consentiunt. vel qui adulti ab hereticis baptizantur. hic de illis qui non acquiescit vel qui pueri baptizantur ab hereticis.

QUi apud. rationis. i. doli capacibus. de conse. di. iiij. paruuli.

q ¶ In ordine. i. secundum antiquam regulam ecclesie.

QUia presulatus ablata. et ideo erat ei restituenda licet hoc expresse non dicatur. sufficit enim conqueri de spoliatione licet expresse non petatur restitutio. vt. ij. q. i. notum. extra de causa pos. cum ecclesia. hic tamen non respondet ad hoc. sed respondeo eum innocentem ergo et restituendum. ar. C. de diuer. re. l. i. extra de diu. leprosorum. c. ij.

a ¶ Sua voluntate. ar. quod nudam voluntatem tenetur quis purgare si suspectus habetur. Alibi nuda voluntas legitur grauiter plectenda. vt j. de pe. di. i. si quis cum. et c. si quis pulsatus. et. xxxij. q. v. qui viderit. ar. s. de pe. di. i. cogitationis. dicas ergo et pro id est. vel dic de voluntate in actum producta. alias non tenetur purgare eam. ar. xxiij. q. vlti. c. vl. et est si. extra de homicidio. petrus extra de resti. constitutus.

b ¶ Canonica. ar. quod si consanguinei alicuius clerici absque suo consensu episcopum suum offenderint propter hoc epus non potest clericum priuare beneficio ar. xxiiij. q. iij. c. i. ipse tamen epus non debet conqueri consanguineis si credit quod ita acerbe eum puniant. Sed nunquid tenetur ei remittere actionem iniuriarum cum sciat quod si non remiserit interficient eum fratres sui. non. dum tamen ipse eis nihil dicat sed rancorem tenetur dimittere. xc. di. si quis contristatur.

c ¶ Remissio nullam enim penam iniuste patietur excommunicatus. vt xi. q.

iij.non debet.absit enim vt iuste etc. C. de penis sancimus.
Crimen .ex suo admisso.non enim debet aliquis alieno pregrauari. C. de inoffi. testa. si quis in suo. §. leg. et hoc est verum in penis secus in vsucapionibus quia vicium transit ad heredem. ff. de acqui. pos. pomponius. Item quod hic dicitur .regulare est. vt. lvi. di. vndecunque. et c. nasci. et c. satis. In casu tamen quandoque aliter inuenitur de temporali pena. vt. vi. q. i. §. verum. et c. ex merito. xv. q. vlti. multe. et xxiij. q. vlti. iij. hijs ita. et s. q. i. fertur. viij. q. i. audacter. et di. xlviij. §. ecce. cum multis alijs capitulis.

I Udei. eorum fideles. sed nihil speciale constituitur hoc circa iudeos. idem enim fit in filijs aliorum damnatorum. C. de bo. damna. aut. bona. nisi in damnatis crimine lese ma. vt. vi. q. i. §. verum. preterea si conuertantur filij ad ecclesiam non possunt eos patres exheredare. ex de iude. iudei. quid iuris sit de filijs hereticorum dixi. xxiij. q. vij. i pri.

I Am itaque genuit siue de natiuitate in vtero. siue de natiuitate ex vtero.

g Consensione. sed nec tunc dicitur teneri alterius peccato sed suo. scilicet cum consensit ad peccatum alterius s. di. lvi. vndecunque j. xv. q. viij. c. iij. contra .j. xxiij. q. iiij. ita et c. si quis a catholica.

h Reatum .id est causam reatus. i. originale peccatum. Ex hoc. c. colligitur quod aliud est in via et aliud in inuio. nam non potest quis peccare per alium licet possit saluari per alium vt de pe. di. i. tres de con. di. iiij. quaeris. et bonum simile est in lege. nam dicit lex quod si quis habet filium et post creatur decurio iste non dicitur filius decurionis. sed illi tantum qui postea geniti sunt. vt. ff. de decur. l. ij. §. in filijs. C. e. ti. l. vlti.

Imperatores gratianus et theodosius augusti.

CRimen vel pena paterna nullam maculam filio infligere potest. nam vnusquisque ex suo admisso[d] sorti subijcitur nec alieni criminis successor constituitur. Ideoque etiam diui fratres ierapolitanis rescripserunt. ¶ Item ex concilio toletano quarto.

Perfidia parentum filijs obesse non debet

IUdei baptizati si postea preuaricantes in christum qualibet pena damnati extiterint a rebus eorum fideles[e] filios excludi non oportebit. Quia scriptum est filius non portabit iniquitatem patris: et pater non portabit iniquitatem filij. ¶ Item augu. ad bonifacium.

Non imputentur peccata parentum hijs qui ab eis personaliter diuisi probantur

IAm itaque cum homo in se ipso ab eo qui genuit[f] alter est effectus: peccato alterius sine sua consensione[g] non tenetur obnoxius. Traxit ergo reatum[h] quia vnus[i] erat cum illo et in illo a quo traxit quando quod contraxit admissum[k] est. Non autem trahit alter ab altero quando sua vnusquisque propria vita viuente iam est vt vere dicatur. anima[l] que peccauerit ipsa morietur vt autem possit regnari per officium voluntatis aliene cum offertur consecrandus[m] facit hoc vnus spiritus ex quo regeneratur oblatus. ¶ Hinc etiam greg. in libro. xxvij. moralium. Ei qui imitatur alterius impietas nocet.

HOmini[n] qui similis tui est nocebit impietas tua et filium hominis adiuuabit iusticia tua humana impietas ei nocet[o] quem peruertendo coinquinat. et rursus eum adiuuat nostra iusticia quem a prauis actionibus immutat. Nocere enim vel adiuuare nesciunt ea que[p] vel a bono corrumpere. vel a malo permutare non possunt. ¶ Econtra[q] dominus ad moisen. Ego sum deus zelotes qui visito peccata patrum in filios[r] vsque in tertiam et quartam generationem. licet non in equalitate iudicij sed in magnitudine clementie Augustinus hoc dictum asserit ita dicens In tertiam et quartam generationem peccata patrum se dominus comminatur in lege filijs redditurum[s]: non in equalitate[t] iudicij vt alij peccent et alij puniantur sed magnitudine clementie dum semper expectat penitentiam et quod in prima generatione delinquitur: non prius corripit et emendat nisi tertia et quarta generatio euenerit[v]: ¶ Cum ergo[x] de baptizatis ab hereticis innocentius scribat. Lex est ecclesie de hijs qui ab hereticis baptizati sunt per manus impositionem laicam tantum prebere communionem. nec ex hijs aliquem in clericatus honorem vel exiguo subrogare. Patet ergo quod infantes qui ab hereticis baptizati sunt sola excusat ignorantia[y]. vt iuxta illud affricani concilij ad suscipiendum clericatus officium non eos impediat nomen erroris. ¶ Item si cut augustinus scribit ad auxentium episcopum. De eodem

NOn imputantur filijs[z] peccata parentum que post eorum natiuitatem a parentibus committuntur. Nec pro peccatis parentum spirituali pena[a] filij sunt plectendi. ¶ Officio autem vel beneficio ecclesie priuari spiritualis pena est. Non igitur hanc ex peccato patris promeretur filius. Item si excusatur qui ignoranter a simoniaco ordinatur. vt supra[b] in capitulo vrbani legitur: et iste excusandus[c] est qui per ignorantiam simoniace ordinatur. ¶ Sed obijcitur illud gregorij.

De ecclesia que pactione consecratur.

ECclesia que pactione[d] consecrata fuerit potius execrata quam consecrata dici debet. Item pro peccato ciuium thesauri iericho anathematizati leguntur. Unde achor qui regulam auream et quedam alia preciosa furatus est de anathemate dicitur tulisse. Item peccato amalechitarum animalia eorum iussa sunt interfici. quibus quia saul pepercit audiuit a

i Unus. partus enim pars viscerum est. vt. ff. de ven. inspi. l. i. §. i. licet sit ar. contra de con. di. iiij. si quid.

k Admissum est. id est receptum.

l Anima. sicut dominus per ezechielem ait. vt. j. xxiiij. q. iij. si habes.

m Consecrandus. id est baptizandus.

n HOmini. hec verba sunt iob vsque ibi humana.

o Noc. exemplo.

p Ea que. sicut sunt illi ex quibus exempla non sumimus vt venustas corporis egritudo.

q Econtra. visito id est postea visitando ad penitentiam expecto vsque ad senium. scilicet quousque videatur tertia et quarta generatio. quod est dicere vsque ad finem vite. sic aug. exponit. vnde et mihi sic exponere licet.

r In filios. istud potest intelligi ad litteram. et hoc ideo dicit quia homines non consueuerunt vlterius viuere potest intelligi mistice. Nam prima generatio dicitur primi motus et isti non puniuntur de quibus dictum est. beatus qui allidet paruulos suos ad petram. Secunda generatio dicitur cogitatio que non punitur. de pe. di. i. cogitationis. Tercia est consensus et iste punitur. nam scilicet ... pena ... tum. Quarta est opus. et ista similiter punitur ... filios cuius sunt imitatores paterni ... ris ... cito turpes ... aliter non tantum ... tiones de pe. di. superibus ... vi. ipsi ... pentencium.

s Redditurum. id est ... vsque ad tertiam ... pus filiorum ... et vitia eorum expectantium ad penitentiam de peccatis suis.

t Inequalitate. vt ... alij peccent et alij puniantur ... equalitate sunt ... a ... auctoritas ista facit ad ... expositio vero contra ipsum.

v Euenerit id est nisi ... vitam finiuerit eo.

x Cum ergo. hic ostenditur quod ignorantia excusat infantes ab hereticis ordinatos. et a simili ipse videtur excusandus cui pater ignoranti ecclesiam adeptus est.

y Ignorantia. sed non semp. de pe. di. ij. sciendum. et j. c. pr. §. notandum.

z NOn imputantur filijs. s. e. placuit.

a Pena. s. excommunicationis. j. xxiiij. q. iij. si habes. sed alia bene ex de fi. pres. c. i. j. q. v. c. i. et ideo sophistice procedit de vna ad aliam. ar. contra. lvi. di. c. i.

b Ut supra. e. q. i. si quis a simoniacis.

c Et iste excusandus est. excusantur a reatu criminis. sed non quin priuentur beneficio. j. e. q. v. c. i. et c. presentium.

d ECclesia. pactione. xviij. q. ij. eleutherius. contra. so. aliud est non prius consecrare nisi aliquid ex pacto detur vel promittitur quod hoc

penitus reprobatur. aliud post dedicationem pacisci de anniuersario reddito ex oblationibus ecclesie suggerente episcopo et ecclesie presbiteris pro futuro. quod ibi factum permittitur. h. contra. vij. q. i. episcopus. e. c. q. i. non nocet. sed dic ꝙ hic non fuit consecrata in forma ecclesie et ideo debet consecrari. de conse. di. i. ecclesias. vel dic in odium consecrantis hoc dici. simile. xxiiij. q. i. pudenda. et ita interpretatur gratianus. j. in §. his. v. in detestatione. quia reuera est consecrata.

a ¶ Conquisita. idest in vsura. ex. de vsur. cum tu. et ērō quia in vicium succedunt parentum. ff. de diuer. et tēpo. pre. cum heres. nam turpia lucra ab heredibus sunt extorquenda. et c. ff. de calum. i heredem. ar. contra. C. ex delic. defunc. l. vna. sed de canonica equitate semper tenetur. et si nil ad eum peruenerit. ex maleficio dixi. x vi. q. vi. si episcopum.

b ¶ Item peccato achor. hic probat ꝙ vnus punitur pro alio temporaliter primo per historiā de achor secundo per historiam de amalechitis tertio per plagas egiptiorum. quarto per arche captionem. quinto per probetas propter peccata legis captos. et nō neiam dixerat de peccato achor. sic. sed nō de plebe. ideo repetit vt addat de populo de quo nihil dixerat.

c ¶ Sacramenti. i. figure

samuele. Nescis quia peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere. Item peccato egiptiorum possessiones eorum grandini tradite: iumenta et primogenita eorum morte consumpta sunt. Item peccato israelitarum archa domini philisteis tradita est. Si ergo que sensu carent vt ecclesia altare archa domini lapides iericho vel execrantur vel peccatoribus traduntur vel anathematizantur vel grandine deuastantur. si ea que vim intelligendi non habent vt animalia egiptiorum et amalechitarum peccatis hominum morte perduntur. patet ꝙ nullum excuset ignorantia criminis: maxime cum ex eo vtilitas deferatur ignoranti. veluti si quispiam de latrocinio et rapina filio suo ignoranti diuitias congreget non excusaret filium ignorantia quin post mortem patris cogatur reddere male conquisita[a]. Item peccato achor[b] plebs israhelitica in manibus hostium tradita est. Item peccato filiorum heli populus in manibus philistinorum corruit. Item peccato quoque plebis electi eorum sepe sunt impediti et tandem cum eis propphete ducti sunt captiui. ¶ His respondetur. Insensibilia et irrationabilia peccato hominum vel execrantur vel anathematizantur vel morte perduntur nō participatione peccati: sed causa sacramenti[c]. vel detestatione peccati vel flagello[d] delinquentium. Causa sacramenti. vt thesauri iherico et animalia amalechitarum. Iherico enim luna interpretatur et significat istum mundum. Amalechite interpretantur lingentes sanguinem et significant cupidos et auaros et demones. Israhelite interpretantur viri videntes deum et significant multitudinem sanctorum. Lapides ergo et thesauri iericho anathematizantur animalia amalechitarum interfici iubentur ad examinandam[e] cupiditatem israhelitice plebis et vt significaretur ꝙ muri viciorum et huius mundi thesauri qui per lapides et thesauros iericho designantur. irrationabiles quoque viciorum motus qui per animalia amalechitarum intelliguntur: non debent trāsire in sortē sanctorum. Animalia[f] vero egiptiorum et possessiones eorum[g] et primogenita grandine et morte consumpta sunt vt in illis punirentur quorum felicitate letabātur. et vt daretur intelligi ꝙ mundus peribit et concupiscentia eius. sed etiam terra israhelitarum in salsuginem versa est

et segetibus eorum imbres aduersi sūt. Animalia eorum sterilitate et morbo cōfecta sunt vt auctorem suum quem per beneficia cognoscere noluerunt: saltem inter supplicia sentirēt. In detestatiōe[h] vero peccati pecunia simonis dānata est cui dictū est. Pecunia tua tecū sit in perditione quia existimasti donū dei pecunia possideri. In detestationem vero eiusdem criminis altare et ecclesia que per simoniam consecrantur non tam consecrari ꝙ execrari dicuntur. quia qui interuētu pecunie oleum consecrationis effundit: nō consecrare sed execrare credendus est. Hinc est ꝙ beatus gregorius ecclesias[i] ab arrianis cōsecratas: iterū consecrari precepit quia sanctificationem[k] consecrationis que non nisi in fide trinitatis perficitur: prestare non poterant: qui fide carebant[l]. Archa vero et propphete peccato suorum ciuium hostibus traditi sūt. Electi quoque qui murmure eorum impediti sunt nō in pena criminis sed in experimentum et exemplum patientie hec passi sunt. Item populus[m] ꝙ peccato achor et filiorum heli in manibus hostium traditus est: significat subditos corporaliter flagellari. vt inter flagella prelatorum peccata feriantur. sicut achor sorte deprehensus lapidibus obrutus est. sicut et nauicula ione periclitatur: vt fugitiuus sorte deprehensus fluctibus immergeretur aliquando pro meritis[n] prelatorum deprauatur vita subditorum vt prelatis suis subditi fauentes ad malum cum eis simul corruant sicut filij israhel diu portantes[o] peccata sacerdotum tandem cum eis ceciderunt in manus hostium.

¶ Item dauid populum enumerauit quo peccato gladius domini deseuit in populum. sed in lata[p] gente gloria regis est. in diminutione[q] plebis contritio principis. Qui vero de numerositate sue gētis superbiuit iure in eius diminutiōe punitus est. Item. Paruulos[r] sodomitarū non excusauit ignorantia quin pro paterno scelere celesti igne consumerentur. sed hoc igne pena illis diminuta est quibus successio paterni sceleris est adempta. Pariter[s] etiam demonstratum est peccatis parentum paruulos aliquando corporaliter flagellari[t]. Illud idem etiam intelligendum est de paruulis qui peccato dathan et abiron viui descenderunt ad inferos. Item. Cham peccante cana an[v] filius eius maledicitur. Giezi delinquente lepra transmittitur ad posteros.

d ¶ Flagello. aliter enumerat hic istos modos et aliter exequitur in littera.
e ¶ Ad examinandam id est vt examinentur cupidi a non cupidis. alia littera est ad exterminandam.
f ¶ Animalia. hoc de flagello delinquentium.
g ¶ Eorum. simile. xvi. q. i. reuertimini.

h ¶ In detestatione hoc in detestatione criminis.

i ¶ Ecclias. ista duo ca. male inducit. quia arrianorum ecclesie non consecrantur a catholicis in detestationem criminis. sed quia nō fuerunt cōsecrate in forma ecclesie. hic melius potuisset inducere. de. c. q. ecclesia que pactione.

k ¶ Sanctificationem. de. c. q. i. c. qui studet.

l ¶ Carebant. et extra formam cōsecrabant. alias falsum esset.

m ¶ Item populus hic addit quartum.

n ¶ Pro meritis. j. vi. q. i. ex merito. j. ij. q. vij. c. i.

o ¶ Portantes. id est tolerantes.

p ¶ In lata. hic soluit statim.

q ¶ In diminutione ar. ꝙ in eo punitur quis in quo deliquit. j. xvij. q. iiij. frater. j. xvi. q. i. reuertimini. j. xij. q. ij. de viro. et c. qui et humanis. de. di. lxxxi valet.

r ¶ Paruulos. historiam habes. xlij. di. § i.

s ¶ Pariter. hic habetur alia responsio.

t ¶ Flagellari. licet etiam in eis crimen paternū nō timeretur

v ¶ Canaan filius. et ideo male dixit canaan non cham. quia dominus benedixit ei et ideo nō fuit ausus maledicere ei. vel ratio est in lege vt. ff. quod metus causa. isti quidem.

x ¶ Eorum. idest isti addicti sunt pene propter mortem cristi,
y ¶ Addicte. j. de pe. di. iij. §. ecce cuius.
z ¶ Posteri. eius. euangelista enim transitum facit a ioram vsq ozias qui fuit quartus post eum. quia dictum fuerat per helyseum prophetam in trono regni sui quem q non esse sessurum de domo achab nisi in quarta generatione. tn̄ illi tres q̄ omissi fuerunt bñ sederunt in trono. sz dicuntur nō sedisse ex merito vite.

sitibus et minoribus vbiq subuenitur nisi vbi inuenitur expressum quod non sit subueniēdum. Item ignorantia iuris ciuilis sine canonici nocet omnibus in damno vitando in tēporalibus prescriptionibus. quia prescriptio introducta est ad rigorem iuris conseruandum idem est in constitutione si quis in tantam. C. vnde vi. b.

a ¶ Odium quoq. esau. qui alio nomine dicitur edom. vnde dicunt edumei, quasi edomei.
b ¶ Exemplis. scilz postremis. scilicet de cham giezi achab esau.

T ¶ Turbatur. j. xxij. q. i. nō turbat. j. vij. q. i. aduersitas. j. de. p. di. i. in sancta.
c ¶ Ignorātia. Ignorantia est facti et est ignorantia iuris ignorātia facti semper excusat siue ignoret de proprio facto siue d alieno dū tamen sit probabilis. ignorantia proprij facti excusat. vt xxxiiij. q. ij. in lectum et. i. q. i. si qui a simoniacis. magis tamē excusat error in alieno facto q in proprio. quia probabilis est ignorantia in alieno facto. vt. ff. p suo. l. vlti. sz non est verisimile q q̇s hesitet siue erret de facto proprio vel de propria re. vt. C. de rescin. ven. quisquis licet autem sit ignorantia de alieno facto dum tamen non sit probabilis non excusat. vt. xij. q. ij. qui et humanis. xvi. di. quod dicitis. ad hoc autem vt quis probabiliter dicatur errare non requiritur q sit nimis scrupulosus et diligens et curiosus in inquirendo. nec q sit nimium negligens et dissolutus in inquirēdo. vt. ff. de iur. et facti ignoran. nec supina. Ignorantia iuris. alia iuris naturalis. alia iuris canonici siue ciuilis. Ignorantia iuris naturalis neminem excusat. q: nihil interest in vicio decipere vel decipi. vt. xvi. q. i. si cupis. C. de in ius. voc. l. ij. de hac ignorantia dicitur ignorans ignorabitur. xxxviij. di. qui ea. ignorantia iuris canonici siue ciuilis neminem excusat. vt. xxxviij di. si in laicis. et c. que ipsis. et hoc intellige cum ius tale est. q aliquis de facili per seipsum scire potuit. vel etiam per alios dum tamen habuit copiam iurisperitorum. ff. de iur. et facti igno. regula. ff. de. bo. pos. in bonorum. vbi enim de bona fide agitur non est de iuris apicibus disputandū. ff. mandati. si fideiussor. §. quedam. et hec vera sunt nisi sint milites rustici minores mulieres. istos enim excusat ignorantia iuris. Item iuris ignorātia si est de damno vitando bene excusat. si est de lucro captando non. vt. ff. e. iur. si queras ergo que sit differentia inter has quatuor personas et alios quantum ad ignorantiam iuris cum nulli noceat in dāno vitādo. vt in. d. l. iuris. dic q licet omnibus alijs noceat in lucro non tamen istis. aliter non esset aliquod speciale in istis. sed tn̄ no. differentiam inter istos quatuor. quia non concedo quin mulieribus et rusticis noceat in lucro nisi vbi inuenitur expresse q non: nam nocet quandoq. vt. C. e. si emancipata. et alias vbi expresse inuenitur. sed vbi non expressum inuenitur non subuenitur eis. subuenitur enim eis in velł. et alijs casib9 notatis. C. e. l. vlti. sz mi-

iudeis clamantibus sanguis eius super nos et super filios nostros. reliquie eorum[x] pene mortis christi addicte[y] sunt. Achab quoq peccante posteri[z] eius regni solium amiserunt. Et qui de eius semine in regno iude nati sunt vsq ad purgatam labez illius familie a genealogia domini sunt exclusi. Odiū[a] quoq esau vt malachias testatur transiuit ad idumeos. Quibus omnib9 colligitur q ignorantia peccati non excusat aliquem. ¶ Sed hijs exemplis[b] non probantur teneri peccato alioruz nisi imitatores nequicie eorum. Quicunq enim de semine esau et ceterorum ad dominum conuersi paternam malitiam detestati sunt: non odium sed clementiam dei experti sunt. ¶ Itez vt ait ambrosi9. De eodez

Turbat[c] nauicula petri in qua erat iudas. quia q̇ suis meritis erat firmus turbatus est alienis. Ignorabat autem petrus peccatum iude. Non ergo ignorantia excusauit illum: sed turbatio hec nō est peccati coinquinatio sz corporalis persecutio intelligitur. quia meritis malorum nonnunq a deo boni premuntur vt eorum probetur firmitas. Non itaq hijs auctoritatibus simoniaci probantur pro quibus ignorantibus pecunia data est. Non ergo potest probari iste reus criminis cuius nō habuit conscientiam. ¶ Notandum quoq est q non omnis ignorantia peccati excusat aliquem. Est enim ignorantia alia facti alia iuris. Facti: alia quod oportuit eum scire. alia quod non oportuit eum scire. sicut ait apostolus. Si quis infidelium vocauerit vos ad cenaz quicquid vobis appositum fuerit comedite nihil interrogantes. si quis vobis dixerit[d] hoc idolis immolatum est: nolite commedere[e]. Ecce quod vocatum ad cenam non oportebat scire carnes sibi appositas idolis fuisse immolatas. Quod oportuit[f] eum scire sicut ignorantia iudeorum[g] et reliquorū et infideliuz qui ea que a pphetis de christo fuerunt prenunciata adhuc ignorāt esse completa vnde a iudeis adhuc expectatur venturus. hec neminez excusat. Item ignorantia iuris. alia naturalis. alia ciuilis. Naturalis omnibus adultis dānabilis[h] est. Ius vero ciuile alijs[i] pmittit ignorare alijs non. Iuris ciuilis ignorantia nemini obest. in damno vitando si negocium[k] inde contigerit vt si minor pecuniam dederit filio[l] familias repetit. in maiore vero quasi delictum[m] est. Item si successionem tibi etiam maiori delatam. cum alio sine iudice[n] diuidas putans testamentum iure subnixum cuz non esset: solidam successionem obtinebis, vel si id quod nullo iure debuisti: aut iure naturali[o] non debuisti: sed ciuili tanq ex cirographo soluas aut promittas repetis[a]. non ita si delictum. Nam si putat suam rem sibi per legem licere rapere incidit in constitutionem istam. C. li. viij. ti. vnde vi. Imperator valerius augu.

Palea.

d ¶ Dixerit. ar. q ad dictū vnius statur aliquis teneatur et possit credere. c. xv q. iij. imo contra de hoc no. c. xxxij. q. iij. q magna et xi. q. iij. nos solum.
e ¶ Comedere. expresse ergo nocet nō tacita ar. ff. de pdi. vec. nonnunq. et ff. de edi. ed. qui venditor. dimissa cuius est causa voluntaria quia se et eius que incidit. c. de. ii. ob. cum qui certarum.
f ¶ Oportuit. alia quod oportuit eū nescire b nō excusat cum sit iuris naturalis. et con viij. di. quis
g ¶ Iudeorum hec ignorantia eius nō dici potest q ignorabant prophetas. qui eos intelligere nō ignorarent factum eorum. id est xpm natum.
h ¶ Damnabilis. velut de patronis absq venia impetrata in ius non vocandis ab eorum libertis. nec enim in ea re parcendum est rusticitati. cum naturali ratione huiusmodi personis honor debeat. vt. C. de in ius vocando. l. ij.
i ¶ Alijs. non in lucro captando. quia in damno vitando omnibus. ff. de iuris et facti ignorantia. iuris ignorantia.
k ¶ Sed negocium. id est si errat in contractu. nam aliter est in maleficio in quo nec etiam minor excusatur. C. si aduersus delic. l. i. et ij.
l ¶ Filio. maiori. nam tunc potest repetere. ff. de mino. l. verum in §. si autem etiam filiusfa. esset minor. non repeteret. si consumpta esset vel perdita. ff. e. ti. si minor.
m ¶ Quasi delictum est. vt. ff. ad macedoñ. l. ij. et bene dicit quasi est delictum. nam si vere esset delictum nec minoribus subueniretur.
n ¶ Sine iudice. secus si per iudicem. ff. famil. hercisci. cum putaret et hoc cum fidem et confessionem eius iudex secutus est, naz alias repetere posset. C. de iuris et facti igno. si post.
o ¶ Iure naturali. cum quis soluit indebitum. aut est indebitum iure ciuili tantum quale est id quod potest p falcidiā teneri. C. ad l. fal. error. hic si per ignorantiam facti solui repetit. C. de iur. et facti igno. cum quis. C. ad. l. fal. error. per ignorantiam iuris non repetit. vt in. l. predictis. nisi a minore vel a muliere vel alia persona priuilegiata soluatur. vt. ff. de probatio. cū de indebito. §. fin autē. et. ff. de condi. inde. interdum, alias indebitum. aut de iure naturali tantum quale

SI quis in tantaz furoris audaciaz peruenerit vt possessionem rerum apud fiscum vel apud quoslibet homines constitutarum absq; euentu iudicialis arbitrij violenter inuaserit. dominus quidem constitutus possessionem quam abstulit restituat possessori et dominium eius rei amittat. si vero alienarum rerum possessionem inuasit non soluz eam possidentibus reddat: verum etiam estimationem earundem rerum restituere cōpellatur. In hoc autem non fuit ignorātia iuris sed facti. et illius quod non oportuit eum scire. A reatu ergo criminis simonie excusat eum ignorantia paterni delicti. quod et si oportuisset eū scire infirmitate tamen etatis deprehendere non poterat[b].

QUod vero quinto loco queritur. an liceat ei esse in ecclesia vel fungi ea ordinatione quam paterna pecunia est assecutus. auctoritate diffinitur vrbani q̄ scribens de simoniacis ait inter cetera

De paruulis qui cupiditate parentuz ecclesias emunt.

QUicunq; sane cupiditate parentū cum ad huc paruuli[c] essent ecclesias vel ecclesiarum partes[d] per pecunias adepti sunt. postq; ecclesias omnino dimiserint si canonice in eis viuere voluerint: pro magna misericordia[e] eos ibidē esse concedimus[f]. Nec; pro hoc facto a sacris ordinibus illos remouemus: si alias digni inueniantur. Illi vero qui per seipsos cum maioris etatis[g] essent nephanda cupiditate ducti eas emerint si in alijs[h] ecclesijs canonice viuere voluerint seruatis proprijs ordinib⁹ ꝓ magna[i] misericordia ibi eos ministrare ꝑmittimus. Quod si ad eccl'ias alias transferri fortasse nō potuerint et in eis canonice viuere promiserint minoribus ordinibus contenti ad sacros ordines[k] non accedant. salua[l] tamen in omnibus apostolice sedis auctoritate. Si qui tamen ante emptionem[m] catholice ordinati sūt cum ea que emerunt dimiserint et vitam canonicam egerint in suis gradibus permittantur[n]. nisi[o] forte huiusmodi eccle sia sit vt ibi primum[p] locum debeat obtinere. Primum enim vel singularem vl' preposRiture locum in emptis[q] ecclesijs eos habere non patimur. ¶ Hoc autez non eum in preiudicium canonum. sed ex misericordie dispensatione dixisse ex epistola eiusdem colligitur missa vitali presbitero in hec verba.

In dignitate seruanda simoniacis misericordia pōt ipēdi si eos vita ꝯmēdet.

EOs[r] qui ecclesiam emerunt si persona talis fuerit quam vita commendet videlicet vt in monasterijs vel canonicis regulariter viuāt. in sui honoris officio misericorditer condescendendo ministrare concedimus. absq;[s] tamen sanctoruz canonuz preiudicio. Ex hac itaq; auctoritate colligitur ꝙ ignorātia tales excusat a reatu criminis vt supra dictum est. non a fructu emptionis cum in ecclesijs quas parentum pecunia adepti sunt non nisi postq; eas omnino dimiserunt[t] et ex misericordia ibidem eis esse conceditur. in quo patet ꝙ et si illis ignorantibus simonie peccatum sit admissum: fructum tamen paterne emptionis reportare[v] non possunt. Quod vero a crimine excusentur hinc patet. quia pro hoc facto a sacris ordinibus non remouentur. Si enim illius criminis participes essent ad sacros ordines conscendere non possent. Illud idem intelligēdum est de eo qui per pecuniam est adeptus sacerdotij dignitatem. non episcopo sed cuidam ex principibus eius datā vtroq; tamen ordinatore videlicet et ordinato hoc ignorante. ¶ Urbanus secundus scribit alberto metensi episcopo.

estid ad qd per cirographum obligamur vt spe future numerationis vel indebitū vtroq; iure in hijs duob⁹ casibus quacunq; ignorantia soluit repetit. ff. de condi. inde. indebitam. et ff. de probatio. cum de indebito. aut per exceptionem tantum et tunc si temporalis est exceptio dum tamen sit certum debitum non repetit. ff. de condi. inde. sub conditione. et l. naz si moriar. si autem est perpetua et est fauorabilis. hec quacunq; occasiōe soluit repetit. C. ad vell'. quāuis. ff. de cōdi. inde. qui exceptionez. si est odiosa, vel sciēs, soluit. vel ignorans. aut ius aut factum hijs duobus casibus non repetit. ff. de cōdi. inde. l. qui exceptionem. alias si Nō. v. rigore iuris conseruandi gratia est exceptio introducta. hic sciens si soluit nō repetit. ff. de condi. inde. l. iulianus si ignorās repetit. fm pi. cū illa exceptio sit perpetua et nō odiosa. alij vero contra. nam et post sentētiaz remanet debitum naturale qz sententia de iure ciuili est. et ideo ea que iuris naturalis sunt tollere nō potest quare si soluat non repetit. vt. ff. d cōdi. inde. iulianus. aut dubitetur an temporalis an perpetua hic repetit. ff. de condi. inde. sufficit. a ¶ Repetis. hoc intra biennium et h' cum ꝓmittit. spe future munerationis. b ¶ Non poterat. et ita dupliciter eum excusat.

QUod vero. huius q̄stionis duo sunt articuli. Primus est an liceat isti in ecclesia manere quam paterna pecunia eo ignorante est assecut⁹. Secūd⁹ est si pater emit ei ordinez et nō eccl'iaz: an liceat ei illo ordie fungi. de pma q̄stione dicas ꝙ postq; eccl'iam dimisit ex gr'a pōt ibidē manere. vt. j. c. i. et ex de simo. d regularib⁹. In scd'a dico ꝙ si per patris pecuniā adept⁹ est ordinē ita tamen ꝙ simonia nō fuit ordināte postq; ordini renūtiat. pōt eodez ordie ex mia fungi. vt. j. e. c. vl. si aūt ipe dederit vl' ꝯscius fuerit simoniez tunc distiguit aut accepit ordinē vl' dignitatē aliquaz vel aliqd bn̄ficium eccl'iasticū. si ordinē vl' ꝑlationē deponit nec dz secū dispēsari. vt. d. i. q. i. erga. et c. si q̄s nec. et j. q. vij. si q̄s omnez. et c. req̄rit. si ꝟo eccl'iaz vl' ꝑbendā vl' siℓe bn̄ficiū d iure deponit. vt. d. e. q. i. ꝑsbiter. sz ex dispēsatiōe post renūciationē pōt in eodē bn̄ficio remanere. vt. j. c. pr.

QUicunq; paruuli. h ꝑsumit ꝓ etate. vt. d. e. q. iiij. placuit. d ¶ Partes. id est ꝑbēdas. et sic n ō est. d. xxi. q. ij. sicut. ex d ꝑben. maioribus. e ¶ Pro magna misericordia. nā ex rigore iuris oino deponi deberēt. vt. d. e. q. i. ꝑsbiter. et vij. q. i. presentiū. et c. sancitū est et ꝟe d mia. nā de iure nō pūt. et hac mia digni sūt q̄ alieno laborāt vicio. C. d naturali. liber. legem. f ¶ Cōcedim⁹. vt et pmū locū ibi obtinere possint. et illud nō respicit nisi qd seq̄t in fi. c. fm vnuz intellectum. g ¶ Maioris etat. hic ꝑsumit ꝯtra etatem. vt. j. e. q. vij. qui in qualibet. h ¶ In alijs. d. di. lxxxi. valet. ꝯtra. d. e. q. i. si qui a pseudo. sz ibi illaz eccl'iaz licite fuerat adeptus i ¶ Pro magna et d iure. cum eni nō peccauerunt isti nō sunt ꝑuandi ordinib⁹ suis. ar. j. §. ex hac. k ¶ Ordines id est ad ministeriū sacroruz ordinū quos tn̄ post emptionē ecclesie receperunt et ita aggrauat eoꝝ pena in eccl'ie emptione. l ¶ Salua. vt scilicz papa possit dispēsare si velit vl' vt hanc reuocet si iterū ei videbit expedire. ij. q. iij. saluo. m ¶ Ante ēptionem ar. superueniēs delictuz vel nouaz causam nō viciare legitime factū. j. xxx. q. i. nosse. et c. dictū. d. lvdi. precepta. j. xxxij. q. vij. hij qui. sed cōtra. j. e. q. vij. si quis enim.

n ¶ Permittant. in eadez eccl'ia. hec est differētia inter istuz casuz et scdm. o ¶ Nisi. istud nisi respicit duos articulos vltimos. nam in primo casu bn̄ potest ex dispensatione singularem locum obtinere. sed male dicit qui hoc dicit. nā cū vltimo magis dispēsat quo ad executionē ordinis q̄ cū medio vnde istud nisi referē ad pmū mēbruz capl'i. ego cuz. h. dico. ꝙ istud nisi respicit oēs tres cas⁹ ꝑdictos. nā i nullo ipoꝝ pmū vl' singularē locū in empta eccl'ia poterit obtinere. vt in fi. c. dicit manifeste. ꝑhi. additio est. p ¶ Primū. ar. ex d simo. ex insinuatiōe et itelligūt quidā h' tm̄ d ꝑlatiōe. h. itelligit de q̄libz dignitate. qz nec archipsbit nec decan⁹ etc.

EOs. vt minorib⁹ rusticis q ¶ In emptis. s. xij. di. nos ꝯsuetudiēz. et mulierib⁹ i q̄busdā casib⁹. vt i vell'. vt eis succurrat. et vt ex itegro caueat. et cū fisco se detulerit. etc. legatū sibi ascripsit etc. s ¶ Absq;. d. di. lv. ꝑscis. q̄si nō de iure ꝯmuni sz ex dispēsatiōe. t ¶ Ex hac dimiserunt. hoc idem habes ex de simo. de regularibus. v ¶ Reportare. Nam ex

dolo alieno aliq̄s lucrū reportare non debet.ff.de eo per quem factum est.l. vlti. respon.i.et hoc est verum nisi in casu extra de simo. nobis fuit.scilicet pro pter fraudem alterius.

P Resentium.tria pro isto faciunt coactio accipiendi istum ordinem.s. sacrum: spontanea.confessio.renūciatio.duo faciunt contra.detestatio criminis. disciplina ecclesiastica.

b ¶ Incuria.i. negligētia vel stultitia vl' ignorantia iuris.

c ¶ Sed cuidam idē si episcopo.vt.s.e.q.i.statuimus.

d ¶ Inuitum.id est coactus a parentib' vel inuitum postq̄ sciuit.

e ¶ Culpaz.nota sermonis improprietatem.nam exponitur culpam. id est defectuz.si.s.di.lvi.c.vl.

f ¶ Istaz.hic collige rationem cum quis obijcit culpam non q̄ culpa sit sed q̄ solet esse.sic.xv.q.i. mulier.

g ¶ Supplicauit. vnde mitius cum eo agendum; fuit.j.xij.q.i.non dicatis.s.di.l.quia te.C. ne tu. vel cur. vectigal conducat.l.vna.sed nōne male rogabat

Nō. vi.

eum depositum seq̄tur.īfamia.ff. de his qui no. infa.l.ij.§.ig nominie.nec etiā q̄s deponi debeat nisi p maximo crimine vt.lxxxi.di.apostol' dic ergo rogauit vt deponeret id est ab executione suspenderetur.

h ¶ Fratrūq;.et ita episcop' ī tali casu dispēsare nō pōt sine ꝯsensu fratruz et auctoritate.ar.xv.q. vij.episcop' nullius nam in omni dispēsatione cōsensus capituli est requirend' Preterea nota per capitulum istud dispensari circa simoniaz commissam in ordine. nam si ipse ordinatus dedit pecuniam vel alius dum tamen det episcopo non poterat episcopus hoc casu dispensare.et hoc notauit cum dicit non episcopo quasi diceret.secus si episcopo esset data. vnde strictior erit potestas epi dispensandi in simonia commissa in ordine q̄ commissa in beneficio. vt.s.e.q.c.i.sed hoc non admitto. vñ dico q̄ siue sint cōmissa in ordine siue in beneficio dum tamen fuerit episcopo data pecunia:q̄ episcopus non posset dispensare.sed in hoc dico esse differentiam.q̄ si episcopo fuit data pecunia pro beneficio. vt tunc non episcopus sed superior quilibet possit dispensare.siue in illo beneficio siue in alio: scdm eum modum qui tradit.s.e.c.i.sed si fuerit episcopo data pecuniā pro ordine.tūc nō possit secū dispensari nisi a solo papa. vt.s.e.q.i. erga.et.c. si quis neq;. z.i.q.vij. si quis omnem.et.c.requiritis illud autem expeditum est q̄ episcopus vel capitulum potest dispensare cum eo qui ignoranter adeptus est beneficiuz. vt c̄

De quodam pro quo incuria parentū pecuniam dedit non episcopo sed vni principuz eius.

P Resenti uz[a] portitorez quem parētum incuria[b] per pecuniam nō episcopo sed cuidam[c] principum eius datā inuitum[d] sacerdotij dignitatem obtinuisse significasti. licet sancti canones deponenduz esse testentur.quia tamen culpam[e] istam[f] nesciens et coactus commisit.et quia ab eodem ordine vt deponeretur supplicauit[g]:vltroneus ex consideratione discretiōis que discretio mater est omnium virtutum magis q̄ ex rigore canonum misericordie viscera adhibendo ipsum in eodem ordine esse fraternitati tue consulimus.ita tamen vt si ecclesia illa cui deseruit sacerdotum penuriam nō patitur: suspensus a sacerdotali officio permaneat. Quod si fortassis ecclesie vtilitas exegerit. vt curam regiminis assumat. licet eum ex concessione episcopi sui fratrumq;[h] obedientia sacerdotali officio fungi.

Q Uid vero[i] de hijs fieri debeat qui ignoranter a simoniacis ordinati sunt. quod sexto loco quesituz est.supra videlz in capitulo illo vrbani quod sic incipit.si qui a simoniacis non simoniace ordinati sunt: requiratur. ¶ Nunc autē[k] de illis queritur qui non pro ordinatōe pecunias offerunt. sed pro electione vt vel decretum electionis fiat. vel vt subscriptione confirmetur. vel vt electioni non resistatur.aliquib' premia largiunt an eorum electio viciosa sit iudicanda. Non enim videntur donum sancti spiritus emere:q̄ non p consecratione:sed p electione munera largiuntur. cum nulli' spiritualis gratie aliquos faciat electio participes. Sed sicut ecclesiasticaruz rerum emptores simoniaci iudicantur q̄z

de simo.cum ex insinuatione.lo. Quid autem iuris hodie seruetur. dixi per dec.s.q.iij.ex multis.in vltima glosa.

Q Uid vero.hec q̄stio determinata est per.c.quod. G.induxit.s.q.i.si quis ex simoniacis. k ¶ Nunc autez. hic ponit incidentem questionem que dubia non est.

ecclesiasticis officijs ita adiuncte sunt vt alterum sine altero alicui non proueniat ita quia per electionem venitur ad consecrationem perinde simoniacus habetur qui pro electione premia largitur ac si p consecratione munera dedisset. ¶ Unde simachus papa scribit cesario epō.

Nec timore nec premio nec potentum suffragio confirmetur epi electio.

S I quis autem episcopatuz desiderat data pecunia potentes psonas minime suffragatrices[l] sibi adhibeat. nec ad decretū sibi faciendū clericos vel ciues ad subscribendum[m] adhibito cuiuslibet generis timore[n] compellat vel p̄mijs quibuslibet exhortetur. ¶ Item gregorius:salonis consistentibus.

Simoniacus est qui vt episcopus eligatur premia largitur.

E Go autem vestre dilectioni prouide'; z mee anime omnipotentis dei iudiciuz pertimescens. eiusdez maximi[o] causas subtiliter exquiri[p] desidero.si in illis sis criminibus pressus que sacro ordini contradicunt.si non per simoniacaz heresim id est premia quibusdaz se eligētibus prebendo ad sacerdotale pertingere conatur officium. Tunc eniz liber pro vobis apud deum intercessor erit si non obligatus de suis:ad locuz intercessionis[q] venerit. ¶ Item grego. papa siagrio episcopo augustudinensi.

Sicut ordinatio sic electio vel consensus sine venalitate debet preferri.

S Icut is qui inuitatus renuit[r]:quesitus refugit[s]:sacris altarib' est admouendus.sic qui vltro ambit vl' importunum[t] se ingerit:est proculdubio repellendus. Nam qui sic nitit ad altiora cōscendere: quid aliud agit nisi vt crescendo decrescat:et ascendendo exterius interius in profundum descendat. Itaq; frater carissime in sacerdotibus ordinan

S I quis. suffragatrices. s.e.q.iij.si q̄s obiecerit.z.xl.di. sicut viri.inuenit simile.j.xv.q.iij.sane.s.e.q.i.et store.j.xvi.q.vij.si q̄s episcop'.s.di.lv.nullus penitens.j.xvi.iij.q.ij.c.i.

m ¶ Ad subscribendum. scilicet cū patroni sunt.vl' hoc cū spēaliter vocant laici ad electionem.lxiij di.adrianus vel dic q̄ factuz phibet non ideo dicit q̄ de iure subscribere debeant ciues. ar. ex.d elec.c.i. subscribere tñ debent ciues. non vt eligētes:sed vt cōsentiētes.vt vij. q.i. episcop' d loco.

n ¶ Timore. sed nunquid timor īducit simoniaz. dico q̄ non. dico tamen q̄ peccat mortaliter qui p timorem obtinet beneficium.ar.contra.s.q.iij. res ecclie. et est hic. ar. q̄ nō tantū timor mortis vel cruciatus corporis, sed timor verboruz vi̇ciat electionē.ar.xxiij.q.viij.conuenior.

E Go aūt.maximi. de isto agit.ij.q.v. quanto.lxiij. di. salonitane.

p ¶ Exquiri.tunc tenetur prelatus requirere cum ad euz peruenerit querelatio clamosa.ex de simo.licet.heli.

q ¶ Intercessionis.iij.q.vij.in grauibus.

S Icut is.renuit.dum tamen non perseuerans esset. quia si semp esset voluntarius non esset cogendus.vt.lxxiiij.di. vbi ista.sed faciendum est vt de nolente fiat volens.et sic licite ordinatur.vt xxiij.q.iiij.displicet.xl.di.ante oia.viij.q.i.in scripturis.xvi.q.i.vos autez

s ¶ Refugit.sed mirum.est.q̄ hic dicit q̄ fugere debet cum alibi dicat qui episcopatum desiderat zc.vt.viij.q.i.qui episcopatum. nam si illud gerat in animo et aliud exterius indicat:peccat.nam ita mentitur quis simulatis operibus sicut ore. xxij.q.v. cauete.et q̄ peccet

dis sinceritas vigeat, sit simplex et sine venalitate consensus. pura preferatur electio. vt ad summum sacerdotiuz non suffragio venditorum prouectus: sz dei credatur esse iudicio. ¶ Si autem pecunia promissa fuerit vel soluta electo vel ordinato penitus ignorante nec eo modo ad electionem vel ordinationem peruenerit ei nullaten[9] obesse[a] videtur nec ad reatum criminis pertinet cuius conscientiam non habuit nec ad electionis vel ordinationis cassationem pertinet ad quam alias non per prauam illorum cupiditatem peruenisse docetur.

Nunc autem de septima tractanduz est questione. an renuntians sue heresi sit recipiendus[b] in episcopali dignitate vel non. ¶ De hijs ita scribit ciprianus ad stephanum.

Qui redeuntes ab heresi in suis ordinibus recipiuntur.

Si qui presbiteri[c] et dyaconi in ecclesia catholica prius ordinati fuerint et postmodum perfidi et rebelles extiterint contra ecclesiam vel apud hereticos a pseudo episcopis et anticristis contra christi dispositionem prophana ordinatione promoti sunt. ꝛ ꝯtra altare atq[ue] diuinum verbum sacrificia foris falsa et sacrilega offerre conati sunt. eos quoq[ue] hac conditione suscipi conuenit cum reuertuntur vt communicent laicis et satis habeãt q[uod] admittunt[ur] ad pacẽ eccl[es]ie q[ui] hostes pacis extiterũt nec debere eos reuertẽtes ea apud nos ordinatiõis et honoris arma retinere q[ui]bus[d] ꝯtra nos[e] rebellauerunt. ¶ Item ex septima sinodo.

patet. xxij. q. ij. cum humilitatis. dicunt quidam q[uod] illud mendacium non est mortale licet non sit benignitatis vel iocositatis. quia caret dolo. et iõ nõ est mortale. dico q[uod] iste debet esse nolens ꝛ debet fugere. i. timere ne forte non sit sufficiẽs. vt. xl. di. ante oĩa vñ metiri debet vires suas. §. q. i. non est putandum. vel dic q[uod] intelligitur fugere qui dignus est si se nõ igerit q[ui] querit ꝛ non querit.

t ¶ Importunum. nam eo ipso q[uod] se ingerit est suspectus. ff. de procur. que omnia. idem in tutore. ff. d[e] tutela test. ex sententia ar. contra q[uod] potest petere q[ui]s honorem ff. de decur. eos ꝛ pecuniam pro eo

Qō. vij.

dare. ff. de off. p̄. barbarius. ar. viij. q. i. qui episcopatum. ff. de mune. et ho. reus. ad has l. respondent quidã q[uod] publice peti potest nõ in occulto. alij vt pi. dicunt q[uod] meritis pot quis petere. alias nõ. q[uia] lex iul. de ambitu. non h[abe]z rome locum. ff. ad. l. iul. de ãbitu. l. i. vel dic q[uod] quondam a populo potuerit [im]peti. modo vero ab imperatore. vel aliud in dignitatibus secularibus. vnde et militia secularis emi potest. ff. de act. emp. et. ven. creditor. §. inter venditorem.

a ¶ Obesse videtur. multũ contradicit solutioni huic extra de simo. nobis. vbi semper nocet datio pecunie. nisi cum data est ab aduersario: sed ideo hic excusantur quia nichilominus alias fuerint eum electuri. sic extra. e. et si questiones secus in. c. nobis. et hoc tenet. h.

Nunc autem. sit recipiendus non de iure sed de dispensatione. sic. xxiij. q. iiij. ipsa pietas tamen sunt quidam casus in quibus ipsa ecclesia non consueuit dispensare quos nota. j. ix. q. i. in summa. et determinatur hec questio. j. e. §. ex hac auctoritate.

Si qui presbiteri. ordinationis. j. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. contra sz illud ex pietate matris ecclesie. istud de rigore paterne disciplinel. di. vt constitueretur.

d ¶ Quibus. no. puniri aliquem in eo in quo deliquit. ar. xij. q. ij. qui et humanis.

e ¶ Contra nos. ar. q[uod] si clericus beneficiatus est in duab[us] ecclesijs non potest prestare patrocinium vni contra aliam. xcvi. di. si imperator. iij. q. i. nulli. si tamẽ administrationez h[abe]z in vna poterit stare cõtra aliam. ar. ff. de in ius vo. quesitum. ꝛ. iij. q. vij. §. si d[e] in fi.

De hijs qui pro muneribus ordinationes faciunt et qui redeuntes ab heresi in suis ordinibus recipiuntur.

Si quis[f] omnem[g] traditionem ecclesiasticam scriptam vel non scriptam violat: anathema sit. Omnis episcopus aut presbiter aut dyaconus conuictus q[uod] pro muneribus ordinationem dederit vel acceperit a sacerdotio[h] cadat Sed dicunt quidam. quia penitentiam agimus pro peccato et illud indulget[i] deus. Ita et ego dico quia omnem penitentem recipit deus et indulget per penitentiam[k] peccata que iam facta sunt Noui enim q[uod] dauid fornicatorez et homicidam per penitentiam receperit de[us], et q[uod] de eo dixerit[l]. inueni virũ secundũ cor meum. Noui rursum eundem audientem a deo. nõ edificabis mihi domum quia vir sanguinuz es. Scio manassez[m] per confessionem dimissam impietatem suam. Scio meretrices et teolonearios per penitentiam receptos. nullum tamẽ eorum qui ante baptismum peccauit[n] sacerdotibus connumeratuz. Scio quosdam dum essent in mundo in multa fornicatione mansisse. monachos vero factos quasi luminaria mundi resplenduisse. nullum tamen ad sacerdotium ascendisse. Quod et si raro[o] contingit: nulla[p] tamen lex[q] ecclesie fuit. Nouimus primum peccatricem mariam post conuersionem q[ua]uis casta et sancta tamen inter dyaconissas computata non est. Sed quid hic dico sequens sanctos apostolos et venerabiles patres cum omni fiducia clamo. q[uod] qui per simoniam ordinatus est: siue episcopus: siue presbiter:

Si quis. Casus intendit septima sinodus probare q[uod] licet per penitentiam subueniatur cuilibet peccatori. tamen post penitentiaz de iure nõ potest promoueri. imo si post peccatum promotus est vel post promotionem peccauerit: deponendus est. et dic hoc regulare fuisse tam ante institutionem baptismi q[uam] post. et hoc probat exemplis tam noui q[uam] ve. t. et hoc sonat littera illa nullum tamen hoꝝ qui ante baptismuz ꝛc. naz illi qui ante baptismum peccant promoueri possunt. ꝛ expressum est. xxvi. di. deinde.

g ¶ Omnem id est aliquem de omnib[us] si. est. xv. q. i. mulier.

h ¶ A sacerdotio. ar. q[uod] legitime factum a superueniente delicto irritatur. xxvij. q. ij. qui dormierit. j. xxx. q. i. de eo q[uod]. ꝛ. c. ad limina. j. d[e]. e. q. v. c. i. contra. j. xxxij. q. vij. hij. ꝛ. c. neq[ue]. cõtra. d[e]. di. xciij. si quis j. xxv. q. ij. si quis epi. j. xvij. q. iiij. frater. xij. q. ij. qui et humanis.

h ¶ A sacerdotio. i. ecclesiastica dignitate. vt. d[e]. e. q. i. qui per pecuniam.

i ¶ Indulget. j. d[e] pe. di. i. c. verbum.

k ¶ Penitentiam. a deo etiam hoc veruz est vt si quis etiam peruenerit ad summũ maloꝝ subueniat[ur] ei p[er] penitentiaz. vt d[e] pe. di. ij. talis. nam in quacunq[ue] hora: ꝛc. nec tibi dico septies ꝛc. de. pe. di. ij. adhuc instant.

l ¶ Dixerit. et ita sinod[us] inducit hanc auctoritatẽ ac si p[ri]mo peccasset dauid ꝛ postea d[omi]n[u]s dixisset ei inueni ꝛc. quod tamen secus fuit. sed sinodus non curauit de ordine: sed de veritate. q[uia] d[omi]n[u]s ei sic dixit. et ille penituit. nec tamen post penitentiã permissus est edificare. et in hoc facit ad propositũ. vel retulit se sinodus ad diuinam prescientiam vbi iam p[re]s[cie]s erat futurum peccatum dauid.

m ¶ Manassen. ezechie filium qui acta penitentia restitutus est ad regnuz ar. de pe. di. ij. si quis enim inquit.

n ¶ Peccauit. ar. per baptismum non aboleri infamiam. cum etiam post baptismum impediat promouendum. q[uo]d nõ est verum. quia omnia crimina et etiam sequela peccati dimittuntur in baptismo. vt. xxv. q. di. primum xxvi. di. deinde. et sic non est obiectio de paulo qui ante baptismum peccauit. et quod hic dicitur refert se ad id quod tunc accidit: quia tunc nõ fuit visum quod aliquis talium promoueretur. et vacat hic ar. notantum ab. h. non aboleri infamiam per baptismum.

o ¶ Quod et si raro. sicut in matheo qui fuit theolonarius. et tamen post fuit euangelista. Raro. q[uod] scilicet fuerunt promoti.

p ¶ Nulla. ar. q[uod] licet aliquid in ecclesia accidat non tamen lex efficitur. d[e]. di. lxxvij. monachus. d[e]. di. lv. p[re]sbiteris. d[e]. lvi. di. ceno manensis. di. liiij. multos

q ¶ Tamen lex. id est regula vel ius commune. alibi dicitur consuetudo. vt d[e]. e. q. i. ventum est. similiter dicitur regula. xxxi. di. nicena.

r ¶ Traditio. id est adinuenticia machinatio quia per simoniam sacerdotium obtinuit a romanis.

s ¶ Et si in fornicationez. hoc intelligit .g.et. M. cuz ipso iure infamis est puta deprehensus est in adulterio vel in alijs qui infamant. ar. xxv. di. primum et hoc est de rigore iuris, sed de misericordia secus, vt. xxxiiij. di. fraternitatẽ. vt ibi notaui. dicit tamen. b. hoc veruz est quod hic dicitur licet duruz sit. xxv. di. c. vlti.

g ¶ Conuenientibus. verba notarij quibus credendum est. ar. ff. q̃d me. causa metum. §. sed φ pretor. Nam ibi interlocutoria sententia ius facit.

h ¶ Et iohanne. qui dixit esse melius iurantem deierare φ̃ sacramentum in fractione sacraꝝ imaginuz seruare. vt. xxij. q. iiij. accusatione.

siue dyaconus: alienus est a sacerdotio. Nec enim venalis est gratia spiritus sancti. Caiphe traditio[r] et adinuentio simonis a sancto sacerdotio omino est aliena. et si in fornicationem[s] lapsus est aliquis post baptismum in sacerdotium nõ recipitur. canones enim hoc prohibent. Si quis vero cum hoc peccato ad sacerdotium prouectus est: cognitus degradetur. Item episcopum qui per pecuniam ordinatus est cõfiteor quia per penitentiam recipit deus, bonus est in omnibus et aperta viscera eius omni penitenti[a]. Sed quoniam iuxta apostolum oportet episcopum esse irreprehensibilẽ quicunque per pecuniaz vel ordinauit aliquem vel ordinatus est: ab omni sacerdotio[b] alien⁹ sit. ¶ Tharasius patriarcha dixit. Quicunque per pecuniam vel ordinant vel ordinauerunt vel ordinantur vel ordinati sunt episcopi vel presbiteri vel dyaconi vel quilibet de numero sacerdotum repellantur omnino a sacerdotio sicut simon magus a petro. Quicunque per pecuniaz dispensationez vel curaz sortiti sunt monasterioꝝ vel ecclesiaꝝ vel religiosarum domorum ierocomioꝝ xenodochiorum orphanotrophiorum[c] cum depositione expellantur a dispensatione illa et cura. Qui post baptismũ cadens in fornicationẽ ordinatus est. si postmodum confessus fuerit cesset a ministerio. Si vero conuictus ab aliquo deponatur omnino. percussor episcop⁹ aut presbiter aut dyaconus vel per se vel per alium aliquem quasi timeri[d] per hoc volens deponatur. Item qui per seculares[e] potestates ordinatus fuerit aut ecclesiam obtinuerit deponatur. Si vero religiosam[f] domum: expellatur.

¶ Item ex concilio meldensi. De eodem.

Cauendum est et summopere studendum ac per virtutem christi sanguinis interdicendum episcopis et regibus et omnibus sublimioribus potestatibus atque cunctis fautoribus et electoribus quorumcunque consensoribus seu ordinatorib⁹ in gradu ecclesiastico. vt nemo per simoniacam heresim obtineat locum quacunque functione calliditate promissione seu comoditate aut datione per se aut propter emissam personam.

¶ Item de eadem sinodo. Qui redeuntes ab heresiarchis recipi possunt vel qui non.

Conuenientibus[g] apud nicenaz bitinie et consedentibus petro archiepiscopo et petro presbitero et abbate monasterij sancte sabine locum tenentibus adriani pape et tharasio archiepiscopo constantinopolitano et iohanne[h] et thoma apocrisarijs[i] apostolicarum sedium orientaliuz[k] et ceteris episcopis. Episcopi cecilie dixerunt dignum est vt de futuris inquiramus. Item basilius[l] episcopus anchirie dixit. Constitutio ecclesiastica habet canonice tradita ab antiquo a sanctis apostolis et successoribus eorũ sanctis patribus nostris apostolicis viris et magistris et sanctis vniuersalib⁹[m] sex sinodis et localibus sinodis orthodoxis. vt qui ab heresi aliqua reuertunt ad orthodoxam fidem et traditionez catholice ecclesie scripto[n] negare debeant heresim suam et confiteri fidem catholicam. Item tharasius patriarcha dixit. Videtur nobis vt sedes suas recipiant qui ab heresi reuertuntur. Religiosissimi monach⁹[o] dixerũt. Sicut receperũt vniuersales sex sinodi ab heresi reuertẽtes ita et nos recipiamus. Sancta sinodus dixit. placet omnibus nobis. et iussi sunt basilius[p] episcopus anchire et thodorus eps mirree ciuitatis et theodosius eps sedere i gradib⁹ suis et i sedib⁹. Itez cõstantin⁹ eps cipri dixit. Non oportet[q] nos qui epi sumus indigere doctrina: sed aliorum[r] doctores esse. Item tarasius episcopus dixit. Maloruz doctorum mala doctrina est. Ecclesia de ma-

i ¶ Apocrisarijs. apos nuntius. crisis auri. q.si d aurati nũtij. tales nõ sũt pape sed ap plumbarij.

k ¶ Orientalium. alexandrie anthiochie et ierosolimis.

l ¶ Item basilius. non videtur φ iste basilius deberet loqui quia erat hereticus. vt. j. per. xij. lineas. ibi iussi sunt etc. sed dic φ loquebatur vt excusaret se vel forte adhuc de heresi nõ constabat. ij. q. i. multi.

m ¶ Vniuersalibus. vniuersales sinodi dicunt quibus inter est romanus pontifex vel eius legat⁹. locales q̃s cõgregabãt primates vel metropolitani absque presentia domini pape vel eius legati. Hic ergo colligit illa distinctio sinodorum. alia vniuersalis. alia localis. et est. ar. φ autẽtice sunt locales sicut vniuersales.

a ¶ Penitenti. C. de sũ. tri. liquet igitur.

b ¶ Sacerdotio. id est clericatu. ar. contra ex. de cohabi. cleri. si quisque.

c ¶ Orphanotrophiorum. ar. simoniam esse dare pecuniam pro administratione pauperum; et hospitalis. j. xxiij. q. viij. §. quis. in auten. de sanc. epi. §. sed neque.

d ¶ Timeri. s. xlv. di. quid autem.

e ¶ Qui per seculares. j. xvi. q. vij. si quis deinceps.

f ¶ Religiosam. et ita in hospitali committitur simonia.

Conuenientibus. Casus conuenerunt sancti patres in. vij. sinodo vt tractarent qualiter episcopi ab hereticis veniẽtes recipi debeant. in prima pte ponunt verba notarij. in secunda dicit sic eos esse recipiendos sicut sex vniuersales sinodi receperunt. postea. auctoritatibus sanctoruz patrum probatur φ recipiendi sunt nisi vbi ad fidei subuersionez sunt ab hereticis ordinati.

n ¶ Scripto. hinc colligitur φ illi qui ab heresi reuertuntur ad fidem catholicam scripto debent negare heresim suaz. j. c. quotiens. si quis. de con. di. ij. ego bereng. xxvi. q. vi. hijs qui in tempore.

o ¶ Monachi. et ita monachi interesse debent sinodo quod verum est in abbatibus. vt. xviij. di. episcopus non debet.

p ¶ Basilius. isti tres reuertebantur ab heresi.

q ¶ Non oportet. sed ad quid respõdet iste sic. dic φ reprehẽdit tharasium qui dixerat. nobis videtur vt sedes. etc. et ideo statim respondet primo tharasius reprehendendo constantinum.

r ¶ Sed aliorum. vt. s. c. q. i. vilissimus. et est ar. contra doctores malos. nam qui alios docere debet etc. vt. ff. de eden. si quis ex argentarijs. §. pretor.

lis doctoribus sacerdotes non recipit. Item iohannes apocrisarius orientaliū sedium dixit: heresis separat omnem hominem ab ecclesia. Item tharasius episcopus dixit. Ecce multi canonici libri et sinodici et paterni lecti sunt et ab heresi reuertentes docuerunt nos recipere: si alia[s] aliqua causa non est in eis. Item petrus apocrisarius pape dixit. Rome exulatus[t] est macharius[v] hereticus a sancta sexta sinodo et quadraginta dierum inducias dedit illi pater noster benedictus papa et quotidie[x] mittebat[y] ad eum bonifacium consiliarium suum et instruebat eum commonitorijs verbis ex diuina scriptura et nullatenus voluit emendari. hoc autem fiebat vt eum reciperet in suo ordine. Item tharasius patriarcha dixit. Quid dicitis de anatholio nōne etiā in quarta sinodo factus est princeps[a]. et ecce ab impio dioscoro ordinatus est. Et nos igitur recipiamus eos q̄ ab hereticis ordinati sunt sicut ⁊ anatholius receptus est. Item vere[b] vox dei est quoniam non moriuntur filij pro patribus sed vnusquisq̄ in peccato suo morietur[c] quoniam ex deo est ordinatio[d]. Itē tharasius patriarcha dixit. Audiuim⁹ paterna mandata. Quid igitur oportet recipere ab hereticis ordinatos. sancta sinodus dixit. Audiuimus domine et oportet nos recipere. Tharasius patriarcha dixit. Plures eorum qui in sexta sinodo conuenerunt a sergio pirro petro paulo ordinati sunt[e] qui fuerūt principes hereseos monoscelitarum: quoniam isti continuatim in constantinopolitana sede sederunt ⁊ ab vltimo eorū petro. s. vsq̄ ad sextam sinodum nō fuerāt plus q̄ .xij. anni. Thomas vero et iohānes et constantinus ab hereticis illis archiepiscopi facti sunt ⁊ tamen ꝓpter hoc non sunt reprobati. Sancta sinodus dixit hoc manifestum est. Constantinus episcopus cipri dixit. sufficienter ostensum est: q̄ ab hereticis venientes recipiendi sunt. Si vero quis sponte ad hereticum vadit et accipit ordinationem: nō recipiatur[a]. Item tharasius patriarcha dixit. Et ego refuto eos qui ob huiusmodi causam ad fidei subuersionem ordinati sunt et maxime cum presentes essent orthodoxi episcopi a quibus poterant ordinari. sic est paternus intellect⁹ Si vero sinodalis consonantia fuerit et vnitas ecclesiarum de orthodoxis qui presumpserint ab immundis hereticis ordinari: depositioni subiaceāt. Sancta sinodus dixit. hoc est iustum iudicium.

¶ Ex hac[b] auctoritate datur intelligi q̄ qui ab vnitate catholice fidei in hereticorum societatem transierit vt de manibus eorum ecclesiastice dignitatis sacramenta percipiat. vel qui contemptis orthodoxis ab hereticis ordinari desiderauerit: et si postea sue abrenuntians heresi ad ecclesiam redierit: officio tamen accepto fungi non poterit. Auctoritate vero cipriani prohibentur ab administratione ecclesiastica qui intra catholicam ecclesiam ordinati ad fidei impugnationē dilabuntur. Porro simoniaci nec ab hereticis ordinantur ad fidei subuersionē nec intra catholicam ecclesiam ordinati aduersus fidem armantur. Quamuis enim nonnullos per pecuniā ordinent non tamen fidem impugnant. nec gratiam spiritus sancti venalem predicāt. vnde premissis auctoritatibus cū heresim suā veraci penitentia detestati sunt: nō prohibentur recipi in suis gradibus. Veruntamen capitulo illo nicene sinodi. si quis per pecuniam ⁊c. ⁊ illo alio septime sinodi. Si quis[c] omnem traditionem ⁊c. et innocentij[d] et aliorum[e] multorum auctoritatibus irreparabiliter damnari iubentur ¶ Hinc etiā leo quartus scribit episcopis britanie.

In ordine male accepto simoniaci penitentiam agere non possunt.

Requiritis de hijs q̄ turpissimo lucro columbas in tēplo domini vēdere[f] nō pertimescunt et sua acta improba temeritate simonis heresi cōiungunt vtrū possint[g] in ordine[h] penitentiā agere. an tantummodo extra ordinem et sacerdotalem fieri gradū. Quod nos quidē conuictis et hijs qui tam detestabile nephas quod iam multis est damnatū concilijs peregisse noscuntur nulla possumus penitentia subuenire[i]. et tot spiritualibus patribus obuiare[k]. sed in illorum[l] patrū me sententia conuenire omnibus certū sit. ¶ Nisi rigor discipline

s ¶ Si alia. que impediat dispensationem. ī. q. v. c. l. in fi.

t ¶ Exulatus. per excommunicationem exilio condemnatus. ī. di. xvi. sexta.

v ¶ Macharius. pronunciatus.

x ¶ Et quotidie. ī. xxiiij. q. iij. dixit apostolus.

y ¶ Mittebat. ī. di. xix. anastasius. contra.

a ¶ Princeps id est promulgator: vel auctor canonū vt dixi. di. xvi. sexta. ī. quarta.

b ¶ Item vere dicat licet parentes. s. episcopi heretici fuerunt non tamē filij in heresi suscepti et ordinati. cum ad ecclesiā redierint min⁹ recipiēdi sūt in ordinib⁹ vt. ī. di. xix. anastasius.

c ¶ Morit. quasi diceret tandiu moritur q̄ diu penitentiā nō agit. et sic facit ad propositum.

d ¶ Ordinatio. facta per hereticos in forma ecclesie. ⁊ ideo nō reiterāda. vt ī. c. q. iiij. iudei. ī. xxiiij. q. iij. §. hijs ita

e ¶ Ordinati sunt. ar. ꝓ opinione dicentium q̄ ille qui recipit vltimam manus impositionem extra ecclesiam ordines cōfert quod est contra iohannē sa. vt dixi. ix. q. i. in fi. nam recipiunt̄ ꝯ i ordinibus ordinati ab illis qui receperunt in heresi episcopalem vnctionem vt a sergio paulo pirro.

a ¶ Non recipiatur. in casu sequenti vel de iure.

b ¶ Ex hac. cipriani. ī. c. si qui presbiteri.

c ¶ Si quis. ī. c. q. i.

d ¶ Innocentij. ī. c. q. iij. c. vlti. ī. c. q. i. arrianos.

e ¶ Aliorum. ī. c. q. i. si quis confugerit. et c. statuimus. ⁊ c. qui studet ⁊ c. si quis per pecuniam.

f Requiritis. vendere id est emere. nā veteres indifferenter vtebant̄ hijs verbis. ff. de act. emp. veteres. nam de venditore non videtur dubium quin remanere possit. vnde loquat̄ de emptorib⁹ qui agere non possunt penitentiā i ordine empto nisi purgetur vicium rei furtiue. id est nisi dimisso quod simoniace acquisierit sed vendentes possunt si vicium occultum est. vel indifferēter de emptoribus et venditoribus intelligatur q̄ nō possunt agere penitentiam remanendo in suis ordinibus nisi ex dispensatione: si crimē simonie sit notum. loquitur enim de conuictis et quorū crimina sunt publica. de talib⁹ quidem interrogat⁹ est papa de talibus respondet.

g ¶ Vtrum possint. id est vtrum possint retinere ordies post penitentiam et hoc notat sequens littera. an tantummodo ⁊c. exaudi de conuictis. vt. ī. sequit̄. nā cum sponte confesso miti⁹ est agēdū.

h ¶ In ordine. ꝯ collige subditum posse accusare prelatū de simonia nō premissa priuata ammonitione. ar. contra. c. q. vlti. §. patet. et hec est ratio q: de alijs criminib⁹ potest q̄s penitere et esse in ordinibus. vt dixi. l. xxij. di. presbiter. de simonia vero penitere non potest nisi pri⁹ dimittat ordies ar. ī. c. q. i. si q̄s neq̄.

i ¶ Subuenire. nisi in gradib⁹ suis vel dignitatibus taliter adeptis prius dimissis. ī. c. si quis. ī. q. i. si quis neq̄. ī. xxvij. q. i. que xp̄o. ⁊ c. nec aliqua. ī. xxi. q. vij. fidelis.

k ¶ Obuiare. xxv. q. i. sunt quidam. ⁊ c. contra statuta.

l ¶ Sed in illorum. vt. s. de iure depon[...]. vt. ī. c. c. si quis omnem.

m ¶ Sine vtilitatis. sic etiam ius ciuile quedam admittit propter vtilitatem. vt. ff. de pig. sed an vic.

n ¶ Ut plerisque. hic incipit tractare de dispensatione. vnde videndum est quid sit dispensatio. quid dispensare. quod ius sit dispensabile. quis possit dispensare. Dispensatio est iuris cōmunis relaxatio facta cū cause cognitione ab eo q̄ habet ius dispēsandi ar. xi. q. i. §. ex his. Dispensare est diuersa pensare. hec enim omnia de quibus mētio fit in. §. isto pensare debet qui dispensare vult. scias ergo quod vbicū que decoloratur status ecclesie non pōt dispensari. vt. j. e. et si illa. et dicunt quidam indistincte quod contra quatuor concilia non potest dispensari. vt. s. xv. di. sicut. nec contra euāgelium vel preceptum apostoli. vt. xxviij. q. ij. sunt qui dicunt. sed melius. xxv. q. i. sunt quidam. vt ibi notaui. De dispensatione episcoporū dico quod vbicunque non est prohibita dispensatio ibi possit dispensare. vt e. de cleri. pug. in duello. c. i. et ex. de sen. ex. nup. in quibusdā tamen casibus inuenio eis permissam dispensationē et in quibusdam prohibitā. quandoque enim dispensant cum sacrilego. vt. l. di. c. si quis presbiter. Itē cum heretico. vt. l. di. presbiteros q. Item cum adultero vt ex. de iudi. at si clerici. Itē cū simōiaco dispēsat quādoque i bn̄ficio q̄ sic fordie. vt s. e. q. v. c. i. et vl. Itē cum scismatico. vt. l. di. vt constitueretur. In maioribus aūt criminibus etiam dispensat in beneficio si sunt occulta. vt. l. di. de his vero. Item cum homicida dispensat quandoque in beneficio vt extra de cleri. pug. henricus. et de homic. interfecisti. et l. di. studeat. sed non in officio. vt. l. di. miror. Item quandoque cum aliquo dispensat in matrimonio contrahendo. vt. xxiij. q. ij. antiqui. Item in ordinibus et dignitatibus nisi tantum in episcopatu. vt extra de elec. innotuit Item dispensat cum excommunicato ministrante. vt. ij. q. v. quanto. licet sit contrarium. xi. q. iij. si quis episcopus. Fit autem dispensatio cum hoc requirit necessitas vel vtilitas. vt. j. e. tali. Item fit quandoque dispensatio quia timetur maius malum sicut cum anglicis fuit dispensatum. vt. xxv. q. iij. quod scripsi. et. c. quedam lex. quandoque propter futurum bonum vt dispēsatur cum hereticis. vt alij facilius reuertantur ad ecclesiam. vt. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. quandoque propter multitudinem et scandalum vitandum. vt. l. di. vt constitueretur.

quandoque relaxetur ex dispensatiōe misericordie. Multorum enim crimina sunt damnabilia quos tamen ecclesia tolerat pro tempore: pro persona: intuitu pietatis vel necessitatis siue vtilitatis[m] et pro euentu rei. pro tempore sicut gelasius qui cum necessitate temporis videret italicam ecclesiam propter belli famisque incursionem fere omnium clericorum officio destitutam adeo vt plerisque[n] populis subsidia regendarum deessent animarum. cocessit de monachis[a] vel de laicis clericos assumi ita dicens.

Pro temporis necessitate ap. sedis decreta temperantur.

Necessaria rerum dispensatione cōstringimur et apostolice sedis moderamine conuenimur sic canonum paternorum decreta librare. vt ea que presentium necessitas temporum in restaurandis ecclesijs relaxanda deposcit diligenti consideratione quantum potest fieri temperemus. Item priscis igitur temporibus etc. Require supra in tractatu ordinandorum. ¶ Item innocentius papa. Cum pro necessitate temporis necnon scandalum esset in ecclesia ordinatos a bonoso heretico susciperet. ait in decretis suis.

Cessante necessitate cessare debet quod vrgebat.

Quod pro remedio statutum est ac pro necessitate temporis constat primitus non fuisse. Quod ergo necessitas pro remedio repererit cessante[b] vti que necessitate debet cessare pariter[c] qd vrgebat[d]. quia aliud est ordo legitimus aliud vsurpatio[e] quod ad presens fieri tēpus impellit[f]. ¶ Similiter ex dispensatione in niceno cōcilio de nouacianis statutum est vt ad ecclesiam redeuntes ordinentur. Iterum ordinentur si qui ex nouatianis ad ecclesiam redeunt.

Si qui voluerint[g] venire ad ecclesiā catholicam ex nouatianis placuit sancto concilio vt ordinentur: et sic maneant in clero. Ante omnia autem hāc ab eis confessionem per scripturam[h] exigi oportet vt fateantur[i] se communi cōsensu catholice ecclesie[k] statuta obseruaturos. ¶ Item gregorius in registro.

Iuramentum a scismate redeuntium.

Quotiens cordis oculus nube erroris obductus superne illustratiōis lumine fit serenus magna cautela[l] nitendum est: ne latenter auctor scismatis irruat. et ab vnitatis radice eos qui ad eam reuersi fuerint: telo iterum erroris abscidat. Et ideo postque ego. N. ciuitatis talis episcopus comperto diuisionis laqueo quo tenebar diutina mecum deliberatione pertractans prona et spontanea voluntate ad vnitatem sedis apostolice diuina gratia duce reuersus sum. et ne non pura mēte sed simulate reuersus existimer: spondeo sub ordinis[m] mei casu et anathematis[n] obligatione atque promitto tibi. N. et per te[o] sancto petro apostolorū principi atque eius vicario. N. beatissimo et successoribus eius me nunquam quorumlibet suasionibus vel quocunque alio modo ad scisma: de quo redemptoris nostri gratia liberante ereptus sum: reuersurum. sed semper me in vnitate sancte ecclesie catholice et communione romani pontificis per omnia permansurum. vnde iuratus dico per deum omnipotentē et per hec sancta quatuor euangelia[p] q̄ in manibus meis teneo et salutem[q] imperatorum. N. et N. dominorum[r] nostrorum rem publicam gubernantium me in vnitate sicut dixi ecclesie catholice ad quam deo propicio sum reuersus: et in cōmunione romani pontificis semper et sine dubio permanere. Quod si quod absit ab hac me vnitate aliqua excusatiōe

a ¶ De monachis. s. di. lv. c. i.

Quod pro remedio. cessante. ar. causa sublata tolli cōstitutionem ex causa ortam. cessante enim necessitate cessare debet id quod vrgebat. vt. s. di. xxviij. de siracusane. s. e. q. i. qd pro remedio. s. di. lxi. §. his omnibus. c. neophitus. s. e. q. i. quod pro necessitate. s. di. xlviij. quoniam multa. ix. q. i. ordinatiōes et. lxiij. di. §. verum.

c ¶ Pariter. dicunt cessare facienda. sed non iam facta.

d ¶ Quod vrgebat. ar. ff. de adop. l. in omni fere iur. ar. ff. de sta. ho. homo liber.

e ¶ Usurpatio. id est dispensatio. vel iuris derogatio.

f ¶ Impellit. scilicet vt promoueantur vel ordinentur. si ante nō fuerint ordinati. vel forte extra formam ecclesie.

Si qui voluerint. s. e. q. i. si quis confugerit.

h ¶ Per scripturam. j. e. q. maximum. et. c. si quis. s. e. q. conuenientibus. ar. contra. j. de pe. di. i. quem penitet. nam ibi dicitur quod viua voce debet confiteri. sed illud verum est sed nichilominus postea per scripturam debet confiteri.

i ¶ Ut fateantur. j. xxiij. q. vlti. pessimam.

k ¶ Ecclesie. aliud est ergo iurare stare mandatis ecclesie: aliud episcopi. et ex hoc soluitur contrarietas illorum. c. et. de ap. questioni. et

c.preterea.ſimo idem eſt extra de ſen.ex.et tenore.

Q Votiens.cautela.ar.q cum abundantiori cautela faciendū eſt in quo timetur regreſſus.ſ.di.xxviij.de hijs.j.xx.q.ij.c.vlti.et.q.iij.c.i.et.di.xxiij.quanq.

m ¶ Sub ordinis.ſimiliter obligatur quis ſub pena beneficij ſui vt ex de elec.cū dilect⁹ in fi. et de cri.fal. ca.fi.

ti cum.ſ.rebaptizantur.de.con.di.iiij.quibus.et no.ix.q.i.in ſumma.

x ¶ Baptizati.ſ.e.q.i.ventum eſt ſ.di.l.confirmandum.ſ.e.q.iij.placuit.contra.ſo.ibi.j.de conſe.di.iiij.qui bis.ſ.di.li.c.vlti.

y ¶ Non admittantur.ex rigore.vel ſi in adulta etate conſenſerunt vel fidē impugnauerint vel de alijs in adulta etate baptizatis loquitur.

vel argumento diuiſero periurij reatum incurrens:eterne pene obligatus inueniar.et cum auctore ſciſmatis habeā in futuro ſeculo portionem.hanc autem cō feſſionis promiſſioniſq mee cartulam. N.notario meo cum conſenſu preſbiterorum dyaconorū et clericorum qui me in hac vnitate obligantes ſe etiam in ſupraſcriptis omnibus prona ſimiliter voluntate ſecuti atq proprijs manib⁹ ſubſcripti ſunt:ſcribendā dictaui: et ppria manu ſubſcribens tibi tradidi. Acta in loco. N.die illo.et conſulib⁹ ſupraſcriptis. Subſcriptio epiſcopi.Ego. N.epiſcopus ciuitatis. N.huic confeſſioni promiſſioniſq mee preſtite de conſeruandis supraſcriptis omnibus ſacramēto[s] ſubſcripſi[t]. ¶ Ceterum ex canonum rigore contra ſcribit felix papa omnibus epiſcopis.

Qui extra eccleſiam baptizati vel rebaptizati fuerint: ad eccleſiaſticam miliciam non admittantur.

Q Ui in qualibet[v] etate alibi q̄ in eccleſia catholica aut baptizati[x]. aut rebaptizati ſunt ad miliciam eccleſiaſticam prorſus non admittantur[y] accedere.quibus ſatis debet eſſe q in catholicorū numero ſunt recepti.quoniā de ſuo ordine et communione videbitur ferre iudicium:quiſquis hoc violauerit inſtitutum vel qui non remouerit eū quē ex eius cetu ad miniſterium clericale obrepſiſſe cognouerit.

¶ Pro perſona[z] ſicut beatus gregori⁹ ſcribens ianuario epiſcopo ait.

Rigor canonum aliquando propter perſonam relaxatur vel diſpenſatur.

T Anta[a] nequicia ad noſtras aures de tua ſenectute peruenit vt eam niſi adhuc humanitus penſaremus:fixa iam maledictione feriremus. Et quidē pene fuerat in te ſententia iaculanda. Sed quoniam ſimplicitatem tuam cum ſenectute cognouim⁹ interim tacemus[b]

¶ Pietatis[c] intuitu ſicut de illiteratis et corpore viciatis gelaſius ait.

Canonum decreta pietatis intuitu nō nunq̄ relaxantur.

S I qui vel propria temeritate vel incuria preſidentiū tales[a] ſuſcepti ſunt: nihil vltra promotionis accipiant ſatiſq habeant hoc ſibi pro nimia miſeratione conceſſum. ¶ Neceſſitatis intuitu.ſicut hilarius papa qui cū de quodam epiſcopo preter noticiam metropolitani[b] ordinato loqueretur ne in vtroq graue ſcandalum fieret ait in ep'la ſua.

Neceſſitatis intuitu q̇dam in eccleſia tolerantur.

Q Voniam quicquid ab alterutra[c] parte eſt iudicatum: omni videm⁹ peruerſitate confuſum.temporum neceſſitate perſpecta hac ratione decernimus ad veniam pertinere quod geſtū eſt.vt deinceps nullus preter notitiam vel cōſenſū[d] metropolitani ordinet antiſtes.

¶ Item innocentius. *De eodem.*

Q Votiens a populis aut a turba[e] peccat̄ q:i oēs ꝓpter m'ltitudinē[f]

n ¶ Et anathematis.imprecatio eſt nō enim quiſq poteſt ſe excōmunicare. ſimilis eſt imprecatio.de cō.di.ij.ego bereng.ꝛ.xi.q.iij.ſi is q. nec poteſt apud ſe aliq̄s obligari.ff ō fideiuſ.ſi q̄s pro eo.§.i.

o ¶ Et per te ar.ꝯtra inſti. de inutili. ſti pu.§.ſi quis alī.q: ibi dicitur.q alteri ſtipulari vl' paciſci nemo poteſt niſi ſit ſeruus eius vt ibi vel procurator preſentis vt.ff. de.ſ.ob ſi procurator preſentis.dic ergo ideo hoc fieri quia papa eſt ſeru⁹ beati petri. vnde dicit ſe in epiſtolis ſuis ſeruus ſeruorum dei: vnde verſus ſeruierant tibi roma prius domini dominorum.ſeruorum ſerui nunc tibi ſunt domini.vel hoc fit fauore religionis ſed credo iur canonico me teneri ſi ego promitto tibi me daturum ticio.x.ar.xxij.q.v.iuramenti.et maxime vbi interuenit ſacramentum.ar.ff.de.conſt.pec.l.i.ꝛ.l.cum qui.

p ¶ Euangelia.j xi.q.i.imperator.ar.contra.xxij.q.i.§.ſic etiā.j.px.q.v.qua de cauſa.j.xxij.q.i.clericū.ꝛ.c.mouet.contra.

q ¶ Et ſalutem.id eſt per eum cuius iudicio ſalus dominorum meorum conſiſtit.ſic.n.iurando per has creaturas reſpectum habebat ad auctorem.et ideo non peccabat.et ſic intelligitur.xxij.q.i.§.ſic etiam.ff.de iureiuran.qui per ſalutem.et q dicit in manibus ꝛc̄.eſt ar. q epiſcopus cum iurat tangere debet euangelia.et ſic eſt contra.xi.q.i.nec honore.io.hodie expreſſum eſt. q epiſcopus cum iurat non debet tangere librum.vt extra de iura.calū.c.vlti.b.

r ¶ Dominorum.j.xxij.q.i.clericum.et.c.mouet.contra hoc non habz hodie locum nam ſufficit apponere nomen pape et imperatoris,vt no.ij.q.v.ſacramentum.

s ¶ Sacramento.hec ſe preſbiterum faciunt iurare coactum.vt ſit recta fides vt obediat bona fama.ne verum pereat.ne res ſacra vl' data damna.xxij.di.de ſiracuſane.

t ¶ Subſcripſi.ſ.hoc ſtatutum eſt in concilio niceno.ſ.e.q.ſi qui voluerint.

Q Ui in qualibet.diſcreta.et ſic ſoluitur contrarium .ſ.e.q.iiij.qui apud.et.c.placuit.hic diſpenſare conſueuit ſed nō in caſu ſequē

z ¶ Pro pſona.ar. ꝯtra.lxi.di.miramur ſed verum eſt quod ibi dicitur q ꝓpter amorē alicuius.ꝛc̄.

z ¶ Pro perſona.i. propter ſimplicitatē perſone.

T Anta.ſ di.lxxxvi.tanta. b ¶ Tacemus ar.qui tacet non conſentit ff.communi di.ſabinus.ſ.ſic prohibere.ff.de procur.filiuſſa.§.inuitū.j.de.ꝯ.di.iiij.cum pro paruulis.

c ¶ Pietatis.dicitur autem quandoq pietas reſpectu nature. vt quia noſtra natura hodie fragilis eſt exercenda eſt pietas.vt.xxxiiij.di.fraternitat̄ item alias propter fragilitatem vel pietatis intuitum diſpenſatur.xxxiij.q.ij.antiqui.Item adhibetur pietas propter innocentiam.ſicut puer baptizatus ab heretico admittitur ad ordinem propter pietatem innocētie. vt ſ.e.q iiij.placuit.

S I qui vel propria.tales pro quibus ſupponit iſtud tales non poteſt haberi ex.c. niſi ex.§ precedenti.ſed credendū eſt q̄ qui vidit originale.et eſt ſi j c.tali.ex.xxxiij.q.v.c.ij.

b ¶ Metropolitani.ſ.di.lxv c.ij.ꝛ.iij.

Q Voniam ab alterutra.id eſt ab altera ſed tamen aliter intelligit gratianus.vt patet per precedentem.§.vnde potent dici ab alterutra proprie.quia iam forte metropolitanus aliquid faciebat.vnde ſcandalum ortum eſſet.

d ¶ Conſenſum.ſ.lxiiij.di.c.vl.ſ.lxv di.c.i.ij.ꝛ.iij.

Q Votiens.a populis aut a turba.ex de cleri.ex mi.latores.

f ¶ Propter multitudinem.ar.q parcendum eſt multitudini.vt.xliiij.di.commeſſationes.l.di.vt conſtitueretur.xxiij.q.iiij.ipſa pietas.et.c.non poteſt.et ix q.i.ordinationes.ſed quot dicentur multi.dic quantū ad hoc multi dicuntur in reſpectu.nam quandoq .xl.dicuntur multi.extra de cleri.ex communi.mi.latores alias.xxiij.milia dicuntur pauci.xlv.di.diſci

plina, preterea ar. cõtra. extra de regul' iur. qui scandalizauerit. et de pe. di. vi. c. i. in fi. xxv. q. ii. ita nos. vbi non parcitur multitudini. so. videtur habe-ri per id quod legitur. xxiij. q. iiij. cum quisque. vel per finem istius de pe. di. vi. c. i. vt ex tunc ei non parceretur. cum ex auctoritate illud voluit defẽdere. vt. lxxxij. di. plurimos. et. l. di. domino sancto

g ¶ De reliquo. i. de cetero. di. xcvi. i scrip turis. ff. de leg. cum lex.

D Idici colloquã tur. ar. ex collocu tione presumi confẽ siõ. xxvij. q. i. nec ali qua.

i ¶ Cauteriatam. id est vulneratam vel adustam ignito er-roris cauterio.

k ¶ Subrepti. id est subrepserũt. et est an tiqua grammatica. vel. i. corrupti. ff. de ser. cor. l. si qs seruũ.

l ¶ Confiteri. publi-ce. s. et in hoc est dispẽ-satio. naz de iure pu blice debet confite-ri. s. e. quotiẽs. j. de. conse. di. ij. ego berẽ garius.

m ¶ Vel districtius non vult aliquid ex aggerare. et c. lxxiiij. di. vbi.

n ¶ Multum, id est magnum.

o ¶ Archimãdritaz archos p̃nceps. mã dros. i. ouis inde ar chimandrita. id est princeps ouium.

D Ispẽsationes. a debito. i. a iure communi quod om nibus equaliter de-betur et ita dispẽsa-tio non est ius. vt. x-xxi. q. i. hac ratione quandoque tamẽ dis pẽsatio debetur. vt. l. di. vt constitueret.

q ¶ Exonerant. vt xxij. q. iiij. non soluz. et. xiij. q. vlti. anime. in fi. ff. si quis cauc. l. iiij. ff. ad. l. rodi. qui leuande.

r ¶ Despicimus. id est omittimus. quia easdem res non habuit pro derelicto. vnde male faciũt reges hispanie. qui naues fractas occupant. nam dicit lex. quod fiscus nõ debet ditescere calami-tatibus miserorum. C. de naufra. l. i. li. xi. committit etiam furtum si quis in de aliquid accipit cum distinctione tamen. ff. de fur. falsus. §. vltimo.

s ¶ Dispendia, esse solent magno damna minora bono.

T Ali coniugio. sed nonne inter raptam et raptorem tenet matrimoniuz vt. xxxvi. q. ij. tria. quare ergo filij cum legitimi sunt repelluntur a p̃mo-tione. respondeo hoc non tenet. vel dic quod hic loquitur de monialibus rap tis. cum quibus matrimonium non tenet. et dic coniugio. i. cõiunctione vel coniugio de facto alias legitimi essent. nisi forte quo ad episcopatuz extra de elec. innotuit. sed certe illa decre. loquitur tantum in concubina.

v ¶ Huic petrus. scilicet vt necessitate. vel vt vtilitate p̃moueantur tales. petrus ait. et c. quia apud deum non est personarum acceptio.

vindicari non potest: multum solet tran sire. Priora ergo dimittenda dico dei iu dicio et de reliquo[g] maxima sollicitudine precauenda. ¶ Item in epistola cirilli missa maximo dyacono antiocheno.

Ex dispensatione quedam tolerantur que canonum rigor condemnat.

D Idici a diligendo mihi paulo mo-nacho quia recusat pietas tua vsque hodie cõmunionez reuerentissimi episco pi iohannis amplecti, pro eo quod quidam in anthiochena ecclesia male adhuc cuz nestorio vel sentiant vel quidam iaz sen serint. sed forsitan resipuerũt. probet igi tur tua modestia vtrum aliquando col-ligi nude ac irreuerenter cuz nestorio sen tiant et inuicem colloquantur[h]. licet ali-quando cauteriatam[i] habuerint consciẽ-tiam. Colligantur autem nunc acta pe-nitentia super hijs in quibus subrepti[k] sunt. Cuius confiteri[l] fortassis reuereant̃ excessum. vt autez nõ existimemur ama-re contentionem amplectamur episcopi reuerentissimi iohannis cõmunionem et indulgentes ei et causa dispensationis eius negocium non subtilius vel distri-ctius[m] siue vehementius erga se recog-noscat agitari. Dispensationis eniz gra tia sicut dixi eget negocium multum[n]

¶ Idem ad ianuarium episcopuz et ar-chimandritam[o]. De eodem.

D Ispensationes rerum nonnunquam cogunt paruz quidez a debito[p] quos-dam foras exire: vt maius aliquid lucri faciant. Sicut eniz hij qui mare nauigãt tempestate vrgente nauique periclitante anxiati quedaz exonerant[q]: vt cetera sal ua permaneant: ita et nos cuz non habe mus saluandorum omnium negociorũ penitus certitudinẽ. despicimus[r] ex hijs quedaz ne cunctorum patiamur dispẽdia[s]

¶ Vtilitatis intuitu sicut in meldensi cõ cilio perhibet̃ de filijs virginuz per vim raptarum et sic ad coniugium raptoruz applicatarum, Vtilitatis intuitu que-dam in ecclesia tolerantur.

T Ali coniugio[t] generati ecclesiasti cis ordinibus nõ applicentur nisi forte eos aut maxima ecclesie vtilitas vel necessitas postulet vel euidens meritorum prerogatiua commendet. ¶ Huic pe-trus[v] concordans ait. in veritate compe-ri quia non est acceptor personarum de-us. et c. ¶ Pro euentu etiam rei quedaz in ecclesia tolerãtur. sicut leo ait in decre tis suis laicis subito contra decreta ca-nonuz ordinatis episcopis. Laicis qui contra decreta canonum ad episcopatũ promouentur: ex misericordia susceptuz officium relinquitur.

E Xigunt cause vt nõ solum in tales presules sed etiam in ordinatores eorum competens vltio proferatur. sed circumstant nos hinc mansuetudo[r] mise-ricordie. hinc cẽsura iusticie. vt credam' quedam delicta vtcunque toleranda. que dam vero penitus amputanda. Illos er go quorum prouectio hoc tantuz repre-hensionis incurrit quod ex laicis[a] ad episco pale officium electi sunt: locum suum te-nere permittimus. nõ preiudicãtes apo-stolice sedis statutis: nec beatoruz patrũ regulas soluentes. Quia remissio[b] pec-cati non dat licentiam delinquendi. nec quod potuit aliqua ratione concedi fas erit amplius impune committi. ne quod ad tempus pia lenitate concessimus: iu-sta postmodum vltione plectamus,

¶ Idem ad mauros episcopos.

Donatiste et nouaciani quamuis reprehensi-biliter ordinati: tamen ex necessitate tolerant̃.

M Aximum quoque et laico[c] reprehẽ-sibiliter licet ordinatum: tamen si donatista iam nõ est: et a spiritu scismati ce prauitatis alienus est: ab episcopali[d] quam quoquo modo[e] adept' est. non re pellimus dignitate[f]. ita vt ipse libello[g] ad nos directo: catholicum se esse mani-

E Xigunt. mansuetudo. cum ergo hic sit rigor et ibi misericordia: potius debet iudex sequi misericordiam quam rigorem. vt ex de sorti-le. c. ij. C. de iudic. placuit. et sic iam videtur quod dispensatio sit de-bita quia preceptum misericordie omnibus est commune. vt. lxxxvi. di. non satis. et sententia que misericordiam vetat fugienda est. vt. l. di. ponderet in fi. quod con cedo quod quãque sit debita et iudex pecca-ret si non dis pensaret. nec est tamen p-ditus ius per quod petat̃ dispensatio, sicut ad ele-mosinam te-nemur pau-peri. pauper tamẽ eã nul-lo iure petit. tamen ad pe tendam dis-pensationez põt implora-ri officiuz iu-dicis. et si nol let episcop' dispẽsare pe tat hoc a su periore. et est simile ex de sur. pa. null'

a ¶ Nõ ex la icis. s. lxxvij di. monach' lix. di. si offi-cia. contra. s. di. lxi. quod pro derit. contra s. di. lxv. c. i. et ij. contra. so. ibi ius cõmu ne hic dispẽ-satio.

b ¶ Quia re missio. j. xxiij q. iiij. est iniu sta. in fi. et. p xxv. q. ix. lod j. xxi. q. ij. pla cuit. contra. s. xciij. di. pue-nit. s. so. ibi respicit. factũ hic ius. i. nõ dz dare. nam le ges que per iuria puniunt et c. C. de indicta viduitate. l. ij. ar. C. vnde vi meminẽ-rint. j. de. c. di. iiij quis. ar. j. de pe. di. iij. §. sed verba et c. sane ar. sed aliud est impunitatis occasione amplius peccandi confidentiam su mere quod ibi dicitur. aliud pro vno concesso reliqua similia vsque quaque concedere quod hic negatur. vel dic non dat. i. non dari debz

M Aximum quoque ex laico. iste factus fuerat episcopus nõ serua-tis interstitijs temporum in minoribus ordinibus et ideo dicit ex laico. ar. superficiale pro illitteratis. s. di. lxi. c. i. ij. et. iij. et c. quod pro-derit. contra.

d ¶ Ab episcopali. j. xvi. q. vlti. inuentum.

e ¶ Quoquo. i. nõ legitimo. sicut illud quos genui quocunque thoro.

f ¶ Dignitate. quid si patron' labitur in heresim reuersus recuperat ius patronatus quod habebat, ar. ex de elec, quia diligentia. ff. de

in iis vo. l. adoptiuum. §. sed et si. et. ff. de bo. lib. l. iij. §. si deportat⁹. lo tamen si sententia fuisset lata contra eum de admissione iuris patronatus amplius non recuperat. vt ex̃ de diuorti. de illa. ex̃ de conuersi. coniu. c. v. ij. b.

g ¶ Libello. j. vij. q. i. §. ecce. t. c. qualiter. ⁊. e. q. si qui voluerint.

tri. xxvi. di. deinde. t ¶ Que si ceterorum que dispensari possunt.

v ¶ Illa. hec de illis que dispensari non possunt.

x ¶ Decoloratione puta si esset latro ebriosus ex̃ de re. iud. estote.

y ¶ Et si eatpsa. sic forma constructionem. si illa nullatenus sunt mutilãda que nullo detrimento. ⁊c̃. quantomagis nec illa sunt mutilanda. ⁊c̃ et est sensus si cum dispẽsatibus non debet iudex dispensare nisi ex magna cã quãtomagis in his q̃ sunt indispẽsabilia nullo modo deb3 iudex dispensare. xiiij. di. c. ij.

festet. ¶ Idem. De eodem.

Donatum autem sciacensem ex nouatiano vt comperimus cu3 sua plebe conuersu3 ita dñico gregi volum⁹ presidere: vt libellu3 fidei sue meminerit ad nos dirigendu3. quo et nouaciani dogmatis damnet errorem: et plenissime confiteat̃ catholicam veritatem. Que autem nunc certarum remisimus cõsideratione causarum[h]: antiquis[i] deinceps custodienda sunt regulis: ne quod ad tempus pia lenitate concessimus: iusta post hac vltiõe plectamus. ¶ Idem ianuario episcopo aquilegiensi. Redeuntes ab heresi post publicam professionem in suis ordinibus recipi possunt.

Saluberrimu3 eni3 ⁊ spiritualis medicine vtilitate plenissimum est vt siue presbiteri siue dyaconi siue subdyaconi. aut cuiuslibet ordinis clerici: qui se correctos videri volunt atq3 ad catholicam fidem quam amiserant pridem rursum reuerti ambiunt prius errores suos et ipsos auctores erroris a se damnatos sine ambiguitate fateantur. et sensibus prauis[k] etiam peremptis nulla desperandi supersit occasio. nec vllum membrum talium possit societate violari. cum p oĩa illis professio[l] propria ceperit obuiare. Circa quos etiam canonum illam cõstitutionem precipim⁹ custodiri. vt in magno habeant beneficio: si adempta sibi oĩ spe promotionis in quo inueniuntur ordine: stabilitate perpetua maneant. si tamen iterata vnctione non fuerint maculati[m]. ¶ Item ex conci. martini pape. Ab heresi redeuntes heresim et eius auctorem publice detestentur.

Si quis episcopus siue alicu⁹ episcopi presbiter aut dyaconus in alicuius heresis opinione3 offenderit: ⁊ ob hanc causam fuerit excõmunicatus: nullus episcopus in cõmunione eum recipiat. nisi prius in communi concilio[n] porrecto fidei sue libello[o] satisfaciat omnib⁹ et ita liberam teneat suam purgatione3[p] hoc idem et de fidelibus laicis sit decretum si i aliqua heresis opinione[q] fuerint nominati. ¶ Ecce quib⁹ de causis quedam in ecclesia tolerant̃ que hijsdem cessantibus: pia seueritate vindicantur. Quando autem tolleranda sunt: quando resecanda: gelasius papa distinguit dicens. Quando in ecclesia aliqua toleranda sint aut resecanda.

Et si illa[r] nõnunq̃ sinẽda sunt[s] que si ceterorum[t] constat integritas nocere sola non valent: illa[v] tamen magnopere precauẽda sunt. que recipi sine manifesta decoloratione[x] non possunt. et si eatpsa[y] que nullo detrimento aliquotiens indulgenda creduntur vel reru3 vel temporum[a] que cogit intuitus vel accelerate[b] pulsionis excusat respectus: quãtomagis illa nullatenus sunt mutilãda[c] que nec vlla necessitas nec ecclesiastica prorsus extorquet vtilitas. aliquãdo enĩ pro necessitate vel ecclesie vtilitate mutilantur et laxantur precepta[d] canonica. ¶ Breuiter ostendimus qui reuertentes ab heresi in suis ordinibus[e] valeant recipi vel qui non. ¶ Nunc autem queritur de hijs qui ab hereticis ordinati sũt si ad vnitatem catholice matris ecclesie ab heresi redierint. vtrum[a] in eodem ordine iterum valeant ordinari. Semel enĩ consecratus vt ait beatus greg.[b] iterum consecrari non debet. Item sacramenta que ab hereticis in forma eccl'ie ministrãtur. sicut augu.[c] testatur. reiterari[d] nõ debent. ne non homini. sed sacramento videatur iniuria fieri. Sed illud grego. de hijs intelligitur qui consecrationem sacerdotalem vel episcopalem acceperũt: qui aut per manus impositionem cu3 ad ecclesiam redeunt effectum sue vnctiõis accipiunt. aut ab eius administratione perpetuo cessare iubentur. Similiter illud augustini de eadem mistica vnctiõe et de sacramẽto baptismatis intelligitur Sunt autem in ecclesia ordines alij qui sine sacramenti vnctione sola episcopali benedictione cum quadam vasorum vel indumentorum distributione prestantur vt sunt leuite et ceteri infra eos constituti. Hij q̃uis ab hereticis ordinentur: tamen ad ecclesiam redeuntes in eode3 ordine: si alias digni fuerint: ab ecclesia ordinentur. nec fiet in eis reiteratio muneris: cum nihil ab hereticis eis doceat̃ fuisse collatum. ¶ Unde vrbanus secundus scribit petro pistoriensi episcopo et rustico abbati vallis vmbrose.

Redeũtes ab hereticis sũt reordinãdi.

h Donatũ causarũ. collige ex h intelligẽtia3 e⁹ quod dici solet in litteris salua apostolica auctoritate.

i ¶ Antiq̃s. id est sm̃ regulas antiquas. et ita nisi exprimeretur h: ppetua videret̃ cõstitutio. ia. C. de penis. seruus. s3 q̃d iur̃ sit super h. no. lxi. di. §. ex hijs omnibus.

Saluberrimu3. se sib⁹ prauis. id est opinionibus hereticorum.

l ¶ Professio. C. de non nume. pecu. generaliter. j. ij. q. i. legu3 j. xxvij. q. i. omnes femine. extra de appel. personas.

m ¶ Maculati. idem est si fuerint rebaptizati. ar. de c. di. iiij. qui bis. eos quos. vel si ad subuersionẽ fidei ad heserunt hereticis. ⁊. e. q. l. conuenientibus. ad si.

Si quis. in cõmuni concilio. ⁊ di. l. de eo. hodie sufficit solus epus. ex̃ de hereticis ad abolẽdã. §. q: vero.

o ¶ Libello. ⁊ e q. si q̃ voluerint.

p ¶ Purgationem. idem est si de simonia suspectus sit ex̃ de purga. ca. c. quotiens.

q ¶ Opinione. ⁊ di. xxx. c. vlt.

Et si illa. in principio agit de illis que dispensari possunt.

r ¶ Et si illa. vt dispensabilia.

s ¶ Sinenda sunt. id est dispensanda. et ita ceterorum improprie sumitur. ar. ff. de mino. pa.

a ¶ Uel rerum vel temporum. vel personarum. nã p qualitate personarum ⁊ actio formatur ⁊ cõdemnatio moderat̃ ff. de nego. g. põp. in negocijs. habes g̃ h causas ppter quas est dispensandu3 scilicet causa vtilitatis et necessitatis. s3 nũquid ex causa pbabili videtur. ar. lvij. di. c. vno quod concedit alanus. ego cõtra nec obstat. di. lv ij. c. vno. q: vbi post fides eius apparet probabilis abolet̃. irregularitas ibi psumpta et promouetur de iure cõmuni.

b ¶ Uel accelerate. na3 q̃ de nouo emergunt. ⁊c̃. ff. de interroga. ac. de etate.

c ¶ Mutilanda. dispensationes quas extorquet necessitas necessitate cessante mutilande sunt. que aute3 regulariter fiunt non. j. ix. q. i. ab excommunicatis. ⁊ di. l. placuit. j. vij. q. i. c. mutationes.

d ¶ Precepta. quedam. non omnia.

e ¶ Breuiter. ordinibus. scilicet. illi qui coacti vel ignoranter ab hereticis ordinati sunt.

a ¶ Utrum in eo ordine. et dic q̃ non si in forma ecclesie baptizati sunt. ex̃ de apost. ex litterarum. nec bene soluit hoc gratianus.

b ¶ Gregorius. ar. di. lxviij. c. i.

c ¶ Augustinus. vt. e. q. i. q̃ quidam.

d ¶ Reiterari. vt. ⁊. e. q. i. vatium.

Dalbertuz. per h. c. pbat. io. fa. opinionez suam q. s. baptizatus ab eo qui recipit vltimam manus impositionem extra ecclesiam nihil recipit nos qui dicimus contrarium hoc intelligimus cum non ordinabat in forma ecclesie. f ¶ Beati. &c. et ita cum facit mentionez hic de illo. c. s. i. q. ventuz est. intelligenduz est illud sicut istud de nō ordinatis in forma ecclie

s ¶ Iurati. s. xxiij. di. quanq. j. viij. q. iij. arnaldus. & c. talia.
t ¶ Sortiendis. dignitates eni nō debent venales esse. sicut nec matrimonia. ff. de donac. inter virū & vxo. l. ij.
v ¶ Per se. i. q. i. eos qui. x ¶ Siue p interpositam. ex. de pecul. cli. ingrediendum. ex. de sen. ex. mulieres. s. xlvi. di. sicut non suo.

g ¶ Quia nihil. s. c. q. i. gratia. j. de p. di. iiij. c. quomō arg. s. q. i. que perfectionē.
h ¶ Dare. ar. qui nihil habet nihil dare potest. ar. contra ex. d elec. suffraganeis. Itez ar. q pro non dato habetur quod datur ab eo qui dare nō pōt. ex. de iure pa. quod autem. iohannes.
i ¶ Reiterari. quo ad speciez facti non quo ad rei essentiaz nam sepe quod male fit vel minus plene ex integro est agēdum. sicut in satisdatione. ff. qui satisda. co. de dic. §. si seru9 et in iuramēto. ff. de iureiuran. l. q p salutez. & in libelli pfectione. ij. q. vi. c. vl. ar. ff. qui satisda. co. si ab arbitro. §. quod et si. nam in hijs omnibus non est aliqd iterādūz. s3 q omissum est restaurāduz ex. de sacra. non iteran. c. i. io. male dicit io. hic ex quo ad rei essentiaz fit hic itez ordinatio facienda quia prima ordinatio nō erat in forma ecclesie. b.
k ¶ Ex integro. s. c. q. i. siquis confugerit. j. de con. di. iiij. si nulla. ex. de censi. c. scientes.
l ¶ Dyaconi. iste dalbertus ex formam ecclesie ordinat9 fuerat: vel ex formam ecclesie ordinat9 fuerat a neggelone.

Dalbertum[e] a neggelone licet simoniaco non simoniace eiusdem cōfessione reperimus in dyaconuz ordinatū. et beati[f] innocentij pape sententia constat declaratū. quia neggelon hereticus quez constat ab hereticis ordinatū quia nihil[g] habuit: dare[h] nil potuit ei cui manus imposuit. Nos igitur tanti pontificis auctoritate firmati et damasi pape testimonio roborati qui ait reiterari[i] oportere quod male gestuz est. dalbertum ab hereticis corpore et spiritu digressum atq vtilitate ecclesie pro virib9 insudantē ex integro[k] ecclesie necessitate ingruente in dyaconez cōstituimus. quod nō reiterationem existimari censemus. sed tantum integram dyaconij[l] dationez. quam quidez vt prediximus qui nil habuit: nil dare potuit. ¶ Item damasus papa.

De eodem

Per illicitam manus impositionem vulneratum caput[m] illi qui videbantur aliquid accepisse habebant. et vbi vulnus infixuz est necesse est medicinaz[n] adhibere qua infixa sanetur macula id est reiterari necesse est qđ non est legitime[o] actum aut collatuz minime pbatur. Naz quomodo[p] possit honorez retinere: qui ab illo accepit qui potestatem dare non habuit legitime: inuenire nō possum. ¶ Item nono libro codicis titulo ad legez iuliaz repetundaꝝ Imperator theodosius & valerius.

Sancimus eiusmodi viros ad prouincias regendas accedere qui ad honoris insignia nō ambitione[q] vel precio sed probate vite merito & amplitudinis tue[r] solēt testimonio pmoueri. Ita sane vt quib9 hij honores per sedis tue vel nostram fuerint electionez cōmissi iurati[s] inter gesta depromant se p administrationibus sortiendis[t]: neq dedisse quippiam neq daturos vnq post moduz fore: siue per se[v] siue p interpositam[x] psonaz in fraudez legis sacramētiq. aut donationis venditionis siue vel titulo aut velamēto cuiuscunq[y] contractus et ob hoc exceptis salarijs[z] nihil penitus tam in administratione positos q post depositum officiuz p aliquo pstito beneficio tempore administrationis quā gratuito meruerint accepturos. et licet neminem diuine timoris contēnēdo iureiurando arbitremur[a] immemorem: vt saluti proprie vllum cōmodum anteponat: tamen vt ad salutis timorem ex necessitate periculi subiugetur. si quis ausus fuerit prohibita sacramenta negligere. nō modo aduersus accipientez: sed etiam aduersus dantem accusandi cunctis tanq crimen publicum[b] concedimus facultatez. qua drupli pena euz qui cōuictus[c] fuerit modis omnibus feriendo.

¶ Item pascalis papa. De eodem

Patet simoniacos veluti primos et precipuos hereticos ab omnibus fidelibus respuendos. et si commoniti non resipuerint: ab exteris[a] etiaz potestatibus opprimendos. omnia eni criminа ad comparationem simoniace heresis: quasi pro nichilo[b] reputantur[c].

¶ Hijs breuiter premissis ad ea veniamus que ecclesia seueritate discipline parata est vlcisci ostendētes quibus accusantibus vel testificantibus quilibet sint conuincendi. quo iudice quisq debeat damnari vel absolui. si causa viciata fuerit: quo remedio possit subleuari. si accusatores defecerint: an reus sit cogendus ad purgationem. Et vt facilius pateat quod dicturi sumus: exempluz ponatur sub oculis in quo auctoritates hincinde controuersantes distinguantur. et quid sanctorum patrum sentiat auctoritas: liquido intimetur.

y ¶ Cuiuscunq. s3 videt q ff. de poll. l. i. §. i. sed aliud ē publice p mittere aliquid rei publice. aliud occulte alicui vt ei9 suffragio pmoueatur.
z ¶ Salarijs j. xxiij. q. i. militare. s. lxxvi. di. nō sat
a ¶ Arbitremur. ar. p teste psumendū est q nolit deierare. ex. de testi. cū tu fili. ff. d iureiuran. sciēs & dic canon quos scimus nolle peierare &c. ij. q. v. si mala fama s3 licz psumatur est tamen nota dignuz q: lex nō stat huic psumptioni imo subicit penam in deieratiōe j. c. ibi quadrupli. &c.
b ¶ Publicum. j. vi q. i. §. vlti.
c ¶ Conuict9 naz post depositā administrationez debz esse presens p quinquaginta dies C. vt oēs iudices tam ci ui. q mili. l. i.

Per illicitaz. caput. id est mentē macula culpe infectaz. n ¶ Medicinam. no. hanc expositionez reiterari. &c. et hec expositio subintelligenda est. s. e. q. i. ventum. vbi eadez sunt verba. medicina est adhibenda. i. reiteranda vt ita & illud intelligat de non ordinatis in forma ecclesie.
o ¶ Quod legitime. ar. ex hoc loco q si potestas est translata in aliquez vt eligat episcopuz et ipse minus bonū eligit itez possit eligere. ar. vij. q. i. factus. viij. di. que cōtra. naz reproba pecunia nō liberat debitorē. ff. de pig. act. eleganter. §. qui reprobos. & est ar. ad hoc ex. de elec. in causis ar. contra extra de offi. del. in litteris. nam functus est officio suo. naz etiaz ipsi canonici male eligendo priuarent potestate eligēdi. ex de elec. cum in cunctis & no. lxi. di studij. io. quid iuris sit de hoc notaui in qōnib9. b.
p ¶ Quomodo. s. xix. di. sm. cōtra sed illud cū auctore suo generaliter est phibituz istud in ecclesia catholica confirmatuz h. naz p non dato habetur. &c. ex. de iure pa. quod aūt. ff. si qs cau. quotiēs. ar. contra ex de iure pa. consultationibus.
Sancimus. ambitione. s. e. q. nullus itaq. r ¶ Tue. loquitur pfecto.

& conuenit sub episcopo loci. in autent. vt iud. sine quoquo suffra. §. necessitatez. coll. ij. sed ex cōtractu nō pōt iudex cōueniri post depositam administrationez. si cōtractuz aliquez fecit nomine ciuitatis. vt ff. de admi. reru ad ciui. perti. pcuratores. § in eū. ff. de euict. illud. §. i. sed pcurator negocioꝝ bñ cōuenit post depositum officiuz. vt. ff. de procur. procur. h.
Patet. ab exteris. i. a laicis qui ex ecclesiam habēt hanc potestatez. vt. s. di. xvij. nec licuit. j. xxiij. q. v. princeps
b ¶ Pro nihilo. hoc in detestationez huius sceleris dicitur. s. di. xc. neq. et. e. q. i. cito. j. xxxij. q. vij. quid in omnibus et c. non solu3 extra de simo. tanta. c ¶ Reputantur. hoc dicit in detestationē criminis et ad terrorem. sicut illud omnis peccator. &c. ex. de simo. tanta vel est grauius quia specialius dicit hoc crimen cōmitti in deum q aliud. q: donuz dei volunt pecunia emere. s. i. q. i. eos. & ideo grauius dicit ar. xvij. q. iiij. sicut. xxij. q. i mouet. vel io h dicit q: nulla pena certa p hoc crimine indicitur nisi quousq ad mortez aspere peniteat. s. e. q. i. si quis. Joh. an.

Incipit causa secunda.

Quidã episcop⁹ de lapsu carnis a laico impetit. duo monachi ⁊ vnus subdyaconus ⁊ duo leuite aduersus ipm testimoniũ ferũt a metropolitano suo se sentit pgrauari in ipsa vẽtilatiõe cause tres ex testib⁹ deficiũt. siue decepti pmissione: siue canonica examinatiõe reprobati. spoliat tamẽ episcopus q2 crimen ei⁹ notoriũ erat. ¶ Hic primo q̃rit an in manifestis iudician⁹ ordo sit requirend⁹. ¶ Secũdo an expoliatus ab aliquo sit iudicand⁹. ¶ Tertio q̃ pena sint feriendi qui in accusatiõe vel testificatiõe defecerint. ¶ Quarto si eps duo4 testimonio sit cõdẽnãd⁹. ¶ Quito si deficiẽtib⁹ accusatorib⁹ sit cogendus ad purgationẽ. ¶ Sexto si remediũ sit dandũ ei qui causa dilatiõis vocem appellatiõis exhibuerit. ¶ Septimo si laici monachi vel quilib3 inferiori3 ordinũ in accusatiõe maio4 sint audiendi. ¶ Octauo quõ debeat fieri accusatio: an in scriptis vel sine scripto.

Quod autẽ null⁹ sine ordine iudiciario dãnari valeat multis auctoritatib⁹ pbat. ¶ De hoc aũt ita testat augustin⁹. Dãnari nõ debet nisi aut conuict⁹ aut sponte confessus.

Nos in quẽq3 sniam ferre nõ possumus nisi aut in cõuictũ [a] aut sponte cõfessu3 [b]. ¶ Itẽ cõstã. imperator. De eod.

Iudex criminosu3 [c] discutiẽs nõ añ sniam diffinitiuã pferat q̃3 aut reu3 ipe se cõfiteat: aut p innocentes [d] testes puincat. Hoc idẽ testat augu. ⁊ eisdez verbis. ¶ Item grego. De eodem.

Sicut sine iudicio nolumus quẽq3 cõdẽnari: ita q̃ iuste [e] diffinita sunt nulla patimur excusatione [a] differri.

¶ Item eleutheri⁹ episcop⁹.

Nihil cõtra quẽlibet accusatũ absq3 legitimo ⁊ idoneo accusatore fiat. Nam ⁊ dñs noster ihesus xp̃s iudã eẽ furẽ sciebat: sed q2 nõ est accusat⁹ ideo nõ est eiect⁹. ¶ Itẽ felix papa. De eod.

Primates [b] accusatũ discutientes epm nõ añ sniam [c] pferant dãnationis q̃3 aut reũ ipse se eẽ cõfiteat: aut per innocẽtes ⁊ canonice examinatos regulariter testes cõuincat. aliter irritã esse censem⁹ ⁊ iniustã epo4 dãnationẽ ⁊ idcirco a sancta sinodo retractandã [d] ita vt oppressis ab oib⁹ in cũctis causis subueniat. Idẽ decreuit zepherin⁹ papa. ¶ Itẽ augustin⁹. Multi per tolerantiã sustinẽdi sunt q̃uis snia diuini iudicij sint pdẽnati.

Vnus ex vobis [e] me traditur⁹ ẽ. bene dixit vn⁹ ex vobis ⁊ nõ ex nobis. Ex vobis eni3 a quib⁹ p iudiciariã ptãtẽ cõfessus aut cõuict⁹ exclusus nõ ẽ. a me vero qui nullis indigeo argumẽtis: ⁊ oĩa certissime noui separ⁹ ẽ ⁊ diuisus. Tale eni ẽ ac si diceret. Et si ego p occulti iudicij sentẽtiam dãnatũ habeo: vos tamẽ adhuc illu3 p tolerantiã sustinere [f]. ¶ Itẽ gregori⁹ iohãni defensori eũti in hispaniã. Nulli seruet iudiciũ nisi rõnabilit habitum.

In primis [g] requirendũ ẽ de persona psbiteri [h] dilectissimi fratris ⁊ coepiscopi nostri ianuarij. ⁊ si ita se veritas h3 sicut eiusdẽ episcopi petitio cõtinet in ecclesia atq3 loco suo idez presbiter modis oibus reuocet. Si autem dictũ fuerit q2 cõtra ipsu3 causa ali

Quod ait. iudicas q in manifestis requirit ordo iuris. vt. ii. q. iij. cor. sed nõ in notorijs. vt dicit. j. c. manifesta. ⁊ habes ex̃. de iureiur. ad nostrã. iij. ⁊ notandũ q quedã snia est diffinitiua: quedã interlocutoria: quedã pcepti. quelibet ista4 req̃rit ordinẽ iuris. ⁊ si diffinitiua snia fuerit lata omisso ordie iuris ipso iure nulla ẽ. vt. j. c. q. vi. §. diffinitiua. hoc tñ scias q duplex est ordo iuris vnus qui est de natura siue substãtia iudicio4. sc3 vt q̃s p⁹ citatõe3 hẽat iducias vt fiat lit. cõtesta. ⁊ testes recipiantur ⁊ q snia ferat in scriptis. si contra hũc ordinem ferat snia nõ tenet. vt. j. c. q. vi. §. diffinitiua. est alius ordo qui nõ ẽ de subã iudicio4. s. vt snia nõ ferat sub cõditiõe ⁊ nec prius pnunciet̃ de possessione q̃ de proprietate. si tñ hoc nõ seruatur: nihilominus t3 snia. vt j. co. q. vi. biduu3. ⁊ C. de ap. l. i. Item snia interlocutoria siue sit excõis siue suspensionis vel missionis in possessionẽ req̃rit ordinẽ iur. de ordine snie excõicatõis hẽs. j. c. nemo. ⁊ xxiiij. q. iij. de illicita. ⁊ meli⁹ ex̃ de sen. ex. sacro. de ordie suspẽsionis hẽs. j. c. nomẽ. si tamẽ iste ordo nõ fuerit seruat⁹: tenet excõicatio vel snia suspẽsionis. vt. xi. q. iij. si eps. Itẽ in snia missiõis in possessiõem requirit semiplena cause cognitio. vt ex̃ vt lit. nõ cõtes. q̃m frequẽter. in fi. ⁊ siue ordo talis fuerit seruat⁹ siue nõ: si absens põt pbare se nõ fuisse cõtumacẽ: snia talis retractat. vt ex̃ de sen. ⁊ re iudi. cũ bertold⁹. ⁊ ff. ex qui. cau. in pos. ea. fulcini⁹. §. q̃d sit latitare. ⁊ ff. de priuil. credi. imperatores. snia pcepti ẽ cũ iudex pcipit alicui sine cause cognitiõe vt soluat alij. x. q̃ petit. si ille soluat ⁊ pecunia illa debita ẽ l3 iudex iniuste pceperat: tñ nõ põt repeti pecunia. vt. ff. q̃d met⁹ ca. l. vl. i fi. a pdicta regula pleriq3 doctores excipiũt infamatos circa q̃s nõ req̃rit ordo iur. vt. j. e. q. v. psbit. ⁊ ex̃ de simo. q̃tiẽs. q̃d nõ admitto vt dicem⁹ in loco suo in illo. c. psbit. ⁊ i illa decre. quotiẽs. habita fuit cognitio cause. Itẽ excipiũt dilapidatores. vt. iij. q. i. q2 ea. q̃d nõ ẽ ve4. quia hodie pp solã suspitionẽ nõ remouent ab administratiõe. vt ex̃ de si. mo. l3 heli. Jo.

a ¶ Nos in queq3. cõuictũ. q̃tuor sunt modi cõuincẽdi: aut iure. s. in instrumẽtis vel testib⁹: aut facti euidentia vt ex̃ de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ j. e. q. q̃ lothari⁹. aut iuris interptatiõe. vt sepi⁹ citatũ cẽrcã. vt. iij. q. ix. decernim⁹. aut violẽta suspitiõe. vt. xxxij. q. i. dixit. ⁊ C. de adul. si q̃s.

b ¶ Cõfessuz. hẽs ar. h q snia ferẽda ẽ in cõfessu3: ⁊ h ve4 ẽ etiã si aduocat⁹ alicui⁹ cõfiteat nec reuocet cõfessionẽ suã. vt ex̃ de cẽsi. olim. ⁊ ẽ ferẽda snia in cõfessu3 in cã ciuili. vt. ff. de cõfes. iulian⁹. ⁊ etiam in cã criminali. vt. ff. de custo. ⁊ exhibi. re. si cõfessus. nisi aliq̃s metu tormẽto4 pfiteat aliq̃d dũ ẽ i carcẽ. tali ei cõfessiõi nõ stat. vt. ff. de q̃sti. l. i. §. diuus. ⁊ §. si q̃s vltro. nisi p⁹ tormẽta i pfessiõe pseuer3. vt. ff. de q̃sti. l. i. §. q̃õne mẽtit q lex q̃ dic q nulle sunt ptes iudicis i pfitẽtẽ. vt. ff. ad l. aq̃l. pinde. §. vlti. S3 dic q nulle sunt q̃tũ ad examiatõe3 cãe. sit tñ aliq̃ q̃tu3 ad platõ3 snie. vl dic q si p⁹ receptiõe3 libelli: ⁊ iducias datas re⁹ pfitet. tc iudex feret sniã3. s3 si sine oi porrectiõe libelli si ex abrupto pfiteat: tc si ẽ ferẽda snia s3 iudex simplr pcipiet ei vt soluat. ff. de iudi. si debitori. q̃ at pfessio p iudicet his pnib⁹ ost. Maior spõte sciẽs ptra se vbi ius sit ⁊ hostis. nec natura neq3 fauor ⁊ lis iusue repugnet. maior. ff. de pfes. certũ. §. miores spõte. xxxi. q. ii. lothari⁹. sciẽs. C. de iur. et fac. ig. error ptra se. ff. de int. act. de etate. vbi ius sit. ex̃ de iudi. at si clerici. ⁊ hosti. ff. de int. ac. l. vl. nec natura neget. ff. de int. ac. cõfessiõib⁹. fauor. C. de lib. cã. interrogatã. ex lis. ff. ad. l. aq̃. idẽ neraci⁹. §. vl. iusue repugnet. ff. de pac. si vn⁹ §. pacta. ⁊ meli⁹. ff. de iter. ac. l. si is cui⁹. ex xij. q. ij. solet queri.

c ¶ Iudex. criminosũ. i. cã3 crimialẽ.

d ¶ Aut p inocẽtes. id est bonos.

Sicut sine iudicio. q̃ iuste. i. fm ordinẽ iuris. l3 ei sciat executor eã iniustã q̃tũ ad ius litigatoris. tñ eã exeq̃t. ex̃ de of. de. pastoral. nisi sit lata pter ista. vt. C. si ex fl̃sis instr̃is. l. iudicati. ex̃ de re iudi. de cetero. ⁊ de cri. fal. sicut.

a ¶ Excusatiõe. nisi icõtinẽti obiciat exceptio. vt ex̃ de testi. veniẽs. ij. ⁊ ex̃ de testi. spol. l[ite]ras. de h dic vt no. xi. q. iij. cũ apo. ex̃ de of. del. q̃renti.

Primates. i. epi. v. q. ij. si pmates. c ¶ Sniã3. excõicatõis quã ferre põt i epos s3 dãnare nõ. vt. d. xij. di. de his. j. xi. q. iij. si q̃s eps. j. iij. q. vi. q̃uis. ⁊ c. seq. nisi sit sinod⁹ pgregata auctate pape. vt. v. q. iiij. c. i. d ¶ Retractãdã. s3 q̃lit retractat snia q̃ de iur nulla ẽ. nã nec i snia excõicatõis necessaria ẽ absolutio: vbi snia nulla ẽ. vt ex̃ de of. del. cũ cõtigat. ⁊ ex̃ de sen. ex. p tuas. ⁊ id q nullũ ẽ rũpi nõ pt. ff. de iniust. rup. t. nã ⁊ si sub. ⁊ vbi nulla ẽ obligatõ nulla ẽ liberatõ. ff. de v. ob. decẽ stiplat⁹. s3 h retractat de fcõ: sic aliq̃s absoluit de fcõ. ex̃ de ap. ad pñtiã. sic dposit⁹ de fcõ restituit de fcõ. vt. xvi. q. i. fr̃ nr̃.

Vnus ex vo. ar. q de vno dr de alijs negat. xlv. di. disciplia. sic. ff. de indi. cũ ptor. s. xxv. di. q̃lis. C. de pcu. marit⁹. f ¶ Sustinere. etiã i publica cõione. vt ex̃ de of. or. si sacerdos.

g In pmis. ar. q pri⁹ ẽ cã pauperis q̃ diuitis tractãda. xvi. q. vi. de lapsis. ⁊ C. de epi. ⁊ cle. si q̃s ad declinãdã. s3 dic q h vltio iubet tractari cã epi: vt cã meli⁹ memorie pmẽdet. vt de cõ. di. ij. liq̃do. s3 q̃re iubet iq̃ri. s. an ordo iuris fuerit fuat⁹. cũ epi depositi cẽnt a nõ suo iudice: vñ stati deberẽt restitui. vi. q. iij. deniq3. dic q h fuit pp scãdalũ comicioli. ⁊ ẽ si. iij. q. vi. h q̃ppe.

h ¶ Presbiteri dilc. trãsitiue põit.

qua mota [i] siue ꝓbata ē subtiliter ipso presente [k] ꝛ ꝑ se ratione͂ reddēte querē dū est ꝛ gen⁹ cause [l] ꝛ mod⁹ ꝓbatiōis [m] vt ex hoc colligere valeas. vtrū adhuc i exilio vl' deportatiōe demorari an cer te in ecclesia ꝛ officio suo reuocari debe at. De epi ꝑsona hoc faciēdū ē vt si nul la cōtra eū criminalis cā q̄ depositōe vl' exilio digna est mota siue ꝓbata est: is epūs q̄ eo supstite puerse [m] ꝛ cōtra cano nes i ecclia ei⁹ ordinari ꝑsumpserit: sa cerdotio priuat⁹ ab oi ecclesiastico mi nisterio repellat [n]. qui etiā eidez ianua rio dilectissimo fratri ꝛ coepiscopo nr̄o tradend⁹ ē: vt aut ab ipo [o] i custodia ha beat. aut certe ab eo ad nos trāsmittat. Episcopi vero qui eū ordinauerūt vel ordinatiōi ei⁹ cōsentiētes interfuerunt sex mensib⁹ [p] dominici corporis cōione priuati agere pniam in monasterio de cernant ꝛ supraſcript⁹ ianuari⁹ loco et ordini suo modis oib⁹ reformet. Siue rō cōione priuatis cōtigerit mortis im minere periculū bn̄dictio eis viatici nō neget. Si aūt epi in ꝑiudicio cōdēnati onis vl' depositōis memorati epi se me tu [q] iudicis cōsensisse ac talia fecisse sua sponte [r] cōfessi fuerint: tp̄s eis abbreui andū est ꝛ mod⁹ pnie tēperand⁹. Siue ro ille qui locū ei⁹ inuaserit de hac for tasse luce migrauerit ꝛ alter est ordina tus q: leuioris [s] culpe videt. non quasi isti superstiti: sꝫ successisse defuncto epi scopat⁹ illi officiū ab ea tm̄modo eccle sia iterdicat: vt i alia ecclesia q̄ sacerdo te vacauerit si elect⁹ fuerit eps ee possit ad malachitanā tn̄ ecclesiā nunq̄ aliq̄ modo reuersur⁹ [t]. Gloriosus aūt comi ciol⁹ q̄cq̄d ꝑdict⁹ eps ꝑ violētiā atq̄ in secutione͂ ipsi⁹ expēdisse [v] vl' dānū ptu lisse dato [a] sacramēto firmauerit eidez epo restituere cōdēnet. Si aūt aliter q̄ antefati epi petitio cōtinet actū ee for sitan ꝓhibet. subtiliter querēdū ē ꝛ co gnita veritate cū dei timore qd iusticie ordo suaserit iudicādum est. ¶ Item Quia igit stephan⁹ eps in odio sui q̄ daz ficta ꝛ de falsis se capitulis accusa tuz neq̄ aliq̄d ordinabilit factū sꝫ iniu ste se asserit cōdēnatū diligent queren duz ē. primo si ordinabiliter iudicium habitū ē si alij accusatores [b] ꝛ alij testes fuerint. Deinde causaꝝ q̄litas ē exami nāda si digna exilio vel depositiōe fue rit: si eo ꝑsente [c] q̄ accusat⁹ ē sub iureiu rādo testioniū ꝯ eū dictū ē si scriptis a ctū ē. si ip̄se licētiā r̄ndēdi ac defendēdi se habuerit: sꝫ de ꝑsonis accusantiū ac testificantiū subtiliter q̄rendū est [d] cui⁹ cōditiōis sint cuiusue opiniōis. ꝛ ne in opes patrionij sint: ne forte contra ꝑsa tum pastorez aliquas inimicitias [e] ha buissent. vtrū testimoniū ex auditu [f] di xerint: aut certe sp̄aliter [g] se scire testati sunt: si scriptis [h] iudicatū ē ꝛ partib⁹ ꝑ sentib⁹ snia recitata ē: qd si forte hec so lēniter acta nō sunt: neq̄ causa ꝓbata est q̄ exilio vel depositiōe digna sit i ec clesiā suā modis oibus reuocet. Ubi ve ro qui cōtra dei timorē ꝛ statuta cano num eū cōdēnauerūt excōicati i mona sterio ad agendā penitentiā septē men sib⁹ sunt mittendi. Ita sane vt si cuiq̄ eorū cōtigerit mortis imminere discri men viatici eis benedictio nō negetur. Ipse aūt q̄ eo viuēte locū ei⁹ temerarie ambiuit priuat⁹ sacerdotio ab oi mini sterio ecclesiastico repellat atq̄ eidē di lectissimo fratri ꝛ coepo nostro tradat. vt euz ipse aut ad nos transmittat: aut

i ¶ Mota. sine probata. siue ꝑ et. ꝛ tūc planū ē. nō eñ eo solo q̄ q̄s ē accu sat⁹ re⁹ ē. vt. xv. q. vi. c. vi. vel dic mota ita q̄ sit infamat⁹ ꝛ in purgatōe de ficiat. hoc eñ solū sufficit ad depositionē. vt ex̄ de simo. de hoc. ꝛ c. insinua tū. hoc verū est q̄n crimē in quo deficit inducit depōnem. k ¶ Presen te. ꝛ intelligente alit nō diceret presens. vt. ff. de verb. sig. coram.

l ¶ Gen⁹ cause. s. an cā sit ciuil an crimia lis. q: alij testes ad mittunt in vna q̄ in alia. vt. xiiij. q. ij. sup prudētia. vel dic ge n⁹ cause. i. an tale sit crimē qd inducat de positionē vel nō. q: nō oē crimē inducit depositionē. di. lxxxi apostol⁹. ꝛ. v. q. iiij. in loco. xv. q. viij. in summa.

m ¶ Mod⁹ ꝓbatio nis. nō intelligas vt inquirat an ciuiliter an criminalit agatur nā ꝑ crimē ciuiliter ꝓbatuz remouet q̄s a beneficio. vt ex̄ de offi. custo. c. i. ex̄ de fi deiuſ. peruenit. ꝛ de iureiur. querelā. sed dic modū ꝓbatiōis id ē an excipiēdo vl' denūciādo vel alio modo sit ꝓbatū cri mē. q: si excipiendo vel denūciādo nō ē remouend⁹. vt ex̄ de accusa. sup his. si āt directe agat ꝯ crimi nelꝫ ciuiliter: bn̄ re mouet ab admistra tione sꝫ non a digni tate. vt ex̄ de simo. ꝑ tuas. in fi.

m ¶ Peruerse. q̄d iu ris de hoc sit. habes iij. q. ix. in summa.

n ¶ Repellat. nisi se cisset ignorāt. vt. vij q. i. ꝑsentiuz. ꝛ. c. cū qui. o ¶ Ab ip so. nō vt ab ipso iu dicet. vt. ꝭ. iij. q. v. q: suspecti.

p ¶ Sex mensibus. post hoc tp̄s forte ipo iure restituūtur. ar. ff. de postul. imperatores. ꝯ. di. l. si ille. ꝯ. sed ibi erant detrusi in monasterio vt ibi ꝑpetuo essent.

q ¶ Metu. met⁹ ħ attenuat peccatū. vt ex̄ qd met⁹ cā. sacris. q̄nq̄ penit⁹ ex cusat. vt. l. di. ꝑsbiteros. q̄nq̄ in nullo excusat. vt. ꝭ. de cō. di. iiij. eos. ꝛ. xi. q iij. q̄sq̄s. r ¶ Sponte. ar. q̄ mitti⁹ dꝫ agi cū sponte cōfesso q̄ cū conui cto. vt. l. di. c. iij. ar. ex̄ de elec. innotuit. s ¶ Quia leuioris. cū ei sit sin gularis successor: mala fides defuncti nō nocet successori. sec⁹ si eēt vniuer salis successor. vt. C. de acq̄. pos. vicia. ꝛ. ff. de diuer. ꝛ tēp. ꝑ. an viciū. ꝛ. l. cū heres. purgat ḡ viciū hoc ꝑ successionē. sic ex̄ de fil. presb. ex transmissa. vnd dicit lex qd nō video: vi possidere si recipiā possessionez ab eo q̄ possidet sꝫ ille viciose possideret. vt. ff. vti pos. si duo. ꝛ si. ex̄. de resti. spo. cū ad sedez in fine. Io. hodie tn̄ spoliat⁹ pōt cōuenire quēlibet possessorē cōditiōe ex canone. vt extra de resti. spol. sepe. B. t ¶ Reuersur⁹. ar. q̄ dignitas nō cōualescit in inuasore si deiect⁹ moriat. ar. ꝭ. xxi. q. i. relatio.

v ¶ Expēdisse. de expēsis cōsueuit notari. ex̄ de penis calumniā. melius de dolo ꝛ cōtu. cū dilecti. sed hic aliq̄ adijciam. dico ḡ q̄ oēs expēse soluent q̄ facte sunt in eūdo ꝛ redeūdo. extra de elec. vt ꝑrite. etiā circa aduocatuz. vt. C. de iudi. sancim⁹. ꝛ hoc obtinet cū vict⁹ cōdēnat victori. sec⁹ ē cū quis cōdēnat ꝑ cōtumacia. tūc tn̄ solū expēsas factas a tpe cōtumacie. vt ex̄ de do. ꝛ cōtu. cū dilecti. illas tn̄ expēsas dico deducēdas q̄s domi cōsueuit fa cere. vt. ff. ad exhi. sed ꝛ si. ꝯ. i. ꝛ. ff. de peti. here. sed ꝛ si. ꝯ. qd aūt. ꝛ. ff. de rei ven. si res. nec illas petit q̄ vel casu fortuito vel fato facte sunt vt. ff. man. inter causas. ꝯ. nō oia. Itē iste expēse erūt mediocres non delicate. vt. ff. de pig. act. si seruos. in fi. ꝛ. ff. de dam. infe. inter quos ꝯ. ij. ꝛ. d. seq. solas eñ illas prestabit q̄ ꝑ ipam cām facte sunt. vt ex̄ de sequestra. pos. ꝛ fructuū ad hoc. in fi. ꝛ solas neces sarias nō vti les prestabit. vt ex̄ de eo q̄ mit. in pos. cū venissent. i fi. illud aūt non obstat ei qd minores face re potuissent. vt. ff. mand. si quis. ꝯ. impē dia. Item iu dex pri⁹ taxa bit expensas q̄ pro eis iu retur. vt. iij. q. iij. ꝯ. spacium ꝯ. qd fieri. et est illud speci ale qd ꝓbat aliq̄d ꝑprio iuramento. ꝛ hoc ideo q̄a res talis alit nequit ꝓba ri. sic ꝑ sacrm̄ suuz ꝓbat se aliquis ꝑdi disse instrum tū suū. C. de fi de instru. l. vi. codē modo ꝓ bat sibi res a liquas mobi les ee ablatas dato sacro si aliter nequit ꝓbari. vt. C. vnde vi. si q̄n hoc tn̄ ꝑ cer to teneas q̄ nullus in pri cipali cā con dēnat in expē sis postq̄ iu rauit de calūnia cū postea ꝑsumat bona fide litigare. vt. ff. de le. ij. q̄ insolidū. in hac opiniōe fuit io. cremonen. ꝛ alij doctores legū. vnde dicit bul. exceptionē facit cōtumacia absentis actoris ꝛ iusta igno rantia Io. ꝛ ita seruat de facto in bono. diocesi. sꝫ in cā ap. indistin cte quilibet cōdēnat. vt. ij. q. vi. oimodo. B. a ¶ Dato sacro. si aliter nequit ꝓbari. C. vnde vi. si quādo. b ¶ Accusatores. i. accusator. nō eni plures accusatores admittunt: q: posset ee q̄ vn⁹ ꝓbaret ꝛ alter deficeret in ꝓbatiōe. sꝫ si plures sint iudex eliget ma gis dignū. vt. ff. de accu. si plures. tn̄ in tm̄ ꝑiudicabit eis: q: q̄ semel apparuit inter accusatores. nec pōt postea in illa causa testari. vt ex̄ de accusa. cū. p. c ¶ Si eo ꝑsente. vtraq̄ parte ꝑsente vl' altera ꝑ cōtumaciā absente testes iurare debēt. vt ex̄ de testi. in noie. sꝫ testi moniū nō debēt dicere corā ptib⁹ exēplo daniel qui sol⁹ secrete q̄re bat a testib⁹. i. q. vij. ꝯ. his ita. ꝯ. Itē daniel. ego credo q̄ quecunq̄ pars velit interesse interrogatiōib⁹ q̄ potest. q: ptes meli⁹ nouerūt q̄rere oēs circūstantias. ꝛ h ꝓbat. ff. de adul. si postulauerit. ꝯ. q̄stio ni. sꝫ h sciāt ptes q̄ quecūq̄ pars semel interfuit āmodo nō pōt ali os testes ꝓducere sup illo articulo. vt extra de testi. fraternitatis. in aut. e. ꝯ. q: vero. io. sꝫ certe sicut testimoniū dr in secreto: ita ꝛ inter rogatōes fiūt in secreto ꝛ dant in scriptis ꝛ ita seruat de facto. B.

o ¶ Querēdū ē.sed nō videt̃ b̃ modo eē querendū cū exceptio q̄ testi est obijcienda aū publicationē debeat opponi.vt eẽ de testi.p̄sentiū.ꝛ q: nō refert cui⁹ opiniōis sit testis dū modo eo tp̄e quo tulit testimoniū nihil fuit obiectū testi.vt.C.de testi.l.i. Rñ.reus bene obiecit q̄ testes nō essent cōmittēdi tales.sed iudex sp̄retis istis exceptionibus admisit eos.vnde i hoc casu post sniam dz inq̄ri d̄ opione testiū.vt eẽ de testi.ex parte ade.vł reo absente fuerunt isti testes iducti.ꝛ cū iudex ex officio suo deberet inquirere de opinione testiū nō quesiuit. e ¶ Inimicitias.capitales vt eẽ de simo.per tuas.ꝛ in auẽ.de testi.§ si vero q̄s odiosus.insti.de execu.tu.§.itē inimicitie.iij.q.v.c.ij. f ¶ Ex auditu j.iij.q.i.testes tū de auditu ꝛ de credulitate querit̃ a teste.eẽ de testi.cū causa. g ¶ Specialiter.i.assignata causa scientie.vt not.iiij.q.iij sola. h ¶ Si scripṫ j.xi.q.i.si quis cuz clerico.ꝯ.sed illud in cā ciuili: istud in criminali.vel istud est speciale in episcopo. i ¶ Leuiora.j.iij.q.x.placuit.contra.sed nō dicit̃ b̃ q̄ secundo sint admittēdi ad accusandum. k ¶ Si qualibet.ḡ.p modica vt pro magna iiuria potest quis talit̃ puniri.ar.xiiij q.vi.c.vl.tamē pro modica iniuria nō excōicatur quis.vt.xi.q.iij.null⁹.eẽ de sen.ex.ꝑuenit.Jo.male dicit io.q: excōicat⁹ est:sed nō debet mitti ad sedez aposto.nisi velit ep̄s vt dicit illa decre.ꝑuenit.Bar. l ¶ Lex.s.cornelia.sed cōtra.C.de epi.ꝛ cleri.auẽ.sed nouo.ibi eñ dicit̃ q̄ talis verberatur ꝛ in monasteriū mittit̃.so.p̄t dici q̄ nouo iuri stabitur.vel stabitur huic legi cum sit canonizata.xi.di.c.i. S ¶ Si quis in hoc.j.xvij.q.iiij.§.qui aūt. n ¶ Et ministris.no.

apud se in custodia habeat. Ep̄i vero q̄ eū ordinare p̄sumpserūt vel ꝑuerse ordinatiōi illi⁹ p̄buere cōsensum cōione priuati sex mēsib⁹ ad agendā penitētiā in monasterio deputent̃ ꝛc. vt sup̄ de cā ianuarij ep̄i.ꝛ infra. ¶ Quod si forte aliqua de obiectis ꝯtra memoratū stephanū ep̄m ꝓbata sunt.aliqua vero doceri minime potuerūt.cauta oīno cōsideratiōe pensandū ē:vtrū leuiora[i] capl'a an certe grauiora ꝓbata sint.vt ex eis qualiter diffinitionē tuam formare debeas possis scire. Gloriosus vero comiciol⁹ si supradict⁹ episcop⁹ innocēs esse claruerit: q̄cq̄d de reb⁹ ei⁹ vel ecclesie ipsius tulit: ei sine aliqua dilatōe restituat ꝛc. vt sup̄ in causa ianuarij ep̄i. Si aūt ep̄z talem qd̄ absit culpā ꝛc. vt infra in causa mōachoꝝ.de ꝑsona presbiteri: ꝛ ifra in causa. Clericus aduersus clericum. ꝛ infra de ꝑsona ianuarij ep̄i. Sciendū est grauiter ꝛ cōtra leges omnino actuz esse vt violent̃ de ecclesia traheret̃. dum si quālibet[k] iniuriā a quocūq̄ episcop⁹ passus fuerit in eccl'ia iniuriantē lex[l] capitali pena percutiat. ꝛ sicut maiestatis reum oībus det illuz accusandi licētiaz vt hui⁹ legis series loquit̃ Codice li.i. titu.iij.constitutione nona.

Si quis in hoc[m] gen⁹ sacrilegij irrupent: vt in ecclesia catholica irruens sacerdotib⁹ ꝛ ministris[n] vel ipsi cultui locoq̄ aliq̄d importet iniurie ꝛc. ꝛ ifra de ꝑsona ep̄i stephani. hoc attendēduz est q̄ nec inuit⁹ ad iudicium[o] trahi nec ab ep̄is alieni cōcilij debuit iudicari[p]. Contra hoc si dictū fuerit quia nec metropolitanū habuit nec patriarchā. dicendū ē quia a sede apostolica que oīm ecclesiaꝝ caput est: hec causa audienda fuerat ac dirimēda: sicut ꝛ ipse predict⁹ ep̄s petijsse dinoscit̃. Quia ergo episcopus alieni concilij iudices habuit oīno suspectos: snīa nō a suo iudice[a] dicta: nihil firmitatis obtineat. Qd̄ autem dicitur a seruis suis accusat⁹. sciendū ē q: audire minime debuerant. Si vero de crimine[b] maiestatis accusat⁹ dicit̃: nec hoc ipsuz de eo credendū fuit: si vita vł opinio ei⁹ talis ante nō extitit[c]. Qd̄ autem dicit idē ep̄s quia se absente aliqui

diligent̃ q̄ in hoc casu crimē sacrilegij cōparat̃ crimini lese ma. vt. xvij.q.iiij.§.qui aūt.imo si laic⁹ extrahat̃ de ecclesia: tale crimē cōparat̃ crimini lese maiestā.vt.C.de his qui ad eccl'ias cōfugiūt.l.ij. o ¶ Ad iudicium alienū.hoc patet per verba sequētia.s.ab ep̄is alienis ꝛc. p ¶ Judicari.ergo cōprouinciales ep̄i sunt iudices ep̄i.vt.j.iij.q.vi.c.ij.

vilissimi testes sint exhibiti: hoc si verū est nulli⁹ momēti ē. ¶ Quales aūt testes vel cui⁹ opinionis ad testimoniuz admittēdi sint: plurime leges ostendūt que pene nulli habent̃ incognite. que etiaz illud sanciunt vt vilissimis testib⁹ sine corpali[d] discussione credi nō debeat. Qd̄ aūt dicitur q: nihil sine scriptis iudicatuz est. legendū ē codice titl'o.xliij.li.vij.cōstitutione vltima. q: scriptis debuit iudicari. nam ibi inter alia p̄cipitur vt sentētia[e] que sine scripto dicta fuerit: nec nomē snīe habere mereatur.

¶ Item codē li.vij.ti.de sententijs ex periculo recitandis. Impator valenti. grati. ꝛc.

Vltima snīa dz de scripto ꝓferri.

Statutis generalib⁹ iussim⁹ vt vniuersi iudices quib⁹ reddēdi iuris in ꝓuincijs ꝑmisimus facultatē. cognitis causis vltimas diffinitiones de scripti recitatiōe ꝓferant̃. Huic addim⁹ sancioni vt sententia q̄ dicta fuerit cū scripta nō eēt nec nomē quidē snīe habere mereat̃: nec ad recisionez ꝑperā decretoꝝ appellationis solēnitas requirat̃[f]. ¶ Itē ex cōcilio apud beatum medardū. ca. viij. imarus remoꝛuz archiepiscopus dixit

De eodem.

Leguz ecclesiasticaꝝ auctoritas talis ē: vt in causis gestoꝝ semꝑ scriptura requirat̃ adeo vt qui ad sacrū fontē[g] accedit suū nomē dare p̄cipiat̃: qui ad summū sacerdocium ꝓuehit̃[h]. decreto manib⁹ oīm roborato eligat̃. Ordinatis aūt a suis ordinatorib⁹ litteras accipere iubet̃. Qui etiaz ab ecclesiastica societate[i] quolibet excessu discindit̃ libellari scriptione aut recipit̃[k] aut deijcitur. Sed qui accusat̃ vel[l] excōicatur seu recōciliatur per scripturaz accusari seu reconciliari iubetur. Et sic in ceteris huiusmodi intantum scriptura deposcitur: vt sicut beat⁹ Gregorius in cōmonitorio ad Johannem defensorem ex romanis legibus sumēs scribit Sententia que sine scriptura ꝓfertur nec nomen sententie habere mereatur.

¶ Item Nicolaus papa artaldo turonensi archiepiscopo.

Restituendus est quem neq̄ conuictum neq̄ confessum constat esse eiectum.

a ¶ Judice.j.xi.q.i.c. ꝑent̃. C.si a ñ cōpe. iu.l. vl. b ¶ Crimine.no. q̄ i istis exceptis criminib⁹ nō oēs admittunt̃ ad accusatiōez vel testimoniuz.nisi male fame fuerit accusatus.vt h̃:ꝛ.j.c.q.vij.accusatio.ꝛ eẽ de testib⁹ veniēs.i. Si vero male fame fuerit: oēs admittantur.vt extra d̄ simo.lz.in fi.nisi venerint odio ad accusatiōez vt eẽ de simo.lz hēli.ꝛ.c.ꝑ tuas. Alij dicūt ipāle eē i ep̄o.de cre.tūc dicē q̄ ꝯ cū ēt q̄ fuit fame male ñ admittunt̃ criminosi in exceptis crimib⁹ cū crimialit̃ agit̃: sed cū ciuiliter agit̃: tūc admittunt̃ cōtra regulares p̄latos: sed nō ꝯ seculares. lz ñ sunt emēdati de crimie tūc admittunt̃ ꝯ eos de eq̄tate: nō de rigore.vt eẽ d̄ simo.ꝑ tuas. c ¶ Nō extitit.eẽ de p̄sump.mādata.ꝛ.e.t.cū i iuuētute.ff.d̄ suspe.tu.l.iij.ff.ad.l.iul.ma.l.famosi.xxviij.di.q̄a sūt.ff.d̄ re mili.si oēs d ¶ Corpali.j.v.q.v illi q̄. e ¶ Vł snīa ꝑ hāc.l. nō p̄t ꝓbari greg.q̄ i crimialib⁹ cau̇ dēat interuenire scriptura.q: lex illa tm̄ de ciuilib⁹ loq̄tur cau̇.nā ep̄s inter suos subditos sine scriptura iudicat.vt.xi.q.i.si q̄s cū clerico.ꝛ C.de sentē.ex piculo recitā.auẽ.nisi.filr sclaꝝ iudex i modicis causis.vt ibi d̄r.ꝛ in auẽ.d̄ mā.p̄ici.§.fit tibi.ꝛ ꝑtes istud mutuo ꝯsēsu ꝑnt̃ remittere.vt.C.d̄ ep̄.ꝛ cle.auẽ.ꝛ ḡnalit̃.i fi.ꝛ.C d̄ ꝓuẽ.coꝝ q̄ i sacro palacio ꝯsistūt.l.q̄ciens.i fi.li.xij.dicas ḡ cū greg.q̄ i crimialib⁹ cau̇ req̄rit̃ sc̄ptura.ꝛ ēt in ciuili.eẽ d̄ ꝓba.qm̄ ꝯ.nisi i casib⁹.ſ̄.exceptis.ꝛ i cā dilapidatōis.vt i auẽ.vt iudices sine q̄quo suf.§.necessitate.col.ij.io. S ¶ Statutis.req̄rat̃.tñ si appellauit.vł q̄ dēat ꝓceq̄ ap.vt eẽ d̄ sen.ꝛ re iu.snīaz.q: appellatio ꝯfirmat sniaz.vt.ff.rē ra.ha.l.iij.§.falsus.ꝛ eẽ de ꝓo.corā. L ¶ Legū.fortē.j.de cō.di.iiij.baptizādi.ij. h ¶ Prouehit̃.s̄.di.lxi.ep̄s. i ¶ Societate.vt heric⁹. k ¶ Recipit̃.vt.s̄.i.q.vij.quotiēs. l ¶ Vel excōicat̃.xi.q.iij.de

bent.ꝛ.c.cum.

N Otuz sit. vices. nota sepius posse inquiri de eodem crimie. n ¶ Nisi. istud nisi nō ponit̄ h̄ exceptiue. o ¶ Monem⁹. ꝑ h̄ verbū nō ꝑcipit. vt. ĩ. xxviij. q. i. sic eñ. ꝛ. ff. de leg. iij. fideicōmissa. §. hec v̄ba. ꝛ. xi. q. iij. rogo. p ¶ Tue. remittit̄ h̄ causa ad eū a quo ē appellatū: nō vt ipsum

N Otum sit tue fraterne caritati ꝙ iste pauper presbiter noīe xpoferus de sua angustia ad nostrā clemētiā lacrimabiliter sit cōquest⁹: dicens se falsis criminib⁹ ipetituz: ꝛ ab ecclesia sua nō cōuictuz neqꝫ cōfessuz: irrationabiliter fuisse eiectū. Naz vt ipe refert a tua diligentia ꝑ tres vices [m] inquisitiōe facta nulla in se neqꝫ de fornicationis crimine neqꝫ de homicidij cōsensiōe reperiri potuit culpa, nisi [n] qꝛ sue paupertatis causa que petebant̄ aut consentire noluit: aut adimplere nō potuit. qđ suus tamē emul⁹ vltroneus egit q̄ iniuste eius eccl'iaz preripuit. Jdcirco magno pere monem⁹ [o] reuerētiā tuā: vt q̄ forte te ignorante gieziaca cupiditate pacta esse videntur tue [p] fraternitatis censura celeri emendatiōe corrigant̄ scꝫ restituēdo [q] eccl'ie ꝓprie iaz dictū sacerdotē atqꝫ ei reddēdo tua pietate quē ꝑdidit pristinū honorē: et nullaten⁹ canonica instituta alicui⁹ temeritate cotemni permittas: qꝛ facientē ꝛ consentientē [r] par pena cōstringit. ¶ Item de li. cōstōnū

Anteq̄ cā ꝓbet̄ aliq̄s excōicari nō dꝫ.

N Emo eps nemo p̄sbiter excōicet [s] aliquē anteq̄ causa [a] ꝓbet̄ ꝓpter quā eccl'iastici canones hoc fieri iubēt. Si quis aūt aduersus eaz excōicauerit aliquē ille qui excōicat⁹ ē: maioris [b] sacerdotis auctoritate ad gratiam sancte cōionis redeat. Js aūt q̄ nō legitime excōicauerit: intantū abstineat tps: q̄ntuz maiori sacerdoti visuz fuerit. vt qđ iniuste fecerat eū excōicando: ipe iuste patiatur. ¶ Itē Aug. in epistola ad clerū ꝛ vniuersalē plebē iponensem. Incerta ꝛ dubia iudicari nō possunt.

N Omen p̄sbiteri ꝓpterea non sum

iudicet sed vt ipm restituat. ꝛ sic non obstat extra de ap. accepta. q ¶ Restituendo: causa prius cognita. ne obstet. ĩ. vij. q. i. p̄sentium.

r ¶ Cōsentientē. h̄ iō dicit: qꝛ ipse illū nō priuauerat: sed ꝛ alij de cōsensu suo. ꝛ est hic notabile: ꝙ conuenire pt nō soluz q̄ deiecit vel mādauit vel ratū habuit. sed etiam qui consensit. extra de resti. spo. cū ad sedē. in fine. Consentire dicitur q̄s tribus modis. s. si ad h̄ cooperatur. vt in simonia. vt. i. q. i. si q̄s eps. ꝛ in incestu. vt. iij. q. iiij. consanguineorū. ꝛ in raptu virginis. xxxvi. q. ij. de puellis. i rapina. xvij q. iiij. oēs ecclesie. Itē i iniusta sñia. vt s̄. c. in primis. Secūdo modo dicit̄ cōsentire cuz non corrigit quos tenet̄ ex officiō corrigere. vt. lxxxiij. di. c. i. ꝛ. ij. lxxxvi. di. inferioꝝ. Tertio modo dicit̄ consentire cum defendit peccātez: vel q̄n sua auctoritate delinquit̄. xi. q. iij. qui cōsentit. xxiij. q. iij. qui alioꝝ. ꝛ tal' ē mag' ꝑnied⁹ q̄ ipse faciens. vt ibi dicitur. Jo.

s N Emo. ꝓsbiter excōicet. ar. ꝙ simplex sacerdos hꝫ potestatem excōicādi. vt extra de of. iudi. or. cū ab ecclesiaꝝ. ꝛ. c. si sacerdos. ꝛ d̄ appel. rep̄hensibilis. extra de eo q̄ fur. or. recepit. c. i. Nā quilibꝫ sacerdos habet claues ligandi ꝛ soluēdi. vt. ĩ. c. q. vij. §. itē cū dauid. ꝛ. xi. q. iij. quomō. Itē qꝛ de causis possunt cognoscē. vt extra de iudi. c. ij. ꝛ extra de emu. ec. c. nō min⁹. etiā de matrimonialib⁹ causis. et extra de sen. ꝛ re iudi. tenor. in prin. in parte decisa. Cū ergo excōicatio sit poti⁹ iurisdictiōis q̄ ordinis. vt extra de elec. transmissam. ꝛ tales minores p̄lati habent iurisdictionē vt dictū est. ergo possunt excōicare. Sed cōtra. excōicatio ē mucro episcopal' xvi. q. ij. visis. in fi. Itē excōicatio dicitur maxima pena. vt. xxiiij. q. iij. corripiant̄. p̄terea archidiaconi modicā habēt iurisdictionē. vt ex̄ de off. archiđ. c. i. ꝛ vl. ḡ mlto forti⁹ simplices sacerdotes. So. vbi cōsuetudo ē bene possunt excōicare. cōsuetudo eñ dat iurisdictionē. vt. xi. q. iij. cōquestus. in fiñ. de hac materia inuenies. xi. q. i. de ꝑsona. Jo. Probabiliter pōt dici ꝙ ecclesiaꝝ prelati de iure cōi possunt excōicare. vt extra de of. or. cum ab ecclesiaꝝ. licet iam epi prescripserint cōtra multos prelatos. Bar.

a ¶ Causa ꝓbet̄. ĩ. xi. q. iij. nemo episcopoꝝ. b ¶ Maioris auctoritate. cū distinctiōe. xi. q. iij. si eps forte. ibi notatū inuenies. vt extra de sen. ex. sacro.

N Omē. vel supprimere. nomina excōicatoꝝ tpe excōicationis supprimebant̄ in matricula. sed noīa depositoꝝ radebant̄. s̄. l. di. cōtumaces. d ¶ Relatione. si. extra de of. lega. licet. ex eo etiam ꝙ iudex dicit se velle referre nō p̄t amplius cognoscere. C. de appel. ex illo. ꝛ. extra de of. deleg. cū super. qđ intelligo si relatio fuerit a ꝑtibus approbata. vt. C. de relac̄. l. ij. e ¶ Suspēdi. nisi sit infamatus. ĩ. e. q. v. presbit.

P Rimo. suspitionis. triplex est suspicio. Temeraria de qua hic dicitur: que purgationē nō inducit. Probabilis q̄ ex purgationem inducit. vt. ĩ. q. v. presbiter Uiolenta q̄ cōdemnationem inducit. vt. xxxij. q. i. dixit dñs. tamen quando ꝙ violenta suspitio nō sufficit. vt extra đ test. preterea. extra de p̄sū. litteras. in fi.

ausus de numero collegaꝝ ei⁹ vel supprimere [c] vel delere ne diuine pietati vl' potestati sub cui⁹ examine causa adhuc pendet facere videar iniuriā: si illi⁹ iudiciuz meo vellē iudicio preuenire qđ nec in negocijs secularib⁹ iudices faciūt q̄n ad maiorē potestatē dubitatio defert̄: vt pendēte relatiōe [d] aliquid audeāt cōmutare. In epoꝝ quoqꝫ concilio statutuz est nullū clericū qui nondū cōuict⁹ est suspēdi [e] a cōione debere nisi ad cāz suaz examinandā se nō p̄sentauerit. ¶ Item melchiades papa. Nō ex suspitionis arbitrio nec ante verū ꝛ iustū iudicium aliquis condēnetur.

P Rimo semꝑ ante oīa diligenter iquirite: vt cū iusticia ꝛ caritate diffiniatis: neminē cōdēnetis ante iustuz ꝛ veruz iudiciū. nullū iudicetis suspitionis [f] arbitrio: sed primū ꝓbate ꝛ postea sententiā ꝓferre caritatiuā. ꝛ qđ vobis nō vultis fieri: alteri nolite facere. ¶ Itez ff. in libro. xlix. titulo de accusationib⁹ ꝛ inscriptionib⁹. Qui ꝓhibeant̄ ab accusatione ꝛ qui recipiantur.

P Rohibent̄ [g] accusare alij ꝑꝑ sexū vel etatez: vt mulier ꝛ pupill⁹. alij ꝑꝑ [h] sacramentū: vt q̄ stipendiū merent̄. alij ꝑꝑ [i] magistratū ꝛ potestatē in qua agētes sine [k] fraude in iusvocari nō possūt alij ꝑꝑ delictuz ꝓpriuz: vt infames. alij ꝑꝑ turpē questum [l]: vt qui duo iudicia aduersus duos reos subscripta habent nummos [m] ve ob accusandū vl' non accusandū acceperūt. alij ꝑꝑ cōditionē suam: vt liberti cōtra patronos suos. alij ꝑꝑ suspitionē calūnie: vt illi qui falsuz [n] testimoniū subornati dixerūt. Nōnulli ꝑꝑ [o] paupertatē: vt sunt q̄ minus q̄z quinquaginta aureos habēt. Ubi tamē

g P Rohibent̄ lex incipit qui accusare possunt.

h ¶ Propter sacramentum quod prestāt scꝫ se nō euitaturos mortez pro salute rei publi. milites enim nostros magis volumus scire arma q̄ iura vl' leges. vt. C. đ iure deliberā. scimus.

i ¶ Propter magistratū. sꝫ cōtra. s̄. i. q. i. in illa. l. iubemus. sed illō cum deliquit iudex in administratiōe sua vt tunc possit cōueniri. vt i aut̄. vt iudices sine quoquo suffra. §. illud. vel h̄ loquit̄ de eo qui ante administrationē deliquit: vel ibi de minorib⁹ iudicib⁹: hic de maiorib⁹. vt. ff. de iniurijs. nec magistratib⁹. tamē etiā maiores iudices prestabunt cautionē stādi iuri post depositā administrationē. vt. ff. de adult̄. si adulteriū. §. vlti. k ¶ Sine fraude. id est pena. l ¶ Questū. i. questus suspitionē: qui eñ duos cepit accusare si vult tertiū accusare p̄sumit̄ ꝙ h̄ causa quest⁹ faciat. sꝫ huic ē cōtrariū. ff. de accu. l. hos. vbi dicit̄ ꝙ nemo pōt duos accusare nisi suam vel suoꝝ iniuriā ꝓsequat̄. sed dic ꝙ in diuersis libellis possunt duo accusari: sed terti⁹ nō pōt nisi suā vel suoꝝ iniuriā ꝓseq̄tur. vt hic dicit̄. C. q̄ accu. nō pos. l. cū rationib⁹. sed in vno libello nō pōt duos nisi suā vel suoꝝ iniuriā ꝓsequat̄. vt in illa. l. hos. nisi cuz crimē cōe est. vt. ff. de adulte. qui pupillā. §. i. sed in crimine adulterij nō possunt duo simul accusari. vt. C. de adul. reos. m ¶ Nummos. accusatori licet nobis dare pecuniā in causa sanguinis. sed qui dat pecuniā ꝛ nō in causa sanguinis habet̄ ꝓ cōuicto. vt. ĩ. q. iii. §. non tandū. ver. in oībus causis. sed nō lꝫ accusanti recipere. s̄. i. q. i. concussionis. tamē post finitā accusationē quis qꝫ remuneratur accusator. vt. s̄. lxix. di. si q̄s papa. ꝛ. iij. q. v. accusatores. vi. q. i. §. verum. n ¶ Qui falsuz testimoniū. isti repellunt̄: lꝫ nō sint infames. vt extra de or. cog. cū dilectus. in fi. o ¶ Propter paupertatez. ꝑꝑ id re

omnes si suam iniuriam exequantur: mortem vel propinquorum defendant: ab hac accusatione non excluduntur. Liberi libertique non sunt prohibendi suarum rerum defendendarum gratia: de facto parentum patronorum vel conqueri. veluti si dicant se vi a [p] possessione ab his expulsos: sed non [q] vt crimen in eos intendant: sed tantum vt possessionem recipiant. Nam et si filius quidem non prohibetur est de facto matris conqueri si dicat suppositum ab ea partum quo magis coheredem habeat: sed et eam ream lege cornelia facere ei permissum non est. Ab alio delatum alius deferre non [r] potest: sed eum qui abolitione [s] publica vel priuata interueniente aut desistente accusatore de reis exemptus est: deferre alios non prohibetur. Mulierem propter publicam vtilitatem ad [t] annonam pertinentem audiri a prefecto annone deferentem diuus seuerus et antoninus rescripserunt. famosi quoque accusantes sine vlla dubitatione admittuntur. Milites quoque ad hanc accusationem admittendi sunt. serui quoque deferentes audiendi sunt. ¶ His omnibus [u] auctoritatibus datur intelligi quod nullus est condemnandus nisi iudicio ordinabiliter habito: aut conuincatur aut reum seipse confiteatur. Verum hec de illis intelligenda sunt quorum crimina sunt occulta. Ceterum que manifesta sunt: iudiciarium ordinem non requirunt.

¶ Unde ambrosius. Sine accusatione manifesta iudicentur.

Manifesta [a] accusatione non indigent. ¶ Item nicolaus papa carolo regi. De eodem.

Que lotharius rex nepos vester fecit accusatione non indigent. Manifesta enim sunt opera eius: teste apostolo opera carnis que sunt fornicatio immunditia etc. In manifestis enim calliditate accusantium reus non opprimitur: nec tergiuersatione proprium crimen celatur cum culpa sua sponte se oculis omnium ingerat: atque ideo in talibus iudiciarius ordo non requiritur. Qui ideo tantum institutus est vt nec innocentia insidiis pateret aduersantium: nec culpa delinquentis sententiam effugeret iusti examinis. ¶ Unde stephanus papa leoni episcopo thianensi. Ordinem iudiciarium manifesta non desiderat causa.

De manifesta [c] et nota plurimis causa non sunt querendi testes: vt sanctus ambrosius in epistola ad corinthios dicit de fornicatore sententiam exponens apostoli. Iudicis inquam non est sine [d] accusatore damnare: quia dominus iudam cum fuisset fur: quia non est accusatus: eum minime abiecit. Cognito autem opere istius apostolus pellendum illum de cetu apostolice fraternitatis censuit. Omnes [e] enim crimen eius sciebant [f] et non arguebant. Publice enim nouercam suam loco vxoris habebat: in qua re neque testibus opus erat neque [g] tergiuersatione aliqua poterat tegi crimen. Et paulo post: absens [h] facie: presens autem auctoritate spiritus: qui nusquam absens est iam iudicaui vt presens eum qui hic admisit tradi sathane in interitum carnis. ¶ Sed sciendum est quod eorum que manifesta sunt: alia sunt nota iudici et incognita aliis. alia sunt manifesta aliis: et occulta iudici. quedam vero sunt nota iudici et aliis. Que iudici tantum nota sunt sine examinatione feriri non possunt quia dum accusatoris personam assumit: iudiciaria potestas amittitur. In vna enim eademque causa nullus simul esse potest accusator et iudex. ¶ Unde aug. in omelia de penitentia. Quando aliqui to-

pellitur testis. vt. iiii. q. iii. testium. dum tamen ratione paupertatis sit suspectus. vt. insti. de suspec. tu. §. vl. paupertas enim non est de numero malorum. xv. q. i. illa. in fi. p ¶ A possessione. non tamen possunt ab eis repetere possessionem per interdictum vnde vi. licet enim nullum interdictum infamet. tamen suggillat opinionem eius contra quem proponitur. vt. ff. de obsequiis. l. ii. nec etiam in integrum resti. petitur. contra parentes vel patronos. vt. C. qui et aduersus quos in int. resti. l. vlti.

q ¶ Non vt crimen. nisi atrocem iniuriam fecissent. vel nisi noie alieno conueniantur. vt ff. de in ius vo can. sed et fi. § penul. et vlti. et. xi. q. ii. qui manumittitur. alias non potest agere pro iniuria contra tales personas. vt ff. de iniuriis. non solum. §. quanquam.

r ¶ Non potest. si vel quis fit condemnatus siue absolutus. tamen super eodem crimine se plus agi non potest. vt extra de acca. de his.

s ¶ Abolitione publica. triplicitur fit abolitio. aut publica ob diem insignem. vel rem prospere gestam aut priuatim accusatore petente. aut ex. l. quando accusator desistit vel mortuus est in publica abolitione non potest accusator repetere reum finitis feriis infra. xxx. dies. vt. ff. ad turpil. si quis. et. l. seq. sed in aliis duabus non admittitur ille qui destitit. vt. ff. ad turpil. qui destitit. sed alius bene admittitur infra. xxx. dies. i. e. q. vi. in fine. t ¶ Ad annonam. cum hoc crimen. s. fraudate annone ponatur inter excepta crimina et istud crimen equetur crimini dilapidationis: videtur quod ibi quilibet admittatur. nam et femina cuius non interest: si pietate ducitur admittitur ad crimen suspecti. vt insti. de suspec. tu. §. consequens. nec in hoc crimine tenetur quis inscribere. vt in autenti. vt iudices sine quoquo suffragio. §. necessitatem. col. ii.

Manifesta. et de notorio loquimur. et quid sit notarium ignoramus. Scias ergo quod aliud est fama aliud manifestum aliud notorium. fama quandoque ex scientia: quandoque ex suspicione procedit: quandoque ex certo: quandoque ex incerto auctore. vt de con. di. iiii. sanctum. circa fi. Manifestum est quod semper ex scientia et ex certo auctore procedit: et quod potest probari. vt. ff. de testa. heredes palam. Idem etiam quandoque dicitur occultum quod potest probari. vt. C. de ap. con. §. i. et occultum dicitur quod quisque scit. vt de pe. di. i. §. his autem secreta. Item dicitur manifestum quod patet vel per confessionem vel probationem vel euidentiam rei. vt extra de ver. sig. cum olim. Notorium triplex est. s. notorium facti. notorium iuris. et notorium presumptionis. Notorium facti est quod exhibet et offert se oculis omnium. i. quod ita habet facti euidentiam quod non potest negari supple probabiliter. vt extra de coha. cle. tua. et extra c. ti. vsa. In tali non auditur appellans. extra de ap. c. cum sit romana. et c. preterea puenit. et creditur assertioni simplici officialis. vt. iiii. q. iii. §. aliquando. nec requiritur hic scientia omnium sed plurium. vt. i. c. de manifesta. Est autem quoddam factum continuum siue permanens quoddam interpolatum: quoddam statim transiens. In notorio facti continui nullus ordo iuris exigitur. vt in decre. tua. In notorio facti interpolati semiplena probatio requiritur. vt extra de vsur. cum in dioecesi. Notorium autem actu non permanens probabiliter potest negari. vt extra de cohabi. cle. et mu. Notorium iuris est de quo aliquis est condemnatus: vel confessus tamen in hoc notorio quandoque contra negantem se esse conuictum requiritur probatio. vt extra de sen. et re iudi. sicut. Item quandoque non sufficit quod quis sit confessus nisi sit confessus et conuictus. vt. i. c. q. vi. sunt quorum. Notorium presumptionis est vt si quis publice habitus est pro filio alicuius. ibi non requiritur alius ordo iuris. vt extra de fi. presb. c. quoniam. et c. michael. hoc enim quod aliquis sit filius alterius non potest vere probari. vt. ff. de con. et de. luci. sed potius per presumptiones.

b ¶ Manifesta. i. xi. q. iii. cor. d. sed ibi non erat notorium sed manifestum et sic non obstat. iii. q. v. quia suspecti. etiam si sit notorium. tamen nihilominus hec citatio forte est facienda. i. e. §. quando. et. xxiiii. q. iii. de illicita. et. i. c. de omnipotens. et sententia ferenda est. vt extra de ap. cum sit romana. in fi. sed nec probatio neque purgatio est requirenda. vt. i. c. de omnipotens. vt extra de pur. ca. c. cum dilectus. fit tamen quandoque probatio ex abundanti. extra de elec. bone. i. et. ff. de manumis. eius in pri. et. xxiiii. q. i. pudenda. in fi. nihil enim tam indubitatum est quin sollicitam dubitationem admittat. i. aut. de tabell. in medio. col. iiii.

De manifesta. plurimis. ergo non requiritur omnium scientia. forte sufficiunt decem. vt. x. q. iii. vnio. Iudici tamen debet esse notum. xxiiii. q. iiii. cum quisque. vnde potest contingere quod aliquid est notorium apud delegatum quod non est notorium apud delegantem. et si causa agitaretur coram delegante ille procederet secundum ordinem iuris sed delegatus non. vt extra de par. ca. cum dilectus. idem est in inquisitione. potest esse quod delegatus posset inquirere de crimine alicuius si esset apud eum infamatus: sed delegans non. vt extra de ap. cum oporteret.

d ¶ Sine accusatore. nota quod nemo est condemnandus sine accusatore. ff. de ma. t. ho. rescripto. §. si quis accusatorem. sed fallit in carta suspecta cui fides non fit C. de proba. iubemus. et cum testis fraudulenter et peracit (?) uidet. C. de testi. nullus. et in tutore suspecto. ff. de suspec. tu. l. iii. §. i. et. iii. q. ii. quia ea. et quando maritus questum pecendo concenatur de lenocinio. ff. de adult. l. ii. §. si publico. et quando calumniator punitur. C. de calu. l. i. additur sextus casus quando crimen probatur per inquisitionem. extra de accu. qualiter et quando. Item septimus cum deficit reus in purgatione. extra de simo. de hoc. octauus in notoriis. vt hic. e ¶ Omnes. s. corinthii.

f ¶ Sciebant. eo quod publice in domo sua videbant eam. sic extra de coha. cleri. et mu. C. de iudeis. ne quis.

g ¶ Neque tergiuersatione. i. dissimulatione.

h ¶ Absens. ergo absens excommunicatur. vt extra de ap. cum sit romana. et c. de

simo. accusatū. sed nunquid absens absoluitur. ar. q̄ sic. j. e. q. v. quanto. ar gu. contra. extra de senten. excō. a nobis. ij. in fi. vbi certa forma exprimit absolutiōis. Rñdeo. sic ē absoluendus. Si tamē aliter absoluit tenet absolutio. vt ex. de reg. iur. omnis res. xxx. q. v. §. obijcitur.

Ulti. non possumus. noiatim sed in genere. vt. v. q. i. quidā. ex. de of. ord.

a M si sacerdos.

b ¶ Quauis. interpositio est.

c ¶ Mortal. aū cōtemptum. xxiiij. q. iij. notandum.

d ¶ Medicinalis. vt spūs eius saluus fiat. vt. xi. q. iij. audi. nisi sit incorrigibilis vt. xi. q. iij. nemo epi scoporum. ⁊. j. xxiiij. q. iij. corripiantur. ⁊ q. iij. notandum. i fi.

e ¶ Siue seculari. i. de rebus secularibus vel loquit̄ d̄ laico. q. di. laicum conuictuz coram seculari: clericū coram ecclesiastico vitare possumus vel reddamus singula singulis. ⁊ sic non est contra. extra d̄ iudi. at si clerici. ar. huius. c. videtur q̄ clericus de crimine ciuiliter conuictus infametur per sententiam latam in ipsum a laico per reconuentionem. vt. vi. q. i. beatus petrus. ⁊. c. infames. ar. ex. de testibus de cetero. ⁊. iij. q. v. de accu. xxv. q. ij. cōiunctiōes. iij. q. viij. cuius. imo si coram quocunq̄ in modū exceptionis pbatur crimen: cogetur ad penitentiam: nā vndecunq̄ claruerint ⁊c. ⁊. xxiiij. q. iij. ecce nam etiam iudiciuz hereticorum certificat ecclesiā. vt. j. xxiij. q. i. quisquis. ⁊. c. subdyacōat. ⁊ in aut. de san. epi. §. si vero crimen. col. ix. ⁊ sententia i vno iudicio lata fidē facit in alio. ff. de iureiuran. si duo. C. de libe. cā. iubemus. io. hoc verum est inter easdem personas. quia res inter alios ac. ⁊c. vt extra de sen. et re iudi. q̄uis. cum suis similibus. B. similiter fit fides seculari iudici per iudicem ecclesiasticū. vt. xi. q. i. statuimus. ⁊ hoc satis potest admitti iudex tamē ecclesiasticus non potest clericum ratione illius sententie punire quasi cōuictum. si tamen infamia crebrescit ex tali sententia potest epus ipsum cogere ad expurgationē in qua si defecerit punitur. vt ex. de simo. c. d̄ hoc. nec testes purgationis sunt contrarij prioribus testibus: q: isti iurant de credulitate. ⁊ illi de scientia. ⁊ bene potest esse q̄ isti credant eum innocētem: ⁊ illi sciant eum nocentem. nec obest ei. quo ad beneficiuz illa sententia vel ordines. ex. de excep. denique. ⁊ de ordi. cog. cū dilectus. sed forte pōt ipz cogere ad penitentiā: nam etiā in causa correctionis tenuis scientia sufficit vt ex. de spon. preterea. ij. xxij. q. v. hoc videtur. imo sufficit vnus testis quo ad scientiam medicinalē aie. vt extra de testi. co. peruenit. de conse. dist. iiij. cum itaq̄. ⁊ ex. de cōsang. ⁊ affi. super eo. ⁊ ex. de testi. super eo.

f Accusator. ⁊ iudex. quod fieret si occultos tales accusaremus.

g Similia. ar. q̄ licet aliquid specialiter de vno dicat̄ tamē extenditur ad oia similia. vt. j. c. de. xxxij. q. vij. apostolus. ⁊. xvi. q. iij. licz. di. lxi. miramur ij. di. v. ad eius. ff. de fundo instructo. quesitū. §. vl. ff. de adimē. leg. verba.

[To]lerandi sunt vel quando corrigendi.

M Ulti corrigunt vt petrus. multi tolerantur vt iudas. multi nesciūtur donec veniat dñs qui illuminabit abscondita tenebrarū. ⁊ infra. Nos vero quēq̄ a cōione phibere non possumus [a]: quis [b] hec phibitio nondum sit mortalis [c]: sed medicinalis [d]: nisi aut spōte confessum: aut in aliquo siue seculari [e] siue ecclesiastico iudicio nominatuz aut cōuictum. Quis enī sibi vtrūq̄ audeat assumere: vt cuiusq̄ ipse sit accusator [f] ⁊ iudex. Hīnc etiā regulā paulus in epistola ad corinthios breuiter insinuasse intelligitur cū q̄busdā cōmemoratis criminibus ecclesiasticis formam ad omnia similia [g] ex quibusdā daret. Ait enim. Scripsi vobis in epistola ne cōmisceamini cū fornicarijs [h] nō vtiq̄ fornicarijs [i] huius mūdi: aut auaris aut raptoribus: aut idolis seruientibus. alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Non enī possunt homines in hoc mundo manentes nisi cū talibus viuere: nec eos possunt homines lucrifacere xpo: si eorum colloquiū siue collegiū conuictumq̄ vitauerint. Unde ⁊ dominus cū publicanis ⁊ peccatoribus comedens: nō est inquit sanis medicus necessarius: sz male habentibus. Nō enim veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiā. Iōq̄ consequēter eis apostolus adiungit Nūc autem scripsi vobis nō cōmisceri fornicarijs. Si quis aūt [k] frater noiat̄ [l] aut fornicator aut idolis seruiens: aut auarus aut maledicus: aut ebriosus: aut rapax cū huiusmodi nec cibum sumere Quid enī mihi est de his qui foris [m] sūt iudicare [n]: nōne de his q̄ intus sunt iudicatis: de his aūt qui foris sunt iudicabit deus: auferte maluz a vobisipsis. Quibus verbis satis ostendit nō temere aut quomodolibet: sed p iudiciuz eē auferendos malos ab ecclesie cōione. vt si per iudiciū auferri nō possunt tolerent potius ne puerse malos euitando ab ecclesia ipse discedens: eos quos fugere videtur vincat ad gehennā. Quia ⁊ ad hoc nobis in scripturis sunt exempla proposita velut i messe vt palea sufferat: atq̄ ad vltimū ventilabrū: vel inter illa retia vbi pisces boni cum malis vsq̄ ad segregationē que futura est i litore id est in fine seculi equo animo tolerent. Non enī cōtrariuz est huic loco illud quod dicit apostolus. Tu qui es q̄ iudicas alienuz seruū suo domino stat aut cadit. Noluit enī hoīem ab hoīe iudicari: ex arbitrio suspitionis [o] vel etiam extraordinario [p] vsurpato iudicio: sed potius ex lege dei fm ordinē ecclesie siue vltro cōfessum siue accusatuz atq̄ conuictū. Alioquin illis cur dixit. si quis frater nominatur aut fornicator: aut idolis seruiēs ⁊c. nisi quia eam nominationem vult intelligi que fit i quēq̄ cuz sententia ordine iudiciario atq̄ integritate pro[f]ertur. Nam si nominatio [q] sufficit multi damnādi sunt innocētes quia sepe falso in quoquam crimia nominant. Non ergo illi quos monemus agere penitentiā: querant sibi comites ad supplicia: nec gaudeant quia plures inueniunt sibi similes. Nam ppterea nō minus ardebunt: quia cuz multis ardebūt. ¶ Idem in eadem.

Peccatuz quod iudici tantū notum est ab eo damnari non valet.

S I peccauerit in te frater tuus corripe eum inter te ⁊ ipsum solum: quare

ff. de supell. leg. legata. xvi. q. i. hinc etiam. ar. cōtra. C. de pen. marci tus.

h ¶ Cum fornicarijs. iudeis vel gentilibus.

i ¶ Fornicarijs. i. occultis nisi in casibus: quasi diceret. non est aliqua pars mundi in qua non sint tales mali.

k ¶ Si quis aūt. quasi dicerz quare hoc nō dicis de alijs q̄ fratribus. R.

l ¶ Nominat̄ per sententiaz

m ¶ Qui foris. i. qui non sunt nostri iuris. vt. j. xvij. q. iiij. cōstituit. ē. dis. xlv. q̄ sincera. cōtra dic vt notaui xxviij. q. i. sepe.

n ¶ Iudicare quantum ad excōicationez sed corporaliter possūt puniri. vt. xvij. q. iiij. constituit. ar. q̄ excōicatus nō potest iterz excōicari de hoc inuenies. iij. q. iiij. engeltrudam

o ¶ Suspicionis. supple temerarie: z violente secus. xxxij. q. i. dixit

p ¶ Extraordinario. agēdo contra eū denunciatiue vel inquisitiue. q̄ modus nouus est ⁊ extraordinarius fm quosdam. sed dic extra. i. pter hoc: vel cōtra ordinē iuris. scilicet q: nō est de foro suo cum sit occultus. vnde sequitur vsurpatio. Nam vsurpare quis dicitur cum vendicat sibi quod ad ipsum nō ptinet.

q ¶ Nam si noiatio. i. infamatio. xv. q. vlti. c. vl. xxxv. q. vi. si duo. ar. q̄ per famam nō probatur aliquid. ex. de coha. cle. tua. ⁊ ex. de eo q̄ cog. cōsan. vxo. sue. super eo. sed famā cum alijs admiculis pbat. iiij. q. iij. sepe. ⁊ extra de psump. illud. de ap. c. i.

S I peccauerit in te. i. lesum vel in testem. ⁊ quidā totam hanc auctoritatē intelligunt de occulto peccato: ⁊ exponūt adhibe vnuz vel duos testes qui sint testes facte admonitionis. ⁊ q̄ sequit̄ dic ecclesie id ē sacerdoti qui oret p ipso vel admoneat eum desistere a peccato. ⁊ tali qui potest prodesse ⁊ non obesse. xxij. q. v. hoc videt̄. ⁊ q̄ sequitur: sit tibi sicut ethnicus ⁊c. quātū ad priuatam cōionem intelligē. sz nō in publico. vt. vi. q. ij. si tantū. sz huic opinioni cōtradicit. xlv. di. sed illud. ⁊ ex. de iud. nouit. ⁊. xi. q. iij. pcipue. vbi habes q̄ in manifestis loquit̄ hec auctoritas. alij intelligūt totū de manifesto. sed eis h̄ contradicit Aug. ibi. si solus nosti. tertij dicūt q̄ principiū loquit̄ de occulto: ⁊ sequēs de manifesto. sed eis cōtradicit: q̄ dicit distingue tempora ⁊ concordabit scriptura. Iob. i. fauenti. intelligit de tali occulto quod scitur a multis. ⁊ potest ab aliquibus pbari: ⁊ vocant̄ testes vt pbet̄ ammonitio facta q: nisi pcessisset ammonitio non posset accusare. vt. j. c. q. vij. accusatio. ⁊. c. si quis erga. nam si ad admoni

tionē ecclesie nollet penitere. isti possunt esse testes āmonitionis facte. ꝛ hoc innuit littera vbi dicit: ꝙ forte tu scis ꝛ ego scio. ar. est ad hanc solutionē ex̄ de iudi. nouit. sed isti opponiꝰ quare hic ergo dic̄ Aug. tu solus nosti. R̄n̄. hic solus nō excludit paucos sed multitudinē. s. ꝟ. di. viij. si solus. ꝛ ibi: quō sedet sola. i. cū paucis. sic. xv. q. vij. §. solus. ꝛ j. c. q. vij. §. de his. Nunc q̄ritur vtrum h̄ sit preceptum oībus. videt ꝙ illud extendat ad omnes j. q. vij. qua ꝑpter. xi. q. iij. ꝑcipue. xxiij. q. iij. taz sacerdotes. xlv. di. sz illud. qō. h. concedit. sed dura est hec opinioꝛ consti tuit oēs transgressores. m. dicit ꝙ ēman datum ad omnes qui sunt i ingratu positi siue sint clerici siue laici. ar. xxiij. q. iiij. duo ista. xvij. q. iiij. de ꝑbi terorum. tamē ad alios ē cōsilium ꝛ hoc de peccato iā facto. sed de peccato adhuc faciendo omnibus ē ꝑceptuz. xxij. q. v. hoc videt. xc. di. oracōi. ex̄ de cog. spi. tua. ꝛ intelligit ꝑmā ptez quando prelatꝰ scit peccatum per se. secundam quādo ei ab aliq̄ denunciatꝰ. q̄cūq ergo hz familiā tenetur eā corrige re. xxiij. q. iiij. duo ista. ꝛ q. v. nō putes. ꝛ ꝙ teneatꝰ ꝑceptiue q̄ ad pelatos ꝛ q̄ ad subditos consultiue. est ar. xxiij. q. viij. c. i. in fi. Itē dubitatur an infames ꝑsone admittantur ad denunciationē ꝛ criminosi. ꝛ videt ꝙ sic. ꝗ omnes ex precepto ad hoc tenenꝰ. nam ꝛ hereticꝰ admittiꝰ. xxiij. q. i. c. quisquis. ꝛ alie viles persone. vt ex̄ de spon. preterea. ij. ꝛ vbi agitur ad correctionē nō requiriꝰ tantꝰ rigor. vt. xxij. q. v. hoc videtur. de bona fide eniz agitur vbi non conuenit de apicibus iuris disputare. ff. mandati si fideiussor. ecōtra videt ꝙ tm̄ honestiores ꝑsone admittunꝰ. xxxv. q. vi. episcopus in sinodo. ꝛ nō infames. ex̄ de testi. cogen. ꝑterea. nā etiā ad populares actiones nō admittunꝰ nisi ꝑsone integri statꝰ. vt. ff. de popu. actio. popularis. ego credo quēlibet admitti dum modo bono zelo denunciet. vt ex̄ de sen. ꝛ re iudi.

qꝛ in te peccauit. Quid ē in te peccauit tu scis qꝛ in te peccauit: qꝛ enim secretū fuit qn̄ peccauit in te. secretū q̄re cū corrigis qd peccauit in te. nam si solus nosti qn̄ peccauit in te ꝛ eū vis coram omnibꝰ arguere iam non eris correctoꝛ erroris sed proditoꝛ [a]. Attende quēadmodū iustꝰ Ioseph tāto flagicio qd de vxore fuerat suspicatꝰ [b]: tanta benignitate pepercit anteꝗ̄ sciret vnde illa concepe rat quā grauidam senserat: ꝛ se ad illaz nō accessisse nouerat. Restabat igitur certa adulterij suspicio: ꝛ tamen qꝛ ipse non nouerat [c] quod dicit euangeliū. Ioseph aūt cū esset iustꝰ ꝛ nollet eam traducere id est diuulgare: voluit occulte [d] dimittere eam. Ergo ipsa corripienda [e] sunt coram omnibꝰ q̄ peccanꝰ coram oībus. ipsa corripienda sunt secretꝰ q̄ peccanꝰ secretꝰ. Distribuite tempora ꝛ cōcordabit scriptura [f]. sic agamꝰ ꝛ sic agēdum [g] est: non solū qn̄ in nos [h] peccatꝰ: sed etiam quando peccatꝰ ab aliquo vt ab altero nesciatꝰ. nescio quem homicidam nouerit episcopus [i]: ꝛ nemo alꝰ illum nouit. Ego nolo illū publice corripere: ꝛ tu eū queris inscribere: proꝛsus nec prodo: nec tam̄ negligo. Corripio tamē in secreto pono ante oculos ei dei iudiciū: terreo cruentam conscientiam: persuadeo penitentiam. Hac auctoritate [k] prediti esse debemus. vnde aliquando homines reprehendunt nos ꝙ quasi non reprehendamꝰ. aut putant nos scire qd nescimꝰ: aut putant nos tacere: qd scimus. forte quod scis ꝛ ego scio. nō coram te corripio: qꝛ curare volo nō accusare. Sunt homines adulteri i domibꝰ suis in secreto peccantes: qui aliquando nobis ab vxoribꝰ suis plerunꝗ̄ zelantibus [l]: aliquando salutem maritoꝛū querentibꝰ produntur. nos non prodimꝰ [m]: sed i secreto arguimꝰ: vt vbi contigit maluz ibi moꝛiatur: non tamē vulnꝰ illud negligimꝰ: ante omnia ostēdentes homini in tali peccato constituto sauciatāꝗ̄ gerenti conscientiam illō vulnꝰ esse moꝛtiferum. ¶ Quando vero crimen notum est alijs: ꝛ non iudici: nec tunc sine examinatione feriendum est: quia in crimen sibi occultum iudex sententiam ferre non potest. ¶ Unde euaristus papa ait. Sententia precipitanter ferenda non est.

Deus omnipotens vt nos a precipitande sententie prolatione compesceret: et cū omnia nuda ꝛ aperta sint oculis eius: mala tamen sodome noluit audita iudicare: priusꝗ̄ manifeste cognosceret que dicebantur. vnde ipse ait Descendam [n] ꝛ videbo vtrum clamorē qui venit ad me opere compleuerint: an non est ita vt sciam [o]. Deus omnipotēs cui nihil est absconditū sed omnia manifesta ei sunt anteꝗ̄ fiant. nō ideo hec ꝛ alia multa que ob prolixitatem capitulo non inserimus per se inquirere dignatus est non ꝙ ea ignoꝛet: sed vt nobis exemplū daret: ne precipites in discutiendis negocijs ꝛ iudicādis essemꝰ ꝛ ne mala proximoꝛum prius quisꝗ̄ [p] presumat ante credere ꝗ̄ probare [q]. Cuius exemplo monemur ne ad proferendam sententiam vnꝗ̄ precipites simus aut temere indiligenterꝗ̄ probata indiscussa quoquo modo [r] iudicemus: dicente veritatis voce. Nolite iudicare ꝛ non iudicabimini. In quo eniz iudicio iudicaueritis iudicabimini. ꝛ reliqua. Mala enim audita [s] nullum moueant nec passim dicta absꝗ̄ certa probatione quisꝗ̄ vnꝗ̄ credat. sed ante audita diligenter inquiratꝰ [t]: nec precipitanter quid aliquis agat. Si eniz deus cognitoꝛ omnium sodomoꝛum mala quoꝛuz clamoꝛ ad celum vsꝗ̄ peruenerat: omnia sciens prius nec credere nec iudicare voluit ꝗ̄ ipe ea cum fidelibus testibus diligenter inuestigans que audierat opere comprobaret. Nos qui sumus homines ꝛ peccatores quibus incognita sūt occulta iudicia dei hec ꝑcauentes. nullum ante veram iustamꝗ̄ ꝑbationem iudicare aut damnare debemus. Manifeste Paulo apostolo dicente. Tu q̄s es qui iudicas alienū seruum: suo eniz

cum. J. ꝛ. B. sed licet infames admittanꝰ ꝛ irregulares nō tamen criminosi: cū eñ tales nō correxerint sua crimina: credendū ē ꝙ malo zelo denunciēt crimina alioꝛuz. iij. q. vij. poꝛro. io. similiter est in teste ꝙ in ciuili causa nō admittiꝰ nisi post penitentiā. vt ex̄ de testibꝰ testimonium. B.

a ¶ Sed proditoꝛ. sed nōne dñs ꝑdidit crimē iude cum dixit. qui intingit mecū manū ꝛc. ar. ꝟ. e. c. vnꝰ. paulꝰ crimē iudeoꝛū tribuno. vt xxiij. q. iij. maximianus. R̄n̄. alli quibus dicebatꝰ poterāt tm̄ ꝑdesse. xxij. q. v. hoc videtꝰ. Itē cōtra. ff. de iniur. cum. q. sz illud intelligiꝰ cum aliquis directe vult aliquē acusare.
b ¶ Suspicatꝰ. j. xxxij. q. i. dixit dñs.
c ¶ Non nouerat. vt de conceperat.
d ¶ Occulte. i. nō accedere ad eā. tm̄ noluit eam a se repellere. xxvij. q. ij. priusꝗ̄. vl occulte. i. sine ꝑbatione. qd hodie nō licz xxxv. q. vi. multoꝛuz
e ¶ Corripiēda. i. coram oibus.
f ¶ Scriptura. euangelica cū apostolo dicente. peccantē corā oibus argue. Iob.
g ¶ Et sic agendum vi. q. ij. §. si tm̄. ꝛi. q. iij. sancti. ex̄ de of. oꝛ. si sacerdos.
h ¶ Quando in nos id ē vno vl altero sciente. sed etiā quādo nullus scit dū tamen ꝑsumptio fit contra eum qui peccat.
i ¶ Nouerit episcopus. de se loquitur Augustinus.
k ¶ Hac auctoritate euangelica.
l ¶ Zelantibus. ar. malo zelo denunciātem crimē fratris audiendū. hoc est verū si ꝑsequatꝰ suaz iniuriam. vt. j. e. q. vij. si quis erga.
m ¶ Nō ꝑdimꝰ. ad querelā eaꝝ.
Deus oipotens. descendā. mittēdo. s. angelos. vt. j. sequiꝰ.

o ¶ Ut sciā. tanꝗ̄ iudex. si habes sciā transpone litterā sic: vt sciam an nō est ita. i. an nō hoc sit ita. ꝛ tūc incipit versus ibi deꝰ oipotēs. si habes sciat. tunc incipies ibi versum. an nō ē ita vt sciat. ꝛ leges interrogatiue vsꝗ̄ ad locū illū. nō ideo hec ꝛc. p ¶ Priusꝗ̄. quelibet etiā presumendū est eē bonū. vt. xi. q. iij. absit. ꝛ ex̄ de ꝑsump. dudum. q ¶ Quā ꝑbare. i. examinare. r ¶ Quoquo modo. i. vel diffinitiue vl interlocutorie. s ¶ Audita. ꝟ. di. lxxxvi. si quid vero. j. xi. q. iij. in cunctis. ꝛ ex̄ de ꝑsump. dudum. t ¶ Inquirat. cū istud. c. tm̄ locū habeat in causa inquisitionis. vt ex̄ de accu. qualiter. ij. videtꝰ ꝙ tm̄ honesti testes sint ibi admittendi in cā inquisitiōis: ex eo ꝙ dicit fidelibꝰ. ꝛ eadē decre. dicit ꝑuidis ꝛ honestis. ꝛ decre. dicit vbi de simonia agiꝰ pp immanitatē sceleris

admittuntur criminosi: ⁊ loquitur ibi in causa inquisitionis. ⁊ sic videt̄ ꝙ in minoribus criminibus non sunt admittendi criminosi. vt extra de simonia. per tuas. sed est argu. contra. extra de senten. ⁊ re iudi. cum. J. ⁊. A. Satis potest dici ꝙ si extranei testes inducuntur in causa inquisitionis requiritur ꝙ non sint criminosi. sed in illis qui sunt testes de ipsa ecclesia sufficit qualescunq̄ sint dummodo non sint inimici vel corrupti. Jo. quicquid dicat Joh. ego non credo ꝙ testes criminosi admittuntur in causa inquisitionis. nisi essent de crimine emēdati. vt extra. de testibus. testimoniū in exceptis tamē criminib᷒ bene admittuntur criminosi nisi sint conspiratores vel capitales inimici. vt extra de simonia per tuas. ij. qd̄ intelligunt quidam si ille contra quem fit inquisitio fuerat male fame. alioqui criminosi non admitterent̄ vt innuit decre. illa: per tuas. ⁊. s̄. c. in pͥmis. ver. si. B.
v ❡ Quando. iudici nō sedenti pro tribunali. si eniꝫ pro tribunali sederet ⁊ contingeret te aliquid ibi facere posset te statiꝫ punire ac si probaretur per testes coram eo. melius enim probatur hic aliquid ꝑ ipsum factum. ff. de ferijs. l. ij. in fine. ⁊ extra de ap. dilecti. ij. ⁊. ff. de mino. minorum. ⁊. xxvij. q. i. nec aliqua. extra de preben. proposuisti. C. de instit. ⁊ sub. l. reprehendendam. sed pone ꝙ reus neget aliquid esse notorium. nunquid sufficiunt duo testes ad probādum aliquid notorium esse. sic. sicut duo possunt probare famam. vt extra de testibus. tā litteris. ⁊ per duos testes probatur ꝙ septem interfuerunt testes. vt. C. de bonorum posses. l. bonorum. ⁊ per duos testes probatur subscriptio trium. vt. C. de fide instrumē. comparationes. C. de testibus. testium. a ❡ Correctionem. argu. admonitioneꝫ debere precedere in notorijs. vt. J. q. vlti. c. vl. xj. q. ij. indigne. Scelus. si tamen. xxi. di. cleros. c ❡ In duabus. tebergam repellendo ⁊ gualdradam sociando sibi. d ❡ Referebat. hi episcopi non fuerunt depositi propter publicam famam. sed quia erant confessi crimen suum. vt. xi. q. iij. teugualdum. sola enim fama non sufficit ad depositionem. vt extra de coha. cleri. tua. nec propter famam dicitur aliquid manifestuꝫ. vt extra de consangui. ⁊ affini. super eo. ⁊ in infamia requiritur ordo iuris. vt. s̄. c. deus. §. quando autem. Quod autem. hec est differentia inter hanc questionem ⁊ illam q̄ est. J. iij. q. i. ꝙ hic petitur restitutio in modum exceptionis. ibi in modum actionis. Antiquitus. fructus. perceptos ⁊ percipiendos vt extra de resti. spolia. grauis. ⁊ restituendus est ad omnem causam in qua esset si non fuisset spoliatus. ff. de vi ⁊ vi ar. l. i. §. non solum.

domino stat aut cadit. ❡ Quando autem crimen notum est iudici[v] ⁊ alijs aliquando reus factum inficiatur velut si quis negaret se interfecisse euꝫ quē sub oculis iudicis in conspectu multorum interfecerat. hic quia reuꝫ se negat sine examinatione feriri non potest: aliquando ipsa operis euidentia reum esse testatur quādo opere publico crimen suum confitetur. tunc post secundam ⁊ tertiam correctionem[a] sine examinatione damnandus est: si incorrigibilis extiterit. In hoc itaq̄ vltimo casu intelligenda est auctoritas illa ambrosij ⁊ nicolai. manifesta accusatione non indigent. fornicator enim ille in quem sine examinatione sentētia apostoli processerat: publice coram omnibus nouercā suam pro vxore habebat. Lotharius q̄ꝙ rex de quo Nicolaus papa scribit similiter publice vxorem suam dimiserat ⁊ aliam superduxerat. ❡ Unde nicolaus papa scribit episcopis ⁊ archiepiscopis: per galliam italiam ⁊ germaniam constitutis. Sine accusatione manifesta sunt ferienda.

Scelus quod lotharius rex si tamen[b] rex veraciter dici possit qui nullo salubri regimine corporis appetitus refrenat: sꝫ lubrica eneruatione magis illicitis eius motib᷒ cedit in duab᷒[c] feminis teberga scꝫ et gualdrada commisit omnibus est manifestum. sed et dudum etiaꝫ episcopos teugualdum ⁊ guntariuꝫ in tali facto eum habuisse tutores atq̄ fautores pene totus orbis vndiq̄ꝫ ad limina seu sedeꝫ confluens apostolicā referebat[d] ergo decernente nobiscum sancta sinodo in presentia vestra depositi ⁊ ab officio sacerdotali excommunicati atq̄ a regimine episcopat᷒ alienati indubitāter existunt.

g ❡ Ante litem contestatam. ideo autem dicit ante litem contestataꝫ quia exceptio spolij est dilatoria. ⁊ sic est ante litem contestatā proponenda. tamen si vult agere directe de spoliatione etiam post liteꝫ contestatam hoc potest facere. vt extra de causa pos. pastoralis.
h ❡ Restituat. tn̄ si in modū exceptōis ꝓbat̄ spoliatio nō iō fit restitutio. vt extra d̄ ordi. cogni. Q. ij. cum dilectus dico tamē talem decre. hic nō habere locum. quia vbi excipit̄ d̄ spolio contra illū qui crimen intēdit. bene restituitur si spoliationem ꝓbat prout intelligo omnia h̄ iura. sec᷒ vbi[i] vtraq̄ questiō est ciuilis. vt i illa decre. cuꝫ dilectus. In hoc tamē casus sis ꝙ si aduersarius tuus cōuenit te super re aliq̄ si vis dicere te spoliatum eadem re vtilius est tibi vt directe petas restitutionem quia si ꝓbas spoliationem directe agendo duo consequeris: ⁊ ꝙ pͥus audieris ⁊ quod restituerís si prius ꝓbes spoliationem. licet aduersarius prius proposuerit suam actionem. vt extra de resti. spoli. ex cōquestione. sed si de alio agit aduersarius ⁊ tu super alio dicis te spoliatum vtilius est tibi vt in modum exceptiōis proponas spoliationē si aduersarius te preueniat in querela. nam si directe velles agere prius audiretur aduersarius q̄ tu. secus si excipiendo. vt extra de ordi. cogni. cum dilectus. Nullus. ingenio. qui ergo dolo alterius renunciat iuri suo restituendus est: sicut si violentiam esset passus. quia in hoc casu vim et fraudem equiparat sibi canon. xv. q. vi. c. i. ⁊. J. proxima causa. q. i. reintegranda. Johannes. In scriptis. nec in aliquo. a spoliatore nulluꝫ potest obijci crimē spoliato. extra de resti. spolia. in litteris. ⁊. c. item cum quis. nisi suā prosequatur iniuriam vel nisi sit tale crimen ad quod quilibꝫ admittitur. ar. ij. q. i. in pͥmis. sed ab alio potest accusari de alijs criminibus. sed non de illo pro quo est spoliatus. argu. v. q. ij. si primates. extra de appel. ad hec. ⁊. c. proposuit. alioquin delictum eius maneret impunitū: si d̄ nullo crimine posset accusari ab aliquo. Joh. ego non credo ꝙ in aliquo spoliator admittatur contra spoliatum nisi pͥus facta restitutione. vt extra de ordi. cog. cum dilectus vt dicitur

Quod autem[e] expoliatus ante iudiceꝫ stare non possit multis auctoritatibus probatur. Unde Johannes papa ait. Ante litem contestataꝫ possessori cuncta sunt restituenda.

Antiquitus decretuꝫ est vt omēs possessiones ⁊ omnia sibi sublata atq̄ꝫ cunctos fructus[f] ante litem contestatam[g] episcopus vel preceptor vl' primas possessori restituat[h]. ❡ Item Nicolaus papa. De eodem.

Omnes leges tam ecclesiastice q̄ vulgares etiam publice precipiunt vt omnia sibi ablata restituantur ei: qui suis rebus est expoliatus. ❡ Item stephanus papa. Nullus debet accusari dū rebus suis fuerit spoliatus.

Nullus episcoporuꝫ dum suis rebus fuerit expoliatus debet accusari prius q̄ omnia que ei ablata sunt quocunq̄ ingenio[i] legibus reintegrentur. ita vt omnes possessiones atq̄ eius fructus ante inceptam accusationem primates ⁊ sinodus episcopo de quo supra agitur funditus restituant. ❡ Item eusebius papa fratribus per alexandriam ⁊ egyptum constitutis. Nec conuocari ad sinodum nec in aliquo iudicari debet expoliatus.

In scripturis vestris reperimus quosdam episcopos vestris in partibus accusatos a proprijs ouibus videlicꝫ aliquos ex suspitione ⁊ aliquos ex certa ratione. ⁊ idcirco quosdam rebus esse suis expoliatos quosdam vero a propria sede electos. quos sciatis nec ad sinodū comprouincialem nec ad generaleꝫ posse conuocari: nec in aliquo[k] iudicari anteq̄ꝫ cuncta que ei sublata sunt legibus potestati eorum reintegrentur. ❡ Item Julius papa. De eodem.

in hac questiõe per totum. et .iij. q. i. c. i. ij. et iij. vbi generaliter videt dici ꝙ nullum crimen possit spoliato obijci.

N Ullus. omnia iura. etiam incorporalia. vt extra vt lit. penden. a memoria. et est ratio quia inermes non possunt resistere inimicis .j. iij. q. ij. c. iij. et c. si quis episcopus. et etiam cõmunio hoim est resti tuenda si ẽ iniuste excõicatus vel suspẽsus. ar. j. e. q. v. super causa in fi. quia verbum restituẽdi plenam et perfectam hꝫ significatõeꝫ ar. j. c. pxi. ar. extra vt lit. nõ contesta. accedens. in fi. ff. de vsur. videamus. §. infamiam.

N Ullus potest conuocari aut iudicari anteꝙ omia sibi ablata et oia iura [l] in integrũ ei restituant: qr nõ habet priuilegiuꝫ quo possit exui iam nudatus. ¶ Item zepherin⁹ papa. De eodem

P Receptum est ergo in antiquis statutis eiectos atꝙ suis rebus expoliatos ecclesias proprias recipere et primo sua omnia eis reddi et demum si quis eos iuste accusare voluerit equo periculo facere. iudices eẽ decernentes episcopos recta sapientes. et in ecclesia [m] conuenientes vbi testes [n] essent singulorꝫ qui oppressi videbãtur nec prius eos respondere ꝙ oia sua eis et ecclesijs corꝫ legibus integerrime restituant.

Q Ua autem [a] pena feriendi sunt qui i accusatione deficiũt canonuꝫ censura diffinit penã illati criminis cũ dispendio existimationis excipient.

¶ Unde gelasius papa. De his qui non probanda obijciunt.

S I quis circa huiusmodi [b] psonas nõ pbanda detulerit [c] auctoritate hui⁹ sanctionis intelligat se iacturã infamie sustinere [o] vt dãno pudoris et existimationis dispẽdio discat sibi aliene verecũdie impune insidiari saltem de cetero nõ licere. ¶ Item damasus papa. Si accusator in accusatione defecerit talionem recipiat.

C Alumniator si in accusatione [e] defecerit talioneꝫ [f] recipiat. ¶ Item ex decreto adriani pape. De eodem

Q Ui non probauerit quod obiecerit penã quã ipse intulerit patiatur. ¶ Item damasus papa. De his qui falsis criminib⁹ aliquẽ ipetũt

S I quis episcopum [g] aut presbiterũ aut dyaconẽ falsis criminib⁹ impetierit et pbare non

P Receptũ est. in ecclesia. ext. de ap. ꝙ fronte. j. xxiij. q. viij. conuenior. ext. de immu. ec. c. i. et c. cum ecclesia.

m ¶ Ubi testes. argu. ibi causam eẽ tractandam vbi testes possunt haberi. iij. q. ix. hortamur. et extra de ap. ex parte. j. et extra de of. iu di. ordi. significauit. et xxxiij. q. ij. siue. iohannes.

Q Ua aut. accusator in quiꝙ peccare potest. aut errore decipitur: aut temeritate seu calore iracundie ad accusandũ puocatur: aut calumniat: aut preuaricat: aut tergiuersat. sꝫ in oib⁹ his casib⁹ si desistit impetrata abolitione nõ punitur nec infamis ẽ. vt. C. de aboli. l. i. et ij. Itẽ si nõ impetrauit abolitionẽ parcit ei in duob⁹ casib⁹. vt. j. e. §. notandũ. sec⁹ si ẽ vel calũniator vel preuaricator vel tergiuersator. calũniator tenet ad penaꝫ talionis. vt. j. e. c. ij. puaricator postea neminẽ potest accusare et ex ordinẽ punit. vt. j. e. §. notandũ. in fi. tergiuersator punit i. v. libris auri. vt. ff. de preuari. l. iij. in fi. testis ẽt calũniator penaꝫ talionis sustinet. iij. q. ix. nihilomin⁹. xxxiij. q. v. hec imago. C. de testi. l. nullꝫ. et h̃ sm opinioneꝫ. h. nos tamẽ dicim⁹ ꝙ testis nullo modo sustinet vel se obligat ad penã talionis. vt notat. xxxiij. q. v. hec imago. si autem alias tulerit falsuꝫ estimoniuꝫ punit ex ordinẽ. vi. q. i. quicũꝙ. de teste posuit in themate. sed hic omisit.

b S I quis. hmõi. ecclesiasticos. c ¶ Detulerit. calumniose.

o ¶ Sustinere. nõ tamen ipso iure: sed per sententiam. vt. ff. ex quib⁹ causis infami. athletas. §. calumniator. et. j. e. §. notandum.

e C Alumniator: si in accusatione. fallit in sex casibus. vt. xxxiij. q. v. hec imago. et. v. q. vi. c. iij. tñ satis punit qui amittit sacerdotiũ qd receptur⁹ erat. xxiij. q. iiij. gulisarius. Itẽ fallit ext. de accusa: super his. et i priuatis criminib⁹. ff. ad turpil. et in priuatis. et forte in denunciatione. ext. de accusa. cum dilectus. sꝫ i inquisitione nõ est pena ordinaria statuta et ideo arbitrio iudicis relinquitur. extra de of. et ptãte iudicis dele. de causis.

f ¶ Talionẽ. i. aliã penã similẽ. vt. j. e. c. iij. ff. de iure delibe. l. i. extra de trãsac. c. vlti. dic qd pena que a lege statuit retractari nõ potest: que ab homie bñ pt. ff. de ver. sig. l. penl.

potuerit: nec in fine dandaꝫ ei cõionẽ [h] censemus. ¶ Aliud est accusationẽ nõ implere et aliud conuicium nõ probare illud enim nulli sine abolitione: hoc oibus licet. ¶ Unde fabianus papa. Conuiciũ nõ ẽ p accusatione habẽduꝫ

S I quis iratus [i] crimen cuilibet temere obiecerit: cõuiciuꝫ nõ ẽ p accusatiõe [k] habẽduꝫ: sꝫ pmisso tractandi [l] spacio id qd iratus dixit per scripturam se pbaturũ esse fateat: vt si forte resipiscens: que per iracundiã dixit iterare [m] aut scribere noluerit: nõ vt reus criminis teneatur. ¶ Sed aliud est crimẽ illatũ nõ posse pbare. qr falsuꝫ est. aliud ẽ aliqua promissione accusationẽ deserere: huic eniꝫ qui pmissione deceptus accusationeꝫ deserit: venia datur. Illi vero qui crimen illatuꝫ pbare nõ valuerit infamia irrogat. ¶ Unde beatus greg. scribit iohãni corinthiorꝫ episcopo. De eo qui promissiõe illectus ab accusatione desistit.

P Aulum dyaconum ꝙuis sua culpa vehementer cõfundat qr decept⁹ pmissione [n] ab accusatõe sui epi destiterit: tñ ei hãc culpã [o] ignoscim⁹. ois eni q̃ crimen obijcit scribat se pbaturꝫ: reuera ibi sp agit cã vbi crimẽ admittit: et q̃ nõ pbauerit qd obiecerit: penã quã ipe intulerit patiatur. ¶ Idem. De his qui accusatione deserunt: vt sacros ordines recipiãt

E Uthemiũ atꝙ thomã q̃ p deserẽda [p] accusatiõe episcopi sui sacros ordines acceperunt eisdem ordinibus priuatos esse atꝙ ita sicuti depositi sũt volumus permanere. ¶ Hinc autem colligitur [q] clericorum infamiam per romanum pontificem aboleri posse cõtra illud gelasij. Quãꝙ animas per pniaꝫ saluare possimus: infamiam tamen abolere nõ possum⁹: et cõtra illd stephani.

g S I quis epm. ext. de sen. ex. nobis ff. d re mili. omne. §. i. et c.

h ¶ Communionẽ. nisi resipiscat. l. di. penitentes et. j. iij. q. x. eos. xxvij. q. i. c. virgines. Iohannes.

S I quis iratus. ira rescindit cõtractum. vt. ff. de publicanis. licitatio. in principio. et minuit delictuꝫ. vt. C. de adulterijs. gracchus.

i ¶ Iratus. quod probabit. vt. C. de iniurijs. si non conuicij. et sic extra de presumptionibus. c. i.

k ¶ Pro accusatione. sed pro iniuria. vt. ff. de iniurijs. item apud. §. primo. et per totum. j. xi. q. i. si quis sacerdotum. contra. vbi deponitur et curie traditur: qui dicit episcopo conuiciuꝫ. sed ibi loquitur de eo qui ex deliberatione et sepe loquitur conuicia.

l ¶ Tractandi. id est deliberandi. et per hoc est argumentuꝫ ꝙ ibi nõ erratur vbi ex deliberatione aliquid fit. Item ex hoc est argu. ꝙ etiam accusatori dande sunt inducie. argumen. contra. iij. q. iij. §. spacium.

m ¶ Iterare. hoc ideo dicit quia si iterauerit conuiciuꝫ non videtur ex ira sed ex deliberatione dixisse. sic. C. ad velleianum, si mulier. ij. in fine.

n P Aulum. promissione. non promissione pecunie. talis enim non posset petere abolitionem. nam solus ille petit qui errore vel temeritate vel calore iracundie ad accusandum venit: vel qui suam iniuriam prosequitur: vel suos consanguineos accusauerit. C. de abolitio. l. ij. sed promissione scilicet testium qui ei pmiserant ferre testimonium contra illum. sed tunc sequens. c. non facit ad propositum magistri.

o ¶ Culpam. sed non infamiam. vt. j. c. indulgentia.

p E Uthemiũ. qui pro deferenda. qui ex pacto desistit fortius incidit in turpillianuꝫ: ꝙ alter. quia etiam femina in hoc casu incidit: que alias non incideret. vt. C. ad turpillianum. si femina. ff. ad turpillianuꝫ. l. mulier.

q ¶ Hinc colligit. infamiã facti. sed iuris pot. vt. j. vi. q. i. illi q̃. ext. de simo.

Qui cum causas enumerasset ex quib⁹ infamia irrogatur: hos omnes inquit sub nota perpetue infamie ad penitentiam suscipimus: vel non fiunt infames lege canonum omnes quos leges seculi infames pronunciant: cum paul⁹ dyaconus qui nō impetrata abolitiōe ab accusatione destiterit. hac auctoritate dignitatē sui officij recuperauit quē senatusconsultuz turpilianum infamez[r] ꝓnunciauit: quod etiam de ea fateri cogimur que intra tempus luct⁹ nubit: cū matrimonia hodie regantur iure poli non iure fori: ⁊ iure poli mortuo viro mulier soluta est a lege viri cui vult nubat. Sed idem[a] stephanus contra scribit dicens. Infames dicimus quoscunqꝫ leges seculi infames pronunciant. Sed illud gelasij ⁊ stephani quanq̄ animas ⁊c. sub nota ꝑpetue infamie ⁊c. de illis intelligitur quibus per ciuilem iudicem infamia irrogatur: quorum[b] sicut examinatio ⁊ castigatio: ita in integrum restitutio non nisi ad ciuilem[c] iudicem spectat. De ea vero que intra tēpus luctus nubit: non est contrariuz ei quod stephanus ait. infames dicimus ⁊c. Cum enim leges seculi precipue in matrimonijs sacros canones sequi⁰ nō dedignentur: non videntur pronunciare infamem eam: que apostolica ⁊ canonica auctoritate non illicite nubit.

¶ Notanduz quoqꝫ est ꝙ aliud est cū aliqueȝ penituerit criminaliter accusasse ⁊ inscriptionem fecisse si ab innocēte[e] fuerit absolutus: aliud si pecuniaȝ a nocente acceperit: vt a probatione ei⁹ qd̄ obiecerat desistat. ¶ Unde in libro capitulorum: clxxv. capitulo legitur.

De eo quem penitet criminaliter accusasse.

Si quem penituerit[f] accusasse criminaliter ⁊ inscriptionem[g] fecisse de eo quod probare non potuerit si ei cū accusato innocente cōuenerit[h] inuicem se absoluant. si vero iudex euȝ qui accusatus est criminosuȝ esse cognouerit: ⁊ inter reuȝ ⁊ accusatorem ꝑ obreptionē conuenerit: de colludio penā excipiat legibus[i] cōstitutam.

Notandum quoqꝫ est ꝙ sicut in digestis libro. xlviij. legitur titulo d̄ abolitionibus criminum. Accusatoruȝ temeritas tribus modis detegitur: aut enim calumniant̄: aut preuaricant̄: aut tergiuersant̄. Calūniari est falsa crimina scienter intēdere. Preuaricari est vera crimina[k] abscondere. Tergiuersari in vniuersuȝ ab accusatiōe desistere: sȝ nō vtiqꝫ q̄ nō ꝓbat qd̄ intendit ꝓtin⁹ calūniari[l] videt̄. nam eius rei inq̄sitio arbitrio cognoscentis committit̄: q̄ reo absoluto[m] de accusatoris incipit consilio querere: qua mente ductus ad accusationem ꝓcesserit. ⁊ siquidē iustū errorem eius repererit absoluit eū. Si vero in euidenti calūnia deprehenderit eū legitimam ei penam irrogat quorū alteruttrum ⁊ ipsis verbis pronūciationis manifestatur: nam siq̄dem ita pronūciauerit non probasti pepercit ei. Sin autem pronūciauerit calumniat⁹ es: condemnauit euȝ. ⁊ quamuis nihil de pena subiecerit: tamen legis[n] potestas aduersus eū exercebit̄: nam facti[o] quideȝ questio in arbitrio[p] est iudicantis: pene vero ꝓsecutio non ei⁹ volūtati[q] mandat̄: sed legis auctoritati reseruat̄. si aūt interloquendo dixerit tēti⁹ temere accusasse videtur: non calūniatorem pronūciauit. Temeritas enim facilitatis veniam cōtinet: et inconsult⁹[r] calor calūnie vicio caret: ⁊ ob hoc nullam penam huic irrogari oportet. ¶ Supra libro. xlvij. titulo de preuaricatoribus.

Preuaricator est q̄si varicator q̄ diuersam partem adiuuat prodita cā sua: qd̄ nomen labeo a varia concertatione tractū ait: nam q̄ preuaricat̄ ex vtraqꝫ parte cōsistit: q̇nimmo[s] ex altera. Is aūt proprie preuaricator dicit̄ q̄ publico iudicio accusauerit. Ceteruȝ aduocat⁹ nō proprie preuaricator dicit̄

ex diligēti. j. xv. q. vi. auctoritatē. i. q. i. verū. contra. vel suppl. nō possumus nisi post penitentiā. vt. j. xxi. q. iiij. cōsanguineorum. vel nō possum⁹ per penitentiam: sed per in integruȝ restitu. vnde bene cōcedo ꝙ episcop⁹ possit tollere infamiam in omni crimine in quo pōt dispensare. nam ⁊ senatus tollit infamiā. vt. ff. de post. l. i. §. de qua. ⁊ ecclesia cōparatur senatui. vt. xvi. q. i. ecclesia.

r ¶ Infamem. id est infamandum. sed ꝑ sententiam non ipso iure. vt. ff. ex quibus causis irro. infa. ath letas. licet. m. hic notauerit. h' fateor plane te mentitum gratiane. qui enim citra abolitionem desistit nō infamatur: sȝ punitur in quinqꝫ libris auri. ff. de preuari. l. iij. §. vlti. sed tn̄ per sententiā infamatur vt. C. ad turpil. l. ij.

a ¶ Sed ⁊ idē. sue solutioni obiecit qd̄ ē vi. q. i. infames.

b ¶ Quoruȝ. ex qui. ff. sunt leg. ꝑ venerabilem. contra.

c ¶ Nisi ad ciuilem. nisi velis dicere ꝙ reges iurisdictionem habeant a papa.

d ¶ Sequi. in aut̄. vt clerici apud proprios epōs. i fi. col. vi.

e ¶ Notandū. si ab innocente. ⁊ voluntate iudicis. vt C. de aboli. l. ij. ⁊ vlti.

Si quē penituerit. dum tn̄ nō accusauerit fallaciter. vt. C. de aboli. l. vlti. ⁊. l. fallaciter.

g ¶ Inscriptionē. nā añ inscriptionē pōt desistē. ff. ad turpil. quesitum. ex de ac. licet. in fi.

h ¶ Cōuenerit. imo ⁊ eo inuito infra. xxx dies pt nisi re⁹ iā sit passus aliquā iniuriam. vt. C. de aboli. l. vl. ⁊. l. fallaciter.

i ¶ Legib⁹. penā. lx. soliđ. vt ē in lombardia. nā fm legē lombardā q̄ desistit ab accusatiōe criminis ꝯdēnat̄ in. lx. soliđ. sȝ fm legē romanā qui desistit ab accusatiōe publici crimis punit̄ in. v. libris auri. ff. de preuari. l. iij. in fi. et hanc penā nemo ꝑstat nisi q̄ desistit a publico crimie. vt. ff. ad turpil. l. si q̄s §. si stellionat⁹. Sȝ qui desistit ab accusatiōe priuati crimis ⁊ infamis est ⁊ ex ordinē arbitrio iudicis punit̄. vt. ff. ad turpil. ⁊ in priuatis. ⁊. C. e. l. ij. sed si accusator absens ē ⁊ citat⁹ noluerit ꝓcedere in accusatione tūc grauius punit̄ ꝙ pena. v. libraȝ auri. vt. ff. de penis. absentem. §. ij. io.

k ¶ Notancū. vera crimina. i. ꝓbationes. l ¶ Calūniari. imo sic videtur ꝙ calumniet̄. ş. e. q. xxi. qui nō ꝓbat. sed intellige in his quos excusat necessitas pietas officiū ⁊ criminis enormitas ⁊ iustus dolor. vt. C. de adul. ꝗuis. C. qui accu. nō pos. l. ij. ⁊. C. de fal. mo. l. i. ⁊. C. de calū. l. ij.

m ¶ Absoluto. i. absoluendo. ne sit cōtra. C. de calum. l. i. vel dic absoluto quo ad animū. vt. ff. de ver. si. fugitiu⁹. vl' dic ꝙ si iudex ex officio suo vult punire calūniantē hoc faciat ante sniaȝ. vt. C. de calū. l. i. sed aliquo accusante ipm de calūnia quādocūqꝫ pōt: vel idem iudex vel alius. vt. C. de aduoca. di. iudi. l. i. ⁊. ff. ad turpil. l. i. in prin.

n ¶ Tamen legis. forte fm distinctionē que est. ff. de penis. absentē. in fi.

o ¶ Facti. i. quo aīo ad accusandū venit.

p ¶ Arbitrio i. inq̄sitione.

q ¶ Uolūtati vt. j. iij. q. vij. iudicet. C. de penis. si operis. ⁊. ff. ad turpil. l. i. in pri. C. ad. l. iuli. de vi pu. seruos in fi. C. de infamib⁹. ⁊ si seuerio. ş. xlv. di. oīs qui. ş. ⁊. j. xxiij. q. v. c. i. cōtra. d̄ peni. dist. i. §. pene. In oībus istis cōtrariis dicit̄ ꝙ iudex pt moderare penaȝ. Quidaȝ dicūt istō loqui de ordinarijs penis illud de extraordinarijs pēis Sȝ hoc nihil est. q2 i illo. c. xxiij. q. v. c. i. loquit̄ de ordinario crimine scȝ homicidio. Sed dic ꝙ ex causa et ex persona vl' etate ⁊ ratiōe scandali pōt artare vl' āpliare penaȝ ex causa. vt. l. di. vt cōstitueret. xxiij. q. i. qui cōtra. ⁊. ff. de penis. aut facta. §. vlti. ex ꝑsona. ff. d̄ penis capitaliū §. vlti. vbi dicitur maiores puniri maiori supplicio. et seueri⁹ seruos ꝙ liberos famosos ꝙ integri status homines. Etate vt. lxxvi. di. tanta. Ratione scandali. vt ş. q. i. in primis. Uel dic non pōt sine cause cognitione: sed cū cause cognitione potest. Uel dic nō potest post sententiam: sed ante ꝑt vel in sententia. vt. C. de penis. penaȝ. vbi dicit̄ sua dicta presidi reuocare non licet. ff. de re iudi. cū querebat̄.

r ¶ Et inconsult⁹. ar. ꝙ non est imputandū quod fit cum impetu mētis. vt. ş. c. si quis iratus. C. si quis imperatori maledixerit. l. vna. ş. j. xvij. q. iiij. sunt qui opes. ⁊ ex̄ de clerico maledico. innotuit.

Preuaricator. quinimo. correctiue ponit̄. sic. ff. de heredi. insti. si ita. vel ꝓprie. C. de sacrosan. ec. iubem⁹. §. iconom⁹. nō proprie sed abusiue.

t ¶ Prodiderit cām. vel q̄ reuelat secreta cause aduersario. vt. ff. de remi. ꝯ delictū. §. exploratores.

v ¶ Sciendum. lex secūda.

x ¶ Accusator. hec est lex quinta.

Quid ergo de eo fiat siue priuato iudicio siue publico ꝑuaricatus [t] sit: hoc est prodiderit [x] causam suam: hic extra ordinē solet puniri. Sciendū [v] est ꝙ hodie de his qui preuaricati sunt pena infungitur extraordinaria. ⁊ infra. Accusator [f] de preuaricatione conuict⁹ postea ex lege nō accusat. ⁊ infra. In omnibus [r] causis preterꝗ̄ i sanguine qui delatorem [a] corruperit ex senatusconsulto turpilliano pro victo habet. ⁊ infra lib. xlviij. de abolitionib⁹ criminū. ¶ Preuaricatorē eū esse ostendimus qui colludit cū reo eo ꝙ proprias quidem probationes dissimularet: falsas vero excusationes admitteret. Si quis autem ab accusatōe citra abolitionē destiterit punitur [b]. abolitio priuatim [c] a presidibus postulari ac impetrari solet. Item pro tribunali non de plano nec preses hanc cognitionem alteri demandare [d] potest. si plura crimina idem eidem intulerit singulorum [e] debet abolitionem petere. alioquin prout quid omiserit eius nomie senatusconsulti penam patietur. ⁊ infra titulo eodem. Desistisse eū accipimus qui totum animum [f] agendi deposuit nō qui distulit accusationem: sed qui permissu imperatoris ab accusatione destitit impunitus est. ¶ Abolitio [g] aūt penam remittit infamiam non tollit. vnde imperatores valentinus valentinian⁹ et gratianus. ix. lib. ti. de generali abolitione dixisse leguntur. ¶ Indulgentia patres cōscripti quos liberat notat [h] nec infamiam criminis tollit: sed pene gratiam facit. si autē restituo te in integrū princeps dixerit: infamiam tollit. vnde in eodem libro titulo de sententiam passis ⁊ restitutis cuidam deportato in insulā imperator antonius dixisse legitur. Restituo te in integrū prouincie tue. Et adiecit. vt autē scias quid sit in integrum restituere honoribus ⁊ ordini tuo et oībus ceteris [i].

Deficientibus [k] vero accusatoribus nō videtur esse cogend⁹ reus ad purgationē. sicut enim possessor rei deficiente actore: titulum sue possessionis probare non cogitur [l]. ita qui impetitur ad innocentiam suam purgandam cogendus esse nō creditur. auctoritate quoqꝫ cornelij pape ⁊ tiburiensis concilij sacerdotes iurare ꝓhibentur nisi pro recta fide. ¶ Ait ei cornelius papa.

Iuramentū a sacerdotibus non est exigendum.

Sacramentum [m] hactenus [n] a summis sacerdotibus vel reliquis exigi nisi pro recta fide minime cognouimus: nec nisi sponte eos iurasse reperimus. ¶ Item.

Nos sanctorum sequentes apostolorum eorumqꝫ successorum iura firmamus ⁊ sacramenta incauta fieri prohibemus. Item nos sacramentū ab episcopis nescimus oblatum nec vnꝗ̄ fieri debet nisi pro recta fide. ¶ Item ex concilio triburiensi.

Si presbiter cōtra laicū vl' laic⁹ cōtra clericū ꝗrimoniā hꝫ.

Si ꝗs presbiter cōtra laicū vl' laicus cōtra presbiterū aliquā hꝫ querimonie cōtrouersiā epō ꝑcipiente [o] sine ꝑsonarū acceptōe finiat. laic⁹ ꝑ iuramētū si necesse sit se expurget: ꝑsbiter ꝟo vice iuramēti ꝑ scām ꝯsecratiōē [p]

r ¶ In omnib⁹. scias ꝙ in oī crimine capitali quod irrogat penā sanguinis licet transigi preterꝗ̄ in crimie adulterij. sed in alijs capitalibus que nō irrogant penā sanguinis nō licet transigi nisi in crimie falsi. vt. C. de transac. transigere. sed in priuatis criminib⁹ nō inuenio ꝓhibitū quin possit transigi. sed videt ꝙ fm canones nō possit transigi super aliꝗ crimine. q: fꝫ canones nullum crimē irrogat penam sanguinis. ꝫ. xxiij. q. viij. c. his a quibus ⁊ ita super publico crimine transigi nō lꝫ Item nec sup priuato: q: fꝫ canones omne crimen publicū est. in cā ciuili lꝫ quandocunqꝫ desistere ab accusatione etiam sine iudicij auctoritate siue pecunia accepta siue grat͡ nisi sit actio famosa vbi requiritur iudicis auctoritas ff. de his qui no. infa. l. furti. §. pactus. ⁊ §. qui iussu. in causa criminali ante inscriptionem semper potest recedere dūmodo gratis fiat ff. ad turpil. l. mulier. ⁊ l. ꝗ̄tum. ⁊ extra ꝺ accu. licet. i fi. sed postea nō lꝫ sine iudicis auctoritate ⁊ rei consensu. si reus fuit aliqua tormēta passus. sed si nō fuerit aliquid passus tūc vsqꝫ ad. xxx. dies pōt accusator inuito eo deserere accusationē. C. de aboli. l. ij. ⁊ vlt. fm canones forte nō lꝫ ab accusatiōe recedere ꝓ pecunia nec transigi: q: omne crimē fm canones videt esse publicū: vt hic. ⁊ ex ꝺ collu. deteg. c. i. ⁊ ij. ar. tamē ē ꝙ possit auctoritate iudicis. v. q. ij. si primates. ⁊ ex de of. or. ea que. in parte decisa. ꝫ. ꝫ. xc. di. dissidentes. ar. cōtra. ij. q. vij. qua pp. ex de simo. nemo. i. Sed in cā spūali nullo modo licet pecunia accepta desistere: q: in ea nō lꝫ trāsigi ꝓ pecunia. vt ex de rerū ꝑmu. c. vlti. a ¶ Delatorē. i. accusatorē. b ¶ Punit. in. v. libris auri. vt. ff. de ꝑua. l. iij. in fi. hec lex ē. ff. ad turpil. l. i. §. abolitio. c ¶ Priuatim. i. priuata. d ¶ Demandare. ff. ꝺ reg. iur. oīa que. e ¶ Singulorū. sic ex de sen. exc. officij. ⁊ ff. de ap. cū in vna. ff. de no. ope. nun. de pupillo. §. si pluribus. f ¶ Animū. ꝑsumit deposuisse: q: tpe statuto nō ꝓsequit accusatōē vt ex qui matrimo. accu. pos. cū in tua. ⁊ C. qui accu. nō pos. si ea. vl' ē hoc ꝓtestat⁹ vel cū bienniū est elapsū. vt. C. vt infra certū temp⁹ criminalis qō. l. vlti. g ¶ Abolitio. hic fuit decept⁹. G. ex eo ꝙ legē istā reperit insertā in titulo illo quā nō alia de causa iurisperitus ibi inseruit nisi pp similitudinē. q: sicut abolitio infamiā tollit sic indulgentia penam. h ¶ Notat. simile. ꝫ. i. q. i. c. ventū. ⁊ ꝫ. c. §. hinc colligitur. i ¶ In omnib⁹ ceteris. ar. ꝙ rescriptū pricipis est latissime interꝑtandū. vt. xij. q. ij. qui manumittit. ⁊ ex de dona. cū dilectus. in fi. sed fallit hic. nā licet mulier restituit fame que nubit infra temp⁹ luct⁹. tamē semissē bonorū tenet dare filijs prioris matrimonij vel viri. C. ad tertul. si qua mulier. io. sed forte hoc falsū ē fm ius canonicū cū mulier que nubit infra tps luctus nō notet aliqua infamia. ⁊ in hoc leges nō dedignātur sacros canones imitari. vt ex de secun. nup. c. vl. ⁊ pe. nec canon aliquā penā imponit sic nubēti. ⁊ sic nō puniet aliqua pena ex eo ꝙ nubit infra temp⁹ luct⁹.

Questio. iiij.

Deficientibus. primo probat ꝙ cleric⁹ nō sit cogendus ad purgationē. quia clerici nō debent iurare: vulgaris enim purgatio cōdēnatur q: fabricata a dyabolo ē inuēta. vt. j. c. mēnā. ⁊ ꝯria sunt abrogata. cum sint ꝯ ꝑcepꝰ dñi. nō tēptabis dñm deū tuū. Canonica purgatio iducitur cū deficiēte accusatore re⁹ laboret isamia: al's nō. vt. vi. q. v. ꝙ aūt. fama āt orta a detractorib⁹ vl' malis non inducit expurgatōnē. vt. xi. q. iij. in cūctis. Itē nec orta ab inimicis ex de pur. ca. c. penl. sed sola illa q̄ ex probabili ꝑsumptiōe ē orta. q̄dā tn̄ dicūt ꝙ vnicūqꝫ sit orta inducit purgationē. ar. ex c. accedēs. Sequit videre quota manu sit purgatio faciēda epus. xij. sacerdos vij. diaconus tertia sui ordinis. vt. j. c. si legitimi. ⁊ c. ꝑsbit. ⁊ c. oib⁹. Subdyacon⁹ vel inferior pōt sola manu. naꝫ ⁊ a solo epō iudicari pōt in crimine. xv. q. vij. felix. hodie sunt arbitrarie expurgatiōes. vt. j. c. oibus. expurgatio fiat publice corā oīb⁹ si est publice infamat⁹. j. c. presbiter. si apud clerū tm̄ tunc priuatim. vt. xv. q. v. c. i. Johannes. l ¶ Cogit. vt. j. vi. q. v. c. i. ⁊ vl. nisi i casib⁹. vi. s. cū ꝗs possidet ꝓ hērede vel possessore. vt. C. de peti. here. l. cogi. ⁊ ēt fundata intētiōe actoris. vt. C. ꝺ ꝓba. siue. ⁊ cū aliq̄d possidet cōtra ius cōe. c. di. ꝯ morē. ⁊ cū iā ē ꝑsumptio ꝯ eū. C. de fur. ciuile. ⁊ cū pt ꝓbari ꝙ q̄nqꝫ alieno noīe possederit. ex de ꝑscri. si diligēti. C. de prescri. xxx. aut. xl. an. male. Itē ⁊ cū ordinat⁹ ministrat. vt. ꝫ. ij. q. i. legū. circa finē. ex de ap. ꝑsonas. al's sp obtinet qō h dr. ⁊ C. de rei vē. m ¶ Sacramētū. incautū. n ¶ Hacten⁹. vt. C. l. fi. ⁊ ff. vti pos. iusta. de epis. ⁊ cle. cū clericis. ⁊ xxij. q. v. c. vl. sꝫ forte hoc obtinet in sacro calumnie qō clerici ꝑ se ꝓhibent ꝑstare sꝫ ꝑ aliū possunt. ut ex de iura. calū. c. i. ⁊ ij. sꝫ c. i ꝑtractādis. ꝯtra. iurāt tn̄ ꝓ recta fide ⁊ ꝓ obediētia ꝓ pace ⁊ ꝓ indēnitate ecclesie. vt extra de elec. significasti. vltra mediū. xxviij. dist. de siracusane. ⁊ cū quis absoluit ab excōicatiōe. vt ex de sen. ex. nuper. o ¶ Si ꝗs ꝑsbit. epō ꝑcipiēte. sꝫ q̄re h actor nō sequit forum rei ꝯ id. xi. q. i. experiētie. C. de iuris. om. iu. iurij ordinē. sꝫ dic ꝙ loq̄t fm ea tpa q̄n oēs cause determinabant ab ecclesia. vt. xi. q. i. relatū. ⁊ q. iij. cū apud oēs. vl' loquit fm cōsuetudinē quorundā. ex de fo. cōpe. quod clericis. p ¶ Consecrationem. immo sufficit siue per salutem siue per aliud aliquid

ĩterrogetur: q: sacerdotes ex leui cau⸗ sa iurare nõ debent: ne man⁹ per quam corpus ⁊ sanguis xp̄i cõficit: iuramẽto polluet. absit cũ dñs in euãgelio disci⸗ pulis suis quorũ vicẽ nos indigni i san cta gerimus ecclesia dicat. nolite omni⸗ no iurare. sit aũt sermo vester est est: nõ non. quod aũt his abundanti⁹ est a ma lo est. ¶ Verũ his auctoritatib⁹ non omnimoda iuramẽta ꝓhibent fieri a sa cerdotibus: sed tñ incauta ⁊ ea que ꝑ qualibet causa temporali iudici offerũ⸗ tur. cũ autẽ populari infamia sacerdo tes opprimunt: tũc ad innocẽtie sue as⸗ sertionẽ: iuramẽta debẽt offerre; ¶ Un de gregorius papa ait.

Sacerdos a populo accusatus sacramẽto innocẽti⸗ am suaꝫ firmet.

Presbiter vel quilibet sacerdos si a populo ac⸗ cusatus sit ⁊ certi testes inuenti nõ fue⸗ rint qui criminis illati veritatẽ dicãt ius iurandũ [a] in medio [b] faciat ⁊ illuꝫ testẽ ꝓferat de innocẽtie sue puritate: cui nu⸗ da ⁊ aperta sunt omnia. ¶ Item ex re⸗ gistro grego. ad iustinuꝫ imperatorem ca. viij.

De leone episcopo quẽ beatus gregori⁹ purgationẽ fecit prebere.

Habet hoc propriuꝫ antiqui hostis inuidia vt q̃s improboruꝫ actuuꝫ perpetratiõe deo sibi resistente deijcere nõ valet, opiniones eoruꝫ falsa ad pre⸗ sens simulando dilaceret. Quoniã igi⸗ tur q̃daꝫ ꝫ sacerdotale ꝓpositũ de leo ne fratre ⁊ coepiscopo nostro sinister ru mor asperserat: vt, vera essent districta diutius fecim⁹ inquisitiõe ꝑquiri. ⁊ nul lam in eo de his que fuerant dicta cul⸗ paꝫ inuenim⁹. sed ne quid videret omis sum qđ nostro potuissꝫ cordi remanere ambiguuꝫ. ad beati petri sacratissimuꝫ corp⁹ districta euꝫ ex abundãti [c] fecim⁹ sacramẽta prebere: quib⁹ prestitis: ma⸗ gna fuimus exultatõne gauisi ꝙ huius cemodi innocẽtia eius euidẽter enituit ꝓ qua re gloria vestra p̄dictũ virum cũ omni caritate suscipiat. ⁊ reuerentiã ei qualeꝫ sacerdoteꝫ decet: exhibeat. nec a liqua cordibus remaneat de his q̃ iam sunt purgata dubietas [d]. ⁊ ita supradi⸗ cto vos episcopo deuotissime oportet in omnib⁹ adherere vt cõgrue decenter⸗ ꝙ deuꝫ in eius persona videamini cui⁹ est minister honorare. ¶ Item ex eo⸗ dem ad brunichildẽ reginã francorum ca. cxxxij.

Quomodo beat⁹ grego. mẽnã episcopũ iuramẽto purgari fecit.

Mennã vero reuerendissimuꝫ fra⸗ trem ⁊ coepiscopuꝫ nostrũ postꝙ ea que de eo dicta fuerãt reqrentes in nullo inuenim⁹ esse culpabilẽ qui insu⸗ per ad sacratissimũ corp⁹ beati petri a⸗ postoli sub iureiurãdo satisfaciens ab his que obiecta sunt eius opiniõi se de⸗ monstrauit alienũ reuerti illũ purgatũ absolutũꝙ ꝑmisim⁹: q: sicut dignum e⸗ rat vt si in aliquo re⁹ existeret: culpã in eo canonice punirem⁹: ita dignũ nõ fu⸗ it vt cũ adiuuante innocentia diuti⁹ re⸗ tinere vel affligere in aliquo deberem⁹ purgationẽ tamẽ añ te de duob⁹ sibi sa cerdotib⁹ iunctis vbi accusator cessaue rit [e] eundẽ hic ex se p̄bere tuo committi mus arbitrio [f]. vulgarẽ deniꝙ ac nulla canonica sancione fultã legẽ feruentis scilicet siue frigide aq: ignitiꝙ ferri con tactum: aut cuiuslibet popularis inuẽti onis: q: fabricãte hec sunt oĩa facta in⸗ uidia: nec ipm exhibere: nec aliquo mo do te volum⁹ postulare: imo apostolica auctoritate ꝓhibem⁹ firmissime.

¶ Idẽ castorio notario rauẽne.

De maximo salonitano ep̄o q̃ sacramento seipꝫ expurgat.

Quanto a no bis credit ⁊ necessarias vides cau sas tibi iniũgi. tãto strenuũ te deberes ⁊ sollicitũ exhibere. Proide si maxim⁹ [g] salonitan⁹ p̄stito sacro firmauerit se si⸗ mõiaca heresi nõ teneri atꝙ õ aliis añ

iurei. xxij. q. v. c. ij. ff. de iureiur. nõ erit ratũ. Sic ergo aliquis põt se obliga re sub pena ordinis sui. vt. i. q. vij. quotiẽs. ⁊ etiã sub pena anathematis. vt ibi dicit. sed nunquid ille qui obligat se sub pena ordinis vel beneficij ẽ p̄⸗ uandus ordine vel beneficio si nõ sit vex illud ad quod se obligat. sic vt ex de electio. cum dilecti. in fine.

a ¶ Presbit. iusiurandum. i. vi. q. vi. c. vlti. contra. sed hic quando infamatur ibi quãdo non infamatur.

b ¶ In medio. i. xv. q. v. c. i. cõtra se. illõ verũ est cũ nõ est publice infamat⁹. sic. xx iij. di. illud.

c ¶ Habet h. ex abundanti. ex abundãti fiunt aliqua ad superandũ hoim maliciaꝫ. vt. C. õ iud. aut. iubem⁹. xi. q. iij. inter verba. extr. de elec. bone. ⁊ extra de do lo ⁊ cõtu. cum olim. ⁊ que abundãt non solent cõtract⁹ vicia re. ff. de re. iu. nõ so⸗ lent. ff. de ver. obli. q̃ extrinsec⁹. sed q̃re di cit ex abũdãti dicũt q̃daꝫ ꝙ ita exilis fu it infamia ꝙ nec erat necessaria purgatio certe fm hoc non debuisset facta fuisse i⸗ quisitio: q: iquisitio nõ ẽ faciẽda nisi ita publica sit infamia: ꝙ vlteri⁹ sine scãda lo nõ possit tolerari. vt extra de accu. q̃li⸗ ter. ij. meli⁹ dicas ꝙ iste non tenebat ex⸗ purgare se. nam cum inquisitio ꝑcedit ex purgationeꝫ si testes per quos fit inquisi tio dicunt ipsum re⸗ um statim punit nec auditur expurgatio sua. sed si semiplene ꝓbant tunc indicit purgatio. vt extra õ pur. ca. inter. sed si ꝑ dicta testiuꝫ nulla ẽ suspicio cõtra ipsuꝫ tunc non est onerandus expurgatiõe vt hic. sed quid si infamat⁹ vult expurgare se iudex autẽ vult inquirere de fa⸗ ma eius. videtur ꝙ iudex potius inquirere possit. vt hic. ⁊ extra. c. inter. sꝫ contra illud est ordinariuꝫ ꝙ infamat⁹ expurget se. ergo illud beneficiũ nõ est ei auferendum. ꝫ. c. q. i. multi. circa finẽ. sed dic ꝙ episcopus si vult põt inquirere: quia crimen quãdoꝙ per inquisitioneꝫ reuelatur qđ per purgati onem occultatur. Solutio si infamia orta est contra eum iudex põt inqui⸗ rere. vt extra de accusa. qualiter. ij.

d ¶ Dubietas. g̃ post expurgatio nẽ nõ põt accusari ab aliquo super illo crimine. vt extra, de accu. de his cri minib⁹. ⁊. xxxiij. q. iiij. si illic. nec eñ sepi⁹ querendũ est de delicto eiusdẽ ho⸗ minis. vt. ff. nau. cau. sta. lꝫ. in fi. ar. ꝫ. xxxiij. q. ij. ãmonere. xxv. dist. primũ. ex de accu. veniẽs. vbi etiã post absolutionẽ cogit ad expurgationẽ. tu dicas ꝙ illũ qui semel ẽ absolut⁹ ampli⁹ null⁹ põt accusare super illo crimie. nisi i duob⁹ casibus. s. si suã iniuriã ꝓsequat ⁊ ꝓbat se ignorasse accusationẽ fu isse ab aliquo institutã. vt. ff. de accu. si cui. §. i. ⁊ cũ vult ꝓbare de p̄uaricati one prioris accusatoris. vt. ff. de p̄uari. l. iij. decre. tũ videt dicere ꝙ so luꝫ illi ꝓhibent accusare qui prius stabãt cõtra ipm. vt extra de sen. ⁊ re iud. quoniam. ⁊ de accu. cũ. P. manconella.

e ¶ Mennã. cessauerit. si dicas ꝙ hoc verbũ cessauerit sit p̄teriti tpis nõ procedit obiectio. vel fm. h. cũ quis expurgatur nõ precedente ac cusatione: sic post expurgationem bene admittitur accusator. secus si precessit accusatio. vel dic ꝙ si accusatore absente et non citato audita est expurgatio. ideꝫ accusator põt eꝫ denouo accusare. vt. C. de accu. l. iiij. secus si eo p̄sente. vel loq̃tur cum suam iniuriam vult prosequi. vel ignorabat accusatõneꝫ ab alio institutã. ff. de preuari. l. iij. ⁊. ff. de accu. si cui.

f ¶ Arbitrio. delegatur. h laico spiritua le negocium. sic. xxxij. dist. §. verum. fuit tamen nimiũ papaliter dispensatum ꝙ episcopus expurgatus corã papa cogitur adhuc coram muliercula expurgare se: cum tamen plenissimas debet habere vires qđ auctate pape sit. licet per se sit inualidum extra de transactio. c. i. in fine. C. de testa. omnium. Itẽ cum iusiurandum sit maioris auctoritatis ꝙ̃ res iudicata. ff. de iureiurando. l. ij. ⁊ illud obstat omnibus accusare volentibus. etiam in publicis cri⸗ minibus. ff. de iureiurando. cum qui. §. in popularibus. multo forti⁹ ꝙ̃ res iudicata obstabit omnib⁹. quare, ergo postea admittitur accu⸗ sator: potest dici ꝙ fuit absolutus sub conditione nisi accusator ap⸗ paret. vel fuit absolutus ab instantia iudicij nec ideo lis perijt. ff. de iudi. ⁊ post edictum.

g ¶ Quanto a nobis. si maximus. salonitanus archiepiscopus sine li centia pape fuit consecratus: propter quod a papa fuit excõmu⸗ nicat⁹: ⁊ postea missaꝫ celebrauit. similiter imponebat ei simonia et fornicatio.

h ¶ Responderit. exilis eñ fuit hic infamia. ⁊ ideo vnius iuramentum admittitur

i ¶ Penitentiam. sed quero an ei soli sit credendũ. de hoc videtur ꝙ̃ sic: quia in null⁹ vergit preiudiciũ. sic. j. de conse. di. iiij. placuit.

b ¶ Epistolā. g quis pōt absolui p litteras ⁊ excōicari. vt ex̄ de simonia. accusatī. ⁊ .ꝫ. q. i. de manifesta. quid si moritur priusꝙ littere peruenissent ad ipsuz: rn̄deo dicā eū absoluēdū post mortē. vt ex̄ de sen. exa nobis. ij. ⁊ est hic ar. ꝙ tūc demū sit q̇s excōicat⁹ vel absolut⁹ litteris receptis. ar. iiij. q. v. c. quisquis. ⁊ ex̄ de ap. super eo. ij. in fi. ⁊ .ꝫ. dist. iiij. leges. ar. ꝫ. ff. si cer. pe. ei⁹ q̇ in prouincia. ibi stat⁹ sui ignarus. sed distingue. vt. ff. de acquirē. pos. q̇ absenti. vbi dicit̄ si q̇s manumittit absētem refert an velit eē eum liberum q̄n scribit lr̄as manumissiōis. vel q̄n littere ad ip̄z peruenerit ꝓbabili⁹ ē dici ꝙ excōicatio si ligat nisi a tpe sciētie sic nec lex. vt di. iiij. leges. ⁊ di. lxxiij. ꝓposuisti. nec sententia. vt. j. e. q. vi. §. biduū iohānes. sed certe si q̇s absens excōicat̄ statiz ē excōicatus anteꝙ sciat: q̇a sn̄ia excōicatōnis statim trahit secū suā executionē. vt ex̄ de ap. pastoralis dummodo sit pura ⁊ nō cōditiōalis. verūtamē nō punit̄ si ingerat se cōioni hoīz anteꝙ sciat. extra de cleri. ex cōi. mi. illud. error ei facti nemini nocz. vt. ff. ꝺ iur. ⁊ fac. ig. error. B. k ¶ Eplaz. de grauibus expurgat se iuramēto. de minorib⁹ nuda ꝓmissione. Joh. a ¶ Penitētib⁹. simile ex̄ de postu. ad hec. circa finē. b ¶ Non debem⁹. q̇ tū de rigore eēt deponēd⁹. ꝫ. di. l. accedēs. ꝫ. xi. q. iij. si quis.

Que de cā. de eodē mario loq̇t̄ h. c. c ¶ Maximi. eps. ⁊ c. pe. quid. ar. papā seruatuꝝ qd̄ legat⁹ statuit. nā ⁊ idē honoꝝ ei exhibēdus ē sicut pape. xciij. di. c. vlti. ⁊. ff. de of. p̄fe. p̄to. l. vnica. in fi. ibi credidit em̄ princeps eos q̇ ob singularē industriā explorata eoꝝ fide ⁊ gratia ad huius officij magnitudinē ⁊c. Itē ē h ar. ꝙ gn̄ali mandato delegat̄ dispēsatio. ar. ꝯ ex̄ de of. leg. qd̄ trāslatōnē. cū ei dispēsatō habeat instar restitutiōis in integrū q̄ credo nō delegat̄ p gn̄ale mādatū. vt. ff. de minorib⁹ illud. g nec dispēsatio. Joh. ego dico ꝙ delegat⁹ dn̄i pape gn̄al̄ oīa p̄t nisi ea sola q̄ sūt romano pōtifici reseruata. vt ex̄ de sen. ex. nuper. ⁊ de of. leg. quod translationem. B.

Mandastis. mādat hic minoꝝ maioꝝi. nā p̄carū verbū ē mādo. vt C. cōi. de le. l. ij. in prin. sic. i. q. i. filiū. f ¶ Auctoritate. ꝫ. di. xcvi. vbi nā. g ¶ Potuissez. q2 papa a nullo p̄t iudicari. vt. xi. q. iij. aliorꝝ. nec ēt ab vniuersali cōcilio. vt. xvij. di. §. hinc ēt. ff. de legi. princeps. p̄terꝙ i heresi. xl. di. si papa. h ¶ Formā. xiiij. q. v. dixit. io.

Sup cā. vbi si certi. forte h nō itērabat̄ possessoriū: al̄s nō obstat crimē petēti restōnē. vt ex̄ de res. spo. i lris. ⁊ c. itē cū q̇s. alij dicūt ꝙ si spoliatoꝝ obijc̄ exceptōz quā vult stati ꝓbare pri⁹ ē audiēd⁹ ꝙ ille restituat̄. ar. xxxi. q. ij. lothari⁹. in aut̄. de test. §. si vero q̇s. ⁊ ar. ex̄ de testi. veniens. ij. sed h nō credo. vt ex̄ de resti. spo. lr̄as. in fin. l ¶ Bn̄ficia. iste officio ⁊ bn̄ficio fuit priuat⁹: q2 grauit̄ erat infamat⁹. ex̄ de pur. ca. inter sollic. beneficia ⁊ fructus medij temporis. ff. de re mili. l. penul. si vero iste iuste esset deposit⁹ nō recipiet fruct⁹ medij tp̄is restitut⁹ i fine nisi h exp̄meret̄ i sn̄ia. vt C. de re mi. si cū legat. li. xij.

corpus sancti appollinaris tm̄modo requisitus innoxiū se eē respōderit b: ⁊ de inobedientia sua sicut deputauim⁹ egerit pniaz l volum⁹ vt ad ꝯsulendū illum epistolā k quā ad eū scripsim⁹ qua ei et gratiā nostrā ⁊ cōionē reddidisse signauim⁹ expiēcia tua dare debeat. q2 sicut in ꝯtumacia p̄sistentibus seueros nos eē cōuenit: sic humiliatis ⁊ penitētib⁹ a locū venie negare nō debem⁹ b. ¶ Idē mariano episcopo rauēne. De eodem.

Que de causa c maximi sunt agenda ex epistolis quas ad vos trāsmisimus agnouistis. sed q2 qualis de hac re fraternitatis vestre voluntas sit: magis a presentiū latore castorio cartulario nostro renunciante cognouim⁹ ideo si idez maxim⁹ coraz vobis ⁊ predicto cartulario nostro de simoniaca heresi se purgauerit sacramento atqꝫ de alijs ante corpus sancti appollinaris vt scripsimus tantūmodo requisit⁹ liberū se esse responderit causaz ipsius fraternitatis vestre iudicio de eo ꝙ excōicat⁹ missarum solennia agere presumpserit cōmittim⁹. qua debeat penitentia talis culpa purgari. ⁊ ideo quicquid d vobis sm̄ deuz placet secure disponite: nec aliquid de nobis dubium habeatis. nam quicquid a vobis de hac causa fuerit ordinatuz nos ⁊ gratanter suscipim⁹: ⁊ libenter admittim⁹. ¶ Item sixtus papa oīb⁹ episcopis. Qualiter sixtus semetipsum purgauit.

Mandastis e vt scriberē vobis qualiter instans iurgiuz contra me suscitatum sit: vel a quo vt vestro amminiculo pelleret̄ ⁊ causa mea firmaret̄. Scitote me criminari a quodam basso ⁊ iniuste me p̄sequi. quod audiēs valentinianus augustus nostra auctoritate f sinoduz iussit cōgregari ⁊ facto concilio cuz magna examinatiōe satisfaciens omibus: licet euadere aliter satis potuissez g: suspitionez tamē fugiens coram omibus me purgaui. me scꝫ a suspitione ⁊ emulatione liberās: sed nō alijs qui noluerint aut sponte hoc nō elegerint faciendi formaz h dans. ¶ Item alexander episcopus secundus runaldo episcopo cumano. De causa gillandi epi.

Sup causa gillandi presbiteri tui de morte episcopi sui p̄decessoris tui infamati in mediū cōsuluimus. itaꝙ circunstantium fratrū vnanimi assensu tue dilectioni referimus prefatū gillandū presbiterū ante te representandū vbi si certi i accusatores defuerint tunc dictante iusticia sine omni cōtrouersia presbiter quecunꝙ ob hoc iniuste amisit ad sacerdotiū accipiat ⁊ integra bn̄ficia k. ¶ Item ex concilio agath. De purgatione clericoꝝ si conuinci nō poterunt

Si legitimi accusatores crimina sacerdotis probare non potuerint: ⁊ ipse negauerit cum septem socijs sui ordinis si valeat a crimine semetipsum expurget. Dyaconus vero si in eodez crimine accusat⁹ fuerit cum tribus semetipsum excuset. ¶ Itez ex cōcilio ilerdensi. De eodem.

Presbiter si a plebe o sibi cōmissa mala opinione infamat⁹ fuerit et eps si legitimis testib⁹ approbat̄ nō potuerit: suspēdat̄ p vsꝙ ad dignā satisfactiōez: ne ppl's fideliū i eo scādalū patiatur. Digna vō satisfactio ē sicut a maiorib⁹ cōstitutū eē docet̄: q̄n siue sm̄ canonicas sanctiones

i ¶ Si legitimi. non potuerit. C. de reb⁹ cre. i bōc. n ¶ Si valet. quia si nō valet depōit̄. vt ex̄ ꝺ simo. de h. vl̄ forte sūt oēs inimici sui. ex̄ ꝺ pur. ca. cū in iuuētute. imo cū scia pōt se expurgare. xviij. q. ij in decima. Joh. o ¶ Presbit̄ si a plebe. idē si ab epo vl̄ a sacerdotib⁹. vt. j. eo. omib⁹. in fi. ꝫ. xxviij di. cōsulendū. cōtra. p ¶ Suspēdat̄. forte sm̄ distictōez. ex. e. c. ij. ꝫ. xxxiij. di. c. vl. ꝫ. sꝫ ibi fuit exilis ifamia. p ¶ Suspendat̄. h obtiet q̄n scādalū iminet ex ei⁹ celebratiōe: vt h dr̄. h vez ē sꝫ distictōez si fuerit notoriū vl̄ manifestū ⁊ famosuz. ex̄ ꝺ coha. cle. vez. ⁊ c. vl. itē refert si fuerit famosū sine scādalo vl̄ cū scādalo. vt ex̄ ꝺ coha. cle. tua. sꝫ ꝫ. xxviij. di. cōsulēdū: so. ibi nō iminebat scādalū: h sic puta ex eius celebratōe. vt ex̄ de coh. cle. tua. j. xxviij. q. i. iā nc. ⁊ iij. q. ij audiuim⁹. alr obtiet ꝫ. e. q. i. c. nemo. sꝫ nū q̇d a bn̄ficio ēt suspēdit̄. vl̄ ꝙ nō. q2 pene sūt emoliēde. ⁊ q2 crescēte ꝯtumacia crescē dꝫ ⁊ pēa. vt. lxiiij. di. honoratus. sed contra videtur quia hic duo sunt contra. lxxxi. distinctio. si quis sacerdotum. ⁊ xxxij. distin. preter hec. sed dico ꝙ non est priuand⁹ beneficio nisi sm̄ ordinem iuris. extra de iud. c. i. nisi forte pp scandalum. ꝫ. e. sup cā. ⁊ cū magna laborat ifamia. vt ex̄ de pur. ca. iter. p ¶ Suspēdat̄ h colligit̄ ꝙ ifamat⁹ statiz dꝫ suspēdi vsꝙ ad dignā satisfactōnē. ar. j. iij. q. ij. q2 ea. ex̄ de pur. c. int̄. ⁊ ex̄. e. ex tuaꝝ. sꝫ ꝫ. ꝫ. e. q. i. notū. ex̄ de accu. q̄lit ⁊ q̄n ij. ex̄ de pur. ca. c. ij. i his hēs ꝙ pri⁹ iq̇rēdū ē de crimie ꝙ p̄uet̄ officio ille q̇ ē ifamat⁹. ar. iij. q. ij. audiuim⁹. Notādū g ꝙ cū cleric⁹ aliq̇s coram iudice suo ē ifamat⁹ p̄figet eps certū tp̄s volētib⁹ accusare. vt ex̄ de cland. despō. cū inhibitio. ⁊ si accusatores apparuerit canōice audiā. vt. j. e. oib⁹ nobis. xv. q. v. c. i. ex̄ ꝺ pur. ca. ex tuaꝝ. si vō accusatoꝝ ñ apparez ⁊ mala fama crebrescit. tūc eps vocatis eccie seniorib⁹ ꝓcedat ad iq̇sitōez. vt ex̄ ꝺ ac. q̄lit. ⁊. lxxxvi. di. si q̇d vō. ⁊ ip̄emet eps iducꝫ ꝫ eū testes si ali⁹ nō appeat. xi. q. iij. p̄cipue. i fi. ex̄ ꝺ accu. cū oporteat. ꝫ. e. p̄sbiter. ⁊ lit. nō cōtes. h facē p̄t. ex̄ vt lit. nō ꝯtes. q̄n frequēt̄. ⁊ si fuerit ꝯuict⁹ canōice puniat̄. si aūt ñ ꝯuicit̄ ⁊ adhuc mala fama ꝑdurat. admōeat ip̄z p̄ seorsū postea corā testib⁹ vt se corrigat: qd̄ si nō fecerit tūc demū suspēdit eū vsꝙ ad dignā satisfa. ex̄ ꝺ pur. ca. c. ij. i q̄ cāu itelligo qd̄ h dr̄. nūꝙ ei a p̄ncipio suspēdet eū nisi enormitas delicti vl̄ scādalū h exposcat. ex̄. e. ti. int̄. ⁊ h ē digna satisfactō vt purgꝫ se adiūcto sibi lḡtimo nūero vl̄ ad arbitriū sui epi. vt h. ⁊ j. e. oib⁹. ex̄. e. ex tuaꝝ. ⁊ eo deficiēte i purgatōe puniat̄ ⁊ pūiat eū tāꝙ ꝯuictū vl̄ ꝯfessuz. ex̄ ꝺ pur. ca. c. cū petr⁹. ⁊ ꝺ simōia. isinuatū. vbi de h.

q ¶ Arbitrium. hic nota arbitrio epiſcopi cõpurgatores ſumendos.

S I mala. ſe nolle. bone opiniõis. ⁊ qui vitã eiꝰ nouerint ⁊ mores. ex̃. e. cũ dilectꝰ. ſed nõ fiet rigide examĩatio teſtiũ ex̃. e. ti. cõſtitutꝰ. imo fratꝛ põt purgare fratrẽ. ex̃ de p̃ſump. litteras. Jo. s ¶ In p̃miſſis. ſe purgare. falſuz dicit allegãdo. a ¶ Sixti pape. s̃. e. mãdaſtis. Jo. b ¶ Leonis. h̃ẽ i ſequẽti c.

leueſ lʒ ſint boni. nã leues ſunt q̃ ex facilꝰ credũt q̃ ꝓbari non poſſũt. xi. q. iii. i ciict̃. ⁊ ẽ exp̃ſſuz ex̃. e. cũ in iuuẽtute. alꝰ ſolus q̃ eẽt bonus ſuffic̃. vt ex̃ de adul. ſignificaſti.

A Vditũ ⁊c. iuſſi. nec cõſiliũ dedi. nec defenſionẽ p̃ſti ti: nec ſciẽte me fcm̃ eſt. vt. ex̃ de pur. ca. q̃ tiẽs. l. di. ſi q̃s viduam. addũt q̃daz nec volui. vt. s̃. i. q. iiij. q: p̃ſulatꝰ. qd̃ valde iniquũ vr̃. Sʒ nunquid h̃ iurabo. q: cũ ſciui ꝓhibẽ potui: et nõ ꝓhibui: ⁊ h̃ ꝙ nõ habeã ratũ qd̃ factũ eſt: cũ etiã in maleficijs rati habitio mãdato cõparatꝛ. hoc dĩ vi ⁊ vi ar. l. iij. §. cũ ꝓcurator. ⁊ ex̃ de reſti. ſpoꝛ. cũ ad ſedẽ. i. fi. ⁊. s̃. e. q. i. notũ. in fi.

d ¶ Cogantur. q: ab emulis hec infamia ꝓceſſerat. vel dic ceteris apoſtolicis.

e ¶ Ecce. neceſſitatẽ. ex̃ de elec. innotuit.

f ¶ Datur. allegans dic̃. g ¶ Etiã i decreto. ſ. c. p̃xi. ſequẽti. Jo.

O Mnibus. auditu. aliquid ergo ſcitur ex auditu. xxij. q. v. hoc videtꝛ.

i ¶ In canonibꝰ. ſ. e. q. vij. teſtes. ⁊ c. ipſi

k ¶ Aut incredibilꝛ. ſuo epiſcopo. aut ꝓpter. nõ eñ ſufficͭ ꝙ ſoli ep̃o ſit ſuſpectꝰ. ar. s̃. ex̃ de of. iud. ord. ex p̃te. ⁊. xxx. di. c. vl. ⁊ ſic nõ obſtat. vi. q. ij. placuit. credo tñ ſi ẽ accuſatꝰ ⁊ ẽ ep̃o ſuſpectꝰ ꝙ p̃t eũ cogẽ ad purgatõez. ſecꝰ ſi nõ ẽ accuſatꝰ ſʒ lau. ꝑ illd̃. vi. q. ij. placuit. imo iuenio ꝙ ꝓꝑ calũnioſaz accuſatõnem q̃s cogitꝛ ſe purgare. vt ex̃ de accu. veniẽs. ⁊ ar. ff. ne q̃s eũ q̃ i ius vo. eſt. l. penul. §. i. l ¶ Con ſacerdotibꝰ. vel etiã abbatibꝰ. vt ex̃ c. cũ in iuuentute.

m ¶ Siue bonis. xi. q. iii. i cũctis. h̃ patʒ quõ itelligatꝛ illd̃ v̄bũ a plebe. s̃. c. p̃ſbiter. q: erũt boni ⁊ iuſti. imo nõ admittũtꝛ

nes ſiue ad arbitriũ q epĩ ſeptẽ ſibi collegas adiungit. ⁊ iurat in ſacroſancto euangelio coꝛam poſito ꝙ ſi crimẽ illatum nõ ꝑpetrauit ⁊ hac ſatiſfactiõe purgatꝰ ſecure deinceps ſuũ exeqͭꝛ officiuz

¶ Itẽ ſilueſter papa. **De eodẽ Palea.**

A Ccuſatũ ſimoniacũ neceſſe habuimus ſummo ope ꝑ ſcripta noſtra ꝓhibere ne miſſaꝝ ſolẽnia celebrare debuiſſet donec qd̃ eſſet verꝰ potuiſſemꝰ cognoſcere. ¶ Itẽ ex cõcilio triburienſi. **Palea.**

N Obilis homo vl̃ ingenuꝰ ſi in ſinodo accuſatꝛ ⁊ negauerit ſi eũ cõſtiterit fidelẽ eſſe cũ. xij. ingenuis ſe expurget. Si aũt dep̃henſus fuerit in furto: aut piurio: aut falſo teſtimonio: ad iuramẽtũ nõ admittatꝛ: ſʒ ſicut q̃ ingenuꝰ non eſt ſe expurget. ¶ Item

S igmarꝰ ep̃s remoꝝ. **De eodem**

S I mala fama de p̃ſbitero vel ep̃o exierit: ⁊ accuſatores ac teſtes legales defuerint ne cõtra apoſtolũ infirmoꝝ corda de mala fama preſbiteri ꝑcutiantur ⁊ ne vituperetꝛ miniſteriũ noſtruz ne ue ſecuriores p̃ſbiteri exiſtentes licẽtiꝰ in peccatũ ꝓlabantur ſm̃ decreta maioruz cũ denoĩatis ſibi vicinis p̃ſbiteris quos ſcimus ſe nolle peierare ſacro famam ſuã purget. ¶ Itẽ innocẽ. aquilegienſ. patriarche ⁊ mantuano ep̃o. **De eodẽ**

Q Votiẽs frater noſter tridẽtinus ep̃s in noſtra ⁊ vr̃a p̃ſentia de ſimonia ſit impetitꝰ prudẽtiã vr̃am latere nõ credimꝰ. cuiꝰ cã tandẽ in nr̃a p̃ſentia vẽtilata ꝓducti ſunt aduerſus eũ accuſatores viua voce in ſcripto aſſerẽtes ꝙ ecclãm ſcti petri de pado preſbitero paulo dederit ꝓ quattuor modijs frumẽti quos ab eiuſdez eccleſie laicis accepit. verũ quẽ accuſatores nec teſteſ ſm̃ formã canonũ ⁊ ſctõꝝ patꝝ ſtatuta in cã ipſa ꝓcedere nõ potuerũt cõi fratrũ nr̃oꝝ cõſilio iudicamꝰ vt tertia manu ſui ordinis ⁊ q̃tuor abbatũ ⁊ religioſoꝝ ſacerdotũ de ſupradicta ſimonia i vr̃a p̃ſentia ſe debeat expurgare. Porro expurgatiõis tenor erit hmõi. Idez ep̃s ſupra ſctã euãgelia primuz iurabit ꝙ ꝓ eccl̃ia ſcti petri de pado p̃ſbr̃o paulo danda neq̃ ipſe ꝑ ſe vel ꝑ ſubmiſſaz ꝑſonã: neq̃ aliꝰ ꝓ eo ſe ſciẽte p̃ciũ recepit. Deĩde expurgatores ſup ſctã dei euãgelia iurabũt. ſ. ꝙ ſic ipi credũt vez iurauit. Non itaq̃ cauſe huiꝰ ſeriẽ committẽtes prudẽtie veſtre mãdamꝰ vobiſ vt cõgruo loco in vnũ cõuenire curetis ⁊ ita cãm ipaz iuxta p̃ſentiũ tenorẽ preſtãte dño reſtauretis quatenꝰ ⁊ oĩs de cetero huiꝰ queſtiõis ſcrupulꝰ auferatꝛ: ⁊ vtriq̃ parti ſua iuſticia cõſeruetur. Si quis vero de vobis certa prepediente cauſa intereſſe nõ poterit. vos qui adeſſe poteritis idem iudiciuz terminate. Quod ſi p̃dictus frater noſter a. predictã purgationẽ fecerit: vos ei auctoritate noſtra predictuz officiũ ⁊ tridẽtinã eccleſiã reſtituite. Hanc autem purgationez ante ꝓximaz purificationez beate marie virginis adimplere iubemus. ¶ In premiſſis auctoritatibus ſubintelligitꝛ ſi reꝰ ſe purgare s voluerit vt ſacri canones moduz nõ neceſſitatẽ purgãdi accuſato imponãt ſicut apparet ex fine capituli ſixti a pape: ⁊ auctoritate leonis b qui data purgatione ait de ſeipſo: **De leone qualiter ſeipſuz purgauit.**

A Vditum eſt fratres cariſſimi qualiter mali homines in me grauia crimina confinxerunt. quãobrez ego leo põtifex ſancte romane eccleſie purifico me in conſpectu veſtro corã deo ⁊ angelis eiꝰ: q: illas ſceleratas ⁊ crimioſas res q̃s illi mihi obijciunt nec perpetraui nec perpetrare iuſſi c. hoc aũt faciẽs nõ legẽ preſcribo ceteris qua id facere cogantꝛ d. ¶ Ecce vterq̃ ſummꝰ pontifex ſemetipſuz purgat. nec tamẽ ceteris neceſſitatẽ e purgãdi p̃ſcribit. Unde datur f intelligi ꝙ ſatiſfactio purgatiõis i volũtate cõſiſtit accuſati: nõ in arbitrio iudicis. ſed cũ in ilerdẽſi ꝯcilio p̃ſbitꝛ iubeatꝛ ſuſpẽdi vſq̃ ad dignã ſatiſfactionẽ cũ etiaz in decreto g leonis in arbitrio ponitꝛ ep̃i quota manu ſacerdos ſe debeat purgare. patet ꝙ ad purgationez cogendꝰ ẽ: nec in ſua volũtate ſʒ i arbitrio iudicis cõſiſtit. ¶ Unde leo papa ſcribẽs ad karoluz regem.

Qualiter ſacerdotes purgare ſe debeant.

O Mnibꝰ vobis viſu aut auditu h notũ eẽ nõ dubitamꝰ ꝙ ſepiſſime ſuadẽte antiquo hoſte ſacerdotibꝰ crimina diuerſa obijciuntꝛ. ſed qualiter ex eis ab his rationabiliter examinatio ⁊ ſatiſfactio fiat lʒ tp̃e bone memorie dñi genitoris veſtri pipini ſiue priſcis tp̃ibꝰ a ſanctiſ patribꝰ ⁊ reliquis bone fidei deuotiõis hoĩbꝰ ſepiſſime ventilatũ fuerit: nos tñ plenitꝛ inde aliquid diffinitũ reperire minime quiuimꝰ. noſtris quippe tempibꝰ idip̃m a ſanctis ep̃is ⁊ reliquis ſacerdotibꝰ ac ceteris eccleſiaſtice dignitatis miniſtris veſtris i regnis ſeu i alijs deo degentibꝰ vobiſq̃ vna cũ eis agentibus: ſepiſſime ꝓꝑ multas ⁊ nimias reclamatiões q̃ ex hoc ad nos de diuerſis ptibꝰ venerũt: vẽtilatũ ẽ. ſʒ q̃liter cõſultu dñi ⁊ p̃ris nr̃i leonis ap̃lici ceterorũq̃ romane ecc̃ie ep̃oꝝ ⁊ reliq̃ꝝ ſacerdotũ ſiue oriẽtaliũ ⁊ grecoꝝ patriarchaꝝ ⁊ multorũ ſctõꝝ ep̃orũ ⁊ ſacerdotũ necnõ etiã nr̃oꝝ romãoꝝ ep̃oꝝ oĩumq̃ ceteroꝝ ſacerdotũ ac leuitaꝝ auctoritate ⁊ ꝯſenſu atq̃ reliq̃ꝝ fideliũ ⁊ cũctoꝝ ꝯſiliarioꝝ nr̃oꝝ ꝯſultu diffinitũ ẽ vos oẽs vtriuſq̃ ordis miſtros ſcire volumꝰ ſtatutũ nãq̃ ẽ rõe ⁊ neceſſitate auctoritate p̃dcã ⁊ cõſultu oĩuz vt q̃tiẽſcũq̃ cuiq̃ ſacerdoti crimẽ ipoitꝛ ſi ip̃e accuſator talꝛ fuerit vt recipi dẽat: q: q̃les ad accuſationẽ ſacerdotũ admitti dbeãt i canõibꝰ i plenitꝛ exp̃ſſuz ẽ. ſi ãt vt dictũ ẽ ille accuſator q̃ canõice ẽ recipiẽdꝰ eũ cũ ltimo viroꝝ nũero bonoꝝ teſtiũ approbare i conſpectu ep̃oꝝ poterit. tũc canõice diiudicetꝛ. ⁊ ſi culpabilꝛ inuẽtꝰ fuerit canonice dãnetꝛ. ſi v̄o eũ ſup̃ſcripto p̃textu approbare ip̃e accuſator minime poterit ⁊ hoc canonice diiudicetꝛ. Ipſe ergo ſacerdos ſi ſuſpicioſus aut incredibilꝛ ſuo ep̃o k aut reliq̃s ſuis cõſacerdotibꝰ l ſiue bonis m et iuſtiſ d̃ ſuo populo vl̃ de ſua plebe hominibꝰ fuerit ne in crimẽ aut

C Onsuluisti. homicidij. qui hoīez occidit si aīuz occidēdi non habuerit non tenet̄. l. cor. ō sic. ff. ad. l. cor ne. de sic. l. i. § diuꝰ. tenet̄ tñ l. aq̄l. ēt lz no cē noluit. duz tamē fuit i cul pa licz leuissi ma. ff. ad. l. aq̄ li. lz si q̄ciq̄. §. ij. ⁊. l. i lege. qd̄ nō ē i. lege cornel̄. de sic. ff. de sicca. in lege. culpa āt ē q̄ a diligēti poterit ꝓuide ri: ⁊ nō ē ꝓui sum. ff. ad. l. a quil̄. si puta tor. tenet̄ etiā q̄tū ad deum vt hic ⁊. l. di. clerico. ⁊. xxx iiij. q. ij. in le ctuz. nō tñ pu niet̄ rōne ho micidij: lz rōe negligētie. vt xv. q. i. inebri auerit. minor ēt iniūget̄ pe na siue pnīa ab eccia ꝓ ne gligētia. vt. l. di. cos. ⁊. c. si quis volūta te. ⁊. xv. q. i. si quis nō iratꝰ

b Supsticiosa. vtili ei et necessaria licz vt. xxxiij. q. ij. quos deꝰ. vt de cōse. di. ij. liq̄do. xxviij. q. i. sic ei. i pri ci. ⁊. ⁊ est ar. a liquid inhibi tuz ē eo q̄ nō est cōcessuz. xl dist. si papa. ⁊. ff. de coll̄. il licitis. l. iij. ar gu. ex̄ de vo. ⁊ vo. redem. ex multa. ꝯ ex̄ ō sen. ex. nup. et j. c. monoma chiā. ⁊ vbi ca non non exci pit nec nos vt s. dist. xij. oīa ⁊. lv. di. si euā gelica. ⁊. xxxi. q. i. q̄ si dor mierit. ⁊. C. ō here. vel ac.

predicta suspitione remaneat: cum tribus aut quinq̄ vel septem bonis ac vicinis sacerdotibꝰ exemplo leonis pape qui duodecim ep̄os in sua purgatione habuit vel eo ampliꝰ si suo ep̄o visum fuerit aut necesse esse propter tumultuz populi perspexerit ⁊ cum alijs bonis ⁊ iustis hoībus se sacro corā populo sup iiij. euāgelia dato purgatū eccle reddat. Si q̄s aūt scire desiderat quales testes ad accusatōnē sacerdotū recipi debeāt ⁊ q̄d de accusatore faciēduz sit: pleniter in canōibꝰ reperiri poterit. ¶ Juramēto vero cādētis ferri vl̄ feruētis aq̄ purgatio nō ē addēda. ¶ Unde stephanꝰ v. huberto ep̄o magūtino. **Feruentis aque ⁊ cādentis ferri iudiciū fieri in ecclesia ꝓhibetur.**

C Onsuluisti de īfantibꝰ qui in vno lecto cū parentibꝰ dormiētes mortui reperiuntur vtrū ferro cādēte: aut aqua feruēte: seu quolibet alio examine: parētes se purificare debeāt: eos nō oppressisse. monēdi nāq̄ sunt ⁊ ꝓstādi parētes: ne tam tenellos secū i vno collocēt lecto. ne negligētia qualibet ꝓueniēte suffocentur vel opprimant̄ vnde ipsi homicidij ᵃ rei inueniant̄. Nā ferri cādentis vel aque feruētis examiatiōe cōfessionē extorq̄ri a quolibet sacri nō censent canones. ⁊ q̄ sanctoꝝ patrū documēto sancitum nō ē: supsticiosa ᵇ adinuētiōe nō ē ꝓsumendū. Spontanea eni cōfessiōe vel testiū approbatiōe publicata delicta habito ꝓ oculis dei timore cōmissa sunt regimini nostro iudicare. occulta vero et incognita illi sunt relinquēda q̄ solꝰ nouit corda filioꝝ hoim. Hi q̄ ꝓbant̄ vel cōfitent̄ tali reatu se noxios tua eos castiget moderatio: q̄ si ille q̄ ꝯceptuz in vtero per aborsuz ᶜ deleuerit homicida est. quātomagis q̄ vnīꝰ saltē diei puerulum ꝑemerit homicidaz se esse excusare nequibit. ¶ Hoc aūt ᵈ vtrū ad oīa genera purgatiōis an ad hec duo tātū q̄ hic ꝓhibita vidētur ꝑtineat: nō imerito dubitat̄ ꝑꝑ sacrificiuz zelotipie: ⁊ illud gregorij. Si vir qui frigide nature esse dicit̄ ꝑ verū iudiciū ꝓbare potuerit vxorem suā nunq̄ se cognouisse separetur ab ea. ¶ In libro nāq̄ numeroꝝ legitur dn̄m ꝑcepisse moysi vt loqueret̄ filiis israel: ⁊ diceret eis. vir cuꝰ vxor errauerit maritūq̄ cōtemnēs dormierit cuz altero viro: ⁊ hic maritꝰ dep̄hendere nequiuerit sz latet adulteriuz ⁊ testibꝰ argui nō poterit: q̄ nō ē inuēta in stupro si spūs zelotipie cōcitauerit virū cōtra vxorē suā vel que polluta ē vel falsa suspitione appetitur: adducet eam ad sacerdotē ⁊ offeret oblationē pro illa. decimā partē sati farine ordeacee nō fundet super eaz oleuz nec imponet thus: quia sacrificiū zelotipie ē ⁊ oblatio inuestigās adulteriū. Offeret ergo eaz sacerdos ⁊ statuet coraz domio: assumetq̄ aquā sanctā in vase fictili ⁊ pauxillū terre de pauimēto tabernaculi mittet i eam. Cūq̄ steterit mulier i cōspectu domini discooperiet caput eiꝰ ⁊ ponet super manꝰ illiꝰ sacrificiū recordatiōis et oblationē zelotipie. ipse aūt tenebit aquas amarissimas in quibꝰ cū execratione maledicta cōgessit adiurabitq̄ eaz dicēs: si nō dormiuit vir alienꝰ tecuz et si polluta non es deserto mariti thoro nō tenebunt te aque iste amarissime in quas maledicta cōgessi. si autē declinasti a viro tuo atq̄ polluta es ⁊ cōcubuisti cū altero viro his maledictiōibꝰ subiacebis. Det te dn̄s i maledictionē ⁊ in exemplū cūctoꝝ in ꝑplo suo. putrescere faciat femur tuū: ⁊ tumēs vterꝰ tuus disrūpatur. Ingrediātur maledicte aq̄ in ventrē tuū: ⁊ vtero tumescēte putrescat femur tuum. ⁊ respondebit mulier amen amen. scribetq̄ sacerdos in libello ista maledicta ⁊ delebit ea aquis amarissimis in quas maledicta congessit: ⁊ dabit ei bibere: quas cū exhauserit tollet sacerdos de manu eiꝰ sacrificiū zelotipie ⁊ eleuabit illō corā dn̄o: imponet q̄ illud super altare. ita dūtaxat vt prius pugillū sacrificij tollat de eo qd̄ offert̄ ⁊ incendat sup altare: ⁊ sic potū det mulieri aquas amarissimas: quas cū biberit si polluta ē ⁊ cōtēpto viro adulterij rea ē ꝑtransibūt eaz aque maledictionis: ⁊ inflato vētre cōputrescet femur eritq̄ mulier in maledictionē ⁊ in exemplū omni populo. maritꝰ vero eiꝰ absq̄ culpa erit. ⁊ illa recipiet iniquitatē suaz q̄ si polluta nō fuerit innoxia erit ⁊ faciet liberos. ¶ Sed quelibet hmōi purgatio videt̄ esse inhibita cū in premissa auctoritate stephani pape dicit̄ spontanea eni cōfessione ⁊c. ¶ Itē ex decreto nicolai pape. **In nouo testamēto monomachia nō recipitur**

M Ono machiā ᵉ vero i lege nō assumimꝰ quā ꝑceptā fuisse nō repimꝰ: quā lz inisse quosdā legamꝰ sicut dauid sanctū et goliā sacra ꝓdit historia: nusq̄z tñ vt ꝑ lege teneatur: alicubi diuina sanxit auctoritas cū hec ⁊ hmōi sectantes deuz solūmodo videant̄ temptare ᶠ ¶ Ecōtra in cōcilio guarmaciēsi. **Si furta in monasterio fiant iudicio monachi se expurgēt.**

S Epe cōtingit ᵍ vt in monasterijs monachoꝝ furta ꝑ petrentur. idcirco statuimꝰ vt si qn̄ ipsi fratres de talibꝰ expurgare se debēt missa ab abbate celebretur: vel ab aliquo ex presentibꝰ fratribus. ⁊ sic expleta missa omnes cōmunicēt in hec verba: corpus domini sit tibi ad ꝓbationē hodie ¶ Item. **Qui de adulterio accusatur ꝓbabili se purget iudicio.**

ven. l. vl. ff. de publi ci. de ꝑcio. ff. ō alea. l. i. §. ait. ff. ō ritu nu. palā. in fi. ex̄ de deci mis. ad audiētiam. xxij. q. v. ꝟ videt̄. ar. contra. xxvi. q. ij. lex diuine. ioh. soln. oīa cōcessa itelligunt̄ ō iure cōi nisi ꝓhibita in certis casibꝰ inueniant̄. vt inuit. c. lex diuie. ⁊ ex̄ de sen. excōi. nup. B. ⁊. ff. de testi. l. quesituz. C de testa. l. tancimꝰ.

c Aborsum. ⁊ ꝟ si puerperiū est forma tū. vt. xxxij. q. ij. moy ses. ⁊. c. q̄ vero. lz tñ lz ꝓm legē mosaicā nō sit homicidiū tñ punit̄ lege cornelia de sicca. vt. ff. de sic. si mulierē. ⁊ ēt lege aq̄lia. ff. ad. l. aq̄l. si seruꝰ. §. si mulier. tñ q̄ opprimūt īfantes puniunt̄ pnīa trium ānoꝝ. ex̄ de his q̄ filios occiderūt. de infantibꝰ. Itez q̄ ꝓcurat venena sterilitatis dicit̄ homicida. vt ex̄ ō homi. si aliq̄s. vbi ō hoc.

d Hoc aūt. h. §. nō legit̄.

e Si vir. xxxiij. q. i. q̄ aūt. Jo.

M Onomachiam. istos ēt lex romana ꝯdēnat. vt. C. ō gla. l. vna. li. xi. sic ḡ cū tales peccāt mortalit̄ eucharistia nō ē eis dāda. vt. j. de cō. di. ij. lz si nō. quidaz dicūt q̄ defendēs pōt sumere: q̄ cuilibet licitū ēē defēdere. sz nonne dd̄ peccauit: nō: q̄ instinctu spūs sancti fec: vt samson ⁊ alij. xxiij. q. v. si nō lz. ⁊ ex̄ de diuor. gaudemꝰ. ⁊ ē hic ar. q̄ nō est argumētandū ab exēplis. xxvi. q. ij. nō statiz. ⁊. c. nō exēplo xxiij. q. v. dixit. xxij. q ij. si q̄s ꝑ vetus. j. de con. di. ij. liq̄do. ex̄ ō elec. licet. C. de sen. ⁊ interlo. o. iu. nemo

f Tēptare. xxiij. q. viij. si nulla vrget. xx ij. q. ij. q̄rit̄ cur.

S Epe ꝯtingit. hu ic. c. est derogatū: q̄ suspectis nō ē dāda eucharistia. ut. j. de con. disti. ij. tribus. extra de pur. ca. cum dilectus.

Interrogatū ē si duo de adulterio i[a]culpati [b] fuerint ⁊ vn⁹ pfitet[i] ⁊ alter negat: qd inde agendū sit. decretū est a sancto cōcilio vt ille q̄ negauerit pbabili se iudicio expurget: ⁊ qui pfessus fuerit dignā penitētiā agat. ¶ Item.

Cū plures de adulterio accusant̄ ⁊ vn⁹ ceteros purgare voluerit oēs rei habeant̄ si vnus in iudicium ceciderit.

Statuit quoq̄ sancta sinodus vt si duo[a] de adulterio accusati fuerint ⁊ ambo negauerint ⁊ orant sibi cōcedi vt alter illorū [b] vtrosq̄ diuino purget iudicio. si vn⁹ in hoc ceciderit: ambo rei habeant̄. ¶ Item. Pro singulis missa celebret̄ qui de aliquo crimine accusant̄.

Si episcopo aut presbitero aliqd maleficium imputatum fuerit. p singulis missaʒ dʒ celebrare ⁊ cōicare ⁊ de singulis sibi imputatis innocētē; se ostendere: qd si nō fecerit quīquēnio [c] a liminib⁹ ecclesie extrane⁹ habeat̄. ¶ Illud vero qd sixt⁹ ⁊ leo in fine sue purgationis addiderūt ex eoꝝ exēplo intelligendū est: exēplo eni sue satisfactionis noluerūt ceteris prescribere legē purgā

Quod vero quarto dr. loco querebat̄ an duoꝝ[d] testimonio ep̄s sit cōdemnand⁹: multoꝝ auctoritatibus pbat̄. sicut eni i euāgelio iohānis legit̄: ait xp̄s ad iudeos in vestra lege scriptū ē: qm̄ duorū hoīm testimoniū verū est. Hinc cōsequēter argumentat̄ cōtra eos dicēs. si duorū hominū testimoniū verū ē: quare testimoniū meū ⁊ patris [e] mei nō accipitis. Itē paul⁹ in epistola ad corinthios. in ore duoꝝ vel triū [f] testiū stabit omē verbuʒ Itē in epistola ad hebreos. quis puaricans legē moysi duob⁹ vel trib⁹ testib⁹ cōuict⁹ sine miseratiōe lapidabitur.

¶ Itē ex cōcilio bracharensi. ij. Quot testib⁹ quisq̄ clericoꝝ cōuinci debeat.

Placuit vt si quis aliquē clericorū maculatiōe fornicationis impetit ſm pceptū apostoli pauli duo vel tria[g] testimonia requirant̄ ab illo. q si non potuerit datis testimonijs approbare qd dixit excōicationē [h] accusati accusator accipiat. ¶ Ex premissis itaq̄ colligit̄ q duoꝝ vel triū testimonio ep̄us cōuinci ⁊ dānari pt. ¶ Porro siluester papa in generali sinodo residēs ecōtra dixit. Quot testib⁹ ep̄s pſbiter vel reliqui clerici sunt conuincendi.

Presul[i] nō dānet̄ nisi cū. lxx. duobus testib⁹. presbiter autē cardinal' nisi cū sexaginta q̄tuor testib⁹ nō deponat̄. Dyacon⁹ cardinal' vrbis rome nisi cuʒ xxvij. testib⁹ nō cōdēnabit̄. Subdyaconus: accolit⁹: exorcista: lector: ostiarius nisi cū. vij. testib⁹ nō condēnabitur. Testes[k] aūt ⁊ accusatores sine aliqua sint infamia. ¶ Item leo. iiij. Ep̄i nō nisi sub. lxx. duob⁹ testib⁹ cōdēnādi sunt.

Nullā dānationē[l] ep̄orū[m] vnq̄ esse censem⁹: nisi aut ante legitimuʒ numerū ep̄oꝝ qui fit p. xij. ep̄os: aut certe pbata sniā p. lxxij. idoneos testes q̄ tales sint qui accusare possint. ⁊ pri⁹ ad sacra xp̄i quatuor euāgelia sacra pſtet q nihil falsuʒ[n] depromāt. sicut nobis beat⁹ siluester tradidit ⁊ romana sacra tenere videt̄ ecclesia. q si inter eos quos dānandos eē dixerint hoies: fuerit episcop⁹ q̄ suā cām i pſentia romane sedis episcopi petierit audiri nullus sup euʒ diffinitiuā pſumat dare sniam: sed omnino eū audiri decernim⁹. ¶ Sed hoc vel speciali priuilegio de clericis romane ecclesie intelligit̄. vel pp improbitatem q̄rūdā qui cū nō sint spectate vite ⁊ sciētie i accusatiōe ministroꝝ dei repente pſiliunt. quorū vero vita adeo laudabilis ē: vt omnib⁹ imitanda appareat. de quorū assertione nulli dubitatio nasci poterit eoꝝ testimonio duoꝝ vel triuʒ testiū quilibet iure conuinci ⁊ dānari poterit.

Sequit̄. vi. questio: qua q̄ritur quo remedio causa viciata subleuet̄: ⁊ si remediū illud sit dādū ei q̄ causa dſlatiōis voce appellatiōis exhibuerit. causa vero viciata remedio appellatiōis subleuari poterit. ¶ Unde fabianus papa ait. Cause viciate remediū appellationis non subueniat.

Liceat appellatori viciatā causaʒ remedio appellationis[p] subleuare.

¶ Itē anacletus papa. De eodem.

Interrogatū. inculpati. i. infamati. nō eni possunt duo simul accusari de crimine h. C. de adult. reos. simul. ff. de inof. tes. nā ⁊ si. §. fili⁹.

i ¶ Profitet̄. notandū q victoria vni⁹ pdest alteri: sʒ nō nocet cōdēnatio. ff. de adult. denūciasse. ex̄ de adult. significasti. ff. de inof. testa. posthumus. §. si quis ex his. ff. si seruit⁹ ven. loci. §. cōpetit. Item ar. q confessio vnius nō nocet alteri. xv. q iij. memini. ar. ꝯ. lix. di. ordiatos. ⁊. lxxxi. di. tantis. ⁊ verū est q nō nocet alij q̄tū ad cōdēnatiōeʒ: nocet tn̄ q̄tū ad pſumptionē. vt ex̄ de adult. significasti.

Statuit. si duo. ar. ꝯ. C. de adl'. reos sʒ dic q ñ agit̄ h criminaliter: sʒ ad penitentiā vel ad sepatōnem thori.

b ¶ Alter illoꝝ. velut peurator. vt. l. iiij di. tibi dño. sʒ si directe ageret̄ cū sit causa criminali nō posset vn⁹ alteꝝ cōstituere peuratorē. iij. q. ix. absens. nisi velis dicere q in criminali cā vn⁹ soci⁹ audit̄ p se ⁊ p alijs. ⁊ ar. iiij. q. vi. h quippe. et extra de dolo ⁊ contu. cū dilecti. i princ.

Si ep̄o. quiquennio. hodie deponit̄ q̄ deficit i purgatione vt ex̄ de simo.

Questio. v. de hoc. vbi h̄ēs q̄d fieri debeat cū volēs purgare se nequit.

Quod vero. an duoꝝ. sp quo sufficiūt vt. iiij. q. iij. §. iteʒ in criminali. v sicu. vbi numer⁹ nō adijcitur nisi in casib⁹ spālib⁹ sʒ in casu vn⁹ suffic. vt ex̄ de test. co. puenit. ⁊ vbi nulli fit p iudiciū. de con. dist. iiij. placuit de infantib⁹. ⁊ in cā denūciationis. ex̄ de testi. in omni. ⁊ i alio casu ex̄ de pcu. ex insinuatione. ⁊ vbi agit̄ ad ipediēdū matrimonium. ex̄ de spon. pterea. Itē q̄tū ad pſūptionē faciēdā. vij. q. iij. talia. ff. de do. ple. theopōp⁹. Iteʒ plures duob⁹ req̄rūtur. j. c. nullā. ⁊. c. pſul. tres requirunt̄ in depositiōe pecunie. in aut. de istru. cau. §. si q̄s q̄ vult. col. v. Itē quinq̄ req̄runt̄ vbi cōtract⁹ excedit librā auri in ciuitate. C. si cer. pe. aut̄. sʒ nouo. ⁊ in codicill' ⁊ donatiōe cā mort'. fi̅lr. v. ut. C. de do. cā mor. l. vlti. q̄nq̄. xv. C. de pposit. sacroꝝ scri. vnicuiq̄. lib. xij.

e ¶ Patris. pater pt eē testis in cā filij i testō. vt. ff. de testa. q̄ testō. als nō. vt. iiij. q. ij. itē in criminali. h aūt isti mētiri nō poterāt. vl' dic testiū meū ⁊ patris mei. i. de patre meo ⁊ me dicēū. i. testimoniū pphetaꝝ.

f ¶ Uel triū. vt cōphendas actorē p vno teste. ex̄ de testi. i oi. illa tn̄ loquit̄ in cā denūciatōis. vl' ideo dicit triū. q: q̄nq̄ ſm canones plures q̄ duo requirunt̄: sʒ nunq̄ pauciores. vt ex̄ de testi. lʒ. i. In testis h̄ū req̄runtur. vij. C. q̄ testa. fa. pos. l. hac cōsultissima. nisi in his q̄ ecclie relinquūtur. ex̄ de testa. cū esses. ⁊. c. relatū. Io. qd dicit Io. de testis nō credo verū. vñ dico cū. i. decre. illas. ex̄ de tes. cū esses. ⁊ relatū. loq̄ in q̄libʒ testo

Placuit. duo vel tria: ꝯ. dist. xlviij. q̄m multi. io

h ¶ Excōicatiōnē. i. dānationem.

Presul. i. cardinal' ep̄s sʒ nūq̄d ꝯ papaʒ duplicabunt̄ testes. nō: imo duo sufficiūt. ⁊ i h est deterioris cōditiōis: q: ipse sine spatiōe alioꝝ creat⁹ est maior ⁊ iō sine spe venie pdēnādus ē vt dyabol⁹. vt ꝯ pe. di. ij. pricipiū

k ¶ Testes. ex̄ de testi. psonas. ⁊. c. super eo.

Nullaʒ. sʒ h nō videtur possetare. q: null⁹ pt iudicare clericos romane ecclesie: nisi solus papa. Item q: ep̄i ep̄m nō pñt deponere. vt iij. q. vi. q̄uis Rñ. q loq̄t̄

Q. vi. in eo casu q̄n papa cōmittit alijs cām suoꝝ clericoꝝ ne ipse suspect⁹ habeatur vel ne fauore p eis vl' odio ꝯ eos iudicaret. ff. de iurif. om. iu. ſi pto:

l ¶ Dānationeʒ. i. iij. q. vi. accusat⁹. ⁊. c. q̄uis. m ¶ Ep̄oꝝ. i. v. q. iiij. duodecim

n ¶ Falsuʒ. h no. q. v. capl'a iurabūt testes. q dicāt veritatē. vt. iij. q. ix. hortamur. ⁊ q testent̄ p vtraq̄ pte. vt. xiiij. q. v. nō sane. q nō admisceāt falsitatē vt h. q nō amore nec odio nec ppo comodo testet̄. vt ex̄ de testi. quotiēs. Itē ⁊ q̄ntū req̄rit̄ q dicāt de re ipsa q̄cq̄d nouerint: siue fuerit interrogati siue nō. vt ex̄ ꝯ accu. cū dilect⁹. q nō credo nisi h ligat ex forma iuramēti vt ꝯ.

Sequit̄. h intitulat̄

sexta questio in qua q̄rit̄ an sit deferendū applōni illi' qui cā dilationis appellat. addit etiā magister aliū articulū de quo ī themate nō fecerat mētionē. s. quo remedio cā viciata releuari possit. z sciēdū q p appellationē releuat̄. vnde notādū q̄d sit appellatio. q̄s possit appellare. ad quē sit appellādū. quō sit appellādū. quādo sit appellandum. quotiēs sit appellādū z infra qd tēpus sit appel. z intra qd tēpus debet appellationē psequi. q pendente appellatione nihil sit innouandum quod sit officiū ei' ad quē appellat. qñ nō est necesse appellat. z qñ nō potest appellari.

O Mnis b oppressus libere c sacerdotū d si voluerit appellet iudicium z a nullo phibeat̄ s3 ab his fulciat̄ z liberet̄ z audiat̄. si aūt difficiles cause aut maiora negocia orta fuerit ad maiorē e sedē referant̄. z si illic facile discerni nō potuerint aut iuste terminari vbi fuerit summorū cōgregatio cōgregata que p singulos annos fieri solet z d3: iuste z deo placite corā f patriarcha aut primate ecclesiastica negocia z corā patricio secularia g iudicent̄ negocia i cōi h ¶ Itē sixt' papa oib' rectorib' eccl'ie scribit dicēs. Quisq̄s pulsatus fuerit aplicā sedem appellat.

S I quis vestrū pulsat' fuerit in aliqua aduersitate liceter hāc scāz z aplicā i sedē appellet z ad eā q̄si ad caput suffragiū habeat ne inocēs dānet̄ aut eccl'ia sua detrimētū patiat̄. ¶ Idē grato epo. Epi grauiorib' causis pulsati aplicaz sedē appellent.

O Mnes epi q in aliquib' criminant̄ vel pulsantur grauioribus causis quotiens k necesse fuerit libere apostolicā sedem appellent atq ad eam quasi ad matrē cōfugiant. ¶ Item marcellus papa. Ab omnibus appelletur ad romanā ecclesiam.

A D romanā ecclesiam oēs epi q voluerint a aut q̄bus necesse fuerit q̄si ad caput suū cōfugere eā q appellare dūt vt ide accipiāt tuitōnē

L Iceat. appellatōnū appellatio est puocatio iniq̄ snie querelā cōtinens. ff. de mi. p̄fecti. eñ in his que extra iudicium agunt̄ appellat̄ vt in electione. extra de ap. constitut'. quis appellet dicit̄. j. e. nō solēt. z hoc in ciuili cā. i criminali aūt quilib3 etiā inuito reo appellat. ff. de ap. nō tm̄. z in causa liberali. vt. ff. de lib. cā. l. i. z. ij. Ad quē sit appellādū. appellat̄ aūt a minori ad maiorē z gradatī3. vt. j. c. anterioz. z. C. de ap. p̄cipim'. excepto papa ad quē oib' p̄termissis appellat̄. vt. j. c. c. iij. iiij. z. v. z h̄ verū ē in iudicib' ordinarijs. In delegatis aūt distingue. si ipi alijs causaz cōmiserint si tota iurisdictio ē delegata appellatur ad primū delegantē. extra de offi. deleg. sup qōnum. v̄. porro. ff. q̄s z a quo ap. l. i. s3 si nō tota causa est delegata tūc appellat̄ ad delegantē secūdū vt. C. qui p sua iurisdictio. l. vnica. ff. quis z a quo ap. l. vl. ex de offi. deleg. sup qōnum. Quō sit appellandū: iudice sedēte p tribunali viua voce pōt appellari: sed ex iudiciū in libello tm̄ appellabit̄. vt. j. c. §. iudicib'. v̄. litigatorib'. ff. de ap. a snia. §. vl. Qñ appellandū sit. sm legē appellat̄ tm̄ post diffinitiuam sententiam: nisi in casib'. sm canones z ante lit̄. contes. z post: ex de ap. cum sit romana. j. e. nō ita. licet hoc sit correctū p cōstitutionē nouā. ex. c. vt debit'. vbi dicit̄ q causa appellationis d3 assignari. Itē sm canones appellat̄ quotiēs superior iudex inuenit̄. vt. j. c. oēs. sm leges bis tm̄. vt. j. c. post scdam Io. hoc p certo teneas q ante sniam pōt quis appellare quotiēs g̃uat̄ z allegat̄ cā. vt ex. c. vt debit'. sed post diffinitiuā sniam tm̄ bis: vt dicūt leges p̄allegate: nec assignat̄ tūc cā. sed dicit appello ab iniqua snia. tamē snia i cā matrionij nō transit in rē iudicatā. vt ex de sēten. z re iudi. lator. z. c. cōsanguinei. B. Infra quot tp̄s sit appellādū: z certe vsq ad. x. dies cōtinuos. vt. j. c. anterioz. infra quot tp̄us debet appellatio psequi. appellāti dat̄ ann' vel bienniū. vt. j. c. si q̄s appellat. pōt tm̄ iudex recisi' tp̄s moderari. ex. c. cū sit romana. z. c. reprehensibilis. Itē appellatōe pendēte nihil innouandū ē. vt. j. c. appellatione. nisi appellās suspect' sit vel depopulator. vt. j. c. quotiēs. ij. z in cā criminali reus custodit̄ vel dabit fideiuss. si est suspectus. C. de ap. eos. Iudicis officiū est libellos dimissorios dare. vt. j. c. post appellationē. Iudex aūt ad quē appellat̄: si appellat̄ a snia sm priores allegationes: vel infirmabit vel cōfirmabit snia3. vt. j. e. §. diffinitiua. in fi. pōt tamē nouas allegationes audire. C. de ap. eos. §. i. ff. de ap. scio quesitū. in fi. ex de fide instru. cū iohes. Qñ aūt nō est necesse appellare habes. j. c. §. diffinitiua. cū sex. §. sequētib'. Inhibet̄ aūt appellatio q: a principe nō appellat̄. ix. q. iij. cuncta. nec a p̄fecto pōt. vt. ff. de of. p̄fe. p̄to. l. i. nec a senatu. vt. ff. a quib' ap. nō l3. l. i. nec arbitro. C. de arbi. l. i. nec appellat officiat'. j. c. §. diffinitiua. Ite3 pp sceleris magnitudinē nō appellat̄. C. quoz ap. nō reci. l. ij. z ex. de appel. cū sit romana. in momētanea possessiōe. j. e. §. diffinitiua. v̄si. de possessione. sm leges. sed p canones sic. extra de testi. significauerūt. z de resti. spo. cū ad sedē. Itē in re q̄ nō capit dilationē. ff. de ap. re. l. vlti. z ex de rapt. in litteris. ar. 5. ex de ap. qua fronte. in fi. ibi appellatio nō retardat snia3 nisi ad tp̄us. Itē a snia maioris ptis capituli extra de his que fi. a ma. p. ca. c. i. Itē cōtumax nō appellat. vt. xxiiij. q. iij. de illicita. j. c. sunt quo: ū. z. C. de iud. pperandū. §. sin aūt. Ite3

ab executore nō appellat̄. j. e. §. diffinitiua. ver. ab executore.

O Mnis. pone casū q a subdito epi appellat ad epm. deinde ad metropolitanū: deinde ad cōciliū metropolitani. c ¶ Libere. i. siue añ sniam siue post. d ¶ Sacerdotū. q a seculari iudice ad papā pōt appellari: quod verū est vacāte imperio. vt ex de fo. cōpe. l3. al's non. vt ex de ap. si duob'. e ¶ Ad maiorem. s. xvij. dis. multis. §. i. f ¶ Corā pātriarcha. q: vna dignitas est. vt. xcix. dis. puicie. g ¶ Secularia. h cū ambo sunt clerici. q3 plati nō debent tractare secularia iudicia. xi. q. i. te quidem vel dic q cū laicus iudex nō vult facere iusticiā: q: tūc appellatur ad ecclesiasticū vt ipm corrigat z si noluerit facere iusticiam pōt ipm excōicare. vt. xxiij. q. v. administratores. vl' dic q cū iudex secularis suspect' ē pōt adiri iudex ecclesiastic'. vt in aut. vt dif fe. iud. §. si vero. col. ix. vel etiā si decesserint. vt ibi dicit̄. vel si habeat̄ q̄rela cōtra ipm. vt in eadē col. §. vl. sic ex de fo. compe. ex transmissa. z ex. c. l3.

S h ¶ In cōi. i. publice. ex hoc z sequēti. c. patet q ad papā alijs p̄termissis appellat̄. sed in alijs sec' ē. ar. j. e. decreto. z. q. vij. metropolitanū. z. ix. q. iij. cōq̄st'. xvij. di. multis. z. xviij. di. de cōcilijs. cū g̃ hoc sit priuilegiū pape: g̃ ad legatū nō appellat̄ omisso epo. vt. xi. q. i. peruenit. sed cōtra extra de of. leg. cū nō ignoret̄. sed dicas q ille nō fuit tm̄ legat': sed etiā metropol. z si ille legat' nō habuisset illud priuilegiū: inutile fuit officiū legatiōis. sed ille qui legat' est simplicit̄ nō h3 priuilegiū illud nisi ei specialiter sit datū. Io. quicq̄d dicat Io. oib' p̄termissis curritur ad legatū vt dicit illa decre. z qd facit legatus: papa facere videtur. vt. xxiiij. di. c. i. z. ff. de admi. tu. ita aūt. §. gessisse. Bar.

O Mnes. quotiens. dū tamē nō vltra scdam vicē ne lites in infinitū extendant̄. nō eñ l3 tertio appellari sup eodē caplo. vt. j. c. c. si quis i quacunq cā. z sic exponitur hec dictio quotiēs. ff. de leg. iij. l. fideicōmissa. §. si quis. z. ff. de eden. veluti. in fine. si. quotiens habes ex de elec. querelā in pte decisa. sm. h. exponit̄ quotiens: siue ante lit̄. cōtes. siue post. Alij dicunt q l3 etiā ter appellari sm canones. vt. j. xxxi. q. ij. lothari'. s. c. oēs. sed. M dicit q a grauamine l3 quandocūq appellari sed bis post sniam tm̄. z exponit quotiēs. i. in oi grauamine: si nō nisi bis a snia. vt. j. c. si quis in quacunq. z extra de ap. directe. G. dicit q in illo. c. omnis. tertio fuit relatum hoc nō fuit per applōne: s3 p cōsultationē. vt. s. di. xviij. c. i. ex. c. sua nobis

A D romanā. qui voluerint. ergo frustratoria admittit̄. vt ex. c. consuluit. ergo audiendus est qui causa dilationis appellat. vt extra de appel. cum sit romana. z. c. personas. sed contra ius punit eum. vt. C. de appella. a proconsulibus. z. C. quoz ap. non re. ab executore. in fi. vbi in. l. libris auri punit̄ frustratorie appellās. ergo ius nō habet eum admittere. vt. xxij. q. iiij. qui peccat. imo nō debet per eam negociū impediri. extra. c. pastoralis. Rñō. dubia frustratoria est admittenda sicut occultus peccator ad eucharistiā. vt de conse. dist. ij. non phibeat. hodie autē ipso iure est inhibita appellatio ante sniam. nisi tam euidens causa pponat̄ que si probata esset deberet appellatio legitima reputari. vt extra. c. vt debit'. sed cū hodie ipso iure sit inhibita appellatio: quid pdest scribere remota appellatione. Respondeo. si appellatio remoueatur in litteris tunc intelligitur remota etiam post sententiam. alias etiam rationes assignaui super illa constitutione. vt debitus. Sed si non apponatur in litteris tantum ante sententiam est remota. Ioh. ego credo q nihil psit remotio applōnis nisi ad remouendā frustratoriā appellationē. vt dicit decre. expresse ex de ap. ex pte. i. Bar. Hoc scias q nisi iudici euident̄ pateat applōnē tenere nunq̄ deferret ei. vñ si nō credit applōnē tenere nō defert ipi l3 supior possit retractar̄ quod factū ē: vt ex. c. pastoralis. sed pone q iudex dubitat de appellatione aut defert tali appellatiōi aut non deferet: si deferet mentit̄ g̃ cōtrā z dec. nam constitutio dicit q nisi talis causa sit pposita q̄ si foret pbata legitima esset appellatio: nō est deferendū appellatiōi. Itē decre. pastoralis: dic q in solis illis casibus deferendū ē appellationi vbi a iure indulgetur expsse q possit appellari: si dubitat̄ de appellatione. ergo non debet cognoscere de causa cum dubitet an sit iudex. argumētum. xi. q. iij. graue satis.

Ad hoc dico q̄ si iudex dubitet de cā appellōnis summatim pōt inquirere de causa vel seorsuz extra formā iudicij inquirēdo de cā. ⁊ si videbit cā ꝓbabilis ⁊ preterea talis q̄ ea ꝓbata legitima iudicaret defert ei. vnde non sufficit appellāti ꝓponere talē cām que si ꝓbata eēt deberet appellatio legitima reputari. sed requirit q̄ sit ꝓbabil. i. q̄ iudici iusta videat.

m ¶ Post auditionē. videt hic q̄ nō lz appellari ad aplicum omisso metropolitano. vt. j. e. q. vij. metropolitanū. et. s̄. e. si q̄s putauerit. ⁊ ff. de ap. imperatores. sed nō tenet hoc in foro ecclesiastico. s̄. e. si q̄s. sed subau. maxime n ¶ Legatos. ad hoc destinatos. vel dic q̄ in legato pape speciale est s̄m quosdā vt de crimine possit diffinire. vt. xvi. q. i. frater. alias sec⁹ vt. ff. de of. ꝓconsulis. solent. ⁊ ff. d̄ officio eius cui mādata est iurisdictio. l. i. imo nec dico legatuz pape hoc facere posse sine mandato speciali. vt extra de of. legati. q̄ translationem.

b ¶ Atq̄ cōsecrationem. si metropolitanus distulerit. vt. vij. q. iij. artald⁹.

c ¶ Custodia. qui appellat nec cogit dare cautionez de prosequēda appellatione nec custodiri debet nisi sit causa criminalis ⁊ suspectus sit. vt. C. de ap. eos. §. super his.

d ¶ Excommunicatione. pro alijs tamen potest excōmunicari vt extra de ap. ad h. ⁊. c. ꝓposuit.

Si quis putauerit. vel primatez. vel pro id est.

Ad romanaz. matrem. nec p̄sumit eē mater nisi diligat filium. vt extra de p̄sump. afferte.

Placuit. maior. ff de ap. l. i. §. si q̄s. j. e. anteriorum.

Ideo. de cōcilijs. ergo patet q̄ legatus non potest facere concilium. vt dixi s̄. distin. iij. §. porro. ⁊. xvij. di. huic sedi.

i ¶ Restitutionem. arg. hic q̄ solus papa potest restituere clericum depositum de pe. di. vi. c. i. i fi. ⁊ ff. de q̄ōnib⁹. l. i. i fi. ⁊. l. diu⁹. ar. s̄. xi. q. iij eps̄ i sinodo. ⁊. xlvi. di. cleric⁹ maledic⁹. ad h̄ dicas q̄ si ē solēniter degradat⁹ solus papa p̄t eū restituere. sec⁹ si ē verbo depositus.

k ¶ Cuz g̃. magister magis approbat opinionem q̄ dicit q̄ frustratoria admittitur. ⁊ ꝓbat hoc quatuor sequētib⁹ capitulis: ⁊ suspendit cōstructio vsq̄ ad illuz §. patet g̃. vnde in titulo cuiuslibet. c. ponitur hec dictio: cuz

Decreto. emulor. si emuli erāt q̄ñ admittebant ad accusa tionē: cū de iure hoc ꝓhibitū sit. vt. j. e. q. vij. si qui sunt. ⁊. iij. q. v. c. ij. iij. ⁊. iiij. R̄ñ. oēs accusatores vulgo dicunt emuli. p̄sumit eñ q̄ s̄p inuidie cā fiat acusatio. vnde canon vocat accusationē illaudabilē intētionez. vt. j. e. q. vi. si quis eps̄. nam nō solum videtur eē discordia inter accusatorē ⁊ accusatuz: sz etiā inter domesticos ⁊ amicos accusatoris ⁊ accusati. vt. ff. de leg. sciendum. §. ij.

atq̄ cōsecrationē[b] qd̄ oib⁹ minime cōuenit denegari epis: sz absq̄ vlla custodia[c] aut excōicatiōe[d] vl' dānatione aut expoliatōe ire libere cōcedat. ¶ Itez victor eps̄. Quia a ꝓprio metropolitano se grauari putauerit: maiorem sedē appellat.

Si quis putauerit se a ꝓprio metropolitano grauari apud patriarchā vel primatē[e] dyoceseos aut penes vniuersalis aplice ecclesie iudicet sedem. ¶ Itez zepherinus vrbis rome eps̄. Ad romanā ecclīaz q̄si ad matrē ab omnib⁹ appellet.

Ad romanā ecclesiā ab oibus maxime tñ oppressis est appellandū ⁊ concurrēdū quasi ad matrē[f] vt ei⁹ vberib⁹ nutriāt auctoritate d̄fēdāt a suis opp̄ssionib⁹ releuent: q2 nō pōt nec dz mater obliuisci filiuz suuz. ¶ Itē iuli⁹ papa: Quotiēs aliquis appellauerit audientia sibi nō denegeť.

Placuit vt a quibuscūq̄ ecclesiasticis iudicib⁹ ad alios iudices ecclesiasticos vbi ē maior[g] auctoritas ꝓuocatū fuerit audientia nō deneget. ¶ Idem. Iniuste dānati restitutionē ⁊ oppressi auxiliū a romana ecclesia debēt h̄re.

Ideo huic sancte sedi p̄fata priuilegia specialiter sunt cōcessa tā de cōcilijs[h] cōgregādis ⁊ iudicijs ac restōnib⁹ epoꝝ q̄ ⁊ de summis ecclesiaꝝ negocijs vt ab ea oēs oppressi auxiliū ⁊ iniuste dānati restitutionē[i] sumāt: ⁊ talia ab impijs nō p̄sumant absq̄ vltiōe nec exerceant absq̄ sua dānatione. ¶ Cū ergo[k] zepherin⁹ dicat ab oib⁹ ē appellādū: maxime tamē ab opp̄ssis. ⁊ marcell⁹ scribat oēs epi q̄ voluerint vl' q̄b⁹ necesse fuerit appellare debēt. patz q̄ accusato siue grauet siue nō: vox appellōnis nō ē denegāda. q̄dā tñ ita distinguūt vt volētes ad cōsecrādos necessitatē patiētes ad oppressos referāt. vt sit sensus: omēs q̄ volūt a romana ecclesia cōsecrationē accipere ⁊ ab aliquib⁹ impediunt eā debēt appellare quibuscūq̄ in suis oppressionib⁹ necesse fuerit ad eā confugere. similiter vocem appellōnis exhibeāt vt ⁊ isti tuitionē ⁊ illi cōsecrationē ab ea accipiant. siliter distinguit ⁊ illud zepherini ab oib⁹ est appellādū ad romanā ecclesiam itelligēdū ē q̄ ab ea cōsecratōez volueri̅t accipe. vl' q̄ a prelatis suis aliq̄ iniuriā passi fuerint: maxime tñ ab oppressis s̄m primā interp̄tatōez oppressi intelligunt aliq̄ iniuria affecti. iuxta vero scd̄am oppressi dicunt a iudice iniuste cōdēnati. s̄m hāc distinctōez q̄ in aliquib⁹ negocijs nō ad releuādū sz ad differendū vocē appellatiōis exhibuerint appellādi auctoritatē nō h̄z. ¶ Sz cū greg. scribat oib⁹ ꝑ diuersas ꝓuincias. De causa appellōnis cognoscere nō licz nisi ei ad quē appellat.

Decreto nostro vestrā rogātes caritatē mādam⁹ vt si aliquis qd̄ nō optam⁹ suorū emuloꝝ[l] aldricū cenomānice ecclīe episcopū accusare dānabilit attēptauerit. liceat illi post auditionē[m] primatū dyoceseos si necesse fuerit nos appellare. ⁊ nostra auctoritate aut ante nos aut añ legatos[n] nr̄os nostro latere missos iuxta patrū decreta suas exercere atq̄ diffinire actiones[o]. nullusq̄ illū añ hec iudicet aut iudicare p̄sumat. sed si q̄d: qd̄ absit: graue intolerādūq3 ei obiectū fuerit: nr̄a erit expectāda censura. vt nihil prius de eo qui ad sinū scē romane ecclesie cōfugerit ⁊ eiusdē implorat auxiliuz decernatur: q̄ ab eiusdē ecclesie fuerit auctoritate preceptū: q̄ vices suas ita alijs impartiuit ecclesijs: vt in partē sint vocate sollicitudinis nō in p̄tātis plenitudinē. Si aūt qd̄ nō arbitramur a quoq̄ sec⁹ presumptū fuerit ab officō cleri summot⁹[p] aplice auctoritatis re⁹ ab oibus iudicet: ne lupi qui sub specie ouiū subitrauerāt bestiali seuicia quosq3 audeāt lacerare: ⁊ qd̄ sibi fieri nolūt alijs inferre presumāt. ¶ Itē cū iulius papa dicat. Judicia appellātiū ab eis sunt audiēda ad quos appellatur.

Qui se[a] scit alijs prepositū eē non moleste ferat aliquē sibi eē prelatū: ipsa nāq3 ecclīa q̄ prima ē ita reliq̄s ecclesijs vices suas credidit largiēdas: vt i p̄tē sint vocate sollicitudis nō i plenitudinē p̄tātis: vñ oiz appellātiū aplīcā sedē epoꝝ iudicia ⁊ cūcta maiorū negocia causaꝝ eidē scē sedi reseruata eē liq̄t. presertiz cū i h̄is oib⁹ ei⁹ s̄p sit expectandū consultuz: cuius tramiti si quis obuiare temptauerit. sacerdotum causas se nō sine honoris sui ꝑiculo apud

vt ⁊ iis ...

¶ Actiones notandum actiones eē ꝓponendas. vt xi. q. i. experientie. ex̄ de mu. pe. c. i. extra d̄ iud̄. examinata. ar. s̄. ex̄. c. in. dilecti. solutio. s̄m ius canonicū nō tenetur aliq̄s ꝓponē actionē. vt ex̄ de iudi. dilecti. sed si ꝓponat ei excepta cadit a causa proponens. vt extra e. examinata. h.

p ¶ Sūmot⁹. ecce pena illi⁹ q̄ non defert appellōni. sz s̄z leges punit i xxx. pōdo auri vt. C. de ap. q̄niā iudices.

Qui se. iij. q. vi. q̄uis

Arguta. continuatim. i. iteū vt iterum.

c ¶ Carcerali. qd̄ p̄t fieri in cā criminali si cōdēnat⁹ appellās ē suspect⁹ nec p̄t dare fideiussorem. vt. C. de app. eos. §. sup his

o ¶ Honore. vt sicut de facto fuerat deposit⁹ sic de facto restituat. vt ex̄ de ap. ad p̄sentiā. ⁊ ex̄. e. ad hec. sic. s̄. e. q. primates.

Qui scit aliquē. ita facit hoc. c. ad propositū: q2 sicut eps̄ vel ali⁹ p̄latus ecclesie vult deferri appellatiōib⁹ ad ip̄s factis: sic ⁊ ipse tenet deferre appellōnib⁹ factis ad sedē aplicā: ⁊ est simile bonū. C. de of. p̄fec. vr. l. i. vbi d̄r q̄ ē societas muneris q̄ magistrat⁹ gradum superiorem agnoscat.

f Exigit.simile.xxiij.q.vi.c.i.z.ij.z.lxxiiij.di.quorũdã.z di.ix.nec.in fi.ff.de adul.si vxor.§.iudex. Jo. g Pater. cõdẽnabitur.s appellatio alicui⁹ pnũciata fuerit frustratoria tũc si prior iudex a q̃ est appellatũ nõ admisit applõnẽ in criminali negocio lite pdita nota⁹ abscedat.C.de ap.a pcõsulib⁹.sed si prior iudex admisit applõnẽ p arbitrio iudicis punit̃ vt.C.e.l.eos.§.ne temere.sʒ si ciuili negocio per calumniam appellat punit̃ in.l.libris argenti.C.quorum ap.nõ reci.ab executore.i fi.si sine calumnia nõ punit̃ nisi in expensis.extra d̃ appel.sepe.extra de eo qui mit.in poss.causa rei seruan.cuʒ venisset. Jteʒ remittitur ad eum a quo appellauit.vt extra.c.cũ in ecclesia. dicunt tamẽ quidam q̃ nisi euidẽs sit calũniose aliquẽ appellasse nõ debʒ puniri i expẽsis.arg.optimum.ff.de le.ij.qui solidũ.§.etiam.alioquin quilibet metu expensarum relinqueret ius suuʒ inde fensuʒ.vt.ff.d̃ peti.heredi.l.illud.tũc aũt p̃sumit̃ nõ calũniose agere cũ iuratũ ẽ de calũnia. vt.i.q.vij.sancim⁹.sed hoc nõ credo.immo semp in causa appellationis cõdẽno victũ.vt.j.c.oĩno.z in cõsti.innoc.de ap.vt debit⁹.z.ff.de ap.negocioꝝ.in prin.z.s̃.c.q.i.in primis. Jo.

eandẽ sanctã sedẽ nouerit redditurum. Jtẽ cũ nicola⁹ papa in remẽsem archiep̃m appellãtẽ inuehat̃ q̃ rothardũ ep̃m appellãtẽ ap̃licã sedeʒ dãnare ausus ẽ ita dicẽs. De remẽsi archiep̃o q̃ romanã appellãtẽ sedẽ ausus ẽ iudicare.

Arguta sapia tua vtinã in bono accepto fomite iudicij materiã depositiõis aduersus rothardũ assumpsit z ab itinere apostolice sedis remouit: z cõtinuatiʒ[b] ap̃licã sedeʒ appellantẽ dãnauit z carcerali[c] custodie mãcipauit. z infra. Priuilegia tñ apostolice sedis vos obliuiõi tradere nullomodo debuistis. quib⁹ venerãdi canones iudicia toti⁹ eccl̃ie ad hãc deferri iubẽt. z infra. Hec q̃ppe nos i rothardo idcirco noueris opatos: vt priuilegia sedis ap̃lice q̃ male a vobis violata ẽẽ videbant̃: auctoritate ap̃lica z canonica patrũ deliberatõe: pristino tandẽ ingenio z pprio decorent̃ honore[d]. Jtẽ cuʒ leo papa: Quisq̃ eã obedientiã maioribus exhibeat quã ab inferiorib⁹ desiderat.

Qui scit se q̃busdã p̃positũ nõ moleste ferat aliquẽ[e] sibi ẽẽ p̃latũ: sʒ obedientiã quã exigit[f] ẽt ipe dependat: z sicut nõ vult grauis oneris sarcinã ferre: ita nõ audeat alijs iportabile põd⁹ iponere Discipuli ei sum⁹ humilis z mitis magistri dicẽtis: discite a me q: mitis sũ z humil' corde. Patʒ[g] ergo q̃ nulli appellãti iducie sũt denegãde: cereꝝ si cã frustratorie dilatiõis appellauerit: a iudice ad quẽ puocatũ fuerit: cõdẽnabit̃. Tp̃s vero applõnis ẽ añ datã sniaʒ vl' post datã. quotiẽs eni q̃s se p̃grauari senserit: libere p̃t appellare. Vñ sixt⁹ papa ait. Qui grauat̃ a proprio metropolitão p̃mates aut vniuersalis ecclesie sedem appellet.

Si quis putauerit[h] se a proprio metropolitano grauari: apd̃ p̃matẽ dyoceseos aut penes vniuersal' ap̃lice ecclesie papã iudicet̃. Jdẽ. Romanã sedẽ appellet q̃ iudicẽ suspectũ habuerit.

Quotiẽs ep̃i se a suis cõprouincialib⁹ vl' a metropolitano putauerit p̃grauari: aut eos suspectos[i] habuerint romanũ mox appellẽt sedeʒ ad q̃ eis libere liceat ire: z dũ p̃dictã romanaʒ appellauerint sedẽ: aut ab ea se audiri[k] poposcerint: null⁹ eos aut excõicare[l]: aut eoꝝ sedes surripe: aut eoꝝ res auferre: aut aliq̃ʒ vim eis iferre p̃sumat anteq̃ʒ amboꝝ cã romani pontificis auctoritate finiat̃. qd̃ si alit̃ a quoq̃ʒ p̃sũptum fuerit: nihil erit: sʒ virib⁹ carebit. Jtẽ iuli⁹ papa. De eodem.

Ideo huic sancte sedi p̃fata priuilegia specialiter sunt ꝯcessa. vt ab ea oẽs oppressi auxiliũ z iniuste dãnati restitutionẽ sumãt. Oppressi z se p̃grauari putãtes intelligunt̃ añ datã sniaʒ: iniuste dãnati post datã. Vñ euticianus vrbis rome ep̃s scribit oĩbus ep̃is. Añ exitũ cause p applõnẽ recedere licʒ.

Non ita[m] i eccl'iasticis agendũ est negocijs sicut in secularib⁹: nã i secularib⁹ postq̃ʒ legib⁹ vocat⁹ q̃sq̃s venerit z i foro decertare ceperit: nõ lʒ[n] ei ante pactã cãʒ recedere. i eccl'iasticis v̾o dicta[o] cã recedere lʒ si necesse fuerit aut si se viderit p̃grauari. Qui v̾o ex cõtumacia iudicibus obtemperare noluerint: cõione priuentur. Vñ in cõcil'. Quinsleuitão. Excõicet̃ q̃ iudicib⁹ suis obtẽpare noluerit.

Quisq̃s[b]

lis excõmunicari post appellationeʒ.extra.c.questioni. Jo.

Non ita.s̃m leges ante diffinitiuã sniaʒ nõ appellat̃.C.de iud̃.apertissimi.j.e.nõ solent.tñ cleric⁹ ante diffinitiuã sniaʒ appellat.vt.C.de episco.audi.l.ij.z cũ actoꝝ z pnũciatiõis editio denegat̃.C.vt lit̃.pend.l.ij.et cũ ab iniuria appellat̃.ff.de mi.ait pretor.§.pmittit̃.idẽ dico vbi appellat̃ a grauamine manifesto.vt.C.de ap.si q̃s puocatõnẽ. Jtẽ vbicunq̃ iudex contra leges facit aliq̃d negando dilationẽ vel quid simile.vt.j.eo.nõ solent.hodie aũt ius canonicũ nõ appellat̃ ante sniam nisi fuerit euidens causa grauaminis. z sic videt̃ idem iuris s̃m leges z etiã s̃m canones: quod falsum est vt dicũt doctores legum.z.j.e.nõ solent

n Nõ licet.alia est ratio ecclesiastica z alia secularis.vt.j.de cõse.di.iij.celebritatem.z.di.leges.xxiij q.ij.admonere.ar. J xi.q.i.quicunq̃ liteʒ sed hoc nõ tenet. vt vt ex̃ de foro cõpe.p posuisti. Quidã tñ dicũt q̃ vbicũq̃ taʒ s̃m leges q̃ sʒ canones põt fieri applõ a manifesto grauamine. Alij dicunt q̃ ante sniam s̃m leges nõ appellat̃ nisi i casib⁹ i iure expssis.io.

o Dicta.i.assignata cã applõnis.sʒ nõ oʒ ibi pbari.sʒ corã iudice ad quẽ appellat̃.vt.C.de ap.eos.z.j.e.q.i fi.nisi i casu C.de pci.ipato.offerẽdis.i aut.q̃ supplicatio.z ex̃ d̃ his q̃ fi.a ma.p.c.cũ i cũctis. nec pri⁹ ẽ audiẽd⁹ appellans a iudice ad quẽ appellauerit q̃ cõstet ipʒ appellasse ab aliq̃ grauamie.alioq̃n remittẽd⁹ ẽ ad eũ a quo appellauit.vt ex̃ d̃ ap.cũ i eccl'a.vl' g̃ ꝯtenet̃ q̃ libʒ assignare cãʒ appellãdi.vt h: z ex̃ de ap.cõstitut⁹.ij.z.ff.de ap.appellãti.§.i.sic in suspecto iudice ẽ cã assignãda lʒ alibi sit pbãda.sʒ q̃ nõ sit assignãda pbat̃ q: frustratoria applõ sʒ h̾ iura ẽ admittẽda.p̃terea nõ vr̃ ẽẽ necesse allegari cãʒ q: p̃t ab ea recedi.ff.e.scio q̃ñtũ.i fi.ex̃.e.ti.ꝯstitut⁹. Jtẽ q̃ nõ sit necesse cãʒ assignari pbat̃. ex̃ vt lit̃.nõ cõte.accedẽs.ij.z dic̃ lex cũ coraʒ iudice appellat̃ suffic̃ dicẽ: appello.vt.ff.de ap.scio.§.i.dicas g̃ q̃ sp appellãs tenet̃ cãʒ assig̃re.vt ex̃.c.vt debit⁹.tñ si eã nõ assignet z postea corã iudice applõnis pbat iustã fuisse cãʒ appellãdi bñ cassat̃ qd̃ s̃cm̃ ẽ ex̃ vt li.nõ cõtes. accedẽs.i.z ita põt iudex bñ fac nõ deferẽdo applõni cũ cã applõnis ñ sit expssa.scd̃o si'r bñ excusat qd̃ s̃cm̃ ẽ cũ iusta cã subfuerit appellãdi. alij exponũt dcã cã.i.lite nõ ꝯtest.q: lite ñ ꝯtest.nõ ẽ appellãdũ.vt.ex̃ d̃ ap.rep̃hẽsibil̃.nisi sit aptũ grauamẽ.vt ex̃ e.ꝯsuluit.z.c.cũ sit romana.io.hodie añ sniaʒ q̃ vult iudicẽ recusare sp ppõet cãʒ: vt i ꝯsti.vt d̃bit⁹.z offerre dʒ ppõnẽs se velle eã pbat̃ corã arbitri si iudex petit alioq̃n ei⁹ applõ ñ valeret. vt ex̃ d̃ ap.iterposita.si ñ recusʒ iudicẽ: sʒ aliã cãʒ ppõat allegat talẽ q̃ pbata sit legitĩa z eã corã iudice offerat se pbatuꝝ si iudex petit.b.

Quisq̃s.istõ.c. q̃dã itelligũt d̃ d̾legat̾ iudicib⁹ q̃ꝝ sniaʒ ep̃s loci tenet̃ mãdare executõi.vt ex̃ d̃ of.d̾le.significasti.alij v̾o itelligũt d̃ iudicib⁹ dati ab ep̃o q̃ sniaʒ suã executioni nõ p̃nt mãdare.q: tñ delegati a pñcipe vt dicũt doctores

Quotiẽs.suspectos.nõ debit⁹.qd̃ intelligo ante sniam.B. Jta q̃ põt a iudice suspecto recedi p appellationẽ vel etiã p recusationẽ: vt hic.z ex̃.c.postremo.z.s̃.c.pri.z extra vt lit̃.nõ cõtes. accedẽs.i.z q̃cq̃d post recusationẽ fit eque cassat̃: sicut si fieret post appellationẽ.vt extra de eo qui mit.in pos.cum sicut.in fi. Refert tñ cũ dicit̃ recuso iudicẽ vt suspectũ.quo casu loquit̃ decre.extra de ap.secũdo.vel si sic dicat̃: habeo iudicẽ suspectũ quo casu nõ cogit̃ coraʒ arbitro pbare cãm suspitionis.q: potest iudicẽ declinare p appellationẽ vt dictũ est.

Si quis putauerit.lʒ nõ grauet̃ sufficit q̃ hoc putat z sufficit pbare pbabilẽ cãm appellãdi.extra de ap.bone.in fi.ff.e.appellãti.nisi sit remota appellatio.tũc requirit̃ q̃ sit pbabilis: z q̃ sit tal' qua pbata legitima esset appellatio.vt ex̃ de ap.vt debit⁹. Job.ego dico indistincte q̃ hodie ẽẽ dʒ cã pbabilis z legitima. vt extra.c.vt debit⁹.

k Audiri.nota nihil interesse vtrũ dicat q̃s q̃ velit cãm suaʒ a papa audiri vel expresse ad ipsuʒ appellauit.sicut necrefert an appellet quis facto vel verbo.extra.c.dilecti.

l Excõicare.potest tamen ad cautelam de facto petere absolutiõeʒ vt extra.c.z.ad presentiam.si vero appellatio nõ tenet: tũc potest ta

suas sñias possunt mandare executioni.vt.ff.de re iudi.a diuo.sed hoc nõ est verũ:q2 ⁊ subdelegati hoc possunt .vt extra de offi.dele.ex litteris. ⁊ ex de sen.⁊ re iudi.cũ bertold⁹.fere oẽs dicũt q subdelegat⁹ nõ põt mandare sñiam executioni p legẽ.ff.de re iudi.a diuo.⁊ si excõicare possit. vt extra d offi.dele.ex litteris.q2 iubere cauere ⁊ in possessionẽ mittere ẽ magis impe rij q iurisdictionis. vt.ff.de iuris.om. iu. iubere. B.sed q po test mittere in posses sionẽ cã rei seruande habet ex de eo q̃ mit ti.in pos.cau.rei ser uande.c.ij.

b ¶ Probatus.ergo qui dicit aliquẽ con tumacẽ hoc pbabit sicut qui dolũ obijc. arg.ẽ.q.i.c.i.⁊.c.no mo.ex de resti. spol. audita.ar.ẽ.ff. de re iudi.contumacia. et lxv.di.c.vlti.

L Icet.in criminali bus.imo poti⁹ i criminali.vt.ff.d ap. nõ tm̃.⁊.j.c.nõ solet ⁊.§.est aũt qñ.v.nul lus.

d ¶ Idẽ affirmat.sci licet papa.

S I quis.post da tam.infra quinq3 dies.olim statuti fu erunt duo dies.j.c. biduũ.postea theo dosius dedit quinq3. deinde iustinian⁹ de dit.x.vt.j.c.anterio rum.

f ¶ Iter arripiat. vt semp.xx.miliaria p die cõputent.vt.ff.si quis caut.l.i.⁊ si q̃d superest hoc etiã p die cõputet.ff.de v. sig.l.iij.

g ¶ Unde in theodo sianis.qui has leges allegat falsari⁹ ẽ. vt C.de vete.iur.enu.l. ij.§.hec oĩa. ⁊.C.de nouo.C.cõfir.in fi.

A B eo.intra quin q3 dies.hodie tri ginta.vt.j.c. q. in fi. §.penul.

i ¶ Ista.statuta.sic ⁊ hodie nõ tenet.vt.C e.quoniã.

Q Uicũq3. confes sus.qd obtinet in ci uili causa:vbi cõfes sus nõ audiatur ap pellans:in criminali aliud.vt.j.e.sũt quo rũ.nisi alia iudicẽ pbatio instruat.ff.de qõnibus.l.i.§.diu⁹.ij.

Q Uotiẽs.sequestrant.hoc nõ tenet hodie.vt.xvi.q.iiij.volum⁹.j.c.ap pellatõe pẽdẽte.⁊ ex de seq̃stra.pos.ad h.vl tenet in casu q̃ ẽ.ff.de ap.ipato res.scz qñ possessor dilapidat fruct⁹ vt ibi dicit.vl dic q si appellat ab ex ecutore q tũc seq̃strant fruct⁹ sed nõ res ipsa.vt.C.quo.ap.nõ reci. ab exe cutore.

O Mnimodo.sumpt⁹.scdm canones punit in expẽsis.vt hic. ⁊ ex.c.ti.rephensibilis.sz scdm legẽ punit in.l.libris argẽti i ciuili cã.C.

pbat⁹ [b] fuerit p cõtumacia nolle obtẽ perare iudicib⁹:cũ hoc prime sedis epo fuerit pbatũ:det lras vt null⁹ ei cõicet epo2 donec obtẽperet. ¶ Item q post datã sñiã apellari possit:fabian⁹ papa testat dicẽs. Nõ deneget ei appellatõ quẽ in supplicio sñia destinauit.

L Iceat et in crĩmialib⁹ [c] causis ap pellare:nec vox appellandi deneget ei quẽ i supplicio sñia destiauerit. ¶ Mõ ante:idẽ affirmat [d]. Añ datã sñiã lz [e] alĩ cui appellare

S I q̃s iudicẽ aduer suz sibi senserit vocẽ applõnis ex hibeat. ¶ Post datã [c] vero sñiã q̃ ap pellare voluerit ĩfra q̃nq3 dies appellz ⁊ infra eosdẽ a q̃ pvocauerit dimissori as accipiat.⁊ infra eosdẽ ad quẽ appel lauerit iter [f] arripiat. ¶ Uñ in theodo sianis [g] legib⁹ sic statutũ inuenit. Post datã sñiã infra qd temp⁹ q̃sq3 appella re debeat.

P Ropter supfluã ap pellato2 licẽtiã ne in retractandis vel reuocãdis sentẽtijs liberũ hẽre arbi triũ viderent:⁊ tpa appellatõis ⁊ pene pstitute sunt:vt q̃cũq3 apd iudicẽ q̃ cãz ei⁹ audiuit appellare ⁊ ad altũ iudicẽ p uocare voluerit infra quinq3 dies appel let:⁊ in hisipsis quinq3 dieb⁹ ad iudicem ad quẽ pvocauerit sine aliq̃ dissimula tione pueniat:⁊ ipse dies i quo accepit lras etiã i his.v.dieb⁹ spãliter cõputet: qd si lõgi⁹ iter sit exceptis.v.dieb⁹:spa ciũ die2 q̃ iter agi possit pputet. ¶ Itẽ A quo appellat ad quẽ appellatu fue rit dimissorie lre dirigãt.

A B eo a quo appellatũ ẽ ad eũ q̃ de ap pellatiõe cognitur⁹ ẽ dimissorie lre diri gant:q̃ vulgo apli appellãt q̃rũ postu latio ⁊ acceptio ĩtra.v. dies [h] ex officio finienda ẽ. ¶ Ista superi⁹ tã sub titulo de cautionib⁹ ⁊ penis applõnũ iterpta ta sunt. Qui ĩtra statuta [i] tpa dimissori as lras nõ postulauerit vl accepint vel reddiderit pscriptõe ab agẽdo submoue ant ⁊ penã applõnis ferre cogãt. ¶ It De his qui causa dilatiõis appellat.

Q Uicũq3 nõ cõfidentia iuste cause sz cã differẽde more ne cõtra eum sñia pferat appellauerit vel si de facto suo cõfessus [k] ne abijciat appellare vo luerit hmõi applõnes nõ recipiant.

¶ Item. Cũ possesso2 appellat dum euent⁹ cause dubi⁹ ẽ possessiõis fructus seq̃strẽt.

Q Uotiẽs post auditã cãm iudicẽ possesso2 appellat fru ct⁹ possessiõis de qua agit dũ sequẽtis audientie euent⁹ dubi⁹ ẽ:merito seque strant [l].nã si petito2 appellauerit hoc ab eo nõ põt postulari:q2 nõ põt seque strari qd non hz:si pp pdia vrbana vel mancipia appellat possessiões eo2 vel mercedes vl vectura ei⁹ etiã si de naulo nauis agat deponi solent. ¶ Item. Iniuste appellãs oĩmodo puniẽd⁹ est.

O Mnimodo puniẽd⁹ ẽ quotiẽs i iusta appellatio pnũciat. sũpt⁹ [a] quos dũ sequeret aduersari⁹ impendit reddere cogat nõ simplos sed quadru plos [b]. ¶ Premissis auctoritatib⁹ ĩfra quinq3 dies post datam sñiam cuiq3 ap pellare pmittit.qd postea iustinian⁹ in cõstõnib⁹ suis corrigẽs infra decẽ dies appellatiõis remediũ cuiq3 dandũ de creuit dicẽs. ¶ Imperato2 iustinian⁹ augustus ait. Infra decẽ dies appel lationis remediũ concedatur.

A Nteriorũ [c] legũ acerbitati plima remedia interponẽtes ⁊ maxime hec cir ca appellatiões faciẽtes:⁊ in psenti ad hu⁹ beneficiũ puenire duxim⁹ ẽẽ neces sariũ.antiquitati eteni cautuz erat vt si quis p se litẽ exercuerit ⁊ fuerit cõdem natus infra duos dies tñmodo licẽtiã applõnis haberet.si aũt p pcuratorẽ causa ventilata sit:in triduũ pximũ eã extendi. Ex rerũ aũt experientia inueni mus hoc satis ẽẽ dãnosuz.plures enim hoies ignaros legũ subtilitatis ⁊ putã tes i triduũ pvocatões ẽẽ porrigẽdas i pmptũ piculũ icidisse ⁊ biduo trãsacto cãs pdidisse.vñ necessariũ duximus hu iusmodi rei cõpetẽter mederi ⁊ sancim⁹ oẽs applõnes siue p se siue p pcurato res seu p defensores vl curatores ⁊ tu tores ventilet posse ĩtra.x.die2 [d] spaciũ a recitatõe [e] sñie nũerãdũ iudicib⁹ ab his q̃rũ iterẽ offerri siue magni siue miores sint.excepta videlicet sublimissima pre toriana pfectura vt liceat homi ĩtra id spaciũ plenissime deliberare siue appel lãdũ sit ei siue q̃escẽdũ:ne timore istãte op⁹ appellato2ũ freq̃ntet sz sit oĩbus

quo2 ap.nõ recĩ.ab executore.in criminali infamis ẽ ⁊ litẽ pdit.vt.C de ap.a pcõsulib⁹.nisi prim⁹ iudex admisisset appellationẽ.q2 tũc ar bitrio iudicis puniet.C.de ap.eos.§.nec temere.

b ¶ Quadru plos.hodie simplos.vt.C.de fruc.⁊ li.ex.nõ ignorat. ⁊.l. terminato. vel forte duplos.vt.iij.q.iij.libellum.dic vt ex.de dolo.finem.

A Nterio2 in aut.de app.⁊ intra q̃ tẽpa debeat appel.col.iiij in prin.

d ¶ Intra de cem die2.sed nunq̃d ille di es in quo ap pellat compu tabit iter illos x.dies qd vr. q2 dies ille in quo fit pnũ sio cõputatur cũ illo tẽpe.ff. si q̃s cau.l.i. sed cõtra dicit in q̃ fit diuo2 tiũ cõputatur inter.lx. dies qui dant ac cusatori a tpe diuo2tij.vt.ff de adul.pr.§. i. Itẽ lz dicat intra.x. dies: tñ decim⁹ di es cõphẽdit intra tps istd vt.ff.d succe. edi.l.i.§.q di cim⁹.ff.de v. sig.l.si q̃s sic dixerit.immo idẽ vr si dice res añ.x.dies q adhuc i de cimo die pos set appellare. vt.ff.de verb. ob.eum qui.⁊ l.cũ quis.§.q̃ ita.⁊ facit ad hoc.ẽ.c. ppt Rñ. q si tñ superest d die q possit deli berare cõdem natus.tũc ille dies cõputa bit p vno die Jo.ego credo q sp cõputet ⁊ ita seruat d facto.B.

e ¶ A recitati one.nunq̃d h tpus vtile est sicut fuit tps bidui:quod videtur.aliter enim videret esse diminutum beneficium antiqui iuris maxime cum lex noua non exprimat.de hoc g̃ veteri iu ri standũ ẽ.C.de ap.pcipim⁹.in fi.⁊ q2 qd nõ mutat quare stare pro hibetur.C.de testis.sancim⁹.quare ergo dicit a recitatiõe sententie cũ scdm legem antiquam a tpe scientie cõputat hij decẽ dies.vt.j.c.§. biduuz.dic g̃ q q̃tũ ad sui iniciũ vtile ẽ.sz otinuũ q̃tũ ad sui pgres sum.q2 tempus hic cõputat a tẽpore scie.vt.C.quõ ⁊ qñ iudex.ab

co.ff.de edil.edic.cū ser.⁊.j.e.biduū.cū eni illi dies.x.dent ad delibe randū an velit stare sentētie vel nō:qualiter possit ignorās delibera re.currit ḡ tps hoc a tpe sciētie ⁊ etiā a tpe quo pōt agere.j.e.§.bidu um.v̄.si aduersus.extra de ap.ex rōne.H.tamē dicit hoc tps eē cōti nuū:sed postea dicit eū esse restituēdū q̄ agere nō potuit. f ❡ Ad hoc.lis.ex̄ de ap.ex rōne.

g ❡ Uiciū est ar.q̄ p me nō stat mihi nō ē iputādū.xliij. di.ephesiꝫ.C de cōdi.inde. l.vlti.

h ❡ Sꝫ si q̄d. vnō sic nō pt terminꝰ p̄figi vt tali die sit appellans re/ uersus. vt ex̄ de ap.ex insi/ nuatione.

i ❡ Impator. idē est si alius iudex impedi atur ad quem appellat. vt i aut.vt spōsa. larg.§.h quo q̄.coll.ix.⁊ h verū ē in cau/ sa appel. i p̄i cipali eīn cā sec ē quia ibi perit lis trien nio.C.de iud. pperandum. idē q̄d dixi est verū si i ipe ap pellās impe/ diat p cāꝫ ne cessariā: puta per vim flumi nis.vel simile ex̄ de ap.ex rō ne.si aūt alter impediret euꝫ hoc ei nocerꝫ sed posset agē cōtra impedi entē.ff.de do/ lo.arbitrio.§. dolo.ſꝫ si ille nō esset soluē do tunc ei lis restituit.ff.de eo p quē fcīn erit.l.ex hoc e dicto.ar.ex̄ de in integ.resti.

inspectiōis copia q̄ ⁊ indiscussos hoim calores p̄t refrenare. ❡ Ad hꝰ sancimꝰ si qn̄ lis [f] spat i nrm inferri cōsistoriū si forte cōtigerit ipatoriā occupari maie/ statē.publicis causis ex mūdanis puisi onibꝰ nō posse ꝯuocare patres q̄tenus causa exagitet nō ex hꝰ litē piclitari.q̄ꝺ eni viciū [g] ē litigātiū si culmē ipatoriuꝫ occupet:vl q̄s tāte auctoritatis ē:vt no lente principē possit ad cōuocādos pa tres ceterosq̄ pceres coartare. ſꝫ si q̄d tale euenerit:cā intacta pmāeat:donec ipatorꝭ [i] motꝰ sua spōte ⁊ cōuocari pce/ res iusserit:⁊ litē inferri patiat:⁊ oīa ſm morē pcedere. ❡ Illud ēt in.iij.caplo disponēdū ē q̄ꝺ antiq̄tas bn̄ statuit no uitas āt neglexit.cū eīn venerāda vetu statis auctoritas ita magistratꝰ diges/ sit vt alij maiores alij medij:alij mino/ res sint:⁊ appellatiōes a minoribꝰ iudi cibꝰ nō solū ad maximos iudices remit terent:ſꝫ ēt ad spectabiliū iudicū tribu/ nal quatenꝰ ⁊ ipsi sacro auditorio adhi bito litē exercerēt:nouitas āt hec dere/ liquit.euenit vt sup minimis caus [k] ma ximi nostri iudices ingerent ⁊ hoies p pter minimas causas magnis fatigent dispēdijs vt forsitā totiꝰ litis extimatio ad sumptꝰ [l] iudiciales nō sufficeret. Iō/ q̄ sancimꝰ si qn̄ ex egiptiaco tractu vel adiuncta ei vtraq̄ libia puocatio spat vsq̄ ad decē librar [m] auri [n] quātitatem nō in hāc regiā vrbē eā venire.ſꝫ ad p̄fe ctuꝫ augustalē q̄ audiat ⁊ cām dirimat: vice sacri cognitoris nulla eis post dif finitiuā [o] sniam applone porrigēda.si/ militꝫ mō quoties i asiana diocesi vel pōtica tale aliq̄d emerserit vsqꝫ ad p̄di ctaꝫ quātitatē.x.librarū auri applones ad viros spectabiles comites forte vel pcōsules vl p̄tores vl moderatores q̄/ bus spāliter easdē lites pagēdas depu tauimꝰ remittant q̄tenꝰ ⁊ hi ad similitu/ dineꝫ p̄fecti augustalis vice sacri cogni toris [a] intercedant ⁊ causas sine spe q̄/ dem applonis dei tm̄ ⁊ legū timore pfe

ex litteris.ibi eni nō dat actio cōtra decipientē:ſꝫ restituit ꝯ sniam. ſꝫ hoc fuit q̄ impediēs nō poterat soluere q̄ꝺ petebat.hodie ſm ca/ nones nō perit instātia iudicij nisi pp impedimētū cā infra triēnium terminari nō possit.vt ex̄ de iudi.venerabil.Io. k ❡ Illud etiaꝫ causis.q̄ꝺ fieri nō ꝺꝫ.vt in aut.vt oēs obe.iudi.§.hec cōsiderantes. col.v.cōsti.xix. l ❡ Ad sumptꝰ.i.ad victualia q̄ dant iudicibus vt ex̄ de vi.⁊ ho.cle.cū ab oī. m ❡ Ad.x.librar.no.x.libre auri mini mū q̄d dici. n ❡ Auri.hic vocat minimā sūmā vsq̄ ad.x.libras auri:alibi vsq̄ ad.xx.marcas:alibi vsq̄ ad duos aureos.ff.de dolo. si oleū.alibi.l.sol.C.de defen.ciui.l.i. o ❡ Post diffinitiuā.no ta casus in quibꝰ ſm leges nō audit secūdo appellās.C.ꝺ epi.audi. si quis litigātiū.C.de asser.tol.l.i.C.de ap.iubemꝰ.⁊.l.in offerēdis.i aut.de san.epis.§.si q̄s vero.col.ix. a ❡ Sacri cognitoris.i.pri,

cipis. b ❡ Que.i.p̄fectura illustrissima. c ❡ Utroq̄.i.p̄toris et questoris.q̄stor eni q̄ p̄fuit scrinijs ipatoris audiuit cās applonis. d ❡ Submistrāte.i.cognoscēte. e ❡ Ita tn̄.is ē sensus nō ē appellan dū a iudicibꝰ q̄ sūt illustres ad spectabiles q̄ sūt minores.nec a spectabili bus ad alios spectabiles cū sint pares:ſꝫ a p̄sidibꝰ q̄ sūt minores:appellā duꝫ ē ad spectabiles

rant decidēdas. Orientalis aūt tractus causas applone suspensas ⁊ vsqꝫ ad.x. librar auri q̄titatē limitatas ad viruꝫ spectabilē comitē orientis mittere.simili modo audiētiā ⁊ finē eis ipositur. Illo videlꝫ obseruato vt viri spectabiles vl alij spectabiles iudices nō ad alios ea/ deꝫ spectabilitate decoratos iudices su as transmittāt applones i litibꝰ q̄tecū qꝫ quātitatis sint cū nō oporteat ad cō pares iudices applones referri ſꝫ a mi/ nori iudicio i maius tribunal ascēdere: ſꝫ ad illustrissimā p̄fecturā illor applo nes cuiuscūqꝫ dignitatis fuerint vl q̄ꝫ/ titatis vt dictū ē dirigat q̄ [b] vna cū viro suo excelso p tpe questore eas dirimat vtroqꝫ [c] officio submistrāte [d] .i.tā ex sa/ cris scrinijs more solito q̄ꝫ prefectorio/ ita tn̄ [e] hoc sancimꝰ:vt nec a ducibꝰ vel ab alijs spectabilibꝰ iudicibꝰ q̄bꝰ forte ⁊ si p̄uati [f] sint ipialis maiestas causas iniūxerit applo ad memoratos specta/ biles iudices currat nec cā nō gradatiꝫ [g] pcedere:ſꝫ pperaꝫ videat:ſꝫ a p̄sidibꝰ [h] q̄dē puiciarū ⁊ iudicibꝰ a nobis datis [i] si nō sint spectabiles iudices itra memo ratā quātitatē referet.si āt vel illustres sint dati a nobis iudices q̄bꝰ apices di/ gnitatum super spectabilitatē sunt vel duces q̄ oīmoda spectabilitate sunt de/ corati vl hi q̄ a pricipe delegati sūt spe/ ctabilē habeāt dignitatem:eor applo/ nes sub q̄cunqꝫ [k] quātitate in hāc regi/ am vrbē ad cōpetētes [l] antiquo more iu dices referunt oībꝰ alijs q̄ i applonibꝰ statuta sunt vl ab antiqua [m] psapia: vl ab auctoritate anterior cōstitutionuꝫ vl a nr̄a humanitate itactis illibatisqꝫ custodiēdis. ❡ Itē.ff.qn̄ appellādū sit

Biduū vel triduū applonis ex die snie late cōputanduꝫ erit.quid er/ go si snia fuerit sub ꝯditōe [n] dicta.vtrū ex die snie tempus cōputamꝰ ad appel lādū an v̄o ex die q̄ ꝯditio snie extiterit sane q̄dē nō ē [o] sub ꝯditōe snia dicēda [p] ſꝫ si fuerit dicta q̄d fiet ⁊ ē vtile statim [q]

f ❡ Priuati.q̄nq̄ de legat eis cā sed pen dēte iudicio fiūt spe ctabiles.vt.C.de ap pel.p̄cipimꝰ.in fi.et sic nō semp conside/ rat principium ac/ cepti iudicij. sic.j. iij.q.vij.§.tria.in fi. sic.ff.de pi.ac.si rem §.vl.ar.ꝯ ex̄ de pro bat.post cessionem. ⁊ ex̄.de elec.dudum.

g ❡ Nō gradatiꝫ.C. de ap.p̄cipimꝰ.

h ❡ Sꝫ a p̄sidibꝰ. q̄ sunt clarissimi ⁊ mi/ nores.

i ❡ Datis.nō tn̄ ꝺ le gatis refert appella tio ad iudices spe/ ctabiles.Io.

k ❡ Sub quacūq̄ hoc ē verꝫ cū appel/ lat a spectabilibꝰ.ſꝫ si a clarissimis tunc nō appellaret ad vr bē nisi sit supra.x.li bras auri.vt.§.pxi.

l ❡ Ad cōpetē/ §. tes.nota applonem ad aliū fieri q̄ ad de legantē: cōtra id.ff. q̄s ⁊ a quo ap.l.ij.et extra de of.dele.sup q̄ōnū.sic.j.e.placuit ⁊.c.vt presbiteri.

m ❡ Ab antiqua.i.a principe.vt.C.de ex cusa.tu.quinq̄gita. ⁊.ff.qn̄ ap.sit.l.i.§.si quis.

Biduū.sub cōdi/ tione.de futuro tūc suspēditur snia.ff.si cer.pe.respiciênduꝫ. cōditio āt de p̄terito vl p̄senti nō suspen/ dit sniaꝫ.ff.si cer.pe. cū ad presens.⁊.l.se quēti.tn̄ excōicatōis snia lata sub cōditō ne tenet.l.xiij.di.salo nitane.ex̄ de sent.ex.

a nobis.i.⁊ ex̄ de ap.preterea.ij.ff.de ver.sig.cedere diē. o ❡ Nō est. phibet quid fieri q̄ꝺ tn̄ factū tenet.si.xv.di.de iudeis.⁊.ff.de interdict.et rele.relegator.§.ad tempꝰ. p ❡ Dicēda.snia diffinitiua:ſꝫ interlocu toria sic.vt.j.xvij.q.iiij.si q̄s suadēte.⁊ ex̄ de ap.p̄terea.ij.q̄ ē huic legi ꝯria. q ❡ Statim.in alijs p̄scriptiōibꝰ nō nisi a tpe cōditōis existentis currit p̄ scriptio.ff.qn̄ actio ꝺ pecu.ē an.l.i.§.annꝰ.C.de p̄scrip.xxx.an.cū notissimi §.illō.ſꝫ obijcit:h snia nō cōtinet in se absolutionē vl cōdēnationē.ḡ nul/ la ē.vt.C.de sentē.⁊ inter.p̄ses.ḡ nec appellari ab ea ē necesse.vt.j.e.§.ē āt q̄ꝺ.Rn̄.lꝫ mō nulla sit:spat tn̄ ⁊ timet q̄ sit valitura.nā i cōditōalibꝰ obli gationibꝰ spes ē i debitū iri.ff.de ver.sig.cedere.insti.de ver.ob.§.ex cōdi/ tionali.vnde licet appellatio non inueniat quid extinguat:tamen conditi/ one existente retrofingitur extinxisse. vt.ff.de sol.sub condi.debito:.⁊ ef/ fectus snie retrotrahit q̄nq̄.ff.de his qui no.infa.furti,

r ¶ Non profert. vt in electionib⁹ ꝛ presentatiōib⁹. ex. de ap. cōstitutis. et c. reprehensibilis. ꝛ extra de of. dele. super eo. ꝛ est ar. hic ꝙ a tpe electiōis vl' ꝑ ad decē dies pōt appellari. s ¶ Excusatio. nota ꝙ .l. dies danť ad excusandū se illi q̄ vocať ad mun⁹ ciuitatis. similiter ad mun⁹ tutele. sed si excusatio nō fuerit admissa tūc poterit appellare. vt insti. de excu. tu. §. qui aūt. ff. qn̄ appel. sit. l. i. §. si quis. ꝛ. C. de excu. tu. quīquagīta nec teneť tūc appellare cū noīatur tutor sed tūc cū ei⁹ excusatio nō admittitur vt ibidē dr̄. sed cū quis eligiť ad dignitatez aliquā statiz tenetur appellare anteꝙ̄ se excuset. vt. ff. qn̄ ap. sit. l. i. §. si q̄s tutor. nisi eligať vt sit defensor ciuitatis: ibi nō h3 locuz appl'o vt i aut. de defen. ci. §. itē illud. colla. iij.

t ¶ Supma. videtur ꝙ iudices vsꝗ ad supremā horaz teneť expectare ptē aduersam sicut dies totus quo pecunia debeť cedit arbitrio soluētis. insti. de ver. ob. §. ij. ꝛ dicit lex audient iudices vespere mane ꝛ meridie. vt i aut. de iudic. §. sedebunt. coll. vi. ꝛ q̄ an̄ kalēdas ꝓmisit idē ē ac si in kalendis ꝓmisisset. vt. ff. de ver. obli. qui aūt. ar. contra. ff. de orig. iur. l. ij §. ꝛ q2 magistratib⁹. vbi dicť ꝙ incōgruum est ꝙ iudices vespere p̄sideāt. sed distingue ex. de of. del. consuluit.

v ¶ An imputeť. pp hoc verbū dicūt quidam ꝙ nō possit appellari nisi i p̄sentia iudicis. q2 si eo absēte pōt appellare: ergo nō refert siue subtrahat se iudex siue nō. ēar. p eis ex. co. cū sit romana. s3 ꝯ ex c. suggestū. ex. de ali. mu. iud. cā fa. c. i. C. qn̄o ꝛ qn̄ iu. ab eo. C de iud. l. vlti.

tempora ad appellādū cōputari debere: qd̄ in sentētijs p̄ceptuz est vt vel alia die vel tertia ꝓuoceť: hoc etiā in ceteris obseruandū ē ex quib⁹ sentētia quidem nō ꝓfertur[r] appellari tn̄ oportet ꝛ pōt vt cū quis ad tutelaz vel ad alia ciuilia munera nominať: nec ei⁹ excusatio[s] admittiť. Dies aūt istos quib⁹ appellandū est ad aliquid vtiles esse oratio diui marci voluit: si forte ei⁹ a quo ꝓuocať copia nō fuerit vt libelli denť. ait ei is dies seruabiť quo primo facultas adeundi erit. Quare si forte post sn̄iam statim dictā copiā sui nō fecerit is qui pronunciauit vt fieri assolet dicendū est nihil nocere appellatori. nā vbi primū copiaz ei⁹ habuerit poterit ꝓuocare. ergo si statim se subtraxerit similiter subueniendū ē. quid ergo si cōditio hore efficit vt se recipet si forte dicta sit sn̄ia iam suprema[t] hora vtiq3 nō videbať se subtraxisse. Adeūdi aūt facultatē semp accipimus si in publico sui copiā fecerit. ceterum si nō fecit an imputeť[v] alicui ꝙ ad domū ei⁹ nō venerit quodꝙ ad eū i orios nō accesserit. ꝛ vlteri⁹ ꝙ ad villā suburbanā magisꝙ ē vt nō debeat imputari. quare si in publico ei⁹ adeundi facultas nō fuit: meli⁹ diceť facultatē nō fuisse adeundi. Si q̄s ipsi⁹ iudicis quidez a q̄ appellauit[a] adeūdi facultatem nō habuit vt ei libellos daret[b]: ei⁹ aūt ad quē appellauit habeat copiā. videndū ē an ei p̄scribi possit ꝙ[c] eū nō adierit. ꝛ hoc iure vtimur vt si alterutri⁹ adeūdi fuerit copia: prescriptio locū habeat. In propria cā biduū accipiť ꝓpriā cām ab aliena quēadmodū decernim⁹ q̄riť. ꝛ palā est[d] eā esse ꝓpriā cām cui⁹ emolimentū vel dānū ad aliquē suo nomie ptinet: si aduersus absentez fuerit ꝓnunciatū biduū vl' triduū ex q̄ q̄s scit[e] cōputādū ē: nō ex q̄ ꝓnūciatū ē. ꝙ aūt absētē dr̄ posse ꝓuocare ex q̄ scit: sic accipiť si nō i cāz ꝑ ꝓcuratorē defensus ē: nā si ille nō ꝓuocauit difficile[f] ē vt hic audiať[g]: si quidem in isulā deportandū[h] ānotauerit[i]

ses ꝓuicie ꝛ ipator rescripserit vt deportareť videam⁹ qn̄ sit ꝓuocandū: vtrꝫ cū imperator rescripserit vt deporteť an cuz ei scribiť: ꝛ puto tūc eē appellādū cū recipi eū p̄ses iubet. Ceterꝫ verēdū ē ne sero sit vt tūc ꝓuoceť cū ipator ei insulaz assignauerit. cōprobata eni sn̄ia p̄sidis tūc solet eis insulā assignare. Rursus illud verēdū ē si q̄s mēdacijs apd̄ principez onerauerit eū quē deportādū laborat iterdudi ei viā ꝓuocandi. Quid ergo ē recte diceť hūanitate suggerēte vt ꝛ in hoc ꝛ illo tpe frustra nō ꝓuocareť: q2 nō aduersus[k] principē: s3 aduersus iudicis calliditatē ꝓuocauit. ¶ Illud videam⁹ si cū ipatori[l] scribereť exēplū lr̄arū litigatori editū sit necꝙ is appellauerit ꝛ postea ꝯtra eū rescriptū sit: an appellare a lr̄is pridē sibi editis possit. q2 q̄ tūc[m] nō appellauit vera eē q̄ scp̄ta sunt cōsensisse videť. nec audiēd⁹ ē si dicat euētū rescripti sacri se sustinuisse

¶ Vlp̄. lib. xlix. De appellatoīb⁹ recipiēdis vl' nō

Non solēt audiri appellātes nisi hi quorū iterest[n] vl' q̄b⁹ mādatū ē: vl' q̄ negociū alienum gerūt qd̄ mox[o] re⁹ ratū[p] h3. s3 ꝛ cū mateť filij rē ꝑ sn̄iam versaz aiaduerteret ex pietate ꝓuocauerit: dicēdū ē ꝛ hāc audiri debere: ꝛ si litē[r] ꝑparādā curare maluerit itercedere nō videť licꝫ ab inicio[s] defendere nō p̄t. ¶ An sn̄iaz[t] datā appellari p̄t si questionē in ciuili negocio habēdā iudex iterlocut⁹ sit vl' i crimiali⁹ si cōtra leges hoc faciat. Ei⁹ q̄[u] iō cām agere frustrať qd̄ dicit se libellū principi dedisse ꝛ sacrū rescriptū expectare audiri desideriū ꝓhibeť: ꝛ si ob eaz cām prouocauerit appellatio ei⁹ recipi sacris cōstitutionib⁹ vetať. ¶ Marcell⁹ li. v. titulo. De libellis dimissorijs.

Post appellationem[x] interpositaz littere dande sunt ab eo a quo appellatum est ad eum qui de appellatione cogniturus est siue principe siue quēlibet aliū quas litteras dimissorias siue apostolos appellāt: sensus aūt litterarū ta

stituitur: nisi ille procurator quem reliquerat mortuus sit vel forte soluendo nō sit. vt. ff. ex quib⁹ cau. ma. sed ꝛ si. §. i. decret. tamē indistincte dicit retractandum. quod factū ē si probatur iusta causa absentie. vt extra de sent. ꝛ re iudi. cum bertold⁹. nec distinguitur an potuerit cōstituere procuratorez: an nō vel an abfuerit ex probabili causa an nō ꝛ est argumē. ad h̄. C. quō ꝛ qn̄ iudex. ab eo. ibi ei equū videť ꝙ non sit opus restitutiōe. sed ꝙ iure cōi possit appellare. si abest ex causa necessaria tn̄ vt cū quis est deportat⁹ pp suū delictum. tunc si potuit cōstituere ꝓcuratorē non subuenitur ei. vt. ff. de mio. pap. ait. sed si abest ex iniusta cā nūquaz audiť appellans nec subueniť ei. q2 cōtumax nō audiť appellās. vt. xxiiij. q. iij. de illicita. et. i c. §. sūt quor.

causaz restituiť. vt. C. ex q̄. cau. ma in int. l. i. C. de ꝓcur. q2 si abest ex causa probabili tn̄: vt ex causa peregrinationis vel studiosi: tūc si ē legitime defensus ad nihilum restituitur. ꝛ ita loquitur hec lex. ꝛ. ff. ex quibus causis ma. l. nec non. si autem non est legitime defensus tunc si constituit procuratorem vel potuit constituere ad nihilum re

a ¶ Appellauit. i. appellare voluit. b ¶ Daret. ip̄e iudex. s. dimissorias: vel intellige de libellis appellatiōis quos appellās vult dare iudici. c ¶ Nō eū. facto eīn sicut voce q̄s appellat. vt ex. de ap. dilecti. d ¶ Ppa la est ei. p̄t ei dānū ptinē ad aliquē ꝛ si nō suo noīe. vt. xij. q. ij. q̄ manumittiť. xiiij. q. ij. sup prudentia. e ¶ Quis scit. si. ex. de ap. sup eo vero qd̄. in fi. si. C. quō ꝛ qn̄ iudex. ab eo. f ¶ Difficile. i. nō. alibi poniť hec dictio difficile ꝓ vix. vt. xlvij. di. quātūlibet. g ¶ Audiať. nota cū ē aliquis absens post litē cōtes. aut abest ex iusta cā aut ex iniusta. ex iusta tripliciter p̄t abesse. q2 aut abest ex cā necessaria ꝛ probabili. aut ex cā necessaria tn̄. aut ex cā ꝓbabili tn̄. si abest ex cā necessaria ꝛ probabili vt ex cā reipublice: tūc si est legitime defensus restituiť ad appellandū. vt. ff. de in itegr. resti. l. vl. si vero nullo mō est defensus: vel fuit: s3 min⁹ legitime: ad totam

nisi veniať iudice adhuc sedēte ꝓ tribunali. vt. ff. de in integ. resti. diuus. sed si ē absens an̄ litē cōtesta. tūc vel excōicať vel fit missio i possessionē: vt distinguiť ex. vt lit. nō cōtesta. tue. ꝛ. c. qm̄ frequenter.

h ¶ Deportandū. p̄ses eīn deportare nō pōt. vt. ff. de leg. iij. l. i. §. deportatos. s3 relegare p̄t. ff. de iniusto ru. tes. l. si quis. §. ei⁹ q̄. ꝛ §. se et. ff. de iterdi. ꝛ rel. l. relegator. i ¶ Annotauerit. i. iudicauerit. ar. ꝙ metropolitan⁹ pōt cognoscere ꝺ cā epi ꝛ talē ferre sn̄iaz: iudico tecē deponēdū. sic h p̄ses iudicat deportādū. k ¶ Nō aduersus. q̄ q̄ appellat a ꝑuamie iuste appellat: s3 remota sit appellatio i rescriptor: q2 nō aduersus lr̄as pricipis s3 aduersus maliciā iudic̄ appellat. sic ex ꝺ of. iu. ꝺ. sane. i fi. ff. ꝺ custo. re. diu⁹. C. ꝺ rel. l. ij l ¶ Si cū ipatori ꝯsulēdo ip3 l' ꝯferēdo: ꝛ tē litigatōib⁹ edi oꝫ ꝯsulta tō. vt. C. ꝺ rela. l. ij

m Qui tunc. hic manifeste videt᷑ ꝙ si quis nō appellat a suspecto iudice qñ recipit litteras iudicis: vel si qs nō ꝓtestat᷑ causaȝ suspiti onis vel appellatiōis: ꝙ postea non possit appellare vel recusare. ⁊ ar. ex͂ de sen. ⁊ re iudi. qd̄ ad cōsultationē. ⁊ ex͂ de of. dele. gratū. sed ꝯ petitis inducijs a iudice pōt ipsuȝ recusare ⁊ allegata causa absentie coram eo. vt ex͂ vt lit. nō cō testa. accedēs imo etiā post prestituȝ cau tionem stādi iuri potest ap pellare. vt ex tra ꝺ eo ꝗ mit. in pos. cum ve nisset. ⁊. iij. q. iij. offeratur. ⁊ non videt᷑ cō sensisse i iudi cē qui postu lat sibi edi ge nus actionis vt. ff. de iudi. nō videtur. ⁊ post receptas litteras iudi cis quas re mittit pape possum iudi cem recusare. vt extra de of fi. deleg. cum olim. ij. Item argu. extra de resti. spol. ex cōquestione. dicas ꝙ semꝑ a grauamine pōt appellari. vt extra de appel. vt debitus.

n Non solēt. interest. sic extra de of. dele. suꝑ co. ff. de inof. testa. si su specta. imo etiā si nō interest dūmodo qualecūq3 timet᷑ ꝑiudiciū sibi fieri. vt. ff. e. a sñia. in prin. ⁊ ex͂ de sen. ⁊ re iudi. cum super.

o Mox. i. intra. x. dies. q: ratū debeo habere qd̄ meo noīe factū ē: cum adhuc agere possuȝ. vt. ff. rem ra. ha. l. penul. vel dic mox. i. modi co tpis spacio qd̄ magis itellectu ꝙ locutiōe exprimi pōt. vt. ff. ꝺ so lu. ratuȝ. ff. rem ra. ha. quotiēs. p Rati. ſȝ nōne si ꝗs appel lat ꝓ altero ille cogit᷑ ratā habere appellatonē cū negociū ei⁹ vtilit᷑ sit gestuȝ. vt. ff. de neg. ges. pōp. ar. cōtra. q: tñ in crimib⁹ appellat᷑ i uito cōdemnato. vt. ff. de ap. nō tñ. q Prouocauerit. ꝓ filio cōdēnato. ꝓ ꝯsanguineo etiā possunt appellare aliꝗ. vt extra de reg. iur. cū in cōtēplatiōe. in parte decisa. meli⁹ de regula. cuȝ sim⁹. in pte decisa. r Et si litē. appellationis: q: si ab initio defenderet o porteret ei satis dare: q: in aliena re nemo idoneus defensor est sine satisdatiōe. ff. de ꝓcu. ꝗ ꝓprio. sed h̄ virile officiū ē. C. de ꝓcu. alienā. s Ab initio. pro filio non potest mater agere vel ipsum defendere quia hoc ē virile officium. vt. C. de ꝓcu. alienā. pōt tñ ꝓ parētib⁹ va litudine detentis. ff. de ꝓcu. feminas. ſȝ aliena negocia ꝑt mulier ge rere ex͂ iudiciū. ff. de neg. ges. l. iij. §. i. si tñ vis recipere mulierē interce dentē ꝓ aliquo facias ei renūciare auxilio vell᷑. vt. C. qñ mulier tute le offi. fungat᷑. l. vlti. t Ante sñiam. si qōni. in crimib⁹ tñ fit ꝗ stio. vt. v. q. v. illi. ff. de qōnib⁹. l. i. in prin. ſȝ in pecuniarijs causis nō facile nisi cū aliter veritas liꝗre nō ꝑt. ff. ꝺ qōi. diu⁹ pi⁹. liberi ēt tor quent᷑ si facto interfuerint. ff. e. vni⁹. §. testes. al's nō. C. de qōnib⁹. de curiones. extra de reg. iur. cū in cōtemplatiōe. v Vel in crimi nali. si ꝯ. i. si vult torquere aliquē nulla ꝑsumptiōe ꝑcedente qd̄ nō lȝ ex͂ de reg. iur. cū in cōtēplatiōe. x Eius qui. hoc itelligūt oēs cum nunciū misit. ſȝ aliud est si ꝑ se in ꝓpria ꝑsona ⁊ ante citationeȝ iter arripuit. vt ex͂ de ap. meminim⁹. ⁊. c. suggestū. sed ꝯ hāc distinctiō nē est ar. ex͂ de of. iudi. deleg. cuȝ causa. vbi differtur causa propt᷑ mis sionem nuncij. ⁊ est aliter hodie. vt extra de appel. vt debitus. vbi di citur ꝙ primo conuenit qui primo litteras dedit iudici. Jo.

Post appellationē. similit᷑ si appellationē non recipit dabit litte ras appellanti vt eas det superiori in quibus significabit ei qua re appellationem nō recipit. vt. ff. de appella. recipiēdis. sciendū.

5 Intra tempus. xxx. dierum. vt. j. e. §. vlt. in fine. ⁊ si intra id temp⁹ nō petierit vi᷑ renūciare appellationi. vt. ꝯ. e. ab eo. §. ista. ⁊. C. e. qñ.

lis est: appellasse vtputa lucium titium a sententia illius. M. que inter illū ⁊ me uiū dicta fuit: sufficit aūt petisse itra tē pus [5] dimissorias instanter [a] ⁊ sepius ⁊ si nō accipiat idipsuȝ cōtestet᷑: nā instā tiam petentis dimissorias instanter ⁊ se pius cōstōnes desiderant. equū ē igit᷑ si per eū steterit [b] qui debeat dare litteras quo min⁹ det ne hoc accipiēti noceat.

Vlpia. lib. iiij. de appellationib⁹.

Appellatiōe interposita nihil oportet innouari.

Appellatiōe interposita [c] siue ea recepta fuerit siue nō medio [d] tpe nihil [e] nouari oportet.

Si quis ex plurib⁹ [f] facinorib⁹ con demnat⁹ ꝑꝑ quedā [g] appellauerit ꝑꝑ ꝗ dam nō. vtrū differēda sit eius pena an nō ꝗritur. ⁊ siquidē grauiora [h] sunt cri mina ob ꝗ appellatio interposita ē: leui us aūt id ꝑꝑ qd̄ nō appellauit: recipien da ē oīno appellatio: ⁊ differēda pena. si vero grauiorē sententiā meruit ex ea specie ex qua nō est appellatū: oīno pe na imponēda ē.

Forma aplor̄ tal' ē. Ego. M. sancte bononiēsis eccie ep̄us te p̄sbiteꝝ rollādū capellanū eccie scte appollinaris ad aplicā sedē quā appel lasti ab obseruatōe mei iudicij his apo stol' dimitto.

Forma vo appl'onis [i] hec ē. Ego adelm⁹ sctē regine eccie minister lȝ indign⁹ sentiēs me ꝑgrauari a dño gualtero scē rauennatis eccie ar chiep̄o: romanā sedē appello ⁊ apl'os peto. si vero post datā sñiam appellare voluerit: hic erit ei mod⁹ appellandi.

Ego. a. s. r. e. m. l. indign⁹. cōtra sentē tiaȝ dñi gualteri sancte rauennatis ec clesie archiep̄i iniuste in me latā pridie kalend̄. marcij. anno incarnatiōis dñi M. clxi. [k] indic. iiij. ro. se. ap. ⁊ aposto los peto. Si autem vnus [l] vel duo ꝑ pluribus appellare voluerit sic appella bunt.

Ego. G. ⁊. P. sindici [m] id ē de fensores canonicorum sancte. b. e. senti entes nos ꝑgrauari ꝯtra sñiaȝ ⁊c. roma nā sedē appellam⁹ ⁊ apl'os postulam⁹.

nec iudex ad quē appellauit eū audiat. iudex tñ ēt nō petēti tenet᷑ offerre a postolos. vt. C. e. eos. in fi. a Instanter. ꝯ. c. di. prisca. b Per eū steterit. si ergo ꝑ ipsū stat hoc ei nocebit vt iudex superior ipsū nō audiat sine apostolis. hoc aūt hodie in paucis locis seruat᷑. tñ innocen tius. iiij. hoc idē statuit. Appellatione interposita. itaq3 teneat. d Medio. dū tamē sit recipiēda. e Nihil. nisi cū ap pellat᷑ ab executore: tūc fructus sit mobi lis siue imobilis fru ctus sequestrant᷑. vt C. quoꝝ ap. nō reci. ab executore. Itē in alio casu cum dilapi dat fruct⁹. ff. e. ipera tores. ⁊ cū appellās ē in notorio crimine ex͂. e. cū sit romana. i fi. vel ē inuasor eccie. j. e. §. sunt ēt. Item si heres cōuict⁹ de le gato vel fideicōmis. ꝓstando appellat: tē nō defert᷑ appellati oni. cauebit tñ in eo restituēdo. ff. vt lega toꝝ vel fideicō. noīe caueat᷑. l. postꝗ. §. i. ita etiā ē in supplica tiōe. vt. C. de ꝓci. im pa. of. auf. ꝗ suppli catio. Item pōt no uas ꝓbationes in ducere post publicationes testiū quas pri⁹ nō poterat. C. ꝺ tēp. ap. ꝑ hanc falsuȝ ē. ex͂ de testi. fraternitatis. ex͂ de fi. instru. cū iohānes. Itē de reo sit a ctor ⁊ tenet᷑ vict⁹ ꝓbare appellationē eē iustā. vt ex͂ de appel. cū i ecclesia. cū ergo appellatiōi qñq3 nō deferat᷑: pȝ ꝙ differt a nūtiatōe noui opis. q: post illaȝ siue sit iusta siue sit iniusta nihil ē innouādū. vt ex͂ de no. ope. nū. cū ex iniūcto. iudex ꝗ ꝗ appellationē nō recipit supiori mādabit opinionē suā ⁊ cāȝ ꝗre nō recipit appellationē. vt. ff. de ap. re. sciēdum. Johānes.

f Si ꝗs ex plib⁹. hāc legē itelligūt ꝗdā qñ crimia sunt ānexa. vt. ff. ꝺ mi no. ēt si. sed hoc ē falsuȝ. q: nō ꝑt ꝗs simul accusari de crimib⁹ plurib⁹ de scendētib⁹ ex eodē facto. C. de accu. ꝗ de crimie. veꝝ ē ab vno: secus si a di uersis. Itē si ex diuersis factis posset ēt ab vno. j. q. viij. libelloꝝ. ſȝ h̄ itell' ge qñ minor pena ꝑiudicat maiori. vl' dic ꝙ si maior pena i se icludat mio rē vt depositio ꝑuatiōeȝ officij: tūc defert᷑ ēt pena i miori. al's sec⁹. nā sat ē si punit᷑ maiori pena. ar. ad h̄. xxiij. q. v. relegētes. g Propt᷑ quedā sñia ꝗ ꝓ pte tenȝ ꝓ pte nō tȝ. vt. ff. de mino. ēt. §. ex cā. C. de trāsac. si ex fal sis. ex͂ de p̄bē. dilect⁹. i. ex͂ de testis. rainuci⁹. ⁊. c. rainald⁹. ſȝ sñia arbitri nō ꝑt ꝓ pte tenē ⁊ ꝓ pte nō tenē. ff. de arbi. diē. ꝗdā habēt qlē p. l. §. ſȝ ⁊ si. lȝ ꝯ riuȝ inenit᷑ ex͂ de arbitrij. cū tpe. h̄ tñ scias ꝙ reꝝ pluralitas nō fac᷑ p'es sen tētias lȝ sec⁹ sit aliqñ i stipl'one. ff. de v̄bo. obli. ꝙ ꝺf. ⁊. l. scire. ⁊. ff. famil'e hercis. in h̄ iudicio. ff. ad exhibē. celsus. §. itē celsus. ꝓbabilit᷑ dici ꝑt ꝙ tot sñie sūt quot sūt articuli expssi. vt ar. l. ff. de ver. ob. scire. B. h Grauio ra. ꝗd si sīt eq̄lia idē credo ⁊ sic pȝ h̄ ꝙ mai⁹ dignū trahit ad se min⁹ dignū si. ex͂ de cō. ec. qd̄ i dubijs. i Forma appellatōis. aū sñiaȝ. k Mil lesimo. clxi. dic. h. ꝙ h̄ ē falsa l'ra q: nō sūt tot āni ꝗt liber iste fuit cōposit⁹. fuit eīm edit⁹ docēte iacob bononieñ. i legib⁹ ⁊ alexādro i theologia ꝗ post ea fuit papa alexā. iij. ⁊ h̄ fuit āno. d. m. c. l. vt ex cronicis pȝ. l Si āt vn⁹ si plures cōdēnati sīt ⁊ volūt appellare libell⁹ appellatōis oīm noīa cōtine bit. ſȝ si vn⁹ ex plib⁹ ē cōdēnat⁹ si vnū i libello nō expssit ei nocebit. vt. ff. e. scio ꝗsitū. qd̄ ē veꝝ si vna ē cā sec⁹ si p'es. C. si vn⁹ ex plu. ap. l. i. ⁊. ij.

m Sindici. pñt ꝗ duo eē sindici vl' ꝓcuratores. vt h̄. ⁊ ex͂ ꝺ testi. isup. ⁊ ex͂ ꝺ do. ⁊ ꝯtu. cū dilecti. ⁊ ex͂ ꝺ sen. ⁊ re iu. cū. i. ⁊. a. melior tñ erit ꝯditio occu pāt᷑. vt. ff. ꝺ ꝓcu. plib⁹. ar. tñ ꝯ. ff. ꝺ ad. tu. decreto. i fi. ⁊. ff. ꝺ ꝓcu. si ꝗs. tu di cas ꝙ bñ pñt eē p'es ꝓcurato. ſȝ tñ vn⁹ agit cāȝ. q: si ābo agerēt forte qd̄ vn⁹ ꝯcedēt alt᷑ negarꝫ. imo ⁊ si p'es sīt ꝗ agūt oēs dñt ꝯstituē vnū ꝓcura. ne cā ꝑgat᷑ i p'es aduersarios. vt. ff. fa. her. si familie. ff. ꝺ edi. edic. ꝙ si no lit. §. si p'es. meli⁹ potes distiguē: q: si p'es sīt rei ꝗ ꝯueniūt᷑ oēs tenēt᷑ dare vnū ꝓcura. ne cā ꝑgat᷑ i p'es aduersarios. ſȝ si p'es sīt illi ꝗ ꝯueniūt aliquē nō hñt necē dare vnū ꝓcura. sic distiguit lex. ff. iudi. solui. iā tñ. §. vl. io. M. tñ dixit ꝙ p'es ꝓcura. pñt sil' agē. sic ꝯnouit i distictōib⁹ suis. b.

n In scriptis. si coram iudice appellat: sufficit si dicat appello. ff. e. l. ij. si appellat sine iudice tūc scribat quis ⁊ a quo cōtra quem appellat ⁊ a qua sniā. ff. e. l. i. in fi. Idez videt̃ si a grauamine appellat. extra. e. cordi. Catholic⁹. alteri⁹ fidei. infidelib⁹ eñ sunt interdicta officia publica. C. de iudeis. l. vl. xvij. q. iiij. constituit. p Excōicetur. nisi sub rege sint infideli. vt paulus q̄ appellauit ad cesarē. xxiij. q. i. paratus. x. di. si in adiutorium. xi. q. iij. iulian⁹ apostata.

clare foro. vt extra de fo. cōpe. si diligenti. sed de licētia epi pōt adire iudicē ecclesiasticū. vt ex̄ de fo. cōpe. significasti. vel iō dicit ex cōsensu: q: eps delegabit ei cām. tamē ille nō cogitur eā recipere. q: par in parem nō habet imperiū. ⁊ est si. vi. q. iiij. si quis eps. l Concilia. casus. vbi nō appellat̃ ad delegātē: hoc iō fit q: suspectus ē. si. s. e. anteriorū. i. fi.

Judicib⁹. si consensisti in iudicē aliquē pp iniq̄tatez psone nō potes appellare. vt hic ⁊ extra de of. deleg. sup questionū. sz ab iniqua sententia potes appellare. q: licz reprobare dicta: sed nō psonam. vt. iiij. q. iij. si quis testib⁹. vñ appellat̃ si vocauit litigatores ad inhonestum locum. ff. de ar. si cū dies. §. si arbit. vel ad periculosum locū. ex̄ de ap. ex pte. i. dicas ergo q̄ nisi remota sit appellatio bene appellatur a iudicib⁹ de cōi cōsensu electis nisi sint electi vt arbitri. vt ff. de ap. ex consensu vel etiaz si sunt arbitri tales qui electi sūt ex necessitate q: a talib⁹ appellat̃. vt. C. de iud. l. vlti. Itē scias q̄ duo sunt genera arbitroꝝ. quidaz sunt arbitri arbitrātes qui cōponūt inter partes. ⁊ taliū arbitriū si est iniquū ē reducendū ad arbitrium boni viri. vt. ff

Huiuscemodi appellatōes in scriptis[n] fieri debent. ❡ Ad iudiciū aūt alterius fidei catholico nō lz appellare. ❡ Vñ in carth. conci. iiij.

Excōicet̃ catholic⁹ qui causaz suā ifideliū cōmittit iudicio

Catholic⁹ qui causaz suā siue iustā siue iniustā ad iudiciū alteri⁹ fidei[o] iudicis puocat excōicet̃[p]. ❡ Notādū vero ē q̄ quidā iudices sunt a quib⁹ appellare nō oportet. ❡ Unde in concil. mileuitano legitur.

A quibus iudicibus puocari nō lz

A Judicib⁹ q̄s cōis cōsensus[a] elegerit nō liceat puocari. ❡ Qd̄ de arbitris[b] intelligendū ē. iudicū eniz alij sunt ordinarij[c] alij sunt arbitri. ordinarij vero sunt qui ab apostolico vt ecclesiastici: vel ab imperatore vtpote seculares legitimā potestatē accipiunt. Arbitri sunt qui nullam potestatē habētes cū consensu litigantiuz in iudices eligunt̃ in quos cōpromittit̃ vt eorū sententie stetur. hoꝝ alij sunt ordinarij ⁊ arbitri. alij arbitri tm̄. ordinarij ⁊ arbitri sunt qui legitimā potestatē habētes ab eis eligunt̃ ad arbitrandū qui nō sunt ditioni suppositi sue ab his ⁊ si vt arbitri sedeant ⁊ nō vt ordinarij priuilegio tñ ordinarie dignitatis pgrauat⁹ aliquis appellare valebit[d]. ❡ Unde in carth. conci. iij. legit̃.

A iudicib⁹ qui eligunt̃ cōi cōsensu prouocari nō licet.

Sane si ex consensu partiuz iudices electi fuerit ⁊ a pauciori[e] numero q̄ cōstitutū est: liceat[f] puocari. ❡ Item ex concil. mileuitano.

Que de epoꝝ iudicijs querunt̃ a vicinis epis audiant̃ vl' ab alijs ex cōsensu eoꝝ adhibitis

Placuit vt pſbiteri dyaconi vel ceteri inferiores clici i causis q̄s habuerint si de iudicijs epoꝝ suoꝝ questi fuerit[g] vicini episcopi[h] audiant eos ⁊ inter eos quicq̄d est diffiniant adhibiti ab eis ex consensu[i] episcoporū suoꝝ. qd̄ si ab eis puocanduz putauerint non puocet̃ nisi ad affricana concilia[k] vel ad primates puinciaꝝ suaꝝ. ad transmarina aūt q̄ putauerint appellandū a nullo intra affricam in cōione suscipiant̃. ❡ Nisi forte romanā sedē appellauerint. ❡ Is aūt qui appellauerit ad euz a quo appellauit remitti nō debet. ❡ Unde in sardicensi concilio.

Is qui appellauit ad eū a q̄ appellauit remitti non debet.

Si eps accusat⁹ fuerit ⁊ oēs iudicauerint congregati epi regionis ipsius ⁊ de gradu suo deiecerint eū si appellauerit qui deiect⁹ videt̃ ⁊ confugerit ad beatissimū romane ecclesie epz ⁊ voluerit se audiri: si iustuz putauerit vt renouet̃[l] examen scribere episcopis dignet̃ roman⁹ eps his qui in finitima[m] ⁊ ppinqua[n] altera puincia fuerint vt ipsi diligenter oia perquirāt ⁊ iuxta fidē veritatis oia diffiniāt: q̄ si is qui rogat causaz suā iterū audiri depcatione sua monuerit epm romanū vt de suo latere mittat pſbiteros: erit in ptāte eius quid velit ⁊ q̄d existimet. ⁊ si decreuerit mittendos esse q̄ psentes cū episcopis iudicent vt habeant etiā auctoritatē[o] psone illi⁹ a quo destinati sunt erit in ei⁹ ar

Si eps. vt renouetur alia ē ergo cā appel. q̄ principalis. vi. q. iiij. oēs. m In finitima. non ergo remittit̃ causa ad eum a q̄ est appellatū nisi hoc petāt partes. vt extra de appel. accepta. ⁊ c. interposita. §. ij. ⁊ nisi velit ei deferre a quo appellauit vt reuocet nō vt cognoscat. vt extra de sen. excō. per tuas ⁊ extra de matrimonio contracto contra interdictū ecclesie. littere. ⁊ quando frustratoria ē appellatio. vt ex̄ de ap. cum in ecclesia. n Et propinqua. vt nō sit vltra duas dietas. vt in cōsti. innocē. de rescrip. nō nisi. ⁊ si. iij. q. vi neminē. extra de ap. c. scd̄o requiris. §. tertio postulas. ver. si partes.

p socio. si societatē. sed arbitriū illoꝝ qui eligunt̃ sub pena: lz sit iniquum tñ tenet. ff. e. diē. §. stari. sed a superiore pōt retractari. vt ex̄ de arbi. c. nō sine. Itē si per dolū tulit sniam: lz nō retractet̃ p appellationē: tñ retractatur p exceptionē. vt. ff. e. ti. nō distinguem⁹. c. cum quidā. a Cōsensus. secus in cā criminali: vbi cōsensus rei sufficit. vt. xi. q. i. c. iij.

b Quod de arbitris. ptātez ei⁹ rei de qua est ordinari⁹ iudex pōt amicabiliter cōponere. vt. xxiij. q. viij. si quis mēbroꝝ. in aut. col. ix. vt diffe. iud. §. si vero. v. q. ij. si primates. sed nō pōt in se recipere arbitriū fm vnā lecturam. vt. iij. q. vij. §. tria. circa finē. Johānes. c Ordinarij. fm canones credo q̄ ⁊ ordinari⁹ ⁊ delegat⁹ possit esse arbiter. ordinarius. vt ex̄ de arbi. cū tpe. ex̄ de elec. cām. vel delegat⁹. ex̄ de psump. litteras. ex̄ de arbi. cū olim. ex̄ de preben. nisi. ⁊ lz nō possit appellari a sententia arbitri: supplicari tamē pōt. ex̄ de arbi. non sine. d Ualebit. hoc falsuz est. q: a compromissario nunq̄ appellat̃ siue alias sit iudex siue non. C. de arb. l. i. ⁊ nisi exprimat̃ q̄ eligit̃ vt arbiter tenebit ei⁹ snia vt iudicis. vt. C. de iuris. om. iudi. l. i. ⁊ appellat̃. vt. ff. qui satisda. cogun. l. arbitro. iohannes.

Sane. a pauciori. lz sit remota appellatio tñ q: terti⁹ deest qui pōt alios reuocare posset appellari. vt ex̄ de eo qui mit. in pos. cuz sicut. in parte decisa. vel intellige qñ vn⁹ delegauit alij vices suas tunc eñ appella. vt extra de of. dele. sup q̄onum. f Liceat. in corpore canonū non est.

Placuit. questi fuerit. recusando eos ⁊ infra triduū alios eligēdo. iij. q. iij. offerat̃. C. de iud. l. vlti. h Uicini epi. forte nō erat metropolitan⁹. ⁊ ideo forte puinciales epi supplent defectū metropolitani. i Ex consensu. maxime. vel iō dicit q: sine licentia ei⁹ nō pōt cleric⁹ renū

o Auctoritatē. sic videtur q̄ eps vicine puincie ordinario iure cognoscāt. ar. s. c. pxi. ⁊ sic ordinari⁹ ⁊ delegat⁹ simul poterunt cognoscere de causa. quid iuris est si isti dissentiunt in snia. dic vt. j. e. §. si plures. extra d̃ sen. et re iudi. c. vlti. p Arbitri. non lz. hec verba habes ff. de arbi. diem. §. stari. nisi contra ius sit qd̄ profert̃. vt. j. e. §. est autem qñ.

Hoc etiā. obsit. nisi quātū ad hoc q̄ in alijs causis possunt suspecti recusari. vt extra de ap. ad hoc. in prin. r Si conuicti. argu. q̄ contra aliquē ex officio suo facientē aliquid nō sit malū psumendū nisi conuicat̃. xi. q. iij. absit. ⁊ c. si episcop⁹ forte. ix. q. ij. lugdu. ex̄ de renunc. in psentia. ex̄ de sen. ⁊ re iudi. sicut. hodie nō psumit̃ p solo iudice nisi hoc legitimis cōstiterit documētis. vt ex̄ de proba. qñ. Johānes. s Uel iniquo. si iudex p suā imprudētiam iudicauerit male: punit̃ quantū iudici videt̃ equū. ff. de varijs ⁊ extra ordina. cog. l. vlti. sed si p imprudentiā assessoris tūc assessor tñ punit̃. vt. ff. q̄ quisq̄ iuris in aliū. l. ij. sed si iudex p dolum vel per grāz vel odiū vel p pecunia male iudicauit: punit̃ in verā litis extimationez: ⁊ etiā infamis fit. C. de pena iudi. qui male iudi. l. ij. ⁊ insti. d̃ obli. que ex quasi delic. nas. §. i. si aūt iudex nō vult iudicare facit litē suaz. vt. xxiij. q. ij. c. dixit dñs. dic vt ibi notat̃. t Queri. a quo. s.

Statuendū. apostolico. i. canonico. x Decisio iudice clericoꝝ. i. iudicum. y Displicuerit. ⁊ ideo appellauit. z Qui preses. i. psidiuz ferens. i. aduocat⁹ vel assessor. preses eniz dicitur defensor. xxxij. q. iiij. nemo.

a ¶ Cognitor. instrumēto tñ iudicis credit̃ sup his que acta sunt coram eo ⁊ etiā dicto suo credit̃. vt ex̃ de testi. ꝑpo. olim. i. in fi. ⁊ c. cum ad sedē. ⁊ ex̃ de eo qui mit. in pos. c. ij. ⁊ ex̃ de sen. ⁊ re iudi. cum super ⁊ c. sicut. extra de testi. cū clamor. ⁊ C. de cōtrahen. stipu. optimā. C. de fal. si quis decurio. ar. cōtra. C. de rela. l. i. C. de arbi. ne in arbitrij ff. de custod. ⁊ exhi. re. diuus. ꝰ. c. ꝰ. bi duum. in fi. extra de condi. ap. ꝑ nas. extra d accu. cū dilecti. in fine creditur tamē iudici cū alijs adminiculis. extra de testi. cū a nobis.

a ¶ Cognitor ꝓhibet ergo ne iudex vl̃ aduocatꝰ vel assessor fiat testis ī cā illa. iudex eīn offensus ⁊ suspectꝰ ē appellanti. vt extra c. ꝓposuit nec etiā assessor pōt esse testis. q: ille libellis ⁊ sentētijs ⁊ cognitionibꝰ preest. ff. de asses. l. i. licet sit ar. ꝙ posset. ff. qd me. cā. metum ꝰ. sed quod ꝑ tor. in fi. Itez aduocatꝰ ⁊ executor negocij nō pōt esse testis. vt. ff. de testi. l. vltima. ⁊ iiij. q. iij. testes quos. circa mediuz. sicut nec aduocatꝰ iudex pōt esse: ne dum ad uocationis sue memor ⁊c. C. de assesso. nemo. Itē q: iudex semp vellet tueri sniam suā: ⁊ ita nō esset ex vtraq; parte. qd est officiuz testis vt. xiiij. q. v. nō sane. instruere tñ pōt eū q cognoscit de appellatiōe vt. xviij. di. c. i. lz sit ar. contra. ff. de iudi. cū quē temere. Jo. quidam dixerūt ꝙ in principali negocio nō admittunt̃ hee ꝑsone: sz sup his que acta sunt in causa. sic extra de accu. cū dilecti. hoc tenet. h. alij vero contra. B.

bitrio. Si vero crediderit sufficere epos cōprouinciales vt negocio terminū iponāt: faciat qd sapientissimo cōcilio suo iudicauerit. ¶ Arbitri tñ sunt qui nullam legitimā ꝑtātē acceperūt a quibus appellari nō lz [p] q: eis imputandū ē: q̇ sibi tales elegerūt. si vero snia eoꝝ a q̇bus appellat̃ soluta fuerit nihil eis oberit: nisi forte vel inimicitia vel pecunia deprauati: iniustā ꝓbent̃ tulisse sniam. ¶ Unde in eodē cōcilio carthag. iij. legitur Cū ꝑ appellationem snia soluitur nō dz ei obesse qui nō iniquo animo iudicauit.

Hoc etiā placuit vt a q̇buscunq; iudicibꝰ ecclesiasticis ad alios iudices ecclesiasticos vbi ē maior auctoritas fuerit ꝓuocatuz non eis obsit [q] quoꝝ fuerit soluta snia si conuinci [r] nō potuerint vel iniquo [s] animo iudicasse vel aliqua cupiditate aut gratia deprauati. ¶ Querit̃ aūt de eo a quo [t] appellat̃ an sit reuocandꝰ in testimonium apud eū ad quē appellat̃ sup negocio cuius cognitionē susceperit. ¶ De hoc ita statutū ē in cōcilio carth. v. Clericꝰ nō deuocetur ad testimoniū cāe illꝰ cuꝰ primuz cognitionē suscepit.

Statuēdū ē vt qui in ecclesia q̇ali bet cām iure apostolico [v] ecclesijs imposito agere voluerit ⁊ forsaz decisio clericoꝝ [x] vni parti displicuerit [y] nō liceat clericū in iudiciuz ad testimoniū deuocare eum qui ꝑses vel cognitor [a] fuit ⁊ nulla ad testimoniuz [b] dicendū pul

b ¶ Ad testimoniū. regulare ē qd in ciuilibꝰ negocijs cogi quilibet pōt testificari. xi. q. iij. quisq̇s metu. C. de testi. si quādo. sed clerici nō cogunt̃ ad testimoniuz sicut nec ad alia officia publica. vt. xvi. q. i. generalit̃. q: clerici de facili nō debēt iurare. ij. q. v. si quis presbit. sz si aliter veritas nō pōt manifestari ꝑ eꝑz possūt cogi clerici ad perhibēdū testimoniū. xiiij. q. ij. quāq;. Itē ⁊ si se gratia odio vel amore vel timore subtrahant. extra de testibꝰ co. c. i. ⁊ c. dilectoꝝ. c ¶ Pulsetur. i. cogatur.

Si aūt. pone casuz. ꝰ. c. a iudicibꝰ e ¶ Ut ab ipsis. si hec dictio vt ponit̃ cōsecutiue. vt Gra. vult. tūc intelligas ꝓut dixi. ꝰ. c. a iudicibꝰ. sz si ponit̃ modaliter nihil ē hic iurij q: taliter bene possunt eligi iudices vt nō liceat ꝓuocari. vt. C. de tpi. ap. l. vltima.

f ¶ Post secūdā. eadēq;. ar. cōtra aduocatos q: eadē cā dicit̃ appellationis cū principali. sic. ꝰ. c. si eps. ⁊. xvi. di. habeo. ar. contra. vi. q. iiij. ofius. Jo. Solutio. eadē est cā. sed nō ē idē iudiciū. q: alij sunt iudices ⁊ hic ꝓnunciat appellationē iustā vel iniustā. vt. j. c. ꝰ. vlti. sed in priori casu ꝓnunciat̃ de ipso principali. de hoc notaui ī questioni bus meis. b.

Si quis. tertio. ergo qui appellauit bis nō audi tur tertio appellans. hoc ideo q: ꝑsumit̃ ꝙ totiēs iuste cōdēnatus sit ⁊ nō grauet̃. vnde pōt idē dici fm canōes. extra de appel. sua nobis. Sed quid est ꝙ dicit h ꝙ possit quis recusari non tñ appellari ab eo cū tñ a suspecto iudice possit appellari. vt extra vt lit. nō ꝯtesta. accedēs ij. ⁊ ꝰ. c. quotiēs. i. Itē fm decre. vbicūq; inhibet̃ appellatio ⁊ recusatio. vt extra. c. sup eo. ij. ⁊ c. cōsuluit. i. sed dic ꝙ inhibet̃ simplex ⁊ vaga recusatio vbicūq; inhibet̃ appellatio. tñ expresse nō pōt inhiberi remediū recusationis. vt. C. de sen. ⁊ interlo. o. iudi. l. vlti. pōt dici ꝙ tertio appellat̃ nō a sententia: sed a suspecto iudice. sed qualiter potest hec lex stare: q: si iste q̇ appellauit impetrauit iudices ipse nō pōt eos recusare vt dixi. ꝰ. c. a iudicibus. si aduersariꝰ eos impetrat aut añ terminū appellationis aut post terminuz. si ante terminū littere nō valēt. vt extra de appel. oblate. ꝰ. sepe in fi. sed si post terminum stultꝰ est impetrans si vtit̃ litteris illis cū snia iaz teneat. vt. j. eo. ei qui. dicas ergo ⁊ intelligas qñ aduersariꝰ impetrat litteras ⁊ añ terminū appellationis ⁊ nō ante terminum datuz ab hoie: sz añ terminū datū a lege. qd facere pōt. j. c. appellatore. vel intellige qñ idē q̇ appellauit impetrauit iudicē illū qui euz pōt recusare ꝑꝑ nouam causam superuenientem. vt ex̃ de of. dele. insinuante.

b ¶ Super ijsdem. ꝰ. c. omnes epi.

setur [c] ꝑsona ordinis ecclesiastici cuiuslibet. ¶ Ab eis quoq; ad quos ꝓuocatum fuerit sicut in affricano concilio legitur vlteriꝰ ꝓuocari nō licet. Non lz appellari ab eis ad quos ꝓuocatū fuerit.

Si aūt [d] ꝓuocatū fuerit qui ꝓuocauerit iudices eligat ⁊ cū eo ille contra quē ꝓuocauerit vt ab ipsis [e] nulli liceat deinceps ꝓuocare. ¶ Post secūdam ꝓuocationē intelligendū est: tertio eni in vna eadēq; [f] causa sup ijsdē capitulis ꝓuocare nō lz. ¶ Unde i. vij. lib. codicis eodē titu. Imparator iustinianus scribit. Ne liceat in vna eademq; cā tertio ꝓuocare.

Si quis in quacunq; lite iteruz ꝓuocauerit: nō lz ei tertio [g] in eadē lite sup eisdē [h] capitulis ꝓuocatiōe vti vl̃ sniaz excellentissimoꝝ ꝑfectorū ꝑtorio retractare licētia data litigatoribꝰ arbitro [i] dato ipsius audientiā qui eū dedit [k] ante litis cōtestationē [l] inuocare [m] ⁊ hmōi petitōez minime ꝓuocationis vim obtinere.

¶ Cū aūt in cā capitali vel statꝰ interpellatū fuerit: nō ꝑ ꝓcuratores: sz ꝑ se ipsos appellantes cām suā agere oportet. ¶ Unde adrianus papa ait. Appellationē in cā capitali vl̃ status interpositā per ꝓcuratorem exequi non licz

Si qñ in causa capitali [n] vl̃ cā status [o] iterpellatū fuerit nō ꝑ exploratores [p] sed ꝑ seipos agendū ē. ¶ Tēpus aūt exequēde appellatiōis annꝰ ē vel si iusta causa intercesserit biennium

i ¶ Arbitro. i. iudice delegato. vel intellige de arbitro corā quo ꝓbanda ē causa recusationis. k ¶ Dedit. per hoc pz ꝙ delegatꝰ recusat̃ ⁊ recusatio est ꝓbata statim euanescūt littere: ⁊ remittitur negocium ad delegantem. sed si ordinariꝰ refusat̃: tūc tenet illud qd dicit̃ in illa cōstitutiōe. cum speciali. ⁊ extra. c. ad hoc. ⁊. xi. q. i. peruenit. Jo. l ¶ Cōtestatiōez. q: ē dilatoria exceptio. vt. iij. q. vi. ꝰ. exceptio. sic. iij. q. v. q: suspecti. de hoc dicemus. j. iij. q. iij. offerat̃. ⁊ sic patet ꝙ in causa appellationis ē lis contestanda. ex̃ de testa. rainaldꝰ. ergo ⁊ libellus est tūc porrigendꝰ: alit̃ fit de cōsuetudine. Jo. certe imo de cōsuetudine porrigit̃ libellus talis peto sniaz cōfirmari vel infirmari latā inter me ⁊ talē. B. m ¶ Inuocare. ⁊ ipsum recusare. io.

Si qñ. capitali. j. v. q. iij. in criminalibꝰ. o ¶ Statꝰ in causa status nō cōstituit̃ ꝓcurator nisi ille q̇ cōstituit sit in possessione libertatis. vt. liiij. di. frequēs. ⁊ C. de asser. tol. l. i. in prin.

p ¶ Non ꝑ exploratores. i. ꝓcura. sed in cā ap. in his casibus etiā admittitur ꝓcurator ēt in cā criminali ⁊ in causa statꝰ. vt. ff. de ap. nō tantū. ff. de libe. causa. l. i. ver. filius ꝑ patre. ⁊ ecōuerso pōt appellare etiā ipsis inuitis: q: interest filio hr̃e liberos parentes ⁊ econuerso. vt ibi.

p ¶ Exploratores. regulare ē ꝙ ꝑ ꝓcuratores nō agit̃ de crimie: sz fallit ī crimie iniuriaꝝ. vt. iij. q. ix. ꝰ. nisi. Itē excusare se pt ꝑ ꝓcuratorē. v. q. iij. reos. Itē excipe ex̃ de accu. veniēs. ⁊ c. sup his. i fi. Itē in leuibꝰ criminibꝰ. ff. de accu. leuia. Itē si crimē nō excedit penā relegatōis. vt. ff. an ꝑ aliū cā ap. exer. pos. l. i. Itē si agat̃ ad pecuniariā penā lz infamet̃ reꝰ: vt in eadē. l. Itē i crimie suspecti cur. ff. de ꝓcu. nō solū. ꝰ. vl. Itē vbi q̇s aliū vult accusare de igratitudine. ff. de ꝓcu. lz hec. ꝰ. i. Itē in actiōe ꝑplari iteruenit procur. ad defendendū sz nō ad agendū. vt. ff. de ꝑpla. actio. q̇ ꝑplari. Itē fm quosdā ꝑ nunciū pōt agi ī cā crimiali. vt ex̃ de resti. spo. litteras. Itē cū cā nō est pure criminal̃. vt ex̃ de ꝓcur. tue. Itē per sociū lit̃ agit̃ in cā crimina

li.iij.q.vi.hec quippe.et de do.⁊ cōtu.cū dilecti.in prin.⁊.ij.q.v. statuit.
Si quis.annus.idē beneficiū dant antique decre.extra de appel. ex ratione.⁊.c.cū sit romana.hoc tñ temp⁹ iudex pōt artare.extra.e.reprehensibilis.⁊.c.cū sit romana.lz sit ar.ꝯ.ff.de re iudi.l.iiij.vbi dicit ꝙ iudex nō potest diminuere beneficiū legis. r ¶ Alius ann⁹.si appellat ad aliū ꝙ̄ ad principem tunc videntur sex menses dandi. Itē si appellat a delegato q̄ nō recipit appellationem dant tres mēses.vt.C.e.si appellationē.itē si appellatur a delegato principis:tunc dant .ix. menses.C.de tpi.appel.l.ij.§.ꝙ si.Sz si a pedaneis iudicib⁹ tunc duo menses.in aut.de iudi.coll.vi.§.audiant igit.
a ¶ Manet.q: fingitur nō ꝓuocasse. vt C.de tpi.ap.l.vlt.circa finē.fuit tñ extincta sñia p appellatō nem.vt.ff.ad turpil.l.i.i fi.Sed ante sententiam appellans si non ꝓsequat suaz appellationez stabit iudicio ei⁹ a quo appellauit.ex.e. personas.nec post audit appellans.vt ex.eo.reprehēsibilis.⁊.c.cōsuluit.⁊.c.personas. nisi iterū grauet. vt extra.e.vt debitus.⁊.c. directe.
b ¶ Mensis.hic habes ꝙ victor pōt ꝑuenire legalez terminū appellatiōis. vt C.de tem.ap.l.vlti.§ in his aūt casibus. sed victa pars pōt q̄tuor diebus ꝑuenire.vt.e.l.⁊.§.ꝑcedenti. Et no. ꝙ triplex est termin⁹ appellationis. qñqꝫ statuit tmin⁹ ad iter arripiendū.vt ex de sen.⁊ re iudi.cuz ex causa. extra de ap.peruenit.qñqꝫ statuit termin⁹ ad ꝑsentandū se iudici appellationis.vt ex.c.cū sit romana.⁊.c.significauit.terti⁹ termin⁹ statuit a lege.s. annus:vel bienniuz.⁊ infra illū debet eē finita cā appellatiōis.vt hic.⁊.C de temp.ap.l.nemo.et.l.vlti.circa mediū.⁊ in aut.de appel. circa medium colla.viij.hoc aūt scias ꝙ terminū statutū ab hoīe nō pōt altera pars ꝑuenire.vt ex.c.sepe.sed terminū legalē pōt ꝑuenire cū modicū superest de tpe vt hic dr.⁊ extra.e.oblate.sm legē antiquā:⁊ poterat ⁊ debebat elapsa medietate legalis termini victor se exhibere iudici ap.vt .C.de tpi.ap.l.nemo Sed tñ vt pz ex illa decre.oblate.qñqꝫ ante terminū pt altera pars ꝓseq̄ cām appella.dū tamē altera pars nō ꝑueniat diligentiā alteri⁹.arg.xvi.q.iij.placuit.ij.vt ex de ap.vt debitus. c ¶ Inuento.hic patet ꝙ etiaz in causa appellatiōis ꝑtes sunt citāde.vt extra de appel.ꝑ tuas.si tamē altera pars nō venerit iudex ea absente pōt ꝓcedere:vt hic dicit:q: priuilegium ei⁹ est q̄ de appel.cognoscit ꝙ possit vna pte presente litē audire. vt C.de tpi.ap.l.vl.§.penul.Si tamē absens ꝓbat iustā cām absentie bñ retractat qd factū est.vt extra de sen.⁊ re iudi.cum bertoldus.
d ¶ Omni.i.siue vincat siue vt vincat.vt extra de ap.reprehensibilis.⁊.c.sepe.⁊.C.de iud.properandum.§.si autem.⁊.iij.q.iij.libellum.

e ¶ Si vero is.penitētia.ff.de dona.qui saxū.ff.de re pud.si penituit ff.locati.si in lege.§.penul.ff.de in ius vo.q̄uis.ff.de mino.ꝙ si minor.§.sceuola. e ¶ Penitētia.intellige si penitet cū nihil adhuc interest aduersarij.ff.de cōdi.ob tur.c.da.si pecuniā.pōt tñ iterū appellare.extra de ap.directe.

¶ Unde in autēticis cōstitutiōe.xi. colla.v.legit. Duob⁹ annis transcursis lite nō cōpleta manet sententia ⁊ lis orit

Si quis appellat impetit ann⁹[q] intra quē sm se cōiter vel litez exegit aut si iusta causa intercesserit ali⁹ ann⁹[r] indulget.quo transacto lite nō cōpleta rata manet[a] sñia. ¶ Appellatore cessāte cū vnus mensis[b] supest ex biēnio licz victori igredi vt re⁹ querat:quo siue inuento[c] siue non:suas afferat allegationes vt vel cōfirmet vel rescindat sententia omni[d] casu absente in expēsis cōdēnādo neutro curāte post secūdū fatalē ꝑmanet sñia.Cōstitutio no.ij. in colla.iiij. ¶ Sed lis que sperat in cōsistoriuz principis iferri absqꝫ damno more manet intacta donec ipse faciet eā introduci ⁊ a procerib⁹ secūdū morē dirimi.

¶ Si vero is q̄ appellauit penitētia[e] duct⁹ ab appellatione desistere voluerit nō ꝓhibet:sicut in.vij.lib. codic.tit. de appellatiōib⁹ ⁊ cōsultationib⁹.impe ratores arch. ⁊ honori⁹ augusti statuisse legunt. ¶ Si quis libellos appellatorios ingesserit sciat se habere licentiam arbitriū cōmutandi[f] ⁊ suos libellos recuperādi ne iuste penitudinis humanitas amputet. ¶ Est aūt quando appellationē interponi nō ē necesse.in eodem nāqꝫ libro eodēqꝫ titulo iidem imperatores decreuerūt. ¶ Nominatiōes vero libellis vel edictis stricte facte citra conciliū publicū[g] nō valent a quib⁹ nec appellare[h] necesse est. ¶ Diffinitiua quoqꝫ sententia que cōdēnationē vl absolutionē nō cōtinet pro nulla habetur. ¶ Sententia citra solitū[k] ordinem iudicioꝝ a preside prolata: auctoritatē rei iudicate nō obtinet. ¶ Itē si sententia lata fuerit ꝯtra res prius iudicatas[l] a quib⁹ prouocatū nō ē sententie auctoritatez nō obtinebit:⁊ ideo ab ea appellari nō est necesse. ¶ Itez si sententia contra ius[m] scriptū ferat veluti duz defunctus ⁊ minor.xiiij.annis fuisse:⁊ testamentuz iure fecisse dicitur:nullas vires obtinet nec cōtra eam necessariū auxiliū est prouocatiōis.si vero cōtra ius litigatoris sententia dicat veluti dū minor.xiiij annis xiiij.annum implesse ac ꝑ hoc testamentū iure fecisse ꝓnunciatur:ad ꝓuocatiōis remediū oportet cōfugere.

¶ Item si plūres iudices[n] dati fuerint ⁊ vnus tñ ex his pronunciasse proponit nō videt necessitas appellādi fuisse cuz sententia firmitatē iure nō obtineat.

¶ Itez cū certa[a] ratione ⁊ sententia mulctare iudices possunt.Si vero aliter contra statutū legis modum mulctāqꝫ irrogauerit qd cōtra ius gestū videt: firmitatem nō tenet:⁊ sine appellatione pōt rescindi. ¶ Uenales[b] quoqꝫ sententias que i mercede a corruptis iudicib⁹ proferuntur etiā citra interposite prouocationis auxiliū infirmas esse decretū est ¶ Item si ꝑp infirmitatē etatis ad honorez ad quē noiat⁹ es inabilem te esse probaueris.ꝑtermissa appellatiōe iniq̄ nomiatio remouebitur. ¶ Sunt etiaz quoruz appellatiōes nō recipiunt: nō eniz potest recipi ei⁹ appellatio qui per cōtumaciā[c] absens cum ad agendā causam negocio pri⁹ summatim[d] ꝑscrutato vocatus esset cōdēnatus est. ¶ Nullus etiā homicidaꝝ:veneficoruz[e]:maleficoꝝ:adulterorū:itēqꝫ eorū qui manifestā violentiaz cōmiserūt:argumentis cōuict⁹:testib⁹ superat⁹:voce etiaz propriaviciuz scelusqꝫ confessus:audiatur appellās:⁊ hoc in notorijs[f].in occultis autē si testibus productis: instrumētis

f ¶ Si q̄s.cō mutādi. sic ex de ap.directe quod tamē vērum est re adhuc integra. q: si aduersarius iaz recessisset non posset iste mutare cōsilium in iniuriam alterius.ff. de re. iur.nemo.
g ¶ Noiationes.publicuz ⁊ cleri ⁊ ppli. vt.xxiij.disti. eps.etiaz absentib⁹ ad.xij. dictas vocatis vt ex de elect. cum inter vniuersas.si sine periculo pñt vocari. vt extra de elect.ꝙ sicut. hodie q̄ nō pōt interesse hoc iurabit. ⁊ sic pōt cōmittere vices suas alicui d̄ ecclesia sua.vt extra d̄ elect. q: propter.d̄ hac materia notaui. vij.q.i.fact⁹ ē ⁊ vocabūt q̄ sunt in prouincia.vt ex.c.coraz.hodie statur cōsuetudini.ex d̄ elec.in genesi. Item patet hic ꝙ lz omnes canonici elegerūt aliquē seorsuz nō cōicato cōsilio ꝙ̄ electio nō valet. vt notaui.lxiij.di.c.i. h ¶ Nec appellare.appellatio tñ tuet electōes minus bñ factā.vt ex de elec.cōsideraui m⁹. i ¶ Diffinitiua.diffinitiua sñia est q̄ imponit finē negocio.ff.de arbi.qualē.⁊.xi.q.iij.summopere.alia oīs ē interlocutoria.sufficit tñ ꝓferre verba que habēt vicem cōdēnatiōis vl absolutiōis.vt ex de ver.sig.in his.⁊.ff.de arbi.quid tñ.§.si arbit.itē si cōtinet cōdēnationē lz tñ incertā nō vz: vt si iudex solui ꝑcipiat debitū.vt.C.de sen.q̄ sine cer.q̄ti.ꝓfert.ꝑ totū. qñqꝫ ēt tenet sñia lz nō cōtineat absolutionē vel cōdēnationē. vt in sñia sub cōditiōe lata.vt.s̄.e.§.biduū. k ¶ Citra solitū.i. gnālē nā si primo sñiatū fuerat de ꝓprietate ꝙ̄ de possessione lz h̄ nō debuit tñ nisi appellet tenet sñia.vt.C.de ap.l.i. l ¶ Iudicatas. nisi i cā matrimoniali.xxxv.q.ix.§.q: ḡ.⁊ in crimine falsi.C.de fal. querela.⁊ vbi negat iudicatū.ff.q̄ sñie sine appel.re.l.i.in prin.⁊ cū dolo omisit exceptionē q̄ cōpetebat ex prima sñia vt ex de sen.⁊ re iudi.int.⁊.q̄ huic legi videt ꝯria.sed decretalē intelligo cū quis ex certa scia ⁊ ex dolo omisit exceptionē volēs decipere aduersariū.ar.ff.ad vell. si decipiēdi.hec aūt lex loquit cuz ignorātia omisit exceptionē rei iudica

te.vel etiā si ex certa scia omisit sed ideo omisit q: nō poterat eaz tūc temporis ꝓbare.hoc eñ nō ꝑiudicat.vt.j.q.vij.plerics. Itē fallit.ff. de iureiur.āmonēdi.vbi retractat̃ prior snia pp piuriū. Io. Ego intelligo decretalē cū prima snia nō valebat:vt ibi dr̃.qđ poterat eē ex causis multis. B. m ❡ Si snia.cōtra ius.nisi iudex extimet leges illas non iuuare cām.ff de re iud. cūz prolatis. M sʒ hoc falsum est q: error iudicis non debet excusare sententiaʒ. vt ff.que sen. sine ap.re.l.i.i pri. ⁊ illa lex. cum ꝓlatis. loqt̃ quando ↄtra ius litigatorū sniatū fuerat. ⁊ sic patet ꝙ sententia lata contra ius litigatoris quā tum ad litigātes transit i rē iudicatā.vt h ⁊ ex̃ de sent.et re iudi.cum in ter monasteri um.

n ❡ Si plures iudices. siue iudices sint ordinarij siue delegati siue arbitri:⁊ oēs sunt presentes quicqđ maior pars statuit il lud tenet. vt lex.v.di.c.i.⁊.ij.⁊.iij.⁊.ff.de re iudi.duo ex trib⁹.ff.de arbi. item si.§.vl ti.⁊.l.diem.§.si plures.nisi in solo casu quē habes ex̃ de rescript.pastoralis.sʒ si in pari numero dissentiunt.tūc si sunt arbitri neutra sententiarū tenet.vt.ff.de arbi.diē.§.si plures.⁊ tūc iudex ordinari⁹ coget arbitros aliquā ꝑsonā eligere:cui⁹ auctoritati stet̃.vt.ff.de arbi. itē si.§.si principaliter.in delegatis aūt iudicib⁹ tenet vtriusqʒ snia ⁊ suspendit̃ quousque altera cōfirmet̃ a supiore.vt.ff. de re iudi. duo iudices.nisi velis dicere aliud eē in delegatis a principe.vt.C.de ap pel.in offerendis.vbi dr̃ ꝙ si dissentiūt eligant tertiam personam.in ordinarijs vero si dissentiāt i pari nūero tenet snia ꝓ reo lata:nisi in cā liberali.vt ex̃ de ꝓbat̃.ex litteris. ff.de re iudi.inter pares. simlit̃ tenet snia ꝓ testario lata.vt.ff.de inof.testa.si pars.terti⁹ casus ꝓ matrimonio.vt.xxxiij.q.i.si q̇s acceperit.ex̃ de ꝑsump.illud. quartus in dote.ex̃ de sen.⁊ re iudi.c.fi. Vñ v̇sus. Si sint equales qui ꝓducit̃ vtrinque. Stat testamētū libertas coniugiuʒ dos. Et hec que.s. dixi vera sunt qñ oēs iudices sunt ꝑsentes.si aūt aliquis abest ⁊ nō ꝑ cōtumaciā snia alioꝝ nulla ē. vt h:⁊.ff.de arb.itē si.§.vl.⁊.l.seq. ⁊ ex̃ de of.dele.c.cām. Io. oia ista breuit̃ tangunt̃.vt ex̃ de sen.⁊ re iudi.c.vlti.bartholome⁹. a ❡ Cū certa.quidā eñ iudices pñt punire vsque ad duos aureos.quidā plus.vt.C.de mō multaꝝ.illustres.⁊.l.sequētib⁹.tamē pp inopiā cōdēnati pōt iudex moderari.vt.ff.de of.ꝑsi.illicitas.§.penul.xxiij.q.v.c.i.⁊.C.e.eos.in fi.sʒ nunq̇ vsque ad modum legitimū vʒ:nō.ff.fami.hercis.in h iudicio.vt ar.ↄ.C.de donat̃. sancim⁹.⁊ ex̃ de ꝑbē.dilect⁹.i.⁊.c.nisi.⁊.xij.q.ij.si quos. b ❡ Venales.sʒ si arbit̃ tulit sniaʒ ꝑ grāʒ tenet.sʒ dat̃ doli exceptio.C.de ar.l.iij.ff.ad trebe.seruo.§.cū pretor.sʒ si corrupt⁹ tulerit nulla ē sententia vt h:⁊.C.si ex fals̃.l.vlti. c ❡ Sūt quoꝝ.q̇ ꝑ cōtumaciā. sicut.j.xxiij.q.iij.de illicita.nisi veniāt iudice sedēte ꝓ tribunali.ff.de in integri.resti.diu⁹. Itē bene audiet̃ ap.cōtumax q̇ pñs ē.vt.ff. de app. creditor.§.iussus. d ❡ Sūmatim.i.semiplene inquiret iudex de negocio cū aduersari⁹ abest.nō eñ statiʒ absente aduersario mit-

prolatis:alijsque argumētis ꝓstitis snia cōtra eū lata sit:⁊ ipse qui cōdēnat⁹ est aut minime voce sua ↄfessus sit aut formidine[s] tormētoꝝ territ⁹ cōtra se aliq̇d dixerit prouocādi licētia ei nō denegat̃ ❡ Nulli quoqʒ officialiū[h] a sententia proprij iudicis prouocatio tribuat̃ nisi in eo tantū negocio qđ ipse ciuili rōne super patrimonio forte apud propriū iudicē inchoauerit. ❡ Quoties etiā fiscalis[i] calculi[k] satisfactio postulat̃:aut tributū exposcit̃:aut publici[l] vel priuati[m] etiā debiti euidētis atque[n] cōuicti redhibitio flagitat̃ appellatiōe exclusa necessario in cōtumacē vigor iudiciari⁹ exercetur. ❡ Ab executore snie appellari nō pōt[o] nisi forte executor snie moduʒ iudicatiōis excedat. ❡ Si quis etiam ausus ꝓuocare fuerit ne volūtas defūcti[p] testamēto scripta referet̃ vel ne hi quos scriptos patuerit[q] heredes i possessionē[r] mittant̃ ⁊ is cuius de ea re notio erit appellatōnē receperit etiā iudex qui tam ignaueʒ[s] ↄniuentiā adhibuit ⁊ litigator qui tam importune appellauerit.xx.libris argēti mulctet̃. ❡ De possessione etiā eiusque momēto[t] si causa dicatur que sentētia interlocutoria appellatur:q̄uis ꝓuocatio interposita fuerit:tamē lata sentētia sortiat̃ effectuʒ[v]

❡ Quandoque vnā eādēque condēnationem plures simul reportant:nec diuersitas factoꝝ sepatioņeʒ accepit quo casu[x] si oēs appellauerint ⁊ vno ex his agente eoꝝ appellatio iusta ꝓnunciata fuerit:emolumētū victorie etiam ad alios[y] ꝑtinebit. ❡ Si aūt vn⁹ tantū appellauerit:eiusque appellatio iusta pronunciata est:ei quoque prodest q̇ nō appellauit ꝙ si eratis[z] auxilio vn⁹ contra sniam restitutionē impetrauit maiori q̇ suo iure nō appellauit nō ꝓdest hoc rescriptū. ❡ Iudicib⁹ aūt nō soluʒ suscipiende appellatōis necessitas videt̃ imposita:verū etiā.xxx.dieꝝ spacia ex die sententie diffinita sunt intra que gesta[a] vna cū relatiōe[b] litigatorib⁹ cōuenit ꝑstari[c]. ❡ Silr arbit̃ applōnē suscipe ⁊ relationē dare ↄpellit̃ si delegat⁹ fuerit litigatorib⁹ vero copia ē etiā nō cōscriptis libellis ilico voce appellare cū res iudicata poposcerit:tā in ciuilib⁹ q̄ i criminalib⁹ causis. ❡ Ab eo aūt q̇ de appellatiōe cognoscit non pōt fieri recursus ad iudicem a quo fuerit ꝓuocatum qua propter remittendi litigatores ad prouincias remotam sibi occasionem atque exclusam penitus intelligant. cum super omni causa interpositam prouocatiōeʒ vel iniustam tantum liceat pro

tat presentē i possessionē:sʒ faciat ipsuʒ iurare qđ credat se iuste litigare.et sic intelligit̃ decretal̃ q̄ ē ex̃ vt lite nō cōtes.qm̄ frequēter.in fi. e ❡ Veneficoꝝ.idē est in alijs.vt ex̃.de spon.ex litis.ij. f ❡ In notorijs. illud de suo ponit gratian⁹ ⁊ male.in notorijs eñ nō ē opus testib⁹.ↄ.c.q.i. de manifesta,nec in notorijs appellari pt.vt ex̃.c.cū sit rōana.⁊.c.ꝓuenit.si g̃ h duo ↄuictio ⁊ ↄfessio ↄcurrūt nō audit̃ appellās.q: sola cōfessio in criminali nō nocet:nec ēt in ciuili sʒ quosdā quin possit appellare.vt.ff. ↄ ↄfessis.cū fideicommissuʒ.sʒ ↄ.ↄ.c.q̇cūque. g ❡ Aut formidine.i.xv.q.vi.c.i. h ❡ Nulli.officialiū vt executori vl̃ tabellioni qñ delinq̇t circa suā admistratōeʒ q: ꝑsumit̃ ꝙ iudiceʒ offenderit ⁊ nō ꝑsumit̃ ꝙ iudex iniuste ↄ eū aliq̇d faciat.itē q: nō pt abeē a curia. i ❡ Etiā fiscal̃.i.ꝑtiens ab aliquo rō administratōis req̇rit̃ ⁊ intellige quādo euidēs est tributū.alioquin sec⁹.vt.C.de ap. qm̄ nōnulli.pʒ g̃ ꝙ i tributis nō appellat̃ g̃ nec i decimis cū decime sint tributa egētiū aiaꝝ.vt. xvi.q.i. decime.⁊ expressū ē ex̃ de decimis.tua.i fi. k ❡ Calculi.i. cōputationis. l ❡ Aut publici.i.fisci. m ❡ Vel ēt ꝑuati.i.de ꝑpo primonio ipatoris.qđ respectu fiscaliū priuatū dicitur. n ❡ Atque.ꝑ id ē. o ❡ Ab executore.appellari nō pt.distigue tñ: q: aut executor hʒ merā executōeʒ aut mixtā.si merā nō appellat̃ ab eo nisi mandati fines excedat.vt h dr̃.⁊ si suspect⁹ ē nō appellat̃ ab eo.vt ex̃ de ap. nouit.nisi obijciat̃ crimē falsi corā eo.tūc eñ supsedebit executiōi.vt ex̃ ↄ fal. sup eo.⁊.C.si ex fals̃ instrūs.iudicati.de tali executore loq̇t̃ lex.C. de execu. rei iudi.si vt ꝓponis.⁊ ex̃ de sen.⁊ re iudi.de cetero. Nūque dr̃ executor q̇ hʒ mixtā executionē:⁊ tal̃ pt recusari pp suspitōeʒ.vt ex̃ de of.dele.sup qđ nō.§.quē vero.de tali loq̇t̃.xxv.q.ij.⁊ si nō cognitio ⁊ talis executor audiet ⁊ admittet rōnabiles exceptōes quantūcūque absoluti ei scribit̃.vt ex̃ de of.del̃.ex pte.⁊ ex̃ de eta.⁊ q̄li.cā te.ex̃ de rescrip.cū adeo. Itē licʒ mixt⁹ sit executor:tñ pt appellari a grauamie:vl̃ iniuria.vt.C.de ap.si q̇s. Itē vr̃ ꝙ differēda sit executio si icōtinēti volo ꝓbare sniaʒ iniustā.vt ex̃ de testi. venies.ij.⁊.ff.de iudi.si ꝑtor.de hac materia plene inuenies.xxv.q.ij.⁊ si nō cognitio. p ❡ Defūcti.ar.ↄ.ex̃ de ap.q̇ frōte.i pte decisa.sʒ ibi debituʒ erat liq̇dū.vñ ibi valebat applō ne corp⁹ sepeliret̃ añ satisfactōeʒ. q ❡ Patuerit.nota ꝙ dic̃ patuerit.ex h ē ar.ꝙ satis ē ꝓ illo q̇ itētauit possessorium ꝙ aliquā ꝑsūptōeʒ ꝓ se hʒ lʒ forte nō ꝑfecte ꝓbet. r ❡ Possessionē.q̇a ibi nō audit̃ appellās:vl̃ aliq̄ exceptō nisi ꝑus fiat missio i possel.vt.C.de edic.diui adri.tol.l.ij. s ❡ Ignauē.nota iudicē puniri q̇ recipit friuolas appellatōes. t ❡ Momēto.i.de momētanea possessiōe:momētaneā vocat illā q̄ restituit̃ ei q̇ spoliat⁹ ē:⁊ vocat̃ momētanea:q: apta ē ꝑ momētū durare si aduersari⁹ in momēto ꝓbat de ꝓprietate. Io. v ❡ Effectū.fm canones.tamē appellat̃ a momētanee possessiōis snia.vt ex̃ de testibus.significauerūt.vbi ab interlocutoria intra.x.dies ē appellādū.vt ex̃ de dec. cū dilect⁹.extra de ap.sup eo.ij.⁊ extra de resti.spo.ex conquestione. x ❡ Nūque.quo casu.vt in duob⁹ reis debēdi. y ❡ Ad alios.ↄ.c.q.v. statuit.⁊.c.interrogatū. z ❡ Nō si etatis.nisi sint cōnexa.ff.de mi.etiam.⁊.l.tutor.⁊.ff.quēadmodū seruit⁹ amit.si cōem. a ❡ Iudicibus.q̄ gesta.i.allegatiōes.C.de rela.l.ij. b ❡ Relatiōe.i.rōnib⁹ partium. c ❡ Prestari.etiā nō petentib⁹.C.de ap.eos.in fi.§.i.

a ¶ Pronūciare.etiā ex priorib⁹ instrumētis vel etiā ex nouis.vt.C.de tē po.ap.per hāc.ꝛ.C.de ap.eos.§.i.nouas eñ causas appellatōis pōt audi re iudex appella.vt ex̄ de ap.ↄstitutis.in fi.ff.d ap.scio.in fi.

a ¶ Pronūciare.pone ergo ꝙ alicui cōmissa sit causa ap.iudex ille ꝓnūci at appellationē iustā.nūquid incipiet de nouo cognoscere de princip ali ne gocio.hec lex videt̄ velle ꝙ nō.ſ ꝙ pos set e ſtar.extra de te sta.ranunci⁹.in fin̄.ꝛ C.de reb⁹ credi.gña liter.§.finaūt.in fi. et

Q. vij.

in auf.de san. epis.§. si quis ↄ aliquē.ꝛ ex̄ de ap.vt debit⁹.i fi.

Quod vero.ſ baz. laici si sint bone fame admittunt̄ ad accu sationē clericoꝝ. ar. j.e. clericos aut lai cos.ꝛ.c.querenduz. ꝛ gratian⁹ idē sentit alij dicūt ꝙ laic⁹ pro priū plātum ꝓꝑ deli ctum potest accusar̄ q: sua interest bonū habere prelatum:vt dixi.xxiij.di.illō.cō munio: opinio ē ꝙ nō possit nisi suā in iuriam ꝓsequat̄. vt iiij.q.vi.oibus.extra de testib⁹.de cetero. ſ.e.q.i.ꝓhibent̄. ni si in crimine heresis vt.j.c.sacerdotes. et c.oues.ꝛ in simonia vt extra de si. tāta. et in crimie lese ma.xv. q.iij.sane.C.de epis. ꝛ cle.si quēꝗ.ꝛ i cri mine sacrilegij: ſm quosdam.xvij.q.iiij §.qui aūt.ꝛ in crimi ne dilapidatiōis. vt xij.q.ij.nō liceat. vt dixi.xvi.q.i. cōstitu tum.in his aūt oib⁹ ita demū admittunt̄ si bono zelo denūci ent crimē.extra de si mo.licet hely.ꝛ si ac cusat⁹ fuerit vite su specte.ſ.e.q.i.in pri mis.q: si accusat⁹ ē suspecte vite admit tunt̄ tm̄ laici male vi te.si aūt fuerit bone vite: tūc admittunt̄ tm̄ laici bone vite.vt extra de simo.per tuas.b.clerici vero cōtra clericos admittunt̄ nisi sint cri minosi vel irregulares.vt.j.e.ꝓsumūt.ꝛ.c.latoꝛ.ꝛ.c.ipsi apostoli. tales tñ qui sunt irregulares bene admittunt̄ ad accusationē eoꝝ qui sunt eiusdem ordinis cū eis vl' inferioꝛis.vt.j.e.ipsi apl'i.ꝛ.c.testes.Similiter monachi audiunt̄.extra de accusa.ex parte.ꝛ.c.olim.ꝛ hec vera sunt de solēni accusa tione.sed in denūciatōe crimis:vt dicūt quidā oēs admittunt̄.ar.xxiij.q. i.quisquis.ꝛ q: cuilibet dictū ē ſ:si peccauerit in te ꝛc.xxij.q.v.hoc videt̄. ꝛ.xxiij.q.iij.tam sacerdos.ar.cōtra.xxxv.q.vi.eṗs in sinodo.ꝛ extra de ac cusa.cū oporteat.quid iuris sit de hoc no.ſ.e.q.i.si peccauerit.

Non est.q: ꝓ meritis.viij.q.i.audacter.ꝛ.vi.q.i.ex merito.

nunciare [a] vel iustā. ¶ Hec oīa in.vij.li bro cod.iuēies a ti.de appl'onib⁹.ꝛ ↄsul tat̄.vsq3 ad ti.ne liceat i vna eadēq3 cā.

Quod vero [b] laici in accusa tione eṗoꝝ nō sint audiē di. Euarist⁹ papa testatur dicens. Laici in accusa tione eṗoruz non sunt reci piendi.

Non est a plebe aut a vulgarib⁹ homib⁹ arguend⁹ vel accusand⁹ eṗs licet sit inordinatus: q̇a pro meritis [c] subditoruz disponit̄ a deo vita rectoꝝ. Ideo ista dico q: isidiatoꝛ humani generis bona sepissime sol3 cō uertere i malū: ꝛ i electis ponere macu lam. ¶ Unde siluester papa ait. Lai cus clericū nō accuset.

Nullus laic⁹ crimē audeat clerico [d] iferre. ¶ Item marcellus papa. De eodẽ.

Laico nō liceat quēlibet clericū ac cusare. ¶ Item iulius papa. Anathematizat⁹ p̄sbiteros accusare nō pōt.

In sancta nicena sinodo sta tutū est vt nemo anathematizatus [e] in nostra suscipiat̄ accusatiōe: nec illi q̇ nos in suā nolunt recipe accusationem cū nos sup illos [f] sciam⁹ a dño constitu tos: nō illos sup nos: ꝛ sicut maioꝛ non pōt a minoꝛi iudicari ita nec obligari [g] q: rarū est oē qd magnū [h] ē. portamus onera hominuz qui grauant̄: quinīmo hec portat in nobis btūs petrus apl'us cui⁹ vice fungimur legatiōe ꝛ cui⁹ regu la informamur quaten⁹ ei⁹ fulti auxilio nūc ꝛ in ꝑpetuū ab omib⁹ tueamur ad uersis. ¶ Item eusebi⁹ papa. De eod.

Laicos [i] nō accusasse [k] eṗos hacte nus obseruatū ꝛ cōstitutū ē q: nō sunt eiusdē cōuersatōis: ꝛ opido quidā eis infesti existūt: quippe cū vita eoꝛuz ꝛ cōuersatio debeat eē secreta ꝛ a laico rum actib⁹ remota nec ab eis impeti de beāt: qui eoꝝ castitatē ꝛ grauitatē3 no luerint imitari: maxime cū eos i suis no lunt recipe accusatiōib⁹. ¶ Itē fabia nus vrbis rome eṗs cūctis fidelibus.

Nec clerici in accusatiōe laicoꝝ nec lai ci in accusatiōe clericoꝛuz sūt recipiēdi.

Nullus clerico inferre.vel moniali.vt extra de accusa.meminim⁹. j.xviij.q.i.omnes.

In sancta.anathematizat⁹.j.iij.q.iiij.nullus.ſ ꝓprie est.vel.i.se parat⁹ a cōuersatiōe clericoꝝ: q: laic⁹.ar.j.e.laici.ꝛ.xxiij.q.iij.cer tum.j.vi.q.i.illi qui.ꝛ.c.oēs. f ¶ Sup illos.ſ.di.x.certum.ꝛ.c. suscipitis.

Sicut sacerdotes vel reliqui clerici a secl'ariū laicoꝝ excludunt̄ accu satiōe: ita illi ab accusatiōe istoꝝ sūt ex cludendi ꝛ alienādi criminatiōe. ꝛ sicut illi ab istis: ita isti ab illis nō recipiant̄: quoniā sicut dñi sacerdotum segregata d3 esse cōuersatio ab eoꝝ cōuersatione ita ꝛ litigatio: q: seruū dei nō opoꝛtet li tigare [l] ſ mitē esse quo ad oēs. ¶ Itē3

Decretū ē ex cōci.maguntensi. vt presbiteri suos plebeios ꝛ accu sare ꝛ attestimoniare possint. Si aute3 neglexerint: sui grad⁹ periculo subiace bunt. ¶ Itē clemēs. Laicis clericos accusare non licet.

Sacerdotes ꝛ reliq̄ eccl'ie ministri oēsq3 plebes eṗos suos diligere dñt: ꝛ eoꝝ p̄ceptis obedire: etiā si ipsi aliter qd absit ꝙ de bent agant [l] nisi in fide errauerint.

Qualis cō ¶ Idē. De eodem dēnatio eis immineat qui in patres peccat diuina scriptura ostēdit Si eni3 cham [m] q: nō operuit pudenda patris maledictus est: multo amplioꝛi [n] cōdē natiōe sunt digni qui patrib⁹ legatiōe dei fungēntib⁹ cōtumeliā inferūt. Perso ne inferioꝛū oꝛdinū in superioꝝ accusa tione recipiende nō sunt. ¶ Unde sil uester papa. Minores nō debēt accu sare maiores.

Cleric⁹ [a] aduersus exoꝛcistam: exoꝛcista aduersus accolitum: accolit⁹ aduersus subdyaco nuz: subdyacon⁹ aduersus dyaconum. dyacon⁹ aduersus p̄sbiterū: p̄sbiter ad uersus eṗm: accusationē dare aut testi moniū ferre nō valent. ¶ Itē zepheri nus papa. De eodē.

Maioꝛū [b] quispiā minoꝛū accusatione non impetatur [c]. ¶ Itē anaclet⁹ papa. De eodem

Sententia cham filij noe dānant̄ qui suoꝛū doctoꝛū vl' pre positoꝛū culpā ꝓdunt [o]: ceu cham q̇ ve renda p̄ris nō operuit: ſ irridēda mon strauit. ¶ Itē eusebius papa. Oues pastoꝛē suū nisi a fide exoꝛbitauerit ac cusare nō p̄nt.

Oues [c] que suo pastoꝛi cōmisse sunt eū nec rep̄hē dere nisi a fide exoꝛbitauerit nec vllate

g ¶ Ita nec. ſ ligari.i. accu sari.vt.xxi.di. inferioꝛ.

h ¶ Nō ma gnu3.ſ.di.xc iij. legim⁹.

Laicos.cer tum ē ꝙ la icus ꝓsequit̄ ꝓpriā iniuriā admittit̄ ad accusationem clerici coram clerico iudice vt extra de te sti. de cetero. nunq̇d ḡ ꝛ e conuerso cleri cus admittit̄ ad accusatio nem laici co ram laico iudi ce si ꝓsequat̄ suā iniuriā. di cūt quida3 ꝙ nō nisi crimē irroget pena3 sanguinis.nā cause sangui nis cleric⁹ in teresse nō pōt vt.xxiij.q.vl. his a quibus sed si nō irro gat penā san guinis bñ pt. Alij dicūt ꝙ in nullo crimi ne cleric⁹ pōt accusar̄ laicū ar.xi.q.i.nul lus cleric⁹. q: nō pōt in cri mine testari ↄ eṗm.xi.q.i.te stimoniū.ꝛ sic fallit regl'a q̄ ē.iiij.q.vi.oi bus. agat er go clericus ci uiliter de cri mine.

k ¶ Nō accu sasse.i.hoc ca pitlo assignat̄ tres rōnes q̄re clerici nō admittant̄ cōtra clericos. q̄rta assignat̄.ſ. e.q.i.c.i.quita ē q: magnū ē ꝙ clerici accusant̄ ab eis vnde d3 eē ra rum.vt.ſ.e.c.proxi.

Sicut.litigare.ex̄.de sindi.c.i.

Sacerdotes.agant.si p̄lati sunt heretici vel excōicati vel nō ser uent canones: vl' simoniaci vel notoꝛij foꝛnicatoꝛes.tūc potest rece di ab eis añ sñiaz.xix.di.nulli.xvi.q.vl.sane.xxxij.di.null⁹.in alio cri mine ante sñia3 nō ē recedēdū.viij.q.iiij.nōne.ꝛ.xv.q.vi.c.vl. Jo.ſ corrigit̄ ꝓ parte.extra de tpi.oꝛd.c.vl.B.

Qualis.cham.xxiiij.q.iij.§.sed qui. n ¶ Amplioꝛi.ar.ꝙ i co dē gñe delicti pl⁹ peccam⁹ erga p̄res sp̄uales ꝙ carnales.vt.xxx.q.iij

Capitarium.

Laic⁹. hoc nō tenet. vel loquit̄ de his qui ꝓp irregularitatē non pn̄t ad altiora ꝓmoueri vt bigami ⁊ corpore viciati al's esset cōtra oēm rōnē. vt. j. e. lator. ⁊ dic cleric⁹ scʒ psalmista ⁊ ostiari⁹. Jo.

Maiorū. nō tenet. c ¶ Impetat̄. criminose si de clericis intelligas.

Sententia ꝓdunt. tales deponunt. xvi. di. accusatores.

Oues. criminose. si de clericis intelligas cū est bone opinionis.

f ¶ Gladio. i. lingua.

g ¶ Reprehendenda. i. reprehēsibilia. j. e. nos si. nec sit ȝ. xxi. di. nolite. j. vi. q. i. oues.

h ¶ Accusatio q̄ ⁊ suspitionib⁹. suspecti enīʒ ab accusatiōe ⁊ testimōio repellunt̄. j. e. testes. iij. q. v. accusatorib⁹.

i ¶ Sacerdotes. i. simoniacos.

k ¶ Aut praue. arg. ꝙ nec etiā i excepto crimine laic⁹ praue vite est admittend⁹ ȝ clericū: qđ verū est nisi cleric⁹ prius fuerit male fame vl' opionis. vt s. e. q. i. in primis. in fine. et extra d simo. lʒ hely. ⁊ c. ꝑ tuas. vt dcm̄ est. s. i summa

l ¶ Seruū suum. sʒ nunq̄d

nus accusare possunt: q2 facta pastorū ouis gladio [f] ferieda nō sunt quāꝙ reprehendēda [g] recte videant̄. ¶ Ḣis auctoritatib⁹ ꝓbat̄ ꝙ subditi siue sint laici siue clerici ꝑlatos suos accusare non debent. verū de criminosis ⁊ infamibus hoc intelligendū est: qui vitā suor prelatorū parati sunt reprehendere nō imitari. ¶ Qđ ex verbis anacleti datur intelligi qui ait: Quare laici nō audiant̄ in accusatione episcoporū.

Laici in accusatiōe epōrū audiēdi nō sunt: q2 oppido quidā eis infesti sunt ⁊ indignū ē vt ab eis accusent̄ qui eorū grauitatē nolūt imitari. ¶ Idem. Sacerdotes nō nisi a viris idoneis ⁊ ꝓbatis accusari possunt.

Accusatio quoꝙ eor sup̄ qua nos consulere voluistis nō nisi ab idoneis ⁊ ꝓbatissimis viris qui ⁊ suspitionibus [h] et scelerib⁹ careant fieri debet: q2 ⁊ dn̄s sacri corporis sui tractatores a vilib⁹ ⁊ reprobis ⁊ nō idoneis ꝑsonis ifamari noluit nec calūniari: sed ipse ꝓprio flagello peccātes sacerdotes [i] a tēplo eiecit. vnde liquet ꝙ summi sacerdotes. i. epi a deo sūt iudicādi: nō ab humanis aut praue [k] vite hoīb⁹ lacerādi. sed potius ab oīb⁹ fidelib⁹ portādi ipso dn̄o exemplo dante qn̄ ꝑ seipm̄ ⁊ nō aliū vēdētes ⁊ emētes eiecit de tēplo sacerdotes. null⁹ enīʒ vt reor inuenit̄ inter nos qui velit seruuʒ suū [l] ab alio q̄ꝑ a se iudicari. qđ si presumptum fuerit aut multa indignatione ipe irascit̄: aut potius vindictā q̄rit sup̄ eū. vnde ⁊ dn̄s ait per ꝓphetam qui vos tāgit: tangit pupillā oculi mei ⁊ paulopost. Si detractores quorūcūq3 grauiter iudicant̄ ⁊ in ꝑditiōis laq̄ū cadunt: multo magis laceratores ⁊ detractores atꝙ accusatores famulorum dei damnātur ⁊ in baratrū: nisi se corre

de iure cōi dn̄s ē iudex in cā serui sui: nō. nisi hoc habeat ex cōsuetudine. vt cē̄ de fo. cōpe. cū cōtingat. m ¶ Colūne. sic ⁊ lex ꝓhibʒ colūnas cuiuscūꝙ dom⁹ tolli. ff. de leg. i. cetera. C. de edifi. priua. l. ij. n ¶ Sʒ si quis. hec pars vsꝙ in fi. loq̄t de causis ciuilib⁹ vl' criminalib⁹ ciuilit̄ ꝓpositis. nā h̄. c. de laicis loquit̄. vnde nō pōt intelligi d criminalib⁹ causis: q2 in illis nō audiret laic⁹ ȝ clericū ēt si ꝑmonerʒ eū. h̄ iō dico q2 nō cōcedo ꝙ in accusatiōe ꝑmittēda sit āmonitio. vt extra de simo. lʒ. ⁊ c. per tuas. ⁊ extra de accusa. qualiter. sed denunciatiōeʒ semper debet precedere ammonitio canonica: vt per eadeʒ iura ꝓbatur. nec obstat extra de accu. si quis eps. quia illa in denunciatione loquitur. de hoc notatur. xij. q. ij. indigne. tamen vbi denunciatur crimen simonie nō est necessaria ammonitio: quia de illo nō potest quis penitere retento ordine. vt. i. q. i. si quis neꝙ. ⁊ q. vij. requiritis. licet sit ar. contra. i. q. vlti. patet. ⁊ extra de simo. licet. cui hodie statur. s. quia moneatur vt dimittat beneficiuʒ: quo retento nō possʒ penitere. vel dicat speciale esse in ecclesia. vt primo semper admoneatur q̄ꝑ proponatur querela contra eam. siue ciuiliter siue alio modo

agatur. o ¶ Prius. j. xxiij. q. v. ad fidem. p ¶ Satisfactionē. quod videt̄ eē speciale in eo qui offendit ecclesiā vt prius satisfaciat q̄ꝑ absoluat̄. extra de ver. sig. ex parte. i. aliter sufficit ꝙ iurat. vt extra de sen. ex. per tuas. q ¶ Iniuria. vnde nec cleric⁹ pt remittere iniuriā factam ecclesie. vt. xxiij. q. iiij. si is qui.

ferint ⁊ ꝑ eorū satisfactione cōdignaʒ egerint penitētiā: indubitāter vadunt. ⁊ vindicib⁹ flāmis exurunt̄. hec ⁊ alia periculosa cōsiderātes apl'i cōstituerūt ne facile cōmouerent̄ aut lacerarent̄ vl' accusarent̄ colūne [m] sancte dei eccl'ie q̄ apl'i ⁊ successores eor nō immerito dicunt̄. sed si quis [n] aduersus eos vl' ecclesias eorū cōmotus fuerit: aut cāʒ habuerit pri⁹ [o] ad eos recurrat caritatis studio vt familiari colloquio ea sanent cōmoniti que sanāda sūt ⁊ caritatiue emēdent que iuste emendanda cognouerit. Si aūt aliqui eos priusq̄ꝑ hoc egerint lacerare accusare vl' infestare ꝑsumpserint: excōicent̄ ⁊ minime absoluant̄ anteq̄ꝑ ꝑ satisfactioneʒ [p] vt iā dictū ē dignaʒ egerint penitētiā: qm̄ iniuria [q] eorū ad xp̄m pertinet cui⁹ legatione fungūtur. ¶ Item alexan. papa. Cōione priuet̄ qui primatis aduersus epm̄ cōqueritur anteq̄ꝑ familiariter eū conueniat.

Si quis erga epm̄ vel actores [r] ecclesie qualiber querelā iustaʒ se habere crediderit nisi pri⁹ primates aut alios iudices adeat q̄ʒ ipsos a quib⁹ se lesum existimat familiariter cōueniat nō seml' sed sepissime [s] vt ab eis aut suā iusticiā accipiat aut excusationē. si aūt sec⁹ egerit ab ipsis ⁊ ab aliis cōione priuet̄ [t] tāq̄ʒ apl'orū patrūꝙ aliorū cōtemptor. ¶ Item euaristus papa. Nisi opinione discussa accusatores epōr nō audiantur.

Si qui sunt vitupera tores [a] aut accusatores epōrum [b] aut alior sacerdotū non oportet eos a iudicib⁹ ecclesie audiri anteq̄ʒ eoruʒ discutiat̄ existimatōis suspicio vl' opinio qua intentiōe [c]: qua fide: qua temeritate: qua vita: qua cōsciā [d]: quo ve merito si ꝑ deo aut ꝑ vana gl'ia aut ꝑ inimicicia vel odio vel cupiditate [e] ista presum

Si quis. actores actor cōstituitur a non domino ⁊ auctoritate iudicis et ad presentes lites tātum. institu. de cura. §. vltimo. ff. ꝙ cuiusꝙ vniuersi. item eorum. §. actor. ⁊ hoc ideo quia actor cum decreto fit ⁊ decretū nō extenditur ad futura. ff. de vsur. l. i. Sʒ procurator semper a vero domio ab initio cōstituit̄ ⁊ ad vnam litem ⁊ ad plures ⁊ ad presentes ⁊ futuras. ff. e. l. iij. ⁊ C de procu. neꝙ. Sindicus ab vniuersitate ⁊ ad vnā ⁊ ad plures causas constituitur presentes ⁊ ad futuras de auctoritate episcopi. C. de episco. ⁊ cleri. omnes q̄. §. hoc nihilominus. canon tamen omnes administratores ecclesie vocat ꝓcuratores. i. q. iij. saluator. sm̄ canones prelat⁹ ⁊ ante ⁊ post lit. contesta. ꝓcuratorē constituit. vt extra d iuramen. calum. cum causam.

s ¶ Sed sepissime. i. ter. vt. xvi. q. vij. omnes decime.

t ¶ Priuet̄. hic videtur ꝙ episcopus posset aliquē ꝑ propria iniuria excōicare et punire. vt. xlv. disti. ⁊ qui emendat. ⁊ xxiij. q. iiij. guill'arius. sed cōtra. xxiij. q. iiij. inter querelas. similiter contra est. xxiij. q. v. d occidēdis. vbi dicit̄ ꝙ iudex ꝑ sua iniuria non debet reū occidere cuius iudex est. distingue circa hoc. quia si iniuria tangit specialiter prelatuʒ non potest excōicare aliquem pro tali iniuria: si tangit ecclesiaʒ potest. nā episcopus potest esse iudex in causa sue ecclesie. sicut ꝓcurator fisci est iudex in causa fisci. vt. C. vbi cause fisca. l. i. extra de penis. romana. sic imperator est iudex in causa fiscali. ff. de his que in testa. delen. l. prime. ⁊ tamē res fisci res imperatoris dicunt̄. ff. ne quid in loco pu. l. i. §. h̄ iterdictum.

Si qui. vituperatores. id est conuiciatores qui depositi curie tradentur. xi. q. i. si qui sacerdotum. nisi fecerit ex calore iracundie. vt. s. e. q. iij si quis iratus. Johannes. hoc hodie falsum est ꝙ traduntur curie seculari nisi esset post excommunicationem contumax. vt extra de iudi. cum non ab homine. fallit tamen in casu speciali. vt extra de crimine falsi. ad falsarior. vbi depositus statim traditur curie seculari. B.

b ¶ Epōrum. hec duo capitula loquunt̄ de suspectis vel ignotis.

c ¶ Qua intentiōe. an faciat animo nocēdi. vt. xxiij. q. v. ꝓdest.

d ¶ Qua cōscientia. si sit cōscius criminis.

e ¶ Vel cupiditate. pecunie. s. e. q. i. ꝓhibentur.

Q Uerẽdũ est a iudice. etiã si aduersari⁹ nõ querat. ff. de postulã. quos ꝓhibet. ⁊. xxx. q. v. iudicantẽ. ⁊. j. c. alieni. ⁊. C. de questi. seruos. ⁊ loqͣᵗ hᵒ c. de ignotis. vel de notis ⁊ suspectis q: tales persone integri stat⁹ eẽ debe rent. ff. de testib⁹. quesitũ. sed obijcio tibi si iudex querat de cõuersatiõe hu ius testis oportet ꝙ querat ab alijs. sili͛ oportet ꝙ querat de cõuersatiõe illoꝝ a quib⁹ querit̃ de cõuersatiõe istius ⁊ sic in infinitũ ꝓce det iudex: qḋ reprobat̃ ex̃ de rescrip. cũ in multi͛. si aũt iudex ab isto teste quereret sit fur vel homicida stulta eẽt questio cũ nemo istud fateret̃ de se. Rñ. si est igno tus bene põt ab eo q͞rere an sit liber vel seruus. ab alijs aũte notis inter quos est cõuersat⁹ queret de fama illi⁹: põt etiaꝫ iudex in genere que rere sic dicẽdo ei. es tu talis vt possis esse testis. vt. ff. de q̃ni bus. l. i. §. qui questi onem.

nit̃. dixerat in illo §. his auctoritatib⁹. ꝙ subditi criminosi siue clerici siue laici nõ admittant̃ ad accusationẽ ꝓlatoꝝ: vnde colligit̃ a ↄtra rio sensu qḋ alij admittant̃. huic distinctioni obijcit ⁊ postea fm̃ suã opinionẽ soluit que talis ẽ. ꝙ laici nõ criminosi pñt accusare clericos qḋ falsuꝫ ẽ ex̃ de testi. de cetero. nisi suã vel suoꝝ iniuriam ꝓsequant̃ ⁊ tunc nõ admittuntur ad testimoniũ.

g ¶ Qui accusat. in accusatoib⁹ ḡ nõ ꝓ sumit̃ q̃s dign⁹ nisi hoc ꝓbet̃. j. c. crimi nationes. ⁊ sicut in oblatione euchari stie. vt de cõ. di. ij. tri bus gradib⁹. ⁊ in or dinib⁹. xxiij. di. quã do. ⁊ in elemosina. xlij. di. quiescamus. Jtẽ excõicat⁹ credit̃ quis pp piculũ vitã dum poti⁹ ꝙ nõ. vt ex̃ de sen. excõ. ꝓ tuas ⁊. c. cũ desideres. sic in impetratiõe venie etaᵗ tenet̃ impetrãs se ꝓbare idoneũ. vt C. de his qui ve. eta. impe. l. ij. alias circa notos poti⁹ presumi tur q̃s dign⁹ ꝙ indi gnus. vt extra de ꝓ sump. duduꝫ.

h ¶ Nescit̃. ꝓ b patꝫ ꝙ capitulũ hic loqͣᵗ de ignotis.

i ¶ Maiores. i. cleri cos.

A Ccusatio. facile absq͞ inq̃sitione.

ꝓferint. ¶ Jtẽ calixt⁹ papa. Maiores natu nõ accusent qui nõ sunt recte fidei ⁊ cõuersationis.

Q Uerendũ ẽ[f] in iudicio cui⁹ sit cõuersatiõis et fidei ⁊ is qui accusat[g] ⁊ is qui accusat̃. qm̃ hi qui nõ sunt recte fidei ⁊ cõuersa tionis ⁊ quoꝝ vita ẽ accusabilis ⁊ quo rum vita fides ⁊ libertas nescit̃[h] nõ ꝑ mittunt̃ maiores[i] natu accusare: neq͞ꝫ viles ꝑsone in eoꝝ recipiant̃ accusatõe

¶ Jtẽ sixtus papa. Absq͞ duob⁹ vel trib⁹ testib⁹ nõ recipiat̃ accusatio epõꝝ.

A Ccusatio epõꝝ nõ est facile[k] re cipienda dicẽte dño. nõ suscipias vocẽ mendacij. ⁊ apostolus inquit. ad uersus presbiteruꝫ inscriptiõeꝫ nõ reci piendã absq͞ duob⁹ vel tribus idoneis testib⁹. si hec de ꝓsbiteris vel ceteris fi delib⁹ sunt ꝓcauẽda: quantomagis de epis. ¶ Jtẽ ex cõci. aurelianẽsi. Pro sola cõuentione epĩ nõ submoueat̃ ali quis a cõrone.

S J quis ab epõ vel de ecclesia vl̃ de ꝓprio iure cre diderit aliq̃d repetẽdũ: si nihil conuicij[l] aut criminatõis obiecerit: eũ ꝓ sola cõ uẽtione a cõrone eccl'ie nõ liceat sũmo ueri. ¶ Jtẽ euarist⁹ papa. Quare sub diti ꝓlatos suos rep̃hendere nõ possũt.

S Unt nonnulli qui ꝓpositos suos ꝑuerse rep̃hendũt si vel parũ ipsis molesti extiterint. ¶ Ex his oĩb⁹ dat̃ i telligi ꝙ illi ab accusatiõe remouentur qui nõ affectiõe caritatis sed prauitate sue actiõis vitã eoꝝ diffamare ⁊ repre hendere querũt. Quod vero ꝓmissis au ctoritatib⁹ criminosi ꝓhibeant̃ ab accu satione ꝓlatoꝝ testat̃ aug. in lib. solilo quioꝝ[m] ita dicẽs. Nõ oẽs subditi ſꝫ criminosi tm̃ ꝓhibent̃ accusare ꝓlatos.

P Resumũt ꝓlati nõ debere se rep̃ hendi vel accusari[n] ꝓ eo ꝙ cano nes nõ eos passim ↄstituũt accusandos qḋ tm̃ negat̃ solis criminosis[o] cũ de se rep̃hendẽdo[p] ipa veritas cõstituat. Si male locut⁹ sum: ꝓhibe testimoniũ[q] de malo. ¶ Opponit̃[r] huic distinctõi: ipi

canones sacri distinguunt in quo casu pastores sint accusandi a subditis dicẽ tes. Oues pastores suos nõ accusent: nec rep̃hendant: nisi a fide exorbitaue rint. ¶ Ecce in quo casu sunt accusãdi a subditis: in alijs aũt minime. ¶ Huic oppositioni sic rñdet̃. distinctio illa ca nonuꝫ de criminosis ⁊ infamib⁹ intelli gitur. oues eñi criminose ⁊ infames pa storeꝫ suũ accusare vel rep̃hendere non possunt nisi a fide exorbitauerit. Ceteꝝ si a fide exorbitauerit tãta est labes illi us criminis ꝙ ad ei⁹ accusationẽ: ⁊ ser ui aduersus dñs: ⁊ q̃libet criminosi ⁊ in fames aduersus quẽlibet admittuntur

¶ Uñ dyonisi⁹ papa. Jnfames ⁊ he retici hoĩes bone fame accusare nõ ꝑñt.

A Lieni[s] erroris sociuꝫ vel a sui vo luntarij ꝓpositi tramite recedẽte[t] aut sacris patrũ regulis ⁊ cõstitutõib⁹ nõ obediẽte[v]: suscipe nõ possum⁹[x] nec debem⁹: nec impetere recte credentes vl' sanctoꝝ patrũ sanctiõib⁹ obtemperan tes ꝑmittim⁹: q: infames oẽs censem⁹ eẽ qui suã fidẽ aut xp̃ianã legẽ ꝓuaricã tur aut apostolicã vel regularẽ libenter postponũt auctoritatẽ. ¶ Jtẽ ex cõci. toletano. iiij. Xp̃ianos accusare vel i eos testificari nõ possunt qui fidẽ acce ꝑtã deseruerunt.

N On potest erga hoĩes eẽ fidelis qui deo exti terit infidus. iudei ergo q̃ dudũ xp̃iani effecti sunt: ⁊ nũc in xp̃i fide ꝓuaricati[a] sunt: ad testimoniũ dicẽdũ admitti non debẽt: q̃uis se eẽ xp̃ianos annuncient: q: sicut in fide xp̃i suspecti sunt: ita in te stimonio humano dubij habent̃. infir mari[b] oportet eoꝝ testimoniuꝫ qui i fi de falsi docent̃: nec eis ẽ credẽdũ qui ve ritatis a se fidẽ abiecerunt. ¶ Jtẽ gai⁹ papa felici coepõ. Heretici iudei vel papani xp̃ianos accusare non possunt.

P Agani vel heretici siue iudei non possunt accusare[c] xp̃ianos aut vo cem[c] infamationis[d] eis inferre. ¶ Jn hoc cap'o decernit̃ vt heretici nõ impe

A Lieni. et trib⁹ loq͂ istius. c. argu mentat̃. ḡ. a. contrario sen su in seq. §.

t ¶ Recedẽtẽ. id ẽ apostata.

v ¶ Nõ obe diẽtẽ. i. sci smaticũ. vt. xix di. nulli. ⁊. xx v. q. i. violato res.

x ¶ Nõ possu mus. ar. ꝙ iu dex põt infa meꝫ repellere lꝫ re⁹ recipiat ipsum. dv. di. licet. xxx. q. v. iudicantẽ. C. de q̃nib⁹. ser uos. in prĩnc. iiij. q. iij. pares. Jtẽ q: iu dex examina bit accusato res: sicut ordi nandos vt eos repellat. xx iij. dist. q͂q͂. et gregori⁹ preci pit iohãni vt inquirat de ꝑsona accusa toris. s. e. cã. q. i. in primis sic. xxij. disti. illud. ⁊. j. e. cri minatiões. et ꝑetor sue di gnitatis tuen de gratia idi gnos a postu latione remo uet. ff. de po stulã. l. i. in prĩ ci. ⁊ ꝑpellit mi litẽ lꝫ aduersa rius ipm vo lit admittere.

S J q̃s. cõuicij. nõ tñ ex hoc sequit̃ ꝙ pp cõuiciũ possit ipꝫ excõicare. vt xxiij. q. iiij. inter q͞relas. vel hoc nõ fuit tñ epĩ cã sed ecclesie vel pp hoc remouẽd⁹ ẽ a cõrone a metropolitano: sed nõ ab epõ. vel dic ꝙ cõuiciũ re dundat tñ in ꝑsona epĩ. q: dicit. tu es filius rustici tũc nõ põt. si vero dixit cũ simoniacũ: q: hoc redundat in ecclam: bñ põt. m ¶ Ex his soliloq̃ oruꝫ. i. psalmoꝝ. i. solius sp̃ussancti eloquiũ: q: solo instinctu sp̃ussancti ibi locutus est. de quo habet̃ de pe. dist. ij. querendũ.

P Resumũt. vel accusari. ar. laicos posse accusare clericos. j. e. clericos. ⁊ xi ij. di. illõ. C. de of. rectoꝛ is ꝓuinci. iustissimos. sed corrigit̃ taliũ opinio. extra de testi. de cetero. o ¶ Criminosis. s. clericis. q ¶ Rep̃hen dendo. supple ſꝫ nõ debent ꝑsumere. cũ de se ⁊ cetera q ¶ Testimoniũ debebat exemplificare de accusatiõe ⁊ exẽplificat de testimonio. qḋ iõ fa cit: q: q̃ admittit̃ ad vnũ ⁊ ad reliquũ. iiij. q. iij. testes. Jo. r ¶ Oppo

ff. de ꝑcu. filiusfami. §. milites. ⁊ quos ꝑtor ꝓhibꝫ oĩno ꝓhibet ẽt si aduersari⁹ cõsentiat. vt. ff. de postula. quos ꝓhibet. imo vbi aduer sario nõ cõpetit exceptio iudex ex officio suo excipiet. extra de ap. cõ stitutis. ff. d pe. hẽ. l. vlti. ſꝫ cõtra. nõne sic vr̃ iudicare fm̃ cõsciam su am: ⁊ scis q: nihil ex ingenio suo ⁊ domestice voluntatis motu fieri dꝫ. vt. j. c. pri. ⁊. iij. q. vij. iudicet. Rñ. iudicat in hoc casu ex his qḋ ꝑ cipiet in exercitio cause que ante eũ agit̃. nã cũ corã se videt infamem admitti põt ipm repellere: sicut cũ scit tpa ap. eẽ lapsa supplet de fa cto. vt. C. de tpi. ap. l. ij. in fi. s. xxviij. di. priuiq͂. s. de facto ꝙ constat iudici tanq͂ iudici. i. q. i. quando. extra de postu. bone.

N On põt. ꝓuaricati. ḡ si nõ sunt ꝓuaricati videt̃ ꝙ sint admitten di nõ obstãte ꝓcedẽti delicto sicut etiã ali⁹ qui fuerit in mortali. vt. iiij. q. i. diffinim⁹. qḋ quidã negãt cum nec ad ordines admittuntur

qui quandoq; fuit criminosus. vt. xxv. di. primũ. ⁊. vi. q. i. q̃ crimen. ⁊. ff. de ritu nup. palã. vbi dicit̃ turpitudo lꝫ intermittat̃ nõ tñ delet̃. sic. ff. de fur. qui ea mẽte. Jo. quid iuris sit de hoc notat̃ ⁊ dr̃ extra de testi. testimoniũ. q̃ corrigit h. b.

b ¶ Infirmari. ar. s̃. xix. di. c. vl.

Pagani. accusare. nisi suã iniuriã ꝓsequant̃. vt. iiij. q. vi. oibꝰ. sed hẽtici nõ. q: sunt excõicati. vt ex̃ de hereti. vergẽtis. ⁊. c. excõicamꝰ. sꝫ nũq̃d isti. s. pagani ⁊ iudei audiũtur in exceptis criminibꝰ. dico ꝙ nõ. sꝫ h. sic. sꝫ ꝙ iudei possunt vt ex̃ de testi. iudei. sed decret̃ expresse cõdicit: q̃ dicit ꝙ testis dꝫ eẽ fidel̃: ex̃ de testi. lꝫ. i. et ea ratione: q̃a sunt in mortali peccato. et sic nõ sunt audiẽdi. extra de testi. sup eo.

c ¶ Aut vocẽ oportet tñ clericos hr̃e testimoniũ ab aliis qui foris sũt. vt. viij. q. i. lꝫ. de cõ. di. i. in, hemꝰ.

d ¶ Infamatõnis. vt se expurgare debeant.

e ¶ In hoc capitulo. eq̃litas falsũ dic̃. sufficit enĩ ꝙ accusator sit bone fame lꝫ accusatꝰ sit melioris. vt. s̃. c. lator. Itẽ in aliis falsũ dicit q: nec infamis ifamẽ nec criminosus criminosũ accusat. vt. vi. q. i. qui crimẽ. nisi priꝰ eũ tolerauit sciẽs eũ talẽ. vt ex̃ de accus. nulli. sꝫ potest dici h̃ esse speciale i c̃po vt nõ possit remouẽ ab accusatiõe sua illos quos priꝰ tolerauit. Itẽ fallit in arenario q̃ põt accusare arenariũ. vt. C. de inof. tes. l. arenã. Itẽ fallit in casibꝰ in q̃bꝰ sociꝰ criminis nõ repellit sociũ. quos habes notatos. iiij. q. iij. liberi ⁊. C. de testi. qm̃. alr̃ quilibet cuiuscũq; cõditiõis ⁊ quãtũcũq; criminosus repellit ab accusatione viles ⁊ criminosos: vel a testimonio. vñ etiã sociꝰ a sua accusatione repellit socios viles ⁊ criminosos. ff. de accusa. hos accusare. §. si seruꝰ. ⁊. iij. q. iiij. c. penul. qd̃ falsũ ẽ in exce

tant recte credentes vnde ecõtra intelligitur ꝙ heretici ab hereticis impeti possunt. Item a tramite sui propositi voluntarie recedẽtes nõ possunt impetere seruantes limitẽ sue ꝓfessiõis. Ex hoc datur intelligi ꝙ recedentes a ꝓposito suo similiter criminari possunt. Itẽ nõ obedientes sanctionibꝰ sanctoꝝ patrũ nõ possunt accusare obtẽpantes sacris cõstitutionibꝰ: in quo similiter intelligitur: ꝙ inobediẽtibꝰ inobediẽtes accusare licꝫ. Unde generaliter colligit̃ ꝙ i accusatiõe equalitas[c] fidei ⁊ cõuersatõis inter accusantẽ ⁊ accusatũ semp cõsideranda est: vt his q̃ accusat vel par vel superior inueniat̃. ¶ Itẽ in nouellis cõstitu.

Hereticꝰ hereticũ accusare ⁊ contra eum testificari põt.

Si hereticus[f] cõtra hereticũ litiget lꝫ cuiq; eoꝝ hereticũ testẽ adducere. Si naũt orthodoxꝰ cõtra hereticũ[g] litiget ꝓ orthodoxo quidẽ heretici testimoniũ valeat. cõtra orthodoxũ aũt solius orthodoxi testimoniũ valeat. Item orthodoxis aũt litigãtibꝰ: ad testimonium nulli heretico pateat aditꝰ. ¶ Sꝫ querit̃[h] si flagitiosissimꝰ catholicꝰ possit cõuenire hereticũ de alio crimie ꝙ̃ de heresi. huic questiõi ita respõdet̃. in quo hereticꝰ inferior ẽ videlicet in regula fidei in eo a malo catholico accusari põt. i quo autem fuerit superior videlicꝫ in cõuersatione vite: in eo a flagitiosissimo cõueniri nõ potest. ¶ Itẽ qd̃ dr̃ pastores[i] ꝓ suis actibꝰ magis sunt tolerandi q̃ꝫ corrigendi dupliciť intelligit̃. vel q: a criminosis tolerãdi sunt ⁊ nõ corrigendi. vnde ibi subinfert̃ q: sepe ꝓ meritis subditoꝝ deprauat̃ vita rectoꝝ: quoꝝ ergo merito deo pmittẽte vita rectorũ deprauat̃ ab eis potiꝰ sunt tolerãdi q̃ꝫ corrigendi: vel q: sunt quidã qui sepe deseruntur publicis documẽtis ⁊ crimẽ qd̃ intendũt ꝓbare nõ valẽt. de quibꝰ aug. ait i omelia de penitẽtia.

Que publicis documẽtis ꝓbari nõ possunt tolerãda sunt.

Plerũq; boni viri ꝓpterea sufferũt aliorũ peccata ⁊ tacent[k] q: sepe deserũt̃ publicis documẽtis quibꝰ ea que ipsi sciũt iudicibꝰ[l] probare nõ possunt. ¶ De his[m] etiã illud anacleti[n] intelligit̃. snĩa cham filij noe damnant̃ qui doctoꝝ suorũ vel ꝑpositorũ culpã ꝓdunt: ceu cham qui patris pudẽda nõ operuit: sed irridẽda mõstrauit. hac enĩ auctoritate subditi nõ ꝓhibent̃ ab accusatione sed a ꝓditiõe: aliud enĩ est ꝓdere aliud accusare. ꝓdit q̃ nõ ꝓbanda defert: accusat q̃ reo ꝑsente crimen iudici offert ꝓbaturꝰ qd̃ intendit. cham solus pudẽda patris vidit: ⁊ ideo ꝑ eũ intelligunt̃ hi q̃ cũ soli sunt conscij criminũ suorũ prelatorũ atq; ideo eos accusare nõ possunt: vitã tñ eoꝝ infamãdo aliis ridẽdã offerũt. ¶ Itẽ obijcitur ꝙ subditi etiã religiosi ꝑlatos suos accusare nõ possunt. Legit̃ eĩ in exodo[a] ꝙ maria soror[b] aaron que prima post trãsitũ maris rubri sumpto tympano hymnũ cantare meruit. postea murmurãs i moysen eo ꝙ ethiopissã duxerat in vxorẽ: a dño ꝑcussa ẽ lepra. Item in libro regũ legit̃. ꝙ cũ dauid fugeret a facie saulis: latuit in spelunca: in quã cũ saul diuertisset ad purgandũ vẽtrẽ dauid precidit orã clamidis eius: qd̃ se fecisse postea grauiter doluit: ⁊ vehementer penituit Saul a dño erat reprobatꝰ: ⁊ ex inuidia saul dauid ꝑsequebatur vt eũ morti traderet. Dauid erat vir humilis ⁊ mitis sauli a dño substitutꝰ: ꝑ samuelẽ vnctꝰ in regẽ. sꝫ tamẽ q: precidit orã clamidis saulis grauiter fleuit cũ a saule sola administratõe vnctionis superaret̃. Unđ dat̃ intelligi ꝙ subditi q̃ꝫuis religiosi sint: prelatos suos criminosos accusare nõ possunt. nam ꝑ saulẽ q̃ vẽtrẽ purgabat: prelati itelligũtur q̃ maliciã corde cõceptã in opus ꝓducũt. Itẽ legit̃ in libro regũ: ꝙ cũ archa dñi reduceret̃ de gabaa in hierusalem: bobus recalcitrantibꝰ archa inclinata ẽ. cui dũ oza leuita manũ adhiberet vt eã erigerꝫ: a dño ꝑcussus interijt[c] ꝑ archã prelati intelligunt̃: ꝑ ozã subditi: ꝑ inclinationẽ arche: casus intelligitur ꝑlatorũ. ꝑ illũ q̃ manũ adhibuit: intelligunt̃ rephendẽtes vel accusantes vitã doctorũ q̃ a dño ꝑcussi intereunt. ¶ His ita[d] respõdet̃. verũ ẽ enĩ per archam significari ꝑlatos: ⁊ ꝑ ozam subditos: illud vero falsũ est ꝙ ꝑ inclina

Sꝑtis criminibus. vt notatur. s̃. in prin. q̃õnis.

f ¶ Si hereticꝰ. hec autẽtica ẽ falsa. q: hereticꝰ nunq̃ admittit̃ ad accusandũ. vt. j. iiij. q. i. c. i. forte loquit̃ de minoribꝰ hẽticis q̃ nõ peccãt in ꝑcipuis articulis fidei q̃ nõ admittunt̃ in iudicijs. i. de his q̃ acta sunt corã iudice: sꝫ in aliis cõtractibꝰ admittunt̃ ꝑꝑ inopiã ꝓbationũ: nõ tñ sine tormẽtis. vt. iiij. q. iij. §. i. criminali. v̾. si ea res. C. de here. l. vl. io. sed certe sm̃ canones non admittit̃ hereticꝰ cũ sit excõicatꝰ ⁊ deberet statĩ occidi. vt ex̃ de hereti. excõicamꝰ ⁊. c. penul. B.

g ¶ Cõtra hereticũ. ar. aliq̃d admitti ꝓ aliquo qd̃ nõ admittit̃ cõtra se. si. xxxvij. di. si quid veri. ar. s̃. iiij. q. iij. si q̃s testibꝰ scd̃m ẽ regulare primum casuale ꝑꝑ odium heresis.

h ¶ Sed querit̃. hãc questionẽ soluit vrbanus. xij. q. i. scimꝰ vel aliter respicit illud qd̃ dicitur. s̃. c. § opponit̃. ⁊ mouet incidẽtẽ q̃õnẽ ⁊ diuiditur in duas ptes.

i ¶ Pastores. i prio c. q̃stiõis. hec tñ nõ sunt verba illius. c. sed sensus est eius.

Plerũq;. tacent. dicat tamen ei q̃ prodesse potest ⁊ nõ obesse. xxij. q. v. hoc videtur. sed in publico non debet dicere vt. vi. q. i. si omnia. hic ergo taciturnitas non obstat ei qui nõ potest probare. Itẽ non nocet ei qui nõ potest impedire. vt ff. de cõtrahen. emp. rem alienam. vel etiam erubescit loqui vt. ff. de fur. l. penul. Item nec nocet ei q̃ scit suum ius durare vt. ff. qui. mo. pi. vel ipo. sol. sicut. §. non videt̃. alr̃ semꝑ obstat taciturnitas. vt extra de his que fi. a prela. sine cõsen. ca. c. ij. ⁊. liiij. di. si seruꝰ.

l ¶ Iudicibꝰ. iudici ergo ꝓbatio ẽ faciẽda nõ aduersario. vt iiij. q. iij. itẽ in criminali. ⁊. l. di. eos. C. de cõdi. ob tur. cau. l. i.

ar. contra. i. q. i. si quis episcopus.

m ¶ De his. q̃ accusant ꝑlatos de crimine qd̃ non possunt ꝓbare.

n ¶ Anacleti. s̃. c. snĩa. Johannes.

a ¶ In exodo. melius in libro numeri. l. di. §. ecõtra. i. Jo.

b ¶ Maria soror. hanc historiã habes. l. di. §. ecõtra. i.

c ¶ Interijt. q: ea nocte ab vxoris amplexu nõ abstinuerat.

d ¶ His ita. icipit rñdere his tribꝰ obiectiõibꝰ. ⁊ primo respondet vltime

e Docere. ar. ꝙ magister debet docere i alto. f Nos etiam. s. spūales predicatores.
g Peccatorē. in ħ tm̄ nō peccauit. quia adhuc nō erat ꝓhibitū nec adhuc est ſi ſub hac cōditiōe ducitur vt fiat fidelis. xxviij. q. i. nō oportet. Johannes.
h Item. ad hoc ſimiliter tripliciter reſpōdet ⁊ vltimo male. i Per dauid. ſecūda ſolutio.
k Saul. tertia rn̄ſio.
l Solus. ⁊ tm̄ cū ſocijs ſuis.
m His ita. quibus dicit ꝙ ſubditi non poſſunt accuſare ꝑlatos.

P Aulus. in epiſtola ad thimotheum.
b Regula. arg. ꝙ poſſum⁹ interpretari ⁊ artare verba generalia apoſtoli. vt xxiij. q. ij. q̄s de⁹ cōiunxit. xxij. q. v. ħ videt ⁊. ff. de in ius vo can. q̄uis. ⁊ de teſti. queſitum.
c Obſeruāda. exēpla eīm ꝑlatoꝝ ⁊ ſenuꝫ facili⁹ corrūpūt ⁊ ideo magis ſūt punienda. ar. xi. q. iij. ꝑcipue. ⁊. lxxxvi. diſti. tanta.
d Nā ſcriptū ē. in Eſaia.
e Laque⁹. malo exemplo.
f Puer cētū ānoꝝ canon pp̄ maliciam aliquoꝝ fingit aliq̄d eē qđ nō ē: ⁊ ecōuerſo. xl. di. multi ſacerdotes. l. di. ferrum.
N On omnes epiſcopi. voce.
h Sūt epi. ⁊c.
i Nicolaū. qui fuit vn⁹ de ſeptē dyaconib⁹ quos apl'i inſtituerūt: q̄ fuit reprob⁹.
k Corneli⁹ q̄ pmū ex gētib⁹ nomē iheſu xp̄i eſt ſecut⁹. xxvi di. deinde.
l Ethnic⁹. i. gētilis
m Preſbiteros. q̄ ꝯdēnauerāt ſuſānā. i. c. ſ. itē daniel.
n Infatuatum. i. ſtulti ꝑlati: inſipidi ꝑdicādo fatui in delinquendo.
o Foras. deponat
p Et porcis. i. de

tionem arche caſus ſignificetur prelatorum. aliud eſt enim inclinari: aliud deſcendere: aliud cadere. Legitur enim ꝙ ſaluator noſter ſe īclinauerit ſicut qñ digito ſcribebat in terra: ⁊ de mōtibus frequēter deſcēderit in quos aſcēdebat vel vt ꝑnoctaret in oratiōe: vel vt diſcipulos in mōte altiora docerꝫ precepta vel turbas fugiēs ex altitudine mōtis eas reſpicere ⁊ libere poſſꝫ docere [c]. Inclinatio vel deſcenſio humilitatē ſignificat qua ſpūales nōnunq̄ꝫ carnalibus cōdeſcendūt vt eorū infirmitati cōpatiantur. iuxta illud apoſtoli. q̄s infirmat ⁊ ego nō infirmor. hos etiaꝫ [f] ſignificauerunt angeli quos iacob vidit in ſcala deſcendentes. De his etiā ꝑ ꝓpheram dicitur. inclinauit celos ⁊ deſcendit. Per archā ergo inclinatā intelliguntur prelati qui ſubditoꝝ culpas miſericorditer portāt ⁊ eorū infirmitati humilit cōpatiunt. Unde bene dicit ꝙ bob⁹ recalcitrantib⁹ archa inclinata eſt. boues quippe recalcitrātes ſubditos ſignificant ſuis doctorib⁹ nō obedientes. quibus dū ꝑlati cōpatiunt quaſi bobus recalcitrantibus archa inclinat. leuita q̄ manū adhibuit: ſignificat illos qui miſericordie ꝯpaſſionē in prelatis ſuis reprehēdūt: eoſq̄ꝫ in ſeueritatis amaritudinē erigere volūt. Unde bene dicit ꝙ bob⁹ recalcitrātib⁹ archa inclinata eſt. bene leuita ille oza dicit: oza quippe robuſt⁹ interpretat: illi eīm robuſti dicunt qui dū de ſua iuſticia ꝑſumunt: miſericordiam peccatorib⁹ negandā putant: ⁊ impendētes reprehēdūt. Unde a domino ꝑcuſſi intereūt: q2 iudiciū ſine miſericordia erit illis: qui nolūt facere miſericordiā delinquētib⁹. cū ꝑ ſalomonē dicit. noli eē nimis iuſt⁹: q2 maledictus eſt iuſtus qui perit in iuſticia ſua Sic ⁊ illud moyſi intelligit. ꝑ moyſen eīm prelati intelliguntur: ꝑ ethiopiſſam peccatores deſignant. moyſes ethiopiſſam vxorē ducit cū quilibet ꝑdicator peccatorē [g] ſibi copulat vt ex eo ſobolem bonorū operū deo gignere valeat. hāc copulam dū maria. i. ſubditi reprehendūt lepra peccati inficiunt. vl' ꝑ mariā ſinagoga intelligit: que in moyſen. i. in xp̄ꝫ murmurauit. q2 ethiopiſſam. i. eccl'iam ſibi de gentib⁹ copulauit: quos lepra ꝑfidie ⁊ erroris ſordidos fecit. Nō ergo his auctoritatib⁹ ſubditi prohibent ab accuſatiōe ſuoꝝ prelatoꝝ. ſed monent ne reprehēdāt miſericordē cōpaſſioneꝫ eorū. Itē [h] ꝑ ſaulē prelati itelligunt: et per dauid [i] ſubditi ſaul [k] ventrē purgās eos ſignificat qui maliciā corde conceptam foras in opus ꝑducūt. ſed in preciſione clamidis nō ſignificatur reprehenſio peccati. per clamidē ei regni poteſtas intelligit: hāc ꝑcidit qui prelatū

ſentētia dānationis ferit: qđ nulli ſubditorū licet. facta eni paſtoris oris gladio. i. dānatōnis ſnīa a ſubditis ferienda nō ſunt. Hinc eſt eni qđ iheronim⁹ ait ſup marcū de pōtifice qui ſcidit veſtimenta ſua: ſciſſio veſtis ſciſſionē ſignificat ſacerdocij qđ in ꝓprimo erat ſcindēdū ⁊ auferendum iudeis. vl' per dauid ſignificant qui nequiciam ſuoꝝ ꝑlatoꝝ vidētes maiora eoꝝ peccata cōtēnunt: minima vero ⁊ leuia quaſi extremā orā clamidis ꝑcidentes reprehendere ⁊ lacerare ſatagūt. vl' q2 ſaul ſol⁹ [l] diuerterat in ſpeluncā in qua dauid ſol⁹ latebat. Idem ſup hoc pōt intelligi qđ de cham dictuꝫ ē: qui ſol⁹ vidit pudēda patris que nō operuit: ſꝫ ridenda monſtrauit. Hac itaq̄ꝫ auctoritate nō inhibent ſubditi accuſare prelatos ſi accuſabiles fuerint. Itē ꝓbat ꝙ ſubditi prelatos ſuos accuſare nō pn̄t etiā ſi religioſi fuerint: īfames eni fiunt eo ipſo ꝙ ſuorū doctorū vitā reprehendere conant. Infames eni ſunt vt canonum tradit auctoritas oēs q̄ in patres armant ⁊ qui doctorū ſuoꝝ vitā rep̄hēdunt vl' accuſant. null⁹ aūt infamis in accuſatione ꝑlatorum eſt audiendus: niſi forte a fide exorbitauerit: vt ſupra dictū ē. Cū ergo ſubditi eo ipſo ꝙ in accuſatiōeꝫ ꝑlatoꝝ ꝓſiliunt infames efficiant: infamib⁹ aūt copia accuſandi deneget. patet ꝙ ſubditi ꝑlatos ſuos accuſare nō poſſunt. His ita [m] reſpōdet. nō oēs ꝑlati ꝓ ꝑlatis habent: nomē eni nō facit epm̄ ſꝫ vita. ¶ Unde gregori⁹ ianuario epo ſcribit. Que etas nō vita ſeniorem facit grauiter ē increpād⁹.

P Aulus [a] dicit ſeniorē ne increpaueris ſꝫ hec ei⁹ regula [b] tūc in eo obſeruanda [c] eſt: cū ſenioris culpa ſuo exemplo nō trahit ad interitū corda iunioꝝ. vbi aūt ſenior iuuenib⁹ exēplū ad iteritū ꝑbet: ibi diſtricta īcrepatōe feriend⁹ ē. Nā ſcriptuꝫ [d] eſt laqueus [e] iuuenū omnes vos. ⁊ rurſum. maledict⁹ puer centū [f] annorū. ¶ Item hieronim⁹ ad eliodorum.

N On oēs epiſcopi [g] ſunt epi [h]. attēde petrū: ⁊ iudā cōſidera: ſtephanū ſuſcipe: nicholaū [i] reſpue: nō facit eccleſiaſtica dignitas xp̄ianū. Centurio corneli⁹ [k] adhuc ethnic⁹ [l] dono ſpūs ſancti mundat. preſbiteros [m] daniel adhuc puer iudicat nō eni ē facile ſtare in loco petri ⁊ pauli. i. tenere locū iaꝫ cū xp̄o regnātiū. Infatuatū [n] ſal ad nihilū ꝓdeſt niſi vt proijciatur foras [o] ⁊ a porcis [p] cōculcet. ¶ Itē augu. omelia. vi. ſuper Jo. Dignitas nō facit epm̄ ſꝫ vita Uita epi nō nomen: reuerentiam meretur.

N On omnis qui dicit pax vobis quaſi colūba eſt audiend⁹. Corui [q] de morte paſcuntur hec columba nō habet: imo de frugib⁹ terre viuit: ⁊ innocens eſt vict⁹ eius. ¶ Item Beda in. ij. ep'la Petri. Docti clerici ab indoctis laicis quādoq̄ꝫ merito rep̄hēdūtur.

S Ecuti ſunt [r] viā balaam [s] ex boſor qui mercedē iniquitatis amauit. correptōnem vero habuit ſue veſanie ſubiugale mutū: qđ hominis voce loquens ꝓhibuit ꝓphete inſipientiā. Plerūq̄ꝫ heretici taꝫ ſtulta dogmata tā execrāda ꝓferūt ſacramēta vt etiā ebetū ſēſus iudeorū paganoꝝ ⁊ qui ratione diuine agnitionis omnimodo carent: illorū deteſtant inſaniam: illoruꝫ diſtorta ⁊ deo ꝯtraria itinera ſani⁹ ſapiendo redarguant ⁊ qđ peius eſt nōnunq̄ꝫ multi catholicorū i tātuꝫ amāt mercedē iniquitatis: vt etiā docti ab idoctis: clerici a laicis merito redarguant [t]: qui iure cōparant ꝓphe qui verbis aſine cōtra naturā loquētis corripit: nec tamē a propoſito praui itineris retardatur. quib⁹ etiā apertiſſime cōgruit nomen ciuitatis de qua balaam veniſſe ꝑhibet Boſor nāq̄ꝫ carne⁹ ſiue in tribulatiōe poſit⁹ interpretatur. neqꝫ eni alia magis cauſa luxurioſis exiſtit verbuꝫ veritatis amore pecunie vel deſideriorū tꝑalium adul

moribꝰ q̃ dominant̃ malis p̃latis quasi pecori suo.xxiiij. q.i.§. his

Non omnis.corui.coruo equiparat̃ malꝰ pre auctoritatibꝰ. latꝰ vł malꝰ presbiter in nigredine viciorꝫ:in raucedine vocis:in voracitate.s.oblationū mortuorꝫ:in fetore spūs.in garrulitate ⁊ i fur to.xxiij.q.iiij. tres personas

Secuti sūt p̃lati ⁊ doctores mali.

s ¶ Balaam. supple veniẽtis ex bosor. v̾ba sūt petri vsq͂ ad versi. plerunq͂.vbi beda expone͂s v̾ba petri in epistola canōica dicit ꝙ hẽtici a gẽtibus rephēsi cōparant̃ balaam correpto ab asina. cōpant̃ ei ẽt mali p̃lati rephēsi a laicis. Jo.

t ¶ Redarguant̃.nō dicā accusent̃. vn̄ nō pōt h sumi argumē.ꝙ laici possunt accusare clericos ꝫ.di.xxi.nolite.in fi.ꝫ.sol. sbi qꝫ triplex est reprehēsio iperiosa:socialis ⁊ temeraria

v ¶ Fontes. verba petri.

x ¶ Quia g̃.i fert ex tribꝰ ꝓximis capl̄is ꝙ mali p̃lati cū crīalit̃ peccāt audaciter pn̄t a subditꝭ accusari. ⁊ ad hoc inducit se quētia capl̄a.

y ¶ Alteretur trāsit eñ a familia dei ad familiaꝫ dyaboli. xxiiij. q. iij.si quis nō recto.vt ẽt ꝙ infamis capite minuat̃. ff. de variis ⁊ ex̄ ordi.cogni.cognitionum.§. estimatio.

Qui nec regiminis. crimē.tales ei ad accusationē vel testimoniū nō admittunt̃.vt.xxxvij.di.legāt.j.vi.q.i.q̃ crimē.

terare q̃ꝫ q̃ carnis se cōcupiscētiis mācipauerunt:sed etiā nomē ipsiꝰ balaā q̃ vanus populus siue p̃cipitās eos interp̄tatur talibꝰ ꝯuenit. Qui enī agnitā viā veritatis spōte deserūt q̃d nisi populus vanus sūt.q̃ etiā in p̃cipicium suos mergunt auditores q̃bꝰ nō salutaria q̃ corrigāt sꝫ q̃ illos delectēt erronea p̄dicāt De q̃bꝰ apte subdit̃ hij sūt fontes^v sine aqua ⁊ nebule turbinibꝰ exagitate q̃bꝰ caligo tenebrarꝫ reseruat̃. ¶ Quia g̃^x nō om̄es epi sūt epi. p̄sbiteri a daniele puero iudicāt̃ sal infatuatū a porcis cōculcat̃. ⁊ q̃ dicit pax vobis plerūq͂ non colūba sꝫ coruꝰ reputat̃.patet ꝙ nō sp ꝓ officio vł auctoritate psone ē ab accusatione cessandū:imo ꝫ prauos ē agendū cū ois psona crimialiter peccās alteret^y:⁊ vt ita dicā capite minor legibꝰ cēseat̃. Qui eñ facit peccatū seruꝰ ē peccati:tam in pena q̃ꝫ in culpa. ¶ Vn̄ augu.ait. Qui susceptū officiū nō administrat non est ep̄s sed canis impudicꝰ.

Qui nec regiminis in se rōnē habuit:nec sua delicta detersit:nec filiorum crimē^a correxit:canis impudicus dicēdꝰ est magis q̃ꝫ ep̄s. ¶ Quibꝰ^b ergo ieronimꝰ:augustinꝰ: gregoriꝰ auferūt nomē colūbe epi senioris: nōne ⁊ priuilegiū ē auferendum dignitatis vt possint a subditis reprehendi. Vn̄ scriptura dissimulās^c priuilegium praue senectutis ait. Maledictꝰ nō senior sꝫ puer centū annorꝫ. Apparet ergo ꝙ illi ex accusatiōe p̃latorꝫ infames fiūt:q̃ eorū vitam rephēdere ⁊ lacerare conant̃: q̃ locum sui regiminis nō noie tm̄ sꝫ vita et moribꝰ tenent. Alij aūt potius laudabiles fiūt ex accusatiōe p̃latorꝫ suorꝫ q̃ꝫ infames. Itē q̄ꝺ dicit̃ maiorū quispiā minorū accusatiōibꝰ nō impetat̃: minores intelligendi sunt nō dignitate sed vita. ¶ Unde ieronimꝰ ait de paulo supra epistolā ad galathas. Maiores ⁊ minores nō dignitate sed vita itelligere oꝫ.

Paulꝰ petrū rephendit:q̄ꝺ nō auderet nisi se nō imparē^d sciret^e. Hoc^f nō de officio eccl̄iastice dignitatis:sꝫ de puritate vite ⁊ scītate cōuersatōis itelligit̃. Solꝰ ei petrꝰ int̃ apl̄os primatuꝫ gerebat. ¶ Hic augustinꝰ ad ieronimū ait. Nō epi nomē sꝫ vita maiorē

Quāq͂ꝫ f̄m vocabula q̃ vsus facit

b ¶ Quibꝰ g̃ iero.s.in tribꝰ ꝓximis.c. c ¶ Dissimulās. aufert̃ ei alicui nomē pp suā maliciā.vt.xxiij.q.ij.admonere.ꝫ.xix.di. f̄m.⁊

Paulꝰ.nō imparē. meritꝭ i.q.iiij.§.itē peccato.ꝫ.c.q.i.scelꝰ. nō tn̄ administratōe.lxxx.di.in illis. e ¶ Sciret. ex hoc pꝫ

ꝙ aliq͂s scit se hr̄e caritatē ꝑ reuelatōeꝫ paulꝰ alibi dic̄.scio q̄ꝺ nec q͂ vita nec mors neq͂ aliquid aliud poterit me separe a caritate dei. Alibi tn̄ dicit nihil mihi cōsciꝰ sum ⁊c.de peni.di.ij.in fi.xl.di.c.vlti.

f ¶ Hoc.ꝙ nō possit sit impar paulus petro.

Quāq͂.ep̄atꝰ.q: ep̄s ē nomen dignitatis:presbiter nomē ordinis.xciij. di.legimus in esaia.

obtinuit ep̄atꝰ^g sit maior presbiterio: augustinꝰ^h tn̄ ieronimo mior ē. ¶ Idē in libro.ij.de vnico baptismo. Epi licet sint pares meritis gradu tn̄ dignitatis differūt.

Pūto ꝙ sine vlla cōtumelia sui ciprianꝰ ep̄s petro apl̄o cōparat̃ q̃ꝫtū attinet ad martirij coronam Ceterū magis vereri debeo ne in petrū cōtumeliosus existā^i. Quis ei nescit illum apostolatꝰ principatū cuilibꝫ^k ep̄atui p̄ferēdū.sed ⁊ si distat cathedrarum gratia vna ē tn̄ martirꝫ gloria. Itē cū petrus a paulo posteriore corrigitur ⁊ pacis atq͂ veritatis vinculo custodito ad martiriū ꝓmouet̃^l.quāto faciliꝰ ⁊ fortius q̄ꝺ ꝑ vniuerse ecclesie statuta firmatum ē:vł vniꝰ epi auctoritati vel vniꝰ ꝓuincie cōcilio p̄ferendū ē. ¶ Idē. Nō in honore sꝫ in veritate filiꝰ equat̃ vł p̄ponitur patri.

Querit̃ pater de malo filio:q̃rit̃ filiꝰ^m de duro patre:seruamꝰ honorificētiā p̄ri q̃ debet̃ a filio:nō eq̃mꝰ^n filiū patri in honore: sꝫ p̄ponimꝰ filiū patri in veritate:⁊ sic tribuimꝰ honorē debitū vt nō ꝑdat eq̃tas meritū. ¶ Itē ambrosiꝰ. Eq̃les fuerūt meritis sꝫ gradu differētes petrꝰ ⁊ paulꝰ.

Beati petrꝰ ⁊ paulꝰ eminēt i ter vniuersos apl̄os ⁊ peculiari q̃dā p̄rogatiua p̄cellūt:verꝫ int̃ ipsos q̃s cui preponat̃ incertū ē. Puto ei illos eq̃les eē meritis q̃ eq̃les sunt i passiōe: ⁊ simi eos fidei deuotiōe vixisse q̃s simul videmꝰ ad martirij gloriā ꝑuenisse. Nō ei sine cā factū putamꝰ ꝙ vno die vno loco ⁊ sub eodē ꝑsecutore passi sunt vna die vt ad xp̄ꝫ parit̃ ꝑuenirent:i vno loco ne alteri roma deesset:sub vno ꝑsecutore vt equalis crudelitas vtrūq͂ cōstringeret Dies g̃^o ꝓ merito:locꝰ ꝓ gl̄ia:ꝑsecutor decretꝰ est ꝓ virtute^o ⁊ in q̃ loco iidē tādē martiriū ꝑtulerunt. In vrbe roma q̃ pricipatū tn̄ obtiet ⁊ caput nationū.s. vbi erat caput supstitiōis:illic caput q̃ scerꝫ scitatis: ⁊ vbi gētiliū pricipes hitabāt illic eccl̄arꝫ pricipes morerēt̃. ¶ Itē peītētes:bigami:sacerdotes accusare n̄ pn̄t.vn̄ gn̄alit̃ colligit̃ ꝙ q̃cūq͂ sacerdotes nō sunt vł eē nō possunt in sacerdotes accusationem vel testificationem ꝓferre non possunt. ¶ Unde fabianus papa ait. Qui sacerdotes esse nō possunt eos accusare non valent.

h ¶ Augustinus.augustinꝰ forte hoc credebat.nō ei licuit ei ꝓ humilitate mētiri xxij.q.ij.cū humilitatis.⁊ cū iero.fuit p̄sbiter cardinal̃ patet ꝙ quilibet ep̄s maior ē presbitero cardinali.

Puto.existā.si dicā ciprianū etiā in oībus equalē.

k ¶ Cuilibet. ꝫ. xxi. dis.in nouo. cōtra.

l ¶ Cuilibꝫ.xxiiij.q. i.loquit̃.contra . eq̃les sunt ordine non administratiōe. Jo.

l ¶ Promouet̃.in h videt̃ ipsi pares esse ⁊ etiā statuta corꝫ.et hic ē ar.ꝙ potiꝰ stat̃ ei quod a pluribꝰ q͂ q̄ꝺ a paucioribꝰ dr̃. xix.di.in canonicis.

Queritur. filius. ar.ꝙ veritas a q̃cūq͂ prolata amplectenda est.ar.ꝫ testimonium honorabilium personarꝫ.s.di. ix.ego.

n ¶ Nō equamꝰ. sic celsus corrigit dicta patris sui.ff.ꝺ cōdi. ob tur.cām da.l.de di.§.si quis quasi statu liber. Item ar.ꝙ aliquis pōt esse maior ⁊ minor altero diuerso respectu .ꝫ.eo. q͂q͂.xxv.di.perlecꝭ.

n ¶ Nō equamꝰ.f̄m canones.g̃ filiꝰ pōt cōqueri de patre tā in ciuili q͂ in criminali negocio.f̄m leges aūt nō potest in ciuili nisi tantū in causa castrensi.vt.ff.de iudi.lis nulla. ⁊ quasi castrensi .ff. de furt. si quis vxori.§.i.⁊.ij Nā.tn̄ nō pōt eū cōuenire de furto sed actiōe i factū.vt.C.de dolo ma.si supstite. in fi.Emācipatꝰ aūt p̄t agē ciuilit̃ ꝫ p̄rēꝫ sꝫ venia ipetrata.vt.C.de i ius vo.l.vlti.sꝫ in cā criminali nō audit̃ ꝫ p̄rēꝫ ꝫ.c.q.i.ꝓhibent̃.nec p̄r ꝫ filiū nisi iniuriā in ipm cōmiserit.vt.C.de pa.potesta.l.iij.

Beati petrꝰ.ꝓ virtute.s.v t parem virtutē ⁊ constantiam contra ꝑsecutionē in passione habuisse videantur.

p ¶ Itē penitentes.solēniter.vi.q.i.qui crimen.

IPsi apl'i ⁊ coꝝ successores statuerūt vt sacerdotes dñi ñ accusēt nec i eos testificēt[p] q̄ sui ordinis nō sūt nec esse[q] possūt. ¶ Itē damasus papa. Sacerdotes accusare vel i eos testificari prohibēt qui ad sacerdotium eligi valent.

TEstes absq; vlla īfamia aut suspitione[r] vel manifesta macula et vere fidei plenitudie instructi eē debēt et tales q̄les ad sacerdotiū eligi diuina iubet auctoritas. qm̄ vt ātiquoꝝ tradit auctoritas sacerdotes criminari nō pñt neq; in eos testificari q̄ ad eūdē nō debent nec pñt ꝓuehi honorē Sic ⁊ illō[s] siluestri itelligit. laic⁹ nō accuset clericū ⁊c. id ē q̄ i inferiori gradu constituti ad superiorē ascēdere nō pñt[t] in supiorib⁹ agētes accusare nō debēt ¶ Ecce ostēsu; ē q̄d rñdeat auctoritatib⁹ ⁊ argumētis q̄b⁹ subditi ab accusatōe ꝑlatoꝝ videbant repellēdi. Nūc demōstrādū ē q̄bus rōnib⁹ ꝓbant recipiēdi: ⁊ q̄d cōtra rñdeat a ꝑlatis. Xp̄s q̄ erat pastor pastoꝝ ouib⁹ suis de q̄b⁹ ait: nō su; missus nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ israel ⁊c. int obprobria ⁊ verbera q̄ ab eis patiebat ait. si male locut⁹ su; testioniū perhibe d̄ malo. Itē: q̄s ex vobis arguet me de pctō. Ut q̄cūq; ad testificādū i aliquem vel ad arguēdū admittunt ad eūdē accusandū admitti pñt. Cū ergo oues vt aduersus pastorē suū testioniū ferāt: et vt ip̄m si pñt rep̄hendāt: admittant. p; q̄ subditi pñt accusare ꝑlatos suos.

¶ His ita rñdet: xp̄s q̄uis esset pastor suaꝝ ouiū q̄s v̄bo ⁊ exēplo pascebat: tn̄ q̄tū ad officioꝝ distributionē: ex q̄ hodie in eccl'ia alij ꝑsunt alijs: vnde q̄dā ꝑlati: q̄dā subditi vocant in ppl'o illo pastorale officiū nō gerebat. mistica eni ⁊ visibili vnctōe nec i regē[v] nec i sacerdotē vnct⁹ erat q̄ sole due ꝑsone i ppl'o illo ꝑlature sibi nomē vēdicabāt. Nō ergo ex hac auctoritate subditi ꝓbāt admittēdi in accusatiōe; suoꝝ ꝑlatorū: s; tm̄ ostēdit q̄ auditores eos rep̄hēdere possūt ⁊ in eos testificari q̄ cū officia ecclesiastica nō hñt: v̄bo tn̄ ⁊ exēplo q̄scūq; valēt lucrari deo satagūt. Rñdet et aliter. Aliō ē q̄ō de rigore cogimur huare disciplinę: aliō q̄ō admittit ex ꝑfectōnis cōsideratōe. xp̄s iudeos ad se arguendū admisit ꝑfectōe humilitatis: non seueritate iuris. si eni legis rigore essēt admissi hac auctoritate criminosi ⁊ infames ēt i accusatiōe religiosoꝝ essent recipiēdi: cū eēnt sceleratissimi q̄ de xp̄i nece tractātes innocētē ꝯdēnare volebāt Hoc ergo exēplo ꝑlati nō cogunt recipere subditos in accusationē sui s; permittunt. Itē paul⁹ petrū rep̄hēdit qui p̄iceps apl'orū erat. Unde dat itelligi q̄ subditi possūt rep̄hēder ꝑlatos suos si rep̄hēsibiles fuerit. S; hoc facile refellit si vnde rep̄hēsus sit aduertit. Petrus cogebat gētes iudaizare ⁊ a veritate euangelij recedere: cū iudeis gregem faciēs ⁊ a cibis gētiliū latent se subtrahēs. par aūt ē i se a fide exorbitare ⁊ alios exēplo vl' v̄bo a fide deijcere. Ergo hoc exēplo nō ꝓbant ꝑlati accusandi a subditis nisi forte a fide exorbitauerit: vl' alios exorbitare coegerint. Itē cum petr⁹ intrasset ad corneliū cōquesti sunt fratres q̄ erāt in iudea ⁊ rep̄hēderūt eū q̄ ad gētilē diuertiss;. Ecce q̄ ꝑlati sut possūt rep̄hēdere a subditis. s; huic oppositiōi beat⁹ greg. respondit dicens.

Petr⁹ a fidelib⁹ interrogat⁹ cur ad gentes intrasset: nō ex ꝑtāte respōdit: s; humiliter rōnem reddidit.

PEtrus ꝑtātē regēdi acceperat: ⁊ tamē idē apl'orū prim⁹ q̄rimonię ꝯ eū a fidelibus facte cur ad gētes intrasset: non ex ꝑtāte officij qua posset dicere: oues pastorē suū nō accusent nec reprehēdant. s; ex auctoritate diuine virtutis q̄ gētiles acceperāt spiritū sctū; respondit[x].

¶ Cū ergo petr⁹ potuit ex officio repellere querelas s; noluit: nō ergo hoc exēplo prelati cogunt suscipe reprehensionem subditorū. ¶ Ex hac etiā humilitatis dispēsatione intelligit illō leonis quarti ludouico augusto dictu;. Imperiali iudicio apostolic⁹ emēdare promittit si q̄d erga subditos iniuste cōmisit.

NOs si incōpetenter aliq̄d egim⁹ ⁊ in subditis iuste legis tramitē nō cōseruauim⁹: vestro ac missorū vestrorū cuncta volum⁹ emēdare iudicio. quoniā si nos q̄ aliena[y] debem⁹ corrigere peccata: peiora cōmittim⁹: certe nō veritatis discipuli: s; q̄ dolētes dicimus erimus preceteris erroris mgr̄i. Inde magnitudinis vestre magnoꝑe clemētiā imploramus vt tales ad hec q̄ diximꝰ ꝑquirenda missos in his ꝑtibus dirigatis qui deū per oīa timeāt: ⁊ cuncta quēadmodū si vestra presens fuiss; imperialis gloria diligenter exquirāt ⁊ nō tātū hec sola q̄ superi⁹ dixim⁹ querimus vt examussim⁹ exagitēt: sed siue minora: siue etiā maiora illis sint d̄ nobis indicata negocia. ita eoru; cuncta legitimo terminentur examine quatenus in posterum nihil sit quod ex eis indiscussum vel indiffinitum remaneat.

¶ Item cu; Balaam ariolus[a] iret ad maledicendū populū angelus domini asine cui insidebat: in via se opposuit euagiatoq; gladio eā ab itinere ꝯpescuit: quā dū ille verberib⁹ affligeret: in vocē ꝓrupit ⁊ ꝓphete vesaniā redarguit ac rep̄hēdit. Si ergo aīal mutū angelica virtute ꝓphete insipiētiā redarguit ac rep̄hendit: multo magis subditi pñt accusare ꝑlatos suos. ¶ His ita rñdet ver; ē q̄ ꝑ asinā subditi significant: ⁊ ꝑ

IPsi apostoli. testificentur. i criminali: sed in ciuili possunt omnes. extra de testi. tam litteris.

q Nec esse. ex his duobus. c. colligitur q̄ hec tria accusatio testimonium: ⁊ ordo pari passu ambulāt. vt quicunq; non admittitur ad vnū: nec ad reliquum. sed obijcitur quicunq; semel in mortali peccato fuit non admittit ad ordines. vt. xxv. distin. primum. ergo nec ad testimonium Item si crimen ciuilit fuerit ꝓbatū nō admittit ad ordines vt. xxiiij. di. q̄n. xxxiij di. laici. ex. de accus. sup his. ḡ nec ad testimōiū. ⁊ fm̄ h̄ nullus inuenit testis cū nemo sine crimie viuat. xxv. di. §. criminis tu dicas q̄ regula q̄ hic tradit locū h; cū criminalit agit. si ciuilit agitur: aut crimē est occultum q̄ō obijcit testi: aut manifestū. si occultū ꝑsumo eu; inde egisse penitētiā: q; occultū in meliorē ꝑtem interꝑtamur. ex de sortile. ex tuaꝝ. ⁊ ex de re. iur. estote. si autem ē māifestū ꝓbabit sei de egisse pniam ꝑ sacerdotē: q̄ō facē ꝑt. vt ex. de simo. nemo. l. di. in capite. ij. q. i. si peccauerit. in fi. nisi tale sit crimē q̄ō ēt post pēitētiā irroget infamiā: vt cū aliq̄s cōuict⁹ ē de ꝑiurio. vt. iij. q. vij. §. porro si aūt crimialit agat siue sit occultu; siue manifestū: siue inde egerit penitētiā siue non: repello eum. vt vi. q. i. qui crimē. vel distingue sicut not. sup illo. c. q̄ crimi. n. Io. dect. ex de testi. testimoniū. diffinit breuit hanc materiā B. L. ꝯsueuit q̄ri si quis vinū nō possit bibere an possit promoueri cū ip̄; ministrātē oz cōicare. de di. i. ep̄s deo. ⁊ d̄ cō. disti. ij. pacta. dic q̄ nō: nec ēt accusat ꝑt ille q̄ casu mēbꝛ amisit. l. v. di. c. vl. tn̄ inferiorē vel parē ꝑt accusat. q; pōt remanere in executiōe illius ordis. di. sti. lv. ꝑcepta. nā q̄ citra. xxx annos ꝑt accusat sacerdotes. Itē clericus bigam⁹ ñ ꝑt accusat clericū cōiugatū q̄ vnicā ⁊ v̄gīnē habuit vxorē. q; cleric⁹ cōiugat⁹ gaud; priuilegio clericali. xxxij. d. si q̄ vero. lxxiiij. di. q̄ si q̄s Hug. dicit q̄ sacerdos deposit⁹ aliū ꝑt accusare. s; h̄ nō placet. nā ex quo est de crimine cōdēnat⁹ stati; est notorium delictū ei⁹. ex de coha. cleri. vestra duxit. ite; nec ille admittitur ad accusationē cui crimen est in modum exceptionis probatu; ꝑ q̄ō repulsus est a testimōio lic; nō sit infamis. ar. ex. de elec. sup eo. et ꝯ. q. i. ꝓhibēt grauata tn̄ est ei⁹ opinio sicut illi⁹ q̄ ācilla; oppressit. C. d̄ adult. ⁊ si libidine. nā inhonestu; ē tales ad ordines admitti. vt dicit lex de his qui supponūt fustib⁹ ab edilibus l; nō sint infames. ff. d̄ decur. cos. nisi sit necessitas ff. de mune. et hono. vt q̄dam. ⁊ h̄ iō q; huius opinio in nullo vacillare d;. vt. xxxiij. di. laici. ⁊ no. ꝯ. c. q. i. in ꝑmis. i fi. q̄d iuris sit de ordinādo no. ꝯ. xxv. dis. ꝑmū.

Testes aut suspitiōe. repellit testis propter suspitionem. vt.s. c.accusatō. argu.contra de cō.di.ij. nō prohibeat.dicas assumptō corporis non nocet nisi sumēti.sed accusatio alij nocet.

b¶ Sic ⁊ illō s.c.nullus laicus.

c¶ Non possunt. qualiter hoc intelligit habetur.j. iiij q.i.c.i.

d¶ Nec in regē. imo nec regnum eius erat de hoc mūdo.xxxiij.q.iij §.i.

Petrus respōdit.dicens domin⁹ eandē dedit gratiam eis sicut nobis qui credim⁹ in iesum.

Nos si incompetenter.qui aliena h papa se subijcit aliorum iudicio quod facere potest. vt.ff.de iuris. omniū iudi. est receptum. non tamen eum possūt deponere. ix.q. iij. nemo. fm Hugo. possunt deponere:quia ⁊ seipsum potest deponere.vt.xxi distinct.nunc autem.

g¶ Examussim. id est regulariter vel indubitanter: vel perfecte. quia amussuz est instrumentū plumbeum

balaā p̄lati:nō tñ hoc exēplo ꝓbant p̄lati accusandi a subditis:sȝ subditis tātū dat forma hūilit͛ reniteñdi prelatis si forte eos ad malū cogere voluerit. Balaam nāq asinā vrges vt ad maledicēdū pplo dei eū veheret significat eos q̄ verberib⁹ ⁊ cruciatib⁹ a subditis exigūt vt eis i malo fautores ⁊ coadiutores existant. Sȝ q2 angel⁹ q̄lib3 videlȝ p̄dicator euaginato gladio apte.s.p̄dicato timore ⁊ horrore future vindicte a cōsensu aliene malicie illos reuocat:lȝ eis in hm̄oi vocē conq̄stiōis ꝓrūpere ⁊ p̄latis suis dicere:cur nobis iniuste irascimini cur nos verberib⁹ affligitis: nunq̄d vobis inobediētes aliq̄n fuim⁹:nisi nūc cū ad malū cogimur: videte illū q̄ ꝓhibet ab incepto. Nō ergo hinc p̄lati ꝓbant accusandi a subditis. ¶ Itē cū dauid adulteriū ⁊ homicidiū cōmisisset missus est a deo nathā ꝓpheta vt eū redargueret. Ecce q̄ p̄lati sunt arguēdi ⁊ rephēdendi a subditis. Sed notādū ē q̄ due sunt psone qb⁹ mūd⁹ iste regit͛: regalis videlȝ ⁊ sacerdotalis. sicut reges p̄sunt in causis seculi:ita sacerdotes in causis dei. Regū ē corpalē irrogare penā: sacerdotū spūalē inferre vindictā. Dauid ergo ⁊ si ex regali vnctiōe sacerdotibus p̄erat:⁊ ꝓphetis i causis seculi:tñ suberat eis in causis dei. Unde reges a ꝓphetis ⁊ sacerdotib⁹ vngebant͛:⁊ eorū oblatiōe peccata regū expiabant͛. Sicut ergo ozias a dño lepra ꝑcussus est q̄ sacerdotū officia vsurpare voluit: sic sacerdotib⁹ ⁊ ꝓphetis regū officia vsurpare nō licuit. Nathā ergo ꝓpheta cū regē redarguit:suū ē execut⁹ officiū in q̄ erat rege supior. nō vsurpauit regis officiū:in q̄ erat rege iferior. Monuit eū vt p penitētiā pctā sua expiaret: nō tulit in eū sniā q̄ tanq̄ adulter ⁊ homicida morti addiceret͛. Sicq beat⁹ ambrosi⁹ impatorē theodosiū:⁊ beat⁹ inocētius impatorē archadiū excōicauit: ⁊ ab ecclesie ingressu ꝓhibuit. Sicut em̄ non sine cā iudex gladiū portat:ita nō sine cā claues ecclesie sacerdotes accipiūt. ille portat gladiū ad vindictā malefactorū laudē vero bonorū:isti habēt claues regni celorū ad exclusionē excōicandorū ⁊ recōciliationē penitētiū. Hoc igit͛ exēplo subditi ꝓbant rephēdēdi a p̄latis: nō p̄lati a subditis. ¶ Itē daniel nulla legitīa ptāte funct⁹ iudices a pplo cōstitutos de falso testimōio cōuicit ⁊ cōuictus dānauit. Cōstat ergo q̄ nullam ptātē hñtes pñt redarguere dignitatibus sublimatos. ¶ His ita rñdet͛:miracula ⁊ maxime veteris testamēti sūt ammirāda nō i exēplū nostre actōis trahēda:multa em̄ tūc cōcedebant͛ q̄ nūc penit⁹ ꝓhibent͛. Tūc ei samuel agath pinguissimū regē amalech in frusta cōcidit

nūc nulli ecclesiasticorū iudicū iudiciū sanguinis agitare lȝ. Tūc finees iudeum coeuntē cū madianita: interfecit et reputatū ē ei in iusticiā. hodie sacerdotibus in pnicie sui verteret͛ officij. Exēplo ergo danielis nō solū redarguendi vel accusandi:sȝ et iudicādi ptātē subditi sibi in prelatos vēdicarent si illud i argumētū nostre actōis liceret assumi qd nulla vnq̄ auctoritate pmitit͛. Magis ergo ex hoc facto dat͛ intelligi qd i nouissimis tpib⁹ suscitaret de⁹ spm̄ pueri iunioris illi⁹ videlȝ de q̄ p ꝓphetam dr. Puer nat⁹ est nobis ⁊c. ⁊ iterū. Ecce puer me⁹ qui iudices iniq̄tatis scribas sȝ ⁊ phariseos falsis crimib⁹ susannā id ē eccl'iam accusantes ⁊ reā adulterij pnūciātes eo q̄ xp̄m sequeret͛ cōuinceret ⁊ cōdēnaret. ¶ Itē iero. refert in libris viro illustriū q̄ damasus papa a subditis de adulterio accusat⁹ cū. xlij. epis se expurgauit. Itē simach⁹ papa i romana sinodo dignitate sua expoliatus pri⁹ i statū pristinū reddi decernit͛: vt tūc cū veniret ad cām ⁊ si ita recte videret͛ accusantiū ꝓpositiōibus rñderet. Digna res visa ē maxio numero sacerdotū atq merer͛ effectū ⁊ cū postmodū ordinaret͛ quō eēt accusand⁹ p̄fat⁹ papa vt cāȝ diceret occurrebat:sȝ ab emul' ē impedit⁹. ¶ Itē greg. ait de seipso.

Beat⁹ greg. se redarguēdi licētiā alijs prestat

Si q̄s nos sup his redarguere voluerit vel extra auctoritatē nos facere ɔtēderit vēiat ad sedē apl'icā vt ibi añ ɔfessionē btī petri apl'i mecū iuste decertet. q̄ten⁹ ibi vn⁹ ex vobis suscipiat suā sniā. ¶ Ex his oib⁹ colligit͛ q̄ subditi pñt rephēdere ⁊ accusare p̄latos suos. Sȝ sicut de xp̄o dcm̄ ē q̄ñ iudeis dixit. si male locut⁹ sū ⁊c. ita de istis itelligēdū ē q̄ suo exēplo p̄latis ɔ̄derūt facl'tatē recipiēdi subditos i accusatōe sui sȝ nō coegerūt. ¶ Itē.

De eod

Paul⁹ de acliue ciuitatis eps accusat͛ a subditis: de lapsu carnis cōuincitur: deponitur. alter in loco eius substituitur. hoc an ex dispensatione accusati an ex rigore iuris sit factum ex registro greg. ad iohēm epm caplo.cc. xvij. p̄t ppēdi vbi ait.

Paul⁹ de acliue ciuitatis eps subditorū accusatiōe ɔuict⁹ depōit͛.

Lator nemesion ad nos veniēs indicauit q̄ paul⁹ ɔ̄ acliue ciuitatis eps int͛ alia mala i corpali crimie lapsus a suis clericis accusat⁹ atq ɔuict⁹ epali snia deposit⁹ ē:postea cum auxilio secl'ariū veniēs epatū more predonis igressus ē:ablatisq reb⁹ eccl'ie dilectissimū nemesion latorē pñtiū sibi substitutū ab eo epatu ꝓiecit:⁊ ad summā iniuriā ac necē pene ꝑduxit. ffrnitas itaq vr̄a h' oia curet addiscere ⁊ q̄cūq eccl'ie abstulit omi mora vl' excusatiōe

cum quo rectificantur parietes vel plūbantur. Johannes.

a¶ Item ariolus.ariolus dicitur qui circa aras idoli preces effundit.

b¶ Trahenda. xxij. q.i.si quis per vet⁹.

c¶ Sanguinis.⁊.xxiij.q. vltima. his a quibus.c.legi. ⁊.c. occidit.⁊ extra ne clerici.vel mo.sententiā sanguinis.

Si quis. quia actor forum rei sequi debȝ.extra de foro compe.cum sit generale.⁊.C. de iuris. omni.iudi.l.iuris ordinem.vel quia causa fidei est que in ecclesia est tractanda. xxiiij.q.i. quotiens. ⁊.s.e.q.ij. preceptū. xxij.q. vltima. conuenior.

e¶ Confessionem.s. scripturam

f¶ Ex his omnibus prelatos.⁊ dabunt͛ eis expense ab episcopo quē accusant si egent. vt extra de accusa.ex parte. nā ⁊ dantur seruo agenti causam libertatis vt.C.de ordi.cogni. l.vltima. similiter ei qui egit ɔ̄ officioso ⁊ obtinuit si aduersarius appellet.vt.ff de inoffi. testamen. si instituta. §. penultimo.

Lator. in corporali.scilicet adulterio:vel incestu. vt xxx.q.i.non debȝ.secus de simplici fornicatione ꝓ qua hodie non deponitur. vt.lxxxij. distinctiōe presbiter. xxxiiij. distinctio.fraternitatis nisi de rigore factū fuerit.vt. lxxxi. disti. si quis episcopus p̄sbiter aut dyaconus

h¶ Nemeson. nota q̄ nō vocat eum fratrem licet essȝ episcopus.hodie aliud essȝ eē de fal.q̄ gui.

i¶ Vel excusatione. iusta tñ excusatio admittit͛.ex de of.iudi. dele. ex parte.ij.

k Reddere. cū de mero iure deberet in exiliū relegari iste cētū miliarib⁹ a ciuitate remot⁹. C. de epis. ꝛ cle. quicūqꝫ. Itē cadere debuissꝫ a iure suo. vt C. vnde vi. si qs in tantā. xvi. q. vi. placuit. sed meli⁹ ē vt eū sua auferre sinat ꝙ in pniciē ecclesie ampli⁹ incandescat. vt. xvij. q. vi. §. vlti.

l Propriū. hic videt ꝙ spoliator possit inferre questionē ꝓprietatꝫ spoliato. ex̄ de cā pos. et ꝓprietatis. cū eccl'ia ꝛ c. seq. qd nō est verum. vt ex̄ de restitu. spoli. itē cūꝫ quis. ꝛ c. in litteris. sꝫ dispēsatiue cū ipso actū ē. vt patet in glosa precedenti.

a Ut nō a nobis. loquitur primati: qꝛ apd metropolitanū pri⁹ ē cōueniend⁹. vt j. e. c. pri. ꝛ. ix. q. iij. null⁹ primas. ꝛ c. cō quest⁹. b Tulit. argu. ꝯ. xvi. q. vi. placuit. ꝛ c. de lapſ. vbi dicit ꝙ mōasterio tradunt res depositi. sꝫ illud verū ē qn̄ detrudet in monasteriū: sꝫ h̄ nō fuit deposit⁹.

c Hoc edicto. hec sunt verba gratiani vsqꝫ ad illū locū. vt si vltra. ꝛ a loco illo vsqꝫ ad illū locū. qm̄ ḡ. sūt ṽba greg. ꝛ inde sūt ṽba gratiani. d Dispēsatione. i. voluntate.

e Metropolitanum in aliq̄. ē ei epor̄ū iudex ordinari⁹ p̄ loco metropolitan⁹. x. q. iij. q: cognouimus. ꝛ xi. q. i. si cleric⁹ aduersus. f Nō p̄sumatis. ex cōtēptu. al's omisso eo pn̄t adire papā. vt. ṡ. e. q. vi. c. ij. ꝛ. iij. itē itelligo illd qn̄ epi iter se litigāt. nā si ep̄s litigat ꝯ clericū corā arbitris ē tūc litigādū xi. q. i. si cleric⁹. ex cōtēptu āt itelligo fieri qn̄ sine cā declinat ei⁹ iurisdictio. sicut dico ꝙ sine cā nō p̄t qs declinare iurisdictionē epi ēt p̄ q̄relā factā pape. vt plene dixi i ꝗstōne. vt debit⁹. ex̄ de ap. ar. nō eē appellādū omisso medio. sꝫ h̄ nō loq̄t de applōne.

Sicut. plata. a subditꝭ. ꝛ sic fac ad ꝓpositū. G. h̄. c. nā alit̄ nihil fac ad ꝓpositū. G. nisi velis dicē eo ipso ꝙ dedit aliis licētiā iudicādi. ḡ ꝛ accusādi. h Hortamur. no. ꝙ p̄ h̄ ṽbū hortamur et monem⁹ mādat iurisdictio. sic. ṡ. e. q. i. notū. ff. de of. p̄si. sepe. vꝫ tn̄ ꝙ puinciale cōciliū ordiario iure cognoscat de p̄mate siue de metropolitano suo. nā cū cōciliū iudicet de papa i his i qb⁹ ipse p̄t iudicari. ḡ cōciliū metropolitani p̄t iudicare de ipso. ar. ad h̄. j. e. si quis. ar. ꝯ. xvij. di. multꝭ. naꝫ ibi appellat a cōcilio ad metropolitanū: ḡ cū cōciliū sit min⁹ metropolitāo nō p̄t ipsuꝫ iudicare. vt. xxi. di. inferior. sꝫ pōt dici ꝙ q̄tū ad sua negocia ē minor quātū ad aliorū negocia ē maior. sꝫ i. c. multis nō appellat a cōcilio sꝫ a q̄dā cōgregatiōe epor̄ū ad metropolitanū. sꝫ adhuc obstat. xxi. di. nūc autē. sꝫ pōt dici ꝙ p̄t iudicare de ipso nō tn̄ eū cōdēnare p̄t. ꝛ ꝙ possit iudicari a cōcilio bene fa. ix. q. iij. saluo. ꝛ c. si aūt. ꝛ lxiij. di. salonitane.

Q sed est ar. ꝯ. ṡ. c. primo. Johannes.

Quapropter. vꝫ hic specialis casus in quo q̄libet possit suū ep̄m accusare. ꝛ h̄ caplm cōtinuat illi. xij. q. ij. q̄tuor.

cessante reddere[k] cōpellat. Si vero nihil ecclesie sed ꝓpriū[l] se dixerit abstulisse q̄zuis graue ꝛ iniquū fuit vt nō a nobis[a] vel metropolitano ei⁹ hoc petierit sed temerario ausu agere presumpserit verūtamē si q̄d ꝓpriū tulit[b] sub fraternitatis vr̄e dꝫ examine cōstare si verū ē. Sꝫ ꝛ illud inq̄rēdū ē diligent̄ si q̄d male de reb⁹ eccl'ie dilapidauit: vt ex eo qd nūc abstulit illd reformare ac satisfacere modis oib⁹ cōpellat̄. Hoc edicto[c] nō in accusatores vel depositores vlciscitur: sꝫ in depositū vlteri⁹ ꝓsequit̄: vt si vltra ad ep̄atū attēptauerit aspirare oib⁹ modis repellat̄: ꝛ ad agēdā penitētiā p̄hēnꝫ i mōasterio detrudat̄. Quē ergo greg. ad ep̄atū aspirātē oib⁹ modis repellit quē graui pnie subiicit patꝫ nō sua dispēsatiōe[d] sꝫ canonū cēsura a subditis eē accusatū ꝛ cōuictū. Et vt tā nō exēplis sꝫ legib⁹ agam⁹ vidēdū ē q̄d greg. scribat innocētio ꝛ reliquis epis sardinie ita dicēs. Quod subditi platos suos accusare nō possunt.

Metropolitanū vestruꝫ in aliquo[e] postponere nō p̄sumatis[f]: excepto, vt si qd nō optam⁹ cōtra eūdeꝫ vos aliquid cause habere cōtingat vt ob hoc sedis ap'lice iudiciū petere debeatis. Iteꝫ vniuersis epis cōcilij nizachij. Ultraꝫ platorū subditi nulla dissimulatiōe negligāt.

Sicut inquit laudabile discretūqꝫ est reuerētiā ꝛ honoreꝫ exhibere priorib⁹: ita rectitudinis ꝛ timoris dei ē si q̄ in eis sunt q̄ indigēt correctione nulla dissimulatiōe postponere ne totū qd absit corp⁹ morb⁹ īuadat si languor nō fuerit curat⁹ i capite. que dā ei de primate vestro clemētio ad nos plata[g] sunt q̄ qm̄ ita grauia sunt vt trāsire indiscussa nullo modo debeant. fraternitatē vestrā hortamur[h] vt cū oī sollicitudine ac viuacitate veritatis indagare mltis modis debeatis illata: et si sunt vt audita sunt: vltiōe canonica resecent̄. Ammonem⁹ aūt vt nō cuiuscūqꝫ p̄sone gratiam nō fauor nō qdlibet blādimētū queq̄ꝫ vestrū ab his q̄ nūciata sunt nobis emolliat vel a veritate excutiat: sꝫ sacerdotaliter ad inuestigādā veritatē vos p̄p deū accingite. Nam si quis in hoc piger aut negligens esse p̄sumpserit dictis criminib⁹ apud deū se nouerit eē p̄ticipē: cui⁹ zelo ad ꝓscrutādas subtiliter nefandi facinoris causas nō mouet̄. Hec si quis specialia ꝛ ex his generalē regulā colligi nō oportere cōtendat. audiat quid gelasi⁹ papa cap̄. xxvij. dicat oib⁹ clericis cuiuscūqꝫ ordinis ita scribens. Clerici excessus sui epi aurib⁹ romani pōtificis deferāt.

Quapropter[i] nec clericor̄ quisq̄ꝫ apostolice offense se cōfidat futuruꝫ immunē si in his q̄ salubriter sequēda ap'lica deprompsit auctoritas: siue episcopuꝫ siue presbiterū siue dyaconuꝫ videat excedentē. ꝛ nō p̄rin⁹[k] ad aures romani pōtificis[l] deferre[m] curauerit ꝓbatiōib⁹ dūtaxat cōpetenter exhibitis ita vt transgressionis vltio: fiat ceteris interdictio[m] delinquēdi. Sin vero[n] modis oib⁹ erit vnusquisqꝫ pontificū ordinis ꝛ honoris sui illisor: si cui clericor̄ vel auditui toti⁹ ecclesie hec putauerit supprimenda[o]. Idē De eodē.

Si q̄d in ecclesia dāni aut in his q̄ sunt p̄ceptōis nr̄e auctoritate ꝓhibita pōtificeꝫ vr̄m videritis admittere. morꝫ nr̄is aurib⁹ relatiōe[p] signate: vt q̄d fieri debeat cēseam⁹. Itē ex cōcilio calcedonēsi cap̄. xij. Clerici aut laici sine examiatiōe ad epor̄ū accusationē non admittant̄.

Clericos aut laicos[q] passim accusantes ꝛ sine ꝓbatiōe ep̄os aut clericos ad accusationē nō recipiēdos decernim⁹: nisi pri⁹ discutiat̄ eor̄[a] extimatiōis opinio i q̄ nō solū clerici sꝫ ꝛ laici ad accusationē epor̄ū recipiunt̄ sꝫ nō passim ꝛ inordiate sꝫ cū approbatiōe epor̄ū recipiūt culpe aliene ꝛ cū opinione bone sue intētionis boneqꝫ vite accusent. Itē ex sinodo romana. Quelibꝫ p̄sona ep̄ꝫ aut alios accusans monstrāda documētis inferat.

k Et nō p̄rinus. nōne necessaria ē ammonitio ꝛ certe sic. vt ex̄ de sy. licet. ꝛ ïō itellige p̄rin⁹. id ē post trinā admonitionē. vt. ṡ. eo. q. i. si peccauerit.

l Pōtificis vel alteri⁹ superioris. Jo.

m Deferre. hic habes ꝙ aliquis cogit̄ accusare. ꝛ. j. q. prima. q̄squis. ꝛ. v. q. v. c. i. ꝛ ex̄ qui fi. sint legi. cūm. ꝛ. xxiiij. q. iij. tam sacerdos argu. contra extra de accu. licet. in fi. ꝛ. v. q. ij. si primates. ꝛ. iij. q. iiij. clericus. ꝛ C. vt nemo inui. agere. l. vna. so. ad denunciationeꝫ quilibet tenet̄ de qua hic loquitur: nō aūt ad accusationeꝫ dic vt. ṡ. e. q. i. si peccauerit

m Interdictio. forte speciale ē in dilapidatione vt quilibet teneat̄ denūciare.

n Sin vero id ē si nō fecerit qd dictū ē de q̄tuor potiōib⁹. xij. q. ij. quatuor.

o Supprimēda. v. q. ij. si primates ꝯ illud ē decimine iniuriaꝝ

S de quo pōt ep̄s cōponere cū clericis suis siue inter partes.

I q̄d. relatiōe. ex h̄ pꝫ ꝙ loq̄t de denūciatiōe sicut caplo supius

C Lericos aut laicos. accusantes ep̄os aut clericos decernim⁹ nō esse recipiēdos passim ꝛ sine ꝓbatione. Johannes.

a Eorum. id est laicorum si sunt ignoti. vt. ṡ. e. querendum. vel eor̄. id est episcoporum qui accusantur: quia si vita eorum antea bona fuit: laici in nullo casu possunt eos accusare. vt. ṡ. e. q. i. in primis. in fine. ꝛ extra de testi. veniens. Si vero mala ꝛ laici ꝛ quilibet criminose admittuntur: nisi inimici ꝛ conspiratores. extra de simo. licet. et extra de senten. ꝛ re iudi. cum. J. ꝛ. A. ex hoc loco bazianus fundauit suam intentionem vt dixi in summa. sed intelligas loqui in illis casibus in quibus laici possunt accusare clericos.

SI quis eps. q2 alibi. ar. q sol9 eps hz merū iperiū in sua dyoce-
si. vt. xi. q. i. de psona. z. v. q. vi. delatori. hoc aūt ē merū iperiū. s.
cognoscere de criminib9. ff. d of. ei9 cui mā. est iurisdi. l. i. z. ff. de of. psi.
illicitas. z. §. qui vniuersas. z. C. de pba. sciant. c ¶ Illaudabi
lis. accusationē vocat illaudabilē intētionē: q2 cause materiā crimini
bus creare no
scunt. C. de iu
di. pperandū
z psumit q i-
nidie causa sp
fiat accusatio
vt. vi. q. i. si
oia. z q2 vir si
ne culpa expe
riri pōt: iō de
rici ab ea de-
bēt abstinere.
vt de pe. di. v
qualitas. §. e.
q. vi. decreto.
vel dic illau-
dabilem quo
ad vulgi opi-
nionez. nā ali
as psumit q̄s
bono zelo ac-
cusare. vt ex̄ d
do. z cōtu. ve
ritatis. in par
te decisa. ex ca
ritate eniz de-
bet prouenire
accusatio. ex-
tra de accusa.
si q̄s episcop9
z qui publice
accusat saluti
custodiaz ge-
rit. vt. C. de fa
mosis libellis
l. vna.
d ¶ Probati
onib9. C. de p
batiōib9. sci-
ant.
CRimina-
tiones. per
alios. i. procu
ratores. vt. j.
iij. q. ix. absēs
f ¶ Exactis. i.
actionib9 vel
litteris episco
por suor. vt
xx. q. ij. duo. z

SI quis eps aut dyacon9 aut quili
bet cleric9 apud epos q2 alibi[b] nō
oportz a qualibz psona accusati fuerit
quicūq fuerit vir ille siue sublimis ho-
noris siue alterius dignitatis q̄ hoc ge
nus illaudabilis[c] intētiōis arripuerit:
nouerit dicēda pbatiōib9[d] mōstranda
documētis se debere inferre. ¶ Itē da-
masus papa stephano archiepo. Sa-
cerdotes nō accusent q̄ ad eūdē ordinē
puehi nō possunt
SAcerdotes
vt antiqua tradit auctoritas crimi
nari nō possunt: nec in eos testificari q̄
ad eūdē nō debēt nec possunt puehi ho
norē. ¶ Itē igit9 papa. Nisi irrepre
hensibiles in maiorū accusationē nō re
cipiantur.
CRiminatōes maiorū
natu p alios[e] nō fiant nisi p ipsos
qui crimina intendūt si tū ipi digni z ir-
reprehensibiles apparuerit z actis[f] pu
blicis docuerint se oi suspitiōe carere z
inimicitia: z irrephensibilē fidez habere
ad cōuersationē ducere. ¶ Colligitur
itaqz ex his oib9 q subditi in accusatio
ne prelator sunt admittēdi. Nūc vidē-
duz ē an monachi in accusatiōe epoū
sint audiendi. ¶ Adrian9 papa videtur
eos ab accusatiōe remouere ita dicēs.
Mōachi sacerdotes accusare vel i eos
testificari nō possunt.
PLacuit[g]
eor accusandi sacerdotes z testifi
cādi i eos vocē obstruere quos nō hu-
manis vocib9 sed diuinis mortuos[h] eē
scim9: q2 funestaz[i] vocē poti9 interdici:
q audiri oportet. ¶ Itē in cōcilio cal-
cedonēsi pcipit vt ecclesiasticas actōes
monachi attractare nō psumāt. ¶ Itē
pelagi9 papa. Monachi nō sunt au-
diēdi in accusatiōe.
NUll9 mona-
ch9 talia vsq arripiat nec secula-
ria[k] aut ecclesiastica[l] negocia perturba

hoc si sunt ignoti. z est simile. iij. q. v. canonica. vel tū valet eis testio
niū populi qtum examinatio. vt. xxiiij. distin. c. i.
PLacuit. hoc. c. idē adrian9 intelligit de infamib9. vt. j. iij. q. iiij. hi
qui. z. j. iij. q. v. canōica. vl intellige cū gratiano de mōchis scz cri
minosis. nam certū est q monachi accusare possunt. vt extra de accu
sa. ex parte. j. c. cum pastoris. h ¶ Mortuos esse. qtū ad ciui
les actus z etiā ad diuinos: q2 nō possunt baptizare: sepelire: predi-
care penitentiā dare. vt. xvi. q. i. c. i. z. c. qui vere.
i ¶ Funestaz. q2 sp debēt flere. xvi. q. i. placuit.
NUllus. secularia. i. tutelā z pcurationē. l ¶ Aut ecclesiasti-
ca. i. baptizare quod olim nō licebat eis. ar. xvi. q. i. placuit.
NEgligere. cū possis. videt de prelatis tm loqui. n ¶ Per-
turbare. i. phibere z remouere a malo. z hoc cū comode hoc face
re pōt: alias non peccat q̄ sic nō prohibet. xxiij. q. ij. primum. z. c. faci-
at. z fm hoc quilibet tenetur phibere iniuriā a proximo. xxiij. q. iij.
non inferenda. Alij tamen hoc intelligunt tantū de prelatis. xxiij. q
iiij. duo ista nomina. z. c. ita plane. z. q. vltima. preterea. vel intellige
de atrocibus. z tunc quilibet teneatur. argumē. extra de senten. excoi.

quante. xxiij. q. iij. c. vltimo. z de penitē. distin. i. periculose. vel dic q quili
bet prohibere tenetur proximum a peccato committendo. xxij. q. v. hoc vi-
detur. secus in commisso. xciij. distin. dyaconi.
o ¶ Scrupulo. id est suspitione.
SAncta quippe. id ē cū simpliciter et pie viuunt et alios nolunt incre
pare. z intelligitur
de prelatis qui ex of
ficio tenētur resistere
malis z quorum ta-
citurnitas est morta
le peccatum et ma-
gnum damnum ope
ratur in ecclesia. vt
lxxxiij. distin. nemo.
et est hic argumen.
vitam actiuam pre-
ferendaz contempla
tioni. vt. vij. q. i. sci-
as. z. viij. q. i. in scri-
pturis. z habent se
vt excedentia z ex-
cessa. contemplati-
ua quantum ad per-
sonam contemplan-
tis magis est secura
z vtilis. actiua vero
magis laboriosa et
minus secura: sz ma
gis fructuosa. vt ex-
tra de renuncia. nisi
cum pridem. z extra
de regula. licet.

a ¶ Rusticitas. id ē
simplicitas.

b ¶ Tantum nocet.
intellige negatiue. id
est non tantum pro-
dest edificando quā
tum edocendo z re-
sistendo. simile. xliij.
distin. §. debz. z. xxij.
q. ij. primum itaq.
Johannes

represumant: q2 mortua ē in talib9 cor
vox. ¶ Sed aliud ē qd ex psumptione
assumit temeritatis: aliud est qd ex ne-
cessitate geritur caritatis. Monachi ei
ex psumptiōe epos accusare nō possunt:
ex caritate possunt. Und z in canonib9
pcipitur vt cubicularij epi sint vel reli-
giosi clerici vel electi monachi vt de ei9
vita testimoniū dicere possint. ¶ Itē
illud eleutherij pape oib9 generalit dr.
Cōsentire cōuincit q̄ cū possit puersis
negligit obuiare.
NEgligere cū
possis[m] perturbare[n] puersos nihil
aliud est q fouere: nec caret scrupulo[o]
societatis occulte q̄ manifesto facinori
desinit obuiare. ¶ Itē ieronim9 tā de
se q de alijs monachis in primo plogo
bibliotece scribit dicēs. Ecclesie parū
pdesse cōuincit q̄ eā destruētib9 nō resi
stit.
SAncta quippe[p] rusticitas[a]
solummodo prodest sibi: z quan-
tum ex vite merito edificat ecclesiā chri
sti: tantum[b] nocet si destruentibus non
resistit. ¶ Item Gregorius. Subdi-
ti prelatorū vicia reprehēdere studeāt
ADmonendi[c] sunt subditi ne plus
q expedit sint subiecti: ne cum stu
dent pl9 q necesse est hoibus subijci:
compellantur eorum vicia venerari.
¶ Idem generali sinodo presidens a-
it. Clerici siue electi mōachi sint cu-
biculari episcopi.
CUm pasto
ris vita in exemplum debeat esse
discipulis: plerūq clerici q̄lis sit i secre
to vita pontificis sui nesciūt: quā tū se
culares pueri[d] sciūt. De qua re pñti de
creto cōstituim9 vt quidā[e] ex clericis vl
ex mōachis electi in ministerio cubicu-
li pōtificalis obsequāt: vt is q̄ in loco
regiminis ē tales habeat testes[f] q̄ veram
ei9 i secreto cōuersationē videant et ex

ADmonendi. bo
num mediocre
quandoq dimitti-
tur propter bonum
obedientie: sed ma-
lum nunquam fieri
debet. vt. xi. q. iij. quid ergo.
CUm pastoris. Generaliter teneas q monachi possunt accusare eti-
am episcopos z alios: dum tamen de licentia abbatis. xij. q. i. non di-
catis. xvi. q. i. monachi. et si suum abbatem accusare vult habebit expen-
sas a monasterio. vt extra de accusa. ex parte. z tunc non est necessarius
consensus abbatis. Sed si alium vult accusare non habebit expensas a
monasterio. Si sunt in scolis possunt agere de his que pertinent ad studi-
um. extra de offi. delega. preterea. ff. de re iudica. quesitum. et. ff. de iudi. l. si
longius.
d ¶ Pueri. id est. seruientes. sic. xxij. q. ij. abraham quoq. z. ff. de verbo. si-
gnifi. pueri.
e ¶ Et quidam. duos habebit sacerdotes z tres dyaconos. vt de conse.
distin. i. iubemus. Sed nunquid contradicente abbate episcopus sume-
re potest monachum: non videtur: cum hoc sit priuilegium pape. vt. j. ix. q.
vltima. per principalē. z. lviij. di. c. i. z. ij. arg. contra. xvi. q. i. qui vere. Jo.
Solutio. credo q sic: nisi monasteriū sit exēptū cū maiora possit. vt ex̄ de
exces. prela. sicut vnire. h. sed nonne monachi nunq exibunt de claustro. vt
xvi. q. i. placuit. Respō. quando perfecti sunt fit hoc vt exteri9 sanctificēt

sedula visione exẽpluꝫ ꝑfect⁹ sumant. ❡ Idẽ vigilio epõ arelateñ. Prauos in sua societate episcop⁹ habere nõ dꝫ.

D Eruenit ad nos fratrem ⁊ coepm nostrũ serenum massiliensem prauos omnino hoĩes in sua societate[g] habere ita demũ vt pñ biterũ quendã qui post lapsum carnis in suis adhuc dictꝫ iniquitatibus volutari familiarem habeat: qd a vobis subtiliter est requirenduꝫ: ⁊ si ita cõstiterit cure vobis sit nr̃a euꝫ sic vice corrigere: vt q̃ talem recipit nõ familiaritate fouere ſꝫ discat poti⁹ se vltiõe cõprimere: ⁊ qui recept⁹ est discat lacrimis peccata diluere: nõ iniq̃tatem immũdicijs cumulare. ❡ Item pascalis papa. Viros boni testionij semper episcopi secum habeant

E Piscopi lectioni ⁊ orationi vacẽt: ⁊ semp secum pñ biteros aut dyaconos aut alios boni testimonij clericos habeant. vt ſm apostolũ ⁊ ſm sanctoꝝ patꝝ instituta possint[h] irreꝑhensibiles inueniri. ❡ Itẽ iohãnes[i] baptista cũ heremiticã vitã duceret scribas ⁊ phariseos sacerdotes ⁊ leuitas iudeoꝝ ad se venientes aspera increpatione redarguit. Itẽ ex canonib⁹ diffinitꝫ. illi sacerdotes accusare possunt qui ad eũdẽ gradũ cõscẽdere valent. Cũ ergo monachi ad sacerdocij graduꝫ laudabiliter ꝑtingere valeant: patet ꝙ ⁊ ipi sacerdotes libere accusare possunt.

D E accusatiõe[k] vero qualitꝫ fieri debeat in canonib⁹ aperte discernitur. ❡ Ait enim calixtus papa. Accusatio semp fiat inscriptis.

A Ccusatorũ ꝑsone sine scripto nũq̃ꝫ recipiantꝫ: nec absente[a] eo quẽ accusare voluerint: quibuslibet[b] accusare ꝑmittatur. ❡ Codice libro. iiij. titulo de ꝓbatoĩbus.

S Ciant cũcti accusatores eã reꝫ se debere deferre in publicã notionẽ que munita sit testib⁹ idoneis vł instructa aptissimis documẽtis vel indicijs[c] ad ꝓbationẽ idoneis ⁊ luce clarioꝛib⁹ expedita. ❡ Itẽ eutician⁹ papa. Accusatio semp debꝫ fieri in scriptis.

Q Uisquis[d] ille est q̃ crimẽ ꝓbare intendit in iudiciuꝫ[e] veniat nomẽ rei indicet vinculuꝫ inscriptõis arripiat custodie similitudineꝫ: habita tñ dignitatis[f] extimatõe potiatur nec impunitã fore sibi nouerit licẽtiam mentiendi cũ calumniantes ad vindictam poscat similitudo[g] supplicij qui vero ad sortilegos magosq̃ cõcurrunt nullatenus ad accusationem sunt admittendi. ❡ Item sixtus papa. De eodeꝫ

Q Ui crimen obijcit scribat se probaturum: et qui crimen non probauerit quod obiecit penam quam intulerit ipse patiatur.

❡ Sed Stephanus papa contra scribere videtur ita dicens. De eodem.

N Ex scripta nullius accusatio suscipiatur: sed propria voce si legitima ⁊ condigna accusatoris persona fuerit presente videlicet eo quem accusare desiderat: quia nullum absens[h]

vel quãdo fiunt epi. ⁊ isti cubicularij possunt eẽ testes nõ solum de conuersatione episcopi sed etiam de facto eius. vt. xij. q. i. manifesta. Johannes.

f ❡ Testes. propter hoc inducit caplm. quia qui possunt testificari ⁊ accusare. f ❡ Testes. nec tales potest episcopus ab accusatione repellẽ. ex de accusa. nulli. ⁊ C. qui accu. nõ pos. iniquũ. ar. cõtra speciale eẽ i epo. Jo.

P Eruenit. in societate. nota ꝙ pñsumitꝫ cõtra aliquẽ vel pro aliquo ex societate. vt. xxviij. q. i. c. sepe. lxxxi. dis. cleric⁹ ⁊. xviij. q. ij. diffinimus. Jo.

E Piscopi. possint. ſ. di. xciij. dyacõi. i ❡ Itẽ iobs ꝓbat cum hic hẽmita accusabat ꝙ monachi possunt accusare. quod verꝫ est si habent speciale mãdatũ abbatis. xvi. q. i. q̃ vere. nisi forte requiri non possit sine magna difficultate. argu. ff. de iniurijs. sed si vnius. ſ. filio. ⁊ nota. xij. q. i. non dicatis.

D E accusatione. Circa hoc notanduꝫ ꝙ aliud est infamatio: aliud denunciatio: aliud accusatio. Infamatio prohibetur ſ. e. q. proxima. accusatio. i. ⁊. v. q. i. c. i. et ij. ⁊ denunciatio precipitꝫ. ſ. e. q. i. si peccauerit. ⁊. ſ. q. proxi. quapropter. ⁊ fit sine inscriptione. iiij. q. iiij. ſ. aliquando. Accusatio aũt permittitur ⁊ in ea inscribitur ⁊ subscribitur. j. c. libelloꝛum. fallit tamen hoc in sex casibus. non enim semper cogitur quis inscribere: vt in leuibus criminibus. ff. de accusa. leuia. ⁊ in crimine abigeatus. C. de abigeis. l. vna. et in casu vbi mulier accusat. xv. q. iij. de crimine. ⁊ ſm quosdam in crimine apostasie. et vbi cristianus iudeam duxisse accusatur. C. de apostatis. apostatarum. C. de iudeis. ne quis. ⁊ vbi maritus accusat vxoꝛem iure mariti. iiij. q. iiij. si maritus. C. de adulte. quamuis. ⁊. l. iure. Johannes. sed hoc falluꝫ ẽ ſm ius canonicum. vt extra de procura. tue. Item quando officialis denunciat crimen alicuius presidis. C. de accusa. ea que. iiij. q. iiij. ſ. aliquãdo. bar. ⁊ cum crimen in modum exceptionis proponitur ſm quod distinguitur. extra de accusa. super his. Nunc videndum quid iuris sit circa singulos modos agendi. et quidem denunciationem precedet ammonitio: alias remouetur a denunciatione. vt extra de accusa. super his. ⁊. c. si quis episcopus. ſ. e. q. vij. accusatio. ⁊. c. si quis ergo. Item criminosi infames inimici possunt a denunciatione repelli. vt. iij. q. vij. qui sine peccato. ⁊. c. postulatus. ⁊. xxxv. q. vi. episcopus in sinodo. ⁊ extra de testibus cogen. preterea. extra de accusa. cum oportcat. ⁊ dictum est. ſ. e. q. i. si peccauerit. ⁊ extra e. qualiter. ij. pena sic conuicti modica est. quia debet penitere de crimine ⁊ credo eum non esse remouendum ab ordine vel dignitate nisi delicti qualitas aliud requirat. vt in simonia i. q. i. si quis neq̃. ⁊. q. vij. requiritis. siue scandalum inde oꝛiatur. extra de noui ope. nunci. cum ex iniuncto. si agatur in moduꝫ inquisitionis: similiter inscriptio non est necessaria: ⁊ potest procedi sine ipso qui impetrauit inquisitionem sicut cum ipso. sed fama debet precedere inquisitionem non semel sed sepius ⁊ apud bonos. et graues. vt extra de accusa. qualiter. ⁊. c. cum opoꝛteat. ⁊ extra de simo. licet

Citari etiam debet infamatus vt audiatur eius exceptio: vt eisdem c. habetur. ⁊ extra de sen. ⁊ re iudi. cum. J. ⁊ A. ⁊ debet esse presens. ⁊ in hoc casu possunt testes recipi lite non contestata. vt extra vt lite non cõtesta. quoniã frequẽter. pena hui⁹ talis est. prelati sunt ab administratiõe remouẽdi. minores sunt beneficio priuandi. vt extra de accusa. qualiter. ⁊ extra de simo. dilectus ij. sed si in modum exceptionis obijcitur crimen: distingue: vt extra e. super his. ⁊ ex de ordi. cogni. cum dilectus. ⁊ in hoc casu laici bone fame admittuntur ad excipiendũ ⁊ testificandũ. ex de testi. taꝫ litteris. ⁊. xxiij. distinc. illud. sed cũ crimen obijcitur in modum accusationis semp necessaria ẽ iscriptio. vt. j. c. libelloꝛum. fallit in sex casibus. ſ. notatꝫ ⁊ in septeꝫ ſm quosdaꝫ cum officialis accusat. C. de accusa. l. ea que. ⁊ in hoc casu pena est depositio. vt. ſ. proxi. q. latoꝛ. ⁊ extra de simo. dilectus.

A Ccusatorũ. nec absente. C. de penis. ne diu. contra. sed illud speciale ẽ in dilapidatoꝛe. sic. ſ. e. q. vi. ſ. sunt quoꝛuꝫ. vt notaui. i. q. iij. nulli.

b ❡ Quibuslibet. j. v. q. ij. relatum. sed contra. v. q. vltima. epiphanium. dic accusatum id est diffamatuꝫ.

S Ciant. indicijs. xxxij. q. i. dixit dñs. ⁊. xxx. q. vi. c. i. sed cõtra. iij. q. ix. absens. sed ibi non accusatur sed tantum libellus accusationis ꝓpositus est contra absentem. libellus tamen in absentia rei proponitur. ff. de adultꝫ. miles. ſ. sexaginta. hoc verũ est nisi absens sit per cõtumaciam. vt. iij. q. ix. decernimus.

Q Uisquis. hoc ponitur. C. de accusa. l. vlti.

e ❡ Vinculum inscriptionis. i. obliget se ad talionem.

f ❡ Dignitatis. quia pari iure censentur accusatoꝛ ⁊ accusatus. vt. iij. q. ix. c. vl. C. de exhiben. reis. l. vl. sed tamen ratio dignitatis in hoc habetur quod mitius punitur constitutus in dignitate q̃ alter. xxiij. q. i. qui contra. ⁊. c. quisquis. Johannes.

g ❡ Similitudo. nisi in casibus exceptis. ſ. e. q. iij. ſ. notandum. ſi.

N Ex scripta. absens. potest autem libellus dari absente accusato. vt. v. q. vi. epiphaniuꝫ. C. de exhiben. reis. l. ij. ⁊ etiam die feriato. vt. ff. de adulte. miles. ſ. sexaginta. prius tamen denunciabit ei accusatoꝛ quem vult accusare alias non audietur. vt. ff. de adulte. denunciasse. ⁊. C. de accusatio. absentem. deinde det libelluꝫ iudici. Judex tamen non prius recipiat libellum q̃ inscriptio sit facta ⁊ fideiussorem dederit de lite prosequenda. vt. C. ad turpillianum. l. i. C. qui accusare non possunt. l. iij. postmodum vocandus est reus ſm legem. C. de exhiben. reis. l. ij. ⁊ nomen eius recipietur intra nomina

reo: si, et hoc fit cū lis ē contestata. ff. de adul. cū maritꝰ. §. prescriptio nes. et ff. de iure fisci. fiscꝰ. et prius habebit inducias viginti dierum ad deliberandū nō triū tm̄: vt quidā dicūt. vt. ff. de publi. iudi. inter. habebit etiā inducias triginta dieꝝ ad cōponēdos mestos penates vt. C. de exhiben. reis. l. ij. Sm̄ canones tn̄ nō videt̄ ꝙ necessaria sit denuntiatio vel talis solemnitas. vt extra de accusationibꝰ licet. in fi.

[l] Libellorū talis ē supplere compre hendatur cōsul et dies institute accusatōnis non cōmissi crimini vt sequit̄. qa de die criminis commissi loqtur.

k ¶ Consul et dies. sunt proponendi supple hodie. primo ponitur imperatoris nomē. postea cōsulis: postea indictio: postea mensis et dies in aut̄. vt preponatur imperatoris nomē colla. v.

l ¶ Gaio seio. ideo nomē exponitur vt sꝫ qualitatem ꝑsone puniat̄ maius vel minus. Sed qd si ignoratur q̄ sit illa persona: videtur ꝙ nihilominus ipsum accusa re possit. vt. v. q. i. c. ij.

m ¶ Nec aūt diem. cōmissi criminis sꝫ cōcepti libelli vt s. diximꝰ. penitus cōtrarium est in ciuilibꝰ actiōibꝰ. vt. ff. de eden. l. i. §. dic̄ aūt. a testibꝰ autem querit̄ dies. vt. iij. q. ix. nihilominꝰ. xxxv. q. vi. de parentela. de h̄ plene dicemꝰ. iij. q. iij. in testibꝰ. ij. et etiā dicēt in qua parte domꝰ. q: non licet vagari cū discrimine alteriꝰ. vt. ff. de iniur. ꝑtor. Joh. tn̄ dic̄ ꝙ nō aliud tenet̄ dicere testis q̄ accusator ꝓposuit: q: nō aliud iudicā duꝫ est q̄ in libello cōprehensum sit. ar. ex̄. de causa pos. cū sup electōne. de simo. lꝫ heli. vltra mediū.

n ¶ Se ꝓfessuꝫ. i. se velle ꝓseq accusationē et subituꝝ talionē si nō ꝓbat. Jo.

o ¶ Sꝫ si aliō. i. eodēmodo est ꝓcedēdū si aliud crimē obijciat.

p ¶ Postulante reo. hoc etiā fiat elapso biennio. vt. C. vt intra cer. tem. l. vlti.

q ¶ Videbimꝰ. ff. ad turpil. in senatus. §. vlti.

accusare potest nec ab aliquo accusari.
¶ Sed calixtꝰ papa ꝑcepit vt accusator ꝑsente eo quē accusat in scriptis accusans accusationē iudici offerat et propria voce litteras sue accusatiōis legat Stephanꝰ aūt ꝓhibꝫ ne absens aliquē ꝑ ep̄lam audeat accusare. ¶ Que vero sit forma accusatiōis quis modꝰ cōcipiendoꝝ libelloꝝ paulꝰ in digestis lib. xlviij. de publicis iudicijs. i titl̄o de accusatiōibꝰ et inscriptiōibꝰ ostendit dicens

Libelloꝝ inscriptiōis cōceptio talis est[l]. Cōsul et dies[k] apō illū pretorē vel cōsulē luciꝰ titiꝰ ꝓfessus ē se meuiā lege iulia de adulterijs reā deferre qō dicat eā cū gaio seio[l] in ciuitate illa domo illa: mēse illo: cōsulibꝰ illis cōmisisse adulteriū. vtiqꝫ eni et locꝰ designandus est in quo adulteriū cōmissuꝫ ē: et ꝑsona cū qua admissum dicitur: et mensis hoc eni lege iulia publicoꝝ iudicioꝝ cauet̄ et generalit̄ ꝑcipit̄ oibꝰ qui aliquē reum deferūt: neqꝫ aūt die[m] neqꝫ horā inuitꝰ ꝯprehendat: qō si libelli inscriptionum legitime ordinati non fuerint rei nomē abolet̄: et ex integro repetēdi reū ptās fiet. Jteꝫ subscribere debebit is q̄ libellū dat se ꝓfessuꝫ[n] ē vel aliꝰ ꝑ eo si litteras nesciat ꝓfiteat̄. Sꝫ si aliud[o] aliquod crimē obijciat veluti ꝙ domū suā prebuit vt stuprū materfamilias pateret̄: qō adulterū deprehensuꝫ dimiserit qō ꝑciū ꝓ cōperto stupro acceperit: et si qō simile idipsuꝫ in libello cōprehēdēdum erit. Si accusator decesserit aliave causa eū impedierit quo minꝰ accusare possit: et si q̄d simile nomē rei abolet̄ postulante reo[p]. Jdqꝫ ex lege iulia de vi et senatuscōsulto cautū ē ita vt liceat alij ex integro repetere reū. sed itra quot tēpus videbimꝰ[q] et vtiqꝫ. xxx. dies vtiles obseruādi sunt.

Jncipit causa tertia

Quod restitutio. hic agitur an spoliatꝰ sit restituendꝰ. sꝫ s. pri. c. q. ij. agebat̄ an spoliatꝰ eēt in ius vocandꝰ. est aūt regulare ꝙ spoliatꝰ ab alio q̄ a iudice: vel etiā si a iudice ē spoliatꝰ sine ordine iuris semper statim ē restituendꝰ nō obstante exceptione alicuius criminis vel non canonice institutionis. vt extra de restituti. spolia. in litteris. et c. itē cū quis. et c. cōquerēte. et. vi. q. iij. deniqꝫ. fallit in casibus hic notatis. Jntrusio scilicet quando aliquis occupauit sedem apostolicam violenter. vt. j. c. §. patet. sed hoc ē speciale in papa. dilapidatio. vt. j. q. ij. quia ea. sed h̄ hodie nō tenet: quia nō est spoliandꝰ aliqs nisi probata suspitione. vt extra de sy. licet criminis enormitas. vt. ij. q. v. super causa. infamia et criminis euidētia. vt. ij. q. v. presbiter si. et. q. i. scelus et. q. i. manifesta. itē crimē simonie. vt extra de simo. accusatum. et c. etanta. cōtumacia. vt. iij. q. ix. decernimus. scandalū vt. iij. q. vi. hec quippe. fornicatio notoria. extra de diuor. significasti. Jtē cuꝫ reus est absens. extra de of. iudi. del. consultationibus. Jteꝫ cum incontinenti deiecit. extra de restitu. spo. cum olim. Jteꝫ cum spoliatio est ꝓbata in modum exceptionis. extra de ordi. cogni. cum dilectus. Jtem sm̄ quosdam cum incontinēti spoliator vult probare exceptioneꝫ. vt extra de restit. spoli. litteras. ff. ad exhibēdum. l. iij. §. ibidem. Jtem cuꝫ a muliere obijcitur seuicia viri. vt extra de restit. spoliato. ex transmissa. Jtem in casu quē habes extra de diuor. gaudemus. in fine. Jtem exceptō rei iudicate. vt. ij. q. vi. §. diffinitiua. Jtem exceptio iurisiurandi vel pacti sm̄ quosdam. vt extra de resti. spolia. accepta. et c. sollicite. Jtē si sub

Q.i.

conditione possedit extra de resti. spolia. olim. Jtem si ex gratia vel precario possedit. j. x. q. iij. quia cognouimus. extra de exces. prelat̄. cum ad quocundam. Jtē si possedit vt colonus. ff. de vi et vi arma. cum fundum. Hoc autem scias ꝙ quatuor sunt auxilia prodita per que petitur restitutio. actio: interdictū conditio ex canone: iudicis officium. actione petitur restitutio: vt actione quod metus causa datur restitutio contra quemlibet possessorem. ff. quod metus causa. metum. §. volenti. Jtem actione de dolo petitur restitutio et et per illam non fit restitutio nisi contra illum qui dolum fecit. ff. de dolo. l. si plures. Jtem interdictum restitutio datur contra illum solum qui vim fecit. vt extra de restitu. spoliato. cum ad sedem. in fine. per conditioneꝫ ex canone datur restitutio contra quemlibet possessorem. vt extra de appel. bone. et. j. c. reintegranda. Jtem per iudicis officium petitur restitutio cuꝫ aliquis propter absentiam perdit rem suā de qua agitur. ff. ex quibus cau. ma. l. i. et per totum. et illa potest agi contra quemlibet possessorem. xvi. q. iij. porro.

Episcopis. omnia. etiam deposita. vt. ff. depositi. l. i. §. qui autem. et ff. de vi et vi ar. l. i. §. quod autem. et §. sepe.

c ¶ Nullum crimen. a spoliatore: vel generaliter a nullo cum sit inermis vt. j. c. q. ij. oportet.

Quidā ep̄s a ꝓpria sede deiectꝰ est: petit restitui: post restitutionē ducit̄ in cām: inducies postulat. Tandē ad eiꝰ accusationē ꝓcedit quidā nō legitime cōiūctꝰ vxori: et duo infames: et tres religiosi. accusatores testes de domo sua ꝑducūt: et alios sibi inimicos extra suam ꝓuinciā reus criminoso iudici offert̄ ab vno tantū audiendꝰ et iudicādus. Quidā vero de accusatoribꝰ et testibꝰ absentes: illū ꝑ ep̄lam accusare et i eū testificari cōtēdūt: cū m̄lta capitl̄a ei obijcere. ∴ i prio accusatores deficiunt demū accusatio i accusatorē vertitur.
¶ Hic primū q̄rit̄: an restō dāda sit q̄buslibet expoliatis. ¶ Secūdo de inducijs an post restōnē tātū an ēt post vocationē ad cām q̄buslibet ꝯcedende sint. ¶ Tertio q̄ spacio mēsiū vtriqꝫ sint cōcedēde. ¶ Quarto an ifames et non legitie ꝯiuncti ad accusationē sint admittendi. ¶ Quito an testes de domo accusatoꝝ sint ꝑducēdi. vl̄ inimicoꝝ vox sit audienda. ¶ Sexto an extra ꝓuiciā reꝰ sit ꝑducēdꝰ. ¶ Septio an sit audiēda eiꝰ snīa quē cū reo par ificit malicia. ¶ Octauo an ab vno tātū ep̄s sit audiendꝰ vel iudicandꝰ. ¶ Nono an accusatores vl̄ testes i absentē vocē accusatiōis vl̄ testificatiōis exhibere valeant. ¶ Decimo an deficiētes in prio capl̄o sint admittēdi ad sequētia. ¶ Undecimo an accusato liceat accusationē i accusatorē vertere vel nō.

Quod restō q̄buslibꝫ dāda sit: multis auctoritatibꝰ ꝓbat̄. ¶ Ait eni Jginꝰ papa:

Expoliatis vl̄ eiectis oia sunt reitegranda.

Episcopis rebus suis expoliatis vel a ꝓprijs sedibus eiectis oia [b] q̄ eis ablata sunt legibꝰ sūt reitegrāda: q: priusq̄ꝫ hoc factuꝫ fuerit

¶ Nullū crimē. ꝓ quo fuerūt spoliati fm̄ Hugo. vel nec illud nec aliō ꝑt obijci a spoliatore. ij. q. ij. in scripturis. ⁊. c. null⁹. sed mirū ē si ali⁹ nō pōt eū de crimine illo accusare. vt. j. q. ij. cū ecclesie. ⁊. c. ꝓxi. cū res inter alios acta alijs nō preiudicet. Itē nunq̇d spoliator pōt eū accusare postq̄ est restitutus. ar. q̄ nō. extra de resti. spol. itē cū q̇s. ar. ꝯ. q̄ possit saltē ciuilr̄. j. e. q. ij. audiuimus. lentiā vl̄ q̄ cōditōe ex h̄ canone q̇libet possidēs possit cōueniri. ar. ad h̄ ex̄ de iudi. q̄ꝛ. ex̄ de trāsac. veniēs. ex̄ d̄ emp. ⁊ vē. ꝑuenit. ex̄ vt li. pen. eccl̄ia. ⁊ de ap. bone. ⁊ ē expssuꝫ ex̄ de resti. spo. sepe. b ¶ Aut dolo. ar. q̄ restituēd⁹ sit qui dolo suo iuri renūciat. vt. j. xv. q. vi. c. i. ⁊ j. xxx. q. i. dictū. ⁊. C. de inoffi. test. cū q̇. i. rn̄. ex̄ de his q̄ vi me. cā fi. cū

Episcopi. obijci. E si tamē spoliatus vel agere ꝯtra spoliatorē recōueniri ꝑt ab eo. vt ar. ff. de iudi. l. ij. §. itē. sed h̄ verū est cū nō agit de spoliatis. ex̄ de ordi. cogni. cū dilectus. ⁊ meli⁹ in. c. fi. pōt etiā eū recōuenire d̄ alio spolio. ex̄ de restitu. spo. c. vlti.

e ¶ Obijcē. quid si nunq̄ velit petere restitutionē vt sic non puniat̄ de crimie ꝓ quo ē spoliat⁹ cū tn̄ inde grauiorē penaꝫ mereret̄: dicerē q̄ in tali casu bene possit accusare ante restitutionē ne fraus sit ei lucrosa. ar. ex̄ de iudi. intelleximꝰ. ⁊. xi. q. iij. priuilegiū. sꝫ si minorē penā de illo crimine mereret̄ tūc nō est accusand⁹ de illo crimine cū satis sit punit⁹. ar. ij. q. vi. §. si quis ex plurib⁹. dic tp̄s prefigenduꝫ vt extra de resti. spo. frequēs. li. vi.

f ¶ Sed notanduꝫ. naturalē. nec sufficit dare pignora. ex̄ de sen. ⁊ re iudi. cū aliq̇bus. similiter in ꝑtorium pign⁹ ē q̇s corporaliter mittēd⁹. ff. de pig. ac. nō ē mirū sec⁹ in cōuētionali. ff. e. l. i. ⁊. ff. d̄ dolo. l. si plures.

Reintegranda. et eo loco. etiā vltra mare ⁊ sūt reuocāda sumptib⁹ spoliatoris ff. de rei ven. si vero.

a ¶ Captiuitate. j. xvi. q. iij. porro. ⁊. c. ꝑcedēti.

a ¶ Captiuitate. si eū per vim aliquid extortū est vel ablatuꝫ infra annū ꝑt agere cōtra deiectorē in q̇druplum: post annū in simplū. ff. de vi et vi ar. l. i. sed si ꝑ metū est extortū aliquid tūc cōtra omnē possessorē agit infra annū in quadruplū: cū nō vult restituere. ff. qd̄ me. cā. si cū exceptōe. §. i. ⁊. ij. ⁊. iij. b ¶ Aut dolo. ⁊ tūc vsq̄ ad bieniū pōt cōueniri q̇ dolū cōmittit. vt. C. de dolo. l. vlti. sꝫ ꝑpetuo pōt cōueniri actiōe in factū de eo qd̄ ad eū ꝑuenit. vl̄ si dolo facit quo ad min⁹ ad eū ꝑueniret. vt. ff. de dolo. i. herede. ⁊ in. l. eaten⁹. ⁊. l. dolo ve ei⁹ factū. cū aūt canō eq̄paret dolū metū vio

nullū crimē c eis obijci pōt. ¶ Item fabianus papa. De eodem.

Episcopi si a ꝓprijs sedib⁹ aut eccl̄ia sine auctoritate romani pontificis expulsi vel eiecti fuerint: anteq̄ ad sinoduꝫ vocent̄ ꝓpri⁹ loc⁹ ⁊ sua oīa eis reintegranda sunt. Nulla em̄ ratio permittit dum ad tp̄s eoꝝ bōa vel ecclesie atq̄ꝫ res ab emulis aut a quibuscūq̄ detinent̄: vt aliq̇d illis obijci d debeat: nec quicq̄ pōt eis quilibet maioꝝ vel minoꝝ obijcere e dū suis ecclesijs vel reb⁹ vel potestatib⁹ carent. ¶ Sed notandū q̄ restitutiōis sentētia sola nō sufficit nisi ꝑsentialiter oīa iudicis officio restituant̄: vt eiectus vel expoliat⁹ etiā naturalē f possessionē recipiat: siue animo suo ⁊ corpore alieno veluti ꝑ ꝓcuratorē: siue aīo ⁊ corꝑe suo. cūcta quoq̄ꝫ que sibi ablata fuerit quacūq̄ cōditiōe in eodē loco vnd̄ subrepta fuerāt sunt reuocāda. ¶ Vn̄ Johannes vrbis rome ep̄us scribit zacharie archiep̄o. De eodē.

Reintegranda sunt oīa expoliatis vl̄ eiectis ep̄is presentialiter ordinatiōe pōtificis ⁊ in eo loco g vnde abcesserant funditus reuocanda. quacunq̄ cōditione temporis aut captiuitate a aut dolo b aut violentia maioruꝫ ⁊ per quascūq̄ causas iniustas res ecclesia aut ꝓprias id est suas substātias perdidisse noscūt̄. ¶ Item eusebi⁹ apostolice sedis ep̄us omnibus episcopis. De eodem.

Reintegrāda sunt omib⁹ spoliatis vel eiectis ep̄is ⁊c. vsq̄ꝫ fundit⁹ reuocāda eodē modo vt supra. ¶ Item alexāder papa. Nō est sacerdos sꝫ scismaticus qui fratrū se subtrahit obsequio.

Nulli dubiū est q̄ꝛ boni a malis ꝑsequunt̄ ⁊ tribulant̄ ꝑꝑ qd̄ nos oportet humiliari sub potēti manu dei vt liberet nos in tp̄e tribulatiōis. naꝫ ⁊ dyabol⁹ nō cessat circūire querēs quem deuoret: ⁊ querere quos ex fidelib⁹ perdat: ⁊ maxīe illos q̇s ardētiores ī seruicio saluatoris eiq̄ familiares inuenerit familiares dico eos quos sacrari ⁊ ī ordine apostolat⁹ de⁹ cōstitui voluit. ipi eniꝫ ꝓ populo interpellāt ⁊ peccata populi comedūt: q̄ꝛ suis ꝑcib⁹ ⁊ oblatōib⁹ ea delēt atq̄ꝫ ꝯsumūt. Et infra. Qui āt ex vestro fuerit collegio ⁊ ab auxilio c vestro d se subtraxerit magis scismatic⁹ q̄ sacerdos eē ꝓbat̄. Ecce inquit ꝓpheta q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū habitare fratres in vnum. Illi vero nō habitāt in vnum qui fratrū se solatio subtrahunt: aut qd̄ deteri⁹ est fratrib⁹ insidias aut laqueos ponūt. ⁊ infra. dn̄m crucifigūt qui eū in sacerdotib⁹ suis ꝑsequūt̄: q̄ꝛ crux a cruciatu dicit̄. magnū vero cruciatū sustiet qui vim patit̄. ¶ Itē fabian⁹ papa. Excōicent̄ qui opprobriū ⁊ calūniā īferunt sacerdotib⁹.

Deus ergo fratres ad hoc ꝑordinauit vos ⁊ oēs qui summo sacerdotio funguntur: vt iniusticias remoueatis ⁊ ꝑsumptiōes abscindatis: ⁊ in sacerdotio laborantibus succurratis: ⁊ opprobrijs ⁊ calamitatibus eoꝝ locū nō prebeatis. sed ei q̇ calumniā vel opprobriū patit̄ adiutoriū feratis. Illū vero q̇ calūniā vel opprobriū facit abscindatis: ⁊ dn̄o ī suis sacerdotibus opem feratis. ¶ Patet ergo q̄ expoliati prius sunt presentialiter restituēdi anteq̄ꝫ ad cām sint vocādi. Sꝫ obijcit̄. vbi nō fuit legitīa instō ibi nec potest esse restō. nō em̄ ꝓbat̄ destitutus qui prius nō fuit institut⁹: ac ꝑ hoc nec restaurationē postulare pōt. Illi ergo quorū electio viciosa ē vel q̇ a clero nō sunt electi vel a ppl̄o expetiti vel q̇ ꝑ symoniā erepserūt: nō sunt habēdi inter episcopos. ⁊ ideo si a sedib⁹ quas tenere videbant̄ expulsi fuerint: nō possunt restōnem petere anteq̄ꝫ vocent̄ ad cām. Unde supra ī tractatu ordinandorum Si q̇s pecunia e vel gratia humana seu seculari vl̄ militari tumultu ⁊c. Sꝫ hoc in eo tm̄ casu ītelligit̄ quo ap̄lica sedes ꝑ violētiā occupat̄ quo casu iudex non inuenit̄ cui⁹ officio ille apostatic⁹ possit excludi. In alijs aūt locū nō hꝫ: cū violenta possessio nisi ꝑ iudicis sn̄iam violento detentori detrahi nō possit. Si aūt ver⁹ dn̄s bello nō cōtinuato f sꝫ renouato vi illuꝫ de possessione eiecerit: iudicis auctoritate predōi possessionē restituet. Si ergo ipsi a sedib⁹ q̄s quoq̇ modo tenere videbant̄: nō ꝑ iudiceꝫ sꝫ violēter eiecti fuerint: post eiectionē restituēdi sunt ante regularē ad sinodū vocatōeꝫ. Induciꝫ g aūt post restōnē

dilect⁹. cōtra. ⁊. xx. q. iij. constituit. contra

Nulli. auxilio. ar. q̄ quilibet tenetur patrocinium ꝓ sua ecclesia ꝑstare. xci. di. si imperator. ⁊ si contra ecclesiam suā staret pruiand⁹ esset eo qd̄ habet ab ea. vt. j. q. vij. c. i. C. locati. milites. ⁊ ē expressum ex̄ de postu. c. vlt. b.

d ¶ Uestro. episcopi sibi inuicē debēt ꝑstare auxiliuꝫ vt. s. di. xc. ꝑpim⁹. ⁊ iō inducit hoc. c. s. q̄ ꝑp sit subueniendū spoliatis.

Deus. patet. si quis pecunia. s. disti. lxxix. si q̇s pecuniā. hoc tn̄ ibi non dicit̄: sed meli⁹ posset induci: qd̄ est. xxiij. disti. in nomie. vbi nulla ei audiētia dat̄. de illo iuenies argumēta. xiij. q. i. in prin. ⁊ i summa.

f ¶ Nō continuato. i. si nō interponit̄ act⁹ cōtrari⁹. ff. de testa. heredes palā. §. fi. vel cōtinuato. cū primū potuerit. ff. ad tertul. l. ij. §. confestim

Induciꝫ. quiq̄ g ij. sunt genera induciaꝝ. restitutorie. ꝑparatorie: citatorie: deliberatorie: iudicatorie siue executorie. in causa criminali restitutorie nō erūt minores sex mēsibus nec maiores anno: ⁊ habēt locū ante vocationē in ius ī cā criminali. j. e. eiectis. vel veri⁹ ē qd̄ sint arbitrarie. vt. j. e. si ep̄s. citatorie erūt vni⁹ vel duoꝝ vel triū mēsiū. vt. iij. q. v. c. i. ⁊. v. q. ij. c. i. ⁊ habēt locū post citationē ⁊ cōtestationē. Ille āt que habent̄. v. q. ij. c. ꝑsen

ri. sunt pēnales adiectiones de quib⁹ mētiunt̄ quidā ꝙ sunt clericoꝝ mioꝝ vl̄ laicoꝝ. tñ ar. ē ꝑ eis. xv. q. vij. si autē. alie sunt ꝑ̄sbiteroꝝ vel dyaconoꝝ vt dicūt quidā. ꝑparatorie erūt anni ꝛ dimidij vel vnius anni vl̄ sex mēsiū. vt. j. e. q. iij. de inducijs. ꝛ hec dant̄ ante litis cōtes. vt. v. q. ij. si primates. In ciuili aūt cā sunt inducie deliberatorie. xx. dieꝝ. vt. j. e. q. iij. offerat̄. citatorie. xxx. dierū. i. aut. de litigi. §. oēs. colla. viij. ꝛ ꝑ trinuz edictū. vt xxiiij. q. iij. de illicita. iudicatorie quatuor mēsiuz: q̄ dantur iudicatis. vt ex̄ de of. de le. q̄renti. i criminali nō dātur delibera/torie: q: cert⁹ dz eē re⁹ vtrū velit crimē cōfiteri aut negare cuz sciat se esse reū vel nō. Itē nec iudicatorie dantur q: ibi pena nō differt̄ nisi in casib⁹. vt. xi. q. iij. cū apud.

Quanto. i. quali. i. si longo tpe fuit spoliat⁹ lōgo tpe erit restitutus. si. xc. di. si quis monachus. in fi.

Cum ecclesie sponte. ar. ꝙ spoliat⁹ suo iuri pt renunciare. arg. cōtra extra de resti. spo. sollicite.

Oportet. nudi. ecce ratio canonis quare spoliatus nō tenet̄ respōdere: ꝛ ē forte iō statutum: q: cū ꝛ est spoliat⁹ non pōt sufficere ad sumpt⁹ iudiciales. nec inuenit hoīes adeo fauorabiles.

prestandis: ꝛ quo spacio temporis concedende sint scribit iohānes papa dicēs

Scdʒ tp̄s expoliatōis cōcedunt̄ inducie restōnis

Quanto[b] tp̄e expoliati vel expulsi esse videbant̄: anteq̄ ad sinodū cōuocent̄: sub eodē tp̄is spacio eis inducie indulgeant̄. ¶ Itez pelagi⁹ papa. Qui posessiones ꝛ res epi detinent̄ aliq̄d sibi obijci nō potest.

Cum ecclesie alicui⁹ epi aut possessiones vel res ab emulis ei⁹ vel a quibuscūq̄ alijs nō sua sponte[i] detinent̄: aliquid illi nō debʒ aut potest a quoq̄ ante reintegrationē rerū suaꝝ oīm obijci. Sʒ pri⁹ illi legibus reintegrāda sūt oīa ꝛ postea tp̄e a patrib⁹ ꝑfinito predicta sunt negocia vētilāda. ¶ Item stephan⁹ papa quint⁹ girardo laodicēsi. Ante litē cōtestatā violēter ablata restituāt̄.

Oportet vt primū vos tā de inuasis ciuitatib⁹ ꝛ monasterijs ꝛ mansis q̄ʒ ꝛ de reliquis generaliter reb⁹ reinuestire faciatis: q: nec nudi[k] cōtēdere: nec inermes inimicis non debemus opponere. ¶ Itē euarist⁹ papa: Deijciant̄ ꝛ infames fiant q̄ loca expulsoꝝ adulterina feditate inuaserunt.

Audiuim⁹ quosdā a vobis īfamatos[a] ꝛ dilaceratos ep̄os a ciuitatibus ꝓprijs pulsos: q: alibi[b] cōstitui ep̄i nō possunt: nisi in ciuitatib⁹ nō minimis ꝛ alios episcopis viuētib⁹ ibidē cōstitutos. ideo hec vobis scribimus vt sciatis hec fieri nō licere: sed ꝓprios reuocari ꝛ integerrime restitui debere. Illos vero q̄ adulterina feritate suas spōsas quas ꝛ vxores eoꝝ prefixo tenore esse intelligim⁹ tenent: eici ꝛ adulteros atq̄ʒ infames fieri eosq̄ ab ecclesiasticis honorib⁹ arceri iubem⁹. Si aūt aduersus eos aliquā querelā habueritis[c]: his pactis inquirendū erit ꝛ auctoritate huius sācte sedis terminandū. ¶ Itē gaius papa. Inducie sex mensiuz eiectis vel expoliatis prestant̄.

Eiectis episcopis vel expoliatis post integram restitutionē anniuersarie[d] inducie vel sex mensiū[e] indulgende sunt.

¶ Item eusebius papa: Post restōnē inducie prestāde sūt.

Prius ergo oportet oīa legib⁹ reintegrari expoliatis: ꝛ ecclesias que sibi sublate sunt cū omni priuilegio sibi restitui. et postmodū nō sub angusto tp̄e spaciuz eis indulgeat̄: sʒ quātū expoliati vel expulsi videbant̄ anteq̄ʒ ad sinodū cōuocent̄. ¶ Itē felix papa. De eodem.

Tamdiu in sede ꝓpria pacifice et potestatiue cuncta acta disponēs resideat q̄ʒdiu vel expulsus vel expoliatus ex suis carere visus est rebus.

¶ Idē. Aū restōnez aliq̄s ad cām vocari nō dʒ

Si ep̄s suis fuerit aut ecclesie sibi cōmisse reb⁹ expoliat⁹ aut qd̄ absit qd̄ alienū ab oībus eē dʒ fidelib⁹ a sede ꝓpria eiect⁹ aut detētiōe[f] aliq̄ a suis ouib⁹ fuerit seq̄strat⁹ tūc canonice aū i pristinū statū restituat̄: cum oī priuilegio sui honoris: ꝛ sua oīa q̄ insidijs oīm inimicorū suorū ei ablata fuerint legib⁹ reintegrent̄. nō eñ cōuocari[g] vl̄ preiudicari[h] poterit: nisi ipse pro sua necessitate minime tñ iudicand⁹ aduenire spōte[i] elegerit. Nullaten⁹ ergo a quoq̄ʒ cogat̄ aūq̄ʒ integerrime oīa q̄ ꝑ suggestiōes suoꝝ inimicoꝝ amiserat: ꝓ̄tāti ei⁹ ab honorabili ꝯcilio legali ordine reintegrent̄. ꝑsul v̄o cū oī honore statui pristino reddat̄: ꝛ ipse dispositis ordiatisq̄ secure ac libere diu[k] suis tūc reglarit̄ īfra. iiij. vl̄. v. aut. vi. aut. vij. mēses iuxta qd̄ possibilitas ei fuerit: ꝛ nō aūt[m] ꝯuocat⁹ ad tp̄s i legitio ꝯcilio ꝛ canonico ꝯueniat ad cāʒ. ꝛ si ita iuste[n] vl̄ accusātū ꝓpositōib⁹ r̄ndeat. ¶ Qd̄ si male viuēdo facl'tates eccl'ie dispsit ep̄s ab ei⁹ ꝑmonio q̄usq̄ de dilapidatiōe reꝝ eccl'iasticaꝝ cognoscat̄ submouēd⁹ est. exēplo tutorū ꝛ curatoꝝ q̄ dū suspecti sūt a tutela vl̄ cura remouet̄: donec d̄ suspecto cognoscat̄. ¶ Vn̄ pelagi⁹ papa petro ꝑ̄sbro. Ab administratiōe remoueat̄ q̄ res eccl'ie male viuēdo dispgit.

Quia ea q̄ de fraudib⁹ maximiliāi flebili ad aures nostras supplicū relatōe venerūt nō facile p̄ʒ vitare agno

Si ep̄s. detētiōe. si detines me ne possiʒ itrare possessionē cōpetit mih̄ iterdictū: vñ vi. ff. ne vis fiat ei q̄ i pos. mit. l. i. §. siue āt. ꝛ. xcij. di. si q̄s. ꝛ in cōstit. ex̄ de resti. spol. sepe. g ¶ Cōuocari. sed nunq̄d veniet allegare puilegiū. vt ex̄ de ap. cū parati. ꝛ. c. si duob⁹. Rñ. nō. cū cōstat eū esse spoliatū. sic. ff. de peculio. eo tp̄e. scias q̄ ꝙ vbi euidēs ē citatōʒ nō tenēre ꝯus nō tenet̄ venire ex̄ ad allegādū puilegiuʒ. Scias q̄ ꝙ q̄n̄q̄ citatio nō valʒ q: intra angusta tēpa fit. vt. v. q. ij. c. i. q̄n̄q̄ ñ valʒ q: nō exprimit̄ cā q̄re fiat citatio. vt v. q. ij. c. vi. q̄n̄q̄ nō valet q: nimis maturat̄ pemptoriū. vt ex̄ de dila. dilecti. Qñq̄ nō valʒ citatio rōne tp̄is vt si fiat die feriato. vt. v. q. ij. c. i. ff. de ferijs. l. i. Qñq̄ nō valʒ rōne loci vt si citat̄ ex̄ ꝓuīciā vltra duas dietas. vt ex̄ de rescrip. nonnulli. vel si citat̄ ad locū periculosuʒ vel inhonestuʒ. vt ex̄ de ap. ex parte. i. ff. d̄ ar. si cū dies. §. si arbit. Qñq̄ nō tenet rōe iudicis. vt si euidēs fit ipʒ nō eē iudicē q̄ citat. vt ex̄ de of. de l. ex lr̄is. extra de ap. si duob⁹. Itē nō vʒ citatio vbi rescriptū apostolicū nō inserit̄ vt ex̄ de dila. ꝑterea. ꝛ de of. de l. cū i iure. Itē si euidēs ē iudicē eē inimicuz. vt. iij. q. v. q:. Itē nō vʒ si ille q̄ citat̄ ē spoliat⁹ vt h̄. Itē nō vʒ si ad q̄relā liberti citatur ꝑron⁹. iiij. q. iij. liberti. ꝛ gn̄alit̄ vbicūq̄ euidēti exceptōe reꝰ se tueri pt. ff. de iuō. nō vl̄. Sʒ si dubiū ē an citatō teneat tūc tenet̄ vēire vt allegʒ puilegiū suū. vt. ex̄ d̄ ap. si duob⁹. ꝛ. c. cū parati. ff. d̄ iuō. si q̄s ex aliēa ꝯuīctiō tñ ꝙ citatō q̄n̄q̄ nlla ē ꝛ tñ nisi defendat̄ citat⁹ ꝓcedit̄ ꝯ ipʒ. vt. ff. iu dic. solui. si re⁹. item ꝯuīctiō ꝙ citatio ē iniusta ex ꝑsōa agētꝭ cū agēs agit calūniose ꝛ tñ nisi citat⁹ venerit ad iudiciū punit̄. vt ex̄. d̄ ac. veniēs. vbi d̄ h̄. ꝛ ar. ff. ne q̄s eū q̄ i ius voc. ē vi eximat. l. pe. io. tuti⁹ tñ ē ꝙ citat⁹ vadat allegatur⁹ puilegiū suū vl̄ appellatur⁹ si eū g̃uauit. nisi qñ ꝯstat eū ñ eē suū iudicē. h. h ¶ Vl̄ p̄iudicari. i. p̄iudiciū fieri. i ¶ Spōte. h̄ assignāt q̄dā aliquē posse suo iuri renūciare. vij. q. i. quā ꝑiculosū. C. d̄ epi. ꝛ cle. si q̄s i ꝯscribēdo. certe ꝯriū inuit̄ ex illo v̄bo mīme. refert̄ q̄ nisi ad h̄ v̄bū vocari. k ¶ Diu. dr̄ diu qd̄ ē vsq̄ ad. iiij. mēses. sic lxiij. di. lect. sic h̄ dictō mor āpliat̄. xx. q. ij. c. i. l ¶ Vl̄. v. vl̄. vi. ar. iducias eē arbitrarias. ex̄ d̄ ap. cū sit rōna. ff. d̄ iudi. nōnūq̄. sʒ ar. ꝯ. i aut. d̄ nup. §. sʒ h̄ q̄dē. xxviij. di. de his. i fi. j. e. q. iiij. c. i. m ¶ Aū ꝯuo. q̄ possibilitas ei sit. n ¶ Iuste. i. si iustū crimē ei obijcit̄.

ꝛ ꝑ hoc vr̄ ꝙ nec spoliatori nec alij teneat̄ respōdere sup aliquo qd̄ ei obijcit̄. ar. s̄. e. cū ecclesie. ꝛ. s̄. q. ꝑ pi. c. ij. Itē videt̄ ꝙ si modicū eēt ei ablatū ꝙ tūc cuilibet ꝛ pro qualibet causa teneat̄ respōdere. dic vt extra de resti. spol. frequēs. li. vi.

Audiuim⁹. infamatos. de facto vel ab emulis. aliter eni nō restituerent̄ si essent infames. ij. q. v. presbiter. b ¶ Quia alibi. s̄. di. lxxx. ep̄i. c ¶ Habueritis. sʒ quā possunt h̄re querelam: criminalē nō possunt cū sunt inimici. ex̄ de resti. spo. itē cū quis. nō ciuilem: q: ceciderūt a iure suo. xvi. q. vi. placuit. forte loquit̄ de his qui suā iiuriā ꝓsequūt̄. vt. iiij. q. v. i. oīb⁹. vel in ciuili agēdo d̄ alijs.

Eiectis. anniuersarie. ad pl⁹. e ¶ Vel sex mensium. ad minus.

Quia ea. iō forte ꝓ eo q̄ dē. xxviij. di. de his. i fi. j. e. q. iiij. c. i.

mouet̃ suspect⁹ ab administratiõe q: forte timor ē ne forte corrũpant̃ iudices. ⁊ ideo ne creditores ei soluẽtes liberant̃. ff. de solu. q si forte.

p ¶ Donec de causa. in crimine dilapidatiõis speciale ē qđ sequestrat̃ possessio a possessore anteq̃ sit cõuict⁹ cõtra illud. xvi. q. iiij. volum⁹. nã ⁊ post appellatiõnẽ sequestrat̃ ab eo possessio. ff. de ap. imperatores. ij. q. vi. quotiens. ij. q̄cito ergo aliquis accusat̃ stati ab eo remouenda est amministratio vt h. ⁊. C. de suspe. tu. l. cũ. ⁊ sine accusatore potest remoueri si iudici liqueat ex apertissimis argumẽtis eũ M. iij. suspectũ. vt. ff. de suspe. tu. l. iij. §. preterea. Suspectũ aũt dicim⁹ illum qui moribus talis ē vt suspectus dici debeat. vt ff. de suspe. tu. suspectum. nec audiretur talis licet vellet satis dare q bene administraret. vt insti. de suspec. tu. §. nouissime hodie tamen videt̃. q nõ est remouẽd⁹ ab administratõe nisi pbetur suspicio. vt ex̃ de sy. lz bdi. et de offi. dele. venerabili. ⁊ dic vt ibi. itẽ ad accusationẽ quilibet admittit̃. vt i autent. de non alie. aut pmu. in fi. ⁊. C. de suspec. tu. l. cũ. ⁊ l. pietatis. ⁊ absens põt cõdẽnari. vt. C. õ pe. ne diu. nec etiam aliquo dz gaudere puilegio q suos contubernales affligit. vt C. vbi de rõcinijs agi oz. l. ij. Tñ pbabilius vr̃ q soli illi admittant̃ quorũ interest. vt. xvi. q. vij. filijs ⁊. õ. ij. q. vij. qua pp. vł saltem soli clerici. vt. xij. q. ij. nõ liceat. nam in popularibus actionib⁹ nõ admittunt̃ infames. vt. ff. õ popła. act. pplaris. Itẽ nec ad accusatiõnẽ taliũ iudex statim remouebit accusatuz ab administratione. sed summatim cognoscet an calũniose accusent an nõ. ar. ff. de ptor. stipu. l. i. §. vl. ⁊ si qui sciuerint suspectũ ⁊ passi sunt euz per aliquod tp̃s eẽ in administratiõe nõ videt̃ q tales possent dicere eum suspectũ. vt. ff. de priui. credi. si creditores. ⁊ arg. extra de his q̃ fi. a ma. pte ca. ex ore. ar. ex̃ de accu. nulli. credo verũ si sciẽtes ⁊ negligentes sz sciẽtes ⁊ querẽtes pbationes bñ audirent̃ postea. ij. q. vij. pleriq3. q̃ aũt crimialiter cõuict⁹ est remouet̃ ab ordine. si vero ciuilit̃ tm̃ ab administratiõe. ex̃ de simo. p tuas. in fi. ⁊ regulares plati ex modicis causis remouent̃ ab administratione. vt eadẽ decre. p tuas. in fi. Itẽ si iõ q̃s remouet̃ q: dolose administrauit infamis ē factus p sniaz. sz si pp negligentiã remouet̃ nõ fit infamis. vt. C. de suspe. tu. l. vl. h aũt scias q qñq3 admistrat quis tpalia qñq3 spũalia: ⁊ fm hoc remouet̃ ab istoz vel illoz admistratione. vt. xij. q. ij. vulterane. vnde lz q̃s sit remot⁹ ab administratiõe tpaliũ pp suspitõez adhuc tñ

sci potuerit nisi facl'tates eccl'ie q̃s ipsius suos male puertẽdo dispsit ab ei⁹ ptãte donec[p] de causa cognoscat̃ seponant̃ idcirco nos eũ a supradicte eccl'e patrionio volum⁹ interim submouere: ⁊ in vestro discussionis ipsius tpe moderamine detineri.

Q Uod vero[a] post vocatõez venĩẽti ad iudiciũ inducie negande non sunt. ¶ Idẽ felix papa testatur dicẽs, Venienti ad iudiciũ inducie nõ negẽtur.

C Um accusatus ad iudicium venerit: si voluerit inducie expetẽti a patrib⁹ constitute absq3 impedimẽto cõcedãtur et iudices a se[b] electi sibi attribuantur.

¶ Itẽ ex epistola felicis pape secundi fratrib⁹ egiptiorũ. Quot mẽsiũ inducie episcopis pstande sunt.

D E in ..ucijs vero epozũ[c] sup quib⁹ consuluistis: diuersas a patrib⁹ regulas cõstitutas inuenim⁹: quidã eni ad repellẽda inimicoz imperitoz machinamẽta. ⁊ suas preparãdas responsiones[d] ⁊ testes cõfirmãdos[e] ⁊ cõsilia epozuz atq3 amicorũ[f] querẽda. annũ[g] ⁊ sex mẽses mãdauerũt cõcedi. quidã aũt annuz: in quo plurimi[h] concordant. Min⁹ vero q̃3 sex[i] mẽses nõ reperi. q2 ⁊ laicis hec indulta sunt: q̃3 tomagis dñi sacerdotib⁹ ⁊ infra. Inducie vero non sub angusto tpe: sed sub longo spacio pcedẽde sunt vt accusati se preparare ⁊ vniuersos cõmunicatores[k] in puincijs positos conuenire ⁊ testes pparare atq3 contra insidiatores se pleniter armare valeant.

¶ Itẽ eleutheri⁹ papa. De inducijs pstãdis.

I Nducie[l] nõ modice dãde sunt ad iquirendũ ne aliquid pprope agi a quacũq3 parte videatur: quia per surreptionẽ[m] multa puenĩunt.

I N ¶ Itẽ damasus papa. Palea. ducie accusatis in crimialib⁹ causis sex mensiũ vel eo ampli⁹ si necesse fuerit cõcedẽde sunt. ¶ Spaciuz[n] vero dilatõnũ sicut i lib. tertio codẽ titl'o dedilationib⁹ inuenit̃. hac rõne moderandũ est: vt si ex ea[o] puĩcia vbi lis agit̃ vel psona[p] vel instrumẽta poscunt̃: nõ amplius q̃3 tres menses indulgeat̃. ¶ Si vero ex cõtinentib⁹[q] puincijs sex menses custodiri iusticia ē. In transmarina aũt dilatõe nouẽ mẽses cõputari oportebit. Iudicantes aũt hac rõne nõ sibi cõcessum intelligant dande dilationis arbitriũ. sed eandẽ dilationẽ si rerũ vrgẽtissima ratio flagitauerit ⁊ necessitas desiderate instructiõis exegerit[r]. nõ facile ampli⁹[s] q̃3 semel[t] nec vlla trahendi[a] arte sciant esse tribuendaz. Ei autẽ[b] dilatio est penit⁹ denegãda[c] q̃ rescriptũ ad extraordinariũ iudicẽ deportauerit[e]. Illi vero q̃ in iudiciũ vocat̃ danda ē dilatio ad pbanda precũ mẽdacia vel pferenda aliqua instrumẽta vel testes: q̃niam instruct⁹ eẽ nõ potuit q̃ pter spem ad alienũ iudiciũ trahit̃. ¶ Cum vero ad appellationẽ siue cõsultationẽ a pricipe rescriptũ fuerit. siue sit primo iudicio petita dilatio nec tributa: siue nec petita quidem: eaz dare cuiq3 non licebit[f]: eadez rõne qua nec in iudicijs[g] cognitionũ impialiũ dilatio tribui solet: a iudice pcedẽte dilationẽ postulari nõ cõuenit etiã si vtraq3 parte presente tribuatur[h]: cũ nõ alias nisi cognita causa indulgeri queat: ⁊ cognitio cause[i] nõ interpellatiõe plenaria sz considẽte[k] magis iudice legitime colligat̃: vt si forte dilationis petitio improbata fuerit: suscepta questio p sniam iudicis dirimat̃.

¶ In aut. cõstitutio[l]. vij. collatõe. viij.

L Ibellũ[m] vero nõ alias dirigat actor: nisi pri⁹ ⁊ in ip̃m quẽ dicit obnoxiũ ⁊ in negocij executore[n] exponat cautionẽ se vel intra duos menses litẽ cõtestaturũ vel omne dãnũ ei qui cõuenitur contingẽs restituturũ[o]. ¶ In collatõe quita.

O Fferat̃ ei qui vocat̃ in iudiciũ libell⁹ ⁊ exinde pbitis sportulis[p] data fideiussione[q]. xx. dierũ gaudeat inducijs in quib⁹ deliberet an

remanet plat⁹ quo ad obediẽdũ sibi. vt. viij. q. iiij. nõne. xv. q. vi. c. vl.

Q Uod vero. hec questio loquit̃ de inducijs pparatorijs.

C Um accusatus. se electi. õ. causa. xxi. q. vi. a iudicibus cõtra. sed illud forte obtinet in crimine. alš õ. ff. de iuõ, obseruandum. Quid iuris sit de hoc quere. xi. q. i. c. iij.

D E inducijs vero episcopoz. hec sunt dyaconorum ⁊ subdyaconoz. xv. q. vij. si autem.

d ¶ Rñsiões. i. exceptiões. quas pbare tenet̃ re⁹. ff. õ pbatõi. i exceptionib⁹.

e ¶ Cõfirmandos. i. cõprobãdo eos honestos. qđ forte post publicationem põt facere nõ q̃ debeat eos instruere q̃d dicãt. q: hoc eẽt subornare vł põt confirmare illoꝝ testionũ qui sunt pbaturi criminosi: q̃a ⁊ si debilitentur dicta taliũ nõ tñ ex toto euacuant̃. vt ex̃ de pba. lz. ⁊ ex̃ de sy. per tuas. ⁊. c. licz. in fi.

f ¶ Atq3 amicoꝝ. nõ facile tñ inuenit̃ q ob h dãda sit dilatio. ar. ad idem. ff. de vsur. sciẽduz sic in aduocato. ff. ex q̃. cau. ma. ait ptor. i fi. ⁊. l. ab hostibus. in fiñ. ex̃ velit. nõ ptes. c. i. alš pterm absẽtie aduocati nõ pt q̃s petere inducias. extra õ dolo ⁊ ɔ tu. put.

g ¶ Annũ. ⁊ sex menses. cõtra in aut. vt clerici apõ pprios epis. col. vi. §. si tñ. h ¶ Plurimi. q illud ē poti⁹ tenẽdũ. vt. xvi. di. ysidorus. xix. di. in canonicis. sz obijcit̃: reo dant̃ trine inducie. ff. de ferijs l. vl. q ci progat̃ vltra bieniũ qđ eẽ nõ dz. vt. C. de iudi. pperãdum Sol. h p tñi dabit annũ sz postea min⁹ dabit̃ vel hodie sunt arbitrarie. õ. e. q. si eps. i ¶ Et sex mẽses. in aut. de san. epi. §. iij.

I Nducie. q tã actori q̃ reo dãde sunt inducie. xv. q. vij. si aũt. ff. de ferijs. l. vlti. nisi i casu. j. e. §. iudicantes. k ¶ Cõicatores. i. cõsocios. m ¶ Per surreptionẽ. sic. xcviij. di. trãsmarinos. n ¶ Spaciũ. inuenit̃ in. l. i. o ¶ Ut si ex ea. h nõ ē pncipiũ legi. q: lex incipit: qm̃ plurimũ. p ¶ Persona. i. testi vel aduocatus q ¶ Ex cõtinẽtib⁹. i. q̃ modico freto distãt. vt. ff. de vb. sig. notione r ¶ Exegerit. vsq3 ad finẽ litis. s ¶ Ampli⁹. in causis pecunia-

riis nõ det ampli⁹ dilatio q̄ semel:nisi inopinatū quid emergat. ſ3 i criminalib⁹ danť actori due:reo tres.vt.ff.de ferijs.l.vlti. ſ3 in crimie adulterij nulla dať dilatio.vt.ff.de adulť.in crimie.ſ3 fit ar.cõtra.xxx ij.q.ij.siue de cõiugij federe. t ¶ Quā semel.hic habes q̄ tātū semel dāda ē dilatio.ꝛ sic ē cõtra eꝫ de testi.in causis.ꝛ.c.significaue runt.C.de iudi.auť.iubemus.vbi habes q̄ ad testes inducendos tres dilatiões sunt cõcedende. So lutio ſ3 plures productiões nõ possit dari tū sub vna dilatione pñt mille fieri productiões.alij intelligunt q̄ ꝺ iure tres possunt dari dilatiões ad testes pducendos.ꝛ dicunt hanc legez loqui de dilatõnib⁹ que idulgentur a iudice.sed autentica Q.iiii. ca ꝛ decretales de dilatiõnib⁹ q̄ concedunt a iure cõi. dñs me⁹ dñs hug. notauit super lege ꝺ ferijs. q̄ in pecuniarijs causis vna dilatio danda ē tm̄.sed si impedimētū interueniat dabiť alia cū cause cognitiõe.ꝛ ita pp̄ multa impedimenta multe inducie danť.ꝛ auť.de testi.§.q2 vero. nõ ē cõtraria:q2 vna dilatione multe possunt fieri pductões.vel si dicas pductiõez.i.dilatiõez:dic q̄ vltra primā nõ habebit sine cause cognitiõe scdaz vł tertiā.multi tñ dicūt q̄ auť.corrigat legē vltiaz de ferijs. Jo.ſ3 certe qd̄ dicit hug.nõ seruať de facto.q2 plures dilatiões danť ꝛ plēs q̄ tres pductõesfiūt.b. a ¶ Trahēdi.i.differēdi. b ¶ .Ei aūt.h̄ ē.C.de dilatõib⁹.si qñ. c ¶ Deneganda.nisi forte casus inopinat⁹ emergat.ff.de iuꝺ.interꝺ.ꝛ de ferijs.oratione. d ¶ Denegāda.h̄ hēs q̄ si actor petit iducias ad iducēdos testes q̄ nõ dabunť ei.q̄dā voluit hoc intelligere de inducijs deliberatorijs. ſ3 lra eis ꝫdicit:q2 loquiť de pparatorijs:i h̄ ḡ onerať actor q̄ petit rescriptū ad extraordinariū iudicē. Jtē ꝛ i alio onerať.vt.j.c.qd̄ fieri.tū si re⁹ excipiat ꝛ actor replicet bñ dicerē tūc actori dādas iducias:q2 in tali replicatõe nõ potuit eē instruct⁹. Jtē tertiū spāle ē h̄ in eo q̄ ipetrat rescriptū ad extraordinariū iudicē.q̄ si ille iudex nollet pcedē tunc ordiari⁹ vteť sua iurisdictõe.vt eꝫ de of.ordi.significauit.ſ3 illd̄ i speciali casu pp̄ piculū aie.vñ ꝫrīū tenē i alijs. e ¶ Depoitauerit. h̄ adiunge cõstõnē illā qd̄ fieri nõ d3. f ¶ Nõ licebit.actori ſ3 reo. vt.S.l.pri. g ¶ Jn iudicijs.i.sentētijs.ꝛ h̄ itellige cū ꝑ plene fuit cognitū de cā corā ipatore:ꝛ nõ restabit nisi ferre sniaz.als iniq̄tatē cõtineret lex ista.nā iudex appelłonis bñ teneť dare inducias iudice pcedēte in via. h ¶ Tribuať.i.tribuj petať. i ¶ Cause.i.dāde dilatõis. k ¶ Cõsidente.ar.q̄ ea q̄ cause cognitõez requirūt dñt iudice sedēte p tribunali fieri.vt.ij.q.iij.puaricator.ꝛ.q.vi.biduum. L l ¶ Cõstitutio.hec est.C.de litis contestatione. Jbellū.libell⁹ porrigēd⁹ ē iudici ordinario ꝛ delegato.vt eꝫ de libelli obla.ignar⁹.ꝛ eꝫ vt li.nõ cõtes.c.i.ꝛ ēt corā arbitro.q2 arbitria sehūt adinstar iudicioꝝ.ff.de arbi.l.i.ſ3 fit ar.cõtra.C.de epi.ꝛ cleri. auť.gñaliť.in fi.libell⁹ iste tradend⁹ ē iudici:ꝛ iudex porriget cū reo. vt.C.quõ ꝛ qñ iudex.auť.q̄ semel.nec teneť re⁹ hūc libellū recipe nisi actor ꝓstiterit duplicē cautõz.vnā q̄dē q̄ ifra duos mēses litē ꝯtestabiť:vł q̄ restituat reo oē dānū i duplū:vt h̄ dr̄.itē aliā ꝓstabit q̄ p se vł ꝑ idoneū pcuratorē cā3 aget vsq3 in finē.ꝛ si vict⁹ fuerit iuste litē mouisse ꝓstabit decimā ptē rei petite i libello.si āt cautõz istā dare ñ ꝑt

cedat an cõtendat atq3 aliū iudicez petat sociari[r] vel recuset eum:nisi[s] sit ille quē ꝛ ipe iam alio recusato petijt[t]. Deniq3 pñs iterrogeť.an hoc tēp⁹ trāsierit qd̄ nõ modo ipi⁹ respõsiõe ſ3 etiā libelli manifesteť subscriptiõe quā i initio facere d3.litis ḡo ꝯtestatio ꝯtra hoc idultum habita p nihilo[v] est. ¶ Constitutio sexta in collatione septima.

Quod fieri nõ debet nisi actor satis dederit:certā pmittēs quātitatez se daturū nisi exequať: aut exequēs non vicat cām. Si ergo post tēp⁹ ꝓstitū ifra dies decē reo pñte nõ occurrat dimittatur re⁹ exacto[x] eo qd̄ pmissuz est ꝛ si q̄d pl⁹ circa litē impēdisse cū taxatiõe iudicis iurauerit[y] exceptio fori dilatoria ē atq3 ideo in initio litis d3 opponi ꝛ pbari.peremptorias aūt exceptiões vt sūt prescriptiões longi tpis sufficit i initio litis contestari.

Quod vero infames[z] ꝛ nõ legitime cõiuncti ad accusationem admitti nõ debeant. ꝛ qui generaliter ab accusatõe remouēdi sunt:multorū auctoritatibus claret.

super h̄ ꝓstabit iuratoriā cautionē.ꝛ h̄ totū hēs.C.de epis.ꝛ cle.auť.gñaliť. Jo.ista hodie ꝺ ꝯsuetudie ñ fuāť. n ¶ Et executorē.i.iudicē ł officialē.ꝛ expõe ꝛ:p vł.ꝛ hēs hāc auctātē i auť.ꝺ execu.ꝛ ꝺ his q̄ ꝯuc.ꝛ recõ.§.sanct O om⁹.col.vij. o ¶ Restitutu3.i duplū.ita tū vt cautio ñ excedat. xxvi ꝯferať.sportuł.i iudicib⁹ deleꝫ aureos.vt in auť. de execu.in prin. gatij expssuz ē ꝺ sportulis.s.q̄ habebunt duos aureos in pricipio:ꝛ duos in fine cause.in auť.coll.vi. de iudi.§.ne aūt.i ordiarijs nõ iuenimus nisi in clericis q̄ prestāt q̄tuor siliq̄s.C.ꝺ epis.ꝛ cle.auť.ſ3 hodie.d3 āt vtraq3 psoluere officialib⁹ p labore.xiiij.q.v.non sane.de h̄ dic eꝫ ꝺ vi.ꝛ ho.cle.cū ab oī. q ¶ Fideiussiõe. iudicio sisti.cum nõ sit possessor rez imobiliū.ff.q̄ satis.co. sciēdū.nõ āt iudicatum solui quā cautõez nemo ꝓstabit:ouēť⁹ suo noie.isti.de satisdat. §.ſ3 hodie.ſ3 nunq̄d suffic dare pignora: nõ vť:cū sit ꝓpria h̄ satisdatio.vt.ff.de ꝓto.stip.ꝓtore.ſ3 nõ ē vex:ſ3 eni3 non tenetur dare pignora:ꝑt tamē si vult.ff.de col. bo.l.i.§. iubet.vñ. an i pig:ib⁹. imo expsse dr̄ ibi de sola fideiussiõe.i auť.ꝺ exhi.reis.§.sācim⁹.col.v.tū cū h̄ auť. idistīcte dicat dari debē fideiussorez.credo q̄ siue sit possessor rei mobił siue imobiliū q̄ dabit fideiussorē. Jo.dñs hu.ꝛ alij doctores legū dicūt q̄ auť.nõ corrigit legē ſ3 distiguit.b. Jtē h̄ hēs q̄ ſ3 q̄s dedit fideiussorē standi iuri qd̄ adhuc ꝑt recusare iudicē sic appellaꝛ ꝑt:ſ3 iurauerit stare iuri. vt eꝫ ꝺ ap.ad h̄.ij.ꝛ.j.ſ3 q̄d ē q̄ diť q̄ vsq3 ad.xx.dies d3 iudex recusari cū exceptio tal' sit dilatoria.et sic vsq3 ad litē ꝯtes.ꝑt oppõi.vt eꝫ de sen.et re iu.cū inť.So.q̄cq̄d ab alijs cāteť ego credo q̄ pponēda ē h̄ exceptõ vsq3 ad xx.dies tm̄ nec dr̄ iō dilatõia q̄ vsq3 ad li.ꝯte.ꝑt obiici ſ3 iō q2 sp̄ añ litij ꝯte. ē obiiciēda.si ei poss3 q̄ñcūq3 obiici vsq3 ad litē ꝯtes.q̄re diceret lex q̄ si iudex q̄ abs ēs ē:ē recusād⁹ d3 re⁹ ptestari corā alijs q̄ h3 iudicē suspectū. vt C.de iudi.cū spāł.vñ dico q̄ si q̄s omittit exceptõez de suspecto iudice ꝛ ppõat als exceptj.āmodo ñ ꝑt reuerti ad istā.ar.op.ff.ꝺ iuꝺ.ſ3 et si suscepit. itē cū młtas forte recepit snias p se.q̄liť poss3 ip3 āmodo recusaꝛ.ar. ad h̄ eꝫ.de of.deł.isinuāte.j.c.q.vi.§.exceptõ. Jo.q2 si pbo aliq̄d corā iudice.s. aduersariū meū eē excõicatū video: approbare iudicē nec ꝺ cetero potero cū recusare.et ita semł r̄ndit tacite. i scoł.b.

r ¶ Sociari.qñ ordinari⁹ recusatur.

s ¶ Nisi sit ille.si.xxxi.q.v.horrēd⁹.si.ff.de neg.ge.põ.so. t ¶ Petijt.si q̄s ḡ petiit iudicē aliquē illū ñ ꝑt āmodo recusaꝛ vt h̄.ꝛ eꝫ ꝺ of.deł.sup q̄õnū.imo si pcurator alicu⁹ petiit iudices dñs ñ ꝑt eos recusaꝛ. vt eꝫ de cā pos.cū oli.tñ appellaꝛ ꝑt ab eo.vt no.ꝫ.ij.q.vi.a iudicib⁹. v ¶ Pro nihilo.q̄tū ad h̄ q̄n adh̄ possit recusari q̄ñ lis ñ sit ꝯte.vt i auť.ꝺ ex.re.§.illd̄

Q ¶ Quod fieri.exacto.i. col.v.reuera tñ ꝛ3 litij ꝯtes.sic fcā vt ibi ppediť. re⁹ exiget ab actore qd̄ tñ nūq̄ vidi.h̄ notāda sūt duo spālia vt certa q̄ntitas pmittaꝛ et tñ pl⁹ exigaꝛ.ꝛ q̄ expectaꝛ actor p⁹ t̄minū vsq3 ad.x. dies tñ corā ordiario iudice expectareꝛ p ānū ꝛ tres mēses ſ3 q̄sdā.vt.C.quõ et qñ iu.auť.q̄ semł.ſ3 vł⁹ ē q̄ h̄ loq̄ť cū absoluiť a iudicio illi⁹ iudic̄.ꝛ loq̄ť lex ista cū q̄s trahiť eꝫ puīciā p rescriptū ꝑncipis.vt i auť.col.v.ꝺ exhi.re. ipri.ſ3 illa auť.q̄ semł.loq̄ť cū penit⁹ absoluiť. y ¶ Jurauerit.notādū ē q̄ q̄ñ ēs petiť iterēē ex delicto alicu⁹ illd̄ declaraꝛ p iuramētū vt h̄.ꝛ.ij.q. i.i pmis.C.vñ vi.si qñ.C.de fide istru.l.vl.ſ3 si petaꝛ iterēē ex ꝯctu illd̄ probabiť debito mõ.ff.de mior.si i ēptiõe.ff.de ꝓto.stip.l.vlti.ꝛ.ff.de edē.l.argētari⁹.§.vlti.insti.de ꝯ.ob.§.vl.

Q ¶ Quod ꝟo infames.maxime.nam etiam post admittitur. vt. vi. q.i. qui crimen.

SI q̃s.infamis ⁊c.dic ꝙ infamis nõ admittit̃ ad accusationẽ nisi suaꝫ ꝓsequat̃ vel suoꝝ iniuriã.vt.ĩ.iiij.q.vi.oib⁹.ś.ij.q.i. ꝓhibent̃. nisi in criminibus exceptis.vt.vi.q.i.§.verũ.nec in his put notaui.ś.ij.q.i.in pri mis.in fine.⁊.v.q.vij.in summa.

COnsanguineoꝝ.dotali ſm quosdã dos adeo requirit̃ in matrimonio

quis põt excõicari.xi.q.iij.excellentissim⁹.et.c.omnis.et.xij.q.ij.de viro.lxxvij.di.eos qui.ex̃.de postl̃.prela.ad hec. in parte decisa.et cõfirmatus põt ampli⁹ cõfirmari.xi.q.iij.qd̃ ꝑdecessor.et q̃ in sordi bus est sordescat adhuc.xlvij.di.c.penul.sed cõtra.xxiij.q.i.c.i. Itẽ nihil ad nos de his qui foris sunt.ij.q.i.multi.et vltra excõicationẽ

qd̃ sine ea matrimo niuꝫ nõ tenet. ar. ad hoc.xxx.q.v.c.null⁹. ⁊.c.nullũ.sꝫ veri⁹ est qd̃ teneat.C.ð nup. l.imperialis.§.is ãt tamẽ ꝓsumit̃ nõ esse matrimoniũ.vt.xxx. q.v.aliter.

b ¶ Consentientes.i. approbanda defen dendo:patrocinium prestando.quo casu nõ min⁹ peccat ꝙ fa ciens.ij.q.i.notum.ĩ mo magis peccat.xx iiij.q.iij.qui aliorũ.

c ¶ Sub infamie.ĩ.x xvij.q.i.si quis rapu erit.C.de rap.virg.l. vna.in fin.ĩ.xxxiij.q. vij.quicunqꝫ.

e ¶ Sub infamie.q̃ liter sit hoc intelligẽ dum dixi.ś.ij.q.iij.§ hinc colligit̃.ĩ.iiij.q i.diffinim⁹. Itẽ pa tet h ꝙ ſm canones ipsũ factũ infamat ĩ.c.q.v.cõstituimus

COnspiratores.i. q.i.ꝯspiratõnũ.i. c.diuratõnũ.nec ad denũciatõeꝫ admit tunt̃ ex̃ de accu.cũ o portet.⁊ de simo.lꝫ.

NUllus.credant̃ ar.cõtra.xxij.q. viij.vt pridem.

g ¶ Scriptis.i. per scri pta nuncient vi tandos.⁊ sic aliquis absentẽ põt excõica re p scripturaꝫ.vt.ś. ij.q.v.quãto.⁊ ar.ff. de testa.qd̃ testõ.§. seruus.

h ¶ Aut coꝝ.sic.de sentẽ.excom.nuper.

i ¶ Anathematizãt. vt vbi est canon late sententie.

CLeric⁹. accusa uerit.calũniose ne sit cõtra.ś.ij.q.vij.qua propter.

Infames sunt.

SI q̃s vero a suo ꝓposito retrorsũ exorbitauerit:⁊ iussa apl̃ice sedis libẽt trãsgressus fuerit ĩfamis^c efficit̃: repro bari ergo oportet eoꝝ redargutõés q̃ ĩ recta fide suspecti sunt. Fides aũt ⁊ con uersatio prius scrutãda ẽ:⁊ deinde qui irreprehensibiles apparuerint sunt reci piendi ⁊ nõ prꝰ. ¶ Itẽ calixt⁹ papa,

Incestuosi ⁊ nõ legitime ꝯiuncti sacer dotes vel legitime ꝯiunctos accusare nõ possunt.

COnsanguineorũ ꝯiũctiões nec legitime sunt nec ma nere possunt:sed repellẽde sunt. Quis quis ergo nõ legitime ꝯiunct⁹ vl' absqꝫ dotali ^a titulo atqꝫ bñdictione sacerdo tis ꝯstat copulat⁹.sacerdotes vel legiti me cõiunctos crimiari vel in eos testifi cari minime põt:qm̃ ois incesti macula pollut⁹ infamis est:⁊ accusare supradi ctos nõ ꝑmittit̃. Nõ solũ ergo hi repel lendi sunt ⁊ infames efficiunt̃: sꝫ ⁊ oẽs eis cõsentiẽtes^b. similiter de raptorib⁹ vel eis qui seniores impetũt fieri cense mus.hos eni seculi leges interficiũt: sꝫ nos tales misericordia ꝓeunte sub ĩfa mie^c nota ad penitẽtiã recipim⁹ ¶ Idẽ

Qui nõ sunt recipiẽdi in accusatione.

COnspiratores^e in null⁹ accusatio ne sunt recipiẽdi:nec eorũ:vel ana thematizatoꝝ voꝫ vllũ nocere aut lede re põt. ¶ Idẽ stephan⁹ papa. De eo dẽ

NUllus anathematizatoꝝ suscipiat̃:nec a quoqꝫ credant̃ ^f q̃ ab eis dicunt̃ vl' cõscribunt̃. Eos dico anathematizatos eẽ quos epĩ suis scri ptis ^g anathematizauerũt:aut^h eoꝝ sta tuta anathematizant^i. ¶ Itẽ fabian⁹ papa. Anathematizati fideles accusa re nõ possunt.

OMnes quos san cte ꝝ patrũ statuta taꝫ ꝑteritis qꝫ futuris tꝑib⁹ anathematizãt submoue m⁹:⁊ ab oĩ fideliũ accusatiõe alienam⁹ ¶ Itẽ stephan⁹ papa: Cleric⁹ q̃ epm̃ accusauerit infamis efficit̃.

CLeric⁹ vero qui epm̃ suũ accusauerit^k aut ei insidiatoꝝ extiterit:nõ ẽ recipiẽd⁹ q: infamis effect⁹ est:⁊ a gradu dꝫ rece dere ac curie^l tradi fuitur⁹, ¶ Itẽ ale xander papa, Infames ⁊ exules fiant qui episcopos persequuntur.

HI qui episcopos suos ꝑsequunt̃ ⁊ amouere nitunt̃ iniuste cõtra aposto licã auctoritatẽ:⁊ si a morte^m ꝓhibean tur dicẽte dño:nolo mortẽ peccatoris: sꝫ vt magis cõuertat̃ ⁊ viuat:ppetua ta mẽ ꝓculdubio notant̃ ĩfamia.⁊ exilio^n digni iudicant̃ finitimo. De quib⁹ a tẽ porib⁹ apl'oꝝ ⁊ infra tenem⁹ atqꝫ decre ta habem⁹ eoꝝ accusandi epõs vel testi ficandi in eos vocẽ obstruim⁹ quos nõ ab humanis sꝫ diuinis actib⁹ mortuos scim⁹. ¶ Itẽ zepherin⁹ papa. Detra ctores ⁊ inimicoꝝ auctores epõs nõ ac cusent.

DEtractores^o qui diuina auctoritate eradicandi sunt: ⁊ au ctores inimicorũ ab epali submouem⁹ accusatõe vel testimõio. ¶ Item euti chian⁹ papa. Infamis ⁊ sacrilegus reli giosuꝫ xp̃ianum accusare non potest.

NUlli vnqꝫ infami aut sacrilego ð quocũqꝫ negocio liceat aduersuꝫ religiosuꝫ xp̃ianũ ꝗuis humilis abie cta seruilisqꝫ^p persona sit testimoniũ di cere.nec de qualibet^r rõne vel inscripti one xp̃ianũ impetere. ¶ Notandũ ve ro est ꝙ aliud sit excõicatio ⁊ aliud ana thematizatio. ¶ Unde iohãnes papa octauus scribit cuidã epõ. Aliud ẽ ex cõicatio aliud anathematizatio.

EAgeltrudã vxorẽ bosonis noue ris nõ soluꝫ excõicatiõe que a fraterna societate separat:sed etiã anathemate^t qd̃ ẽ ab ipõ corpe xp̃i qd̃ ẽ ecclesia reci dit crebro percussaꝫ esse: ¶ Unde dat̃ intelligi ꝙ anathematizati intelligẽdi sunt nõ simpliciter a fraterna societate sed a corpore xp̃i quod ẽ ecclesia omni no separati.

QUod vero^q testes de domo ac cusatoꝝ ꝓducẽdi nõ sunt: ⁊ ꝙ voꝫ inimicorũ audiẽda nõ sit

ecclesia nõ hꝫ qd faciat. ex̃ de iudi.cũ nõ ab homie. itẽ qui mortu⁹ ẽi terfici nõ põt sꝫ anathema est eterne mor tis dannatio xi.q.iij.nemo episcoporuꝫ. Item qui est ex̃ ecclesiã nõ põt esse magĩ ex̃.vt.xi.q. iij. omnis. Iteꝫ ar.cõtra.ff. ð ver.obli. qui bis. idem.m. dixit ꝙ qui se mel est excõi cat⁹ non põt ampli⁹ excõi cari:sed denũ ciari põt excõ municat⁹.⁊ sic intelligit oia iura vbi quis videt̃ sepi⁹ ex cõicari sꝫ obi icit̃ ei ꝙ ſm h excõicat⁹ erit melioris cõdi tionis ꝙ non excõicatus in statim iudeo. q: licꝫ iudeus nõ possit excõ municari nõ tamẽ est melio oris conditio nis ꝙ christi anus. ergo ere do ꝙ excõica tio. duos hꝫ effect⁹. vnum eiiciẽdi ex ec clesiam.et ali um detinendi ex̃.et lꝫ excõi catõ nõ possit

l ¶ Ac curie tradi.nõ statim sed tũc cũ est incorrigibilis. vt ex̃ de iudi.cũ non ab homine.xi.q.i.si quis sacerdotum.

HI qui.⁊ si a morte corporali.

n ¶ Et exilio.q̃ iudex ecclesiasticus põt in exiliũ mittere.vt.l.di.accedẽs.⁊.lxiij.di.in sinodo.ĩ.xxi.q. c. iij. in fi.vel ponit̃ exiliũ pro carcere monasterij.ij.q.i.in primis.

DEtractores.ĩ.vi.q.i.deteriores.

p ¶ Inimicorũ.i. inimicitiaruꝫ

NUlli.seruilis.q̃ loquit̃ de criminali cã q: seru⁹ in ciuili cã se defendere nõ põt:sed in criminali põt.vt.ff.de accu.seruos.⁊.l.eos.§.seruos.

r ¶ Qualibet rõne.i.causa ciuili.ergo vĩ ꝙ si infamis vult agere ciuiliter ꝙ nõ audit̃.sed intellige vel:ꝑ id est.vel loquitur de excõicato.

EAgeltrudã.sed etiã anathemate.anathema est maior excõicatio.xi. q. iij.nemo epõrũ.et est hec differẽtia inter maiorẽ et minorẽ excõicationẽ vt.xi.q.iij.audi.v.q.ij.ꝑsenti.xvij.q.iiij.quisquis.est etiã hic ar.ꝙ sepius

Q.v. cõsequi ꝑmũ effectuꝫ in ex cõicato: tamẽ consequit̃ secunduꝫ. Itẽ nunq̃d tot erũt absolutiones quot fuerunt excõicatiões:videt̃ ꝙ vna absolutiõe oẽs excõicatões tollat̃.vt ar. ff.de accep.si ex plurib⁹.et.l.ex plurib⁹.vel ꝙ saltẽ vltima confirmat oẽs ꝑcedentes.vt.ff.cõia prediorum.est receptum.

QUod vero.domestici sunt libert⁹:colonus:ascriptici⁹.C.de his qui ad eccle.cõfu.l.vi.§.sane.itẽ mercẽnari⁹.ff.de penis. respiciẽdũ.§.furta. Itẽ oẽs qui sunt de familia alicui⁹ siue li beri siue nõ:domestici intelligunt̃.ff.de edi.edic.l.ediles.§.familie. large tamẽ dicunt̃ familiares oẽs qui habitãt cũ aliquo.vt ex̃ de te sti.in litteris.ex̃ de offi.deleg.insinuãte.vnde cũ vxor dicat̃ de fami lia.vt.ff.ad silla.l.i.§.si vir.domestica est.⁊ ar.C.de re mili. quicũqꝫ. ⁊ vxor dicit̃ domestica.xlvij.di.§.necesse.ar.cõtra.C.de qõnib⁹.l.iij Itẽ domestici sunt qui sunt in eiusdẽ potestate.vt insti.de testa.§.in

multorũ auctoritatib⁹ mõstrat. ¶ Alit enĩ calixt⁹ papa. Cõsãguinei vel familiares aduersus extraneos testimoniũ nõ dicãt.

Consanguinei accusatoris aduersus extraneos testimonium non dicãt nec familiares[b] nec de domo ꝓdeũtes[c]. ſʒ ſi voluerint ⁊ inuicẽ cõſenſerit inter ſe parẽtes[d] teſtificẽt et nõ ĩ alios. ¶ Itẽ anaclet⁹ papa. Nũq̃ inimici accuſatores vel teſtes eſſe non poſſunt.

Accuſatores et teſtes eſſe nõ pñt q̃ añ heſternũ diẽ aut nudiuſtertius[e] inimici fuerit ne irati nocere cupiant ne leſi ſe vlciſci velint. In offenſus ergo ⁊ accuſatorũ ⁊ teſtiũ affectus querẽdus ẽ ⁊ nõ ſuſpect⁹. ¶ Itẽ ſimmachus papa. De eodem

Accuſatorib⁹ vero inimicis[f] vel ꝺ domo inimici ꝓdeũtib⁹ vel illis q̃ cum inimicis moꝛãt aut ſuſpecti ſũt non credatur ne irati nocere cupiãt. ne leſi vlciſci ſe velint. Si q̃s hec q̃ hodie in ſãcta ſinodo ꝓhibita ſũt ĩfrigere tẽptauerit aut voluntarie trãſgredi pſũpſerit: ſi clericus ẽ gradu ꝓpꝛio penit⁹ careat. ſi vero monach⁹ vel laic⁹ fuerit cõmuniõe priuetur. ⁊ ſi nõ emẽdauerit viciuʒ anathemate feriat. Secretas vero inſidias vl' manifeſtas põtificibus a q̃buſcũq; illatas vel ea que hui⁹ ſancte ſinodi ſentẽtia cõplectit. ſi q̃s ad eccleſiaſticã ꝑtulerit[g] noticiaʒ: honoꝛe potiat cõdigno ⁊ hĳ q̃ aduerſa eis moliũt ſicut a ſanctis prib⁹ dudũ ſtatutum eſt. ⁊ hodie ſinodali ⁊ ap'lica auctoꝛitate firmatũ penitus abĳciant. ⁊ exilio oĩb⁹ ſuis ſibi ſublatis ꝑpetuo tradãt ¶ Item pontian⁹ ſancte ⁊ vniuerſalis eccleſie epiſcopus. Qui nõ poſſũt eẽ accuſatores vl' teſtes

Suſpectos aut inimicos aut facile litigãtes[h] ⁊ eos q̃ nõ ſũt bone cõuerſationis aut quoꝝ vita eſt accuſabilis ⁊ q̃ rectã nõ tenẽt fidẽ ⁊ docẽt accuſatores eſſe ⁊ teſtes anteceſſores nr̃i ap'li ꝓhibuerũt. ⁊ nos eoꝝ auctoꝛitate ſubmouemus atq; tẽpoꝛib⁹ futuris excludimus. ¶ Item euſebius papa epis galliarum. Ab accuſatiõib⁹ clericorum repellũt quos leges ſeculi non admittũt

De accuſatiõib⁹ clericoꝝ ſup q̃b⁹ mãdaſtis ſcitote a tẽpoꝛe apoſtoloꝝ in hac ſancta vꝛbe ſeruatum eſſe accuſatores ⁊ accuſatiões quas exterarũ[i] cõſuetudinũ leges nõ aſciſcunt a clericoꝝ accuſatiõe ſummotas. ⁊ ĩfra Idcirco ⁊ nos ſequẽtes patrũ veſtigia ꝓ ſaluatiõe ſeruoꝛũ dei quaſcũq; ad accuſationẽ pſonas leges publice[a] nõ admittũt his impugnãdi alterũ ⁊ nos licẽtiã ſubmouem⁹: ⁊ nulle accuſationes a iudicib⁹ audiant eccleſiaſticis: que legibus ſeculi ꝓhibent. ¶ Itẽ pelagi⁹ papa. Alienigene ⁊ quos diuine voces moꝛtuos appellãt epõs non accuſent.

Canonica ſanctoꝛũ patruʒ ſtatuta ſequẽtes ac roboꝛantes oẽs infames cunctoſq; ſuſpectos vl' inimicos ⁊ q̃ nõ ſunt eoꝛũ gẽtis[b] vel quoꝝ fides vita ⁊ libertas neſcit: ⁊ q̃ nõ ſunt bone cõuerſationis: vel quoꝛũ vita ẽ accuſabilis ab omni accuſatiõe epõꝛũ funditiſ ſubmouem⁹: ſimiliter ⁊ oẽs quos diuine leges moꝛtuos[c] appellãt ſubmouẽdos eſſe ab eadẽ accuſatione ⁊ publice penitentie ſubmittendos iudicam⁹. ¶ Iteʒ ex ſinodo romana habita ſub adriano papa. A clericis repellunt accuſatiões quas leges ſeculi nõ aſciſcunt.

Accuſationes ⁊ accuſatores atq; eoꝛũ negocia[d] q̃ ſeculares nõ aſciſcunt leges diuina ac ſinodica fundit⁹[e] a clericis repellere auctoꝛitate cenſem⁹: q2 ĩdignũ ẽ ſupioꝛes[f] pati ab inferioꝛib⁹ q̃ inferioꝛes ab eis deſpiciũt pati. ¶ Itẽ

teſtib⁹. Itẽ propinqui. vt. C. de emenda. ſeruo. l. i. Hic ẽ notãdũ q͡ amicus nõ põt eſſe teſtis. vt. ĩ. ꝓxi. cã. q. iĳ. §. itẽ teſtiũ fides. Iteʒ nec cui imperare põt rõne patrie vel offĩce ꝑtãtis. vt. iiĳ. q. iĳ. §. itẽ in criminali. Itẽ inimic⁹ capitalis nunq; admittit. ſʒ ſi ẽ inimic⁹ alia de cã admittit. ſʒ tpe diſputatõis diſq̃rit an ſit ei credẽdũ. ĩ auc. de teſti. §. ſi vo odioſus col. vĳ. Item canſanguinei omnes fm azolanum poſſũt admitti ſi tales appareãt qui veritateʒ gratie pꝛepo nant. iiĳ. q. iĳ §. eos teſtes. ſʒ hoc nõ credo verũ: cũ etiã3 iudex ꝓp h' poſſit recuſari. ex̃ de appella. poſtremo. ex̃ de offi. deleg. cũm q̃. Sʒ in cã matrimõĳ admittunt cõſanguinei. xxxv. q. vi. c. i. ⁊ ĳ ⁊ ar. ff. de pꝛobatio. etiã matris. ex̃ q̃ mr̃i. accuſ. poſ. vl' q̃ vex̃ ẽ vbi agit ꝺ ꝯſãguinitate ꝓbãda vel impꝛobãda. alr̃ repellerẽt q̃ſi ſuſpecti. vt extra ꝺ teſti. ſuper eo Io. ſed certe male dicit io. q̃ñ parentes bene admittũtur ſup federe matrimonĳ. vt in illa decr̃. ſup eo. ⁊ in illa decre. vl' in fi. ⁊ ita ſeruat de facto. b.

Conſanguinei. nc familiares. ff. de ver. ſig. ꝓnunciatio. §. i. ⁊ l. ſe. ⁊. ff. de furtis. ſi libertas. ex̃ de teſti. in l' litteris.

c ¶ Pꝛodeũtes. tpe iudicĳ q2 ex h' ſuſpect⁹ eſſet iudex. ff. ad. l. iuliam de ambi. l. i. in fi. ſimilit' q̃ ꝓdijt de domo iudicis nõ põt eẽ teſtis alteri⁹. vt. iiĳ. q. iiĳ. c. vi.

d ¶ Parentes. ĩ. iiĳ. q. iĳ. parentes. cõtra ſed iſtud intellige de remotis parẽtib⁹: illud de vicinis: vl' illõ de collateralib⁹: iſtud de deſcẽdẽtib⁹ vel aſcendẽtib⁹. cõtra collateralẽ enĩ nõ cogit q̃s teſtari vſq; ad quartũ gradũ. vt. iiĳ. q. iĳ. lex iulia. ⁊ hoc intelligũt quidã tm̃ in crimialib⁹ cauſis: ſʒ in ciuilib⁹ vt dicũt licite admittũt frẽs cõtra frẽs. ⁊ ꝓ ipſo q͡ nulla lege eſt ꝓhibitũ ⁊ edictuʒ de teſtib⁹ ẽ ꝓhibitoꝛiũ. vt. ff. de teſti. l. i. Itẽ q2 in priuatĳ iudicĳs filius põt habere prẽʒ iudicẽ. vt. ĩ. c. q. vĳ. §. tria. in fi. ⁊. ff. de iudi. ⁊ in priuatĳ. ego h' nõ credo: q2 ꝓp cõſanguinitatẽ aliq̃s recuſat. vt ex̃ de ap. poſtremo. ꝑt tñ dici q͡ collaterales admittant poſt tertiũ gradũ ea rõne q2 vſq; ad gradũ illũ nõ cogunt dicere ĩter ſe teſtimoniũ. io. dñs hug. dicebat q͡ fili⁹ põt hr̃e patrẽ iudicẽ niſi recuſet: q2 recuſari põt. b. Sʒ q̃d ſi teſtis eſt cõſanguine⁹ illi⁹ ꝓ quo inducit: ⁊ illi⁹ contra quẽ inducit. ſatis videt q͡ tũc par affectõis cã ſuſpitionẽ fraudis excludit. ff. de ritu nup. nõ ſoluʒ. §. i. vel dicat q͡ in ciuili cã admittũt

cõſãguinei: ſiue ꝓpinq̃: ſiue remoti ĩ teſtioniũ: ſʒ nõ poſſunt eẽ iudices. minoꝛ enĩ cã repellit iudicẽ q͡ teſtẽ. vt dr̃. ĩ. e. c. accuſatores. ĳ. hoc iõ q2 facili⁹ haberent mille iudices q͡ vnus teſtis. extra de ap. poſtremo.

Accuſatores. nudiuſterti⁹. ar. q͡ repellit accuſatoꝛ ⁊ teſtis eque ꝓp ꝑteritas ſicut ꝓp pñtes inimicitias. ſic. vi. q. i. q̃ crimen. ⁊ hoc in memoriã pꝛioꝛis offenſe. vt. ff de decu. l. vi. ff. de q̃ſtiõib⁹. l. vni⁹. §. fu⁹ ⁊ ẽ hic ar. ex recentia tpis aliq̃d pſumẽdũ eẽ. vt. xxxi. q. i. ſi quis viuente. l. diſ. ſi qua femina. Sʒ nũq̃d q̃libʒ inimicitie repellant vl' q͡ tm̃ criminales ⁊ capitales. vt ex̃ de ſimo. per tuas. in fi. ⁊ inſti. de excu. tu. §. inimicitie. ⁊. ff. de arbitris. licet. nã nõ q̃libet amic⁹ repellitur: ſʒ ſol⁹ ille q̃ maxima familiaritate cõiunct⁹ ẽ. vt. ff. de v̄. ſigni. late. §. amicos. itẽ lex dicit q͡ ꝓp leues inimicitias non extinguit legatũ ſed ꝓp graues. vt. ff. de adi. lega. l. iĳ. in fi. ex̃ vl' q͡ inimicitie non ſolũ capitales: ſʒ ẽt alie repellant: q2 ab accuſatiõe repellitur q̃s ꝓp ciuilẽ controuerſiã. ex̃ ꝺ teſti. ſpo. itẽ cũ q̃s. nec ẽt tales inimici admittũt ad purgãdum. vt ex̃ de pur. ca. cũ in iuuẽtute. ĩ fi. tu dicas q͡ ſꝑ inimic⁹ repellit niſi ſint leues ⁊ modice inimicitie. ar. ex̃ ꝺ ſi. ſʒ heli. ⁊ hoc relinq̃t inq̃ſitiõi iudicis q̃les inimicitie repellant. vt in auc. de teſti. §. ſi vo dicat odioſus. col. vĳ. ⁊ iiĳ. q. iĳ. itẽ in criminali. ⁊ de tali inimico dicit lex: q͡ nõ ſꝑ repellat q̃s ꝓp inimicitiaſ. ſʒ iudex eſtimabit an ei credi debeat vl' nõ. ff. de q̃ſtiõib⁹. l. i. §. q̃ſtionum. in fi. ⁊ eſt ſimile. ff. de excu. tu. ꝓp litẽ. Io.

Accuſatorib⁹. inimicis. C. de inof. teſ. liberi. fili⁹ põt exheredare matrẽ ſi copulauerit amicitias cũ inimicis. ex̃ de accu. cũ opoꝛteat. ex̃ de ap. ex inſinuatione.

g ¶ Pertulerit. ammonitiõe p̃miſſa ſi in modũ denũciatiõis agat: alr̃ eſſet ꝓditoꝛ criminis. ĳ. q. i. ſi peccauerit. ſi auteʒ ĩ modũ accuſatiõis nõ ẽ neceſſaria admonitio. ex̃ de ſi. liceʒ heli. ⁊ habes h' q͡ remunerat accuſatoꝛ. ſic. lxix. di. ſi quis.

Suſpectos. litigãtes. i. litigioſos q̃ fm apl'm nõ ꝓmouent. xlvi. diſ. §. i.

De accuſatiõib⁹. exteraꝝ. i. romanoꝝ. ſʒ q̃re vocat eos exteros cũ eccl'ia eos appꝛobat. vt di. x. ꝑ totũ. R̃ñ. q2 gallicis loquit q̃ leges illas nõ tenẽt. ſi. xĳ. q. ĳ. cũ deuotiſſimã. vbi papa regine frãcie lõbardã nõ romanã legẽ ĩducit. alia lr̃a ex terraꝝ cõſuetudinũ.

a ¶ Publice. i. ſeculares.

Canonica. gẽtis. de ignotis loq̃t q̃ nõ ꝓmouent. xxiiĳ. di. q̃ñ. xcviĳ. di. ꝑ totũ. alr̃ iniquũ eẽt. q͡ h' dr̃ q͡ teutonic⁹ nõ poſſit teſtificari ꝯ gallicum.

c ¶ Moꝛtuos. in peccatis. vt. ſ. ĳ. q. vĳ. placuit.

Accuſationes. negocia. i. teſtimonia.

e ¶ Fundit⁹. regulariter cõtra clericos nõ admittunt laici. ſ. ĳ. q. vĳ. laicos. ⁊ c. ſicut.

f ¶ Superioꝛes. i. clericos.

stephanꝰ romane ecclesie ep̄s oībꝰ ep̄is

Nec seruꝰ nec libertꝰ nec infamis ep̄os accusare presumāt

A Ccusatores ⁊ accusatiões q̄s seculi leges non admittūt ⁊ antecessores nostri ꝓhibuerunt ⁊ nos submouemꝰ. Nullꝰ alienigena aut accusator fiat eorum aut iudex. vnde ⁊ de loth scriptū ē. ingressus es vt aduena: nūq̄d vt iudices[s]. Accusator aūt nostrorū nullꝰ sit seruꝰ aut libertus nullaq; suspecta aut infamis ꝑsona.

¶ Itē eusebiꝰ papa. **Infames q̄ ad sortilegos ⁊ diuinos ꝯcurrūt: nec testes nec accusatores esse p̄nt.**

C Onstitutimꝰ cū oībꝰ q̄ nobiscū sunt ep̄is: vt homicide: malefici[l]: fures: sacrilegi: raptores: adulteri: incestuosi: venefici: suspecti: criminosi: domestici piuri: ⁊ q̄ raptuz fecerūt: ⁊ q̄ falsuz[k] testimoniū dixerūt: seu qui ad sortilegos diuinosq; cōcurrūt. similesq;[l] eorū nullatenꝰ ad accusationē vel ad testimoniū sunt admittendi: q: infames[m] sunt ⁊ iuste repellēdi. q: funesta ē in talibꝰ vox eorū. ¶ Itē iuliꝰ papa **Suspecti criminosi gratiosi: ad accusationē nō admittant.**

S Imiliter in p̄fixa sinodo est decretū: ne suspecti aut infames: aut criminosi: aut gratiosi[n]: aut calūniatores vel affines[o]: aut scelerati: aut facile litigātes suscipiant accusatores. sed tales q̄ omī careant vicio ac suspitione. ¶ Itē felix papa. **Qui facile litigat ⁊ inimicitijs studet nec accusator nec testis eē pōt.**

N Ullꝰ seruꝰ nullꝰ libertꝰ: nullꝰ infidelis: nullꝰ criminibus irretitus: nullꝰ calūniator: vel qui inimicitijs studet: nullꝰ frequēter litigās: ad accusādū vl' detrahēdū facilis: nulla infamis ꝑsona vl' oēs quos ad accusanda publica crimina leges publice nō admittūt ꝑmittant ep̄os accusare. ¶ Itē calixtꝰ pap̄. **Familiares suspecti de domo ꝓdeūtes non recipiantur in accusatione.**

A Ccusatores vl' testes suspecti nō recipiant: nec familiares: nec de domo ꝓdeūtes: nec etiā ꝯsanguinei accusatoris aduersus extraneos dicāt testioniū q: ꝓpinq̄tatis ⁊ familiaritatis ⁊ dn̄ationis[p] affectio veritatē impedire solet. amor carnal' ⁊ timor[q] atq; auaricia plerūq; humanos sensus hebetāt ⁊ puertunt opiniões: vt questū pietatez putēt ⁊ pecuniā quasi mercedē prudentie.

¶ Itē gelasiꝰ papa. **Qui inimici vl' suspecti sūt ⁊ qui odio quoslibet insequūtur ab accusatione remoueantur**

O Mnes q̄ aduersus patres armātur[r] vt patrū inuasores infames eē censemꝰ. Horū igit' viciorū auctores vel patratores nō sunt in accusatiōe pōtificis recipiendi: s; penitꝰ repellēdi. quoniam iubent canonica decreta p̄m vt accusatio vl' testimoniū eorū q̄ odio quoslibet ꝑsequūt' vl' q̄ inimici aut suspecti habētur: nullo mō recipiātur. ¶ Itē pascal' papa. **De eodem.**

N Ulli ep̄orū ab accusatione sua repellere liceat quos anteq̄ ab eis impeterent cognoscerēt a sua cōi familiaritate neglexerint separe. ¶ Q̄ vero inimici ab accusatione ꝓhibent' inde est: q: eoruz calliditate innocētia frequenter opprimi solet. S; cū athanasiꝰ sue cathedre reddi p̄cipit': q: de inimicitia sui ep̄i seu patriarche ꝯquestꝰ ē: p; q; ⁊ si manifesta sunt crimina alicuiꝰ: nō tn̄ accusatione inimici cōdēnadꝰ est. ¶ Unde nicolaꝰ papa scribit michaeli imꝑatori. **Qui inimici sunt iudices esse nō p̄nt.**

Q Uia[s] suspecti ⁊ inimici iudices eē nō debeāt ⁊ ip̄a rō dictat ⁊ plurimis ꝓbat' exēplis[t]: nā quid[v] gratiꝰ ⁊ amabiliꝰ dare quis inimico p̄t q; si ei ad impetēdū[x] cōmiserit quē ledere forte voluerit: qd̄ ꝓuidę[y] sancta cōstātinopolitana sinodꝰ canonuz suorū sexto dinoscit[z] ꝓhibere capitulo: Ueniamꝰ[a] ⁊ ad sanctā calcedonēsem sinodum: ⁊ q̄d nobis de ip̄o athanasio perenorū ep̄o referat audiamꝰ. Is em̄ antistes tertio euocatus q: non occurrit: a suo patriarcha canonice[b] cōdēnatꝰ extiterat: s; solum[c] q: cū vocaret' ad sinodū q; esset inimicꝰ

A Ccusatores. iudices. a dictis q̄ malorū possumꝰ argumētari. xxxvij. di. si quid veri. b ¶ Aut libertꝰ. qui nō pōt ordinari nisi pleno iure sit emancipatꝰ. liiij. di. q̄cunq;. q̄ nec testificari nec accusare. ij. q. vij. ipsi apostoli. ⁊ c. testes.

C Onstitutimꝰ. malefici. qui faciūt ne viri possint cognoscere vxores suas: vel q̄ volūt futura scire. ⁊ est hoc crimē publicuz. C. de pagan. l. ij. ⁊ vltima.

k ¶ Et qui falsum. extra de ordi. cog. cū dilectꝰ. contra. s; ibi nō fuit lata s̄nia contra testē sed cōtra reum. si vero cōtra testem: secꝰ esset. cōtra testē em̄ pōt ferri. vt C. de testi. nullū. i fi.

l ¶ Similes. alij addūtur. vi. q. i. quicunq;. ⁊ c. infames.

m ¶ Quia infames hoc non referas ad omia supra dicta. q: suspecti ⁊ domestici nō sunt infames. et ita ē ar. q; verbuz sequēs in priuilegijs nō refert' ad omia supra dicta. ff. de cōse. di. ij. cū oē. ff. ff. de in rem ver. si pro patre. §. idez. ⁊ ex̄ de dona. cū dilecti. ar. ꝯ. ff. de lega. i. talis scriptura. §. vlti. ⁊ l. si seruꝰ plurium. §. vltio. ar. ꝯ ex̄ de dona. cū dilecti.

S Imilit'. gratiosi. id ē adulatores. xlvi di. clericꝰ. i.

n ¶ Aut gratiosi. vt ꝯ. e. accusatores. C. d transac. preses.

o ¶ Uel affines. ꝯ. e. q. ix. absens. ff. ff. d iniur. lex cornelia. in prin. tn̄ iter se bn̄ admittunt' affines. q̄a affinis pōt accusare affinē. C. de abolit'. l. vltima.

A Ccusatores. dominatōis. dn̄s ei aduersarij nō pōt eē iudex. ex̄ de of. dele. causam. imo ꝑ ꝑ dn̄z tota familia decliat iurisdictionē alicuiꝰ vt. C. si quacūq; preditus po. l. i. scias tn̄ q; minor cā repellit aliquē a iudicio q; a testimōio. nā iudex recusat' si aduocatꝰ partis aduerse est cōmēsalis iudicis. vt ex̄ de ap. ex insinuatiōe. similiter si iudex est suffraganeꝰ aduersarij. vt ex̄ vt litē nō cōtestata. accedēs. ij. Item si ē de terra aduersarij. vt ex̄ vt lit. nō cōtes. accedēs. ij. Itē si q̄nq; appellasti ab eo. vt extra de ap. ad hec. q ¶ Timor. xi. q. iij. quatuor. Jo.

O Mnes. armant'. cōuiciādo vl' infamādo. vt. vi. q. i. sacerdotes.

Q Uia. qd̄ nō fit q̄s cōdēnandꝰ ab inimicis vel suspectis: ꝓbat' duabꝰ rōnibꝰ. vna ē i principio capli: alia in fine. itē duobꝰ exēplis. s. calcedonēsis sinodi: ⁊ iohānis crisostomi. ⁊ tribꝰ auctoritatibꝰ: cōstātinopolitane sinodi: ⁊ gelasij pape: ⁊ iustiniani imꝑatoris. t ¶ Exēplis. a q̄bꝰ licz argumētari. xx. di. de quibꝰ. C. de edi. priuatis. an in totū. ⁊. x. di. si in adiutoriū. v ¶ Nam q̄d. prima ratio. x ¶ Ad impetendū. i. ad puniēdū vel iudicandū. y ¶ Q̄d ꝓuide. prima auctoritas.

z ¶ Dinoscit'. hoc nescio vbi sit. a ¶ Ueniamꝰ. primū exemplū.

b ¶ Canonice. forte iō dicit canonice q: tribꝰ edictis citatꝰ erat: vnde debuisset misisse respōsalez: vl' dic q; sufficit isti ꝓtestari suspitionez ⁊ q̄cq̄d post illā ꝓtestationē fit nō tenet: sicut si post appellationē ect factū. ex̄ de eo qui mit. i pos. cā rei seruan. cum sint. in fi. imo l; nō probet: si tamē postea ꝓbat suspitionem cassat' qd̄ fit cōtra eū. vt ex̄ vt lit. nō contesta. accedēs. i. credo q; debet ꝓponere cōtra euz nisi esset cause notorie. vt ex̄ de appel. vt debitꝰ.

c ¶ Sed solū. q̄ cū ordinarius recusat' nō est necesse probare causam recusatiōis sicut necesā appellatiōis assignat' tunc. licet hodie corrigat'. vt ex̄ de ap. vt debitꝰ. ⁊ c. cū sp̄ali.

d ¶ Judicabat. ar. ordiarium iudicem recusari posse vt. ij. q. vi. placuit vt presbiteri. C. de iur. om. iu. nemo. ex̄ de fo. cōpe. si quis cōtra clericū. qd̄ negant quidam ⁊ dicūt associandū ep̄m. vt ꝯ. q. iij. offeratur. in auten. vt differē. iudi. §. si vero. col. ix. C. de iudi. aptissimi.

a ¶ Et si manifesta. ar. q; notoriū crimē nō obest petenti restitutionē. ⁊ q̄ in notorio crimie est etiā iudex recusat'. ar. ꝯ ex̄ de ap. ꝓposuit. b ¶ Ueniat. hec ē secūda auctoritas. c ¶ Tunc egrotantibꝰ. i. debilibꝰ in fide. d ¶ Et testes. ꝓpter hoc induxit gratianꝰ capitulū. e ¶ Quod si in iudicio. v̄ba nicolai.

f ¶ Justinianꝰ. tertia auctoritas. g ¶ Inchoet'. nō tn̄ sp ante litis cōtestationē: vt dixi. ꝯ. e. q. iij. offerat'. vsq; ad triduū aūt cogit' alios eligere. C. de iudi. l. vlti. s; tn̄ illa lex loquit' qn̄ eligūt' iudices ad cām principalē audiendā. vnde secꝰ vl' si eligunt' ad ꝓbandū cām recusatiōis. q̄d aūt iuris sit de suspecto iudice dr̄ i cōstōne illa de ap. vt debitꝰ. ⁊ c. cū speciali. h ¶ Nam quodāmodo. alia ratio.

i ¶ Hinc. hoc est secundū exemplum. k ¶ Intrare. misit tamē excusatorem forte. vel ideo non venit q: citatio nō tenuit.

Extra puinciā.regulariter quilibet corā suo iudice ē cōueniendꝰ.vt.j.c.pulsatꝰ.xi.q.i.experiētie.alioquin actor penā patitur.xi.q.i.inolita.ꝛ.c.placuit.C.de iuris.om.iudi.l.in criminali.sed fallit rōne possessiōis.eꝫ de foro cōpe.sane.C.vbi de pos. agi oportet.l.vna.C.de predijs mi.si pdiū. Itē rōne cōtractꝰ.ff.de iudic.heres. extra de foro cōpeten. romana.§.cōtrahētes. Itē rōne criminis conuenif: vl' vbi deliqt vl' vbi inuenitur vel vbi domicilium habet. C. vbi de cri.agi oporteat .l.i. vel cuz est qō de fide.xxiij.q.i.quotiens. trahif etiā pp loci oportunitatē ad aliam puiciā. xxxiij q.ij.siue.itē pter appellationē.itē pp pape iussionem. vt.j.c.q. vnaqueq3.ꝛ.c.peregrina.vt patet in versibꝰ hic notatis. Cōtractꝰ crimen reꝰ ꝛ res religioq3. vir ratio simif vl' vt puocat atq3 recusat. Excellit iussus vl' si psentit vterq3.otractꝰ.ff.de iudi.heres absens.crimē vt h.ꝛ.C. vbi d crimie.l.i.reus.qꝛ actor d bet forū rei sequi.vt.j.c. neminem.ꝛ res. eꝫ de foro cōpe.sane.expresse.C.vbi in rem act.l.vlti.religioq3.vt cā iuris patronꝰ ꝛ decimaꝝ.eꝫ de iudi.quāto.ꝛ.c.decernimꝰ. vir: quia vxor forū viri sequif.ff.de iuris.om.iudi.l.penul.ratio similis:in mutua recōuentiōe.eꝫ de mutu.pe.ex lr̄is.vel puocat.j.c.pegrina iudicia.atq3 recusat.extra de fo.cōpe.si q̄s cōtra clericū.excellit. qꝛ epūs nō deponif nisi a papa.j.c.q̄uis.iussus.j.c.vnaqueq3 puincia.vel si cōsentit vterq3.ff.de iuris.om.iudi.est receptū.ij.q.vij.nos si. Itez in feudo.eꝫ de iudi.ceterū. Itē si secularis iudex est negligēs.eꝫ de foro compe.licet. Item in secularibus.vt in cōstitutionibꝰ frederici.C. ne filius p patre.auf.habita.

Ibi.vel vbi domiciliū habet:vel vbi repitur.vt.C. vbi de cri. agi oportet.l.i.sed si grauis est crimē remittif puniendꝰ ad iudicē vbi deliquit.sed si ē leuius ibi potest puniri.vt in auf.vt nulli iudicum.§. si vero cognoscatur.collatio.ix.§.sꝫ si istud.ꝛ.ff.de re mili.desertorem. in princip.nec admitto illud quod quidam dicunt q̄ semper primo cognoscat iudex prouincie de qua reus est an crimen commiserit ꝛ postmodum remittet cum ad iudicem vbi deliquit.quia iudex vbi deliquit ꝛ cognoscet ꝛ puniet crimen.ff.de accusatiōibus .l.vltima. potest tamen si vult transmittere cum puniendum cum litteris suis ad sue puincie iudicē:quod tamē nō faciet nisi ex causa.ff.de custod. reoꝝ.non dubium.sicut pylatus remisit xp̄m ad herodem.Sed numquid idem in clerico vt si clericꝰ mutinensis delinquat in dioceſi bononiensi sit iudicandus ꝛ deponendus a bononiensi epo. Respon. vt extra de foro competen.postulasti.ꝛ.c.i.ꝛ.ff.de custo.reoꝝ.de militibus.ꝛ.ff. de accusa.l.vltima.

ipse q̄ iudicabatᵇ proclamauit sancta calcedonensi sinodo ad cās illatas sibi examinādas reseruaf:ꝛ nisi denuo conuincerek recipe ecclīam ppriā iudicaf. si athanasiꝰ a patriarcha suo depositus qꝛ de inimicitia eiꝰ cōquestꝰ est: iterato ad iudiciū renouanduz dirigif.ꝛ si manifestaᵃ sibi officiāt crimina:sue tn̄ ecclesie reddi p̄cipif:q̄ꝫtomagis ignatiꝰ qui nō a patriarcha:sꝫ potiꝰ ipse existēs patriarcha minime debuit ecclesia ppria priuari:ꝛ inimicis ꝛ suspectis iudicibꝰ decernētibꝰ expoliari. Veniatᵇ ꝛ facūdissimus nr̄ papa gelasiꝰ hereticoꝝ expugnator fortissimꝰ:ꝛ q̄d de ꝯstātinopolitanis epis more solito tūc egrotātibꝰᶜ dixit etiā nūc nobis edisserat. Queso inquit iudiciū qō pretendūt vbi nā possit agitari an apō ipsos vt ijdē inimici sint ꝛ testesᵈ ꝛ rei ꝛ iudices:sed tali iudicio nec humana debēt cōmitti negocia qō si in iudicioᵉ vbi ijdem sunt inimici q̄ iudices nec humana debent cōmitti iudicia:q̄ꝫto minꝰ diuina.i.ecclesiastica: q̄s sapiēs est ꝛ nō intelligat. Sed ꝛ reuera hinc impator iustinianꝰᶠ pius suis legibus pmulgasse dinoscif dicēs. liceat ei q̄ suspectū sibi iudicē putat anteq̄z lis inchoefᵍ eū recusare vt ad aliū recurraf. nā quodāmodoʰ naturale ē: suspectoꝝ iudicū insidias declinare ꝛ inimicoꝝ iudiciū refugere velle. hincⁱ sctūs iohes os aureū cōcilij cōtra se cōgregati renuit intrareᵏ collegiū. Unde nicol'. papa scribit michaeli imperatori.

Qui inimici sunt iudices eē nō pnt athanasiꝰ a pr̄iarcha depositꝰ qꝛ de inimicitia cōquestꝰ est iterato ad iudicium renouādū dirigif.ꝛ si manifesta sibi officiāt crimina.sue tamē ecclesie reddi p̄cipitur. Patꝫ ergo q̄ etsi manifesta sunt crimina alicuiꝰ:tamē a accusatōe inimici cōdēnādꝰ non est.

Extra puinciā aūt reꝰ nulla tenꝰ est pducēdus. Unde fabianꝰ papa scribit hilario epo. Ubi crimē admittif ibi cā vētiletur

Ibi ⁱsemp causaᵃ agatur vbi crimē admittif ꝛ q̄ nō pbauerit qō obiecit:penā quā intulerit ipse patiatur. Item. Accusatꝰ nō nisi in suo foro audiatur.

Si quis epoꝝ sup certis criminibꝰ accusaf:ab oibꝰᵇ audiaf qui sunt in puincia sua epis: qꝛ nō oportet accusatū alibi q̄z i foro suo audiri. Exceptioᶜ fori dilatoria ē atq3 iō i inicio litis dꝫ oppōi ꝛ pbari. peremptorias aūt exceptiōes vt sunt prescriptiones longi tp̄is in initio cōtestari litis sufficit. Item. De eodem.

Pulsatꝰ ante iudicē suū cām dicat aū nō suū iudicē pulsatꝰ si voluerit tᵈ taceatᵉ.pulsatis vero q̄tiēs appellauerint inducie denf. Hoc aūtᶠ quod de loco dictū ē:tūc intelligēdū ē cū veritas cause nō nisi in loco admissi criminis deprehēdi pōt:aut nisi altera pars iudiciuz maioris psone iterpellauerit: siue declināndo iudiciū siue releuādo sniam. Un̄ stephanꝰ sancte ꝛ aplice sedis atq3 vniuersalis ecclesie rome eps:scribis oibꝰ episcopis. Intra puinciā ꝛ a cōprouincialibꝰ tātū cā ē audiēda

Ultra puinciarū termios accusandi licētia nō pgrediaf:sꝫ ois accusatio intra puinciā audiaf ꝛ a cōprouinciali

a Causa.sed quid si metropolitanꝰ vel alter episcopus deliquit in alterius diocesi.numquid ab illo pōt puniri.argu.q̄ non.ix.q.iij.si autem.in auf.de defen.ciui.§.non habente.colla.iij.xxi.dist. inferior.ꝛ.c.nolite.extra de sen.excō.a nobis.i.ff.de ar.l.iij. in fi.sed contra.C. vbi de cri. agi. oportet. autenti.qua in puincia.ꝛ reatus oēm huiusmodi honorez excludit.vt. C. vbi se na.vel clar.l.i.in fin̄. ꝛ.xvi.q.iij.placuit.i. in fi. Item pone q̄ sictulerit episcopus sniam qui hoc fecerit sit excōicatꝰ.dicit hug.etiā si archieps hoc fecerit in diocesi epi est excōicatꝰ:nō ab hoie sed a canōe. qꝛ snia seqf factū iā dānatuz.xxiij.q.i.c. i.ꝛ.ij.ꝛ.iij.sꝫ cōtra eꝫ de sen.ex. a nobis.i. Lau.dixit q̄ archiepiscopꝰ nō sit de foro illiꝰ cū ipse sit iudex ordinariꝰ totius puincie. ix.q.iij.c.ij. lxxv.di.qm̄. vn̄ eum non potest excōicare sed aliuz quēlibet epm pōt excōicare. nō tn̄ deponere. Io. ego credo hu.bn̄ dicere.q̄ pp crimē efficitur archieps subiectus epi pp ratiōes superiꝰ allegatas.

Si quis.ab omnibus vel ad minꝰ a duodeci. vt.j.c. q.viij.suggero.xv.q. vij.felix.

c Exceptio.exceptionū alia est dilatoria:alia pemptoria:alia media siue mixta.dilatoriaꝝ:alia declinatoria iudicij:alia dilatoria solutiōis.declinatoria iudicij in principio litis est ppo nēda ꝛ pbanda.vt extra de sen.ꝛ re iudi.inter monasteriū.ꝛ.C.de excep.l. vlti.nisi exceptio illa de nouo ad noticiā eiꝰ peruenerit.vt extra de pcu.in nostra.eꝫ de excep.pastoralis.vel nisi de nouo cōpetere ceperit.vt eꝫ de of. dele.insinuante.ꝛ.ff.de ar.nō distinguemꝰ.§.cū quidā.ꝛ de tali loquif hic dilatoria solutiōis dꝫ ante litē contestatā obijci.sed pbari dꝫ postq̄ actor fundauerit suā intētionē.C.de excep.si quidē.C.de pba. exceptionē. pemptoria dicitur q̄ pt opponi ꝛ pbari q̄ncūq3 dū tn̄ ante sniam.vt.C.sen.recte latā rescin. nō pos.peremptorias.ꝛ.C.de excep.prescriptionē.media df exceptio q̄ in hoc habet similitudinē cū peremptoria: q̄ post litē cōtestatam pōt obijci.vt extra qui matrimoniū accu.pos.per tuas.sed in hoc hꝫ similitudinē cū dilatoria qꝛ ante litē cōtestatā pōt obijci.vt extra de excep.exceptionem. Sunt adhuc alie exceptiones anomale que etiā post sniam obijciunf: vt exceptio velleiani ꝛ macedoniani ꝛ armate militie. de quibꝰ agif ff.ad macedo.tam ꝛ si non.C.de iuris ꝛ fac.igno.l.i.

Pulsatꝰ.voluerit.nō tamē a cōtrario sensu argumenteris.vt.xi.q.i. placuit.ꝛ.j.c.neminem.sed hic loquif de eo qui habuerit cōsensuz sui epi. vt.xi. q.i.clericū.ꝛ.c.nullus.extra de foro cōpe.significauit.

e Taceat.sed hoc forte cū hꝫ consensuz sui episcopi.vt.xi.q.i.clericū. nec obstat.j.c.nō liceat.extra de fo.cōpe.si diligenti,vi,q.iij.deniq3.

f Hoc aūt.nisi in loco,allegando dicit.

Accusat⁹.loco.viij.q.iiij.nōne. b ¶ Nō tñ diffinire.suspēdere vel excōicare pōt metropolitan⁹.xij.di.de his.xi.q.iij.si quis eps.xviij.di stin.ꝑpter.Itē absoluere pōt ſm pleroſq; si est innocens.C.vbi sena.vel cla.l.iij.ego cōtrariū credo vt hic.⁊.v.q.iiij.c.i.⁊.ij.ſ; obijcit̃.vi.q.iij.deni q;.⁊.xxi.q.v.si quis a ꝓprio.vbi dicit̃ ꝙ primas vl' cōciliū deponit epm, sed illud fuit de licētia pape.vel loquit̃ ſm ea tpa quo cause episcopoꝝ nō deferebantur ad sedē apostolicā.xix.dist.si romanoꝝ.

appellet̃ ab altero illoꝝ.vt ex̃ de of.dele.super eo.aliud videt̃ esse inter ꝑsentantē ⁊ presentatū.nā tūc sentētia lata cōtra vnū nō nocet alteri absenti.vt ex̃ de elec.querelam.hoc iō q: illoꝝ cause nō ita sibi coherent.vel dic ꝙ nunꝗ̃ sniā ꝑiudicat alij nisi presens fuerit.arg.liiij.di.si seru⁹.ex̃ de ꝑben.dilecto. b ¶ Subrogati.ar.ꝙ si aliqua sunt connexa vno prohibito ꝓhibitū ē ⁊ reliquū sic.xxxi.dist.si laic⁹.xxvi.di.deinde.xxxiij dis.si quis viduā.⁊.viij.di stin.quo iure.i.q.iij.si quis obiecerit.ex̃ d̃ heret.fraternitatẽ.sic ecōuerso aliquid permittit̃ ratione cōnexionis.vt.lxxxi.di.cū omib⁹.

Multū.infirmitatis.hec est iusta causa absentie.vt ex̃ de ꝓcura.querelam quid de hoc iuris sit dicam.v.q.iij.c.i.

Dudum.voluerūt.sic ꝗ cōcilia dederunt primatum romane ecclesie.qd̓ verū est secundario.sed ipse crist⁹ principaliter.vt.xxi.di.ꝗꝗuis.xvij.dist.§.hinc etiā.ix.q.iij.aliorum

Hec quippe.suffraganei.i.ꝑ suffraganeis sunt habēdi q: ille fuit in possessione ⁊ ita erit vsq; ad sniam.xvi.q.iij.volum⁹.⁊ ita nō ē hic ar.interlocutoriā nō obesse.vel dic iō nō obest q: ad h̓ nō agebat̃ ſ; de hoc solū an epi essent iuste deiecti.i.an crimen ab ipis cōmissum esset deiectione dignū ar.ad ho.j.e.c.ibi nihil quero ⁊c.⁊ ꝙ interlocutoria non obsit habes.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.penl'.ex̃ de ordi.co.cū dilectus.nō enim quicquid iudex profert est habendū pro sentētia.vt.C.de sen.⁊ interlo.ex stipulatione.⁊.C.cōminationes eplas.l.i.tñ ꝑ interlocutoriā bene aliquid determinat̃ ⁊ transit in rem iudicatam sicut diffinitiua snia.vt extra de elec.cū dilect⁹.in fiñ.⁊ ex̃ de testi.significauerūt.extra de re iudi.cū inter.⁊ qñq; ius facit.vt.ff.quod me.cā.metum.§.sed ꝙ pretor. Sic ergo semper est cōsiderandū ad quid agat̃.⁊ an iudex incident̃ vel tacite vel expresse vel diffiniēdo vel interloquēdo aliquid dicat.vt ex̃ de ꝑsump.afferte.ex̃ de testi.veniēs.C.de his q̃ no.ifa.iterlocutio.⁊.ij.q.iij.§.nōndū.ij.xxij.q.ij.q̃rit̃. a ¶ His amoti.ſ; q̃re nocet sētētia ꝑ destitutis lata ipsis substitutis cū res inter alios acta alijs nō preiudicet.vt extra de fide instru.inter.⁊ est cōtra illud qd̓ est.ff.de adul.denunciasse.extra de adulte.significasti.sed h̓ ē ꝑꝑ cause coherentiā.sic.vij q.i.presentiū.⁊.lxxi.di.tantis.in fi.⁊.xlv.di.disciplina. Nā si ꝓnūciatū est petrū eē cōiugē marie ꝑ cōsequēs ꝓbatū ē martinū nō eē.extra de spō.ex parte.vides ergo ꝙ cū cause eligentiū ⁊ electi sunt cōnexe ꝙ lata snia contra electores hic ꝑiudicat electo ſ; absenti.ex̃ de elec.dudum.i.in fine.nisi

bus terminet̃ nisi tñ ad apostolicam sedem fuerit appellatū. ¶ Itē sixt⁹ papa.

A cōprouincialib⁹ accusat⁹ vel iudicatus sedē appellet apostolicam.

Accusat⁹ vel iudicat⁹ a cōprouincialib⁹ in aliqua cā eps licenter appellet ⁊ adeat aplice sedis pōtificē: q̃ aut ꝑ se aut ꝑ vicarios suos retractare ei⁹ negociū ꝓcuret. et dū iterato iudicio pontifex cām suā agit: alt⁹ in locos ei⁹ nō ponat̃ aut ordinet̃ eps: quoniā q̃ꝗ̃ a cōprouincialib⁹ eps accusati cām epi scrutari ſ; nō tñ b diffinire incōsulto romano pontifice ꝑmissū est. ¶ Itē damasus papa stephano archiepiscopo.

Discutere episcopos ⁊ sūmas cās ecclīasticoꝝ negocioꝝ metropolitano vna cū oib⁹ suis cōprouicialibus ita vt nemo ex eis desit. ⁊ oēs in singuloꝝ cōcordēt negocijs licet: ſ; diffinire eoꝝ atq; ecclīarū summas q̃relas cārū vel dānare epos absq; hui⁹ auctoritate minime ſ;: q̃niā oēs appellare si necesse fuerit ⁊ ei⁹ fulciri auxilio oportet.

¶ Itē eleuteri⁹ papa.

Cōprouinciales ⁊ metropol' epoꝝ causas audire ſ; diffinire nō possunt.

Quāuis liceat apud cōprouiciales ⁊ metropolitanos atq; primates epoꝝ vētilare accusatōes vl' criminatiōes: nō tñ licz diffinire sine hui⁹ sancte sedis auctoritate: sicut ab apostol' eoꝝq; successorib⁹ multoꝝ cōsensu epoꝝ iā diffinitū est nec in eoꝝ ecclesijs alij aut ꝑponantur aut ordinent̃ anteꝗ̃ hic eoꝝ iuste terminent̃ negocia: reliq̃ꝝ vero clericoꝝ causas apud cōprouinciales ⁊ metropolitanos ⁊ primates ⁊ vētilare ⁊ iuste diffinire ſ;. ¶ Itē leo epus vrbis rome anastasio epo thessalonicēsi.

Ante aplicā censurā in causis epoꝝ nō ē diffinitiua ferenda snia

Multū stupeo frat̃ carissime: sed plurimū doleo: ꝙ in eū de quo nihil ampli⁹ iudicaueras ꝙ̃ qd̓ euocat⁹ adesse differret: ⁊ excusationem infirmitatis a ostēderet: tā atrocit̃ ⁊ tam vehemēter potueris cōmoueri: ꝑ

sertim cū etiā si tale aliq̃d mereret̃ expectandū tibi fuerat quid ad tua cōsulta rescriberem⁹: sed etiā si quid graue intolerandūq; cōmitteret vestra expectāda erat cēsura. vt nihil ipe pri⁹ decerneres q̃ꝫ quid nobis placeret agnosceres: vices eni nostras ita tue credidim⁹ caritati: vt in partē sis vocatus sollicitudinis nō in plenitudinē ptātis: vnde sicut mlt̃ tuꝫ ea nos que a te pie sunt curata letificant: ita nimiū ea que ꝑperā sunt gesta cōtristant. ¶ Itē iuli⁹ papa orientalibus epis.

Preter cōsciētiā romani pōtificis nec cōcilia celebrari nec epm dānari oportꝫ

Dudum a sanctis apostolis successorib⁹q; eoꝝ in antiq̃s decretū ē statutis: que hacten⁹ sancta ⁊ vniuersal' aplica tenet ecclesia: nō oportere preter sniam romani pōtificis cōcilia celebrari vel epm dānari: qm̃ sanctā romanā ecclīaꝫ primatū oim ecclesiarū esse voluerūt k: ⁊ sicut beat⁹ petr⁹ apl's prim⁹ fuit oim aploꝝ: ita ⁊ hec ecclesia suo noie ꝯsecrata dño instituēte prima sit ⁊ caput ceteraꝝ: ⁊ ad eā quasi ad matrē atq; apicē oēs maiores ecclesie cause ⁊ iudicia epoꝝ recurrant: ⁊ iuxta ei⁹ sniaꝫ terminū sumāt: nec extra romanū quicq̃ꝫ ex his decerni debere pōtificem ¶ Aliq̄n incōsulto romano pontifice pleriq; epoꝝ dānati inueniunt̃: ⁊ alij in eoꝝ loco subrogati quoꝝ dānationeꝫ ⁊ subrogationē ꝑ bono pacis ex dispēsatione tolerasse legit̃ ecclesia. ¶ Vnde nicolaus papa salomoni regi britonum.

Quorūdā epoꝝ depositionē contra cōsciētiā romani pōtificis factam ꝑ pace tolerauit ecclesia.

Hec q̄ppe est dei patris tui ordiatio. ⁊ hec est lex ecclesie matris tue videlꝫ: vt oms epos regni tui ad turonenseꝫ epꝫ mittere nō detractes: ipsi⁹ quoq; iudiciū postulare nō dedigneris. Ipe eni ē metropolitan⁹: oēsq; epi regni tui eius suffraganei l sunt: sicut cōscriptiones ꝑdecessoꝝ meoꝝ euidenter ostēdunt: q̃ predecessores tuos q: eos ab eius iure sub

c ¶ Dixerunt supple nec ego dico.

d ¶ De expulsis.sed qualit̃ poterit causa per ꝓcuratorem criminaliter tractari.forte quia sic placuit pape.vel hic ciuilit̃ agebat̃.nō enī aliud agebat̃ hic nisi an essent ſm ordinē iuris depositi.⁊ ſ; fuerit ciuilis tamen necessarij erāt duodeciꝫ epi sic.xxiij.di.illud.xxxiiij.di.quorūdaꝫ.ꝙ licet nō fuerit causa criminal' tamen fuit de crimine.vnde necessaria est inscriptio.vt extra de accu.super.vel dic ꝙ in causa criminali vnus consoci⁹ ꝑ rat causaꝫ aliorum.vt ex̃ d̃ do.⁊ cōtu.cū dilect⁹.⁊.ij.q.v.statuit. Itē hic habes ꝙ snia lata a nō suo iudice rata ꝑt haberi.de hoc no.ix.q.ij.nullus.

e ¶ Debeant.ar.pro obsequijs tpe litis nō prestandis.vt.ij.q.vi.q̃ꝫ cns.⁊.xi.q.i.q:.ar.cōtra.xxxiij.q.ij.seculares.xxv.q.vi.multoꝝ.ff.de ope.liber.operis.sed hoc ideo hic fuit: q: epi ꝑ liberis se gerebāt alias illi debēt obedire qui esset in possessione.viij.q.iiij.nōne.extra vt lit.pendē.a memoria.nec obstat.C.d̓ agricol'.⁊ cen.lib⁹.li.xi.vbi dicit̃ si est cōtētio inter colonū ⁊ dñm de fructib⁹ ꝙ fruct⁹ sequestrā tur: sed illud obtinet cū dñs ē suspect⁹.dicas ergo ꝙ possessor ꝑ vit̃ tur: sed illud obtinet cū dñs ē suspect⁹.dicas ergo ꝙ possessor ꝑ vit̃

de cōstitu.c.i.(M). ferrat.in fi.ff.de aqua quoti.l.penul.vnde si post motam cōtrouersiā canonici eligant nō ideo statim cassat electio do nec constet de iniusta electione.vt extra de in integr.restitu.c.ij.in fi. extra de causa pos.cum ecclesia. Idem dicerem de patrono:sz nō debeat post motā cōtrouersiā presentare vel eligere. f ¶ Incūctā ter.i.d cetero.

f ¶ Expetere.h patet q clericꝰ sine cōsensu sui epī nō pt cōsentire in aliū iudicē.nā sic posset euacuari iurisdictio epoꝝ si oēs cōsentirēt in aliū iudicē ad idē facit.ij.q.vi.placuit.ij.ꝛ in aut.de san.epi.§.yconomos.argu.ꝯ.ꝯ.c.pulsatꝰ.sz ex de foro cōpe.si diligēti.expeditū ē q nō pt ꝑ pactū renūciare foro.d hac materia notaui.xi.q.i.iolita io.qd dic io.qd expeditū ē i illa dec.de foro cōpe.si diligenti.nō ē verū.qꝛ illa loquitꝰ q clericus nō pt cōsentire i laicū.sz hodie nec i clericū cōsentire pt nisi de cōsensu sui epi.vt ex de foro cope.significasti.

ꝛ sic planuz ē.

a Irritā.sine auctūtate romani pōtificꝪ.

Peregrina ab extraneis.ar.iudicem ad quē appellat nō esse ordinariū.vi.q.iij.scitote.ꝛ sic archieps ē extraneꝰ vt ibi dꝛ.ꝛ ex de of.or.pastoral.hug.sz potiꝰ ē ar.h cōtra q dꝛ h q debz habē iudices ꝯprouinciales ꝛ archieps ē comprouincialis. Illa ḡ exceptio nisi ad principiū refertꝰ.s.ad peregrina.ꝛ fuit itellectꝰ gratiani.q si quis recusarz metropolitanuz ad cōprouinciales iudices recurreret nō ad peregrinos: nisi appellaretur.

b ¶ Electos.cum ordinarij sint suspecti.vt.ij.q.vi.placuit.vꝉ loquitꝰ in cā criminali presbiteri vel dyacōi.vt.xv q.vij.si āt.

Leges submouemus nisi fuerit appellatum.

b ¶ Per moisen.qꝛ ipe moises loquēs ꝑ spūm dñi itroduxit in genesi sodomitas ita loquētes.

Non liceat.preiudicio.h iō dicit qꝛ ꝑ cetis omnibꝰ ordiarijs ad eū pōt appellari.ar.ꝯ.ij q.vi.c.i.ij.ꝛ iij.nā ipse ē ordiariꝰ oiz.ex d elect.cū nobis olim.

traxerāt forti inuectiōe corripe studuerūt:qzuis nec nr̄a scripta sup hac re missa deesse videant:cūq corā desig̃to turonice eccl'ie ꝑsule ꝛ itegro nūero collegarū.i.epoꝝ.xij.celebrato ꝯuentu fuerint electi epi reglarit examiati apparuerit:q q canōice fuerit electi epis ipis i sua delectiōe manētibꝰ q i locis eoꝝ ꝯsecrati sūt potuerūt vtiq epatꝰ honore potiri.qd si epi electi fuerit insontes declarati.his amotis [a] q illis subrogati [b] sūt ecclias suas ipsi recipiāt. Nā tū ancessores mei ꝑsules electiōes eoꝝ epoꝝ q ab ecclesijs suis expulsi sūt:nec admiserūt nec approbauerūt nec eos q eis subrogati sūt viuētibꝰ illis legitimos epos dixerūt[c]. Sane si ad turonēsez forte archiepm mittere ꝑfatos epos dedignaris:stude duos epos de expulsis[d]:ꝛ duos de subrogatis:vna cū ecclesie tue legato ad aplicā sedē bti petri trāsmittere:vbi digna examiatōe ꝑmissa q legitimi epi sunt appareat ꝛ suas ecclesias irregulariter nō amittant.nihil ei q̄ro aliud in ꝑnti negocio diffinire. Quia vero magna q̄s sit metropolitanꝰ apd britānos cōtētio ē:lz nullꝰ teneat memoria vos i vr̄a regiō ullā habuisse metropolitanā ecclesiā.tn̄ si libet postq̄z deꝰ oipotēs pacē inter vos ꝛ dilectū filiū nr̄m karolū regē gloriosuz cōstituerit facile hoc poteritis aduertere. Qd si adeo cōtētiose agere creditis ad nostrū aplatū destinare ꝯtēdite:q̄tenꝰ nr̄o libramie q apd vos antiq̄tꝰ archiepal eccl'ia fuerit luce clariꝰ inotescat:ꝛ deiceps oi ambiguitate recisa:quē seq epi vestri debeāt[e] incūctanter [f] agnoscāt. Nec ei ecclias dñi per discordias regū diuisionis aliq pati dāna necesse ē:cū q̄zuis ex se ē pacez quā ꝑdicāt seruare studeāt in inuicē ꝛ i omnes. ¶ Alias aūt irrita erit epoꝝum snīa ꝛ a sinodo retractanda. ¶ Unde felix papa:

Dānatio iniusta irrita est ꝛ in sinodo retractanda.

Irritā [g] eē episcoporū dānatione ꝛ iniustaz censemꝰ.ꝛ idcirco a sinodo retractādaz ita vt oppressis ab oibꝰ i cūctis subueniatur causis. ¶ Qd āt metropolitanuz suū cōtēnere ꝛ alioꝝ iudiciū alicui expetere nō liceat. Sixtꝰ papa testat dicens

Peregrina iudicia sunt submouenda.

Peregrina iudicia salua i oibꝰ apostolica auctoritate generali sanctione ꝓhibemꝰ:qꝛ indignū ē vt ab extraneis [a] iudicent qui comprouinciales ꝛ a se electos [b] debent habere iudices nisi fuerit appellatū. ¶ Itē anacletꝰ ꝑp.

Leges eccl'ie apostolica firmamus auctoritate ꝛ peregrina iudicia oino submouemꝰ ꝛc. Unde ꝛ dominꝰ mētionem faciēs de loth ꝑ moysen [b] loquitur dicēs. Ingressus es quidē inquit vt aduena nunq̄d vt iudices. ¶ Itē innocētius papa.

Nulli liceat aliarū prouinciarum iudicium expetere.

Non liceat cuiqz sine preiudicio [e] romane ecclesie cui in oibꝰ causis reuerentia ꝛ auctoritas debetur relictis his sacerdotibus qui in eadez ꝓuincia dei ecclesias nutu diuino gubernant:ad alias conuolare prouincias vel aliarum prouinciarum episcoporum iudicia expetere [f] vel pati:q si quis presumpserit ab officio cleri submotus:ꝛ iniurie reus ab omnibus iudicetur. ¶ Reuerentia autez que apostolice debetur ecclesie ꝛ eius auctoritas intelligenda est.cū vel ad ipsā appellatū fuerit vel ab ea iudices electi conceduntꝰ. Unde sixtus papā cū diceret cōprouinciales ꝛ a se electos debent habere iudices: statim subiungit nisi fuerit appellatum. ¶ Itē anacletus papa.

Absqz apostolice sedis decreto extraneos iudices adire non possumus.

Ulaqueqz prouincia taz iuxta ecclesiasticas q̄z iuxta seculi leges suos debet iustos ꝛ non iniquos habere iudices:ꝛ non extraneos nisi apostolice sedis huiꝰ decreuerit auctoritas. ¶ Item ex romana sinodo.

Super appellatiōe alterius prouincie iudices adire non oportet.

Neminem [g] exhiberi de prouincia ad prouinciam vel de comitatu ad comitatum oportet nisi ad relationem iudicis ita vt actor forum rei sequatur.et infra. Illa que sunt per vnamquāqz ꝓuinciam ipsius prouincie sinodꝰ dispēset sicut in niceno constat esse decrū concilio. Ultra prouincie terminos accusādi licentia non ꝓgrediatꝰ.omnis accusatio intra prouinciā audiatꝰ ꝛ a cōprouincialibꝰ terminetꝰ nisi ad sedem apostolicā fuerit appellatū. ¶ Itē sixtus

De eodē.

Si q̄s clericꝰ sup q̄buslibet crimibꝰ accusatꝰ fuerit i ꝓuincia i q cōsistit ille q pulsatꝰ suas exerceat actiones:nec existimet eū accusator suꝰ alibi aut lōgiꝰ ad iudiciū ꝓtrahēdū. ¶ Itez ex decreto adriani pape.

Ubi crimē admittitꝰ ibi cā ventiletꝰ.

Ubi crimē obijcit sciat se ꝓbaturū. Reuera ibi cā agatꝰ vbi crimē admittitꝰ.

Quod iudex [h] eē nō possit quem cum reo par aut maior macula

Neminē.ē āt hoc iō statutū qꝛ alibi nō possunt hre testes vꝉ amicos.vt.xxiij.q.ij.siue.ij.q.ij.ꝑceptū.in aut.coll.v.vt oēs obe.iudi.§.iij vn̄ dico q si aliq̄s ipetret rescriptum ad iudicē alteriꝰ ꝓuincie nō suffic q vltra duas dietas nō trahat aduersariū:vt dicit cōstitutio.ex de rescrip.c.nōnulli.sz etiā reqritꝰ q ex ꝓuinciā eū nō trahat nisi i litteris fiat mentio de ꝓuincia.cū ei d iure ex prouinciaz nemo sit trahēdꝰ:vt h dꝛ.ḡ nisi rescriptū principis de eo faciat mētionē nō pt auctoritate rescripti trahi ex ꝓuinciaz:lz minꝰ sit spaciū ad qd citatur q due diete.ē tn̄ ar.ꝯ ex d of.ord.significauit.io.certe illi cōstōni.nōnulli:statur.nā ista opio hodie ñ hz locū:imo ꝯriū obseruat ro.curia.

Quod iudex.h q̄ritꝰ an criminosi vꝉ ifames pñt eē iudices.ꝛ q̄dē si ñ tolerātꝰ ab eccl'a ñ pñt.si tolerātꝰ bñ pñt ꝛ tenz eoꝝ snīa.ipi tn̄ peccāt iudicādo.vꝉ distigue an aliq̄s sit infamis ꝑ snīazvꝉ ipo facto vt tc ñ possit:an alś vt tc possit.illud tn̄ certū ē q si ifamia obijcitꝰ alicui q ē electꝰ i iudicē qd pp h bñ remouetꝰ lz hucusq fuerit toleratꝰ.vt ex d rescp.scisitatꝰ.ꝛ ex.d excel.ꝑ.iter.in fi.ff.ad.l.iul.d vi p̄i.l.i.criminosi ḡ pñt iudicare ex offō:sz nō ex vite merito.xv.q.vi.c.vltimo.

Q. vij.

Infamis.p sniam. i ¶ Nec pcurator.i.aduocat⁹.vt.j.pxi.§.vl. Intellige de vero pcuratore vt infamis nō possit cē pcurator: fm canones vt.j.v.q.iij.q: epis.nec obstat.insti.de excep.§.vl.q: loq̄r h de infami p sententiā.ibi de tali q̄ ē als ifamis.si tñ iudex tolerat in offō ei⁹ tʒ snīa.viij.q.iiij.nōne.sʒ ifamis p̄t cē arbit.vt.j.e.§.v.cognitores. k ¶ Tria sunt. h est sumptū a lege.ff. de iudi.cuʒ pretor.§. nō aūt omnes.

deletur.sed quo ad alia secus.

m ¶ Prepositio p.scilicet patribus istorum vel viris istarum. ꝛ dicitur psocer id est pater soceri. pgener id est maritus neptis.naʒ gener f.lij mei est mihi pgener.

n ¶ Sibi certi.de pte litis non licet pacisci.vt.ff.de pactis.sumptus sed super certa res licet.arg. C.de sen.pas. si debitor.licʒ M. dixerit q̄ licet de aliquota re pacisci sine graui detrimēto partis vt hic.tamē vltra cētū aureos nō lʒ pacisci.vt.ff. de varijs ꝛ extra ordi.cogni.l. i.§.in honorarijs.

inficit: multis auctoritatib⁹ probatur.

¶ Hinc enim sancta romana sinodus dixit. Infames iudices esse nō possunt.

Infamis[i] psona nec pcurator p̄t eē nec cognitor. ¶ Tria sūt[k] q̄b⁹ aliq̄ ipediūt ne iudices sint: natura surdus ꝛ mut⁹ ꝛ ppetuo[l] furiosus ꝛ ipubes q: iudicio caret: ꝛ lege q̄ a senatu mot⁹[m] est: Morib⁹[n] femie ꝛ serui nō q: nō hñt iudiciū[o]. sʒ q: receptū ē vt ciuilib⁹ nō fungant officijs. ¶ Verūtñ[p] si seru⁹ dū putaret[q] liber ex delegatōe sniam dixit q̄uis postea i futute dephēs⁹ sit. snīa ab eo dicta rei iudicate firmitatē hʒ ¶ Infames digestis ti.d postulādo. Infames eē nō p̄nt pcuratores vl' p̄toni cāx. Sūt āt tres ordies eox q̄ postl'are[a] prohibēt. Est āt postl'are desideriū suū vel amici sui i iure apō eū q̄ iurisdictōi p̄est expōere vl' alteri⁹ desiderio ꝯdicere. nā vt p̄misim⁹ nō postl'antiū tres ordies st. Quidā phibēt oino[b] postl'are vl' pp etatē vt miores.xvij.ānis: vl' pp casuʒ vt surd⁹ q̄ prsus nō audit[c]. Alij phibēt ne p alijs postulēt. vl' pp sexū[d] vt femie. vl' pp casū[e] vt vtroq̄ lumie orbati. vl' ppt notā turpitudis: vt hi q̄ i corpe suo muliebria passi st: nisi forte vi p̄donuʒ[f] vel hostiū stuprati pbent. silr q̄ capitali crimie vl' cā calūnie publici iudicij sunt dānati. vl' q̄ opas suas locauerūt vt cū bestijs depugnarēt i arena[g] p alijs postulare phibent. his psonis p se allegare pmittit: p alio postulare phibet: nisi forte tutelā ipuberū vl' curā adolescētiuʒ nō affectatā sʒ necessariā āmistrent. Pro his eñ quox curā gerūt eis postulare ꝯcedit. alij ei⁹ oēs q̄ vt ifames notant nisi p se ꝛ certis psonis postl'are n̄ p̄nt: nisi in integrū restōneʒ acceperint: pmittit aūt eis postulare p parente p patrono p patrona vl' p liberis ēt suis ꝛ parētib⁹ p̄toni vl' p̄tone. p liberis etiam suis fratre sorore socero socru genero nuru vitrico nouerca preuigno puigna pupillo pupilla furioso furiosa fatuo fatua surdo pdigo ꝛ adolescente. Itē p his q̄bus pp infirmitatē curatores dari solēt vt q̄ negocijs suis aliquo ppetuo morbo superesse non possunt. Oēs āt q̄ nō spōte sʒ necessario fungūt officio sine offensa postulare possūt etiam si hi sunt q̄b⁹ nō nisi p se postulare pmittit. affinitates vero nō eas accipe debem⁹ q̄ quōdā fuerūt: sʒ p̄sentes. Nurus ꝛ generi appellatōe ꝛ soceri ꝛ socr⁹ ēt vlteriores q̄b⁹ p̄positio p[m] solet accidere cōtinent. ¶ Arcent ēt a pfessione aduocatox sicut l.ij.libro codicis ti. de postulādo inuenit qui sub noie honorarior ex ipis negocijs q̄ tuēda susceperunt emolumētū sibi certi[n] tpis cū graui dāno litigatoris ꝛ depdatiōe poscēres inueniunt. ¶ Item

Si q̄s adeo pcax fuerit vt nō rōne sʒ probris puter esse certādū: opionis sue imminutionē patiet. Preterea nō lʒ aduocato vllū cōtractū[o] inire vllā pactioneʒ ꝯferre cū eo litigatore quē i ppriā recepit fidē: nec ex industria[p] iurgiū ptrahere. ¶ Apō vrbē[q] romanā ēt honorat⁹[r] q̄ hoc putauerit eligēdū[s] cousq̄ liceat orare quousq̄ maluerit[t]. videlʒ vt non ad turpe[v] cōpendiuʒ ꝛ stipendiū deforme hec arripiat occasio. Nā si lucro pecuniaq̄[x] capiant veluti abiecti atq̄ degeneres inter vilissimos numerabunt ¶ Si vo⁹ in vno auditorio duo tm vel plures p̄ ceteris fuerint: quorū fama sit hilarior: i iudicātis officio sit vt par[z] causidicox distributio fiat: ꝛ exequet p ptibus auxiliū singulox. Si quis vo monit⁹ a iudice ꝛ ea excusatiōe q̄ nequeat cōprobari. cuicūq̄ parti patrociniū denegauerit careat foro[a]. sciat ēt nunq̄ʒ[b] sibi agendi copiaʒ posse restitui. ¶ Si quis aūt ex litigatorib⁹ detect⁹ fuerit se paratim tractasse cū plurib⁹ ꝛ aduersario suo subtraxisse paris defensiōis copiam ostēdit pculdubio iniquā a se litē foueri: ꝛ auctoritatē iudiciariā a se elusam experietur. ¶ Item.

l ¶ Et ppetuo.secus si ad tps.vt.ff.de iudi.cū furiosus.

m ¶ Mot⁹.imo ꝛ si electio ei⁹ fuerit cassata pp ei⁹ viciuʒ. vt extra de elec.super.

n ¶ Morib⁹.i.cōsuetudine.imo ꝛ lege si ne canone.vt.xxxiij.q.v.mulierē.nec obstat.xv.q.iij.§.i. dic vt ibi dixi.

o ¶ Iudiciū.i.discretionem.

p ¶ Verūtamē.paragraphus ꝛ v̄ba gratiani.

q ¶ Dū putaret.ecce q̄tū cōis opio opet vt ēt de iure pa.consultationib⁹. ēt q̄ si. sunt legi. cum inter. ꝛ.i.q.i.si qui a simoniacis.C.de testa.l.i. ar.cōtra extra q̄ fi.st legi.per tuas.ꝛ.d.xxiiij.di.c. vl.xxix.q.ij. si quis ingenu⁹. ꝛ distinc.viij.veritate. ꝛ ff.de iudi.l.ij.in pri. Sed nunquid idē ē si excōicat⁹ ferat sententiam qui publice habet p non excōicato: non.extra de re iudi.ad probandum ꝛ est ratio quare aliud fit in seruo q: seruus in multis casib⁹ habet psonā stādi in iudicio.vt.xij.q.ij.q̄ manumittit: sed excōicat⁹ in nullo. vel dic q̄ veri⁹ credo q̄ nec snīa serui teneret nisi cōfirmata esset a principe. Jo.

Infames.postulare.postulare est p tribunali petere ꝛ n̄ alibi.ff.de dā. infec. dies.§.hic aūt.

o ¶ Cōtractū ex post facto. ab initio tamē pōt.xi.q.iij.si lʒ.sʒ si non fecit pactū postea ei dabit p modo lit ꝛ facūdia aduocati ꝛ ꝯsuetudine regiōis.vt.ff.de vaf.ꝛ ex or. cogni.l.i.§.in honorarijs.vl' loq̄r de tali q̄ spōte se vinci sustinet i aliq̄ exceptione vt sic asserat se n̄ posse fouē caʒ nisi augmētet salariū qd̄ fieri nō dʒ: arbitrio medici.vt ff.de vaf.ꝛ ex or.co.medic⁹.

p ¶ Ex industria.q̄ si fecerit eum iudex puniet in duab⁹ libris auri. C.de iudi.properandū.§.illo paul.

q ¶ Apud vrbē.de cadē lege est.

r ¶ Etiā honorat⁹: ēt meliorib⁹. s ¶ Eligēdū.vt st aduocati. t ¶ Maluerit.i.q̄ usq̄ tale offitii voluerit exercē. vñ n̄ ē h ar.q̄ aduocati tādiu audiant q̄diu volūt allegare. q: iudex p̄t aduocatos remouere cū voluerit.vt ff.d his q̄ i tes.delē.l.i.i fi.C.de iudi.aut.iubem⁹. v ¶ Nō ad turpe i.ad modicū ꝛ vile.ꝛ ar.q̄ bōa dōa dāda st doctorib⁹.vt.ff.d admi.tu.cū plres.ꝛ.ff.d ori.iu.l.ij.§.vl. x ¶ Pecūia.modica y ¶ Si vo C.e.puidēdū. z ¶ Vt par.illō oli obtīuit cū salaria dabāt d publico hodie vtraq̄ ps sibi dʒ puidē.vt.C.d iud.pperādū.§.illo.tñ pueris debilib⁹ ꝛ pauperib⁹ p̄tor dabit aduocatū.vt.ff.de postu.l.i.§.ait p̄tor. a ¶ Foro.ff.de penis mori.§.i. b ¶ Nūq̄.sic ēt d testi.int

b ¶ Omnino.etiam pro se. c ¶ Non audit.nullus eñ adeo surd⁹ est quin aliquid audiat.vt.C.qui testa.fa.pos.discretis.

d ¶ Vel pp sexuʒ.j.xv.q.iij.§.vlti. e ¶ Vel propter casum.ff. de iudi.cecus.j.xv.q.i.§.vlti. f ¶ Vi predonum.tūc eñ nō ē iputandū. vt.ff. de adul.vim passam.ꝛ.xxxij.q.v.ille. g ¶ In arena.nisi causa virtutis hoc faciāt.ff.e.l.ij.§.qd̄ si. h ¶ Alij eñ.notādū q̄ oēs qui maiori infamia sunt notati nō nisi p se ꝛ p his quox sunt tutores possunt postulare ꝛ illi sunt de secūdo ordie.sed si minori infamia notati possunt p se ꝛ p quibusdā certis psonis aduocare.ꝛ illi sunt de tertio ordine postulātiū. scʒ de minori. i ¶ Officio vt tutores vel curatores infames minori infamia

k ¶ Permittit.vt sunt illi de secundo ordine. l ¶ Que quōdā.ergo vno coniugū defuncto soluit affinitas.institu.de nup.§.affinitatis.sed cōtra.xxxv.q.x.c.i.sed potes dicere q̄ quo ad impedimentuʒ matrimonij nō

Quāuis.v̄ba gratiani. d ¶ Tñ ... mauit.ēt d testi cogē.puenit.

Q hodie.v̄ba legū. e ¶ Causaʒ.nisi suā vel parentū suox vl' pupillorū suorū iniuriam psequantur.ff.e.l.penul.ꝛ vlti.

Si ꝯ. male pōit lraꝫ q̄ ē. ff. e. l. vl. g ¶ Tutor. ar. ꝙ rōe officij lꝫ: qđ alʾs ñ licet. vt. xciij. di. ꝑcipim⁹. C. đ admi. tu. cū q̄dā. Jt ar. ꝙ ñ iudex successerit appellāti ꝙ pt ꝓpā sniāꝫ īpugnare. ff. đ iudi. iulia n⁹ ait. Jt ar. ꝙ ñ iudex a q̄ appellat̄ efficit̄ illi⁹ iurisdictōis cui⁹ ē ad quē appellat̄ ꝙ possit cognoscē. vt. xi. q. iij. ñ eps. ij. q: iā vr̄ alia ꝑsona ff. qñ ap. sit. l. i §. lꝫ ⁊ ñ pses.

expsisse bt̄. ff. de pub. iu. l. ifamē. lꝫ ñ ciuilit̄ agat̄: nō. ff. đ crimi. stel. l. ij. ñ ī cāsib⁹. s. ī actōe furti. vi bonoꝝ rap. iniuriaꝝ ⁊ doli mali. vt. ff. đ dolo ma. athletas. §. vl. Jt fallit ī crimie expila. hē. vt. C. đ his q̄ no. ifa. ñ te expilasse. et ī crimie sepulcri violati. vt. ff. de sepl. vio. l. i. ⁊ qñ mulier se calūniose mitti faci possessionē tanꝗ sit grauida. ⁊. ff. e. l. notatur. lꝫ ꝑ actōib⁹ q̄ ex ꝯtu descēdūt nemo fit infamis nisi ī. iiij. casib⁹ ff. đ his q̄ no. ifa. furti. s. cū directe ꝯueni tur actōe tutele: mandati: depositi: ⁊ ꝓ socio. vt ibi dr̄. ꝑ sniāꝫ arbitri nemo ifamat̄ ff. e. q̄d ḡ. §. ex ꝯpromisso. Sꝫ h̄ distictō ñ vr̄ hr̄e locū fm canones cū oē crimē mortale ifamet. vt. s̄ e. q. v. cōstituim⁹. et vi. q. i. infames. ⁊. c. oēs.

b ¶ Pene. h̄ falsuꝫ ē qꝛ sola pena nō ifamat. C. e. l. nullā.

i ¶ Sic. aliq̄ euidēti cā ꝓcedēte ex q̄ ñ eēt ꝯdēnat⁹ ifamaret̄. ff. đ his q̄ no. ifa. ict⁹ fustiū. sic ē ī furto cū q̄s ī manifesto furto dep̄hēdit̄.

k ¶ Qui dānāt̄. sine snia. ⁊ sic nō ē h̄ mēbrū supfluū.

l ¶ Pristinū. s. libertatē.

m ¶ Declarati. q̄nq3 ēt ñ ñ ꝯclaratur vt cū militi detrahunt̄ isignia militie lꝫ nō dicat̄ cā. ff. e. l. ij. §. i.

n ¶ Per sētētiā. istō nō vr̄ differre a ꝑdict̄ nisi ꝙ duo mēbra ꝯiūgunt̄ ī vnū: nisi velis dicē ꝙ aliq̄d opāt̄ ipa v̄ba cū dr̄ ei sicofantis. i. comedēs ficus.

o ¶ Jnfra tps. h̄. c. ñ lꝫ fm canones: vt ex̄ de secū. nup. sup illa

p ¶ Cōtēnat̄. i. cōtēptibilʾ hr̄. nō tñ ꝯtē

q. ar. ꝙ ñ ꝯtēpnīt ꝑlatos. ff. qn ap. sit. l. i. §. lꝫ ⁊ ñ pses. ar. ꝯ. ff. de iur. oī. iu. ꝓtor. so. so. ꝯsueuit dici ꝙ oꝫ alij cāꝫ ꝯdegari. vt. ff. đ iu. o. iu. ꝓtor vñ glosat̄ ibi ꝑt. i. oꝫ. alioq̄n possꝫ recusari bar.

a ¶ Cognitor ei expo nit ꝑmū. c. h⁹ q̄ōnis.

b ¶ Nō ex arbitrio. ff. de arbi. pedi⁹.

c ¶ Fili⁹. ff. de ar. quietiam.

d ¶ Et iudicē. lꝫ ꝯ. ff. đ iu. o. iu. q̄ iurisđ. vbi dr̄ ꝙ iudex nec sibi nec liberis suis ius dicē pt. lꝫ illō itelligas i criminali cā sec⁹ ī ciuili. lꝫ tñ ī criminali cā pt vr̄ ꝙ ad li. ꝯ. di cēius suis. vt ff. đ offi. ꝑ. l. senat⁹. tñ đlegat⁹ iudex nō pt eē fili⁹ pris vt ex̄ đ ap. postremo.

e ¶ Si q̄s vero. v̄ba h⁹ legi sic. ff. đ ar. sed ⁊ ñ. §. ñ q̄s.

f ¶ Judex. qđ ita itelligūt vt h̄ duo ꝓhibeat̄ h̄. s. vt ordiari⁹ vl iudex alt̄ ñ possit eē arbit̄ đ ea re đ q̄ iudex fuit. Jt ⁊ h̄ ꝓhibet̄ ne iubeat ꝯpromitti ī se. Quare āt ordiari⁹ ñ pt eē arbit̄ triplex pt assigñri rō. vna qꝛ lꝫ hoc ordiari⁹ sp̄ ꝓcuraꝫ vt eligēt̄ i arbitꝝ ne ab ipo possit appellari. alia rō qꝛ ordiari⁹ oꝫ cogē arbitꝝ vt ꝓcedat: ⁊ oꝫ suam sniāꝫ mādare executiōi. ex̄ đ fo. cō. ñ q̄s ꝯ. ff. de arbi. l. iij. lꝫ h̄ ñ possꝫ eē cū idē eēt ordiari⁹ ⁊ arbit̄. 3ª rō ē qꝛ arbitria sr̄ ad silitudinē ordiarie iurisdictōis. ⁊ sic seq̄ret̄ ꝙ aliq̄d eēt sil̄e sibiipsi. sic ñ pñt siml̄ cōcurrē iura naĩalia ⁊ iura adoptōis. vt isti. đ adop. §. i. Ego tñ credo ꝙ ordiari⁹ possꝫ eē arbit̄. vt no. ij. q. vi. a iudicib⁹. nūꝗ ei ꝑcise iuenis ꝙ ord. ñ pt eē arbit̄ lꝫ vbiq3 dr̄ ꝙ ñ pt cogē ptes vt in se ꝯpromittāt vñ licite ꝯpromittit̄ ī cū volētib⁹ ptib⁹. vt. ff. de tu. ⁊ cu. l. iiij.

g ¶ Porro ifamia. fama. opio. ⁊ estiatio idē est. fama ē illese dignitatis stat⁹ morib⁹ ac legib⁹ ꝯprobat⁹. ff. đ var. ⁊ extor. cog. l. pe. Jnfamia alia iuris: alia facti. ifamia fci ē qñ q̄s ifamat̄ apd bonos ⁊ g̃ues: đ q̄ agit̄. ff. đ obse. li. l. i. ⁊. l. lꝫ. ⁊. vi. q. i. sr̄ plurimi. s. qñ lesa ē fama alicui⁹ apud bonos ⁊ g̃ues ꝑp fcm̄ qđ cōmisit. q̄s āt sit effect⁹ h⁹ ifamie dicit ij. q. vij. ipi apli. Jnfamia ē diminutio stat⁹ alicui⁹: h̄ ifamia q̄ dr̄ ifamia iuris: q̄nq3 irrogat̄ ipo fcō ⁊ alijs modis vt h̄ dr̄ ꝑ sniāꝫ ifamat̄ q̄s cū de publico crimie ꝯuicit̄ q̄s vl̄ ciuilit̄ vl̄ crimialit̄. vt. ff. đ public. iudi. ifamē. nisi ī casu. vt. ff. de pub. iudi. l. vl. ī ꝑuatis delict̄. ñ q̄s crimialit̄ sit cōuict⁹ ⁊ cōdēnat⁹ ñ sit tale crimen qđ descēdit ex actiōe famosa tūc ifamat̄. vt. ff. đ his q̄ no. ifā. q̄d ḡ. §. vl. lꝫ. §. ille ñ bñ dic̄. lꝫ h̄

Quāuis^c illi q̄ cāꝫ fisci egisset ꝓhibeat̄ aduersus fiscū ꝓcinctū prestare tñ^d hodie aduersus fiscū ꝓcinctū pñt exhibere ꝑuatis dū eā cāꝫ^e declinēt suscipe quā tractauerāt dū fisci aduocati.

Si ꝯ^f pīeꝫ pupilli ... ti fuert. ¶ Jtē egisti cāꝫ tutor^g vl̄ curator dat⁹ eā dē cāꝫ defēdere nō ꝓhiberis. Cognitor res^a vo ex offō itelligūt̄: ñ ex arbitrio^b nihil ei īfert eū q̄ arbitriū suscipit an sit itegre fame an ignomios⁹ fili^c an ēt ī re pris arbit̄ eē pt. nā ⁊ iudicē^d eū eē posse plerisq3 plꝫ. ¶ Si q̄s v̄o^e iudex^f sit arbitriū rcipe eiusdē rei đ q̄ iudex ē. ⁊ ī se cōꝓmitti iubet̄ ꝓhibet̄. ⁊ ñ sniāꝫ dixerit ñ ē dāda pene ꝑsecutio: hu⁹ arbit̄ eē nō vꝫ libertin⁹ pt. ¶ Porro ifamia^g mlʾtiplʾr irrogat̄: aliq̄n ei ꝯhit̄ gñe delicti declarati ꝑ sniāꝫ veluti cū iudex ꝓnūciat: iniuriā fecisti: hereditateꝫ expilasti: calūniat⁹ es. Aliq̄n gñe pene^h: sicut^i illi q̄ dānāt̄^k ī opus publicū q̄ ꝑstinū^l q̄dē statū obtinēt lꝫ dāno ifamie ēt p⁹ ipletū tps sbijciūt̄. Aliq̄n gñe pene ⁊ declarati^m delicti per sniāꝫ^n veluti dū fustib⁹ ceso ꝑ ꝓcone dr̄ sicophātis. i. calūniator. Aliq̄n ipo gñe facti vt exercētes iprobū fen⁹ ⁊ illicite exigētes vsuras vsuraꝝ ⁊ mlʾier q̄ itra tps^o q̄ moris ē lugere maritū mrīmoniū ꝯhit: ⁊ q̄ sciēs eā vxorē duxit. Jdē testat̄ felix pp̄ ⁊ eisdē v̄bis. Jt ī euāgelio. ille q̄ trabē gestat ī oc̄lo ꝓbat̄ ñ posse educere festucā đ oc̄lo fris. Jt đđ ī lib. psalmoꝝ. pctōri āt dixit de⁹: q̄re tu enarras iusticias meas ⁊c. Jt greg. cui⁹ vita despicit̄ restat vt ei⁹ ꝑdicatio condēnat̄^p. ¶ Jdē ī libr. moraliū. **Qui alioꝝ vicia puniūt sua corrigere studeāt**

Qui sine pctō ē vtꝫ pri⁹ ī illā lapidē mittat: ad aliena q̄ppe puniēda pctā ībāt ⁊ sua reliq̄rāt. reuocet̄ itaq3 it⁹ ad ꝯsciāꝫ vt pri⁹ ꝓpa corrigāt: ⁊ tūc aliena rep̄hēdāt. hic ē ꝙ cū trib⁹ bēiamin ī carnis scelere fuissꝫ obuta: collect⁹ oīs isrl̄ iniq̄tatē vlcisci^q voluit. lꝫ tñ seml̄ ⁊ iterꝝ ī belli certamie ipe ꝓstrat⁹ est. ꝯsulto ei dño ñ ad vlciscēdū ire debuissēt iussū ē vt irēt q̄ iuxta vocis diuie ipiū prexit: ⁊ seml̄ ⁊ scđo ꝑdidit: ⁊ tūc đmū peccatricē tribū valde feriēs pene^r fūdit⁹^s extixit. q̄d ē ꝙ ī vltiōe sceleris iflāmat̄ ⁊ tñ pri⁹ ipe prosternit̄: nisi qđ pri⁹ ipi purgādi sr̄ ꝑ q̄s alioꝝ clʾpe feriūt̄: vt ipi iā mūdi ꝑ vltōnē veniāt: q̄ ⁊ alioꝝ vicia corriget̄ festināt. ¶ Jt ābrosi⁹ sup btī imaclʾati **Jlle đ alteri⁹ vita iudicet q̄ nō hꝫ ī se qđ puniat.**

Judicet ille de alteri⁹ errore q̄ nō hꝫ ī seipo qđ ꝯdēnet^t. iudicꝫ ille q̄ nō agit eadē q̄ ī alio putauerit puniēda: nec cū de alio iudicat ī se ferat sniāꝫ: iudicet ille q̄ ad ꝓnūciādū nullo odio^v nulla offensiōe: nulla leuitate ducat̄. ⁊ p⁹ pauca bon⁹ iudex nihil ex arbitrio suo facit et domestice ꝓpe volūtatis^x: sed iuxta leges ⁊ iura ꝓnūciat. statutis iuris obtēperat ñ idulget ꝓpa volūtati: nihil paratū ⁊ meditatū đ domo defert: lꝫ sicut audit^y ita iudicat ⁊ sicut se hꝫ naĩa đcernit obseq̄t̄ legib⁹ ñ aduersat̄: examiat cāe merita ñ mutat. discite iudices scl̄i quē ī iudicādo tenet̄ đ beatis affectū: quā sobrietatē. quā sinceritatem. ⁊ paulo p⁹. q̄ iudicat volūtati sue obtēpare ñ oꝫ: lꝫ tenere qđ legis ē. ⁊ p⁹ pauca. in iudicādo cordi magis ē custodia v̄itatis: ꝗ obediētia volūtatis. ¶ Jtē grego. **Grauatus criminibus aliena iudicare non valet.**

Qui sine pctō. vlciscī oꝫ. vt. i. q. i. ñ fuerit. ⁊. c. multi. ⁊. xv. q. vi. c. vi. ar. ꝙ ñ iudex nō exhibet iusticiā de aliq̄ subdito ipe cōueniend⁹ sit. vt. xxiij. q. ij. dñs noster. ⁊ in ꝯstōne frederici habita. C. ne fili. ꝓ pa. aut. habita. vbi dr̄ ꝙ iudex ciuitatis alijs iusticiā nō exhibēs cōueniri pt.

r ¶ Pene. qꝛ tñ sexcēti remāserūt. ⁊ sic h̄ dictio pene ad magnā q̄titatē refert̄. sic ponit̄. xxiij. q. v. q̄lis.

s ¶ Fundit⁹. ar. ꝙ p⁹ pniāꝫ restituit̄ aliq̄s priori dignitati. vt. xxvi. q. v. q̄cunq3. ⁊. l. di. dño sancto. ⁊. c. qꝛ tua sanctitas. lꝫ illō itellige q̄ ad iudicādū ⁊ ꝑdicādū: nō quo ad accusandū vl̄ ad testificādū. vt. vi. q. i. qui crimē.

t ¶ Judicet. cōdēnet. i. dignū sit cōdēnatione.

v ¶ Odio. xi. q. iij. q̄tuor.

x ¶ Volūtatis. lꝫ nōne iudex pt iudicare fm qđ sibi iustū vr̄. vt. ff. de arbi. q̄lem. ex snia animi sui extimabit q̄d aut credat aut parꝫ eē ꝓbatū videat̄. vt. iiij. q. iij. sepe. ⁊ poti⁹ oꝫ seq̄ iudex suā opionē ꝗ ꝯsiliū alioꝝ. vt ex̄ đ ꝯsue. ad nraꝫ. lꝫ dic ꝙ tenet̄ seq̄ opinionē suā lꝫ ñ volūtatē. q̄nq3 tñ seq̄t̄ opionē alioꝝ poti⁹ ꝗ suā. vt ex̄ de appel. cū cessante.

y ¶ Audit. ar. ꝙ fm allegata ē ꝓcedēdū. vt. ff. de of. ꝑ. illicitas. s̄. ij. q. i. de⁹ oipotēs. ī. xi. q. iij. illa. ⁊. c. summo ope. ⁊. c. ita. ⁊. c. tūc vera. ⁊. vi. q. ij. ñ tm̄. ⁊. c. placuit. lꝫ ꝯ. xxx. q. v. nullū. ⁊. c. iudicātē. Jtem. ī. e. postulat⁹. sed fm. h. delegabit cām ñ cōsciētia nō concordat allegatis: sed fm alios pōt determinare fm allegata. qꝛ aliđ facit aliquis in eo ꝙ iudex aliud in eo ꝙ hō. vt. xxiij. q. iiij. ñ ecclesia. ⁊ sic iudicare pt fm cōscientiam quā hꝫ vt iudex nō vt homo. ar. ex̄ de of. or. ñ sacerdos. ⁊ ex̄ de of. iud. dle. pastoralis. §. qꝛ vero. ⁊ ex̄ de elec. qđ sicut.

In grauiorib'. diluit. ex vite merito nō pōt mal' sacerdos dimittē pctā sed ex officio. xv. q. vlti. c. vlti. ꝛ ē h ar. orōnes malorū his p quib' orāt nocē. i. q. i. fert. ꝛ. c. necesse. ꝛ. c. nō nocet. l. i. di. miramur. sȝ ꝯ i. q. i. c. pphe tizauit. b ¶ Prouocat. notādū ꝙ iputat alicui si malū nūciū vl' stultū pcuratorē misit. vt. ff. cōmod. argētū. ff. de mino. cū mādato. ar. ff. de publi. cū exhibuisset. ꝛ ex de ap. sepe. in pri.

c ¶ Quid. q2 de' nō cōsiderat datū sȝ affectū offerētis. vt. xx iiij. q. i. odi ꝛ pcci. qñq tñ ꝯsiderat q̄d offerat vt. xlix. di. c. vlti. qñq cōsiderat p quo offerat. vt. i. q. i. dictum.

Postulat'. scribebat hoc. s. terra terrā accusat. vel hō si quis sine pctō ꝛc. ꝛ est hic ar. ꝙ sufficit si snia scribit i pariete. Nā ꝛ ibi edicta p torū inscribebāt scȝ in albo. ff. de iuris. o. iu. si quis.

e ¶ Obnixe. i. istant.

f ¶ Delicto. vos qui spūales estis iudicate hmōi. ar. g̃ ꝙ mali nō possunt iudicare.

Sacerdos. sua peccata. sic. xli. distin. §. i.

b ¶ Et postea. ar. p̄sbiterū post pniam posse restitui. l. disti. de his vero.

i ¶ Et nō publicare. que q̄s ei i secreto dixerit. al's deponit. j. de pe. di. vi. sacerdos hodie ponit in artū monasteriū ad agendā ppetuā pniam vt extra de pe. ꝛ re. ois vtriusq. in fi.

k ¶ Sic ꝛ achab. xxij q. ij. vtilē.

Quod āt ab oib' ep̄is prouincie dȝ audiri cā epi. vt. s. e. q. vi. si q̄s epor. vel a xij. ad min' quos ipse metropolitan' eligit vel ipse re' si electos a metropolitano hȝ suspectos. j. e. q. c. i. tales coep̄i nō sunt iudices sȝ assessores: sicut nec clerici sunt iudices q̄ debent interesse cū ep̄s audit causaȝ clerici. xv. q. vij. ep̄s. ar. tñ ē ꝙ sūt ordiarij. vt. vi. q. iij. scitote. ꝛ si papa delegat cām ep̄i vt ꝙ eodē mō intersūt. xij. epi. s. e. q. vi. h q̄ppe. ꝛ. xxxiiij. di. quorūdā.

Accusatores. n ullum namq. extra de iudi. at si clerici.

Cuius in agēdo. cōtra se iudicez. ex hoc videt ꝙ cleric' possit recōueniri corā laicis ēt in spūalib': nisi cleric' passus sit violētiā a laico. vt ex de iurepatro. relatum. in fi. ꝛ. ff. de iudi. l. ij. §. item. ꝟ. sed si agant. Nam q̄ aliter non potest esse iudex ratione reconuentiōis pōt. vt extra de mut. petit. prudentiam. C. de ordi. iudic. adite. ff. de iurisdictio. omnium iudi. si idē

In grauiorib' pctis q̄s posit' dū suis pmit aliena nō diluit[a]: cūctis ei liquet q2 cū is displicet q̄ ad itercedēduȝ mittit: irati anim' pculdubio ad deteriora puocat[b]. Scriptū q̄ppe ē victime i piorꝫ abhomiabiles sūt deo: vota iustorū placabilia. Neqȝ eni i oipotētis dei iudicio q̄d[c]: sȝ a q̄ dat ispicit. Hinc ei est qd̄ scriptū ē. Respexit de' ad abel, ꝛ ad mūera ei'. ad chain āt ꝛ ad mūera ei' n̄ respexit. Dictur' q̄ppe q2 dñs respexit ad mūera pmisit sollicite q2 respexit ad abel. ex q̄ re patēter oñdit q2 nō offerēs a mūerib': sȝ mūera ab offerēte placuerūt. Dona q̄ppe iniqꝫ n̄ pbat altissim' nec respicit i oblatōib' eoꝫ nec i mlt' titudine sacrificioꝫ eoꝫ ppiciabit peccatis. ¶ Itē: lōge ē dñs ab ipijs: ꝛ orones iustoꝫ exaudiet. ¶ Idē. Primū nosmet ipos deinde pximos debem' corrigere

Postulat' dñs iudicare d̄ peccatrice: nō statim dat iudiciū: sȝ pri' iclinās se deorsū digito scribebat[d] in terra ac sic demū qd̄ obnixe[e] rogatur iudicat. nos videlȝ typice istituēs vt cū q̄libet pximoꝫ errata ꝯspicim' nō hec añ errata rephēdēdo iudicem': ꝙ ad ꝯsciaȝ nr̄aȝ hūilit reuersi digito eā discretōis sollerter exculpem'. ꝛ q̄d i ea creatori placet q̄d ve displiceat examiatiōe dirimam' iuxta illō apl'i. frēs: ꝛ si p̄occupat' fuerit hō i aliq̄ delicto[f] ꝛc. q̄ sine pctō ē vrm. i. primo vosipsi iusticiā legis iplete: ꝛ sic inocētes manib' ad lapidādā reā occurrite. ¶ Itē aug. ad quēdā comitē. Sacerdos pri' sua pctā defleat deide aliena detgat.

Sacerdos vt sapiēs medicus ꝛ pfect' primū sciat sua pctā[g] diluere: ꝛ postea[h] aliena detergere ꝛ sanare: ꝛ nō publicare[i]. ¶ Itē i euāgelio sal ifatuatū ad nihilū ēē vtile d̄r nisi vt pijciat foras ꝛ ab hoib' ꝯculcet. ¶ Ex qb' oib' dat itelligi ꝙ criminosus alteri us crimīs iudex ēē nō pt ꝛ seipȝ ꝯdēnat dū in alteri' crimē sniaȝ pfert ¶ Sȝ obijcit. saul ei cū a dño ēēt repbat' ppl'm dei iudicabat ꝛ ei' iudicium vniuersus ppl's expectabat. Itē cū dauid ēēt adl'ter ꝛ homicida iterrogat' a ppha sniaȝ i diuitē dedit: q̄ ouē paupi rapuit dicēs Iudiciū vero huic ē mortis. Itē Salomō cū amore mulierclaꝫ deos gētiū coleret: tñ vniuersa plebs israhelitica ad eius iudiciū confluebat. Sic ꝛ achab[k] ꝙ uis coleret baal tñ decē trib' iudicabat Multi ēt alij taȝ i veteri testō ꝙ i nouo iueniunt q̄rū vita cū ēēt blasphemabil' tñ eoꝫ snia q2 ex officio suo suata iudiciarij ordis itegritate pcessit iuenit seruata. vñ i euāgelio dñs ait. Sup cathedrā moysi sedebūt scribe ꝛ pharisei ꝛc. ¶ Hinc liq̄do cōstat ꝙ mali pastores dū snia iusti examinis alioꝫ crimia feriunt sibiipsis nocēt: dū sine exēplo sue emēdatiōis alioꝫ vicia corrigere curāt. subditis vero psunt si eoꝫ icrepatione correcti vl' snia cohercitii vitā suā i melius cōmutare didicerint: ac p hoc dū ab eccl'ia tolerati fuerit eoꝫ iudiciū subterfugere non licet.

Quod āt[l] ep̄s ab vno tm̄ audiri vl' iudicari nō dȝ zepherin' papa testat dicēs. Ep̄s nō nisi a pluribus audiat ꝛ iudicet

Accusatores epoꝫ oi careāt suspitiōe q2 colūnas suas dñs firmit stare voluit nō a q̄buslibet agitari. Nullū nāq[m] eoꝫ sentētia a n̄ suo iudice dicta cōstrigat: q2 ꝛ leges scl'i idipȝ fieri p̄cipiūt. C. li. vij. ti. de sen. ꝛ int.

Cuius i agēdo[n] q̄s obseruat arbitriū eū hr̄e ēt ꝯ se iudicē i eodē[a] negocio nō dedignet: q2 ꝛ leges scl'i idip̄m fieri p̄cipiūt. Iudices xij. q̄libet ep̄s accusat' si necesse fuerit eligat: a qb' ei' cā iuste iudicet nec pri' audiat aut excōicet vel iudicet[b] ꝙ ipi p se eligāt[b] ꝛ regl'arit vocat' ad suorū prio ꝯuētū epoꝫ vt p eos ei' cā iuste audiat ꝛ rōnabilit discernat. finis v̄o ei' cause ad sedē aplicā deferat vt ibidē determiet nec antea finiat q̄ȝ ei' auctoritate fulciat. abñs v̄o nemo iudicet nisi ex ꝯtūacia abñs fuerit: q2 ꝛ diuie ꝛ humāe leges hoc phibēt. ¶ Itē felix ep̄s dixit in concilio carthaginensi. iij. A quot episcopis audiatur episcopus qui in reatum inciderit.

Suggero[c] s̄m statutā veterū conci

primo respon. Sed ꝙ non possit reconueniri est argumen. extra de iudi. decernimus. ꝛ. c. quanto. nam ꝛ quandoq cessat reconuentio vt. C. qui le. per. l. vlti. Item in criminibus cessat reconuentio. vt. j. eo. q. xi. pauus. Item in possessione repetenda. extra de restitu. spolia. ex conquestione. extra de ordine cogni. c. i. ꝛ. C. de compen. l. vltima. quod concedo et dico ꝙ laicus etiam incidenter nō potest cognoscere de causa spirituali. extra qui filij sint legitimi. lator. Item videtur ꝙ nō tenet sententia lata super altera questione tantuȝ. ff. quādo appella. sit. l. i. in fine. ꝛ. ff. de varijs ꝛ extraordina. cognit. l. i. Nam iudex vna sententia vtramq dirimet. vt extra de ordine cognitio. cum dilectus

M. viij.

a ¶ In codeȝ. sed nonne est alia causa reconuentōnis ꝙ sit principale negocium: vtiq. vt extra de mu. pe. c. i. ꝛ. ij. sed dicit eadē q2 idem sunt iudices ꝛ litigatores et quia vna sētēria termināndum est vtrūq. extra d̄ ordine cognitō. cum dilectus. ꝛ quia si inhibetur appellatio in vna: ꝛ in alia. extra de mut. peti. c. ij. tamen papinianus qui hāc legem edidit itellexit quia si tu me cōuenis ob actiōe mādati ego possum te conuenire cōtraria mandati al's nō. C. de sen. ꝛ inter. cum papinianus. sed iustinianus auxit intellectum eius per aut. ad omnes causas. C. e. ti. autenti. ꝛ consequenter.

b ¶ Iudicet. sed pro contumacia excōicet. j. e. q. ix. absens. ꝛ. c. decernimus. b ¶ Eligantur. id est conueniantur.

Suggero. a. xij. sed quid si non sint tot episcopi in prouincia. ad uocabit vicinos. vt. lxv. distin. si forte. ꝛ. vi. q. iiij. c. i. ꝛ. ij. alioqn metropolitan' vel ep̄s non posset audire cām criminalem clerici cū nō sint tot epi in prouincia. xv. q. vij. felix.

liorū vt si q̄s eps̄ qđ nō optam⁹ in reatū aliquē inciderit: si fuerit ei nimia necessitas nō posse plurimos cōgregare episcopos ne in crimine maneat a. xij. audiatur epīs.

De accusatorib⁹ vero vel testib⁹ q̄ in absentem vocem accusatiōis vel testificatiōis exhibere nō valeāt multorū auctoritatib⁹ liquet. ❡ Unde ei thelephor⁹ papa. Nisi reo presente accusator nō audiatur.

Accusatori oīno nō credi decernim⁹ qui absente aduersario cām suggerit ante vtriusq̄ʒ partis iustā discussionē. ❡ Itē eleutheri⁹ papa. Absente aduersario sentētiaʒ ferri nō licet.

Caueant iudices ecclesie ne absente eo cui⁹ cā vētilat̄ sniam pferant: q2 irrita erit. imo etiā cām in sinodo p facto dabūt. pditoris vero nec calūnia nec vox audiat̄. ❡ Itē calixt⁹ papa. Reo absente accusator nō audiatur.

Absente eo quē accusare voluerit quicq̄ accusatori non credat̄. Qui sine scripto difficile p scriptum aut nunq̄ʒ recipiat̄ q2 p scripturā nullus accusari pōt: sʒ ppria voce ⁊ p̄sente eo quē accusare voluerit suā quisq̄ʒ agat accusationē. ❡ Itē cornelius pp̄. Que i abs̄ntes gerūt̄ oīno euacuēt̄.

Omnia que in absentes in omi negocio aut loco agunt̄ aut iudicātur omnino euacuent̄: quoniā absentē nullus addicit: nec vlla lex dānat. ❡ Itē marcell⁹ papa. Non iudicet̄ qui presentialiter nō accusatur vel cōuincitur.

Non oportet queq̄ʒ iudicari vl' dānari prius q̄ʒ legitimos habeat p̄sentes accusatores locūq̄ʒ defendendi accipiat ad abluēda crimina. Itez damasus papa. De eodem.

De accusatorib⁹. fm leges de crimine nunq̄ pcedit̄ cōtra absētē lite nō cōtestata. ff. de pe. absentē. nisi in casu cōtra apparitores. vt. C. de pe. ne diu. p ɔtumacia aūt annotant̄ bona ei⁹ ⁊ expectat̄ p annū: ⁊ si nō venerit postea bona deuoluunt̄ ad fiscum: nec sup bonis audit̄: sʒ bñ audit̄ sup crimine. vt. C. de reqrē. re. l. ij. si aūt infra ānū veniat bōa recuperat si velit iudicio stare. si aūt lis ē cōtestata ⁊ liquet de cā in

Q. ix. maiorib⁹ criminib⁹ nunq̄ pcedit̄ ɔ absentē imo audītur qñcūq̄ venerit. vt. ff. de requirē. re. annus. sʒ i minoribus q̄ pena relegatōis vl' dānū estiationis cōtinēt bene pcedit̄ cōtra absentē ff. de pe. absētem. fallit. C. ō adul. q̄uis. j. c. decernim⁹. fm canōes distinguit. h. an liqueat ō causa an nō. si liquet de crimine p̄t cōdēnari absens. iiij. q. v. c. i. ⁊. xxij. ij. q. iij. de illicita. si n̄ liq̄t ē excōicād⁹. vt ij. q. iij. rursus ⁊. c. quicūq̄. i b tñ peccat. h. q2 non distinguit an lis sit cōtestata vel non. nā fm cū non refert an lis sit ɔtesta. vel nō. ego tñ dico q̄ cū lis est ɔtestata et liquet de cā locū hʒ illud. c. decernim⁹. sʒ si lis nō ē cōtes. vel ē ɔtestata: ⁊ si nō liq̄t de cā loc⁹ ē illi. c. rursus. ⁊. c. q̄cūq̄. nā añ litis cōtes. nūq̄ sunt recipiēdi testes i crimie. vt ex̄ vt li. nō cōtes. ad h̄ de⁹. nisi aliqd spālē dicam⁹ in dilapidatiōe vbi publica comoda pclitant̄. vt ʂ. c. q. ij. q2 ca. ⁊. C. de pe. ne diu. nullo eni pulegio gaudē dʒ q̄ male admistrādo suos cōtubernales affligit. vt. C. vbi de rōcinijs. l. ij. idē ē i cā inq̄sitōis q̄ testes recipiūt̄ lite nō cōtes. vt ex̄ vt li. nō cōtes. qm̄ frequēt̄. Itē vbi q̄s ifamat⁹ defic̄ i purgatiōe punit̄ lite nō cōtes. vt ex̄ de pur. ca. cū petr⁹. ex̄ ō simo. ō h̄. Itē i hēsi post mortē. vt. xxiiij. q. ij. sane pferē. sʒ i cā ciuili nō pcedit̄ lite nō cōtes. nisi i casib⁹ q̄ sᵗ ex̄ vt li. nō cōtes. qm̄ frequēt̄. itē i cā applōnis. vt. C. de tē. ap. l. vl. ex̄ de ap. sepe. ⁊. ij. q. vi. ci q̄. itē i absētia actoꝝ. vt ex̄ de do. ⁊ cōtu. cāʒ. q̄ hodie correcta ē p decretalē: qm̄ frequēt̄. sic credo. C. q̄ño ⁊ q̄ñ iu. aut. q̄ semel. Itē vbi agit̄ iudicis officio. C. si vt ab hē. semino: absti. aut. ibi posita. ff. de mio. in cause. §. cā. Itē i cā subreptiōis. ex̄ de sen. ⁊ re iudi. cāʒ olīʒ. Itē fm q̄dā i cā libertatis. C. de inge. manu. diffamari. Itē i petitōe legati vl' fideicōmissi. ar. C. de vsur. ⁊ fruc. leg. ⁊ fideicō. l. ij. Itē i trebellianica restōne. C. ad trebel. l. penul. §. cū āt. Itē cū electus nō cōparet: vt ex̄ de elec. dudū. i. in fi. alās nunq̄ ferēda ē snia añ litē cō. sʒ pcedit̄ ɔ abs̄ntē put tradit̄ ex̄ vt li. nō cōte. qm̄. i fi. qđ ō; de of

Habetur quoq̄ in decretis sanctorum patrū sancitū nō fore canonicum queq̄ʒ sacerdotū iudicari vl' dānari anteq̄ʒ accusatores canonice examinatos presentes habeat locūq̄ defendendi accipiat. i. inducias[b] eccl'iasticas ad abluenda crimina. Palea.

Ne extra patriam fiat prouincie p̄mo discussionis accusatio sine apostolica preceptione cui in omnib⁹ causis reuerentia debet̄ custodiri quoniā ⁊ antiqua patruʒ regula hoc docet in qua ⁊ imperialia pariter statuta cōcinnunt. Criminū inquiūt discussio ibi agitanda est vbi crimen admissum est: ⁊ in canonib⁹ quecūq̄ negocia in suis locis vbicq̄ ab orta sunt finiēda: salua tamen in oib⁹ apostolica auctoritate. ❡ Idem. De eodē.

Qui accusare aliū voluerit: presens per se ⁊ non per alium accuset. In scriptione videlicet premissa[c] neq̄ vllus vnq̄ʒ iudicet̄ anteq̄ʒ legitimos accusatores p̄ntes h̄eat locūq̄ defendendi accipiat ad abluenda crimina. ❡ Item ex concilio toletano. vij. De eodem.

Dignū ē vt vita innocētis[d] nulla maculet̄ pernicie accusatoris. Ideo quisq̄s a quolibʒ criminatur nō ante accusat⁹ supplicio detur q̄ʒ accusator presentet̄: atq̄ʒ legum ⁊ canonuʒ snia exquirat̄. Qđ si indigna ad accusandū p̄sona inuenit̄ ad ei⁹ accusatōneʒ nō iudicet̄. ❡ Itē bonifaci⁹ papa. ad gallos. Snia feriat̄ q̄ cāe sue negligit adesse.

Decernimus[e] vestrā debere itra puiciā esse iudicium ⁊ cōgregare sinodum ante sextum diem calendarum nouembriū vt si voluerit[f] adesse presens si cōfidit ad obiecta respondeat. Si vero adesse neglexerit dilationē sentētie[g] de absentia nō lucret̄

a ❡ Ficio iudic̄. hodie certū ē. ex̄ de of. iu. c. vl. si p viʒ l' alio mō. l. vl. nec Accusatori. q̄ absente. q2 merita cāꝝ ⁊c. vt. C. etiā i cā restōnis audit̄ q̄s volēs ō iure suo docē i abs̄ntia alteri⁹ p̄tꝭ. vt ex̄ ō of. de le. ɔsultatōib⁹ Caueāt. irrita. ar. ē h̄ p opīone illoꝝ q̄ dicūt q̄ snia ē nulla cū p̄ēptoriuʒ nō venit ad noticiā abs̄ntis. C. quō ⁊ q̄ñ iu. l. ea q̄. ⁊. ff. q̄ sē. sine ap. resci. l. i. §. cū ex edicto. sʒ ibi nō pueniti: q2 nec ppositū fuit. vñ h̄ʒ plerosq̄ bñ tʒ snia: sʒ p̄ēptoriū non puenerit ad noticiā rei. sʒ h̄ exponēs irrita. i. irritāda. vñ sacꝭ vr̄ sufficē si abs̄ns sufficient̄ sit reqsit⁹ ad h̄ vt possit ferri snia: sʒ nō inēt⁹ vt ex̄ ō do. ⁊ ɔtu. cāʒ ex̄ de ele. n̄ rest. ex tue ar. ad h̄. vij. q. i. p̄sentiū. C. ō iuō. pperandū. §. ⁊ si q̄dē. ff. ō cui cū. si x̄o. ⁊. l. si dicūt §. si p̄ñte. ⁊. ff. loc. itē q̄rit̄. §. exercitu. ar. ɔ ex̄ vt li. nō ɔtes. qm̄. §. si x̄o. nā ibi dr̄ q̄ ēt i cā mr̄imonij nō ē pcedēdū ɔ abs̄ntē lʒ nō iueniat̄ q2 p̄t esse q̄ h̄eat iustā cāʒ absentie. nec ei vr̄ cōtumax q̄ vocē p̄conis nō audiu. ⁊. ff. de ii ite grū res. l. pe. h̄ tñ cerrū ē q̄ siue puenerit ad eū citatio siue nō si pbauerit iustā cāʒ absētie retractat̄ id qđ fcm̄ ē. vt ex̄. ō sen. ⁊ re iu. cū bertoldus Jo. h̄ teneas q̄ sufficit si citet̄ aduersari⁹ publice ad domū vbi ɔsueuit morari. vt ex̄ ō do. ⁊ ɔtu. cāʒ. ⁊. c. vl. ⁊ si nō vēiat lite n̄ ɔtes. fiat missio i possessiōeʒ vl' excōicabitur. vt ex̄ vt li. nō cōtue. lite x̄o cōtes. ad sniaʒ pcedit̄. vt. C. ō iuō. pperādum. §. si quidē. ⁊. §. si nautem ⁊ si postea vēiat assignādo iustā cāʒ abs̄ntie retractabit̄ qđ fcʒ ē. vt ex̄ ō sē. ⁊ reiu. cū ber. . b.

Absēte. difficile. i. nō. g ❡ Cām. i. penā. h ❡. Dabūt. i. sustinebūt. vt. ij. q. vi. biduū. vel. i. vi: q2 i casib⁹ fit accusatō sine iscriptōis vicu Omnia. abs̄ntes. nō p ɔtūaciā ⁊ i casib⁹ exceptꝭ lo. vt no. ij. q. viij. i pri. i sūma. io. l ❡ Arguīt̄. no. ēt q̄ gesta q̄ fiūt abs̄nte altero nō valēt. vt. j. Non oʒ. locū. i. iducias. c. carte. ⁊. ō. c. caueāt. m ❡ Addic̄. i. punit. vt. j. c. pri. tos h̄ cū sint igti vl' suspecti. vt. ij. q. vij. q̄rēdū. b ❡ In Habet̄. examina ducias ar. sniaʒ nō valē vbi nō p̄cesserit legitime iducie ex̄ ō dil̄. dilecti. ⁊. v. q. ij. vocatio. cāsa. qualiter. ij. Qui accusare. p̄missa. inscriptio eniʒ sp̄ p̄cedit accusationē. vt ex̄ de ac Dignū. inocētꝭ. sanci⁹ ē ei ipūitū. nocētē relinq̄re q̄ inocētē ɔdēnare. vt Decernim⁹. q̄dā porūt casū sic q̄ eps̄ iste fuit isa ff. de pēis. absentē. mat⁹ ⁊ papa ɔmittit illꝭ vt i modū iq̄sitōis pcedāt ⁊ si nō venerit vt se purgʒ vl' si ōfecerit i purgatōe vr̄ cōfiteri ō crimie vñ p̄t cōdēnari. vt ex̄ de simo. ō h̄. ⁊. c. isinuatū. vl' itellige q̄ h̄ fuit lis ɔtes. sic i sūma itellexi h̄. c. vel nō loquit̄ ō diffitiua snia sʒ ō iterlocutoria vel excōicatiōe vl' missiōe i possessiōeʒ. vr̄ tñ q̄ ēt lite nō cōtes. ferri possit snia diffinitiua sʒ nō ō crimie sʒ depōnis p cōtūacia vt vr̄ colligi ex̄ de do. ⁊ cōtu. x̄itatꝭ. Jo.

f ❡ Uoluerit. maxim⁹ valētine ciuitatꝭ eps̄.

g ❡ Snie. ferēde. ff. de pe. abs̄ntē. illō fm leges.

Nā manifestū ē cōfiteri[b] de crimīe eū q̄ indulto ⁊ totiēs delegato iudicio pur/gandi[i] se occasiōe nō vtit̄. Nihil em̄ int̄ est vtrū in p̄senti examīe nō oīa[k] q̄ dicta sunt cōprobent̄: cū ipsa q̄z ꝓfessio ex ꝓ curata totiēs cōstet absentia. ¶ Item felix papa. Absens nec accusari nec iudicari pōt.

Absente aduersario nō audiat̄ accusator: nec absente parte alia sñia a iudice dicta vllā obtineat firmitatē. ¶ Itē nicolaꝰ papa gallioni archiep̄o senonen̄. Absente altera parte diffinitiua nō det̄ sententia.

Reuera iustꝰ mediator nō ē q̄ vno litigante ⁊ altero absente ambor̄ emergētes lites decidere nō formidat. His ita p̄missis volumꝰ ⁊ auctoritate apostolica monemꝰ[l] vt si p̄sbiter de q̄ agitur post excōicationē[m] suam apostolicam sedem adire voluerit nullus iter eius impedire p̄sumat. ¶ Itē zepherinus papa. In absentē nō ē ferēda sñia.

Absens nemo iudicet̄. q: ⁊ diuine ⁊ humane leges hoc ꝓhibēt: nisi fuerit[n] absens ex cōtumacia: ꝓ presenti nāq̄ ꝯtumacia[o] eū haberi facit. ¶ Itē nicolaꝰ papa gallioni senonen̄. archiepiscopo. De eodē.

Indicas hermānum[p] ep̄m sup̄ quibusdā frequēter fuisse accusatum: ꝓ quibꝰ q:[q] ex parte ipsius persona deest nos vni parti ad discrimē alterius credere ꝑculdubio nō possumꝰ. q̄uis[r] nec vsq̄ adhuc q̄ fuerint[s] illi excessus dixeris nec vtrū[t] sane mētis erat idē antistes necne cū ipos excessus perpetrabat euidēter ostēdisꝰ[v]. sanctiusq̄ arbitramur quālibet interim infirmitatē ad penā peccati q̄ ad ip̄m pertinere peccatū cui magis cōsulendū[x] et cōpatiendū sit q̄ puniendū vel etiā aliquo modo feriendū. ¶ Itē calixtꝰ pap̄. Testes nō dicāt testimoniū nisi de his que presentialiter ⁊ veraciter nouerint.

Testes per quācūq̄ scripturā[y] testimonium nō ferant: s̄z p̄sentes[z] de his que viderūt[a] ⁊ nouerūt[b] testimonium veraciter dicant: nec de aliis causis vel negociis testimoniū ꝓferant nisi de his que sub eor̄ presentia[a] acta esse noscunt̄. ¶ De his[b] etiā que audierūt si ad hoc cōuocati sunt: in ciuili causa testimonium dicere possunt. ¶ Unde in aut̄. colla. vij. ti. d̄ testibꝰ. ⁊. E. c. ti. legit̄

Si debitū scriptū sit ⁊ ꝓbatio solutionis ꝓferat̄ a litigātibꝰ per testes sine scriptura: tūc susceptibilē eam apud iudices esse volumꝰ dum ad hoc ipsū testes assumāt̄ vt ꝓhibeant testimoniū ꝓ facienda solutiōe aut ꝓ memoria[c] alicui iam facte solutionis ⁊ ꝓ cōfessione[d] eius q̄ accepit pecuniā. hec autē testimōia inania ⁊ ex transitu prohibita sunt aut ab eo q̄ ꝓpter aliud opꝰ adueniēs audiuit aliquo dicente se accepisse ab aliquo aur̄ aut debere alicui nulla rōne valere censemꝰ. Simul aūt necesse est vt videant quod si alius vno tempore ⁊ alius viderit alio diuersitas tempor̄ eorum testimoniū nō admittit. ¶ Unde leo papa. Non admittūtur ad testimoniū quos non eodē tēpore negocio adfuisse constiterit.

b ¶ Manifestū ē cōfiteri. p̄sumptiue. vt. ff. de re iudi. cōtumacia. §. i. sic. xxiiij. q. iij. de illicita. in fi. sed videt̄ q̄ sī liqueat de cā q: aut ꝓbat actor qđ asserebat ⁊ tūc cōdēnandꝰ ē reꝰ: aut nō ꝓbat: ⁊ tūc est absoluēdꝰ reꝰ. vt. vi. q. vlti. actor. R̄n. istud obtinet cū vterq̄ est presens ⁊ p̄terea q̄ reꝰ absoluitur nō ꝓcedit ex eo q̄ de cā liq̄at: s̄z q: partiū iura sunt obscura ⁊ in dubio fertur sñia ꝓ reo. vt insti. de interdict̄. §. cōmodū. ex̄. de fi. instru. inter. in fi. Nā q̄n̄q̄ actor ꝓbat intentionē suā ⁊ tamē iudici non liquet de causa. ff. de re iudi. l. pōponiꝰ.

i ¶ Purgādi. ostendendi suā innocētiā vel causam absentie

k ¶ Nō oīa. dū tamē illa que ꝓbata sunt sufficiāt ad cōdēnationē: ⁊ oīa simul obiiciant̄. vt. xxiij. di. illud. ar. §. j. c. q. x. placuit. ibi apparz d̄ calūnia. ij. q. iij. c. i. ⁊. ij.

l ¶ Reuera. monemꝰ. i. mandamꝰ. ij. q. i. notū. sic. xxviij. q. i. sicei. ⁊ no. §. ij. q. vij sicut inquit.

m ¶ Post excōicationē. nota q̄ excōicatus appellat. ar. ex̄ d̄ senten. ex. per tuas.

n ¶ Absens. nisi fuerit. hec verba ponunt̄ in aut̄. vt oēs obe. iudi. §. si vero. colla. v.

o ¶ Contumacia. sic ex̄ de testi. i noīe dn̄i.

p ¶ Indicas hermannum. iste in furore occiderat hoīez.

q ¶ Quia. prima ratio est.

r ¶ Quāuis. secūda ratio est.

s ¶ Fuerint. ⁊ ita nō tenebat̄ venire. vt. v. q. ij. si primates.

t ¶ Utrum. tertia ratio est.

v ¶ Ostendis. archiepiscopꝰ bñ fatebat̄ q̄ q̄n̄q̄ fuerit furiosus: sed tñ dixit eū modo esse sanū ⁊ in sanitate occidisse hoīem: al's teneret̄ ille potiꝰ ꝓbare qui dicit aliquē in furore peccasse. vt extra de succes. ab intes. cū dilectus. ⁊. C. de codicill̄. l. nō codicillos.

x ¶ Cōsulendū. quasi dicerz satis ipso furore punit̄. sic. ꝯ. di. v. baptizari. ff. de of. p̄si. diuus. iudex tamē diligētissime inquiret an fuerit furiosus: q: multi fingūt furorē vt sic excusent̄. vt. ff. de cu. fur. obseruare. ⁊. j. c. hortamur.

Testes. scripturā. nunq̄d ḡ littere ep̄or̄ nō valent: nō in ferēdo testimonio: q: testibꝰ nō testimoniis credēdū est. vt extra de coha. cleri. ⁊ mlie. tua. de hoc notaui. xi. q. iij. cure. ar. ff. de custo. re. diuus. al'. extra iudiciū secus est. vt. xi. q. iij. cure. lxxi. di. extraneo.

z ¶ S̄z p̄sētes. fallit. ff. de iureiurā. ad p̄sonas. ex̄ de testi. si qui testiū.

z ¶ S̄z p̄sentes. in cā criminali sp̄ testes erūt p̄sentes: in ciuili seruet̄ cōsuetudo regiōis. vt. ff. de testi. l. iij. in fi.

a ¶ Que viderūt. i. in aliquo sensu corporeo ꝑceperūt. large enī sumit̄ visus: vt ibi: gustate ⁊ videte. ⁊ legit̄ in exodo. videbāt voces. i. audiebāt. Unde si auditu aliqui conscii sunt de aliquoꝝ fornicatione bñ possunt de hoc testificari. vt extra de testi. preterea. ⁊ q̄ de auditu recipiat̄ testimoniū habes extra de testi. cum causa. Nā sufficit qualitercūq̄ aliq̄d sciat̄. xxij. q. v. hoc videt̄. si ergo aliquis ē mutꝰ ⁊ scribere sciat dū tamē audiat bene testat̄. vt. C. qui testa. face. pos. discretis. Similiter cecus testificat̄ si voces cōtrahentiū habet notas. nec obstat si dicas q̄ cecus pōt in voce decipi. vt. xxvij. q. i. nec aliqua. nā ⁊ in visu possumꝰ decipi. xxxi. q. i. q̄modo. ⁊ in tactu. xxxiiij. q. ij. in lectum.

b ¶ Et nouerūt. ergo de his que pupillus vidit nō pōt esse testis: q̄a hec etas ignorat quid videat. C. de fal. mo. l. i.

a ¶ Presentia. dū tamē intelligant nā aliter nō dicunt̄ presentes. vt ff. de verbo. signi. corā. nō intellige presentē prout ponit̄. xvi. q. iij. § potest. sed intellige presentē siue in eadē domo siue alibi sit dū tamē audire possit. vt. ff. ad. s. l̄l̄. l. i. §. eodē tēpore

b ¶ De his. audierūt. plures possūt notari casus vbi fert̄ testimonium de auditu vnus hic aliꝰ cū probat̄ voluntas obmutescētis. vt. xxvi. q. vi. q̄ recedunt. ⁊. c. is qui. alius in matrimonio. vt. xxxv. q. vi. de parētela. alius in ꝓbatione periurii. vt. xxij. q. v. h̄ videt̄. alius i memoria facti operis. vt. ff. de ꝓbat̄. si arbiter. alius ex̄ de testi. preterea. ⁊ ex̄. e. ti. cū cām. sed certe nō cōcedo q̄ alicubi sit testimonium de auditu nisi vbi testificatur quis de eo q̄ sic audiuit recitari a maioribus: vt dicit decre. ex̄ de testi. quotiēs. ⁊ h̄ tñ cōtingit in matrionio ⁊ in memoria facti operis l̄z hodie circa matrimoniū illud ex parte sit immutatum. ex̄ de testi. l̄z. ij. nisi velit q̄s dicere ibi iō esse testimoniū de auditu: q: melius in talibꝰ cōprehendimꝰ per auditū q̄ per visum. vnde si duo interessent cōtractui quoꝝ vnus esset surdꝰ ⁊ alter cecus: vnus audiret verba cōtractꝰ: alter videret numerare pecuniā. ꝑ illos forte non ꝓbaret̄ cōtractus q: singularis. ex̄ de elect. cū dilectꝰ. Sūt tñ h̄ alia duo specialia. s. q̄ valet cōfessio ex̄ ius sic ⁊ alibi ex̄ de excess. p̄re. quā sit graue. ⁊ in alio casu q̄n̄ quis cōfitet̄ se debere pecuniā cā adiecta. vt. C. de nō nu. pe. generaliter. ⁊ in casu q̄ h̄t de cautione secūda quā mulier post bienniū emisit. C. ad vell̄. si mulier. ⁊ ḡnaliter dicit q̄dā valere ꝯfessionē factā ex̄ ius vbi testes itersunt rogati. Itē aliud speciale ē hic q̄ nō valēt testes nisi sint rogati. idē reqrit̄ in testis ⁊ codicillis. C. de testi. autē. rogati. ⁊ i matrionio: vt h̄t. xxx. q. v. nostrates. ⁊ i diuortio. ff. de diuor. l. nullū. al's nō reqrit̄ q̄ testis sit rogatꝰ. vt. j. ꝓxia cā. q. iiij. ad fidē. io. cōsueuit ḡnaliter dici ⁊ ē verū: q̄ ꝯfessio ex̄ iudiciū nō p̄iudicat nisi cā adiiciat̄. vt cōfiteor me tibi debere cētū ex cā mutui. C. de nō nu. pe. ḡnalit̄. bar. Et scias q̄ oēs illi testes rogati dicūt̄ iteresse q̄ rogati sunt audire l̄z ad aliud venerint. vt. ff. de testa. hēdes palā. aut̄. tñ ḡnalit̄ vr̄ dicē q̄ testes debeāt esse rogati. vt. C. d̄ testi. aut̄. rogati. sed h̄ verū est cū contractꝰ est in scriptis.

Si debitū. aut ꝓ mēoria. tres h̄ ponit casus q̄ testes rogati p̄nt testificari: vl' ꝓ solutiōe quā voluit facē debitor creditori: vl' ꝓ solutiōe ei fcā: vl' ꝓ ꝯfessiōe creditoris.

d ¶ Cōfessiōe. imo magis ē ꝓ debitore ꝯfessio creditoris q̄ si sit ei redditū istrm̄. C. de solu. pecunie.

Nphilomin⁹.puniēdi.in crimiali punit testis capitali pena.xxxiij.q.v.h ymago.h̄ fm legē veterē fm canones infamis ē.vi.q.i.q̄cūq̄.xxij.q.v.si q̄s.s3 fm legē accusat de crimie falsi.ff.ad .l. cor. de fal.eos qui.nō obstat.ff.de his q̄ no.infa.luci⁹.extra de or.cog.cum dilect⁹.q2 ibi nō ē snia lata ꝯ testē. f Quos tēpoꝝ.si.j.iiij.q.iij.in testibus C. de codicil. l.vlti.§.vlt.si. C.de testamē. si vnus.

g Simul.q̄dam dicūt tenere hoc i his q̄ nō nisi semel cōmittunt vt homicidiū aliculi⁹:sed si se pi⁹ aliquid ꝑt ꝯmitti ibi nō nocet tēpoꝝ diuersitas. s3 cis obijcit de susāna.i.q.vij Itē daniel.s3 ipsi rūdent q̄ ideo fuerūt illi testes reprobati q2 dixerūt q̄ in eadē hora 7 in diuersis locis eē3 commissū adulteriū:sed nō poterat cōmitti i eadē hora 7 i diuersis locis 7 hoc dicūt ꝑpter expressā similitudinē nō propt idēptitatē.nā re uera aliud est adulteriū qd̄ hodie fit:aliud qd̄ cras.s3 est simile illi qd̄ nō credo cū singuli in suis dictis sint singulares si tñ eundē actū cōtinuū viderēt aliqui l3 diuersis horis videt q̄ testimōiū teneret:vt si successiue in vno foramine viderent aliquos fornicari:vel si aliq̄ volūt testificari q̄ aliq̄s excōicat⁹ celebrauerit 7 vn⁹ audiuit finē misse:alter principiū.in h̄ casu cōcedo eos bñ testari de vna re ꝑꝑ cōtinuationē actus:sicut ꝑ cōtinuationē possessiōis ꝓbat p̄scriptio l3 facta sit a diuers p̄sonis.vt xvi.q.iij.§.pōt.v̄.q̄ si ab eo.sicut ēt vn⁹ dicit ꝓcōsulat⁹ l3 diuerse ꝑsone ip̄m exercuerint.vt.ff.de of.ꝓcō.meminisse. Itē quid si cōueniant in tpe s3 discordāt in officijs:vnus dicit de missa alter de vesperis eadē est questio.si vis ꝓbare solutionē decime:7 vn⁹ dicit frumētum solutū:alter dicit fabā.7 rñdeo.q̄ nō valet testimoniū:q2 omes sunt in testimonio suo singulares.vt extra de elec.cū dilect⁹.dic̄ forte nō tenet testis exprimere sed mensem.vt.s̄.ij.q.viij.libelloꝝ.

h Vera.i.sine dolo. i Simplex.qualiter hoc intelligit dixi iiij.q.iij.in testib⁹.ij. k Aliquid.ar.vtile ꝑ inutile viciari vt.xij.q.ij.si quos de seruis.s̄.di.xxxvij.si quid veri.ꝯ. ff. de excusa. tuto.qui testamēto.s̄.di.ix.si ad sacras scripturas. Io.so.vtile ꝑ inutile viciat:vbi in iure inuenit expressū alias nō.ar.xvi.q.iij.§. cum autem. l Adijcit.als subtrahit.vt.v.q.vlti.presbiteri.extra d̄ verbo.signi.forus.§.vlti.ar.xi.q.iij.quisquis metu.xxv.q.ij.p̄scriptione.xxij.q.ij.cum humilitatis.C.de testib⁹.testium.

m Addendum.quia non preiudicaret hoc alicui si de hoc non iurasset.vt extra de testi.c.de testibus.

n Absens.nec affinis.s̄.c.q.v.similiter. o Nisi.ꝑ ꝓcuratorē intēdere.de hoc dixi.ij.q.vi.si qñ. p Reo.hec rubrica ē falsa q2 nō intelligit de libello accusatiōis s3 de libello attestationis. q Parte absente.s̄.ij.q.i.in primis.extra de testi.in nomine domini.7.c.de cetero. r Honoramur.amputari.ar.q̄ iudex prestabit cōductū 7 securitatē

Nphilomin⁹ q̄3 puniēdi [e] sūt testes q̄ ad calūniā aliq̄d testificant nec eoꝝ voces tanq̄ pluriū admittūt quos tempoꝝ [f] q̄dē diuersitas simul [g] interfuisse ꝓhibuit. ¶ Itē ambrosi⁹ in libro de paradiso. **Ad seriē gestoꝝ testes ex suo nihil adijciāt**

Verū [h] 7 simplex [i] testimonij series intimāda ē plerūq̄ testis dū ad seriē gestoꝝ aliq̄d [k] de suo adijcit [l]:totā testionij fidē partis mēdacio decolorat. Nihil igit qd̄ bonū videt addēdū [m] ē. ¶ Itē felix papa. **Absens ꝑ aliū nec accusare nec accusari pōt.**

Absens ꝑ aliū nemo accusare aut accusari pōt:nec affinis [n] testis admittit. ¶ Nisi in crimie iniuriarū in quo illustris p̄sona ēt ꝑ ꝓcuratorem intēdere [o] 7 excipere pōt seruatis ceteris solēnitatib⁹. vt eodē titl'o d̄ iniuris lege vltia. ¶ Itē pelagi⁹ papa sinidue magistro militū. **Reo [p] absente libellus accusatiōis frustra offert.**

Carte q̄s dedit nobis lucidius:si eo tpe aduersari⁹ illi⁹ illic p̄sens fuisset valide erāt:sed q2 aduersario absente [q] gesta q̄ nobis recensuit facta legunt talia leges nō recipiūt. ¶ Idē decorato patricio. **Testes corpaliter prestito sacramēto testimoniū dicant.**

Hortamur vt sub timore dñi cōsuetā cōscientie vestre sinceritatē in hoc quoq̄ negocio cōseruantes:oēm a p̄sonis q̄ veritatē cause isti⁹ scire possunt faciatis amputari [r] formidinē 7 vestris p̄sentari [s] cōspectib⁹ tactis sacrosanctis euangelijs p̄bito etiā sacramēto legaliter vt que in reꝝ veritate nouerunt [a] ꝓfessiōe sue testificatiōis aperiāt vt patefactis oib⁹ q̄ fm leges 7 iustitiā censenda sūt cognoscatis:7 cōuenientē legib⁹ 7 veritati terminū detis. ¶ Itē nicola⁹ papa igmaro remeñ.archiepo. **Accusator 7 accusat⁹ simul d3 adesse.**

Necesse ē s3 sacraꝝ scripturaꝝ documēta ad h3 iusticie tramitē 7 accusatū 7 accusatorē simul adesse 7 vnā partē quantacūq̄ [b] 7 q̄licūq̄ p̄dita sit auctoritate:sic ꝓrsus audiri:vt alteri pti nullū p̄iudiciū [c] irroget.

Quod vero [d] deficiētes in p̄mo cap'lo nō sunt admittendi ad sequētia:ex cōcilio carth.vij.cōfirmat in quo sic statutū legit. **Qui i primo capite deficit ad cetera nō admittit**

Placuit [e] vt quotiēscūq̄ clericis ab accusatorib⁹ multa crimina obijciuntur 7 vnum ex his de quo pri⁹ egerint probare non valuerint ad cetera iā non admittantur [f]. ¶ Probatur illud idem auctoritate arelat. cōcilij. iij. in q̄ sic diffinitū est. **Qui falsa fratrib⁹ obijciunt vsq̄ ad exitū non communicent.**

testib⁹.ex vt lit.nō ꝯtes.accedēs.7 de elec.bōe memorie.ex de appel.ex pte.xxxij.q.ij.siue. s Presentari.sic.s̄.c.testes. a Nouerūt.testis eñ ꝑ vtraq̄ pte testabit.xiiij.q.v.nō sane.7 iurabit q̄ nihil falsitatis dicet.ij.q.iiij.nullā.

Necesse ē.q̄ntacūq̄.parilitas eni3 seruāda ē in iudicijs.C.de pxis sacro.scrinioꝝ.in sacris.ff.de arbi.si cum dies.§.si arbiter.argu.ꝯ.ex de do.7 cōtu.ex litteris 7 est si.i.q.i.teneam⁹ s̄.di.ix.ego.in snia 7 iudicio nulli est defe rendū s3 in sedēdo et in similibus.sic.ij.q.viij.quisquis.

c Preiudiciū.sic xi.q.iij.si quis vero. C.de sta.7 yma.l.iiij

Quod vero. vbi q̄s simul de plurib⁹ criminib⁹ accusat:si in vno deficiat bñ admittit ad alia.vt.s̄.ij.q.i.in primis.v̄.si.q̄ si forte.dūmodo nō sit calūniator.vt ij.q.iij.paulū.nā etiam cōdēnat⁹ ꝑsequit

Q. x.

crimē d̄ quo iscripserat pēdēte accusatione.vt.j.c.q.pri.negāda.ij.7.ff.de publi.iudi.is qui.§.illud.s3 cap'la hic posita loquūt vbi q̄s de calūnia cōuict⁹ vult accusare aliquē:sec⁹ si ꝓmissione aliqua decept⁹ fuit.vt.ij.q.iij.paulū.h.7 alij distiguūt:vtrū defecerit in minori vel maiori.si in minori admittitur ad sequētia:als non.vt.ij.q.i.in primis. In ciuilib⁹ aūt causis cōuict⁹ de calūnia bene ad sequētia admittit.vt.C.de inof.testa.cum qui.instī.de excusa.tu.§.qui aūt.ex de appel.cōstitut⁹.ij. Quidā dicūt q̄ si quis accusauit de plurib⁹ criminib⁹ simul dictis 7 cōtestat⁹ est litē super omnibus licet in vno deficiat tamē admittitur ad sequētia tanq̄ iam incepta.s3 si tñ super vno est litē cōtestat⁹ 7 deficit in illo:nō admittit ad sequētia q̄si suspect⁹.ff. de accusa.si cui.vi.q.i.quicūq̄.tu distingue an sit calumniat⁹ vel nō.vt dixi.tñ si quis primo egit criminalit siue obtinuerit siue succubuerit pōt postea agere ciuilit.C.qñ ciuilis actio crimiali p̄iudicat.l.i.

Placuit.quidā sic ponūt casum.accuso te super plurib⁹ criminib⁹ simul 7 eodem libello 7 litem super his oibus cōtestor:licet in vno deficiam:tamen admittor ad sequentia licet iam sim infamis:7 hoc est ideo q2 tpe litis cōtestate fui bone fame.vt.ff.de publi.iudi.is qui.7.ij.q.i.i primis.ibi an grauiora 7c.si aūt te primū accuso de vno crimine 7 deficio:non admittor postea ad alia. Io.s3 certe mirū videt de his opinionib⁹.nā si litē contestat⁹ ē accusator super plurib⁹ crimib⁹ publicatis attestationib⁹:postea nō admittit ad ꝓbandū aliud.s3 si super vno tñ litē cōtestat⁹ est 7 nō probauit p̄sumitur calumniari 7 ita nō admittitur postea ad sequētia. vt h̄.c. dicunt que in hoc casu intelligunt. Bar.

f Non admittant.sed videt q̄ huiusmodi exceptio nō possit obijci post litē cōtestatā.vt.ff.de adul.si marit⁹.§.prescriptiones.maxime cū exceptio scilicet tu es calumniatus sit dilatoria quia tñ est declinatoria iudicij.s̄.q.vi.§.i.quod ex hoc p3.nā ab alio adhuc accusari pōt. Rūdent quidam illud speciale esse in adulterio vt etiam peremptoriam ibi quis non possit obijcere post litē cōtestatā scil3 hanc tu per quiquēniū tacuisti.vt.C.de adulte.adulter.sicut 7 spāle ē 7 in illa exceptiōe:ex q̄ mñ.accu.nō pñ.cū i tua alij dicūt q̄ hec exceptio tu es calumniatus bene potest obijci post litē cōtestatā.s3 melius dic q̄ hic non fuit lis cōtestata nisi super eo in quo defecit vñ cū vult ꝓcedere ad alia super quibus lis nō est cōtestata iuste admittitur exceptio hmōi cōtra eū.vel dic q̄ illa exceptio de nouo cepit ꝯpetē.vñ

E potest ea vti post litē cōtestatā.vt.ff.de of.dele.insinuāre.
Os.obiecisse.calumniose.
SI accusatori.culpabiles.i.calūniose. [f] Nō tamē.suā iniuri am nō ꝓsequēdo sꝫ publico iudicio accusando.vel speciale ē in calum niatore epī ne sit contra.iiij.q.vi.oībus. vt.s̄.ij.q.i.ꝓhibenť.
[h] Ecclesiasticas.h̄ ideo dič q: causa ec clesiastica nō est agē da nisi per hoīem bo ne opiniōis.v.q.iij. quia.
H accusato si accusatus crimē proponit con tra suū accusatorem pendente accusatōe aut ꝓponit in modū accusatōis aut i mo dū exceptōis.si i mo dum accusatōis aut nomē accusati ē rece ptuꝫ int̄ reos aut nō si nō:pōt eū accusa re de maiori crimine ꝛ audieť p⁹.vt.j.e.p̄ us.ꝛ.j.c.ij.si est rece ptū nō pōt:sꝫ pēden te accusatiōe pt̄ iscri ptionē contra eū de ponere ꝛ post sniam
[illegible] xi.
eā cōsummare. vt.j. e.c.ij.ꝛ.ff.de public. iudi.is qui.si āt suaꝫ iniuriā ꝓsequať tūc ꝛ añ ꝛ post dānatio neꝫ p̄t ipsuꝫ incipere accusare.ff. de accu. qui iudicio.iiij.q.vi oīb⁹.si vero i modū exceptionis ꝓponiť crimē: pri⁹ sp audiť excipiēs.C.de adul. qm̄ alexādꝛ.ꝛ.xxxij. q.vi.nihil iniq⁹.C. de libe.cau.si filiū.ꝛ ex̄ de ordi.cogni.cuꝫ dilectus.
N Egāda.nota in crimib⁹ nō h̄re locū recōuētioneꝫ.vt h ꝛ j.e.prius.vt no.s̄.q. viij.c.i.
[n] Accusatis.inter reos receptis. vt.ff. de adulť.si marit⁹.§ ꝓscriptiōes.
[o] Crimināďi.etiaꝫ si suā iniuriā ꝓseqť. fm.R.q: nō relatio ne criminū sꝫ innocētia re⁹ purgabiť.vt.ff.de pub.iudi.is q̇.sꝫ h̄ nō ē verū vt.j.c.prio. [p] Rei.i.accusati. [q] Quecūq̈.ḡ eo ipso φ q̇s accusať ꝑdit legitīa iura.vt.ff.de mu.ꝛ ho.re⁹.lxxxi.di.tāť.ex̄ de accu.de⁹ oīpotens.
N Egāda.nisi suas.sꝫ tūc nō ꝑmittiť si ponas illū primū q̇ accusat similiť ꝓsequi suā iniuriā.alioq̄n cōcedereť posteriori qď au ferť p.cōdēnat⁹ āt nō pōt nisi suā iniuriā ꝓsequať.ff.de accusa.q̇ iudicio. cū iā sit infamis.ff.de pub.iudi.infamē.ꝛ h̄ si post cōdēnatōeꝫ accusatōeꝫ inchoat in extraneū nō in suū accusatorē.si eū in suū accusatorē p̄t:si non: ꝑdit ex illo crimie ciuitatē vľ libertatē.ff.de pub.iudi.is q̇.ꝛ h̄ iō q: parciť ei q̇ ꝓuocat⁹ vult se vlcisci.ff.de bo.liber.q̇ cū maior.§.si libert⁹.fm cano nes aūt cū q̇s ē cōdēnat⁹ de crimie āmodo nō p̄t accusare nec suū nec eꝫne uꝫ accusatorē.vt.vi.q.i.q̇ crimē.nisi suā vľ suoꝝ iiuriā ꝓseqť.iiij.q.vi.
Q Iulii.sepe fit,nā q̈nq̈ aliť fit extra de resti.spol.itē cū q̇s.C.de oīb⁹

E Os q̇ falsa fratrib⁹ capľa obiecis se[g] cōuicti fuerint.placuit vsq̈ ad exitū nō cōicare sicut magna sinod⁹ añ cōstituit:nisi digna satisfactiōe pri⁹ pe nituerint. ¶ Itē felix papa in.ij.decre tali epīs gallie. Qui qď obiicit ꝓbare nō valꝫ:ď cetero ad arguēdū nō admit tiť:nisi ꝓpriā cām ciuilē dūtaxat asserē re voluerit.
SI accusator ꝑsone in iudicio epoꝝ culpabiles[h] appa ruerit:ad arguēdū de cetero ñ admittū tur:nisi ꝓprias cās asserere nō tñ[i] crimi nales vel ecclīasticas[k] voluerit. ¶ Cū ergo q̇ falsa frib⁹ obiiciūt vsq̈ ad exitū vite a cōione ꝓhibeanť:cū illi q̇ i epoꝝ iudicio culpabiles inueniunť ad arguē dū de cetero admitti ꝓhibēť. apparꝫ φ in primo capľo deficiētes tanq̄ falsato ruꝫ obiectores ad subsequētia ꝓcedere non valent.
H accusato[l] vero accusatō neꝫ in accusatorē verti mul toꝝ auctoritatib⁹ ꝓhibeť. ¶ Ait eni stephan⁹ papa. Accusati ni si pri⁹ se purgauerint alios accusare nō possunt.
N Egāda[m] ē accusatis[n] licētia crimināďi[o] priusq̈ se crimi ne quo premunť exuerint:q: nō ē credē dū ꝯ alios eoꝝ cōfessioni q̇ criminib⁹ i plicanť:nisi se pri⁹ ꝓbauerint inocētes Quoniā ꝑiculosa ē nec dꝫ admitti rei[p] aduersus quecūq̈[q] ꝓfessio. ¶ Libro ix.codicis titulo prio iꝑatores valētini
N Egāda an⁹ ꝛ valēs ꝛ gratian⁹ ē accusatis nisi suas[r] suorūq̈ iniu rias ꝓsequanť:licētia crimināďi: in pa ri vľ minori crimie nisi pri⁹ se crimie q̇ p̄ munť exuerint.ita tñ vt ꝛ ipsi inscriptio nē cōtra eos ēt pēdēte accusatiōe depo nere possint. ¶ Itē ex decreto adriani
N On ē credē pape. De eodem. dum ꝯ alios eoꝝ confessioni:q̇ cri minib⁹ implicanť nisi pri⁹ se ꝓbauerint inocētes:q: ꝑiculosa ē ꝛ admitti nō dꝫ rei aduersus quecūq̈ cōfessio. ¶ Hoc aūt itelligendū ē i pari vľ in minori cri mine. Ceteꝝ si de maiori crimie eū accu sare voluerit veluti si accusat⁹ de forni catiōe vľ ꝑiurio vľ homicidio vel simo nia vľ alio quolibet hmōi crimie accusa torē suū impetere voluerit his auctori tatib⁹ nō prohibeť. ¶ Aliq̄n eni crimi nalis qď ꝑiudicat ciuili:aliq̄n criminalis criminali. ¶ Unde in.ij.libro codicis
Q titulo de ordie iudiciorum legitur Iulii q̄ōne intermissa sepe fit[a] vt ꝑ us[b] de crimie iudiceť:qď vtpote maius merito minori ꝑferť. ¶ Itē lib. ix. C.
D qui accusa.non possunt. lege pria Rius ē vt crimib⁹ q̇ tibi vt graui ora ab aduersario tuo obiiciunť cedis atq̈ vulnerū rn̄deas.ꝛ tūc ex euētu cau se[c] iudex extimabit an tibi ꝑmittēdū sit eūdē accusare taꝫ etsi prior inscriptiōeꝫ deposuisti.aliq̄n ciuil ꝑiudicat ciuili:a liq̄n ciuil criminali. Sicut eñ i. vij. libro codicis titľo de ordine cognitionū legi tur. ¶ Si de hereditate ꝛ libertate con trouersia ē:pri⁹ debꝫ agi cā libertatis. Itē. Si crimē aliqď inferať ei q̇ ingenu us eē dr̄ liberal cā suo ordine añ dꝫ agi cognitionē suaꝫ ꝑside prebente. Oñ si delictū ꝓbatuꝫ fuerit añ sciri necesse est vtrū vt in liberū ꝛ ingenuū: an vt in ser
Q uuꝫ[d] cōstitui oportet. ¶ Item. Ui cōfiteť se pati cōtrouersiā sta tus:frustra postulat dari sibi ꝑtātem ac cusandi eū q̇ se suū dn̄m eē fateatur. ¶ Causa[e] vero liberali termiata si fu⁹ ꝓnūciat⁹ fuerit dn̄m suuꝫ accusare non poterit. ¶ Codice li. ix. titulo primo.
SI q̇s ex[f] familiarib⁹[g] vľ seruis cu iusłibꝫ dom⁹:cuiuscūqꝫ crimis de lator atqꝫ accusator emerserit ei⁹ extia tionē caput atqꝫ fortunas[h] peritur⁹ cu ius familiaritate vľ dn̄io inheserit vel ante exhibitionē testiū añ examiatōem iudicij i ipsa expositōe criminū atqꝫ ac cusatiōis exordio vltore gladio feriať: vocē eñ funestā intercidi oꝫ potius q̄ꝫ audiri:maiestatis aūt crimē excipimus ¶ Similiť[i] si liberti accusatores[k] ma

dona.inter viꝝ ꝛ vxo.si marit⁹.posset tñ illud intelligi cū crimē in mo dū exceptiōis obiiciť:vľ directe fuit ꝓpositū sꝫ nō accepta pagina i scriptiōis.vt.C.de falš.satis. [b] Pri⁹.nota si due sunt q̄ōnes principales ꝛ sunt ambe ciuiles:q̇ pri⁹ ꝓponiť pri⁹ ē determināda. sꝫ sint inequales dūmodo se nō cōtingāt.vt ex̄ de ordi.cog.cum dile ctus.ff. de iu di. qui prior. si sunt crimia les ꝛ ineq̄les maior prepōi tur.sꝫ si altera est criminalis ꝛ altera ciuiľ de criminali p̄ us agiť.si vo nō sunt ambe pricipales: sꝫ vna incidens alteri.de inci denti pri⁹ co gnosciť. Inci dit autē q̈nq̈ crimiaľ crimi nali q̈nq̈ ciui lis ciuili: q̈n q̈ ciuilis cri minali: q̈nq̈ criminalis ci uili. Crimiaľ incidit crimi nali vt si accu santi de adul terio obiicio lenociniuꝫ.et pone aliā ex̄ plū in hac le ge pri⁹.ciuilis ciuili:vt si pe tēti hereditā teꝫ obiiciť qď status. Crimi nalis ciuili vt si agēti per a liqď instrumē tuꝫ obiiciť ex cipiēdo qď ď falsitate. ciuiľ crimiali: vt si accusanti obi iciť qď status
D Rius.cāe q: si ꝓseq̇ ris iniuriā tu am bñ potes. als nō:h̄ non placet: quare eñ diceret φ ex euētu cause posset:nā etiā si esset cōdēn nat⁹ bene admittereť ad accusationē volēs ꝓsequi iniuriā suā.vt.ff. de acť.qui iudicio.multo magis ḡ si fuerit absolut⁹:sꝫ nō ꝓsequatur iniuriam suā.vel aliter si cōdēnat⁹ es nō ꝑmittiť tibi: si absolueris bene ꝑmittiť:sꝫ fm hoc obstat.ff.de publ.iudicijs.is qui.vbi dič φ inchoatas accusatiōes bene pōt ꝑficere.vt.s̄.c.negāda.ij.sed dic in choatas ꝯ alios nō ꝯ accusatorē.vľ pone casuꝫ si cepit te aliquis ac cusare φ sibi ei⁹ seruuꝫ surripuisti tali die.tu obiicis ei φ ille seruum illū interfecerit anteriori die.ꝛ tūc ex euētu cause patebit an possit ac cusare te. [d] Si de hereditate.in seruū.aliter eñ puniť seruus aliter liber.vt.xxij.q.v.qui cōpulsus. [e] Causa.v̄ba sc̄ ḡriani. [g] Ex fa miliarib⁹.i.nutricijs.ꝛ sic intellige si accusat dn̄m de crimine ꝑ qď infamari vel interfici vľ ꝓscribi pōt.ff.de bo.liber.in seruitutem
S I quis.C.qui accu.nō pos.l.penul.ꝛ.l.iniquuꝫ.

cōtra.sed illud intelligit cū de minorib⁹ criminib⁹ accusabat ⁊ iō nō sic punit.sȝ hoc penit⁹ cōtrariū ē in familiarib⁹ epi.vt ex̄ de accusa. nulli.sed hoc ideo ē q: religiosos viros tm̄ dȝ eps habere in familia vt.ij.q.vij.cū pastoris. h ¶ Fortunas.i.bona. i ¶ Similiter.hoc est verbū g̃.⁊ lex liberti. k ¶ Accusatores.qd̄ hic dr̄ verū ē de libertis priuatoꝝ.sec⁹ est de libertis ecclesie.nā tales reuocant̄ in seruitutē.vt xij.q.ij. eps q̄ mācipiū. ⁊.c. octaua discussio.

numissoꝝ heredū ve eoꝝ esse p̄sumpserint:eodē quo serui supplicio tenebūt luituri penas an̄ ꝓhibite delationis exordium. Incipit causa quarta.

Quidā in excōicatiōe cōstitut⁹:epm accusare dispōit adolescentem infra quartūdecimū etatis sue annuȝ ad assertione sue cause adducit ꝓhibit⁹ ab accusatione adolescentē accusatorē et se testem facit. Adolescens personaȝ accusatoris et testis gerere cupit. Die statuta ad iudiciū electoꝝ iudicū veniunt minime epūs occurrit. a cōione suspenditur tandē renouato iudicio accusator culpabilis in accusatiōe inuenit. demū ad assertionē proprie cause pcedit. ¶ Hic primū queritur an i excōicatione constitutus aliū accusare valeat. ¶ Secundo.an infra.xiiii.annū in criminali causa testari quis possit. ¶ Tertio vtrū ab accusatione ꝓhibitus psonā testificātis possit assumere ¶ Quarto an idem possit esse accusator ⁊ testis ¶ Quito an die cōstituta nō occurrēs a cōione sit remouendus. ¶ Sexto si i epoꝝum iuditio accusatoris psona culpabilis inuēta fuerit.an ad assertioneȝ ꝓprie cause de cetero sit admittenda.

De prima qōne sic statutū legitur in ꝯcilio carth.vij.cui interfuit faustin⁹ sancte romane ecclesie legat⁹. Ad accusandū nō admittit q in excōicatione perseuerat.

Diffinim⁹ eū rite ad accusationem nō admitti qui postea q̄ȝ excōicat⁹ fuerit in ipsa adhuc[a] excōicatiōe cōstitut⁹ siue sit cleric⁹ siue sit laic⁹ accusare voluerit. Oēs etiā infamie maculis aspsi.i. histriones[b] aut turpitudinib⁹ subiecte psone:heretici ēt siue pagāi[c] siue iudei ab accusatiōe ꝓhibent. ¶ Item nicolaus papa. Heretici ꝓbant q scismate vl

De prima. Q. prima de prima qōne ñ est dubiū.s.q excōicat⁹ nō pōt aliquē accusare sȝ transfert se.g̃.ad q̄stionē illā an excōicat⁹ post absolutioneȝ possit aliqueȝ accusar.sȝ.h. excōicat⁹ etiā post absolutionē nō admittit ad act⁹ legitimos.arg. xvi.dist.accusatores. Iteȝ q: nemo est excōicād⁹ nisi ꝓpter cōtumaciam.xi.q.iij. nemo ⁊.c. certum.p̄terea in Q. prima obedientia g̃uissimū crimē est.viij.q.i.sciendū.⁊ qui semel fuerit criminosus repellitur.vi.q.i.q̄ crimē.xxv.di.c.vl. Itē in veteri testō puniebat cōtumacia capite.xi.q.iij.absit.g̃ hodie repellit a ꝓmotione.

liiij.di.multos. Itē g̃uissima ē pena ꝯtumacie.xxiiij.q.iij.corripiant g̃ g̃uissimū peccatū.xxiiij.q.i.nō afferam⁹.imo ē crimē idolatrie inobedientia.vt.viij.q.i.sciendū.g̃ maxima pena puniēdū.xxiiij.q.i. nō afferam⁹.sȝ hoc nō credo q: absolutio tollit qd̄ induxit excōicatō.ij. q.iij.§.notandū.ex̄ de elec.q: diligētia. Iohēs aūt fauēti.distinguit si ē excōicat⁹ ꝓ crimie ⁊ cōtumacia:tūc repellit etiā post absolutōeȝ sec⁹ si ꝓ cōtumacia tm̄. Alij dicūt aut crimē ꝓ quo ē excōicat⁹ infamat:aut nō.⁊ qd̄ dr̄ q inobediētia morte puniebat.hoc itellige vbi quis erat p̄uaricator legi vl cū q̄s nō obediuit iudici in his que spectant ad vindictā maleficioꝝ.vt.xxiij.q.v.miles.q̄s eīn diceret q talis cōtumax morte puniret q̄ nollet soluere pecuniā ad mādatū iudicis.cōuenire aūt pōt excōicat⁹.ex̄ de iud.intelleximus.ex̄ de sent.ex.si vere.sed an pōt recōuenire aliquē excōicat⁹.videt q nō.ex̄ de here. vergētis.ex̄ de sen.ex.per tuas.vr̄ tm̄ q possit.q: q̄ alias nō pōt accusare si accusat⁹ fuerit: accusat.vt.ff.de bo.li.q̄ cū maior.§.si libertus Itē querit an possit excipere:vr̄ q sic:q: ex quo ꝑmittit ei rñdere:g̃

⁊ oia ꝯsequētia.ex̄ de of.iudi.dele.p̄terea.ff.de iuris.om.iud.l.ij. ecōtra vr̄ q nō:q: tūc cogeret iurare:sed nō pōt sacra tāgere:cū ea nō possit igredi. vt.s.di.v.ad ei⁹ vero cōcubitū.⁊ cui ꝓhibent alia sacra ⁊ illud.vt.xcv.di. illud. Itē q̄rit an cōpensare possit.q sic vr̄.q: lȝ quis nō possit petē tm̄ pt cōpēsare vt in naturali debito.vt.ff.de cōpen.l.etiā.sȝ ꝯ.ꝑ exceptionem repellet si agēt:g̃ non posset cōpēsare.ff.d cōpen.quecūq:.sȝ h qd̄ est soluta ex̄ de excep.cū inter.

Qui excōicatiōe ab alijs separati sunt

Quod aūt hi q̄ iā a p̄fato fratre et cōministro nr̄o ignatio depositi vel excōicati vl anathematizati fuerāt nullā aduersus eū intorquere dānationē potuerūt:ex p̄fato scōe vniuersal[b] sinodi caplō declarat cū dr̄. Si vero eccl'iasticū[c] fuerit crimē qd̄ epo illatū fuerit tūc ꝓbari oportȝ accusantiū psonas.vt primo quidē hereticis nō liceat accusationes ꝯ orthodoxos episcopos ꝓ eccl'iasticis negocijs facere. Sȝ ne[f] hos hereticos[g] eē denegem⁹.audite sequētia.hereticos aut eē inquiūt dicim⁹ taȝ eos q̄ olim ab ecclesia[h] ꝓiecti sūt q̄ȝ q̄ post h a nobis anathematizati sunt. Porro si adhuc nec sic creditis audite qd̄ subdit p̄ter hos autē aiunt ⁊ eos q̄ fidē q̄dē sanam negāt vl simulāt cōfiteri scismaticos eē ⁊ eos q̄ seorsum a cōicātib⁹ nobiscū epis collectas faciūt. Deide vo ⁊ si q̄dā ab eccl'ia sup cauꝭ q̄busdā rep̄hēsi sūt ⁊ ꝓiecti aut excōicati siue ex clero siue ex laicali[i] ordie.nec his lȝ accusare epȝ an̄ q̄ȝ ꝓprio crimie exuant primit⁹. Silit aūt ⁊ eos q̄ sub accusatōe priori existūt nō an̄ eē acceptabiles i accusatione epi aut alioꝝ clericoꝝ q̄ȝ innoxios semetipsos illatoꝝ sibi ostēderint criminū. Qd̄ aūt periculū regule hui⁹ imineat contēptoribus non ignoratis.

Secūda aūt[k] ⁊ tertia qd̄ eodem concilio vno codēq caplō termināt. Illd̄ vo hmōi ē. Qui ab accusatiōe repellunt:aut q ad ānū.xiiij. nōdū peruenerūt testes esse nō possunt.

Testes aūt ad testioniū nō admittēdos eē censem⁹ q̄ nec ad accusationē[l] admitti iussi sunt.vl ēt quos ipe accusator de domo sua ꝓduxerit. Ad testionium[m] aūt intra ānū.xiiij.etatis sue cōstituti non admittantur. ¶ Ex concilio maticēsi.caplō.vi. De eodem. Palea.

Diffinim⁹.adhuc g̃ postea restituit ad accusationem vt.vi.q.i.illi oēs.xxij.q.v.p̄ceptū.in fi. qd̄ ē ꝯ.h. sȝ fm̄ eū h vacat ar.a ꝯrio sēsu. b ¶ Histriones.j.de ꝯse.di.ij.ꝓ dilectōe c ¶ Pagani.ij.q.vij pagani.

Quod āt. secūdē vniuersalis.s. ꝯstātinopolitane.vt.s.di. xvi.sctā.⁊.xxiij.q.iiij ipsa pietas. e ¶ Si vo eccl'iasticū.vt simonia:hēsis vsura.xi.q.i.si quis cū clerico.imo oē crimē ē eccl'iasticū.ex̄ d iudi.nouit. f ¶ Sed ne.vba nicolai. g ¶ Hereticos.verba sinodi. h ¶ Ab ecclesia.s. excōicati.nota q ois excōicat⁹ dr̄ hr̄ticus vt.j.xxiij.q.iiij.ipsa pietas. i ¶ Laicali.laici g̃ absoluti pnt clericos accusar

Q.ij.⁊.iij.

sȝ itellige de clericis depositis q̄b⁹ q̄ncq laica cōio ꝯcedit.xi. q.iij.teugualdū.

Secūda āt.h q̄rit an ante xiiij.ānū aliq̄s sit admittēd⁹ ad testimoniū.⁊ q̄dē i ciuili cā p⁹.xiiij.ānos admittit.vt.j.e.c.i. sȝ i crimiali nō antē xx.ānos.vt.j.e.in testimoniū.h tm̄ scias q puella post.xij.ānū in cā ciuili recipit ad testioniū q: tūc tutela ē finita. vt insti.q̄.mo.tu.fi.circa mediū.p̄terea tūc nubē pt puella.vt ex̄ de despon. ipu.c.vlti.tūc ēt pt intrare religionē.vt.xx.q.ij.puella. Itē post illā etatē testamētū facē pōt.vt.ff.q̄ tes.fa.pos.q̄ etate. Io.⁊ agē cām matrionij.vt ex̄ de pcu.tue.b. ¶ Tertia qd̄ ē an ois repellat a testionio q̄ repellit ab accusatiōe.⁊ dicēdū ē q sic:sȝ nō in oib⁹ casib⁹ i q̄b⁹ q̄s repellit ab accusatione repellit a testionio.nā i priuatis delictis nō pōt accusare ille cui⁹ nō iterest:tm̄ bn̄ pōt testificari.silr q̄ admittit ad accusationē admittit ⁊ ad testioniū.sȝ nō vbicūq q̄s accusat pt testificari.vt extra de testi.de cetero. fallit tm̄ p̄dicta regl'a i mulie.nā fm leges mlier i paucis casib⁹ admittit ad accusationē:sȝ i multis admittit ad testioniū.sȝ nō i testamētis.vt.xv.q.iij.d crimie. Itē h regl'a:q̄ nō admittit ad accusatōeȝ nec ad testioniū.itelligenda ē de testionio i crimialib⁹ causis.sȝ i ciuilib⁹ causis bn̄ admittit i testioniū.sic illi q̄ st irregl'ares nō rōne crimis vt mutilati bigami vl al's irregl'ares q̄ in crimialib⁹ nō testificant ꝯ clicos:sȝ i ciuilib⁹ bn̄.ex̄ de testi.tā lris

Testes aūt.nec ad accusatōȝ.nisi i casu.vt.j.xv.q.iij.d crimie. m ¶ Ad

PLacuit sancto conuentui vt testes ad testioniū dicēdū ꝑcio nō cōducant᷑: ⁊ vt q̄cꝗ optimi et fideliores in testimoniū assumant᷑ vt is ꝯ quē testimōium ferre debent nullā eis possit afferre calūniā: ⁊ vt null⁹ dicat testioniū nisi iē iun⁹. ¶ Itē in criminali[n] cā ꝓduci testis nō pōt qui añ in eū reū testioniū dixit. sicut in .xxij. libro digestoꝝ titulo de testib⁹ inuenit᷑. ¶ Itē titulo eodē

SI testes oēs eiusdē honestatis et extiationis sint ⁊ negotij q̄litas ac iudicis mot⁹ cū his ꝯcurrerit: sequēda sunt oia testioīa. Si vero ex his quidā eorum[a] aliō dixerint lꝫ i pari[b] numero credendū ē qō nature negocij ꝯuenit ⁊ qō inimicitie aut gratie suspitiōe caret: cōfirmabitq̄ iudex motuꝫ animi sui ex argumētis ⁊ testimonijs: ⁊ q̄ rei aptiora ⁊ veritati ꝓximiora ēē cōperit. nō eñ ad multitudinē[c] respici oꝫ: sꝫ ad sincerā testimonioꝝ fidē: ⁊ testioīa q̄b⁹ poti⁹ lux

IN testib⁹ v̄itatis assistit. ¶ Itē. fides dignitas[b] moꝝ grauitas moderāda est. ⁊ iō testes q̄ aduersus fidem sue testatiōis vacillāt[a] audiēdi nō sunt

TEstiū fides diligenter ¶ Itē. examināda[b] ē. Ideoqꝫ in ꝑsona eoꝝ explorāda[c] erūt in primis cōditio cuiusqꝫ vtꝝ q̄s decurio[d] aut plebeius sit ⁊ an honeste ⁊ iculpate vite: an vero notat⁹ q̄s ⁊ repꝛhēsibil' an locuples[e] vel an egen⁹ sit[f] vt lucri cā q̄d facile admittat vel an inimic⁹[g] ei sit aduersus quē testioniū fert: vel amic⁹ ei sit ꝓ quo testimoniū dat. Nā si careat suspitiōe testimoniū: vel ꝑꝑ ꝑsonā a qua ꝓfert᷑ qō honesta sit vel ꝓpt᷑ cām q̄ neq̄ lucri neq̄ gratie neq̄ inimicitie cā sit admittēduꝫ

LEge iulia de vi est. ¶ Item. cauet᷑ ne hac lege in reū testioniuꝫ dicere liceat qui se ab eo[h] parēteue eius liberauit[i] quiue impuberes erūt: quiue iudicio publico[k] dānat⁹ erit: quiue i vinculis[l] custodiaue[m] publica erit: quiue eoꝝ in integrū restitut⁹ nō erit: quiue ad bestias vt depugnaret se locauerit. quiue palā questū faciet feceritue[n]: quiue ob testimoniū dicēdū vl' nō dicēduꝫ pecuniā accepisse iudicat⁹ vel cōuictus fuerit. Itē: lege iulia iudicioꝝ publicorū cauet᷑ ne inuito[o] denūciet᷑ vt testioniū dicat aduersus socerū vel generꝝ: vitricū: ꝓuignū: sobrinū: sobrinā: sobrino sobrinaue natū eosq̄ q̄ i ꝓpiori gradu sunt. Itē. ¶ Ne liberto ipi⁹[p] liberorū

testimoniū. ipubes nō recipit᷑ ad testimoniū: vt h. insti. de testa. §. testes. tum q: talis etas plena ē ꝑiurijs. vt ex᷑ de delic. pue. c. i. ⁊ q: nec iurare cogitur. xxij. q. v. pueri. ⁊ c. puili. ⁊ c. honestū. nec obstet. j. c. in testioniū. q: illō loquit᷑ de crimialib⁹ cau᷑: sꝫ obijcit᷑. meli⁹ veritas elicit᷑ a pueris q̄ a senibus fm salomonē. Itē ipubes facula cedit᷑ ꝓ veritate dicēda. ff. ad sil. l. ij. §. impubes. ⁊ ab impubere sumit᷑ initiū questionis sicut a timido. vt. ff. de q̄oni. vni⁹. in pri. ⁊ impubes nō iurat. ff. de libe. cā. l. vlt. in fi. Rñ spon. iō nō iurat q̄a non pōt peierare. vt ff. de iureiur. l. qui iurasse. ⁊ q: h etas nescit quid agat. C. de fal. mo. l. i. ⁊ obtinet predicta in cōtrariū allegata in exceptis criminib⁹: vt in nece occisi dñi: ⁊ in crimine lesema. vt. vi. q. i. §. si quis cum. [n] ¶ Itē in criminali. h verbū nō ē in lege. ff de testi. ꝓduci. q̄daꝫ sic intelligūt. l. istam q̄ si aliquis testis inducit⁹ est semel ꝯ aliquem āmodo ille testis nec in illa nec in alia cā pōt ēē testis cōtra illū. videt᷑ eniꝫ ēē suspect⁹ ⁊ cū odio habē q̄ totiēs cōtra ipsum vult testificari: ⁊ hoc intelligūt in criminali causa. sic ⁊ gratian⁹ intelligit: ⁊ est ar. ad hoc extra de ap. ad hec. i. sꝫ tu dicas q̄ q̄ndiu attestatōnes clause sunt etiā in eadē cā ⁊ ijdem ⁊ alij testes denuo possunt induci. vt extra de testi. cū cām. in fi. C. de testi. l. vl. sed post publicatas attestatiōes nō possunt induci: vel ijdē vel alij sup eadē cā ⁊ in eodē articlo. nisi si id qō ꝓbaui i modū exceptōis nō veliꝫ ꝓbare directe. vt ex᷑ eo. ti. veniens. ij. tunc aūt ante publicationē testiū possuꝫ eūdē iteꝝ inducere testē. si forte primo nō habuerit oia in memoria. vt in aut᷑. c. ti. §. q̄m vero multi. ff. de qō. repeti. Itē idē testis p̄t redire ⁊ errorē suuꝫ corrigē. extra de testi. cogen. ꝑterea. ij. in fi. ⁊ xxxv. q. vi. de parentela. ibi discordasse. Itē si testis aliquid obscure dixit pōt ab eo etiā post publicationē queri interpꝛetatio: vt. ff. de testa. heredes. §. i. licet sit ar. ꝯ extra de ꝓbac. in ꝑsentia. sed ibi forte ex cā omisit iudex interrogare testē in fauorē religionis. Alij exponūt reum testioniū. i. malū testimōiū ⁊ falsuꝫ. ar. ad hoc ex᷑ de elec. super eo. ⁊ ij. q i. ꝓhibent᷑. de hoc aūt nō est dubiū quin in alia cā idē testis possit induci denuo cōtra eundem. vt extra de testi. c. fraternitatis.

SI testes. coꝝ. circa cōtrarietatē testiū plene distinguas vt si vn⁹ testis cōtradicit sibi expꝛesse testioniū ei⁹ nō valꝫ. vt. iij. q. ix. pura. ⁊. xxiij. q. vij. qō aūt. ex᷑ de appel. sollicitudinē. C. de libe. cā. cū pcciū. nisi hoc fecerit corrigēdo se ⁊ incōtinēti. ex᷑ de testi. co. ꝑterea. Itē videt᷑ si aliquis testis ꝓ parte falsus inueniat᷑ q̄ tūc in nullo valeat testioniū ei⁹. vt. s. di. ix. si ad scripturas. j. c. iteꝫ qui falso. si vero vn⁹ testis cōtradicit plurib⁹ talis ꝯrietas nō obstat q: testimoniū vni⁹ nō iustificat nec cōdēnat. vt. xxxiij. q. ij. admonē. nisi cōtradicat plurib⁹ testib⁹ cū quib⁹ ipse script⁹ ē in aliquo istrumēto. vt. ff. q̄eadmo. tes. aperiāt᷑. l. i. in fi. Si plures testes plurib⁹. distingūt quidā: q: aut cōtradicūt testib⁹ ex eadē pte ꝓductis: aut ex aduersa parte ꝓductis. si testib⁹ ex eadē pte ꝓductis ꝯdicūt nulli⁹ testimōiū tꝫ. vt. iij. q. ix. nihilomin⁹. ⁊ vr̄ h expꝛessuꝫ ex᷑ de ꝓbac. licet. sicut cum diuerse scripture ex eadeꝫ pte ꝓducunt᷑ q̄ sibi ꝯrie sunt nulla ex illis valꝫ. vt. C. de fi de instru. scripture. ex᷑ de fi. instru. imputari. sꝫ si cōtradicūt testib⁹ ptis aduerse: tūc ꝑualet testioniū pluriū testionio paucoꝝ. nisi illi paucioꝛes melioꝛes sint vel magis verisimilit᷑ loquunt᷑: ꝓut h dicit᷑. Hāc distinctionē nō appꝛobo. sꝫ eñ testes eiusdē partis sibi ꝯtradicāt: nō dico q̄ oim hoc casu testimonia succūbāt: sꝫ ita sit in instrumētis: q: instra sua pōt quis ꝓuideri an sibi cōtradicāt. vnde imputet sibi si cōtraria instra exhibet sꝫ in testib⁹

nescit quid dicturi sint. dicas ḡ q̄ si testes cōtradicāt testib⁹ siue ex eadē siue ex altera pte ꝓductis: ꝑ cōcordabit iudex cōtrarietatē illaꝫ si pōt. vt ex᷑ de testi. cū tu fili. j. de pe. di. i. periculose. ex᷑ de rab. sig. nihil obstat. xi. q. iij. antecessor. Idē pōt dici de ꝯrijs instrumētis. vt ex᷑ de cōsue. cū dilectus. nisi sit manifesta cōtrarietas. vt. iij. q. ix. nihilominus. xxxv. q. vi. de parētela. vbi ergo testes contrarij sūt nec possunt cōcordari: ꝑ testimōium pluriuꝫ ꝑualebit nisi ex alia parte tanta sit dignitas vt merito debeat ꝑiudicari numero. vt ex᷑ e. in nostra. vl' nisi paucioꝛes verisimilioꝛa loquunt᷑ vt h vel nisi ꝑ paucioꝛes testes plura probentur q̄ per pluꝛes. vt ubi g̃ia plures testes ꝓbāt me possedisse reꝫ aliquam. per. x. annos. paucioꝛes te ꝓbāt eandē reꝫ possedisse per. xl. annos. ⁊ preterea ꝓbant titulū possidēdi: tūc dicerē valere testimoniū paucoꝝ. vt ex᷑ de ꝓba. l. cꝫ. ⁊ hec vera sunt vbi testes de eodē tpe inducti sunt. si vero testes alteri⁹ partis inducunt᷑ cōtra testes alteri⁹ partis. vt si mei testes ꝓbassent me cōtraxisse cū aliq̄ in aliquo loco: ⁊ tu induceres testes ad ꝓbādū q̄ ego nō fuisseꝫ tūc tpis in illo loco. h posset videri q̄ secūdis testib⁹ potius esset credēdū q̄ primis. vt ex᷑. e. ti. ex tenore. ⁊ c. series. ex᷑ de excep. deniq̄. sꝫ hoc nō credo. imo credo in tali casu q̄ si secūdi debent reprobari dicta prioꝝ q̄ ⁊ plures debeāt esse testes ⁊ longe melioris fame. C. de cōtrahen. stipu. optimā. hoc ideo q: magis ꝑsumit᷑ suboꝛnatio post publicatas attestatōes q̄ añ. si aūt testes ex oi pte sint pares ⁊ in numero ⁊ in dignitate: tūc fert᷑ snia ꝓ reo. vt ex᷑ de ꝓba. ex litteris. ex᷑ de fi. instru. inter. in fi. Io. nisi in matrimonio ⁊ in cā liberali: ⁊ ꝓ testō ⁊ in dote. vt ex᷑ de sen. ⁊ re iudi. c. vl. h. si aūt neuter possidet sed vterq̄ petit rem ab aliquo extraneo: tūc si testes vtriusq̄ partis sint pares res diuidant᷑ si pōt. vt ex᷑ de ꝑ sup. afferte. si ē res idiuidua pōt iudex gratificare ⁊ dare cui vult. vt ex᷑ de p̄rochi. c. i. ⁊ de iurepatro. c. i. vel res forte diuidat᷑. vt. xxvi. q. ij. sors. Si vero testes cōtradicāt instrumēto: vl' cōtradicūt ꝓprio instrumēto aut extraneo. si ꝓprio. s. in quo sunt scripti ꝑualēt testes instrumēto. vt ex᷑ de ꝓbat. tertio. ex᷑ de cōdi. appo. per tuas. ff. q̄eadmodū testa. aperi. l. i. in aut᷑. de fi. instru. §. si vō. Si vero cōtradicāt alij instrumēto. i quo nō scripti sunt: dixerūt quidā q̄ sp ꝑiudicat viua voꝝ mortue. vt in aut᷑. de fi. instru. §. si vero. col. vij. Alij dicūt q̄ si factū ē remotū ab hoim memoria poti⁹ credit᷑ instro q̄ testib⁹: sꝫ si factū ē recēs poti⁹ credit᷑ testib⁹ q̄ instrumētis. tñ iō q: memoria hoim q̄nq̄ nō habet᷑ vltra annuꝫ. vt. ff. de ꝓbat. si arbiter. tñ ideo q: testes cōsueuerūt fidē suam variare ex tractu tpis. ff. de car. edic. l. iij. §. duc. ⁊. ff. de dam. infec. qui bona. §. vlti. ego credo q̄ cōtra quodlibet instrm admittunt᷑ testes q̄tūcunq̄ sit publicū. vt ex᷑ de prescrip. ad audiētiā. C. de ꝓba. cū ꝑcib⁹. nō tñ cōcedo q̄ testimoniū duoꝝ vel triū ꝑualet instro. nā cum instrumētū obtineat vicē duoꝝ testiū: ⁊ ꝑterea tabellio equipolleat vel maioꝛ sit vno teste: oꝫ q̄ ad min⁹ ꝑ quatuoꝛ testes repꝛobet᷑ instrumentū. vt ex᷑ de fide instru. cū iohēs. fallit tñ h in duob⁹ casibus: vbi videt᷑ q̄ ꝯ instrꝫ nō admittunt᷑ testes: sic ꝯ inuētariū publice cōfectū

nō admittunť testes. vt. C. ar. tu. l. vl. & i cōfessiōe q̄ fit a muliere in instrumēto in quo cōfiteť se recepisse pecuniā ꝓ intercessiōe. C. ad vell. antiq. quedā tamē sunt que meli⁹ ꝓbanť ꝑ instrumētū q̄ ꝑ testes. vt sn̄ia lata & arbitriū & cōmissio facta iudicib⁹. xcvij. di. nobilissim⁹. extra de offi. dele. cū in iure. b ¶ In pari. i. q tot sunt ex vna parte quot ex altera vel dic impari vt si ex vna parte q̄d plus valz

c ¶ Ad multitudinē. ar. pro paucitate contra multitudinem. vt. xxxi. di. nicena. xxiiij. q. i. odi. ff. de pac. maiorez. nā maior pars est q̄ maiori rōne nitiť. vt. xl. di. multi in fi.

In testib⁹. dignitas. videť q̄ q̄ sꝑ ꝓualet testioniuz eoꝝ qui sunt in dignitate cōstituti. vt hic. & xcvij. disti. nobilissimus. & xl. dis. c. i. & xi. q. iij. absit. & ff. de fi. instru. l. vlt. sz ɔtra nō est querendū. q̄s vel qualis dicat sz quid dicat. vt. xix. di. scđm. & iij. q. ix. c. vl. & ij. q. vij. queriť. & vi. q. ij. placuit. So. sꝑ p̄sumiť ꝓ multitudine cōtra dignitatē nisi ex altera parte tanta sit dignitas vt merito possit p̄pōderare. vt ex. c. in nostra. sz in election⁹ ēt preiudicat numerus dignitati. vt ex de elec. dudū. i. & h̄ iō. q̄z inť multos p̄sumēdū est aliq̄s eē idoneos. vt. lxi. di. null⁹.

ve ei⁹ q & parentū viri vxoris. itē patroni r patrone & vt ne patroni & patrone aduersus libertos: neq̄ liberti aduersus patronum cogantur testimonium dicere. Cuz aūt excipiť ne gener aut socer inuit⁹ testimoniū dicere cogať: generi appellatione sponsuz quoq̄ filie contineri placet: itē soceri sponse patrem. Item. ¶ Idonei s nō videnť eē testes quib⁹ imperari pōt vt testes fiāt. Item ¶ Serui t respōso tūc credēdū est cuz alia v ꝓbatio x ad eruendā veritatē nō ē. Item. ¶ Inuiti testimoniū dicere non coganť q̄d senes y valitudinarij vel milites vel illi qui cū magistratu rei publice causa absunt: vľ quib⁹ venire nō licet a publicani b etiā nō dicūt testimoniū inuiti. Item. ¶ Is qui detractādi c testimonij causa nō aberit. Item. ¶ Is qui exercitui p̄bendā cōduxerit d sz nec pupillis testioniū denūciari pōt. Itē. ¶ In testimoniū accusator citare nō debz eū qui publico iudicio reus e erit aut q̄ minor. xx. annis erit. ¶ Ob carmē f famosuz dānat⁹ intestabilis erit. Itē. ¶ Si res exigit nō tm̄ priuati sed etiaz magistrat⁹ g si in presenti sint testimoniū dicant. pretor quoq̄ testimoniū dare dz i iudicio de adulterij causa. si aūt ea con

a ¶ Vacillāt. dubitādo. talis teneť crimie falsi. ff. de fals. eos q̄. & ē sic. ij. q. ix. pura. & ff. de q̄oni. d mio. in fi. & l. ex libero. in princ. & ex de accusa. sup his. ex vt ec. bene.

Testiū. explorāda. vt nrm̄. b ¶ Examināda. i. inq̄rēda. a iudice. vt. ij. q. vij. q̄rēdū. xxx. q. v. iudicātē. d ¶ Quis decurio. ar. q testioniū nobil' p̄ualz. ar. xli. di. nō coganť. similiť electio. vt in aut. de defen. ci. §. i. col. iij. & ar. ɔ. ex de ap. ɔstitui. e ¶ Locuples i salomōe dr. diuitias & pauptates ne dederi mihi: ne replet⁹ mētiar fiā. ne paup ꝑiurē nomē dñi. sic. ij. q. i. ꝓhibeť. si tñ als caret suspitione bñ admittiť. vt isti. de suspe. tu. §. vl. f ¶ Sit. supple tal'. vt &c. g ¶ Inimic⁹. capital'. vt ex de simo. ꝑ tuas. de h̄ notaui. ɔ. iij. q. v. c. ij.

Lege iulia. ab eo. s. reo. i ¶ Liberauit. xij. q. ij. eps q̄ mācipium. k ¶ Publico. sm̄ canōes. idē ē de priuato. ex. c. sup eo. i. l ¶ In vincul'. public. als noie viculoꝝ ꝓuata vicula itelliguť. ff. de ver. sig. viculoꝝ. h̄ pz q ꝑ leges repelliť crimiosus ēt si nōdū sit i eū lata sn̄ia & in fi. idē innuiť vt dic iudicat⁹ &c. l ¶ In vicul'. p crimine q̄d p sn̄iaz ifamaret. vt. C. de ifami. l. i. & ex de accu. sup his. m ¶ Custodiaue. donec sit purgat⁹. n ¶ Fecerit ue. & suffic si q̄n̄q̄ fecerit. vt. ff. de ritu nup. palā. o ¶ Itē lege iulia. ne inuito. volēs q̄ admittiť. ɔ. xxi. q. v. c. i. p ¶ Ne liberto ipi⁹. accusati. q ¶ Ei⁹. vľ liberto supple ꝑentū rei. h̄ vult dicē q liberť⁹ alicui⁹ nō pōt ferre testimoniū ɔ ipsuz nec liberť⁹ filioꝝ suoꝝ: nec liberť⁹ parētū suoꝝ nec liberť⁹ vxoris sue. & repete hāc dictionez liberto cuz q̄libet gtio. r ¶ Itē patroni. gti casus. & ē sensus ne denūcieť liberto patroni ei⁹. vľ liberto. s. accusati vľ rei. vľ liberto. s. patrone ei⁹. s. rei vt dicat testioniuz aduersus eū. s. reū. i. vn⁹ liberť⁹ aduersus colibertū suū eiusdē patroni nō cogiť testificari. vľ meli⁹ patronū vľ patronā h̄ vocat eū q̄ ē patron⁹ alicui⁹ liberti: & tñ idē est alteri⁹ liberť⁹. & sic alteri⁹ ē patron⁹ & libertus.

s ¶ Idonei. i impari. fallit h̄ ēt in matrimonio. vt ex q̄ ma. ac. pos. videť. i fi. q̄ vxor nō erit testis ꝓ marito: q̄z ei subiecta ē. xxxiij. q. vl. mulierē. t ¶ Serui. ff. de ꝓba. cū ꝓbatio. v ¶ Cū alia. sic. xiiij. q. ij. c. vl. C. de h̄ēti. l. vlt. sic ꝑꝑ defectū admittiť min⁹ boni. vt. l. v. di. c. i. x ¶ Probatio. plena. nā aliq̄ p̄sūptio dz p̄cedē. nō eñ ē a tormētis icipiēdū. vt ex de reg. iur. cū i cōtēplatiōe. & itelligē cū de suo fcō iterrogať fu⁹. vt. j. e. fui & illō dr̄ nisi⁹ nō testioniū. nec tūc credituri ei sine tormēť. vt v. q. v. illi qui.

y ¶ Inuiti. senes. maiores. lxx. ānoꝝ. ff. de excu. tu. l. ij. i pri. sed ad domū eoꝝ ē mittēdū. ex. e. si q̄ testiuz.

a ¶ Nō lz. ꝑꝑ turpitudinē q̄b⁹ iterdictū est certo loco.

b ¶ Publicāi. i. theolonarij. c ¶ Is q̄ detractādi. i. euitādi vt ille q̄ ēi aliēa puīcia. vt ex de fideius. ɔstitut⁹. C. de fi. istr. iudices. nā ad tales ē mittēdū. vľ itellige q̄n iā p. xv. dies fuerint corā iudicē & ei licite recedūt. vt. C. d testi. si q̄n. d ¶ Is q̄. ɔduxerit. vehēdā. e ¶ In testioniū. re⁹. i. accusat⁹. sic. lxxxi. di. tāti. f ¶ Ob carmē famosuz. ff. de iniuř. lex cornelia. n e ipe pť eē testij nec testamētū facē: nec alť ꝓ ipo eē testij i testō. ff. q̄ tes. fa. pos. cū i lege. g ¶ Si res. mgrat⁹. q̄liť iudex possit eē testij. ɔ. di xi. ij. q. vi. statuēdū. h ¶ Coditio. s. i except̄ crimib⁹. i ¶ Arenariū. q̄ pugnauit i arena. s. i tali loco. k ¶ Sine tormēto. v. q. v. illi q̄. l ¶ Testes. patroni. q̄z nō pñt simul eē testes iurij & facti. vt. C. d assessor. l. nemo. pñt tñ testari de trāsactiōe fcā ꝓ cā sua. ex de trāsac. ex lr̄is. m ¶ Prociniuz de h̄ dixi. ij. q. vi. statuēdū. n ¶ In executorib⁹. i. pcuratorib⁹ & curatoribus. n ¶ In executorib⁹. sz nō ne executor iudicij pť eē testij. q̄re ei destinareť a iudice si nō crederet dcō suo. nā & nūcio crediť. vt ex de ap. cū parati. ff. de re. co. q̄ sub tu. l. magi. §. illō. lxv. di. c. vl. i fi. nec de illoꝝ actib⁹ dubitādū ē q̄ ad officiū tale adhibeť. vt. xciiij. di. valde. ff. de of. p̄fe. p̄. l. i. q̄liť eniz ꝓbaret q̄s se nō citatum. vt ex de elec. bone. Nō. crediť eis donec ꝓbeť ɔriū saltē ꝑ suū iuramētū. ar. lxxxij. di. ꝓposuisti. ff. de custo. re. diu⁹.

ditio h rei sit vbi arenariū i testē vel similem ꝑsonā admittere cogamur sine tormento k testimonio ei⁹ credendū nō est Itē. ¶ Testes quos accusator de domo sua ꝓduxerit interrogari nō placuit. Patroni l quoq̄ in causa cui patrociniū m prestant testimoniū nō dicant: q̄d etiā in executorib⁹ n negocioꝝ obseruādum est. Item. ¶ Qui falso vel varie o testimonia dixerūt vel vtriq̄ parti prodiderūt p a iudicib⁹ cōpetenter puniūť. Itē. ¶ Pater & filius qui in potestate eius est. Itez duo fratres qui in eiusdē patris ptāte sunt testes vtriq̄ in eodez testō esse vel eodē negocio fieri possūt. q̄m nihil nocet ex vna domo plures testes alieno adhiberi negocio. Item. ¶ Hermofrodit⁹ an ad testimonium q adhiberi possit qualitas sex⁹ incalescentis ostendit. Item. ¶ Testis idoneus pater filio r aut fili⁹ patri nō est. Item. ¶ Nullus idone⁹ testis in re sua s intelligitur. Itē. ¶ Ad fidē t rei geste faciēdam etiā nō rogat⁹ testis intelligitur. Itē. ¶ Vbi testiū numer⁹ nō adijcitur etiā duo v sufficiēt. Pluralis ei elocutō duoꝝ numero cōtēta est. Item. ¶ In testib⁹ considerandus est qui simpliciť x testimoniū dicant: vtrum vnus eūdēq̄

o ¶ Qui falso vel varie. sic ex vt ec. bñ. sine di. cō. vt nr̄z. ex de ɔcel. p̄ben. post electiōez. p ¶ Prodiderūt. dicta. q ¶ Hermofrodit⁹ an ad testioniū. s. i testō vbi mlier sm̄ leges testij eē nō pť. isti. de testa. §. testes. In iudicio aūt eē pť. xv. q. iij. de crimie. sz q̄d si i oib⁹ ē parilitas. Itē nūq̄d talis pť ordinari. Itē an ɔhēt cū viro vel mulieř: & si pri⁹ cū viro ɔxit: an possit eo mortuo cū mulie ɔhere. sz certe i oib⁹ his respici dz sex⁹ q̄ magis icalescit. de mōstro pñt fieri mōstruose q̄ones. h. r ¶ Testis. filio. ff. de pba. etiam ɔ. vbi dr q mať pť testificari ꝓ filio: sz illō itellige q pť ꝓ etate vel etiam ꝓ cognatiōe filij testificari. Itē pr testať ꝓ filio in cā religionis. xx. q. iij. pn̄s. r ¶ Filio. siue emācipato siue nō. in castrēsi aūt peculio si fili⁹ ante missionē testm̄ fecerit: pať pť ei testis adhiberi. ff. de testa. q̄ testō. sed postq̄ missus ē nō. insti. de testa. §. in testib⁹. s ¶ Null⁹. sua. s. ꝓpria Itē nec in cōi: q̄z q̄d cōe ē vtriusq̄ ē. ff. de ritu nup. illud. nisi indirecte: vt in testō: vbi quilibet legatarioꝝ testis ē. insti. de testa. §. legatarijs. s ¶ Sua. ɔ. j. xiiij. q. ij. sup. sz illa nō est sua. vt. xij. q. ij. qui manumittiť. res eñ sua est cui⁹ comodū vel emolumentū spectat ad aliquē suo noie. vt. ij. q. vi. biduū. in ver. palā. sz cōtra. ff. finiū regū. l. penul. vbi vēditor potest esse testis ꝓ emptore. t ¶ Ad fidē. nisi in casib⁹ notatis. ɔ. iij. q. ix. si debitum. v ¶ Vbi. duo. si. de cō. dist. i. hoc quoq̄. si. ff. de manu. tes. libertas. §. vl. ar. ɔ. ff. de op. lega. l. i. x ¶ In testib⁹. q̄ simpliciť. sine adiectiōe

cause. vel simplicit. i. nō obscure. vt. iij. q. ix. pura. sic. s. di. iiij. erit. xxiij. dist. q: cpōs. nā obscur⁹ testis ē suspect⁹. vt. ff. de iure fi. l. nō intelligit. ⁊ obscure dictū ꝓ nō dicto habet. vt ex. de ꝓbat. in presentia. ff. de interroga. act. de etate. ar. cōtra ex. de accu. cū dilect⁹. ⁊ obscure scriptū ꝓ nō scripto habet. vt. ff. de his q̄ ꝓ nō scrip. hab. l. ij. a ¶ Ex tpe. s. videt q testes sunt interrogandi de tpe. vt ex. e. ti. cū cām. iij. q. ix. nihilominus. sed nō est verū. vt. ff. de ꝓbat. si arbiter. ij. q. vlti. libellor. nisi testes essent suspecti. tūc etiā posset queri de qualitate tpis ⁊ vestiū ⁊ quocūq̄ modo posset iudex inuestigare veritatē. vt. C. de edē. is apud quez. xxx. q. v. iudicantē. vel ex tēpore. id ē ex mora. q: pri⁹ cogitabit qliter respōdeat. vt. l. dist. ponderet. naz testioniū repētinū nō valet. vt. v. q. v. §. sed aliud. b ¶ Respōdeāt. sponte. nō eniz de hoc sunt interrogandi vt dixi. Joh. sed certe de tpe in q̄ res dicitur facta bñ interrogant. vt ex. e. cū cām. sed de qualitate tpis nō nisi sint suspecti. Bar. c ¶ Sepe. iudici enī est facienda fides. vt ij. q. vij pleriq̄. ⁊ C. de condi. ob cau. l. i. d ¶ Fama. ergo per famā aliquid ꝓbat. vt. ij. q. v. si mala fama. matrimoniū enī ꝓbat ꝑ famaz. ex de presump. illō. ⁊. xxxij q. iiij. dicat. ar. cōtra xxxv. q. vi. si duo. ex de eo qui cogno. cōsang. vxo. super eo. sed verū est q nihil fama per se ꝓbat: sz si adest testimonium vnius cū fama per illud ꝓbari pōt. ar. ex de ꝓbati. sicut. C. de re. cred. in bōe fidei. ⁊ si iudex dubitet de fama querat a vicinis. ff. de magistra. cōue. l. i. §. si ꝑsens. ⁊ magis valz fama q̄ vn⁹ testis. vt ex de cōsan. ⁊ affi. sup eo. pt autez fama ꝓbari ꝑ duos testes. vt ex. e. ti. tam litteris. e ¶ Unam s. ꝓbationis. extra de sen. ⁊ re iudi. cām. f ¶ Alia est. hoc e expositū. s. c. ꝓxi. q. ix. c. testes. g ¶ Alia. ex de coha. cleri. ⁊ mulie. tua. h ¶ Soli testes. instrumētis. v̄ba sunt gra. ⁊ male itelligit. hoc eñ vult dicere q nō tñ ꝑ istrumēta. sz etiā ꝑ testes pōt ꝓbari libertas. i ¶ Etiā domestici. fallit. C. de repu. cōsensu. circa fi. ex de testi. veniens. ij. in fi. ex qui matri. accu. pos. videt. k ¶ Sola. aliter ponit. s. di. viij. si solus. l ¶ Sola. i. sine adiectiōe cause. l ¶ Attestatiōe. cā s. a teste ingrendā ē. vt extra. e. cū cām. si tamē nō fuerit quesita ⁊ testis de ea causa nihil dixerit nō iō min⁹ valet testimoniū. q: dicit oia que nouit licet non cām oim. ar. ad hoc. ff. de noui ope. nun. de pupillo. §. qui opus. ar. extra de sen. ⁊ re iudi. sicut. m ¶ Eos testes. iudiciarie. i. iudicia. nota q sufficit q iudici sit ꝓbatū. vt extra de rescrip. inter. s. c. sepe. n ¶ Parentes. volētes. cōtra. s. iij. q. v. c. i. sz hic vocant parentes ascendētes ⁊ descēdētes nō collaterales put sumit. ff. de in ius vo. l. iiij. §. i. o ¶ Qui intendit. aduersariū. actor nō pt petere vt re⁹ sibi exhibeat instrumēta sua. vt. vi. q. vlti. §. vlti. ex de de ꝓba. c. i. nisi re⁹ sit eis vsur⁹. vt ex de fi. instru. cōtingit. Itē cū instrumēta sint cōia. C. de eden. l. ꝓcurator. p ¶ Serui. nisi in casu. vt. xij. q. ij. §. in patronos. q ¶ Sed ꝓ facto suo. qñ ꝑ eum dr aliquid cōmodatū vel depositū. vt. C. de q̄ni. interrogat. ff. de edi. edic. ꝓ.

meditatū ſmonē afferāt. an ad ea q̄ interrogātur ex tēpore[a] verisimilia respōdeant[b] Item. ¶ Sepe[c] sine publicis monimētis cuiuſcūq̄ rei veritas deprehendit alias numerus testiū alias dignitas ⁊ auctoritas alias veluti ꝯsētiēs fama[d] ꝯfirmat rei de q̄ q̄rit fidem. non ad vnā ergo ꝓbationis[e] speciē cognitionē suā iudex alligare debet sz ex sententia animi sui extimare q̄d aut credat aut parū sibi ꝓbatum opinetur. Item.

¶ Alia est[f] auctoritas ꝑsentiū testiū alia[g] testimonioꝝ q̄ recitari solēt Itē lex cod. libro. iiij. ti. de testib⁹. ¶ Soli testes ad ꝓbationē igenuitatis nō sufficiūt nisi instrumētis[h] ⁊ argumētis adiuuēt. Itē ¶ Etiā iure ciuili domestici[i] testimonij fides improbat. Itē ¶ Sola[k] attestatiōe[l] ꝓlata nec alijs legitis āminiculis causam approbatā nullius esse momēti certū ē Itē. ¶ Eos testes ad veritatē adiuuādā adhiberi optet q̄ oīm gratie ⁊ potētatui fidē religioni iudiciarie[m] debitā possūt ꝑponere Item ¶ Parētes ⁊ liberi inuicem aduersus se nec volētes[n] ad testimoniū admittēdi sūt Itē ¶ Qui intēdit sue intētiōi ꝓprias dz afferre ꝓbatiōes nō petere aduersariū[o] cogi ad exhibitiōez eoꝝ ꝑ que sibi negociū fiat Itē ¶ Serui[p] neq̄ ꝓ dn̄o neq̄ aduersus dn̄m sed ꝓ facto suo[q] iterrogari possūt Itē ¶ Iurisiurandi[r] religione testes ꝑusq̄ ꝑhibeāt testimoniū cohercēat ⁊ honestioribus poti⁹ fides testib⁹ adhibeat. vni[s] vero testioniū nemo iudicū in q̄cūq̄ causa facile patiat admitti. imo vnius testis respōsio oīno nō audiat etiāsi ꝑsidali curie honore ꝑfulgeat Itē ¶ Omnibus in re ꝓpria[t] dicēdi testiōia facultatez iura sumouerūt Itē ¶ Liberi testes ad causas postulēt alienas si socij[v] et participes criminis nō dicāt. sed fides[x] ab his noticie postulet. venturis[y] autē ad iudiciū ꝑ accusatorē aut ab his per quos fuerint postulati sūpt⁹ ꝯpetētes ministrēt etiā si in pecuniaria causa ab alterutra ꝑte testes sint ꝓducēdi Itez. ¶ Liberti aduersus patronos sponte ꝓcedere nō audeāt sz nec vocati q̄dē in iudicio venire cogāt Itē. ¶ Siq̄s[z] testib⁹ vsus fuerit ijdēq̄ testes aduersus eum in alia lite ꝓducāt nō licebit ei in ꝑsonas eoꝝ[a] excipere nisi ostenderit inimicitias inter se ⁊ illos postea emersas fuisse ex q̄b⁹ testes repelli leges ꝑcipiūt nō adimēda ei scilz licētia ex ipsis depositionib⁹ testioniū eoꝝ arguere[b]. Sed ⁊ si liq̄dis ꝓbatiōib⁹ vel datiōe vl' promissione pecuniaꝝ eos corruptos esse ostēderit eā etiā allegatiōez integrā ei seruare oportet. ¶ Sz obijciat illō dubietij q̄ voce pueri. xxx. dies ab ortu habētis innocēs ꝓbat⁹ est. sz miracula diuina sūt ammirāda nō in exēplū

D. Q. vi.

De q̄rta[b] hūane actōis trahēda vero questiōe fabian⁹ papa ꝯstituit dicēs. Accusator testis vel iudex aliquis simul esse nō pōt.

Nullus unquā ꝑsumat accusator[c] simul esse ⁊ iudex ⁊ testis quoniā in oīni iudicio quatuor[d] ꝑsonas semꝑ necesse est esse id est iudices electos ⁊ accusatores idoneos defēsores ꝯgruos atq̄ testes legitīos. iudices aūt debēt vti eq̄tate[e] testes veritate. accusatores intētiōe ad āplificādā cām. Defēsores extenuatiōe ad minuēdā[f] cāz. ¶ Itē damasus papa Quilibet in cā duas ꝑsonas gerere nō valet.

Nullus introducatur ꝑso naliter[g] ad causā sz accusatores ⁊ accusati eq̄ audiāt ratōe iuxta quod ordo exigit. Accusatores vero et iudices nō idē sint sz ꝑ se accusatores ꝑ se iudi-

cē. ītro. ⁊ sicq̄z q̄ vilet ꝑsone recipiū tur vbi d̄ ipso rū facto agit sic ex de elec. ꝑ inquisitōez ex de sen. ⁊ re iudi. cū. ⁊. i. a. r ¶ Iurisiurādi. sic. iij. q. ix. hortamur. nisi remittat a pte. vt extra de testi. tuis. s ¶ Uni⁹. xi. q. i. quicūq̄. cōtra. sed illō non tenet: sed fallit hoc ex d̄ testi. co. ꝓucit. l. itē vni credi tur. vt. C. de fals. si quis d̄ curio. ff. de do te ꝓele. theopomp. ⁊ generaliter credit

Q. iiij.

vni quo ad ꝑ sumptionē sz dz vni⁹ nō iustificat nec cōdēnat. vt. s. xx xiij. q. ij. admonere. t ¶ Oib⁹ i re ꝓpria. ar. ꝯ. C d̄ fideicōmis. l. vlti. sz ibi im ꝓprie ponitur iudex. v ¶ Liberi. si socij. sz fallit s. lxxix. dist. si quis papa. itē fallit i crimie lese maiestatis xv. q. iij. nemini. ⁊ in crimie simonie. ex de simo. q̄uis. sz ob. ex de testi. veniēs. i. So. soci⁹ criminis ⁊ muneris repellit: sz nō criminis tñ. x ¶ Sz fides. i. cā. y ¶ Uēturis. de hoc notaui q̄d iudici vl' testi dādū sit. xi. q. iij. nō lz. videbat q vtraq̄ pars dz ꝓuidere testib⁹: q: ꝓ vtraq̄ testant. xiiij. q. v. nō sane. sed sec⁹ ē vt dicit. s. z ¶ Si quis. ꝓducant. testē inductū ꝓ me tenēor recipe ꝯ me. vt hic. similit illū q̄ fuit iudex ꝓ me teneor recipe ꝯ me. vt. iij. q. viij. cui⁹ in agēdo. Itē allegationē vel rōnē ꝓ me inductā recipiā ꝯ me. s. xix. di. si romanoꝝ. similiter instrz. ut ex de cēsi. cū olim. Itē iuramētū. vt. C. de re. cre. gñaliter. ar. ꝯ. ista. ij. q. vij. si hereticꝰ. xxxvij. dist. si quid veri. sol. illa sunt specialia fauore fidei. a ¶ Inimicitias. vel ēt infamiā postea cōtractā. vt extra de testi. co. preterea. si. s. di. xix. si romanoꝝ. extra de accu. nulli. b ¶ Eoꝝ arguere. sz hoc nō pt fieri nisi ꝑ alios testes. q̄uis attestatoib⁹ possunt induci alij testes q̄d ē ꝯ id ex. c. fraternitatis. cōsueuit respōderi q directe nō pñt induci testes cōtra testes sz indirecte vl' ꝓbādo corruptiōez. vt ex. c. series. ex de ꝓba. sz vel ꝓbando testes aut ꝑsonas fuisse in alio loco tūc tpis. vt ex. c. ex tenore. sz ꝯ h̄ est cā quare nō ad

mittunť testes post publicationē: q: timeť subornatio sed subornari possunt lʒ testes indirecte inducanť. Itē si testes aduersarij volūt ꝓbari de alio tpe ẽ ego iducā testes ad ꝓbādū de eodē tpe. Iniquū eni eēt ꝙ aliqd ꝑmitterer ipugnāti ⁊ nō ꝑmitterer defendēti. vt. ff. d reg. iur. nō dʒ. cū dicta meoꝝ testiū possiʒ ꝯfirmare: vt dixi. s. iij. q. iij. de iducijs. ad hoc pōt dici ꝙ spāle ē i cā matrimōij ꝙ inducāť testes quandocūꝙ etiam post sententiaʒ: q: ibi nō transit sentētia in rem iudicatā. vt eẽ d sent. ⁊ re iudi. lator. ⁊. c. consanguinei. vł ideo fuit mulier admissa i illa decretali: ex tenore. q̃a ignorauit de quo die testes vellent testificari. sʒ si quis scit d quo die velit quis ꝓbare: ⁊ añ publicationē nō ꝓtestatur ꝙ il lo die nō fuerat in loco tali post publicationē eū nō

ces ꝑ se testes ꝑ se accusati vnusq̃sqʒ in suo ordine. Itē. ¶ Inscriptio^b^ ꝑ fiat^i^ vt talionē calūniator recipiat q: añ inscriptionē nemo dʒ iudicari vel dānari cū ⁊ leges seculi hec eadē retineāt vt codice^k^ libro. ix. de accusationib⁹ ⁊ inscriptionib⁹ ⁊ eodē libro. ix. de adulterijs et ti. de abigeis. ¶ Aliqñ etiaʒ accusatio sine inscriptiōe fieri pōt. Codi. libro. ix. de adulte. ⁊ de abigeis. Ea eñ q̃ ꝑ officiales^l^ presidib⁹ nūcianť etiā citra solēnia accusationū posse perpēdi incognitū nō est. Itē. ¶ Si marit⁹ iure mariti hoc est infra. lx. dies^m^ vtiles adulteriuʒ vxoris sue accusare voluerit quā ex suspitione^n^ sola reā facere valet nō cōtinetur vinculo inscriptiōis. Itē. ¶ Abacti^o^ aialis accusatio nō solū cū inscriptionib⁹^p^ sed ēt sine ea obseruatōe^q^ ꝓponiť. Item. ¶ Si quis^r^ se iniuriā ab aliquo passum putauerit ⁊ q̃relaʒ deferre voluerit nō ad stationarios^s^ decurrat: sed ꝓsidalem adeat potestatē: aut libellos^t^ offerens aut q̃relas^v^ suas apud acta deponēs. In alijs^x^ āt criminalibus

admitteretʒ. ⁊ qd hic dr ꝙ pōt obijci in dicta. verū ē ostēdēdo eos eē cōtrarios sibi. Itē instrumētū induci pōt post publicationē. vt eẽ d fi. instru. cū dilect⁹. Si queris quare viso instrumēto induci possunt testes. vt. C. de cōtrahen. stipu. optimā. ⁊ nō visis attestatiōib⁹. Respon. id q: si vn⁹ vult improbare instrm̄ ꝑ testes reliqu⁹ pōt ꝑ testes fidem facere instrumēto qd nō ē in testib⁹. Io. ego credo ꝙ publicatis attestationibus sup nouo articulo sicut dicit. c. possunt induci testes: lʒ legiste dicāt cōtrariū. ⁊ h nō solū i cā matrimonij: sʒ etiā in alia cā. vt extra de fi. instru. cū iohānes. ⁊ eẽ de testi. ex tenore. ⁊. c. veniens. ij. in cā appellatiōis inducūť testes sup nouis articulis pēdētibus ex veterib⁹. eẽ. c. fraternitatis. legiste fm opiōnē io. inducūt sup nouis ⁊ super veterib⁹ articulis. C. de ap. eos. bar.

Q E quarta. hic queriť an aliquis siml pōt eē testis ⁊ accusator. ⁊ dicēdū ꝙ nō. vt. j. e. c. i. ⁊. ij. q. i. multi. nec eñ simul fungi dʒ quis plurib⁹ officijs. vt. xvi. q. i. presbiteros. ⁊. lxxxix. dist. singula. in matrimonio ē speciale vt idē sit accusator ⁊ testis. vt no. xxxv. q. vi. c. i. tñ iproprie dr in matrimonio accusatio. nā mixta dr inter ciuilē ⁊ crimialē. vt eẽ de ꝓcura. tue. In denūciatiōe aūt idē ē denunciator ⁊ testis. vt extra de testi. in oi negocio. ⁊ eẽ de simo. lʒ. sʒ ex quo semel quis apparuit inter accusatores amō nō pōt eē testis. vt eẽ de accusa. cum. ꝑ. manconella.

N Ull⁹. accusator. nisi i cā matrionij. vt. xxxv. q. vi. c. ij.

o ¶ Quatuor. eẽ de ver. sig. for⁹. cōtra. sʒ dic ꝙ q̃tuor sunt ꝑsone. i. q̃tuor gña ꝑsonaꝝ. vł dic ꝙ appellat ibi tres testes. i. tria gña ꝓbationū. s. instrumētoꝝ: testiū: ⁊ fame. sʒ obijciť de crimine notorio. extra de elec. venerabilē. §. nos igiť. ⁊ vbi quis cōfiteť aliqd. ⁊ vbi iudex ex officio ꝓcedit. in his eñ nō ē accusator. sed loquiť hic cū ordinario iure ꝓcediť. s. in forma iudicij. e ¶ Equitate. C. de iudi. placuit. xlv. di. ois. f ¶ Ad minuēdā. nō tñ vt falso indicat ius aliqd. sʒ nunq̃d teneť aduersario dicere iura q̃ ꝓ ipso faciūt: nō: tñ in

N corꝑali bello licitū ē decipe hostē. vt. xxij. q. ij. vtilē. xxiij. q. ij. dñs Ullus. ꝑsonaliť. i. cū acceptiōe ꝑsone. vt. iij. q. ix. c. vlti. q: honor vni⁹ nō dʒ obesse alij. vt. C. de dig. l. ij. li. xij. xi. q. iij. si quis vero. C. d sta. ⁊ ymag. l. iiij. iudex tamē magis dignū ꝑt honorare. vt. ij. q. vij. q̃ritur. ⁊. q. viij. q̃sq̃s. nō tñ sedebit cū iudice cū agiť cā. vt. C. de offi. ciuil. iudicū. l. i. h ¶ Inscriptio. ⁊ si nō fuerit facta nihil valʒ qd actū ē. ij. q. i. i primis. ibi. qd si forte h solēnit. sʒ an obligabit se accu

sans ad talionē. ar. ꝙ sic. eẽ de accu. super his. C. de fi. instru. l. ij. ar. j. C. de aduo. diuer. iu. l. i. dico ꝙ sic. lʒ quidā legiste sec⁹ dicāt. i ¶ Semꝑ fiat nisi in casib⁹ notatis. ij. q. vlti. i summa. k ¶ Ut codice. istud vt respicit verba sequentia. l ¶ Aliqñ. ꝑ officiales. hoc exēplū nō vʒ: q: ibi ñ fit accusatio. loqť eñ i notorio crimie: ista lex ꝙ solū officiati denūciāt: si eñ denūciat officialꝫ aliud crimē nō creditur nisi ꝓbet legitie. vt. C. de accusa. l. ea q̃. C d curio. curiosi. li. xij. m ¶ Si marit⁹. lx. dies. a tpe diuortij cōputādos. vt. ff. de adult. l. is q̃ ius ope. §. penul. sed iure eẽ nec pōt eū accusare post hos dies ē: dū tñ cā nō excesserit quiquēniuʒ. ff. e. ti. mariti. sʒ ad thori separationē ēt post septēniū pōt. j. xxxiij. q. ij. admonere. cōsistit āt ius mariti in hoc ꝙ ex suspitione violēta facit vxorem reā ⁊ qd ꝑferť alijs accusatorib⁹ ⁊ ꝙ nō inscribit ⁊ ꝙ nō puniť q̃si calūniator fm q̃sdā: nisi euidēs sit calūnia. vt. C. de adul. iure mariti. ff. eis cui⁹. iure nouo tñ vir teneť inscribere. vt in auť. vt lʒ ma. et

D ecausis dignū ē vt inscriptiōes ꝓponanť q̃ magnitudinē videlʒ criminis tempus ꝙ designent vt alterutrā parteʒ digna legum terrere possit auctoritas. De domo etiā iudicis accusator vel testis produci non debet ne in cām suspitiōis incidat iudex. ¶ Unde nicolaus papa.

Suspitiōis incidet crimen iudex de cuius domo vel accusator vel testis producitur.

C Ontra ritum ecclesiasticū cōtraꝙ venerādas leges^y^ ꝓduciť accusator vł testis de imperialib⁹ edibus^z^ ⁊ cui imperari pōt cū ad falsum testimoniū dicēdū quis adhibeť: fiunt suspecti iudices ⁊ lupi custodes.

Q. V.

Q E quinta^a^ vero questiōe i cōcilio carthaginēsi quarto sic inueniť diffinitū.

Nō ē a cōione suspendendus qui die statuta ad cām ꝓuenire nō potuit

Q Uisq̃s^a^ epōꝝ accusať ad primates ꝓuincie ipsi⁹ eī⁹ cāʒ deferat accusator: nec a cōiōe suspēdať cui crimē intenditur nisi ad cām suā dicendā electorū iudicuʒ die statuta litteris euocat⁹ minime occurrerit^b^: hoc ē in

auť. §. causas. col. ix. ⁊ eẽ de ꝓcu. tue. fm canones nō vł ꝙ sustinet penam talionis. vt. xxxiij. q. v. hec imago. sʒ h ē verū cū agiť ad thori sepatiōnē: secus si agiť ad penā legalē. vt extra de ꝓcu. tue. n ¶ Quā ex suspitione. xxxij. q. ij. c. ij. o ¶ Abacti. i. cū q̃s gregē abigit vel ꝑtē gregis. p ¶ Inscriptiōib⁹. s. cū agiť crimialiť. q ¶ Obseruatōe. s. cū agiť ciuiľr r ¶ Si q̃s. C. de accu. si q̃s se. s ¶ Stationarios. i. pedaneos iudices. t ¶ Aut libellos. cū crimialiť v ¶ Querelas. cū ciuiľr. x ¶ In alijs male exēplificat magister vbi nō cogiť q̃s inscribē: sed veros casus posui

C Ontra rituʒ. leges. eẽ de ꝯ. s. ij. q. iij. §. notādum. ⁊. q. vlti. in summa. ꝯf. iudi. deleg. cām. ij. ff. de iuris. om. iu. q̃ iurisdictiōeʒ. z ¶ De impialib⁹ edib⁹. i. de domo cuiuslibet iudicis de h dixi. iij. q. v. accusator eẽ. iudex tñ suos domesticos cogiť recipe ꝯ se. vt. C. de assessor. si post.

Q E quinta. de iure ter ē citād⁹ q̃libet. vt. xxiiij. q. iij. de illicita. si tñ ad primā citationē nō venerit deliq̃t: q: spreuit mādatum iudicis ⁊ puniť. ff. si q̃s i ius vo. nō ie. l. ij. ff. si q̃s ius di. nō ob. l. vna. ⁊ ꝓstabit sumpt⁹ litis die illo facto. vt. C. de iud. sancim⁹. ⁊ agiť h de inducijs citatorijs siue expectatorijs que danť epis ⁊ eedeʒ danť presbiteris ⁊ dyaconib⁹. vt. xv. q. vij. si aūt. ⁊ dictū ē de his. s. iij. q. ij. in summa.

Q Uisq̃s. casus. eps accusatus si infra tps vnius mensis a tpe receptionis litteraꝝ nō venit excōicať si allegat iustū impedimētū datur ei alius mensis sʒ remanebit excōicat⁹ quousꝙ ꝓbabit iustū impedimētuʒ: ⁊ si nō venerit secūdo mense cōdēnabiť. si vero accusator nō venit die statuto excōicand⁹ ē: sʒ si iustā ꝓbat absentiā absoluiť ⁊ postmodū aget. iste ē casus fm. h. fm eū expōiť post fm menseʒ. i. post principiū secūdi mēsis. Alius casus. aliquis vult accusare epm vadit ad primatē: vocatur eps. eligit iudices eps. deinde vocať ab eis vt sit tali die coram eis. ⁊ si tūc nō venerit suspendať. si aūt miserit nunciū qui alleget iustā excusationē datur ei alius mensis. ⁊ si in fine secūdi mēsis nō venerit tunc excōicať. ⁊ fm hoc expone post secūdū mensem. i. post finē secūdi mensis. ⁊ sic nō obstat. j. c. pr. q. iij. c. si egrotans. q: ibi datur terti⁹ mensis ad cōuincēdā maliciā. extra d do. ⁊ contu. cum olim. b ¶ Occurrerit. sed pone ꝙ iudex ita dixerit: si nō veneris die illa sis excōicat⁹: ⁊ ille nō venit: q: nō pōt venire. nunq̃d erit excōicat⁹. vł ꝙ nō. nā ⁊ audiť hic causa absentie ⁊ ꝓbata cā nō absoluitur: nec eñ extat cōditio: q: nō diceť nō venisse ex quo casu nō venit. vt ff. de cōdi. ⁊ demon. l. ij. nec ꝓposuit iudex excōicare ipm in oi casu sʒ in casu cōtumacie tñ. ar. ad h. ff. de solu. si seruus. ⁊ in fi. ⁊ cū nō fuit contumax penaʒ cōtumacie nō patiť si nō venit. vt. ff. de re iudi. cōtumacia. Io. De.

fra spaciū mensis[c] ex ea[d] die qua eū litteras accepisse cōstiterit. Quod si aliq̄s veras necessitatis causas ꝓbauerit quibus occurrere nō potuisse manifestū sit sue cause dicēde intra alterū[e] mensez integrā habeat facultatē verūtamē tādiu post mensem secūdū non cōicet[f] donec purget. Si ăt ad vniuersale cōciliū occurrere noluerit: vt vel ibi că eiꝰ termine tur ipse in se dānationis[g] sniam dixisse iudicet. Tēpore sane q̄ nō cōicat[h] nec i sua ecclesia vel prochia cōicet. accusatori ăt eiꝰ si nūq̄z diebꝰ cause dicēde de fuerit subtrahēs se a cōione nō remoueatur. Si vero aliq̄n defuerit subtrahēs se restituto in cōione epo remoueatur a cōione accusator, ita tñ vt nec ipsi adimat[k] facultas cause pagēde si se ad diem statutū nō voluisse sz nō potuisse occurrere ꝓbauerit[l].

Sexta vero qō ex eodē capitulo terminat in quo sequit

In ciuili ꝛ ꝓprio dūtaxat negocio ad arguēdū admittit q̄ in epi accusatiōe culpabilis inuenit.

Illud vero placuit vt cū agere ceperit in epoꝝ iudicio si fuerit accusatoris psona dānabilis de cetero ad arguēdū nō admittat[m] nisi ꝓprias causas nō tñ ecclesiasticas vl' crimiales asserere voluerit. ❡ Itē ex ꝯcilio carthaginēsi. viij.

Propria cām agere valet cui accusare non licet.

Omnibꝰ[n] quibꝰ accusatio denegat in causis ꝓpriis accusandi licētia nō est negāda. ❡ Itē felix papa oibꝰ epis. In accusatiōe episcopoꝝ deficiens ciuilē tñ exp̄iri potest.

Si accusatoꝝ psone i iudicio epoꝝ culpabiles apparuerint ad arguendū nō admittātur: nisi ꝓprias cās asserere nō tñ crimiales vel ecclesiasticas voluerint. ❡ Itē adrianꝰ papa. De eodē

Quod si accusatorū psone in iudicio epoꝝ ꝛc. vt supra in eisdē verbis.

Incipit causa quinta.

In infamiā cuiusdā epi cartula accusatiōis occulte cōscribit tādem accusator ꝓcedit in publicum. epꝰ ăt semel litteris euocatꝰ cause sue die statuta adesse nō valēs: p ꝓcuratorē iudici se repñsentauit: absq3 sinodali audiētia dānat. demum iudicio p appellationē renouato de accusatoris inimicitia epꝰ ꝯquerit. tādem in ꝓbatiōe deficit accusator ❡ Primo q̄rit q̄ pena sit feriendꝰ q̄ famosuz libellū clanculo scribēs ꝓbare negligit: que litteris mādauit. ❡ Secūdo quotiēs sit vocādus ad cām anteq̄z sniam dānatiōis accipiat. ❡ Tertio an p ꝓcuratorē cām suā agere valeat q̄ p seipm ad diez cause sue adesse nō pōt ❡ Quarto an absq3 sinodali audiētia sit dānādus. ❡ Quinto an ideo aliq̄s sit habendꝰ inimicꝰ q2 crimē alteriꝰ indicat. ❡ Sexto q̄ pena sit plectendꝰ q̄ qō intulit ꝓbare nō valet.

De prima[a] questiōe adrianꝰ papa scribit dicēs. Flagellat qui scripta in alteriꝰ famā ꝓbare neglexerit.

Qui in alteriꝰ famā publice[b] scripturā aut v̄ba contumeliosa cōfinxerit ꝛ repꝰ scripta nō ꝓbauerit flagellet[c] ꝛ q̄[d] eā prius inuenerit rumpat si nō vult auctoris facti famā incurrere[e]. Itez gregoriꝰ. De eodē

Quidā maligni spūs cōsilio repletus cōtra castoriū notariū ac respōsalez nostrū nocturno silētio i ciuitatis loco publico cōtestatōnē posuit in cuius crimine loquentē mihiq3 asserebat eūdē ꝺ faciēda pace callide cōtradicētē q̄ si nō exierit[f] neq3 publice[g] confessus fuerit quisq̄s ille sit q̄ hoc agere p̄sumpserit vel ꝯsensuz tāte iniquitatis cōcilio prebuerit ex dei ꝛ dñi nr̄i iesu xp̄i spū diffinimꝰ vt sancti eiꝰ corporis pticipatōne ac sanguinis priuatꝰ sit. si vero q2 latet ꝛ q̄m nescitur teneri ad disciplinā[h] non valet si tanti mali cōscius ꝛ ꝓhibitꝰ corpus ꝛ sanguinē dñi pcipere presumpserit: anathematis vltione pcutiatur ꝛ vt fallax ac pestifer a sancte ecclesie corpe sit diuisus. Si autē in eadē ciuitate ingressus publice potuerit[i] docere que dixerit uel forte sciēs se nō posse q̄ scripsit

excōicatꝰ est: sed absoluit sine expēsis: q2 excōicatio nō tenet nisi in duobꝰ casibꝰ. vt ex de sen. excōi. per tuas. Bar. c ❡ Mensis. vel triū mensium. vt. j. pxi. q. iij. c. i. ꝛ. q. ij. c. ij. cōtra. d ❡ Ex ea. nota ꝙ cōputādū est semper tp̄s a receptiōe litteraꝝ. vt hic: ꝛ. xvi. q. iij. placuit. ij. extra de appel. super eo. ij. in fi. ꝛ. C. de execu. tu. quinquaginta. nec cōputabit dies in quo recipit litteras. vt. ff. si quis cauē. l. i.

e ❡ Alterū. sz obiicit aut primꝰ mensis fuit pemptoriꝰ aut nō. si nō: quare excōicat ꝯ istud. xxiiij. q. iij. ꝺ illicita. si fuit: quare datur ei aliꝰ mensis postea. Itē qualiter fuit hic missuz pemptoriū prima vice ꝯ illud. ex ꝺ dilac. c. dilecti. si vis tenere casum. h. dic ꝙ h ex cā fuit primo missuz pēptoriū. vt ex ꝺ resti. i integ. cū ex litteris. in fi. ꝛ. ff. de iud. nōnunq̄. ꝛ sequēs pēptoriuz dat ad cōuincendā maliciā. sic. j. v. q. iij. c. i. fm aliū casum nō ē primꝰ mēsis pē

Q. vi.

proriꝰ. fm h dic ꝙ n puniē h snia excōicatōis sz suspēsiōis vl alia. naz bene punit quis in citatiōe non pemptoria. vt. v. q. ij psenti. C. de iudi. sancimꝰ. ff. si quis in ius vo. nō ie. l. ij.

f ❡ Nō cōicet. i sacramentis.

g ❡ Dānatiōis. cuz lis ē cōtestata. vt dixi. iij. q. ix. decernimꝰ vel legit de sentētia excōicationis.

h ❡ Cōicat. ar. ꝙ qui est suspensus in vna ecclesia ꝛ i altera. q2 cū sit tñ vna ecclesia nō pōt ee ptiz intra ꝛ partim ex ecclesiaz vt. xxiiij. q. i. loquit. ꝛ. vij. q. i. si quis presbiter. ar. ꝯ. l. viij. di. si quis de alteriꝰ.

i ❡ Accusator. id q̄re cogit iste accusare ꝯ illā regulā. C. vt nemo inuitꝰ agere vel accusare cōpellatur. Itē nōne accusator pmo esset amonēdꝰ. vt. C. qui accu. nō pos. q̄ crimē. forte h ē spālei epo. sic aliud. j. pxi. q. c. iij. ꝛ h obtinet cū ex accusatiōe orta ē ifamia ꝯ epm. ꝛ iō cogit accusator ꝓcedē. vt. j. px. q. i. quidā. ꝛ. q. vi. epiphaniū. vl' hic inscriptū fuit. ꝛ iō cogebat ꝓcedere. vt extra de accusa. licz. in fi. si aūt nec accusator nec accusatꝰ venit tūc neuter est puniēdꝰ. ff. si quis in ius vo. nō ie. l. ij. §. vlti. Itē habes hic ꝙ si accusator nō ꝓbat iustā cām absentie āmodo nō audit de illo crimine. ex de accusa. lz. C. qui accusa. nō pñt. l. iij. idē forte vbi ꝺ crimine agit etiā ciuilit. ff. de iur. fis. l. ij. §. senatꝰ. Item vbi accusat instrm falsuz. vt ex de fi. instru. cōtingit. Idē vbi accusat matrioniū. vt ex qui matri. accu. pos. vel nō p tuas. Idē vbi p̄figit terminꝰ ad inducendos testes. vt extra de ꝓba. lz. Idē vbi p̄figit terminꝰ ad exceptiōes ꝓponēdas, ex ꝺ excep. pastoralis. Itē vbi impetit statꝰ alicuiꝰ. vt. C. de inge. manu. diffamari. secꝰ ăt in ciuilibꝰ negociis vbi p trienīū expectat. vt. C. de iud. ꝓperādū. k ❡ Adimat. vt. C. qui ac. non pos. si ea. ꝛ. l. q̄ crimen. l ❡ Probauerit. suū sacrm sufficit i h casu. xxij. q. i. c. i. C. de re. cre. in bone. c. di. optatū. extra de ꝓcura. ex insinuatione. nō eñi requiritur ꝙ plene ꝓbetur cā absētie. vt extra de sen. ꝛ re iudi. cū bertoldus. arg. ꝯ ex de resti. in integ. ex lris.

Sexta vero questio ꝛc.

Illud. non admittatur istud ē expositū. ꝯ. iij. q. x. c. si accusator ꝛ. c. i. ꝛ. iij.

m ❡ Non admittat. q̄dam dicūt ꝙ i nullo crimine admittat ꝯ epm

Omnibꝰ. excipiunt

Q. i.

excōicati. vt ꝯ. c. q. i. c. i. itē serui ipubes. vt. iij. q. vij. §. tria. in prin. et minores. vt. C de auctori. p̄stan. l. clarum ꝛ in casu quē habes ex qui ma. accu. pos. cuz in tua. itē fallit in vsurario. vt extra ꝺ vsur. quia frustra. Itē fallit in libertis et parentibꝰ. vt ij. q. i. ꝓhibentur. Itē i muliere. vt. xxxij. q. i. §. hic i mulieribꝰ.

De prima questio queritur qua pena punit q̄ famosuz libellum cōposuit occulte ꝛ non vult ꝓbare ꝙ scripsit. ꝛ distinguit. aut certū ē quis cōposuit aut nō. si certū ē aut ē cōuictꝰ aut spōte cōfessus. si est cōuictꝰ fm leges decapitat. j. e. l. si q̄s. ꝛ fit intestabilis. ꝯ. pria. q. iij. ob carmen. fm canones vero subiicit verberibꝰ. vt j. c. i. Si vero spōte cōfitet cū nō pt ꝓbare: mitiꝰ cū eo agit. vt. j. e. c. ij. in fi. si nō ē certū dz admoneri vt ꝓdeat in publicū ꝛ ꝓbet qō scripsit: q2 si nō fecerit primo priuabit sacramētis: postea excōicat. ꝛ h ē cū innocēs aliquis infamat. secꝰ tamē dicūt si nocēs aliq̄s infamat q2 expedit peccata nocētiū nota eē. ff. de iniur. eum qui. in pri. Iob,

Qui i alteriꝰ. publice. i. in publico loco. c ❡ Flagellet. sz. ll. capite punit. j. e. si quis. nota penas corporales infligi fm canones, vt, ꝯ, xlv, di, cū beatꝰ, d ❡ Et qui, ff, C, de fur, ciuile,

e ¶ Incurrere. pt tamē ꝓbare ctinē si vult. ff. de iniur. cū qui. Jo.

Quidā maligni. q̄ si nō exierit. nōne āmonitio debuit ꝓcedere excōicationē. vt. xij. q. ij. indigne. s; forte h̄ ꝓcessit ⁊ q: tp̄s h̄ nō adijcit vsq; ad qḋ tp̄s teneat̄ exire statim tenet̄ exire. qḋ si nō fecerit ex q̄ est in mora statim incidit in excōicationē. ar. ij. q. vij. quapropt̄. i. q. i. ꝯstat. ff. ō manumis. testa. libertas. sed vi det̄ ꝙ q̄diu ꝑt exire ꝙ nō sit excōicatus ff. de v̄. ob. ita stipulat⁹. §. i. petr⁹ hispan⁹ dicit expectādum vsq; ad xl. dies. extra ō purg. cano. c. vl. h̄ tñ veritas ē ꝙ condi tio affirmatia aliter exponit̄ q̄ negatiua. cū eñ dicit̄: si intraueris capitoliū: exponit̄ sic. i. si cu; p:imū potes intrare itres. vt ff. de condi. et demon. h̄ con ditio. s; cōditio negatiua sic exponit̄. si nō intraueris i. cū p:imū de finis posse intrare. vt. ff. de verb. obli. ita stipulat⁹. §. i. nisi in casu h̄ posito ⁊ in casu libertatis. vt. ff. de manumis. tes. libertas.

ostēdere errorē[k] suū fuerit apte confessus dñici corporis ⁊ sāguinis ꝑticipatione nō sit priuatus neq; a sācte eccl'ie corpore existat alien⁹. ¶ Itē ex ꝯcilio elibertano

Anathematizent̄ qui famosos libellos in ecclesia ponūt.

Hi qui inuēti fuerit libellos famosos in ecclesia ponere anathematizent̄. Codice libro. ix. titu. de famosis libell' impator valentinian⁹ ⁊ valens. ¶ Si quis famosū libellū siue domi siue i publico siue quocūq; loco ignar⁹ reperit aut corrūpat priusq̄ alter inueniat aut nulli fateat̄ inuētū. Si vero nō statim easdē cartulas vl' corruperit vel igne cōbusserit s; vim eax dolose manifestauerit sciat se q̄si auctorē hmōi delicti capitali[l] snīe subiugandū: hmōi aūt libell⁹ alteri⁹ opinionē non ledat.

Vocatio[m] āt ei⁹ q̄ impetit̄ nō semel ⁊ bis ⁊ tertio ꝑ cōgruum spaciū rationabilib⁹ scriptis fieri d;. ¶ Unde damasus papa scribit dicēs.

Uocatio ad sinodū ei⁹ q̄ impetit̄ ⁊ in scriptis ⁊ ꝑ spaciū fiet congruū

Uocatio ad sinodū iuxta patrū decreta canonica ei⁹ q̄ ipetitur rationabilib⁹ scriptis d; fieri ꝑ spaciu; cōgruū: atq; canonicū: q: nisi canonice vocat⁹ fuerit: suo tp̄e ⁊ canonica ordinatōe l; venerit[m] ad cōuētū quacūq; necessitate nisi sponte voluerit nullatenus suis respōdebit insidiatoribus.

¶ Itē siluester papa. Quib⁹ temporum spacijs re⁹ vocet̄ ad causam:

Presenti[a] decreto censem⁹ vt i p:imis paternalit̄ vocent̄ ⁊ per septē dies expectent̄ nulli⁹ ecclesiastice rei interdicta licētia. Huic vero expectatiōi iteru; addant̄ dies septē interdicta licētia ecclesiā intrādi ⁊ oīa diuina officia audiēdi. post vero adijciant̄[b] duo dies q̄bus a pace ⁊ cōione[c] sancte sint ecclesie suspensi. deinde vero iterū alijs duob⁹ die

g ¶ Publice. ꝯ. i. de pe. di. i. §. his auctoritatib⁹. vbi penitēti dī non tibi dico vt te ꝓdas s; illud est ꝑ detestatione criminis. vel ibi loquit̄ de occulto crimine: s; hic de manifesto. l; ꝑsona sit ignota. h ¶ Ad disciplinā id est correctionē. i ¶ Potuerit. s; nōne re⁹ hūc accusatorem possit remouere q: eū nō ꝓmonuit vl' ꝙ veri⁹ est q: ei suspect⁹ ē. vi. q. i. qui crimē. sed forte de innocētia sui cōfidebat. s; certe l; iste sit ifamis ipso facto ⁊ ꝑ snīa; tñ in odiū sui ⁊ in fauorē rei admittit̄ ad accusationē. vt sic clareat de innocētia rei ⁊ vt actor nō ꝓbās puniatur de calūnia: ⁊ sic est h̄ speciale ꝙ aliq̄s criminosus admittit̄ ad accusationē l; nō ꝓsequat̄ suā vl' suorū iniuriā. k ¶ Errorē. ō. di. viij. consuetudo. ō. ij. q. iij. §. notandum. l ¶ Si quis. capitali. si capitale fuit crimē cōscriptū. alias nō. vt. ō. cā ꝓxi. q. iij. ob carmen.

Uocatio. si ter citat̄ quis licet nō dicat̄ peremptorie tñ suffic̄ hoc vt perēptorie sit citat⁹. vt. C. quō ⁊ q̄n iudex. l. cōsentaneum. ⁊ l. tres denunciatiōes. ⁊ l. cessante. illḋ tamen apponere d; iudex ꝙ peremptorie citet ⁊ d; cōminari ꝑti si nō venerit ꝙ ꝓcedet. ff. de iudi. in peremptorio. ⁊ vel in prima vel secūda vl' tertia citatione pōt citare peremptorie. vt ex̄ de in integri. resti. tu; ex litteris. in fi. ⁊ ff de iudi. nōnunq̄. dūmodo nō maturet̄ peremptoriū nimis. vt ex̄. de dilac.

Uocatio. venerit. si aliq̄s inuenit̄ rome ꝑ sua necessitate vel ex cā legationis vel appellatiōis nō cogit̄ ibidē respōdere s; pōt domū reuocare. vt. ff. de iudi. l. ij. §. ea quoq;. ff. ex quib⁹ cau. in pos. ea. l. ad cognitionē. ⁊ in auē. de san. epi. §. si vero. sec⁹ est si sit ibi ex volūtate. vt i auē. e. §. si quis ep̄s aut cleric⁹ vt. C. de epi. ⁊ cle. l. oēs. §. in hac. nam roma cōis patria est ff. ad munici. roma. nā cū epi faciūt cōcilia bñ tenet̄ quilibet ibi respōdere. ex̄ ō li bel. ob. c. i. nā illic q̄libz gñali citatōe citat̄ vt di. xviij. ꝑ totū quare g̃ dicit hic ꝙ nō teneant̄ rñdē corā sinodo. dic ꝙ appellat h̄ sinodum aliquē cōuentū ep̄orū qui ꝑꝑ aliquā necessitate fit: non tñ sinodi cā ꝯueniūt. vl' dic ꝙ speciale ē i accusatione vt accusat⁹ nō teneat̄ rñdere corā sinodo nisi habeat īducias. sec⁹ in ciuilibus causis.

bus sub eadē expectatiōe expectet̄ quibus vna die superaddita omni expectatione veluti iā desperata venia re⁹ mox anathematis gladio feriat̄. ¶ Itē damasus papa.

Nulli⁹ accusatio ꝑ scripta suscipiatur.

Relatū[d] ē ad sedē apostolicā vos accusationes fratrū tm̄ ꝑ scripta suscipere absq; legitimo accusatore: qḋ deiceps in oī orbe terrax fieri apostolica auctoritate ꝓhibem⁹. ⁊ qḋ nuꝑ factū ē absq; vlla retardatiōe corrigere curam⁹: nec vnq̄ prius per scripta eorū q̄ accusant̄ cās discutere q̄ ꝑ querelātiū instōnē vocati canonice ad sinodū veniāt ⁊ presens ꝑ p̄sentem agnoscat veraciter ⁊ intelligat ea q̄ ei obijciunt̄. Leges eñ seculi accusatores p̄sentes exigūt ⁊ nō ꝑ scripta absentes. Unde canonica patrū cōstituta nō semel s; sepissime clamāt nec accusatōes nec testioniū[e] vllū ꝑ scripta posse ꝓferre nec de alijs negocijs q̄cūq; testimōium dicāt nisi de his que sub eorū p̄sentia acta eē noscunt̄. Similit̄ ⁊ qui accusare aliū elegerit p̄sens ꝑ se ⁊ nō ꝑ aliu; accuset inscriptiōe videl; premissa: neq; vnq̄ vllus iudicet̄ anteq; legitimos accusatores habeat p̄sentes locūq; defēdendi accipiat ad abluēda crimina. Curandū quoq; est ne ira[f] cuiq; subrepat faciatq; citi⁹ oē qḋ nō liceat. ¶ Itē felix papa athanasio ⁊ oib⁹ orietalib⁹ episcopis.

Ui aut timore electi aut suis rebus expoliati ad sinodū non vocentur

Si primates ep̄orū accusatores cū eis pacificare[g] familiarit̄ minime potuerint. tūc tp̄e legitimo ad sinodu; canonice añ cōuocatā nō īfra angusta tp̄a canonice cōuocent ⁊ nō pri⁹ eis q; per scripta significent quicquid eis opponit̄ vt ad respōsionē p̄parati aduenient: nā si aut vi aut timore electi aut a suis rebus expoliati fuerint nec canonice ad sinodū vocari possunt: nec respon

Presenti. vel itelligit̄ h̄. c. ō raptorib⁹ rex ecclesiasticaru; ꝑꝑ odiū eox: vel de clericis in eadē ciuitate cōstitutis quibus minores dātur inducie q̄ remotis. vt. j. e. q. iij. si egrotās. vl' sunt paternales adiectiones vel per quas quis expectat̄ et postq̄ canonice ⁊ ꝑ temp⁹ legitimū citat⁹ nō venit vl' nō tenet per illud. j. xxiij. q. iij. de illicita b ¶ Adijciant̄. si. C. de iudi. auē. iubem⁹. ex̄ de do. ⁊ cō. cū oli c ¶ Cōione. sed nōne est hec eadē pena cū prima: nā cui iterdicitur ecclesia interdicta sunt sacra ecclesie. vt. xij. q. ij. de viro. ⁊ xxiij. q. ij. latorē. Itē nō pōt intelligi de cōione fideliū q: de illa loquit̄ in fi. s; dic ꝙ loquit̄ de cōione fratrū. i. ꝙ nō cōicabit alijs fratrib⁹ vel in choro vel in mensa vel in dormitorio.

Relatū. ꝑ scripta. ō. ij. q. viij. ꝑ scripta. e ¶ Testimoniū. iudiciale. nā ꝑ litteras p̄t al. quis perhibere alij testimoniū fame sue. vt. lxxi. di. extrāeo. ⁊ c. hortamur. ⁊ de cō. di. i. iubemus. sed iudicialis nō.

f ¶ Ira. q: tp̄e ire nō discernit homo qḋ iustū est. vt. xi. q. iij. illa.

Si primates. pacificare. potest ergo iudex ꝯponere inter partes. vt. xc. di. studendū. ⁊ xxiij. q. vl. si quis mēbrox. ⁊. q. iiij. si illic. ff. de no. o. nū. l. i. §. p̄t. ⁊ ē si. ff. de vsur. equissimū. s; hoc verū ē i crimine qḋ nō inducit depositionē; q: in illis l; cōponat̄ p̄t iudex ex officio de crimine inquirere. vt ex̄ de collu. dete. c. i. ⁊ ij. ⁊ C. de abolic̄. l. ij. silr̄ in denunciatiōe nō admittit̄ cōpositio. vt. ō. ij. q. vij. q̄propt̄. vl' itelligit̄ cū nō accusat̄ de iniuria facta eccl'ie. s; ꝑsone. xxiij. q. iiij. si is q̄. ⁊ sic nō obstat. ij. q. vij. q̄ ꝓpter. vel meli⁹ ibi loquit̄ i denūciatiōe ad quā q̄lib; tenet̄. de h̄ noui. ō. ij. q. iij. §. no

tandū.ij.in fi. b ¶ Quid.fic.iij.q.ix.indicas.ex de dila.preterea.extra de appel.significantibus.

Quod aūt.in causa iniuriaꝝ datur ꝓcurator. Itē in crimine suspecti.vt.ff.de ꝓcura.nō solū.§.vlti.⁊ in minoribꝰ criminibꝰ.ff.an per aliū cause ap.l.i.⁊ qꝛ in leuibꝰ criminibꝰ nō fuit inscriptio.ff.de accu.leuia ⁊ ad allegandū cām absentie in ciuili dari ꝓcurator pōt: sꝫ in actione populari nō pōt ꝓcurator dari.ff de ꝓcura.lꝫ.⁊ in causa statꝰ.C.de assert.tol.l.i.quidā etiā cogunt dare ꝓcuratorem vt epi.vt.j.e.qꝛ epi.⁊ illustres psōe vt.C.de ꝓcura.l.vl.de hoc plenꝰ inuenies.s.ij.q.vi.si qn.

Q. iij.

Si egrotās.legatū.sꝫ nunquid tenet infirmus vel absens ex iusta causa ex necessitate ꝓcuratorem mittere rñsurum noīe absentis nō vr vt ex de ꝓcura.querelā.nā si cōtra absētem ferat snīa ⁊ ipse postmodū probat iustaꝫ cām absentie retractat snīa lꝫ nō miserit ꝓcuratorē.vt ex de sen.⁊ re iudi.cum bertoldꝰ.⁊.vij.q.i.p̄sentium.imo ⁊ si sub pena ꝓmisisset aliq̄s stare iudicio ad certū diē si ꝓbaꝫ iustā cām absentie: subuenirex ei.vt.ff.de arb.si cū dies.§.si q̄s ex litigatoribꝰ.nā egritudo iudicis vel pr̄ꝫ ꝓrogat diē.ff.de re iudi.quesitū.imo etiam si ꝓbabili cā absit nō ꝑcedit cōtra eum.vt extra de offi.dele.cōsultationibꝰ Itē fm hoc nō esset melior cōditio illius qui abest ex iusta cā q̄ illiꝰ qui abest ex iniusta qꝛ q̄ nō vult interesse sufficit ei si mittat ꝓcuratorē.vt ff.de ꝓcu.l.i.⁊ generaliter tradit ꝓ regula quotiēscūqꝫ quis abest ex necessitate nō ex volūtate subuenit ei siue habeat ꝓcuratorē siue nō.ff.ex qui.cau.ma.sed ⁊ si.§.vlti. Itē sufficere dꝫ tal qui alleget cām absentie.vt.lxv.di.si quis. Ecōtra ꝓbat q̄ nō sufficiat mittere ꝓcuratorē q̄ alleget cām absentie:nisi alleget cām cause.vt.xviij.disti.epi.i.nā sicut pōt quis mittere nunciū sic ⁊ ꝓcuratorē.ex de ap.cōstitutꝰ.nec excusat aliquis ꝑ iustā absentia quin fiat missio in possessionē bonoꝝ suoꝝ si nō sit qui defendat ipm.ex de eo qui mitti.in pos.c.vl.qd̄ hodie remotū ē.nec exuli subuenit si nō reliq̄t ꝓcuratorē.ff.de mino.papinian.nec ei qui appellationis cām ꝓsequit.vt.ff.cū q̄ ap.in ꝓuin.debere defendi.l.i.⁊.ij.nec absenti cā rei publice.C.de in inte.re.ignorare. Ad h̄ dicūt q̄daꝫ q̄ actor tenet sp̄ mittere ꝓcuratorē suū siue possit siue nō possit venire.per id qd̄ legitur.ff.de diuer.⁊ tēpo.p̄scrip.l.i.reꝰ aūt nō tenet.melius pōt dici q̄ siue sit actor siue reus si habet iustā causaꝫ absentie nō tenet mittere nisi

dere emulis debēt anq̄ꝫ canonice restituant ⁊ eis sua oīa legaliter reddantur ¶ His auctoritatibꝰ euidētissime dat intelligi q̄ nisi q̄s canōice vocatꝰ fuerit etiā si aliq̄ occasiōe ad sinodum veniat suis nullatenꝰ cogit rn̄dere insidiatoribus. Canonica autē vocatio ē quādo seruato dierū interstitō scd̄m auctoritatē beati siluestri pape cause sue lr̄is adesse iubetur.q̄bꝰ q̄d ei obijciat auctoritate felicis pape significari dꝫ.

Quod aūt ꝑ ꝓcuratorē suaꝫ cām agere valeat q̄ impeditus cause sue adesse nō valeat auctoritate romāe sinodi q̄ tēpore adriani pape celebrata est ꝓbari videt in qua sic statutū legit.

Pro se legatū ad sinodū mittat quē grauis necessitas premit.

Si epus egrotās fuerit aut aliqua eū grauis necessitas detinuerit ꝓ se legatū ad sinodū mittat nec a cōmuniōe suspēdat cui crimē intendit nisi ad cām suā dicēdam electorū iudicū die statuta litteris euocatꝰ minime occurrerit:hoc est nisi a lsena p̄occupauerit necessitas īfra spaciuꝫ duoꝝ vl̄ triū mensiū vel eo ampliꝰ put cā dictauerit. ¶ Codice libro nono titl'o de accusatiōibꝰ ⁊ inscriptiōnibꝰ

Impr.alex.aug.

Reos capitaliū criminuꝫ absentes etiā per ꝓcuratores defendi leges publicoꝝ iudicioꝝ ꝑmittūt. Ecce q̄ epus impeditꝰ ⁊ sue cause adesse nō valēs legatū ꝓ se iubet ad sinodū mittere:sꝫ legatꝰ iste nō ad cām istā agendā sꝫ ad necessitatē sinodo exponēdā mittit qua impeditꝰ epus sinodo p̄sentiā suā exhibere nō valuit. Cām aūt maxime criminalem nulli nisi per se agere lꝫ. ¶ Unde adrianus ait.

Criminaliter accusans vel accusatꝰ ꝑ se expiatur.

In criminalibꝰ causis nec accusator nisi ꝑ se aliquē accusare pōt nec accusatꝰ per aliā personā se defendere ꝑmittit. ¶ Itē anacletus papa.

In oībꝰ causis pterq̄ in criminalibꝰ epi ⁊ sacerdotes ꝓ se aduo

Q tum habeant.

Quia epi ⁊ vniuersiq̄ sacerdotes ad solā laudē dei bonorūq̄ operū actōnem cōstituunt dꝫ vnusquisq̄ꝫ eorū taꝫ ꝓ ecclesiasticis q̄ꝫ etiā ꝓ suis actionibꝰ excepto publico videlicꝫ crimie h̄re aduocatū nō male fame suspectū sꝫ bōe opinionis ⁊ laudabilis artis inuētū:ne dū humana lucra attēdūt eterna p̄mia

Quod aūt absq̄ꝫ ꝑdant sinodali audiētia nō debeat dānari auctoritate iulij pape probatur qui ait.

Ni si in legitima sinodo epus iudicari vl' audiri nō dꝫ.

Nullus epus nisi in legitima sinodo ⁊ suo tp̄e apostolica auctoritate cōuocata sup quibusdā crimiatiōibꝰ pulsatꝰ audiat vel iudicet vel dānet. sin aūt aliter p̄sumptū fuerit a quibusdā inuanū deducat qd̄ egerit nec inter ecclesiastica statuta vllo modo reputet. ¶ Itē zepherinꝰ vrbis rome archiepiscopꝰ oībꝰ epis.

Epus accusās a.xij.audiat.finis vo cause ad apostolicā sedē deferat.

Duodecim iudices quilibet epus accusatꝰ si necesse fuerit eligat a quibꝰ eiꝰ cā iudicet:nec prius audiatur aut excōicetur vel iudicet q̄ꝫ ipsi per se eligant: ⁊ regulariter vocatus ad suoꝝ primo cōuentū epoꝝ ꝑ eos eiꝰ cā iuste audiat. ⁊ rōnabilit discernat. finis vero eius cāe ad sedē apostolicā deferat vt ibidē determinet. nec ante finiat q̄ꝫ eiꝰ auctoritate fulciatur: ¶ Nō vero absq̄ꝫ sinodali audientia epus dānari ꝓhibetur sine p̄iudicio romane sedis intelligi oportꝫ que sua auctoritate quosq̄ꝫ valet dānare vel dānatos absoluere. Unde gelasiꝰ papa. Ipsi sunt canones ⁊c. J.in cā. Snīa excōicationis dānatus vel notatꝰ ⁊c. Itē adrianus papa. saluo eccl'ie romane in oībus primatu manifestuꝫ est qd̄ illa q̄ sunt per vnāquāq̄ꝫ prouinciā ipsiꝰ ꝓuincie sinodus dispēset. sicut in niceno cōstat decretū esse cōcilio. ¶ Cū aūt accu

sua hac forma sit citatꝰ vt veniat vl' ꝓcuratorē mittat.vt ꝓbat extra de dolo ⁊ cōtu.cū dilecti.in fi.alioquin sufficeret mittere talē q̄ tñ alleget cām absentie.vt.xviij.di.placuit.extra de sen.⁊ re iudi.tenor.tñ si diutino impedimēto q̄s est detētꝰ si tale sit negociū q̄ possit expediri ꝑ ꝓcuratorē ita vt iudex ita plene possit instrui ꝑ ꝓcuratorē sic ꝑ dn̄m bene tenet mittere talē ꝓcuratorē ⁊ credo q̄ decretalis querelam.tales causas appellat graues q̄ ita sunt inuolute ⁊ intricate q̄ nō de facili ꝑ procuratores

Q. iiij.

possunt expediri.sꝫ tñ non nego quin sē ꝑ possit actor mitti i possē. reꝝ absentis ex quacūq̄ cā reꝰ abest vbi actio ē tempe peritura.

a ¶ Nisi ad cām.i.si non.

b ¶ Nisi aliena.vl' q̄ʒ vocatur a rege.vt xviij.di.si episcopus.tñ canon alia ꝯ̄ia excipit etateꝫ ⁊ egritudineꝫ ⁊ grauiorē necessitatē.vt.j.viij.di.placuit. Itē si ad testimoniū dicēduꝫ vl' ad municipales necessitates vocet.ff.si quis caut.l.ij.i pri. Itē si occupatio ꝓpriorum negociorū cā vrgeat.ff.de iudi.cōtinua

Reos.deferendi.s.ad accusatiōes ꝓponēdas ⁊ etiā ad exceptiōes obijciēdas vt ex de accu.veniens.⁊ c.sup his.meliꝰ ē eni qualēcūq̄ꝫ ꝓcuratorē admitti q̄ absentes ⁊c.ff.de ꝓcu.fuum.§.publice.⁊ C.de ꝓcu.exigendi.lꝫ.M.dicerit ꝑ.l.istā q̄ post litē cōtestatā pt interuenire ꝓcurator ad defendēdū in crimine.

In criminalibꝰ.nisi in casibꝰ notatis.ij.q.vi.si qn.

Quia epi.sꝫ quid si ita paup ē sacerdos q̄ nō potest mittere ꝓcuratorē:tūc ꝑ se litigabit sicut illustres pauperes.vt in aut de illust.⁊ qui sup illustres sunt.coll.v. Ideo aūt iubent sacerdotes cōstituere ꝓcuratores:qꝛ nō expedit seruos dei litigiosos eē.vt ex de sin.di.c.i.⁊.ij.q.vij.sicut.⁊ ne cogant recedere a diuinis obsequijs.vt.C.de epi.⁊ cle.oēs.tñ etiā qꝛ cause materiā criminibꝰ creare noscunt.vt.lxxxvi.di.qꝛ.⁊.ix.q.iij.cū simꝰ.⁊.xvi.q.vij.qm̄ i q̄busdā.⁊ ille ꝯstituet. C.de iudi.ꝓperandū.in pri.habebit g̃ q̄libꝫ ecclia yconomū.vt.lxxxix.di.qꝛ.⁊.ix.q.iij.cū simꝰ.

auctoritate epi. C. de epi. ⁊ cle. oĩs. §. hic nihilominus. Sȝ q̇d si canonici aliquot cõtra epm̃ voluñt agere. tũc a superiore dād⁹ ē curator ad litem: sicut cũ pupill⁹ agit cõtra tutorē. vt. C. de in litē tu. vel cu. dan. l. ij. ⁊ vl. sȝ s̃m iura nr̃a canonici p se sine epo cõstituēt procuratores. io. sed certe procuratorē ad agendũ cõtra aliũ ab epo nõ possunt cõstituē sine auctoritate epi nec esse in iudicio. vt ex. de iud. cũm ⁊ ex. d. procura. c. i. bar. Item habes h q procurator nõ potest eē ifamis. vt dixi. iij. q. vij. c. i. Itē habes h q epus ⁊ sacerdos p procuratores debēt litigare ⁊ sic pȝ q añ litē cõtestataȝ ⁊ post pōt clericus s̃m iura nostra cõstituere procuratorē ⁊ per ipȝ iurare de calũnia vt probat extra de iura. ca. cũ cām. nisi velis exponē ibi procuratorē. i. iconomũ. ex. de iura. ca. in pertractādis. ⁊ lex dicit q vbi conuenit mõasterijũ vel ecclesiastica psona possunt cõstituere procuratorē. vt i aut. de san. epi. §. siue ro epi. col. ix. a Q. v. lij vero cõparant prelatos tutorib⁹ ⁊ dicūt q sicut tutor vł cura. ñ pt añ litē cõtestatã cõstituē procuratorē. vt. C. d. procu. neq. sic neqȝ plat⁹ qd non concedo. nulla ē enĩ cõparatio inter tutores ⁊ prelatos. q: tutor est tpalis. platus ppetu⁹. tutor nõ vtet bonis pupilli: sicut prelat⁹ bonis ecclesie: tutela est on⁹: sȝ prelatura ē honor. prelat⁹ habet liberam ⁊ generalē administrationē in bonis ecclesie ⁊ dare pt bona aliqua si hoc habet consuetudo ecclesie. sed tutor nõ. extra de donat. c. ceterum. f Publico. publicum vocat illud crimē de quo solēniter ⁊ publice quis potest accusari. Idem enim est in priuatis criminibus. vt. C. de iniurijs. l. vlti. quia nec in illis necessarius est procurator. vt. s. c. in criminalibus.

g Aduocatum. i. procuratorem.

Quod autem. hec questio tractata est. s. iij. q. viij. sed hic solum hoc addit q romanus pontifex sine concilio potest episcopum damnare. vt. j. §. quod vero.

satus ad cõciliũ venerit q̇cq̇d cõsidētiũ cõsultationib⁹ agit̃ aut ab accusantiuȝ pte pponit̃: nõ ɔtētiosis vocib⁹: sed mitissima verbor relatiõe pferat̃. ¶ Vñ in cõci. toletano. xi. In cognitiõe causaȝ contentiosi locum non habeant.

In loco benedictiõis[m] cõsidentes dñi sacerdotes null⁹ dȝ aut indiscretis vocib⁹ perstrepere: aut q̇buslibet tumultib⁹ pturbare: null⁹ etiã vanis fabulis vel risib⁹ agi ⁊ qd̃ est deteri⁹ obstinatis disceptationib⁹ tumultuosas voces effundere. Si q̇s enĩ vt aplus ait putat se religiosuȝ eē nõ refrenãs linguã suaȝ sȝ seducēs cor suũ hui⁹ vana ē religio. cultũ ei suũ iusticia perdit qñ silentia iudicij ob strepentiũ turbo cõfundit. dicēte ppheta. Erit cult⁹ iusticie silentium Debet ergo quicq̇d aut cõsidētiũ consultationib⁹ agit̃ aut ab accusantiũ prepponit̃ sic mitissima[a] verborũ relatiõe pferri vt nec cõtētiosis vocibus sensus audientiũ turbēt: nec iudicij vigorē de tumultu[b] eneruēt. Quicũq ergo in cõuentu concilij hec que premissa sunt violanda crediderit ⁊ contra hec interdicta aut tumultu aut cõtumelijs vel risibus cõciliuȝ perturbauerit iuxta diuine legis edictũ q̄ pcipit. eijce derisorē ⁊ exibit cũ eo iurgiũ: cũ oi dedecore d̄ consessione abstract⁹ a cõi cetu secedat. ⁊ triũ dierũ excõicatiõis[c] sniaȝ ferat.

Nunc aũt[d] querit̃ an sit aliq̇s maliuol⁹ iudicand⁹ q: crimen alteri⁹ indicat. De hoc scribit beat⁹ augustin⁹ ita dicēs. Magis nocet qui crimē celat q̄ qui amicabiliter indicat.

Non vos[e] iudicetis malivolos qñ crimē alteri⁹ indicatis[f] Magis quippe nocētes estis non indicando crimē: q̄ si fratres vestros quos indicando corrigere potestis: tacendo[g] perire permittitis. Si enĩ frater tu⁹ vulnus haberet i corpe qd̃ velit occultari cũ timet secari nõne crudeliter a te silet̃ ⁊ misericorditer indicat̃. Quanto ergo potius debes manifestare crimē ne deteri⁹ putrescat in corde. ¶ Idē ad vincētiũ donatistã ⁊ rogatistã. Nõ q̄ parcit ē amic⁹: nec qui verberat est inimic⁹.

Non oĩs q̄ parcit amic⁹ ē: nec oĩs qui verberat inimicus. Meliora enim sunt amici vulnera: q̄ voluntaria oscula inimici. Meli⁹ est cuȝ seueritate diligere q̄ȝ cũ lenitate decipere. Utili⁹ esurienti panis tollit̃[h]: si de cibo secur⁹ iusticiã negligebat: q̄ȝ esurienti panis frangit̃ vt iniuste seduct⁹ acquiescat. et qui freneticum ligat. ⁊ qui letargicũ excitat ambob⁹ molest⁹ existit: ⁊ tamē ambos amat. Quis nos pōt ampli⁹ amare q̄ȝ de⁹: ⁊ tñ nos nõ solũ docere suauiter: verũetiã salubriter terrere nõ cessat fomētis lenib⁹ quib⁹ de⁹ cõsolat̃. sepe etiã mordacissimũ medicamētũ tribulationis adiungit. Exercet fame patriarchas[i] etiã pios ⁊ religiosos. pplm̃ contumacē penis grauiorib⁹ agitat. nõ aufert ab aplo stimulũ carnis tertio rogatus: vt virtutē in infirmitate pficiat. ⁊ infra. Moueris aliqñ furē in auertendis pecorib⁹ pabulũ spargere ⁊ pastorē aliquando flagello[k] ad gregeȝ pecora errantia reuocare. ¶ Itē ex ambrosij sermone qui sic incipit: fortasse amarior. Nõ odio habet̃ sȝ diligit̃ q̄ castigat̃ et corripit̃.

Non osculat̃ semper pater filium sed aliquando castigat ergo quando castigat̃ qui diligit̃: tunc circa eum pietas exercetur. Habet enim ⁊ amor plagas suas que dulciores sũt cum amatis amarissime[l] inferunt̃. Dulcior est religiosa castigatio q̄ȝ blanda remissio. Unde ait ppheta. Dulciora sunt vulnera amici q̄ȝ voluntaria oscula inimici. ¶ Ex his verbis oibus dat̃ intelligi qd̃ magis cõtulit vtilitati fraterne qui crimē accusando vel indicando persequitur q̄ȝ qui celando fouere nititur. ¶ Eusebius autem papa contra statuere videtur dum aliorum crimina sponte confitentes in eporum accusationem recipi prohibet dicens. Non admittantur ad accusatio

Nullus. auctoritate. generali. audiri enim potest causa episcopi sed nõ potest terminari sine speciali mandato apostolice sedis: sȝ absolui posset. vt. iij. q. vi. q̄uis. ⁊ c. dudum. hoc tamē non credo vt dixi. iij. q. vi. accusatus. ⁊ ar. j. c. pxi. in fine.

Duodecim. ipsi. j. ix. q. iij. cuncta. ⁊ c. ipsi. ⁊ c. saluo.

l ¶ Quod vero sicut in niceno. s. iij. q. vi. neminem.

In loco benedictionis. i. sinodi.

a ¶ Mitissima. sic C. d. obsequi. patro. l. si manumissor. ⁊ s. iij. q. vij. si quis adeo lex punit talem vltimo supplicio. C. de his qui ad eccle. confugi. denunciamus.

b ¶ Tumultu. sic presumitur de iniusta electione illius qui p clamorem est elect⁹. extra de elect. osius. viij. q. i. si ergo. ⁊ est si. de conse. dis. iij. in religiosa.

c ¶ Excõicationis. a consortio factum. sic. s. disti. xlv. neminem.

Nunc autem si bono zelo quis indicat crimē illi qui potest prodesse ⁊ non obesse non est maliuolus. xxij. q. quinta hoc videtur. ⁊ si premonuerit eum quem accusat. vt. ij. q. i. si peccauerit. vel si crimen propositũ vult probare. ij. q. viij. q̄ crimen. s. e. q. i. c. ij. sed si crimē tantum proponeret ⁊ non p sequeretur puniēdus esset tanq̄ proditor. vt. xlvi. di. accusatores.

Non vos. hoc. c. de denunciatione loquitur ⁊ de secreta correctione. et est hic arg. q quilibȝ tenetur ad denunciationem.

f ¶ Indicatis. illis qui possunt prodesse.

g ¶ Tacendo. j. viij. q. i. quid autem. contra. sed hic de secreta correctione loquitur: ibi de manifesta.

Non omnis. tollitur. non obstat. lxxxvi. di. pasce. q: illud de eo qui ad morteȝ esurit. sic. xi. q. iij. q̄m multos. ⁊ est hic ar. q excõicato nõ est danda elemosina. de hoc dixi. xlij. di. quiescam⁹.

i ¶ Patriarchas. iacob ⁊ filios ei⁹ qui fame coacti ineruñt in egiptum.

k ¶ Flagello. nota voluntatem potius spectandam q̄ factum. vt. xxiij. q. i. paratus. distin. v. ad eius vero. ⁊ qualitas facti ex persona facientis presumitur. xi. q. iij. absit. xxiij. q. iiij. ea vindicta.

Non osculatur. amarissime. i. amare.

Tali qui. sponte. i. detractores. iij. q. iiij. detractores. ⁊. xlvi. dis. accusatores. vel aliter. i. sine discretione. n ¶ Et ideo replicanda ē. i. sepi⁹ quem da cōtra oēs supradictos sm̄ quosdam. qd̄ nō placet: s3 cōtra cōfitētes tm̄ q: inimici ⁊ infideles nunq̄ admittunt̄. o ¶ Religiosus. s3 qualit̄ exerceret religiosus vir cām sanguinis ꝯ id. j. xxiij. q. viij. his a quib⁹. Sed dicas q̄ ecclesiastic⁹ iudex pōt virga punire. vt. xxiij. q. v. c. i. ⁊ hoc nō ē iudicium sanguinis. s3 h̄ facit qōnes in cā ciuili q̄ fieri s3 in defectū probationū. ff. de qōni. diu⁹. ⁊ ēt in ecclīastica criminali. ij. q. i. i primis. i fi. Quidā ēt ex hoc loco dicūt viles generalit̄ ꝯ clericos admitti s3 cū tormētis. s3 hoc falsum ē q: tm̄ i exceptis criminib⁹ admittunt̄ viles. vt. s. iiij. q. iij. l. si aūt ea cōditio.

o ¶ Religiosus. istō obtinet in exceptis criminib⁹: vt i crimine lese maiestatis: vbi recusator torquet̄. vt vi. q. i. §. verum. C. ad. l. iul. maie. null⁹. in fi. sed in ciuili nūq̄ torquet̄ aliq̄s nisi i defectu probationū. vt i aut̄. de testi. §. sanci mus. vel dic q̄ p̄ma pars loquit̄ de accusatore: scōa de teste. viles eni testes bn̄ torquētur in exceptis criminib⁹. vt. iiij. q. iij. si aūt ea. ⁊ ēt in ciuilibus negocijs i defectu3 probationū vt di xi.

p ¶ Exigere nō p se s3 p alios. lxxvi. di. nō liceat. per clericos ēt nō p laicos. ex̄ de sen. ex. vniuersitatis. habes ergo hic q̄ p̄latus subditos p̄t corporalit̄ punire. vt. xlv. di. cū beatus. ¶ xi.

q ¶ Ut dū. hoc non refert̄ ad oia p̄dicta s3 tm̄ ad illos q̄ spōte cōfitent̄. Inimic⁹ ei nō p̄t eē testis in aliquo crimine. ex̄ de simo. l3 hely. p̄t tm̄ dici q̄ inimic⁹ q̄nq3 torqueri possit: ⁊ estimabit iudex an ei adhibebit fidē vl̄ nō. vt. ff. de qōni. l. i. §. qōne. in fi. Sz vtrū clerici debeāt subdi verberib⁹ p testimonio dicēdo dubitat̄: qd̄ vi. vt h̄ ⁊. j. e. q. pri. q: ⁊. c. p̄sbiteri. ⁊. xlv dis. cū btūs. Dicūt tamē quidā miores clericos posse torqueri s3 nō maiores. Alij dicūt oēs suspectos torqueri: nā ⁊ liberi vacillātes torquent̄. vt ex̄ de penis. sup his. ff. de qō. de miore. Et eccl̄ia v̄gis p̄t aliq̄s corrigē. vt xxiij. q. v. c. i. Hoc certū ē q̄ miores cl̄ici idistincte p q̄libȝ crimie v̄berib⁹ subijciūt̄. vt. xxxv. di. c. aū. Sz maiores nō: nisi p enormib⁹. vt dixi. xlv. di. i sūma. tm̄ s3 cl̄ici torquent̄ p delicto nō tm̄ p testionio dicēdo sm̄ plerosq3 q̄ dicūt nō tenē. l. illa. j. e. q. vi. p̄sbiteri. Ul̄ dic q̄ cl̄ici suspecti p̄nt torq̄ri ñ a laico s3 ab ep̄o. xi. q. i. testioniū.

Qui ābulat. s3 aliō ē. repētin⁹. q̄le g̃ erit rn̄sū testi: nā si cito rn̄det vl̄ mēdax: si i mora vl̄ dubi⁹. vt dixi. l. dist.

nem aliorū crimina sponte confitentes

Tali qui aut i fide catholica aut inimicitia suspecti sunt ad pulsationē ep̄orum non admittant̄ nec illi q̄ aliorum crimina sponte [m] confitent̄. ⁊ ideo replicāda est [n] sollicite eorū veritas quā sponte p̄latā in illis vll⁹ vox habere nō potest: hāc diuersis cruciatibus e latebris suis religiosus [o] tortor exigere [p] debet vt dū [q] penis corpora subijciunt̄ que gesta sunt fideliter ⁊ veracit̄ exquirantur.

¶ Itē in p̄uerbijs. De eodem.

Qui ambulat fraudulēter reuelat archana. qui aūt fidelis ē celat amici cōmissum. ⁊ ifra. Que viderūt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emendare nō possis cū dehonestaueris amicū tuū. ¶ Sed aliud est ex caritate aliorum crimina deferre vt quos secreta ammonitiōe corrigere nō possum⁹ conuictos iudicis sentētia corripiat: atq3 aliud insidiando falsa obijcere vel insultādo vera facile exprobrare. Illud aūt caritatis hoc vero impietatis ē officiū. vnde in eisdē p̄uerbijs dicit̄. verba impiorum insidiant̄ sanguini: os iustorū liberabit eos. ⁊ infra. Qui qd̄ nouit loquit̄ iudex iusticie ē: q̄ aūt mētit̄ testis ē fraudulent⁹. Itē labiū veritatis firmū erit in perpetuū. Qui aūt testis ē repētin⁹ [r] cōcinnat lingua mēdacij. Itē. Qui custodit os suū custodit aīam suā: q̄ aūt icōsiderate loquit̄ sentiet mala. Uerbū mendax iustus detestabit̄: ipius aūt cōfundit̄ ⁊ confundetur. Item augustin⁹ in psalmo. xxxiiij. Si aliquando humana infirmitate pedes nostri in aliq̄d peccatum mouentur: insurgunt lingue iniquissime inimicorū cum fuisset miserendum. Irridēt impij vnde dolent pij.

Qui autem [a] quod intulit probare non valet puniendus ē.

¶ Unde adrianus papa.

Puniatur qui alijs falsa intulerit.

Omnis qui alij falsa intulerit puniatur [b] ⁊ pro falsitate ferat infamiam. ¶ Item grego. De eodem.

Qui calumniam illatam non p̄bat penam debet incurrere quā si p̄basset reus vtiq3 sustineret. ¶ Idem i registro. Qua pena feriatur qui crimen illatum non probat.

Quia iuxta patrum sententias canonicas qui calumniam illatā nō probat penam debet incurrere. ac per hoc quia subdyaconus crimen dyacono p̄bare non potuit q̄m impositionem manus [c] qua carere potuisset non habuit. non solum sacerdocio [d] sed officio caruit: ⁊ tanq̄ reuera infamis meruit verberib⁹ castigari [e]. Nam cui cum trib⁹ testibus veluti [f] laico crimē quodlibet approbatur. non mirum est qd̄ obiecit dū p̄bare non sufficit si corporali infamie quēadmodū laicus ex iuris similitudine subiugat̄. Quod enim esset dyaconi gradum amittere hoc fuit subdyacono fame plenitudine caruisse. ¶ Codice libro primo titulo de episcopis ⁊ clericis

Presbiteri [g] Imperator theodo. citra iniuriam questionis sius testimoniū dicant: ita tamē vt falsa nō simulent. Ceteri vero clerici qui eorūdē gradū vel ordinē sequunt̄: si ad testimoniū dicendū petiti fuerint p̄ut leges [h] precipiunt audiant̄: salua tamen sit litigatoribus falsi actio: si forte presbiteri qui suo [i] nomine superioris loci testimonium dicere citra aliquā corporalē iniuriam sunt p̄cepti hoc ipso q̄ nihil meruunt vera suppresserint multomagis ea enim pena sunt digni quibus eū plurimū honoris p iussionē nr̄am delatū ē: si occulto inueniunt̄ in crimine. ¶ Itē in aut̄. consti. iij. collatione nona.

Presbiteri [k] dyaconi si falsū testimonium dixerint: siquidē in re pecuniaria a diuino ministerio dūtaxat p tres annos separati monasterio tradant̄. Si i crimiali clericat⁹ honore nudati legitis penis [l] subijciāt̄. Ceteri v̄o cl̄ici cōi iure offō eccl̄astico pulsi sine delectu cause legitime cohercea ntur. ¶ Idem ianuario ep̄o. Ad sancte cōionis misterium

ponderet.

Qui autem. hec qd̄ est expedita. ij. q. iij.

Omnis. puniat̄. si ouict⁹ fuerit d̄ calūnia. vt. ij. q. iij. §. notādū. ij

Quia iux̄ manus p̄sbitero ei ⁊ dyacono tm̄ man⁹ iponit̄. vt. xxiij. di. p̄sbiter. ⁊. c. dyacon⁹ cum or. s3 ꝯ. lxx. di. c. i. vbi ēt clerico man⁹ iubet̄ iponi. s3 illō d̄ manu b̄n̄dictiōis h̄ de manu ɔ̄secrationis. vel dic q̄ tp̄e gregorij subdyaconat⁹ ñ erat sacer ordo. xxxi. dist. c. i.

d ¶ Sacerdotio. qd̄ h̄itur⁹ erat. ar. q̄ aliq̄s dr̄ pdē qd̄ nunq̄ habuit. xx. q. i. puelle. xvij. di. ɔ̄silia. xxiij. q. iiij. guilisari⁹. xxvij. q. ij. §. ex his.

e ¶ Castigari. h̄. vna pēa cōmutat̄ i aliam corpalē. sic. xij. q. ij. §. libert⁹. ⁊. lxxxij. di. p̄sbit̄. xiiij. q. vi. c. i. fi. ff. d̄ acc. hos. §. oibus i fi.

f ¶ Ueluti. h̄ vult dicē q̄ subdyacon⁹ ɔuicitur veluti laic⁹ q̄ tn̄ ad h̄. s. q̄ sicut cā laici ab ep̄o vno audiri p̄t. sic cā subdyacōi. vt. xv. q. vij. felix. sc̄o ē ēi dyacone q̄dā ēt h̄ refferit ad q̄litatē testiū vt sic bigami admittūtur ꝯ laicū: sic ꝯ subdyaconum q: p̄nt ex dispēsatiōe sieri subdyacōi vt. xxxiiij. di. lector. s3 cadē rōne homicida admittit̄ ꝯ sacerdotē cū sc̄. cū dispēsari possit a papa

g ¶ Presbiteri. bone opiōnis sm̄. h. sec⁹ si suspecti sunt. vt. s. c. illi. s3 h̄ nō pl3. miores g̃ clerici p̄nt coram ep̄o torq̄ri a laico nec credo tenere qd̄ dr̄ h̄.

h ¶ Leges. ꝯ laicos isfames.

i ¶ Qui suo. i. p̄pter suum honorem.

Presbiteri. q̄lit̄ ipator statuit h̄ aliq̄d de reb⁹ ecclesiastic̄. ꝯ id. ex vi. di. bn̄ q̄dē. nisi h̄ fecerit ap̄lica auctoritate. vt. xcvij. di. eccl̄e. ⁊. c. victor. s3 h̄ istruit iudicē eccl̄iasticū q̄d facē debeat. sic. j. e. delatori.

l ¶ Legitimis penis. q̄ st̄. ff. de fals̄. l. i. §. vl. vbi dr̄ q̄ p crimie falsi si ē liber ɔportat̄ ⁊ oia ei⁹ bōa publicāt̄. si ē su⁹ patit̄ vltimū suppliciū vl̄ itellige d̄ penis canonicis. p̄ut dr̄. l. di. si ep̄s. vl̄ dic cū iudex ex suo officio punit testē sm̄ arbitriū suū punit eū: vt. C. de testi. nullū. sec⁹ si directe accusat̄ testis. vt. l. di. si ep̄s. ⁊. ff. de fals̄. l. i. §. vlti.

Epiphanius. de eodē agit̄ et de testib⁹. q. m. n ¶ Litteris. sed qliter h̄ fecerit cū nō sit admittēda accusatio p lras. vt. ij. q. viij. p scripta. ⁊. iij. q. ix. absente. ſ3 h̄ nō plene examiauit cām. o ¶ Accusatū. ifamatū. p ¶ Discutiētes. de plano nō in forma iudicij. et q ¶ Absoluim⁹. ab obseruatiōe iudicij vū postea de accu. oli3. admittit̄ accusatio.

r ¶ Parat⁹. ſ3 nonne potuit accusator penitere ⁊ dicere se errasse. vt. ̄s. e. q. i. quidam ⁊ ante litis cō testationē potest desistē accusator. vt extra de accu. l3 in fi. sed illud est speciale in accusatore epi scopi vel cum orta ē ifamia. vt dixi. ̄s. iiij. q. v. quisquis

D Elatori. lingua. ſ3 qualiter papa dat iura ō pena sanguinis cōtra illud. xx iij. q. viij. hiis a quib⁹. sed hic docet quid faceredebeat iudex secularis. sic. xxvij. q. i. si quis rapuerit Johannes.

Q Uod autē in simōia quilib3 auditur accusans cōtra laicum etiā meretrix. lxix. di. si quis papa. et extra de simo. tanta. hoc iō q2 oia criīa nulla reputāt̄ respectu istiuſ vt. i. q. vlti. patet. secus si accusat⁹ sit clericus ⁊ bone famę. vt. ij. q. i. i primis. in fiñ. imo eadē ē distinctio in laico an pri⁹ fuerit bone fame an non. vt. ff. ad. l. iul. maie. famosi. l3 aūt in exceptis criminib⁹ admittant̄ criminosi: non tamē sine tormento. vt. iiij. q. iij. si ea. si ergo clericus est bone fame in nullo crimine suspectus auditur cōtra ipsu3. vt extra de testi. veniens. si male quilib3 admittitur ad accusandum ⁊ testificandū. vt extra de simo. per tuas. q̇dam tamē dicūt q licet viles admittant̄ ad accusationē nō tamē ad testimonium: quia tota vis negocij pendet in testimonio: sed non in accusatione. vel dic vt dixi. ij. q. i. in primis. in fi.

Nō accedāt qui crimē illatu3 nō pbant.

E Piphaniū[m] presbiterū quorūdam sacerdotū litteris[n] criminalit̄ accusatū[o] cui⁹ nos cām vt valuim⁹ discutiē tes[p]: nilq3 in eo obiectorū criminū reperiētes: vt ad locū suu3 reuerteret̄ absoluim⁹[q]. Crimis ergo hui⁹ auctorē tevolumus pscrutari ⁊ nisi is qui eandē trāsmisit epistolā parat⁹[r] fuerit hoc qō obiecerit canonicē atq3 districtissimis pbationib⁹ edocere: nullaten⁹ ad sancte cōionis ministeriū accedat. ¶ Item ex decreto adriani pape. Qua pena sit feriend⁹ delator.

D Elatori aut lingua[s] capulet̄ aut conuicto caput amputet̄. Palea. Delatores aūt sunt q̇ ex sua inuidia pdūt alios. ¶ Ex cōci. elibertano. Palea

D Elatoru3 si q̇ extiterit fidelis ⁊ per delatōne3 ei⁹ aliquis fuerit fideliū proscript⁹ vł interfect⁹: placuit nō nisi in fine accipere cōionē: si leuior cā fuerit intra quinqueniu3 accipere cōionē nō poterit. Si cathecumin⁹ fuerit post quinquēniū admittat̄ ad baptismū. ¶ Itē ex. viij. sinodo Palea. Qui inocētē falso crimie maculauerit sacerdotis arbitrio pnia diuturna se purget.

S I q̇s falsu3 dixerit vł pso nā innocentis falso crimie maculauerit iuxta sacerdotis arbitriū diuturna penitētia expurget̄. ¶ Itē ex cōcil. agathēsi. A cōione cohérceat̄ secularis vel laic⁹ q̇ ecclesiā vł clericū p calūnia3 fatigauerit.

S I q̇s vero seculariū p calūniā ecclesiā uel clericu3 fatigare psumpserit ⁊ cōuict⁹ fuerit. ab ecclesie liminib⁹ ⁊ catholicorū cōione nisi digne penituerit cohérceat̄.

Incipit causa sexta.

D Uo fornicatores ⁊ infamia notati quēdam religiosu3 epm de simōia accusare nitunt̄. Reus alteri⁹ puincie archiepi iudiciū expetit. Tandē in pbatione deficit accusator. re⁹ cogit̄ ad sue innocētie assertionē. ¶ Hic primū queritur an crimie irretiti vel infamia notati ⁊ hmōi: ad accusationē sint admittendi. ¶ Secūdo si eps in eos accusationē vertere voluerit an simplici assertiōi sue sit fides adhibēda. ¶ Tertio si liceat sibi expetere iudiciū archiepi alteri⁹ puincie. ¶ Quarto cui⁹ iudiciū sibi sit expetendū: si circa sniam sua3 epos sue puincie discordare contigerit. ¶ Quinto si in probatione deficit accusator: an reus sit cogendus ad probatione3 sue innocentie.

Q Uod aūt[a] crimine irretiti alios accusare non possint. Anaclet⁹ papa testat̄ dicens. A criminosis sacerdos accusari nō permittit̄.

S I sacerdos sine crimine eligi precipitur[b] nullaten⁹ a crimiosis accusari aut calumniari pmittit̄: nec ab alijs q̄3 ab his qui sine crimie sunt. ⁊ q iusta electione sacerdotes ordiari possunt: ⁊ tales per oia inueniunt̄ quales eligi sacerdotes iubent̄. ¶ Item adrian⁹ papa. Infames ⁊ qui culpis exigentib⁹ ad sacerdotiū puehi nō possunt sacerdotes nō accusent.

O Mnes vero infames esse dicim⁹ quos leges[c] seculi infames appellāt ⁊ oēs qui culpis exigentib⁹ ad sacerdotiū nō possunt puehi. Indignū ē em̄ vt illi eos accusent q̇ eē nō possunt qō ipsi sunt. Em̄ sicut maiores a minorib⁹[d] nō iudicant̄: ita nec criminari possunt. ¶ Itē fabian⁹ papa Infames sunt q̇ regnū dei cōseq̇ nō valent.

I Lli qui[e] illa peccata ppetrāt de quib⁹ aplus ait: qm̄ q̇ talia agūt regnū dei nō cōsequent̄ valde cauendi sunt. ⁊ ad emēdationē sui si voluntarie venire noluerint cōpellendi[f] sunt: q2 infamie maculis sunt aspersi ⁊ in baratrū dilabunt̄: nisi sacerdotali eis[g] auctoritate subuentū fuerit. similiter illi de q̇b⁹ ipe ait: cū hmōi[h] nec cibū sumere: q2 ifamia sunt notati anteq̄3 sacerdotali auctoritate sanent̄: ⁊ gremio sancte matris ecclesie reintegrent̄: q2 q̇ extra nos sūt nobiscū cōicare nō possunt. ¶ Idem. Ante satisfactionē excōicati ad accusationē nō admittant̄.

O Mnes illi sunt ab accusatiōe repellendi quos apostol⁹ cōmemorat dicēs. cū his nec cibū sumere ⁊ ante satisfactionē[i] ecclesie nō sunt suscipiendi. ¶ Item clemēs papa beato Jacobo apostolo hierosolimorum episcopo. Sacerdotes nō nisi a coequalib⁹ accusari debent.

S I sacerdos. precipit̄. ab apostolo. vt. xxv. di. primū. si est tale crimen qō est accusatione ⁊ dānatione dignissimū. lxxxi. di. apostolus.

O Mnes. leges. sed ⁊ alios dicim⁹ infames s̄m canones qui nō sunt infames s̄m leges: vt bigamos: ⁊ corpore viciatos. sicut nec oēs dicim⁹ infames s̄m canones: q̇ s̄m leges sunt infames: vt mulier q̇ nubit infra tps luct⁹. Jo. ſ3 certe bigami ⁊ corpe viciati nō sunt infames: ⁊ si sint irregulares cu3 nō deliquerint. bar. dicūt aūt quidā q infamia q̇ irrogat̄ p sētentiā vel q̇ cōtrahit̄ ipso facto: vel si aliq̇s deprehendit̄ in adulterio: vel cū aliquis cōtraxit binas nuptias. de qua agit̄. ff. de his qui not. infa. quid ergo. hec infamia hic nō purgatur p quātācūq3 pniam vt. ij. q. iij. §. hinc colligit̄. nisi restitut⁹ sit ab illo q̇ pōt restituere: vt a principe vel sēatu. vt. ij. q. iij. §. notandū. ij. in fi. ff. ō postul. l. i. §. de q̇. alia ē infamia facti ō qua agit̄. j. e. sūt plurimi. ⁊ hec meli⁹ ō: ifamatio q̇ iducit purgationē: ⁊ illa abole tur purgatiōe pstita vt. xv. q. v. de crimie ē et q̇dā ifamia canonica q̇ irrogat̄ ex q̇libet mortali peccato. vt hic. ⁊. xxiij. q. v. pceptū. in fi. ⁊ h̄ abolet̄ p pniam. vt. j. e. illi q̇. tñ talis vt dicūt quidā nō admittere tur ad accusationem vel pmotionē: q2 nō suffic̄ q mō ñ sit ifamis: ſ3 q nūq̄ fuerit ifamis. j. e. q̇ crimen. Ite3 ifamia ōcta ex snia excōicatōis tollit̄ p absolutionē. vt iiij. q. i. c. i. sic finito tpe relegatōis tollit̄ ifamia orta ex snia. ff. ad mūicipales. ordie.

d ¶ A minorib⁹. hone state moꝛū. i. crimiosi ne sit ō. ij. q. vij. psumunt. ⁊. c. latoꝛ.

I Lli q̇. ſ3 q̇dā prīa ps loq̇t̄ ō crimios̄ ñ excōicatis: ⁊ 2ᵃ de excōicatis. ſ3 alios loq̇t̄ prīa ps ō occultis. scōa de manifestis crimios̄. f ¶ Cōpellēdi. ar. existētē i mortali petō cogēdum ad pnia3. xxij. q. i. pdicādū. xxiiij. q. iij. tā sacdos. ar. ō. ij. q. i. multi. g ¶ Nisi eis. ar. tolli ifamiā p satisfactōe3 eccłe. vt. xxxij. q. v. pceptum. xxxv. q. vi. si duo. ar. ō. iij. q. iiij. oſāguieoꝝ. ⁊. c. hi q̇. ⁊. j. e. q̇cūq3. ⁊. xxij. q. v. puili. dic q canōica ifamia tollit̄ p pnia3: ſ3 ñ illa q̇ irrogat̄ ipo facto vł p sniā3. io. de ipo crimie occlto tollit̄ p pnia3 ſ3 ñ ō maifesto. vt ex̄ ō re. or. c. vl. h ¶ Cū hmōi. i. excōicatis.

O Mnes. aū satisfactō3 ł iuramētū. ex̄ ō se. ex. p tuas.

B Eatus. dicēte. cū dixit ꝙ̄ sine pctō ē ꝛc. vt. iij. q. vij. ꝙ̄ fine. l ❡ Ro gabat. i. pcipiebat. sic. xi. q. iij. rogo. m ❡ Cū ꝑ minimo. sic cōti nua. qm̄ ꝛ si boni sumus. n ❡ Ut a talib⁹. i. illis qui sp̄ parati sunt rep̄hendere. de quib⁹ ait. xi. q. iij. senti. sꝫ alioꝝ rep̄hensiones attendēde sunt ꝙ̄ lꝫ mali nō sunt tn̄ iō rep̄hendūt q: eos malos credūt. vt. xi. q. iij. nō sunt xij. q. i. nolo.

o ❡ Ab humano. i. ꝙ̄ tm̄ humana ꝛ nō di uina ꝗrūt. viij. q. i. sꝫ in ecclesia.

Q Ui crimē. si vis dicere ꝙ̄ ꝙ̄ pecca uit p⁹ baptīma po terit ꝑmoueri si ege rit penitētiā tunc di cas illuꝫ appellari h̄ criminosuꝫ ꝙ̄ ꝑ infiaꝫ cōuict⁹ ē: vel d̄ enor mib⁹ criminib⁹ itel ligas ꝙ̄ irrogāt infa miā ipso iure. vel de illo intellige ꝙ̄ pēdē te accusatiōe qua ip se fuit accusat⁹ nolu it accusare alium qd̄ si lꝫ. iij. q. vi. negāda baꝫ. aūt facit viꝫ i h̄ v̄bo criosus. s. ple n⁹ vicijs sicut ille ꝙ̄ ē piur⁹. vt. j. c. ꝗcūꝗ ꝛ lꝫ ꝗlibet criminosus ēt nō cōuict⁹ repella tur. vt extra de testi. sup eo. tn̄ si ꝑbat se egisse penitētiaꝫ bn̄ recipit̄ maxime in ci uili. ar. l. di. ferrū. ꝛ ff de edil. edic. ꝙ̄ ita. lꝫ sit ar. cōtra. ex̄ de si mo. ꝑ tuas. vbi dici tur ꝙ̄ in exceptis cri minib⁹ lꝫ ciuilit̄ aga tur poti⁹ admittatur de eq̄tate ꝙ̄ de rigo re Jo. tu breuiter di cas ꝙ̄ si ꝑbat̄ crimē ꝯ aliquē sp̄ repellit̄ i cā c imiali. vt. s. ij. q vij. querēdū. ꝛ ex̄ de testi. testimoniū. nisi i exceptis crimib⁹ f̄m distinctionē plaries dicta super⁹. Bar.

a ❡ Si ip̄e añ. lꝫ de il lo nō sit cōdēnatus ar. ex̄ de testi. sup eo. Et ē bar. ꝙ̄ post pe nitētiā accusat̄ ꝗs d̄ crimie. xxxiij. q. ij. am monere. i. q. vij. si ꝗs oēꝫ. l. di. ꝑuenit. xlv iij. di. qm̄ multa.

b ❡ Rei. i. accusati.

c ❡ Xp̄z. nō tn̄ h̄ ob ē eis si eos istruxerit xlvij. di. quātūlibꝫ. ꝛ xliij. di. ephesijs. aliō si neglexerit eos cor rigē. vt. xxxvij. di. le gant.

B Eat⁹ petr⁹ hoīcidas ꝛ adulteros ac cūctos crimīalib⁹ nexib⁹ alligatos ꝛ ꝙ̄ eis coeq̄les nō erāt ab ep̄oꝝ vexatiōe ꝛ accusatiōe dn̄o dicēte[k] ꝓhibebat: ꝛ nō nisi a coeq̄lib⁹ aliq̄d sibi iferri debere docebat. Infames et oēs et ꝗs primates ꝛ leges secl'i nō suscipiūt: sꝫ ꝛ laicos ab eoꝝ accusatiōe ꝛ vexatiōe sp̄ repellere debere rogabat[l]: ꝛ cūctos esse subditos sibi p̄cipiebat: cūctoꝝ sacerdotuꝫ vitā sup̄iorē sāctioꝛēq̄ꝫ ac discretaꝫ a secl'arib⁹ ꝛ laicis hoīb⁹ eē ꝛ sp̄ūales atq̄ꝫ sacerdotes sup̄ carnales ꝛ laicos sp̄ cōstituere ꝛ fore docebat debere: qm̄ ꝑ minimo[m] nobis eē debere vt a talib⁹[n] arguamur ꝛ iudicemur aut ab hūano[o] die. Maiores vero a mioꝛib⁹ nec accusari vel iudicari nullaten⁹ posse dicebat qm̄ nō solū hoc diuinas sꝫ ꝛ leges secl'i inhibere docebat. ❡ Itē adrian⁹ papa

Qui crimīosus fuerit sacerdotes accusare nō vꝫ

Q Ui crime[p] intēdita/ gnoscēdū ē si ip̄se añ[a] nō fuit criminosus: q: ꝑiculosuꝫ ē ꝛ admitti non dꝫ rei[b] aduersus quēcūꝗꝫ ꝓfessio. Testes āt sine aliq̄ sint ifamia ꝛ vxores ꝛ filios habētes oīno p̄dicātes xp̄z[c]. Nō soluꝫ āt crimiosi sꝫ ēt ꝗlibet alij ab accusatōe ep̄oꝛuꝫ repellunt̄. ❡ Un̄ anaclet⁹ pap̄ ait.

Deo nō plꝫ ꝙ̄ suos suos accusat.

S I oīa[d] i hoc secl'o vidicata essent locū diuina iudicia nō haberent. Sup̄uacuis laborat ip̄ēdijs ꝙ̄ solē ceratꝫ facib⁹ adiuuare. Nō si aliꝗs putat se i h⁹ deo placere ꝙ̄ suos suos accusat ꝛ vt meliores fiāt: dicit se h⁹ agere: iuanū laborat: ꝛ pl⁹ iuidie[e] stimul' agitat̄ ꝙ̄ caritat;: qm̄ grē plenitudo: adiectiōe nō idiget: nec vlli reꝗrit ꝯmēdatōis augmēta. ❡ Itē thelesphor⁹ papa.

Popul' sacerdotes accusare vl' icrepare nō valet.

S Acerdotes ꝙ̄ ꝓ p̄o oꝛe corp⁹ dn̄i cōficiūt ab oīb⁹ sūt obediēdi ꝛ timēdi nō dilacerādi aut detrahēdi. q: a ꝗb⁹ se dn̄i ppl's bn̄dici saluari ꝛ instrui cupit: nullaten⁹ dꝫ eos arguere: nec vulg⁹ i eorū accusatiōnē suscipi. Popul⁹ ei ab eis docēd⁹ ē ꝛ corripiēd⁹ nō ip̄i ab eo: q: discipul⁹ nō ē sup̄ magistrū. Dei g⁹ ordinatiōnē accusat ꝙ̄ eos ꝙ̄ ab eo cōstituūtur sacerdotes: accusare vel dānare cupit. Itē hi ꝙ̄ nō sunt idonei nō suscipiātur ad accusatiōnē: ꝛ omēs ꝙ̄ aduersus p̄res. i. sacerdotes armāt̄ ifames eē cēsemus. p̄res ei oēs. i. sacerdotes venerādi

S I omnia. de occultis loquitur que soli deo reseruant̄. xxxij. di. erubescant.

e ❡ Inuidie. h̄ canon non p̄sumit accusationem fieri potius causa inuidie ꝙ̄ caritat;. vt dixi. ij. q. vij. si ꝗs ep̄os.

O Ues suspitiōe sic. ij. q. i. ꝑ. suspitioni temerarie nō credit̄. xi. q. iij. in cūctis. ꝓbabilis induc̄ p̄sumptionē. ff. qd̄ me. cā. l. x l. ij. q. v. ꝓhibit. violēta cōdēnationē. xxxij. q. i. dixit. C. de adul. ꝙ̄uis. lꝫ sit ar. ꝯ ex̄ de p̄sump. lras.

sūt: nō resp̄uēdi: nō accusandi vl' insidiāndi.

O Ues [f]di. ❡ It̄ pl⁹ pp̄.

Decodē pastorē suū nō rep̄hēdant: plebs ep̄z suū nō accuset: nec vulg⁹ eū arguat q: nō ē discipul⁹ sup̄ mḡrꝫ Ep̄i ei ab eo sunt iudicādi ꝙ̄ eos sibi oculos elegit. Nā a subditis aut praue vite hoīb⁹ nō sūt accusādi vl' lacerādi aut arguēdi. et ifra. Nemo bonū faciēs alteri aut v̄bo aut facto nocere vult: ꝙ̄to min⁹ i suspitiōe[f] dꝫ venire fidel' hō vt dicat aut faciat ea ꝙ̄ pati nō vult: q: oīs suspitio potius ē repellēda ꝙ̄ꝫ approbāda vl' recipiēda. ❡ Ip̄a aūt detractio lꝫ ex vicio sit detrahētiū: tn̄ ex iusto dei iudicio nonnūꝗꝫ aduersus bonos excitat̄: vt ꝗs vel domestica p̄sumptio vel alioꝝ fauor in altū extulerat: detractio hūiliet. ❡ Un̄ ambrosi⁹.

Ne ꝗs de se p̄sumat lingue maloꝝ ex dei p̄cepto ꝯ eū excitant̄.

I Mitare[g] petrū tertio dicētē dn̄e tu scis q: amo te. Etenim q: tertio negauerat: tertio[h] cōfitet̄: sꝫ negauit i nocte: cōfitet̄ i die. Hec āt iō dicta sūt vt sciam⁹ nemīnē se dēre iactare. naꝫ ꝛ si petr⁹[i] laps⁹ est q: dixit: ꝛ si alij scādalizati fuerit i te sꝫ nō ego: ꝗs ali⁹ iure de se p̄sumat. Deniꝗꝫ dauid q: dixerat: ego dixi i habūdātia[k] mea nō mouebor i eternū: eā sibi iactātiā obfuisse ꝯfitet̄ dicēs. Auertisti faciē tuā me ꝛ fact⁹ sū ꝯturbat⁹. ❡ Itē greg̃.

Ut boni salubrit̄ humilient̄ lingue maloꝝ ꝯ eos insurgūt

S Unt plu[l]rimi ꝙ̄ vitā bonoꝝ fortasse aplī⁹ ꝙ̄ debēt laudāt[l]: ꝛ ne qua elatio de laude subrepat: permittit omnipotens deus malos in obtrectationem ꝛ obiurgationem prorumpere: vt si qua culpa ab ore laudantium in corde nascitur: ab ore vituperantium suffocetur. Hinc est etiam quod doctor gentium se in predicatione currere testatur inter infamiam[a] ꝛ bonam famam: qui etiam dicit vt se ductores ꝛ veraces. ❡ Ueruꝫ hac auctoritate[b] prohibētur spirituales a carnalibus accusari: non carnales a spiritualibus quod ex verbis eiusdem datur intelligi quibus in eodem capitulo subiunxit dicens. Capite languescente facilius reliqua corporis membra inficiuntur. sicut scriptum[c] est. omne caput languidum ꝛ omne cor merens a planta pedis vsꝗ ad verticem non est in eo sanitas. Quapropter manifestum est dyabolum qui sicut leo ru

I Mitare. casus. nemo dꝫ se iactare d̄ bonis ne cadat vt petr⁹ ꝛ dauid.

b ❡ Tertio. h̄ videt̄ ꝙ̄ totiēs pniaꝫ faciā ꝗtiens cōmitto fornicationeꝫ etiā cū eadem mliere ꝛ ꝙ̄ ꝗ si ꝑ diuersis delictis sit mihi idicēda penitētia. vt de peni. di. v. cōsideret. ꝛ d̄ peni. di. i. mensuram. Itē si p⁹ p̄mā fornicatiōnē ꝗs penitet iniūgit̄ ei pnia: si scd̄o accedit ad eādē: scd̄o ei iniūgit̄ pnia: ꝗ talis erit melioris cōditionis: si nō peniteat a p̄cipio ꝙ̄ si penitet postea. Itē si scd̄o accedit ad aliā mliere ꝗ eq̄le peccm̄ cōmittit sic si 2° accedereꝫ ad p̄oꝛē: sed ꝑ illo scd̄o peccō cōfac cuꝫ altera noua pnia sibi idicit̄: ꝗ et noua pnia indicēda ē sibi si ad eādē denuo accedit cū par sit peccm̄ ꝛ h̄ ꝯcedi pōt lꝫ f̄ꝫ leges ꝗ se pl⁹ rē ꝯtect ꝗ ꝯmittit diuersa furta. ff. de fur. ei. qui.

i ❡ Petr⁹. ar. a maiori. sic xxij. q. v. si paul⁹.

k ❡ In abundātia. i. ꝯfidētia bonitatis mee.

S Unt laudāt. h̄ ē venia le peccatū. xxv. di. crimis. sꝫ ꝙ̄ cōmēdāt mortalia vicia mortaliter peccant. xlvi. di. sunt nonnulli. a ❡ Inter infamiā. i. ꝗdā d. cipiētes dicebant eos veraces: quidā nō. xli. di. nō dixit dn̄s.

b ¶ Clerũ hac auctoritate .s. ꝟ.c. oues. hec sunt ꝟba eius dẽ pñ. ꝛ conti nuãt illi.c. oues.
c ¶ Scriptũ in esaia.
E X merito. deprauant .i. ꝑui epi ostitu unt. nõ eĩ ꝑꝑ alioꝝ merita efficiunt mali sꝫ mali ꝑꝑ maloꝝ merita ꝑlati fiũt. viij. q.i. audacter.
e ¶ Cadãt. qꝛ ꝓponit orbis ad regꝭ exẽplũ ar.xi.q.iij. ꝓcipue.
f ¶ Deteriores pcꝰ ẽ ꝑsuadẽ ꝙ facẽ. vt.ff. de suo corru. l.i.§. ꝑsuadere ꝛ.l. vt tm̃. ꝛ.l. xxvi.di. tãta
g ¶ Audiat. sic.j. xi. q. iij. nõ solũ ille.
h ¶ Unꝗ.s. ꝑ detractores. ne sit ꝯ.ꝟ.v.q v. nõ vos. vel dic ꝑ eos .i. ꝑ curiosos. vñ iuuenal. scire volũt secreta domꝰ atqꝫ inde timeri.
S Umma. detrahere ꝟ. dist. xlvi. accusatores fratrum.
k ¶ Et accusare.ꝟ.ij.q.vij. si ꝗs epõ. ꝯ pe. di.i. homicidiorum.
I Nfames. cõtẽnunt. si.ꝑ ix.di. nulli.
m ¶ Fures. ex h.c. pꝫ ꝙ omne crimẽ ifamet sm canones. ꝛ.ꝟ.c. oẽs. ꝛ.c. seqñ. Itẽ ex h c. vĩ ꝙ oẽ crimen sit publicum sm canones.
n ¶ De bellis publicꝭ. tales sũt rei lese maiestatis. vt.ff. ad.l. iul. ma.l. iij. ꝛ capite pu

gẽs circuit querẽs quẽ deuorẽt: cordibus plebiũ suadere vt doctoribus atqꝫ pastoribꝰ suis detractiões irrogẽt vl' accusent vt plebes lãguescentes nõ tenẽtibꝰ pastoribꝰ frena eoꝝ lasciuiãt atqꝫ in ima ruãt vt saltẽ sic periclitari possint. Multũ vero dãna moꝝ a dãnis reꝝ tẽporaliũ distãt cũ ista extra nos sint: illa ꝟo ĩ nobis sint. ꝛ ĩfra. peiꝰ malũ fore nõ extimo ꝙ xpianos suis iuidere sacerdotibꝰ. ¶ Hinc felix papa. ij. ait. **Deo recte famulãtes ꝑsequi nõ lꝫ.**

Q Uie scire inqt sancta sinodꝰ nicena et nolite ꝑseq̃ eos q̃ recte deo famulãt et sincera volũtate supna dei mãdata custodiũt ꝛ nr̃is legibꝰ subiugant: qꝛ nõ decet vt carnales spũales ꝑsequantur.

¶ Itẽ anterꝰ papa. **Subditi suos ꝑlatos accusare nõ dñt.**

E X merito plebis nõnunꝗ epi deprauantᶜ q tenꝰ ꝓcliuꝰ cadãtᵉ q̃ sequunt. Capite lãguescẽte cetera corpis mẽbra ifficiunt. Deterioresᶠ sunt q̃ vitã moresqꝫ bonorũ corrũpũt: qꝫ hi q̃ subas alioꝝ ꝑdiasqꝫ diripiũt. Caueat itaqꝫ vnusq̃sqꝫ ne aut linguã aut aures habeat prurictes .i. ne aut alijs ip̃e detrahat: aut alios detrahẽtes audiatᵍ. Sedẽs inqt ꝓpheta aduersus fratrẽ tuũ loq̃baris detrahẽdo: ꝛ aduersus filiũ mr̃is tue ponebas scãdalũ ꝛc. Parcãt singuli detractõi ligue custodiãtqꝫ sermões suos sciãtqꝫ qꝛ cũcta q̃ de alijs loquũt sua sñia iudicabũtur. Nemo iuito auditori libent refert. Officiũ singloꝝ sit dilectissimi nõ solũ oculos castos seruare: sꝫ ꝛ linguam. nec q̃d in cuiusq̃ꝫ domo agat alia domꝰ vnqꝫʰ ꝑ eos nouerit. habeãt oẽs simplicitatẽ colũbe nec cuiqꝫ machinẽt dolos ꝛ ꝟpẽtis astucias ne alioꝝ supplãtet insidijs. ¶ Itẽ lucꝰ papa. **Bonꝰ nocere nõ cupit.**

S Apiẽs nõ ẽ: oĩs q̃ nocꝫ.

¶ Itẽ anacletꝰ papa. **Raptoribus deteriores ẽ eoꝝ sũt detractores.**

D Eteriores sũt q̃ doctoꝝ vitã moresqꝫ corrũpũt qꝫ q̃ subas alioꝝ prediaqꝫ diripiunt. Ipi eĩ ea q̃ extra nos sunt lꝫ nostra sint auferũt. nr̃i qꝫ detractores ꝛ moꝝ corruptores nr̃oꝝ sine q̃ aduersum nos armant ꝓprie nosipsos decipiũt ꝛ iõ iuste ĩfames sunt ꝛ merito ab eccl'ia extorres fiũt. Pro meritis ergo plebis sepe pastores deprauant ecclesie vt ꝓcliuꝰ corruãt q̃ sequuntur.

S Umma ¶ Itẽ alexãder ꝑꝑ. **De eodẽ**

S Iniq̃tas ẽ detraherẽ fratres ꝛ accusareᵏ. Vñ scriptũ ẽ. Oĩs q̃ detrahit fratri suo homicida ẽ: ꝛ oĩs homicida nõ hꝫ ptẽ ĩ regno xp̃i ꝛ dei. ¶ Pꝫ ergo vt ꝑmissuꝫ ẽ ꝙ carnales ꝓhibẽt ab accusatiõe spũaliũ: nõ spũales ab accusatiõe carnaliũ. Cũ itaqꝫ criminosi ꝛ ifames ab accusatõibꝰ ꝓhibeant vidẽdũ ẽ quos canonũ sacra auctoritas ĩfames appellet. ¶ Unde stephanꝰ romane ecclesie eps hilario scribit dicẽs. **Que ꝑsõe ĩfames hẽant.**

I Nfames ee eas ꝑsonas dicimꝰ q̃ ꝓ aliq̃ culpa notãt ĩfamia .i. oẽs qui xp̃iane legis normam abijciũt ꝛ statuta eccl'iastica ꝯtemnũtˡ. sĩl'iter furesᵐ sacrilegos ꝛ oẽs capitalibus criminibꝰ irretitos. Sepulchroꝝ qꝫ violatores ꝛ oẽs q̃ aduersus patres armant q̃ in oĩ mũdo infamia notant. similit ꝛ icestuosos: homicidas: ꝑiuros: raptores: maleficos: veneficos: adulteros: de bellis publicisⁿ fugiẽtes: ꝛ q̃ indigna sibi petũtᵒ loca tenere: ꝛ q̃ facultates ecclesie auferunt iniuste: ꝛ q̃ fratres calũniant aut accusant ꝛ nõ ꝓbãt ꝛ qui cõtra innocẽtes principũ animuꝫ ad iracũdiãᵖ ꝓuocãtᑫ: ꝛ omẽs anathematizatosʳ vel ꝓ suis scelerĩbꝰ ab ecclesia repulsos: ꝛ oẽs quos ecclesiastice vl' seculi leges ĩfames ꝓnũciãt: hi nimirũ oẽs nec et serui añ libertatẽ legitimãˢ nec penitentes nec bigami: nec illi q̃ curieᵗ deseruiũt vel qui nõ sũt integri corpore: aut sanã nõ habẽt mẽteᵛ vel itellectuꝫ aut sanctorũ decretis patꝝ iobedientes existũt aut furiosi maifestãtˣ. hi omẽs inquã nec ad sacros g̃dꝰ debẽt ꝓuehi: nec isti nec liberti nec suspecti: neqꝫ rectã fidẽ vel dignã cõuersationẽ nõ habẽtes: sũmos sacerdotes possunt accusare nec ad accusationẽ seu ad testioniũ nullatenꝰ iuste possunt admitti.

¶ Itẽ fabianꝰ papa. **Infamis efficit q̃ sciẽs deierare ꝑsumit.**

Q Uicũqꝫ sciens se ꝑiurauerit ʸ q̃dragita dies in pane ꝛ aqua ꝛ septemᶻ sequentes annos peniteat: ꝛ nunq̃ꝫ sit sine penitẽtiaᶜ: ꝛ nunq̃ꝫ in testimoniuꝫᵃ recipiatᵇ cõmunionem tamen post hec percipiat.

¶ Item eusebius papa. **Accusatiões ꝛ personas quas leges seculi nõ admittunt ecclesiastice quoqꝫ expellunt.**

N Os sequentes patruꝫ vestigia ꝓ saluatione seruoruꝫ dei quascunqꝫ ad accusationeꝫ personas leges publice non admittunt: his impugnandi alterum ꝛ nos licentiam submouemus ꝛ nulle accusationes a iudicibus audiantur ecclesiasticis que legibus seculi prohibentur. ¶ Sed licꝫᶜ infames ab accusatione episcoporuꝫ ꝓhibeant: tñ nõ isti ab huiusmodiᵒ accusatione ꝓhibendi sunt: hereticos nãqꝫ accusare ifamibus nõ prohibetur: vt supra patuit in ea causa vbi de accusatione minoruꝫ aduersus maioresᶜ disputatum est. Itẽ cũ maiores sciẽtia ꝛ moribꝰ a minoribꝰ accusari ꝓhibeant: nõ equales ab equalibꝰ aut minores a maioribus. ab hmõi accusatiõibꝰ nõ sunt ꝓhibẽdi: cũ hereticꝰ catholico mior sit. sꝫ hoc an generaliter acciꝑiendũ sit augustinꝰ non diffinit dicẽs. **Dubiũ est an sciẽs auaꝛ**

nient nisi q̃ñ dñꝫ defendere nõ poterũt. vt.ff. de re mili. l. oẽ. §. qui in acie.
o ¶ Petũt. ambiciose. vt.ꝟ.i.q. vi. sic.
p ¶ Ad iracũdiã. ex̃ de homicidiõ. sicut dignũ. §. illi vero.
q ¶ Prouocãt .i. delatores. vt.v.q. vlt. delatori.
r ¶ Anathematizatos.ꝟ.iij.q.v. constituimꝰ. s ¶ Legitimã .i. plenã. aliĩ eĩ nõ ꝓmouent nec aliquẽ pñt accusare. vt j. seq̃t. t ¶ Curie liiij. dist.c.i.ꝛ.ij.
v ¶ Mẽtẽ. vt furiosi
x ¶ Manifestant.ꝟ. xxiij. dist. maritũ.
Q Uicunqꝫ. ꝑiurauerit.ꝟ.iij.q.v. cõstituimꝰ. z ¶ Septem. xxij.q.iiij. q̃ ꝓ facto.ꝯ. solutio ibi.
ꝛ ¶ Sine pnia. iterioni. si.l. dis. clerico.
a ¶ Testioniũ. et pꝰ pniaꝫ pactã. vt.j. xxij q.v. ꝑuuli. ꝛ h ẽ verꝫ i testibꝰ. secꝰ vt in accusatore. vt. xxij.q.v. si quis cõuictus.
b ¶ Recipiat. alibi dr̃ ꝙ iuramẽtũ hꝫ solũ deũ vltorẽ. vt.C. de re.cre.l.ij. nõ g̃ incurrit infamiã. Itẽ alibi legit ꝙ ꝑiuriũ cõtinet sub crimine stellionatus. vt.ff. de cri. stel.l.vi. sꝫ crimẽ stellionatꝰ ñ ifamat vt.ff. de cri. stel.l.ij. g̃ nec ꝑiuriũ. so. vbi nõ cadit iuramẽtũ i ꝑiudiciũ alicuꝰ soliũ deum hẽt dr̃ vltorẽ. dicũt ãt q̃dã ꝙ si iuramẽtũ ẽ de futuro sꝑ ĩfamat: qꝛ ibi frãgit fides deo ꝛ hoi. secꝰ si ẽ de pñti vl' ꝺ p̃terito. vt.C. de trãsac. si q̃s maior. alij dicũt ꝙ iuramẽtũ qꝺ iteruenit i ꝯctibꝰ nõ ifamat: secꝰ i iuramẽto qꝺ fit i iudicijs. h est certũ ꝙ oẽ iuramẽtũ ĩfamat canõica infamia. vtꝝ ãt temerarĩ uꝫ iuramẽtũ repellat a legitimis actibꝰ dĩ xl. lxxxv. di. florẽtini.
N Os seq̃ntes. sꝫ lꝫ ĩfert ex ꝑdictꝭ.
d ¶ Ab hmõi .i. simonie. e ¶ Maiores vt.ij.q.vij. ꝑ totum.

Q Vero.nesciēs.ille ē ignorans hereticꝰ qui sequit opionē quā putat ve riorē.xxiiij.q.iij.heresis. a ❡ Scḋz illā.de pe.di.ij.sciendum.
b ❡ Uincit.vide q̄lit argumētat.lz ei peccatū sit maius peccato tñ q: h sci entia pponit ignorātie.tñ facta cōpēsatōe sciens peccās pt eq̄parari igno rans peccāti.silis cōpēsatio.xix.di.i canonicꝫ.ꝙ āt minꝰ sit petm̄ ignorātꝫ ꝙ sciētis.hēs.xxxij.q.vij.quēadmoduz.q̄s vt plꝰ peccare ignorans peccās ꝙ sciēt.vt.xxiiij.q.i.sci sma.q̄ꝙ parificāt: vt h. c ❡ Pre cipitare.g.tñ i filij q̄d ne pcipitat sniam.ij.q.vij.§.sz q̄rit.ꝛ vi banꝰ eādē vt soluere xij.q.i.scimus.
d ❡ Uerū.hic.g.tñ det illi.c.quero.ꝛ illi §.sz lz.in q̄bus pba uerat ifames admit tēdos ꝯ hereticos ꝛ ita ꝯ simōiacū:ꝛ eiꝰ so.duratvsꝙ ad.§.h lz rōne.ꝛ ibi incipit solutionē suā impu gnare.
e ❡ Constat.si cōstat ꝙ nō ē necessariꝰ ac cusator.expone ergo cōstat.i.tale ē crimē q̄d cōstat eē heresim vel dic ꝙ cōstat per famā q: sunt male fa me.
f ❡ Apparens.hec so lutio canonica est q: cōcordat gregorio.ij q.i.in primis.ꝛ ipu gnatio quā ponit in sequēti.§.allegādo ponit. g ❡ Tra ctauerit.sic supple i simonia nō est quer rēdū an simonia sit heresis.iste ei eps ne gauit simoniā eē hē sis ꝛ male.vt.i.q.vij.pꝫ.ꝛ sic ꝯcludit in fi.
h ❡ Si qs.puati.nos ta milites nō di ci puatos.vt.xxiiij.q.i.q̄ꝫ. i ❡ Uo lūtatē.nota punit h sola volūtas.vt.xix.di.nulli.xxij.di.oēs.q: i maleficijs volū tas spectat nō exitꝰ.ff.ad.l.cor.ḋ sic.diuꝰ ar.ꝯ.xxxij.di.erube scāt.ḋ pe.di.i.cogita tiōis.xxxij.q.v.xpia na.so.reglarit volū tas nō punit nisi ad aliquē actū pcedat.

rus aut nesciens hereticꝰ grauꝰ peccet

Q Vero ergo quis peccet grauius an qui nesciēs f heresim icurrit an qui sciens ab auaricia.i.idolatria nō re cesserit:ſm illā a regulā qua peccata sciē tiuz peccatis ignorātiū pponunt: auari ruz ꝯsciētia vincit b i scelere. Sz si forte hoc faciat in heresi ipsiꝰ sceleris magni tudo q̄d faciat in auariciā sciētis admis sio:hereticꝰ nesciēs:auaro sciēti coeq̄t. Itē vtrū catholicū pessimis moribꝰ ali cui heretico in cuiꝰ vita preter id ꝙ hereti cus ē nō inueniūt hoies q̄d repħendere valeāt pponere debeamꝰ nō audeo pci pitare c sniam. ❡ Uerū d hoc augustini ꝛ illud de infamiū accusatiōe de his in telligendū ē quos cōstat e esse hereticos nō de his qui se negāt in heresiz lapsos hic aūt religiosus in oibꝰ apparēs f dū se negat heretice cōionis aliqñ macula infectū:infames atqꝫ alios hmōi a sua accusatiōe ipe repellit. ❡ Hec licz rōne niti videāt exēplo tñ lese maiestatis va na intelligūt:ad cuiꝰ accusationē dū so cius inite factiōis admittit non q̄rit an cogitare ꝯ aiaz pricipis sit maiestatē le dere:sz an aliqs de nece eiꝰ tractauerit g ❡ Unde ipatores honoriꝰ ꝛ archadiꝰ in nono libro codicis titu.ad legē iuliā maiestatis scripsisse leguntur.

S I quis cū militibus vel priuatis h barbaris ēt scelestā inierit factiōez aut factiōis ipsiꝰ susceperit sacrm vel dede rit.De nece ēt illustriū virorū q̄ cōsilijs ꝛ cōsistorio nr̄o itersunt senatorū ēt nā ꝛ ipi ps nr̄i corpis sūt:vel cuiuslz postre mo q̄ nobiscū militat cogitauerit eadē ei se ueritate volūtatē i scelerꝫ q̄ effectū pūni tura voluerūt ipe q̄dē vtpote maiestatꝫ reꝰ gladio feriet bōis oibꝰ fisco k nr̄o ad dictꝫ filijl vo eiꝰ q̄bꝰ vitā ipatoria spālit lenitate cōcedimꝰ. Pṫno ei debēt puni ri supplicio i q̄bꝰ paterni hꝰ ē heredita rij criminis exēpla metuunt m:ꝛ a successi one oīm ꝓximoꝝ habeant alieni:testa mētis extraneoꝝ nil capiāt sint ppetuo egētes ꝛ pauperes:infamia eos sp pat na comitetur:ad nullos vnꝙ honores nulla ꝓrsus sacra pueniat: sint postre mo tales vt his ppetua egestate sordē tibꝰ sit ꝛ mors solaciū:ꝛ vita n suppliciū Deniqꝫ iubemꝰ ēt eos ifamia eē sine ve nia notabiles qui ꝓ talibus vnꝙ apud nos iteruenire o tēptauerint Sane et ex his si quis in exordio inite factiōis stu dio vere laudis accensus ipse ꝓdiderit factionē ꝛ pmio ꝛ honore a nobis dōa bitur. Is vero qui vsus fuerit factione si sero tñ incognita adhuc cōsilioꝝ ar chana patefecerit:absolutiōe tñ ac ve nia dignꝰ habebit. ❡ Porro p simonie accusatio ad instar publici crimis lese q̄ maiestatis pcedere dꝫ sicut leo ipe ratoꝝ primo libro codicis decreuisse legit titlo de epis ꝛ clericis.ꝛ.l.si queq̄ pce dere dꝫ.q̄d de accusatiōe nō de pena q i telligi oꝫ.Unde ipatores valē.valētinꝰ ꝛ grātianꝰ lib.ix.codicis ti.ad legē iuliā

N Ulliꝰ oino cui lese maiestatis inconsultis ac nesciētibꝰ nobis fidi culaꝝ a tormēta offerunt militie b aut ge neris c aut dignitatis d defensiōe vti ꝓ hibeat:excepta e maiestatis causa in q̄ sola oibꝰ equa cōditio ē. ❡ Sz cū oēs illi assumunt i accusatōe simonie q̄ pos sunt accusare de crimie lese maiestatis: cōstat ꝙ sicut ibi nō dubitat de crimie maiestatis:sz an reꝰ cōmiserit illud:sic ꝛ hic nō denegat heresis:sz impetit accu satus an cōmiserit heresim.

Q Uod aūt f querit si accusatꝰ e piscopus i accusatoē accusati onē vtere voluerit an sue simplici asser tioni fides sit adhibēda facile soluit si sanctoꝝ patrū auctoritas diligent ispi ciat. Ut eni sancti patres diffiniūt nul liꝰ psone q̄ztūlibet exercitate cōfessioni fides ē adhibēda nisi cōpetētes ꝓbatio nes adhibeat. ❡ Unde i cōcilio carthagi nensi.iiij.legit. *Eps crimē alicui obijci ens i sinodo pbet q̄d obijcit.*

E Piscopus si clerico vel laico g crimē i posuerit ꝺducat ad pbatōes i sinodū h ❡ Sz obijcit illō:si se solū alieni scele ris cōsciū nouit ꝛ ꝓbare illud testibꝰ nō valet:q̄d ergo sibi tūc faciēdū sit:ex cō cilio varēsi sic diffinit. *Epus non pro ferat quod ꝓbare non potest.*

heresi.ad abolendam.C.de transac.si quis maior.
p ❡ Porro.hic ponit assumptionem ar.sui.premisit enim primo ꝓ positionem. q ❡ Pena.in crimine enim simonie conuictus de ponitur.vt.xv.q.iij.sane.sed hic capite punit.qualiter isti parificen tur notaui.xv.q.iij.sane.Sed nunquid ordinatus simoniace potest ordinatorem suuz conueni re de hoc cum accusatores cō sequuntur pre miuz:non cre do.licet dica tur hic ꝙ om nes accusato res admittan tur.
N ❡ Ullus.fi diculārum is est cordarū que ligantur circa frontem homis: ꝛ stri gitur caput ꝑ eas.ꝛ est fidis idem ꝙ corda vt ibi.me fide pspicaꝰ troie munitor ama uit.
b ❡ Militie. C.de questio. milites.
c ❡ Uel gene ris.C.de pe. decurionum.
d ❡ Aut digni tatis.C.de q̄ stio.decurio nes.
Q.ij.
e ❡ Excepta. vbi nullus po test se excusa re.aliquo pri uilegio.
Q Uod autem nunꝙ soli episcopo creditur.vt.ij.q.iij.iurisiu randi.nec ob stat lex.xi.q.i quicunꝙ.
E Piscopꝰ. vel laico. sed huic.c.est contra.x.q.i.experientie.ꝛ c.si quis cum clerico.sed quod hic dicit intelligas de ecclesiasticis criminibus.potest tamen clericus iudica re de omni crimine quantum ad iniungendam penitentiam.ꝯ.c.q.i.re illi qui.ꝛ.xxij.q.i.predicandum.ꝛ extra de iudi.nouit.vel loquitur ſm tempora apostolorum quando omnes cause deferebantur ad ec clesiam.vt.xi.q.i.relatum.
h ❡ Sinodum.id est conuentū clericorum qui concilium appellatur xij.q.ij.placuit.ꝛ c.episcopus.ij.qui sine eorum presentia non debet causas audire.xv.q.vij.eps nulliꝰ.ꝛ hoc intelligo de criminali nego cio.sz in ciuili causa eligant arbitri.vt.xi.q.i.si clericꝰ.

k ❡ Fisco.idē ē i crimie hēsis vt ē de hēti.ꝯgēt.alꝰs bōa dānatoꝝ reglarit reseruāt filijs.vt.C.de bo. dā.aut.bōa. l ❡ Filij vo.i prāte cōstituti.si eñ postea eos emācipasset nō valeret.vt.C.e.l.ppēdit.ar.ff.de bo.dā.l.vi.§.ex liberi.filij itaꝙ emāci pati nō patiūt hāc penā.dicūt tñ q̄dā ꝙ h pena spectat ad filios postea na tos:nō ad iā natos sz lra eis ꝯdic. m ❡ Metuūt.sepe solz filiꝰ filis cē patri.ꝛ seq̄t leuit filia matrꝫ iter.lvi.di.si gens.vñ q̄ emit mācipia de origi ne eoꝝ q̄rit.vt.ff.de edil.edic.ꝙ si nolit.§.q̄ mācipia. n ❡ Et vita.sic.ꝯ lxxiiij.di.quotidiā. o ❡ Interuenire.sic.ꝯ.l.di.miror. o ❡ Interue nire.nota ꝙ q̄ꝙ ꝓhibet supplicari ꝓ aliq̄.vt de pe.di.i.ꝑdixerat. et ē ꝯ

Si tñ. hec duo. c. intelligit. h. de occulto peccatore. dicit eñ. q si scio aliquẽ eẽ in mortali peccato lz sit occultũ debeo ipm vitare occulte sed nõ publice. nec possũ eũ de hoc accusare cũ nõ habeam testes sed illud est perdurũ vt hoies quẽ sciam peccatorẽ debeo vitare. & est illud cõtra. ij. q. i. multi. sz tu ponas casuz sic. aliqs epus scit solus aliquez incidisse in canonẽ corrigere oz cũ priuate: & si corrigibilis sit: priuate vitabit euz nõ publice: ne sit pditor criminis. vt ex̃ d sen. ex. cũ non ab homine. in prin.

k ¶ Proferat accusando publice.

l ¶ Indẽnat⁹. sic ordina litterã. ille tñ indẽnat⁹. i. non dẽnatus i cõmunione oim permanebit.

m ¶ Licet his id ẽ ꝑtũ ad eos q nihil sciunt de excõicatiõe illi⁹ vl de crimine ei⁹

Q. iii.

ex̃ de sentẽ. ex. cũ illoꝝ.

n ¶ Ad tps. i. dũ est i pctõ.

o ¶ Iubeatur iubere eñ potest pֿlat⁹ aliquẽ vt abstineat a sua priuata cõione vel etiã a cõione sacramentoꝝ: q: i secreto pt ꝑcipere talia hoib⁹ peccantib⁹. xxiij. dis. habuisse. tñ ꝑ sententiam nõ potest quis aliquem secreto separare a participatione sacramẽtoꝝ vel

Si tãtũ[i] epus alieni sceleris se conscium nouerit q̃diu pbare non põt nil pferat[k] sz cũ ipso ad cõpunctionez ei⁹ secretis correctõib⁹ elaboret. qd si forte correct⁹ ptinatior fuerit: & se cõmuniõi publice ingesserit etiam si eps in redarguẽdo illũ quẽ reũ iudicat in pbatiõe deficiat indẽnat⁹[l] lz his[m] q nichil sciũt se[n] cedere ad temp⁹[o] p maioris psone auctoritate iubeat. ille tñ q̃diu nil probare potest in cõmunione omniũ pterq̃ eius q eũ reũ iudicat pmanebit ¶ Itẽ ex cõ. africano. **De epo q sibi soli dicit aliquẽ crimẽ suũ fuisse cõfessum.**

Placuit vt si qñ eps dicit aliquez sibi soli[p] pprĩũ crimẽ fuisse cõfessũ atq ille neget nõ putet ad iniuriã suaz eps pertinere qd illi soli non credit & si scrupulo pprie cõscientie se dicit negãti nolle cõicare q̃zdiu excõicato[q] nõ cõicauerit su⁹ eps: tamdiu eidẽ epo ab aliis nõ cõicet[r] epis: vt magis caueat eps ne dicat in aliquẽ qd aliis documentis cõuincere non potest

Iudiciuz[s] vero archiepiscopi alteri⁹ puincie alicui expetere nõ licet. ¶ Unde greg. **Alteri⁹ parrochianũ alicui iudicare non licet.**

Scriptũ ẽ in lege per alienã messez transiẽs in eã falcez mittere[t] nõ debes: sed manu spicas cõterere & mãducare. falcẽ eñ iudicij mittere nõ debes in eaz segetem que alteri videt cõmissa: sz p affectũ boni operis frumẽta dñica viciorum suorum expoliare paleis: & in ecclesie corp⁹ ammonẽdo[v] & psuadẽdo quasi mandẽdo conuertere. ¶ Itẽ pelagi⁹ papa oib⁹ epis. **Quot ciuitates vnaq̃q̃ puincia habeat.**

Scitote certã puinciã eẽ que hz decẽ aut vndecim ciuitates & vnũ regẽ & totidẽ potestates minores sub se & vnũ metropolitanũ aliosq suffragãeos decez vl vndecim epos[x] iudices ad quoruz iudicium omnes[y] cause epoꝝ & reliquorũ sacerdotũ ac ciuitatuz referãt vt ab his omnib⁹ iuste cõsona voce decernat: nisi ad maiorẽ auctoritatez fuerit ab his q iudicãdi sunt: appellatũ. vñ nõ oportet vt degradet vl dehonoret vnaqueq̃ puincia: sed apud semetipsam habeat iudices sacerdotes & epos singulos videlz fm ordines[z] suos. & quicũq cãz habuerit a suis iudicib⁹ iudicet & non ab alienis. i. a iustis sue puincie iudicibus & nõ ab extraneis[a] nisi vt iam pdictũ est a iudicandis fuerit appellatuz ¶ Itẽ nicola⁹ papa. **Non alioꝝ sed primatis sui iudicio quisq̃ se subijciat.**

Deniqz suffred⁹ si tale in se crimẽ nouerat quo recte possz episcopatu priuari vl infirmitate[b] se sentiebat ꝑgrauari: qua impedit⁹ nullaten⁹ posset proximis sua prelatione pdesse: is primatis sui debuerat & nõ alioꝝ diocesecos antistitũ prestolari iudicium. Quod eñ quelibz ambiguitas vl aliq̃ fortasse sup ei⁹ examinatiõe vel epat⁹ abrenunciatione fuerit oborta contentio ex more ad apostolicam sedem referri conuenerat: & nostra in his omnibus debuerãt cuncti decreta penit⁹ expectare: qd q: omissũz hacten⁹ dolendo dilectissimã gloriã vestrã vehemẽter efflagito: vt iam dictus suffred⁹ epus pprio restituatur[c] episcopio. et si quid reprehẽsione dignum gessit: postea vel correctione vel digna animaduersione diffiniẽtur. ¶ Est tamẽ casus in quo epus alterius prouincie parrochianũ excõicare valet. ¶ Unde in cõcilio apud cõpendiũ. **Quãdo epus parrochianum alterius excommunicare valet.**

Placuit p cõmuni vtilitate vt nullus episcoporum grauiter ferat si eius parrochianum[d] p depredationis causa alter episcopus excõicauerit. ¶ Ex cõcilio meldensi **De eodẽ. Palea.**

etiã suspendere. potest etiã quis scit eũ aliquẽ criminosũ suo plato dicere vt ipsũz corrigat. xxij. q. v. hoc videt. vel expone iubeat. i. moneat. sic. xxxi. q. i. hac rõne. fm premissa pz q nõ obstat. j. de cõse. dis. ij. nõ prohibeat. xciij. di. si inimic⁹. vij. q. i. scire. & xi. q. iij. quibus epi vbi dicit quib⁹ epi nõ cõicãt nec nos cõicare deben⁹: q: illa. c. d publice excõicatis loquuntur.

p Placuit. sibi soli. nõ tanq̃ deo ne sit cõtra de pe. di. vi. sacerdos. j. xi. q. i. quicunq. cõtra. sz illud nõ tz. sic ꝑ dicto soli⁹ epi nõ creditur nec ẽt scripto nisi assit subscriptio. vt ex̃ de testi. cũ a nobis. nisi hoc habeat cõsuetudo. ex̃ de fi. instru. cũ dilect⁹. nã litteris suis credit q: bus sigt se aliquẽ excõicasse. vt. xi. q. iij. cure.

q ¶ Excõicato. i. quẽ dicit excõicatũ. r ¶ Non cõicetur. ecce pena illi⁹ quẽ iniuste vitat aliquẽ. sic. ẽ. ij. q. i. nemo

s Iudiciũ. nulli licz habere iudicẽ alteri⁹ prouincie nisi p appellationez vt. iij. q. vi. nõ liceat.

t Scriptũ est. mittere. nec ordinare nec aliqua sacra dare põt in alteri⁹ episcopatu. ix. q. ij. c. i. & ij. sec⁹ de pcõsulib⁹ q insignia sua ex̃ puĩciã ferũt & voluntariã iurisdictionẽ exercẽt. ff. de offi. pcõsul. l. i. & ij.

v ¶ Ammonẽdo. non tñ publice eis pdicãdo tanq̃ ius in eis habens. lxxi. dis. hortamur. & ix. q. ij. epm. ar. xiij. q. i. c. i. & xvi. q. i. interdicim⁹: sz sine solẽnitate ad bonum monẽdo qd quilibz pt facẽ & ẽt monach⁹. xvi. q. i. c. i. & c. q: iuxta. fm aliquos pñt pdicare tñ nõ cõcitãdo turbã xvi. q. iij. placuit. ij. q: illud nõ cõsistit in cõtentiosa iurisdictione. nec refert qs pdicet: sed q predicet. xix. di. fm Io.

x Scitote. epos. h⁰ iõ est statutũ q a causa epi corã. xij. episcopis ẽ tractãda xv. q. vij. si quis tumidus.

y ¶ Oẽs. ar. archidiaconos nõ eẽ iudices

z ¶ Scdõz ordines. ꝑ medio ptermisso nõ est ad superiorẽ eundum. vt. ij. q. vi. anteriorũ. & xvij. pculdubio. & c. decreto. & q vij. metropolitanuz sic est arg. q omisso archidiacono ñ itur ad epm. ar. cõtra extra de of. archid. c. i. & xviij. q. ij. cognouimus. arg. cõtra extra de preben. referente. de hoc habes. xxi. di stin. perlectis.

a ¶ Ab extraneis. ꝑ metropolitan⁹ ẽ extrane⁹ iudex nõ ergo ẽ iudex puincie. quid iuris sit quere. ix. q. i. ij. c. ij. & iij. q. vi. peregrina. vbi de hoc.

b Deniqz. vel infirmitate. vel malicia plebis vel defectu sciẽtie vl irregularitate. vt ex̃ de renunc. nisi cũ pridem.

c ¶ Restituat. sz nõ ne debuit perdere locũ suuz q: spõtanee respondit coram ordinario iudice. xi. q. i. placuit. & iij. q. vi. nõ liceat. sz dic q papa pepercit ei. & est hic ar. de illicita renũciatione q nõ teneat si fiat ignorãte plato suo vel si fiat in manu alteri⁹. xvij. q. i. cõsaldus. ex̃ de renun. admonet. ff. de of. presi. legat⁹. sz cõtra. q: tacite etiã quis renunciat iuri suo. ex̃ de his que fi. a ma. pte ca. ex ore. & vij. q. i. c. eos. & ex̃ de renũ. qd in dubijs. & xxxij. q. i. de bñdicto. & vij. q. i. q pículosũz. dico q ipe nõ põt repetere q: renũciatio tz q̃tũ ad ipm. sz eccl'ia põt eũ repetere. vt. vij. q. i. nõ oportz. & c. eos. vel dic q renunciare potest his que spectant ad onus: sz non his que spectant ad honorem. non eñ põt subditus abdicare a se iurisdictionem sui epi. vt extra de foro compe. si diligenti. Io.

d Placuit. pꝛochianũ. sz nũqd eps pt punire exẽptos q delinquũt in sua diocesi. vr q sic: p. c. istud. & s. iij. q. vi. c. i. & extra de hereti. ad abolẽdã. i fi. vbi dr q nullũ priuilegiũ iuuat. & ex̃ de puil. ex tuaꝝ. i fi. itẽ negligẽtiã taliũ pt supplẽ. vt ex̃ d sup. negli. p. sic. ex̃ d puil. cũ & plãtare. & excessus coꝝ punire: vt ex̃ d puil. patẽtib⁹, itẽ q: rõe delicti pdit puilegiũ, xi. q. iij. puilegiũ

Itē q: reat⁹ oēm honorē excludit. C. vbi senatores. l. i. Itē qua in ꝓuincia quis delinq̄t illic iuri subiaceat nullo se excusatur⁹ ꝑuilegio. C. vbi de cri. agi oꝫ. auē. qua in ꝓuincia. nō enī ꝑtextu priuilegij cōcessi flagiciorū crescit auctoritas. vt. C. de priuil. scol. l. ij. li. xij. ad idē in auē. de mā. pri͂c. §. ꝙ si delinquētes inueneris. vbi dicit̄ nō ꝑmittas nocētes vti aliq̄b⁹ priuilegijs. ecōtra ꝓbat̄ ꝙ non possunt puniri. vt ex̄ de priuile. sane. ex̄. c. cuꝫ capella. xvi. q. i. frater noster. ꝛ ex̄ ſ ſe di ex̄ de supplē. negli. ꝑla. sicut. si enī tales possunt puniri sicut ꝛ alij inutile esset ꝑuilegiū eoꝝ. Itē ꝓcōsul nō pōt se intromittere de causis fiscalib⁹ sic nec ep̄s ō istis q̄ quodāmodo

ꝑ. Ꝺ. iiij.

fiscales facti sunt ꝑ ꝑuilegiū. ff. ō offi. ꝓconsul. si in aliq̄. §. i. So. quidā dicūt ꝙ ꝓ occulto delicto a solo romano pontifice possunt puniri. sꝫ ꝓ notorio possūt puniri ab ep̄o loci ꝑ illud qō est ex̄ de priuileg. maꝫ. meli⁹ dicas ꝙ si priuilegiat⁹ delinq̄t circa rē non exemptā vt in cōtractu vel maleficio occidēdo hoīꝫ vel adulterādo cū aliq̄. tale deliciū pōt punire ep̄s loci q: ꝛ si ꝑsona sit exempta tñ res in qua delinquit̄ nō est exempta. si vero ō liquit circa rem exēptam puta male gerendo sc̄i officio suo vel alienādo res ecclesie sue. in his a solo papa punit̄. vbi ḡ factū exēpti ꝑiudiciū affert nō exēptis hū ep̄s loci punit. in his in quib⁹ contingit delinquēs suā iurisdictionē. sec⁹ si nō affert alicui ꝑiudicium. ꝛ hec distictio ꝓbat̄ ex̄ de priuil. cū capella. ꝛ dicit ꝙ cū deliciū eoꝝ publicū ē possunt puniri ab

P epo. vt. s̄. dictuꝫ est. vt dicit decretalis: patentib⁹. ꝛ decretalis: maꝫ. Ꝺ Otro. hec qō expedita ē. ij. q. vi. §. item si plures

S I quis. c. istud videt̄ cōtinere iniq̄tatē. tū ex eo q: nō stat̄ h iudicio maioris ptis. tū ex eo ꝙ a lien⁹ iudex iudicat nō suū subditū. sed expone ꝑ vt ibi notaui. Io. g ❡ Prouincie. i. pari numero. h ❡ Sn̄ias id ē opiniones quibusdā. s. volētib⁹ eū absoluere quibusdā volētib⁹ reseruare sn̄iam pape. i ❡ Pronunciare. nō sentētiando sꝫ opinionē suaꝫ recitādo. iō sic expono ne sit ꝫ. ff. de re iudi. si duo. ꝛ l. int̄ pares. ꝛ. ij. q. vi. itē si plures. vbi dicit̄ ꝙ si discordāt delegati ad delegantē ē recurrendū. k ❡ Aduocari. ꝑ pape rescriptū. i. papa cōmittat metropol. ꝛ ep̄is vicine ꝓuincie negociū illud. sic expōit̄ s̄m eos qui de iudicib⁹ a papa delegatis hoc intelligūt vel etiā de ep̄is suis q̄ sui iudices sūt intelligas. ꝛ s̄m h ē speciale ꝙ par pari ꝑt cām delegare, nā q̄nq̄ in defectū iudicꝫ ordinarij par in

DE illis aūt qui infra ꝑrochiā bn̄ficiū aut hereditatē habēt ꝛ alterius ep̄i ꝑrochiani sunt: ꝛ de loco ad locum iter faciūt: ꝛ rapinā ꝛ depredatiōes ꝑagunt: placuit vt excōicent̄: nec aūt ex parrochia exeāt ꝙ que patrarūt digne emēdent: quoꝝ excōicatio seniori eoꝝ ꝛ ꝓprio ep̄o significāda est ne eos recipiat anteq̄ꝫ illuc redeāt vbi rapinā fecerint ꝛ ibi omnia pleniter emēdent.

P Orro[c] cui⁹ iudiciū sibi expetenduꝫ sit si iudices electi inter se discordare ceperint in laodicēsi cōcilio sic inuenit̄ diffinituꝫ.

A quo sit ferenda sn̄ia in qua cōprouinciales ep̄i discordēt.

SI q̄s[f] ep̄iscop⁹ crimialit̄ in iudicio ep̄orum fuerit accusat⁹: cōtingat aūt ep̄os ꝓuincie[g] qui cōuenerint diuersas h̄re sn̄ias[h] ꝛ alios quidē inocētē eū ꝓnūciare[i] alios reū ꝑꝑ h̄moi cōtrouersiā amputandam. placuit sancte sinodo metropolitanū ep̄m alteri⁹ vicine ꝓuincie aduocari[k] ꝛ aliquātos ep̄os cū eo. alios qui pariter residētes quecūq̄ fuerit dirimāt questionē. ꝑꝑ hoc vt sit firmū iudicium qō ab vni⁹ ꝓuīcie episcopis fuerit promulgatū. ❡ Itē ex cōcilio martini pape

Quādo iudices electi īter se discordes extiterint de vicina ꝓuincia archiepiscop⁹ aduocet̄.

SI quis ep̄s in aliquib⁹ iudicat̄ ꝛ viderit ipsos ep̄os qui in ꝓuincia sua sunt inter se iudicio discrepare ita vt alij videant̄ eū q̄ iudicat̄ iustificare alij cōdēnare ꝓ diffinitiōe hui⁹ dissensiōis hoc placuit sancte sinodo vt de ꝓuincia vicina alt̄ metropolitan⁹ cōuocet̄ ep̄s vt ꝑ eū confirmet̄ qō scd̄ꝫ rectū placuerit canonē. Nisi eadē ꝓuincia primatem habuerit ad quē negocia q̄ ꝑ metropolitanū terminari nō valēt: referenda sūt. ❡ Vn̄ bonifaci⁹ papa: ep̄is gallie.

Primati deferant̄ negocia q̄ metropolitanus explicare nō valet.

SI inter ep̄os eiusdē cōcilij dubitatio emerserit ō ecclesiastico iure vel de alijs negocijs[a] primū metropolitan⁹ eoꝝ cū alijs q̄busdam in cōcilio cōsiderās rem diiudicet: ꝛ si nō acquiescat vtraq̄ pars iudicatis tūc primas[b] regionis inter ipsos audiat: ꝛ qō ecclesiasticis canonib⁹ ꝛ legib⁹ nostris cōsentaneū sit: hoc diffiniat: et nulla pars calculo eius valeat cōtradicere[c]. ❡ Alexā. papa.

De eodē. Palea.

SI metropolitan⁹ a q̄cūq̄ cōprouinciali ep̄o in causa ꝓpria appellat⁹ eū audire distulerit: in proxima sinodo negocij sui habeat licētiā exercēdi: ꝛ q̄cquid ꝑꝑ iusticiā a cōprouincialib⁹ fuerit statutū dꝫ custodiri. ❡ Sꝫ si oīm cōprouincialiū cōcordi sn̄ia fuerit cōdēnatus manebit erga eū immobilis censura: ❡ Vnde in laodicēsi cōcilio legit̄,

Episcop⁹ qui ab ep̄is ꝓuincie sue cōsonam sn̄iam reportauerit ab alijs iudicari nō poterit.

SI quis ep̄s crimialit̄ accusat⁹ ab oīb⁹[d] qui sunt intra ꝓuinciā ep̄is exceperit vnā cōsonāq̄ sententiā: ab alijs vlteri⁹ iudicari nō poterit: sꝫ manere circa eū oportet tāq̄ꝫ cōuenientē q̄ ab oīb⁹ ꝓlata est firmā ratāq̄ sn̄iam. ❡ Subintelligendū ē nisi ad iudicē maioris auctoritatis fuerit ꝓuocatuꝫ. Tūc enī ꝑ appellationē soluta sententia firmitatē nō obtinet. ❡ Vn̄ nicola⁹ ꝑꝑ ait.

Semel diffinitū retractare nō lꝫ nisi vbi maior auctoritas fuerit

QVod bene semel diffinitū ē[e] ꝛ interpositis iuramētis deliberatuꝫ nulla dꝫ iteratiōe: nisi fortasse vbi maior[f] auctoritas fuerit retractari. ❡ Itē ex cōcilio sardicēsi.

In renouatiōe iudicij beati petri memoria ē habenda.

OSius ep̄s[g] dixit: ꝙ si aliq̄s ep̄us adiudicat⁹ fuerit i aliq̄ cā ꝛ putat se bonā cāꝫ habere: alterū iudiciū renouetur. Si vobis placet sancti petri ap̄l'i memoriā honorem⁹: vt scribat̄: vel etiaꝫ ab his[h] q̄ examiarūt vl' etiā ab alijs ep̄is q̄ i prouicia ꝓxima morant̄ romano ep̄o: ꝛ si adiudicauerit renouanduꝫ

par ē habet imperiū. vt. lxv. di. c. vlti. sic. ij. q. vi. placuit. §. vel forte fit de cōsensu partiū. ar. xi. q. i. iudices. Est ēt h aliud spāle ꝙ si discordant iudices nō obtinet sn̄ia plurimoꝝ. ff. sic. C. de ap. iuben⁹. in fi. et ex̄ de rescrip. pastoralis. alias sec⁹. vt. lxv. di. sane. vel forte h tenet cū pares hincinde iudices. sꝫ cōtrariū ē. xxi. disti. submittit̄. vbi dicit̄ ꝙ ad maiorē iudicē ē eūdū. sꝫ hoc fit vt dixi ex cōsensu ptium. vel dic ꝙ oīa ista spālia sunt in cā ep̄i vbi oēs dēt cōcordare in sententia. vt. ꝫ. c. c. iiij. Io.

S I int̄ ep̄iscopos. negocijs. nota ꝑ cīulib⁹ negocijs posse celebrari sinoduꝫ vt. s̄. di. xviij. ꝑpter. b ❡ Tunc primas. ar. ꝙ maiora negocia ꝓuincie nō liceat face metropol. sine auctoritate ꝑmatis. sic. lxv. di. de ꝑsona. ꝛ. xcix. di. c. i. ꝛ. xvi. q. vi. placuit. sed illud itellige cū appellat̄ ad ipm: vt. xv. iij. di. c. i. ꝛ. ix. q. iij. cōq̄stus. c ❡ Contradicere. ecce cas⁹ vbi nō audit̄ secūdo appellans. vt dixi. ij. q. vi. anterioꝝ.

S I q̄s. ab oīb⁹. ꝑ h[o] vl' ꝙ sit speciale i ep̄o vt ab oibus debeat absolui vl' cōdēnari.

Q Vod bn̄. diffinitū est. a iudice ꝑ sn̄iaꝫ vl' ēt a quocūq̄. ꝛ intellige de iuramento qō iudex ptī defert nō qō pars defert parti q: illud nō pōt retractari. vt. C. de reb. cre. generaliter. ꝛ. ff. de iureiur. admonēdi. Itē ar. ꝙ q̄ iurat parere sententie vl' mādato alicui⁹ qō pōt appellare. ff. rem ra. ha. l. iij. §. falsus ff. iudi. sol. cū apō. §. ꝓhibet̄. ex̄ de ap. ad hec. ij. ꝛ. c. ꝑterea. ꝛ. c. q̄ōnī.

O f ❡ Maior. ex̄ de iureiuran. venientes.

Sius ep̄s. ar. aliā eē cām appellatiōis a principali. ar. ꝫ. xxxi. q. ij. lothari⁹. ꝛ. no. ij. q. vi. si ep̄s. ꝛ. §. post secūdā. h ❡ Vel ab his ille enī iudex q̄ tulit sn̄iaꝫ si nō defert appellatiōi rescribet ei ad queꝫ appellat̄ opionē suā ꝛ q̄re nō deferat appl'oni. vt. ff. ō ap. reci. vl' nō

Q Vod aūt. reus nō ē cogend⁹ ad purgationē nisi laboret infamia. vt. ꝫ. c. qō aūt. ꝛ. ij. q. v. presbiter. vbi plene de hoc inuenies. Io.

Q Vod aūt. qua. i. per quā. sic. s̄. iiij. q. iij. q̄ scīēdū intendit. ꝛ ex̄. de ꝑsump. cū in iuuētute.

Actor. ex hac lege due regule habent. vna q̄ nisi actor pbet q̄ itendit re⁹ absoluet. secūda ē q̄ negantis factū nulla ē pbatio. prior regula recipit exceptiões. nā rõne psumptiõis trāsfert pbatio ad reum. vt ex vt eccle. bñfi. vt nostrū. ex de pcu. ex insinuatiõe. in fi. ⁊ ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. quint⁹. Itē cū actor intentionē suā fundauit iure cõi. C. de probat. siue. xxvi ij. dist. q: sunt culpe. c. di. cõtra morem. itē cū reus spõte assumit sibi onus pbandi. vt. ff. de pba. Q. v. circa. Itē cõibus iudicijs vtriusq̄ pbatio audit. vt ex de pbat. ex litteris. Item cū vterq̄ contendit se possidere. ex de pba. licet. Itē in crimine falsi vtriusq̄ testes audiunt. vt. C. de falsis vbi. silr̄ i crimie lese maiestat. ⁊ i sacris dsertis. ⁊ i pditiõe patrie. ⁊ in crimie peculatus vtriusq̄ testes audiunt. vt. C. de abol. fallacit. in fi. In secūda regula notabis q̄ triplex est negatiua: facti iuris ⁊ forme siue q̄litatis. negatiua facti ē in q̄ negat aliquid factū eē. hoc si nõ hʒ determinationē loci vel temporis nunq̄ põt pbari. vt si quis dicat se nõ eē citatū vel se nõ cõtraxisse cū berta tales improbari possunt: sʒ pbari minime. de tali loquit hic hoc ideo q: negationū nõ sunt cause. si aūt adijciat tps vel loc⁹ tunc pt pbari si pbatū fuerit ĩ alio tpe ⁊ ĩ alio loco. vt ex de testi. ex tenore. C. de cõtrahen. stipu. optimā. idē dico de hac negatione q̄ capl'ʒ nõ fuit citatū q̄ cū determinatione tpis põt pbari lʒ cõtrariū innuatur: ex de elec. bone. sʒ illud nõ ē pp vim negatiõis sʒ poti⁹ singularitatis. qñq̄ tñ pbat negatiua sine determinatiõe tpis. vt ex de pba. tertio. sed poti⁹ est psumptiua pbatio q̄ violēta. ⁊ sic intelligit qd est extra de testi. tā literis. in fi. Itē negatiua facti pbat cū hʒ implicitā affirmationē. vt ex de renūc. super hoc. Item negatiua iuris bene probatur. vt. ff. de pbatio. ab ea parte. quia qui negat aliquid iuste factum dicit ⁊ illud iniuste factū. ⁊ q: presumitur potius aliquid iuste q̄ iniuste factum: ideo illud tenet pbare. Negatiua forme siue qualitatis dicitur ista. iste nõ est idone⁹. nõ est legitim⁹ nõ est soluendo: ⁊ talis est pbanda. vt extra de presump. dudum. ⁊. ff. de leg. ij. cuʒ quidam. ⁊. l. cum pater. §. rogo. ⁊. C. de inoffi. testa. omnimodo.

m ¶ Per rerū naturā. id est per cõsuetudinē causarū. iste intellectus perpēditur per illud qd legitur. xxxv. q. v. c. vlti. in fi. sic extra de fi. instru. inter. sic extra de causa pos. ⁊ pp. cum ecclesia. sic extra de fi. instru. c. ij.

eē iudiciū renouet ⁊ det iudices. Si autem pbauerit talē cām vt ea nõ refricētur que acta sunt. que decreuit roman⁹ eps cõfirmata erūt. Si ergo hoc oībus placet statuat: tota sancta sinod⁹ respõdit: placet.

Quod āt[i] deficiēte accusatore reus nõ sit cogend⁹ ad pbationē: auctoritate gregorij secūdi pbat. ¶ Ait eñ scribēs mario.

Onus probationis reo non incumbit.

Quod aūt postulas vt illuc psonā dirigere debeam⁹ qua[k] de his q̄ dicunt possʒ eē pbatio: eēt vtcūq̄ excusabile: si vnq̄ ratio ei qui accusat necessitatē pbationis imponeret. At postq̄ nõ tibi sʒ accusantib⁹ hoc onus incūbit ad nos sicut pfati sum⁹ dilatione cessante venire nõ desinas. ¶ Accusat⁹ nõ negationes sʒ exceptiones pbare dʒ. Codice lib. iiij. ti. de probationibus.

Actor[l] qd asseuerat pfitēdo se pbare nõ posse: reū necessitate mõstrandi ptrariū nõ astringit: cū per rerū naturā[m] factū negātis[n] pbatio nulla sit. Hoc āt obseruādū ē qñ reū publica fama nõ vexat. Tūc eñ auctoritate ipsi⁹ greg. ppt scandalū remouendū famā suā reū purgare oportet.

Incipit causa. vij.

Quidā longa inualitudine grauat⁹ eps aliū sibi substitui rogauit cui⁹ pcib⁹ sūmus pontifex annuit: ⁊ qd rogauerat cõcessit. postea vero cõualuit idē eps ⁊ quod pri⁹ fecerat cupit rescindi. hic aduersus eū qui sibi accesserat questionē mouet suāq̄ cathedrā tāq̄ sibi debitā reposcit. ¶ Hic primū q̄rit vtrū viuēte epo alius possit in eadē ecclesia ordinari. ¶ Secūdo an iste valeat reposcere cathedrā quam sua intercessione alter accepit.

Quod aūt viuēte[b] epo alius superponi aut superordinari nõ possit ex cõcilio apud aluerniaʒ celebrato diffinitū est in quo sic legit vt nullus viuente epo ali⁹ superponat aut superordinet eps: nisi forsitā i ei⁹ locū quē capitalis culpa deiecerit. ¶ Itē ex registro gregorij pape ad anatholiū cõstatinopolitanū dyaconē.

Pro molestia corporis suo honore nõ priuet episcopus

Scripsit mihi dilectio tua me reuerendissimo fratri meo iohanni prime[c] iustiniane sedis epo p egritudine capitis quā patiat epm precipere succedere: ne fortasse dū epi iura eadem ciuitas nõ habeat: qd absit ab hoste depereat. ⁊ qd nusq̄ canones pcipiūt vt pro egritudine epi epus succedat: ⁊ iõ iniustuʒ[d] ē vt si molestia corporis iruat honore suo priuet egrot⁹: sʒ suggerendū ē vt si quis in regimine egrotat posit⁹ dispensator[e] illi talis reqrat qui possit ei⁹ curā oēm[f] agere ⁊ locū illi⁹ in regimine ecclesie ipso nõ deposito conseruare. vt neq̄ de⁹ oipotēs offendat: neq̄ ciuitas neglecta esse inueniat. ¶ Idē in epl'a ad cādidū.

Flagellatis a dño afflictio addi nõ dʒ.

Cum percussio corporalis imminet vtrū p purgatione[g] an p vindicta cõtingat dei iudiciuʒ in hoc ignorat: ⁊ iõ nõ dʒ a nobis addi flagellatis[h] afflictio[i]. ne nos culpe qd absit offensa respiciat. ¶ Itē gregori⁹ clemētio epo primati bizāceno.

Infirmitatis causa loco suo quis priuari nõ debet.

n ¶ Negantis. sic extra de cā pos. ⁊ pprie. cū ecclesia extra de pba. qm̄.

Quidam longa. s. in proxima causa. in illo. c. deniqʒ. agebat de renunciatione epi. vnde nacta occasione subijcit causam istam de renuntiatiõe qua querit an epo viuēte alius subsitituēdus sit. ⁊ de mutatiõe sedis. vt hec ⁊ alia cõpetentius faciat pponit thema ex quo duas elicit q̄stiones.

Quod aūt viuente. dicendū est q̄

Questio prima

nõ. nisi sit depositus vt. l. di. postquā. vel nisi renūciauerit de licētia pape. vt. j. c. mutationes. vel nisi per ambitionē se trāstulerit ad aliaʒ quo casu carebit ⁊ habita ⁊ ambita. j. e. si q̄s epus. ad instar inuasoris qui amittit reʒ inuasam ⁊ aliud tantūdeʒ vt. C. vnde vi. si quis in tātam. In egrotante aūt distinguūt quidā. si egritudo est icurabilis vt tunc alter substituatur vel etiā si nimis senex est ad instar iudicis. ff. de iud. si lõgius. C. de offi. pfe. orien. si quos. sed h̄ non admitto nisi in leproso qui a dignitate remouetur ppt scandalum extra de cle. egro. tua. h̄ etiaʒ scias q̄ epilentici et alij diuturno morbo laborantes non promouentur. vt. xxxiij. di. cõiter. ⁊ extra de elec. cum inter. sed p motum morbus nõ deijcit. vt hic ⁊. j. c. ij sed datur ei coadiutor. vt. j. c. i. sed ex dispensatione magna quādoqʒ viuēti epo alter adiūgitur vt. j. e. non autem. ⁊ idem de quolibet clerico intelligas. Sed abbates facti inutiles remouentur penitus vt. xviij. q. ij. si quis abbas. sicut etiam fit in iudice. C. de of. pfec. ori. si quos. cū etiā ex modicis causis remoueant. vt ex de simo. p tuas. vbi aūt elect⁹ cõfirmatus ante ordinationem fit inabilis remouend⁹ est. vt videt ex de eta. ⁊ quali. prefi. c. i. vite tñ necessaria recipiet. j. c. q̄uis.

Scripsit. prime. i. salonitane. q: iustinian⁹ ibi primo resedit. Alij dicūt rauennā ⁊ nõ salonitanā esse pmo iustiniani sedem.

d ¶ Et ideo iniustū. preesse eñ intelligit lʒ sit infirm⁹ sicut seru⁹ seruire intelligit lʒ sit infirm⁹. ff. de sta. lib. cū heres. e ¶ Dispēsator. simile. ff. de tuto. solet ēt. vbi dicit q̄ si tutor pp longā egritudinē nõ põt adesse dat curator: q̄ poti⁹ dr̄ administrator. f ¶ Omnē. id est res eius administrare sed que spectāt ad pontificale officiū vicini epi supplebūt. j. e. pontifices ⁊ est hic ar. q̄ coadiutor ⁊ visitatores debeant habere liberā ⁊ generalem ãministrationē. vt. j. c. q̄uis. ⁊ ex de elec. cū nobis oliʒ. i fi. ⁊. xxi. q. i. relatio. sʒ q̄d si iste nolit hr̄e coadiutorē. dico eū p supiorē cogēdū. ar. ff. de mior. l. ait. §. i. ex de cēsi. romana. ṽ. si ṽo. mlta ei bõa pstat iuuī. vt. xlv. di. ⁊ q̄ emēdat.

Cum percussio. purgatõe. i. pbatõe. j. e. aduersitas. h ¶ Flagellatis. sufficient: sʒ nõ sufficient afflicti addi pt. vt. xxi. q. v. si q̄s a xpo. ⁊ ē ar. q̄ p⁹ pniam nõ pt q̄s de crimie accusari. silr̄ nec duplici dāno puniri dʒ q̄s. ff. de iur. do. iur. ff. de pdi. ob cau. si pecuniā. §. vlti. silr̄ pena nõ dʒ ṽti i culpā vt. s. di. v. baptizari. ⁊. c. ad ei⁹. i ¶ Afflictio. s. iij. q. ix. indicas. ex de

Dius. ar. si clerici. x. di. v. c. i.
Resentiū. per duoꝝ. idē forte si per vnū. vt. j. c. si quis in clero.
k ¶ Per duoꝝ. ar. hic sumit. M. ꝙ si ep̄s indeterminate licētiauit clericū nō videt̄ eū licēciasse vltra duos mēses. sꝫ tñ hoc est referēdū ad arbitrium boni viri cōsiderato negocio. ar. ff. de ver. ob. cōtinuꝰ. ad hoc. c. bñ facit. ff. de re mili. qui cōmeatus. nam ibi dicit̄ ꝙ si aliquis abest vltra statutū tempꝰ ꝓ desertore habet̄ simile bonū. xxi. q. ij. placuit. pōt tamē ꝑ modicū tempus purgare morā. lxxxviij. dis. platū. nō eñ festinabit iudex ad sentētiā vbi iusta cā quis abfuit. vt. ff. de dam. infec. si finita. §. si forte licet etiā ad p̄fixuꝫ terminū reꝰ nō veniat sꝫ habebit̄ ratio viarū tēporis ⁊ egritudinis ⁊ alteriꝰ impedimēti. vt. ff. de vacac. mu. tp̄s. ff. ex q̄. cau. ma. si cui. §. i. potest eñ absens habere iustā excusationeꝫ vt ex̄ vt lit. nō cōtes. qm̄. lex dicit ꝙ si q̄s per licentiaꝫ abest si vsq̄ ad quinquēniū nō reuertit̄ punitur vt. C. de aduo. diuer. iudi. l. vlti. Jo.
a ¶ In aliā. arg. ꝙ si cōcedo alicui ecclesiam qui ab eo euincitur teneor ei aliā cōcedere. vt ex̄ de p̄eb. inter cetera. q: iuuari nos non decipi ꝑ beneficijs oporꝫ. ff. cō mod. in cōmodato. §. pe. j. e. ois. ⁊ c. pastoralis. ⁊ est cōtra illud qd̄ lex dic̄ ꝙ donator nō tenet̄ de euictiōe. vt. ff. de edil. edic. ad res donatas. sed hic nō dicit̄ ep̄s donare: q: necesse hꝫ cōcedere eccl̄iam ⁊ in necessitatibus nemo liberalis existit. ff. de adi. le. rem legatā. tñ de dolo possum agē ꝯ donatoreꝫ vt mihi scienter det rem alienā. vt. ff. de dona. aristo. §. vlti. Iteꝫ si aliquis per violētiā expellit̄ ab ecclesia nō hꝫ recursuꝫ ad ep̄m sicut nec emptor ad venditorē in hoc casu. vt. C. de act. emp. l. expulsus. Et no. ꝙ c. semꝑ ad hoc cōsueuit induci ꝙ spoliatꝰ a iudice nō possit petere restitutionē. vt. ij. q. i. notū. iudex eñ facere nō dicit̄ violētiā. vt. xxiij. q. ij. c. i. ff. qd̄ me. cā. l. iij. semper eñ ꝓ facto suo p̄sumit̄ nisi possit de dolo argui. vt. ij. q. vi. hoc etiam.
b ¶ Pontifices. que licita sunt. vt missam canere ⁊ predicare. xcv. dis. ecce.
c ¶ Sacerdotes. i. archidyaconi vel decani qui vicarij sunt ep̄i. xcv. di. perlectis.
d ¶ Non licet. in his que spectāt ad officiū ep̄ale. qd̄ ē lxviij. di. quāuis.
e ¶ Vicinoꝝ. sic. lxv. di. si forte.
f ¶ Vsq̄. sic. C. de cur. fur. cū alijs.
g ¶ Cū cautele. i. prestabit cautionē de bonis ecclesie non vsurpādis. Jo.
g ¶ Cautele. i. prestabit cautioneꝫ ꝙ ex hoc nullū ius sibi vendicabit. ⁊ ar. ē ꝙ quis pro possessore habet̄ ex eo qd̄ fuit in possessione nisi ꝓtestatio p̄cesserit vt hic. ⁊ x. xxiiij. di. stin. presbiteri. ⁊ extra de iurepa. ex litteris. ar. cōtra ex̄. de of. dele. cōsultationibꝰ. ex̄ de resti. spo. olim. iij. x. q. iij. q:. Jo.

Presentiū latoris adeo dati querelā q̄ se presbiteratꝰ sui loco incōgrue dicit expulsuꝫ sꝫ subdite tibi textꝰ petitiōis explanet. tñ paulo iudicauimꝰ aptius retexendam. asserit nāq̄ a quintiano fratre ⁊ coep̄o nostro in loco suo quibusdā se suis ordinādis negocijs relaxatū: egritudinisq̄ cā ꝑ duoꝝ[k] mēsium spaciū sue se ecclesie defuisse: cuiꝰ rei occasionē captantē p̄dictū fratrē nostꝝ aliū loco eiꝰ illic p̄sbiterum ordinasse. Hortamur itaq̄ fraternitatē tuā vt cāꝫ eiꝰ sollicite districteq̄ perq̄ras: ⁊ si manifeste egritudinis sicut dicit̄ cā eccl̄ie sue defuisse eū repereris: nulluꝫ ei ex ordinatiōe alteriꝰ presbiteri ꝑmittas p̄iudiciū generari: sꝫ i loco suo sine aliq̄ eū fac dubietate restitui. ⁊ infra. Illd̄ aūt caritatē tuā specialiter ammonemꝰ vt si vera fuerit hm̄oi suggestio atq̄ in suo ordine fuerit restituꝰ. de p̄sbitero q̄ in loco eiꝰ ordinatꝰ est subtiliter districte q̄ debeas esse solicitꝰ. ⁊ si q̄dē sine datione aliqua ad eūdē ordinē ꝑuenerit vt in simoniacā heresim non potuisset incidere in aliā[a] quācūq̄ vacātē ecclesiaꝫ eū volumꝰ ordinari. Sin autē in eū q̄ppiam qd̄ auertat dñs tale fuerit repertū ipso etiā presbiteratꝰ honore vel ordīe priuet̄: quē nō causa replende necessitatis ecclesie: sed sola cōprobat̄ ambitiōe suscepisse. ¶ Itē nicolaꝰ papa aluino iouanēsi archiep̄o. Pro īfirmitate corporis seu egritudine pōtifices nō sunt abijciendi nec in eoꝝ locū alij sūt substituēdi.

Pontifices qui aliqua occupant̄ infirmitate vel egritudine abijciēdi nō sunt: nec alios i loco eoruꝫ cōsecrari oportet nisi ex hac fuerint luce subtracti. ꝙ si de ministerio sibi cōcesso ꝯquerunt̄: que licita sunt[b] sacerdotes[c] expleāt. In his vero que his p̄sumere nō licet[d] vicinoꝝ[e] vsq̄[f] ad recipiendā sanitatē ep̄oꝝ auxilia subrogentur: ⁊ hoc cū cautele[g] studio pagant: ne per necessitatis occasionē presumptionis pulluet ambitio. Ep̄os vero q̄ dominici gregis suscipiunt curā atq̄ sollicitudinē ab administratione eoꝝ discedere nō oportet: vt accepti talenti pulchritudo nō deleat̄: sed certamine eoꝝ salubriter augeat̄ ⁊ triplicet̄ fructꝰ.

¶ Itē ex epistola cipriani ep̄i ⁊ martiris. Viuēte ep̄o alius sibi succedere nō valet.

Factꝰ ē corneliꝰ ep̄s de dei ⁊ xp̄i eiꝰ iudicio ⁊ de clericoꝝ pene oīm testimonio: de plebis que tunc[h] affuit suffragio: de sacerdotū antiquoꝝ ⁊ bonoꝝ viroꝝ ꝯsensu: cū nemo añ se factꝰ eēt cū fabiani locꝰ. i. cū locꝰ petri ⁊ gradꝰ cathedre sacerdotalis vacaret q̄ occupato[i] cleri ⁊ dei volūtate atq̄ oīm nostroꝝ cōsensione cōfirmato[k] q̄sq̄s iam ep̄s fieri voluerit foris fiat necesse est: nec hꝫ ecclesiasticā ordinationē[l] qui ecclesie nō tenet vnitatē: quisq̄s ille fuerit licet de se multū iactās ⁊ plurimū sibi vēdicās ꝓphanꝰ est: alienꝰ ē: foris ē ⁊ cū post primū esse nō possit q̄sq̄s post vnū qui solꝰ esse debet factꝰ ē iā nō secūdus ille sed nullꝰ[m] ē. ¶ Itē eiusdem. Qui i locū viuētis irrepserit nō ē ep̄us

Nouacianꝰ episcopꝰ nō ē qui cornelio ep̄o in ecclesia a sedeciꝫ coepiscopis facto adult̄ atq̄ extraneꝰ ep̄s fieri a desertoribꝰ per ambitū nititur: et cū sit a xp̄o vna ecclesia per totū mūdū in multa mēbra diuisa[n]. Itē episcopatus vnꝰ multoꝝ ep̄oꝝ ⁊ cōcordi numerositate diffusus. ille post dei traditōeꝫ post connexā ⁊ vbiq̄ coniunctā catholice ecclesie vnitatē humanā[o] conat̄ ecclesiā facere ⁊ ꝑ plurimas ciuitates nouos suos apostolos mittit vt quedā recentia instōni sue fundamēta cōstituat cūq̄ iam pridem ꝑ oēs ꝓuincias ⁊ ꝑ vrbes singulas ordinati sunt episcopi in etate antiqui: in fide integri: in pressura ꝓbati: in ꝑsecutiōe ꝓscripti: ille sup eos creare alios pseudo ep̄os audꝫ: q̄si possit aut totū orbē noui conatꝰ obstinatione pagrare: aut ecclesiastici corporis et ordinis cōpagine discordie sue seminatiōe rescindere: nesciens scismaticos semꝑ inter inicia[p] feruere: incremēta vero habere nō posse: nec augere qd̄ illicite

h ¶ Factꝰ ē. q̄ tūc. hic videt̄ ꝙ absentes nō sūt vocandi ad electionē. ⁊. x. q. ij. hoc ius. et ex̄ de sen. ⁊ re iudi. cū olim. maxime si sint remoti. vt extra de elec. cū inter. imo etiā si in oris sint nō vident̄ vocandi. vt. ij. q. vi. §. biduum. sufficit eñ ad citationē pulsatio cāpane. vt extra de of. custo. c. i. ⁊. ij. extra de elect. in causis. ⁊ ex̄ de postu. pla. c. penul. ⁊ añ penul. ⁊ lex dicit solos illos vocādos qui sunt in vrbe. vt. C. de leg. l. vlti. li. x. ꝙ āt vocandi sint absentes probat̄. lxiij. dis. quanto. alioquin plus nocet cōtemptus vnius q̄ contradictio multoꝝ. vt ex̄ de elec. ꝙ sicut. ⁊ c. cū nobis olim. naꝫ remoti sunt vocandi vbi tractat̄ publica vtilitas. vt. C. ō de cur. curiales. ij. li. x. so. semꝑ vocandi sunt vbi commode possunt vocari. vt ex̄ de electio. ꝙ sicut. sꝫ si absentes nō possunt interesse: eliqui possunt eligere vt ibidē dicit̄: tñ si aliquis nō pōt interesse si suo iuramento fidē de hoc fecerit relinquit̄ ꝑ ꝓcuratorē eligere qui sit ō collegio. ex̄ de elec. q: propter. ex̄ ꝓuinciā tñ nō sunt vocādi. vt ex̄ de electio. coram. q: pōt absens habere iustā excusationē. vt ex̄ vt li. nō cōtesta. qm̄ frequēter. hodie aūt super ista vocatiōe sufficit cōsuetudo ecclesiaꝝ per decre. ex̄ de elec. in genesi.
i ¶ Quo occupato. i. canonice sumpto.
k ¶ Confirmato. q̄ electio pape est cōfirmanda. hoc tñ nō est verū ⁊ spāle ē in eo q: cū eligitur cōfirmat̄ ⁊ cōfirmādo eligit̄. vt. xxiij. di. in noīe dñi.
l ¶ Ordinationē. ar. ꝙ q̄ ab intruso fiunt nō tenēt. vt. xij. q. ij. aliena-

tiones.z.lx.q.i.ordinationes. m ¶Sed null⁹.ar.q̄ null⁹ ē qui malus est.si.ex̄.de translat.inter corpalia.sic.ij.q.vij.nō oīs.z.xix.d.
N ¶Nouacian⁹.diuisa.xxiiij.q.i.loquitur. scd̄z.ar.Ɔ.i.q.i.q̄ quidā
o ¶Humanā.i.nō spūalē. p ¶Initia.ar.Ɔ nouicios magistros qui primo feruēt z postea deficiunt.xxiij.q.iiij.displicet.z.c. nō inuenitur.

z.c.si ecclesia. imo a nimis est incipiēdū. vt.xlviij.dist, sicut.

Scire.i.ecclesia .ŝ. vi.q.ij.si tm̄. cōtra.ibi solutū est.hic dicitur:ecclesia episcopus alibi est idē q̄ ecclesiastici viri vt.ŝ.lxiij.dist. c.i.alibi ponitur p maiori parte.vt.ŝ.lvi dist.apostolica.quandoq̄ pro cōgregatione fideliuz j.de cō.di.i.ecclesia.z dic p exēpla varias significatiōes vt ex̄ de testa. relatum.et extra d̄ vsu pal. c.i.z extra de ver.signi.cuz clerici.z extra ne p̄.vi.su.c.q̄rdam.

Quam periculosum ar.q̄ qui iuri suo renunciat illud repetere nō potest.j.e. eos.xxiij.q.iiij.si illic.ff. de succe.edic.l.i. §.qui semel.z C.de pac.post q̄.j.c.h° neq̄ q̄.z.ff.de edi. edic.queritur. §.si venditor. vbi dicitur q̄ remittentib⁹ actiones suas nō est regressus dād⁹ ad eas.z.xcij.di. si quis epūs. xviij.q.vi.dudum.z no. vi. q.iij. deniqz.
b ¶Primat⁹ius ergo priogeniture vt dicunt est talis dignitas q̄ p̄mogeniti pre alijs in festis sacrificia offe

te ceperint.sed stati cū praua sua emulatiōe deficere.z ifra.Qui g° nec vnitatez spūs nec ɔiūctōez pacis obseruat.et se ab eccl'ie viculo z a sacerdotū collegio separat:epī nec ptātez pōt hēre nec honorem q̄ epat⁹ nec vnitatē voluit habere n^c pacē. ¶Idē ad pap; Nō ē i eccl'a

qui cum episcopo pacē nō habet

Scire debes epūm in ecclesia[a] esse et eccl'az in epo z siqs cum epo nō sit in ecclesia nō esse z frustra sibi blādiri eos q̄ pacē cū sacerdotib⁹ dei n̄ habētes obrepunt z latēter apud q̄sdā se cōmūicare credūt.qn̄ eccl'a q̄ catholica vna est. scissa non sit neqz diuisa. ¶Idē Suo iuri q̄s cedere nō debet.

Quam periculosum[a] sit in diuinis rebus vt q̄s cedat iuri suo z potestati scriptura sacra declarat cū esau primat⁹ suos inde pdidit.nec recipere vel petere postmodū potuit qd̄ semel cessit. ¶Idem

Perditionē sibi acquirūt q̄ ab epis recedētes vnitatem ecclesie scindunt

Denicq̄ q̄z sit inseparabile vnitatis sacramentū z q̄z sine spe sint z pditionem sibi maximā de indignatiōe dei acq̄rāt qui scisma faciūt z relicto epo aliuz sibi foris pseudo episcopum ɔstituūt.declarat scriptura diuina in libris regū.vbi a tribu iuda z bēiami decē trib⁹ scisse sūt: et relicto rege suo[b] alterū sibi foris cōstituerūt.Et indignatus est inquit dn̄s omī semini israel z demoliuit eos z dedit eos i direptōez donec abijceret eos a facie sua.q̄z dissipat⁹ est israhel a domo dauid z cōstituerūt sibi regē ierohoaz filiū nabath:indignatū esse dixit dominū z eos in pditōez dedisse q̄z ab vnitate dissipati:alterū sibi regē constituissent.z tāta idignatio dn̄i extitit aduersus illos q̄ scisma fecerūt vt etiā cuz homo dei ad ierohoā missus esset q̄ ei peccata sua exprobraret atqz vltionez futurā p̄diceret:panē apd̄ illos edere et aquā bibere vetaret qd̄ cū nō custodissz z ɔ p̄ceptū dn̄i prādisset.statim diuina cēsura percussus est vt inde regrediens ipetu ac morsu leonis in itinere necaret Sed adhuc in euangelio suo domin⁹ maiorē itelligētie sue lucē māifestat q̄ ijdez[c] q̄ tūc se a tribu iuda z bēiami sciderant z ierosolimis relictis in samariā secesserāt inter pseudo pphetas z gentiles cōputarent nam cū primū discipulos in ministeriū salutis mitteret mādauit z dixit in viaz gētiū ne abieritis z in ciuitatem samaritanoꝝ ne intraueritis ad iudeos pri⁹ mittens gētiles adhuc preterire iubet.addendo aūt z ciuitatē samaritanoꝝ debere obmitti vbi erant scismatici. ostendit scismaticos gentilibus adequari[f]. Et post pauca.

Quod vero eūdem que nos deū p̄rem eūdez filiuz eūdē spiritū sanctum nosse dicūtur.nec hoc adiuuare tales potest. nā etiā chore dathan z abiron cū sacerdote aaron z moyse eūdē deū nouerāt: pari lege z religione viuētes.vnuz z verum deuz q̄ colēdus atqz inuocād⁹ fuerat inuocabāt.tn̄ q̄z loci sui ministeriuz transgressi z contra aarō sacerdotē qui sacerdotiuz legitimuz dignatione dei atq̄ ordinatiōe pfecerat:sacrificādi sibi licentiā vēdicauerūt:diuinit⁹ pcussi penas statim p illicitis conatib⁹ penderunt:nec potuerūt rata esse z pficere sacrificia irreligiose z illicite z ɔtra ius diuine dispositiōis vel dispēsatiōis oblata.Thuribula quoq̄ ipsa in quib⁹ incēsuz illicite fuerat oblatū ne in vsuz de cetero essent sacerdotib⁹:sz poti⁹ indignationis z vltionis diuine memoriā corrigendis posteris exhiberēt iussu dn̄i cōflata atq̄ in igne purgata in laminas ductiles pducunt z affiguntur altari fm̄ qd̄ loquitur scriptura diuina.Memoriale[g] inquit filijs israel:vt nō accedat q̄s q̄ alienigena q̄ nō ē ex semine aaron iponere incēsum ante deū vt nō sit sicut chore.z tamē illi scisma[h] nō fecerāt nec foras egressi ɔtra dn̄i sacerdotes impudenter atq̄ hostiliter rebellauerāt: quod nūc hi ecclesiā scindētes z cōtra pacē atqz vnitatē xp̄i rebelles:cathedrā sibi cōstituere z primatū assumere z baptizandi atq̄ offerēdi licētiā vendicare conātur.

¶Itē leo.iiij.nononi duci britanie.

Nō ē defendēd⁹ q̄ locū viuētis iuadit.

Non furē[i] nec latronē q̄lē gislarduz eē sentim⁹ in naṅetica sede q̄ viuētis qd̄ nō licuit:locum non timuit vsurpare:p cuiuscūq̄ muneris donis vltra deberes defensare. ¶Itē euarist⁹ papa oib⁹ epis. Nō licet epo ecclesiā suā dimittere.

Sicut vir nō dz adulterare[k] vxorē suā:ita nec eps ecclesiā suā.i.vt illā dimittat ad quā cōsecrat⁹ est absq̄ ineuitabili necessitate: aut apostolica vl'regulari mutatiōe:vt alteri se ambit⁹ cā cōiungat:z sicut vxori nō licet dimittere virū suū vt alteri se viuēte eo matrimonio societ:aut eū adulteret[l] lz fornicat⁹ sit vir eius:sz iuxta aplm̄ aut viro suo debet recōciliari aut manere innupta:ita ecclesie non licet dimittere epm̄ suū aut se ab eo segregare

rebāt z q̄ sedebāt ad dexterā p̄ris.z q̄ cibos duplicatos recipiebāt.z dicit gandulfus esau cōmisisse simoniā q̄z illō ius spūale erat qd̄ vēdidit.sz ē ɔ eū.i.q.i.qui studet.vbi dicitur q̄ giezi fuit prim⁹ qui cōmisit simoniā.sz nunquid peccauit iacob emendo:non:q̄z gratis fuisset hoc daturus.vel q̄z redemit id qd̄ sibi diuinit⁹ erat debitū,extra de diuor.gaudem⁹.

c ¶In diuinis.tempore periculi. vt.j.c. suggestum.

Denicq̄.suo.scilicet filio salomonis.z est hic ar.q̄ filij regum iure debēt esse reges.arg.cōtra viij.q.i. moyses. z xciij.di.legim⁹.

e ¶Quod ijdem qui arg.q̄ idez est populus qui fuit ante mille annos.sic.xvi.di. habeo.z.ff.de iudi. pponebatur.sed ɔtra isti fuerunt ante tempus xp̄i vltra caspios montes translati sed dic q̄ adhuc seq̄bantur eos multi in vicijs suis.vnde illi ijdem dicebantur esse cum eis.vt.i.q.i.cito.

f ¶Adequari.xxiiij. q.i.non afferamus. contra.ibi dicit scisma grauius esse peccatum.sed expone g̃uius id est periculosius.xxxij.q.iiij.nemo.

g ¶Memoriale.hec que generant materiam mali iubentur publice exponi:vt alijs terror incutiatur vt hic.z.xi.q.iij.mādamus.quādoq̄ iubentur destrui ne refricent facti memoriam.xv.q.i.mulier.iohannes.

h ¶Scisma.ita magnum vt isti nouaciani qui nouam ecclesiam fecerunt.

Non furem.id est non inuasorem. furtum enim non cōmittitur in re immobili.insti.de vsucap. §.q̄ autem.

Sicut vir. adulterare.i.dimittere.

l ¶Adulteret.id est dimittat fornicantē. vxor potest dimittere virum ob fornicationem sicut vir vxorem:q̄z non ad impa ria iudicātur.xxxij.q.i.si quis vxorem.sed non potest eam dimittere vt alteri adhereat.

m ¶ Adulterata. ergo ecclesia pōt delinquere ⁊ vniuersitas. ar. ff. de ex̄. l. iu. l. ij. §. idē. ⁊ ē cōtra illō. ff. de dolo. si ex dolo. vbi dicit̄ ꝙ municipes nō pñt facere dolū supple dē facili. sed nunquid pōt ecclesia vel ciuitas excōicari dico ꝙ nō. vt. xxiiij. q. iij. si habes. s3 maiores ō ecclesia possūt excōicari: vt ex̄ de simo. veniēs. ff. de cō di. ⁊ demō. municipibꝰ. ⁊. xliij. di. cōmessatiōes dico enī ꝙ si ecclesia vel ciuitas posset excōicari seq̄ret̄ absurditas. naz oībꝰ illis mortuis ⁊ alijs substitutis ē eadē ecclesia ergo adhuc esset excōicata si priores canonici nō petiuissent absolutionē adhuc de hoc notaui xij. q. ij. epūs qui. ij. Ego. M. ca. dico. ꝙ nō pōt hodie collegiū excōicari ꝑ decre. ex̄ de sentē. ex. romana. §. i vniuersita.

a ¶ Vt legatū. epūs dicit̄ legatꝰ dei ⁊ tñ est iudex ordiarius: vnde epz ꝙ legatus pape est iudex ordiarius vt ꝓconsul.

b ¶ Ecce. sed illō gregorij. §. e. c. scripsit.

c ¶ Si vero. hoc habet̄ in originali vnō hoc extractū est.

d ¶ Petierit. ḡ nulli infirmo dādꝰ ē coadiutor: nisi h̄ petat. j. e. qualiter. ⁊. c. quāuis. §. e. scripsit. ar. 3 ex̄ de eccle. edifi. ad audientiam.

Non aūt nouo. s3 cōtra i nullꝰ ꝑsona est admittendum qō statutis generalibus cōtinet̄. lxi. dist. miramur. sed illō nō fit ꝑꝑ vtilitatē ꝑsone sed ecclesie.

f ¶ Et nō succeder3 sic ḡ vterq3 insolidū est epūs. si. xxi. q. i. relatio. ⁊ vterq3 pt hominē per se soluē vel ligare. ff. de admi. tuto. si plures. ff. de exercito. l. i. §. si plures ⁊. ff. de of. pcō. l. i. s3 nūq̄d quē vnꝰ ligat pōt alter soluē. ⁊ vr̄ ꝙ nō q2 pares sunt. vnde videt̄ ꝙ snīa ꝑ reo teneat. ff. de re iudi. inter pares. Item si simul ferāt ꝯrias sententias cuiꝰ snīa tenebit. videtur ꝙ mutuo se impediant. ff. de vsufruc. quotiēs. ⁊ hec forte vera sunt vbi simul admīstrāt sed h̄ forte valerius cessit administratione augustino: q2 facilius expedit̄ administratio ꝑ vnū q̄ ꝑ plures. ff. de admi. tu. l. iij. §. vl. vbi dic ꝙ licet vterq3 habeat dñiū3 ⁊ iurisdictionē insolidū: tñ vnꝰ sine altero nō pōt iudicare ad instar plurimū iudicū. vt. ij. q. vi. §. diffinitiua. ver. si plures. extra de of. deleg. q̄uis. ⁊. c. cā m. nisi aliter fuerit eis cōcessum a papa: sicut q̄nq3 fuit in duobꝰ legatis alemanie. s3 tñ ex h̄ posset oriri discordia vt quē vnꝰ cōdēnar3 alter absolueret. Itē nūq̄d eodē mō possent eē duo apostolici. arg. ꝙ nō. §. eo. factus. ⁊ dñs tā tū vnū ꝯstituit. xxiiij. q. i. loquit̄. ⁊. c. q̄cūq3. quidā contra. imo vr̄ ꝙ nō pōt dispēsari. xxv. q. i. sunt quidā. ꝓterea q2 vna ē ecclesia catholica ⁊ vnū caput: ⁊ tñ plēs imꝑatores fuisse leginꝰ. xci dis. nūc aūt. s3 hic nō est ita. q2 offenderet̄ illa regl̄a: vnā sanctā catholicā3 ⁊c. xxiij. dis. qui epūs. Itē nūq̄d papa pōt renunciare: vtiq3. nā marcellꝰ renunciauit. xci dis. nūc aūt. et clemēs papa. s3 post linū et cletū iterū accepit cathedrā viij. q. i. si petrus.

g ¶ Accedere vr̄ tñ ꝙ augustinꝰ i administratione fuit minor. xl. dist. ante oīa. in fi. q2 vt videt̄ in cā necessitatis vnꝰ epūs erit vicarius alterius ne sit ibi mōstr3 habēs duo capita. vt ex̄. de of. ordi. qm̄ i plerisq3.

Qualiter. quadriennio. q̄dnānū ei dat̄ vt possit abesse ex cā curatiōis. sed annꝰ ei datur tm̄ ad experiēdū si possit celebrare. §. dis.

vt alterū viuēte eo accipiat: sed aut ip3 habeat aut innupta maneat. i. alter3 ep3 suo viuente non accipiat: ne aut fornicatiōis aut adulterij crimē incurrat. Si vero adulterata[m] fuerit. i. si se alteri cōiunxerit aut sup se alterū ep3 adduxerit aut eē fecerit: vel desiderauerit ꝑ acerrimā penitētiam aut suo reconciliet̄ epō: aut innupta ꝑmaneat. ¶ Epm vero oportet oportune ⁊ importune atq3 sine intermissiōe ecclam suā docere eāq3 prudent̄ regere ⁊ amare vt a vicijs se abstineat ⁊ salutē cōseq̄ possit eternā3: ⁊ illa cum tāta reuerētia eiꝰ doctrinā suscipe deb3 eūq3 amare ⁊ diligere vt legatu3[a] dei ⁊ ꝑconē veritatis. ¶ Ecce[b] his auctoritatibꝰ patenter ostēdit̄ ꝙ epō viuēte aliꝰ supordinari nō pōt: nec etiā ꝓ eiꝰ egritudine. S3 illud gregorij itelligendum ē quādo ille q̄ egrotat aliū sibi substitui nō rogat. Ceterū qñ aliq̄s vel senectute vl' infirmitate grauatꝰ susceptū officiū administrare nō valet: si aliū sibi substitui petierit rōnabilit̄ fieri pōt. vñ in eodē caplō sequit̄. Si vero[c] idē iohānes fortasse ꝓ molestia sua petierit[d] vt ab epali honore debeat vacare eo petitionē scripto dāte cōcedēdū ē: aliter id facere nō valemꝰ. ¶ Hinc etiā beatus augustinꝰ epō suo nondū defuncto s3 senectute ḡuato: cathedrā epale3 suscepit. ¶ Unde in epistola paulini ad romanū legit̄. Augustinꝰ nō tā successit q̄3 accessit.

Non aūt hoc tm̄ sed npsimꝰ gratulandū ꝙ epatū augustinus accepit: s3 ꝙ hāc curā dei gr̄a meruerit affricana eccl'ia vt verba celestia augustini ore ꝑciperet: qui ad maiore3 dñici muneris gratiā nouo[e] more ꝓuectus ita cōsecratꝰ est vt nō succederet,[f] i cathedra epō s3 accederet[g]. Nā incolumi valerio iponēsis eccl'ie epō coepūs augustinꝰ ē. ¶ Hoc idē ꝓbat̄ auctoritate beati gregorij q̄ ariminēsi epō dolore capitis laborāti: alter3 subrogauit ita scribēs i registro suo caplō. cccxxviij.

Epō ḡuato infirmitate aliꝰ subrogari pōt.

Qualiter ordinati a nobis sacerdotis corporis q2 notū ē impediēte molestia ariminensis eccl'ia pastorali hactenꝰ ac sacerdotali sit regimine destituta: dudum fraternitas vr̄a cognouit quē dudū habitatorū loci illiꝰ precibꝰ ꝑmoti sepiꝰ hortati sumus vt si de eadē capitis q̄ tenebat̄ molestia meliōratū se eē sentiret ad sua3 auxiliante deo reuerteret̄ ecclesiā: q̄ datis inducijs in hoc q̄driēnio[b] expectat̄ quē du3 cleri vel ciuiū huc venientiū: nosq3 ꝑcibꝰ vrgentiū instātius hortaremur vt si valeret cū eis auxiliāte deo remear3 datis[i] scriptis: supplicatiōe nos petijt vt quia ad eiusdē ecclesie regimē vel susceptum officiū ꝓ eadē qua detinebat̄ molestia assurgere nullatenꝰ posset: ecclesie xp̄i epm ordinare deberemꝰ. vnde q2 cūctaru3 eccl'iar3 iniuncta cura sollicitudinis nos cōstringit ne diutius gregi fideliū desit pastoralis custodia illor3 ꝑcibꝰ et huiꝰ ex sui impossibilitate renūciatiōe cōpulsi[k] visu3 est nobis eidē ariminēsi ecclesie debere epm ordinari ⁊ datis ex more ꝑceptis clerū plebēq3 eiusdē ecclesie nō destitimꝰ ammonere: quatenꝰ ad eligendū sibi antistitē cōcordi ꝓuisiōe cōcurrāt. Hortamur ergo vt fraternitas vestra eū quē vno cōsensu oēs elegerit. sicut ⁊ ipi a nobis poposcisse noscūtur ad se faciat euocari: quē cauta ex oibus examiatiōe discutite: ⁊ si in eo que i textu extratici[l] cōtinent̄ minime dño opitulante fuerint reperta atq3 fideliū ꝑsonaru3 relatiōe eiꝰ quoq3 vita vobis placuerit ad nos eū cū decreti[m] vr̄i pagia additaq3 testificatiōis ep̄la destinate: q̄tenus eiusdē a nobis ecclesie dño disponēte cōsecretur antistes. ¶ Itē ex eodē caplō. cccxxiij. ad eleutherium ep3. De eodē.

Qualis sit triste[n] nobis valde qō loq̄mur: atq3 fraterna nos cōpassio potiꝰ arguat: q3 aliq̄d de auditis diffinire ꝑmittat: suscepti tamē sollicitudo regiminis cor nostrū instanti pulsat aculeo. magna nos ecclesijs cura ꝓspicere ne q̄ ear3 possit vtilitas deperire. ꝑuenit igit̄ ad nos quibusda3 referentibꝰ quēdā epm ita passionē capitis incurisse vt qō mēte alienata agere soleat: gemitꝰ ⁊ fletꝰ audire sit: ne ergo languescente pastore grex qō absit insidiatoris laniādꝰ dētibꝰ exponat̄: vl' ecclesie ipsius vtilitates depereant: cauta nos necesse ē ꝓuisiōe tractare. ⁊ iō q2 viuēte3 epm ab officio suo necessitas infirmitatis nō crimē abducit: aliū loco eius nisi recusante eo: nulla sinit ratio ordinari. S3 si interualla egritudinis habere ē solitꝰ: ipse data petitiōe nō se vlterius ad hoc ministeriū subuertēte infirmitate posse fateat̄[a] assurgere: ⁊ aliū loco suo expetat ordinādū quo facto oi3 solēniter electiōe: alter q̄ dignꝰ fuerit epūs ordinet̄. sic tm̄ vt quousq3 eūdem epm in hoc seculo vita tenuerit: sumptꝰ ei debiti de eadē eccl'ia ministrent̄[b]. Enimuero si nullo tp̄e ad sane mētis redit officiu3 ꝑsona fidelis ac ꝓbabilis vite ē eligenda[c] q̄ ad regimē eccl'ie idonea pos-

xxiij.cōiter.vel ēt.xxx.dies.vt.i.q.ij.c.vlt.poti⁹ debuisset iste eps fu gisse romā p sanitate recuperāda sicut cōis fili⁹.vt.xxiij.di.cōis.⁊ ē b ar.q romē est sanū morari. i ¶ Datis. ergo in scriptis facien da est renūciatio.alias nō tenet.s.e.q.§.ecce.qd falsuz est.cū etiā so lo facto possit aliqs renūciare.vt ex̄ de ap.sollicitudinē.⁊ ex̄ de his q fi.a ma.par.ca.ex ore.⁊ ēt solis verbis.vt.C.de pact.postq.b.

k ¶ Cōpulit. absolute pōit ille nōiatiu⁹ ⁊ nō habz xbū

l ¶ Eptatici. epta.i.septem ⁊ theca qd est repositio.vn̄ eptaticū.i.repositio.vij.librorū.s.di.xl x.hinc etiaz sit.v.libri moisy ⁊ liber iosue ⁊ liber iudicum.

m ¶ Decreti.i quib⁹ testes ō examinatione ⁊ vita electi.lxi.di.catinensis.

Q ¶ Uiamuis triste.data petitiōe tpe ifirmitatis nō tēpore furoris.nā tūc non teneret renūciatio.xvij.q.ij.cōsaldus.

a ¶ Fateatur iste ex̄tate sua dente lz ius ō ficiat cogit renūciare:cū alius in hoc prosit ⁊ sibi non nocet.ar.ff.de aqua plu.arc.in sūma.§.idē var⁹.⁊.ff.locati.si qs domū

b ¶ Ministrē tur.sz p crimine remoto nō mistrant sumptus q: male merin publica egestate debent laborare vt.ff.depositi bona fides.ī imo a minimis ē recipiendus vt.xlviij.di.sic

sit existere atq de aiaꝝ vtilitate cogitare:inq̄etos sub disciplinevinculo cōstrigere:ecclesiasticaꝝ reꝝ curam gerere: ⁊ maturū atq efficacē se in oīb⁹ exhibere q etiā epo q nūc egrotat superstes loco ei⁹ debeat cōsecrari. ¶ Ne aūt huiusce modi passiōib⁹ sacerdotib⁹ subito occupatis ceptū officiū inexpletū remaneat institutū ē vt sacerdos siue psallēs siue sacrificās alios ᵒ secū habeat:q si hmōi casus interueniat ichoata ministeria pficere valeāt. ¶ Unde in toletano concilio vndecimo. Quisqs sacrificās sacerdotē sibi vicinū habeat q cepta sacramēta expleat si ei aliq necessitas ingruerit.

Illud diuini oraculi mēte singuli pcauētes quo scribit:ve soli q: cū ceciderit nō hz subleuāte: summope nobis verēdū ē ⁊ cauēdū:ne horis illis ⁊ tpibus in quib⁹ dño psallit vel sacrificat vnicuiqz diuinis singulariter officijs insistenti pnitiosa passio vel corpis quelibet inualitudo occurrat:q aut corpus subito obrui faciat:aut mētez alienatiōe vel terrore cōfundat:hmōi ergo casib⁹ pcauētes:necessariū duxim⁹ instituere:vt vbi tpis vl' loci siue cleri copia suffragat:habeat quisqs ille sit canens deo atq sacrificās post se vicini solaminis adiutorē:vt si aliq casu ille q implentur⁹ officia accedit turbat⁹ fuerit vel ad terrā elisus ᶜ atergo sp habeat q ei⁹ vicē exequat intrepid⁹.sz si hoc sacrificāti frequēter acciderit:tūc oīmodo ab oblatiōe phibeat. ¶ Itē ex conci.toletano.vij. Si sacerdos necessitate preoccupatus fuerit cepta sacra p aliū expleat.

Nichil cōtra ordinis statutū temeritatis ausu presumat:neqz illa q summa veneratiōe cēsent vlla psumptione soluant:cū ad hoc tm̄ iussa fieri sūt ne interrupta noscant ᶠ ne languoris p uentu vel labore robore salutis natura priuet:nō ergo solū fragilitati cōsulit humane:sz ēt sacris ministeriorū dei puidet sollicitudine.Censuim⁹ igit conuenire debere vt cū a sacerdotib⁹ missaruz tpe sacra misteria cōsecrant:si egritudinis accidat cuiuslibet euent⁹ quo ceptuz nequeat cōsecratōis explere misteriuz:sit liberū epo vel presbitero ᵍ alterī

c ¶ Eligēda.ar.ꝫ.s̄.di.lxxix.si qs papa.ex̄ de pac.accepim⁹.⁊ de concel.pben.⁊ eccl'ie nō vaca.nulla.sz oia illa ptinēt ius cōe.vl' dic q ille fuit elect⁹ sub hac cōditiōe:nisi supstes cōualuerit:⁊ tūc eo cōualescēte irritat electio eo mortuo:deinde cōfirmat.ar.j.e.pastoralis.lxi.di.studij.ex̄ de elec.cū terra.lxxxv.di.florētinū.⁊ ē si.C.de cu.fur.cū alijs.qdaz dicūt q nō ad administratiōnē eligit:sz eo mortuo i epm.

d ¶ Alios.j.xxi.q.ij.sicut.cōtra.sz dicas talē eē coadiutorē vel sociū nō platū.vel loquit de ecclesijs cōuētualib⁹ vl' qū sufficiūt facultates.sic xciij.di.dyaconi.ij.⁊ de cōse.di.i.c.hoc quoq.⁊.c.eps deo.

e ¶ Illud.elisus.p h̄ dicūt quidā loq de infirmo qd falsuz ē q: ifirm⁹ nisi cō ualuerit nō celebrabit.j.e.q.ij.in litteris.

f ¶ Nihil.noscant.i.ne inexpleta remaneāt.

g ¶ Uel presbitero.psbit g pōt supplere missam ab epo inchoatā.ar.h.⁊.xxv.di.c.i.vbi dicit q archipresbiter supplet defectū absētis epi i cātando.sz s.j.de cō.di.ij.c.vlt.sz dic q nouā missā nō pt incipe sz priorez posset cōsummare.icipiat g vn⁹ vbi ali⁹ desiuit nisi sit oratio cepta:tūc eā alter reicipiat.siliī si ō fecit in secreta altarī alter in pricipio incipiat.idē dico in baptismo vt ali de nouo illō reicipiat:q: h̄ sunt sacra vnitatis.de ordinatiōe idē credo xxiij.di.quorūdā.sili ter iudex icipiet vbi alter termiauit.ff.de iud.edictū.sz nunqd presbiter pōt supplere nō.Itē vsqz ad nonā tm̄ fit hec suppletio.sz matutinis ⁊ vesperis nō explerī vsq ad quot tps possit fieri suppletio dubitatur.sz dico q qūcunq expleri possūt ab alio. De sacerdote quid dices q dū venit ad cōfectionē memor ē mortal' peti.dico q pficere dz:licz peccet cōficiēdo:ex̄ de cele.mis.de hoie.Itē h ē ar.q duo ipfecta faciūt vnū pfectū.sic.iij.q.iij.itē i crimiali.§.sepe.ō pe ni.di.i.tres sunt.C.ō donac.sancim⁹.in fi.xvi.q.iij.§.pt.arg.ꝫ.xxiij.di.quorūdā.C.q nu.tu.l.i.

b ¶ Cōpleant.ar.nihil credas actū ⁊c.si.xxviij.di.q ipsis.xciij.di.quorūdā.Itez ex eo q dic ordie:est ar.q ordo turbatus irritat factuz.vt.lxi.dist.miramur.lxviij.di.sic.qd vez ē ō ordine q ē ō subā rei.

i ¶ Minimū.presbiter nō lz celebrare missam:vt h.⁊ de cō.di.ij.liqdo.nec baptizare nec signare.de cōse.di.v.vt ieiuni.⁊.c.se.sz ē forte abrogatū:qd ē.j.de ꝯse.di.i.sacra.vbi dī q i cena dñi pōt presbiter celebrare:⁊ itellige si eodē die presbiter ē:vt dies a media nocte icipiat:⁊ ēt si añ mediū noctē comederit ⁊ adbuc sentiret eructuatiōes:q: nōdū ē cib⁹ digest⁹:⁊ qdiu sentiret cibū abstinebit.j.ō cō.di.ij.trib⁹. Medicinā forte pt sumē:q: illa ñ ptinet int alimēta.vt.ff.ō pe.lel.nō oē.qd nō credo.sz nec aquā calidā.vt ex̄ ō ce.mis.ex pte

comm. ¶ Ecce q epo petente:precib⁹ ēt populi infirmitate grauato alius possit subrogari patent mōstrat.senectute aūt grauato nō successor sed coadiutor dari dz:qui ei decedēti in locū regiminis succedat. Sic augustin⁹ dicit accessisse nō successisse iponēsiū epo. ¶ Hinc etiaz zacharias papa scribit bonifacio maguntino archiepo

cōsecrationē exequi cepti officij: nō eni aliud ad supplemētū iniciatis misterijs cōpetit:qz aut incipiētis aut subsequentis bñdictiōe sint cōpleta sacerdotis:q: nec pfecta videri possunt nisi pfectiōis ordine cōpleant:cū ei sim⁹ oēs vnuz in xpo nihil cōtrarium psonaꝝ diuersitas format vbi efficaciā psperitatis vnitas fidei repsentat:qd ēt cōsuleuz cūcti ordis clerici indiuiduū sibi eē nō ambigāt: sz vt pmissuz ē pcedētib⁹ libent alij p complemēto succedāt:nō tm̄ qd nature languoris causa cōsulit:in psumptionis pnicie cōuertat:null⁹ post cibuz potūq quelibet minimū ⁱ sūptuz missas facere audeat null⁹ absqz puētu patētis molestie minister vl' sacerdos cū ceperit iperfecta officia psumat oīno relinqre.Si qs aūt temerarie hoc psumpserit:excōicationis sniam sustinebit. ¶ Ecce q epo petente:precib⁹ ēt populi infirmitate grauato alius possit subrogari patent mōstrat.senectute aūt grauato nō successor sed coadiutor dari dz:qui ei decedēti in locū regiminis succedat. Sic augustin⁹ dicit accessisse nō successisse iponēsiū epo. ¶ Hinc etiaz zacharias papa scribit bonifacio maguntino archiepo

Senectute grauato coadiutor ē dādus q morienti succedat

Petisti vt cū nostro ꝯsultu p suruenīēte tibi senectute atqz corpis imbecillitate si poteris inuenire aliū i eadē sede i q prees p tua psona debeas collocare:nos vo adiutore deo cōsiliuz pbem⁹ tue sanctitati vt p salute aiaꝝ rationabiliū fautore xpo sedē quā obtines maguntine ecclesie nequaqz relinquas:sin vero dñs dederit iuxta petitionē tuā hoiem pfcm̄ qui possit sollicitudinē habere ⁊ curā p salute aiaꝝ vestraꝝ p tui psona ordinabis illū epm:eritqz i euāgelio tibi credito ⁊ ministerio xpi portādo i oī loco requirēs ⁊ cōfortās eccl'iā dei. Itē si eundez diuina voluerit clemētia tui post diem trāsit⁹ supesse:si eū aptū cognouerī ⁊ in tua volūtate fuerit diffinitū:ea hora qua te de psenti seculo migraturū cognoueris:presentib⁹ ᵃ cūctis tibi successorem designa: vt huc veniat ordinād⁹ hoc nulli cōcedi alij patimur qd tibi ca

q.i.c.ij.§.sed istud ẽ dispēsatio.⁊ habes h ꝙ lȝ papa det aliq̄b⁹ ptātem eli gendi p̄latū tñ alioꝝ cōsensus est requirēd⁹.sic.xxi.di.in nouo.viij.q.i.lȝ.ff.de ritu nup.generali. b ¶ Ministret.⁊ ita iste ep̄s erit vicari⁹ hui⁹ archiep̄i.vt ex̄ de of.ord.q̄m in plerisqȝ.

Q Uia.sue simplicitate,§.xxxix.dis.pen⁹.cōtra:lȝ illud de ordinādo.tñ iste affectare non de buit id in quo sciuit aut scire potuit infir mitatem suā alij dā nosaȝ.ff.ad.l.aquil.idē iurȝ.in fi.
d ¶ Cōstituti.ꝓprīū nomen.
e ¶ Primo.§.di.viij que contra.
e ¶ Prio.huic obe diūt in spiritualibus coadiutori in tēpali bus.viij.q.i.si petr⁹
f ¶ Obediētiā.ar.ꝙ si ep̄s precipit alicui pro vtilitate ecclesie ire romā ꝙ illō tene tur facē.xvi.q.i.vos autem.
g ¶ Repetēdis.ergo qui administrat res ecclesie pōt agere et cōueniri.vt ex̄ de re scrip.edoceri.
h ¶ Illud cipriani.§ e.fact⁹.⁊.c.nouacia nus.
i ¶ Euaristi.§.e.sicut vir.
k ¶ Ambitiōis.ad huc enumerat.ḡ.cās ꝑ quas fiūt mutati ones ⁊ quare cleric⁹ dimittit ecclām suā Sunt āt quinqȝ cāe mutationū.s.cā leui tatis:cupiditatꝭ:ne cessitatis:vtilitatis: humilitatis.Cuȝ cā necessitatis trāsit:ne cessitate cessante re cuperat ecclām.vt.j.c.pastoralis.Cuȝ cā cupiditatis transit: vtraqȝ caret. vt.j.c. eos.⁊.c.si quis ep̄s. sȝ tñ eccia pōt eū re petere.vt.j.e.c.i.⁊ co gitur tunc redire.vt j.c.si qui vō. In cā leuitatis est vis ali quāta.h.dicit ꝙ idē sit in cā leuitatis qō in cā ambitiōis:ꝙ si ne ammonitiōe pt priuari si ex cā leuitatis adheserit alij:nisi ecclesia eū ve lit repetere.si aūt nō adheserit alij aut ecclīa hȝ eū ꝓ derelicto:aut nō.si hȝ puta:si cōtrahat matrimoniū fit miles:tūc pt priuari. Itē fm.h.si defuerit ꝑ tres septimanas vl' duos mēses ⁊ sine iusta cā ⁊ absqȝ licētia prelati ē in studio vel in peregrinatiōe.in his oib⁹ sine ammonitiōe pt priuari: vt dic̄ honestū tñ ē vt ammoneat̄.vt.j.c.si quis presbit.⁊.c.si q̄s in clero.⁊ sic ex̄ de coha.cleri.c.si quisqȝ. Cleri⁹ credo ꝙ ꝑ primo āmonēd⁹ ē.vt ex̄ de ap. peruenit.ij.⁊ ter āmonēd⁹ est.vt ex̄ de sen.ex.in audiētia.⁊ ē ar.ad hoc.j.c. peruenit.ex̄ de cle.nō resi.ex pte.ex̄.c.ex tue.nec eñ de facili p̄sumēdū ē ali quē habere ecclīam ꝓ derelicto.ex̄ de renūci.super hoc.nec eñ ex sola absē tia p̄sumit̄ habere ecclīam ꝓ derelicto cū pōt quis ex iusta cā abesse.vt ex̄ vt li.nō cōtes.q̄m frequenter. Si aūt nō inuenit̄ fiat ꝓut dr̄ in illa decre.ex tue. De vtilitate patet ꝙ cā vtilitatis transire pt ad aliā auctoritate maio

ritate cogēte largiri cēsuim⁹. ¶ Idem. De eo aūt quē tibi successorē constitue re dixisti:vt te viuēte in tuo loco eliga tur ep̄s.hoc nulla rōne cōcedi patimur q2 cōtra oēm ecclesiasticā regulā:vl' sta tuta patrū esse mōstrat̄:sed volumus vt ministret[b] tibi ⁊ sit tibi in euāgelio xp̄i adiutor.nimis eñ rep̄hensibile esse ma nifestū ē.vt te viuēte tibi aliū substitua mus.sed hoc cōmonem⁹ vt orare nō ces ses vt tibi de⁹ illū successorē cōcedat: q̄ ei possit esse placabilis ⁊ populum irre prehensibiliter regere valeat. ¶ Item pelagi⁹ papa clero narniēsi. Non suc cessor sed coadiutor viuēti ep̄o datur.

Q Uia frater ⁊ coep̄s noster iohan nes ecclesiastice vtilitatis studio suadēte:⁊ nature sue simplicitate[c] lau dabili cōsideratiōe tractata ob hoc ꝙ se in gerēda patrimonij cura gubernan di vel in disciplina ecclesiastica cōseruā da minime fatet̄ idoneū:cōstituti[d] pres biteri ad hec explēda sibi exposcit adhi beri ꝑsonā:vt ea que sunt necessaria cō peteñ eo disponēte sollicitudine:nihil i decēs fieri vel inutile ꝑmittat̄.ideoqȝ p̄ senti vobis iussione p̄cipim⁹:vt seruata primo[e] in loco ep̄o memorato reueren tia quā vos cōuenerit inculpabilit̄ ex hibere in omnib⁹ que ad diuini cult⁹ ob sequiū ꝑtinēt:vel que ecclesiastice vtili tatis peragere cura suaserit p̄beatis o bediētiā[f] ei cōstituto cōpetentē:vt i nl' lo dispositōib⁹ eius spū cōtumaci resul tantes:imo cōpetēti vigilātie vestre stu dio q̄ ꝓ ecclesiastica vtilitate gerēda il le cōstitut⁹ monuerit adiplentes:vt his ita dispositis ⁊ cōsueta vobis stipēdia ministrent̄:⁊ quecunqȝ in p̄fate ecclesie patrionio vel de reb⁹ ad eā ꝑtinētib⁹ re petēdis[g] sunt necessaria cōpleāt̄. ¶ Il lud vero cipriani[h] de hereticis itelligē dū ē qui catholicoꝝ ecclesias sibi vsur pare cōtendūt. Illud vero euaristi[i] pa pe.tūc intelligendū q̄n nec ineuitabilis necessitas ꝑsecutorū videlȝ nec aposto lica aut regularis mutatio:sed ambitio sola ep̄m ď ecclesia ad ecclīaȝ trāsire co git.vnde eñ in p̄cipio sui capli diceret ep̄s nō dȝ dimittere ecclīaȝ suam. subse quent̄ adiūxit:absqȝ ineuitabili necessi tate aut apostolica vel reglari mutatio ne ⁊ alteri se ambit⁹ cā cōiūgere. ¶ Am bitionis[k] eñ cā quicūqȝ ecclesie sue me diocritate despecta absqȝ rōne ad maio rem ecclīaȝ transire voluerit:dȝ reuoca ri ad ꝓpriā:qō si redire cōtempserit:ca reat aliena ⁊ ꝓpria. ¶ Unde in niceno cōci.legit̄. Ep̄s vl' cleric⁹ quilibet sua ecclīa relicta ad aliā trāsire non debet.

N On oportet ep̄m vel reliquos or dines de ciuitate ad ciuitatem mi grare:nō ep̄s:nō p̄sbiter:nō diaconus: transeat.si q̄s aūt post diffinitionē san cti ⁊ magni cōcilij tale quid agere tem ptauerit:⁊ se hmōi negocio māciꝑauc rit:hoc factū ꝓrsus in irritū deducat̄. ⁊ ecclīe[l] restituat̄ cui⁹ fuit ep̄s aut p̄sbit̄ aut dyacon⁹ ordinat⁹. ¶ Itē grego. antemio subdiacono. In monasterio deputet̄ ep̄us qui in ecclīa sua residere cōtēnit.

P Eruenit ad nos p̄gnie niuȝ amalficane ciuitatis ep̄ȝ[a] i ec clesia residere nō eē cōtētū.sȝ foris ꝑ di uersa loca vagare. Idcirco hac tibi au ctoritate precipim⁹:q̄ten⁹ hoc de cetero facere nō p̄sumat sȝ i ecclīa sua sacerdo tali more resideat:quē si forte nō emen dare post tuā intermiatione[b] cognoue ris in monasteriū eū deputare[c]:⁊ nobis modis oib⁹ curabis indicare.vt q̄d face re[d] debeas nostra itez p̄ceptiōe cogno scas. ¶ Itē ex cōci.carthaginēsi quin to. Ep̄orum nulli cōcedit principalē cathedrā relinquere ⁊ ad aliā ecclīaȝ se transferre

P Lacuit vt nemini sit facultas relicta[e] principali cathe dra ad aliquā ecclīaȝ i dyocesi[f] cōstitu tam se cōferre:vl' in re ꝓpria diutius q̄ȝ oportet ꝯstitutū curā vl' frequētationē ꝓprie[g] cathedre negligere. ¶ Itē ex eodem. Intercessori cathedrā cui da

ris.vt.j.c.mutatiōes. Itē si cā humilitatis transit ad monasteriū nō pōt eā repetere.vi.j.c.hoc nequaqȝ. Alio mō et cōsueuerūt quidā di stinguere vt inuenies in illa glosa:cū quis ⁊c. k ¶ Ambitiōis cū quis sine licētia p̄lati recedit de ecclesia.si quidē ex cā necessitatis adhuc eā retinet.vt.§.c.presentiū. Si ex cā volūtaria ꝑdit eam.xxi.q ij.si quis iam translatus. Si autem ex vtili causa re cedat nō ꝑdit ecclām sȝ pu nitur alio mō a iudice.de cō se.di.v.nō oȝ. ij.xci.di.cleri cus.sȝ si acce dit ad aliā ec clesiā videtur renūciare ꝑ me vt ex̄ de renū. ex litteris.i.fi. ⁊ extra de p̄b. de multa.⁊ de cōces.p̄bend. nō va.litteras in fi.populus tamē eū si vult repetere pt.j. c.nō oportet. si aūt p̄lat⁹ ꝑ tres septima nas abest ꝑ tri enniū suspēdi tur.vt.j.c.si q̄s in clero.si per duos mēses p̄ uat̄ ecclesia.§ c.presentium. Si ꝑ quinqȝ annos depo nit̄.ex̄ de cle. nō resi.c.ij.p̄ lat⁹ vero si di eb⁹ solēnibus defuerit puni tur.j.c.si quis in clero.imo ⁊ cleric⁹ si vna hora defuerit xcij.di.c.vlti. ibi deponit̄.

N On opor tet.⁊ resti tuat̄ ecclesie. si euȝ repetit. j.c.si quis ep̄s ⁊ tūc cogitur redire. vt.j.c. si q̄ vero.

P Eruenit. ep̄m.ep̄s ad plus per sex menses aberit.extra de cle.nō resiō.ex tue. autētica tñ dat annū.vt in aut.quō oȝ ep̄os .§.illud.col.i.
b ¶ Interminationē.ergo āmonēd⁹ ē. c ¶ Deputare.hic subdi tus suspendit suū p̄latū.sic.lxxiiij.di.honorat⁹.hoc etiā laic⁹ posset. xxxij.di.§.verū.⁊ femina.vt.ij.q.v.mēnam.sȝ certe i hoc nō erat sub dit⁹ q2 faciebat hoc ex delegatiōe dñi pape.idē est de alijs.
d ¶ Facere.ar.ꝙ si papa mādat alicui ꝙ excōicet aliquē:ideȝ nō pōt eū absoluere.vt ar.xxvij.q.i.si homo.⁊ hoc ē verū cū hoc specialiter alicui demandat̄. Si aūt mandat̄ decisio cause alicui⁹ iudici ⁊ al terā partem excōicet potest illam absoluere.

P Lacuit.relicta.cleric⁹ incōsulto ep̄o nō pōt dimittere ecclesiā su am.ex̄ de renun.admonet.⁊ si transit de vna ecclesia ad aliā:de eo dem ep̄atu:ibi sufficit tacit⁹ cōsensus ep̄i:q2 tacit⁹ dissensus dissolu

Et matrimoniū carnale.vt.xxxiij.q.v.q̃ vxor ē.sed si transfert se ad a-liā diocesim:tūc quasi liberat a patria ptāte:qđ nō pōt fieri nisi ex-presso cōsensu epi.vt.C.de emā.l.iij.⁊ expresse dī.lxxi.di.c.i.⁊.xix.q.ij.c.i. f ¶ In dioecesi.nisi cā visitādi.vt.x.q.i.placuit.seruato qđ dicit.j.de cōse.di.iij.eps. g ¶ Proprie.nota q̄ plat⁹ nō dꝫ preponere suam

Atus est tenere non licet

Onstitutū est [b] vt nulli intercessori sit licitū cathedrā cui intercessor datus est q̄buslibet populorū studijs vel seditionib⁹ retinere:sed dare operā vt intra annū [i] eidē epm̄ puideat:qđ si neglexerit anno expleto interuentor ali⁹ tribuatur. ¶ Item ex eodeꝫ. Excōicent clerici q̄ relicta sua ecclesia ad eā redire no

Si q̄ vero sine respectu dei lunt agentes:⁊ timorē dei ante oculos nō habentes.neq̄ ecclesiastica statuta custodiētes recesserint ab eccl'ia sua siue presbiter siue dyacon⁹ vel in quocūqꝫ ecclesiastico ordine positi fuerint:nō debēt suscipi in eccl'ia sed oī necessitate cogant [k] vt redeāt [l] ad eccl'iam suaꝫ:q̄ si pmanserint excōicari oportꝫ eos.

¶ Item ex conci.antioceno. De eodē

Si q̄s presbiter vel dyacon⁹ vl' q̄libet cleric⁹ deserta ecclesia sua ad aliam transeūduꝫ eē crediderit:⁊ ibi paulatim temptet quo migrauerit ppetuo pmanere vlteri⁹ ministrare nō dꝫ. p̄sertim si ab epo suo ad reuertenduꝫ fuerit exhortat⁹.qđ si ⁊ post euocationem sui epi nō obedierit sꝫ inobediens pseuerauerit:oīmodo ab officio suo deponēd⁹ est:nec aliquā spem [m] restōnis hr̄e debꝫ si vero pp hāc culpā depositū ali⁹ eps [n] susceperit:⁊ ipse a cōi sinodo penā merebit increpatōis tāq̄ ecclesiastica iura dissoluēs. ¶ Itē ex eodeꝫ. Epo suaꝫ ecclesiā relinquere ⁊ ad aliā trāsire non

Episcopuꝫ de diocesi ad liceat. diocesim nō debere transire neq̄ si se ipsuꝫ ingesserit:neq̄ si a populis fuerit violenter attract⁹:neq̄ si ēt hoc ei ab epis suaderet.manere aūt euꝫ debere i ecclesia dei quā ab initio sortitus est:et nō ab ea alibi demigrare sm̄ regulā super hoc olim a patrib⁹ cōstitutā decenimus. ¶ Itē ex cōcilio calcedonēsi. De

Propter eos epos siue cle eodē ricos qui de ciuitate ad ciuitatem transeunt:placuit diffinitiones datas a sanctis patrib⁹ habere propriā firmitatem. ¶ Itē ex cōcilio carthaginēsi. iij. Aliene plebes ab epo nō vsurpentur

Placuit [o] vt a nullo epo vsurpent plebes aliene nec aliquis eporum supergrediat in diocesi collegam suum ¶ Item anacletus papa. Alienos cle

suam vtilitatē vtilitati ecclesie et si in hoc passa sit ecclesia damnum illō resarciet.vt.xij.q.iij.quicū q̄.

Constitutum est.curam debet habere visitator in electione ⁊ ideo phibet digi ne possit malignari sic tutor phibet ducere pupillam ante reddita ratiocinia ne possit malignari. C. de inter.ma.si tutor. sic nec creditori licet sibi pign⁹ adijcere.C.q̄ bo.cede.pos.l.iij. Itē visitator nō dꝫ sibi honorē assumere viij.q.i.in scripturis.⁊ sic ratione officij aliquid phibetur. vt.x.q.ij. hoc ius. in fi. ff.de cōtrahē. emp.si in emptione.§.tutor.⁊ est contra regulam illam q̄ nulli debet officiuꝫ suum esse dānosuꝫ.extra d fideius.pueit. ff.de fur.si seruus cōis.iste visitator mortuo epo cōstituit.⁊ iste dꝫ ammonere clericos vt eligāt futurū epm̄.vt lxi.di.obitū.⁊ c.catinēsis.et si plures eligantur pōt examinare quis sit melior.vt.lxxv.di.florētium. Itē custodit reddit⁹ ecclesie.vt.lxi.di.qm̄.qn̄q̄ tamē redditus ecclesie custodiunt ab yconomis si eos habeat ecclesia vt.lxxv.dis.qm̄ quidā. i ¶ Vt intra ānū.s.lxiij.di.obeūtib⁹.

h Si qui v.ro.cogant.si.ff.de decu.l.i. l ¶ Vt redeāt. si ecclesia vult cū repetere ipe tamē nō pōt.extra de renun,qđ i dubijs.xxxij.q.i.de benedicto.sic.xxxiij.q.v.mulier.sed nonne hodie ipo iure perdit priorē ecclesiam.vt ex de p̄ben.de multa.Rn̄.perdit q̄tum ad se sed nō q̄

m Si q̄s.spem.ergo restitui nō pōt cleric⁹ depo-sit⁹ ab epo.h verū cū p crimie deponit.sec⁹ si p cōtumacia.vt.l.di.cōtumaces. tū ad porē prelatum n ¶ Alius eps.si ab vno epo q̄s suspendit.vbiq̄ habēd⁹ ē suspēsus vt h.⁊.iij q.v.q̄squis.q̄ quātum ad officiuꝫ sententia ius facit.sec⁹ si est suspensus a beneficio sed in excommunicato ideꝫ.quia cuꝫ sit extra ecclesiā nihil potest possidere nomine ecclesie.xxiij.q.vij.c.ij.⁊.iij.distin.viij.quo iure.et arg.xi.q.iij.si quis a pprio.s.lxx.di.sanctorum.⁊ ex de app.pastoralis.in fi.

Clericos ordiare vl' altaria cōsecrare

Episcop⁹ in diocesi epo nō licet. aliena ad alienos clericos ordinandos vel cōsecranda altaria irruere nō debet qđ si fecerit amotis [p] his quos ordinauit altaris [q] tm̄ cōsecratiōe manēte trāsgressor canonū anno [r] a missaꝝ celebritate cessabit. ¶ Item ex concilio agathen. Dieb⁹ solēnib⁹ cleric⁹ ecclesie sue

Si quis in clero [s] deesse nō dꝫ cōstitut⁹ ab ecclesia sua dieb⁹ solēnib⁹ [t] defuerit.i.natiuitate dn̄i: epiphania:pascha:vel penthecosten.dū poti⁹ secularibus lucris studet:q̄ seruitio dei parere:pueniat vt triēnio a cōione suspēdatur:simili dyacon⁹ vel presbit si per tres [v] ebdomadas ab ecclesia sua defuerit:huic dānatiōi succumbat. ¶ Item hilarius papa. Remouend⁹ ē ab ecclesia eps cui irrepserit ⁊ ad suam redire co

Remoto [a] ab ecclesia bar gēdus. chinonēsi atqꝫ ad suā remisso ireniso epo.sedatis p sacerdotalē modestiam volūtatib⁹ q̄ per ignorātiā ecclesiasticaꝝ legū desiderāt qđ nō licet obtinere.talis protin⁹ de clero pprio ⁊ barchinonēsib⁹ ordinet eps:qualē te p̄cipue frater ascani oporteat eligere ⁊ deceat cōsecrare:ne si forte aliter factuꝫ sit non sine obiurgatiōe maxime tui nōis retūdat nostra p̄ceptio:qđ in iniuriaꝫ dei a quo specialiter sacerdotaliuꝫ est gratia dignitatū didicerim⁹ admissuꝫ. ¶ Iteꝫ leo epus vrbis rome anastasio thessalonicen.epo. Qui alienā cathedrā appetit ab ea expulsus propria careat

Si quis epus sue ciuitatis mediocritate despecta ammistrationē celebrioris loci ābierit:⁊ ad maiorē [b] se plebē quacūq̄ ratōe transtulerit:a cathedra quidē pellat aliena.Carebit etiā ppria vt nec illis p̄sideat quos p auariciā cōcupiuit:nec illis quos p superbiā spreuit:suis igit terminis cōtent⁹ quisq̄ sit nec supra mēsuras iuris sui affectet augeri. ¶ Item ex conci.meldensi. Vtraqꝫ careat eccl'ia q̄ ɔtemptu minoris ad

Si q̄s de ordie maiorē aspirat sacerdotali ɔtemptu miōris ecclesie ambitiose ⁊ iprobe ad potiorē aspirauerit:canonica erga eū diffinitio conseruet.hoc est vt vtraq̄ careat. ¶ Qui vero precio ecclesiā vacātem ingressus

o Placuit. xiij. q.i. c.i.

p Episcopus i diocesi. amotis .s. xvi.q.v.c.i.ix.q.ij.lugduū.s.sed ibi noīe alterius consecrauit ⁊ ille ratum habuit. hic nomine proprio ⁊.xij.q.i.c.i. vel ibi domin⁹ ratam habuit ordinationem.

q ¶ Altaris.si res inanimata fuerit cōsecrata dño nō restituitur.vt.xiij.q.vi.cōperimus.secus in animata.liiij.dist.frequens.quia animata delinquere potest sed inanimata non.

r ¶ Anno.ix.q.ij.nullum.contra:vbi pro tali culpa deponitur sed istud est ex dispēsatione.

s Si quis in clero. maxime q̄ laicis nō lꝫ.j.de cōse.dis.i. si q̄s ēt.⁊.iij.di.nulli

t ¶ Solēnibus.imo nullo tēpe deerit vt di.xci.eleutheri⁹ de ric⁹.xcij.di.c.vlt.sed q̄d si plres hꝫ eccl'as vel p̄bendas.tūc dicas eccl'iam secū dispensasse vt ad istud nō cogatur.

v ¶ Per tres.s.e p̄sentiam.cōtra ibi dicitur de duob⁹ mensibus:sed ibi factum narrat:h ius vel idē est in vtroq̄ dū tamē absit de licētia superioris.

a Remoto. ab officio visitationis vel etiam ab ipso episcopatu quem occupauerat.

b Si quis ad maiorē.multo forti⁹ si ad parē.q̄ facili⁹ dispēsat in maiori q̄ in pari.ex de trāsla.lꝫ.⁊ ad minorē difficili⁹ q̄ ad parē.ex e.cū ex illo.⁊ est h̄ p̄sumptio canonis q̄ coipso q̄ transit ad maiorē p̄sumit esse ambi-

tio potius q̃ leuitas q: null⁹ transit ad minorē.ex̄ de cle.nō resi.c.i.
Sancitū.alias.bene dicit aliam quia quicquid habent homines pecu nie noīe censetur.i.q.iij.totum.
Mutatiōes.petr⁹.xxij.di.sacrosancta. e ¶ Parua.s. vercellina. regulare est vt a minori ꝓmoueat ad mai⁹.vt.xciij.di.legim⁹.in fi.ꝛ.ff de mu.ꝛ ho.vt gra datim.sed non econ uerso.
f ¶ Nec transfert.ꝓ sumit canon locū nō mutari cū anim⁹ nō sit mutat⁹:sicut ꝟgo censet cui⁹ anim⁹ nō sit corrupt⁹:lȝ corp⁹ sit corruptū.xxxij.q.v.ita ne.sic ꝓpt animū bonū iudicat ca non etiā iniustū fcm̄ bonū.xxij.q.viij.oc cidit.ꝛ.q.vij.qd aūt ſ.xxxij.q.v.ꝓposito.
Elias.plurimoꝝ illuc poti⁹ acce det plat⁹ vbi plures pōt lucrifacere licet maior sit ibi pēa sua vt.ſ.e.c.i.et ibi.ꝛ hic apparet ratio quare epus nō debeat fieri monach⁹ inuito pa pa:q: ibi cōsulit pro ꝓpꝛie vtilitati tm̄.vt ij.q.vij.sancta.lȝ hic cōi ꝛ ꝓpꝛie:q̄ duo st̄ ꝓferēda ꝓpꝛie tantū vt.ij.q.vij.sancta.
h ¶ Utilitas.nā cuȝ quis ad platurā vo cat̄ nō ꝑponet priua tuȝ comoduȝ cōi.vt hic:ꝛ viij.q.i.in scri pturis.xvi.q.i.vos aūt.ꝛ hoc intelligas cū per publicū nō i pedit̄ priuatū.als cī suā ꝑt vtilitatē ꝓfer re.ff.de iudi.si longi us.ff.de arbi.lȝ autē ff.ad.l.aquil.si quis fumo.ff.d ꝓscrip.ꝟ.l.qui seruādaꝝ.aliō tn̄ videt̄ in prelato: vt ille sp teneat̄ ꝑpo nere vtilitatē ecclesie sue ꝓpꝛie vtilitati.ꝟ ij.q.iiij.quicq̄.cuȝ ergo detrimentū q̃s patitur ꝓ publica v tilitate ꝑt suā ꝑpone re.xix.q.ij.due.xxiij.di.q ait.q: ordinata caritas a se incipit.xxiij.q.v.si nō lȝ.de pe.di.iij.qui vult.vl̄ dic q qn̄ priuata vti litas includit̄ in cōi ꝑponit̄ cōis vt est in prelatura.vt ar.ff.ꝓ socio.l.actiōe.§.labeo.vel disti gue:an vtilitas in acquirēdis cōsistit aut i dāno vitādo:tūc sec⁹:vel econ uerso. i ¶ Aliud.s.di.vi.testamētū.ex̄ qd metus causa.factis.
Omnis.sciret.ar.q eoipso videt̄ aliqd bonū ꝛ iustū qd a bono factū ē xxxvij.di.qui de mensa.ix.q.ij.lugdunēsis. l ¶ Coacte.pcibus su perioꝝ.sic.s.e.c.qualiter.vl̄ cī qd nō posset cogi.vt.lxxiiij.di.vbi.vel dic q pōt quis cogi vt de nolēte fiat volēs.vt.xxiij.q.iiij.displicet.lxiiij.di.pla

fuerit ab officio suo deponēd⁹ est:sicut in rothomagēsi cōcilio legit̄. Deijciat̄ a clero q̃ munerib⁹ eccl'as acq̃rere attē ptauerit.

Sancitū ē atq; oib⁹ mo dis ꝓhibitū:vt si q̃s ꝓsbiter inuē tus fuerit alicui clerico vel laico mune ra dare vel dedisse:aut aliā [c] pecuniā tri buere vt alteri⁹ presbiteri eccl'iam vacā tem precio redimat.Pro hac cupidita te seu rapina seu ꝓsumptōne turpis lu cri g̃tia deijciat̄ a clero ꝛ alien⁹ existat a regula. ¶ Nō vero cōi cōsilio atq; oim̄ alioꝝ vtilitate mutatiōes epoꝝ fieri possint.ꝛ i ecclesijs a q̃b⁹ recesserint eis viuentib⁹ alij substitui valeant.An teri⁹ papa demonstrat scribēs oib⁹ epis. Necessitatis vel vtilitatis cā epoꝝ mu tatiōes fieri possūt.

Mutatiōes [l] epoꝝ scitote cōi vtilitate atq; ne cessitate fieri licere:sȝ nō ꝓpꝛia cuiusq; voluntate aut dn̄atiōe.Petr⁹ [o] sanctus magister noster ꝛ princeps apostoloꝝ de antiocena ciuitate vtilitatis cā ē trās lat⁹ romā vt ibidē poti⁹ ꝓficere posset. eusebi⁹ quoq; de quadā parua [e] ciuitate aplica auctoritate mutat⁹ ē in alexādri am.similit̄ felix de ciuitate in qua ordi natus erat:electiōe ciuiū ꝑp doctrinā vitāq; bonā quā habebat auctoritate hui⁹ sancte sedis ꝛ cōi epoꝝ ꝛ reliquo rum sacerdotū acp̄ploꝝ cōsilio transla tus est ephesuȝ.nō em̄ transit de ciuita te ad ciuitatē nec trāsfert̄ [f] de minori ad maiorē qui hoc non ambitu nec ꝓpꝛia volūtate facit.sȝ aut vi a ꝓpꝛia sede de pulsus aut necessitate coactus aut vtili tate loci vel ppl'i:nō supbe sed humilit̄ ab alijs translat⁹ est.Nam sicut epi ha bent ptātē regulariter ordinare epos ꝛ reliquos sacerdotes:sic q̃tiens vtilitas aut necessitas coegerit supradicto mō ꝛ mutare ꝛ intronizare ptātē habēt.nō tamē sine sacrosancte sedis romane au ctoritate ꝛ licētia.alia etei ē cā vtilitatis alia auaricie ꝛ ꝓsumptiōis ac ꝓpꝛie vo luntatis. ¶ Itē pelagi⁹ papa benigno archiepo. Causa necessitatis mutati ones episcopoꝝ fieri possunt.

Scias frater dilectissime aliud esse cāȝ necessitatis ꝛ vtilitatis:aliud ꝓsum ptionis ac ꝓpꝛie volūtatis.nō ergo mu tat sedē qui nō mutat mētē.i.qui nō a uaricie cā aut dn̄ationis aut ꝓpꝛie vo luntatis vl̄ delectatiōis sue migrat de ciuitate ad ciuitatē:sed cā necessitatis ꝛ vtilitatis mutat̄.Nā plurimoꝝ [g] vtili tas [h] vni⁹ vtilitati vel volūtati ꝓferen da ē.aliō [i] est eni mutare ꝛ aliud mutari nā aliō ē spōte transire:aliō coacte aut necessitate venire.vnde nō isti mutāt ci uitatē:sȝ mutant̄:q: nō spōte sȝ coacte hoc agūt.nō ergo bene intelligūt eccle siasticas regulas q̃ hoc negāt cā necessi tatis vel vtilitatis fieri posse quotiens cōis necessitas aut vtilitas ꝓsuaserit.
¶ Item ad eundē. Xp̄m negare cō uincit̄ qui necessitate patientib⁹ miseri cordiā nō impendit.

Omnis [k] qui gemebat ꝛ vexabat̄ a saul fugie bat ꝛ veniebat ad dauid.Si rex piissi mus atq; iustissim⁹ dauid sciret [k] pecca tuȝ eē fugiētes ꝓsecutionē:ꝛ transeūtes de loco ad locū:ꝛ d ciuitate ad ciuitatē recipere.tales nequaq̄; reciperet nec secū teneret neq; in alijs ciuitatib⁹ eos col locaret.qui em̄ ꝓsequūt̄ dn̄i epos eosq; de ciuitatib⁹ ad ciuitates trāsire cōpel lunt:nō eos tm̄ ꝓsequunt̄ q̄ȝtū dn̄ȝ no strū ihesuȝ xp̄m cui⁹ legatione fungun tur:nec ipi in hoc peccat epi:q̄m nō spō te sed coacte [l] hoc agūt:sed ipi q̃ eos ꝑ sequunt̄.nec ipis epis hoc iputari pōt. sed illis q̃ eos hoc agere cogunt.Qui aūt negāt misericordiā faciendā fugiē tib⁹ ꝛ necessitatē patientib⁹ ipm xp̄ȝ ne gant:q̄ ē misericordia ꝛ veritas.negāt aūt misericordiā necessitate patientib⁹ qui populis indigētib⁹ diuinis ministe rijs ꝛ nō habētib⁹ ꝓpꝛiū epm qui eos i struat cā necessitatis atq; vtilitatis:vt ex alia ciuitate lȝ minor [m] sit in eā que nō hȝ epm doctiorē [n] vel potiorē vel vtilio rem [o] meliori cōsilio nō sponte trāseūtē sed maioꝝ exhortatōe mutare aut epi scopū deiectū ꝛ ꝓsecutionē patientē cā vtilitatis aut necessitatis nolūt intronī zare. ¶ Itē ex cōci.carthagīn.quarto. Nō ambitione sȝ sinodali auctoritate epus de ecclesia ad eccl'aȝ trāseat.

Episcop⁹ de loco ignobili ad nobi lem ꝑ ambitionē nō trāseat nec quisq; inferioris ordis cleric⁹.Sane si vtilitas

enit.papa tn̄ absolute ꝑt aliquē cogere.vt.ix.q.iij.ꝑ pncipalē.
m ¶ Minor.sȝ nūquid tenet̄ minor ppl's suū epm maiori concedere cū nemo cogat̄ de suo facere beneficiū.x.q.ij.ꝑcarie.Rn̄.fiet si aliuȝ pōt hr̄e eque ydoneū.vl̄ loquit̄ in eo casu cū ibi magis vtilis erit.vt ff.locati.si domo n ¶ Doctiorē.oia cōparatiua positiue hic po nuntur.
o ¶ Uel vtili orem.s.illis.
Episcop⁹ grad⁹.qd verū ē de his q̃ subsunt epi scopis nullo mediāte.vt.lx xi.di.clericos ex̄ de renū.ad monet.sȝ si ali is subsunt vt abbatib⁹ vl̄ a lijs:eoꝝ ꝯsen sus etiā requi rend⁹ est.vt.lx viij.di.c.i.ꝛ.ij ix.q.iij.cōque stus.ꝛ.liiij.di si.c.i.Quid si cleric⁹ non vult trāsire a minori ad ma iorē.dico q ñ pōt cogi ab e piscopo.q: ne mo crescere co git̄ inuit⁹.lxx iiij.dis.gesta.lxiij.di.quāto hoc aūt papa pōt.sed si ad aliū ep̄atū vo cat⁹ est neces sarius est con sensus epi.lx xi.di.p totū.ꝛ lxxv.di.florē tini.iob.ego credo q eps pt cogere cle ricū vt trāseat ad maiorē lo cū cū maiora facere possit. vt ex̄.d excel. pla.sicut.ꝛ ad h̄ facit d eta.ꝛ quali.q̄ꝛ.b.
Episcopi in gradu.id ē honore.
b ¶ Inuitent̄ alias nō lȝ.ix q.ij.null⁹.ꝛ.vi q.iij.scriptuȝ.
Scut.iudi cari.ff.de fur.om.iu.qui iurisdictioni.
contra.vbi dr̄ q null⁹ sibi vel suis ius dicere pōt.Rn̄.iudicare pōt marit⁹ vxorē corrigēdo eā.xxxiij.q.iiij.duo ista.sȝ nō verberando.vt C.de repuō.cōsensu.q: illa aliena sunt ab igenuis.vt ibi dr̄.lȝ tpate pōt eā castigare.q: ē de familia sua.xxxiij.q.v.h ymago.sicut dn̄s ser uum.insti.de his q̃ sr̄ sui vel alie.iu.§.fi.ꝛ etiā mercennariū suū.ff.de pe.respiciēdū.nō āt i forma iudicij pōt iudicare eam.
d ¶ Regulariter.i.hoi.sue ꝓfessiōs.xxviij.q.i.cque.vel sine suspitiōe

E turpitudinis.xxxij.q.i.si quis vxorem.
Cum q̄.archidyaconatū.sȝ nōne iste d̄buit deponi:vt.iij.q.ij.au
diuimus.ꝛ.ij.q.i.in primis.sȝ iste excusabat auctoritate maioris q̄
I hoc fecerat.xiiij.q.v.dixit.ꝛ.xxviij.di.dyaconi.
N apib⁹,imꝑator.ar.ꝙ oēs reges coronabit imꝑator:vt dixi.lx

c.q̄uis.ꝛ.lxx.di.sctōꝝ.nec eīm cōuenit morib⁹ nr̄is tēꝑales filios hr̄e.ff.de
adop.q̄stiū.sic.ff.d̄ reg.iur.act⁹.sic nec libertas ad tp̄s dat.ff.de ma.testa.
libertas.nec hereditas insti.de here.insti.§.heres.nec mr̄imoniū.xxxij.q.ij.
solet.pōt dici purā esse institutiōem sȝ sub cōditiōe resoluit:vt.ff.de in diē
adiect.l.ij.fi.ex de ꝑi.ꝑi.veniēs.fi.ex de pig.c.illo.vel dic ꝙ iure postliminij

iij.dis.adria-
nus cum plu
res fuerūt re
ges:vt.vi.q.
iij.c.ij.io.
g Unus.
tū q̄nq̄ fuerūt
duo impato
res de facto.
vt.xxi.d.nūc
aūt.Quid ḡ
dicem⁹ d̄ gre
culo videtur
ꝙ ille sit ipa-
tor.q: ɔstāti-
nus illuc trās
tulit impiū:
vt.xcvi.dis.
ɔstātinus.ꝛ
imꝑator ap-
pellat:vt ex
d ma.ꝛ obe.
solite.sȝ non
est ita.q: ro-
mana eccl'ia
trāstulit ipiū
ad alemanos
ab oriēte.ex
de elec.vene
rabilē.io.
h Iudex
vn⁹.sȝ nōne
decē sūt iudi
ces ꝑuincie:
vt.vi.q.iij.
scitote.sȝ hic
appellat iudi
cē regē.alibi
tn̄ vr̄ ꝙ vnus
sit iudex pro
uincie ꝑter re
gē:vt.xxiij.q.
iiij.duo ista.
i Roma.ff.
de rez diui.l.
vlti.§.ibi d̄r
ꝙ ideo romu-
lus interfecit
remū q: mu-
ros transiliȷt
rideri tn̄ pos
set.ꝙ h̄ fecis-
set ex inuidia
io.
k Parici-
dio.large sū-
pto noīe:vt.
ff.ad.l.pōp.
de parici.l.i.
l Archidya
coni.i.in q̄lȝ
archidyaco-

ecclesie poposcerit decreto ꝑ eo clicorū et laicoꝝ ep̄is porrecto in ꝑsentiā syno-di transferat. nihilomin⁹ alio in loco ei⁹ ep̄o subrogato. iferioris vero gradus[p] sacerdotes vel alij clerici cōcessione suo-rū ep̄oꝝ:ꝑnt ad alias eccl'ias trāsmigra-re. Itē ex eodē. In ꝑprio gradu ep̄i vel ꝑsbiteri in aliena suscipiāt

E Piscopi vel ꝑsbri si cā vtilitā ecclia-di ad eccl'iā alteri⁹ ep̄i venerint.in gradu[a] suo suscipiant ꝛ tā ad verbū facie-duȝ q̄ ad oblationē ɔsecrādā iuitētur[b]. Itē calixt⁹ papa oībus ep̄is. Eccl'a

S vnius ep̄i ab alio disponi nō debȝ. Icut alteri⁹ vxor nec adulterari ab aliq̄ vel iudicari[c] aut disponi nisi a ꝑprio viro eo viuēte ꝑmittit. sic nec vxor ep̄i q̄ eius eccl'ia vel prochia indubitāter intel ligit.eo viuēte absq̄ ei⁹ ɔsilio ꝛ volūtate alteri iudicari vel disponi aut ei⁹ cōcubi-tu id est ordinatione frui nō cōcedit. vn̄ ait apl's.alligata est vxor legi viri q̄diu vir ei⁹ viuit. eo vero defuncto soluta est a lege viri.silr̄ spōsa ep̄i q: spōsa vxorq̄ ei⁹ d̄r eccl'ia illo viuēte illi alligata est.eo defūcto soluta ē:ꝛ cui voluerit nubat tn̄ in dn̄o id ē regulariter[d]. Si eīm eo viuēte alij nupserit adultera iudicabit.silr̄ ꝛ ille si aliā spōte duxerit adulter estimabit et cōione priuabit.si aūt ꝑsecutus fuerit in sua eccl'ia.fugiēdū est illi ad alterā eccl'iā eiq̄ est sociād⁹ dicēte dn̄o.si vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliā.si au tē vtilitatis cā fuerit mutād⁹ nō ꝑ se hoc agat sȝ frib⁹ inuitātib⁹ cū auctoritate hu ius scē sedis faciat.ñ tn̄ ambit⁹ cā. sȝ aut vtilitatis aut necessitatis vt dictum est.

Hoc nō solū de ep̄is verū etiā de qui buslibȝ eccl'ie ministris intelligit.ne vide licet in locū viuētis alter obrepat. Un̄ btūs gregori⁹ scribit salonitano ep̄o. de eo q̄ in archidyaconatū alteri⁹ se ꝑmo-ueri ɔsenserat. Deponat q̄ locū alterius

E Um qui cō inuadere nō timet. tra iustitie regulā in archidyacona-tum[e] alteri⁹ se ꝑuehi ɔsensit ab eiusdē ar chidyaconat⁹ honore deponim⁹.q̄ si vl-teri⁹ in loco eodē ministrare ꝑsūpserit:se pticipatiōe sacre cōionis nouerit esse pri uatū. Itē hiero.ad rusticū monachū.

I In vna eccl'ia duo ꝑlati eē nō debēt N apib⁹ princeps vn⁹ ē.ꝛ grues vnā

sequunt ordie lr̄ato. imꝑator[f] vnus[g]. iu-dex vnus[h] ꝑuīne.roma[i] aūt ɔdita duos frēs sil' reges hr̄e nō potuit ꝛ paricidio[k] d̄dicat. i rebecce vero vtero esau ꝛ iacob bella gesserūt.singuli eccl'iaꝝ ep̄i.singuli archiep̄i.singuli archidyaconi[l]:ꝛ oīs or-do eccl'iastic⁹ suis rectorib⁹ nitit. Ec-ce[m] in quib⁹ casib⁹ ep̄o viuēti ali⁹ ꝑt ei sb stitui q̄q̄ ꝑm rei veritatē nō viuenti ep̄o tal' ꝑbet succedere.Translat⁹ eīm ab vna ciuitate ad aliā.desinit esse ep̄s illi⁹ ciuita tis a q̄ trāsfert. atq̄ ideo q̄ huic succedit nō viuēti sȝ defuncto[a] q̄dāmodo ep̄o ꝑ-bat substitui.sȝ inter eū q̄ hostilitatis ne cessitate ꝛ eū q̄ vtilitatis cā ad aliā trāsfer tur hoc iterest. ꝙ ille q̄ metu hostilitatis ad aliā transit.si priorē ɔtigerit aliq̄n ab hostib⁹ liberā fieri ad eādē illū redire oȝ Un̄ grego.papa scribit iohanni ep̄o squillitāo ca.xxv. Qui metu hostilitatis ad aliū locū trāsierit postea ad eccl'iaȝ su

P Astoralis am redire oportet. officij cura nos āmonet destitutis eccl'ijs ꝑprios ɔstituere sacerdotes qui gregē dn̄icū pastorali sollicitudie guber nare debeāt. ꝑpterea te iohānē ab hosti bus captiuatū lesiane ciuitatis ep̄um in squillitana eccl'ia cardinalē te necesse du xim⁹ statuere sacerdotē.ꝛ vt susceptā se-mel aīaꝝ curā intuitu retributōis future impleas.ꝛ licȝ a tua eccl'a sis hoste immi nēte depulsus:aliā q̄ pastore vacat d̄bes eccl'iam gubernare:ita tn̄ vt si ciuitatē[b] illā ab hostib⁹ liberā effici ꝛ dn̄o ꝑtegē te ad priorē statū ɔtigerit reuocari[c]. etiā ad eā in q̄ pri⁹ es ordinat⁹ eccl'aȝ reuerta ris[d].Sin aūt ꝑdicta ciuitas ɔtinua capti uitatis calamitate ꝑmit.in hac in q̄ ordi-nat⁹ es vel incardiat⁹ a nobis d̄beas ec clesia ꝑmanere. Qui v̄o vtilitatis cā trāsfert nequaq̄ ad priorē redire cogit. Est etiā ali⁹ casus in q̄ ep̄us viuēti ep̄o substituit.cum eīm aliq̄s relicta priori ca thedra sua auctoritate ad aliā trāsierit:ꝛ ali⁹ ei substitut⁹ fuerit:licȝ ille prioris ec clesie ep̄s esse nō desierit:substitut⁹ tamē ep̄atuȝ habebit. Un̄ damasus vrbis rome ep̄s scribit omnib⁹ ep̄is dicēs. De sacerdotib⁹ q̄ relictis suis eccl'ijs ad ali-

E Os sacerdotes as migrant. qui de ecclesijs ad alias eccl'ias mi-grauerint tādiu a cōione habuimus alie

restituit ei prior ep̄a
tus.sic.xvi.q.iij.pri
ma.nō eīm pōt dici
ꝙ maneat ep̄s prio
ris.q: sic esset ep̄us
vtriusq̄.ɔ̄ illud qd̄
est.xxi.q.i.relatio.ꝛ
est ij.C.d̄ cur.fur.cū
cū alijs.ꝛ tunc dices
ꝙ prior loc⁹ desinit
eē religiosus:vt.ff.
de relig.cū loca.sed
postea eā repetit iu
re postliminij:vt.xx-
xiiij.q.i.cū ꝑ bellicā
vel dic ꝙ papa sub
cōditiōe vel ad cer-
tū tp̄s pōt aliquē in
stituere ꝑlatū sicut mi
les sub ɔditiōe ꝛ ad
certū tp̄s istituit he-
redē:vt.ff.d̄ mili.te.
i fraudē.§.miles.io.
c Reuocari.ar.ꝙ
restituta re in pristi-
nū statū oīa iura re-
stituūt:vt ex d̄ elec.
q: diligentia.ꝛ.xvi.
q.iij.prima.ꝛ si q̄s
ꝑuenerit ad meliorē
fortunam.tenet ad
pristinā obligatōeȝ
xxvi.q.vij.ab infir-
mis.ff.quemad.f.
amit.fi loc⁹.C.qui
bo.cedere pos.l.iij.
d Reuertari.ḡ te
net redire nō ḡ desi
nit eē ep̄s prie eccl'ie
ꝛ sic ē ep̄s duaꝝ ec-
clesiaꝝ.xxi.q.i.rela-
tio.baȝ.vero dixit.
ꝙ ē ep̄s vtriusq̄.si-
cut in mr̄imonio car
nali dixit ꝙ aliq̄s ꝑt
eē marit⁹ duarum si
vxor itrat religionē
Sȝ ɔ̄.nōne ille loc⁹
desijt eē eccl'ia ꝑ ca-
ptiuitatē:vt.ff.d̄ re-
ligi.cū loca.sȝ nō est
ita.q: ipa sacra n̄a
dicit eē apd̄ hostes
vt.i.q.i.qd̄ q̄dā.ꝛ ꝙ
dicit lex ꝙ desinit eē
sacer loc⁹ intellige.
q: viduat⁹ ē sacris
ministrij.ciuitas aūt
desinit esse in ducti-
tōe aratri.ff.de vsu
fru.ꝛ quib⁹ mo.vsu
fru.amit.si vsufru-

natu erit vn⁹ archidyacon⁹.nō aūt ꝓhibȝ quin in vna eccl'a possint
esse plures archidyaconi.xciij.di.dyaconi.io. m Ecce desinit.
xxi.q.ij.si quis iā trāslat⁹. a Defūcto.cū eīm loco ei⁹ succedit ꝑ
P Astoralis.vt morituo hēt.ff.ꝑ socio.actiōe.§.publicatiōe
si ciuitatē.vt ꝙ iste ep̄us sub cōditiōe vel ad certū tēp⁹ fuerit in-
stitut⁹ sȝ bn̄ficia sub cōditiōe nō dat.i.q.ij.q̄ pio.nec ad tēp⁹:vt.ɔ̄.

ctus.ꝛ collegiū trāslatij ꝑsonis:vt.ff.d̄ colle.illic.l.iij.sȝ pone cōtra ꝙ ep̄s
sit capt⁹ ꝛ nō ciuitas.tunc bn̄ ɔstituet ali⁹ vt dicit quidā q: si tutor est capt⁹
ab hostib⁹ alius dand⁹ est ꝛ tn̄ si capt⁹ redierit oīa recupat iure postliminij
et ille alius d̄sinit esse tutor:vt insti.qui.mo.ius pa.potest.sol.§.si ab hosti-
E bus.qd̄ nō cōcedo.q: sic offenderet illa regula.xvi.q.vij.inuentum.
Os,est ordinat⁹,ar,ꝙ re integra pōt repeti eccl'ia q̄ habita est ꝑ dere-

nos ꝙ diu ad eas nõ redierint ciuitates in quib⁹ sunt ꝯstituti. ꝙ si ali⁹ alio transmigrãte in locũ viuẽtis est ordinatus tã diu vacet a sacerdotij dignitate qui suaȝ deseruit ciuitatẽ ꝙ diu successoꝛ ei⁹ quiescat in dño. ¶ Episcopaliũ etiã sedium mutatiões metu hostilitatis interueniẽte nõnunꝙ fieri solent. ¶ Vñ gregori⁹ scribit iohãni epo bellitrano. Necessitate tpis epaliũ sediũ mutatiões fieri pñt.

T Emporis q̃litas nos ãmonet epoꝝ sedes antiquit⁹ certis ciuitatibus cõstitutas ad alia que securioꝛa putamus eiudẽ dyocesis loca trãsponere quo ⁊ habitatoꝛes securi valeãt degere ⁊ barbaricũ possint periculũ facili⁹ declinare. ꝓpterea te iohãnem frem ⁊ coepm nřm bellitrensis ciuitatis sedẽq tuam in loco quõdã arenataꝝ ad sanctuȝ andreã aplm ꝑcipim⁹ trãsmigrari. q̃ten⁹ ab hostilitatis incursu libérioꝛ existere valeas ⁊ illic cõsuetudinẽ solenniũ festiue dispo nas. ¶ Itẽ cum aliquis cã humilitatis aplica ꝯcessione de epali sede ad monachalem descẽderit subiectioneȝ. ali⁹ loco eius subrogari poterit: ille vero ad põtificatũ resurgere nequaꝙ vlterius valebit. vñ in quinta actiõe ꝯstãtinopolitane ciuitatis synodo. ccclxxxiij. patrũ sub octauo iohãne papa cui prefuit petrus pſbr cardinalis ⁊ paulus anchonitan⁹ epus ⁊ eugeni⁹ ostiensis epus apocrisarij pape dixerũt. Epus qui cã humilitatis monachus efficit ad põtificatũ redire nõ valȝ

H Oc nequaꝙ apud nos habeat vt quicunq de põtificali oꝛdine ⁊ habitu ad monachoꝝ descẽderit vitã. vlterius possit ad põtificatũ reuerti. ¶ Itẽ

D Irecepit sancta synodus vt quicũq de pontificali dignitate habitu ꝙ ad monachoꝝ vitã ⁊ penitẽtie descenderit locũ. nequaꝙ ad põtificatum resurgat. monachoꝝ eñ vita subiectõis habȝ verbũ ⁊ discipulat⁹ nõ docẽdi vel presidendi vel pascẽdi alios. ¶ Hoc ad penitentiã agendã nõ ad quietẽ seruãdã quibusdã ꝯcedit. ¶ Vñ liberi⁹ papa scribit oibus epis. Pro infestatõib⁹ maloꝝ nõ

S licȝ epo gregẽ susceptũ relinquere

S Uggestũ est nob ꝙ ꝓ preteritis laboꝛibus ⁊ infestatiõib⁹ nõnulli vřm assignatas sibimet ⁊ a deo cõmissas reliq̃rũt plebes, ⁊ in futuꝝ plures relinquere velint eas q̃s tueri debent eccřias ⁊ pro ouibus sibi cõmissis laboꝛare negligant et monasterioꝝ se quieti tradere festinẽt ⁊ vacatiõem ab epatus laboꝛib⁹ eligere ⁊ silẽtio atq ocio vitã ducere magis appetant ꝙ in his q̃ sibi cõmissa sunt ꝑmanere dicẽte dño. beat⁹ qui ꝑseuerauerit vsq in finẽ. vñ nãq est beata ꝑseuerãtia nisi de virtute patiẽtie. qm̃ ſm aplicã ꝑdicatiõem oẽs q̃ volũt in xp̃o iesu pie viuere ꝑsecutiõem patiũt. Ideo frẽs carissimi nõ vos afflictionũ amaritudo a ꝓposito mentis vře ꝓposito coarcet recedere. cõsiderãtes ꝙta ꝓ absolutiõe nřa ⁊ liberatione: creatoꝛ dominusq et redẽptoꝛ nř ꝑtulerit: quibusue se cõtumelijs afficiendum tradiderit: vt nos a vinculis ꝑtãtis dyabolice liberaret. Attendite itaq vob ⁊ omi gregi in q̃ vos sp̃ũsanct⁹ cõstituit epos regere eccřiam dei quã acq̃siuit ꝓprio sanguine vt nõ sit qui vos decipiat aut seducat subtilitate sermonis. vt plebes vobis cõmissas relinq̃tis ⁊ alicui ꝓpter opprobrium maloꝝ hoim q̃eti vos tradatis. vt vos solũmodo saluetis ⁊ filios oꝛphanos relinq̃tis. ¶ Itẽ nicola⁹ humfrido moꝛinẽsis ecclie epo. In ꝑsecutionib⁹ ecclĩã suã epũs nõ deserat

S Ciscitaris itaq ꝑ gualderiuȝ pſbyterũ. vtꝝ cũ a noꝛmãnis de episcopio depellaris debeas de cetero in monasterio cõuersari. in q̃ scias carissime frater. qꝛ si perniciosum est pretam in trãquillitate nauim deserere: ꝙ tomagis in fluctibus vbi nõ dicimus ꝙ ꝑsecutoꝝ non fugiamus maximeq paganoꝝ insidias cũ ad temp⁹ seuiũt et ob multitudinẽ delictoꝛũ nřoꝝ nocẽdi facultatem diuinitus assequunt, presertiȝ cũ eis prodire vltro nõ debeam⁹ ⁊ mltos ꝓpheras ⁊ aplõs ipsũ ꝙ dñȝ hmõi fugisse insecutoꝛes luce clari⁹ cõstet: sȝ ꝙ precipue nos q̃ tanq̃ȝ arietes ducatũ gregib⁹ ꝑbem⁹. imo q̃ ⁊ hoꝛum pastoꝛes sumus deo autoꝛe cuȝ eis in periculis pro viribus ꝑsistere ꝓ certo ꝯueniat. et cũ trãq̃llitas reddita diuina fuerit pietate: sopitaq furẽtiũ infestatio mox gregem perquirere: in vnuȝ colligere: et eius animos celestis patrie pace at potissimum securitate predicata sursum erigere debemus. et tamdiu super coꝛum cautela opoꝛtet nos esse sollicitos vt si dei iudicio presentis tempꝛis cõmo

licto. naȝ ⁊ si cessit bonis q̃s reb⁹ nondũ distractis põt eas repetere: vt. ar. C. de repudi. here. l. vl. ar. ff. de ver. obli. l. i. ff. de ces. bo. is qui. si. ff. de decur. qui ad tps. Sȝ q̃ro cũ iste substituebat aut vacabat epatus aut nõ. si non vacabat qualiter successit in locum viuentis. ar. ff. de ver. obli. l. i. nõ potest etiã dici ꝙ vacabat qꝛ nõ fuit eccřia abiudicata. maxime cuȝ dicam ꝙ non ipso recessu perdat quis ecclesiã. sȝ breuiter põt dici ꝙ ille fuit ãmonitus ⁊ per sñiam fuit eccřia abiudicata. Vel dic ꝙ cũ de iure debuit vacare licet sup h̃ non esset lata sñia põt alij adiudicari: vt ex̃ de renun. ex trãsmissa. ⁊ ex̃ d cõces. pbẽ. ⁊ eccřie nõ vac. c. literas.

f ¶ Tamdiu vacet. ⁊ sic videt ꝙ eo moꝛtuo possit repetẽ ecclesiam. sȝ nõ est verum. sicq̃ qd hic dr in fauoꝛẽ ecclie dr: q̃ cum nõ vult repetere. vel ideo qꝛ eccřia post moꝛtẽ hui⁹ põt euȝ repetere. Sȝ pone. moꝛit substitut⁹ eccřia repetit primũ ille nõ vult redire ꝑt ne cõpelli. non. videtur eñ ecclesia renũciasse iuri suo repetendi cũ potuit eum repetere ⁊ noluit sȝ aliũ ꝑelegit. imo vr ꝙ ipe repetere possit eccřiaȝ viuo secũdo. Si obijcit ei ꝙ habuerit ecclesiam ꝓ derelicto. replicabitur ꝙ ipsa alij adhesit: vt ex̃ de diuoꝛci. significasti. qd ñ credo. et. xxxij. q. vi. nihil. ff. ne q̃d i lo. pu. l. ij. §. ideȝ ait. io. qd nõ credo. b.

T Empis q̃litas. transponere. i. d cõ. di. i. trib⁹. i. xvi. q. vlti. si q̃s. ⁊. q. i. et tpis. vbi de h̃ notaui plene.

H Oc nequaꝙ vlteri⁹. tñ mõach⁹ qui nunꝙ fuit epus bñ põt esse epus: vt xvi. q. i. nos autẽ. et viij. q. i. i scripturis et. xviij. q. i. c. vnico. Itẽ si plebanus aliquis fit monachus postea põt fieri plebanus: vt. xvi. q. i. si quos a clericatu. dicunt quidã ꝙ cũ q̃s dimittat epatum vbi plus ꝓficere potuit ꝑsumit ꝙ propter cõsciẽtiã criminis hoc fecerit. sed h̃ non est verũ qꝛ sepe ingredit aliquis monasteriũ propter merita augenda: vt. xxvij. q. ij. sunt qui dicũt. intelligo g̃ hoc. c. de eo q̃ conuictus est de crimine ⁊ detrudit in monasteriuȝ propter hoc: vt ex̃ de renun. post translatiõẽ. vel intellige de eo qui humilitatis causa trãsiuit ⁊ de licẽtia pape ⁊ talis ꝑ se non potest redire ad epatum sed de licentia supioꝛis. Sed nunquid talis põt esse abbas. non videt. q̃a maioꝛibus honoꝛib⁹ functo non licet inferioꝛes recipe: vt. C. de his qui ad ciui. mune. vocant. l. maioꝛib⁹. li. x. sec⁹ tñ credo. qꝛ etiã põt esse plebanus vt ex̃ d renũ. ad supplicatione. xvi. q. i. si q̃s. ⁊. c. in ꝑrochia. io.

S Uggestũ est. de cupiat. ar. ꝙ si quis dolo renũciat ꝙ tenet renũciatõ qd nõ ẽ verũ vt. iij. q. i. redintegranda.

S Ciscitaris. Spꝛoretaȝ id ẽ rectoꝛeȝ nauis. a proꝛa q̃ est anterioꝛ ps nauis.

c ¶ Nõ dicim⁹. i. in q̃ exẽplo.

d ¶ Nõ fugiamus. i. fugere debeam⁹.

e ¶ Diuinit⁹ de⁹ ꝓpt peccata hominũ mittit flagella ⁊ ꝑsecutiones. lvi. di. si gens. xvi. q. i. reuertimini xxiij. q. iiij. si quos. ⁊ sȝ q̃sdaȝ ꝑtãtẽ nocẽdi dat de⁹. q̃ñ ꝑmittit q̃sdam nocẽ eo ipso ꝙ se nõ obijcit. sȝ alios ꝓprie dat ꝑtãtẽ. sȝ ipse ex se hȝ ꝑtãtẽ nocẽdi. vñ sathane fuit potestas data nocẽdi iob. omnia eñ q̃ fiunt in ciuitate aut in iusto iudicio di aut eo ꝑmittente fiũt: vt xxvi. q. v. nec mirum. io.

f ¶ Prodire. pugnãdo cũ eis. qd in nullo casu possunt clerici si alr pñt euadere: vt. l. di. de his clericis. sȝ pñt alios hoꝛtari ad iustã pugnam et etiã interesse: vt. xxiij. q. viij. igit. ⁊. c. vt pridem.

g ¶ Arietes, alibi dicunt epi canes, ij. q. vij. qui nec regiminis.

Aduersitas. votis. i. ppositis. i ¶ Probatio. s. e. cū pcussio k ¶ Sz tn̄ nauis. i. cōstātia fidei. l ¶ Hoc seruādū. q p̄la' manebit cū subditis suis. l ¶ Seruādū. in h. §. distinguit q̄d iuris sit in extrinseca siue intrinseca psecutiōe. extrinseca psecutō cōsistit in manifestis inimicis eccie: intrinseca in eis qui adhuc nō sūt pcessi i exterio rus psecutiōe distiguit' aut solus plat' q̄rit': aut totus cler'. si sol' aut eo recedēte tuta ē sal' eccie: r tūc fugiet: r h' pbat exemplo xp̄i r pauli r tribus auctoritatib' augustini: dñi: r dauid. si nō ē tuta tūc ponet aiã suã p ouib' suis. si tot' cler' q̄rit' iudi ficere se p eis hostib' opponet. vt. xliij. di. sit rector. sz si aliis pt cōsuli ecci: tot' clerus fugiet cū p'lato: si non pt remaneant cū p'lato vel oēs vl' quidã ex eis. si ē altricatio iter eos de mensuris: res forte dirimat'. xxvi. q. ij sors. Circa intrīsecā distinguit' aut oēs sunt mali: aut quidã. si boni sunt cōmixti malis eos nō deserz. xxiij. q. iiij. tu bonus si oēs mali st' aut spes ē de correctōe aut nō. si ē: nō sūt deserēdi. si nō ē spes: tūc sūt deserēdi. vt. j. e. c. vl. Et nota q loquit' d extrinseca psecutiōe vsq ibi ē r aliō gen'. abinde mixtī de extrinseca r intrīseca: vl' qz ibi. cū autē a vicijs. r abide tm̄ de intrīseca.

da fortassis amittūt: future vite se sperēt gaudia absq ambiguitate pcipe sempiterna. ¶ It aug.

Nō ē reprobatio sz virtuti pbatio bonoꝝ aduersitas

Aduersitas q̄ bonis votis[b] obijcit' pbatio[i] virtutis ē: nō iudiciū reprobatiōis. q̄s eñ nesciat q̄ psperū fuit q beatus paul' apl's p̄dicatur' ad italiã veniebat: r tn̄ veniēs naufragiū ptulit: sz tn̄ nauis[k] cordis in maris fluctib' integra stetit. ¶ Hoc tūc suadū[l] intelligit' qn̄ iter subditos aliq̄ inueniūt': qb' p'latorū vita pficiat qn̄ nec spāli' plat' q̄ritur nec p alios tuta pōt eē eccie salus: ne sit deserere icipiat qb' pdesse pt dicat' d eo Mercēnari' āt r q̄ nō ē pastor cui' nō st' oues pprie vidit lupū venientē r deserit oues r fugit. cū vero spāli' q̄rit': fugiat exēplo xp̄i q̄ a facie herodis fugit in egiptū: fugiat exēplo pauli q̄ a fribus p murū submissus ē i sporta. vñ augusti. ait. fugiat mister xp̄i sicut xp̄s i egiptū fugit. fugiat q̄ spāli' q̄rit': dū p alios est firma sal' eccie. hinc ēt ait dñs discipul' si vos psecuti fuerit i vnã ciuitatē fugite i aliã. hic ēt idē abscōdit se r exiuit de tēplo qn̄ iudei lapides tulerūt vt iacerēt i eū. hic ēt aug'. ait de eodē i psalmo[a]. liiij. Ecce elōgaui fugiēs. illō tāgit q vitabat psequētes: vt occasionē[b] ire demeret: r manebat i desertis orās: i q̄ docebat nos i secreto 9sciē q̄escere cū a malis p̄mimur. Cū vō nō platoꝝ tm̄ sz toti' ecclesie sal'[c] q̄rit': fides[d] ipugnat': necesse ē vt ex aduerso ascēdāt r i die belli seipsos vt murū opponāt p domo dñi: aīas suas ponāt p ouib' suis: vt exēplo sue passiōis accēdāt: q̄s smōe doctrie diuti' 9firmare nō valēt. r hoc q̄dē de manifestis psecutiōib'[e]. Est r aliō gen' psecutiōis i q̄ apl's laborabat dicēs: q̄s ifirmat' r ego nō ifirmor: q̄s scādalizat' r ego nō vror[f] rc. ¶ Hic aug'. i psalmo[g] ci. ossa mea. i. fortes q̄rū frixoriū sūt qui scādalizāt': tn̄ ei frigit'[h] bon' q̄tū amat hinc idē i psalmo. xxxi.[i] irascit' iust' peccatis paleaꝝ[k]: nō tn̄ odit[l]. in q̄ extinguntur ocul'[m] vt vēter[n] p iterioribꝰ[o] q̄ turbant' qn̄ nec corripi pñt ipij qb' nō clamat[p] qz defecit[q] i dolore vita vidēs nō

a vicijs. r abide tm̄ de intrīseca. a ¶ In psalmo. exaudi de' orōnem meã. b ¶ Ut occasionē. r ita peccat q̄s eo ipo q dat alijs occasionē peccādi. vt. lv. di. si euãgelica. xxij. q. iiij. int'. c ¶ Sal'. q̄ vi' q p rcb' r malib' nō debeat plat' mori. vt. xxiij. q. v. nō ē iñz. d ¶ Fides p hēsim aliquã. e ¶ Persecutōis. i. 9passiōis. f ¶ Nō vror. cōpatiēdo. g ¶ In psalmo. dñe exaudi. q: d̄fecerūt sic fum' dies mei. r ossa mea sicut i frixorio cōfrixa st'. h ¶ Frigit'. i. 9fligit'. i. tm̄ dolet d maloꝝ iteritu q̄tū salutes eoꝝ diligit. i ¶ Xxxi. i te dñe speraui q̄a

tribulor: 9turbat' ē i ira ocul' me' aīa mea r venter me' qm̄ defec̄ rc. k ¶ Paleaꝝ. i. maloꝝ q̄ sūt sine fructu. l ¶ Odit. supple id i q̄. s. odio extingueret' ocul' rōnis si hērz illō odio: vl' dic nō odit hoies sz pctā eorum. lxxvi. di. odio. m ¶ Ocul'. i. itellect'. n ¶ Uent'. i. plat': q̄ q̄nq ventrosus ē. o ¶ Pro iterioribꝰ. s. subditis. p ¶ Nō clamat. alte: sz int' i gemiscēdo defec̄ dicēs. supple.

pficere q̄d p̄dicat. hic idē ait in psalmo lxix.[r] vtrūq gen' psecutiōis distiguēs vox cōtribulatoꝝ[s] xp̄o. i. martiruz inter passiōes picliātiū: sz de capite[t] psumēti' uz[v] cū ill'[x] vox ōis iusti cui ex caritate abūdās iniq̄tas xp̄ianoꝝ passio ē vt loth corpalē psecutōez a nullo i sodomis sustinuit: sz a mal' eoꝝ cū q̄b' hitabat. Est g° psecutio iusti vl' a leone[y] i ipetu: vl' a dracōe[z] i isidijs: vñ oēs[a] clamēt: de' i adiutoriū meū itēde. ¶ Cū autē[b] a vicijs subditoꝝ plat' affligit': aliq̄n oīz ē vna r isanabil' obstiatio: aliq̄n mali iueniūt' bōis admixti qn̄ bōi simt' cū mal' hitāt nō st' deserēdi bōi pp malos: ne puerse malos euitādo vicam'[c] q̄s fugim' ad gehēnã: sz pot' mali tolerēt' pp bonos. vñ greg'. abel[d] eē renuit quē cain[e] malicia nō exercet[f]. ferrū q̄ppe nr̄e mētis ad acumē n̄ pt puēire vitatis: nisi h° alt' erasērit lima[g] puitatis. hic ēt aug'. tu bon'[h] tolera malū rc. ifra d tolerā. mal' in. i. cā hīticoꝝ. Hic idē ait. mai' malū i sepatōe bonoꝝ[i] 9mittim' q̄ i 9iūctōe[k] maloruz fugiam': tali nō iputat de' sua pctā nō sua qz nō fec̄: nō aliēa qz n̄ approbauit nō negligētiã qz n̄ tacuit: n̄ supbia qz i vnitate pmāsit. hic idē i psalmo. liiij. q̄s dabit mihi pēnas sicut colūbe: nō ait sicut coruo. colūba vō a molestijs q̄rit auolare: sz dilectōz n̄ amittit sz sp gemit sic bon' vult se separe corpe n̄ amor' ab his q̄b' n̄ pt pdesse. sz si aliq̄n q̄s ligat' nō visco cupiditatis sz cura r offō: vt deserere n̄ possit[l]: tūc dicat cupio dissolui r eē cū xp̄o. sz mãere i carne necesse ē pp' vos: r sic ē meritū ex desiderio. ecce elōgaui fugiēs rc. nō loco ne rūpat' caritas bonoꝝ: ne pdat exercitiū maloꝝ. q̄s de' admisc̄z vt iudã apl'is: quē q̄uis scirz furē eē: tn̄ ad p̄dicādū misit r ei eucaristiã dedit: docēs i eccia tolerari malos. nec obesse bōis maloꝝ 9sortia. qn̄ vō oim sbditoꝝ ē obstiata malicia nec pdest eis platoꝝ pñtia rc ēt corpe sz ab eis recedere: ne illoꝝ neq̄cia sp i deteri' pficiat: et isti q̄dē fructū amittāt quē de alioꝝ pfectu possent inuenire: sic beatus benedictus deseruisse legitur quos in necem suam vnanimiter viderat conspirasse.

q ¶ Qz defecit. q. d. 9turbat' ē ocul' me' qz defici i dolore vita mea ex magna iniq̄tate maloꝝ. r q̄re dicat hoc occulte subdit: vidēs non posse rc. r ¶ Sexagesimonono. s. deus i adiutoriū meū itende. s ¶ Cōtribulatoꝝ. i. illa vox: de' i adiutoriū meū: ē vox martirū in mãifesta psecutiōe: r ēt vox iustoꝝ in occulta r itrīseca. t ¶ Sed de capite. i. xp̄o. v ¶ Psumētiuz. i. cōfidētiuz. x ¶ Cū illis. h iuxt' intrinseca psecutio. x ¶ Cū illis. s. martirib'. y ¶ Uel a leone. i. a dyabolo apte seuiēdo. z ¶ Dracone. i. a dyabolo occulte psequēdo vl' a falsis fratrib'. a ¶ Oēs. i. taz illi q̄ extrīsecā q intrinsecā psecutōnē patiūt'. b ¶ Cū āt. h. §. loq̄t' de intrīseca psecutione. c ¶ Uicam'. i. magis sim' digni gehēna q̄ hi quos fugim'. d ¶ Abel. i. similis abel i patiētia nō vult eē q̄ non pt tolerare cōsortiuz maloꝝ. nã q̄sq̄s malos nō tolerat ipse sibi p intolerātiã testis ē q bon' nō est: vt. j. xxiij. q. iiij. h aūt r. c. tu bon'. e ¶ Cain. i. fris abel. f ¶ Nō exercet. i. malos nō allicit significat vt illos corrigat g ¶ Lima. i. psecutio h ¶ Tu bon'. j. xxiij. q. iiij. h āt. r. c. tu bon'. i ¶ Bonoꝝ. ar. q si p aliquē nō stat q̄min' faciat idē ē ac si fecisset. xliij. disti. ephesijs. k ¶ Cōiūctōe. fugim' ei malū i h' q nō cōiūgimur mal': qz si essem' cū eis possem' corrūpi ab eis. sz tamen mai' malū cōmittim' ex h' q separamur a bonis: qz sepando nos ab eis cōmittim' scisma: q̄d facē maximū malū ē. vt. xxiiij. q. i. nō afferam'. l ¶ Nō possit. i. nō debeat pp hos quib' pt pficere. Io.

Ubi adunati. labor ē. nota q labor nō dz eē sine mercede. vt. xij. q. ij. caritatē. in aut. de iud. §. ne āt. col. vi. vbi dicitur q labor nō dz esse sine fructu. vnde versus. Cū labor i dāno ē crescit mortalis egestas.
n ¶ Alibi. idē fecit ciprian'. vt. xxiiij. q. i. aduocauit. §. multorum.

Quod aūt. si q̄s d̄
Q nia pape renun
ciauit ⁊ ad p̄ces eꝰ
alter ē substitutꝰ cer
tū est ꝙ ille non pōt
repetere eā lꝫ cōuale
scat. vt. s̄. q. i. hoc ne
quaꝗ. ⁊ iō magiſ qō
nē aliā tractat. vtrū
ille qui abstinuerit a
missa ꝑ egritudie re
cupata sanitate pos
sit celebrare. ⁊ certū
est ꝙ pōt. j. e. c. i. dū
mō certū sit eū eē sa
natū. si aūt fuerit de
moniacꝰ vel epilēti
cus dꝫ priꝰ p̄anū eē
liberatꝰ. xxxiij. di. cō
muniſ. lv. di. p̄cepta
⁊ ar. ff. d̄ redibi. act.
ꝙ ita i egritudine cō
stituti missas cele
brare pñt. s̄. e. q. i. il
lud nisi ita debiles
sint ꝙ ceptū officiū
nequeāt adiplēr nō
h̄eant morbū cadu
cū. xxxiij. d. cōtter. tñ
cū distictiōe an mor
bus ille sit cū spuma
⁊ clamore vt tūc nō
possint vel sine spu
ma ⁊ clamore tēpos
sint vt ibi Q. ij.
nōui sꝫ q̄dā i distin
cte dicūt ꝙ nō debēt
I celebrare i firmi.
Al' īn̄s frequēt iō
q̄dā dicūt. ꝙ si raro
accidit pōt celebraſ
dūmō h̄eat sociū. s̄.
q. i. c. illō. vl' supple
marie. vl' distiguevt
xxxiij. di. cōtter.
b Iudicium'. sic g̃
ꝑ īfirmitatē non re
pelliſ q̄s ab offō di
uino vl' a ꝑceptiōe sa
cramētor. vt. s̄. di. v.
ad eꝰ v̄o decubitum
N Uper foro. ⁊c. se
gnīꝰ. no. ꝙ in ma
gnis rebꝰ diligētior
est inq̄sitio faciēda.
vt di. xlij. q̄el camꝰ. ⁊
lxi. di. miramur. ⁊ iō
hic actore nō ꝓban
te reo indiciſ purga
tio eē d̄ cū poss. cum
eccla. i fi. d Tri
gita. s̄. xxxiij. di. cōiſ
sꝫ ibi certū fuit eē de
mōiacū sꝫ h̄ dubiū ⁊
oēſ cibos iō iubeſ co
medē ne morbꝰ possit
occltari qō phisicū
ē. vñ sig̃ſ. s̄. j. de cō.
di. v. cōtraria. iō aūt
hic danſ oēs carnes
isti p̄ter edinas q̄ ꝓ
uocāt demōes
Q Uod āt certū
est ꝙ non licet

Hinc etiā beatꝰ grego. petro dyaco
no interrogāti an liceat p̄lato gregē se
mel susceptū deserere in. ij. li. dialogor
respōdit dicēs. **Qn̄ liceat p̄latis subdi**
tos deserere vel nō
I Bi adunati
eq̄nimiſ portādi sunt mali: vbi inue
niunſ aliq̄ q̄ adiuueſ boni: nā vbi oīno
fructꝰ de bonis deest: fit aliq̄n̄ de malis
labor supuacuꝰ: maxime si e vicino cau
se supperāt q̄ fructū deo valeāt ferre me
liorē. Sepe agiſ in aīo p̄fector qō silē
tio p̄tereūdū nō est: q̄ cū laborē m suū si
ne fructu eē cōsiderāt: in loco alio ad la
borē cū fructu migrant. vnde quoꝗ ille
egregꝰ predicator q̄ dissolui cupiebat
⁊ cū xp̄o eē: cui xp̄s ē viuere ⁊ mori lucr
qui certamia passionū nō solū ip̄e appe
tijt: sꝫ ad tolerāda hec ēt alios accendit
damasci p̄secutionē passus: vt potuissꝫ
euadere murū funē sportāqꝫ q̄siuit: se
ꝗ latenſ deponi voluit. nūq̄d paulum
mortē timuisse dicimꝰ quā seipsuꝫ ꝓ a
more ihesu testaſ appetere. sꝫ cū i codē
loco minorē sibi fructū adesse cōspicerꝫ
ad grauē laborēꝫ se alibi u cū fructu ser
uauit. fortis etenīꝫ p̄liator dei teneri in
ter claustra noluit sꝫ certamis cāpuꝫ q̄si
uit. Multor auctoritatibꝰ apparet
q̄n̄ viuētibꝰ ep̄is alij possunt substitui ⁊
Q Uod aūt o iste vali q̄n̄ nō.
tudine recepta suā possit repe
tere cathedrā nulla auctorita
te ratū h̄r: celebratōꝫ v̄o sacrificior si in
firmitatis cā dimiſit: valitudie recupa
ta exeq̄ nō ꝓhibeſ. Un̄ alexāder. ij.
scribit gebonardo viuariēsi archiep̄o.
De q̄da p̄b̄ro q̄ caduco morbo labora
I N lr̄is tuis ↄtinebaſ sic. h̄ cle **bat**
ricꝰ ordinē hꝫ presbiteri: sꝫ q̄ cadu
co morbo laborat: ⁊ ipsi in p̄sentiar hꝰ
agnouimꝰ: nō ausi fuimꝰ cōcedere sibi
vt offerret vel missaꝫ celebraret: q̄ vero
languor in culpa nō ē sup hac re aucto
ritatis nostre decreto cōsulēdo delibe
rauimꝰ cōsulimꝰ itaꝗ vt si frequēter a hꝰ
morbo tangiſ: ab oblatiōe ⁊ missarū ce
lebratiōe oībꝰ modis ꝓhibeaſ. indecē
tiū ē ⁊ p̄iculosuꝫ vt in cōsecratiōe euca
ristie morbo victꝰ epilētico: cadat. si ve
ro dei misericordia ↄualuerit: q̄n̄quidē
nō culpa sꝫ infirmitas ē in cā eū sacrifi
care iā nō interdicimꝰ b. Itē gelasius
rustico ⁊ fortunato ep̄is. **A regimie su**
spēdaſ eccīe q̄ in terrā frequēter elidiſ.
N Up foroppl'ensis eccl'ie cl'ici vna
cū sabino ⁊ pelagio laicis ꝓpria
suggestiōe reserarūt p̄sulē suū graui q̄
dā necessitate vexari cuiꝰ cū dicerēt icur
sione frequēter elisuꝫ: ꝙ ne scandalū fi
delibꝰ videreſ ingerere. ⁊ ecclesiam dei
vbiqꝫ positā hac offensiōe turbare: pre
cipue cū eodē ip̄o volēte huc se perrexis
se firmarēt. ad dilectionē vestrā scripta
direximꝰ: vt ecclesie cuiꝰ rector tali casu

tenetur astrictus visitatiōnē cōgruam
reddatis. verū q̄ nunc idem ipse venit
huc pontifex: falsaꝗ oīa de se iactata
disseminat sub diuini cōtēplatiōe studi
ci: vestreꝗ cōscientie extimatiōisꝗ re
spectu rerū fide solertissime ꝑquisita: si
aliquando scilꝫ vel in domo vel in ꝓces
sione vel in alio quocūꝗ loco ꝓbatur
repente collapsus vocesqꝫ dedisse cōfu
sas ⁊ spumas ore iactasse quāta fieri pt
examinatiōe queraſ: qō cū nō possit ali
quorū factū testificatōe firmari siue nū
q̄ꝫ cōtigisse dicaſ: putandū est nō posse
sufficere: sed certū manifestumqꝫ docu
mentuꝫ: q̄ de tanta re nō sequiꝰ c agēdū
est. faciat rem tua dilectio frat er rustice
suis modis ⁊ aptā magno pontifici vt
eum. xxx. o diebꝰ tecuꝫ esse cōstituas eū
q̄ꝫ carnibꝰ indifferenter necessaria ꝓba
tione cōpellas vti:

Incipit causa octaua.

Q Uidam episcopus a
gens in extremis suc
cessorem sibi ex testa
mento instituit. inde
suorū amicorū patro
cinio in eūdē ep̄atum
eligiſ post electionē ꝓ indēnitate eccle
sie canonicis iuramētū p̄buit. accusaſ d̄
simonia tāq̄ꝫ munꝰ ab obsequio p̄sti
terit: ante tempꝰ sententie a clericis suis
relinquitur sine litteris apostolicis ad
ecclesiā suā reuertitur episcopꝰ. Hic
primū queriſ: an liceat episcopo sibi suc
cessorem instituere. Secūdo an ami
coruꝫ patrocinia in electione debeāt cō
ualescere. Tertio an sit habendus si
moniacus: qui post electioneꝫ hmōi iu
ramētuꝫ canonicis prestat. Quarto
an liceat clericis ante sentētie tempꝰ ab
episcopo suo discedere. Quito an si
ne litteris apostolicis debeat redire ad
propriam ecclesiam.
Q Uod āt e ep̄o successorē sibi i
stituere liceat: ex v̄bis zacha
rie pape conijcitur quibꝰ archiepiscopo
maguntino ꝑmisit adiutorē sibi statue
re qui ei defuncto i plenitudinē p̄tātis
succederet. Itē ex verbis simachi pape
dicētis. Si trāsitus pape inopinatꝰ eue
nerit. vt de sui electiōe successoris non
possit an̄ decernere f: apparet ꝙ ep̄i suc
cessores sibi instituere pñt. Itē exēplo
bti petri illō idē ꝓbaſ q̄ beatū clemēteꝫ
sibi successorē istituit. Un̄ iohēs. iij.
scribit ep̄is germāie ⁊ gallie. **Qd̄ petrꝰ**
S **linuꝫ ⁊ cletū adiutores sibi asciuit**
I petrꝰ g p̄nceps ap̄loruꝫ adiuto
res sibi asciuit linū ⁊ cletū: nō tñ p̄tāteꝫ
pōtificij: aut soluēdi aut ligādi h normā
eis tradidit: sed successori suo clemēti q̄
sedē apostolicā post eū ⁊ p̄tātē pōtifica
lem tradēte a sibi btō petro tenere ꝓme
ruit. linꝰ v̄o ⁊ cletꝰ m istrabāt exteriora

nisi cui h̄ spā
liſ ꝑmittiſ vt
magūtino tñ
vij. q. i. ꝑcussi
nec obstat. lx
xix. di. si trāsi
tus. vbi inuiſ
ꝙ pape licꝫ si
bi instituē suc
cessorē. sed dr̄
ibi ꝙ p̄t cū fri
bꝰ deliberare
d̄ successore.
f Decernere
i. deliberare.
S I petrꝰ. i.
q̄uis.
b Aut ligā
di. nō itellige
ꝙ isti priꝰ nō
habuerūt p̄tā
tē ligādi. sꝫ h̄
vult dicere ꝙ
istis nō dedit
papa plenam
p̄tātē ne sit ↄ.
ij. q. i. nemo. ⁊
xiij. q. i. qō cūs
q̄ꝫ. vbi dr̄ ꝙ
oēs p̄sbiteri
hāc hñt p̄tātē
habuerūt g̃ ꝑ
us hāc p̄tātē
sꝫ ñ tātā. Isti
āt duo t̄palia
paupibꝰ ero
gabāt ad qō
officium ap̄li
dyacones ele
gerāt. xciij. di.
legimꝰ. qō ho
die hꝫ camera
riꝰ pape. ⁊ pꝫ
h̄ ꝙ linꝰ ⁊ cle
tus nō fuerūt
ap̄lici ⁊ h̄ verꝫ
ē ꝙ pꝰ petruꝫ
nō fuerit statī
ap̄lici sꝫ cle
mēs fuit pꝰ eū
Q. i.
ap̄licꝰ videnſ
āt clemēs qō
h̄ esſꝫ ꝑnicio
suꝫ exēplo ꝙ
aliq̄s sibi eli
gēt successorē
renūciauit pa
patui ⁊ tē cle
cꝰ fuit linꝰ eo
mortuo elige
baſ cletꝰ. quo
mortuo d̄nuo
fuit clemēs e
lectꝰ. ⁊ sic cle
mēs s̄m vnā
ↄputatōꝫ fuit
scd̄s s̄m aliaꝫ
fuit q̄rtꝰ vñ v̄
sus Disputat
h̄ mūdꝰ q̄rtus
fuerit vel scd̄s
a Tradente
ad h̄ iduciſ. c.

EPiscopo. successorē. verū ē ꝙ nō pōt de iure cōi sed ex dispēsatione pape. vij. q. i. petisti. nec obstat. xx. q. iij. presens. vbi pater volebat ꝙ eo mortuo fili⁹ ei⁹ fieret monach⁹: sed ibi non erat successio iuris. e ¶ Epōrum. hoc req̄rit in ordinatiōe ſʒ nō ī electōe

D Ericq; que dei. vt ecclesiastice dignitates vt. lxiij. di. ꝑ totū vt. xvi. q. i. i canonibus. ⁊. xx. iij. q. viij. conuenior. Jo.

M Oyses. facie. i. familiarit.

f ¶ Locut⁹ ē. fm quosdam apparuerat ꝑ angelū ī spēcie visibili. sicut dr̄ descēdisse ꝑ angelos. ij. q. i. ō us. Johānes ās dicit i canonica ep̄la. deū nemo vidit vn̄ ꝙ. tn̄ ex eo ꝙ dr̄ moyses vidisse posteriora dei. dicūt q̄dā eū vidisse i spē visibili.

g ¶ Potuit. q: adhuc non erat ꝓhibitū hoc. s. xxxij. q. iiij. obijciunt.

h ¶ De alia tribu. moyses ei erat de tribu leui. ihesus naue. i. iosue fuit de tribu effrai

i ¶ Nō sāguini. ar. ꝙ reges debēt fieri ꝑ electōeʒ. ⁊. xciij di. legim⁹. ⁊. ꝯ e. si g̃. nisi habeāt ex ꝓuilegio ꝯstituere successorē sibi vt. lxiij. di. i sinodo. alīs de iure oēs ēt seclares ꝑtātes nō debēt succedē. vt. C. vt oēs tā ciuiles ꝙ mili. iud. l. vnica. in prin. ꝙ āt dauid in vita sua salomonē sibi successorē instituit illicitū spūs sancti ē factū. ar. cā ꝯ. vij. q. i. deniqȝ.

k ¶ Sʒ vite. ꝯ xl. di. nos q̄.

l ¶ Rogauerit

princeps āt aplor̄ū petr⁹ verbo ⁊ orōni instabat: vnde ipse clemēs in ep̄la ad iacobū ierosolimitanū missa inter cetera scribit ꝙ petr⁹ adhuc viuēs clemētē in ep̄m elegit. Simon petr⁹ in ipsis dieb⁹ quib⁹ vite finē sibi ꝑsensit. apprehensa manu mea in aurib⁹ toti⁹ ecc̄ie hec ꝓtulit verba. clemētē hūc vobis ordino ep̄m cui soli mee p̄dicatōis ⁊ doctrine cathedrā trado: quē pre ceteris expert⁹ sum deū colentē: hoīes diligētē: discendis studijs deditū: sobriū: benignū: iustū pacietē scietē: nō nulloȝ ferre et ex his q̄ v̄bo dei instituunt iniurias. ¶ Sed i anthioceno cōcilio hoc oīno fieri ꝓhibet. in quo sic statutū legit. Ep̄o successorem sibi constituere non licet.

EPiscopo nō licere decernim⁹ ꝓ se alterū sibi in successorē [b] cōstituere: licet ad exitū vite ꝑueniat. ꝙ si tale aliq̄d factū fuerit irritū sit hm̄oi cōstitutū. Seruetur aūt ius ecclesiasticū id cōtinens: nō aliter oportere fieri nisi cū sinodo et iudicio ep̄oȝ [c] ⁊ electione clericorum q̄ post obitū quiescētis ꝑtātē habēt eum qui dign⁹ extiterit eligere ⁊ promouere ¶ Item ex concilio martini pape. De eodē.

EPiscopo nō liceat ante finē vite sue aliū in loco suo cōstituere successorē. Si quis aūt hoc vsurpare tēptauerit tal' cōstitutio irrita erit nō ergo aliter fieri oportet nisi cū ꝯcilio ⁊ iudicio ep̄orū qui post exitū p̄decessoris potestatē habēt dignū eligere. ¶ Item

D Ericiq; hilari⁹ papa. De eodē.

sacerdotes in mortis cōfinio cōstituti in locū suū ferunt alios designatis noībus subrogare: vt scilicet nō legitima expectet electio: sed defuncti gratificatio ꝑ populi habeat assensu: qđ ꝙ graue sit estimare: ab vniuersis acclamatū est: hec ꝑsūptio nunq̄ fiat. que dei [d] sūt ad homine dari nō pn̄t. ¶ Itē Jeronim⁹. De eodē.

MOyses amic⁹ dei cui facie [e] ad faciē locut⁹ [f] ē deus. potuit [g] vtiqȝ successores pricipat⁹ filios suos facere ⁊ posteris ꝓpria relinq̄re dignitateȝ. ſʒ extrane⁹ de alia tribu [h] eligit ihesus. s. iosue vt scirem⁹ pricipatū i ppl'o nō sanguini [i] deferēdū eē ſʒ vite [k]. At nūc cernim⁹ plurimos hāc rē bn̄ficio facere vt nō q̄rāt eos i ecc̄ias colūnas erigere q̄s pl⁹ cognoscāt ecc̄ie ꝓdesse. Sʒ q̄s vl' ipi amāt vl' q̄rū sunt obseq̄

ꝑ vl' ꝙ preces inducūt simoniā. vt h: ⁊. i. q. i. sunt nōnulli. ⁊ dici consueuit ꝙ si p̄ces fiunt ꝓ digno nō inducūt simoniā. vt. i. q. i. q̄busdā in fi. hoc verū ē si nō sint cōsanguinei sui. vt ex̄ de eta. ⁊ quali. cū. a. i fi. Jo. qđ nō credo ꝙ p̄ces cōsanguineoȝ inducāt simoniaȝ si fiāt ꝓ digno. vt. i. q. i. latorē. ⁊ maxie cū quis possit ꝓ se rogare si dign⁹ ē. vt ex̄ de simo. cū. a. nec illa decre. cū. a: cōtradicit si bene inspiciatur. bar.

m ¶ Vt deteriora. color ē rethoric⁹ qn̄ dicit ꝙ dic̄ se velle tacē ⁊ dr̄ p̄occupatio.

A Plica. p̄bēdas. ep̄o nō ſʒ filios istituere i paternis ecclesijs ex̄ de fi. ꝓsbi. ꝑsentiū. nisi ꝑ mediā ꝑsonā. vt ex̄. e. c. ex trāsmissa. p̄bēdā āt ꝑt hr̄e in eadē ecc̄ia si ē legitim⁹. vt ex̄. e. c. ti. ad h. ſʒ ſʒ sit legitim⁹ bn̄ficiū tn̄ ꝑsonatū nō pōt hr̄e sic h. ſʒ si legitim⁹ i eadē ecc̄ia seclari cē nō ꝑt canonic⁹. vt ex̄. e. c. ti. ad abolēdā. tn̄ ꝑ illā ꝯstōnē vr̄ ꝙ ēt legitim⁹ n̄ possit hr̄e bn̄ficiū cū ꝑsc. ⁊ h intelligas de oīb⁹ descēdētib⁹. ar. ex̄ de iure pa. cōsului. ex̄ de instit. ad decorē. ff. de ver. sig. filij. forte aliō ē i collateralib⁹ ⁊ ascēdētib⁹ ar. de pe. di. i. pene. licet sit ar. ꝯ. ex̄ de isti. ad decorē. Jo. ſʒ potest certe ꝓbabiliter dici ꝙ h nō extēdit ad nepotes: q: pene sunt restrigēde. ff. de lib. ⁊ post. cū quidā. in fi. nec ſꝑ nomie nepotū filij intelligūt. vt insti. q̄ dari tu. tes. pos. i fi. titi. b. Sed q̄d de illo q̄ renūciat vt dēt alij forte ꝯsanguineo. hāc renūciationē papa approbat extra de of. dele. ex ꝑte. i. ſʒ dic ꝙ ibi fuit pura renūciatio.

a ¶ Beat⁹ petr⁹. sed nunq̄d adhuc papa possʒ facē sibi successorē nō. q: h cēt imutare statū ecc̄ie. vt. xxv. q. i. que ad ꝑpetuam. ⁊ q: statutū facit in id tp̄s quo nō ē futur⁹ iudex. ff. de iu. o. iu. cum qui.

O Zim. sobolē. sed tn̄ isti⁹ erat carnalis fili⁹ ſʒ erat fili⁹ mortui legal' vt. lvi. di. ysmahel. ⁊ mathe⁹ ponit carnales patres vbi dicit q̄ genuit. ⁊ lucas ponit legales cū dicit qui fuit. duos eñ habebat p̄res hm̄oi fili⁹ carnalē ⁊ legalē. c ¶ Noie id ē filiū mortui.

d ¶ Vtroqȝ pede. q: ⁊ de se curat ⁊ de ꝓximo. e ¶ Nō figuratū. ſʒ ēt signū et figurā. h ē dicē: factū isti⁹ ē signū ⁊ figure ⁊ figurati. vel hoc vult dicere ꝙ factum istius non significat factum illius: sed factum illius significat factum istius. vel ideo dicit hoc quia in facto istius ꝯpletur illa figura.

I N scripturi. vēisse ꝑ electōnē vl' forte volebāt recusare. g ¶ Fugiētib⁹

fis delinīti: vl' ꝓ q̄b⁹ maioȝ q̄spiā rogauerit: ⁊ vt deteriora [m] taceā: q̄ vt clici nerēt munerib⁹ ipetrāt. ¶ Itē inocēti⁹ papa. ij. De eodē.

APostolica auctoritate ꝓhibem⁹ ne q̄s ecc̄ias vl' p̄bēdas [n] p̄posituras capellanias aut aliq̄ ecc̄iastica officia hereditario iure valeat vēdicare aut expostulare ꝑsumat: qđ si q̄s iprob⁹ aut ābitiōis re⁹ attēptare ꝑsūpserit: debita pena mul'ctabit ⁊ postulatis carebit. ¶ His oīb⁹ auctoritatib⁹ ꝓhibet ep̄i successores sibi instituere: ſʒ aliō ē de sui successoris electiōe cū fratrib⁹ deliberare: aliō ē ex testō tanq̄ sue dignitatis hr̄deʒ sibi q̄rere: illō fieri permittit: hoc āt penit⁹ ꝓhibet. Illō āt bti petri apl'i ab illis valʒ i argumētum assumi q̄ tales sibi substituūt: q̄lem sibi successorē beat⁹ petr⁹ [a] ꝯstituit. veȝ q: officiū nō vite ſʒ sāguini cepit deferri atq̄ ad ep̄atū tales q̄sq̄s sibi successores q̄rere cepit. q̄ vl' odiosi ppl'is vl' a plebe docēdi iueniunt. Idcirco sacris canonib⁹ ꝯstitutū ē ne q̄sq̄ sibi sui officij q̄rat successorē ſʒ ppl'i electōe q̄rat: q̄ coȝ vtilitati digne deseruiat: q̄ illoȝ vtilitatē non sua lucra q̄rat q̄ xp̄o semē velit suscitare nō sibi diuicias ꝯgregat: qđ q̄ facere cōtēpserit: iure ab ecc̄ia repudiat. ¶ Vn̄ aug⁹. i lib. ꝯ manicheos. Qui sibi atqȝ ecc̄ie ꝓdest vtroq̄ pede calceat⁹ itelligit

OZiʒ iussus ē frat p̄mortui fris vxorē ducere: vt nō sibi ſʒ illi suscitaret sobolē [b] eiusqȝ noīe [c] vocaret qđ īde nasceret. qđ si recusaret: discalciat⁹ vno pede ꝯspui solebat i facie: nūc āt euāgelij q̄sq̄ p̄dicator ita dʒ i ecc̄ia laborare: vt defūcto fr̄i. i. xp̄o suscitet semē q̄ ꝓ nob̄ mortu⁹ ē. ⁊ qđ suscitatū fuerit ei⁹ nomē accipiat. at v̄o q̄ elect⁹ ab ecc̄ia misteriū euāgelizādi rēuerit ab ecc̄ia ipa digne meritoq̄ ꝯtēnit. q̄ ei ⁊ sibi ꝓdest ⁊ ecc̄ie bn̄ itelligit vtroqȝ pede [d] calciat⁹. vn̄ illud. ꝙ speciosi pedes euāgelizātiū pacē euāgelizātiū bōa: q̄ ei lucrādoȝ curā refugit alioȝ discalciati illi⁹ nō figuratū [e] significat: ſʒ i se ipletū portauit opprobriū. ¶ Itē greg. i registro. Loc⁹ regimis sicut desiderātib⁹ ē negād⁹ ita fugientib⁹ ē offerēd⁹.

IN scripturi vris vos magnopere req̄ē q̄sisse narrati. ſʒ ꝓ h⁹ ad pastoralē sollicitudieʒ vos congrue vēisse [f] oñdiri: q: sic loc⁹ regimis ꝯsiderātib⁹ negād⁹ ē: ita fugiētib⁹ [g] offerēd⁹

sic.ß.xl.di.anteoīa.C.de episco.⁊ cleri.si quemq̄.ß.lxxiiij.disti.episcopus cōtra.s; illud de penit⁹ inuito.s; ab initio aliq̄s cogi d; vt cōsentiat. nam null⁹ eligēd⁹ ē nisi ab initio dissentiat.i.q.vi.c.vl.tepide tn̄ d; dissentire sicut femina.vt.xxxij.q.ij.honorat.als si diceret nolo:cū forte vellet faceret cōtra cōsciētiā.vel si forte diceret:nō sū dign⁹.s;.h.dixit q possit simulare se nō ee idoneum ar.xxij.q.ij.vtile;.

ij.q̄ p̄posterū.xx.q.i.illud.⁊.xxxij.q.v.ille. s ¶ Inobediētia.in h̄ p; q iobediētia cōpat heresi.vt dixi.iiij.q.i.in sūma. t ¶ Ex aduerso.i.ex eo q vnū ɔriū cōmēdat:aliō vituperat.vt.j.de pe.di.ij.§.e cōtrario.⁊ nota h̄ q optima ē pbatio q̄ f.r p suū ɔtrariū.vt h̄ ⁊.i.q.i c.i.⁊.xiij.q.ij.aie.⁊.ff.de of.e.cui.mā.ē iur.l.i. v ¶ Sola ē.i.nccaria sic.ß.di.viij.c.si solus.

b ¶ Scriptū ē.in epistola ad hebreos.
i ¶ Et rursus.in scḋa epl'a ad corinthios.
k ¶ Minime.q̄ q̄ se dignū credit ad prelaturā sibi oblatā:si nō recipit mortalit peccat.vt.ß.e.c.px.⁊.j.e.qui epatum.
l ¶ Prophetar ope ar.diuersarū personarum sniam vtraq tenere.xxij.q.ij.beat⁹.de cō.di.ij.quotidie.xxxv.q.v.ad sedē.itē ar.p diuersis cōsuetudinibus.xij.di.illud.xxxi.di.aliter.de con.di.iiij.de trina. Itē ar.p diuersitate testiu;.extra de ver.signi.nihil obest.j.d pe.dist.i.periculose.xxiij.q.vij.quicunq̄.ß.di.v.ad ei⁹.⁊ de testi.cum tu fili.
m ¶ Plene.ecce rn̄sio illi⁹ q̄ ad epatum petit nō dicet expresse nolo:q2 tūc menti ret.xxij.q.ij.cū humilitatis.nec d; se statī igerere:s; dicat vt dixit mutiū.eps: volēs nolo:⁊ nolēs volo.xvi.q.i.vos aūt.
n ¶ Purgatū.ar. p h.q pmouēdus d; epo cōfiteri crimē:et eps d; eū purgare.i.dispēsat secū.esaias eni adhuc īmūd⁹ obtulit se ⁊ postea fuit purgat⁹. Itē ē h̄ ar. q si aliq̄s eligit qui adhuc ē i mortali peccato:q nō iō ē vicio sa electio si ipse velit corrigi.⁊.ß.l.di.q̄d ē Itē ē h̄ ar.q duo sit psit eligi: vt si vnus succūbat alt obtineat.vt dixi.ß.lxi.dist. studij.
o ¶ Sciēdū.si de suo.i.ex ābitōe. ponit ei in mala significatōe vt.iij.q.ix.pura.
p ¶ Nō habuerit. de ppria voluntate.
q ¶ Proprie.h̄ p; rō q̄re epo inuito nō pt cleric⁹ ei⁹ vocari ad epatū.vt.lxiij.di.lras.s; iuito eo fit monach⁹.xix.q.ij.due.q2 iste p̄sumit facē ex ābitione ⁊ fac ad suū cōmodū.ille nequaq̄.
r ¶ Inuit⁹.ar.q remūerari nō debem⁹ de eo quod inuiti facim⁹.vt.xiij.q.

sicut scriptū ē^b ne q̄sq̄ sibi sumat honorē:s; q̄ vocat a deo tanq̄z aaron. ⁊ rursus^i idē egregi⁹ p̄dicator dicit. Si vn⁹ p oib⁹ mortu⁹ ē:ergo oēs mortui sūt:⁊ p oib⁹ xps mortu⁹ ē:superest vt q̄ viuunt nō iā sibi viuāt:sed ei q̄ p ipsis mortuus est ⁊ resurrexit:⁊ pastori sancte ecclie dr: simō iohānis amas me pasce oues meas.ex quib⁹ verbis colligit q si is q̄ valet omipotētis dei oues renuit pascere ostēdit se pastorē sūmū mīme amare^k: si eni vnigenit⁹ patris p explēda vtilitate oīm de secreto patris ad publicū nrm egressus ē.nos q̄d dicturi sum⁹ si secretū nostrū p̄ponim⁹ vtilitati pximorū:q̄es itaq nobis ex corde appetēda ē ⁊ tn̄ p multorū lucro aliq̄n postponēda: nā sicut toto desiderio debem⁹ occupationē fugere:ita si desit q̄ p̄dicet occupatōnis on⁹ liberi necesse ē humero subire: qd ex duor pphetar^l ope docemur: q̄rū vn⁹ p̄dicatiōis officiū vitare conatus est:⁊ alter appetijt.nā mittēti se domino ieremias rn̄dit dicens.a.a.a. dn̄e de⁹ ecce nescio loq̄ q2 puer ego sū.⁊ cū oipotēs de⁹ ad p̄dicādū sibi psonā q̄reret dicēs quē mittā ⁊ q̄s ibit ex vobis. vltro se obtulit esaias dicens. ecce ego mitto me:en ab vtrisq exterius diuersa vox pdijt:s; nō a diuerso fonte dilectōnis emanauit.duo q̄ppe sūt p̄cepta caritatis:amor dei ⁊ pximi.p actiuā igit vitā pdesse pximis cupiēs esaias officium p̄dicatiōis appetijt:p cōtēplatiuā vero ieremias amori cōditoris sedule iherere desiderās:ne mitti ad p̄dicandū debeat cōtradicit.qd ergo laudabiliter vn⁹ appetijt:hoc laudabiliter al⁹ expauit:iste ne tacite cōtēplationis lucra loquēdo pderet:ille ne dāna studiosi operis tacēdo sentiret.s; hoc i vtrisq; ē subtiliter intuendū:q2 ⁊ is q̄ recusauit plene^m nō restitit:⁊ is q̄ mitti voluit an se p altaris calculū purgatū^n vidit.ne aut nō purgat⁹ adire q̄sq̄s misteria sacra audeat:aut quē superne gratia elegit sub humilitatis specie supbe contradicat.

¶ Idē in moralib⁹. Loc⁹ delectiōis i voto dignitatis sp i necessitate sit

SCiendū sūmope ē q obediētia aliquādo si de suo^o aliq̄d habuit nulla ē. aliq̄n si de suo aliq̄d nō habuerit ^p minima ē.nā cū h⁹ mūdi successus p̄cipit cū loc⁹ supior impat.is q̄ ad pcipiēda hec obedit obedientie sibi virtutē euacuat si ad hec ex pprio anhelat:neq enim se sub obediētia dirigit:q̄ ad pcipiēda h⁹ vite pspera libidini pprie^q ambitiōis seruit. Rursus cū mūdi despect⁹ p̄cipit cū pbra adipisci ⁊ cōtumelie iubet:nisi ex semetipso anim⁹ appetat obediētie sibi meritū minuit.q2 ad ea q̄ i hac vita despecta sunt:inuit⁹^r nolēsq; descēdit. et paulo post superi⁹. obediētia victimis iure preponit:q2 p victimas aliena caro:p obediētiā vero volūtas ppria mactat.qd ē ariolādi peccatū inobedientia^s ee mōstrat.Ex aduerso^t ergo melius oñdit q̄d de ei⁹ laude sentiat. si eni q̄si peccatū ariolādi ē repugnare:⁊ quasi scel⁹ idolatrie nolle acq̄escere:sola ē^v q̄ fidei meritū possidet obediētia:sine q̄ quisq; infidel cōuincit:et si fidel ee videatur.

¶ Itē augustin⁹. Qui preesse ⁊ nō pdesse desiderat epari non debet.

QUi epatū ^a desiderat bonū opus desiderat.exponere voluit q̄d sit epat⁹ q2 nomē ē operis nō honoris.grecū ei nomē ē atq inde dictū vocabulū q ille q̄ pficitur illis quibus preficitur superintendit curam eorum scilicet gerens.scopos q̄ppe itētio est. ergo epos si velim⁹: latine supintēdētes possum⁹ dicere vt itelligat nō se ee epm q̄ pesse dilexerit non pdesse. Itaq ^b a studio cognoscēde veritatis nemo phibet quod ad laudabile ptinet ociū. loc⁹ vero superior sine q̄ regi ppl's nō pōt.⁊ si ita teneat atq admistret vt decet:tn̄ idecēter appetit^c.quā obrē ociū sanctū q̄rit caritas veritatis.negociū iustū suscipit necessitas caritatis:quā sarcinā si null⁹ imponit pcipiēde atq ituēde vacādū ē veritati Si āt iponit:suscipiēda ē pp caritatis necessitatē:s; nec sic oimō veritat delectatio deserēda ē:ne subtrahat illa suauitas^d ⁊ opprimat^e ista necessitas

¶ Itē petr⁹ apl's. Pro ingenio discētium doctor moderet verba doctrine

OPortet eū q̄ docet ⁊ instruit aias rudes ee talē.vt p igenio^f discētiū semetips; posset aptare ⁊ verbi ordinē p audiēt capacitate dirigere.ds ergo apprime^g erudit⁹ ⁊ doct⁹ ⁊ irrephensibilis matur^h pauid⁹^i sicut ipi pbastis fore^k clemētē hūc post me. ¶ Itē eiusdē

Qui omnibus pest singulos releuare contendat

CLemens si tanq̄z omnibus preesse volueris:singulos put poteris iuua^l ⁊ singulos releua^m:q2 ⁊

Q ¶ Ui epatū id ē epari.i.pesse vt psit nō vt psit. vt xl.di.multi.spe rare e q̄ ⁊ ōside rare possum⁹ epatus.vt.lix.dis. si officia.⁊.lxxvij.di. in singul.⁊.i.q.i nō e putāda.
b ¶ Itaq.dixit q q̄s pōt desiderare episcopatū.mō dic q̄lit.vt n̄ ingerat se.ff.d pcura.l.q oia
c ¶ Appetitur ar.q aliq̄s se ipsū nō d; eligē si ptās in eū sit translata.vt.ß.e.i.sc̄i ptus.⁊.xvi.q.i.vos āt.q2 inter ɔferētē ⁊ eū cui ɔfert ē rit dn̄a. vt ē de bap.obitū sic ē. de iure pa.p vras. et ē de insti.cū ad nras.pt tn̄ se coligē. vt ē de elec.cū i iure.
d ¶ Suauitas cōtēplationis
e ¶ Et oppmatur.i.vt ɔtemplatio cū penitus nō ipediat:qui forte nimis vult esset tentus cōtēplationi.
f ¶ Portz.vt p igenio.
ß.xiiij.dist.sit rectores.
g Apprime id est valde.
h ¶ Et doct⁹. q̄ sacerdotes vel episcopi scire debeant habes.xxxviij di.nulli.⁊.c.seq̄nti. sufficit tamen mediocris scia.ē de elec.cū nobis.
i ¶ Pauid⁹.i.timēs peccare.
k ¶ Fore.i.futurū esse.

CLemēs.iuua.larg⁹ ei erat.lxxxvi.di.fratrē.
m ¶ Releua.ar.iudicē pon⁹ debē fuare miscōaz q̄ rigorē.vt.xlv

distin.l3.ꝛ.l.di.pōderet.in fi.q: statī nō debet punire ſ3 tenet ſepi⁹ remittere.vt.xlv.di.licet.ꝛ.xxvi.q.vij.alligant.

Licet.ꝓcepiſſet.ar.ꝙ q̄nq3 l3 iudici excedere fines mādati dn̄i tam̄ alias ſnīa nihil cōtineat iniqui.ar.ex̄ de ſen.ꝛ re iudi.cām.nā qui daṫ ad eligendū pōt poſtulare,vt ex̄ de elec.in cauſis.ꝛ de renū.poſt translationeʒ in prīn.ꝛ procuratoꝛ datus ad rem vendicandaʒ pōt agere ad exhibendū.ff.ō ꝓcura. ad rem mobilē.ſuffic̄ enī3 ꝙ fiat id quod ēvicinū mandato lic3 ipſum non ſit mandatū.vt ff. iudicatum ſolui.iam tam̄ §.pe.ff.māda. l.vlti.Itē ar. ꝙ l3 ꝯtradicere reſcripto prīcipis q̄nq3.ex̄ de offi.deleg. ex parte.q: licet mandet ſolī eṗo ꝙ det alicui ꝓbendaʒ tamē nō faciet hoc ſine cōſenſu canonicoꝝ.vt no.vij q.i.petiſti.

o ❡ Etiā ppl'i.s.di.lxiij.plebs dyotrē.ꝛ.c.noſ ſe.ꝛ.c.vl.ꝛ.s.i.q.i.ordinationes.

p ❡ Qui preſtātioꝛ.hic cō paratiuā temperat.h.ſ3 cū ſufficit ꝙ bonus eligaṫ.eſt aūt aliq̄s bonus eo ipſo ꝙ nō eſt malus, vt ex̄ ō ꝑſūp.ducū.ꝛ.ff.de lega.ij.cū paṫ §.rogo.nec ei maioꝛ bonitaſ vnius:alijs ō bet facere ꝑiudiciū.vt.iij.q.ix.neceſſe.ꝛ.i.q.i.teneam⁹.ꝛ.C.de ſta.ꝛ imag.l.vlti.ſi aūt aliq̄s de alia eccia eligiṫ ille dʒ optim⁹ eē ſicut ſi tutoꝛ de eadē ciuitate ſumiṫ ſatis ē ſi ē bon⁹ ſi de alia tūc erit optim⁹.ff.de tu.ꝛ cu.da.diu⁹.alij dicūt melioꝛē ſemper eſſe ꝓferēdū.vnde ſi pauciores volūt eligere optimū maioꝛ pars min⁹ bonū ſi minoꝛ pars appellat tenet eoꝝ appellatio.nā iuſtā cāʒ aſſignāt.vt ex̄ de his que ſi.a ma.par.ca.cū i cūctis.ſ3 ſi illi elegerūt caſſanda eſt eoꝝ electio cū ſꝑ optimū debuerūt eligere.vt.lxiij.di.metropol.lxi.di.nec emeritis.lxxv.di.c.vl.lxxiij.di.epoꝝ.nō obſtat.xvi.q.vl.monaſteriū.vbi dr̄ ſufficit ꝙ nō ſit mal⁹:q: illud itelligūt cū ali⁹ ibi melioꝛ nō ē.in monachis ēt obtinet ꝛ ſꝑ melioꝛ ē eligend⁹.in auṫ.de mona.§.vlti.col.i.ego magis adhereo opioni.h.nā cū nō ſit viciū in eligētib⁹ nec in electo q̄re eēt electio caſſanda.nā appellatio nō dʒ caſſare niſi ea que iniuſte facta ſunt,ex̄ de reſti.ſpol.audita.et

ſinguloꝝ onus ad ſollicitudinē portas ❡ Itē hiero. Contra xp̄m facīūt q̄ grā nō meritis gradū eccīaſticū tribuūt.

Qui vos ſpernit me ſpernit: ex q̄ manifeſtū eſt:q: qui apl'i lege cōtēpta eccīaſticū gradū nō meritis voluerint alicui cōferre ſ3 grē ꝯ xp̄m facere videnṫ.q̄ qualis i eccīa ꝑſbiṫ cōſtituēd⁹ ſit:per apl'm ſuū in ſequētib⁹ executus eſt. ❡ Itē hieronimus in libro leuitici Ad ſacerdotiuʒ non eligitur niſi qui ceteris doctioꝛ ꝛ ſanctioꝛ habeatur.

Licet ergo dn̄s de ꝯſtituēdo prīcipe ꝓcepiſſet[n] ꝛ elegiſſet:tn̄ ꝯuocatur ēt ſinagoga.req̄riṫ ergo i oꝛdinādo ſacerdote:etiā ppl'i[o] ꝑn̄tia vt ſciāt oīs ꝛ certi ſint q: q̄ ꝑſtātioꝛ[p] ē ex oī pplo:q̄ doctioꝛ:q̄ ſanctioꝛ:q̄ i oī virtute eminētioꝛ:ille eligiṫ ad ſacerdotiū:ꝛ hoc atteſtāte pplo[q]:ne q̄ poſtmodū retractatō[r] cuiq3 ne q̄s ſcrupul⁹ reſideret:hoc ē aūt qō ꝛ apl's ꝓcipit i oꝛdinatiōe ſacerdotis dicēs:oʒ ēt illuʒ teſtimoniū h̄re bonum ab his qui foꝛis ſūt.ego tn̄ ꝛ ampli⁹ aliq̄d video in eo qō dicit: q: cōuocauit moyſes oēm ſinagogaʒ vt hoc ſit colligere oēs animi vires ꝛ in vnū cōgregare v̄tutes vt cū ſermo de ſacerdotalibus habeṫ ſacramētis:vigilēt oēs animi virtutes ꝛ intēte ſint:vt nihil ſciētie:nihil i eis ſapientie:nihil deſit induſtrie: ſ3 aſſit omnis multitudo ſenſuuʒ:aſſit omis cōgregatio ſanctaꝝ cogitationū.vt q̄d ſit pōtifex[a]:q̄d vnctio:q̄d indumenta[b] eius cōferēs intra ſacrarium coꝛdis ſui poſſit aduertere. ❡ Itē ex libro numeroꝝ. Populi gubernatio diuina electione preſtetur

Si ergo tant⁹ ille ac talis moiſes nō permittiṫ iudicio ſuo de eligēdo ppl'i prīcipe:de conſtituēdo ſucceſſoꝛe:q̄s erit q̄ audeat:vl' ex plebe q̄ ſepe clamoꝛib⁹[d]:aut gratia: aut ꝓcio foꝛtaſſe excitata moueri ſolet: vel ex ipſis etiā ſacerdotib⁹ q̄s erit qui idoneū[c] ad hoc ſe iudicet:niſi hoc ſi cui oꝛanti ꝛ peteti a dn̄o reueleṫ.ſicut ꝛ deus dicit ad moyſen.aſſume ad temetipſum iheſuʒ filiū naue hoīem qui habet ſpirituʒ dei in ſemetipſo ꝛ impones manus tuas ſuꝑ eū ꝛ ſtatues eū coꝛā eleazaro ſacerdote:ꝛ precepta ei dato in cōſpectu toti⁹ ſinagoge: ꝛ precipe de ipſo coꝛam eis:ꝛ dabis claritatē tuā ſuꝑ illū vt audiāt eū filij iſrael. Audis euidenṫ oꝛdinationeʒ principis ppl'i tam manifeſte deſcriptā:vt pene expoſitōe nō egeat:nulla igiṫ ppl'i acclamatio[f]: nulla cōſanguinitatis ratio:nulla ꝓpinquitatis habita cōtēplatio ē: ꝓpinquis agroꝛuʒ ꝛ ꝓdioꝝ relinquaṫ hereditas.gubernatio ppl'i illi tradaṫ quē de⁹ elegit homini ſcil3 tali qui habet ſicut ſcriptū audiſtis ſpirituʒ dei in ſemetipſo ꝛ precepta dei in cōſpectu ei⁹ ſunt.ꝛ qui moyſi valde notus ꝛ familiaris ſit id ē in quo ſit claritas ei⁹ legis ꝛ ſciētia vt poſſint euʒ audire filij iſrael. ❡ Iteʒ gregoꝛi⁹ ciuibus neapolim. Non ex fauoꝛe ſed ex iudicio debet venire electio.

Nec nouuʒ[g] nec rep̄henſibile[h] ē i eligēdo eṗo ppl'i ſe vota in duas partes diuidere:ſed graue ē quādo i h̄mōi cauſis nō ex iudicio ſ3 ex ſolo fauoꝛe venit electio. ❡ Cum autem gubernatio populi ei tradi iubeṫ quē de⁹ elegit daṫ intelligi ꝙ aliq̄n quibuſdā tradiṫ quos deus non elegit. ❡ Unde hieronimus Non ex arbitrio dei aliquādo daṫ prīceps eccleſie.

Adacter foꝛtaſſe aliquid dicim⁹:tamē qō ſcriptū eſt dicim⁹.nō ſemper princeps populi ꝛ iudex eccleſie per dei arbitriuʒ[i] datur ſed ꝓut merita noſtra depoſcunt ſi mali ſunt act⁹ noſtri:ꝛ operamur maligna in conſpectu dei.dantur nobis prīcipes ſm̄ coꝛ noſtrum ꝛ hoc tibi de ſcripturis ſanctis probabo.audi namq3 quid dominus dicat.fecerunt ſibi regem ꝛ nō ꝑ me[k]:principem ꝛ non per conſiliuʒ[l] meum.et hoc dictum videtur de ſaule illo quem vtiq3 ipſe dominus elegerat: et regem ſibi fieri iuſſerat, ſed quoniam

ex̄.de elec.cū nobis.Itē ſi bon⁹ iuſte ꝑt eligi ꝙ cōtra illā electōnē nō admittiṫ appellatio:q: cōtra ea q̄ perpetuo decreto ſancita vel ſtatuta ſunt:non admittiṫ appellatio.vt.ff.de appel.reci.vel nō.l.pe.nō enī ē querenduʒ de meritis ꝑſone cū maioꝛ ſit numer⁹ ex vna ꝑte ꝙ ex altera.vt extra de elec.dudū.ſicut vides in ſili.nā ſꝑ de eadē eccia dʒ ꝓlat⁹ eligi ſi tn̄ maioꝛ ꝑs elegit de eccia aliena l3 ꝑ⁹ appl'one ꝓualet electio maioꝛis ꝑtī cuʒ altera pars nemineʒ eligit.vt ex̄ de elect.cū inṫ.R.imo ex aliorū opione ſeq̄retur ꝙ q̄lib3 peccaret bn̄ faciēdo:q: bn̄ poſſet melioꝛē rē facē.ꝛ magiſter peccat i legēdo:q: poſſʒ meli⁹ facere.ſ.oꝛare.

q ❡ Populo.ꝙ i hiſ q̄ publice facta ſṫ nō ꝑt ꝯdici.liiij.di.nulli.lxxxvij.di.ſi expoſitus.xvi.di.qō dicit ꝛ cū i prīcipio electionis q̄s ꝯſenſit poſtea nō audiṫ ꝯdicens s.di.iiij.in iſtis.ꝛ.j.e.q.ij.dilectiſſimi.

r ❡ Retractatio.ꝑ h̄ vr̄ ꝙ ppl's poſſet retractare electionē q̄ ſit in ei⁹ abſentia cū excipere poſſit ꝯ electionē.vt.xxiij.diſ.illud.cū eis inuitī nō ſit dād⁹ eṗs.vt.lxiij di.c.vl.ſ3 h̄ nō cōcedo vt dixi.lxij.c.i.

a ❡ Pōtifex.vꝫ eius officiū.xxxvi.diſti.ſi q̄s vult. b ❡ Quid idūmta.xliij.di.ſit rector diſcretus.

S ❡ I ꝙ tant⁹.quis erit.ar.ꝙ nō l3 minori qō nō l3 maioꝛi.xxxij.q.v.ſi paul⁹.

d ❡ Clamoꝛib⁹.ſic ꝙ electio q̄ ſit ad clamoꝛē ppl'i nō vʒ vt h̄ ꝛ ex̄ de elect.oſi⁹.ꝛ ē ſi.C.ō pe.decurionū ſic.xxij.q.iiij.vnuſq̄ſq3.q̄ ei ad clamoꝛem ppl'i manumittit aliquē vr̄ coact⁹ manumittere.C.q̄ ma.nō poſ.l.ij.ꝛ.ff.q̄ a q̄b⁹.ſi priuatus.q̄nq3 ad vocē ppl'i aliq̄d ſit.xxviij.di.de ſiracuſane.l.diſ.vt ꝯſtitueret.ad clamoꝛē ppl'i remittiṫ alicui pena.ff.de ſica.l.pe.de h̄ no.lxi.di.miramur. e ❡ Qui ſe idoneū.arg.ꝙ null⁹ ꝑt ſe eligē.s.e.in ſcripturis. f ❡ Acclamatio.s.c.pri.ꝯ.ſ3 ibi bonū

Nec nouū ꝯteſtimōiū ppl'i audiṫ.h̄ vero ſtrepit⁹ negaṫ.v.q.iiij.in loco ſi.s.lxiij.di.noſſe.q: q̄t ſṫ hoīes tot ſṫ ſnīe:q̄t ſṫ ſnīe tot opiones.j.ō cō.di.iiij.ſicī ſacro.et.ff.ō recep.itē ſi vn⁹.§.ꝓncipaliṫ. h ❡ Rep̄heſibile.ſi nō ē rep̄hēſibile:q̄re ꝙ caſſaṫ electio q̄ ſit i ſciſmate,vt ex̄ ō elec.q:

A ❡ Adacṫ.arbitriū.i.approbaṫ ne ſit ꝯ.j.xxiij.q.i.q̄d culpaṫ.vbi dr̄ ꝙ n̄ ē ꝑtās niſi a deo iubēte vl' ſinēte.xxvi.q.v.nec miꝝ.ſ3 n̄ approbat ſ3 ꝑmittit eos regēre.ſi.vi.q.i.ex merito. k ❡ Et n̄ ꝑ me.ꝯprobātē:ſ3 tn̄ iubētē.ꝛ ita ē ar.ꝙ q̄nq3 aliq̄d iubem⁹ qō n̄ approbam⁹.ꝛ ē ar.ꝯ ea q̄ ꝑ iprobitatē obtinenṫ ꝙ illa dicūṫ ſicī iuito dāte.vt eē ō reſcrip.ſi qn̄.ꝛ.C.ō pet.bo.ſubla.l.i.ꝛ.vij.q.i.ſcias.vbi hēs ꝙ q̄ iuit⁹ aliq̄d facṫ poti⁹ dr̄ pati ꝙ facē. et.s.di.vi teſtm̄. l ❡ Per ꝯſiliū.i.ꝑ approbationē.

nō ſm dei volūtatē ſʒ ſm pctōꝛis ppl'i meritū fuerat electus: negat euʒ cū ſua voluntate vel conſilio cōſtitutū: tale ergo aliquid intelligam⁹ ēt in eccleſijs fieri qḋ ꝓ meritis. ſ. aut in verbo aut opere potens a deo tribuit' rectoꝛ eccleſie: aut ſi malignum faciat popul⁹ in cōſpectu domini: ⁊ tales eccleſie pſeuerent talis eccleſie iudex datur ſub quo famem et ſitim popul⁹ patiat'. nō famē panis neqʒ ſitim aque ſʒ famē audiēdi v̄buʒ dei.

¶ Iteʒ aug. **Nō ſūt filij ſʒ mercenarij q̇ honoꝛes ab hominibus appetunt.**

Sunt in eccleſia q̇dā p̄poſiti d' q̇b⁹ ap'ls paul⁹ dicit ſua q̄rētes nō que iheſu xp̄i. q̇d eſt ſua q̄rētes non chriſtū gratis diligētes nō deū nō ꝓpter deū q̄rētes tpalia cōmoda ſequētes lucris inhiātes honoꝛes ab hoīb⁹ appetētes hec q̄n amāt' a p̄poſito. ⁊ pp hec[m] fuit' deo q̇ſq̇s talis ē mercēnari⁹ ē ⁊ iter filios ei⁹ ſe nō cōputz. ¶ Nō ergo q̇ pficiūt' ſep ceterꝭ melioꝛes itelligūt'. ¶ Vn̄ hyero. **Ex electōe nō pficiūt' epi ſʒ cōpꝛobant'**

Illud inferēdū ē aduerſ⁹ eos q̇ d' epiſcopatu itumeſcūt. ⁊ putāt ſe non diſpēſatōeʒ criſti ſʒ imperiū ↄſecutos q̇a nō ſtatiʒ oib⁹ hijs melioꝛes[n] ſūt q̇cūq̧ epi ṅ fuerit oꝛdiati. ⁊ ex eo q̧ epi electi ſūt ſe magis eſtimēt ↄpꝛobatos. ſi aūt pctā filioꝝ ab ep̄atu iuſtū ꝓhibēt[o] quāto magis ſe vnuſq̇ſq̧ ↄſiderās ⁊ ſciens q̇a potēs potēter toꝛmēta patiet'. retrahit ſe ab hoc nō tā honoꝛe q̄ʒ onere ⁊ alioꝝ locū q̇ magis digni ſūt: nō ābiget occupare. ¶ Itē eiuſdeʒ. **Pro g̃du ſui officij quēq̧ opoꝛtet eſſe melioꝛē**

Qualis eni erit edificatio diſcipuli ſi intelligat mg̃ro ſe eē maioꝛē[p]: vn̄ nō ſolū epi pꝛeſbiteri ⁊ dyacōes debēt magnopere pꝛeuidere vt cūctū ppl'm cui p̄ſident cōuerſatiōe ⁊ ſermōe ⁊ diſciplia pꝛecant. verū ēt inferioꝛ grad⁹ exoꝛciſte lectoꝛes: cuſtodes ediū: acoliti: ⁊ omēs oīno q̇ domui dei deſeruiūt q̧ vehemēter eccleſiā dei deſtruit melioꝛes[q] laicoſ eē q̄ʒ clericos. ¶ Idē. **Popul⁹ iudicabit epiſcopum ſua officia nō agentem.**

Vereoꝛ[r] quō regina auſtri veniēs a finib⁹ terre audire ſapiam ſalomonis iudicatura[s] ē hoīes tpis ſui ⁊ viri niniuite acta penitētia ad pꝛedicatiōe ione cōdēnabūt[t] eos[v] q̇ maioꝛē etiā ſona ſaluatoꝛē ↄtēpſerūt. ſic plurimi in popul' ep̄os iudicēt[x] ſubtrahētes ſe ab ecc'iaſtico gradu ⁊ ea q̇ ep̄o ↄueniūt nō exercētes. ¶ Item ambroſi⁹ in incre patiōe ad populuʒ. **Qui clericos ſuoſ nō corrigit populū corrigere nō valʒ**

Quid āt ego vos arguo cū poſſitis me vno ſermone cōuincere[a] cōuincoꝛ em̄ ego cū in hac pte clericos vobis magis video negligētes: quō enim poſſuʒ coꝛrigere filios cū fratres[b] emēdare nō poſſuʒ: aut qua fiducia ſuccēſeam[c] laicis cū a cōſoꝛtib⁹ pudoꝛis verecūdia cōtiſceſcā. ego autē fratres nō de oībus loquoꝛ: ſunt aūt certe quidā deuoti: ſūt ⁊ alij negligētes: ego neminē[d] nomino cōſcientia ſua vnūquēq̧ cōueniat. ¶ Itē beda ſup matheū. **Ep̄o nō ſufficit ad ſalutē moꝛib⁹ pp'lo ⁊ vita eg̃ri.**

Nec ſufficere[e] nobis ad ſalutē arbitremur ſi turpis negligētiuʒ vel quoꝝlibet inductoꝝ fide vel actib⁹ adequemur: quib⁹ ſacris litteris vnica eſt credēdi pariter ⁊ viuēdi regula pꝛeſcripta. Ne ergo vt ſupꝛa dictū eſt taleſ ſui officij ſucceſſoꝛes aliq̇s ſibi quereꝛʒ ꝓhibēt' epi alteꝝ ꝓ ſe ſucceſſoꝛē ſibi ſtatuere ac deſignatis noībus in locū ſuū aliuʒ ſibi ſubꝛogare.

Quod autē amicoꝛum patrocinia[f] in aliquoꝝ electione conualeſcere nō debeant: auctoꝛitate beati gregorij pape ꝓbat': qui in tertio libꝛo regiſtri ſcribit antonio ſubdyacono dicens, **In electiōe epiſcopi nō munerū datio nec aliquoꝝ patrocinia conualeſcant**

Illud quidē pꝛe omnib⁹ cure tibi ſit: vt in hac electōe nec datio q̄buſcūq̧ modis interueniat p̄mioꝛum: nec quarūlibet pſonaꝝ patrocinia[g] cōualeſcāt. naʒ ſi quoꝝūdā patrocinio[h] q̇ſq̧ fuerit elect⁹: volūtatib⁹ eoꝝ cū fuerit oꝛdinat⁹ reuerētia exigēte obedire compellit'[i]: ſicq̧ fit: vt res ill⁹ diminuantur eccleſie: ⁊ oꝛdo eccleſiaſtic⁹ nō ſeruetur talē ergo te ammonēte debent ſibi pſonā eligere: q̄ null⁹ incōgrue volūtati deſeruiat: ſʒ vita ⁊ moꝛib⁹ decoꝛata tanto oꝛdine digna valeat inueniri. ¶ Ideʒ ad clerū mediolanēſem. **In electione antiſtitis cōi vtilitati nō ſuo lucro quiſq̧ pꝛoſpiciat.**

Dilectiſſimi filij officij noſtri cēſura cōmoniti ſuadem⁹ vt in ſuſcipiēdi antiſtitiſ cauſa nullus veſtrum neglecta vtilitate communi ſuo lucro pꝛoſpiciat. ne ſi quiſq̧ pꝛopꝛia comoda appetit: friuola eſtimatione fallatur: quia nec libero[k] iudicio pꝛeferendam ſibi perſonaʒ examinat mēs quam cupiditas ligat. penſantes ergo que cunctis expediunt ei quem vobis g̃ria diuina pꝛetulerit: itegerrimaʒ ſemper in omnibus obedientiam pꝛebere. Iudicari[l] namq̧ a vobis vltra non debet ſemel pꝛelatus: ſed tanto nunc ſubtiliter iudicandus eſt: quanto poſtmodum iudicandus non eſt.

Sunt i ecc'ia. pp h. ar. ꝓ re tpali ṅ eē ſeruiēdū alicui niſi ſecūdario. vt. lxxv. di. c. vl. ⁊. lxi. di. q̇d ꝓderit. ⁊. lxxiiij. di. cōſuluit. lix. di. c. ſi offi- cia.

Illud. meli- oꝛes. ar. q̧ nō pl⁹ dʒ ꝓ aliq̇ p̄ſumi iō q: hʒ dignitatē. xl. di ſti. nō loca. ⁊. c. multi ⁊. ij. q. vij. q̄rit'. ⁊ di. ix. ego ſolis. ar. ↄ. xi. q. iij. abſit. ⁊. lxi. diſ. miramur. in ſi.

o ¶ Pꝛohibent. pp negligētiā. vt. s. xlvij. di. §. neceſſe.

Qualis erit. maioꝛē. ſi. s. xcvi. di. ſi q̇s dubitet. s. di. lxi. ſtatuim⁹. q̇d ꝓderit vn̄ q̇dā diſcipl'i in h' decepti nimis feſtināt ad cathedram ⁊ dū delectant' in loco glīe ſiūt alijs auctoꝛeſ ruine. vt. xlviij. di ſi. q̄n. cū mg̃r faciat cathedrā non cathedra mg̃rʒ. vt. xl. di. c. vl. mg̃ri ei moꝛib⁹ et ſcia ⁊ facūdia dn̄t alios p̄cedē. vt. C. de pfeſ. ⁊ me. mg̃roſ. li. x. ⁊ erit tal' mg̃r cui⁹ cōparatiōe ſui diſcipl'i paleē dicāt'. vt. xxxv di. §. criminis.

q ¶ Melioꝛes. i. dicon eē deterioꝛes q̄ laicos. ſuffic ei clerico ſi ē bon⁹.

Vereoꝛ. i. verecūdoꝛ. s ¶ Iudicatura. nō ptāte iudicij q: illō femie nō hn̄t. iij. q. vij. §. tria. ff. de re. iur. l. ij.

t ¶ Cōdēnabūt. meli⁹ viuēdo.

v ¶ Eos. ſ. iudeos.

x ¶ Iudicēt. s. diſ. xxviij. c. vl. ↄ. s. di. xxi. nolite. ↄ. vi. q. i. oues ↄ. ſʒ nō dicūt' ſubditi iudicare p̄latoſ poteſtate officij ſʒ vite cōparatiōe. vt. i. q. i. nonne.

Quid āt. cōuincē id ē ruboꝛē incurrere ex h' q̧ laici melioꝛes ſūt clericis. nō ei poſſet ob h' rep̄hēdi xlvij. di. qō ad nos. q: nō crim inis relatione ſʒ inocētia re⁹ purgat'. ff. de pub. iudi. is qui.

b ¶ Cum fratres. alias ſocij dicuntur. x. q. iij. cauendum.

c ¶ Succenſeam. id eſt iraſcar.

d ¶ Neminē. ↄ. s. v. q. v. nō vos, ſed hic loquitur quādo crimē nō p̄t ꝓbari ſibi quādo poteſt. occulta enim crimina non habēt vindictam. vi. q. i. ſi oia. xxxij. diſ. erubeſcāt.

Nec ſufficē q̄tū ad articlos ſidi. lai c' tn̄ ſuffic pictura ꝓ doctria vt de cōſe. di. iij. perlatū.

Quod āt patrocinia patrocinia aut cōſiſtit i pecūia vel obſeq̇o: ⁊ tc̄ fit ſimonia. aut i p̄cib⁹: ⁊ tc̄ aut ſt carnales aut ſp̄ūales. ſp̄ūales valēt nec ꝑ eas ſimōia cō m̄ij. mittit'. vt. i. q. i. latoꝛē. carnales ēt ꝓ digno ſt recipiēde. vt. i. q. i. q̇buſdā. in ſi. ſʒ p̄ces carnales ꝓ indigno facte iducūt ſimoniā. i. q. i. de oꝛdiationib⁹. ⁊ dic vt s. c. moyſes.

Illud q̇deʒ patrocinia. niſi dign⁹ ſit ille ꝓ quo petit'. vt. s. i. q. i. null⁹ itaq̧. ⁊ c. pueri. ⁊. c. q̇buſdā. in ſi.

h ¶ Patrocinio ſʒ nō ne ſuffragiū pr̄is ꝓdeſt filio. ff. qō cuiuſq̧ vni. illud. ſed illō q̄tū ad numerū eligentium.

i ¶ Cōpellitur quia ad antidota tenetur. ff. de peti. hē. ſʒ ⁊ ſi. §. cōſuluit. lxxxiij. di. nihil. ⁊ ex de teſta. cū in officijs. humanum em̄ eſt vt quis exhibeat ei reuerentiaʒ a quo p̄cipit beneficiuʒ. vt xvi. q. ij. viſis

Dilectiſſimi. libero. ſic. lxxxiij. diſtinctio. nihil. ſic. xi. q. iij. quatuoꝛ.

l ¶ Iudicari. arg. q̧ electū quē ſemel appꝛobaſti nō p̄t poſtea repꝛobare, vt. j. xxxij. q. v. hoꝛrēd⁹. ar. ex d' hiſ q̄ ſi. a ma. par,

ta.ex ore. in fi.ꝺ.di.iiij.erit.ꝛ.c.in istis.ꝺ.c.q.pri.c.lꝫ.si.ff.de decur.
l.pe.in fi.ar.ff.de pac.do.cōuenire.ff.de neg.ge.pōpo.ar.ꝺ.C.de lib.
cā.nō idcirco.ꝛ.l.nō mutat.ꝛ.C.de pfes.ꝛ med.gmaticos.li.x.ꝛ ex ꝺ
elec.cū dilect⁹.ꝺ.vbi pacia nō equalet electōi.ꝺ id qꝺ ē.ff.de publi.
si g.ꝭ.i.so.elect⁹ semel approbat⁹ nō pt apli⁹ reprobari ab eligētib⁹
nisi ex noua cā
vel ꝺ nouo ad
eoꝝ noticiam
Q. iij.
veniēte.tūc ei
bū pt ab eis re
probari vt ex
de offi.del.in
sinuāte.ꝛ ex ꝺ
excep.pastora
lis.ꝛ.ff.ꝺ mu.
ꝛ ho.vt gdati
ꝭ. reprobari.
ꝛ ita itelligit
illa decre.ꝛ il
la lex.grāma
ticos.

Q Uod autem ꝛ ante ꝛ post electio
nē licite fm qs
dā petit cau
tio que hr ex
iure vel ex cō
suetudine.lx
iij.di.q2.i.q.iij
quesitū.extra
ꝺ prebē.signi
ficatū.a supe
riori vero qli
bet cautio pe
ti pōt.xxviij.
di.de sirac.x.
q.iij.c.vlti.xv
iij.q.ij.eleu
theri⁹.c.disti.
optatū.ꝛ.c.di
stin.ꝺ morem
quidam tū di
cunt ꝙ añ ele
ctionem nulla
cautio pōt pe
ti ꝛ si prestat
simo.est.q2 vi
detur eam fa
cere vt eligat
ꝭ.c.c.i.idem ē
si pmittat an
te electionē se
iuraturū post

Q Uod autem simoniac⁹ habē
dus non sit q post electionez
pro indēnitate eccl'ie iuramē
tum pstiterit facile pbat. Aliud est eniz
ante electionē iuramētum facere. vel se
pacisci factum ad hoc vt eligat. aliud ē
nulla pcedēti ꝯuētiōe: post electionem
huiuscemodi iuramētū offerre. Illō ab
hoc officio tāqꝫ munus impēsuz deijcit
hoc aūt cōsecrādo nulluz impedimētū
generat. ¶ De po2i cāu scribit pelagi⁹
clero catinēsi

Qui in epm eligit de reb⁹ eccl'iasticis aliquā securitate nulli faciat

T Alia qdem iaz dudū ad fratre ꝛ coepm nostrū eucarpum
de visitatione catinensis eccl'ie scripta
direxim⁹. vt in eis iudiciū nostrū potu
issetis agnoscere verūtamē q2 quosdaz
ibi nō sana mēte vel intētiōe sꝫ prauis
studijs dissensiones suscitare vr̄a etiaz
relatōe cognouim⁹ q scientes se ad epa
tum nec etate nec scientia nec vite meri
tis posse pduci. ad hoc tātūmodo inqe
tare eccl'iam voluerūt vt sibi de his que
ex ipsa psūpta sūt impunitatē [a] futurus
pmittat eps ꝛ fiat rapine securitas epi
scopatus ambitio. Hoc etiaz vos duxi
mus cōmonēdos vt decretū in elpidiū
diaconū factū ꝛ subscriptū ab omnib⁹
quos vr̄a relatio designauit ad nos cū
pdicti visitatoris epistola. ꝛ cū eodē di
acono maturetis deo ppiciante pduce
re. Et post pauca. cum igitur hic filius
noster vir [b] magnific⁹ leo ptor venisset
retulit nobis de singulis que ibi mota
sunt. ꝛ quomodo vota ppe toti⁹ ciuita
tis in elpidio diacono concordarent.
vnde q2 de memorati viri testimōio du
bitare ōnino nō possum⁹. Idcirco sicut
dictū est elpidiū diaconē ad nos facite
pperare nec expectetis vlterius vt āmo
nicio ad eū nr̄a debeat destinari. quem

electionē.vt.i.q.ij.ꝙ pio.sed post electionez bene potest: quia tūc ni
hil sperat ab eis. sed a superiori vt dixi potest prestari tale iuramētuz
siue ante electionē siue post.c.distin.optatū.xxviij.disti.de sirac.ꝛ.xx
iij.disti.ꝙꝙ.tamē id qꝺ pri⁹ dixi verius videt maxime si quilibet ca
nonicoꝝ ita iurat: ego iuro ꝙ si fact⁹ fuero epus ꝙ nihil alienabo
de rebus ecclesie: q2 et tuto: eligit sub tali cōditiōe si satis dederit.
vt.ff.de tut.ꝛ.muto.ꝭ.i.extra de elec.significasti.nec tūc videtur esse
conditio: sed poti⁹ ammonitio quedā. vt dicit illa lex: muto. tamen
ex persona cōtrahentiū psumi debet cōtractuz siue pmissionē esse si
moniacā vel nō: sicut ꝛ psumitur cōtra vsurariū contractū ex psona
contrahētis. vt extra de pigno. illo. in fi.

T Alia. impunitatē. vt remitteret eis ea que abstulerāt. illud enī est
simonia: remittere enī ē dare. extra de testi. veniens. i. ff. de calū. quin
etiam. b ¶ Uir. arg. testimonio vnius credi. vt. ff. de dote prele.
theopomp⁹.ꝺ.xcvij.dist.nobilissim⁹.ꝺ.lxxxvi.dist.tāta.ꝭ.xxij.q.iiij.
inter querelas.ꝛ.xx.q.iij.presens.arg.cōtra.xxxiij.q.ij.ammonere.
c ¶ Et cum iudicij. i. quod circa euz fecim⁹ nos mutabimus.

A d ¶ Damno. quia retractabim⁹ quod fecimus.
Rtaldus. iuramēto. ar. ꝙ sol⁹ eps sola manu se expurgat. vt. ij. q. v. ꝙ
to. sed istud obtinet cū nō habet cōpurgatores. f ¶ Ut eligerer. ar. ꝺ
xxviij. dist. de siracusane. g ¶ Nulli⁹. ex hoc verbo dixit io. fa. ꝙ infa
mat⁹ de vno crimine expurgabit se ꝺ oib⁹ alijs, sed certe h nō fuit generale
iuramētū: sꝫ hoc solū
iurauit ꝙ nulli⁹ cri
minis cōscius erat ꝛ
ꝙ archieps ei aliud
crimē nō obijcerꝫ. sꝫ
quare papa cōsecra
uit istū pendēte ad
huc obiectiōe archi
epi. i. sꝫ dic ꝙ archie
piscop⁹ i forma iudi
cij nihil obiecit ei.
h ¶ Me sciente. ar.
bonū ad interpretā
dū negatiua dicta te
stiū. vt cū testis iurat
se nō vidisse talē in
telligendū ē qꝺ ipse
sciat. sic in aut. de he
re. ꝛ fal. ꝭ. sancim⁹. ꝛ
fi. ꝛ. ꝭ. si vero. col. i.

Q Uod aūt. cle
rici. ante suspē
sionē vl' depo
sitionē plati non ne
gabit ei obediētiaz
xvi. q. iiij. volum⁹. x
v. q. vi. c. vlti. nec ob
stat. xxij. di. null⁹. lxx
xi. di. si qui. ꝛ. xvi. q.
vlti. sane. q2 ibi de su
spēsis a canone loqꝫ
tur. nā in illis tribus
criminib⁹ ē speciale
scꝫ i simonia ꝛ in he
resi: ꝛ in notorio for
nicatore. sꝫ de simo
Q. iiij.
nia occulta vl' corre
ctū. ex de te. or. c. vlt.
sed nunquid statim
post sniam recedent
ab epo cū adhuc pos
sit appellare ꝛ appel
latio extinguit pnū
ciatū. Itē q2 senten
tia nō est statiz execu
tioni mādāda. vt ex
de sen. ꝛ re iud. quod
ad cōsultationē. ecō
tra videt ꝙ statim p
sentētiam amittit di

tamē p vestrā dilectionē in hac pnti ius
sione specialiter ammonem⁹ vt ne cuiꝙ
se aliqd dare vel daturū se esse pmittat
sed neꝙ de ecclesiasticis pteritis causis
aliquā securitatē cuiꝙ audeat facere: si
ue pmittere: aut quasi fact⁹ eps ea q di
repta sūt pmanere libere patiat. sciens
ꝙ si tale aliquid fecerit vl' fecit nec a no
bis oino permittit valere ipsa pmissio:
ꝛ cū iudicij [c] nri qꝺ de seipo habuimus
dāno [d] pastoralis cōsecratiōis ordinē
pmereri nō poterit. ¶ De secūdo vo ca
su in gestis vrbani. ij. legit.

Post electionē p indēnitate eccl'ie lꝫ electo iuramētuz prestare.

A Rtaldus arela tensis eps narbonēsis eccl'ie suffra
gane⁹ romā cōsecrād⁹ ad dnm papā vr
banū venit: su⁹ quippe archieps eū con
secrare nolebat qm post electionē suam
propter bona ecclesie conseruanda ca
nonicis suis iurauit. cōsecratus itaqꝫ ē
a domino papa vrbano añ purgatus
hmōi iuramento [e] de iuramento quod
canonicis nostre ecclesie feci post electō
nem nullaz cōuētionē ante vt eligerer [f]
feci narbonēsis vero archieps nulli⁹ [g]
preter id criminis cā cōsecrationē omi
sit me sciente [h] neqꝫ mihi criminis con
sci⁹ sū pp qꝺ a sacerdotio me repellat.

Q Uod aut clericis [i] ante tem
pus sententie ab episcopo
suo discedere nō liceat proba
tur auctoritate simachi pape dicentis.

Ante tēp⁹ sententie nō licet clericis ab epo suo discedere.

N Onne direc ta sunt verba canonū. si qs clerico
rum ab episcopo suo ante sententie [k] tē
pus pro dubia suspicione discesserit:
manifestam in eum manere censuram
lex enim ecclesiastica pontificē ab alijs
accusatū priusꝙ [l] sub luce obiecta con
stiterint exigit non relinqui.

gnitatē. ff. de pe. qui vltimo. ꝛ. l. qꝺ ad statum. Item quid si pendende ap
pellatiōe excōicat subditū suū an est ille excōicat⁹. distingue q2 si est psecu
tus applōnē suā tūc licet appellatio sit pnunciata iniusta excōicatio tenꝫ
quā fecit. sed si tpa appellatōis sunt lapsa ꝛ nō psecut⁹ ē appellationē: idē
est ac si nō appellasset. ꝛ fm h nō ē excōicat⁹ vt distinguit. ff. de his q no.
infa. furti. ꝭ. i. ꝛ. ff. de iniusto rup. tes. si vn⁹. ꝭ. antepenul. ego credo ꝙ pēdē
te appellatiōe clerici debeāt ei obedire cū pēdēte appellatiōe. vt lite pen
dente nihil sit innouandū. vt. ꝺ. ij. q. vi. appellatiōe interposita. et ex vt lite
pen. nihil innouet. per totū. ꝛ. ff. ad turpil. l. i. in fi. ꝛ excōicatio tꝫ cū statim
trahat secū suā executionē. vt extra de appel. pastoralis. Iohan.

N Onne. snie. sola g accusatio nō ꝯstituit aliquē reū vel criminosū. vt. xv.
q. vi. c. vi. vñ reo accusato pt solui id qꝺ ei debet. vt. ff. ꝺ sol. reo. sola ei
noiatio nō suffic. vt. ij. q. i. multi. ꝛ lex dic ꝙ si ꝯdēnat⁹ appellauit stat⁹ ei⁹ inte
ger ē. ff. nil ino. pē. ap. l. vnica. nec int ifames iteri ē hnd⁹. ff. ꝺ his q no. ifa.
furti. impedit tū iteriꝫ ab honorib⁹. vt. lxxi. di. tātis. ꝛ ex de accu. de⁹ oipo
tēs. nec pcurator eē pōt. C. de pcura. reū. l ¶ Priusꝙ. sic ex vt lit. pē. c.
ij. sile. xxxiij. q. ij. seculares. ꝛ. xxv. q. vi. multoꝝ. ꝛ. xv. q. vi. c. vlt.

Quilibet. repsentauerit. clericꝰ ēt se nō repsentabit pape sine litterꝭ sui epi. C. de epis. ꝛ cle. si q̄ p calūniā. ꝛ in aut. quō oꝫ epos. §. nō aliī. col. i.
n ¶ Ambiguitate. sic̄ ex̄ de offi. or. ex pte. ex̄ de fide instru. quod super.
o ¶ Eorum. i. apostolorum.

Sentētia excōicatiōis. In supiori casu dictū ē q̄ epi qn̄q3 vsurpāt sibi aliq̄d de iure suoꝛ3 clericoꝝ

C. v.

qn̄q3 sibi cōstituunt successorē. hic agit q̄liter vsurpāt qn̄q3 d̄ iure vicinoꝝ epoꝛ3 ꝛ ōndit hic: q̄ nemo ordiabit clericos alteriꝰ epi eo nō reqsito: nec ēt iudicabit. ꝛ q̄ metropolitanꝰ clericos sui suffraganei nō pōt iudicare. ꝛ vt hec ꝛ alia ꝛc.

Quod ordinatio. h̄ q̄rit an ordiatio facta ab excōicato rata sit. Excōicatꝰ h̄ d̄: precisus ab eccl̄ia ppt̄ hēsim vl̄ scisma vl̄ aliquā cām. dicit Io. fa. ꝛ ruffinꝰ: q̄ q̄ recepit vltimā ipositōeꝫ manꝰ. i. ordinē epalē i eccl̄ia ordines confert: s3 nō executionē ordinis. si āt ex̄ nihil ɔfert. i. nec ordinē nec executionē. cū tales nihil hēant. arg. i. q. vij. dayberuū. xix. di. c. pp. i. q. i. si q̄s cōfugerit. S3 h̄ opio reprobat. i. q. vij. cōuenientibꝰ. ꝛ. j. e. ordinatiōes. Dicas g̊ q̄ siue q̄s recipiat vltiaꝫ manꝰ ipōneꝫ i eccl̄ia siue ex̄. dū tn̄ formaꝫ eccl̄ie seruet i ordinādo sp ordinē ɔfert: s3

C. prima.

nō sp executionē. ꝛ h̄ siue scient̄ siue ignorant̄ ordiet̄ ab eo. s3 in h̄ solo ē dr̄a q̄ ordinati ab eo q̄ recipiunt vltimā manꝰ impositionē i eccl̄ia siue ignorāt̄ siue sciēt̄ si al's digni fuerint pn̄t tolerari. vt. j. c. c. ij. ꝛ. iij. nisi i q̄tuor casibus. si sunt maculati iterata vnctiōe. vt i. q. vij. saluberrimū. i. si. vl̄ si sunt ordiati simoniace a simōiaco. vt. j. e. ab excōicatis. vl̄ si sūt rebaptizati. vt de cō. di. iiij. eos. vl̄ si ad subuersionē fidei adheserūt hēticis: ꝛ i cōtēptū eccl̄ie voluit ordiari ab eis. vt. i. q. vij. ɔueniētibꝰ. si āt sit ordiati ab eo q̄ ex̄ eccl̄iaꝫ recepit manꝰ ipōneꝫ: si scient̄ nunq̄ tolerāt̄. si ignorāt: et h̄ pbauerint tolerant̄. ar. j. e. ordiatiōes. h̄ g̊ sit fides tua q̄ hētici ꝛ excōicati ꝛ depositi vera sacra ɔferūt ꝛ veꝝ corpꝰ xp̄i cōficiūt. vt nō vi. i. q. i. dn̄s de

Sine lr̄is apl̄icis epūs accusatꝰ ꝛ a sctā sede vocatꝰ ad suā nō reuertat̄ eccl̄iā. ¶ Vn̄ sixtꝰ papa ait. A sede apl̄ica epūs vocatꝰ ad domū nō reuertat̄ nisi purgatꝰ ꝛ apl̄icis lr̄is istructus.

Quilibet fratrū pulsatꝰ atq3 ab hac sctā sede vocatꝰ cū se nobis repsentauerit[m] nō priꝰ reuertat̄ q̄ hinc lr̄is apl̄icis vl̄ formatis plenit̄ istructꝰ atq3 purgatꝰ sit: si fuerit. vnde ꝛ postq̄3 domū reuersꝰ fuerit recog̊scāt vicini sui q̄lit̄ suā alioꝝq3 cām hic finierit: q̄tenꝰ illā absq3 ambiguitate[n] vlla nūciare ꝛ p̄dicare oībꝰ possit. ab hac eīi sctā sede a sctis apl̄is tueri defendi ꝛ liberari epi iussi sūt: ꝛ sicut eoꝝ[o] dispōne ordināte dn̄o primitꝰ sūt ɔstituti sic hꝰ sctē sedis cuꝰ dispōni eoꝝ cās ꝛ iudicia seruauerūt ptectiōe futuris tēpibꝰ sint ab oībꝰ puersitātibꝰ sp liberi. vn̄ culpātur hi q̄ circa frēs alit̄ egerint q̄3 hꝰ sctē sedis rectoribꝰ placere cognouerint.

Incipit causa nona.

Sententia excōicatōis[p] notatꝰ q̄dā archieps aliq̄t clericos alteriꝰ metropolitāi ordiauit. quēdā capellanū sui suffraganei illo icōsulto deposuit: atq3 aliū i loco eiꝰ ordiauit ¶ Hic primū q̄rit̄ an ordiatio q̄ ab excōicatis facta ē aliq̄ mō possit rata hri. ¶ Scd̄o an liceat epo archiepo primati vl̄ p̄riarche clericos alteriꝰ puincie sine ppriis lr̄is ordiare. ¶ Tertio an archieps clericos suffraganei sui illo icōsulto dānare valeat vl̄ dānatos absoluere.

Quod ordiatio[a] q̄ ab excōicatis celebrat̄ nullas oīno vires obtineat: nec ēt ɔsecratō appellāda sit: testat̄ grego. dicēs. Nō ē appellari cōsecratio q̄ fit ab excōicatis.

Nos cōsecrationē[b] dicere nullo mō possumꝰ q̄ ab excōicatꝭ hoibus ē illicite celebrata[c]. ¶ Itē Palea.

Excōicati illicite manꝰ iponunt q̄a ptātē ordinādi nō habēt. vbi āt illicita ē manꝰ ipositio: vulnꝰ ifigit̄: vn̄ reiterari necesse ē: qd̄ minime pbat̄ eē collatū. ¶ Vn̄ damasus pap. ait. Palea.

Ex illicitā manꝰ ipositiōeꝫ vulneratū caput illi q̄ videbāt̄ aliq̄d accepisse habebāt: ꝛ vbi vulnꝰ infixū ē necesse ē medicinā adhiberi: q̄ fixa sanet macula. Itē reiterari necesse ē qd̄ ltime actū aut collatū minime pbat̄: naꝫ quō possit honorē retinere qui ab illo accepit q̄ ptātē dare nō habuit: legitime inuenire nō possu3. ¶ S3 excōicati hic intelligūt̄ q̄ in ipa sua ordiatiōe penā excōicatōis ɔcerūt: q̄ nūq̄3 i nūero catholicoꝝ fuerūt. Ceteꝝ q̄ iter catholicos p̄us deputati sunt si postea excōicatiōis sn̄ia notati fuerit. ordiatiōes tn̄ eoꝝ ab eccl̄ia mīsicordit̄ tolerāt̄. ¶ Vn̄ vrbanus ij. scribit dicēs. Ordiatōes ab excōicatꝭ nō simōiace facte ex mīscōia tolerāt̄.

Ab excōicatꝭ quōdā[e] tn̄ catholicis epis ordiatos. siquidem nō simōiace ordines ipos accepert. ꝛ si ipos epos simoniacos nō fuisse cōstiterit. ad hoc si eoꝝ r̄ligiosior vita ꝛ doctrine p̄rogatiua visa fuerit pmererī: pn̄ia idicta quā cōgruā duxeris i ipsis q̄s acceperūt ordibꝰ pmanere pmittas. ad superiores āt ɔscedere n̄ ɔcedimꝰ: nisi necessitas vl̄ vtilitas maxia flagitauerit: ꝛ ipoꝝ sctā ɔuersatio pmeruerit. ¶ Sed illud grego. denoiatim excōicatis intelligit̄: q̄rū ordiatiōes sūt irrite: si eoꝝ dānatio n̄ erat ordinādis icognita ¶ Vn̄ idē vrbanꝰ ait. Qui noiati3 excōicati sūt ꝛ q̄ alioꝝ sedes iuadūt alios ordiare nō pn̄t.

Ordiatōes q̄ ab heresiarchis noiati3 excōicatis fctē sūt ꝛ ab eis q̄ catholicoꝝ adhuc viuētiū episcopoꝝ sedes iuaserūt: irritas eē iudicamꝰ: nisi pbare[f] valuerit se cū ordinarēt̄ eos nescisse[a] dānatos. q̄ vo ab epis quondā q̄dē catholice ordiatis: s3 i scismate a romana eccl̄ia sepatꝭ ɔsecrati sūt: eos nimirū cū ad eccl̄ie vnitatē redierit seruatis ppriis ordinibꝰ: mīsicorditer suscipi iubemꝰ: si vita ꝛ scia eos cōmendāt: āmodo vero q̄cūq3 a predictis scismaticis sctēq3 romane eccl̄ie aduersariis se ordiari pmiserit: nullatenꝰ hac venia dignꝰ habeat̄: quāuis āt mīscōie intuitu magnaq3 necessitate cogēte hāc i sacris ordibꝰ dispēsatiōeꝫ cōstituerimꝰ nullū tn̄ p̄iudiciū sacris canōibꝰ fieri volumꝰ: s3 obtineāt ppriū robur. ꝛ cessāte necessitate: illō q̄3 cesset qd̄ fcm̄ est p necessitate: vbi eni multoꝝ[b] strages iacet subtrahēdū ē aliq̄d seueritati. ¶ Electio q̄3 nisi a catholicꝭ fcā fuerit irrita esse pbat̄. ¶ Vn̄ greg. scribit mediolañ.

clarauit. Io. qd̄ Io. dicit de deposito nō credo eē veꝝ. vt. l. di. c. accedēs. b.
Nos ɔsecrationē. ē. i. q. vij. ɔueniētibꝰ. ꝛ. c. dayberuū.
c ¶ Ab excōicatꝭ. i. hēticis vl̄ scismaticꝭ. tales eī ipso iure sūt excōicati. d ¶ Celebrata. pter formā ecclesie. vl̄ dic q̄ i odiū eoꝝ h̄ dictū est q̄ sicut eccl̄ia p pactionē cōsecrata potius dr̄ execrata q̄ ɔsecrata. vt. i. q. iij. eccl̄ia. ꝛ. iiij. q. i. pudenda.

Ab excōicatis quōdā hic habuit. io. fa. fomētū sui erroris ꝛ p̄se induxit. i. q. i. si q̄s iq̄t. ꝛ. q. vij. dayberuū ꝛ ex̄ de scismaticis. c. i. ꝛ. ij. s3 h̄ iō dr̄ q̄ facilius dispēsatur cū ordiatis a talibꝰ q̄ vltiaꝫ manꝰ impōnē receperūt i ecclesia. ꝛ. c. q̄ induc̄it. itelligo cū nō fuerit s̄uata forma. ꝛ ɔ eū expsse est qd̄ ē. j. de cōs. di. iiij. ōndit̄. ꝛ. c. quō. ꝛ. i. q. i. q̄dā. vl̄ āt h̄ q̄ siue scient̄ siue igrant̄ ordiet̄ q̄s ab hētico p̄ciso ꝛ simōiaco nō debeat cū eo dispēsari q̄ō veꝝ ē. nec obstat. i. q. i. si q̄s a simōiacꝭ. vbi innuit̄ si ignorātera a talibꝰ aliq̄s ordiat̄ q̄ possit secū dispēsari. s3 illō intelligimꝰ cū x̄p̄iano de prelato tolerato ab eccl̄ia. vel ibi non fuit simoniacꝰ ꝛ hēticꝰ. si q̄s g̊ ēa simōiaco ordinatꝰ. ꝛ iā ignorant̄ executioneꝫ nō recipit cū simōiacꝰ sit suspēsus ipso iure. vt. i. q. i. repiunt̄. ex̄ de simo. tāta. sed q̄d faciendū ē huic si suꝰ epūs quē scit esse simōiacū vult ip3 pmouē. h. dic̄ q̄ q̄ pmouet̄ a simōiaco p̄lato suo adhuc tolerato nō peccat ꝛ libē pt suū offm̄ exeq̄. s3 ɔtriuꝫ legit̄ ex̄ de simo. p tuas. de h̄ dixi. s. i. q. i. si q̄s a simoniacis.

Ordinatiōes. q̄ ab hēticis. i. p̄cisis ab eccl̄ia q̄ nunq̄ catholici fuerūt.
f ¶ Nisi pbare. isti forte erāt pueri cū illi erāt p̄cisi. vel forte rome

a papa fueꝛt p̄cisi: ⁊ anteq̄ fama crebesceꝛet fueꝛt aliq̄ ordiati abꝰ eis. alias ibi sꝫ publice fuiꝛt nō p̄t q̄s ignorātiā allegare. vt. xvi. di. q̄ȯ dicitis. ⁊ ē h̄ ar. ꝙ q̄ allegat ignorātiā ip̄az ꝓbabit. iij. q. ix. indicas. i. q. i. si q̄s a simōiac̄. ex̄ de elec. sinotuit. lxxxij. di. pposuisti. ⁊ h̄ maifeste reprobaꝛ distictio Io. ⁊ Ruf. h̄ eꝝ distiguiꝛ iter ordiatos ab illis q̄ receperūt vl'iāz manꝰ īpositionē ī eccia: ⁊ ordiatos ab ill' q̄ receperūt vltimā manꝰ impositōez extra eccias. ⁊ tū hi ꝙ illi recipiūt Q. q. ordinē.

a ¶ Nescisse. ff. de pba. verꝰ ꝫ. sꝫ h̄ p̄sumebaꝛ eos scire. sic. lxxij. disti. pposuisti. in fine.

b ¶ Multoꝝ s. ꝫ. xliiij. di. cōmessatiōes ꝫ. l. di. vt cōstitueretur.

N Os. s. xxiiij. q. i. apte. ⁊ c. mirasi.

d ¶ Eligiꝛ. cōstat ꝙ suspensus nō p̄t eligere. vt ex̄ de cōsue. cū dilectꝰ. ex̄ de eta. ⁊ qli. cū hōe. sꝫ q̄d si maioꝛ p̄s fuit excōicata an possint alij eligē sine ea. ar. ꝙ nō. ex̄ de cōces. p̄b. ⁊ ec. non va. q: diuersitatē. Itē q̄d si vnꝰ ē excōicatꝰ ⁊ eligit cū alijs an tota electio vicieꝛ: nō. nisi ipsi cōicēt ꝯsentiēdo ex̄ de se. ⁊ re iu. ad probandum. vbi cassaꝛ snia iudicū q: vnꝰ iudicū fuit excōicatꝰ. ⁊ ar. ad h̄ ex̄ de of. dele.

Irrita sit electio q̄ nō a catholic̄ fcā eē ꝓbaꝛ.

N Os[c] i hoiez q̄ nō a catholicis eligiꝛ[d] nulla p̄bemꝰ rōe ꝯsēsuz: nec si alicuiꝰ vsurpatōe fcm̄ fuerit i locū vl' ordinē illū sacerdotij suscipimꝰ.

Quod āt[e] ep̄s vl' q̄libꝫ supioꝝ clericos alteriꝰ sine pprijs l'ris ordiare nō debeat: calixtꝰ pap̄ scribit dicēs. Alteriꝰ eccl'ie prochianuz nullꝰ iudicare p̄sumat vl' excōicare.

N Ullꝰ alteriꝰ termios vsurpet nec alteriꝰ prochianū iudicare[f] vl' ordiare aut excōicare p̄sumat: q: talis iudicatio vl' ordiatio aut excōicatio vl' dānatio: nec rata[g] erit: nec vires vllas habebit: qm̄ nullus alteriꝰ iudicis nisi sui snia tenebiꝛ aut dānabiꝛ. vn̄ ⁊ dn̄s in euāgelio loq̄ꝛ dicēs. nō trāsgrediarij terminos antiq̄s q̄s posuerūt patres tui.

P Lacuit vt deinceps nulli sacerdotū liceat quemlibet cōmissum alteri sacerdoti recipe ad pniam sine ꝯsensu eiꝰ cui se p̄iꝰ cōmisit nisi p ignorātiā illiꝰ cui penitēs p̄iꝰ cōfessus ē. q̄ vero ꝫ hec statuta facere p̄sūpserit g̃dꝰ sui picl'o subiacebit. ¶ Idez. Palea. ¶ Itez celestinꝰ p̄p̄. In alteriꝰ eccl'ia nisi eo vocante nulli aliquid agere licet.

N Ullꝰ primas nullus metropolitanus[h] nullꝰ reliq̄ꝝ ep̄oꝝ alteriꝰ adeat ciuitatē aut ad possessionē accedat q̄ ad euz nō ptinet ⁊ alteriꝰ ep̄i parrochiā supeiꝰ dispōne nisi vocatꝰ ab eo cuiꝰ iurij eē cognosciꝛ. vt q̄cq̄ ibi dispōat vl' ordiet aut iudicet si sui gradꝰ honore potiri voluerit: sin aliꝛ p̄sumpserit dānabiꝛ: ⁊ nō solū ille sꝫ cooperatores ⁊ cōsentientes ei: q: sicut ordiatio: ita eis ēt iudicatio: ⁊ aliaꝝ reruz dispositio ꝓhibeꝛ. nam q̄ ordiare[i] nō poterit quō iudicabit[k]. nullatenꝰ pculdubio iudicabit aut iudicare poterit ¶ Itē ex ꝯci. meldēsi. De eodem.

I N dn̄icis diebꝰ vl' festij p̄sbitei anteq̄ missas celebrēt plebez iterrogent si alteriꝰ prochianꝰ i eccl'ia sit: q̄ ꝓprio cōtēpto p̄sbitero ibi missā velit audire. quē si iuenerit: stati ab eccl'a abijciant: ⁊ ad suā parrochiā redire cōpellāt. ¶ Itē ex ꝯci. nanatensi.

N Ullꝰ p̄sbiꝛ aut dyaconꝰ alterius plebanū: nisi i itinere fuerit: vl' placitū habuerit: ad missaz recipere audeat. ¶ Itē ex ꝯci. anthioceno. Ad ordiationē ecclesiaꝝ vl' clericoꝝ alteriꝰ ep̄i nisi ab eodē iuitatꝰ nō accedat ep̄s.

N Ullū ep̄i scopū audere debere ex alia ꝓuincia ad aliā trāsitū facere: ⁊ ordiare aliq̄s clericos i ecclesijs aut p̄ferre ad sacꝝ ministeriū: nec ab alijs illuc attrahaꝛ ep̄s nisi forte p l'ras rogatꝰ abierit. nō soluz a metropolitano[l] sꝫ ab his q̄ cū eo sunt oibꝰ ipsiꝰ ꝓuicie ep̄is: ꝙ si nullo inuitāte i ordiare supueniat ep̄s ⁊ aliq̄s vl' ordinare p̄sumpserit vl' q̄slibꝫ illi eccl'ie cōpetētes q̄ ad se mīme ptinēt vsurpare tēptauerit: vacua[m] q̄dē ⁊ inania erūt oia q̄ gesserit. ipsi vero huiꝰ indisciplīati ausus ⁊ irrōnabil' cepti dignas cās expendat tāq̄z depositꝰ a scā sinodo ⁊ pp huiuscemodi p̄sumptionē iā p̄dānatꝰ.

¶ Itē ex eodē. Ad ordiatiōez eccl'ie q̄ sibi cōmissa nō fuerit nō accedat ep̄us.

E Piscopū nō debere i alienā irruere ciuitatē q̄ illi ꝓbaꝛ nō eē subiecta neq̄ i regiōez q̄ ad eiꝰ curā mīme noscit ptiere: ad aliq̄d ordinādū[n] neq̄ p̄sbiteros aut dyaconos cōstituere ad alios ep̄os ptinētes nisi forte cū volūtate ⁊ testionio[a] ꝓprie regiōis ep̄i. ꝙ si q̄spiam hoꝝ tale q̄d facere voluerit irrita q̄dē erit talis ordiatio ⁊ sup his ēt q̄ male vsurpauerit a sinodo arguaꝛ: nā si ordiare n̄ potuerit nullatenꝰ ad alios ptinētes iudicare p̄sumat ¶ Iꝛ ex sinodo cōstātinopolitana. Nō accedant ep̄i ad eccl'ias q̄ sūt extra eoꝝ dyocesim.

E Piscopi q̄ extra suā dyocesim[b] sūt ad eccl'ias q̄ extra termios eoꝝ sūt nō accedāt: neq̄ cōfundāt ⁊ pmisceant ecclesias s̄m regulas ꝯstitutas alexandrie quidē ep̄i ea q̄ sunt i egipto tm̄mō gubernēt, orīētales āt ep̄i solꝰ orīētis

cū sup. ⁊ ff. de [recep] p. pedꝰ. ar. ꝫ. ff. ꝙ cū fal. tu. l. i. §. i. vbi dr̄ ꝙ nō obest si tutor falsus iterponēt auctez cū tutore vō. suspēsus āt hodie eli

Quod āt. certū ē ꝙ nullꝰ ep̄s ꝯgit. vt ex̄ d̄ cle. ex. mi. si celebrat oz ordiare vl' recipe clericos alteriꝰ ep̄i sine l'ris sui ep̄i. vt. lxxi. di. p totū. nec sufficiūt ad h̄ l'r̄e archidiacōi. vt ex̄ d̄ of. archi. significasti

N Ullꝰ. iudicare. nisi i casibꝰ. vt d̄ pe. di. vi. placuit. ⁊ ꝫ. vi. q. iij. c. vl. ꝫ. iij. q. vi. p egria. ⁊ c. i. ⁊ x. q. iij. nec nūerꝰ. ⁊ ij. q. v. mēnā. ⁊ q. vij. nos si icōpeteꝛ. ⁊ i casibꝰ vbi q̄s sortiꝛ foꝝ ⁊ cū q̄s negligit suum locū ꝯuertē ad fidē. xvi. q. iij. placuit. ij. ⁊ cū ep̄s solꝰ ē i vna ꝓuincia. vt. lxv. di. si forte. i fi. g ¶ Rata. sꝫ q̄riꝛ si vnꝰ iudex possit sniam excōicatiōis latā ab alio ratā h̄re. ar. ꝙ sic. j. c. lugdun̄. ⁊ iij. q. vi. hec q̄ppe. lxiij. di. salonitane. nā factū falsi pcuratorij possuz ratuz h̄re. ex̄ de of. dele. cū oliz. ⁊ ff. de iud̄. lꝫ. ⁊ electionē q̄ nulla ē ratā possuz h̄re. ex̄ de elec. ꝙ sic. Iꝛ adoptio iiusta p̄t ꝯfirmari. ff. d̄ adop. adoptio. itē snia femie ⁊ sui ꝯfirmaꝛ lꝫ nulla sit. vt. iij. q. vij. tria. i pri. ⁊ ff. de of. p̄. barbariꝰ. ex̄ d̄ arb. dilcī. ⁊ ē ar. ad h̄ isti. de testa. mili. §. sꝫ ⁊ si q̄s. nā ⁊ p applonē p̄t ꝯfirmari ꝙ nullū ē. ff. rē ra. ha. l. iij. §. falsus. sꝫ ꝯ ex̄ de ꝯsue. ad nram. Iꝛ ꝙ meo noīe gestū nō ē nō possuz h̄re ratū. vt. ff. de neg. ge. si pupilli. §. sꝫ si ego. itē cꝰ p̄sētia desideraꝛ eiꝰ ratihitōe n̄ p̄t ꝯfirmari. isti. d̄ au. tu. §. tutor. Iꝛ si snia excōicatiōis ꝯfirmareꝛ retro eēt excōicatꝰ q̄ȯ eēt absonū. dicas g̃ ꝙ snia q̄ nl'la ē nō p̄t ratihitiōe ꝯfirmari. q: snia plꝰ hꝫ iurij q̄ facti. ⁊ i illa. l. ff. rē ra. hab. fuit snia lata a suo iudice sꝫ ꝫ ius. ⁊ suffic̄ ꝙ litigator credat se ꝯdēnatū ad h̄ vt teneat iudiciū. ff. fa. her. cū putarē. solꝰ tn̄ pnceps p̄t sniaz q̄ nl'la ē ꝯfirmare. vt ij. q. i. i pmis. ⁊ iij. q. vi. h̄ q̄ppe. q: ⁊ ipse mutat subālia rei. C. de rei vx. ac. i pn. sic itellige. iij. q. vi. h̄ q̄ppe. alia āt q̄ plꝰ h̄nt fci q̄ iurij: vt ēptō locatio traditō p̄nt cōfirmari. ff. d̄ cu. fu. cōsilio. §. vl. vn̄ dōatio nē fcāz a laico ⁊ non noīe ep̄i: p̄t ep̄s ꝯfirmaꝛ. vt. xvi. q. i. c. vl. ex̄ d̄ iuꝛ pa. cura pastoral. si āt aliq̄s ordiat clicos aliꝰ credēs suū ep̄z ratū h̄iturꝝ. tūc p̄t tal' ordiatio ꝯfirmari p ratihitōez. vt. j. c. lugdunē. secꝰ si n̄ ponēt spez i ratihitōz illiꝰ vt ē ar. ff. d̄ solu. si q̄s offerē ti. io. i snia āt dici p̄t ꝙ si aliq̄s noīe aliꝰ tulit sniaz ꝙ tc̄ p̄t ratificari. q̄d iurij sit d̄ h̄ ⁊ d̄ snia excōicatōis

N ōnūl i q̄ōnibꝰ. b. Ullꝰ. metropol. si metropolitāꝰ n̄ p̄t ipetrare diocesiz suffragāei sui nisi vocatꝰ vt h̄ dr̄. q̄liꝛ g̃ visitat diocesiz ⁊ recipit ibi pcuratōes. vt ex̄ de cē. sopite. ex̄ d̄ p̄cr. cū ex officij. sꝫ illō itelligo i eo cāu qn̄ p negligētiā ꝯuoluiꝛ ius ad metropol. vl' ēt p applōnē. i ¶ Ordiare. ar. ex q̄ minꝰ n̄ lꝫ nec maiꝰ. ar. xliiij. di. nulli. xvi. q. ij. visis. ⁊ sꝫ h̄ minꝰ ē ordinare q̄ iudicare. q: solꝰ p̄t ordiare: sꝫ n̄ solꝰ iudicare ad depōnez. j. xv. q. vij. si āt. ⁊ c. felix. ⁊ c. vl. k ¶ Iudicabit. sepe tn̄ iudicat q̄ n̄ p̄t ordiare vt archidiaco

N Ullū. a metropol. h̄ itel nꝰ. xxv. di. plecij. ⁊ ex̄ d̄ tē. or. cū i distribuēdis ligas i arduis negotijs. aliꝛ suffic̄ volūtas ep̄i. vt. ꝫ. c. p̄ri. m ¶ Uacua. q̄ tn̄ ad executionē altarij tn̄ ꝯsecratio mācbit. vt. vij. q. i. ep̄s i dioces.

E Piscopū. ordinādū. si tn̄ suū subditū alibi excōicaret vī ꝙ sꝫ. xi. q. iij. si ep̄s. sic paulꝰ ab h̄is excōicauit corithiū. ⁊ fac ad h̄. vij. q. i. si q̄s p̄sbiꝛ. et c. si q̄ vō sine respectu. p tribunali tn̄ nō p̄t ibi ferre snias. vt ar. ex̄ de offi. le. nouit. ff. de of. p̄si. l. iij. ff. de iurif. o. iu. l. vl. ff. de of. pcō. et le. l. ij. de h̄ plenꝰ dixi ex̄ de of. le. nouit. a ¶ Et testionio. nūq̄d h̄ testimoniū suffic̄ isti vt nō iterū examieꝛ ab illo ep̄o. ar. ꝙ sic. xix. q. ij. due. xlvij. di. de petro. ⁊ xvi. q. v. si q̄s ep̄oꝝ. sicut tutori dato i testō sufficit testimoniū patrij. insti. de

satisda.tu.§.i.ar.ꝫ.lxxiij.di.sanctissimo. Item nisiquid sufficiunt lr̄e archi
diaconi:nõ.vt ex̄ de of.archid.significasti.sed h̄ verū ē vbi nõ est cõsuetu
do p̄scripta.ix.q.iij.cõquest⁹.in mõacho vero sufficit cõsensus vel in ordi
E Piscopi.diocesiꝫ natiõe:nisi mõasterium sit exēptū fm.h.in sũma.
id ē puinciā siue regionē.sic ecõuerso nomē regionis p diocesi ponit.
ꝫ.c.pxi.ꝛ.j.q.pxi.p
singulas.ij.vꝫ h̄ con
siderare ad instrumē
ta ꝛ diuisiones pui
ciarū.vi.q.iij.scitote
L Ugdunēsis. po
terit.ar.ꝙ sequēs
ratihabitio ꝯfirmat
qd̄ prio fuit inutile.
vt.lxiij.di.salonitāe
ꝛ.xvi.q.i.c.vlti.
d Qd̄ sanct⁹ vir.
sic.ꝫ.xxxvij.dist.q de
mēsa.vij.q.i.ois.sed
nõne iste eps deliqt
ordinādo alteri⁹ cle
ricos:quõ ḡ sanctus
fuit:omissis multis
solutionib⁹:dic ꝙ ex
cusat iõ q: vtilit̄ ges
sit ꝛ q: credebat hoc
iohāni placere:sicut
nõ fac furtū q credit
hoc placere dño.vt i
sti.d obli.q ex q̄si de
li.nascuntur.§.i.
e Moderatio tua
ꝛc.pmittit h̄ epo di
spēsatio canonis pe
nalis.s.i.q.v.c.vl.in
fi.sed nõ pmitteret si
simoniace fuissent or
dinati.i.q.i.erga.de
penalib⁹ nõ ē dubi
uꝫ q: hoc põt quili
bet sacerdos.xxvi.q
vij.tpa penitudinis.
Q Uod aūt. me
tropolitanus
epo incõsulto
nõ pt iudicare cleri
cos suos nisi in casi
b⁹ spālib⁹.s.nisi i cā
q p appellationē de
ferat ad ipsū.vt.j.e.
cõq̄st⁹.vel nisi cā sit
inter clericū ꝛ epm.
vt.xi.q.i.si clericus.
Itē cū dissēsio ē de
electiõe epi.vt.lxiij.
ꝶꝛ.iij.
di.c.vl.h̄ hodie non
tꝫ p id qd̄ ē ex̄ d elec.
q: pp. Itē cū suffra
gane⁹ est negligens
vt.j.e.cū sim⁹. Item
oia male acta pt pu
nire ꝛ retractare. vt
xxvi.q.v.quicūq̄.et
xij.di.de his. Itē si
de cõsuetudie aliq̄d
obtinuit aut si eps decessit.vt.j.e.cõquest⁹:aliter de spālib⁹ negocijs epa
tuū se nõ põt metropolitan⁹ intromittere:sꝫ cõia negocia q nõ magis ptı
nēt ad vnū q̄ ad aliū sꝫ ad statū toti⁹ puicie. vt ꝯgregare sinodū:examiare
epꝫ ꝛ ordiare.h̄ pt nõ tñ sine ꝯsilio alioꝶ epoꝶ.vt.j.e.c.i.ꝛ.ij.ꝛ.iij.ꝛ.iiij.ꝛ.v
D Er singulas.cognoscē.i.reuereri.i.diligere:vt ibi.nõ noui vos. vij.q.
i.sicut vir.in fi. b Agere.qd̄ ad statū cõeꝫ ptinet.vt.j.e.archiepi
scõ.lxxx.di.non debere.

curā gerāt.tñ suatis honorib⁹ p̄matus
ecclie āthiocene q i regulis nicene sino
di cõtinet.sꝫ ꝛ asiane diocesis epi ꝛ ea q
sūt i asia ꝛ que ad asianā tñmodo dio
cesim ptinēt gubernēt.pōti aūt epi pō
tine tñmodo diocesis habeāt curā tra
cie vero ipsius tñmodo tracie. Itē
De eodē
N On inuitati epi vltra
diocesim accedere nõ debēt super
ordinādis aliquib⁹.vl' q̄buscūqꝫ dispo
nendis eccliasticis causis.suata regula
q supraſcripta est de vnaquaqꝫ diocesi.
manifestū nāqꝫ ē ꝙ p singulas quasqꝫ
puincias puincialis synod⁹ admistra
re ꝛ gubernare oia debeat secūduꝫ ea q
sūt i nicena sinodo diffinita. His au
ctoritatib⁹ phibēt q̄libꝫ epi clericos al
terius ordinare. Sꝫ querit si cõtingat
eos aliquib⁹ sacros ordines distribuere
an ordinati ab epis suis in pprijs ordi
nibus suis recipi possint. De his ita
scribit vrban⁹ papa hugoni lugdunēs.
archiepo Clerici ab epo alteri⁹ pro
chie ordinati a pprio epo in suis ordi
L Ugdunēsis nib⁹ recipi possūt.
prochie clericos quos contra sta
tuta canonū ab alteri⁹ prochie epis or
dinatos litteraꝶ tuaꝶ significatiõe mõ
strasti cū graduū suoꝶ honore recipere
religionis tue prudētia poterit[c] si eos
alias canonice ꝛ sine prauitate aliqua
ordinatos ꝯstiterit.si tñ eoꝶ pbabileꝫ
vitā id idulgētie psperexerit pmereri.legi
mus q̄ppe sāctū epiphaniū epm ex dio
cesi sci iohānis crisostomi quosdā cleri
cos ordinasse qd̄ sanct⁹[d] vir õnino non
fecisset si ei detrimētum fore ppenderet
quos igit recipiendos moderatio[e] tua
arbitrata fuerit iniūcta satisfactõis gra
tia ppter ecclīaꝫ quā offēderūt cognita
pnia miseratiõis intuitu in suo quoqꝫ
honore recipies.salua tñ i õib⁹ sāctoꝶ
Q Uod aūt canonū disciplinaꝫ
archieps clericos sui suffraganei
illo icõsulto dānare valeat vel absolue
re sic videt posse pbari sicut toti⁹ ecclie
epat⁹ i potestate sūt epi sic ꝛ ecclie toti⁹
archiepat⁹ ad diocesim ptinēt archiepi
vocāt enīꝫ epi a metropolitano in pteꝫ
solicitudinis nõ i plenitudie ptātis. sic
q̄ppe vices suas eis iptit:vt ptāteꝫ suā

P Er singulas.ꝫ.ij.q.vij.metropolitanū. k Toti⁹. h̄ videt
ꝙ archieps ē iudex ordinari⁹ toti⁹ puicie.nā hꝫ pcurationē ꝛ vi
sitationē toti⁹ diocesis.vt ex̄ de prescri.cū ex officij.ꝛ q: vni⁹ ē iudex
puincie.vt.vij.q.i.in apib⁹.ex quo ei archieps ē iudex epi:ḡ ē iudex
diocesis sue.ar.ff.de pecu.seruoꝶ.si seru⁹ me⁹.nā ex eo ꝙ vicari⁹ ē i pe
culio ordina
rij ḡ ꝛ peculiū
vicarij: vt ibi
dr̄.ꝛ ptera h̄
dicit ꝙ oēs q
cās habēt cõ
currāt ad me
tropolitanuꝫ.
Itē q: deter
minat cās de
latas ad ipm
p querelaꝫ.vt
x.q.iij.q: co
gnouim⁹.sꝫ lꝫ
posset dici ꝙ
sit ordinarius
se tñ nõ pt in
tromittere de
causis subdi
toruꝫ nisi i ca
sibus excepti
vt ex̄.de of.or
di. pastoralis
in prin.si tñ fe
rat sniam ali
quā in subdi
tos suffraga
nei sui bn̄ tꝫ
cū sit iudex ip
soruꝫ.ar.in au
ten.de defen.
ciui.§.ꝛ iudi
care.ꝛ.§.seq.
vbi dr̄ ꝙ p̄ses
vl' maiores iu
dices nõ pos
sunt ferre sen
tentiam citra
summam.ccc.
aureoruꝫ.si tñ
tulerit tenꝫ vt
ibi innuit.h.
dicit nõ tenet
talē sniaꝫ quā
metropolita
n⁹ fert in sub
ditos suffra
ganei q̄a me
tropolitanus
iudex alien⁹ ē
vt.vi.q.iij.sci
tote.ꝛ.iij.q.vi
pegrina.sicut
absoluere nõ
põt nisi appel
letur ad euꝫ ex̄
de sen.ex.p tu
as.ex̄ d of.or
leg.cuꝫ cõtin
gat. Itē q: de
q̄cq̄d fecerit ir
ritū ē.vt.j.e.null⁹.hoc scias ꝙ de cā epi pt p solā q̄relā cognoscere.xi
q.i.si cleric⁹ aduersus. Io.qd̄ dicit.h.verū ē vt ex̄ d of.or.pastoral.h.
l Et de singul.pt ḡ anathematizare aliquē incõsulto metropolita
no.imo ꝛ q̄libet sacerdos inscio suo epo:vt ex̄ de of.ordi.cū ab eccle
Ciarum. nec tenet qd̄ legitur.xi.q.iij.nemo episcoporum
Um sim⁹.yconomū.yconom⁹ dicit cui res ecclesie gubernanda
mandat.vt.C.de sacrosan.ec.iubem⁹.yconomū q cleric⁹ cuꝛ de p

sibi nõ adimat. vnde ꝛ sine ei⁹ consilio
nihil eis agere licet. Sicut i concilio
martini pape legit. Nec epi sine cõsen
su metropolitani nec ille sine eoꝶ ꝯsēsu
P Er singulas aliq̄d agere debꝫ
puītias oportet epos cognoscere
metropolitanū suū et ipm p̄mat⁹ sui cu
ram suscipere nihil aūt oportet agere[h]
reliquos epos pter eū.secūdū ꝙ antiq̄t⁹
a prib⁹ nris ꝯstitutū in canone cõtinet.
ppter qd̄ ꝛ metropolitan⁹ nihil p̄sūpti
ue assumat absqꝫ ꝯcilio ceteroꝶ. Itē
ex cõcilio āthioceno. Sine metropoli
tani cõsensu extra suā diocesim nihil a
P Er singulas[i] pro gat epus.
uincias epos singulos scire optet
epꝫ metropolitanū q eis p̄est curā ꝛ so
licitudinē toti⁹[k] puīcie suscepisse. ppt
qd̄ ad metropolitanā ciuitatē ab his q
causas habēt cõcurrat.quapropter pla
cuit eū ꝛ honore p̄cellere et nihil vltra
sine ipso reliquos epos agere scd̄m āti
quum prm nroꝶ canonē nisi hoc tñ qd̄
vnicuiqꝫ ecclie p suam diocesiꝫ cõpetit
vnūquēqꝫ enim optet epm habere sue
diocesꝫ potestateꝫ vt regat ꝛ gubernet
scd̄m cõpetēteꝫ singulis reuerentiaꝫ et
puidentiam gerat omnis regiõis que
sub ipsius est ciuitate ita vt ordinare ei
p̄sbiteros ꝛ diaconos pbabili iuditio
liceat ꝛ de singulis[l] ipi⁹ regiõis causis
cum moderatiõe ꝛ pondere disceptare
vltra aūt nihil agere pmittat citra me
tropolitani epi cõscietiaꝫ.nec metropo
litan⁹ sine ceteroꝶ aliq̄d gerat ꝯsilio sa
cerdotū. Nisi forte epi ipi iconomos
in ecclīa sua ordiare cõtēpserit. Un
in vij.sinodo legit. Metropolitan⁹
cõstituat yconomos quos epus habere
Q Um sim⁹ debitores neglexerit.
omnes sacras reglas custodire. et
eā q dicit in vnaq̄qꝫ ecclīa yconomos
esse debere:modis omnib⁹ iuiolabilem
conseruare debem⁹:ꝛ siq̄dem vnusq̄sq̄
metropolitan⁹ i sua eccia ꝯstituerit yco
nomū[a] bn̄ vtiqꝫ est:sin aūt ex auctorita
te ppria cõstātinopoleos epis[b] licētia
ē p̄ponēdi yconomos in ei⁹ eccia:silr iter
ꝛ metropolitanis si epi q sub eis sūt nõ
satagerint yconomos statuere i suis ec
clesijs.idipsuꝫ aūt seruandū ē et in mo

prio clero dz eē.lxxxix.di.c.q2.⁊.xvi.q.vij.in nona actōe.de hoc nōui xvi.q.vij.qm̄. b ¶ Epis.g̃ sicut supiores inferiorū: sic īferiores supiorū supplēt defectū.vt ex̄ de cōces.pb.⁊ ec.nō va.nulla.⁊.lxxxix. di.volum⁹. c ¶ Probat̄.corinthiū.⁊ in hoc suppleuit negligē‑tiā apollinis.vt.j.e.§.vlti.

rius.quid de hoc iuris sit dixi.xxv.di.perlectis. m ¶ Irritū.i.irritandū.si dicas ꝙ habet iurisdictionē ordinariā ꝓuīcie: sʒ si stet ꝓprie tunc erit hic argu.ꝙ metropolitan⁹ nō habet iurisdictionem ordinariam totius prouincie.quid iuris sit.de h̄ no.s̄.c.ij.

C Onq̄stus ē.archieps.hic pʒ ꝙ archiepi subsūt primatib⁹ ⁊ pr̄iarchis vt.xxi.dist.c.i.⁊.lxv. di.de persona.xvij. di.multis.

S Aluo.dz qs ius suū ꝓstari ne fiat ei ꝑiu diciū.sic.xxv. iij.di.dyacōi. vij.q.i.pōtifi‑ces.⁊.ff. qui. mo.pign.vel ypo.sol.si de‑bitor.§.si ven ditiōe.

e ¶ Instātia. i.p̄sentia.

f ¶ Aliquorū scʒ episcoporꝫ

g ¶ Causas.s. crīmiales.vt iij.q.viij.sug‑gero.⁊ nota ꝙ cū cā ē inter clericū ⁊ ep̄m ꝙ metropoli‑tan⁹ i sinodo ꝓuinciali tra‑ctabit cām.xi. q.i.si clericus nisi velis dicē ꝙ hodie solus metropolita‑nus obtinʒ vi cē sinodi quā tuʒ ad illud.x‑viij.di.c.i.⁊.x q.iij.quia.de hoc dixi.vi.q ij.ep̄us.

A Rchieps h̄.c.expo‑nit ꝑmissa.

S I aūt.io‑bediēs.h̄ habem⁹ ꝙ me tropolitan⁹ p̄t cohercere i a suf fraganeis.sic s̄.e.saluo.i fi. sic.lxiij.di.sa‑lonitane.sʒ q̄‑lit̄ p̄t subdi‑ti cū cohercet̄ R.n̄.rep̄hēde re p̄t ex cari‑tate.ij.q.vij.ꝑ sumsit.⁊.c.se. Ille āt q̄ de‑fert q̄relā ad metropolita‑nū sine appel latiōe patitur

nasterijs. ¶ Probat̄[c] illō idē exēplo a postoli q̄ fornicatorē corinthiū impe‑nitentē sathane tradidit: ⁊ postea peni‑tentē eccl'ie recōciliauit: hoc tn̄ scribēs corinthijs in p̄ria ⁊ scd̄a ep̄la: vt excō‑cato nō cōicarēt: ⁊ recōciliato socia cari‑tate copularent̄. ¶ Sʒ ꝯ pbat̄ auctori‑tate multorū: vt ait Igin⁹ papa. Me‑tropolitan⁹ sine ep̄orū consensu ⁊ p̄scie‑ntia alicu⁹ eorꝫ nō audiat causas.

S Aluo[d] in oīb⁹ romane ecclesie pri‑uilegio null⁹ metropolitan⁹ absq; cete‑rorꝫ oīm cōprouincialiū ep̄orꝫ instātia[e] aliquorū[f] audiat causas[g]: q2 irrite erūt aliter acte q̄ʒ in cōspectu eorūʒ oīm ven‑tilate: ⁊ ip̄e si fecerit cohercear̄ a fratri‑bus. ¶ Itē anicī⁹ papa. De eodem.

A Rchieps[h] nihil de ep̄orūʒ causis aut alijs cōib⁹ iuxta statuta apl'o‑rūʒ absq; cūctorꝫ illorū agat cōcilio nec illi assumāt nisi q̄ʒtū ad suas p̄riūʒ par‑rochias sine suo cōsensu: qm̄ tali cōcor‑dia gaudet altissim⁹ ⁊ gloriat̄ in mēbris suis. ¶ Idē. De eodem.

S I āt aliquis metropolitanorꝫ inflatus fuerit ⁊ sine oīm cōprouincialiū presen‑tia vl' cōcilio ep̄orū vl' causas eorꝫ aut alias causas nisi eas tātū que ad ꝓpri‑am suā ꝑtinēt parrochiā agere aut gra‑uare eos voluerit: ab oīb⁹ districte corri‑gatur ne talia deinceps p̄sumere aude‑at: si vero incorrigibilis eisq; inobedi‑ens[i] apparuerit: ad hanc apl'icā sedē cui oīm ep̄orꝫ iudicia referri p̄cepta sūt: ei⁹ cōtumacia referat̄: vt vindicta de eo fi‑at ⁊ cuncti timorē habeāt. ¶ Itē calix‑tus papa. De eod.

N Ull⁹ primas null⁹ metropolitan⁹ diocesani ec‑clesiā vel parrochiā aut aliquē[k] de ei⁹ parrochia p̄sumat excōicare vl' iudicare aliq̄d ue[l] agere: absq; ei⁹ cōsilio vl' iudi‑cio: sed hoc obseruet qō ab apl'is ac pa‑trib⁹ ⁊ decessorib⁹ nostris ē statutū ⁊ a nobis cōfirmatū.i.si q̄s metropolitan⁹ ep̄s.nisi qō ad suā solūmodo ꝓpriā ꝑti‑net p̄rochiā: sine cōsilio ⁊ volūtate oīʒ cōprouincialiū ep̄orum extra agere ali‑quid tēptauerit: grad⁹ quidē sui ꝑiculo

subiacebit: ⁊ qō egerit irritū[m] erit ⁊ va‑cuū: sʒ q̄cq̄d de cōprouicialiū ep̄orꝫ cau‑sis eorūq; ecclesiarꝫ ⁊ clericorꝫ atq; scl'a‑riū necessitatib⁹ agere aut disponere ne‑cesse fuerit: hoc cōi cōsensu cōprouinci‑aliū agat̄ pōtificū: nec aliq̄ dn̄atiōis fa‑stu: sʒ hūillima atq; cōcordi administra‑tiōe: sicut dn̄s ait, nō veni ministrari: sʒ ministrare. Et alibi. q̄ maior ē vestrum erit minister vester. sil'iter ⁊ ipsi cōproui‑ciales ep̄i cūcta cū ei⁹ cōsilio nisi q̄ʒtuʒ ad p̄rochias ꝑtiēt ꝓp̄as agāt. iuxta san‑ctorū ꝯstituta patrum: vt vno aīo: vno ore cōcorditer sctā glorificet̄ trinitas in secula. ¶ Itē nicola⁹ papa radulpho bituricēsi archiep̄o. In suffraganei p‑rochia nil absq; ei⁹ cōsilio metropolita‑nus agat.

C Onquest⁹ est apl'atui n̄ro frater noster sigegodus archi‑ep̄s[n] narboñ. ꝙ clericos suos eo iniusto ad iudiciū tuū venire cōpellas: ⁊ de re‑bus ad eccl'iaʒ suā ꝑtinētib⁹ eo icōsulto q̄si iure pr̄iarchat⁹ tui disponas: cū hoc nec antiq̄tas: cui p̄res sanxerūt reueren‑tiā: habeat. ⁊ auctoritas sanctorꝫ cano‑nū penit⁹ interdicat: nisi forte ꝓ causis que apud se terminari nō possunt ad te q̄si ad pr̄iarchā suū ꝓuocauerit[a] ꝑ ap‑pellatiōes. l' si ep̄s su⁹ decesserit ⁊ res ec‑clesie sue: iudicio tuo[b] dispēsare volue‑rit. primates ei vl' pr̄iarchas nihil priui‑legij h̄re pre ceteris ep̄is nisi q̄ʒtū sacri canones[c] cōcedūt. ⁊ prisca cōsuetudo[d] illis antiquit⁹ cōtulit diffinim⁹: ita vt sʒ nicenas regulas sua priuilegia seruet̄ ecclesijs: p̄terq̄ si apl'ica sedes aliquam eccl'iaʒ vel ipsi⁹ rectorē q̄libet speciali[e] ꝑ‑uilegio decreuit honorare. ¶ Itē be‑da sup apocalipsim. ⁊ angelo[f] ecclesie ephesi scribe. De eodem.

E Pisco‑po[g] scribit de cui⁹ manu peccata subditorꝫ req̄rit: ne sine ei⁹ cōsilio subdi‑tos iudicare debeat. ¶ Sola enim ro‑mana ecclesia sua auctoritate valet iu‑dicare de oīb⁹: de ea vero nulli iudicare permittit̄. ¶ Vn̄ nicola⁹ papa. Apl'ice sedis iudiciū a nemie ē retractādū.

P Atet[h] ꝓfecto sedis apl'ice cui⁹ au‑

a ¶ Prouocauerint hic patet ꝙ nec ar‑chiepiscopus nec p̄‑mas potest cogno‑scere causis subdito‑rum episcoporum ni‑si per appellationeʒ deuoluantur ad ipʒ xi.q.i.peruenit.⁊ ex‑tra de of.lega.cū nō ignoretis. Idem di‑co in legato pape vt dixi.ij.q.iij.c.iij.pret‑hos casus ē alter.xij di.de his. Item cuʒ absolut⁹ ab archie‑piscopo nō vult pa‑rere ep̄o.extra de of. or. ad reprimēdam. Itē cum est causa in‑ter ep̄m ⁊ clericū. xi. q.i.si cl'ic⁹.⁊.s̄.vi.q. ij.c.i.⁊ hoc cum epi‑scopus est reus. sed si est actor non vide‑tur ꝙ archieps sit iu‑dex rei. vt extra de of‑fi.iud.or. pastoralis Itē cū ep̄s non vult absoluere excōicatū ex̄ de appel. qua frō‑te. Item cū archiepi‑scopus visitat ꝓuin‑ciaʒ.extra de presc̄. cum ex officij. sed il‑lud non dico esse ge‑nerale.nisi vt dixi.s̄. e.q.ij.nullus primas Itē cū euidens ē sen‑tentiā episcopi iniu‑stam eē.ex̄ de appel. sollicitudinem.

b ¶ Tuo. aliter eniʒ nō pōt.xij.q.ij.nō li‑ceat.

c ¶ Canōes.sic.xviij q.ij.hoc tn̄.

d ¶ Cōsuetudo.ergo rōne ꝯsuetudinis p̄t aliq̄d peti.vt.xviij.q ij.seruitiū.ff.de pub. ⁊ vec.licitatio.§.ea‑rum.ff.cōia p̄di.ven‑ditor.ar.contra.⁊.q. iij.quia. Itē rō ne diuturnitatis probatur negatiua que aliter non probat̄ ff.de proba.si arbiter. Item diuturnitas cōstituit ius.ff.de aq̄ q̄ti.⁊ esti. l.hoc iure.§.duct⁹ aq̄.⁊ ex̄ de his que fi.a prela.sine cō.ca.ea noscit̄.⁊ ar.iij q.vi.hec quippe. Item consuetudo dat iurisdictionē.vt.C. de emanci.l.i. ⁊ vlti.⁊ extra de ar.dilecti. Item consuetudo dat priuilegiūʒ vt hic.⁊.lxiiij di.q2.ar.ꝯ.xciij.di.illud.c.di.ꝯ morē.h̄ ꝓsecut⁹ sum.s̄.di.viij.frustra.

dispēdiū litis.in aut̄.col.iij.de defen.ciuita.circa mediuʒ.§.nō h̄ire. in fi.h̄ iō q2 traxit aduersariū suū ad alienū iudicē.xi.q.i.inolita.io.

N Ullus primas.aliquē.lʒ nō possit iudicare de ecclesia suffragāei pōt tn̄ de ep̄o iudicare.xi.q.i.si cleric⁹.⁊ sic fallit regula illa.si vin‑co vincētē te:multo forti⁹ vinco te.ff.de diuer.⁊ tem.p̄.de accessioni‑bus.§.i. Itē fallit.ff.qui po.in pig.claudius.⁊ libert⁹ liberti mei nō est me⁹ libert⁹.ff.de ver.sig.modestin⁹.⁊ nō omnes qui sunt cum so‑rore mea sorores mee sunt.lxxxi.distin.legitur.

l ¶ Aliquid ve.ergo nec absoluere pōt excōicatū a suffraganeo suo. ep̄s tamē pōt absoluere excōicatū ab archidyacono: q2 archidyaco‑nus est vicari⁹ epi, vt ex̄ de of.archiō.c.i.sʒ ep̄us nō est archiepi vica‑

e ¶ Sp̄ali.g̃ papa p̄t i totū auferre p̄uilegiū vni ecclesie ⁊ alij ꝯcedē.vt.xvi q.i.frat̄ nr̄. f ¶ Et angelo.h̄ sūt v̄ba iobis i apocalipsi: ⁊ debēt eē ini‑ciū capituli.

E Piscopo.h̄ sūt v̄ba bede.

P Atet.ab hoc loco vsq; in finem agitur de excellentia pape, ⁊ omnia.c. quasi idem dicunt.

i Iudicare.nā talis crimē sacrilegij incurrit.vt.xvij.q.iiij.§.qui aūt. k Innocēti⁹.familiaris ē hec ꝓbatio:q: vn⁹ papa inducit aliū in testez. sed hoc iō q: de ipsoꝝ testimonio nō ē dubitandū.Sic dn̄s mala sodome per angelos ꝓbauit.ij.q.i.de⁹. l Intulit.q̇ man⁹ intulit ꝑposito: vel qui cōtumax ē erga ducē vel ꝑsidē:capite punit.ff.de re mili.l.oē.§.i.ꝛ ij.irreuerēs miles et cōtumelia parentis morte punit.lxxxvi. di.non satis.in fi.

Vlit.iniuste.ꝛ iuste.xxxv.q.ix. gregorius.

Antiquis.vt q̇c q̇d.i.vt si appelleṫ romā vl' a remotis vl' a vicīs ptib⁹ nl'at temptareṫ aū sn̄iam pape.s.xvij.di.nlli.

Nemo.nisi se alicui⁹ iudicio submittat.vt.ij.q.vij. nos si.ꝛ in cā heresis xl.di.si papa.ꝛ cum submittit se cōfessori suo teneṫ ei parere ꝛ ligabit eū sn̄ia illi⁹ arg.tn̄ cōtrariū ē q̇d dr̄ de dedicatiōe ecclesiaꝝ.ex̄ de pe.ꝛ re. quod āt.Itē cū papa peccat ꝑt peccatū ei⁹ ecc̄ie denūciari ꝫ ammonitionē euāgelij.vt.s.ij.q.i.si peccauerit.h̄ determinaui xl.di.si papa.

p Ab oī clero.arg. q̇ cōciliū nō pōt papā iudicare.vt extra de elect.significasti. vnde si tot⁹ mūdus sententiaret in aliq̄ negocio ꝯ papaz vr̄ q̇ sn̄ie pape standuz esset vt.xxiiij.q.i.hec est fides.ar.cōtra q: orbis maior ē vrbe, vt.xciij.di.legimus.

Aliorū.formidinem.imo sine venia puniri dꝫ sicut diabol⁹ q̇ maxim⁹ cōparatiōe aliorū creatus est.vt.j.de pe.di stin.ij.principiuz.

b Replicabo.h̄ ē dicere cū ipse sit maior oib⁹ grau⁹ punitur cū peccat.xi.q.iij ꝑcipue.

c Sanctoꝝ.i.in sāctis cōcilijs ꝯfirmātur. d Per prophetam.esaiam.

e Si hec humiliaṫ. de archa federis loquiṫ ꝓp̄ha quaz iudei ferebāt ad bella.

Facta.corrūpūt. s.vi.q.i.ex merito.ꝛ.c.deteriores.

Ipsi sunt canōes sicut imperator est

ctoritate mai⁹ nō est iudiciū a nemīe fore retractādū neq̄ cuiq̄z de ei⁹ liceat iudicare[i] iudicio.iuxta q̇d inocēti⁹[k] papa rufo ꝛ ceteris ep̄is ꝑ thessaliā cōstitutis scribēs ait.nemo vn̄q̄z ap̄lico culmini ꝯ cui⁹ iudicio nō lꝫ retractari:man⁹ obuias audacter intulit[l]:nemo ī hoc rebell' extitit:nisi q̇ de se voluit iudicari.ꝛ beatus papa gelasius nec de ei⁹.i. romane ecc̄ie canones vn̄q̄ ꝑceperūt iudicari iudicio:sn̄iamq̄ illi⁹ cōstituerūt nō oportere dissolui cui⁹ poti⁹ sequēda decreta mādauerūt. Itē anastasi⁹ ꝑt'archa pape felici. Ab alijs dānatos ꝛ excōicatos apostolica soluit auctoritas.

Vlit sp̄ ap̄lice sedis vestre licentia iniuste[m] dānatos vel excōicatos potestatiue sua auctoritate restituere ꝛ sua oīa eis reddere ꝛ illos q̇ eos ꝯdēnauerūt aut excōicauerūt ap̄lico punire ꝑuilegio:sicut ēt nostris ꝛ anterioꝝ⁹ nouim⁹ factū ꝑtib⁹. Itē De eodem.

Antiq̇s regul' sancitū ē vt q̇cq̇d[n] q̇uis in remotis ꝑtib⁹ aut in lōgi quo positis ꝓuincijs sup eoꝝ querelis aut accusatiōib⁹ ageret:nō pri⁹ tractādū vel accipiēdū esset:q̇ ad noticiam alme sedis vr̄e eē deductū vt h⁹ auctoritate iuxta q̇d fuisset ꝓnūciatū:infirmareṫ aut firmareṫ. Itez innocēti⁹ papa.

Prima sedes nulli⁹ iudicio subiaceat

Nemo[o] iudicabit primā sedē iusticiā ꝑare desiderantē:neq̄ ei ab augusto neq̄z ab oī clero[p] neq̄z a regibus neq̄z a ppl'o iudex iudicabiṫ. Item Aliorū ho simach⁹. De eodem

Aminuz causas de⁹ voluit ꝑ hoīes terminare:ſꝫ sedis isti⁹ ꝑsulē suo sine q̄stione reseruauit arbitrio.voluit bti petri ap̄l'i successores celo tm̄ debere innocentiā ꝛ subtilissimi discussoris indagini inuiolatā habere ꝯscientiā.nolite estimare eas aīas inq̇sitiōis nō hr̄e formidīe[a] q̄s de⁹ ꝑ ceteris suo reseruauit examini nō hꝫ apud illū re⁹ de allegatōis nitore subsidiū q̄n ipsoꝝ factoꝝ vtiṫ eodē teste quo iudice:tu dicas forsitā oīz aīaꝝ talis erit in illa disceptatiōe cōditio:replicabo[b]:vni dictū ē:tu es petr⁹ ꝛ sup hāc petrā edificabo ec.meā.ꝛ q̇dcūq̄ solueris sup ter.erit solutū ꝛ ī celo. ꝛ rursuz.Patet sctōꝝ[c] voce pōtificū dignitatē sedis ei⁹ factaz toto orbe venerabilē esse dū illi q̇cq̇d fideliū est vbiq̄z submittiṫ:dū toti⁹ corporis caput eē designaṫ.de hac mihi ꝑ prophetā[d] dictuz videṫ:si hec humiliaṫ[e] ad cui⁹ fugietis auxiliū:ꝛ vbi relinquetis gl'iaz vestram

lex aīata in terris.in auṫ.de cōsulib⁹.in fi.col.iiij.

Cuncta.de q̇libet.q̇ a legato appellaṫ.vt ex̄ de sen.ꝛ re iu.c.vlti.ꝛ ex̄ de of.le.lꝫ.ſꝫ nūq̇d a laico appellaṫ ad papā:non.nisi in his q̄ spectāt ad iurisdictionē ecclesie.vt ex̄ de appel.si duob⁹. i Appellādū.a principe enī ꝛ a senatu appellari nō valꝫ.ff.a q̇.ap.nō licet l.i.

Facta Itē anteri⁹ papa. De eodez.

Subditoꝝ iudicanṫ a nobis:nostra vero a dn̄o iudicanṫ.deteriores sunt q̇ vitā moresq̄z bonoꝝ corrumpūt[f] his q̇ subās alioꝝ ꝑdaq̄z diripiūt.

Ipsi sūt ca Itē gelasi⁹. De eodē

nones[g] q̇ appellatōes toti⁹ ecclesie ad h⁹ scte sedis examē voluerūt deferri ab ipsa vero nunq̄z ꝓrsus appellare debere sanxerūt ac ꝑ hoc illā de tota ecc̄ia iudicare ipaz ad nulli⁹ cōmeare iudiciū nec de ei⁹ vn̄q̄z ꝑceperūt iudicio iudicari:sn̄iamq̄z ei⁹ cōstituerūt non oportere dissolui cui⁹ poti⁹ sequēda decreta mādauerūt. Idē oib⁹ ep̄is. De eodez.

Cuncta ꝑ mūdū nouit ecc̄ia q̇ sacrosancta romana ecc̄ia fas de oibus habeat iudicādi.neq̄z cuiq̄z de eius liceat iudicare iudicio.siquidē ad illā de q̄libet[h] mūdi ꝑte appellādū[i] ē.ab illa autē nemo ē appellare ꝑmissus:ſꝫ nec illa ꝑterim⁹ q̇ ap̄lica sedes sine vlla sinodo ꝑcedēte:ꝛ soluēdi q̇d sinod⁹ inique dānauerat:ꝛ dānādi nulla existēte sinodo quos oportuit habuit facultatē:ꝛ hoc nimirū ꝓ suo principatu quē beat⁹ apostol⁹ petr⁹ dn̄i voce ꝛ tenuit sp̄ ꝛ tenebit. Idē ep̄is ꝑ dardaniā cōstitutis De eodē

Cuncta ꝑ mūdū nouit ecc̄ia q̇m quoꝝlibet sentētijs ligata pōtificū sedes beati petri ap̄l'i ius hꝫ resoluendi vtpote que de oī ecc̄ia fas habeat iudicādi ꝛc. Itē sixt⁹ papa hispaniarū ep̄is. De eodem.

Fratres quos timore terreno iniuste dānatis scitote a nobis iuste eē restitutos:q̄bus ex ap̄lica auctoritate oīa q̇ eis ablata sṫ integerrime reddi ꝑcipim⁹:si nō vultis ꝛ vos ꝛ principes vestri a collegio nr̄o ꝛ mēbris ecc̄ie separari. Itē stephan⁹ ep̄s gualberto patriarche. Cuiuslibet ecc̄ie clericos papa valꝫ ordiaṫ

Nunc vero iterato tibi scribim⁹ nolētes alicui⁹ ecc̄ie priuilegiū[k] infringere lꝫ ap̄lica ꝑrogatiua possim⁹ de q̄libet ecclesia clericū ordiare.desine iā cuiuspiā zelo cumēsis ecc̄ie antistitē ꝓrelare:q: si ꝓrelaueris ꝛ eū cōsecrare iam totiēs monit⁹ nō maturaueris:ꝓculdubio ad nos veniēs cōsecrat⁹ abibit.

Itē nicola⁹ papa michaeli imperatori. De eodem.

Per principalē[l] Digiṫ apostoloꝝ petri ꝛ pauli dexterā quā supra exposuim⁹ ꝛ ꝑtātem ꝛ ius habem⁹ nō solū in mōachos:verū etiā in quoslibet clericos de quacūq̄z diocesi cū necesse fuerit ad nos[m] cōuocare atq̄z ecclesiasticis exigētib⁹ oportunitati

Nunc vō.priuilegiū rescriptuz apostolicū sic interpretaberis vt nulli afferat ꝑ iudicium.vt hic:ꝛ ex̄ de cō sue.cū olim.ā fi.lxiij.di.q̇to s.xcix.di.ecce C.de emanci.necauus.

Per principalē.h̄.c.ē s.i.q.i.c.antepenl.post principiū.

m Ad nos.sicut papa priuat aliquē clerico nō eadez rōne pōt iperator aliquez priuare seruo suo.C.ꝑ q̇bus causis serui ꝓ merito liber.accipi.l.i.Itē alicui pōt res suam auferre.vt.C.de quadri.prescrip.bene.similiter ꝛ papa būficiuz auferre.xix.di.in memoriam.Itē pōt alicui auferre ius presentandi etiā legat⁹ pape.vt ex̄ de offi.le.dilect⁹ ꝛ ex̄ de con.ꝑ.ꝛ ec.nō va.q: diuersitatē.et ep̄m deponē.Sed nūquid omnes:non.quia sic vniuersalez ecclesiam turbaret q̇d eē non dꝫ.i.q.vij.ꝛ si illa.

n Sed aliō negligentes.magister dic q̇ q̄cito negligēs est ꝑlatus i corrigendo sine omni ammonitione auferṫ ei iudicium vel iurisdictio.sic.s.e cuz simus.sic

ex̄ de accusa. sicut oliz. ⁊ ex eo ꝙ nō vult iudex ꝓcedere vl̄ ꝙ statiz expirauit sua ptās. vt ex̄ de of. dele. cū sup. ⁊ C. de ap. ex co. ⁊ C. de of. ꝑfec. ori. si quos. ⁊ ex̄ de fo. cōpe. ex transmissa. ar. ꝯ. ſ. e. nūc vero. et extra de sta. mona. in singulis.

De prima. lex diocesana cōsistit in recipiēdo vl̄ cathedraticuz vel tertiaz vel quartā ptē decimarū vl̄ hospiciū. lex iurisdictiōis cōsistit in cōferendo ꝑ te eū conferre sacramēta: cohercere delicta: ꝺ causis cognoscere quāꝙ lex dyocesana cōphēdit ēt leges iurisdictiōis. vt ex̄ de ꝑscript. auditis. quantum ad legem iurisdictionis subsūt episcopo ⁊ eccl̄ie et mōasteria oīa xviij. q. ij. hoc tantū. ⁊ c. monasteria. ⁊ c. cognouimus ⁊ xvi. q. i. interdicimus. quātum ad dyocesanā legē sole seculares. j. e. de his. ⁊ c. antiquos. xij. q. ij. statuim⁹. ſʒ regulares ecclesie vl̄ mōasteria nō. vt h̄ c. i. ⁊ xvi. q. i. cū ꝑ vtilitate ⁊ xviij. q. ij. ꝙ sit necessariuz cathedraticū ei nō soluerūt j. e. q. iij. inter cetera. nec ꝑtē

Q. ꝑma.

decimaꝝ. xvi. q. i. cū ꝑ vtilitate. c. questi. ⁊ c. decimas. nec epum ad missas publicas recipiunt xviij. q. ij. luminoso. c. dudū

bus inuitare. ¶ Sʒ aliō ē qō ex temeritate assumit̄ ꝑsumptiōis. Aliō qō ex necessitate gerit̄ caritatis Cū suffraganei archiepōꝝ subditis suis ad malū fauere ceperint atꝙ circa eoꝝ correctōes negligētes [n] extiterint: tūc lʒ metropolitanis ꝑter illoꝝ volūtatē ⁊ ligādos damnare ⁊ recōciliādos absoluere. cuz vero epi zelo diuine caritatis accensi bonos verbo ⁊ exēplo edificāt ⁊ maloꝝ vicia aspera increpatiōe redarguūt: absꝙ taliū cōsilio nō lʒ metropolitanis in eoꝝ parrochia aliqd agere vel dispōere. vn̄ in fine capl̄i martini pape nō simplicit̄ dictū ē nihil agat: ſʒ cū determiatōe nil ꝑsumptiue assumat absqʒ eoꝝ cōsilio vt viciū ꝑsumptōis videat̄ iprobatum nō officiū caritatis: sic ⁊ apl̄s q₂ corinthios vidit negligētes circa correctōez fornicatoris sua auctoritate illū dānauit. Johānes vero q₂ epm ephesioꝝ vidit paratū ad corrigenda vicia subditoꝝ sine ei⁹ auctoritate illos corrigere noluit ſʒ illū tm̄ de eoꝝ correctiōe ammonuit.

Incipit causa decima.

Quidā laic⁹ basilicā a se factaz a dyocesana lege segregare qrit. Eps ecclaʒ cū oī dote sua ad suā dispōnez ꝑtinere cōtendit. tādē euincit eps: ⁊ ꝑ ꝑrochias militib⁹ comitat⁹ crudeliter deseuit: q̄ ecclesiaꝝ sunt tāꝙ sibi debita vsurpare cōtēdit. ¶ Modo primū querit̄ an basilica cū oī dote sua ad epi ordinationē ꝑtineat. ¶ Secundo an res ecclesiaruz epis vsurpare liceat. ¶ Tertio qd nomine cathedratici a suis sacerdotibus exigere valeat.

De prima [o] qōne sic diffinitur i concilio ilerdensi. Basilica q̄ cōsecrat̄ a dyocesana lege nō segreget̄.

Si ex laicis qspiā a se factā basilicā cōsecrari desiderat: nequaqʒ eā sub monasterij [p] specie: vbi cōgregatio [q] nō colligit̄ a dyocesana lege audeat segregare. ¶ Itē ex cōcilio toletano. iij.

Eccl̄ie cū dotib⁹ suis i epi ptāte ꝯsistāt

Sic qdā ꝯ oēʒ auctoritatez eccl̄ias qs edificauerūt postulāt cōsecrari vt dotē quā eidē eccl̄ie cōtulerint cēseant ad epi ordiatiōnē nō pertinere [a] qō factū taliter i ꝑterito corrigat̄ vt ⁊ in futuro ne fiat ꝓhibeat̄ ⁊ oīa ſm cōstōnez antiquā ad epi [b] ordiatiōnē ⁊ ptātē pertineant. ¶ Itē ex cōcilio. ij. cabilonēsi

Ecclesie ⁊ oīa eaꝝ iura ad epi ordiatio nem ꝑtinēt.

Decretū ē vt oēs ecclesie cū dotib⁹ [c] suis ⁊ decimis ⁊ oīb⁹ suis iurib⁹ in epi ptāte cōsistāt atqʒ ordiatiōnē suā sꝑ ꝑtineāt. ¶ Item leo. iiij.

Unaqueꝙ parrochia epi ꝓuisione regat̄

Regenda ē vnaqꝙ ꝑrochia sub ꝓuisiōe ac tuitiōe epi ꝑ sacerdotes vl̄ ceteros clericos qs ipse cuz dei timore preuiderit: cui iure pertinere videtur: ⁊ circuire debet vt sibi necessariuz visum fuerit ecclesiastica auctoritate cogente. ¶ Item ex concilio anthioceno.

Judicio ⁊ potestate episcopi res ecclesiastice gubernentur.

Quecunꝙ res ecclesiastice sunt cōuenit cum omni diligentia ⁊ bona fide que deo debetur qui omnia preuidet ⁊ cūcta iudicat gubernari ⁊ dispēsari cū iudicio ⁊ potestate episcopi cui totius plebis anime [d] vident̄ esse commisse. ¶ Item ex concilio toletano. iiij

Basilicaruz cōditores in reb⁹ ecclesie nullam se potestatē habere cognoscāt.

Nouerint conditores basilicarum in rebus quas eisdez ecclesijs contulerūt nullam [e] se ptātez habere ſʒ iuxta canonū instituta sicut eccl̄iam: ita ⁊ dotē ei⁹ ad ordinatiōz epi ꝑtinere. ¶ Itē ex concilio aurel̄.

De eodem.

De hijs que parrochijs in terris in vineis mācipijs atqʒ in peculijs quicūqʒ fideles obtulerit: antiquoꝝ canonū statuta seruet̄ vt in epoꝝ ptāte cōsistāt de hijs tm̄ que altario accesserit tercia [f] ꝑs fidelit̄ epis deferat̄. ¶ Itē ex codē

De hijs que altario offerūtur epus me

tron⁹ pōt petere seruitiū qō institutū est sibi ab epo ante cōsecrationē. ex̄ de iure pa. c. ad hec. ⁊ c. ꝑterea. quidā dicūt ꝙ h̄ loquit̄ in eo casu qn̄ primo dedit pure. ſʒ postea voluit adijcē cōditionē qō nō licʒ q₂ ꝑfecta donatō nō recipit cōditionē. vt C. de dona. que sub mo. ꝑfecta. ⁊ xxxij. q. vlti. c. vnico. in fi. alij dicūt ꝙ dos eccl̄ie spectat ad ius publ̄icū. vt. ſ. i. di. ius publicū. ſʒ ius publicū pactis priuatoꝝ toll̄i nō pōt. ff. de pac. ius publicū. ex̄ ꝺ fo. compe. si diligēti. tu breuiter dicas ꝙ illud pactū ē cōtra naturā illi⁹ cōtract⁹ ⁊ ē cōtra leges. nam ſm iura res oēs ecclesiastice ad ordinationē epi spectāt. vt. j. c. nouerint. alias si nō obuiat honestati vel iuri licite pōt pactum qō approbatū ē a canone apponi vt in ꝑmissis casib⁹: nā qlibet in traditione rei sue pōt īponē legem quā vlt. vt. ff. ꝺ pac. in traditionib⁹.

b ¶ Ad epi. in ecclesijs aūt monachoꝝ abbati ꝑbibit̄ respondebit in tꝑalib⁹: epo in spūalib⁹. xvi. q. ij. sane. ex̄ de capel. mona. in ecclesijs.

Decretū. cuz dotib⁹. nihil tm̄ ꝺ eis disponet citra cōsensum p̄lati. ex̄ de of. or. cū ab ecclesiaruz. j. q. ij. c. vlti.

Quecūꝙ. ale. xij. q. i. p̄cipim⁹.

prestāt tm̄ huicū epo vl̄ ex prima instōne. vt. xviij. q. ij. eleutheri⁹. vel etiā rōne visitatiōis. vt extra de prescrip. cū ex officij. vel qō debet̄ ex cōsuetudine. vt. xviij. q. ij. seruiciū. capelle vero monachoꝝ subsūt epo qn̄tū ad vtrāꝙ legē. xvi. q. ij. sane. ⁊ ex̄ de priuile. cū ⁊ plātare. §. i ecclijs. nisi pleno iure fuerit mōasterio collate. ſʒ de hoc dicem⁹. xvi. q. ij. in prin.

Si ex laicis. sub monasterij. i. quasi ibi velit monasteriū ꝯstruere

q ¶ Ubi cōgregatio. sed quot hoīes faciūt collegiū monachoꝝ. rn̄. duo vel tres. vt ex̄ de elec. c. i. ſm leges tres. ff. de ver. signi. neraci⁹. ſʒ decē hoīes faciūt ꝑplm̄. vt. x. q. iij. vnio. ff. vi bo. rap. l. ꝑtor. §. i. ⁊ decem oues gregē lʒ q̄tuor vl̄ quiꝙ porci gregem faciāt. ff. de abigeis. oues. sed duo nō faciūt familiam. ff. de ver. sig. si detestatio. in fi.

Sic quidā. nō ꝑtinē. h habes ꝙ cōtract⁹ ꝛʒ sed pactū appositū in cōtractu contra naturā cōtract⁹ nō ꝛʒ. sic ex̄ de condi. appo. c. i. ⁊. xvi. q. i. si qs laic⁹. ⁊ ex̄ q̄ cle. vl̄ vo. infinuāte. sic. j. ꝺ cōse. di. i. si qs basilicā. ſʒ obijcit̄ nōne quilibʒ in traditiōe rei sue ꝑt ponē legē quā vult: ēt cū tradit rem ecclesie. vt ex̄ de cōdi. appo. verū. xviij. q. ij. eleutheri⁹. Itē laic⁹ ꝑt prediū dare eccl̄ie ⁊ in eo censuz retinē. xi. q. i. si tributū. xxiij. q. vi. tributū. simili⁹ pa-

Nouerint. nullā. j. xvij. q. iiij. sūt q. j. xvi. q. vij. decreuim⁹. cōtra. ſʒ ibi habent ptātē tm̄ defendendi ecclesias.

De his. tertia. alibi ꝺr ꝙ nihil habebit ꝑter cathedraticū. vt. j. e. q. iij. c. i. alꝭ ꝺ medietate. vt. j. c. ꝑri. nota ergo ꝙ tꝑe primitiuo cū pauperes essent epi: statutū fuit vt epi de eꝑatib⁹ ecclesijs ⁊ oīb⁹ bonis eccl̄ie sumerent medietatē. vt in. c. seq. ſʒ in oīb⁹ parrochialib⁹ ecclesijs tertiā. xvi. q. i. cōstitutū. ꝓcedēte tꝑe de ꝑrochialib⁹ tm̄ tertiā oblationū ⁊ decimarū haberēt. vt. j. e. c. decreuim⁹. postmodū quartā. xij. q. ij. vobis. ⁊ c. cōcesso. ⁊ c. q̄tuor. hodie aūt nec tertiā parrochialiū habebūt nisi ad fabricā repandā nec illā habebūt nisi velint fabricā reparare. vt. j. q. iij. c. i. ⁊. ij. ⁊. iij. vel dic ꝙ ſm cōsuetudinē ista dant̄. ex̄ de sepul. certificari. hodie āt cū sint diuites nihil habebūt ꝑter cathedraticū. vt. j. q. iij. c. i. Jo. sed certe qcqd dicat io. ꝑrochial̄ eccl̄ia tm̄ hʒ quartā decimaꝝ ⁊ eps aliā ꝓ se, alias duas quartas

retinet eps pfabrica ꝛ pauperibꝰ. vt. xij. q. ij. cōcesso. ꝛ. c. seq. de alijs redditibꝰ nihil hꝫ de cōsuetudine generali ꝛ prescripta eps. lꝫ pdicta. c. ꝛ alia videant dicere ↄtrm̄: ꝛ ita fuit sniatū p epo bonoñ. cōtra eccias scī iohis in persiꝫeto. ꝛ hoc videt expressuꝫ. xij. q. ij. vobis. ignaros. ar. ↄ illos q statiꝫ suspēdūt simplices sacerdotes. vt. xxviij. di. sedulo. ꝛ. c. qñ. Jt ar. p illo q cōsecutꝰ ē pbēdā dñ finxit se sciolū. f ❡ Dies. pasce. g ❡ Purgatiōeꝫ. nō tñ statiꝫ purgāt vicia sꝫ sūt signa future purgatiōis. vt. j. de cō. di. iiij. sicut. h ❡ Alia die. j. c. q. iij. ↄ. int cetera. i fi. vbi dr φ tm̄ p vnū diē morabit i qlibꝫ basilica sꝫ dic φ vno die erit cuꝫ sacerdote alio.

Antiquos. medietatē. fm distinctionem decretalis. extra de testa. requisisti.

Relata ē. alio precio. si isti prochiales ita soluerūt aliqd denarios aliqt ānis nūqd eps postea pt ad pcurationē petēdā redire. ar. φ sic. ex de cēsi. olim. ar. ↄ. ff. quēadmo. fui. amit. si cōem. vbi dr q vna fuitute vtit p altera pdit pmā. sꝫ qd si ptē pcuratiōis recipit aliqt ānis: nūqd p ptē itelligit retinuisse totū: vr φ sic. j. ō pe. di. i. vulgari. ff. quēad. fui. amit. si stillicidiuꝫ. §. vl. ꝛ. l. se. vbi dr φ p ptē retinet totuꝫ. ff. de fui. rusti. p. vna ē via. ar. ↄ. ex de prescrip. audit. ex ō capel. mo. dilectꝰ. breuit rndeas φ i pcuratiōe nulla currit pscriptō. ex de pscrip. cū ex officij. vñ siue ptē soluerit siue nihil sp pōt petere procurationem.

a ❡ Redimāt. tñ redimi pōt pcuratio. vt. j. e. q. iij. relatum. Jo. b ❡ Qui parare. vel parere.

Decreuimꝰ. ordinatori. i. sacerdoti. ꝛ h̄ verū ē si ptē fabrice receperit. j. e. q. iij. vnio. alit nō tenetur. sꝫ tñ ↄferre oꝫ cū alijs. vt. xvi. q. i. si mōachꝰ. ex de ec. edi fi. de his.

Episcopū. ānos. cū necessaria subest cā tē singulis annis pt visitare vt h̄. ꝛ. j. e. q. iij. cauendū. imo tūc quotiēscūqꝫ opꝰ est eccias visitare pt vt ex de offi. archid. mādamꝰ. sꝫ si nō ē necessitas de triēnio i triennīū visitabit. vt ex ō of. archid. vt archidiaconꝰ. vel hodie bis i anno. vt ex de cēsi. cū venerabil. sed qlit isto mandat alijs cū isto sit officium archidiacōi. vt. xxv. di. pplectis. sꝫ loqt de ea visitatiōe quā hꝫ in re sua eps: vel fm ↄsuetudineꝫ

Placuit. loci dr.

Adietatem sibi vendicet.

Antiqs canōes relegentes priora statuta credimꝰ renouāda vt de his q altario oblatōe fideliū ↄferūt: medietatē sibi eps vēdicet: ꝛ medietatē [g] sibi dispēsandā scdi gdꝰ clerꝰ accipiat: tā de ppris pdijs qꝫ de oi ↄmoditate i epoꝝ ptāte durātibꝰ. ❡ Jt ex ↄci. toletano. De epis q diocesiꝫ suā visitare ↄtēnūt ꝛ ad redimēdas māsiōes q visitātibꝰ debent clericos cogūt.

Relata ē corā sctā sinodo qrimōia plebiū φ sint qdā epi nolētes ad pdicādū vl ad ↄfirmādū suas p annū prochias circuire. q tñ exigūt vt māsiōes qbꝰ i pfectōe vti debuerant alio pcio [b] redimant [a] q parare [b] debebāt: q duplex ifamia negligentie ꝛ auaricie sctē sinodo magno fuit horrori statuerit itaqꝫ ne qs vltra exerceat id cupiditatis igeniū. ꝛ vt sollicitiores sint episcopi de suis gregibꝰ visitādis. ❡ Jt ex ↄci. terraconēsi. Annuis vicibꝰ eccie ab epis visitent.

Decreuimꝰ vt anti q ↄsuetudis ordo fuet. ꝛ ānuis vicibꝰ dioceses ab epo visitent: et si q forte basilica fuerit repta destituta ordiatori [c] eiꝰ reparari pcipiat: ab epis āt tertia pars ex oibꝰ accipiat sicut atiq traditione nouimꝰ eē statutū. ❡ Si āt eps iualitudie ipeditꝰ dyoceses suas p semetipsuꝫ visitare nō poterit: visitatiōis officiuꝫ cōmittat alijs. ❡ Vñ i ↄci. toletano iiij. legit. Jnualitudie guatꝰ eps visitatiōis officiū alijs cōmittat.

Episcopū p cūctas dyoceses prochiasqꝫ suas p singlos ānos [d] ire oꝫ vt exqrat q mō vnaqqꝫ basilica i repatōe sui idigeat. φ si ipe aut lāguore detētꝰ aut alijs occupatiōibꝰ iplicatꝰ adiplere nequerit psbros pbabiles aut dyacōes mittat q ꝛ redditꝰ basilicaꝝ ꝛ repatōes ꝛ mistratiū vitā iqrāt. ❡ Visitatores āt epi qd a clericis suis exqrere debeāt ꝛ qd eos docere i cōci. bracharēsi. ij. sic statutū legit. Que visitātes epi a cleric suis exqrere debeāt.

Placuit oibꝰ epis vt p singlas eccias epi ꝛ p dyoceses ābulātes primū discutiāt clericos quō ordinē baptismi teneāt vl missaꝝ. ꝛ qlit qqꝫ officia i eccia pagāt. ꝛ si recte qdē iuenerit deo gras agat. si āt mime docere debēt ignaros [e]: ꝛ hꝰ modis oibꝰ pcipere sicut atiq canones iubēt. vt añ. xx. dies [f] baptismi ad purgatōꝫ [g] exorcismi cathecumi ↄcurrāt i qbꝰ. xx. diebꝰ oino cathecumi simbolū qd ē: credo i deū patrē oipotētē: spālit doceat. postqꝫ ergo hꝰ suos clicos discusserit vl docuerit epi alia die [h] ↄuocata plebe ipiꝰ eccie doceant illos vt errores fugiāt ydolorū vel diuersa crimia. i. homicidiū: adlteriū: piuriū: falsū testioniuꝫ: ꝛ reliq pctā mortifera ꝛ qd nolunt sibi fieri alteri ne faciant: ꝛ vt credāt resurrectionē oim ꝛ diē iudicij i q vnusqsqꝫ fm opa sua recepturus sit. ꝛ sic postea eps de eccia illa pficiscat ad aliā. ❡ Jt ieronimꝰ ad damasuꝫ papā. Oblatiōes eccie laici vsurpare nō lꝫ.

Quia sacerdotes p oibꝰ orare solēt qꝝ elemosinas ꝛ oblatiōes accipiūt q frōte psumūt laici oblatiōes qs xpiani p pctis suis offerūt vel ipi comedere [i] vl alijs ↄcedere: cū ipi nō debeāt ex offō suo p pplo orare. ob hꝰ papa glose mittere te oꝫ illos psumptores i excōicatōnē ppetuā: vt ꝛ ceteri metū habeāt: ꝛ ampliꝰ hec i eccia nō fiāt. ❡ Jtē calixtꝰ pa. Mīnie auferāt a laicis oblatiōes altaribꝰ vl crucibꝰ sctē in eccia.

Sanctoꝝ patꝝ canōibꝰ ↄsona sanxiētes oblatiōes [k] de sacratissimo ꝛ reuerēdissimo altari bti petri ꝛ pauli apli ꝛ saluatoris ꝛ sctē marie rotūde aut ō alijs ecciaꝝ altaribꝰ siue crucibꝰ a laicis auferri penitꝰ iterdicimus. ꝛ sub districtōe [l] anathematis phibemꝰ. ꝛ ecclesias a laic icastellari [m] aut i futurū redigi auctoritate aplica phibemꝰ. ❡ Jtē damasus pa. Ecciaꝝ oblatōes sub laicorū dñio nō detineāt.

Hanc con suetudinē q ↄ sctāꝫ ecciaꝫ catholicā augeri vr oino iterdicimꝰ vt nllo mō vnqꝫ vllo tpe oblatiōes q ifra sctāꝫ ecclesiā offerūt sub dñio laicoꝝ detineāt sꝫ tm̄mō sacerdotibꝰ q qtidie dño fuire videt: illis sol liceat comedere ꝛ bibere: qꝛ in veteri testō phibuit dñs panes sāctos comedere [n] filijs israhel: nisi tm̄mō aaron [o] ꝛ filijs eiꝰ q lōge erāt ab istis panibꝰ q nūc i sctā eccia offerūt: qꝛ illi sub vmbra legis erāt: q vo mō sub gra sr spūs scti toto mūdo euāgelio coruscāte lucidiores eē videt. q frōte aut q ↄscia oblatiōes vult accipe q vix valet p vob nedū p alijs deo pces offerre: qꝛ puū ē et ↄ dñicū pceptum ꝛ detrimētum anime sue ifert q ill ō agere conat: qd ei nulla rōne cōcedit: qꝛ oibꝰ sctis pribꝰ nrisqꝫ prioribꝰ placuit hāc sāctionē fieri: ꝛ nos silit oēs i eisdē psistere volumꝰ vt nullꝰ audeat irritū facere hoc qd cōstitutū est si i ppetua dānatōe noluerit psistere. si qs vero ↄ hāc regulā nrāꝫ ꝛ ↄ reglāꝫ sāctoꝝ. cccxviij. patꝝ q i niceno ↄcilio hꝰ ↄstituerūt temerariꝰ psūptor fuerit ꝛ vlteriꝰ oblatiōes de sacris ecclesijs aufer

Q ❡ cū pplo. Quia sacerdotes. comedere. h̄ habes ar. decimas appellari nō solū ipa iura sꝫ et pūctꝰ ipos ꝛ φ et pūctꝰ nō possūt ↄcedi laic. arg. ↄ ex. ne pla. vices suas. c. vl. sꝫ dic vt dr. i. q. iij. si qs obiecerit. qd ad tēpꝰ pōt decima laicis ↄcedi nō tñ in ppetuum.

Sanctoꝝ. oblatiōes. laici g pūt cogi ad oblatiōes xvi. q. i. statuimus. sic ad decimas ꝛ pmicias. xvi. q. i. reuertimini.

l ❡ Et sub districtiōe. de h̄ dic vt. lxiij. di. sti. salōitane. m ❡ Jncastellari. vt inde fiant ppugnacula.

Hanc. comedē. arg. φ clerici ↄcubiarij nō debent comedere bona ecclesie. xxxij. di. preter h̄. ar. ↄ. xxxij. di. si q vo. ꝛ. xxxi. di. oino.

o ❡ Aaron. illi vero sacerdotes sēp comedebant panē diuū: qꝛ qlibet sabbato pponebātur eis illi. xij. panes q fuerunt dicti panes ppositiōis. sed nūqd de illo pane poterāt pascere familiā suā vl etiā canes suos. dictū ē i necessitatibus lice

bat comedē eos. vñ dauid ⁊ abimelech excusanᷦ. vt. xxv. q. i. §. ſi ꝗ. et
Sed cū. querit̄ an liceat eṗo vſurpare res eccleſie §. his ita. ⁊ hec qͦ nō habet dubitationē q: cōſtat ꝙ nō pōt vſurpare.
Aſellas. pauperes. q: ꝗcq̄d hꝫ eccīa pauꝑꝝ ē. xvi. q. i. qm̄ ꝗcq̄d
a ¶ Quos hodie ſuffic̄ ſolꝰ eṗs cū canōic̄. xij. q. ij. ſine. ⁊ ſi res

poſteratio pꝛiꝰ eñ cōputat ī vſurā ꝙ ī ſortē. vt. ff. de ſol. in his. §. vl. niſi dicas ꝙ ħ aliẜ ſit in fauorē eccīe. l ¶ Cēteſime. vſura dī cēteſima q̄ cōparaᷦ ſorti ī anno. m ¶ Abſq3 diſpēdio. i. ꝙ eccīa nihil dat tabellioī: ſꝫ ſolꝰ emptor: ſicut ē in ꝯtu demēt̄ ⁊ furioſi. C. de epiſ. audi. l. pe.
n ¶ Seruiētū. ar. cōtra. lxiij. di. ꝗto. o ¶ Vt plꝰ. quid ſi offerat plꝰ ꝙ

re moliꝰ fuerit: ſub anathematis vinculo ſit colligatꝰ ⁊ cōdēnatꝰ: rñ derūt oēs fiat fiat. ¶ Premiſſis auctoritatibꝰ eccleſie cū oībꝰ rebꝰ ſuis ad eṗi ordinatōnē ꝑtinere mōſtranᷦ: ⁊ tā eccīe ꝗꝫ oblatiōes ⁊ facultates eaꝝ a laicoꝝ diſpoſitione ꝓbanᷦ eē immunes.

Sed cū ᵖ in eṗoꝝ ꝑtāte facultates eccīe cōſtitute eē dicantur: ꝑtās diſpēſandi ītelligēda ē nō diſtrahēdi vl̄ dilapidādi. ¶ Vnd̄ in agathenſi cōci. legiᷦ. Res eccl̄ie aliq̄ modo eṗis alienare non lꝫ.

Aſellas vl̄ mācipiola eccl̄ie eṗi ſicut priſca ſanctoꝝ canonū ꝑcepit auctoritas vl̄ vaſa monaſterij q̄ ꝯmēdata fideli ꝓpoſito integro eccl̄ie iure poſſideant. i. vt eṗi neq3 vendere neq3 per quoſcūq3 ꝯtractus res vnde paupes ᑫ viuūt alienare ꝓſumāt. ¶ Qd̄ ſi neceſſitas cōpulerit aut pro eccleſie neceſſitate aut vtilitate vel in vſufructu vl̄ īdirecta vēditiōe aliq̄d diſtrahaᷦ apud duos ᵃ vel tres comprouinciales aut vicinos eṗos cā q̄ neceſſe ſit vēdi primitꝰ cōprobeᷦ vt habita diſcuſſione ſacerdotali ⁊ eoꝝ ſubſcriptiōe q̄ facta fuerit vēditio vl̄ trāſactō ᵇ corroboreᷦ. aliter facta vēditio vel trāſactio nō valebitᶜ. minꝰ vero vtiles poſſeſſiōes ꝑegrinis vl̄ clericis ſaluo iure ᵈ eccīe in vſuꝫ pꝛeſtare ꝑmittimꝰ. C. de ſacroſan. eccle. l. i. Imparoꝛ iuſtinianus ¶ Excepta ᵉ cā videlꝫ captiuitat̄. Imparoꝛ leo ¶ Ea ei q̄ ad beatiſſime eccīe iura ꝑtinēt vl̄ poſt hāc ꝑuenient tāꝙ ipſaꝫ ſacroſanctā ⁊ religioſaꝫ eccīaꝫ intacta cōuenit inuiolabiliᷦ cuſtodiri. C. li. ij. cōſtō noua. ¶ Hoc iuſ ᶠ porrectū eſt ad oēm locū venerabilē oēq3 collegiuꝫ qͦ actio pia cōſtituit vt nec pignoreᷦ ⁊ ꝑpetuo ſueᷦ ī his imobilibꝰ ᵍ q̄ ab imperialiᵇ domo ꝑdict̄ locis applicanᷦ. In ceteris eatenꝰ excipiᷦ ſi debitum vrget ⁊ hꝫ ſupflua vaſa nec aliūde ſoluere valet ne q̄d imobile alieneᷦ vl̄ diſtrahaᷦ ea geſtis habit̄ corā eo cuiꝰ eſt loci

ordinatio aliiſq3 ſanct̄ locis venerabilibꝰ vl̄ cōflata ⁱ cuiſlibet vēdanᷦ: qui āt hec accepit citra hāc obſeruationē hiiſdem penis ſubiaceat q̄ ī rebꝰ imobilibꝰ ꝑdite ſūt. ſi āt debitū qͦ vrget ex mobilibꝰ ſolui nō valet. pꝛimo res imobiles ſpāli dētur pignori cuiꝰ fructꝰ creditoꝛ ſibi reputet tā in ſortēᵏ ꝙ ī vſuras vſq3 ad q̄rtā cēteſimeˡ. qͦ ſi nolit tūc ordinatoꝛ domꝰ apud eū a q̄ ordinaᷦ habitis abſq3 diſpēdio ᵐ geſtis iuret maioꝛe ꝑte ibidē ſeruiētiū ⁿ cōſentiēte ⁊ debituꝫ vrgere nec ex mobilibꝰ ſolui poſſe: q̄ ſb ſecuto ꝑ. xx. dies rē eccl̄ie eē venalē publice ſit notū vt plꝰ ᵒ offerenti deᷦ ꝑcio modis oībꝰ ꝓ debito dādo: aliᷦ eni emptori res nō cōcediᷦ. ⁊ hoc inſcribaᷦ nil eē factū ī eadē re ad dānū diuine domꝰ emptore vero nō inuento res eſtiata diſtricteᵖ deᷦ creditori ī ſolutū ᑫ addita ʳ ī ꝑcio decīa ꝑter vniuerſe eſtiatōis: ⁊ accedēte ꝯſenſu ordīatoꝝ ⁊ maioꝛis ꝑt̄ ibidē ſuiētiū: ſit tn̄ ea res medioc̄ī inᷦ ceteras inſpecta ipiꝰ q̄litate ⁊ q̄ꝫtitate ⁊ onere. ⁊ is creditoꝛ hic itelligaᷦ q̄ qͦ credidit ꝓbatˢ ī vtilitatē religioſe domꝰ ꝓceſſiſſeᵗ. ¶ Sicut aūt alienatio reꝝ eccleſie iterdiciᷦ: ita ꝓhibeᷦ ne q̄ ſteriſ deᷦ ei poſſeſſio: aut aľs oneroſaᵛ veluti nomie fiſcaliū. ¶ Iᷦ ꝑdiū ꝑꝑ onꝰ fiſcaliū inutile alieneᷦ geſtis vt ſup cōficiēdis ⁊ eodē iuramēto ꝑſtito. i. ꝙ alia de cā n̄ alieneᷦ niſi vt imunitas eiuſdē venerāde domꝰ ſerueᷦ. ¶ Sꝫ ⁊ ꝑmutare pꝛicipes pn̄t ꝓ re maiori vel equali ſi reſpublica hͦ expoſcit pragmatica forma ſuper hoc ꝑcedēte. ¶ Itē ſibi inuicem rectē ᶻ ꝑmutāt: cū vtriuſq3 indēnitate eoꝝ. ſ. cōſenſu q̄ ⁊ ſup referunᷦ. ¶ Perpetua ᵃ ᵇ q3 emphitheoſis ī his rebꝰ ᶜ permittiᷦ: ſi res ī eoꝝ geriᷦ ꝑſentia q̄bꝰ hoc aſſignaᷦ lege: iurātibꝰ his q̄rū intereſt ex eo cōtractu nihil ad leſionē diuine domus effici: ſolitꝰ redditꝰ ipius rei q̄ fuit cū diuino iuri dedicareᷦ nō iminuēdo ᵈ niſi in ſextā ᵉ ꝑtē aut ſi ob cladē diminu

venalē ī ꝓuīcia alteriꝰ il le iterponet ꝯ̄cretū. vt. C. de ꝑdiis ⁊ aliis re. mi. l. ſi ꝑdiū. ⁊ eꝫ de fo. cō pe. ſanc. io. ſꝫ nō credo veꝝ cū ſufficiat cō
Q. ij.
ſenſus eṗi cū caplo. vt. xij. q. ij. ſine exceptiōe. b.
b ¶ Trāſactio i. ꝑmutatio.
c ¶ Nō valebit. ar. nō valere ꝯ̄cretū niſi aſſit ſubſcriptiō. eꝫ de his q̄ fi. a ꝑ. c. i. xcvi. di. bū quidēꝫ. xij. q. ij. ſine exceptione.
d ¶ Saluo iure. vt nō itelligaᷦ eē ꝑpetua donatio ſꝫ tēporaľ. vt no. ⁊ vi. q. i. poſſeſſiones ſꝫ ſi eccleſie daretur tūc intelligeretur ꝑpetua. eꝫ de his que fi. a ꝑla. ſi. cō. c. cū apoſtolica in fi. ⁊ c. ſeq.
e ¶ Excepta. xij. q. ij. ſacrorū.
f ¶ Hoc ius. qͦ ē. C. ꝯ̄ ſacroſan. eccl. iubenꝰ. quod loquiᷦ tn̄ de cōſtātinopolitana eccleſia.
g ¶ Immobibꝰ. cōſenſu tn̄ ꝑparoꝛis pn̄t alienari. j. c. ꝑ caꝛie. in autē. de alie. ⁊ emphi. §. ſanctiſſimas. col. ix.
h ¶ Ab ipiali ecce caſus vnꝰ ī q̄ ī nullo cāu ꝑt aliēari res eccīe. itē ī alio cāu nō pn̄t alienari ob aliq̄ cāꝫ. ſ. ſi ſub ea cōditiōe datū ē eccīe ne alieneᷦ. ī auᷦ. de aliena. ⁊ emp. §. ſciſſimas. ⁊ eꝫ de ꝯ̄di. appo. verū. ſꝫ ħ nō ē veꝝ. nō ei valꝫ ħ pactū cū ſit ꝯ̄ legē dei. vt. xij. q. ij. aurū.
i ¶ Cōflata. q: ad ꝓphanos vſus n̄ debēt redigi. vt. j. de cō. di. i. in ſcrā. ⁊ xij. q. ij. auꝝ. tn̄ in neceſſitate ꝑt obligari ad tabernā ⁊ ſub eadē forma. vt eꝫ de pigno. c. i. dicūt tn̄ q̄dā ꝙ nec vēdi nec obligari pn̄t: cū ſint res ſacre. C. q̄ res pig. obli. nō poſ. l. ij. ⁊ dicūt ibi nō eſſe nexū pignoris ſꝫ ſolā detētionē hꝫ quouſq3 reddaᷦ ei ſua pecunia ſicut alias pignꝰ detineri pōt ꝓ ea pecunia ꝓ qua nō ē obligatū. vt. C. ſi ob cirographariā pec. pi. l. vnica. Idē ꝑt dici de libero hoīe q̄ obligaᷦ. vt no. xxiiij. q. vi. vt pridē.
i ¶ Vel cōflata. eꝫ de pigno. nullꝰ. j. xij. q. ij. auꝝ.
k ¶ In ſortē. littere ē ꝑ

valet. tūc tn̄ iuſtū ꝑcīū recipiet. ſꝫ lex dicat ꝙ ꝯ̄hentes pn̄t ſe inuicē fallere. ff. de mino. in cauſe. ſed eccleſia in ſuis ꝯ̄tractibus nō dꝫ dolū facere. vt eꝫ de dona. per tuas.
p ¶ Diſtricte. ſ. vt cōſideretur q̄ntū inde poſſet colligi ī. xxv. ānis. ⁊ ꝓ tanto vendaᷦ. vt ī auᷦ. de ec. ti. col. ix. §. ſi aūt heres.
q ¶ In ſolutū. ħ ꝯ̄ iuſtō creditore aliud ꝓ alio ſoluiᷦ. cōtra illō. ff. ſi cer. pe. l. ij. Item daᷦ ei res mediocris in ſolutū cū optima dari deberet. vt. C. ꝯ̄ ſolu. auᷦ. niſi. Item ꝙ teneᷦ ꝓbare pecuniam verſam eē ī vtilitatem eccleſie: ⁊ ſic in tribꝰ oneraᷦ creditor ⁊ ideo ei additur decima pars licet ħ aliter alij intelligāt vt ſi res valebat. x. ꝙ ei vēdita ſit ꝑ. xi.
r ¶ Addita. hoc ē fauore eccl̄ie ſicut aliaſ fauore libertatis aliquis cogitur rem ſuam vendere. liiij. diſ. fraternitatem.
s ¶ Probat. ſꝫ nunq̄d creditoꝛ ita curioſus erit vt ſꝑ teneaᷦ ſcire ad quē vſuꝫ cōuertaᷦ hec pecūia. ſꝫ ſm ħ nullꝰ iueniᷦ q̄ cū eccīa ꝯ̄heret. ff. de mino. veꝝ. §. ſi locupleti. ⁊ l. ꝙ ſi minoꝛ. ſꝫ dic ꝙ ſuffic̄ ꝓbaᷦ ꝙ eccīa tūc tpis egebat pecunia. vt. ff. de exerci. lucius ne ſi nimia ſubtilitate circa res eccīaꝝ laboremꝰ illa ſubtilitas eis in ꝑnicieꝫ vertaᷦ. C. ad trebel. l. pe. in pꝛin. C. de ver. ſig. l. iij. in fi. ē tn̄ ar. ꝯ̄. ff. de in rem v̄ſo. ꝙ ſi fuꝰ §. pe.
t ¶ Proceſſiſſe. ſi. eꝫ de depo. grauis.
v ¶ Oneroſa. q̄ plꝰ hꝫ incōmodi ꝙ cōmodi. res eñ trāſferᷦ cū onere ſuo. vt. xvi. q. i. ſi q̄s laicꝰ.
x ¶ Recte. ſi ꝑdiū vniꝰ alij ē vicinū. vt ī auᷦ. de ec. ti. §. finaliᷦ heres. col. ix. ⁊ eꝫ de re. ꝑmu. ad q̄ōnes.
a ¶ Perpetua. i. vſq3 ad. xx. ānos. iſti. ꝯ̄ ꝑpe. ⁊ tēpo. acᷦ. in pꝛin.
b ¶ Vel ꝑpetua. i. q̄diu viuit. ff. ꝓ ſocio. l. i. ⁊ j. c. ꝓ cātic. vl̄ ꝑpetua i. q̄diu penſio ſoluiᷦ. vt iſti. loca. §. adeo. ſicut excōicatio dī ꝑpetua. i. q̄uſq3 penitet. vt. ꝯ̄. c. q. i. q: ⁊ xxvij. q. i. de viduis. vl̄ vſq3 ad tertiam generationē. vt ī auᷦ. de nō alie. aut ꝑmu. §. emphitheoſim. ⁊ §. q: vero leonis.
c ¶ His rebꝰ. ſ. in rebꝰ nō multū vtilibꝰ.
d ¶ Nō iminuēdo. i. ſi ē minuēda nō ē plꝰ minuēda.
e ¶ Sextā. nō remouet q̄n plꝰ poſſit dari
f ¶ Nūc penſione. i. q̄ta penſio inde nūc pōt hri.
g ¶ Subtiliᷦ. i. vt ſi cōſidereᷦ q̄ntū in. xx. ānis inde colligaᷦ. vt in auᷦ. de nō alie. aut ꝑmu. §. q: ve

ro leonis h ¶ Per biēniū.h ē tm̄ puilegiū ecc'ie vt stati expellat colonū nō soluētē pēsionē. vt ar. ex̄ de iureiur. q̄relā. & c. puenit. Idē ē in colono fi/ sci. ff. de pub. & vec. l. vectigalia. int̄ puatos req̄rit̄ triēniū. C. de iure ēphi. l. ij. i locatiōe biēniū. ff. loc. q̄ro. §. int. i ¶ Tpis. p̄teriti: fm̄ alios futuri: i odiū isti9 & i fauorē ecc'ie. k ¶ Impendērit. sz huic obstat. liiij. di. gnal. & ex̄ de i ite. re. c. i. sed ibi bōa fide fecit sū/ pt9: h mala fide. xij. q. ij. c. vulterane. l ¶ Ex additis. ō no uo. i. medietas q̄ ac/ crescit dabit̄ cū anti q̄ pēsione. alij dicūt q medietas antiq̄ & medietas noue dabi tur. m ¶ Medi etas. ei9 q̄ accreuit. n ¶ Non ḡtuito. vt emptor. o ¶ In cremēto. i. oēs fruct9 pceptos medio tpe. xij. q. ij. nō liceat. p ¶ Venerabilez. vt xij. q. ij. dyacōi. & c. si q̄s. & c. q̄cq̄d. C. ō rei vē. si macipiū. q ¶ Aliō. ō. xij. q. ij. dyacōi. vbi suffic̄ q tm̄ idē destituat̄. sz ibi loq̄t̄ de aliēatore. h de eo cui ē alienatuz r ¶ Sz meli9. h appo suit guarneri9 de le/ ge q̄ ē. C. de sacrosā. ec. sācim9 nemini. sz corrigit̄ i aut. col. ij. de nō alie. §. q2 vero leonis. & p canonez. xij. q. ij. vulterane. vn̄ siue bōa fide siue ma la accepit hz regres/ sū ad auctorē suū. vt ex̄ de re. ec. n̄ alie. ad audiētiā. lz sit arg. ō. C. ō euic. si fidū. vbi dr̄ q male fidei pos/ sessor non alr̄ hz re/ gressū ad suū aucto/ rez nisi sit sibi cautū de euictiōe. dicūt tm̄ q̄dā q si ē male fidei possessor ille qui reci pit tūc nec aduersus eccīaz nec aduersus alienātē hz actionez vt. xvi. q. iij. vniuer/ sas. si ē bōe fidei pos sessor hz actionē ad/ uersus eū tm̄ q̄ alie/ nauit. vt. xij. q. ij. vul terane. meli9 ē vt di/ cas siue bōa fidē siue mala fidē ōparit sp hz actionē aduersus a/ lienātez. s ¶ Si yconom9. pstet̄. ex̄ ō his q̄ fi. a p. sine cō. ca. cū aplica. & c. se. ibi. ppetua firmitate t ¶ Cognatis. & sic dā nosū ē alicui offiū su uz. vt. vij. q. i. cōstitu Precarie. tunc pcarie h dicūt̄ q̄

ta fuerit. tūc cōstātenūc pēsiōe ei emphi theosim det̄. ¶ Nō si res p̄ciosa q̄dē ē parū tm̄ aut nil p̄stet pēsiōis. res subtili ter9 extimāda ē vt ex hac iusta pēsio cō stituat̄. ea tm̄ sola detur i emphitheosiz q̄ ad hoc videnē ꝯgrua yconomo & alijs gubernatorib9. ¶ Qui rē hmōi ꝯductā vl' i emphitheosim acceptā fecerit dete/ riorē aut canonē p biēniū^b nisi soluerit repelli pōt vt tm̄ soluat toti9 tpis^i pēsio nē & id i q̄ rē lesit resartiat: nō repetitur9 si quid impēderit^k noie meliorationis. ¶ Si q̄s vō ruinas hn̄t memorate do mus q̄s reedificare nō valēt i ēphitheo sim detur ppetuā. emphitheota vsuro materia deposite hitatiōis dom9 vt pē sio minuat̄ i tertiā partē ab ea q̄ stātib9 adhuc hitatōib9 colligebat̄ aut eo pri9 reedificāte ex additis^l illic p extiatione pēsionib9 medietas^m det̄ religiose do/ mui nā priore cāu ab initio ēphiteosis p̄stāda ē pēsio. ¶ Qui vō res iā dictas nō ḡtuito^n alienatiōis titulo citra for/ mā legis accipit rē q̄dē cū oī icremēto^o medij tpis restituat. ei9 āt qō dedit nul lā aduersus venerabilē^p domū sz aduer sus eū q̄ alienauit hēat actōez. donata ri9 aūt & rez cū oī cā restituat & aliud^q tā tūdē. Creditor q̄z restituta re pignora ta crediti actione ꝯ solū pignoris dato rē nō eccl'iam hz emphiteosis acceptor ab ea cadat nec qō dedit repetat. ymo stati soluat qō solutur9 eēt si iure ꝯtrissz sz meli9^r dr̄ oīno denegādas actiōes eē hmōi acceptori. Itē. Codice li. i. ti. ō sa crosctis ec. Impator leo. ¶ Si ycono mus ecc'ie pspexerit expedit̄ vt cuiq̄z de siderāti certaꝝ possessionū atq̄ p̄dioꝝ vrbanoꝝ l' rusticoꝝ ad ius eccl'asticū p tinētiū tpalis vsufruct9 possessio p peti tiōe ipi9 p̄stet̄^s. ei9 tūc tpis qō int̄ vtros q̄ cōuenerit siue i diē vite sue si ab eo q̄ desiderat postulet̄. pacta cū eo q̄ hoc e/ legerit ineat yconom9 atq̄ conscribat p q̄. & tp̄s itra qō hoc p̄stari placuerit sta/ tuat̄. & manifestū sit qō q̄sq̄z accepit ad iuicē hui9 bn̄ficij gr̄a p̄stādo q̄dē eccl'ia stici p̄dij p tpe vsufructu. post statutuz aūt tp̄s & placitū redditū ip̄oꝝ ppriera te ad ius & dn̄iū eccl'iasticū recurrēte fir miter. ita vt siue cōpleto vō spatio qō i ter eos fuerit constitutū seu mortis sue tpe si hoc q̄z ꝯuenerit is q̄ eccl'iasticam possessionē & ceteroꝝ redditū vsufru/ ctū habēdi gr̄a pacto iteruenīēte susce/ pat nō min9 q̄z altert9 tāte q̄ztitatis q̄z/ te accepat reddit9 cū ip̄oꝝ p̄dioꝝ dn̄io & reb9 imobilib9 eorū q̄z colonis & māci pijs eccl'ie derelinq̄t. nisi eū hac ꝯditōe

c̄ā p̄statōes vsufruct9 i recōpēsatiōe ei9 ppetatis q̄ dat̄ ecc'ie. Itē p̄ caria ē q̄dā ꝯct9 affinis ēphitheosi. sz i h differūt q2 de quiquēnio in quiquēniū renouat̄ vt i palea seq̄nti ex̄ de p̄ca. c. i. q̄sq̄ ē pcariū qō p̄ cib9 ad vtēdū alicui dat̄ & illō reuocari pt̄ q̄ñcūq̄ nō obstāte aliq̄ pa cto. vt. ff. de p̄ca. cū pcario. & ex̄. c. c. vl. x ¶ Dupl'ū. vl̄ ꝯdicē illi. ō e. si yconom9. vbi dr̄ q tm̄/ dē dari dz: sed lex illa bēigni or: ē canōe vel canō loq̄t̄ i co casu cū sciēter ē vl̄ debit̄ q̄ re/ cipit rē ecc'ie. y ¶ Cogi. fal lit vt. vij. q. i. oīs. & vbi q̄s alij pdest & si bi nō nocz. vt ff. ō aq̄ plu. ar. in sūma. §. itez var9. & lxxxvi di. pasce. z ¶ Nec ꝯmu tatiōes. h itel ligas i rebus collatis ecc'ie ab ipatore. vt ō. eo. h ius. in pri. vl' loq̄t̄ fz tpe sua. Episcop9 idiguerint nō q̄lit̄ expōi tur h ꝯbū idi guerit: vt arce at̄ tm̄ ad victū & ad vestitū. ar. ō. ex̄ de p̄b. de mōachis. b ¶ Victu. q̄ tm̄ melior vel peior: dād9 est fm̄ q̄litatē pa sonaꝝ. vt. xli. di. nō cogāt. & noie cibario tn̄ nō itelligū tur vestimēta sz noie alimē toꝝ itelligunt̄ vestes & habi tatio. vt. ff. de adi. le. l. vl. & l. añpenulti. c ¶ Aut fratri b9. p̄sumit̄ eñ q h carnalia more faciat. vt lxxxi. di. decē ter. sic. ō. c. hic vsus. licet de ap. postremo. sic econuerso ꝯsāguitas qñ q eludit suspi tiōe. vt ex̄ ō co ha. cle. & mu. a nobis. d ¶ Presbite ri. eq̄ punīūt̄ illi q̄ non resi/ stūt. s. officiāi sicut ipse ep̄s

pacta inita fuerit ea q̄z decernim9 nō va lere. ¶ Nā h^c vsus p̄statio locuz hz i oī domo religiosa: q̄ finito res vtraq̄ ple/ no iure pueniat i domū iā dcāz nec tribu tis q̄dē ḡuata sit maiorib9 ea res q̄ dat̄ ad inuicē q̄buscūq̄ modis alijs pmitti/ tur. iterdicit̄ tm̄ certis p̄sōis rē eiusmodi accipe vt yconomo eiusq̄z cognatis^t. ¶ Itē ex ꝯci. mediomatricis. Ecclastica rū reꝝ q̄lit̄ pcarie fieri debeāt. Precarie^v a nemie de reb9 ecclasti/ cis fieri p̄sumāt̄ nisi tm̄ q̄ztū de q̄litate ꝯueniēti dat̄: ex ppo duplū^x accipiāt ex reb9 ecc'ie i suo tm̄ q̄ dedēt noie si res p prias & ecclasticas fructuario vsu tenet̄ voluerit. si āt res pprias ad p̄ns dimise rint: tūc ex reb9 ecclasticis triplū fructua/ rio vsu i suo tm̄ q̄sq̄z noie sumat: q2 sic e as queq̄z tractare vt reꝝ alienaꝝ dispē/ satorē cōuenit nō vt ppaꝝ largitorem. decreuit ēt scā sinod9 & ipial' auctoritas denūciat: vt a n'lla p̄tāte q̄s cogat̄ facet̄ p̄cariā de reb9 deo & scis ei9 dicat̄: cū rō & vsus obtiēat nemīnē cui nō vult ꝯ vti litatē & rōnē cogi^y de ppo facere bn̄fici/ uz: nec ꝯmutatōes^z reꝝ vl' mācipioꝝ ec/ clesiasticoꝝ q̄lib3 p̄sōa sine licētia & re/ gio ꝯsēsu facere p̄sumat. ¶ Itē ex ꝯci. Preca beluacēsi. De eodē. Palea rie de quiquēnio i quiquēniuz fm antiquā ꝯsuetudinē reuocēt̄. ¶ Itē ex cōci. cartaginēsi. De eodē. Palea De p̄carijs q̄ a rectorib9 eccīaꝝ irrō nabilit̄ fiebant et se suosq̄z successores pena ḡui obligabāt vt fcā ip̄oꝝ nequis sent dissoluere p̄cipim9 vt nemo succes/ sor i añcessoris sui pena sit obligat9. sed sue puidētie sit ꝯcessū vt si añcessor ei9 res ecc'ie irrōabilit̄ distribuit: ab eo ad ius ecc'ie eiusdē reuocēt̄. ¶ Itē ex ꝯcil. marti pa. Res ecc'ie dispēsādi p̄tātē hz ep̄s: Episcop9 hēat p̄tātē i reb9 ec clesie vt dispēset necessitatē hn̄tib9 cū oī reuerētia & tiore dei: pticipare euz ēt oz q̄ necessaria st̄: si tm̄ ip̄e aut q̄ cū eo sint frēs idiguerit^a aliq̄ vt necītatē n'llo mō patiāt̄ fz apl'z scm̄ dicētē victu^b tm̄ & tegumēto his ꝯtēti sum9. si āt res eccīa sticas ep̄s i suas ppas volūtates vsurpa re voluerit: aut frīb9^c vl' filijs vl' q̄buscū q̄z ppiq̄s suis ōderit p̄tātē: vt p eos la/ tent̄ ledāt̄ res ecc'ie: hūc oz obnoxiū esse ꝯcilio. sin alit̄ ep̄s vl' q̄ cū eo st̄ p̄sbiteri^d aut dyacōi accusēt̄ q̄ ea q̄ vl' ex redditu vl' ex q̄lib3 actu ecc'ie venent̄ i suos vsus colligūt & paupes fraudāt & fame cōfi/ ciūt. hos ei corripi oz fm qō ordiatū fu erit a scō ꝯcilio. ¶ Si vero ꝯ hāc phi/ bitiōez aliq̄ de reb9 ecc'ie ep̄z vēdere ꝯti/

gerit: τ res ip̄a eccl'ie restaurāda τ ip̄e gˢ du suo deijcied⁹ decernit. ¶ Vn̄ in eod cōci. martini pape legit. De ep̄o q̄ nll'a

Si q̄s necessitate res eccl'ie vēdit ep̄s nulla eccl'astice rōnis necessitate ꝯpulsus i clero suo aut forte vbi p̄sbr nō est ᶜ d reb⁹ eccl'iastic. p̄sūpserit aliq̄d vēdere τ res ip̄as eccl'e ꝑprie restaurare cogat τ i iudicio ep̄oꝝ deijciat. audit⁹ τ cōuict⁹ τ tāq̄ furti aut latrocinij re⁹ suo pri

Quid vos noie uel honore cathedratici ep̄s exigere d'beat i. ij. ꝯci. bracarēsi. legit. Preter honore cathedratici nihil ep̄s p dyoceses exigat

Placuit vt null⁹ ep̄oꝝ p suā dyocesiz ābulās pt honorez cathedre sue. i. duos solidos ᵇ aut aliud aliq̄d p eccl'ias tollat: neq̄ tertiāⁱ ptē ex q̄cūq̄ oblatōe ppl'i i eccl'ijs prochianis facta sibi vsurpet. s3 eccl'e repatōi huet τ singl'is ānis ep̄o rōᵏ fiat. nā si tertiā ptez illā ep̄us tollit lumē τ sartatecta abstulit eccl'ie. silr τ prochiales cl'ici huili more in aliq̄b⁹ opib⁹ ep̄o huire nō cogāt. q: scriptū ē: neq̄ vt dn̄antes i clero. ¶ Itē ex ꝯci. apō merech. Basilicaꝝ repatiōi pficiat tertia quā ep̄us accipe ꝯsueuerat.

Priscis q̄dē canōib⁹ erat d'cretū vt ep̄s d prochitanis eccl'ijs tertiāˡ cōseq̄ret cui sua plenissime sufficere nō pn̄t placuit huic scō ꝯcilio vt null⁹ puītie lusitanie ep̄s a q̄l3 prochitana eccl'a tertiā auferre p̄sumat. s3 q̄ extīn ꝯseq̄ poterat: reperatiōi basilicaꝝ pficiāt. ¶ Itē ex cō. toleta. Nō accipiāt ep̄i tertiam nisi diruitas eccl'as repare voluerit

Vnio nfe ꝯgregatiōis decreuit atq̄ instituit. vt tertiasᵐ q̄s antiq̄ canones d prochijs suis hr̄e ep̄os cēsuerūt si eas exigēdas crediderit ab ip̄is ep̄is dirute eccl'ie repent. si vo eas maluerint cedere eccl'ie ab earūdē cultorib⁹ sb cura τ sollicitudie sui pōtificis repatō eisdē ē adhibēda basilicis q̄ si oēs eccl'ie aut icolumes fuerit aut q̄ dirute erāt repate extiterit hm ātiq̄ruz canonū istituta. si tertias sibi d'bitas vnusq̄sq̄ ep̄s asseq̄ voluerit. facultas illi oīmodaᵃ erit. ita vicz vt citra ip̄as tertias null⁹ ep̄oꝝ q̄ppiā p regijsᵇ inq̄sitiōib⁹ a prochitanis eccl'ijs exigat. nihilq̄ de p̄dijs ip̄aꝝ eccl'iaꝝ cuiq̄ cāe stipēdij dare presumat. s3 τ hoc necessariū istituere duxim⁹ vt plures eccl'ie vni nequaq̄ cōmittāturᶜ p̄sbro q: solus p totas eccl'ias nec officiū valet ꝑsoluere nec reb⁹ eaꝝ necessariā curā impēdere. Eadē scz rōne precipim⁹ vt eccl'ia q̄ vsq̄ ad decē habuit mācipiaᵈ sup se hēat sacerdotē. q̄ vo minus alijs cōiūgāt eccl'ijs. Si q̄s sane ep̄oruz hāc nr̄am ꝯstitutionē puipēderit: duoꝝ mensiū spatio se nouerit excōicatōe mulctari. ¶ Item pelagi⁹ cresconio illustri. De codē.

Illud te volum⁹ modis omnib⁹ custodire ne quisq̄ ep̄orum sicilie de prochijs ad se ptinētibus noie cathedratici ampli⁹ q̄ duos solidos p̄sumat accipe. neq̄ cōpellere p̄sbros aut clericū prochiaꝝ suaꝝ supra viresᵉ suas ei cōuiuia prepare. ¶ Itē gelasi⁹ papa fabiano ep̄o. Baptizādis numerus nō imponatur nec cathedraticum vltra morem vetustum exigatur.

Nec numer⁹ᶠ baptisandis iuste creditur imponēd⁹ cū quāti petierint vel ad regeneratiōem festinauerint: non sint p alieni⁹ volūtate pellendi. Et ideo frater carissime hm̄ōi supfluā ꝯstitutōez modis oībus remouebis vt vnusquisq̄ aut in vicina sua eccl'ia aut in electaᵍ p sue mentis arbitrio baptiset. cathedraticuz etiā non ampli⁹ q̄ vetusti moris extiterit ab ei⁹ loci p̄sbro noueris exigēdū. τ de his q̄ die dedicatiōis fuerint offerentiū deuotiōe collata ꝯsuetudinēʰ q̄ gn̄aliter oib⁹ eccl'ijs ē p̄scripta huab. ¶ Cathedraticū qd his auc'tatib⁹ ep̄is pmittitur exigere pter medietatē vel tertiā ptē oblationū q̄ etiā p varia eccl'iaꝝ ꝯsuetudine ex p̄missis auctoritatib⁹ ep̄o debet intelligendū est. nec illa ps oblationum oīm gn̄aliter intelligēda est sed vel anniuersarie dedicatiōis vel q̄rundā ēt solenniū dieꝝ put int ep̄m τ sacerdotē tpe dedicatōis ꝯuenerit. ¶ De his vo ep̄is q̄ per prochias suas crudelr deseuiūt sic ē statutū in tertio ꝯci. toletano. Vltra morē antiquum a parrochianis presbiteris nihil ep̄i exigant.

S vt.C. de apell. q̄m̄. et. ij. q. v. ij. qua propter. Si q̄s nō ē q: forte mortu⁹ ē q: sede vacāte non pōt alienari res ecclastica. xij. q. ij. si q̄ de reb⁹. τ meli⁹ ex ne se. va. nouit. τ ñ. h. dicit q̄ sede sacerdotali vacāte auc'te ep̄i pōt fieri alienatio: vt. l xxi. di.. fraternitatē. τ. s. e. q. i. decretū. τ est ar. p ip̄o. C. q̄ admit. ad bo. pos. bonoꝝ. s3 eccl'ia ep̄ali vacante nihil oino pōt cl'ici alienare. Itē p3 hic q̄ ep̄s nihil pōt alienare sine cōsensu sacerdot. xij. q. ij. placuit. τ. c. abbatibus. f ¶ Honore. pena eīn aliena. Q. iij. natiōis inde bitē de posito. xij. q. ij. vulterane. et ca. abbatibus. τ. c. apl'icos. τ. xvij. q. iiij. nullus. Quod vero. duos solidos a q̄l3 eccl'ia pt ep̄s petē noie cathedratici p̄terq̄ a monasterio: vt. j. e. inf. ꝯt nī i necessitate a cl'icis collectaz petere. ex̄ de cen. cū apl's appellat ⁊ tertiā q̄nq̄ synodatica: vt ex̄ de cē. oli. q̄m frequēter in synodo dat. isti autē denarij erūt hm cōez monetā regionis: vt. ff. d lega. iij. nummis. τ si plures monete sunt forte meliores dabūtur. ex̄ d iureiur. q̄to. i fi. vel saltē mediocres: vt ex̄ de cen. ex pte. Itē pter cathedraticum pōt ep̄us petere moderatā ꝑcuratiōem: vt. j. c. inter. Placuit. solidos ad pl⁹. min⁹ eīn q̄nq̄ dat: vt ex̄ de cen. olim: vt. j. e. nec numer⁹. τ forte solid⁹ h appellat aure⁹: vt. C. de spo. l. ij. τ isti. de pena temē. li. in fi. i ¶ Tertiā. s. e. q. i. de his. τ. c. decreuim⁹. ꝯ so. tertiā h3 cū vult h on⁹ fabrice subire. xij. q. iij. c. vl. τ. j. e. vnio. k ¶ Ep̄o ratio p archidyaconū d reddittib⁹ τ possessiōib⁹ eccl'ie: vt xxv. di. plectis. l ¶ Priscis. tertiā. pt h intelligi d tertia q̄ debet ip̄i fabrice. alij dicūt d tertia illa q̄ debet ip̄i ep̄o vt illā nō d'beat hr̄e ex q̄ abūdat nisi velit on⁹ fabrice subire. m ¶ Vnio vt tertias. h, intelligit h d tertia oblationū nō d tertia decimatōnū. s3 ꝯ eū est. ex̄ de p̄scrip. d q̄rta. alij dicūt q̄ ep̄s hodie nullā hēbit tertiā, nisi in duobus casib⁹. vn⁹ si vult repare eccl'iā. τ ali⁹ si incūbit on⁹ regale: vt h d'. S3 veri⁹ est q̄ ep̄s ad suū comodū h3 vnā tertiā p se τ aliā quā pt tenere si vult subire on⁹ fabrice. hēbit ꝑterea ptē oblationū tpe dedicatōis: vt. j. e. nec numer⁹ τ. xviij. q. ij. eleutheri⁹, s3 q̄d si ep̄s ptē fabrice recepit. deīn cū eguerit ecclesia repatiōe voluerit eccl'ie cedere tertia illā. dic q̄ nō pt. sic nec vsufructuarius in tl'i casu pt vsufructū cedē: vt. ff. de vsufru. s3 cū vsufructuari⁹. τ. l. se. ff. de aq̄ plu. ar. is cū quo male dic. io. q: repare d3 ep̄s eccl'iā p⁹ q̄ h3 q̄rtā fabrice q: res trāsit cū onē suo vt. xvi. q. i. si q̄s laic⁹ a ¶ Omnimoda. h appet q̄ illaz tertiā pt ep̄s in suos vsus ꝯuertere cū eccl'a nō eget repatōe. s3 forte ꝯriū ē. xij. q. ij. vobis vbi d': q̄ ānuatiz reseruabit. so. ibi loq̄t d illa pte q̄ ptiet ad repatōem ep̄alis ecclesie. h vo d tertia prochialis eccl'ie. b ¶ Pro regijs. ar. q̄ p itinere ad papā vel ad regē non pn̄t ep̄i vltra statutū petē: vt ex̄ d cen. cuz apl's. ꝯ. xvi. q. i. placet. c ¶ Cōmittātur. h ē casus vn⁹ vbi aliq̄s pt hr̄e plures eccl'ias. alij cas⁹ sūt notati. xxi. q. i. in sūma q̄stiōis. τ. c. relatio. d ¶ Māicipia. cū g̃ decē faciūt plebē pt3 itellect⁹ illius. c. s. ij. q. v. p̄sbr si a plebe. io. e ¶ Illud. supra vires ne victū longi tpis breuis hora ꝯsumat ex̄ de cen. cū apl's. τ hm q̄sdā a paupib⁹ nihil petet: vt. i. q. ij placuit. ar. j. e. cauēdū. s3 h nō ē vez. q̄a si al. q̄s vltra vires fuerit grauat⁹ fiet collatio ab alijs: vt ex̄ d cen. cū instātia. et c. ꝑcuratōes. nō āt dabit ep̄o nisi lac ad bibēdū ne ieiunioꝝ doctrinā rubētibus buccis p̄dicet: vt. xxxv. di. sexto. τ. c. eccl'ie. nec bib3 vltra tertiā vicē: vt. xliij di. in illa palea. q̄n p̄sbr. τ cōmed3 lardū vel carnes veruecinas cuz aceto: f ¶ Nec numer⁹. vt. C. d erogatōe. mil. āno. l. i. li. xij. ar. ꝯ. xli. di. nō cogāt forte ꝯsuetudo fuit q̄ hm numeꝝ baptizādoꝝ tm̄ vel pl⁹ recipiebat qd erat iniquū: vt. i. q. i. baptizādis. τ. c. placuit. g ¶ In electa. ꝯriū ē. j. xiij. q. i. c. i. vbi d': q̄ ideo prochie sūt distincte ne aliq̄s iura alteri⁹ vsurpet. ad h dicūt quidā q̄ h. c. loquit hm ea tpa q̄n nōdū prochie erāt distincte. s3 hoc stare nō pt. q: dyonisi⁹ q̄ distixit d yoceses diu ꝑcessit gelasiū cui⁹ istud. c. est. dicas g̃ q̄ loq̄t de iudeis vel paganis vel trāseuntib⁹ τ talib⁹ q̄ nō hn̄t certū domiciliū. qd eīn h de pueris nō loq̄t. pt3 ex eo q̄ d': aut in electa, ip̄i

Uia cognouim⁹ epos p ꝑrochias suas nō sacerdotaliter agere sȝ crudeliter deseuire. ⁊ duȝ scriptum sit forma estote gregi nō vt dn̄antes in cleꝝ q̄ exactiōes dyocesi sue vel dāna infligūt. ideo censem⁹ excepto qd veteꝝ constitutōes a prochijs hr̄e iubent epos vt alia q̄ illis hucusq̄ ꝑsumpta sūt denegent. hoc est neq̄ in angarijs ꝑsbyteri aut dyacones neq̄ aliquib⁹ fatigent̄ indictionib⁹ ne videamur in eccl'a dei exactores potius q̄ dei pōtifices noīari. hi vero clerici tā locales q̄ dyocesani qui se ab epo grauari cognouerint: q̄relas suas ad metropolitanū deferre nō differant. ⁊ metropolitanus nō moret̄ huiōi ꝑsūptiōes auertere.

Itē ex ↄci. cabilonēsi. **A prochianis stipēdia nō nisi cum caritate epi exigant**

Auendū est sane ne cuȝ epi p parrochias suas peragrāt quādā nō solū erga subditos sȝ etiā erga socios tyrannidē exerceāt. ne qd absit nō cuȝ caritate sȝ cū q̄dā iactātie temeritate. nec cū graꝝ actōe: sȝ cū q̄dā iudiciaria inuētiōe stipēdia laboris ab eis exigāt. obuiādū modis omnibus est vt si qn̄ eis peragrande parrochie necessitas incūbit in cōfirmādis hoibus in inquirēdis reb⁹ emēdatione dignis in ꝑdicatōe verbi dei. in lucris aiaꝝ poti⁹ q̄ depdādis ⁊ spoliādis hominib⁹ ⁊ scandalisandis fratrib⁹ operā dent. ⁊ si quādo eis ad peragendū ministerium suū a subditis aut fratrib⁹ aliq̄d accipiēdū est. hoc sumope obseruare debent ne quē scādalisent aut grauent. tanta ergo discretio in hac re tenenda est. vt verbi dei ꝑdicator vbi ꝓprij sūptus desunt a fratrib⁹ accipiat ⁊ idē fratres illi⁹ potētia nō grauent̄: exemplo apl'i pauli qui ne quē grauaret arte ⁊ manib⁹ victū querebat.

Itē ex cōci. toletano. viij. **Ultra duos solidos a prochianis ecclesijs epus nō presumat accipe vel auferre**

Inter cetera deniq̄ q̄ consensu cōmuniter nos cōferre cōpetēter oportuit querimonias etiā prochialiū ꝑsbyteroꝝ gallie ꝓuintie solertissime dicernere decreuim⁹. quas cōtra pontificū suoꝝ rapacitates necessitas vt cōpūn⁹ tādē cōpulit in publicū examē deferri. hi enī pōtifices vt eorūdē euidēs iq̄sitio patefecit in discreto moderamie prochitanas eccl'as ꝑgrauātes dū in exactiōib⁹ sup̄fluis frequētes existūt pene vsq̄ ad exinanitōeȝ extreme virtutis q̄sdā basilicas ꝑduxisse ꝓbant̄. nec ergo fiat d cetero qd ↄstat hacten⁹ inordiate ꝑsūptū. nō āpli⁹ q̄ duos solidos vnusq̄sq̄ epoꝝ ꝑ fate ꝓuincie p singl'as dyoceses vel basilicas iuxta synodū bracharēseȝ ānua illatiōe sibi expetet iferri. mōasterioꝝ tn̄ basilicis ab hac solutōis expēsiōe seiūcti. cū vo eps dyocesim visitat nulli p m'titudie onerosus existat. nec vnq̄ quinq̄genariū numeꝝ euectiōis excedat. aut āpli⁹ q̄ vna die p vnā quāq̄ basilicā morādi liciaȝ hēat. qcūq̄ vero pōtificū eorūdē aliter q̄ decreuim⁹ agēdū ꝑsūpserit. correctioni ꝓculdubio canonū sb iacebit tāq̄ ↄstōnū synodaliū trāsgressor ⁊ epoꝝ ac ꝑsco ꝑrm edictoꝝ corruptor.

Itē gre. epis sicilie. **Sacerdotes ab epis suis vltra modū nō ḡuent̄.**

Relatū ē nob scē mēorie decessoris nr̄i tpib⁹ p ꝑuū dei dyaconē q̄ tunc eccl'astici ꝑrimonij curā gessit fuisse dispositū vt sacerdotes p vniuersas vr̄as dyoceses ↄstituti q̄ties ad ↄsignādos infantes egredimi vltra modū ḡuari minie debuisset. sūma enī ꝑfixa fuerat vob vt audio cōsentientib⁹ q̄ ab eis sacerdotib⁹ p labore clericoꝝ dari debuisset atq̄ hoc qd tūc placuit: ⁊ sicut nūc d'r minie custodit̄. vn̄ fr̄nitatē vr̄aȝ āmoneo vt sbiectis vr̄is n̄ ḡues studeatis existere.

Itē pelagi⁹ ꝑp cresconio illustri. **Scd'ȝ loci mediocritatē epis ↄuiuia paret̄**

Illud magnitudiēȝ tuā minie volum⁹ ignorare q̄ siracusane ciuitat̄ eps int̄ alia q̄ in cautionū suaꝝ pagia spopōdit. hoc etiā speal'r sb iterpositōe pene legitie pmisit se legē nūq̄ se a q̄lȝ sue dyocesis ꝑsbro vltra duos solidos cathedratici noīe petituꝝ. nec p q̄uālibȝ aliā occasionē q̄cq̄ in ei⁹ dispēdio esse gesturū qd magnitudo tua nō solū a ꝑdicto epo sȝ de oim epoꝝ sicilie psonis cōpetenti sollicitudie custodire nō desinat. nec ipa q̄ prandia enormia fieri sȝ ꝑm mediocritatē vniuscuiusq̄ loci epo ad ↄsignatōeȝ venīēti susceptionis ꝑpare cōuiuiū volum⁹ q̄r nec eo pretextu paupib⁹ incuti dāna volum⁹. aut q̄libet rōne pmittimus.

enī nō p̄nt eligere. b Consuetudinē. ꝑm q̄ conuenit cū epo tempe dedicationis: vt. xviij. q. ij. eleutherius.

Quia cognouim⁹. q̄ veteꝝ. Quibil ḡ pōt eps ab aliq̄ petere nisi ostēdat p canones illud sibi debituȝ vt. ix. q. iij. cōquest⁹. xviij. q. ij. c. i. h Presumpta. nota q̄ lōgiq̄ vsurpatio nō facit ius: vt. xciij. di. illud. c. di. cōtra morem. xxiiij. q. i. scitma. ex̄ de sy. cū i eccl'ia. ⁊ c. nō satis. i. q. i. null⁹ eps ij. ex̄ de pscrip. cūm. Itē nota q̄ sua auctoritate q̄s pōt detinere qd de iure nō ꝑstitit licȝ illud diu soluit: vt. C. d agri. ⁊ cen. lib⁹. li. xi. tēp⁹ enī nō inducit obligatiōeȝ. ex̄ d cen. ꝑuenit. ff. d ac. ⁊ obli. obligationū fere. §. placet. ꝑto: enī non tuet̄ iniquā possessionē. ff. d public. cuȝ spōsus. §. si res. nō enī sufficit possedisse nisi causaȝ possessionis. ꝓbet ex̄ de ꝑscrip. si diligēti. ff. d itinere actuq̄ pri. l. vl. lȝ enī longissimo tpe aliq̄d gratis ꝑstitū sit i h nō currit ꝑscriptio: vt. xvi. q. iij clerici. ⁊ c. si eps. et C. d ꝑscrip. xxx. vel xl. an. male. ar. ↄ. xviij. q. ij. fuitiuȝ. nā libertas nō dādi decimā ꝑscribit̄. ex̄ d prescrip. de q̄rta. itē ar. ↄ. i. q. iij. q̄stituȝ. nec cogit̄ q̄s cām possessiōis ꝓbare. ff. si fuitus ven. si q̄s diuturno. so. nec i lōga nec in lōgissima ꝑscriptione sufficit allegare diuturnā possessionē nisi aliquaȝ cām possidēdi alleget sȝ allegata cā cū d tpe cōstet ꝑsumit̄ esse debitā. ar. xij. di. illa. tn̄ nō tenet̄ ꝓbare cāȝ siue titulū possidēdi q̄r pōt esse q̄ nō hȝ de h instrumēta nec testes q̄r nec extat d h memoria hominū vt. iij. q. vi. h q̄ppe Tancre. dicit cōtra q̄r sufficit si dicat ꝑscripsi. nisi ꝑsumptō sit cōtra eum.

Cauendū. subditos. scȝ laicos. m Socios. hic clerici dicunt̄ socij epi. alibi fratres: vt. xcv di. olim. ⁊ viij. q. i. quid autē. vt. xi. q. iij. nolite. n Scādalisandis. exigēdo vltra licitū. a Sūptus. videt̄ ergo q̄ si habet sumpt⁹ vnde possit expēdere nō debȝ alios grauare. nā potius vident̄ hec peti ex gr̄a q̄ d iure: vt ex̄ de cen. cū aplus. et ea que domi cōsueuit expēdere debȝ expendere cū est in via: vt in auten. de man. prin. §. illud. coll. iij. ⁊ in aut. vt iu. si. q̄. suf. §. nulli. col. ij. sȝ nō est ita: vt ex̄ de symo. cum sit romana. in parte decisa.

Inter cetera. monasteriorum. j. xvi. q. ij. c. i. ⁊ ij. contra. j. xvi. q. i. cū pro vtilitate. ⁊ xviij. q. ij. q̄ fit. ⁊ c. seruitium contra. c Solutionis. ipsa enim monasteria a lege dyocesana sunt exēpta vt hic. ⁊ xvi. q. i. cum pro vtilitate. ⁊ xviij. q. ij. q̄ fit. sȝ coꝝ capelle nō vt ex̄ de capell. mona. c. vl. et penul. et ex̄ de preben. de monachis. d Quinquagenariū. hodie numerus singuloꝝ est in euectionibus taxat⁹: vt ex̄ de cen. cum apostol⁹. nec numerus ibi taxatus recipiēdus est si eccl'ia grauet̄ vt ibidē d'r: ⁊ ex̄ d excel. ꝑ. cū ad q̄sdā. ex̄ d penis. c. penl'. illos ḡ q̄ supflui sūt ꝑt remouere sacerdos q̄r si hēs fuitutē adaquādi certū numeꝝ pecoꝝ si pl⁹ duc̄ ad aq̄m q̄ dēbeas supflua ꝑsit a domino remoueri: vt. ff. d aq̄ q̄ti. ⁊ esti. l. i. §. trebati⁹. v. fi. itē si cā ꝓprij comodi vēit ad eccl'iā d ꝓuiuat vt. C. d sta. ⁊ yma. l. vlti. h allegatio forte hodie non tȝ. q̄r si aliq̄s fuerit suprari res ḡuat⁹ alij vicini sacerdotes tenent̄ ↄferre: vt di. xi. ↄ. c. illud. et ex̄ de cē. ꝓcuratōes.

Relatū est. sūma. ↄ. c. q. i. flata. ↄ ar. q̄ pactio interuenire ꝑt in spūalibus vt h. ⁊ xviij. q. ij. eleutheri⁹. xij. q. ij. q̄cūq̄. ex̄ d decī. ex multiplici. et. ↄ. c. q. i. relata. q̄cūq̄ enī ꝓhibent̄ trāsigi vl' pacisci si tn̄ auctoritate iudicis fiat tȝ: vt ex̄ d ꝓbē. nisi ff. de his q̄ notā. infa. furti. §. pactū. ff. d trāsac. cū hi. §. si cui. sȝ q̄rere cipit̄ pecunia ꝓ actu ↄsecrādi: vt h d'r. ⁊ ex̄ de symo. cū sit romana. ⁊ nō ꝓ actu baptisandi. ideo dico ne aliq̄ ꝓpt̄ paupertatē vel ꝓpt̄ auaritiā se subtrahāt a baptismo: vt. i. q. i. baptisādis. f Pro labore. ↄ. i. q. ij. c. vl. j. xij. q. ij. caritatē. g Clericoꝝ. q̄ laborāt cū epo in visitatione

Illud. pene. nota q̄ aliq̄s sub pena pōt obligari in spūalib⁹: vt. xxiij. di. q̄ q̄. xvi. q. i. statuim⁹. i. q. vlti. quotiens.

Quod clericus. causarum alia ecclesiastica alia secularis. ecclesiasticarum alia spiritualis alia criminalis. alia ciuilis. Spiritualis est illa vbi agitur de decimis vel matrimonijs. Criminalis vbi agitur de crimine ecclesiastico. s. heresis vel vsurarum. cuius examinatio spectat ad iudicẽ ecclesiasticũ. j. e. si quis cũ clerico. et. vi. q. ij. c. i. Alia est ciuilis siue pecuniaria vbi agitur de rebꝰ tpalibꝰ. ar. ad hãc dist. xvi. q. i. frater. Itẽ secularium alia ẽ ciuilis alia criminalis. In his oibꝰ nũquã conueniẗ clericus nisi sub ecclesiastico iudice: vt. j. eo. nullꝰ eps nisi i tribꝰ casibꝰ vt i cã feudi: vt ex de iudi. ceterũ. et nisi sit incorrigibilis. vt. xvij di. nec licuit.

Q. i.

Itẽ et in cã re conuẽtõis. iij. q. viij. aũꝰ in agẽdo. alios casus posui. j. c. clicũ nullus. sitr nec laicꝰ põt cõuenire sub ecclesiastico iudice nisi i casibꝰ quibus vt si cõueniãt ipsum sup rebꝰ spũalibus vt ex de iudi. c. ij. et. iij. vel nisi rustici ecclesie cõueniãẗ vt. lxxxix. dis. iudicatum. ex de ap. si duobus. vel nisi aliqs rapuerit res ecclie tunc potiꝰ ex cõsuetudie q ex iure cõueniẗ sub clerico. ex de fo. cõpe. cũ sit. c. si clericꝰ. Itẽ si laicꝰ iudex est negligẽs. ex de fo. cõpe. ex trãsmissa. et. xxiij. q. v. administratores. vel si suspectꝰ fuerit iudex secularis. vel si habereẗ querela contra ipsum põt adiri ecclesiasticus iudex: vt i aut. vt dif. iudi. col. ix. §. i. et. ij. et. § penult. nõ tñ pp̃ter negligẽtiã ecclesiastici iudicis clericus põt cõueniri corã laico iudice: vt extra de iudi. qualiter in fi.

Incipit causa vndecima.

Clericus aduersus clericum quõnem de p̃dijs agitauit. quẽ ad ciuilẽ iudicẽ p̃ducere voluit. reus nõ nisi ante iudicẽ ecclesiasticũ stare volebat: actor vero potẽtia ciuilis iudicis illũ a possessiõe sua deiecit. quo audito eps eũ ab officio suo suspendit. Ille cõtẽpta epi sui snia officiũ suũ ammistrauit. hoc cõperto epus sine spe restõnis in eũ sniam dedit. ¶ Hic p̃mũ querit vtrũ clericus ante ciuilẽ iudicẽ sit p̃ducẽdus. ¶ Scdo si p̃ducẽdus nõ est an hec clpa digna sit suspẽsiõe. ¶ Tertio si digna nõ fuerit an cõtẽptore snie sui epi irrepabiliter oporteat deponi.

Quod clericꝰ apud seculares iudices accusandꝰ nõ sit. gaiꝰ papa scribit dicẽs. **Apud secularẽ iudicẽ nullꝰ clericus cõueniatur.**

Nemo vnq̃ epm aut reliquos clericos apd iudicẽ secularẽ accusare p̃sumat. ¶ Itẽ ex ocil. pisiciẽ caplo p̃mo.

Nullus iudicũ neq̃ p̃sbyterum: neq̃ dyaconem aut clericũ vllũ: aut iuniores ecclesie cultores sine cõsciẽtia pontificis p se distringat: aut cõdẽnare p̃sumat: qd si fecerit: ab ecclesia cui iniuriã irrogare dinoscit tã diu sit seq̃stratus quousq̃ reatũ suũ agnoscat et emẽdet. ¶ Itẽ marcellus papa. **Palea.**

Clericũ cuiuslibet ordinis absq̃ põtificis sui p̃missu nullus p̃sumat ad seculare iudiciũ attrahere. nec laico quẽlibet clericũ liceat accusare. ¶ Itẽ ex niceno ocil. **De codẽ.** **Ab eis quisq̃ iudicãdus est quos sibi iudicem elegerit.**

Iudicẽs alij esse nõ debẽt nisi quos ipse q impetiẗ elegerit: aut quos suo cõsensu hec sctã sedes aut eiꝰ p̃mates[c] auctoritate huius sctẽ sedis delegauerint. ¶ Itẽ valẽtinianus theodosius et archadius. **Ad secularia iudicia nullus clericus est pertrahendus.**

Continua lege sancimus vt nullꝰ

Clerici. etiã depositũ. vt. lxxxi. dis. dictũ. nec etiã cõiugatũ. xxxij. dis. si q vero. nec obstat ex de apostatis. c. i. q: ibi loquiẗ cũ talis nõ vult gaudere p̃uilegio clericali. q: forte sit maritus vidue. nã tũc p̃dit priuilegiũ. vt. lxxxiiij. di. quisquis clericus. idẽ dico de fuẽtibus et mãcipijs clericorũ. vt. lxxxix. dis. iudicatũ. et idẽ priuilegiũ hz familia qd dñs: vt ex de iudeis. ad liberandũ. q: libertus forũ patroni sequiẗ. ff. ad muni. assumptio. et. xij. q. ij. ecclesiarum seruos. Itẽ vxores clericorum q: sortitur forum vxor ex p̃sona viri. vt. ff. de iur. om. iudi. cũ quedã. et codẽ gaudet priuilegio vxor et filius quo clericus: vt. C. de epis. et cler. l. i. et. ij. sed illa que nõ est legitima vxor nõ sortiẗ forũ a persona viri. ff. ad munici. de iure. §. vlti. Io. qd dicit de cõiugato falsum est. vt ex de cleri. cõiu. iohes. et forte idẽ est in deposito cũ sit exauctoratus. l. dis. accedens.

epõrum vel eorum q ecclie necessitatibꝰ fuluunt ad iudicia siue ordinariorum[f] siue extraordinariorum iudicũ p̃trahaẗ hñt illi suos iudices nec quicq̃ his publicis est cõe cũ legibus[g]. ¶ Itẽ cõstãtinus p̃sidẽs in sctã sinodo q apud nicenã cõgregata est cũ q̃relã quorũdã clicorum p̃spiceret corã se deferẽdã ait vos a nemine laicorum iudicari potestis. q: ad dei soliꝰ[b] iudiciũ reseruamini. ¶ Ex ocil. maticẽ.

Nullus clericus si. ca. ix. **Palea.**

Nalium clericũ ad iudicẽ secularẽ accusare aut ad cãm dicẽdã trahere quocũq̃ mõ p̃sumat: sz oẽ negocium clicorum aut in epi sui aut p̃sborum cũ archidyaconi p̃ñtia finiaẗ. qd si quis clicus hoc adiplere distulerit si mior fuerit vno minꝰ de q̃dragita ictibus accipiat. si vero honoratior triginta dierum ocsluiõe mlcteẗ. ¶ Itẽ bonif. ad epõs gallie. **De codẽ.** **Palea.**

Quecũq̃ contentiões inter xp̃ianos orte fuerint ad ecclesiã deferanẗ. et ab ecclesiasticis viris termineẗ et si obedire noluerint quisq̃ obediãt a liminibꝰ ecclie excludaẗ. ¶ Itẽ marcellꝰ pp. **Neq̃ p ciuili neq̃ p criminali cã eps apud ciuilẽ iudicẽ p̃ducaẗ.**

Nullus epus neq̃ p ciuili neq̃ p criminali cã apd quẽlibet iudicẽ siue ciuilẽ siue militarẽ p̃ducaẗ vel exhibeaẗ[a]. Magistratus aũt q hec iubere ausus fuerit amissiõe rerum et cinguli[b] cõdẽnatiõe plecteẗ. ¶ Itẽ siluester papa. **Quilibet clericus nõ est in publico examinãdus.**

Testimoniũ clerici aduersus laicũ nemo recipiaẗ[c]. Nemo clericũ quẽlibet in publico[d] examinare p̃sumat nisi in ecclia. ¶ Itẽ codice. li. i. t. de epis et clericis. Impator theodosius. ¶ Nec honore[e]: nec legibus eps ad testimoniũ[f] flagiteẗ. ¶ Itẽ. Epõs ad testimoniũ dicendũ admitti nõ decet. Nam et p̃sona inhonoraẗ et dignitas sacerdotis excepta[g] cõfunditur. ¶ Item nouella cõstitutio.

Non flagiteẗ eps ad testimonium iureiurãdo[b] sz euãgelijs tñ coram

c ¶ Absq̃. põtificis hodie nec cũ cõsensu epi põt. vt extra de fo. cõpe. si diligẽti. als ab officio suspendiẗ: vt. iij. q. vi. nõ liceat. p̃terea causam perdit: vt. j. e. in olita. et. c. placuit.

Iudices. qui impetiẗ. ar. iudices esse dãdos ad arbitriũ rei vt h. et. xv. q. vij. si aũt. et. iij. q. vi. p̃egrina. et. iiij. q. v. quisquis. sed cõtra. ff. de iudi. obseruandũ vbi diciẗ q ille iudex nõ est dandus quem altera ps nomiatim petit. sed põt illd alitera de actore intelligi nõ de reo. vel dic si nõ possint cõcordare actor et reus tũc dabunẗ sm petitionẽ rei. vel supple in oibus istis itẽ et actoris. vel dic q h. c. loquaẗ in criminali causa. tũc eñ ex pluribus epis põt eligere reus quos vult vt. iij. q. viij. accusatores.

e ¶ Primates. i. epi qui cõciliũ celebrãt auctoritate pape.

Continua. ordinariorum. i. ad ordinarios. vel ad delegatos ab ipatore.

g ¶ Cũ legibus. que dicũt clericos posse trahi ad ciuilẽ iudicẽ: vt. j. e. si quis cum clerico.

b ¶ Quia ad dei solius. i. clericorum q dei appellanẗ. vt. j. c. sacerdotibus.

Nullus. vel exhibeaẗ. sed nunq̃d teneẗ venire et allegare forum. vt ex de ap. cũ pati. nõ. q: citatõ nulla est. nã vbi quis citari nõ põt. vel rõne p̃sone vel tẽporis vel cause nõ teneẗ venire: vt not. iij. q. ij. si eps. et. q. i. c. ij. et. ff. de fer. l. i.

b ¶ Cinguli. nota q ecclesiasticus iudex priuat etiã laicum sua dignitate, vt. xxxij. q. v. p̃ceptum. in fi.

Testimoniũ. Recipiat. in causa criminali: vt extra de testibus. de cetero,

d ¶ In publico. s. foro seculari ne sit contra. di. xxiij. c. illud. j. xv. q. v. c. i.

e ¶ Nec honore. i. iure p̃torio. f ¶ Ad testimoniũ. a iudice seculari.

g ¶ Excepta. ab hac necessitate.

Non flagiteẗ. iureiurãdo. hec sunt vba. gra. nec diẗ verum. nã epi bene tenenẗ iurare. vt. ij. q. v. nullã. et. iij. q. ix. hortamur. sed h est priuilegiũ eius q nõ tãgit euãgeliũ. videẗ tñ sm canones qd teneẗ tãgere euãgeliũ: vt. i. q. vij. quoẗ. qd nõ debeat tãgere hodie determinaẗ ex de iur. calũ. c. vlti.

k ¶ Judex mittat. extra de testi. si qui testiũ. ff. de iureiuran. ad personas.

Placuit. petierit. g̃ ex sola porrectiõe libelli pdit q̃s cãm. ⁊ sic est ɔ̃. ff. de in ius vo. si libert⁹. ⁊. ff. rẽ ra. ha. ampli⁹. vbi hẽs q̃ nõ incidit in penã si desistat ab agẽdo sic g̃ videt̃ q̃ qñq̧ ɔfugit̃ ad secularẽ iudicẽ ppter õfidiã eccliastici iudicis: vt. xvi. q. vij. filijs. sic ecõuerso recurrit̃ ad eccliasticũ iudicẽ a sclari: vt. ĩ. xxiij. q. vi. sepe. ⁊. c. his et. c. si vobis. ⁊ ex̃ de fo. cõ. lz. ⁊ ex̃. e. ti. ex trãsmissa. sz nõ est h̃ vex: vt ex̃ õ iud. qualiter. in fi.

l ¶ Epale. in his q̃ spectãt ad iudiciũ iperatoris: vt ex̃ de fo. cõp. vex. vl' itellige q̃ ipator rogat epm cognoscere de cã.

m ¶ Sic⁊ seq̃ntes. i. sicut pmisse auctoritates dicit q̃ nõ. nisi corã clicis sint ɔuenĩedi clerici. sic ⁊c.

Christianis. celestẽ. clerici em̃ milites xp̃i sunt. xxiij. q. vlti. rep̃hensibile.

o ¶ Contẽpserint. si ñ venisit ad iudiciũ isti actores. ĩ optiõe rei est: an velit q̃ cir cũducat̃ ediciũ vl' q̃ admittant̃ pbatões sue. sz iudex auditis pbatõib⁹ suis nõ p nũciabit eũ liberũ sz seruũ illi⁹ nõ esse nisi euidẽtissimas pbatiões hẽat vt. ff. õ liber. cã. diui frẽs. vel iudex põt actoribus iponere ppetuũ silẽtiũ. vt. C. õ inge. manu. l. diffamari.

p ¶ Refugit. sic. lxxiij. di. honoratus. ⁊ iij. q. ix. decreuimus

Siluester. viuẽte h̃ multũ fecit p eis cũ p̃r eos nõ reuocauit vt filij ñ possint reuocare: vt. ff. de pba. peculo.

r ¶ Patris. fm legẽ antiquã heres q̃ nõ ipleuit volũtatẽ defuncti puabat̃ oi sue cessiõe. C. õ fideic. l. vl. h̃ aũt hodie tz in extraneo herede. sz si fili⁹ institut⁹ heres nõ iplet volũtatẽ õfuncti: priuat̃ oi successiõe. relicta tñ sibi legitĩa: vt. C. õ fideic. aut̃. amplius. ⁊ forte lex puale in h̃ casu huic canoni. Inno. tñ idẽ dicit qd̃ h̃ õr ex̃ õ votor voti red. lz. ĩ fi. vñ põt dici q̃ canõ iste corrigat aut̃. ...

positis. ¶ Itẽ Sz iudex mittat ad eũ ex suis ministris vt ppositis sacrosanctis euãgelijs fm qd̃ decet sacerdotes dicat q̃ nouerit. ¶ Idẽ. Cleric⁹ clericũ ad ciuilẽ iudicẽ pducẽs anathema sit.

Si q̃s clericus accusans clericũ in curiã introierit anathema sit. Subaudiẽdũ est si publicor iudicior cognitionẽ petierit. Epale nanq̧ iudiciũ nil obest ab iperatore postulare. ¶ Vñ in ɔcilio carth. octauo legit̃. Proprio priuet̃ honore publici iudicij cognitionẽ ab imperatore postulans.

Placuit vt q̃cũq̧ ab iperatore publicor iudicior cognitionẽ petierit[k] honore pprio puet̃. Si aũt epale[l] iudiciũ ab iperatore postulauerit nihil ei obsit. ¶ Sic ⁊ seq̃ntes[m] auctoritates intelligẽde sunt q̃bus clericor cãs nõ nisi clerici ɔgnoscere iubent̃. ¶ Vñ pelagius papa scribit ezechie comiti. A seculari iudice clericus nõ est audiendus.

Christianis grauũ debz semp esse q̃ ab eor posceret̃ dignitate p̃stãdũ q̃r deo seruiẽtibus b̃nficiũ negare nõ cõuenit. Siluester atq̧ faustinian⁹ q̃ se a cunabulis clicos ɔfitent̃: a theodora se opprimi p violẽtiã cõquerunt̃ eo q̃ dicãt se ingenuos atq̧ auctore deo p̃stine cõditiõis nexibus absolutos. in sorte deterrime iterũ seruitutis se addici ac p auctoritatẽ regiã ɔ̃ leges publicas cũ clericali cinglo olim tenerent̃ astricti. p archidiaconẽ vrb̃ grumẽtine eccl'ie ɔuentos cũ ɔstet eũ qui celeste[n] militẽ pulsat nõ nisi ei⁹ for debere sectari. ⁊ ideo dilecte fili depense salutatiõis affatu sup̃dictos clicos tibi cõmẽdo vt si ad delegator iudiciũ eor aduersarij venire ɔtẽpserint[o] sublimitatis tue tuitõe vallent̃ ne q̃d ill' aut subreptio aut inimica legib⁹ violẽtia necessitatis iponat: q̃r qui iudiciũ refugit[p] appet eũ õ iusticia diffisum. ¶ Idẽ crispino ⁊ sabino epis. Nõ nisi ad epor iudicium clericus vocet̃.

Siluester ⁊ faustinianus eccl'ie grumẽtine clici lachrimosa isinuatiõe nob ɔq̃sti sunt libertatẽ sibi dñi sui benignitate ɔcessam heredũ eius opp̃ssiõe pulsari sibiq̧ in clicatus officio pene a cunabulis fuiẽtib⁹ etiã manumissore viuẽte[q] in eodẽ actu nihilomin⁹ ɔstitutis diuinis misterijs ipẽdere fuitiũ nõ licere: cũ si petitionem veritas subsequat̃ ɔ̃ p̃ris[r] ⁊ auctoris sui factũ veniẽtibus vt indignis h̃ditas legib⁹ auferat̃. Nec

s ¶ In vr̃o. auctoritate eũ epi volũtas defunctor mandat̃ executioni, extra de testa, si heredes,

Relatũ. Christianor. h̃ obtinuit fm primitiuũ statũ ecclesie. vt. ij. q. v. si q̃s p̃sbyter. ⁊. xcv. di. ecce. vñ adhuc fm legẽ si iudex secularis est suspectus. eps ei adiungit̃ vel causa transfert̃ ad iudicẽ ecclesiasticũ: vt in aut. vt dif. iudi. §. si tñ. col. ix. in criminalibus tñ causis scz sanguis nõ sunt clerici iudices. xxiij. q. vlti. his a quibus,

eis liceat hereditatẽ capiẽtibus ɔ̃ p̃ris et auctoris sui factũ ɔsilire iudiciũ. et iõ frẽs charissimi qm̃ se ab archidyacono p̃dicte eccl'ie ɔq̃runt̃ opp̃ssos q̃ per eor absentiã moderatoris iudiciũ pmisit eos eẽ ɔsequuturos calcatis oibus rõnib⁹ ɔ̃ leges diuinas ⁊ publicas pulsatis for suũ putauit auferri. in vr̃o[s] iudicio q̃squis ille est q̃ clericũ lacesserit adueniat vt ecclesie iura q̃ vetusti p̃ncipes assidua sanctiõe firmauerũt imperitis clicis nõ negent̃. ¶ Itẽ alexander papa oibus orthodoxis p diuersas puincias ɔstitutis xp̃o dño famulãtib⁹. Ante ciuilẽ iudicẽ clerici nõ accusent̃.

Relatũ est ad huius sctẽ ⁊ aplice sedis apicẽ cui summar dispositiones causar ⁊ oim negocia eccl'iar ab ipso dño tradita sunt q̃si ad caput ipso dño dicẽte. Tu es petrus ⁊ sup hãc petrã edificabo eccl'iam meã. Qd̃ quidã emuli xp̃i eiusq̧ sctẽ eccl'e insidiatores sacerdotes dei ad iudices publicos accusare p̃sumãt. cũ magis apl's xp̃ianorũ[t] cãs ad ecclesias deferri ⁊ ibidẽ determinari p̃cipiat. qm̃ taliter puaricãtes p̃uaricauerũt in deũ suũ ⁊ nõ obedierũt p̃ceptis eius. ¶ Itẽ pelagius benegesto defensori. Actor for rei sequatur.

Experientie tue p̃nti auctoritate mãdamus vt in causis in q̃bus q̃libz eccl'astici officij psona loco petitoris existit quenq̧ laicũ pulsatura apd̃ puincie sue iudicẽ suas pponere nõ deserat actões. In his ergo negocijs in q̃bus eccl'iastici officij psona pulsat̃. toti⁹ sũmoto pulsatiõis obstaculo ad iudiciũ epi vel p̃sbror[a] in loco vbi qd̃ vertit̃ ɔ̃stitutor occurrat indifferẽter examen. ¶ Itẽ sergio cancellario. De eodem.

Si q̃sq̧ clericus siue potioris siue inferioris g̃dus petitor existat et ɔ̃ laicã psonã suas dirigit actões. iste modis oib⁹ nõ alibi q̃z apud puincie iudicẽ negociũ suũ dicturus occurrat. Si q̃s aũt laic⁹ clicũ cuiusq̧ g̃dus duxerit eẽ pulsandũ ad epor iudiciũ i eadẽ ciuitate vl' t̃ritorio ɔstitutor ppõat eas q̃s se extimat h̃re actões: quẽ ordinẽ legib⁹ p oia ɔueniẽtẽ atq̧ ɔsentaneũ demõstrari illa regl'a[b] manifestat q̃ p̃cepit actorẽ rei for semp seq̃ pulsati. Clericis võ pulsatis in epali iudicio forũ cõpetere: principaliũ quoq̧ sanctionũ designat auctoritas. ¶ Itẽ ex ɔcilio agathẽsi. Epo nõ pmittere apud secu

Experientie. Presbyteror. h̃ intelligit. h. cũ causa his delegatur ab episcopo alias episcop⁹ solus iudex est ordinari⁹ vt. ĩ. c. de psona. vel expone vel p ⁊ vt xv. q. vij. episcopus. vl' dic q̃ p̃latus quilibet qui ex electione habet p̃laturam habet etiam iurisdictionez: vt extra de offi. ordi. cũ ab ecclesiar. extra de elec. c. i. sz qui nõ est electus ab vniuersitate vel collegio non est iudex ordinarius. iudicem enim facit aut consensus populi. vt distinc. xxiij. legim⁹ in fi. ⁊ in auten. de defenso. ciuita. §. interim. aut consuetudo. vt. ix. q. iij. cõquestus. C. de emancip. l. i.

Si quis q̃. Regula. que est s. iij. q. vi. neminem. C. de iurisdic. om. iudi. iuris ordinem.

Clerici. seculares nisi in casibus exceptis in sũma. Itẽ excipit̃ si papa õlegat laico causam spiritualem. vt. x. q. iij. Illud. Item forte cum succedit clericus laico: vt. ff. de iudic. heres absens, quod falsum est, Item fm quosdam

cũ tenet̃ ꝺ̃ eui cũ ꝺ̃e ſeq̃t̃ fo rũ emptoꝛis. ff. ꝺe iuꝺi. vẽ ꝺitoꝛ. ſʒ h̃ nõ eſt veꝝ. qꝛ p h̃ nõ fit ꝺe foro illius ſʒ ꝑ ficit ei auctẽ.

d ¶ Ut̃ ꝓponat. id eſt excipiat.

S I q̃o. in his trib⁹ caplis ponit ꝙ clicus a laico põt iudicari cũ eſt incorrigibilis.

f ¶ Cõtumelia. ſi illa nõ tm̃ ep̃m ſʒ etiam eccleſiaꝝ cõtigat. alr̃ nõ poſſit euꝫ ꝓ ſua ꝯtumelia excõicare. xxiij. q. iiij. inter.

g ¶ Moꝛ ꝺ̃ poſitus. ſi fit ꝺe nouo ꝯtumax. vt eẽ ꝺe iud. cũ nõ ab hoie. vel dic ꝙ iſte caſus ẽ ſpãlis. vbi aliq̃s ſtatim tradit̃ curie: ſic eſt in falſario. vt eẽ ꝺe fal. ad falſariorum: vel dic tradit̃ curie. i. ꝑmittit̃ tradi ita ꝙ eccleſia ipſum nõ tenet̃ defendere. Itẽ in tr̃io caſu tradit̃ curie. ſ. in cãe hereſis. vt in ꝯſti. innoc. excõicamus. aliter h̃ verbũ expoñatur habes ext̃ ead̃ x̃. ſi. nouimus.

D Etimus. fiduciã. ſ. auctoꝛitatẽ

¶ Excludit̃. et. q̃ q̃s ſi auctoꝛitate iudicis mittit̃ in poſſeſſionẽ ⁊ aduerſari⁹ eũ nõ admittat q̃nec attẽdit excõicationẽ videt̃ ꝙ manu militari ei

C lare iudicẽ clericus pulſari nõ ꝺꝫ. Clericũ nullus p̃ſumat apuꝺ ſecularẽ iudicẽ ep̃o nõ ꝑmittẽte pulſare. Sʒ ſi pulſat⁹ fuerit nõ r̃ndeat vl̃ ꝓponat nec audeat c̃iale negociũ in iudicio ſeculari ꝓponere. ¶ Itẽ pius p̃p̃. Clericus ſuo inobediẽs ep̃o depoſit⁹ curie tradat̃.

S I q̃s ſacerdotũ vel reliquoꝝ clericoꝝ ſuo ep̃o inobediẽs fuerit: aut ſi ei inſidias parauerit: aut cõtumeliã aut calũniã vel cõuicia intulerit ⁊ cõuinci potuerit moꝛ depoſit⁹ curie tradatur. ⁊ recipiat qꝺ̃ inique geſſit. ¶ Itẽ ex ꝯcil. carth. tertio. Principali cogat̃ auctoꝛitate qui plebẽ inuaſam deſerere noluerit.

D Etimus vt dignemini dare fiduciã q̃tenus neceſſitate ipſa cogẽte liber ſit nobis ⁊ rectoꝛẽ ꝓuincie ſm̃ ſtatuta glioſiſſimoꝝ principũ aduerſus illũ adire qui plebẽ quã inuaſerat vſqꝫ hodie cõmonitus ſm̃ qꝺ̃ ſtatutũ fuerat relinq̃re cõtemnit vt qui miti ammonitiõi nr̃e ſanctitatis acq̃eſcere noluerit ⁊ emẽdare illicitum auctoꝛitate iudiciaria ꝓtin⁹ excludat̃. Aurelius ep̃s dixit. Seruata foꝛma diſciplĩe nõ exiſtimabit̃ appetitus ſi veſtra charitate modeſte ꝯuetus recedere detrectauerit cũ fuerit ſuo ꝯtẽptu ⁊ cõtumacia faciẽte iudiciaria auctoꝛitate cõuictus: honoꝛatus ⁊ vrbanus ep̃i dixerũt hoc ergo oĩbus placet. ¶ Item grego. papa. A ꝓncipibus coꝛrigant̃ quos eccleſia coꝛrigere nõ valet.

I Stud eſt qꝺ̃ a vobis popoſcimus et nũc iteꝝ poſtulamus. vt paulinũ aq̃legiẽſem pſeudo ep̃m ⁊ illũ mediolanẽſem ep̃m ad clemẽtiſſimũ principẽ ſub digna cuſtodia dirigatis. vt ⁊ iſte qui ep̃s eſſe nullatenus põt: qꝛ ꝯ oẽm ꝯſuetudinẽ canonicã factus eſt: alios vltra nõ ꝑdat. ⁊ ille qui ꝯ moꝛẽ antiquũ euꝫ oꝛdinare p̃ſumpſerit: canonũ vindicte ſubiaceat. ¶ Itẽ ex ꝯcil. calcedonẽſi. Ꝓpꝛiũ gradũ amittant clerici coniurãtes vel ꝯſpirãtes.

C Oniuratiõnis crimẽ ⁊ cõſpirationũ qꝺ̃ apud grecos dicit̃ fratrea publicis etiã legibus certũ eſt penitus inhiberi: ſʒ multo magis in ſctã eccl̃ia dei ne fiat cõuenit abdicari. Si q̃ v̄o clerici ſeu monachi inuẽti fuerint cõiurãtes aut cõſpirãtes aut fratreas vel factiões cõponẽtes: aliq̃s ſuis ep̃is aut alijs oĩno cadãt de ꝓpꝛio g̃du. ¶ Itẽ calixt⁹ p̃p̃. Clerici cõſpirãtes ꝓpꝛio g̃du amiſſo retrudãt̃ in carcerem. ceteri excõmunicent̃.

C Onſpirationũ crimina vr̃is in ꝑtibus vigere audiuimus. ⁊ plebes cõtra ep̃os ſuos cõſpirare nob̃ mandatũ eſt. cuius cr̃is aſtucia nõ ſolũ iter xp̃ianos abhoĩabilis eſt ſed etiã inter ethnicos et ab exteris legib⁹ ꝓhibita. ⁊ idcirco hui⁹ cr̃is reos nõ ſolũ eccl̃iaſtice ſʒ etiã ſcl̃i leges dãnãt: ⁊ nõ ſolũ ꝯſpirãtes ſʒ etiã ꝯſentiẽtes eis: añceſſoꝛes vero nr̃i cũ plurima turba ep̃oꝝ q̃cũqꝫ eoꝝ i ſacerdotali honoꝛe ſũt poſiti aut exiſtũt clerici honoꝛe q̃ vtrunq̃ carere p̃ceperũt. Ceteros v̄o cõione ꝑuari ⁊ ab eccl̃ia extoꝛres fieri iuſſerũt: oẽſqꝫ ſil̃ vtriuſqꝫ oꝛdinis viros ĩfames eẽ cẽſuerũt: ⁊ nõ ſolũ faciẽtes ſʒ etiã ꝯſentiẽtes. ¶ Itẽ ex cõcilio calced. Clerici aut monachi cõiurantes ꝓpꝛio priuent̃ honoꝛe.

S I q̃ clerici vl̃ monachi repti fuerint cõiurãtes aut cõſpirãtes aut ĩſidias ponẽtes ep̃is aut clericis g̃du ꝓpꝛio penit⁹ abijciãt̃. ¶ Itẽ ex ꝯci. toletano. De eodẽ.

S I clerici aut monachi inuẽti fuerint cõſpirãtes aut ꝑ cõiurationẽ calũniã machinãtes ep̃is vl̃ cl̃icis ꝓpꝛiũ amittãt g̃dũ. ¶ Itẽ ex cõcil. aurel.

S I q̃ clericoꝝ vt nuꝑ i multis locis ꝑ ſupbiã diabolo inſtigante actũ fuiſſe ꝑpatuit. rebelli auctoꝛitate ſe in vnũ cõiuratiõe intercidẽte collegerint. aut ſacra inter ſe data aut cartulã cõſcriptã fuiſſe patuerit. nullis excuſatiõib⁹ p̃ſumptio labet̃: ſʒ re detecta cũ i ſinodo vẽtũ fuerit in p̃ſumptoꝛes iux̃ ꝑſonaꝝ ⁊ oꝛdinũ q̃litatẽ a põtificib⁹ q̃ tũc in vnũ collecti fuerint vindicet̃. qꝛ ſicut charitas diuinis ex p̃ceptis coꝛde nõ cartule cõſcriptiõe vl̃ cõiuratiõe ẽ exhibẽda: ita q̃ ſup̃ ſacras admittũt̃ ſcripturas: auctoꝛitate ⁊ diſtrictiõe põtificali: ſunt repmẽda. ¶ Itẽ innocẽ. p̃p̃. Inter clericos ⁊ laicos cauſe exoꝛte ab ep̃is audiant̃.

S I q̃ cauſe vl̃ cõtẽtiões int̃ cl̃icos ⁊ laicos tã ſupioꝛis oꝛdis ꝙ etiã iferioꝛis fuerit exoꝛte. ꝑlacuit vt ſm̃ ſinodũ nicenã cõgregatis oĩbus eiuſdẽ ꝓuincie ep̃is iudicio t̃minent̃. ¶ Cũ ergo his oĩb⁹ auctoꝛitatib⁹ cl̃ici añ ciuile iudicẽ dñegent̃ ꝓducẽdi. cũ niſi ꝑus depoſiti vel nudati fuerit curie rep̃ntandi nõ ſunt: ꝑꝫ ꝙ ad ſcl̃aria iudicia cl̃ici nõ ſunt ꝑtrahendi. ¶ His ita r̃ndet̃. Clerici ex officio ſunt ep̃o ſuppoſiti: ex poſſeſſionib⁹ p̃dioꝝ ĩpatoꝛi ſunt obnoxij. Ab ep̃o vnctionẽ decimatiões ⁊ primicias accipiũt. ab iperatoꝛe v̄o p̃dioꝝ poſſeſſiões nãciſcunt̃. vñ aug. ait ſup iohem Quo iure villas defendis eccl̃ie diuino an humano ⁊c. require in principio vbi differẽtia deſignat̃ inter ius nature et ius ꝯſtõnis. Quia ergo vt p̃dia poſſideant̃ iperiali lege factũ eſt. ꝑꝫ ꝙ clerici ex p̃dioꝝ poſſeſſiõibus iperatoꝛi ſunt obnoxij. ¶ Itẽ amb. cõtra auxentiũ. Imperatoꝛi tributũ eccleſia denegare nõ debet.

S I tributũ petit imperatoꝛ nõ ei negamus. Agri eccleſie ſoluãt tributũ. Si agros deſiderat ĩpatoꝛ ptãte h̃ꝫ vẽdicãdoꝝ tollat eos ſi libitũ eſt. iperatoꝛi nõ dono ſʒ nõ ne

poſſet auferri res: vt. xxiij. q. vt principes. xxiiij. q. iij. de illicita. xvij. di. nec licuit. ⁊ eſt expꝛeſſum. ff. ne vis fiat ei qui in poſ. ſi q̃s miſſus. ff. de rei vẽ. q̃ reſtituere hodie tñ talis efficit̃ poſſeſſoꝛ: poſt annũ vt eẽ de dolo ⁊ ꝯtu. cõtingit. ⁊ ꝯcoꝛdat legi. ff. de bo. auc. in di. poſ. q̃uis

i ¶ Appetitus. i. iniuria laceſſitus.

I Stud eſt. ca. huius. c. habes. xxiiij. q. i. pudenda.

C Oniurationũ. h̃. iiij. c. idẽ dicũt ꝙ ꝯiuratoꝛes deponunt̃ ſi clerici ſunt: ſi laici excõicent̃.

m ¶ Fratrea. a pharẽs qꝺ̃ eſt diuiſio inde pharisei. ꝺ̃. xlvi. di. ſeditionarios. ꝺ̃. iij. q. iiij. ꝯſpiratoꝛes

S I qui clericoꝝ. aut ſacra. ꝯiuratiões q̃ fiũt ſup licita re licite ſt̃ vt. xvi. q. vlt. ſanc. i. q. i. ꝯcuſſionis. xxij. q. i. c. i. ſʒ ſup re illicita nõ ꝫ vt h̃. q̃dã tñ dicũt ꝙ oĩs ꝯiuratio ſi ẽ occulta eſt illicita. ꝓhibent̃ g̃ fraternitates q̃ ſunt ad malũ. ſic. C. ꝺ̃ monopol. l. vnica. ſʒ bone fraternitates admittunt̃. xlij. di. ſi q̃s deſpicit.

b ¶ Preſũptio. i. temeritas. quidã tñ h̃ ſcripſerũt ꝙ h̃ ſit p̃ſumptio iuris ꝯ quã nõ admittit̃ ꝓbatio

S I q̃. h̃ capitulũ loquit̃ de cr̃ie eccleſiaſtico vl̃ ꝺ̃ reb⁹ ſpũalib⁹ vl̃ ꝺ̃ cauſis g̃nalib⁹ ad totã ꝓuinciã ꝑtinentibus.

d ¶ His ita. clerici. allegãdo hoc dicit.

S I tributũ. Agri. i. xxiij. q. vlti. ſm ꝯ. ſed ibi loq̃t̃ ꝺ̃ his p̃dijs in q̃b⁹ fundata eſt eccl̃ia vl̃ officinec⁹ q̃ debẽt eẽ libere: vt eẽ ꝺ̃ eẽ. ſancitũ

f ¶ Ptãtẽ. ꝺ̃ fcõ nõ deiur̃. nã ſi ſine auc. ꝓncip. vel alteri⁹ q̃s detineat res eccleſie ſacrileg⁹ ẽ. niſi reſtituat. xij. q. ij. q̃ſq̃s. xvi. q. i. in canonib⁹. vl̃ tñ ꝙ ſi agri eccl̃e nõ ſoluãt tbutũ ꝙ poſſit

imperator vēdicare agros illos vt hic. ⁊ C. de epi. ⁊ cler. de his. nā omnia bona illoꝝ qui tenent alicui soluere tributū sunt illi iure pignoris obligata C. in qbus ca. pi. ta. cōtra. l. i. sed illud nō est verū: qꝛ tn̄ intelligit de ꝓprijs patrijs aliquoꝝ vel clericoꝝ vel laicoꝝ. licet enī predia ecclesie cessent a tributo nō ideo possunt vendicari. vt. xvi. q. i. §. nouaꝝ. in. l. placet.

modū viuēdi. xxv. di. audire. c ¶ Ex his. sicut solus. nā vn̄ ius ꝓdit ab eo interpretatio requirit. vt ex. de sen. excō. inter. quēqꝫ tn̄ legatus pape interpretat rescrip. pape. ex. de post. pla. ad h. vltra mediū. ⁊ ex. de seqstra. ad h. iudex etiā interpretat legē. ff. de le. nā vt ait. sed nō pōt interpretari sniam suā nisi sit p̄ses ꝓuincie. ff. de ap. ab executore. silr cōsuetudo interpretat legē vt ex. de v. si. abbate. interpretatio qdā ē ꝓbabilis ⁊ nō necessaria vt mgrī vt. C. de p̄fec. q in vrbe cōstātinopol. l. vnica. qdā ē necessaria: sꝫ nō gn̄alis vt iudicū: vt. ff. de le. nā vt ait. qdā ē ꝓbabil necessaria et gn̄al. sꝫ nō ē in scriptis redigēda vt ꝯsuetudinis: vt. ff. de legib. si de interpretatiōe. et ex. de v. si. abbate. qdā ꝓbabil necessaria ⁊ in scriptis redigēda: vt principis: vt C. de leg. l. i.

g ¶ Nō nego. corporaliter me opponēdo: qꝛ ꝓ tēporalib' me morti opponere nō debeo ꝓ altaribus libēter imolabor. xx iij. q. vlti. cōuenior.

Magnū. Subiectū. tributū est ꝓbatio subiectiōis extra de cen. c. ij. sed ar. cōtra. extra de priui. recepimus. verū est qꝛ ē signū subiectōis sꝫ nō plena ꝓbatio.

i ¶ Soluit. nō ex debito. sed ne scandalizaret alios. vt. xxviij. q. i. iam nunc.

k ¶ Omis. subdita peccato. christus enī nemini fuit subiect'.

l ¶ Siue regi. hec v̄ba interpretat Inno. ex. de ma. ⁊ obe. solite.

m ¶ Epistola. id est missa clementi a petro vt dicit instrumētum meū quod mei causa factū est. ff. de edē. ꝑtor. §. i. ⁊ dicit etiaꝫ epistola illius cui est missa: tn̄ cū distinctōe. ff. de fur. cū qui. §. vlti.

Te quidē. ne fideiussor. clerici regulariter nō debet fideiubere vt hic. ⁊ ex. de fideius. cleric'. nisi necessitas sit. tunc enī ex pietate tenet subuenire alijs: vt. lxxxvi. di. nō satis. Itē clerici possunt fideiubere ꝓ ecclesijs suis. vt i auten. de san. epis. §. aliū autē. col. ix. Item inter se mutuo fideiubent cū cōueniunt. vt. C. de epi. l. omnes. §. in hac. Item nec astrictus curie pōt fideiubere C. locati. curialis. et si clericus fideiussit pōt dici qꝛ nō tenet fideiussio nisi tali priuilegio suo renunciet. naꝫ fideiussor ꝓ nō dato habet nisi priuilegio suo renunciet. vt. ff. si quis in ius vo. nō ier. l. i. vel dic qꝛ licet nō debeat fideiubere si tn̄ fideiusserit tenet obligatio: vt extra de fideius. c. ꝑuenit. ⁊ c. ꝯstitut'. o ¶ Ne aduocat'. qd ꝓhibet sacerdotib': vt j. xiiij. q. v. denicꝫ. xv. q. ij. c. i. p ¶ Litium. secularium.

q ¶ Iudicem. j. xxiij. q. vlti. c. sepe. ⁊ c. his a quibus. sed dic qꝛ possunt tractare de illis tēporalibus que spectāt ad ecclesiam.

Sicut enī. Que ad cōmunis vsum. ar. qꝛ peccat qui arbitrium nō recipit ⁊ qui nō cōponit inter partes. xc. di. ꝑcipimus.

s ¶ Ex his. id est ab his. a ¶ Instare. i. interesse. s. xc. di. ꝑcipimus.

b ¶ Per dyacones. argu. qꝛ dyaconi debent laicis exponere ⁊ instruere

gos. ¶ Idem. Potētibus tributa non sunt deneganda.

Magnū quidē et speciale est documentū quo xp̄iani viri sublimiorib' potētibus docent debere esse subiecti^h. ne qs ꝯstitutionem terreni regis putet esse soluēdā. Si enī censum filius dei soluit^i: qs tu tātus es q putas esse nō soluēdū. Item ait apl's. ois^k aia sublimioribus potētibus subdita sit. Itē petrus apl's oībus fidelibus generaliter scribit. Estote subditi dn̄is vr̄is. siue regi^l q̄si p̄cellēti: siue ducibus tanq̄ ab eo missis ad vindictā malefactoꝝ: laudē vo bonoꝝ. ¶ Itē ex ep̄la^m cle. De secularib' negocijs ep̄s cognoscere nō debet.

Te quidē epoꝝ ter irrep̄hensibiliter viuere ⁊ summo studio niti vt oēs vite huius occupatiōes abijcias ne fideiussor^n existas ne aduocat'^o litiū^p fias. ne vel vlla aliqua occupatiōe ꝑsus inueniaris mūdial' negocij occasiōe ꝑplex': neqꝫ enī iudicē^q neqꝫ cognitorē secularium negocioꝝ hodie te ordinare vult xp̄s. ne p̄focat' p̄ntibus hoim curis nō possis v̄bo dei vacare. Hec ergo opa q tibi minus cōgruere diximus. exhibeāt sibijnuicem vacātes laici. ⁊ te nemo occupet ab his studijs per q salus hoibus dat. ¶ Itē ex eodē. In his q ad cōis vite vsum ptinēt laici sibijnuicē opam dēt.

Sicut enī impietatis crimē est tibi o clemēs neglectis v̄bi dei studijs solicitudines seculares suscipe: ita vnicuiqꝫ laicoꝝ est peccatū nisi inuicē sibi etiā in his q ad cōis vsum^r vite ptinent opam fideliter dederint. Te vero securꝫ facere ex his^s qb' nō debes istare^a oēs cōiter elaborēt. qd si forte a semetipsis hoc laici nō intelligūt: ꝑ diacones^b docēdi sunt. vt tibi solius eccl'ie solicitudines relinquant. ¶ Ex his^c oībus dat intelligi qꝛ in ciuili cā clericus an̄ ciuilē iudicē est ꝯueniēdus. Sicut enī ecclesiasticaꝝ legū eccl'iastic' iudex est administrator. ita ⁊ ciuiliū nō nisi ciuilis dꝫ eē executor. Sicut enī ille solus hꝫ ius interp̄tādi canōes q hꝫ ptātē ꝯdēdi eos ita ille solus ciuiliū legū dꝫ esse iterp̄s: q eis ius ⁊ auctoritatē imptit. In criminali v̄o cā nō nisi an̄ ep̄m cleric' examinādus est. ⁊ hoc est illd qd legib' et canonibus sup̄ diffinitū est. vt in criminali videlꝫ cā ante ciuilē iudicē nullus cleric' ꝑducat: nisi forte cū ꝯsensu ep̄i sui. veluti qn̄ incorrigibiles inueniunt tūc enī detracto eis officio curie tradendi sunt. ¶ Vn̄ fabianus p̄p. Qui ep̄o insidiat semotus a clero curie tradat.

Statuimus vt si qs clericoꝝ suis ep̄is infestus aut insidiator extiterit. mox ante^d examinatū iudiciū sub mot' a clero curie tradat. cui cūctis diebus vite sue deseruiat. ⁊ infamis absqꝫ vlla restōis spe pmaneat. ¶ Quia ergo iste nō in criminali sꝫ in ciuili cā clericū ante ciuilē iudicē ꝑduxit: nō est iudicādus trāsgressor canonū: nec est dicēdus ptraxisse reū ad iudicē nō suū: qꝛ de ciuili cā nō nisi ciuilis iudex cognoscere dꝫ. ¶ E cōtra ea q in actoris defensiōe dicta sunt v̄isilia quidē vident sed pōdere carēt. sacris enī canonibus et forēsibus legibus tā in ciuili q̄ in criminali cā clericus ad ciuilē iudicē ptrahēdus negat. ¶ Vn̄ in ep̄la clemētis legit. Fratres apud p̄sbros iudicent.

Si q ex fratribus^e negocia habuerint inter se apd cognitores seculi nō iudicent. sed apd p̄sbyteros eccl'ie: quicqd illd est dirimat. ¶ Item siluester papa. Nullus clericus ꝑpt aliquā cām intret curiā.

Nullus clericus vel diaconus vel p̄sbyter ꝑpter qualibet cām intret curiā. nec an̄ ciuilē iudicē suā p̄sumat dicere cām. ¶ Itē leo papa. Ecclesiasticū nō forēse iudiciū penitēs expetat.

Aliud quidē est debita iuste reposcere. aliud ꝓpria pfectiōis amore ꝯtēnere. Sꝫ illicitoꝝ veniā postulantē^f oportet etiā a multis licitis abstinere dicēte apl'o. oia mihi licēt^g: sed nō oia expediūt. Vn̄ si qs penitēs^h hꝫ cām quā negligere forte nō dēat. meli' ē illi vt expetet eccl'asticū qꝫ forēse iudiciū. ¶ Nō ait^i pp crialē tn̄

Statuim' mox āte. nō itelligas qꝛ h dictō an̄ ibi notet aliquā an̄rioritatē tp̄is sꝫ ē sensus an̄ ⁊c. i. an̄ exaiantē iudicē siue corā exaiante. vl' loqt cū est notoriū crimē sic. C. de defē. ciui. defensores. §. qui g.

Si qui ex fratrib' fr̄es h vocat clericos vl' ēt oēs xp̄ianos ⁊ loquit fm anti q tpa. vt. s. c. relati.

Aliud postulātē. penitētes enī sub regl'a eccl'iastica viuere debēt: vt h. ⁊. j. c. de p̄sona. ⁊. j. de pe. di. v. Inutilis et. c. fallas. g ¶ Oia licēt. tn̄c nō expedit id qd licitū ē qn̄ vlus ip sius alijs affert ipedimētū: vt. xxviij. q. i. sic enī. s. qꝛ fidel' discedat ab infidelibus: sꝫ nō expedit vt ibi dr. vel alr mihi lꝫ mea repetere: sꝫ nō expedit ad vitā ꝯsequēdā. qꝛ scandalizant illi a qbus repetunt. vel sic. oēs cibi liciti sunt sꝫ nō expediūt ꝑpter infirmos fr̄es q tūc quosdā cibos reprobāt. vel sic. licitū est p̄dicatori sumere sumpt' ab illis qbus p̄dicat sꝫ nō expedit ꝑpter corinthios q auari fuerūt.

h ¶ Penitēs. scꝫ solēniter. ⁊ loquit de actore penitēte ⁊ cū est de voluntate rei. vel loquit cū ipse penitēs cōuenit. actor supple vel reus: qꝛ de actore minus videbat. i ¶ Nō ait. qualibꝫ. s. in. c. nullus.

Q Ualecunq̄. in hac lege quinq̄ notanť. primū q̄ a iudice seculari appellať ad episcopū. secundū q̄ ante sententiā appellať. tertiū q̄ ab episcopoꝝ sententia nō appellať. quartū q̄ vnius episcopi testimonio fides adhibeť. quintū q̄ alij nō audiunť post testimoniuꝫ episcopi. prima pars tolliť per illud extra de appel. si duobus. scđa ꝑ id. ij. q. vi. nō ita. tertia ꝑ id. ij. q. vi. omnis oppꝛessus. quarta ꝑ id. vi. q. ij. si tm̄. ꝛ c. placuit. quinta per id q̄ testimoniū soli⁹ epi nō valet. iiij. q. iij. iurisiurandi. ꝛ licet hec lex sit abrogata. tamē Inno. argumentať ex ea extra đ iudi. nouit. nō vt cōfirmet eaꝫ sed vt ostendat q̄tā affectionē imperatores habuerūt erga sacerdotiū.

l ¶ Ul' decursis. i. post lit. cōtesta.

m ¶ Cum sermone. i. allegationibus.

n ¶ Capitularibus. i. in lōbarda nontū inueniť in ea que nunc est: sed in gallia.

a ¶ Volum⁹ vel ꝯsuetudinario. eť de eo qui mit. in pos. c. ij.

D E persona. đ hac habes. ij. q. i. in pumis.

b ¶ Non ab alio. i. nō a ȝ rio. qūq̄ eīn ab iferiori ꝑt iudicari. h. tamen huic lře adhesit q̄ dixit solum episcopū esse ordinariū iudicē clerici. ꝛ ꝑ h̄ qđ dicit prius adeat ꝛc. sed tu dicas q̄ ꝑlati ecclesie collegiate habēt iurisdictionē. vt. xv. q. iiij. c. i. extra de imu. eccle. nō minus. extra de iudi. c. ij. C. de iurisdi. om. iudi. l. vlti. extra de offi. ordi. cū ab ecclesiaꝝ. sed q̄ hic diciť prius adeat ꝛc. dicas prius q̄ secularē. h. tn̄ dixit solū epm̄ habere potestatē excōmunicādi: vt. xvi. q. ij. visis. in fi. vbi diciť q̄ excōmunicatio sit mucro episcopalis ꝛ q̄ solus episcopus debeat de causis matrimonialibus cognoscere. xxxv. q. vi. multoꝝ. ꝛ meli⁹ dicit noua cōstitutio. extra de excel. ꝑla. accedentibus. cōsuetudo

sed generaliter ꝑpter qualibet cām tā ciuilē q̄ȝ criminalē intelligēs. ¶ Itē theodosius impator. Cuicūq̄ȝ liceat sacrosctē sedis antistitis iudiciū eligere.

Q Uicūq̄ȝ[k] litē habēs siue petitoꝛ fuerit vel in initio litis vel decursis[l] tꝑm curriculis siue cū negociū perorať. siue cū iam ceperit ꝓmi snīa si iudiciū elegerit sacrosancte sedis antistitis ilico sine aliqua dubitatiōe etiaꝫ si alia pars refragať. ad epoꝝ iudiciū cū sermone[m] litigantiū dirigať. Idē. Omnes itaq̄ȝ cause q̄ ꝑtorio vel ciuili iure tractanť epoꝝ sentētijs terminate ꝑpetuo stabilitatis iure firmenť. nec vlterius liceat retractari negocium qđ epoꝝ sentētia decideť. Testimoniū etiam ab vno licꝫ epo ꝓhibitū oēs iudices indubitanter accipiāt. nec alius audiať cuꝫ testimoniū epi a qualibet ꝑte fuerit repromissum. Illud eīn veritatis auctoritate firmatū. illđ incoꝛruptū habeať. qđ a sacrosancto hoīe ꝯsciētia mētis illibate fuerit ꝓlatū: hoc nos edicto salubri firmamus ꝛ ꝑpetua lege tenēdū esse censemus. ¶ Hec si q̄s antiquata esse cōtendat: q̄ꝛ in iustiniani codice nō inuenimť: ita inserta per karolū renouata cognoscat. q̄ i suis capitularib⁹[n] ait inter cetera. Volumus[a] atq̄ȝ ꝑcipimus vt oēs nostre ditiōi subiecti tā romani q̄ franci. alamani. baiouari. burgūdiones. saxones. thoringi. frisones. galli. britones. lōgobardi. guascones. bñuentani. gothi. hispani. ceteriq̄ȝ oēs subiecti nobis quocūq̄ȝ videanť legis vinculo astricti vel cōsuetudinario annexi more hāc snīam quā ex. xvi. theodosij iperatoris libro capitulo videlꝫ. xi. ad interrogata ablauij ducis quā ꝛ illi ꝛ oibus per scripturā misimus ꝛ inter nostra capitula ꝓ lege tenendā cōsultu oim̄ fideliū nostroꝝ posuimus: lege cūcti ꝑpetua teneāt. id est quicūq̄ȝ litē habēs siue petitoꝛ fuerit ꝛc. vt supra. ¶ Itē grego. iohāni defensori eūti in hispaniā monēdo diť. Presbyter apđ episcopū tantū iudicari debet.

D E ꝑsona[a] ꝑsbyteri hoc attendendū est si quā cām habuit nō ab alio[b] teneri sed eps suus adiri debuit. sicut nouellaꝝ ꝯstitutio manifestat: que ita loquiť de sanctissimis ꝛ deo amabilibus atq̄ȝ reuerēdissimis epis ꝛ clericis ꝛ monachis. Imparatoꝛ iustinianus august⁹ petro gloriosissimo ꝑfe. ꝑto. caplo. liij. ¶ Si quis ꝯtra aliquē clericū aut monachū[c]: aut diaconissam: aut monasteriā: aut assistriā[d] hꝫ aliquā actōeꝫ doce[e]at ꝑus sanctissimū epm̄ cui hoꝝ vnusquisq̄ȝ subiaceat. ille v̄o cām inter eos dijudicet: ꝛ siquidē vtraq̄ȝ ꝑs his q̄ iudicata sunt nō acquieuerit. iubemus ꝑ loci iudicē[f] executioni ꝑfecte mandari. ¶ Nec vero[g] obijciať: q̄ꝛ hic đ clerico loquiť nō de ꝑsbytero. sciēdū est. q̄ꝛ in eadē supius ꝯstōne. l. c. i. legiť appellatione clericoꝝ etiā ꝑsbiteros ꝛ diacones ꝯtineri: v̄ba aūt legis ista sunt. Presbyteros aūt ꝛ diacones ꝛ lectores ꝛ cātores quos oēs clericos appellamus ꝛ reliqua. ¶ Idem grego. romano defensori sicilie. Clericus clericū ad publica iudicia nō ꝑtrahat.

D Euenit[h] ad nos q̄ si q̄s cōtra clericos quoslibet causam habeat despectis eoꝝ epis eosdē clericos tuo facias iudicio exhiberi. qđ si ita est valde cōstat esse incōgruū. Sed hac tibi auctoritate ꝑcipimus vt denuo hoc facere nō ꝑsumas. sed si q̄s cōtra quēlibet clericū cām habuerit epm̄ ipsius adeat. vt aut ipse cognoscat: aut certe ab ipso iudices deputenť: aut si forte[h] ad arbitros eūdū est: partes ad eligendū iudices ab ipso executio[i] deputata cōpellat. si q̄s vero clericus vel laicus cōtra epm̄ cām habuit tūc te interponere[k] dēs vt inter eos aut ipse cognoscas aut certe te ammonēte sibi iudices eligāt. nam si sua vnicuiq̄ȝ epo iurisdictio nō seruať. quid agiť aliud nisi vt ꝑ nos ꝑ quos ecclesiasticus custodiri ille ordo debuit ꝯfundať ꝛc. ¶ Idē ianuario episcopo karolitano. A laicis iudicibus clerici nō sunt opprimendi.

A Fratris ꝛ coepi nostri felicis ꝛ quiriaci abbatis relatione cognouimus q̄ i insula sardinia sacerdotes a laicis iudicibus oppꝛmanť. et fraternitatē tuā ministri tui despiciant. dūq̄ȝ solū simplicitati[l] a vobis studeť q̄tū videmus disciplina negligiť.

tū in talibus dat iurisdictionē: vt. ix. q. iij. cōquestus. C. de emā. li. l. i.

c ¶ Si quis. aut monachū. cōuentū nomine monasterij rōne alicuius successionis que obuenit monasterio per eū aliter nō cōpetit actio cōtra monachum cū nihil habeat. vel intellige q̄ fideiussit de mandato ecclesie sue vel etiā sine mandato, sed pecunia est cōuersa in vtilitatē ecclesie: vt noua dicit cōstitutio q̄ q̄busdā. extra de fideiuss. si autē monach⁹ cōtra aliquē deliq̄t ipse monachus cōueniendus est nō ecclesia. ar. xviij. q. ij. hoc tn̄. sicut seruus ꝯueniť qui deliquit nō eius dominus. C. de noxa. l. penul. et vlt. in fi. primo autem loco castigatio monachi spectat ad abbatem. vt. xxiiij. q. iij. corripianť. vt extra de offic. ordi. quāto. extra de ap. repꝛehensibilis. vbi autē ꝓcedendum est fm̄ ordinem iuris. tūc solus episcopus est iudex fm̄. h. vt h̄ diciť. alij dicunt q̄ abbas habet ordinariā iurisdictioneꝫ super monachos suos ꝛ excōmunicare eos pōt. vt extra de maio. ꝛ obe. cūm ecclesijs.

d ¶ Aut assistriā. i. inclusam que semꝑ assidue morať ibi.

e ¶ Doceat. i. adeat

f ¶ Iudicem. si ipsemet nō pōt. ꝛ est simile C. đ epi. audi. epale.

g ¶ Nec v̄o. h̄ sunt verba gregorij.

h D Euenit. aut si forte. eť de fo. cō pe. si quis cōtra.

i ¶ Executio. i. executoꝛ ad h̄ deputatus s. archiđ. vt. xxv. dis. ꝑlectis. ꝛ eť đ fo. cō. nullus. cū aūt iudex recusať i optione actoꝛ erit an vellet q̄ recusatus delegaret cām alijs. vl' q̄ ꝑtes cogerēť ad eligēdos iudices. vt eť de fo. cōp. lꝫ ꝛ si q̄s. hodie aūt si iudex recusat⁹ fuerit ꝛ ꝓbata fuerit cā recusatiōis ad arbitriū recusatoris ipse q̄ accusat⁹ fuit dabit iudices vl' trāsmittet negociū ad supiorē: vt ꝯsti. cū spāli. eť đ ap. lꝫ q̄ro an iudices đlegati ab epo ꝑsit ꝑtes ꝑūire si nō venerit ad iudiciū. nō vř. q̄ꝛ sol⁹ đlegat⁹ a ꝑncipe ꝑt citare. vt i auť. đ liti. §. oēꝫ. col. viij. nec alij ꝑsit suas snīas mādare executiōi q̄ ordiarij vl' delegati a pricipe. vt. C. đ bo. auc. iu. pos. auť. ꝛ q̄ iurat. ff. đ re iu. a diuo. ꝛ sol⁹ đlegat⁹ ꝑt a pricipe mit. i pos. ff. đ iur. o. iu. iubē. ꝑt tn̄ dici q̄ fm̄ iura nr̄a subdelegat⁹ hꝫ cohertōeꝫ q̄ꝛ ꝑt itendicere ecctiaꝫ. vt eť đ of. đle. ex lr̄is. i fi. ꝛ fꝫ legē modicā saltē h̄ebūt cohertōeꝫ subđlegati: vt. C. đ spoꝛ. l. ij. ꝛ. ff. đ of. e. cui mā. ē iu. l. vl. i fi. k ¶ Interpone.

¶ Itē grego. mauricio impatori. Sacerdotes a regib⁹ sunt honorādi nō iudicādi.

SAcerdotib⁹ aūt nō ex terrena ptāte dn̄s nr̄ citi⁹ indignetur sꝫ excellēti ꝯsideratiōe, ppter eū cuius hui sūt eis ita dn̄etur: vt etiā debitā reuerentiā impēdat. Nā ꝫ in diuinis eloquiis sacerdotes aliqñ dij: aliqñ angeli vocant̄. Nā ꝛ ad moysen de eo q̄ ad iuramentū deducēdus est: dicit̄: applica illū ad deos: videlicꝫ ad sacerdotes ꝛ rursus scriptū ē. Dijs nō detrahes. s. sacerdotib⁹. ꝛ, ppheta ait. Labia sacerdotis custodiūt[m] sciaꝫ: ꝛ legē reqrūt ex ore ei⁹: q2 angelus dn̄i exercituum est. Quid igit̄ miruꝫ si illos vr̄a pietas dignet̄ honorare: q̄bus i suo eloq̄o honorē tribuēs eos aut angelos: aut deos etiaꝫ ipse appellat[n] de⁹. Ecclīastica q̄ꝫ testat̄ historia: q2 cū pie memorie cōstātino principi in scripto oblate accusatiōes ꝯ ep̄os fuissent: libellos q̄deꝫ accusatiōis accepit: ꝛ eosdē q̄ accusati fuerāt ep̄os ꝯuocās: in eoꝝ ꝯspectu libellos qs accepat: incēdit[o] dicēs. Ite ꝛ inter vos causas vr̄as disponite: q̄a indignū est vt nos iudicem⁹ deos. In q̄ sn̄ia sibi magis ex hūilitate q̄ꝫ illis aliq̄d ꝓstitit ex reuerētia impensa. Ante euꝫ q̄ppe pagani p̄ncipes in republica fuerāt: q̄ veꝝ deū nesciētes: deos ligneos ꝛ lapideos colebant: ꝛ tn̄ eoꝝ sacerdotib⁹ honorē maximū pagani tribuebāt. Quid igit̄ mirū si xp̄ian⁹ impator veri dī sacerdotes honoret dū pagani vt p̄dixim⁹ p̄ncipes: honorē impēdere eoꝝ sacerdotib⁹ nouerūt q̄ ligneis dijs ꝛ lapideis fuiebāt. Hoc ergo nō tantū spēaliter[a] q̄ntū generaliter ꝓ oīb⁹ asserim⁹ sacerdotib⁹: qm̄ adhuc nescim⁹ q̄s in terribili iudicio dei q̄lis futurus sit. Etenī paulus egregi⁹ p̄dicator dicit: Nolite an̄ tp̄s iudicare quoadusq3 veniat dn̄s ꝛc. nā sūt mlta q̄ de iudicio illius homīes ignorāt: q2 fortasse q̄ vos laudatis ille rep̄hendit ꝛ q̄ vos rep̄hēditis ille laudabit. ¶ Itē ex ꝯcil. mileuitano. Qua pena feriat̄ clericus: clericū ad secularia iudicia ptrahens.

INolita[b] p̄sumptio vsq3 adeo illicitis ausib⁹ aditū patefecit: vt clerici clericos suo relicto pōtifice[c] ad iudicia publica ptrahant: ꝓinde statuim⁹ vt hoc de cetero ñ p̄sumat̄ si q̄s hoc p̄sumpserit facere ꝯuictus ꝛ cāꝫ pdat ꝛ a cōione efficiat̄ exneus. ¶ Itē ex cōcil. carthaginēsi tertio. Apud ciuilēꝫ iudicē iudicari ñ debꝫ cleric⁹.

PLacuit vt q̄sq̄s ep̄oꝝ p̄sbyteroꝝ ꝛ diaconoꝝ seu clericoꝝ cū in eccl̄ia ei crimē fuerit itentatū[d] vl' ciuilis cā fuerit mota si derelicto eccl̄iastico iudicio publicis iudicijs purgari[e] voluerit etiā si ꝓ ipso fuerit lata sn̄ia locū[f] suū amittat: et hoc in criminali actōe. in ciuili vero pdat qd̄ euicit si locū suū obtinere maluerit. Siquidē ad eligēdos iudices iniq̄[g] de ecclesie ꝯsortio iudicat q̄ de vniuersa ecclesia male sētiēdo de iudicio scl'ari poscit auxiliū. Cū puatoꝝ ēt cās apl's ad eccl'aꝫ d̄ferri atq3 ibidē deϯminari p̄cipiat. ¶ Itē ex eodē. Cleric⁹ nō accuset̄ nisi ante eccl'asticū iudicem.

DE diuersis ordinib⁹ eccl'ie seruiētib⁹ si q̄s in cā criminis incurrerit ꝛ abnuerit iudiciū eccl'iasticū dꝫ p̄iclitari. ¶ Itē ꝯstitutio auten. lxxvij. ca. p2io. Qui cū clerico litigiū hꝫ ep̄m ipsi⁹ adeat.

SI q̄s cū clerico litigiū habuerit siq̄dē de cā pecuniaria adeat p2i⁹ ep̄um cui⁹ iudicio cleric⁹ supposit⁹ ē. ille autē sine dāno[h] ꝛ sine dilatōe cōpetētē finē liti impositur⁹ ē. Sin aūt noluerit[i] ep̄s litē dirimere: tūc ad ciuilē iudicē disceptatio cāe perueniat. vbi aūt dirimere ep̄us vult cām sine scriptura aliq̄ oīa ꝓcedāt. ꝛ diffinitia sn̄ia ab eo ꝓferat̄ sine scriptis[k]. Qd̄ si d̄ criminali cā litigiū emerserit: tūc cōpetētes iudices in hac ciuitate vl' i ꝓuincijs iterpellati cōsētaneū legib⁹ ϯminū cāe imponāt: ita tn̄ vt disceptatio litis duoꝝ[l] spaciū mēsiū nō excedat: a litis cōtestatōe numerādūꝫ. Nō aūt aliter puniat̄[m] cleric⁹ nisi obno

hoc verꝫ est in minimis causis. nā maiores cāe ep̄oꝝ ad metropol. deferentur: vt. vi. q. iiij. si inter. ix. q. iij. ꝯquesti⁹. ꝛ. lxxx. di. c. i.

Ratris. simplicitati. s. xxxix. di. petrus.

SAcerdotib⁹. custodiūt. i. custodire debēt: vt. j. e. q. iij. nolite. n ¶ Appellat̄ q̄ ex sola appellatiōe nois aliq̄s cōsequet̄ ius. sic. xxxj. q. iiij. dicat. C. d̄ la. liber. tol. l. vnica. §. penul. ex de p̄sūp. illud. insti. de adop. §. vl. ar. ꝯ ij. q. i. multi. i fi. vbi dicit q̄ sola noīatio nō sufficit. C. de ꝓba. nō ex l'is. l. fina.

o ¶ Incēdit. hic videtur q̄ iudex debꝫ destruere libelluꝫ q̄ nō ē legitime cōposit⁹. vt. ij. q. vl c. vl.

a ¶ Specialiter. ꝓ bonis: sꝫ etiā ḡnalit̄ ꝓ bonis ꝛ malis vl' nō tm̄ ꝓ p̄sentib⁹ q̄ nō accusant̄ ꝛ ꝯuincunt̄: sꝫ etiā ꝓ oīb⁹ alijs. xiij. q. ij. nō esti memus.

INolita. hoc capitulū de actore ꝛ sequēs de reo loq̄t̄. et nota q̄ si actor traxerit reū ad iudicem nō suū pdit cām: sed si re⁹ traxerit actorē ꝓ cōuicto hr̄: vt. C. de iurid. oi. iu. in criminali. h̄ tn̄ itelligas lite cōtesta. q2 si āte litē ꝯtesta. destiterit nō incidit i penā: vt j. e. c. p2i. ꝛ. ff. rē ra. hri ampli⁹. ꝛ. ff. d̄ iniūs vo. q̄uis. lꝫ sit ar. ꝯ. C. d̄ trāsac. si q̄s maior. s̄. e. placuit vt q̄cūq3. ꝛ q̄ dicit q̄ cām pdat dicit q̄ dā ipo iure. veri⁹ credo q̄ p iniaꝫ ꝛ innuit h̄ verbū cōuenit⁹.

c ¶ Pōtifice. h̄ manifeste habes q̄ in cā eccl'iastica neuter pōt adire aliū iudicē siue i ciuili siue in criminali negocio. laici aūt sine ꝯsensu ordinarij eligūt aliuꝫ iudicē in ciuili negocio: vt. ff. d̄ iud. l. i. C. d̄ iurd̄. o. iu. l. i. sed nō in criminali. vt. C. de iuris. om. iud. in criminali. ꝛ. j. e. c. si quis cum clerico. sꝫ in clerico requiritur cōsensus ep̄i: et etiā ꝓprius cōsensus. ar. hic ꝛ. ix. q. ij. c. i. ꝛ. s̄. e. clericuꝫ et. c. null⁹. et. c. inolita. ꝛ. vi. q. iij. deniq3. ꝛ. iij. q. vi. nō liceat. ex de fo. compe. significasti. ꝛ est triplex rō q̄re laic⁹ pōt ꝛ nō cleric⁹: quia laicus pōt iurare sine licētia sui iudicis. sed cleric⁹ nō vt ex de iura. ca. inherētes: sed nō possꝫ coraꝫ laico litigare nisi ibi iuraret. Itē ab alio ep̄o nō pōt ordines accipere ergo nec iudiciū qd̄ mai⁹ est: vt. ix. q. ij. nullus primas. Itē nō pōt ab alio q̄ a suo prelato petere iudiciū aīe qd̄ ē occultū: ḡ multo forti⁹ nec manifestū vt de pe. di. vi. placuit. Itē incōueniēs iaꝫ essꝫ q̄ vnus ep̄us iudicaret clericos alterius ep̄i qd̄ esse nō debet: vt. ix. q. ij. ꝑ totuꝫ. ꝛ sic oēs de vno ep̄atu pn̄t sibi aliū ep̄m eligere in iudicē. nec renūciare pt cleric⁹ huic iuri. ex de fo. cōpe. si diligēti. credo tn̄ lꝫ nō possint renūciare expsse: qd̄ tn̄ spōte. i. tacite psit cōsentire in alienū iudicē. nā arbitrū sponte eligūt et iudicē delegatum. alioquin exsufflatū erit p2iuilegiū clericoꝝ q̄ cleric⁹ pt eligere corā q̄ iudice velit litigare. in cōsti. fre. auten. habita. C. ne fi. ꝓ pa. Itē multa facere possum spōte ad q̄ nō possū me pacto astringē. nā possuꝫ instituere aliquē heredē nō tn̄ pacto me astringē ab h̄ possū. vt. C. d̄ pact. l. vl. Itē tacite possum renūciare foro lꝫ non expsse sic tacite papa renūciat suo p2iulegio vt. ij. q. vij. nos si. ꝛ. ij. q. v. mādastis sic tacite possū renūciare exceptiōi ꝓcuratorie cōtra milites sꝫ nō expsse: vt ff. d̄ ꝓcu. filiusfam. §. veterani. simil'r tacite possuꝫ renūciare iurameto calūnie: sed nō expresse. C. de iura. ca. l. ij. i fi. ꝛ q̄ spōte possit iūdere habes. iij. q vi. pulsatus Io. q̄cq̄d dicat Iohes h̄ tene q̄ i nullo laicū nullo mō cōsentit clericus: vt. ex d̄ foro cō. si diligēti. nec i clericū sine ꝯsensu ep̄i: vt ex d̄ fo. cō. significasti. b.

d ¶ Itentatū. id ē obiectū. ꝛ sic loquit̄ cū lis sit cōtestata.

e ¶ Purgari ꝑ h̄ patet q̄ loq̄t̄ de reo sed qd̄ dicit postea euicit intellige id i q̄ ē absolut⁹

f ¶ Locū. i. deponatur.

g ¶ Inique. cōtumeliam enim facit iudici qui eo relicto vadit ad alterum: vt. ff. de arbi. litigatores. sil'r si q̄s rem deducit coram vno iudice et deducit postea corā alio perdit liteꝫ. C. d̄ assert. tol. l. i. in fi.

SI quis. dāno sportularū ad quas clerici nō tenent̄: vt in auten. d̄ sanctis. ep̄is. §. sportularū. coll'. ix. ergo nec aduersarij ipoꝝ teneri debent. vt. C. de fruc. et litium expē. l. vl.

i ¶ Noluerit. illud nō tenet. vel dic noluerit. i. non potuerit: q2 forte talem causam nō potest audire. k ¶ Sine script̄. i. sine scriptura ꝓcedit ep̄s cū iudicat inter suos clericos. simil'r in modicis caus̄ ñ reqrit̄ scriptura: vt in auten d̄ mā. p2ici. §. sit tibi. col'. iij. nō obstat s̄. ij. q. i. i p2mis. vbi d̄ sn̄ia nulla q̄ sine scripto ꝓfert̄. illud ei tn̄ tꝫ i c2ialib⁹ ꝛ maiorib⁹ negocijs l ¶ Duoꝝ. h̄ ñ tꝫ: vt. iij. q. iij. §. spaciū

m Puniaꝛ. nec illud tenet: vt ex̄ de iuō. cum non ab homine.
Si clericus. arbitros. ꝛ ē hec rō: qꝛ metropol. nō est iudex clerici vnde sub eo nō debet cōueniri nec corā epō debet cōueniri cum non possit esse acto: ꝛ iudex: vt ex̄ de resti. spoli. cō querēte. ꝛ ex̄ ō cō ces. p̄. ꝛ ec. nō va. post electōnē. in fi. sꝫ quis coget eū eligere arbitros

Rū. epūs. sꝫ sit ei suspect⁹ vt ex̄ de ap. secūdo req̄ri. Itē i alio cā su cogit ipm̄ eligere arbitros. s. cū re cusat euꝫ vel delegatū ab eo: vt. s̄. c. p̄ uenit.
o Audiaꝛ s̄. vi. q. ij. c. epūs. cōtra. sed ibi soluiꝛ
a Sinodi. ḡ si habeꝛ ci uilis cā contra epm̄ sol⁹ metropol. n̄ pt audire: vt hic. ꝛ. vi. q. ij. ij. si inter. sed forte h̄ tenet in maiorib⁹ causis. vl̄ loquiꝛ fm̄ anti qua tēpa qū pro singulis cauſ fiebat cōciliū: vt. j. c. q. iij. c. ij. et iij.
In clericorum. s̄. ij. q. i. i primis. in fi. ex̄. de iudi. at si.
Quia res nec etiaꝫ actioneꝫ pōt quis cedere alij p⁹ q̄ res est deducta i litigiū: vt. C. e. l. ij. nec valet priuilegium impetratum tpelitis vt ex̄ de resti, cām. xvi. q. vi. placuit. C. vū vi. au ctoritatē. C. de fun. et sal tib⁹ reipubli ce. li. xi. si q̄. nec res litigiosa pōt dedi cari. C. de litigi. l. vlti. qui

ctius rept⁹. sacerdotio nudat⁹ fuerit ab epō suo: vl̄ clicat⁹ honore. si aūt crimē ecclīasticū ē: tūc fm̄ canōes ab epō suo cāe exaīatio ꝛ pena ꝑcedat: nullā cōionē alijs iudicib⁹ in hmōi causis hn̄tib⁹ Itē ex ꝯcil. calce. Cleric⁹ aduersus clericū negotiū hn̄s secularia nō exerceat iudicia.
Si cleric⁹ aduersus cleri cū negotiū hꝫ: nō relinq̄t epm̄ suū ꝛ ad sclaria iudicia non ꝯcurrat: sꝫ pri⁹ negotiū agiteꝛ apud ꝑpū epꝫ. vl̄ certe si fuerit negotiū ipsi⁹ epī apō arbitros[m] ex vtraqꝫ pte electos audiaꝛ[o] negotiū si q̄s vō ꝯ h⁹ fecerit: canonū subiaceat correctōib⁹. ꝛ si cleric⁹ aduersus suū vl̄ aliū epm̄ hꝫ cāꝫ apud audiētiā sinodi[a] ꝑuincie ꝯq̄raꝛ. si vero ꝯ ipsi⁹ ꝑuincie metropolitanū epm̄: epūs siue cleric⁹ hꝫ ꝯtrouersiā: pgant ad ipsi⁹ diocesis primates: aut certe ad ꝯstātinopolitāe regie ciuitatis sedeꝫ: vt eoꝝ ibi termineꝛ negotiū. Itē ex ꝯcil. agathen̄. De eod.
Clericū null⁹ p̄sumat apud Palea. sclarē iudicē epō nō pmittēte pulsare: sꝫ si pulsat⁹ fuerit: nō rn̄deat nec ꝑponat: nec audeat crimiale negotiū iudicio seculari ꝑponere. Ex his oīb⁹ daꝛ intelligi q̄ cleric⁹ ad publica iudicia nec i ciuili: nec in crimiali cā ē ꝑducēdus. nisi forte ciuilē cām epūs decidere noluerit: vel in crimiali sui honoris cigulo eū ꝯnudauerit. Illud aūt qō in epl̄a clemētis dictū est: nō cognitorē secularium iudicioꝝ te vult de⁹ ee: ex epali vnctiōe intelligēdū est. nō. n. in epm̄ inungiꝛ vt cognitor secularium negotioꝝ resideat: sꝫ vt ꝑcurator aīaꝝ ꝛ distributor spūalium existat. ꝑhibeꝛ ergo secularibus negotijs occupari: nō ad tp̄s sequester fieri: vel sclaria iudicia: nō ꝺ rebus sclarib⁹: sꝫ sclarium viroꝝ intelligēda sūt. Iudicia de sclarib⁹ reb⁹ sclaria appellāꝛ iuxta illō apl̄i. Sclaria ergo iudicia si habueritis: ꝯtētibiles q̄ sunt in ecclīa ꝯstitute. Iudicia vero sclarium sclaria appellanꝛ in epl̄a clementis: qō ex subsequentib⁹ daꝛ intelligi: cū diciꝛ hec opa q̄ min⁹ tibi cōgruere diximus exhibeant sibi inuicem vacātes laici. ꝑhibētur ergo clerici a cognitiōe negotiorū sclarium viroꝝ: non sclariuꝫ cāruꝫ.

aūt reꝫ litigiosam alienat ꝛ alienatio nulla est et p̄terea puniꝛ venditor emptor: si sciuit rē litigiosaꝫ: vt ex̄ vt lite pen. ecclesia. C. e. l. vl. In casib⁹ tn̄ licite alienaꝛ res litigiosa. s. ex cā dotis vl̄ transactiōis vel donatiōis propꝛ nuptias vel ex causa legati vel diuisionis reꝝ hereditarium: vt. C. de litig. l. vl. Itē licite alienaꝛ res litigiosa q̄ fuari nō pōt. ff. fami. herc. alienatiōis. ꝛ. ff. de peti. hereō. diuus.
In litigio, res ꝺ: litigiosa de cuius dominio vl̄ quasi cā vertitur inter petitorem et possessorē vel iudiciaria cōuentione vel precib⁹ princip oblatꝫ ꝛ per euꝫ aduersario cognitis: vt in auten. de litigi. in prin. coll. viij.
o Exigere. hoc intellige cū possessor est suspect⁹: alias possessor sp̄ vtitur fructibus pendēte lite: vt. xvi. q. iiij. volum⁹. ex̄ vt lit. pē. a memoria.
Quod vero. et est certum q̄ sic. s̄. e. inolita.

Negotia q̄ppe clicoꝝ siue crimialia siue ciuilia fuerint: nō nisi apud ecclasticū iudicē ventilāda sunt. Vn̄ adrianus papa ait. Non nisi in foro suo audiaꝛ cleric⁹.
Clericus siue laicus si de crimie vel lite pulsat⁹ fuerit n̄ alibi q̄ꝫ in foro suo ꝑuocat⁹ audiatur.
In clericoꝝ Idem De eodē. cā hmōi serueꝛ forma vt neq̄q̄ꝫ coꝝ snīa a n̄ suo iudice dcā ꝯstrigat Res vero i litigio posita an̄ legitimū ꝯgnitiōis euētū i nullā dꝫ oīno transferri ꝑsonā. Vn̄ gelasi⁹ pa. q̇ngesio epō. In nullā trāsferaꝛ ꝑsonā res in litigio posita ante cognitionis euentū.
Quia res[b] in litigio[c] posita in nullam p̄t trāsferri oīno ꝑsonā donec legitime cognitōis euētu cui poti⁹ debeaꝛ iudiciaria disceptatōne possit agnosci ex eadē re quispiā nō sinaꝛ exigere[o] pēsiōes: sꝫ in eodē statu re eadē posita in q̄ vr̄ sicut dictū ē ante cōstitura: q̄squis sibi putat quippiā posse ꝯpetere iuridico pulset examie p̄iudicijs oīb⁹ īde sub
Quod vero[c] culpa illa motis suspēsiōe digna sit ex capitulo illo mileuitani ꝯcilij liq̇do cōstat. Si ei cōione priuād⁹ ē q̇ clericum ad ciuilē iudicē credidit pertrahēdum mltomagis suspēsiōe dign⁹ ē q̇ sui epi iudiciū iterpellātē ad iudiciū sclare ꝑtrahere n̄ dubitauerit
Sed[r] ꝑponaꝛ q̄ hec culpa suspēsione nō digna fuerit: q̄riꝛ vtꝝ sit deponēd⁹ q̇ officiū ꝯ ꝑhibitōeꝫ epi celebrare ausus ē. sꝫ q̄ snīa epi iusta siue iniusta fuerit: timēda sit. grego. testaꝛ dicēs. Gregi timēda ē snīa pastoris
Sentētia pastoris siue iusta siue iniusta fuerit: timēda ē[s]. Itē ex ꝯcilio āntioceno. A suo epo excōicat⁹ ab alio nō ē recipiēdus
Si q̇s a ꝑprio epō excōicat⁹ ē: nō eū pri⁹ ab alijs[b] dēre suscipi: nisi aut a suo recept⁹ fuerit epō. aut cōcilio fcō[t] epis occurrat ꝛ rn̄deat ꝛ si sinodo satisfecerit ꝛ statuerit[k] eū sub alia recipi snīa. qō ēt circa laicos et p̄sbros ꝛ diacōes ꝛ oēs q̇ i clero sūt cōuenit obꝯuari. Itē nicola⁹ pa. ad lotharīū rgē. Excōicatōis mereꝛ snīaꝫ qui excommunicatis communicat.

Sed. hic queritur an ille sit dign⁹ depositione qui excōmunicatus vel suspensus celebrat. ꝛ certe sic: vt. j. e. q. si quis p̄sbyter. et ex̄ ꝺ cle. ex. mi. c. i. ij. ꝛ. iij. ꝛ būficio poterit ꝑuari. e. ti. c. ffinitati. nisi dispēseꝛ cuꝫ eo: vt. lxiij. d. salonitane. ingꝛ tn̄ ꝑsequitur alia q̄stionem. scꝫ vtrū sententia teneat siue sit iusta siue iniusta. Tribus autē modis diciur iusta vel iniusta sentētia: vt. j. e. §. si ergo ex animo. cum malo vel bono zelo sentētiat. ex cā scꝫ cum certa cā subest vel nō subest ex ordine cū seruaꝛ vel p̄termittiꝛ ordo iuris. Itē sētētia alia est cōdēnatōis. alia excōicatōis vel suspensiōis. alia pēe
Que. ij.
pti q̄ tn̄ iproprie diciur snīa. Snīa cōdēnatiōis semp tenet nisi sit iniusta ex ordine tūc nō valet vt. ij. q. vi. diffinitia alias semp tenet ni
Que. iij.
si appelletur ab ea. Itē snīa excōicationis ordinē req̄rit et etiā cāe cognitionē vt. ij. q. i. nemo epūs. ex̄ ꝺ ap. rephēsiblis ex̄ ꝺ snīa excō. sacro si tn̄ sit iniusta ex cā vel ex aīo vl̄ ex ordie sp̄ tꝫ. vt. j. e. si epūs forte nec releuaꝛ ꝑ appellationē nisi q̇ ad cognitiōeꝫ: vt ex̄ ꝺ sen. ex. ꝑ tuas. sententia auteꝫ mādati vel p̄cepti nō ligat nisi id qō p̄cipitur spectet ad officiū p̄cipiētis. vij. q. i. q̇a frater nr̄. prio aūt ꝑbat. gra. vsq̄ ad. §. p̄missis. q̄ snīe epi etiā iniuste sit pendū. deide ꝑbat eā quēq̄ apō deū n̄ ligare. ꝺ hac maria plen⁹ hr̄. ij. q. i. i summa.
Sentētia. timēda ē. nisi in duob⁹ casib⁹. s. cū snīa est p⁹ appellatōeꝫ lata ꝛ cū ꝯtiet itolerabilē errorē. ex̄ ꝺ sē. excō. ꝑ tuas. tertiū casū apponūt q̇dā cū ꝑ idebitis exactōib⁹ aliq̇s excōicaꝛ: vt ex̄ ꝺ excel. p̄. cū ad q̇ūdaꝫ
Si q̇s ab alijs. silr̄ q̇ suspēsus ē ab vno suspēsus ē q̄tū ad oēs: vt. vij. q. i. si q̇s p̄sbr̄. ꝛ. ij. q. v. q̄s q̇s. Cōcilio. hodie solus metropl̄ cognoscit de causa excōcatiōis: vt ex̄ ꝺ sen. ex. ꝑ tuas. k Et statuerit. sinodus.

PRecipue.puniunť.xxv.q.i.nulli. m ¶ Duos.ğ in causa denunci
ationis idem pōt esse iudex accusator τ testis ex̄ de simo. licet. Item est
hic ar.q euāgelica ammonitio locū habere pōt.nō solū in occultis sʒ etiā
SI epūs.iracund⁹.vt ex aio sit in manifestis. ij.q.i.si peccauerit.
iniusta. b ¶ Cito.i.nō seruato ordine iuris. c ¶ Et aspe.q nō
subsit causa.
d ¶ Ptātē.aucto
ritate hui⁹ canonis
e ¶ Interpellet.fm
hec iura quilibʒ ex
cōicat⁹ audiebať q̄
volebat pbare se in
iuste excōicatū.ho
die sec⁹ nisi sit post
appellationē excōi
catus:vel si dicat er
rorē expressū in sen
tentia:vt ex̄.e.t.p m
as.si quis ğ cōque
ritur metropol.ō in
iusta excōicatione.
aut appellauit ad
eū aut nō.si appel
lauit primo pstabit
cautionē absoluen
d⁹ q stabit iuri. de
inde in optōe habʒ
an velit rmittere ab
soluendū ei a q̄ ap
pellauit:vt ex̄ ō sen.
excō.p tuas.si non
appellauit ad eū sʒ
priora iura debeat
remittere absoluen
dum.τ si ille nolue
rit absoluere tūc me
tropol.poterit eum
absoluere vt ex̄ de
of.orō.ad reprimen
daʒ.si tñ viderit sen
tētiā excōicationis
euidēter iniustā pōt
pnunciare ipsam in
iustaʒ:licʒ nō sit ap
pellatū ad eū:vt ex̄
de ap.solicitudineʒ
Itē econuerso si est
appellatū ad eum τ
viderit esse iustam
causaʒ excōicatōis
teneť eum remittere
absoluēdū:vt ex̄ de
sen.excō.p tuas.in
fi.hodie aūt licʒ nō
appelleť ad supiorē
si tñ est periculuʒ in
mora pōt eū statim
absoluere:vt ex̄.e.
sacro.
SI q̄s.correctus
id ē suspēsus:vt
patet p id qd̄ sequi
tur anathematizeť.
SI quis epūs.nec
in alia ğ epi nō
possunt dispensare
cū talibus qui post
excōicationem cele
brant cū nec cōciliū
hoc possʒ. ar.ō.ij.q
v.qua de cā. posset
tñ dici q epūs cū tali
bus possʒ dispensa

re τ expone q spez.xc.i.ipsi sic delinq̄ntes nō debēt habere spez re
stitutiōis:q sibi recluserūt sic.vij.q.i.si quis psbyter.ō.lxxxi.d.plu
rimos.in fi.cōstat tñ q ipe pōt i casib⁹ illis dispēsare. b ¶ Ma
SI quis.videť q isti clerici q̄ cōicant excōicato in diuinis offici xime.i.tantū.sic.xij.di.illud.xviij.di.puenit.xvi.q.iij.p singulas
is pari excōi
catiōe ligēť:
vt ex̄ de sen.
excō.signifi
cauit.
k ¶ Per fo
rinseca.i.ma
nulaicali.si
mile.ō.xvij.
di.nec licuit
EPiscopi
minimis.
ğ.p minori
b⁹ causis nō
ē quis excōi
cand⁹ qd̄ ve
rum ē:vt.j.e.
null⁹.sed cō
tra nōne pro
sola cōtuma
cia est q̄s ex
cōicand⁹:vt
j.e.certū.ğ si
ue crimen sit
magnuʒ siue
puum nunq̄
quis ē excōi
cand⁹ nisi sit
cōtumax.ad
hoc dicit q̄
dā q ab ho
mine non sit
aliq̄s excōi
cand⁹ nisi p
ɔtumatia:sʒ
a canone bñ
vt.xvij.q.ii
ij.si q̄s suadē
te.hoc nō est
verū:q q̄nq̄
excōicaľ q̄s
p ɔtumacia
q̄nq̄ pro cri
mine:vt ex̄ ō
ver.sig.ex p
te.Io.sʒ cer
te illa dec.di
cit.q p offē
sa sit quis ex
cōicand⁹ciʒ
nō vult satis
facere et ita
pro cōtuma
cia q̄re alia
distinctio est
melior.h.
m ¶ Peue
niant.ar.q
citius moriť
quis pter
peccatū:vt.x
ij.q.i.c.ij.et
tollit de⁹ ma
los ō medio
ne peccatum
eoꝝ augeať.
xxiij.q.iiij.ca
vindicta.τ tol

PRecipue gualdrade pellicis tue:
Per dudū a te repudiate cōiongeʒ de
clina:excōicata est enī:et vsqʒ ad psen
tiā nostrā ab omni cōtubernio xpiano
rū seq̄strata. Quaobreʒ cauendū est ne
cū ea pari mucrone pcellaris snie:ac p
vru⁹ mliercule passiōe vinct⁹ et obliga
tus:ad phēne trahāris exitiū. Ceteri⁹
q̄ppe in pplis plati dlinquūt:ac p hoc
ipsi crudeli⁹ q̄ ceteri puniuntur[l]. vt ait
beat⁹ grego. Scire plati debēt q si p
uersa vnq̄ ppetrāt: tot mortib⁹ digni
sunt:q̄t ad subditos suos pditiōis exē
pla trāsmittūt. vñ necesse est vt tāto se
cauti⁹ a culpa custodiāt:q̄nto p praua
q̄ faciūt nō soli moriunť. Et infra. Ce
terū pcaue ne quando nobis fm dñi p
ceptum duos[m] aut tres testes adhibea
mus imo vero scte hoc ecclie dicamus
et qd̄ nō optam⁹ de cetero fias cunctis
sicut ethnicus et publican⁹. ¶ Itē ex
cōcilio sardicēsi.xviij.capi. De eodeʒ.
SI epūs forte iracūdus[a] quod esse
non debet cito[b] τ aspere[c] cōmoue
tur aduersus psbyterū siue dyaconē et
eum de eccl'a exterminare voluerit.pro
uidendū est ne innocēs damnetur aut
perdat cōionē.et iō habet ptātem[d] is q̄
est abiect⁹ vt epōs finitimos interpel
let[e]:et cā ei⁹ audiatur τ diligētius ptra
cteť. Ille vero epūs q̄ iuste vl' iniuste eū
abiecit:patienť accipiat vt negotiū di
scutiať:vel pbetur ei⁹ snia a pluribus:
vel emēdeť:tñ prius q̄ oia fideliť ac di
ligēter examineť eū q̄ fuerat cōione pri
uatus añ cognitionē null⁹ dʒ psumere
vt cōione societ. ¶ Item ex cōcil'. car
thaginensi. De eodem.
SI q̄s psbyť ab epō suo correctus[f]
fuerit:dʒ vtiqʒ apud vicinos epōs con
queri:vt ab ipsis ei⁹ cā possit audiri:ac
p ipsos suo epō reconciliari.qd̄ nisi fe
cerit:sʒ supbia:qd̄ absit: inflat⁹ secernē
dū ab epi sui cōione duxerit:ac separatʒ
cū aliq̄bus scisma faciēs:sacrificiū dō
obtulerit: anathematizeť: et nihilomi
nus locū amittat. At si q̄rimoniā iustā
habuerit:aduersus epm ingrenduʒ est.
¶ Iteʒ ex cōcil'.antioch. De his q̄ dā
nati a sinodo sacra ministeria ɔtingūt.
SI q̄s epūs dānať a sinodo:vel si
psbyter aut dyacon⁹ a suo epō et
ausi fuerint aliq̄d ō ministerio sacro cō
tingere:siue epūs iuxta pcedentē ɔsue
tudinē:siue psbyter:siue dyacon⁹ nullo
mō lʒ ei:nec in alia[g] synodo spē restōis
aut locū satisfactōis habere:sʒ τ cōicā
tes ei oēs abijci de eccl'ia oporʒ:τ ma
xime[h] si postq̄ʒ didicerint aduersus me
moratos platā fuisse sniaʒ eisdē cōica
re tētauerint. ¶ Itē ex cōcil'.mar.pape
Sine spe sit recōciliatōis:q̄ excōicatis cōicare psumit.
SI q̄s[i] epūs in ɔci
lio excōicatus fuerit:siue psbyter
aut dyacon⁹ a suo epō:τ post excōica
tionē psumpserit:siue epūs ille aut psby
ter vel dyacon⁹ facere oblationē vl' ma
tutinū vel vespertinū sacrificiū q̄si in offi
cio suo agere sicut pri⁹ nō liceat ei:nec
in alio ɔcilio spē recōciliatiōis habere
nec vltra recōciliari:sʒ etiā eos q̄ ei cōi
cauerūt oēs ab eccl'ia respui:maxie eos
q̄ sciebāt eū esse deiectū.si aūt pmansit
turbās τ cōcitans eccliaʒ p forinsecā[k]
ptātem:oporʒ eū sicut seditionariū ab
omni plebe expelli. ¶ Itē ex cōcil'.ag.
De epis q̄ innocētes aut minimis causis culpabiles excōicant.
EPisco
pi si sacerdotali moderatiōe post
posita:inocentes aut minimis[l] causis
culpabiles excōicare psumpserint:aut
ad gratiam baptismi festināťes fortas
se recipe noluerint:a vicinis epis eius
dē puincie lris moneaľ:τ si parere no
luerint cōio illis vsqʒ ad tpus sinodi a
reliquis epis denegeť:ne forte p excōi
cationis peccatū excōicati longo tēpe
morte pueniāt[m]. ¶ Itē ex cōcilio affri
cano. De hijs qui tempe sue excōmūnicationis cōmunicare presumunt.
PLacuit vniuerso cōcilio vt qui ex
cōicatus fuerit p suo neglectu[n] siue q̄
libet epūs:siue clericus τ tempe sue ex
cōmunicationis ante audientiā cōica
re psumpserit:ipse in se iudiceť dānati
onis ptulisse sniam. ¶ Itē nicola⁹ pa
pa. Deponāť epi q̄ excōicatis cōicāt.
TEugualdū treuerensem τ prima
tem belgice puincie:τ guntariū
agrippine colonie archiepōs nunc co
ram nobis τ sancta sinodo suggestorū
insinuatiōe qualiter cāʒ regis lotharij
et duaꝝ mulieꝝ eius teberge scʒ τ gual
drade recognouerit τ iudicauerint[o] scri
ptum sup hoc pprijs manibus robora
tum offerentes.nilqʒ se plus vel minus
aut aliter egisse ore proprio multis co
ram positis affirmātes τ sententiā quā
a sede apostolica in engeltrudā vxoreʒ
bosonis sācttissim⁹ frater noster medio
lanensis archiepōs thado τ ceteri coepi
nostri peruenerant emittendā:et nos di
uino succensi zelo sub anathematis at
testatione canonice protuleramus pu
blice se violasse viua voce cōfitētes.in
quibus omnibus inuenimus eos apo

sit bonos ne malicia malorum immutet intellectū eoꝝ. de pe. di. iiij.

Preacuit. neglectu. videt̄ ergo ꝙ ꝓ negligentia aliquis excōmunicat̄ sicut pro negligentia aliquis deponit̄: vt. lxxxi. di. dictū ē Ingualdū. iudicauerint. sic patet ꝙ punit̄ iudex qui male iudicat: vt dixi. ij. q. vi. hoc etiā. b ¶ Utilitates, qȝ nulli phibetur: vt. iiij. q. vi. oibus.

Si autem principes. ergo imperatores subsunt episcopis: ab eis possūt excōicari: vt. xcvi. di. duo. mitius tñ cum eis agendū est ꝙ cū alio vt. xij. q. ij. de rebus et si in pluribus epatibus habz domicilium: quilibz eū pōt excōicar. ff. ad municip. assumpto.

Si quis cōmēdādi. nam aliorum honores alij nō debēt esse occasio nocendi: vt. C. de statuis et imaginibus. l. vl. nec aliquis debet illud appetere per qd honor aliorum minuat̄: vt. xci. x. di. nullus nec tibi debes cōsulere cū alteri⁹ iniuria. xxij. q. ij. primū. nec aliqd facias in domo tua qd vicino noceat. vt. ff. de re. iur. domū si tñ facias aliqd eo ꝓposito vt tibi ꝓsit licz alij noceat non peccas. ff. de aqua pluv. ar. l. i. §. deniqȝ. ff. de dā. infec. fluminum. §. vlti. et. l. sequenti. e ¶ Ad deformationē. ar. C. de sta. et ima. l. vlti.

stolicas atqȝ canonicas sanctiones in pluribus excessisse: et equitatis normā nequiter temerasse: ab omni sacerdotij officio iudicamus manere penitus alienos. Et ideo sancti spūs iudicio et beati petri per nos auctoritate epatus exutos regimine consistere diffinientes. Predictis autē depositis licentiā concedimus ecclesiam ingrediendi et cōicandi sicut laicis et loquendi suas vtilitates[b]: nō autē turbas cōcitādi vel scandalum sollicitādi illis tribuimus facultatē. Quantū autē ad epale ministeriū specialiter ꝑtinet: nulla eis sit licentia ꝯtingendi: sicut nos cū sancta sinodo decreuisse iā constat. ¶ Itē clemēs pa. Clerici et laici q̄ non obediūt epis infames efficiunt.

Si autē vobis epis non obedierint oēs presbyteri et reliq̄ clerici oēsqȝ principes tā maioris ordinis ꝙ inferioris atqȝ reliq̄ ppli: nō solū infames: sed etiā extorres a regno dei et cōsortio fideliū: et a liminibus scē dei ecclie alieni erūt. ¶ Itē petr⁹ i ordinatiōe clemētis. In xp̄m peccat q̄ veritatis doctorē cōtristat.

Quicūqȝ ꝯtristauerit doctorē veritatis: peccat i xp̄m: et patrē omniū exacerbat deū: ppter qd et vita carebit. ¶ Itē ambro. i li. de officijs. Simulata virtutū affectiōe nō deneget obedientia epo.

Si qs vero nō obediat epo: sese extollere atqȝ exaltare desiderās: queres etiā obumbrare merita epi simulata affectiōe doctrine: aut humilitatis: aut misericordie: is a vero deuius supbit. quoniā veritatis ea regula est vt nil facias cōmēdādi[e] tui cā quo minor alius fiat: ne si qd boni opis habeas: id ad deformationē[e] alteri⁹ et vituperationē exerceas. nō defendas improbum: et scā indigno cōmittēda nō arbitreris. neqȝ iterum[f] arguas et ipugnes cui⁹ crimē nō deprehēderis. ¶ Itē anterius papa. Epo nō obediēs demonum ore decerpit.

Absit vt quicqȝ sinistrū[g] de his arbitremur q̄ aplico gradui succedētes xp̄i corp⁹ sacro ore cōficiūt. per quos nos xp̄iani sum⁹ q̄ claues regni celoꝝ hn̄tes an̄ iudicij diē iudicāt. In veteri quidē lege habet̄: q̄cūqȝ sacerdotibus nō obtēperasset aut extra castra posit⁹ a populo dei lapidabat̄. aut gladio[h] subiecta ceruice cōtēptum expiabat cruore. nūc vero iobediēs spirituali aiaduersione trūcat̄. aut eiect⁹ de ecclia rapido ore demonū[i] decerpit̄. ¶ Itē petr⁹ in ordinatione clementis. Quibus papa est inimicus hijs nec loqui debetis.

Si inimicus est iste[k] clemens alicui ꝓ suis actib⁹ nolite vos expectare vt ipse dicat vobis. etc. vt supra in tractatu ordinandorum vbi legit̄ de obedientia minorum erga maiores. ¶ Item fabianus papa. Excommunicatis est qui excōmunicatis communicat.

Sicut apostoli statuerunt dicentes cum excōmunicatis non est communicandum. et si quis cum excōmunicato auertendo[m] regulas scienter saltem[n] in domo[o] locut⁹ fuerit vel orauerit[p]: ille priuetur communione[q]. ¶ Item calixt⁹ papa. De eodem.

Excommunicatos quoscunqȝ a sacerdotib⁹ nullus recipiat ante vtriusqȝ[r] ptis examinationem iustam; nec cum eis in oratiōe: aut cibo: aut potu; aut osculo cōmunicet; nec aue[a] eis dicat quia quicunqȝ in hijs vel alijs prohibitis scienter excommunicatis communicauerit iuxta apostolorum institutionem et ipse simili excommunicatione subiacebit. ¶ Item isidorus. De eodem.

Cum excommunicato neqȝ orare neqȝ loqui nisi que ad eandem excommunicationem pertinent neqȝ vesci licet. Si quis enim cū eo aut palam aut absconse locutus fuerit cōmunem cum eo statim[b] excōmunicationis contrahet penam. ¶ Item ex concilio carthaginensi. De eodem.

Absit. sinistrū. hoc verum est f ¶ Iterum. idest multotiens. in hijs que possūt trahi ad bonū et malum vbi semꝑ in meliorem ꝑtem est interpretandū: vt. xli. di. c. i. et ex. de reg. iur. estote. si ergo clerico amplectitur mulierem interptaberis ꝙ causa benedicēdi eam faciat vt. xcvi. di. in scripturis. tñ quandoqȝ canon solā cōfabulationē interpretatur in deteriorē ꝑtem: vt. xxvij. q. i. nec aliqua. h ¶ Aut gladio hic habes quod olim inobediētia capite puniebat̄: ergo et hodie repellet a promotione. liiij. di. multos. nō tñ quelibet inobediētia capite puniebat̄: sed sola illa q̄ scisma inducit: vt. vij. q. i. denique in fi. et h notaui. iiij. q. i. i prin. i ¶ Demonū. h olim fiebat: hodie tñ sathane tradit̄ vt citius ꝯuertat̄: vt. j. e. audi. i prin. et c. omis.

Si inimicus iste, ab h loco incipit tractare d duplici excōicatione. et nota ꝙ. quedā excōicatio ē simplex siue minor: q̄ separat a sacramētis et ab ingressu eccle. alia solēnis q̄ ꝓprie d: anathema q̄ separat etiam a cōione fideliū. de vtraqȝ istaꝝ habes. iij. q. iiij. engeltrudā. maior excōicatio imponit̄: vel ꝓ maiori crimine: vel ꝓ cōtumacia. minor infligit̄ ꝓ quolibet mortali, vt. j. e. audi, et iponit̄ siue penitēti siue nō penitēti. vel a se ipso vel a suo sacerdote loco pene. penitens tñ melius facit si auctoritate sacerdotis abstinet a sacramētis: vt de pe. di. i. i actiōe. impenitenti aūt iponit̄ quando a deo .s. quādo ē in mortali peccato, tunc enim quantum ad deū priuat⁹ ē sacris vt. j. e. audi. quandoqȝ a seipso et male: scz cū non vult penitere et cessat a sacris q: h sibi putat sufficere ad penā sine penitētia: vt d pe. di. i. sūt q̄ arbitrat̄. sed si nō putat sibi sufficere sz abstinet: q: putat se indignū bñ facit vt. j. de con. di. ij. q̄ scelerate quandoqȝ infligitur a sacerdote loco pene cū non vult penitere. quandoqȝ a canone scz cū q̄s cōicat excōicato. et in hijs duob⁹ casib⁹ ē necessaria recōciliatio: vt. j. e. excellētissim⁹. si ergo q̄s sit excōmunicat⁹ sꝑ a suo excōicatore ē absoluend⁹ nisi vel sit appellatum ab eo. vel ipe sit negligens vt dixi. s. e. si epus forte. sz si a canone ē excōicat⁹ pōt absolui a suo sacerdote sm distinctionē. ex. d se. ex. nup. h aūt pena ē nō seruātis excōicationē si cleric⁹ deponitur: vt. s. e. si quis presbyter. si laic⁹ tardius absoluit̄. j. e. qui iubente.

Sicut apli. paul⁹ statuit. ij. q. i. multi. et iohānes. xxiiij. q. i. oīs q̄. m ¶ Auertēdo. id est cōtēnendo. n ¶ Saltē. nedū alibi. o ¶ Domo. i. sub eodē tecto: vt. xxxv. q. vi. epis i sinodo. largi⁹ sumit̄ dom⁹. ff. ad sil. l. i. §. cōd. p ¶ Uel orauerit. si ergo excōicat⁹ intrauerit ecclam exibūt oēs: vt. xxiiij. q. i. oīs q̄. sacerdos tñ si icepit missā nō exibit: q: nō relinquet offm̄ i expletū: vt. vij. q. i. nihil. q ¶ Cōione. s. maiori: q: iā icidit in minorē. s. e. q. si qs presbyter.

Excōicatos. vtriusqȝ. i. excōicātis et excōicati. ꝑ h capitulū dixerūt q̄dā ꝙ ignorāte aduersario nō poss excōicatus absolui qd falsū ē: vt ex de ap. q̄ frōte. nisi ꝓ crimine sit excōicat⁹ tūc enī oz in ꝑ vt satisfaciat ei: vt ex de ver. sig. ex pte. in fi. vel dic ꝙ si iudex ad q̄relam alicui⁹ excōicauit aliquē: tūc nō absoluet eū anteqȝ ab aduersario intelligat an sit ꝓ manifesto delicto excōicatus vel non: vt. j. e. seruetur. si autem iudex nō ad alicui⁹ querelā excōicauit aliquē: tunc superior statim pōt ipsm absoluē: vt i ꝯstōe innoc. cū spāli, et ex d ap. cū spālis. a ¶ Nec aue: vt. xxiiij. q. i. oīs q̄ recedit.

Cum excōicato. statim. ergo est canon

iste late sententie minoris excōicatiōis. et preterea si nō corrigit se: excōicat per sniaz: vt. j. e. c. p̄xio.

Q Ui cōicauerit. excōicetur. si cōicat crimini ꝛ criminoso est pari excōicatione cū ipso ligatus. nec pōt absolui nisi ab excōicatore si cōcat ei sed nō i criminē: tūc pōt a solo sacerdote absolui. ex̄. e. nuper.

C Ure sit episcopis. h̄ habes ꝙ litteris epī credit. ꝛ habes expresse ex̄ de p̄ba. post cessionē. et instrumētis aliorū p̄cipū credit si cōsuetudo regionis h̄ habet: vt ex̄ de fide instru. cū dilect⁹. sed obiicit cū viua vox potior sit ꝙ mortua quare nō credit verbo epī in talib⁹: vt. vi. q. ij. si tantū. ꝛ. c. placuit. neqꝫ papa epo credit q̄ dicit se excōicasse aliū: vt ex̄ de testi. cū tu fili. qūꝙ eū eulogia et mala fide scribūt: vt. ff. de custo. reorū. diu⁹ neqꝫ scripture tabellionis credit nisi habeat testiuz subscriptionē: vt in auten. d̄ here. ꝛ le. fal. §. sācimus. col. i. neqꝫ instrumēto ꝑcuratorē ex̄ de ꝓcur. c. i. nec instrumēto iudicis: vt ex̄ d̄ test. cū a nobis hugo dicit ꝙ sꝑ statur sigillo epī q̄ obtinet vicē publici instrumēti: vt ex̄ de fi. instrumen. scripta. et de fideius. ꝑuenit. alij dicit ꝙ non creditur ei nisi redactū sit in publicā formā vt in auten. vt nulli iudi. §. si vero. ꝛ. C. d̄ do. in donatōib⁹ vl' nisi habeat subscriptionē testiū etiaz si non sit ꝑ publicam manū factū: q̄ forte nō sunt ibi publice ꝑsone: vt. xvi. q. iij. §. pōt. hodie ē expeditū circa ordinē iudicior̄ ꝙ nō p̄sumitur ꝓ iudice nisi ꝙtum alias ꝓbari p̄t vt ex̄ de proba. qm̄ ꝯtra. in oib⁹ alijs p̄

Q Ui cōicauerit vel orauerit cū excōicato: si laic⁹ est: excōicet: si clericus ē: deponat. ¶ Itē ex decreto honorij pape. Excōicator̄ noīa vicinis oibus palā ꝛ publice annunciēt.

C Ure sit oibus epis excōicatorum omnino noīa tam vicinis epis: qꝫ suis parochianis pariter indicare. eaqꝫ i celebri loco posita p̄ forib⁹ eccl'ie cūctis ꝯuenientibus inculcare: qten⁹ in vtraqꝫ diligētia excōicatis vbiqꝫ eccl'iasticus adit⁹ excludat: ꝛ excusatiōis causa oibus auferat. ¶ Verū illud de noīatim excōicatis intelligit: excōicatiōis. n. penā dupliciter subim⁹: ꝛ dū reatū incurrimus: ꝛ dū snīa notamur. ¶ Vn̄ hiero. in libro iudicū. Duob⁹ modis aliqs sathane tradit.

A Udi deniqꝫ apl'm dicentē d̄ eo q̄ peccauerat. Tradidi inquit hmōi hoiem sathane in interituz carnis vt saluus fiat spirit⁹ ei⁹ in die dn̄i. Vides ergo quia et modo nō soluz ꝑ apl'os suos tradidit de⁹ delinquentes in man⁹ inimicor̄: sed etiaz ꝑ eos qui eccl'ie p̄sidēt ꝛ ptātem habent nō solū soluēdi sed etiā ligādi: Tradūtur aūt peccatores in interitū carnis cū pro delictis suis a xp̄i corpe separant. et vt mihi videt etiā dupliciter nūc tradūtur hoies de eccl'ia in ptātē zabuli. hoc modo q̄ supius diximꝰ cū delictū eius manifestuz sit eccl'ie. ꝛ ꝑ sacerdotez de eccl'a pellit vt notat⁹ ab oib⁹ erubescat et cōuerso eueniat ei illud qđ sequitur vt spūs salu⁹ fiat i die dn̄i nr̄i ihesu xp̄i Alio aūt modo qs tradit⁹ est zabulo: cū peccatū ei⁹ nō est manifestū hoibus deus aūt qui videt in abscōdito ꝑspiciens mentē ei⁹ et aiōs vicijs ac passionib⁹ seruiētes: ꝛ in corde ei⁹ nō se diligi sꝫ aut auaritiā aut libidinē aut iactantiam vel alia hmōi. Istū talez ipse dn̄s tradidit sathane. quō aūt tradit euz sathane. discedit a mēte ei⁹. auertit se ꝛ refugit a cogitatiōib⁹ eius malis et desiderijs indignis: ꝛ relinquit domū cordis ei⁹ vacuā. ¶ Cuz ergo ꝑ sententiaz quis nominat⁹ fuerit: cū eo cōicare nō debem⁹. Cuz aūt solo reatu occulte excōicatiōis ꝯtraxerit penā: nō est ab ei⁹ cōmunione cessandū. vn̄ dn̄s in euāgelio tunc demū peccatorē dixit habēdū sicut ethnicū et publicanū cū eccl'iā audire contēpserit. Apl'us ꝙ nō ait. si qs frater ē fornicator: sꝫ si quis frater nominatur fornicator ꝛc. sententie noiationem intelligēs. Hinc etiā vrban⁹ guilimundo epo sane qđ super richardo ꝛc. require. J. causa. quidā epus in heresim lapsus. Hinc etiā xp̄s in euāgelio zizaniam dixit esse tolerandā vsqꝫ ad messez. ¶ Hinc hiero. i eodē li. iudicū. Mali a bōis penit⁹ separi n̄ p̄nt

N Olite recedere a dn̄o vsqꝫ in hodiernuz diē. hoc est donec seculum stat Ostēdat ergo mihi q̄modo iebuse⁹ donec seculū stat habitet cū filijs israel et iuda in iherusalē. Quippe cuz nec ipsi quidē filij iuda habitēt in iherusalem: ideo nec istud ver̄ esse poterit ꝙ iebusei cū iudeis habitabāt in iherusalē. quoniā nec ipi quidē hitabāt i ea. Sꝫ nos intelligam⁹ hec spiritualiter assumētes euāgelij parabolā q̄ dicit de zizanijs. Sinite vtraqꝫ crescere ne forte volentes eradicare zizania eradicetis simul cū ipsis ꝛ triticū. Et infra. Audi igitur scripturā dicentē: q̄ nō poterāt filij iuda disꝑdere iebuseos: sed hitauerūt cū ipsis in iherusalē vsqꝫ in hodiernū diē Unde deprecor vos q̄ fideles estis vt ita vitā vr̄am et cōuersationē seruetis ne in aliquo vel ipsi scandalū patiamini vel alijs scandalū faciatis: sed sit vobis summi studij sūmeqꝫ cautele ne qs in hanc sanctor̄ cōgregationē pollut⁹ introeat: ne qs iebuseus habitet in vobis: vides eniz q̄ dicit scriptura ꝙ nō potuerint eijcere filij israel vel iuda iebuseos de iherusalē. iebuse⁹ aūt interp̄tatur cōcultatio: esto ergo q̄ nō possumus eijcere istos q̄ nos cōculcant eos saltem quos possum⁹ q̄r peccata manifesta sunt eijciam⁹. Ubi eniz peccatum euidēs nō est eijcere de eccl'ia neminem possumus ne forte eradicātes zizania eradicem⁹ simul cū illis et triticuz: mouet me tn̄ ꝙ dixit q̄a nō potuerūt eijcere iebuseos id ē eos q̄ interp̄tant conculcatio: et ideo videam⁹ qui sint in ecclesia cōculcātes: illi sine dubio de quibus dn̄s dicebat in euangelio. Nolite mittere sāctū canib⁹ neqꝫ margaritas ante porcos ne forte cōculcēt eas pedibus suis et conuersi dirūpat vos. Iste est ergo iebuse⁹ id ē cōculcatio qui idigni audiūt verbū dei: et cū audierit neqꝫ vt infideles discedūt neqꝫ ꝑmanēt vt fideles: sꝫ p̄cepta misterior̄ noticia et fidei nr̄e secretiorib⁹ ꝑscrutatis conuersi postmodū ipugnant nos: ꝛ cōtra dictiōib⁹ suis corda nr̄a dirrumpūt et cōculcātes verbi dn̄ici margaritas et ornamēta fidei maculātes. De istis ergo dicit: q̄ non potuerūt eijcere filij iuda iebuseū de iherusalē vsqꝫ in hodiernum diē. ¶ Itē idez sup. xij. ꝓphetas Porcis ꝛ canib⁹ sctā nō sūt cōmittēda

Q Uādo ergo vir eccl'iastic⁹ et prudēs atqꝫ intelligēs multas ipietates i ea q̄ vocat dom⁹ dei esse cognouerit ꝛ nō solū multas: sꝫ ꝛ fortes et q̄ opprimere possint iusticiā et intātū doctor̄ rabiem ꝓcessisse vt accipiāt premiū in iuditio ꝛ oia ꝓ munerib⁹ faciāt paupes deuitēt in portis ꝛ audire contēnāt. Taceat in illo tpe ne det sanctū canib⁹ et ne mittat margaritas aū por

sumo ꝓ snīa iudicis. scilꝫ ꝙ sit iusta ex aīo et ex cā ꝛ q̄tū ad iuslitigator̄ vt i cōstōne cuz spāli. ex̄ de ap.

e ¶ Excusatiōis. ar. ꝙ d̄ ea q̄ publice facta sūt nemo postmodū audiēd⁹ ē vt. viij. q. i. licet. liiij. di. nl'li. xvi. d. ꝙ dicitis. xij. q. ij. qui ꝛ humanis. ar. ꝯtra lxxxij. di. proposuisti. i fi.

A Udi sathane. sathane d̄: tradi quia diabol⁹ in eo habet ptātem q̄ si in peccore suo: vt. xxiiij. q. i. §. his auctoritatibus in fi.

g ¶ Quidā J. xxiiij. q. ij. c. iij.

N Olite. ostēdat. supple q̄ hoc ad litt rā vult itelligere.

i ¶ De zizanijs. i. de occultis peccatoribus.

k ¶ Utraqꝫ id est malos esse cum bonis.

l ¶ Triticuz. ar. ad q̄stionē vbi vnus interfect⁹ est ab vno d̄ tribus si dubitatur a quo ꝙ ratiōe dubitatōis oēs debēt ꝓmoueri: q̄ rōne dubitatiōis supflua ꝛ viciosa toleratur. xiij. q. ij. nō estimem⁹ ex̄ de sepulturis. sacris. sile. xiiij. q. v. deniqꝫ. et sanci⁹ est im puniri. ꝛc. ff. d̄ penis. ab

sentē. ar. cōtra de pe. di. v. si qui vero. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. vi. q. ij. si tm̄. τ. c. placuit. Itē est hic ar. q rōne cōnexionis permittit qđ alias nō licet. sic. lxxxi. di. tātis. τ. c. cū oībus. τ ff. đ mino. deniq; §. vtq;. τ. l. etiā. τ quid iuris sit de hoc in qōnibus notaui. b.

a ¶ Nec margaritas. s. xliij. di. in mandatis.

cos qui cōuersi cōculcent eas τ imitetur hieremiā dicentē. solus sedebā q2 amaritudine repletus erā. ¶ Itē iohānes chrisostomus in epistola ad hebreos.

Cū pagano comedere: s3 cū excōicato minime lz.

Ad mensam quippe paganoꝝ si volueris ire sine vlla ꝓhibitiōe pmittimus[c]. Si eñ qs frater noiatur inquit inter vos τc. fratrē in hoc loco oēm fidelē simpliciter intellige nō monachū tm̄. Quid est aūt q fraternitatem vocat, nisi lauacꝝ regeneratiōis qđ facit posse vocari deū patrē oipotētē. si qs inquit noiatus frater fuerit fornicator: aut auarus: aut ebriosus. cum hmōi nec cibū sumere debetis. Cū aūt de paganis ageret. nō ita. sed si qs vos vocauerit ex infidelib⁹ paganos significās τ vultis ire, omne qđ apponitur vobis comedite. si qs frater ebriosus noiatur τc. O quāta integritas. Nos nō solū nō fugimus ebriosos: sed etiā imus ad eos participātes cū eis. ¶ Euidēter[d] itaq; ex pmissis auctoritatibus apparet q eoꝝ cōmunionē vitare nō cogimur qui sentētia notati nō sunt. Sed τ ipsius sentētie notatio multipliciter intelligitur. aliqñ eñ arcetur qs a liminibus ecclesie τ a cōione corporis τ sanguinis christi. Uel teste pscientia iuxta illud apli. ꝓbet se hō τ sic de pane illo edat τ đ calice bibat. q2 qui indigne mānducat τ bibit iudiciū sibi mānducat τ bibit. Itē illud ꝓsperi. facilius sibi deū placabūt τc. require infra in cā. Maleficijs impeditus. qōne[e] prima đ pnia[f]. Uel ecclīastica snīa. sicut penitētes quibus tpe pſinito[g] bñficiū recōciliatōis impēditur hec snīa excōicatio vocatur. q2 a cōione corporis τ sanguis christi notatū ꝓhibet: sicut τ adā ab esu ligni vite excōicatus est dicēte dn̄o. Uidete ne forte sumat đ ligno vite qua snīa[h] nō separatur quis a cōsortio fideliū. Est τ alia snīa q anathema vocatur. qua quisq; separatur etiā a ꝯsortio fideliū. de qua sup dictū est. Cū excōicatis nolite cōicare. hāc distinctiōe3 cuiq; lz aduertere ex auctoritate iohānis pp. engeltrudā[i] vxorē bosonis τc. Require sup in cā. quidā epūs a ꝓpria sede deiect⁹. Itē ex auctoritate eiusdē. si qs domū[k] dei violauerit τc. require infra in cā. quidā pſbyter infirmitate grauat⁹. Itē ex auctoritate siluestri pape.

¶ Quādo. arg. ex h capl'o q nō nocet taciturnitas qñ nō pdest ꝯtradictio: vt notaui. xxviij. dis. dyaconi.

¶ Ad mensaz. pmittimus. ad h vt eos lucremur. vt. xxiij. q. iiij. infideles. cū iudeis tñ nō possumus comedere. vt. xxviij. q. i. omēs. s3 nec hodie cū paganis licitum est comedere cum ip si discernant cibos sicut τ iudei. hec g ē cā qre possumus cōicare paganis τ ñ excōicatis cū tñ et illi sint mēbꝝ diaboli: vt eos lucrifaciamus. tñ idō q2 nō multū curarent l3 eos vitaremus. cū excōmunicati erubescāt si non cōicatur eis: vt s. e. audi.

d ¶ Euidēter vl' teste. g aliqs ꝯ seipsum fert snīam: vt xxi. di. nūc autē. ar. ꝯ. q2 nemo sibi lipera re pōt: vt. ff. de arbi. l. pe. melius tñ est si h faciat auctoritate supioris. j. de pe. di. i. in actōe.

e ¶ Qōne. i. distinctiōe.

f ¶ De pnīa. j. de pe. di. i. §. itē sicut.

g ¶ Pfinito i cena dñi.

h ¶ Qua snīa. sic iudex secularis pōt aliquē excōicare. i. a legitimis actibus ꝓhibere: vt. ff. đ pe. moris. i ¶ Engeltrudā. s. iij. q. iiij. c. vlti. k ¶ Si quis domū. xvij. q. iiij. si qs domū. l ¶ Supra. s. v. q. ij. c. ij. m ¶ Ab ingressu. G. hic videtur sentire q qui

clericū verberat tantū est separatus a sacramētis τ ab ingressu ecclesie. nec obstat ille canon si qs suadēte. nā anathema ibi est idē q separatio. hoc tñ tenet ecclia. τ ꝯ cū est extra de ap. ꝑuenit. Io. fauētinus voluit eū corrigere τ dixit talē esse excōicatū: sed nō esse vitādū anteq̄ denūcietur. sed exp̄sse ꝯ euz est: extra de sen. excō. cū nō ab hoie. n ¶ Urbani. j. e. quibus epi.

pſenti decreto censemus τc. require supra[l] in cā. In infamiam cuiusdam epi. Iuxta hanc ergo distinctionem intelligenda est illa auctoritas innocētij. Si quis suadēte diabolo τc. vt infra in causa quidā pſbyter. vt iuxta ethimologiā vocabuli anathemati. i. separationi subiaceat qui in edictū illud inciderit. q2 a corpe τ a sanguine christi ab ingressu[m] ecclesie se alienū facit qui impias manus in clericū inijcere ausus fuerit. qui etiam a nullo epoꝝ absolui id est more penitentiū recōciliari poterit. τ nisi primū apostolico cōspectui se repsentare curauerit. Illud autē petri de clemēte. si inimicus est iste clemēs τc. de sententia notatis intelligendū est. sicut τ illđ vrbani[n]: quibus epi nō cōmunicāt τc. vt infra in causa eadem. Ceteꝝ[o] falsum esset illud varensis cōcilij scđi. si tantū[p] episcopus alieni sceleris se cōscium nouit. Itē et illud. placuit vt si quādo episcopus τc. require supra in cā. duo fornicatores τ infamia notati. ¶ Itē gregorius[q] clero τ populo salonitano.

Cōmunicare nō licet his qui cum excōmunicatis cōmunicant.

Rogo τ moneo ne cuiq̄ sacerdoti suprascripto maximo cōmunicanti cōtra animā suam quisq̄ vestꝝ cōmunicare pſumat. ¶ Item ex cōcil'. toletano primo. Nullus clericoꝝ vel laicoꝝ ad domum excōmunicati accedat.

Si quis laicus abstinetur: ad domum eius vel clericoꝝ vel religiosorū nullus accedat. similiter τ clericus si abstinetur a clericis deuitetur. Si quis vero cū illo colloqui aut cōuiuari fuerit dephensus etiā ipse abstineatur. sed hoc ptinet ad eos clericos qui eiusdē epi[s] sunt et ad oēs qui cōmoniti[v] fuerint de eo qui abstinetur siue laico quolibet siue clerico. ¶ S3 hoc[a] spāliter in his qui nominatim excōicatis cōmunicant. vnde infra vrbanus. Sane qđ super richardo τc. τ supra in cā. Quidā episcopus in heresim lapsus[b]. Item nicolaus papa. Excellētissimus[c] rex karolus. infra circa finē huius cause. ¶ Itē vrban⁹.

Sententia pastoris timēda est licet iniuste liget.

Quibus epi nō cōmunicant nō cōmunicetis[d] τ quos eiecerint nō recipiatis. Ualde enim timēda est sententia episcopi licz iniuste

o ¶ Ceteꝝ. q. d. bene distinguo. inter simpliciter excōicatos τ anathematizatos: vt sc3 illi sint vitādi isti nō.

p ¶ Si tñ. s. vi. q. ij. placuit. τ. c. ij. τ vlti.

q ¶ Itē greg. ecōtra cōtra id qđ dixerat simplr excōicatos ñ esse vitādos modo ostēdit oēs excōicatos esse vitandos.

¶ Rogo. verbū. rogandi hic pceptiue ponitur. monemus eñ quos habemus caros. vt. xxviij. q. i. sic eñ τ alibi rogo nō ponitur sc3 depcatiue: vt. ff. de neg. ge. si fui mei rogatu: s3 ponitur rogare ꝓ mādare. sic ponitur mandare ꝓ rogare. xxiij. q. iiij. guilisarius.

s ¶ Cōicanti. in sacramētis fm. h. vel dic q maximus fuit excōicatus cū omnibus suis fautorib⁹. vel isti cōicabant ei in crimine. al's excōicatio nō descēderet vsq; ad tertiā psonā j. e. qm̄ multos. nec obstat. xix. di. anastasius. q2 ibi cōicabāt ei in crimine heresis

¶ Si quis. epi. isti eñ nō potuerūt ignorare snīam sui epi: vt. xij. q. ij. qui et humanis.

v ¶ Cōmoniti. ar. q sufficit si alicui dicatur est de excōicatione alicuius vt ipsum teneatur vitare. vt extra de elec. venerabilem circa mediū in parte decisa. τ de postula. ad hec. ar. ꝯtra. extra de cler. excō. mi. illđ. Rñ. prima snīa vña est qñ excōicatio alicuius ꝑuenit ad alīq ꝑ famā publicā. al's forte secus esset: vt in cōtrario.

a ¶ S3 hoc. vult dicere q maximus fuerit excōicatus cū oībus suis fautoribus. b ¶ Lapsus. j. xxiiij. q. ij. c. iij.

c ¶ Excellentissimus. j. e. excellentissimus.

¶ Quibus epi. nō cōicetis. sic. vij. q. i. scire debes. xciij. di. c. i. nec obstat vi. q. ij. si tñ. q2 hic loquitur cū cōstat de snīa sed scitur cā esse iniustā.

g ¶ Liget. dūm tñ error nō sit exp̄ssus in sententia. extra eo. p̄ tuas.

Qui merito. pari. q̄d ergo si ep̄s cōicat alicui excōicato a simplici sacerdote. iam ligatus est hoc canone: sed a quo absoluet̄. decre. dicit q̄ cōicans excōicato a suo p̄lato est absoluendus. ex̄ de pe. ⁊ remis. q̄ aūt. in p̄te decisa. ⁊ ita a metropo. sꝫ dicas q̄ a simplici sacerdote pōt absolui. nisi cōmunicet ei in crimine. vt ex̄ c. nup. videt̄ tñ q̄ sicut in suspēso a iur̄ post pniaꝫ nō req̄rit̄ alia absolutio: sic nec i excōicato a canone. sed q̄d si papa cōicet excōicato. ille nō est ligatus: q̄ nō ligat ipsum canō. xxv. q. i. §. his ita.

g ¶ Refugientes. id est cōtemnentes.

Clericus. intentū huius capli hēs. s. e. q. si ep̄s forte.

Nemo. sꝫ christ⁹ ex h̄ capitulo dixit pe. hispanus habens cām q̄re nō possit appellari a sñia excōicatiōis cū xp̄s euꝫ liget: a cui⁹ sñia nō pōt appellari. alia est rō: q̄ nemo excōicat̄ nisi p̄ ꝯtumacia. i. c. nemo. ⁊ non audit̄ cōtumax appellās. vt. ij. q. vi. §. est autem qñ. v. sunt quor. quidā aūt illā assignāt rōnem q̄ excōicatio secuꝫ trahit suā executionē. ex̄ de ap. pastoralis. vñ sicut ab executore nō appellat̄ ita neq̄ ab hac sñia. sed hoc nō valet: q̄ qñq̄ appellat̄ ab executore cuꝫ s. excedit modū ⁊ sententia qua q̄s absoluit̄ ab alio secū trahit executionē tñ appellat̄ ab ea. ex̄ d appel. qua fronte. Jo.

Omnis. sathane dū tñ iusta de cā excōicat̄: vt. xxiiij. q. iij. si quis nō recto.

l ¶ Extra ecclesiā. ar. q̄ qui semel est excōicatus amplius excōmunicari nō pōt. q̄ q̄ ex ecclesiā est nō pōt mag̃ esse ex eā. ar. 3. iij. q. iiij. engeltrudā. de h̄ ibi no.

liget.e ¶ Item ex octaua sinodo.

Excōmunicationis cōtrahit penā qui excōmunicatis cōmunicat.

Si quis frater aut palā aut abscōse cū excōmunicato fuerit locutus aut cōiunctus cōmunione: statim cū eo excōmunicatiōis cōtrahat penā. ¶ Itē ex cōcil. carthag. scdo. De eodem.

Qui merito facinor suor ab ecclesia pulsi sunt: si ab aliquo ep̄o vel p̄sbytero vl' clerico fuerint suscepti in cōione ipse cū eis pari f crimine teneant̄ obnoxij refugiētes g sui ep̄i regulare iudiciū. ¶ Itē ex ꝯci. carth. quarto.

Qui sñiam ep̄i putat iniustaꝫ recurrat ad sinodū.

Clericus h qui ep̄i districtionē circa se putat iniustā recurrat ad sinodū. ¶ Itē iohānes chrisostomus sup ep̄lam ad hebreos. i Vincula ecclesiastica nō sunt cōtemnēda.

Nemo cōtēnat vincula ecclesiastica. Nō eñ hō est q̄ ligat. sed christus j qui hāc potestatē dedit ⁊ dñōs fecit hoīes esse tāti honoris. ¶ Itē aug. de verbis ap̄li sermone. lxix. Sathane tradit̄ qui ab ecclesia excōmunicat̄.

Omnis christian⁹ dilectissimi q̄ a sacerdotib⁹ excōicat̄ sathane k tradit̄. Q̄uo scꝫ. q̄ extra ecclesiā l est diabolus: sicut in ecclesia est christus. ac p̄ hoc quasi diabolo tradi dicit̄. q̄ ab ecclesie cōione remouet̄. vñ illos quos tūc ap̄l'us sathane esse traditos p̄dicat a se excōmunicatos esse demonstrat.

¶ Idē sup iohannē. De eodē.

Nihil sic debet formidare christianus q̄ separari m a corpe christi. Si eñ separat̄ a corpe christi nō est mēbꝝ eius. si nō est mēbꝝ eius nō vegetat̄ spū ei⁹. Quisquis autē inquit ap̄ls spūm christi nō habet hic nō est eius. Itē hiero. Quor dimiseritis peccata ⁊c. id est q̄bus ecclesiā interdixeritis nisi recōciliati p̄ satisfactionē fuerint ipsis ianua regni celestis clausa erit. ¶ Itē ex ꝯcilio mileuitano. Vicini ep̄i audiāt eos qui de iudicijs ep̄or suoꝛꝫ querunt̄.

Presbyteri n vel dyaconi vel ceteri inferiores clerici si in causis quas habuerint de iudicijs ep̄or suor ꝯq̄sti fuerint. vicini eos ep̄i audiāt ⁊ inter eos quicq̄d est finiāt adhibiti ab eis ex cōsensu suor ep̄or. Q̄d si ab eis p̄uocandum putauerint nō p̄uocēt nisi ad affricana cōcilia vel ad primates suar p̄uinciar. ad trāsmarina aūt qui putauerint appellādū a nullo inter affricaꝫ in cōione suscipiant̄. ¶ Itē ex cōcilio cartha. quarto. Iniusta ep̄or damnatio irrita esse censet̄.

Irritā o esse iniustā ep̄or damnationē censemus. et idcirco a sinodo retractādā p. ¶ Itē ex eodē quarto ꝯcilio. Qui cāe sue adesse ⁊ innocētiā asserere voluerit intra annū excōmunicatōis hoc faciat.

Ursus q cōstitutū est vt quotiens clerici cōuicti vel ꝯfessi in aliquo crimine vel p̄pter vtilitatē cor quor verecūdie parcit̄. vel p̄pter ecclesie opprobriū aut insolētē insultationē hereticor atq̄ gentiliū. si forte cause sue adesse voluerint: ⁊ innocentiā suā asserere: intra annū excōicatiōis hoc faciāt. Si vero intra annū cām suā purgare cōtempserint. nulla vox cor penitus audiatur. ¶ Itē gelasius papa. Audientiā sibi negat qui excōicationis sue causam intra annum agere dissimulat.

Quicūqꝫ intra anni spaciū ciuiliter siue publice a cām suā corā suis excōmunicatoribus b nō pegerint. ipsi sibi audiētie aditū clausisse c videant̄. Q̄d si obstinato animo sine cōione defuncti fuerint. nos illor cām iux̄ beati leonis d p̄decessoris nr̄i sñiam diuino iudicio reseruātes. quibus viuis nō cōicauimus: nec mortuis cōicare debemus.

Qui vero excōicato sciēter cōicauerit ⁊ amodo saltē i domo simul orauerit, atqꝫ latebras q̄ mi- Palea.

c. de clerico infamato qui si citat̄ vt se purget ⁊ cōtumax fuerit iuris interp̄tatiōe p̄ cōuicto habet̄. xxiiij. q. iij. de illicita. vel dic q̄ tēperat rigorem illor canonū qui dicebant q̄ si clericus cōtemnit excōicationē statim deponēdus est. s. e. c. si q̄s p̄sbyter. ⁊ c. seq. sed hic p̄pter insultationē hereticor dat eis annū ad p̄bandū innocentiā suā. sed si per annū steterit excōicatus. tūc p̄mo deponit̄. vel dic q̄ etiam post annum pōt audiri d crimine q̄tū ad h̄ vt ostendat innocentiā suā: sꝫ nō q̄tuꝫ ad hoc vt recuperet bona sua: vt C. de requir. reis. l. ij. q̄ tñ h̄ dicit̄ de anno videt̄ correctū. extra d cle. nō resi. ex tue. sꝫ dic q̄ nō habet̄ p̄ cōuicto spacio minori q̄ anno: vt hic d̄r. sꝫ tñ minori spacio pōt priuari bñficijs vt ibi. ex not. q̄ seq̄ns c. loquit̄ d ciuili negocio et d criminali. hoc aūt in criminali tm̄.

Quicūqꝫ. siue publice. i. criminaliter.

b ¶ Excōicatorib⁹. excōicandus est reus. cū talis ē cā q̄ actor nō pōt mitti in possessioneꝫ. vt ex̄ vt li. nō cōtes. tue.

c ¶ Clausisse q̄tuꝫ ad cām possessionis sed nō p̄prietatis. vñ minus agit̄ in ciuili q̄ in criminali causa: vt dictū est. s. c. pxi. vt extra vt lit. nō cōte. quoniā frequēter. vel loquit̄ de actore cōtra quē bene p̄cedit̄ lit. nō cōtes. extra de dolo ⁊ cōtu. causam.

Nihil. q̄ separari. iuste alias nō obest. vt extra. c. a nobis. j. c. q̄d obest. tñ si cōtemnit̄ statim incipit ligare. xxiiij. q. iij. notandū in fi. ⁊ ideo maxime est timēda: q̄ maxima est pena. vt. xxiiij. q. iij. corripiant̄.

Presbyteri. hoc. c. habet̄. s. ij. q. vi. placuit.

Irritam. i. irritādā. p ¶ Retractandā, de facto si est ipso iure irrita vt extra de appel. ad p̄sentiam.

Ursus. id est post alia statuta. sic pone casum. quidā accusatus de crimine legitime fuit citatus. noluit venire excōicatus fuit p̄ cōtumacia si infra annū venit audit̄ super crimine postea nō. q̄ habet̄ p̄ cōuicto vel cōfesso iuris interp̄tatione. nā qui excōicatus est p̄ suspitiōe heresis post annū p̄ heretico habet̄: vt extra de heret. excōicamus. circa p̄n. nō obstat. iij. q. ix. decreuimus. q̄ ibi loquit̄ cū lis est cōtes. vel ibi nō punit̄ de crimine, sed p̄ cōtumacia, sed pe. hispanus, p̄pter hoc verbū purgare intellexit hoc,

d ¶ Leonis. xxiiij. q. ij. sanc. ⁊ c. de cōione. Itē ex ꝯcil. h̄ sunt palee,

Qui iubente. tardius. h̄ in laico. clericus eñ deponit̄. s. c. si quis ep̄s. ⁊ iudex pōt alicui negare iusticiā p̄pter delictū suū. vt. ff. ex quibus cau. ma. sed ⁊ si. §. actio. imo qñq̄ duplicat̄ alicui pena ob cōtumaciam suam: vt. ff. de penis, aut damnū. §. quisquis, ⁊ est simile. s. xviij. dist. si quis autem.

Si ep̄s. successori. huic est simile. ff. d iud. mortuo. est ergo hic ar. q̄ successor pōt corrigere ⁊ q̄ tenet̄ cōfirmare factū antecessoris sui. xxxv. q. ix. q̄ quis. extra de p̄car. c. ij. xvi. q. vi. illud. xij. q. ij. quicūq̄. ⁊ in auten. vt nulli iudi. §. ⁊ hec vero iubemus. successor autē delegati nō pōt absoluere vel restituere possessionē abiudicatā nisi suc-

nus ad satisfactionē perducatur p̄buerit donec ab ep̄o excōmunicatore penitē-tiā accipiat corporis ⁊ sanguinis dn̄i cō-munione priuatum se esse cognoscat. ¶ Itē ex ccil. ylerdensi. **Tardius recipiatur ad veniam qui iubente sacerdote de ecclesia exire cōtempserit.**

QUi iubēte sacerdote p qualicū-qz culpa ab ecclesia exire cōtēpserit. p nocia ptumelie tardius[e] recipiatur ad ve-niā. ¶ Sed queritur si ante dānati ab-solutionē ep̄m mori cōtigerit: vtrum dam-natus postea valeat absolui. De his ita statutū est i ccil. eupanēsi. **A successore soluatur q post mortē ep̄i remanet ligatus.**

SI ep̄s ante dānati absolutionez obitu rapiatur. correctū aut penitē-tē successori[f] licebit absoluere. ¶ Pre-missis[g] auctoritatibus q̄bus iniuste snie vsqz ad examinatione vtriusqz partis parere iubemur ita rn̄detur Greg. nō di-cit sniam iniuste latā esse obseruandaz sed timēdā. sic ⁊ vrbanus. Timēda est ergo id est nō ex supbia cōtēnēda. Re-lique vero auctoritates d excōicatis lo-quuntur qui vel vocati ad sinodū venire cōtēpserint vel calliditatibus aduersan-tiū occurrere nesciētes: iniustā sniam a iudice reportauerūt. vel q̄ neglectu sue vite sinistrā de se opinionē nasci pmit-tentes: sententiā in se exceperūt. hos si quidē solos excōicatōis sentētia ferire licet. ¶ Unde in meldēsi ccil. legitur. **Quibus exigētibus culpis aliquis sit cōione priuandus.**

NEmo ep̄orum quelibz sine certa ⁊ manifesta pec-cati causa cōione[h] priuet ecclesiastica. sub anathemate autē sine cōsciētia[i] ar-chiep̄i aut coep̄orum nullū p̄sumat pone-re nisi vnde canonica docz auctoritas. qz anathema est eterne mortis[k] dāna-tio. ⁊ nō nisi p mortali debet iponi cri-mine: ⁊ illis qui aliter nō potuerūt cor-rigi. ¶ Itē ex ccil. aluernēsi. **Pro puis et leuibus causis nullus cōione priuetur.**

NUllus sacerdotū quenq̄ recte fi-dei hominē p puis ⁊ leuibus[l] cau-sis a cōione suspendat p̄ter eas culpas p q̄bus antiqui patres arceri[m] ab eccle-sia iusserūt cōmittētes. ¶ Itē ex ccil. triburiēsi. **Pro his tribus criminibus quilibet priuetur cōmunione.**

CErtū est p his tribus[n] criminibus aliquē excōmunicari debere. cū ad sino-dū canonice vocatus venire cōtempse-rit. aut si post q̄z illuc venerit sacerdota-libus respuit obedire p̄ceptis. aut si an-te finitā[o] cause sue examinationem a si-nodo abire p̄sumat. ¶ De his[p] ingz ⁊ hm̄oi p̄misse auctoritates loquuntur nō de iniuste suspēsis. Qd aūt iniuste sen-tentie parendū nō sit multis auctorita-tibus pbatur. Quarum p̄ma est illa Jero-nimi sup mattheū. **Sententia pastoris reum vel innocentē nō cōstituit.**

QUomodo[q] sacerdos mundū le-prosum nō facit. sic ep̄s vel p̄sbyter nō alligat[r] eos qui insontes sunt nec sol-uit[s] noxios. sed p officio suo cū pecca-torum varietates audierit scit[t] q̄ ligādus sit q̄ soluēdus. ¶ Itē aug. sup math.

RIdiculū est vt cū dica- **Palea.** mus qui vinculis peccatorum suorum ligatus est ppter hoc solū q ep̄s dicitur habere hm̄oi potestatē vt soluti ab eo soluti sint in celo: ⁊ ligati in terris liga-ti sint in celo. Sit ergo irrep̄hensibilis qui alterum ligat aut absoluit. ¶ Item gelasius papa orietalibus ep̄is de dā-natiōe dioscori. **Non est petenda solutio cū iniqua fertur sententia.**

CUi illata[a] est sentētia deponat er-rorē ⁊ vacua est. si iniusta est tāto cura-re eaz nō debet quāto apud deū ⁊ eius ecclesiam neminē pōt grauare iniqua sententia. Ita ergo ea se nō absolui de-sideret qua se nullatenus p̄spicit obli-gatū. ¶ Item aug. de summo bono. **Deus nec nocet nec noceri patitur aliquē iniuste.**

SEcundū[b] catholicā fidem nec dei nature nocere quis-q̄z pōt. nec natura dei iniuste nocere cuiq̄z pōt. nec noceri[c] iniuste patitur quē-q̄z. qui eīm nocz vt ait apl̄s. recipiet hoc qd nocuit. ¶ Idez de verbis domini. **Iniusta vincula disrūpit iusticia.**

CEpisti habere fratrē tuū tanq̄z pu-blicanū. liges illuz in terra. sed vt iuste alliges vide. Nā iniusta vincula disrū-pit[d] iusticia. Quē solueris[e] inquit in ter-ra solutus erit in celo. ¶ Idem de ser-mone dn̄i in monte. **Temeritas iudicā-di nō ei qui iudicatur sed iudici nocet.**

TEmerariū iudiciū plerunqz[f] nil nocet ei de quo temere iudicatur. ei autē qui temere iudicat ipsa temeritas necesse est vt noceat[g]. Idez ad clerum yponēsem. **Nō obest hoi iniusta snia.**

QUid obest homini q ex illa ta-bula[h] vult eū delere hūana igno-rantia: si de libro viuētiū nō eum dele-at iniqua cōsciētia. ¶ Idem ad secun-dinum manicheum. **De eodem.**

SEnti[i] de augustino quicq̄d libet. sola me in oculis dei cōsciētia nō accu-set. ¶ Itē grego. cōstantino archiep̄o

---

cedat in onere ac honore. extra de offi. ordi. pastoralis. h ¶ Premissis. sic ⁊ vrbanus. s. e. quibus episcopi. Nemo. cōione sacramentorum. i ¶ Sine cōsciētia. hoc verum est cū illud delictū tāgit totā pruinciā alias nō tenetur. vt. ix. q. iij. c. ij. ⁊ c. archiepis. k ¶ Mortis. sed cū sit ppetua dānatio qualiter dicitur medicinalis: vt. ij. q. i. multi. ex quo sen. excō. cū medicinalis. rn̄. cū ptemnitur est dānatio. alias nō vt. xxiiij. q. iij notādū. in fi. Itē videtur h q nēo sit excōicādus nisi p cōtumaciam vt. xlv. di. sz illō. ⁊ xxiiij q. iij. tā sacerdos. ⁊ c. ecclesie. sz h nō est verum. vt est de vb. sig. ex ptc. vel dic q tūc demū pōt q̄s excōicari p crimine cū est incorrigibilis. cū aliter nō possit corrigi. xxiij. q. iiij. forte Io.

Nullus. ⁊ leuibus. s. s. e. ep̄i. vel intellige d venialibus. vt. j. de cō. di. ij. q̄tidie. ⁊ c. pa-nē de altari,

m ¶ Arceri. i. excōmūicari. baz. tñ intellexit q q̄cunq̄ est in mortali peccato non dz ingredi ecclesiā p id qd ē. xxxiij. q. iiij vir cū ppria. sz nō est verum vt ibi dixi. et j. de pe. di. v. falsas. ⁊ i. q. i. q̄ studet.

Certū. tribus. i. p ptumacia trium istorum. idē d quolibet alio crimine.

o ¶ Ante finitā. sic. j. de cō. di. i. cō-missas.

p ¶ De his. s. ptumacibus.

Quomō. q si q̄s enīz dicebatur le-profus ducebatur ad sacerdotē. ⁊ si ille iudicabat illū leprosum vel mundum, ita habebatur. vt. j. de pe. di. i. §. ex his itaq̄. ⁊ sic ptz q sentētia nō dat nouū ius. sed vetus declarat. vt. ff. si ser. vē. sicuti. §. iij. tñ si snia fuerit lata p reo per h nō tollitur obligatio: vt. ff. de cōdi. inde. iul. sed si p actore feratur dat ei nouā actionē. vt. C. de rebus cre. actori,

r ¶ Nō alligat. q̄tū ad deum sed q̄tū ad ecclesiā. vt. xxiiij. q. iij. si quis nō recto.

s ¶ Nō soluit noxios. talis absolutio nō pdest q̄tū ad eū qui querit indiscretū sacerdotē vt eū p imperitiā absoluat: vt j. de pe. di. vi. q̄ vult.

t ¶ Scit. i. scire debz vt iudex.

Cui illata. a dioscoro heretico cuius snia nulla fuit. Sed quid si aliā tulisset sniam in suos subditos. dico q tenet. qz illi qui sunt extra ecclesiā bene hn̄t iurisdictōez. vt. xxiij q. v. si ppterea. ⁊ iij. q. vij. c. vlti. alij ptra sentiūt: vt. xxiiij. q. i. audiuimus. sed illō nō tenet cū excōicatus sit. vt est de sen. ⁊ re iudi. ad pbandū.

Secūdū. nec dei, id est deo.

c ¶ Nec nocere. q̄n puniat malefactorē: vt. xxiij. q. iiij nemo.

Cepisti. vincula disrūpit. vt. xv. q vi. auctoritatē.

e ¶ Solueris. quasi diceret si iuste ligas erit ligatus in celo: et ecōuerso. vt d pe. di. i. quē penitet.

Temerariū. plerunq̄. nocet eū si cōtemnat.

g ¶ Ut noceat. qz si p imperitiā iudicat facit litē suā: vt insti. de obli. q̄ ex q̄si deli. nas. §. i. sed si p dolū incurrit infamiā ⁊ p̄terea punitur in totaz litis estimationē. C. de pe. iudi. q̄ ma. in. l. ij. eodē modo ad interesse punitur qui iniuste excōicauit aliquē nisi errauerit ex cā pbabili. vt extra de sen. excō. sacro.

Quid obest. tabla. ij. q. i. nomē

Senti. j. c. nō sūt. cōtra. ⁊. xij. q. i. nolo. d cō. di. i. iubemus. in illis capitulis dicitur q nō suffic cōsciētia sed requiritur bona fama q̄tū ad

alios. sed illa capl'a loquunt qñ sum' inter tales q̄ pati sunt imitari ⁊ nō rep̄hendere. vñ ne tales corrūpamus exēplo nr̄i debem': vt fama nr̄a luceat corā eis. sȝ h̄ loquit cuȝ sum' inter tales q̄ nō curāt imitari. sȝ tñ rep̄hēdere. tūc suffic̄ nobis q̄tū ad eos cōscientia.

In cūctis. lingua ablatiui casus. s. ꝓpter nulli' linguā credat se aliq̄s implicitū ⁊ reum.

l Sine accusatiōe interiori.

m Maledicoꝝ. argumētū: ꝙ infamia orta ab inimicis nō inducit expurgatōeȝ. ex̄ de pur. ca. cū in iuuētute. ⁊. ii. q. v. oīb' nec etiā a leuib' ꝑsonis neq̄ ab illis q̄ ō facili credūt.

n Nisi probata. ī. xxx. q. v. nullū ante.

n Probata. alias ꝓlata.

o Vlcisci. i. puniri ꝙ citius fieri pōt. vt xxiij. q. iiij. cū q̄sq̄.

Et si ciprianum. martirem. ꝯdic̄.

q Sella. i. sedes iu

r Coronā. si sniam patiēter ferat. vt. j. c. qui iustus.

s Custodi. q: corpori vis pōt fieri nō aīe. xxxij. q. v. §. i. xxiij. q. vi. in prin.

Inter v̄ba. ne forte. h̄ fuerūt verba xp̄i cū peteret ab eo tributū dixit petro. vade ad mare ⁊ piscē q̄ tibi p̄us occurrit tolle ⁊ qd̄ inueneris i ore piscis des ꝓ me ⁊ ꝓ te: vt. xxviij. q. i. iā nūc. ⁊ est ar. ꝙ aliq̄d omittit rōe scādali. l. oī. de his v̄o.

v Verbo. nō qd̄ intrat in os sȝ qd̄ ꝓcedit ex ore coinq̄nat hoiem tūc dixerūt discipuli scis q: phari sei h̄ v̄bo audito scādalizati sunt. phariseoꝝ eñ erat religio i cibis discernēdis.

x Scādalizati sūt. i. indignati sunt. alias dedignati.

y Premisit. ar. ex ordine v̄boꝝ argu

mediolanēsi. Quos ꝯsciētia iustificat alioꝝum maledicta nō timeant.

In cūctis q̄ in hac vita aduersa ꝑueniūt sola est sicut nostis oīpotētis dei districtio pensanda. atq̄ ad cor ꝓpriū semꝑ recurrēdū. vt nulli[l] ibi lingua[k] implicet vbi ꝯsciētia nō accusat. Quē eñ cōsciētia defendit liber est inter accusatiōes. ⁊ liber sine accusatiōe esse nō pōt si sola q̄ interius addicit cōsciētia accuset. De vr̄a igit sanctitate absit a christianoꝝ iudicio ea q̄ maledicoꝝ[m] hoīm rumoribus ꝯficta credim' in qualicūq̄ modulo suspitiōis adduci. q: ⁊ sacri eloquij testimoniū tenem' vt mala maioꝝ cū forsitan dicunt nisi ꝓbata[n] credi nō debeāt: sed citius ꝓbata vlcisci[o]. Hec igit dixi vt nimie leuitatis eē ostēderē siqui mala grauia credere studeāt q̄ ꝓbari nō possunt. vnde sanctitas vestra debet mētē suā a maledicoꝝ rumoribus hoim atq̄ obtrectatiōibus disiūgere: ⁊ sola q̄ eterne vite sunt atq̄ ad vtilitatem subditoꝝ ꝓficiūt cogitare.

Itē aug. in psalmo. xxxvij. Frustra aspernat ab hoie quē deus iustificat.

Et si ad tp̄s damnaris ab hoie ⁊ si dixerit sententiā ꝓcōsulis in ciprianū[p] aliud est sella[q] terrena. aliō est tribunal celeste. ab inferiori accipit sniaȝ a supiori coronā[r]. Idē i psal. xxviij

Custodi[s] intus innocentiā tuā vbi nemo opprimit cām tuā. p̄ualebit in te falsum testimoniū sed apd̄ hoies. Nunq̄d apud deuȝ valebit vbi cā tua dicēda est. qñ deus iudex erit alius testis q̄ ꝯsciētia tua nō erit. Inter iustū iudicē ⁊ cōscientiā tuā noli timere nisi cām tuā. Itē greg. papa Nō hoim linguas sed ꝯsciētias curare debemus.

Inter verba laudantiū siue vitupērantiū ad mentē semꝑ recurrēdū est et si in ea nō inuenit bonū qd̄ d̄ nobis dicit magnā nob̄ tristiciā generare debet. ⁊ rursus. si in ea nō inuenit malum qd̄ de nobis hoies loquunt in magnā debemus ꝓsilire leticiā. Quid eñ si nō oēs laudāt ⁊ cōsciētia liberos nos esse demonstrat. Habemus paulū dicentē. gloria nostra hec est testimoniū ꝯscientie nostre. Job quoq̄ dicit. ecce i celo testis meus. Si ergo est nobis testis in celo testis i corde: dimittamus stultos loqui foris qd̄ volunt. Quid eñ aliud detrahētes faciūt nisi ꝙ in puluerē sufflant ⁊ in oculos suos terrā excitāt. vt vnde plus detractiōis perflāt. inde magis nil veritatis videāt. vocādi tñ sunt etiā ipsi ⁊ tranquille ammonēdi. eisq̄ satisfieri modis oībus debet sciētes ꝙ de iudeis veritas dicit. ne forte[t] scādalizemus eos: si autē satisfieri sibi ex veritate noluerint habes ꝯsolationē quā in euāgelio accipias. Cum eñ dn̄o di

ceret[u] fuisset. scis q: audito hoc v̄bo[v] scandalizati[x] sunt iudei. Rn̄dit. sinite illos ceci sūt ⁊ duces cecoꝝ. Paulus quoq̄ apl's ammonet dicēs. si fieri pōt qd̄ ex vobis est cū oībus hoibus pacē habētes dicturus cū oībus hoibus pacē habeamus. hoc difficile esse ꝑspiciēs p̄misit[y] si fieri pōt. ⁊ subiunxit. qd̄ fieri pōt cū dicit ꝙ ex vobis est. q: si nos in mēte charitatē erga odiētes seruare cupimus. ⁊ si illi nobiscū pacē nō h̄nt: nos tamen cū illis[z] sine dubio habeamus.

Hoc inter eos obseruādū est q̄ pati sunt suspicari ꝙ nō vidēt: pati semꝑ rep̄hēdere nunq̄ imitari. apud alios autē ꝯsciētia est necessaria nobis. fama illis. Vñ augustinus. Cōsciētia nobis: ⁊ fama p̄ximis ē necessaria.

Non sunt[a] audiēdi siue viri sancti siue sancte femine q̄ qñ rep̄hendunt in aliqua negligētia ꝑ quā fit vt in malā veniāt suspitionē: vnde suā vitā longe abesse sciūt: dicunt corā deo sufficere sibi ꝯscientiā. Estimationē hoim nō solū impudēter veꝝ etiā crudeliter cōtemnentes cū occidūt[b] animas alioꝝ siue blasphemantiū viā[c] dei: q̄bus s̄m suaȝ suspitionē q̄si turpis q̄ casta est displicet vita sanctoꝝ. vel etiā cū excusatōe[d] imitantiū nō qd̄ vident sed qd̄ putant. Proinde q̄squis a criminibus flagicioꝝ atq̄ facinoꝝ vitā suaȝ custodit sibi bñ facit quisquis etiā famā ⁊ in alijs misericors est. Nobis eni necessaria est vita nr̄a: alijs fama nr̄a. Itē hiero. super epl'am pauli ad philemonē. Apud deū maledicit qui moribus dissonā ꝓfert sniam.

Si quis dixerit[f] iustū[g] iniustū ⁊ iniustū iustū. abhoiabilis est vterq̄ apud deū. Similiter q̄ dicit sanctū nō sanctū. ⁊ rursus si nō sanctū asserit sanctū abhoiabilis[h] est apd̄ deū. Idē. Christū violat q̄ sanctū nō sctm̄ ⁊ q̄ nō sctm̄ sctm̄ eē crediderit.

Si quis hoiem qui sanctus nō est sanctū esse crediderit: ⁊ dei eū societati ꝯiūxerit xp̄m violat cui' mēbra sumus. Et infra. Omnes credētes s̄m apl'm corpus christi efficimur. Qui in corpe christi errat ⁊ labit asserens mēbꝝ eius sanctū esse cū nō sit. vel nō esse sanctū cū sit: vide q̄li crimine obnoxi' fiat. ysaias ait. Ve his qui dicūt dulce amaꝝ: ⁊ amaꝝ dulce ponētes tenebras lucē ⁊ lucē tenebras. Dulce puto sanctimoniā esse: amaꝝ qd̄ sanctimonie cōtrariū. Item ysaias. Eternā penaȝ maledictiōis inueniet: qui bonos malos ⁊ malos bonos dixerit.

Ve qui dicitis bonū malū ⁊ malū bonū ponētes tenebras lucē ⁊ lucē tenebras. ꝓpterea ductus est pp'ls meus captiuus: q: nō habuit scientiā: ⁊ nobiles ei' interierūt fame: ⁊ multitudo ei'

mētandū ar. xliij. di. c. i. in fi. ex̄ d̄ rescri. cum dilecta.

z Cū illis. ar. ꝙ fides ē illi fuanda q̄ eā nō vult seruare. xxiij. q. v. ꝙ deo. xxij q. iiij. inocēs ꝯ ex̄ d̄ iuiur. ꝑuenit. i fi. et ē huic sile. ff. d̄ arbi. celsus §. idem.

Non sūt. ī. xj. q. i. nolo.

b Cū occidant. exēplo vt. ij. q. vij. paulus.

c Viam. i. christianā religionem.

d Cū excusatōe. vt si viderent aliq̄s soluere ieiuniū iusta d̄ cā ipsi idē faciunt exēplo eoꝝ cū tamen ignorarent cām q̄re illi faciūt et sic se excusant per aliū.

Si quis. h̄ reuertitur. g̃. ad ꝓpositū ad ostēdēdū ꝙ snia iniqua nocȝ ei q̄ eā ꝓtulit nō autē ei ꝯ quē ꝓlata ē. pōt etiā h̄ intelligi d̄ reb' ipsis. i. si q̄s vitia dixerit esse virtutes vel ecōtra.

f Dixerit iu dicando.

g Iustum. absoluēdo.

h Abhoiabilis. q: mortaliter peccat et cōsonat ei qd̄ dicit aug. suꝑ primam epl'am ad corinth. ꝙ errare in reb' est mortale peccatū. s. cū putat q̄s id op' esse bonū qd̄ est malū: vel ecōuerso. nā q̄libet adult'

tenet scire hoc esse bonū illud malū, vel dic. dixerit. i. firmiter asseue
rauerit cū nō sit certus.
S Ji q̄s crediderit. i. asseuerauerit.
k ¶ Errat. nō opinando. sed stulte asserendo.
V ¶ Eq̄ dicit. dilatauit. loq̄t̄ hūano more. m ¶ Ei⁹. i. hierusalē.
n ¶ Hō. i. minor. o ¶ Uir. maior. p ¶ Hō. i. superbia.
q ¶ Uir. i. superbus.
r ¶ Exaltabitur. i. alt⁹ apparebit.
s ¶ Sanctificabit. i. scūs apparebit. vt ibi. sāctificet nomen tuū.
I Pse. priuat. i. meretur priuari. sic xi. q. ij. sepe fit. vel p̄p̄e q̄ priuilegiū n̄ cōsequit ad abusum.
I Udicare. sua. vt. j. e. quatuor.
T Unc vera. interni. i. cōscie vel dei.
r ¶ Judicij. i. dei. h vult dicere q̄ sacerdos neminē absoluet nisi p̄cesserit absolutio dei.
P Riuilegium. hec ē p̄s illi⁹. s. di. lxxiiij. vbi ista.
a ¶ Amittere. pdit priuilegiū p̄pter abusum vt h p̄pt̄ delictū. xxv. q. ij. ita nos. Itē p̄pter 2riuz factū: ex̄ de priuil. si d terra. et ex̄ de 2sti. cū accessisset. Itē p̄pter negligētiā. ff d nūdinis. l. i. Itē pp enorme dānū superueniens. ex̄ d dci. suggestū. sz nūq̄d ecclesia pdit priuilegiū si delinquāt canonici videt̄ q̄ sic q: et ciuitas pdit si deliq̄rit ciues. xxv q. ij. ita nos. Itē nauis ecclesie publicat̄ p̄pter delictū. C. d sacrosan. ec. iubem⁹. sz dicas q̄ nō. ar. ex̄ d p̄

siti exaruit p̄pterea dilatauit[l] infernus animā suā et aperuit os suū absq3 vllo termino: et descenderūt fortes eius: et pp̄l's eius et sublimes gloriosiq3 eius[m] ad eū et incuruabit̄ homo[n] et humiliabitur vir[o]. et oculi sublimiū deprimunt̄ et exaltabit̄[r] dn̄s solus in iudicio et deus sanctus iustificabit̄[s] in iusticia. ¶ Itē greg. in omelia. xxvij. Ligādi soluēdiq3 p̄tāte se priuat q̄ hāc iniuste exercet.

I Pse ligādi atq3 soluendi potestate se priuat[t] qui hāc p suis volūtatib⁹ et nō subditorum moribus exercet &c.

I Udicare di/ ¶ Idem De eodē. gne de subditis nequeūt q̄ in subditor̄ causis sua[v] vel odia vel gratias sequunt̄. ¶ Idem. Nō est vera p̄sidentis absolutio nisi sequat̄ arbitriū interni iudicis.

T Unc vera est absolutio p̄sidēntis cū interni[y] iudicis sequit̄ arbitriū. qd̄ bn̄ quadriduani mortui resuscitatio illa significat. q̄ videlicet demōstrat: q2 prius dn̄s mortuū suscitauit et viuificauit dicēs. lazare veni foras. et postmodū is qui viuus fuerat egressus a discipulis est solutus sicut scriptū est. soluite eū et sinite euz abire. ¶ Idez in registro. Priuilegio meret̄ exui qui eodē abutit̄.

P Riuilegi/ um[z] omnino meret̄ amittere[a] qui permissa sibi abutit̄ potestate. ¶ Idē Is in quē canonica nō fert̄ sententia penam nō debet ferre canonicā.

N On debet is penam[b] sustinere canonicā in cuius damnatiōe nō est canonica p̄lata sentētia. ¶ Ex his dat̄ intelligi q̄ iniusta sentētia nullū alligat apud deū nec apud ecclesiā eius aliq̄s grauat̄ iniqua sentētia sicut ex gelasij[c] capl'o habet̄. Nō ergo ab eius cōione abstinendū est nec ei ab officio cessandū in quē cognoscit̄ iniqua p̄lata sentētia. Cur ergo capitula carthaginensis[d] et affricani[e] cōcilij atq3 alior̄ cōciliorū p̄hibent iniuste damnatū in cōionē recipi ante iudicij examinationē: cur et illud maguncienis cōcilij statutū est. Qui damnat̄ a sinodo q̄uo in scd̄a innocēs reparet̄.

E Piscopus p̄sbyter aut dyaconus a gradu suo iniuste deiectus. si i scd̄a sinodo[f] innocēs inueniat̄ nō pōt esse qd̄ fuerat: nisi gradus amissos recipiat corā altari de manu epor̄. Si ep̄s est orariū et baculū et anulū. si p̄sbyter orarium[a] et planetā si

N On d3. penā. si g̃ 2stet ni/ uit. cū et p̄latat̄. i f. ar. ex̄ d arb. cū tpe bi q̄ snīa iudicis est iniqua potes iudici violēter resistere, ex̄ de

appel. significauerūt. lxi. dis. nullus inuitis. est g̃ h ar. q̄ si q̄s celebrat post excōicationē iniuste latā q̄ nō sustinere d3 aliquā penā. q: q̄ p̄bat snīam excōicatiōis iniustā nō est cogēdus ad aliquā satisfactiōez ex̄ d of. or. ad reprimendā. ar. s. e. cui est. sz h nō est ver̄. vt. s. e. si ep̄s forte. et c. sequēti.
c ¶ Ex gelasij. s. e. cui est. d ¶ Carthaginēsis. s. si ep̄s. e ¶ Et affricani. s. e. placuit.

dyaconus orariū et albā: si subdyacon⁹ patenā et calicē. sic et reliqui[b] g̃dus in reparatiōe sua recipiāt ea que cū ordinarent̄ p̄ceperāt. ¶ Si ergo[c] iniuste deiecti. nec etiā p ep̄os reparari possunt nisi de manibus eor̄ recipiāt qd̄ amiserant q̄uo sua auctoritate cuiq3 licet cōicare iniuste ligatis. et eis nō petita absolutione sua celebrare officia. sicut gelasius videt̄ sentire. ¶ Ad hoc respondendū est q̄ sentētia aliq̄n iniusta est ex aio p̄ferētis. iusta vero ex ordine et ex causa. aliq̄n est iusta ex aio et causa: sed nō ex ordine: aliq̄n est iusta ex animo et ex ordine: sed nō ex causa. Cū autē ex causa iniusta fuerit aliq̄n nullū in eo oīno qui accusat̄ delictū est qd̄ sit dānatiōe dignū. aliq̄n non est in eo illud sup qd̄ fert̄ sentētia: sed ex alio noīandus est. Ex aio est iniusta sentētia: cū aliq̄s seruata integritate iudiciarij ordinis in adulter̄ vl' in quēlibet criminosum: nō amore iusticie sed liuore odij vel p̄cio: aut fauore aduersarior̄ iduct⁹ sniaz p̄fert. ¶ Un̄ beda sup ep̄l'am iacobi ait

I Ra eīn viri iusticiā dei nō operat̄. q2 qui iratus in aliquē sententiā p̄fert. et si ille q̄ptum[d] ad se iustā reportet sniam: iste tn̄ qui nō amore iusticie sed liuore odij in eū sniam dedit: iusticiam dei in quē perturbatio nō cadit nō imitat̄. ¶ Item gregorius. Sentētia iusticie nō est ex premijs ferenda.

Q Ui recte iudicat et p̄mium remuneratiōis expectat[e] fraudē in deū p̄petrat. q2 iusticiā quā gratis impartire debuit acceptiōe pecunie vendit. Bonis male vtunt̄ qui p tpali lucro iuste iudicant. tales q̄ppe ad veritatē nō iusticie defensio sed amor p̄mij p̄uocat. q̄bus si spes nūmi subtrahit̄ cōfestim a iusticie cōfessiōe recedūt. Acceptio nūmor̄ p̄uaricatio veritatis est. Un̄ et p iusto dicit̄. Qui excutit manū suā ab omni[f] mūere iste i excelsis habitabit. ¶ Idē mauricio iperatori. In p̄positor̄ operibus sibi totum ratio vendicet.

I Lla p̄positor̄ solicitudo est vtilis: illa est cautela laudabilis: in qua totū ratio agit et furor sibi nil vendicat. Restringenda sub rōne p̄tās est nec est q̄d agēdū priusq3 2citata ad trāquillitatē mens redeat. nā cōmotiōis[g] tpe iustuz putat esse omne qd̄ fecerit. ¶ Idē ambrosius de scō ioseph Grauiter delinquentibus

Piscopus. sinodo. hodie 2ciliū nō deponit ep̄m sed solus papa. neq3 cōciliū restituit ep̄m: sz solus papa. vt. ij. q. vi. ideo. et est h ar. q̄ ep̄s pōt restituere clericū depositū qd̄ verū est cū dicit depositionē nullā: q: p falsos testes vel p allegatiōes est 2uictus. lz sit ar. 3. ff. de q̄ōnibus. l. i. in fi.
a ¶ Orariū. i. stolā: et planetā. i. casulam
b ¶ Reliqui. h p3 q̄ eque deponit̄ aliq̄s a minoribus ordinibus sicut a maioribus: vt. xxiiij. di. c. vlti. et. xxvij. q. i. si q̄s ep̄s. lic3 sit ar. 3. xxv. dis. ep̄s.
c ¶ Si ergo. ex causa. ff. de lib. et postu. sz et fi. et. l. si posthumus. §. vlti. et. l. idē. et. ff. de 2di. et demō. cū tale. §. falsum. et §. i. et. l. falsa.
d ¶ Quantū. notandum sniam quo ad vnū tenere: quo ad aliū nō. vt. xxiij. q. v. miles. et. c. cū minister. sic. xlix. dis. c. vlti.
Q Ui recte. expectat. ar. q̄ lic3 nō intercessit pactio peccat tn̄ qui expectat remunerationē sicut fenerator. vt. xiiij. q. iij. c. i. nunq̄d peccāt qui iudici dant pecuniā vt iuste iudicet. quidā dicunt. si dās hoc exp̄imit q̄ ideo det pecuniā vt p eo ferat sententiā turpiter facit. nec tūc repetet qd̄ dedit. sz si simpliciter dat ei vt iuste iudicet. vel vt iuste testet̄ non peccat et tūc repeter qd̄ dedit. xiiij. q. v. nō sane plerīq3 doctores legū dicūt qualitercunq3 dat nō repetit q: voluit corrūpere iudicē. vt. ff. de cōdi. ob tur. ca. l. ij. et venales snīe nulle sūt. ij. q. vi. §. venales.
f ¶ Ab oi. s. i. q. i. sūt nōnulli. Jo.
I Lla. cōmotionis. iudex ergo cū offendit̄ debet dare inducias. ar. xxiij. q. v. c. ij. et. v. q. ij. relatum. in fi. et. q. v. qui ambulat.

Iouit qui ex ira sententiam profert.
IRa etiā sepe innocētes in crimē adducit: q2 dū iusto amplius irascimur et volumus aliena peccata cohercere[b] grauiora peccata cōmittimus. Ideo ap̄ls ait. nō vos vindicātes[l] charissimi s3 date locū ire. hoc est declinem⁹ eā. ne nos illa corrūpat. Vn̄ dn̄s hiesus mittens ad euāgelizandū discipulos misit eos sine auro sine argēto sine pecunia sine vga. vt ꝛ incētiua litis: ꝛ instrā eriget vitiōis. ¶ Itē ex li. ec. historie. Ratio dz corrigere qd̄ furore ꝓmulgatū est.
CVm apd̄ thessalonicā seditiōe exorta quidā vir ex militaribus ipetu fuisset ppl̄i furētis extinctus. theodosi⁹ repētini nūcij atrocitate succēsus ad ludos circēses inuitari ppl̄m eiq̄ ex improuiso circūfundi milites atq̄ obtrūcari passim. vt q̄sq̄ occurrisset gladio iubet ꝛ vindictā dare nō crimini sed furori. ob hoc cū a sacerdotibus italie redargueret̃ agnouit delictū culpāq̄ cū lachrymis ꝓfessus: publicā pn̄iam i cōspectu totius eccl̄ie exegit ꝛ in hoc sibi tp̄s ascriptū absq̄ regali fastigio patienter ipleuit. q̄bus oībus illud q̄ mirabiliter adiecit. ꝛ lege sanxit i posterū vt snīe ꝑncipū sup animaduersiōe[k] ꝓlate in dieē. xxx. ab executoribus differrent̃. quo locus misericordie: vl̄ si res tulisset pn̄ie n̄ periret. ¶ Itē greg. In dictādis sentētijs rectores nullo furore ducant̃
SVmmopere p̄cauēdū est ne rectores ecclīe ꝛ q̄ publica iudicia exercēt in dictādis sentētijs nullatenus leuitate aut furore[m] ducti sint p̄cipites: sed causis p̄us diligēter vētilatis cū res q̄ ignorabat̃ pleniter ad notitiā venerit: tūc diuina hūanaq̄ lex resoluat̃[n] ꝛ s̄m[o] q̄ ibi ꝯstitutū est: remota ꝑsonarū acceptiōe diffinitiua snīa ꝓferat̃. Hinc est q̄ moyses q̄relas ppl̄i semp ad dn̄m: tabernaculū ingressus referebat. ꝛ iuxta qd̄ dn̄s iperabat iudicia ꝓponebat. nimirū nos instruēs vt nō ex corde nr̄o sed ex p̄cepto diuino ꝯdēnatōis vel iustificatiōis snīam ꝓferamus. ¶ Itē aug. ad macedoniū. Iustū iudiciū vēdi nō pōt
NOn licet iustū[p] iudiciū iudici vēdere: ꝛ si liceat aduocato vendere iustū patrociniū ꝛ iuriscōsulto rectū cōsilium. ¶ Item isidorus. De eodem.
PAuper[a] dū nō habet quid offerat nō solū audiri cōtēnit̃: sed etiā cōtra veritatē opprimit̃. Cito violat̃ auro iustitia. nullāq̄ reus pertimescit culpā. quā redimere nummis existimat[b]. ¶ Huic itaq̄ sentētie q̄ nō amore iustitie sed ex alia qualibet cā fert̃ in quē q̄: humiliter obediēdū est. ¶ Vn̄ in niceno ꝯcilio. Nō recipiant̃ ab alijs qui suorū epōrū cōtrahunt offensas.
SErueť ꝛ ista sentētia vt hi qui ab alijs excōicant̃ ab alijs[c] ad cōmunionē nō recipiant̃. Requirat̃ sane ne forte qui ex aliqua indignatōe animi aut cōtēptiōe aut qualibet tali cōmotiōe stomachi epi sui abstenti[d] sint: vt ita demū hi qui ob cl̄pas suas epōrū suorū offensas merito cōtraxerūt: digne etiā a ceteris excōicati similiter habeant̃. quousq̄ epo[e] suo visum fuerit humaniorē circa eos ferre sententiā. ¶ Itē Sententia est iniusta ex ordine q̄n nō seruato iudiciali ordine q̄libet ꝓ culpa sua dānat̃. ¶ Vn̄ greg. scribit ꝯstantino mediolanēsi epo. Res dubia nō diffinia
GRaue[f] satis est et tur certa snīa. indecens. vt in re dubia certa det̃ snīa. ¶ Itē aug. in libro de pn̄ia. Nō credant̃ q̄ certis indicijs nō dmōstrant̃
QVāuis vera sint quedā tn̄ iudicia[g] nō sunt credēda nisi certis indicijs demōstrent̃. ¶ Itē damasus pp̄ Anteq̄3 examinent̃ aliqui nō dijudicent̃.
EOrū qui accusant̃ causas discutere nō licet priusq̄3 canonice vocati ad sinodū veniāt: ꝛ p̄sens p p̄sentem agnoscat vitatē ꝛ intelligat[h] q̄ ei obijciunt̃. Qd̄ ꝛ p sapientiā salomonis dicit̃. Anteq̄3 scruteris nō rep̄hēdas. Intellige[i] prius ꝛ tūc increpa anteq̄3 audias nō rep̄hendas. Et lic3 apertissima[k] sit cōtrariorū[l] rep̄hēsio verūtamē oportet ab his qui dati sunt ad eorū examinationē ordinē seruari. ¶ Itē ex octaua sinodo. Qui falsum de alio ꝓfert ꝛ is qui crimina credit vterq̄ reus est.
NOn solū[m] ille reus est qui falsū de alio ꝓfert: sed is qui aurē cito criminib⁹ p̄bet. ¶ Cū ergo snīa ex ordine iniusta est: nec tūc ab ea recedēdū est q2 ꝛ anteq̄ snīa daret̃ in eū ꝓ qualita-

IRa. cohercere. iudex nō debet plus iusto incandescere in eos quos malos putat. ff. de offi. p̄si. obseruandū. l ¶ Vindicātes. repercutiēdo xxiij. q. i. §. i. al's possum⁹ vim vi repellē. ff. d̄ ins. ꝛ iur. vt vim. ꝛ C. vn̄ vi. l. i.
CVm apud. animaduersiōe. in ciuilibus causis si actio est ꝑsonalis vsq̄ ad quatuor mēses mādat̃ snīa executiōi: ex de offi. dele. querēti. melius. ff. d̄ re iud. l. iiij. si est realis statim mādat̃ executiōi. insti. d̄ of. iudi. §. i. s3 si snīa sit lata sup crimine statim mādat̃ executiōi vt. ij. q. i. sicut. C. de penis. cū reis. nisi in casib⁹. s. cū p̄nceps ex iracūdia tulit sententiā: vt h̄. ꝛ C. d̄ penis. si vidicari. Itē cū snīa lata est ꝯ̄ mulierē p̄gnantē differt̃ executio vsq̄ ad tp̄s partus. ff. d̄ penis p̄gnātis. Itē si est lata in seruū differt̃ executio q̄usq̄ dn̄o reddiderit rōcinia. C de bonis ꝓscriptorū l. i. Itē differt̃ q̄n in sula est assignāda a p̄ncipe. ij. q. vi. §. biduū. v. siquidē. Itē differt̃ cum q̄s est cōfessus de crimine donec appeat an velit in ꝯfessiōe ꝑseuerare C. de custo. reo. l. ij.
SVmmope. qui publica. i. secularia.
m ¶ Aut furore. ij. q. i. deus oīpotēs. ꝫ. xxx. q. v. iudicantē.
n ¶ Resoluat̃. id est aperiat̃.
o ¶ Et s̄m. tn̄ bene tenet̃ iudex iudicare s̄m q̄ sibi videt̃: vt i aut. iusiur. qd̄ p̄s. ab his. §. ij. col. ij. ff. de arbi. qualē. ꝛ est ar. q̄ s3 allegatiōes potius q̄ s̄m ꝯscientiā sit ꝓcedendū: vt. iij. q. vij. iudicet.
NOn licet. iustū. multomagis iniustū. xiiij. q. v. nō sane. gan. ꝓmensis dixit q̄ aduocatus vl̄ iurisperitus non dz vēdere ꝯsiliū vel patrociniū. q2 si cā est iniusta nō dz eā assumere: immo semp acceptā vel assumptā deserere dz. C. d̄ iudi. rem nō nouā. si est iusta. gratis tenetur cōsulere vel patrocinari. ꝛ dicit augustinū hic loqui s̄m leges. tu dicas q̄ tales op̄as bene pōt locare q̄s. nemo eni d̄ suo cogit̃ facere beneficiū. x. q. ij. p̄carie. tamen dico si sine labore pōt dare ꝯsiliū nō reuoluendo libros neq̄ laborādo in perlegēdis allegatiōibus tūc gratis tenet̃ subuenire. De iudice delegato dicas q̄ nihil pōt petere p̄ter expensas. extra de vita ꝛ hone. cleri. cū ab omni. modica tamē exenia pōt petere vel accipere dūmodo talia que iudicantis animū nō immutent. ar. extra de simo. ꝛ si questiones. q2 illa nō cōputant̃ inter lucra. ff. de offi. ꝓcō su. solēt. §. vlti. nec hmōi exenia debēt excedere in anno centū aureos. ff. ad. l. iul. repe. l. eadē. in fi. testis etiā sumptus petit. vt. iiij. q. iij. vēturis. ordinarius autē iudex nō pōt expensas petere cū ei certi redditus sint statuti. xxiij. q. i. militare.
PAuper. xxiij. q. iiij. n̄. ne amiss͠o.
b ¶ Existiat. fi. l. dis. si lapsis.
SEruetur ab alijs etiā licet priuilegiati sint aliqui tn̄ tenent̃ vitare excōmunicatos epi. extra de sent. excō. nulli.
d ¶ Abstenti sunt. id est excōicati.
e ¶ Epo. q̄si ex iusta causa ep̄s aliquē excōicauit superior: nō dz eū absoluere sed dz eum remittere absoluēdū ad ep̄m etiā si appellatū sit ad eū qd̄ verū est cū euidēs est ipsam sententiā esse iustā. ex̄ de sen. excō. ꝑ tuas. in fi. alioq̄n secus vt. c. decreta.
GRaue. s. di. xxxiij. c. vl. de h̄ notatū est. s3 vbi ius dubiū est bene fert̃ sententia certa. xxx. q. iiij. c. vl. q̄nq̄ etiā in dubio facto certū ius statuit̃: vt ex̄ de spō. iuuenis.
QVāuis. iudici. ar q̄ iudicandū est s̄m allegata ꝛ nō s̄m ꝓpi. iudicas.
EOrū. intelligat. dūmō velit. nā nisi intelligat nō d: fieri eo p̄sente. ff. de v̄. sig. corā.
i ¶ Intellige. alias dicet̃ sicut p̄ue intellexisti: sic p̄ue iudes. vt d̄ cō. di. ij. prima. k ¶ Apertissima. i. aperta. i. manifesta. nō tamē vt iudici notoria. vel intellige cū iudici est manifesta.
l ¶ Contrariorū. id est aduersariorū.
NOn solū. s̄. lxxxvi. di. si q̄d. s̄. c. q. in cūctis. ꝛ. c. si q̄s dixerit.

n Pro sacrilegio. g. male intelligit illud. c. s. e. c. i. inuult eni h qr etiā est tūc timēda sniā pastoris qn̄ vel istō crimē ꝑ quo est excōica/tus: vel aliō est in eo al's si nullū est in eo crimē nulla est vel nō est ti/mēda sentētia ⁊ fuit deceptus ex illo v̄bo siue ex alia culpa mereat. sed greg. vocat aliā culpā quā d̄ nouo q̄rit ꝯtēnendo. s. excōicatiōez vl' dicas cuȝ allegando h dicere.

o Nō erat. sic. xxiiij. q. iij. notādū ē. sn. vbi d: qr iniusta excōicatio n̄ nocȝ nisi cōtēnat. sic ex̄ d̄ sen. ex cō. ꝑ tuas. sic nec denūciatio iniusta ē cō tēnēda. ex̄ de op. n. nū. c. i.

Q Uatuor est ⁊ q̄nt⁹ mod⁹ qn̄ iu/dex pauꝑib⁹ misert. vt. xxi/ij. q. iiij. est in iusta. ⁊ c. ne amisso. Itēȝ sunt alij duo modi. nimia s. ueritas ⁊ nimia remissio. vt. xlv. dis. di sciplia. necȝ eni est ꝯtās iudex cui⁹ animi motū vultus d̄tegit. ff. de of. ꝑsi. obseruādū. Itē et ali⁹ mod⁹ qn̄ ꝑ iprudentiā male iudicat. isti. d̄ obli. q̄ ex q̄si de lic. nas. §. i.

q Timore. sed nunq̄d teȝ sniā quā iudex ꝑ metuȝ tulerit. sic. s; elidi pōt ꝑ exceptōeȝ. xxv. q. i. oē. ff. d̄ fu. incēdū. §. i. ar. ꝯ. ff. de acq̄r. h̄r. l. vi. §. vl. snia aūt q̄ ꝑ ꝑmiū lata est nlla est: vt. ij. q. vi. §. venales. s; si odio l amore lata ēt bn̄ s; irri/tat. ff. ad tre. l. fuo. §. cū ꝑ/tor. Jobes.

r Dū amico. d̄ hac amicitia vl' inimicitia notat. iij. q. v. c. i.

te sui reatus ligatus apō deū tenebat. cōtingit etiā aliqn̄ vt adulter sniam ꝑ sacrilegio[n] reportet: cui⁹ reatū in ꝯscientia nō h̄z: hec snia ⁊ si iniusta sit: qr nō est crimē i eo sup quo snia ꝓlata est. tn̄ ab eo iuste reportata est qr ex reatu adulterij iā diu apō deū excōicat⁹ fuerat. et in hoc casu itelligēda est illa auctoritas greg. snia pastoris ⁊c. Justā sniam vocat qn̄ crimē subest sup qō fert. iniustā qn̄ illō nō subest q̄ tn̄ timēda vl' seruāda est qr ex alio iā dudū [l]dānandus erat. Un̄ cū ꝑmisisset greg. vtrū iuste an iniuste obliget pastor. pastoris tn̄ snia gregi timēda est: subsecutus adiecit ne is q̄ subest ⁊ cuȝ iniuste forsitan ligat: ipsam obligatōis sue sniam ex alia culpa mereat. Pastor v̄o vel absoluere indiscrete timeat vel ligare. Is aūt q̄ sub manu pastoris est ligari timeat vel iniuste. nec pastoris sui iudiciū temere reꝑhēdat: ne ⁊ si iniuste ligat⁹ est: ex ipsa tumide reꝑhensiōis supbia culpa q̄ nō erat[o] fiat. ¶ Ali qn̄ nullū subest crimē et tn̄ vel odio iudicis vel factiōe inimicoꝝ oppositā sibi sniam dānatiōis in se excipit. ¶ Unde grego. ait. Quot modis humanū iudiciū ꝑuertit.

Q Uatuor⁹ modis hūanū iudiciū ꝑuertit. Timore[q] dū metu ꝑtātis alicuius v̄itatē loqui ꝑtimescimus. Cupiditate: dū ꝑmio animū alicui⁹ corrūpim⁹. Odio: dū ꝯ quēlibet aduersariū molimur. Amore: dū amico[r] vel ꝓpinquo ꝓstare cōtēdimus. ¶ Quā vero gue sit vel odio vel amicitia vl' munere vl' metu vel quolibet mō iudiciū ꝑuertere augustinus testat dicens. De his qui aliquo modo iudicium peruertunt.

Q Uicūq̄ aut ꝯsanguītate aut amicitia vl' hostili odio vl' inimicitijs[a] in iudicādo ducit ꝑuertit iudiciū xp̄i qui est iusticia: ⁊ fructū illi⁹ v̄tit in amaritudinē dānatiōis. ¶ Idē ad casulanū. De his qui metu ꝑtātis veritatē occultāt.

Q Uisquis metu cuiuslibet ꝑtātis v̄itatē occultat[b]: irā dei sup se ꝓuocat: qr magis timet hoiēȝ q̄ deū. Et post pauca. Uterq̄ re⁹ est ⁊ q̄ v̄itatē occ[l]tat[c] ⁊ q̄ mēdaciū dicit: qr ⁊ ille ꝓdesse[d] nō vl't ⁊ iste nocere desiderat. ¶ Item

N Emo peritoꝝ aut pru De eodē. dētiū putet q̄ minus sit ꝑiculū in v̄bis ligua mētiēdo[e] q̄ manib⁹ sanguinē fundēdo. Meli⁹[f] ē eni ꝑ v̄itate supplicīū pati q̄ ꝑ adulatōe bn̄ficiū ¶ Itē

U pela. benigno archiepō. De eod. Unicuiq̄ ꝓuidēdū est ne aliquē in

Q Uicūq̄. inimicitijs. vt q̄ iudex eq̄ possit recusari ꝓpt nō capitales sic ꝓpt capitales inimicitias. vt. iij. q. vij. iudicet. ex̄ d̄ ap. ad h. vn̄ ꝑȝ q̄ ꝓ minori cā recusat iudex q̄ testis. vt dixi. iij. q. v. accusatores. iō qr facili⁹ ha/

Q Uisquis. occul/tat. tūc. s. qn̄ iducit in testē. al's bn̄ ꝑt: ⁊ etiā dȝ q̄nq̄ q̄s occultare v̄itatē bent mille iudices q̄ vnus testis. ex̄. d̄ ap. postremo. vt. xxij. q. ij. ꝑmū. v̄. septimū. ⁊ c. ne q̄s: ⁊ xliij. di. in mādat[i]s. ⁊ cū a xp̄o q̄rerek q̄d ē v̄itas nō r̄ndit.

c Occltat. ff. d̄ fal. si q̄s obrepserit. ꝯ. j. xxij. q. ij. ne q̄s ar.

d Prodesse. aliq̄s q̄ cogit alij ꝓdesse cū sibi nō obest. ff. d̄ aq̄ plu. ar. l. ij. §. itē var⁹

N Emo. ligua mētiēdo. d̄ aliq̄ ꝓpt q̄ ipse ꝑdit vitā. tal' eni d: homicida. j. d̄ pe. di. i. ꝑiclose. l. di. si quis viduā.

f Meli⁹. electiue. vt. j. c. iniustum. xxij. q. i. cōsidera.

U Nicuiq̄. ne hic sum. vij. q. i. ois

A qui gemebat. Bsit. ifirmitate corpis. nā infirmus nescit q̄d faciat. xvij q. ij. cōsaldus.

i Arbitris. i. bōis vir[i]. sic iudas captauit absentiā aploꝝ.

E Xtimant. factis. no. q̄ ipso fcō negam⁹ xp̄m vt h. ipso fcō mētimur. xxij. q. v. cauete. ipo fcō appellam⁹. ex̄ de ap. dilecti. ipo fcō h̄emus ratū. ff. d̄ iof. tes. si ꝑ pōas. §. i. ff. rē ra. h. l. v. §. fals⁹. ipso fcō eligim⁹. ex̄ d̄ bis q̄ si. a ma. ꝑte ca. ex ore.

l Et negat. quidā h̄nt negatus negat.

N On solū. nō ait ar. h ⁊ ex ꝑcedēti c. ⁊ q̄ vnū dic ⁊ oē id qō seq̄t ex illo: vt. s. di. viij q̄ iur. ex̄ d̄ do. ⁊ cō. cū dilecti. i fi. ex̄ de of. dele. cū sup. ff. qō metus cā. l. i.

n Negare xp̄m. s; q̄d si aliq̄s coact⁹ xp̄ȝ negat ore s; cord nō negat nō v̄r peccare nā ex cord ꝓcedit vitia. xv. q. vi. c. i. ⁊ ōs co: itrogat. xiiij. q. v si q̄d. tn̄ dico q̄ mortalr peccat: qr nulla ꝯditiōe dȝ ad h̄ adduci. xxij. q. ij. ꝑmū. nā ⁊ si nō vult negare xp̄m vult tn̄ istud ꝓpt qō negat. s. vitā. xv. q. i. merito.

iuste ꝑsequat iudicet ⁊ puniat. ne ſbm[s] ꝑsequat iudicet ⁊ puniat. ¶ Sic ꝯ q̄ v̄itatē ꝑ pecūia negat vl' falsū testimoniū ꝯ aliquē dicit. deū vēdere vl' negare ꝓbat. ¶ Un̄ beda sup marcū. Qui falsuȝ testimoniū dicit ⁊ v̄itatē pecūia negāt sceleris iude ꝑticipes fiūt.

A Bijt iudas ad sūmos sacerdotes et ꝯstituerūt ei pecūiā se daturos. Multi hodie iude scelus qr dn̄m ⁊ magistrū suū deūq̄ ꝑ pecuniā vēdiderit velut immane ⁊ nefariū exhorrēt nec tn̄ cauent. Nā cū ꝑ mūerib⁹ falsū ꝯ quēlibet testimoniū dicūt ꝑfecto qr v̄itatē ꝑ pecūia negāt: deū pecūia vēdūt. Ipse eni dicit ego sū v̄itas. Cū societatē fratnitatis aliq̄ discordie peste ꝯmaculant deū ꝓdūt. qr de⁹ caritas ē. Qui ergo v̄itatis et caritatis iussa spernūt deū vtriq̄ qui caritas ⁊ v̄itas ē ꝓdūt: maxie cū nō infirmitate[h] vl' ignorātia peccāt. s; in silitudine iude q̄rūt oportūitatē q̄liter arbitris[i] absentibus mēdacio v̄itatē ⁊ virtutē crimīe mutēt. ¶ Itē hiero. Xp̄m negat qui peruersis se sociū facit.

E Xtimāt quidā in eo tn̄ deū negari si i ꝑsecutiōe q̄s a gētib⁹ ꝯp̄hēsus se ꝯfiteri renuerit xp̄ianū esse. Ecce apl's oib⁹ q̄ ꝑuersa sūt factis[k] deū asserit negari. Xp̄s sapiētia ē iusticia ⁊ v̄itas sanctitas fortitudo. Negat[l] ꝑ isipiētiā sapiētia. ꝑ iniq̄tatē iusticia. ꝑ mēdaciū v̄itas. ꝑ turpitudinē sanctitas. ꝑ ibecillitatē animi fortitudo. Quotiescūq̄ vincimur vitijs atq̄ pctis totiēs deū negam⁹. Et ecōtrario q̄tiēs bonū q̄d agim⁹ deū ꝯfitemur. Nec arbitrādū ē i die iudicij illos tn̄ a dei filio eē negādos: q̄ i martirio xp̄m negauerīt: s; ēt illos oēs q̄ꝝ ope vl' s̄mōe vel cogitatiōe xp̄s negat: negat: vel ꝯfessus ꝯfitet. d̄ hac pu/to ꝯfessiōe q̄ discipul' ꝑcipit dicēs. Eritis mihi testes i hierl'm ⁊ i oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsq̄ ad vltimū tre. ¶ Itē aug. Qui xp̄ianū se negat xp̄m negare couincit.

N On solū abnegat xp̄m q̄ dic eū n̄ eē xp̄ȝ. s; ēt ille q̄ cū sit negat se eē xp̄ianū. dn̄s eni n̄ ait[m] petro discipulū meū te esse negab. Negauit ergo ipsū cū se negauit esse ei⁹ discipl'm Quid aūt aliud isto mō q̄ se negauit eē xp̄ianū. ¶ Idē. Timēdo mortē carnis tue dab mortē aie tue. Quāta eni vita est ꝯfiteri xp̄m. tāta mors est negare xp̄m[n]. An apl's petr⁹ sicut q̄dā eū fauore ꝑuerso excusare nitunt xp̄ȝ nō negauit qr interrogat⁹ ab ancilla hoiem sese nescire r̄ndit. ¶ Itē iohes crisost.

v

Nolite timere. non remouet naturalē timorē mortis. naturale enī est cuilibet timere et horrere mortez. vñ ihs eā timuit sic legitur. cepit ihs pauere et tedere. et alibi. pr si possibile est trāseat a me calix iste. sz dicit ne in tm̄ timeamus eā: vt p eius timorē aliq̄d ɔ̄ iusticiā agamus. vel qd̄ nobis p scripturā vl' magros: vel p reuelatōez diuinā reuelatū est sustineamus. vñ subdit q̄si exponēdo ne forte et c.

o ¶ Proditor est q̄ loq̄r mēdaciū vl' nō libere pnūciat v̄itatē vt h. q̄ sibi crimen ɔgnitū maliciose publicat. ij. q. i. si peccauerit. q̄ aliū circūuenit et eū in piculū trahit. xxiiij. q. iij. trāsferūt q̄ res vl' munitiones hostibus tradūt. xxij. q. v. d̄ forma. q̄ secreta sibi cōmissa reuelat. de pe. di. vi. sacerdos.

Illud plane. iniuriā. pt ḡ agē ɔ̄ excōicatorē actōe iniuriar̄ qd̄ vez ē cū dolo excōicauit. al's nō ff. vi bo. rap. l. ij. §. si publicanus. lau. imo semp pt eū ɔuenire ad interesse nisi iudex pbabilit̄ errauerit. et etiā agē vt al's puniatur. ex d̄ sen. exc. sacro. ij. q. i. nemo. etiā si temerario excōicat punitur. s. c. temerariū

b ¶ Immeritā. i. sine cā. nā sine cl'pa sepe aliq̄s punitur tpaliter xlv. di. sed illud.

c ¶ Pax. i. spūssctūs

d ¶ Petra. i. xp̄s.

e ¶ Colūba. i. eccl'ia

f ¶ Volans supple reuertitur q̄n̄q̄.

Preterea. vt ipse. repetit h tenorez illor̄ ca. s̄. e. ipe. et c. iudicare. et c. iste vā.

h ¶ Per pphetā. dicit ezechiele.

Iniustū. nō valeat. ar. q̄ sn̄ia p metū lata nll'a ē ipso iure: vt h. et xxxi. q. ij. lotharius. xxv. q. i. oē. sz dic q̄ tenet nisi elidatur p exceptionē.

k ¶ Pax esse. i. nō suffic̄ ei q̄ ipse nō sit inimicus vel nō generet alijs inimicicias nisi studeat i alijs eās extīguere. xxij. q. v. de forma.

Qui iustus est. p̄miū. in hoc q̄ patiēter sustinet.

m ¶ Equitatē. ab h loco oñdit q̄d iuris sit ḋ sn̄ia p̄cepti. et dicas q̄ sp parēdū est iudici i reb' licitis dñ

Veritatē pdit nō solū qui p v̄itate mētitur sed etiā qui v̄itatē nō libere p̄dicat.

Nolite eos timere q̄ occidunt corpus. ne forte pp̄ter timorē mortis nō libere dicatis qd̄ audistis nec fiducialiter non p̄dicetis alijs oībus: qd̄ in aure soli audistis. Sicut ergo ex hijs verbis ostēditur. nō solū ille pditor ē veritatis q̄ trāsgrediens veritatē palā p veritate mendaciū loquitur. sed etiam ille q̄ nō libere pnunciat v̄itatē quā libere pnūciare oportet: aut nō libere veritatē defendit quā libere defendere cōuenit pditor est veritatis. Nā sicut sacerdos debitor est vt v̄itatē quā audiuit a d̄o libere p̄dicet: sic laicus debitor est vt veritatē quā audiuit a sacerdotibus pbatā q̄dē in scripturis defendat fiducialiter. qd̄ si nō fecerit pdidit veritatē: corde enī creditur ad iusticiā: ore autē ɔfessio fit ad salutē. ¶ Hec sentētia potius iudicē ledit q̄ eū in quē temere fertur. ¶ Unde aug. ait. Iniuste aliquē anathematizās sibi nō alijs nocet.

Illud plane nō temere dixerim q̄ si quisq̄ fideliū fuerit anathematizatus iniuste: ei potius oberit q̄ fecit q̄ ei q̄ hāc patitur iniuriā[a]. Spūs enī sctūs habitās in sanctis p quē quisq̄ ligatur aut soluitur imeritā[b] nulli ingerit penā: p euz q̄ppe diffunditur charitas in cordibus vr̄is q̄ nō agit pperā. Pax[c] eccl'ie dimittit peccata et ab eccl'ie pace alienis tenet pctā nō f̄m arbitriū hoim sz f̄m arbitriū dei. Petra[d] tz. petra dimittit. colūba tz. colūba[e] dimittit. ¶ Itē salomon. Sicut auis in incertū volās[f] et passer quolibet vadēs. sic maledictū frustra platū veniet sup eū qui misit illud. ¶ Itē greg. in omel'. xxvi. Cuius vita officio nō cōgruit alios ligatus soluit.

Plerūq̄ ɔtingit vt iudicis locū teneat cui ad locū vita minime ɔcordat. Ac sepe agitur vt vel dānet imeritos vel alios ipse ligatus soluat. Sepe in ligādis ac soluēdis subditis sue volūtatis motus nō aūt causar̄ merita sequitur vñ fit vt ipse[g] ligādi atq̄ soluēdi ptāte se p̄uet et c. et infra. Sepe fit vt erga pximū quēlibet odio vel gr̄a moueatur pastor. iudicare aūt de subditis digne et c. et infra. vñ p pphaz[h] recte d̄r. mortificabāt aīas q̄ nō moriebātur et viuificabāt aīas q̄ nō viuebāt. Nō morientē q̄ppe mortificat q̄ iustū dānat. et nō victur̄ viuificare nititur qui reū a supplicio soluere conatur. Cause ergo pēsande sunt ac tūc ligādi ac soluēdi ptās est exercēda. Vñ

videndū est q̄ cl'pa p̄cessit et q̄ sit pn̄ia secuta post culpā. vt quos oīpotēs deus p cōpunctōis grām visitat: illos pastoris sn̄ia absoluat: tūc enī v̄a est absolutio. Et infra. Ex q̄ ɔsideratōe intuēdū est q̄ illos nos debemus p pastoralez auctoritatē soluere: quos auctorem nostr̄ cognoscimus p suscitantē grām viuificare. Et infra. Ueniat itaq̄ foras mortuus. i. culpā ɔfiteatur peccator. Uenientē aūt foras soluūt discipuli. q2 pastores ecclesie ei debēt amouere penaz quā meruit q̄ nō erubuit cōfiteri qd̄ fecit. ¶ Hec de solutiōis ordine breuiter diximus: vt sub mag̃ moderatōe pastores eccl'ie: vel soluere debeāt vel ligare. ¶ Itē calixtus p̄p̄. Uiribus caret sn̄ia iniuste lata.

Iniustū iudiciū et diffinitio iniusta regio metu et iussu aut cuiuscūq̄ epī aut potētis a iudicib' ordinata vel acta nō valeat[i]: homini religioso pax esse[k] dz inimicicias alior̄ nō exercere vel augere male loquēdo. nisi et eas extinguere bñ loq̄ndo studuerit. Melior est i malefactis humilis facta ɔfessio q̄z in bonis superba gloriatio. ¶ Itē aug. sup psalmū. c. ij. ait. Premiū meretur qui iniuste maledicitur.

Qui iustus est et iniuste maledicitur p̄miū[l] illi redditur. ¶ Hic et si vt dictuz est nō teneatur ligatus apud deū: sn̄ie tm̄ parere dz: ne ex supbia ligetur: qui prius ex puritate cōsciētie absolutus tenebatur. Idē est q̄n ɔ̄ equitatē[m] sn̄ia fertur veluti q̄n subditi nō pñt cogi ad malū sciētes obediētiā nō esse fuādā platis in reb' illicitis. ¶ Vñ euticianus p̄p̄ ait. Nō est obediēdū epō qui p hr̄ticis missam canere iubet.

Si quis eps aut abbas p̄sb̄ro aut mōacho suo iusserit missas p hereticis[o] cantare: nō licet. nō enī expedit obedire eis ¶ Itē aug. Preceptis nō obedire nōnūq̄ expedit

Non enī semp malū est nō obedire p̄ceptis[o]: cū enī dñs iubet q̄ d̄o sūt ɔ̄ria: tūc ei obediēdū nō est. ¶ Itē hiero. in epl'a ad ephesios. De eodez.

Si dñs[p] iubet ea q̄ nō sūt ɔ̄ria vel aduersa sacris scripturis: subijciatur dño suo seruus. si vero ɔ̄ria p̄cipit: magis obediat spūs q̄z corporis dño. Et infra. Si bonū est qd̄ p̄cipit iperator iubētis exequere volūtatē. si malū. rn̄de. Oportet magis obedire deo q̄z hoībus. Hoc ipsum et de seruis apud dños et de vxoribus[q] apud viros et d̄ filijs apud patres. quod in illis tantū debeāt dñis et viris et parētibus esse

tū illa spectāt ad officiū eius p̄cipere. vt. vij. q. i. q̄. et ff. de reg. iur. fasctū. et si dubiū est an sit licitū parendū est ei. xxiij. q. i. q̄d culpatur.

Si quis eps. p hr̄ticis mortuis. qd̄ nō lz spāli ōrone. vt. xiij. q. ij. nō estimemus. sz p viuis hr̄ticis et alijs mal' ēt spāli ōrone licitū est orare. vt. xiij. q. ij. p obeūtibus. sz gn̄ali ōrōe p oīb' defunctis licitū est orare. vt. iij. q. ij. n̄ extimemus. sz p viuis hr̄ticis et alijs mal' etiā spāli ōrōe licitū ē orare. vt. ɔ̄. d̄ pe. di. v. falsas. xxiiij. q. iij. corripiatur.

Non enī. p̄ceptis nō solū iniusto: sed etiā inhonesto. vl' etiā si a iudice p̄cipitur aliquid qd̄ sit ihonestū vel incōmodū: vt. ff. de recep. si cū dies. §. ɔ̄pro misso. et. ij. q. ij. p̄ceptū. et ff. de iurō. si lōgius. et. iij. q. ix. hortamur.

Si dñs. ff. d̄ reg. iur. ad ea q̄.

q ¶ Et d̄ vxoribus. s. xxxiij. q. v. manifestū. ɔ̄ vbi d̄r q̄ licet vir p̄cipiat vxori q̄ nō fuerit vo. tū lz ipse peccet h p̄cipiendo ipsa tm̄ tenetur ei obedire. sed dic q̄ licet vir p̄cipiendo peccat nō tamē p̄cipit id qd̄ est peccatū: q2 p̄ceptū domini est vt in tali casu vxor obediat viro vt. xxxiij. q. v. noluit. itē adhuc obijcitur. q̄ seruus quo ad quid a periurio excusatur pp̄ter mandatū domini. xxij. q. v. qui cōpulsus. et c. si q̄s coactus. rn̄. excusatur a pena p pte: sed nō a peccato s. di. iiij. c. denīq̄.

Iulianus. obediebant. s. xv. q. vi. nos sanctoꝝ. ⁊. c. iuratos ꝯ. ibi eñ dr̃ ꝙ si dñs est noiatim excõicatus vel est hereticus statim vasallus ei⁹ absolut⁹ est a sacro. Rñdet iul. adhuc tolerabat ab ecclesia ne suscitaret scãdalũ aduersus xp̃ianos: h̃ aũt verꝫ est q: excõicatio nõ tollit obligationẽ qua est vasallus obligat⁹ dño ſꝫ tñ effectũ obligatiõis. vñ dño absoluto statiꝫ tenet ei obedire.

huc de ep̃o qui potius obedit regi ꝙ̃ suo metropolitano. xviij. di. si q̃s ep̃s. sed ibi loquit cũ p̃uenit mandatũ regis. Itẽ obijcit de vxore q̃ potius obedit viro ꝙ̃ deo: vt. xxxiij. q. v. manifestũ. sed solutũ est. s̃. e. si dñs.

Imperatores. exufflari. sicut eñ nostri sacerdotes exufflãt in baptismo dy abolũ. sic sacerdotes hereticoꝝ xp̃m: vt. xxiij. q. iiij. qñ. de ꝯse. di. iiij. c. postea.

Ita corpis pbat. ar. ꝙ snia lata ꝯ vnũ p̃iudicat alijs. sic. iij q. vi. h̃ q̃ppe lxxxi. di. tãtis. et de sen. ⁊ re iudi. cũ sup. vbi alter appellãs cogit probare cãm appellatõis.

Qui resistit. pcõsulẽ. s. s̃. dis. viij. q̃ ꝯ. ⁊ loquit hic i eo casu qñ in eadem ciuitate sunt pl'es iudices quoꝝ vnus maior ẽ alio vbi maior iudex põt punire minorẽ. vt. C. d̃ of. rec. puin. potioris. h.

c Potestatẽ. hec regl'a vbiqꝫ fallit. nã potius tenemur obedire ep̃o ꝙ̃ metropolitano. vt. ix. q. iij. p totũ. Itẽ et monach⁹ potius obedit abbati ꝙ̃ ep̃o. vt. lviij. dist. c. i. ⁊. ij. ⁊ potius stat excõicatiõi p̃lati ꝙ̃ absolutioni ep̃i. ex̃ de of. ord. cũ ab ecclesiaꝝ. nisi itelligas i eo casu loqui qñ minor hꝫ iurisdictõem a maiori fm ꝙ loquit lex ff. d̃ iuð. iudiciũ. vl' loquit in eo casu cũ appellat ad maiorẽ. tunc potius maiori ꝙ̃ minori parẽdũ est. Itẽ obijcitur ad

subiecti que cõtra dei mãdata nõ sunt. ❡ Itẽ ambrosius. Nõ sunt audiendi qui cõtra deum aliquid iubent.

Iulianus iperator ꝙ̃uis esset apostata habuit tñ sub se christianos milites: quibus cũ diceret pducite aciem p defensiõe rei publice obediebãt ei. Cum autẽ diceret eis pducite arma in christianos tũc cognoscebãt imperatorẽ celi. ❡ Itẽ fabianus pp̃. Nõ iubet aliquid iniustũ qui deuꝫ timere pbat.

Qui omnipotentẽ deũ metuit nõ cõtra euangeliũ christi nec cõtra apl'os nec pphetas vel sanctoꝝ patrũ instituta agere aliq̃d vllo mõ cõsentit. ❡ Itez nicolaus papa lothario regi. Et qui peccat ⁊ qui peccanti cõiungit vterqꝫ reus est.

Ita corpis tui motibus cedere cõsensisti ⁊ relaxatis voluptatũ habenis temetipsum in lacum miserie ⁊ in lutũ fecis phibitũ deiecisti. vt qui positus fueras ad gubernationem populoꝝ: effectus sis ruina multoꝝ: pbat hoc teugualdi ⁊ gũtharij dudũ ep̃oꝝ legitimus casus: qui p eo ꝙ te minime cõpetẽter erudierint q̃n imo q: p̃uaricationẽ tuã tegere argumentis suis ⁊ sub quadã iusticie specie fucatis quibusdã exq̃sitis adinuẽtionibus eq̃tatẽ obruere studuerunt. nostra sunt apl'ica auctoritate depositi: ⁊ ab omni ep̃atus regimine regulariter seq̃strati. ❡ Itẽ augustinus. De eodem.

Qui resistit ptãti dei ordinationi resistit. Sed q̃d si illõ iubeat qõ nõ debeas facere. hic sane cõtẽnas potestatẽ: ipsos humanaꝝ legũ g̃dus aduerte. Si aliq̃d iusserit curator faciendũ est. nõ tñ si cõtra pcõsulẽ iubeat. Nõ vtiqꝫ cõtemnis potestatẽ. sed eligis maiori s̃uire. nec hinc dꝫ minor irasci si maior p̄latus est. Rursuꝫ si aliq̃d ipse cõsul iubeat ⁊ aliud iubeat iperator: vel si aliud iperator aliõ deus. q̃d iudicatis. Maior est ptãs deus. O imperator da veniã. tu carcerẽ. ille minat gehẽnã. Hic iã tibi assumẽda est fides tua tanꝙ̃ scutũ i quo possis oĩa ignea iacula inimici extinguere. ❡ Idẽ do. De eodẽ.

Imperatores si natistis in errore eẽnt qõ absit: p errore suo cõtra veritatẽ leges darẽt p quas iusti pbarent ⁊ coronarent: nõ tñ faciendũ est qõ illi iuberẽt. q: deus phibet. sicut iusserat nabuchodonosor vt aurea statua adorarent: qõ qui facere noluerunt: deo talia phibẽre placuerũt. Qñ autẽ iperatores veritatẽ tenẽt p ipsa ꝯ errorem iubẽt. qõ q̃squis cõtempserit ipse sibi iudiciũ acquirit. Nã inter hoies penas luit. ⁊ apud deũ frontẽ nõ habebit q̃a hoc facere noluit. qõ ei p cor regis ipsa v̄itas iussit: sicut ⁊ ipse nabuchodonosor post miracula salutis triũ pueroꝝ cõmotus atqꝫ mutatus p veritate ꝯtra errorẽ edictũ pposuit: vt quicũqꝫ blasphemarẽt deũ sidrac misac ⁊ abdenago in interitũ irent: ⁊ domus eoꝝ in direptionẽ: ⁊ nõ vultis vt aliq̃d tale cõtra vos iubeant iperatores christiani. cũ sciant a vobis in illis quos rebaptisatis christũ exufflari. ❡ Idẽ in psalmis. ❡ Iulianus. extitit infidelis iperator nõne extitit apostata iniqu⁹ ydolatra. Milites xp̃iani seruierũt iperatori infideli vbi veniebat ad cãm xp̃i nõ agnoscebãt nisi illũ qui in celo erat qñ volebat vt ydola colerẽt ⁊ thurificarẽt p̄ponebãt illi deũ qñ aũt dicebat pducite aciem: ite cõtra illã gentẽ statim obtẽperabãt. ⁊ distinguebant deũ eternũ a dño tẽporali. ❡ Itẽ gregorius. Per obedientiã bonũ deserere malum vero nunꝙ̃ facere licet.

Quid ergo mirꝫ si peccator homo obedientie in p̃sentis vite breuitate se subijcit qñ hãc dei ⁊ hoim mediator tenuit ⁊ tenẽda p̃cep it ⁊ cũ obediẽtes remunerat nõ relinq̃t. Sciẽdũ tñ est nunꝙ̃ per obedientiã malũ fieri. aliq̃n aũt dꝫ p obediẽtiã bonũ qõ agit intermitti. Neqꝫ eñ mala i paradiso arbor extitit quã deus hoi ne ꝯtingeret interdixit. sed vt in melius p obediẽtie meritũ hõ bñ ꝯditus cresceret dignũ fuerat vt etiã a bono phiberet q̃tenus tãto verius hoc qõ ageret v̄tus essꝫ: ꝙ̃to ⁊ a bono cessans: auctori suo se subditũ ⁊ humilẽ in oĩbus exhiberet. ❡ Itẽ isido. Apõ deũ maledicit q̃ peccãtib⁹ ꝯsentit

Qui cõsentit peccãtibus ⁊ defendit aliũ delinquentẽ maledictus erit apud deũ ⁊ hoies. ⁊ corripiet increpatõe seuerissima. Hinc etiã quidã sanctissimus pater ait. Si q̃s peccantẽ defẽdit acri⁹ ꝙ̃ ille q̃ peccauit cohercebit. Hinc etiã alius pater ait. Si q̃s alterius errori cõsentit sciat se cũ illo simili modo culpabilẽ iudicandũ. ❡ Idẽ. Nõ est obediendũ qõ cõtra deum p̃cipit.

Si is qui p̃est fecerit aut cuiqꝫ qõ a deo phibitum est facere iusserit vel qõ p̃ceptũ est p̃terierit aut p̃terire mãdauerit: sancti pauli apl'i sentẽtia ei ingerẽda est dicentis: etiam si nos aut angelus de celo euangelizauerit vo

Quid ꝗ̃. breuitate. breue eñ dicit tp̃s hui⁹ vite. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. et de pe. di. v. ꝯsideret.

f ❡ Intermitti. nota p obediẽtia omitti bonũ. vt hic. ⁊. xxi. di. deniqꝫ. ⁊. ff. de re mili. l. iij. §. in bello. et. xvi. q. i. monachi. Itẽ p obediẽtia bonũ est pati etiam qõ iniustũ est. s. c. di. cõtra morẽ. ⁊ licet iste iniuste p̃cipiẽdo iste tñ iuste facit pendo. xxiij. q. i. quid culpatur. in fi. ⁊ adimplere tenemur p̃ceptũ lꝫ vix tolerabile. xix. dis. in memoriã. Sꝫ quid si ep̃us p̃cipit alicui vt eat romam et ille se excusat ideo q: alij inueniunt meliores. hec excusatio nõ valet. q: i legationib⁹ ordo nõ est fuãdus. vt. ff. d̃ leg. sciẽdũ. §. pe. ⁊ est h̃ ar. ꝙ si cleric⁹ vouerit iter peregrinatiõis ꝙ nõ põt ire inuito ep̃o. de ꝯse. di. v. nõ oportet.

Qui cõsentit. per coopationẽ ⁊ auctoritatẽ: vt. ij. q. i. notandum. in fi.

b ❡ Si acrius. i. xxiiij. q. iij. qui alioꝝ. ꝯ. lxxxvi. di. tãta.

Si is qui. etiã si nos. ꝗ̃ aliq̃s seipsum vel sibi parẽ excõmunicare põt vt hic. ⁊. xij. q. ij. nõ liceat. ⁊. xxi. di. nũc aũt. sed ꝯ. par in parẽ nõ hꝫ imperium. vt. xxi. di. inferior. ⁊ extra d̃ elec. c. innotuit. nec aliq̃s in seipsum habet imperiũ. vt. ff. d̃ ar. l. penul. ſꝫ dic ꝙ p hec verba nõ anathematizat sed tãtũ dixiteũ esse anathematizatũ. i. separatũ ab eis vt nõ ei esset credendũ. vel ostendit p hoc q̃d fieri debeat. ⁊ est si. ꝙ nõ est semp credendũ sancto viro. l. di. si quis p̄postera.

bis ꝓterꝙ qđ vobis euāgelizauimus anathema sit. Idem. De eodem.

SI quis ꝓhibet vobis qđ a domino ꝑceptū est vl' rursum imperat fieri qđ dn̄s fieri ꝓhibet. execrabilis sit omnibus qui diligunt deū. Idem.

IS qui ꝑest si ꝑter voluntatē dei vel ꝑter qđ in scripturis sanctis euidenter ꝑcipit vel dicit aliquid vel imperat tanꝙ falsus testis dei aut sacrilegus habeat. Cū ergo subditi excōmunicant[b]: q: ad malū cogi nō possunt tunc sententie nō est obediendū. q: iuxta illud gelasij nec apud deū nec apud ecclesiam eius: quenꝙ grauat iniqua sententia. Qđ autē supra cōmunicantes excōmunicatis ð ecclesia abijci iubent nō de quolibet mō cōmunicantibus intelligendū est. Vn̄ nicolaus papa scribit ignaro remoꝝ archiepiscopo.

De his qui excōmunicatis cōmunicāt

EXcellētissimus rex karolus apostolatū nostꝝ cōsuluit quid agendū sit de his qui cōmunicant[a] his qui cū engeltruda sepe damnata cōmunicant femina. qm̄ eam cū cōmunicatoribus suis ꝛ fautoribꝰ pari vinculo anathematis cōstat esse astrictā quapꝑter nūc beatitudini tue iniūgimus. vt sup hoc nostra auctoritate fretus curam de his sumere studeas. ꝛ q: docta diuinitus sanctitas tua valde nouit: aliud esse ex necessitate: aliud ex ignorātia: atꝙ aliud qđ studio delinquit: istudꝙ posterius ꝛ duobus ꝑoribus strictius esse puniendū. Idcirco solerter inuigilet. ꝛ cauta districtiōe singuloꝝ modos dijudicet: quatenus hi qui ex necessitate vel ignorātia delinquūt auctoritate nostra per te absoluāt[b]: si tn̄ ipsa eoꝝ ignorātia vel necessitas vera ꝛ nō simulata vel nō[c] ex volūtate ꝑcesserit. q: vt bene nostis sunt pleriꝙ qui possunt q̄dē: sed nolunt recta nosse. vnde psalmista de hmōi ait. Noluit inquit intelligere vt bene ageret. Illos autē qui studio suo obligant ꝛ cōtēptu interdicta nostra postponunt: nō nisi digna satisfactione ꝑueniente volumus ꝑsus a te absolui. Itē grego. vij. De his q̄ sine culpa excōmunicatis cōmunicant.

QUoniā multos peccatis nostris exigētibus ꝑ causa excōmunicationis perire cotidie cernimus. partim ignorātia[d] partim nimia simplicitate[e]: partim timore: partim etiā ex necessitate[f] deuicti misericordia: anathematis[g] sententiā ad tēpus[h] ꝓut possumus tēperamus[i]. Aplica itaꝙ auctoritate ab anathematis vinculo hos subtrahim[ꝰ] videlicet vxores[i]: filios: ꝯuos: ancillas seu mancipia. necnō rusticos ꝛ seruientes. necnō ꝛ omnes alios qui nō adeo curiales sunt vt eoꝝ cōsilio scelera[k] perpetrent. ꝛ eos qui ignoranter excōmunicatis cōmunicāt. siue illos qui cōmunicant cū illis qui cōmunicant cū excōmunicatis. Quicunꝙ autē orator siue peregrinus[l] aut viator in terram excōmunicatoꝝ deuenerit: vbi nō possit emere vel nō habeat vnde emat. ab excōmunicatis accipiendi damus licentiā. et si quis excōmunicatis in sustentatione nō superbie sed humanitatis causa dare[m] aliquid voluerit nō ꝓhibemus. Itē bonifacius martir zacharie pape. De bonifacio qui excommunicatis pseudo epis se nō cōmunicare iurauit.

b Cū ergo. cogi nō possunt. quid si ep̄s dicat excōico te ꝛ absoluo te. an sit potius excōicatus q̄ absolutus. due hic sententie vident. sicut plura sunt ꝑcepta iudicū: vt extra ð do. ꝛ cōtu. cū dilectus. sicut plures sunt stipulationes. cū ꝓmittit hoc ꝛ illud. ff. ð v̄. ob. scire debemus. ꝛ. l. qđ dicit. dic ꝙ nulla est excōicatio ꝓpter sui cōtrarietatē. Si diuerse aūt sententie ex interuallo ꝓferantur quo casu valeret vtraꝙ. Itē quid dices. si dicat excōmunico vel absoluo. dic ꝙ si ante nō erat excōmunicatus mō est excōicatus. sꝫ si ante fuit excōicatus mō est absolutus. Jo. Ego dico ꝙ talis ꝓlatus ꝓ fatuo habet ꝛ ꝓ eodē habet ac si nō tulisset sententiā. vt extra de iuc. ab intes. cū dilectus. b. Item pone mādatū est duobus vt excōmunicent aliquē: ꝛ vnus dixit excōmunico te si ille nō excōmunicat te. dic ꝙ si ambo illa verba ꝓferunt nō est excōmunicatus. Jo. cōtrariū credo. b. Itē quid si indeterminate dico excōmunico alteꝝ illorum: nunqđ ambo sunt vitādi. videt ꝙ sic. q: in genere pōt fieri excōicatio. ex̄ ð offi. or. si sacerdos. Excellētissimus. qui cōicant. non intelligas ꝙ hec excōicatio trāsit in tertiā ꝑsonā q: ipsa cū suis oībus cōicatoribus fuit excōicata. vnde illi cōicantes intelligunt noīatim excōicati vt ex̄ ð sen. excō. qđ in dubijs.

b Absoluant. i. absoluti iudicent. sic. xxiij. q. i. audiuimus.

c Vel nō ex volūtate. sic. ff. qđ metus causa. si mulier.

QUoniā. quidā sic ponūt casum. aliquis ꝓpter enorme crimen fuit excōmunicatus ꝛ ꝓpter enormitatē criminis ꝓhibebat tēpore gregorij. ꝙ nec filius nec vxor nec aliquis ð familia deberet ei cōmunicare. ꝛ hoc licite potuit fieri vt dicit per id qđ est. xxiij. q. iij. si habes. ibi nisi grauissime cōmoueret. sed cū greg. videret eos cōtemnere talē excōmunicationē tēperauit sententiā circa familiā. ꝛ s̄m hoc expone. perire. ꝓpter cōtemptū q: nō petebant absolutionē.

d Ignorātia. facti. crassa ꝛ supina.

e Simplicitate. iuris errore.

f Necessitate. que vitari poterat. vel etiā ineuitabili. sed certe innocētius ponit hanc q̄ōnem ꝛ eam nō soluit. s. vtꝝ ꝓ enormi delicto tota familia sit vitāda. ex ð sen. excō. inter. in fi. ꝛ ꝓpterea hoc statutū nō esset generale sed tn̄ in vno casu qn̄ quis cōmitteret enorme crimē. Alij sic exponūt casum. apl's ait. si qui fratres noiant cū his nec cibū sumere licꝫ. ꝛ illa sentētia ad oēs fideles extendebat. vt. ð. c. ad mēsam. vnde vsꝙ ad tēpus greg. tenebat ꝙ familia excōmunicatoꝝ vitabat saltē in sacramētis. hunc nimiū rigorē tēperat hic grego. nec eī quo ad ecclesiā triumphantē ligate erant tales ꝑsone. nec etiam credendū est apostolū voluisse vxorem separandā a viro ꝛ s̄m hoc expone. perire. id est puniri ab ecclesia in sacramētis. tertius casus melior videt. ante tp̄s gregorij oēs qui in hoc capitulo cōtinent ipso iure erāt exempti ab excōmunicatiōe. licet cōmunicarēt excōmunicatis. sed quidā simplices se credebant excōmunicatos si cōmunicarent dn̄is suis vel vxores maritis. nō tamen petebant absolutionē: ꝛ sic peccabant mortaliter ꝓpter cōscientiam lesam. q: omne qđ fit ꝯtra cōscientiā edificat ad gehennā. xxviij. q. i. §. ex his. ꝛ melius extra de simo. c. ꝑ tuas. scđo. dat g̃ hic grego. cōstitutionē ꝙ tales nō sunt excōmunicati habendi ꝛ expone perire ꝓpter conscientiā ꝫ ignorātia factā. i. ignorauerūt eos esse excōmunicatos ꝛ tamē eis ignoranter cōmunicauerūt ꝛ credebāt se teneri.

g Anathematis. impropꝛie ponitur ꝓ simplicis excōmunicationis.

h Ad tp̄s. ꝓ futuꝝ.

i Temperamus. i. tēperatā esse ostēdimus. est ergo hoc verū ꝙ nunꝙ familia excōicāda est ꝓpter delictum dn̄i nisi forte vt dici. ꝓpter enormitatē sceleris. vt. xxiiij. q. iij. si habes. vbi dicit aug. nisi grauissime ꝯmoueret nunꝙ excōmunicarem filium ꝓ delicto pr̄is. sed nōne tota bonifacij familia fuit ꝓ eo excōmunicata. q: oblatiōes familie sue nō recipiebant. vt. xvij. q. iiij. miror. sed dic ꝙ tn̄ in ruborem domini nō recipiebant oblatiōes familie sicut nō recipiunt oblatiōes raptoꝝ et discordātiū ꝛ impenitētiū lꝫ nō sint excōicati. vt. xc. di. oblatiōes.

i Vxores. sꝫ nunqđ pōt vir excōicatus petere debitū ab vxore. dicit. h. ꝙ nō. sed ipse tenet reddere qđ cōcedo. sed si petat vir mulierē in iudicio: ꝛ ipsa obijcit ei excōmunicationē. iudex tenet ex suo officio restituere ei mulierem cū in hoc casu possit ei cōmunicare. vnde credo ꝙ tenet ei debitū reddere. hoc tn̄ scias ꝙ si filius est excōmunicatus vel seruus nō debet pater vel dn̄s cōmunicare ei. vt. xxvij. q. i. de filia. si filius sit in potestate patris tenet filius cohabitare ei sed si est emancipatus tunc tenet filius vitare patrē. huic tamen obstat xxij. q. vi. de forma. vbi eadē fide est superior inferiori astrictus quā ecōtra. ea tamen que hic dicunt nō tenent in clericis qui semper debent vitare suum episcopū excōmunicatū. vt. xciij. dis. miramus. quia nō sunt ita astricti ep̄o vinculo nature.

k Scelera. id est si sunt tales qui nō seruiūt eī crimine in quo nec filius nec vxor excusat. de sen. excō. inter.

l Siue peregrinus. extra. c. si vere.

m Dare. dum nō sit ecclesiasticū stipendiū. extra de cleri. excō. ministr. postulasti. ꝛ est. s. xlij. dis. c. quiescamus. q: elemosina nulli est deneganda. lxxxvi. dis. pasce.

Antecessor. sacramēto. sacramentū forte ideo requisiuit ab eo: quia habuit eum suspectum. vel ad cautelam.

b ¶ Stipulator. i. cōfirmator. et spūaliter. ar. ꝙ sufficit qd̄ quis nō faciat cōtra mentē rescripti licet faciat cōtra verba. sic. xxij. q. ij. ne quis. et. q. v. humane. ff. de in ius vo. quis hic enī verbotenus excessit fines mādati. et habemus hic ꝙ iuramentū pro parte valet. et pro parte nō. xxij. q. iiij. inter. sic donatio. xij. q. ij. si quos.

mis. et. ff. de reg. iur. semp in obscuris. ff. de penis. si pres. nam maior semp specificanda est. ar. iij. q. iiij. engeltrudā. sed certe a verbis nō est recedendū vt. ff. de leg. iij. nō aliter. Johannes.

g ¶ Cōculcare. nec postea sumet ad aliquem vsum: sed foras proiicietur. vt sal infatuatum. ij. q. vij. nō omnes.

Quod. supple seruasti nobis.

d ¶ Perfectos. hic habes ꝙ pfectū amplius pōt proficere. vñ lz matrimoniū dicat pfici per carnis copulā: nō ideo prius fuit impfectū. et ex hoc est ar. ꝙ excōicatus magis potest excōicari

e ¶ Aīa tua. sufficit ḡ mētaliter aliqd ipleri et si nō corpaliter adimpletur. vt xxiij. q. iiij. recedite. Item ar. ꝙ in obligatiōib9 bonefidei plus est intelligendū ꝙ verbis exprimatur. xxiij. q. v. si hī lz. xxxij. q. iiij meretrices. Item ar. ꝙ si iuraui ammodo nō accedere ad concubinā meā ꝙ per hoc nō pcluditur mihi licitus matrimonialis coitus. ar. xxxi. q. i. illud. nam si liberta iurauit nō nubere de illicitis nuptijs intelligitur. ff. de iur. pa. adigere, §. vlti.

Debēt. sz cum dicit excōico te videtur ꝙ de minori sit intelligēdū. ar. extra de cen. ex pte ff. de le. iij. nū

Antecessor predecessoris vestri venerande memorie grego. dum me indignū ordinauit et ad pdicandū verbū dei germanicis gētibus misit. sacramento[a] me astrinxit. vt canonicis et iustis epīs et pībyteris in verbo et facto et cōsensu stipulator[b] et adiutor fierē. hoc autē cū diuina gratia implere studui. falsos etiā sacerdotes ypocritas et seductores populorum vel corrigerē ad viā salutis. vel declinarē et abstinerē a comunione ipsorum. quod ex pte seruaui et ex parte custodire et adimplere nō potui. sed spūaliter impleui sacramentū. quia et in consensum et in cōsilium eorum nō venit anima mea. corpaliter autē ab eis omnino abstinere nō potui. Dum enī venissem ad principē francorum cogente necessitate ecclesiarum: non tales ibi reperi quales volui. sed tñ in sancta cōmunione corporis christi nō cōmunicaui eis. ¶ Itē zacharias papa bonifacio martiri. Excōmunicatis nō cōmunicat qui eis ex animo non cōsentit.

Quod[c] predecessor noster bone memorie gregorius huius sedis apostolice presul dum ad pdicandū verbū euāgelij tuā misisset fraternitatē in germanie partibus et in gētibus paganis illis et vbo pollicitatiōis voluit ante esse munitam. ita vt orthodoxos epōs pībyteros vel quoscūꝙ reperire potuisses: in verbo exhortatiōis pfectos[d] amplius cōfirmares: et eis cōmunicares quod et factū est. Si quos vero epōs seductores aut pseudo pībyteros a recto fidei tramite deuiātes repperisses. nulla tibi cōmunio esset cū eis. Nō te deo solaciante vsꝙ ad presens spūaliter fuisse cōfessus es. vel si oīno propter principales et humanū fauorē gentis francorum duz ad eos accessisses corpaliter abstinere nō valuisti cogēte ecclesiarum dei necessitate et tñ in eorum consilio et cōmunionis cōsensu aīa tua[e] nō est coinquinata. Itaꝙ propter hoc ꝙ cū eis cōuersatus es nō cōsentiēs iniquitati eorum nullū est tibi detrimentū corā deo. ¶ Excōicatiōis aūt forma et modus recōciliatiōis hec est. ¶ Ex concilio rothomagensi caplo quarto. Modus et forma excōicatiōis

Debēt[f] duodecim sacerdotes epm circūstare et lucernas ardentes in manibus tenere: quas in conclusiōe anathematis vel excōmunicatiōis proiicere debent in terrā et cōculcare[g] pedibus. Deinde epla per parrochias mittatur cōtinēns excōicatorum noīa et cām excōicatiōis. ¶ Itē ex con. aurasico. De eodē.

Canonica instituta et sanctorum patrum exēpla sequētes ecclesiarum dei violatores[h] auctoritate dei et iudicio sancti spūs a gremio sancte matris ecclesie et a cōsortio totius christianitatis eliminamus quousꝙ resipiscāt et ecclesie dei satisfaciant. ¶ Item ex eodem. Modus recōciliatōis excōmunicatorum

Cum aliqs vel excōicatus vel anathematizatus penitētia ductus veniā postulat et emendationē pmittit epus qui eū excōicauit. ante ianuas ecclesie venire dz et. xij.[i] pībyteri cū eo q̄ eū hinc inde circūstare debēt. et si ille fre prostratus veniā postulat et de futuris[k] cautelā spōdet. tūc eps apphēsa manu eius dextera illū in ecclesiā introducat et cōmuniōi xpiane reddat. et. vij. psalmos pniales decātet cū istis pcibus. kyriel. pater noster. Saluū fac fuū tuū. Oro. Presta q̄sumus dñe famulo tuo huic dignū pnie fructū vt ecclie tue scte a cuius integritate deuiauerat peccādo: admissorum veniā consequēdo: reddatur innoxius. p. d.[l] ¶ Presbyteris vo q̄ excōicati sacrum misteriū contingere psumūt: q̄ pnia sit iniūgēda. Johes papa octau9 ostēdit scribēs clero et ordini salonitano. Que sit penitētia sacerdotū qui excōicati sacra ministeria psumūt contingere.

De illis pībyteris qui tpe sanctissimi decessoris nrī dñi pape nicolai excōicati sacrum misteriū cōtingere psumpserūt: ipsi in se dānatiōis sicut canones statuūt[l] sniāz intulerūt: tñ quia miseratio aplica veniā solet pstare correctis. ob multitudinē miscdie illius hāc illis indulgētiā exhibem9 vt sctā cōione saginati[m] studeāt tribus continuis annis p ebdomadā omni scdā q̄rta et sexta feria a vino et a carne penitus ieiunare. et vltra lugēda nequaꝙ cōmittere. ¶ Qui autē excōicatis cōicant: pro modo peccati penitētie modū accipiant. ¶ Vñ vrbanus. ij. guinebaldo constantiensi epo. Pro modo peccati puniantur qui excōmunicatis cōmunicant.

Sanctis q̄ppe canonib9 cautū constat: vt quicunꝙ excōicatis cōicauerit excōicetur. Ipsi9 tñ pnie atꝙ absolutionis modos eo moderamine decernim9 vt q̄cūꝙ seu ignorātia[n] seu timore[o] seu necessitate negocij cuiusꝙ maxime et maxie necessarij eorum se conuictu: salutatione: orone osculo ve contaminauerit: cū minoris pnie medicina. societatis nostre pticipatiōe fortiantur. Eos vero qui

Canonica. dei violatores. videtur hic ꝙ oēs sacrilegi sint ipso iure excōicati vt ex de sen. excō. cū p causa. sm hoc est cōtra. xvij. q. iiij. quisquis. xij. q. ij. indigne. dicas ꝙ violatores ecclīarum sūt ipso iure excōicati alij nō. vt extra de sen. excō. cōquesti. et. xvij. q. iiij. oēs et hoc de illis loquitur.

Cum aliqs. et. xij. ar. ꝙ i restitutiōe epī vel clerici tot interesse epī quot fuerūt in depositiōe. de hoc. xxxv. q. ix. veniā.

k ¶ Et de futuris. si. extra de sen. excō. ex tenore. similiter ab heretico reuertēte requirit iuramentum. vt. i. q. vij. quotiēs. et ab incēdiario. vt xxiij. q. viij. pessimā. similiter in quolibet horrēdo crimine iurabit penitens se nū ꝙ simile commissurum. xij. q. ij. de viro non tamen idem credo faciendū in quolibet mortali peccato. sed cū hodie simplici verbo quis potest excōmunicari vt extra de eo qui fur. or. re. c. i. videtur ergo ꝙ hodie simplici vbo pōt absolui. q̄a omnis res per quascunꝙ causas cōtrahitur per easdem dissoluitur. vt extra de reg. iur. omnis res.

De illis. statuūt. s. e. q. si q̄s episcopus. cōtra. vbi eis negatur spes restitutionis. sed nō negatur q̄n a papa possint restitui.

m ¶ Saginati. pingue verbū ō pingui intellectu pcessit. xliiij. dis. §. fi.

Sanctis. ignorātia crassa. quia vere ignorans nō esset excōicatus. vnde lex dicit scientiā nō ignorantiam volumus obligari.

o ¶ Timore. cū qd̄ metus causa. factis.

a ¶ Aut negligēter. no. negligētiā cōpari volūtati. ff. d̄ reg. iur. l. late culpe. b ¶ Cohertiōe. sed pone ꝙ aliq̄s laicus iurauit se alio laico satisfacere post absolutionē vult ei satisfacere corā seculari iudice. nunq̄d iudex ecclesiasticus pōt cognoscere de ista satisfactiōe. cū illa sit cā ciuilis. ar. ex de dona. inter vir. ⁊ vx. de prudētia. ex de ꝯiug. seruoꝝ. c. licet. vbi iudex ecclesiasticus d̄ libertate siue d̄ hereditate cognoscit ⁊ pnūciat ⁊ iudex ecclesiasticus de cā natiuitatis cognoscit. extra qui filij sint le. c. lator.

Q Uidā clerici ꝓpria. i. ecclesie ⁊ sacerdotis. s̄. pr. q. i. in illo. c. inolita. et. c. placuit. ḡ. induxit clericos litigātes de rebus ꝓprijs: sed q: dubitari possit. an possent clīci hr̄e ꝓpria iō ponit hanc cām in qua q̄rit an clerici possint ꝓpria possidere ⁊ an possint res ecclesie alienare. ⁊ an possint cōdere testamētū. ⁊ vt hec ⁊ alia ⁊c.

C Lericos in hac prima q̄ōne. s. an clerici possint hr̄e ꝓ

Questio prima.

pria. ḡ. allegat ꝓ et ꝯtra. deinde etiā soluit in illo. §. cū ergo. et male. dic ḡ ꝙ possint hr̄e ꝓpria nisi renūciauerint ꝓprijs. ⁊. e. q. i. sint māifeste. sed h̄ nota ꝙ in p̄mitiua ecclesia oēs credētes siue laici siue clīci nihil ꝓprij possidebāt. sed oīa erāt cōia fm ꝙ loquit̄. ⁊. e. c. ij. ⁊ si qua capl'a ꝯtriū dicūt: vl' loquūtur de ꝯsilio: vel fm tp̄s p̄mitiue ecclesie vel d̄ his q̄ tacite vl' exp̄sse renūciauerint ꝓprijs.

O Omnis. ab adolescētia. in clīcis expectant̄. xviij. āni et tūc q̄rit̄ an velint in seculo p̄seuerare: vt. s̄. di. xxviij. d̄ his in mōachis. xiiij. vt. ⁊. xx. q. i. illud.

f ¶ Probatissimo. pupillus eīi apd̄ tales educari dz. q̄ nō insidient̄ eiꝰ pudicitie. ff. vbi pu. edu. de. l. pe. vel dic seniori. i. p̄sbytero. lxxxiiij. di. porro. g ¶ Teste. nota magistꝝ ꝓhibere testimoniū d̄ vita discipuli sīr deficius doctrina: vt. C. d̄ aduo. diuer. iudi. nemini. ⁊ sic domestica testimonia q̄nq; admittunt̄. sic ⁊ pr̄ ꝓhibet testimoniū filio. xx. q. iij. p̄ns. sic ⁊ al's. ij. q. vij. cū pastoꝝ. ⁊. ⁊. e. q. d̄ manifesta. ij. q. i. deꝰ oipotēs. h ¶ Pupilli. h̄ de laicis loquit̄ q̄ sunt cōmēdati eccl'e vt pupilli: orphani: vidue. liberti misabiles p̄sone tales spectāt ad iudiciū eccl'iastici. vt. lxxxvij. di. c. i. ⁊. ij. ⁊. C. q̄n iperator inter pu. ⁊ viduā. l. vnica. §. ꝙ si pupilli. ⁊. xvi. q. i. ḡnaliter. q̄ h̄ ꝓ ꝯtrario signant̄. sed dic tutela. i. ꝓtectiōe.

aut spōtanee aut negligēter[a] inciderint sub ea volumus discipline cohertiōe[b] suscipi: vt ceteris metus incutiat̄.

Incipit causa. xij.

Q Uidā clerici ꝓpria[c] relinq̄re nolūt: d̄ suis ⁊ ecclesie rebus testamēta cōficiūt. de rebus ecclesie nō nulla largiunt̄. ¶ Modo primū q̄rit̄. vtꝝ liceat clericis ꝓprium habere. ¶ Scd̄o an res ecclesie q̄ ab eis date sūt possint ꝯstare aliqua firmitate eis: q̄ eas acceperint. ¶ Tertio si ante tp̄s sue ordinatiōis qui nil hr̄e videbant̄: ⁊ post ordinationē aliqua inuenisse noscunt̄: an possint ea relinq̄re q̄bus voluerint an nō. ¶ Quarto si de suis ⁊ ecclesie rebus aliqua acq̄siuisse noscunt̄: an vtriq; cōiter ac singulariter ecclesie vel sacerdoti iur̄ ꝑueniāt. ¶ Quinto si testamēta eis liceat cōficere.

C Lericos[d] nihil possidere multis auctoritatibꝰ ꝓbat̄. ¶ Ait eīi toletanū cōciliū. Impuberes ⁊ adolescentes in vno cōclaui manētes ꝓbatissimo seniori deputentur.

O Mnis etas ab adolescentia[e] ad malum ꝓna est. Nihil incertius q̄ vita adolescentiū: ob hoc ꝯstituere oportet vt si qui impuberes aut adolescētes in clero existūt ois in vno cōclaui atrij cōmaneāt. vt lubrice etatis annos nō i luxuria sz in disciplinis eccl'iasticis agāt: deputati ꝓbatissimo[f] seniori. quē ⁊ magistꝝ doctrine ⁊ testē[g] vite habeāt. Qd̄ si aliqui ex his pupilli[h] existūt. sacerdotali tutela foueant̄. vt ⁊ vita eoꝝ a criminibus itacta sit: ⁊ res eoꝝ ab iniuria impioꝝ. Qui autē his p̄ceptis resultauerint monasterijs deputent̄. vt vagātes aīe ⁊ supbe seueriori regula distringant̄. ¶ Item clemēs in ep'la quarta.

Oibus clericis cōis est vita seruanda.

D Ilectissimis[i] fratribus ⁊ ꝯdiscipulis hierosolimis cū charissimo fratre iacobo ⁊ coep̄o habitantibus clemens ep̄s. Cōmunis vita oibus est necessaria frēs. ⁊ maxime his qui deo irrep̄hensibiliter militare cupiūt: ⁊ vitam

aplo'ꝝ eorumq; discipuloꝝ imitari volunt. Cōmunis eīi vsus oim[k] que sunt in hoc mūdo oibus esse hoibus debuit. sed ꝑ iniquitatē[l] alius dixit hoc esse suū ⁊ alius istd̄. ⁊ sic inter mortales facta est diuisio. Deniq; grecoꝝ quidā sapientissimus hoc ita sciēs esse cōmunia debere ait esse amicoꝝ oia. in oibus autē sūt sine dubio ⁊ cōiuges[m]. ⁊ sicut nō pōt diuidi inquit aer[n] neq; splendor solis. ita nec reliqua que cōiter oibus data sunt ad habēdū diuidi debere: sz habēda esse cōia. Unde ⁊ dn̄s ꝑ ꝓphetā loquit̄ dicēs. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū. ⁊ reliqua. Istius eīi cōsuetudinis more retento etiā apl'i eorūq; discipuli vt p̄dictū est vna nobiscū ⁊ vobiscū cōmunē vitā duxerūt. Ut eīi bene nostis erat multitudinis eoꝝ cor vnū[o] ⁊ aia vna: nec quisq̄ eoꝝ aut nostꝝ de his[p] q̄ possidebat aliq̄d suū esse dicebat: sed oia nobis ⁊ illis erant cōia: nec quisq̄ egēs erat inter nos. omnes eīi qui domos vel agros possidebāt vendebant eos: ⁊ p̄cia eoꝝ ⁊ reliquas res quas habebāt offerebant ponētes ante pedes apostoloꝝ. sicut nobiscū quidā vestrū cognouerūt ⁊ viderūt: ⁊ diuidebat̄ singulis ꝓut cuiq; opꝰ erat. Ananias aūt vir austerus ⁊ saphira[a] vxor eiꝰ q: mētiti sunt apl'is de p̄cio agroꝝ suoꝝ q̄s vēdiderāt nobis p̄sentibus in ꝯspectu oim circūstātiū a ꝯspectu oim aplo'ꝝ ꝓpter peccatū[b] eoꝝ ⁊ mēdaciū qd̄ fecerūt mortui delati sunt ambo. Cetera q̄ d̄ talibus cognouimꝰ ⁊ vidimus nec recordatiōe[c] nec demonstratiōe digna sunt. q̄ ꝓpter hec vobis cauēda mādamꝰ: et doctrinis ⁊ exēplis aplo'ꝝ obedire p̄cipimus[d]: q: hi qui mādata eoꝝ postponūt: nō solū rei sed etiā extorres dei fiunt. q̄ nō solū vob̄ cauēda sed ⁊ oibus p̄dicāda sunt. Un̄ ꝯsiliū dātes vestrā prudētiā hortamur. vt ab apl'icis regulis nō recedatis: sz cōem vitā ducētes: ⁊ scripturas sacras recte intelligētes: q̄ bn̄ nouistis adiplere satagatis. ¶ Itē eugenius papa ⁊ leo nonus.

Juxta ecclesiam clericoꝝ claustra cōstituantur.

Jo. credo ꝙ sint de foro vtriusq;. h. vnde ecclesia tales tueri. i. nutrire nō tenet̄. sed tueri. id est ꝓtegere tenet̄.

D Ilectissimis. vi. rōnibus ꝓbat oia esse cōia. ⁊ not. ꝙ papa h̄ se postponit. sic postponit̄. s̄. xcvij. di. victor. k ¶ Oim. vñ tullius dulcissima reꝝ possessio cōis est. ⁊ dicit pbs. q̄etissime viuerēt hoies si de medio sublata eēnt meū ⁊ tuū. l ¶ Per iniq̄tatē. i. ꝑ ꝯsuetudinē iur̄ gētiū eq̄tati naturali ꝯtriā ne sit ꝯ. s̄. di. v. ij. c. i. vel per iniq̄tatē. i. ꝑ solicitudinē vt ibi. facite vobis amicos d̄ māmona iniq̄tatis vl' de pecūia q̄ ꝑ solicitudinē ē quesita. xiiij. q. v. §. sed hoc. m ¶ Et cōiuges. nō q̄ ad vsum carnis sz q̄ ad vsum obsequij. vel q̄ ad dilectōz xxxi. di. omnino et est ar. ꝙ v̄bū ḡnale generaliter itelligēdū ē. xix. di. si romanoꝝ. n ¶ Aer. cōis d̄z q̄ ad vsum vt insti. d̄ reꝝ diui. §. i. sz q̄ ad vsum edificādi cuiꝰ est soluz eius est aerq; ad celū. vt. ff. qd̄ vi aut clā. l. vlt. in fi. pōt eīi edificare hō q̄ alte velit dū tn̄ nō excedat vsitatum modū altitudinis vt. C. d̄ edifi. pri. l. i. o ¶ Cor vnū et aia vna. i. vt sint vniti vinculo charitatis. p ¶ De his q̄ possidebāt. ḡ aliq̄s pōt possidere rē cuiꝰ nō poterit hr̄e ꝓprietatē. ar. ꝯ. ex de p̄scrip. cām. sed dic possidebāt. i. detinebāt. sicut fuus d̄: possidere. ff. de acq̄r. pos. ꝙ fuus. a ¶ Et saphira. ⁊. xxiij. q. viij. legi. ⁊. c. petrꝰ. b ¶ Propter peccatū. ꝓpter peccatū morit̄ q̄s citius: vt. xxiij. q. iiij. ea vindicta. c ¶ Nec recordatiōe. alias retractatiōe. d ¶ Precipimus. i. monemus. sil'e. xxviij. q. i. sic eīi. videt̄ tn̄ ꝙ h̄ fuit p̄ceptū ⁊ q: p̄mitiua ecclesia h̄ potuit p̄cipe sicut ꝯtinētiā. sed si h̄ hodie p̄cipet̄ ꝯformaret statū eccl'e vniuersal̄. qd̄ nō dz eē. i. q. vi. ⁊ si illa. l' dic ꝙ p̄ceptū erat eis q̄ tc̄ rn̄ūciauerūt ꝓpis ñ alijs. xvij. q. i. c. i.

NEcessaria[c] etenim res exigit vt iuxta ecclesiā claustra[f] cōstituant. in quibus clerici disciplinis ecclesiasticis vacēt. Itaq; oībus sit vnū refectoriū aut dormitoriū seu cetere officine[g] ad vsus clericoꝝ necessarie. Ministri vero post ep̄m sup eos eligant. quoꝝ vita ꝛ doctrina illos potius exornet q̄ dehonestet. ¶ Nec in atrio ecclesie alia edificia nisi clericoꝝ ponant. ¶ Vñ nicolaus pp.

In atrio ecclesie nisi clericoꝝ edificia ponant.

NVlla edificia alia in atrio[h] ecclesie ponant nisi tātū clericoꝝ. ¶ Itē hiero. ad nepotianū.

Clericus nihil seculare possideat.

CLericus q̄ xp̄i seruit ecclesie interpretet primū vocabulū suū. ꝛ noīs diffinitione ꝓlata: nitat[i] esse qd̄ dicit. Si enī cleros grece sors latie appellat: ꝓpterea dicunt clerici q2 de sorte sunt dñi: vl' q2 ipse dñs sors. i. ps clericoꝝ est: ꝛ q2 vel ipse ps dñi est vel dñm partē h3. talē se exhibere d3: vt ipse possideat dñm et ipse possideat a dño. Qui dñm possidet ꝛ cū ꝓpha dicat. pars mea dñs. nil extra dñm hr̄e pōt. Qd̄ si quippiā aliud habuit pter dñm. ps eius nō erit dñs. vbi gr̄a. si auꝝ[k] si argētū: si possessiōes: si variā suppellectile. cū istis partibus dñs nō dignat fieri ps eius. Si autē ego sum ps dñi ꝛ funiculus[l] hereditatis eius: nō accipio[m] ptes inter ceteras[n] tribus: s3 q̄si leuita ꝛ sacerdos viuo d decimis ꝛ altari deseruiēs altaris oblatione sustētoꝛ. habēs victū ꝛ vestitū his ptētus ero: ꝛ nudā crucē nud⁹ sequoꝛ. ¶ Item amb. de fuga seculi.

Nihil p̄ter deū habeat qui in eius sorte eligit.

CVi portio deus est nihil d3 curare nisi deū. ne alterius ipediat necessitatis[o] munere. Qd̄ enī ad alia officia ꝯfert. hoc religiōis cultui atq; huic nostro officio decerpit[p]: hec enī est vera sacerdotis fuga abdicatio[q] domesticoꝝ et q̄dā alienatio charissimoꝝ vt suis se abneget q̄ fuīre deo gestit. ¶ Itē hiero. ad q̄ndā suū leuitā de duobus generibus hoim.

Clericis ꝛ dō deuotis nec cās agere nec aliq̄d ꝓpriū habere licet.

DVo sunt genera xp̄ianoꝝ. Est autē vnū genus qd̄ mancipatū diuino officio ꝛ deditū cōtēplationi ꝛ oratiōni ab omni strepitu temporaliū rex cessare ꝯuenit: vt sunt clerici ꝛ dō deuoti. s. ꝯuersi[r]. Cleros enī grece latie sors inde hmōi hoīes vocant clerici. i. sorte electi. Oēs enī deus in suos elegit. Hi nanq; sunt reges. i. se aliosq; suis vtutibus[s] regētes. ꝛ ita in deo regnū hn̄t et hoc designat corona in capite. Hāc coronā habēt ab institutiōe romane ecclesie i signū regni qd̄ in xp̄o expectat. Rasio vo capitis est tēporaliū oīm depositio[t]. Illi eni victu ꝛ vestitu cōtēti: nullā inter se ꝓpetatē[v] habētes: debēt habere oīa cōīa. Aliud vero genus est christianoꝝ vt sunt laici. laos eni grece latine ppl's est. His licet tpalia possidere sed nō nisi ad vsum[x]. Nihil eni miserius est q̄ deū ꝓpter nummū ꝯtēnere his ꝯcessum est vxorē ducere: terrā colere. inter viꝝ ꝛ viꝝ iudicare. cās agere oblatōes[y] sup altaria iponere. dcimas reddere: ꝛ ita saluari poterūt: si vitia tñ benefaciēdo: euitauerint ¶ Itē greg. aug. angloꝝ ep̄o.

Clerici nihil ꝓpriū possideant.

QVia tua fraternitas monasterij regulis erudita seorsum[a] nō debet fieri a clericis suis i ecclesia angloꝝ que auctore deo nup ad fidē perducta est. hāc deb3 instruere cōuersatiōnē q̄ in initio fuit prībus nr̄is in quibus nullus eoꝝ ex his q̄ possidebat ꝓpriū habebat. sed illis erāt oīa cōmunia. Si qui vo[b] sunt clerici extra sacros ordines ꝯstituti qui se nō possunt ꝯtinere sortiri vxores[c] debēt ꝛ stipēdia sua accipere exterius. ꝛ q2 de eisdē patribus nouimus scriptū qd̄ diuidebāt singulis ꝓut cuiq; opus erat. De eoꝝ q̄ stipēdio cogitādū atq; ꝓuidēdū est et sub eccl'iastica[d] regula sunt tenēdi vt bonis moribus viuāt. et canēdis psalmis inuigilēt. et ab oīb⁹ illicitis coꝛ et linguā et corpus deo auctore cōseruēt. Cōiter aūt viuētibus iam de faciēdis portiōibus[e] vel exhibēda hospitalitate et adimplēda misc̄dia a nobis quid erit loquēdū: cū omne qd̄ supest[f] necessitatibus in causis pijs ac religiosis erogandū est domino magistro oībus dicente. qd̄ supest date elemosinam et omnia mūda sunt vobis. ¶ Item vrbanus papa omnibus catholicis.

NEcessaria. i. vtilis ꝛ honesta. f ¶ Claustra. idē d: de cō. di. v. in oībus. s. di. xxxij. pter h' c. g ¶ Officine. s. di. xxxij. si q̄ vo. 3. s. i. q. ij. sacerdos. 3. j. e. q: tua. s3 ibi loquit d ecclijs collegiatis h nō. vel ꝯsuetudo diuersaꝝ ecclesiaꝝ soluit 3riū. sed ibi soluit. NVlla. in atrio, i, in cimiterio qd̄ habebit. xl. passus in circuitu ecclesie maioris capelle. xxx. vt. j. xvij. q. iiij. sicut antiquus. sic palatiū iperatoris nō ē ꝑuatoꝝ pienbus coartādū. C. de ope. pub, quicūq;. CLericus. nitat. ar. a nois interꝑtatione. vt xvi. q. i. si cupis. noia enī debēt esse cōsona reb⁹. in sti. de dona. §. est ꝛ aliud. k ¶ Si auꝝ. nō tñ ē petm̄ hr̄e diuitias si assunt bōa opa. vt. xxx. di. h' scripsimus. s3 tūc ē pctm̄ cū ꝓpt eas iusticia d serit. vt. j. c. habebat. vel cū hō in eis spem suā ponit. vt. viij. q. i. sūt i eccl'ia. l ¶ Et funiculus. funicul⁹ h d: mēsura q̄dā q̄ diuidebat h'ditas post fun⁹ defūcti fm illō funes ceciderūt mihi in p̄claris. ꝛ d: a funere. m ¶ Nō accipio. mōach⁹ tñ succedit i h'ditatē. vt xix. q. iij. non liceat. ꝛ ecclesia noīe eius recepit. vt. xviij. q. i. c. i. vñ ouidius. alter⁹ vires subtrahat alter amoꝝ. n ¶ Inter ceteras. si singulariter. ꝛ est ar. q̄ clerici nō debēt partiri h'ditatē cū fratribus. CVi. necessitatis. i. solicitudis. p ¶ Decerpit. i. subtrahit. sic xcix. di. ecce. q ¶ Abdicatio. q̄ ad carnalē affectōez vel copulā. DVo sunt. s. ꝯuersi. ꝯuersi oēs dicunt eccl'iastice ꝑsone. vt. xvij. q. iiij. q̄squis. ꝛ vberās talē incidit in canonē. ex̄ d sen. exco. nō dubiū, ꝛ hn̄t habitū illoꝝ cū q̄bus ꝯuersant: vt, xvi, q. vij, in nona, ꝛ l3 ꝯuersi h dicant deo deuoti: nō tñ tenent ꝯtinere: nā q̄dā taliū ꝓfitent. q̄dā nō. vt. xxvij. q. i. vt lex. nā acoliti sunt eccl'iastice ꝑsone. ꝛ tñ nō tenent ꝯtinere. vt. xxxij. di. si q̄ eoꝝ. q: pñt ꝯhere mīmoniū legitimū. Itē l3 tēplarij sint eccl'iastice ꝑsone tñ pñt mouere arma ex ꝑmissiōe ecclie. s ¶ Virtutib⁹ regētes. t ¶ Depositio. s. di. xxiij. ꝓhibete. ꝛ capilli q̄ remanēt designāt q̄ aliqua debem⁹ retinere ad sustētatiōez. v ¶ Propetatē. reꝝ ecclesiasticaꝝ. tñ bene ꝯcedēdū ē q̄ dicus sit dñs fructuū collectoꝝ: s3 l3 ꝓprietas fructuū sua sit tñ nō pōt eā i morte ei⁹ alicui largiri rōne testi: s3 intuitu elemosine: sic nisi h' hēat ecclie illi⁹ ꝯsuetudo. vt ex̄ de tes. ad h'. sic heres licz sit dñs reꝝ q̄s tenet ꝑ fideicōmissum restituere alij: tñ nihil ꝑ̄ide alienare. ff. ad treb. deducta. §. vlt. et. l. cū q̄dā. §. si q̄s. x ¶ Ad vsū. ꝓhibet et laicis ne seruēt pecuniā: vt. xlvij. di. sic hi. h' iō ne q̄s i auariciā icidat al's bñ l3. q: nō d3 q̄s oīa bōa sua statim effundere vt. lxxxvi. di. nō sat. et dic nō ad vsum. i. nō abusum. bñ enī possunt hr̄e ꝓpriū. y ¶ Oblatōes. imo ꝑcipit eis oblatōes dare: vt. xvi. q. i. statuimus. j. de cō. di. i. ois christianus. QVia tua. seorsū q̄ monach⁹ ep̄s factus nō pōt hr̄e ꝓpriū: s3 si hereditas aliqua deuoluit ad eū erit ecclie vt. xviij q. i. c. i. in fi. b ¶ Si q̄ vo. s. xxxij di. si q̄ vo. ꝛ. c. placuit. h' hodie nō t3 ex̄ d cler. ꝯiu. Io. ꝛ. c. i. c ¶ Vxores. si sūt clerici q̄ dormiūt cū alijs vt. s. c. necessaria qd̄ eēt ihonestū i vxorato. Itē cantabūt cū clericis qd̄ vr̄ q̄re enī alit ꝑcipiēt stipēdia ꝛ qd̄ h d: spāle est i anglicis. nec enī sic hēbit q̄s eccl'iastici bñficiū ꝛ vxorē: ex̄ d cler. ꝯiu. c. i. ꝛ. c. Iohānes. ꝛ. c. diuersis d ¶ Et sub eccl'astica bp3 q̄ si aliq̄s i minorib⁹ ordib⁹ ꝯstitut⁹ ducat vxorē si tñ pt more laicoꝝ viuē nec pt ꝯueniri corā sclari iudice nec vberari sine sacrilegio: vt. xx. q. iij. eos. ꝛ lxxxi. di. ꝯciū. Io. qd̄ falsū ē: vt ex̄ d de. ꝯiu. Io. bar. e ¶ Portiōib⁹. i. dādis decimis. monachi enī ꝛ cōiter viuētes nō dāt decias: vt. j. xvi. q. i. decias. ex̄ d deci. fraternitatē. f ¶ Qd̄ supest. vr̄ q̄ q̄ si aliq̄s ita paup ē q̄ ei nō sufficiāt sua vr̄ q̄ nō teneat dare decias: q: nullo ꝑcepto sibi aliq̄s tenet subtrahere necessaria, vt, lxxxvi, di, nō satis, in fi, qd̄ nō est veꝝ.

SCimus pollicitationē. nota q̄ ex nuda pollicitatiōe quā q̄s facit deo pōt cōueniri. xxij. q. v. c. iuramēti. sic ex nuda pollicitatiōe facta reipublice. vt. ff. de poll. l. i. ꝛ vlti. b ¶ Aut fidē. hic videt̄ vrbanus soluere q̄ōem aug. vi. q. i. c. quero. in fi. dicit tñ quidā magis puniēdū illū q̄ semꝑ fuit infidelis q̄ illū qui q̄n̄q̄ fuit bonus, nā istius opa q̄n̄q̄ viua fuerūt, tñ hec lrā ꝯdicit eis.

qui ab alio possidet̄ ipse nihil possidet. vt. ff. ꝺ adulte. sic eueniet. sed dicas q̄ ex ꝑmissiōe plati sui possunt possidere. vt ex̄ de statu mo. c. monachi. ꝛ nota q̄ monachus rōne ꝯctus nec agere pōt nec ꝯueniri sicut ille q̄ cessit bonis: vt. ff. de arbi. itē si vnus. in prin. sed de h̄ notaui. xi. q. i. de ꝑsona. Itē cū monachus dicat̄ seruus, vt. liiij. di. multos. q̄ nō hz liberū arbitrium. vt. xxxij. q. iij. c. vnico nec eñ velle videt̄ q̄ ex necessitate obtpat. ff. ꝺ reg. iuris. l. velle. Itē agere nō pōt ꝺ iniuria sibi illata. sed tñ eius plat⁹ pōt agere nisi platus absit. nec reliq̄rit ꝓcuratorē ad instar filij familias. ff. ꝺ iniur. s3 si vnius. §. ait ptor.

NOlo. aug. fecerat tres ꝯstitutiones. ꝑma fuit q̄ clerici nō possent h̄re ꝓpria. s3 illa male seruabat̄. ꝛ q2 plurimi erāt transgressores: ideo reuocauit eā vt j. c. certe. tertio de cōsensu clericoꝝ suoꝝ ꝯfirmauit primā cōstitutionē. vt in h̄. c.

k ¶ Negligit. xi. q. iij. senti. ꝯtra. sed ibi solutū est.

l ¶ Aux. lxxxvi. dis. fratrē.

m ¶ Qui. loquit̄ de illis q̄ ante retractatiōnē renunciauerāt ꝓprijs.

n ¶ Dixerā. in scd̄a q̄stiōne quā fecerat.

o ¶ Nō illis tollerē. id est nō ꝓcluderem eos fieri clericos.

p ¶ Claudos. q2 adhuc tpalibus nō renunciauerāt.

q ¶ Mortuos. i. q̄ renūciauerāt ꝓprijs ꝛ tñ volūt h̄re ꝓpriū.

NOn dicatis. ex̄ de accusa. ex pte. ex̄ ne cler. vel mo. nō magnopere.

s ¶ Possidere. nunq̄d paupi fame morienti tenent̄ subuenire sine licētia. ita nec obstat. i. q. i. nō est putāda. q2 in h̄ casu q̄libet ei subueniat. res eñ que nobis superabūdāt pauperū sunt: vt. xlvij. dis. sicut hi. si aūt in scolis est de licentia abbatis agere pōt ꝛ mutuare sicut filiusfamilias: vt. C. ad maced. l. vl. ff. de iudi. si lōgius. §. filiusfamilias. ar. ex̄ de offi. iudi. dele. ꝑterea. ff. de iur. om. iudi. l. ij. sed nunq̄d vestis est sua quā hz: vel nunq̄d ꝺz possidere res tpales: nō videt̄. q2 vestis quā semꝑ vtit̄ seruus de peculio dñi est. ff. de peculio. id vestimentū. sed suus nō possidet ea q̄ sunt in peculio. vt. ff. de acquirē. pos. q̄ꝺ seruus, Itē

SClericis oīa cōmunia esse debēt.

SCimus vos nō ignorare fratres q̄ hactenus vita cōis inter oēs christianos viguit ꝛ adhuc grā dei viget. et maxime inter eos qui in sorte dñi sunt electi. i. clericos. sicut in actibus aplo꞉ legit̄. Multitudinis aūt credētiū erat cor vnū ꝛ aīa vna nec q̄sq̄ eoꝝ aut nostrū de his que possidebant aliq̄d suū esse dicebat: ꝛ erant illis oīa cōmunia. et infra. quicunq̄ vestrū cōmunē vitam susceptā habet ꝛ vouit se nil ꝓpriū habere videat ne pollicitationē[g] suā irritam faciat. sed hoc q̄ꝺ dño est pollicitus fideliter custodiat ne damnationē: sed ꝑmiū sibi acq̄rat. qm̄ sanctius est nō vouere q̄ votū ꝑ vt melius pōt nō ꝑficere. Grauius eñ puniunt̄ qui votū fecerūt aut fidē[h] perceperūt ꝛ votū nō ꝑfecerūt aut in malis vitā finierūt: q̄ illi q̄ sine voto aut fide mortui sunt: ꝛ tñ bona egerūt opa. ¶ Itē aug. in sermōe de cōi vita clericoꝝ. De eodem.

NOlo[i] vt aliquis de nobis inueniat male viuendi occasionē. ꝓuidemus eñ bona vt ait apl's nō solū corā deo. sed etiā oībus hoībus ꝓpter nos ꝯsciētia nr̄a nob̄ necessaria est ꝓpter vos fama nostra nō pollui sed pollere ꝺ3 in nobis. Due res sunt. cōsciētia ꝛ fama. Cōsciētia necessaria est tibi. fama ꝓximo tuo. Qui fidēs cōsciētie negligit[k] famā suā crudelis est. ꝛ infra. Nulli licet in societate nr̄a h̄re aliq̄d ꝓpriū. s3 si forte aliqui habēt nulli lic3. sed q̄ habuerint faciūt q̄ꝺ nō licet. Et post pauca. Enthecā h̄re nō licet. Nō est eꝑoꝝ seruare auꝝ[l] ꝛ a se reuocare mēdicātis manū. Cotidie tā multi petūt tā multi gemūt: tā multi inopes nos interpellāt vt plures tristes relinq̄mus. q2 q̄ꝺ dare oībus possimus nō habemus. nō habeam⁹ ergo enthecā. ꝛ infra. Qui[m] habuerit ꝓpriū vel habere voluerit. ꝛ de ꝓprio viuere ꝛ cōtra ꝑcepta ista facere paꝝ est vt dicam nō mecū manebit sed nec clericus erit. Dixera3[n] eñ ꝛ scio me dixisse vt si nollēt suscipere etiā socialē vitā mecū nō illis tollerē[o] clericatū. seorsum manerēt seorsum viuerēt. Malui eñ h̄re cecos vel claudos[p] q̄ plāgere mortuos[q]. Quicūq̄ eñ ypocrita est mortu⁹ est: quō ergo quicūq̄ voluisset extra manere ꝛ ꝺ suo viuere nō tollerē ei clericatū. ita mō q2 placuit eis deo ꝓpicio hec socialis vita. quisquis eñ cū ypocrisi vixerit: q̄squis inuentus fuerit habens ꝓpriū. nō illi permitto vt inde faciat testamentū. sed delebo eum de tabula clericorum. ¶ Item.

QUi nō vult mecū manere ꝛ in cōmuni viuere habeat libertatē. sed videat vtrū h̄re possit felicitatis hereditatē. ¶ Idē. Nō lic3 aliq̄d h̄re ꝓpriū his q̄ suis renūciāt ꝛ cōiter viuere spōdēt.

NOn dicatis[r] vos h̄re aliquid ꝓ ꝓpriū sed sint vobis oīa cōia. ꝛ infra. Quicūq̄ aūt fuerit ꝓgressus in tm̄ malū vt occulte lr̄as ab aliquo vel q̄ꝺlibet munus accipiat si hoc vltro cōfitet̄ parcat̄ ei ꝛ oret̄ ꝓ eo: si autē dep̄hēdit̄ atq̄ cōuincit̄ fm̄ arbitrium epī vel ꝑsbyteri vel ꝑpositi ꝗuius emendet̄. et infra. Cū huius nr̄e cōgregatiōis frēs nō solū facultatibus sed volūtatibus ꝓprijs in ipsa ordinis susceptiōe renūciauerint ꝛ se ꝑ ꝓmissam obedientiā penitus alioꝝ ptāti ꝛ iperijs in christo et ꝓ christo subdiderint: certū est eos nil h̄re possidere[s] dare vel accipe sine supioris[a] licentia debere. Nō si ꝓpinquus vel amicus vel quilibet fratrū cuiq̄ aliq̄d offerre voluerit: ꝑmo quidē priori insinuet̄: ꝛ sic suscipiat̄ si ipse mādauerit. de quo tñ nihil fiat aliud nisi q̄ꝺ priori placuerit. ¶ Idem. De eodē.

EXemplū[b] dñi accipite cōuersantis in terra. Quare habuit loculos cui angeli ministrabāt. nisi q2 ecclesia ipsius loculos habitura erat. Quare furē admisit. nisi vt eius eccl'ia cū patit̄: fures[c] tolleret. ¶ Itē ꝓsper. Ecclesie ꝑpositi earundē reꝝ dispensatores efficiunt̄.

EXpedit facultates eccl'ie possideri et ꝓprias perfectiōis amore cōtēni. Nō eñ ꝓprie sunt sed cōes[d] ecclesie facultates. ꝛ ideo q̄squis oībus q̄ habuit dimissis aut vēditis sit rei sue ꝯtēptor. Cū ꝑpositus[e] factus fuerit eccl'ie. oīm que habet ecclesia efficit̄ dispensator. Denicq̄ sctūs paulinus vt ipsi melius nostis ingētia ꝑdia que fuerūt sua vendita paupibus erogauit. sed cū factus esset eps̄ nō cōtēpsit ecclesie facultates. s3 fidelissime dispēsauit. Quo facto satis ostendit̄ ꝛ ꝓpria ꝓpter perfectionē debere cōtemni. ꝛ sine ipedimēto perfectiōis posse ecclesie facultates q̄ sunt ꝑfecto oīa cōmunia possidere. Quid sanct⁹ hilarius nōne ꝛ ipse oīa sua aut pentibus reliquit: aut vendita pauperibus erogauit. Is tñ cū merito sue perfectiōis fieret ecclesie arelatēsis eps̄. que illa tūc habebat ecclesia nō solū possedit: sed acceptis etiā fideliū numerosis hereditatibus ampliauit. Ita

a ¶ Sine superioris. ex̄ de offi. iudi. or. q̄to. hz tamē ius eligēdi et ius accusandi suū abbatē. ꝛ illō pn̄t facere sine licētia abbat̄. q2 hoc a iure eis ꝯcedit̄. ex̄ ꝺ accu. ex pte.

EXemplū. ab hic ostendit q2 ecclesia possit h̄re ꝓpriū.

c ¶ Fures. occultos peccatores. sic. e. xxiij. q. iiij. tu bonus. ex̄ de tēp. or. c. vlti.

EXpedit. sed cōes. querit̄ q̄s sit dñs reꝝ ecclesiasticaꝝ: nū q̄d pauperes esse dicuntur dñi. ar. q̄ sic. xvi. q. i. qm̄. quicq̄d. pōt dici q̄ eccl'ia sit domia: vt xvi. q. iij. iter memoratos. sicut hereditas est dñā: vt. ff. de acq̄. re. do. hereditas. alij dicūt q̄ ipse deus. vt. j. e. q. ij. q̄ christi. ꝛ. c. q̄ abstulerit, vt

ꝙ hoīes tā secularium ꝙ̄ diuinaꝝ lraꝝ si ne ambiguitate doctissimi si scirētᶠres ecclesie debere cōtēni. nunq̄ꝫ eas debu erāt suscipe q꞉ oīa reliquerāt. ¶ Item gregorius felici episcopo de acropoli.

Dyaconi vel quelibet religiose ꝑsone regularē vitam ducere cogant.

QUoniā velinaᵍ vixētina ⁊ blādina ecclesie tibi in vicino sunt ꝯstituteʰ ꝓpterea fraternitati tue eaꝝ solenniter opam visitatiōis iniūgimus. illō ꝑ oībus cōmonētes: vt vbicūqꝫ p̄fataꝝ ecclesiaꝝ siue dyocesum vel dyaconi vel religiose ꝑsone inuēte fuerint: districte ac canonice viuāt. ¶ Itē melchiadesⁱ papa.

Quare in primitiua ecclia p̄dia vēdebant.

FUturā ecclesiā in gētibus apl'i p̄uidebāt. Idcirco p̄dia ī iudea minime sunt adepti. sꝫ p̄cia tantūmodo ad fouēdos egētes. At vo cū intra turbines ⁊ aduersa mūdi succresceret ecclesia ad hoc vsqꝫ peruenit. vt nō solū gētes: sꝫ etiā romaniᵏ p̄ncipes: qui totius orbis monarchiā tenebant: ad fidē christi ⁊ baptismi sacramēta cōcurrerēt. E qbus vir religiosissimus cōstantinus p̄mus fidē veritatis patēter adeptus: licētiā dedit p vniuersum orbē suo de gētibus iperio nō soluꝫ fieri xp̄ianos: sed etiā fabricādi ecclesias et p̄dia cōstituit tribuēda. Deniqꝫ idē p̄fatus princeps donaria īmmēsa ꝯtulit et fabricā tēpli primeˡ sedis beati petri instituit. adeo vt sedē imperialē relinqret: ⁊ beato petro suisqꝫ successoribꝫ ꝓfuturā cōcedereᵐ. Idē vero p̄sidens sancte sinodoⁿ q̄ apud nicenā cōgregata est cū querelā quorūdā ꝓspiceret corā se deferendā ait. Vos a nemine iudicari potestis q꞉ dei solius iudicio reseruamini. Dij etem̄ vocati estis ⁊ idcirco nō potestis ab hoībus iudicari. Ab illo em̄ tpe ⁊ deinceps viri religiosi non solū possessiōes ⁊ p̄dia que possidebāt sed etiā semetipsos dn̄o ꝯsecrarūt. edificātes basilicasᵒ in suis fundis in honore sctōꝝ martyꝝ per ciuitates ac monasteria innumera in qbus cetus dn̄o seruitiū ꝯuenirēt. ¶ Itē vrbanus papa.

Quare p̄dia fideliū hodie ab ecclesia nō alienent.

VIdētes aūt sum̄i sacerdotes ⁊ alij atqꝫ leuite et reliqui fideles plus vtilitatis posse cōferre si hereditates ⁊ agros quos vendebant ecclesijs quibus p̄sidebant epi traderēt: eo ꝙ ex sumptibus eoꝝ tam p̄sentibus ꝙ̄ futuris tēporibus plura et elegātiora possent ministrare fidelibꝫ cōmunem vitā ducētibus: ꝙ̄ ex p̄cio ipsoꝝ: ceperūt p̄dia ⁊ agros quos vendere solebāt matricibusᵖ ecclesijs tradere et ex sumptibus eoꝝ viuere. Ipse vero res in ditiōe singlaꝝ parrochiaꝝ epoꝝ qui locū tenent aplorꝫᑫ erāt ⁊ sunt vsqꝫ adhuc. ⁊ futuris semp debēt esse tēporibus: ex qbꝫ epi ⁊ fideles dispēsatores eaꝝ oībus cōmuni vita degere volentibus mīstrare cūcta necessaria debēt p vt melius potuerint: vt nemo in eis egens inueniat. Ipse em̄ res fideliū oblationes appellabant q̄ a fidelibꝫ dn̄o offerunt. Memoratis ergo augmētatoībus in tn̄ ecclesie qbus epi p̄sidēt dn̄o amminiculāte creuerūt: ⁊ in tantis maxima ps eaꝝ abūdat rebus vt nullꝫ sit in eis cōmuni vita degēs indigens. sed oīa necessaria ab epoᵃ suisqꝫ ministris ꝑcipiat. ideo si aliqs extiterit modernis aut futuris tpibus qui hec auellere nitat: iam dicta damnatiōe feriat.

H ¶ Item augustinus. De eodeꝫ.

HAbebat dn̄s loculos a fidelibus oblata ꝯseruās. ⁊ suoꝝ necessitatibus et alijs indigētibusᵇ tribuebat. tūc primū ecclesiastice pecunie forma est instituta. ⁊ vt intelligeremus qd̄ p̄cepit nō esse cogitādūᶜ de crastino. nō ad hoc fuisse p̄ceptū: vt nil pecūie hueat a sanctis: sed ne deo ꝓpt ista seruiat. ⁊ ꝓpter inopie timore iusticia ꝯserat. ¶ His oībꝫ auctoritatibus claret ꝙ clericis nullo mō licet habere ꝓpriū. qd̄ si habuerint nō clerici erūt: nec clericatus tn̄ eis tollēdus est. ¶ Unde aug. ait in eodem sermone.

Clericatus nō tollat eis qui volunt habere aliquid ꝓprium.

CErte ego sum qui statuerā nulluꝫ ordinare clericū nisi q̄ mecū vellet manere: aut si vellet a ꝓposito recedereᵈ recte illi clericatū tollereᵉ. eccē in ꝯspectu dei ⁊ vr̄o muto ꝯsiliū qui volūt hr̄e aliqd ꝓpriū qbus nō sufficit deus ⁊ ecclesia eiꝫ maneāt vbi volūt ⁊ vbi possunt nō eis clericatū aufero. nolo hr̄e ipocritas. malūᵍ ec̄ qs nesciat. malū ē cadereʰ a ꝓposito. sꝫ peiꝫ est simulare ꝓpositū. Et post pauca. Si nō seruat foris sanctitatēᵏ dimidius cecidit. si intꝫ habue

dic dn̄ium esse apud clericos sicut dn̄ium reꝝ vniuersitatis est apud ciues. insti. de reꝝ diui. §. vniuersitatis. dicunt etiā pauperes dn̄i. q꞉ inde sustentant. e ¶ Cū ꝓpositus. ⁊ ꝯfirmatus. nā ante nō pōt administrare nisi sit remotus: vt ex̄ ꝺ elec. ꝙ sicut. in pte decisa. melius in. c. nihil est. in fi. f ¶ Si sciret. si. vij. q. i. oīs qui. ar. bonū ꝑ illis q̄ suis renunciauerit qd̄ semp p̄sumit illos iustam cām fouere. ⁊ est bonū si. ex̄ ꝺ nouo op. nūci. c. ij. g ¶ Quoniā velina. no. pluriū ecclesiaꝝ visitatiōnē vni ꝯmitti. ⁊ est ar. ꝙ rōne ꝓpinqtatꝫ aliquid statuit cōtra ius. sic ex̄ de postul. ad h̄. et sic rōne remotōis. lxiij. dis. cū lōge. h ¶ Cōstitute. vij. q. i. cōstituti. ꝫ. lxi. dis. obitū. i ¶ Melchiades. falsus est titulus q꞉ melchiades fuit p̄o an̄ siluestꝝ. ⁊ eiꝫ tpe est ꝯstātinus ꝯuersus xcvi. dist. in pal. ꝯstātinꝫ. k ¶ Futuraꝫ. romani. q̄ iperator est dn̄s totiꝫ mūdi. ꝺ. vij. q. i. in apibus. l ¶ Prime. videt̄ q̄ ꝙ ecclesia beati petri sit p̄or ecclesia bti iohannis apl'i latera. x. q. i. sanctoꝝ. sꝫ exponē p̄me petri. i. aplice. m ¶ Cōcederet. q̄ iperiuꝫ est apō ecclesiā romanā. vt. xcvi. di. in illa palea cōstantinus. n ¶ Sinodo nā an̄ euꝫ nō fuerūt generales sinodi ꝯgregate: vt xv. dis. c. i. o ¶ Basilicas. de cō. di. i. nemo. p ¶ Uidētes. matricibus. videt̄ q̄ ꝙ tn̄ matrices ecclesie olim habuerūt p̄dia ⁊ possessiōes. vn̄ videt ꝙ illa solēnitas q̄ in alienatōe reꝝ ecclesie seruari ꝑcipit. x. q. ij. casellas. ⁊ c. h̄ ius. tn̄ de maioribus ecclesijs intelligat. cū em̄ olim ecclesie erāt tenues ꝯ maior erat inqsitio adhibēda in alienatiōe. sed cū hodie augmētate sunt possessiōes ecclesie sufficit cōsensus capli ecclesie ad alienationē faciēdā. vt. i. q. ij. fine. q ¶ Apostoloꝝ. epi tenēt locū aplorꝫ: vt h. s. quo ad dignitatē. monachi quo ad renūciatio nē ꝓprioꝝ ⁊ cōmunē vitā. xvi. q. i. ex autoritate oīs sacerdos q̄ ad sacroꝝ dispensationē. xi. q. iij. absit. xci. di. in nouo. lxviij. di. quoruꝫ vices. a ¶ Ab epo. ex̄ de p̄ben. c. eps. b HAbebat. idigētibus. ar. ꝺ elemosinis fieri elemosinā xvi. q. i. decime. ⁊. c. tributa. c ¶ Cogitādū. ꝫ. i. q. vij. ꝯuenietibꝫ. ꝯ ibi dr̄ de futuris inqramus. ⁊ futuris casibus dēmus occurrere. vt. xxiij. di. i noīe. So. cautela nō ꝓhibet. sꝫ solicitudo nimia per quā cultus diuinus minuatur, xlvij. di. c. oēs. §. hi. d CErte. discedere. i. nō assumere ꝓpositū renūciādi: vt ibi. cadant a latere tuo ⁊c̄. e ¶ Tollerē. i. nō admitterem. f ¶ Ecce. ar. aliquem venire cōtra factum suum. xvij. q. i. cōsaldus. xxxv. q. ix. ꝙ qs xxij. q. iiij. in malis. et. c. iurauit. lv. di. penitētes. ff. de his qbus vt indig. tutorē cōtra. xxxij. q. v. horrēdus. ar. cōtra. vij. q. i. ꝙ̄ periculosum. viij. q. ij. dilectissimi. xvij. q. iiij. sunt q̄ opes. C. de transac. si causa. C. ꝺ captiuis et postlim. reuer. nec nos. C. ꝺ remis. pig. debitū. ff. de acq. hered. q̄ suꝑstitis. ff. de adop. post mortē. ꝯ ff. de fui. rus. p̄. ꝑ fundū. Io. Sol. qlibet pōt venire ꝯ factuꝫ suū vbi ē exp̄ssum in iure. alias nō. Bar. g ¶ Malū hoc. s. h ¶ Cadere. id est nō assumere. i ¶ Malū. i. occasio mali q꞉ rei familiarꝫ cura sine pctō vix pt exerceri. xxv. di. qlis vel intellige ꝓprie. peiꝫ em̄ est ꝑ ipocrisim peccare ꝙ̄ manifeste: vt ex̄ de here. cū ex iniūcto. ff. ꝺ ritu nup. palā. ⁊ plus est veneno occidere ꝙ̄ gladio. C. de malefi. l. vnica. ⁊ plus est ꝑsuadere ꝙ̄ cōpellere. ff. de fuo corrupto. l. i. §. vlti. ⁊ sic nō ob. xxxij. q. iiij. nemo. k ¶ Sanctitatē. i. minus ꝑiculum est esse manifestū ꝙ̄ occultū. ⁊ sic nō est ꝯtra. xxxij. q. iiij. nemo

dicit ibi q tolerabilior est culpa si lateat ⁊c.
E Piscopi. vel acquisitis de pprio. vel dic acquisitis nō occasiōe eccle sie. vt ex ꝺ testa. q: nos. m ❡ Habēt. de hoc dicemus. j. e. q. iiij. c. i.
n ❡ De puisiōe. clerici de rebus mobilibus nihil pōt dare in vltima volū tate nisi h̄ sit ecclesie ꝯsuetudo: vt ex̄ de testa, ad hoc, ⁊. c. relatū. §. licet.

tpe apostolorꝫ quorꝫ canon iste est. x ❡ Aut seruos. quos pōt facere heredes ⁊ liberos. a ❡ In causas. i. litigare cogant.
E X his. indiget. q: de rebus ecclesie nō debet quis pasci si habet ppria. vt. i. q. ij. clericos. ⁊. c. pastor.
E Piscopus. hoc. c. habes. x. q. ij. eps. b ❡ Usibus. hic ostē dit q necessi tate clerici de bēt esse ꝯtēti s. vt habeant victū ⁊ vesti tū. ⁊ ita restr tur h̄ necessi tas ad natu re necessitatē et ē ar. ꝯ eos q dicūt se p pter necessi tatē hr̄e plu res ecclesias

o ❡ De frugib⁹. nō dū pcepti. ar. ff. que admo. vsufru. amit. si vsufructuarius. in fi. imo etiā de pcepti nō pōt cōdere testm̄ ꝯ de testa. q: nos.
M Anifesta. faciet p inuentariū: vt xxviij. di. ꝺ siracusa ne.
q ❡ Qui circa. i. vi cedn̄is: vt. lxxix. di. volumus. ⁊. c. se. qui erit testis am̄istra tiōis sue. s; alij erūt testes vite sue: vt. s̄. ij. q. vij. cū pastoris.
S Int manifeste. i. distincte.
s ❡ Dn̄ice. i. eccl'ie.
t ❡ Probant. ex h̄ c. ⁊ in aut. de ec. ti. §. interdicimus. col. ix. ff. ꝺ dona. inter vi ꝫ et vx. q̄nus mutius C. eo. ti. etiā videt q semp res acq̄site p̄su mant esse de bonis ecclesie nisi pbet ꝯ triū. ar. C. arbi. tu. si defunctus. ibi eñ dr̄ q tutor q nihil ante habebat postea p in dustriā suā mlta po tuit fuisse lucratus. vnde pupill⁹ cogit pbare illas suas es se. tu dicas q si eps vel alius platus p mixtim vtit reb⁹ su is ⁊ ecclesie cū nō sit facta distictio cogē tur heredes epi pba re res illas eccl'ie nō esse. sicut vxor cogit pbare res aliq̄s nō esse mariti: q: pmi scue vtit rebus mari ti vt suis. vel aliter distinguas si certuꝫ est q eps habuit p pria añ epatū tūc in cūbit ecclesie on⁹ p bādi res acq̄sitas es se tm̄ de rebus eccle sie. ar. i. q. iiij. c. i. ⁊. ij. vel dic q si p⁹ mor tē epi ecclesia inuenit in possessiōe rerꝫ tūc heredibus incūbit p batio. s; si heredes sunt i possessiōe tūc ecclesia pbabit: vt. j e. q. v. c. i. in fi.
v ❡ Aut filios. s̄. xx viij. di. ꝺ siracusane. ꝯ. sed h̄ pmittebat

rit simulationē totus cecidit. Nolo vt habeat necessitatē simulādi. Scio q̄uo hoīes amant clericatū. nemini eū tollo nolenti mecū cōiter viuere. ❡ Ecōtra alie sunt auctoritates q̄bus ꝯcedit hr̄e ppria: nō solū alijs s; etiā epis. ❡ Unde in ꝯci. legit agathēsi. De reb⁹ pprijs vel acq̄sitis epi relinquāt suis hr̄dibus.

E Piscopi de rebus pprijs vel acq̄sitis[l] vel q̄cquid de pprio habēt[m] heredib⁹ suis si voluerint dimittāt vel derelinquāt. Quicq̄d vero de puisiōe[n] ecclesie sue fuerit: siue ꝺ agris siue ꝺ fru gibus[o] siue de oblatiōibus oīa in iure ecclesie reseruare cēsuimus. ❡ Item ex ꝯcilio martini pape. De eodem.

M Anifesta[p] aūt debent esse q̄ ad ec clesiā ptinent his qui circa[q] epos sunt p̄sbyteris ⁊ dyaconibus. vt si epo cōti gerit inopinat⁹ trāsitus: res ecclesie nul lo mō possint minui ⁊ perire. Neq3 eñ res pprie epi iportunitatē patiant p rebus ecclesie: vt nec ecclesia damnū in currat. nec eps in suis rebus p rebus ec clesie pscribat. ❡ Idē statutū est i ca nonib⁹ aplōrꝫ in q̄bus legit. De eodē.

S Int manifeste[r] res pprie epi si tm̄ habeat ppās ⁊ manifeste dn̄ice[s] res vt potestatē habeat de pprijs mori ens eps sicut voluerit: ⁊ q̄bus voluerit derelinq̄re. ne sub occasiōe ecclesiasti carꝫ rerꝫ ea que epi pbant[t] esse interdi cant. fortassis eñ aut vxorē h3 aut fili os[v] aut ppinquos aut seruos[x]: ⁊ iustū est hoc apud deū ⁊ hoīes. vt nec eccl'ia patiat detrimentū ignorātia rerꝫ ponti ficis: nec eps vel eius ppinqui sub et⁹ obtētu ecclesie pscribant: ⁊ in cās[a] inci dant qui ad eū ptinēt. mortisq3 eius in iurijs infament. ❡ Itē ex eisdē canoni bus. Ex rebus ecclesie si episcopus in diget sibi ⁊ suis necessaria sumat.

E X his autē quibus eps indiget si tm̄ indiget[b]: in suas necessitates ⁊ pere grinorꝫ fratrꝫ vsus ⁊ ipse pcipiat. vt nil possit ei oīno deesse. Lex eñ dei pcipit vt q̄ altario deseruiūt pascant ex ipso. ❡ Itē ex cōcilio anthioceno ca. xxxv. Res ecclesiasticas eps dispēset.

E Piscopus[c] eccl'iasticarꝫ rerꝫ habe at potestatē ad dispensandū erga om nes qui indigēt cū summa reuerētia et timore dei. pticipet aūt ⁊ ipse q̄bus in diget si tm̄ indiget tā in suis q̄ in fratrꝫ qui ab eo suscipiunt necessarijs vsib⁹[d] pfuturis. ita vt nulla qualib3 occasiōe fraudent iuxta sanctū aplm̄ sic dicētē. Habentes victū ⁊ vestitū his ꝯtenti su

mus. q si ꝯtētus istis minime fuerit: cō uertat aūt res ecclesie in suos domesti cos vsus ⁊ eius cōmoda vel agrorꝫ fru ctus[e] nō cū p̄sbyterorꝫ dyaconorūq3 cō scientia[f] ptractet: sed eorꝫ potestatē do mesticis suis aut ppinq̄s[g] aut fratrib⁹ filijsq3 cōmittat: vt p hmōi psonas oc culte res ledant eccl'ie: sinodo puincie penas iste psoluat. Si autē ⁊ aliter ac cusat eps aut p̄sbyteri q̄ cū ipso sunt. q ea q̄ pertinēt ad ecclesiā: vel ex agris vel ex alia qualibet ecclesiastica facul tate sibimet vsurpēt: ita vt ex hoc pau peres affligant. criminatiōibus vero ⁊ blasphemijs tā sermo p̄dicatiōis q̄ hi qui dispensant taliter exponant. ⁊ hoc oportet corrigi a sctā sinodo id qd̄ cō decet cōprobare. ❡ Itē ex canonibus aplōrꝫ. Res ecclesie sint in ptāte epi.

P Recipimus vt in ptāte sua epus res ecclesie habeat. Si eñ anime hoīm p̄ciosiores[h] sunt illi credite: mul tomagis[i] oportet eū curā de pecunijs agere ita vt ptāte eius indigētibus oīa dispensent p p̄sbyteros[k] ⁊ dyaconos. et cū timore ⁊ omni solicitudine mistrē tur. Ex his aūt q̄bus idigēt ⁊c. vt sup̄. ❡ Cū ergo[l] in cōcilio agathēsi ⁊ marti ni pape ⁊ in canonib⁹ aplōrꝫ dicat. sint manifeste res epi pprie cū i eisdē cano nibus ⁊ in ꝯcilio antioceno p̄cipiat vt eps pticipet res eccl'ie si tm̄ indiget nō ne patēter ostendit q eps libere habe at ppria. Dicendo eñ si indiget rebus ecclesie notat eū hr̄e ppria q̄ forte suis necessitatib⁹ nō sufficiūt. Quo ergo[m] clericus si ppriū habere voluerit cleri cus nō erit. ⁊ eps habēs ppria nō solū nō desinit eps esse: verꝫ etiā cunctas ec clesiasticas facultates in sua iubet ha bere potestate. Sed notandū[n] est epos oriētales vxores habere ⁊ filios. quos dā autē ex nostris ptibus cū in laicatu siue in minoribus ordibus ꝯstituti ha beāt vxores ⁊ filios siue morte vxoris interueniēte siue ꝯtinētia pari voto ser uata ad sacros ordines accedere: his oībus ꝯcedit habere ppria ad suos et suorꝫ vsus: q̄ autē ab infantia sacre mi litie traditi sunt nullo mō permittit eis hr̄e ppria: q: nulla est eis excusatio p prietatis. nisi forte retinēdo sua a sum ptibus ecclesie abstineāt: qd̄ fieri posse psp er testat dicēs. De his q̄ ita infirmi sunt: vt reb⁹ suis renūciare nō possint.

T Ali aūt[o] qui tā infirmi[p] sunt vt pos sessiōib⁹ suis renūciare nō possunt. si ea que accepturi erāt dispēsatori[q] re

c ❡ Fructus. q̄ res mobi les nō pt da re sine ꝯscien tia cleri sui.
f ❡ Cōsciētia. j. e. q. ij. c. sine et. c. alienati ones.
g ❡ Propin q̄s. s̄. lxxix. di. decēter.
P Recipi m⁹. Pre ciosiores. j. xvi. q. vij. c. i.
i ❡ Multo magis. si. est qd̄ dicimus ex q̄ mulier cre dit se viro de corpe suo: di gnū est vt cre dat ei de do te restituēda. vñ nō tenet vir dare fide iussorē de do te restituēda nisi vir labe ret in faculta tibus. vt ex̄ ꝺ donat. inter virꝫ ⁊ vxo. p vras. ⁊. C. ne fideiuss. do. den. l. i.
k ❡ Presby teros. s̄. lxxx ix. di. c. volu mus.
l ❡ Cū ergo. in ꝯcilio cō cludit q cleri ci pōt habe re ppria.
m ❡ Quo q̄. mō q̄rit de ꝯ prietate illorꝫ c. s̄. e. nolo. ⁊ s̄. c. expedit.
n ❡ Sed no tandū est. ma le soluit, sed

Ibi vt dixi. s. in principio q̄ōnis.
Alii autē. hic p̄tz q̄ si clerico sufficiūt ꝓpria: nō habebit ecclīasti-
ca. vt. xvi. q. i. q̄m quicquid. i. q. ij. clericos. ꝛ. c. pastor. ꝛ. j. c. si p̄uatū.
x. q. iij. cauendū. sed cōtra, nemo suis stipēdijs cogit̄ militare: ex̄ de si
monia. cū sit romana, ꝛ qui altario deseruit ꝛc. vt. s. c. ex his. so. b. c.
de cōsilio lo-
quit̄ vl' ō de-
ric̄ vagabū-
dis: vel loq̄-
tur de oblati
onibus q̄ il-
lis nō sūt cōi
cāde vel p̄nt
habere eccle-
siastica bōa
nō vt sibi re-
seruēt: sed vt
distribuant
paupibus.

linquāt. nihil habētibus^r ꝯferēda sine peccato possident sua. q: ꝛ ipsi q̄ōam- mō relinquūt sua q̄n ꝓprijs ꝯtēti reb⁹: nihil eoꝝ q̄ labori vel ordini suo debe- ri arbitrant̄: accipiūt. ¶ De rebus v̄o ecclesie querit̄ an liceat eas ꝑ p̄bendas diuidi vt annuos redditus quisq̄ sibi specialiter vēdicet: hoc nō posse fieri ar gumento ꝛ auctoritate ꝓbat̄. Clerici successores sunt eoꝝ de q̄bus dr̄. Mul titudinis autē credentiū erat cor vnū ꝛ anima vna: necesse est ergo vt eoꝝ cōse- quant̄ vitā: quoꝝ in ecclesia gradū am ministrant. Non ergo aliqd̄ ꝓpriū sibi vendicabūt: sed erūt illis oīa cōmunia ¶ Item vrbanus papa. Res ecclesie quasi cōmunes ep̄us dispenset.

Res ecclesie nō quasi ꝓprie^s sed q̄ si cōmunes ꝛ dn̄o oblate cū summo ti- more nō i alios q̄ in p̄fatos vsus sunt fideliter dispēsande. ¶ Itē ex sinodo rome habita ab eugenio pp̄. Nō liceat ep̄o res eccl'ie in ꝓprios vsus ꝯuertere

Nulli ep̄oꝝ liceat res immobiles aut mobiles de subiectis plebib⁹ alijsq̄ pijs locis in ꝓprios vsus habe- re: ne maiores enormiter^t locupletent̄. et minores tali facto paupes inueniant̄ Cōtra agens auctoritate canonica co- artatus existat. ¶ Si ergo res ecclesie nō quasi ꝓprie sz quasi cōmunes sunt habende: cū de cōmuni null⁹ dicat hoc meū^v est: nec de rebus ecclesie hec mea est: pōt aliquis dicere. ne videat̄ nō imi tari charitatē eoꝝ in qua nulli eoꝝ ali- quid erat ꝓpriū: sed erāt illis oīa cōia. ¶ His ita r̄ndet̄. Sicut perfectiōe cha ritatis manēte s̄m discretionē eccl'iaꝝ distributio fit ecclesiasticaꝝ facultatū dū alijs possessiones huius ecclesie ad dispensandū cōmittunt̄ ex quibus licz res ecclesie oībus debeāt esse cōes. pri- mū tn̄ sibi ꝛ ecclesie sue deseruientibus necessaria ep̄us subministret. reliqua q̄ supsunt fideliū vsibus ministraturus. ita ꝛ p̄bende ecclesiaꝝ eadē charitate

p ¶ Infirmi. s. animo.
q ¶ Dispēsa tori. s. suo. vl' dispensatori id est ep̄o.
r ¶ Nil habē tibus. i. pau peribus. xvi. q. i. c. si.
s Res eccle sie. ꝓprie si. q̄ de rebus eccl'ie emisti equū vel ali- ud: nō est tuū sed dicas q̄ illud solū de ricoꝝ ē qd̄ ꝓ babili rōne cōsumunt: vt s. c. expedit. et. j. c. si p̄ua- tū. ꝛ. c. q. ij. si- ne exceptiōe quicq̄d enim habes sup il- lud q̄ sufficit tibi illud vio lēter detines vt. s. di. xlvij sicut.
t Nulli. e- normiter. ar. q̄ ep̄s de iure vnius ec clesie pōt de trahere ꝛ alij cōferre dum- mō alij eccle sie grauia dā na nō infligat: vt. j. c. q. ij. bone. q̄d iuris sit dicemus ibi. ꝛ. xvi. q. iij. §. quod autē.
v ¶ Si ergo. h' meū. falsum dicit. nā res que cōis est aliq̄bus oīm illoꝝ est: vt. ff. de ritu nup. illō. vnde h' verbū suū am biguū est ꝑ toto ꝛ ꝑ pte. ꝛ q̄ iurat suū nō esse: iurabit etiā sibi cōe nō esse. ff. de v. sig. si pupillus. §. vlti. ꝛ cū q̄s legat seruos suos tā illi q̄ ex toto sui sunt q̄ q̄ ꝑ pte intelligunt̄ legati. vt. ff. ō le. iij. si q̄s suos. si aūt est aliq̄d vniuersitatis vel ciuitatis illō nō est cuiuslibz. j. c. q. ij. q̄ manumittit̄.
a ¶ Expēdat. miꝝ est quare. g. nō inducit capi tulū q̄ possessiōes ecclesie p̄nt diuidi, q̄ lōge melius ad ꝓpositū faciūt vt. j. q. ij. q̄squis. ꝛ. c. sepe fit. ꝛ. x. q. ij. casellas. ꝛ. xvi. q. i. possessiōes, et. q. iij. dici. ar. ō. j. q. ij. vobis. x. q. iij. vnio. ꝛ. s. c. q: tua. ꝛ. c. necia.
b Si priuatū. pōt intelligi. si. i. q̄uis. priuatū. i. sepatim aliq̄d eccle siasticū possidemus, nō tn̄ illud est nostꝝ quoꝝ ꝓcuratione. i. q:

tn̄ illius ꝓcuratio nobis est cōmissa. vel dic priuatū. i. ꝓpriū.
c ¶ Nō il la n̄ra sunt. i. a nobis recipiēda ꝛ retinēda.
d ¶ Procuratōez. q̄ plati dicunt̄ ꝓcuratores reꝝ eccl'iasticaꝝ vt h. ꝛ. xiiij. q. i. §. i. q̄nq̄ dicunt̄ dn̄i. vt xvi. q. i. ꝛ tpis. q̄nq̄ defensores. xvi. q. i. i canonib⁹. q̄nq̄ p̄res. vt. lxviij. di. quoꝝ vices, nō tn̄ h̄nt generalē ꝛ liberā admistrationē sicut ꝛ ꝓcurator cesa ris. vt. ff. de of. ꝓcu. ce. l. i. modicū tn̄ do- nare p̄nt: ex̄ ō dona. ceteꝝ. tn̄ loco dn̄i ha bent̄ cū bene admi- nistrāt. loco p̄donis cū male. vt. ff. ꝑ ēpt, q̄ fundū. §. si tutor.

manēte p̄ſ ꝛ religiose p̄nt distribui nec tūc rebus ecclesie vt ꝓprijs sed vt cōi- bus vtilitatibus deſuituris: vt ex his q̄ sibi assignata sunt: primū sibi necessa ria ꝑcipiat. si qua v̄o suis necessitatib⁹ supsunt in cōes vsus ecclesie expēdat^a. ¶ Vn̄ aug. ad bonifaciū. De eodem.

Si p̄uatū^b possidemus qd̄ nobis sufficiat nō illa^c nostra sunt quoꝝ ꝓcuratione^d q̄ōammodo gerimus. nō ꝓprietatē nobis vsurpatione dānabi- li vēdicemus. ¶ Ostensum est q̄nō li- ceat clericū h̄re ꝓpriū ꝛ q̄nō nō. Item q̄nō res eccl'ie ꝑ p̄bēdas diuidi possint

n Nunc querit̄ si sacerdotes ali- qua de rebus ecclesie dedisse noscunt̄: an his qui eas acce- perint: aliqua firmitate cōsta bunt. Qd̄ res ecclesie nullo mō distra- hi possunt ꝛ distracte possideri: multis auctoritatib⁹ ꝓbat̄. ¶ Ait enī stepha nus papa. Ecclesie pecunias auferens dānat̄ vt homicida.

Qui xp̄i pe- cunias^f ꝛ ecclesie aufert fraudat^g et rapit^h: vt homicida^i in cōspectu iudi cis deputabit̄. ¶ Itē pelagi⁹ hostilio ep̄o. Quicq̄d de sacris vasis vel mini- sterijs a quolibet clerico vsurpatū fue- rit ecclesie restituat̄.

Augusto no- stre sedis notario suggerēte didi- cimus. q̄ ei dilectio tua directis apici- bus indicasset quosdā ō clero tuo ꝛ ma xime parrochiaꝝ ad te pertinentiū nō pauca sacrata vasa vel misteria distra- xisse ꝛ aliqua hmōi ꝑpetrasse q̄ a religi- oso aliena sunt ꝓposito: charitatē ve- ro tuā vt hoc cōpetēti solicitudine de- beat insequi vel vlcisci. n̄re p̄ceptionis auctoritate cupis cōmuniri^k. qua de re p̄sentibus mandamus affatibus: vt cō petēti viuacitatis instantia q̄cquid de sacratis vasis vel misterijs a quolibet clericoꝝ vsurpatū vel distractū esse cō- pereris: sine cuiusq̄ more interuētu exi gere nō dubites. ꝛ eccl'esiasticis vsibus reformare. ¶ Item bonifacius papa.

Nunc q̄rit̄. ali enatio est oīs ꝯtus ꝑ quez dominiū trāsfert̄: vt C. de fundo do. l. i. sz h' largius sumit̄ alie natio. q: nec obliga ri p̄nt res eccl'e. ꝛ q̄d sub se ꝯtineat h' no- mē alienatio, dr̄ ex̄ ō Q. ij. re. ec. nō alie. c. nulli. in aut̄. ō nō alie. aut ꝑmu. col. ij. §. nos g̃. ꝓhibēt res eccl'e alie nari: vt. j. c. sine. x. q. ij. h' ius. ꝛ res cesarij. ff. de le. i. apō iul. §. vl. sz excipiunt̄ q̄tu- or casus. cā necessita tis: vt si ōbitū vrget vt i illa. l. h' ius. cā pi etatꝭ ꝑ redēptiōe ca ptiuoꝝ vl' alimonia paupeꝝ. vt. j. c. auꝝ. cā vtilitatis. vt. j. c. sine exceptiōe. cā in- cōmoditatꝭ vel mio ris vtilitatꝭ: vt. j. c. terrulas. alie ecc'ie p̄nt assignari. sed he ad has q̄tuor p̄nt redu ci. res tn̄ eccl'ie q̄ ser- uādo seruari nō p̄nt citra aliquā solēni- tatē alienant̄: vt. C. ō admi. tu. lex q̄ tuto res. §. vl. C. q̄n ō cie, op⁹ nō est. l. vl. xcvi. di. bn̄. sz alie res ec- clesiastice cū solēni- tate alienāde sunt. ꝛ olim q̄dē duo ō vici nis ep̄is intererāt. ꝛ de cā alienatōis co- gnoscebāt ꝛ subscri- bebāt: vt. x. q. ij. ca- sellas. in fi. ꝛ. j. c. q̄cūq̄ suffragio. ꝛ. xvij. q. iiij. null⁹. sz hodie sufficit ꝯsensus ep̄i ꝛ capl'i. vt. j. c. c. sine. ꝛ si res sit modica ꝛ necessitas magna nō ē necessa- rius ꝯsensus capl'i. vt. j. c. terrulas. in reb⁹ mōasterioꝝ alienādis reqrit̄ cō- sensus abbatis ꝛ capl'i ꝛ ep̄i. j. c. abbatibus. xvij. q. iiij. in vēditiōibus. idē i eccl'ijs parrochialib⁹ vbi etiā ꝯsensus sacerdotꝭ requirat̄. j. c. placuit. x. q. ij. si q̄s ep̄s. facta alienatio ꝯ p̄dictā formā nulla est. lz sit in casu licito. vt. j. c. sine. sed cū p̄scripta forma facta: ꝛ etiā in casu nō ꝯcesso tenet ipso iure. ar. de his q̄ fi. a p̄la. sine cō. ca. cū vos. extra ō emp. ꝛ ven. cū dilecti. sed si dam nosa fuerit ecclesie restituit̄. extra de in inte. resti. c. i.
Qui christi pecunias. large sumit̄. vt. s. i. q. iij. ꝑ totū.
g ¶ Fraudat. occulte.
h ¶ Et rapit. vi.
i ¶ Homicida, etiā est sacrileg⁹. vt. j. c. pri.
Augusto. cōmuniri. cū tn̄ ꝛ illud ō iure cōi posset facere. ꝛ sic est ꝯ id qd̄ dicit lex supfluū est postulare qd̄ lex indulsit, C, de thesau. l. vnica, sed sit

ſideo.q: plus timet̃ quod ſingulariter pollicetur q̄ quod generali ſponſio/ne ⁊c.vt.xxiij. diſtinctione q̄ q̄.

n Ulli.qḋ ſemel eſt deo cõſecratū etiã licet ſit alienū poſtea nõ fiet ꝓpha/nū.vt.xvij.q.iiij.q̄ſti.ff.ḋ re.diui.inſti.ar.ꝫ.š.di.liiij.ex antiq̄s.⁊.c.ſi eq̄ns.

m ¶ Cõſecrat̃.i.dat̃.

n ¶ Uel animal.aliud ab hoĩe, alĩs ſequeret̃ q̄ homo nõ eſſet aĩal.

o ¶ Sanctū ſctõꝝ.i. ad vſum ſanctoꝝ ſa/cerdotū pertinet.

p ¶ Inuadit. q̄ qui fuū eccleſie inuadit ſacrilegus eſt.ſꝫ for/te nõ eſt.ſed reputat̃ ſiľe.š.e.c.i.

q ¶ Excõicet̃.q̄ non oĩs ſacrilegus ipſo iure eſt excõicatus. vt.j.c.pri.de h̃ dixi xi.q.iij.canonica.

Q Uicūq̄. a quo/cūq̄.ille q̄ cõue/niẽdus eſt qui rẽ ec/cleſie qualitercunq̄ detinet licꝫ exhibeat auctorem ſuū: vt. j. xvi.q.i. in canonib⁹ ſed diſtingue an rem mobilẽ detineat.vel imobilẽ.vt.C.vbi in rẽ act.l.ij.et̃ vt li. nõ cõteſ. qñ frequẽter. et hoc intelligas qñ quis ſuo noĩe aliq̄d poſſidet vt tũc ſemꝑ poſſeſſor ſit cõueniẽ/dus:⁊ tũc nõ eſt ne/ceſſe vocari illū cui⁹ auctoritate poſſidet ſec⁹ eſt ſi alieno noĩe poſſidet.vt et̃ vt lit. nõ cõteſ. qñ frequẽ/ter. Itẽ h̃ ſcias q̄ lꝫ ꝯuẽtus rei vẽdicatio/ne poſſit dñm noĩa/re:nõ tñ ꝯuẽtus poſ/ſeſſorio iudicio vt h̃

s ¶ Seu abbatib⁹. inuitis.

t ¶ Cõſenſu. cõſen/ſus eñ ꝑlati nõ ob/ſtat clericis repetẽti/bus res ecclie:vt. j. e.nõ liceat. ſꝫ quare nõ eſt ille tutus qui ab imperatore poſſi/det.vt.C.de quadri. ꝑſcrip.bene.cū iuſte poſſidet q̄ auctore ꝑ/tore poſſidet:vt.ff.ḋ acqui.poſ. iuſte. ſed dicas iſtud obtinere in rebus ꝑuatoꝝ.q: nec eccleſia tuta eſt ſi rẽ recipit ab ipera/tore niſi eã ꝑſcripſe/rit.vt.xvi.q.iij.placuit.i.

Quicq̄d a dño cõſecrat̃ ad ius ꝑtinet ſacerdotū.

Nulli liceat ignorare [m]omne qḋ dño cõſecrat̃[m] ſiue fue/rit hõ vel aĩal[n] ſiue ager vľ q̄cq̄d ſemel fuerit cõſecratū ſanctū ſctõꝝ[o] erit dño et ad ius ꝑtinet ſacerdotū. ꝓpter qḋ in/excuſabilis erit oĩs homo qui dño vel eccleſie cui cõpetũt:vaſtat:aufert: inua/dit[p]: vel eripit. ⁊ vſq̄ ad emendationẽ eccleſieq̄ ſatiſfactionẽ vt ſacrilegus iu/dicet̃. ⁊ ſi emendare noluerit excõicet̃[q].

¶ Itẽ grego.papa.vij. Excõicationi ſubiaceat q̄ ꝑdia eccleſiaſtica inuadit.

Quicunq̄ militũ vel cuiuſq̄ ordi/nis vel ꝓfeſſionis ꝑſona eccleſi/aſtica ꝑdia a quocūq̄[r] rege vel ſecula/ri ꝑncipe vel ab epĩs inuitis ſeu abba/tibus[s] aut ab aliq̄bus eccleſiaꝝ rectori/bus ſuſceperit:inuaſerit.vel eoꝝ cõſen/ſu[t] tenuerit:niſi eadẽ ꝑdia eccleſijs reſti/tuerit: excõicationi ſubiaceat. ¶ Itẽ pius papa. Sacrilegij crimen incurrit qui predia eccleſie vexat.

Predia diuinis vſibus tradita q̄/dã humanis vſibus applicãt.⁊ deo no/ſtro cui tradita ſunt ea ſubtrahũt: vt ſi/bi inſeruiãt.Quapropter ab oĩbus illi/us vſurpationis cõtumelia depellẽda eſt:ne ꝑdia vſibus ſecretoꝝ[v] celeſtiū de/dicata a quibuſdã iniuſtibus vexent̃[x]. Qḋ ſi q̄s ꝑſumpſerit vt ſacrilegus[y] iu/dicet̃. ¶ Itẽ anacletus pp̄. De eodẽ.

Qui abſtulerit patri[z] vel matri ali/quid diceteq̄ hoc peccatū nõ eſſe homicidij ꝑticeps eſt. Pater noſter ſi/ne dubio eſt deus qui nos creauit.ma/ter võ noſtra eccleſia eſt q̄ in baptiſmo nos regenerauit.Ergo qui ſibi pecuni/as chriſti ⁊ eccleſie rapit:aufert:⁊ frau/dat:homicida eſt. ¶ Itẽ iobes pp̄.iij. In quadruplū reſtituat qui res eccleſie inuadit.

In antiquis eccleſie ſta/tutis decretū eſt vt qui aliena inua/dit nõ exeat ĩpunitus. ſed cū multipli/catiõe[a] oĩa reſtituat. vnde in euãgelio ſcriptū eſt. q̄ ſi aliquid defraudaui red/do quadruplū.Et in legib⁹ ſeculi cau/tum habet̃. qui rem ſubripit alienã ⁊c. vt infra in auctoritate[b] euſebij pape. ¶ Item grego.ad cõſtantiam reginã

Predia.ſecretoꝝ.i.eccleſie.

x ¶ Uexent̃.iniuſte.nã ad tributa ⁊ ſer/uitia tenent̃.xi.q.i.ſi tributū.vel expone vt ibi dixi.

y ¶ Sacrilegus.pena ſacrilegij eſt ſm legẽ. ff.ad.l.iuľ. pecu.ſacrilegij. alia eſt ſm canoñ.xvij.q.iiij.per totum.

Qui abſtulerit patri.homicida eñ eſt qui nõ paſcit patrem vel matrem vt.xxij.q.iiij.inter cetera.⁊.lxxxvi.diſ.nõ ſatis. in fi.

In antiquis,multiplicatiõe,ar.penã pecuniariã poſſe ab eccleſia infligi xvi.q.v.ſi q̄s cuiuſlibet.xxiij.di.q̄ q̄.extra de arbi.dilecti.in fi. extra de reli.do:ꝯſtitutus.in fi.ar.ꝫ.j.e.fraternitas.vbi de h̃ dr̃.⁊ et̃ de pe/nis.ſuã.ſed illud põt intelligi de eq̄tate canonica.h̃ de rigore iuris,

b ¶ In auctoritate.j.e.in legibus.

Cum deuotiſſimã.intercedit papa ꝓ eccleſia apḋ reginã.ſicut ali/bi apḋ ꝑnci/pẽ: vt. xcvij. diſ.eccleſie.

gallie. Pro tenore ſecularium legū pu/niant̃ inuaſores reꝝ eccleſiaſticaꝝ.

Cum deuotiſſimã[c] dominã ſciam ď celeſti vita atq̄ remedio anime ſue ſe/dulo cogitare: culpã me cõmittere ve/hemẽter eſtimo:ſi ea que ꝓ timore om/nipotẽtis dei ſunt ſuggerenda ſiluero. et te ſanctiſſimã de eccleſiaſtica pace ſe/dulo nõ cõmonuero. Nimis me iulia/ni fratris ⁊ coep̄i noſtri ꝓclamatio nu/per cõtriſtauit: maxime cū ville ſue vi/delicet eccleſie a neq̄ſſimis ꝑdonibus ſint dep̄date atq̄ nocturnis incendijs more fuꝝ cõbuſte. ⁊ dum ijdeꝫ maligni/tur̃ noſtri ꝑdeceſſoris bonifacij decre/ta ꝓ emunitate[d] illud emendare nolue/rint. ⁊ dū ſeculi leges[e] hec eadem ita ſe habere voluerint. lege vulgari[f] teſte in qua ſic ſcribit̃. ſi quis manu armata vſ/q̄ ad quatuor hoĩes in vicum alterius ad malefaciẽdū venerit: ille qui prior[g] eſt ꝓ illicita ꝑſumptione cõponat[h] ſoli/dos nongẽtos:ſequaces võ eius vnuſ/quiſq̄ ſolidos.lxxx. ſi vero[i] incendiū fe/cerit ſibi nonies cõponat. ſi vero ꝑdam in quadruplū reſtituet. Si ſeculi leges talẽ iuſticiã[k] habere voluerũt. lex diui/na cur inferior eſſe debebit.cū in ipſius veritatis ꝑſentia a zacheo collaudatū ſit q̄ ſi aliq̄d defraudauit ĩ quadruplū reſtitueret̃. ⁊ q: ſummū in rebus bonū eſt iuſticiã colere:ac ſua iura cuiq̄ ſua/re ⁊ ĩ ſubiectos nõ ſinere qḋ poteſtatis eſt fieri:ſed qḋ equū eſt cuſtodiri.qḋ et vos diligere ⁊ oĩno cõfidimus cuſtodi/re. Quapropter excellẽtie veſtre menſe nouẽbrio ꝑſentis ãni ſcḋa indictiõe pe/trū fratrẽ ⁊ coep̄m noſtꝝ a gremio ſan/cte romane eccleſie trãſmittemus.vt fra/tribus eiuſdẽ ꝓuincie in vnū cõgrega/tis ⁊ imunitas ⁊ ꝑſumptio ⁊ ſacrilegiū canõica auctoritate ⁊ vr̃a regia[l] digni/tate talẽ terminū accipiãt. ne poſt hac mẽbra dyaboli filij neq̄ in ſancta eccle/ſia te etiam ibi regnãte talia ꝑſumant.

¶ Itẽ euſebi⁹ papa. Eccleſie res ſub/ripiẽs in decuplū qḋ abſtulit reſtituat.

In legib⁹ ſeculi[m] cautū habet̃. qui rẽ ſubripit alienã illi cui res direpta eſt in vndecuplū q̄ ſublata ſunt ſibi re/

d ¶ Pro emu/nitate. viola/ta. ⁊ dr̃ emu/nitas priuile/giū quo gau/det ecclia: vt ĩ ambitu ſuo non fiat pug̃ vel inſult⁹ vľ rapina ꝑ. xl. vel. xxx.paſ/ſus. vt. xvij. q.iiij.ſicut an/tiq̄tus. q̄ aũt pena ꝓ emu/nitate ecclie leſa ſit ſoluẽ/da.hẽs.xvij. q.iiij. ſi quis cõtumat.

e ¶ Leges.ſ. lumbarde.

f ¶ Uulgari. ſ.lumbarda. xxiij.q.viij. ſi q̄s mẽbroꝝ. et.c.peſſimã.

g ¶ Qui pri/or eſt. nã tot ſũt iniurie q̄t ſunt iniuria/tes:vt.ff.ḋ in iur.ſi plures. et iõ pena v/nius nõ libe/rat alios. ff. ad.l.aquiľ. itẽ mela.§. ſꝫ ſi plures.

h ¶ Compo/nat. inſti. de act.§.oẽs.ꝫ. vbi dr̃ q̄ nul/la pena dꝫ ex/cedere q̄dru/plū.So.qui/dã dicunt q̄ pena legalis nõ põt exce/dere quadru/plū. ſed cõuẽ/tionalis põt meliusdicas q̄ legalis et ꝯuẽtionaľ in infinitũ põt extẽdi ſm q̄li/tatẽ negocij vel delicti.ſed ſi habet̃ reſpectus pure ad rem ipſam tũc ſufficit pena quadrupli.ar.C.de ſer.fu.quicūq̄.⁊.l.ſi q̄s ſeruū. ⁊ licet hec lex nõ teneat tñ ex ea argumẽtat̃ h̃ greg.ſic et̃ de iudi.nouit.

i ¶ Si vero incendiū.incẽdiarius eſt ipſo iure excõicatus nec prius abſoluat̃ q̄ ſatiſfaciat ⁊ iuret ſe ammodo id nõ factuꝝ.xxiij.q.viij.ſi q̄s mẽbroꝝ.⁊.c.peſſimã.⁊ ſi fuerit denũciatus.ammodo nõ põt ab/ſolui niſi a papa.vt et̃ de ſen. excõ. ma.ſm leges capite punit̃. ff.de penis capitaliū.§.nõnunq̄,vbi dr̃ q̄ ſi q̄s intra opidū vel ꝓpter in.i.

stituant. ꝛ in lege diuina legit. maledictus oĩs qui trãsfert terminos[n] proximi sui. Talia ergo nõ p̃sumãt absq̃ vltione nec exerceant absq̃ dãnatiõe. Proinde si q̃s ecclesiasticas oblatiões ꝛ qḋ deo cõsecratũ est rapuerit: vel cõsenserit facientibus: vt sacrilegus iudicet. et in quadruplũ[o] dãnũ restituat: ꝛ canonice peniteat. ¶ Ecõtra grego. scribens aug. angloꝫ ep̃o de his qui furtim aliq̃d auferũt de ecclesia. Sine augmẽto sibi ablata ecclesiam recipere oportet.

FRaternitas tua ex p̃sona furis pensare põt qualiter valeat corrigi: sunt eñ quidã q̃ habentes subsidia furtũ perpetrãt. ꝛ sunt alij qui hac in re ex inopia[p] delinquũt. vñ necesse est vt quidã damnis: quidã vero v̄beribus[q] corrigant. ꝛ cuꝫ paulo districtius agit ex charitate agendũ est: ꝛ nõ ex furore: qꝛ ipsi hoc p̃stat qui corrigit ne gehẽne ignibus tradat. Addis etiã quo augmẽto ea que furto de ecclesijs abstulerint reddere debeãt: sꝫ absit vt ecclesia cũ augmẽto[r] recipiat qḋ de terrenis rebus videt amittere: ꝛ lucra de damnis q̃rere. ¶ Vex illud eusebij de legũ seueritate illud grego. de ecclesiastica intelligit mãsuetudine dictũ. ¶ Itẽ deusdedit ep̃o mediolanensi. Non sunt alienãda in episcopatu acq̃sita.

REs in ep̃atu acquisitas[a] sacerdotibus nulla est alienãdi licẽtia. ¶ Itẽ ex sexta sinodo vniuersali. Vasa sacra nisi p redẽptiõe captiuoꝝ nõ sunt aliẽnãda.

APostolicos[b] ꝛ paternos canones renouãs hec sancta ꝛ venerabilis vniuersalis sinodus diffiniuit neminẽ p̃rsus episcopũ vẽdere vel vtcunq̃ alienare cimilia ꝛ vasa[c] sacrata: excepta cã olim ab antiquis canonibus ordinata: videlicet p redẽptione captiuoꝝ[d]: sed nec tradere salaria ecclesiaꝝ in emphiteotica pacta: nec alias rusticas possessiões venũdari. ac p hoc ecclesiasticos reddit[9] ledere quos ad ppriam vtilitatẽ ꝛ ob escam paupe rũ ꝛ peregrinoꝝ sustentationẽ esse decernim[9]. Et paulo post. Quisquis autẽ post hãc diffinitionẽ nostrã cõtrariũ q̃d huic sancte sedi ꝛ vniuersali sinodo agere temptauerit: deponat[e] vt p̃uaricator diuinaꝝ reꝝ ꝛ p̃ceptoꝝ. cassata videlicet oĩno que facta est in scriptis vel sine scriptis ab ep̃o venditione vel emphiteotica traditione vel alia qualibꝫ alienatiõe cimilioꝝ ꝛ salarioꝝ locorũ. Qui vero perceperit aut emerit aliq̃d ex p̃dictis cimilijs ꝛ salarijs et nõ restituerit ecclesie iterꝫ que ecclesie sunt et nõ reddiderit ad incidendã cartam venditiõis vel emphiteoseos sit anathema vsq̃ dũ fecerit quod ab hac sancta sinodo et vniuersali cõfirmatũ est. Si autẽ ep̃s cõuictus fuerit cõstruxisse[f] monasteriũ de ecclesiasticis redditibus tradat[g] eidẽ ecclesie ipsum monasteriũ ¶ Item grego. domno messano episcopo. Pro redemptione captiuoꝝ sacra vasa nõ p̃hibent alienari.

ET sacroꝝ canonum et legalia statuta permittũt ministeria ecclesie p captiuoꝝ esse redemptione vendenda. ¶ Idez demetrio et valeriano clericis firmianis. Res ecclesie licite impendũtur p captiuoꝝ redemptione.

SAcroꝝ canonuꝫ statuta et legalis permittit auctoritas licite res ecclesiasticas in redemptiõe captiuoꝝ impẽdi et ideo cũ edocti a vobis sim[9] ante annos. xviij. famũ ep̃m ecclesie firmiane duodecim libras argẽti de eadẽ ecclesia p redemptiõe vestra ac patris vestri passiui fratris et coep̃i nostri nũc: tunc vo clerici necnõ et matris vestre hostibus impẽdisse atq̃ ex hoc vos habere quandã formidinẽ: ne hoc qḋ datũ est a vobis quolibet tp̃e repetat. huius p̃cepti auctoritate suspitionẽ vestrã p̃ui dimus auferẽdã cõstituẽtes nullã vos exinde heredesq̃ vr̃os quolibet tp̃e repetitiõis[h] molestiã sustinere nec a quoq̃ vob aliquã obijci qḋꝫ. ¶ Idẽ. Res desolate ecclesie nõ p̃ponant captiuis.

micitias. vel ob p̃dam aliquid exusserit: igne cremat. sed si villã cõbussit leuius punit. ꝛ. ff. de incen. qui edes. Jo. nõ inuenio q incendiarius sit ipso iure excõmunicatus nisi incendiarius ecclesie. vt extra de rap. in lr̃is. b. k ¶ Iusticiã colere. insti. de iusti. ꝛ iure. §. p̃cepta iuris. l ¶ Regia. g̃ femina põt esse iudex. vt hic. et. xxxiij. q. iiij. si quos xv. q. iij. §. i. ar. 9. xxxiij. q. vlti. mulierẽ. C. de arbi. l. vlti. sed dic vbi cõsuetudo est hñi possunt iudicare vt extra ð arbi. dilecti. I ¶ In legib[9] seculi. in lõbardia ꝛ gotica ꝛ salica. ñ in romana. n ¶ Termios sm leges punit talis: pena. l. aureoꝝ. vt. ff. ð termino ammoto. l. i. ꝛ. ij. o ¶ Quadruplũ. vt in illo q̃druplo rei persecutio cõputet. vt insti. vi bo. ra. in p̃n. sed in furto est rei p̃secutio p̃ter penã furti: vt insti. de obli. que ex delic. in fi. ꝛ est. s. lxxxix. dis. decenter. p ¶ Fraternitas. ex inopia. in delicijs iopia ñ excusat vt h. et. xxxij. q. iiij sicut sancti[9]. ff. ð ritu nup. l. palã. xxxij. q. v. ita ne. xxij. q. ij. faciat. ar. cõtra. de cõ. di. v. discipulos. et. dis. i. sicut. extra de fur. sed si quis p necessitatẽ q̃d dã dicit q potius dꝫ hõ mori q̃ furari. hñanius est dicere q summa necessitas excusat. ex ð re. iur. c. qḋ nõ est. vñ h nõ fuit tãta necessitas q̃ posset excusare. q ¶ Verberibus. h generale est vt v̄beribus castigent qui sunt inopes: vt. ff. de iur. om. iudi. si q̃s id. §. in seruos. ꝛ. ff. de in ius voc. l. vlti. j. e. q. §. libertus. xiiij. q. vi. si res aliena. alio etiam mõ puniunt nobiles q̃ ignobiles. vt. xxiiij. q. i. qui ɔtra. r ¶ Cũ augmẽto. sꝫ in naturali ꝛ illegitimo ne sit. cõtra. s. dis. lxxxix. decenter. xvij. q. iiij. q̃squis. j. e. q. v. c. penul. ꝛ. s. e. in antiq̃s. ad hoc rñdit quidã si vult libere p̃do vel fur restituere rem anteq̃ cõueniat penã euitat. h falsuꝫ est. qꝛ nõ sufficit raptori restituere rẽ ad euitãdã penã: vt. ff. vi bo. rap. nõ pdest. vel dic q ecclesia nõ petet penã. sꝫ iudex ex officio eã infliget ꝛ dabit ecclie cui sanctitas ignoscẽdi gloriã derelinq̃t. C. de epi. ꝛ cle. si q̃s. ꝛ est ad h̃ bonifa ar. xxiij. q. iij. §. i. in fi. vel dic q põt petere naturale augmẽtũ. i. interesse. sꝫ innaturale nõ põt. vel dic q nõ põt petere interesse qḋ est ex̃ rẽ: vt si forte occasiõe rei sublate: familia vl pecora mortua sunt: illḋ nõ põt petere sicut nec emptor. vt. ff. de ac. emp. ꝛ vẽ. si steril. §. cũ p vẽditorẽ. Vel põas casuꝫ sic q̃sitũ fuit si aliq̃s ɔfessus fuit se furtũ fecisse sacerdoti suo an in pnia deberet ei iniũgi vt reꝫ illã restitueret cũ pena. Rñ. q nõ. ꝛ sic ɔ̃ria nõ tãgũt casuꝫ.

a RES acq̃sitas. occasiõe ecclesie: vt j. e. q. v. sicut.

b APostolicos. et p id est.

c ¶ Vasa. s. x. q. ij. hoc ius. cõtra.

d ¶ Captiuoꝝ. ꝛ alijs causis.

e ¶ Deponat. h est pena male alienantiũ res eccl̃e: vt. j. e. q̃sq̃s ꝛ. c. nõ liceat. ꝛ. c. statuimus. sꝫ ɔ̃ ex̃ de rebus ec. nõ alie. si q̃s ex̃ de ele. q sicut. i fi. ff. ð al. iu. mu. ex hoc edicto. §. si q̃s alienauerit. ex q̃bus oĩbus habes q suffic̃ si statim reddit ecclesiã indẽnẽ. posset dici h vex esse quo ad h vt exinde ñ possit vlteri[9] ɔueniri. sꝫ ñ q̃ ad h ne p hmõi mala alienatiõe ab admĩstratiõe rmoueat. Item ar. ɔ̃. ff. vi bo. ra. nõ pdest. vbi habes q nõ suffic̃ p̃doni ad penã euitãdã rẽ rstituere. Itẽ suffi cit sel dolũ cõmisisse vt. ff. ðpositi. l. i. §. si rẽ depositã. Jo. ego sto illi decre. si quis p̃sbyteroꝝ. Bar.

f ¶ Cõstruxisse. ledẽdo ecclesiã p̃orẽ. p̃t eñ ɔstruere dũ tñ nõ ledat eccl̃iam. j. e. si ep̃s. ꝛ. c. bõe. rei tradet g̃ ecclia vt hẽat in ipsa ius p̃ronat[9] qḋ habet ex edificatiõe vel fundatiõe. xvi. q. vij. q̃cũq̃. ꝛ. c. decernim[9]. ꝛ. c. filijs ex̃ de ec. edi. ad audientiã. vl aliqḋ honestũ fuitiũ. ex̃ de iur̃pa. p̃terea. vl ob alia tp̃alia. ex̃ ð camo. i eccl̃ijs. xvi. q. ij. sane. ꝛ ẽ ar. q acq̃sita ð reb[9] eccl̃ie põt ecclia vẽdicare. vt. j. e. q. iiij. sacerdotes. ꝛ. q. vl. fitũ. sꝫ q̃d si clicus ð peculio eccl̃ie in pprio solo edificet. tũc v edificiũ solo cedere. ff. ð re. diui. inuñ. sꝫ dicas in fauorẽ eccl̃ie solũ edificio cedẽ. xvij. q. iiij. q̃sti. ꝛ h est sp̃ale i ecclia. q si res cõparet ð bõis eccl̃ie ẽ statim facta eccl̃ie vt h. vt ex̃ ð pecul. cleri. c. i. ꝛ. c. si q̃s. idẽ est in milite. C. ð rei vẽ. si vt pponis. ꝛ i pupillo. C. arbi. tu. l. iij. ꝛ i vxore. vt. ff. de dona. inter virꝫ ꝛ vx. vxor.

g ¶ Tradat. i. subijciat. j. xiiij. q. vi. cõperimus. xvij. q. iiij. q̃sti. ɔ̃. vbi habes q res cõsecrata nõ dꝫ restitui. sed suppler laico ꝛ ad pphanos vsus. ꝛ lꝫ h dicat q dꝫ subijci p̃ori eccl̃ie nihilominus tñ ep̃s p̃t ecclesiã vnã alij subijcẽ cui vlt. ar. ex̃ ð exce. p̃. si c vnire. R.

SAcroꝝ. repetitiõis. qꝛ qḋ ex cã pietatis impẽdit nõ repetit. C. ð nego.

Sicut oīno graue est frustra ecclesiastica misteria venūdare sic iteꝝ culpa est imminēte hmōi necessitate res maxime desolate eccl'ie: captiuis suis[f] ꝓponere: ⁊ in redemptiōe eoꝝ cessare. ¶ Que vō penitētia huiuscemodi inuasoribus atq̄ ꝓdonibus qui vasa sacra ⁊ reliqua diuio cultui dedicata pollutis manibus arripiūt ⁊ quasi ꝓphana ꝯtractāt sit indicēda. Nicolaus papa diffinit scribēs frontario burdegalēsi archiepō. **Inuasoribus reꝝ ecclesiasticaꝝ que penitētia sit iponēda.**

De viro nephando burgādo noīe qui rabie insana cōmotus dyabolicis se irretire laq̄is nō dubitauit. atq̄ gentiliū more ꝑ abrupta itinera ⁊ cōpita[k] insidiās vobis in vr̄e ecclesie villa vna cū clericis vr̄is manētibus ⁊ ppl'm salubribus instruere dogmatū monitis decertātibus. paneq̄ spūalis vbi vacua hoīm corda reficiētibus atq̄ laudabile salutis ꝓprie desideriū habētibꝰ sancta aplo'ꝝ petri ⁊ pauli limina visitare collectis malicie sue seq̄cibus iniquitatisq̄ cōplicibus nepharias inuasiōes et depdatōes violētas inferre demoniaco ausu ꝓsumpserit vt ⁊ epl'e vestre textus eloquit' sacꝝ altare sacraq̄ dn̄ici corpis ⁊ sanguis vasa insup ⁊ sanctū chrisma pollutis arripe manibus quasi vilia ⁊ ad vsum cōmunē apta ꝓsumpserit dilectio vr̄a nos cōsuluit[a] si ipse vel qui cū eo in tā ipio scelere ⁊ iniquo fuerūt: ad penitentiā qn̄q̄ gr̄a attracti diuina venire voluerint. quo eos penitētie vinculo cōstringatis: nostre institutiōis censurā exposcere curastis. De q̄bus si tm̄ ita est: iubemus cū ad penitentiā reuerti accelerauerint. vno anno ex̄ ecclesiā dei cōsistere cuius sacratissima vasa extra ritū fidei christiane diripiēdo: auferre nō dubitauerūt. scdo vō anno ante fores[b] ecclesie sine cōmunione maneāt. tertio vō anno ecclesiā dei intrēt ⁊ inter audiētes[c] astent sine oblatione nō manducātes carnē neq̄ bibētes vinum ꝓter natalis ⁊ resurrectiōis dn̄ice dies. quarto ꝓterea anno si his ꝑ oribus tribus eoꝝ fructuosus fuerit penitētie labor: cōmunioni fideliū restituant'. totaq̄ mētis intentōe spondētes[d] talia se vlterius nunq̄ facturos. corpꝰ et sanguinē dn̄i suscipe merean't. ⁊ vsq̄ ad septimū annū tribus i hebdomada diebus sine esu carniū ⁊ vini potatione penitētes maneāt. ¶ Itē ex cōcil. leonis pape quarti. **Res ecclesie epus vsurpare vl' alienare nō ꝓsumat.**

Monemus ⁊ irrefragabiliter affirmamus vt nullus epōꝝ vel sacerdotū rem tituli[e] sui vsurpare ꝓsumat. sed neq̄ salariū a xp̄ianis sanctis locis oblatū cā amicitie vel timoris aut muneris ꝓtēptet auferre. ne ecclesia dei ad nihilū redigat'. Qd̄ qui facere ꝓsumpserit: epūs vel sacerdos canonicā sine dubio subeat vltiōez: ⁊ qd̄ ecclesie iniuste ablatū est reddere[f] cōpellat'. ita vt deinceps nullas vires ꝑ his ad litigandū[g] vel possidēdū habere possit. ¶ Itē ex historia eusebij cesarien' epi. c. xij. **Epo vel abbati res ecclesie alienare nō licꝫ.**

Quisquis epūs vel abbas de salarijs epi vel monasterij transferre quicq̄ in principū manus vel etiā alij ꝑsone cōferre voluerit irritū sit qd̄ datū esse cōstiterit sm̄ canonem sanctoꝝ aplo'ꝝ qui dicit oīm ecclesiasticaꝝ reꝝ epūs habeat solicitudinē. ⁊ dispēset eas tanq̄ deo cōtēplante. nō autē illi liceat fraudare quicq̄ ex illis vel cognatis[h] vel ꝓpinquis donare que dei sunt: q si paupes fuerint vt paupibus largiat'. sed nō sub hoꝝ occasiōe q̄ sunt ecclesie defraudent'. q si calliditate vsus excusationē ꝓtenderit epūs damnū facere et nil ad ꝓfectū agꝝ vel locū existere. nec sic principibus tribuat' ager vel locus: sed clericis vel agricultoribus: q si calliditate vsus fuerit pnceps ⁊ a colono[i] vel a clero agꝝ emerit: sit irrita vēditio et restituat' epō vl' monasterio. epūs vel abbas hoc faciēs abijciat'[k] tanq̄ q̄ disꝑsit q̄ nō collegit. ¶ Itē simachꝰ papa. **Predia ecclesie nō liceat pape alienare**

Non liceat pape[l] ꝓdiū ecclesie alienare aliquo mō ꝓ aliqua necessitate nec in vsufructū rura dare. nisi tantūmodo domus q̄ in quibuslibet[m] vrbibus nō modica impēsa sustentant' qua lege oēs custodes astringant' vt donatoꝝ: assensatoꝝ: venditoꝝ: honorē pdat. et qui subscripserit anathema sit cū eo qui dederit vel acceperit nisi restituat'. Liceat etiā q̄buslibet ecclesiasticis ꝑsonis cōtradicere: ⁊ cū fructibus[n] alienata reposcere: quod nō mō in apostolica seruādū est ecclesia: veꝝ etiā in vniuersis ecclesijs per ꝓuincias quidē dicit'

ges. alimēta. nisi forte fuerit ꝓstatus. ff. de ręl. si quis. §. hec actio. ⁊ in alio casu. C. de nup. pan̄ ē. h tm̄ ꝓstatio nō valet: q: ecclesia tenet' redimere: vt j. c. pxi. si vero priuatus redemisset ꝓcium datū repeteret sine distinctiōe sm̄ quosdā. ⁊ h redēptus opas ꝓstabit ecclesie per quinquēniū. C. de capti. l. ij. et vlti. Itē nunq̄d hoc de quolibet capto veꝝ est ita. Sed nunq̄d de capto in maleficio. qd̄ videt'. lxxxvi. di. nō satis. xxiij. q. v. c. i. ⁊ c. reos. ⁊. xiiij. q. vi. si res aliena. ar. ꝯ. i. q. i. iubemus. tm̄ si ꝓuatus dat pecuniā ꝓ redēptiō calicum bene eā repetit. vt. C. de cap. l. vlti.

Sicut suis. potius suis q̄ alijs subueniat. subueniet tm̄ cūctis. lxxxvi. dis. nō satis. xlij. di. quiescamus. sed qui dicunt' h captiui. dic q si ab hereticis vel gētilibus capti sunt vel a talibus vbi timet' periculū corpis vel anie. tales tenet' redimere ecclesia et etiā quilibet priuatus. lxxxvi. di. nō satis. ⁊. j. c. auꝝ. ⁊. xxiij. q. iij. nō inferēda.

De viro. ⁊ cōpita. cōpitū est locus vbi plēs vie cōcurrūt. lviij. di. sicut.

a ¶ Cōsuluit. que sit pena taliū qui inferunt iniuriā clericis dū insistunt diuinis obsequijs. hēs. xvij. q. iiij. §. qui aūt. C. de epis. ⁊ cler. si quis in hoc genus.

b ¶ Ante fores. sed nōne in pmo anno est extra ecclesiā. sed dic q: i primo anno stet extra cimiteriū qd̄ violauit ⁊ i scdo anno int' fores eccl'e.

c ¶ Audientes. ⁊ nō cōicantes. vt. xxxiij. q. ij. latorē.

d ¶ Spondētes. sacrilegos argue cogēdos se nunq̄ facturos sile. sic. xxiij. q. viij. pessimaꝫ. ⁊. c. si q̄s mēbroꝝ. vt dixi xi. q. iij. cū aliquis.

Monemus. tituli. i. spectātē ad ecclesiā suā nō auferret alij ꝓpria auctoritate. nā ⁊ tutor ⁊ curator punit' q̄ aufert alij rem pupilli sui: vt. C. vnde vi. meminerint. in fi.

f ¶ Reddere. ipse ergo q̄ alienauit pōt ꝯueniri vt h. ⁊. j. c. statuimus. ⁊ duobus. c. se. Itē ⁊ possessor pōt ꝯueniri: vt. s. c. augusto. ⁊ not. s. c. quicūq̄. et s. c. aplicos. cū eīm eccl'ia hꝫ in optiōe quē velit ꝯuenire si primo cepit vnū cōuenire. ⁊ postea velit aliū cōuenire nō fit ei ꝓiudiciū aliqd̄ ꝑ electionē. vt. C. si tutor vel curator. l. vlti. sed q̄d si ecclesia est cōsecuta ius suū a possessore. nunq̄d adhuc pōt ꝯuenire ipsum q̄ alienauit nō videt'. q: bona fides nō patit': vt bis idē exigat'. ff. de reg. iur. bona fides. q autē adhuc possit ipsum ꝯuenire est ar. j. e. vulterane. ⁊. c. statuimus. ⁊. c. epūs. ⁊. c. dyaconi. ⁊. ff. de pet. here. nec vllā. §. vl. rn̄. aut eccl'ia agit ad penaꝫ aut ad interesse. si ad penā pōt agere adhuc ꝯ alienantē. q: pena vnius nō liberat aliū: vt. s. c. cū deuotissimaꝫ. si agit ad interesse nō pōt. Itē querit' si ecclesia cōsecuta est suuꝫ ius a possessore an teneat' cedere actiōēs quā hꝫ ꝯ alienantē. Rn̄. nō. q: q̄ frōte pōt petere cessionē qui ex ꝯtumacia sua cōdēnat'. vt. ff. de admini. tu. si plures. ⁊. ff. de tu. ⁊ ra. dis. l. i. §. nūc tractemus.

g ¶ Ligādū. ar. est h q̄ ille q̄ male alienauit rē ecclesie nō pōt repetere eā.

Quisq̄s. cognatis nisi victum ⁊ vestitū. vt. lxxxvi. di. nō satis. ⁊. xvi. q. i. si cupis. i fi.

i ¶ Colono. licꝫ eīm colonꝰ tradat alij possessiones nō ideo pdet eccl'ia possessionē. C. de acq̄r. p os. l. vlt.

k ¶ Abijciat' mitius cū eo agit'. j. c. siq̄s q̄libet. et. q. v. si epūs.

Non liceat. pape. h simachus successori suo legē iponit vt iperator suo. j. xvi. q. i. q: inexta. sed qualiter h potuit cū nullus mortaliū papā possit diiudicare ex̄ de elec. innotuit. nec inferior supiorē. xxi. di. inferior. xl. di. si papa.

sed certe licet sit solutus legib⁹ tñ sm̄ legē viuere d₃. ff. de le. ꝑnceps.
m ¶ Quibuslibet. videt̄ ꝗ ꝙ ad hāc accusationē quilibet admittat̄ extra de rebus ec. nō ali. si q̄s. ⁊ in aut. ō nō alie. aut ꝑmu. in fi. ⁊ no. xvi. q. vij. filijs. ⁊ xvi. q. i. cōstitutū. n ¶ Cū fructibus. h̄ aduerte ꝙ fruct⁹ ꝑsūt peti. sciēdū ē ꝙ si agit̄ ꝑ interdictū aliq̄d ad petēdū rē cū fructibus tūc restituent̄ fructus oēs pcepti a tpe eo q̄ est ꝓpositū interdictū nisi interdicto vū vi. in quo veniunt oēs fructus pcepti a tpe deiectiōis, vt. ff. ō interdic. l. interdicti. ff. de vi ⁊ vi ar. l. i. §. et dic. si autē agit̄ rei vē. aut possessor fuit bone fidei aut male fidei. si bōe restituet oēs fructus pceptos a tpe litis ꝯtes. vl' q̄ culpa sua nō sūt pcepti. s₃ añ lit. ꝯtes. pceptos nō tenet̄ restituere. s₃ tñ extātes vt C. de rei ven. certū est. isti. de of. iudi. §. post ichoatā. si fuit possessor male fidei tā perceptos ꝙ quos pcipe potuit tenet̄ restituere vt ē ꝯ de resti. spo. grauis. et. ff. ō rei vē. si nauis. ⁊ C. de rei vē. certū est. si autē malefidei possessor titulū habuit tunc excusat̄ a pcipiendis ꝓpt̄ titulū. vt. C. ō rei vē. si fundū. nisi sit ita ꝙ ille ti. habeat̄ ꝓ nō titulo: vt cum q̄s emit ꝯ interdicta leg̃. vt. C. ō agric. quē ad. li. xi. ⁊ alios casus hēs notatos. ff. qō me. cā. s₃

secularē brachiū est recurrendū. vt. i. q. vij. patet. Itē vbicūq₃ nō agitur ad depositionē ⁊ generaliter vbicunq₃ agit̄ ad denūciationē. extra de simonia licet heli. sed vbicūq₃ agit̄ ad depositionē nō ꝓcedet ammonitio. ex̄ de accu. qualiter. ad q̄d eñ admoneret̄ tunc cū sufficiat ad depositionē ꝙ homo semel d̄liq̄rit. xxv. di. ꝑmū. nō ob. ex̄ ō accu. si q̄s. q₂ loquit̄ ibi i denūciatiōe. Itē nō obstat. ij. q. vij. si q̄s erga. q₂ loquit̄ ibi ō ill' causis q̄ nō inducūt depositionē. v. q. iiij. i loco.

cōuenire. ¶ Idem. **Qui res ecclesie vēdidit ad altare nō audeat accedere.**

Indigne ad altare[a] domini ꝓperare permittit̄ qui res ecclesiasticas audet inuadere aut iniuste possidere: aut iniqua vel iniusta defensiōe in eis perdurare. de quibus tāta debet esse ꝓuisio: vt vindictā ammonitio[a] ꝓcedat: et res vsurpatas iniuste qui abstulerit: aut qui iniuste ablatas retinet: equitate patrocinante legibus restituat. Quod si neglexerit: ⁊ necessitas cōpulerit: demū ꝑ donem sacerdotalis districtio maturata[b] percellat: valde eñ iniquum et ingens sacrilegiū est: vt quecunq₃ vel ꝓ remedio peccatoꝝ: vel ꝓ salute acre quie animaꝝ suaꝝ vnusquisq₃ venerabili ecclesie ꝯtulerit: aut certe reliquerit ab his q̄bus maxime seruari cōuenit. i. christianis ⁊ deū timētibus hominib⁹ in aliud transferri vel cōuerti ꝑmittat: ꝓpterea qui hoc nō preuiderit ⁊ aliter ꝙ scriptū est ꝑdia ecclesie tradita petierit vel acceperit vel possederit: nisi se cito correxerit: quo iratus deus animas percutit anathemate feriat̄: sitq₃ accipienti ⁊ donanti ⁊ possidēti anathema. et instituti[c] pene cōtubernio assiduum. nec aliquo se ante tribunal christi obstaculo muniat: q₂ religiosis animab⁹ ad substantiā paupeꝝ derelicta cōtra fas ⁊ sine aliqua pietatis cōsideratiōe dispergit. ¶ Itē nicolaus papa adoni viennensi archiepō. **Excōmunicent̄ qui principū auctoritate res que dant̄ ecclesie surripiūt.**

De rebus[d] ecclesie que semel deo ꝯtribute atq₃ dedicate sunt: ⁊ postea sub occasione cōcessionis principū a q̄busdā inuadunt̄ atq₃ diripiūt̄ sancimus: vt prius cōsulatis principē ad resecandam tā ꝓsumptiuam factionē: ⁊ est cognoscēdū vtrū illius sit cōcessio an inuasoris fuerit ꝓsumptio. Quod si principis inordinata fuerit largitio ipse sit princeps ꝓ emēdatiōe redarguendus. si aūt inuasoris declarat̄ ꝓsumptio vsq₃ ad emendationē excōmunicatiōis sit vindicta cohercendus. ¶ Itē gelasius iustino archidyacono ⁊ faustino defensori. **De rebus ecclesie nō est aliquid alienandū.**

Vobis[e] eñ ⁊ vestre fame cōsulentes duximus: vt pōtificis vestri loco vobis cū ab eodem[f] aliquis subrogetur qui eius nomie pariter vniuersa disponat: quatenus omnia ꝑdia ad vestrū reuocetis studiū. nec cuiq₃ clerico ꝓ portione sua aliquod solū ecclesie putetis esse deputandū: ne per incuriā ⁊ negligentiam minuat̄: sed omnē pensionis summā ex omnibus ꝑdijs rusticis vrbanisq₃ collectā ad antistitē deferatis ex qua tū collectiōe habeat̄ ratio quid ad causas[g] vel expēsas accedentiū necessitatū opus esse perspicit̄: vt de medio sequestret̄: ⁊ quatuor portiones[h] vel de fideliū oblatione vel de hac fiāt modis omnibus pensiōe: ita vt vnā sibi tollat antistes: aliā clericis ꝓ suo iudicio ⁊ electiōe dispartiat. tertiā pauperibus sub omniū cōscientia faciat erogari. fabricis vero quartā que cōpetit ad ordinationē pontificis erogatione vestra decernimus esse pensandā. si qd forte sub annua remanebit expensa electo ydoneo ab vtraq₃ pte custode tradat̄ enthecis. vt si maioꝝ[i] emerserit fabrica: sit subsidio qd ex diuersis tēporibus diligētia poterit custodiri: aut certe emat̄ possessio que vtilitates respiciat cōmunes. ¶ Itē maiorico sereno ⁊ iohānī epis. **Diuini muneris pticipatiōe priuet̄ q ecclesiastica priuilegia calcat.**

Qui diuinis ⁊ humanis legibus inciuili[k] dānatiōe calcatis ⁊ reuerentia religionis abiecta vel ecclesiastica priuilegia calcare cōtendunt: vel vbilibet in paupeꝝ ꝓsilire dispendiū nec hm̄oi saltē cōmoniti cōuictiq₃ nequiciam sopire cōsentiūt: atq₃ illata sacris rebus detrimenta resarcire merito diuini muneris participatiōe sunt priuandi: ⁊ hm̄oi perceptiōe careant qd sacrilegis ausib⁹ habuere despectui. Celestinus vō ꝑsbyter fratris ⁊ coepi nostri sereni qui cōtra pontificale iudiciū ꝯtraq₃ apostolice sedis mādata ꝓrumpens supradictis cōmunionē sacrāministrare ꝓsumpsit: cū nō potuerit ignorare[l] sententiā ꝓprij sacerdotis ab offi

b ¶ Maturata. id ē mature ꝓlata. j. xvi. q. i. in canonibus.
c ¶ Instituti. i. destinate talibus.
D ¶ De reb⁹. vt ꝑus ar. est h̄ ꝙ auctoritas maioris excusat. xxviij. di. diaconi. ⁊ lxiij. dis. salonitane. s₃ nō est h̄ verū vt. s. e. q̄cūq₃. ⁊ l₃ h̄ dicat̄ ꝙ pnceps sit redarguend⁹ bñ pōt excōicari. xi. q. iij. si autē nobis. s₃ q̄liter agi pōt ꝯ illū q̄ recepit possessionē vel a pncipe vl' ab alio cū scriptū sit in lege nō videor vi possidere si recipio possessionē ab illo quē scio eē in possessiōe. ff. vti po. si duo. §. nō videor. et ar. ex̄ ō rest. spo. cū ad sedē. s₃ h̄ qō hodie expufflata est ꝑ id qō est ex̄ ō resti. spo. sepe cōtingit.
V ¶ Vobis. eps iste fuit remotus ab administratiōe tpaliū sed nō spiritualiū.
f ¶ Ab eodē. isto eñ remoto ab administratiōe refuat̄ vt ipsi⁹ auctoritate administratores eligant̄.
g ¶ Quid ad cās. s. vt expēse pus educātur q̄ facte sūt in colligēdis fructib⁹ qō gen⁹ deductiōis null⁹ casus ipedire pōt ff. fam. her. fund⁹. ff. ō pet. hē. si a dño. §. fruct⁹. i decimis sec⁹ vt ex̄ ō dec. cū homines. s₃ ci dist. quā hēs ex̄ de deci. pastoralis.
h ¶ Portiōes. ar. ꝙ ꝑdia ecclīaꝝ nō debēt diuidi ꝑ ꝑbēdas vt no. s. q. pri. §. vl. sed h̄ nō est verū: h̄ aūt ideo ꝓhibent̄ diuidi. q₂ clerici fuerūt suspecti. s₃ vbi nō sūt suspecti bñ diuident̄ vt melioret̄ ꝑ eos possessiōes. vt. j. e. sepe fit. nā diligētius tractant̄ res ꝓprie ꝙ cōes: vt. xlvij. di. §. necesse. ⁊ C. qui ⁊ q̄. qrta ps de. l. vl. li. x. i ¶ Et si maior. optimū ar. ꝯ ꝓpositos ecclesiaꝝ vt nō possint allegare sterilitatē tpis vel incursum hostiū si ꝓcedētibus annis fuerūt vberes āni. sic nec coloni. sic. ff. loca. ex ꝯducto. §. si vno. ꝯrū h̄ signat̄ x. q. iij. vnio. sed ibi soluit̄.
Q ¶ Qui diuinis ⁊ humanis. in ciuili. i. impia.
l ¶ Ignorare. sic. s. xvi. di. ꝙ dicitis. s. i. q. i. si q̄s a simoniacis. ⁊ xxxvi

I ¶ Indigne. ad altare. q₂ nec oblatio eius recipit̄: vt. s. e. et partis. de viro. ⁊ etiā a sacramētis ecclīe est suspēsus: vt. xvij. q. iiij. q̄squis.
a ¶ Ammonitio. ar. ꝙ ammonitio semꝑ ꝓcedet vindictā vt h̄. ⁊. ij. q. vij. accusatio. ⁊ c. se. ⁊. xi. q. i. petimus. sed verū est hoc cū agit̄ ad penā excōmunicationis. q₂ nemo excōmunicandus est nisi ꝓcedat ammonitio trina. vt. xvi. q. vij. oēs decime. ⁊ xvij. q. iiij. de ꝑsbyteroꝝ. et ex̄ ō sen. excō. sacro. Itē ⁊ in illis criminib⁹ ꝓcedet ammonitio vbi ad

q.ij.nullus.ð.di.xx.si decreta.ð.lxxxvij.di.c.vlti. xvij.q.ij.c.vlti. ad idē ē nā iste si vellet pbare se ignorasse.ð.lxxxij.di. pposuisti.in fi.ꝛ.i.q.i. si q̄s a symoniacis.ꝛ ex̄ de elec.innotuit.in fi.sed qualiter pbabit se ignorasse. Rñ. pbabit q̄ð fuerit in alia puincia: vt extra de testi.ex tenore.ꝛ.C.de ꝯtrahē. stipu.optimã.vel etiã pprio iuramēto: vt.xxxiiij. q.ij. in lectū.

lige laicos non esse cōpellendos ad reparationē fabrice: sed tñ clericos.vt.x.q.i.decernimus. c ¶ Testificatiōe. ar. ꝙ res semper sunt gerende in illoꝝ p̄sentia quoꝝ interest.vt.viij.q.i.l c.x.

De redditibus.triennio.licet iste episcopus per triennium possederit res mobiles ecclesie nō tamen vsucapiebat eas.qꝛ furtum cōmisit in eis. x.q.ij. c. vlti.

Vulterane.reuocent. C. si tutor vel cura.inter.l. vlt.

n ¶ Emptoribus.ð. x.q.ij.hoc ius porrectum.in fi.§.qui vero res.sed ꝯtra. xvi. q.iij.vniuersas.C.ð euic.si fundus.so.ð capitulū loquit̄ de pos.bonefidei.cōtraria de pos.malefidei sed ad hoc obijcitur malefidei dicit̄ qui cōtra legum interdicta mercat̄. C. de agricolis. queadmodum. Rñ. q̄tum ad hoc est malefidei ꝙ nō vsucapit. sed q̄tum ad hoc est bone fidei ꝙ habet recursum cōtra suum venditorem.

o ¶ Locū.ar. ꝙ sm priorē locum ꝛ maius meritū cōferēde sunt dignitates. vt j.c.pxi.ꝛ.ð.dis.i.ius militare.ꝛ.i.q.ij.clerici.ꝛ.lxxv.dis.c.vlt. vt ille gradu ceteros antecedat quē stipēdia longiora et labor prolixior fecit anteire.vt.C. de off. ma.off.l. nemo.lxi. dis.c.i.ꝛ.c. miramur et stipendioꝝ ratio habēda est.vt. ff.de re mili.nō omnes. in prin.ar.ꝯtra. xvi. q.vij.omēs decime. et extra de cōsti.cum omnes.

Concesso.sedulitate.ar.ꝯtra clericos existentes in scolis vt nō debeāt percipere eccl'iastica stipendia.vt. xvi. q. i. generaliter.ꝛ.j. c.caritatē. ar.ꝯtra. xxxij. di. si qui vero.

Quatuor.doceat ar.per vnum factum pbari aliud et causam pbari p effectum. qꝛ per reparationem fabricarū pbat̄ quod bene sit expensa quarta fabrice.ꝛ sic.xviij. dis. peruenit.sic.C.ð ad mini.tu.l.lex que. in fi. Item ex his omnibus capitulis col

cio ptinus eccl'iastico repellat̄: vt nullus ecclesie mistroꝝ ꝯ pōtificalia instituta venire cōtendat. ¶ Idē eisdem.

Vulterane eccl'ie actus vel primonium qð hacten᷑ cōpim᷑ destitutum et post dānatōēꝫ eucharisti quo fuerat depꝛauāte dispersum: cure vestre decreuim᷑ esse delegandū. vt diligētia q̄ vos p vtilitate eccl'ie estimam᷑ eē vigilātes p̄dia culture restituatis antique. et reuocetis si q̄ sūt vendita aut donata mācipia. possessiones etiā quas ab enumātio et opilione ep̄is vel ceteris quouis iure videritis teneri: qꝛ ꝯtra ꝯstituta sinodi ab ep̄is predia alienari nullo modo potuerūt cōmento: nihilomin᷑ reuocent̄ᵐ sit emptoribᵐ ad eū recursus qui p̄sumpserit aliq̄d de eccl'ie reb᷑ illicita venditōne distrahere. ita vt pēsiōes annuas ad pontificē deferatis cui p̄uilegia sua integra ꝯuenit omni rōne fuari: vt eius dispēsatiōe portiōes pueniant ꝯsuete. ita vt portionē quartā q̄ ad eos ptinet sua pontifex ordinatiōe distribuat put cuiusq̄ locū᷒ meritūq̄ cognoscit. pariter etiā ex fidelium oblatiōe faciendū est: vt clericis quartā ptē eroget p ꝯsideratiōe sue electōis antistes fabricaꝝ etiā portio ep̄o sciēte ꝛ dispo nēte vr̄a erogatiōe pendat̄ q̄tenus nihil penitus in detrimentū alicuius rei: patiamini generari. ¶ Idē clero ꝛ ordini ꝛ plebi brundusij. Redditum ꝛ oblationū due portiōes clero cōmittunt̄

Concesso vobis quē petistis antistite fratre iā ꝛ coep̄o meo iuliano necessariū fuit eodē ad eccl'iaꝫ suā mox remisso ad vos nr̄a scripta pter destiari: q̄bus agnosceretis etiā eidē fuisse p̄ceptū: ne vnq̄ ordinatiōes p̄sumat illicitas facere. ꝛ infra. Redditus ꝛ oblatiōes fidelium in quatuor ptes diuidat. quaꝝ vnā ep̄s sibiipsi retineat. alteraꝫ clericis p officioꝝ suoꝝ sedulitate᷑ distribuat. fabricis tertiā. quartā paupibus ꝛ pegrinis habeat fideliter erogādā. quaꝝ rōnem diuino est redditurus examini. ¶ Idē. De oblatōibus fidelium qt portiōes fiāt: ꝛ q̄ cuiq̄ pueniūt.

Quatuor autē tā de redditu q̄ȝ de oblatōe fidelium put cuiuslibet ecclesie facul'tas admittit sicut dudū rōnabiliter est decretū ꝯuenit fieri portiōes quaꝝ vna sit pōtificis. altera clericoꝝ. tertia paupeꝝ. q̄rta est fabricis applicāda. ð q̄bus sicut sacerdotis intererit integrā ministris eccl'ie memoratā dispēdere q̄titatē. sic cl'icus vltra delegatā

sibi summā nihil isolēter nouerit expetendū. ea v̄o q̄ ecclesiasticis restaurandis edificijs attributa sūt: huic opi v̄aciter p̄rogata locoꝝ doceat᷑ restauratio sctōꝝ manifesta. qꝛ nephas est si sacris edibus destitutis: in lucꝝ suū p̄sul impēdia his sacris edib᷑ deputata cōuertat: ipsam nihilomin᷑ ascriptā paupibus portionē. q̄ȝ q̄ȝ diuinis rōnibus se dispēsasse monstraturus esse videat̄. tñ iux̄ hoc qð scriptū est vt videāt opa vr̄a bona: ꝛ glorificēt patrē vestꝝ q̄ in celis est: optet etiā p̄senti testificatiōe p̄dicari cōmēdari ꝛ bone fame p̄conijs nō taceri. q̄ ppter nec illoꝝ quispiā ꝛc. ¶ Itē simplicius papa florentino et equitio ep̄is. De redditibus oblationū ꝛ redditū eccl'iaꝝ quatuor portiones p̄sbytero dispēsande credant̄

De redditibus ecclesie vel oblatione fidelium sola ep̄o ex his vna portio remittat̄: due ecclesiasticis fabricis ꝛ erogatiōi paupeꝝ pfuture a p̄sb̄ro sub piculo sui ordinis mistrent̄: vltima clericis p singuloꝝ meritis diuidat̄. ꝛ īfra. cui id est gaudentio ep̄o spāliter hoc p̄cipimus vt tres illas portiōes q̄s triennio᷒ sibi tātūmō dꝛ vēdicasse restituat. ¶ Itē greg. maximiano ep̄o siracusano. De redditibus ecclesie nouiter quesitis quarta pars clericis eroget̄.

Cognouimus de redditibus eccl'ie nouiter acq̄sitis ad canonicā dispositionē quartaꝝ minime puenire. sꝫ ep̄os locoꝝ distribuere tantūmō quartā antiquoꝝ redditū: nūc v̄o q̄sita suis vsibus retinere quā rē p̄rauā subintroductāq̄ꝫ ꝯsuetudinē fraternitas tua viuaciter emēdare festinet: vt siue ð p̄teritis redditibus siue de his q̄ obuenere᷑ vel obueniētibus quarte sm distributōēꝫ canonicā dispēsent̄. incōgruū nāq̄ꝫ est vnā eandēq̄ꝫ ecclesie substantiā: duplicit̄ quodāmō iure censeri. ¶ Idē aug. episcopo angloꝝ. De stipendio ecclesie quatuor debēt fieri portiōes.

Mos est ap̄l'ice sedis ordiato ep̄o p̄cepta tradere vt de omni stipēdio qð accidit: quatuor debeāt fieri portiōes vna videlicꝫ ep̄o ꝛ familie eius ppter hospitalitatē atq̄ꝫ susceptōēꝫ. alia clero. tr̄ia v̄o paupib᷑. q̄rta eccl'ijs reparandis. ¶ Itē ex ꝯcil'. toletano. De eode

Sancimus oībus ep̄is curā laicorū eis instare. vt si quos ī fide xp̄i inuenerint: nimio affectu diligāt: ꝛ insup ꝯfirmamus vt si aliq̄ ab ipsis accipiāt donaˢ. statim in quatuor diuidāt

Cognouimus.obuenere.ar.cōtra. ff. de iur. do.cū in fundo.§. si fundus.si. ff. de pactis do.inter socerum. §.ij.simile.C. de allu. l.ij.

f ¶ Duplici. nota duplicitatem a canone reprobari xvi. q. vij. in nona. xviij. q.ij.in nullo. sic.ff. de vsucap.cum quidem. Item arg. ꝙ idem iuris est i veteribus ꝙ in nouis. extra de cen. olim et. c.ecclesijs arg.cōtra.extra de deci. pua.nam licꝫ veteres decime sint ꝯcesse laico non ideo noue vt ibi dicit̄. quādoq̄ tamen eadē res duplici iure censetur. extra ð reli.do.quia et.ff.ð pecu. hinc querit̄. §.i. vbi habes ꝙ peculium quandoq̄ duplici ratione censet̄ sed isti sunt casus speciales.

Sancim᷑. dona.sm distinctionē extra de test. requisisti.

a ¶ Titulorum. id est ecclesiarum ad quas intitulati sunt.
Statuimus. indemne. de hoc di. xi. S. e. monemus.
Si quis. documenta idem esset si testes aliquos impediret dicere veritatem. vt ex. de testi. co. puenit. d ¶ Supprimere. quia crimen falsi incurrit. ff. de fal. l. i. §. is qui deposita. e ¶ Quicquid. ar. quod ecclesia pt petere interesse quod est extra rem. sz illud non est extra rem quia instrumento tradito possessionis et possessio tradita vr. vt C. de don. l. i.

pres. ita vt prima ps sm aplorum precepta titulorum[a] necnon cimiteriorum restaurationibus diligenter attribuatur. scda clericis. tertia cunctis pauperibus. quarta vero aduenis.
¶ Item ex con. agat. Omnes presbiteri sm iussionem epi res ecclesie dispensare studeant
Statuimus quod epi omnes iubent vt ciuitatenses siue dyocesani presbyteri vel clerici saluo iure ecclesie sicut permiserint epi teneant: vendere autem aut donare penitus non presumant: quod si fecerint et facta venditio non valebit: et de facultatibus si quas habent proprias indemnem[b] ecclesiam reddant et comone priuentur. ¶ Item ex eodem con.
De clericis qui documenta ecclesie supprimunt aut aduersarijs tradunt.
Si quis de clericis documenta[c] quibus ecclesie possessio firmatur: aut supprimere[d] aut negare aut aduersarijs fortasse tradere damnanda et punienda obstinatione presumpserit: quicquid[e] per absentiam documentorum damni ecclesie illatum est: de proprijs facultatibus reddat: et comone priuetur: hi autem qui in damno ecclesie ipsie solicitati a traditoribus aliquid susceperint: superiori sententia teneantur. ¶ Item ex eodem. Eps non habens heredes non alium quam ecclesiam sibi heredem instituat.
Episcopus qui filios aut nepotes non habuerit: alium[f] quam ecclesiam non relinquat heredem. Si quid de ecclesia non in ecclesie causam aut necessitate presumpserit quod distraxit aut donauit irritum habeatur. qui vero filios habet: de bonis que reliquit ab heredibus[g] eius indemnitatibus ecclesie consulatur.
¶ Item ex eodem. Qui in clero constituti sunt de rebus ecclesie nihil alienare presumant.
Diaconi vel presbyteri in parrochia sua constituti de rebus ecclesie sibi creditis nihil audeant comutare vendere vel donare. quia res sacrate deo esse noscuntur. similiter et sacerdotes nihil de rebus ecclesie sibi comisse vt superius comprehensum est: alienare presumant. quod si fecerint conuicti in concilio et ab honore depositi: de suo proprio aliud[h] tantum restituant quantum visi fuerint presumpsisse Libros etiam quos sacerdotes vel dyacones de ecclesia xpi sibi comissa facere vo

manifeste.
g ¶ Ab heredibus. hoc duo contraria dici videntur scz quod ecclesia debeat esse heres defuncti et quod ecclesia posset conueniri filium officii de eo quod male alienauit defunctus, nam si ecclesia est heres defuncti etiam si defunctus aliquid indebite alienauit. illud non potest reuocare ecclesia: vt C. de reb. ali. vel non alie. l. iij. et C. de lib. ca. l. si ab eo. C. de rei ven. cum a mre. tenentur enim sequi voluntatem defuncti vt. xi. q. i. silvester. id sic expones ecclesiam sibi relinquat heredem. sz si ecclesiam non instituit heredem. supple tenetur si quid de ecclesia et c. generaliter enim heres tenetur ad omnia onera defuncti nisi fecerit inuentarium: vt C. de iur. deli. scimus. hoc tamen teneas quod sm canones in contractibus et in delictis siue aliquid peruenerit ad heredem siue nihil: siue lis fuit contestata cum defuncto siue non. semper heres tenetur insolidum. vt. xvi. q. vi. si epm. extra de rap. in literis.
Diaconi. aliud. i. ipsam rem restituet et aliud tantum de suo. sic. lxxxix. di. decreuit. et. x. q. ij. hoc ius. v. qui vero res. i ¶ Actus. i. negocia.
k ¶ Facere. extimatione seruorum reddita de proprio. alioquin reuocarentur vt. j. c. et si illi. nisi sint boni meriti. vt. j. c. si quos de seruis. et est in hoc dura conditio libertorum ecclesie qui propter operas non prestitas reuocantur in seruitutem. alio in liberto priuati: vt. C. de lib. ca. solo obsequij. quod est hic speciale. Item aliud speciale quod filij istorum libertorum sint obnoxij ecclesie. j. s. de libertis. secus in alijs, vt, C, de lib, et eorum li, l, i, et, ij. Item aliud speciale quod liberti tenentur seruire ecclesie nulla eis opera imposita vt hic et. j. c. liberti. hodie tamen distinguitur: vt extra de seruis non or. eo libentius.
Quicquid. vendicatione. in emptorem enim non transfertur dominium. vnde non potest rem vendicare. habet tamen contra venditorem actionem ex empto. vt. s. c. vulterane. in aut. de non alie. aut pmu. §. quia vero leonis, sed nonne venditor potest petere pretium re nondum euicta quia venditor non ad aliud tenetur nisi vt faciat emptorem habere rem. non enim tenetur rem eius facere: vt. ff. de acti. empt. seruus que. §. si sciens. sed hic contractus nullus est. et iminet euictio in solo limine contractus.

lint actus[i] ecclesie prosequi iubemus quod si facere[k] contempserint placuit eos ad proprium reuerti famulitium. ¶ Item ex eodem. De possessione ecclesiastici iuris quicquid a pontifice et presbytero distrahitur inane et vacuum habeatur.
Quicquid[l] prochiarum presbyter de ecclesiastici iuris possessione distraxerit inane habeatur et vacuum vendicatione[l] comparantis et actione vendentis. ¶ Item vrbanus papa. Alienationes ab intrusis facte sine consensu clericorum irrite sunt.
Alienationes[m] omnium per intrusionem seu canonice electorum sub epi nomine aut abbatis qui sm ecclesie sue vsum consecrandus[n] est alienationes dico quocumque modo factas necnon et ordinationes[o] personarum ab eisdem sine communi consensu clericorum ecclesie siue per symoniam inde factas irritas esse iudicamus. Illud etiam per omnia interdicimus, vt nullus clericus prebendam[p] suam seu beneficium aliquod ecclesiasticum aliquo modo alienare presumat. quod si presumptum olim fuerit: vel aliquando fuerit: irritum erit et vltioni canonice subiacebit. ¶ Item ex concilio ylerdensi. Epo defuncto vel adhuc in supremis agente nihil de rebus ecclesie usurpetur.
Hec[q] hmoi placiti[r] constitutione inter nos censura placuit custodiri vt defuncto antistite vel etiam adhuc in supremis agente nullus clericorum cuiuslibet ordinis officij gradus vel sit quicquam de domo eius presumat vel de vtilitate que instrumentis domus esse noscitur. i. mobilis et imobilis rei ecclesiastice conetur inuadere. nihil furto nihil dolo supprimens auferens atque abscondens. sz is cui domus comissa est subiunctis sibi vno vel duobus fidelissimis omnia vsque ad tempus substituendi pontificis debet conseruare[a] et his qui in domo inueniuntur clericis: consuetam alimoniam ministrare: substitutus autem antistes suscepte sedis comoda ordinabit velut deus inspirabit. vt eis vti cum his debeat quos cognouerit discipline et caritati predecessoris sui fideliter paruisse. Quod si quisquam post hec cuiuslibet ordinis vt superius dictum est clericus quacumque occasione vel de omni facultate quippiam probatus fuerit abstulisse. vel forsitan dolo aliquid suppressisse[r] sacrilegij

Alienationes. hoc ad canonice electos referas: quia intrusi vel scismatici nec etiam cum consensu capituli aliquid possunt alienare. j. e. precarie. ex de scis. quod a predecessore. vij. q. i. factus. xxv. q. i. omne. ff. de rebus eorum que sub tu. vel cu. l. quicumque. ar. con. j. de con. di. ij. et dixit. i. q. i. si quis a simoniacis. iij. q. vij §. tria. in prin.
n ¶ Consecrandus. i. benedicendus. abbas enim non consecratur nisi cum ordinatur in sacerdotem, tamen dicitur quod cum manus imponitur ab epo. lxix. di. quoniam videmus. vnde abbas sine benedictione non potest monachos benedicere. ex de sup. negli. pla. statuimus.
o ¶ Ordinationes. hoc non potest facere sine consensu capituli sui. vt. xxiiij. di. c. penul.
p ¶ Prebendam. fructus potest. ex ne pla. vi. su. c. vl. ad instar fructuarij. ff. de vsufru. arboribus. sic fructus decimarum et oblationum possunt vendi licet hoc non sit honestum. quia prohibitum non inuenitur sed hoc tamen cum consensu epi. ex de reb. ec. non ali. nulli. nisi ad modicum tempus. ar. ex de ce. preterea. et ex de trans. de cetero. sz quid si obligauit ad quinquennium numquid stabit successor contractui. ita si nomine ecclesie contraxit et cum epi auctoritate. ex de sol. c. i. secus si nomine suo. ff. de pig. l. vectigalis. ff. quibus mo. pig. sol. l. si res distracta. ff. lo. si quis domum. §. hic subiungi solz. Jo. sed quicquid dicit Jo. ego credo quod sic clericus potest vendere fructus prebende sue sine consensu epi. ita et obligare maxime ad modicum tempus sicut tutor vendit fructus sine auctoritate iudicis. vt. C. de admi. tu. lex que. nec aliqua decretalis contradicit. l. b.
Hec. sic construe. hec censura placuit custodiri placiti constitutione. et sm hoc ibi verbum placuit est personale verbum. r ¶ Placiti. i. decreti.
a ¶ Conseruare. ar. successori omnia seruanda a morte predecessoris: ex de offi. et po. iudi. or. cum vos plerumque. et extra de testa. relatum. Item ar. quod mobilia predecessoris pertinent ad successorem. vt. j. c. de laicis.

b ¶ Et vir. q̄ vir sit tn̄ sit. ꝫ. xix. di. in memoriā. ar. ꝫ. ff. ad vell. tutor. in pn.
c ¶ Odia. hoc refert ad id quod. ꝫ. dixit.

E Ti si illi. distribuūt. necessitatis articulo de h. xlvij. di. sicut hi.
c ¶ Quāto. innuit h ꝙ magis sit auferre ꝙ nō dare cū tn̄ q̄sq; equipen ter. ⁊ sic est cōtra. xlvij. di. sicut.
f ¶ Nō ꝯtulerit. ⁊ sic videt ꝙ si res su as ꝯtulerit eccl'ie ꝙ tunc alienare possit ar. j. e. si q̄s qualibꝫ. extra ꝺ rebus ec. nō a i. epi. ad hoc dicūt quidā ꝙ nullo casu pōt alienare nisi cū cōi cōsensu canoni coꝝ: sed hoc nihil est q: si habet ꝯsensum cleri. quare restituet tantundē de suo cuꝫ nec alienare posset licet adesset oīm cō sensus nisi esset vtili tas ecclesie: vt. j. e. si ne. sed intellige cum iste manumissus nō erat bene meritus. ⁊ sic erat malefidi pos sessor alꝯ posset pre scribere libertatē: vt C. de p̄script. longi tēporis que p liber. cōpetit. l. i.
g ¶ Successor. vl' ip semet. xxxv. q. ix. q̄s quis. ⁊ est ar. ꝙ suc cessor reuocat male factū sui añcessoris. vt. xvi. q. iij. c. si sacer dotes. extra de p̄ca. c. i. ⁊ ij.
h ¶ Reuocabit. nisi p decē annos ste terint in libertate. ff. qui ⁊ a q̄bus ma. li. fi. sicut. §. aristo. sic ḡ ecclesia restituit̄ ꝫ li bertatē q̄ nō est in miore nisi ex magna causa: vt. ff. de mi. si ex causa. in fi.

A Bbatibus. sub scriptiōe epi. licꝫ abbas nō possit si ne ꝯsensu epi aliena re rē ecclesie: vt hic. et. j. xvi. q. vij. inuen tū. ⁊ ex̄ de rebus ec. nō alie. nullus. si tn̄ cōsuetudo loci ha bet hn̄ pōt dare mo dicū. extra de dona. c. ij. ⁊ iij. ⁊ infeudare pōt: extra de rebus ec. nō alie. ad nr̄a⁻. et hoc pōt epūs vel abbas sine ꝯsensu capituli si subest necessitas ⁊ res est modica. j. e. c. terru las. Jo. q̄ falsum est. nisi in rebus paruis. b.

S I qua. p̄sbyteri. i. canonici.
l ¶ Recisso. hic ptꝫ ꝙ sede vacāte cle rici nihil possunt disponere ꝺ rebus ecclesie. vt. x. q. ij. si q̄s eps. ⁊ lxxv. di. q̄m. in fi. imo multo potius sede vacāte nō possunt immutare statū eius extra ne se. va. c. nouit. tn̄ si est magna necessitas clerici possunt aliqua alie nare fm. h. vt dixi. lxxi. di. fraternitatē. ⁊ ar. j. e. p̄carie. tn̄ de auctoritate supi oris. nā ⁊ iudex p̄stat auctoritatē facto minoris eo tpe cū nō habet curato rē. vt. C. qui admi. ad bo. pos. l. bonoꝝ. Itē in minoribus ecclesijs pōt eps aliqua alienare mortuo sacerdote tpe necessitatis: vt. xi. q. ij. si q̄s eps. ⁊ no ta ꝙ cōtractus ipso iure tenet quē faciunt clerici mortuo epo sed re stituit̄ ecclesia si pbat se lesam sicut est in ꝯtractu minoris qui nō ha bet curatorē. vt. C. de in integ. resti. si curatorē. ⁊ ideo bene dicit h re cisso cōtractu. s. p in integ. resti.
m ¶ Recipi. ab emptore.
n ¶ Propter q̄. i. q: sepe ꝯtingit ampliorē summā redditus distra ctaꝝ reꝝ red di emptori p accepto p̄cio h̄ est dicere ꝙ emptor se pe amplius pcipit de red ditibus q̄ sit p̄cium q̄ de dit vel q̄ ec clesia inueni at p p̄cio q̄ accepit. ⁊ iō magis expe dit epo repe tere fructus pceptos q̄ re tinere p̄ciuꝫ.

P Recarie. ecclesiasti ca. ḡ clerici possunt alie nare ecclesia vacāte: q: ca pitulum sup plet defectuꝫ epi: extra de hr̄. ad abolē dam. Jo. q̄ falsum est: vt extra ne sede va. illa. b.
p ¶ Uel ciui li. ꝫ. xcvi. dis. bene. in fi. ꝫ. vel dic ciuili i. p̄ncipis cu ius auctāre quirit̄ i reb' ab ipso colla tis. x. q. ij. p̄re carie.

C Aritatē. p faciēdi. hi telligec cuꝫ hꝫ salariū de publico. vt xxiij. q. i. mili tare. i. fi. ⁊ i. q iij. si q̄s eps. alꝯ sec'. x. q. ij. p̄carie.
a ¶ Stipēdiū ad quem spe ctat onus et emolumētū. j. e. q̄cūq;. j. q. iij. pōtifices. xvi. q. vi. ꝺ lapsis. Itē est h ar. ꝙ iudices licite p̄nt petē supt' a pub' vt dixi. xi. q. iij. nō lꝫ. ⁊ est sil'e q alꝯ ꝺ: ꝙ labor nō dꝫ cē sine fructu.

D E laicis. cognitōeꝫ. no. nō ligat ꝯstitutio nisi a tpe. xvij. q. i. ibi. ꝯsciētie. lxxxij. di. pposuisti. in fi. ff. de decre. ab ordi. fa. l. vlti.
c ¶ Res. pprie. s. q: de rebus eccl'ie nō p̄nt testari. vt ex̄ de testa. q: sed morientes p̄nt aliqua dare si h hꝫ eccl'ie ꝯsuetudo: ex̄ de ce. ad h.
d ¶ Per archipsbyteroꝝ. si deficit' nihil ꝺ his disposuit tūc si hꝫ he redē ei tradat si nō hꝫ ipsamet ecclia succedit sic collegiū succedit hr̄ ditati decurionis. C. ꝺ hr̄. decu. l. ij. ⁊ iij. ⁊. j. e. q. v. c. vl. ⁊. ꝫ. e. eps qui.
e ¶ Iudiciū. pt ex̄ moriēs suā vol. ꝯmit. iudicio alti': vt ex̄ ꝺ te. cū tibi

plixiori anathemate cōdēnet̄ ⁊ vix[b] et pegrina cōio cōcedat̄. q:[c] durū est vt hi q̄s ꝯstat in huiꝰ dn̄i cū p̄me sedis an tistite desudasse ab his qui suaꝝ reꝝ in cubatores vl' vtilitatibus huētes atq; vacātes fuisse noscunt̄ despecti aliq̄te nus crucient̄. ¶ Itē ex ꝯcilio toletano quarto. Epi qui nihil ecclesie cōferunt famulos eius libertati nō donēt.

E Ti si illi q̄ nulla ex reb' suis paupi bus xp̄i distribuūt[d] eterni iudicis voce ꝯdēnabunt̄ in futuro. q̄to magis[e] hi q̄ auferūt paupib' q̄ nō dederūt. q̄pro pter epi q̄ nihil ex suo pprio eccl'ie xp̄i cōpēsauerūt. hāc diuinā sniam metuāt et libros ex familia eccl'ie ad ꝯdēnatio nē suā facere nō p̄sumāt. ipiū eñ est vt q̄ res suas eccl'ie xp̄i nō ꝯtulerit[f] dānū inferat ⁊ ius ecclesie alienare ꝯtendat. Tales igit̄ liberos successor[g] eps̄ absq; vlla oppositiōe ad ius ecclesie reuoca bit[h]. q: eos nō equitas sed etiā iprobi tas absoluit. ¶ Itē ex ꝯci. aurel. De cl'icis q̄ documēta eccl'e supprimūt aut negant aut alijs damnabiliter tradūt.

S I q̄s de clericis documēta q̄bus ecclesie possessio firma tenet̄ aut supp̄mere aut negare aut auertere aut fortasse tradere dānabilit̄ puniēda ob stinatiōe p̄sumpserit. q̄cq̄d p absentia documētoꝝ dāni eccl'ie illatū est: de p prijs facl'tatib' reddat. ¶ Itē ex eodē. Ministris eccl'ie ꝺ rebus eiusdē absq; epi permissu nihil alienare licet.

A Bbatibus p̄sbris alijsq; ministris de rebus eccl'iasticis vel sacro misterio deditis alienare ⁊ obligare absq; pmis su ⁊ subscriptiōe[e] epi nihil liceat: q̄ si p̄ sumpserit degradent̄ cōione ꝯcessa. ⁊ q̄ temere alienatū est: ordinatione epi re uocet̄. ¶ Itēꝫ ex sinodo anchiritana. Res ecclesie q̄ absente epo distrahunt ad ius ecclesiasticum reuocent̄.

S I q̄ de reb' eccl'ie cū eps nō adest p̄sbri[k] vendiderint. placuit recisso[l] ꝯtractu ad ius eccl'iasticū reuocari: i iudicio aūt erit epi cōstitutū si p̄ciū recipi[m] debeat necne: ppt[n] q̄ sepe ꝯtingit distractaꝝ reꝝ reddit' ampliorē sūmā p accepto p̄ cio reddi. ¶ Itē ex ꝯci. calce. Post mor tē epi res ad eū ptinētes cl'ici nō rapiāt

N On liceat clericis post mortē epi sui rape res ptinētes ad eū sicuti p̄cedētib' regul' ꝯstitutū habet̄. si vero hoc fecerint piclitari se nouerint a pp̄o g̃du. ¶ Itē ex ꝯci. mediomatcis. Re scindant̄ p̄carie ⁊ cōmutatiōes ab inua soribus facte.

P Recarie ⁊ cōmu tatiōes tpe viduataꝝ eccl'iaꝝ facte ab his q̄ loca epoꝝ occupauerāt rescin dant̄. ⁊ cū auctoritate eccl'iastica[o] vl' ci uili[p] si faciēde sunt: fiāt. ¶ Itē grego. maxiano siracusano epo. Pro labore inuētarij nihil accipiāt hiconomi de re bus eccl'ie.

C Aritatē tuā ꝯmonere curauim' vt si q̄spiā epoꝝ de hac luce migrauerit. vl' q̄ absit p suis fuerit remot' excessib': ꝯuenientibus hycono mis cūctisq; cl'icis p̄orib' atq; i sui p̄n tia inuētariū eccl'ie reꝝ faciētib': oīa q̄ repta fuerint subtilit̄ describant̄. nec sic antea fieri dicebat̄. spēs q̄dā aut aliud q̄dlibet ꝺ reb' eccl'ie q̄si p faciēdi[q] inuē tarij labore tollat̄ visitatores eccl'aꝝ cl'i cisq; eoꝝ q̄ cū epis ipis sūt nō p sue ciui tatis prochias fatigant̄ aliq̄d laboris sui capiāt te disponēte subsidij. iustum nanq; est vt illi ꝯseq̄nt̄ stipendiū[a]: q̄ p tpe suū cōmodare reperiunt̄ obsequiū. ¶ Itē ex ꝯcilio vrbani p̄pe aluernie ce lebrato. Excōicent̄ laici qui morientiū clericoꝝ audent bona diripere.

D E laicis q̄stio facta est q̄ morienti bus epis siue alijs cl'icis res ꝺfunctoꝝ inuasas eccl'ie paupibusq; subripiūt ꝫ q̄s cōe totius ꝯcilij anathema platuꝫ est ipso papa hmōi sniam pmulgāte. si q̄s post interdicti p̄ntis cognitionem[b] epoꝝ seu p̄sbroꝝ aut alioꝝ cl'icoꝝ res[c] inuaserit: vsq; ad satisfactōeꝫ excōicet̄. Epoꝝ vero deficientiū res p archip̄sby teroꝝ[d] seu archidyaconoꝝ manus. aut hm mortuoꝝ iudiciū[e] p ipsoꝝ salute in elemosinas dispēsent̄. aut successori q̄ futurus est reseruent̄. idipsum de p̄sby teroꝝ seu clericoꝝ alioꝝ rebus p episco pū vel supradictas psonas. aut cui de ficientes cōmiserint fiat. si quis autēꝫ

Illud qđ. successoris. hoc teneas ꝙ moriēte epō vel sacerdote sucessori eius reseruant̄ bona illius vt hic dicit̄. ꝛ. s̄. c. hec hmōi. sed moriēte canonico nil reseruat̄ successori sed diuidit̄ inter canonicos vt extra de testa. relatū. g ¶ Yconomi. si ecclesia habet yconomū in eius potestate erūt res decedentiū epōꝝ: vt hic. ꝛ. lxxv. dis. q̄m quidā. si nō h̄z erūt in potestate maioꝝ de ecclia vt. s̄. c. pxi. si illi non sint idonei tūc erunt in ptāte alioꝝ clericorū: vt. j. c. px. oībus deficientibus erūt in ptāte metropol̄. vt. j. c. nō liceat. nisi ibi visitator: sit tūc ille custodiet eas vt. lxi. distin. obitū.

Sicut. alienas. alienā rez semper tenet̄ restituere nisi iam sit cōsecrata. vt xvij. q. iiij. q̄sti. qꝫ nil ꝛc. liiij. dis. generalis. xiiij. q. vi. cōperim⁹.

i ¶ Sed notādū. nunc incipit ostendere qñ pñt alienari res ecclesie.

Non habēti. rem sui tituli. i. ecclesie. vel sui tituli. i. ad suum cōmodū. vt. s̄. c. monemus. h.

l ¶ Usurpare id est alienare. ꝛ ponit̄ in mala significatiōe cū nō subest necessitas.

Placuit: ꝯsulto cōcilio. s. clericoꝝ. vt. s̄. c. pxi.

n ¶ Presbyterio. hic habes ꝙ episcopus requirit cōsensum sacerdotis in alienatione: vt. x. q. ij. si quis episcopus. o ¶ Necessitate. ar. ergo ꝙ in necessitate possunt eis incōsultis. vt. j. c. terrulas.

Sine exceptiōe. ꝛ tamē possunt aliqui casus excipi. ꝛ sic est ar. ꝙ licet papa p̄cipiat nullā audiendā exceptionē. tamen est admittēda: vt extra de offi. dele. ex pte. ꝛ ex̄ de rescrip. si q̄n. ꝛ. c. cū adeo.

q ¶ Quicꝙ donare. nisi modicū. extra de dona. ceteꝝ.

r ¶ Vendere. vel obligare. vt ex̄ de rebus ec. nō alie. nulli.

s ¶ Totius. lxv. distinc. sane.

aduersus ista p̄sumpserit anathema sit. ¶ Itē innocentius pp̄ scđs. De eodē.

Illud qđ in sacro calcedonēsi ꝯcilio institutū est irrefragabiliter obseruari p̄cipimus. vt videlicꝫ decedētiū bōa epōꝝ: a nullo oīno hoīm diripiant̄. sed ad opus eccl'ie ꝛ successoris sui in libera yconomi^g ꝛ cl'icoꝝ pmaneāt ptāte. si q̄s autē amodo hoc attēptare p̄sumpserit: excōicationi subiaceat. qui vero morientiū p̄sbyteroꝝ vl' clericoꝝ bona rapuerit sil'i sentētie subijciant̄. ¶ Hoc nō solū de laicis veꝝ etiā de metropolitanis ꝛ q̄buslibꝫ alijs cl'icis itelligēdū est sicut in sexta sinodo legit̄. Res epi moriētis metropolitano nō l'z inuadere.

Non liceat alicui metropolitano moriēte epō q̄ sub eo est. aut res suas aut eccl'ie sue auferre. sed sint sub custodia clericoꝝ eccl'ie defuncti epi vsꝙ dū alius ordinet̄ epūs. si v̄o clerici in ea eccl'ia nō fuerint: tūc metropolitan⁹ illibata oīa epō q̄ ibi ordīabit̄ reddat. ¶ Sicut aūt res eccl'ie nulli vsurpare l'z. ita eccl'ie aliena inuadere nō pmittit̄. ¶ Vñ greg. Eccl'ie nō l'z aliena inuadere.

Sicut ecclesia pprias res amittere nō dꝫ: ita eā rapacitatis ardore alienas^h res inuadere nō oportet. ¶ His oībus auctoritatibus pspicue monstrat̄. ꝙ nulli sacerdotū res ecclesiasticas alicui tradere licꝫ. ꝛ ille qui de manu sacerdotis facl'tates eccl'ie acceperit: nullo iure eas vēdicare poterit sꝫ potius coget̄ restituere qđ illicite accepit. ¶ Sed notādū^i est ꝙ quibusdā causis existētib⁹ res eccl'ie distrahi pñt cā eñ necessitatis cū ꝯsilio clericoꝝ vel vt meliora pspiciāt: res ecclesie a sacerdotibus distrahi pñt. ¶ Vñ in affricano ꝯcilio legit̄. Nisi causa necessitatis nec epō liceat rē sue ecclesie vsurpare.

Non habēti necessitatē nec epō liceat matricis ecclesie rē sui tituli rape^k vl' vsurpare^l. ¶ Itē ex ꝯci. carth. Nec p̄sbyteris ignorate epo nec epis ignorāte ꝯcilio re ecclesie vēdere licet.

Placuit vt p̄sbyteri nō vēdāt rem ecclesie vbi sunt ꝯstituti nescientibus epis suis. q̄uo nec epis liceat vendere p̄dia ecclesie incōsulto ꝯcilio^m vel cūcto p̄sbyterio^n sine vlla necessitate^o. ¶ Itē ex ep'la leōis pape vniuersꝭ epis p sicilia ꝯstitutis. Nisi vt meliora pspiciat res ecclesie distrahere nō licet epō.

Sine exceptiōe^p decernim⁹ ne q̄s epūs de rebus ecclesie sue quicꝙ^q donare vel cōmutare vel vēdere^r audeat. nisi forte aliq̄d hoꝝ faciat: vt meliora pspiciat. ꝛ cū totius^s cleri tractatu^t atꝙ ꝯsensu id eligat: qđ nō sit dubiū p fituꝝ^v ecclesie. ꝛ infra. Epūs rebus ecclesie tanꝙ cōmēdatis nō tāꝙ pprijs vtat̄. irrita eñ epōꝝ vēditio ꝛ cōmutatio rei ecclesiastice erit absꝙ oīm cōniuentia^x ꝛ subscriptiōe clericoꝝ. ¶ Itē domus vrbiū vel castroꝝ q̄ eccl'ie plus incōmodi q̄ vtilitatis afferūt l'z rectoribus ecclesiaꝝ sicut in supiori cap'lo symachi. nō liceat pape ꝛc. cōtinet̄: vendere vel cōmutare. ¶ Itē sicut in agathensi cōcilio legit̄. De eodem.

Terrulas aut vineolas exiguas^a et ecclesie minus vtiles aut longe positas puas epūs sine ꝯsilio fratꝝ si necessitas fuerit distrahēdi habeat potestatē. ¶ Seruos quoꝙ fugitiuos q̄ reuocati retineri nō pñt sil'r epis distrahere licet. ¶ Unde in eodem cōcilio legit̄. Alienent̄ fugitiui q̄ teneri nō possunt.

Fugitiui^b domos suas aut familiā deserentes qui etiā si reuocati fuerint teneri nō possunt: simili rōe ab epis si voluerint. aut si illi meruerint^c distrahant̄. ¶ Item ex ꝯcilio apud carisiacum capitulo secūdo. Palea.

Iniustū videt̄ ꝛ ineptū vt mancipia q̄ fideles viri seu femine p redemptiōe aīe sue deo ꝛ sanctis eius cōsecrant cuiuscūꝙ muneris p̄cio vel cōmutatiōis ꝯmertio iteꝝ in secularē seruitutē redigāt̄. cū canonica auctoritas suos fugitiuos tm̄mō distrahi permittat. ꝛ ideo oēs rectores eccl'iaꝝ summope caueāt: ne vnius elemosina alterius petū fiat et est absurdū vt ab ecclesiastica dignitate seruus decedēs: hūane obnoxius sit seruituti. ¶ Iteꝫ si rectores ecclesie de rebus pprijs tantundē ecclesie restituere voluerint eccl'iasticas facultates

t ¶ Tractatu. quis debeat esse tractatus habes. x. q. ij. hoc ius.

v ¶ Profutuꝝ. sed nōne sufficit ꝙ vtiliter ceptū est: licet nō sit inde secutus effectus: vt. ff. de neg. ges. sed an vltro. Rñ. ꝙ nō. qꝛ cū ecclesiā cōparemus pupillo nō sufficit vtiliter ceptū nisi ecclesia sit facta locupletior: vt. ff. de neg. ge. si pupilli. in prin. nisi ita sit ꝙ res illa naturaliter vel terremotu perierit. ff. de mino. verū §. si locupleti. sed q̄d si ecclesia ex illo cōtractu nō est locupletata nec dānificata. tunc dicam cōtractum tenere: qꝛ sufficit ꝙ nihil ad lesionē diuine domus sit factū: vt. x. q. ij. hoc ius. nā eo ipso ꝙ nō est pauperior facta intelligit̄ locupletior. ff. de solu. l. in pupillo. Item hoc scias ꝙ licꝫ omnes clerici cōsentiant si tamen nō obseruatur forma alienationis alienatio nulla est: vt. C. de sacrosan. ecc. iubemus. in fi. et hic idē dicit̄. Iteꝫ si fiat alienatio in casu nō cōcesso dūmodo seruet̄ forma alienationis tenet alienatio. vt extra d̄ his que fi. a p̄la. cū nos et extra de empt. et ven. cum dilecti. ꝛ. c. cum causa. sed restituit̄ ecclesia si p̄bet se lesam.

x ¶ Cōniuentia. sufficit eñ eoꝝ taciturnitas: extra de his q̄ fiunt a p̄la. sine cōsen. ca. cōtinebatur. et est hic ar. ꝙ nulla sit alienatio nisi assit subscriptio. vt. xc vi. di. bene.

Terrulas. exiguas. forte exiguas vocat nō valentes vltra viginti solidos. vt. j. eo. si quos. varijs enim modis dicit̄ aliquid esse modicum: vt dixi. ij. q. vi. anterioꝝ. videtur ꝙ sine decreto non possunt alienari exigue res. vt. ff. de rebus eoꝝ que sub tu. l. vlti. in prin. ꝛ. xvij. q. iiij. quicunꝙ. i. ꝛ. ff. de transac. cū hi. §. si in annos singulos. quod cōcedo dum tamen sint vtiles nec inest necessitas vt alienentur. alias secus. et hoc verum est nisi cōsuetudo sit contraria. argu. contra, extra de donatio. ceterum.

Fugitiui. sed q̄diu est in fuga vendi nō pōt. C. ad le. fa. de pla. in fuga. Item pōt fugitiuus vendi sub ea cōditione si apprehendat̄. ff. e. l. ij. ideo autē p̄hibet̄ vendi seruus fugitiuus. qꝛ fuga est quedā species libertatis. ff. de edil. edic. q̄s sit fugitiuus. §. idem recte.

c ¶ Meruerint. in alio.

libere dare pñt ꝛ ꝯstabūt his q̄bus date fuerint ꝑpetua firmitate. ¶ Unde in cōcilio agathēsi legit̄. Alienatio de reb⁹ ecclesie quomodo rata esse possit.

SI quis qualibet ꝯditiōe de reb⁹ ecclesie aliq̄d alienare p̄sumpserit si d̄ suo ꝓprio tm̄ ecclesie ꝯtulerit[c] q̄ṫū visus est abstulisse. tūc demū illō stare licebit. ¶ Itē si seruos ecclesie libertati eps̄ donauerit ea q̄ in manumissiōe data illis fuerāt ꝑpetua firmitate tenebūt. si tm̄ q̄titatē canonib⁹ p̄fixā datā nō excesserint. ¶ Un̄ i eodē ꝯci. legit̄. De eodē.

SI quos d̄ seruis ecclesie bene meritos[e] sibi eps̄ libertati donauerit collatā lib̄tatē a successoribus custodiri. cū hoc qd̄ manumissor eis in libertatē[f] cōtulerat placuit. qd̄ tm̄ iubemus. xx. solidoꝝ numeꝝ ꝛ moduz in terrula vel vineola vel hospitiolo tenere. qd̄ aūt amplius[g] datū fuerit post manumissoris[h] mortē ecclesie reuocet̄. ¶ Sed notandū est q̄ serui ecclesiaꝝ manumitti nō pñt nō retēto eccl'astico p̄ocinio nisi forte manumissor duos eiusdē meriti ꝛ eiusdē peculij eccl'ie cōferre voluerit. ¶ Un̄ i ꝯcilio toletano quarto legit̄. De ep̄o qui nō retēto patrocinio seruos ecclesie manumittit.

EPiscopus qui mācipiū iuris ecclesie nō retēto ecclesiastico patrocinio[i] manumitti desiderat duos meriti eiusdē ꝛ peculij corā ꝯcilio ecclesie cui p̄eminet p cōmutatione subscribētib⁹ sacerdotibus offerat vt rata ꝛ iusta inueniat̄ diffinitio[i] cōmutantis. Tūc em̄ liberā manumissionē sine p̄ocinio ecclesie ꝯcedere poterit. q2 eū quē libtati tradere disposuerit: iā iuri ꝓprio[k] acq̄siuit. Hm̄oi aūt libto aduersus ecclesiā cuius iuris extitit: accusandi[l] vel testificandi denegēt licentia. Qd̄ si p̄sumpserit: placet vt statē[m] cōmutatiōe in seruitutē ꝓp̄ie eccl'ie reuocet̄. cui nocere conat̄. ¶ Libertus[n] em̄ nisi venia ipetrata patronū in ius vocare nō permittit̄. ¶ Un̄ in. ij. li. diges. ti. de i ius vocādo.

SI sine venia edicti ipetrata libertus patronū in ius vocauerit. ex q̄rela patroni vel sup̄radictā penā in. l. aureos[a] det vl' a p̄fecto vrbis q̄si inofficiosus[b] castiget̄ si iopia[c] dinoscit̄ laborare. ¶ Si v̄o a collegio q̄s manumissus fuerit: nō singulis: sed vniuersitati reuerētiā dz. ¶ Un̄ in eodē li. ti. eodē. Idē de eodē.

QUi manumittit̄ a corpe aliquo vl' collegio vel ciuitate. singulos[d] in ius vocabit. nā nō est libertus eoꝝ: sed reipublice honorē habere dz. Et si aduersus rempublicā vel vniuersitatē velit experiri veniā edicti petere dz q̄uis actorē[e] eoꝝ cōstitutū in ius sit vocaturus. si v̄o ingenuū[f] princeps facit patrono reuerētiā nō debet. ¶ In criminali v̄o causa si libertus patronū in ius vocauerit caput eius ꝛ fortunas periturus: ante litis exordiū capite puniēdus est. crimen aūt lese maiestatis excipit̄: vl' si patronā illicito sui ꝯcubitu vti dep̄hēderit. quo casu etiaz suo cū munere libertatis dn̄am accusare p̄mittit̄. sicut. C. li. ix. ti. de mulierib⁹ q̄ suis ꝓprijs se cōiunxerūt. Imperator iustinianus cōstituisse legit̄.

SI qua cū seruo suo occulte rē h̄re detegit̄. capitali[g] sn̄ie subiuget̄ tradendo ignib⁹ v̄berone[h]. sitq̄ oībus facultas crimē arguēdi publicū. sitq̄ officio copia nūciandi. sit etiā suo licētia deferēdi. cui libertas ꝓbato crimine dabit̄. ¶ In p̄sonos ēt testificari nō pñt nisi i q̄busdā casib⁹ in q̄b⁹ etiā sui in dn̄os torq̄ri iubent̄. ¶ Un̄ in li. eodē. C. ti. de q̄ōnib⁹ iperator antonin⁹ ꝛ seuer⁹.

QUestionē de seruis ꝯ dn̄os h̄ri nō oportet. exceptis adulterij criminibus. ¶ Item. Fraudati[i] census accusatōib⁹ ꝛ crimine maiestatis qd̄ ad salutē p̄ncipis p̄tinet. In ceteris autez q̄q̄ sm̄ ea q̄ seruus ꝯ dn̄m dixerit iudi

SI quis. cōtulerit. ergo si de suo tantū ecclesie dederit euadit penā depositionis. ꝛ sic est cōtra. s̄. e. monemus ꝛ statuimus. ꝛ. c. dyaconi. vbi nō euadit penā depositiōis licz tantū de suo det. sed h̄ loquit̄ in eo casu qn̄ p̄mo habitus est tractatus cū clericis q̄ de suo tm̄ vellet dare vt posset rem illā alienare ꝛ clerici h̄ p̄miserūt. vel dic q̄ si eps̄ primo aliq̄d dedit eccl'ie si postea tantūdē alienat ab eccl'a itelligit̄ h̄ fecisse ex volūtate eccl'e. ar. ff. so. m. dotē.

SI q̄s. meritos. sed q̄ dicunt̄ bn̄ meriti. s. tales q̄ aliqd̄ insigne suitiū fecerūt eccl'ie. ꝛ p̄oas exemplū. lxxix. dis. si q̄s papa. nā p p̄mio remunerādus est seruus libertate: vt. j. e. §. in criminali. vt. C. de suis q̄ p p̄mio li. ac. per totū. large tn̄ bn̄ merit⁹ d̄r: q̄cūq̄ n̄ d̄meruit: vt. ff. d̄ ma. tes. suos. sic q̄lib3 d̄r dign⁹ q̄ nō ē idign⁹. vt ex̄ de p̄sum. dudū

f ¶ Libertatē. s̄. e. q. et si illi. ꝯ ar. ff. si q̄d in frau. pa. vnius.

g ¶ Amplius. ꝛ ita donatio p pte valet p pte nō. Itē est hic ar. q̄ vtile nō viciat̄ p inutile. si. C. de donа. sancim⁹. j. de cō. di. iiij. si nō sanctificat̄. j. xvij. q. iiij. q̄sti. j. e. q. v. q2 iohes.

h ¶ Post manumissoris. ꝛ ante posś3 s3 postea magis cōmode reuocare posset.

EPiscopus. qui p̄ocinio tali. s. q̄ ꝯsistat in faciēdo s. in seruiēdo sed patrociniū qd̄ ꝯsistit in nō faciēdo. s. q̄ eum nō vocet in ius illud nō pōt remittere: vt pt3 per id qd̄ sequit̄. vtꝫ aūt p̄sonus possit ex toto ius remittere p̄sonatus nota ui. liiij. di. quicūq̄. s3 q̄rit̄ q̄re p vno seruo dent̄ duo serui ꝛ nō p vna re eccl'ie dent̄ due res. vt. s̄. e. si q̄s. Rn̄. q̄ si suus est bonus diligēter gerit res ecclesie et negocia ꝛ nō p̄mittit fieri fraudē. si est malus p eū pōt extorq̄ri vitas. hanc rōnem assignat lex. C. d̄ admi. tu. lex q̄. in p̄n. i ¶ Diffinitio. i. volūtas.

k ¶ Proprio. i. seruus ipse ꝓprij iuris est factus. l ¶ Accusandi. q̄ videt̄ q̄ alter possit accusare ecclesiā: vt si accusat̄ q̄ simoniace aliquē elegit: vt ex̄ de simonia. veniēs. vel q̄ metū intulit alicui: vt. ff. qd̄ metus cā. metū. §. ij. sed ꝯ. vniuersitas nō pōt dolū cōmittere: vt. ff. d̄ dolo. si ex dolo. nec d̄r possidere. ff. de acq̄r. pos. l. i. §. vl. nec ciuitas pōt excōicari. vt. xxiiij. q. iij. si habes. Itē vniuersitas p actorē vel ꝓcuratorē suū dz se defendere: s3 in crimine nō interuenit ꝓcurator: q̄ vniuersitas nō pōt de crimine ꝯueniri qd̄ verꝫ est. dicas q̄ h̄ poni v̄bū accusandi p v̄bo agēdi vl' intellige cū eps̄ accusat̄ de crimine qd̄ cōmisit d̄ ꝯsilio vniuersitatis: vt. xvi. q. vi. placuit. Itē p modū inq̄sitiōis pōt agi ꝯ vniuersitatē. put loquit̄. ex̄ d̄ simonia. veniēs. ij. vel dic q̄ nō ꝓcedit̄ ꝯ vniuersitatē s3 potius ꝯ singulos. Jo. ego credo q̄ vniuersitas vbi nō sunt infantes: ꝛ similes persone accusari pōt. q2 dolum cōmittere pōt. nec obstat lex illa. ff. d̄ dolo. s3 si ex dolo. q2 q̄ ibi d̄r nō pōt cōmittere dolū. supple d̄ facili. ꝛ videm⁹ q̄ sepe caplm accusat̄ et excōicat̄ ꝯsiliū vniuersitatis. ꝛ delictū q̄ maiores de vniuersitate cōmittūt ad oēs refert̄. ff. d̄ reg. iur. l. aliō. baz.

m ¶ Ut statē. q̄ pena soluta remanet ꝯtractus in sua firmitate. xxv. q. i. q̄ ad perpetuā. xxv. q. ij. q̄cūq̄. qd̄ al's nō est veꝝ nisi h̄ sit dictuz. vt ff. d̄ trāsac. q̄ fidē. nā iiquū est qd̄ simul habeat̄ pena et res. ff. d̄ except. do. apō §. labeo. ex̄ d̄ penis. suā.

n ¶ Libert⁹. nisi venia. i. licētia agēdi

SI sine. l. aureos[a]. nisi peniteat añ li. ꝯt. vt. ff de in ius vo. q̄uis.

b ¶ Inofficiosus. i. ipius.

c ¶ Si iopia pauperes ei s p̄uniūt̄ v̄beribus. s̄. e. fraternitas.

QUi mānumittit̄. singlos. s3 cōis libert⁹ duoꝝ neutꝝ pōt in ius vocare. ff i ius vo. cōis libert⁹. q2 res cōis oīm est. ff. d̄ ri. nu. illō

e ¶ Actoreꝫ. glosauerūt h̄ q̄dā i ꝓpa cā nō in cā vniuersitatis. h̄ glosa falsa ē: q2 p̄t bn̄ ꝯueniri ꝓcurator p̄soni licz nō ipse p̄sonus vt. ff. de obseq̄ijs. l. l3. ff. de in ius vo. sed ꝛ si. §. vl. sed ipse p̄sonus siue suo noīe siue alieno noīe agat: nō pōt ꝯueniri a liberto: vt p easdē leges ꝓbat̄. s3 ecōuerso est i liberto: q2 licz libertus suo noīe nō pōt cōuenire patronū tn̄ noīe alterius pōt: vt. ff. e. questiū.

f ¶ Ingenuū. restituēdo eū natalibus. vt. ff. de nata. resti. l. ij.

SI qua. capitali. hodie adultera v̄berat̄ ꝛ detrudit̄ in monasteriū. vt. C. de adulte. aut̄. sed hodie. vel dic q̄ aut̄. intelligit̄ qn̄ nō adulterat̄ cū ꝓprio seruo. sed nunq̄d seruus pōt accusare dominā suā si cū alieno seruo adulterat̄. Rn̄. nō. q2 loquit̄ hic tantū d̄ ꝓprio seruo. similiter nec dn̄a viꝝ suū pōt accusare si cū ancilla sua iaceat. vel cū aliena cū hoc cautū nō inuenio. h̄ ideo q2 detestabilius est hoc crimē in muliere q̄ in viro. Jo. male dicit iohānes. q2 accusari pōt mulier ꝛ vir si cū ancilla sua fornicet̄ cum adulteriū cōmittat: vt extra de diuor. ex litis. b. h ¶ Verberone. a verberando seruo.

QUestionē. fraudati. reipublice vel etiā ecclesie. q2 ecclesia cōparat̄ reipublice. vt. C. de sacrosan. eccle. vt inter.

k ❡ Si alijs. dicūt quidā q̄ nec in exceptis criminibus fuus ꝯ dn̄m admittitᷣ: nisi aliq̄ p̄sumptio p̄cedat. nā fui ⁊ viles psone semp q̄ōni bus subduntᷣ: vt. iiij. q. iij. si aūt ea rei ꝯditio sit. s; a q̄ōnibus nunq̄ incipiēdū est nisi p̄cedāt indicia: vt ex̄ de reg. iur. cū in ꝯtēplatōe. sed lra ista h̄ nō patitᷣ, dico q̄ h̄ spāle esse vt initiū sumatᷣ a tormētis, silr cū marit⁹ ḋ vxo:ē occidis se. C. ad. l. cor. de sic. l. vl. et cū agitᷣ de occiso dn̄o. ff. ad sil. ⁊ si p cusso: certus §. i.

l ❡ Prescri/ ptiōis. i. excep tōis tlis. s. iste ē fu⁹ me tiō nō audi etur ꝯ me.

m ❡ Interro gari. nisi cū de facto suo iterrogatᷣ. vt iiij. q. iij. item serui.

caturi sniam formare nō debeant. tn̄ si alijs[k] q̄z ꝓbatiōib⁹ fides v̄itatis iuesti getᷣ p̄scp̄tōnis[l] iuidia euanescit. In pecuniarijs v̄o causis ex inopia ꝓbatio/ nū seruos ꝯtra dominū posse interro/ gari[m] manifestū est. ❡ Idem de eodē.

I Nsolitū ē ⁊ graue ex̄eplo audiri ser uos aduersus tutores vl' mr̄e;[n] dn̄o rū suo⁊ nisi vbi tutele agatᷣ. ❡ Si v̄o libertus sua auctoritate a p̄ocinio ec/ clesie recesserit: si admonit⁹ redire cōtē/ pserit: in seruitutē reuocabitᷣ. ❡ Vn̄ in eodē cōcilio legitᷣ. De libertis ecclesie qui ab eius patrocinio discedunt.

L Iberti ecclie q̄ ab ei⁹ p̄ocinio di/ scedētes q̄buscūq̄ psonis adhese/ rint: si āmoniti redire[o] ꝯtēpserit: manu/ missio eo⁊ irrita sit. q̄ p inobediētie cō/ tēptū ingrati actōe[p] tenentᷣ. ❡ Ite; ex ꝯcil' hispalēsi.[q] Reuocentᷣ i seruitute ec clesia⁊ liberti qui ꝯtra eas supbiunt.

O Ctaua discussio[q] agitata est de q̄ dā eliseph ex failia agabrēsis ec/ clesie q̄ ab ep̄o suo tradit⁹ libertati ḋ li/ bertate ꝯfestim ad ꝯtūacie morbū trāsi liȷ̄t. sic q̄ p supbiā nō solū eiusdem ep̄i malis vl' insidiosis artib⁹ salutē ledere voluit: sed etiā patronā ecclesiā liberta tis imemo: p̄dānauit[r]. aduersus que; ingrati actio canonū ⁊ legū auctoritate iuste dirigitᷣ. sc; vt immerite libertatis dāno mulctatus ad seruitutis nexū co actus reuocetᷣ[s]. taliū eñ status q̄ ꝯtra ep̄m suū vel patronā ecclesiā nitūtᷣ de cidi potius q̄ ꝯseruari ꝯuenit. vt quo/ rū libtas pniciosa est sit salutifera fui/ tus. ⁊ q̄ supbire voluerint adepta libta te ꝓdit[t] discāt obedire subiecti. ❡ Itē ex ꝯcil' tol' iiij. A p̄ocinio nō discedāt ecclie liberti ad sacros ordies ꝓmoti.

D E libertis aūt hec p̄cepit scā sino dus. vt si q̄ p̄sbyteri vl' dyaconi ab ep̄is facti sunt s̄m modū quo canones antiq̄ dāt licētiā sint liberi ⁊ tn̄ a p̄oci nio ecclie tā ipsi q̄ ab eis ꝓgeniti nō re cedāt[a]. ab alijs q̄z libertati traditi ⁊ ec/

n I Nsolitū est. matrē. nā matᷣ q̄sq̄ gerit tutelā fi lio⁊. vt. C. q̄ mu. m. of. fū. l. ij. ⁊ finita tu tela p̄t agi ꝯ istos q̄ si ha bentᷣ in loco dn̄o⁊ cū pu pilli spoliāt. ff. ḋ vsuca. p em. q̄ fundū. §. si tuto:.

o L Iberti. re dire. s; q̄re coguntᷣ isti redire cū nul le eis ope sint iposite. liber tus eñ nō te netᷣ p̄stare o pas nisi sint ei iposite. C. de op. lib. l. i. s; honorē eis exhibere tene antᷣ ⁊ ēt alere ipsū. vt. C. ḋ op. li. l. i. ⁊ l. mr̄. tn̄ opas nō tenetᷣ p̄sta re nisi tpe manumissiōis fuerint iposite. s; dicas aliō ēē in liberti; ec/ clesie. vt. s. e. dyaconi. tn̄ lic; liberti ecclie teneantᷣ ei p̄stare opas nō tn̄ tles qles fui. aliq̄ eñ o; ēē dn̄a: vt. ff. ḋ op. li. si libertus.

p ❡ Actiōe. i. actiōe in factū q̄ datᷣ ꝓptᷣ ingr̄itudinē. nō eñ h̄ est ꝓ/ priū nomē actōis sic ḋr. actio oneris aduersi. i. q̄ datᷣ ꝓptᷣ onus ad/ uersum. vt. ff. locati. in naue.

q O Ctaua discussio. i. q̄stio.

r ❡ Predānauit. i. valde dānificauit.

s ❡ Reuocetᷣ. h̄ habes q̄ ꝓpter ingratitudinē reuocatᷣ libertus in seruitutē. ⁊ intelligas ingratitudinē grauē offensā. q: nō nisi p graui offēsa reuocatᷣ libert⁹ in seruitutē ⁊ ꝓptᷣ easdē causas ꝓpter q̄s reuocatᷣ donatio. vt in aut. vt liberti de cetero. coll' vi. §. illud. s̄m leges veteres sufficit leuis offē sa. C. ḋ liberti; ⁊ eo⁊ li. l. ij. Itē h̄ hēs q̄ siue cōmittat libert⁹ ecclie in/ gr̄itudinē ꝯtra ecclia; siue ꝯ ep̄m reuocatᷣ in fuitutē secus si ꝯ aliū de ecclia. s. e. qui manumittitᷣ.

t ❡ Proditi. i. de inobediētia ꝯuicti.

D E libertis. ab eis ꝓgeniti. q̄ filij liberto⁊ debēt obediētiā p̄stare eccle sie p̄ōne sue sicut ⁊ p̄rēs eo⁊ vt h̄ ⁊. C. de li. ⁊ eo⁊ li. libertine. sed ꝯtra. q̄ ex liberta nascitᷣ ingenuū ē. vt. C. de op̄is liber. q̄ ex liberta. So. quidā intelligūt. l. illā libertine. de filijs manumissis cū p̄rē ⁊ añ manumissionē na/ tis. ll. ꝯrias itelligūt de nati; p⁹ manumissionē. s; h̄ stare nō pōt. q: h̄ ḋr q̄ tā ipsi q̄ ab eis ꝓgeniti. Itē ex sequēti capitulo. i. e. liberti. p; q̄ itelligitᷣ ḋ filijs nati; post manumissionē. vbi ḋr de futura ꝓle q̄ ab eccle p̄ocinio se p̄t subtrahē iō q̄dā dixerit istō ēē spāle i liberti; ecclie vt fi lij nati p⁹ manumissionē p̄rm suo⁊ sint liberti ecclie. tu dicas q̄ filij nati p⁹ manumissionē sūt igenui. sūt tn̄ obnoxij ecclie q̄ ad q̄sdā opas q̄ cō sistūt i honore i assur gēdo ⁊ i salutādo. itē q̄ nō vocabūt eā in ius al's reuocantᷣ in seruitutē. vt in. c. se. Johānes.

clesijs ꝯmēdati p̄ocinio ep̄i colligantᷣ et ne cuiq̄ donentᷣ hoc a p̄ncipe ep̄s po stulet. ❡ Ne v̄o lōginquitate tp̄is ob scuretᷣ ꝯditio origīs tp̄e sue manumissi onis scribāt liberti ꝓfessionē q̄ se ꝓfite antᷣ de familia esse ecclie. ⁊ ab ei⁹ obse/ quio se nunq̄ recessuros. ❡ Vn̄ in eo dem cōcilio legitᷣ. Professionē sue cō/ ditionis liberti ecclesie faciant.

L Onginquitate[b] sepe fit tp̄is vt nō pateat ꝯditio originis. vn̄ iā decretu; est in anteriori[c] vniuersalis ꝯcilij cano/ ne vt ꝓfessionē suā liberti ecclie debe/ ant facere. qua ꝓfiteantᷣ se ḋ familia ec clesie esse. ⁊ ei⁹ obsequiū nunq̄ relictu/ ros. vn̄ de hīs q̄z nos adijcim⁹ vt q̄tiēs cursum vite sacerdos ipleuerit: ⁊ ḋ hac vita migrauerit: mox cū successor eius ad uenerit: oēs liberti ecclie vl' ab eis ꝓge niti cartulas suas i ꝯspectu oīm debēt ipsi q̄ substituitᷣ pōtifici publicare. ⁊ ꝓ/ fessionē ipsi⁹ i ꝯspectu ecclie inouare. q̄ ten⁹ stat⁹ sui vigorē illi obtineāt: ⁊ obe diētia eo⁊ ecclia nō careat. Si aūt scri pturas libtatis sue itra ānū[d] ordiatio/ nis noui sui pōtificis manifestare cōtē pserint: aut ꝓfessiōes renouare nolue/ rint: vacue ⁊ inanes cartule ipse rema/ neāt: ⁊ illi origini sue redditi sint ꝓpe/ tuo serui. ❡ Itē ex eodē. Nec libri nec eo⁊ posteri a p̄ocinio ecclie discedāt.

L Iberti ecclie q: nunq̄ eo⁊ moritᷣ[e] p̄rona a p̄ocinio ecclie nunq̄ di/ scedāt. nec posteritas q̄dē eo⁊ sicut p̄o res canones decreuerūt ac ne forte lib/ tas eo⁊ in futura ꝓle nō pateat. ipsaq̄ posteritas sese ab ecclie patrocinio nō subtrahat. necesse est vt tā idē liberti q̄ ab eis ꝓgeniti[f] ꝓfessionē ep̄o suo faci/ ant. p quā ex familia ecclie libtos effe/ ctos se esse fateantᷣ. eiusq̄ p̄ocinīū nō relinquāt. s; iux̄ v̄tutē suā obsequiū ei vel obediētiā p̄beāt. ❡ Pro remūera/ tiōe ēt ip̄ēsi obsequij res ecclīastice p̄nt vnl' r dōari. ❡ Vn̄ in tol' ꝯci. iiij. legitᷣ. Que de rebus ecclie in remūeratōe ob

a ❡ Nō recedāt. h̄ h; locū distinctio decr. ex̄ de ser. nō or. eo li. bētius. est tn̄ h̄ spāle i liberti; ecclie. q̄ ēt l; facti sūt sacerdotes q̄ ꝓpter ingratitu/ dinē reuocantᷣ in ser uitutē. vt. liiij. dis. q̄ ex famulis.

b L Onginq̄tate. q: si p. x. annos ste terit in libertate an/ modo liber habetᷣ: vt ex̄ de cō. seruo⁊. li cet. ff. q̄ ⁊ a q̄. ma. li. nō fi. si cū. §. aristo. vel si mr̄ alicu⁹ tpe mori; ei⁹ se p libera gesserit ⁊ filius ei⁹ p q̄nquēniū vixerit vt liber. ammō liber e/ rit. vt. C. ne de statu defun. l. ij. ⁊ iij. sed l; fuus fugitiuus se p libero gesserit nō est ideo in possessiōe li/ bertati;. vt. C. ḋ agri. ⁊ cen. l. cū scimus. in fi. lib. xi. ⁊. ff. de ac quirē. pos. l. pereū. in fi.

c ❡ In anteriori. nō determinatᷣ hic de quo dicit.

d ❡ Intra annum. similiter si vasallus infra annum non petit inuestituram cadit a iure feudi: vt in cōstitutione friderici. imperialem. §. p̄terea. nō ob/ stat q̄ legitᷣ extra de iureiuran. veritatis. vbi dicitur q̄ nō iuratur successori pape. pōt eñ dici specialem esse ibi indulgentiam. in emphitiota secus est. quia licet nō soluat canonem infra annum. tamen nō expellitur. vt. x. q. ij. hoc ius. nota q̄ hic excursus anni priuat aliquē libertate sicut excursus anni ꝓbat crimen. xi. q. iij. rursus. sic. xx. q. ij. puella. sic extra de offi. ordi. pa storalis. sic. liiij. dis. si seruus.

e L Iberti. moritᷣ. ecclesia eñ nō potest esse nulla. vt. xxiiij. q. i. pudenda.

f ❡ Progeniti. ꝓpter hoc dixerunt quidam q̄ speciale esset in eccle/ sia vt filij liberto⁊ ecclesie sint liberti ecclesie quod nō est verum. sed tamen quo ad q̄d sunt astricti ecclesie vt ei assurgant vt eam nō accusent. s. e. ep̄s.

Q qui cū. §. seq.
Quicūqȝ. p̄lati.
b ¶ Suffragio .i. q̄
suffragiū p̄stitit eccl'e
cōsilio vel auxilio.
i ¶ Prouidērit. alicui
k ¶ Promiserint. vi
deť q̄ aliq̄s obligeť
nudis v̄bis lȝ nō in
tercessit stip̄latio: vt
ex̄ de testa. indicāte.
xxij. q. v. iuramēti. et
ḯ. e. q. v. q̄ iohes. qd̄
vez est. ⁊ p̄ot dici q̄
cōpetit actio ex nu/
da ꝑmissiōe. s. cōdi/
tio ex canone illo. iu
ramēti. ḯ. xxij. q. v.
E cclesiasticis. vo
lūtarijs. volūta/
riū vocat. ⁊ tñ dicit
inesse necessitatē. q̄
ab initio est volūta/
riū. sed postq̄ illō in
cepit teneť illō ꝯsum
mare. vt. C. de act. et
ob. sicut. ⁊ habes h̄
q̄ eccl'ia teneť ad an
tidota. vt ex̄ ō testa,
cū in officijs.
m ¶ Testimonio. i.
instr̄o suo qd̄ fuit ei
testimoniū ꝑfutuz.
C um redemptor
hic habeť forma
sub qua fiunt manu
missiones.
o ¶ Gentiū. alibi ō:
q̄ de iure diuino est
inducta ſuitus. sed
de hoc dixi. s. dis. i.
ius gentiū.
p ¶ Relaxamus. sȝ
nōne eoipso q̄ ali/
q̄s inter viuos ma/
numittiť videť ei pe
culiū datū nisi exp̄s/
se hoc adimať. C. de
pecu. eius q̄ li. me. l.
vnica. sȝ dicas q̄ ali
ud est i liberti eccl'ie.
nā eis i manumissio
ne nō licȝ dari supra
summā. xx. solid. vt
s̄. e. si quos.
a ¶ Cū tribus. ḡ nō
req̄riť ꝯsensus oīm
vbi libertas dať: et
h̄ i fauorē libertatis
fit. vt. C. de cō. seruo
ma. l. i. ar. ḗ. l. iiij. dis.
c. i. ⁊. s̄. e. ep̄s q̄. Itē
videť h̄ q̄ sigillū pa
pe ñ faciat cartā au/
tenticā nisi assit sub
scriptio. Iohānes.
E ccl'iaz. clericoz
ar. q̄ eodē p̄uile/
gio gaudēt ſui clico
rū q̄ eccl'ia. ḯ. xvi. q. i.
sic. s̄. lxxxvij. di. eos
q̄. ⁊. lxxxix. di. indica
tū: clici eñ ⁊ eoz mā

Q d seruij p̄stantur rata permaneāt.
Q uicūq̄s suffragio[b] cuiuslibet ali
q̄d ecclesiastice vtilitatis ꝓuiderint[i] et
ꝑ eo qd̄ cūq̄ cōmodū in remuneratiōe
ꝑmiserint[k]: ꝑmissi solutōez eos absol
uere optebit. ita vt ad ꝯciliū cōprouin
ciale deferať. vt eoz ꝯuētu ꝯfirmeť. q̄
sicut paul' ait. dignus est mercenari'
mercede sua. ¶ Itē greg. Serui eccle
siaz in eoz dominiū transferri possunt
q̄ ecclesiasticis vtilitatibus deseruiūt.
E Cclesiasticis vtilitatibus desudā
tes eccl'iastica dignū est remunera
tiōe gaudere: vt q̄ se volūtarijs[l] obseq̄
oꝝū necessitatib' spōte subijciūt: digne
n̄ris ꝑuisiōib' ꝯsolenť. Quia igiť the/
odoꝝ viꝝ eloq̄ntissimū ꝯsiliariū nostꝝ
mācipioꝝ cognouimus misterio desti/
tutū. ideo pueꝝ noie acosimū natiōe si
culū iuri d̄nioq̄ suo dari tradiq̄ p̄cipi
mus. quē q̄m traditū ex n̄ra auctorita/
te iā possidet: hui' necesse fuit scripti ꝑ
futuri tp̄is testimonio[m] ac robore largi
tatis ⁊ auctoritate fulciri. q̄tenus d̄no
ꝑtegēte secure eū semꝑ ⁊ sine vllius re/
tractatōis suspitiōe vt d̄ns valeat pos
sidere. ¶ Misaōis quoq̄ ītuitu ſui
eccl'iaz l'b̄tati donari p̄nt. ¶ Vñ gre/
go. mōtano ⁊ thome. Miseratōis ⁊ pie
tatis ītuitu ſui eccl'iaz p̄nt manumitti
C Um redēptor[n] noster totius cōdi/
tor creature ad hoc ꝓpiciatus: hu
manā voluit carnē assumere: vt diuini/
tatis sue g̅ra: dirupto quo tenebamur
captiui vinculo ſuitutis: p̄stine nos re
stitueret l'b̄tati. salubriter agiť si hoieś
quos ab initio natura liberos ꝓtulit ⁊
ius gētiū[o] iugo substituit ſuitutis: vt i
ea natura in q̄ nati fuerāt manumitten
tis b̄nficio libertati reddanť. atq̄ ideo
pietatis intuitu ⁊ huius rei ꝯsideratōe
ꝑmotus. vos montanū ⁊ thomā famu
los sctē romane eccl'ie cui deo auctore
deseruim' liberos ex hac die ciuesq̄ ro
manos efficim' omneqȝ v̄rm vobis re/
laxamus[p] seruitutis peculiū. Hanc aūt
manumissiōis paginā paterio notario
scribēdā dictauim' et ꝓpriā manu vna
cū tribus[a] p̄sb̄ris prioribus et trib' dy/
aconib' ꝑ plenissima firmitate subscri
psimus vobisq̄ȝ tradimus. Actū in vr/
be romana. ¶ Itē ſui ecclesiaꝝ publi
cis angarijs nō debēt fatigari. ¶ Vñ
in ꝯcil. toletano tertio legiť. Serui ec/
clesiaz publicis angarijs nō fatigenť.
E Cclesiaꝝ ſuos et ipsoꝝ vel p̄sb̄ro
rū vel oīm clericoꝝ[b] a iudicib' vel
exactoribus publicis in diuersis anga
rijs fatigari dolemus. ꝓpť qd̄ omne cō
siliū a pietate gl'iosissimi d̄ni nostri p̄n
cipis poposcit vt tales vsus deinceps
inhibeat. sȝ ſui supꝛascriptoꝝ officioꝝ
in eoꝝ vsibus vel ecclesie laborent. Si
q̄s vō iudicū vl' actoꝝ clericū aut seruū

clerici vel eccl'ie in publicis ac priuatis
negocijs occupare voluerit: a cōione ec
clesiastica cui īpedimentū facit: efficiať
extneus. ¶ Itē ꝑ alimonia paupeꝝ ꝑ
redēptōe captiuoꝝ res sacras distrahi
licȝ. ¶ Vñ ambro. ait in lib. de officijs
Res sacre q̄b' ex caus alienari debeāt
A Urū hȝ ecclesia nō vt seruet: sed
vt eroget ⁊ subueniat in necessita
tibus. Quid est op' custodire qd̄ nihil
adiuuat. An ignoram' q̄tū auri atq̄ȝ
argēti de tēplo d̄ni assirij[c] sustulerunt.
Nōne melius cōflat sacerdos ꝓpť ali
moniā paupeꝝ si aliq̄ subsidia desunt:
q̄ si sacrilegus ꝯtaminat ⁊ asportat ho
stis. Nōne dicturus est d̄ns. cur passus
es tot inopes fame mori: ⁊ certe habe/
bas auꝝ vnde ministrasses[d] alimoniā.
cur tot captiui in captiuitatē ducti: nec
redēpti ab hoste occisi sunť[e]. melius fu
erat vt vasa viuētiū seruares q̄ metal/
loꝝ. his nō potes r̄nsum referre. q̄d eñ
dices. timui[f] ne tēplo dei ornatus dees/
set. r̄ndet. auꝝ sacra nō querūt. neq̄ȝ au
ro placēt: q̄ auro nō emunť. Ornatus
sacroꝝ redēptio captiuoꝝ est. ⁊ v̄e illa
sunt vasa p̄ciosa q̄ redimūt aīas a mor
te. Ille verus thesaurus est d̄ni q̄ opať
qd̄[g] sanguis eius opatus est. Et post
pauca. Nemo p̄ot dicere cur pauper vi
uit. nemo p̄ot queri. q̄ captiui redēpti
sunt. nemo p̄ot accusare: q̄ templū dei
est edificatū. nemo p̄ot indignari q̄ hu
mādis fideliū reliquijs spacia laxata[h]
sunt. nemo p̄ot dolere: q̄ in sepulchris
christianoꝝ requies defunctoꝝ est. In
his tribus[i] generibus vasa ecclesie etiā
initiata ꝯfringere cōflare vēdere licet.
Opus est vt de ecclesia mistici[k] poculi
forma nō exeat. nec ad vsus nefarios
sacri calicis ministeriū trāsferať. Ideo
p̄mū intra ecclesiā q̄sita sunt vasa q̄ ini
tiata nō essent. Deniq̄ȝ cōminuta po/
stremo cōflata ꝑ minutas erogatiōes
dispēsata egētibus captiuoꝝūq̄ȝ p̄cijs
ꝑfecerūt. q̄ si desunt noua ⁊ q̄ nequa/
q̄ initiata esse videanť in hmōi q̄s sup̄
dixi vsus oīa arbitror pie posse ꝯuerti.
¶ Itē hiero. Nō parietes tēpli orna/
re sed paupibus ꝑuidere gloria ep̄i est
G Loria ep̄i est paupeꝝ opibus ꝑ/
uidere. Ignominia sacerdotis ē
ꝓprijs studere diuitijs. Nat' in paupe
domo ⁊ i tugurio rusticano q̄ vix milio
et cibario[l] pane rugiētē[m] vētrē satura/
re poterā. nunc similā ⁊ mella fastidio.
M Ulti edificāt pa/ ¶ Itē eiusdē.
rietes[n] ⁊ colūnas[o] ecclesie subtra
hūt[p]. marmora nitēt. auro laq̄aria splē
dēt. gēmis altare distinguiť. ⁊ ministroꝝ
christi nulla est dilectio. neq̄ȝ vero mi/
hi aliq̄s opponat[q]. diues i iudea tēplū
mēsam: lucernas: thuribula: patellas:
ciphos: mortariola. ⁊ cetera ex auro fa.

cipia sūt exē/
pta ab oib'
mūerib' ciui
tatū nisi sub/
sit mag̃ neceś
sitas. ex̄ de i/
mu. ec. nō mi
nus. C. ō epi.
et cleri. l. ij.
A Ssy. assi
rij. i. babi
lonij q̄ cū na
buchodo. ce/
perūt hierlm
et abstulerūt
vasa ō tēplo
d̄ni. ḯ. de cō.
di. i. vestimta
d ¶ Mistraś
ses. i. mistrari
debuisses.
e ¶ Occisi sūt
ḡ tūc d̄mū cū
timeť morś re
dimi d̄bēt ca
ptiui. vt not.
s̄. e. sic oino.
f ¶ Timui. sic
forte se excu/
sabit.
g ¶ Qd̄. i. si
mile illi.
h ¶ Laxata.
id ampliata.
i ¶ In hisṫri
bus. i alimo/
nia paupeꝝ.
in redēptōeȝ
captiuoꝝ. in
edificatiōe tē
pli ł augm̄ta
tōe cimiterij.
k ¶ Mistici.
i. forma cali/
cis in q̄ misti
cū poculū sā
guis x̄pi ꝯfi/
ciť. ⁊ q̄ dic̄ ō
ecc̄a itelligūt
q̄dā ō ecc̄a i
q̄ est. q̄ cū sit
res sacra nō
p̄vēdi ēt aliū
eccl'e. ō h̄ no.
x. q. ij. h̄ ius.
G Loria. ci
bario. s.
familie.
m ¶ Rugiētē
s. famelicū.
M Ulti. pa
rietes. i. t
pitos. sic. xlvi
di. s̄ nōnulli
o ¶ Et colū/
nas. i. ꝑitos.
p ¶ Subtra/
hunt. i. nō re
cipiunt.
q ¶ Oppōat
ar. ab exem/
plis non esse
argum̄tādū.

r ¶ Hec pbabant. sed nōne hec hodie pbant a dn̄o: vt. j. c. de cō. di. i. et calix. ita. sed nō in superabundantiā vt nō habeat delectus psonarum. lxxxvi. di. nō satis. xlvij. di. sicut.
s ¶ Peccatorum. venialiū. q: cerimonialia tollebant tm̄ venialia peccata sicut hodie aqua benedicta: vt. j. de cō. di. iij. aquā.
t ¶ Crucē. sustinēdo cōtumelias.

A ¶ Mico. vel cautū cū ideo fit: q: expectat maior necessitas
x ¶ Timēdū. si ideo facit: q: timet ne sibi deficiat.
C ¶ Rates. diuitias. nā vere philosophantes pecuniā cōtēnūt. ff. de vac. mu. neqȝ honorib⁹. §. vl.
z ¶ Aliena. i. res ecclesie.
a ¶ Plenus id est planus plen⁹ diuitijs
b ¶ Nō hierosolimis. q̄si diceret nō esse planū sed opa plani facere laudabile est. xxij. q. v. cauete.
S ¶ Epe fit. obsistat. de facto non de iure. s. e. lōginquitate
d ¶ Epi. j. xvi. q. iij. si episcopus. et c. clerici.
e ¶ Largitate. sed quō est largitas si de pcaria cū de pcaria certa pēsio statuat. x. q. ij. pcarie. Rn̄. nō est pcaria. sed donatio gratuita quo ad vsufructum. et ideo dicit q inueniet scriptura ne possit allegare pscriptionē. tm̄ per q̄tumcunqȝ tps possideret nunq̄ prescriberet. vt. xvi. q. iij. clerici. fructuarius eni nō pōt pscribere. insti. p quas psonas no. ac. §. fructuarius. nec ille qui alieno noīe possidet. vt extra de pscrip. si diligēti. C. de pscrip. xxx. an. male.

bricata. tūc hec pbabant a dn̄o qn̄ sacerdotes hostias imolabāt et sanguis pecudum erat remissio peccatorum[s]: q̄ꝑ hec oīa pcesserint in figurā. scripta aūt sunt ppter nos in quos fines seculorum deuenerūt. nunc vō cū pauptatē dom⁹ sue paup dn̄s dedicauit: portemus crucē[t] et delicias lutū putem⁹ ¶ Itē eiusdē.

Amico rapere quippiā furtuȝ est: ecclesiā fraudare sacrilegiū est. accepisse paupibus erogādū. et esurientibus plurimis illud reseruare vel cautū[v] vel timendū[x] est: aut qd̄ aptissimi sceleris est: exinde aliq̄d subtrahere: oīm pdonū crudelitatē supat. ¶ Itē eiusdē.

Crates ille thebanus homo quōdā ditissimus cū ad philosophandū athenas pgeret magnū auri pōdus abiecit: neqȝ putauit se posse et virtutes et diuitias[y] simul possidere. nos suffarcinati auro xp̄m pauperē sequimur. et sub pretextu elemosine pristinis opibus incubātes quō possumus aliena[z] fideliter distribuere: qui nr̄a timide reseruamus. plenus[a] venter facile de ieiunijs disputat. Nō hierosolimis[b] fuisse: sed hierosolimis bn̄ vixisse laudandū est.

¶ Itē largitate etiā epi stipēdiū de rebus ecclesie clericis dare lȝ. cui⁹ pfessio sub pcarie noīe fieri debet. ¶ Unde in septimo cōcilio toletano legit. Qui beneficiū ab ecclesia accepit eius pfessionem nomine pcarie faciat.

Sepe fit vt ppzietati originis obsistat[c] lōginquitas tpis: quapropter pudētes decernimus. vt si q̄s clericorum stipēdiū de rebus ecclesie cuiuscūqȝ epi[d] pcepit largitate[e] sub pcarie[f] noīe debeat pfessionē scribere: ne p retētionē diuturnā piudiciū afferat ecclie: et q̄cūqȝ in vsu pceperit dȝ vtiliter laborare[g]: tunc res diuini iuris videant aliqua occasione negligi: et subsidiū ab ecclesia cui deseruiūt pcipe possint clerici. Qd̄ si q̄s eorum cōtēpserit facere. ipse se stipēdio suo videt priuare[h]. ¶ Religiōis quoqȝ intuitu ea in q̄bus ecclesia detrimentū nō patit monasterijs tradi pn̄t. ¶ Un̄ in toletano ꝯcilio legit. Licet

f ¶ Sub pcarie. i. sicut sol. et fieri in pcaria nō eni est h̄ ꝯtus pcarie. sȝ donatio vsufruct⁹ epi. xvi. q. iij. si eps. et c. clici. g ¶ Laborare. i. colē. h ¶ Priuare. ar. clicū posse remoueri ab eccl'a si negligit agros vl' alias vtilitates ecclie. sic. ff. de pet. hr̄di. ei q̄ ptes. §. cū pdia. et C. locati. l. iij. nā ppter negligentiā aliq̄s deponit. vt. lxxxi. dis. dicimus.
S ¶ I eps. h̄ hēs q de seculari ecclesia pōt fieri ab epo monasteriū: vt ex de ec. edifi. ad audientiā. sed ecōuerso nō pōt: vt. xix. q. iij. qui semel. extra de reli. do. inter quatuor. nisi fiat auctoritate pape. vt extra de cen. cū venerabilis in pte decisa. vt extra ne cleri. vel mo. c. relatū. vel nisi alias nō possit loc⁹ reformari nisi p canonicos sclares: vt ex i eadē decre. iter q̄tuor.
k ¶ Detrimētū. si eni lederet g̃uiter ecclesiā posset reuocari vt. s. e. apostolicos. in fi. j. c. pxi.

religiōis intuitu res ecclesie alienare.

Si eps[i] vnā de parrochianis ecclesijs suis monasteriū dedicare voluerit vt i ea monachorum regulariter cōgregatio viuat: hoc de ꝯsensu ꝯcilij sui habeat licētiā faciēdi: q̄ etiā si de reb⁹ ecclesie p eorum substātia aliq̄d qd̄ detrimētū[k] ecclie nō exhibeat eidē loco donauerit sit stabile. Rei eni bene ꝯstitutē de sanctū ꝯciliū dat ꝯsensum[l]. ¶ Itēȝ ex eodē. Eps de rebus sue ecclesie monasterio qd̄ ditare intēdit nō vltra quinquagesimā largiri debet partem.

Bone rei dare ꝯsultuȝ. et psentis habet vite subsidiū. et eterne remunerationis expectare cernit pmiū. Quisquis itaqȝ eporum in parrochia sua mōasteriū ꝯstruere forte voluerit: et hoc ex rebus ecclesie cui psidet ditare decreuerit. nō amplius ibidē q̄ quinq̄gesimā[m] partē dare debebit. vt hac tēperamēti eq̄tate suata etiā cui tribuit cōpetēs subsidiū ꝯferat: et cui tollit damna g̃uia nō infligat. Ad ecclesiā vō q̄ monasticis nō informabit reglis aut quā p suis magnificare voluerit sepulturis. nō amplius q̄ cētesimā ptē cēsus[n] ecclie cui psidet ibidē ꝯferre licebit. ea tn̄ cautela suata vt vnā tm̄mō q̄ placuerit ex his duab⁹ remūerationē assumat. ¶ Itē grego. Iure ppzietatis res ecclesie mōasterio[rū] edificijs tradere licȝ.

Religiosam vitā eligētibus cōgrua nos oportet ꝯsideratōe pspicere. nec cuiusq̄ necessitatis occasio aut desides faciat aut robur qd̄ absit ꝯuersatōis īfringat. Idcirco tibi auctoritate pn̄ti pcipim⁹ q̄tenus domū positā i hac vrbe regiōe quarta iux locū q̄ appellat gallinas albas vel ortū[o] iuris scte romane ecclie cui auctore dō psidemus. in q̄ cāpana quōdā vxor patricij māsisse dinoscit simul et ortū atqȝ hospitia q̄ intra eandē domū ianua ꝯclusit eidē dēas tradere ppzietatis iur pculdubio possidendā i q̄ domo mōasteriū vbi cū ꝯgregatōe sua habitare possit xp̄o adiuuāte ꝯstruere. et tā ipsa q̄ q̄ in eius loco honoreqȝ successerit: pdictam domū et ortum cuȝ

l ¶ Cōsensum. q̄ro de q̄rum clicorum cōsensu h̄ itelligas an de clericis epalis ecclie vl' de clericis prochie illius. Rn̄. de clicis cathedralis ecclie. nā ꝯsensus clicorum ecclie cathedral' req̄rit circa ordinē clicorum et dispositōȝ rerum ecclīasticarum. vt. xxiiij. di. eps. s. lxvij. di. reliq. s. e. alienatōes. lau. tn̄ et h. intelligūt etiā req̄rēdū ꝯsensuȝ clicorum prochialis ecclie. nā isti sine culpa nō debēt puari suis stipēdijs. xvi. q. vij. iuētū. vr tn̄ sufficere si eps eis puidȝ necessaria vl' ibi vl' alibi: vt ex de ec. edifi. ad audiē tiā. ij. et sic vr q eis iuit possit h̄ facē. ar. ex de ex. pla. sic vnire.
m ¶ Bone rei. q̄nq̄gesimā. sed nunq̄d eps pōt dare centesimā vl' q̄nq̄gesimā si ne ꝯsensu canōicorum vr q sic. ex de his q̄ fi. a p. sine ꝯsen. c. pastoralis. etiā nō obstāte iuramēto de nō alienādis reb⁹ ecclie ex de ec. edifi. nia. nemo eni pōt accusare epm q dei tēplū edificauit. vt. s. c. aur. Itē q: sufficit semel a iur esse ꝯcessuȝ vn̄ nō est necesse req̄rere nouū ꝯsensum. ff. de ꝯdi. insti. q̄ sub cōditiōe. §. vlti. sed ꝯ. ex de dona. pastoral. ex de his q̄ fi. a p. cū vos. tu dicas q lȝ a iure pmittat ei talis donatio. tn̄ faciet eā dē de ꝯsensu clicorum: vt. s. e. c. px. s. c. apl'icos. vehementer tn̄ obuiat illa decre. pastoralis. nisi vis fiat lre. vn̄ dic illis decr. ꝯstādū esse. sed q̄d si eps plres donatiōes fecit ita q oēs simul excedāt q̄nq̄gesimā. an dices vltimā reuocari vl' oēs. videt q tm̄ vltima q: illa sola vitiosa fuit: vt. s. e. si q̄s. et. xvij. q. iiij. q̄sti. ecōtra vr q de q̄libet donatiōe ē detrahēdū. vt. C. de inof. do. si totas. ff. ad. l. fal. penales. §. annua. h̄ qd̄ soluit ex de dona. apl'ice. iohes. q̄d iur̄ sit de h̄ in q̄rib⁹ notaui. h.
n ¶ Cēsus. ppe h̄ v̄bū cēsus. dixit lau. et h. q de cēsu poss̄ eps dare pretȝ nō de possessiōib⁹ ecclie. al's reuocaret. vl' eo viuo vl' p⁹ mortē suā. vt. xvi. q. iij. si sacerdotes. sȝ h̄ falsū est. q: dec. dic etiā de possessiōib⁹. ex de dona. apl'ice.
o ¶ Religiosam. ortū. ergo qui dat domū vel aliam rem nō videt dedisse ea q̄ sunt annexa ei nisi expressa fuerint. sic. lxiij. di. ego lodouicus. ar. ꝯ. ff.

omnibus ad se pertinētibus sicut dixi/mus quieto ⁊ incōcusso iure a nobis pi etatis cōsideratione concessam valeat possidere. ¶ Ecce ostensum est quo/modo res ecclesie sine culpa dari pos/sint ⁊ cōstare his quibus date fuerint.

Nunc querit[p] si ante tēpus sue ordinatiōis nihil habere vide bant quid de his fieri debeat que post ordinationē suā inue nisse noscunt. ¶ De his ita statutū est in cōcilio carthaginensi tertio. De his qui primū nihil habētes tempore sue administratiōis aliq̄d acquirūt.

Placuit vt epī vel p̄sbyteri vel dya coni vel quicūq₃ clerici qui nihil habē/tes[q] ordinant ⁊ tpe eṗatus vel clerica/tus sui agros vel q̄cūq₃ p̄dia noīe suo[r] cōparāt tanq̄ rer dn̄icar inuasionis crimine teneant: nisi ammoniti ecclesie eadē cōtulerint. si autē ipsis ppie ali/quid liberalitate alicuius vel successio ne cognatiōis[a] euenerit: faciāt inde qd̄ eor pposito cōgruerit. Qd̄ si a suo p/posito retrorsū exorbitauerint: hono re eccl'iastico indigni tanq̄ rep̄robi iu/dicent. ¶ Item ex cōcilio toletan. xi.

De ministris qui nulla ecclesie occasio ne s₃ sui vtilitate aliq̄d acquirūt

Quicūq₃ de sacerdotibus vl' mini stris p sua vtilitate atq₃ amicitia quo/cunq₃ mō aut p scripture seriem aliq̄d meruerit ab aliquo pcipere: in rebus ec clesie nō poterit numerari: sed qd̄ exin/de voluerint facere ipsor volūtatis ar bitrio subiacebit. Qd̄ si hoc post eoru₃ mortē inordinatū fortasse remāserit ec clesia cui p̄fuit vel minister extitit: hoc sibi in ppetuū vendicabit[b]. ¶ Ecce q illa q̄ nō ex officio ecclesiastico s₃ ex ali qua p̄statiōe sue vtilitatis lucratus est pōt dare q̄bus voluerit. Sed querit d̄ his que sibi cōiter cū ecclesia vl' seq̄stra tim p remedio aīe offerunt. vel d̄ tertia pte quā d̄ rebus parrochialiū ecclesiar sibi debitā accipit. si ea poterit dimitte re q̄bus voluerit. ¶ De his ita diffinit in pcil'. agathēsi. De pōtificibus q̄bus vel cū ecclesia vel sequestratim aliquid ab ext̄neis dimittit.

Pontifices[c] q̄/bus in summo sacerdotio cōstitu tis ab extraneis[d] aliquid aut cū eccl'ia aut seq̄stratim dimittit aut donat. q₂ hoc ille q̄ donat p redēptiōe aīe sue nō p cōmodo sacerdotis pbat offerre. nō quasi suū ppriū sed q̄si dimissum eccl'ie inter facultates ecclesie cōputabūt. q₂ iustū est vt sicut sacerdos h₃[e] qd̄ eccl'ie dimissu₃ est: ita ⁊ ecclesia habeat[f] qd̄ re/linquit sacerdoti. Sane q̄cq̄d per fidei cōmissum aut sacerdoti aut ecclesie for tasse dimittit cuicūq₃ alij postmodū p/futurū: id inter facultates suas ecclesia cōputare aut retinere nō poterit[g] ¶ Itē ex cōcilio toletano. Eps tertiā parte₃ sibi debitā ecclesie relinquere pōt

Episcopus si tertiā partē quā de re bus parrochialiū ecclesiar sibi debitā nouit eccl'ie cui[9] res esse patebit aut al teri eccl'ie pferre decreuerit licitū mane at: irreuocabile[h] robur ei[9] sniam ferat.

Quod autē[i] querit si de suis et ecclesie rebus aliqua acq̄sisse noscunt cui puenīant. ita diffi nit in eodē pcilio. De his qui de suis ⁊ ecclesie rebus aliqua acq̄sisse noscunt.

Sacerdotes vl' quilibet quibus ecclesiasticar rer cura cō missa est quecunq₃ administratiōis sue tpe emerint: si de rebus pprijs vel vile vel car habuerint. ad ecclesie nomē cui p̄sunt cartar cōficere instrumēta pcu/rēt[k] nō eīn iustū est vt ecclesia q̄ suscepit extraneū efficiat in alieno[l] diuite₃: ⁊ in suo[m] retineat fraudatorē. Ubi vero qui suar rer noscunt habere cōpendiū ex omni re quā post ordinatiōis sue diem visi sūt pquisisse siue nulla siue aliqua sint instrumēta cōfecta cōpēsatiōe[n] ta₃ sui iuris q̄ ecclesiasticar rer habita: si se vtriusq₃ rei q̄titas exequauerit inter ecclesiā ⁊ decedētis heredes equo iure cōquisitio[o] ptinebit. ¶ Si q̄s vero p cōpendio suar rer ecclesie rebus detri/mētū intulerit: vel si occasiōe rer eccle/siasticar in rebus pprijs detrimentu₃ passus fuerit: vicissim q̄ lucr sentiūt de trimētū patiētibus resartiēt. ¶ Un̄ in cōcilio bracharensi legit. Resartient detrimēta sacerdoti vel ecclesie que al/terius occasione alter senserit.

Quicūq₃ sub hoc neglectu[p] res ðe

Nisi seruitus ven. testatrix. ff. de act. emp. ⁊ creditor. in fi. Unc querit. habeas p summa q̄ōnis qd̄ dicit in ca. primo.

Placuit. habentes. ergo. ppter paupertatē nec impedit nec recusat q̄s a platura. secus est in tutore: vt insti. d̄ excusa. tu. §. sed ⁊ ppt pauptatē.

k ¶ Suo. h̄ spāle est i eccl'ia q licȝ sacerdos noīe suo aliq̄d emat de pecunia eccl'e q res illa stati fcā ē ecclesie. aliō i reb[9] priuator: vt. C. d̄ rei ven. si vt pponis. ⁊ de hoc notaui. s̄. e. q. ij. aplicos. idē qd̄ hic d̄: habes ex̄ de pecul. clico. c. i. ⁊ c. inquirendum. ⁊. c. si

Q. iij.

quis. vtru₃ autē p̄su mat de rebus eccl'ie vel de rebus suis cō parasse d̄z. s̄. eo. q. i. sint manifeste.

a ¶ Cognatiōis. vs/q₃ ad quartū gradū C. de epi. ⁊ cler. aut. licētiā. vl' vsq₃ ad se ptimā defert succes/sio. ar. d̄. xxxv. q. ij. c. i.

Quicūq₃. vendi/cabit. i. defendet qn̄ ecclesia inuenit in possessione. sed si heredes essent i pos/sessiōe oporteret ec/clesiā pbare de iure suo. vt. j. e. q. v. c. i. in fi. sicut notaui. s̄. e. q. i. sint manifeste. vl' intellige q h̄ dic cu₃ si haberet sacerdos h̄ēdes. in aut. de ec. titu. §. si q̄s aūt eps. col. vi. ⁊. j. q. v. c. vl.

Pontifices. ide₃ in alijs.

d ¶ Ab extraneis. si aliquid dat tm̄ epō illud nō tenet diui/dere cū ecclesia. sed licet aliq̄d det tm̄ ec clesie illō est diuidē/dū cum epō: ⁊ distin gue an a propinquo vel extraneo sit reli/ctū epō vt habes di stinctiū: ex̄ de testa. re quisisti. si aūt simpli ci canonico aliq̄d est relictū illud nō tenet diuidere cu₃ ecclesia semp eīn presumit q id qd̄ datū est plato sit intuitu eccl'ie da/tū. ⁊ est sile. ff. de an. le. l. annuā. ff. d̄ reb[9] dubijs. ciuibus. hoc tn̄ scias q aliud est dicere relinquo h̄ ca nonicis istis. ⁊ aliud relinquo h̄ ecclesie isti. in priori casu relictū intelligo eis ⁊ nō eccl'ie. in scd̄o casu eccl'ie ⁊ ad vsum eor. lȝ sit ar. d̄. ff. d̄ re. du. ciuib[9]

e ¶ Habet. quo ad vsum. f ¶ Habeat. ad pprietatē. g ¶ Nō po terit. tn̄ si est heres instituta ⁊ rogata restituere alteri hereditatē illā pōt de trahere quartā. vt insti. de fideicō. hereð. §. sed q₂. sed si ecclesie leget aliq̄d vt illud ecclesie restituat de hoc dubitare cōsueuit an tūc posset partē de ta li legato retinere. vt notat. C. cōia de lega. l. i. rn̄. i.

Episcopus irreuocabile. cū de ɔ̄sensu canonicor h̄ facit alis suc/cessor illud posset reuocare. vt. xvi. q. i. possessiōes. ⁊ est h̄ ar. q si eps simplr aliq̄d dedit eccl'ie itelligit illō ppetuo dedisse: vt. xvi. q. i. q̄n̄ quicq̄d. ar. d̄. xvi. q. i. possessiōes. ⁊ dixi. x. q. ij. h̄ ius. in fi.

Quod aūt. si de vtriusq₃ p̄cio empta est res p rata p̄cij diuidenda est inter eccle siā ⁊ heredes plati: vt. j. e. c. i. v̄. hi v̄o. Johānes.

Sacerdo tes. pa/rent vt sciat q̄tū h₃ de re bus eccl'ie et q̄tum de p/prijs rebus.

l ¶ Alieno. i. i reb[9] pprijs ipsi[9] sacerdo tis q̄ sunt ali ene eccl'ie vel pprie intelli/gas poni.

m ¶ Et i suo. i. reb[9] eccl'ie.

n ¶ Cōpēsa/tiōe. i. ɔputa tiōe vl' cōpa

Q. iij.

ratiōe vel col latiōe h̄ vult dicere q cō/putabit q̄tū de suis reb[9] et q̄tū de re/bus eccl'ie de derit p re em pta: vt fm̄ h̄ diuidat inter ecclesiā ⁊ he/redes defun/cti. sed pone postq̄ adep/tus est eccle/siā null[9] sum ptus voluit facere de p̄ri monio pprio s₃ q̄cq̄d emit emit d̄ p̄rimo nio pprio tn̄ sed solis red ditibus eccle sie fuit vsus: videt q ɔpu tādi sunt illi sumptus q̄s facere cōsue uit vel q̄s fa cturus fuiss₃ de pprio pa/trimonio ac si nō haberet ecclesiā: vt. ff de peti. hēdi. sed ⁊ si. §. adeo autē. in fi. ⁊ sic pprie ponit hoc v̄bū cōpēsatiōe. Itē nō debuit negligere lucr ecclesie ppter lucr suū: vt. j. c. pxi. vel intel lige q h̄ d̄: qn̄ dubiū est an de reb[9] eccl'e an de suo p̄rimonio eme/rit. nam tūc diuidi debēt fm̄ q̄titatē sui patrimonij ⁊ rer ecclesie.

o ¶ Cōquisitio. id est cōquisitū. sic. C. cōmuni diui. ad officium. ff. de vsufructu. sed ⁊ si quis. §. intercū.

Quicūq₃. neglectu. id est q₂ negligit res ecclesie augēdo suas.

q ¶ Laborare. i. pdicitari vel colere.
r ¶ Proprie. i. in rebus pprijs locupletatus est.
a ¶ Aut neglectū. h habes q si plat⁹ aliquid neglexit acqrere ecclesie sue cū posset ₇ maluit sibi acqrere q h imputat ei et de h tenet ad istar tutoris: vt. C. arbi. tut. qcqd. nec eni oz vtilitatē suā pponere vtilitati ecclesie si cut nec tutor suā vtilitatē vtilitati pupilli. ff. de admi. tu. tutor.

Q. v.

§. i. ff. cōmodati. si vt certo. §. cōmodatū i fi. ₇. vij. q. i. ꝓsentiū. ₇ c. placuit.
b ¶ Pro cuius. sic ex̄ de pcur. cū p cā.
Testamē ta. nec aliqd dare nec testamētū cōdere licz de rebus ecclesie. si tñ ꝯsuetudo hz pōt mobilia aliqua dare: vt ex̄ ō testa. ad h. ₇ c. q.
Nulli dubiū. vt si h. ideo epo incūbit ꝓbationis on⁹: q2 illa erat i possessiōe: vt di. xi. s. eo. q. i. sint māifeste
Obitū. in terest. vt s. heres vniuersa restituat: vt. xvi. q. vi. si epm. et s. e. q. ij. eps.
Quia iohannes. qm̄ supmam nota q lz sit magnus fanor vltie vo

ultnas laborare[q] distulerit. speciali placito distringēdus est. vt si de rebus seu augmētis ecclesie q̄stū laboribus suis ꝓprie[r] auxit. ₇ ex hoc ecclīasticis rebus aut neglectū[a] laboris exhibuit aut minoratione vel perditionē induxit. quicqd in rebus ecclesie minuit ille restituat ex cuius rebus atq₃ suffragijs suos cōuictus fuerit ampliasse labores. Nō si aliqd ꝓ vtilitatibus ecclesie aut substātie expēdit: aut dispēdij vel pditōis quippiā ptulerit: si hoc cōprobare potuerit totū illi a rebus ecclesie eiusdē reformabit̄ p cuius[b] vtilitate id expēdisse pbat̄. ¶ Si vō de rebus ecclesie tñ mō aliqua acquisisse noscunt̄ ₇ ad nomē ecclesie instrūa debent cōponere. nec aliqbus poterūt illa donare. ¶ Vn̄ in ꝯcilio agath. legit̄. De his q̄ sacerdos emit ad ecclesie nomē scripturā faciat.

Presbyter cum dyocesim tenet de his que emerit ad ecclesie nomen scripturā faciat. aut ab eius quā tenet ecclesie ordinatiōe discedat.

Testamēta[c] vero nō licet eps ꝯficere: nisi de pprijs reb⁹. ¶ Vn̄ greg. scribit lucidio epo. Quō de rebus ecclesie lz sacerdotib⁹ testari.

Nulli dubiū est q sicut sacerdotibus res in epatu acquisitas nulla est alienādi licētia: ita de his q̄s antea habuerūt: quicqd iudicare voluerint: nō vetent̄. Ita q₃ fraternitatē tuā₃ tpe quo ad nos fuit cōquestā esse recolimus q quedā mobilia q̄ cōstātius decessor vester luminose ancille dei ₇ fratribus suis testamēti serie legati titulo dereliqt: iam eps acqsisset. decreuisseq₃ nos vt si hoc[d] ꝯstat nullū ex his eccl'ia vr̄a ꝑiudiciū pateret̄. qō ₇ vos oportet recolere ₇ molestiā aliquā p̄dicte ancille dei nō facere. nec ei sine cognitōe de his q̄ possidet quicq̄ auferre. ¶ Idē̄ De eodē

Obitū theodori epi dilectionē tuā iā credimus cognouisse: sed q2 testamentū dicit̄ cōdidisse subtiliter te ne qd de rebus ecclesie sue cōsumpsisset oportet inqrere. ₇ siquidē eū exinde aliqd incōgruū minuisse dideceris: ita age: vt res ab eo cui⁹ intest[e] modis oibus reparent̄. ¶ Itē grego. mariano epo rauennati. Que monasterijs ab epo ꝯferunt̄ reuocari nō debēt.

Quia iohes quōdā decessor tuus sepius a nobis expetijt vt ea q̄ in mōasterio illo ꝯtulerat qō iux̄ ecclesiā sancti appollinaris ipe ꝯstruxerat nr̄a auctoritate debuissem⁹ firmare. ₇ hec facturos nos esse pmisimus. fraternitatē vestrā necessario ꝑuidimus adhortādā. vt nihil de his q̄ illic ꝯtulit atq₃ cōstituit aliquo mō patiat̄ imminui. sed oia firma studeat stabilitate seruare. Huius igit̄ monasterij ₇ collectar̄ illic

rer̄ q2 in testamēto qō ꝯdidit fecisse no scit̄ mentionē sciēdū vobis est nō nos ideo ea ꝯfirmasse: qm̄ eius supmā[f] seqmur volūtatē: sz q2 hoc ei sicut diximus viuēti pmisimus. hec ita oia sic solicite fraternitas vr̄a iplere festinet. q̄tenus et q̄ in supra scripto monasterio[g] ꝯstituit ₇ a nob sunt ꝯfirmata seruent̄: ₇ illa que in dāno dari vel fieri p testamentū sue decreuerit ecclesie: nullā ꝓhibēte lege obtineāt firmitatē. ¶ Itē ex cōcil. yspalensi. Que ante suā ordinationē vel post hereditariā successionē acquisiuit epus cui vult derelinquat.

Irum ab hinc ₇ ppetuo ꝑmāsur̄ esse decreuimus vt eps res sui iuris q̄s ante epatū aut certe in epatu[h] hereditaria successiōe acqsiuit: sm auctoritatē canonicā cui vult ꝯferat: ₇ quicquid d eis vult faciat. Postq̄ autē eps factus est quascūq₃ res de facultatibus eccl'ie aut suo aut alterius noīe cōparauerit decreuimus vt nō in ppinquor̄ suor̄ sz eccl'ie cui ꝑest iura deueniāt. ¶ De rebus vō ecclesiasticis testari lz epo si tantūdē de pprijs restituat. ¶ Vn̄ in agath. ꝯci. statutū est. Quō pñt esse rata q̄ de ecclesie pprietate testō legant̄.

Si eps cōdito testamēto aliqd de ecclesiastici iuris pprietate legauerit[i] aliter nō valebit nisi tantūdē[k] de pprij iuris facltate suppleuerit. Sz si eps vel qlibet ex g̃du ecclesiastico intestatus defunctus fuerit. nec aliqui inuēti fuerint q̄ iure cognatiōis ei succedāt: ecclesia sua ei succedat in integrū. nec licebit alicui aliq ex rebus ei⁹ ꝑsumere. ¶ Vn̄ in terraconensi ꝯcilio statutū est. Epo ab intestato ecclesia succedat ex integro.

Sic vbi defunctus fuerit eps intestat⁹ post hāc diffinitionē a p̄sbyteris eius ₇ dyaconibus de rebus ipsius breuis cōscriptio fiat a minimo vsq₃ ad maximū. i. de vtēsilibus ₇ omni suppellectili. ita tñ vt si q̄s exinde vel ꝑsumpsisse aliqd vel occulte tulisse fuerit cōuictus: sm furti tenorē r̄stituat vniuersa. ¶ Itē ex ꝯcilio triburiēsi. De eodē.

Quicūq₃ ex g̃du ecclesiastico sine testamēto et sine cognatiōe decesserit: hereditas eius ad ecclesiā vbi deseruiuit euoluat̄[l]. sil'iter de sanctimonialibus[m] assignat̄.

Incipit causa decimatertia:

Diocesani cuiusdā baptismalis ecclesie cladibus belloꝝ₃ ꝓpsiti hostili metu cōpulsi. domicilia sua trāstulerūt in aliā dyocesim: ꝑdia tñ antiqua nō deserūt colere. Ceperūt persoluere decimas illi ecclesie in cuius dyocesim transierūt et apud eam sibi elegerūt sepulturas. trāsactis. l. annis clerici q̄bus quondā persoluerant decimas ceperūt mouere

luntatis tamen potius sequit̄ h volūtatē viuētis q̄ morientis. Itē₃ ar. q lz aliqua volūtas nō valet tanq̄ testamentū valet tñ tanq̄ simplex donatio. qō est ꝯ leges. ff. ō iur coō. l. i. sed videt̄ q post mortē huius epi nō possit rata hri donatio facta ab ipso. q2 oportet q. s. eo tpe rata habeat̄ quo p̄t donatio fieri: vt. ff. de acqr. hereō. si q̄s alicui. ff. de bo. pos. l. iij. §. acquirere. ₇ l. vl. sz secus est q2 nec mors nec furor nec petētis penitētia impedit ratihabitionē vt. ff. rē ra. h. bonoꝝ

h ¶ Monasterio. lz nōne canon pmittit ei legitimā portōem dare monasterio ad cōstruēdū monasteriū sic: sed nō ad dādū. vel fuit hic vltra legitimā portionem datū. s. e. q. ij. bone. et. c. si quos.

Irum. in epatu. cōtra. in aut. de ecclesi. titu. §. interdicimus. col. vlti. vbi dicit̄ quocunq₃ modo res aliquas acquisiuit post epatū nisi iure cognatiōis ad eū puenerint nō p̄t eas alij relinquere q̄ ecclesie. sz illō nō tenet

Si epus. legauerit. licz eni heres teneat̄ redimere rem legatam a defuncto vel eius dare estimationē. vt insti. ō leg. §. nō solum. secus tñ est cū legat̄ res ecclesie. vt ex̄ ō testa. fili⁹.
k ¶ Nisi tantūdē. vt s. e. q. ij. si q̄s qlibet.
Quicūq₃. euoluatur. ecclesia eni ē ei primus heres. vt ex̄ de penis p̄sbyteri ꝯrium tñ huic est ex̄ de succes. ab intesta. c. ij. sed illud fuit locale vel illud intelligit̄ sm istud.
m ¶ De sanctimonialibus. ar. est hic p sanctionalib⁹ theutonie q possint hr̄e ppria: q2 ₇ vestē religiosam pōt q̄s hr̄e in domo ppa. xxvij q. i. de viduis. ad id

qðem in eos qui ab istis acceperūt primitias ⁊ decimas: veniunt ad causam. ¶ Nō primū querit. si illi quoꝝ domicilia sunt in dyocesi hui⁹ baptismalis ecclesie, an debeāt persoluere decimas illi ecclesie ⁊ celebrare suas exeq̄as apud eā ecclesiā in qua quondā hec fiebant a parentibus eoꝝ. ¶ Secūdo an pscriptione temporis ius percipiendi decimas et funerandi tollatur.

Quod priori ecclesie[a] hec oīa iure persoluēda sint actores his argumētis pbare otēdūt. Cōstat vnamquāq₃ baptismalē ecclesiam hr̄e dyocesim sibi legitime assignatā sicut ⁊ parrochiales ecclesie habēt parrochias sibi distributas ¶ Vn dyonisius eps seuero epo. Singuli sacerdotes pprias debēt hr̄e ecclesias.

Ecclesias singulas singulis pr̄sbyteris dedimus parrochias ⁊ cimiteria eis diuisimus[b] et vnicuiq₃ ius pprium habere statuim⁹. ita vic₃ vt nullus alteri⁹ parochie terminos aut ius inuadat. sed vnusq̄sq₃ terminis[c] suis sit otētus. ⁊ taliter ecclesiā ⁊ plebē sibi cōmissā custodiat: vt ante tribūal eterni iudicis ex oībus sibi cōmissis rōnē₃ reddat. ⁊ nō iudiciū: sed gloriā p suis actibus pcipiat. ¶ In dyocesi aūt ōsignata quecūq₃ pdia colunt puentus decimationū baptismali eccl'ie ōsignatus debet solui. Quia ergo pdia hec intra terminos nr̄e dyoces otinent. ⁊ puēt⁹ decimationū nobis legitime assignat⁹ nr̄e eccl'ie psoluend⁹ est. ¶ His ita[d] respondet. Decime a deo ostitute sūt p moysen vt psoluerent a pp'lo filijs leui. p misterio in q̄ deseruiebāt ei in tabernaculo nō accipiebāt filij leui decimas. nisi ab eis p quib⁹ offerebant preces ⁊ sacrificia. q₂ ergo nos seruim⁹ domino in tabernac'lo offerēdo p istis p̄ces ⁊ sacrificia ⁊ ipsi debēt nobis psoluere decimas ⁊ pmicias Itē cū decime darent filij leui. nō electōne offerentis psoluebant vt cōtēpto leuita q̄ secum erat ipe eligeret cui vellet decimas dare. nā dictū est. leuita q̄ tecū morat ⁊ intra muros tuos habitat comedat eas. Ideo etiā ex singulis tribub⁹ ciuitates ad habitandū acceperūt. vt vnaqueq₃ tribus illis psolueret decimas q̄ secū erant. Nam moyses pcepit filijs isrl' sicut legit i deutronomio i loco quē elegerit dñs deus vester vt sit nomē eius in eo illuc oīa que pcipio offeretis. hostias holocausta ⁊ dcimas ac pmicias manuū vestraꝝ ⁊ quicq̄d pcipuū est in munerib⁹ iustis q̄ vouistis dño: ibi epulabimini corā deo vestro vos ⁊ filij et filie vestre famuli ⁊ famule vr̄e atq₃ leuite q̄ in vrbib⁹ vestris cōmorant. Neq₃ em̄ habet aliā ptē atq₃ possessionē inter vos. ⁊ infra. Decimā frumēti vini ⁊ olei ⁊ primogenita armētoꝝ ⁊ pecorū ⁊ oīa que voueris ⁊ spōte offerre volueris ⁊ pmicias manuū tuaꝝ[e] corā domino deo tuo comedes eas i loco quē elegerit dñs deus tu⁹ tu ⁊ fili⁹ tu⁹ filia tua et seruus[f] tu⁹ ⁊ ancilla tua at₃ leuita qui manet in vrbibus tuis. q₂ ergo[g] nos intra muros vrbis istoꝝ sedem⁹ ⁊ eis cohabitatione iuncti sum⁹. rite ab eis decimas accipim⁹. Item ait ppha Producens fenū iumētis ⁊ herbā seruituti[h] hoim. Fenū ⁊ herba ex terra pducit. s₃ q̄bus. iumētis irrigātibus ea₃ id est hoibus colētib⁹ eā et in hoc fuiētibus ipi. Itē apl's.[i] Cōmunicet aute₃ is q̄ cathezizat[k] verbo ei q̄ se cathezizat in oībus bonis. hoc galathis. Corinthijs aūt pbat spēal'r sibi deberi sūptus q₂ eis spūalia ministrauit dicēs. si seminam⁹ vobis spūalia: nō magnū est si vestra tpalia metam⁹[l] Itē si alij pticipes vestre ptātis[a] facti sunt. cur nō magis ⁊ nos. Itē q̄s plantat vinea₃ ⁊ de fructu ei⁹ non edet. nos plantauim⁹ vineā vos vultis edere fructus ei⁹. Ite₃ precepit dñs p moysen vt nemo mittat falcē in alienā messē. hec messis nr̄a est ⁊ vos vultis falcē in eā mittere. Item nō alligabis os bouis triturātis nos sum⁹ boues triturātes. vos vultis alligare os nostꝝ et de nr̄a tritura victum vobis q̄ritis. Itē apl's. q̄ altari seruiūt de altario viuāt. s₃ nunq̄d de eo cui nō seruiūt. Itē qui in sacrario opant cum sacrario pticipāt. s₃ nunq̄d cū illo i q̄ n̄ opant. Nos seruim⁹ altario vos ei pticipare vl'tis: nos v̄o vacuos et inanes dimittere queritis. Itē apl's. laborātē agricolam prius opter pcipe de fructibus suis. vos aūt ecōtra queritis. nos sum⁹ agricole laborātes. vos pmū vultis pcipe de fructibus nostris. imo nō primū. q₂ nec[b] vltimū nobis relinque-

Quod priori ecclesie. hic ponit primā questionē. an decime c[a]usam. sint dāde illi ecclesie a qua se transferūt. vel ad quā se transtulerūt. distingue g̃ aut decime sunt pdiales aut psonales. si pdiales semp dande sunt illi ecclesie vbi pdia sunt sita: vt. xvi. q. i. si quis laicus. si psonales sunt que puenīūt ex artificio vel negociatiōe: tūc dāde sunt illi eccl'ie vbi recipiunt sacra. xvi. q. i. q̄sti. sicut illi ciuitati soluendū est tributū vbi agri sūt. vt. ff. de cēsi. forma. ⁊ hec distinctio pbat ex̄. de deci. ad aplice. tn̄ pdiales decime dant s̄m ōsuetudinē loci. extra de deci. cū sint hoīes ⁊ hec vera sūt

Q. i.

circa veteres decimas ⁊ circa nouas. vtr₃ dande sint ecclesie illi in cui⁹ parrochia sūt sita pdia s₃ si prochia nō ē limitata. i arbitrio episcopi est cui eccie dētur decime noualiū. vt extra. e. q̄m̄. Ite₃ i dubio ecclesijs matricib⁹ poti⁹ q̄ capellis dabunt decime. vt ex̄. e. nuncios ipte remota. ⁊ i dubio ibi poti⁹ dabuntur. vbi audiūt frequentius diuina vt extra e. ad apostolice.

a ¶ Ecclesias. diuisimus. iste dionysius diuisit vel distinxit terminos ecclesiaꝝ. sed non termios epatuū. quia in gentilitate fuerūt distincte. vt. lxxx. dist. c. i. sil'r termini puīciaꝝ sūt distincti ante tp̄s xp̄i. vt. xcix. dist. c. i.

c ¶ Terminos. ppt hoc inducit. c.

d ¶ His ita. ⁊ pmicias. primicie g̃ debite sūt. sicut ⁊ decime. xvi. q. i. reuertimini. q̄titas primitiaꝝ nō est determinata. sed q̄ plus dabat dabat q̄dragesimā ptem q̄ minus sexagesimā. ⁊ sic licitū erat dare inter. xl. et lx. q̄tū quisq₃ volebat. hoc erat in aridis ⁊ liquidis. s₃ q̄ dabat pmicias animaliū dabat vnū de ducētis. vt ait hierony. sup ezechiel'. ⁊ extra de deci. c. i.

e ¶ Manuū tuaꝝ. ar. q̄ nō excusat monachos qui pprijs manibus colūt agros q̄n teneant dare decimas cū illō sit pceptū dñi. sed illi legislatori nemo pōt otradicere, vt. xxvij. q. ij. sunt q̄ dicūt. nec lic₃ dispensare otra precepti dñi vel apli. vt. xxv. q. i. sunt quidā. de hoc dicem⁹. xvi. q. i. decimas. ⁊. c. reuertimini.

f ¶ Seruus. videt hic q̄ laici cū clericis debeant vti decimis: ⁊ sic est ar. otra. xvi. q. vij. c. i. sed put hiero. testat in veteri testamēto q̄tuor dabant decime. primo de oībus bonis q̄ habebat pp'ls decimā dabat leuitis. scdo de residuis. ix. portionibus sumebāt decimā ⁊ de hac teri anno cū ascēdebāt in tēplū₃ pascebant sex leuitas de illa h loquit. Ite₃ de residuis portionibus sumebant decimā ⁊ reserua bāt ad vsus pauperꝝ ⁊ pupilloꝝ. Itē decimabāt residuas ptes et ipsam deferebāt in tēplo de q̄ h dr̄. ad huc dabat q̄rta decima. nā d illa decima quā pp'ls offerebat leuitis sumebāt leuite decimā ptē et offerebant eā summo sacerdoti ⁊ ide fiebāt panes ppositiōis. hodie nec vna bñ dat. et ideo fame et penuria ⁊ alijs penis maledicti sum⁹. vt. xvi. q. i. reuertimini.

g ¶ Quia g. pducēs fenū i. tpalia.

h ¶ Seruitu ti. i. pdicatoribus seruiētibus alijs.

i ¶ Itē apls. ad galathas

k ¶ Qui cathezizat. i. instruit.

l ¶ Metam⁹ quasi diceret nō. i. q. i. nosti.

a ¶ Potestatis. sed si ita ptātiue vtuntur alij vr̄is sicut ⁊ nos ipsi cur nō magis etiā nos qui intēdimus saluti vestre.

b ¶ Nec vltimū. q̄nq₃ tamen dicit primus nō respectu vltimi: vt extra de verbo, signi. ioseph.

c ¶ Pascit. ar. bonū q̄ sibi dande sunt decime de grege vbi grex pa-

stus est ⁊ vbi ōcipit. nō vbi morat̃. nam ⁊ boues dicunt̃ esse de illo fundo vbi laborant nō vbi morant̃: vt. ff. de fun. instruc. l. cū quidā nā seruitus pascendi pecora est p̄dialis seruitus cū visus tm̄ p̄dij cō/ sistit in pastu pecoris. vt. ff. de serui. rusti. p̄di. pecoris. ⁊ q̄ sit ō foro illius vbi grex suus pascit̃. pbo q2 ibi pōt ōstituere tugurīū vel offi cinā. vt. ff. de ser. rusti. p̄di. veluti. sed ra tione tugurij vl' officine fit q̄s de foro al terius. vt. ff. de iuō. heres §. ij. h' dicto sequit̃ incō/ ueniēs. q2 ea dem rōne da bunt̃ decime vbi grex ptu rit ⁊ vbi fet' pascit̃. p̄ter/ ea coloni nō dāt decimas ibi vbi labo/ rāt dn̄is suis sed vbi recipi unt sacra. vt xvi. q. i. q̄sti.

bat̃ de effusione vnguenti. de quo pposuerat decimā partē furari sicut ō alijs rebus ōsueuerat. vnde vt recōpensaret illud damnū vendidit dn̄m p xxx. que sunt decima ps trecētoz. tāti eñ potuisset fuisse venditū vnguentū et ad similitudinē iude camerarij semp furant̃ decimā partē illoz que dant̃ dn̄is suis. p ¶ Pastinatores. pastinare idē est q̄ colere. sic ponit̃. ff. qd̄ vi aut clam, sem/ per. §. i.

re vultis. a prioribus eñ incipientes paulatim serpitis et totuz vsurpare cō tenditis. vt pro vobis videat̃ dictum. frustatim lupus comedit agnum. Jtez quis vnq̄ militat stipendijs suis quis pascit gregem et de lacte eius nō edit. Nos militam' et vos stipendia nostre militie vobis queritis. nos greges pa/ scimus. et vos lac eius et lanā accipere vobis vultis. Sape est ō alieno labo re victū q̄rere. si sape ē velle qd̄ nō pos/ sis. Jtē dn̄s dixit discipul' suis. in quā cūq3 domū intraueritis i eadē manete edētes ⁊ bibētes q̄ apud illos sunt cuz aūt intraueritis primū dicite pax huic domui. nos domū hāc ingressi sumus: et ei pacē obtulimus. vos aūt q̄si otiosi alieno cibo pasci gaudetis. videte ne in vobis vertat̃ illud. vide q̄d faciat otiū et alien' cibus. Jtē pph̄a. sumite psal/ mum ⁊ date timpanū. Jsti a nobis su mūt psalmū ⁊ vos ab eis q̄ritis timpa/ nū. Jtē leo q̄rtus. De decimis nō tm̄ nobis s3 etiā maiorib' n̄ris iusto ordie visū est plebib' tm̄ vbi sacrosctā baptis mata dant̃ debere dari. q̄bus aūt plebi bus debent̃. an illa q̄bus baptisma ac cipiūt. an alijs. nos eos baptisamus et vos ab eis decias sumitis. hōesta ista interp̄tatio est vtinā inueniatis q̄ sic p vobis iterp̄tent̃. q2 nos ergo irrigam' ppl'm hūc imbrē doctrine ei mistrātes: q2 colim' eū vomere p̄dicatiōis corda ei' ad fidē apiētes. si nō vultis sinere vel patiamini nobis eū fructificare. et q̄lia vobis fieri nō vultis nobis iferre cauete. ne si p̄gitis dicere q̄ vultis audi atis q̄ nō vultis. ¶ Ad hec callida et m̄ltiplici argumētatiōe iura n̄ra aufer re ptēditis. ita vt si fides vbis adhibe/ ret̃: nō vba p vbis: s3 res p vbis repor taretis. s3 deo ppicio si vba dedistis v ba recipietis. arguitis nos q2 ea q̄ vob debent̃ surripe q̄rim'. q2 n̄ra psequmur. sapiēti qdē ⁊ philosophico ore plata snīa est. Suū psequi est ne aliena rape Vn̄ ad vos h' snīa manauit. nisi q2 tā to ardore n̄ra cōcupiscitis vt v̄ra pute/ tis vob auferri cū nos n̄ra cōseq̄mur. vn̄ cuz cā n̄ra debitū finē sortita fuerit exclamabitis ha. a. miser crucior tm̄ bo lū esse ereptū ex faucib' meis. s3 videte ne dānū effusi vnguēti vob rcōpēsare q̄ratis. cōstituistis vos plātatores vine arū. fossores agroz. trituratores areaz rigatores cāpoz. ⁊ m̄lta alia hmōi offi cia vob assumpsistis. ⁊ debita vob ob/ sequia a nob subtrahi cōquesti estis. sed nō negamus vob qd̄ v̄rm est. boui tri/ turāti palee ⁊ integumēta suant̃. sint hec vob ⁊ g̃na nob relinq̄te. pastinato res vineaz. fossores agroz. triturato/ res areaz. rigatores cāpoz. diurna mer cede accepta, puenientes fruct' dn̄is su/ is relinquūt. vos ergo recepta merce/ de v̄ri opis in q̄tidianis oblatiōibus: et alijs obsequijs q̄ p sp̄ualib' q̄ a vob accipiūt q̄tidie deferūt̃. puenientes fru/ ctus decimationū ⁊ p̄mitiaz nob relin q̄te. Jtē p̄cepit dn̄s discipl'is suis vt co mederēt ⁊ biberēt ea q̄ apō auditores suos erāt. s3 nō iussit eis vt dn̄os ō do/ mib' suis eijcerēt ⁊ reb' suis expoliarēt nō facile inuenies q̄ t'les hospites libē ter suscipiat. Mus i pera. ignis i sinu serpēs i gremio. male suos remūerant hospites. vn̄ i puerbijs dr. q̄ serpētē in sinu suo nutrit: pcutiet̃ ab eo. t'les inue ntatis vob hospites q̄les nob esse vul tis. Nō sufficit vob edere ⁊ bibere q̄ in domo n̄ra sūt: dū q̄tidianos fruct' ob/ lationū pcipitis ex q̄b' victū ⁊ vestitū hēatis. q̄b' cū aplo debetis eē ptēti: s3 nō vultis q2 ei' imitatores nō estis. sed poti' nos ō domo n̄ra expellere ⁊ reb' n̄ris nos penit' expoliare ptēditis. dū nec ēt eoz deciatōes nob reliq̄re vl'tis. Ut aūt vniuersal'r oīa colligant̃ cūcta q̄ p vob iducta sūt siue ō laborāte agri cola siue de eo q̄ suis stipēdijs nō mili/ tat. ad hūc articl'm deferimus. vt fructū v̄ri opis quē a deo recipe ptēditis i ob latōib' ⁊ q̄tidianis obsequijs istoz re/ cipiatis. decimatiōes vō eoz q̄ nob de bent̃ itactas nob relinq̄te ne dū q̄ritis vsurpare qd̄ vestz nō est: iusta animad uersiōe ēt illō cogamī amittere: qd̄ vob aliq̄ mō videbat̃ cōpetere. Qd̄ autē he decimatōes null'o iure vob debeant̃. fa cile pbabim'. Dicit̃ eñ i q̄dā ōcilio. si q̄s laicus vl' cl'icus siue vtriusq3 sexus psona ppietatis sue loca ⁊c. sicut i eo dē capl'o in cā mōachoz notata iueni/ unt̃. Si ergo laicus vl' cl'icus vel q̄lib3 psona loca sue ppetatis vēdēs aut do nās puētū decimationū ab eccl'a cui le gitime assigtus est null'o mō pōt abstra here. nec isti ō diocesi ad dyocesiz trāse untes decias suoz p̄dioz q̄ itra termi/ nos n̄re pochie ptinent̃ nob auferre p̄nt. quantū eñ ad ius pcipiendaz de/ cimaz attinet: idē est possessorē de dyo cesi ad dyocesim trāsire qd̄ est possessio nē ō diocesano ad diocesanū trāsferre.

[A]D hec decimatiōes iste ⁊ si iu/ re vobis debent̃ vt asseritis.

d ¶ Sapere. ironice loqui tur q̄si diceret magna sapiē tia est velle il lud qd̄ nō p̄t sez de alieno viuere.
e ¶ Psalmū id est sp̄ualia
f ¶ Timpanū id est tpalia.
g ¶ De decis mis. j. xvi. q. i. de decimis
h ¶ Sinere, sponte.
i ¶ Vel. i. sal tem.
k ¶ Patiami ni. coacti.
l ¶ Audiat̃. verbū est te/ rentij. qui di/ cit qd̄ vlt au diet q̄ nō vlt
m ¶ Verba. res dare p re bus. p v̄bis v̄ba solem'.
n ¶ Sapiēti. ironice loqui tur.
o ¶ Recōpē sare. h' est di/ cere. videte ne ita ōtriste mini ō illa a/ missiōe q̄ p/ pter hoc dete riora cōmit/ tatis. s. suspē datis vos si cut fecit iudas qui ita trista

q ¶ Recepta. i. si de beretis recipere ali/ q̄d deberet̃ tm̄ mer/ cedē recipere. vn̄ nō ōfiterent̃ q̄ aliq̄d re cipere deberēt. ex̄ de testi. ex tenore.
r ¶ Jn sinu. hec v̄ba habes ex̄ de iudeis, et si iudeos.
s ¶ Vobis. sic. xxv. q. ij. sic decet. si ex̄. xi. q. iij. priuilegiū. ⁊ ex̄ de simonia. q2. in fi.
t ¶ Laicus. j. xvi. q. i. si q̄s laicus.
[A]D hec. asseri/ tis. hic de vna exceptōe trāsit ad aliā. si q̄s eñ suc cubuerit i vna excep tiōe transire ad aliā pōt ēt ad ōriā: vt ex̄ de p̄script. auditis. ff. de excep. nemo. si militer de vna actōe pōt trāsire ad ōriam quin vna succubu/ it. vt ex̄ ō iudicijs ex aminata. ⁊. C. de in/ offi. testa. ōtra maio res. ⁊. ff. de euict. mi/ nor. sed q̄d si iurauit q̄ oēs exceptiōes p poneret infra certuz terminū nō videt̃ q̄ possit vnā post aliā pponere. vt ex̄ de ex cep. pastoralis. naz etiā qui vnā excusa tōez pposuit si post modū cū in illa suc/ cubuit vult aliam p ponere: debet h' face re ifra terminū p̄fixū vt insti. de excusa. tu to. §. qui aūt. ad h' di co q̄ si alicui cōpete rēt plures exceptio/ nes q̄ nō sunt ōrie i eo casu si infra p̄fixū tp̄s nō pponit oēs exceptiōes si in vna succubuit postea nō audit̃ in altera. ⁊ sic intelligit̃ insti. de ex cusa. tuto. §. qui aūt et de excep. pastora/ lis. si aūt sunt cōtra/ rie. vt si primo dixit se exemptū. tūc l3 suc cubuerit nihilomi/ nus post tp̄s p̄fixuz pōt aliā pponere: vt C. de inoffi. testa. cō

ita maiores. sed in actiōibus ita est dicendū q̄ si alicui cōpetebant plures actiōes et poterit eligere qua vellet agere. eligendo vnā si in illa succubuit nō pōt trāsire ad alterā: vt. ff. de tribut. q̄ in heredē. §. eligere. Item qui ne gat se aliq̄d debere si cōuincat̄ pōt adhuc alia exceptiōe vti nisi in casibus a iure expssis: vt. ff. de reg. iur. nemo ex his. nā si quis neget numeratā pecu niā sibi si postmodū cōuict⁹ est et velit di cere se soluisse nō au diet̄. vt. C. de nō nu. pecu. in aut. ꝯ qui. et ita nō est icōueniēs si de vna exceptione transit̄ ad aliam. sic. xxiiij. q. i. q̄squis. et̄ de testi. ex tenore. sic. extra de excep. cū ve nerabilis.

b ¶ Tricēnalis. h̄ ta cite annectit̄ scdam q̄ōnem. s. an ius de cimaꝝ vel etiā ius funerādi possit p̄scri bi et est expedituꝫ q̄ ius. i. libertas nō dā di decimas a clerico noie ecclesie sue pōt p̄scribi: vt et̄ de pre scrip. ꝯ quarta. Itē vna ecclesia pōt pre scribere decimas in fra prochiā alterius ecclesie. vt et̄ de pre script. ad aures. sil̄r ius funerandi p̄scri bit̄ sm leges. vt. C. ꝯ rel̄. l. monumētoꝝ. sil̄r alia sacra ecclesi astica p̄scribunt̄. vt et̄ de reli. do. ꝯstitu tus. si q̄ras qualiter p̄scribant̄ decime cū nō cōtinuo dent̄. et fuitutes p̄scribi nō possunt. cum nō ꝯti nuo possideant̄: vt ff. de serui. rū. l. si pce ptio decimaꝝ nō sit ꝯtinua: tū ius pcipi endi est cōtinuū. vel aliter l3 pceptio nō sit ꝯtinua: tū cā pci piendi. s. p̄ceptū dn̄i q̄ȯ ppetuū et ꝯtinuū est: ppetua est et natu ralis. et h̄ sufficit ad p̄scriptionē. q̄ cā sit ppetua et naturalis. vt. ff. de ser. vr. p̄. foramē. tbi eīn di citur si causam h3 a celo ꝯtinuā dicit̄.

tū tricennalis[b] obiectio vobis silentiū imponit. Omnis eīn possessio tricēna ria p̄scriptiōe tollit̄: vl̄ quadragenaria sicut possessiones religiosaꝝ domoꝝ. vel cētenaria: sicut p̄dia sancte romane ecclesie. ¶ Unde gelasius papa ait.

Que triginta annis ab episcopis pos sidentur iure ab eis vendicantur.

Facultates ecclesie necnō et dyoce ses q̄ ab aliq̄bus possident̄ ep̄is iure si bi vendicēt q̄ȯ tricēnalis lex ꝯclusit. q̄ et filieꝝ nostroꝝ p̄ncipū ita emanauit auctoritas: vt vltra. xxx.[d] annos nulli liceat p eo appellare[e]. q̄ȯ legū t̄pus ex cludit. ¶ At illi ecōtra cui⁹ auctorita te nobis silētiū īponitis. eiusdē aucto ritate vr̄a ora claudimus. Ait eīn idem gelasius. nulla[f] p̄scriptiōe statū parro chiaꝝ. rc. Si ergo t̄palis obiectio dyo cesim semel cōstitutā diuellere nō pōt: p3 q̄ nec vobis p̄ficinabit̄ vt statum prochie n̄re mutātes: decimatiōes no bis quōdā legitime assignatas: vindi cabili[g] vob̄ vsurpatiōe vēdicetis. Quō autē distinguēde sunt he auctoritates in cā monachoꝝ inuenit̄. ¶ Nūc[h] aūt querit̄ de iure funerādi. que haꝝ eccle siaꝝ habeat ius tumulandi istos. sicut hieronimus scribit. cōiugati in vno se pulcro vident̄ esse ponēdi. ¶ Ait eīn.

In sepulcro pentū filij sunt collocādi.

Ebron dicit̄ esse ciuitas triū viroꝝ q̄ in ea sepulti sunt tres p̄triarche in spelūca duplici cū tribus vxoribus suis. hoc est abraā et sara. isaac et rebec ca. iacob et lya. p̄ter[k] ipsum adā et euam vxorē suā. thobias dicit ad filiū suū. cū acceperit deus aīam meā corpus meū sepelies. et honorē habebis matri tue oibus diebus vite tue. et cū ipsa cōple uerit tēpus suū sepelies eam iuxta me

Facultates. sic cōstrue. facultates ecclesie q̄ ab aliq̄bus ep̄is possident̄ supple ipsi ep̄i. iure sibi vendicent. i. defendāt. q̄ id est q̄ tricēnalis lex cōclusit. i. acquisiuit illas possessiōes eis. vel pone casum q̄ ille ep̄s qui p̄ scripserat res alterius cecidit a possessione illaꝝ reꝝ. tunc eīn licite pōt eas vēdicare a possessore: vt. xvi. q. iij. §. pōt. in fi.

d ¶ Triginta. cū ecclesia p̄scribit ꝯ p̄uatū. sed si ecclesia p̄scribit ꝯ ecclesiā et p̄uatus ꝯ ecclesiā requirunt̄. xl. an. vt. xvi. q. iij. §. pōt. ij. in fi.

e ¶ Appellare. i. interpellare.   f. ¶ Nulla. j. xvi. q. iij. licet in regulis.

g ¶ Uindicabili. i. iniusta. Io.   h ¶ Nūc. hic explicat̄ alter articulus prime q̄ōnis. s. vbi isti sint sepeliēdi. de hac materia varia loquunt̄ iura. h. dixit q̄ quilibet pōt sepeliri in sua ecclesia vbi audiuit diuinū officiū. vt et̄ de sepulturis. in n̄ra. nisi in tribus casibus si velit trāsire ad ep̄alez ecclesiā: vt. j. c. vbicūq̄. vel si elegit sepulturā in loco magis religioso. vt et̄ de sepul turis. fraternitatē. vel si velit sepeliri in sepulcris parentū suoꝝ: vt. j. c. pla cuit. ego credo q̄ libere pōt q̄s eligere sepulturā vbicūq̄ voluerit: vt et̄. c. ti. cū sit liberꝝ. dū tū legitimā portionē relinquat p̄ori ecclesie: vt et̄. c. ti. nos

instituta. etiā apd̄ locū minus religiosum: vt extra. c. in nostra. et oīa cōtraria intelligas qū est illectus. vel qū ex cōtemptu vel temeritate deserit suā ecclesiā. vel qū legitimā portionē nō vult relinquere eccle sie priori. parētes tū nō possunt filijs infra annos discretiōis elige re sepulturā nisi hoc habeat ꝯsuetudo: vt et̄ de sepul. ꝯ vxore. et et̄. c. ti. in n̄ra. i fi. si quis aūt in casu nō ꝯces so recepit cor pus alienū etiā sepultuꝫ reddere coge tur cū oibus q̄ occasiōe ip sius recepat. vt et̄. c. frater nitatē. in fi. et c. i. et. ij. et. c. cū sit liberꝝ.

Ab. ꝯ. du plici. q̄ duo recepta cula habuit. in vno recipi ebant̄ mascu li. in alio fe mine.

k ¶ Preter. hec dictio p̄ ter ponit̄ in clusiue sic. xx xv. q. iij. por ro. ff. de pig. act. l. i. in fi.

l ¶ Quos cō iunxit. largi⁹ h̄ interp̄tat̄ hiero. auctori tatez dn̄i q̄ in euangelio mathei intel ligatur. et est. si. xxviij. q. i. ydolatria.

Uiaque q̄. sequa tur. nunq̄d ꝫ tenet̄ seq̄ vi rū vagantē. videt̄ q̄ nō. vt. xxxiij. q. ij. si q̄s. sic nec libert⁹ tenet̄ sequi patro nū vagantē.

in vno sepulcro. Idē. ¶ Uos ꝯiunxit[l] vnū cōiugiū cōiungat vnū sepulcꝝ. q̄ vna caro sunt. et quos deus ꝯiunxit hō nō seperet. ¶ Itē aug. De eodē.

Uiaque q̄ mulier sequat̄ viꝝ suuꝫ siue in vita siue in morte[a]. ¶ Itē greg. De eodē.

Soror beati benedicti sepulta est in sepulcro q̄ȯ ipse sibi p̄parauerat. vt quoꝝ mēs vna fuit sem per in dn̄o: coꝝ quoq̄ corpa sepultura nō separet. ¶ Itē ioseph moriens in egypto rogauit frēs suos vt t̄pe visita tiōis sue ossa sua secū deferrent: et in se pulcro patꝝ suoꝝ ea collocarēt. Itē di ctum est pphe[c] qui cōtra p̄ceptū dn̄i p hibitus comedit in bethel. non inferet̄ cadauer tuū i sepulcro patꝝ tuoꝝ. Itē de nōnullis legit̄ in libro regū. obijt et appositus est ad p̄res suos. hoc est in sepulcro patꝝ suoꝝ. Itē in nouo[d] testa mēto beatus philippus legit̄ edificas se sibi sepulcꝝ in quo ipse et filij eius q̄e uerūt. Itē beatus seuerus rauēnatū ar chiep̄s tumulum fieri iussit in quo se et vxorē et filiā collocauit. ¶ His omni bus exēplis colligit̄. q̄ in sepultura pa rentū corpa filioꝝ collocanda sunt. q̄ ergo parētes istoꝝ apud priores eccle sias sepulti sunt: et hi apud easdē debēt tumulari. ¶ Econtra[e] adā vt asseritis in ciuitate arbee[f] tumulatus est. sed nū quid oēs filij eius sepulti sunt ibi: tāta multitudo humani generis tā breui tu mulo nō tā facile posset includi. Item abraā ibi sepultus est. sed nunq̄d isma hel et madai et alij quos de cethura[g] ge nuit ibi sepulti sunt. Itē isaac ibi sepul tus est. sed nunq̄d esau cū eo tumulat⁹ est. Itē iacob ibi collocatus est: sed nū quid aliq̄s filioꝝ eius p̄ter ioseph ibi sepultus est. Rachel[h] quoq̄ nō i ebrō

vt. ff. de oper. lib. q̄ nisi. ar. ff. de pcur. sed et he. §. nō solū. ff. de annu is le. l. meuia. §. i. sed cōtra. q̄ etiā tenet̄ sequi leprosum. vt et̄ ꝯ cō. le pro. c. ij. et. iij. credo q̄ si sciret eū eē histrionē tenet̄ eū sequi al's nō. h. tū dicit q̄ semp d3 ipsum sequi. et dicit q̄ illud caplm si q̄s est abro gatū. sil̄r dicit q̄ d3 ipsum sequi etiā si mittat̄ in carcerē. vel si cogat̄ ire in exercitū. sed eadē rōne d3 ipsum sequi qū dn̄s petit a viro qui est seruus vt seruiat sibi. lex tū dicit q̄ postq̄ liberta nupta sit volun tate patroni q̄ ammodo nō d3 seruire patrono suo pp̄ter suspitiōez. sed patrone sue pōt honeste seruire. vt. ff. de oper. lib. sicut.

a ¶ In morte. hoc est cōsiliū. vt et̄. c. ti. de vxore. Querit. h. pone q̄ mulier plures viros habuit quē illoꝝ debeat sequi in sepultura sibi eligēda. sm Io. nō est q̄ȯ. q̄ pōt eligere sepulturā vbi voluerit. h. di cit q̄ tenet̄ vltimū sequi sicut vltima eccl'ia succedit clerico. xviij. q. i. c. i. sic vltimū viꝝ sequit̄ in domicilio et honore. vt. ff. ad mū. filij. §. i.

Soror. visitatiōis. i. cū deus eos visitaret et educeret eos de ter ra egypti. i. de egyptiaca seruitute et h̄ petijt. q̄ ignominiosum e rat tūc q̄ aliq̄s nō sepel ret̄ in sepulcro patrū suoꝝ: vt statim sequit̄ vel q̄ in sp̄ū viderat q̄ dn̄s resurgere deberet ibi et p̄uiderat multos

resurrecturos ibi cū illo ⁊ ipse forte erat vnus ex illis.
c ¶ Prophete. abdo. s. hanc historiā habes. i. q. i. si quis inquit.
d ¶ In nouo testamēto. i. tpe noui testamēti. nō fuit iste philippus apl'us. sȝ vnus de septē dyaconib⁹.
e ¶ Ecōtra. rūsio defensoꝝ.
f ¶ Arbee. i. ebron.
g ¶ De cethura. que etiā agar dicit.
h ¶ Rachel. vxor iacob.
i ¶ Arbitriū. sic ex̄ de offi. del. ō causis

sed iux̄ bethleem tumulata legit. Exēplo igit istoꝝ liq̄t. ꝙ liberꝝ est filijs sepeliri in sepulcris patꝝ suoꝝ. ⁊ liberꝝ est eis alibi ꝓ locoꝝ ⁊ tēpoꝝ oportunitate corpi suo hospicium inuenire. nō ergo hoc exēplo isti cogunt sepeliri in sepulcris patꝝ suoꝝ. Itē q̄ legibus diffinita sunt mutari nō lȝ. q̄ aūt legibus exp̄ssa nō sunt: arbitriū ⁱ sequunt hūane volūtatis. At legibus diffinitū est q̄bus decime sint p̄soluēde ⁊ dāde. ⁊ ideo dāti mutare nō licet. vbi aūt quisq̄ tumulādus sit: legibus exp̄ssum nō est. ⁊ iō in volūtate tumulādi ꝯsistit. ¶ Vñ btūs greg. ait. Ultima volūtas defuncti seruari dȝ.

Ultima volūtas defuncti modis oībus ꝟuari dȝ. ¶ Nō de libero ⁊ nō de seruo intelligēdū est. seruus eñ testamēti paginā cōdere nō pōt. ¶ Vñ gelasius pp̄ scribit honorio ep̄o. Seruus testm̄ facere nō pōt.

Illud etiā sinceritatē tuā volumus nō latere. ad nos fuisse perlatuȝ. ꝙ ampliatus cōductor quē nō solū seruū cōstat esse ecclesie: sed ita rōnibus eius a multis tp̄ibus implicatū. vt etiā si esset ingenu⁹ donec rōcinia cūcta deduceret: modis oībus obnoxius haberet ausu temerario molitus fuerit paginā cōdere testamēti. cui⁹ omne peculiū ecclesiastico iuri legibus nō dubitet obstrictū ᵐ. q̄ ꝓpt his p̄sumptiōibus vice nr̄a tua fraternitas ꝯdicat. nec fieri ꝑsus aliqua subreptiōe ꝑmittat. ac si eidē quicq̄ humanitus forte ꝯtigerit. q2 grandeuus esse cōmemorat. mox eius sine dilatiōe subam ꝑcipiat hūanitas tua. filijs eius dūtaxat q̄bus p̄rimoniū ꝓbat esse cōmissum: sub fideli descriptione ꝯtradi ⁿ. donec vniuersis tp̄ibus q̄bus hoc p̄rimoniū gubernasse cognoscit ptes dn̄icas reddere cogant indēnes. ¶ Quia ergo ꝟm grego. vltima volūtas defuncti ꝯseruāda est. ꝓ istoꝝ volūtate corpa eoꝝ sunt tumulāda. nō ꝑ arbitrio vr̄e dispositiōis. ¶ Vñ i triburiēsi cōcilio legit. Ubicūq̄ q̄s decimas p̄soluerit ibi sepulturā eligere dȝ.

Ubicūq̄ tēpoꝝ vl' locoꝝ facultas tulerit apud maiorē ecclesiā vbi sedes est ep̄i sepulture celebrent: si aūt ꝓpter tp̄is vel loci asperitatē hoc difficile fuerit visum. apud ecclesiā q̄ religiosoꝝ canonicoꝝ vel mōachoꝝ seu sanctimonialiū religiosa ꝯgregatio cōiter degerit sepeliat. si aūt ⁊ hoc ineptum visū fuerit: vbi q̄s decimas p̄soluebat viuus: ibi sepeliat ⁊ mortu⁹. ¶ Quia ᵖ ergo decimas nob̄ p̄soluebat viuus: et apud nos sepeliēdus est mortu⁹. Itēȝ si q̄s de ꝓuincia ad ꝓuinciā trāsierit et ibi domiciliū sibi collocaret. lib̄ fact⁹ a ditiōe p̄oris iudicis: iurisdictiōi illius iudicis subijceret in cui⁹ ꝓuincia sedē sibi eligeret. Quia ergo isti a vr̄a dyocesi in nr̄am trāsierūt. liberi a vr̄a ditiōe nr̄o iuri subijciunt. nr̄m est ergo ius funerādi eos. ¶ Sȝ obijcit illud melchiadis pape. Non licet ꝓpria temeritate sepulturā parentū relinquere.

Placuit per oīa magno cōcilio vt null⁹ ꝓprij arbitrij temeritate aliā ecclesiā nisi cui vsus antiquoꝝ ꝑentū canonica instōne subiacere p̄hibet sepulture cā adire ꝓcuret. nisi īfirmitatis ᵇ cā p̄peditus in aliā fuerit regionē quolibet negocio ꝓgressus. Ad hec si q̄s p̄latus ꝯ hoc agere satagerit: ecclīastico vinculo se subdi cognoscat. ¶ Sȝ aliud ᶜ est ex temeritatis supbia vsum antiquoꝝ ꝑentū nō seq̄. atq̄ aliō rōnabili occasione nouā sibi sepulturā eligere. ꝯ melchiadis p̄pe auctoritatē nitit. q̄ supbia vl' odio duct⁹ siue vanis p̄suasiōibus aut varijs munuscul' illect⁹ sepl'turā suorū ꝑentū sequi ꝯtēnit. ꝟm grego. autē liberā habeat volūtatē q̄ certe rōis cā nouū suo corpi q̄rit hospitiū. Veluti ᵈ q̄dā distinguūt libera est vltima volūtas cuiusq̄. nō i sepultura sibi eligēda sȝ in testō ꝯficiēdo vnde ⁊ testm̄ appellat: q2 eo q̄sq̄ libere testat q̄d post suū decessum ō ꝓprijs reb⁹ fieri velit. sȝ ᵉ nō videt libera testatoris volūtas. cū ꝟm aug. ꝓ numero filioꝝ debeat fieri testamētaria distributio facultatū. veluti si q̄s hȝ vnū filiū. xp̄m putet alterꝝ. si vo duos. xp̄m faciet tertiū. ⁊ sic ꝑ ordinē. et ꝟm leonē q̄sq̄ medietatē ᶠ eoꝝ q̄ xp̄o testat eccl'ie iubet relinq̄re apō quā fidei sacra suscepit. Sȝ illud aug. nō est iubētis sed dehortātis. ne quis iratus filiuȝ suū exheredaret: atq̄ totum xp̄o derelinqueret. ¶ Ait eñ in sermone secundo de vita clericoꝝ. Pro numero filioꝝ pars hereditatis deo offeratur.

Ultima. vltia volūtas defuncti ꝑ lege seruāda est. vt i aut. de nup. §. disponat. et si q̄s ei nō seruat h̄ ipsū q̄ ei ē relictū ei aufert: vt xi. q. i. siluester. ⁊ h̄ intelligas cū volūtas sit rōnabilis. nam si moriēs vlt exh̄redare filiuȝ sine cā h̄ volūtas nō est ꝟuāda: vt. j. e. si q̄s. similiter si q̄s p̄cipiat corp⁹ suum iactari in mari: vt. ff ō cōdi. insti. q̄das. sed ipse moriēs bene p̄t mutare volūtatē suā. nā ambulatoria est voluntas defūcti: vt. ff. de adimē. le. l. ij. sed pone q̄ȯ quis iurauit ꝙ nō veniret ꝯ volūtatē suā. nun q̄d pōt venire ꝯ videt ꝙ nō. q2 h̄ iuramētū nō v̄git in interitū salutis eterne. ḡ est seruandū. vt ex̄ ō iureiur. si vero. sȝ ꝯ. nemo sibi pōt indicere legē vt nō liceat sibi recedere a p̄ori volūtate. vt ff. ō leg. iij. si q̄s in prin. et libertatē sup̄mi iudicij nemo pōt ꝯstringere. vt. ff. ꝓ socio. cū duobus. §. papinianus. i fi. ar. ꝯ. ex̄ de iuriur. cū ꝯtingat. io. h̄ plene notaui in q̄ōnib⁹. b.

Illud. ꝯductor. i. p̄prie ō seruus ꝯductor. nā nec fuus aliq̄d alij dȝ. nec aliq̄d ei debet sed potius ꝑ talia v̄ba respicit factū ꝙ ius vt. ff. ō peculio. nec fuus.
m ¶ Obstrictū. nec itellige obstrictū. i oblig. atū. q2 cū peculiū q̄ȯ seruus hȝ sit dn̄i. dn̄o nō pōt res suas obligare: vt. ff. de leg. iur. nec q̄.
n ¶ Cōtradi. nō tanq̄ heredibus: q2 seruus nō pōt habere heredē: vt. C. cōia de succes. seruus. sed cōsuetudo est pluriū: oꝝ locoꝝ ꝙ filijs relinquat peculium quod pater habuit.

Ubicūq̄. sed nōne quilibet sepeliēdus est vbi ꝑcipit sacra ecclesiastica: vt. j. c. pxi. ⁊ ex̄. e. ti. in nr̄a. ad q̄d ergo essent diuisa cimiteria vt. s. e. c. i. Rñ. verū est: sed istud capitulū instruit ꝙ si quis vult eligere aliam sepulturā ꝙ h̄ic seruabit ordinē in eligendo. potius eñ eligit ep̄alem ecclesiā ꝙ alterā. si tñ alio mō eligit. standū est volūtati sue. dū tñ habeat iustā cām eligēdi ep̄o aūt nō p̄figit talis doctrina. nā pōt eligere sepulturā in minori ecclīa: vt. xij. q. ij. bone. ⁊ itelligo ꝙ semꝑ ex temeritate vel cōtemptu. vel ex illectiōe mutat sepultura nisi appareat certa cā mutatiōnis. vel nisi fuer h̄ūc ordinē qui h̄ statuit eligēdo sepulturā.
p ¶ Quia ḡ. liber factus. hoc verꝫ est q̄ñ plene se trāstulit: vt xxi. q. ij. si q̄s iā trāslatus. secus si transferret se ad scōm locum nō tñ animo derelinquēdi primū locū tūc eñ retinet primū locum ⁊ scōm: vt ff. ad munici. si quis instruct⁹ sit. ⁊ q̄ȯ h̄ dicit intellige ꝙ q̄s p̄t se trāsferre ō vno foro ad aliō re inteḡ nā si q̄s in vno loco est ꝯuētus lȝ trāseat ad aliō foꝝ tñ in p̄ori foro rn̄debit: vt. ff. de iur. o. iu. l. pe. Itē et h̄ scias ꝙ sola habitatio nō facit aliquē eē ō iurisdictiōe alicui⁹ nisi ꝑ decēannos ibi steterit. vt. C de incolis. l. ij. nisi q̄ ad h̄ ꝙ ibi rn̄debit, vt. ff. de iuō. heres.

Placuit. temeritate. illud v̄bū soluit ꝯtrar'a. nā alias p̄t sibi q̄s eligere sepulturā. vt ex̄. e. c. nolumus. ⁊ c. cū sit libe rū. ⁊ c. in nostra.
b ¶ Nisi infirmitatis. h̄ est ꝯtra. h. q̄ dicit ꝙ in trib⁹ casibus pōt mutari sepultura. vt dixi īsūma. h̄ hȝ locū distinctio decre. ex̄. e. ti. de his.
c ¶ Sed aliud. ḡ. h̄ ponit duas solutiōes.
d ¶ Veluti. scōa solutio.
e ¶ Sȝ nō videt. nūc obijcit solutiōi sue.
f ¶ Medietatē. quandoq̄ tertiā ꝟm cōsuetudines diuersas: vt extra, e. ti. certificari,

SI quis irascitur filio suo ⁊ moriens exheredat eũ: si viueret nõne eũ placaremus: nõne ei filium recõciliare deberemus: quõ ergo cũ filio suo volo vt habeat pacẽ cuius appeto[b] hereditatẽ. sed plane sic faciat qd̃ sepe hortatus sum: q̃ vnũ filiũ habet putet xp̃m alterũ. si duos habet putet xp̃m tertiũ. decẽ habet vndecimũ xp̃m faciat ⁊ suscipio. ¶ Hac nimirũ auctoritate mensura testatori p̃fig[i]t. n̄ quã cogat excolere: s; quã p̃hibet[c] trãscẽdere. ¶ Oblatiões ergo defunctorũ q̃ reddere noluerit excõicet. ¶ Vñ in carth. p̃ci. iiij.

Excõmunicent qui oblatiões fideliũ defunctorum ecclesijs negant.

QVi oblatiões defunctorũ aut negãt ecclesijs aut difficulter reddũt tanq̃ egentiũ[m] necatores excõicent. ¶ Itẽ ex p̃ci. vaseñ. Vt infideles eijciant ab ecclesijs q̃ oblatões retinẽt defunctorũ.

QVi oblatiões defunctorũ retinẽt et ecclesijs tradere demorant. vt infideles ab ecclesia sunt abijciendi. q: vsq̃ ad exinanitionẽ fidei puenire certũ est hanc pietatis diuine exacerbatione: q: ⁊ fideles de corpe recedentes votorũ plenitudine. ⁊ paupes ↄsolatu alimonie: ⁊ necessaria sustẽtatõe fraudantur. Hi ergo tales quasi egẽtiũ necatores nec credentes iudiciũ dei habendi sunt. Vnde ⁊ quidã patrũ hoc scriptis suis inseruit ↄgruẽte sentẽtia qua ait. Amico q̃ppiã rape furtũ est: eccles. ãvo fraudare sacrilegiũ[o] est. ¶ Itẽ ex p̃ci. agath. Qui oblata ecclesijs aut testõ relicta retinere p̃sumpserint excõicent.

CLerici vl' seculares[q] qui oblatiões parentũ aut donatas aut testõ relictas retinere p̃stiterint: aut id qd̃ ipsi donauerint ecclesie vl' monasterijs crediderint auferẽdũ. sicut sancta sinod[9] cõstituit velut necatores paupẽ quousq̃ reddãt ab eccl'ijs excludant[q]. Si quis aũt clericus furtũ ecclesie fecerit: pegrina[r] ei cõmunio tribuat. ¶ Item querit[s] an p sepultura mortuorũ aliq̃d sit exigendũ. ¶ De his ita scribit grego. in registro ianuario epo sardinie. Pro sepl'tura nihil mũeris est exigẽdũ.

QVesta est nobis nereida femina clarissima q ab ea solidos p filie sue sepultura fraternitas vestra voluit exigere. hoc autẽ vitiũ ⁊ nos postq̃ deo auctore ad ep̃atus honorẽ accessimus de ecclesia nostra oĩno vetuimus et per prauã denuo cõsuetudinem nequaq̃ vsurpari permisimus. memores q: dum abraam a filijs efron hoc est a filijs seor[t] sepulchrũ p̃cio ad humandũ corpus cõiugis postularet. p̃cium accipere renuit[v]. ne cõmodũ d̃ cadauere videret cõsecutus. Si ergo tante cõsiderationis paganus vir fuit: q̃tomagis nos qui sacerdotes dicimur hoc facere nõ debemus. vnde hoc auaricie vitiũ ne in alienis denuo tẽptari p̃sumatur ammoneo. sed si q̃n aliquẽ in ecclesia vestra sepeliri cõceditis: siquidẽ parentes ipsius p̃ximi vl' heredes p luminaribus sponte quid offerre voluerint: accipere nõ vetamus. Peti vero aut aliquid exigi omnino p̃hibemus. ne qd̃ valde irreligiosum est aut venalis qd̃ absit dicat ecclesia. aut vos de humanis videamini mortib[9] gratulari. si ex corũ cadauerib[9] studeatis querere quolibet modo cõpendiũ. ¶ Itẽ hieronimus sup genesim. Etiaʒ coacti p̃cium de sepultura nõ debemus accipe.

POstq̃ p̃cio victus est ephron vt sepulchrũ venderet ⁊ acciperẽ argentũ. licet cogente[x] abraam vau litera que apud illos p o[9] legit ablata de eius nomine est. ⁊ p ephron[a] appellatus est ephran. significante scriptura nõ eum fuisse cõsummate perfecteq̃ virtutis q̃ potuit vendere memoriam mortuorũ. Sciant igit qui sepulcra vendunt voluntarie nec cogunt vt accipiant p̃ciũ. sed a nolẽtibus quicq̃ extorquent mutari nomen suum et perire quiddam de merito corũ cum etiam ille reprehendatur occulte qui inuitus accepit. ¶ Itẽ ex cõcilio triburiensi De eodem.

IN ecclesiastico[b] nanq̃ libro scriptũ est mortuo nõ p̃hibeas gratiam. sciẽs quoniã omnes morimur. Et item. omnia que de terra orta sunt in terrã ↄuertent. quid terra terrã vendis. memento q terra es ⁊ in terrã reuerteris. Et alibi de homine dictũ est. terrã teris terrã geris ⁊ in terrã reuerteris qui de terra sumeris. ⁊ quoniã mors tibi futura est et appropiat etiam si tardet recordare q: nõ hominis est terra. sed vt psalmista cõmemorat. Dñi est terra ⁊ plenitudo eius. Si terrã[c] vendis inuasione rei

SI quis irascit. hodie eñi nõ põt quis exheredare filiũ suũ nisi habeat iustam cãm exheredatiõis. ⁊ illa det ex scribi in testamẽto: vt. C. de inoffi. testa. auf. sed hodie. tñ ex iracundia põt quis oia sua dare ecclesie: duʒ tñ relinquat legitimã filijs: vt. xvij. q. iiij. sunt qui opes. Itẽ si quis relinq̃t bona sua ecclesie p̃pter defectũ filiorũ. honestũ est q eccl'a ei restituat bõa si ceperit h̃re filios. vt. xvij. q. iiij. c. vlti.

b ¶ Appeto. sic. xxij. q. ij. nõ eñi.

c ¶ Prohibet. falsũ dicit. q: etiã totũ dare põt eccl'ie. vt. xix. q. iij. platũ. dũ tñ legitimã relinq̃t filijs vt. C. de inoffi. testa. auf nouissima.

QVi oblatiões. nõ intelligas h̃ de oblatiõibus voluntarijs. sed de illis q̃ relicta sunt ecclesijs. qui eñi debitas oblatiões tenet vel p̃mitias vl' decimas excõicat. vt. xxxij. di. p̃ter hec. ⁊. xvi. q. i. statuimus.

l ¶ Negãt. ecclesijs. si autẽ ↄfitent q debeãt. sed exceptiões aliquã p̃ponũt quare dare nõ debeant audiẽdi sunt: vt. ff. d̃ le. i. si domus. §. qui cõfitet. extra de offi. dele. p̃terea.

m ¶ Egentiũ. vt. lxxxvi. di. pasce. ⁊. xvi. q. i. decime.

QVi oblatiões. vnde ⁊ quidã. s. hiero. vt. xij. q. ij. gloria ep̃i.

o ¶ Sacri legiũ. alibi dicit talis homicida. vt. xij. q. ij. qui abstulerit.

CLerici vl' seculares. i. laici.

q ¶ Excludant. ar. q̃ sacrilegi nõ sunt ipso iure excõicati.

r ¶ Peregrina. i. morabit inter laicos. vel peregrina. i. cuʒ recedet vel pegrinat de hoc mũdo.

s ¶ Itẽ querit. h̃ ponit incidẽtẽ q̃õnem an sepultura possit vẽdi. h̃. ponit quatuor significatiões huius nois sepultura. q̃nq̃ dicit sepultura locus vbi q̃s sepelitur. talis locus licite vẽdit si nõ est sacer vel religiosus. i. qui nõ sit i cimiterio aliquo. q: vestis sacra licite vendit ad ecclesiã in eo edificandã vel ad cimiteriũ amplificandũ. vt. xij. q. ij. aurũ. scd̃o mõ dicit sepulchrũ ipsa sepultura iã facta. ⁊ hec vendi nõ põt sp̃aliter si locus est sacer. tertio mõ d̃: ius infrẽdi in sepulchrũ. nec p h̃ aliq̃d recipi põt. quarto mõ d̃: ipse actus vel officium sepeliendi: ⁊ illud nõ possunt vẽdere clerici qui ex officio suo ad hoc tenent: vt. j. e. precipiẽdũ. ⁊. i. q. i. dictũ. ⁊ extra de simonia. nõ satis.

QVesta. seor. seor fuit pater ephron ⁊ ab eo noiati sunt descẽdentes ab eo p̃pter famã ipsius.

v ¶ Renuit. p̃mo exinde cõmendat in hoc caplo. postea tñ victus p̃cibus sumpsit. cccc. siclos argẽti. ⁊ inde vitupat in sequẽti caplo.

POstquã cogẽte. p p̃ces populi. et licʒ ↄctus fact[9] ad clamorẽ populi teneat nõ tñ electio: vt eẽ de elec. osius ex. lxi. di. miramur. in p̃n.

y ¶ Pro o. o est vltima lr̃a ebreorũ ⁊ a p̃ma. o designat cõsummationẽ ⁊ pfectõeʒ a: initiũ ⁊ pfectionẽ ⁊ ipsi ponũt vau p o. ⁊ videt hiero. velle q ephron peccauit. sed nũquid abraã peccauit qui coegit ipsum vendere locũ talẽ maxime q: locus ille iam deputatus erat sepl'ture. erãt eñi ibi sepulti adã ⁊ eua. dicũ tñ. p. mancu cator. q neuter peccauit. sed quare g̃ rep̃hendit h̃ aiero. r̃ñdeo nõ p̃pter suũ factũ s; p̃pt futuros volẽs ostendere q illi peccarẽt q̃ tali mõ venderẽt.

a ¶ Efron. i. pfect[9]. efran i. impfectus. Johãnes.

IN ecclesiastico. i. in ecclesiaste et ille liber est salomonis ⁊ incipit vanitas ⁊c. est alter qui dicit eccl'astic[9] q̃ incipit. omnis sapiẽtia a dño. ⁊ ille liber est hiesu filij sirach.

c ¶ Si terrã. sacrã vel religiosam ⁊ dico q terra sit sacra vel religiosa auctoritate pontificis nõ ex eo q mortuus infert ad locũ: vt extra de relig. do. ad hec. sed f'm leges secus est. nã si transferat corpus ad

aliū locū desinit locus esse religiosus. vel etiā si capiat ab hostibus vt. ff. de relig. cū in diuersis. ꝛ. l. cū loca. ꝛ nota ꝙ quicquid est sacrū est religiosum. sed nō ꝯuertit. vbi eñ mortuus infert locus fit religiosus sed nō sacer: vt. ff. de re. diui. in tn̄. §. sacre. Itē dicit locus religiosus vbi corpus eo ꝓposito ponit: vt ibi ꝑpetuo remaneat. al's remaneret prophan⁹. vt. ff. de reli. si ꝗs eo aīo. ꝛ fmo ueri pōt ꝗ̄cūꝗ placuerit: vt. C. e. ti. si necdū. ꝛ lꝫ ptes hoīs in diuersis sepelit cū sepeliant non ideo oīa loca fiūt religiosa. sed tm̄ vbi caput est sepultū. vt. ff. e. cū in diuersis. Itēꝫ nec totus loc⁹ deputat⁹ sepulture fit religiosus. sed ꝗte nus corp⁹ est hūatū. vt. ff. e. l. ij. §. sepulcrum.

dominice reus teneberis. Gratis accepistis a deo. gratis date ꝑ eo. Quare interdictū sit omnibus omnino christianis. terrā mortuis vendere. ꝛ debitaꝫ sepulturā denegare. nisi forte ꝓximi et amici defuncti ꝑpter nomē ꝛ redēptionē anime viri defuncti ḡtis aliq̄d dare velint. ¶ Itē ex ꝯcil. varēsi. De eodē.

Precipiendum est ꝫm canonū auctoritatē. vt de sepulcris ꝛ hoībus sepeliēdis eccl'ie nihil muneris exigāt. nisi forte q̄ sepelit: viuēs iusserit eccl'ie in cuius atrio sepelit aliquid de suis rebus tribuere. aut etiā post morteꝫ ipsi⁹ illis ꝗbus ꝯmissum est eius elemosinā facere de rebus illius aliq̄d spōte dare voluerint. ꝛ tn̄ nullatenus a p̄sbyteris ecclesie illius aliq̄d exigat. siue ab illis q̄ locis ꝛ villis p̄sunt. ꝓhibēdū est etiā ꝫm maioꝝ instituta vt in eccl'ia nullatenus sepeliant[c]. sed in atrio aut in porticu aut in exedris ecclesie: infra ecclesiā v̄o aut ꝓpe altare vbi corp⁹ ꝛ sanguis dn̄i ꝯficit nullaten⁹ sepeliant. ¶ Itē augusti. A locis sacris nō iuuant post morte quibus peccata dimissa nō sunt

Quibus peccata dimissa nō sunt: a sacris[d] locis post mortem adiuuari nō possunt. q: quos peccata ḡuiora deprimūt si in sacris locis se sepelire faciūt. restat vt de sua p̄sumptiōe iudicent. q: eos sacra loca nō liberāt. ſꝫ culpa temeritatis accusat. ¶ Item greg. Quibus ꝓsit in ecclesia sepeliri.

Quem ḡuia peccata dimissa sunt et nō deprimūt tūc ꝓdest mortuis si in ecclesia sepeliant[e]. q: eoꝝ ꝓximi q̄tiens ad eadem sacra loca veniūt suoꝝūꝗ sepulturā aspiciūt: recordāt. ꝛ ꝑ eis dn̄o p̄ces fundunt. Nā quos peccata ḡuia deprimūt: ad maiorē cumulū damnationis potius ꝙ ad absolutionē eoꝝ corpora in eccl'ijs ponunt. ¶ Itē ex ꝯcil. moguñciensi. Qui sepeliant in ecclesia.

Nullus mortuus infra eccl'ias sepeliat nisi ep̄i aut abbates aut digni p̄sbyteri vel[b] fideles laici. ¶ Quid v̄o mortuis ꝓsit iuxta ecclesiā sepeliri q̄d ve ad eos ꝑueniat augustinus in libro de agēda cura ꝑ mortuis ostēdit dicēs. Quare mortui iuxͣ eccl'iaꝫ sepeliat

Non estimemus ad mortuos ꝑ q̄bus curā gerimus peruenire nisi

Precipiēdū. in exedris. exedre dicunt q̄daꝫ volte q̄ exteriꝰ adherent parietib⁹ ecclesie q̄ sūt extra ecclesiam.

e ¶ Sepeliēt. si sint modice ꝑsone. vt. j. c. null⁹. et iō ꝓhibet fieri sepultura i eccl'ia. q: loc⁹ ille spāliter deo dedicatus est. cui mors vltra nō dn̄abit.

Quibus sacris. i. ab orōnib⁹ q̄ in eis fiūt. vl' ad lr̄aꝫ itelliges q: locus nō sāctificat hominē: vt. xl. di. nō loca.

Quem gratia. sepeliant. ecce rō v na q̄re hoīes potius sint sepeliēdi apud eccl'ias ꝙ alibi. Scd̄a rō est: q: spāliter cōmēdant ꝓcinijs sctōꝝ illoꝝ in quoꝝ honore dedicata est eccl'ia illa: vt. j. e. nō estimem⁹. in fi. Tertia rō est q: minus ibi vexant a spiritibus īmūdis. vñ in cimiterijs dr̄ esse requies defunctoꝝ: vt. xij. q. ij. aug. lex tn̄ alia ꝯsideratōe p̄cepit ne corpora ī ciuitate sepelirent ne ciuitas cōsperget fetore: vt. C. de relig. mortuoꝝ. ꝛ est hic ar. ꝙ ibi potius sepeliēdi sunt hoīes vbi est maior

Nec ꝯcursus populoꝝ: vt in cathedralibus ecclesijs: vt. s̄. e. vbicūꝗ. Nullus. vel fideles. b vocant laici fideles a fidei v̄tute ita vt faciāt miracula. alij itelligūt a fide baptismi. ꝛ ꝫm h̄ c. intelligas. l. C. d̄ sacrosan. ec. l. ij. vel dic ꝙ oīs xp̄ianus pōt sepeliri in eccl'ia: ſꝫ nō gētilis: vt. j. d̄ cō. di. i. eccl'ia. ij. ꝛ h̄ itelligas nisi al's i mortali decesserit ꝛ ipenitēs: vl' nisi eccl'ia interdicta sit. vl' nisi sint in torneamēt̄ ꝗbus ꝑpt terrorē interdicit ecclesiastica sepultura ex̄ de torneamē. c. i. ꝛ ex̄ de rapto. sup eo.

Non estimemus sacrificijs. aut ieiunio penitū. vt. j. e. c. anime.

qd̄ ꝑ eis siue altaris siue orationū siue elemosinaꝝ sacrificijs[a] solēniter supplicamus. Quāuis eñ nō ꝑ ꝗbus fiūt oībus ꝓsint. ſꝫ his tn̄ ꝑ ꝗbus dū viuūt cooperant vt ꝓsint. sed q: nō discernimus qui sint. oportet ea ꝑ regñatis oībus[c] facere. vt nullus eoꝝ pretermittat ad quos hec bñficia possint ꝛ debeant ꝑuenire. melius eñ supererūt ista his q̄bus nec obsunt nec ꝓsunt ꝙ eis deerūt ꝗbus ꝓsunt. diligētius tn̄ facit quisꝗ ꝑ necessarijs suis. quo ꝑ illo fiat silr̄ a suis. corpori autē humādo quicq̄d impendit nō est p̄sidiū salutis sed humanitatis officiū ꝫm effectū quo nemo vnꝙ carnē suā odio habuit. vnde oportet vt ꝙdiu pōt ꝑ carne ꝓximi curā gerat cū[b] ille inde recesserit qui gerebat. Et si hec faciūt qui carnis resurrectionē nō credūt: ꝙto magis debēt facere qui credūt: vt corpi. ſꝫ tn̄ vt[c] resurrecturo ꝛ in eternitate māsuro impēsum eiusmodi officiū sit etiā q̄dammodo euidēs fidei testimoniū. Nō vero quisꝗ apud memorias martiꝝ sepelit. hoc tn̄ videt mihi ꝓdesse defuncto: vt cōmendans euꝫ etiā martiꝝ patrocinio affectus ꝑ illo supplicatiōis augeat. ¶ Ecōtra[f] hieronimus. Post mortē oratiōes viuentium mortuis damnatis nō ꝓsunt.

In p̄senti seculo scimus siue orōnibus siue cōsilijs inuicē posse nos adiuuari. cū aūt ante tribunal xp̄i venerim⁹ nec[g] iob nec daniel[h] n[i] noe[i] rogare posse ꝑ quoquā. sed vnūquēꝗ portare onus suū. ¶ Vex[k] hoc de impenitētib⁹ accipiēdū est. de ꝗbus ꝓpha dicit. nō dabit deo placatiōnē suā nec p̄cium redēptionis aīe sue. ꝛ ideo frater nō redimet eū: sed laborabit in eternū ꝛ viuet adhuc in finē. de alijs autē intelligi nō pōt. ¶ Vñ greg. bonifa. archiep̄o. In pnia defunctis bona ꝓsunt viuentiū.

Pro obeūtibus quippe ꝯsuluisse cognosceris si liceat ꝑ eis oblationes offerri. Sācta sic tenet ecclesia vt quisꝗ ꝑ suis mortuis v̄e xp̄ianis offerat oblatiōes atꝗ p̄sbyter eoꝝ faciat memoriā. ꝛ ꝙuis peccatis oēs subiaceamus: cōgruit vt sacerdos ꝑ mortuis catholicis memoriā faciat ꝛ itercedat nō tn̄ ꝑ impijs[l] ꝙuis xp̄iani fuerint tale quid agere licebit. ¶ Idēꝫ. Quatu

b ¶ Quia nō decernim⁹. ar. ꝙ rōne dubitatiōis meli⁹ ē totū ꝛ sup̄fluū facē ꝙ nil facere vl' ēt aliq̄d omittere. sic. xlij. di. q̄escam⁹. xxiij. q. iij. corripiant. Itē rōe dubitatōis fiūt q̄ alias eēnt illicita: vt ex̄ de sepul. sacris. ex̄ d̄ vsur. i ciuitate. xi. q. iij. nolite. ꝛ rōe dubitatōis possū vēdicare incertā ptē. ff. d̄ rei vē. q̄ d̄ tota. ꝛ nūmos meos nō possuꝫ vēdicare si sint mixti alijs. ff. d̄ sol. si alieni.

c ¶ Omnib⁹. j. e. ꝑ obeuntib⁹. ꝫ solu. ecclesia ꝑ oībus viuis siue bōis siue malis pōt orare gñali siue spāli orōe ꝑ iudeis et ꝑ paganis vt cōuertant q: d̄ nemine est desperādū dū est ī vita ista: vt. j. d̄ pe. di. vij. nemo. ſꝫ ꝑ paganis vl' iudeis mortuis nō est orādū nec ꝑ cathecuminis. sed ꝑ baptizatis oībus orādū est gñali orōe vt h̄ dr̄. xxiij. q. iiij. sicut. ꝛ h̄ siue sint dānati siue nō dū tn̄ h̄ nō ꝯstet: ſꝫ spāli orōne nō ē orādū ꝑ eis mortuis quos ꝯstat esse dānatos. sic loq̄tur illud. c. ꝑ obeūtibus. ſꝫ ꝑ illis q̄ non sūt dānati orōe spāli ꝛ gñali oramus licite nisi sint valdē boni. vt. j. c. tēpus.

d ¶ Cū ille. s. ꝯsūsan.

e ¶ Et resurrecturo nisi eñ ꝗs resurrecturos speraret ꝛc. est ḡ

f ¶ Ecōtra. ꝫ id qd̄ h̄ signū ꝙ credamus futurā resurrectiōeꝫ: vt. j. c. hꝫ. dixit ꝙ possum⁹ orare ꝑ mortuis. Io.

In p̄senti. nec iob. i. ꝯiugati.

h ¶ Daniel. i. v̄gines vel ꝯtinētes.

i ¶ Noe. i. rectores ecclesiaꝝ et hoc intellige si decesserint in mortali. sic. xxv. di. qualis.

k ¶ Vex. sed laborabit. id est puniet eternaliter.

Pro obeūtibus. ꝑ impijs. sed nunq̄d ecclesia orabit ꝑ illis quos ꝯstat

Or modis soluunt anime defunctor.

Anime defunctor quatuor modis soluunt. aut oblationibus sacerdotū. aut precib9 sanctor. aut caror elemosinis. aut ieiunio cognator. Curatio vero funeris cōditio sepulture. pōpa exequiar. magis sunt viuor solatia q̄ subsidia mortuor. Si aliqd prodest impio sepltura preciosa. oberit pio vilis aut nulla. nō ideo tñ cōtenenda r abijciēda sunt corpa defunctor maximeq̄ iustor. vbi illud etiam salubriter discit q̄ta possit esse remuneratio p elemosynis q̄s viuētibus r sentiētibus exhibemus. si nec hoc apud deū perit qd exanimis hoim mēbris officij diligentia psoluit. Itē augustinus in encheridion. Ante diē iudicij sacrificijs r elemosinis mortui adiuuantur.

Tempus qd inter hois mortez et vltimā resurrectionem interpositū est aias abditis receptaculis ptinet sicut queq̄ digna est vel requie vel erūna p eo q sortita est i carne dū viueret. Neq̄ negādū est defunctor aias pietate suor viuentiū releuari. cū p illis sacrificiū mediatori offert. vel elemosine fiunt in ecclesia. sed hec eis psunt qui cū viuerēt. hec sibi vt postea possent pdesse meruerūt. Est etem qdā viuendi modus nec tam bonus vt nō requirat ista post mortē. nec tā malus vt ei ista post mortez nō psint. Est vo talis in bono vt hec nō reqrat. r est rursus talis i malo vt nec his valeat cū hec vita transierit adiuuari. quo circa omne h meritū cōparat quo possit post vitaz releuari quispiā vel grauari. r post pauca. Cū sacrificia altaris siue quarūcūq̄ elemosinar p9 baptizatis oib9 offerunt. p valde bonis grāz actōes sunt. p nō valde malis ppiciatiōes sūt. p9 valde malis et si nulla sūt adiumēta mortuor. tñ vtcunq̄ viuor psolatiōes sunt. qbus aūt psunt. aut ad hoc psunt vt sit plena remissio. aut certe vt tolerabilior fiat ipsa dānatio. De obsuatōe aūt tertij septimi tricesimi vel qdragesimi diei qrit vnde exordiū sumpserit. Ambro. in li. de obitu theodosij īperatoris dic. Quare certi dies in cōmemoratiōe defunctor seruent.

Quia alij tertiū diē alij tricesimū. alij septimū. alij qdragesimū obseruare psueuerūt in officijs mortuor qd doceat lectio cōsiderem9. defuncto inqt iacob pcepit ioseph pueris suis sepultoribus isrl' vt sepelirent eū. r sepelierūt sepultores israel r cōpleti sunt qdraginta dies. Sic eni dinumerabant dies sepulture ei9 r luxit eū isrl' septē diebus Hec ergo seqnda solēnitas est quā pscribit lectio. Sic etiaz in deutronomio scriptū est q2 plāxerūt filij israel moysen. xxx. dieb9 r cōsūmati sunt dies luct9. Utraq̄ igit obsuatio hz auctoritatē q̄ necessariū pietatis implet officiū. Lugere aūt r tristari tā p nrā q̄ p alior morte ciprianus phibet dicēs. Nec p nrā nec p alior morte tristari debemus.

Quam est p̄posterū quāq̄ puersum. vt cū dei volūtatē fieri postulamus qn vocat nos r accersit nos d hoc mūdo. nō statim volūtatis eius iperio parcam9 ob nitimur r reluctamur. r puicatiū more seruor ad pspectū dñi cū tristicia r merore pducimur. exeūtes istinc necessitatis vinculo nō volūtatis obseqō r volumus ab eo pmijs celestibus honorari: ad quē venimus inuiti. Idē. Nob quoq̄ ipsis mīmis r extremis quotiēs reuelatū est q̄ freqnter atq̄ manifeste de dei dignatiōe pceptū est. vt cōtestarer assidue. vt publice pdicarē frēs nō esse lugēdos accersiōe dñica de seculo liberatos. cū sciam9 nō amitti sz pmitti recedētes pcedere vt pficiscētes r nauigātes solēt. Itē iohānes chrisostomus in epl'a ad hebreos. Ex pusillanimitate mortuos lugere cōtingit.

Sicut enim sepeliamur dñi est terra et plenitudo ei9. si sez qd optet fieri efficiat. Lugere aūt r deplorare r lamētari eos q ab hac vita decedūt ex pusillanimitate cōtingit. Hoc aūt ex despe ratiōe future resurrectionis intelligit. Uñ r apl's nō simpliciter ait. Nolum9 vos ignorare d dormiētibus vt nō cōtristemini: sz addidit. sicut r ceteri qui spem nō habēt. pietatis nanq̄ affectu et humanitatis intuitu mortuos lugere nō phibemur. sicut nōnullos sctor alior exequijs pias lacrimas impēdisse legim9. Hinc etiā anastasius pp. Qui spem future resurrectōis habent de mortuis tristari nō debent.

Habēt forsitan illi iustā lōgi dolo ris excusatōez qui vitā alterā nesciūt q de hoc seculo ad melius esse transitū nō cōfidūt. Nos autē q hoc credimus et docemus tristari nimiū de obeuntibus nō debemus. ne qd apd alios pietatis tenet spēm hoc magis nob culpa sit. nā diffidētie qdammō genus est cōtra hoc qd quisq̄ pdicat qrere iusticiā amās. dicente aplo. nolumus aūt vos

decessisse in mortali. videt q sic. q2 eis viuis cōmunicauit. ergo r mortuis: vt. xxiij. q. ij. sane. ar. ɔtra. xxi. q. iij. ciprianus. Rñ. si euidēs est aliquē decessisse in mortali: vt cū qs suspendit se vel pcipitat aut alio mō se interficit p illo nō est orandū: vt. xxiij. q. v. placuit. r. q. viij. quicūq̄ clericus. secus si est dubiū. vnde si aliqs occisus est in ebrietate nō orat p illo: vt extra de reliquijs. audiuim9. et xxiij. q. v. placuit.

Anime. exanimis id est exaiatis. i. mortuis. r est h ar. q magis meret homo impendēdo aliquid viuis q̄ mortuis. vnde ptz q sicut ieiuniū alicui9 liberat mortuum: multo potius alterius ieiuniū pdest viuo. qd cōcedo si ille est vici ne cōiunctus illi. vt dixi. lxxxij. dis. pslyter. Johānes.

Tempus. aias. nō sūme bonas. nā tales credo statiz ad celū volare. iuxta illud. gaudent in celis anime sanctor.

o Abditis. i. locis nobis occultis ex his xbis videt q aug. dubitat quo aīe defunctor recedāt. tñ infernus est sub terra. r celum supra: vt xxiij. q. iiij. hic autē.

p Pro baptizatis. tñ psunt orationes cuilibet si fiant generaliter p oibus sic si fierēt spāliter p quo libet: vt. j. de cō. di. v. nō mediocriter.

a Propiciatiōes. id est vt deus ppicius sit eis.

b Pro valde. hic aug. distinguit quatuor genera hominū valde bonos r valde malos. mediocriter bonos r mediocriter malos. p valde bonis nō est orādū. q2 iniuriaz facit martiri qui orat pro martire. vt ex d cele. mis. cū marthe. §. vl. Item nec valde malis psunt. sed mediocriter bonis psunt. vt citi9 liberent ab igne purgatorij. mediocriter malis prosunt ad h vt minus puniant. nunq̄ tñ liberabunt. r fm hoc ptz q etiā orōne speciali oramus p illis qui decesserūt i mortali dūmodo nō sint sūme mali. licz sit ar. cōtra. s. e. p obeūtibus. sed pone q aliquis det elemosinā p eo qui decessit in mortali qui est mediocriter malus. elemosine vel orōnes psunt talib9 ad mitiorē penā vt hic dicit. g aliquātulū de pena est sublatū. ponamus q centesima ps pene est sublata per vnā elemosinā. si g dant centū elemosine tota pena erit remissa: g iste liberabit qd hic negat. ad h dico q si prima elemosina tollit cētesimā partez. scda elemosina etiā tollit tātā penā. sz nō tantā in qtitate: sed tātā in pportiōe: r sic semper remanet aliqd d pena et sic saluo il lud qd obijci tur de indulgētijs q si p pter oblatiōnē vnius denarij tollitur qrta ps peccator morta liū p oblatiōnē scdi denarij tollitur in pportiōe nō tñ in qtitate r sic semp aliqd remanet licz omne argentū effunderet.

Quia. lectio. s. genesis. li. cap.

Quam p̄posterū postulamus cuz dicimus fiat volūtas tua rc. r est ar. q ope cōplere debemus qd vo ce ptestamur dis. xxiij. psal mista.

e Inuiti. sic xxiij. q. v. ad fidē. r sic est ar. q nō debemus cōseqi cōmodū ex eo q inuiti facim9. vt ff. ad treb. si patroni. §. ij. sic. xvij. q. iiij. sunt q opes. viij. q. i. sciendum.

Sicut. libera fortuna mors ē capitosa tellus. Que gemuit. celo tegi tur quinō hz.

ignorare fr̄es de dormiētib⁹ vt nō ɔtristemini sicͣ ceteri q̄ spem nō hn̄t. ¶ Itē ex ɔci. toletano q̄rto. De eodē.

Qui diuina vocatiōe ab hac vita recedūt. cū psalmis tm̄modo ⁊ psallētiū vocibus debēt ad sepulcꝝ deferri. Sufficiat aūt q̄ i spe resurrectōis xp̄ianoꝝ corpib⁹ famulat⁹ diuinoꝝ īpedit canticoꝝ. ꝓhibet nos apl's scūs lugere defunctos dicēs. de dormiētib⁹ aūt nolum⁹ vos ɔtristari sicut ⁊ ceteri q̄ spem nō habēt. Et dn̄s nō fleuit lazaꝝ mortuū. sꝫ ad hui⁹ vite erūnas plorauit resuscitādū. Si aūt p̄t hoc ep̄s oib⁹ xp̄ianis ꝓhibere nō moret agere. religios[b] aūt oino aliter fieri nō debere cēsemus sic em̄ xp̄ianoꝝ ꝑ oēm mundū humari oportet corpa defunctoꝝ. ¶ De mortuis[i] aūt q̄rit. vtꝝ sciāt ea q̄ h a viuis gerunt. ysaias ex persona ppl'i afflicti ait abraā p̄r noster nesciuit[k]. Aug. ꝙ in libro d̄ agēda cura ꝓ mortuis illd̄ idē testat dicēs. Mortui ex se nesciūt q̄ h a viuis gerunt.

Attendū est nesciare quidē mortuos q̄d h agat dū h agit. postea vō audire ab eis q̄ hinc ad eos moriēdo ꝑgūt. nō quidē oīa: sꝫ q̄ sinunt etiā isti meminisse ⁊ q̄ illos quibus hec indicāt oportet audire. p̄nt et ab angelis q̄ reb⁹ q̄ h agunt p̄sto sunt audire aliq̄d mortui. q̄ vnūquēq꜄ illorū audire debere iudicat cui cūcta subiecta sūt. Multi ꝙ ad viuos aliquos ex mortuis venire credūt[l]. sicut ecōtrario paulū ex viuis in ꝑadisum raptū esse diuina scriptura testat. De his autē q̄ in patibulis suspendunt q̄rit. an iux ecclesiā sint sepeliēdi. ¶ De q̄bus etiā in magūciēsi ɔci. ita statutū est. Nō est denegāda cōīo his q̄ i patibulis suspēdunt.

Quesitū est ab aliq̄bus fratribus de his q̄ in patibulis[m] suspendunt ꝓ suis sceleribus post ɔfessionē deo pactā. vtꝝ cadauera eoꝝ ad ecclesias deferēda sint ⁊ oblatiōes ꝓ eis offerēde ⁊ misse celebrāde an nō. Quibus rn̄demus. si d̄ oibus peccatis suis purā ɔfessionē agētibus ⁊ digne penitētibus cōio in fine s̄m p̄cepta canonū dāda est: cur canones cōionē ⁊ sepulturā eis interdicūt q̄ ꝓ peccatis suis penā extremā ꝓsoluūt ⁊ ɔfitent vel cōfiteri desiderāt. Scriptū est em̄. Nō iudicat deus bis in idipsum. ¶ Itē ex cōcilio triburiēsi. De eodē.

Fures ⁊ latrones si in furādo occidant visū est q̄ ꝓ eis nō est orādū. si cōprehensi aut vulnerati p̄sbitero aut dyacono cōfessi fuerint: ɔfessionē eis nō negamus. ¶ Itē ex ɔcilio aurelianēsi. De eodē.

Si fur aut latro captus fuerit absq̄ occisiōe pōt cōprehendi. ⁊ tm̄ si interficit q̄ ad imaginē dei creati ⁊ baptisati sūt noie eius interfectores eoꝝ q̄draginta diebus pn̄ie subiaceant. intrēt i ecclesiā veste induti. ab escis ⁊ potibus interdicti sunt. a thoro ⁊ gladio et equitatu abstineāt. In tertia ⁊ q̄nta feria. ⁊ sabbato aliquo genere leguminū ⁊ oleꝝ ⁊ pomis ⁊ ꝑuis pisciculis cū mediocri ceruisia vicissim vtant ⁊ tēperate. Si aūt a veridicis ɔprobant testibus q̄ sine odij meditatiōe se suaq꜄ liberādo dyaboli mēbra interfecerint: et ꝑiter peniteāt. pn̄iam ꝓ homicidio eis nō iniūgimus. nisi ipsi voluerint aliq̄d hūanitatis facere. at si p̄sbr̄ ē nō deponat cūctis tm̄ dieb⁹ vite sue pn̄iaꝫ agat

Incipit causa decimaquarta.

Canonici cuiusdā eccl'ie q̄ōnē mouēt de p̄dijs. testes ex fratrib⁹ suis ꝓducūt. negociatorib⁹ pecuniā crediderūt vt ex eoꝝ mercibus emolumēta acciperent. ¶ Hic p̄mū querit an liceat eis sua repetere. ¶ Scd̄o an illi testes sint audiēdi. ¶ Tertio an illud sit vsuras exigere. ¶ Quarto an liceat cl'icis vel laicis a q̄libet vsuras expetere. ¶ Quinto an elemosine de vsuris fieri possint. ¶ Sexto an vsurarij pn̄iam agere valeant nisi q̄d male acceperūt restituāt.

Quod[a] aūt sua repetere nō possunt facile videt ꝓbari. Ait enī dn̄s in euāgelio. Si vis ꝑfect[b] esse vade ⁊ vende oīa que habes ⁊ da paupibus. q̄ ergo isti iter ꝑfectiōis arripiūt nō licꝫ eis sua hr̄e: m'lto ergo minus licꝫ eis repetere. q̄ nō dꝫ repeti q̄d possideri[c] nō licet. Itē si q̄s voluerit tunicā tuā tollere ⁊ in iudicio tecū ɔtēdere dimitte ei: ⁊ palliū. Itē apl's in ep'la ad corinth. secularia igit iudicia si habueritis[d] oino peccatū est in vob. Itēꝫ grego. exponēs oīa mihi licēt sed ego sub[e] nullius redigor potestate inquit. cum mens cōcepta desideria sequitur: seruire rebus cōuincit quaꝝ amore su-

Hermā. argu. ꝫ. Mollius ossa cubant. manibus tumulata suoꝝ. Abent. nesciunt. id est nō credunt. Io.

Qui diuina. religiosis. illi em̄ magis tenent abstinere ab hmōi q̄ laici. i ¶ De mortuis. sciāt. mali nesciūt nisi quatenus eis scire permittit. sil'r nec boni qui adhuc sunt i igne purgatorio. q̄ adhuc nō fruuntur visiōe dei. vt. j. e. fa. tendū. sꝫ boni qui fruunt visiōe dei sciunt q̄d agat h. iuxta illud grego. q̄d est q̄d nesciāt q̄ viderē oīa vident. ⁊ alij dicunt q̄ boni dicitur scire oīa. i. q̄ sunt eis necessaria. k ¶ Nesciuit. q̄ nōdū erat hostia oblata ꝑ quā fuit aperta ianua ꝑadisi. vt ē de bap. maiores. Io.

Attendū est. credūt et male. quia sūt fantasmata: vt. xxvi. q. v. ep̄i.

Quesitū est. in patibulis. licite q̄ sepeliūtur suspensi ⁊ cōcremati. dum tn̄ h fiat d̄ auctoritate principis: vt. ff. d̄ cadaueribus l. ij. ⁊ nō est ɔ xxiij. q. v. placuit. Queri ɔsueuit quare liberet ille q̄ fugit ad ecclesiā ⁊ nō ille qui recipit corp⁹ xp̄i: cū corp⁹ xp̄i sit maius omnibus. vt d̄ cō. di. ij. nihil. rn̄. q̄ corp⁹ xp̄i est cibus aīe et nō corpus q̄ aiam liberat ⁊ nō corpus. vel dic q̄ priuilegiū eccl'e est ⁊ nō dꝫ trahi ad ɔseq̄ntiā: vt j. xvij. q. iiij. sicut, nec aliq̄d ꝑuilegiū trahēdū est ad ɔn̄am: vt. vij. q. i. petisti. ⁊ xvi. q. i. hinc.

Quod autē sua. oēs clerici qui habēt ꝓpriū vel habere possunt. possunt repetere sua. si nō hn̄t ꝓpriū nō possunt sed bona ecclesie sue repetere p̄nt, si sunt p̄lati, vel si prelati nō sunt de mādato supioris possunt ea repetere: vt. xvi. q. i. monachi. ij. Item oēs clerici possunt agere ꝓ miserabilibus ꝑsonis de mādato superioris: vt lxxxvi. di. ꝑuenit. b ¶ Perfectus. i. sine peccato mortali ⁊ sine veniali, nam cum ꝓprioꝝ nō possumus habere sine peccato: vt. xxv. di. qualis. c ¶ Possideri. sile est. iij. q. i. §. ptꝫ. vnde hereticus nō pōt petere restitutō ꝫ aliquoꝝ. q̄ nihil ꝓprij pōt possidere: vt. 8. di. viij. quo iure. ⁊ xxiij. q. vij. c. i. ⁊. ij; nec laic⁹ pōt repetere decimas: q̄ eas nō pōt possidere: vt ē de p̄scrip. cūm. ad hoc em̄ vt q̄s possit aliq̄d repetere requirit vt fuerit in possessiōe iuris vel facti: vt extra d̄ resti. spo. ex ꝑte. vnde nō sufficit ꝓbare spoliū nisi et ꝓbet q̄ possederit vt extra de offi. dele. cōsultationibus. vn̄ ptꝫ q̄ quilibet spoliatus habet restōnis beneficiū: ē de ap. significauit. ⁊ extra de rest. spo. olim. iij. inuenio tn̄ q̄ q̄s pōt petere restitutionem qui de iure possidere nō pōt. nam petit restitutio cōsanguinee cuꝫ qua de iure non pōt quis cōmisceri: vt extra de resti. spol. l'ras. Item seruus petit restitutionem reꝝ dn̄i absentis quas de iure nō pōt possidere: vt. C. si ꝑ vim vel alio mō l. i. similiter vxor pōt repetere res a viro sibi datas si spoliata est quaꝝ reꝝ dominiū nō pōt habere. ff. d̄ vi ⁊ vi ar. l. i. §. deijcit. Item habens plura stipēdia

Q. I.

petit restitutionē alicuius. cū tamē de iure nō possit illd̄ possidere cū alijs. vt extra de p̄ben. referēte Io. ego credo saluo meliori cōsilio q̄ laicus spoliatus decimis pōt petere restitutionem cū latro restituat: vt extra d̄ resti. spo. in l'ris. cū laici quotidie possideant decimas ex tolerantia p̄latoꝝ. secus in heretico cū sit excōmunicatus: vt extra d̄ hereti. excōmunicamus. ⁊ decre. illa causam: dicit detinere ⁊ nō possidere. b.

d ¶ Habueritis. iniuriose ita vt scandalizemini per hoc.

e ¶ Sub nullius. id est sub rei tēporalis potestate nolo redigi in tm̄ vt aliquē offendam iuxta illud, ⁊ mihi res nō me rebus summittere conor.

E Piscopus. puocatus. id est ad iudiciū vocatus. debet enī p aliū litigare: vt not. v. q. iij. c. vlti. et si mala est causa ecclesie nō debet eā fouere. sicut nec tutor pupilli. vt. ff. de admi. tu. l. quotiēs. §. sicut aūt. g Hic ita. require. s. i. q. ij. sacerdos. h Sanctor. s. xij. q. ij. expedit.

Q Uod debet. ex aliquo maleficio. vel intellige de quolibet debito.

cōtra eum. q2 steterat cū vxore per septē annos. et etiā ibi super affinitate inducebant domestici. pterea vt notauit ibi. Jo. familiares fuerant vel domestici quibus impari pōt rōne dominice vel patrie potestatis alias domestici bene admittunt. b.

S Up prudētia. sancti stephani. vnde canonicus pōt inducere

k Ultra. videt q nō possit licite peti pena dupli vl quadruplici a fure vt no. xij. q. ij. i antiqs. qd cōcedit. h. sed nō est ita. q2 h habet ex canone qd peti possit. xij. q. ij. in legibus.

l Taliōis. s. delinquēt. i. vt ita satisfactio perat ab eo q ta iniuria pcessit: vt xxiij. q. iij. lex differētie. vel loquit de pena taliōis infligēda actori qui iniuste litigat: q2 calūniose agēs punit in sumptibus litis. vt extra de penis calūniam.

m Nullū. i. quo ipse teneat aliis. vl aliter. i. nulli vult solue re penaz p peccato debitā.

n Debitū. i. penaz debitā ex peccato.

o Sic. hic est. §.

p Cetera. i. q oia sunt cōsilij sicut istud qui pcusserit te i vna maxilla. et c.

Q Uod pcipit imperat. h greg. innuit differētiā inter pcipere et impare. nā als aug. dicit qd cesar pcipit faciēdū est qd impat tolerandū est: vt. xxiij. q. i. militare. Itē inter mandatū et pceptū videt differentia q2 finitur mādatū morte mandatoris: vt ex. de of. deleg. relatū. sed pceptū nō: vt in aut. vt nulli iudicū. §. et hoc vero iubemus. Itē qnq ea que sunt pcepti cōsuluntur. vt xxviij. q. i. sic enī. qnq que sunt mandati pcipimus vt sic eq parent pceptū et mādatū: vt. C. de act. et ob. siquidē. Itē qnq vbū rogādi p vbo pcipiēdi ponit. vt. xi. q. iij. rogo.

perat. Itē ex pcl' cartb. iiij. Pro rebus trāsitoriis eps puocat9 nō litiget

E Piscopus nec puocatus p reb9 transitoriis litiget. Quia ergo generaliter perfectis phibet in iudicio cōtendere. patet q istis nō licet stare corā iudice. Hic ita respondet. Prohibet perfecto in iudicio stare captando lucr. sed nō euitando damnū. Uel aliter. aliud est spōte sua possidere. aliud est cōmuniū pcuratorez esse. canonici nō possident sua. q2 res deo oblate nō sunt alicuius. vtunt enī rebus ecclesie nō vt suis: sed tanq ad dispensandū sibi creditis. Unde psper in libro de vita cōtemplatiua. Sacerdos cui dispensationis cura cōmissa est et c. require in cā cius a quo p ingressu monasterij pecunia exigebatur. Sicut ergo isti nō sua possident. ita nec sua repetūt sed res ecclesie quar pcurationē gerūt. Similiter q in iudicio phibent cōtendere sic intelligendū est. videlicz vt nō sibi stēt corā iudice sed aliis. aliis autē corā iudice astitisse et p eis iudicē interpellasse nōnullos sanctor legimus. hi aūt nō sibi stant. sed pauperibus quor necessitatibus pfutura repetūt. et ita nō phibent stare corā iudice. Illud vero euāgelij. si qs abstulerit tibi tunicā et c. nō est pcipiētis sed exhortātis. Unde aug. ait. Peccat qui vltra debitum exigit nō qui sibi debita reposcit

Q Uod debet et si benigne remittit nō tamē inique repetit. peccat aūt qui exigit vltra[k] debitū: ideoq lex modū figēs penā talionis[l] instituit. sed tu eo lōge es a peccato iniusti exactoris quo omnino nō exigis debitū. ideoq bon9 magister ait. qui te percutit in vnā maxillā pbe ei et alteram. psertim ne cogamur et ipsi reddere debitū ab eo q nullū[m] hz debitum[n]. Sic[o] et c. [p] accipies.

Idē de smone dñi in mōte habito.

Q Uisquis pceptis nō obtēperat reus est et debitor pene. et paulo post. pcepto dñi nō obedire peccatū est. et cōsilio si vti nolueris: De eodē.

minus boni adipisceris: nō mali aliqd pperrabis. Itē greg. in epl'a ad iouinianū.

Q Uod pcipit imperat[q] qd imperat necesse est fieri. si nō fiat penā habet. vbi cōsilium datur offerentis arbitriū est. vbi pceptum necessitas est seruientis vel cooperantis.

D E eo autē q querit. an[r] de suis fratribus testes pducere possint multis auctoritatibus videt esse phibitū. leges enī tā sacror canonū q secularium principū phibēt aduersus extraneū testē de sua domo pduci. cōtra se enī quisq testari pōt p se vero minime. q2 ergo isti pducunt vt p seipsis testimoniū ferant. nō enī vtilitatis sue ecclesie se penitus immunes arbitrant futuros ptz q eor vox i talibus nō est audiēda. sed distinctio hec et testiū examinatio criminalib9 causis seruāda est in ciuilib9 aūt nō vsquaq. In criminali enī cā nō licz testē de ppria domo pduci. in ciuili aūt platis ecclesie licet. Un pascal' scds guidoni archiepo viennēsi aplice sedis legato scribit dicens. Pro sua ecclesia testimoniū ferre possunt clerici.

S Up prudētia tua[s] plurimū ammiramur. q i negocio beati stephani[t] clericor ipsor acceptare noueris testimoniū. diuerse nāq sūt spēs causar. nec in oibus causis crimia agitant. In crimibus siquidē accusator et testiū illa distinctio obfuāda est q in canonib9 ptinet. ne q ad pbatōez domestici assumant. Ceter in possessionū vel hmōi negociis hi potissimū assumēdi sūt: q eadē negocia tractauerit[u] de quor auditu et[x] visu hesitatio eē nō debeat. si ergo idem clerici idonei sunt ad assertionē cause illius nullaten9 remoueant. sz sicut aliis deliberatū est lris inter sancti iobis et sancti stephani canonicos lis illa pleni9 decidat. Pōt etiā itelligi aliter domestici ad pbationē nō admittant vt p his videlz quor sunt domestici testimoniū ferāt. Ubi aūt sicut sup de actoribus dictū est. nō p domesticis: sz p eccl'ia q mr est oim paupe

in testimonium suū cōcanonicū cōtra eiusdez ecclesie cōcanonicos. q2 nō est magis domesticus vni q alij et par affectiōis causa suspitōem

R. ij.

excludit vt. ff de ritu nupt. nō solū. §. i. sicut et pōt ipsum inducere cōtra suum plaum: vt. ij. q. vij. lator. sed nunqd pōt eū iducere ptra canonicū alterius ecclie: h. dicit q nō tu potes dicere q sic. q2 nō est domesticus istius. sed ecclie tm. similiter platus itē pt induci in testez p ecclia sua dum tn alius pstituat qui nomine ecclesie agat: vt ex tra de testib9 insup. nec dicunt illi ferre testimoniū in ppria causa. q2 causa ecclesie nō est causa singulor. vt. xij. q. ij. q manumittit. sic legatari9 fert testioniū in cā testamti in quo aliqd ei relictū est: vt insti. de testamēt. §. legatarius. sz nonne talib9 pōt impari ab ecclesia. ergo nō possunt testes esse p illa: vt. iiij. q. iij. idonei. sed istud est in fauorē religionis. nā ptra rationē p religione iudicat: vt. ff. de relig. sunt persone. sed licet dicā q vnus canonicus pōt esse testis in causa cōcanonici sui nō tn dico q possit esse iudex suus ptra extraneū. q2 minor causa repellit aliquē a iudicio q a testimonio: vt extra de offi. dele. cū. R.

D Eo autē. an de suis in causa criminali nunq admittunt domestici. vt iij. q. v. c. i. nisi in duobus casibus. s. cū canonici accusant suū plaum vt. ij. q. vij. lator. et cū accusat mrimoniū ppt cōsanguinitatē. vt. xxxv. q. vi. c. i. similiter in causa ciuili nō admittit domesticus. vt. iiij. q. iij. etiā iure ciuili. nisi in causa ecclesie sue: vt. j. e. c. i. et extra de testi. insup. similiter ad pbandum cōsanguinitatē admittit domesticus: vt. xxxv. q. vi. c. i. siue agat ad cōtrahendū siue ad dirimendū matrimoniū. vt extra qui mat. accu. pos. videt. sed p alio impedimento matrimonij domestici nō admittunt etiam si velint pbare affinitatē: vt extra de testi. in lris. Jo. sed ptra videt decre. extra de testi. sup eo. et sic de facto seruat. et in illa decre. in lris. suspitio erat

d Tractauerūt. q2 ea que in capitulo gesta sunt melius possunt pbari per canonicos q per alios: vt extra de testibus veniēs. in fi. licet alias inter domesticos facile quid cōfingi possit p negocij qualitate: vt. C. de dona. l. lara.

e Et visu. s. iij. q. ix. testes.

Q Uanq̄. nō rogent̄. an clericus possit cogi. no. .ij. q. vi. statuēdū.
g ¶ Euentu. s. iiij. q. iij. ad fid ē. h ¶ Uel audierūt. & h est in illis casibus vbi testimoniū valet de auditu. vt. iij. q. ix. si debitū.
i ¶ Occultet. istud est regulare qd̄ in defectū pbationū q̄libet possit cogi. vt ex̄ de test. co. puenit. imo talis admittit̄ qui al's nō est idoneus. vt. iiij. q. iij. serui nisi, si. est. lv. di. p scis. & de cō. di. iiij. i neces sitate. & C. de here. l. vi.
k ¶ Coram se, sed q̄liter te stat̄ clericus corā ep̄o cuȝ cā v̄tat̄ corā laico iudice cū ptinentia cause diui di nō debeat vt ex̄ de seq̄stra. ad h̄ ri. h est p̄uilegiū cle ricoꝝ q nō cogunt̄ corā quolibet iu dice testari si cut egregie p
Q. iij.
sone nō cogū tur corā quo libȝ iudice te stari. vt. ff. de iureiuran. ad psonas.
l ¶ Cōpetēti bus. ecclasti cis. s.
m ¶ Aut al'r. id est cū p̄mit tit ep̄s aliq̄ bus q recipi ant testionia ipsoꝝ. Jo.

rū testimoniū dicāt. In pficiēdis autē instr̄is seculariū negocioꝝ p̄sb̄ri nō vocent̄ ad testimoniū. sȝ si casu p̄ctui eos interfuisse ptigerit: iubēte ep̄o testimoniū dicāt. ¶ Un̄ in sinodo habita rome ab eugenio pp̄ statutū est. In pficiendis instr̄is sacerdotes ad testimoniū nō vocent̄.

QUanq̄ sacerdotū testimoniū credibile habeat̄. tn̄ in ipsis secularibus negocijs p pficiēdis instr̄is ad testionium nō rogent̄[f]. q̄ eos talib⁹ reb⁹ interesse nō puenit. si aūt euētu[g] aliquo cause interfuerint & aliq̄d viderint vl'[h] audierit vbi nulle idonee secularium inueniāt̄ psone neuitas occ'tet̄[i] & mal⁹ vt bon⁹ estimet̄. i puidētia pp̄rij ep̄i sit vt aut corā[k] se & pperētib⁹[l] iudicib⁹ aut al'r[m] honorifice v̄itatē testificent̄

Quod autē[n] p̄ter summā emolumēta sectari sit vsuras exigere. Aug. auctoritate pbat̄. q in psalmo. xxxvi. scribit dicēs. Qui plus q̄ dedit expectat vsurā expetit.

SI fe nerauerís hoiem. id est si mutuo dederis pecuniā tuā. a quo plus q̄ dedisti expectes. nō pecuniā solā: sed aliq̄d plus q̄ dedisti. siue illd̄ triticū sit siue vinū siue oleū: siue qd̄libet[a] alid̄ si plus q̄ dedisti expectes[b] accipe fenerator es. & in hoc iprobādus nō laudād⁹. ¶ Itē hiero, super ezechiel'. lib. vi. Quicquid supra datum exigitur vsura est.

PUtant quidā vsuras tm̄ esse in pecunia[c]. qd̄ puidēs diuina scriptura oīs rei aufert supabundātiā vt plus nō recipias q̄ dedisti. Itē alij p pecunia feneratā solēt munuscl'a diuersi generis accipe. & nō intelligūt scripturā vsurā appellare & superabūdantiā q̄cquid illud est. si ab eo qd̄ dederint plus receperint. ¶ Itē ambrosi⁹ de nabuthe. Quicquid sorti accedit vsura est.

PLeriq̄ refugiētes p̄cepta[d] legis[e] cū dederint pecuniā negociatoribus[f]. nō in pecunia vsuras exigūt. sȝ de mercibus eoꝝ tāq̄ vsuraꝝ emolumēta pcipiūt. ideo audiāt q̄d lex[g] dicat. neq̄ inquit vsurā escaꝝ accipies neq̄ oīm reꝝ. Itē esca vsura est. & vestis vsura est. et qd̄cūq̄ accedit[h] sorti vsura est. & qd̄ velis nomē ei imponas vsura est. Item si q̄s instaurādū cōuiuiū putet ad negociatorē mittit vt absinthiaci cupellam deferat sibi gratis. ad cauponē dirigit vt picenū vinū aut tiriacū req̄rat. ad laniū vt vuluā sibi pcuret. ad aliuȝ vt sibi poma[k] adornet. ¶ Itē ex p̄cil'. aga. Ubi amplius exigit̄ q̄ dat̄ vsura est.

USura est vbi amplius requirit̄ q̄ qd̄ dat̄. verbi gr̄a. si solidos decē dederis & amplius q̄ dederis q̄sieris. vl' si dederis frumēti modiū vnū. & sup aliq̄d exegeris. ¶ Ecce euidēter ostendit̄ q̄ q̄cquid vltra sortem exigit̄ vsura est.

Quod vo[o] nec cl'icis n[r] laicis liceat vsuras exigere pbat̄ auctē gelasij & alioꝝ. ¶ Ait eñ gelasi⁹ pp̄ scribēs cl'icis pstitutis p lucaniā & siciliā.

est ea rō. q̄ in p̄dictis q̄ p̄sistūt in pōdere numero & mēsura trāsfert̄ dn̄iū cū illd̄ sit mutuū. vn̄ res illa statim est piculo illius q recipit eā. vn̄ incōueniēs esset vt noie illi⁹ rei magis grauaret̄. sȝ domus & equ⁹ nō sunt piculo sui. vn̄ nō est incōueniēs si al's grauaret̄ p re tali dādo aliq̄d. ad h fac. ff. d iureiur. cū qui. Sed p̄ h obijcit̄. pone q̄ aliq̄s vēdat vsuȝ pecūie & recipiat i se piculū pecūie t'lis p̄ctus nō ē viciosus. q̄ cuȝ vsus sit illi⁹ q vēdit licite pt eū vēdere et sic hēs q̄ aliq̄s pt p pecunia accipe & pecuniā & alid̄ i h casu al's nō. & h est ideo. q̄ pecūia nō deteriorat̄. sȝ alie res deteriorant̄. itē nōne si creditor alicui mutuat g̃tis pecūiā. debitor tenet̄ ei ad antidota vt ex̄ d testa. cū i offi cijs. & ff. d peti. h̄rd. sȝ & si. §. psuluit. & naturaliter ē obligat⁹ ad illa. q̄re g̃ illā obligatōȝ naturalē nō pt deducere in ciuilē scȝ vt pactū fiat p illa dāda ad quā tm̄ tenet̄ cū etiā talia pacta iteruenīāt i sp̄ua libus ad q al's q̄s tenet̄. ex̄ de p̄bē. signi ficatū. & ex̄ de dec. significasti.
b ¶ Expectes. ex pacto fm̄ q̄sdā. vl' etiā sine pacto. q̄ sola spes facit vsurariū vt h. sed q̄d si mutuat copacto vt etiā sibi remutuet cū op⁹ hȝ. nō credo q̄ illd̄ possiȝ d
Q. iij
ducere i pactū: ita h naturalis obligatio nō pt deduci i pactū

QUod au tē. h querit̄ an vsura sit vltra sortē aliq̄d recipere. & certe sic. nisi in casibus q̄nq̄. Primo in casu fauore eccl'ie: vt ex̄ d vsur. c. i. et c. p̄q̄stus. Sc'do & cū fideiussor soluit sortē & vsuras pōt petere vsuras. vt ex̄ de fideius. p̄stitut⁹. Tertio & cū pena petit̄ p̄ter sortē. vt. xij. q. ij. in legibus. Quarto & cū petit̄ vsura tanq̄ interesse: vt dicā. j. e. q. iiij. q̄m multi. & ff. p socio. l. socius q. Quinto & cū recipit̄ aliq̄d p re q nō p̄sistit in pōdere numero & mēsura. In sexto casu rōne incertitudinis. vt ex̄ de vsur. c. in ciuitate. Et nō solū qd̄cūq̄ lucꝝ. sed etiā ipsa spes facit hoiem vsurariū. vt. j. e. c. i. sic spes facit hoiem simoniacū. vt. i. q. iij. nō solū. Ad intelligētiā aūt hmōi q̄ōnis scias q̄ duo sunt p̄ctus q de natura sui sunt gratuiti. vt mutuū & cōmodatū. i mutuo certū est qd̄ req̄rit̄ q̄ sit g̃tuitū alioq̄n est vsura. Itē si cōmodatū nō est g̃tuitū nō est q̄dē vsura. sȝ tn̄ si aliq̄d recipit̄ p cōmodato statim desinit esse p̄modatū: q̄ aut recipit̄ aliq̄d p re ipsa aut p vsu rei. si p re ipsa aliq̄d recipit̄ aut pecunia aut alia res. si pecūia est. est emptio & vēditio. si alia res recipit̄ erit p̄ctus pmutatōis. si p vsu rei accipit̄ pecūia erit p̄ctus locatiōis. si res alia: erit p̄ctus innoiatus. do vt des: vel do vt facias. oēs isti p̄ctus liciti sunt laicis etiā cā negociatiōis. vt. lxxxviij. di. fornicari. clerici tn̄ inq̄tū pnt abstinere debēt ab emptiōe & venditiōe: q̄ illd̄ nō facile fit sine pctō: vt. j. d pe. di. v. q̄litas. tn̄ i casu necessitatis pmissum est cl'icis negociari: vt ex̄ ne cle. vel mo. c. i. licitū est tn̄ clericis emere aliquā rudē materiā. & inde aliqd̄ artificiū facere si eis sua nō sufficiūt: vt. xci. di. cl'icus victū. & xxi. q. i. c. i. de cō. di. v. nunq̄. & tūc nō acquirit̄ lucꝝ ex negociatiōe. sed ex artificio. talia eñ lucra licita erāt apostolis. vt. xxi. q. i. c. i.

SI feneraueris. qd̄libet. supple qd̄ p̄sistat i pōdere numero & mēsura. sȝ in equo & domo aliud est. q̄ ibi licitū est recipe sortē & lucꝝ. &

PUtāt. pecunia. stricte sumit̄ hoc nomē pecunia p pecunia numerata. s. nā generaliter dicit̄ pecunia quicquid habes: vt. i. q. iij. totū.

PLeriq̄. p̄cepta. noluūt q̄dā facere p̄ legē. sȝ faciūt fraudē legi. ille vo facit fraudē legi q obfuat v̄ba legis sȝ mētē ei⁹ circūuenit: vt. ff. d legib⁹. fraus fit aūt fraus legi q̄tuor modis d re ad rē. i. qn̄ i fraudē dat̄ alia res vt h. & . i. q. i. sunt nōnulli. t'lis est fraus macedoniani. ff. ad macedō. l. sȝ iulian⁹. §. mutui. Itē d psona ad psonā vt cū q̄s sub psona alteri⁹ exercet vsurā. vt. xlvi. di. sicut nō suo. & cū marit⁹ nō pt aliq̄d dare vxori supponit aliā psonā cui det: vt. ff. d dona. inter vir. & vx. h rō. §. vl. Itē de vno p̄ctu ad aliū p̄ctū fit fraus vt cū mulier nō possit aliq̄d dare viro fingit se vēdere ei. vt. ff. de dona. inter vir. & vx. si spōsus. §. circa. sic. xvi. q. iij. si sacerdotes. Iteȝ de vno cōtractu ad aliū p̄tractū fit fraus vt cū mulier nō possit fideiubere cōstituit se principalē debitricē: vt. ff. ad vell. quis. xxxiij. q. v. mulierē.
e ¶ Legis. i. canonis legitime agētis. s. legis pphetice dicētis q pecuniā suam nō dedit ad vsurā. &c. f ¶ Negociatoribus. videt̄ q̄ si q̄s pecuniā suā dedit negociatori vt inde emat merces vt det sibi p artē lucri q̄ illud sit licitū. qd̄ nō p̄cedo. si piculū spectat ad recipientē. vt fit inter eos p̄ctus mutui. sed si p illa v̄ba societatē p̄hūt & tūc piculū spectat ad vtrūq̄ & bene licitū est q̄ vnus socius det pecuniā & alter suppleat labore qd̄ deest in pecuniā. vt. ff. p socio. l. v. g ¶ Lex. moisaica. h ¶ Accedit. ex pacto. i ¶ Ad negociatorē. cui credidit pecuniā. k ¶ Poma. videt̄ g̃ q̄ vsura differat in hoc a crimine simonie. q̄ crimē simonie nō pmittit̄ in modico vt extra de simonia. & si qōnes. sed nō est ita. & c. illd̄ & si qōnes, intelligas ita q̄ nō p̄sumit̄ in modico cōmitti simonia rōne persone.

QUod vo. nulli licitū est vsuras sumere nec etiā iudeo. vt ex̄ de vsur. post miserabilē. videt̄ tn̄ q̄ in casu licitū sit sumere vsurā: vt. j. e. c. vlt. tn̄ q̄nq̄ licitū est vltra sortē aliquid recipe: vt not. in xxi. q. s. in sūma,

Clerici.indignis.licitas eñ negociatiões possunt clerici facere: vt extra ne cleri.vel mona.c.i.ꝛ hoc cũ eis sua nõ sufficiunt:vt.xci.di. clericus.
n ¶ Si cessare.nõ ergo statim depõnẽdus est clericus ꝑpter vsuras .xlvij. dis.c.i.ar. cõtra.xlvij.di.c.ij.Sol.statim deponendus est, ꝛ qḋ hic dicit͛ refert͛ ad facilitatẽ dispensandi,

Si quis.rapinã.sic ergo vsurarius est raptoꝛ.ergo in eũ nõ trãsfert͛ dominiũ.sicut nec in simoniacũ.põt tñ cõcedi ꝙ trãsfert͛ dominiũ in eũ. Itez cũ vsurarius nõ audiat͛ nisi restituat vsuras quas ab aliquo receperit. ḡ nec raptoꝛ vt videt͛ ꝙ nõ admitto ꝛ rapina large dicit͛ quelibet vsurpatio iniusta.vt.xxxij.q.iiij.meretrices.

Ministri.datã.§. xlvi.di.nõ licet

Canonũ.vẽdẽdi. in eadẽ forma lʒ in rudi materia põt emere coꝛiũ ꝛ cartas et inde facere sotulares ꝛ libꝛos:vt.xxi. q.i.c.i.ꝛ.xci.di.clericus.nec est h̄ negociatio sed artificiũ.

Si q̇s.ex q̄libʒ.i. xxi.q.iij.placuit.

Si q̇s clericus. solidũ.i.pecuniam numeratã.

e ¶ Hoc.i.tñ. Iob.
f ¶ Qḋ.i.q̄tũ.
g ¶ Mercadi.si deberet vendi.
h ¶ Statuto.i.solutionis tẽpoꝛe.
i ¶ Decretũ.a iudice vl͛ ab alio.h̄ vult dicere ꝙ creditoꝛ debʒ frumentũ ꝑ tãta pecunia recipe q̄tũ aliquis decreuerit tp̄e solutiõis: ꝛ ita cõsiderãdũ est tp̄s solutiõis.sed si nõ est ꝑfixũ tũc extimat͛ q̄tũ valet tp̄e quo res petit͛.vt.ff.si certũ pet. l.vinũ.

Quoniaz multi. ad questũ.videt͛ h̄ ꝙ ꝓhibeant͛ sumere vsurã cã lucri captãdi.nõ aũt causa vitandi dãni.ar.ad h̄.š.e.si q̇s oblitus. vbi dicit incremẽta susceperit.maxime si sit bonefidei ꝯtus vbi ex sola moꝛa veniunt vsure.si.ff.de vsur.moꝛa.§.in bone. Si q̇s ergo est i moꝛa soluẽdi ab eo repeti possunt vsure nõ tanq̄ vsure.sʒ tã q̄ interesse.vt.ff.ꝓ soc.sociũ.ꝛ tunc petunt͛ vsure iudicij officio nõ iure actiõis licite eñ põt q̇s agere ad h̄ vt reddat͛ indẽnis: vt ex͛ de fidei.ius.ꝑuenit.ꝛ.xij.q.ij. si q̇s de clericis.vbi agit͛ ad interesse.

A q̄stibus negociatiõis cl͛ici abstineãt.

Clerici ab indignis[m] questibus nouerint abstinẽdũ ꝛ ab omni cuiuslibet negociatiõis ingenio vel cupiditate cessandũ. In quocũq̄ vero gradu sint:si[n] cessare noluerint moꝛ a clericalibus officijs abstinere cogant͛. ¶ Itez ex cõcilio arelatensi pꝛimo qḋ cõfirmauit papa siluester. Excõmunicent͛ ministri qui fenerant͛.

Ministri qui fenerant͛ placuit vt iuxta foꝛmã diuinitus datã eos a cõmunione abstinere. Itẽ ex ꝯcilio terraconensi. Qui volũt esse in clero a studio negociationis se abstineãt.

Canonũ statutis firmatũ est.vt quicunq̄ in clero esse voluerit:emẽdi vilius ꝛ vendendi[o] carius studio nõ vtat͛. qḋ si exercere voluerit cohibeat͛ a clero. ¶ Itez ex cõcilio martini pape. Alienet͛ a clero vsuras aut superabundantias exigens.

Si q̇s oblitus timoꝛez dei ꝛ scriptura͛ꝝ q̄ dicũt. qui pecuniã suã nõ dedit ad vsurã. post hãc cognitiõez magni ꝯcilij fenerauerit vel centesimã exegerit.aut ex quolibet͛ negocio inhonesto turpis lucri q̄sierit.aut per diuersas spẽs vini vel frugis: vel cuiuslibet rei emẽdo vel vendẽdo aliqua incremẽta suscepit ḋ gradu suo deiectus alienus habeat͛ a clero. ¶ Itẽ ex eodem. Pro pecunia quã dedit mutuo clericus iusto ꝑcio speciem recipere potest.

Si q̇s cleric⁹ in necessitate solidũ[c] ꝑstiterit.hoc[e] de vino vel frumẽto accipiat:qḋ[f] mercãdi[g] cã tp̄e statuto[h] decretum[i] fuerit venũdari.Ceteꝝ si spẽm nõ habuerit necessariã ipsum qḋ dedit sine vllo augmẽto recipiat. ¶ Itẽ ex cõcilio carthaginẽsi quarto. Nullus clericus plus accipiat q̄ accõmodauit.

Nullus clericoꝝ amplius accipiat q̄ cõmodauit.si pecuniã: pecuniã accipiat.si spẽm:eãdẽ spẽm quã dedit accipiat.ꝛ q̇cq̇d aliud tñ q̄tũ dedit accipiat. ¶ Itẽ ex niceno ꝯcil. Deijciant͛ a clero turpia lucra sectãtes.

Quoniã multi clerici auaricie causa turpia lucra sectãtes obliti sunt diuini ꝑcepti quo dictũ est.q̇ pecuniã suam nõ dedit ad vsurã.statuit hoc sctm̃ ꝯcilũ vt si q̇s inuẽtus fuerit post hãc diffinitionẽ vsuras accipe vl͛ ex quolibet tali negocio turpia lucra sectari vl͛ etiã spẽs frumẽtoꝝ ad sextuplũ dare.oís q̇ tale aliq̇d conatus fuerit ad questuz[k] deijciat͛ a clero.ꝛ alienus habeat͛ ab ecclesiastico gradu. ¶ Item leo papa.

Nõ etiã laicis vsura dãnabilis est.

Nec hoc ꝑtereundũ q̄ duximus esse quosdã lucri turpis cupiditate captos q̇ vsurariã exercẽt pecuniã ꝛ fenore volunt ditescere.qḋ nos vt nõ tñ dicamus in eos q̇ sunt i clericali oꝛdie cõstituti.sʒ etiã in laicos cadere. ꝛ q̇ xp̄ianos se dici cupiũt ꝯdolem⁹ ꝙ vindicari acri⁹ in eos q̇ fuerũt ꝯfutati decernimus:vt oís peccandi opoꝛtunitas adimat͛. ¶ Itẽ iulius papa. Turpe lucꝝ sequit͛ qui minus emit vt plus vẽdat.

Quicũq̄ tp̄e messis vel vindemie nõ necessitate sʒ ꝑpter cupiditatẽ cõparat annonã vl͛ vinũ.vbi gr̄a. ḋ duobus denarijs cõparat modiũ[l] vnuz et seruat vsq̄ dũ vẽdat͛ denarijs q̄tuoꝛ aut ampli⁹ hoc turpe lucꝝ dicimus. ¶ Itẽ amb.in li.ḋ bono moꝛtis. Rapinã facit qui vsurã accipit.

Si q̇s vsurã accipit rapinã[m] facit vita nõ viuit. ¶ Itẽ aug.ad macedoniũ. Nõ minus crudelis est qui pauperẽ trucidat fenoꝛe q̄ qui diuiti aliq̇d rapit.

Quid dicã de vsuris q̄s etiaz ipse leges ꝛ iudices reddi[n] iubẽt.an crudelioꝛ est q̇ subtrahit aliq̇d vl͛ eripit diuiti. q̄ q̇ trucidat pauperẽ fenoꝛe. Hec vtiq̄ atq̄ hmõi male vtiq̄ possident͛ ꝛ vellẽ vt restituerent͛.sʒ nõ est quo iudice repetant͛:iã ṽo prudenter intueamur qḋ scriptũ[o] est si fideli hõi totus[p] mũd⁹ diuitiaꝝ est.infideli aũt nec obolus[q]. nõne oẽs q̇ sibi vident͛ gaudere ꝯq̇sitis eisq̄ vti nesciũt:alienũ[r] possidere ꝯuincimus.hoc eñ certe alienũ nõ est qḋ iure possidet͛.hoc aũt iure possidet͛ qḋ iuste.ꝛ hoc iuste qḋ bñ.Omne igit͛ qḋ male possidet͛ alienũ est.male aũt possidet q̇ male vtit͛. ¶ Poꝛro a quo vsure exigẽde sũt.amb.testat͛ dicẽs. Ab illo vsuras exigere possumus cui iure nocem⁹.

Ab illo exige vsurã cui[s] merito nocere desideras cui iur͛ iferũt͛ arma huic legitie auferũt͛ vsure.quẽ bello vincere ñ potes ab h⁹ vsurã exige.quẽ ñ sit

Quid dicã.reddi. i.dari.q: verbũ reddendi ponit͛ ꝓ v͛bo dandi: vt.ff. de ṽ.sig. verbũ reddendi. ꝑt tñ dici ꝙ etiã ſm legez nõ sunt dande vsure.tum q: sacre leges nõ dedignãtur imitari sacros canões vt.ij.q.iij.§. notandũ.tũ q: imperatoꝛ iubet seruari ea que statuta sunt in niceno cõcilio: vt in aut͛. de eccle.ti.in ꝑn ci.col.ix.sʒ niceñ.cõcilium ꝓhibet vsuras.vt.xlvij. di.q̄ñ.ꝛ.š.c. q̄ñ.cuz ergo iperatoꝛ ꝯstitutiõe sua cõfirmauerit statuta niceni cõcilij ꝑtʒ ꝙ voluit derogare oĩbus legibus que loquunt͛ ḋ vsuris. vl͛ dic vt di.xi.l.dis.lege.
o ¶ Scriptũ est. in ꝓlogo bibliothece.
p ¶ Totus.i. q̄tũlibet parua ps mundi vt hec dictio totus hic ponat͛ distributiue.
q ¶ Nec obolus.supple totus mũdus.
r ¶ Alienum canon fingit rem illã alienã qua quis male vtit͛. vt hic.ꝛ.xlvij, dis.sicut hi.ꝛ extra de ṽbo.sig.c.ius.

Quicũq̄.modiũ.si aliq̇s vendat merces que mõ valẽt quatuoꝛ: ꝛ facit pactũ vt ei dent͛ quinq̄ ad terminũ ꝑfixũ.illud nõ est vsura si dubiũ est q̄tũ valere possunt merces ille ad terminũ ꝑfixũ:vt extra ḋ vsur.in ciuitate. sed si venderet lõge carioꝛi foꝛo q̄ mõ valeant tũc esset vsura.vt extra.e.ti. cõsuluit. Io. ꝛ qḋ dicit͛ de venditiõe merciũ intelligit͛ si tp̄e cõtractus nõ fuerat vẽditurus.alioquin esset vsura,vt extra.e.c, vlti, b,

Ab illo.cui.id est sicut nulli debes nocere.sic a nullo debes petere vsuras vt totum intelligat͛ negatiue:ꝛ sic planum est. alij dicunt ꝙ ab hostibus licitũ est petere vsuras.nam ꝛ omnia coꝝ licite possumus auferre:vt.xxiij.q.vij.c.i.ꝛ.ij.ꝛ quibuscunq̄ insidijs possumus nocere eis,vt,xxiij,q,ij,dominus,

s ¶ Ubi ius.iustũ bellũ est qđ gerit̃ ex edicto p̃incipis.vt.xxiij.q.ij.

Quod vero.quidã generaliter dicũt q̃ de nullo il/ iustũ. Jo. licite acq̃sito põt fieri elemosina.nec d̃ meretricio nec d̃ vsura. nec d̃ alea.nec d̃ histrionatu.nec d̃ simonia.scriptũ ẽ enĩ hono rificabis dñz d̃ tuis iust̃ laborib⁹.i.q.i.nõ ẽ putãda.ꝛ i deu tronomio d̃: nõ accipies mercedẽ p̃sti buli.ꝛ est ar. ad h̃.j.e. ele/ mosina.ꝛ.xx/ xij.q.iiij.sicut Q.v. nõ sunt.nã il licite acq̃sita nõ sũt i bõis nr̃is:vt.ff.p soc.cũ duob⁹ §.vlti. alij di cũt q̃ si i illi/ cite acq̃sitis nõ transfert̃ dñiũ.vel etiã tãsfert̃ sed cõ petit r̃petitio nõ põt inde fieri elemosi/ na:vt i vsura ar.ex̃ de iure/ iur.d̃bitores et i simonia, vt ex̃ d̃ simo/ nia. veniẽs. sꝫ si nõ dat̃ re petitioꝛ trãs fert̃ dñiũ hĩ fit ide elemo sina:vt si ali/ q̃d dat̃ mere trici illud nõ p̃t repeti: vt ff.d̃ ꝯ.ob tur. cãm.idẽ ꝛ si §.q̃tiẽs.vñ d̃ tali p̃t mere/ trix facere ele mosinã.idẽ ẽ de eo q̃ dat̃ histrioni.ꝛ d̃ eo qđ extor:q̃ tur rõne offi cij alicui⁹: vt j.e. nõ sane, qđ aũt d̃: q̃ sacerdos nõ põt accipere mercedẽ p̃sti buli.põt dici qđ nõ d̃z reci pi oblatũ me retricis sꝫ ele mosina pos/ sit ide fieri ꝛ h̃ est rõ vt p̃pt̃ ruborẽ cui⁹ ꝯuertat̃:vt.xc.di. oblatiões et.xvij.q.iiij.miror.sꝫ de illis q̃ sũt extorta p̃ violẽtiã nõ rõne officij alicui⁹ vt d̃ rapina ꝛ d̃ furto nõ p̃t fieri elemosina:dicũt tñ q̃dã qđ si res furtiua vẽdat̃ de nũmis illis p̃t fieri elemosina: q: nõ sunt nũmi furtiui q̃ dant̃ p̃ re furtiua:vt.ff.d̃ fur.q̃ vas.§.vl.qđ nõ credo vt ex̃

crimẽ occidere sine ferro dimicat q̃ vsu/ ras flagitat.sine gladio se de hoste vl/ ciscit̃ q̃ fuerit vsurarius exactor inimi/ ci. ergo vbi ius^a est belli ibi ius vsure.

Quod v̊o^b elemosine nõ sint faci ende ex fenore vel vsuris nec q̃/ libet male acq̃sito aug. testat̃ in libro de verbis dñi tractatu.xxxv. De vsuris elemosine fieri nõ possunt

Nolite velle elemosinas facere de fenore ꝛ vsuris^c. ¶ Itẽ aug. Oblatio de rapina reprobatur a domino.

Immolãs^d ex̃ iniquo oblatio est ma culata.dona iniquoꝝ^e nõ p̃bat altissi/ mus nec respicit in oblatiõib⁹ iniquoꝝ nec in multitudine^f sacrificioꝝ eoꝝ p̃pi ciabit̃ peccatis. Qui offert sacrificiũ de substãtia paupis:idẽ est q̃si q̃ victimat filiũ in ꝯspectu p̃ris sui.panis egentiũ vita paupis est q̃ defraudat illũ homo sanguis^f est. q̃ effundit sanguinẽ ꝛ qui fraudẽ fac̃:necessario frẽs^g sũt. ¶ Itẽ aug.in omelia. Nõ est aliquid rapien/ dum diuitibus vt detur egenis.

Forte aliq̃s cogitat ꝛ dicit. multi sunt x̃piani diuites auari cupidi nõ ha bebo^h pctm̃ si suũ illis abstulero ꝛ pau/ pibus dedero. vñ enĩ illi nil boni agũt mercedẽ h̃re potero.sꝫ hmõi cogitatio a diaboli calliditate suggerit̃. nã si to/ tũ tribuat paupib⁹ qđ abstulerat addit potius pctm̃ q̃ minuat. ¶ Itẽ hiero.

Nemo q̃ rapit mortes si h̃z vñ red dat saluat̃ si eos quoꝝ fuit inue/ nire nõ poterit eccl'ie vel paupibus tri/ buat.

Rapinã emere nõ licet nisi ea intentiõe vt cui est ablata restituat̃. ¶ Itẽ amb. ¶ Itẽ eiusdẽ. Furtũ cõmittit qui alienũ inuentũ nõ reddit.

Si q̃d inuenisti^i ꝛ nõ reddidisti ra puisti. q̃tũ potuisti fecisti.q: plus nõ inuenisti. Qui alienũ negat si posset et tolleret. Deus cor interrogat nõ ma nũ. ¶ Itẽ greg. Qui de reb⁹ ꝯcessis et bñ q̃sitis elemosinã ĩpẽdit ille plꝫ deo.

Elemosina redẽptoris nr̃i oculis illa placꝫ q̃ nõ ex illicitis ꝛ iniq̃ta/ te ꝯgerit̃.sed q̃ de rebus ꝯcessis ꝛ bñ ac quisitis impendit̃. ¶ Itẽ hiero.in lib. leuitici. Peccat qui rẽ inuẽtã nõ reddit

Multi^k sine peccato putãt esse si a/ lienũ qđ inuenerint teneant. ꝛ di cũt deus mihi dedit cui habeo reddere discãt hoc peccatũ sil'e esse rapine si q̃s inuenta nõ reddat. ¶ Item aug. Bo/ nus vsus nõ iustificat iniuste quesita.

Neq̃ enĩ si agris iniuste inique ac perperã inuasis,ita quisq̃ vtat̃ vt ex eoꝝ fructibus largas elemosinas fa ciat.ideo rapinã iustificat^l. Neq̃ enĩ si alius ruri p̃rio vel iuste q̃sito auarus incũbat:ĩdo culpãda est iuris ciuilis re gula qua possessor legitim⁹ factus est. nec tirãnice factõis p̃uersitas laudabi lis^m erit. si regia clemẽtia tirãnos sub/ ditos tractet. nec vituperet̃ ordo regie p̃tãtis si rex crudelitate tirãnica seuiat. Aliđ est nãq̃ iniusta^n p̃tãte iuste velle vti. ꝛ aliđ est iusta p̃tãte iniuste velle vti ¶ Itẽ amb.in li.de officijs. Cũ alteri/ us detrimẽto alteri subuenire nõ licet.

Denique^o si nõ põt subueniri alteri nisi alter ledat̃:cõmodius est neu trũ^p iuuari q̃ grauari alteꝝ. Ideoq̃ i cau sis pecũiarijs interuenire nõ est sacerdo tale^q in q̃bus nõ põt fieri q̃n freq̃nter le dat̃ alter q̃ vincit̃.qm̃ intercessoris bñ/ ficio se victũ arbitrat̃. Sacerdotis est igit̃ nulli nocere: p̃desse velle oĩb⁹:pos se aũt solius est dei. ¶ Itẽ greg. in re gistro. Elemosine ꝛ sacrificia nõ pla/ cent deo que offerunt̃ ex scelere.

Scriptũ est^a. victime impioꝝ abho minabiles sũt d̃o. vota iustoꝝ placabi/ lia. Neq̃ enĩ i oĩpotẽtis di iudicio q̃d sꝫ a quo det̃ ĩspicit̃. Hinc est enĩ qđ scri/ ptũ est.respexit de⁹ ad abel ꝛ ad mũera eius:ad cain aũt ꝛ ad mũera eius nõ re spexit,dictur⁹ q̃ppe q: dñs respexit ad mũera.p̃misit solicite: q: respexit ad a/ bel.ex q̃ re patẽter ostendit̃:q: nõ offe/ rẽs a mũerib⁹:sꝫ mũera ab offerẽte pla cuerũt. Dona q̃ppe iniquoꝝ nõ p̃bat altissimus. nec respicit in oblatiõibus eoꝝ.nec i mi'titudine sacrificioꝝ p̃picia bit̃ peccatis eoꝝ. Itẽ.longe est dñs ab

q̃ habeat̃ p̃ dereli/ cto.sit̃ nõ cõmitto furtũ. si autẽ nec ha/ bet̃ p̃ derelicto nec credas q̃ habeat̃.si eo aĩo accepisti vt dño restituas nõ cõ mittis furtũ: h̃ tñ i li/ bello debes p̃stita/ ri.h̃ totũ habes.ff.d̃ fur.falsus.§.q̃ alie/ nũ. Itẽ ꝛ h̃ scias qđ si q̃s inuenit thesauꝝ in loco p̃prio statĩ inuẽtoris est. si vero in loco alienoꝝ casu fortuito eũ inuenit di midius fit inuẽtoris et dimidius dñi loci si v̊o studiose q̃siuit et inuenit eũ in loco alteri⁹ totus est dñi loci.si v̊o i sacro vel religioso loco casu fortuito inuenit the sauꝝ totus est inuẽto ris.vt insti.de re.di/ ui.§.thesauros.ꝛ.C. de thesaur.l.nemo. li.x. Jo.

lij.vt.xx.q.i.nosse.xxxij.q.iiij.sicut nõ sunt. nõ videt̃ tñ q̃ talis furtũ cõmit tat. q: furtũ nõ fit nisi assit animus lucrãdi:vt.ff.de furt.l.i.sed nõ est ita. q: spẽs lucri est ex alieno largiri.vt.ff.de furt. si pignore.§.i.

Si quid inuenisti.h̃ notabis q̃ si inueni rẽ aliquã habitã p̃ derelicto.sꝫ intendã eã furari nõ tñ cõmitto furtũ. Itẽ si nõ habet̃ p̃ derelicto credo tñ

Multi. dicũt isti male dicunt. q: oẽs scire debent qđ suũ nõ est ad alios p̃tinere:vt.C. vñ vi. cõquerebat̃.

Neq̃ iustificat.ar. qđ bonũ nõ ĩpro bat̃ p̃pt̃ malũ cohe rẽs.nec malũ appro bat̃ p̃pt̃ bonũ cohe rẽs.vt.lvi.di. vnde/ cunq̃.ꝛ.xxiij.q.v.rele gẽtes.ar.cõtra.xxij. q.ij.si quelibet.

m ¶ Laudabil'.i.licꝫ iniuste elect⁹ hĩ vtat̃ dignitate p̃ h̃ nõ ꝯua lescit digtas:vt.i.q. i.p̃ncipat⁹.h̃ tñ fallit vt ex̃ de renũc.nisi.

n ¶ Iniusta.i.iniuste acq̃sita.oĩs enĩ p̃tãs a d̃o est:vt.xxiij.q.i. quid culpat̃.

Denique.sic.xi.q. iij.nolite.cũ suis ꝯcor.ꝛ.xxij.q.ij.nõ extimem⁹.

p ¶ Neutꝝ.ar.qđ nulli subueniẽdũ est cũ iniuria alicui⁹.vt.xxij.q.ij.p̃mũ.ꝛ cauẽdũ ẽ ne p̃textu nocẽtis innocẽs puniat̃. C.d̃ his q̃ la.oc.l.ij.in fi.q: sancti⁹ est.ꝛc̃.ff.d̃ penis.absentẽ.ꝛ pena suos te nebit auctores.C.d̃ penis sancimus.ꝛ ex̃ de his q̃ fi.a ma.p̃te ca.q̃siuit.nec debet alteri p̃ alteꝝ iniqua ꝯditio afferri.vt.ff.de reg.iur. nõ debet.

q ¶ Sacerdotale.ar.qđ sacerdotes nõ p̃nt aduocare i causis:vt h̃.ꝛ.lxxxvi/ ij.di.plaũ.ar.ꝯ.xv.q.ij.obseruãdũ.solu.corã seculari iudice nõ p̃nt allega re nisi p̃ certis p̃sonis:vt ex̃ de postu.c.i.sed coram ecclesiastico sic. Jo.vn/ de sacerdos hodie nõ põt postulare nisi p̃ se ꝛ ecclesia sua vel p̃ cõiunctis vel miserabilibus personis:vt extra.e.c.vltimo.h.

Scriptũ est.hoc.c.expositũ est.ꝯ.iij.q.vij.in grauibus.

Nolite.ꝛ vsuris.inculcat̃ de vsur.cũ tu.in fi.i.q.i.nõ est putãda, tio v̊boꝝ.vnde lucanus.hinc vsura vorax auidũq̃ in t̃pe fenus.

Immolãs.iniquoꝝ.ꝯ.i.q.i.null⁹.ꝛ.c.nõ est putãda. e ¶ Nec in m'titudie.sꝫ i merit'.vt.xxiiij.q.i.odi. f ¶ Sãguis.ꝯ.lxxxvi. di.pasce. g ¶ Frẽs.i.pares.siue siles i pctõ.j.e.c.multi.ꝛ.c.ne

Forte,nõ habebo.nec enĩ p̃pt̃ bonũ faciẽdũ ẽ mai/ mo rapinã.

ĩnpijs ⁊ oratiões ipsoꝝ nõ exaudiet. ¶ Ecõtra in exodo legit᷑. ꝙ filij israel exituri de egypto a vicinis suis accepe rũt mutuo vasa aurea ⁊ argẽtea: ex qui bus postea edificauerũt tabernaculuꝫ dño. his rñdet aug. in li. q̃onum exodi.

Nõ licet aliena rapere exẽplo israelitaꝝ spoliantiũ egyptios.

Dixit dñs ad moysen petat vir a ꝓximo suo ⁊ mulier a ꝓxima sua vasa argẽtea ⁊ au rea ⁊ veste. nõ hinc q̃sq̃ sumẽdũ[b] exem plũ putare debꝫ ad expoliãdũ isto mõ ꝓximũ. hoc eñ dñs iussit qui nouerat q̃d quẽq̃ pati oporteat. nec isrl'ite fur tũ[c] fecerũt: sed deo iubẽte misteriũ ꝑbu erũt. ¶ Itẽ obijcit᷑. aliena rape nõ est ꝯ ꝓceptũ. nullo siquidẽ dei mãdato ra pina videt᷑ ꝓhibita. sꝫ noĩe furti oĩs il licita vsurpatio rei aliene intelligitur. ¶ Vñ aug. in eodẽ li. **Maioris pene est violenter eripere aliquid: q̃ furari.**

Penale[d] est occulte auferre. multo maioris[e] pene est visibiliter eripe. Auferre ergo nolẽti siue occl'te siue pa lã hꝫ ꝓceptũ suũ. furti eñ noĩe bene in telligit᷑ oĩs illicita vsurpatio rei aliene nõ eñ rapinã[f] ꝑmisit q̃ furtũ ꝓhibuit. sꝫ vtrũq̃ furti noĩe in lege veteris testa mẽti ⁊ rapinã intelligi voluit. apte[g] eñ totũ significauit q̃cq̃d illicite reꝝ ꝓxi mi aufert᷑. ¶ His auctoritatib⁹ ꝓbat᷑. ꝙ neq̃ ex reb⁹ inuẽtis neq̃ ex male cõ quesitis elemosinã quisq̃ facere põt. ¶ Sꝫ aug. ꝯtra testat᷑ dicẽs. **De male acq̃sito bonũ fieri põt**

Qui habe tis aliq̃d de malo[h] facite inde bo nũ. Qui nõ habetis de malo nolite ac quirere de malo. Esto tu bon⁹ q̃ bonũ facis d̃ malo. ⁊ cũ ceperis aliq̃d boni fa cere de malo: noli remanere tu malus. nũmi tui cõuertunt᷑ in bonũ. ⁊ tu rema nes malus. Sꝫ hoc multipliciter intel ligit᷑. facit eñ de malo bonũ q̃ reddit[i] q̃d illicite abstulit. Noĩe etiaꝫ mali cu ra ⁊ solicitudo mortaliũ exprimit᷑. De malo ergo bonũ fac̃ q̃ paupib⁹ dispen sat q̃d cũ labore ⁊ solicitudine acq̃siuit iux̃ illd̃ euãgelij. facite vob̃ amicos de mãmona[k] iniq̃tatis. vl' ex malo acq̃rit᷑: q̃d ex turpi cã possidet᷑. veluti cũ mathe maticus ex arte quã docꝫ vl' ex futuris

q̃ ꝓnũciat nõnulla lucrat᷑. q̃ vero d̃ ma lo sic acquirunt᷑: in bonũ ꝑñt ꝯuerti. d̃ pctõ etiã aliq̃ nõnunq̃ acquirunt᷑ que paupibus iuste erogant᷑. ¶ Vñ aug. ad macedoniũ. **Que male acquirunt᷑ aliquãdo possunt bene expẽdi.**

Non sane quicq̃d ab inuito sumit᷑ iniuriose aufert᷑[l]. nam pleriq̃ nec medi co[m] volũt reddere honorẽ suũ. nec opa rio mercedẽ. nec tñ hec q̃ ab inuito acci piunt᷑: ꝑ iniuriã accipiunt᷑. q̃ potius ꝑ iniuriã nõ darent᷑. sed nõ ideo dꝫ iudex vẽdere iustũ iudiciũ aut testis testimo niũ veꝝ. q̃ vẽdit aduocatus iustũ ꝓ ciniũ[n]. ⁊ iurispitus veꝝ ꝯsiliũ. Illi eñ inter vtrãq̃ partẽ ad examẽ adhibent᷑. isti ex vna pte ꝯsistũt. cũ aũt iudicia et testimonia q̃ nec iusta nec v̾a vendẽda sunt: iniq̃ ⁊ falsa vẽdunt᷑. multo scelera ti⁹ vtriq̃ pecũia sumit᷑. q̃ scelerate etiã q̃uis a volẽtibus dat᷑. ille[o] tñ solet ma le sibi ablatã pecuniã repetere q̃ iustuꝫ iudiciũ emit q̃ñ venale esse nõ debuit. q̃ v̾o ꝓ iniquo iudicio dedit vellet qui dẽ repetere nisi timeret vl' puderet emis se. Sunt alie ꝑsone inferioris loci q̃ ab vtraq̃ pte nõ insolẽter accipiũt[p]. sicut official' ⁊ q̃ amouet᷑[q] ⁊ cui admouet᷑ of ficiũ. ab his extorta ꝑ imoderatã iɱo bitatẽ repeti[r] solẽt. magisq̃[s] rep̃hendi mus q̃ talia inusitate repetierũt: q̃ qui ea de more sumpserũt: q̃ñ mlt'e necessa rie[t] ꝑsone rebus humanis vel inuitant᷑ hmõi cõmodis vl' tenent᷑. Isti si viã vi te mutauerint aut excellẽtioris ꝯscẽde rint sanctitatis g̃dũ: facilius ea q̃ hoc mõ acq̃sierũt tanq̃[a] sua paupibus lar giunt᷑ q̃ eis a q̃bus accepta sunt tanq̃ aliena restituãt. qui v̾o cõtra ius socie tatis humane furtis: rapinis: calũnijs: opp̃ssionibus: inuasiõibus: aliqua ab stulerint: reddenda potius q̃ donãda[b] censemus. zachei publicani[c] exemplo ⁊

Quod v̾o[d] penitẽtia agi nõ pos sit nisi res aliena reddat᷑. testat᷑ aug. in epl'a ad macedo. **Penitẽtia nõ agit᷑ si res aliena nõ restituatur.**

Si res aliena ꝓpt̃ q̃ pctm̃ est red di possit ⁊ nõ reddit᷑. pnĩa nõ agit᷑ sꝫ si̾lat᷑. si aũt v̾acit᷑ agit᷑ ñ rimittit᷑ pecca tũ nisi r̾stituat᷑[c] ablatũ. si vt dixi r̾stitui

---

Dixit. sumẽdũ. ar. ab exẽplis nõ esse argumentãdũ. xi. q. ij. gloria. ar. cõ tra. xxxvij. di. qui de mensa. c ¶ Furtũ. ar. ꝙ hostes possumus de cipere ⁊ eis sua auferre. vt. xliij. di. in mãdatis. xxiij. q. vij. c. i. ⁊ iij. ꝯ. di. viij. quo iure. ⁊. C. de cõmer. ⁊ merca. l. ij. hic tantũ ideo excusant᷑. q̃ maioris au ctoritate hoc fecerũt. ⁊ ita est ar. h ꝙ auctoritas maioris excusat in illicitis vt. lxiij. dis. salonitane. ⁊ de cõ. di. v. di sciplos. xxiij. q. i. q̃d culpat᷑. sic abraam ⁊ samson: ⁊ alij multi fuerũt excusati auct'e dñi: vt. xxiij. q. v. si nõ licꝫ. ar. ꝯ. xvi. q. i. in canonibus. ⁊. xij. q. ij. quicunq̃.

Penale. i. dignuꝫ pena.

e ¶ Maioris. mag᷒ eñ delinquit raptor q̃ fur: vt insti. de vi bo. rap. in prin.

f ¶ Rapinam. ar. ꝙ aliquo ꝓhibito ꝓhi bita sũt oĩa silia. vt ex de ꝯsti. trãslato. et ꝯ. di. iiij. deniq̃. i. si. et que sequunt᷑ ex il lo: extra. e. ti. c. nam cõcupiscentiã.

g ¶ Apte eñ. simile xxxij. q. iiij. meretri ces. est aũt furtũ g̃s rapine eo mõ q̃ ge nus g̃s est speciei. ra pina eñ est spẽs fur ti. naꝫ oĩs raptor est fur. vt insti. d̃ vi bo. rap. in prin.

Qui habetis. de malo. G. tribus modis exponit hoc et bene.

i ¶ Reddit ⁊c. vt in furto ⁊ rapina ⁊ tali bus oĩbus vbi non transfert᷑ dñium nec dat᷑ repetitio.

k ¶ De mammona. mãmon dicit᷑ demõ qui ꝑest diuitijs.

Non sane. aufert᷑. per iudicẽ.

m ¶ Nec medico. ꝑ mittit eñ hic medi cos q̃si digniores cũ tñ medici nõ sint ma ioris valoris q̃ ob stetrices. vt. C. cõia de leg. si duobus. in primo rñ.

n ¶ Patrociniuꝫ. h est cõtra gan. qui di xit ꝙ nihil posset re cipi ꝓ iusto patroci nio: vt notaui. xi. q. iij. nõ licet.

o ¶ Ille. ar. cõtra illos qui dicũt si dedi tibi pecuniã vt ꝓ me iudicares in iusta causa ꝙ nõ possum repetere pecuniã datã: vt. ff. de cõdi. ob tur. cãm. l. ij. vbi d̾r ꝙ talis litẽ perdit. q̃ v̾r velle iudicẽ corrũpere. ego credo ꝙ talis possit repetere pecuniã si nõ eo aĩo dat vt iudicẽ corrumpat. nam si dat eo aĩo vt ius ⁊ quietẽ sibi cõseruet tũc põt repetere: vt ꝓbat᷑ ex de simonia di lect⁹. sꝫ ibi dicit᷑ ꝙ repetit si nõ seruat᷑ pactũ. p ¶ Accipiũt. sportulas

q ¶ Amouet᷑. distinguere vult inter ꝑpetuos ⁊ tẽporãles officiales tem poralẽ vocat eñ q̃ amouet᷑. ꝑpetuũ vocat euꝫ cui ꝑpetuo tradit᷑ tale officium. r ¶ Repeti. de facto. s ¶ Magisq̃. hoc vult di cere ꝙ officiati rep̃hendunt᷑ nõ ex eo ꝙ aliqua extorquent. sed ꝙ ea immoderate exquirũt. vnde talia nõ repetunt᷑ ab eis nisi certũ sit sa lariũ eis cõstitutũ. tũc eñ si aliq̃d vltra hoc petierint crimine cõcussi onis tenent᷑ vt. xxiij. q. i. militare. ⁊ sol uẽt q̃drupluũ. vt. xviij. dis. quoniã.

t ¶ Necessa rie ꝑsone. ad officiũ tale.

a ¶ Tanq̃ sua ar. ꝙ de reb⁹ illicite acq̃si tis dñio nõ trãs ferat᷑ dñiuꝫ ĩ accipientẽ sꝫ elemosina vt ꝯ. c. qui habe tis.

b ¶ Quã do nãda. paupi bus.

c ¶ Publica ni. qui dixit si quẽꝫ defrau daui reddo q̃ druplũ. ⁊ sic ptꝫ ꝙ licite q̃ druplũ vl' ou plũ peti põt. vt. xij. q. ij. cũ deuotissimã.

Quod v̾o siue sint raptores siue fures. nã penitẽtiã nõ possunt age re. i. fructũ pe nitẽtie v̾e nõ ꝯsequunt᷑: vt ꝯ. e. c. i. tñ ad mitti debent ad penitẽtiã vt ex de pe. ⁊ re. ꝙ quidã. et. ꝯ. de pe. di. iij. §. vl. ⁊ di. v. falsas.

Si res. ni si restitu atur. videtur ꝙ q̃tocunq̃ tpe aliq̃s rẽ alienã posse derit q̃d non currit in ea ꝑ scrip. vt. xxv iiij. q. ij. si vir go. nam diu turnitas tem poris nõ mi nuit sed auget vel aggrauat peccatũ. vt. xxiiij. q. i. scis ma. vnde in ꝑ scriptione requirit᷑ bona fides a principio ⁊ in medio ⁊ in fine. ⁊ ex omni pte ꝑscriptionis. vt extra de ꝑscrip. q̃ñ omne. tu dicas ꝙ si ex omni pte ꝑscriptõis habuerit bonã fidẽ iam res illa facta est sua de beneficio iur. vnde tũc nõ est dicendũ ꝙ habeat cõscientiã rei aliene licet post tẽpus ꝑscriptiõis incipiat scire rem alienã fuisse. nisi velis intelligere. i. rei que fuit aliena. Quidã tamẽ dicunt ꝙ si aliq̃s rem

ꝓscriptā haberet ex causa lucratiua tenet̄ eam restituere si remordet ipsum cōsciētia. q: nihil deperire credimus ecclie vtilitatibus. si ea q̄ sunt aliena reddunt̄. vt. liiij. di. generalis. sed si h3 eā ex cā nō lucratiua nō tenet̄: vt. ff. de his q̄ in frau. cre. qui aūt. §. si q̄d cū pupillo.

f Patiendo. id est permittēdo q̄ð alij mali ei auferant.

g Redde. h̄ intellige qū fur vl̄ raptor nō est soluendo: s3 si esset soluēdo licet res quā abstulit sine culpa sua perijsset tū tenetur reddē estimationē illi⁹. vt C. de fur. sub tracto.

h Ubi. i. in quo casu.

i Cruciat⁹. ar. q̄ q̄ paupes sunt ꝗ nō sunt soluēdo semp ꝟberādi sunt ꝓ debito: vt. xij. q. ij. fraternitas et in. §. illo libertus. sed h̄ veru3 est vbi ꝯueniunt̄ ex maleficio. s3 si ꝯueniant̄ rōne ꝯtc⁹ alicuius tūc sufficit cedere bonis vt. C. qui bo. ce. pos. l. vlti.

k Peccati q̄ adhuc non est liberat⁹ a debito: s3 tū a pena. vñ si postea puenerit ad pinguiorē fortunā eque pōt puenīri sicut ille q̄ ex aliq̄ ꝯtcu est obligat⁹. ff. si. de ac. §. vl. ꝛ ex̄ de so. odardus.

l Intcedere vt. xxiij. q. v. reos. ꝛ. xvij. q. iiij. reū. ꝛ h̄ est ar. q̄ð clericus in foro seculari pōt aliquē defendere in cā sanguinis: vt. xxiij. q. v. c. i. ij. ꝛ. iij.

pōt. Plerunq3 enī qui aufert amittit siue patiēdo[f] malos siue ipse male viuendo. nec aliud h3 vñ restituat. huic certe nō possum⁹ dicere. redde[g] q̄ð abstulisti nisi cū hr̄e credimus ꝛ negare. vbi[h] quidē si aliquos sustinet cruciatus[i] reperire dū existimat̄ hr̄e q̄ð reddat: nō est iniq̄tas. q: si nō est vñ reddat ablatā pecuniā: tū dū eā ꝓ molestias corpales reddere cōpellit̄: peccati[k] quo male ablata est: penas luit. s3 nō inhumanū est etiā ꝓ talibus intercedere[l]. nō ad hoc vt minime restituant̄ aliena: s3 ne frustra hō in hoiem seuiat. ꝛ paulo post. Illud vero fidētissime dixerim. eū qui ꝓ hoie ad hoc interuenit ne male ablata restituat et qui ad se ꝯfugiētē q̄tū honeste pōt ad reddēdū nō cōpellit sociū esse fraudis ꝛ criminis. nā misericordius opem nostrā talibus subtrahimus[m] q̄ impēdimus. Nō enī opē fert q̄ ad peccandū adiuuat[n]. ac nō potius adiuuat sed obuiat subuertēdo atq3 opprimēdo. S3 nunq̄d nos idō aut exigere[o] aut exigēdū tradere[p] vl̄ possumus vel debemus. agimus q̄tū epalis facultas dat ꝛ humanū q̄dē nō nunq̄ s3 maxīe ac semp diuinū iudiciū cōminātes. nolētes aūt reddere q̄ð nouim⁹ ꝛ male abstulisse. ꝛ vñ reddat̄ hr̄e arguim⁹ increpam⁹ obtestamur q̄sdā clā[q]: q̄sda palā[r]: sicut diuersitas[s] ꝑsonaꝝ diuersa3 videt̄ posse et velle accipe medicinā. si v̄o rē alienā q̄s ꝯsecrauerit: nō eādē s3 estimationē ei⁹ restituere d3. ❡ Uñ greg. pp. Qui rē alienā ꝯsecrat ei⁹ estimatōe3 r̄stituat

COmpimus nulla3 extitisse cām ꝓ q̄ reseoꝝ potuissent rōnabiliter occupari. atq3 eas incōsulte ac temere ꝯsecrari. Idcirco experientie tue p̄cipimus: vt q: q̄ð semel ꝯsecratū est: eis[t] nō valet vltra r̄stitui. studij tui sit vt ipse eps̄ debeat p̄ciū dare. ❡ Pro malis autē apō p̄ncipes eccl'ia d3 intercedere: nō eos temerario ausu defendere. ❡ Uñ greg. romano defensori. Eccl'ia ꝓ malis intercedat nō eos temere defendat

HI qui in furtis publicis implicati sunt a nobis nō videant̄ iniuste[v] defendi ne opinionē male agentiū ex indiscrete defensiōis ausu in nos vllo mō trāsferamus. sed q̄tū decet ecclesiā ammonēdo ꝛ v̄bū intercessiōis adhibēdo q̄bus valetis succurrite. vt alijs opē feratis ꝛ opinionē sancte eccl'ie nō inq̄netis. ❡ Furtū aūt nō tā in q̄titate rei q̄ in affectu furātis ꝯsiderat̄. ❡ Uñ hiero. in ep'la ad titū. Nō solū i maiorib⁹ sed etiā in minoribus furtu3 cōmittit̄.

FUrtū aūt nō solū in maioribus: sed in minoribus etiā iudicat̄. nō enī q̄ð furto[a] ablatū est: s3 mēs furātis attendit̄. quō in fornicatiōe nō idcirco diuersa sit fornicatio[b]. si mulier sit pulcra aut deformis. ancilla aut ingenua. paupcula: aut opulēta. s3 q̄liscūq3 illa fuerit vna ē fornicatio: ita i furto q̄tūcūq3 q̄sq3 abstulerit furti crimē incurrit

Incipit causa decimaquinta.

SAcerdos quidā crimine carnis lapsus esse ꝓhibet̄ anteq̄ sacerdotalē benedictionē cōsequeret̄. postq̄ vero sacerdotium adeptus est in furorē versus quēdā interfecit: recuperata vero sanitate apud episcopū accusat̄ ab ea cū qua lapsus esse dicit̄. eps̄ autē die dñico causam examinat. sacerdos inficiat̄ crimē sibi illatū. quorundā clericoꝝ sibi patrocinia querit. Illi vero nō sine p̄cio sibi patrocinant̄. tandē eps̄ cōfessionē q̄ōmbus extorquet. demū solus ꝛ absq3 sinodali audientia illū sentētia ferit ❡ Querit̄ autē an ea que fiunt mente alienata sint imputanda. ❡ Scdō an ꝓ impēsis p̄cinijs liceat clericis munera exigere. ❡ Tertio an ex mulieris ꝯfessiōe iste sit cōdēnandus. ❡ Quarto an die dñico eius causa sit ventilanda. ❡ Quinto an sibi neganti purgatio sit deferēda. ❡ Sexto an eius cōfessio cruciatibus sit extorq̄nda. ❡ Septimo an absq3 sinodali audientia episcopus valeat sacerdotem damnare. ❡ Octauo si sponte cōfessus aut ab alijs cōuictus fuerit q̄ ante ordinationē peccauerit an suscepti ordinis officium exequi sibi liceat.

m Subtrahimus. ar. s̄. v. q. v. nō ois. n Adiuuat. ar. q̄ð nō debemus dños nr̄os iuuare in illicitis: vt. xi. q. iij. si dñs. ꝛ. c. nō enī semp. o Exigere. i. penas corpales infligere. Sed nōne clerici pñt siue eccl'ia corpales penas īfligere. vt. v. q. v. illi q̄. ꝛ. xxiij. q. v circūcelliōes. Rñ. pōt vl̄ pñt: sed nō tātas q̄tas secularis iudex. nō enī pōt punire ad mēbri trūcationē: vt extra de rap. in archiepatu. p Tradere. si q̄ clericus cepit furē in domo nō tradet ipsum iudici sed si iudex furē captū ei abstulerit vi nō iputat̄ clerico alioq̄n licite auferent̄ clericis sua: vt. xxiij. q. v. vnū solū. Itē nec clericū deposituꝫ tradat eps̄ iudici. extra de iudi. at si clerici. vel dic q̄ clerici tales maleficos pñt tradere curie vt nō puniant̄ ad sanguinis effusionē. s3 alio mō: vt ex̄ de iudeis. ita. ꝛ. xi. q. i. si q̄s sacerdotū. q Cla. si est occultū. ij. q. i. si peccauerit. r Pala. si est manifestū. vi. q. i. si oia. s Diuersitas. ar. q̄ ꝓ diuersitate ꝑsonaꝝ diuerse pene statuant̄. vt. xij. q. ij. fraternitas. xxiiij. q. iij. corripiant̄.

t COmpim⁹. eis. i. laicis. q: res semel cōsecrata nō d3 ammō ad ꝓphāos vsus redigi. vt. xij. q. ij. aux. ꝛ. j. de ꝯse. di. i. ligna. si aūt res illa fuisset alicui⁹ ecclesie illi bñ esset restituēda. vt. xij. q. ij. aplicos. ꝛ. xvij. q. iiij. q̄sti. aliud tū est in re aiata. Nā si seru⁹ alicuius fuit ꝯsecratus bñ restituit̄ dño suo. vt. liiij. di. ex antiq̄s. s3 h̄ ideo est q: cū fuus sit res aiata deliq̄t permittēdo se ordinari: sed res inaiata i nullo deliq̄t vt vides in illi. vij. q. i. eps̄ in dyoceси. eandē rōnem assigt lex. q̄ð si nescio vbi sit suus me⁹ nō ideo ipsius possessione3 ꝑdidi. sed aliō est in his q̄ anima carent: vt. ff. de acq̄r. pos. si rem mobilē. ꝛ. l. pōpo. in prin.

v HI qui. iniuste. i. nimis iprobe et iportune. ꝛ hoc ve3 est cu3 scit aut credit eos iuste ꝯdēnatos Si aūt fugerint ad ecclesiam tūc oibus modis q̄bus pōt tenet̄ eos defendere nisi sit publicus latro vl̄ nocturn⁹ depopulator agroꝝ. vt. xvij. q. iiij. reū. ꝛ. c. sic. ꝛ ex̄ de imu. ec. inter alia. si aūt iiuste fuerit cōdēnatus eccl'ia tenet̄ eū oib⁹ modis iuuare. Nā isto ē p̄ceptū eripe eu3 q̄ ducit̄ ad mortē. vt. xxiij. q. iij.

a Furto. nō inferenda. Uerū. q̄ð furto huic obuiat q̄ d̄r. ff. d̄ abig. l. i. vbi ꝑpendit̄ q̄ mag̃ punit̄ ꝓ boue fur q̄ oue: q: ꝓ boue dat. v. boues. ꝓ oue. iiij. Sed dicas q̄ð ibi d̄r: q̄ dabit. iiij. oues itellige p̄ter illā quā abstulit. itē 3̄ ē ex̄ ð simo. ꝛ si q̄ðes. vbi nō ꝯmitteret̄ simonia i modico sicī mag̃. s3 itellige q̄ nō ita ꝑsumit̄ ꝯmitti i modico sicī mag̃. q̄ñq3 tū ꝓ modico nec mag̃ nec min⁹: vt. j. ð cō. di. ij. reuera. i p̄n. vbi dic̄ q̄ oēs i deſto mortui sē. ꝛ tū duo ex eis ñ moriebāt̄. s. caleph ꝛ iosue. lxxvi. di. ieiuniū. sic q̄ ꝓ minima re p̄t agi ð furto vt h̄. ꝛ isti. ð re. di. §. galliaꝝ. s3 actio ð dolo nō dat̄ ꝓ minima re: vt. ff. ð do. idē. b Fornicatio h. dic̄ mag̃ peccari cū pulc̄ q̄ cū deformi q: mag̃ voluptuose cognoscit pulcrā s3 i deformi q̄ citi⁹ p̄t absoluit se. baz. dic̄ mag̃ peccari cū d̄formi q: pl'a sunt q̄ suadēt ꝯmisceri pl'cre q̄ d̄formi. s. pl'critudo ei⁹ ꝛ libido. vi. d. s3 p̄cādū. b.

Quod aūt. si quis est ita alienatus mēte ꝙ nescit quid facit nec discer-nit nec intelligit. nō imputat̄ ei qḋ facit. j.c. aliquos. ⁊. c. l'la. ⁊. xvij. q. ij. consaldus. iij. q. ix. indicas. quidā tñ distinguunt. ꝙ si sua culpa incidit q̇s in alienationē mentis imputat̄ ei. si sine culpa nō. vt. j. c. si q̇s insaniens. quā distinctionē nō admitto. gra. allegat ꝓ ⁊ cōtra. ⁊ ad intelligētiā eius qḋ dicit. nota ꝙ infirmitas alia

Questio prima.

est aīe ⁊ alia carnis. Infirmitas aīe duplex est. vna que dr̄ ira vel odiū vel delectatio. ⁊ hec est peccatū. ⁊ q̄ ex tali infirmitate fiūt imputantur. alia est pena vt obliuio ignorātia. et que ex hac fiūt q̄nq̧ imputant̄ q̄nq̧ nō. similiter infirmitas carnis duplex est. vna est fomes peccati scʒ originale pctm̄. ⁊ q̄ ex hac cā fiunt imputant̄. alia est pena peccati. vt febris ⁊ furor. ⁊ q̄ ex hac cā fiūt nō iputant̄ si nō discernit q̇d agat.

d ¶ Nō sint. melius esset sine nō. q2 pmo ꝓbat qḋ imputant̄.

e ¶ Nō imitandū. i. nō faciendū.

f ¶ Uel adipiscēdū. id est faciendū.

g ¶ Propterea. i. in diffinitiōe volūtatis ideo ponit̄ affirmatio ⁊ negatio vt ostēdat̄ qua voluntate quis dicat̄ volēs et qua volūtate dicat̄ nolens. nā volūtate ad aliquid faciēdū dicit̄ q̇s volens. voluntate ad aliq̇d nō faciēdū dr̄ q̇s nolēs. et sic oīs nolēs dicit̄ volēs. ⁊ eadē q̇litas dici pōt volūtas et pōt dici nolūtas. nā nolle facere idē est ꝙ non velle facere. vnde lapis nō dicit̄ nolens cū nō habet volūtatē nō faciēdi. nā s̄m regulā iuris. eius est nolle cuius est velle. vt. ff. de reg. iur. eius. hic ptʒ ꝙ aug. vult ꝙ eadē vis aīe sit vis cōcupiscibilis ⁊ vis irascibilis. nā ꝑ vim cōcupiscibilē appetimus aliq̇d. ⁊ ꝑ vim irascibilē detestamur aliq̇d.

h ¶ Cōcupiscētia. i. fomes peccati originalis.

i ¶ Ad penā. sed nō semp puniunt̄ peccata que ꝓueniunt ex ignorātia. xxxiiij. q. ij. in lectū.

k ¶ Ignorat. i. qui appetit ignorare. vel qui cōtēnit scire vel negligit scire. cū possit querere a peritioribus: vnde quedā ignorātia est ex simplicitate vt illoꝝ qui ad l'am aliquid intelligūt. quedā ex culpa. quedā ex negligētia. ⁊ s̄m h̄ magis vel min⁹ punit̄. xi. q. iij. excellētissimus. c. qm̄. ⁊ c. si.

l ¶ Zelū. q̇dā ex iudeis bono zelo mouebant̄ ꝯ discip'los dn̄i ⁊ ipsum deū. ⁊ ipse dn̄s ꝓ illis orauit in cruce cū dixit dn̄e remitte eis q2 nesciūt quid faciūt. luce. xx. Isti habebāt zelū sed nō s̄m cōscientiā. i. s̄m fidē. i. erroneā habuerūt cōscientiā. alij aūt sciēter deliquerūt. xxiiij. q. i. c. paratus.

m ¶ De corpe. i. a dn̄io carnis i qua mors est ꝯ. di. vi. sed pensandū. palea est.

n ¶ Semper. allegando dicit.

Quod autē[a] ea que alienata mēte fiunt nō sint[b] imputāda: facile videt̄ posse ꝓbari. peccata nāq̧ alia penes voluntatē animi: alia circa nature infirmitatē vident̄ cōsistere. Est autē volūtas vt aug. ait in lib. i. retractationū. animi motus ad aliq̇d vl' nō imitandū[e] vel adipiscēdū[f] qḋ ꝓpter ea[g] dictū est vt hac diffinitiōe volens a nolente discerneret̄. ex voluntate itaq̧ peccata ꝓcedūt que libero mētis arbitrio ⁊ delinquēdi ꝓposito cōmittunt̄. Porro infirmitas alia est animi: alia carnis. Infirmitas animi est ignorantia. carnis infirmitas est eius ꝯcupiscētia[h]. Ex vtraq̧ autē infirmitate q̄ ꝓcedūt imputant̄ ad penā[i]. Vn̄ ꝯ q̇busdā ignorātibus dictū est. si quis ignorat[k] ignorabit̄. tales illi erāt de q̇bus xp̄s ait apl'is. extra sinagogā faciēt vos: q2 arbitrabunt̄ obsequiū se prestare deo. De eisdē etiā apl's scribit in ep'la ad romanos. testimoniuʒ ill' ꝑhibeo q2 zelū[l] dei habēt sʒ nō s̄m sciētiā nullū tñ eoꝝ in ꝑfidia sua ꝑseuerantē hec ignorātia excusat. Ex carnis infirmitate ꝓcedūt q̄ nature lāguore fiūt. q̄ nisi iputarent̄ ad penā nequaq̄ apl's lege carnis ꝑuatus diceret. infelix ego hō q̇s me liberabit de corpe[m] mortis huius ⁊c. Siue ergo penes volūtatē: siue penes infirmitatē peccata ꝯsistāt: semp[n] imputantur ad penā. Cui sentētie illud aug. de vera religiōe cōtrariū videt̄ vsq̧ adeo peccatū voluntariū malū est vt nisi sit volūtariū nullo mō[p] peccatū sit. ⁊ hoc quidē adeo manifestū est: vt nulla hu-ic doctoꝝ paucitas. nulla indoctoꝝ turba dissentiat. q̄re aut negādū est peccatū cōmitti. aut fatendū est cū volūtate cōmitti. ¶ Sʒ hoc[q] nō ḡnaliter de oībus peccatis intelligēdū esse idē aug. in p̄mo li. retractationū ostēdit dicēs.

Usq̧ adeo peccatū volūtariū malū est. vt nullo mō pctm̄ sit si non sit volūtariū. Pōt videri falsa hec diffinitio. sed si diligēter discutiat̄ inuenit̄ v̇issima. peccatū q̇ppe illud cogitādū est: qḋ tm̄mō pctm̄ est. nō qḋ est etiā pena peccati. Quis ⁊ illa q̄ nō īmerito nō volūtaria peccata dicunt̄. q2 vl' a nescientibus vel coactis ꝑpetrant̄ nō oīmodo possint nō volūtaria dici. ¶ Idē in eodē. Diffinitio peccati quā diximus: pctm̄ est volūtas retinēdi vl' ꝯsequēdi qḋ iusticia vetat vn̄ liberꝝ est abstinere ꝓpterea v̇a est q2 id diffinitū est qḋ tm̄modo peccatū est. nō qḋ etiā pena peccati. ¶ Idē in li. q̄onū. Nō sunt peccata nolentiū nisi nescientium.

Merito querit̄ q̄ sunt peccata nolētiū vtꝝ q̄ a nescientibus cōmittunt̄. an etiā recte possit dici pctm̄ esse nolentis qḋ facere ꝯpellit̄[o]. nā ⁊ hoc ꝯ volūtatē dici solet: sʒ vtiq̧ vult̄ id ꝓpter qḋ fac tanq̄ si periurare nolit. qḋ tñ facit cū vult viuere. si quisq̄ nisi fecerit mortē minet̄. vult[o] ergo facere q2 vult viuere. et ideo nō ꝑ seipsum appetit vt falsum iuret: sʒ vt falsuʒ iurādo viuat. ꝙ si ita est nescio vtꝝ possint ista dici pctā nolētiū. q̇liter h̄ dicunt̄ pctā explanda. Nā si diligēter inspiciat̄ forte ipsum peccare nemo[c] velit. sed ꝓpt̄ aliḋ qḋ vult peccat. Oēs quippe hoīes qui sciētes faciunt qḋ nō licʒ vellēt licere facere. vsq̧ adeo ipsum peccare nemo appetit ꝓpt̄ hoc ipsuʒ sʒ ꝓpt̄ illud qḋ ex eo ꝯsequit̄. Hec si ita se hn̄t nō sunt pctā nolentiū nisi nescientiū[f] q̄ discernunt̄ a peccatis volentiū. ¶ Digest. ti. de iniurijs.

Illud relatū ꝑeque est eos q̄ iniuriam pati pn̄t ⁊ facere posse. Sane sunt quidā qui facere nō pn̄t: vtputa furiosus[g] ⁊ impubes qui doli capax[h] nō est. Nanq̧ hi pati iniuriā solēt: nō facere. cū em̄ iniuria ex affectu faciētis ꝯsistat ꝯn̄s erit dicere hos siue pulsent siue cōuiciū dicāt iniuriā fecisse nō videri. Ita ꝙ pati q̇s iniuriā etiā si nō sentiat: pōt

o ¶ Cui. hic allegat in cōtrariū ꝙ ea que mente alienata fiunt nō imputant̄ vnde hic ponebāt antiqui notulā defensor.

p ¶ Mō. quedā dicunt̄ simpliciter peccatū ⁊ nō pena. q̄dā dicunt̄ pena peccati ⁊ nō peccatū. pena peccati sunt ignorātia infirmitas obliuio. illō aūt dicit̄ simpliciter peccatū. qḋ ex libera volūtate ꝓcedit. quidā tñ dicūt ꝙ omne peccatū p̄ter peccatū p̄mi pentis sit peccatū ⁊ pena peccati. peccata enīʒ q̄ facim⁹ quotidie sunt pene originalis peccati. sʒ q̇liter h̄ stare pt cū oīs pena a dō sit ⁊ nullū peccatū a deo sit. ḡ nullū peccatum est pena. Itē oīs pena est passio. ⁊ omne peccatum actio. cum ḡ actio non sit passio. nō est dicēdū ꝙ peccatū sit pena si aūt alicubi inuenies qḋ peccatū ē pena expone. i. pro quolibet pctō debetur pena. vel dr̄ pena. q2 est pena ⁊ passio anime.

a ¶ Sed h̄. h̄ est notula impugnator.

Merito. cōpellit̄. refert q̇lis sit coactio anie an absoluta vel cōditiōalis: vt ex̄ qḋ me. cā. facris

c ¶ Uult. ar. qḋ coacta volūtas est volūtas vt hic. vt. xxiij. q. iiij. displicʒ. ⁊. q. vi. vides. et lxxiiij. di. ꝯsuluit. ⁊. ff. qḋ me. cā. si mulier. §. vl. est ergo in istis capitulis ar. ꝙ tenet matrimoniū lʒ coactio interueniat. vt. xxij. q. iiij. inter cetera. ⁊. ff. ꝯ ritu nup. si p̄re. sed h̄ nō est veꝝ. vt ex̄ ꝯ spō. veniēs. ⁊. c. cū locū. ⁊. xxxi. q. ij. c. i. ⁊. ij. Itē sicut coacta volūtas est volūtas. sic decepta volūtas dr̄ volūtas. vt. xx. q. iij. ꝯstituit. ⁊ ex̄ qḋ me. cā. cū dilectus. ⁊ ex̄. de ꝯuer. ꝯiu. ex p̄te. ar. ꝯ. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. si q̇s volentē. tñ coacta licētia nō est licētia. vt ar. xxxiij. q. v. notificasti.

d ¶ Uult. certe h̄ argumētatio nō valet. volo hoc ḡ volo omne illō qḋ sequit̄ ex illo. vt iste vult fornicari: ḡ vult dānari nisi intelligas indirecte ⁊ ꝑ ꝯsequētiā. di. viij. quo iure.

e ¶ Nemo. vn̄ seneca. et si scirē deos ignoscituros. hoīes etiā nescituros. adhuc dedignarer peccare.

f ¶ Nesciētiū. ḡ nesciēs peccat. ⁊ sic. xxxij. q. vij. quē admodū. solu. varijs modis dr̄ q̇s nescire. dr̄ em̄ nescire qui nō scit id qḋ facit esse peccatū, vel nō scit tm̄ esse peccatū q̄tum est ⁊ talis ne-

sciens punit licet nō adeo grauiter: vt. viij. di. ꝯsuetudo. ⁊ pone exē/plū de tali. xiiij. q. v. forte. Item dicit nescire qui scit factū sed nescit qualitatē facti. talis qn̄qꜫ punit si errat in iure. sic ignorabat paulus cōcupiscentiā esse peccatū. ex. de cōsti. nā ꝯcupiscentiā. qn̄qꜫ nō pu/nit. s. cū errat circa factū ipsum, vt. xxxiiij. q. ij. in lectū. Itē dicit nesci/re ppt casū sequētē. vt si q̇s volēs in/terficere leo/nē dū vult de/fendē hoīem casu īterficit hoīem. vt. l. di. sepe. Itē d: nescire q̇ oīo nescit vt puer: ebrius: furiosus. t̄lis nō peccat vt j. e. aliquos.

I Llud. furi/osus. nota qd̄ furiosus facit idē est ac si casu acci/disset: vt. ff. d animi. tu. l. vl/ti. in fi.

b ¶ Qui doli capax. si em̄ doli ē capax bn̄ punit: vt ex d deli. pu. c. i. ⁊ d cō. di. iiij. cos. sꜫ in īpubere mio/ri distinguit an delinq̄t ex aīo an ex cul/pa vt. C. si ad/uer. delic, l. i, et. ij.

i ¶ Per. ioci dū tn̄ iocus ille nō sit no/xius: vt ext̄ de ꝓsum. c. i. nā ludus noxi⁹ est in culpa: vt. ff. ad. l. a/quil. nā lud⁹.

k ¶ Seruū su/um. secus si alienū seruū vel etiā ali/quē liberū ho/minē voluit ꝑcutere ⁊ ꝑ/cusserit aliū. tūc tenet acti/one iniuriaꝝ illi q̇ ꝑcutit: vt. ff. d iniur. cū qui. §. si in/iuria. ⁊ h̄ ido q: hic oībus modis inten/dit nocere. ēt si non illi cui nocet. sꜫ sec⁹ in casu ꝑori. et est ar. ꝙ si aliq̇s credat

facere v̇o nemo nisi q̇ scit se iniuriā fa/cere etiā si nesciat cui faciat. q̄re si q̇s ꝑ iocū[i] aliū ꝑcutiat aut dū certat: iniuria/rū nō tenet. si quis liberū hoīem cecide/rit dū putat seruū suū[k] in ea cā est: ne in/iuriaꝝ teneat. ¶ Ut itaqꜫ ex premissis apparet siue volūtate siue ex infirmita/te peccata ꝓcedāt: palā est illa īputari. Sꜫ carnis infirmitas dupliciter intelli/git. est em̄ lāguor nature q̇ carnis ꝯcu/piscētia appellat q̄ v̇tius aīe infirmitas dici pōt. Sꜫ ideo carnis infirmitas d: q: accidit aīe ex ꝯtāicte carnis corrupti/one. Porro alia est infirmitas q̄ ꝓprie carnis d. qua elemētoꝝ seu humoꝝ cō/cordia turbata ipsa caro afficit ⁊ tādē dissoluit. sil'r animi infirmitas duplex est. vna q̄ vitiū appellat q̄ aīa a deo se/parat: vt est ira odiū ⁊ alia hmōi. Alia infirmitas animi q̄ cū ipsa nō sit pctm̄: est tn̄ pena ⁊ cā peccati. vt est obliuio ⁊ ignorātia. Furor aūt cū nō sit pctm̄ est tn̄ pena peccati. vt febris ⁊ cetere passi/ones quas ꝓprie carnis dicimus esse. quaꝝ motus. i. ea q̄ illis perturbātibus fiūt nulli īputant ad penā. Sꜫ obijcit de lamech qui cū cecus esset caim inter/fecit: nec eū excusauit cecitatis infirmi/tas. vn̄ dictū ē septuplū vltio dabit de caim. de lamech v̇o septuagiessepties. sed cecitas ignorātie sil'is est. ex vtraqꜫ em̄ pte quedā fiunt q̄ imputant. q̄dam v̇o q̄ minime. cecus nanqꜫ si debitū sue vxori se credēs reddere alienā polluit: nō est reus[l] adulterij. si autē ex ludo vl' exercitatiōe viriū vel venatiōe iaculū mittēs aliquē ꝑimat. q: ab eo penit⁹[m] hoc dꜫ eē alienū: homicidij reus habet mens v̇o alienata furore cū sui cōpos nō sit: eoꝝ que admittit reatū nō ꝯhit. q: facultatē deliberādi nō habuit. vn̄ d pupillo ⁊ furioso in maleficijs subue/nit vt nō eis imputent ad penā que ex mētis deliberatiōe nō ꝓcesserūt qd̄ nō solū humanis sed etiā diuinis legibus noscit approbatum. ¶ Ait em̄ aug. de

F parulis ad petrum dyaconum. Irmissime tene ⁊ nullatenus du/bites exceptis illis qui ꝓ noīe xp̄i[n] suo sanguine baptizant nullū hoīem acce/ptuꝝ vitā eternā qui nō hic a malis su/is fuerit per penitentiā fideqꜫ ꝯuersus et ꝑ sacramentū fidei ⁊ penitētie. i. per baptismū[o] liberatus ⁊ maioribus q̇dē necessariū esse ⁊ penitentiā de malis su/is agere ⁊ fidē catholicā s̄m regulā ve/ritatis tenere ⁊ sacramētū baptismatis accipere. ꝑuulis vero qui necdū ꝓpria

solutā cognoscere ⁊ cognoscit vxoratā ꝙ nō punit quasi adulter.

l ¶ Nō est reus. vt. xxxiiij. q. ij. in lectū. m ¶ Penitus. cū em̄ insistit q̇s opi illicito. tūc nō excusat casus. secus si licito. q: tūc excusat. vt. l. di. sepe.

F Irmissime. ꝓ noīe xp̄i. dū tn̄ assit caritas aliter nō sufficit alicui ad salu/tē pati martiriū ꝓ noīe xp̄i. vt. xc. di. neqꜫ.

volūtate credere nec pn̄iam ꝓ peccato suo qd̄ originaliter trahūt agere pn̄t: sacramētū fidei qd̄ est sanctū baptisma ꝙ diu rōnis etas eoꝝ capax esse nō pōt sufficere ad salutē. ¶ Ex eo aūt qd̄ in fine huius auctoritatis d: ꝙ diu sꜫ rō/nis eoꝝ etas capax esse nō pōt euidēter dat intelligi. nulli post baptismū pec/cata īputari siue sit adultus siue impu/bes nisi rōnis sit capax. vn̄ etiā de bru/tis aīalibus eadē ratio ab aug. in eodē li. reddit q̄re sua facta eis nō imputent inquit em̄ aīalia p̄sentis seculi cursum aut ornatū s̄m creatoris incōprehensi/bilē peragūt voluntatē. q̄ d suis factis nullā rōnem reddituri sunt: q: rōnabi/lia nō sunt. Nunquid em̄ de bobus[a] cu/ra est deo. Hoīes v̇o q: rōnabiles sunt facti. ⁊ de se ⁊ de oībus rebus q̄s i vsu vite p̄sentis acceperūt: rōnem redditu/ri sunt deo. ⁊ ꝓ suoꝝ actuū q̄litate reci/pient aut gloriā aut penā. Sacre tn̄ le/gis auctoritate aīalia iubent interfici: nō ppt cōsciētiā peccati: sed q: refricāt memoriā facti. ¶ Un̄ aug. sup leuiticū

Nō ꝓpter culpā sꜫ ppt memoriā facti occidit pecus ad qd̄ mulier accesserit.

M Ulier q̄ accesserit ad omne[b] pe/cus ⁊ vult ascēdi ab eo. interficie/tis mulierē: ⁊ pecus morte moriat. rei em̄ sunt. Querit q̄uo sit reū pecus cum sit irrōnabile nec vllo mō capax legis est. Itē pecora inde credendū est iussa interfici. q: tali flagitio cōtaminata in/dignā refricāt facti memoriā[c]. ¶ De furiosis aūt euidētissime scribit aug. in li. qōnū veteris ⁊ noui testamēti ita di/cēs.

Culpa nō necessitate. sed volūtate reū cōstringit.

A Liquos scimus subito dementes factos. ferro: fu/ste: lapidibus: morsibus: multis nocu/isse. quosdā etiā occidisse. captos aūt in/dustria ⁊ iudicijs[d] oblatos minime reos[e] factos eo ꝙ nō volūtate sed īpellente vi[f] nescio qua: hec gesserint nescientes q̄uo em̄ reus cōstituit: qui nescit[g] qd̄ fe/cerit. ¶ Itē amb. in examerō i tracta/tu p̄mi diei.

Reus volūtate nō necessi/tate ꝯstringit.

I Lla cauēda sunt q̄ ex nr̄a volūtate ꝓdeūt. delicta siue/tutis ⁊ irrōnabiles corpis passiones. Quoꝝ[h] igit nos sumus dn̄i[i] eoꝝ p̄nci/pia[k] extrinsecus[l] nō req̇ramus nec deri/uemus in alios: sꜫ agnoscamus[m] ea q̄ ꝓpria nr̄a sunt. qd̄ possum⁹ nō facere si voluerim⁹ huius electionē mali nob̄ poti⁹ debem⁹ ascribere ꝙ alijs. Ideo etiā in iudicijs istiusmodi volūtarios[n]

o ¶ Per baptismū. de/beret addere tertiū mēbꝝ sꜫ baptismū cōtritionis est enim triplex baptismus. fluminis. flaminis. et sanguinis. i. aque et sanguinis ⁊ cōtri/tionis: vt de cō. di. iiij. baptismi vicē.

a ¶ De bobus. sꜫ quo ad vitā eternā. sed quo ad tēporalē bene. iuxta illud. ho/mines ⁊ iumēta sal/uabis dn̄e. s. ꝓ salu/te tp̄ali. ꝓuidēdo eis necessaria. iuxta illō oīa ad te expectant domine. vt des illis escā in tēpore opor/tuno.

M Ulier. ad om/ne. id est ad ali/quod ex omnibus. simile est. i. q. vij. si quis omnē.

c ¶ Memoriā. simi/le est. lxxxi. di. valet. alibi tamen reseruā/tur thuribula lami/naꝝ vt publice expo/nent: vt. vij. q. i. de/niqꜫ. ⁊ de cōse. di. ij. et dixit. sed illud ad terrorē fit.

A Liquos. ⁊ iudi/cijs. id est iudici/bus.

e ¶ Reos. id est cō/demnatos ꝓpter fu/rorem.

f ¶ Ui. id est furore.

g ¶ Qui nescit. hic manifeste vides. qd̄ ea que a furiosis fi/unt non imputant. vt. j. c. pxi. ⁊ iij. q. ix. indicas. licet quidā dicāt ꝙ si culpa sua quis incidat in furo/rem imputat ei. j. e. si quis insaniēs.

I Lla. quoꝝ. scili/cet vitioꝝ.

i ¶ Domini. id est au/ctores.

k ¶ Principia. id est causas.

l ¶ Extrinsecus. id est alijs nō impute/mus.

m ¶ Agnoscamus. id est nobis attribu/amus ea.

n ¶ Uoluntarios. quia vasis ire ⁊c. vt xxiij. q. iiij. nabucho/donosor.

o ¶ Legis.moisaice.tangit qd legit in exodo ⁊ deutronomio q tres erāt ciuitates refugij vltra iordanē.⁊ tres citra.quaꝝ talis erat vsus.q si qs hominē nolens occidisset fugiebat ad vnā illaꝝ ⁊ ibi de cōsanguineis occisi erat tutus.sed si antequā illuc puenisset inuētus esset: ille q poterat esse vltor sanguinis effusi ipune occidebat eū,sed postquā illic venerat si ppinqui occisi volebant eū cōuincere q spōte occidisset eū ⁊ hoc pbabāt corā ciuibus vrbis illius tradebat eis ad occidēdū,erat autē ibi fugitiuus vsq ad recōciliationē cū ppinquis occisi. vel vsq ad mortē summi pōtificis in qua oēs fugitiui secure rediebant ad ppria.

p ¶ Hoc igit.i.primo dictum.

S Ane. venia. id est minori pena q si ex certa sciētia fecissent.

r ¶ Damnant.⁊ etiā redarguunt eos qui sūt nimis faciles ad inebriandū se.alij intelligūt q nō punit p eo qd ebrius fecit sed tn̄ p eo q leuis erat ad inebriādū se.

S I cōcupiscētia. id est fomes originalis peccati.

t ¶ Vel inobediētia.i.originale peccatū qd ex inobediētia pcessit.

v ¶ Habitat.nō enī tollit penitus originale in baptismo q ad essentiam sui sed eius effectū mitigat baptismus ne per illud dānemur.vt.j.de cō.di.iiij.c.ij.

x ¶ Dormiētis.de hoc dictum est an dormiens peccet.s.di.vi.testamētū.Johes.

I Nebriauerūt.culpandus est.videt ergo q peccat q nesciēs ⁊ i ebrietate aliqd fecit:vt h.⁊.xxv.di.sexto die. Sȝ dic qd hic nō erat loth nesciēs. natura enī nō patit q aliqs nesciēs coeat.sed dicit nescius q nesciebat esse filias suas.credebat eū esse vxorē suam.

z ¶ Non tm̄ qtū. tripliciter exponit hoc quidā sic exponunt q punit p incestu ⁊ p ebrietate.vel aliter nō punit qtū incestus meret scȝ si esset cōmissus ex deliberatiōe.alij dicūt q nullo mō punit p incestu: sed tm̄ p ebrietate.q ebrietas est tm̄ veniale pccm̄.vt.xxv.di.§.criminis.lau.

N On est.erumnā.i.penā vel culpā. b ¶ Reluctātibus.i.ex toto dissentiētibus,s.cū est absoluta coactio,l.di.psbyteros, c ¶ Inuidia.i. pena. d ¶ Deriuamus.i.alijs exemplū damus. e ¶ Auctionat.i.emit. e ¶ Vel auctionat.i.p auctionē petit. f ¶ Ere peccatoꝝ.i.peccatis delectātibus,nā ipsum peccatū nobis dat dyabolus p pcio: vt nos demus eius ad occidendū nos.

reos nō necessitate cōpulsos: culpa cōstringit:pena cōdēnat. Nec enī si p furorē aliqs innocentē pimat obnoxius morti est.qn etiā ipsi⁹ diuine legis[o] oraculo si qs p imprudētiā intulerit necē accipit ipunitatis spem ⁊ refugij facultatē vt possit euadere. Hoc igit[p] de eo qd pprie malū videt dictū sit mala enī nō sunt q nec crimine mentē implicant: nec cōscientiā ligāt. vnde paupertatē et ignobilitatē egritudinē ⁊ mortē nemo sapiēs mala dixerit:nec in maloꝝ sorte nūerauerit. ¶ Idē in lib.de ptriarchis

Veniā hn̄t q ignorātes ebrij cōmittūt

S Ane diximus vitandā ebrietatē p quā crimina cauere nō possum⁹ nā q sobrij cauemus p ebrietatē ignorātes cōmittimus. Nesciunt qd loqnt qui nimio vino indulgēt.iacēt sepulti: ideoq si qua p vinū deliquerint apud sapiētes iudices venia[q] quidē facta donant. sed leuitatis dānant[r] auctores.

¶ Itē aug.li.i.de ci. dei. Inobediētia vel cōcupiscētia nō hȝ culpā in corpe nō cōsentiētis

S I cōcupiscētia[s] vel inobedientia[t] q adhuc in mēbris moribūdis habitat[v] pter nostre voluntatis legez qsi sua lege mouet: si absq culpa est in corpe dormiētis[x]: qtomagis absq culpa est in corpe nō cōsentiētis. ¶ Idē cōtra faustū li.ij. Loth nō de incestu sed de ebrietate culpat.

I Nebriauerūt loth filie eius in mōte.⁊ se nescienti miscuerūt. quapropter culpādus est[y] quidē: nō tn̄ tm̄[z] qtū ille incestus:sed qtum ebrietas illa meret.

¶ Itē amb.de beata vita. Nemo trahit ad culpā nisi duct⁹ ppria volūtate.

N On est q cuiq nostrā asscribamus erumnā[a] nisi nostre volūtati. Nemo nostꝝ tenet ad culpā nisi volūtate ppria se deflexerit. nō habēt crimen q inferunt reluctātibus[b]. volūtaria tn̄ cōmissa sequit delictoꝝ inuidia[c] quā in alios deriuamus[d]. volūtariū sibi militē eligit xp̄s. volūtariū seruū sibi dyabol⁹ auctionat[e]. Neminē iugo seruitutis astrictū possidet:nisi se ei prius peccatoꝝ ere[f] vēdiderit. ¶ Idē in li.de padiso. Minister dei est q inuitus homicidiū fecit.

N Ec is qui inuitus[g] aliqd homicidiū fecerit extra ministeriū dei est. Siquidē lex ait de eo qꝛ deus dedit eū in manus eius[h]. manus ergo eius instrumētū mō diuine vltiōis ministeriū pbuerunt. Leuita[i] igit minister remissiōis[k] est. pcussor autē qui nō ex dispositiōe sed pter volūtatē fecerit homicidiū diuine minister est vltionis Illud quoq specta qꝛ cū interficit impius xp̄s[l] infundit. ⁊ vbi abhoiatio[m] abolet: sanctificatio cōsecrat[n]. qꝛ dixit dn̄s in ea die q interfecero omne pmogenitū[o] egypti sanctificabo mihi omne pmogenitū isrl.qd nō ad vnū[p] tm̄ diez afflictōis refert egypti:sȝ ad omne tp̄s ¶ Cū itaq qui inuitus quēuis hoiem interfecerit minister dei sit:cū innocentē furore perimens morti nequaq obnoxius fit.cū subito demētes eoꝝ q faciūt reatū minime gestēt.ptȝ hūc sacerdotē homicidij reū nō esse vnde nec sacerdotio priuari debet. ¶ Obijcit autē illud qd inuenit in penitētiali theodori. In se reuersus penitentiam agat qui insaniendo aliquē occiderit.

S I quis insaniēs aliquē occiderit si ad sanā mētē peruenerit leuior ei penitētia[q] imponēda est. ¶ Sȝ hoc[r] forte de eo intelligit quē ppria culpa ad furorē pduxit. Itē obijcit. sunt quedā que ⁊ si nō imputent ad penā: tn̄ impediūt sacramēti signaculū. ambitio nanq parentū filio nō imputat ad penā. cui tn̄ obest[s] ad ecclesie munus accipiēdū. sic que mēte alienata fiūt.⁊ si nō imputant ad penā.tn̄ sacri muneris executionē impediunt. ¶ Unde hiero. ait. Innocens est qui nō iratus sed ppter disciplinā casu aliquez occiderit.

S I quis nō iratus sed ppter disciplinā[t] aliquē vberauerit: vel palmā alicui dederit ⁊ casu occiderit sicut fieri solet. qtū ad gratiā innocēs est.qꝛ volūtatē nō opus requirit. qtū[v] aūt ad legē reus est.qꝛ opa lex reqrit. Itē si in psecutione virgo fuerit oppssa repellit lege[x].qꝛ opus inspicit nō volūtatē[y]. in gratia aūt quasi virgo suscipit.qꝛ nō opa querit sed volūtatē. ¶ Sicut[z] ergo q ppter disciplinā casu homicidiuȝ facit qtū ad legē reus est. qtū ad gratiā innocēs est. sic iste sacerdos q furore homicidiū fecit: qtū ad culpā innocēs est qtū ad suscepti muneris executōēz reus pbat. ¶ His ita respōdet. nō oia

N Ec is qui inuitus,hoc vult dicere qd cū aliqs casualiter occidit hoiez nō peccat, vt.xxiij.q.v.si homicidium.

h ¶ Eius.scȝ occidētis.

i ¶ Leuita.i.sacerdos.

k ¶ Remissionis pctōꝝ.

l ¶ Christus.id est gr̄a xp̄i īfundit alijs alij enī p hoc emendant.

m ¶ Vbi abhominatio.i.psona abhominabilis.

n ¶ Cōsecrat īnalijs.

o ¶ Primogenitū. totū hoc mistice pōt legi:⁊ sic appellant pmogenita egipti vitia q quotidie facim⁹.primogenita israel virtutes

p ¶ Non ad vnū. ecce qualiter idefinita exponit h vniuersaliter. sic.i.q.iij.saluator.circa finem.xxxviij.q.i.idolatria Johānes.

S I qs.penitentia. istis īponit pnia ⁊ tn̄ nō deliqrūt: sed hoc fit ad cautelā.vt.l.di.psbyteros.⁊ xxiiij.q.ij.in lectū.⁊ ne disciplina ecclesie deserat vt xxiij.q.v.excōicatoꝝ.io.

r ¶ Sed h.ppria. hec opinio nō est approbāda.qꝛ satis ipso furore punit vt iij.q.ix.indicas.ff.de of. psi.l.diuus. s ¶ Obest.vt.s.i.q.v.c.i.Johannes.

S I quis.ppter disciplinā.leuis aūt castigatio pmittit magistro: vt.ff.ad.l.aquil.sed ⁊ si.§.vlt. v ¶ Quātū ad legē.moisaicā q pmittebat q si qs casu occidisset hoiem dūmodo nō inueniret intra ciuitates refugij poterāt parentes occisi interficere occisorē fm̄ qsdā.

similiter fm leges canonū impedit a pmotione fm quosdam qd nō pcedo. vt dixi. l. di. de his. vel intellige qd hic dicit qn excessit modū in corrigēdo. x ¶ Lege. canonica. q: nō pōt inter vgines cōsecrari: vt. xxvij. q. v. ille. y ¶ Volūtatē. sic. s. xiiij. q. v. si qd inueniss. j. c. q. vi. c. i. in fi. z ¶ Sicut. ad gram. s. dei. a ¶ Deijciūt

q ordinandū impediūt ordinatū deijciunt[a]. nō eñ pōt ad sacerdotiū puehi q aliqn insaniuit. verūtamē si post sacerdotiū furere incepit nō ideo sacerdotio carebit. nisi forte nunq ad sane mentis officiū illū redire ptingat. sic de quodā epo greg. scribit in registro ad eleutheriū epm. Quis[b] triste sit nobis &c. vt sup in ca: longa inualitudine guatus eps.

Pro impēsis[c] vero patrocinijs in terraconensi cōcilio clerici exigere munera phibent. i quo sic statutū legit. Pro patrocinijs impensis clericus exigere munera nō debz

Obseruandū quoq decernimus ne qs sacerdotū vel clericoz: more secularium iudicū[d] p impensis pfocinijs munera audeat accipere nisi in eccl'ia gratuito oblata. que nō fauore muneris videant accepta: sed collatiōe deuotiōis illata. Qd si qs ita pbat accipere veluti exactor fenoris aut vsurarūz possessor fm statuta patrz se nouerit degdandū. ¶ Hoc aūt de illis intelligēdū est qui canonicā vitam pfessi regulariter se victuros pposuerūt. Generali nanq ecclesie cōsuetudine receptū est & moribz approbatū vt clerici more aduocatoz pfocinia impēdāt. & p impēdēdis munera exigant. & p impensis suscipiant.

Tertio[e] queritur. an ex mulieris cōfessione iste sit cōdemnādus. in quo primo vidēdū est an mulier sacerdotē accusare valeat. quod sacris canonibus oīno videt esse phibitum[f]. generaliter[g] eñ statutū est ex decretis fabiani pape vt sacerdotes dñi nō accusent nec in eos testificent q sui ordinis nō sunt: nec esse pñt. mulieres autē nō solū ad sacerdotiū: sz nec etiā ad dyaconatū puehi possunt. vnde nec sacerdotes accusare: nec in eos testificari valēt. legibus[h] quoq cautū est vt ob verecūdiā sui sexus mulier apud ptorē p alio nō intercedat nisi forte suas vel suoz iniurias psequi voluerit.

vt. lxviij. dis. sic. xxix. dis. petrus. & tur pis eijcit &c. l. di. qcūq. ij. et de iureiur. quēadmodū b ¶ Quāuis s. vij. q. i. quis

Pro impēsis. b qrit an clericis liceat recipe munera p aduocatiōibus. p mo ergo scias q clerici in causa criminali coraz seculari iudice nō pōt allegare. vt. li. di. aliqtos. & xxiij. q. viij his a qbus. nisi ad h vt supplicet p eis. vt. xiiij. q. vi. si res aliena. & xxij. q. v. c. i. & ij. & c. reos. Itez in ciuili causa corā secu

Q. ij.

Q. iij.

larij iudice n aduocabit nisi p se & ecclesia sua. & pro miserabilibz psonis. & hoc siue sint in sacris siue i minoribus ordinibus cstituti dummodo beneficijs ecclesiasticj sustentent. & si nō habēt beneficiū tūc si sint in minoribus ordinibus possunt: vt extra d postulan. clerici. epi & sacerdotes nō debent indifferēter aduocare ne vilescant dignitates ipsoz. vt. lxxviij. dis. perlatū. & xiiij. q. v. deniq. sz corā ecclesiastico licite possunt omnes aduocare sed nō possunt petere salariū si sunt in sacris ordinibus. j. e. c. i. derogatū est tñ huic canoni per ztrariā zsuetudinē. nemo eī cogit de suo facere beneficiū: vt. x. q. ij. pcarie. Item dignū est eū recipere emolimentū qui pstat obsequiū: vt. xij. q. ij. caritatē. Itē nemo cogit suis stipēdijs militare. vt ext de simonia. cū sit romana. in pte decisa imo est expssum extra de pscript. cū ex officij. Religiosi vero vt monachi vel regulares. nō nisi p sua ecclesia debēt aduocare. & abbate suo pcipiente. xvi. q. i. monachi. Io. qd dicit de sacerdote iohānes hodie corrigit. extra de postu. c. vlti.

Obseruandū. iudiciū. id est aduocatoz. vel dic istū esse tenorē. c.

qd licet p seculari honore aliquid pōt dari. vt. ff. de pollic. pactū. & l. si qs ob honorē. nō tñ p ecclesiastico aliqd peti pōt. Itē nota q lz p seculari honore aliqd possit pmitti. nō tñ p seculari admistratiōe: vt. i. q. vij. sancimus.

Tertio. per mulieris testimoniū nō pōt clericus cōuinci de crimine. tuz q: mulier nō est nec pōt esse eiusdē ordinis. vt. s. ij. q. vij. ipsi apostoli.

hec autē que nec suas nec suoz iniurias psequit ad hanc accusationem admitti nō debet. ¶ Ecōtra[i] qui iudicis personā gerere valet ab accusatoris officio nō remouet. mulieres aūt in veteri testamēto ppl'm iudicasse: quicūq libz iudicū[l] legerit ignorare nō pōt. nō itaq ab accusatiōe remoueri possunt quas & iudicis personā frequēter gessisse cōstat nec vlla serie diuinaz scripturaz ab accusatiōe phibent. ¶ His ita respondet in veteri lege multa pmittebant q hodie pfectione gratie abolita sunt. cū eñ mulieribus permitteret populū iudicare. hodie p peccato qd mulier introduxit ab apl'o eis indicit[m] verecūdari. viro subditas esse. in signum subiectōis velatū caput habere. q ergo ex his oibus viro subiecta esse ostēdit cui p alio postulare nō cōcedit. ad accusationē admittēda nō videt. Ecōtra qq passim & indifferēter ad accusationem mulier nō admittat: sunt tamē quedā crimina quoz accusationē mulier subire nō phibet. ¶ Vnde i libro codicis. ix. iperator dyocletianus pmo

De crimine titulo scribit dicens: qd publicoz[m] fuerit iudicioz mulieri accusare nō pmittit nisi certis ex causis. id est si suā suorūq iniuriā psequatur fm antiquu[o] iuris statuta. tñ de quibusdā eis specialiter zcessum est nō ex acta subscriptiōe vnde aditus pses puincie in primis examinabit an tale sit crimē cuius accusationē mulier subire nō phibeat. ¶ Item in libro digest.

E paulus lib. secūdo de adulterijs. Ex eo qd phibet lex iulia de adulterijs testimoniū dicere cōdēnatā mulierē. colligit[p] etiā mulieres testimoniū[q] in iudicio dicēdi ius habere. Itē in diges. ti. de accusa. & inscrip. l. ij. nō est pmissum mulieri publico iudicio quenq reū facere nisi scz pentū liberorūq & patroni & patrone & eoz filij filie ue nepotis neptis siue mortē exequat ¶ Paulus

et. c. testes. tñ q: ipsa que cōfitet pprium delictū nō pōt testari d alterius delicto vt. j. e. nemini. & regulariter zfessio vnius alteri nō preiudicat. vt. ij. q. v. iterogatū. admittit tamē mulier cū de crimine agit in modū denūciationis: vt ext d testi. qm. vl' cū agit in modū exceptiōis: vt ext de testi. tā l'ris.

f ¶ Prohibitūz. vt j. xxxiij. q. v. mulierē. et ext de v. sig. forus

g ¶ Generaliter. excipit.

h ¶ Legibus. ff. d re gu. iur. femine. s. iij. q. vij. s. tria.

i ¶ Ecōtra. intendit.

k ¶ Mulieres. femina de iure nō pōt esse iudex. vt. xxxiij. q. v. mulierem. & iij. q. vij. s. tria. & ff. d reg. iur. femine. nisi ei princeps sciēter deleget cām. vt. ij. q. v. mennam. & xxiij. q. iiij. si quos. & xij. q. ij. cum deuotissimā. vel nisi ex pscripta zsuetudine hoc habeat. vt ext de arbi. dilecti. Itē nec docere pōt. vt xxiij. di. mulier.

l ¶ Iudicū. ibi eñ legit q delbora pphetissa posuit tētoriūz suū in mōte effraim sub arbore palme q dicebat palma delbore & ibi iudicabat populū israel.

m ¶ Indicitur. vt. j. xxxiij. q. v. mulierē.

De crimie. publicoz. j. xxxij. q. i. publico. q sunt publica habes. insti. d pub. iudi. in prin.

o ¶ Antiqui. h vult dicere q in qbus casibus antiqua iura pmittūt q possit fieri accusatio sine inscriptiōe. in illis femina nō tenet inscribere. q autez sunt il'i casus habes. iiij. q. iiij. s. aliqn. & ij. q. viij. in summa. Quidā tñ ex hac. l. dicūt q femina in nullo casu tenet inscribere.

Ex eo. colligit. ar. qd de vno negat. de alijs omnibus zcedit. Itē ar. q possumus argumētari p argumēta a zrijs: vt h. & xxv. di. qualis. & xlv. di. disciplina. & xxiij. q. iiij. quesitū. & lex dicit q fortissimū est ar. a cōtrario sensu. vt. ff. de officio eius cui man. est iurisdi. l. i.

q ¶ Testimoniū. fm. ll. mulier pōt in omni causa testificari siue sit ciuilis siue criminalis. nisi tñ in vltimis voluntatibus. fm canones vero mulier in nullo crimine pōt testificari nisi in exceptis. sz in ciuilibus causis bene pōt testificari. nec obstat. xxxiij. q. v. mulierē. & ext de ver. sig. forus. vbi dicit q mulier nō pōt esse testis. sed illd intelligas d criminalibus causis & vltimis

A libro primo digest. de adulterijs.

Certis de causis ↄcessa est mulieribus publica accusatio. veluti si mortē exequant eoꝝ earumqꝫ i quos ex lege iudicioꝝ publicoꝝ testimoniuꝫ inuite[r] nō dicant. Idē ⁊ in lege cornelia testamētaria[a] senatus statuit. Sed ⁊ de testamēto paterni libertí vł materni mulieribus in publico iudicio dicere pmissum est pupillis[v] ex ↄsilio tutoꝝ patris mortē. Item pupille aui sui mortē exequi cōcessum est lege testamētaria[a]. nā de pris quidē testamento pupillis agere diuus vespasianus permisit. sed ⁊ si nō exhibeant tabule p interdictū[b] possunt expiri. Codice q̄ accusare pñt vel nō. Idez augustus dionisio. ¶ Uxor tua si cōsobrini sui necē vindicandā existimat adeat psidē puincie. In diges. ad legē iul. maies. papinianus. lib. xij. responsoꝝ. ¶ In q̄onibus lese maiestatis etiā mulieres audiunt. Cōiurationē sergij ⁊ catiline iulia mulier detexit ⁊ marcū tulliū ↄsulē in iudiciū eius instruxit. ¶ Quecūq[e] ergo psona ad accusationē publicoꝝ iudicioꝝ vł lese maiestatis admittit eadē accusationeꝫ simonie subire nō ꝓhibet. ¶ Ūñ in p mo li. codi. iperator leo augus. ermasio pfecto ptorio. Lese maiestatis ⁊ publicoꝝ iudicioꝝ ⁊ simonie accusatio equaliter ꝓponat.

Sane[d] q̄squis hāc sanctā ⁊ venerādā antistitis sedē pecunie interuētu subisse. aut si quisvt alteꝝ ordinaret vel eligeret aliq̄d accepisse detegit: adinstar[e] publici criminis et lese maiestatis accusatiōe ꝓposita a gradu sacerdotis retrahat. nec hoc solū deinceps honore priuari sed ppetue quoq; infamie dānari decreuimus. vt quos[f] facinus par coinquinat ⁊ equat vtrosq; sil'is pena comitet. ¶ Cū autē sacris canonibus accusatiōes omnino submoueant quas leges seculi nō asciscūt. e diuerso vident admittende que legibus seculi nō ꝓhibent. verum hoc nō infert. quicūq; eñ clericoꝝ sacris canonibus nuptias cōtrahere ꝓhibent: ꝓhibent etiā legibus[g] iperatoꝝ. nō autē cōsequent omniū copulā leges admittunt quoꝝ cōiunctionē sacri canones fieri nō ꝓhibent. Legibus eñ solicātores ⁊ lectores: canonibus aūt etiā accoliti vxores ducere possunt. Quāuis igit sacris canonibus submoueantur accusationes quas leges seculi nō asciscūt. nec ideo cōsequēter recipiunt quascunq; principū leges admittunt. Sed sicut circa huius operis initiū[h] pmissum est. totiens legibus imperatoꝝ in ecclesiasticis negocijs vtendum est: quotiēs sacris canonibus obuiare nō inueniunt. vnde aut specialiter sacris canonibus mulier ab accusatione lese maiestatis ⁊ simonie ostendat ꝓhibita. aut pmissis rōnibus ad huiuscemodi accusationē admittenda ꝓbat. nec quisq; distinguere querat. ad alioꝝ nō ad sacerdotū accusationē in hoc casu simonie mulieres esse admittēdas. Cū eñ generaliter[i] legibus hoc eis permissum inueniat. nisi quis specialiter aliqua lege hoc ꝓhibitū ostenderit eius distinctio locū nō habebit. Uerū cum cōtra generales regulas quedā crimina specialiter excepta sunt in q̄bus mulieri accusare permittit. inter que fornicatio nō numerat. patet q; hmōi accusatio dupliciter infirmat. ⁊ q: fornicationis crimen intēdit. ⁊ q: dū de se cōfitet super alienū crimē ei credi nō oportet. ¶ Unde iulius papa scribit dicēs. Rei ꝓfessio aduersus quēlibet admitti nō debet.

Nemini pter q̄ de crimine lese maiestatis[l] d se ↄfesso sup alienū crimē credi[k] oꝫ. qm̄ ei' atq; ois rei ꝓfessio piculosa est ⁊ admitti aduers' quēlibꝫ nō oꝫ. ¶ Quia ergo ista d se ↄfitet sup alienū crimē ei credi nō oꝫ. sꝫ ↄ eā sua cōfessio interptanda est.

volūtatibus. q̄dā tñ dicūt q; mulier sm canones nō pōt testificari nisi in casibus a iure expssis.

Certis. inuite. quedā eñ psone sunt ↄtra quas nō cogit aliquis testificari: vt. iiij. q. iij. itez lege iulia. s ¶ Testamētaria. vt mulier possit accusare testamētū falsuꝫ si testm̄ ad se vel suos ptineat. t ¶ Paterni. q: filij patronoꝝ ⁊ etiā hi qui ex trāsuerso veniunt vsq; ad. v. gradum vocant ad successionē liberti vt insti. de succes. liber. §. si aūt sine liberis. v ¶ Pupillis. regulare est q; minor annis sine tutore vł curatore nec agere pōt nec ↄueniri. vt. C. de suc. pstā. l. clar. alioquin sententia lata cōtra ipsum nulla est. si tñ fuerit lata p ipso tenet. vt. C. d peu. nō eo minus. q̄ñq; tñ agit vel ↄuenit sine tutore vel curatore: vt in casibus hic positis. Itē si impetrauit veniā etatis: vt. C. de his qui ve. eta. impe. l. iij. Itē si agat de libero hoie exhibendo. vbi etiā pupillus admittit. vt. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. penul. Itez si agat de recuperāda possessiōe vbi etiaꝫ impubes sine tutore audit: vt. C. qui legitimā personā habēt l. vlti. Itē minor potest agere de thoro suo violato. vt. ff. de adult. si maritus. §. lex iulia. licet aūt minor. p se nō possit agere. p alijs tñ pōt si habet mandatuꝫ. vt. ff. de mino. cū mādato. ff. de ꝓcur. filiusfamilias. in fi. vtꝫ autē in causis spūalibus vt in mrimonio vel pro ecclesia possit minor litigare p se. dicūt oēs q; sic. q: in his censet maior. sed certe cum ibi maius periculū vertit. magis esset ibi cōsulendū minorib' vt. ff. ad carbo. l. i. §. iij. nā circa maiora maius periculū ↄtit. vt. xlij. di. quiescamus. Itē video q; in matrimonio locū habet in integꝝ restitutio. vt extra de in inte. resti. ex lrīs. similiter in alijs causis spūalibus scꝫ in religione assumēda. xx. q. i. illō in ordine sacro. lxxvij. di. c. i. ⁊. ij. Itē cū filius agit cōtra patrē sm canōes ij. q. vij. filius. in matrimonio certū est q; minor per se admittit ad agendū. vt extra de resti. spo. ex pte. sed de hoc posset dubitari vtꝫ ibi locū habeat restitutio. sed de h̄ dixi sup illa decre. ex pte. ŝ. de resti. spoli.
a ¶ Testamētaria. id est. l. cor. de falsis. b ¶ Per interdictū. scꝫ p interdictū de tabul' exhi. quo expit ois ille cuius interest. vt. ff. de tabu. exhi. l. ocū.
In questionibus. quecunq;. hoc nō facit ad ꝓpositum sed hoc ponit vt inducat sequens. c.
Sane. hec lex est ps illius. C. d epis. ⁊ cler. si quenq;. e ¶ Ad instar. nō tñ est ibi oīmoda similitudo inter crimē simoniacū ⁊ crimē lese maiestatis. q: p crimine simonie imponit pena depositionis. sed p crimine lese

maiestatis pena mortis: vt. vi. q. i. §. verū. sed quo ad accusationē et testimoniū ꝑificari vident: vt quicūq; admittat accusator vel testis in vno ⁊ in reliquo. vt extra de si. licet heli. in fi. extra de simo. tanta. lxxix. di. si q̄s papa. Itē simonia est maius crimē q̄ heresis. vt. i. q. i. eos. imo est maius crimen q̄ aliqō crimen: vt. i. q. vlti. ptꝫ. sed in heresi quilibet admittit: ergo multo fortius in simonia. ar. tñ ↄtꝫ um: ex͂ ō testi. veniēs. i. vbi dicit q; in simonia socij criminis nō admittunt: sed in crimine lese maiestatis audiunt. vt. vi. q. i. §. si quis cū. ⁊. §. porro. sꝫ dic q̄ nō admittunt socij criminis cū accusat' est bo ne fame. al's q̄libet audit. vel dic vt dixi. ij. q. i. in prīs. in fi. vel dic q; admittit q̄liber ad accusandum in his criminibus sed nō ad testificandum. q: tota vis ↄsistit in testioio: sed nō in accusatione. f ¶ Quos. nō itellige q; eā dē penā pati atur ↄuictus de simonia quā ↄuictus de lesa maiestate. sed hoc vlt dicere qō eandē penaꝫ patitur dans quā accipiēs pecuniā. vel dic eadeꝫ pena. i. cōsimilē nā pena depositiōis similis est deportationi siue decapitationi. vt. v. q. vi. delator.
g ¶ Etiā leg. h'. ŝ. dixi. x. di. lege iperatoꝝ. h ¶ Initiū. ŝ. di. x. c. i. i ¶ Generaliter. sic g̃ ↄrgumētat cū nunq; inueniat ꝓhibitū. g̃ nō oꝫ ꝓhiberi: vt. xxvij. q. ij. lex diuine. si. xxxi. q. i. qō si dormierit. ŝ. lv. di.
Nemini. credi. ꝓiudicat tñ alteri ex tali cōfessiōe in tm̄ qō ei indicat purgatio. vt ex͂ de adul. significasti. qō verꝫ est si laboret infamia. al's nō. vt ex͂ de pur. ca. nos inter alios. ⁊ ex͂ de ↄfes. cū monasteriū. l ¶ Maiestatis. ⁊ pter q̄ de crimine simonie. vt lxxix. di. si q̄s papa. ⁊. ŝ. e. sane. lꝫ sit ar. ↄ. ex͂ de testi. veniēs. i. Quidā tñ dicūt q; in crimine simonie nō audit socius erga sociū. ⁊ ad illud decretū. lxxix. di. si q̄s papa. Rñ. q; ibi socius admittebat ↄ sociū. hoc ideo fuit. q: nō fuit ibi tantū crimē simonie: sed etiā crimē lese maiestatis. Item audit cōfessio vnius latronis ↄ alios: vt. C. de ser. puinciaꝝ. Itē falsarius ↄ sociū audit: vt. C. de fal. mo. l. i. nunq;

tamen valet cõfessio talium ad cõuincendum sociuz nisi assit aliqua ꝑsumptio: vt. ff. de custo. re. diuus. Jo.

Quod vero. diebus feriatis. cause nõ sunt tractande: vt. j. c. i. et vlti. nisi tantũ de pace. vt. xxij. q. v. decreuit. agit tñ in quibusdã casibus. s. cũ actio est tpe peritura. Jtẽ cũ agit de tutoribus dandis ⁊ ꝺ amouẽdis officia tis ⁊ ꝺ alimẽ

Q. iiij

Quod võ(m) die dñico nec epõ nec ꝑsbytero cãm aliquã ventilare liceat in terraconẽsi cõcilio ꝓhibet in quo sic statutũ est. Ministri ecclesie die dñico vẽtilare cãs nõ debẽt.

Nullus epõꝛuz aut ꝑsbyterorũ vel clericoꝝ die dñico ꝓpositũ cuiuscũqꝫ cause negociũ audeat vẽtilare. nisi hoc tantũ vt deo statuta solẽnia pagant. ceteris võ diebus cõuenientibus ꝑsonis illa q̃ iusta sunt habeãt licentiã iudicãdi excepto criminali(u). ❡ Jtẽ ex ꝯcilio apud ephesum habito ꝑsente rege henrico. Solẽnibus diebus ⁊ legitimoꝝ ieiunioꝝ sclaria placita nõ agant

Placita secularia dñicis dieb⁹ vel aliis ꝑcipuis festis seu etiã in his diebus in quibus legitima ieiunia celebrant ꝯm canonicã cõstitutionẽ minime fieri decernimus. Jnsuper etiã sancta sinodus decreuit vt nulla iudiciaria potestas licentiã habeat sua auctoritate xp̃ianos ad placitũ bãnire in supradictis diebus. id est septem diebus ante natale dñi vsqꝫ i octauas epiphanie. ⁊ a q̃nquagesima⁰ vsqꝫ ad octauas pasce. ⁊ septẽ diebus ante natiuitatem sancti iohãnis baptiste. q̃tenus ad eũdi ecclesiã(p) orationibusqꝫ vacãdi liberius habeat facultas. ❡ Jtẽ adrianus papa. De eodẽ.

Nullus episcopus ⁊ infra positus die dominico causas iudicare presumat.

Purgationẽ vero neganti esse ꝑstandã stephanus scribit leoni epõ thyanensi. Dyaconus si de crimine cõuinci nõ poterit apud episcopum secreto seipsum purificet.

De crimi(q)e sibi illato dyaconus tuus verissime fatebat se esse immunẽ. verũtamẽ si suspicio habet ⁊ accusatores(r)

tis ⁊ de atrocib⁹ iniuriis et de liberalibus causis: vt. ff. ꝺ fer. l. i. ij. ⁊. iij. Jtẽ ꝫ insignes latrones agit: vt. C. ꝺ fer. ꝓuinciaꝝ. Jtẽ si ptes spõta nec litigare velint feriatis dieb⁹ possũt als nõ tenet snia: vt. ff. e. l. i. libell⁹ aũt põt porrigi die feriato vt ff. ꝺ adul. miles. §. sexagita. Jo. qõ tñ dixit ꝙ ptes mutuo ꝯsensu põt litigare diebus feriatis. ꝭ tñ intelligendũ est de feriis messiũ vel vindemiaꝝ. als ꝯsensus eaꝝ nõ sufficeret vt litigẽt aliquo solẽnissimo die: vt ex

Q. v.

e. c. vl. ꝭ. Jtẽ satis videt ꝙ cause m̃rimoniales possũt tractari diebus feriatis cũ ibi sit piculum adulterij vel incestus. silr vbi agit de electiõe epi vel p̃lati ꝓpter piculũ more q: nõ dꝫ ecclesia vacare vltra tres mẽses: vt. l. di. postq̃. ⁊ q: in his casib⁹ multa sunt spãlia. vt extra vt lite nõ ꝯtes. qñ frequẽter. Jo.

N ❡ Nullus. criminali. s. cum agit de effusiõe sanguinis tũc clerici nõ possunt esse iudices. vt. xxiij. q. viij. his a quibus. delegari tñ põt clico criminalis cã: vt pnceps iuret ꝺ ipunitate rei. vt. xxiij. q. vij. sepe

P ❡ Placita. ⁊ a q̃nq̃gesima. alibi dꝫ a septuagesima. vt. xxij. q. v. decreuit. hoc tñ hodie nõ seruat romana curia. Jo.

p ❡ Ecclesiã. ratio scda est ob reuerẽtiã dieꝝ. tertia fauore ptiũ vt sic ptes a litibus respirẽt: vt. C. de fer. dies. quarta rõ est q: talibus diebus nõ ꝑstat iuramẽtũ nisi ꝓ pace: vt. xxij. q. v. decreuit. ⁊ sic nõ posset ꝑstari sacramẽtũ calũnie. sed pone ꝙ papa ꝯmisit alicui qõ infra triginta dies terminaret cãm aliquã ⁊ illi dies incidãt in dies q̃dragesimales. videt ꝙ cũ res tpe sint pimre ꝙ iudex inuitis ptibus ꝓcedere possit. qõ quidã ꝯcedũt. sed nõ est veꝝ hoc. q: licet lr̃e pereant. lis tñ salua manet corã alio. sed pone qõ iudex citet aliquẽ die feriato. nũquid tenet citatus venire ⁊ allegare priuilegiũ suũ. videt ꝙ sic q: ⁊ si post appellationẽ citat aliquẽ tenet venire ⁊ allegare priuilegiũ suũ: vt ex de ap. si duobus. ⁊. c. cũ pari. Jtẽ ⁊ si nõ teneat r̃ndere quis die illa: tñ põt ad hoc citari vt libellus ei ꝑdet. vt. ff. de adul. miles. §. sexaginta. Jtẽ q̃d si sub hac forma fiat citatio. mãdo tibi vt hinc vsqꝫ diẽ dominicã ꝭ cõpareas: vt ex ꝺ do. ⁊ ꝯtu. cũ dilecti. R̃n. si citat vt cõpareat die feriato ꝭñ tenet citatio. Si aũt citat vt r̃ndeat nõ tenet: q: talis citatio nulla est: vt. ff. ꝺ fer. l. i. ⁊ vbi citatio nulla est ⁊ ꝭ liquet ꝙ est nulla: nõ tenet venire citatus ad allegãdũ priuilegiũ suũ. sed vbi dubiũ est an teneat tenet venire: vt dixi. iij. q. ij. si episcopus. Jo.

idonei repꝑiunt ⁊ testes tales q̃les sacri canões sanciũt accito tecũ certo epõꝝ numero veniãt accusatores. vocet ⁊ ipse aldericus dyacon⁹. ⁊ si negauerit vẽtilet cã canonice. ⁊ si vel spõte ꝯfessus vel legitimis testib⁹ fuerit approbat⁹ canonica feriat snia. qõ si nec spõte ꝯfitet nec accusatores ⁊ testes legitimi repti fuerint: ⁊ mala fama crebrescit: nõ in publico(s) examie: sꝫ corã te ⁊ aliq̃tis reuerẽdissimis ꝑsbris ⁊ dyaconib⁹ tue eccl'e secreto iuramẽto se purificet. ⁊ deinceps boni testimonij eũ annũcia ⁊ cõpesce ⁊ ꝯmone eccl'ie tue filios. ne sacerdotẽ(t) dei vlterius infamare ꝑsumãt. timẽtes ꝙ cham(v) maledict⁹ est q̃ p̃ris pudẽda derisit. ❡ Jtẽ nicolaus salomoni ꝯstantiensi epõ. Nõ est spoliandus ꝑsbyter vel dyaconus nisi sponte ꝯfessus vel legitime cõuictus fuerit.

Presbyter aut dyaconus(x) quẽ asseris crimina nolle publice ꝯfiteri. sed velle cũ sacro defendere se. ⁊ si tñ notũ sit epõ scelus ipsi⁹ esse ꝑpetratũ nõ põt ꝓ aliquã pniam(y) sacerdotali vel dyaconali officio potiri. Sed mirandũ(z) est si ipse cõfessus nõ fuerit quõ notũ possit esse epõ scelus ab ipso ꝑpetratũ. nisi accusatore forte idoneo ꝓ testes idõeos approbãte. vnde si examinãte epõ cãꝫ ꝑsbri vel dyaconi nisi fuerit ꝓ testiũ approbationẽ ꝑsbr vl' diaconus forte cõuictus: nõ est scelus epõ legitime manifestũ. nisi sua spõte ipsuꝫ ꝯfiteat. qõ nisi fecerit interim nõ videmus suo debere ꝑsbyteꝝ vel dyaconũ officio priuari Sola ergo spõtanea cõfessio ⁊ canonicus nũerus vel q̃litas testiũ decernẽtibus epis. ⁊ accusatore qõ obiecerat cõprobãte clericũ ꝑuat ꝓpo gdu.

Q. vi.

Quod vero cõfessio cruciatibus

Purgationeꝫ. hic querit an negãti sit indicẽda purgatio. ⁊ dicendũ ꝙ nõ nisi laboret ifamia: vt. vi. q. v. ꝙ aũt. hec qõ dicta est. ꝫ. ij. q. v. per totũ. Jo.

D ❡ De crimine. j. ea. q. vij. felix.

r ❡ Accusatores. id est accusator.

s ❡ Nõ publico. ij. q. v. ꝑsbiter. xxiij. di. illud. ꝫ. sꝫ ibi loquit cũ publice est qs infamatus ꝭ cũ clãculo est infamatus.

t ❡ Ne sacerdoteꝫ. ꝭ sacerdotẽ vocat dyaconũ. sic ex ꝺ coha. cleri. si quispiã.

v ❡ Cham. ij. q. vij. sentẽtia. Johãnes.

P ❡ Presbyter aut diaconus. sacramẽto. ꝭ ꝯsueuit queri si epõs scit clericũ infamatũ esse reũ an debeat eius purgationẽ audire vel etiã cõpellere eũ ad purgationẽ. ⁊ videt ꝙ sic. q: generaliter tradit in canone qõ cleric⁹ ifamatus debeat se purgare. ij. q. v. ꝑ totũ. Jtẽ q: sacerdos tenet ꝯcedere eucharistiã ei quẽ scit i moꝛtali ꝯstitutũ. vt. j. de cõ. di. ij. nõ ꝓhibeat. Jtẽ cũ epõs iure suo vtat. si q̃d mali inde accidit. nõ est ei iputandũ. vt. xxiij. q. v. de occidẽdis. Jtẽ nõ põt dicere qõ cũ epõs cogat ad piuriũ: sed poti⁹ cogit canon ipsum iurare vt. xxxiij. q. ij. quos deus. sed ꝯtra ille q̃ recipit alterius iuramentũ ⁊ scit eũ falsum iuraturũ vincit homicidã. vt. xxij. q. v. ille. Jtẽ qui ꝑmittit aliũ falsum iurare cũ possit ꝓhibere peccat. vt. xxij. q. v. ꝭ videt. ꝭ. dicit qõ epõs secreto ei dꝫ ꝯsulere vt poti⁹ cõfiteat crimẽ publice q̃ vt fiat piurus. sed si ad ꝭ eũ nõ põt inducere dicet populo absit vt quicq̃ sinistri de ꝭ clerico suspicemur: vt. xi. q. iij. absit. alij dicũt ꝙ delegabit purgationẽ. tertij dicũt ꝙ nõ peccat audiẽdo expurgatõeꝫ q: auctoritate canonis facit. xxiij. q. iiij. qui peccat.

y ❡ Penitẽtiã. q: penitẽtia nõ restituit aliquẽ dignitati: sed tñ gr̃e. vt. j. de pe. di. vi. qui vult nisi qñ est crimen occultũ. vt. l. di. dño sancto. ⁊. c. q: tua. sed ꝑ in integꝝ restitutionẽ vel dispensationẽ.

z ❡ Sed mirandũ est. ar. ꝙ nõ est ꝯm cõscientiã iudicandũ. vt. iij. q. vij. iudicet. ⁊ per hoc decretũ intelligo illud. xxxij. dis. nullus. de cõscientia iuris nõ facti. licet alias verbũ sciendi large sumatur. vt. xxij. q. v. hoc videtur.

Quod vero. ab aduersario nunq̃ est extorquẽda cõfessio cruciatibus. vt. j. e. c. i. ⁊. ij. sed a iudice licite extorquet cõfessio tormentis ⁊ q̃onibus. nã a iudice quiqꝫ torquet testis. quiqꝫ reus. quiqꝫ accusator. testis

torquet' tã in ciuili ꝙ̃ in criminali. vt si est seruus vel vilis ꝑsona. vel etiã si sit liber ⁊ sit criminosus vel infamis vel obscurus vel ignotus. tales eñ nõ recipiunt' ad testimoniũ sine q̃ōnibus licet sint clerici. vt. iiij. q. iij. si res. ⁊ v. q. v. illi qui. ⁊ q. vi. p̃sbyteri. vt. ij. q. i. in p̃mis. ⁊ in aut'. de testi. §. nos igit'. et. §. licet. ⁊ C. de fals'. si q̃s decurio. torquet' etiã libera ꝑsona licet nõ sit vilis. dũ tñ vacillet in testimonio. vt. ff. de q̃sti. ex libero. ex' de penis. sup his. Itez reus q̃ñq₃ torquet' licet raro scʒ cũ est suspectus ⁊ nõ põt al's res ꝓbari. maxime si est vilis ꝑsona ⁊ h' in ciuili causa: vt. xiiij. q. vi. si res aliena. similiter in criminali torquet': vt. xxiij. q. v. c. i. actor vero in ciuili causa nunq̃ torquet'. Sʒ accusator in criminali cã q̃ñq₃ torquet': vt in crimine lese maiestatis cũ crimen aliter nõ põt ꝓbari: vt. C. ad. l. iul. ma. si q̃s. ibi eñ q̃licũq₃ dignitate sit ꝑditus nullo priuilegio se põt tueri siue sit accusator vl' reus vel testis. vt. vi. q. i. §. porro. ⁊ l. dist. nullus omnino. Jo.

Si a sacerdotibus v'l actorib' ꝑ metũ. dũmodo talis sit metus q̃ cadit in ꝯstantẽ viꝝ. vt ex' q̃ð metus cã. ad audientiã. si q̃ris q̃lis metus debeat cadere in cõstantẽ viꝝ. dico ꝙ talis q̃ cõtinet metũ mortis vel cruciatũ corꝑis: vt ex'. e. ti. cũ dilectus. coactio aũt verboꝝ nõ sufficit etiã si rex sit qui minet': vt ex' qui cle. vel vo. insinuãte. C. d' trãsac. interpositas. ibi melius d'. licet sit ar. ꝯ. xxxi. q. ij. lotharius. ⁊ ĩ. di. vij. fuerũt. ff. de acqui. here. l. vi. §. vl. vbi d' ꝙ nõ sit heres qui ꝓpter metũ verboꝝ adijt hereditatẽ. Et nota ꝙ canon sibi hec tria equipat vim metũ ⁊ fraudẽ. vt. iij. q. i. reintegrãda. metus tñ ꝓ violẽtia a lege accipit' ⁊ hec excusat. vt. ff. qua. re. ac. nõ da. l. i. §. onerãde.

b ¶ Preiudiciũ. bene fit p̃iudiciũ ei q̃tũ ad hoc ꝙ ille cui ꝑ metũ tradit' res fit dñs rei. sed q̃tũ ad hoc nõ fit ei p̃iudiciũ q: dat' ei actio q̃ð metus cã ad repetẽdũ si tradidit vl' exceptio si nõ tradidit. vt. ff. e. metũ. §. sed q̃ð p̃tor. ⁊ §. sed ex h' edicto. si tñ primo coactus ꝓmisit ⁊ postea spõtanee tradidit nõ excusat coactio. vt. C. q̃ð me. cã. l. ij. ⁊ ex' qui cle. vl' vo. insinuãte. ibi patiẽtia tp̃is ⁊c. ⁊ est simile extra de eo qui duxit in ma. significauit.

c ¶ Lr̃as. in q̃bus fatent' aliqua se debere.

d ¶ Requisitione. i. cõfiteant' ꝙ absoluerũt aliquos a debito in quo illi tenebant'.

e ¶ Erroris. i. qui cõfitet' se tenere aliquã heresim. sed nõne ille peccat mortaliter qui cõfitet' hoc. R̃ñ. sic. nec excusat eũ aliqua coactio. q: talis nõ est absoluta. ⁊ coactio cõditionalis neminẽ excusat. vt. l. di. p̃sbyteros. de cõ. di. iiij. cos. potius eñ deb₃ q̃s pati mortẽ ꝙ̃ malo ꝯsentire. vt. xxxij. q. v. ita ne. ⁊ occisores corꝑis nõ sunt ꝯtra iusticiã timẽdi. vt. xi. q. iij. nõ solũ. ⁊ c. nolite. xxxi. q. ij. lotharius. sed h' nõ excusant' tales a toto sed tanto. metus eñ vel coactio cõditionalis nõ excusat peccatũ. sed attenuat. vt ex' q̃ð me. cã. c. sacris. ⁊ nota h' ꝙ cõtra ea que publice facta sunt admittit' ꝓbatio in ꝯtrariũ. sic. xxxi. q. ij. lotharius. ex' q̃ð me. cã. plaũ. q̃ð est cõtra regulã generalẽ. viij. q. i. licet.

f ¶ Que fiant. potius respiciẽda est causa facti ꝙ̃ ipsum factum. vt. xxiij. q. viij. occidit. de pe. di. i. aut facta.

Auctoritatẽ. absoluimus. hic ꝯsueuit dubitari circa duo. scʒ an iuramẽtũ ꝑ vim extortũ obliget. Itẽ an papa possit dispẽsare in illicito iuramẽto ⁊ ꝙ nõ obligat tale iuramentũ videt' h' q: d' hic ꝙ nõ d₃ esse vinculũ ini-

extorquẽda nõ sit. Alexander papa testat' scribẽs oĩbus orthodoxis. **Ministroꝝ ꝯfessio nõ sit extorta sʒ spõtanea**

Si a sacerdotibus vel actorib' ecclesie q̃daꝝ scripture quoquo mõ ꝑ metũ[a] aut fraudẽ aut per vim extorte fuerint vel vt se liberare possint quocũq₃ ab eis ꝯscripte aut roborate fuerint ingenio ad nullũ eis p̃iudiciũ[b] vel nocumentũ valere cẽsemus. neq₃ vllã eos infamiã vel calũniã aut a suis seq̃strationẽ bonis vnq̃ d'o auctore ⁊ sanctis apostolis eorũq₃ successoribus sustinere ꝑmittimus. ꝯfessio eñ in talibus nõ cõpulsa sed spontanea fieri debet. oĩs eñ cõfessio q̃ fit ex necessitate: fides nõ est. ꝯfessio ergo in talibus nõ debet extorqueri: sed sponte ꝓfiteri. Pessimum eñ est de suspitiõe aut de extorta ꝯfessiõe quenq̃ iudicare. cũ magis sit inspector cordis dñs: ꝙ̃ operis. Nõ põt aũt humano cõdemnari examine quẽ dñs suo reseruat iudicio si oĩa nanq₃ in hoc seculo vindicata essent: locũ diuina iudicia nõ haberẽt. Itẽ est etiã hoc perlatũ ad sanctã sedẽ q̃ð pudeo dicere. ⁊ nõ tñ sacerdotali sʒ etiã omni xp̃iano nomini est inimicũ. id est ꝙ nõnulli ep̃os vel sacerdotes aut metu cõpellũt: aut vi extorquẽt: aut fraude decipiũt aliq̃s ꝯfessionis sue in alterã parte ꝙ̃ debeãt lr̃as[c] scribere. aut ꝓ suaꝝ nõ req̃sitiõe[d] causaꝝ aut q̃ð deterius est alieni erroris[e] secte scripturas facere ⁊ ꝓprijs manibus roborare ⁊ corã populis recitare atq₃ cõfiteri. alios dicũt carceribus et ergastulis retrudi. vt saltẽ his territi insidijs dñi sacerdotes suis faueãt voluptatibus. Itẽ. cõfessio v'o in talibus nõ cõpulsa sed spontanea fieri d₃ ipso testãte qui ait. ex corde ꝓcedũt homicidia: adulteria ⁊ cetera q̃ sunt ad hec ꝑtinentia nec tñ attẽdenda sunt q̃ fiant[f]. q̃tũ quo animo fiãt. amplius eñ respicit deus ad cogitatiões ⁊ spontaneas volũtates: ꝙ̃ ad actus qui ꝑ simplicitatẽ aut necessitatẽ fiũt. ¶ Itẽ nicolaus p̃p̃ ep̃is gallie. **Auctoritas ap̃l'ica penitus illicita in irritũ deducit iuramẽta.**

Auctoritatẽ venerabiliũ p̃decessorum nostroꝝ secuti ⁊ noĩatim beatissimi pape ⁊ martiris alexãdri a beato petro q̃nti ab oĩbus iuramẽtis ⁊ cuiuscũq₃ modi obligatiõibus q̃bus illi se coacti violẽtia impioꝝ obligauerãt absoluimus[g]. ⁊ ne illa seruent' vetuim' tã p̃fatũ archiep̃m treuerensem ꝙ̃ eius ꝑpositũ: ⁊ oẽs qui tunc tp̃is capti se illis quoquo mõ obligauerunt: neq₃ eñ vllã eos ꝓ inde infamiã vel calumniã aut a suis bonis seq̃strationẽ vnq̃ auctore deo ⁊ sanctis apostolis ⁊ nostris p̃decessoribus sustinere ꝑmittimus. sicut per ꝓphetã dñs dicit. dissolue colligatiões impietatis ⁊c. quinetiã p̃fato fratri nostro filijsq₃ treuerẽsis ecclesie

quitatis. vt. xxij. q. iiij. inter. ⁊ extra de iureiur. ve. ⁊ c. q̃to. extra de resti. spol'. solicite. ⁊ ex' q̃ð me. cã. plaũ. Item q: incõueniẽs esset ꝙ malefactor ex improbitate sua cõsequat' actionẽ. vt. ff. de furt. itaq₃ fullo. p̃terea si malefactor petit rem põt se reus tueri exceptione q̃ð metus cã. cũ illa exceptio ꝑ iuramẽtũ nõ sit sublata. p̃terea nõ obstãte tñ iuramẽto põt petere rẽ si eã tradidit cũ illð nõ iurauerit. vt ex' de iureiur. debitores. et ex' q̃ð me. cã. ad audiẽtiã. g' cum posset petere rẽ. multo fortius põt se tueri exceptiõe. q: cui damus actionẽ multo fortius exceptionẽ. vt. ff. d' suꝑficieb'. l. i. ex' de iureiur. c. quẽadmoduꝫ. ⁊ econtra ꝓbat' ꝙ obliget. ꝙ licʒ fuit coactus tñ voluit. q: coacta volũtas est voluntas vt. ĩ. c. q. i. merito. Itez q: nõ vergit in interitũ salutis eterne: ergo est obseruandũ: vt ex' de iureiur. si v'o. nec ꝓdest ꝙ cõpulsus fuit. xxij. q. v. qui ꝯpulsus et. c. si quis coactus. Sol. quidã dicũt ꝙ si talis fuit metus qui cadit in cõstantẽ viꝝ ꝙ iuramentũ ob talẽ metũ factũ nõ obligat. ⁊ fm eos exponit' hic hoc verbũ absoluimus. i. absolutos ostendimus. Alij dicũt ꝙ qualiscũq₃ sit metus tenet' seruare iuramentũ factuꝫ de rebus ꝓprijs. sʒ nullũ iuramentũ astringit ipsum ꝓ rebus ecclesie nõ repetendis. q: illud est illicitũ. ⁊ hoc magis ꝓbabile videt' ex quo licitũ est ꝙ iurat ⁊ põt adimplere. vt. xxij. q. iiij. si aliquid. Qui priorẽ opinionẽ sustinẽt distinguũt inter ꝓmissoria iuramẽta ⁊ assertoria. in ꝓmissorijs iuramentis excusat metus. in assertorijs nõ. q: potius debet quis oĩa mala pati ꝙ̃ falsum asserere. vt. xxxij. q. v. ita ne. dicas ergo ꝙ omne iuramentũ obligat. Si obijcis mihi ꝙ iste habet exceptionẽ q̃ð metus causa. hoc bene cõcedo. nõ tñ põt vti ea rõne iuramenti. si tñ fuerit vsus ea bene dico ꝙ repellit agentẽ ⁊ obtinebit in iudicio nõ obstante iuramẽto peccat tñ vtẽdo ea. Si quis ergo iurauit rem suã per metũ alij dare petat a iudice vt cogat illũ non recipere. vel ꝙ absoluat ipsum a iuramẽto. vt extra de iureiur. ex administrationis. sed si ad hoc induci nõ põt soluat ⁊ postea repetat. si autẽ iurauit se nõ repetere tũc denunciet ecclesie factũ illius. si aũt iurauit ꝙ nõ denunciet illud iuramẽtũ nõ est seruandũ. vt extra. c. quẽadmodũ. in fi. q: ex p̃cepto ad hoc tenet'. vt. ij. q. i. si peccauerit. Jo. Tu breuiter dicas ꝙ iuramentũ sup re illicita ipso iure nõ obligat. siue quis faciat sponte siue coactus. vt si iuraui interficere hoĩem innocentẽ ⁊ hoc ꝓbat'. xxij. q. iiij. in malis. ⁊ c. seq. ⁊ c. ꝙ dauid. Iuramentũ autẽ sup re licita metu extortũ ipso iure obligat sed dat' exceptio vel actio q̃ð metus causa ad rescindendũ. vt. ff. q̃ð me. cã. per totũ. ⁊ C. e. ti. l. i. ⁊ ij. nisi in casu. vt. ff. e. si mulier. §. si dos. Itẽ in matrimonio extra de spõ. cũ locũ. ⁊ in voto. extra q̃ð me. cã. perlatũ. h. Utꝝ autẽ papa possit dispensare in iuramento querit' hoc. c. videt'

dicere q sic. & pdicte decre. vt extra de vo. & vo. redep. magne. imo in omni iuramento est excepta auctoritas maioris: vt extra de iureiur. venientes. extra de rescrip. constitutus. Item imperator dispensat in eo. ff. ad munici. imperatores. Item videtur q non. quia iuramentum est de iure naturali. vt. xxij. q. iiij. si ad peccatum. sed in talibus papa non pot dispensare. vt. xxv. q. i. sunt quidam.

illiusque defensoribus hec in mandatis damus. vt spirituali simul & materiali[b] gladio malignos illos eorumque fautores tam diu insequantur: quousque cum integritate possessiones vel quecunque res ecclesiastice hoc facto vel quocunque pacto distracte seu direpte fuerint innocent. ¶ A fidelitatis etiam iuramento romanus pontifex nonnullos absoluit. cum aliquos a sua dignitate deponit. ¶ Unde gelasius papa anastasio imperatori. Pontificalis auctoritas a iuramento fidelitatis nonnullos absoluit.

Alius[i] item romanus pontifex zacharias scilicet reges francorum non tam pro suis iniquitatibus quam pro eo quod tante potestati erat inutilis[k] a regno deposuit[l]. & pipinum karoli magni imperatoris patrem in eius locum substituit. omnesque francigenas a iuramento[m] fidelitatis absoluit. quod etiam ex auctoritate frequenti agit sancta ecclesia cum milites absoluit a vinculo iuramenti quod factum est his episcopis qui apostolica auctoritate a pontificali gradu deponuntur. ¶ Item gregorius septimus romane sinodo presidens dixit. Excommunicatis vinculo fidelitatis non tenemur obnoxii.

Nos sanctorum predecessorum nostrorum statuta tenentes. eos qui excommunicatis fidelitate[n] aut sacramento constricti sunt[o] apostolica auctoritate a iuramento absoluimus: & ne sibi fidelitatem obseruent: omnibus modis prohibemus. quousque ipsi ad satisfactionem veniant. ¶ Item vrbanus sanctus episcopo vapicensi. Antequam reconcilientur nullus fidelitatem excommunicatis seruare cogitur.

Iuratos milites hugoni comiti. ne ipsi quamdiu excommunicatus est seruiant prohibeto. qui si sacramenta pretenderint: moneantur oportere deo magis seruire quam hominibus. fidelitatem enim quam christiano principi iurarunt. deo eiusque sanctis aduersanti & eorum precepta calcanti: nulla cohibeantur auctoritate persoluere.

Absque[a] sinodali vero audientia sacerdotem damnari in hispalensi concilio cui ysidorus interfuit sic prohibetur. Sine concilii examinatione presbyter vel dyaconus non deiiciatur.

re. vt. xxv. q. i. sunt quidam. Item ar. ad hoc extra de sta. mo. cum ad monasterium. M. dicit quod in nullo iuramento licito papa pot dispensare nisi quod ad hoc solum quod non habeatur infamis qui transgreditur illud. et hic non absoluit sed absolutos ostendit. quia iurauerunt de rebus ecclesie non repetendis. vt di. Tu dicas quod in voluntariis iuramentis non dispensat. sed coactis bene. sed tamen absoluit aliquem tenet absolutio. dico enim quod contra ius naturale pot dispensare dummodo non contra euangelium vel contra articulos fidei. tamen contra apostolum dispensat. xxxiiij. di. lector. lxxxij. di. presbyter. Johannes.

b ¶ Et materiali. ar. quod iudex ecclesiasticus bene pot indicere bellum & in bello insequi hostes. vt. xxiij. q. viij. igitur. & c. hortatu. & c.

Q. vij.

vt pridem. lxiij. di. adrianus. Item est ar. quod iudex ecclesiasticus pot precipere iudici seculari vt puniat maleficos: vt. xxiij. q. iiij. si quos. & q. v. relegentes. & q. viij. vt pridem. ar. contra. xxiij. q. vi. his a quibus.

Alius. Item quia de alio papa processerat sermo qui idem fecerat.

k ¶ Inutilis. non intelligas inutilis. i. insufficiens. tunc enim debuisset ei dari coadiutor. vt. vij. q. i. quis. & c. petisti. sed dissolutus erat cum mulieribus & effeminatus. l ¶ Deposuit. quod papa deposuit imperatorem. vt. xcvi. di. duo. & c. si imperator. nam transferre pot imperium. vt extra de elec. venerabilem. ar. contra. xciij. di. legimus. in fi. & xcvi. di. cum ad verum. solum dicitur deposuisse. quia deponentibus consentit. Jo.

m ¶ Juramento. supple ratione dignitatis prestito non ratione persone.

Nos sanctorum. fidelitate. xi. q. iij. quoniam multos. contra. sed ibi solutum est. Item contra. ar. xi. q. iij. iulianus. sed ibi est solutum. o ¶ Constricti sunt. sed quid dices si iuraui me soluturum alicui pecuniam. vel sub pena promisi. & ille postea excommunicetur. numquid teneor ei soluere. videtur quod non. quia qualitercunque possumus debemus vexare malos vt cessent a malo. vt. xi. iij. q. vi. iam vero. & xlviij. di. esurienti &c. vt. v. q. v. non omnis. & excommunicatis in nullo casu communicabimus. nisi in his que spectant ad correctionem ipsorum. vt. xi. q. iij. cum excommunicato. Item quia intelligor iurasse sub hac conditione si res in eodem statu permanet. vt. xxij. q. ij. ne quis. in fi. & ff. de sol. cum quis. Item vbi nulla est petitio nulla est mora. vt. ff. de re. ob. si pupillus. Item quia male meriti publica egestate laborare debent: vt. ff. depositi bona fides. de hoc autem non est dubium quin debitum peti possit ab excommunicato. vt extra de sen. excom. si vere. sol. pecunia illa non reddatur ei sed deponatur in ecclesia. ego vnus credo quod sed ille non habet ius petendi tamen debet ei soluere. sic extra de iureiur. debitores et probatur hoc extra de sen. excom. si vere. vnde licet excommunicatio tollat obligationem quo ad fidelitatem non tamen quo ad alios contractus vt videtur Jo. probabiliter dici pot quod excommunicato non sit soluendum cum nemo debeat participare cum eo. xi. q. iij. cum excommunicato. nisi in casibus vt. s. e. q. c. quoniam multos. nec ob. illa decretalis si vere. quia illud factum fuit de necessitate. b.

Sexta actione comperimus flagitanum cordubensis ecclesie presbyterum iniuste olim a pontifice suo deiectum & innocentem exilio condemnatum. quem rursus ordini suo restitutum esse comperimus. id denuo aduersus presumptionem vestram decreuimus vt iuxta sanctorum patrum sinodalem sententiam nullus vestrum sine concilii[p] examine quemlibet presbyterum vel dyaconum deiiciendum putet. nam multi sunt qui indiscussos potestate tirannica non auctoritate canonica damnant. & sicut nonnullos in gratia fauoris sublimant. ita quosdam odio inuidiaque humiliant. & leui opinionis aura condemnant. quorum crimen non approbant. Episcopus enim sacerdotibus ac ministris solus[q] honorem dare pot. solus auferre non pot. si enim hi qui in hoc seculo a dominis suis honorem libertatis adepti sunt: in seruitutis nexum non resoluuntur nisi publice apud pretores ac presides tribunali foro fuerint accusati. quanto magis hi qui diuinis altaribus consecrati honore ecclesiastico decorantur. qui profecto nec vno damnante nec vno iudicante poterunt honoris sui priuilegio exui. sed presente sinodali iudicio quod canon omnino de illis precepit: oportet diffiniri. ¶ Item greg. iohanni episcopo panormitano Causas clericorum episcopus non nisi cum senioribus ecclesie audiat.

Si quid de quocunque clerico ad aures tuas peruenerit quod te iuste possit offendere: facile non credas. ne te ad vindictam res accendat incognita. sed presentibus ecclesie tue senioribus diligenter est perscrutanda veritas. & tunc si qualitas rei poposcerit canonica districtio culpam feriat delinquentis. ¶ Item ex concilio carthaginensi primo. A quot episcopis presbyteri & dyaconi sunt audiendi.

Si quis tumidus vel contumeliosus extiterit & in maiorem natu[o] vel aliquem causam habuerit. a tribus vicinis episcopis si dyaconus est qui arguitur si presbyter a sex. si episcopus a duodecim consacerdotibus audiatur. vniuersi episcopi dixerunt contundi debet contumacia & superbia in omnibus frangi. cause vero personis[e] ab his[f] episcopis statuto

Absque. si agatur contra clericum de crimine criminaliter necessaria est presentia episcoporum secundum quod traditur. s. e. si quis. & c. felix. & c. si autem. distinguitur tamen quia si agitur de crimine ad depositionem ordinis tunc habet locum. c. felix. & c. si quis. si autem agatur ad depositionem beneficii tunc solus episcopus pot cognoscere cum clericis suis. vt. xviij. q. ij. si quis abbas. & xvi. q. vij. inuentum. & extra de iudi. at si clerici. & xi. q. iij. si quis episcopus damnatus. & extra de coha. cle. et mu. c. sic. & c. de sacerdotibus. Item si agatur de crimine in modum exceptionis solus pot cognoscere. extra de accu. super his. sed sit ar. contra. xxiij. di. illud. tamen quocunque modo agatur de crimine si accusator punitur vt calumniator: vt extra de ac. super his. & c. cum dilectus. Jo.

Sexta. concilii. quod tres episcopi faciunt concilium. quia tres episcopi examinant causam dyaconi. vt. s. e. si quis. c ¶ Solus. incorporalia enim facilius construuntur quam destruantur extra de transla. inter corporalia. hec est ratio quare in promotione clericorum non requiruntur plures episcopi. sed in remotione sic. Item quia sepius ordinantur clerici quam deponuntur. vnde graue esset toties vocare episcopos. Item quia depositio frequenter sit causa odii. sed

ordinatio causa dilectiōis.solus autē ꝯfert dignitates si hoc habet ex ꝯsuetudine.vt extra de his q̄ fi.a pla.sine cōsen.ca.ea noscit.

Si quis.natu.q̄tū ad ordines. e ❡ Pro psonis.i.p vt psone sunt Hcōstitute in sacris ordinibus. f ❡ Ab his.id est ab ep̄is,

Helix.cū pprio.id est ppter pprium ep̄m.ij.q.v.p̄sbyter.

rio iuramēto nō deponit̄ aliq̄s.vt ex̄ ō iureiur.sicut.tradūt autē quidam p regula ꝙ omne crimen inducit depositionē nisi specialiter a canone excipiat̄.alij dicūt ꝙ nullum crimen inducit depositionē nisi spāliter a canone exprimat̄.ꝛ hec opinio maiori eq̄tati nitit̄ quare tenēda est. Jo,ista materia determinata ē hodie.ex̄ de te,ordi.c.vl.b,

Si autē.b.c.ps est illius.ō.iiij. q.v.quisquis.

i ❡ A cōmunione.i.eedē dilatiōes dant̄ accusatori q̄ reo.ꝛ eque excōicabit̄ accusato: si nō venerit sicut reus.vt.iiij.q.v.quisquis.

k ❡ Solus.i.sine alijs ep̄is non tū sine clericis suis:vt.j.e.c.pxi.Jo.

Episcopus.suorū.sufficit tū maio: ps si absentes p̄beant cōsensum.vt lxiiij.di.c.i.ꝛ.ij.s3 nūq̄d ꝛ isti clerici sunt iudices istius.nō videt̄.cū quilibet eorū sit forte mino: eo.q̄dā dicūt ꝙ ipsum cōciliū siue capitulū hʒ iurisdictiōeʒ ordinariā.nullus tū p se est iudex.alij dicunt ꝙ sunt assessores epi.ꝛ sniā sine talibus assessoribus lata nulla est.sicut sniā nulla est q̄ fert̄ ꝯtra fiscuʒ absente aduocato fisci.vt.ff.de iure fisci.si fiscus.sicut videt̄ dicere lex ō sniā que fert̄ ab officiato absente iudice que nulla fit.vt.C.de sen.et inter.om.iudi.cū sententiā.qō tū clerici sint iudices:ē ar.vi.q.iij.scitote.

numero audiant̄. ❡ Item ex cōcilio carthaginensi secūdo. De eodē.

Helix ep̄s selesitanus dixit.etiam hec additio s̄m statuta veteꝝ cōcilioꝝ vt si q̄s ep̄s qō nō optamus fieri in reatū aliquē incurrerit ꝛ si fuerit ei nimia necessitas nō posse plurimos cōgregare ep̄os.ne in crimine maneat a duodecim ep̄is audiat̄.ꝛ a sex p̄sbyter.ꝛ a tribus dyaconus cū pprio[g] suo episcopo

❡ Itē ex ꝯcilio carth.iiij. De eodem.

Si autē[h] p̄sbyteri vl' dyaconi accusati fuerint.adiūcto sibi ex vicinis locis pprius ep̄s legitimo numero collegaꝝ quos ab eodē accusati petierint id est vna secū i p̄sbyteri noīe sex.in dyaconi tres qui ipsoꝝ causas discutiant eadē dieꝝ dilatione ꝛ a cōmunione[i] remotionū ꝛ discussione causaꝝ inter accusatores ꝛ eos q̄ accusant̄ forma seruata.reliquoꝝ vero clericoꝝ causas etiam solus[k] ep̄us loci agnoscat ꝛ finiat.

❡ Solus autē ad exclusionem alioꝝ episcopoꝝ nō suoꝝ clericoꝝ dicit̄: sine quoꝝ p̄sentia eius sententia erit irrita.

❡ Vn̄ in cartha.cōcilio quarto legit̄.

Absq; clericoꝝ p̄sentia nullius causaʒ ep̄s audiat.

Episcopus nullius causam audiat absq; p̄sentia suorum[l] clericoꝝ.alioquin irrita erit sententia ep̄i: nisi p̄sentia clericoꝝ firmetur.

❡ Item ex cōcilio hyspalensi secūdo.

Nisi in sinodo canonice vocati sacerdotes damnari non possunt.

Episcopus sacerdotibus ac ministris solus honorē dare pōt.sed solus auferre nō pōt.Si enī hi qui in hoc seculo a dominis suis honorē libertatis adepti sunt in seruitutis iugū nō reuocant̄.nisi publice apud p̄tores ac presides tribunali foro fuerint accusati.q̄to magis hi qui diuinis altaribus cōsecrati honore ecclesiastico decorant̄.q̄ pfecto nec ab vno damnari nec vno iudicāte poterint honoris sui priuilegio exui.sed sinodali iudicio p̄sentari: qō canon de illis p̄ceperit:opter diffiniri.

De vltima v̄o[m] questione sic statutum est in cōcilio neocesariensi.

Presbyter qui cōfitetur se ante ordinationē corpaliter lapsum postea nō offerat.

Presbyter qui admisit corpale[n] peccatū ꝛ hic postea presbyter ordinatus est si ꝯfessus[o] fuerit ꝙ ante ordinationē suā peccauerit.nō quidem offerat[p].maneat autē in alijs officijs ppter eius studij[q] vtilitatē.cetera[r] vero peccata censuerūt plurimi etiā ordinatione priuari ꝙ si de his nō fuerit cōfessus: nec ab aliquibus manifeste pōt ꝯuinci:huic ipsi de se potestas[s] est cōmittenda. Similiter ꝛ dyaconus si in eodē culpe genere fuerit inuolutus.sese a ministerio[t] cohibebit. ❡ Itē ex concilio ylerdensi.

Deseruientes altario si carnis fragilitate deliquerint ep̄i arbitrio subiacebūt.

Hi qui[u] altario dei deseruiūt si subito in flenda carnis fragilitate corruerint[x] ꝛ deo respiciēte digne penituerint.ita vt mortificato corpe cordis cōtriti sacrificiuʒ deo offerant.maneat in potestate[y] pontificis vel veraciter afflictos nō diu suspendere vel desidiosos plixiori tēpore ab ecclesie corpe segregare ita tū vt sic officioꝝ suoꝝ loca recipiant:ne possint ad altiora officia vlterius promoueri. Quod si iterato[z] velut canes ad vomitū reuersi fuerint:nō solū dignitate officij careāt: sed etiam sanctā cōmunionem nisi in exitu nō percipiant. ❡ Itē ex ꝯcilio toletano nono. Ex ministris

Vel ad misit.corporale.i.fornicationeʒ.

o ❡ Si confessus fuerit sponte non metu pbationum,

Q.viij:

p ❡ Offerat i.nō officiet,

q ❡ Studij,id est q: studiose confessus est.vel q: vtilis est ecclesie.cū tali enī dispensatur.vt.l.dist,studeat.

r ❡ Cetera.id est ceros peccatores qui nolunt sponte cōfiteri.vel dic pprie alia peccata a fornicatione et sic est arg.ꝙ minus punitur aliquis ppter fornicationem ꝙ ppter aliud crimen.hoc ideo q: pauci sine illo crimine inueniunt̄.vt.l.dis.q̄a tua.ꝛ ad idem est ar.lxxxj.distin.presbyter.et lxxxi.dist.si qui clerici.ar gu.ꝯtra.xxiij dis.c.vlti.

s ❡ Ptās.cōfitendi crimē.sed ꝛ si nō vult cōfiteri relinquit̄ arbitrio suo.vt.xxxiij.dis.habuisse.

De vltima v̄o b querit̄ si aliq̄s cōfitet̄ crimen qō fecit ante ordinationem suam.vel cōuincit̄ peccasse ante ordinationem suam.an possit frui officio suo.distinguas g̃.q: aut est tale crimen qō inducit depositioneʒ aut nō.si nō inducit acta penitēria remanet in ordine suo.vt.lxviij.di.sicut. Si inducit depositionē tunc si cōfitet̄ illud in penitentia nō abstinebit ab officio.vt.l.dis.de his vero.in fi.similiter si cōfitet̄ illud extra ius q: talis cōfessio ei nō p̄iudicat.vt.ō.e.q.v.p̄sbyter.licet sit ar.cōtra.extra de exce.p̄la.ꝙ sit graue.Si vero cōfitet̄ in iure crimen cōmissum ante ordinationeʒ suā deponit̄ ab officio sacerdotali:retinebit tamē nomen p̄sbyteri ꝛ omne inferius officiū.j.e.c.i.ꝛ.c.si quis p̄sbyter.ꝛ hoc cū spōte cōfitet̄ illud.si vero cōfiteat̄ illud timore pbationū:tunc siue ante siue post ordinationē illō cōmiserit.deponit̄ irrecupabiliter:vt.xxiiij.dis.c.vlti.l.di.ex penitentibus.lxxxi.di.si quis sine examinatiōe.ꝛ.c.si quis ep̄s.si ergo quis sponte ꝯfitet̄ crimen cōmissum post ordinationē ad tēpus debet suspendi ad agendā penitentiā:sed postea restituit̄ ex dispensatiōe.vt.j.e.c.ij.si queras que crimina inducunt depositionē.dico ꝙ nō est a canone exp̄ssum.videmus enī ꝙ quedam nō inducunt.nam clericus tumultū faciens in sinodo nō deponit̄ vt.v.q.iiij.in loco.Item qui cantat duas missas sub vno canone.vt de cō.dis.ij.relatum.Item si ep̄s citatus nō venit ad sinodū.xviij.dis.si quis autem,ꝛ.c,decreuimus,ꝛ tamē quodlibet tale est mortale.similiter p temera-

t ❡ A misterio.dyaconali s3 nō subdyaconali.

Hi qui.c.hoc ponit̄.ō.di.l.hi qui.ij.

x ❡ Corruerint.loquit̄ ergo de eo qui post ordinationē deliquit.sed nōne grauius deliquit qui deliquit in dignitate ꝙ qui extra dignitatē deliquit.vt.xl.dis.homo christianus.ꝛ.xxv.q.i.nulli. Rn̄.sic.sed ideo magis punit̄.q: sciens se pmisit ordinari.l.di.ex penitētibus.

y ❡ In potestate.si intelligas hoc.c.de clerico deposito.tunc est hic ar.ꝙ episcopus pōt restituere clericum depositum.si autē de suspenso tunc patet ꝙ relinquit̄ arbitrio episcopi an velit suspenso reddere officium suum.sed cum iste clericus ratione criminis nō possit promoueri ad subliniorem gradum: quomodo ergo pōt restituere ipsum fame:cū per penitentiam nō tollitur infamia.vt.ij.q.iij.§.hinc autem.pōt dici ꝙ ex quo papa dat potestatem dispensandi,ergo et per cōsequens restituendi fame.

z ❡ Iterato.ar.grauius puniri iteratū delictum.vt.xxv.q.ij.ita nos,extra de coha.cleri.clericus.ꝛ de here.ad abolendā.Jo.

Cum multe.vel ex ancille.sed q̄re punit̄ dn̄s ancille illius. Rn̄.in fauorē ecclie,vel ideo,q: rōne criminis illa facta est ō suo foro,

b ¶ Ingenue. specialis est iste casus vbi filius cōditionem matris libere nō sequit̄ cōtra id quod est. xxxij. q. iiij. liberi.
c ¶ Cōnubio. ergo patet ꝙ loquit̄ de sacerdotibus qui legitime du cunt vxores. tales eñ grauius puniunt̄. vt. xxxij. di. eos. lxxxi. di. qui dā. ⁊ xxviij. di. ꝑsbyter. quicquid tñ hic dicat̄ cū ecclesia nō sit ipso iure vsa perdidit ius istud. sicut et illud qd̄ possit exigere penā sacrilegij. vt. xvij. q. iiij. q̄squis.

d ¶ Hereditatē. scʒ paternā. naʒ matri etiaʒ succedit spurius fili⁹ et testamētuʒ mris pōt dicere inofficiosum. vt. ff. de inoffi. testa. si suspecta. §. si. io. hodie spurij omni beneficio excludūtur. vt. C. de nat. lib. auf. licet. b.

S Si quis. nomē. si queris q̄d ei valeat retinere nomē ꝑsbiteri. dico ꝙ in oibus ꝯtinet ꝑuilegiū ꝑsbiteri i loco subscriptiōis et in alijs p̄ter hoc soluʒ ꝙ nō pōt missā celebrare.

S Sciscitantibus. s. dis. xxxij. nullus. ꝯtra. sed ibi loquit̄ de crimie qd̄ est notoriū p sententiā. qd̄ falsum est. vt ex tra de coha. cleri. vestra. et. c. sequēti. et. c. vlti. vbi dicit̄ qd̄ suffi cit si est notoriū rei euidētia. sed nō ne eoipso quod q̄s cōprehensus est i adulterio ifamis est. licʒ nō dū sit dānatus. vt. ff. de ritu nup. palam. Rñ. talis infamia nō sufficit ad hoc vt abstinendū sit a sacramentis suis nisi infamet̄ per sententiā. vt dixi. xxxij. di. §. vez. requirit̄ eñ ꝙ sit deꝑhensus ⁊ cōuictus. extra de iud. cum nō ab homine. tamen bene cōcedo ꝙ omnis sacerdos in mortali existens est suspensus quo ad se. vt. i. q. i. sacerdotes. sed nō quo ad alios. nisi sit ꝑcisus. vel nisi sit notorius fornicator aut simoniacus. vt. xxxij. di. §. vez. Johes. g ¶ In fide. i. per fidē christi.
h ¶ Mundū. i. amorē ⁊ delectationē mundanoꝝ. i ¶ Sed accipiētis. i. recipit̄ fm meritū recipiētis. sed nō fm meritū dantis. de cō. di. ij. vez.

eccl'ie geniti i s'uitute eiusdē deuoceni.

C Um multe super innocentia ordinis clericoꝝ hactenus emanauerint sententie patrū. ⁊ nullatenus ipsorū firmari correctio moꝝ quiuerit. vsꝙ adeo sententia iudicantiū ꝑtraxere cōmissa culpaꝝ vt nō tantū inferret̄ vltio in actores scelerū: verū etiā in ꝓgeniem damnatoꝝ. Ideoꝙ quilibet ab epō vsꝙ ad subdyaconē deinceps vel ex ancille[a] vel ex ingenue[b] detestando cōnubio[c] in honore cōstituti filios ꝓcreauerint. illi quidē ex quibus geniti ꝓbabunt̄ canonica censura damnent̄. ꝓles autem aliena pollutione nata nō solū hereditatē[d] nunꝙ accipiet. sed etiam in seruiture eius ecclesie d cuius sacerdotis vl' ministri ignominia nati sunt iure perhenni manebūt. ¶ Item ex cōcilio martini pape. Qui confitet̄ ante ordinationem se peccasse nō sacrificet:

S I quis cōuictus autē deponat̄. ꝑsbyter ante ordinationeʒ peccauerit nō offerat sed tantū ꝓ religiōe nomen[e] ꝑsbyteri portet. si autē nō ipse cōfessus fuerit: sʒ ab alio publice ꝯuictus nec hoc ipsum habeat vt nomē ꝑsbyteri portet. Similiter ⁊ de dyaconib⁹ obseruandū est. vt si ipsi cōfessi fuerint ordinē subdyaconi recipiant. ¶ Item nicolaus ad cōsulta bulgaroꝝ. De manu sacerdotis qui ab ecclesia toleratur licite sacramenta sumuntur.

S Ciscitātibus[f] vobis si a sacerdote qui fuerit cōprehensus in adulterio. siue de hoc sola fama respersus est debeatis cōmunionem recipere necne. Respondemus. nō pōt aliquis quātumcūꝙ pollutus sit sacramenta diuina polluere que purgatoria cunctaꝝ cōtagionū existunt. Qualiscunꝙ eñ sacerdos sit que sancta sunt coinquinari nō possunt. Idcirco ab eo quousꝙ iudicio episcopoꝝ reprobet̄ cōmunio percipiēda est. quoniā mali bona ministrando se tantūmodo ledunt. ⁊ cerea fax accēsa sibi quidē detrimentū p̄stat: alijs vero lumen in tenebris administrat. ⁊ vnde alijs cōmodum exhibʒ: inde sibi dispendiū p̄bet. Sumite ergo ab omni sacerdote intrepidi christi misteria. q: omnia in fide[g] christi purgant̄. Fides est eñ que hunc mundū[h] vincit. Et q: nō dantis sed accipiētis[i] sit dicente beato hieronimo ad credēdū omni anime baptisimus est ꝑfectus ⁊ in omni sacerdote corpus christi est ꝑfectū. qui rursus sacre scripture cōcordās ait. priusꝙ audias ne iudicaueris quenꝙ. atꝙ ante ꝓbationem accusatiōis illate neminē a tua cōmunione suspendas. q: nō statim qui accusat̄[k] reus est. sed qui cōuincit̄ criminosus.

Incipit causa decimasexta.

Q Uidaʒ abbas habebat parrochitanam ecclesiā: instituit ibi monachum vt officiuʒ celebraret populo. possedit eam ꝑ quadraginta annos sine aliqua interpellatiōe. Tandē querela mouet̄ aduersus abbatē a clericis baptismalis ecclesie i cuius dyocesi parrochitana illa ecclesia ꝯsistebat. ¶ Hic primuʒ queritur. vtrū monachis liceat officia populis celebrare. penitentiam dare. ⁊ baptizare. ¶ Secūdo si cōtigerit eos capellas habere epali beneficio: an ab eis sint instituēde: an ab episcopis. ¶ Tertio an iura ecclesiarū ꝑscriptione tollant̄. ¶ Quarto si ecclesia aduersus ecclesiā ꝑscribat an etiam monasteriū aduersus ecclesiā ꝑscribere possit. ¶ Quinto si capellā in suo territorio edificatā iure territorij sibi vendicare valeat. ¶ Sexto si archipꝑsbyter vel episcopus sua auctoritate nō iudiciaria sententia capellā illam irrepserit. an cadat a causa vt ecclesia cui ꝑsidet nō vltra habeat ius reposcendi: qd̄ suus pastor illicite vsurpauit. ¶ Septimo querit̄. si laici capellā illam tenebant vt quibusdā moris est: ⁊ in manibus abbatis eam refutauerint: ⁊ ordinandam tradiderint: an cōsensu episcopi ⁊ clericoꝝ abbas possit eam tenere.

Q Uod monachi[a] populis officia celebrare nō possint mltis auctoritatibus ꝓbat̄. Quarū prima illa est sancte nicene sinodi qua dicit̄. Monachoꝝ ꝯuersatio ab oibus debet esse discreta.

P Lacuit[b] oibus residētibus in sancta nicena sinodo vt monachoꝝ vita ⁊ ꝯuersatio fm ethimologiā nois ab oibus discrepet. Monachus eñ grece latine d: singlaris. Un mōachū singulariter[c] ꝑ oia agere optet. Quāobrē firmiter ⁊ indissolubiliter oēs ꝑcipim⁹. vt aliq̄s mōachus penitentiā nemini tribuat nisi sibi inuicē vt iustum est. mortuū nō sepe

k ¶ Accusat̄. simile viij. q. iiij. nonne. xv. q. vi. multoꝝ. et xi. q. iij. coꝝ qui accusant̄. extra vt lite pē. laudabilē. Jo.

Q Uod mōachi de hac materia canōes varie maxime loquunt̄ dicas ergo ꝙ si regimē populi cōmittit̄ monacho ab epō et abbatis licentia [illegible] ipse pōt celebrare officiū. lviij. di. c. i. ⁊ c. doctos. ⁊. c. modeiamine. ⁊. c. ex auctoritate. sed an ipso iure posset cōmittī vel tantū ex dispēsatiōe de hoc dubitat̄. quidā dicunt ꝙ hodie iure cōmuni sʒ olim ex dispensatiōe [illegible] lv. di. ꝑscis. Alij dicūt ꝙ nec hodie nisi ex dispēsatiōe. extra de ca. mo. in eccl'ijs. ex de statu mo. c. ij. satis pōt admitti ꝙ fm antiqua iura monachi nō poterāt ꝑ esse prochialibus ecclesijs nisi ex necessitate. vt. lv. di. ꝑscis. hodie vero ꝑsit vtilitate etiā suadēte. q: magis sunt ꝓbati ꝙ seculares ⁊ sic magis sunt vtiles. vt. j. e. cā ꝓ vtilitate. ⁊. xlvij. di. ꝙ̄uilibet. ⁊ h' si assit ꝯsens⁹ epi ⁊ abbatis. vl' si monasteriū habeat ecclesiā aliquā pleno iure suffi

Q. i.

cit ꝯsensus abbatis vt. j. e. q. ij. visis. d regularib⁹ canonicis nō est dubiū quin licite possent ꝑfici ecclesijs. sʒ in h' est differētia ꝙ mōachus dʒ habere secū socios sui ordinis. sʒ regłaris nō tenet̄ nisi cōmode possit. vt ex d sta. mo. qd̄ dei. io. et ita d iure cōi ꝑt ꝑfici monach⁹ eccl'ie prochiali si ꝑt h' se secū sociū sui ordis. vt ex. de sta. mo. c. ij. h.

P Lacuit. hoc. c. loquit̄ de monasterijs nō habentibus populū.
c ¶ Singulariter. id est nō seculariter. nam singulariter. id est solitarie viuere nō debet. j. e. si clericatus. in fi.

d ¶ Sepeliat. dicūt quidā q nullus sacerdos siue monachus siue alter pōt iniūgere pnias nisi ab epō sit cōmissa ei cura aiaꝝ. j.e. puenit. ⁊ c. cūctis. nisi in casu necessitatis vbi etiā laicus pōt pniam dare. j. de cō. di. iiij. sanctū. ō pe. di. i. quē penitet. vnde q ab eis recipiūt pniam nō qntū ad deū nec qntū ad ecclesiā sunt absoluti. Alij dicūt q quilibet sacerdos pōt hoc facere, nā eo ipso q aliqs submittit se sue iurisdictiōi hʒ ptātē ipsū ligādi ⁊ soluēdi cū sit sacerdos. j.e.§. h idē tn̄ certū est q nullus suū sacerdotē pōt dimittere sine cā. j. de pe. di. vi. placuit. hodie ē expeditū q nulla tlis est absolutio quā ꝯsequit ab alio sacerdote vt ex̄ ō pe, et re. ois. Sed qd si ꝓchian⁹ alicui⁹ deliqt in alteri⁹ epatu vl t'ritorio. vr q ꝯfitebit sacerdoti prochie illi⁹ in cui⁹ territorio deliqt. q: rōne criminis fact⁹ est ō foro suo. Itē alia rōe q: p ꝯfessionē pena etna ꝯmutat i penā tpalē. sʒ penā spūalē nūq etne⁹ iudex pt remittē. dic q ꝓp:i⁹ sacerdos est iudex illi⁹ criminis q ad vnaʒ penā. ⁊ ille vbi deliqt quo ad aliā penā. e ¶ Nisi monachū. ar. qd licitū est aliqd in hoiem sue pfessionis qd nō ē licitū in aliū. ij.q.vij. si heretic⁹. xxviij.q.i. caue. NEmo. s. di. lxxxix. singla. h.c. est ps illi⁹. xviij.q.ij. puenit. ij. ⁊ nō loquit ō monachis. sʒ de secularib⁹ clicis q volebāt monasterijs peē. ⁊ dic q h nō posset fieri. si vis h.c. intelligere de mōachis. tūc dicas q cū monach⁹ pficit ecclesie nō tenet regulā seruare districtā vt prius. s. in ieiunijs ⁊ oratiōibus ⁊ vigilijs. DE monachis. recedere. qntū ad ea q sūt ō substātia mōachat⁹. vt ō habitu ferādo ⁊ ꝯtinētia ⁊ ō nō hn̄do ꝓpria. i his eīn nō absoluit licʒ trāseat ad ecclesiā secularē. sʒ i ieiunio silētio vigilijs absoluit: vt. s. c. pxi. distinguit. tn̄ q: si mōach⁹ trāsit ad epatū ex toto absoluit a iurisditōe abbatis: vt. xviij q.i.c. vnico. si vō trāsfert ad ecclesiā seclarē q nō est subiecta abbati suo vl' in spūalib⁹ vl' i tpalib⁹ ex toto eximit a iurisdictiōe abbatis: vt. j.e. i prochiana. Si vō eccl'ia subest abbati suo q ad tpalia. ō tpalib⁹ rñdebit abbati suo q ad tpalia. tūc eximit ab obediētia q ad spūalia tn̄ nō q ad tpalia: vt. j.q.ij. visis. ⁊ c. sane. ⁊ ex̄ ō capell' mo. i ecclijs. Si vō eccl'ia illa ex toto est subiecta abbati q ad oīa. tūc remanet obediēs abbati. nisi i ieiunijs ⁊ alijs: vt dixi ō officio. dico q nō dʒ regere ecclesiā illā fʒ offiīi mōachale. nā ad quācūq ecclesiā veneris: illi⁹ ꝯsuetudinē fuabis. xij. di. illa. xli. di. qsquis. Sʒ nunqd i ꝯmestiōe carniū eximit a regl'a mōachali. nō videt. q: canō tn̄ infirmitatis cām excipit in monacho: vt. j. de cōse. di. v. carnē. tn̄ satis pōt dici q sic. sʒ ne alijs sit scādalū. vt. xli. di. qsquis. MOnachus. s. vij.q.i. pcepit. ⁊ c. h nequaq. a ¶ Habet officiū. nō habēs curā animaꝝ. b ¶ Lugeat. se vel mūdū. i. pctā sua ⁊ alioꝝ q in mūdo sunt lugeat. SI cupis esse. qd diceris. ar. a nois interptatiōe. noia eīn debēt esse cōsona reb⁹. insti. ō dona. §. est ⁊ aliō. ff. ō tute. l. i. xxi. di. cleros. xij.q.i. clericus. xxiiij.q.i. pudēda. in aut. col. iij. ō defen. ci. i pn. d ¶ Soloꝝ. i. solitarioꝝ ne sit ꝯ. j.e. si clericatus. ⁊ est ar. q monasteria nō sunt ꝯstruēda in vrbibus

liat^o nisi monachū^c in monasterio secū cōmorātē. vel si fortuitu quēq aduenientiū fratrū ibi mori ꝯtigerit. ¶ Item greg. papa iohāni rauēnati archiepō.

Monasterij districtiōeʒ ⁊ ecclesiasticū ministeriū qlibet simul tenerē nō pōt.

NEmo^f pōt eccl'iasticis obsequijs deseruire ⁊ in monachica regula ordinate psistere vt ipse districtiōeʒ monasterij teneat. q quotidie in ministerio eccl'iastico cogit pmanere. ¶ Itē innocētius pp.

Monachi q ad clericatū pmouent a priori ꝓposito discedere nō debēt.

DE monachis qui diu morant in monasterijs si postea ad clericatus ordinē puenerint. statuim⁹ nō debere eos a priori ꝓposito discedere^g. Si ergo sicut innocētius diffinuit a suo ꝓposito eis discedere nō licʒ. ⁊ sicut gregorius testat in monastica regula deuote psistere: ⁊ ecclesiasticis obsequijs simul deseruire nō possunt. ptʒ q parrochitanis ecclesijs monachi pficī nō pnt. ¶ Itē hiero. ad riparium ⁊ desideriū.

Monachus nō hʒ officiū docētis sed plāgētis.

MOnachus^h nō doctoris sed plāgētis hʒ officiū^a q vel se ⁊ mūdū lugeat^b. ⁊ dn̄i pauidus pstolet aduētū. ¶ Idem ad paulinū.

In populari freqntia monachi esse nō debent.

SI cupis esse qd diceris^c monachus. i. solus qd facis in vrbibus q vtiq nō sunt soloꝝ^d habitacula sʒ multoꝝ. ⁊ infra. habeto simplicitatē^e colūbe ne cuiq machineris dolos. et spētis astuciā ne alioꝝ supplāteris insidijs. nō multū^f distat in vitio vel decipere posse vl' decipi xpianū. Quē senseris tibi aut semp aut crebro ō nūmis loquērē excepta elemosina q indifferēter^g oibus ptʒ: institorē^h habeto pott⁹ q monachū. pter victū ⁊ vestimentū et manifestas necessitas: nihil cuiquā tribuas: ne filioꝝ^i panē canes^k comedāt. ¶ Idē ad eliodoꝝ epm.

Monachus pascit. clerici pascūt.

ALia cā est monachi alia clerici. clerici oues pascūt. ego pascor^l. illi de altari viuūt. mihi securis^m qsi ad radicē arboris infructuose ponit. si mun⁹^n ad altare nō defero: mihi ante psbrm sedere nō licʒ. illi si peccauero^o lʒ me tradere sathane in interitū carnis vt spūs saluus sit in die dn̄i. ¶ Idē ad rusticū.

Nō licʒ aliqd monachis agere sine psbroꝝ ꝯsilio.

ECclesia hʒ senatū suū cetū psbyteroꝝ^p sine quoꝝ cōsilio nihil monachis agere lʒ. Roboam fili⁹ salomōis io pdidit regnū q: audire noluit psbyteros suos ⁊ sapiētes. senatū q romani habebāt quoꝝ ꝯsilio cūcta agebāt. et nos hēm⁹ senatū^q nr̄m: cetū psbroꝝ. ¶ Itē eugeni⁹ pp.

Scdm ethimologiā nois solitariā vitā monach⁹ ducat.

PLacuit^r cōi nr̄o ꝯcilio vt null⁹ monachoꝝ p lucro terreno de monasterio exire nefandissimo a usu psumat neq pniāʒ dare neq filiū^s ō baptismo accipe. neq baptizare. neq infirmū visitare. neq mortuū sepelire. neq ad ecclesiā secularē trāsire. neq alijs qbuscūq negocijs^t sese iplicare sit claustro suo ꝯtētus. q: sicut piscis sine aq caret vita ita sine monasterio monachus. Sedeat itaq solitari⁹ ⁊ taceat: q: mūdo mortu⁹^v ē. do aūt viuit. agnoscat nomē suū.

vt. j. ō cō. di. v. nunq. e ¶ Simplicitatē. duplex ē simplicitas. qdā ꝯtria dolositati ⁊ h bōa. qdā ꝯtria discretiōi ⁊ h mala. xxix. di. petr⁹. et. xxxvi. di. i pn. f ¶ Nō multū. tn̄ qn̄q min⁹ est falli q fallere. vt xxij.q.ij. in ipsaꝝ. est g vitiū falli. i. facile esse ad fallēdū. itelligit tn̄ h quidā de deceptiōe fidei. in ꝯtractibus aūt decipi nō ē pctm̄. xxij.q.iiij. innocēs. g ¶ Quecidit ferēt. scriptū ē eīn oi petēti te tribue. et ex cōicato. xi.q.iij. qm̄ multos i.q.ij. q pio. xxiij.q.iiij. ita plane. xiij.q.ij. nō estimēt sʒ ꝯ desudet elemosina in manu tua do nec inuenies iustū ⁊c. ⁊ ar. lxxxvi. di. nō satis. j.e.c. vl. ⁊ ar. v.q.v. nō ois. ō h no. s xlij. di. qescā⁹. h ¶ Institorē i. negociatorē. i ¶ Ne filioꝝ i. paupeꝝ. k ¶ Canes. histriones et meretrices et leccatores. ALia. pascor. a sacerdotis ipsoꝝ. m ¶ Securis q: succisus ē mundo. j.e. placuit. n ¶ Si mun⁹ sed vn̄ faciet monach⁹ elemosinā vl' oblationē q: nihil ꝓpriū hʒ nec ei pter necessaria aliqd lʒ recipe. ar. h ⁊ corpi suo nō dʒ subtrahē necessaria. ō cō. di. v. nō mediocrit. ō pe. di. iij. q vltimo qdā dicūt q noie mōasterij offeret. ar. liiij. di. abbati. ⁊ h si hʒ amministrationē. vl' dic mun⁹ i. decimā. o ¶ Si peccauero. g secularis platus pt excōicare monachū. ⁊ sic est ar. q si mōasteriū aliqd est infra terminos alicui⁹ archidyaconat⁹. q archidyacon⁹ hʒ iurisdictōʒ in ipsū mōasteriū. ad idē fa. j.e. pxi. xciij. di. a subdyacono. ⁊ ex̄ ō of. archidy. c. vl. eccl'ia eīn q est ifra t'ritoriū alicui⁹ sub illi⁹ ē iurisdictōe vt. j.q.vij. oēs. ar. ꝯ. xviij.q.ij. puenit. ⁊ c. dudū. ⁊ ex̄ ō ca. mo. dilect⁹. ECclesia hʒ. psbyteroꝝ. si itelligas ō ill' psonis q sunt plati mōachoꝝ planū est. q ¶ Senatū. sʒ si caplm. caplm ē: senat⁹. ⁊ senat⁹ restituit hoiem fame: vt. ff. ō po. l. i. §. de q. g ⁊ caplʒ. nā ⁊ caplʒ qn̄q dispēsat: vt ex̄ ō sy. ex insinuatiōe. ⁊ ar. ex̄ ō pb. cū nō igtēo. Itē in h ꝯparat caplm senatui. nā sic a snīa senat⁹ nō appellat: vt. ff. a qbus ap. nō lʒ. l. i. sic nec a caplo. vt ex̄ ō his q fi. a ma. p. ca. cū i cūctis. vn̄ dico q caplm eligēdo idignū dispēsat cū ipso nisi sit tal' dispēsatio q pbibita sit ei quēadmodū dico i epō. PLacuit. h loquit de mōachis nō hn̄tib⁹ pplm. s ¶ Neq filiū. nō ē licitū facē sibi cōmatres. vt. xviij.q.ij. puenit. t ¶ Negocijs. nisi iubeat. j.e. q vero. v ¶ Mortu⁹ ē. h vides q igress⁹ religiōis eqpat morti naturali. vn̄ qd iuris ē circa dotē l' dōatōʒ ꝓpt nup. i morte naīali. idē ē i hac morte. i. i igressu rligiōis. vt. C. ō ep. ⁊ cl'. l. vl. ⁊ sic dōatio cā mortis firmat morte na. sic ꝯfirmat mōte ciuili. vt. C. ō do. i. vi. ⁊ vt. res vt. ⁊ h tēas p rl'a, q i sol' ill' casib⁹ ciuil' mors eqpat morti na. vbi h iur cautū inuenit.

Peruenit. iura. q̄ abbates nō debēt exercere ep̄alia iura nec ō cau sis monialibus cognoscere: vt ex̄ ō exces. pla. accedētibus. nisi ep̄alia iura p̄scripserint. vt ex̄ ō p̄scrip. auditis. y ¶ Vel ap̄lice ar. ō extra de ofir. vti. vel inuti. porrecta. sed dic q̄ nō possunt cōfirmari quo ad h̄ q̄n possint remoueri cū opus fuerit: ex̄ de sta. mo. c. ij.

autē vitā habere debeāt nō reperi. tn̄ priuilegiū clericoꝝ habēt vt hic appa ret. sed si q̄ras q̄uō heremita posset eligi ad p̄laturā. cū de magis stricta ad minus strictā vitā nō lz transire. xix. q. i. c. vno. R̄ndeo vita monachoꝝ est magis stricta quo ad h̄ q̄ renūciāt ꝓprijs. ꝛ q̄ ponūt hoīem supra se. sed heremita nō renūciat ꝓprijs. vt. xix. q. iij. §. ecōtra.

z ¶ In calcedonēsi. j. c. q̄ vere.

a ¶ Sub anathematis. in fligendi.

Interdicimus. publicas. h̄ enī ad ep̄os ꝑtinet. vt. l. di. in capite.

c ¶ Et missas q̄s nec alij debēt in monasterijs publice cātare populo nisi fuerint inuitati. vt. xviij. q. ij. dudū. ꝛ. c. luminoso. ꝛ. c. abbatē.

d ¶ Oleū. infirmoꝝ vl' cathecuminoꝝ.

e ¶ Ab ep̄is. sz q̄re hoc capitulū loquit̄ h̄ ō nō habētibus pplm. et q̄re recipiunt oleū vel crisma cū populū n̄ habeant. R̄ndeo h̄ p̄cipit̄ ad cautelā ne aliq̄ ibi n̄ baptizatū ɔtingat mori.

Qui vere solitariā. i. heremiticā.

g ¶ Eos. licz digni sint honore.

h ¶ Eos. vo. i. tn̄ et aduersatiōe ista et et eo q̄ dicit subiectos videt̄ q̄ heremite nō subsint ep̄is q̄ ō q̄dā ɔcedunt. q2 sunt locuste q̄ nō habēt regē. sed nos ɔ vt. xciij. dist. nulla rōe. xi. q. iij. si aūt. h̄ etiā nota q̄ heremita p̄t vocari ad p̄laturā. ex̄ de elec. cū monasteriū, qualē

Monos enī grece latine vnus. achos grece latine tristis: inde dicit̄ monachus id est vnus ꝛ tristis. sedeat ergo tristis ꝛ officio suo vacet. ¶ Item paschalis papa secūdus victorino bononiensi ep̄o. Absq̄ episcoporum ɔsensu monachi nō vsurpēt ep̄alia iura. Peruenit ad nos vnde valde miramur. q̄ quidā mōachi ꝛ abbates in parrochia vr̄a ɔtra sanctoꝝ patꝝ decreta: ep̄alia iura[f] ꝛ officia sibi arrogāter vendicant. videlicet penitētiā dare. ꝛ remissionē peccatoꝝ. recōciliatōez. decimas et ecclesias cū absq̄ ꝓprij ep̄i licentia vel ap̄lice[y] sedis auctoritate hoc nullatenus p̄sumere debeāt. sicut in calcedonensi[z] cōcilio a sanctis patribus de huiusmodi cautū est. ꝛ sub anathematis[a] vinculo monachis omnibus ꝓhibitū. Mandamus itaq̄ dilectiōi tue vt eos cōuenias ꝛ ne talia deinceps p̄sumant omnino ꝓhibeas. ¶ Itē calixtus papa. De eodē. Interdicimus etiā abbatibus ꝛ monachis publicas[b] penitentias dare. infirmos visitare. et vnctiones facere. et missas[c] publicas cantare. crisma oleum[d] ꝛ cōsecrationes altariū ordinationes clericoꝝ. ab episcopis[e] accipiant in quoꝝ parrochijs manent. ¶ Item alexander secūdus. Monachi intra claustra morantes clericoꝝ officia exterius nō amministrent. Iuxta calcedonēsis tenorē optimi cōcilij monachis q̄uis religiosis ad normā sancti benedicti intra claustrum morari p̄cipimus. vicos castella ciuitates pagrare ꝓhibem⁹. a populorū p̄dicatione oīno cessare censuimus. nisi forte quis de sue salute anime solicitus vt eoꝝ habitū assumat eos intra claustꝛ cōsulere voluerit. ¶ Itē ex cōcilio calcedonēsi. Monachi q̄ sunt in ciuitatibus ep̄o debent esse subiecti. Qui vere ꝛ pure solitariā[f] eligunt vitā: digni sunt ɔuenienti honore. eos[g] vero qui per ciuitates singulas seu possessiōes in monasterijs sunt: placet nobis ep̄o suo subditos esse. ꝛ quieti operā dare. atq̄ obseruare ieiunia[h]: et oratiōes in locis in quibus semel se deo deuouerūt permanētes. ꝛ neq̄ cōmunicare ecclesiasticas neq̄ seculares aliquas attrectare actiōes relinquētes ꝓpria monasteria. nisi forte iubeant̄ ꝓpter vrgētes necessitates ab ipsius ciuitatis ep̄o. ꝛ neminē fuoꝝ suscipi in monasteriū vt sit cū eis monachus nisi cū dn̄i ꝓprij licentia. Pretereuntē v̄o hec decernimus extra cōmunionem esse ne nomen domini blasphemet̄. Conuenit vero ciuitatis ep̄o curā[i] ꝛ solicitudinez necessariā mōasterijs exhibere. ¶ His ita respondet̄ auctoritas illa nicene[k] sinodi ꝓhibet monachos de monasterijs exire. ꝛ ꝑ capellas sepulturas mortuoꝝ celebrare. cōfluere videlicet more clericoꝝ ad cuiuslibet exequias celebrādas. Ceterꝝ si apud monasteriū aliquis semetipsū tumulare voluerit: nō est ꝓhibēdus. ¶ Unde gregorius papa scribit iohāni episcopo de vrbe veteri. Missas celebrari mortuos sepeliri in monasterio non ꝓhibeantur. Agapitus abbas monasterij sancti gregorij insinuauit nobis plurima se a vestra sanctitate grauamina sustinere q̄ in eodē monasterio missas[l] ꝓhibeas celebrari. mortuos etiā sepeliri interdicas. a qua inhūanitate vos hortamur suspēdi[m]. ꝛ sepeliri ibidē mortuos ꝛ missas celebrare. nulla vlteri⁹ habita cōtradictiōe permittas. ¶ Idem ep̄o karolitano venerio. Nō sunt cassande pie volūtates defunctoꝝ. Amonere te volumus ne pie[n] defunctoꝝ voluntates tua quod absit remissione cassent̄. ¶ Item gelasius papa. Testatoris arbitriū fuari oportet. Consideratio ecclesiastice vtilitatis hoc postulat ex iusta dispensatione testatoris seruandū arbitrium. ¶ Item ex ɔcilio triburiēsi. De eodē. Ubicunq̄ facultas reꝝ ꝛ oportunitas suppetit tempoꝝ ꝛc. sicut in eodē capitulo supra legit̄[o]. in cā eoꝝ q̄ de diocesi ad diocesim trāsierūt. ¶ Ecce his auctoritatibus pꝫ q̄ si q̄s apud monasteriū sepulturā sibi eligere voluerit libere a monachis pōt sepeliri. vnde liquido colligit̄ ꝓhibitionē illā nicene sinodi ꝓpter iꝓbitatē[p] circūuagātiū factā esse. ¶ Un̄ in calcedonēsi ɔcilio legit̄. Monachi qui sine licētia ep̄i vagant̄ ad ꝓpa loca redire cogant̄. Quidā monachi nihil habētes sibi iniunctū a ꝓprio ep̄o[q] interdū etiā illi qui ab eo fuerāt excōmunicati[r] veniūt ad ciuitatē cōstantinopolitanā et in eadē ꝑturbatiōes trāquillitati ecclesiastice inferūt. ꝛ diuersoꝝ domos corrumpūt. Statuit igit̄ hec sancta sinodus. hos primū cōmoneri. vt exeāt de regia ciuitate. Demū eos inuitos[s] deijci ac per defensorem cōpelli. vt ad sua loca[t] perueniāt. ¶ Itez pelagius papa paulino solitario. Monachi cir-

h ¶ Ieiunia. sed q̄d si prius tenebat̄ aliq̄s aliquos dies ieiunare. nunq̄d nihilominus monach⁹ fact⁹ tenet̄ eos ieiunare. ar. q̄ nō. xxxiij. q. v. noluit. de pe. di. i. §. his auctoritatib⁹. ex̄ de vo. ꝛ vo. re. c. scripture.

i ¶ Curā. xviij. q. iij. monasteria. ꝛ. c. abbates. ꝛ. c. coguim⁹.

k ¶ Nicene. s. e. c. i.

Agapit⁹. missas publicas. Sed nōne hoc licite ꝓhibuit. vt. s. e. interdicimus. sz dic q̄ loquit̄ hic ō monasterio habente populū.

m ¶ Suspēdi. id est abstinere. Io.

Amōere. ne pie secus si sunt iniuste. xvij. q. iiij. quicūq̄ vult. ff. de reli. ꝛ si q̄s. §. h̄ actio. xij. q. vlti. q2 iohannes. ff. de cōdi. insti. quidā. imo ad ep̄m spectat exequi volūtates defunctoꝝ: vt ex̄ de tes. si heredes.

Ubicunq̄ facultas. legit̄. s. xiij. q. ij. vbicunq̄.

p ¶ Improbitatē. i. mo q2 nō h̄nt pplm.

Quidā monachi ep̄o. pōt q̄ ep̄us monacho p̄cipe ꝛ iniūgere ei aliquā legatōez: vt. s. e. si q̄e. sic abbas: vt. j. e. mōachi

r ¶ Excōicati. q̄ monachi pn̄t excōicari ab ep̄o: vt. xviij. q. ij abbates. ꝛ ab alijs p̄latis. vt. s. e. alia.

s ¶ Inuitos. ꝑ brachiū seculare est inobediēs corrigēdus. vt. s. di. xvij. nō licuit. ꝛ. xi. q. i. petimus.

t ¶ Ut ad loca sua. redeāt. vl' i exiliū mittant̄: vt. j. e. c. ꝑxi. h̄ tn̄ est reglare vt sꝑ p̄mo cogat̄ redire ad suū mōasteriū. vt. xxvij. q. i. nec aliq̄. in fi. et. c. impudicas. ꝛ. c. ꝑuenit. nisi sepi⁹ delinquāt. vel p̄mū monasteriū sit nimis dissolutū vt. xxvij. q. i. si q̄ ꝛ. c. si quis rapuerit.

D Robinū. detinere. nec talis detētor incidit in canonē. extra de sen. excō. vt fame. x ¶ Ad nos. nā cū de fide dubitat romana ecclesia est cōsu lenda. vt. xxiiij. q. v. de liguribus. y ¶ Insula. nota penā canonicā cō se exilium. l. di. accedens. ꝛ dixi. iij. q. iiij. hi qui epōs.

A Dijcimus. sacerdotes, vel ꝑ licentiā sacerdotū. nec obstat. xxv. di. ꝑ ele ctis. vbi dicit ꝙ dyaconus pōt ꝑdicare. sic. xcij. di. in sancta. vl' ibi ꝑdicare ponit ꝓ legere. filij laici ꝑdicāt ꝛ mulieres d' licentia sacerdotū. vt ꝟ. dis. xxiij. mulier. in fi. sed nunqd subdyaconus pōt ꝑdicare ita. q2 plationē ꝛ curā animaꝝ hēre pōt. vt ex̄ de eta. ꝛ quali. ꝑterea. ꝑdicat ḡ rōne plationis s3 nō ordinis q2 locū sacerdotij obtinet. vt. xciij di. ꝑcipimus. tēplarij aūt ꝛ hospitalarij ideo ꝑdicant: q2 hn̄t de hoc priuilegiū. s3 qd si aliqui sunt falsi ꝑdicatores ꝛ aliq lucrent nunqd restituēt ecclīe illi. videt ꝙ nō. q2 nō ꝛfert qs vel qualiter ꝑdicet: s3 ꝗ ꝑdicet. xix. d. fin et apls dicit in epl'a ad philippēses. siue ꝑ veritatē siue ꝑ falsitatē xp̄s annūciet in h' gaudeo semꝑ ꝛ gaudebo. dic ꝙ apostolus gaudebat de ꝯuersis nō de ꝑdicātibus. ar. tn̄ ꝙ ecclīe acquirit. ff. d' inoffi. test. l. posthumus. §. si qs. vbi dicit ꝙ si extraneus expugnauit testamentū h' eī nō ꝓdest ei: sed legitimis. Jo.

a ¶ Ecce prochianū. j. d' pe. di. vi. placuit.

D E pſentiū. defensor. i. iudex vl' aduocatus vel ꝓcurator negocioꝝ secularium. sic. i. q. iij. saluator. ꝛ extra ne clerici vel mo. sed nec. non pōt ergo sine supioris licētia esse vel iudex vl' aduocatꝰ vel arbiter. sed abbas pōt hoc facere sine alicuius licentia. nā abbas monachos habet in potestate. vt. xij. q. i. nō dicatis. vnde ipse nō est sub potestate alicuius. vt. ff. de adulte. sic eueniet. ꝛ ꝙ possit abbas esse ꝓcurator. habes extra de censi. sopite. extra de trāsac. cōtingit. seculares ergo causas etiam iubentibus ep̄is nō possunt agere vt hic. ꝛ ex̄ ne cleri. vel mo. relatū. nisi miserabiliū ꝑsonaꝝ vt. lxxxvi. di. c. vlti. ꝛ. xv. q. ij. c. vnico. vbi plene de h'. Itē nec sindicus pōt cōstitui in ꝓpria ecclesia: vt extra de sin. c. vno. sic nec ꝓcurator. vt in aut. d' sanc. epis. §. aliū. nisi alius nō sit eque idoneus tunc pōt de licētia abbatis. vt ex̄ de testi. insup. ꝛ. j. c. monachi. iudex tn̄ cōstituit monachus a supiore. vt ex̄ de pulſ. cū olim. Et nota ꝙ si quā cām mouēt monachi ꝑsumit semper ꝙ bono zelo eā mouēt, vt ex̄ de noui oper. nūci. cū ex iniuncto. Jo.

cūm agātes ꝑ defensorē sunt cōpellēdi.

D Robinū samarie ꝛ milianū atq ꝓbianū atq alios pseudo monachos iohāni defensori ꝑcipimus. vt eos debeat detinereʸ qtenus si quā desiderant sue cōtentiōis rōnem cognoscere ad nosᶻ vt informent debeāt exhibe ri. Certe si sola obstinatiōe ab ecclesiastico corpe sunt scissi in reatina sicut petisti insulaʸ vt exulent ꝑdicto defensori duximus iniungendū. ¶ Item leo papa. Nullus monachus ꝑter domini sacerdotes audeat predicare.

A Dijcimus etiā illud qd nobis ꝓpter iprobitatē quorundā monachoꝝ religionis vestre verbis mādastis ꝑ vicarios vestros hoc specialiter statuentes. vt ꝑter dn̄i sacerdotesᶻ nullus ꝑdicare audeat siue monachus siue laicus sit ille ꝗ cuiuslibet scientie noīe gloriet ¶ Ecce in hoc capitulo ꝛ vitiū est exꝑssum ꝛ generali ꝯstitutiōe euacuatū. Qd vero penitētiā dare ꝓhibent inde est q2 nulli sacerdotū licet prochianūᵃ alterius ligare vel soluere. Monachi aūt ꝛ si in dedicatiōe sui ꝑsbyteratus sicut ꝛ ceteri sacerdotes baptizandi. ꝑdicādi. pniam dandi. peccata remittēdi. bn̄ficijs eccl'iasticis perfruēdi. rite potestatē accipiāt. vt amplius ꝛ ꝑfectius agant ea ꝗ sacerdotalis officij esse sctōꝝ patꝝ ꝯstōnibus cōprobant. tn̄ executionē sue ptātis nō habēt nisi a ꝓpl'o fuerint electi. ꝛ ab ep̄o cū cōsensu abbatis ordinati. Ecclesiasticas v̄o atq seculares actiōes attractare ꝓhibent. vt nō sibi ꝑsumāt patrocinia causaꝝ nisi ab ep̄o cōmoniti fuerint. nec secularibus causis occupent. vt resideant cognitores dirimendaꝝ litiū. ¶ Vn̄ pelagius papa scribit antomine patritie ꝛ decie. Monachus defensor fieri nō debet.

D E pſentiū portitore ꝙ defensorᵇ factus nō est nulla vob animi molestia sit. q2 satis valde amarissimū habeo de isto ꝓposito ad illud officiū homines deduci. in quo nullo mō ꝗ a monachis deo ꝓmissa sunt valeant adimpleri. Omnimoda est eī illius habitꝰ et istius officij diuersitas. Illic eī qes oratio. labor manuū. at hic causaꝝ cognitio. ꝯuētiōes. actus. publica litigia et quecūq vel eccl'iastica instituta vel supplicātiū necessitas poscit. Faciat autē deus vt tales sint hi qui vel a nobis in isto habitu nutriunt. vel in monasterijs crescūt vt ꝓuecta etate ꝛ ꝓbata vita nō ad litigioꝝ officia: s3 ad sacerdotiū valeāt ꝓmoueri. ¶ Gelasius tn̄ sicut in tractatu d' ꝓmotiōibus clericoꝝ inuenit in capl'o illo. Monachus nouicius ꝛc. ꝑmittit illos ex dispensatiōe defensoresᶜ fieri. Qd vero sacerdotalium officioꝝ ptātē habeāt. testat ambr. dicens. Clericoꝝ officia celebrare monachi presbyteri nō ꝓhibeantur.

D Octos ac ꝓbos monachos ꝑsbiterij honore dedicatos. ꝑdicare. baptisare. pniam dare. debita miseris relaxare decimaꝝ primitiaꝝ oblationū. viuorū ꝛ mortuoꝝ portiōe iusta ꝑfrui debere. moderata dispēsatiōe cōmēdamus: vt iuxta apostolū de altario cui seruiūt viuētes. ꝑ obsequiū dn̄ice plebis panē et vinū imaculata bn̄dictōe trāsformēt in corpus ꝛ sanguinē dn̄i nr̄i hiesu xp̄i ¶ Itē innocētiꝰ papa. Bn̄ficijs ecclesiasticis mōachus ꝑsbyter libere fruat.

S I monachusᵈ ad clericatū ꝓmoueat bn̄ficia ei pleniter ꝛ annone et decime donent absq vlla minorationeᵉ ꝛ dilatōe vt qrū melius possit iuxͣ possibilitatē suā qn̄ necessitas extiterit ad eccl'iastica opa ꝛ ipsā ecclesiā restaurandāᶠ adiutoriū faciat. ¶ Itē grego. De eodē.

M Oderamine aplīce auctoritatis decernimus. vt monachi si ꝑsbyterij honore dedicati sūt. cū ligandi soluēdiq potestate decimarum primitiaꝝ oblationū donationū que fiunt ꝓ viuis ꝛ defunctis portōez iusto canone ad suā ꝓrimorūqᵍ vtilitatē merito perfectioris iusticie nō minus ꝗ ceteri sacerdotes laudabiliter sibi vendicentʰ. ¶ Idē. Clericoꝝ officia monachi ꝑsbyteri libere admistrēt.

c ¶ Gelasius. defensores. s. di. lxxxvij. c. vlti. cōtra. vile est illud ꝯrīū. q2 ponit ibi defensor ꝓ hostiario. ꝛ ideo magister noluit illd soluere. d S I monachus. minoratiōe. sic. e. i. q. iij. c. vlti. in fi. e ¶ Minoratiōe. ar. ex quo qs electus est canonicus statim plene habebit fructus ꝑbēde vt alij. ex̄ de ꝑb. relatū. fallit h' extra vt eccl'iastica bn̄ficia. vt nostꝝ. et de insti. cū venissent. i fi. f ¶ Restaurādā. ar. ꝙ bn̄s ecclesiam eā d3 repare. vt ex̄ de ecc. edi. d' his. ꝛ. c. vl. et h' est veꝝ si h3 tertiā ꝗ debet fabrice. vt. x. q. i. decernimꝰ. ꝛ. e. q. iij. vnio.

M Oderamine. ꝓximoꝝ. ar. ꝙ de bōis ecclesiaꝝ possumꝰ subuenire cōsanguineis. vt lxxxvi. di. nō satis. sed ꝓximos h' appellat fideles. d' pe. di. ij. caritas. ꝟ. ꝓxi.

h ¶ Sibi vēdicēt. cū ḡ ecclesia posset vēdicare decimas ptz ꝙ dn̄ium decimaꝝ ē penes ecclesiā l3 decima nōdum sit tradita. decime eī sunt dei. vt. j. c. reuertimini. vn̄ etiā quelibet possessor ē ecclesia ꝯuenit sup decis: vt j. c. decie. hoc eī est ꝓuilegiū ecclīe. ꝙ re nōdū tradita facta est dn̄a rei. vt ex̄ de ꝯsuet. c. ij. in fi. ꝛ. C. d' sacrosan. ec. vt inter diuinū. qdā tn̄ dicit ꝙ ecclīa non possit vēdicare decimā nisi segregata sit. q2 ꝗ rē vendicat specificare eā d3: vt ex̄ d' ap. significātibus. s3 h' nihil est. q2 incertā ptē bn̄ possū vēdicare: vt. ff. d' rei vē. ꝗ de tota. ꝛ. l. ex diuerso. ꝛ. l. vl. s3 adhuc alia rōe vr ꝙ ecclīa nō pt decimā vēdicare. q2 nisi decia sit segregata ab alijs bonis. nō desinit esse ꝓoris dn̄i. vt. ff. d' polli. l. ij. §. vl. s3 aliō est qn̄ decia debet ex voto. aliō qn̄ ex iur. dicas ḡ ꝙ l3 decia nō dū sit segregata ꝙ tn̄ ē ecclīe. vl' dicas ꝙ totū illd frumētū ē cōe q2 cū frumētū volūtate dn̄oꝝ ꝯmiscet fit cōe. ꝛ qdlibet ḡnū ē cōe ꝛ tūc dat actio cōi diuidūdo vt diuidat. s3 si sine volūtate dn̄oꝝ est cōmixtū tūc nō fit cōe. s3 vēdicare pt vrq suā ptē. vt. ff. d' rei vē. si frumētū. ꝛ isti. de re. diui. §. si duoꝝ. s3 nec illud videt posse stare, q2 cū semē nō fuit cōe ḡ

nec frumētū. ve' dicat̄ φ decime petunt̄ ꝑ actionē ꝯfessoriā q: ius ꝑ standi decimā est seruitus quedā. vel verius dicas φ petunt̄ ꝯditio ne ex canone vel iudicis officio. vt. ff. de cō. ex le. l. vnica.

a ¶ Ex auctoritate. aploꝝ. i. septuaginta duoꝝ discipuloꝝ. xxi. di. in no uo. epi eīm tenent locū ipsoꝝ. lxviij. di. quoꝝ vices. vel ꝑprie. s. q̄ ad ꝑprioꝝ re nunciatiōes. S Unt nō nulli. bn̄ dicitur. ar. φ oīa que nō ꝑ hibuit sanctus benedict' sūt ꝯcessa mona chis. sic. xxv. ii. q. i. iā nūc xxi. q. iij. illō. b ¶ Canoni cis. regulari bus. imo om nibus vt vi det̄. ar. lxxv. iij. di. c. i. ⁊ eti am per totū. xi. q. i. te quide. xiiij. q. iij c. ij. ⁊. xv. q. ij. c. i. xxiij. q. vl ti. his a qui bus. ex̄ de po stu. clerici. ⁊ ex̄. ne cle. vel mo. multa. S Ic viue. multo. id est vsq ad de crepitā etatē vt. xxxviij. di. nullus. Uel multo. i. ꝑ q̄n quēniū. vt in ꝓhemio di gestoꝝ. v'ali ter. i. per bien niū. vt. ff. d se par. l. i. §. qō dictū. vel triē nium. C. de fi deicō. l. i. vel per biennū. vt insti. d lit. obli. ar. h̄ cō tra momēta neos mgros. lix. dis. si offi cia. q: nō me diocriter er rat q̄ minus bonū preferl̄ ⁊c. ⁊. j. de cō. di. v. nō me diocriter. et ar. φ potius seniores ma gistri sunt au diēdi: vt. xx. di. de qbus. ar. cōtra. ff. d edil. edic. pci piunt. S Ic clerica tus. titil lat. i. delectat.

E X auctoritate hui' decreti quod aplico moderamine ⁊ pietatis of ficio a nobis est ꝯstitutū. sacerdotibus monachis aploꝝ figurā tenentibus li ceat ꝑdicare baptizare. cōmunionē da re. ꝑ peccatoribus orare. penitētiā im ponere. atq peccata soluere. ¶ Itē ex decretis bonifacij pape. Monachi ꝑ sbyterij honore decorati potestate ha bent ligandi ⁊ soluendi.

S Unt nō nulli nullo dogmate fulti. auda cissimo quidē zelo magis amaritudi nis φ dilectiōis inflammati. asserētes monachos: q: mundo mortui sunt: et deo viuūt: sacerdotalis officij potentia indignos. neq penitentiam dare. neq christianitatem largiri. neq absoluere posse per sacerdotalis officij sibi diuini tus iniunctā potestatē. sed omnino la bunt̄. neq eīm beatus benedictus monachoꝝ ꝑceptor almificus: huiuscemo di rei aliquo mō fuit interdictor: s; eos secularū negocioꝝ edixit expertes fo re tantūmodo. Qō quidē aplicis docu mentis ⁊ omniū sanctoꝝ patrū institu tis nō solum monachis: sed etiā cano nicis magnopere imperat̄. Nemo eīm militans deo: implicat se negocijs secu laribus. Tantoꝝ ergo patrū instituti exēplis. qbus periculosissimū est refra gari: credimus a sacerdotibus mona chis ligandi soluēdiq officiū deo ope rante digne amministrari. si eos cōtige rit digne hoc ministerio sublimari. He certantes ergo monastice professionis ꝑsbyteros sacerdotalis potētie officio arcere omnino ꝑcipimus. vt ab huiusce modi ausibus reprimant̄ in posteꝝ. q: φto magis quisq est excelsior: tanto et illis erit potior. ¶ His omnibus au ctoritatibus perspicue monstrat̄ mona chos posse penitentiā dare. baptizare. et cetera sacerdotalia officia licite am ministrare. ¶ Qō vero populi electio ne ⁊ episcopoꝝ institutiōe ⁊ abbatis cō sensu potestatē suam exequi valeant: hieronimi gelasij et gregorij auctorita te ꝓbat̄. ¶ Ait eīm hieronimus ad ru sticum monachū. Digne viuēs in mo nasterio ad clericatū populi electōe po test ꝓmoueri.

S Ic viue in mo nasterio vt clericus esse merearis. Multo tēpore disce que postmodum doceas. ⁊ inter bonos semp sectare me liores. Quod si populus vel eps te in clericū elegerit: age ea que clerici sunt. ¶ Idem ad eundem. Ad ordinem de ricatus promoueri monachi possunt.

e ¶ Humilitatis. i. paruitatis. f ¶ Cōtuberniū. extra de sta. mo. mona chi. ⁊. xx. q. vlti. c. vltimo. f ¶ Contuberniū. ar. φ plus valet vita cōis φ vita heremit' ca. vnde ab heremitica vita licite transit ad monachatū. vt dici. s. e. qui vere. sed a monachali ad heremiticā nō pōt nisi de abbatis li centia fiat rōne debilitatis. vt. xx. q. iiij. monachū.

S Ic clericatus titillat desideriū di scas quod possis docere. ⁊ ratio nabilem hostiā deo offeras ne sis mi les anteφ tiro. ne prius magister sis φ discipulus. Non est humilitatis mee neq mēsure iudicare de ceteris. ⁊ de mi nistris ecclesiaꝝ sinistꝝ quippiam dice re. habeant illi ordinem suū ⁊ gradum. Quē si tenueris quomodo tibi in eo vi uendū sit: editus ad nepotianū liber te docere poterit. Nūc monachi cunabu la moresq discutimus. ⁊ eius monachi q̄ liberalibus studijs eruditus in ado lescentia: iugū christi collo suo imposu it. Primūq tractandū est. vtrū solus an cū alijs in monasterio viuere debeas. mihi placet vt habeas sanctoꝝ ꝯtuber niū nec ipse te doceas. ⁊ nō absq do ctore ingrediaris viam quā nunφ in gressus es. ¶ Itē gelasius papa. In loco quo abbas iudicauerit monach' eligat̄ ⁊ ab episcopo sacerdos ordinet̄.

S I quis monachus fuerit qui ve nerabilis vite merito sacerdotio dignus ꝑuideat̄. ⁊ abbas sub cuius im perio xpo regi militat. illum ꝑsbyterū fieri petierit: ab epō ipso debet eligi. et in loco quo iudicauerit ordinari. om nia q̄ ad sacerdotij officiū pertinēt vel populi' vel epi electione ꝓuide ac iuste acturus. ¶ Item siricius papa. Tem pore maturitatis ecclesiastiacis promo ueantur ordinibus monachi.

M Onachos quoq quos moꝝ gra uitas: ac vite ac fidei institutio sancta cōmendāt. clericoꝝ officijs aggregari et optamus ⁊ volumus ita vt qui intra triginta etatis annos sunt digni in mi noribus ꝑ gradus singulos crescētes tpe ꝓmoueant̄ ordinibus. ⁊ sic ad dia conatus vel ꝑsbyterij insignia mature etatis ꝯsecratiōe ꝑueniāt. vt nec saltu ad epatus culmen ascendāt. nisi in his cadē q̄ singulis dignitatibus vt supi us prefiximus fuerint tpa custodita. ¶ Itē augustin' ad eudoxiū. Ecclesi astica officia nec auida electōe mōachi suscipiāt. nec blādiēte desidia respuāt.

U Os autē fratres exhortamur in dño. vt ꝓpositum vestrū custodia tis. ⁊ vsq ad finē vite perseueretis. Ac si qua vo opa vestra mater ecclesia deside rauerit. nec elatiōe auida suscipiatis. nec blandiēte desidia respuatis. s; mi ti corde obtēperetis dño. cū māsuetu dine portātes eū q̄ nos regit: q̄ dirigit mites in iudicio. qui docet mansuetos vias suas nec otium vestrū necessitati

g ¶ Etabsq do ctore. simile. xxvij. di. relatum. h ¶ Si qs. petierit. alias nō posset: vt. lviij. di. c. i. ⁊. ij. et j. e. monachi. i ¶ Uel populi. po puli nō est eligere s; testimoniū dare ele cto. vt. xxiij. dis. c. i. sed eps vel archidy acon' vl' archipsby ter eligit. s'm qō est cōsuetudo loci. vt ex tra de offi. dele. sup eo. Johannes. k ¶ Monachos. nec saltu. id est ꝑter missis ordinibus vt lij. di. solicitudo. vel id est nō seruatis in terstitijs. vt. lxxvij. dis. in singulis. sed est cōtra. lxxvij. di. c. vlti. vbi dicit̄ φ mo nachus oēs ordies infra annū pōt reci pere. sed illud est ex dispensatiōe quod h̄ dicit est ius cōmu ne. i. q. vlti. nisi. l ¶ Adepiscopatus. vt si sit psbyter post decē annos potest eps fieri. vt. lxxvij. dis. quicunq. m ¶ Supius. s. lxx vij. di. c. i. ⁊. ij. ⁊. iij. n ¶ Uos autē. ope ra. ar. φ si cleri cus fit operas illas tenet̄ pstare ecclesie extra de postu. c. fi. Sed cuius expēsis prestabit eas. videt̄ φ expensis ecclesie: vt ar. xij. q. ij. carita tem. maxime si non habet ꝓpriū de quo hic loquit̄. secus ta men est in liberto q̄ pstabit operas pro prijs sumptibus pa trono suo nisi paup sit. vt. ff. de oper. lib. suo. hic tamen nō lo quit̄ de talibus ope ribus: sed tantū de platione recipiēda. Item ar. φ si alicui de ecclesia iniungit̄ aliqua legatio tene tur eam recipere. vt ij. q. i. nulli. xi. q. iij. quid ergo. o ¶ Suscipiatis. s. lx viij. q. i. i scripturis.

a ¶ Necessitatibus.s. vij.q.i.scias.
I In parrochia.in possessiōe.i.q̄ fuit eius.fi.le.xviij.q.ij.abbatē.cū enī fun
data est ecclesia nullā hȝ ibi ptātē.vt.x.q.i.nouerint. c ¶ Nō subito.
tpe egemus vt aliq̄d maturius agamus.vt.l.di.pōderet. d ¶ Et proga
ta.i.dilata. e ¶ Eū dyaconū.q̄ subdyaconus erat iste q̄ fuit electus ad
regimen parrochia
lis eccl'ie.subdyaco
nus enī ad hoc licite
eligit̄:vt ex̄ de eta.et
qli.ꝑterea.imo etiaȝ
ad epatū.vt ex̄.e.ti.a
multis. Itē aliō no
tabile est h̄ q̄ si pro
nus p̄sentat epō mo
nachū aliquē q̄ tene
tur eps eū instituere
et dicūt quidā q̄ tūc
tenet̄ eps eū recipe
re cuȝ subest necessi
tas vl' vtilitas:vt.j.
e.cū pro vtilitate.et
lv.di.priscis.ꝛ id qō
legit̄. extra de statu
mo.monachi.ꝛ.c.q̄
dei. intelligūt q̄ nō
debent p̄fici parro
chialibus eccl'ijs ni
si subsit necessitas
vel vtilitas. Jo.sed
certe idē est de quoli
bet alio clerico.b.
f ¶ Mediana.cū cā
tat̄ sitientes.
f ¶ Mediana.s.lx
xvij.di. in singul.ꝫ.
g ¶ Faciemus.p ali
um.quē enī papa in
dyaconum ordinat
ammodo nō pōt re
cedere ab ipsa curia
romana.vt.i.q.i.fi
lium.
S Si quos.mona
sticaȝ.s.vij.q.i.
hoc nequaq̄.ꝫ.sed
ille ad pniam desce
dit hic meritū auge
re ꝓposuit.qō vbi
nō exprimit̄ ex varie
tate p̄sumit̄ admini
strationū relictaꝝ.et
h̄ bñ distinguit̄ ex̄ de
renū.post trāslatōeȝ
M Monachi.ad of
ficiū.officiando
ecclesiā.sed p̄uatim
p̄nt celebrare.ex̄ de
pegri.c.tue.
k ¶ Nec i ciuitatib⁹.
inō ē dubiū q̄n a clica
tu trāseat̄ ad mōacha
lē vitā:q: districtior
est vita mōachoꝝ q̄
clericoꝝ.sed miꝝ est
q̄uo ad clericalē vitā
pmittit̄ trāsire a vita

bus[a] eccl'ie ꝓpoātis cui ꝓturiēti. si nul
li hōi mīstrare vellēt q̄uo nascerent i nō
īuenirētis ¶ Itē pelagi⁹ pp bono epō
sauinati. Gelasi⁹ q̄ndā mōachū ruphi
nū sacerdotē iubet fieri ꝛ i q̄dā basilica
I In prochia tua basilica ordinari.
sancti laurētij q̄ in possessiōe[b] filij et
ꝯsiliarij nr̄i viri magnifici theodori fū
data est officiū p̄sbri deesse cognouim⁹
et q: p̄fatus filius nr̄ nob retulit inue
nisse serufinū q̄ndā monachū olim sibi
vita religiōe ꝛ morib⁹ cōprobatū. hūc
postulat ibi p̄sbyteꝝ cōsecrari. qō subi
to[c] fieri nos ꝓgata[d] obs̄uātia nō ac
q̄euimus. Ideoq̄ dilectio tua his lr̄is
acceptis sabbato veniēte faciat eū dia
conū[e]. ꝛ si deus voluerit ꝛ vixerim⁹ me
diana[f] ebdomoda p̄sbyteꝝ faciemus[g].
q̄tenus supueniēte paschali festiuitate
sacra ministeria in memorata basilica
a persona cōpetenti valeat adimpleri.
¶ Itē greg. in registro. Qui de cleri
co monachus efficit̄ ꝓprio episcopo or
dinante poterit eligi ꝛ cōsecrari.
S Si quos a clericatu in monastica[h]
ꝯuersationē venire ꝯtigerit si talis vi
te monachus fuerit vt eps cui ante mi
litauerat eū dignū sacerdotio ꝓuideat
in loco quo iudicauerit eligi poterit et
ordinari. ¶ Item ex cōcilio agathēsi.
Sine testimonio abbatis ad clericat⁹
officium monachi nō eligantur.
M Monachi vagātes ad officiū[i] cleri
catus nisi eis testimoniū abbas suus
dederit:nec in prochijs nec in ciuitati
bus[k] ordinant̄. Si enī necesse fuerit cle
ricū de monacho ordinari cū ꝯsensu[l] et
voluntate abbatis hoc p̄sumat epus.
¶ Itē ex ꝯci.ylerdēsi. Cū abbatis vo
lūtate monachi ordinent̄ quos ꝓ vtili
tate eccl'ie ordinare voluerit eps.
C Cum ꝓ vtilitate[m] ecclesie aliquos
monachoꝝ in cl'icatus officio eps ꝓba
uerit ꝓmouēdos:cū abbatis[n] volūtate
debēt ordinari. Ea vō q̄ in iure mona
sterij d̄ facultatibus offerunt̄:in nullo
dyocesana[o] lege ab epis cōtingantur.
¶ Itē ex cōcilio terraconēsi. Sine ab
batis imperio ecclesiastica ministeria
nō p̄sumant celebrare monachi.
M Monachi a mōasterio foras egre

mōachali:vt h̄ ꝛ in p̄cedēti.c.lviij.di.c.i.ꝛ.ij.cū a mag̃.districta vita ad mi
nus districtā vitā trāsire nō lȝ.vt.xciij.di.legim⁹.i.fi.vn̄.ad p̄laturā ideo trā
sit ex dispēsatiōe vt ꝓsit ꝛ tūc votū nō frāgit.q: istō in meli⁹ cōmutat̄.meli
or enī est publica vtilitas q̄ p̄uata.s.e.vos aūt.q̄ aūt sic trāsit vt p̄sit pec
cat mortalr̄.votū enī frāgit. l ¶ Cōsensu.s.lviij.di.c.i.ꝛ.ij. Jo.
C Cum ꝓ vtilitate.l'.ꝓ necessitate.vt.s.c.pr.ꝛ.lv.di.p̄scis.sȝ.s.e.i prochia
indistincte loquit̄. n ¶ Cū abbatis.vr̄ q̄ q̄ eps inuito abbate nō possit

monachū p̄ficere eccl'ie alicui vel facere ipsum clericū suū:vt h̄.ꝛ.s.
e.pri.ꝛ.lviij.di.c.i.ꝛ.ij.sed ꝯ.s.e.q̄ vc.ꝛ.ij.q.vij.cū pastoris.
o ¶ Diocesana.i.nec tr̄tiā nec q̄rtā dabūt epō.sȝ ꝯ h̄ not.ē.x.q.i.isti.
M Monachi.eccl'iasticū.officiādo ecclesiā.sȝ p̄uatim p̄nt celebrare.
q ¶ Vtilitas.q̄ lȝ aliqō bonū ꝛ vtile sit nō tn̄ est agēdū nisi eo
mō q̄ fieri dȝ

diētes ne aliqō misteriū ecclesiasticū[p]
p̄sumāt agere ꝓhibem⁹ nisi forte cū ab
batis iperio. Siliter vt nullus eoꝝ. i.
mōachoꝝ forēsis negocij susceptor vel
executor existat.nisi id qō mōasterij ex
poscit vtilitas[q]. abbate[r] sibi nihilomi
nus iperāte. ¶ Itē aug.ad aurelianū.
Ad clicatus militiā nō eligant̄ deserto
res monasterioꝝ.
U Uegi ep'lam be
nignitatis tue de donato ꝛ fratre
eius.ꝛ q̄d respōderē diu fluctuaui. Sȝ
tn̄ etiā atq̄ etiā mihi cogitāti q̄d sit vti
le saluti eoꝝ q̄bus nutriēdis in xp̄o ser
uiuimus.nihil mihi aliud occurrere po
tuit nisi nō esse viā dandā seruis dei vt
facilius putēt se eligi ad aliq̄d meli⁹ si
facti fuerint deteriores[s]. Etenī illis fa
cilior lapsus. ꝛ ordini clericoꝝ fit indi
gnissima iniuria si desertores monaste
rioꝝ ad militiā cl'icatus eligant̄.cuȝ ex
his q̄ in monasterio ꝑmanēt nō tn̄ nisi
ꝓbatiores atq̄ meliores i clerꝫ assume
re soleamus.nisi forte sic vulgares di
cūt malus coraula[t] ꝑmus sȝ in choro
bon⁹ simphoniacus est.ita idē ipsi vul
gares de nobis iocabunt̄ dicētes. ma
lus monachus bon⁹ clericus est.nimis
dolendū est si ad tā ruinosam superbiā
monachos erigimus. ꝛ clericos tā gra
ui cōtumelia dignos putam⁹. in quoꝝ
numero sumus.cū etiā aliq̄n bon⁹ mo
nachus vix bonū[a] clericū faciat.si assit
ei sufficiēs ꝯtinētia.ꝛ tn̄ desit istructio[b]
necessaria.aut p̄sone regl'aris itegritas
Sȝ de istis credo arbitrata sit beatitu
do tua.q̄ nr̄a volūtate vt suis poti⁹ cō
regiōalibus vtiles essent:d̄ mōasterio
recessissent.sȝ falsū est.spōte abierūt.spō
te deseruerūt nob q̄tū potuim⁹ ꝓ eoꝝ
salute renitētib⁹. ¶ His igit̄ oībus au
ctoritatibus mōstrat̄. q̄ monachi q̄ a
ppl'o sunt electi ꝛ ab epis cū ꝯsensu sui
abbatis sunt ordinati:legitime p̄tātē
suā exequi valēt. Illud vō greg[c]. Ne
mo pt̄ eccl'asticis obsequijs deseruire ꝛc.
de illis intelligēdū est.q̄ in numero car
dinaliū vel epoꝝ ordinati monasterij
sui dispēsatiōnē sibi reseruare ꝯtendūt.
¶ Vn̄ idē grego.scribit mariano epō
rauēnati. Pro abbatis ꝛ monachi ꝓ
motiōe nullo mō grauet̄ monasteriū.

vt.xi.q.iij.q̄d
q̄.xij.q.ij.q̄m
or.ꝛ.j.de cō.
di.v.nō oȝ.ꝛ
ff.d̄ re.mili.l.
ij.§.i bello.
r ¶ Abbate.
pōt q̄ mona
chus eē pcu
rator eccl'e sue
de licētia sui
abbatis ꝛ etiā
alioꝝ.s.e.q̄
vc.ꝛ.lxxxvi.
di.puenit.et
dixi.s.e.de p
sentiū.vr̄ etiā
q̄ sine māda
to:vt.C.d̄ p
cur.exigēdi.si
cut miles pcu
rat cāȝ sui nu
meri qui alr̄s
nō pōt esse p
curator:vt.ff
d̄ pcu.filius
familias.sed
h̄ oīo nō hȝ
h̄ locū.q: mo
nach⁹ nec ca
uere pt̄ de ra
to nec p̄stare
cautōeȝ iudi
catū solui ad
qō tenet̄ pcu
rator qui sine
mādato iter
uenit.si tn̄ ges
sit vtiliter et
eccl'ia hȝ ra
tū.nō ꝓpt h̄
p̄rirritari qō
factū ē:vt.C.
de pcur.nō
eo minus.ar.
ꝯ.xcvi.di.be
ne.in fi. Jo.
L Legi.dete
riores.nā
nemo ex deli
cto suo fac cō
ditionē suaȝ
meliorem.sic
xij.di.nos cō
suetudinē.ff.
de dona.int̄
viꝝ ꝛ vx.l.iij
§.i.ꝛ.ff.qō vi
aut clā.serui
us.ꝛ sic ex̄ de
si.sent.in si.ꝛ extra de sen.excō.si vc.sic ecōuerso ex merito nō dȝ cō
sequi q̄s penā.ex̄ de fideius.puenit.ex̄ de do.inter vi.ꝛ vx.ꝛ si necesse.
t ¶ Malus.coraula.qui incipit cantus in choro vel q̄ coreas ducit.
a ¶ Bonū.sunt tn̄ mōachi meliores.i.ꝑfectiores clericis. ꝛ sic nō ob
stat ꝯtrium.xlvij.di.quātūlibet. b ¶ Instructio.sufficit monacho
q̄ tn̄ bon⁹ sit lȝ sit illr̄at⁹ vl' irregl'aris q̄ duo nocēt clico ꝓmouēdo
lv.di.c.i.xxxvi.di.illr̄atos. Jo. c ¶ His igit̄.gregorij.vt.s.e.c.ij.

NE p cuiuslibet monachi aut abbatis pmotione onus aliqd fortasse monasteria sustineant studendu3 nobis est. vt si quispia3 monachoz ex quocuq3 monasterio ad clericatus officiu vel sacru[c] ordinem accesserit[e]: no ibi vlterius aliquam habeat potestatem.

¶ Idem maximiano siracusano epo.

Qui ecclesiis quoquo mo militant abbates monasteriorum esse no possunt.

PResbyteros et dyacones ceterosq3 cuiuslibet ordinis qui ecclesiis quoquo mo militant abbates[f] p monasteria esse no pmittas. sed aut admissa[g] clericatus militia monasticis no pmoueant ordinibus. aut si in abbatis loco pmanere decreuerint: clericatus nullatenus pmittant habere militia. Satis em incogruum est si cu vnu ex his p sui magnitudine diligeter quis no possit explere: ad vtruq3[h] videat idoneus. ¶ Hoc vero generaliter vel speciali p̄uilegio dictu pot intelligi. sicut etia de monasterio quoda in registro gregorii legit hoc mo. De quoda zenodochio cuius abbas in epm eligi no phibet.

HInc est etia q zenodochium seu monasteriu qd in eode francoz regno ostitutu est. qz p ambitioes et otentioes quoruda no canonice tractabat ac puersitate maloz liberare cupies. p̄cepit vt sine regali puidentia et monachoz electioe nullus abbas ibi aliqua vnq3 surreptioe introduceret. precepit etia vt eiusde monasterii abbas nunq3[i] ad episcopatu eligeret. ne forte occasione epatus abbatia aliqd detrimenti[k] pateret. Qd priuilegiu ita est illius ecclesie: vt comune lege regibus vel abbatibus oino dare no possit. Non em qd vni sigillatim[l] ocedit statim oibus ouenit. ¶ Superiori[m] auctoritate no phibent abbates[n] sacerdotes fieri. cu beatus benedictus iubeat abbate fratribus egredietibus et regredietibus bndictione dare: qd no nisi sacerdotu[o] est lectione[p] q3 sancti euagelii silr abbati ad legedu tribuit. qua subseqnti oroe legere silr sacerdotalis officii est. Sed tales sacerdotes vl dyacones fieri[q] phibet: qui in ecclesiastica militia cogant iugiter pmanere. Ite illud hieronimi ad riparium et desideriu. Monachus no doctoris sed plagetis h3 officiu. Et ad eliodoz. Alia ca est monachi alia clerici. et ad rusticu. Sine cocilio p̄sbroz monachis nihil agere lic3. no ita generaliter intelligedu est: vt nulli monachoz liceat docedi officiu assumere. ne beatu gregoriu aut augustinu3 angloz epm beatuq3 martinu et innueros etia quos de monachica oversatoe ad summu sacerdotii gdu scriptura testat esse pmotos: cogamur negare docedi officium habuisse. aut in die osecratiois sue asseramus eos a priori pposito discessisse. qd vt innocetius testat[r] nulli facere l3. Voluit ergo hieronimus distinguere inter psona monachi et clerici ostedes qd cuiq3 ex pprio officio oueniat. Aliud em ouenit cuiq3 ex eo qd monachus est: aliud ex eo qd clericus est. Ex eo[s] qd monachus est sua et alioz peccata deflendi h3 officiu. ex eo qd clericus docedi et pascedi pplm. moachos[t] aut vsq3 ad tps eusebii: zosimi: et siricii moachos simpliciter et no clericos fuisse ecclesiastica testat historia. Ide etia hiero. refert monachos scithie couenisse in vnu3 vt sacerdote sibi inueniret q eis missaz solenia celebraret. ¶ Ite leo aug. Oes moachi et clici tutele imunitate hre debet.

GEneraliter sancim9 oes viros reueredissimos epos necnon p̄sbros seu dyacoos et subdiaconos et p̄cipue moachos[a] l3 no sint clerici imunitate ipso iure ois hre tutele siue testametarie: siue legitime: siue datiue: et no solu tutele eos esse expertes: s3 etia3 cure no solu pupilloz et adultoz s3 etia furiosi et muti et surdi et aliaz psonaz quibus tutores vel curatores a veteribus legibus dant. eos tn clicos et moachos hmoi hre bnficiu sancimus: q ad sacrosanctas ecclias vel moasteria pmanet no deuagates[bc]. neq3 circa diuina ministeria desides. cu ppt hocipsum bnficiu eis indulgemus. vt aliis oibus derelictis dei oipotetis inhereat misteriis et hoc no solu i veteri roma vel in hac regia ciuitate: s3 in omni terra vbicuq3 xpianoz colit nome: obtinere sancim9 ¶ Nouaz et collationu et sordidoz[d] munez imunitate acceperut. Vn ostatinus cuctis clericis scribit iux sanctos qua dudu meruisse phibemini fundos

NE p cuiuslibet. sacr. i. epatum. e ¶ Accesserit. bene dicit accesserit. sc3 cu effectu. no em desinit esse prioris ecclie platus nisi habeat corpale possessione scde coteniosam vel pacifica. vt. j. xxi. q. ii. si qs ia. et ex de elec. cu in cuctis. sed d h d. xxij. di. si qui epi or. PResbyteros. abbates. sed quo poterat clerici seculares eligi in abbates cu3 illud sit phibitu: vt ex de elec. cu ca3. et melius. e. ti. cu in magistra. et c. cu ad nram. ni. no eligut s3 postulant. sic. lxi. di. osius. vel forte cu pus erant monachi fuerut assumpti ad prochiales ecclias et postmodu cu electi essent i abbates volebat retiere ecclias pores et h vt ee meliori odito monachoz q cu coz si monachi licite eligant ad scla resplaturas et clici si pnt eligi ad moachoz platuras. cu sit ar. s. ij. q. vij. sic. j. xxviij. q. i. ois. S3 qro rone illius diuersitatis si dicas io qz clicus no est pius in regla moachali. eadez rone nec monach9 pt eligi i epm si no est pit9 in regla clicali. vt. s. e. sic viue. et c. se. qd ocedo. s3 qd si clicus pit9 sit in rla monachali nun qd tnc pt eligi in abbate cu ro oltois cessat i eo. vt lxi. di. §. his oib9. dico q no. qz l3 sciat regula no tn est pbat9 i ea et gue est i expertos et c. vt xix. q. iij. monasteriis. qz nec ipse pbat9 est i habitu nec pbauit habitu in q maria vis ordis osistit. g ¶ Admissa. g delinqnti dat electio. sic ex d eta. et ql. ea te. et d pb. pterea. ar. s. ff. d pet. h. si re et pecu h ¶ Ad vtruq3. si. lxx. di. scdz. et C. d as. l. vl. et lxxxix. di. singla. HInc est. nunq3 s3 no ne poti9 est obprobriu q puilegiu q abbas in epm eligi phibet. Rn. in h est puilegiu q ecclia no tenet dare abbate si eligit in epm. k ¶ Detrimetu. solet em abbates electi in epos disp̄gere res ecclie sue cu se recessuros spectat siue sperat. qz no pcit pplis regime breue. ar. ff. d exercito. l. i. circa pn. d pe. di. iij. inter h bircu. l ¶ Sigillatim. ar. q puilegiu ocessu3 vni no extedit ad alios. s. e. di. d mor. et. vij. q. i. petisti. tn ius vni ocessu3 extedit ad alios. s. di. v. ad ei9 vo. Ite q pmatib9 ocedit vt ocessum illi q subsut eis: vt. C. d aduo. di. iu. restituede. Ite l3 psonalia iura no extendant ad alios. tn qnq3 pnt cedi aliis. na minor cedit aliis bnficiu restois. vt. ff. e. l. q si minor. in pn. l3 sit ar. s. vt. ff. d admi ni. tu. l. ex plibus. et ff. d reg. iur. i oibus. m ¶ Superiori aucte. s3 p̄sbyteros. n ¶ Abbates. i. sacerdotes non phibent fieri abbates. o ¶ Nisi sacerdotu. vt. xxv. di. plectis. p ¶ Lectioe3. h meli9 intelligut illi q noue rut fgula bti bndicti q ¶ Fieri. supple abbates. r ¶ Testat. s. e. d monachis. s ¶ Ex eo. sic alio sa cit qs i eo qd homo et aliud in eo q peccator. vt. xxiij. q. iiij. duo ista. t ¶ Monachos. a. lia solutio. GEneralr. monachos. epis vl moachis iterdicit cura et tutela. vt. lxxxviij. di. eps. et. s. e. d pstiu. et c. moachia moasterio. nisi forte mif abi liu psonaz. vt. lxxxvi di. c. vlt. alij vo clici spote pnt suscipe. vt lxxxvi. di. puenit. est g puilegiu clici q si tenet recipe tutela alicuius cu tn velit et possit succede ab ite stato qd est 3 lege illa. isti. d le. p fo. tu. §. q: pleruq3. et. s. lxxxvi. di. puenit. vbi habes de hac materia. b ¶ No deuagates. ar. q scolares i scol no debet pcipe stipedia: vt. xij. q. ij. ocesso c ¶ No deuagates. ar. ca cessante cessat puilegiu. lxxxiij. di. c. qsquis. ex d cli. no re. qz nonnulli. ex d deci. suggestu. C. d rest. mi. l. vl. isti. d excu. tu. §. i. reipu. em sca abns excusat a tutela: s3 si an fuit tutor: silr refutat on9 tutle. ff. d iu. l. ij. §. ei q. i fi. et. ff. p so. actioe. §. ite. vn si aliqd puilegiu datu e religiosis cessate religioe cesset puilegiu. xxv. q. ij. §. vl. et ex d v. si. abbate. ifi. d ¶ Sordidoz. vt calcis coqnde arene fodiede

et mancipia[e] vsa nullus nouis[f] collationibus[g] obligabit sed vacatiōe gaudebitis. ¶ Itē imparatores honorius ⁊ th.

Placet rōnabilis ꝯsilij tenore ꝓpēso districta moderatiōe ꝑscribere a q̄bus spāliter necessitatibus ecclesie vrbiū singularꝫ habeant imunes. Prima q̄ppe illius vsurpatiōis cōtumelia depellēda est. ne p̄dia vsibus celestiū[h] secretorꝫ dedicata: sordidorꝫ[i] munerꝫ fece vexent. nihil extraordinarium[k] ab hinc superindictū ve flagitet. nulla sollicitudo translatiōis[l] signet. postremo nihil p̄ter canonicā illationē nisi quā aduentitie necessitatis[m] sarcina repentina poposcerit eius functiōibus ascribat. Si quis cōtra venerit post debite vltionis acrimoniā[n]: q̄ erga sacrilegos iure ꝓmēda est: exilio ꝑpetue deportatiōis vrat. ¶ Hoc idē dat[o] intelligi ex v̄bis beati siluestri qui obedientiā minorꝫ erga maiores assignans ait[p]. abbas hostiario. monachus abbati sit subditus supra in tractatu ordinandorꝫ. Ostendit ergo hiero. ꝙ simplr̄ monachis nihil liceat agere sine cōsilio p̄sbyterorū nec officiū docendi sibi assumere licꝫ: sine auctoritate clericorꝫ. nisi forte diuina gr̄a intus ꝯmonitū sicut btūs gregorius refert in dialogo de beato benedicto qui hoies montis cassini ad fidē adduxit. ⁊ aram appollinis q̄ ibi erat erecta subuertit. ⁊ d̄ quodā equitio cui angelus in somnis apparuit et eū ad p̄dicandū misit. qui cūꝫ de vitio lingue cōquereret angelus fleubotomo linguā eius tetigit ⁊ totū illud vitiuꝫ curauit. Nō vero hiero. talibus seipsum cōnumerat[q] tale est q̄le illud apl̄i ad philippenses. quicū̄qꝫ imperfecti sumus hoc sentiamus. seipsum impfectis cōnumerās. Hinc idē hieronimus alibi[r] ait. natus in paupere domo in tugurio rusticano. et infra. nos suffarcinati auro. se famelicū. fastidiētibus mella. pauperē diuitibus cōnumerans. supra vbi agit de clericis qui ꝓpria relinq̄re nolūt capitulo gloria epi. ¶ Ecce sufficienter mōstratū est ꝙ monachis p̄sbyterij honore decoratis a ppl̄o electis ⁊ ab ep̄o institutis. eadē liceāt q̄ ⁊ alijs sacerdotibus. Probat etiā hoc ex silitudine cōsecratiōis. nō eīn in ꝯsecratiōe eorꝫ aliud d̄r. ⁊ aliud in cōsecratiōe aliorꝫ. vtrisqꝫ eīn in cōmuni a dn̄o bn̄dictionē infundi ep̄s obnixe deposcit. ⁊ dū ꝯsecrat cūctis sacerdotibus singillatim dicit. ꝯsecrent ⁊ sanctificent dn̄e manus iste vt quicq̄d ꝯsecrauerint ꝯsecratū sit. ⁊ que cūqꝫ bn̄dixerint bn̄dicta sint. Ecce cōis est benedictio. vn̄ igit diuortiū. Sicut ergo in benedictiōe vtrisqꝫ cōem nanciscunt p̄tātē. ita in instōne cōit assequūtur p̄tātis executionē. ¶ Ceterꝫ absqꝫ ep̄orꝫ licētia nō solū monachis: sꝫ etiā generaliter oībus clericis p̄tātis executio interdicit. ¶ Unde clemēs papa.

Sacerdotalia officia sine ꝑmissu ep̄orꝫ nō agant p̄sbyteri.

Cunctis fidelibus ⁊ summopere oībus p̄sbiteris et diaconibus ⁊ reliquis clericis attendendū est. vt nihil absqꝫ ꝓprij ep̄i licentia[s] agant. Nō vtiqꝫ missas[t] sine eius[v] iussu quisqꝫ p̄sbiterorꝫ in sua parrochia agat. nō baptizet nec q̄cq̄ faciat absqꝫ eius ꝑmissu. ¶ De his[x] vero qui intra monasterij claustra cōsistūt q̄bus ppl̄s ad regendū nō cōmittit: querit vtrꝫ debeāt decimas dare vel accipere. In q̄bus hec discretio s̄uāda est. vt d̄ agris et vineis que ad ꝓpriū stipēdiū colunt decimas sibi retineāt. Si eīn a ppl̄o decime a filijs leui ꝓ ministerio reddebant quo dn̄o deseruiebāt in tabnaculo offerendo sacrificia ⁊ holocasta ꝓ ppl̄o: ptꝫ ꝙ monachi de ꝓprijs p̄dijs nō magis ꝙ alij sacerdotes decimas soluere cogunt. sed dicit. p̄dia monachorꝫ siue p̄cio sint empta siue ꝓ salute aiarꝫ oblata. anteqꝫ in ius eorꝫ venirēt ⁊ baptismalibus ecclesijs siue q̄buslibet alijs p̄mitias ⁊ decimas ꝑsoluebāt. ille aūt ecclesie suo iur p̄uari nō p̄nt. ¶ Eū i magūciēsi ꝯcilio statutū inuenit. **Qui res suas alicui delegauerit decimationum ꝓuentus priori ecclesie auferre nō pōt**

Si q̄s clericus[a] vel laicus seu vtriusqꝫ sexus ꝑsona ꝓprietatis sue loca vel res alicubi dare delegauerit: decimationū ꝓuētū priori eccl'ie legitime assignatū: inō abstrahēdi[b] nullā hꝫ p̄tātē qd̄ si facere tēptauerit talis traditio irrita[c] ꝑs[?] dicat ⁊ ipse ad emēdationē: eccl'iastica cohercea t cēsura. ¶ Itē

e ¶ Mancipia. similiter vxores. vt. C. d̄ ep̄is. ⁊ cleri. l. ij. ⁊ eorꝫ coloni. vt. lxxxix. dis. indicatū. ⁊ eorꝫ familia. vt. xij. q. ij. ecclesiarꝫ.
f ¶ Nouis. x. q. iij. vnio. ⁊ c. q: cognouimus. extra de censi. cū apostolus.
g ¶ Collatiōibus. extraordinarijs vel supindictis. vt. j. l. pri. soluit tū tributū. xi. q. i. si tributū. xxiij. q. viij. tributū. ⁊. C. de epis. ⁊ cleri. de his. sed nouas collationes nō possunt laici ab eis petere ꝓpter aliq̄s necessitates. vt h̄ dicit. ⁊ extra de emu. eccle. nō minus. sed ep̄s tēpore necessitatis cū caritate aliq̄d moderate p̄t ab eis petere. vt extra de cē. si. cū aplus. nō ergo tenet lex que dicit ꝙ clerici tenent ad instructionē murorꝫ ⁊ alias itinerꝫ. vt. C. de sacrosan. eccle. ad instructionē.
h ¶ Celestiū. i. ecclesiarꝫ. vl' intellige s̄m q̄d est ex de cēsi. c. i.
i ¶ Sordidorꝫ. calcis coquende, arene fodiende.
k ¶ Extraordinariū. id est ꝙ repētino casu suppuenit extraordinariū. ⁊ indictum idē est. C. de exact. tributorꝫ. l. sed diuinū. libro decimo.
l ¶ Translatiōis. i. nō est trāsferēda ab eis possessio. licꝫ nō soluant tributū sicut fit in alijs. x. q. ij. §. quirem.
m ¶ Necessitatꝫ. nec tūc per laicos sed ꝑ ep̄m petet collatio a clericis. vt extra de emuni. ec. nō minus
n ¶ Acrimoniā. i. penam q̄ tradit. ff. ad leg. iul. pecul. sacrilegij. ⁊. xvij. q. iiij. per totum.
o ¶ Hoc idē dat. ꝙ monachi laici erant.
p ¶ Ait. d̄. xciij. di. a subdyacono.
q ¶ Connumerat. vt s̄. e. alia. licet ipse esset p̄sbyter cardinal.
r ¶ Alibi. ait. d̄. xij. q. ij. gloria.

Cunctis. licētia. generali licētia.
t ¶ Missas. publice
v ¶ Eius. nisi inuitetur ab alio p̄sbytero tūc eīn pōt sine licentia ep̄i. vt. vij. q. i. epi. ⁊. ix. q. ij. nullus primas. priuatim etiā possunt celebrare. vt extra de cle. peregri. c. iij.
x ¶ De his. hic incidenter querit an monachi debeāt dare decimas d̄ agris suis. ꝓ regula ergo teneas. ꝙ quilibet tenet decimāt dare nisi ostendat se exemptū esse: vt extra de decimis a nobis. ⁊ s̄m hodierna iura etiā cistercienses ⁊ alij regulares tenent dare decimā d̄ oībus p̄dijs suis que de nouo acquirunt siue ea ꝓprijs manibus colāt siue nō, vt extra de decimis. nuper. sed s̄m vetera iura ita tenebat ꝙ omnibus religiosis cōcessum erat nō dare decimas de nutrimentis animaliū suorꝫ et de ortis ⁊ de noualibus que ꝓprijs manibus ⁊ sumptibus excolebāt. monachis vero cisterciēsis ordinis ⁊ hospitalarijs ⁊ tēplarijs ꝯcessum erat nō dare decimas. nec etiā de alijs p̄dijs que ꝓprijs manibus ⁊ sumptibus excolebant. vt extra. e. ex pte. et. c. ad audientiā. ⁊. c. statuimus. d̄ cleris secularibus dicit q̄dā ꝙ teneantur siue sint p̄dia eccl'ie sue siue ꝓpria p̄dia. alij fauorabilius dicebant eos nō teneri dare d̄cimas de p̄redijs eccl'ie sue sed de ꝓprijs p̄dijs benetenent dare. vt j. c. q̄sti. ⁊. c. decimas. extra. c. nouum et. c. fraternitatē. leprosi autē nō sunt exempti a decimis nisi tm̄ modo i ortis et in aialib⁹ suis. vt extra de eccle. edi. c. ij.

Si quis. vel clericus. clericus q̄ dat decimā qd̄ verꝫ est d̄ ꝓprijs p̄dijs
b ¶ Inde abstrahēdi. res eīn transit cū onere suo: vt extra de deci. cum nō sit in hoie. vt. ff. de ꝯtrahē. emp. alienatio. ff. de dona. ad eum. §. i. ff. d̄ regu. iur. nemo plus. ff. d̄ distrac. pig. si creditor.
c ¶ Irrita. pactū illud non obstat quin ab eccl'ia vel ab alio possessore possit peti decima. vt ex. c. pastoralis. ⁊. ff. de pac. inter. sed si possessor p̄te fructuū ⁊ ille a quo cām habuerit possessor etiā partē fructuū ꝑceperit tūc vterqꝫ cōueniendus est. vt extra. e. ti. a nobis. ⁊c. tua. sed nunquid pactum istud tenet q̄tum ad cōtrahentes. videt ꝙ sic. vt. ff. de pac. ep̄a. §. pactū. sed cōtra. extra de pac. pleriqꝫ.

Ecclesie. vt nouis. quidā hoc intelligūt in eo casu cū prior ecclesia

enormiter ledit̃ alias ep̃s bene aufert de iure vnius ⁊ dat alij. vt. xij. q. ij. bone rei. ⁊. q. i. c. nulli ep̃oꝝ. ⁊ extra de exces. pla. sicut vnire. j. de cō. di. i. c. ij. hugo tñ scripsit ꝙ ep̃s nō pōt auferre vni ecclesie ⁊ dare alteri inuito sacerdote. nam qḋ semel est cōsecratū alienari nō pōt. xij. q. ij. nulli. ⁊. c. sine exceptiōe. Itē q: sacerdos iste nō cogit̃ de suo facere benefi ciū: vt. x. q. ij. precarie. Itē q: priuilegiū solius pape est vni auferre ⁊ alij dare vt. ix. q. iij. cōquestus. ⁊. c. nunc vō. ⁊. c. per principalē. Itē q: nulli cōsulendū est cū alterius iactura. xi. q. iij. si quis vero. xliij. q. v. deniqꝫ. ⁊. xxij. q. ij. primuz. Itē ar. est p ipso. j. c. multis. sed cōtra eū est. ex̃ de ecc le. edi. ad audientiā. meli us. extra. e. ti. tua. vbi non obstat ei iuramentū qḋ fecit de rebus ecclesie nō alienādis. vñ hic nō videt̃ esse alienatio vt ibi ppendit̃. Itē aufe rēdo vni ⁊ dā do alij ecclie sibi subiecte nō videt̃ alienare sic dā do sorori. C. de fideicō. vo lūtas. ⁊ est si. C. de edi. priua. si q̃s post. et. ff. de le. ij. vnū ex familia. ⁊. l. peto. §. fratre. sic ex̃ de his que fi. a pla. sine cōsen. ca. cum aplica sedes Johānes.

ex ꝯcilio cabilonēsi. **Antiquiores eccle nec decimis nec vlla possessiōe priuent̃.**

Ecclesie antiq̃tus ꝯstitute nec decimis nec vlla possessiōe priuent̃. ita vt nouis oratorijs tribuāt. ¶ Itē ex ꝯcil. guarmaciēsi. **Antiq̃ores ecclie propter nouas iusticiā suaz nō perdant.**

Quicūqꝫ voluerit in sua ꝓprietate ecclesiā edificare. ⁊ ꝯsensum ⁊ volūtatē ep̃i habuerit i cuius prochia est cū licitū sit vere: tñ oīno puidenduz est ep̃o. vt alie ecclesie antiquiores propter nouas iusticiā suā nō perdant. aut decimā. sed semp ad antiquiores ecclesias persoluant̃. ¶ Decimas autē baptismalibus ecclesijs persoluēdas leo papa quartus affirmat dicēs. **Baptismalibus ecclesijs decime dari debent.**

De decimis iusto ordine nō tantū nobis sed etiā maioribus nostris oībus visum est plebibus tantū vbi sacrosancta baptismata dant̃ debere dari. ¶ Si ergo nulli licet decimationū prouentū a priori ecclesia cui assignatus fuerat abstrahere. si ius antiquioris ecclesie nouis tribuendū nō est. si decime tantuz baptismalibus ecclesijs dande sunt. patz ꝙ monachi ex ꝓprijs predijs decimas dare noscunt̃ vel cogunt̃. Sꝫ auctoritas illa maguncien sis ꝯcilij de venditore vel donatore loquit̃. diffiniens ꝙ ille qui vendit aut donat nō pōt prouentū decimationū illi ecclesie detrahere cui prius legitime fuerat assignatus. ¶ Monachi autē decimas ⁊ primitias nō auctoritate vendētis vel donantis: sed auctoritate eiusdē cōcilij et pascalis pape detinēt. a quibus diffinitū est vt monachi de ꝓprijs p̄dijs decimas nō soluant. sic eñ in maguncīesi cōcilio statutū legit̃. **De ꝓprijs p̄dijs ep̃i ⁊ abbates decimas nō persoluant.**

Questi sunt p̄terea quidā fratres ꝙ essent aliqui ep̃i ⁊ abbates qui decimas nō sinerent dari ad ecclesiam vbi illoꝝ coloni missam audiūt. pinde

Quicūqꝫ. cōsensum. j. de cō. di. i. nemo. ⁊. c. si quis etiam.

f ¶ Antiquiores. ar. ꝙ vbi ꝯtendit̃ p iure duaꝝ ecclesiaꝝ semp standū est p antiquiori: vt ex̃ de reli. do. c. i. Itē ar. ꝙ semp in baptismalibus ecclesijs sunt soluēde decime nō capell. vt. j. c. pri. ⁊. c. q̄sti. et. c. statuimus. ⁊. c. in sacris. ⁊ extra. e. ti. nūcios. ⁊ fm hoc ep̃s nō debet h̃re decimas baptismalis plebis. i. ruralis ecclesie. sꝫ tñ ep̃alis plebis. de illis eñ loquit̃. c. xij. q. ij. vobis. ⁊. c. vulterane. ⁊. c. ꝯcesso. et. c. quatuor. vñ dico ꝙ q̄libet ruralis ecclesia etiā dꝫ suas decimas in quatuor ptes diuidere vt vna sit baptismalis ecclesie alia pauperū. tertia fabrice. q̄rta capellaꝝ. licet hodie ep̃i oīa occupēt: aliter no taui. s. x. q. i. nouerint. ℞ Jo. est extra de deci. qm̃. ⁊. c. cū ꝯtingat.

De decimis. pascalis. sed q̃ṁo potuit pascalis hoc priuilegiū dare monachis cū sit ꝯ p̄ceptū diuine legis; vt. j. c. decime. ⁊. c. reuertimini. ꝯ qḋ nō pōt dispensari. xxv. q. i. sunt quidā. s. di. v. §. i. s. di. viij. q̄ ꝯ mores. sꝫ forte nō est absurdū ꝙ priuilegiū ꝯcedat̃ ꝯ ius diuinū: sed si ꝯ̃ria ꝯsuetudo illō tolleret̃ nō possꝫ fieri. sꝫ nūq̄d laico possꝫ dare tale priuilegiū. sic. io.

Questi sunt. coloni. partiarij qui ptē fructuū recipiūt. tales eñ p ea portione quā ipsi pcipiūt tenent̃ dare decimas. ⁊ dñi eoꝝ p ea quā ipsi pcipiunt: vt ex̃. e. qm̃. ⁊. c. cū a nobis. ⁊. c. tua nobis. imo ⁊ i pēsionario colono idē iuris est. siue ipse p pēsione fruat siue dño det certā pensionez. q: anteꝙ alia pēsio det̃ res est decimanda: vt ex̃. c. cū hoies.

decreuit iste sacer cōuentus. vt ep̃i ⁊ abbates de agris ⁊ vineis que ad suum ⁊ ad fratꝝ stipēdiū habent ad ecclesias[a] suas decimas[b] deferri faciant. familie vero dent decimas suas vbi eoꝝ infantes baptizant̃. ⁊ vbi per totū anni circulū vel curriculū missas audiūt. ¶ Itē pascalis scd̃us. **De ꝓprijs laboribus monachi ⁊ canonici decimas soluere nō cogant̃.**

Decimas a populis sacerdotibus ac leuitis esse reddēdas. diuine legis sanxit auctoritas. Ceterū a monachis siue clericis cōmuniter viuētibus[d] nulla ratio sinit vt milites[e] aut ep̃i aut psone quelibꝫ decimas de laboribus seu nutrimētis ꝓprijs suis extorquere debeāt. vnde beatus grego. sic ait. Cōmuni vita viuētibus iaz de faciēdis portiōibus vel exhibenda hospitalitate ⁊ adimplenda misericordia nobis quid erit loquendū. Cū omne qḋ superest in causis pijs ac religiosis erogandū sit dño dicente. qḋ superest date elemosinā ⁊ ecce omnia mūda sunt vobis. ¶ Qḋ autē dicit̃ vt antiquiores ecclesie ꝓpter nouas nec decimis nec vlla possessione priuent̃. nō ita intelligendū est vt nullo modo credat̃ licere ep̃o aliquā partē decimationum vel possessionū vnius ecclesie alteri ꝓpter tribuere. ¶ Sicut eñ papa duos ep̃atus in vnū pōt redigere: ita et vnus ꝓprio cōsentiente ep̃o: in duos pōt diuidi. vel etiā metropolitano inuito q̄libet ecclesia ab eius iurisdictiōe ap̄lica pōt eximi auctoritate. ¶ Unde greg. papa beneuato ep̃o scribit dicēs capitulo. xxv. **Duo ep̃atus in vnuz redigi possunt apostolica auctoritate.**

Et tēporis qualitas et vicinitas[f] nos locoꝝ inuitat vt cumanā atqꝫ misitanā vnire[g] debeamus ecclesias qm̃ nec longe a se itineris interuallo seiuncte sunt. nec peccatis facientib⁹ tāta multitudo ppl̃i est. vt sicut olim fuit: duos h̃re debeāt sacerdotes. Quia igit̃ cu

f ¶ Ut ep̃i. patz hic ꝙ clerici nō dabūt decimas de bonis ecclesie. vt ex̃. c. fraternitatē. ⁊. c. nouū. ⁊. j. c. pri. licet hugoli. cōtrarium dixerit. qui dixit spāle esse in ep̃o. sꝫ ei obstat extra. e. ti. qm̃. §. vlti.

a ¶ Ad ecclesias. ꝓprijs sumptibus.

b ¶ Decimas. si predia sint in ipsoꝝ parrochia. vel loquit̃ de decimis psonalib⁹ q̃ dande sunt vbi sacramenta pcipiunt̃. vt ex̃. e. ad ap̄lice.

Decimas. leuitis nō mōachis duplici rōne. tuz q: nō habēt populū. tū q: nō ministrāt eis spūalia.

d ¶ Cōmuniter. viuētibus. ecce ꝙ aliō habēt priuilegiū clerici cōiter viuentes ꝙ sepatim. ⁊ qḋ idē habēt qḋ monachi. sꝫ in absolutiōe petenda habēt idē priuilegiū cū mōachis vt extra de vi. ⁊ ho. cleri. qm̃. in fi. ⁊ ex̃ q̄ clerici vel vo. c. i. et ex̃ de sen. excō. monachi. ⁊. c. ex tenore. in fi. ꝯtra. ex̃. e. ti. de sen. excō. cū nō ab hoi.

e ¶ Milites. an milites possunt h̃re decimas dicet̃. j. q. vij. c. i.

Et tēporis. ⁊ vicinitas. ar. ꝙ ꝓpter remotionē vel incōmoditatē multa fiunt licite q̄ alias nō licerēt. vt. j. c. q. vij. si quis vult. lxiij. di. cum lōge. xvj. q. ij. vbicūqꝫ. extra de eccle. edifi. ad audientiā. s. vij. q. i. tēporis.

g ¶ Unire. sicut papa pōt vnire plures ep̃atus. sic ep̃s plures ecclesias. vt extra de exces. pla. sicut vnire. Si q̄ras apud quā istaꝝ ecclesiaꝝ resideat dignitas ep̃alis. vel an vtraqꝫ retineāt dignitatē priorē. dico ꝙ varijs modis possunt vniri ecclesie. vel hoc mō vt vna subijciat̃ alteri. ⁊ fm hoc dignitas ep̃alis erit in vna tm̃. vel hoc mō possunt vniri vt ex duabus dignitatibus vna fiat dignitas. ⁊ fm hoc nō dicent̃ ecclesie due sed vna tm̃. ⁊ fm h̃ illi q̄ sunt canonici in vna erūt canonici i altera. ⁊ tā isti ꝙ illi canonici intererūt electioni ep̃i ⁊ alijs cōibus negocijs. ⁊ in tali vnione distinguēdū credo. ꝙ aut ecclesie simul vniunt̃. aut vna eaꝝ vnit̃ relique q̄ duo penitus sunt diuersa. si vna vnit̃ alteri fm hoc illius naturā ⁊ ꝯsuetudinē ⁊ priuilegiū assu

mit cui vnit͡r. ⁊ pereunt iura illius ecclesie que vnit͡r. vt extra de sta. mo. re colentes. circa finē. si autē neutra alteri vnit͡r sed ille simul vniunt͡r. tūc dico ꝙ ꝯsuetudines vel priuilegia q̄ meliora ⁊ humaniora sunt detinet illud vni tum. nā cū malū ⁊ bonū associant͡r. malum recipit naturā boni. xxxij. q. i. nō est culpādus. ⁊ ar. C. de rei vx. ac. in prin. ⁊ C. cōia de le. l. ij. circa finē. tertio mō possunt vniri ecclesie ꝙ vtraqȝ remanet epalis ⁊ ſm hoc remanent duo epa tus. licet idē sit eps vtriusqȝ ecclesie. et ſm hoc si primo sub erant iste ecclesie di uersis metropolita nis ꝓpter vnionem illā neuter metropo litanus pdit ius suū vt extra de relig. do. c. q̃. ⁊ epus iste erit sub duobus metro politanis. in primo casu erit sub illo cui pape placuerit vel erit sub metropoli tano illius ecclesie cui altera est vnita. illius eni naturā as sumpsit. ⁊ sic quan doqȝ imperator vnit duas dignitates in vnā vt i auten. colla. ii. vt iudices sine q̄ quo suffragio. §. illō

b Expleuit. ergo si esset viuus nō vnire tur. vt. j. eo. multis. ⁊ extra de eccle. edif. ad audiētiā. imo po tius eo mortuo non deberēt vniri. vt ex tra ne sede vacan. c. i.

i Vtrarunqȝ. in v traqȝ ergo erit sedes episcopalis. vt. xxi. q. i. relatio vel forte vbi ipse elegerit ha bitare ⁊ alia ei erit subiecta.

k Elix. dyoceses. s. di. lxxx. episco pi. ⁊ c. illud.

l Non hūt nisi in duob' casib'. vt. j. c. precipimus. xcix. di. nulli.

m Propriū. nisi in duob' casib'. s. c. ⁊ tpis. xxv. q. ii. ita nos. licet ergo ciui tas per mille annos sine epo fuerit dum tū epalis limes pos sit ꝓbari nō obstat p̄scriptio. j. q. iii. l3.

Multis. rectores. id est episcopos. videt͡r ꝙ papa possit inuito episco po nouū facere episcopatū in dyocesi sua. vt. s̄ c. ⁊ ipis hugo dicit hūc esse tenorē. c. huius. ꝙ nullus sacerdos potest institui sine volūtate dyoce sani episcopi. o Iohanni episcopo. supple ⁊ iohanni patriarche. q̄ archiepiscopo lanseo scribit pro adriano.

Frater. nec a iohanne sub quo erat lanseus metropolitanus de cuius dyocesi fuit adrian' sed fuit exemptus. b Eius sc3 iohannis. c Depositus. etiā de facto. sic. xxiiij. q. i. audiuimus. d Aliquid. ar.

mani castri sacerdos cursuz vite huius expleuit^b. vtrasqȝ^i nos ecclesias p̄sentis auctoritatis pagina vnisse tibiqȝ cōmi sisse cognoscas. vtrarūqȝ^l etiā ecclesiaꝝ scito te esse ꝓpriū pontificē. ⁊ ideo que cūqȝ vel de eaꝝ patrimonio vel clerici ordinatiōe ꝓmotiōe ve: iuxta canonū statuta visa fuerint ordinare atqȝ dis ponere habebit vt ꝓprius reuera sacer dos liberā ex nostre auctoritatis cōsen su atqȝ ꝑmissione licentiā. vbi vero cō modius atqȝ vtilius esse p̄spexeris: ha bitato ibi. ita sane vt alterā ecclesiā cui p̄sens corpaliter nō es: solicita ⁊ ꝓui dēti cura disponas. q̄tenus illic diuia misteria solēniter dn̄o p̄stāte pagant͡r.

Idē iohāni epo. Duos epatus in vnū redigere valet ap̄lica auctoritas.

Ostqȝ hostilis impietas diuersa rū ciuitatū ita peccatis facientib' desolauit eccl'ias. vt reparādi eas spes nullo mō ꝑplo deficiēte remāserit. ma iori valde cura ꝯstringimur. ne defun ctis eaꝝ sacerdotibus reliqe pleb nul lo pastoris moderamine gubernāte ꝑ inuia fidei hostis callidi rapiant͡r quod absit insidijs. Huius ergo rei solicitu dine sepe cōmoniti hoc nr̄o sedit cordi cōsiliū vt vicinis eas mādaremus pon tificibus gubernādas. ideoqȝ fraterni tati tue curā gubernationēqȝ treueren siū ecclesie ꝓuidimus esse cōmittendā. quā tue ecclesie aggregare vniriqȝ ne cesse est. quatenus vtrarūqȝ ecclesiarū sacerdos recte xp̄o adiuuāte possis ex istere. queqȝ tibi de eius patrimonio vl' cleri ꝓmotiōe seu ordinatiōe vigilanti ac canonica visa fuerint cura dispone re. q̄ppe vt pōtifex ꝓprius liberā habe as ex p̄senti nostra ꝑmissione licentiā.

Itē ex ꝯcilio carthā. scdo. Nō epm dyoceses habeāt que nunq̄ habuerūt.

Elix eps seleusitanus dixit. Eti am si hoc placz sanctitati vr̄e insi nuo vt dioceses^k q̄ nunq̄ epos habue rūt nō habeant^l. ⁊ illa diocesis q̄ aliqn̄ habuit: habeat ꝓpriū^m. Scdm hāc ꝑ secutionē sanctitatis vr̄e est extimare q̄d fieri debeat. ab vniuersis ep̄is dictū est: placet.

Itē ex cōcilio affricano tertio. Nisi cū volūtate epi dioceses q̄ ab eo retinent͡r nō accipiāt ꝓpos epos.

Ultis cōcilijs hoc statutuz est a cetu sacerdotali. vt plebes que in diocesibus ab ep̄is retinent͡r que epos nunq̄ habuerūt: nō nisi cū volūtate ei' ep̄i a quo tenent͡r ꝓprios accipiant re ctores^n.

Itē greg. papa iohāni^o lan seo epo. Apostolica auctoritas a iuris dictione archiepi epos valet eximere.

Rater^a noster adrianus thebane ciuitatis eps ad romanā vrbē ve niens lacrimabiliter est cōquestus de q̄busdā se capitulis a fraternitate tua necnō a iohāne ꝑme iustiniane vrbis antistite iniuste cōdēnatū. De nequissi mo autē eius^b damnādoqȝ iudicio ali as sumus iuuāte dn̄o tractaturi. Adri anū vero epm reperimus ⁊ tuo ꝯ sacer dotales mores odio laborasse. ⁊ nullo iure in pecuniarijs causis eū fraternita tis tue cōdēnatū fuisse sententia. Quia igit͡r ⁊ ab antefato iohāne ꝑme iusti niane vrbis epo ꝯtra ius canōesqȝ de positus^c honoris sui gradu carere non potuit. in suā eum reformari ecclesiā at qȝ in ꝓprie dignitatis ordinē reuocari decreuimus. ⁊ cum oportuisset te ex eo dn̄ici corpis cōione priuari. ꝙ post am monitōez sancte memorie p̄decessoris nostri ꝯteptā postqȝ eū ecclesiāqȝ eius de tue iurisdictiōis ꝑtāte exemit. Rur sus in eis tibi aliq̄d^d iurisdictiōis serua re p̄sumpseris. tū nos humanius decer nentes: cōmunionisqȝ tibi sacramētū in terim ꝯseruātes: decernimus vt frater nitas tua ab eo ecclesiaqȝ eius: oēm an te habite potestatē sue iurisdictiōis ab stineat. ⁊ ſm scripta decessoris nostri si qua cā vel fidei vel criminis vl' pecuni aria aduersus p̄fatū adrianū cōsacer dotē nostꝝ potuit euenire ꝑ eos qui no stri sunt^e vel fuerint in vrbe regia respō sales si mediocris^f est q̄stio cognoscat͡r. vel huc^g ad apostolicā sedē si est ardua deducat͡r. q̄tenus nr̄e audiētie sententia decidat͡r. Qō si cōtra hec q̄ statuimus quolibet tpe qualibet occasiōe ⁊ subre ptiōe venire teptaueris: scias sacra te cōione ꝑ uatū. nec eā te excepto vltimo

ex eo ꝙ quis eximit͡r videtur exempt' vniuersaliter etiam cum suis ec clesijs. in autē. vt ecclesia romana centuz annoꝝ gaudeat p̄scriptiōe in princi. colla. ij. q: benef. cia principuz largissime ⁊c. ff. de cōsti. pn. beneficiū. extra de dona. cum dilectis. xij. q. ij. qui manumitit͡r. xxiiij. q. i. rogam' in auten. vt liberti de cetero. §. si quis coll͡r. vi. j. c. q. ij. vi sis. ar. ꝯ. ex. de rel. igi. do. ꝯstitut' extra de dona. pa storalis. extra de priuil. ex ore in fi. et. c. cū capella. ff. de fundo in structo. que situm. §. vlti. Jo. Quid iuris sit de b in questioni bus notaui diligēter. b.

e Nři sunt. videt͡r ꝙ per legatum vel etiā delega tū questio fi dei sit tractā da cum tantū ad perꝝ sit re ferenda q̄stio fidei. xxiiij. q. i. quotiēs. sed dic ꝙ me diocres cās pōt epi tra ctare: vt ex ꝯ h̄ti. ad abo lendā. s3 ma gnas nō. vt extra de here ti. cū xp̄s.

f Simedio cris est. vide tur ꝙ dele gatus crimi nales causas possit audire vt. ij. q. vi. de creto. C. ꝯ of. ꝑcōsu. l. i. ar. ꝯtra. ff. de of fi. ꝑcō. solēt. extra de offi. leg. qō trans lationem. sed dic ꝙ medio cres cās ap pellat cū tale est crimē qō non inducit depositionez in quo pt in teruenire ꝓ curator: vt. ff an per aliuz cause appel. ex. pos. l. i. ⁊ vbi nō est opus inscriptiōe: vt. ff. de accus. leuia. vel dic ꝙ cognoscere legatus pōt de crimine epi. sed nō depo nere. vel dic ꝙ pōt ꝓnunciare aliquē esse deponendū. sed cū cōdem nare nō pōt. sic. ij. q. vi. §. biduū. ꝟ. si quidē in insulā.

g Uel huc. hinc argue legatū nō posse oia q̄ delegās qō veꝝ est ni si quid spāliter fuerit aliq̄d ꝑmissum. vt. xxv. q. ij. in galliaꝝ.

Recipimus. ar. ꝙ sine auctoritate pape episcopatus nō fiunt. ⁊ ar. vij. q. i. mutationes.

a ❡ Debeas. vt tñ habeat ɔsensus epi. si regio illa eēt infra dyocesim alicu⁹ epi. q2 q̄cq̄d excrescit spectat ad epm: vt ex̄ ꝺ decimis: qm̄. Jo. Plures. in vna. i. infra eosdē limites esse nō possunt ita ꝙ habēt eosdē limites. ex quo eñ sunt baptismales debēt habere limites distinctos. vt. xiij. q. i. c. i. vnus eñ tñ ꝺꝫ esse princeps: vt. vij. q. i. in apibus.

etiā de gratuitis oblatiōibus si clericus nō hꝫ vnde sustētari possit. vt ar. ex̄ de symo. cū sit. ar. ꝫ. xci. di. clericus. xij. q. ij. caritatē. b ❡ Baptismalē. decime q̄ soluēde sunt baptismalib⁹ eccl'ijs. ar. s̄. e. q. c. ꝺ decimis. ⁊. j. e. in sacris. qꝺ verū est in p̄dialibus. sꝫ psonales debent prochialibus eccl'ijs. s̄. e. q̄ñ. ⁊ dixi. s̄. e. q̄cūꝗ. Itē ptꝫ h ꝙ epūs pōt auferre decias vni eccl'ie ⁊ dare alii. vt dixi. s̄. e. eccl'ie

l ❡ Vtrarūꝗ. ar. ꝙ q̄ rēmelius nouerūt siue sint domestici siue ex̄nei pot⁹ debēt eē testes q̄ alij lꝫ sint domestici vl' ɔsanguinei: vt ex̄ q̄ matr. ac. pos. videt̄ in fi. ex̄ de testi. veniēs. ij. in fi. C. de re pu. ɔsensu.

m ❡ Decernat. vl' p arbitriū vl' p amicabilē ɔpositionē. supiꝰ tñ auctas est necessaria: ex̄ de trāsac. de cetero. ⁊. c. statuimus. ⁊ ex̄ ꝺ arbitris. p tuas. al's laicus nō possꝫ esse iudex in sp̄ialibus vt ex̄ de iudi. decernim⁹. ⁊ ex̄ de deci. qm̄. ⁊ c. seq. ⁊ i ɔsti. inno. c. q̄ est ꝺ arbi. ɔtingit eꝗ h est ar. ꝙ cā sp̄ualis laico pt cōmitti. xxxij. di. §. ver.

n ❡ Judicio. iuramento. vel etiā sortibus q̄b⁹ dei volūtas ostēdit. xxvi. q. ij §. i. ⁊. c. sors. vel dei iudicio. i. eccl'iastico. iij. q. v. q2 suspecti. v̄. veniat. xij. q. i. futurā. Job.

Statuimus. oblatōes. ar. ꝙ excōicari p̄nt laici qui nō dāt sacerdotibus oblationes. s. debitas. vt. j. de cōse. di. i. oīs xp̄ianus. ꝙ hug. itelligit

vite tue tpe nisi cū ɔcessa romani pōtificis decernim⁹ iussiōe p̄cipe. Res aūt siue sacras siue alias mobiles vel imobiles eius eccl'ie q̄s hactenus diceris retinere. quaꝝ notitiā nobis oblatā p̄sentibus annectim⁹ l'ris sine aliqua ei fraternitas tua dilatiōe restituat. De quibus si q̄ inter vos q̄stio v̄tit̄ volumus vt apꝺ rn̄salē nr̄m in vrbe regia vētilet̄. Si aūt necdū in dyocesi alicu⁹ epi loca illa assignata fuerint: ex vigore apl'ice sedis ppriū recipiūt epm. ❡ Vñ gregorius. iunior scribit bonifacio. Ubi multitudo excrescit fideliū epi ordinādi sūt.

Recipimus[b] vt iuxta canonū statuta vbi ml'titudo excreuit fideliū ex vigore apl'ice sedis debeas[l] ordinare epos. pia tñ ɔtemplatiōe. vt nō vilescat dignitas ep̄atus. Sicut duo ep̄atus suprascripto mō in vnū possunt redigi ⁊ vnus in duobus valet diuidi. sic et epūs ꝺ baptismalibus ⁊ prochianis ecclesijs facere pōt cū cōsensu suoꝝ clericoꝝ. qꝺ cū factū fuerit illa ps populi q̄ nouis ecclesijs supponit̄ a iure prioris eccl'ie absoluit̄. hoc nisi fieri posset multitudo ecclesiaꝝ ad paucitatē redigeret̄ ❡ Plures aūt baptismales ecclesias in vna terminatiōe facere nō pōt. ❡ Vñ in tol. ɔci. legit̄. In vna terminatiōe plures baptismales ecclesie esse nō p̄nt.

Plures baptismales ecclesie in vna[k] terminatiōe esse nō possunt. sꝫ vna tm̄modo cū capellis suis ⁊ si ɔtētio fuerit de terminatiōe matricū duaꝝ plebes vtrarūꝗ[l] decernāt[m]. et si nō cōueniūt lis dei iudicio[n] decernat̄. ❡ Jus ergo ecclesiaꝝ ita interpretandū est: vt nisi epo disponēte alijs ecclesijs fuerit assignatū: in nullo prioꝝ reddituū diminutionē patiant̄. ❡ Vñ anastasius papa. Cōmunione priuet̄ qui decimas vel oblatiōes cōtra cōscientiam episcopi tenere voluerit.

Statuimus vt si q̄s oblatiōes[a] ecclesie vel decimas quas pp̄l'us dare ꝺꝫ tenere ɔtēderit. vel extra baptismalē[b] ecclesiā dare voluerit p̄ter cōsciētiā epi vel eius cui huiuscemodi officia cōmissa sunt. nec cū eoꝝ agere hoc voluerit ɔsilio: bannū[c] nr̄m cōponat. ⁊ cōione p̄uet̄. Cū addit extra ɔscientiā epi intelligendū relīq̄t ꝙ epo ɔsentiēte alijs ecclesijs dari possunt. ❡ Itē Juxta dispositiōem epi decime distribuant̄.

In sacris canonibus p̄fixū est vt decime iuxta epi dispositiōeꝫ distribuant̄. Quidā aūt laici q̄ vel in pprijs vel in beneficijs[d] suas habēt basilicas cōtempta epi dispositiōe nō ad ecclesiaꝫ vbi baptismū ⁊ p̄dicationē ⁊ manus iposi tionē ⁊ alia xp̄i sacramēta p̄cipiūt decimas suas dāt. sꝫ vel pprijs basilicis vl' alijs ecclesijs p suo libitu tribuunt. qꝺ oībus modis diuine legis ⁊ sacris canonibus ɔstat esse ɔtrariū. vnde v̄ram expetimus potestatē vt eos corrigatis ❡ Cū autē rep̄hēdunt̄ qui ɔtēpta epi cōsecratiōe vel dispositiōe hoc faciunt intelligit̄: qꝺ si epo disponēte hoc fecerint irrep̄hensibiles inueniant̄. ❡ Itē symachus epūs ecclesie catholice vrbis rome dixit. Anathema sit qui p̄ter conscientiā epi decimas ⁊ oblatiōes dispēsare voluerit.

In canonib⁹[e] in gāgrēsi ɔcilio apl'ica auctoritate cōditis de fructuū oblatiōibus q̄ ministris ecclesie debent̄. ⁊ de his q̄ in vsus pauperū cōferunt̄ scriptū habet̄. Si q̄s oblatiōes ecclesie accipe vl' dare voluerit p̄ter epi ɔscientiā vel eius cui huiuscemodi sunt officia cōmissa nec cū e⁹ voluerit agere ɔsilio: anathema sit. Et itē in eodē ɔcilio gangrensi. si q̄s oblata deo dederit vel acceperit p̄ter epm vel eius cōsensum q̄ ab eo ɔstitutus est ad dispēsandā misericordiā paupibus: et q̄ dat ⁊ q̄ accipit anathema sit. Ualde ergo iniquū ⁊ ingens sacrilegiū est vt quecūꝗ vel p remedio peccatoꝝ vel p salute aut aiaꝝ suaꝝ requie vnusquisqꝫ venerabili ecclesie ɔtulerit: aut certe reliquerit ab his a q̄bus maxime seruari ɔuenit. id est xp̄ianis ⁊ deū timētibus hoībus ⁊ sup oīa a principibus[f] ⁊ primis regionū in aliud trāsferri vl' cōuerti. et infra. Generaliter v̄o quicūqꝫ res eccl'ie ɔfiscare[g] aut cōpetere vl' puadere p̄iculosa sua infestatiōe p̄sumpserit. silr ⁊ hi qui res ecclesie iussu vel largitiōe principū vel quorundā potētū[h]. aut quadā inuasiōe vel tirānica p̄tāte retinuerint: ⁊ filijs vel heredibus suis vt a quibusdā iam factū audiuimus q̄si hereditarias reliq̄rint. nisi res dei ammoniti a pōtifice cito[i] reddiderint: agnita v̄itate ppetuo anathemate feriant̄. Iniquū eñ esse censemus vt potius custodes cartaꝝ[k] q̄ defensores reꝝ creditaꝝ vt p̄ceptū est iudicem⁹. ⁊ infra. Ferro eñ abscindēda sunt vulnera q̄ fomēta nō sentiūt. Similiter ⁊ illi extorres debēt fieri ab eccl'ia: q̄ sacerdotali ammonitiōe nō corrigunt̄. dicēte dn̄o. auferte malū ex vobis. Uniuersa sinodus surgēs acclamauit ita fiat rogamus.

c ❡ Bannū. sexaginta solidoꝝ. vt in lumbarda cōtinet̄. et sic semp intelligit̄ vbicūꝗ nō determinat̄. et est h ar. penā pecuniariā ab ecclesia posse ifligi. xviij. di. qm̄. ex̄ de rap. in archiep̄atu. ar. xxiij. q. v. quid ḡ. ar. ꝫ. extra de penis. lꝫ. Itē ar. ꝙ iudex pōt aliquē cōtumacē excōicare et aliter p̄ūire. qꝺ nō est verū. vt ex̄ vt lite nō cōtest. qm̄. in fine.

d In sacris. beneficijs. i. in feudo. et est ar. ius patronatus cū feudo trāsire nisi fuerit exceptum. vt ex̄ de iure patro. ex l'ris. ar. cōtra. j. c. q. vij. nemini.

e In canonib⁹. maxime quē q̄s tenet̄ defendere ꝫ alios. mlto potius ꝫ se. ff. si serui. ven. altius. xix. di. nulli fas. j. c. nulli epoꝝ. extra de natis ex libero ven. c. vnico.

f ❡ A pncipibus. q̄bus xp̄s eccl'iaꝫ ɔmisit. xxiij. q. v. p̄ncipes

g ❡ Cōfiscare. s'm leges veteres dānatoꝝ bōa ɔfiscabant̄ hodie secus. vt. C. ꝺ bo. dāna. autē. bōa. res aūt eccl'ie nō p̄nt cōfiscari: vt. s̄. e. placet. ar. ɔtra ex̄ de p̄scrip. si diligēti.

h ❡ Potentū. nota auctoritatē maioꝝ in illicitis nō excusare. xij. q. ij. quicūꝗ. ⁊ c. de rebus. xi. q. iij. si dn̄s. j. c. q. vij. decimas. xxv. q. i. omne qꝺ. xxxvi. q. ij. null⁹. ar. ꝫ. lxiij. di. salonitane. xiiij. q. v. dixit.

i ❡ Nisi cito. p̄mo tñ videt̄ citādus princeps cu⁹ auctoritate tenet̄ res eccl'iastica. vt. xij. q. ij. ꝺ reb⁹ sed illud ob scādalū p̄ncipis. sꝫ nō est ita

k ❡ Cartaꝝ. i. libroꝝ ꝙ epūs nō ꝺꝫ semp libris insistere. lxxxvi. di. fratrē.

Similiter. ecclesie. q: eps est in ipsa ecclesia: vt. vij. q. i. scire. ex hoc. c. cō- sueuit dici q res clericoꝝ eodē gaudēt priuilegio quo res ecclesie. xij. q. ij. ecclesiaꝝ. ꝛ. lxxxvij. di. eos. vnde videt q eque cōmittat sacrilegiū in reb' clericoꝝ sicut in rebus ecclesie. vel dic q sunt res ecclesie quo ad defensionē q: ecclesia dꝫ eas defendere sicut suas. vt. xij. q. ij. ō laicis. ꝛ. lxxxvij. di. eos. vl' dicunt eccl'ie quo ad hoc. q: si dampnificat ecclesiā eps: hꝫ ecclesia recursum ad res suas vt. xij. q. iiij quicunq. vnde dico q oēs res clerici sūt obligate ecclesie sue sicut res mariti vxori. vt ex ō pig. et l'ris et. C. qui po. in pig. l. vlti. sicut ꝛ res tutoris pupillo. vnde q minor est. xxv. annis nō dꝫ esse plat' cū res illius nō possunt esse obligate ecclesie. vt. C. de le. tu. l. vlt. nō obstāt ꝯtraria h signata. ꝺ. xij. q. iij. eps. ꝛ. q. ij. sint manifeste. vbi dicit q alie sunt res ecclesie q epi. ꝛ h fateor. sed dicunt esse eccl'ie q ad ea qd dixi. xij. q. v. si eps. Jo.

Dictū est octies exaudi xpe. symacho pape sit vita dictum est duodecies.

Idem. Eadē plectit pena qui res eccl'ie ꝛ bona episcopoꝝ inuadit.

Similiter ꝛ hec ad omniū ecclesiarū notitiā vestra cunctorūq exhortatione ꝛ iudicio cēsemus puenire. ꝛ ab oībus firmiter teneri: q: res epoꝝ ecclesie esse nō dubitant. si in eoꝝ facultatibus siliᵐ fuerit crudelitate crassatū. puasores reꝝ ecclesiasticaꝝ memorataꝝ pdicta canonum districtiōe feriant. vt qui moribus ppriis ac nulla ꝯscientie castigatione corrigant: saltē ecclesiastice et canonice vindicte perfodiant aculeis.

Itē ex libro capitulari karoli ꝛ ludouici iperatoꝝ. Res eccl'iastice principū auctoritate distribui nō possunt.

Quia iuxta sanctoꝝ patꝝ traditiōnē nouimus res ecclesie vota fideliū esse pcia peccatoꝝ ꝛ patrimonia paupeꝝ: cuiq nō solū habita ꝯseruare veꝝ etiā deo opitulāte cōferre optam' Ut aūt ab ecclesiasticis de diuidēdisⁿ rebus ecclesie suspitionē dudū cōceptā penitus amoueamus. statuimus vt neq nostris neq filioꝝᵒ ꝛ deo dispēsante successoꝝ nostroꝝ tpibus: vllā penitus diuisionē aut iacturā patiant. Cū ergo pter ꝯscientiā epi vel eius cui huiuscemodi officia cōmissa sunt. quilibet phibet oblatiōes ecclesie distribuere liquido apparet qd cū epi cōsensu quibuslibet ecclesiis possunt distribui. huic interptationi videt cōtraire auctoritas illa toletani cōcilii. Nihil de iure sue diocesis epi psumant auferre.

Constitutū est a psenti ꝯcilio epos dioceses suas ita regere vt nihil ex eaꝝ iure psumant auferreᵖ. sed iuxta prioꝝ auctoritatē cōciliōꝝ tā de oblatiōibus q de tributis ac frugibus tertiāᵃ cōsequent. Qd ᵇ si amplius quippiā ab eis psumptū fuerit vel extiterit p ꝯciliū restauret. appellātibus ipsis ꝯditoribᶜ aut certe ppinquisᵈ eoꝝ si illi iam a seculo discesserūt.

m Simili. quā pmisimus circa res ecclesiasticas.

n Quia iuxta. ō diuidēdis. i. separandis ab ecclesia. ꝯsueuit tū h. c. induci ad pbandū q res ecclesiaꝝ nō possunt diuidi per pbendas. vt dixi. xij. q. i. c. vlti.

o Neq filioꝝ. ar. aliquē suo successori posse legē indicere xij. q. ij. nō liceat. lxiij. di. ego. ar. ꝯtra. ij. q. v. mandastis. vbi de hoc.

p Constitutum est. auferre. nisi in casibus. vt. xij. q. ij. bone rei. ꝛ. x. q. ij. h ius extra de eccle. edi. ad audientiā.

a Tertiā. alibi dr q quartā. xij. q. ij. cōcesso. alibi q medietatē. x. q. i. antiquos. sed loci ꝯsuetudo est fuāda vt dicit gratianus in seq. §. ꝛ. x. q. iij. §. cathedraticū. Uel dic diuersitas tpm soluit ꝯriū. ij. q. i. si peccauerit. b Qd si amplius. ꝛ si fecerint qsi ꝯcussores sunt i qdruplū puniēdi. ar. xviij. di. qm quidē. ꝛ. xxiij. q. i. militare. ꝛ. C. de asser. l. iij. c Cōditoribus. i. patronis q pnt male alienata repetere. vt. j. q. vij. filijs. imo quilibet de pplo h admittit. vt. xij. q. ij. nō liceat. sed nunqd psonus laicus pōt criminaliter clericū accusare de dilapidatiōe cū suam iniuriā psequat. ar. q sic. j. q. vij. filijs. ar. xxiij. di. illud. nā ipsoꝝ interest. vt. j. e. q. vij. quicūq. silr rōne videt q qlibet de pplo: q: publice interest ne res ecclesie male tractent. ij. q. i. phibent. in fi. sed tū secus est vt notaui. ij. q. vij. in summa. ꝛ c. psumūt. ꝛ est ar. ad hoc. xxviij. di. ꝯsulēdū. d Propinqs. ius eū psonatus trāsit ad filios: vt. j. q. vij. filijs. etiā q nō sint heredes nō sint ar. ff. de iurpa. filij. ff. ō reli. l. qd pater. ꝛ ad heredes extraneos: vt. j. q. vij. si plᵉs.

sed ar. ꝯ. ff. ō oper. lib. fabriles. ꝛ ar. ꝯ. ff. e. si opaꝝ. ꝛ. C. e. liberti. Jo.

Possessiōes. nō ppetuo. h verbū ppetuo spectat tm ad clericos. sm qd exponit gratianus. j. c. §. illud. sꝫ hec vitas est q monasteriis ꝛ ipsis psonis pōt dari aliqd ppetuo. vt. j. q. ij. visis. ꝛ. xij. q. ij. si quos. ꝛ. c. ecclesiasticis. si aūt simpliciter dat psone intelligo psonaliter esse datū ꝺ. ꝛ. q. ij. h ius si ecclesie dat intelligo donationē esse ppetuā: vt. j. e. c. vlti. ex de insti. cū venissent. nam cū res intelligatur data vsq ad mortē hominis ꝛ ecclesia nō possit mori. xij. q. ij. liberti. semp itelligit ppetuo esse datū qd eccl'ie datur. sed si qs dederit ecclesie tm vsum rei nō ppriētatē. in h casu eccl'ia vtit re illa vsq ad cētū annos. q: h etas lōgeui tpis hominis est. ff. de vsufruc. l. an. vsufruct' C. de sacrosā. ec. vt inter diuinū. Sꝫ nūqd epus sine canonicis tēporalē donationē facere pt. dico q sic q: tm ppetue ꝯcessiōes spectant ad alienatiōes: vt ex de his q fi. a pla. c. tua. xij. q. ij. bone. secus si fit i cōcessiōe ecclesiarū q licꝫ tpales sint tū solus nō cōcedet nisi h habuerit ex cōsuetudine: vt ex de his que fi. a pla. ea noscit. ar. tamē ꝯtra. xij. q. i. eps. vbi nec fructus pōt eps dare sine cōscientia cleri sui. Johannes.

Item symachus papa. Possessiōes eccl'ie relictas nulli sit alienādi licētia.

Possessiones qs vnusquisq ecclesiis de pprio dedit aut reliquit arbitrio alienare qbuslibet titulis aut distractiōibus vel sub quocūq argumēto nō patimur. nisi forte aut clericis bonoꝝ meritoꝝ aut monasteriis religiōis intuitu: aut certe pegrinis si necessitas largiri suaserit. sic tū vt hec ipsa nō ppetuoᶜ sed tēporaliter perfruant.

Sed illud toletani cōcilii ita intelligēdū est. vt episcopi pter tertiā partē vel quartā: que sm locoꝝ diuersitates eis debet: nihil ꝯtingant.

Unde in ꝯcilio leonis pape statutū est. A clericis ꝛ piis locis vltra statuta patrum epus aliquid nō exigat.

Nulli episcopoꝝ liceat a subiecto sacerdote vel alio qlibet clerico ꝛ piis locis donatiōes vltra statutaᶠ patꝝ exigere. aut supposita in angariis inferre Sed cū optimus sit pspector ita pspiciat: vt vniuerse sibi oues cōmisse a se maxime alant. atq i necessitatibusᵍ adiuuent. nō illicitis exactiōibus opprimātur. q: dns pascere ꝛ docere nos docuit: oibus ministrare. nō terrenis lucris et auaritiis delectari.

Item gregorius papa leoni epo cathinēsi. De redditibus eccl'ie quarta ps est distribuēda clericis.

Ab hocʰ locoꝝ gradus arōnis ordo distinxit ꝛ iudiciaⁱ esse cōstituit. vt nec ppositi in opprimēdos se frustra valeāt laborare vl' occupare subiectos. nec subiectis iteꝝ ꝯtra suos pposiros effrenata sit resultandi licētia. Uolumus ergo vt quicqd ecclesie tue vel ex redditu vl' ex quolibetᵏ alio titulo fortassis accesserit vt quartā exinde portōeꝫ sine diminutōe aliqua debeas segregare. atq eandē sm dei timorē psbiteris diaconib' ac clero vt tibi visūˡ fuerit discrete diuidere.

Itē ex nona sinodo. Eps turpis lucri gra nihil a monachis vel cl'icis exigere dꝫ.

e Nulli epoꝝ. statuta. si ergo eps exigit aliqd a subdito suo negari pōt ei nisi ostēdat h a canone ei ꝯcessum esse: vt. xviij. q. ij. h tm. et ix. q. iij. cōquestus. g Necessitatibus. a paupibus eū nihil petet. vt. i. q. ij. placuit. sic dicit lex q si patria tenuis est potius est iuuanda q spoliāda: vt. C. noua vecti. insti. nō posse. l. i.

h Ab hoc. simile. C. de iudeis. nullus. i Et iudicia. ꝯ. lxxix. di. ad hec. k Uel quolibet. ergo nō solū de decimis ꝛ oblationibus fiēt quatuor portiōes sed etiā de pensiōibus ꝛ aliis redditibus: vt. xij. q. ij. quatuor. l Uisum. g eps p arbitrio suo pōt bona eccl'ie diuidere. xij. q. ij. vulterane. j. e. q. vij. c. decimas. ꝯ. sꝫ ibi soluit. h. c. loquit qn bona nō sunt sepata. al's ꝯ. xij. q. i. §. vlti.

Predicator[m] ecclesie paulus diui nus[n] apl's ac si canonem ponens ephesior p̄sbyteris: imo[o] vero ⁊ omni sacrate multitudini[p] ac plenitudini ita fiducialiter phibuit. argētū ⁊ aur[a] aut vestē nullius cõcupiuit: ipsi scitis qm̄ ea q̄ mihi opus erant ⁊ his qui mecū sunt ministrauit manus ista: oīa ostendi vobis. qm̄ sic laborātes oportet suscipere infirmos beatius extimans[b] dare q̄ accipere. pp̄ter qd̄ ⁊ nos docti ab eo diffinimus nullatenus ep̄m turpis lucri grā excogitare ad excusandas excusationes in peccatis. expetere aur vel argentū: aut aliam spēm a p̄sbyteris vel clericis vl' monachis qui sub ipso sunt. Ait em̄[c] apostolus. Non debēt filij thesaurizare[d] parētibus[e] sed parētes filijs. Et apl'us petrus. Pascite qui in vobis est gregē dei nō coacte[f] sed spontanee s̄m deū. nō turpis lucri gratia neq̄ vt dominātes in clero sed forma facti gregis ex animo: ⁊ cū apparuerit princeps pastor percipietis inmarcessibilis glorie coronam. ¶ Illud autē[g] qd̄ in fine capituli simachi ponit' hec ipsa nō perpetuo sed tēporaliter perfruant' ad personales possessiones tantū clericor videlicet ⁊ pauper: nō ad monasteriales referendū est. Quā vero sit graue apd̄ deū decimas ⁊ oblatiōes ac primitias ecclesie sacerdotibus nō soluere auctoritate hieronimi ⁊ augustini apparet. ¶ Ait nanq̄ hiero. super malachiam.

Reus apud deum habet' qui sacerdotibus decimas nō soluit.

Reuertimini[h] ad me et ego reuertar ad vos dicit dn̄s exercituū: Et dixistis in quo reuertemur[i]. Si affliget homo deum: q̄z vos me affligitis. ⁊ dixistis. In quo cõfligimus te. In decimis[k l] ⁊ in p̄mitijs. ⁊ ideo in penuria vos maledicti estis q̄z vos me cõfligitis tota[m] gens. Nunc sequamur ordinē pp̄hete q̄z mihi nō reddidistis decimas ⁊ primitias. idcirco in fame ⁊ penuria maledicti estis. ⁊ vos me defraudastis siue supplātastis[n]. Ecce annus[o] expletus est. ⁊ nihil in meos thesauros s̄z in vestra horrea cõportastis ⁊ p̄ decimis ⁊ primitijs que parua erāt vt a nobis darent' vbertatem possessionū vestrar etiam omnē frugū abundantiā perdidistis[p]. Ut autē sciatis me irascente id esse perfectū: q̄z fraudastis me p̄te mea. hortor vos atq̄ cõmoneo vt inferatis decimas in horrea[q] mea. hoc est in thesauros templi. ⁊ habeāt sacerdotes atq̄ leuite qui mihi ministrēt cibos. ⁊ p̄bate me si nō tantas pluuias effudero vt catharacte celi aperte esse credant' ⁊ effundam vobis benedictionē vsq̄ ad abundantiā[r] Uerbū[s] effusiōis nomē largitatis ostēdit[t]. sed fieri pōt vt agros irrigātibus pluuijs sit quidē fertilitas. ver aut locusta veniet: aut bruc': aut erugo[v]: aut eruca ⁊ labores hominū vastabūt. Propterea subiūgit ⁊ dicit. ⁊ increpabo p̄ vobis deuorātes locustas videlicet ⁊c. que diximus ⁊ nō corrumpēt fructū terre vestre. Si qñ fames ⁊ penuria ⁊ rer omniū egestas opprimit mundū. sciamus hoc ex ira dei[x] descēdere qui se in pauperibus si nō accipiant elemosinā fraudari loquitur: ⁊ suas[y] possessiones possumus decimas ⁊ primitias interp̄tari[z]. Si quis doctus ⁊ eruditus lege domini pōt alios erudire. nō debet sue assignare prudētie ingenioq̄ qd̄ possidet. sed grās agat primū deo qui cūcta largit'. deinde sacerdotibus eius ac ministris a q̄bus[a] doctus est. si em̄ nō egerit grās sed scientiā dei vēdicauerit[b] sibi in penuria maledicet'. Qd̄ si intelligens largitorē deū ⁊ his agēs grās p̄ quos a deo est eruditus humiliauerit se ⁊ in horreū dn̄i intulerit cibos. hoc est scripture alimēta i ecclesia populis ministrauerit: statim aperient' supra eū catharacte[c] celi. ⁊ effundet' pluuia spiritualis ⁊ mādabit nubibus[d] suis vt pluant super eū imbrem[e]. ⁊ abundantia rerum omniū perfruet'. ¶ Item august.

Sacerdotibus decime soluende sunt.

Decime tributa[f] sunt egentiū animar. Quod si dederis decimā nō solū abundantiā fructuū recipies: sed etiā sanitatē corp̄is ⁊ anime cõseq̄ris.

Predicator. p̄bat nona sinodus auctoritate petri ⁊ pauli q̄ p̄latus a subditis nō debet exigere aur vel argentū. sed potius eos erudire. nā beatius est dare q̄ accipere. extra de cele. mis. cū marthe.
n ¶ Diuinus. q̄nq̄ ponit' in mala significatiōe. vt. i. q. i. nunq̄.
o ¶ Immo v̄o. si iudex dicit cõdemno te imo absoluo te. vltimo verbo est stādū. de pe. di. ij. si enim.
p ¶ Multitudini. arg. qd̄ vni p̄cipitur ad oēs extendit'. lxi. di. miramur. xxxvij. di. ignorātia. ⁊ s̄. di. v. ad eius.
a ¶ Aur. verba pauli.
b ¶ Extimās. v̄ba sinodi. imo v̄ba fuerūt dn̄i. vt ex̄ d̄ cele. mis. cū marthe.
c ¶ Ait em̄. in scd̄a ep̄l'a ad corinthios.
d ¶ Thesaurizare. sup̄ficialis ē ista argumentatio. q̄z ⁊ filij thesaurisant parētib'. q̄z parentes succedūt eis si q̄d habēt. ff. iij. q. iiij. hi qui. et. j. xxxv. q. viij. hoc salubriter. nō est superficialis q̄z nō succedūt pentes filijs nisi in defectu.
e ¶ Parentibus. etiā sp̄ualibus. ⁊ respexit apl'us naturā ⁊ votū pentū p̄ut voto hereditas pentū filijs debet'. s̄z filior hereditas sola pietatis cā pentibus debet'. vt. ff. vñ liberi. scripto herede. §. vlt. et ff. de inoffi. testa. nā ⁊ si. iur̄ illō. ordine turbato succedis bulgare nato. Itē dicit lex q̄ oīa q̄ nr̄a sunt ex voto filijs p̄amus. vt. ff. d̄ bo. li. l. pe. rn̄. i. ⁊ hereditas pentū q̄si debita obuenit nobis: vt. ff. p̄ socio. et q̄z ⁊ filij pene ad bōa p̄p̄ria veniūt. ff. d̄ suc. e. l. i. §. pe. ⁊ dic' ip̄ator: q̄ cogitare debēt pentes q̄ ⁊ ipsi fuerūt filij ⁊ ea q̄ a suis pentib' sperabāt suis facē filijs debēt: i aut'. vt cū d̄ ap. co. §. cõsiderare. col. viij.
f ¶ Nō coacte. i. p̄ lucro t'reno. g ¶ Illō aūt. capl'i. s̄. c. possessiōes
Reuertimini. Ca. i prima p̄te ponit hiero. v̄ba pp̄he vsq̄ ad illō v̄bū effusiōis. In scd̄a p̄te exponit ea ad l'ram vsq̄ ad illud. si q̄s doctus, abinde mistice siue moraliter, i ¶ Reuertemur. q̄si dicat nō discessimus. imo in hoc recessistis q̄z cõflixistis me. hac t̄n cõditiōe si homo affligit. i. pōt affligere deū. ⁊ ideo dicit. c. si affligeret: q̄z natura dei nihil nocere pōt. xi. q. iij. s̄m catholicā. q̄ ipassibilis est. xxij. q. iiij. incõmutabilis
k ¶ In decimis. nota deū dici affligi cū eius subditi affligunt'. si. ij. q. v. hz hoc p̄p̄riū. ⁊. iij. q. i. nulli, in fi. l ¶ In decimis, nō solutis. m ¶ Tota gens. i. ex toto gētiliter viuēte vel q̄libet de populo.
n ¶ Supplātastis. ar. s̄. j. d̄ cõ. di. ij. panē. sed intellige q̄tū in nobis est. xi. q. iij. inter v̄ba. vel ita defraudāt subtrahēdo ista paup̄ibus.
o ¶ Annus explet' nō t̄n finis anni spectādus est vt tūc decime p̄stent' sed p̄stāde sunt cū fruct' colligunt'. ex̄ de deci. cū hoīes. imo ⁊ si ager bis in anno det fructus totiēs dāde sūt decime. vt ex̄ eo. ex p̄te. hic g̃ sigillauit eos qui tā tarde dederūt. i p̄sonalibus t̄n decimis posset dici q̄ in fine anni dāde sunt pp̄t lucra minima. incõueniens em̄ ess̄z q̄ scriptor vl' aliq̄s negociator singulis dieb' deberet decimā p̄tē lucri dare ecclesie. ar. ad hec q̄le q̄le. ex̄ de pig. ex l'ris. ibi pp̄t possessionū inimicitias ⁊ q̄z talis solutio icõmoditatē haberet vt. ff. famil'. hercis. plane. Idez dicendū est de caseo ⁊ lacte.
p ¶ Perdidistis. ar. aliquē debere puniri in eo in quo deliquit. xij. q. ij. q̄ diuinis. ⁊ q̄ negat qd̄ dz negari ei dz qd̄ sibi debet'. ex̄ de vsur. q̄z frustra. C. d̄ fideicō. lib. si q̄s in suo. xcv. dis. esto.
q ¶ In horrea ar. isti rustici debēt in horrea deferre decimas ad ipsas eccl'ias. ar. j. c. q. vij. decīas. C. d̄ anno. ⁊ tribu. l. p̄ locis. li. x. nō g̃ a clericis vel eor nūcijs sunt colligēde i agris. r ¶ Ad abūdātiā. j. c. q. vij. maiores. s ¶ Uerbū. h̄ sunt v̄ba hieronimi. t ¶ Ostēdit. h ⁊. C. d̄ inoffi. dona. l. ij. q̄nq̄ etiā notat vitiū. xli. di. sepe. v ¶ Aut erugo. erugo est ros q̄ cadit sup teneras spicas. ⁊ pp̄ter h̄ sole veniēte marcescit. Eruca est v̄mis q̄ ibi nascit' ff. locati ex cõducto. x ¶ Ex dei ira. homo em̄ pp̄ter peccata sua affligit'. vt. vij. q. i. sciscitaris. l vi. di. si gēs. j. xxiij. q. iiij. si quos. y ¶ Et suas. si g̃ sue sunt rei vēdicatio intētabit' p̄ eis. C. de sacrosan. ec. vt inter. z ¶ Interp̄tari. i. moraliter exponere. a ¶ A q̄bus. ar. q̄ discipuli debēt referre grās magistro nō t̄n v̄bis sed etiā rebus. vt. xcix. di. ecce. b ¶ Uēdicauerit, i, sibi ascripserit, c ¶ Catharacte, i, fenestre, d ¶ Nubibus, i, p̄

Non igit dñs deus p̄mium[a] postulat sed honorẽ. Deus eñ noster q̄ dignatus est totũ dare: decimã a nob dignatus est recipe. nõ sibi sed nobis sine dubio p̄futurã. Sʒ si tardius dare peccatũ est q̄tomagis peius peccatuʒ est nõ dedisse. De militia[b], de negocio[c]. ⁊ de artificio redde decimas. Cũ eñ decias dando ⁊ terrena ⁊ celestia possis p̄mia p̄mereri: p auaritia duplicẽ bñdictõeʒ fraudas. hec est eñ iustissima dñi ↄsuetudo vt si tu illi decimã nõ dederis: tu ad decimã[d] reuoceris. Dabis impio militi: qd nõ vis dare sacerdoti. Benefacere deus semp paratus est: sed hoim malitia p̄hibet[e]. Decime etem̃ ex debito[f] requirunt. ⁊ q̄ eas dare noluerint: res alienas[g] inuadũt[h] Et quãti paupes in locis suis vbi ip̄e habitat illo decimas nõ dante fame mortui fuerint: tantoꝝ homicidioꝝ[i] reus ante eterni iudicis tribunal apparebit: q: reʒ a dño paupib⁹ delegatã suis vsibus reſuauit. Qui ergo sibi aut p̄miũ[k] cõparare: aut pctõꝝ desiderat indulgentiã p̄mereri: reddat decimã. ⁊ d̃ noue partibus studeat elemosinã dare pauperibus. ¶ Itẽ hieronimus. Seipsum cõdemnat qui euangelisantib⁹ necessaria subtrahit.

Apostolicis viris ⁊ euãgelizatoribus xp̄i in necessarijs[l] vsibus nolle tribuere seipsum cõdẽnare est. ¶ Qd autẽ decime epõꝝ cõsensu licite mõachis tribuant. beatus hiero, damaso pape scribit dicens. Liberꝝ est clericis monachis et religiosis decimas concedere.

Quoniã quicquid[m] habent clerici paupeꝝ est: ⁊ domus illoꝝ omnibus[n] debent esse cõmunes: susceptiõi peregrinoꝝ ⁊ hospitum inuigilare debent. Maxime curandũ est illis vt de decimis ⁊ oblatiõibus cenobijs ⁊ zenodochijs qualẽ voluerint ⁊ potuerint sustentationẽ impẽdãt. Liberꝝ est eñ monachis ⁊ sp̄ualibus viris deũ colentibus ⁊ timẽtibus decimas ⁊ oblatiões cunctaq3 remedia cõcedere[o]. ⁊ de iure suo in dominiũ illoꝝ ⁊ vsum transferre nec tã in pauperibus paupertatẽ q̄ religionẽ attendere. Quod autẽ beatitudo tua quesiuit vtꝝ vsus decimaꝝ ⁊ oblationũ secularibus p̄uenire possit nouit sanctitas tua omnino nõ licere[p]. p̄testantibus hoc oibus diuinis[q] auctoritatibus paternoꝝ canonum. Quãobrem si aliqñ ab his male detẽta fuerint que diuini iuris esse noscunt ⁊ in vsum trãsierint monachoꝝ ⁊ seruoꝝ dei. epõ[r] tamen loci illius p̄bente cõsensum[s] cõstabũt eis omnia perpetua firmitate ac stabilitate subnixa. Clericos aũt illos cõuenit ecclesie stipendijs sustentari. q̄bus parentũ ⁊ p̄pinquoꝝ nulla stipẽdia suffragant. Qui autẽ bonis[t] parentũ[v] ⁊ opibus sustentari possunt, si quod paupeꝝ est accipiunt: sacrilegiũ p̄fecto incurrunt ⁊ cõmittunt. ⁊ p abusionem taliũ iudiciũ sibi manducant et bibunt. ¶ De p̄dijs autem que a colonis eoꝝ colunt sic diffinitum est in maguntinensi cõcilio. q̄sti sunt p̄terea ⁊c.

De capellis[x] vero que ab eis possident q̄ per eoꝝ institutionẽ a sacerdotibus sint gubernande. Johannes papa p̄bat scribens ysaac syracusano epõ. Presbyteri in monaste

dicatorib⁹. e ¶ Imbreẽ. i. gr̃e ⁊ sciẽtie q̄ i eo augebit. d̃ pe. di. ij. si fmo. lo.

Decime. tributa. i. debita aiabus egẽtibus diuina gratia. vel melius dicas q̄ dant egẽtibus clericis nõ ideo minus dãde sunt ⁊ si diuites sunt nã nõ intuitu p̄sonaꝝ dant ecclie. si g̃ decime sunt tributa: g̃ p̄scribi nõ pñt vt. j. q. iij. §. porro. ⁊. C. d̃ p̄scrip. xxx. anno, cõpetit, qd falsuʒ est, ex̃ d̃ p̄scrip, de quarta. Itẽ si sũt tributa g̃ cõpẽsatio in eis nõ admittit. C de cõpẽ. l. iij. p̄terea si sunt tributa: ergo si quis appellat vt eas retineat nõ audit. vt. ij. q. vi. quotiens fiscalis. ⁊ est exp̄ssum ex̃ d̃ deci. tua. in fi.

a ¶ Premiũ. i. g̃tis vult sua bñficia exercere nõ p̄ p̄cio sʒ tñ honorẽ vult hr̃e. ar. ff. mã. si remunerãdi. et est si. i. q. i. iudices vbi dicit q̄ nõ sunt dicẽda mũera sʒ sumptus. ⁊ fac ad h̃ qd dixi. xxiij. q. ij. honorant.

b ¶ De militia. licita. g̃ ⁊ clerici si militẽt. xxiij. q. i. militare tenent dare decimas.

c ¶ Negocio. dũmodo licita sit negociatio. vt ex̃. e. ex transmissa. ⁊ tñ vix aliq̄ negociatio sine pctõ p̄t expediri. vt d̃ pe. di. v. qualitas d: tñ licita quo ad laicos in quibusdã reb⁹. vt lxxxviij. di. fornicari sed nunq̄d de illicite acq̄sitis debeãt dare decimas: notaui xiiij. q. v. in p̄nci. sed nunq̄d de furto vel latrocinio dãde sũt decime dicũt quidaʒ q̄ sic ne apd eos ita remaneat. ar. ad hoc xxij. q. i. ↄsidera. alij negãt ne ecclesia videat approbare delictũ. sʒ dico q̄ a fure ⁊ raptore bene petit decima nõ rõne negociatiõis sue cũ illa sit reprobata. sʒ q: inueniunt in possessiõe. q: decima sequit quelibet possessorẽ: siue iudeũ siue excõicatũ vt ex̃ de deci. de terris. ex̃ de vsur. q̄to. ex̃ de sen. excõ. si vẽ. alioq̄n esset p̄do melioris ↄditiõis q̄ bonefidei possessor: qd esse nõ dʒ: vt. ff. de peti. heredi. si a dño. §. vl. Itẽ nunq̄d iudei dabũt p̄sonales decimas. videt q̄ sic. vt ex̃ de vsur. q̄to. circa fi. d̃ deci. ad audiẽtiã. q: d: ibi q̄ de oibus p̄uẽtibus dabũt qd ↄcedo. t. tñ ⁊. b. narrãt ↄtriũ p decre. illã ex̃. e. ti. d̃ terris. ⁊ p decre. ex̃ de vsur. q̄to. circa fi. qd ↄcedo. Itẽ de oibus q̄ ex lucratiua cã habent dabunt decime. vt de donatiõe ⁊ legato. vel si extneus instituit in testamento. aliud est si aliq̄s ab intestato succedit: q: tali debita est hereditas iure nature. vñ potius debitũ est q̄ lucꝝ. vt. ff. vñ lib. scripto. §. vl. idẽ dico p quotcũq3 manus ambulauerit q̄ q̄libet teneat dare decimã de lucro suo. sed nunq̄d doctor de collecta sua vl' aduocatus de p̄rocinio vel mercẽnarius de eo qd meret dabit decimã. nõ videt cũ illud nõ sit lucꝝ sed debitũ. credo tñ q̄ sic. q: scriptũ est. honorabis dñm deũ tuũ de tuis iustis laboribus. vt. i. q. i. nõ est putanda. Itẽ q: hic dicit q̄ de omni artificio dãde sunt decime. ex̃. e. nõ est in potestate. d ¶ Tu ad decimã. i. tñ decima remanebit tibi vel demonibus sociaberis q̄ sunt decima pars angeloꝝ. e ¶ Prohibet. j. de pe. di. i. si agamus. s̃. lxxvi. di. ieiuniũ. f ¶ Ex debito. g̃ videt q̄ actio p̄sonalis cõpetat p decimis petẽdis. g ¶ Alienas. g̃ ante sepationẽ sunt ecclie, vt not, s̃, e, q, moderamie. h ¶ Inuadũt, no, q̄ idẽ est iniuste detinere qd rapẽ vt h̃. ⁊ extra de resti. spo. sepe. ⁊ idẽ est auferre q̄ nõ dare. xlvij. di. sicut. ⁊. xij. q. ij. indigne. i ¶ Homicidioꝝ. s̃. xi. q. iij. p̄cipue. s̃. di. lxxxvi. pasce.

k ¶ Premium. j. xxvij. q. ij. sunt qui dicũt.

Apostolicis. necessarijs. i. in victu ⁊ vestitu. vt. x. q. ij. epõs. Io.

Quoniaʒ quicq̄d. res ecclie sũt pauperuʒ. vt xxiij. q. vij. q̄ autẽ. sic res clericoꝝ sunt pauperuʒ. vt xxiij. q. viij. ↄueniõt. ⁊ dicunt esse pauperꝝ: q: tpe necessitatis sũt eis cõicande vt. xlvij. di. si cut hi.

n ¶ Oibus. nota q̄ ecclia dicat sufficiens ad h̃ vt q̄s debeat esse ↄtẽt⁹ vna id est q̄ possit oẽs recipere. vt. xlij. di. quiescamus. ⁊ ex̃ de p̄b. de monachis. ar. ↄ x. q. i. epõs. vbi d: q̄ erit ↄtẽtus victu et vestitu.

o ¶ Concedere. cũ ↄsensu epĩ. al's si prelatus p̄ter auctoritatẽ epĩ ↄcederet post eius mortẽ reuocaret. ex̃ d̃ Q. q̄ trãsac. d̃ ceso

p ¶ Nõ licere. h̃ est certũ q̄ ius deciaꝝ laicus possidere nõ põt cũ sit sp̄uale. vt ex̃ d̃ p̄scrip. cãm. ex̃ d̃ deci. p̄hibem⁹. sed nunq̄d fruct⁹ deciaꝝ pñt ↄcedi laicis. sic ad tp̄s. vt ex̃ ne p̄lati vices suas. q̄relã. etiã vsq3 ad finẽ vite ipsoꝝ: ar. ex̃ d̃ h's q̄ fi. a p̄. cũ aplica in fi. ar. ↄ. x. q. i. hãc. q ¶ Diuinis. no. generalẽ fmonẽ nõ generaliter itelligẽdũ. lxxxviij. di. fornicari. lxxv. di. qd dic. di. lxxvi. scire. di. lxxxv. c. i. j. e. q. iij. dilectio. ⁊. q. vij. decias deo. xij. q. ij. sine. xiiij. q. ij. cũ sup. de cõ. di. ij. reuera. d. xcv. ecce. ar. di. xix. c. i. ↄ. ⁊ di. xviij. p̄pter. r ¶ Epõ. ⁊ sufficiat auctoritas solius epĩ ad talẽ alienationẽ. vt ex̃ d̃ his q̄ fiũt a p̄la. cũ aplica. ↄ. xij. q. ij. sine exceptiõe. nõ eñ videt q̄ solus epõs possit ↄcedere sine caplo. sed h̃ soluit. ex̃ de his q̄ fi. a p̄la. cũ aplica. h̃ g̃ laicus q̄ capax nõ est facit locũ capaci. ar. C. de natu. lib. aut. lʒ. ff. de iniusto rup. res. l. pe. ⁊ q̄ nullus religiosus debeat accipe ecclesiã d̃ manu laici est exp̄ssuʒ. ex̃ d̃ p̄uil. cũ ⁊ plãtare. ⁊. j. q. vij. si q̄s s ¶ Cõsensum. ⁊ est h̃ ar. q̄ ratihabitio epĩ retrotrahit ⁊ ↄfirmat id qd p se inualidũ erat. ar. ex̃ de iurpa. cura pastoralis. j. e. q. vij. decimas. ar. ↄ de elec. auditis. t ¶ Bonis. s̃. i. q. ij. clericos. ⁊. c. pastor. ⁊. c. sacerdos. v ¶ Parentũ. videt loqui de illis clericis q̄ ecclie nõ seruiũt. s̃. x. q. iij. cauẽdũ. s̃. xij. q. i. illi aũt. j. xxxi. q. i. quõ.

De capellis. hec est scd̃a questio an i capellis monachoꝝ p̄sbyteri sint instituẽdi p monachos q̄ vt melius pateat vidẽdũ q̄d iuris habẽt religiosi i suis capellis. ⁊ nota q̄ duobus modis fiũt capelle religiosoꝝ, edificatiõe ⁊ collatiõe. si edificatiõe habẽt in

stitutione tēporaliū ⁊ eps spūaliū. vt. j. e. sane. ⁊. c. vl. si aūt collatiōe. aut collate sunt eis ab epo aut a p̄sono. ⁊ si ab epo aut sub certa forma aut cū oī iure. aut simplr si sub certa forma nō habebūt ibi pl⁹ iuris q̄ꝫ forma cōtineat. si vero cū omni iure: tūc habēt ⁊ tpaliū ⁊ spūaliū institutionē. j. e. visis. ⁊ sic intelligit̄ illud cuius est possessio ⁊ eius

nor̄ ecclesijs per abbates instituant̄.

Uisis litteris caritatis vestre quibus satis perpendit̄ quāto studio huic sancte sedi reuerētiā exhibetis nō modice gauisi sumus. Nunc itaqꝫ sup ea que ɔsuluistis vt carissimo fratri benigne discretū cōsiliū damus. Delegauit[a] eī nobis pia māsuetudo vr̄a vtrū ecclesie q̄ p quiete[b] monachor̄ a sanctis cōcilijs catholicisqꝫ epis eis tradite sunt. p sacerdotes ab eis ordinatos et inuestitos debeant institui. Addidit quoqꝫ fraternitas tua litē ⁊ seditionez inter clericos monachosqꝫ ex hac cā nō modicā esse ortā qd̄ instigatiōe versuti hostis nemo fieri ambigat. hꝫ eī mille nocēdi modos nec ignoramus eius astutiam. Conat̄ nanqꝫ a principio ruine sue vnitatē ecclesie rescindere. caritatē vulnerare. sanctor̄ oper̄ dulcedinez inuidie felle inficere. et oībus modis humanū genus peruertere ac perturbare. Dolet eī satis ⁊ erubescit caritatez quā in celo nequiuit hr̄e. hoīes cōstantes[c] ex lutea materia i terra tenere. Unde oportet q̄ꝫ tū fragilitati nostre cōcedit̄ vt oēs aditus nocēdi eius versutie muniamus ne mors ingrediat̄ per portas nostras[d]. Cōsilio itaqꝫ multor̄ fratrū diligēter exquisito. decreuimus vt ammodo ecclie monachis tradite[e] per suos[f] sacerdotes instituantur. Diuine eī leges habēt ⁊ seculares. vt cuius est possessio[g] eius fiat institutio[h]. Et si in dādo qd̄ maius[i] est facilis fuit caritas: sit facilior in ɔcedendo qd̄ min⁹ est sancta largitas. Maius eī fuit possessionem dare q̄ꝫ sit inuestiturā cōcedere[k]: Quō possessoris iura cognoscent̄ ⁊ suarum rer̄ sibi tributa reddent̄ vbi qd̄ suum est per alter̄ dat̄ ⁊ cū voluerit aufertur. humani moris[l] est illū vereri cuius iudicio[m] ⁊ volūtate nūc erigit̄ nūc deprimit̄. Unde fit vt in p̄te epi ad seruiēdū sacerdos ꝓcliuior fiat. ⁊ sic eps qd̄ sancte ac religiose dederat quadā simulata auctoritate ad se trahat[n]. Sic itaqꝫ

est institutio in hoc casu loquit̄ et̄ de capel. mo. in ecclijs. remanet tñ inseparabilis ordiatiōe clericor̄ iudicio. altarium ɔsecratiōe et visitatiōe. ix. q. iij. p singulas. si aūt cōcessit eps simpliciter. qd̄ iuris sit habet̄ et̄ de do. pastoral. si vo p̄sonus cōcessit capellā domui religiose nō pl⁹ iuris hꝫ acceptor q̄ꝫ dator ar. ꝫ. c. q. i. si qs laicus. et̄ de dona. inter vi. ⁊ vx. nup. ff. de reg. iur. nemo pl⁹ iuris. nisi h̄ factū sit ɔ ɔsensu dyocesani epi. quo casu cedet in dñiū religiosor̄. et̄ de iurepa. q̄ aūt. ⁊ et̄ ɔ dona. pastoral. q̄ autez dicta sūt itelligas ɔ mōasterijs non exēptis. in exēptis eī et eor̄ capellis qd̄ pncipi placet legis hꝫ vigorē. et nota q̄ Io. fauētinus dixit q̄ si ecclia nōdū est ɔsecrata tātū hꝫ in ea p̄sonus ptātē q̄ p̄ter epi licētiā pt

eā loco religioso ɔcedere. ⁊ nō solū ius p̄sonat⁹ sꝫ etiā ipsam ecclia ar. j. e. q. vl. nemini. sꝫ h̄ opi. corrigēda est cū religiosus loc⁹ iā sit maxime ppt̄ solēnitates q̄ ibi fiūt ab epo. de cō. di. i. nemo. ⁊ q̄ religiosus locus iā sit maxime hēs et̄ de reli. do. ad h̄. vñ iā in epi ptāte ɔsistit cū lapis bñdictus ibi iā positus sit. j. e. q. vij. oēs. vñ nec a laico pt ibi aliqs institui. j. e. q. vl. si plēs. multomin⁹ supponi loco religioso p laicū cū institutio sit tpalis. suppositio sit ppetua. Itē est ɔ eū fm Io. fauētinū. x. q. i. nouerit. vbi dr̄ q̄ postq̄ deo dederit q̄ nihil

a Uisis. delegauit. i. insinuauit. vel dic melius. i. q̄siuit. hꝫ iuris i re illa p̄sonus. s. marie laicus. b Pro q̄ete. a curis tpalib⁹ vt. ꝫ. e. q. i. de p̄sentiū. c Cōstātes. j. ɔ pe. di. ij. pncipiū. §. si vo j. xxvij. q. ij. ex his oībus. ꝫ. sed dic q̄ nō potuit hr̄e caritatē ɔsecutā

tē. ar. extra de v̄. sig. nā ⁊ ego. d Per portas. i. p sensus corpeos quibus mediātibus peccatū trāsit ad nos. e Tradite. pleno iur̄. idē intelligit̄ qdā vbi eps simpliciter ɔcedit. ar. ff. de fui. si cui. ff. ɔ vsu ⁊ habi. si ita sed ɔ. et̄ ɔ do. pastoralis. ⁊. i. q. i. sunt nōnulli. cui stat̄. cū aūt mōasterio puilegiato cū capell̄ suis habit̄ ⁊ habēdis ɔcedit eps ecclesiā etiā plenissimo

p̄uat̄ mercede quā ɔsecutus fuerat. tū q: caritate ficta aufert qd̄ dederat. tūz q: prauor̄ sacerdotū discordias ⁊ scissuras amātiū v̄bis nimis factus credulus[o]. qd̄ prius fuscate moliebat̄ lucrari postea detecta fraude[a] conat̄ quadam vsurpatiōe ex toto auferre. Quor̄ aduertentes calliditates ⁊ hostis versuti suasiones deinceps oīno licentiā monachis damus suar̄ ecclesiar̄ inuestitores fieri. ita tñ vt iudicō sinodi si ɔ sacerdotiū agere p̄sumpserint mulctent̄: et felici mucrone epi sacerdotū piacula resecent̄. Hac auctoritate mōachis ɔcedit̄ inuestitura suar̄ eccliar̄. sed videt̄ ɔtre vrban⁹ pp̄ scd̄s dicēs. Palea.

Admonemus atqꝫ p̄cipim⁹ vt decimas oīno dare dō nō negligāt qs ipse deus dare ɔstituit. q: timendū est vt q̄ suū debitū dō nō reddit: ne forte deus ꝓpter suū debitū auferat ei necessaria. Itē nicolaus pp̄. De eodē. Palea.

Decipimus vt decime ⁊ primitie seu q̄cunqꝫ oblatiōes viuor̄ ⁊ mortuor̄ eccl̄ijs dei fideliter reddant̄ a laicis. ⁊ vt in dispositiōe epor̄ sint fm canones distribuēde. quas qui tenuerit a sancta cōione priuet̄ vl̄ separet̄. Itē leo papa. De eodē. Palea.

Nullus decimas ad aliū ptinētes accipiat. Itez ambro. Palea.

Nam qui deo vult nō reddere decimas q̄s tenuit ⁊ homini nō studet r̄ddere qd̄ iniuste abstulit. nō timet adhuc deū ⁊ ignorat q̄ sit vera penitentia veraqꝫ cōfessio. Iste talis nō veraz pōt elemosinā facere. Itē. Abbates in parrochialibus ecclesijs absqꝫ cōsilio epi presbyteros nō ordinent.

Sane q: monachor̄ quidam epis ius suū auferre ɔtēdūt. statuimus ne in pro chialibus eccl̄ijs q̄s tenēt absqꝫ cōsilio epor̄[b] p̄sbyteros collocēt. sed epi prochie curā cū abbatū cōsensu sacerdoti cōmittāt. vt eiusmodi sacerdotes de populi quidē cura epis rōnem reddāt. Abbati vō p rebus tpalibus[c] ad

iure. fm plerosqꝫ puenit ad monasteriū et̄ q̄ ad correctōꝫ excessuū. sꝫ tñ abbas ille nō deponet aliquez nec suspēdet in ppetuū nisi h̄ haberet ex p̄uilegio aliq̄. vt. j. i fi. c. Sed nunq̇d ita eps pt eximere ecclesiā aliquaꝫ ita q̄ nil remaneat in ea. dico q̄ nō. q: eps nō posset iudicē aliuꝫ ordinariū facere i diocesi sua. nec ita plene posset eps remittere ius epale vt h. in fi. q: sic posset a se reijcere epalē iurisdictionē. nā q̄tūcūqꝫ generaliter eps eximat aliquā ecclesiā semp retinet correctōēꝫ visitationē ꝓcuratōēꝫ et cathedraticū. vt et̄ ɔ cē. cū venerabilis. et de dona. pastoralis. nec etiā in p̄iudiciū archidyaconi pt ep̄us aliqua iura remittere ecclesie. vt et̄ de exces. p̄la. c. ij. si obijcis id qd̄ est et̄ ɔ reli. do. ɔstitut⁹. vbi dr̄ q̄ eps plene posset eximere aliquā ecclesiā dicas q̄ illa exemptio fuit cōfirmata a papa sic p̄son⁹ q̄tūcūqꝫ generaliter remittat ius p̄sonatus. tñ q̄dā iura retinet i liberto. vt. C. de bo. liber. l. vlti.

f Per suos. j. q. p xi. c. iij. j. xviij. q. ij. cellulas. ꝫ. di. liiij. abbati.

g Possessio. i. res possessa. ar. ff. de v̄. sig. interdū.

h Institutio. i. ordinatio. nā cuicunqꝫ res sua ē cōmittēda C. de iude. l. nemo.

i Qd̄ maius est. ar. q̄ cui cōcedit̄ maius ⁊ min⁹. vt. xij. q. i. p̄cipim⁹. et̄ de deci. ex pte. Itē cui ꝓhibet̄ maius ⁊ minus. vt. xiiij. q. v. penale. ⁊. xliiij. di. nulli. ⁊. ꝫ. e. q. i. ⁊ tpis. ⁊. c. postq̄. ff. ɔ adul. nec i ea. maius eī est dare aliq̇d qd̄ quis nō tenet̄ q̄ꝫ pmittere vti datis ad qd̄ q̇libet tenet̄. k Cōcedere. i. pmittere cōcessa vti. l Moris. ar. ex eo q̄ aliq̇d solet fieri. vt. xxviij. di. ɔ siracusane. m Iudicio. ꝫ. viij. q. ij. c. i. n Ad se trahat. ꝫ. i. q. iij. q̄stū. ꝫ. xij. q. ij. sacror̄. sic. C. ɔ dona. si q̇s argētū. §. vl. o Credulus. ar. q̄ iput̄ ē alicui q̄ nimis est credulus. vt. xi. q. iij. nō solū. lxxxvi. di. q̇d. ⁊. xxiij. q. iiij. q̄ꝫ magnū. ar. ꝫ. xxij. q. iiij. innocens. a Fraude. imo donator cauere debet donatori ɔ dolo ne res donata benigne fraudis cōsilio reuocet̄. ff. ɔ edil. edic. ad res.

Sane. absqꝫ epor̄. ꝫ. e. q. i. puenit. c Tēporalibus. si q̄ras in quo sacerdos teneat̄ r̄ndere monachis de

monasteriū ptinentibus: debitā subie-ctionē exhibeāt. ⁊ sic sua cuiq[o] iura ser-uenť. Idem in parrochialibus eccl'ijs p̄sbyteri p ep̄os cōstituanť. qui eis re-spondeāt de animar cura ⁊ his que ad ep̄m ptinent. ❡ Itē ex cōcilio apō fla-uentiā habito. Quorumcunq mona-chor ecclesie ep̄or subdanť regimini.

STatuendū est quatenus ecclesie quorūcunq monachor in singu-lis parrochijs site ep̄or vt decet diuini-tus subdanť regimini[c] eisq debita ob-sequia[f] exhibeāt. ❡ Ecce vrbanus[g] pa-pa phibet inuestituras parrochialiū ecclesiar p monachos fieri quas iohā-nes papa eis cōcessit. Sed illud iobis pape intelligēdū est de illis capellis q̄ cū omni iure suo ab ep̄is monachis cō-ceduntť. Istud autē vrbani intelligen-dū est ō illis q̄s abbates i pprijs p̄dijs edificant[h] in villis vel in castellis suis.

TAles ⁊ si ius territorij habeant tamē potestatē gubernandi po-pulū ⁊ spūalia ministrandi non habent. qō etiā de ep̄o[i] intelligēdū est. ❡ Unde nicolaus papa ait. Ep̄s qui in alterius dyocesi ecclesiā edificat ei[9] cōsecrationem sibi vendicare nō valet.

SI q̄s ep̄or in aliene ciuitatis ter-ritorio[k] p quacūq suor oportu-nitate ecclesiā edificare disponit. nō p̄-sumat dedicationē facere q̄ illius est in cuius territorio ecclesia assurgit edifi-catori vo ep̄o hec grā reserueť vt quos desiderat[l] clericos[m] in sua re ordinari ipsos ordinet[n] is cuius territoriū est vl' si ordinati iam sunt: ipsos habere acq-

escat. ⁊ omnis ecclesie ipsius guberna-tio ad eū in cui[9] ciuitatis territorio ec-clesia surrexerit ptinebit. ❡ Itē ex to-letano cōcilio quarto. Basilice noui-ter cōdite ad episcopū pertinent cuius populi cōuentus esse constiterit.

POssessio[o] territorij cōuentū[p] nō adi-mit. ideoqz noue basilice que cōdite fu-erint ad eū pculdubio ptinebūt[q] ep̄m: cuius cōuentus esse cōstiterit. ❡ Itez grego. papa. Edificatori ep̄o in dyoc. alterius ecclesiam cōsecrare non licet.

LAtor p̄sentiū[r] iohannes frater et coepiscopus noster indicauit no-bis q̄ quidā exuberātius ep̄us ausu teme-rario in dyocesi ipsius oratoriū cōstru-xerit. illudqz sine p̄cepti auctoritate ꝯ morē p̄sumpserit dedicare[s]. missasqz il-lic celebrare ñ metuit. Quā rē cū summa te celeritate ac districtiōe puenit emen-dare[t]. nec vlterius tale aliquid attēptare permittere. ❡ Qō de iure[v] ordinan-di nō possidendi intelligendū est. His auctoritatibus facile pōt ppendi q̄ si-ue abbates siue ep̄i in suis castellis vel villis ecclesias edificauerint: nō ideo ep̄o in cuius dyocesi fuerint cōuentus adimiť. ⁊ ideo sacerdotes iuxta illō vr-bani ⁊ nicolai in eis nō nisi p ep̄os cū cōsensu tamē ⁊ electiōe edificantiū or-dinari possunt.

QUod autē p̄scriptione[a] tēporis omnia iura[b] tollanť pbať au-ctoritate calcedonēsis cōcilij. et gelasij pape. ⁊ toletani cōcilij. p̄ma hec est. Rusticane parrochie apud episco-pos qui eas possidēt triginta annis su-

tēporalibus. dico in hoc q: si ecclesie monachor nō sit aliquis cēsus impo-situs eū possunt monachi imponere. sed si est impositus ab antiquo ipsi eū nō possunt augere. vt extra de cēsi. phibemus. Item nō solū monachis re-spōdebit sacerdos in tpalibus: sed ep̄o si ecclesia illa ab antiquo p̄stitit cē-sum ep̄o. vt. i. q. iij. puenit. ⁊. xviij. q. ij. c. vlti. ⁊ pe. Io. sed certe decre. dicit q̄ cēsus nouus impo-ni nō pōt etiā aucto-ritate ep̄i. vt extra ō cēsi. significauit. nisi fuerit ab initio īpo-situs. vt habes ex. c. c. ecclesijs. ⁊. xviij. q. ij. eleutherius. etiaz auctoritate ep̄i a p̄n-cipio. extra de censi. p̄terea. ⁊ etiā postea si nunq̄ fuit imposi-tus pōt imponi. vt extra de censi. cū ve-nerabilis. ⁊ hoc cū ecclesia eximiť. b.

d ❡ Sic cuiq. s. xij. q. ij. cū deuotissimā.

STatuendū. regi-mini. abbates e-nim corriguntur ab ep̄is: vt. j. xviij. q. ij. abbates.

f ❡ Obseq̄a. sic. s. i. q. iij. quesitū. ⁊. xviij. q. ij. c. vl. ⁊ penť. Io.

g ❡ Ecce vrbanus. Q. v. sed illud. s. c. visis.

h ❡ Edificant. ⁊ ita pinguius ius habēt monachi in ecclesijs fundatis in solo suo q̄ laici in eccl'ijs fun-datis in suo.

TAles. de ep̄o. scz q̄ edificat ecclesias in ali-enis dyoc. ⁊ in pro-prijs p̄dijs ⁊ q: cōti-nuať hec materia cū p̄cedēte. ideo tractať h̄ questio q̄nta. Sz quare nō ita fecť ma-gister in themate q: forte nō ita cōpetēter posset poni thema. nota ḡ q̄ si ep̄s fundat ecclesiā in suo pprio solo. i. patrimoniali loco: ⁊ in alterius dyocesi nō h̄z ibi potesta-tē nec quo ad tpalia nec quo ad spūalia. si vero in solo ecclesie cui p̄est ⁊ in alterius dyocesi h̄z potestatē ibi quo ad tpalia nō autē quo ad spūalia si-cut ⁊ monachi. licet quidā hoc negent. dicētes ep̄m vel clericos nō habere nisi ius patronatus in ecclesia quā fundant in p̄dio pprie ecclesie ⁊ in alie-na dyocesi. si ḡ legať hoc. c. de ecclesia fundata in pprio p̄dio verbū illō cir-ca finē scz omnis gubernatio intelligiť quo ad tpalia ⁊ spūalia. si vo de ec-clesia fundata in fundo ecclesie in alieno ep̄atu. dic ois gubernatio quo ad spūalia tm̄. nā qua rōne cōcedereť hoc monachis in p̄dijs monasterij extra-tione ep̄'s vel clericis in p̄dijs ecclesie sue. ⁊ hoc modo intelligiť. extra de iure patronatus. significasti.

SI quis ep̄or. in territorio. i. dyocesi. q̄ñq accipiť p ipsa terra ⁊ possessi-one ⁊ pprietate. vt. s. pxi. §. ⁊. j. q. iij. licet. quid aūt sit territoriū habes ff. de v̄. sig. pupillus. §. territoriū. territoriū enī est vniuersitas agror infra fines ciuitatis cōsistentiū: vt ibi diciť. l ❡ Desiderat. ⁊ dicit hug. q̄ p̄-uilegiū est ep̄i vt vndecūq velit possit clericū p̄sentare. cōtra illud. lxxi. dis. hortamur. hoc tm̄ nō diciť hic. m ❡ Clericos. ar. q̄ plures pōt p̄sentare patronus ad vnā ecclesiā. ar. lxiij. di. c. p̄ncipali. n ❡ Ordinet. i. institu-at. si aūt sunt ordinati q̄d iuris sit sequiť ⁊ bene. n ❡ Ordinet. etiā sine examinatiōe q: sufficit testimoniū ep̄i p̄sentātis. vij. q. i. ep̄s de loco. ⁊ sic in monacho abbatis. s. e. q. i. mōachi. si tm̄ sit ō suo ep̄atu cui testioniū fert.

POssessio. i. p̄dij pprietas. ar. ff. de v̄bo. sig. interdū.

p ❡ Conuentū. id est populū vel iurisdictionem. ⁊ ita populus facit conuentum. q ❡ Pertinebūt. j. e. q. vij. omnes. Io.

LAtor p̄sentiū. j. de cō. di. i. p̄cepta. s. vij. q. i. ep̄s in dyocesi. s ❡ Dedicare. sed nunq̄d fecit locū religiosum dedicādo eccle-siam sine ꝯsensu pprij ep̄i. videť q̄ nō. ar. insti. ō re. diui. §. sacre. de cō-se. di. i. nemo credo tm̄ ꝯtriū vt. vij. q. i. ep̄s in dyocesi.

t ❡ Emēdare nō dicit qua-liter. sed nun-q̄d destrui fa-ciet ecclesiaz nō. ar. xvij. q. q. iiij. questi: xiiij. q. vi. c. ō-perimus. s. vij. q. i. ep̄us i dyocesi. ar. ꝯ. extra ō no-ui opis nūci. cū ex iniūcto. dico q̄ si de-nūciatio p̄ce-cessit. destrui d3 id qō fa-ctū est aliō nō

v ❡ Qō ō iu-re. respiciť. c. possessio. s. e.

QUod autē p̄scripti-one. h̄ depin-giť tertia qō an oia iura p̄-scriptiōe tol-lanť. ad eui-dentiā ḡ dicē-dor videndū est p̄us ō vsu-capiōe et post Q. ij. ea ō p̄scripti-one. videndū est ḡ quid sit vsucapio. q̄ i ea exiganť et q̄ res possit vsucapi. vsucapio est acquisitio dominij p ꝯtinuationē possessiōis tpis lege diffiniti. vt. ff. de vsuca. l. iij. exiganť autē in ea quinq. bo-na fides ab vtraq pte. ar. ff. p emp. l. ij. §. sed si eā. C. de p̄scrip. lō. tē. auť. male fidei pos. Itē iustus titulus ⁊ ꝯtinua possessio ⁊ q̄ res sit mobilis ⁊ q̄ nō sit vitiosa. ⁊ q̄ dixi ab vtraq pte ver est quo ad ini-tiū cōtractus nō quo ad tractū medij tpis. j. e. §. pōt. s̄m canones tm̄ cōtinua exigiť bona fides. ex̄ de p̄scrip. vigilāti. ⁊. c. vlti. titulus aūt est iusta cā possidēdi qō nostr nō est ⁊ exigiť titulus. vt. C. de vsuca. p emp. l. vl. ⁊ ex̄ de p̄scrip. si diligēti. q̄ñq tm̄ vsucapio pcedit sine iu-sto titulo errore interueniēte. C. de vsuca. p do. l. i. ⁊. ff. p emp. quod vulgo. ff. p legato. l. iiij. ⁊ vlti. iuris tm̄ error nō pdest in vsucapione ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. iure. ff. de vsuca. nunq̄. rn̄. i. Exigiť etiā ꝯtinua possessio. h̄ planū est. ⁊ q̄ res sit mobilis q: in imobilibus nō h̄z lo-cū vsucapio. que aūt res vitiosa dicať. habes insti. ō vsuca. §. i. ⁊. ij. et. ff. de acqui. re. do. bone fidei. Itē vsucapio nō interrūpiť litis cō-testatiōe. ff. de rei ven. si q̄s post acceptū. ⁊. ff. p emp. l. ij. §. si rem ali-enā. ar. ꝯtra. C. de anna. excep. vt pfectius. j. e. §. tollunť. Illi tm̄ qua-tuor casus sunt spāles. Sequiť de p̄scriptiōe quid sit ⁊ que exiganť ad eā ⁊ q̄ p̄scrip. currat cōtra ecclesiā. ⁊ qualiter interrumpať. q̄d sit eius effectus. Prescriptio est exceptio ex tpe substantiā capiēs que actiōi psonali vel in rē opponiť. est autē quedā longi tpis p̄scriptio de qua nihil ad p̄sens cū ꝯtra ecclesiā nō currat' que ꝯtra p̄ntes spa-cio decē annor ꝯtra absentes spacio viginti annor cōpleť. C. ō pre

Ne violētia permaneāt imobiles.

Per singulas ecclīas rusticanas p̄rochias imobiles p̄manere apō eos q̄ eas tenēt ep̄os decreuim⁹ ꝛ maxime si eas sine violētia p. xxx. ānos gubernauerūt. Si vō itra. xxx. ānos facta fuerit de eis dubitatio: liceat eis q̄ se dixerit lesos ꝓpterea mouere apō sinodū ꝓuīcie certamē. ¶ Itē gelasi⁹. pp̄. **Dyoceses. xxx. ānis ab ep̄is possesse imobiles p̄maneāt.**

Presulū nr̄oꝝ auctas demanauit. vt facultates ecclīe ep̄i ad regēduꝫ habeāt ptātē ita tn̄ vt viduaꝝ ꝛ pupilloꝝ atq̃ pauperꝫ nec nō ꝛ clicoꝝ stipēdia distribuere debeāt. hoc eis statuim⁹ dari qō hacten⁹ decretū ē. Reliquū sibi ep̄i vēdicēt vt sicut ātea diximus peregrinoꝝ atq̃ largitores captiuoꝝ esse p̄nt. Illud ēt ānecti placuit vt si qō absit facultates ecclīe necnō dyoceses q̄ ab aliq̄b⁹ possidēt ep̄is iure sibi vēdicēt. qō tricēnalis lex ꝯclusit qꝛ ꝛ filioꝝ nr̄oꝝ p̄ncipū ita emanauit auctoritas ꝛc. ¶ Itē ex ꝯcilio tolet. .iiij. **Exterioꝝ possessio ꝯuētū nō adimit.**

Sicut dyocesim alienā tricēnalis possessio tollit. ita possessio territorij cōuentum non adimit. ¶ Item ex eodem. **Tricennalis possessio intra vnaꝫ prouinciam seruari debet.**

Qvicunq̃ episcopus alterius ep̄i dyocesiꝫ p. xxx ānos sine aliq̄ interpellatiōe possederit. ꝯ̄ quis ꝯm ius legis ei⁹ nō videat̄ esse dyocesis admittēda tn̄ nō est cōtra eū actio reposcēdi. Sꝫ hoc itra vnā ꝓuīciam. extra vero nullo mō ne dū dyocesis defēdit̄ ꝓuīciarū termini ꝯfundāt̄. ¶ Ecce his auctoritatib⁹ ꝓbat̄ q̄ possessiōis ꝛ gubernatōis iura p̄scriptōe tollūt̄. ¶ Sꝫ idē gelasius cōtra testat̄ scribēs maximo ꝛ eusebio ep̄is. **Stat⁹ prochiaꝝ non p̄sūptiōe nec tp̄is p̄scriptiōe mutari potest.**

Licet ꝯtineat̄ antiq̃s regulis prochias vnicuiq̃ ecclīe p̄stina dispositiōe deputatas nulla posse ratiōe conuelli. ne p̄ ꝯsuetudinē pessimā exēpli mali temeritate crescēte vniuersalis cōfusio nasceret̄. tn̄ etiaꝫ decretis nr̄is añ nō multū tp̄is destinatis omia iussim⁹ q̄ taliť fuerāt iuasa restitui. Sꝫ qꝛ temeritas ꝑuadētiuꝫ legē sibi putat̄ posse ꝯ̄nari: si sceleri suo ꝑtinaciā retētōis adiūgat. ea q̄ iter fratrem ꝛ coep̄m nr̄m cōstantinū camiscane ecclīe sacerdotē ꝛ int̄ nūcios directos ab anchonitano pōtifice decreuim⁹ p̄ vos impleri cupim⁹. tūc formā i ceteris cognitionib⁹ q̄ sit sequēda p̄scripsim⁹. Nulla igit̄ p̄sūptiōe statū prochiaꝝ q̄ ꝑpetuitatis firmitate durauerit patimur imutari. qꝛ nec negligētia pōtificuꝫ nec tēporalis obiectio q̄ p̄ incuriā forte ꝯ̄natur. neq̃ ignauia faciēte ꝯsensus adhibitus nec sub repēte p̄ceptio supplicatiōe pōt diuellere. semel dyocesim ꝯstitutā ex qua semꝑ ad regn̄atiōeꝫ atq̃ ep̄i cōsignatiōnē plebs deuota ꝯuenit. territoriū ēt nō facere dyocesiꝫ oliꝫ noscit̄ ordinatuꝫ. ¶ Hoc mlťiplicit̄ distinguit̄. sunt q̄daꝫ dyoceses q̄ certis limitib⁹ distincte sunt. hec nullo mō prescribi possūt. Ille vero q̄ nō sunt certis limitibus distincte. ꝛ de q̄b⁹ certa diffinitio nō oliꝫ ꝯstitit...

scrip. c. vl. xx. anno. l. vl. nec currit nisi cū bona fide. alia est lōgissimi tp̄is. i. xxx. vl. xl. ānoꝝ in qua ꝯm leges nō exigit̄ bona fides vl̄ titul⁹ C. de annali ex. l. pma. ꝯm canones h̄ nō ꝓcedit nisi q̄s bonā fidē habuerit. ex. de p̄scrip. vigilāti. ꝛ in cōsti. innocē. qm̄ oē ꝛ. xxxiiij. q. ij. si virgo. nec etiā illa q̄ ē. xxx. ānoꝝ currit ꝯ̄ ecclīaꝫ sꝫ tm̄. xl. j. e. q̄s. Itē ꝫ canōes titul⁹ req̄rit̄ i lōgissima p̄scri. vt ex̄ ō p̄scrip. si diligēti. Io. qō tam. negat nisi ratiōe p̄sumptiōis. h. q̄uis tū min⁹ iust⁹ titulus pariť cām p̄scribendi. vt ex̄ de emp. et ven. ꝯuenit. ꝛ ex̄ ō iure pa. cura. extra de p̄scrip. significasti. intriñpit ār nat̄aliter ꝛ ciuiť. si nat̄alit̄. iterrupit ꝓdest oib⁹ ius h̄ntibus i re. ff. de vsuca. l. naturaliter. si ciuiliter ꝓdest in terrūpēti tm̄ ꝛ ei⁹ heredi. vt. ff. ō diuer. ꝛ tēp. p̄script. l. inter quatuor. ē aūt effectus ei⁹ vt acq̄rat̄ tm̄ exceptio. ꝯm. Io. nō dn̄iuꝫ nisi vtile. vt. j. eo. q̄cunq̃. sꝫ. h. ꝛ alios ēt dirrectuꝫ dn̄ium acq̄rit̄ vt ē ex p̄sū. C. ō bo. ma. aut̄ē. nisi ꝛ. j. e. inter memoratos. ibi fit eternū dn̄iuꝫ b ¶ Iura. nō est h̄ verꝫ: qꝛ nec oia iura nec a quocūq̃ p̄scribi p̄nt. q̄ nō oia habes. j. e. lꝫ. C. de p̄scrip. xxx. an. comperit. qō nō a quocūq̃. extra ō p̄scrip. cū ex officij. ꝛ. c. cūꝫ. Per singulas. maxime. i. tm̄. sic. xi. q. iij si q̄s ep̄s. nā violēt⁹ detentor nō p̄scribit d ¶ Triginta. hodie nō statur huic numero. extra de p̄scrip. de quarta. j. e. quas actōes. e ¶ Dubitatio. p̄ lit. ꝯtest. sic eñ res efficit̄ dubia. ar. extra. ō of. del. relatū. C. quib⁹ ad liber. ꝓclama. l. iij. vl̄ p̄ libellū oblatū p̄ncipi secūta ꝯuētōe. vt. C. de. p̄scrip. xxx. an. l. iij. vel p̄ sinodalē ꝓclamationē. ex̄ ō p̄scrip. scōꝫ. nā simplex denūciatio habet̄ ꝓ li. ꝯte. vt ex̄ vt li. nō ꝯte. qm̄. i fi. ꝛ dico q̄ etiā sc̄d scā ē li. ꝯte. post ꝯm canones nō currit p̄scriptio: qꝛ p̄sumit̄ possidēs iā h̄re malā fidē ꝛ ō iur̄ suo titubare. C. ō acq̄. pos. nemo. vñ nō p̄scribet vsq̃ ad mille ānos. vt ex̄ de p̄scrip. qm̄. sꝫ leges q̄ nō curāt ō mala fide dicūt nouos. xl. ānos exigēdos: vt. C. de an. excep. l. i. Io. Presulū. ad regendū. ar. ff. ꝓ emp. q̄ fundū. §. si tutor. g ¶ Decretū est. ab eodē gelasio. xij. q. ij. q̄tuor. h ¶ Facultates. h̄ hēs Sicut. i. q̄uis. k ¶ Diocesim. i. ecclīam. xiij. q. ij. facultates. Diocesim. ita lege. l ¶ Cōuētū. i. ius ep̄ale. m ¶ Nō adimit. i. nō ideo adimit. Qvicūq̃. legis. natural̄. nā ō iure naturali nō sūt p̄scriptiōes inducte. nā iure naturali iniquū ē aliquē ditari cū aliena iactura: vt ex̄ ō penis. suā. ff. ō ꝯdi. inde. nā h̄. sꝫ iō inuēta p̄scriptio est ne dn̄ia reꝫ semꝑ sint in incerto. ff. ō vsuc. l. i. vel dic ꝯm ius legis ciuilis: ꝛ h̄ ꝯm opinionē dicentiū p̄scriptione dn̄ium nō acquiri: sed tantū exceptiōe. sed ꝯ̄tra eos est. j. e. q. clerici. in fi. C. de bo. mater. aut̄. nisi. ꝛ p̄scriptiōe tp̄is mutat̄ dn̄ium reꝫ imobiliū. ff. ō vsuca. cū. §. ꝛ vniuersitas. a ¶ Prouinciā. i. diocesim. q̄nq̃ eñ ꝓuincia sumit̄ ꝓ diocesi vt. l. di. studeat. q̄nq̃ ecōuerso: vt. ix. q. ij. ep̄i. quidā tn̄ in loco isto dixerunt q̄ intra aliā ꝓuinciā nō posset p̄scribi: sꝫ intra aliā diocesim possit. q̄ autē p̄scribi possit in diocesi alterius: varie a varijs est notatuꝫ: ꝛ celebris hec fuit sententia. q̄cquid est infra terminos alteri⁹ diocesis: p̄scribi potest: dūmodo nō sit limite vel ꝯiunctum limiti: vt ex̄ ō paro. sup eo. nō tn̄ quo ad ep̄aleꝫ iurisdictionē: sed tantūmodo quo ad ꝓprietateꝫ: vt dicunt. ꝛ hoc dn̄ ꝯstat de limitibus. sed si ō limitibus non ꝯstat tūc ꝛ quo ad ꝓprietateꝫ ꝛ quo ad ep̄alia iura res alterius ep̄i p̄scribit̄. vt. j. e. lꝫ. ex̄ de deci. cū sint hoies Sꝫ illis vehemēter obstat ex̄ ō reli. do. c. i. ꝛ ex̄ de p̄script. ad aures. ꝛ ex̄ ō p̄scrip. auditi. ꝛ. c. cū ex officij. in q̄b⁹ ostēdit̄ q̄ nō solū res: sꝫ etiā iura ep̄alia p̄scribunt̄. Sꝫ h̄ distingui potest inter iura parochialia ꝛ iura ep̄alia Iura parochialia p̄nt p̄scribi: siue dioceses sint limitate siue nō. vt ius decimarū: baptismata: ꝛ oblatiōes vl̄ ꝓcuratiōnes. dūmodo res ille nō sint ꝯiuncte limiti. sed iura ep̄alia nō: vt ꝯsecratio. immo vlteri⁹ ꝓcedi potest q̄ sīr iura illa q̄ ꝯsistunt in lege iurisdictiōis ep̄alis p̄nt p̄scribi ab alio ep̄o: qꝛ taliter p̄scribit̄ exemptio. nō tn̄ vn⁹ intrabit terminos alteri⁹: sed infra terminos ꝓprios vtet̄ iure illo: nisi i casu. vt. j. e. placuit. sed tn̄ dicit̄ q̄dā q̄ q̄libꝫ ius ep̄ale pōt p̄scribi dūmodo nō sit ꝯiunctū limiti: sꝫ q̄tum ad ꝓprietatē satis vr̄ q̄ siue sit in limite siue al's: q̄ res alteri⁹ possit p̄scribi: vt ex̄ de ꝓba. c. ex litis. Si q̄ras q̄re limes nō possit p̄scribi: dico iō ne cōfundāt̄ termini ꝓuinciarū. vel ideo qꝛ limes cōis est: vt ꝓbat̄. ff. de acq̄. re. do. adeo. §. vl. ꝛ. l. seq̄nti sed si rē q̄ mihi est cōis cū alio ille possedit ego p̄ ipsum retineo possessionē vt. ff. q̄eādmodū ser. amit. si cōmunē. vl̄ iō nō p̄scribit̄: qꝛ nō p̄sumit̄ q̄ aliq̄s cōre viciose vtat̄. vt. ff. ꝓ soc. merito. ꝛ sic p̄sumit̄ q̄ q̄runcūq̃ tpalit̄ possideat: q̄ nō tm̄ noie suo: sed noie meo possideat. sꝫ certe hec rō nō videtur sufficiēs: qꝛ eadē rōe nec fines p̄dioꝝ possent p̄scribi: qō falsuꝫ ē. vt. j. e. q. iiij. volum⁹. ꝛ ex̄ de p̄scrip. qꝛ. ꝛ. C. fi. reg. l. vl. alij dicūt q̄ limes bñ pōt p̄scribi: sꝫ nō manēs limes. qꝛ q̄cito est p̄script⁹ desinit eē limes b ¶ Et vero. q̄tuꝫ ad oia ep̄alia iura. Licꝫ. parochias. sub. s. limitē vni⁹ dioces. d ¶ Dispōne. i. ꝯfirmatiōe. ō. xiij. q. i. c. i. e ¶ Exēplis. ō. di. xcvi. bñ q̄ de. ō. i. q. i. p̄ncipat⁹. f ¶ Inuasa. nā inuasores nō p̄scribūt. C. ō p̄scrip. xxx. an. si q̄s emptiōis. ꝛ. xciij. di. illud. g ¶ Putat. nā diuturnitas tp̄is ꝛc. ex̄. ō simo. si sacij h ¶ Formā. ar. q̄ certi ꝑsonis mādat̄ ad alios extēdi ꝛ qō i vno negotio statuit̄: ad oia silia extēdi. ō. ij. q. i. mlti. xiiij. q. ij. sp. xxxij. q. vij. ap̄ls. ar. di. lxi. miramur. ꝛ. xxxviij. igrantia. ex̄ ō sen. ꝛ re iu. i causis i ¶ Cōueñt. pōe q̄ aliq̄s ep̄s possideat ecclīaꝫ itra diocesiꝫ alteri⁹ ep̄i remotā a limite: ꝛ fluui⁹ q̄daꝫ erat limes: sꝫ fluui⁹ paulatī accedit ad illā ecclīaꝫ ita

ꝙ efficit vicina limiti, dic ꝙ interrumpit̃ pscriptio naturaliter nec pscribit̃ vel dic ꝙ nihilominus ꝑcedit pscriptio nec termini ep̃ales variant̃ ꝑpt̃ h̃ vt. ff. de ꝯ͛hẽ. ep̃. rutilia polla. Quid dices ꝺ ecclia sita in limite ⁊ in vtraqꝫ dyocesi hꝫ prochianos. dic ꝙ erit cõis q̃ ad prochialia. sic̃ ⁊ arbor i ꝯfinio posita. ff. cõi diui. arbor. ⁊ insula in ꝯfinio posita, insti. ꝺ re. diui. §. insula, in solidũ aut ẽ h̃ abebũt ep̃alia. si discordant in eccl'ie dispositiõe supioris erit officiũ in hac pte. ex̃ de iure pa. nullus. vel alternis annis disponãt ff. ꝺ vsufru. quotiẽs.

I Nter memoratos. discussio. i. q̃stio discutiẽda.

l ¶ Alter cellanẽsem. que ecclesia erat subiecta sibi.

m ¶ Nullũ. ar. ꝙ limitis manifestatio rẽ iudicatã reuocet. ar. s̃. e. q. i. felix.

n ¶ Sententia. q̃d super hoc sentimus.

o ¶ Mittẽdos. vbi eñi agit̃ de finibus: oculis sũt ipsa loca ꝯsideranda. ex̃ ꝺ pscr. q: ff. finiũ reg. si irruptiõe. ⁊ vtriusqꝫ pt̃ testes audiunt̃: vt ex̃ de ꝓba. ex l'ris.

p ¶ Ita vt diocesis. sic ꝯstrue. i. vt eternũ dñium diocek̃. s. de q̃ est ꝯtrouersia sit possidẽtis ecclesie cuius est ius retẽtiõis.

q ¶ Retentiõis. i. q̃ est in possessiõe.

r ¶ Nõ si limes. pt̃ esse sensus. i. si limes ipsius possidẽtis eã nõ includit ⁊ tñ ipse pscripsit ipse habeat eã. vl' alr̃ si diocesis nõ est limitata ⁊ eaꝫ pscripsit habeat eã.

s ¶ Appellatio. i. interpellatio.

t ¶ Psñtis. i. petẽtis.

v ¶ Extra alienos. i. illius ꝯ͛ quẽ pscribit̃

D Ilectio. vt si de spacijs prediorꝫ nõ limitũ. j. q. iiij. c. ij. vl' itellige de limitibus.

y ¶ Intemerata. s̃. vi. q. iiij. ꝙ bene. j. xviij. q. ij. eleutherius.

z ¶ Sacrm̃. i. testiũ ꝑ q̃s ꝓbet pscriptõeꝫ. sic. xxxi. q. ij. si vero

a ¶ Offerre alteri pti. vel dic ꝙ illi pti q̃ ꝓbauit pscriptõeꝫ si nõ pt̃ ꝓbare titulũ ⁊ bonã fidẽ ꝑmittẽdũ ẽ iurare ꝙ bõa fide possederit rẽ illã. ⁊ ꝙ iusto titl'o h̃uerit eã nõ tñ dico ꝙ cogit̃ ꝓbare titulũ. sꝫ si ꝓbat cursũ tp̃is ⁊ allegat titulũ psumo rõne tp̃is ipsum h̃re titulũ. vt. xij. di. illa. ff. ꝺ vsur. cũ quidẽ. nec ob. qȯ legit̃ ex̃ de pscri. si diligẽti. ⁊ ex̃ ꝺ ꝓba. lꝫ. vbi vr̃ dici ꝙ debeat ꝯstare ꝺ titl'o. itelligo tũc qñ est psumptio ꝯ͛ eũ vt ibi fuit. ⁊ sic intelligo qȯ est ex̃ ꝺ deci. dudũ sed fatuus est q̃ allegat titulũ quẽ nõ pȯt ꝓbare sed dicat pscripsi.

P Racuit. ꝑuilegia. j. xxv. q. ij. c. i. ⁊ ij. ꝑuilegia. i. cartas ecclie. xij. q. ij. si q̃s de cl'icis. j. xxv. q. ij. c. i. ⁊ ij.

b ¶ Cõsuetudie. q̃ ꝯsuetudo dat ꝑuilegiũ. ix. q. iij. ꝯq̃stus.

c ¶ Imꝑatorib⁹. h̃ canon emẽdat legẽ q̃ loquit̃ ꝺ q̃drienij pscriptõe i reb⁹ donatĳ ab iꝑatore.

d ¶ Trigita. ar. ꝙ pscriptio decẽnij vl' vicẽnij nõ hꝫ locũ i ecclia vt ipsa rẽ ꝑuati tl'i pscriptiõe possit retiere. alij dicũt ꝯ͛. sꝫ nõ ne ꝯ͛riũ ẽ. C. ꝺ pscri. q̃dri. h̃ũ a zenone. nã ibi ꝺ: ꝙ si iꝑator rẽ

ꝑcessit pscriptiõe tollunt̃. ¶ Vñ innocẽtius pp̃ ait. Limitis possessio pscribi non pȯt.

I Nter memoratos frẽs nr̃os fulgẽtiũ astigianẽsem ⁊ honoriũ cordubẽsem ep̃m discussio[k] agitata est ꝑpt̃ parrochiã basilice cuiusdã quã horꝫ alter cellanẽsem[l] alter reginensem asseruit. Et q: inter vtrasqꝫ ptes hactenus limitis actio vẽtilata est. cuius q̃uis sit retẽtio vetusta. tñ nullũ[m] iuris p iudiciũ afferret. ideoqꝫ ne in dubiũ vltra inter eosdẽ nostra deuocaret̃ sñia[n] ꝑlatis canonib⁹ sinodalia decreta plecta sunt. quorꝫ auctoritas pmonet ita oportere inhiberi cupiditatẽ. vt ne q̃s alienos terminos vsurpet. Ob hoc placuit inter alternas ptes inspectores viros mittẽdos[o]. ita vt dyocesis[p] possidẽtis si tñ basilicã veris signis limes ꝓpius monstrauerit. eccl'ie cuius est ius retẽtiõis[q] sit eternũ dñium. Nõ si limes[r] legitimus eandẽ basilicã nõ cõcludit. et tã lõgi tp̃is ꝓbat̃ obiecta pscriptio: appellatio[s] psentis[t] ep̃i nõ valebit. q: illi tricẽnalis obiectio imponit silentiũ hoc etiã ⁊ seculariũ principũ edicta ꝑcipiunt. ⁊ psulũ romanorꝫ decreuit auctoritas. Si v̓o intra metas tricẽnalis tp̃is ex̃ alienos[v] terminos basilice iniusta reperit̃ retẽtio repetẽtis ep̃i iuri sine mora restituat̃. ¶ Itẽ gelasius papa iusto ep̃o. Spacia q̃ diffinita sunt tp̃e pscribi nõ possunt.

D Ilectio tua studeat q̃sita oĩm fideliter rerꝫ veritate. vt si de spacijs[x] de q̃b⁹ memorat̃ orta ꝯtentio diffinitio iam dudũ certa ꝑcesserit intemerata[y] seruet̃. Alioq̃n nihil vnq̃ ꝯstiterit terminatũ tũc de pscriptiõe tẽporꝫ si qua ps cõfidit pbeat sacramẽtũ[z]. ita tñ vt q̃ hactenus possedisse ꝓbabit̃: iusiurandũ sinatur offerre[a].

¶ Pȯt tñ ⁊ aliter distingui q̃ q̃sqꝫ sua auctoritate vsurpat. q: nullo titl'o possidere incipit pscribere nõ pȯt. ⁊ in hoc casu intelligẽda est illa auctoritas gelasij tp̃alis obiectio q̃ per incuriã forte generat̃: nõ pȯt diuellere dyocesim semel ꝯstitutã. intelligẽdũ est si nullo titulo sꝫ sola vsurpatiõe eã possidere cepit. Si v̓o iudicis auctoritate ⁊ priuilegiorꝫ lõga ꝯsuetudine possidere cepe rit: tũc tp̃alis obiectio auctori silentiũ imponit. ¶ Vñ gelasius pp̃ ait. Priuilegia p triginta annos possessa imobilia suari debẽt.

D Racuit huic sancte ⁊ magne sinodo vt res vl' ꝑuilegia[a] q̃ dei eccl'ijs ex lõga ꝯsuetudie[b] ptinẽt. etiã siue a diue recordatõis iꝑatorib⁹[c] siue ab alijs dei cultorib⁹ i scriptis donata ⁊ ab eis ꝑ annos. xxx. possessa sũt nequaq̃ a ptãte psulũ eorꝫ q̃cũqꝫ psona scl'aris ꝑ ptãtẽ subtrahat aut ꝑ argumẽta q̃libꝫ auferat: sꝫ sint oĩa in ptãte ac iussu psulis eccl'ie q̃cũqꝫ intra trigita[d] ãnorꝫ spacia ab eccl'ijs possessa fuisse noscunt̃. Quisq̃s ergo cl'icorꝫ vl' seculariũ ꝯ͛ psentẽ diffinitiõeꝫ egerit tãq̃ sacrileg⁹ iudicet̃. ⁊ donec se correxerit: ⁊ eccl'ie ꝓpria ꝑuilegia seu res restituerit: anathema sit. ¶ Idẽ ep̃is dardanie. Reperi nõ possũt q̃ ꝑ. xxx. ãnos q̃ete possident̃.

I Nter cetera[e] inq̃t post q̃ngẽtos annos cõstituta[f] xp̃i q̃sdã audio velle subuertere cũ trigita ãnorꝫ lex[g] hoiꝫ nõ possit abrũpi. ¶ Itẽ si de reb⁹ eccl'ie cõtrouersia mota est et diffinitio subsecuta est ⁊ si iniusta sit tñ q: nõ sua sꝫ diffiniẽtis auctãte[h] possidere cepit: tricẽnalis[i] pscriptio petitori silẽtiũ iponit. ita tñ vt supputatio pscriptiõis nõ a tp̃e diffinitiõis sꝫ a decessu diffiniẽtis exordiũ sumat. ¶ Vñ i ꝯci. tol'. statutũ est. Vita irrite disponẽtis nõ pȯt ptinere ad tricenniũ tp̃is.

S I sacerdotes[k] vel ministri dũ gubernacula eccl'iarũ vident̃ amministrare ꝯtra patrꝫ sanctissimas sanctiões de rebus eccl'ie diffinisse aliqua dinoscunt̃.

ꝑuati ꝯferat alij tut⁹ est donatari⁹ ⁊ h̃ ꝺ: necessariã esse pscriptõeꝫ. sꝫ dic marie. vl' dic ⁊ ꝑ vel. C. ꝺ v̓. sig. l. pe. vl' dic ꝙ sic̃ ecclia noluit h̃ recipe ꝯ͛ se. vt. xij. q. ij. q̃cũqꝫ militũ. ita nec ꝑ se. vl' ibi loquit̃ cũ dedit iꝑator rẽ alienã tanq̃ alienã. h̃ cũ tanq̃ suã. vel qȯ dic̃ h̃ de. xxx. annis refert̃ ad ꝓximũ. s. ad alios ⁊ nõ ad iperatorẽ. Io. vt ex̃ de sen. et re iu. cũ inter in fi.

I Nter cetera. v̓ba sũt g.

f ¶ Cõstituta xp̃i. i. ecclesie alicuius.

g ¶ Lex. i. pscriptio lege introducta. lex ei ꝑcessu tp̃is nõ pt̃ ꝯfirmari q: si ẽ iusta statiꝫ vꝫ ⁊ cõfirmat̃. si ẽ iniusta nũq̃ vꝫ s̃. di. iiij. erit aũt lex. vr̃ tñ ꝙ ꝯ͛ legẽ pt̃ pscribi spacio xx. an. vt. ff. ꝺ ori. iur. l. ij. §. exactis.

h ¶ Itẽ auctãte. nam iuste possidet q̃ ꝑtore auctore possidet. xiiij q. v. dixit. ex̃ q̃ fil'. sit le. cũ iter. ff. ꝺ acq̃. pos. iuste. ar. ꝯ͛ de pe. di. ij. q: vero.

i ¶ Tricẽnal' imo pscriptõ decẽ dierꝫ sufficeret tũc. nã plus fac̃ sñia licꝫ iniusta q̃ aliq̃ȯ priuilegiũ. vt ex̃ de sen. ⁊ re iu. cũ inť. in fi. Io. sꝫ nõ loquit̃ de tl'i sñia sꝫ de ꝯcordia q̃ diffinitio vocat̃. barth.

S I sacerdotes. triplex casus cõsueuit h̃ poni ꝑm⁹ sic. ecce ep̃s alienauit res eccl'ie i casu illicito ꝺ: h̃ ꝙ viuẽte ep̃o nulla pscriptio currit ꝯ͛ eccl'iaꝫ in reb⁹ ill' sꝫ eo mortuo icipit currere. ⁊ sm̃ h̃ expone diffinisse. i. sua diffinitõe ⁊ auctãte alienasse. ar. xij. q. ij. ep̃s q̃ mãcipia. ⁊ dic scribẽdo decreuerũt. i. decreto scripture inꝑposito alienauerũt vl' sm̃ aliũ casũ expone scripto decreuerũt. i. scripto trãsegerũt ⁊ i fraudẽ. cũ eñi nõ poterãt dare nepotib⁹ suis fingebãt se h̃re litẽ cũ eis ꝺ illo ⁊ trãsegerũt cũ eis. Terti⁹ casus ẽ ep̃s tulit diffinitiuã sñiaꝫ ꝯ͛ aliquã eccl'iaꝫ sup aliq̃ possessiõe eccl'e ⁊ ꝯ͛ iuscriptũ ꝺ: h̃ ꝙ ipso viuẽte nõ currit ꝯ͛ eã pscriptio. sꝫ cũ ista sñia lata fuerit ꝯ͛ leges scriptas vt h̃ innuit̃. ⁊ ita nulla actio vl' exceptio ex ea ꝯpetit. vt ar. ij. q. vi. §. diffinitia. v̓. si sñia. q̃liter potit ẽt p⁹ mortẽ ipse pscribere dico ꝙ iste ñ sꝫ ei⁹ successor. ⁊ sic intelligit̃ ex̃ ꝺ iurpa. cura pastoral'. vl' dic ꝙ iste bõa fide pos. q: ig̃rauit illã sñiaꝫ ñ tenẽ. ⁊ sic sñia q̃ nll'a est dat alicui cãꝫ pscribẽdi sic ti. q̃ ñ vꝫ dat cãꝫ pscribẽdi. vt ex̃ ꝺ ep̃. ꝑuenit. ff. ꝑ ep̃. qȯ vulgo. ff. ꝑ le. l. iij. ⁊ iiij. nec ꝯ͛dic̃. ex̃ ꝺ his q̃ fi. a pla.

c.ij. q: ibi sciēte caplo alienatio facta fuit possessionū. vñ ibi posses/sor statim tut⁹ est. sʒ h̄ caplo ɔdicēte. vel forte nō erat malefidei pos/sessor: q: ignorabat sniam in q̄ quā. videt̄ tñ q̄ illicite alienatʒ nō pos/set currere p̄scriptio. C. d bo. ma. l. i. ⁊ i h̄ est deterioris ɔditōis ecclia q̄ minor siue filiusfamilias, ⁊ q: nō pus ɔ ipsuʒ p̄scribit̄ q̄ sue pote/statis eē inci/piat: vt. C. de bo. que libe, queciq̄.

l ¶ Nō ex die s. ex̄ de rña. d cetero. ex̄ d cē. p̄terea. s. ā. xij. q. ij. si q̄s. s. ff. d di. et tē. p̄scri. cū heres. in fi.

m ¶ Moriē do. ideo q: lʒ q̄libet possit male aliena/ta reuocare. xij. q. ij. nō li/ceat. nō tñ ita de facili ad/mitteret̄ cum ep̄s semp ɔ/diceret ⁊ el lit/teras d rato negaret. ar. C. d an. exce. l. ij. §. vi. C. d bo. q̄ lib. l. iij. ex̄ d iudi. cūʒ.

n ¶ Suppu/tatiōis. i. cō/putatiōis.

o ¶ Substa/bit. i. incipiet numerari.

p ¶ Cōtractu um. i. ɔctus quē fecit ep̄s nō h̄ʒ iustum initiū. h̄ ideo dico q: p̄scri/ptio nō est cō/tractus.

q ¶ Ab origi/ne. ar. initiū spectādū. vt. lxi. dis. miramur. i. q. i. principatus. extra de elec. dudū. ff. p emp. qui fundū. ⁊ ff. de diuer. ⁊ tē. p̄scri. cū heres. in fi.

nō ex die[l] quo talia scribēdo ɔcreuerūt sʒ ex quo talia moriēdo[m] diffinita reliq̄/rūt. supputatōis[n] ordo substabit[o]. Nū/quā etem̄ poterit ad tricēniū t̄pis ptine/re vita irrite iudicātis q: status ɔctuū[p] nō sumpsit initiū ab origine[q] eq̄tatis. ¶ Itē ea q̄ in bn̄ficijs possident̄ siue q̄ metu hostilitatis interueniēte diutius possessa fuerint: p̄scribi nō p̄nt. ¶ Vn̄ in agathēsi ɔcilio diffinitū est. Que in beneficijs possident̄ p̄scribi nō possunt

Clerici q̄libet q̄ tacūq̄ diuturnita/te t̄pis de eccl'ie remuneratiōe ali/qua possederint. in ius ppriū p̄scripti/one t̄pis nō reuocent̄[a]. dūmodo pate/at eccl'ie rē fuisse. ne videat̄ etiā ep̄i sue ammistratiōis plixe aut p̄carias cū or/dinati sunt facere nō debuisse[b]. aut diu/retētas facultates in ius sue ppietatis posse transcribere. ¶ Item ex cōcilio aurelionēsi. Que humanitatis intui/tu aliq̄bus p̄stant̄ p̄scribi nō possunt.

Si ep̄s hūanitatis intuitu mācipi/ola vineolas vel terrulas clericis aut monachis vl' q̄buslibet p̄stiterit ex/colēdas[c] vl' t̄pe tenēdas. etiā si lōga an/noꝝ trāsisse spacia cōprobent̄: nullū ec/clesia p̄iudiciū patiat̄. nec secularis le/gis p̄scriptio q̄ ecclesiā aliquā ipediat opponat̄. ¶ Itē ex ɔcilio yspalēsi cui interfuit ysidorus. T̄pis p̄scriptio nō obijcit̄ vbi hostilitatis metus interue/nerit.

Prima actōe[d] theodulphi malachitane eccelsie antistitis ad nos oblata p̄catio est asserentis anti/quā eiusdē vrbis parrochiā militaris

Clerici. in ius ppriū. hic ptʒ ⁊ in seq̄nti. c. q̄ coloni ⁊ p̄cario possi/dētes nullo t̄pe p̄scribūt. vt. x. q. iij. q: cognouimus. ex̄ de postu. bone. ij. nec aliq̄s q̄ noīe alieno possidet. vt ex̄ de p̄scrip. si diligenti. Itē nec vsufructuarius. vt insti. p quas p̄sonas no. acq̄. §. fructuari/us. nec creditor. ff. de vsuca. nō solū. §. qui pignori. ⁊ hoc ideo est. q: oēs isti alieno noīe possidēt. vñ illi tñ dicunt̄ possidere quoꝝ noīe possidet̄. vt ex̄ d resti. spo. cū venisset. si ḡ vsq̄ ad cētū annos posses pbare initiū possessiōis. i. q̄ tuo noīe possessuʒ est: nō obstat tibi ali/qua p̄scriptio. vt h̄ ptʒ. ⁊ C. de pig. act. nec creditores. ⁊ C. de p̄scrip. xxx. an. male. ⁊ h̄ est veꝝ nisi velis dicere q̄ p longā obliuionē aliq̄s p̄dat possessionē p id q̄d est. ff. de vsuca. furtū. vl' si tñ t̄pis effluxerit q̄d ignorat dñs vbi sit posita illa res. vt. ff. de acqui. pos. si id q̄d. in p̄n. vl' nisi illa p̄sona q̄ possedit noīe alieno alij postea tradat posses/sionē: vt. ff. de acq̄. pos. possideri. §. q̄ si seruus. aliter nunq̄ p̄scribēt tales. nisi forte dño repetēti nō reddiderint possessionē: tūc p̄nt res tales p̄scribi. nō ab ipso cū habēt malā fidē: sed a suo successore. nūc habes q̄ p̄sone nō possunt p̄scribere. Sunt etiā quedā res inp̄scri/ptibiles. vt ɔtra iura libertatis nō p̄scribit̄: vt. j. e. §. pōt. Itē nec in tributis p̄scribit̄: vt. j. e. §. porro. C. d p̄scrip. xxx. an. cōpit. ⁊ j. e. por/ro. nec in matrimonio. xxxiij. q. v. q̄d deo. nec decime a laico. ex̄ de p̄/scrip. cūm. Itē videt̄ q̄ nō p̄scribit̄ i repetitiōe reꝝ peculiariū. vt. C. ne de sta. defunc. l. repetitio. ⁊ in seruitutibus q̄ nō habēt cōtinuam

causam. vt. ff. de serui. seruitutes. Itē in l'mitibus. ā. e. licet. ⁊ in pcuratio/nibus debitis rōne visitatiōis. extra de p̄scrip. cū ex officij. ⁊ inobedientia. vt extra de p̄scriptiōibus. cū nō liceat.

a ¶ Nō reuocent̄. ar. q̄ que de libertate ab aliquo facta sunt ei p̄iudiciū nō faciūt. ā. i. q. i. nullus ep̄s. ij.

b ¶ Nō debuisse. si eñ p̄scriberent clerici retarderent̄ ep̄i ad cōferenda be/neficia. vt. C. de bo. que lib. l. i.

Si ep̄s. excolen/das. ā. e. q. i. pos/sessiones.

Prima actiōe. i. in tractatu p̄me diei ipsi⁹ ɔcilij. di. i. ius gentiū. ⁊. xxxiij. q. i. c. i.

e ¶ Postliminio. po/stliminium est ius a/misse rei recupande ab extrāneo ⁊ in statuʒ pristinū restaurāde. ff. de cap. ⁊ postli. re/uer. postliminiū. da/tur autem s̄m leges postliminiū reuertē/tib⁹ recissoria infra quadriēniū. insti. de act. §. rursus. C. de in/teg. resti. l. vlt. si tñ nō potuerit agere in hoc quadriēnio per aliquos dies restitu/itur ad eos. vt. ff. ex q̄bus cau. ma. in in/teg. resti. sed ⁊ si p p̄/torē. §. si ferie. s̄m ca/nones cū nō currat in hoc casu p̄scriptio nō dabit̄ recissoria. h̄ est ḡ vnus casus scʒ hostilitas i quo nō currit p̄scriptio. alius cum viuit ini/quus alienator. ā. e. si sacerdotes. terti⁹ cū vacat ecclesia. ex/tra de p̄scrip. de q̄r/ta. vel cū quasi va/cat ecclesia. prelato scʒ lapso in heresim.

quōdā hostilitatis discrimine fuisse de/cisam. ⁊ ex p̄te aliqua ab ecclesijs astri/gitane elibertane atq̄ egauēsis vrbiū esse retētā. p qua re placuit vt oīs par/rochia quā antiqua ditiōe ante milita/rē hostilitatē retinuisse ecclesiā suā q̄s/quis cōprobaret eius priuilegio resti/tueret̄. Sicut eñ per legē mūdialē his quos barbarica seueritas captiua ne/cessitate trāsuexit postliminio[e] reuertē/tibus[f] reddit̄ antiqua possessio: nō ali/ter ⁊ ecclia receptura[g] est p̄rochiā quaʒ ante tenuit cū rebus suis. siue ab alijs eccl'ijs possideat̄ siue in cuiuslibet pos/sessiōe transfusa sit. Nō eñ erit obijciē/da p̄scriptio t̄pis vbi necessitas[h] intere/rit hostilitatis. ¶ Itē iohēs papa pau/lino ep̄o fungēti legatōe in germania et pannonia. T̄poris nō occurrit p̄/scriptio vbi furor hostilitatis incūbit.

Porro si q̄s de annoꝝ numero for/te causat̄ sciat q: inter xp̄ianos et eos q̄ vnius fidei sūt numerus certus affixus est. Ceteꝝ vbi paganoꝝ ⁊ incre/duloꝝ furor i causa[i] est q̄ talibet p̄tere/ant t̄pa. iuri nō p̄iudicat eccl'iaꝝ q̄ cor/poralia nesciētes arma[k]: solū dñm ⁊ p/pugnatorē suū quādo ei placuerit mi/sereri patiēter expectāt. Veꝝ si annoꝝ plixitas in talibus ipediat. deus ipse rep̄hendendus est qui post quadringē/tos ⁊ triginta annos filios israel d du/rissima seruitute[l] pharaonis ⁊ fornace ferrea liberauit. Sed ⁊ ipse p se redem/ptor humanū genus post annoꝝ milia de inferni claustris eripuit. ¶ Tollunt̄

extra de p̄scrip. c. i. alius est in pupillari etate. C. in q̄bus cau. in integ. resti. nō est neces. l. vlti. alius est cū q̄s est in p̄tāte patris. C. de bo. que lib. quicū/q̄. alius est cū mulier est in matrimonio quo ad dotē. C. d iure do. in rebus. q: nō p̄scribit̄ cōtra mulierē in dote repetēda nisi soluto matrimonio: vt ibi dicit̄. Septimus cū quid debet̄ ad diē vel sub cōditiōe. tunc eñ nō currit p̄scriptio nisi a tēpore diei extantis vel cōditionis. C. de p̄scrip. xxx. an. cuʒ notissimi. §. illud. Itē ⁊ t̄pe excōmunicationis nō currit p̄scriptio. extra de cōces. p̄ben. ⁊ ec. nō vacā. q: diuersitatē. Itē in tēpore illo quo q̄s impedi/tus est iusta cā nō pōt agere. vt extra de elec. ne p defectu. ⁊ extra de ap. ex rōne. ⁊ C. de inoffi. testa. cōtra maiores. ⁊ ff. ex q̄bus cau. maio. l. q̄ quidā. et. l. nō eñ.

f ¶ Reuertētibus. ā. iij. q. i. reintegrāda. ā. vij. q. i. pastora/lis. C. de postli. reuer. l. ab hostibus.

g ¶ Receptura. nā ius redit vt p̄idē cū status reddit̄ idem. extra de elec. q: diligentia. ff. si ser. ven. ⁊ si for/te. rū. i. ⁊ ff. de serui. rusti. p̄di. l. ⁊ attilicinus.

h ¶ Necessitas. ar. q̄ nō p̄iudicat patrono inuestitura t̄pe hostilitatis facta xxiiij. q. i. cū per bellicā. ā. vij. q. i. pontifices.

Porro. in causa. secus si māsueti sunt iudei vel saraceni. tales eñ pre/scriberent. ar. xxiij. q. vlti. dispar. quidā tñ dicūt esse priuilegiū ecclesie q̄ etiā domiti p̄scribere nō possunt cū nec lege eccl'iastica regant̄ licet possunt rem priuati p̄scribere dūmodo legibus romanis regant̄.

k ¶ Arma. ar. clericos nō debere mouere arma etiaʒ cōtra hostes. ar. xxiij. q. viij. q̄cunq̄. nam lachrime ⁊ oratiōes sunt arma clericoꝝ. vt. xxiij. q. viij. cōuenior.

l ¶ Seruitute. ar. cōtra libertatem nō p̄scribi. j. e. §. p̄/scriptionum. ṽ. vnde si liber.

Placuit. negligūt. ar. ꝙ delictū ꝑsone qđ est ĩ omittēdo redūdat in dānū ecclie. illud eñ qđ ꝯsistit in faciēdo nõ nocet ecclie. vt. j. e. q. vi. si ep̄us ar. ꝯ. š. e. lȝ in regulis. š. di. xxv. ecclesie. sȝ ibi nocet delictū qđ ꝯsistit ĩ omittēdo. ar. ꝯ. C. đ acq. pos. l. vl. ibi eñ nõ nocet delictū etiā qđ ꝯsistit ĩ faciēdo
n ¶ Conueniant. auctoritate huius canonis. si. lxv. di. c. vlti
o ¶ Sex menses. de putatos ad monitionē faciendā.
p ¶ Pertineant. expleto triennio: vt in hac rubrica. ⁊ ex̄ đ p̄scrip. c. i. vñ illud triēniū est hic subintelligēdū sicut ⁊ ibi intelligēdi sunt isti sex mēses q̄ dant ad āmonitionē faciēdā. dic tñ hug. ꝙ ꝑtineāt statim. tñ vsq̄ ad trienniū põt eps suus locū illū repetere. vt ex̄ de p̄scri. c. i. ⁊ est spāle fauore fidei vt per triēniū ꝯ ecclesiā p̄scribat ius ep̄ale et etiā limes. ⁊ excusat p̄scribens h̄ auc̄tate canõis lȝ hȝ ꝯsciam rei aliene. ar. ff. đ noxa. et generaliter. ⁊ si rē ꝓ derelicto habitā mihi vēdas lȝ sciam eā in bonis tuis nõ fuisse ip̄az vsucapio ff. ꝓ derelicto. l. v. ar. ff. de fundo dotali. l. i. sȝ nunq̄d ecclia lesa in h̄ casu põt petere in integꝝ restitutionē. põt dici ꝙ sic nisi fuerint negligētes clerici ⁊ ep̄s. ar. ff. đ mino. v ex. §. itē querit. vel si vult cõueniet ep̄z negligētē xij. q. ij. monemus. et ꝯsequet ab eo indēnitatē. C. arb. tute. q̄c q̄d. alienauit eñ qui vsucape ꝑmisit. ff. đ ꝟ. sig. alienatiõis.

etiā p̄scriptiõe ille dyoceses q̄s ꝓprijs ep̄is negligentibus alij ab heresi ad fidei integritatē reuocauerūt. ¶ Vñ in nono ꝯcilio affricano legit. **Si qui ep̄i dyoceses suas deo lucrari neglexerint: post triēniū eis cõscribūt ep̄is quorū studio ⁊ fide sunt reconciliate.**

Placuit vt quicūq̄ ep̄i negligunt[m] loca ad suā cathedrā ꝑtinētia in catholica vnitate lucrari. cõueniant[n] a diligētibus vicinis ep̄is vt id agere nõ moretur. Qđ si intra sex menses[o] a die ꝯuentiõis non effecerint. qui potuerit eas lucrari ad ipsum ꝑtineant[p]. ita sane vt si ille ad quē pertinuisse videbant ꝓbare potuerit[q] magis illius electā negligentiā ab hereticis vt impune ibi sint ⁊ suā diligentiā[a] fuisse ꝑuentā. vt eo mõ eius cura solicitior vitaret. Cū hoc iudices ep̄i nouerint sue cathedre loca restituātur. ¶ Põt[b] etiā aliter intelligi p̄scriptio illa lõgi tp̄is qua gelasius negat statū prochiaꝝ posse mutari. longū eñ tp̄s sicut ex legibus habet: decēniū vel vicēniū intelligit. hui⁹ ergo lõgi tp̄is p̄scriptio auctoritate gelasij ⁊ seculariū legū ecclesijs obijci nõ põt[c]. ¶ Prescriptionū alie sunt introducte odio petētis ⁊ fauore possidētis. alie tñ odio petētis. Qui eñ bona fide ⁊ iusto titulo rē p̄sentis[d] ꝑ decēniū[e] absentis v̄o ꝑ vicēniū obtinuerit. ꝑpetua[f] exceptiõe tutus erit aduersus alios nõ solū sed etiā aduersus creditores[g] q̄bus res ipsa obligata fuerat etiaȝ aduersus veꝝ dñm. Si v̄o aliquo casu a possessione ceciderit etiā aduersus veꝝ dñm vtiliter[h] rem vēdicare poterit. Si aūt nullo tit'lo bona tñ fide ꝑ tricēniū rē alicuius possederit simili gaudebit p̄sidio. Bona v̄o fides nõ ad tractū medij tp̄is: sȝ ad initiū possessiõis referet. Sufficit eñ in initio[i] cuiq̄ bona fide possidere cepisse etiā si medio tp̄is ꝯscientiā aliene rei habuerit he p̄scriptiões sunt introducte fauore possidētis ⁊ odio petentis q: lex fauet his q̄ bona fide ⁊ iusto titulo vel bona fide tñ possidēt. odit aūt ⁊ punit circa rem suā negligētes[k] ⁊ desides. ¶ Qđ si mala fide rē alienā q̄s possidere ceperit post triginta annos aduersus oēm petētē exceptiõe tutus erit. Si v̄o aliq̄ casu a possessiõe ceciderit actõez reposcēdi nõ habebit q: hec p̄scriptio nõ fauore male fidei possessoris: sȝ odio tñ rē suā ꝑsequi negligētis: ĩtroducta est. Si aūt res ad creditorē suū vl' ad dñm ꝑuenerit detentiõis cõmodū[l] habebit. Si v̄o ad aliū vel creditor vel dñs aduersus eū experiri poterit: nec sibi ꝓderit exceptio medij tp̄is vel possessoris. q: nõ habuit ab eo cām possidēdi. qđ si violēter possessio ad eos peruenerit: male fidei possessor indistincte possessionis[m] cõmodū recipiet. ¶ Hec đ p̄scriptiõe decēnij vel vicēnij vel tricēnij intelligēda sunt si nõ interruptiõe possessa ꝓbent. ¶ Qđ si ꝑ naturalē detētionē possessio interrupta[n] fuerit a die recuꝑate possessiõis noui triginta[o] anni in oĩbus p̄scriptiõibus numerabunt. si ꝑ litis ꝯtestationē ab vltimo die litigij q̄draginta anni cõputabunt. Qđ si ab eo qui in cā p̄scribēdi erat possessionez aliquis nanciscat. tp̄s p̄cedēs cū tēpore sue possessionis cõtinuare[p] poterit.

pillus. l ¶ Cõmodū. q: ab eo rem illam nõ poterit euocare qui mala fide eā possedit. l ¶ Cõmodū. no. ꝙ violēto detentori vel male fidei possessori res violēter auferēda nõ est nisi incõtinēti. ar. iij. q. i. §. vl. nec tñ tūc đ: interrūpi p̄scriptio. ff. đ vi ⁊ vi ar. q̄ possessionē.
m ¶ Possessiõis. ar. aliqua ex quo ꝯiungunt valida esse quoꝝ q̄dlibet sepatiȝ ꝑ se est inualidū vt fama ⁊ testimoniū vnius testis. ar. ꝯ. xxxiij. di. quorundā.
n ¶ Interrupta. fit aūt interruptio dupliciter. naturaliter ⁊ ciuiliter. naturaliter fit occupatiõe aque et alijs modis. vt. ff. đ acq̄r. pos. q̄ vniuersas. §. i. ⁊ ij. Itē si longo tp̄e omittat possessio. ff. đ vsuca. furtū. Itē ꝑ corpalē expulsionē et h̄ nocet vl' ꝓdest oĩbus vt. ff. đ vsuc. naturalr. ciuiliter fit libelli oblatiõe ⁊ h̄ hȝ locū in annalib⁹ actiõibus tñ q̄ interruptiõe tali ꝑpetuant. C. q̄n lib. pn. l. ij. Itē fit ꝑ litis ꝯtestationē q̄ hȝ locū in ꝑpetuis actiõibus. C. đ p̄scrip. xxx. an. sicut ĩ rē et h̄ ꝓdest tñ ei qui eaȝ facit et obest illi tñ ꝯ quē fit. ff. de diuer. ⁊ tē. p̄scrip. inter q̄tuor. et tñ tm̄ ꝓdest q̄ eo aĩo ꝯtestat litē vt ducat cām ad finē. sȝ ĩpedit ꝓpter fortuitos casus. alias nõ ꝓdest. ar. a sensu ꝯrio. C. de p̄scrip. xxx. an. l. vlti. et ĩ aut. đ litig. §. oēm. circa fi. Itē litis ꝯtestatio tūc tm̄ interrūpit cū fit corā suo iudice al's nõ. C. ne đ sta. defun. l. penul. interrūpit etiā p̄scriptio sinodali ꝓclamatiõe. vt ex̄ de p̄scrip. sctõꝝ. Itē cū exponit scđa cautio. C. đ p̄scri. xxx. an. cū notissimi. §. sȝ ⁊ si q̄s. Itē cū q̄s soluit vsuras. C. đ p̄scri. xxx. an. l. pe. aliū hēs. j. e. q. is aūt cui⁹ res. ⁊ ex̄ de of. iu. or. c. pastoralis. ⁊ aliū casum hēs ex̄ vt lit. nõ cõte. q̄n in fi. q̄nq̄ nõ interrūpit p̄scriptio sȝ dormitat vacāte. s. ecclia ⁊ pupillari etate ⁊ ĩ alijs casib⁹ quos dixi. š. c. p̄ma actiõe.
o ¶ Anni. xxx. q̄ naturalis interruptio nõ valet tñ q̄tū lit. cõtestatio. q: litis cõtestatiõe ꝑpetuat actio vsq̄ ad. xl. annos. C. đ p̄scri. xxx. an. l. vl. sȝ in naturali interruptiõe nõ. vt h̄. silr dico ꝙ necilla cõuētio q̄ fit ꝑ executorē ꝑpetuat ad. xl. annos cū gñaliter dicat ꝙ omne ius ⁊ oĩs actio tollit spacio triginta annoꝝ nisi vbi aliq̄đ spāle repit. vt. C. de p̄scrip. xxx. an. cū notissimi.
p ¶ Cõtinuare. licet reuera aliquo tp̄e intermedio vacet possessio. ius tñ fingit eā cõiunctim ꝑuenire ad aliū locū: vt. C. ex q̄bus cau. ma. cū miles. ⁊ est si. ff. đ acq. here. placz. ⁊ sic tp̄s p̄cedēs đ: cõtinuari tp̄i sequēti quo alter incipit possidere. sed ꝯ est qđ legit. ff. de acq̄r. pos. põp. §. vl. vbi đ: ꝙ vitiosa possessio nõ cõtinuat nõ vitiose. sed id veꝝ in lõga p̄scriptiõe. secus est in lõgissima.

q ¶ Potuerit. j. xxx. annos a sñia.
a ¶ Diligētiā. sile bonū. ff. ad sena. cõ. tertul. l. ij. §. si mater. ⁊ ex̄ de ap. oblate.
b ¶ Põt. decenniū. C. de p̄scrip. x. vel. xx. an. l. vlti.
c ¶ Nõ põt. post hoc statim lege illū. §. sed sola. cū. c. sequēti. nemo ad hoc postea reuersurus. dicit eñ ꝙ dñs Jacobus interposuit istas leges ꝙ etiā cõuincit ex eo ꝙ ille cõcordātie his ponunt.
d ¶ Presentis. p̄sens đ: qui in eadē ꝓuincia est. absens qui in alia. C. de p̄scrip. x. vel. xx. an. l. vl. tñ absens dicit q̄nq̄ qui in iure nõ apparet. ff. de dā. infect. l. iiij. §. abesse. p̄sens etiā đ: qui in oculis est. ff. de ꝓcura. p̄sens.
e ¶ Per decēniū. fit etiā alio mõ interruptio: vt. ff. đ vsuca. ei a quo. ff. đ donā. qui ꝓ donato. ⁊ C. vbi in rē act. l. vlti. ⁊ C. đ p̄scrip. xxx. an. cū notissimi.
f ¶ Perpetua. h̄ habes. C. de p̄scrip. xxx. anno. si quis emptiõis.
g ¶ Creditores. h̄ si fuerit alius a debitore vel eius herede vel secūdo creditore vincēte debitorē. debitor eñ vel eius heres nõ pñt se defendere ꝯ creditorē nisi. xl. annis. vt. C. si aduer. credi. l. i. ⁊ C. de p̄scrip. xxx. an. cū notissimi. vsucapio autē nunq̄ currit ꝯ creditorē q: eā dñij remota est a q̄õne pignoris. C. de pigno. vsucapio.
h ¶ Utiliter. ar. ꝑ Jo. ⁊ alijs qui dicūt ꝙ p̄scriptõe nõ acquirit dñium fm. M. directe põt vēdicare q: fm eū dñium acquirit p̄scriptiõe. vñ illud aduerbiū vtiliter nõ est de textu. vel si est de textu expone fm Mart. vtiliter. i. indubitāter vel efficaciter.
i ¶ Initio. hoc nõ tenet fm canones. q: oportet ex omni pte p̄scriptiõis habere bonā fidē: vt ex̄ de p̄scrip. q̄m.
k ¶ Negligētes. vigilātibus eñ nõ negligētibus subueniūt iura. ff. ex q̄bus cau. ma. nõ eñ. ff. de his q̄ in frau. credi. pu-

¶ Is autē cuius res pscribit͂ si litem cōtestari[q] nō poterit. vel ꝑpter aduersarij[r] absentiā vel infantiā vel furoris laborē cū neminē tutorē vel curatorē habeat. vel q[s] in magna potestate cōstitutus est intra cōstituta tpa psidem adeat libellū ei porrigat: ꝛ hoc in querimoniā deducat. ꝛ sic tpis interruptōez faciat. Si autē psidē adire non poterit saltē ad epm locoꝝ vel defensorē ciuitatis eat ꝛ suā [t]manifestare voluntatē in scriptis deproperet. Qd si pses vel epus vel defensor absfuerit liceat ei publice ꝑponere vbi domiciliū[t] habeat possessor seu cū tabularioꝝ subscriptione[v]. vl' si ciuitas tabularios nō habeat cū triū testiū subscriptiōe. ꝛ hoc sufficiat ad oēm tēporalē interruptionē siue triennij siue lōgi tpis siue triginta annoꝝ vel quadraginta sit. ¶ Hec de pscriptiōibus inter priuatos. Ceterū aduersus loca religiosa nō nisi q̄draginta annoꝝ pscriptio currit. Vn̄ in autēticis. ¶ Quas actiōes tricennalis pscriptio secludit si loco religioso cōpetant q̄draginta annis claudunt͂ ꝛ in nouellis neq̄ decēnij[x] neq̄ vicēnij ꝛc. In canonibus vo ecclesia aduersus ecclesiā triginta annis[a]. monasteriū aduersus ecclesiā nō nisi q̄draginta[b] annis pscribere pmittit͂[c]. ¶ Qd si puatus[d] primitias ꝛ decimas siue cū titulo siue sine titulo possederit nulla tpis pscriptiōe tutus esse poterit. Que eñ ab initio de iure effectū sortiri nō possunt: tractu tpis nō cōualescūt[e]. Vn̄ si liber homo lōgo tpe ꝑ seruo detineat͂: ꝛ si. xl. annoꝝ curricula excesserint: sola tpis lōginq̄tate libtatis iura mīme mutilabunt͂[f]. ¶ Ad hec ecclesia respublica primitie decimatiōes ciuiliū functionū instar obtinet. porro publice functiōes[g] prescribi nō pñt. ¶ Vn̄. vij. li. cod. ti. de. xxx. vel. xl. annoꝝ pscriptiōe iperator anastasius.

Iubemus eos q̄ rē aliquā p ɔtinuū annoꝝ. xl. curriculū sine q̄dā legitia interpellatiōe possederūt. de possessiōe quidē rei seu dn̄io nequaq̄ remoueri. functiōes aūt seu ciuilē canonē vel aliā publicā q̄ndā collationē impositā eis depēdere cōpelli. nec huic pti cuiuscūq̄ tpis pscriptionē oppositā admitti. ¶ Sic pdia siue sint puati[i] siue eccl'ie pscribi pñt. puētus decimationū[k] ꝛ pmitiaꝝ pscriptiōe tolli nō pōt. etiā si a romano[l] pōtifice q̄libet laicus sup his rescriptū[m] ipetrauerit. Rescripta eñ q̄ ɔ̄ ius scriptū ipetrata fuerit nisi talia sint q̄ illis q̄bus data sint ꝑsint ꝛ nulli obsint: nulli⁹ momēti esse cēsent͂. ¶ Itez Decime deo mādāte sacerdotib⁹ ac leuitis sepate sunt vt ō sorte dn̄i viuerēt q̄ in ei⁹ sorte ɔnumerant͂. nō ergo cuiusq̄ puilegio laicis[n] ɔcedi pñt ne diuinis mādatis auctoritas hūana pudiciū inferat. ¶ Vn̄ iperatores valētinian⁹ et

Vniuersas fras q̄ a theodosius. colōis siue emphiteotecarijs dn̄i et iuris reipublice vel tēploꝝ[o] in q̄libet ꝑuincia vēdite vel vllo alio pacto alienate sunt. ab his q̄ ꝑperā atq̄ ꝑuerse ꝛ ɔ̄ leges eas detinet. nulla lōgi tpis[p] pscriptiōe officiēte iubem⁹ restitui. ita vt nec pcū[q] q̄d ē in iq̄s cōpatoribus reposcere liceat. ¶ De pscriptiōibus vo lōgi tpis in autēticis inuenit͂ collatione viij. ɔstōne. vi. ¶ Quas actōes alias tricēnalis decēnalis vicēnal' pscriptio secludit. si loco religioso cōpetūt. xl. annis claudunt͂. vsucapiōe[r] ꝛ q̄driēnij[s] pscriptōe suū locū hn̄tibus. hui⁹ ergo lōgi tpis pscriptio auctoritate gelasij et seculariū legū obijci nō pōt. Sz sola pscriptio. xxx. annoꝝ ꝛ deinceps a q̄ tn̄ pscriptōe puilegia romane eccl'ie sunt exclusa. q̄ nō nisi cētū annoꝝ spacio pscribi pñt. ¶ Vn̄ iohes. viij. scribit regi ludouico. Priuilegia romane eccl'ie nō nisi pscriptione centū annoꝝ tollunt͂.

Nemo de annoꝝ numero resultādi sumat fomētū. q2 scīā romana eccl'ia cui dō auctore fuimus puilegia q̄ in firma petri stabilitatis petra suscepit: nullis tpibus angustant͂[t]: nullis regnoꝝ ptibus pudicant͂[v]. Sed venerāde leges romane diuinitus p ora principū[x] ꝑmulgate rerū eius pscriptionez nō nisi per centum annos[a] admittunt.

q ¶ Contestari. C. de annali excep. vt perfectius.
r ¶ Vel ꝑpter aduersarij. hoc bene tradit͂. ex͂ ō offi. ordi. pastoralis.
s ¶ Vel q2. sic. ś. ij. q. i. ꝑhibent͂. C. de epi. audi. l. vlti.
t ¶ Domicilij. domiciliū large dicit͂ q̄nq̄ habitatio. ff. ō dā. infec. l. iiij. §. ptor. ar. ff. de lib. agno. l. i. in prin. ꝛ est si. ex͂ de cler. nō resi. ex tue.

v ¶ Subscriptiōe. ar. q̄ instrumēto habenti subscriptionē triū testiū stādū est: etsi p tabellionē cōfectuz nō sit. ar. C. q̄ pot. in pig. l. penul. hodie autē duo testes equipollēt tabelliōi. vt ex͂ de pba. ti. qm̄ ɔ̄ falsam. de hac materia not. xi. q. iij. cure.
x ¶ Nā decennij. j. e. q. iiij. c. neq̄.
a ¶ Triginta annis. h hodie nō tenet. vt ex͂ ō pscri. de quarta.
b ¶ Non nisi q̄draginta. C. de lōg. tēp. pscrip. l. vl. C. ō pscrip. xxx. an. vel. xl. cōperit.
c ¶ Permittit͂. j. e. q. iiij. possessiōes.
d ¶ Priuat⁹ vt extra de pscrip. cām.
e ¶ Cōualescūt. sic. i. q. i. principatus. ar. ɔ̄. extra de ma. ɔtrac. cōtra inter ec. c. vlti. ꝛ extra ō cōuer. cōiu. placet.
f ¶ Mutilabunt͂. nec cōfessio ei piudicaret si ɔfiteret͂ se seruū nisi instrumēto hoc fecerit C. de agri. l. cū scimus.
g ¶ Functiōes. id est pensiones agroꝝ.
Iubemus. possederūt. C. de pscrip. xxx. an. cōperit.
i ¶ Sic. priuati. C. de fundis patro. l. vlti. cōtra. sed ibi priuilegiū habuit ab iperatore. ꝛ pterea p quadraginta annos nō soluit ꝛ inde tutus est per illa duo. ś. c. v̄. qd̄ si ab eo.
k ¶ Decimationū. videt͂ q̄ laicus possit decimas pscribere. nā ius habet percipiendi ꝛ petēdi eas ex quo ei cōcedit͂ ab epo puta in feudū vel beneficiū ad tēpus. ad h̄ dicunt quidā q̄ laicus nullū ius in eis habere pōt. i. q. iij. puenit. et fm̄ istos planū est. Alij dicunt q̄ cū sic ɔcedunt͂ laico ab epo laicus habet ius possidēdi, sed illud ius nō est spūale nec rōne illius iuris posset pscribere q2 alieno noīe possidet. Si vero vellet interuertere possessionē iam inciperet esse male fidei. ex͂ de pscrip. si diligēti. ꝛ ita nō posset pscribere ea. q2 licz laicus sit tn̄ sup decimis in foro ecclesie ɔuenit͂. sz nō ne ius spūale pcipiēdi decimas habēt leprosi. vt ex͂ de ec. edifi. c. ij. ꝛ tēplarij q̄ sunt laici. dic q̄ nō, sed tm̄ a pstatiōe sunt liberi. qd̄ ex eo ptz. q2 si pdiū ō quo ipsi nō pstāt decimas deuoluit͂ ad ecclesiā vel ad puatū statim ecclesia vtit͂ iur͂ suo et soluet puatus decimas.
l ¶ Etiā si a romano q2 in talibus papa nō vult dispēsare. j. xxv. q. i. sunt quidā.
m ¶ Rescriptū. xxv. q. ij. rescripta.
n ¶ Itez decime. laicis. j. e. q. vij. decias et. c. puenit. nisi forte leprosis ꝛ hmōi causa pauptatis ꝛ intuitu elemosine remitant͂. xxv. q. i. §. his ita. v̄. quecunq̄.
o Vniuersas. vel tēploꝝ. i. eccl'iaꝝ
p ¶ Lōgi tpis. nō dicit longissimi. vn̄ bene pscriberet q̄ a colonis emeret longissimo tempore. ꝛ licz sit ar. cōtra. xcvi. di. boni. naz male fidei possessor est. ex quo emit rem illā ecclesie cōtra legum interdicta. vt. C. de agri. et censi. quēadmodū.
q ¶ Preciū. ś. xij. q. ij. quisquis. ś. xij. q. ij. vulterane. cōtra. sed h fuit male fidei possessor. hoc notatur. ś. x. q. ij. §. qui vo
r ¶ De pscriptionibus. vsucapione. videt͂ q̄ res eccl'ie nō possunt vsucapi. q2 nec res fisci. insti. de vsucapi. §. res fisci. et. C. de vsucapi. l. i. Itez res ecclesie censent͂ iure reipublice. C. de sacrosan. eccle. vt inter. pterea cū ecclesia restituat͂ iure minoris melius est intacta iura eius seruari q̄ post causam vulneratam remedium querere. C. in q̄bus causis in integ. resti. nō est neces. l. vlti. tamē quidā cōtradicunt.
s ¶ Quadriennij. hoc nō approbo vt patet per cōtraria. ś. xij. q. ij. quicunq̄ militū. ꝛ. ś. c. q. i. in canonibus. vt dixi. ś. c. placuit.
Nemo. angustant͂. in suis priuilegijs.
v ¶ Preiudicant͂. ś. di. c. c. i.
x. ¶ Principum. ś. xi. q. iij. imperatores.
a ¶ Per centū annos. similiter vsufructus ciuitati relictus spacio centum annoꝝ perditur. ff. de vsu fruct. an vsufructus. hec pscriptio centū annorum olim locū habebat in qualibet ecclesia. C. de sacrosan. eccle. vt inter. sed hodie tantū romane ecclesie appropriata est. in aut. hec cōstitutio innouat cōstitutionem. extra de pscrip. cū nobis. Johannes.

Ostēsum est^b qn̄ ecclesia aduersus ecclesiam ꝑscribere possit. Nūc vidēdū est si monasteriū aduersus ecclesiā ꝑscribere valeat. qđ vrbanus papa scđs ꝓhibuit dicens.

Tricēnio tēporis abbates vel monachi aliquid ꝑscribere nō valent.

Possessiones ecclesiaꝝ ⁊ epoꝝ^c tricennales abbates^d vel monachos habere oībus modis ꝓhibemus. ¶ Sed si tollit^r eis tricennalis possessio a beato gregorio ꝯcedit^r eis quadragenalis ꝑscriptio. ¶ Ait em̄ greg. papa petro subdyacono. **Quadraginta annoꝝ ꝑscriptio religiosis domibus cōceditur.**

Volumus accedente te ad panormitanā ciuitatē qōnem ipsam tali rōne discutere dn̄io^e rei apud possesorē sicut hactenus possessum^f est videlicet permanēte. vt si ꝑfatū monasteriū sancti theodori fines^g de q̄bus causatio mota est incōcussos q̄draginta annis possedisse reperis: nullaꝫ deinceps etiā si quid sancte romane ecclesie^h cōpetere potuit patiaris sustinere calumniam. sꝫ quietē eoꝝ incōcussam^i oībus modis ꝓcurare. Si v̇o auctores ecclesie nō eos possedisse .xl. annis incōcusso iur^e mōstrauerint: sꝫ aliquā inter hec tp̄a motā fuisse aliq̄n qōnem eorūdē finiū: electis arbitris^k tráq̄lle ⁊ legalit^r sopiat^r. ¶ Itē ex nouell' iustiniani. **De eodē.**

Nec decennij nec vicennij vel .xxx. annoꝝ possessio vel ꝑscriptio: sed sola^l .xl. annoꝝ curricula religiosis domibus opponant^r. nō soluꝫ in ceteris rebus sed etiā in legatis ⁊ hereditatibus. ¶ Sicut ergo religiosis domibus ex lege nō nisi q̄dragenaria obijciēda est ꝑscriptio: ita ⁊ auctoritate etiā gregorij aduersus etiā alias ecclesias ꝑscribere pn̄t eodē spacio tp̄is.

Quod aūt^m ea que ecclesijs debent^r actores eiusdē sua auctoritate iudicijs ꝑtermissis repetere nō valeāt: btūs greg. testat^r dicēs:

Iudicio nō manib^9 res eccl'ie defendāt^r

Consuetudo noua in hac ecclesia^n et valde reꝑhēsibilis erupit. vt cuꝫ rectores eius patrimonij vrbana vl' rusticana ꝑdia iuri ill^9 cōpetere posse suspicant^r fiscali more titulos^o imprimāt atq; qđ cōpetere paupibus posse existimant nō iudicio sꝫ manib^9 ^a defendāt^b. Et cū ꝑdicatores suos veritas nihil ꝑ cōtentionē agere ꝑcipiat. etiā ipsum litigiose ꝯtētiōis malū trāscendit^r. ⁊ res q̄libet cū existimat^r eccl'ie posse cōpetere: ꝑ vim tenet^r. Proinde pn̄ti decreto instituo vt si q̇s eccl'iasticoꝝ vnq̄ titl'os ponere siue in rusticano siue in vrbano ꝑdio sua spōte^c ꝑsumpserit anathema sit et rn̄derūt oēs anathema sit. Is aūt q̇ eccl'ie ꝑest si hoc vel ipse fieri ꝑceperit vel sine sua ꝑceptiōe factū digna puniре animaduersione neglexerit: anathe-

Ostensum est. hec questio quarta patet ꝑ ea que dicta sunt de ꝑscriptionib^9. dictū est q; ⁊ monasteriū cōtra ecclesiā. ⁊ ecclesia cōtra monasteriū .xxx. annis nō ꝑscribit. quo ad h̄ em̄ nō ad imparia iudicant^r sed s̄m antiquos canones monasteriū ⁊ ecclesia ad imparia iudicant^r in ꝑscriptione cōtra alios vel ab alijs. nā ecclesia cōtra ecclesiā vel cōtra laicū .xxx. an. ꝑscribebat. et eandē ꝑscriptōeꝫ

Q. iij.

patiebat^r ab eis. sed monasteriū nō. vt. j. e.c. i. innuit^r.

Possessiōes. epi scopoꝝ. res ergo epī gaudēt eodē priuilegio quo ⁊ res ecclesie. ar. s̄. i. q. i. filr. qđ nō credo rem em̄ clerici vel epī ꝑscribūt laici .xxx. annis. vt extra. c. sanctoꝝ. sed res ecclesie nō. j. e. neq; hoc g̃ intelligo de rebus ecclesie que epī sunt.

d ¶ Abbates. i. eos ꝑscriptiōe tricennij esse nixos. s. q: posse derūt rē alicuius ecclesie vel epī .xxx. an. hoc em̄ expeditū est hodie q; nō. Iteꝫ in ecclesijs locū nō hꝫ ꝑscriptio nisi .xl. annoꝝ. extra đ ꝑscrip. de quarta. Io.

Volumus. dn̄io id est possessiōe. sicut al's possessio ꝑ dn̄io ponit^r. s̄. e. q. ij. visis. ff. de v. sig. interdū. Johannes.

f ¶ Possessum. sic pꝫ q; ille q̇ est i possessione vsq; ad finē cause manebit i possessiōe. vt. viij. q. iiij. nōne. s̄. ij. q. vi. quotiēs. ꝯ. sed ibi erat ꝑsona suspecta. ar. ff. qui satisdare cog. l. si fideiussoꝛ. §. vl. vn̄ tūc fructus seq̄strari debēt. ff. de ap. iperatoꝛ. in fi. s̄. ij. q. vi. appellatiōe. al's res ante s̄niam nō est auferēda possessori. s̄. xi. q. i. q: res. g ¶ Fines. ꝑdioꝝ nō prochiaꝝ. illi em̄ nō ꝑscribent^r. s̄. e. q. iij. lꝫ. ⁊. c. inter memoratos. h ¶ Eccl'ie. s̄. e. q. iij. nemo. ꝯ. sꝫ h̄ monachi possederāt tm̄ ius emphiteoticariū. ⁊ ꝑscripserāt ius qđ clericis cōpetebat. q: erāt emphiteote romane eccl'ie. vl' dic q; lꝫ ius romane ecclesie ꝑ se nō possꝫ ꝑscribi: ꝑscriberet^r tm̄ cū vniuersitate. ar. ex̄ de iurepa. ex l'ris. ff. de ꝯhē. ēp. in modic'. vel lꝫ ꝯfirmet^r h̄ s̄nia q̇ ad ipsos litigātes: nō iō ꝑiudicabit^r romane eccl'ie cū voluerit ius suū ꝓseq̇. ex̄ de cap. mo. dilectus. ar. ex̄ đ sen. ⁊ re iudi. cū sup ꝯtrouersia. ⁊. c. suborta. vn̄ nō est incōueniēs q; ꝯ eccl'ias subiectas soli pape ꝑscribat^r in reb^9 aliq̇b^9 q: in h̄ nō fit ꝑiudiciū rōne eccl'ie. q: eodē iure tenet^r nūc illa romane eccl'ie q̇ prioꝛ tenebat^r ⁊ si v̇e velim^9 loq̇ nec romana eccl'ia aliq̇d ꝑscribit nec aliq̇s ꝯ eā ꝑscribit. q: si romana eccl'ia aliq̇d ꝑscribit ꝯ aliā nō pl^9 iuris hꝫ ꝑ h̄ q̄ ṗus habuit. q: ⁊ ṗus illa res fuit ei subiecta cū ipsa in oib^9 eccl'ijs hꝫ plenitudinē ꝑtātis. vt. ij. q. vi. decreto. i ¶ Incōcussam. ecce q; q̇ obijcit interruptōeꝫ eā ꝓbare dꝫ sic q̇ obijcit ꝑscriptōeꝫ eā ꝓbare tenet^r. vt. s̄. e. q. iij. inter. ⁊. c. dilecto. filr ⁊ q̇ obijcit malā fidē eā ꝓbabit. ⁊ si vnus obijcit ꝑscriptōeꝫ ⁊ alter iterruptōeꝫ vtriusq; testes audiunt^r. vt ex̄ de ꝑscri. illō. sꝫ si iā lata eēt s̄nia sup ꝑscriptōe postea nō admittit^r reliquus ad aliq̇d ꝓbādū. ex̄ de ꝑscrip. sctōꝝ. h̄ tm̄ ꝯtinuit^r. sꝫ nunq̇d ille q̇ ꝓbat ꝑscriptōeꝫ tenet^r ꝓbare se ꝯtinue possedisse. Io. h̄ certe ipossibile eēt ꝓbare. sꝫ sufficit ꝓbare q; a ṗncipio possedit ⁊ i fine. et q̄nq; i medio. nā extrema tp̄a sunt q̄nq; ꝯsiderāda in ꝑscriptiōe. vt. C. ne de sta. defun. si mr̄. ⁊. C. đ apo. pub. q̇cūq;. li. x. ar. ꝯ. C. đ distrac. pig. l. ⁊ si. b. k ¶ Arbitris. si te habuerūt suspectū. ar. xi. q. i. ꝑuenit. k ¶ Arbitris. i. inspectoꝛib^9 vel mēsoꝛib^9. ff. si mēsoꝛ fal. mo. dixerit. l. i. ff. fin. reg. si irruptiōe. s̄. e. q. iij. inter. alius g̃ cognoscet h̄ đ ꝑscriptiōe ali^9 đ interruptiōe, ⁊ ita ꝯti nētia cause diuidit^r ꝯtra illud. extra de seq̄'. ad h̄. sed h̄ fit h̄ q: sub ea forma papa delegauit cāꝫ. sic. j. e. q. vi. placuit. ⁊ ex̄ de re iudi. đ cetō.

Nec decennij. sola .xl. sic ex̄ de ꝑscrip. de q̄rta. sed nōne ꝯ cisterciensem ecclesiā q̇ valde est ꝑuilegiata ꝑscribit^r spacio .xxx. an. vt ex̄ đ ꝑuil'. si đ terra. solutio in actiōibus vel in exceptiōibus q̇ cōi iure cōpetunt tenet qđ h̄ đ: sꝫ in actiōibus vl' in exceptiōibus q̇ ꝯ ius indulgent^r citius ꝑscribit^r vt pꝫ ex̄ đ cōsti. cū accessissent. ī fi. ⁊ hec est rō q: non vident^r deterioris ꝯditionis esse si re

Q. v.

uertunt^r ad suum pristinuꝫ statū. vt. xxxv dis^r. ab exordio. sic vides q; licꝫ ꝯditio dotis ꝑ pactū nō possit fieri deterioꝛ tm̄ si ṗmo mulier fecit pactū q; hodie redderet^r ei dos. deinde faceret pactuꝫ q; vsq; ad annū exquo mō cōditio dotis reuersa ē ad suam naturam nō đ: esse deterioris ꝯditiōis facta. vt ff. de pact. si vnus. §. q; et in specie. ⁊ est si. C. đ testa. hac cōsultissima. §. si q̇s aūt. vel dic q; ibi nō rōne ꝑscriptiōis ꝑiudicat^r eis: sꝫ rōne taciti cōsensus. vel dic q; lꝫ exceptio sit ꝑpetua ⁊ actio tp̄alis. vt. ff. de excep. do. pure. §. vl. tm̄ facilius ꝑdit^r exceptio q̄ actio. nā actio nō ꝑdit^r nisi vsq; ad .xl. annos. sꝫ exceptio vno actu ꝑdit^r. vt ex̄ đ cōsti. cū accessissent. ⁊ ex̄ đ ꝓbē. ꝑ illoꝝ. in fi. ⁊. C. de iur. domi. ipetra. l. ij. ⁊. ff. de ꝓcura. ꝑōp. §. rati.

Quod aūt. hic est q̇nta questio q̇ hꝫ duos articulos. primus est an ꝑlati eccl'ie auctoritate sua res eccl'ie repetere valeāt absq; iudice. ⁊ quidē nō. vt. j. e. c. i. scđs est vtꝝ cadant a causa si sua auctoritate vsurpēt que ad se ꝑtinere putāt. ⁊ quidē in causa ecclesiastica licet vsurpēt sua auctoritate nō cadūt a causa. vt. j. e. si epm̄. sed in cā ꝑpria sic. C. vnde vi. si q̇s in tantā. ⁊. j. e. placuit, nisi in casibus qui notant^r. C. qn̄ liceat vnicuiq; sine iudice. l. i.

Consuetudo. eccl'ia. i. romana. ꝓhibet tm̄ ⁊ in alijs. j. e. c. ⁊ ita est h̄ ar. q; si papa cū aliquo cām hꝫ nō ipse dꝫ esse iudex ⁊ rem occupare sꝫ arbitros eligere. ar. ij. q. vij. nos. alioq̇n cadet a re. in aut. de mā. ꝑin. col. iij. §. vl. C. vt nemini liceat sine iudi. l. vna. C. vt nemo ṗuatus. l. i. C. de his qui potē. no. l. i. tm̄ si vult esse iudex in cā sue ecclesie pōt esse. vt dixi. ij. q. vij. si q̇s. o ¶ Titulos. i. vexilla vel alia signa. h̄ em̄ soli ṗncipi est ꝑmissum. vt. C. vt nemo ṗuatus titu. vl' sig. ipo. l. vna. ⁊ q̇ signa impmit rebus suis sua auctoritate. si est đ plebe decapitat^r. si nobilis vl' clericus ꝓscribit^r. C. vt nemo ṗua. titu. l. ij

a ¶ Sed manibus. j. xxiij. q. viij. cōuenioꝛ. ⁊. c. quicūq;. s̄. xv. q. vi. auctoritatē. cōtra. s̄. lxiij. di. adrianus. cōtra. j. xxiij. q. viij. occidit. cōtra. vbi dicit^r de materiali ⁊ spūali gladio. sed singula singulis referunt^r. vel hoc cū nō possidēt sed alij auferre conāt^r. vel secus qn̄ possessoꝛ nō vult stare iuri. b ¶ Defendant. i. petant, vt dis^r. viij. quo iure, c ¶ Sponte. id est sua auctoritate.

Quod autē hic est secūdus articulus huius q̄ōnis dicas ergo ꝙ in rebus ecclesie nō hꝫ locū ꝯstitutio. si quis in tantā. C. vn- de vi. q꞉ delictū ꝑlati ꝛc. vt. ī. c. si ep̄m. ꝛ ꝑlatus pōt facere meli- orē ꝯditionē ecclesie nō deterioꝛē. vt extra de in integ. resti. req̄siuit si aūt nec inuasio tutoꝛis vel violētia ꝑiudicat pupillo. vt. C. vnde vi. meminerint.

p Placuit. si- ue volēti- bus. ar. ꝙ illi Q. vi. cis cōsensus nō habeꝛ ꝑ cōsensu. xcij. di. si q̄s ep̄s. extra de elec. osius. xviij. q. ij. si q̄s ab- bas. C. de sal gamo hospi- tibus nō pre bēdo. l. i. C. ō raptu virg. l. vna. ar. ꝯtra. xxviij. di. dy- aconi.

ma sit. et respōderūt oēs anathema sit.

Quod aūt quisquis sua aucto- ritate q̄ sibi deberi putat vsur- pat nec ꝑ iudicē reposcit cadit a causa. ex auctoꝛitate mileuitani cōci- lij habeꝛ. i quo sic statutū legiꝛ. **Cause sue detrimētū patiꝛ ep̄s q̄ ecclias suas ab alio detētas ꝓpria auctoꝛitate q̄rit adire.**

Placuit vt quicūqꝫ ep̄i ec- clesias vel plebes quas ad suā ca thed꞉ā extimāt pertinere nō ita repetie rint vt cās suas ep̄is iudicātibus agāt sed alio retinēte irruerint siue nolenti- bus siue volentibꝰ plebibus cause sue detrimētū patianꝛ. Et quicūqꝫ h iam fecerūt si nōdum inter ep̄os est diffini- ta cōtentio sed adhuc inde cōtendūt. il le inde discedat queꝫ cōstat ꝑtermissis iudicibus ecclesiasticis irruisse. nec q̄s- qꝫ sibi blandiaꝛ si a p꞉imate vt retine- at litteras impetrauerit. sed siue habe at l̄ras siue nō habeat cōueniat eū qui tenet ꝛ eius l̄ras accipiat vt eū appare at pacifice tenuisse ecclesiā ad se perti- nentē. Si autē ille aliquā q̄ōnem retu- lerit ꝑ ep̄os iudices causa finiaꝛ. siue ꝑ eos quos eis p꞉imas dederit siue per eos quos ipsi vicini cū ꝯsultu ꝑmatis elegerint. ¶ Ecōtra greg. iobi defen- sori in hispaniā eunti scribit dicēs. **De lictū ꝑsone in dānū eccl̄ie ꝯuerti nō dꝫ**

Si ep̄m qd̄ absit talē culpaꝫ cōmi sisse cōstiterit vt cōstet eum nō ir- rationabiliter esse depositū eadē eius depositio cōfirmeꝛ. ꝛ oēs res q̄ sue ec- clesie ablate fuerint restituanꝛ꞉ q꞉ deli- ctū ꝑsone in damnū ecclesie nō est cō-

f ¶ Cause. q̄n tū ad posses- soriū iudiciū etiā q꞉ puni- ri dꝫ in litis estimatiōe si hꝫ ꝓpria ad similitudineꝫ eius qd̄ dem toꝛe ō꞉. C. de admi. tu. nō est ignotū. et C. vn̄ vi. me- minerint. vt sicut factū tu toꝛis non re- dūdat in pu- pilli damnū. ita nec hic de lictū ꝑsone re dundabit in dānū eccl̄ie.

g ¶ Detrimē tū patiaꝛ. q꞉ deponiꝛ ꝛ sic nō ager. xij. q. ij. monemus. aliter exponit ḡtianus. ī. c. §. vlti. ꝛ puniꝛ publicatiōe bonoꝝ. ar. C. vn̄ vi. meminerint. ꝛ in expēsis. C. ō admi. tu. nō est ignotū. sed ꝯ. ij. q. vij. latoꝛ. sed ꝙ ibi nō puniꝛ raptoꝛ ex mi- sericoꝛdia factū est. sꝫ adhuc est ꝯ. xviij. q. ij. eleutherius. ibi eīi ꝑsby- ter cuiusdā ep̄i spoliauit monachos ꝓ iure ep̄i ꝯseruādo. sꝫ tn̄ nō ō꞉ ibi ꝙ mādauerat h ep̄s. sꝫ videꝛ ꝙ si ep̄s occupet hmōi rē ꝯsensu ca nonicoꝝ ꝙ ꝑiudicat eccl̄ie. C. de sacrosan. ec. iubemꝰ. xxv. q. ij. ita. sꝫ h nō ꝯcedo. ar. xij. q. ij. sine exceptiōe. xviij. q. ij. si q̄s abbas.

h ¶ L̄ras. ꝯfirmatōis. q꞉ nō valēt in re violēter possessa. C. vn̄ vi. au ctoꝛitatē. sicut nec ꝑuilegiū sup re litigiosa. vt ex̄ de testi. cim. sic ex̄ ō ꝯfir. vti. exaiata. i ¶ Vt eū appareat. nō aūt auferat ei ꝑ vim. vel sicut eū appareat. k ¶ Pacifice. i. iure ꝛc. s. detentoꝛē p꞉imū.

l ¶ Retulerit. forte excipiēdo ꝙ nō inuasit. ꝛ ita referat q̄ōnem ō eie ctione ante restitutionē. vel repetēdo volēs repetere qd̄ inuasit. ꝛ ita referat q̄ōnem ex sn̄ia vel ex limite vl̄ ex aliquo iure ꝛ h intellige duꝫ toleraꝛ. ex̄ de re. ec. nō ali. si q̄s ꝑsbyteroꝝ. xij. q. i. ꝑcipimus. ar. C. de sacrosan. ec. iubemus. Jo. sed si in modū exceptiōis aliq̄d ꝓponiꝛ q̄ re idē iudex nō cognoscet de exceptiōe. vel etiā si in modū recōuētio- nis ꝓponaꝛ ideo nō intelligas de exceptiōe vel recōuētiōe. sꝫ h vult dicere ꝙ facta restōne pōt agi ō ꝓprietate corā iudicibus electis cū suspectū habēt ꝑmatē. ar. xi. q. i. ꝑuenit. est aūt ar. ex eo ꝙ ō꞉ l̄ras im- petrauit. ꝙ ꝑmas pōt ꝯcedere ꝑuilegiū. ex̄ de his q̄ fi. a ꝑla. q̄to. sine archiep̄s. vt. ix. q. iij. ꝑ singulas. sꝫ nō in dyocesi suffraganei. ex̄ ō ex

ces. ꝑla. sicut vnire. nisi hoc fieret de cōsensu omniū ep̄oꝝ. vt. ix. q. iij. archi- ep̄i. Itē ꝑ tale p꞉iuilegiū nō cōfirmaꝛ nisi qd̄ est alias legitimū. nam solus papa id qd̄ nihil est ratū facit auc̄tate sua si ex certa sciētia h faciat. ar. ī. c. si

Sep̄s. sꝫ al̄s ꝯfirmari nō dicaꝛ nisi qd̄ añ firmū erat. ex̄ ō fi. instr. iter dilectos Si ep̄m. depositio. licꝫ mala fuerit ꝛ h ꝓpꝛ scādalū. sic. iij. q. vi. h q̄ppe.

uertendū. Si autē dicaꝛ q꞉ comitiolus defunctus est ab herede eius que ab il lo iniuste ablate sūt sine excusatōe red danꝛ. ¶ Idē petro subdyacono. **In ꝑsonā delinquentis nō in facultates eiꝰ vltio ꝓcedat.**

Cognouimus ꝙ si quis ex familia culpā fecerit eccle- sie nō in ipsa sed in eius substātia vin- diceꝛ. De qua re ꝑcipimus vt quisquis culpam fecerit in ipso quidē vt dignū est vindiceꝛ. a cōmunione autem eius oīno abstineaꝛ. ¶ Idem. **Res eoꝝ q̄ ex clero labunꝛ simul cū ipsis monaste rio tradanꝛ.**

De lapsis sacerdoti- bus vel quolibet ex clero obserua re te volumus vt in rebus eoꝝ nulla cō taminatiōe miscearis. sed pauperrima et regularia monasteria require q̄ ꝯm deū viuere sciūt ꝛ in eisdē monasterijs ad penitētiā lapsos trade. ꝛ res lapsoꝝ in eo loco ꝓficiant in quo agere peni- tentiā tradunꝛ. quatenus ipsi ex rebus eoꝝ subsidiū habeāt qui de correctiōe eoꝝ solicitudinē gerūt. Si vero paren tes habēt res eoꝝ legitimis parentibus denꝛ. ita tn̄ vt eoꝝ stipēdia qui in peni- tentiā dati fuerint꞉ sufficiēter debeant ꝓcurari. Si qui vō ex familia ecclesia- stica sacerdotes vel leuite vel monachi vel clerici vel quilibet alij lapsi fuerint dari eos in penitentiā volumus sꝫ res eoꝝ ecclesiastico iuri nō subtrahi. ad vsum tn̄ suū accipiāt vnde ad peniten- tiā subsistant. ne si nudenꝛ locis in qui bus dati fuerint sint onerosi. ¶ Item leo quartus carolo regi. **Inutilis sacer dos ecclesiā suaꝫ dignitate nō p꞉iuat.**

n ¶ Delictū. ꝯ. xviij. q. ij. eleutherꝰ. Per sone. ī. xxv. q. ij. ita nos. ꝯ. sed ibi potꝰ puniunꝛ delinq̄ntes ꝙ ecclia. vl̄ bene pu niꝛ ecclia nō i hono re sꝫ in facl̄tate ꝓpꝛ delictū ꝑsone. Itē ꝯ ꝯ. e. q. iij. placuit. sed delictū qd̄ ꝯsistit in omittēdo bn̄ ꝑiudi- cat eccl̄ie vt ibi. sed qd̄ in faciēdo nequa q̄. alienare tn̄ ō꞉ qui vsucape ꝑmittit. ff. ō xb. sig. alienatiōis. Itē ꝯtra. ꝯ. liiij. dis. si fuus. ibi ō꞉ ꝙ pro vno suo ep̄us duos dꝫ dn̄o recōpēsare. sꝫ intelligēdū est euꝫ debere duos restitu ere nō ō rebus eccle sie. sed ō suis ꝓprijs si quas habet.

o ¶ Reddanꝛ. lꝫ ad eū nō ꝑuenerit teneꝛ ex maleficio defun- cti ꝯm canones. ex̄ ō pig. c. iij. xij. q. ij. ep̄s q̄ filios. ar. xcvi. dis. bn̄ quidē. ex̄ de rap. in l̄ris. sic heres de- functi teneꝛ cōditiōe furtiua. vt. ff. ō ꝯdi. furti. si ꝓ fure. §. cō- ditio. ff. vi bo. rap. l. ij. §. vl. q꞉ illa nō ori tur ex maleficio. etiā si lis cū defuncto cō testata nō sit. imo ꝓ- sumiꝛ ꝑuenisse ad eū ex q̄ in vniuersuꝫ suc cedit. ar. ex̄ de vsur. tua. sed hoc ideo est. q꞉ ibi defunctus fuit obligatus ex quasi ꝯtractu ꝓpter indebitū solutū. vel bene cōueniꝛ heres licꝫ ad eū nil ꝑuenerit. sed obiciꝛ si ꝓ vsuris repetēdis agiꝛ actiōe ex quasi cōtractu quid ad ecclesiā de cōtra- ctibus si agiꝛ rōne pacti ergo heres nō esset cōueniendus. Rn̄. licet ex cō- tractu agaꝛ tamen versaꝛ ibi delictū vnde heres pōt cōueniri. vt. ff. de act. et obli. l. ex cōtractibus. ꝯm legem autē nō teneꝛ ex delicto defuncti nisi lite cōtestata. C. ne ex delict. defunc. l. i.

Cognouimus. nō in ipsa. i. nō ꝓpria sed ecclesie. pōt eīi in ꝓpria puni- ri. xxi. q. vlti. si q̄s cuiuslibet. si illā penā plus timeat. q ¶ A cōione. scꝫ reꝝ eius. id est nō cōicemus facultates eius nobis sꝫ locus in quo est actu rus penitētiā deputenꝛ. vt. ī. c. de lapsis. vel cōione reꝝ ecclesie sibi cōmisse nō eīi ꝓpter hoc res ecclesie sunt auferēde licꝫ hoc quotidie fiat ab ep̄is et forte nō minꝰ iniuste cū pena pecūiaria magis timeaꝛ q̄ corpal. ꝛ iō iuste vꝛ fi eri posse. ar. xxiij. q. iiij. ea vindicta. ex̄ vt li. nō ꝯte. qm̄ frequēter. in fi. ꝛ intelli gūt quidā h. c. ō liberis eccl̄ie ꝓmotis q̄ oīa q̄ acq̄rūt ipsi eccl̄ie acq̄rūt. vt ex̄ de ser. nō or. c. iij. vn̄ ne ꝓpꝛ eoꝝ delictū dāmnificeꝛ ecclia statuiꝛ h ꝙ ipsi pu nianꝛ i ꝑsona ꝛ nō in rebus. res eīi eccl̄ie ꝯfiscari nō debēt꞉ vt. ꝯ. c. q. i. i ca- nonibꝰ. ꝛ. §. nouaꝝ.

De lapsis. solicitudinē. ar. ad quē spectat onꝰ ꝛc. vt. xij. q. i. caritatē. xxvij. q. i. si q̄s rapuerit. ꝯ. l. di. si q̄s ep̄s. ꝯ. xij. q. v. c. vl. ff. ō reg. iur. ꝯm naturā. nā natura est cōmoda eū seq̄ ꝛc. C. ō fur. ꝛ ser. coꝝ. l. fi. §. sꝫ cū. b ¶ Sꝫ res eoꝝ. videꝛ h ꝙ si cl̄icus remoueaꝛ ab ecclia sua ꝙ oīa sua ei reddanꝛ. vt ex̄ ō cl̄i. cō. qd̄ a te. ꝛ ex̄ ō renū. c. iij. ꝛ. xxvi. q. i. si q̄s rapuerit. sꝫ h nō cōcedo. xij. q. ij. nō liceat. sꝫ dico ꝙ tn̄ vsufructus illoꝝ dꝫ hr̄e tp̄e vite sue. ꝛ sic intellige ꝙ h ō꞉.

Si fortassis q̃d nõ credimus apd̃ vos inutiles iudicamur. eccl'ia tñ cui deo pmittẽte p̃sumus. nõ inutilis[c]: sed caput principiũq3 omniũ merito simul ab oĩbus vocat᷑. ¶ Itẽ in maguntiensi cõcilio. **Possessiones monasterij p peccato abbatis ep̃o tollere nõ lic3:**

Episcopo nõ licet possessionẽ monasterij tollere q̃uis abbas peccauerit: sed subijciat[d] eũ ptãti abbatis alterius[e] monasterij. ¶ Item gelasius. **Que sacerdotes dederũt subsequẽtes pontifices nullatenus auferre p̃sumãt**

Illud censuimus esse statuendũ vt quascũq3 munificẽtias clericis aut sibi seruiẽtibus d̃ rebus eccl'ie in vsum[f] aut de pprijs in pprietatẽ p̃cedẽtes sacerdotes dederint. subsequẽtes põtifices nullaten' auferre[g] p̃sumãt. Si q̃d tñ culpe extiterit p q̃litate[h] psonaꝝ vel regula p̃cedentiũ canonũ in psona habeat᷑ nõ in facultate districtũ. ¶ Si ergo delictũ psone in damnũ eccl'ie ꝯuerti nõ põt q2 pcurator ꝯditionẽ ecclesie p̃t facere meliorẽ[i] nõ deteriorẽ. Si peccato abbatis possessiões monasterij auferri nõ licet: q̃uo delictũ ep̃i vertet᷑ in damnũ ecclesie vt inde detrimentũ cause sue patiat᷑. Sed detrimẽtũ cause pati nõ est sic accipiẽdũ vt eccl'ia suo iure priuet᷑. sed potius q2 clericis corã iudice stãtibus episcopus tacebit. ꝛ p iniuria illata mulctabit᷑ si ppria habuerit.

Quod aũt ecclesias[k] de manu laicoꝝ[l] nec abbati nec alicui accipere liceat omniũ canonũ testatur auctoritas. Generaliter eñ tã ecclesie q̃ res eccl'iaꝝ in ep̃oꝝ ptãte cõsistũt laici autẽ nec sua nec ep̃oꝝ auctoritate decimas vel eccl'ias possidere possunt. Unde si ep̃i siue beneficio siue p̃cio ecclesias vel decimas laicis dederint domũ oratiõis: domũ negociatiõis ꝛ speluncã latronũ faciũt. vnde post euersionem cathedre a cetu fideliũ segregati eterno v̄bere a domino flagellabunt᷑.

¶ Un̄ grego. vij. ait. **Decime a laicis nõ possideant᷑.**

Decimas quas[m] in vsum pietatis ꝯcessas esse canonica auctoritas demõstrat: a laicis possideri ap̃lica auctoritate phibem'. Siue eñ ab ep̃is vel regibus vel quibuslibet personis eas acceperint: nisi eccl'ie reddiderint: sciãt se sacrilegij crimẽ cõmittere. ꝛ eterne damnatiõis piculũ incurrere. Optet aũt ꝯgruẽtius nos decimas ꝛ primitias q̃s iure sacerdotũ esse sancimus ab omni pp'lo accipe q̃s fideles dño p̃cipiẽte offerũt. iuxta illud vaticinũ malachie pphe. Inferte oẽm decimationẽ in horreũ[n] meũ vt sit cibus in domo mea. has v̄o decimas sub manu ep̃i[o] fore cẽsemus. vt ille qui ceteris p̃est oĩbus iuste distribuat. vt nec cuiq̃ psone honorabilius[p] exhibeat. vñ alij scrupuloso corde moueant᷑ sed sint oĩa cõmunia q2 inhonestũ videt᷑ vt alij sacerdotes habeãt: alij vero detrimentũ patiant᷑. sed sicut vna est fides catholica ita necesse est vt ille qui puisor est loci cuius multe[q] sint ecclesie tñ oĩbus[a] fideliter distribuat. ¶ Itẽ vrbanus. ij.

De eodem. Palea.

Congregato apd̃ claremontẽsem vrbẽ multoꝝ coep̃oꝝ sinodali ꝯuẽtu pposita est nobis a q̃busdã coꝝ q̃stio de ecclesijs vel de ecclesiasticis possessiõibus a clericis vel monachis vsq3 in p̃sentiaꝝ incõsultis ep̃is acq̃sitis. Nos autẽ vsi saniori ꝯsilio eorundẽ ep̃oꝝ cõdescẽdentes p tpe puidẽtesq3 ecclesiastice paci. vel q2 aliter absq3 ineuitabili scãdali piculo hmõi q̃stio nõ poterat pcedere. ap̃lica auctoritate decreuimus vt ea q̃ a clericis v'l monachis a q̃buscũq3 psonis p ut potuerũt vel vsq3 hodie fuerũt acq̃sita rata pp̃eniter ꝛ incõcussa pmaneãt hoc tñ tenore ne inposteꝝ ꝛ incõsultis ep̃is talia p̃sumant. ¶ Item grego.

De eodẽ. Palea.

Peruenit ad nos fama sinistra q̃ quidã ep̃oꝝ nõ sacerdotib' pprie dyocesis decias

Si fortassis. nõ inutilis. ppter hoc q̃ p̃latus inutilis factus est quasi diceret inutilitas p̃lati nõ facit ecclesiam inutilem.

Episcopo. subijciat. cũ coep̃is. vel s̃m hug. solus hoc faciat. j. xviij. q. ij. si quis abbas. ar. ep̃m posse deponere abbatẽ. e ¶ Alterius. q2 ibi esse nõ debet sicut de monacho dicit᷑. s̃. e. de lapsis. valet eñ interdũ ꝛc. vt dicit᷑. lxxxi. di. valet s̃. i. q. v. c. i.

Illud. in vsuz. q̃ñ q3 tñ ꝛ res ecclesie dant᷑ in pprietatẽ. xij. q. ij. bone. sed cũ dent᷑ intuitu officij nõ vt hic.

g ¶ Auferre. j. eo. q. vlti. inuentũ. ꝯtra. s̃. di. lxxiiij. gesta. ar. s̃. e. q. i. possessiões. cõtra. sed dic nullaten' id est vsq3 ad tẽpus ꝯstitum.

h ¶ Pro qualitate. vide meliorẽ ꝯditionẽ clericoꝝ pcipientiũ aliq̃d ab ecclesia ppter obsequiũ aliq̃d vel extrinsecã pbitatem q̃ canonicoꝝ. q2 ob delictũ illud nõ amittunt sed retinẽt ꝛ habẽt vsq3 ad obitũ suũ. ar. hic xij. q. ij. sepe. vel dic auferre p̃sumant nõ dico ei sed ecclesie. ꝛ sic facit ad ppositũ grani q̃ delictũ psone nõ redũdat ꝛc.

i ¶ Si ergo. meliorẽ extra de in inte. resti. req̃siuit. ꝛ hoc verũ est in acq̃sitis. secus in acquirẽdis. C. de acquirẽ. pos. ex liberis. sed si ppria habet p̃latus agat cõtra eũ. C. arbi. tu. q̃c N. vij quid. ꝛ. xij. q. ij. monemus.

Quod autẽ ecclesias. h̃ est sexta q̃stio. s. an abbas possit tenere ecclesiã quã accepit de manu laici interueniẽte post ꝯsensũ ep̃i. ꝛ videt᷑ q̃ sic. j. e. nullus. ꝛ. c. decias et extendit eã magister etiã ad decimas et oẽs res ecclesiasticas ꝛ in hunc modũ tractat eã. p̃mo oñdit q̃ laici ecclesias vel decimas nec etiã ep̃oꝝ auctoritate possidere vel h̃re possunt. g̃ nec alicui eas ꝯferre possunt si tñ post ꝯsensus ep̃i interuenerit valet donatio. j. c. §. sicut. ꝛ. c. decimas. ius aũt p̃onatus sine auctoritate ipsi' ꝯferre p̃t loco religioso. ex̃ de iure pa. illud. ꝛ. c. cõsultatiõibus. oñdit postea g̃ranus q̃d iuris in ecclesijs ab eis fundatis laici sibi valeãt vẽdicare. dic g̃ q̃ qui ecclesiã cõsequit᷑ a laico ipso iure suspẽsus est. ar. j. c. decimas. ꝛ. c. q̃stiões. et. c. si q̃s deinceps. nisi auctoritate pape habeat laic' inuestituras. sic rex apulie. tũc põt dare cui vult p̃ter auctãtẽ ep̃i. j. c. nemini. l ¶ Laicoꝝ. s̃. lxiiij. di. adrianus. ij. s̃. sed illud. c. abrogatũ est. vt di. c. §. veꝝ. Jo.

Decimas. quas. videt᷑ g̃ ex h̃. c. ꝛ extra de decimis. q̃uis. ꝛ. c. phibem'. et de p̃scrip. cãm. q̃ laici peccẽt si decimas possideãt. hug. dicit q̃ ep̃us bene põt cõferre laico decimas sicut etiã posset pignori supponere vel vendere. vt extra de pig. c. i. sed ius sp̃uale nõ põt cõferre. alij vero dicũt q̃ quocunq3 mõ accipiũt peccant p p̃dicta capitula. ꝛ ex̃ de decimis ad hoc. q2 etiã fructibus vti phibent᷑. vt. x. q. i. hãc ꝯsuetudinẽ. ego credo q̃ tpalia nõ põt habere laicus iure feudi vt ad heredes descẽdant. vt ex̃ de deci. ad hec. q2 ius sp̃uale q̃d residet apud ecclesiã sine re tpali ꝯsistere nõ põt sic corp' sine aĩa vt. i. q. iij. si q̃s. Itẽ q2 inutile esset istõ ius eccl'ie vt dicit lex d̃ vsufructu. vt instit. de vsufru. §. ij. nec obstat. ex̃ de his q̃ fi. a p̃la. cũ ap̃lica. q2 ibi potius factũ q̃ ius tangit᷑ ex̃ de appel. ad p̃sentiã.

n ¶ In horreum. ar. q̃ nõ solũ dare sed etiã domi deferre decias debẽt. s̃. e. q. i. reuertimini

o ¶ Sub manu episcopi. j. e. q. nemini cõtra. sed ibi de iur' patronatus agitur q̃d laicus p̃ dare ꝛ ab eo accipi. s̃. di. xxxij. p̃ter. s̃. x. q. i. decretũ est.

p ¶ Honorabilius. s̃. e. q. ad hec. cõtra s̃. di. lxxxix. cõsuluit. s̃. i. q. ij. c. vlti. s̃. xij. q. ij. vulterane. in illis omnibus dicit᷑ q̃ s̃m merita personarum põt diuidere res ecclesiasticas. solutio. hoc. c. loquit᷑ de illis clericis q̃rum p̃bende nõ sunt distincte. vel dic q̃ loquit᷑ de decimis ꝛ oblationibus que equaliter sunt diuidẽde. pares ergo erũt redditus omnium qui sunt in eadẽ ecclesia quo ad prebendã. extra de cõsti. cũ oẽs. et. c. cũ. M. extra de prebẽ. relatũ. ꝛ s̃m apostolũ vnus nõ debet esurire ꝛ alius ebrius esse. ꝛ quorundã remissio alijs nõ debet esse tribulatio. vt. xxv. q. i. §. his ita. in fi. sicut iniquũ est inter socios q̃ vnus plus cõsequatur q̃ alter. vt. ff. p soc. veꝝ. §. sicut tres. vel dic q̃ non negat᷑ hic quin s̃m merita personaꝝ posset diuidere res. sed s̃m carnalem affectum nõ debet eas diuidere.

q ¶ Multe. quo ad membra. quia ipsa ecclesia vna est. vt. vij. q. i. nouatianus. ꝛ. xxiiij. q. i. loquit᷑.

a ¶ Omnibus. ar. p capellis vt cõmunicent᷑ eis decime. vt. lx. dist. sanctoꝝ. s̃. e. q. i. c. de decimis. s̃. xij. q. i. videntes.

Quicunq;. qđ minus. sed pone aliquis diu nō soluit decimas nec modo posset psoluere nisi venderet omnia q̄ habet nunq̄d tenet ea vendere. sic. sed ecclesia dz ei dimittere vnde viuat cū hoc idē esset ei datura. res eīn ecclesie oībus sunt cōicande. ar. s. e. q. i. qm̄ q̄cq̄d. v. de hoc. nec etiā eīn ita auare sunt omnia extorquēda. q: habenda est eius rō ne egeat. ar. ff. d re. iudi. inter cos. §. vl. Itē ptz ex his q sicut laic⁹ nō pt pscribere i decimis. sic nec in q̄tita te decimaꝝ. lz sit ar. ɔtra ex de deci. in aliq̄bus. vbi dicit q deci me quedā ex longa cōsue tudine debē tur. sed illud pōt intelligi fm decre. ex e. ad aplice. vel loquit de decimis pso nalibus que reddi debent ecclie in qua recipit sacra mētū. sed cer te ⁊ ille sil'r le ge diuina da buntur. vt. xxiij q. v. dicat. et nota q licet nō currat p scriptio in q̄ titate decime tñ currit i q̄ti tate cathedra tici. vt extra de cen. olim. qđ mirꝫ vide tur cū clerici possit pscri bere in deci mis ⁊ nō i ca thedratico. ratio est qm̄ cathedraticū nō possꝫ eps a se abdicare vt ex d dona. pastoralis. d hoc dixi. s. e. reuertimini.

atq; christianoꝝ oblatiōes cōferāt sed potius laicalibus psonis militū videlicet siue buitoꝝ vel q grauius est ɔsanguineis. Vñ si q̄s ammodo eps inuentus fuerit huius diuini p̄cepti trāsgressor inter maximos hr̄ticos ⁊ antixp̄os nō minim⁹ habeat. ⁊ sicut nicena sinodus de simoniacis cēsuit ⁊ qui dat eps et qui recipiūt ab eo laici siue p̄cio siue beneficio eterni incēdij ignibus deputet. ¶ Itē ambrosius in sermone quadragesime. Decimas dāt fideliter qui omnium suoꝝ decimas soluunt.

Quicūq; recognouerit in se q fideliter nō dederit decimas suas modo emēdet qđ minus[b] fecit. Quid est fideliter decimas dare. nisi vt nec pei⁹ nec minus aliq̄n offerat. aut de grano aut de vino aut de fructibus arboꝝ: aut de pecoribus aut de orto aut de negocio aut de ipsa venatiōe sua. ¶ Itē ex cōcilio rothomag. Excōicent qui sacerdotib⁹ decimas dare noluerint. Palea

Omnes decime terre siue d frugibus siue d pomis arboꝝ domini sunt ⁊ illi sanctificant[c]. boues ⁊ oues et capre que sub virga pastoris trāseūt quicquid decimū euenerit sanctificabitur dño. nō eligetur neq; bonū neq; malū nec in alteꝝ cōmutabit. si q̄s cōmutauerit: ⁊ qđ mutat ⁊ qđ mutatū fuerit dño sanctificabit ⁊ nō redimet. Sꝫ q: multi mō inueniunt decimas dare nolētes: statuim⁹ vt fm dñi nostri p̄ceptū ammoneant[e] semel ⁊ scđo ⁊ tertio. q si nō emēdauerint: anathematis vinclo feriant vsq; ad satisfactionē ⁊ emendationē ɔgruā. ¶ Itē ex ɔcilio maguntiensi. Veteꝝ exemplo decime soluant.

Decimas deo et sacerdotibus dei dādas abraam[f] factis: iacob[g] promissis insinuat ⁊ oēs sancti sacerdotes cōmemorant. ¶ Nō autē sunt decime redimēde a pp'lo si aliter eas dare noluerint. Unde in eodem cōcilio legit. Decime a populo nō sunt redimende.

Decimas quas pp'lo dare nō vult nisi quolibet munere ab eo redimant[h]. ab epis ꝓhibendū est ne fiat[i]. ¶ Itē aug. Quia decime deo nō red

c ¶ Aut de ipsa. s. lxxxvi. di. esau. ɔtra c. qui venatoribus. s. di. xxxiiij. quocundā. ɔtra. so. ibi de arenaria venatiōe q̄ ꝓhibita est. h de saltuosa q̄ q̄busdā cōcessa est de qua decimatio dari p̄cipitur. ar. xxiij. q. i. nisi bella. ⁊ c. noli.

Omnes. sanctificant. i. sanctis misterijs. i. sancte rei scꝫ ecclie deputatis cōferunt: vt. xij. q. ij. nulli. s. e. q. i. reuertimini.

e ¶ Admoneant. trina eīn admonitio dz p̄cedere vindictā. ar. xij. q. ij. indigne. ⁊ s. v. q. ij. p̄senti. j. c. pxi. q. iiij. de p̄sbyteroꝝ.

Decimas. abraam. vt. xxiij. q. v. dicat. g ¶ Jacob. qui cū iret in mesopotamiā ꝓmisit q si ei bñ succederet decimas dō daret,

Decimas q̄s. redimant. ex h. c. ⁊ illo. i. q. i. null⁹. ⁊. vij. q. i. sancitū. dicūt q̄dā q nō lꝫ mihi ius meū spūale rdimere. ⁊ exponūt finē hui⁹. c. ꝓhibēdū est scꝫ epis ne fiat ab eis scꝫ vt redimāt q: simonia est. ar. ex d sy. mathe⁹. et. c. q̄relā. alij dicūt q si iniuste vexor in iure spūali q ad me ptinet. vexationē meā redimere possum: vt si timeo iniuste deponi. ar. ex de sy. dilectus. j. i. q. iij. q̄sitū. ⁊ iudiciū iustū emere possum. ar. xiiij. q. v. nō sane C. de adul. fui. ɔsueuit dici q si sum in possessiōe possum redimere alioquin nō vt ex. c. dilectus.

i ¶ Ne fiat. supple redēptio deciaꝝ ⁊c. sicut dic lex q faber nō pōt dare pecuniam ꝓ specie. vt. C. d fabric. l. i. li. xi. ar. cōtra. xiiij. q. vi. cōperimus. vbi p̄cium recipit ꝓ re spūali.

Dunt ideo indictio fisci accessit.

Maiores nostri ideo copijs oībus abundabāt[k]: q: deo decimas dabāt: ⁊ cesari[l] censum reddebāt. Modo autē q: discessit deuotio dei accessit indictio fisci nolumus cū deo ptiri[m] decimas: modo autē tollit totū. hoc tollit fiscus qđ nō accipit xp̄s. ¶ Item origenes. Colūbas vēdit qui indisciplinatis ecclesiā cōmittit.

Et hec diximus[n] fm simplicē intellectū iuxta moralē aūt talia dicemus. ⁊ primū quidē dicemus de tēplo de quo ꝑ ꝓpheta dixit deus. dom⁹ mea domus oratiōis vocabit. Ergo fm corpalē circūcisionē carnis. ⁊ fm corpales legis festiuitates ⁊ sacrificia ⁊ alia corpalia ɔsequēter ⁊ tēplū dei extimabit qđ in lapidibus insensatis erat cōstructū. primū quidē a salomone[a] deinde repatū est ab esdra[b] postea vero post xp̄i aduentū a romanis[c] destructū. ⁊ illa domus dr esse domus orōnis: Qua destructa necesse est vt iudei quasi nō habētes domū orationis iam nō habeāt priuilegiū speculatiōis[d] dei veri nec possint fm legem[e] deo seruire. hoc ergo facto oia xp̄s eiecit[f] in ministerio spūaliū actuū suoꝝ et qđ tūc fecit visibiliter egit eijciēs vēdētes ⁊ emētes de tēplo: ⁊ mensas nūmulariorꝝ euertens ⁊ cathedras vēdentiū colūbas dissipauit ad correctionē populi. vt nō ꝓ mūdanis festiuitates[g] in noīe dei celebrēt nec emptiōibus ⁊ venditiōibus vacēt in loco nō cōpetēti in quo nō debēt vēdere vel emere sed oratiōibus tm̄ vacare atq; ɔgregari quasi in domo oratiōis. Nunc autē arbitror tēplū dei ex lapidibus viuis cōstructū ecclesiā xp̄i esse. Sunt autē multi in ea nō sicut cōdecet spūaliter viuentes sed fm carnē militātes qui ⁊ domū orōnis de lapidibus viuis ɔstructā faciūt speluncā latronū esse actibus suis. nō ecclesia dei digni: sed spelūca latronum. Qui eīn ɔsiderat in multis ecclesijs taliū xp̄ianoꝝ peccata q̄ arbitrant q̄stuꝫ esse pietatē[h] ⁊ cū deberēt de euangelio viuere fm qđ decet viuere seruos dei: hoc nō faciūt. sꝫ diuitias ⁊ multas pos

Maiores. abundabant. s. e. q. i. decime.

l ¶ Cesari. s. xi. q. i. si tributū. j. xxiij. q. viij. cōuenior.

m ¶ Partiri. i. decimā partē dare: ⁊ ita aliud est ptiri ⁊ aliō partē dare. ff. d vsufru. etiā partis. ⁊ ff. de ver. sig. l. nomen. §. portiōis.

Et hec diximus. casus. ponit origenes auctoritatē illā. ⁊ intrauit hiesus in templū eijciēs vēdentes ⁊c. domus mea ⁊c. dupliciter eam exponēs ad lr̄aꝫ vsq; ad locū illū nūc aūt est. deinde moraliter vsq; i fi. sic ḡ ordina lr̄am. Incipe ibi ⁊ primū cū veneris ad illū locū nunc aūt. repetas p̄ncipium scꝫ ⁊ h diximus fm simplicem intellectum iuxta moralē. alia dicemus.

a ¶ A salomone. j. d cō. di. i. c. i.

b ¶ Ab esdra. reuerso a captiuitate babilonica qñ nabuc. destruxerat tēplū.

c ¶ A romanis. s. a tito et vespasiano. xxiij. q. v. §. hinc. ij. lxxvi. di. ieiuniū.

d ¶ Speculatiōis. i. cognitiōis ⁊ culture vnius dei sic olim dictū est. Notus in iudea deus ⁊c. nā mō vbiq; colit. ar. q ecclesia destructa nō remanet locus p̄uilegiatus. ar. ad h ex d v. sig. abbate. in fi. s. e. q. i. generaliter. ar. ɔ. xix. q. iij. q̄ semel. ff. de ɔhē. emp. l. eōem. sed dicim⁹ h esse veꝝ cū supiorꝫ auctē ecclia destruit. ar. d cō. di. i. placuit.

e ¶ Scđm legē. eā scđndo ad lr̄am q̄ ad cerimonialia. vt ex d ɔsti. trāslato.

f ¶ Xp̄s eiecit. i. ondit turpia ⁊ imūda esse eijciēda.

g ¶ Festiuitates. nō ideo rep̄hēdunt. q: ad festiuitates veniūt. sꝫ q: diuinis nō insistūt officijs sꝫ turpib⁹ cātilenis. d cō. di. iij. c. ij. ⁊ di. i. c. qñ.

h ¶ Pietatē. s. iij. q. v. accusatores.

i ¶ Vtilitas.cū videt.s.ꝙ nō pōt ꝓficere ī eis.dicit quare fundo sanguinē
meū.vnde dicit in sanguine meo effuso ꝓpter peccata redimenda.
k ¶ Dū descēdo.ꝑ eos in corruptionē.i.si iterū corrūpit ecclesia. nec enī da
bis sanctū tuū.i.xpm videre corruptionē. scʒ ꝗtū ad mēbra. quasi diceret
oēs corrumpunt ⁊ inficiunt peccatis.vel in corruptionē.i.putrefactionē.s.
corpis vt detineret
in morte sicut ceteri.
quasi di.nulla.si h
est.q2 nulli ānuncia
bor nullū lucrabor.
k ¶ Descēdo.ꝑ vari
os gdus tormētoꝝ.
s.vulneratōʒ vbera
tionē colaphizatōʒ.
l ¶ Per osee.i.in li.
xij.ꝓphetaꝝ.quoꝝ
primus est osee.nā
h in michea dr.
m ¶ Factus.i.pauꝑ
et inops paucos ac
ɋrēs ad modū istoꝝ
qui pauca colligūt.
n ¶ Si cognouisses
supple fleres vl cō
uersa esses ad fidē ꝑ
ꝑdicationē.⁊ est hic
defectus locutiōis.
et est ar.ꝙ nec testes
nec instrumēta viti
ant ꝓpt defectū lo
cutiōis.s.i.q.iij.sal
uator.⁊.ff.de here.
insti.l.i.in fi.
o ¶ Qui tradūt.nō
tm̄ g simoniacis.et
est ar.ꝙ vbi cōis est
cā nō refert cui⁹ no
mē exprimat.C.d di
uer.rescrip.l.i.ar.lxi.
di.miramur.auctori
tas enī ꝑmissa tm̄ d
simoniaco loquit.
sed hic extendit eaʒ
etiā ad alios.
p ¶ Auaris.s.di.lx
xv.c.florentinū.
O Omnes.ꝑtāte.
s.di.lxi.obitū.s
x.q.i.c.iij.s.e.q.ij.
c.i.⁊.ij.⁊.s.ix.q.iij.
c.iij.s.e.q.i.qui ve.
s.x.q.ij.eps habeat
nisi in aliquo spāli
ꝑuilegio ab eius iu
risdictiōe sint exēpte
extra de priuil.cū et
plantare.
N Ullus.archip
sbyter.ex de offi.
archi.cū satis.ar.cō
tra.di.lxiij.si in ple
bibus.ar.ɔtra.dis.
xxv.c.i.istud.c.mul
tū facit ɔtra archiō.
et illi qui dicūt ꝙ ar
chi.vel alij ꝑlati ex

sessiones acquirūt.nōne dices speluncā
latronū factā esse sub illis ecclesiā.vt re
cte dicat christus ad eos ꝓpter dissipa
tionē ecclesie sue.q vtilitas[i] in sanguie
meo dū descēdo[k] in corruptionē. Itē
ipse ꝑ osee[l] ꝓphetā.tali modo. ve mihi
q2 factus[m] sum sicut q colligit stipulaʒ
in messe.⁊ sicut q racemū in vindemia.
cū nō sint botri ad māducandū primo
genita.ve anime mee q2 perijt timora
tus a terra ⁊ qui corrigat in oībus hoi
bus nō est.⁊ cū intellexeris hiesum di
centē talia ⁊ lugentē peccata nr̄a.aspi
ce simul ⁊ illud qd in euāgelio scribit.
cū vidisset hierusalē fleuit sup illā ⁊ di
xit.q2 si cognouisses[n] ⁊ tu.⁊ si rōnabili
ter fleuit sup hierusalē rōnabilius fle
uit sup ecclesiā edificatā qdē vt eēt do
mus oratiōis.factā autē ꝓpter turpia
lucra speluncā latronū. Et arbitror cō
uenire verbū de vēditoribus colūbaꝝ
eis qui tradūt[o] ecclesias auaris[p] ⁊ tena
cibus ⁊ tirānicis:⁊ indisciplinatis ⁊ ir
religiosis epis.aut ꝑsbyteris ꝓpter qd
etiā cathedras tantūmodo appellauit
euāgelista euersas esse a hiesu.⁊ vtinā
audirēt hec cū dicētis ammonitiōe scri
pture.qui gloriant d cathedris moysi.
in quibus sedēt ⁊ vendūt omnes cathe
dras colūbaꝝ ⁊ tradūt eas talibus ꝑ
positis.ad quos recte dicit a dn̄o ꝑ hie
remiā ꝓphetā. ꝑnceps ppl'i mei nō me
cognouerūt.filij enī sunt insipiētes.et
nō intelligētes.Sapiētes sunt ad ma
lefaciēdū.bn̄ aūt facere nesciūt. ¶ Cū
ergo ecclesie ⁊ oblatiōes eaꝝ nō cōsi
stant nisi in ꝑtāte epoꝝ.ptʒ ꝑfecto ꝙ
nō sunt ab alio recipiende.ꝙ de manu
eoꝝ. ¶ Unde in aurelianēsi ɔcilio sta
tutū est. Omnes basilice ad eū ꝑtinēt
epm in cui⁹ territorio posite sūt

O Omnes basilice que ꝑ diuersa lo
ca ɔstructe sunt vel quotidie ɔstruunt
in epi ꝑtāte[a] ɔsistāt.in cuius territorio
posite sunt. ¶ Itē calixtus papa. Ar
chidyaconus archipsbyter ꝑposit⁹ vel
decanus nec officia nec beneficia eccle
siastica sine cōsensu epi tribuat.

N Ullus oīno archidyaconus aut
archipsbyter[a] siue ꝑpositus vel deca
nus animaꝝ curā vel ꝑbendas ecclesie

suo officio pn̄t dare ꝑbēdas ⁊c.intelligūt h sine licētia generali q dicūt cō
tra ꝑ hoc.c.intelligūt illud si in plebibus.de spāli licentia qn̄.s.eps spāliter
ei cōcedit vt aliquē instituat.de ɔces.ꝑ.cōstitutus.h enī delegari pōt.ex de
ꝑben.cū tm̄.nisi h habeat ex generali cōsuetudine vl spāli dū esset ꝑscripta
ar.tn̄ ꝑ eis.ex de elec.cū in cūctis.ex de offi.dele.sup eo.sed illud.c.si in ple
bibus.intelligit de custodia.vt ex de ap.bone. a ¶ Epi.vel capituli.cū
ecclia vacat.ar.ex de here.ad abolendā.imo vniuersitas bn̄ pt cōferre curā

diaꝝ.vt.ex.de ɔces.ꝑb.nulla. b ¶ Itē greg.h mutat g.materiā.
S I qs deinceps.s.di.lxiij.q2 ꝑ ambitiōes. d ¶ Audiētia.hic
excōicato nō dat audientia.sic.s.vi.q.i.§.verū.⁊.xxiij.q.v.non
vos.s.xxiij.di.in noie.⁊.xxiij.q.iij.de illicita. e ¶ Interdicimus.
ex h videtur ꝙ tales ipso iure sint suspēsi.sʒ ɔtra videt.ex d iuspa.

sine iudicio vel ɔsensu epi[a] alicui tribu
at.imo sicut in sanctis canonibus ɔsti
tutū est.animaꝝ cura ⁊ pecuniaꝝ eccle
siasticaꝝ dispēsatio in epi iudicio ⁊ po
testate ꝑmaneat.Si quis vo ɔtra hoc
facere aut potestatē que ad epm ꝑtinet
sibi vēdicare ꝑsumpserit:ab eccl'ie limi
nibus arceat. ¶ Itē greg[b]. septimus
in gn̄ali sinodo residēs dixit. De ma
nu laici epat⁹ vl abbatia suscipi nō dʒ.

S I quis deinceps[c] epatū vl abba
tiā de manu alicui⁹ laice ꝑsone su
sceperit.nullaten⁹ inter epos vel abba
tes habeat.nec vlla ei vt epo seu abba
ti audientia[d] cōcedat.⁊ insup grām be
ati petri ⁊ introitū ecclesie interdicim⁹[e]
quousqꝫ locū quē tenere sub crimine tā
inobediētie ꝙ ambitiōis ex qua scelus
ydolatrie cepit resipiscēdo nō deserue
rit.Similiter etiā de inferioribus eccle
siasticis dignitatibus ɔstituimus.Itē
¶ Si quis imperatoꝝ regū ducū mar
chionū comitū vel qlibet seculariū po
testatū.aut personaꝝ inuestiturā[f] spiri
tualiū episcopatuū vel alicuius ecclesi
astice dignitatis dare ꝑsumpserit.eius
dē sententie vinculo se obstrictū esse sci
at. ¶ Idem. Excōmunicatiōi subiace
at.nec inuestiture sentiat fructū:qui de
manu laici ecclesiam susceperit.

Q Uoniā inuestituras cōtra sctōꝝ
patꝝ auctoritatē a laicis in multis ꝑti
bus cognouim⁹ fieri ⁊ ex eo plurimas
perturbatōes in ecclesia imo ruinā san
cte religiōis oriri ex qbus xpiane cēsu
re religio cōturbat.decernimus vt nul
lus clericoꝝ inuestituras epatus vl ab
batie vel ecclesie de manu imperatoris
vel regis vel alicuius laice ꝑsone viri
vl femine[g] suscipiat. Qd si ꝑsumpserit
recognoscat inuestiturā illā ap'lica au
ctoritate irritā esse.⁊ se vsqꝫ ad dignaʒ
satisfactionē excōmunicatiōi subiace
re. ¶ Itē ex canone ap'loꝝ. De codē.

S I qs epus secularibus potestati
bus vsus ecclesiā ꝑ ipsos obtine
at deponat ⁊ segregent oēs qui illi cōi
cant. ¶ Item ex cronica anastasij. De
codē.

S Ane thesalonicenses epi
scopi ob metū iperatoris anasta
sij thimoteo cōstātinopolitano epo cō

ꝑterea.j.vbi
dr ꝙ tl'is sit ex
cōicandi ⁊ ex
h quidaʒ di
cūt ꝙ nō sūt
suspēsi.sʒ sūt
suspēdēdi.et
exponūt inter
dicimus.i.in
terdicēdū di
cimus.tu po
tes dicere ꝙ
sunt suspēsi a
canone.⁊ sic
suspēs⁹ a suo
ꝑlato pōt ab
solui cū cōdi
tor canonis
sibi nō serua
uerit absolu
tōeʒ.ex d sen.
excō.nuꝑ.si
autē aliquis
sub tali cōdi
tiōe suspēdit
donec penite
at.tūc ꝙcito
penitet statiʒ
est absolut⁹.
vt.xv.q.vi.
nos sanctoꝝ
lxxxi.di.si qs
ammodo.h.
tn̄ excipit du
os casus i q
bus talis q
recipit ecclesi
am a laico n̄
est ipso iur ꝑ
uatus.s.cum
accedit post
ea cōsensus
epi.vt.s.e.q.
i.qm̄.⁊ cū cle
ric⁹ ꝑscripsit
vt ex de iure
pa.cura pa
storalis.meli
lius pōt dici
ꝙ tūc demū
est ꝑuat⁹:qñ
recipit ecclesi
am tanꝙ vo
lēs esse ꝑlat⁹
sʒ si recipit cā
tanꝙ ꝓprie
tatē aliqꝫ nō
vt ibi sit ꝑla
tus.tunc nō
est suspēsus
ipso iur.⁊ sic

loquit illud.c.cura pastoral.hodie tn̄ videt ꝙ tl'is nō possit absolui
ab epo.q2 ineligibilis fact⁹ est.vt ex d elec.qsquis. f ¶ Inuesti
turā.sed nunqd ꝑ inuestiturā receptā a laico factus est qs possessor
ar.ꝙ nō.ex de dona.ꝑ tuas.⁊ ex de his q fi.a ma.ꝑ.ca.ex ore.ex de
sen.⁊ re iudi.cū aliqbus.ar.ɔ.ex de cōsue.c.ij.in fi.⁊ ex de suc.ab in
testa.cū dilectus.⁊.ff.de ɔbē.emp.clauibus.⁊.j.e.c.cōtra.in fi.
Q Uoniā inuestituras.vel femine.ar.ꝙ ad ꝑsentationē femie pōt

quis inuestiturā cōsequi.extra de iure patro. ex litteris.

Sane.discesserūt.s.viij.q.iiij.nōne.s.So.iste inciderat in heresim iā dānatā.e sic snia canonis erat lata in ipsum:vt.xxiiij.q.i.acatius. Itē talis cōiuratio nō fuit cōtētiosa.e sic nō obstat.xi.q.i.si ḡs clericoꝝ. i Princeps. ḡ canonici possunt recedere ab epō quē rex inuestiuit. sic.lxxix.di.si ḡs ꝑ pecuniā.

Sic. scin di.diuidi tn̄ pōt eccl'ia vt de vna fiant due: sed nō ita diuidi vt vna ꝑmaneat.s.e.q.i.ples. Idē est de p̄bēda. vt ex̄ ō p̄b.c.maiorib⁹. filr in puincijs. vt c.di.c.i.ff.de of.as.si eadē. l Et eccl'ie. sic ḡ.ppt delictū vnius hois subijcit tota terra int dicto. vt ex̄ ō spō.nō ē no. p Per laicos spem.hoc ita intelligit h.vbi aliq̄ ꝑmissio ꝑuenerit spem suaꝫ alis ēm̄ vt dic psit monachi ꝑuenire i aliquē e dicere ei sumas habitū.volum⁹ eū eligere te in abbatē cū fueris factus monach⁹. et ꝙ taliter possint ꝑuenire i aliquē est ar. lxi.di.bn̄. nā et laic⁹ sic pt postulari in epm. vt.lxi.di.osius. licite em̄ pōt ḡs h̄re spē ꝫ ō dignitate.vt.lxi di.qō ꝑderit lxxiiij.di.cōsuluit. viij.q.i.qui epatū.lxxvij.dis.c.ij.lix.di.si offi cia.sed h̄ nō credo q: neophit⁹ nō pōt

senserūt:quē cōciliū calcedonense anathematizauerat.xl.vo epi illirice e grecie ꝯ venietes in vnū ꝑ ꝓfessionē in scriptis factā e a ꝓprio metropolitano discesserūt^b e romā mittētes romano epo cōicare in scriptis ꝓfessi sunt. e paulo post. Cū dioscorus iunior manus iposititionē accepiss; a rege recesserūt multitudines ꝑploꝝ dicētes q: s̄m qō ꝯtinēt canones sctōꝝ aploꝝ nō est factus eps et ideo nō recipiet. princeps^i eū introniȝauit eū. ¶ Itē pascalis papa. Excōicent qui ꝑ laicos ecclesias obtinēt.

Si ḡs clericus abbas vl' monach⁹ vel canonic⁹ ꝑ laicos eccl'ias obtinuerit s̄m sctōꝝ aploꝝ canones e antiocenī ꝯcilij caplm excōicatiōi subiaceat. ¶ Idē. Qui ꝑ laicos eccl'ias obtinet e qui manus iponit cōione priuet.

Constitutiōes sctōꝝ canonū seq̄ntes statuimus vt quicūq; clericoꝝ ab hac ora inuestiturā eccl'ie vel eccl'iastice dignitatis ō manu laici acceperit: e q̄ ei manū iposuerit: ḡdus sui ꝑiculo subiaceat. e cōione priuet. ¶ Idē. De eodē.

Nullus laicoꝝ eccl'ias vel eccl'iaꝝ bona occupet vl' dispōat q̄ vo secus egerit iux̄ beati alexādri caplm ab eccl'ie liminib⁹ arceat. ¶ Idē. De eodem.

Sicut dn̄i vestimētū scissum nō est. ſꝫ de eo sortiti sunt ita nec eccl'ia scindi^k dꝫ. q: in vnitate tota ꝯsistit. In ptāte ergo ꝓprij epi ecclesie reducant. e ab ipso sicut in sacris canonibus cautū est ordinent. Alioq̄n e eccl'ie^l ipse e clerici earūdē diuinis destituant officijs. ¶ Itē alexāder papa.ij. Null⁹ cleric⁹ ꝑ laicos eccl'ias obtineat

Per laicos nullo mō q̄libet cleric⁹ aut p̄sbyter obtineat ecclesiā nec ḡtis nec p̄cio nullū habitū monachi suscipiat. spem^m aut ꝓmissionē h̄ns vt abbas fiat. Null⁹ p̄sbr duas^n h̄eat ecclesias. ¶ Itē in ꝯci.calcedonēsi Singuli epi singulos hyconomos habeant.

Quoniā in q̄busdā ecclesijs vt ex rumore^o ꝯpim⁹ p̄ter hyconomos epi facltates eccl'ie tractāt.placuit oēm ecclesiā habētē epm^p h̄re hyconomū ō clero ꝓprio^q q̄ dispēset res eccl'iasticas s̄m sniam ꝓprij epi. Ita vt eccl'ie dispēsatio p̄ter testimoniū^a non sit. e ex hoc

ēē abbas.vt ex̄ ō elec.cū cām. e meli⁹ ex̄ ō elec.officij.e.c. cū ad nram n ¶ Duas.intitlatas.nisi sint paupes vt ex̄ ō c.e q̄.eā te.e.x.q.iij.vnio

Quoniā in q̄busdā.rumore.ei tn̄ nō credit: vt ex̄ ō eo q̄ cog.ꝯsan.vx.sue.sup eo. p ¶ Epm.filr e alie cōuētuales eccl'ie h̄ebunt hyconomū.vt.ix.q.iij.cū scim⁹. e q̄nq; ꝓchiales eccl'ie.vt ex̄ ō offi.or.cū vos, e regulariter dꝫ hyconom⁹ eligi ꝑ epz: vt.ix.q.iij.cū scim⁹. e

C.ō epi.e cle.oēs.§.ſꝫ nihilomin⁹ nisi ꝯsuetudo sit ꝙ caplm eligat.ex̄ ō ele.cū eccl'ia.dr aūt hyconom⁹ cui res eccliastica gubernāda mādat.C.ō sacrosan.ec.iubem⁹.vicedn̄s aūt dr q̄ admistrat res epi.vt.lxxxix.di.volum⁹.sindici appellant q̄ ab vniuersitate e ad vniuersitatē cāꝝ cōstituunt. actor: vo ad vnā cāꝫ e ab vna ꝑsona p̄t ꝯstitui:vt.ff.qō cu.vni.l.itē.§.ij.isti.ō tu.§.vlti.nec ob.ꝙ est.ff.de mu.e ho.l.muneꝝ.§ defēsores. vbi dr: ꝙ sindic⁹ est q̄ ad certā cām cōstituit: q: ibi sumit large nom̄ sindici ꝑ q̄libꝫ defēsore ar.ad h̄.xxxv.q.i.§.i. q ¶ De clo ꝓpo.ar.ꝯ.ex̄ ō iur.cal.ipera toꝝ.vbi pt colligi ꝙ hyconom⁹ nō erit vnus ō ipso collegio ſꝫ ibi ponit hyconomus ꝑ ipso sindico a ¶ Testimoniū.s.ij.q.pe.cū pastoris. I In nona actione, id est die. c ¶ Iudicare.ita.s.di.lxxxix.decēter. d ¶ In vno.s.xij.q.ij.cognouimus. e ¶ Nec habitu.nisi quid ḡ alb⁹ mōach⁹ pt esse mōach⁹ inter nigros. videt ꝙ nō. q: quilibet cōformabit se morib⁹ eoꝝ inter q̄s viuit.vt.xli.dis.q̄squis.nā ex diuersitate habit⁹ scādalū generat.vt.xij.di.illa.xxiij.q.v.ꝙ deo.ecōtra videt ꝙ nō.q: nō est ibi dispar ꝓfessio. cuꝫ tn̄ monachalis ꝓfessio sit ibi. naꝫ dūmodo clericalis ꝓfessio sit ibi vna ꝓfessio dicit vt.xij.q.i.duo. p̄terea videt ꝙ mōach⁹ possit fieri canonic⁹ vt.lxxiiij.di.quorundā. e platus maior i seculari ecclesia. vt lviij.di.c.ij.e eps in seculari. vt.xviij.q.i.c.i.e sic videt ꝙ licite possit esse in eadē ecclesia dispar habitus q̄tū ad colorem vestimenti.qō satis pōt admitti. e h̄.h. cōcedit.tn̄ q̄tomagis se pñt tales ꝯformare alijs i exteriori habitu h̄ faciāt ne scandalū fiat.vn̄ monachus factus canonicus vel eps nō abijciet habitū.sed retento habitu desuꝑ ferat habitū in quo magis cōueniat eis inter quos est.vt extra de vita e hone.cleri.deus qui.

nō dispergant eccl'iastice facltates e sacerdotio maledictiōis derogatio ꝓcuret. Qō si hoc minime fecerit: diuinis cōstitutiōibus subiacebit. ¶ Itē ex ꝯci. yspalēsi. cui interfuit ysidorus. Laici nō sūt ꝯstituēdi hyconomi. ſꝫ ex ꝓprio clero eligēdi.

In nona actiōe^b didicimus quosdā ex vr̄o collegio ꝯ mores eccl'iasticos: laicos h̄re in reb⁹ diuinis ꝯstitutos hyconomos. ꝓinde pariter tractātes elegim⁹ vt vnusq̄sq; nr̄m s̄m calcedonēsiū pr̄m edicta ex ꝓpo clero hiconomū sibi ꝯstituat. Indecoꝝ ē eīn laicū vicariū epi esse. e viros eccl'iasticos dijudicare^c In vno^d eodēq; officio nō dꝫ esse dispar ꝓfessio. qō etiā in lege diuina ꝓhibet dicēte moyse. Nō arab simul i boue e asino. i. hoīes diuerse ꝓfessiōis: in vno officio simul nō sociab. Vn̄ oportet nos e diuinis libris e sctōꝝ patrꝫ obedire p̄ceptis. cōstituētes vt q̄ in ammistratiōibus pōtificib⁹ sociant nec ꝓfessiōe discrepēt: nec habitu^e. Nā coherere e ꝯiūgi nō pñt q̄bus e studia et vota sūt diuersa. Si q̄s aūt eps post hec eccl'iasticā rē aut ꝑ laicalē ꝓcuratiōnē ammistrādā elegerit aut si testimonio hyconomi gubnādā nō crediderit: ve vt ꝯtēptor canonū e fraudator ecclesiasticaꝝ reꝝ nō solū a xp̄o de reb⁹ pauperꝝ iudicabit reus. ſꝫ etiā ꝯcilio manebit obnoxius. ¶ Itē in sinodo symachi pape laurētius mediolanēsis archieps dixit. Nō hꝫ laicus in eccl'ia aliq̄d statuēdi facultatē.

Non placuit laicū statuēdi i eccl'ia h̄re aliquā ptātē. cui subseq̄ndi manet necessitas nō auctoritas iperādi. ¶ Itē in ꝯci. eodē eulali⁹ eps eccl'ie siracusane dixit Eccl'iasticaꝫ dignitates laici disponere nō debēt.

Laicis q̄uis religiosis nulla ō eccl'iasticis dignitatib⁹ aliq̄d disponēdi legit attributa facultas^f. ¶ Itē calixtus pp̄. Laicus sacrilegus habet qui dispositōez seu dn̄ationē reꝝ ecclesiasticarū vsurpat.

Si q̄s p̄ncipū vel alioꝝ laicoꝝ dispositōez seu dn̄atōez^g reꝝ seu possessionū eccl'iasticaꝝ reꝝ sibi vēdicauerit: vt sacrilegus iudicet. ¶ Itē gelasius papa senatori epo. In ecclesia quā quisq; edificat nil sibi p̄cceteris vendicet.

Laicis.facultas.hoc veꝝ est de iure cōi.vt.xcvi.di.bn̄ quidē.secus si habeat h̄ ex spāli priuilegio.ita tn̄ vt nūc duret illud p̄uilegiū.lxiij.di.in sinodo, Si quis principū. seu dominationē.j.xxiij.q.viij.cōue. nioꝝ.s.xij.q.ij.quicunq;.

De mentis[b] amplectenda deuotio est. qua se iulius nobis in re iuliana sui iuris fundasse ecclesiā perhibet. quā i honore sancti viti ꝯfessoris eius noīe cupit ꝯsecrari. hāc rē igit frater carissime si ad tuā diocesiz ptinere nō ambigis ex more ꝯuenit dedicari. collata[i] ꝑmitus donatiōe solēni quā ministris eccl'ie destinasse ꝑfati mūeris testat oblatoꝛ. Saturus sine dubio ꝑter ꝓcessionis[k] aditū q̄ omni xpiano debet nihil ibidē se ꝓprij iuris habituꝝ. ¶ Idem

De eodē.

Arigētius vo petitoria nob insinuatiōe suggessit i re sua qd sextulianū vocat basilicā se sanctoꝝ michaelis archāgeli ⁊ martini cōfessoris ꝓ sua defensiōe fundasse. Et iō frat carissime si ad tuā ptinet prochiā bn̄dictionē sup memorate basilice solēni deuotiōe ⁊ veneratiōe depēde. Nihil tn̄ fundatoꝛ sibi ex hac basilica nouerit vēdicandū. nisi ꝓcessiōis aditū q̄ xpianis oibus in cōi debet. ¶ Itē de

De eodē.

Ecclesias ꝑ cōmēs pp. grua[m] ⁊ vtilia facere loca qs diuis ꝑcibus sacrari optet. ⁊ nō a quoq͡z grauari. ¶ Itē leo papa. iiij. karolo regi.

Laici p̄sbyteros de ecclesia nō eiciant.

Contra sctōꝝ patꝝ censuras videt existere. si secularis vel laic' p̄sbyteros ab eccl'ijs in qbus tpe ordinationis eoꝝ denoiati[n] vel itroducti fuerint videt expellere[o]. ¶ Si vo fundatores eccl'iaꝝ ad inopiā vgere cepint: ab eisdē eccl'ijs tpalis vite suffragia pcipiāt. ¶ Vn̄ in tol. ꝯci. legit.

Fūdatores ecclesiaꝝ si inopes esse ceperint ab eisdez alimēta pcipiant.

Quicūq͡z fideliū ꝓpria deuotiōe de facultatibus suis aliqd[a] ecclesie ꝯtulerint. si forte ipsi aut filij eoꝝ redacti fuerint ad inopiā[b], ab eadē ecclesia suffragiū vite ꝓ tpis vsu pcipiāt. Si ergo eccl'iasticas facultates ptāte dispēsandi nō hn̄t laici; multominus ipsas eccl'ias qbuslibz ad regēdū cōmittere vel ab alijs auferre valet. ¶ Hic aūt distinguēdū est qd iuris fundatores eccl'iaꝝ i eis habeāt. vel qd nō. habēt ius ꝓuidēdi ⁊ ꝯsulendi. ⁊ sacerdotē inueniēdi. sed nō habēt ius vēdēdi. vel donādi vel vtēdi tanq̄ ꝓprijs: ¶ Vn̄ in canonibus inuenit.

Heredes eius q̄ ecclesiā ꝯstruxerint qn̄ qs solicitudinē ꝓ ea gerere debēt.

Filijs vel nepotibus ac honestioribus ꝓpinquis[c] eius q̄ ꝯstruxit vel ditauit ecclesiā. licitū sit hāc habere solertiā. vt si sacerdotē aliqd ex collatis rebus defraudare ꝓuiderint aut honesta ꝯuentiōe cōpescant: aut epo vel iudici corrigēda denuncient[d]. Quod si eps talia agere teptet metropolitano ei' hoc insinuare ꝓcurēt. si aūt metropolitan' talia gerat: regis[e] hoc aurib' intimare nō differāt. Ipsis tn̄ heredibus i eisdē rebus nō liceat q̄si ꝓprij iuris ptāte ꝑferre. nō rapinam ⁊ fraudē ingerere nō violētiā quācūq͡z ꝑsumere. sz hoc soluz in salutarē solicitudinem adhibere. qd aut nullā opatio noxiā nocens attingat. aut mulctā vl' aliquā ptē salutaris mercedis assumat. Si qs vo deinceps hec monita temerare voluerit: ⁊ male rapta cū ꝯfusione restituet. ⁊ excōicationis annue[f] sniaz sustinebit. ¶ Itē ex tol. ꝯcilio q̄rto.

Fundatores ecclesiaꝝ ordinandos in eis epo offerant.

Decernimus vt q̄diu fundatores ecclesiaꝝ i hac vita supstites fuerint ꝓ eisdē locis curā habeāt solicitā. atq͡z re

Dementis. nūc vide quale ius patroni habēt in ecclesijs. est aūt ius patronatus quoddam ius qd nō est mere spūale, nec est mere tpale. spūale nō est, q: laico cōpetit ⁊ trāsit ad heredes. vt. j. e. q. ꝯsiderādū. tpale nō est. q: vēdi nō pōt. vt ex̄ ō iurepa. ō iure. nec pōt dici q ptim sit tpale ptim spūale. cū ipsum sit simplex, nec recipit diuisionē. vt ex̄. e. ti. c. i. tn̄ bene ꝯcedo q sit partiz tpale ptim spūale. ⁊ tn̄ simplex est. q: talis diuisio potius ad intellectū q̄ ad actū referenda est. vt dicit lex. q seruus d: cōis. potius ad intellectuz q̄ ad actū est referēdū. vt ff. de stip. ser. seruus cōis. d: tn̄ annexum spūali. ex̄ de iurepa. de iure. Efficit autē patronus qs trib' de causis. dotatiōe, ꝯstructiōe. fundatione. vnde vsus. patronū faciūt dos edificatio fundus. dotatiōe ⁊ ꝯstructiōe. vt j. e. filijs. fundatiōe. vt. xviij. q. ij. abbatē. si qs autē post cōsecrationē dat aliqd ecclesie ꝓ hoc nō fit patronus. sz q̄ ante cōsecrationē dat aliqd ecclesie fit patronus. hoc ideo. q: ille ducit rē de nō esse ad esse. Itez alia rōne. q: si post ꝯsecrationē fieret aliqs patronus. iā videt imponi seruitus rei sacre qd eē nō dz. vt. ff. de serui. seruitutes. §. vlti. et qd humani iuris esse definit seruitutem nō recipit. C. cōia ꝑdioꝝ. l. caueri. sunt tria q̄ cōsequit patronus. honoꝛ. ⁊ onus. et vtilitas. honorem hz i ꝑsentādo. onus hz in defendēdo ecclesiam ne qs dilapidet eā. vt. j. e. filijs. vtilitatē hz. q: si vergit ad inopiā ꝓuidebit ei ecclesia. vt. j. e. quicūq͡z. ⁊ lz oibus paupibus teneat ꝓuidere. tn̄ ei habūdantius q̄ alij. vt ex̄ de testa. cuz in officijs. trāsfert aūt ius patronatus quatuoꝛ modis i aliū. successiōe. vt. j. e. ꝯsiderandū. donatiōe. vt ex̄. c. ex insinuatiōe. ⁊ c. illud. ꝑmutatiōe. vt. j. c. nemini. trāsit etiā cū vniuersitate. vt ex̄. c. cū seculū. ius aūt patronatus nō descēdit ad heredes ꝓportiōibus hereditarijs. sed qlibet eoꝝ est patronus in solidū. vt ex̄. e. c. i. sicut ⁊ alia iura q̄ incoꝛpalia sunt insolidū descendūt ad quēlibet heredē. vt. ff. de fui. vic.

i ¶ Collata. sed nōne ante q̄ fundaret debuit dos assignari. vt de cō. di. i. nemo vtiq͡z. sed q: omissum fuit restaurandū est. vt di. viij. que ꝯ mores.

k ¶ Processiōis. i. q ꝓcederet cū ipso ad epm. cū clerici ꝑsentant. olim tn̄ nihil iuris habebant patroni ꝑ alijs. vt. x. q. i. nouerint. vl' dic ꝓcessiōis. i. ꝓmotōis. q: ꝑ eū sacerdos ꝓmoueri debet. itē ⁊ si census qs interpositus est auctoritate epi, illū pōt patronus petere. vt ex̄. c. ꝑterea. xviij. q. ij. eleutherius.

Arigentius. qui xpianis. ergo iudeus nō efficeret patronus, licet fundaret aliquā ecclesiā. ō. c. pie. ⁊. j. e. quicunq͡z.

Ecclesias. ꝑ ꝯgrua. vt nō sit infirmus locus, nec sint ibi ꝑdones. nec aliquo mō ꝑiculosus sit. nā ꝓpter has cās deberet eccl'ia trāsmutari i aliū locū. vt. j. e. si qs vult. ⁊ ō cō. di. i. tribus. ⁊. lxxiiij. dist. quorundā.

Contra. denoiati. ergo ex sola noiatiōe aliqs cōsequit ius, vt. lxxij. dist. placuit. viij. q. i. dilectissimi. ij. q. vi. noiatiōes. ō h dixi. lxiij. di. q̄rto.

o ¶ Expellere. h habes qd expelli videt qui nō admittit ad dignitatē ad quā est denoiatus vel electus. Nā idē est auferre qd nō dare, vt dixi. ō. c. q. i. decime. ad idē fac ex̄ de resti. spo. sepe. ff. de bo. auct. iudi. pos. q̄uis. ar. ex̄ de ap. significauerūt, vbi videt nemo deiectus nisi q̄ possessionē habuerit. ⁊ ff. de vi et vi ar. l. i. §. h interdictū. ar. ꝯ. vbi ei tn̄ q̄ possedit dat hoc interdictum.

Quicūq͡z. aliqd. nō tn̄ ꝓpter quālibet rem modicā datā ante cōsecrationē efficit qs patronus. nisi tn̄ det q sufficiat ad necessaria ministroꝝ. ⁊ ad luminaria. vt de cō. di. i. nemo.

b ¶ Ad inopiā. sed nōne eccl'ie tenent paupibus oibus subuenire. vt. ō. c. q. i. qm̄. m̄. sic sed istis habūdātius q̄ alijs, vt ex̄ ō testa. cū in officijs ⁊ melius ꝓuidebit ei q̄ qn̄ q̄ fuit diues q̄ paupi. vt xli. di. nō cogant. istō aūt itelligas qn̄ patronus in summā egestatē ductus est ⁊ qn̄ ecclesie supest. xvi. q. ij. §. vl. ad fi. in eo casu eū libertus tenet alere suū patronū. ff. de ag. li. l. si qs a liberis. §. parentes. ⁊. §. pe.

Filijs. ꝓpinqs. ⁊ sic videt q ius patronatus nō trāseat nisi ad heredes sanguis tn̄. tn̄. c. indistincte loquit de quolibet herede. j. c. ꝯsiderādū. ⁊ c. si plures. Sed nunqd patre dānato de crimie amittit filius ius pa. videt q sic: vt. xvi. q. i. §. veꝝ. l. si qs cū. ⁊ ff. de iurepa. qui ꝯtra. ⁊ ff. de iurepa. l. iiij. ar. ꝯ dicūt quidā q nō priuet illo nisi a solo papa cū illō habeat auctoritate canonis. ar. ex̄. e. ti. c. i. vel dic q cū vniuersitate laicus iudex pōt aliquē ꝑuare iurpa. sz ꝑ se nō posset. ar. ad h ex̄ de iurpa. ex līis.

d ¶ Denūciēt. g patroni pn̄t accusare ⁊ denūciare sacerdotē: vt not. ō. c. q. i. ꝯstitutū. imo qlibet q̄ est de sua plebe. ar. lxiij. di. plebs. ⁊ ex̄ de testibus. ex pte ade. ⁊ idē credo posse facere patronū in eccl'ia ꝯuētuali ar. lxij. di. reatina. c. nobis. ⁊ c. lectis. sz in h est dr̄ia. q i eccl'ia ꝯuētuali patronus nō ꝑn̄tat nec eligit. ex̄ ō iurepa. nobis. sz videat esse ꝯtra xviij. q. ij. abbatē. sz ibi electio possessoris. i. reqsitio. q: facta electiōe requirit ꝯsensus. ex̄ de elec. cū terra.

e ¶ Regis. vt eū corrigat cū ꝑ eccl'iasticū iudicē cogi nō pōt. vt. xi. q. i. petim', xvij. di. nec licuit. vl' etiā cū iudex eccl'iasticus deest. al's deses est. vt ex̄ ō foro ꝯpe. ex trāsmissa. alr aūt nō pōt adiri iudex secl'aris. vt. xi. q. i. placuit. vt qsquis

f ¶ Qd aut. q ꝑ vt. h est dicere. vt aut in multo aut in aliquo ꝑsit ee

desie aut saltē in nullo noceat. g ¶ Annuē.i.p annū abstinebit a sacro eccle si laicꝰ est. sꝫ si clicus ē deponet̃.xij.q.ij.aplicos.ꝛ.c.ab/ tamur. i ¶ Offerāt. dixit.h.q i ecclesijs collegiatis h̃ ius ha bēt p̄roni vt rep̄sentēt p̄latos ep̄is ꝛ vt intersint electiōi. vt. xviij.q. ij. abbatē. et s.e.q.v.si q̄s epoꝝ. ꝛ.lxiij. di. p̄ncipali. sed ꝯ eꝫ est. ex̃.e.ti.nobis k ¶ Fundatoribus. ꝛ sicvi det̃ q auctate huiꝰ canonis laicus in h̃ casu possit īstituere i spūalibus et tp̄alibus. vel dic q ip̄e epi scopus reuocabit factum suū. vt ex̃ de elect. nosti. l. di. penitētes itē si ep̄s p̄mū p̄sentatū sp̄reuit ꝛ scdꝫ recipit. tenet̃ ꝓuidere p̄mo vt ex̃.e.ti. pastoralis. licet alexander dedit ep̄o electionē. vtꝝ p̄ nisi vel scdm vellet recipe. ex̃.e.ti. q aūt et huius.e.ti. cū aūt aduocatus. cum g̃ ep̄us puniat̃ p illud. c. pastoralis. ptꝫ q hodie non hꝫ electionē.

Decernimus, idoneos. de eodē ep̄atu. vt. lxxi. dis. hor/ tamur.

ctores idoneos[b] in eisdē basilicis idem ipsi offerant[i] ep̄o ordinādos. qd̄ si sp̄retis eisdē fundatoribus[k] rectores i bidē p̄sumpserit ep̄s ordinare. ꝛ ordinatio nē sua irritā nouerit. ꝛ ad v̄ecundiā sui alios i eoꝝ loco quos ipsi fundatores cōdignos elegerint ordinari. ¶ Item ex romana sinodo. A dn̄o ꝯstructiōis oratoriū vl̃ mōasteriū nō est auferēdū.

Monasteriū[l] vel oratoriū canonice cōstructū a dn̄o[m] ꝯstructoris eo inuito nō auferat̃. liceatq̄ illi p̄sbytero cui voluerit p sacro officio illius dyocesis cū ꝯsensu ep̄i ne mal[m] existat ꝯmēdare. ¶ Itē greg. papa. De eodē.

Rationis ordo nō patit̃ vt monasteriū cōtra voluntatē fundatoꝝ ab eoꝝ dispositione ad arbitriū suum quis debeat vendicare. ¶ Prouidētia tn̄ ꝛ āmonitiōe ep̄i a fundatoribus ecclesie honorari debēt. ¶ Unde greg. Epoꝝ ꝓuidētia a fundatoribus ecclesie honorent̃.

Considerandū est quatenus si fm̄ ꝓuidētiā ꝛ ammonitionē ep̄i ipsi coheredes[o] eas voluerint tenere ꝛ honorare faciant. Si aūt hoc cōtradixerint in ep̄i ptāte maneat. vtꝝ eas ꝯsistere p̄mittat. aut reliquias inde auferri velit. ¶ Itē ex cōcilio triburiensi. Reliquie auferant̃ ecclesia/ rū si heredes de eis cōtenderint.

Si plures heredes cōtendūt de cōmuni ecclesia. auferri[a] iubeat ep̄s reliquias sacras ꝛ ecclesiā claudi donec cōmuni[b] cōsensu ꝛ ꝯsilio ep̄i statuāt ibi p̄sbyteꝝ ꝛ vnde viuat. ¶ Utergo ex his au

Monasteriū. i. ecclesia. m ¶ A dn̄o.i.dispositōe.est g̃ hocar. q ep̄s inuito p̄rono nō pōt de eccl̄ia facere monasteriū: vt. j.c. px. q: iā derogaret̃ in h̃ iuri p̄roni in electiōe ꝛ in recipiēdo ab eccl̄ia alimēta sicut nec dn̄s rei pōt vsum rei imutare etiā in melius inuito vsufructuario. ff. d̄ vsu et ha.l. vlti. ar. tn̄ cōtra. x.q.i.c.i.ꝛ.j.e.c. nemini. n ¶ Re malus. ar. q sufficit aliquē nō malū esse. vt notaui. viij.q.i. licet. ꝛ tenet̃ ep̄us p̄sentatū recipe nisi aliq̄d obijciat̃ in p̄sonā eius. vt. lxv. di. de p̄sona. l. di. postq̄. ꝛ ex̃.e.ti. pastoralis. sed nunq̄d ep̄s tenet̃ p̄bare crimē qd̄ obijcit. videt̃ q sufficiat si dicat eligatis aliū: vt. xxviij. di. priusq̄. et xxxix. di. petrus. qd̄ pōt admitti sed pōt p̄ronus cū sup̄iore agere vt ep̄s crimē p̄bet vl̃ cū admittat: vt. viij.q.ij. arraldꝰ. ix.q.iij. nūc v̄o.

Considerādū. coheredes. etiā extranei vt videt̃. q: indistincte loquit̃. Nā q̄dā iura p̄ronatus ad extraneos heredes trāseūt. C. de iu[re] ius vo. l.ij. videt̃ g̃ q si p̄ronus ꝯferat. vel ecclesie vel extraneo ius pa. qd̄ ammō nō possit ꝯuenire dilapidātes ecclesiā. vl̃ etiā petere alimēta. ar. ad hoc ex̃ de testi. significauit. p̄babilius videt̃ q tli iuri qd̄ est ad vtilitatē ꝛ fauorē inductū ecclesie nō possit p̄ronus renūciare. vn de licet filij abstineāt ab hereditate. nō ideo perdit̃ ius pa. a filijs. vt ff. de iur pa. filij. nec etiā gn̄ali renūciatiōe remittit̃ dolꝰ. vt. ff. d̄ li. le. aureliꝰ. §. gaiꝰ. ego credo q tali iuri renūciari possit cū donari possit vt ex̃.e. ex insinuatōe. io. sꝫ ibi ꝯcessa fuit administratio nō ius pa. j.e. nemini.

Si plures. auferri. hic dicit̃ q ep̄s ꝓpter discordiā p̄ronoꝝ debꝫ claudere ecclesiā. vt extra. e.t.c.i.ꝛ.ij. Alibi dicit̃ q sua auctoritate cōfert, si patroni nō ꝯcordāt vsq̄ ad quatuor menses, vt extra. e. qm̄. in quibusdā. alibi vsq̄ ad sex menses, vt extra. e. ti. eā te. Distinguas ergo. q: aut discordia est inter ep̄m ꝛ patronū. aut inter ipsos patronos. si inter ep̄m ꝛ patronū tūc ep̄s ponet hyconomū in ecclesia quousq̄ sit terminatū negociū. vt extra de offi. ordi. cū nos. Sꝫ si inter patronos est discordia aut est sup electiōe facta ab eis aut sup ipso iure patronatus. si in electiōe dissentiunt tunc si pōt fieri sine scandalo p̄ferat ep̄s illū qui maioribus iuuat̃ meritis. vt extra. e. qm̄ in quibusdā. sed si pares sunt grām facere pōt cui vult. vt. lxiij. di. si forte. ꝛ ex̃.e.ti. cū autē. Si vero est ꝯtentio de iure patronatus ep̄s instituat aliquē in ecclesia ꝛ ille postmodū p̄sentet̃ ab eo qui euincit ius p̄ronatus. vt ex̃. eo. ti. si vero. ꝛ h̃ faciet si cōcordes nō fuerint vsq̄ ad sex mēses a tpe vacatiōis. vel vsq̄ ad quatuor a tēpore mote ꝯtrouersie. vt extra. e. ti. eam te. et c. cū ꝓpter. si autem ep̄s hoc sine scandalo facere nō poterit tūc claudet ecclesiā. vt hic dicit̃. ꝛ extra e.ti.c.i.ꝛ.ij.

b ¶ Cōmuni. nō ergo stat̃ hic iudicio maioris ptis. vt ex̃ e. qm̄. sic ex̃ de elect. c. pastoralis. sitr videt̃ q i delegatis a principe nō stat̃ sententie maioris ptis: vt. C. de ap. in offerēdis. ꝛ. l. iubemus. similiter in discordia creditoꝝ. vt. C. q̄ bo. cedere pōt. l. vl. sitr in cā liberali. vt. C. de cōi ser. ma. l. ij. h̃ valet sitr in omni re cōi. vt. ff. cōi diui. sabinus. ꝛ hodie in electiōe ep̄i. vt ex̃ de elec. q: ꝓpt. Sed q̄rit̃ si duo sunt patroni ꝛ vnus reliq̄t plures filios ꝛ alter vnicū tm̄. an iste vnus par ius habeat cū illis pluribꝰ. ꝛ videt̃ q sic. cū ex p̄lalitate successoꝝ nō debeat variari obligatio. ff. de v̄. ob. l. ij. vn̄ oēs illi debēt reputari p vno cū in loco vnius succedāt. vt ff. d̄ cō. ꝛ de. cui fundus. queadmodū si plures sint mō canonici in eccl̄ia q̄ ꝑus fuerūt nō plus iuris habēt mō multi q̄ ꝑus habuerūt pauci. sed ꝯ q̄libet istoꝝ est patronus insolidū. g̃ isti plēs plus hn̄t iuris q̄ ille vnus ꝛ h̃ p bat̃. ff. de bo. lib. si libertus. in fi. Itē fm̄ h̃ nō plus iuris haberet cui ꝯcessa esꝫ ptās eligēdi q̄ prius p se habuerit qd̄ falsū videt̃. vt ex̃ d̄ elec. ne p defectu. ꝛ. ff. d̄ assignādis li. l. i. in fi. dic q sunt oēs equaliter patroni. q: ius indiuisibile. vt extra. e.c.i. Io. forte est h̃ veꝝ si hereditas est diuisa.

Ctoritatibus colligit̃ de manu laicoꝝ ecclesie nō sunt recipiende nisi cōsensu epoꝝ. ¶ Iuxta illō magūciēsis ꝯcilij. Nō liceat laicis p̄sbyteros de ecclesia eijcere.

Laici p̄sbyteros de ecclesia nō eijciant. neq̄ in eis ꝯstituāt sine cōsensu sui ep̄i. ¶ Item ex cōcilio cabilonensi. Absq̄ epoꝝ cōsensu laici p̄sbyteros de ecclesia nō eijciant.

Inuētū est q laici multi arbitrij sui temeritate ducti ꝛ qd̄ est grauius ducti cupiditate p̄sbyteris quibuslibꝫ absq̄ cōsensu suoꝝ epoꝝ ecclesias dant vel auferūt. Unde oportet vt canonica regula seruata nullus absq̄ cōsensu ep̄i sui cuilibet p̄sbytero ecclesiā det. quaꝫ si iuste adeptus fuerit hāc nō nisi g̃ui[c] culpa corā ep̄o[d] canonica seueritate amittat. ¶ Sicut ergo auctoritate hieronimi[e] decimas male possessas a laicis ep̄o ꝯsentiēte licet monachis d̄ manu laicoꝝ recipere ꝛ eas ꝑpetua stabilitate tenere. sic ꝛ ecclesias a laicis male possessas vel detentas cū ꝯsensu epoꝝ licet monachis ad ordinandū accipere et eis in perpetuū ꝓuidere. ¶ Un̄ vrbanus papa secūdus. Sine volūtate epoꝝ decimas vel ecclesias a laicis monachi nō suscipiāt.

Decimas ꝛ ecclias possessas a laicis mōachi nō suscipiāt absq̄ ꝯsensu ꝛ volūtate epoꝝ. qd̄ si aliter p̄sumptū fuerit canonice vltiōi subiaceāt. ¶ Itē ex d̄creto siluestri pape. Nulli liceat mōasteriū in suū ius ꝯuertere. aliū tn̄ ad ordinādū illō tradere valet.

Nemini[f] regū aut

Inuētū. nisi graui. nō est g̃. p qualibet culpa q̄s deponēdus. vt. lxviij. di. c.i. Itē ar. q nullus dꝫ p̄uari suo bn̄ficio sine culpa sua. vt. lvi. dis. satis ꝑuersum. ꝛ ex̃ de ꝯsti. cognoscētes. ar. ꝯ. de cler. egro. c. vl. sꝫ illud ꝓpt scandalū p quo multa omittunt̃. vt di. l. vt ꝯstitueret̃. ex̃ de no. ope. nū. cū ex iniuncto. d ¶ Corā ep̄o. g̃ solus ep̄s pōt cognoscere d̄ crimine vbi agit̃ de priuatiōe bn̄ficij siue ad aliā penā dūmodo nō agat̃ ad depositionē ordinis. vt no. xv.q.vij. in sūma. licet aūt aliq̄s nō remoueat̃ ab administratione nisi p graui culpa. tn̄ reglāres p̄lati p leui culpa remouent̃. vt extra de si. p mas. in fi. e ¶ Sicut ergo. hieronimi. vt. s̄.e.q.i.c. vltimo.

Nemini. quidā sic ponūt casum. nulli licet dare ius patronatus priuate p̄sone. vel etiā cōmutare cū priuata p̄sona. sed dari pōt monasterio vel cōmutari cū monasterio, vendi aūt nulli pōt, p istoꝝ casu facit extra. c. ti. d̄

iure.sed eis obstat.ex̃.c. ex insinuatiõe. in prin. sed põt dici q̄ sibi vnus alij cessit administrationē solidã.nõ enĩ dedit ius psona.cũ prius fuisset patronus.h.aũt intelligit de ipsa ecclesia q̄ nullus põt dare ecclesiã puato vt inde faciat habitaculũ.vt.xix.q.iij.q̃ semel.de pmutatiõe ecclesie planũ est q2 nõ põt ecclesia pmutari nisi cũ alia ecclesia,vt ex̃ de re2 pmu, ad q̃ões,satis credo q̄ siue sit ecclesia siue ius psonatus bñ põt 9cedi monasterio dum tñ habeat 9sensus epi vt ex̃.c.cõsultationibus.z.c.nullus.sibi et ecclesie seculari.vt extra de resti.spo.cũ venisset.Jo.ego credo q̄ ius psonatus possit 9cedi sine episcopo. vt extra,c,illud.b.

g Jn pp2iũ, id est priuatũ.

h Monasteriũ, i. ecclesiam.

Si quis.ad melio2anduz.hec est vna de quatuo2 causis ppter quas trãsferunt̃ ecclesie de loco ad locũ. vt de cõ, di.i.trib9.z.vij.q.i.tpis.z est cõtra regulã illã. xix.q. iij. que semel.z perdit p2io2 ecclesia p2iuilegiũ suum. vt. s̃.c. z hec diximus.

Constituit.h̃.c.legit̃.xx.q.iij, cõstituit.

Congregatio.eligere.j.xviij.q.ij, abbas.z.c, abbatẽ.

m Retiere. si vult ppter humilitatẽ renunciare.vt.xviij.q.ij.abbas. Nam admonere põt eum vt nõ renunciet, sed nõ inuitũ tenere.vt ex̃ de renun. l2as.l.

a Propinquis.s̃, dis.lxxix. decenter, Johannes.

Quod autẽ a voto.b querit̃ an alicui liceat discedere a voto.z in hac q̃õe magister distinguit q̄ aliud est votum cõceptũ corde: o2e simpliciter pnunciare. z aliud est obligatiõe aliqua subsequẽte se reũ obnoxium facere. s3 tamẽ quocunq3 modo isto2 modo2 quis voueat nõ licet ei recedere a voto quo ad deũ.sed quo ad ecclesiã licet ei a p2imo voto recedere. sed nõ a secũdo. sed mi2 videt̃ cũ hoc sit peccatũ quo ad deũ quare ecclesia illud tolerat cũ3 hoc sit laqueũ inijcere talibus z decipere aĩas eo2 qd̃ nõ est faciendũ. vt xxvij.q.i.de viduis.cũ dñs ipse noluerit facere differentiã inter iuramentũ et simplicẽ loquelã.vt.xxij.q.v.iuramenti. Põt melius distingui inter deliberatiõnẽ z voluntatẽ z votũ,si quis recedit a deliberatiõe nõ peccat mortaliter.si quis autẽ recedit a pposito qd̃ firme fixerat in animo suo peccat.sed venialiter sm quosdã.vt ex̃ de vo.z vo.redẽp.litteraturã. sm vero hug.peccat talis mortaliter ac si verbis vouisset.vt.j.c.qui bona.s3 a voto qd̃ verbis exp2imit̃ siue cũ solẽnitate siue sine ea nõ licet recedere sine mortali peccato sm oẽs,vt extra q̃ cleri.vel vo.rursus.s3 alexander videat̃ dicere q̄ p9 vo

cuiusq3 hoim in pp2iũ[g] ius liceat monasteriũ 9uertere vel tradere nisi ad aliud monasteriũ[h] vel cõmutare nisi cu3 alio monasterio vl' quocũq3 cõmertio vẽdere. Qd̃ si factũ fuerit nõ valebit. sed ipsum monasteriũ in p̃stinũ reformet̃ statũ. ¶ Jtem ex decreto bonifacij pape.

Epi z frat2 cõsilio monasteriũ ad melio2ãdũ alij supponere ãsq3 nõ p2ohibet̃.

Si q̃s vult monasteriũ suũ ad melio2andũ[i] in alio loco ponere fiat cum 9silio epi z frat2 suo2.z dimittat p̃sbyte2 aliquẽ in p̃o2i loco ad misteria ecclesie. ¶ Jtẽ ex cõcilio magũtinẽsi.

Publice penitẽtie subijciant̃ qui circũuenĩẽdo aliquos tõdere p̃sumũt.

Constituit[k] sacer iste cõuentus vt epi siue abbates q̃ nõ in fructu anima2 sed in auaritiã z turpe luc2 inhiantes quoslibet hoies circũuenĩẽdo totonderũt.z res eo2 tali psuasiõe subrip2uerũt pnie canonice vtpote turpis lucri sectatores subiaceãt.Hi v̓o qui illecti comã deposuerũt in eo qd̃ perceperũt pseuerare cogant̃.res v̓o eo2 heredibus reddant̃. ¶ Jtẽ ex 9cilio toleta.

Sine voluntate frat2 aliquẽ de suis ppinquis abbas sibi substituere nõ valet.

Congregatio d3 sibi eligere[l] abbatẽ post abbatis sui mortẽ vel eo viuẽte si ipse discesserit vel peccauerit. Epus enĩ nõ d3 violẽter retinere[m] in locũ suũ abbatẽ. ipse autẽ nõ põt aliquem o2dinare de suis ppinquis[a] vel amicis sine voluntate fratrum.

Jncipit causa decimaseptima.

Quidam p̃sbyter infirmitate grauatus se fieri velle monachum dixit.ecclesiã z beneficia in manu aduocati renunciauit.postq̃ cõualuit mox se futu2 monachum negauit.ecclesiã z beneficiũ reposcit. ¶ Hinc p2imum querit̃ vt2 reus voto teneat̃. an liceat ei a pposito sui co2dis discedere ¶ Secũdo an ecclesia z beneficium ei reddenda sunt.q̃ p2ius libera volũtate refutauit. ¶ Tertio si 9tigisset eũ se et sua mõasterio tradidisse. an licẽtia abbatis liceret ei ad ppa redire. ¶ Quarto si sine licentia abbatis retro abierit an sua sibi ab abbate reddenda sint.

Quod aũt a voto[b] discedere nõ liceat multis auctoritatib9 p2obat̃. Ait enĩ pp2heta. vouete et reddite dño deo vestro. ¶ Jtem aug.

Que deo vouent̃ necessario reddunt̃.

Sunt quedã que etiã nõ vouẽtes debemus[c], quedã etiã q̃ nisi[d] vouerimus nõ debemus. s3 postq̃ ea deo pmittimus[e] necessario reddere cõstringimur[f]. ¶ Jtem hieroni.

De eodem.

Vouẽtibus deo virginitatẽ nõ solũ nubere: sed etiã velle dãnabile est. ¶ Jtẽ greg.i li.registri.

Est dign9 supplicio q̃ seipsum a voto resiliẽs deo subtrahit.

Ananias[g] deo pecunias vouerat quas post diaboli victus psuasione subtraxit. s3 qua mo2te mulctatus est scis. Si ergo ille mo2tis p̃iculo dignus fuit q̃ eos quos dederat nũmos deo abstulit: 9sidera q̃to p̃iculo in diuino iudicio dignus eris. qui nõ nũmos sed temetipsum[h] omnipotẽti deo cui te sub monachico habitu deuoueras: subtraxisti. ¶ Jdẽ sup ezechielẽ.

Ante dei oculos cadũt q̃ bona que cõcipiũt agere recusant.

Qui bona agũt[i] si melio2a[k] agere deliberãt[l].z post deliberata nõ faciũt licet in bonis p̃o2ibus pseuerẽt in cõspectu dei tñ ceciderũt[m] ex deliberatione. Jtẽ sunt qui cũcta relinquere z dei seruitio se subdere z freno castitatis se restringere deliberant. sed cũ post castitatẽ alios cecidisse cõspiciũt: se retrahendo meritũ perdũt. ¶ Si ergo post votum quisq3 necessario cogit̃ soluere qd̃ vouit. si vouẽtibus nõ solũ nubere sed etiã velle dãnabile est. pt3 q̄ sacerdos iste ad executionẽ sui voti cogẽdus est et nõ solũ nõ fieri sed etiã velle monachũ nõ fieri sibi dãnabile est. Qd̃ autẽ inter vouẽtes iste cõputãdus est pt3 ex v̓bis aug.dicẽtis. Dixi cõfitebo2 z tu remisisti zc. Magna dei pietas est vt ad solã pmissionem dimittat peccata. Nõdum enĩ pnunciat[n] o2e z tñ iam deus audit in co2de. votũ enĩ p ope reputat̃. ¶ Sicut ergo pp2heta inter vouẽtes reputat̃ q2 dixit. ego cõfitebo2. sic z iste inter eosdẽ cõputãdus est. q2 dixit

Q.i.

tum simplex possit 9trahi matrimoniũ, vt ex̃ qui cle, vl' vo.veniẽs sed illd̃ intelligas d̃ cõpa tiua pmissione, Johã.

Sunt q̃dã. debemus.vt ad fidẽ seruandã z generaliter ad oia illa sine q̃bus hõ saluari nõ pt de q̃bus habet̃ de pe.di, ij.caritas.

d Nisi. vt 9tinẽtiã. xxvij.q.i.integritas.

e Promittimus. ar. q̄ ex nuda promissiõe q̃s tenet̃.vt.xij.q.i.scimus.z.q ij.quicũq3 suffragio.xxvij,q.i.c.ij.

f Cõstringimur. nisi fo2tius vinculũ superueniat. xxvij.di.si vir Necessario, nisi tale sit illud quod pẽdeat de alieno arbitrio, vt si vnus cõiugat9 pmittat 9tinentiã nõ tenet. vt xxvij. q.ij.si tu. Jtẽ votũ aliqd̃ abstinẽtie nõ põt vxo2 facere sine viro.xxxij q.v. manifestũ.nec mõachus sine abbate.xx.q.iiij monachis. Jtẽ filius ipubes sine volũtate patris.vt.xx.q.ij.c.i.z.ij nec seruus sine voluntate dñi.vt.liiij.dis.ex antiquis.

Ananias.de h̃ habes.xij.q.i.dilectissimis. h Temetipsũ ar. q̄ maio2 est alienatio psone q̄ rei.sic.xij.q.i.p̃cipimus.

Qui bona agũt.matrimonij.s. k Si melio2a.i.cõtinere.

l Deliberãt.firmiter ppõnẽdo.z tũc sm hug.peccãt mo2taliter,sm alios venialiter. m Ceciderũt, ip2op2ie,s3 ab eo qd̃

nõ habẽt. vt ibi. cadent a latere tuo mille. n ¶ Si ergo. ꝓnunciat. obligat̃ quis ex solo ꝓposito cordis qđ. h. admittit.

Q Onsaldus. in hoc. c. terminat̃ prima q̃stio ꝛ intitulat̃ scđa. an possit q̃s repetere beneficiū cui renũciauit. ꝛ dicendū est ꝙ sic q: nõ renunciauit ꝑut debuit. ꝛ in passione corꝑis renũciauit, ar. xxij. q. ij. ne quis.

fiam monach⁹. ¶ His ita respõdetur aliud est ꝓpositū cordis corde ꝯcipere ꝛ etiã ore ꝓnũciare. aliud est subseq̃nti obligatiõe se reū voti facere. q: ergo iste ꝓpositū sui cordis ore simpliciter enũciauit. non aũt monasterio aut abbati se tradidit nec ꝓmissionē scripsit nequaq̃ reus voti habebit̃. ¶ Unde alexander papa. ij. ait. Non cogit̃ aliquis in monasterio manere nisi ꝓfessionem fecerit in manu abbatis.

C Onsaldus° p̃sbiter ĩfirmitate quondã feruore passionis p̃ssus monachū se fieri promisit. nec tñ monasterio aut abbati se tradidit. nec ꝓmissionē scripsit. sed bñficiū ecclesie in manu aduocati^p refutauit^q. At postq̃ conualuit. mox monachum se fieri negauit. Qua ꝓpter q: ꝛ beati benedicti regula ꝛ p̃cipue patris ꝛ predecessoris nostri sancti gregorij pape canonica institutio iterdicit. monachū ante vnius anni^a ꝓbationē effici iudicamus ꝛ ap̃lica auctoritate p̃cipimus. vt p̃fatus p̃sbiter bñficiū^b ꝛ altaria recipiat: habeat: ꝛ q̃ete detineat. ¶ Itẽ augu. ad bonifacium comitem. Uxor post ꝓpositū ꝯtinentie ducta dimitti non debet.

N Os nouimus: nos testes sumus ꝙ oẽs actus publicos quibus occupat⁹ eras relinquere cupiebas. ꝛ te in ociū sanctū conferre atq̃ in ea vita viuere ĩ qua serui dei monachi viuunt. Cum ergo te esse in hoc ꝓposito gauderem⁹ nauigasti^c. vxorẽ duxisti. si cõiugē nõ haberes dicerem tibi qđ ꝛ tubanis diximus vt in castitate cõtinẽter viueres. sed vt te ad istam vitam non exhorter cõiunx est impedimento. sine cui⁹ consensu cõtinenter tibi viuere non licet. q: ꝛ si tu illā post illa verba tubanensia ducere non debueras. illa tñ nihil eorū sciens° innocenter tibi et simpliciter nupsit. ¶ Ecce iste corde cõcepit se monachum fieri ꝛ ore ꝓnunciauit se velle in ociū sanctū conferre. non tñ postea coactus est suscipere qđ corde cõcepit ꝛ ore ꝓnũciauit. Auctoritas illa alexandri secuta institutionẽ beati gregorij ꝛ bñdicti ab-

p ¶ Aduocati. ar. est h ꝙ illicita renũciatio nõ p̃iudicat alicui. vt. vi. q. iij. deniq̃. ꝛ ff. de. of. p̃si. legat⁹. ꝛ. C. de defen. ciuitatū. l. vlti. ar. ꝯtra. extra de renũc. qđ in dubijs.

Q. ij.

q ¶ Refutauit. de h dixi vi. q. iij. deniq̃. sꝫ si renunciasset in manu p̃lati sui tenet renũciatio nisi tũc tẽporis nõ fuisset ꝯpos sui. vt extra de succes. ab intest. c. iij. sꝫ cui isto nū incũbit ꝓbatio. vel illi q̃ dicit ꝙ fuerat compos. vel illi q̃ dicit ꝙ nõ erat cõpos. ar. ꝙ illi qui dicit ꝙ cõpos erat. vt. iij. q. ix. indicas. Item q: nõ est p̃sumẽdū de spõtanea renũciatiõe. vt ex̃ de renun. sup h. ff. de ꝓba. cū de indebito. ar. ꝯtra ex̃ de succes. ab intes. cū dilcũs C. de codi. nec codicillos. respon. ei q̃ dicit incũbit ꝓbatio. vt. ff. de ꝓba. ei q̃ dicit incũbit. ꝛ ꝓbat̃ stulticia per verba ꝓferentis. vt ex̃ de succes. ab intesta. c. cū dilcũs. in pte decisa. si enī stulta verba dixit p̃sumo ꝙ non erat sui cõpos. vt. d. decre cū dilcũs. ꝛ. xciij. di. legimus. in pn. Johã. sed an sufficiat ꝓbare renũciationẽ vel teneat̃ ꝓbare spõtaneã querit̃. videt̃ ꝙ ad duo teneat̃ ad renũciationem ꝛ spõtaneā. ar. p̃dictoꝝ iuriū in quibus satis hoc inuitur. bar.

a ¶ Anni. alibi datur bienniū. vt. xix. q. iij. monasterijs. alibi triennium. vt. j. c. si quis incognit⁹. vt ex̃ de regula. c. i. sed põt breuiter dici ꝙ ideo diuersa tẽpora statuũtur. ad ostendẽdū ꝙ sũt arbitraria. vel dic ꝙ clericus ignotus ꝛ laicus notus ꝑ bienniū ꝓbabunt̃. sed clericus notus ꝑ annum. si tñ clericus notus per annū statim voluerit cõuenti admĩttitur. vt ex̃ de regu. ad apostolicã. b ¶ Bñficiū. nunq̃d cleric⁹ q̃ fuit in ꝓbatiõe ꝑ ãnū post ãnū d3 repetere bñficia sua cū cleric⁹ nõ nisi ꝑ tres septimanas possit abesse ab ecclia. vt. vij. q. i. si q̃s in clero. vel vsq̃ ad sex mẽses. vt ex̃ de cle. nõ resi. ex tue. sed dic vt notaui. xxvij. q. ij. desponsatã. Jo. sꝫ de h q̃d iuris sit in q̃stiõib⁹ notaui. bar.

batis ꝓbandis annū indulget sed tñ notis. incognitis vero triẽniū ꝯcedit̃. ¶ Unde in toletano ꝯcilio. Nullus qui incognit⁹ est monachicū habitum sumat ante ꝓbationem triennij.

S I quis incognitus monasterium ingredi voluerit añ triennium monachi habit⁹^e nõ p̃stetur. ꝛ si infra tres ãnos aut seruus aut liber^f vel colon⁹ q̃ratur a dño suo reddat̃ ei cū oĩbus que attulit. fide tñ accepta de impunitate. si aũt infra triẽniū^g non fuerit requisit⁹ postea queri non potest. nisi sit tã longe^h ꝙ inueniri nõ possit.

Q Uod autem querit̃ an post traditionẽ sit ei fas cū licentia abbatis ad ꝓpria redire facile mõstratur nõ posse fieri. Ipsum enī redire criminosū est. Qui aũt manifesto facinori desinit obuiare cū põt ꝯsentit. hic aũt nõ solū non obuiat: sed etiam ꝑmittendo fautor existit. Non ergo licet abbati dare licẽtiā alicui retro abeunti. nec itaq̃ illi licet retrorsū abire. q: ex quo semel se abbati subiecit absq̃ eius ꝑmissiõe nihil agere põt.

S I aũt^i sine licẽtia abbatis de monasterio discesserit. querit̃ vtrum sua sint ei reddẽda vel non. sed possessiões ꝛ res ecclesie traditas quolibet modo alienari nec abbati nec alicui licet. ¶ Unde simachus papa. Possessiones quas vnusq̃sq̃ ꝛc. Et iterū. Honore priuetur q̃ de iure ecclesie aliquid alienare presumpserit.

Q Uicunq̃ ep̃orum presbiterorū ꝛ dyaconorum oblitus dei ꝛ hui⁹ decreti immemor institutū^k ꝯmittens ꝑ diū ecclie magnū vel exiguū^l. vel q̃cq̃ de iure ecclesie alienare temptauerit: ꝛ donator ꝛ alienator ꝛ venditor honoris^m sui amissione mulctetur. ¶ Item gregori⁹ ãtemio subdyacono. Palea.

N Ulla ratio ꝑmittit. vt ꝓprijs cuiusq̃ vsibus applicet̃. qđ ꝓ communi vtilitate datum esse dinoscitur. ¶ Itẽ ambro. in libro de pñia. Qui reuocandū putat qđ ecclie cõtulit sacrilegij crimẽ incurrit.

S Unt qui opes suas tumultuario mẽtis im-

N Os ꝛc. nauigasti. sicut nauigãs se subijcit varijs ꝑiculis nec ꝓprio motu regit̃ sꝫ ventis. sic hñs vxorem.

c ¶ Scẽs. g̃ si sciuisset ꝙ votū simplex fecerat peccasset ipsa mortaliter qđ vex ẽ sicut ꝛ alter q̃ impediuisset votũ illi⁹. vt xxxij. q. ij. h sciẽ. ꝛ ẽ si. ex̃ de eo q̃ duxit in ma. quã polluit ꝑ adulteriū. ꝓpositum.

Q. iij.

S I q̃s. habit⁹. g̃ tpe probatiõis erit in hitu ꝑoꝛi. vt liij. di. legẽ. ꝛ. liiij. di. multos. ꝛ ex̃ q̃ cle. vl vo. sup eo. ꝓbabili⁹ tñ vid: q̃ hitu monachali debeat esse cū nõ possit aliter experiri aspitatẽ ordinis nisi iduat hitū: ꝛ qđ dicit hic nõ p̃stet̃. intellige cum effectu ꝛ vt eum non possit reficere.

Q. iiij.

f ¶ Aut liber ꝑ istud caplm videt̃ soluta q̃o si vxoratus se ꝛ sua tradidit religiõi sine licẽtia vxoris. ꝛ postea repetitur ab vxore vtrũ sint ei res sue restituẽde. hic d: ꝙ sic vl intelligit̃ de tali libero q̃ est astrictus alicui curie.

g ¶ Triẽniū. sꝫ cū iste fuus fecerit furtū sui corꝑis quõ rẽ furtiuã vsucapit triennio cū nec spacio lõgi tpis possit fu⁹ fugitiu⁹ p̃scribi. vt. C. de fuis fu. l. i. Rñ. i h est fauor ecclie. posset tñ dici ꝙ ecclia d3 recõpẽsare dãnū dño. xiiij. q. vi. cõperim⁹. cõsimilis fauor ẽ. j. e. q. iiij. questi. h ¶ Longe. ex h videt̃ ꝙ tãtum post triẽniū currat. vl tñ a tẽpore sciẽ. alij dicũt ꝙ currit a tpe ꝓbatõis

S I aũt. hic q̃rit̃ an monacho recedẽti reddẽda sint q̃ sua fuerũt. ꝛ dicẽdū est ꝙ nõ. xix. q. iij. q: ingredientibus. ꝛ. s. ꝑxi. q. vi. de lapsis. ꝛ in auten. de mo. §. si vero relinquẽs colla. i. si tñ timet̃ de ei⁹ seuicia ꝑũt monachi ꝑmittere vt sua tollat, vt. j. e. q. vt dixi. liiij. di. si seruus.

Quicũq̧. cõstitutũ. i. 𝔷 ꝉ ɔstitutũ. vel ponit̃ ꝑprie. incidit aliq̃. §. vl. eũ in penã. ſꝫ ſi ſtatim reſtitueret eccl'ie effugeret penã. vt extra de re. ec ele. nõ alie. ſi q̇s preſbiteroꝝ. ⁊. xij. q. ij. nõ liceat. l ❡ Uel exiguũ. q̄. ꝑ alie natiõe rei modice deponit̃ aliq̇s ⁊ ſic eſt ar. cõtra. xij. q. ij. terrulas. ⁊ ex̃ de dona. c. iij. ſꝫ intelligas ꝉ tale exiguum q̇d tñ vtile ẽ eccl'ie. Jtez i hmõi aliẽa tõe valde attẽdẽda ẽ ɔſuetudo ⁊ lex muni cipalis vt ex̃ õ dona c. iij. ⁊. ff. q̇d vi aut daz. l. ꝓhibere §. nõ tantum,

m ❡ Honoꝝ. ecce pe na alienãtis. xij. q. ij quiſquis.

Sunt qui opes perpetuo. quaſi diceret nõ iudicio di ſcretionis q̇d illõ eſ ſet ꝑpetuũ. naz niſi ſit ꝑpetuum nullum dicit̃ vt. j. de. pe. di, l. diuortiũ. ⁊. ff. õ re. iur. l. quicq̇d ⁊. xxiij, q. i. ꝑatus. ⁊ eſt ꝉ ar, ꝙ ſi aliquis emittat votũ ꝓprio quodã impulſu animi ꝙ te neat̃ illõ obſuare. ſꝫ ſi aliq̇s ꝓpter alioꝝ impulſuz vel damo rem aliq̇d emiſit tũc ſecus. vt. xxij. q. iiij. vnuſquiſq̧. naz ele ctio facta ad alioꝝ impulſũ nõ valet. vt viij. q. i. licz ſilr liber tas. ff. qui ⁊ a quib' ma. li. non fiant, l. ſi priuatus.

a ❡ Nec p̃ma. i. pri muz factũ ex quo de buit mereri mercedẽ

b ❡ Nec ſcõa ſilicz reuocatio.

c ❡ Agunt. i. penitẽt ꝙ dederunt:

d ❡ Penitentiaz. q̧ penitent ⁊ dolent ꝙ dederſit paupib'. ⁊ õ illo dolore ſiue pe nitentia penitẽtiam agunt.

Sacrilegium. q̧ ꝉ fit mẽtio de ſacri legio. Quid ſit ſacrilegiũ videam'. Sacrilegium magiſtraliter varijs mo dis deſcribit̃. vno mõ ſic ſcilicet ſacrilegiũ eſt ſacre rei violatio ſiue i ſe ſiue in alio. ⁊ hic appellat̃ ſacra res ſiue res ipſa ſacra ſiue ipſa ꝑſona eccl'iaſti c'. Alio mõ deſcribit̃ ſic ſacrilegiũ eſt publici iurĩ traſgreſſio. Quid aũt ſit ius publicũ habes. õ. di. i. ius publicũ. largius tñ q̄nq̧ dicit̃ ɔmittere ſacri legium q̇ diſputat de iudicio p̄ncipis. vel cũ dies ſolẽnis violat̃. vel cuz le gibus ſiue canonib' reuerẽtia nõ impẽdit̃. Cõmittit̃ aũt tribus modis ſa crilegiuz. vel cũ ſacruz de ſacro vel ſacrũ de nõ ſacro vel nõ ſacruz de ſacro auffert̃. vt. j. c. quiſquis. imponit̃ aũt ꝑ ſacrilegio q̄nq̧ ſp̄ualis pena vt ſi cõmittit̃ in ꝑſona eccleſiaſtica q̧ talis ipſo iure eſt excõicatus. vt. j. c. ſi q̇s ſuadente. ſꝫ ſi in re eccl'ie ſit ſacrilegiũ tũc poſt trinã ãmonitionẽ eſt excõicã dus. vt. j. c. quiſquis. Jtez imponit̃ pena pecuniaria q̄nq̧ maior q̄nq̧ mi nor. vt. j. c. quiſquis. ⁊. c. ſi quis cõtumax. ſcõm legez durior pena imponit̃ ꝑ ſacrilegio. vt. ff. ad. l. iul. pecul. ſacrilegij. Si queras cui danda ſit pena que debet̃ pro ſacrilegio. dicas ꝙ ſi ꝑſone facta eſt iniuria ipſi ꝑſone p̄ſtãda eſt. vt ex̃ de ſen. ex. prodiãnos. ⁊. c. graue. ſi rei facta eſt iniuria tũc ipſi rei p̄ ſtanda eſt. vt. j. c. ſi quis in atrio. ex̃ de ſimo. de hoc autem.

Omnes anathematizam'. videtur hic ꝙ oẽs ſacrilegi ⁊ dilapidatores ſunt ipſo iure ipſo iure excomũicati. vt. xi. q. iij, canonica, ⁊ ex̃ de ſen, ex, ɔq̄ſti.

pulſu nõ iudicio perpetuo[n] vbi eccleſie contulerunt poſtea reuocandas puta uerũt. q̇bus nec p̄ma[a] merces grata eſt nec ſcõa[b]. q̧ nec p̄ma iudiciũ habuit. ⁊ ſcõa habuit ſacrilegiũ. Sunt quos pe nituit opes ſuas diuiſiſſe pauperibus. ſic eos q̇ penitẽtiam agũt[c] hoc ſolũ ti mere oportet ne ip̄ius penitẽtie agant penitẽtiam. ❡ Jtez greg. ſabino ſub diacono. Qui locis ſacris derelicta re tinere ɔtendit ſacrilegiũ ɔmittit.

Sacrilegium[e] ⁊ ɔ̃ legẽ eſt ſi q̇s q̇d venerabilib' locis relinquit̃ praue vo luntatis ſtudijs tẽptauerit ſuis cõpen dijs retinere. ❡ Jtẽ lucius ep̄s oĩbus ep̄is. Sacrilegi iudicãtur q̇ eccl'ie fa cultates alienant

Omnes eccl'ie raptores atq̧ ſuaꝝ faculta tum alienatores a liminibus eiuſdem matris eccl'ie anathematizam'[f] ap̄lica auctoritate pellimus dãnam' atq̧ ſa crilegos eſſe iudicamus. ⁊ nõ ſolũ eos ſꝫ oẽs ɔſentiẽtes eis. q̧ nõ ſoluz q̇ fa ciunt rei iudicant̃: ſed etiã q̇ facientib' conſentiũt[g]. par eñ pena faciẽtes ⁊ cõ ſentientes ɔprehẽdit. ❡ Jtez nicola' papa oĩbus ep̄is. Excõmunicet̃ q̇ con finia eccl'ie frangere temptauerit

Sicut antiq̇tus a ſanctis patrib' ſtatutũ eſt ſtatuim' vt maior eccl'ia per circuitũ quadraginta paſſus[h] habeat. capelle vero vel minores eccl'ie trigĩta[i] Qui aũt cõfinia eaꝝ cõfringere tẽpta uerit: aut ꝑſonã hominis vel bona ei' inde ſubſtraxerit: niſi publicus[k] latro erit quouſq̧ emẽdet ⁊ niſi q̇d rapuerat reddat: excõmunicet̃. ❡ Jtez ex ꝑallio triburienſi. Soluatur altario quod pro emunitate eccl'ie emendatur.

Si quis in atrio eccl'ie pugnaz cõ mittit aut homicidiũ fecerit: quicquid pro emunitate violata emẽdanduz eſt altario[l] ſoluat̃: cuiuſcũq̧ fuerit illa ec cleſia. ❡ Jtẽ aug. ad bonifaciũ. Non liceat alicui hominẽ vel aliq̇d de eccl'ia rapere.

Miror quomodo tam ſu bito fidei murũ aries[m] ruperit in imici. Noui eñ qua religione eccl'iam dei ſemꝑ ſis venerat'. quo inſtigãte fa cinore hominẽ de eccl'ia rapuiſti. Tu' ſi de tuo amico forte preſumeret fugiti uus poſſet proculdubio interceſſoris cauſa veniam ꝓmereri. Ergo ſi amic' intẽdit[n] cur deus offenditur. ſed ⁊ ſi de poteſtate p̄ſumit̃ nabuchodonoſor re gem intende. qui cã ſupbie in boue[o] eſt ex homine cõmutat'. atq̧ a regno ſuo ꝓfugus recedẽs. non añ regnũ recepit ꝙ cõuerſus deũ p̄dicauit. Non vt con fundam te hec ſcribo ſed vt filiũ cariſſi muz moneo. Eccl'ie ergo illeſum reuo ca quẽ irreligioſiſſime rapuiſti. Obla tio[p] vero dom' tue a clericis ne ſuſcipi atur interdixi. ɔmunionẽq̧ tibi inter dico donec pacta ꝑ auſibus vel errore a me diffinita tibi: et penitẽtia tp̄e or dinato ꝑ hoc facto corde cõtrito ⁊ hu miliato digne offeras ſacrificium deo. ❡ Jtez ex libro capitulariũ. Fugien tez ad eccl'iaz nemo audeat abſtrahere

Reuz ad eccl'iaz. fugiẽtez nemo ab ſtrahere audeat neq̧ inde donare ad penã vel ad mortẽ[q] vt honor eccl'ie cõſeruet̃. ſꝫ rectores eccl'ie pacẽ ⁊ vitaz ⁊ mẽbra obtinere ſtudeant. tñ legitime componat q̇d inique fecit. ❡ Jtẽ gela ſius victori conſtãtino martino felici ſimo ſereno ⁊ thimotheo epiſcopis. Ab eccl'ie arceatur ingreſſu qui aliquẽ violenter de eccleſia rapuerit.

Frater ⁊ coep̄us noſter ephiphã nius ſua nobis relatiõe ſuggeſſit bene

ar. ɔ̃. j. e. quiſq̇s. ⁊. c. ſeq. vbi dicit̃ ꝙ ſint excõicandi niſi reſipiſcant. Rñ. violatores eccl'iaꝝ ipſo iure ſũt excõicati ſed nõ alij. vl' dic ꝙ ſi i ɔſecratiõe vel cũ dat̃ res eccl'ie fert ep̄s iniam excõicatiõis ꝙ q̇cũq̧ violentiã fecerit in re tali ſit excõicat' tũc dicerẽ ꝙ ſtatiz ẽet excõicat' nõ rõe ſacrilegij: ſed rõe ſñie dudum late. vt. xxiiij. q. i. c. i. ⁊. ij. ⁊ ex̃. de ſen. ex. a no bis. vl' dic ꝙ refert an pa pa hec verba ꝓferat in con ſtituẽdo vel ſñiando. ſi ꝑ ferat ea cõſti tuendo tunc nõ eſt excõica tus qui rapit res eccl'ie. ſi aũt ſententiã do ꝓfert ta lia v̇ba tunc eſt excõica tus. vl' dic ꝙ ſi cõſuetudo loci hꝫ ꝙ ta les ſint excõ municati tũc ita ſeruanda eſt. q̧ conſue tudo eſt opti ma iuris inter pres. ex̃ de v̇. ſig. c. abbate

g ❡ Conſen tiunt coopan do. vt ex̃ õ ſẽ, ex. nup. ſꝫ po ne ꝙ aliquis ꝑcuſſit cleri cum ⁊ ego ra tũ habeo nũ quid ſuz excõ municat'. vi det̃ ꝙ ſic. q̧ nõ ſolũ in cõ tractib' ſꝫ in maleficijs ra tihabitio mã dato ɔpatur vt ex̃ de reſti. ſpol. cũ ad ſe dez. in ſi. ff. de vi ⁊ vi ar. l. i. §. ſꝫ ⁊ ſi cũ q̇s naz nõ ſoluz de cõſilio: ſꝫ etiã de voluntate aliquis tenet̃. i. q. iiij. q̧ p̄ſulat'. immo qui põt reſiſtere ⁊ nõ reſiſtit excõicat' eſt. vt ex̃ õ ſen. ex. quãte. Rñ. ſi nõie meo q̇s ꝑcutiat aliũ: ibi ratihabitio mãdato cõpat̃ alias nõ

Sicut. paſſus. paſſus vt vt. ff. de neg. g. ſi pupilli. §. Jtez q̄rit̃. ait iſido. eſt menſura. v. pedum. pes eſt ſpacium. xv. digitorum.

i ❡ Trigĩta. illud tñ nõ tenet in capellis q̇ ſunt. j. ambitũ caſtelloꝝ vbi ꝓpter loci ãguſtiã nõ põt iſtud obſuari. vt. j. c. quiſq̇s. ⁊. c. q̄ſti.

k ❡ Niſi publicus. ⁊ nocturn' depopulator agroꝝ hij ſoli excipiũt̃ ſꝫ ius canonicũ. licet leges plures ꝑſonas excipiãt. vt ex̃ de emu. ec. inter. leges eñ excipiũt homicidas: adulteros. raptores virginum ſed ſm canones raptores virginũ tuti ſunt in eccl'ia. vt. xxxvi. q. i. de

Si quis. altario. ꝉ habes ꝙ pecunia reſtituit̃ illi raptoribus. loco in cuius ignominiã data eſt. xxvij. q. i. ſi quis rapuerit. ⁊ ex̃ de ſimo. de ꝉ. ⁊ innocẽtius dicit ꝙ cũ pena dupli reddet̃. vt extra de ſimo. audiuimus. vt in auten. de ſanct. ep̄is. ſed neq̧. ⁊. ff. de caliũ. et gñaliter. §. illud. ar. ɔ̃. ex̃ de ſimo. veniẽs. ſꝫ illud eſt diſpẽſatio.

Miror. aries. i. impet' dyabolice ſuggeſtionis ad ſimilitudinem arietis inſtrumẽti vnde frãgit̃ murus. n ❡ Si amicus intẽdit̃. i. exauditur, o ❡ Jn bouez, i, in bouinã mẽtem, vt. xxiij, q. iiij nabu

natū ꝛ maurꝫ beneuētane municipes ciuitatis in cōtumeliā religionis acerba nimis ꝛ plectibili cōtumacia ꝓsiluisse. qui ꝯfugientē ad ecclesie septa curialē suū nec illic quidē tutū aut de iniuria sua securꝫ esse dimiserūt. ausi irruptiōe temerarie mentis admittere q̄ nec potestatibus quidē nec p̄ncipibus vnq̄ⁿ licuit ꝑpetrare. vt hoīem in sanctuarijs cōstitutū captata sacerdotis absentia reluctantē reclamantēq̄ᵍ violēter abstraherēt. quos q̄tū nobis sua suggestiōe patefecit merito indignos esse sacra cōmunione iudicauit. ꝛ si reuera tāti facinoris cōstat admissum nr̄a etiā auctoritas in hac pte ꝯsentit. Nec eñ iure ad supplicādū dꝫ admitti ibi: vbi admittere sacrilegiū nō dubitauit. Null⁹ etem̄ intra limina tāte veneratiōi deputata vtrūq̄ sibi licere existimet ꝓ sue voluntatis arbitrio vt ꝛ humilitatē sibi vēdicet ꝛ furorē. Et ideo frēs carissimi sup̄dictos si manifesta reos facit ꝯquestio ab oībus[a] prochiarꝫ nr̄arꝫ ecclesijs nr̄e p̄ceptionis auctoritate[b] ꝓhibite. vt nō solū hi qui ad iniuriā sctōrꝫ locorꝫ ꝓsiluisse ꝓbant̄. merito cōsequant̄ ꝓ facti sui qualitate vindictā. verꝫ etiā ceteri a tali p̄sumptiōe vltiōis istius timore reuocent̄. ¶ Idē epiphanio epō. Ecclesiarꝫ nō est dign⁹ ingressu q̄ eas violat

A D epōs cunctos direximus iussione vt eos qui ecclesias violasse perhibent̄ accessu earꝫ iudicēt esse indignos. ¶ Itē pius papa. Qui ecclesiā deuastat vel eius sacerdotē insequit̄ sacrilegus iudicat̄.

S Icut qui ecclesiā dei vastat ꝛ eius p̄dia ꝛ donaria spoliat ꝛ inuadit fit sacrilegus: sic ille qui eius sacerdotes insequit̄ sacrilegus iudicat̄. Nō ergo grauius[c] peccatū est fornicatio q̄ sacrilegium. ꝛ sicut maius[d] peccatū est qd̄ in deo cōmittit̄: q̄ qd̄ in hoīe. sic grauius est sacrilegiū agere q̄ fornicari. ¶ Itē vrban⁹ p̄pa. Qua pena feriunt̄ q̄ celestiū dedicata vsibus p̄dia vexare tēptauerint.

A Ttendendū est oībus ne p̄dia vsibus secretorꝫ celestiū dedicata a q̄busdā irruētibus vexent̄. qd̄ si quis fecerit post debite[e] vltionis acrimoniā q̄ erga sacrilegos iure ꝓmēda est ꝑpetua damnet̄ infamia ꝛ carceri[f] tradat̄. aut exilio ꝑpetue deportationis seruet̄. ¶ Item Siginus papa. De eodem. Palea.

S I q̄s ecclesiā igne cōbusserit. xxv annis peniteat ꝛ eā sedulo restituat. et p̄ciū restituat paupib⁹. ¶ Itē clemēs p̄pa. Iude filijs ꝓbat̄ q̄ ornamēta surripit ecclie.

S I forte quispiā p̄sbyter siue diaconus sacrarij sindonē vel velū subtractū[g] vēdiderit iude scariothi filijs extimabit̄: qui ꝓpter cupiditatē fecerit hoc opus: nouerit se supradicti iude penā[h] suscepturꝫ. ¶ Itē anacletus. Sacrilegiū facit qui ecclesie pecuniā rapit.

Q Ui rapit pecuniā ꝓximi sui iniquitatē operat̄. qui aūt pecuniā vel res ecclesie abstulerit. sacrilegiū[i] facit. ¶ Itē ex penitentiali theodori. De eodem. Palea.

P Ecunia ecclesiastica furata vl' rapta reddat̄ in quadruplū. populi vero duplicet̄. Si q̄s aliq̄d de misterio sancte eccl'ie furatus fuerit. vij. annis peniteat. iij. in pane ꝛ aqua. ¶ Itē ex penitētiali romano. De codē. Palea.

S I q̄s clericus furtū fecerit capitale. i. q̄drupedē vl' domū fregerit aut q̄libet rē melioris p̄sidij vel p̄cij furatus fuerit. vij. annis peniteat. laicus. v. Si q̄s aūt d̄ minorib⁹ semel aut bis furtū fecerit: reddat ꝓximo suo. ꝛ vno anno peniteat i pane ꝛ aqua. ꝛ si reddere nō potuerit: trib⁹ annis peniteat. ¶ Itē ex cōcilio ylerdēsi. Segreget̄ ab ecclesia clericus qui seruū vel discipulū ad ecclesiā fugiētē v̄berare p̄sumit.

N Ullus clericorꝫ seruū aut discipulū suū fugiētē ad ecclesiā extrahere audeat aut flagellare[k] p̄sumat. qd̄ si fecerit donec digne peniteat a loco cui honorem nō dedit segregetur. Si qui vero clerici in mutuā[l] cedem ꝓruperint ꝓut dignitas[m] officiorꝫ in tali excessu cōtumeliam pertulerit: a pontifice districtius vindicet̄. ¶ Item ex cōcilio triburiensi. Qui de atrio vel porticabus

chodonosor. p ¶ Oblatio. hoc est in detestationē ipsius criminis q̄ nō solū ipse sꝫ etiā familia eius ꝓhibet̄ a sacramētis. sic. xc. di. oblatiōes. ꝛ. xij. q. ij. de viro. ꝛ extra de spon. nō est vobis. Io.

R Eum. vel ad mortē. sed nūquid poterit postea accusari iste d̄ illo crimine. si nō pōt. ḡ crimina manebūt īpunita q̄ esse nō dꝫ. vt cē de sen. exc. vt fame. ꝛ sic p̄uilegiū ecclie erit multi occasio cūnq̄ndi. ꝓpt̄ h̄ dicūt quidā q̄ a quolibꝫ pt accusari postea p̄terq̄ ab illo q̄ ꝓmisit īpunitatē. sꝫ q̄ sic rideret̄ nisi ꝯ p̄uilegiū ecclesiarꝫ qd̄ est iniustū vel hereticꝫ est. vt. xxiij. di. oēs. ad quid eñ īpetraret ecclia ei vitā si postea ꝓ eodē crimie decapitaret̄. dicas ḡ q̄ h̄ est p̄uilegiū ecclesie q̄ talis ammō nec vitā nec mēbꝫ ꝑdat. sꝫ q̄ aliās pecuniāliter satisfaciet vel si h̄ nō p̄t fuiat ei ꝑpetuo q̄ lesit. vt. xxxvi. q. i. de raptorib⁹

F Rater. nec enī. cē de vsuris. q: frustra.

a ¶ Ab oīb⁹. ar. q̄ sacrilegus in nulla ecclia erit tutus cū i ecclesiā delinq̄t. vt. j. c. px. qd̄ q̄dā cōcedūt. vnde si aliq̄s furtū vl' sacrilegiūꝫ fecerit in ecclesia illū nō dꝫ tueri ecclesia cū in ecclesiā deliquerit. vt. j. c. pri. tū decre. cē de emu. ec. inter. tū duas ꝓsonas excipit.

b ¶ Auctoritate. sed q̄d opat̄ h̄ auctoritas vel ꝯfirmatio pape cū illud ꝑ se facere potuerint. R̄n̄. cōfirmatio tria operat̄. p̄stat eñ ipsi facto maiorē auctoritatē. vt. xi. di. quis nesciat. Itē si quid est inualidū supplet eius cōfirmatio. vt extra de trāsac. c. i. Itē q̄ sine eius licentia nō pōt retractari illud qd̄ ipse cōfirmauit. extra de cōfir. vtili vel inuti. c. ij. Io.

S Icut qui ecclesiā. grauius est. h̄ videt̄ q̄ maius sit peccatū sacrilegiū q̄ adulteriū. ꝛ sic est ꝯ. xxxij. q. vij. q̄d in oībus. sꝫ ibi solutū est. Itē nōne homicidiū est maius sacrilegio. sed intelligas q̄ hic ꝯ in eadē specie facti. nam homicidiū quod fit in clerico maius est q̄ illud qd̄ fit i laico. q: vnū est sacrilegiū aliud nō. silr qd̄ fit i sanctimoniali est maius q̄ illud qd̄ fit in alia muliere.

d ¶ Maius. sic. xxij. q. i. omne. ꝛ. c. mouet.

A Ttendēdū est. post debite. hec v̄ba sumpta sunt a lege que est. xvi. q. i. §. nouarꝫ.

f ¶ Et carceri. ḡ ecclesia hꝫ carcerē ꝛ infligit penā relegationis. vt. ij. q. i. in p̄mis. Itē habes hic q̄ diuerse pene infligunt̄ alicui ꝓ eodēꝫ delicto. vt. xxi. q. v. c. iij. ꝛ. xvi. q. i. statuimus et. c. q. vij. cōstitutiōes. ꝯ id qd̄ est cē de iud. at si clerici. ꝛ extra vt lite nō ꝯtes. q̄m frequēter. in fine et q: lex dicit q̄ vnū delictū nō debet varijs extimationibus coherceri. ff. de pe. l. sanctio.

S I forte. subtractum. tū epūs cūꝫ tali pōt dispensare. s. l. di. si q̄s p̄sbyter.

h ¶ Penā. i. eternā.

Q Ui rapit. sacrilegiū. alibi dicit̄ q̄ facit homicidium. vt. xij. q. ij. qui christi et. c. qui abstulerit.

N Ullus. aut flagellare. possunt tū magistri ꝛ parentes et epi moderate castigare. vt. xxiij. q. v. c. i. in fi. similiter vir vxorē. vt notaui. vij. q. i. sicut alterius. et p̄latus subditum. vt xxiij. q. iiij. forte. in fi. sed dn̄s habet in seruo plenissimā cohertionēꝫ. vsufructuarius modicā. vt. ff. de vsufruc. locū. ꝛ. l. sed et si cui. in fi. patronus autē in libertū habet leuē cohertionē. vt. ff. de iniur. pretor. §. p̄terea. sed nōne magister vel epūs intra eccl'esiā pōt v̄berare clericū cū episcopus iudicet intra ecclesiā. vt. ij. q. ij. p̄ceptum. ꝛ in iudicijs epōrꝫ interuenisse v̄bera. vt. xxiij. q. v. c. i. in fi. sed dic q̄ causa odij nō debet eū expellere d̄ ecclesia. q: si magister nō peniteat discipulū ex odio nō incidit in canonem. vt extra de sen. excō. super eo.

l ¶ Mutuā. hodie tales mittendi sunt ad curiā. nisi sint impuberes vel regulares. vt extra. e. ti. sup eo. vel loquit̄ de cōmuniter viuētibus qui cū modum nō excedūt iudicio meo possunt absolui ab epō. vt extra de vita ꝛ ho. cleri. q̄m. ꝛ extra qui cleri. vel vo. c. i. ꝛ extra d̄ sen. excō. ex tenore. in fine. vel hoc ideo. q: cōmunio ꝑ materiā discordie generare solet. vt. ff. de leg. ij. cū pater. §. dulcissimis. vnde abundātius est illis ꝓuidēdū. q: vbi maius periculū magis cōsulendū est. vt. ff. de car. edict. l. i. §. sed ꝛ si quis.

m ¶ Dignitas. q: sm̄ dignitatē punit̄ aliquis. vt. xlv. di. cū beatus.

SI quis cõtumax. adherētibus. eodē gaudēt priuilegio cū sacris. vt. ff. de rei vē. qui religiosis. ⁊ est sile. xliiij. di. §. i. Jo. o Cõponat. s. e. si q̄s in atrio. dicit̄ q̄ ecclesie dabit. sed dic q̄ satis d3 ecclesie dari cū dat̄ ꝑlato ecclesie. alie pene statuunt̄. j. e. q̄squis. sed dic q̄ pene sunt arbitrarie et f̄m ↄsuetudinē locoꝝ loquunt̄, vel dic melius q̄ si q̄s violat emunitatem nullū dānū faciēdo: soluit solidos nōgē tos. sed si dannū ali q̄d fecerit solū triplū ꝓ emunitate ⁊ dānū nouies: vt. j. e. quis quis. in fi. alias inci pit. si quis domū.

Q Uisquis. ad' q̄s id est q̄bus cōpe tit querela. ⁊ loquit̄ de ipsis iudicib'. et dic q̄ iudicib' istius q̄rele tm̄ sit soluēdū. sc3. xxx. p emunitate violata. nā aliā pe nā p̄stabit iniuriam passo. j. c. pxi.

b Domos. s. cleri coꝝ. nā domus alie nō debent esse infra ambitū eccl'ie. vt. xij. q. i. nulla.

c Arma. q̄ si cleri cus arma ferēs ↄ̄be ret̄ nō incidet i cano nē ↄ̄berās. ex̄ d sen. excō. cū nō ab hoie. et ex̄ de sen. ex. vt fa me. ⁊. xvi. q. i. genera liter. h̄ tm̄ nō est veꝝ nisi p' trinā ammo nitōez reuerti volue rint ad cleꝝ. vt ex̄ de sen. ex. in audiētia. ⁊ ex̄ de sen. ex. si v̄o ali q̄s. q2 nec cleric' ꝑt bñficio illius cano nis. si q̄s suadēte. re nūciare. vt ex̄ de sen. ex. ↄtingit. h̄ tm̄ intel ligo q̄n ex cā leuita tis induit arma vel abijcit habitū cleri calē. vt tūc nō statī ꝑdat priuilegiū. aliō est si penit' aposta taret vt si fiat miles vel vxorē ducat. tūc dico eū ipso facto ꝑ dere priuilegium. vt lxxxiiij. di. q̄squis.

d Eccl'iasticis. vt sunt ↄuersi ⁊ penitē tes tēplarij ⁊ hospi talarij q̄ gaudēt pui legio clicali. vt. xxvij q. i. vt lex. ⁊. xi. q. i. ali ud. ⁊ ex̄ de sen. excō. ꝑrochianos. ⁊. xij. q. i. duo sunt.

ecclesie fugientē abstraxerit excōicet̄.

SI q̄s cōtumax vl' sup̄bus timorē dei vel reuerētiā sanctaꝝ eccl'iaꝝ nō habuerit. ⁊ fugiētē seruū suū vl' quē ipse ꝑsecutus fuerit d atrio eccl'ie vl' de porticibus q̄uolib3 eccl'ie adherētib'ᵃ ꝑ vim abstraxerit: ꝓ emunitate nongē tos solidos epo cōponat. ⁊ ipse publi ca penitētia iuxta iudiciū epi mulctet̄. Sacrilegiū est ergo quotiēs q̄s sa cꝝ violat vel auferēdo sacꝝ de sacro. vl' sacꝝ de nō sacro. vel nō sacꝝ d sacro. d3 etiā sacrilegiū cōmittere: qui violētas et ipsas manus in clericū iniecerit. pro pter ipsum sacrilegiū duplicē cōtinet pe nā. pecuniariā videlicet ⁊ excōicatōis. pecuniaria eis ꝑsoluenda est: ad quos querimonia sacrilegij ꝑtinet. Unde iohēs ppa. viij. scribit oibus epis. De multiplici gn̄e sacrilegij ⁊ pena eiusdē

Q Uisquis inuētus fuerit reus sa crilegij epis vl' abbatib' siue ꝑso nis ad quosᵃ q̄rimonia sacrilegij iuste ꝑtinuerit. xxx. libras examinati argēti et purissimi cōponat. Sacrilegiū cōmit tit̄ si q̄s infregerit ecclesiā vl'. xxx. eccle siasticos passus q̄ in circuitu eccl'ie vel domosᵇ q̄ infra p̄dictos passus fuerint aliq̄d inde diripiēdo vel auferēdo. seu qui iniuriā facit vel oblationē reꝝ intu lerit clericis armaᶜ nō ferētibus vel mo nachis siue deo deuotis oibusq̄ eccle siasticisᵈ ꝑsonis. capelle q̄ sūt infra am bitū muroꝝ castelloꝝ nō ponunt̄ i hac xxx. passuū obseruatiōe. Sīl'iter sacrile giū cōmittit̄ auferēdo sacꝝ de sacro. vl' nō sacꝝᵉ de sacro. siue sacꝝ de nō sacro. Jdē. Si q̄s domū dei violauerit et aliq̄ sine licētia illius cui cōmissa esse di noscit̄ inde abstulerit. vel eccl'iasticis ꝑsonis iniuriā fecerit: donec in cōuētu ammonit' legitime satisfaciat sciat se cōione priuatū esse. Si v̄o post scd̄am et tertiā ↄuētionē corā epo satisfacere detractauerit: sacrilegij ꝑiculo ab oib' obnoxius teneat̄. ita vt f̄m apl'm nemi ni fideliū misceat̄. Jdē. Ubi q̄ mona steria ⁊ loca deo dedicata ⁊ eccl'ias in fringūt. ⁊ deposita vel alia q̄libet exin de abstrahūt dannū nouiesᶠ cōponāt.

e Uel nō sacꝝ. lex tm̄ dicit q̄ in h̄ casu nō cōmittat sacri legiū s3 tm̄ furtū. vt. ff. ad. l. iul'. pecul'. l. diuus. s3 illō nō tenet. f Noui es. q̄d est q̄ q̄ d3 insti. de act. §. oēs. vbi d3 q̄ nulla pena d3 excedere penā q̄drupli. R̄n. nō d3 iudex excedere penā q̄drupli nisi vbi in iure inuenit̄ q̄ possit excedi. q2 q̄nq̄ extēdit̄ in vndecuplū. vt. xij. q. ij. in legibus. ⁊. c. cū de uotissimā. ⁊ solue vt ibi. g Triplicēt. ecce triplex pena qua punit̄ sa crilegus. q2 iudici dabit. xxx. libras. Jtē dānū nouies cōponet ⁊ emunita tē triplicit̄er, similiter corꝑalē penā sustinebit, vt, s, e, attēdendū, Jo,

SI quis prioꝝ. i. nobiliū. i Judicatū. i. depositū: q̄d tm̄ veꝝ est si est incorrigibilis. vt ex̄ de iudi. cū nō ab hoie. xi. q. i. petim' et. xxvij. q. i. si homo. quidā tm̄ ex h̄ loco dixerūt q̄ si q̄s iniecerit ma nus violētas in clericū excōicatū q̄ nō esset excōicatus ꝑ id q̄d legit̄ xxiij. q. v. excōicatoꝝ. q̄d nō credo. k Tradant̄, ecce pena illoꝝ qui iniiciunt man' in epm sic. xxvij. q. i. si q̄s rapuerit aliā penā ad iicit innocē. ex̄ de penis, in q̄busdā.

et emunitatē triplicētᵍ ⁊ velut sacrilegi canonice snīe subigant̄. Jtē alexā der papa. ij. Nisi canonice iudicatum epm qui cōprehēderit laicus excōicet̄.

SI q̄s deinceps prioꝝᵇ aut cuiusli bet dignitatis vel cuiuscūq̄ ordi nis laicoꝝ epm cōprehēderit ꝑcusserit aut aliq̄ vi a ꝓpria sede expulerit. nisi forte iudicatūⁱ canonice auctores ⁊ co operatores tāti sceleris anathematizent̄ et bona eoꝝ eccl'ie ipsi' iuri ꝑpetuo tra dant̄ᵏ. Si v̄o in p̄sbyteꝝ vl' in quēcūq̄ inferioꝝ graduū clericū hec eadē p̄sum pserit canōice pniē atq̄ depositiōiˡ sub iacebit si ↄtumax fuerit excōicet̄ Jtē nicola' papa thadoni archiepo medi olanēsi. Flagellatores p̄sbroꝝ post ter tiā ammonitōez si nō resipuerint excōi cent̄.

D E p̄sbyteroꝝ flagellatori bus ⁊ occisorib' p̄donibus sc3 q̄ seculariᵐ brachio minime cohercent̄. iux p̄ceptū dn̄i placuit vt fraterno amore ↄueniant̄. scd̄o ac tertio qui req̄siti si te nō audierint ↄueniēte eccl'ia eos sacra cōione p̄uari. atq̄ si in sua obstinatiōe ꝑmanentes sacerdotalia monita forte ↄtēpserint: ab eccl'ie ↄpage sub anathe matis interdictōe resecari licētiā tribui mus. Quos etiā resipiscētes tandē di gna satisfactiōe p̄missaⁿ: in gremio scē m̄ris ecclesie reuocare noueris posse.

U T p̄sbyte Ex ↄcil'. triburiēsi. ri nō vadāt nisi stola vl' orario in duti. ⁊ si i itinere spolient̄ vl' vulnerent̄ aut occidant̄ nō stola vestiti. simplici emēdatiōe sua soluant̄. si autē cū stola triplici. Jtē ex q̄nto lib. capitulariū. Pro graduū varietate mulctent̄ q̄ cle ricos occidūt.

Q Ui subdyaconū occiderit trecētos solidos cōpo nat. q̄ diaconū q̄dringētos. q̄ p̄sbiteꝝᵃ sexcētos. q̄ epm nōgētos. q̄ monachū q̄dringētos. Jtē ex eodē libro sexto De eodē.

Q Ui occiderit mona chū aut clicū relinq̄t arma ⁊ deo in mōasterio fuiat cūctis dieb' vite sue nunq̄ reuersur' ad scl'm. ⁊ ꝑ. vij. annos publicāᵇ pniā3 agat. Jtē innoc. pa. ij. Qui clericū ꝑcusserit excōmunicet̄. et nō nisi a romano pōtifice absoluat̄.

l Atq̄ de positōi. ar. q̄ eccl'ia pt de ponere laicū vt. xi. q. i. nul l' eps. ⁊. xxiij q. v. p̄ceptū.

D E p̄sby teroꝝ. q̄ sclari. q̄ scl'a rij iudex i his enormib' cri minib' p̄mo h3 cohercēōez deinde eccl'ia stic' iudex. vt xxiij. q. v. sūt q̄dā. q̄d fal sum est. vt ex̄ de iudi. cū nō ab homie. b. Jtē h̄ p3 q̄ seculariꝫ ptās et eccl'iastica sibi ōbēt mu tuū p̄stare au xiliū. vt. xcvi. di. cū ad veꝝ et. xxiij. di. c os q̄. ⁊. xvij. di. nō licuit.

n Premis sa. ar. q̄ excōi catus primo debeat satis facere q̄ ab soluat̄ vt h̄. et. xi. q. iij. ex cellētissimus in fi. ⁊. xxiij. q. viij. si q̄s mēbroꝝ. ⁊. c. pessimā. ex̄ō iusꝑa. relatū ar. s. ex̄ d sen. ex. ꝑ tuas. so. aut excōicat̄ q̄s ꝓ ↄtuma cia aut ꝓ deli cto. si ꝓ cōtu macia tūc p̄ stita cautiōe absoluet̄. si ꝓ delicto ⁊ illud euidēs est: nō prius absoluet̄ q̄ satisfe cerit. sic distinguit̄ ex̄ d v̄. sig. ex pte. certe semp excōicat̄ q̄s ꝓ ↄtuma cia. s3 illa q̄nq̄ ↄuenit ex delicto vt innuit illa decretalis. ex pte. nisi ipso iure incidat in canonē. vt. j. e. q. iiij. si quis suadente.

Q Ui subdyaconū. p̄sbyteꝝ. q̄d de hac pena fieri debeat habes ex tra d pe. c. ij.

Q Ui occiderit. publicā. s3 q̄d spectat ad iperatorē iponere alicui publica pniam. dic q̄ iperator instruit q̄d iudex ec clesiasticus facturus sit sicut ecōuerso, vt, v, q, vlti, delatori,

Si qs. hoc nomine si quis etiã femine cõtinentur. vt. ff. de v. sig. l. i. femina cũ bene incidit in hũc canonem. vt ex. de sen. exco. mulieres. o ¶ Nõ in clericũ. etiã p̃sa' mistã qui clericus d. xxi. di. cleros. et etiã in alias ecclesiasticas p̃sonas. vt notaui. s. c. q̃squis. e ¶ Violẽtas. ab hac regula multi casus excipiunt vt impuberes et

iudice quẽ ipse ex certa sciẽtia dedit. extra de rez pmu. cũ olim. ij. extra de ap. nouit. ex. de sen. et re iudi. cũ causa. l ¶ Qui intra puinciã. p̃to: tñ est eligẽdus vbi larẽ fouet. vt. C. de offi. p̃to. tres. siliter defenso: de ipsa ciuitate eligẽdus est. in aut. de defen. ciui. §. i. et vlti. et p̃latus potius de pprio gremio q̃ de alieno. vt. lxi. dis. nullus. et sacerdos de ppria dioce. lxi. di. hortamur.

Si quis[c] suadente diabolo huius sacrilegij vitiũ incurrerit q̃ in clericũ[d] vel monachũ violentas[e] manus[f] iniecerit anathematis vinculo subiaceat[g]. et nullus ep̃oz illũ p̃sumat absoluere, nisi mortis vrgẽte piculo, donec apostolico ɔ̃spectui p̃sentetur: et eius mandatũ suscipiat. ¶ Qui autẽ de ecclesia vi aliquẽ exemerit vel in ipsa ecclesia vel loco vel cultu sacerdotibus et ministris aliq̃d iniurie importauerit: adinstar publici criminis et lese maiestatis accusabitur. et ɔuictus siue ɔfessus capitali sententia a rectoribus puincie ferietur. sicut in primo libro codicis legitur. titulo de ep̃is et clericis. lege. Si quis in hoc genus sacrilegij prupe'rit. et in dig. titulo ad. l. iuliã repetundaz[h] leg. vl. Cõmittunt etiã sacrilegiũ qui cõtra diuine legis sanctitatẽ aut nesciẽdo[i] cõmittunt aut negligẽdo violãt aut offendũt aut qui de principali iudicio disputant dubitãtes an is dignus[k] sit quẽ princeps elegerit. vel qui intra[l] puinciã in qua puinciales et ciues habentur. officiũ gerẽde ac suscipiẽde amministratiõis desiderãt. vt li. ix. cod. titulo de crimine sacrilegij. Siliter de iudicio summi põtificis alicui disputare non licet. ¶ Vñ nicolaus papa oĩbus ep̃is. Nemini est pmissum de sedis apostolice iudicio iudicare vel eius sñiam retractare.

Nemini de sedis ap̃lice iudicio iudicare aut illius sñiam retractare[m] permissum est videlicz ppter romane ecclesie primatũ xp̃i munere in beato petro ap̃lo diuinitus collatũ. ¶ Sacrilegij q̃ reatũ incurrit qui iudeis publica officia cõmittit. ¶ Vñ in toletano cõcilio quarto legitur. Sacrilegium faciũt qui iudeis cõmittunt publica officia.

Constituit sanctũ cõciliũ vt iudei aut hi q̃ ex iudeis[n] sunt officia publica nullaten' apperãt. q: sub hac occasiõe xp̃ianis iniuriã faciũt. Ideoq̃ iudices puinciaz cũ sacerdotibus eoz surreptiones fraudulẽter relictas suspẽdant et officia[o] publica eos agere nõ pmittãt. Si q̃s aũt hoc pmiserit velut in sacrilegũ excõicatio pferatur. et is qui surrepserit publicis cedibus[p] deputetur. ¶ Verne reuerentia religionis dños suo iure fraudaret si famuli ad ecclesie septa cõfugiẽtes inde nequaq̃ abstraherentur sacris canonibus est institutũ. vt p̃stito a dño sacramẽto impunitatis: ei etiã reddantur inuiti. ¶ Vñ gelasius papa scribit bonifacio ep̃o. Post p̃stita securitatẽ serui restituantur dñis q ad ecclesiã cõfugiũt.

Metuẽtes dños famuli si ad eccl'ie septa ɔfugerint intercessionẽ debẽt querere, nõ latebras. ne hec ipsa p̃sumptio tarditatis[q] temeritatem augeat renitẽdi. filius etenĩ noster vir spectabilis petrus q̃ritur seruũ suũ in eccl'ia sancti clemẽtis diutius cõmorari. cui cũ deputasset sacra p̃stari asserit illum egredi nulla rõne voluisse. et ideo directus sup̃dictus hõ de p̃senti[r] cũ eo quẽ elegeris esse mittẽdũ. cũ de ĩpunitate eius sacramẽta[s] p̃buerit eũ statim facies ad dñm suũ modis oĩbus remeare. Qd si in hac puicatia forte extiterit. post sacramẽtũ sibi p̃stitũ reddatur inuitus. ¶ Idẽ iobi ep̃o vienensi. Post securitatẽ acceptã ad rõnem reddendã fugitiui ab ecclesia exire cogantur.

Vxor felicis et filie romam q: sic oportuit puenerũt. siquidẽ hũc ipsum p̃mũ se ad barbaroz[a] basilicã cõferentẽ. seq̃ bonas cãs habere iactantẽ egredi sub hac cõditiõe p̃cipimus. vt si actus suos fideliter et rõnabiliter allegaret. nihil p̃rsus circa eũ asperz fieri duruq̃ pateremur. alioq̃n si ɔtra fidẽ et vtilitatẽ dñicã venisse pbaretur: ipse sibimet[b] imputet[c]. atq̃ ordinatiõi ɔgrue subiaceret. q̃ superueniẽti filio nr̃o viro spectabili oratio sic est ad singula queq̃ ɔuictus vt aperire os nõ possit. et vera esse que huic obijcerentur voce ppria fatetur. ideoq̃ teneatur in custodia mãcipatus. ¶ Idem siracusano cõstantino et laurentio ep̃is. Eripiatur in libertatem seruus cui xp̃iano iudeus signaculũ circũcisionis impressit. alioquin domino suo ab ecclesia reddetur inuitus.

Iudas qui iudaice pfessiõis extitit mancipiũ. iuris sui qd ante paucos[d] annos se asserit cõparasse. nunc ad ecclesiam venefranã cõfugisse suggessit. sicut petitorij tenor annexus ostendit. eo q̃

qui iocosa leuitate se pcutiũt. et cũ magister discipulũ pcutit. vt ex. e. c. i. Itez cuz claustrales pcutiũt se ex. e. c. cũ illoz. Itẽ cũ hostiari' rõne officij sui aliquẽ verberat. vel cũ aliq̃s officialis arcet aliquẽ a turba. vel cũ aliq̃s defendẽdo se pcutit clericũ vel cũ inuenit clericum cum vxore matre sorore filia. hos casus habes ex. c. si vero. Itẽ mulieres et debiles p̃sone excipiuntur. vt ex. e. mulieres. Itẽ ipsi p̃lati licite pcutiũt clericos suos vel alij clerici de mãdato ipsorũ. vt ex. e. c. ex tenore. Itez q̃ diu habes inimicitias. vt ex. e. de cetero. Itẽ excipiunt illi qui leuẽ iniurias fecerũt clerico. vt extra. e. puenit.

f ¶ Manus. idez si pedes vel si spuat vel fundat super eũ aquã aliõ dico si rũpat vestimẽta sua sed idẽ credo et tũc q: violentia fit p̃sone et q: q̃ religiosis et c. ff. de rei vẽ. q̃ religiosis.

g ¶ Subiaceat. iste canon est late sñie et ille ex. de falsa. ad falsarioz. ex. de loca. ex rescripto. et vbicũq̃ q̃s ipso facto incidit i sñiaz. vt. xxiiij. q. i. c. i. et ij. io:

h ¶ Qui aũt. repetũdaz. magister errauit in noĩe huius tituli. sz illõ inuenitur. ff. ad. l. iul. pecul. sacrilegij

i ¶ Nesciẽdo. q: iuris ignorãtia diuini vel naturalis nõ excusat.

k ¶ Dignus. quẽ p̃nceps iudicat dignũ et nos iudicabimus. si. xciij. di. c. i. ff. de re iudi. quidã. C. de aduo. diuer. iudi. restituẽde. in fi. ar. ɔtra. q: possum appellare a

Nemini. retractare. sed ipsemet vel ei' successor põt eaz reuocare. vt. xxxv. q. ix. sententiã.

Constituit. q̃ ex iudeis. i. de familia ipsoz. vel loquitur de iudeis de nouo ad fidẽ cõuersis.

o ¶ Officia. s. dist. liiij. nulla officia.

p ¶ Cedib'. nota q̃ ecclesia iudicat de his q̃ foris sunt. z id qd est. ij. q. i. multi. h̃ in pena tp̃ali siue in pecuniaria. siliter i sp̃uali. sz indirecte. vt ex. de vsuris. post miserabilẽ. et est si. xxviij. q. i. sepe.

Metuẽtes. tarditatis. i. retẽtõis

r ¶ De p̃senti. i. in p̃senti dñs iste poterat p aliũ iurare vt h̃ pz. et c. di. optatũ. et scias q̃ pcurato: dz iurare in animã dñi. vt. lxiij. dis. tibi dño. sz sindici siue yconomi in ppriã aiam vt extra de iur. calũ. in ptractandis.

s ¶ Sacra. hoc intelligitur cũ nõ est tãta seruitia dñi quin suo sacramẽto possit credi vt dixi. xxij. q. i. de benedicto. Iohes.

Vxor. ad barbaroz. pprium est nomen sicut carbo-niensium.

b ¶ Sibimet. q̃ nõ petijt cautionem de impunitate.

c ¶ Imputet. nota ar. q̃ imputet sibi q̃ de iure suo ɔfisus noluit vti beneficio canonis. vñ si q̃s de iure suo ɔfisus incõtinẽti litẽ ɔtestetur nõ petitis inducijs hũ p̃iudicat sibi. licz quidã h̃ negẽt: q: lex dic q̃ lite ɔtestata z h̃ indultũ habita: p nihilo habẽda est. vt iij. q. iij. offeratur. Itẽ habes h̃ q̃ aliq̃s p̃t renũciare puilegio qd ad honorẽ celestẽ inductũ est. z illud. ex. de fo. cõpe. si diligẽti. sile huic dicit lex iputet si bi qui p nouo bñficio vetus eligit grauamẽ. C. de iur. delibe. l. vl. §. penul.

Iudas. ante paucos. s. dis. liiij. cõtra mancipia. et c. nulla. et c. fraternitatẽ. cõtra. sed aliud est dicere se velle christianũ fieri. et sm q̃ illud. c. loquitur. et aliud est dicere se esse christianum et mentiri vt sic possit recedere a domino suo sm q̃ loquitur hic.

D Iffiniuit. defen
dat. sed qs puide
debit istis interiz in
expensis. R̄n̄. eccle
sia: vt. C. de his qui
ad eccle. cōfu. l. p̄sen
ti. in fi. sicut custos
carceris prouidebit
captiuis. vt. C. d̄ epi.
audi. iudices.

f ¶ Principis. i. iu
dicis ecclesiastici vl'
principalis persone
scilicet actoris et sic
nō obstat. xcvi. dis.
denicꝫ.

I D cōstituimus.
vel domo. que do
mus erat infra q̄dra
ginta passus. vt. xli.
di. ep̄us vilem. τ de
cōse. di. iij. ep̄s. Jdē
tn̄ priuilegiū hꝫ si est
extra istos passus.

b ¶ Consignare. id
est tradere.

i ¶ Et ei. id est cum
eo.

k ¶ Criminosus. id
est obnoxius.

l ¶ Conuiuio. id est
cōsortio.

m ¶ Intētiōe. id est
plus debito reqrit.

n ¶ Occupari. au
ctoritate propria. vt
videt. ar. ex̄ de emu
ni. eccle. inter. in fi. li
cet sit ar. cōtra. s̄. e.
c. pxi. in fi. vt. C. de
his qui ad eccle. cō
fu. l. iij.

N Ullus. q̄ si red
ditus. id est mo
bilia bona que suffi
ciunt ad soluendum
debitum.

p ¶ Et cuz statuto.
istō hodie nō requi
rit q: hodie sufficit
cōsensus ep̄i τ capi
tuli. xij. q. ij. sine exce
ptiōe. et extra d̄ his
que fiūt a p̄la. q̄to.
τ. c. cū ap̄lica sedes.

a ¶ Nō possint. ar.
est h̄ q̄ si pp̄ter peri
culū more nō p̄nt ab
sentes citari ad ele
ctionē q̄ eis absen
tibus τ nō vocatis
pōt fieri electio. vt
xcvi. dis. c. i. v̄. culan
us. xxvi. q. vi. aure
lius.

I N venditiōibus
ep̄i. quidam dicūt
id qd̄ hic dicit. τ. xij.
q. ij. abbatibus. ho
die nō tenere per id
quod est. j. pxi. q. ij.
nullam. vbi dicit q̄
tota dispositio mo

dicat sibi ab infantia nup̄ christiano a
p̄fato dn̄o signaculū circūcisionis in
fixum. Quapropter vestra diligēter in
ter vtrunqꝫ solicita cura rez̄ fideliter ex
aminet veritatē. q̄tenus nec religio te
merata videat nec seruus hac obiectio
ne mētitus cōpetētis iura dn̄i declina
re cōtendat. ¶ Itē ex ꝯcilio toletano
duodecimo. De atrio ecclesie qd̄. xxx.
passibus claudit nisi post datam secu
ritatem fugiens nō abstrabatur.

D Iffiniuit sanctū ꝯciliū vt null' au
deat cōfugiētes ad ecclesiā vel residen
tes inde abstrahere. aut qd̄cunqꝫ noci
bilitatis dāni seu spolij residētibus in
loco sancto inferre. sed esse potius his
etiā ipsis q̄ ecclesias petūt p̄ oīa licitū
in. xxx. passus ab eccl'ie ianuis ꝑgredi.
In q̄bus. xxx. passibus vniuscuiusqꝫ ec
clesie in toto circuitu reuerentia defen
dat[c]. sic tn̄ vt hi qui ad eā cōfugiūt in
extraneis vel lōge sep̄atis ab eccl'ia do
mibus nullo mō abscedant. sed in hoc
xxx. passuū numero absqꝫ domoz ex̄ne
arū receptaculo ꝑgredietes aditū obti
nebūt. qualiter ad reqsite nature vsum
debitis exeāt locis τ nullo teneant eue
tu necessitudinis qui dn̄icis se defendē
dos cōmiserint claustris. Si quis autē
hoc decretū violare tēptauerit τ eccle
siastice excōicationi subiaceat: τ seueri
tatis regie feriat sn̄ia. Ipsos autē qui
ad ecclesiā cōfugiū fecerūt si iuxta pri
scoz canonū instituta. hi qui eos repe
tūt sacramēta reddiderint. τ sacerdos
ecclesie ipsius ab eccl'ie foribus nō ab
strexerit aut fuga taliū si euenerit sacer
doti querēda est. aut damnoz sentētia
s̄m electionē principis[f] hmōi sacerdoti
bus irrogāda est. ¶ Itē ex ꝯcilio aure
lianēsi. Ante acceptā securitatē d̄ atrio
ecclesie fugitiuus nō cogat exire.

I D ꝯstituimus obseruandū qd̄ eccle
siastici canones decreuerūt. τ lex roma
na ꝯstituit vt ab eccl'ie atrijs vl' domo[g]
ep̄i eos abstrahere oīno nō liceat. sed
nec alteri ꝯsignare[h] nisi ad euāgelia da
tis sacramētis de morte τ debilitate et
omni penaz genere sint securi. ita vt ei[i]
cui reus fuerit criminosus[k] de satisfacti
one cōueniat. Qui si sacramēta sua cō
uictus fuerit violasse reus piurij nō so
lū a cōione ecclesie. vel omniū clericoz
vez etiā catholicoz cōuiuio[l] sepet. qd̄
si is cui reus est voluerit sibi intētiōe[m]
faciente cōponi. τ ipse reus actus timo
re de eccl'ia discesserit ab eccl'ie clericis
nō querat. Seruus aūt qui ad ecclesiā
cōfugerit ꝑ qualibet culpa si a dn̄o ꝑ
admissa culpa sacramētū susceperit sta
tim ad seruitiū dn̄i sui redire cogat. et
postq̄ dato sacramēto domino suo fu
it cōsignatus. si aliq̄d pene ꝑ eadē cul

pa qua excusat ꝑbatus fuerit ꝑtulisse
ꝑ ꝯtēptu ecclesie τ p̄uaricatiōe fidei a
cōmunione τ cōuiuio catholicoz extra
neus habeat. Si vero fu' ꝑ culpa sua
ab ecclesia defensatus sacramenta dn̄i
clericis exigētibus de impunitate p̄ce
perit exire volentē a dn̄o liceat occupa
ri[n]. ¶ Occasiōe nanqꝫ religiōis suus
dn̄m suū ꝯtēnere τ eius ministeriū de
stituere nō debet. ¶ Unde in gangren
si cōcilio legit. Religionis occasione
dn̄m suū nō audeat seruus cōtemnere.

S I quis seruū alienū occasione re
ligionis docet dn̄m suū cōtēnere
et eius ministeriū destituere. ac nō pori
us docuerit eū dn̄o suo bona fide τ cū
omni honorificētia deseruire anathema
sit. ¶ Itē ex ꝯcilio martini pape. Cor
ripiat durissime qui causa religiōis do
cet seruum dn̄m suum ꝯtemnere.

S I quis seruū alienū cā religionis
doceat cōtēnere dn̄m suuz τ recedere a
seruitio eius durissime in oībus argua
tur. ¶ Itē ex cōcilio carthaginensi ca
pitulo. xxxi. Primati insinuet necessi
tas que res ecclesie distrahere cōpellit.

N Ullus res ecclesie distrahat. q̄ si
reddit[o] nō hꝫ τ aliq̄n necessitas
nimia cogit hāc insinuandā esse prima
ti ipsius ꝑuincie censemus τ cū statu
to[p] numero ep̄oz vtz faciendū sit arbi
tret. τ si tanta vrget necessitas ecclesie
vt nō possit[a] ante primatē ꝯsulere saltē
vicinos cōuocet ep̄os. curās ad ꝯciliū
oēm referre necessitatē ecclesie. qd̄ si nō
fecerit reus deo τ sancto cōcilio vendi
tor honore amisso teneat. ¶ Itē ex cō
cilio agathēsi. Sine licentia ep̄i quic
q̄d abbas vēdiderit in irritū deducat.

I N vēditiōibus quas abbates p̄su
mūt facere hec forma fuet. vt quic
quid sine ep̄i[b] licētia venditū fuerit ad
potestatē ep̄i reuocet. Mācipia vero
mōachis donata ab abbate manumit
ti[c] nō licet. Iniustū eīn putamus vt mo
nachis quotidianū rurale opus faciēti
bus: serui eoz libertatis otio potiant.
¶ Etiam si ep̄o ꝯsentiēte[d] monasterij
possessio ab abbate data fuerit. nulli
momēti erit donatio nisi forte in eccl'ie
fabricā erigēdā donatio p̄cesserit. quo
casu tantū ei donare licꝫ q̄tū eccl'ie pa
rietes cōcludūt. ¶ Eīn grego. scribit.
Nullo titulo res monasterij valent ab
eius iure segregari.

Q Uesti sunt nobis p̄dicti monasterij mōachi
abbatē suū intra quillitanū castz terrā
q̄ in sexcētos pedes extēdit sub p̄textu
fabricā de eccl'ie fraternitati tue dona
tionis titulo ꝯcessisse. Ideo volumus
q̄tū parietes p̄nt edificare eccl'ie circū
dare iuri eccl'ie vēdicare[e]. Quicq̄d vero
extra pietes eiusdē eccl'ie esse poterit in

nasterij ad ab
batē pertinet
sed eis obui
at. qd̄ est ꝯ
tra de re. ec.
alie. vel non
c. i. τ hoc sci
as q̄ nullum
p̄diuz potest
alienari incō
sulto episco
po loci in cu
ius dyocesi si
tum est p̄diū:
vt. C. d̄ p̄dijs
τ alijs rebus
mi. si p̄dium.
et extra d̄ fo.
cōpe. sane.

c ¶ Manu
mitti. q: q̄ ma
numitit mā
cipiū ecclesie
duo dabit ec
clesie ꝑ illo.
vt. xij. q. ij. epi
scopus qui.
sed cum ab
bas nihil ha
beat ergo ni
hil pōt dare.
vt. liiij. dist.
abbati.

d ¶ Etiam si
episcopo cō
sentiente. nō
dicat bene: q:
bene pōt au
ctoritate epi
scopi abbas
alij dare ec
clesiā. sꝫ ideo
reprobat do
natio facta
ab abbate cū
consensu ep̄i
in sequenti. c.
q: ipsi episco
po dedit ab
bas. τ episco
pus ipse non
potuit cōfir
mare donati
onem sibi fa
ctā. q: nemo
pōt prestare
auctoritatem
rei ꝓprie. vt
extra d̄ insti.
cū ad nostrā.
ff. de auct. tu
to. l. i.

Q Uesti sūt
vendica
re. tamen hec
ecclesia erit
sub alio mo
nasterio. de
cuius rebus
cōstructa est.
vt. xij. q. ij. a
postolicos.

f ¶ Reuertatur. ar. q donatio p parte est valida p pte nō. vt. xij. q. ij. si quos. sed nōne ista ecclesia habebit viā qua ibit ad ipsam. nā qui habet haustū iter dz habere. vt. ff. d serui. rusti. pdi. itē sic. §. qui habet haustū. Rā. sic habebit sed monachi nō cogent gratis eā dare, sed cogant vendere viā iusto pcio, vt. ff. de reli. si quis sepulcr.

g ¶ Duob9. tito z eugenio sz nōne btūs iohēs renūciauerat ppijs vtiqz. g quicqd habuit acq̄situ fuit paupibus. vl illi eccl'ie ad quā se trāstulit. sz dic qd adhuc nō puenerat res ad ecclesiā illam. vel dic q de virgis fecit illō argentuz qd dedit.

h ¶ Si abbas. sophistice z male respōdet q: q̄cito abbas hz aliquid tā cito statim illud fit eccl'ie.

Quicūqz. nō reddere. si. xiij. q. vi. cōperim9. sed nōne filius natus iur cōmuni pōt reuocare legitimā portionē suā si pater omnia bona sua donauit. vt. C. d in offi. do. si totas. nā aliqs liberto suo d dit bona sua cū crederet se nō habiturū filios. n̄qd filius postea natus nō solū partez sed etiā totum reuocabit vt. C d reuo. don. si nunq̄. rā. verz est. z qd hic dz intelligēdū est q ecclesia nō cogit totū reddere sed tātū legitimā portionē. vel canon corrigit legē.

iure monasterij sine difficultate aliqua reuertatur^f. q2 neqz mūdanar legū nec sacror canonū statuta permittūt res monasterij ab eiusdē iure quolibet titl'o segregari. Ea ppt donationē eiusdē terre q̄ z rōnem facta est sine aliq̄ dilatiōe restitue. ¶ Sz notādū est q aliō est in suos vel ppinquor vsus res eccl'ie cōuertere. quā pniciosam cupiditatē sacri canones vbiqz phibēt z dānabilē ostēdūt. Aliō est q ex dispēsatiōe caritatis hūane infirmitati psulit. vt quōdā illi sua reddant q̄ in sacro pposito manere ptemnūt. qd nō tā iure fori q̄ iure poli nōnullos sctōr fecisse legimus. Beatus eñ iohes euāgelista duobus^g iuuenibus quos penituerat oīa sua p xpo reliq̄sse z paupibus erogasse. aur z gēmas reddidit vt cūcta q̄ vēdiderāt sibi redimerēt. Sed obijcit. btūs iohānes nō oblata reddidit q̄ paupibus iā erogata fuerāt. sed alia recōpensauit q̄ in paupez vl ecclesiar facultatibus nūq̄ cōputata fuerant. Silr si abbas^h vel eps aliqua habuerit q̄ in ecclesiasticis facultatibus nōdum sunt annumerata exēplo beati iohānis det illa recedēti. oblata vō eccl'ie retineat. ¶ Sequat ergo aliud exemplū quo eadez q̄ oblata sunt laudabiliter reddita monstrent. ¶ Ait eñ augustinus in smone de vita clericor. Nō dz ecclesia suscipere que filio exheredato sibi offerentur.

Quicūqz vult exheredato filio heredem facere ecclesiā querat aliū qui suscipiat nō augustinū. imo deo ppicio neminē inueniet. q̄ laudabile factum sancti aurelij carthaginēsis epi. Quidam eñ cū nō haberet filios nec speraret res suas oēs retento sibi vsufructu donauit ecclesie nati sunt ei filij reddidit eps nō opinānti ea que illi donauerat. In potestate habebat eps nō reddere^k sz iure fori^l nō iure poli. ¶ Ecce q aliquādo oblata iure z laudabiliter reddunt. verz nō hoc exemplo recedēti sua reddēda demonstrant. Aliud est eñ in pfessione vite sue psistere. aliud a pposito sui ordinis discedere. Si sanctus aurelius degēti in laicali habitu oblata reddidit q2 post oblationem filios recepit: nō ideo in apostasiā euntibus sua reddenda sunt. quibus vtilius^m necessaria subtraherent vt coacti redirēt ad ordinē a quo recesserāt. Sz sicut inimicis z psecutoribus iubemur necessaria submistrare. sic ab apl'o monemur tps redimere vt expeditius orationi vacemus. sic ne eccl'ia scādalū patiat ne discedēs i deteriora pcipitet. ne in perniciē monachor aut incēdiū monasterij occasiōe suor exardescat. laudabilius sua sibi nō dico reddunt sed auferri sinunt. q̄ ab illo ista inferant.

Incipit causa decimaoctaua.

Quidam abbas cōsecratus in epm prius monasterio multa ptulit. postea in episcopatu plura acquisiuit. Quo dū fratres successorem quererēt eps loci semet electioni illius volebat inserere. vt p ipsum abbas in monasterio ordinaret. frēs renitunt.

¶ Querit primū an monasteriū possit petere q̄ ab epo sunt acq̄sita. an epalis eccl'ia possit sibi vēdicare q̄ mōasterio fuerāt tradita. ¶ Scdo an per epm abbas sit eligēdus z ordinādus. an tātū mō a pprijs fratribus sit instituēdus.

Prima questio^a terminat in cōcilio habito apud altheum aliās latheranū in quo sic statutum legit. Qui de monacho eps ordinat qd ante cōsecrationē habuit in monasterio qd vō post psecratōz acq̄siuit ppie eccl'ie relinquat.

Statutū est z rōnabiliter fm sanctos pres a sinodo cōfirmatuz est. vt monachus quē canonica electio a iugo regule monastice pfessionis absoluit^b. z sacra ordinatio de monacho episcopū fecit. velut legitimus^c heres paternā sibi hereditatē postea iure vendicandi potestatē habeat. sed quicquid acquisierat vel habere visus fuerat monasterio relinquat. z abbatis sui qui fuerat fm regulā sancti benedicti arbitrio. Postq̄ eñ episcopus ordinat ad altare ad quod sanctificat z titulatur fm sacros canones quod acquirere poterit restituat^d.

Secundā vero questionem^e terminat auctoritas toletani cōcilij dicēs. Abbates z alia officia per epos debēt institui z ordinari.

k ¶ Iure fori. quasi diceret ad h̄ nō cogebat iur actōis sz q̄dā naturali eq̄tate tenebat ad h̄. ij. q. iij. hinc colligit.

l ¶ Nō iur poli. i. q̄dā naturali eq̄tate.

m ¶ Vtili9. s. v. q. v. nō ois

Prima questio. certū est q q̄diu est abbas vel monachus in monasterio ipsi acquirit. sed quicq̄d acquirit factus eps h̄ acquirit epali ecclesie: vt. j. c. c. i. z hoc forte obtinet cū est translatus perfecte ad ecclesiā episcopalē. vt. xxi. q. ij. si quis iam trāslatus. sed q̄d si est tantū pfirmatus adhuc tñ nō est trāslatus. videt velle lra illa ex eo q dicit absoluit zc. q acquirat ecclesie epali. sed illa lra posit q̄ zc. videt velle q priori. pōt dici cū hug. q nō prius acq̄rat scōe eccl'ie q̄ sit adeptus corpalē possessionē. vt. s. xcij. di. si quis eps. vt extra de elec. cū in cūctis. sicut nec miles qui transit de vno numero ad aliū nō prius dz esse de scōo numero anteq̄ pueniat ad eū. vt. ff. de mili. testa. ex eo tēpore. Jo.

b ¶ Statutū. absoluit. ab obedientia quā fecit abbati absoluit eñ ab obediētia sua cū sit fact9 de filio pater. Itē a monachali regl'a in ieiunijs: vigilijs: et mō cantandi. silentio eñ nō pt ammodo vacare cuz debeat habere tubā pconis. vt. xliij. di. sit rector. Itē pōt sibi facere cōmatres qd prius nō licuit. exēplo gregorij q̄ prius monach9 fact9 est postea cū eēt dyaconus cardinalis cōpater mauricij iperatoris factus est. d hac materia plene inuenies xvi. q. i. c. ij. z. iij. z. c. placuit. ij. z. q. vij. in nona.

Q. I.

c ¶ Legitimus. imo etiā monachus existens legitimus heres est etiā in eo casu in quo alius non posset esse heres. vt xix. q. vlti. si qua mulier. z. C. de epi. z cle. deo nobis. sed obijcit si hereditatē vendicat ergo pōt habere pprium cū tamen remaneat monach9 qd esse nō debet. vt extra de stat. mona. cū ad monasterium. in fi. sz dic sibi id est ecclesie sue.

d ¶ Restituat. sed q̄liter hoc stare pōt cū eñ aliquis fact9 est monachus oīa que habebat dedit monasterio. vt. xix. q. vlti. nunc autē. ergo et ius succedendi. qui eñ dat omnia bona sua dat z spem future actōis: vt. C. de dona. l. iij. ergo videt q prius succedet monasteriū. sed dic q ius succedendi nō cōpetit nisi post mortē defuncti. vnde illud ius nō dedit monasterio sed tantū solam spem. sed illa spes euanescere debet ex quo illa psona desinit esse filius illius monasterij. vt in. ff. de acquisi. p arrogationē. §. mortuo. Jo.

Q. II.

Secundā vō. qō. ij. nō est dubia q2 tñ monachi eligēt. vt. j. c. abbatē.

Hoc tantū.ar.ꝙ nō pōt ep̄s plus ab ecclesiis petere ꝙ qđ ex canonibꝰ sibi deberi ꝓbat.vt.x.q.iij.ↄquestus.ꝛ.x.q.iij.q̃ꝛ cognouimus.
g ¶ Instituere.i.cōfirmare.vel dic ꝓprie ꝙ instituit cū sunt negligentes.vt ix.q.iij.cū scimus.vel tūc etiā pōt aliū instituere cū monachi minus idoneū voluīt eligere.vt.j.e.q.si q̄s abbas. h ¶ Corrigere.ḡ cohertio mona/chorꝝ ad episcopum spectat.vt.l.dis.ac/cedens.j.e.si q̄s ab/bas.ꝛ.c.abbates.et c.cognouimus.di/cunt quidā ꝙ in mi/nimis excessibus ab abbate vel priore sunt puniēdi.sed in maioribus ab ep̄o.vt extra de sen.excō.monachi.ꝛ.xc.dis.si quis monachus.et xij.q.i.nō dicatis.sed melius dicat̄ ꝙ si ordine iuris agit̄ cōtra monachum ꝙ corā ep̄o sit agendū.vt.xi.q.i.de ꝑsona.secus si nō in forma iur.extra de ap.rep/hensibilis.Jobes.

A Bbas.ordinet̄ id est eligat̄.
k ¶ Missa.publica cōuocato ꝑplo nisi fit de volūtate fratꝝ vt.j.e.luminoso.
l ¶ Subiiciat̄.quo ad legē dyocesanā.vt.xvi.q.i.cū ꝓ vti/litate.nisi in casu.vt xij.q.ij.ap̄licos.eo ipso ergo ꝙ ep̄us in aliquo loco celebrat ꝑsumit̄ locus ei sub/iectus.ar.vij.q.i.pō/tifices.h̄ tn̄ scias ꝙ ep̄s pōt subiicere v/nā ecclesiā alij.vt ex/tra de exces.p̄la.sic.sed etiā aliqua eccle/sia pōt se subiicē alij h̄ tn̄ nō p̄iudicat ep̄o ex̄ ō do.int̄ dilectos

A Bbatē.publi/cas.q̄bus ꝑpl's nō interest nisi inui/tet̄ ab abbate.vt.j.e.q.dudum.

A Bbatē.dn̄s.ar.est hic ꝙ electio marie p̄lati spectat etiā ad patronū.vt xvi.q.v.si q̄s ep̄oꝝ.et.q.vij.decernimꝰ.et.lxiij.di.principali et.j.e.q.ij.eleutheri/us.sed nō est ita.vt ex̄ de iurepa.nobis.et.j.c.pri.sꝫ solēnis electio p̄sentāda est p̄ncipi vl̄ ꝑsono.vt ex̄ de elec.cū terra.et melius.t.e.sacrosancta.ꝛ.c.ꝙ sic.ꝛ.lxiij.di.reatina.ꝛ.c.lecti s.

Q Uam sit.de cellulis.ar.ꝙ capelle ꝓchiales habēt idē priuilegiū cum monasteriis.x.q.iij.inter cetera.sꝫ nō est ita.vt ex̄ de ꝑbē.de monachis.nisi monasteria essent exēpta tā in capite ꝙ in mēbris.xvi.q.ij.in summa.

Hoc tm̄ f sibi in monasteriis vendi/cent sacerdotes qđ p̄cipiūt cano/nes id est monachos ad cōuersationē sanctā p̄monere abbates aliaꝗ officia instituere g atꝗ extra regulā acta corri/gere h.ꝙ si aliq̄d in monachos canoni/bus interdictū p̄sumpserint aut vsurpa/re quicꝗ de monasterij rebus tēptaue/rint nō deerit ab eis sentētia excōicati/onis. ¶ Ecōtra grego.scribit castorio ariminensi ep̄o. Cōgregatio monaste/rij nō episcopus abbatē instituat

A Bbas in monasterio nō ꝑ ep̄m aut ꝑ aliquē extraneoꝝ ordinet̄ i necꝗ ab ep̄o missa k ibi celebret̄ vt nulli eccle/sie subiiciatur l. ¶ Idē castorio ep̄o.

De eodē.

A Bbatē cuilibet mona/sterio nō aliū sed quē dignū mo/ribus atꝗ actibus monastice discipli/ne cōmuni ↄsensu ↄgregatio popo/scerit ordinari volumus. Missas aūt pu/blicas m ꝑ ep̄os vel clericos in monaste/riis oīno celebrari ꝓhibemus. ¶ Itē pelagius p̄p mellito subdiacono. Ille dꝫ abbas institui quē sua ↄgregatio et possessionis dn̄s ordinari poposcerit.

A Bbatē in monasterio illū volu/mus ordinari quē sibi ō sua ↄgre/gatiōe ꝛ monachoꝝ electio ꝛ possessio/nis dn̄s n.ꝛ qđ magis obseruandū est ordo vite ac meritū poposcerit ordina/ri. ¶ Itē greg.oībus ep̄is. De liberta/te monachoꝝ.

Q Uam sit necessa/riū monasterioꝝ quieti ꝓspicere ꝛc.ꝛ infra. Interdicimus igit̄ in nomi/ne dn̄i nostri ꝛ ex auctoritate beati pe/tri apostoloꝝ p̄ncipis cuius vice hu/ic sancte romane ecclesie p̄sidemus.vt nullus ep̄oꝝ aut secularium vltra p̄su/mat de redditibus vel cartis monaste/rioꝝ vel ō cellulis o vel villis que ad eā pertinent quocūꝗ modo seu qualibet occasiōe minuere.vel dolos vel immis/siōes a aliq̄s sibi facere.ꝛ infra.Defun/cto vero abbate cuiuscūꝗ cōgregatio/nis nō extraneus eligat̄ nisi de eadem b cōgregatiōe ꝛ quē sibi ꝓpria volūtate cōcors c fratrū societas elegerit.Qđ si aptā inter se personā inuenire nequerit solerter sibi ō aliis d monasteriis eligāt ordinādū.ꝛ infra.Pariter aūt est custo/diendū vt inuito abbate e ad ordinādū alia monasteria aut ordines sacros vl̄ clericatus officiū tolli exinde monachi nō debeant.ꝛ infra. Nullus monachū sine testimonio ꝛ ↄcessiōe abbatis in ec/clesia aliq̄ teneat vel ad honorē aliquē ꝓmoueat. Hāc ergo scriptoꝝ nostroꝝ paginā omni futuro in tp̄e ab oībus ep̄is firmā statuimus illibatāꝗ suari.vt ꝛ sue eccl'e iuuāte dn̄o tantūmō sint iure ↄtenti.ꝛ monasteria eccl'iasticis cō/ditionibus seu angariis vel q̄buslibet obsequiis secularibus nullo mō subia/ceāt.nullis canonicis iuribus f deserui/ant.sed remotis vexatiōibus ac cūctis ḡuaminibus diuinū opus cū summa deuotiōe animi ꝑficiant. ¶ Idē casto/rio ep̄o ariminensi. Missas publicas in cenobiis episcopi nō celebrēt nec ali/quod eis grauamen inferatur.

L Uminoso g abbate referēte pluri/mis in monasteriis multa a p̄sulibus p̄/iudicia atꝗ ḡuamina monachos ptu/lisse cognouimꝰ. Oportet ergo vt tue fraternitatis ꝓuisio de futura eoꝝ q̄e/te salubri disponat ordinatiōe.q̄tenus ↄuersantes in illis in dei seruitio ḡra il/lis suffragāte mēte libera perseuerent. missas ꝗ publicas h in cenobiis fieri oī/no ꝓhibemus ne in dei seruoꝝ recessi/bus i ꝛ eoꝝ receptaculis vlla popularis p̄beat̄ occasio ↄuentus.q̃ꝛ nec expedit aiabus eoꝝ.nec audeat ibi ep̄s cathe/drā collocare k vel qualibet potestatē exercere imperādi nec aliquā ordinati/onē ꝗuis leuissimā faciendi nisi ab ab/bate l fuerit rogatus q̄tenus monachi semꝑ maneāt in abbatū suoꝝ p̄tāte.vt remotis vexatiōibus ac cūctis ḡuami/nibus diuinū opus cū sūma animi de/uotiōe perficiāt. ¶ Itē gelasius p̄pa. Baptisteriū i monasterio fieri nō per/mittimus.

D Iudū ꝑcepimꝰ vt de monasterio m sancti andree qđ est suꝑ maschalas baptisteriū ꝓpt̄ mona/choꝝ molestias debuisset auferri.atꝗ in eodē loco q̄ fontes sūt altare n funda/ri.cuiꝰ rei ꝑfectio hactenus est ꝓtracta ammonemus igit̄ fraternitatē tuā nul/lā iam morā post susceptas o l'ras n'ras inserere.sed repleto loco ipsoꝝ fontiū altare illic sine dilatōe aliq̄ fundet̄.q̄te/nus ꝛ p̄dictis mōachis opꝰ dei secure liceat celebrare ꝛ nō de negligentia ↄ fraternitatē tuā animus noster excitet̄ ¶ Itē ex ↄcilio magūtino. Cū ꝑmissi/one ep̄i abbas locū suum pōt deserere.

a ¶ Vel immissiōes.i.exactiōes. b ¶ Nisi de eadē.s.di.lxi.nullus inuitis.ꝛ.c.obitū victoris. c ¶ Cōcors.ꝛ canonica.vt.lxij.di.c.i.et.j.e.si q̄s abbas. d ¶ De aliis etiā heremitā.vt ex̄ ō elec.cū mo/nasteriū.ar.ↄ.j.pri.q.vi.in.§.pe. e ¶ Ad ordinandū.si tn̄ mona/chus sit necessariꝰ ꝑ supiorē cogat̄ ipsum dare.vt ex̄ ō iurpa.nullus sꝫ q̄d si mōa/chus factꝰ sit papa inuito abbate dꝫ re/dire.sic ꝛ ip̄e met ↄpellet se redire.q̃ꝛ cū te/neat̄ ō aliis iusticiā face/re multo fortiꝰ ō seipso.ff.si fu/ri.vē.altius.
f ¶ Nullis.iu/ribꝰ.q̄tū ad l.dyocesanā.vt.xvi.q.i.cū pro vtilitate vt not.x.q.i.in summa.

L Uminoso.h̄ capi/tulū loquit̄ ō monasteriis exemptis vel p̄uilegiatis.
h ¶ Publi/cas.in q̄bus est cōcursus ꝑploꝝ q̄ fiūt i hora tertia.j.de cō.dis.i.et h̄.sꝫ publi/cas.i.solēnes bene cantās.
i ¶ Recessi/bus.potius ergo erāt mo/nasteria i sos/litudine ꝙ in vrbe.vt.xvi.q.i.si cupis.
k ¶ Colloca/re.vt ibi exer/ceat iudicia.
l ¶ Ordina/tionē.j.e.co/gnouimꝰ.cō/tra.sed h̄ loq̄/tur de exēptis ibi nō.vel si h̄ loquit̄ de nō exemptis tūc dic ꝙ ep̄s facere hoc nō debꝫ nisi ab/bas negligēs sit in ordina/tōibus.id est dispositioni/bus.vt.ix.q.iij.cū scimus
l ¶ Abbate.ↄ.x.q.iij.in/ter cetera.

D Iudē ꝑcepimus vt de monasterio.ep̄s ibi fecerat baptisteriū.
n ¶ Altare.h̄ ideo q̃ꝛ locus fontiū pedibus nō dꝫ cōcalcari.vt j.de cōse.di.i.altaris.ꝛ h̄ cōmodius nō pōt fieri ꝙ si ibi altare edifi/cet̄. o ¶ Post susceptas.sic extra de ap.suꝑ eo in f.

Abbas pōt. cū permissione. nō eīm pōt sine licentia ꝑlati suā deserere ecclesiā. vt extra de renū. admonet. xvi. q. vlti. c. vl. l xxi. dis. c. i. c. ij. ⁊ xix. q. ij. due. Jo. q ¶ Ecce. in toletano ꝯcilio. ṡ. c. c. i. r ¶ Btūs gregorius. ṡ. c. abbatē. i. s ¶ Sed sciendū, magister intelligit ꝙ capitula supradicta ex causa data sint. Jo.

epī. vt extra ꝺ ec. edi. si hospitale. que hodie remota est. Itē nec in oratorijs licitū est ponere cāpanas: vt ex̄ de priui. ⁊ excel. ꝑla. patentibus. a ¶ Uel mōachi. loq̄r ſm ea tpa cū mōachi fuerūt laici. xvi. q. i. gnāliter. b ¶ Clerici. i. ꝑlati. Qui religiosis. cōprobet. ne sit nimiū iuuenis, vt. xxxiiij. dis. quorundam. ⁊ c. fraternitatis.

Nullā. alios ordinare. i. eligere. u ¶ Auctoritas. humani enī moris est illū timere cuius iudicio nūc erigit̄ nūc deprimit̄. xvi. q. ij. visis. nec supiores debēt inferioribus nimis familiares esse. nā ex ꝯuersatiōe eq̄li nascit̄ cōtēptus dignitatꝭ. ff. ꝺ offi. ꝑsi. obseruādi. nec etiaꝫ subditi debēt pl᷑ esse subditi ꝙ expediat. ij. q. vij. āmonēdi x ¶ Tota. ḡ epūs nullā hꝫ iurisdictiōeꝫ i mōasterijs. et sic ē ꝯ. xvij. q. vi. in vēditionibus. xij. q. ij. abbatibus. sed istō verbum tota non excludit epm̄ sꝫ ipsos mōachos. i. ita ptinet ad abbatē ꝙ nō ad mōachos

y ¶ Hinc ꝯstitutū est. i. ꝓpter cām. intelligit enī ḡtianus oīa h̄ capl̄a et cā fuisse statuta

Quidam. cōmēdāt sed nemo dꝫ se cōmēdare xi. q. iij. si q̄s vero. ar. ꝯtra ff. de of. pcō, obseruare. §. anteꝙ vero. z ¶ Aut oratorij. q̄bus tē poꝛib⁹ i oratorijs sit missa audiēda, habes. j. de cō. di. i. si quis etiā. ⁊ nō solū oratoriū. sed nec etiā hospitale pōt sine licentia epī cōstitui. vt ex̄ de relig. do. ad hoc. sed si oratoriū nō est sine licentia epī ꝯstruendū. an simplex hospitale pōt ꝯstrui sine licētia

Abbas ꝓpter humiliationē ⁊ cuꝫ ꝑmissione epī locū suū relinquere pōt^p. tn̄ eligāt sibi frēs abbatē de ipsis si habēt. sin aūt de exneis. ¶ Ecce i toletano ꝯcilio^q dr̄ ꝙ sacerdotes ⁊ abbates ⁊ alia officia istituere debeāt. btūs gregorius^r ⁊ pelagius ꝑpa ꝓhibent dicētes abbatē a fratribus sue ꝯgregationis eligēdū ⁊ ordinādū. qūo ergo hec tāta diuersitas ad ꝯcordiā reuocabit̄. Sꝫ sciēdū^s est quosdā monachos esse indomite ceruicis ⁊ effrenate superbie quos dū abbates ad religionē cogere voluerint. in eoꝝ deiectiōe cōspirāt. et aliū moribus suis ꝯueniētē sibi ꝑficere cōtendūt. quales erāt illi q̄ in necē beati bn̄dicti cōspirasse legunt̄. ꝓ huiuscemodi ꝯstitutū est vt abbates ⁊ alia officia ꝑ sacerdotes instituant̄. ¶ Un̄ pelagi⁹ ꝑpa scribit opilioni defensori dicēs. Nō liceat mōachis abbates ꝓ suo arbitrio expellere aut alios sibimet ordinare.

Nullā potestatē de cetero nullā licentiā monachis relinquimus ꝓ suo arbitrio aut abbates expellere aut sibimet alios ordinare^t. qꝛ nulla auc̄tas^v remanebit abbati si monachoꝝ ptāti cepit subiacere. vt ꝺ cetero fideliter ⁊ studiose vniuersa q̄ vel ad diuini cultus reuerētiā vl̄ ad vtilitates eiusdē monasterij ꝑtinēt. abbatis solicitudo ad quē ptās tota^x ꝑtinere cōuenit debeat adimplere. ¶ Hinc etiā ꝯstitutū est^y vt cl̄ici singuloꝝ monasterioꝝ sint in ptāte epoꝝ. nec alicui liceat ex̄ eoꝝ cōscientiam monasteria edificare. ¶ Un̄ in calcedonēsi ꝯcilio legit̄. Sine ꝯsensu epī mōasteria null⁹ edificet.

Quidā habitu monachoꝝ vtētes indifferēter ꝑ ciuitates incedunt necnō ⁊ ꝑ mōasteria ⁊ seipsos ꝑsūptione ꝓꝑa cōmēdāt^z. Placuit igit̄ neminē aut edificare aut cōstruere monasteria aut oratorij^{ii} domū sine ꝯsciētia ipsius ciuitatis epī. Itē. ¶ Clerici i prochijs monasterijs aut martirijs ꝯstituti sub ptāte ei⁹ sint q̄ in ea ciuitate est epūs ſm traditiōeꝫ sctōꝝ patꝝ. nec ꝑ ꝑsumptionē recedāt a suo epō. Eos vō q̄ ausi fuerint rescindere hmōi institutōꝫ quocūꝙ mō vel si noluerint subiacere ꝓprio epō si quidē fuerint cl̄ici ſm ꝑsonaꝝ ordinationē subiaceāt ꝯdēnatiōibus canonū. Si vō laici vel monachi^a fuerint cōione ꝑuient̄. Itē. ¶ Clerici^b q̄ pauperꝝ dispositiōi vl̄ monasterioꝝ vl̄ martirioꝝ ꝑsunt sub ptāte singulaꝝ ciuitatū epoꝝ ſm canonū traditionē ꝑdurēt neꝙ ꝑ suā temeritatē epī sui moderatione declinēt. Qui aūt hmōi dispositionē quolibet mō subuertere ausi fuerint et epō suo nō obedierint. si quidē cl̄ici fuerint canonice dānatiōi subiaceāt. si vō laici vl̄ mōachi sunt a cōione suspēdant̄. ¶ Itē ex ꝯcil̄. carth. iiij. Examinet̄ ab epō qui religiosis feminis est ꝑponēdus.

Qui religiosis femis ꝑponēdus est ab epō cōprobet̄^c. ¶ Monasteriū ꝙ absꝙ epī ꝑmissiōe nulli incipe licꝫ aut fundare. ¶ Un̄ in agath. ꝯcilio legit̄. Sine ꝑmissiōe epī nullus monasteriū ꝑsumat incipe aut fundare.

De monachis monasteriū nouū^d nisi epō ꝑmittēte aut ꝓbante^e incipere aut fundare nullus ꝑsumat. ¶ Item ex eodē. De eodeꝫ.

Cellulas nouas aut ꝯgregationū^f ecclīas monachoꝝ absꝙ epī notitia ꝓhibemus institui ¶ Itē ex ꝯcilio aurelianēsi. Absꝙ epī vel abbatis voluntate null⁹ monachoꝝ cellulā ꝯstituere ꝑsumat.

Nullus mōachus ꝯgregatiōe monasterij derelicta ambitiōis^g ⁊ varietatis impulsu cellulas cōstruere sine epī ꝑmissiōe vl̄ abbatis sui volūtate ꝑsumat. ¶ Itē sunt alij q̄ ꝓ executiōe diuersaꝝ causaꝝ q̄slibet admittūt q̄ districtionē eoꝝ soluāt ⁊ q̄etē religiōis ꝑturbēt ¶ De q̄bus in triburiensi cōcilio legit̄. Abbas qui cautus in suo regimie nō fuerit a ꝓprio epō ⁊ a vicinis abbatib⁹ suo arceat̄ honore.

Si q̄s abbas cautus^h in regimine humilis castus misericors discret⁹ sobriusꝙ nō fuerit: ac diuina ꝑcepta v̄bis ⁊ exēplis nō ostēderit: ab epō in cuius territorio ꝯsistit ⁊ a vicinis abbatibus ⁊ ceteris deū timētib⁹ a suo arceat̄^i honore. etiā si oīs ꝯgregatio vitijs suis ꝯsentiēs abbatē eū habere voluerit ¶ Itē ex ꝯcilio aurelianēsi. In epoꝝ ptāte abbates ꝯsistāt.

Abbates ꝓ humilitate religiōis in epoꝝ^k ptāte ꝯsistāt. ⁊ si q̄d ex̄ regulā fecerint: ab epīs corrigant̄. q̄ semel i āno i loco vbi epūs elegerit accepta vocatiōe^l ꝯueniāt. Mōachi aūt abbatib⁹ oī obediētia ⁊ deuotiōe subiaceāt. qꝺ si q̄s ꝑ ꝯtumaciā extiterit idem deuot⁹ ac ꝑ loca aliq̄ vagari atꝫ peculiare^m aliq̄d hr̄e ꝑsūpserit

De mōachis. nouum. nouū ꝺ: cuius facies imutat̄. ff. de no. ope. nū. l. i. §. op⁹ nouū. si ḡ totū mōasteriū est destructū requirit̄ ꝯsensus epī in ꝯstructiōe. sed in repatiōe nō req̄rit̄ vt. xvi. q. vi. si quis vult. extra ꝺ iude. iudei. ⁊ C. ꝺ ope. pub. l. ij. ⁊ iij. ar. e ¶ Aut ꝓbante. ex post facto. qꝛ ratihabitio pōt cōfirmare: vt. xvi. q. i. c. vlti.

Cellulas. aut cōgregationū. noua collegia nō pt̄ q̄s facere. nec ēt nouas reglas vl̄ nouā vitā vt ex̄ de relig. do. ne nimia. ff. de colleg. illici. l. iij.

Nullus. ambitionis. infirmitatis enī cā pōt abbas ꝑmittere monacho facere cellulā specialē. vt. xx. q. iiij. c. vlti.

Si quis abbas. cautus. ḡ videt̄ ꝙ aliq̄s pōt deponi ꝓpt̄ simplicitatē vt h̄. ⁊ lxxiiij. di. epoꝝ. sꝫ dicas ꝙ h̄ vocat illū icautū q̄ negligēs est. nā ꝓpt̄ negligētiā deponit̄ aliq̄s vt lxxxi. di. dictū. vl̄ dic ꝙ abbates ꝓpt̄ modicas cās ꝑnt remoueri: vt ex̄ ꝺ si. ꝑ tuas

i ¶ Coarceat̄. h̄ ptꝫ ꝙ epūs etiā sine numero epoꝝ abbatē deponē pt̄ a dignitate abbatie. sꝫ nō pōt sol⁹ ab ordine deponere. vt. xvi. q. vij. inuētū. ⁊ no. xv. q. vij. in sūma. ⁊ h̄ ideo qꝛ cā illa nō est crialis. vt ex̄ ꝺ accu. sup his et ex̄ de sy. ꝑ tuas. sꝫ abbates cisterciē. ordinis nō ꝑnt deponere. vt ex̄ de stat. regulariū. si qua.

Abbates. i epoꝝ ad epm̄ ḡ ꝑtinet oīs cura dioc̄. taꝫ in mōasterijs ꝙ i alijs ecclījs. vt. ix. q. iij. c. ij. ⁊ xciij. di. nulla. l ¶ Uocatiōe. si necessitas magna fuerit al̄s abbates nō debēt vocari ad sinodū. vt. xviij. di. epūs. ij. nisi ab abbate ei ꝯcessa sit administratio: vt ex̄ de statu mo. monachi. m ¶ Aut peculiare,

oīa que acquisierit[n] ab abbatib⁹ aufe/rantur scđm regulā ꝓfutura monaste/rio. Ipsi aūt qui fuerāt ꝑuagati vbi in/uenti fuerint cū auxilio epī tanq̄ fuga/ces sub custodia reuocētur. ⁊ reū se ille abbas futurū esse cognoscat qui in hu/iusmodi personis non regulariter ani/maduertit vel q̄ monachū susceperit[o] alienū. ¶ Itē ex cōcilio arelatensi.

Monasteria vel monachoꝝ disci/plina ad eū ꝑtineāt epm̄ in cui⁹ territorio constituta sunt. ¶ Item pa/schalis papa. Epālia nullus ammini/stret abbatib⁹ q̄ alicui eṗoꝝ nolunt subesse.

Abbatibus[p] q̄ nec sub epō nec sub metropolitano nec sub primate nec sub patriarcha sunt null⁹ ꝓrsus epoꝝ epālia[q] q̄libet āmini/stret. Cum em̄ se nulli epō oīno subesse ꝓfiteant͛: cōsequēs est vt nullus epoꝝ que sua sunt eis tanq̄ extraneis largi/atur. ¶ Pro huiuscemodi ergo statu/tum est vt cause ⁊ vtilitates monasteri/orum per epos disponātur. ¶ Unde greg. scribit vitali defensori sardinie. Utilitates monasterii a ꝓprio epō de/bent disponi.

Cognouim⁹ q̄ mo/nasteria seruoꝝ dei vel feminarū pro suo quisq̄ libitu ⁊ diuersarū cau/saꝝ executōe ꝑturbet qđ oīno nō grate suscipim⁹ tuamq̄ ex hoc experiētiā cō/monem⁹. vt nequaq̄ hoc vsurpare de/nuo accepta nostra auctoritate permit/tas. sed epō loci illius sub cuius mode/ramine degunt cure sit causas vtilita/tesq̄ disponere. valde em̄ est indecens vt omisso[r] illo alius quilibet se illorum causis admisceat. sed ille eoꝝ vitā com/petenti regularīq̄ debet moderamine disponere qui ꝓ cōmissis eoꝝ animab⁹[a] cōpellit͛ rationē reddere deo. ¶ Pro huiusmodi etiam ꝓhibet beatus greg. mulieres passim ad monasteriū accede/re ⁊ monachoꝝ cōmatres fieri. scribēs valētino abbati. Nec cōmatres sibi facere nec ad feminas accedere mona/chis licet.

Peruenit ad nos q̄ in monasterio tuo passim mulieres ascendant. ⁊ qđ est grauius monachos tuos sibi cōmatres[b] facere. ⁊ ex hoc in/cautam cū eis cōmunionē habere. Ne ergo hac occasiōe humani generis ini/micus sua eos qđ absit calliditate deci/piat. ideo te hui⁹ p̄cepti serie commone/mus vt neq̄ mulieres i monasterio tuo deinceps qualibet occasione ꝑmittas ascēdere. neq̄ monachos tuos sibi cō/matres facere. Nā si hoc denuo ad au/res nostras quocunq̄ modo ꝑuenerit sic te seuerissime noueris vltioni subdē/dum. vt emēdatiōis tue qualitate cete/ri sine dubio corrigant͛. ¶ Non solū aūt incauta familiaritas aliaꝝ mulieꝝ/eis interdicitur: verū etiā a sanctimo/nialiū habitatiōe ꝓhibent͛. ¶ Unde in. vij. sinodo legitur. Cum sanctimo/nialib⁹ monachis habitare nō lꝫ.

Diffinimus minime duplex[c] mona/sterium fieri. q2 scādalū idest offendicu/lum multis efficit͛. Si vero aliqui cum cognatis[d] mūdo abrenūciare ⁊ mona/sticā vitā sectari voluerint debent viri viroꝝ quidē adire cenobiū. femine v̓o mulierū ingredi monasterium. In hoc ergo placatur deus. Que aūt hacten⁹ fuerint dupla scđm regulam sancti pa/tris nostri basilij. ⁊ scđm p̄ceptionē eius ita forment͛ vt nō habitēt i vno mona/sterio monachi ⁊ monache. Adulteriū em̄ intercipit[e] cohabitationem si habet aditus monachus[f] ad monachā v̓l mo/nacha ab monachū secreto singl͛ariter ad collocutionē. Nō cubet monachus in monasterio muliebri neq3 cū mona/cha singulariter cōuiuet͛. ⁊ qñ necessa/ria vite a viroꝝ ꝑte ad regulares defe/runt͛ monachas extra portā hec susci/piat abbatissa. vel in monasterio femi/naꝝ cū quadā vetula monacha. Por/ro si cōtigerit ⁊ aliquā suā ꝓpinquā vi/dere voluerit monachus in p̄sentia ab/batisse huic cōfabulet͛ per modica ⁊ cō/pēdiosa v̓ba ⁊ in breui ab ea discedat. ¶ Itē in registro gregorij. Monachi et monache i nullo simul habitēt loco.

In nullo loco[g] monachos ⁊ mona/chas in vnū monasteriū cohabita/re ꝑmittimus. sed nec ea q̄ duplicia vo/cant͛ ⁊ si qđ tale est religiosus eps mu/lieres quidē in loco suo manere stude/at. monachos autē aliud monasterium edificare cogat. Si autē plurima sunt talia monasteria separent͛ in alijs mona/sterijs monache ⁊ in alijs monachi. res aūt quas habēt cōes scđm iura[h] eis cōpe/tētia[i] distribuant͛. ¶ Itē ex ꝯcilio aga/thēsi. A monasterio monachoꝝ longi/us cōstituant͛ monasteria puellarum.

Monasteria puellaꝝ longe a mo/nasterio monachoꝝ aut ꝓpter in/sidias diaboli aut ꝓpter hoīm oblocu/tionē collocent͛. ¶ Itē ex ꝯcilio yspa/lensi. Puellaꝝ monasteria monachoꝝ p̄sidio ⁊ ministerio gubernentur.

In decima actiōe ꝯsensu cōmuni de/creuimus vt monasteria virginū in ꝓ/uincia bethilica monachoꝝ ammīstra/tiōe ac p̄sidio gubernent͛. Tūc em̄ salu/bria xp̄o dicatis virginibus ꝓbamus qñ eis p̄res spūales eligim⁹ q̄ꝝ nō solū gubernaculis tueri: sed etiā doctrinis edificari possint. ea tn̄ circa monachos cautela seruata vt remoti ab eaꝝ fami/liaritate nec vsq3 ad vestibulū habeāt accedēdi familiare ꝑmissum. sed neq3 abbatē vel eū qui p̄ficit͛ extra eā[k] que p̄est v̓ginibus xp̄i loqui aliquid qđ ad institutionē eaꝝ pertinet licebit. nec cū

n ¶ Que acq̄sierit. q̄ fugitiui ⁊ vagabun/di acquirūt ecclesie sue quicq̄d acquirūt vt h. ⁊ C. đ epi. ⁊ cle. deo nobis. §. h' etiā. sicut seruus fugitiu⁹ dño acq̄rit: vt. ff. de acqui. pos. l. i. §. ꝑ ser/uū. sꝫ pone q̄ aliq̄s sepius delīq̄t ꝓpter qđ monasteriū suū ipsum noluit recipe. q̄ro si id qđ postea acq̄rit priori mōaste/rio acq̄rit vel seq̄nti videt͛ q̄ sequēti. q2 cū ꝓ derelicto est ha/bitus nō dꝫ p̄ori ac/quirere. sicut nec ser/uus habitus ꝓ dere/licto: vt. ff. de stipu. ser. qđ seruus. ⁊ ar. xvi. q. vi. de lapsis. C. de la. lib. tol. §. sed et scimus. sed hanc q̄ōem plene notaui inter ōiicales q̄ōes Bartholomeus.

o ¶ Susceperit. sine cōsensu abbatis. vt xx. q. iiij. monachū.

Abbatibus. s. xciij. di. nulla ra/tione.

q ¶ Episcopalia. li/cet abbas sit exēpt⁹ tn̄ primo debet pete/re iura epālia ab epi/scopo loci nisi ipse maliciose deneget ea.

Cognouim⁹. vt omisso. ar. q̄ o/misso epō nō potest appellari ad metro/polita. vt. vi. q. iij. sci/tote.

a ¶ Animabus. ar. cui maius cōmittit͛ et minus. vt. xij. q. i. p̄cipimus.

Peruenit. cōma/tres. sed nōne ꝑ baptismū cōtrahit͛ cōpaternitas. sic. v/xx. q. i. oēs. sꝫ mona/chi nō pñt baptizare. vt. xvi. q. i. doctos. q̄ possunt esse cōpa/tres. Rñ. possunt es/se cōpatres baptizā/do sed nō leuādo q2 in illo maior ꝯtrahi/tur familiaritas.

Diffinimus. du/plex. in quo sunt mōachi ⁊ mōache.

d ¶ Cum cognatis. nā qui seculo vult et rebus renūciare re/nūciabit cognatis. xij. q. i. cui portio.

e ¶ Intercipit. i. in/tercipere so/let. q2 ex co/habitatiōe p̄/sumit͛ acces/sus. xxvij. q. i. nec aliqua. ⁊ lxxxi. di. cleri/cus. ⁊ c. in oi/bus. ⁊ xxxv. q. vi. ab isto. ⁊ est hic ar. q̄ cū petit͛ resti/tutio cō sanguinee q̄ nō solū cōmixti/onis: immo nec cohabita/tiōis faciēda est restitutio.

f ¶ Mona/ch⁹. imo nec clericus nec laicus dꝫ vi/sitare monia/liū monaste/ria. vt ex͛ de vi. ⁊ ho. cleri. in mōasteria.

In nllo lo/co. hic ma/nifeste ꝑpen/dit͛ q̄ p̄sumit͛ varijs mōis ꝯtra aliquē ꝓ aliqua. ex cohabitatōe ex loco. ex sin/gularitate. ex societate. ex breuitate tē/poris. q̄ oīa iudex discre/tus ꝯsidera/bit. vt. xxiij. q. viij. occidit. et. lxxxi. di. in oībus. ⁊ de pe. di. i. aut facta. ⁊ ex͛ de testi. cū cām.

h ¶ Scđm iu/ra. fere eadē verba ponū/tur in aut. de san. epis. §. si quis autē ad monasticā vi/tam.

i ¶ Cōpetē/tia. forte pro numero ꝑso/naꝝ. cū enim collegiū sepa/tur ꝓ nūero ꝑsonaꝝ diui/dunt͛ bona. vt. ff. đ colle. illi. l. i. in fi. v̓l forte scđm q̄ q̄/libet ꝯdit mo/nasterio. ar. xij. q. iiij. c. p̄/mo. ⁊. ij.

ea sola que p̄est frequenter eos loqui oportet. ſʒ sub testimonio duarū vel trium sororꝝ ita vt rara sit accessio ⁊ breuis oīno locutio. ¶ Prohibent̄ etiam sanctimoniales ꝓpria receptacula hr̄e ¶ Vn̄ inno. papa scd̄s. **Sanctimonialibus receptacula seu domicilia ꝓpria hr̄e nō lic3.**

DEruitiosam et detestabilē cōsuetudinē quarundaʒ mulierꝝ que licet neq3 ſm regulā beati benedicti neq3 basilij aut augustini viuant. sanctimoniales tn̄ vulgo censeri desiderant aboleri decernimus. Cū em̄ iuxta regulā degentes in cenobijs tam in ecclesia q̄ȝ in refectorio atq3 dormitorio cōmuniter esse debeant ꝓpria sibi edificāt receptacula ⁊ priuata domicilia. in q̄bus sub hospitalitatis velamine passim hospites min9 religiosos cōtra sacros canones ⁊ bonos mores suscipere nullatenus erubescūt. Quia ergo omnis qui male agit odit lucē. ac ꝑ hoc ipse abscōdite in iniustorꝝ tabernaculo opinant̄ se posse latere oculos iudicis cūcta cōspicientis. hoc tā iniustū inhonestū detestandūq3 flagitiū ne vlterius fiat modis oībus ꝓhibemus et sub pena anathematis interdicimus. Simili mō ꝓhibemus ne sanctimoniales simul cū canonicis vl' monachis in ecclesia in choro vno ꝯueniāt ad psallendū. ¶ Itē sunt alij quos epi ꝑgrauantes salutē ipsaꝝ animaꝝ negligūt. quibuslibet vo occasiōibus bona monasterioꝝ detrahere cupiūt. Tales erāt quidā clerici rauēnatis ecclesie q̄ simulata religione monasterijs cupiebāt p̄fici. nō transeuntes ad monachicū habitū neq3 renūciantes ecclesiastice milicie. ¶ De q̄bus gregorius scribit iohi rauenati archiepo. **Monasteria clericoꝝ vel laicoꝝ habitacl'a fieri nō debēt**

DEruenit ad me q̄ȝ in ecclesijs fraternitatis tue aliqua loca dudum monasterijs cōsecrata nūc habitacula clericoꝝ aut etiā laicoꝝ facta sunt. dūq3 hi q̄ sunt in ecclesijs fingūt se religiose viuere. mōasterijs p̄poni appetūt et ꝑ eoꝝ vitā mōasteria destruant̄. nemo pōt ecclesiasticis officijs. ⁊ infra: Proinde fraternitas tua si hoc quolibet in loco factū est emendare festinet. q2 ego nullo mō patiar vt loca sacra ꝑ clericoꝝ ambitu destruant̄. ¶ Idē marinano epo rauenne. **Qui in sacro sunt ordine ꝯstituti i monasterijs nullā habeāt potestatē**

DUdū ad nos mul torꝝ relatiōe ꝑuenerat monasteria in rauennatū partibus cōstituta oīno clericoꝝ vestroꝝ dn̄io p̄grauari. ita vt occasiōe regiminis ea quidem qd̄ dici graue est veluti in ꝓprietate possideāt q̄bus nō modicū cōdolētes p̄decessori vestro lr̄as misimus vt hoc emendare debuisset. ſʒ qm̄ vite termino citius est occupatus ne hoc onus monasterijs remaneat fraternitati vestre eadem nos scripsisse recolimus. Et q2 vt cōperim9 in huius rei hactenus correctiōe cessatū est. hec audiētes ad vos iterū p̄uidimus scripta dirigere. Hortamur ergo vt omni mora omniq3 excusatiōe submota ita monasteria ipsa ab huiuscemodi studeatis grauamine releuare. q̄tenus nullā deinceps in eis clerici vel qui in sacro ordine ꝯstituti ob aliō habeāt nisi hortādi tantūmodo causa accedendi licentiā. aut si forte ad peragēda sacra missaꝝ fuerint inuitati misteria. ſʒ ne ꝓ cuiuslibet monachi aut abbatis ꝓmotiōe. ⁊ infra. Nec illic vlterius habeat potestatē aliquā ne monasteria huius occasionis velamine ea q̄ ꝓhibemus simul cū canonicis ⁊ monachis in ecclesia sustinere onera cōpellant̄. Hec itaq3 oīa vigilāti cura emendare iam secundo cōmonita sanctitas vestra nō differat. ne si post hec negligētes vos esse qd̄ nō credimus senserimus: aliter monasterioꝝ quieti ꝓspicere cōpellamur. Nā notū vobis sit q̄ȝ tāti necessitati seruoꝝ dei cōgregationeʒ subiacere nō patiemur. ¶ Ide3. **Gra visitādi ⁊ exhortādi monasteria epus adire pōt.**

VIsitādi exhortādiq3 gr̄a ad monasteriū quoties placuerit ab antistite ciuitatis accedatur. ſʒ sic caritatis officiū illic impleat eps̄ vt grauamen aliqd̄ monasteriū nō incurrat. ¶ Itē ex cōcilio aurelianensi. **Frequenter epi monasteria visitent et que corrigenda sunt corrigant.**

NOn semel sed sepius in anno epi visitēt monasteria monachoꝝ. ⁊ si aliq̄d corrigendū fuerit corrigat̄. ¶ Pro talibus qui animaꝝ curā nō habētes bona tm̄ monasterioꝝ in suos vsus cōuertere cupiebāt. statutū est vt mōasteria cuʒ suis rebus penitus sint libera a potestate ⁊ dn̄io epoꝝ. Qd̄ aūt nullis canonicis iuribus dicunt̄ monasteria subiecta esse. nō ita intelligendū est q̄n ipsi epo aliquid noīe eulogie: vl' in die dedicatiōis: vl' in natali sanctorꝝ quorꝝ noīe ipsum monasteriū dedicatū est debeāt offerre. ¶ Vn̄ gelasius papa ait. **Nō d3 epus aliquid a monasterio exigere p̄ter ꝯditiōes quas dedicationis tpe cōstituit.**

ELeutherius frater et coeps̄ noster q̄rit̄ q̄ȝ mater eius in casa q̄ castellū dicit̄: oratoriū cōstruxerit ac dedicauerit. ⁊ in eodē loco monachos ꝯstituerit ex q̄bus vn9 est p̄sbr̄ hoc aūt tpe dedicatiōis inter epm̄ cardellū cuius ipsa dyocesis est ⁊ matrē suam asserit cōuenisse. vt quicq̄d dedica

---

IN decia. ex ei. i. preter cōscientiā abbatisse.

l ¶ Duaꝝ. h̄ ptʒ q̄ȝ si clericus accuset̄ q̄ deliq̄rit cū moniali vel cū alia pōt se purgare cum mulieribus. ad q̄d em̄ vocarent̄ iste si nō possent esse testes. cum em̄ clerici9 repellatur a dignitate obtinenda ꝓpter testimonium mulieꝝ. ex̄ de testi. taʒ lr̄is. multo forti9 ꝑ eas expurgare se pōt. vn̄ satis admitti pōt q̄ȝ si clericus nō pōt hr̄e alios clicos cōpurgatores: q̄ȝ ꝑ hōestos laicos se possit expurgare vt. ij. q. v. oībus. in fi. et lxxxi. di. clerici. ⁊. xij. q. i. c. i. ⁊ in auc̄. d mo. §. cogitandū.

DEruitiosam. cōiter. ideo cōiter oīa faciūt vt sibiinuicē sint testes et honestatis et castitatis. vt in auc̄. de monachis. §. cogitādū. col. i.

DEruenit. fingūt. tales sunt cogēdi vt vel veri clerici vl' veri mōachi sint. vt ex̄ de reg. vt clerici.

o ¶ Preponi de talib9 habuistis. xvi. q. vi. c. iij.

p ¶ Destruā tur. i. ꝯuertātur in aliam formaʒ: vt. j. cā pxi. q. iij. §. querit̄.

DUdum. fraterni tati. sed nō ne cū aliq̄d p̄cipit̄ alicui suf ficit qd̄ p̄ceptū sit p̄ decessori ad h̄ vt successor teneat̄. vt in auc̄. vt nulli iudi. §. et hoc vero iubem9. col. ix. licet aliud sit in mandato. q2 illud extinguit̄ morte. vt extra de offi. deleg. gratū. dicunt quidā q̄ȝ siue sit p̄ceptū siue mandatū dūmodo expssis noībus scribat̄ semꝑ expirat morte. vt ex̄ de offi. dele. qm̄ abbas. alij dicūt aliud esse in p̄cepto q̄ȝ in mādato.

r ¶ Hortandi. i. p̄dicandi.

s ¶ Inuitati. vt. s̄. e luminoso.

t ¶ Sed ne. sic. xvi q. i. nec ꝓ cuiuslibet.

VIsitandi. quotiens. cū vtilitas vel necessitas exigat alias semel in anno tantū veniet eps̄: vt not. x. q. i. decernim9 videt̄ tamē q̄ȝ hodie bis ī anno possit ex officio suo visitare. extra de censi. cū venerabilis. in fi.

x ¶ Et grauamē. id est vt nō exigatenormem ⁊ immoderatā ꝓcurationē. x. q. iij. illud. sed ſm q̄ȝ tāctatur. ex̄ de censi. cum aplus. ⁊ hoc intelligas cuʒ eps̄ accedit ad ecclesiā ꝓpt̄ vtilitatē ecclesie. sed si causa ꝓprij negocij accedit non tenet̄ ei monasteriū ꝓuidere x. q. i. relatū. ⁊. c. placuit. ⁊. xij. q. ij. caritatē. ⁊ extra de cēsi. cū venerabilis. ⁊. c. romana. nisi ibi causa correctiōis accederet

NOn semel. ꝓ talibus. s. epis. eis em̄ nō subsunt monasteria quo ad legē dyocesanaʒ. s̄. x. q. i. in summa.

ELeutherius. cōuenisse. ar. qd̄ pactio pōt interuenire in sp̄ualibus. x. q. iij. c. vlti. ⁊. c. necnumerus. ⁊. i. q. iij. quesitū vt not. viij. q. iij. in summa. ⁊ huic capitulo obstat. i. q. ij. c. i. et. i. q. i. statuimus. ⁊

tionis vel natalis martir dic quoꝝ in eodē monasterio reliquie sunt per fidelīū oblatiōes intrauerit medietatē quidem ipsum monasteriū habeat. medietas autē ep̄o offerat. Cōtra quā cōuentionē marius p̄sbyter siue sciēte siue nesciente ep̄o monachis ipsis vel p̄sbytero qui ex eis est vim dicit intulisse ꝛ frequentes molestias generare. ita vt memoratū p̄sbyteꝝ ꝑpe ceciderit ꝛ missas eū facere nullo mō permittat dicens vt quasi pensionis[a] noīe aliquid statuere debeat. hec igit omnia diligenter te examinare iubemus. ꝛ si apud te euidēti rōne cōstiterit. q2 tēpore quo dedicatū est ipsum monasteriū cōditiōes superius posite cōuenerint seruari eas ex nostra auctoritate p̄cipimus. nec aliquid amplius exinde ab aliquo exigat. Si vero nil tale cōstiterit inter eos mediāte te quid ipsi ep̄o nomine eulogie[b] offerri debeat[c] inter ipsos monachos et p̄sbyteꝝ volumus diffiniri. saluo tn̄ eo vt p̄sbyter gaudentius qui etiā monachus est missas in monasterio suo sicut cōsueuit facere a nullo vlterius debeat ꝓhiberi. ¶ Itē vrbanus papa scd̄us.

Cōsueta seruitia ep̄is monasteria exhibeant.

S Eruitiū qd̄ monasteria aut eoꝝ ecclesie a tēpore gregorij septimi vsq ad hoc tp̄s[d] fecerūt ꝛ nos cōcedimus. ¶ Canonica vero iura q̄bus monasteria subiecta nō sunt: sinodales exactiōes intelligunt. Non eñ cogendus est abbas sicut in turonico ꝯcilio statuit ad sinodū ire nisi aliqua rationabilis causa existat. Sunt etiaꝫ quedā s̄uitutis officia vt angarie operū crebre receptiōes: annue exactiōes. mulctationes peccantiū: a quibus omnibus monasteria libera sunt.

Incipit causa decimanona.

D Uo clerici ad monasteriū transire volūt: vterq licentiā ab ep̄o suo petijt. vnus relicta ꝓpria ecclesia eo inuito. alter dimissa regulari canonia cenobio se cōtulit. ¶ Primo querit si ep̄s debeat ꝑmittere vt relicta ꝓpria ecclesia clericus monasteriū ingrediat. ¶ Scd̄o querit si ep̄s dare licentiā noluerit an eo inuito monasterium possit adire. ¶ Tertio si ꝯtigerit ipsos regulares canonicos fuisse vtꝝ cōcedēdus esset eis monasterij ingressus.

Q Uod ep̄s licentiā clericis adeundi monasteriū dare debeat in toletano cōcilio p̄cipitur in quo ita statutū legit. Nō dꝫ negari ingressus clericis q̄ monachoꝝ ꝓpositū appetūt.

C Lerici q̄ monachoꝝ ꝓpositū appetunt q2 meliorē[f] vitam sequi cupiūt. liberos eis ab ep̄o in monasterijs largiri oportet ingressus. nec interdici ꝓpositū eoꝝ qui ad cōtēplationis desiderium transire nitunt.

I Nuito vero ep̄o clericū eius a nullo esse suscipiendū: leo ep̄s testat scribēs rustico narbonēsi archiep̄o. Inuito ep̄o nullus clericū eius suscipiat.

A Lienū clericum[g] inuito ep̄o ipsius nemo suscipiat ¶ Sed subaudiendū est nisi ad ꝓpositū melioris vite transire voluerit. tūc eñ liberꝝ est illi etiam ep̄o cōtradicente monasteriū ingredi. ¶ Uñ vrban9 papa in cap̄lo sancti rufi. Qui monachorū ꝓpositū appetit etiaꝫ inuito ep̄o est recipiēdus.

D Ue sunt inq̄t leges vna publica altera priuata[h]. Publica lex est q̄ a sanctis patrib9 scriptis est ꝯfirmata. vt est lex canonū q̄ quidē ꝓpter transgressiōes est tradita. verbi gratia. Decretū est in canonibus clericū nō debere de suo ep̄atu ad aliū trāsire sine cōmēdatitijs[i] litteris sui ep̄i. qd̄ ꝓpter criminosos[k] ꝯstitutū est. ne videlicet infames ab aliquo ep̄o suscipiantur p̄sone. solebāt eñ officia sua cū nō poterāt in suo[l] ep̄atu in alio celebrare qd̄ iure p̄ceptis ꝛ scriptis detestatū est. Lex vero priuata est q̄ instinctu sancti sp̄us in corde scribit. sicut d̄ quibusdā dicit ap̄ls. Qui habent legē dei scriptā in cordibus suis. ꝛ alibi. Cū gentes legē nō habeant si naturaliter ea q̄ legis sunt faciūt ipsi sūt sibi lex. Si q̄s hoꝝ[m] in ecclesia sua sub ep̄o populū retinet et

q. iiij. ecclesia. ꝛ. j. de cō. di. i. si quis basilicā. sed dicas ꝙ hic nō vere dicit pactū. q2 ꝛ sine pacto tenet ecclesia dare aliq̄d ep̄o in signū subiectiōis vt hic dicit in fine. Itē auctoritate ep̄i pōt aliquid ꝯstitui patrono. vt ex̄ de iure pa. p̄terea. a ¶ Pensionis. vltra id qd̄ cōuenit in principio. b ¶ Eulogie. i. in signū p̄dicatiōis quā fecit tp̄e cōsecratiōis. c ¶ Debeat. cōsiderata cōsuetudine alioꝝ monasterioꝝ: vt ex̄ de cen. sup eo. ꝛ. x. q. iij. nec numerus. in fi. ex h̄ c. p3 ꝙ monasteria nō sunt penitus exempta a lege dyocesana. tenent eñ ad eulogias sicut hic dicit. Itē tenent ad ꝓcurationē que debetur rōne visitatiōis. vt ex̄ de p̄scrip. cū ex officij. Itē si aliq̄d ex ꝯsuetudine debēt vt. j. c. primo.

S Eruitium. vsq ad h̄ tēpus. ꝛ tn̄ vix fuerūt. xxv. anni a tēpore grego. vsq ad tp̄s vrbani. ḡ cōsuetudo inducit annuas p̄statiōes. nā et dat iurisdictionē ꝫ dat etiā priuilegiū. vt not. ix. q. iij. ꝯq̄st9 in fi. ꝛ dat ius eligēdi. ex̄ de ꝯsue. cū dilectus. in fi. ꝛ inducit seruitutē. ff. de aqua plu. ar. l. i. §. vlti. ꝛ. l. ij. §. i. ꝛ. ff. cōmu. p̄di. vēditoꝝ. ꝛ ꝯsuetudo obligat sicut ius scriptum. xi. di. ecclesiasticaꝝ. ꝛ ꝙ aliq̄d ex tp̄e p̄sumat debituꝫ sunt ar. multa. ff. de vsur. cū de in rem. et l. qui semisses. ꝛ. l. cū quidā. §. i. ꝛ. C. de fideicō. lib. l. i. ar. cōtra ista. ex̄ de cōsue. c. i. ꝛ ex̄ de cen. scientes. ꝛ. c. ꝓuenit. ꝛ. i. q. i. nullus. ꝛ. x. q. iij. q2 cognouimus. ꝛ. ff de oper. lib. l. opis. et. C. de pact. l. si certis. ꝛ ex̄ de cā pos. cū ecclesia. Item q2 ex cursu tp̄is nulla orit obligatio cū nec tollat tp̄e. vt. ff. de act. ꝛ obli. obligationū. sed varij varijs modis de hac materia dixerūt. sed omissis illis dico ꝙ nunq̄ ex cōsuetudine sola licet esset p̄scripta aliqd̄ ius sit quesitū. nisi forte esset tanta cuius memoria nō esset. vt. ff. de aqua quoti. hoc iure. §. ductus aque. ꝛ. ff. de aqua plu. ar. l. i. §. vlt. sed solūmodo cōmodū ꝛ ius possessiōis quesitū est ex ꝯsuetudine. possessor eñ nihil tenet de iure suo ꝓbare sed aduersarius ꝓbabit esse indebitū. vnde q̄diu est de hoc questio an talis p̄statio sit debita semꝑ erit possessor in possessione. vt. xvi. q. iiij. volumus. ex̄ vt lit. pen. a memoria. ꝛ. ff. de aqua quo. l. penul. ꝛ h̄ veꝝ est cū allegat aliquā cōsuetudinis cām. tūc eñ causa allegata ꝛ ꝯsuetudine lōgissima ꝓbata debitū p̄sumit adeo vt nō admittat ꝓbatio in cōtrariū. ꝛ s̄m hoc nulla est differētia inter ꝯsuetudinē p̄scriptā ꝛ p̄scriptionē. quidā tn̄ hanc assignant differentiā inter ꝯsuetudinem p̄scriptā ꝛ p̄scriptionē. ꝙ ꝯ p̄scriptionē nō admittit ꝓbatio licet cā p̄scriptiōis appareat iniusta. vt ex̄ de p̄scrip. de q̄rta. sed ꝯtra ꝯsuetudinē p̄scriptā bene vt scꝫ ꝓbet indebitū licꝫ alleget debitū p̄cessisse vt. C. d̄ agri. ꝛ cē. libri. li. xi. tutius credo p̄scriptionē allegandā ꝙ ꝯsuetudinē p̄scriptā. q2 ad ꝓbādā ꝯsuetudinē multa requirunt: vt dici. s̄. di. viij frustra. ꝛ hec r̄o a sunt ꝙ cōsuetudo semꝑ

Q. i.

tuet possessorē donec ꝓbetur ꝯriuꝫ nisi vi vel clā vel p̄cario possederit. tūc eñ ille qui dedit sua auctate pt negare. x. q. iij. q2 ꝯgnouimus. Io.

Q. ij.

quicq̄d dicat Io. ego credo ꝙ ex ꝯsuetudine p̄scripta spacio. xl annoꝝ ꝛ bona fide ius et possessio acq̄rat. vt ex̄ de ꝯsue. c. vl. in fi. ꝛ. ff. de leg. diuturna. h.

Q Uod ep̄us. dubitatio haꝝ triū q̄stionuꝫ ab eodē fonte ꝓcedit. vnde vna solutiōe terminātur. h. dicit ꝙ clericus secularis inuito ep̄o possꝫ trāsire ad monasteriū. vt. j. c. c. i. ꝛ. j. e. q. ij. c. due. sed nec monach9 nec regularis canonicus pōt inuito abbate trāsire ad locū aliuꝫ. vt j. e. q. ij. c. i. et c. statuimus. sꝫ eius opinio corrigit. ex̄ de regu. ꝛ trāse. ad relig. licꝫ. vbi habes ꝙ q̄libet pōt trāsire ad artiorē religionē petita tn̄ licētia lꝫ nō obtēta. sꝫ ad parē religionē nemo pōt trāsire. vt ex̄ de reg. sanc.

C Lerici. meliorē. hec est causa sufficiēs q2 de minori ad mai9 trāseundū est. xciij. di. legim9. in fi. sꝫ nō ad parē. vt ex̄ de reg. sanc. ꝛ tn̄ dic cap̄lm sic viue i monasterio vt cleric9 eē merearis. xvi. q. i. sic viue.

A Lienū clericū. imo nec etiā laicū alienū. vt. lxxi. di. primatus. si ḡ clericus huius ep̄atus eligit ad aliquā dignitatē in alio ep̄atu sine licentia huius ep̄i nō pōt eum recipere. vt. lxxi. di. c. vlti. ꝛ. liiij. di. litteras. et. lxxv. di. archidyaconū.

Due sunt priuata. vt caritas de qua dicit. habe caritatem et fac quicquid vis. vt de pe. di. ij. radicata. l ¶ Sine cōmēdatitijs. sed quare credit cōmendatitijs lr̄is cū quilibet posset cōmēdare rem etiā vitiosam. nā que cōmendādi animo dicunt neminē obligāt. vt ff. de cōtrahē. emp. ea que. sed dicas q̄ si quis rem cōmēdat in genere nō obligatur. sz si i specie obligat. vt. ff. de edil. edic. sciendū. sed nec in genere licitū est cōmēdare ex certa scientia rē vitiosam. vt ex̄ de seru. c. vnico. alioqn ō dolo tenet. vt. ff. de dolo. q̄ venditor.

k ¶ Propter criminosos.

Q. iij.

licet ppt criminosos fuerit cōstitutio data: tū extēdit etiam ad nō criminosos. q: nullus recipit sine cōmēdatitijs lr̄is sui epi. vbi aliqd statuit ppt impulsiuā cām. causa cessante nō ideo cessat ɔstitutio. sz vbi aliqd ppter finalē cām est statutum: ibi si cessat causa cessat ɔstitutio. sic distinguit ff. de dona. l. ij. §. vlti.

l ¶ In suo. ē. vij. q. i. si q̄s p̄sbyter.

m ¶ Si quis hoꝝ. maxime q: idem est in alijs. lxi. di. his oībus.

secularitier viuit. si afflatus[n] spū sancto in aliquo monasterio vl' regulari canonica saluari voluerit se. qui em̄ a lege p̄uata ducit nulla ratio exigit vt a publica lege cōstringat. dignior enim lex priuata q̄ publica. spūs quidē dei lex est. et q̄ spiritu dei agunt lege dei ducunt et q̄s est qui possit digne spūi sancto resistere. Quisquis igit spiritu hoc ducit etiā ipso epō suo cōtradicente eat liber nostra auctoritate. Justo em̄ lex posita nō est. sed vbi spūs dei ibi libertas. et si spū dei ducimini nō estis sub lege.

Canonicos[o] autē regulares ad monasteriū transire multis auctoritatibus phibet. ¶ Unde in cōcilio educensi cōgregato sub gregorio septimo legit. Regulares canonici monachi fieri non debent.

Nullus abbas vel monachus[q] canonicos regulares[r] a pposito pfessionis canonice reuocare atq̄ ad monasticum habitū pfessiōis trahēdo suscipere audeat vt monachi fiant q̄diu ordinis sui ecclesiā[s] inuenire quiuerint. in qua canonice viuēdo deo seruire et animā suā saluare possint. qd si temerario ausu id agere tēptauerint: anathematis vinculo obligent. ¶ Itē vrbanus

Mandamus p̄pa scōs. De eodē. et vniuersaliter interdicimus ne q̄s canonicus reglaris pfessus nisi qd absit publice lapsus[t] fuerit mōachus[v] efficiat. Qd si decreto nostro cōtraire p̄sumēs agere tēptauerit: ad ordinē canonicū p̄cipimus vt redeat. et deinceps memorialē[x] cucullā deferat. et vltimus in choro maneat. ¶ Subaudiēdū vero est nisi cū patris sui licētia religiōis ppositū induerit. ¶ Un̄ vrbanus papa secundus scribit abbati sancti rufini. Patris sui cōcessione regulares ca-

alijs. lxi. di. his oībus. n ¶ Si afflatus. sed qualiter pōt aliq̄s clericus inuito epō transire ad religionē cū ei forte iuratus sit et obediens suus sit. et crimē ydolatrie sit nolle obedire. vt. viij. q. i. sciēdū. et video q̄ peregrinari nō pōt sine licentia epi. vt de cōse. dis. v. nō oportet. et sepe bonū omittendū est ppter meritū obediētie. vt. xi. q. iij. q̄d ergo. cū etiā obediendū sit licet iniuste quid p̄cipiat. vt. xxiij. q. i. quid culpat. Item cū clericus nō possit alienare res ecclesie sue. ergo multo potius seipsum nō pōt alienare. cū psone digniores sint rebus: vt. xij. q. i. p̄cipimus. et maior est alienatio psone q̄ rei. vt. xvij q. i. c. ij. sed dic q̄ excusat a delicto instinctu spūs sancti sicut alij. vt extra de diuor. gaudemus. xxiij. q. v. dixit. o ¶ Dignior. tū in tribus casibus nō p̄iudicat priuata lex publice nā mulier licz ducat lege dei nō pōt inuito viro intrare religionē. xxvij. q. ij. si q̄s coniugum. nec ipubes inuito pr̄e. xx. q. ij. puella. nec epūs inuito papa. ex̄ de renū. nisi cū pridē. et ō reg. c. licz. nō fallit regl'a intelligētes. Canonicos. h depingit tertia questio q̄ soluit ex̄ de reg. c. licz. Nullus. monachus. vt priores q̄ p̄sunt monasterijs. extra de sta. mo. monachi. r ¶ Regulares. similiter clericus in qua ecclesia est semel intitulatus in ea ppetuo perseueret. vt. lxx. dis. sanctoꝝ. et. lxxi. dis. clericos. vt em̄ ait apl's. in ea vocatiōe in qua q̄s vocatus est in ea ppetuo perseuerabit. vt. xxi. q. i. c. i. s ¶ Ecclesiā. si. extra de vita et hone. cleri. deus. extra de relig. do. c. inter quatuor. Mandamus. lapsus. tunc em̄ posset imo cogeret. vt. xx. q. i. sicut.

Canonici monachi fieri possunt.

Statuimus ne pfessionis canonice quispiā postq̄ dei vice supra caput sibi hoiem imposuerit alicuius leuitatis instinctu vel districtioris[y] religiōis obtētu ex eodē claustro audeat sine patris et totius cōgregatiōis pmissiōe recedere. Discedetē vero nullus abbatū vel epoꝝ et nullus monachoꝝ sine cōmuni lraꝝ cautiōe suscipiat. ¶ Querit[z] si mōasteria q̄ semel dedicata sunt possint trāsire in clericoꝝ vel seculariū habitacula. qd in calcedonensi cōcilio oībus modis phibet. xxiiij. capitulo. Que semel sunt dedicata monasteria semper monasteria perseuerent.

Que semel dedicata sunt mōasteria cū ɔsilio epoꝝ maneāt[c] ppetuo monasteria. et res q̄ ad ea ptinent monasterijs refuari oportet. nec posse ea vltra fieri secularia habitacula. Qui vo permiserint hec fieri subiaceāt his cōdenationibus que p canones ɔstitute sunt. ¶ Itez in sinodo. vij. caplo. xiij. Qui loca sacra cōmunia diuersoria fecerint clerici deponat laicus excōicet.

Quoniā a quibusdā viris quedaz venerabiles domus subripiunt[a] tā videlicet episcopia q̄ monasteria et facta sunt cōmunia diuersoria. si quidē voluerint hi q̄ retinēt hec ea reddere vt s̄m antiquitatē restaurent bene et optime est. alioqn et si de sacro cathalogo fuerint hos deponi[b] p̄cipimus. si vero laici vel monachi excōmunicari. quos nimiꝝ cōstat cōdēnatos esse a patre et filio et spū sancto. et deputabunt vbi vermis eoꝝ nō moriet et ignis nō extinguetur. q: deo aduersant q̄ dicit. nolite facere domū patris mei domū negociationis. ¶ Querit de his qui ad cōuersionē venīūt quo tēpore debeant tonso

t ¶ Lapsus. tūc em̄ posset. vt. xx. q. i. sic. v ¶ Monachus. h ɔsueuit intelligi cuz cā leuitatis transit. al's si trāsit ad aspriorē vitaz bn̄ cogit ibi stare. vt ex̄ de regularibus lz. sz manifeste obstat ex̄ de sta. mo. cū nobis. sz hec est remota. vn̄ satis credo q̄ si nō petijt licētiā cogit redire. nec obstat ex̄. c. sane. q: ibi dicit pmittas. et sic est dispēsatio. xxxi. q. i. hac rōe. x ¶ Memorialē. nō q̄ sit mōachus: sed rōne prioris maleficij. vt. s. xxiij. di. p̄cipimus. sed maritus q̄ trāsiuit ad religionē reuocat' ab vxore sua nō fert cucullā vt. xxxiij. q. v. qd deo et sic q̄nq̄ potest esse dispar habit' in eodē choro. y Statuimus. districtioris. s. xx. q. iiij. virgines. ō. ex̄ de regula. c. i. sz hec dictio leuitatis soluit ɔtriū. et est si. C. de of. ma. mili. l. penul. z ¶ Querit. incidentē q̄onem ponit magister. et illa dupliciter pt intelligi. vno mō sic. an de monasterio possit fieri secularis ecclia. vel sic an monasterijs pn̄ p̄fici seculares clerici. dicas g̃ q̄ de monasterio nunq̄ pōt fieri secularis ecclia vt h ō: nisi enormit viuāt. tūc possunt monachi remoueri et institui seculares canonici tū cū auctoritate pape. vt extra ne cler. vel mo. relatū. vel nisi ita sit q̄ nō inueniant alij de ordie illo p quos possit loc' ordinari. vt ex̄ ō reli. do. inter. vl' nisi ita sit q̄ aliter nō posset reformari loc' ille q̄ p canonicos. vt ex̄ de sta. mo. cuz nobis. q̄ est remota. ecōtra videt q̄ eps licite possit ō sclari ecclia facere regularē. vt ex̄ de eccle. edifi. ad audiētiā. et. xvi. q. vij. si quis vult. Jo.

Que semel. maneāt. similiter nec hospitale pōt cōuerti ad aliū vsum. ex̄ de reli. do. ad hec. sed nec pmutari possunt ecclie mācipia. ex̄ de re. permu. mancipia. dari tū possunt priuato: vt. xij. q. ij. eccl'iasticis. sic domus iperatoris nō pōt cōuerti ad alios vsus. C. ō pala. do. l. i. sed quid si monasteriū destruit nunquid pōt locus ille vel edificia monasterij ad aliū vsum cōuerti. sic possunt de lignis bene cōstruere dormitoriū vel alium honestū locum vel etiā in coquina sua possunt ea cōburere. de cō. di. i. ligna. sed ad priuatos vsus nō possunt cōuerti. locus autem remanet sacer licet dirupetum sit edificiū. ff. de cōtrahen. emp. ede sacra.

Quoniā. subripiunt. i. inuadunt. naz furtū nō fit in re inmobili. insti. de vsuca. §. abolita. b ¶ Deponi. et hoc cū pena incipit a crimine. vt lxxxi. dis. dictū. secus si a cōtumacia: q: tūc primo esset suspendēdus.

Monasterijs. bieniū. dic vt. s. xvij. q. ij. cōsaldus. ⁊. c. ſi q̄s incognitus. o Sit grauius. ſimile. lxi. di. miramur. in fine. ⁊. ff. nau. ca. ſta. l. vlti. §. hac autē. e Miles. forte loquit̄ de militibus apulie que tota eſt patrimoniū beati petri. vt. xciij. di. valde. ⁊. x. q. iij. relatum. vel de illis qui facti fuerant irregulares. ſic. liij. di. legem.

Quia ingredien tibus. ꝯuertēdi. dupliciter p̄t eñi ali q̄s intrare. vel cā pꝛ bādi vel cā ꝯuerten di. ⁊ ꝑteſtari dʒ qua liter intret. vt eẋ de reg. cōſulti ſumus. ⁊ extra de regu. c. po ſtulaſti.

g Teſtādi. qui eñ in ꝑtāte alterius eſt nō pōt teſtari. inſti. q̄bus nō eſt ꝑmiſſuʒ facere teſta. in pꝛin. donare tñ pōt mortj cauſa de cōſenſu pa tris. ff. de do. filiuſfa milias. ⁊ etiaʒ inter viuos. vt. ff. e. ſi cū ſi lius. clericus tñ i po teſtate ꝯſtitutus po teſt teſtari. C. de epiſ. ⁊ cle. auṫ. p̄ſbiteros.

h Eiuſdem. cū nō habeat filios vt. j. e. ſi qua.

i Decretum eſt. C. de epiſcopis ⁊ cleri. auten. ingreſſi.

Perlatū eſt. p ex hortationē. non tamē illectam. vt. xx. q. iij. conſtituit.

l Omnes. diſtin guit̄ tñ an ſana an i firma det. vt eẋ de ſe pul. de hijs.

m Ecōtra. heremi ta. heremite ergo ha bent ꝑpꝛia q̄d valʒ ad ea que no. xvi. q. i. qui vere.

Si qua mlier. nō extantib⁹. ſed q̄d ſi habet aſcendētes. idēʒ vid: quia eque ſuccedunt aſcenden tes lʒ ordine turba to. ff. de inoffi. teſta. nā ⁊ ſi. ⁊ q: aſcendē tem nō pōt quis ex heredare niſi cōmiſe rit cām ingratitudis

rari. De his ita ſcribit grego. papa fortunato ep̄o neopolitano. Anteq̄ bienniū in ꝯuerſione cōpleuerit aliq̄s Monaſterijs tonſorari nō debʒ:

Monaſterijs oībus fraternitas vr̄a diſtrictius interdicat. vt eos quos ad cōuerſionē ſuſceperint priuſq̄ bieniū in ꝯuerſiōe cōpleuerint nullo mō audeāt tonſora re. ſed hoc ſpacio vita moreſq̄ eoꝝ ſoli cite cōpꝛobent̄. ne q̄s eoꝝ aut nō ſit cō tentus eo q̄d voluit aut ratū nō habe at q̄d elegit. Nā cū graue ſit in expros obſequijs hoim ſociari q̄s poſſit dice re q̄nto ſit grauius[o] ad dei ſeruitiū impro bos applicare. Miles[e] vero ſi cōuerti voluerit priuſq̄ nobis denunciet̄ nul lus eū ſine nr̄o ꝯſenſu qualibʒ p̄ſumat rōne ſuſcipere. Querit̄ ſi ingreſſis monaſteriū vltra relinquat̄ licentia te ſtādi. hoc greg. ꝓhibet ita ſcribēs ianu ario carolitano ep̄o Poſt monaſterij ingreſſum nulli relinquit̄ teſtādi licētia.

Quia ingredientibus monaſteriū ꝯuertendi[f] gr̄a vlterius nulla ſit teſtādi[g] licētia. ſed vt res eoꝝ eiuſdem[h] monaſterij ſint aperta legis diffinitiōe decretū eſt[i]. Itē greg. cipriano dia cono. Poſt monaſterij ingreſſum eidē monaſterio oīa ſunt cōferenda.

Perlatū eſt ad nos petronillā no mine de ꝓuincia lucania ꝓgenitā. p ex hortationē[k] agnelli ep̄i fuiſſe ꝯuerſam reſq̄ ſuas oēs[l] quas habere potuit licʒ iure ſibi potuiſſent cōpetere tñ eaſdem monaſterio in q̄d ingreſſa eſt etiā ſpāli ter donatiōis titulo ꝯtuliſſe. Econ tra paulus primus heremita[m] in teſta mēto collobiū ſuū athanaſio alexādri no ep̄o reliquit. tunicā vero beato an thonio. Sʒ aliud eſt de his qui mona ſteriū ingreſſi ſe ⁊ ſua tradiderūt: aliud de his qui ſolitariā vitā ducētes ſe nul li eccleſie tradiderūt. illi ſemel tradita nulli tradere p̄nt. iſti nulli oblata libe re teſtari valēt Itē in auṫ. ꝯſti. nona

vt in auṫ. vt cū de ap. cogno. coll. viij. §. ij. ad idēʒ. C. de ep̄is ⁊ cle. auṫ. p̄ſby teros. in fi. ſed aliud eſt hic rōne monachat⁹ ⁊ fauore religionis. Item ad huc huic obſtat. in auten. coll. ix. vt nulli iudicū. §. penl. vbi pater hʒ tertiaʒ partē bonoꝝ filie que detrudit̄ in monaſteriū. ſed hoc ideo eſt ibi q: illo in uito fuit monacha. ſed q̄d ſi primo fecit teſtm̄. vid: q̄ per ingreſſum mona ſterij rūpitur quaſi ꝑ poſthumi agnationē. eccl̄ia eñ cōparatur poſthumo. vt eẋ de pꝛoba. in p̄ntia. i auṫ. de ſan. ep̄is. §. ſed hoc p̄nti addimus ſanctio ni. ff. de iniuſto rupt̄. teſta. filio. Itē per capitis diminutionē rūpitur teſtm̄ inſtitu. quib⁹ modis rumpit̄ teſta. §. ij. Item iſte diminuit̄ capite qui trāſit in alteri⁹ ꝑtātem. Econtra vid: q̄ teneat teſtm̄ quia pꝛo mortuo habet̄ ſed in morte confirmat̄ teſtamentū. Item legatū nō perit per capitis diminu tionē. ff. de ca. dimi. l. legatū. Ad hoc dico q̄ rumpit̄ teſtamentū niſi pꝛius reliquerit aliq̄d monaſterio. ſi ergo inſtituit monaſteriū ante ingreſſuʒ mo naſterij in vno denario poſtea nō rumpit̄ teſtm̄. Hugo. tñ ⁊ Jo. contrariū

dicunt. Sʒ nūquid monaſteriū ingreſſu ipſo adeptū eſt poſſeſſionē rerū illius. videt̄ q̄ ſic. quēadmodū adoptans adipiſcit̄ poſſeſſionē adoptati. ff. de pꝛecar̄. ſi adoptauero. q̄d cōcedo. Sed quid ſi ingre diens monaſteriū habuit vſumfructū bonoꝝ: nunquid monaſteriū poteſt vti fructib⁹ illo viuente. Videtur q̄ nō. tum ideo q: morte ex

Si qua mulier aut vir monaſticaʒ vitā elegerit ⁊ intrauerit mōaſte riū liberis nō extātibus[n] mōaſterio q̄d ingredit̄ res eius cōpetere iubemus. et ſi ꝑſona liberos habēs anteq̄ de reb⁹ ſuis inter eos diſponat monaſteriū in tret. liceat ei poſtea inter eos diuidere[o] legitima[p] portiōe nulli diminuta. ⁊ q̄d eis nō dederit monaſterio cōpetet. Sʒ ſi oēm ſubſtantiā inter filios diuidere voluerit ſua ꝑſona filijs cōnumerata partē ſibi retineat q̄ monaſterio cōpe tere[q] debeat. Sed ſi poſt ingreſſum mo riat̄ anteq̄ inter eos diuidat filij legiti mā portionē percipiāt reliqua ſubſtan tia monaſterio cōpetēte. In autēti co de mōachis ꝯſtōne. v. in collatiōe. i.

Nunc autē cū monachus factus eſſet hoc ipſo res ſuas oēs obtu liſſe videat̄ ſi pꝛius teſtatus nō ſit. Ex inde iudicio eius ceſſante[a] lege diſpo nit̄ vt ſi liberos habet i quos aut nihil aut minus legitima portiōe quoquo mō donādi titulo ꝯtulerit eaten⁹ ſube monaſterio deſtinate detrahat̄. ne q̄d cōtingat circa liberos iniquū. Itē

Non liceat pentib⁹ ex nouella. liberos vel liberis pentes ab he reditate ſua repellere mōachos factos q̄uis dū laici fuerāt in cām ingratitudi Non lʒ pa nis[b] inciderit. Itē. rētib⁹ libos ſuos ad ſolitariā vi tā trāſeūtes abſtrahere d monaſterio.

Incipit cauſa viceſima.

Duo pueritie annos agen tes a pentibus mōaſterio traditi ſunt. vnus inuitus alter ſpōtaneus cuculla in duunt̄. ad annos puberta tis venientes inuitus ad ſecularē mili tiā redit. ſpōtaneus monaſteriū diſtri ctius petit. Hic pꝛimuʒ querit̄. ſi in pueritie traditi annis cogant̄ religio nis ꝑpoſitū tenere. Scd̄o ſi p̄ter vo lūtatē parentū tonſurā vel religionis

tinguit̄ vſu fructus. tum q: vſufructuſ alij cedi non pōt. niſi dice res q̄ ius v tēdi remane ret apud iſtū et vtilitas a pud mōaſte rium. ſed con tra. ſi aliq̄d eſ ſet ius penes eum in ipſo i greſſu factuʒ eſſʒ monaſte rij. dico ergo vſufructū nō remanē apō illum: ſʒ apō monaſteriuʒ alij contradi cunt. ar. C. de vſufru. l. vlt.

o Diuide re. ſed qualit̄ teſtat̄ vel di ſponit iſta ꝑ ſona de reb⁹ alienis. con tra illud in i ſtitu. quibus non eſt ꝑmiſ ſum facere te ſta. in pꝛin. ſʒ dic q̄ hoc ex quadam be nignitate ꝑ mittit̄ a iure ne eccl̄ia vi deat̄ aliqueʒ velle circūue nire ꝑpt̄ res ſuas. preterea video q̄ quā doq̄ aliquiſ diſponit de reb⁹ alienis vt mater que tranſit ad ſe cūdas nupti as teſtari po teſt de rebus pꝛioꝝ filioꝝ et diſponere inter ipſos: vt. C. de ſecun. nup. femine. §. vlti.

p Legitima. i. tertia vel medietas ſm numeꝝ filioꝝ. C. de inoffi. te ſta. auṫ. nouiſſima. q Cōpetere. ne ſit onerōſus mōaſterio. xvi. q. vi. de lapſis.

Nunc aūt. ceſſante. i. ſi ceſſauerit iudiciū q: mor te ꝑuentus eſt. ⁊ ſic nō obſtat. s. c. l. pxi. quidā tñ intellexerūt q̄d hic d̄r cū vere factus eſſet monachus. pꝛimā legē intelligunt cū ad huc eſt in ꝓbatione.

Non liceat. ingratitudinis. ecce q̄ ingratitudo abolet̄ ꝑ ingreſ ſum monaſterij. ſimiliter irregularitas. vt. l vi. di. c. i. cū eñ alias monachus ſit ꝑfectus nō requirit̄ in eo oīmoda regularitas. vt. xvi. q. i. legi. monachatus eñ oēm maculā abſtergit. in auṫ. d mo. in pꝛi. col. i. ar. tñ eſt q̄ nō tollat̄ irregularitas. lv. di. ſi q̄s. i. q. vij. c. ij.

Quod intra annos. aut eſt adultus qui intrat monaſteriū aut impubes. ſi adultus ⁊ ſpōte intrat exire nō poteſt. vt. j. c. q. i.

puelle.z.q.ij.c.i.z.ij.si inuitus intrat exire pōt.vt.j.e.q.i.sicut.nisi ꝑpter aliquā culpā inuitus intret.vt.l.di.si ille.z.xvi.q.ij.placuit.si impubes intrat aut ab alio ponit in monasterio aut per se intrat. si ab alio ponit in monasterio z ipse nō ɔsentit pōt egredi qñ voluerit.vt j.e.q.puelle.z.q.iij.ꝓsens.Si vero ɔsentit cū ab alio ponit i monasterio tenet licet cōsensus ille qui fit ante annos discretiōis nō teneat ide tñ exire nō pōt priusq̄ veniat ad legitimā etatē ad Q.i. instar carnalis matrimonij.vt extra d despō. ipub. de illis.z.j.e. q.illō. sed q̄ cito peruenerit ad pfectā etatē pōt egredi vt.j.e.q.iij.ꝓsens. z ex̄ de regula. cū simus.licz quidā dixerit q̄ in impubere sufficiat sola parentis oblatio ad hoc vt mōachus fiat. cꝰ qō est ex̄ de regu.c. vlti.z.j.e.c.i. et.ij.sz q̄ eos est expsse.ex̄ de regula.c. cū viz z.c.cū simus. si vō ipubes ꝓpria auctate itrat pōt extrahi a patre vel tutore.vt.j.q.ij puella. h tñ scias q̄ sz.h. si doli capax est ingressus monasterium siue p se siue p auctatē patris dūmodo nō fuerit coactus ammodo nō pōt exire licz nō puenerit ad annos pubertatis. q: cū doli capaces se pñt obligare diabolo: vt ex̄ ō deli.pu. c.pueris.multo fortius deo. Itē cū in matrimonio carnali malitia supplet etatē, vt ex̄ de despō.ipu.de illis.g̃ z in spūali.grego. refert in dialogo de quodā puero nouēnij q̄ nutricē suā ꝑuidauit. alij dicūt q̄ nemo obligat voto ante legitimā etatē. nec ē sic de matrimonio carnali. q: ibi obligat tñ homini, z illō vinculū dissoluit saltē morte, sed vinculū

vestem quis i pueritia accepit an possit sibi detrahi an nō. ¶ Tertio qui ꝑter voluntatē ꝓpriā cucullā induerit an cogat eā retinere an nō. ¶ Quarto si ab vno monasterio in aliō districtius liceat alicui transire.

Q Uod intra annos[c] pueritie traditi cū adulti fuerint liberū habeāt arbitriū manēdi vel discedendi ꝓbat auctoritate none sinodi in qua sic statutū est. Virginitatis ꝓfessio quo tēpore firma eē incipiat.

F Irma autē tūc erit ꝓfessio virginitatis ex quo adulta iam etas esse ceperit[d] z que solet apta nuptijs deputari ac pfecta. ¶ Si virginitatis ꝓfessio tūc esse firma incipit cum etas cepit esse adulta z religiōis ꝓfessio. tūc demū dz esse firma cū ad adultā etatē puentū fuerit. sed hic de illa ꝓfessiōe agit q̄ in annis pueritie ꝓprio arbitrio deo offert quā nō cōfirmat parentū ɔsensus. Ceterū que a pentibus deo offert ꝓfessio inuiolatā fuari oportet. ¶ Unde scribit greg. ad augustinū anglorū epm Nō licet de monasterio egredi quē pater vl' mater infra annos infantie ibi fecerit ordinari.

A Ddidistis[e] adhuc q̄ si pater vl' mater[f] filiū filiamue intra septa monasterij i infantie[g] ānis sub regulari tradiderint disciplina. vtrū liceat eis postq̄ ad pubertatis[h] inoleuerint annos egredi z matrimonio copulari. hoc oīno deuitamus[i]. q: nefas est vt oblatis a pentibus deo filijs voluptatis frena relaxent. ¶ Itē ex cōcilio toletano.iiij. Aut ꝓpria ꝓfessio aut paterna deuotio monachū facit.

M Onachū aut paterna deuotio[k] aut ꝓpria ꝓfessio[l] facit. quicq̄d horū fuerit alligatū tenebit. ꝓinde his ad mūdū reuerti intercludimus aditū. z oēs ad seculū interdicimꝰ regressus. ¶ Itē isidorus. In monasterio ꝑpetuo maneāt qui a pentibus ibi traditi fuerint

Q Uicūq̄ a pentibus ꝓprijs i monasterio fuerit delegatus nouerit se ibi ꝑpetuo māsurū. nā anna samuelē puerū suū natū z ablactatū: deo pietate obtulit[m]. qui z in ministerio tēpli quo a matre fuerat deputatus permansit z vbi cōstitutus est deseruiit. ¶ Ex registro gregorij. De eodem. Palea.

spūale morte nō dissoluit.ar.xxxij.q.vij.licite.sed hodie pualet opi.h. vt ex̄ de regula.postulasti. Jo.sz certe pticula q̄ h dicebat est subtracta. bar.

F Irma.ceperit.nō intelligas cū cepit attingere.xiiij.annū masculus,vel femina,xij.annū.sed cū iam est in fine.xiiij.anni vel duodecimi.

A Ddidistis.hec tria capitula intelligas de illis qui post adultā etatem ɔsensum accōmodauerint.sz.h.intelligit de doli capacibus.

f ¶ Mater. videt q̄ q̄ possit mater tradere filiū suū religioni. vt.j.c.quicūq̄.q̄ nō videt cū nō hz ipsū in ptāte. vt insti. de adop.§.femie.legas ergo vel ꝑ et.

g ¶ Infantie, id est pueritie.

h ¶ Pubertatis.§. xxviij.dis.de his.§. sz loquit ō seclaribꝰ

i ¶ Deuitamus. ex istis.c. sumūt quidā scisma erroris sui et dicūt sufficere solā oblationē pris ad h vt q̄s monachus fiat.vt ex̄ de reg.significatū.z.c.ad h. sed eis obuiat.j.e.illud. et ex̄.c. cū simus. sed intelligas ista.c. qñ in adulta etate ɔsenserūt. z sic interptat ea clemens.extra.c. cum viz.

M Onachū.deuotio.z filij spōtanea ꝓfessio supple.

l ¶ Profess o.p se.

Q Uicūq̄.obtulit sola oblatio nō suffecisset nisi ipse pꝰ ea ratū habuisset. sz quare in baptismo cogit seruare pactū parentū z nō in voto. Rñ.q: ibi recipit sacramentū vnde illud cogit seruare.vt xlv.di.ō iudeis. Itē q: in baptismo pōt puer p aliū obligari vt de cō.dis.iiij. baptisuū vicē.

Q Uem ꝓgenitores. cepit. ar. q̄ ꝑiudicat alicui p factum sicut p dictū.et qō nō refert an factū an dictū declaret q̄s voluntatē suā: vt ex̄ de ap.dilecti.z.xxij.q.v.cauete.

b ¶ Canere.si.ex̄ de pro.corā. i si. vbi sic agebat sicut cōtrahebat. sic extra de regu. vidua.z.xxvij. dis. q̄ interrogasti.

D Uelle.adulte.sed fm.h.doli capaces.clemēs videt tñ intelligere h.c.ō adultis.ex̄ de regu.cū viz.

o ¶ Calcari.si.xxvij. q.i.c.ij.v.si enī.

S Icut.offensiōis. ꝓpter delictū enī cogit quis intrare monasterium. vt xvi.q.vi.de lapsis,l.di,si ille,z,lxxxi,di,dictū,z,c,si q̄s clericus.z.xxxiij,

Q Uia aūt in insul' dura est ɔgregatio mōachorū. etiā pueros i eisdē mōasterijs ante.xviij.annorū tpa suscipi ꝓhibemus. vl' si q̄ sunt tua eos experientia auferat z in vrbē romanā trāsmittat. hoc z in palmaria alijsq̄ insulis tepore oīa volumus custodire. ¶ Itē ex cōcilio tributiēsi. Qui a ꝓgenitoribꝰ monasterio traditus est ō eo egredi nō valet.

Q Uem ꝓgenitores ad monasteriū tradiderūt z in ecclīa cepit[a] canere[b] z legere nec vxorem ducere nec monasteriū deserere poterit. sz si discesserit reducat. si tōsurā dimiserit rursus tondeat. si vxorē vsurpauerit dimittere ɔpellat. ¶ Ex penitētiali theodori. Palea.

I Nfans ꝓ infante pōt dari in monasterio q̄uis alter vocatꝰ sit tñ melius est votū soluere. Siliter z pecora si necesse est equali ꝑcio sunt redimēda. ¶ Ex his auctoritatibus colligit q̄ paterna ꝓfessio pueros tenet obligatos. nec licebit eis a ꝓposito discedere qō paterna deuotiōe in puerilibus annis susceꝑint. ¶ Sed obijcit illud leonis pape. Nō liceat puellis nuptias eligere que spontanea volūtate virginitatis susceperūt ꝓpositū.

D Uelle[c] que nō pentū coacte imperio sed spōtaneo iudicio v̄ginitatis ꝓpositū atq̄ habitū susceꝑint. si postea nuptias elegerint ꝑuaricant. etiā si nōdū eis ɔsecratio accessit. cuiꝰ vtiq̄ munere nō fraudarent si i ꝓposito ꝑmanerēt. ambigi v̄o nō pōt crimē magnū admitti vbi z ꝓpositū deserit z ɔsecratio violat. Nā si hūana pacta nō pñt ipune calcari[o] q̄d ō eis manebit q̄ corruperint federa diuini sacramēti. ¶ Cū igit in ꝑncipio huius capituli dicat puelle q̄ nō coacte iperio pentū dat intelligi. q̄ si coacte virginitatis habitū sumpserint sine ꝑuaricatiōe ipsū deserere pñt. Sed puella h nubilis intelligit cuiꝰ vt in subseq̄ntibꝰ monstrat post.xij.annū liberū est arbitriū. nec in electiōe ꝓpositi cogit sequi pentū iperiū. Sic z illud intelligēdū est qō est statutū in sinodo habita ab eugenio p̄p̄. Ex volūtatē ꝓpriā retrusi monasterijs nō retineant.

S Icut qui monasteria elegerunt a monasterijs egredi nō ꝑmittunt. ita hi q̄ inuiti sine iuste offensiōis[c] cau-

q. ij. ammonere. et si certum tps ei nō pfigitur nunquid perpetuo ibi manebit videt̄ q̄ sic. vt. lxxxi. di. si q̄s clericus. et fuus qui sine pfinitiōe tpis ponit̄ in vinculis ppetuo ibi esse videt̄. vt. C. de penis. fuus. ar. 3. ij. q. i. in primis.

I Llud. vt. xv. videt̄ ergo q̄ habeat. xv. annū p deliberatiōe an velit manere an recedere. nā ante nō potuit deliberare cū nec ante habuit discretionem. videt̄ em̄ ecclesia circūuenire homines si aliq̄s cogeret manere cū eis q̄ nunq̄ deliberauit. nā etiā i illicitis dat̄ alicui dilatio mēsis: vt. i. q. i. cōstat. decre. tn̄ videt̄ eis dare tridui. ex̄. e. ad nostrā. vel saltē cōes induciē deberēt eis dari ad loquēdū cū amicis et cōponēdas sarcinulas. vt. ff. ex quibus cau. ma. ab hostibus. §. vlti. ecōtra videt̄ q̄ nihil tpis habebit. nā cū canō cōparat cōtractum quo q̄s obligat̄ homini obligationi diuine. vt. xxvij. q. i. c. ij. sed in cōtractu humano nō licet etiā incōtinēti resilire. vt. C. de trāsac. q̄uis. g̃ nec h ad hoc dicūt quidā q̄ si ante. xiiij. ānos fecerit pfessionē statim cū p vnū diē fuerit post annos. xiiij. in monasterio est ei factū piudiciū. secus si nō fecit p id q̄d est ex̄ de regula. ad nostrā. meli⁹ credo esse dicendū q̄ si an̄ annos pubertatis habuit discretionē tantā vt p se vel p alios sciuisset q̄ statim esset obligatus vt tūc statim p⁹ ānos. xiiij. sit obligatus si nō cōdicat. sed si nec p se nec p aliquos poterit scire aliq̄d de obligatiōe ista tunc in. xv. anno sit inquirēdū ab ipso an velit stare an nō. ab alijs em̄ nō est h inq̄rēdū nisi ab illis qui p se nō pnt h scire nec ab alijs h didicerūt. Itē nunq̄d pōt aliq̄s petere in integr̄ restitutionē qui in. xv. anno intrauit religionē. ar. q̄ sic. ex̄ de regu. ad nostrā. Rñ. nō. q̄ nō est deceptus q̄ xpo se cōiūxit. ex̄ q̄d me. cau. cū dilectus. pterea q̄ in talib⁹ censet̄ maior. silr in mrimonio. vt ex̄ d resti. spo. ex pte. g ¶ Velamē. h agit̄ quo tpe v̄gines sunt velāde vel cōsecrāde. Est aūt q̄druplex velū. scz velū pfessiōis: cōsecratiōis: ordinatiōis: plationis. velū pfessiōis iponit̄ tā v̄ginib̄ q̄ vidue dū tñ sit. xij. annoꝝ. vt. j. q. ij. puella. velū cōsecratiōis est q̄ tm̄ v̄ginibus iponit̄ i. xxv. anno. vt. j. c. placuit. et. lxxvij. di. placuit. velū ordinationis q̄d iponebat̄ diaconissis olim in. xl. anno. vt. j. c. sanctimoniales. velū plationis est q̄d in. lx. anno dat̄ abbatisse. vt. j. c. iuuēculas. xxxi. q. i. quō v̄ginibus. sed p hanc distinctionē multa sedant̄ cōtraria.

D Euotis. in epiphanioꝝ. honestū est q̄ in talibus solēnitatibus tm̄ iponat̄. pōt tn̄ quolibet die dñico imponi. ex̄ de tē. ordi. c. i. i ¶ In albis. i

sa sunt intromissi nō nisi volentes teneant̄. q̄ q̄d nō petūt nō obseruāt. Ideo q̄ tales cōsiderādi sunt magis peccata cōmittere q̄ plāgere. sicut i decreto sanctissimi leonis pape manifestissime cōtinet̄ libro. vij. ¶ Itē marcellus papa.

I Llud autē statuendū esse cēsuimus vt si in minori etate filij mōasterio oblati fuerint: et sacrā tonsurā vel velamina susceperint: dignū quidē duximus vt. xv[f]. anno a platis monitis et verbis inquirant̄ vtrū in ipso habitu pmanere cupiāt an nō. Si vero pmanere pfessi fuerint vlterius penitēdi locū minime amplecti possunt. Sin aūt ad secularē habitū redeūdi licētia nullo mō denegēt̄. q̄ satis inutile est vt coacta fuitia dño pstent̄. ¶ Velamen[g] aūt virginibus imponi nō licet nisi certis diebus. ¶ Vn̄ gelasius ppa oibus epis. Nō nisi certis diebus velamē imponat̄ v̄ginibus.

D Euotis v̄ginib⁹ nisi aut in epiphanioꝝ[h] die aut in albis[i] paschalibus: aut in apostoloꝝ natalibus sacꝝ velamē minime imponat̄. nisi forsitan sicut de baptismo dictū est g̃ui languore correptis. ne autē sine hoc munere de seculo exeāt implorātibus nō neget̄. Viduas aūt velare pontificum[k] nullus attēptet. ¶ Tēpus q̄z cōsecratiōis eaꝝ similiter obfuet̄. ¶ Vn̄ grego. in registro. Ante. lx. etatis sue annum virgines non cōsecrentur.

I Uuēculas fieri abbatissas vehemētissime phibemus. Nullā itaq̄ fraternitas tua nisi sexagenariā[l] virginē cuius vita atq̄ mores hoc exegerint: velare permittat. ¶ Item ex cōcilio carthaginensi tertio. De eodem.

S Anctimoniales ante annū quadragesimū nō velent̄[a]. ¶ Itē ex cōcilio affricano. iiij. Ante. xxv. annos v̄gines nō cōsecrent̄.

D Placuit vt ante. xxv. annos etatis nec diaconos ordinen t: nec virgines cōsecrent̄ et vt lectores pplm nō salutēt[b]. ¶ Itē pius pp.

in tota septimana paschali. h ¶ Pontificum. sed ipsamet ab altari recipiat. vt. xxvij. q. i. vidue q̄. vl̄ recipiat a sacerdote: vt. j. c. vidua. q̄dā tñ ex h. c. dicebāt q̄ nec eps nec psbyter pōt iponere velū vidue nec obstat ex̄ q̄d me. cā. platū. nā ibi nō d: q̄ velū iposuit sz q̄ iponere simulauit. silr nō obstat. ex̄ qui cle. vl̄ vo. cōsuluit. nā intelligūt illō de velo .i. de veste. q̄d ex h appet q̄d d: in eadē decr. q̄ nō fuerit pfessa cuz tn̄ p istud velū intelligat̄ q̄s pfiteri cū sit velū pfessiōis.

I Uuenculas. sexagenariā. aplus em̄ dic̄ vidua nō eligat̄ minor. lx. ānoꝝ. xxxi. q. i. quō pōt tn̄ h intelligi q̄ sit sexagenaria non etate sz pfectione cōtinētie. ij. q. vij. paulus. ideo aūt erit virgo q̄ aliter nō possit esse hortatrix v̄ginitat̄. vt. xxvi. di. vna.

S Anctiomiales. si velent̄. velo ordinatiōis: Q. y. vt sit diaconissa nō ad ordinē sz ad q̄d dā ministeriū euangeliū in matutinis lectiōib⁹ nūciandi.

D Placuit. si salutēt. solēniter dicendo dñs vobiscum.

V Idua. vl̄ ministro ar. q̄ votū solēne pōt fieri corā priuata psona. sz ad q̄d facit mulier pfessionē sacerdoti. potius em̄ deberet facere abbatisse. sed h ideo fit q̄ femi nis nō lz iponere velū alicui: vt. j. e. q. ij. statuimus d ¶ Scriptis nō q̄ sit necessaria scriptura. sz vt scriptura ppria obuiet ei qui cōtra venit. vt. i. q. vij. saluberrimū. e ¶ Aut signo. cū nescit scribere. f ¶ Subscriptiōe. cū scit scribere. g ¶ Veste. sed velū accipiet ab altari. vt. xxvij. q. i. viduas que. et c. vidue que.

D E his. h querit̄ si pater vel tutor possit reuocare filiū q̄ ingressus est religionē. dicas g̃ aut pr̄ est p̄sens aut absens. si p̄sens postea nō pōt cōdicere. ar. liiij. dis. si fuus. si est absens vsq̄ ad annū et diē reuocare eū pōt: vt. j. e. c. ij. ita tn̄ vt iste ann⁹ includat̄ infra legitimā etatē. xij. vl̄. xiiij. ānoꝝ. nec peccat pr̄ reuocādo filiū nec filius peccat obediēdo magis pr̄i q̄ deo. q̄ h fac̄ auctate canōis

S J in q̄libet. religiōis tonsura. h q̄tū ad filiū. k ¶ Religiōi.

V Iua q̄ sancte religionis obtinere ppositū voluerit sacerdoti vel ministro[c] ad quē aut ipsa venerit aut quem ad se venire cōtigerit scriptis[d] pfessionē faciat. a se aut signo[e] aut subscriptione[f] notatā cōtinere se et religiōis ppositū velle et hoc phēniter inuiolate fuare. tūc accepta a sacerdote vel ministro apta religionis et pfessiōis veste[g]. seu in lectulo quiescēs siue in quocūq̄ loco cōsistens cōstanter vtat̄. nec diuersi coloris aut diuerse ptis eadez notabil̄ sit vestis. sed religiosa et nō suspecta.

D E his[h] vero qui pter voluntatē parentū tonsuram vel religiosam vestē susceperint sic diffinit̄ in decimo cōcilio toletano. Tōsura vel religiosa vestis in minori etate suscepta a pentibus irrita fieri pōt.

S I in qualibet minori etate vel religionis tonsurā[i] vel religioni[k] debitā vestē in vtroq̄ sexu filijs aut vnus[l] aut ambo pentes dederint: forte[m] aut nolētibus[n] aut nesciētibus sese susceptā nō mox[o] abdicauerint: visam in filijs sed vel corā se vel corā epō palamq̄ in cōuētu eosdē filios talia hr̄e permiserint ad secularē reuerti habitum ipsis filijs q̄nq̄ penitus nō licebit. Sz cōuicti q̄ tonsurā aut religiosam vestē aliq̄n habuerint mox ad religionis cultū habitūq̄ reuocent̄. et sub strenua districtiōe huiuscemodi obseruātie inseruire co-

V Irgines nō velent̄ ante. xxv. annos nisi forte necessitate pliclitantis pudicitie virginalis. et nō sunt offerende nisi in epiphania et sabbato pasce: et in apostoloꝝ natalitijs nisi causa mortis vrgēte. ¶ Quāuis autē vidue velari phibeant̄. viduitatis tn̄ pfessio in scriptis ab eis ē faciēda. vestis quoq̄ pfessioni cōueniēs est eis tradenda qua vbiq̄ vtant̄. ¶ Vn̄ in toletano cōcilio decimo. Professionez viduitatis faciant et habitum religionis sumant que castitatē seruare pmittunt.

hoc quantũ ad feminã. l ¶ Aut vnus. cũ vnũ tantũ habet. sed nunquid si vnus parẽtũ obtulit alter põt eũ reuocare. ar. ꝙ sic. q2 qd oẽs tangit ꝛc. C. de auc. pstan. l. vlti. ꝛ. lxvi. diſ. c. i. dici tñ põt ꝙ si pater cõsentit qd mater nõ põt eũ reuocare. nisi velit dicere ꝙ eque sit i ptãte mris vt pris ꝙtũ ad hũc cãuz: vt. s. i. q. i. c. i. xxxiij. q. vi. mulierẽ

m ¶ Forte. supple ꝛ filij ɔsenserit post adultã etatẽ.
n ¶ Nolẽtib⁹ supple an si volẽtib⁹ ꝛc.
o ¶ Nõ mor id est ifra an nũt diẽ. vt. j. c. px. vl mor id est ꝙcito põt sic expo nꝛ. ff. ad tertull. l. ij. §. cõfessi. vel mor id est ifra mẽsem. vt. i. q. i. ɔstat. vel dic mor. i. ꝙcito fit. xxxij. q. ij. mlier. C. quõ ꝛ qñ iudex. ab eo. aliqñ vsq ad. x. dies. ij. q. vi. ꝙtiẽs ꝛ. c. anterioꝝ alſs mor. i. vsq ad duos mẽses. ff. õ reiudi. a diuo. aliqñ extẽdit vsq ad triduũ. vt. xxiij. di. c. i. circa pñ. ꝛ. lxxix. d. null⁹ qñq põit ꝑ qñcũq vt. ff. si certũ pe. l. i. nec mirẽ j si h dictio mor qñq ãpliat: q2 h dictio diu qñq restrigit vt. lxiij. di. le cꝯ. ꝛ. lxv. di. de persona
p ¶ Ad quartũ decimũ. et sic soluit patria potestas post decimũ ꝙrtũ annũ ꝙ
Q. iij.
tũ ad religionis igressuz.

gatur. pentibus sane filios suos religioni tradere nõ amplius ꝙ vsq ad. xiiij^p. etatis annũ eoꝝ licẽtia poterit eẽ. postea vero an cũ voluntate parentũ an sine deuotiõis sit solitarium votũ erit filijs licitũ religionis assumere cultum. Quisquis autẽ vel abolitõe tõsure vel secularis vestis assumptõe detectus fuerit attigisse trãsgressionẽ ꝛ excõmunicatiõis cẽsurã accipiat ꝛ religiõi semp inhereat. ¶ Itẽ ex cõcilio triburiensi.

Vsq ad annos duodecim paterne voluntatis puella subiaceat arbitrio.

Puella^q si ante. xij. annos etatis spõte sua sacꝛ velamen sibi assumpserit possunt statim pentes eius vel tutores id factũ irritũ facere si voluerint. at si annũ^r ꝛ diẽ dissimulando cõsenserint vlterius nec ipsi nec ipsa^s mutare poterũt volũtatẽ. Si vero in fortiori^t etate adolescẽtula vel adolescẽs deo seruire elegerit: nõ est potestas pentibus phibẽdi. ¶ Velamen aũt nulli sanctimonialiũ alteri imponere licet. ¶ Vñ eutitianus papa ait. Nulla abbatissa vl' qlibet sanctimonialis viduã vl' puellã velare psumat.

Statuimus vt si abbatissa aut qlibet sanctimonialis post hãc diffinitionẽ in tantã audaciã pruperit vt aut viduã aut puellã vgine velare psumat. iudicio canonico vsq ad satisfactionẽ subdat. ¶ Hac pdicta auctoritate^v ꝛ paterna pfessiõe iubet astringi qlibet in puerilibus annis et pter volũtatẽ eoꝝ pposito suscepto phibet teneri. nisi tonsurã vel religiosam vestẽ pentes moꝝ visam abdicauerint. puuli vero dũ offerunt nõ nisi sub multorũ testimonio suscipiendi sunt. ¶ Vñ in. x. sinodo legit. Infantes a pentibus oblati sub plurimoꝝ testimonio suscipiant.

Oportet infantes cũ volũtate ꝛ ɔsensu parentũ imo ab ipsis pentib⁹ oblatos sub testimonio plrimoꝝ^a suscipi. vt oĩs occasio maledicti^b gra excludat hoĩz pessimoꝝ.

Quod aũt^c qui inuitus ppositũ religionis susceperit nõ sit cogendus ad inuiti ppositi obseruationẽ: testat leo papa dicens. Nõ põt deseri ppositũ monachi sponte susceptũ.

Propositũ monachi pprio arbitrio ꝛ volũtate susceptũ deseri nõ põt sine peccato qd eñ quis vouet deo debet ꝛ reddere. Vñ qui relicta singularitatis pfessiõe ad militiã vel ad nuptias deuolutus est: publice^e penitẽtie satisfactiõe purgandus est. q2 si innocens est militia^e: ꝛ honestũ põt esse ɔiugiũ: electionẽ tamen melioꝝ^f deseruisse transgressio est. ¶ Itẽ ex ɔcilio toletano. vij. Qui religiosum habitũ sponte susceptũ deseruerit ad ipsum redire cogat.

Proclivis^g autẽ cursus est ad voluptatẽ ꝛ imitatrix natura vitioꝝ. Quãobrẽ quisquis viroꝝ vel mulieꝝ habitũ semel^h induerit spontanee religiosum. aut si vir deditus ecclie vel femina fuerit delegata puellaꝝ monasterio in vtroq sexu puaricator inuitus reuerti cogat. vt vir detondeat. et puella ad mõasteriũ regrediat. Si aũt quolibet patrocinio desertores pmanere voluerint sacerdotali sentẽtia a xpianoꝝ cetu habeant extorres. vt nec locus eis vllus sit cõionis. Vidue quoq sicut iam dudũ vniuersalis statuit sinodus pfessionũ vel habitus sui desertrices supiori sentẽtia cõdẽnent. ¶ Itẽ ex concilio calcedonensi de eadem re.

Semel in clero taxati vel monasterijs deputati ad militiam nõ redeant.

Eos qui semel in clero^i taxati fuerint siue in monasterijs deputati decreuimus neq ad militiã^k neq ad honores seculares^l venire. Eos vo qui hoc ausi fuerint facere ꝛ nõ eius rei penitere maluerint: vt ad hoc idem reuertant qd ante nõ obtẽtu dei sibi pposuerint ɔuenit anathematizari. ¶ Cũ dicit ppositũ monachi pprio arbitrio ꝛ volũtate susceptũ intelligit. ꝙ si ppria volũtate nõ fuerit susceptũ obseruari nõ cogit. ¶ Vñ nicolaus ppa scribit oĩbus epis i regno ludouici. Mõasterialib⁹ disciplinis null⁹ vnq subijciat inuit⁹.

Puella. nõdũ doli capax fm Hug. r ¶ At si annũ. nisi ita lõge sit monasteriũ. vt infra hoc tẽpus nõ possit inueniri. tũc mai⁹ spaciũ habebit. ar. xvij. q. ij. si qs incognitus. hug. tñ dicit ꝙ hoc facũ narret qd põt accidere. ꝛ sicut pater reuocat votũ filie. sic ꝛ iuramentũ reuocat. xxxij. q. ij. mulier. decretalis tñ dat annũ. vt ex de regula. si qs. sed a quo tpe currit annus iste videt ꝙ a tpe sciẽtie. vt. ij. q. vi. §. biduũ. vel a tpe ãmonitõis. vt ex õ ɔcel. pbẽ. ꝛ ec. nõ va. qñ. vel nunqd erit ɔtinuũ ita ꝙ cedat ignorãti. ff. de his q no. infa. genero. credo ꝙ incipiat a tpe sciẽtie. ar. xvij. q. ij. si qs incognitus.
s ¶ Nec ipsa. vsq quo puenerit ad legitimã etatẽ. vt ex de despõ. impu. de illis. t ¶ Si vero in fortiori. i. post annos pubertatis.

Statuimus. Hac pdicta auctoritate. s. e. in qualibet.
Oportet. plurimoꝝ. hoc ideo fit q2 que publice fiũt nõ facile admittent cõtradictionẽ postea. vt. viij. q. i. licet. xvi. diſ. qd dicitis. extra de postu. ad hec. b ¶ Maledicti. id est maledicendi.
Quod autẽ. certũ est ꝙ qui coactus intrat religionẽ nõ obligat. s. e. q. i. c. sicut. dũmodo talis sit coactio q cadit in cõstantẽ virũ. vt ex qd me. cã. cũ dilectus. nec etiã cõditionalis coactio obligat aliquẽ. vt extra qd me. causa. platũ. qd veꝝ est nisi aliqs ex timore intraret religionẽ pter maleficiũ qd fecit. ex õ insti. veniens.

Propositũ. publice. vñ ꝙ mõachi ꝛ monache p delictis suis publicam faciant penitẽtiã: vt xxvij. q. i. vginibus sꝫ potes intelligere de publica q fit in claustro. õ qua agit. xxx. di. si qs pſbyter. et. xxvij. di. pſbyter.
e ¶ Militia. vt. xxiij q. i. militare.
f ¶ Tamẽ melioꝝ. solus ille ẽ trãsgredit votũ qui deserit maius bonũ pp min⁹ vel par. sic. xvij. q. i. q bona. ꝛ ex õ vo. et vo. redẽp. p totũ.
Proclivis. q2 oĩs etas ab adolescẽtia ꝛc. xxi. q. i. c. i.
h ¶ Semel. pp h verbũ semel dic hu. nõ esse decre. ex õ regu. ad nostram. vbi vsq ad triduuz dat licẽtia exeũdi. sed certe illud ideo fuit: q2 adhuc erat vicinus annus pueritie. ꝛ q2 nõ fuerat in pbatione. ꝛ q2 illectus erat. et habes h ar. ꝙ sufficit aliquẽ semel cõsensisse. vt. viij. q. ij. dilectissimi. ꝛ ex de despõ. ipub. de illis ex quima. accu. pos. insup. ff. de aq plu. ar. in diẽ.
Eos q semel in clero. is qui recipit simplicẽ tonsurã eã nõ deserit cũ talis dicat clericus. xxi. di. cleros. liiij. diſ. et antiquis. nunqd q clericus vxoratus feret tonsurã. ar. ꝙ sic. xxxij. diſ. si qd vero. ex de vita ꝛ hone. cleri. clericus. xij. q. i. q2. naz etiã depositus eã feret. lxxxi. diſ. dictũ. quod credo veꝝ esse si vult vti priuilegio clericali. alio qn secus est. secus tñ videt si clericus sumit viduã in vxorẽ. lxxxiiij. di. quisquis. hodie clericus vxoratus nõ tenet ferre tonsurã nec debet ferre. vt extra de cler. ɔing. Jo. k ¶ Neq ad militiã. vt. xxiij. q. vlti. quicũq.
l ¶ Seculares. in qbus exerceat iudiciũ sanguinis. vt. xxiij. q. vi. his a quibus. vel in quibus turpia lucra exerceant. ꝛ ꝙ ipse in ppria psona vult exercere. alias autẽ licitũ est epis ꝛ clericis habere seculares ꝛ principales principatus. dũ tamen exerceant per aliũ causam sanguinis. vt. lxxxviij. di. eps

gubernationem. ⁊ v. q. iii. quis.
P Resens. comite. ar. q statim desinit quis esse comes q̄ clericus fuerit clericus. xxvii. q. ii. scripsit. Itē habes hic q miles pōt esse clericus. nec obstat. li. di. si quis post acceptū. q: loquit de illis qui facti sunt irregulares. liii. di. regulares. n ¶ In locū suū, id est in administrationē vt postea fieret administrator loci illius. nec fuit h' peccatū sic cōcipere in aīo dūmodo nō ducat in pactū. ex. vt eccle. bñfi. vt nostrū. in fi. licet sit ar. ̄c. i. q. i. si q̄s eps. ⁊ c. q̄ studet. ⁊ ex. de sy. nie. et in auc. de san. epi. §. generaliter. col. ix. vl' loquit de successiōe alteri' cuiuscūq3 rei. o ¶ Intra octauū. i. in nono anno. q̄ est medius iter decimū et octauū. p ¶ Priuatū esse. et loquit h. c. fm quorundā prauā cōsuetudinē q̄ mōachos nō admittūt ad successionē. qd esse nō debet. vt. s. ca. pxi. q. vlti. §. vlti. q ¶ Patrē. ar. q vnius testimoniū admittit. lxxxvi. dis. tanta. sed forte h' aliqu ep' sumptōes p̄cesserūt vel dic q deo audit vt postea possit melius liquere de vitate. vnde in fine dicit si ita est vt isti dicūt et fm hoc est arg. q post aptas attestationes admittunt alij testes super eodē capituloq̄ aliquid diminute pbatū est. vt extra de cōsang. ⁊ aff. fini. ex lr̄is. d e h' dixi liij. q. iij. §. i. ⁊ est fi. ij. q. v. mennā. Itē habes h' q testimoniū patris audit p filio ad dirimendū matrimoniū spūale. vt extra q̄ ma. accu. pos. videt. Itē habes h' q timor patris impedit matrimoniū spūale. licet secus videt in mr̄imonio carnali. vt. ff. de ritu nup. si pr̄e cogēte. s3 intellige de leui coactōe. a ¶ Nō nunq̄. sed qualiter ō hac negatiua potuit iuramentū p̄stare cū negatiua etiam pbari nō possit. vt ex. de pba. qm̄ cōtra. ⁊ extra de elec. bone me. circa finē. nā anceps est periuriū qd fit de alieno facto. vt. ff. de in lit. iur. videamus. R̄n̄. sic pbari pōt q q̄ncunq3 voluit illū fieri monachū ille noluit. ⁊ hoc sufficit ad pbandā negatiuā. vt extra de pba. tertio. b ¶ Nullū ergo bonū, vite eterne remuneratoriū

P Resens clericus noīe lambertus vna cū patre suo noīe attho quōdā videlicet comite[m] nunc autē clerico ad limina aplo℞ pperās adijt p̄sentiā nostrā. asserens qualiter idē pater eius in laicali adhuc ordine pprijs in p̄dijs edificasset duo monasteria. voluntatē gerēs vt post suū decessu3 p̄sens filius eius lambertus in locū suū[n] ei succederet quē infra tenerā etatē intra octauū[o] et decimū annū cōstitutū memoratus pater pprio arbitrio absq3 regulari institutione extra illius omnē voluntatē cucullā induit. Igit post quoddā ipsius tpis spacium vt ipse dicit salomon eps cū quibusdā alijs absq3 patris oblatiōe vel abbatis recepta benedictiōe eundē lambertū monastico fecit induere habitu vt fert inuitū. ⁊ sub hac occasione paterna seu materna hereditate a fratribus suis priuatū esse[p]. atq3 cōtra omnē voluntatē suā vt dictū est quasi regularē illū monachū pmanere voluit. Sup qua re diligēti cura inuestigātes etiā sub adiuratiōe patrē[q] ipsius si ve℞ diceret interrogauimus. Sed ide3 pater attho r̄ndit se talē habuisse ⁊ habere voluntatē vt et filius suus verus monachus fieret ⁊ in locū ei succederet sub testificatiōe iureiurando firmauit. q q̄n ei primitus cucullā induit idē lambertus semp restitit ⁊ nunq̄[a] se fieri monachū cōsensit. Sed demū ab insequētibus monachico habitu violenter est indutus asserens q nunq̄[a] regulā aliquā pmisit. neq3 ego pater eius palla altaris indutū illū obtuli. neq3 a quoquā sacerdote vl' abbate vt mos poscit benedictiōe p̄cepta regule vnq̄ se monachū subiectū futu℞ pmisit. Sup his oībus pr̄estatus est p̄fatus clericus attho q2 si eo tpe tā dure obseruātie monachicā intellexisset regulā nunq̄ eundē filiū suū lambertū coegisset portare cucullā. Quapropter cōsulte psalmographi verba recolētes q̄bus volūtarie se deo sacrificare pnunciat ⁊ voluntaria oris sui beneplacita fieri i cōspectu dei obsecrat. p̄sentē vt dictū est clericū nomine lābertū minime debere extimauimus sub tali violētia monachum fieri. Nō em̄ quis nō eligit vel optat pfecto nō diligit. qd aūt nō diligit facile cōtēnit. nullū ergo bonū[b] nisi voluntariū.

vt. xlv. di. qui sincera. ⁊ s. xxiij. q. v. ad fidem. ⁊ sic cessat. xxij. q. vi. c. i. et q. i. patris. ⁊ s. xlv. di. ⁊ qui. q̄ sunt cōtra. c ¶ Religiosos. i. regulares canonicos. ⁊ fm hoc est cōsiliū. vel dic q ex quo semel apparuit i veste religiōis o3 semp religiose viuere. i. nō penitus seculariter fm qd intelligit. ex. de regul. cōsulti. in fi. dicunt em̄ nō solū monachi vel reglares religiosi sed etiā clerici. i. q. i. null' ita. q. ⁊ etiā laici. vt. xxviij. di. si q̄ vidua. C Onstituit. pseuerare. nō ibi s3 in alio monasterio. vt ex. ō symo. veniēs. e ¶ Cogant. s3 quare h' est cu3 ecclia nō debeat facere fraude3 in suis cōtractibus vt ex. ō dona. per tuas. ⁊ cōtractus dolo initus null' est ipso iure: vt xv. q. vi. c. i. ⁊ ff. ō dolo ele. gāter. sed dic q l3 dolus h' dederit cām cōtractui ipse tn̄ non est deceptus q̄ se xpo cōiūxit. vl' dic q h' potius iputandū est fatuitati sue q̄ dolo illius vt ex. qd me. cā. cū dilect'. sic̄ cōtractū matrimonij non rescindit dolus. si. ex. ō cōiug. ex parte. ⁊ c. veniēs. i fi. vbi ppt deceptionē nō retractat igressus q. iij. et est mirū q in spūalibus cōtract' dolo initus tenet. sed cōtract' metu initus nō tenet cu3 fm leges penitus cōtrariū sit. nam fm leges cōtractus dolo initus nullus est. metu initus tenet licet rescindat per actionē quod metus causa. ff. qd me. causa. per totū.

Idcirco ⁊ dn̄s nō ferendā in via virgā p quā violētia vlli iferat p̄cepit. Quapropter cōsultius agit si pijs suasiōibus cōtemptū mūdi ⁊ amorē dei p̄dicādo q̄ violentiā inferendo ad celestē amore3 illū accēderitis. vnde oīm vest℞ caritati hāc nostri aplat' mādare decreuim' epl'a3 monētes atq3 precipiētes quatinus si ita verū est vt isti dicūt null' eps vel abbas seu monacho℞ reliquo℞ cōuent' monasticis illū regulis iuitū subiacere cōpellat. neq3 vllo mō frēs ei' p hāc occasionē licētiā habeant paterna seu materna illū hereditate priuare. sed vsq3 dū diuina inspiratiōe cōpunct' ppria voluntate regule se subdat. liceat em̄ a mūdanis ⁊ laicalib' remotū vagationib' vel negocijs inter religiosos[c] ⁊ ecclesiasticos viros in canonica degere vita. Non em̄ putamus qd absit religiosos canonicos a sctō℞ monacho℞ cōsortio seiūctos. q2 vnusq̄sq3 fm aplm ppriā mercedē accipiet fm suū laborē. ¶ Si vero epi vel abbatis pmissionibus illecti aliqui tonsurā vel religiōis vestē susceperint. ipsi quidē in eo qd ceperūt pmaneāt. res vō eo℞ heredibus suis restituant. ¶ Vn̄ in magūciesi cōcilio legit. Restituant heredibus res eo℞ qui ab epis vel abbatibus decepti comas deposuerūt.

C Onstituit sancte sacer iste cōuētus vt epi siue abbates qui nō in fructū aīa℞ sed in auariciā ⁊ turpe luc℞ inhiantes quoslibet hoīes circūuentendo totonderūt. ⁊ res eo℞ tali psuasiōe surripuerūt penitētie canōice vtpote turpis lucri sectatores subiaceāt. Ubi vō qui illecti comā deposuerūt in eo qd ceperūt perseuerare[d] cogant[e]. res vō eo℞ heredibus reddant.

Q Uod vero[f] ab vno monasterio in aliud districtius monachis transire sit liber℞ ex cōcilio triburiēsi habet in quo sic statutū est. Non sunt phibēde v̄gines sacre q̄ cā religionis aliō monasteriū adire desiderāt.

V Irgines[g] sacre si p lucro aīe sue ppter districtiorē vita3 ad aliud monasteriū pgere disposuerint. ibidēq3 cōmanere decreuerint: sinodus cōcedit. Si vero fuga discipline aliū locum quesierint redire cogant. ¶ Nō autē de v̄ginibus sacris hoc caplo statuit ō monachis etiā cōsequēter intelligit et

Q Uod vō. hec q̄stio determinat. s. xx. q. i. in summa.
V Irgines. loquit de v̄ginibus talibus que habent vitā canonicorum. de q̄bus agit. xij. q. vi. c. vi. s3 alie v̄gies debēt petita licētia

recedere ad strictiorē religionē ꝛ nō cā leuitatis. vt ex̄ de regula. licz Monacho. si āt vouerit. vl' ēt si fecerit votū p̄usq̄ intraret mōasterīū ar. xxxiij. q. v. noluit. ꝛ itelligo d̄ voto abstinētie p̄ qđ alij scā dalizenē. Monachū. mōasterīū. qđ nō est strictius. vel si est strictius ꝛ forte trāsiuit cā leuitat̄: vt. xix. q. iij. statuim⁹. k ¶ Itē

est dz vnīri alij. vt. x. q. iij. vnio. sic. nisi iste sciēs a p̄ncipio recepit pauperē. vel iputet sibi q: forte postea est depaupata. sz q̄ro quā ecclesiā dicas paupere. nunq̄d illa q̄ valet. x. marcas auri. vt. ij. q. vi. anterioꝝ. dico illā pauperē q̄ nō pōt honeste ꝛ sufficiēter aliquē p̄curare. ꝛ p̄terea nō pōt hospites suuenientes recipe. vt ex̄ de p̄bē. de mōachis. imo deposito tm̄ relinquit̄ q̄ sufficiat sibi ꝛ suis. vt. l. di. studeat. sz cū oēs hospites idistin

clicis. scđa ps l. ¶ Verbenib⁹ mo der ate tn̄. xlv. di. cū btūs a ¶ Remittat̄ g abbas pōt dispēsare in remittēda regl'a vt h. ꝛ d̄ cō. di. v. camē. nā et dispēsare pōt circa ordies. vt ex̄ de eo q̄ furti. ord. rece. cū. h. lator. et circa canones latesnie. vt ex̄ de sen. ex. cū il loꝝ. Io.

In duabus. de iure cōi null⁹ pōt hr̄e plēs ecclias nisi in sex casib⁹. s. qn̄ ecclie tenues sūt. vt x. q. iij. vnio. ꝛ si vna pendet ex altera. vt ex̄ d̄ eta. ꝛ q̄. cā te et si hz vnā cōmēdatā ꝛ aliā ītitulatā. vt. j. e. q̄ plēs. ex̄ d̄ elec. dudū. ꝛ si ep̄s dispensat cū aliq̄. vt. lxx. di. scđꝫ. ꝛ vbi paucitas ē hominū. s. ex̄ ciuitatē. vt. j. e. c. i. ī fi. itē si ecclia adhēt p̄bēde. vt ex̄ d̄ p̄bē. extirpāde. Io.

Clericꝰ. nō cōnumeret̄. i. nō intitulet̄. q: nō dz cōnumerari iter cl'icos eiusdē ecclesie nisi sit intitulatus. nec hz vocē in electōe cū alijs lz pcipiat fruct⁹ illius ecclie. q: bn̄ p̄t ep̄s vel ecclia ccedere alicui b̄n̄ficiū alicui⁹ ecclie

de q̄libet ēt cl'ico. ¶ Sz obijcit̄ illđ basilij. Vota mōachi sine ↄ̄sensu abbatis sint irrita.

Monacho nō lz votū vouere sine ↄ̄sensu abbatis sui. si aūt vouerit^b frāgēdū erit. ¶ Itē illud agath. ↄ̄cil'. Monachū null⁹ suscipiat aut ordinet absq̄ abbatis sui p̄missu.

Monachū nisi abbatis sui p̄missu aut volūtate ad alterꝫ mōasteriū^i ↄ̄migrātē null⁹ abbas suscipe aut retinere p̄sumat. sz vbicūq̄ fuerit abbati suo sub auctate canonū ruocet̄. Itē cl'icis^k sine ↄ̄mēdatitijs lr̄is vl' ep̄l'is ep̄i sui licētia nō pateat euagādi. In mōachis q̄z p̄n̄tis snie forma fuet̄. q̄s si v̄boꝝ increpatio n̄ emēdauerit eos ēt v̄berib⁹^l statuim⁹ cohercerı. Seruādū q̄ ē d̄ monachis ne eis ad solitarias cellulas liceat a ↄ̄gregatōe discedere nisi forte p̄ batis p⁹ emeritos labores aut p̄p̄t infirmitatis necessitatē a sp̄ioꝛ abbatis lnia regl'a remittat̄^a qđ ita demū fiet vt itra eadē mōasterij septa manētes tn̄ sb̄ abbatis p̄tāte separatas hr̄e cellulas p̄mittant̄. abbati v̄o singl'as diuersasq̄ cellulas aut pl'a mōasteria hr̄e nō liceat. nisi tm̄ p̄p̄t incursū hostilitatis itra muros receptacula collocare. Vex hoc itelligēdū ē d̄ mōachis sacreꝫ religiose viuētib⁹ q̄b⁹ vota sp̄ālis abstinētie vel alicui⁹ d̄ istrictōis q̄ generalē ↄ̄suetudinē suoꝝ fratꝝ excedāt sine abbatis sui ↄ̄sēsu vouere n̄ lz ne sup eos frēs scādalizēt̄. cā enī illoꝝ statutū ē hoc q̄ regl'arē disciplinā subterfugiētes pegriatiōis vota sibi assumūt qđ nec monacho nec alicui cl'ico lz. ne hac occasiōe ad scl'arē

Incipit cā. xxi. cōuersationē redeat.

Quidā archip̄sb̄ꝛ cuiusdam ecclesie p̄positurā alteri⁹ accepit nec p̄oꝛē vult relinq̄re. scl'ariū q̄z negocioꝝ p̄curatoꝛ effict̄ q̄ claris ꝛ fulgidis vestib⁹ se exornans ab ep̄o suo corrigit̄. relicto suo offō ad scl'arē iudicē hz ↄ̄fugiū. ¶ Primū q̄rit̄ an cl'icus i duab⁹ eccl'ijs possit ↄ̄scribi. ¶ Scđo si vnā relinq̄re voluerit an liceat ei ad aliā trāsire ¶ Tertio an p̄curatōez scl'ariū negocioꝝ cl'icis liceat suscipe. ¶ Quarto an claris ꝛ fulgidis vestib⁹ eis ornari expediat. ¶ Quito an ab ep̄o correcti suū officiū relinq̄re. et ad secularē iudicē cōfugere valeant.

In duab⁹^b eccl'ijs aliquē posse cōnumerari septima sinod⁹ p̄hibz dicēs. In duab⁹ eccl'ijs cōscribi nō dz cl'ic⁹.

Clericꝰ ab instāti tp̄e nō ↄ̄numeret̄^c in duab⁹ eccl'ijs. Negociatōis enī ē hoc ꝛ turpis lucri ↄ̄modū ꝛ ab eccl'iastica ↄ̄suetudie penit⁹ alienū. audiuim⁹ enī ex ipsa dn̄ica voce q̄ nēo p̄t duob⁹ dn̄is^d s̄uire. aut enī vnuz odio hēbit ꝛ alteꝝ diliget. aut vnū sustinebit ꝛ alteꝝ ↄ̄tēnet. vnusq̄sq̄ enī b̄m ap̄licā vocē in q̄ vocat⁹ ē i hoc dz manere. ꝛ i vna locari eccl'a. Que enī p̄ turpe lucꝝ i eccl'iasticis reb⁹ efficiunt̄ aliena ↄ̄sistūt a deo. ad vite v̄o h⁹ necessitatē^e studia sūt diuersa. ex his ergo q̄ voluerit acq̄rat corpi optuna. Ait ei ap̄l's ad ea q̄ mihi op⁹ erāt ꝛ his q̄ mecū sūt ministrauerūt man⁹ iste. ꝛ hec q̄dē i hac fuāda sūt vrbe. ceteꝝ i villis^f q̄ foris sūt p̄p̄t inopiā hoim idulgeat̄. ¶ Sz due eccl'ie itelligunt̄ eccl'ie duaꝝ ciuitatū i q̄bus null⁹ dz ↄ̄scribi. ¶ Vn̄ in ↄ̄cil'. calceđ.

Clericū i duaꝝ ciuitatū eccl'ijs ↄ̄scribi nō dz statutū est. ¶ Sz ↄ̄ nō nūq̄ ep̄s vni⁹ ciuitatis efficit̄ archiep̄s alti⁹ ciuitatis nec tn̄ p̄oꝛē eccl'iaꝝ debit. sz p̄oꝛ eccl'ia q̄si ↄ̄mēdata relinq̄t: scđa q̄si titl'ata habet̄. ¶ Vn̄ leo p̄p̄. iiij. scribit. In vna eccl'ia intitulat⁹ alterā sibi ↄ̄mēdatā p̄hie.

Qui plēs ecclesias retiet vnā q̄dē titulatā aliā v̄o sub ↄ̄mēdatiōe^s tenere dz. sic ꝛ illđ i agath. ↄ̄ci. intelligēdū ē. Duob⁹ monasterijs vnus abbas p̄esse nō pōt.

Vnū abbatē duob⁹^a mōasterijs p̄sidere inhdicim⁹. ¶ Pōt ēt vtrq̄ tāq̄ titulato p̄esse. sz iure sp̄āli nō cōi. ¶ Vn̄ greg. Unus ep̄s duab⁹ p̄ficit̄ eccl'ijs.

Relatio cleri sil' ꝛ p̄pl'i terracunēsis gētis nos valđ letificat ob hoc q̄ d̄ tua fratnitate bōa testat̄. ꝛ q: defuncto pōtifice suo petro sibi cardialē^b postulāt te ↄ̄stitui sacerdotē: eoꝝ d̄sideria necessario cōplēda p̄uidimus. tota igit̄ mētis itētōe ita lucraiaꝝ dn̄o n̄ro facere festiato vt diḡ te merces an̄ ↄ̄spectū ei⁹ i die retburōis iueniat. q̄cq̄d v̄o d̄ p̄dicte reb⁹ eccl'ie vl' ei⁹ p̄rionio seu cleri ordiatiōe p̄motiōe vē ꝛ oīb⁹ ḡnal'r ad eū p̄tinētib⁹ solerter atq̄ canōice^c ordi

Q.I.

ete teneamur recipe. vt. xlij. di. q̄escamus et domus cl'icoꝝ oībus dz esse cōis. vt xvi. q. i. qm̄ q̄cq̄d. g requirit̄ q̄ sit ditissima. nā diuitie bone sunt dūmodo fiat ex eis misc̄ōia. xxx. di. h scripsim⁹. expedit enī ep̄is hr̄e diuites subiectos. nā iperiū habūdat si habeat subditos locupletes. in aut̄. col. ij. vt iudi. sine quo. suf. §. i. ꝛ potius eligēdi sūt diuites q̄ paupes. i aut̄. de defen. ci. §. q̄bus ecōtra videt̄ sufficere q̄ tātū necessaria habeat ꝛ illa necessitas artat̄ ad victū ꝛ vestitū tm̄. vt. xij. q. i. ep̄s. sed h obtinuit b̄m illa tp̄a. xli. dist. ep̄s vile. hodie v̄o creuit decus ecclie. vt d̄ cō. di. i. vasa. dico hec oīa ↄ̄sideranda b̄m qualitatē p̄sonēꝝ sitū ecclie. aliq̄d enī suffic̄ vni qđ nō sufficit alij. vt. xli. di. nō cogant̄. ꝛ minus sufficit manēti ex̄ vias cōes q̄ in vijs. et ↄ̄suetudo p̄uicie i h fuāda ē. vt. s̄. di. iiij. erit. ꝛ. xxix. dis. sciēdū f ¶ In villis. pōt aute aliq̄s extra ciuitatē hr̄e plēs ecclias. et h ideo: q: extra ciuitatē sunt pauci clerici ꝛ p̄p̄t paucitatē clericoꝝ multa p̄mittunt̄. vt. lv. di. p̄cis. Itē ea rōne q: q̄ sūt extra ciuitatē nō ita cito inueniūt illos q̄ bus sua artificia vēdāt. nec ita ↄ̄uenient foro habēt oīa sicut li q̄ sunt in ciuitate.

Qui plures. sub cōmēdatiōe. ꝛ illius ecclesie nō est p̄

nō tn̄ est ibi canōic⁹. vt. xvi. q. i. possessiōes. q̄nq̄ etiā hz p̄bēdā ꝛ nō est canonic⁹. vt ex̄ de mgr̄is. q: nōnullis. ꝛ lz talē p̄bēdā corpaliter teneat. tn̄ d: vacare d̄ iur. vt ex̄ d̄ ↄ̄ces. p̄bē. ꝛ ec. nō va. cū n̄ris. ꝛ. c. lr̄as. d ¶ Dn̄is. sibi ↄ̄rijs. al's bn̄ pōt. vt. ff. de oper. lib. duoꝝ. ¶ e Necessitatē. q̄si diceret. q̄d faciet cl'ic⁹ si habeat pauperē ecclesiā. Rn̄. q̄rat victū artificio honesto. vt. xci. di. cl'icus. sz nōne si ecclia paupꝫ

latus sed potius p̄curatoꝛ. vt. lxi. di. obitū. ꝛ. c. catinēsis. ꝛ qui cōmēdauit pōt reuocare qn̄ vult. nā cōmēdare nihil aliud est q̄ deponere. vt. ff. depo. Vlutius. ff. de v̄. sig. cōmēdare. dic vt de elec. nemo deinceps. lib. vi. Vnum abbatē duobus. s̄. causa prima. q. vi. c. vltimo. Relatio. cardinalē. id est p̄prium episcopū. c ¶ Canonice. nunq̄d talis forma erit in lr̄is p̄curatorijs vt sic scribat̄

vt quicquid canonice vl legitime p eũ fuerit ordinatũ ratũ habebo. certe nõ. vt ff. de pcu. si pcuratorẽ. et ẽ de offi. vic. cũ dilecta. in fi. nã si illegitime aliqd fecerit pcurator: nõ rescindet snĩa: vt. C. de pcu. si pcurator. et de of. iudi. del. cũ oliz Jo. certe tlis pcuratio nõ vz. qr semp diceret dñs illud nõ esse legitime actũ et vidi p dñm. h. talẽ pcuratorẽ in cõcilio reprobari. d Desinas. s. di.

lxxix. c. i. z. sz illud est cõ ius cõe hoc spãle. vij. q. i. petisti.

e Subtraham⁹. nisi illud apponeret sta tim qz cito cõfirmasz eũ in scdo epatu va caret pm⁹. et de elec. cũ in cũcti. j. e. q. ij. si qs iã trãslatus. sec⁹ tñ i alijs bñficijs. nã ibi in recipiẽdo vnũ nõ videt renunciare alij. vt et de resi. officij nã si vxor recepit sibi aliqd legatũ a viro

Q. ij.

nõ ideo renũciat do ti. vt. C. de rei vx. ac. l. vnica. §. sciendũ.

Uĩ vo. hec q stio determiat lxxi. di. c. i. ij. et iij. Sed qd si aliqs eps recepit clicũ ali enũ. de h varie pene statuunt. qdã canones dicũt vtrũqz esse excõicandũ quousqz clericus reuertat. vt lxxi. di. clicos. sz dr h i pmo. c. qz vterqz sit deponẽd⁹. In scdo c. dr qz est remouẽd⁹ ad tps ab officio. vñ cũ diuerse pene sint statute iudex põt infligere quã magis viderit expedire. et vt. li. nõ cõ. qm. §. si vo et de of. dele. de cau.

nare facereqz pudõris: liberã hẽbis qp pe vt sacerdos pprius: mõis oib⁹ facĩta tẽ. Illud qz fraternitatẽ tuã scire nece est qm sic te pdicte fracinẽsis ecclie cardia lẽ eẽ cõstituim⁹ sacerdotẽ vt z fundẽsis ecclie põtifex esse nõ desinas^d nec curã gubnationẽqz ei⁹ ptereas. qr ita fraterni tati tue sepe dicte fracinẽsis ecclie curã iniũgim⁹ vt fundẽsis eccle tibi iura ptã tẽ ve nullo mõ subtraham⁹^e Nõ eni pt vtriqz psidere tãqz titlate sz vni tãqz cõmdate. alti vo tãqz titlato pesse valz.

Q Ui vo^f relicta sua ecclĩa ad aliã trãsire voluerint nequaqz sine dimissorijs lrĩs sui epĩ suscipiã tur. Unĩ i. vij. sinodo legit. **Sine dimissorijs lrĩs in aliena ecclĩa clicus nõ ordinet.**

Q Uoniã diuersaz eccle siaz clici suas in qbus ordinati sunt ecclĩas relinqntes ad alios cõcur rũt epos. z ignorãte pprio epo in alie nis cõstituunt ecclĩjs vbi cõtingit eos si ne sui exaiatõe pmanere. pcipimus am modo vt null⁹ oino clicoz in quocũqz gdu sit licẽtiã habeat sine dimissorijs^g lrĩs sui epi^h in altera cõstitui ecclĩa. q vo ammõ hoc nõ obseruauerit ad opprobri um^i eius q ordiauerit eũ deponat tã ipe qz q eũ sine rõne suscepit. Itẽ ex cõci. yspalẽsi. **Ad aliã ecclesiã trãsire clerico nõ lz si p prijs misterijs sua destituta fu erit.**

P Lacuit vt si qs clericus mi nisterijs pprie ecclie destitutis ad aliã trãsitũ fecerit cõpellẽte ad quẽ cõ

Q Uoniã. sine dimissorijs. ptz g qz nõ suffic in tali trãslatiõe tacit⁹ cõsen sus epi. vt. lxxi. di. c. i. sz act⁹ solẽnis. sic. C. de emãci. l. iij. sz si ad ecclesiã eiusdẽ epatus trãsiret sufficeret nud⁹ z tacit⁹ cõsensus. qr tacit⁹ cõsensus dis soluit mrĩmoniũ carnale. vt. xxxiij. q. v. q vxorẽ. z ẽrõ qre a priori est absolut⁹ qr nemo pt duob⁹ dñis fuire. vt. s. c. q. i. c. i. sz si aliqs haberet pbẽdas i di uersis epatib⁹ ab vtroqz possz iudicari z ordinari. z sic vnus eps posset or dinare clericũ alterius qd esse nõ dz z ita seqret ipossibilitas iuris.

b Sui epi. sufficit hre lras solius sui epi vbi eps notus est. sz in remotis epis reqrunt qnqz sigilla: vt et de cle. pegri. c. i. i Ad opprobriũ. eadẽ pena statuit cũ eps instituit aliquẽ inuitis pronis. xvi. q. vij. decernimus.

P Lacuit. exceptiõis. i. excusatiõis. l Restituat. z sic põt peti restõ clericoz. m Cingulo. i. execuciõe. nõ eni deponit vt sequit. n Reuocari. ipso iure sicut ille cui ad tps interdictũ est postulare. ff. de po stula. iperatores. o Propagatiõis. ppagat eni vitiũ ppter malũ ex em plũ. xi. q. iij. pcipue. p Licentia. id est impunitas.

S I qs iã trãslatus. trãslatũ eũ intelligo cũ est cõfirmat⁹ z adept⁹ possessi onẽ. et de elec. cũ in cũctis. sz ppt solã cõfirmatõez nõ pdit ius qd hũit in p ori ecclĩa nisi adept⁹ sit possessionẽ. vt. lxij. di. si q epi. z itellige qñ est trãs lat⁹ de auctate epi sui z i eo casu pt itelligi. et de cõcel. pbẽ. z ec. nõ va. lras. et et de pbẽ. de multa. alioqn si sine lrĩa epi sui trãsit nõ ipso iur vacat por ecclĩa. imo por eps pt eũ repetere: vt. vij. q. i. nõ opter. z. c. si q vo. vel dic qz vacat qztũ ad ipsum. Jo. ego credo qz por ecclĩa possit eũ repetere cũ eo sit spoliata. vt et de resti. spo. p totũ. b. Itẽ si qs reciperet bñficiũ simplex in alia ecclĩa nõ ideo pdit priorẽ ecclesiã vel pbẽdã. dũmõ nõ sumat illã p titulo. pñt eni canonici dare simplex bñficiũ nõ canonico. vt et de mgris. qr nõnul lis. z. xvi. q. i. possessiões. sz nunqd epi pñt dispẽsare circa pluralitatem stipẽdioz cũ dicat in illa cõstõne, de multa, qz p sedẽ apostolicã põt dispẽsari.

et pbo qz pñt qr a canone pmitit eis dispẽsatio. lxx. di. scdoz. z sicut hz papa ptatẽ circa epat⁹ sic epi circa ecclĩas. et de exce. pl. sic vnire Itẽ qr legislator sibi nõ reseruauit spãlit dispẽsatõez cũ dixit ro. põ. posse dispẽsare. g et alijs pmisit. vt et de sen. ex. nup. nõ eni dr i cõstõe solũ papã posse dispẽsare, sz aliud est dicere solũ papã aliud papã. et

fugerit sacerdote. ad ecclesiã quã pus incoluerat reuertat. qui vo eũ suscepit nisi statim sine vllo nisu exceptiõis^k ad ppriã ecclesiã remittẽdũ elegerit qzdiu eũ restituat^l cõione se priuatum cognoscat. Desertorẽ aũt clericũ cingulo^m ho noris atqz ordis sui exutũ aliquo tpe mõasterio religari cõuenit. sicqz postea in misterio ecclĩastici ordis reuocari^n. nã nõ poterit in talibus ppagatiõis^o aboleri licẽtia^p nisi fuerit in eis p corre ctionẽ discipline subsecuta correctio.

Obijcit aũt illud calcedonẽsis cõcilij **Nihil habeat cõmune cũ priori qui ab vna ecclesia ad aliam transfert.**

S I qs iam translatus^q est ab vna ecclesia in aliã nihil habeat cõmune cũ priori siue sub ecclesia cõstitutis martiri bus siue^a in prochijs vel xenodochijs aut eoz negocijs. Eos vo q ausi fuerit post ordinatõez hui⁹ magne z vniuer salis sinodi agere q phibita sunt statu it scã sinodus cadere a suo pprio gdu Dz aliud est trãsferri atqz aliud ppria te meritate trãsire. illud aplica auctoritate fieri lz. hoc vo oib⁹ mõis phibet Si cut aũt duabus ecclĩjs vnus pponi nõ dz. ita nec vna ecclĩa int plres diuidi va let. Unĩ in remẽsi cõcil. legit. **Una ecclesia duob⁹ sacerdotib⁹ diuidi nõ põt**

S Icut in vnaquaqz ecclesia vnus psbyter dz esse. ita ipsa que spõsa vel vxor eius dicit nõ põt^b diuidi inter plures psbyteros. sed vnũ tantũmodo

de res. reqsisti. nõ eni creden dũ ẽ papã vel le iura alioz epoz diminue re. vt. xcix. dis. ecce. z. c. null⁹. et qcqd fac in telligẽdũ est si ne piudicio alioz epoz face re. vt. ix. q. iij nũc vo. C. de emã. nec au⁹. nec inde nasci dz iniuriaz oc casio vñ intra pdierũt. et de accu. qliter. C. vñ vi. meminerint. nec dr in cõstõne qz romañ⁹ põtifex dz dispensare sz qd põt. sz p h vbũ põt nõ iponit necessitas. ff. de of. p si. sepe. z. l. se. lz de romana sede dicat nõ ideo excludit de alijs. ar. ij. q. vi. ad romanã. z nisi expse se corrigat ve tus ius manebit simul cum nouo. C. de ap. pcipimus. i fi. et quotiẽs no

ua actio vel nouũ ius indulget vetus nõ tollet nisi h expssim dicat ff. de ac. z ob. l. quotiẽs. z. xxxv. q. ij. de incestis. in fi. z adde rõnes qs dixi. lxx. di. sanctoz. ecõtra videt qz nõ pñt. qr etiã iure antiquo pua bat eps iure dãdi plura bñficia. vel ex gra quadã poterat ille q hũit plures ecclĩas eligere vnã quã volebat. et de pbẽ. qr. z. c. referente. Itẽ cũ h papa tñ exprimat g alij nõ pñt. xcv. di. illud. nã qd de vno dr de alio negat. xxiij. q. iiij. forte. xxv. di. qualis. sic argumẽtat inno cẽtius. et de his q fiunt a pla. tua. z q titio nubere iubet oibus alijs nubere phibet. ff. de cõdi. z demõ. cũ ita. ad h põt dici qz solus papa põt dispẽsare qz aliqs sit intitulat⁹ i diuersis ecclĩjs diuersoz epoz nã in hoc casu videt seq ipossibilitas iuris. qr qua rõne dz recipe or dines ab vno z ab alio. z stare mãdato vnius z alterius cũ tñ mãda ta illoz possent esse cõtraria z ille iurauit obedire vtriqz. Itẽ qr ne mo dz ordinare clericũ alteri⁹ diocesis vl recipe sine dimissorijs lrĩs p qs sit absolutus a priori. z qr nemo põt duobus dñis fuire hãc im possibilitatẽ iuris solus papa põt tẽperare. vel facias vim in eo qd dicit maiorib⁹. vt sol⁹ papa possit dispẽsare de maioribus. epi autẽ de minoribus. Itẽ in eo fac vim cũ dicit cũ ratio postulat. id est si ta lis est casus qz eps nõ põt dispẽsare. Itẽ nõ dico cũ statim priuatũ priori ecclesia nisi qñ de licẽtia epi trãsit. hoc eni nõ põt fieri sine di missorijs lrĩs. s. c. qm. nam si sine licẽtia transit põt reuocari a prio re. vij. q. i. nõ oportet. z. c. si q vo. vl ad cautelã eps cõmẽdet ei scdaz ecclesiã. vl det ei sub cõditiõe si poterit obtinere dispẽsationẽ. z adde qd dixi. lxx. di. scdoz. a Siue. i. siue por eccl'a fuerit monasteriũ siue prochia z c. nll se intromittat ammõ de negocijs prioris ecclie.

S Icut. nõ põt. s. xvi. q. i. ne p cuiuslibz. z. et de filijs psl. pposuit. s. vij. q. i. illud, sz plures pñt esse in eadẽ ecclesia, sz tñ vnus erit plat⁹.

e ¶ Diuidere. ita ꝙ vna maneat. sed si est ecclesia vel pbēda habundās bene pōt eps̄ de ea facere plēs pbēdas vel ecclīas. dū tñ ecclīe nō sint sub eadē limitatiōe. vt. xvi. q. i. plēs. sicut de vna ꝓuincia fiunt plures. vt. x. di. lex īperatoꝝ. ⁊. ci. di. ꝓuenit. ⁊ de duabus ecclījs fit vna. vt ex̄ de excel. pla. sicut. ecōtra de vna due. vt ex̄ de ec. edi. ad audiētiā. Jo.

D Recipim⁹ ꝯductitijs. ꝯductitios appellat eos q̄bus ꝑ certo p̄cio cōmittitur cura aīaꝝ. ꝟ tñ est iniquū vt ex̄ ne plati. qm̄. alīs si plat⁹ aliq̄s alicui⁹ ecclīe dꝫ secū sacerdotē sub annuo cēsu nō ē iniquū et si pegre va Q. iij. dit ⁊ ꝑ certo p̄cio interiꝫ aliquē ꝯducit. ꝓpter q̄ aliq̄s ꝯducere opas sacerdotis alicui⁹. etiā vsq̄ ad sepēniū. ex̄ ne plati vices suas. q̄relā. sed nō regimē aīarū. vt ex̄. eo. ti. qm̄. vel dic cō ductitios p̄sbiteros appellari vicarios. q̄ꝛ ꝑ vicarios nō dꝫ q̄s regere ecclesiā. vt ex̄ de cle. nō resi. q̄ꝛ nōnulli.

Q Uod autē. hec qō ē expedita. xv. q. ij. in summa. dicit̄ q̄s exercere secularia negocia tribus modis. vno mō vt aliq̄d emat̄ vt illō carius vendat̄. ꝟ nō lꝫ. de ꝟ tractatur. lxxxviij. dis̄. ꝑ totū. q̄nq̄ idē est ꝙ exercere cās seculares. ⁊ illud etiā nō lꝫ clericis nisi ꝑ certis ꝑsonis. ex̄ de postul. c. i. q̄nq̄ idē est ꝙ

habebit sacerdotē qui eā caste ⁊ sinceriter regat. Uñ interdicimus vt nullus p̄sumat ecclesiā inter duos p̄sbyteros vel plēs diuidere^e. q̄ꝛ ecclīa xp̄i vxor et sponsa dꝫ esse nō scortū sicut papa calixtus testat̄. ¶ Cōductitijs etiā p̄sbyteris ecclīa cōmitti nō dꝫ. ¶ Uñ innocētius. ij. Cōductitijs p̄sbris ecclīe nō cōmittant̄.

D Recipimus etiā ne ꝯductitijs^d p̄sbyteris ecclīe cōmittant̄. sed vnaq̄q̄ ecclīa cui facultas suppetit ꝓpriū habeat sacerdotem.

Q Uod autē^e clerici seculariū negocioꝝ ꝓcuratores esse nō valeāt auctoritate carthaginēsis ꝯcilij primi ꝓbat̄. in quo nicolaus p̄pa castilianis dixisse legit̄. Palea.

D Eruenit in sctām sinodū q̄ꝛ d̄ eis q̄ in clero cōnumerant̄. quidā ꝓpt̄ turpis lucri gr̄am maioꝝ possessionū ꝯductiōes ⁊ sclares cās suscipiāt. ⁊ seipsos q̄dā a misterijs sanctis ꝑ desidiā seperent ad domos aūt seculariū ꝯcurrāt. ⁊ substantiaꝝ eoꝝ gubernatiōes: auaritie cā suscipiāt. Decreuit igit̄ sctā sinod⁹ neminē deinceps eoꝝ: hoc est nō ep̄m siue clericū aut monachū ꝯducere possessiones aut miscere se sclaribus ꝓcuratiōibus. nisi forte q̄ legib⁹: ad minoꝝ etatū tutelas siue ꝓcuratiōes inexcusabiles attrahant̄. aut cui ip̄i⁹ ciuitatis ep̄s ecclesiasticaꝝ reꝝ ꝯmiserit gubnacula. vl̄ orphanoꝝ aut viduaꝝ q̄ indefense sūt: aut caꝝ ꝑsonaꝝ q̄ maxie ecclīastico indigēt adminiculo ꝓpt̄ timorē dei. Si q̄s v̄o trāsgressus fuerit hec statuta: correctiōi ecclīastice subiaceat. ¶ Itē ex cōcili. carth. ꝓmo. nicola⁹ ep̄s castilianis dixit. Qui clero annexi sunt seculariū possessionū ꝓcuratores nō fiant.

C Redo placere suggestionē meā sāctitati vr̄e ⁊ displicet̄ vob̄ vt q̄ fuerīt do et annexi fuerit clero ad actōes^f seu amministratōes^g vel ad ꝓcuratōes domoꝝ sclariū accedāt. grānus ep̄s dixit. aplōrū statuta sūt q̄ dicūt. nemo militās deo īplicat se negocijs sclarib⁹. ꝓinde autē clīci sint sine actiōibus domoꝝ^h aut^i actores sine officio clīcoꝝ. vniuersi dixerūt hoc obseruem⁹. ¶ Itē ex ꝯci. carth.

P Lacuit vt ep̄i p̄sbri iiij. De eodē. diaconi vl̄ q̄cūq̄ clīci nō sint ꝯductores^k aut ꝓcuratores. neq̄ vllo lucro turpi vl̄ inhonesto^a negocio victū q̄rāt q̄ꝛ respicere debēt scriptū esse. nemo militās deo īplicat se negocijs sclaribus. ¶ Itē ex eplā cipriani ad p̄sbros ⁊ diaconos ⁊ plebē furnēsem. Seculariū negocioꝝ ꝓcurationē clerici nō suscipiāt.

C Iprianus p̄sbris ⁊ diaconib⁹ plebi furnēsi ꝯsistētib⁹ salutē. Iā pridē in ep̄oꝝ ꝯcilio statutū est ne q̄s d̄ clīcis ⁊ dei ministris tutorē ⁊ curatorē testō^b suo noīauerit. qm̄ singli diuino sacerdotio honorati ⁊ in clīcoꝝ misterio ꝯstituti nō nisi altari ⁊ sacrificijs deseruire. ⁊ p̄cibus atq̄ orōnib⁹ vacare debēt. Scriptū est eīm. nemo militās deo īplicat se negocijs sclaribus. vt possit ei placere cui se ꝓbauit^c. Qd̄ eīm ep̄i ⁊ añcessores nr̄i religiose ꝯsiderātes ⁊ salubriter ꝓuidētes censuerūt ne q̄s decedēs ad tutelā vel curā clīcū noīaret. At si q̄s hoc fecisset nō offerret̄ ꝓ eo nec sacrificiū ꝓ dormitiōe^d eius celebraret̄ neq̄ eīm añ altare dei noīari meret̄ sacerdotū p̄ce q̄ ab altari sacerdotes ⁊ ministros voluīt auocare. ¶ Itē ex eadē. Nō lꝫ clericis molibus ⁊ secularibus reb⁹ obligari.

M Ollitijs^e ⁊ secularib⁹ reb⁹ laq̄isq̄ꝫ se obligare nō debent q̄ diuinis rebus ⁊ sp̄ualib⁹ obligati sunt. nec ad terrenos ⁊ sclares act⁹ vacare. ¶ Itēꝫ ex eadē. Secularibus negocijs clerici nō alligent̄.

H I qui^f in ecclīa dn̄i ad ordinationē clericoꝝ ꝓmouent̄ in nullo ab amministratōe diuina auocent̄ nec molestijs ⁊ negocijs secularibus alligent̄. nec ab altarib⁹ ⁊ sacrificijs recedāt. sꝫ die^g ⁊ nocte celestib⁹ reb⁹ ⁊ sp̄ualib⁹ seruiāt. ¶ Itē cipan⁹ sup̄. De eodē.

S Acerdotiū^h religiose sacratū ⁊ necessarie factū fuer̄^i a nobis simul ⁊ fratribus. vt ceteris det̄ bonū exēplū ne q̄s sacerdotes ac ministros dei altari eius ⁊ ecclīe vacantes ad sclares molestias deuocet. Obseruari de cetero poterit ne q̄s vltra hoc faciat circa ꝑsonā clīcoꝝ si qd̄ factū est fuerit vindicatuꝫ.

Q Uod v̄o^k fulgidis ⁊ claris vestibus eis ornari nō liceat: in septima sinodo iubet̄: in q̄ sic statutū est. Corripiant̄ clerici q̄ in vnguētis ⁊ claris vestib⁹ ⁊ fulgidis lasciuiūt

esse ꝓcurator reꝝ seculariū siue admistrator: nec illud licet clericis. extra ne cleri. vel mo. c. iij. ⁊. iiij. quandoq̄ idē est ꝙ cō ducere possessiones a laicis. hoc nō est interdictū eis clericis qñ indigēt. q̄ꝛ hoc etiā licet monachis. vt extra de deci. dilecti.

C Redo. ad actiōes. i. causaꝝ. g ¶ Administratiōes. reꝝ seculariū. h ¶ Domoꝝ. i. in familijs laicoꝝ vt ꝓcurēt laicoꝝ familiam in victu. i ¶ Aut. nō intelligas ꝙ eis det̄ optio. sed illud aut. est hic cōminatiuū. sic ponit̄. lxxxviij. dis̄. cōsequens. ⁊. xlv. dis̄. disciplina.

P Lacuit. cōductores. fisci scꝫ vt ipsi p̄stēt tributū ⁊ vectigal. ecclesia eīm nō debet recipere possessiōes grauatas tributis. imo si habet eas deseret. vt. x. q. ij. hocius. §. itē p̄diū. vel appellat illos cōductores qui aliq̄d cōducūt vt alijs cari⁹ locēt. ⁊ est sile. C. loca. milites.

a ¶ Inhōesto. q̄ꝛ honesto p̄nt. vt. xci. dis̄. clericus.

C Iprianus. testō tutelā testamētariā nō recipiēt clerici sed legitimā p̄nt si velint lꝫ nō cogunt̄ recipere eā. hoc not. xvi. q. i. generaliter. et. lxxxvi. dis̄. ꝓuenit.

c ¶ Probauit. i. deuouit.

d ¶ Pro dormitiōe. i. morte. nunq̄d ḡ talis est excōmunicatus. nō. sed ideo fit q̄ꝛ impenitens decedit. dicunt quidā tamen hoc esse dictuꝫ ad terroreꝫ. vt extra de rap. sup eo. de torneamētis. c. i.

M Ollitijs. id est delitijs.

H I qui. vnde tūc nō possunt vocari in ius. ff. de in ius vo. l. ij.

g ¶ Sed dic. horis tamen interpolatis sic sumit̄. xxxvi. dis̄. si quis vult. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ demon. si q̄s ita. vbi dicit̄ ꝙ si alicui taliter legatū est vt cum filijs habitet nō requiritur ꝙ in quolibet momento sit cum eis.

S Acerdotiuꝫ. id est cōstitutio de sacerdotibus.

i ¶ Seruet̄. hec sunt verba cōstitutionis vsq̄ ad illum locum obseruari.

Q Uod vero. Nota ꝙ vsus vestium nō culpatur sed abusus scꝫ iactantia et voluptas. q̄ꝛ sicut Q. iiij. et cibo nō refert q̄s vel quid vel q̄ntum comedat. dūmodo nō gulose sumat. vt xli. di. quisquis. ⁊. c. delitie. Idem dico in veste. vt. xli. dis̄. parsimoniā. ⁊ hic in. c. i. possunt ergo clerici s̄m cōsuetudinē regionis p̄ciosis vestibus vti. ⁊ vt cōforment se moribus coꝝ inter quos viuūt ⁊ ne vilescat dignitas clericalis. ar. lxxx. di. episcopi. sed rubeis ⁊ viridibus pannis nō vtentur. omnes desuper habebunt clausas vestes. extra de vita ⁊ honesta. cleri. clerici. purpuram ⁊ sindatum possunt ferre. nam vestis domini purpurea fuit. nec tenet illud

quod legit̃ extra de vi. ꝛ ho. cleri. statuimus. q: nõ fuit vsu ꝟtentiũ approbatũ. sicut nec illud greg. vij. extra de ap. meminimus. gregorius tamen dicit ꝙ si cultus p̃ciosaꝝ vestiuꝫ nõ esset in culpa sermo dei nõ tã manifeste exp̃meret ꝙ diues indutus purpura ꝛ bisso descendit ad inferos. ꝺ pe. di. iij. cauendũ. sed illõ nõ obstat q: sine caritate erat. q: ꝛ si alias bona opera habuisset: nõ fuisset dãnatus ꝑpter diuitias. xxx. dis. hec scripsimus.

Omnis. ornatura. que fit causa voluptatis. alias secus. vt. xli. dis. per simoniã. ꝛ. c. delitie.

m ¶ Epithimio. id est suspẽsioni vnius septimane. vt. j. c. pxi. vel epithimiũ dicit̃ increpatio vl̃ est genus pene.

n ¶ Vnguentis. nõ ꝑpter egritudinem sed vt melius redoleant ꝛ ꝑpter voluptatem qð nõ licet. xcij. dis. cantantes. et de cõse. dis. iij. per uenit.

o ¶ Imaginarias. in quibus imaginamur ꝛ respicimus cõditionem nostrã.

p ¶ Necessitatez. id est cõmo[d]itatẽ ꝛ honestatem.

q ¶ Ornamenta. id est alimbos vel aurifrisium.

r ¶ In summitate. i. lumbo.

Nullus. in itinere. nisi fuerit iusta causa timoris. extra de vi. ꝛ hone. cleri. clerici.

t ¶ Sed stolis. i. veste talari super pellicea vel cappa.

v ¶ Per vnã. nota de suspensiõe vnius septimane. sic de cõ. dis. ij. si q̇s. per ebrietatẽ. ꝛ. v. q. ij. p̃senti

Episcopi. sacerdotali. i. talari. vt. xxiij. di. nõ liceat.

y ¶ Operimẽto. i. sine cappa vl̃ pallio.

OMnis iactantia ꝛ ornatura corpalis aliena est a sacro ordine. Eos igit̃ ep̃os ꝛ clericos q̇ se fulgidis et claris vestibus ornãt emẽdari oportet. qð si in hoc ꝑmãserint epithimio[m] cõtradãt̃. silr̃ ꝛ eos q̇ vnguẽtis[n] vngunt̃. Quũ v̈o radice amaritudinis exorta ꝯtaminatio facta est in ecclesia catholica xp̃ianos calũniãtiũ hereticoꝝ hi qui hãc receperũt nõ solũ imaginarias[o] scripturas abhominati sunt. ſʒ etiã oẽm reuerẽtiã repulerũt. eos q̇ religiose ac pie viuũt offendẽtes. ac ꝑ hoc cõplet̃ in eis qð scriptũ est. abhominatio est peccatori dei cultus. igit̃ si inuẽti fuerint deridẽtes eos q̇ vilibus ꝛ religiosis vestimẽtis amicti sunt ꝑ epithimiũ corrigant̃. Priscis eñ tp̃ibus oĩs sacratus vir cũ mediocri ac vili veste ꝯuersabat̃. Omne q̇ppe qð nõ ꝑpter necessitatẽ[p] suã sed ꝑpter venustatez accipit̃: elationis habet calũniã. queadmodũ ait magnus basilius. ſʒ neq̃ ex sericis texturis vestẽ quis variatã induebat. neq̃ apponebat varioꝝ coloꝝ ornamẽta[q] in summitate[r] vestimẽtoꝝ. audierat eñ q: qui mollibus vestiunt̃ in domibus regũ sunt. ¶ Itẽ ex sexta sinodo.

Clerici siue i itinere ambulãtes siue alibi degẽtes ꝯgruis sibi vestibus vtant̃.

NUllus coꝝ q̇ cõnumerant̃ in clero vestimentũ indecẽs habeat siue in ciuitate degẽs siue in itinere[s] ambulãs. sed stolis[t] vtat̃ que cõcesse sunt clericis. Si vero q̇s tale quid fecerit ꝑ vnã[v] ebdomadã suspendat̃. ¶ Itẽ zacharias papa. Nõ secularibus vestib⁹ ſʒ ordini suo ꝯueniẽtibus clerici vtant̃

EPiscopi p̃sbyteri dyaconi secularibus indumẽtis nõ vtant̃. nisi vt cõdecet tunica sacerdotali[x]. ſʒ neq̃ dũ ambulauerint i ciuitate aut i via aut in plateis sine opimẽto[y] p̃sumãt ambulare. p̃terq̃ si in itinere tp̃e lõgo ambulauerint. sicut eñ mulier orãs in ecclesijs nõ velato capite deturpat caput suũ iuxta apostolicã vocez. ita sacerdos sine opimẽto deturpat sacerdotiũ suũ. Qð si temere p̃sumpserit ꝯtra statuta agere cõione priuet̃. donec q̇ statuta sunt: ad implere maturet. ¶ Itẽ leo pp̄. Ex domos sine ꝑprio ornatu sacerdotes nõ apparẽat.

SIne ornatu sacerdotali ex domos sacerdotes apparere nullo mõ ꝯuenit. ne vt aliqui seculariũ[z] iniurias patiant̃. Prius deniq̃ inuẽtus aut desinat aut canonice subiaceat disciplinẽ. ¶ Itẽ innocẽtius p̄pa ij. De eodẽ. Careãt beneficijs ecclesiasticis qui corrigi ab ep̄is contemnunt.

PRecipimus vt tã ep̄i ꝙ clerici in statu mẽtis in habitu corpis deo et hoĩbus placere studeant. ꝛ nec in superfluitate fissure aut colore vestiũ nec in tonsura intuentiũ quoꝝ forma ꝛ exemplũ esse debent offendant aspectuꝫ. sed potius quod coꝝ decet sanctitatẽ. quod si moniti ab ep̄is emendare noluerint: ecclesiasticis careãt beneficijs.

SUum vero[a] ep̄m relinquere: vl̃ ab officio suo discedere: atq̃ ad secularẽ iudicẽ ꝯfugere: nulli liceat. ¶ Unde in agathensi cõcilio legit̃. Clericus ad iudicẽ secularem cõfugiens de cõmunione ecclesie pellat̃.

PLacuit vt cleric⁹ si relicto officio suo ꝑpter districtionez ad secularem iudicem fortasse cõfugerit: ꝛ is ad quẽ recurrit solatium defensionis ei impenderit: cũ eodem de ecclesie cõmunione pellat̃. ¶ Itẽ ex ꝯcilio anthioceno Presbyter vel dyaconus ab episcopo depositus imperatorẽ nõ adeat.

SI q̇s a ꝑprio ep̄o deposit⁹ p̃sbyter vel dyaconus. aut etiã si a sinodo q̇liber ep̄s fuerit exauctoratus molestiã imperialibus[b] auribus inferre nõ p̃sumat. sed ad maioꝝ ep̄oꝝ sinodũ sese cõuertat. ꝛ que se putat h̄re iusta: in eorũ ꝯcilio alleget. atq̃ ab his ꝺ se expectet que fuerit deprompta sentẽtia. qð si deficiens pusillanimitate hoc noluerit facere ſʒ iportunus fuerit iperatori hm̄oi nullã veniam[c] h̄re nec locũ vllius assertionis sue. nec spem recipiendi gradus habeat in futuꝝ. ¶ Itez ex cõcilio carthaginẽsi quinto. Nõ defendat̃ ab aliquo qui epoꝝ iudicio damnat̃.

SI q̇s cuiuslibet honoris clericus iudicio ep̄oꝝ ꝑ quocũq̃ crimine fuerit damnatus nõ liceat eũ siue ab ecclesijs q̇bus p̃fuit siue a quolibet hoĩe defensari: interposita pena damni pecunie[d] atq̃ honoris. qua nec etatẽ[e] nec sexum excusandũ esse p̃cipimus. ¶ Itẽ ex cõcilio arelatẽsi q̇rto. Cõmunione priuetur qui ecclesiastice discipline regulas fugientem defensare presumit.

SI forte q̇s clericoꝝ regulam discipline ecclia̅stice subterfugiẽs fuerit euagatus quicũq̃ eũ susceperit[f] ꝛ illũ põtifici suo nõ recõciliauerit: ſʒ magis defensare p̃sumpserit: ecclesie priuet̃ cõione. ¶ Itẽ ex cõcilio martini p̄pe. Spe recõciliatiõis careat q̇ ab ep̄is dãnatus iperatorẽ adierit.

SI q̇s ep̄s p̃sbiter aut dyaconus excõicat⁹ in ꝯcilio iniuste se q̇rit̃ cõdẽnatuꝫ: ad maioꝝ ep̄oꝝ ꝯciliũ reuertat̃. vt coꝝ inq̇sitiões et iudiciuꝫ expectãs si q̄s se iustas cãs h̄re putat illis exponat. si autẽ cõtempserit ꝛ importãs se palatio[g] aures p̄ncipũ inquietare voluerit: hic ad nullaꝫ veniã poterit peruenire. neq̃ spem future recõciliationis habere. ¶ Itẽ grego. cõstãtie auguste. Episcopoꝝ cause

SIne ornatu. secularium. videt̃ ergo ꝙ qui vberat tales non sit excõicatus extra ꝺ sen. ex cõ. in audientia. ſʒ hoc nõ est veꝝ. vt no. xvij. q. iiij. q̇siquis.

Q. v.

SUum vero. hec q̇stio determinat̃. xi. q. i. placuit vt qui cunq̃. ꝛ. c. inolita.

SI q̇s imperialib⁹. ab iperatore nõ põt peti cognitio publicoꝝ iudicioꝝ. sed ep̄ale iudicium põt peti ab eo. xi. q. i. placuit vt qui cunq̃.

c ¶ Veniam. idẽ est in eo q̇ excõicatus celebrat. xi. q. iij si q̇s ep̄s. idẽ in eo qui transit ad aliã ecclesiã auctoritate propria. vij. q. i. si quis p̃sbyter.

SI q̇s cuiuslibꝫ. pena dãni pecunie. ar. penam pecuniariam posse infligi ab ecclia. xxiij. di. ꝙꝙ. xviij. dis. qm̄ q̇dẽ. xvi. q. i. statuim⁹. ꝛ. q. vi. cognouim⁹. ꝛ. xxiij. q. v. de ligurib⁹.

e ¶ Nec etatẽ. dummõ sit capax doli. vt ꝺ cõ. di. iiij. cos. et de deli. pueroꝝ. c. i. bar.

SI forte. suscepit. ad defendendũ.

SI q̇s ep̄s palatio. nl̃lus eñ ep̄s vl̃ p̃sbyt̃ sine cõsciẽtia alioꝝ ep̄oꝝ ibit ad iperatorez. vt xxiij. q. viij. si quis ep̄s.

SI epõꝝ. gratias ago. nõ de facto ipsoꝝ q꞉ ipsi peccãt. sed p̲ pena quã ego sustineo. sicut iob egit gratias deo p̲ sua pena nõ p̲ persecutiõe maloꝝ cũ sic dixerit. sit nomen dñi benedictũ.

QUod iuramentũ. ad intelligentiã sequẽtiũ videndũ est quid sit iurare. ⁊ q̃d iuramentũ. que cã institutiõis iuramẽti. ⁊ q̃ sit forma iuramẽti.

coꝝã pn̄cipibus examinari nõ debent.

SI epõꝝ cause mihi cõmissoꝝ apõ piissimos dños alioꝝ patrocinio disponunt̃. infelix ego in ista ecclĩa q̃d facio. sed vt epĩ mei me despiciãt ⁊ ꝯtra me refugiũ habeãt ad secl'ares iudices oĩpotẽti deo g̃ras ago[b] peccatis meis deputo. hoc tñ breuiter suggero q꞉ aliquantulũ expecto. ⁊ si ad me venire distulerint: exercere in eos districtionem canonicam nullomodo cessabo.

Incipit causa vicesimasecũda.

[e] EPiscopus quidaꝫ iurauit falsum q̃ putabat verum. quo cõperto archidiacon' eius iurauit se nunq̃ p̃statuꝝ ei obedientiã. Cõpellit̃ archidiaconus ab epõ ad exhibendã sibi debitã reuerẽtiã. accusat̃ epũs ꝺ duplici piurio. ⁊ de eo q̃ falsum iurauit. et q꞉ archidiaconũ ad peierandũ cõpellit. ¶ Primũ querit̃. an iuramẽtũ sit p̃standũ an nõ. ¶ Scdõ si sit piurus q̃ iurauit falsum q̃ putauit veꝝ. ¶ Tertio si licuit archidiacono ꝺnegare epõ ꝯsuetã obediẽtiã. ¶ Quarto si cõstiterit esse illicitũ q̃ iurauit archidiacon': an sit suãdũ. ¶ Quinto si ꝯstiterit illõ suãdũ esse an epũs sit re' piurij: q̃ ꝯ iuramentũ archidiaconũ suum ire cõpellit.

[q] QUod iuramentũ[i] p̃standũ nõ sit auctoꝛitate canõice scripture p̲bat̃. Ait eñ xp̃us in euãgelio discipulis. sit sermo vester est est. nõ nõ[k] q̃ aũt amplius est a malo[a] est. Itẽ iacob' in eplĩa ait. ante oĩa frẽs mei nolite[b] iurare oĩno. vtraq; auctoꝛitate iuramẽtũ p̲hibemur p̃stare. sed aliud est ad iuramẽtũ sponte accedere. aliud ad asserendã innocentiã suã vel ad federa pacis ꝯfirmãda. vel ad p̲suadendũ auditoꝛibus q̃ pigri sunt credere q̃ eis vtile est iuramẽtũ offerre. p̃mũ p̲hibet̃ scdm cõcedit̃. nõ eñ iurare oĩno pctm̃ est. ¶ Vñ in toletano ꝯcil. viij. legit̃.

Iuramẽtũ p̲ federe pacis est faciendũ.

OMne q̃[c] in federa pacis venit tũc solidius subsistit cũ iuramẽti hoc interpositio roboꝛat. sꝫ ⁊ omne q̃ amicoꝝ animos ꝯciliat tũc fidelius durat: cũ eos sacramẽti vincula ligãt. omne eñ q̃ testibus adstipulat̃ verius cõ

Iurare eñ ẽ aliquid teste deo dicere. Iuramẽtum est vl' vox ipsius iurantis vel actus ipse vel ipsum q̃ iurat̃. cã institõnis vna est p̲p̃t infirmitatẽ hoĩm de facili dubitãtiũ. Cuꝫ eñ volumus aliq̃b' p̲suadere q̃ eis vtile est ⁊ nõ credũt simplici v̲bo p̲mitt̃ nobis iurare. vt. ꝫ. e. nõ est. ⁊ c. ita q̃. ⁊ c. si peccatũ. alia cã est p̲p̃t ydolatriã. sic eñ ꝯcessum fuit vt hostias dõ imolarent ne eas offerrẽt demonibus. sic potius p̲missũ fuit vt p̲ deũ iurarẽt

Q. I.

q̃ per creaturas ne inciderẽt in crimen ydolatrie. vt. ꝫ. e. cõsidera. foꝛma aũt iuramenti alia fit solo sermone. alia fit interuẽtu alicuius sacre rei. illa q̃ solo sermone fit fm̃ tria t̃pa triplex inuenit̃. aliter eñ iurabant in veteri lege alit̃ in p̲imitiua ecclesia. alit̃ hodie. i. veteri lege iurabat̃ viuit dominus: viuit anima mea: hec addat mihi deus: vt. ꝫ. e. ⁊ iurabũt. in p̲imitiua ecclesia iurabat̃. testis est mihi deus. testis est mihi cõsciẽtia. hoc dico corã deo. vt. ꝫ. e. si peccatũ. hodie iurat̃ vere per deũ. ⁊ sic me deus adiuuet. ⁊ xxxv. q. vi. de parẽtela. pena periurij est sicut de alijs moꝛtalibus. vt. ꝫ. e. q. c. vl. ⁊ fit intestabilis: vt. ꝫ. e. q. v. p̲uuli. huic autẽ q̃õni p̲posite breuis dat̃ solutio. q꞉ iuramẽtũ nõ est p̃stãdũ nisi in dubijs ⁊ necessarijs cũ pigri sint hoĩes ad credẽdũ: vt. ꝫ. e. ita. ⁊ c. si pctm̃ est

k ¶ Est est. nõ nõ. ideo fit geminatio vt referat̃ ad os ⁊ ad coꝛ. vt extra de iureiur. ⁊ si xp̃s. ⁊ negatio duplex hic nõ inducit affirmationẽ. licꝫ sit ar. cõtra. ff. de v. sig. duobus verbis. a ¶ A malo. ab incredulitate scꝫ illius cui iurat̃: vt extra de elec. significasti.
b ¶ Nolite. sic tñ remouet indiscretũ iuramẽtũ vel dicere vult q̃ nõ p̲ qualibet re sit iurandum quia nõ p̲ vili. vt. ij. q. v. si quis. Io.

stat cũ id adiurationis adiectio affirmat q̃ ⁊ si testis deficiat[d] innocẽtis fidẽ sola iurisiurãdi taxatio[e] mãifestat. ¶ Itẽ aug. sup eplĩam ad galathas. Iuratio nõ est p̲hibẽda neq; tanq̃ bonũ appetenda.

NOn est ꝯtra p̃ceptũ dei iuratio q̃ a malo nõ iurãtis est: sꝫ increduli a quo iurare cogit̃. nã intelligit̃ ita dñm p̲hibuisse a iureiurãdo vt q̃tũ in ipso[f] est quisq; nõ iuret. q̃ multi faciũt in oꝛe habẽtes iuratõeꝫ tanq̃ magnũ ⁊ suaue aliq̃d. Nã vtiq; apl'us nouit p̃ceptũ dñi ⁊ tñ iurauit. nõ eñ audiẽdi[g] sunt q̃ has iurationes esse nõ putant. q̃d eñ faciũt de illa iuratiõe quotidie moꝛioꝛ p̲ vestrã gloꝛiã frẽs quam habeo in xp̃o iesu dño nostro quã greca exẽplaria manifestissimã iuratiõꝫ esse ostẽdũt. p̲hibemur ergo iurare cupiditate aut dilectiõe iurandi. Quis eñ iuramẽtũ ampli' sit q̃ est est vel nõ nõ et ideo a malo sit. nõ tñ est a malo tuo: sꝫ a malo infirmitatis aut incredulitatis eoꝝ qui nõ aliter mouent̃ ad fideꝫ. ¶ Itẽ aug. in epistola ad publicolaꝫ.

Peierare peccatum est: nõ iurare.

IN nouo testamẽto dictũ est ne omnino iuremus q̃ mihi quidẽ p̲pterea dictũ videt̃. nõ q꞉ iurare peccatũ est: sꝫ q꞉ piurare[h] immane peccatũ est a quo longe nos esse voluit qui oĩno ne iuremus cõmonuit. ¶ Idem. In necessarijs verũ iurare nõ est peccatum.

VT noueritis veꝝ iurare nõ eẽ peccatũ. inuenimus vt paulũ apostolũ iurasse. quotidie moꝛioꝛ ego p̲ vestrã gloꝛiã fratres quã habeo in xp̃o iesu dño nostro. p̲ gloꝛiã vestrã iuratio est. Nõ eñ sic ait p̲ vestrã gloꝛiã moꝛioꝛ quasi vestra gloꝛia me fecit moꝛi. q̃uõ si diceret̃ p̲ venenũ p̲ gladiũ p̲ bestiã p̲ inimicũ moꝛtuus est. intelligeret̃ faciẽte inimico: faciente gladio: faciẽte veneno: moꝛtuus est. ¶ Idem in sermone dñi.

Nec tanq̃ bonum appetendũ nec tanq̃ malũ iuramentũ est vitandum.

ITa ergo itelligit̃ p̃cepisse dñꝫ ne iuraret̃ ne quisquã sicut bonum[i] appetat iusiurãdũ ⁊ assiduitate iurãdi ad p̲iurium p̲ cõsuetudinẽ[k] delabat̃. quap̲ꝛopt̃ qui intelligit nõ in bonis sed in necessarijs iurationẽ habẽdã: refrenat se q̃tũ

OMne q̃. Itẽꝫ quatuoꝛ ponit h̃ casus in quibus potest iurari. sunt ⁊ alij quos habes. ij. q. v. in p̲in. ⁊ xxviij. dis. de siracusane. ⁊ extra de iuramẽ. calũ. c. i. extra de elect. significasti.
d ¶ Deficiat. supple et reus sit infamat'. nam alias deficiente accusatoꝛe nõ cogitur se reus expurgare nisi fuerit infamatus. vt. vi. q. vlti. q̃ autem. licet quidam volũt dicere cõtra. C. de rebus creditis. in bone. ⁊ hec dictio sola excludit hic vulgarem p̲bationem sed nõ excludit numerum cõpurgatoꝛum.
e ¶ Taxatio. id est impositio. iudicis eniꝫ est taxare modũ iurandi. extra de purg a. ca. cum in iuuentute.

NOn est. in ipso. ꝫ. e. si peccatum. xi. q. iij. antecessoꝛ.
g ¶ Audiendi. imo eo ipso q̃ nolunt iurare sunt habẽdi heretici. extra de hereticis. ad abolendam. et. c. excommunicamus. §. si qui. quidã enim nimis faciles sunt ad iurandum: quidam metu diuini numinis vsq; ad superstitionẽ perueniunt. ff. de cõdi. insti. que sub cõditione.

IN nouo. sꝫ quia p̲iurare. ar. q̃ quãdoq; p̲hibetur aliquid nõ p̲pter se sed p̲pter illud quod inde sequi põt. xi. q. iij. nolite. ⁊ xxxvij. distinc. ideo. ⁊ institu. vi bo. rap. §. sed nedum talia. xl. distinc. quisquis. xij. q. i. habebat. ij. q. vij. presumitur. xxiiij. q. iij. deus. vbi aliquid p̲hibetur p̲pter suum contrarium sic hic.

ITa ergo. bonum ar. q̃ bonum p̲hibet̃ p̲pter cõsequẽs malũ. vt. xxi. dis. deniq;. vitia eñ vicina sunt virtutibus: vt. xli. dis. sepe.
k ¶ Consuetudinem. assiduitas eñ facit aliquid esse peccatum quod alias nõ esset: vt. xxv. dis. criminis. appellatio.

l ¶ Nō dixit. vim ergo debemus facere in verbis ſm̄ ius. vt. vlij. di. ſi cō-ſuetudinem. ff. de v̄bo. obli. ſi quis ſtipulatus.

T Tm malū nō. quod vtiliter. ⁊ ſic ꝓpter vtilitatē alterius poſſum iurare multo magis ꝓpter meam. vt. xxiij. q. v. ſi nō licet.

E Et iurabūt. ſed hic. prima ratio. o ¶ Pro cōfeſſione. iurando enī per deum cōfitemur ipſum.

p ¶ Offendicula. id eſt ydolatria per q̄ iurabant.

q ¶ Mortuoꝝ. ſcilicet deoꝝ.

C Conſidera. ſed per celū. licet per creaturas nō poſſumus iurare iuram⁹ tamen per euāgeliū quod eſt creatura. q: ibi tantum reſpectus habet̄ ad deū. ideo autem ꝓhibet̄ iurari per eas ne per cōtemptum earum deteret̄: vt. j. e. §. ſic etiam. v. ſed obijcit̄. et ne videat̄ numen eſſe in eis.

a ¶ Melius eſt. electiue ponitur nō cōparatiue. ſic. xi. q. iij. nemo peritoꝝ.

C Clericū. m. iurantem. ſine ſolēnitate. tunc enī depoſitionem inducit quando cum ſolennitate iurat. ar. xxvij. diſt. §. vlti.

c ¶ Inter epulas. de cō. di. v. nullus.

S Si quis. per capillū. ſm̄ legem qui ſic iurat vltimo ſupplicio punit̄. vt in aut. vt nō luxuriēt̄ cōtra naturam, circa mediū.

e ¶ Non manifeſtauerit. ar. ꝙ q̇s cogit̄ accuſare: vt. ij. q. vij. quapropter. xxiij. q. iij. taȝ ſacerdos. i. q. i. quiſquis. Sed cōtra. nemo inuitus accuſare cogitur: vt C. vt nemo inui. agere vel accuſa. cōpel. l. i. ⁊ furem nemo cogit̄ indicare vel accuſare. ff. de p̄ſcrip. v̄. ſolent. ſed pōt dici ꝙ iudicis officio cogi pōt ſed nō iure actionis. illud tamē credo ꝙ denunciare cogit̄ aliq̇s ſm̄ opinionem quā not. ij. q. i. ſi peccauerit.

S Si aliqua. modicum. quātum ad vulgares.

g ¶ Maius. j. e. q. v, qui periurat, ōtra ſed illud de iudicio eccleſie. iſtud de iudicio dei. vel dic ꝙ qui iurat ꝑ deum nō ſolenniter ⁊ peierat minus peccat ꝗ̄ ſi ſolēniter per euāgeliū. ſed ſi vtrunq̧ iuramentū eſt ſolēne magis peccat qui iurat ꝑ deū.

h ¶ Propt̄ ſcripturas. h pȝ ꝙ eq̄ obligat̄ q̇ iurat ꝑ deū ſicq̇ iurat ꝑ euāgeliū. ſȝ ſi ꝑ deū iuraret ⁊ nō ſolēniter. ꝑ euāgeliū ſolēniter vl̄ econuerſo. magis eſt obligat⁹ quo ad eccleſiā ſolenniter iurās. ſed q̄ntū ad deū eq̄liter. ex̄ q̇ de. vl̄ vo. rurſus ſed obijcitur q̄to ſanct⁹ eſt ꝑ qd̄ iuratur tanto magis eſt penale periuriū ꝗ̄ magis obligatoriū: vt. j. e. mouet. ſed illō intelligo cū iurat̄ illicite ⁊ habet̄ reſpectus ad ſolā creaturaȝ. hic pȝ. ꝙ licitū nō eſt iurare per creaturas niſi in iure exprimat̄ qd̄ poſſit ſic ꝑ euāgeliū. ꝑ altare. ꝑ crucē. j. e. habemus. ⁊ q. v. q̄ ꝑiurat. ⁊. j. e. ſi aliq̇d. ⁊ per ſalutē principis. vt. i. q. vij. quotiēs. ſm̄ leges tū videt̄ ꝙ poſſit iurare per creaturas. vt ff. de iureiur. l. ij. §. vl. ⁊ l. q̇ ꝑ ſalutē. ſȝ ꝑ mēbra dei nō ē licitū iurare. vt ī aut. vt nō luxuriēt̄ homies ꝯ naturā. coll. vi. cir. mediū

S Si peccatū. ꝑcipet̄. q: nō ē pecctū ꝙ de⁹ vult fiue let. vt. xxvi. di. oeide. ⁊ q̄ peccat ñ peccat leḡ aucte vt. xxiij. q. iij. ñ. q̇ peccat.

k ¶ Ad me. ſic dic̄ canon ꝙ aliq̇s d̄z mutari poti⁹ ꝗ̄ mutare. vij. q. i. mutatōes, et. c. ſcias.

pōt: vt nō ea vtat̄ niſi neceſſitas cogat. videlicet vt videt pigros eſſe homines ad credendū qd̄ eis vtile eſt credere niſi iuratione firmet̄. Ad hoc vtiq̧ ꝑtinet qd̄ ſic dicit̄. ſit aūt ſmo veſter eſt eſt. nō nō. hoc bonū eſt ⁊ appetendū. qd̄ autē amplius eſt a malo eſt. id eſt ſi iurare cogeris ſcias de neceſſitate venire infirmitatis vtiq̧ eoꝝ: q̇bus aliq̇d ſuades. q̄ infirmitas vtiq̧ malū eſt. vnde quotidie nos liberari dep̄camur cū dicimus. libera nos a malo. Itaq̧ nō dixit[l] qd̄ autē amplius eſt malū eſt. tu enī maluȝ nō facis q̇ bene vteris iuratiōe. ¶ Itē aug. de ſermone domini in mōte libro primo. Iurare nō eſt peccatum.

A Am malū nō facis qui vteris bene iuratiōe. que ⁊ ſi nō bona tñ neceſſaria eſt vt alteri ꝑſuadeas qd̄ vtiliter[m] ſuades. ſed a malo eſt illius cuius infirmitate iurare cogeris. ¶ Item hieronimus ſuper hieremiā. Per deum iurare permittitur ne per ydola iuretur.

E Et iurabūt viuit dn̄s in veritate et in iuſticia ⁊ iudicio ⁊ benedicēt eū omnes gētes ipſumq̧ laudabūt. qūo ergo euangeliū iurare nos ꝓhibet. ſed hic[n] iuramentū ꝓ cōfeſſione[o] dicit̄ ⁊ ad cōdēnationē ydoloꝝ per q̄ iurabat iſrael. deniq̧ auferunt̄ offendicula[p] ⁊ iurat̄ ꝑ dn̄m deū. qd̄q̧ dicit̄ viuit dn̄s in teſtamēto veteri iuſiurādū eſt. ⁊ ad cōdēnationē mortuoꝝ[q] ꝑ quos iurat oīs ydolatra. ¶ Itē hiero. ſuper mathēū. li. i. Infirmis iurare a ſaluatore permittit̄.

C Conſidera ꝙ ſaluator nō per deū iurare ꝓhibuit: ſed per celū[r] ⁊ terrā et ꝑ hieroſolimā ⁊ per caput tuū. ⁊ hoc quaſi puulis fuerat lege cōceſſum. vt q̄uo victimas immolabāt deo. ne eas immolarēt ydolis. ſic ⁊ iurare permitterent̄ ꝑ deū nō ꝙ recte hoc facerēt: ſȝ ꝙ meli⁹[a] eſt deo id exhibere ꝗ̄ demonijs. ¶ Itē ex ꝯcilio carth. q̄rto. Excōicet̄ clericus ꝑ creaturas ꝑtinaciter iurans.

C Clericū ꝑ creaturas iurantē[b] acerrime eſſe obiurgādū. ſi ꝑſtiterit in vitio excōicandū. inter epulas[c] vero cantantē ſupradicte ſentētie ſeueritate cohercendū decernimus. ¶ Itē pius papa. Cleric⁹ deponat̄. laicus anathematizet̄ per capillū aut caput dei iurans.

S Si quis per capillū[d] dei vel caput iurauerit. vl̄ alio mō blaſphemia ꝯtra deū vſus fuerit. ſi in eccleſiaſtico ordine eſt deponat̄: ſi laic⁹ anathematizet̄. Et ſi q̇s per creaturas iurauerit: acerrime caſtiget̄. ⁊ iuſ̄ id qd̄ ſinodus diiudicauerit peniteat. ſi q̇s autē taleȝ hoīem nō manifeſtauerit[e] nō eſt dubiū quin diuina cōdēnatione cohercea̅t. et ſi ep̄s iſta emēdare neglexerit: acerrime corripiat̄ ¶ Querit̄ quis magis reus teneat̄. an ille qui per deū an ille qui ſupra ſacra euāgelia iurat. ¶ Huic qōni iohes chriſoſtomus r̄ndet dicēs. Nō eſt maius ꝑ euangeliū ꝗ̄ ꝑ deū iurare.

S Si aliqua cauſa fuerit modicū[f] videt̄ facere qui iurat ꝑ deū. qui autē ꝑ euāgeliū maius[g] aliq̇d feciſſe videtur. q̇bus dicendū eſt ita. O ſtulti ꝓpt̄ deū ſcripture facte ſunt. nō deus ꝓpter ſcripturas[h]. ¶ Itē hiero. Nō ſolū in altari vel reliquijs ſed etiā in cōi loq̄la periuriū caueat̄.

H Habemus in lege dei ſcriptū. nō ꝑiurabis in nomine meo nec pollues nomē dei tui in vanū. Ideo ammonēdi ſunt oēs vt diligēter caueāt periuriū nō ſolū in altari ſeu in ſanctoꝝ reliquijs: ſed etiā in cōmuni loq̄la. ¶ Itē iſidorus ſentētiaꝝ lib. ij. Nō ꝓhibet de⁹ iurare ſȝ peierare

N Non eſt ꝯtra dei p̄ceptum iurare. ſed dū iurādi vſum facimus: piurij crimē incurrimus. ¶ Itē aug. de v̄bis apl̄i ſermōe. xxxiij. Iuratio nō eſt peccatū.

S Si peccatū eſſet iuratio nec in veteri lege diceret̄. nō ꝑiurabis. reddes dn̄o iuramēta tua. nō enī peccatū p̄ciperet̄[i] nobis. Itē. nō vobis dicimus nos nō iurare. ſi enī hoc dicimus mētimur. q̄ntū ad me[k] pertinet nō iuro ſed q̄ntū mihi videt̄ magna neceſſitate cōpulſus cū video qd̄ niſi faciam mihi nō credit. ⁊ ei qui mihi non credit nō expedire qd̄ nō credit. hac perpenſa rōne ⁊ cōſideratiōe librata cū magno timore dico corā deo. aut teſtis eſt mihi deus: aut ſcit xp̄s ꝙ ſic eſt i meo animo ⁊ video ꝙ plus eſt. id eſt ꝙ amplius eſt ꝗ̄ eſt eſt. nō nō. ſed hoc ꝙ amplius eſt a malo eſt. nō iurantis ſed nō credentis. ¶ Ex p̄miſſis colligit̄ ꝙ iurare nō eſt peccatū. nō tamen tanꝗ̄ bonum eſt appetendū ne cōſuetudine iurandi labamur in periuriū. ſed cum dicit̄ ꝓcedere a malo nō credentis. videt̄ ꝙ et ſi iurare peccatū nō ſit: iuramentū tamen recipere malū ſit. ſed noīe mali nō malitia: ſȝ peccati pena intelligit̄. ex penali enī infirmitate incredulitas illa ꝓceſſit qua ad iurandū cōpellimur. ipſum aūt iurare ſicut peccatū nō eſt: ita iuramentū ab aliquo recipere malū nō eſt. ¶ Vn̄ auguſtin⁹ ſcribit ad publicolā. Iuramentum accipere nō ꝓhibemur.

Quaīs.recipiamus.nisi cū scimus aliquē falsum iurat̄ tunc eñ ꝓhibemur recipere iuramētū.vt.j.e.q.v.qui exigit.vel cū sci/mus aliquē posse cito labi in ꝑiuriū.vt eẍ de coha.cle.clericos.ꝛ est hic ar.ꝙ eo ipso est licitū aliquid qꝺ nō est ꝓhibitū:vt.xxvij.q.ij.lex diuine.xxviij.q.i.iā nūc.Itē ar.ꝙ antecedēs est licitū nō tñ ꝯsequens. qui.ꝛ.j.e.q.v.qui ꝑiurat. bene adaptat̄ ratio sequēs. e ¶ Periuriū.i.temerariū iuramentū.ꝛ sic f ¶ De laban.sed nōne ille peccat qui per falsos deos iurat.ergo ꝛ ille peccat qui recipit tale iuramentū.vt.j.e.q.v.il le.sed dic ꝙ licet ille peccet tñ permittit̄ tale iuramētū cū aliter nō possit ha beri fides dictis suis.ꝑterea si iuraret per deū veꝝ facilius obuiaret tali iu ramento ꝛ tamē ma gis peccaret.

sic.xxiij.q.i. quid culpat̄, in fine.

m ¶ Mouet. bis.plꝰ eñ peccat q̄ in duobꝰ pec cat q̄ qui in vno peccat, xiij.di.c.i.

n ¶ Sociat.ꝛ ita obligat iu ramētū qꝺ fit per falsos de os.ꝛ nō ob/ stat.ff.de iur iur.l.nō erit. §.penul.vbi dꝛ ꝙ nō valꝫ iuramētū qꝺ fit per falsos deos.qꝛ ibi loquit̄ de ho minibus eius dē fidei.

a ¶ Nec.hic r̄ndet tacite q̄ stioni.cū pa/ gani nō ha/ beāt fidē q̄ꝫo dicis eos frā gere fidē.Ad hoc r̄ndet ꝙ h̄ nō agit̄ de fide virtutuꝫ sed de alia fi de.mlͭiplicit̄ eñ fides dꝛ. q̄nqꝫ idē est fi des ꝙ sacrm baptismi.vt xlv.dis.de iu deis.Itē dꝛ fidēs castitas thori.vt.xx/ vij.q.ij.cōiu ges.Itē dꝛ fi des securitas siue pactum. vt.xxiij.q.i. noli.Itē di/ cit̄ fides ꝯsci entia.vt ibi: omne qꝺ nō est ex fide pec catum est.vt xxviij.q.i. §.i.Itē dicit̄ fides ha bitꝰ mētis bñ cō/ stitute.Item

Quaīs dictū sit ne iuremus nus/ q̄ me in scripturis sanctis legisse memini ne ab aliquo iurationē recipia mus[l]. ¶ Sꝫ querit̄ an sit vtendū fide eius qui ꝑ demonia iurat. ¶ De his ita scribit aug.ad publicolā. Lꝫ vti fide eius q̄ vt eādē seruet ꝑ demonia iurat.

Mouet te vtꝝ eius fide vtendū sit qui vt eā seruet per demonia iura uerit. vbi te volo prius cōsiderare vtꝝ si quispiā ꝑ deos falsos iurauerit se fi/ dē seruaturꝫ ꝛ eā nō seruauerit nō tibi videt̄ bis peccasse si eñ tali iuratione ꝓmissam seruaret fidē.ideo tñ peccasse iudicaret̄ qꝛ ꝑ deos falsos iurauerit.il/ lud autē nemo reꝑhenderet:qꝛ fidē ser uauit.nūc vero qꝛ ꝛ iurauit ꝑ quos nō debuit ꝛ ꝯtra pollicitā fecit fidē qꝺ nō debuit.bis[m] vtiqꝫ peccauit.ac per hoc qui vtit̄ fide illius quē cōstat iurasse ꝑ falsos deos ꝛ vtit̄ non ad malū:sed ad bonū ꝛ licitū.nō peccato illius se soci/ at[n] qui ꝑ demonia iurauit sed bono pa cto eius quo fidē seruauit.neqꝫ[a] eñ hic eam fidē dico fuari qua fideles vocan tur qui baptizant̄ in xp̄o. Illa eñ lon ge alia est lōgeqꝫ discreta a fide huma/ noꝝ placitoꝝ atqꝫ pactoꝝ.verūtamē si ne vlla dubitatiōe minus malū est per deos falsos iurare veraciter[b] q̄ ꝑ deū veꝝ fallaciter.q̄to enīꝫ id per qꝺ iurat̄ magis[c] sāctū est:tāto magis ē penale[d] ꝑiuriū[e]. Alia questio est vtꝝ nō peccet qui ꝑ falsos deos sibi iurari facit.qꝛ il/ le qui ei iurat ꝑ falsos deos iurat quos colit. Cui questiōi possunt illa testimo nia suffragari q̄ ipse cōmemorasti de la ban[f] ꝛ abimelech.si tñ abimelech ꝑ de os suos iurauit sicut laban per deū so/ coth. ¶ Sicut etiā cū in libro macha/ beoꝝ romani legant̄ pacē firmasse cuꝫ iudeis intelligēdi sunt iurasse ꝑ deos falsos sicut ꝛ iudei iurauerūt ꝑ deū ve rū.sic etiā ꝛ de iuramēto qꝺ fit ꝑ creatu ras.intelligendū est ꝙ ipsum quidē iu rare ꝑ creaturas malū est.qꝛ a deo ꝓhi bitū est.sed seruare qꝺ iurat̄ bonuꝫ est vt euitet̄ peccatū mēdaciꝫ ꝛ dolositatis ¶ Sed obijcit̄ ꝙ ioseph vir sanctus ꝑ creaturas iurauit dū dixit fratribus su is ꝑ salutē[g] pharaōis nō exibitis hinc. Sed sciendū est ꝙ sancti nō tā per crea turas q̄ ꝑ creatorē creaturaꝝ iurabāt. nec in creaturis aliud q̄ creatorē ipsaꝝ venerabant̄ sicut ioseph qui ꝑ pharao nē iurando hoc in eo veneratus est qꝺ dei iudicio positus erat i infimis[h]. Vñ ap̄lus ait. oīs potestas a dño deo est. Itē xp̄s pilato.nō haberes in me pote statē nisi esꝫ tibi data desuꝑ.deus aūt ꝑ creaturas iurare ꝓhibuit ne vel mo/ re gentiliū aliqꝺ numen deitatis crea/ turis inesse crederet̄.vl' ne creaturas cō tēptibiles iudicādo ꝑ eas ꝓmissa ꝓ ni hilo duceremus. Sed querit̄ q̄d grauī us sit an ꝑ creaturas an per creatorē iu rare fallaciter. dupliciter[i] eñ reus est q̄ ꝑ creaturas iurat mēdaciter. qꝛ ꝛ ꝯtra ꝓhibitionē iurat ꝑ qꝺ sibi iurare nō li/ cet a quo peccato est immunis q̄ nō ni/ si ꝑ creatorē iurat ꝛ ꝓximū dolo capit. qꝺ facit etiā per creatorē mēdaciter iu/ rās.sed si ꝑiuriū tātomagis penale est q̄nto sanctius illꝺ ꝑ qꝺ iurat̄. apparet ꝙ ꝛ si ꝑ creaturas mēdaciter iurās du/ pliciter peccet:grauiori tñ se subijcit pe ne q̄ ꝑ creatorē iurat mēdaciter. ¶ Per iurij aūt pena grauissima est quā si qs ti/ mēs ad cōfessionē venire noluerit:a fi/ deliū ꝯsortio est abijciēdus. ¶ Vñ eu tichianus papa. Fidelium careat cōsortio qui periurij penitentiā agere noluerit.

Predicandū est etiā vt periuriū fi deles caueāt ꝛ ab hoc sūmopē ab stineāt.sciētes hoc grāde scelus esse ꝛ in lege ꝛ in ꝓphetis ꝛ in euāgelio ꝓhibi tū. Audiuimus aūt quosdā ꝑuipēdere hoc scelus ꝛ leuē qꝺammodo periuris penitētie modū iponere.qui etiā nosse debēt talē de ꝑiurio[k] penitētiā impont debere.qualē ꝛ de adulterio ꝛ de forni catiōe ꝛ de homicidio spōte cōmisso et de ceteris criminalibꝰ vitijs. Si q̄s ve ro ꝑpetrato ꝑiurio aut quolibet crimi/ nali peccato timēs pniam longā ad cō fessionē venire noluerit. ab ecclesia re/ pellēdus[l] est siue a cōmunione ꝛ cōsor/ tio fideliū vt nullus cū eo comedat ne qꝫ bibat neqꝫ in domo sua eū recipiat.

Quod autem[m] periurium sit fal sum iurare facile ꝓbatur. Ait enim augustinus in libro psal moꝝ super domini est terra. Periu/ rat qui aliter facturus est q̄ ꝓmittit.

g ¶ Salutē.ꝛ in ca/ none ꝑ salutē dñoꝝ iuratur.vt.j.q.vij. quotiens.

h ¶ Infimis.alias memphis q̄ erat ca/ put regni pharaōis

i ¶ Dupliciter.ꝛ ita q̄nqꝫ duo mala rōne cōiunctiōis nō equi ualēt alteri coꝝ ꝑ se. sic eẍ de offi.iudi.de le.suꝑ.§.si vero.

Predicandū.de ꝑiurio.q̄tum ad numeꝝ annoꝝ.hoc intelligenō q̄tuꝫ ad asperitateꝫ peniten/ tie nā regulariter ꝓ quolibet mortali de bet̄ septēnis penitē/ tia nisi dignitas de/ linquētis vel quali/ tas delicti aliud sua deat.xxxiij.q.ij.hoc ipsum.ꝛ.lxxxij.dist. ꝑsbyter.ꝛ.xxvij.q.i. deuotam.vnde licet septēnis penitentia imponatur ꝓ periu/ rio sicut ꝓ adulterio vel homicidio.aspe rior tamen peniten/ tia imponit̄ ꝓ adul terio vel homicidio q̄ ꝓ periurio ꝛ durī or ꝓ homicidio q̄ ꝓ adulterio:vt.xxx/ iij.q.ij.si q̄.

l ¶ Repellēdus.ar. aliquē cōpellenduꝫ ad penitentiam,vi, q.i,illi qui,

Quod autem. hic querit̄ an sit periurus: qui iurat falsum qꝺ putat verū. Ad qꝺ notandum ꝙ quatu or modis dicit̄ cō/

Q.ij.

mitti periuriū.vno modo vt si aliquis falsum ignoranter iu/ ret ꝛ illud nullo mo do est peccatum.vt j.e.beatus.secūdo modo dicit̄ periuriū tantū falsum iuramentum scienter factū ꝛ illud semper est peccatum ꝛ mortale.j.e.homines.tertio modo di/ cit̄ periurium indiscretum iuramentū.ꝛ illud quandoqꝫ est mortale pecca/ tū.j.e.q.iiij.qui sacramēto.q̄nqꝫ est veniale.vt.xxv.dis.§.alias ea.ꝛ de iu/ reiurā.c.veꝝ.quarto modo dicit̄ periurium transgressio iuramenti ꝛ illud quandoqꝫ nullū est peccatum vt in illicitis.vt,j,e,q,iiij,in malis,quādoqꝫ est mortale:vt,j,e,q,iiij,si aliquid,

dꝛ fides credulitas s̄m quā credimꝰ illud qꝺ nō videmus.vt ibi.fi/ des nō habet meritū ꝛc̄.de pe.dis.iiij.c.in domo. b ¶ Veraci ter.idē est si facilliter iuret ꝑ deos falsos.ꝛ ita ꝑiuriū cōmittit qui ve/ rū iurat per falsos deos. c ¶ Magis.hec dictio magis hic nō cōparatiue ponit̄ sed abnegatiue.qꝛ falsi dei nō sunt sancti. d ¶ Penale.i.maiori pena dignū.q̄to eñ res est sanctior vel meli/ or tāto est maius peccatū offendere eam q̄ aliam:vt,xvij.q.iiij,sicut

I In dolo. facturus est. i. qualiter ꝓponit facere. o ¶ Nequiter. s. habere animū decipiēdi. si eni nō haberet animū secus esset: vt. j. e. ne quis.
A Animaduertēdū. veritatē. i. ɔsciētiā veritatis. j. e. ne q̄s in ɔsciētia. sed rei veritas nō sufficit nisi assit ɔsciētia: vt. j. e. hoīes. sic ꝛ veritas ɔsciētie sufficit vt a furto excuset. sꝫ si credo dn̄m pmissuꝝ. vt insti. ď obli. que ex delicto nascunt̄. §. placuit.

q ¶ Judicium. id est discretionē.
r ¶ Atq; iusticiā. id est vt iustū sit ꝛ licitū quod iurat̄.
H Homines. h ostē dit tres modos periurij.
b ¶ Putat. primū.
c ¶ Et temere. i. indiscrete.
d ¶ Aut scit. scd̄m.
e ¶ Jurat. id qd̄ veꝝ est.
f ¶ Que duo. sꝫ primū ꝛ scd̄m. ꝛ sub secūdo cōprehēdit secundū ꝛ tertiū.
g ¶ Velit. q: ipsum peccare nemo per se vult. vt. xv. q. i. merito.
h ¶ Linguā. sic. xv. q. vi. c. i.
I Is autē. instituta. ex hoc dicto aug. sequit̄ ꝙ qui mentit̄ nihil dicit q: nō dicit id qd̄ vox significat sicut hic dicit aliud eni cogitat mente ꝙ ore pferat. Jtē id nō dicit qd̄ cogitat: q: vox illud nō significat nec dicit illd̄ qd̄ vox significat: q: illud nō intendit ḡ nihil dicit: vt. ff. de re. du. l. in ambiguis.
i ¶ Instituta. semꝑ ḡ in priuilegijs vel in rescriptis interꝑtabunt̄ verba ad id ad qd̄ instituta sunt vt h. ꝛ. xxxvij. d. relatū. ꝛ semꝑ ad cōmunē intelligentiā ꝛ cetera ex̄ de spon. ex litteris. ꝛ. ff. ď le. iij. nō aliter. sed ɔtra. plerū ꝙ dū ꝓprietas verboꝝ attēdit̄ veritas sensus amittit̄. ex̄ de v̄. sig. ꝓterea. nā potius mens attēdit̄ ꝙ v̄ba ɔsiderāda sunt vt. i. q. i. marcion. et j. e. q. v. humane. et cōtra veꝝ intellectū fit interꝑtatio. ex̄ de postul. ad hec. circa si. ꝛ potius ɔsiderādū est quod testator senserit ꝙ ipsa vocis significatio: vt. ff de fundo instruc. l.

I In dolo iurat qui aliter facturus[n] est ꝙ ꝓmittit. cū piuriū sit neq̄ter[o] decipe credētes. ¶ Jtē hiero. suꝑ hieremiā. li. ij. Quos debeat hr̄e comites iusiurādū.
A Animaduertendū est ꝙ iusiurandū hos habeat comites veritatē[p]: iudiciū[q]: atq; iusticiā[r]. si ista defuerint nequaꝙ iuramētum erit sed periuriū. Jtē qui falsum iurat mentit̄. mentiēdo aūt iurare nihil aliud est ꝙ peierare. cū ergo oēs qui loquuntur mendaciū perdēdi sint. iuxta illud psalmiste. perdes oēs qui loquunt̄ mendaciū. multomagis dānabiles sunt q̄ mētiendo peierare ɔuincunt̄ ꝙ qui nomē dei sui inuanū assumunt. Sed aliud est falsum iurare. aliud iurare in dolo. nō eni omnis q̄ aliter facturus est ꝙ ꝓmittit in dolo iurat. Licet eni apl's aliter facturus esset ꝙ ꝓmitteret corinthijs in ꝑma ep'la cū ait. veniā ad vos. nō tamen in dolo iurauit aut mēdaciter ꝓmisit. ille eni in dolo iurat aut mēdaciter ꝓmittit in cuius mēte est nō sic se esse factuꝝ vt ꝓmittit. ille autē qui ꝓmittit falsum qd̄ putat esse veꝝ. nec in dolo iurat nec mendaciter ꝓmittit. ¶ Unde aug. de verbis apostoli sermone. xxviij. De eo q̄ iurat falsum qd̄ putat esse veꝝ.
H Homines[a] falsum iurāt. vel cū fallūt vel cū fallunt̄. putat[b] homo veꝝ esse qd̄ falsum est ꝛ temere[c] iurat. aut scit[d] vel putat falsum esse ꝛ tn̄ ꝓ vero iurat[e] et nihilominus cū scelere iurat. distant autē ista periuria q̄ duo[f] cōmemoraui. fac illū iurare qui veꝝ putat esse ꝓ quo iurat veꝝ putat esse ꝛ tn̄ falsum est non ex animo iste piurat fallit̄. h ꝓ vero habet qd̄ falsum est nō ꝓ re falsa sciēs iurationē interponit. da aliū. scit falsum esse ꝛ dicit veꝝ esse ꝛ iurat tanꝙ veꝝ sit qd̄ scit falsum esse. videtis ꝙ ista detestāda sit belua ꝛ de rebus humanis extermināda. quis eni fieri velit[g]. oēs homines detestant̄ talia. fac aliū putat esse falsuꝫ ꝛ iurat tanꝙ veꝝ sit. forte veꝝ est. verbi gr̄a vt intelligas. pluit in illo loco. interrogas hoiem ꝛ dicit pluisse. et ad negociū eius cōperit vt dicat pluit. sꝫ putat nō pluisse piurus est. Interest quēadmodū v̄bū ꝓcedat ex animo ream linguam[h] nō facit nisi rea mens. ¶ Quia ergo mens huius nō erat rea q: ꝛ nesciebat esse falsum qd̄ iurauit esse veꝝ nec temere vel negligēter sed cū magna diligētia videbat̄ sibi dep̄hendisse veꝝ qd̄ iurauit falsum. periurij reus nequaꝙ est iudicandus. Jtē qd̄ dicit̄. qui falsum iurat mentit̄ nō vniuersaliter hoc intelligi debꝫ. nō eni omnis qui falsum dicit mentit̄. sic nec oīs qui mētit̄ falsum dic̄. ¶ Uñ aug. in enchiridion. Nō est mētiri dicere falsum qd̄ putat̄ veꝝ.
I Is autē mentit̄ qui cōtra id qd̄ animo sentit loquit̄ volūtate fallēdi. ꝛ vtiq; verba ꝓpterea instituta[i] sunt nō vt ꝑ ea se inuicē hoīes fallāt. sed vt eis quisq; in alterius notitiā cogitatiōes suas ꝓferat. verbis ergo vti ad fallaciā nō ad quod sunt instituta peccatū est. nec ideo vllū tn̄ mēdaciū putandū est nō esse peccatum. q: possumus aliqn̄ alicui ꝓdesse mētiendo. possumus eni ꝛ furādo. si pauper cui palā dat̄ sentit cōmodū. ꝛ diues cui clā tollit̄ nō sentit incōmodum. nec ideo tale furtū[k] quisꝙ dixit peccatū nō esse. ꝛ infra. nemo mentiēs iudicādus est. qui dicit falsum qd̄ putat veꝝ. q: ꝙtū in ipso est nō fallit ipse sed fallit̄. nō itaq; mendacij sed aliqn̄ temeritatis arguendus est qui falsa incaute credit ac ꝓ veris habet. potiusq; ecōtrario ꝙtum in ipso est ille mētit̄ qui dicit tanꝙ veꝝ qd̄ putat falsum. ꝙtum eni attinet ad animū[l] eius q: nō qd̄ sentit hoc dicit nō veꝝ dicit. ꝙuis veꝝ inueniat̄ esse qd̄ dicit. nec vllo mō liber est a mēdatio qui ore nesciens veꝝ loquit̄. sciens aūt volūtate mentit̄. nō ɔsideratis itaq; rebus ipsis de q̄bus aliquid dicit̄. sed sola intētione[m] dicētis melior est q̄ nesciēs falsum dicit qm̄ id veꝝ putat. ꝙ qui mentiēdi animū sciens gerit nesciens veꝝ esse qd̄ dicit. ¶ Jtē gelasius papa. Non mentit̄ qui animū fallendi nō habet.
B Beatus paulus aplus nō ideo qd̄ absit fefellisse credēdus est aut sibi extitisse cōtrarius. qm̄ cū ad hispaniā se ꝓmisisset ituꝝ dispositiōe diuina[n] maioribus[o] occupatus ex causis iplere nō potuit qd̄ ꝓmisit. ꝙtū eni ipsius voluntatis interfuit hoc ꝓnūciauit. qd̄ re vera voluisset efficere. ꝙtum eni ad diuini secreta cōsilij que vt homo oīa nō potuit licꝫ spū dei plenus agnoscere supna ꝑtermisit dispositiōe ꝑuētus. nec q: beatus petrus apl's ꝓ affectu diuine reuerētie ipsi dn̄o respōdit. nō lauabis[p] mihi pedes ineternū fefellisse quod absit. aut in sua putabit̄ minime ɔstitisse sententia. q: mox eidē diuine volūtati cessit. ꝛ qd̄ se dixerat nō esse factuꝝ causis astrictus hūane salutis passus est volūtate ꝓpria faciendū. ¶ Ille ergo falsum iurādo mentit̄ qui scit falsum esse

cū ď lanionis. §. asinā. ꝛ hec vera sunt nisi interꝑtatio a iure habeat̄ vt. xx. q. ij. puella. k ¶ Furtū. xiiij. q. v. forte. l ¶ Ad animū. ar. plus ɔsiderari animū vel opinionē ꝙ factū vel veritatē. vt ex̄ de biga. mūꝑ. iij. q. vij. §. veꝝ. i. q. i. si q̄s a simoniacis. xxxviij. di. sedulo.
m ¶ Intentiōe. secus est in furto. q: licet aliq̄s credat inuito dn̄o res eius ɔtare tn̄ nō cōmittit furtū si dn̄o placet. insti. de obli. q̄ ex deli. nas. §. placuit.
B Beat[9]. diuina. qua oīa vincula humana frāgunt̄. xix. q. ij. due sūt. ꝛ sm̄ quā dispositionē est licitū qd̄ al's est illicitū. vt. xiiij q. v. dixit. ꝛ cū ar. h. ꝙ i omni voto vl' sacramēto intelligunt̄ hmōi generales cōditiōes si deus voluerit si vixero si potero. vt. j. e. q. ne q̄s. ꝛ. xxvij q. ij. §. cū ḡ. et ff. qui satisd. cog. l. vl. ꝛ etiam h si marito placuit. xxxiij. q. v. noluit. ar. ɔ. xxij. q. vi. c. vl. vbi de h notaui.
o ¶ Maioribus. nota ꝙ sm̄ canones excusat̄ q̄s a iuramēto ꝓpter maiora negocia. vt ex̄ de iuiur. brc ni. ꝛ. c. querelā. secus sm̄ leges q: difficultas ꝑstationis nō reddit stipulationē inutilē. vt ff. de v̄. obli. ɔtinuus act[9] §. illud.
p ¶ Nō lauabis. nec petr[9] fuit sibi ɔrius nec dn̄o. dn̄s eni voluit ex humilitate lauare pedes petri. petrus ꝓpter reuerētiā noluit hoc. sed reuerētia ꝛ humilitas sibi

qḋ iurat. Est eñ mendaciū[q] vt augustinus ait falsa significatio vocū cū voluntate fallēdi. sed cū fallere[r] semp sit voluntatis. falli aūt vel infirmitatis vel temeritatis. grauius aūt fit qḋ ex voluntate ꝙ qḋ ex temeritate vel infirmitate ꝓcedit. aliqñ cōtingit falli vel nullū vel minimū esse peccatū aliqñ ex ipsa rez varia ꝯsideratiōe minus esse fallere ꝙ falli. ¶ Unde idem aug. in enchiridion.

Falli in his que ad fidem nō pertinēt aut paruū aut nullum peccatū est.

In qbus rebus[s] nihil interest ad capescendū regnū dei vtrū credant an nō et vtrū vera putent an falsa. in his errare id est aliud[t] p alio putare nō est arbitrādū esse peccatū. aut si est minimū esse atq̧ leuissimū. ¶ Idem in eodē.

In his q ad fidē pertinet grauius est falli ꝙ alios decipe.

In ipsaꝝ ꝯsideratione reꝝ que dicunt[a] tm̄ interest. q2 siue quisq̧ fallat siue mentiat vtrūq̧[b] falli ꝙ mētiri minus est malū ꝙtū ptinent ad hoīs voluntatē ⁊ tm̄ lōge tolerabilius est in his q a religione fidei seiuncta[c] sunt mētiri q̄3 in his sine quoꝝ fide vel notitia deus coli nō pōt falli. ¶ Itez qḋ dicit. pdes oēs q loquunt mendaciū. nō de omni mēdacio intelligendū est. Sunt eñ quedā mēdacia in qbus ⁊ si sit aliqua culpa nō tm̄ dānabilia sunt. imo tanq̄3 nō mēdacia habenda sunt. Sunt ⁊ alia mēdacia q sunt grauioris culpe. de qbus intelligit. pdes oēs qui loquunt mēdaciū. Ut aūt appareat q mēdacia sint venialia ⁊ q dānabilia distinguēdū est quot sint genera mēdacij. ¶ De qbus aug. scribit in lib. d mēdacio.

Quot sūt gnā mēdacij

Primū est capitale mēdaciū et lōge fugiendū qḋ fit in doctrina religionis[d] ad qḋ mendaciū nulla cōditione[e] qs debet adduci. Secundū vt aliquē ledat iniuste qḋ tale est. vt nulli[f] psit ⁊ obsit[g] alicui. Tertiū qḋ pdest alteri ita qḋ obsit alteri q̄3uis nō ad immūdiciā[h] obsit corporalem. Quartū sola mentiendi fallendiq̧ libidine qḋ meꝝ[i] mendaciū est. Quintū qḋ fit placendi[k] cupiditate de suaui eloquio. His omnibus[l] penitus euitatis atq̧ reiectis sequit sextū gen⁹ qḋ nulli obest ⁊ pdest alicui. velut si quispiā pecuniā alicui⁹ iniuste[m] tollendā sciens vbi scit nescire se mentiat. Septimū[n] genus mendacij est qḋ ⁊ nulli[o] obest ⁊ pdest alicui velut si nolens hoīem ad mortē quesituz pdere mentiat. Octauū genus mēdacij est qḋ ⁊ nulli obest ⁊ ad hoc pdest vt ab immūdicia[p] corporali aliquē tueat. Nō est igit mentiendū in doctrina pietatis. magnū scelus est pmū genus detestabilis mendacij. nō est mentienduz igit secūdo genere q2 nulli faciēda iniuria est. nō est igit mentiendū tertio genere q2 nulli cū alterius[q] iniuria est cōsulendū. Nō est mentiendū quarto genere ꝓpter mēdacij libidinē que p seipsam viciosa est. Nō est mētiendū qnto genere. q2 nec ipsa veritas placēdi[r] causa hoībus enunciāda est. q̄3tominus mendaciū qḋ p seipsum q2 mendaciuz est vtiq̧ turpe est. Nō est mentiendū sexto genere. neq̧ eñ recte testimonij veritas p cuiuscūq̧ tēporali cōmodo ac salute corrumpit. ad sempiternā[s] vero salutē nullus ducendus est opitulante mēdatio. Neq̧ septimo genere mentiendū est. nō eñ cuiusq̧ cōmoditas aut salus tpalis pficiēde[t] fidei pferēda est. nec se quisq̄3 in recte factis[v] nostris tā male moueri sentiat vt fiat etiā animo deterior longeq̧ a pietate remotior. Nec octauo genere mētiendū est q2 et in bonis[x] castitas animi: pudicitie corporis pfert[y]. ⁊ in malis que ipsi facim⁹ eo qḋ fieri sinimus nobis dānabilius[z] est. In his ergo octo generibus tanto quisq̧ minus peccat cū mentit q̄3to magis a primo recedit[a]. Quisquis aūt esse aliqḋ genus mēdacij qḋ peccatū nō sit putauerit decipiet semetipsuz turpiter cū honestū se deceptorē arbitret alioꝝ. ¶ Item aug. de verbis apostoli. Nō

nō sunt cōtraria. Itē sibi nō fuit cōtrarius q2 primo ꝓpter reuerentiā noluit. scḋo ꝓpter obediētiā pmisit lauari. ⁊ obediētia nō est cōtraria humilitati vel reuerētie. similē superficialē cōtrarietatē habes viij. q. i. in scripturis. cū suis ꝯcordantijs. q ¶ Mendaciū. stricte sumit hic mendaciū, largius sumit cū d: falsitas est veritatis immutatio. vt i aut. d fide instru. ⁊ caute. in principio. r ¶ Fallere. fallere aliquē in ꝯtractu aliq minus peccatū est ꝙ falli ab aliquo circa articulos fidei. In his eñ q spectāt ad fidem nō mltū differūt inter se fallere ⁊ falli. vt. xvi q. i. si cupis. In qbus reb⁹. sicut hō an planete moueant cōtra firmamentū vel cū ipso an homo et nō homo eādem spēm significant. t ¶ Aliud. nota diffinitionē erroris: vt d. xxxviij. di. q̄uis. ⁊ c. sedulo. In ipsaꝝ. q dicunt. ⁊ nō credunt sicut in cōtrahentibus. b ¶ Utrunq̧ i. qualitercūq̧ fallat siue p negligētiā siue nō. c ¶ Seiuncta sunt. quasi diceret minus malū est fallere in cōtractibus ꝙ falli i fide. ⁊ sic nō ob. xvi. q. i. si cupis. Primum est. religionis. sicut est iesum nō esse passum. vel nō esse natū de virgine. i. q. iiij. §. notandū. e ¶ Cōditiōe. potius eñ debet oīa mala pati ꝙ tali malo cōsentire. xxxij. q. v. ita ne. f ¶ Ut nulli psit. vt est mendaciū detractoris vel falsi testis in cā criminali. simile dicit lex. nō est ferēdus qui vult obesse ⁊ nō pdesse. ff. de rei ven. in fundo. g ¶ Et obsit. vt mendaciū testis in cā pecuniaria. h ¶ Immūdiciā. tunc eñ magis obesset. i ¶ Meꝝ. quasi diceret. meꝝ est ꝙ ita vult aliqs mētiri vbi nulla vertit vtilitas. quidā tm̄ habent meꝝ mendaciū. k ¶ Placēdi. ꝙ faciūt adulatores ad hoc vt placeāt. xlvi. di. sunt nōnulli. tm̄ adulatio qnq̧ est veniale peccatū: vt. xxv. di. §. alias. l ¶ His oībus. quasi diceret pcedētia qnq̧ sunt mortalia. sed sequētia sunt venialia. m ¶ Iniuste. secus si iuste, vt si fieret auctoritate iudicis. n ¶ Septimū. in hoc differt septimū a sexto. q2 illud pdest ad vitandū periculū psone. sed illud ad euitandū periculū damni. o ¶ Et nulli. hic dicit ꝙ nulli obest ⁊ tm̄ obest ei qui mentit. ⁊ sic est ar. ꝙ ipsa psona de qua fit sermo vel ad quā fit sermo nō includit in generali sermone. si. ff. cōia pdi. qcquid venditor. ar. ꝯtra. xxvi. di. deinde. ff. de pigno. paulus. §. vlti. vbi dicit ꝙ si suus obligauerit oīa bona dñi sui ipse intelligit obligari. p ¶ Et ab immūdicia. vt si volēti cōcūbere cū soluta dicaz eā esse cōiugatā. et pdest istud ei ad cōseruandū pudicitiā. Et nota ꝙ hec tria mēdacia in hoc ꝯueniunt ꝙ p ea alicui pdest mentiēs sed nulli obest. sed differūt in hoc. q2 vnū pdest ad vitandū damnū reꝝ. aliud ad euitandū periculū vite. tertiū ad pudicitiā cōseruandā. q ¶ Cuz alterius. sic xiiij. q. v. deniq̧. xi. q. iij. si qs vero. periculosa est eñ tlis cōpēsatio. xiiij. di. qḋ ait. pōt sibi tm̄ aliqs cōsulere cū alterius iniuria duz tm̄ nō ex ꝓposito faciat vt alij noceat sed tm̄ sibi psit. vt. ff. de aq̄ plu. ar. l. i. §. deniq̧. nec tūc facit iniuriā cum suo iur vtit. vt ex de elec. cū ecclesia. ⁊ extra de ap. bone. r ¶ Placēdi. adulatiōis causa. ⁊ est si. xxxij. q. iiij. obijciunt xcij. di. cantantes. et c. in sancta. s ¶ Ad sempiternā. sed qualiter pōt aliqs ad eternā salutē duci p peccatū. R̄n. indirecte vt si monachus dicat regulā suam esse dulcē ⁊ p tale mēdaciū lucret aliquē xpo. ⁊ est si. i. q. ij. ꝙ pio. xlv. di. d iudeis. ⁊ sic pz ꝙ nullus dz mētiri vt ali⁹ piculū corpis vel rei euitet. xiiij. di. qḋ ait. ⁊ j. c. faciat. t ¶ Perficiende. i. salutē alterius nemo dz pferre ꝓprie fidei. v ¶ Factis. qsi diceret. licet nos dicimus ꝙ nemo dz mentiri p vita alterius. nō ideo aliqs adeo crudelis vel ipius sit ꝙ nō defendat talē facto licet verbo nō possit defendere ipsum. x ¶ Quia in bonis. i. inter bona. y ¶ Prefert. vt. xxxij. q. v. tolerabili⁹. z ¶ Dānabilius. electiue ponit. ⁊ est sensus. malū qḋ nos facimus scz mendaciū nobis est dānabile. sed ꝙ nos sinimus fieri homicidiū nobis nō est dānabile. a ¶ Recedit. nō videt hoc veꝝ q2 minus peccat septimo genere mēdacij ꝙ octauo. q2 maius malū vitat p septimū mēdaciū ꝙ p octauum. ad hō dico ꝙ recessus iste nō ꝯsiderat sm ordinē mēdacioꝝ quē hō enumerat. sed potius ꝯsiderat circa qualitatē primi mēdacij. nā primū mendaciū ꝯsistit in religione qḋ maximū est, vnde est maximū peccatū in hoc men

tiri. q̄to ergo magis recedit a religiõe tāto est minus peccatū. vel dicas q̄ tria vltima peccata nõ differūt inter se nisi fm qualitatē facti. et ita nõ repu/tat ista tria mendacia p diuersis.

a Cum humilitatis. sed nõne bonarū mentiū est ibi recognoscere culpam vbi culpa nõ est. vt. s. di. v. ad eius. Rñ. in genere põt q̄s dicere se esse peccatorē. q: nemo sine crimine viuit: vt xxv. dis. §. criminis. et recognoscēdo in se culpā esse nõ pec/cat. dūmodo hoc cre/dat verū esse qd̄ dicit xl. dis. ante oīa. et. ij. q. vij. quanq̄. sʒ spe/cialiter dicendo ali/qd̄ peccatū de se cu/ius cōtrariū est verū mortalit peccat. Sʒ obijcit de sacerdote qui oīa crimina spe/cialiter de se cōfitet. sed dic q̄ illud facit in psona ecclesie. nul/lū eñ vitiū est qd̄ nõ reperiatur in aliquo membro ecclesie. vel dic vt dicit aug. q̄ i vno peccato multa peccata psūt notari. cū eñ q̄s peccat mor/taliter cōmisit homi/cidiū occidēdo ani/mā suā. cōmisit furtū q̄a subtrahit se deo adulteriū q: recedit a deo et fornicat cū diabolo. piuriū q: fi/dem pmissam in ba/ptismo nõ seruat. et q̄ dicit in oībus vi/tijs in quibus miser homo peccare põt et cetera. ibi cōprehen/dunt genera singu/lorū et nõ singula ge/nerū. tres eñ sunt mo/di peccādi. s. delecta/tiõe ↄsensu ope. j. de pe. dis. ij. sicut.

b Falsitas. q: duo cōtraria nõ psūt esse in vno subiecto. vt xxxij. q. i. cū renūciat

Nõ lʒ alicui causa humilitatis mentiri.

Cum humilitatis[a] causa mentiris nõ eras peccator anteq̄ mētieras mentiendo efficeris qd̄ euitaras. veri/tas autē ipsa in te nõ est nisi te ita dixe/ris peccatorē vt etiā esse cognoscas. ve/ritas autē ipsa est vt qd̄ est dicas. nam quomodo est humilitas vbi regnat fal/sitas[b]. Item gregorius. De eodē.

Incauti sunt humiles qui mēdacio se illaqueāt. Itē aug. sup iobem

Nõ lʒ alicui mētiri vt arrogātia vitet.

Non ita caueat arrogantia vt ve/ritas relinquat. Idē in enchi/ridion Nõ omne mēdaciū eq̄ pctm̄ est.

Mihi autē nõ absurde videt om/ne quidē mendaciū esse peccatū. sed multū interesse quo animo et de qui/bus rebus[c] quisq̄ mentiat: nõ enim ita peccat qui cōsulēdi[d]: q̄uo ille qui nocē/di voluntate mentit. nec tantū ille no/cet qui viatorē mentiēdo in aduersum iter mittit. q̄tū is qui viā vite mēdacio fallente deprauat. Itē aug. in libro de cōflictu vitiorū atq̄ virtutū. Nõ est aliquo mõ quilibet decipiēdus.

Nec artificioso[e] mēdacio nec sim/plici verbo oportet quenq̄ decipere q: quolibet mentit[f] quis: occidit animaʒ. Itē aug. in. v. psalmo. Pro tēpora/li vita alicuius pfectus mētiri nõ debʒ

Nec quis arbitret perfectū et spūa/lem hoīem p ista tpali vita mor/te cuius sua vl' alterius nõ occidit[g] ani/ma debere mētiri. Sed qm̄ aliud est mē/tiri aliud est verū occultare. siquidē ali/ud est falsum dicere. aliud verū tacere. vt si quis forte nõ velit ad istā visibilē mortē hominē pdere paratus esse de/bet verū occultare: nõ falsum dicere vt neq̄ pdat neq̄ mentiat. nec occidat animā suā p corpore alteri[9]. Duo vero sunt genera mendaciorū in q̄bus

c Mihi. rebus. ma/ius eñ est mētiri de deo q̄ de hoīe.

d Qui ↄsulēdi. rõne cōsilij nemo peccat vel obligat dūmõ nõ fit fraudu/lētū. vt. ff. de reg. iur. ↄsilij. et vbi al's nõ erat facturus ille cui ↄsulit. vt. ff. mā/dati. si remūerādi. §. si tibi mādauero. q̄nq̄ tñ tenet plus ↄsulēs q̄ faciens.

e Nec artificioso. vt si hoc mõ dicat. iste equus ne/scit scandere arborē intendēs qd̄ nesciat ire super pontē. et vbicunq̄ ali/q̄s obscure vel ambigue loquit: vt. ff. de iure fisci. ita fidei. vt. lxxxvi. dis. tanta.

f Mentit. vt ledat aliquē. secus si aliq̄s iocose mētiat: vt. j. c. pxi. Quid ergo dices d̄ abraam nõne mētitus est cū aliud gereret in aīo. vt. j. c. §. abra/am. Itē quid de paulo qui dixit. nesciui q: princeps esset cū hoc sciret. vt xxiij. q. i. paratus. Itē quid d̄ mēdacio iehu qui aliud in aīo gerebat. vt. j. c. vtilem. Ad hoc dicendū q̄ abraam mistico intellectu verū dixit ostendens patrem et filiū in fine temporū reuersurū ad iudeos cum omnes reuerterent ad ipsum. Paulus p illa verba p̄dixit destructionē regni iudeorū futuram veniente christo. Itē iehu nõ fuit mentitus sed yronice locutus est, vel dic q̄ inspiratiõe diuina hoc dixerūt. extra de diuor. gaudemus.

g Nec q̄s arbitret. nõ occidit. videt ergo q̄ pfectus homo mortaliter pec/cat mentiēdo p vita alterius. et sic erit deterioris ↄditõis pfectus q̄ im/pfectus. Ad qd̄ notandū est qd̄ triplex est genus mendacij. malignj/tatis qd̄ fit cā decipiēdi et illud oībus est mortale peccatū. Iocosita/tis vbi nemo ledit. et illud nulli est mortale peccatū. benignitatis si/ue pietatis qd̄ fit p salute alicuius. et d̄ illo d̄: q̄ sit mortale pfectis et veniale impfectis. Sed q̄re nõ est mortale potius illd̄ peccatū qd̄ fit ioco et per qd̄ nulli psūt q̄ istud p qd̄ psunt alicui. Rñ. q: illud nõ fit ex aīo sed istd̄ sic. et p illd̄ intēdit decipe p istd̄ nõ et itelligas h̄ pfectū solū illū qui ex to/to renūciauit oībus põpis secularib' q̄ si decederet statim salua/ret. Sed cuʒ null' debeat peccare veni/aliter ad hoc vt alter libe/ret a morte: vt. s. c. pmū. q̄liter g̃ rñde/bit ille a quo q̄rit ab hoste est ticis i hac domo. si taceʒ psumiteū es/se in domo. si aūt fatet re/erit homicidij rñ. tacere põt et licʒ alter p̄/sumat malū ʒ ex taciturnita/te h̄ eñ ei nõ iputat. absit eñ vt ea que bona et licita facimus et cetera. vt. xxiij. q. v. de occidēdis vel p equiuo/cationē cau/te deludat in/terrogātē. di/cēdo nõ est h̄ i. nõ comedit h̄ sic abraam fecit. j. c. q. querit. hostē eñ caute possumus deludere. xliij. dis. in mā/datis. nõ obstat. xi. q. iij. q̄squis metu. vbi d̄: q̄ v̄itatē occultare idē est qd̄ dicere falsum. sʒ illud verū est in teste q̄ assumpsit officiū testifi/candi. Itē nõ obstat. xxv. q. ij. pscriptiõe. q: obtinet circa iudicia.

nõ est magna culpa sed tamen nõ sunt sine culpa. cū aut iocamur aut pximo cōsulendo mētimur. Illud autē primū iocando ideo nõ est perniciosum q: nõ fallit. nouit eñ ille cui dicit causa iocā/di fuisse dictū. scd̄m aūt ideo minus est q: retinet nõnullam[h] beniuolentiā. Il/lud v̄o qd̄ nõ habet duplex[i] cor nec mē/daciū quidē dicendū est. verbi gratia. tanq̄ si cui gladius cōmendet et pmit/tat se redditurū: cū ille qui cōmendaue/rit poposcerit si forte gladiū suū repe/tat furens[k]. manifestū est nõ esse reddē/dū. ne vel se occidat: vel aliū: donec ei sanitas restituatur. Hic ideo nõ habet duplex cor: q: ille cui cōmendatus est gladius cū pmittebat se redditurū po/scenti nõ cogitabat furentē posse, repe/tere. manifestū est nõ esse culpandū ali/q̄n verū tacere. falsuʒ aūt dicere nõ inue/nit sanctis ↄcessum. Idē in li. de mē/dacio. Pro peccato alterius saluti nõ debemus ↄsulere.

Faciat etiā ho/mo p vita tpali vel salute hoīm qd̄ põt[l]. cū autē ad hoc ventū fuerit vt tali saluti nisi peccādo cōsulere nõ pos/sit iā se extimet nõ habere quid faciat. qm̄ id reliquū[a] esse, pspexerit qd̄ recte fa/ciet. Itē isid. i sinonimis. De eodē.

Omne genus mēdacij summope fuge. nec casu nec studio loqua/ris falsum. nec vt p̄stes[b] mentiri stude/as. nec qualibet fallacia vitā alicuius defendas. caue mendaciū cum oībus.

Item augustinus. De eodem

Si quis ad te cōfugerit qui de mē/dacio tuo possit a morte liberari nõ es mentiturus. oīs eñ qui mentit occidit animā. cū ergo mentiendo vita eterna amittit: nunq̄ p cuiusq̄ vita tpali mē/tiendū est. Itē aug. in li. questionū genesis. c. xlv. Non deputant menda/cia cum ea que nõ sunt ioco dicuntur.

h Nõnullā. q: facit vt ↄsulat pximo.

i Duplex. s. xi. q. iij. antecessor.

k Furēs. g̃ semp subintelligit hec ↄditio si res in eodē statu māserit: vt. ff. d̄ solu. cū q̄s. in pñ. ex̄ d̄ iureiur. quēadmodū et est h̄ ar. q̄ pp̄ter nouū casum nouū dat auxiliū. vt ex̄ de offi. iudi. dele. infinuāte. et. ff. de interro. act. de etate. Itē est h̄ ar. q̄ v̄ba gene/ralia nõ extēdunt ad ea de q̄bus nõ est dictū vel cogitatū. vt. s. c. be/atus. xi. q. iij. añcessor. et. ff. d̄ trāsac. cū aq̄liana. ex̄ d̄ deci. ex multipli/ci. ex̄ de resti. spo. audita.

l Faciat homo. qd̄ põt. ex h̄. c. habes q̄ solū illud dicimur posse facere qd̄ iuste possum'. q̄nq̄ hec dictio posse simul denotat potētiā iuris vel facti. vt ex̄ de rescrip. solicitat'. q̄nq̄ potentiā facti tm̄. vt. viij. q. i. moyses. q̄nq̄ refert ad honestatē de pe. di. ij. caritas. ff. de cōdi. insti. filius. quandoq̄ ad cōmoditatē ff. de v̄bo. sig. nepos pculo.

Quod ait fratribꝰ suis ioseph nesciebatis qꝛ nõ est in augurio hõ qualis ego. De hoc augurio etiã mandauit eis dicẽdũ ꝑ hoiēz q̃d sibi velit. q̃ri solet an qꝛ nõ serio aut ioco dictuz est vt exitusᵈ docuit. nõ est habẽdũ mẽdaciũ. mendacia enĩ a mẽdacibus serio agunt̃ nõ ioco. Cũ aũt que nõ sunt tanq̃ sint ioco dicunt̃ nõ deputent̃ mẽdacia. ¶ Sed in veteri testamẽto multa ꝑmittebant̃ quoꝝ exẽplo vti hodie nõ licet. ¶ Vñ greg. Veteꝝ exẽplo mẽtiri nõ licet.

Si q̃s ꝑ testamẽtũ veteris vult suũ tueri mendaciũ qꝛ minus illic quibusdã fortasse nocuerit. dicat necesse est reꝝ alienaꝝ raptũᵉ dicat retributionẽ iniurieᶠ que infirmis illic cõcessa sunt sibi nocere nõ posse. q̃ omnia cũctis liquet quãta animaduersiõe veritas insequat̃ᵍ que nobis iam significatiõis sue vmbra postposita in vera carne declarat̃. ¶ Idẽ. Obstetrices ꝺ pietate remunerate de mẽdacio sũt punite.

Si quelibet culpa seq̃nti solet pia operatõe purgari. q̃to magis hec facile abstergit̃ q̃ mater boni opis pietas ipsa comitat̃. nõnulli vero obstetricũ fallacia conant̃ asserere hoc mendaciĳ genus nõ esse peccatũ. maxime qꝛ de illis mẽtiẽtibus scriptũ est q̃ꝺ edificauit eis dñs domus i qua magis recõpensatione cognoscit̃ q̃d mẽdaciĳ culpa mereat̃ʰ. Naz benignitatis eaꝝ mercesⁱ q̃ eis in eternaᵏ potuitˡ vita retribui ꝑmissa culpa mẽdaciĳ in terrena est recõpensatiõe declinata. ¶ Abraã quoq; loq̃ns ad pueros suos ait. sedete hic cũ asino ego ⁊ puer illuc vsq; ꝑperantes ꝑtransibimus ⁊ cũ adorauerimus reuertemur ad vos. licz aliud se facturꝰ deliberaret: tñ excusat̃ a mẽdacio. ¶ Vñ ambro. in lib. de ꝑriarchis.

Prophetauit q̃ꝺ ignorabat ipse solus disponebat redire immolato filio sed dñs per os eius locutus est q̃ꝺ parabatᵐ. captioseⁿ autẽ loquebat̃ cũ seruulis ne cognito negocio aut impediret eũ aliq̃s aut gemitu obstreperet aut fletu. ¶ Nõnunq; aliquid iubendo significamus fieri velle q̃ꝺ tñ fieri nolumus sed experimentũ obediẽtie querimus sicut abraaz a deo tẽptatus legit̃ cũ iussus est imolare filiũ quẽ dñs nolebat ab eo occidi. ¶ Vñ in eodẽ libro Idẽ ambrosius.

Non enĩ volebatᵒ deus a patre immolari filiuz suũ nec impleri hoc munus volebat q̃ ouẽ ꝑ filio immolandã obtulit: sed tẽptabat affectũ patris si dei ꝑcepta ꝑferret filio. ⁊ infra. nõ iniĳcias inq̃t manũ in pueꝝ neq; facias illi quicq̃. affectuz tuũ inquisiui nõ factũ exegi. temptaui mentẽ tuã et si filio dilectissimo nõ ꝑceres ꝑpter me. nõ aufero q̃ꝺ ipse donaui nec heredẽ inuideo quẽ largitus suz nõ habẽti. ¶ Itẽ hieronimus. Simulatio vtilis est ⁊ in tẽpore assumenda.

Utilem ꝑ simulationẽ ⁊ in tpe assumendã iehu regis israel nos doceat exemplũ. qui cũ nõ potuisset interficere sacerdotes baal finxit se ydoluz velle colere dicẽs. Cõgregate mihi omnes sacerdotes baal reꝝ achab seruiuit ei in paucis ego seruiã sibi in multis. ⁊ dauid q̃ndo mutauit faciẽ suã coraz abimelech ⁊ dimisit eũ ⁊ abĳt nec miruz quãuis iustos hõies tñ aliq̃ simlare ꝑ tpe ob suã ⁊ alioꝝ salutẽ. cũ et ipse dñs nr̃ ihesus xp̃s nõ habẽs peccatum nec carnẽ peccati silationẽᑫ peccatricis carnis assumpsit. vt cõdẽnãs in carne peccatũ nos in se faceret iusticiã dei. ¶ Ecce q̃ mẽdacia sint venialia ⁊ q̃ dãnabilia. Sed q̃ritur q̃re dicat augustinꝰ nõ esse mẽtiendũ ꝑ tpali vita alicuiꝰ. cuz abrahã descẽdens in egiptũ rogauerit sarã q̃ sororẽ suaz se esse mẽtiret̃ dicẽs. Noui q̃dez q̃ pulcra sis mulier ⁊ q̃ cũ viderint te egiptĳ dicturi sunt: vxor illiꝰ est et interficiẽt me. reseruabũtq; te. dic ergo obsecro te q̃ soror mea sis vt bñ sit mihi ꝑpter te: ⁊ viuet aĩa mea ob gratiam tui. sed abrahã nõ mẽdaciũ dixit sꝫ verũ tacere voluit. ¶ Unde aug. ait i q̃stionibꝰ genesis. Quõ excuset̃ abraam de mẽdacio qui sarã sororẽ suã esse dixit.

Queritur cur patriarcha mẽtiriᵃ voluit vt diceret sororẽᵇ suã saram. et nõ potius deo ꝯmisit q̃ si vellet eius pudicitiã apud pharaonẽ seruare posset. sed veritatẽ voluit celari nõ mendacium dici. soror enĩ dicit̃ qꝛ filia fratris erat. ⁊ in hoc ostẽdit̃ q̃ nemo debet tẽptare deũ suũ dũ habet q̃d rationabili consilio faciatᶜ. fecit q̃ꝺ potuit q̃ꝺ non potuit deo cõmisit in quẽ sperauit. nec

a ¶ Reliquũ. id est id solum sibi est relictum.

Omne. vt ꝑstes. id est vt ꝑsis.

Quod ait. velit. istud. d ¶ Ut exitus. ar. q̃ ꝑ sequẽtia ꝑbant̃ ꝑcedẽtia: vt. xxxiĳ. q. i. c. i. ⁊. ĳ. q. i. ꝯstat. ff. ꝺ ac. ⁊ ob. obligationũ

Si q̃s ꝑ testamẽtũ. raptũ. rapinã cõmiserũt filĳ israel. xiiĳ. q. v. dixit. ⁊ est hic ar. q̃ vno ꝑhibito ꝑhibita sunt oĩa similia. vt. ꝫ. di. iiĳ. deniq; in fi. ⁊ eꝫ ꝺ cõst. trãslato.

f ¶ Iniurie. tunc licuit ꝑ ꝑpria auctate vlcisci iniurias. vt. xxiĳ. q. iiĳ. cũ in lege et. q. v. si audieris. hodie nõ lꝫ. vt. xxiĳ q. iiĳ. inter. et q. v. de occidẽdis.

g ¶ Inseq̃t̃. cũ dicit mihi vindictã ⁊ ego retribuã. ⁊ cũ dicit. si q̃s te percusserit in vna maxilla ꝑbe ei aliam xxiĳ. q. i. ꝑn.

Si q̃libꝫ. mereat̃. i. demereat̃.

i ¶ Merces. ar. aliquẽ cõsequi penã ⁊ ꝑmium ex eodẽ facto. sicut miles q̃ mittebat̃ cũ ignominie liberat̃ a sacramẽto. et est ꝯ id. ff. de neg. ges. si ne. ⁊. xvi. q. i. legi.

k ¶ Eterna. vides ḡ q̃ si q̃s ꝑsperitatẽ hꝫ i hac vita ꝑ hꝫ auferetur ei spes vite eterne. vt ꝺ pe. dis. iĳ. q̃d ḡ turbamur. Itẽ ex hꝫ loco videt̃ q̃ iste mulieres que mẽtite fuerãt ꝑ salute alterius peccauerũt mortalit̃. qꝛ ꝑ veniali pctõ nullus priuat̃ eterna salute. aug. tñ dicit eas peccasse venialiter. sed vt pꝫ in glo. greg. sup exodũ vñ sumptũ est illud. c. iste mulieres bis fuerũt mẽtite. primo ꝑmiserũt pharaoni q̃ oẽs masculos interficerẽt. sed tñ habebãt in ꝑposito q̃ nõ interficerẽt illõ peccatũ fuit veniale qꝛ fuit ꝑ vita illoꝝ ꝯseruãda. ⁊ de illo loquit̃ au. postea ꝟo pueris refugis cũ redarguerent̃ a pharaone. scdo sunt mẽtite cũ dicebãt hebreoꝝ mulieres habere sciẽtiã obstetricãdi ⁊c. ⁊ tũc nõ fuerũt mẽtite ꝑ vita pueroꝝ: qꝛ illi iã seruati erãt sed ꝑ ꝑpria vita ne interficerent̃. ⁊ hꝫ mẽdaciũ fuit mortale ⁊ ꝑpt̃ hoc dãnate fuerũt. quidã tñ dicũt q̃ licz ꝑpter veniale peccatũ nõ dãnet̃ aliq̃s tñ impedire põt aliquẽ ne saluet̃. sed hꝫ nõ credo cũ veniale peccatũ nõ tollat grãm nec eã impediat etiã si oĩa venialia peccata aliq̃s cõmisissꝫ

l ¶ Potuit. si habuisset caritatẽ.

Prophetauit. parabat dñs.

n ¶ Captiose. id est caute.

Non enim volebat. sꝫ nunq̃d voluntas abrae fuit ꝯria voluntati dei. nõ. sed ipsa volita fuerũt ꝯria. abraam enĩ volebat interficere ⁊ deus hꝫ ipsum noluit. s. ipsuz abrãã velle interficere. ⁊ sic eadem voluntas fuit.

Utilẽ. ar. q̃ dolus ꝯtra hostem bonus est. vt. xxiĳ. q. ĳ. dñs. ⁊. xliĳ. dis. in mãdatis. ⁊. ff. ꝺ cap. et postli. reuer. nihil interest. ⁊. C. de cõmer. ⁊ merc. l. ĳ. xxiĳ. q. v. dixit. ⁊ ꝺ cõ. di. ĳ. ⁊ dixit dñs. sic ecõuerso quedã dissimulare possumus. ff. ꝺ nouati. doli. in fi. ar. cõtra. xxiĳ. q. i. noli. dolus ꝟo vel simulatio ad fallẽdũ semper malꝰ est. vt. xxvĳ di. q̃ interrogasti. et xiĳ. q. i. certe. C. de lati. liber. tol. l. vnica. ꝫ. qui pileati.

q ¶ Simulationez. vt falleret diaboluz dicit enĩ auctoritas. si diabolus eum filium dei sciuissꝫ nunq̃ eũ a iudeis crucifigi passus fuisset. de cõ. di. ĳ. accesserũt.

Queritur. mentiri. ecce dicit aug. ipsum mentitũ. ⁊ tamẽ postea dicit ipsũ nõ mẽtitũ. ⁊ hoc est notãdũ circa rescripta vel circa iudicia. an querendo vel narrãdo vel diffiniẽdo aliquid dicat̃. vt. iĳ. q. vi. hec q̃ppe. ⁊ sic est hꝫ ar. q̃ interrogans nõ cõfitet̃. ar. cõtra xxx. q. i. de eo. extra de fide instru. ex litteris.

b ¶ Sororẽ. hic pꝫ q̃ nõ quilibet scõs gradus fuit in lege ꝑhibitus. extra de cõuer. infi. interrogasti. Itẽ hic pꝫ q̃ licite ꝑ equiuocationẽ possumus hostẽ deludere. vt. ĳ. c. ꝫ. ꝑxi. c ¶ Faciat. nõ obstat. de cõse. di. i. omnis christianus. vt ibi solui. sic. xxiĳ. q. vlti. si nulla.

cū fides aut spes fefellit. si aūt interrogatus vxorē illam suā indicaret duas res deo cōmitteret ꝛ vitā suā ꝛ vxoris pudicitiā. ¶ Item opponit̄ ꝙ iacob mentiēdo ꝛ sibi ꝓfuit ꝛ alij nocuit. nec tn̄ reprehendit̄ sed cōmendat̄. sed iacob dicēdo se esse esau primogenitū nō est mentitus. nō em̄ dixit se esse primogenitū nascēdo. sed ius primogeniture illo vendēte rite adeundo. sic ꝛ xp̄us iohannē dixit esse heliā nō ꝑsona: ſʒ imitatiōe[o] virtutis erat ergo iacob esau nō nascendo vt diximus: sed emptiōe primogeniture de nō primogenito in primogenitū trāseundo. sic ꝛ ipse esau primogenita vendēdo de ꝑmogenito nō ꝑmogenitus fieri meruit. sic ꝛ iudei cū essent filij abrae carne q2 nō fuerūt filij eius imitatōe nō deputant̄ inter filios abrae sed dicunt̄ filij diaboli. cuius filij sunt nō nascendo: sed imitāda. vnde a domino audire meruerūt si filij abrae estis opa abrae facite. nunc autē queritis me interficere hominē qui veritatē locutus sum vobis hoc abraā nō fecit vos ex patre diabolo estis. ꝛ desideria patris vestri facere vultis. Ecōtra gentiles cū ſm originē carnis ab abraam essent alieni: tn̄ imitatōe fidei ꝛ iusticie successerūt in filios abrae. Vn̄ ab apostolo dicit̄ eisdē si autē xp̄i: ergo abrae semen estis. Hinc idē apl's scribens romanis ait. O tu iudee si circuncidaris nec legē eius obserues circūcisio tua ꝑpuciū[e] facta est. q̄ño ꝛ ꝑpuciū si iusticias legis custodiat in circūcisionē reputabit̄[f]. Prefert̄ ergo vt ex ꝑmissis colligit̄ imitatio operis origini carnis. veraciter ergo nō mendaciter iacob se dixit esau esse nec mentiēdo. sed verꝫ dicēdo sibi ꝓfuit. alteri vero nō nocuit[g]. q2 benedictionē sibi debitā accepit nō alienā subripuit. Ep̄s vero iste de quo agitur ꝛ si falsum iurauit tamē q2 vt supra dictuꝫ est ream linguā nō facit nisi rea mens[h] nequaꝙ̄ reus periurij habet̄. ꝓbat̄ hoc etiā exemplo saulis qui cū esset in castris pugnaturus ꝯtra philisteos iurauit interfectuꝝ quicūꝙ̄ ante solis occasum comederet. Jonathas autē filius eius nō audito[i] regis iuramēto cū pugnādo magnā hostiū stragē[k] dedisset et salutē fecisset in israel fame laborās[l] vidit fauū mellis quem regia virga quā gestabat in manibus accepit ꝛ comedit. statimꝙ̄ oculi quos fere fames clauserat aperti sunt ꝛ facies eius exhilarata est. quo cōperto saul voluit eū dare neci sed precibus ꝛ pia populi supplicatiōe placatus mortis reuocauit sententiā ne interficeret̄ ille per quē salus data erat in israel. ꝛ quo pugnante de manibus hostiū populus ille liberatus fuerat. Ecce saul iurauit falsum q2 qd̓ iurando se factuꝝ decreuit precibus populi ꝓuocatus nō fecit. nec tamen periurij reus arguit̄. q2 ꝙ̄tū[m] in ipso fuit qd̓ iurauit impleuit dū sentētiā mortis in filiū dedit quā nō carnali affectu ſʒ populi supplicatiōe reuocauit.

Qum ergo vt ratiōe ꝛ exemplo monstratū est ep̄s reus periurij nō esset cōsueta obediētia[n] ab archidiacono sibi denegari nō debuit. Cū etiā si criminosum illū esse cōstaret ante diffinitiuā tn̄ sentētiā vt supra mōstratū est nulli suoꝝ clericoꝝ ab eo liceret discedere. ꝯstat ergo illicituꝫ eē qd̓ archidiacon' iuramēto firmauit vn̄ merito q̄rit̄ an debeat ſuari vel nō.

Qvod autē illicita[o] iuramenta seruari nō debeant in toletano cōcilio quarto legit̄ in quo statutū est. Melius est vota stulte ꝓmissionis nō implere ꝙ̄ crimen admittere.

SI publicis sacramentoꝝ gestis qd̓ deus auertat a quibuslibet illicita vel nō bona extitisset ꝯditio allegata q̄ aut iugulare animā patris aut gerere cōpelleret stupꝝ sacratissime virginis. nunq̄d nō tolerabilius[a] esset stulte ꝓmissionis vota reijcere ꝙ̄ per inutilium ꝓmissoꝝ custodiā exhorrendā criminū implere mensurā. ¶ Itē ambro. de officijs libro primo. Aliqñ nō expedit ꝓmissum soluere sacramentū.

EST etiam cōtra officiū[b] nō nunꝙ̄ ꝓmissum soluere sacramentū vt herodes qui iurauit ꝙ quicq̄d[c] petitura esset daret filie herodiadis necē iohānis ꝑstauit ne ꝓmissum negaret. ¶ Item in sermōe sancti augustini ep̄i de decollatiōe sancti iohānis baptiste qui sic incipit. cū sanctū euangeliū legeret̄. Pietas fuit ꝙ dauid nabal sicut iurauerat nō occidit.

QVod dauid iuramētū per sanguinis effusionē nō impleuit maior pietas fuit. video dauid piū hominē ꝛ sanctū in iurationē temerariā[o] incidisse ꝛ maluisse nō facere qd̓ iurauerat. ꝙ̄ iurationē suā homis fuso sanguine adimplere. ¶ Itē. De eodē.

IVrauit dauid temere sed nō impleuit iurationē suā maiori pietate. ecce dauid sanctus iuramēto quidē astrictus nō fudit sanguinē hoīs sed eū fal

d ¶ Sed imitatione. ꝛ ita qñꝙ̄ aliquid sumit potius appellationē ab accidenti ꝙ̄ a natura: vt. ff. de orig. iur. l. ij. in prin. ꝛ. i. q. i. cito.
e ¶ Preputiū. i. circūcisus es in ꝑpucio ꝛ nō in corde. cū tamē dixerit legislator: circūcidite vos ꝛ amputate ꝑpucia cordis vestri.
f ¶ Reputabit̄. id est gētilis reputabit̄ circūcisus si seruat legem.
g ¶ Nō nocuit. ꝛ sic iniuriā nō fecit q2 iure suo vsus est. vt ex̄ de elec. cū ecclesia.
h ¶ Nisi rea mēs. vt ſ. e. homines.
i ¶ Audito. q2 vox ꝑconia paucis innotescit. vt. C. q̄ño ꝛ qñ iudex. aut. q̄ semel. ꝛ q̄ tarde venit ad iudiciū ꝑsumit̄ nō audiuisse vocē ꝑconis vt. ff. de in inte. resti. diuus. ꝛ edictū tn̄ ligat eos ad quos ꝑuenit. vt. l. xxxij. di. ꝑposuisti. in fi. ff. d̓ decre. ab ordi. faci. l. vlti. tn̄ hec nō est excusatio sufficiēs dummodo edictū sit publice ꝓpositum. vt xvi. di. qd̓ dicitis.
k ¶ Stragē. hoc em̄ ei nō ꝓfuit si sciēter cōtra edictū fecerit: vt. ff. de re mili. l. iij. §. in bello.
l ¶ Laborans. illud em̄ potuit excusare: vt de cōse. di. v. discipulos.
m ¶ Quia quātum. sic dicit̄ aliquid esse ꝙ̄tū ad se nō ꝙ̄tum ad alios. vt. xlix. di. c. vlti. ꝛ de cō. distin. iiij. queris. ꝛ. i. q. i. quod quidā.

Qum ergo obedientia. hec q̄stio determinatur. ſ. xv. q. vlti. c. vlti. viij. q. iiij. c. nōne.

Qvod autem illicita iuramētum sex modis dicit̄ illicitū. ex ꝑsona. ex re. ex fine. ex causa. ex tempore. ex modo. ex ꝑsona dupliciter. vel ex persona eius cui iurat̄ vel ex ꝑsona eius qui iurat. nam si impubes iurat nō tenet iuramentū. vt. j. q. v. puulli. Itē si clericus laico iurat. j. q. v. null'. Ex re etiā illicitū est iuramentū dupliciter. vt si res sit illicita que iurat̄. vt. j. e. in malis. ꝛ si res illa per quā iurat̄ nō sit sacra. vt. j. e. q. clericū. ꝛ. c. per creaturas et. ij. q. i. cōsidera. Ex fine illicitū ēst vt si iuretur ꝓpter electū ꝛ ante electionē. vt. viij. q. iij. artaldus. Ex causa vt si ad clamorem populi iuret̄: vt. j. e. vnusquisꝙ̄. Ex modo est illicitū vt si temere iuret̄ vel indiscrete vel ꝑter necessitatē: vt. ſ. e. q. ij. c. ij. vt. j. e. iurauit. Item iuramentū ex tēpore est illicitū, vt si iuret̄ in quadragesima nisi de pace cōponēda: vt j. q. v. decreuit. qd̓ hoc ꝟsu perpendit̄. Quis cui q̄d per q̄d ad q̄d cur q̄ño quando. breuiter ergo teneas in hac q̄stiōe ꝙ semꝑ iuramētum est seruādum si est licitum licet illicitum sit ex modo iurandi: vt. xxij. q. iij. j. e. si aliquid. et extra de iureiurā. debitores. Jo.

SI publicis. nō tolerabili'. nec peccat transgrediendo. j. e. q. in malis. xxij. q. iiij. et. c. inter. sed tunc peccauit qñ iurauit.

EST etiam. cōtra officium. id est pietatem.
c ¶ Quicq̄d. in hoc iuramēto generali nō intelligitur iurasse nisi qd̓ licite facere potuit: vt extra de iureiuran. quinta vallis. extra de elect. causam. vt. ff. de operis lib. §. libertus. ff. de ritu nupt. generali. ꝛ. ff. de iure dot. §. generalis.

QVod dauid. temerariā. iuramētum temerarium ꝛ incōsulto calore iracundie factuꝫ nō est seruandū vt hic. ꝛ. ij. q. iij. preuaricator.

IVrauit. peccatis. id q̄ videnf pctā tn̄ alteꝝ nō est peccatum.

In malis. aliud est in malis ꝓmissis. et aliud in male ꝓmissis. ꝓximū nō est seruādū. scḋm sic. vt. ꝭ. e. c. pri.

Si aliq̇d ꝑeiorē. sic̃ extra de iuriuran. si vero.

h Periurio. Itē aliud exemplū pōt poni q̄ hic ponaẗ: vt si iuraui me peccaturū venialiter tale iuramentū nō debeo adiplere, q: adhcerē peccatū ꝑeiō: vt ꝭ. e. diffinitio. et si aliq̇d temere iuraẗ qḋ est licitū adimplēdū est. si tn̄ ꝑpẗ necessitatē nō possum adimplere venialiter pecco vt. xxv. dis. ꝭ. criminis. in fi. et a licito iuramēto vt dicit q̇dā papa nō pōt absoluere vt no. xv. q. vi. auctatē. sed ꝯ̄ eos est. ex̄ ḋ iureiu. venientes

Non solū. i. cōtagio. q̄ tn̄ ad ꝯpletionem animi. vt xiij. dis. nerui

k In quo minus. quotiēs eñ aliq̇d sine captione fieri nō p̄t semꝑ id qḋ minimū est seq̇mur. vt. ff. ḋ re. iur. q̄tiēs

Vnusquisq;. inhonestū. nō soluz ꝑ̄ iuramētū rei illicite nō est seruandū. sꝫ nec etiā inhoneste imo si tendat ad īhonestatē q̄sq; nō est seruādū lꝫ possit ꝑuari sine interitu salutis eterne: vt ex̄ de iureiurā. quēadmodū.

m Nō ebrius. ꝑ̄ ꝓmissio ebrij nō tenet: vt. xv. q. i. sane.

n Saltātiū. arg. qḋ id qḋ ad clamorem populi ꝓmittiẗ nō tenet. s. viij. q. i. si ꝑ̄. et ex̄ de elect. osius. Item alia rōne non debuit tenere b iuramētū q: ob reuerentiā hospitū videẗ ꝓmisisse. ⁊ ea que ob reuerentiā alicui ꝓmittunẗ nō ligant: vt. ff. quaꝝ reꝝ act. nō daẗ. l. i. ꝭ. que onerande. sic ꝑ̄ taciturnitas que fit ob reuerētiā aliquoꝝ nō p̄iudicat. vt. ff. ḋ furẗ. l. penul.

o Quod amicitie. vel amentie.

p De sepṫe. ꝭ. pri. causa. q. v. si nō liꝫ. in fi. cōtra vbi diciẗ q̄ votū illud fuit a sp̄ūsctō. sed dicas q̄ votū illō fuit iustū sꝫ tn̄s solutio fuit iniusta. hebrei tn̄ quidā rep̄hēderūt ipsuz iuramētū ⁊ dicūt quidā q̄ si canis vel asin⁹ ei obuiassꝫ nūq̇d illud obtulisset dn̄o, quasi dicat nō,

sum iurasse negare q̇s poterit. de duobus peccatis[c] minimū elegit. sꝫ minus fuit illud in cōparatiōe peioris nā p se ipsum appēsum magnū malū est falsa iurare. Itē isido. in sinonimis lib. ij.

Turpia vota seruanda non sunt.

In malis[f] ꝓmissis rescinde fidez. in turpi voto muta decretū. quod incaute vouisti nō facias. impia est ꝓmissio q̄ scelere adimpleẗ. Itē beda in omelia. xliij.

Nō est obseruandū iuramentum quo malū incaute ꝓmittitur.

Si aliquid forte nos incautius iurare ꝯtigerit qḋ obseruatū peiorē[g] vergat in exitū. libere illud salubriori cōsilio mutandū nouerimus ac magis instante necessitate peierandū nobis q̄ p vitādo periurio[h] in aliud crimen grauius esse diuertendū. Denique iurauit dauid per deū occidere nabal virū stultū ⁊ impiū atq; omnia que ad eū ꝑtinebant demoliri. sed ad primā intercessionem abigail femine prudentis mox remisit minas. reuocauit ensem in vaginā. neq; aliq̇d culpe se p tali periurio ꝯtraxisse doluit. Itē.

De duobus malis minus eligi oportet.

Non solū in iurando sed in omne qḋ agimus hec est moderatio solicitius obꝯuāda vt si in talē forte lapsum versuti hostis inciderim⁹ insidijs: ex quo sine aliquo peccati cōtagio[i] surgere nō possumus. illū potius euadēdi aditū petamus in quo minus[k] periculi nos ꝑpessuros esse cernimus. Itē ambrosius de officijs.

Tolerabilius est iuramentum nō implere q̄ quod turpe est facere.

Vnusquisq; simplicē sermonē suū ꝓferat ⁊ vas suū in sanctificatiōe possideat. nec fratrē circūscriptione inducat verboꝝ. nihil ꝓmittat inhonestū[l]. aut si ꝓmiserit tolerabilius est ꝓmissum nō facere q̄ facere qḋ turpe sit. sepe plerique cōstringūt se iurisiurandi sacramento. et cū ipsi cognouerint ꝓmittenduz nō fuisse: sacramenti tamen cōtemplatiōe faciunt qḋ spoponderūt. sicut de herode supra scripsimus qui saltatrici ꝓmium qḋ turpiter ꝓmisit: crudeliter soluit turpe est q̄ regnū p saltatiōe ꝓmittiẗ. crudele est q̄ mors ꝓphete p iurisiurādi religione daẗ. q̄nto tolerabilius fuisset periuriū tali sacramēto si tamen periuriū dici possit. qḋ ebrius[m] inter vina iurauerat. qḋ ⁊ iuratus inter saltātiū[n] choros ꝓmiserat. inferẗ disco ꝓphete caput ⁊ hoc estimatum est fidei esse: qḋ amicitie[o] fuit. ⁊ post pauca ḋ iepte[p] disserens miserabilis inq̇t necessitas que soluiẗ parricidio. melius est nō vouere id qḋ sibi is cui ꝓmittiẗ nolit exolui. et post paululū. nō semꝑ igiẗ ꝓmissa soluenda sunt oīa. deniq; ipse dn̄s sicut scriptura indicat frequenter suā mutat sn̄iam. Itē ex cōcilio toletano.

Incōmutabilis deus q̄nq; sua mutat statuta.

Incōmutabilis ideoq; semꝑ existēs deus deiq; summa natura sepe sua in sacris litteris legiẗ mutasse ꝓmissa. ⁊ p misericordia tēperasse sententiā[q]. vnde licet sit impassibilis atq; incōmutabilis crebro tamē eius ⁊ iuramēta leguntẗ: ⁊ penitētia. que sacris extant misterijs adopta. iurare nanq; dei est a seipso ordinata nullatenus cōuellere. penitere vero est eadē ordinata cū voluerit immutare. sic eñ per hieremiā dicit. repēte loquar aduersum gentē et aduersus regnū vt eradicem ⁊ destruā et dispergam illud. si penitentiā egerit gens illa a malo suo agā ego penitentiā a malo qḋ cogitaui[r] vt facerem eis. Itē augustinus.

Sapientis est qḋ male loquiẗ reuocare.

Magne sapientie est reuocare[s] hominem qḋ male locutus est. Itē ex ꝯcilio ylerdēsi.

Qua pena feriaẗ qui illicitū iuramētū facit.

Qui sacramēto se obligauerit vt litigans cū quolibet ad pacē nullo modo redeat p periurio vno[a] anno a cōmunione corpis ⁊ sanguinis dn̄i segregatus reatum suū elemosinis fletibus ⁊ quātis potuerit ieiunijs absoluat. Ad caritatē vero que operit multitudinē peccatoꝝ: celeriter venire festinet. Itē.

Nō oīa ꝓmissa soluēda sunt.

Non semꝑ ꝓmissa nō oīa soluēda sunt. deniq; ipse dominus frequēter mutat sententiā sicut scriptura indicat. Itēz isidorus sententiarum. libro. ij.

De eodem.

Non est obseruandū sacramentū quo malū incaute ꝓmittiẗ: veluti si q̇spiā adultere perpetuā fidē cū ea ꝑmanendi polliceaẗ. tolerabilius est eñ nō implere sacramentū: q̄ ꝑmanere in stupri flagitio. Itē ex ꝯcilio toletano viij.

Male iurans penitentiā agat.

Necesse est vt[b] male iurans dignā agat pn̄iam eo q̄ nomen dn̄i cōtra p̄ceptū illius sumpsit inuanū. q: in exodo scriptū est. neq; eñ insontem habebit dn̄s eū qui sumpsit nomē dei sui frustra. Et in leuitico.

De eodem.

Non piurabis in nomine meo nec polluces nomen dei tui ego dn̄s.

Incōmutabilis. sn̄iam. i. cōminationē. ea q̄ dn̄s dic cōmonēdo vl̄ cōminādo r̄uocat. bn̄ sꝫ ea q̄ asserēdo dicit nō reuocat. vñ macrobi⁹ dicit q̄ tripliciter cōtingit deos loqui.

r Cogitaui. i. videor cogitasse.

Magne. reuocare i. nō adimplere. nec ḋ: fallax si ad rei ꝟitatem reuertiẗ: vt xxij. q. i. apud.

Qui sacramento vno. ꝭ. e. q. i. c. vlti. ꝯtra. ⁊. vi. q. i. quicunq;. ibi imponiẗ septennis penitentia p periurio. sed ibi loquiẗ cum quis transgrediẗ licitum iuramentum. hic loquitur cum quis temere iurat. Sed nōne qui temere iurat rem illicitam mortaliter peccat. ergo septennis penitentia debet ei imponi. vt xxiij. q. ij. hoc ipsuz Rn̄. regulariter imponitur septem annoꝝ penitentia. sed ex causa diminuitur vel augeẗ illud tempus. xxvi. q. vij. tempora. tamen hic nō negaẗ quin p septeꝫ annos debeat penitere. sed hoc soluz dicitur q̄ a cōmuniōe corporis christi separaẗ anno vno.

Necesse est vt male. distinguiẗ tamen an solenniter iuret an incursu verborum. si cū incursu verboꝝ tunc venialiter peccaret. vt. xxv. dis. ꝭ. alias.

malū eñ qd factuꝝ se sacramēto deuo/uerat: oīno nō faciat. q2 stulta vota frā/gēda sunt. ¶ Iteꝫ ex decreto sotheris pape. c. iiij. **Iuramētū quo malū incau/te ꝓmittitur nō est seruandum.**

SI aliqd forte incauti[a] nos iurasse cōtigerit qd obseruatū peiorē in exitū vergat. illud salubriori ꝯsilio mutādū nouerimus. ꝛ magis instāte necessitate ꝑiurādū nobis: ꝙ ꝓ facto iuramēto in aliud crimē maius eē diuertēdū. ¶ Itē ex ꝯcilio elibertano caplo pmo. **Temeritas emēdeꝶ cū icauta diffinitio soluiꝶ**

DIffinitio[c] incauta laudabiliꝶ sol/uēda[d] est. nec est ꝑuaricatio sed te/meritatis emendatio[e]. ¶ Item. **Illi/citum iuramētū nō est seruandū.**

ACtiōe qrta septime sinodi iohes apocrisarius orientaliū sediū dixit. signi/ficat sermo pris nostri sophronij ꝙ me/lius sit iurātē ꝑiurare[f] ꝙ̄ seruare sacrm̄ in fractiōe sacraꝝ imaginū. hoc aūt di/cimus q2 sacramēto quidā se excusant. Tharasius patriarcha dixit. q2 pater so/phronius nouerat bonitatē dei. ꝓpter/ea trāsgredi voluit impiū iuramentū. Itē tharasius patriarcha dixit. herodes seruauit iuramentū ꝛ perijt. petrus vo negauit cū iuramento ꝛ ꝯuersus fleuit et saluatus est. omne[g] eñ peccatū bon⁹ deus indulget si qs ex toto corde peni/teat. Sancta sinod⁹ dixit. sic docet san/cta scriptura. Itē leōtius eps socie di/xit. scriptū est. iuramentū mēdax ne di/ligatis. qua de causa iuramentū nostꝝ mendax dissoluaꝶ quasi nullā virtuteꝫ habēs. ¶ Itē isidorus. **Nō obseruenꝶ iuramēta q fiunt ꝯtra diuina mādata.**

SI quis ꝯuentus[h] fuerit vt diffini/at[i] aliqd agere eoꝝ que nō placēt deo: penitentiā agat. ꝛ qd cōtra domi/ni mādatū statutū est in irritū reuoceꝶ. ¶ Itē hieroni. in libro de natura reꝝ. **De eodeꝫ.**

TRibus siquidē mo/dis[k] iuramenta cōtracta soluēda sunt. primo cū quis male iurat[l]. secūdo cū quis incaute iurat[m] nō putans hoc esse peccatū. tertio si pueri vel puelle in domo parentū se iuramento cōstrinxe/rint. patribus postꝙ̄ audierint ꝯdicēti/bus. ¶ Ecce ꝙ iuramenta illicita lau/dabiliter soluunꝶ ꝛ dānabiliter obser/uanꝶ. quod tunc intelligendū est qñ iu/ramentū illicitū deseriꝶ vt ad bonū re/deaꝶ. Ceteꝝ si ꝓpterea deseriꝶ vt in ali/ud malū transeaꝶ illicitū sacramentuꝫ damnabiliter seruaꝶ sed damnabilius ꝯtemniꝶ. ¶ Unde augustinus in libro de bono cōiugali. **Nō est appellāda fi/des q ad peccatū faciendum admittiꝶ.**

SI ad peccatū admittenduꝫ fides adhibeaꝶ miꝝ est si fides appelle/tur. verūtamen[o] qualiscūꝙ̄ sit si ꝛ ꝯtra ipsam fit peius est. nisi cū ꝓpterea dese/riꝶ. vt ad fidem verā legitimāq3 redeaꝶ id est vt peccatū emendeꝶ voluntatis prauitate correcta. tanꝙ̄ si quis cū ho/minē solus expoliare nō posset inueni/at sociū iniquitatis. ꝛ cū eo pacisca ꝶ vt simul id faciāt: spoliūꝙ̄ ꝑtianꝶ. quo fa/cinore cōmisso totū solus auferat. do/let quidē ille ꝛ seruatam sibi fidem nō esse cōqueriꝶ[p]: veꝝ in ipsa sua querela cogitare debet potius[a] in bona[b] vita ipsi humane societati fidē fuisse obser/uandā ne pda iniqua ex homine fieret si sentit[c] ꝙ̄ inique[d] sibi in peccati socie/tate seruata nō fueriꝶ[e]. ille quippe vtro/biꝙ̄ perfidus ac ꝑfecto sceleratior iu/dicādus est. ¶ Itē. **Si ꝓpterea fides nō seruaꝶ vt ad bonū redeaꝶ non ideo violari debet.**

MUlier si fide cō/iugali violata fidē seruet adulte/ro vtiq3 mala est. si nec adultero[f] peior. porro si eā flagitij peniteat ꝛ ad casti/tatē rediens cōiugalem pacta ac placi/ta adulterina rescidat. miror si eā fidei violatricem vel ipse adulter putabit. ¶ Ex his itaq3 apparet ꝙ si quisꝙ̄ vt diximus illicitū iuramentū nō seruaue/rit vt in aliud malū perniciosum decli/net: tāto grauius delinquit ꝙ̄to dāna/bilius accumulanꝶ peccata peccatis. si aūt ꝓpterea deseriꝶ vt ad bonū redeaꝶ nihil culpe ꝓ tali ꝑiurio cōtrahiꝶ. Po/tius deflendū est si in aliquo iuramēto illius occasione nos deliquisse cōtige/rit. ¶ Unde augustinus scribit seuero mileuitano epo cōsulēti de quodā hu/baldo qui a cōsanguineis cuiusdā peli/cis coactus fuerat iurare se illā ductuꝝ in cōiugem. nec matri sue vel fratribus vlterius necessaria ministratuꝝ. ¶ Pre/scribit ergo btūs augustinus vt diximus seuero mileuitano epo ita dicens. **De quodā hubaldo qui iurauit se nō mini/straturꝝ necessaria matri ꝛ fratrib⁹.**

INter cetera vt rogaueras a patre nostro ambrosio quesiui qd tibi carissi/me agendū sit de hubaldo parrochia/no tuo q captus ꝛ timore necis cōpul/sus sue cōcubine iuramēto firmauit ip/sam in cōiugem suscipere ꝓpriāq3 ma/trē de domo cū fratribus expellere ni/hilq3 eis alimonie vnꝙ̄ impendere. q2 vero quā prius cōcubinā habuerat nō

Diffinitio. id est affirmatio. c ¶ Emendatio. nō eñ peccat frangēdo tale votū. sed in hoc peccat ꝙ temere iurauit. vt. xxxiij. q. v. vna. sed nunqd tale iuramentū qd temerariuꝫ est. id est de re illicita factū inducit depositionē vel infamat. ar. ꝙ sic. vi. q. i. quicūꝙ̄ sciens. ꝛ c. infames. ꝛ. ij. q. i. si quis cōuictus. ꝛ extra de iureiur. querelā. sed cōtra. extra de iureiur. sicut. ego nō credo tale iuramentū infamare vel impedire electioneꝫ factam vel faciendā. de hac materia not. lxxxv. dis. archidyaconum. d ¶ Soluēda. i. frangenda est.

ACtiōe. periurare. quo ad similitudinē facti.

g ¶ Omne. nisi qñ peccaꝶ in spūmsctm̄. scꝫ ita ꝙ sit impenitēs. de pe. di. i. §. pe.

SI qs ꝯuentus, id est deceptus. i ¶ Ut diffiniat, id est intendat.

TRibus siquidē modis. soluenda sunt. i. irritāda. l ¶ Iurat. sciēter. m ¶ Iurat. ignorāter n ¶ Cōtradicētibus infra annū. vt. xx. q. ij. puella.

SI ad peccatuꝫ. verūtamē. Sed qro qualiter possit qs fidē suā frangere in maleficijs socio cū nec in istis possit cōtrahi societas. vt ff. ꝓ socio. qd autē. ꝛ in. l. seq. nec aliqua obligatio cōtrahiꝶ in turpibus. vt. ff. d v. obli. generaliter. immo magis peccat tradendo socio partem ꝙ̄ retinēdo sibi. q2 alij nō possumus soluere qd alij debetur. vt extra de iureiur. eā te. dicas illud qd diciꝶ referri ad erroneā alicui⁹ opinionē. vt si quis credat se teneri ex tali iuramēto si nō satisfaciat erronee cōsciētie mortaliter peccat vt ex. d symo. ꝑ tuas ij. ꝛ ita potius fides appellaꝶ ꝙ̄tū ad errantis opinionē. et ita qñꝙ̄ cōsuliꝶ alicui adimplere tale iuramētū ad qd tñ nō teneꝶ. ꝛ hoc ideo vt satisfaciat cōscientie ipsius. ꝛ sic itelligo quod legiꝶ extra de spon. cōmissum. p ¶ Conqueriꝶ. nō pōt in iudicio ꝯqueri. q2 ex improbitate nemo cōsequereꝶ actionē. vt. ff. de furt. itaꝙ̄ fullo. nec iudiciū cōmunidiuidūdo locū habet inter ꝑdones. vt. ff. cōi diui. l. cōmu. diui. §. inter ꝑdones. nec ꝓ socio. ff. ꝓ soc. nec ꝑmittendū. imo si quis rōne illiciti iuramēti aliquid petit ꝑstabit alteri decē libras auri. in aut. coll. v. scenicas nō solū ꝛc. a ¶ Potius. i. ꝙ potius debet seruari fides bono. b ¶ In bōa. i. in bono. c ¶ Si sentit. i. intelligit. d ¶ Quā inique. i. ꝙ iniquū sit fuare fidē in illicitis. e ¶ Nō fuerit. societas.

MUlier. si nec adultero. ita ꝙ cōtrahat cū adultero. tertio q2 tūc peccū accumulat pctō.

INter cetera. mrīmoniū. videꝶ ex hoc loco ꝙ coactio cōditionalis nō impediat matrimoniū. sicut nec īpedit alia sacramenta. nec eñ impedit sacramentū baptismi. vt. xlv. dis. de iudeis. nec sacramētū ordinis. vt. lxxiiij. dist. vbi ista. Iteꝫ alia rōne q2 hoc sacramētū seruari pōt sine interitu salutis eterne g est seruandū: vt extra de iureiur. si vero. Sed cōtra. mrīmonia debēt esse libera ꝛ ibi animus d3 gaudere plena libertate. vt extra de spon. requisiuit. ꝛ c. cū locū. ad h quidā dicunt ꝙ talis est cogēdus ducere mulierē quaꝫ coact⁹ despōsauit. si tñ nullo mō voluerit. cessare d3 ecclia a coactione. Alij dicūt ꝙ oibus modis est cogendus ꝛ qd

diciẽ in illa dec. requisiuit. ꝙ sit potius monenda ꝙ̃ cogenda. expo/nunt potius. id est prius. sic exponiẽ. xxiij. q. iiij. nõ inueniẽ. in fi. vel intelligit qñ fuerũt tales ꝑsone ꝙ vehemẽter ꝑsumebaẽ. ꝙ deberet sequi homicidiũ. sed istis obuiat. extra de spon. veniẽs. ꝓbabiliter põt dici si placet ꝙ in quatuor casibus nõ tenet iuramẽtũ ꝑ coactio nẽ extortũ. vt in voto. vt eẽ qõ me. cã. pla cũ. in alienati one rei eccia/stice. xv. q. vi. auctate. ꝛ. c. se quẽti. in dote. vt. ff. qõ met⁹ cã. mulier. §. si dos. in matri/monio. vt eẽ õ spon. cũ locũ. et. c. reqſiuit. qõ autẽ diciẽ hic matrimo/niũ sit ꝛc. istõ sit nõ poniẽ ꝑ ceptiue sʒ hor tatiue. vel lo/quiẽ in eo ca/su qñ post co/actionẽ cõmi/xtus est ei car naliter: vt eẽ õ spõ. veniẽs. ij. vel loquiẽ qñ leuis fuit coa/ctio. illa eñ nõ ipedit mrĩmo niũ. ff. de ritu nup. si pře co/gente.

b ❡ Vinculũ. ar. ꝓ opiniõe illoꝝ q̃ dicũt ꝙ iuramẽtũ ꝑ metũ extortũ nõ tenet. xxxi. q. ij. lothari⁹. et. xv. q. vi. c. i. sed intelligas hoc ad hũc ca sum spectare quẽ hic poniẽ õ hac materia notaui. xv. q. vi. c. ij.

i ❡ Vel matri cidij. videtur eñ necare aliũ qui nõ ꝑstat alimẽta. xij. q. ij. qui abstulerit. ꝛ. lxxxvi. di. nõ satis. ff. õ libe. agnos. necare. k ❡ Degrandinabiẽ. i. grã dine eterne pene flagellabiẽ. l ❡ Foueat. ar. ꝙ iuramentũ ꝑ pte tenet ꝑ pte nõ. vt. xi. q. iij. antecessor. ꝛ. xij. q. ij. si quos õ seruis. xvij. q. iiij. questi. m ❡ Matrẽ. ad hoc eñ teneẽ. vt. xxx. di. c. i.

n ❡ Ad opprobriũ. i. ad infamiã. nõ eñ dicit ad peccatũ q̃ reuera peccauit qñ iurauit. q̃ potius debuit oĩa mala pati ꝙ̃ malo cõsenti re. xxxij. q. v. ita ne. ꝛ sic nõ obstãt ꝯtraria. ĩ. de cõ. di. iiij. eos quos. ꝛ ĩ. e. q. v. c. i. ꝛ. iij. o ❡ Decepti. multiplex ratio videẽ suadere q̃re nõ debuerũt seruare iuramentũ tale. tum q̃ erat ibi error ꝑsone. tũ q̃ dolus dedit cãm iuramẽto. tũ q̃ nõ poterãt se obligare aliquo iura mẽto ꝯtra ꝑceptũ dñi. sed ad hͦ dicũt plerique ꝙ diuinitus fuit eis in/spiratũ ꝙ deberẽt eis parcere. sed tñ iuramentũ fuit illicitũ. vt eẽ de elec. venerabilẽ. in fi. vel dic ꝙ satis impleuerũt ꝑceptũ dñi. q̃ satis videnẽ fuisse interfecti, cũ redegerint eos in seruitutẽ. nã fuitus mor ti cõparaẽ. ff. õ reg. iur. seruitutẽ. nõ obstat dolus illoꝝ. q̃ ille dolus fuit ꝑ vita ꝯseruãda. licitũ eñ est reo corrũpere aliquẽ ꝑ vita seruã da. ij. q. iij. §. notandũ. in fi.

est peccatũ in cõiugem suscipere: matri moniũ[g] sit in deo firmũ ꝛ stabile. Por/ro iuramentũ nõ ob hoc fuisse institu/tũ inueniẽ vt esset vinculũ[h] iniquitatis vel matricidij[i] vel fratricidij seu cuiuscũ que criminis. nec credo sacramentuꝫ ad hoc debere fieri. vt iniusta iuratio suo/rum bonoꝝ sit iniuste iurantibus expo liatio ꝛ accipiẽti etiã sit eterna damna tio. Periurij nanque ꝑcutiẽ pena ꝛ velut homicida ĩ extremo examĩe a iusto iudi ce degrandinabiẽ[k]. per quẽ sacrosctm̃ euangeliũ ad iniustũ ꝛ illicitũ ꝛ deo mi nime amabile quasi testimoniũ iuste et humane petitiõis adduciẽ. Foueat[l] ita que hubaldus matrẽ[m] ꝛ fratres ꝛ lugeat si coactiõe ꝛ timore iuramenti aliquid defuit matri. qui vero eũ iurare coege/runt qõ nõ debuit: reatu periurij impli citi teneanẽ. iniuria quippe iniuste irro gata eius est infamia qui facit. nec eñ vllo mõ ad opprobriũ[n] coacte volunta tis trahiẽ qõ illicita [illegible] necessitatis extorsit. ❡ Sed cũ his oĩbus illicita sacramẽta nõ seruãda ꝓhibeñ. opponiẽ ꝙ iosue gabaonitas cõtra ꝑceptũ dñi nõ deleuerit. q̃ seniores israel iuramẽ/to cũ eis pacẽ firmauerant. Sed notan dũ est ꝙ seniores israel ꝛ si sciret a dño esse imperatũ vt delerent gentes terre ꝓmissiõis. decepti[o] tñ a gabaonitis ne sciebãt eos esse incolas terre sibi ꝓmis/se. venerunt eñ vt historia refert attri/tis calceamẽtis ꝛ cũ aridis panibus di cẽtes. viri pacifici venimus de terra lõ ginqua calceamẽta sunt attrita in pedi bus nostris. panis defecit in cistercijs nostris. audiuimus dñm esse vobiscuꝫ et venimus cõponere pacẽ vobiscũ. qõ verbũ placuit senioribus israel ꝛ fece/runt pacẽ cũ eis. post tertiũ aũt diẽ cuꝫ filij israel appropinquarẽt gabaonitis occurrerũt eis illi q̃bus iurauerũt seni/ores israel. illi autẽ videntes se esse dece ptos voluerũt delere eos. sed pepercit eis iosue ꝓpter iuramentũ senioꝝ isra/el. ❡ Vñ ambro. in libro de officijs.

Quedam licet a deo ꝓhibeanẽ tamen iuramento firmata nõ sunt euitanda.

Innocẽs[a] credit omni verbo. nõ est vituperãda facilitas: sed laudãda bonitas. hoc est innocentẽ[b] esse. igno/rare[c] quid noceat. ꝛ si circũscribiẽ ab ali quo de oĩbus tñ iudicat[d] qui[e] fidẽ[f] esse in oĩbus arbitraẽ. Hac igiẽ mentis sue dote inclinatus iesus vt crederet gaba onitis testamentũ dei disposuit: paceꝫ dedit: ꝛ cõfirmauit societatẽ. sed vbi in terras eoꝝ ventũ est depͥhensa fraude ꝙ cũ essent finitimi aduenas se eẽ simu lauerunt. circũscriptũ se populus patrũ indignari cepit. iesus tamen pacẽ quã dederat reuocãdã nõ censuit. q̃ firma ta[g] erat sacramẽti religione, ne dũ alie/nam perfidiã redargueret suã fidẽ sol/ueret. mulctauit eos meliori tñ obseq̃o ministerij. clemẽtior[h] eñ sentẽtia sʒ diu turnior. ❡ Illicitũ[i] ergo iuramẽtũ qõ seruari ꝓhibeẽ intelligiẽ qõ sciẽ esse il/licitũ dũ iuraẽ. si autẽ nesciẽ illicitũ esse ipsa ignorantia excusaẽ. si puteẽ licitũ esse nõ ex ignorãtia iuris[k] sed facti. Ali ud est eñ si alicuius copula crediẽ esse licita. q̃ nesciẽ esse cõsanguinea vel q̃ crediẽ esse vidua. Aliud si ideo putaẽ li cita q̃ cõsanguineaꝝ cõiunctio vel re/lictaꝝ copula: nullo iure credaẽ esse ꝓ/hibita. Hic eñ est ignorantia iuris que neminẽ excusat. nisi cui[l] permittitur ius ignorare. ibi vero ignorãtia facti qua quisque fere excusaẽ. Seniores autẽ isra el nõ ignorabant gẽtes terre ꝓmissio/nis ex ꝑcepto dñi esse delẽdas. sʒ igno rabãt gabaonitas esse incolas terre ꝓ/missionis. ignorabãt siquidẽ factũ: sed nõ ignorabant ius facti. atque ideo ꝛ si

Innocens. i. simplex ꝛ iustus. salomon tñ sumit hͦ verbũ innocẽs ꝓ stul to. vnde hoc sumptũ est. ꝛ sic sancti viri idẽ verbũ retorquẽt quique ad cõ trarios intellectus. sed nõne eque reus est ille qui de facili credit sicut ille q̃ mentiẽ. vt. xi. q. iij. nõ solũ. ꝛ nimia facilitas credẽdi vituperaẽ. lxxxvi. di. si quid vero. sed illud intelligas de iudice qui in ꝑiudiciũ ptis alterius nõ de bet de facili credere ſm verba alterius partis. iij. q. ix. c. i. et ij. ꝛ. c. reuera.

b ❡ Innocentẽ. i. ta/lẽ qui nec noceat nec nocere velit. vi. q. i. c. oues. ꝛ. c. sapiẽs.

c ❡ Ignorare. per ex perientiã facti. nam scriptũ est sciẽtia ma loꝝ bonis obesse nõ debet.

d ❡ Iudicat. diceret aliquis q̃ñ põt esse bonus qui nõ habꝫ discretionẽ ꝛ iudici/um ex quo decipitur cũ apostolus dicat, spũalis homo iudi/cat oĩa ꝛ ipse a nemĩ ne iudicaẽ. ideo diẽ iudicat de oĩbus eti am õ ignotis in his sʒ que spectant ad salutẽ. q̃ si quis de/ciperetur in talibus ibi non esset minus periculum falli ꝙ̃ et fallere. vt. xvi. q. i. si cupis. tunc enim de ignotis nõ debem⁹ aliquid ꝑsumere nec de bonis malũ nec de malis bonum. vt xlvi. di. sunt nõnul/li. in fi. vel dic iudi/cat. i. ꝑsumit bene õ quolibet.

e ❡ Qui. i. q̃ ipse.

f ❡ Fidem. i. verboꝝ veritatem.

g ❡ Firmata. ar. est hic ꝙ qui iurat rem illicitã ꝓpria aucto/ritate nõ põt venire cõtra iuramentum illud. extra de elect. venerabilem. in fi. nam illicitũ est renu ere curam pastoralẽ ꝛ tamen iurans illud teneẽ seruare. vt. lxxxv. di. archi/diaconũ. simile extra qõ me. cã. ad aures. sic extra de iureiur. debitores.

h ❡ Clementior. ar. ꝙ si iudex faciat aliquid qõ nõ multũ differt a mãdato quod nõ diciẽ excessisse fines mandati. si eñ mandaẽ aliquibus vt eligant possunt postulare. vt extra de elect. in causis. ꝛ de postulã. post translatio/nem. in prin. ꝛ de hoc notaui plura ar. viij. q. i. licet. Item habes hic ꝙ lici te cõmutatur vna pena in aliam. vt. õ. v. q. vi. quia iuxta. ꝛ. lxxxij. di. ꝑsby/ter. ꝛ. xxxvi. q. i. de raptoribus.

i ❡ Illicitũ. in prima parte. §. dicit magister ꝙ tunc sacramentũ illicitũ nõ sit seruandũ cum iurans tẽpore quo iurat scit illud esse illicitũ. sed si igno/rat illud esse illicitũ dummodo nõ sit ignorantia iuris nõ peccat. ꝛ hoc du rat vsque ad illum locũ. ꝙ autem illicitũ. secundo ostendit ꝙ hoc nõ est ge/neraliter verũ. q̃ si in aliquo iuramento deest aliquod istoꝝ triũ vel iusti cia vel veritas vel iudiciũ quod illud nõ sit seruandum. tertio dicit ꝙ iura mentũ quandoque est illicitũ rõne rei de qua quis iurat. quique ex causa super ueniẽte. quãdoque ex modo iurandi. k ❡ Iuris. õ. i. q. iiij. in fine.

l ❡ Nisi cui. vt militibus ꝛ mulieribus rusticis minoribus. ff. de ꝓba. cum de indebito. §. fieri autẽ. i. q. iiij. §. notandũ.

m ¶ Seruari. hec ratio nō est sufficiens.

n ¶ Nunquā. nō bene dicit. q: si ille qui vouit simpliciter p⁹ ꝙ duxit vxorem iurat ꝙ nō dimittet eā illud iuramentū est licitū. sed si prius vouit ꝙ ducat vxorem tūc potius seruabit votū ꝙ iuramentū sequēs. vt extra qui cleri. vel vo. rursus.

o ¶ Ob solam. non est. hoc verū.

Quod autē. illud nō habet dubitationez an periurus sit qui aliū cogit periurare. nā ꝛ si ipse nō ꝓprie dicat̄ periurus tamē mortaliter peccat q: qd̄ alter mādato nostro facit nos reputamur fecisse: vt extra de sen exc̄ō. mulieres. vtꝝ autē iudex possit licite recipere iuramētū illius quē scit velle periurare: dic vt dixi. s̄. xv. q. v. p̄sbyter.

Qui cōpulsus. miles. in atrocibus em̄ nō debet aliq̇s parere dn̄o suo. vt. xi. q. iij. nō semꝑ. et. c. si dn̄s. ꝛ. c. qui resistit. ꝛ. ff. de reg. iur. ad ea.

b ¶ Quia plus dominū. qd̄ esse nō dꝫ. vt. xi. q. iij. nolite. ij.

c ¶ Si liber est. alibi magis punit̄ seruus ꝙ liber. vt. xxiij. q. i. qui cōtra. sed hic excusat̄ ꝓpter p̄ceptū domini.

d ¶ Quadragita dies. vel cōtinue vel interpolatim.

e ¶ Septem annos. nō tamen in pane et aqua.

f ¶ Quadragesimas vnā ante festū natalis aliā ante pascha tertiā ante festū sancti iohannis.

g ¶ Et legitimas. id est scd̄am ꝛ quartā ꝛ sextā ferias. vt ď cō. di. iij. ieiunia. ꝛ. lxxxij. dis. p̄sbyter.

Qui periurat. cōsecrata. q: ꝙto sanctius est per qd̄ iurat̄ tāto mai⁹ peccatū est periuriū: vt s̄. c. q. i. mouet. iun-

illicitū esset qd̄ iurauerūt: tn̄ licite seruari debuit qd̄ iuramento firmauerunt. Qd̄ autē illicitū iuramētū seruari ꝓhibet̄ nō est generaliter intelligendū. Iuramētū nanq̧ vt hieronimus testat̄ super hieremiā dꝫ habere tres comites veritatē: iudiciū: ꝛ iusticiā. vbi aūt ista defuerint nō est iuramentū sed periuriū. Unde dat̄ intelligi illicitū esse iuramētū cui aliqd̄ istoꝝ defuerit nō tn̄ cuicunq̧ cōtigerit aliqd̄ istoꝝ deesse ꝓhibet̄ seruari. aliqn̄ nanq̧ iuramēto deest iusticia veluti cū quispiā post votū castitatis ducit vxorē iuramēto firmās nunꝙ ab ea se discessuꝝ. qd̄ ꝙuis illicitū sit: q: iusticia ꝓbat̄ sibi deesse: tn̄ auctoritate aug. seruari p̄cipit̄. hoc aūt si q̇s cōtēdat ꝓrogatiua cōiugij nō ꝓpter religionē iurisiurādi seruari animaduertat gabaonitas ob solā religionē iuramēti cōtra dn̄i imperiū reseruatos. Cū ergo omne dn̄i p̄ceptum iustū sit: ptꝫ ei iusticiā deesse qd̄ eius p̄cepto cōtrariū inuenit̄. Iudiciū quoq̧ aliqn̄ iuramēto cōstat deesse veluti cū ꝓpria temeritate aliq̇s ductus iurat se mādicatuꝝ et bibituꝝ. hoc ꝙuis leuitate indiscreta illicitū ꝓbet̄: nō tn̄ ideo violari iubetur. Iuramentū itaq̧ multipliciter illicitū intelligit̄. est em̄ illicitū aliqn̄ ex eo qd̄ iurat̄. aliqn̄ ex causa extrauenienti. aliqn̄ ex mō iurādi. Ex eo qd̄ iurat̄ tūc est illicitū iuramentū qn̄ id qd̄ iurat̄ in sui natura vitiosum est vł vitā adimēs vt adulteriū: homicidiū: ꝛ his silia. vel reparari nō ꝑmittēs veluti cū inimico ad pacē nō redire. indigēti misericorditer nō subuenire. ista q: perspicuā in se habēt iniusticiā ꝛ si iuramento firment̄ tn̄ seruari nō debēt. circa hec itaq̧ iuramēta intelligēda sunt q̄ de illicitis iuramētis nō obſuādis supra statuta legunt̄.

¶ Quisquis ergo se iuramēto firmauerit aliquid factuꝝ quo vel corpalis vel spūalis salus adimat̄. vel sine quo vtraq̧ salus reparari vł ꝯseruari nō possit: fidē ꝓmissam seruare ꝓhibet̄. quoꝝ exempla p̄misse auctoritates subijciūt dū eū qui homicidiū facere vel alimenta matri ꝛ fratribus nō submistrare. in adulterio ꝑmanere. vel ad pacē cū aduersario nō redire iuramentū p̄stando ꝓmiserit: salubriori cōsilio illicita vota obseruare nō ꝑmittunt̄. Est etiaꝫ id qd̄ iurat̄ aliqn̄ vitiosum nō ī natura sui sꝫ ex causis extrauenientibus. veluti cū aliq̇s post votū castitatis iurat alicui se habituꝝ eā in cōiugē. cōiugē nanq̧ habere in seipso malū nō est: tn̄ huic ex voto ꝑniciosum est. hoc aūt iuramētū et si illicitū sit nō tn̄ obseruari ꝓhibet̄: sed de violatiōe voti penitētia sibi iubet̄ indici. Ex modo iurandi tūc est illicitū iuramentū qn̄ incōsiderate incircūspecte aliq̇d iurat̄ quo nec corpalis nec spūalis salus adimat̄ ꝛ sine quo vtraq̧ salus reparari ꝛ vita cōseruari valet. veluti dū aliq̇s a parentibus coactus vt clericatus tonsurā vel religionis vestē suscipiat se neutꝝ facturꝫ iuramēto firmauerit. hoc ꝙuis aliq̇bus videat̄ rep̄hēsibile q: opus caritatis iuramēto se nō facturꝫ ꝓmisit nulla tamē auctoritate seruari ꝓhibet̄. q: ꝛ si nunꝙ clericatus tonsurā vel religionis vestē suscipiat: nō tn̄ ideo minus salutē ꝓmereri valet cū nōnulli in laicali habitu sanctissimi et deo dilecti inueniant̄. quo exemplo euidēter dat̄ intelligi quotiēs aliq̇s iurat se nō facturꝫ aliquid quo expeditior sibi via p̄paret̄ ad beatitudinē. dūmodo sine eo valeat salutem inuenire. qd̄ iuramentū nō ꝓhibet̄ seruare. Un̄ cū nos iuramus nō daturos aliq̇d alicui sine quo vtraqꝫ salus eius pōt esse incolumis. ꝛ si aliqua ex eo sibi cōmoditas p̄staret̄: nulla tn̄ auctoritate iuramētū seruare ꝓhibemur dūmō sit nob̄ alia via necessitatib⁹ eius subueniēdi.

Quod autē quinto loco querit̄ si licitū esset ꝙ archidiaconus iurauerat. an ep̄s esset reus piurij qui ad peierandū archidyaconū cogebat facile pōt discerni. si em̄ cōsentiens pari pena cū faciente puniēdus est multomagis ille q̄ cogit: reus admissi criminis ꝓbat̄. ¶ Unde pius p̄pa ait.

Qui peierare cōpellit ꝛ qui cōpellitur piurus vterqꝫ ꝓbat̄.

Qui cōpulsus a dn̄o sciens periurat vtriqꝫ sunt piuri ꝛ dn̄s ꝛ miles. dn̄s q: p̄cepit miles[a] q: plus[b] dn̄m ꝙ animā dilexit. si liber[c] est. xl. dies[d] in pane ꝛ aqua peniteat. ꝛ septē[e] sequētes annos. sꝫ si seruus eiusdē tres quadragesimas[f] ꝛ legitimas[g] ferias peniteat. ¶ Idez.

Pnia eius q̄ in manu ep̄i aut cruce consecrata piurat.

Qui piurat se in manu ep̄i aut in cruce ꝯsecrata[h] tres annos peniteat. si v̄o ī cruce nō cōsecrata annū vnū peniteat. qui aūt coactus fuerit ꝛ ignorās[i] se piurauerit ꝛ postea cognoscit tres q̄dragesimas peniteat. ¶ Itē ex pnīali theodori.

Qua pena sit feriēdus q̄ necessitate coact⁹ piurat.

Si q̇s coactus ꝓ vita redimēda[k] vel ꝓ qualibet causa vel necessitate piurat. q: plus corpus ꝙ animā dilexit tres q̄dragesimas peniteat. alij vero[l] iudicāt tres annos vnū ex his in pane ꝛ aq̄. ¶ Itē gelasius p̄p̄.

Qui deierat ꝛ alios deierare facit q̄ pena sit feriendus.

Si q̇s piurauerit se ꝛ alios sciēs in piuriū induxerit. xl. dies peniteat in pane ꝛ aq̄ ꝛ septē sequētes annos. ꝛ nunꝙ sit sine pnīa[m]. ꝛ alij

q̄ ergo mai⁹ sacrilegiū cōmittūt qui vberāt clericuꝫ in maioribus ordinibus cōstitutū ꝙ ī minoribus. credo ꝙ sic. vt. xvij. q. iiij. si q̇s deinceps. ꝛ. c. q̄ subdiaconū et. c. q̄ occidit.

i ¶ Et ignorās esse peccatum qd̄ iurauit. nā si fuisset ignorātia ignorantia facti nullū esset peccatuꝫ nisi esset ignorātia crassa q̄ neminē excusat. C. ď rescin. vē. quisquis.

Si q̇s. redimēda. licet em̄ timore mortis iurauerit tn̄ peccauit vt. xxxij. q. v. ita ne. sꝫ rōne coactiōis mitigat̄ pena. vt ex̄ qd̄ me. cā. sacris. nō est. ꝯtra. xv. q. vi. c. i. ibi em̄ non absoluunt̄ a peccato: sed a iuramēto.

Q. v.

l ¶ Alij vero. ergo illa q̄ est minor est iponēda. vt. l. dis. c. eos vero.

Si quis. sine penitētia. interiori. vt. vi. q. i. quicunq̧.

Tale vincit. nō itelligas ꝙ plus peccat piurus ꝙ homicida. imo ille plus peccat vt. xiij. dis. c. i. sed dicit̄ eum vincere q: maius dampnū facit. q: maius dampnū est in amissione vnius aie ꝙ mille corpoꝝ. vt xxiij. q. iij. si habes.

Qui exigit. humana. i. de humana infirmitate pcedit. vt. s. e. q. i. non est. p ¶ Impressit. multipliciter cogendo.

Si quis. infamia. an iuramentũ infamet vel nõ. no. vi. q. i. quicunq3 si coacti iurassent nõ inde infamarent. vt. s. q. prxi. int cetera.

r ¶ Falsum rc. supple nisi indicauerit portabit iniquitatẽ suam.

xciij. dist. diaconi. i. ibi vicinum pcipitio rc. extra de despon. impu. c. penl. extra de cogna. spũali tua. a ¶ Iurauit. r iurare voluit.

b ¶ Mortis de facto. quia de iure pter vnius dictum non posset iudicari. r est sile de pe. disti. i. c. pe. c ¶ Prodesse. vt sunt sacerdotes. vt. xiiij. q. v. deniq3. qui ergo dicit talibus qui possunt pdesse non obesse non dicitur pdere. vt. ij. q. i. si peccauerit.

Hoc videtur. fuit. i. tales inde habuit notitiaz q huiusmõi rei potuit esse testis. r qd sequitur ẽ expositio.

t ¶ Indicauit videtur ergo q valeat testimonium d auditu. vt h. r. xv. q. v. psbiter. xxvi. q. vi. q recedũt r. ij. q. i. multi nam r testes intelliguntur scire q acta sunt a testatore si potes testes eis h dixerit. vt. C de testi. cũ antiqtas. in fi. i. iii. ar. ctra. iij. q. ix. testes v. q. ij. relatũ est. ad hoc dicas q diclo quitur in causa denunciatiõis vbi modica scientia aliquã fidez facit. arg. extra de spõsa. preterea. ij. immo etiam in iudicijs facit fidez testimoniũ de auditu. vt extra d success. ab intesta. cũ dilectus. extra d testi. cum causam. sed certe testimonium de auditu est pprie cuz aliqs audit aliquid dici esse factum. sed si audit contrahentes nõ ẽ testimonium de auditu: r

si pscij fuerint: similiter peniteãt. ¶ Itẽ augu. in sermone de decollatione sancti iohãnis. Homicidam vincit qui sciẽs ad piurium cõpellit hominem.

Ille qui hominem puocat ad iurationẽ r scit eum falsum iuraturum esse vincit[n] homicidaz. qr homicida corpus occisurus est. ille animã immo duas animas r ei[9] animam quem iurare puocauit r suam. scis verum esse qd dicis: r falsum qd ille dicit r iurare compellis: ecce q ille iurat: ecce piurat. tu quid inuenisti. immo r tu pisti q de illius morte satiari voluisti. ¶ Itẽ in sermone de piurijs. Non peccat q iuramentũ exigit ab eo quez nescit falsum iurare.

Qui exigit iurationem multum interest si nescit illum iuraturũ falsum an scit. si eni nescit. r ideo dicit mihi iura vt fides ei sit nõ est peccatũ: tamẽ humana[o] temptatio est. si autẽ scit eũ fecisse r cogit euz iurare homicida est. Ille enim se suo piurio interemit. sed ille manum interficientis r impressit[p] r pressit. ¶ Itez ex concilio magũtiensi. Usq3 ad exitum vite non cõmunicet qui alios ad periuria trahit.

Si quis conuict[9] fuerit alios ad falsa testimonia vel periuria attraxisse vel quacunq3 corruptione sollicitasse. ipse quidẽ vsq3 ad exitũ vite non cõmunicet. Hi vero qui ei in piurio consensisse pbãtur: postea ab omni testimonio sunt remouẽdi. et sm legẽ infamia[q] notabunt. ¶ Item qui audit aliquẽ falsum[r] iurare r tacet delinquit. Unõ ait aug. in qõnibus leuitici. c. i. Anima q audierit vocẽ falsum iurantis rc. Cui sit iudicandũ falsum quod ab aliquo iurat.

Hoc videt dicere peccare hominez quo audiente iurat aliquis falsum r scit eũ falsuz iurare r tacet. tunc aũt scit si ei[9] rei d qua iurat testis fuit[s] aut vidẽs aut cõscius fuerit. i. aliquo modo cognouit aut oculis suis conspexit aut ille ipse qui iurat indicauit[t] illi. ita eniz potuit esse conscius. sed inter timorem huius peccati r inter timorem huius pditionis hominuz non parua existit plerũq3 temptatio. possumus enim paratum ad piuriuz ãmonẽdo vel phibẽdo a tam graui peccato reuocare. sed si non audierit r corã nobis de re quam nouimus falsum iurauerit[a] vtrum prodendus sit: ita vt productus etiaz periculum mortis[b] incurrat difficilima questio est. sed quia non expssit hic cui hoc iudicandum sit. vtrum illi cui iuratur an sacerdoti cuipiam. qui nõ solum euz persequi non potest irrogando supplicium. sed etiam orare p illo potest videt mihi q se ab illo peccati absoluat vinculo si indicet talibus qui magis pdesse[c] possunt q obesse periuro siue eum corrigendo siue deum p eo placando. s3 et ipse confessionis sibi adhibeat medicinam. Si ergo iste vt supra dictuz est qui audit falsum iurare r tacet delinqt. multomagis ille reus est qui ad deierandu3 aliquez cõpellit. ¶ Queritur[d] de eo qui verboruz calliditate se circũuenire putat illuz cui iuramẽtũ defert an sit re[9] piurij nisi seruauerit quod iurasse creditur. ¶ De hoc ita scribit isidorus sententiaz libro. ij. De eo qui calliditate verborum iurat.

Quacunq3 arte verborum quis iuret deus tamen qui conscientie testis ẽ: ita hoc accipit: sicut ille cui iuratur intelligit[e]. Dupliciter autem reus fit qui r nomen dei inuanũ assumit: r pximum dolo capit. ¶ Itẽ ex sermone sancti augustini. Periurus est qui super lapidem falsum iurat.

Ecce dico caritati vestre q qui super lapidem[f] falsum iurat periur[9] est. Unde hoc dico qa multi in hoc falluntur r putãt quia nihil est per qd iurant non se crimine teneri piurij. prorsus periurus es: quia p id qd sanctum non putas falsum iuras. si tu illud sanctum non putas sanctũ putat cui iuras. non eniz quando iuras tibi aut lapidi sed pximo tuo iuras homini iuras ante lapidem. sed nunquid ante deũ nõ te audit lapis loquentem sed punit de[9] te fallentem. ¶ Sed obijcitur illud grego. in. xxvi. libro moraliuz. Apud deum verba nostra non ex ore sed ex corde pcedunt.

Humane[g] aures talia verba[h] nostra iudicant qualia foris sonant. Diuina vero iudicia talia foris audiunt qualia ex intimis pferuntur. certe

hoc innuitur extra de testi. licet. ij. tamen hoc. c. nõ loquitur de vera denũciatione. sed potius de indicatione. s. cuz quis indicat alijs q aliquis vult peccare r spectat hoc ad delicta cõmittenda. s3 denũciatio spectat ad delicta cõmissa. r ad illa non tenentur nisi qui habent magistratum sup aliquos: r illa denũciatio dicitur euangelica r ista dicitur canonica. r hec approbatur semper. prior vero nõ. r sic patet q crimina nondũ cõmissa possumus denũciare. vt hic. r

d ¶ Queritur. incidentes ponit hic qstionem qualiter iuramenta sunt intelligenda. r distinguitur aũt vterq3 habet rectum intellectuz aut vterq3 dolosum. aut alter tãtum habet rectum. si ab vtroq3 iterponitur dolus tũc est intelligendũ sm cõmunem verborum significationẽ. vt ex de spon. ex litteris. si a neutro interuenit dolus: tũc interpretandũ est sm intellectuz vtriusq3 si verba possint vtriq3 intellectui adaptari. ex de testi. cum tu. si ab altero tantum: tunc intelligẽdum est sm euz qui recte intelligit. sicvt detur distingui. j. e. §. ex his. in stipulationib[9] r alijs contractibus contra stipulantem r vendentem interpretãduz e st. sed in iudicijs p actore. vt. ff. de verbo. obl. inter stipulantẽ. §. i. ff. de cõtrahẽ. emp. labeo. io.

Quacunq3. intelligit. i. intelligere debet. r est ij. j. d con. di. iiij. nõ illud.

Ecce. super lapidem. forte coopertum ab aduersario vt credant esse euãgelia ab aduersario.

Humane. verba que ille protulit r vult ea alit interptari put verba sonare vidẽtur qd sp non est faciendum cum sepe bona verba mala intentione proferant r ecõuerso. vt. v. q. v. nõ

omnis. r. c. non osculatur. r. xxiij. q. i. paratus.

h ¶ Verba. argu. potius esse considerandum mentez alicuius q ipsa verba. vt. i. q. i. marcion. r de con. distin. iiij. retulerunt. extra de verbo. sig. preterea. c. intelligentia. r. xxij. q. i. paratus. in pnc. r. ff. de in ius voc. l. qtuis. sed hoc verum est cum constat de intellectu. alias in dubijs a verbis non est recedendum. vt. ff. de leg. iij. non aliter. ff. de exerci. l. i. §. si his qui nauẽ. extra de spon. ex litteris.

nouerit ille qui intentionem et voluntatē alterius varijs explicat verbis: quia non debet aliquis verba considerare sed voluntatem et intentionem: quia non debet intentio verbis deseruire sed verba intē tioni. ¶ Si ergo diuina iudicia vba nostra talia foris audiūt qualia ex intimis pferuntur. si intentio non debet deseruire verbis: sed verba intentioni. patet quod deus non accipit sic iuramentum sicut ille cui iuratur. sz potius sicut qui iurat intelligit cum recipienti non ex intimis. sed ex his que pferuntur foris verba nostra sonent. ¶ Item obijcitur. qui iurat sup lapidem putans se iurare super sacrosancta euangelia perinde tenetur ac si super sacrosancta euangelia iurauerit. licet ille cui iurat: ideo super lapidem illuz iurare fecerit ne non seruādo qd̄ pmittit reatu periurij teneatur. ¶ Itez obijcitur illud de ciuibus qui credunt se iurare consulibus suis obedituros in omnibus que sibi imperata fuerint p honore sue ciuitatis. ne vero obedientiam recusantes reatu periurij illaqueentur supponitur breue iuraturis in quo aliud continetur q̄z se iuraturos arbitrentur. videlicet ne padum in nilum conuertant vel aliquid huiusmodi faciant. si ergo contra hoc qd̄ se se iurasse crediderant cōsulibus suis obedientiam denegarent. nunquid sm intentionem recipientis: an non potius sm intentionem iurantis iuramentum deus illud acciperet. ¶ Item si innocens de adulterio vel furto impetitus innocentiam suam vellet asserere. iuraret autem se ab obiectis sibi sic esse immunez sicut in breui illo ptinetur qd̄ manibus suis se scripsisse arbitratur. Contineatur autem in illo hunc reum esse obiectoruz. nunquid a domino periurus reputabitur. aut nunquid poterit argui se iurasse adulterij aut furti reatum incurrisse. non.

¶ Hinc etiam iohānes crisostomus ait.

Inter iuramentum et locutionem fidelium nulla debet esse differentia.

Iuramenti huius causa est: quia omnis qui iurat ad hoc iurat vt quod verum est loquatur. Et ideo dominus inter iuramentum et loquelam nostraz nullam vult esse distantiam[l] quia sicut in iuramento nullam conuenit esse perfidiaz: ita quoqz in verbis nostris nulla debēt esse mendacia: quia vtrūqz et periurium et mendacium diuini iudicij pena damnatur. dicente scriptura. os qd̄ mentitur occidit animam. Quisquis ergo verum loquitur iurat: quia scriptum est testis fidelis non mentietur. ¶ Item.

Antequam aliquis iuret peierat si contra cōscientiam parat iurare.

Qui periurare[k] paratus est anteq̄z iuret iam periurus esse videtur. qa deus non ex operibus tantuz iudicat: sz ex cogitatione et ex corde. ¶ Ex his omnibus colligitur quod iuramenta sm intentionez prestantis non recipientis a deo iudicantur: quomodo ergo sm isidoruz quacunqz arte verborum quis iuret deus sic accipit sicut ille cui iuratur intelligit. Sed sicut aliud est callida arte verborū iurare: aliud simpliciter intentionem suā iurando enunciare. sic aliud est simplici intentione iuramentum factum recipere aliud in recipiendo calliditate vti. quia sicut quisq̄z apud deum non valet aliquē ledere. sic nec preter eius intentionez valet quis alicui subuenire. deus autez duplicitatis aspnator simplicem intentiōez vtriusqz considerat et taz ex parte recipiētis q̄z ex parte prestantis verboruz artē aspernatur et odit. ¶ De etate vero iurantium queritur qua etate quisqz ad iurandum debeat cogi. de quo in primo libro capitularium sic inuenitur diffinitum.

Ante annos rationabiles aliqui non cogantur iurare.

Paruuli q̄ sine etate rationabili sunt non cogantur iurare[l] et qui semel piurat⁹ fuerit nec testis sit post hoc. sz nec ad sacramentum accedat. nec in sua causa[m] vel alterius iurator existat.

¶ Item ex concilio elibertano.

Ante. xiiij. annos null⁹ iurare cogatur.

Iuramēti. ad hoc iurat. i. iurare debet. l ¶ Distantiam. quātuz ad hoc q̄n mortaliter peccet qui simpliciter dicit falsum sicut qui sub iuramēto dicit falsum magis tamē peccat deierando quam mētiendo solidius subsistit vbi iuramentum interponitur. vt. s. e. q. i. c. i. sed tamen plus operatur sacramētum quam simplex pmissio. vt extra de iureiuran. debitores. Itē est ar. quod ex nudo pacto oritur actio. vt. xij. q. ij. quicunqz. et. q. v. quia.

vni⁹. in pn̄. Itē ipubes ferula pcutit p vitate dicēda. vt. ff. ad silk. l. i. §. ipubes. et tz ofessio quā facit lz ō cū posset restitui. vt ff. de confessis. l. certū. §. pe. Io. qd̄ falsum est nisi sit doli capax. cū hoc. c. cōtradicat. b. hoc aūt certū est quod si aliqs spōte recipit iuramētū minoris bene valet, et tenet tale iuramētū. vt. ff. de iureiurā. l. q̄ iurasse. itē et i eo casu pt quis conueniri ratiōe iuramēti quod prestitit duz essz impubes et si impubes iurauit se prestaturuz operas ipse pubes fact⁹ bn̄ cōuenitur de hoc iuramento. vt. ff. de li. cau. l. vi. in fi.

m ¶ Causa. sz nōne si agere vult piur⁹ in ppria cā audiretur. quia nulli phibet agere in ppria causa. vt. iiij. q. vi. oibus. sed agere non potest nisi prestet sacramentū. itē nonne iudex vel altera ps pōt ei deferre sacramētū ad hoc dicas quod h lex sumpta ē de lūbarda sm quas non iurat de calūnia. patz g̃ quod loq̄tur hic de alio iuramento. et pōt dici quod loquit de iuramēto expurgatōis. id ē vt nec se nec alios possit expurgare. ex hoc sequitur quod cum suspitio aliqua est contra periurū statim habet p ouicto cū se expurgare nō possit et imputet sibi qui in talem casum incidit: quia culpa sua illud sustinet. vt. xv. q. i. si quis insaniens. ex quo eniz semel peierauit psumit quod sp debeat peierare. vt. ij. q. vij. non potest. vnde ammodo non est sacramēto suo credēdum. vt extra de psump. lras ea tū facta q̄ oneris sunt potius quam honoris bene pstabit vt iuramētū calūnie. sic oēs suis iurabit in cā feudi. ō. xl v ij. di. quantūlibet. ex de iudi. in causis.

Qui piurare. nō ex operib⁹ deus potius considerat animum quam factum vt. xv. q. vi. ca. i. et deus interrogat cor et non manum. xxij. q. v. si qd̄ sic. xxij. q. v. proposito.

Paruuli. iurare. nec testis esse potest. iiij. q. iij. c. i. et ideo hoc est: et quia in iuramento debet adesse iudicium sed hec etas nescit quid agat. vt. C. de fal. mo. l. i. Itē q: ipubes nō pōt peierare. vt. ff. de iureiu. l. q̄ iurasse. vū sacrm calūnie pstare nō pōt. posset tū dici quod si doli capax est: q: tūc calumniose petere pōt. vt ex de delic. pueroz. c. i. et si nouit vitatē quod bn̄ pstabit sacramētū calūnie. ar. C. de iureiur. ppter calū. l. ij. §. i. sz de vitate dicēda bn̄ pōt iurare, nā ab ipuberib⁹ et timidis sumit initiū q̄stiōis. vt. ff. de q̄stio,

Pueri. puella. idem est in puero. vt. s. e. q. iiij. in tribus.

o ¶ Statim. filij iuramentū debet pater reuocare q̄ cito scit vt hic dicit. sed votum religionis nō tenet statim reuocare cum scit sed vsq; ad annū ꝛ diem cōtradicere pōt. vt. xx. q. ij. puella, aliter tamen est supra distinctū, s. xx. q. ij. in prin.

Pueri ante annos quatuordecim non cogantur iurare. puella[n] quoq; si in puerili etate sita i domo patris illo nesciente iuramento se cōstrinxerit et pater eius vt audierit statim[o] cōtradixerit vota eius ꝛ iuramenta irrita erunt ꝛ facilius emendabitur. ¶ Item cornelius papa. De eodem et vt a ieiunis iuramenta prestentur.

Honestum etiam videtur vt qui in sanctis audet iurare hoc ieiunus[p] faciat cum omni honestate ꝛ timore dei. et pueri ante annos quatuordecim non cogantur iurare. ¶ Preterea sunt quedam tempora quibus iurare phibemur. ¶ Unde in concilio apud sanctum medardum habito. Quibus temporibus iurare prohibemur.

Decreuit sancta sinodus vt a septuagesima[q] vsq; in octauam pasce. et ab aduentu domini vsq; in octauam epiphanie. necnon etiam in ieiunijs quatuor temporum. ꝛ in letanijs maioribus[r]. et in diebus dominicis et in diebus rogationum. nisi de concordia et pacificationibus nullus supra sacra euangelia iurare presumat. ¶ De forma vero fidelitatis et quid quisq; debeat domino vel econuerso. sic inuenitur in epistola philiberti episcopi.

Que in fidelitate sunt obseruanda.

De forma fidelitatis aliquid scribere monitus hec vobis que sequuntur breuiter ex librorum auctoritate notaui. Qui domino suo fidelitatem iurat ista sex semper in memoria debet habere. incolume. tutum. honestū[s] vtile. facile. possibile. Incolume videlicet ne sit ei in damnū domini sui de corpore suo. Tutum ne sit ei in damnū de secreto[t] suo: vel de munitionibus[v] per quas tutus esse potest. Honestū ne sit ei in damnū de iusticia sua vel de alijs causis que ad honestatem[x] eius pertinere videntur. Utile ne sit ei in damnū de suis possessionibus. Facile vel possibile. ne id bonum quod dominus suus facere leuiter poterat faciat ei difficile. ne ve id quod possibile erat reddat ei impossibile vt fidelis hec documenta caueat iustum est. Sed quia nō sufficit abstinere a malo nisi fiat id quod iustum ꝛ bonum est: restat vt in eisdem sex supradictis cōsilium ꝛ[y] auxilium domino suo fidelis prestet. si beneficijs dignus[z] videri vult ꝛ saluus esse de fidelitate quā iurauit. dominus quoq; fideli suo in his omnibus vicē[a] reddere debet quod si nō fecerit merito censebitur malefidus. sicut ille qui in eorum p̄uaricatione vel faciendo vel cōsentiendo dep̄hensus fuerit perfidus ꝛ periurus. ¶ Augustinus. De eodem.

Si quis laicus iuramentū violando pphanat qd regi ꝛ domino suo iurat. ꝛ postea peruerse ꝛ dolose eius regnum tractauerit ꝛ in mortē ipsius aliquo machinamento insidiat. qr sacrilegium peragit in xp̄m dei manum mittens anathema sit. nisi per dignā penitentie satisfactionē emendauerit sicut cōstitutum a sancta sinodo est. id est seculum relinquat. arma deponat. in monasterium eat ꝛ peniteat omnibus diebus vite sue. veruntamē cōmunionem in exitu vite sue cū eucaristia accipiat. episcopus. p̄sbyter. diaconus. si hoc crimen cōmiserit degradetur. ¶ Et itaq; ex premissis apparet mendaciū nec in simplici sermone debet pferri nec iuramēto firmari. mendacium autem nō solum in verbis: sed etiam in simulatis operibus esse probatur. ¶ Unde ambrosius ait in sermone habito in dominica de abrahā. Mentitur qui pfessionem suā operibus nō ostendit.

Cauete fratres carissimi mendacium. quia omnes qui amant mendaciū filij sunt diaboli. nō solum in falsis verbis sed etiam in simulatis operibus[b] mendacium est. mendacium namq; est se christianū dicere ꝛ opera christi nō facere. mendaciū est episcopū sacerdotem vel clericū se pfiteri ꝛ ꝯtraria huic ordini operari. ¶ Item hiero. Quotiens sermo malus de ore nostro pcedat.

Quotiēs vero loquimur aut nō in oportuno tp̄e: aut nō in optimo loco: aut nō vt ꝯuenit audiētibus[c]: totiēs sermo malus pcedit de ore nr̄o: ad destructionem eorum qui audiunt. cōsideremus itaq; quid loquamur. quia p omni ocioso verbo reddituri sumus rationem in die iudicij. ¶ Iuramentū

Honestū. hoc ieiun⁹ similiter testimonium debꝫ dicere ieiun⁹. vt extra de testibus placuit. que a ieiunis fieri debeant. not. de cō se. dis. i. sacramenta. tamen qd hic dicitur magis est honestum q̄ iustum.

Decreuit. vt a septuagesima. i. his etiam diebus cause exerceri non debent. xv. q. iiij. c. i. et ij. huic tamen c. et precedenti obuiat consuetudo p̄scripta.

r ¶ Maioribus. vt i festo sancti marci.

De forma. honestum sic ergo honestas ꝛ possibilitas in omni iuramēto sunt intelligenda: vt. s. e. q. iiij. vnusquisq;. et ex. de iureiur. quēadmodū. illud sacramētum p̄stant archiepi romano pontifici. vt extra de iureiurā. ego. et subditi suis episcopis. vt lxiij. dis. q̄q̄. imperator pape. lxiij. dis. tibi dn̄o. ꝛ licet generaliter iuret vasall⁹ domino. s. q̄ in oībus causis iuuabit ipsū et cōtra quēlibet. tamen cōtra ppriā patriā nō iuuabit ipsum. vt. ff. de relig. minime. nec ꝯtra papā: vt extra de iureiur. veniētes. sꝫ quid si dn̄s vult filiū vasalli impetere nunqd iuuabit ipsum ꝯtra filiū. videt q̄ nō. qr nec filiū excōmunicatū vitabit. xi. q. iij. qm̄ multos. ꝛ ar. ad hoc. ff. de reli. minime. cōtrariū tn̄ dicit lex feudi in titulo quēadmodū feudū amittat. dicit enī ibi q̄ vasallus obligatus est filio suo tn̄ vinculo nature, sed dn̄o suo est obligatus vinculo iuramēti. Item nō tenet ipsum iuuare si iniuste impedit aliū nec enī opē fert q̄ ad peccandū nos adiuuat. vt. xiiij. q. vi. si res. Itē nunqd vasallus pōt accusare dn̄m. nō. vt h pōt colligi nisi psequat suā iniuriā aliōqn si accusat pdit ius feudi. sicut patronus q̄ accusat libertū pdit bonorū possessionē, vt. ff. d bo. li. qui cū maior. nec testimoniū pōt ꝯtra ipsum ferre nec in criminali causa nec etiā p ipso: vt ex. de offi. dele. cām.

t ¶ De secreto. ille q̄ pdit secreta alicui capite punit: vt. ff. de re mili. omne. §. tertio. ꝛ C. de cōmer. et merca. l. ij. ꝛ sic pōt qs iurare ne pdat secreta alterius. ar. tn̄ est. s. xiij. dis. nerui.

v ¶ Munitiōibus. qui munitiōes cedit hostib⁹ vel lras vel nunciū vel aliqd signū eis mittit incidit i cri. le. maie. vt. ff. ad l. iul. ma. l. i. ij. ꝛ iij.

x ¶ Ad honestatē. vt nec cū vxore nec cū filia ꝯmisceat nec aliqd inhonestatē faciat in domo dn̄i. vt de pe. dis. v. ꝯsideret

y ¶ Cōsiliū. vide quomō interptat hoc iuramentū. ego iuro q̄ nullū faciā tibi damnū. i. ego iuro q̄ nec ego faciā ꝛ etiam q̄ alios faciētes phibebo. sic interptat lex tale pactū vt si aliqs fec pactū q̄ siluā nō cederet vl' vreret etiā custodire tenet ne alius vrat vel cedat: vt ff. locati. i lege. Idē videt i oībus negatiuis pmissiōib⁹. vt cū d: pmitto q̄ non faciā. nō solū teneor nō facere sed etiā curare debeo ne fiat vt ff. de v. sig. facere. et ff. de v. obli. in illa stipulatione.

z ¶ Dignus. q̄ si clericus p̄stat pcinctiū ꝯ ecclesiā suā vl' ep̄m suū pt puari bn̄ficio suo, xcvi. di. si imperator. ꝛ ex. d postu. c. si.

a ¶ Uicē. ꝛ sic eadē fide tenet qs subdito suo sic subditus dn̄o vt. xcv. di. esto subiectus. ex. d iurur. peruenit. ꝛ. xxij. q. vi. nihil iniquius ꝛ si nō fecerit puat dn̄o qd hꝫ in vasallo ꝛ trāsit feudū ad supiorē. vt in libris de feudis. quēad. feu. amit.

Cauete. opibus. ar. q̄ factis mentimur sicut ꝛ verbis ꝛ factis negamus xp̄m sicut ꝛ verbis. xi. q. iij. extimant. ꝛ factis appellamus, extra de ap. dilecti. i. et factis p̄dicamus. xliij. dis. sit rector.

Quotiens. audientibus. forte instruit rudes magna et subtilia quod esse nō debet, s, viij. q. i. oportet, ꝛ. xliij. di, c, i.

Nullus. laico. hoc. c. intelligas de iuramento expurgationis quod clericus nō debet facere coram laico. sed tantū coram episcopo vel eius delegato nisi hoc fiat auctoritate pape: vt. ij. q. v. mennā. si eñ clericus peteret aliquid coram laico bene teneref ibi pstare iuramentum calumnie. vel dic ꝙ sine licentia episcopi nullū debet facere iuramentū laico. Imperatori autem iurant episcopi fidelitatē. xxiij. q. viij. §. ecce.

Quod militare. hic querif an bellare vel militare sit peccatum et dicendum ꝙ non: vt. j. c. militare. ⁊ hoc verum est si a principe indicaf bellum. vt. j. e. q. ij. iustum. si militer p defensione sua vel patrie vel legum paternaꝝ. vt. j. e. q. viij. si nulla. clerici autem in sacris ordinibus cōstituti nō possunt mouere arma: vt. j. e. q. viij. clerici. similiter videtur ꝙ nec in minoribus ordinibus constituti etiam vxorati possunt mouere arma. vt. j. e. q. viij. clerici. q2 sub regula ecclesiastica viuere debet. vt. xxxij. distin. si qui. ⁊. xx. q. iij. cos. quod cōcedo si volunt gaudere priuilegio ecclesiastico. vi. q. i. generaliter. ar. ad hoc extra de clericis cōiu. xvij. q. iiij. c. quisquis. Io.

a ¶ Propulsandā. q̄ repellere possunt iniuriam ⁊ qualiter possit repelli ⁊ an tantum persone iniuria vel etiam persone et rerum possit repelli videndum est. ⁊ quidem videtur ꝙ non solū laici sed etiā clerici possunt repellere iniurias ⁊ rerū et persone: vt extra de resti. spoli. olim. ⁊ extra de sen. excō. si vero. ⁊. c. ex tenore. ⁊. §. dis. i. ius naturale. et ff. de iusticia ⁊ iur. vt vim. ecōtra videtur ꝙ clerici nō possunt vt extra de homici. suscepimus. xlvi. di. sedicionarios. Ad hoc dicunt quidam ꝙ nulli licet vim repellere repercutiendo sed tantū impediendo. Alij dicunt quod licet laicis repercutere. clericis non: ego credo ꝙ clericis ⁊ laicis licet repercutere. Distinguif tamen q2 aut vis inferf persone aut rebus. si persone tūc est vis repellenda priusꝙ̄ sit illata. licet quidā dixerunt ꝙ nullus vim repellere debet nisi illatam, imo insidiantem licitū est occidere ⁊ eum qui vult occidere, vt. ff. ad. l. aquil. l. iiij. ⁊. v. si tamen aliquis vim factā repellat potius psumi debet ꝙ defendēdi nō vlciscendi causa fecerit id: vt. ff. ad. l. aquil. si ex plagis. §. tabernarius. ⁊ hoc si primus percussor volebat pcutere denuo. alioquin si volebat denuo percutere ⁊ alter repercusserit potius est vindicta ꝙ repulsio iniurie et sic intelligo ꝙ dicif iniuri-

Mi.

am incōtinenti posse repelli. requirif ergo ꝙ defendēdo repercutiat nō vlciscēdo. vt. j. e. q̄d culpaf. ff. ad l. aquil. scientiā et vtcū moderamine se defendat: vt eē de resti. spol. olim cām. i fi. si quis tū moderamen excedit ⁊ nō ex pposito non tenetur: vt. ff. ad l. aquil. si ex plagis. §. tabernarius. licet illa decretalis olim causam videatur contradicere. Item in cōtinēti debz vim vi repellere. vt. ff. de vi et vi arm. l. iij. §. cum igitur. si autem vis infertur rebus ⁊ illatam ⁊ inferendam licitū est repellere: sed potius illatam ꝙ inferendam.

vero clericus laico prestare non debet. ¶ Unde in remensi cōcilio legif. Cui ꝙ laico clericus nihil iurare presumat.

Nullus ex ecclesiastico ordine cui ꝙ laico quicꝙ sup ea sacrosancta euangelia iurare presumat. sed simpliciter cū veritate ⁊ puritate dicat: est est non non. sed si est aliquid aliud quod sibi obijciatur prout iudicauerint qui eiusdem ordinis sunt: aut corrigatur aut expurgetur. ¶ Episcopo similiter clericus iuramentum prestare non debet nisi forte is cui ecclesie procurationem committit. ¶ Unde vrbanus secundus ait. De eodem.

Nullus episcopus clericos suos nisi forte quibus ecclesiasticarum rerū dispensatio cōmissa fuerit: sibi iurare compellat.

Incipit causa vicesimatertia.

Quidam episcopi cum plebe sibi cōmissa in heresim lapsi sunt. circumadiacentes catholicos minis ⁊ cruciatibus ad heresim cōpellere ceperunt. Quo cōperto apostolicus catholicis episcopis circūadiacentium regionum qui ab imperatore ciuilem iurisdictionem acceperant imperauit vt catholicos ab hereticis defenderent. ⁊ quibus modis possent: eos ad fidei veritatem redire cōpellerent. Episcopi hec mandata apostolici accipientes cōuocatis militibus aperte ⁊ per insidias ɔtra hereticos pugnare ceperūt Tandem nōnullis eorum neci traditis alijs rebus suis vel ecclesiasticis expoliatis: alijs carcere ⁊ ergastulo reclusis: ad vnitatem catholice fidei coacti redierunt. ¶ Hic primo querif an militare peccatum sit. ¶ Secūdo quod bellum sit iustum ⁊ quomodo a filijs israel iusta bella gerebanf. ¶ Tertio an iniuria sociorum armis sit propulsanda. ¶ Quarto an vindicta sit inferenda. ¶ Quinto an sit peccatum iudici vel ministro reos occidere. ¶ Sexto an mali sint cogendi ad bonum. ¶ Septimo an heretici suis ⁊ ecclesie rebus sint expoliādi. ⁊ q̄ possidet ab hereticis ablata an dicaf possidere aliena ¶ Octauo an episcopis vl' quibuslibet clericis liceat sua auctoritate vl' apostolica vel imperatoris pcepto arma mouere.

Quod militare alienum videaf ab euangelica disciplina hinc videtur posse pbari. quia omnis militia vel ob iniuriam propulsandam[a] vel propter vindictam inferendā est instituta. Iniuria autem vel a propria psona vel a socio repellif. Quod vtrunꝙ euangelica lege phibetur. Cū enim dicitur. Si quis te percusserit in vnam maxillam pbe[b] ei ⁊ alteram ⁊ iterum. Qui angariauerit te mille passus vade cum illo alia duo milia[c]. Item cū apostolus dicat ad romanos. non vos defendentes[d] carissimi. sed date locum ire. quid aliud prohibemur ꝙ proprie persone iniuriam repellere. Item cum petro gladio magistꝝ defendenti christus dixerit. Conuerte gladium tuū in vaginam: an putas quia non possum[e] rogare patrem meum ⁊ exhibebit mihi plusꝙ duodecim milia legiones angeloꝝ. Deniꝙ sicut de beato andrea legitur cum fieret cōcursus populorum vt de manibus iniqui iudicis eum eriperent: et ab iniuria mortis illum defensarent: ipse ecōtra verbo ⁊ exemplo patientiam docens: rogabat eos ne martyriū suum impedirent. Quid aliud monemur ꝙ sicut ppriam: ita ⁊ sociorū iniurias patiēter tolerare: nec ad arma cōcurrere sed eorum exemplo ad similia ferenda animum pparare. Item cū in pverbijs dicatur. mihi vindictā ego retribuam dicit dominus. Item cū in euangelio dicatur. Nolite iudicare[f] et nō iudicabimini. Item cum paterfamilias dicat seruis volentibus colligere zizanias. sinite vtraꝙ crescere vsꝙ ad messem: ⁊ tunc dicā messoribus colligite zizania[g] ⁊ alligate fasciculos ad cōburendū. Item cū rex ille qui nuptias fecerat filio suo missis exercitibus suis angeloꝝ videlicet dicaf. pditurus homicidas pphetaꝝ ⁊ aploꝝ qui vocati ad nuptias venire ɔtempserūt credēdo. Itē cū paulus in epla ad romanos dicat: nolite iudicare inuicē. Itē tu quis es qui alienum seruū iudicas: dn̄o suo stat aut cadit. Siue ergo morimur siue viuimus dn̄i sumus. In hoc eñ xp̄us mortuus est ⁊ resurrexit: vt ⁊ viuorū et mortuoꝝ dn̄ef. In his oībus quid aliud pcipitur ꝙ vt vindicta delinquētiū diuino reseruef examini. Cum ergo vt

b ¶ Prebe. illud intelligatur de cordis pparatiōe vt j. e. paratus. vel cum agif de fide.

c ¶ Duo milia. vbi scilicet est questio fidei.

d ¶ Defendētes. ex odio. vel dic ex interuallo vl' nō seruato moderamine.

e ¶ Non possum. ⁊ tamen noluit rogare vt preberet exemplum humilitatis. alibi tamen dicit. si fieri potest. transeat a me calix iste. xvi. dis. habeo.

f ¶ Judicare. iniuste. vel loquif de his qui nō habēt iurisdictionē.

g ¶ Zizania. xi. q. iij. nolite. Johānes.

supradictū est militia videat̃ instituta vel ob iniuriā ꝓpulsandā vl' ad vindictā inferēdā vtrunqꝫ aūt lege euangelica ꝓhibeat̃: apparet ꝙ militare pctm̄ est. ¶ Hinc etiā gregorius ait. **Bella carnalia bellorꝫ spiritualiū figurā gerunt.**

Nisi bella ista carnalia figurā bellorꝫ spūaliū gererēt nunꝙ̄ vt opinor iudaicarꝫ historiarꝫ libri discipulis xp̄i q̄ venit pacē docere legēdi ab apostolis[a] in eccl'ijs fuissent traditi. quō em̄ bellorꝫ eis ꝓficeret ista descriptio quibus dicit̃ ab iesu. pacē meā do vobis. pacē meā relinquo vobis. ⁊ quibus ꝑ apostolum dicit̃ ⁊ iubet̃. nō vosmetipsos vindicātes[b] sed magis iniuriā percipite ⁊ magis fraudē patimini. vnde denicꝫ sciens apl's dicat ad romanos. nobis iā vltra bella nō esse carnaliter pagenda: sed aīe certamina ꝯtra spūales aduersarios desudāda: velut magister militie p̄ceptū dat militibus xp̄i dicēs: induite vos armaturam dei vt possitis stare aduersus īsidias diaboli. ¶ His ita r̄ndet̃. Precepta patiētie nō tā ostētatiōe corꝑis ꝙ̄ p̄paratiōe cordis sunt retinēda. ¶ Vn̄ aug. ait in sermōe de puero cēturionis. **Precepta patiētie virtute animi nō ostētatiōe corꝑis seruāda sunt.**

Paratus debet esse homo iustus ⁊ pius patiēter eorꝫ malitiā sustinere: quos fieri bonos q̄rit: vt numerus potius crescat bonorꝫ. nō vt pari malitia se q̄s numero addat malorū. Denicꝫ ista p̄cepta magis sūt ad p̄parationē cordis: ꝙ̄ ad opus qđ in aperto[c] fit vt teneat̃ i secreto animi patiētia cū beniuolētia. In manifesto aūt id fiat qđ eis videt̃ ꝓdesse[d] q̄bus bene velle debemus. Hinc liquido ostēdit̃ ꝙ ipse dn̄s iesus exēplū singulare patiētie cū percuteret̃ in facie r̄ndit. Si male locutus sum: exprobra de malo. si aūt bene: q̄d me cedis. nequaꝙ̄ igit̃ p̄ceptū suum si v̄ba[e] intueamur ipleuit. Necꝫ em̄ ꝑcutiēti p̄buit alterā partē. sed potius ꝓhibuit ne faceret: ⁊ iniuriā ageret. et tn̄ paratus aduenerat nō solū in faciem ꝑcuti: verꝫ etiā ꝓ his ꝙ̄ a q̄bus patiebat̃ crucifixus occidi. ꝓ q̄bus ait in cruce pēdēs. pater ignosce illis q2 nesciūt[f] q̄d faciūt. Necꝫ paulus apl'us p̄ceptū dn̄i ⁊ magistri sui videt̃ iplesse vbi etiā ꝑcussus in faciē dixit principi sacerdotū: ꝑcutiet te deus paries dealbate. Sedes me iudicare s'm legē[g] ⁊ cōtra legē[h] iubes me ꝑcuti. ⁊ cū a circūstātibus diceret̃ iniuriā facis principi sacerdotū: irridēs eos admonere voluit quid dixerit: vt qui saperent intelligerēt iam destruendū[i] esse in aduētu christi parietē dealbatum. hoc est ypocrisim sacerdotij iudeorꝫ. Ait quippe. Nesciui fratres q2 princeps est. Scriptū est em̄ p̄ncipi populi tui nō maledices. Cū ꝓculdubio qui in eodē populo creuerat atqꝫ in lege fuerat eruditus: illū principē sacerdotū nescire[k] non posset. nec eos q̄bus ita notus erat: vllo mō falleret qđ nesciret. Sūt ergo ista p̄cepta patiētie semꝑ in cordis p̄paratiōe retinēda. ipsa quoqꝫ beniuolētia ne reddat̃ malū ꝓ malo semꝑ in volūtate cōplēda. Agēda sunt autē multa etiā cū inuitis quadā benigna asperitate plectēdis. quorꝫ potius vtilitati cōsulendū est ꝙ̄ volūtati[l]. naꝫ in corripiēdo filiū ꝙ̄tūlibet aspere nūꝙ̄ ꝓfecto paternus amor amittit̃. fiat tn̄ ꝙ nolit ⁊ doleat q̄ etiā[m] inuitus dolore videt̃ esse sanandus. ac ꝑ hoc si terrena res ista publica[n] christiana precepta custodiat. etiā ipsa bella sine beniuolētia nō gerent̃: sed vt potius ad pietatis iusticieqꝫ societatē victis facilius cōsulat̃. nam cui licētia iniquitatis eripit̃: vtilius vincit̃. qm̄ nihil est infelicius felicitate peccātiū q̄ penalis nutrit̃ īpunitas: ⁊ mala volūtas velut interior hostis roborat̃. ⁊ paulo post. ¶ Naꝫ si xp̄iana disciplina oīa bella culparet hoc potius cōsiliū salutis petētibus in euāgelio[o] diceret̃ vt abijcerēt arma: seseqꝫ militie oīno subtraherent. Dictū est aūt eis neminē ꝯcusseritis[p]. Estote cōtenti stipēdijs vestris. quibus ꝓpriū stipendiū sufficere debere p̄cepit: militare vtiqꝫ nō ꝓhibuit. ¶ Itē eiusdē ad bonifacium. **In bellicis armis milites placere deo possunt.**

Noli existimare neminē deo placere posse q̄ armis bellicis mitrat. In his erat sanctus dauid[q] cui dn̄s tā magnū testimoniū perhibuit. in his etiā plurimi illius tp̄is iusti. In his erat sanctus centurio ille qui dn̄o dixit. nō sum dignus vt intres sub tectū meū. Hoc igit̃ primū cogita qn̄ armaris ad pugnandū: q2 virtus tua etiā corꝑalis donū dei est. Si em̄ cogitabis hoc de dono dei nō facias cōtra dominū. fides em̄ qn̄ ꝓmittit̃ etiā hosti[a] seruanda est cōtra quē bellū gerit̃. quanto magis amico ꝓ quo pugnat̃ pacem habere voluntas est. Bellū autem debet esse necessitatis vt liberet deus a necessitate ⁊ ꝯseruet in pace. nō enim pax queritur vt bellū exerceat̃

Nisi bella. ab aplis. ergo nō tantū ex p̄cepto vel cōstitutiōe ecclesie legim' libros iudeorꝫ sꝫ etiaꝫ ex p̄cepto apl'i. sꝫ quero vbi hec p̄cepit apl's. dic ꝙ loquit̃ p̄sumēdo. qđ em̄ vniuersalis ecclesia tenet credendū est hoc ab apl'is esse institutū. xi. dis. ecclesiasticarꝫ.

b ¶ Vindicātes. ideo em̄ iudiciorꝫ vigor in medio positus est ne q̄s sibi vltionem sumere presumat: vt. C. ō iudeis. nullus.

c ¶ Paratus. i. aperto. ar. ꝙ nō semꝑ ꝑ exteriora cōprehēdunt̃ interiora. vt. v. q. v. nō ois. et c. nō osculat̃.

d ¶ Prodesse. sic ergo ꝓdesse dicimur illi quē verberamus. vt. xlv. dis. ⁊ qui emēdat.

e ¶ Si verba. ar. ꝙ nō debemus inherere v̄bis sed potius mēti vt dixi. xxij. q. v. humane. xxvi. q. v. nec mirꝫ. v̄ba em̄ in rescriptis posita vl' in lege cōformare debem' equitati. etiaꝫ licꝫ v̄ba h' nō patiant̃. extra de rescri. cām. et ex̄ de cōsuetudine. cū dilectus. ⁊. ff. ō in ius vocando ꝙuis. ff. q̄ pe. tu. l. vlti. ar. cōtra. xix. dis. in memoriā. ⁊. ff. qui ⁊ a q̄bus ma. li. ꝓsperit vbi dicit̃ sufficit ita scriptū esse. ⁊ si illō durum est.

f ¶ Quia nesciūt. ꝓ illis q̄ ex ignorantia hoc fecerūt rogauit. vt. i. q. i. §. cū ergo.

g ¶ Scđm legē. iudex s'm legē iudicabit et nō s'm motum animi sui vt ex̄ de cōsti. c. i. ⁊. xi. q. iii. summope. alioquin punit̃ vt falsarius. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. §. i.

h ¶ Vel contra legem. lex em̄ dicit ꝙ liber hō non debet verberibus cedi: vt. C. de repudi. ꝯsensu. vltra mediū. nisi in casu. vt no. v. q. v. illi qui. ⁊ no. xv. q. vi. in sūma.

i ¶ Destruendū. dixit em̄ nō esse principē q2 nō erat apud eū duraturus p̄ncipatus. vt extra de v̄bo. sig. nā ⁊ ego. ⁊. j. de pe. di. i. diuortiū.

k ¶ Nescire. ar. ꝙ nō pōt quis se excusare p̄textu ignorantie de re que facta est inter vicinos suos. vt extra ō p̄sum. quosdam. c. quāto. liiij. dis. nulli. ⁊. xij. q. ij. qui ⁊ humanis. similis p̄sumptio est C. ō in inte. resti. mi. de tutela.

l ¶ Quam voluntati. j. e. q. iiij. displicet. ⁊. xlv. dis. ⁊ qui emēdat.

m ¶ Qui etiam. vel quinetiam.

n ¶ Publica. id est aliquis gerens rem publicam. Jo.

o ¶ Nam in euangelio. iohannis.

p ¶ Cōcusseritis. cōcutere est aliquid petere vltra debitū ratione officij alicui'. vt. j. e. quid culpat̃. dicit̃ autem cōcutere quiꝑ oppressionē et minas extorquet pecuniā. vt. ff. de cōcus. l. i. ⁊. ij. Jo.

Noli existimare. Sanctus dauid si aliq̄s existens sanctus pōt vti armis in bello quare ergo ꝓhibetur penitentibus vti armis: vt. xxxiij. q. ij. ammonere. respōdeo ideo quia penitentes viuunt sub regula ecclesiastica: vt. xi. q. i. aliud vel ideo quia arma possunt dare occasionē peccandi.

a ¶ Hosti. hosti ergo est fides seruanda vt hic. ⁊. xxij. q. iiij. innocens. ar. cōtra. xxij. q. ij. vtilem. quod verū est si ipse nobis seruat fidem. alias nō tenemur ei seruare. vt. xcv. dis. esto subiectus. extra de iureiuran. ꝑuenit. xxviij. q. i. si infidelis. ff. locati. quero. §. inter. C. de trāsac. l. cum ꝓponas. in fi. ar. cōtra. xi. q. iij. inter verba. in fi. et xxiij. q. v. qđ deo.

b ¶ Iam debet. ar. misericordiā esse debitā. ⁊ ita est ar. ꝙ dispensatio pōt peti tanꝗ debita. vt. l. dis. dño sancto. in fi. vt. lxxxvi. dis. nō satis. in fi. Itē habes hic ꝙ aliquis tenet parcere hosti suo. vt. ij. q. v. ꝗto. in fi. dū tñ nō timeat periculū incurrere. ex hoc. ⁊. j. e. q. iiij. est iniusta. Iohānes.

Quid culpat. q̄ñ ꝫ certe hec ratio nō est sufficiēs. Nā si ꝗs hoiem interficiat hoiez etiā mori tētere vulneratuz nihilominus tenet. vt ff. ad. l. aquil. ita vulneratus in pn. ⁊ est fil's ratio. j. xxiiij. q. iij. si habes. ⁊. ff. ad l. ro. de iac. qui leuā de. §. si ca. ⁊. l. nauis §. si nauis. ⁊. ff. qō vi aut clam. si alius. §. est ⁊ alia.

d ¶ Dominentur. victores.

e ¶ Siue deo. i. diuina reuelatiōe. j. e. q. ij. dominus.

f ¶ Ordine. i. ptāte.

g ¶ Tributa. vt. j. e. q. viij. tributū.

h ¶ Principes. vt. j. e. q. ij. iustū. nullus ḡ bellare pōt sine auctoritate pncipis. vt h. ⁊. C. vt armoꝝ vsus. l. i. li. xi. sꝫ princeps ecclīasticus pt indicere bellū: vt. j. e. q. viij. igit. ⁊. c. omni. ⁊. c. sequēti.

i ¶ Sinente. vt. viij. q. i. audacter.

k ¶ Sacrilego. xi. q. iij. iulianus iperator

l ¶ Iniquitas. h habes ꝙ lꝫ dñs peccet p̄cipiendo tñ subditus nō peccat obediendo. ⁊. c. di. ɔtra morē. in prin. sic xxiij. q. v. manifestū. extra de iuriur. debitores. Itē habes h ꝙ i dubijs sꝑ est obediēdū xix. di. i memoriā. ar. ɔ. l. dis. si ꝗs ꝑposterā. xi. q. iij. ꝗd ergo. Item est h arg. ꝙ i dubijs hūanior est et tutior via eligēda ex de spon. iuuenis. et. xxiiij. dis. c. vlti.

m Militare. augeas i. iuste. iuste eñ licitū ē augere diuitias. xxx. di. h scripsimus

n ¶ Precepit. lꝫ sit iniustū. vt. c. dis. cōtra morē. in prin.

o ¶ Militie. cū ḡ clerici milites dicant. vt. lxi. di. ꝗd pderit. et. i. q. iij. saluator. et q. vij. ꝗ in ꝗlibet. sꝫ et pꝓoni cāꝝ dicunt militare. vt. C. de aduo. di. iu. aduocati. ḡ si oēs isti hñt stipē

dia nō debēt recipe salaria. i. q. ij. sicut.

p ¶ Cōdēnat. sꝫ q̄liter puniat ɔcussor. dic ꝙ ꝫm canonē pena q̄drupli. vt. xviij. di. q̄m. sꝫ legē videt ꝙ ex ordinē puniat cū nō sit publicū crimē. vt. ff. ď ɔcus. l. ij. sꝫ certe et ꝫm legē pena quadrupli punit. vt. i. q. vij. sancimus.

Summa. vtiliter. ar. ꝙ si eps p̄cipit alicui ire romā p vtilitate ecclesie ꝙ tenet obedire: vt. xvi. q. i. q̄. ⁊ si clicus se excusat ⁊ dicat mittat illū q̄ dixi or est rñdet ei eps sic xps rñdit petro. Cū ei dñs diceret petro tu me seq̄re. rñdit petrus dñe h autē ꝗd demōstrato iohe. ⁊ dixit ei dñs. ꝗd ad te sic eū volo manere tu me sequere.

sed bellū gerit vt pax acquiratur. Esto ergo bellādo pacificus vt eos quos expugnas ad pacis vtilitatē vincēdo pducas. Beati eñ pacifici ait dñs qm filij dei vocabunt. Si autē pax humana tā dulcis est p tēporali salute mortaliuz: ꝗto dulcior est pax diuina p eterna salute angeloꝝ. Itaqꝫ hostē pugnantem necessitas deprimat: nō voluntas. Sicut bellāti ⁊ resistēti violētia redditur: ita victori capto misericordia iam debet[d]. maxime in quo pacis pturbatio nō timet. ¶ Itez eiusdē cōtra manicheos.

Que sunt in bello iure rephendenda.

Quid culpat in bello an q2 moriunt q̄nqꝫ[c] morituri vt dominent[d] in pace victuri. hoc rephēdisse timidoꝝ est nō religiosoꝝ. nocēdi cupiditas: vlciscēdi crudelitas: impacatus atqꝫ implacabilis animus: feritas rebellādi: libido dominādi: ⁊ si qua silia. hec sunt q̄ in bellis iure culpant. que plerumqꝫ vt etiā iure puniant aduersus violentias resistentiū siue deo[e] siue aliquo legitimo imperio iubente gerēda ipsa bella suscipiunt ab oibus bonis cū in eo humanaꝝ reꝝ ordine[f] inueniunt vbi eos iurare vel iubere aliq̄d tale vel in talibus obedire ipse ordo iure cōstringit. Unde nec iohānes ab armis iubet discedere milites: ⁊ xpus tributa[g] cesari monet reddi. q2 ꝑpter bella necessario militi stipēdia p̄beant. Ordo autē ille naturalis mortaliuz paci accōmodat[9] hoc poscit. vt suscipiendi belli auctoritas atqꝫ cōsiliū penes p̄ncipes[h] sit. sed si humana cupiditate bellum gerit: nō nocet sanctis in quos nō habet quisqꝫ potestatē nisi desup datā. Nō eñ potestas est nisi a deo. siue iubente siue sinente[i]. Ergo vir iustus si forte etiā sub rege ⁊ hoie sacrilego[k] militet: recte pōt illo iubēte bellare si vice pacis ordinez seruās qō sibi iubet vel nō esse ɔtra dei p̄ceptū certū est: vel vtꝝ sit certū nō est ita vt fortasse reū faciat regē iniq̄tas[l] imperādi. Innocētē aūt militē ostēdat ordo seruiēdi. ¶ Itē eiusdē in li. de v̄bis dñi tractatu. xix. Militare nō est peccatū.

Militare nō est delictū sed ꝑpter p̄dam militare peccatū est. nec rempublicā gerere criminosum est. sꝫ ideo agere rēpublicā vt diuitias augeas[m] videt esse dānabile. ꝑpterea eñ quadā puidētia militātibus stipēdia sunt ɔstituta: ne dū sumptus querit: p̄do grasset. Item dñs ipse dixit. Reddite q̄ sunt dei deo. ⁊ que sunt cesaris cesari. Igit ꝙ cesar p̄cipit[n] ferendum est: qō imperat tolerandū est. sed fit intolerabile dū p̄dam exactores accumulant. Itē interrogauerūt iohānē milites dicētes. Quid faciemus ⁊ nos Ait illis. Neminē cōcutiatis neqꝫ calūniā faciatis: sed estote cōtenti stipēdijs vestris. Sic aūt se debet ois homo qui militat cognoscere. Nō eñ de his tātū militātibus scriptura loquit qui armata militia detinent. sꝫ quisquis militie[o] sue cingulo vtit: dignitatis sue miles ascribit. atqꝫ ideo hec sentētia pōt dici militibus ꝑtectoribus cūctisqꝫ rectoribus. Quicūqꝫ stipēdia sibi publice decreta cōsequit: si amplius q̄rit: tanꝗ calūniator ⁊ cōcussor iohānis sentētia cōdēnat[p]. ¶ Itē eiusdē ď diuersis ecclīe obseruatiōibus

Pacata sunt bella q̄ gerunt vt mali coherceant ⁊ boni subleuent.

Apud veros dei cultores ēt bella ipsa pacata sūt: q̄ nō cupiditate aut crudelitate: sꝫ pacis studio gerunt: vt mali coherceant: ⁊ boni subleuent. ¶ Itē grego. vniuersis militib[9] neapolim. Sūma laus militie est rei publice vtilitatibus obediētiā exhibere.

Summa militie laus inter alia bona merita hec est obedientiā reipublice vtilitatibus exhibere. q̄cq̄d sibi vtiliter[a] imperatū fuerit obedire. sicut etiā nūc deuotionē vestrā fecisse didicimus. q2 eplīs nostris q̄bus magnificū viꝝ cōstantiū tribunū custodie ciuitatis deputauimus p̄esse paruit: et cōgruā militaris deuotiōis obediētiā demōstrauit. vnde scriptis vos p̄sentibus curauimus ammonendos vti p̄dicto magnifico viro tribuno sicut ⁊ fecistis omnē debeatis p serenissimoꝝ dominoꝝ vtilitate vel cōseruāda ciuitate obediētiā exhibere. quatenus quicq̄d a vobis hactenus bene gestū ostendit et cognoscit: per p̄sentē tpis vigilātiā ac solicitudinem augmentetis. ¶ Ex his omnib[9] colligit: ꝙ militare nō est peccatum. ⁊ ꝙ p̄cepta patientie in preparatione cordis non in ostentatione corporis obseruanda sunt.

Quod autē querit quid sit iustū bellū[b] isidorus li. xx. ethimol. inquit. Quid sit iustum bellū.

Iustum bellū est qō ex edicto gerit de rebus[c] repetendis aut ꝓpulsandoꝝ hominū causa. Iudex dictus est q2 ius dictat populo siue quod iure disceptet. Iure[d] autē disceptare est iuste iudicare. nō est enim iudex si non est

Quod aūt bellū. bellū dr iniustū. v. modis. vl rōne psone vt si fuerit psone ecclīastice q̄bus nō est licitū fūdere sanguinē vt. j. e. q. viij. clici. ⁊. c. his a q̄b[9]. rōe rei. vt si nō ē p rpetēdis reb[9] vl p ɔfensiōe p̄ric. vt. j. e. c. i. et. j. e. q. viij. si nulla. vl ꝑpt cām vt si ꝑpt volūtatē ⁊ nō pp necessitatē pugnat: vt. s. e. q. i. noli. ex aīo ē iniustū vt si aīo vlciscēdi fiat. vt. s. e. q. i. ꝗd culpat. itē ē iniustū si nō sit indictū auctore principe vt. j. e. c. i. et. s. e. q. i. ꝗd culpat q̄ alia adhuc req̄rant hēs. s. e. q. i. i glo. illa q̄ repellere.

Iustū est. ď reb[9]. ablatis

d ¶ Iure. cū et

Q. ij.

si aliq̄d iniq̄ decernat iudex iustū est. i. tanꝗ iustū dꝫ fuari vt. ff. ď iusti. et iure. l. pe. ⁊ tenēt iniq̄ sue q̄ diu tolerāt: vt iij. q. vij. §. vl.

Domi nus noster. ex insidijs. sic ergo per insidias et per dolum possumus licite vincere hostes nostros: vt. xxij. q. ij. vtile est. xlij. di. in mandatis. dum tamen fidem non rumpamus hosti. vt. s. e. q. i. noli. idem dicas de aduocato quia si habet iustam causam licite potest decipere aduersarium suum. vt ar. iij. q. iiij. c. i. f Vlciscuntur. i. repellunt. et sic non ob. xlvi. di. sedicionarios

g Ciuitas. iudex quia qui non facit iusticiam potest conueniri vt h. et iij. q. vij. qui si nec. et in aut. vt dif. iudi. §. pe. et vi. col. ix. et C. de ap. si ap pellationem. et j. e. q. v. admi nistratores. ex de offi. deleg. pandentiam. et ita iudex facit litem suam non solum si per dolum vel gratiam vel inimicitiam iudicet. sed etiam si alie sordes interueniant. vt. ff. de iu di. l. si filius. licet sit ar. contra ij. q. vi. hoc etiam placuit. per hoc decretum pillex obtinuit contra nuncios regis anglie. quia cum ipse commonitus recusaret de suis iusticiam facere fecit litem suam. vnde nunquam ipsi condemnati sunt. est tamen ar. contra C. de ac cu. et ob. aut. et imo. et C. ne vi

Q. iij.

xor pro marito. l. i. et ij. sed quid si aliquis in bello consecutus est totum suum interesse. nunquid adhuc de hoc ipsum in iudicio poterit conueni re. vel an potest adhuc hic bellum contra ipsum videtur quod sic. quia penam contumacie sue prestitit. vnde adhuc agere potest ad restitutionem rei ablate. vt. ff. de ta bu. exhi. l. cum.

in eo iusticia. Item aug. in primo lib. questionum. **Nihil ad iusticiam interest siue aperte siue ex insidijs aliquis pugnet.**

Dominus noster iesus christus iubet ad iesum naue vt constituat sibi retrorsum insidias. id est insidiantes bellatores ad insidiandum hostibus. hinc ammonemur hoc non iniuste fieri ab his qui iustum bellum gerunt vt nihil iustus precipue cogitet in his rebus nisi vt bellum suscipiat cui bellare fas est. non enim fas est omnibus. Cum autem iustum bellum susceperit vtrum aperte pugnet: aut ex insidijs[c] nihil ad iusticiam interest. Iusta autem bella solent diffiniri que vlciscuntur[f] iniurias. sic gens vel ciuitas[g] petenda est que vel vindicare neglexerit: quod a suis improbe factum est. vel reddere quod per iniurias ablatum est. Sed et hoc genus belli sine dubio iustum est. quod deus imperat qui nouit quid cuique fieri debeat. in quo bello ductor exercitus vel ipse populus non tam auctor belli quam minister iudicandus est. Cum ergo iustum bellum sit quod ex edicto geritur: vel quo iniurie vlciscuntur: queritur quomodo a filijs israel iusta bella gerebantur. De his ita scribit aug. in questionibus numeri. **Innoxius transitus filijs israel negabatur et ideo iusta bella gerebant.**

Notandum sane est quemadmodum iusta bella gerebantur a filijs israel contra amorreos. innoxius enim transitus[h] negabatur qui iure humane societatis equissimo patere debebat.

Quod vero[i] iniuria sociorum armis propulsanda non sit. exemplis et auctoritatibus probatur. Dominus enim cum ab herode quereretur ad interficiendum non patrocinium sibi quesiuit armorum. cum occulto instinctu posset in eum manus conuertisse iudeorum. sed fugiens[k] in egiptum latuit ibi per septennium. sic etiam cum a iudeis lapidibus peteretur: abscondit se et exiuit de templo. sic etiam cum duceretur ad crucem noluit commouere aduersus seniores iudeorum turbam: que nuper ei obuiam processerat et cum palmis et laudibus eum receperat. Sic etiam interrogatus a pilato an rex esset ait: regnum meum non est de hoc mundo: si enim esset de hoc mundo: ministri mei vtique decertarent: vt non traderer iudeis. insinuans eos ad regnum huius mundi pertinere. qui auxilio humanarum virium non diuino presidio ab im-

§. penul. Item res ista non est ei soluta pro debito sed in bello est facta sua: vt. j. e. q. v. dicat. et q. vij. si de rebus. ff. de acqui. re. do. naturale. §. vl. Item quia contra contumacem in infinitum iurari potest. vt. ff. de rei ven. qui restituere. ar. contra quia bona fides non patitur quod bis idem exigatur. vt. ff. de re. iur. bona fides. h Notandum. transitus. licet enim transire per agrum alienum ius non sit. vt. s. di. i. c. i. tamen quia necessarius et innoxius erat iste transitus isti prohiberi non debuerunt: vt. ff. de aqua plu. arcen. in summa. §. item varus. Item

quia via publica erat et nemo prohibetur via publica vti: vt. C. de seruit. per agr. Quod vero. hic queritur an iniuria sociorum sit armis repellenda et dicendum quod sic. j. e. fortitudo. et c. non inferenda. gra. tamen primo probat decem auctoritatibus et exemplis. quod iniuria sociorum non sit armis repellenda et sic concludit in fine quod si iniuria non est armis repellenda: armorum auxilia non sunt

minente iniuria se tueri contendunt. Item cum discipulis suis ait. si vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. non arma armis: sed fugam persequentibus docuit opponi. Item sicut legitur in isaia egiptus a nabuchodonosor deuastata est: quia filijs israel contra assirios et caldeos protectionis et defensionis auxilium promisit. vnde dictum est. baculus arundineus[l] rex egypti super quem si aliquis innixus fuerit: confringetur. et perforabit manum innitentis. Ipsi etiam iudei captiui ducti sunt. quia spem sue liberationis non in solo deo sed etiam in homine[a] posuerunt. sic etiam de primis credentibus legitur: qui rapinam bonorum suorum cum gaudio susceperunt non querentes sibi aliorum presidia. sed gaudentes quoniam digni[b] inueniebantur pro nomine iesu contumeliam pati. Sic et apostolus in prima epistola persuadet[c] corinthijs vt iniuriam et fraudem patienter ferant. potius quam repetendo fratres scandalisent. Sic ab ydolotitis et a qualibet esca censet abstinendum potius quam cum scandalo fratrum edamus. Sic et a sumptibus abstinet ne aliquod offendiculum euangelio christi prestaret. Cum ergo ille qui ab iniuria armis arcetur. non minus scandalizetur quam ille a quo ablata coram iudice reposcuntur. patet quod ad propulsandam iniuriam non sunt petenda armorum auxilia. quod autem petendum non est illud iure prestari non debet.[d] sed econtra multa rite[e] prestantur que tamen iure non petuntur. bonus enim non rite iniurie vindictam petit. quia malum pro malo redderet. quam tamen iudex recte infligeret nec nisi bonum pro malo redderet. Vnde aug. in expositione psalmi. cviij. ait. **Quot sunt differentie retributionis.**

Sex differentie[f] sunt reddere bona pro malis. non reddere mala pro malis. hec bonorum sunt. sed prius melius. non reddere bona pro bonis. et reddere mala pro bonis hec duo malorum sunt et posterius deterius est. reddere bona pro bonis et mala pro malis hec duo mediocrium[g] sunt. prius propinquum bonis conuenit etiam malis quod christus non arguit[h] sed plus oportere dicit. quia et ethnici hoc faciunt. posterius propinquum malis conuenit tamen et bonis vnde et lex modum vltionis statuit. oculum pro oculo. quod si dicitur pertinere iniustorum[i] est iusticia. non quia iniqua est vltio quam lex statuit. sed quia viciosa est libido vlciscendi magisque ad iudicem[k] pertinet hoc inter homines decernere quam bonum hominem

appetenda. et quod non est petendum de iure prestari non debet. postea respondit dicit quod multa iure prestantur que non iuste petuntur. sicut iudex iuste vindicat iniuriam. quam tamen bonus vir non recte postulat. quod probat per sequentes ca. et duo exempla.

k Fugiens. quicquid hic dicitur allegatio est nam bene licitum est cuilibet se defendere etiam clerico. vt no. s. q. i. in prin. et ex de homi. interfecisti. sed pro rebus defendendis dicunt plerique quod non est licitum clerico aliquem occidere: vt ex de homi. suscepimus. vnde bene dicitur in illa decre. interfecisti. que te et tua. non dicitur ibi te vel tua.

l Baculus arundineus. id est fragilis defensio.

a In hoie. quod non licet. j. de con. di. i. omnis christianus.

a In hoie. i. in egiptijs. vt legitur in actibus apostolorum.

b Digni. i. de hoc gaudebant quia digni erant quod patientes possent sustinere omnia aduersa

c Persuadet. non precepit quia licite potest quis petere satisfactionem. vt. xiiij. q. i. quod debetur

d Non debet. hec regula falsa est. quia multa licite prestantur que licite non petuntur. prout statim sequitur in litera. viij. q. i. qui episcopatum. xviij. di. de eulogijs. ff. de va. et extraordi. cog. l. i. §. est quidem.

e Rite. sic quia iudex ex officio suo debet punire crimen. licet accusator accusare non possit. quia sanctitas ignoscendi gloriam derelinquit vt. C. de epis. et cleri.

Si quis in hoc genus. in fi. l. et est simile extra de ap. constitutus. in fi. f Ex differentie. retributionum. g Mediocrium. mediocres hic appellat illos qui non sunt summe boni vel summe mali. h Non arguit. cum dicit in euangelio. si diligitis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis nonne et ethnici hoc faciunt. i Iniustorum. quia vltionis causa sepe petit aliquis a iudice vt aduersarius puniatur. iste iniuste facit licet non faciat contra legem. k Ad iudicem. qui enim sine iudicis auctoritate violentiam facit punitur. xvi. q. vi. placuit.

l ¶ Iustũ. id est factũ iudicis est iustũ.
m ¶ Iniusto. i. ei qui hoc tñ iniuste petit scz causa vltiõis. s. ṡ. q. i. quid culpatur versus fi.

Maximianus. sz negligẽtia. nam quilibet tenet defendere ius suũ: vt. lxiiij di. c. q2. ꝛ. lxiij. dis. tibi. ꝛ. ff. de peti. here. illud.
o ¶ Cõsilium. nec in h peccasset paulus licet aliqs tũc ibi fuisset occisus. vt. j. e. q. v. de occi. sed qd si clericus cõqueraẞ de laico aliquo ꝛ iudex iubeat occidi eũ an teneat clericus d morte eius videt ꝙ sic. vt. j. e. q. v. vnum solũ. sed nõ est h verũ. nã si clericus ciuiliter agit vel agit criminaliter ꝑ modico crimine qd nõ inducit mortez vel mẽbri abscisionẽ. si iudex ipsuz morti tradidit hoc nõ nocet clerico vt. ff. de bo. li. qui cũ maior. §. i. ꝛ est expssum ex de homi. postulasti. Itẽ nunqd est imputanda epo mors alicuius si vocat milites ad pugnam videt ꝙ sic. vt xx. q. iij. eos qui. sed h nõ est verũ. j. e. q. v. de occidẽdis.
p ¶ Proderet. non tñ fuit hec vera ꝓditio cũ dixerit talib⁹ qui poterant ꝓdesse et nõ obesse. vt. xxij. q. v. h videt. Io.

Nostri. id est catholici.
a ¶ Defendant. imo etiaz expugnari pñt heretici. vt ex d heti. vergẽtis. ꝛ. j. q. v. si audieris.

Pro mẽbris. petrus fuit. sed nõ ne petrus peccauit vtẽdo gladio cũ hoc nõ fecit auctẽ supioris. vt. j. e. q. iiij. ille. et clericis pmissum ẽ seipsos tñ defendere. vt ex de homi. suscepimus. ꝛ. c. ij. sed dic ꝙ adhuc nõ fuit ꝓhibitũ h clericis.
c ¶ Ecclesiã. nõ enĩ obediẽdũ est alicui ꝯ ecclesiaz. vt. xxiij.

sibi expetere. hic eni malũ ꝓ malo redderet. iudex vero nõ: sed dilectiõe iustitie iustum l iniusto m quod est bonum ꝓ malo qd etiã deus iudex facit. ¶ Itẽ. Ab aliquo capto iniuste sua exigunt. ꝓ vita tamẽ redimẽda iuste offerunt. ¶ Itez sacra vasa ab aliquo barbaro iniuste exigunt. ꝓ redemptiõe tñ captiuoꝝ iuste pstant. Sic etiã iniurie ꝑpulsatio licz iniuste postulet: iuste tñ pstatur. quanꝙ ipsa postulatio nõ vsqueqꝙ iniusta ꝓbet. aliud eni est iniuriã ꝓpellere vt sibi liceat voluptuose viuere aliud vt alioꝝ vtilitati libere possit vacare. Sicq aliud est suffragiũ ab hoĩe tanꝙ a ministro iustitie postulare vt malã volũtas aduersantiũ eius ministerio careat effectu. ꝛ bonoꝝ voluntas eius suffragio sortiat effectũ. aliud spem suam adeo in hoĩem trãsferre: vt aduersa que inferunt a deo ad vite correctiõez: humano pellant auxilio: nulla pcedente correctiõe. sicut israelite q captiuitatẽ sibi imminẽtẽ egyptioꝝ suffragio se putabãt posse euadere sine pria pteritete vite nõ reuocantes ad memoriã: da nobis auxiliũ de tribulatiõe. q2 vana salus hoĩs. Et itẽ bĩ in curribus ꝛ hĩ in eqs. nos autẽ in noĩe dñi dei nostri inuocabim⁹. Petere ergo vel pstare in tribulatiõe subsidiũ vt voluptuose qs in crimine viuat dãnabile est. petere autẽ vel pstare solatiũ vt malis facultas delinqndi adimat: vt ecclesia pacẽ adipiscat. vt aliqs mltoꝝ vtilitatibus fuerit. vtile est ꝛ honestũ: dissĩlare vo grauissimũ. Hinc de paulo legit ꝙ cũ qdã iudeoꝝ iurassent se nõ ꝯmesturos panẽ nisi eũ interficerẽt. petijt milites a ptore quorũ psidio illesus seruaret ab iniuria iudeoꝝ nõ sue voluptati sed oĩm vtilitati victurus. Hinc in euãgelio mercenarius vocat q videlz lupũ venientẽ videt et dimittit oues ꝛ fugit. Hinc etiã ecclesia auxiliũ ab iperatore ad sui defensionẽ petere monet. ¶ Vñ aug. ait ad bonifaciũ. Ab iperatore ecclesia auxilium postulare dz.

Maximianus eps vagiẽsis auxiliũ petijt ab imperatore xpiano ꝯtra hostes eccl'e nõ tã sui vlciscẽdi causa: ꝙ tuẽde ecclesie sibi credite. Qd si ptermisisset nõ eius fuisset laudãda patiẽtia: sed negligẽtia n merito culpãda. neq eni apls paulus vite sue trãsitori: sed ecclesie dei ꝯsuluit: qñ ꝯ eos q eũ occidere cõspirauerãt: ꝯsiliũ o eoꝝ vt tribuno ꝓderet p effecit vt factũ ẽ vt eũ ad locũ q fuerat ꝑducẽd⁹ milles armat⁹ deduceret: ne illoꝝ pateret isidijs ¶ Itẽ aug. ad demetriũ. Catholici aduersus hrticos a ptatib⁹ ordiatis defensionẽ pñt postulare.

Nostri a aduersus illicitas ꝛ ꝑniciosas vestroꝝ violẽtias quas ꝛ vos ibi q talia facitis dolentes ꝛ gemitis a ptatibus ordinatis vltõez petũt nõ vt hos psequãt. sed q2 se defendãt a. ¶ Itẽ eiusdẽ ꝯ petilianũ. Quantũ interest inter persecutionẽ catholicoꝝ ꝛ hereticoꝝ.

Pro mẽbris xpi aduersus vos seuiũt ꝛ vobis resistũt quicũꝙ in ecclesia eo aĩo sunt quo tũc petrus fuit b cũ ferꝛ ꝓ xpi noĩe strĩxit. Sed multũ interest inter vrãm psecutionẽ ꝛ istoꝝ. vos siles estis seruo sacerdotis q2 seruientes pncipibus vris aduersus catholicã ecclesiã c. id est aduersus xpi corp⁹ armamini. Isti autẽ tales sunt qlis petrus fuit tũc. qui ꝓ xpi corpe. i. ꝓ eccl'ia corporaliter pugnauit. ¶ Itẽ ambro. in li. i. de officijs. Iusticia plenus est qui patriam bello tuetur a barbaris.

Fortitudo que bello tuet a barbaris patriã d. vl' domi defendit infirmos vl' a latronib⁹ e socios: plena iusticia est ¶ Itẽ hiero. sup sophoniã. Prodest latroni vel pirate q mẽbra ei⁹ debilitat

Si qs fortitudinẽ latronis f vel pirate eneruat ꝛ infirmos reddit: ꝓdest illis sua ifirmitas. Debilitata eni mẽbra qbus prius nõ bene vtebant: a malo ope cessabũt. ¶ Itẽ ambrosius de officijs. lib. i. Qui no repellit iniurias a socijs similis est ei qui facit.

Non in inferẽda g: sed in depellenda iniuria lex vtutis est. Qui eni nõ repellit a socio iniuriã si põt: tã est in vitio ꝙ ille qui facit. Vñ sctũs moyses h hinc prius orsus est tẽptamẽta imbecillẽ fortitudinis repellere: nã cũ vidisset hebreũ ab egyptio accipiẽtẽ iniuriã defendit ita vt egiptiũ psterneret i: atq in harena absconderet. Salomon qꝙ ait: eripe k eũ qui ducit ad mortẽ. ¶ Itẽ anastasius ꝛ damasus pp. Maloꝝ iniquitati fauet q eis obuiare cessat

Qui põt obuiare ꝛ pturbare peruersos ꝛ nõ facit: nihil est aliud ꝙ fauere ipietati eoꝝ. nec caret scrupulo societatis occlte: q manifesto facinori desinit obuiare. ¶ Itẽ calixtus pp. Qui diuina mãdata ꝯtẽnũt seueris coherceant vindictis.

Iustũ est vt q diuina cõtemnũt mãdata ꝛ inobediẽtes paternis existũt iussiõibus seuiorib⁹ corrigant vindictis. qtenus ceteri talia cõmittere timeãt ꝛ oẽs gaudeãt fraterna ꝯcordia. ꝛ cũcti sumãt seueritatis atq bonitatis exẽplũ. Nã si qd absit ecclesiasticã solicitudinẽ vigoreq negligimus: perdit m desidia disciplinã. ꝛ aĩabus fideliũ ꝑfecto nocebitur. ¶ Itẽ ex ꝯcilio carth. quinto. Imperatores cũ epoꝝ ꝑuisiõe ecclesie defensorẽ aduersus diuinũ potẽtiã debẽt suscipe

Ab iperatorib⁹ n vniuersis iustũ.

q. i. h ẽ fides. xi q. iij. iulian⁹.
d ¶ Fortitudo. patriã h casu ñ tenet q patrẽ ꝓpriũ iterficit. vt. ff. d reli. minime
e ¶ Latronib⁹ quos licz sine auctẽ iudicis interficere: vt j. e. q. v. cũ hõ. et. C. qñ liceat vnic. sine iud. se vi. l. i. ꝛ. xviij q. iij. sicut primum.

Si qs. latronis. h intelligas de famosis latronibus q licite in furca suspendunt: vt. ff. de penis capitaliũ. §. famosos sed si nõ est famos⁹ latro tñ castigari iubetur nec dz tũc vitã aut mem brũ pdere: vt C. de ser. fugi. aut. sed nouo iure.

Non i inferẽda. si põt l. si est in ptãte positus. ꝛ ita exponit qdaz al's nõ tenet: vt. j q. iiij. forte. in fi. si enim qlibet teneret aliũ defendere. g si aliqs reciperet pecuniã ꝓ defensione alicui⁹ teneret eã restituere qd si est verũ. vt. ff. qd metus cã. l. metũ. §. sed licz. ꝛ ff. de dona. si pater. §. i. cuilibet tñ licitũ est defendere aliũ si vult. ff. qd metus cã. sz ꝛ partus. sz istis obuiat. j. e. c. vlti.
h ¶ Moyses historiã h s ẽ pe. di. ij. §. oponit.
i ¶ Prosterneret. g aliqs pt excedere modũ in defendẽdo. ar. ꝯ. extra

de resti. spo. olim causam. in fi. b Eripe. p vim si iniuste ducat vt. j. e. q. v. reos. vel p supplicationē si iuste ducat. vt. xiiij. q. vi. si res vel etiā pecuniā dādo. vt. lxxxvi. di. nō satis. iuxta principiū.

Q Ui pōt. s. ij. q. vij. negligere. lxxxiij. dis. error.

I Ustum est, perdit. id est destruit.

A B imperatorib⁹. nota q auxilium pōt epi ab imperatore petere: vt. xi. q. i. placuit. ⁊ si princeps vl' imperatores noluit defendere ecclesias pōt excōicari ab epis: vt. j. e. q. v. administratores

O Stēdit ppheta. dauid cū dixit eri pe egenum et pauperē. h est euidēs. ar. cōtra illos q dicūt q socius nō tenetur iuuare sociū nisi ha-

Q. iiij.

beat aliq iurisdictionez in eū q infert iniuriā. sz isti dicūt q ppls bene hz iurisdictionē. lz dicat lex q trāstulit ius suū in imperatorē. nā si ciuitas vel populus qui nō haberet iurisdictionē quare puniret, pter defectum iudicis. vt. s. e. q. ij. c. ij. c. dominus.

Q Uod autē vindicta, vindicta quāq infertur zelo vltionis quāq infertur amore correctiōis. pmo mō nō est inferenda ⁊ fm h loquunt capitula q dicunt vindicte illatiōnē phibēdā. Scdo mō licite infert. Alij sic distinguūt criminū q̄dā

est auxiliū postulandū pter afflictionem pauperū quoꝝ molestijs sine intermissiōe fatigat ecclesia. vt defensores eius aduersus potentias diuitū cū episcopoꝝ prouisione delegent. ¶ Ecce q nōnunq obuiandū est puersis ⁊ iniuria socioꝝ armis ppulsanda est vt ⁊ malis adempta facultas delinquēdi psit: et bonis optata facultas libere cōsulēdi ecclesie ministret. hoc qui nō facit cōsentit. ¶ Un aug. ait in psalmo. lxxxi.

Nō sunt imunes a scelere q nō liberāt eos quos pūt a facto liberare.

O Stendit ppheta[c] nec illos immunes a scelere esse qui pmiserūt principibus xp̄m crucifigere ⁊ interficere cuz p multitudine timerent: ⁊ possent illos a fcō: ⁊ se a ɔsensu libare. Qui desinit obuiare cū pt puersis ⁊ nō fac vl' ɔsentire

Q Uod autē vindicta[p] inferenda nō sit: multis modis pbatur. Mali em̄ tolerādi sunt nō abijciēdi. increpatiōe feriēdi: nō corpaliter expellēdi. ¶ Un aug. ait in libro de vbis dn̄i. Qūo mali tolerādi sunt ⁊ qūo ab eis recedendū sit.

T Olerandi sunt[a] quidē mali p pace. nec corporaliter ab eis recedat: sed spūaliter. spūaliter autē exire est facere qd ptinet ad correctionē maloꝝ q̄tū licet p gradu[b] cuiusq pace salua: displicere est nō tangere. Nō em̄ pphete q hoc dicebāt populū suū dimiserūt: sed inter eos habitabāt quos increpabāt vnū templū cū eis intrabāt: eadē sacramēta celebrabāt. Hoc ergo exire est: ore nō parcere. hoc est immūdū nō tāgere volūtate nō ɔsentire. ¶ Idem. Nō mali tolerādi sunt a bonis.

T Ulit bonus tolerat malū. nā ⁊ xp̄s iudā[c] cū sciret furē esse tolerauit. ⁊ ad p̄dicandū misit. eiq cū alijs eucaristiā dedit. ¶ Idē sup iohannē. Pro pace ecclesie mali tolerādi sunt.

Q Uid ergo voluit dn̄s iesus xp̄s frēs mei ammonere ecclesiam suā qn̄ vnū pditū inter duodecim habere voluit. nisi vt malos toleremus ne corpus xp̄i diuidamus. Ecce inter sanctos est iudas. ecce est iudas fur. et ne cōtēnas fur est ⁊ sacrilegus. ⁊ nō qualiscūq fur sed loculoꝝ dn̄icoꝝ ⁊ sacroꝝ si crimina discernunt in fure. nō qualiscūq furti sed peculatus[d]. Peculatus

sunt occulta. quedā manifesta. sup occultis nō est inferēda vindicta sed sup manifestis sic. nisi delinquēs habeat multitudinē sociā. tunc em̄ pter scandalū tolerat: vt. j. e. quidā. ⁊ c. seq. ⁊ c. nō pōt. Itē vindicta nō est inferēda nisi a iudice vel eius auctoritate. nec ipse eā dz infligere nisi amore correctōis vt innocēs liberet, vt. j. c. ea vindicta

T Olerandi sunt. s. vij. q. i. suggestū. b ¶ Pro gradu. id est p dignitate ⁊ officio cuiusq aliter em̄ debēt plati corrigere delinquētes. alio mō socij platus corrigit increpādo. vberādo. vt. j. e. q. c. forte. socius vero ammonēdo ⁊ reprobādo factū eius: vt. j. e. q. c. ecce. sile. j. e. q. c. duo. xxiiij. q. iij. tā sacerdotes. subditos ad bonū exhortādo. ij. q. vij. §. itē cū balaam.

em̄ dicit furtū de republica[e] ⁊ nō sic iudicat furtū rei priuate qūo publice q̄to vehemētius iudicandus est sacrilegus fur. nō vndecunq tollere hoc est cōmittere sacrilegiū: sed de ecclia. Qui aliqd de ecclia furat: iude traditori cōparat. ¶ Idē. De eodē.

E Cce in quūt dicit ppheta[f]. recedite exite inde ⁊ immūdū ne tetigeritis. Qūo malos p pace tolerabimus[g] a quibus exire ⁊ recedere iubemur ne tangamus immūdū. Nos istā recessionē spūaliter intelligim⁹. illi corpaliter. nā ⁊ ego clamabo cū ppha. equalia sumus vasa[h] vtit nobis deus in dispēsatōe[i] nr̄a. clamamus nos ⁊ dicimus vobis. recedite et exite inde ⁊ immūdū ne tetigeritis, sz cōtactu cordis nō corpis. Quid em̄ est tāgere immūdū: nisi ɔsentire peccatis. Quid autē est exire inde nisi facere qd ptinet ad correctionē maloꝝ q̄nto p vniuscuiuscunq gdu atq psona salua pace fieri pōt. ⁊ paulo post ergo fratres mei quotquot habetis inter vos q adhuc amore seculi p̄grauant. auaros piuros: adulteros: spectatores nugaꝝ cōsultores: mathematicoꝝ: phanaticorū: auguꝝ: aruspicū. ebriosos: luxuriosos. quicqd inter vos maloꝝ eē nostis quantum potestis improbate vt corde recedatis ⁊ redarguite vt exeatis inde et nolite cōsentire vt immūduz ne tāgatis. ¶ Idē in li. scdo cōtra pmenianū

Pacific⁹ est q corrigit qd pōt vel a se excludit qd nō pōt

Q Uisqs vel qd pōt arguēdo corrigit: vl' qd corrigere nō pōt[k] saluo pacis vinculo excludit. vl' qd saluo pacis vinclo excludere nō pōt eqtate improbat firmitate supportat hic est pacific⁹ ⁊ ab isto maledicto d quo scriptura dicit ve hijs q dicūt qd nequaq̄z est bonū et qd bonū ē neq q. oino liber: psus securus: penit⁹ est alien⁹. Qūo inqt parmenianus[l] incorruptus poteris pmanere: q corruptis sociaris. ¶ Idē. Quid sit mal' sociari

I Ta plane sociat qs malis si aliqd cū eis cōmittit: aut cōmittētibus fauet. Si aūt neutꝝ facit nll'o mō sociat. Porro si addat tertiū vt nō sit in vindicādo piger: sz vel corripiat iustus in misericordia ⁊ arguat. vel etiā si eā personā[m] gerit ⁊ ratio cōsuadē pacis admit

T Ulit bonus. iudā. s. vij. q. i. §. cum autē. ⁊ ex de tē. ordi. ad aures. ex de offi. ordi. si sacerdos.

Q Uid ergo. peculatus. q: peculatus cōmittit in re sacra vel religiosa vel publica: vt. ff. ad. l. iuli. pecu. l. i.

e ¶ De republica. nota rē ecclesie rem publicā appellari. vnde etiā iuspublicū dicit cōsistere in sacris ⁊ sacerdotib⁹ vt. s. di. i. iuspublicū. tamē pprie dicit res romane ciuitatis respublica. sed res aliaꝝ ciuitatū abusiue: vt. ff. de v. sig. bona. ⁊ ipsa lex fac differentiā inter diuinū et publicū ⁊ priuatū vt. C. de sacrosan. ec. vt inter diuinū.

E Cce. ppheta. isaias.

g ¶ Tolerabim⁹. vt dixi. xi. q. iij. nolite.

h ¶ Uasa. i. p̄cones vel ministri. vn̄ paulus fuit dictus vas. xxxiij. q. v. si paulus in pn̄. xliij. dis. dispēsatio. ⁊ h est ar. q sicut aug. se cōmēdat sic ⁊ alij possunt se cōmendare. vt. ff. de offi. pcōsul. l. iiij.

i ¶ In dispēsatōe. i. p̄dicatione. xliij. dis, dispensatiōe.

Q Uisquis. nō pt vel pter scandalū. vel q: crimē est occultū. vi. q. i. si oia

l ¶ Parmenianus. hereticus ɔ quē hic loqt videt q si eps aliqs malos tolerat cū h facit aucte canonis qd postea possit eos licite repellere ab accusatōe vel ab honoribus qs appeteret rōne criminis nō obstāte eo q eis cōicauit. tn̄ secus est vt ex de accu. nulli. sed dic q si tūc tpis poterat pbare crimē qd eis postea obijcit ⁊ tacuit nec subfuit cā tacēdi scz cā scismatis vel scādali. bn̄ p̄iudicat ei talis taciturnitas. secus si nō potuit pbare. vel potuit: sed nō sine scādalo vt h. ⁊. ij. q. vij. plerūq. ⁊. j. e. c. pri.

I Ta personam. ar. est. q solis platis dictū est hoc si peccauerit, vt. j. c. c. forte, ⁊. q. v, de occidendis, et. j. e. c. q magnū,

n ¶ Nec approbet. ar. ꝙ in maleficijs ratihabitio mandato cõparat. vt. s. i. q. iiij. q̃z. ⁊ extra d̃ resti. spol. cũ ad sedez. in fi. ⁊. ff. de vi ⁊ vi ar. l. i. §. quotiẽs.

SI quis aliena. sepe tñ aliqs corrumpit ex societate mala. vt. xxviij. q. i. sepe. ⁊ sepe iustus perit p impio: vt d̃ cõ. di. i. in sancta. Jo.

A Malis. caute. vt non trahant vos ad ꝯsensum. vł caute scꝫ si põt fieri salua pace.

Quam magnuz. demonstrari. id est pbari.

b ¶ Nõ possunt. id est nõ debent. nã bene debemus de quolibet credere. vt. xxij. q. iiij. innocẽs. xi. q. iij. in cũctis. ⁊ ita est hic argumẽtũ ꝙ nõ statim pter simplicem denunciationẽ debet aliquis hr̃e lesam cõscientiã. extra de cleri. exc̃o. mi. illõ dño imputat̃ alicui qd̃ nimis credulus est: vt. xi. q. iij. in cunctis. ⁊. c. nõ solum. lxxxvi. di. si quid. ar. cõtra. ff. de eo p quẽ factũ erit. l. i. §. i. ⁊. ff. qd̃ cũ fal. tu. l. ij. ex̃ d̃ cõiu. ser. pposuit. et ex̃ de secũ. nup. dñs. et ex̃ de elec. c. venerabilẽ. vltra mediũ. in pte decisa. ff. d̃ pe. here. itẽ veniũt. §. a quo autẽ.

c ¶ Mali. malũ tolerandũ rõne cõnexi boni. vt. lxxxi. di. cũ omnibus. ⁊. xi. q. iij. nolite. ibi finite vtraꝙ ⁊c̃.

Forte. vocat̃. ar. ꝙ noĩatio sola nõ sufficit. ij. q. i. multi. C. de pba. nõ epistolis. ar. ꝯtra. xxxij. q. iiij. dicat.

e ¶ Pellere. fine scã dalo.

f ¶ Aditũ. id est potestatem.

g ¶ Nõ tibi. ar. qd̃ de vno dicit̃ de alio negat̃. vt. xlv. di. disciplina. xxv. di. q̃lis

h ¶ Accusat̃. i. denũciat̃. nã si accusatus esset statim esset deponendus. vt extra de accu. sup his.

tim: ⁊ corã oĩbus peccãtes arguat vt ceteri timeant. remoueat̃ etiaz ab aliquo gradu honoris vel ab ipsa cõmunione sacramẽtoꝝ. ⁊ hec oĩa cũ dilectione corrigẽdi nõ cũ odio ꝑsequẽdi faciat. plenissimũ officiũ nõ solũ castissime innocentie: sed etiã diligẽtissime seueritatis implent. vbi autẽ cetera impediunt̃: illa duo semp retẽta incorruptũ castũꝙ custodiũt vt nec faciat malũ nec approbet[n] factũ. ¶ Idẽ i epl'a ꝯ donatistas.

Aliena peccata in ecclesia nõ ꝑiudicãt alicui.

SI q̃s a catholica ecclesia fuerit sepatus quãtũlibet laudabiliter viuere se existimet. hoc solo scelere qd̃ a xp̃ianitate disiunctus est: nõ habebit vitã: sed ira dei manet sup eũ. Quisquis aũt in hac sancta ecclesia bene vixerit: nihil ei ꝑiudicãt aliena[o] peccata. q2 in ea vnusquisꝙ ppriuz onus portabit. sicut ait apl'us. ergo cõio malorꝝ nõ maculat aliquẽ pticipatiõe sacramẽtoꝝ: sed ꝯsẽsione factoꝝ. nã si in malis factis quisquis eis nõ ꝯsentiat: portat malus cãm suã. nec ꝑiudicat alteri quẽ in cõsẽsiõe mali opis sociũ nõ habet criminis. ¶ Idez in sermone de vbis euangelij.

Nõ te maculat malus si ei nõ cõsentis sed ipsum redarguis.

A Malis semp corde disiũgimini: ad tp̃s caute[p] corpe copulamini. Duobus modis nõ te maculat malus si nõ ei ꝯsentias. ⁊ si redarguas hoc est nõ ꝯsentire nõ cõicare. Cõmunicat̃ q̃ppe qñ facto eius ꝯsortiũ voluntatis vel approbatõis adiũgit̃. Neꝙ ergo ꝯsentientes sitis malis vt approbetis: neꝙ negligẽtes vt nõ arguatis: neꝙ supbientes vt insultãter arguatis. ¶ Idem ex eodẽ.

Immũdũ tãgere est pctõ ꝯsentire.

RÉcedite ⁊ exite inde pollutũ ⁊ immundũ ne tetigeritis: sꝫ cõtactu cordis nõ corpis. Quid est eñ tãgere immundũ nisi cõsentire peccatis. Quid est exire inde nisi facere qd̃ pertinet ad correctionẽ maloꝝ q̃tũ p vniuscuiusꝙ gradu atꝙ ꝑsona salua pace fieri põt. Displicuit tibi ꝙ quisꝙ peccauerit nõ tetigisti immũdũ. redarguisti: corripuisti: monuisti. adhibuisti etiã si res exigit ꝯgruã: ⁊ q̃ vnitatẽ nõ violat disciplinã. Existi inde clamauit moyses ista. clamauit ysaias. clamauit hieremias. clamauit ezech. videamus si dimiserũt populũ dei. ⁊ se ad alias gẽtes trãstulerũt ꝙ mltũ ⁊ ꝙ vehemẽter hieremias increpauit peccatores ⁊ scelera tos populi dei. inter eos tñ erat. vnũ cũ eis templũ intrabat: eadẽ sacramẽta celebrabat. In eadẽ sceleratoꝝ hoim cõgregatiõe viuebat sed clamãdo exibat inde. hoc est exire inde. hoc est immundũ nõ tãgere: ⁊ volũtate nõ cõsentire: et ore nõ parcere. ¶ Itẽ in epl'a ad vincentiũ.

Nõ maculant innocẽtes facta nocentiũ que ab eis credi nõ possunt.

QUam magnũ crimẽ est ab istoꝝ innocentiũ cõmunione separi. nã etiã facta nocentiũ q̃ innocentibus demõstrari[a] vel ab innocẽtibus credi nõ possunt[b] nõ coinquinãt quenꝙ. si pp̃t innocẽtes etiã cognita sustinent̃. Nõ eñ pp̃t malos boni sunt deserẽdi: sed pter bonos mali[c] tolerãdi sunt. sicut tolerauerũt eos pphete cõtra quos tãta dicebãt. nec cõiõnẽ sacramẽtoꝝ illi' populi relinquebãt. sicut ipse dñs nocentẽ iudã vsꝙ ad cõdignũ eius exitũ tolerauit. ⁊ eũ sacrã cenã cũ innocentibus cõmunicare pmisit. sicut tolerauerũt apostoli eos qui p inuidiã q̃ ipsius diaboli vitiũ est christũ annũciabant. ¶ Idez li. primo de vnico baptismo.

Mali quos ecclesia recipit nec expellit a bonis sunt tolerãdi nõ iudicandi.

FOrte in populo dei stat iuxta te auarus raptor inhiãs rebus alienis quẽ nosti talẽ ⁊ fidelis est vel potius fidelis vocat̃[d]. nõ eñ potes de ecclesia pellere[e]. nõ habes aliquẽ aditũ[f] castigãdo ⁊ corripiẽdo illũ corrigere. accessurus est tecũ ad altare. noli timere. vnusquisꝙ onus suũ portabit. Item qño inquis ferrẽ quẽ noui malũ. nõne melius ipsuz ferres ꝙ te foras efferres Ecce qño ferres attẽde apl'm dicentẽ. vnusquisqꝫ onus suũ portabit. liberet te ista sentẽtia. nõ eñ cõicares cum illo auaritia. sed si cõicares xp̃i mensam. et q̃d tibi obessꝫ si cõicares xp̃i mẽsam cũ illo. apl's dicit. qui eñ mãducat ⁊ bibit indigne iudiciũ sibi mãducat ⁊ bibit: sibi nõ tibi[g]. Sane si iudex es. si ptãtẽ iudicãdi accepisti: ecclesiastica regula. si apud te accusat̃[h]: si veris documẽtis testibusqꝫ cõuincit̃: cohercc[i]: corripe[k]: excõmunica[l]: degrada[m]. ¶ Est ⁊ alia distinctio tolerãdoꝝ ⁊ cauendoꝝ. quã ex verbis augustini licꝫ colligere dicẽtis.

Pastor est diligẽdus. mercenarius est tolerandus. latro cauendus.

TRes ꝑsonas dixit dñs ⁊ debem' illas inuestigare in euãgelio pastoris et mercenarij ⁊ furis. pastorẽ dixit animã suã ponere p ouib' suis ⁊ intrare[n] p ianuã[o]. furẽ dixit ⁊ latronẽ[p] ascẽdere p aliã partẽ[q]. mercenariũ[r] dixit lupũ vł etiã furẽ si videat fugere. q2 illi non est cura d̃ ouibus. mercenarius est autẽ et nõ pastor ille intrat p ianuaz q̃ pastor ẽ: ille ascẽdit p aliã ptẽ q̃ fur ẽ: ille vidẽs eos q̃ volũt tollere oues timet ⁊ fugit q2 mercenari' est nec est illi cura de ouibus: mercenari' est eñ. Si inuenerim' tres istas ꝑsonas inuenit sanctitas vr̃a q̃s diligatis: q̃s toleretis: q̃s caueatis:

i ¶ Cohercc. ammonẽdo.

k ¶ Corripe. suspendẽdo.

l ¶ Excõmunica. pter ꝯtumaciã.

m ¶ Degrada pter inobediẽtiã. alius ordo traditur ẽ de iud̃. cum nõ ab hoie. sꝫ ibi loquit̃ cuz pena incipit a crimie ⁊ cũ directe est ꝯuict' hic penã infligit pter ꝯtumaciã.

TRes ꝑsonas. ⁊ intrare. fm canones h' ipso est aliquis fur ꝙ nõ intrat p hostiũ vt h. ⁊ de pe. di. i. si propterea. ⁊. c. se. fm legẽ nõ est statim fur. licꝫ clã furãdi causa intrauerit. vt. ff. de fur. vulgaris. §. q̃ furti.

o ¶ Per ianuam. i. canonicã electionẽ.

p ¶ Latronẽ. id est tirannũ.

q ¶ Partẽ. p simoniã.

r ¶ Mercenariũ. qui cã lucri recipit dignitatez. ad h' facit. viij. q. i. sunt in ecclia.

s ¶ Cauẽdus. ar. ꝙ aliquis nõ debet recipere ordinem ab eo quẽ scit simoniacũ: vt vt dixi. i. q. i. si quis a simoniacis.

QUi secundũ carnẽ. i. ismahel. tãgit id qd̃ legit̃ in ep'la pauli ad gal.

v ¶ Spiritualem. isaac.

x ¶ Rusticano. ar. rusticitati pcẽdũ. vt. ij. q. vij. sctã

r ¶ Egyptie. s. agar.
s ¶ Boues. i. bonos.
a ¶ Et culices id est malos.
b ¶ In domo. i. in ecclesia.
c ¶ Aurea. id est bonos.
d ¶ Sed et lignea. id ē malos.

Quantus dn̄s. cū dixit sinite vtraq̄ crescere: vt xi. q. iij. nolite.
f ¶ Et zizania i. occultos.

Hec autē. q̄ inter celum. hic videt̄ q̄ infern⁹ sit sub terra i eo loco vbi nullus splendor solis puenire pōt. xxxv. dis. ecclesie principes. et paradisus in celo sit. tamē aug. dicit se dubitare vbi anime defunctoꝝ quiescant. xiij. q. ij. tempus. vel non appellat̄ hic mediū ratione loci: sed ideo dicit̄ mediū q2 ptin cōformat se celo. s. ex eo q̄ habet bonos ptin inferno. licz ex eo q̄ habet malos. ij. q. i. multi.
h ¶ Et indiscrete. id est indistincte.
i ¶ Sibi id est cōtra se.
k ¶ Abel eni. hoc expositum est. s. vij. q. i. §. cū autem.
a ¶ Ex his. p oculo. hoc eni modo nō licz nisi auctoritate iudicis: vt j. e. cū in lege.
b ¶ Diligite. hoc tenemur facere q̄tū est i nobis. vt. xi. q. iij. inter verba.
c ¶ Ciba. dūz tamen rōne ci

Diligendus est pastor: tolerandus est mercenarius: cauēdus[q] est latro. ¶ Ecce q̄ mali tolerādi sunt. nec corpali sed spūali vindicta sunt puniēdi vn̄ cū discipuli nō recepti essent a samaritanis ignē sup eos celit⁹ deducere voluerunt dicentes magistro vis dicamus vt descendat ignis de celo et ꝯsūat eos audierūt. nescitis cui⁹ spūs estis. Itez oīs q̄ gladiū accepit gladio pibit. ¶ Hic et hiero. ait. Spūalis carnalē nūq̄ psequitur sz ecōuerso

Qui fm carnē[r] nat⁹ est psequtur spūalez[v] nunq̄ vo spūalis carnalez pseq̄t̄. sz ignoscit et q̄si rusticano[r] frī. scit eū posse pficere per tēpus et si qn̄ egiptie[s] filiū viderit irascē tē recordabit̄ vni⁹ patris q̄ boues[s] creauit et culices[a] et in magna domo[b] nō solū eē vasa aurea[c] et argētea. sz et lignea[d] et fictilia voluit. ¶ Itez augu. in libro de bap. Boni a malis nūq̄ in hac vita penit⁹ possūt separi

Quantus arrogātie tumor est: quāta humilitatis et lenitatis obliuio: et arrogātie quāta iactatio: vt q̄s se posse facere credat quod nec aplīs cōcessit dn̄s[e] vt zizania[f] vz a frumēto putz se posse discernere. ¶ Itez gre. Pn̄s eccl'a simul recipit bonos et malos

Hec autem vita q̄ inter celum[g] et infernum sita est sicut in medio subsistit: ita vtrarū q̄ ptiū ciues cōiter recipit: quos tn̄ sancta eccl'ia indiscrete[h] suscipit et postmodū in egressione discernet. si ergo boni estis in hac vita q̄diu subsistitis equanimiter tolerate malos. nā q̄squis malos nō tolerat ipse sibi[i] p intolerātiā testis est: q2 bonus nō est. Abel[k] eni esse rennuit quem cayn malitia nō exercet. ¶ Ex his oībus colligit̄ q̄ maloꝝ vindicta reseruāda est deo. nec corpaliter sunt puniēdi. sed crebra ammonitiōe et caritatis bn̄ficio ad correctionē inuitādi. Vn̄ xp̄s in euāgelio ait. audistis q2 dictū est antiq̄s in lege quēadmodū vltiōis lex statuit oculū p oculo[a]. dentē p dente. ego autē hāc vicissitudinē tollens: et ad māsuetudinē et caritatis pfectionē vos inuitās: dico vobis. nolite resistere malo: sed diligite[b] inimicos vestros. bn̄facite his qui oderūt vos vt sitis filij p̄ris vestri q̄ in celis est. qui solē suū fac̄ oriri sup bonos et malos. et pluit sup iustos et iniustos. Hinc paulus ait. si esurierit inimicus tuus ciba illū[c] si sitit potū da illi. Omnis aūt iniquus bonoꝝ est inimicus. omnis aūt amic⁹ huius seculi inimicus est dei. Inimic⁹ autē dei est bonitatis et iusticie inimic⁹ ac p hoc amatorē iusticie et bonitatis diligere nō pōt. Cū ergo inimicos diligere: illis benefacere: cibū et potū illis subministrare iubemur: iniquos psequi et punire phibemur. In lege eni veteris testamēti corpalis pena statuta est. In lege vero euāgelij omni peccāti p penitētiā venia pmittit̄. Vn̄ illa a terrore incipit dicens. ego sum dn̄s deus zelotes visitās peccata patꝝ in filios[d] vsq̄ in tertiā et quartā generationē. hic vero a lenitate māsuetudinis et misericordie ita inquiēs. beati paupes spū. beati mites. beati misericordes. qm̄ ipsi misericordiā cōsequent̄. In illa dicebat̄ qui fecerit hoc vel illud morte moriat̄. in ista d2. gaudeo sup vno pctōre penitētiā agente q̄ sup nonagintanouē iustis: qui nō indiget penitētia. Itē nō veni vocare iustos sz peccatores ad pniam. Itē estote misericordes sicut et pater vester celestis misericors est. Initiū q̄ pdicatiōis saluatoris nostri et pcōnis eiusdē pctōres ad pniam inuitauit. sic eni vterq̄ exorsus est pniam agite appropinq̄bit eni regnū celoꝝ. Dicet in actibus aplōꝝ cū iudei cōpūcti de scelere mortis xp̄i diceret petro. q̄d faciemus viri frēs. legit̄ petr⁹ his rn̄disse. pniam agite baptizet̄ vnusquisq̄ vr̄m Et cū vniuersaliter dicat̄ in lege. ppl's ille rudis fuili timore penaꝝ cogebat̄. vnde et legē in pedagogū[e] accepit. In euāgelio aūt ppl's gratie liber et adultus filiali amore et hereditatis certitudine ad cultū diuine seruitutis inuitat̄. vnde cū quidā legē q̄si cohercentē pdicarēt esse tenēdā simul cū gr̄a ait apl's. nō eni accepistis spūm seruitutis[f] iterū in timore. sed accepistis spūm adoptionis[g] filioꝝ in quo clamamus abba pater. ¶ Hinc greg. ait in expositiōe euāgelij. sile factū est regnū celoꝝ hoi regi q̄ fecit nuptias filio suo. In lege cuiq̄ permittebat̄ diligere amicū et odire inimicū.

Cum in lege scriptū sit. diliges amicū tuū: et odio[h] habebis inimicū tuū. accepta tūc licentia iustis fuerat vt dei suosq̄ aduersarios quāta possent v̄tute cōprimerēt. eosq̄ iur̄ gladij ferirēt. q̄d in nouo pculdubio testō cōpescit̄. cum p semetipsam v̄itas pdicat dicēs. diligite inimicos v̄ros: bn̄facite his qui oderūt vos. Quid ergo p tauros nisi patres veteris testamēti[i] significant̄. nā dū ex permissiōe legis acceperāt q̄tenus aduersarios suos odij retributiōe percuterēt vt ita dicā quid aliud q̄ tauri erāt qui inimicos suos corporee v̄tutis cornu feriebāt. Quid v̄o p altilia[l] nisi p̄res noui testamēti figurant̄. qui dū gr̄az interne pinguedinis pcipiūt: eternis desiderijs innitētes q̄si ꝯtēplatiōis pēna se ad sublimia subleuāt. ¶ His ita[k] rn̄det̄. Sunt quedā q̄ salubri tn̄ ammonitiōe sunt corripienda: nō corpalib⁹ flagellis animaduer

bi nō negligat iusticiam. vt. v. q. v. non omnis. Itē si pōt laborare et se immisceat elemosinis redigendus est in seruitutē. C. de mendicantibus validis. l. vna
d ¶ In filios. imitatione nō sanguine vel intelligas de cōsensu. de locutione et opere. s. dis. vi. sed pensandū.
e ¶ In pedagogum id est in magistrū. sicut eni per magistrū aliquis cohercet̄ ita ipsi per legem.
f ¶ Spiritum seruitutis. id est seruilem timorem.
g ¶ Adoptionis. id est filialem timorem Io. de vtroq̄. j. e. q. vi. §. ex his.

Cum in lege. et odio. sed nōne odium habere mortale peccatū est: vt. xxv dis. §. criminis. quare ergo hic dicit q̄ hoc permittebat̄ iustis pōt dici iustis alias. vel dic q̄ qui vlciscebat̄ se sine odio nō peccabat q̄ autē cū odio licet cōtra legem nō fecerit tamē peccauit sicut dando libellum peccauerunt licet a lege hoc eis permittebatur. extra de diuor. gaudemus.
i ¶ Per altilia. de q̄bus in euangelio fit mentio. h.
k ¶ His ita. scz auctoritatibus quibus pbauit malos esse tolerandos.

l Non sunt. s. xi. q. iij. eorum. et xxx. q. v. nullum. ij.

Infideles. et conuiuium. s. xi. q. iij. ad mensam. ar. contra xxviij. q. i. omnes. et c. nullus. so. h loquitur de paganis. ibi loquitur specialiter de iudeis.

n Qui intus sunt. quos etiam iudeos punit ecclesia. extra de vsuris. post miserabilem. et. xvij. q. iiij. constituit.

Quidam cum. non ergo sufficit quod prelatus instituat quid sit faciendum nisi et puniat non facientes vt. j. e. q. v. non est innocentie. et. xlvij. di. quod ad nos. sicut nec sufficit dno prohibere ne cum seruo contrahatur. quin teneatur ipse de peculio: vt. ff. de peculio. l. si quis seruum. et. ff. de v. obli. seruus vetante. ar. tamen contra. xliij. dis. ephesijs.

a Non possumus. sine scandalo. vel quia est occultum. vi. q. i. si omnia.

b Nec patientie. quoque enim remissio sementitur pietatem. vt xli. dis. sepe.

Cum quisque. vbi periculum. cum ergo periculum scismatis timetur mali non sunt excomunicandi: vt. l. dis. vt constitueretur. j. c. ipsa pietas. et. c. non pot. sed contrarium est. xxiiij. q. iij. ecce. sed ibi cum non timetur scandalum. Item contra. extra de reg. iur. qui scandalizauerit. sed hic loquitur de veritate discipline que pot quandoque deseri propter scandalo. ibi de veritate iudicij que semper preualet scandalo.

Sicut non est. ab oratione. multiplex est causa quare non debemus cessare ab oratione malorum vel eorum correctione. nam quedam sunt predestinata vt precibus obtineantur. vt. j. c. pxi. Item quia nescitur quis sit de numero predestinatorum quis non. et de

tenda. sed eorum vindicta diuino examini tamen est reseruanda. quando in delinquentes scilicet disciplinam exercere non possumus. vel quando non sunt[l] nostri iuris. vel quia illorum crimina et si nobis nota sint tamen manifestis indicijs probari non possunt. De his qui non sunt nostri iuris ait apostolus in epistola prima ad corinthios. quid enim mihi attinet de his qui foris sunt iudicare. De his enim dominus iudicabit. ¶ Quod aug. exponens ait. Infidelium conuiuia et colloquia non sunt euitanda.

Infideles non possumus xpo lucrari: si colloquium eorum vitamus et conuiuium[m]. vnde et dominus cum publicanis et peccatoribus manducauit et bibit. In his vero qui intus sunt[n] id est infidelibus putredo resecanda est. ¶ Hinc etiam cum propheta dicit. facit deus iudicium omnibus iniuriam patientibus. exponendo addidit aug. ab his qui non sunt sui iuris in quos neque disciplina exerceri. Item quando multitudo est in scelere: nec salua pace ecclesie mali puniri possunt: toleranda sunt potius quam violata pace ecclesie punienda. ¶ Unde aug. ait. Quedam mala sunt punienda et quedam toleranda.

Quidam cum[p] bonorum malorumque commixtionem in ecclesia demonstratam vel predicatam esse prospexerint: et patientie precepta didicerint: que nos firmissimos reddunt. vt etiam si videantur zizania in ecclesia non tamen impediatur aut fides aut caritas nostra. et quoniam zizania in ecclesia esse cernimus: non ideo ipsi de ecclesia recedamus. destituendam putant esse ecclesie disciplinam quandam peruersissimam securitatem prepositis tribuentes vt ad eos non pertineat nisi dicere. quid cauendum sit: quid ve faciendum: quod libet autem quisque faciat non curare. Nos vero ad sanam doctrinam pertinere arbitramur vtrisque testimonijs vitam sententiamque moderare. vt et canes in ecclesia propter pacem ecclesie toleremus. et tamen canibus sanctum vbi est pax ecclesie tuta non demus. Cum vero per negligentiam prepositorum siue per aliquam excusabilem necessitatem siue per occultas surreptiones inuenimus in ecclesia malos quos ecclesiastica disciplina corrigere aut cohercere non possumus[a]. tunc ne ascendat in cor nostrum impia et perniciosa presumptio qua extimemus nos ab his esse separandos. vt peccatis eorum non inquinemur: atque ita post nos trahere conemur. veluti mundos sanctosque discipulos ab vnitatis compage quasi a malorum coniunctione separatos. veniant in mentem ille de scripturis similitudines et diuina oracula. vel certissima exempla quibus demonstratum est et prenunciatum malos in ecclesia bonis permixtos vsque in finem seculi temporisque iudicij futuri tolerandos. nihilque bonis in vnitate ac participatione sacrorum qui eorum factis non consenserint: obfuturos.

Cum vero eis per quos ecclesia regitur adest salua pace potestas discipline aduersus improbos aut nefarios exercende tunc rursus neque secordia neque segnitia dormiamus: sed aculeis preceptorum que ad seueritatem correptionis pertinent excitandi sumus vt gressus nostros in vias domini ex vtrisque testimonijs illo duce atque actore adiutore dirigentes: nec patientie[b] nomine torpescamus: nec obtentu diligentie seuiamus. ¶ Item contra epistolam parmeniani. Prius occulta seuerius aute punienda sunt ab ecclesia manifesta delicta.

Cum quisque fratrum et christianorum intus in ecclesie societate constitutorum in aliquo tali peccato fuerit deprehensus vt anathemate dignus habeatur fiat hoc vbi periculum[c] scismatis nullum est. Et infra. quando cuiusque crimen notum est et omnibus execrabile appareat: vt vel nullos prorsus vel non tales habeat defensores per quos possit scisma contingere: non dormiat seueritas discipline. ¶ Est etiam alia causa qua correctio vero bonorum vel vberum videtur inutilis esse vel superflua. predestinati ad vitam sine correctione mutantur sicut petrus quem dominus respiciens nemine corripiente commouit ad lachrimas. prescitj ad mortem inter flagella deteriores fiunt sicut pharao. Bonis ergo superflua: damnandis inueniuntur hec esse inutilia. ¶ His ita respondetur auctoritate greg. et aug. Sicut ab oratione cessandum non est. sic nec a correctione.

Sicut non est cessandum ab oratione pro eis quos corrigi volumus. etsi nullo hominum orante pro petro dominus respexit eum et fecit eum suum flere peccatum. ita non est negligenda[e] correctio. quamuis deus quos voluerit non correctos faciat esse correctos. tunc autem ex correctione proficit homo cum miseretur atque adiuuat qui facit quos voluerit et sine correctione proficere ¶ Item in dial. li. v. Soli predestinati saluantur quod tamen postulando suo labore merentur.

Obtineri[f] nequaquam possunt que predestinata non fuerint: sed ea que sancti viri orando efficiunt ita predestinata sunt vt precibus obtineantur. nam ipsa quoque perhennis regni predestinatio ita est ab omnipotenti deo disposita: vt ad hoc electi ex labore perueniant. quatenus postulando[g] mereantur accipere: quod eis omnipotens deus ante secula disposuit donare. ¶ Item aug. Occulto dei iudicio mali obdurantur flagellis: boni emendantur.

Nabuchodonosor penitentiam meruit fructuosam non ne post innumeras impietates flagellatus penituit. et regnum quod perdiderat rursus accepit[h]: pharao autem ipsis est flagellis durior effectus: et perijt. Hic mihi rationem[i] reddat qui diuinum consilium nimium alte sapientique corde dijudicat: cur medicamentum vnius medici manu con

nemine est desperandum quamdiu est in hac vita vt de pe. dist. vij. nemo. et quia deus sepe aliquid promittit quod postea mutat si videt homines negligentes: vt de pe. di. i. perdixerat. et tamen quia si non prosunt illi pro quo oratur tamen prosunt oranti. iuxta illud oratio mea in sinum meum conuertetur. xi. q. iij. illud.

e Negligenda. de pe. dist. vij. nemo.

Obtineri. j. de pe. di. iiij. nemo.

g Postulando. nec ideo voluit dominus suscitare quatriduanum mortuum: quia non fuit pro eo petitum. vt. j. de pe. dis. i. §. ex his itaque. v. xps quoque.

Nabuchodonosor. accepit. ar. quod depositus potest restitui. vt de pe. dis. vi. c. i. in fi. vt. xv. xv. q. ix. in sua et. c. greg. Item est h ar. ad questionem illam quod depositus restitutus preferendus sit substituto. vt. vij. q. vlti. c. vlti. ar. contra. vij. q. i. eos qui. licet determinata videtur. extra de simonia. ex insinuatione. Jo. de hoc quid iuris sit in questionibus. no. b.

i Rationem. ar. quod de singulis non est ratio reddenda: vt. j. e. q. de tirijs. de pe. dis. iiij. si ex bono. ar. contra. lxviij. dis. corepi. et xxiiij. q. iij. si habes.

k¶ Odor. bonus odor christi est p̄dicatio bonoꝝ.
l¶ Vasis. nō spontaneū. de hac materia notaui. xv. q. i. §. i. ⁊ ii. ⁊ c. merito.
m¶ Ex p̄destinatiōe. ar. q nō pōt arguere quis factum cuius auctor ipse fuit. vt. xxviii. dis. diaconi. ex̄ de cleri. cōiu. diuersis.
n¶ Cū vero. si ergo bona que facit homo p̄ deū facit. mala que facit nō facit p̄ deū q: deus nō est auctor mali. s; ne crederet q's q deus operet in malis q: legit q deus tradidit romanos i desideria carnis. ⁊ q obdurauit cor pharaonis ⁊ q reliquit tirios ⁊ sidonios peccatis suis. ⁊ ido ostēdit qualiter h̄ intelligat.
o¶ Aliquos. s. romanos.
p¶ Aut traditos. tradere dr̄ hoies p̄cō qui p̄mittit hoiem peccare. vl q subtrahit ei gr̄am.
q¶ Legimus. in ep̄la ad romanos ⁊ in exodo. ⁊ in euāgelio mathei de tirijs ⁊ sidonijs.
r¶ Nō meritos. ex h̄ p; q p̄mā gr̄am nemo meret: vt. s. de cō. di. iiij. gr̄a. ⁊ c. placuit. vlti. ⁊ c. quicunq;.
a¶ Fec. s. bōa
b¶ Fecit. s; mala.
c¶ Dicit. in ep̄la iohis.
d¶ Ex nobis quātū ad p̄destinationē.
e¶ Stādi. sed nōne iā dixit q: p̄destinatō ñ ē cā q're hō faciat bonum. s; potius bonū qd̄ facit est cā p̄destinationis. s; dicas h̄ p̄destinatio nes appellari deū p̄destinātē. s. nemo pōt venire ad me nisi fuerit ei datū a p̄re meo. vel dic q p̄destinatio nō est cā efficiēs. sed

fectū: alij ad interitū: alij valuerit ad salutem: nisi q: xp̄i bonus odor[k] alijs est odor vite in vitā. alijs est odor mortis in mortē. Quātū ad naturā ambo hoies erant. quātū ad dignitates ambo reges: quātū ad cām ambo captiuū p̄p̄lm̄ dei possidebāt. quātū ad penā ambo flagellis clementer ammoniti. Quid ergo fines eoꝝ fecit esse diuersos. nisi q vnus manū dei sentiēs in recordatiōe p̄prie iniquitatis ingemuit: alter libero ꝯ dei misericordissimā veritatē p̄ugnauit arbitrio. ¶ Idem. Vasis ire nunq̄ deus redderet interitū: si nō spontaneū[l] inueniret homo habere peccatū. q: nec deus peccanti homini iuste inferret irā: si homo ex p̄destinatiōe[m] dei cecidisset in culpā. Idem. Predestinationē dei siue ad bonū siue ad malū in oibus opari ineptissime dicit. vt ad vtrūq; hoies q̄dā necessitas videat īpellere. cū in bonis voluntas sit intelligēda nō sine gr̄a. in malis aūt volūtas intelligēda est sine gr̄a. Cū v'o [n]aliquos[o] a deo aut traditos[p] desiderijs suis aut obduratos esse legimus[q]: aut relictos magnis peccatis illis: hoc ipsos meruisse p̄fitemur. q: talia eoꝝ crimina p̄cesserūt vt ipse sibi penā deberent qua eis suppliciū verteret in reatū. atq; ita nec ꝯ iudicio dei q̄rimur quo deserit meritos deseri. ⁊ misericordie eius gr̄as agimus. q̄ liberat nō meritos[r] liberari. Vires itaq; obediētie nō ideo cuiq̄ subtraxit: q: eū nō p̄destinauit. s; ideo eū nō p̄destinauit: q: recessurꝰ ab ipsa obediētia eē p̄uidit. ¶ Predestinatio q̄s dei semp̄ ī bono est q̄ peccatū sola hois volūtate cōmissum aut remittēdū nouit cū laude misercōie: aut plectēdū cū laude iusticie. In mal' aūt opibus nr̄is sola p̄sciētia dei intelligēda est. quā sicut p̄sciuit ⁊ p̄destinauit q̄ ipse fecit[a] ⁊ vt faceremus dedit. ita p̄sciuit tm̄ ⁊ nō p̄destinauit q̄ nec ipse fecit[b] nec vt faceremus exegit. Hi aūt sunt ꝺ q̄bus dicit[c] ex nobis exierūt s; nō fuerūt ex nobis[d]. si em̄ fuissent ex nob̄ mānsissent vtiq; nobiscū. volūtate exierunt volūtate ceciderūt. Et q: p̄sciti sunt casuri: nō sunt p̄destinati. essent aūt p̄destinati si essent reuersuri: ⁊ in sanctitate ac v'itate mānsuri. ac p̄ hoc p̄destinatio dei multis est cā stādi[e]: nemini est cā labēdi. ¶ Nō ergo necessitatē facit correctiōis vel obduratiōis diuina p̄destinatio seu p̄sciētia: cū boni p̄ gr̄am corrigant: ⁊ libero arbitrio mali pereant. Neq; em̄ q: p̄destinatio siue p̄scientia dei falli[f] nō pōt nec ideo necessario eueniūt q̄ p̄destinant vel p̄sciunt sicut nec necessario p̄destinant vel p̄sciunt q̄ futura sunt. s; q: bōa absq; eius gr̄a: mala p̄ter eius sciētiā: euenire nō possunt. ¶ Quāuis[g] ergo ꝯuenienter dicat. si hec p̄destinata sunt vel p̄scita necessario eueniēt. nō tm̄ ideo absolute veꝝ est necessario eueniēt q̄ p̄destinata sunt vl' p̄scita. q: h̄ necessitas refert ad reꝝ euētū: sibi ad intuitū diuine p̄sciētie. Unde aug. Due sunt inquit necessitates: simplex vna: veluti necesse est oēs hoies esse mortales. altera ꝯditiōis. vt si aliquē ambulare q̄s scit eū ambulare necesse est. qd̄ em̄ quisq; nouit id esse aliter ac notū est neq't[h]. s; hec minime secū illā simplicē trahit. hāc em̄ necessitatē nō p̄pria facit natura: s; ꝯditiōis adiectio. Nulla em̄ necessitas cogit incedere volūtate gradiētē. quāuis eū tūc cū gradit incedere necessariū est. Eodē igit mō si q̄d p̄uidētia p̄sens videt id necesse est esse. tā etsi nullā nature h; necessitatē. Et quidē ea futura q̄ ex arbitrij libertate p̄ueniūt p̄sciētia cōtuet. Hec igit ad intuitū relata diuinū necessaria fiūt p̄ dispositionē diuine notiōis. p̄ se vero cōsiderata absolutā nature sue libertatē nō deserūt. fient igit p̄culdubio cūcta q̄ futura deus esse p̄noscit. s; eoꝝ q̄dā ꝺ libero p̄ficiscunt arbitrio. q̄ q̄uis veniāt existēdo: tm̄ naturam p̄priā nō amittūt. q̄ p̄ius q̄ fierēt etiā nō euenire potuissent. ¶ His oib' mala nr̄a libero ascribunt arbitrio cū alibi diuine ascribant indignatiōi. ¶ Vn̄ grego.

C Um sup'na indignatio sese vt ita dixerim medullitus mouet: hāc oꝑinio hūana nō remouet. nec se cuiuslibet vtiliter dep̄catio obijcit cū semel deus aliq̄d ab intimis irascēdo disponit. Hinc est em̄ q moyses qui reatū totius plebis[i] apd̄ dn̄m suis p̄cibus tersit. dū q; se obicē obtulit diuine iracūdie vim placauit ad petrā oreb[k] veniens ⁊ p̄ aq̄ exhibitiōe diffidens repromissiōis terram ingredi dn̄o irascente[l] nō potuit.

D Etirijs vero ⁊ sidonijs q̄d aliud possumus dicere q̄ nō esse datū eis desup̄ vt crederent[m] ¶ Item aug. quos credituros fuisse ipsa veritas docet. si talia qualia apud nō credētes facta sunt v'tutū signa vidissent. q're autē hoc eis negatū fuerit dicāt si possunt q̄ calumniant ⁊ ostēdāt cur apd̄ eos dn̄s mirabilia q̄bus p̄futura nō erāt fecerit et apud eos q̄bus erāt p̄futura nō fece

est cā sine qua nō fit. Itē si vere volumus loqui nō est cōcedēdū q bona futura sint cā p̄destinatiōis. q: ex hoc seq'ret q cā esset posterior suo causato. Itē quicq̄d deus p̄destinauit ab eterno p̄destinauit. si ḡ p̄destinatio est eterna. ḡ nō h; cām sue generatiōis. nō ḡ futura sunt cā eius. Itē si q̄d ess; cā generatiōis eius. ḡ eius oppositū esset cā corruptiōis eius. sed īpossibile ess; eā corrūpi vl' desinere esse. q: si corrūperet vl' desineret esse. ḡ post hoc instās nō esset. ḡ si mō non est nunq̄ fuit. nā h̄ū sequit si fuit p̄destinatū ḡ ē p̄destinatū et semp̄ erit p̄destinatum. Iohānes.
f¶ Falli. hec argumētatio nō valet deus p̄uidit aliq̄d ⁊ aliter pōt euenire. ḡ p̄uidētia dei est fallibilis.
g¶ Quāuis. ad huius. §. intelligētiā nota q oēs tales locutiōes sūt duplices si deus p̄uidit aliq̄d necessario id veniet q: si hec dictio necessario determinet totalē ꝯsequētiā est locutio v'a. ⁊ tūc talis est sensus h̄ ꝯseq̄ntia si deus p̄uidit aliq̄d illud euenit est necessaria. si aūt h̄ dictio necessario ꝺterminat ipsum ꝯseq̄ns est falsa sicut h̄ ē duplex necessariū est socratē ambulare cū āmbulat q: si intelligat cōposita et ꝺ dicto v'a est si ꝺ re ē falsa. sic h̄ ē duplex necessariū est h̄ euenire qd̄ deus p̄uidit ꝺ dicto est v'a. de re ē falsa. istd̄ em̄ qd̄ deus p̄uidit nō ē necesse euenire. Et not. q h̄ argu. nō val; si deus p̄uidit aliq̄d necessario illd̄ eueniet. ḡ si deus p̄uidit aliq̄d necessariū ē illd̄ euenire. q: mō h̄ dictio necessariū nō pōt determinare illā ꝯseq̄ntiā sed tm̄ ꝯsequēs.
h¶ Nequit. v'a est si intelligat de dicto.
C Um sup'na. plebis. historiā hēs xlv. dis. disciplina.
k¶ Oreb. historiā hēs ꝺ pe. di. ij. §. op.
l¶ Irascente. intelligās tm̄ q quātū ad tp̄alē penā p̄tra dei eē cōmutabilis. s; q̄ tm̄ ad eternā nō. xxij. q. iiij. incōmutabilis.
D Etirijs. vt crederent. p̄sente dn̄o

sed postea crediderit ad p̄dicationem apostoloꝝ.

n ¶ Si rōne. eodem mō dicēdū est q2 si papa aliquid facit qđ videt̄ iniustū vbi nos ratione nō possumus assignare ꝙ nihilominus illud iustū sit. xvij. q. iiij. §. qui autē. o ¶ Qui p ꝓphetā. osee. p ¶ Vias. i. actiōes. q ¶ Spinis. id est cōpunctiōibus. r ¶ Quadris. i. virtutibus quatuor. vel doctrina quatuor euangelioꝝ.

l ¶ Nō nostra. licet eñ aliquis seipsum interimat ꝓpter nos dūmodo nos iuste moueamur nō tenemur ⁊ nos: vt. j. e. q. v. cū homo. ⁊. c. de occidendis. ⁊. xlvij. dis. quid ad nos.

l ¶ Liberato. i. nō minus aliquē liberare teneris. licet omnes alij se ibi perderēt. m ¶ Cōpellit. ergo videt̄ ꝙ omnibus sit p̄ceptum vt denuncient crimina delinquentium. sed hoc intelligas tm̄ de p̄latis vel de canonica denunciatione. de hoc. ij. q. i. si peccauerit.

rit. Nos etē si rōne[n] facti ꝓfunditatē iudicij eius penetrare nō possum⁹ manifestissime tn̄ scimus ⁊ veꝝ eē qđ dixit et iustū esse qđ fecit. ⁊ nō solū tirios et sidonios: ſ3 etiā corozaim ⁊ bethsaida potuisse cōuerti. ⁊ fideles ex infidelib⁹ potuisse fieri: si hoc in eis voluisset dn̄s opari. Nec eñ vlli falsum videri pōt qđ v̄itas ait nemo pōt venire ad me nisi fuerit ei datū a patre meo. Itē qui p ꝓphetā[o] plebi iudaice ꝓmisit. ecce ego sepiam vias[p] tuas spinis[q]: ⁊ muniā ea lapidibus q̄dris[r]. id est adimā tibi facultatē peccādi. Idē p psalmistā de dānandis dixit. ffiant vie eoꝝ tenebre et lubricū ⁊ angelus dn̄i persequēs eos. ¶ Sed in his oībus vitia nr̄a hūane ascribunt̄ mētis arbitrio. qđ diuina clemētia in electis misericorditer v̄tit ad bonū in dānandis iuste relinq̄t ad malū. Sicut ergo q̄uis certissime sciamus neminē vltra terminū sibi a deo p̄fixū esse victuꝝ. oībus tn̄ lāguētibus nō incōgrue medemur. sic q̄uis nemo saluet̄ nisi p̄destinatus ad vitā omni tn̄ delinq̄nti est adhibēda correctio nec maloꝝ est negligēda disciplina. ¶ Unde idē aug. ait bonifacio. Nō semp vindicta est exercenda in eos qui peccant.

Ipsa pietas veritas caritas nō nos ꝑmittit ꝯ cecilianū eoꝝ hoīm accipe testimoniū[a] quos in eccl'ia nō videmus. cui dn̄s ꝑhibet testimoniū. Quos eni3 diuina testimonia nō sequunt̄ pōdus humani testimonij ꝑdiderūt[b]. Itē molestus est medicus fureti frenetico. ⁊ p̄r indisciplinato filio: ille ligādo: ille cedēdo. ſ3 ambo diligēdo. si aūt illos negligāt ⁊ ꝑire ꝑmittāt. ista potius falsa mā suetudo est crudelitas. Itē quapropter si p ptātē[c] quā ꝓpter religionē ac fidē[d] tēpore quo debuit diuino munere accepit eccl'ia. hi q̄ inueniunt̄ in vijs et sepibus. id est in heresibus ⁊ scismatibus cogunt̄ intrare[e]. nō q2 cōgunt̄ rep̄hendāt: sed quare[f] cogunt̄ attendāt. Cōuiuiū dn̄i est vnitas corpis xp̄i nō solū in sacro altaris. ſ3 etiā in vinculo pacis. ¶ In codē theodosi⁹ iperator legē[g] generaliter i oēs hereticos ꝓmulgauit. vt q̄squis eoꝝ ep̄us vel clericus vbilibet esset inuētus decē libris auri multaret̄. Itē si duo[h] aliqui in vna domo simul habitarēt. quā certissime sciremus ruiturā. nobisq3 id p̄nunciātibus nollēt credere atq3 in ea manere ꝑsisterēt si inde eos possemus eruere. vl' inuitos q̄bus imminērē illā ruinā p̄mōstrauimus vt vlterius redire sub eius periculo nō auderēt. puto nisi facerem⁹ nō imerito crudeles iudicaremur. Porro[i] si vnus illoꝝ nob dicerei. qñ intraueritis eruere nos: memetipsum ꝯtinuo trucidabo. alter aūt nec exire q̄dē inde nec erui vellet: ſ3 neq3 necare se auderet. q̄d eligeremus vtrū ambos ruine opprimēdos relinq̄re. aut vno saltē p nr̄am operā liberato. alteꝝ nō nr̄a[k] culpa: sed sua pot⁹ interire ꝑmitteremus. Nemo eñ est tā infelix qui nō q̄d fieri in talibus rebus oporteat: facillime iudicet. Item post pauca. Qđ si plurimi essent in domo ruitura. ⁊ inde saltē vnus liberari posset atq3 cū id facere conaremur. alij semetipsos p̄cipitio necarēt: dolerem⁹ de ceteris. veꝝ de vnius saltē salute cōsolaremur. nō tn̄ ne seipsos alij ꝑderēt ꝑire vniuersos liberato[l] nullo ꝑmitteremus. Quid ergo de ope miscōie qđ ꝓ vita eterna adipiscenda ⁊ pena eterna vitāda hoībus debemus impēdere iudicādū est si ꝓ salute ista nō solū tp̄ali sed etiā breui ⁊ ad tp̄s exiguū liberanda sic nos subuenire oībus ratio v̄a et benigna ꝯpellit[m]. Itē si inquiūt donatiste oportet vt nos ex ecclesiā ⁊ aduersus ecclesiā fuisse peniteat vt salui esse possimus q̄uō post istā pniā3 apđ vos clerici vel ep̄i etiā ꝑmanemus. hoc nō fieret. qm̄ reuera faciēdū qđ fieri nō debet[n]: nisi pauci ipsa cōpēsatiōe[o] sanarētur. Sȝ sibi hoc dicāt ⁊ multo maxime humiliter doleāt. qui in tāta morte p̄cisionis iacēt vt isto quodā vulnere matris eccl'ie catholice reuiuiscant. Cū eñ p̄cisus ramus inserit̄ fit aliud vulnus[p] in arbore quo possit recipi vt viuat q̄ sine vita radicis ꝑibat. Sed cū receptus recipiēti coaluerit: ⁊ vigor cōsequit̄ et fructus. si autē nō coaluerit ille quidē arescet: ſ3 vita arboris ꝑmanebit. Est eñ tale inserēdi gen⁹ vt nullo p̄ciso ramo q̄ intus est ille q̄ foris est inserat̄ nō tn̄ nullo ſ3 vel leuissimo vulnere arboris. ita etiā ⁊ isti cū ad radicē catholicā veniūt. nec eis post q̄ vix erroris sui penitēt honor clericat⁹ aut ep̄atus aufert̄. Siquidē fit aliq̄d tanq̄ i cortice arboris matris ꝯ integritatē seueritatis. Uerum tn̄ q2 neq3 qui plātat est aliq̄d neq3 q̄ rigat. ad dei miscōiam p̄cib⁹ fusis coalescēte suoꝝ pace ramoꝝ caritas cooperit ml'titudinē pctōꝝ. Et paulo post Ueꝝ i hmōi caus̄ vbi p g̃ues dissensionū scissuras nō hui⁹ aut illi⁹ hois ē piculū. ſ3 pl'imoꝝ strages iac3: detrahēdū[q]

a ¶ Ipsa pietas. testimoniū. in h̄ ꝙ est mortuus in vnitate ecclesie. sed quidam heretici volebāt eu3 post mortem accusare de heresi: vt. xxiij. q. ij. sane ꝓfertur. v̄. item si vera sunt. sed nō erant recipiendi etiā in crimine heresis cū ille bone opinionis fuit: vt. ij. q. i. in primis. hereticus tamen bene recipit̄ cōtra hereticū. vt. ij. q. vij. si hereticus.

b ¶ Perdiderūt. vt s̄. ij. q. vij. nō pt. Io.

c ¶ Potestatē. quā nō habebat ecclesia cū adhuc nouella esset sed postea quando cepit dominari principibus: vt. j. e. displicet. ⁊. c. non inuenit̄.

d ¶ Ac fidē. ecclesie cōseruandam.

e ¶ Intrare. i. redire ad ecclesiā.

f ¶ Sed quare. quasi diceret nō est cōsiderandum quid fiat sed qua causa fiat vt j. e. q. viij. occidit. et ff. de furt. veꝝ. similiter nō est ꝯsiderādū q̄d fiat sed quo animo fiat: vt. xv. q. vi. c. i. in fi. quasi diceret cogant̄ ire ad cōmodum ipsoꝝ. s3 ad cōuiuium de quo agit̄ in euangelio. lvi. di. sponsus. s̄. e. cum in lege.

g ¶ Legem. quā habes. C. de hereticis. arriani.

h ¶ Si duo. tres eñ ponit casus. primo sic. duo sunt in domo ruitura ⁊ ambos possumus liberare ad hoc tenemur. lic3 sint inuiti. secūdo si duo sunt i domo vna ⁊ si vnum liberamus alter vult se necare. tertio sic multi sunt in domo vna et nō nisi vnus liberari pōt.

i ¶ Porro. scđs casus.

n ¶ Nō debet de iure cōmuni.

o ¶ Cōpensatione. id est vt aliqui facili⁹ redeant ad ecclesiam cu3 viderit aliquos reuersos tolerari in suis ordinibus.

p ¶ Uulnus. dupliciter inseritur ramus arbori. vt de cō. dis. v. nunq̄. tunc dicuntur duo vulnera infligi arbori. id est ecclesie quando ille qui fuit destitutus restituit̄. ⁊ alter q̄ substitutus fuit remouetur. secūdo modo quādo nullus fuit substitut⁹ ⁊ illud dicit̄ leue vulnus.

q ¶ Detrahēdum. sic. xliiij. dis. cōmessationes. ⁊. dis. l. vt cōstitueret̄.

r ¶ De mēdacij. id est ō mēdacio timoris.

s ¶ Episcopi s̄. dis. xij. nos cōsuetudinem cōtra.

t ¶ Utiliter. nō intelligas ꝙ aug. restimat hic episcopos ꝯpositos sed doc3 q̄d fieri possit.

v ¶ Et sic. id est ꝓpter res eoꝝ.

x ¶ Nō res ecōtra. vt. j. q. vij c. i. ⁊. ij.

Quid faciet medicina .i. correctio. z ¶ Inter freneticos .i. defreneticos ad modum freneticorum seuientes. a ¶ Incipiunt. egressus enim malicie virtutis operatur ingressum. xxxij. q. i. cum renunciatur hec tamen non est concedenda. si quis incipit esse bonus non tamen perfectus desinit esse malus. de pe. di. ij. forte. et c. si fermo, b ¶ Cõia .j. de cõ. di. iiij. nõ in vobis. s. i. q. i. sacramenta.

Quod cristus discipulos. iacobum et iohem quos premisit in ciuitatem samaritanorum vt pararent sibi hospitium. b ¶ Ad correctionem. psit vindicta. c ¶ Peccãt. j. e. ea vidicta. s. vbi dr quod apostoli desiderauerint odio vindictã sed dic quod non peccabant in re quã volebant sed in mõ volendi. xxiij. q. ij. §. abraham. vel dic quod peccabant sed dicuntur nõ peccasse quia lex hoc permittebat. s. punire inimicos. s. e. q. cum in lege. d ¶ Et finees historiã hes. ij. q. vij. item cum balaam. e ¶ Multimoda. quã fecit paulus in illa plica lectiõe libenter sufferetis vbi narrat suas passiones et reuelationes suas. f ¶ Elymã. historiã habes xlv. di. §. salomon. Io.

Inter querelas. cõquestus. audit quod ille quod cõqrit se iniuste excõicatum. et hoc fm vetera iura. vt. xi. q. iij. si epus. vel dic quod tunc audit talis cum cuidenter ostet se iniusta excõicatione. vt extra de appel. sollicitudinem. alis nõ audit nisi cum dicit excõicationem esse nullã. vt extra de sen. ex. per tuas. Io. hodie recurre sup hoc ad nouellã. B. b ¶ Pro

est aliquid seueritati vt maioribus malis sanãdis sincera caritas subueniat. Habeãt ergo de preterito detestabili errore sicut petrus habuit de timore mẽdacij amarum dolorẽ. et veniãt ad ecclesiam xpi verã .i. catholicã matrem sint in illa clerici: sint epi vtiliter qui contra eã fuerũt: inutiliter non inuidemus: imo amplectimur hortamur optamus. et quos in inuijs aut sepibus inuenimus intrare cogimus. et sic nõdum quibusdã persuademus: quia nõ res eorum: sed ipsos querimus. ¶ Idẽ fausto. Medicinali seueritate mali cogũtur redire ad bonũ.

Quid faciet eccl'ie medicina salutem oĩm materna caritate cõquirẽs tanquam inter freneticos et lethargicos estuãs. numquid cõtẽnere. numquid desistere vel debet vel põt vtrisque si necesse est molesta est. que neutris est inimica. Nã et frenetici nolũt ligari et lethargici nolũt excitari. sed perseuerat diligentia caritatis freneticũ ligare: lithargicũ stimulare ambos amare. Ambo offendũtur sed ãbo diligũtur ãbo molestari quãdiu egri sunt idignãtur: sed ambo sanari gratulantur. In eodẽ catholici eẽ nõ icipiũt nisi heretici esse destiterit. neque ei sacra eorum inimica sunt nobis que in illis etiam nobis sunt cõia quia nõ humana sunt sed diuina. Par error eorum est auferendus quẽ male inierũt nõ sacra que similiter acceperũt. que ad penã suã portãt et hñt: quãuis indigne hñt sed tñ hñt. ¶ Ecce quod crimina sunt puniendã quã salua pace eccl'ie feriri pñt. in quo tñ discretio ẽ adhibẽda. aliquñ ei delinquentiũ multitudo diu per patientiã est ad pñiam expectãda. aliquñ est in paucis punienda vt eorum exẽplo ceteri terreantur: et ad pñiam prouocentur. ¶ Hinc cũ discipuli celesti igne samaritanos vellẽt cõsumere prohibiti sunt et samaritani ad pñiam sunt expectati: vt xpo pdicãte cõuerterentur ad fidẽ. ¶ Unde ambrosius ait. Nõ semper in eos qui peccãt vindicta est exercẽda.

Quod xps discipulos suos increpauit quia ignẽ descẽdere sup eos gestiebãt qui ipsum non receperãt: ostẽdit nobis non semper in eos qui peccãt vindicãdũ. quia nõnumquam amplius prodest clemẽtia tibi ad pñiam: quam lapso ad correctionem. Denique samaritani citius credidere ũt. a quibus hoc loco ignis arcetur. nec discipuli peccãt qui legẽ sequuntur. sciebãt enim et phinees reputatũ est ad iustitiã quod sacrilegos interimerat. et ad preces helie ignem descendisse de celo. ¶ Põt in hac prohibitiõe aplorum aliud intelligi. apl'i nõ zelo iustitie sed amaritudinis odio ob iniuriã sue expulsiõis vindicãdã samaritanos igne voluerũt cõsumere. dñs aũt volẽs eos iniuriã proprie psone cũ patiẽtia et gaudio tolerare. iniuriã vero diuine seruitutis non inultã relinquere ait. nescitis cuius spũs estis Hinc etiã petrus qui cũ alijs audierat. beati eritis cũ male dixerint vobis hoies et persecuti vos fuerint et dixerint oẽ malũ aduersus vos: gaudete in illa die et exultate quoniam merces vr̃a copiosa est in celo cõtumelias sibi illatas cũ gaudio suscipiebat peccata vero que in deũ cõmittebantur acerrime puniebat. vñ ananiã et saphirã spũi sancto mẽtiẽtes mortis sñia perculit. Sic etiã paulus dũ a suo cõtẽptu pia ãmonitiõe et multimoda cõmẽdatiõe sui corinthios reuocaret magũ illum elymã qui credituros a fide retrahebat cecitate percussit vt ceteri territi pdicatiõnẽ eius nõ ipedirẽt sed in xpm credẽtes aie cecitatẽ effugerent et corinthiũ illũ fornicatorẽ qui in deũ peccauerat: sathane ad vexandum tradidit. ¶ Hinc et greg. scribit ianuario epo reprehẽdẽs eũ quod ob iniuriã proprie psone quẽdã excõicauerat dicẽs. Pro iniuria propria epo aliquem excõicare nõ licet.

Inter querelas multiplices isidorus vir clarissimus a fraternitate tua frustra se excõicatũ anathematizatũque cõquestus est qd quãobrẽ factũ fuerit dum a clerico tuo qui presens erat voluissemus addiscere: pro nulla alia cã nisi pro eo qd te iniuriauerat factũ inotuit que res nos vehemẽter afflixit: qd si ita est nil te cogitare de celestibus ostẽdis. sed terrenã te hr̃e cõuersationẽ significas. dũ pro vidicta proprie iniurie qd sacris regulis prohibetur maledictionẽ anathematis iuexisti. Unde de cetero oĩno esto circũspectus atque sollicitus. et talia cuiquam pro defensiõe proprie iniurie iferre denuo nõ presumas. Nã si tale aliquid feceris in te scias postea eẽ vidicãdũ. ¶ Hinc idẽ in omelijs ostẽdit quod pcã que i deũ vel proximũ cõmittuntur a nobis puniẽda sũt. ea vero quibus i nos delinquitur patiẽter tolerãda vel potius dissimulãda sunt ait. Ualde offendit qui dñica debita ipune in pace dimittit.

Si is qui prelatus ẽ dñi eo debitori culpas ipune dimittit nõ mediocriter perfecto offẽdit qui debita celestis regis et dñi sua presumptiõe resoluit Ea nãque que i nobis cõmittuntur facile possumus dimittere. ea vero que in deũ sunt cõ

presc. ergo epus non põt excõicare aliquem pro iniuria sibi facta. vt. s. e. q. v. de occidẽdis. nec enim põt esse iudex in cã sua. vt. iiij. q. iiij. c. i. sed s. j. e. quilibet. et. ij. q. vij. si quis erga. sed distiguas vt ibi no. per illõ qd ẽ. lxiij. di. salonitane.

Si is debitori. i. ei qui i deũ deliquit. et ẽ ar. extra de sen. ex. cõtigit. k ¶ Offendit. vt. j. c. si ea. nã culpa ẽ quandoque relaxare vidictã. vt. s. xxviij. di. quia sũt culpe.

l ¶ Possumus. imo iniuriã nobis fcãm tenemur dimittere. C. de epi. et cle. si quis in hoc. v. si. Iniuriam .i. rãcorẽ. sed iniuriam .i. satisfactionem in iure nõ tenemur remittere. xc. dis. si quis cõtristatur. imo bñ facit qui persequitur iiuriã sibi factã. vt. xlv. di. sic. et qui emẽdat. et. j. e. q. v. de occidẽdis nã publice interest penas nõ facile dimitti. vt. C de pe. si operis. et. j. c. est iniusta. et. xlv. distinc. sed illud. sic ergo per pactum possumus remittere inquãtum nostrum priuatum commodum tangit sed inquãtum tangit commodum aliorum non possumus vt. ff. de pactis iur. gen. §. vlt. et est simile. lxiij. distinc. salonitane. sic nec filius potest remittere id quod debetur patri. nec tutor debitum pupilli. vt. C. pactis. pactum. et. l. sequenti. nec preses debitum ciuitatis. C. de transactio. preses. sed nũquid episcopus potest remittere iniuriam illatã ecclesie. videtur quod sic. quia iniuriarum actio non est in bonis nostris an lit. contesta. vt. ff. de iniurijs. iniuriarum. vnde episcopus preter consensum capituli potest eam remittere. argu. extra de his que si. a prela. cum apostolica. cum enim episcopus sit pater. vt. xcv. distin. esto. et pater possit remittere iniuriam factam filio. vt. ff. de iniurijs. sed si vnius. §. filiofa. sed non credo quod possit solus episcopus remittere. nam episcopus pcurator dicitur ecclesiasticarum rerum. vt. xij. q. i. c. vl. vnde cum sit pcurator conditionem ecclesie non potest facere deteriorem. vt extra de dona. c. ij.

m ¶ Sine penitentia.interiori.s.cordis ptritione.sine qua nulli dat venia. vt.xxiiij.q.ij.legat.z.j.c.est iniusta.z.l.dist.si qs diacon⁹.habita ergo cordis ptritiõe põt sacerdos partẽ vel totũ remittere sm qualitatẽ psone loci tpis.vt.xxvi.q.vij.de his.z.c.tpa. b ¶ Supplicatiõe.hũ dicit supplicatiõe qa si nõ p pces.sed ppt pecuniã remitteret iniuria infamis esset nisi h fieret auctoritate iudicij.vt.ff.d his q̃ not.infa.furti.§.pact⁹.

c ¶ Recidiuo.ar.q̃ ex q̃ qs ẽ absolut⁹.vel postq̃ penituit q̃ ampli⁹ de illo crimie accusari nõ pt.vt ex de accusat.de his crimib⁹.z.ij.q.i.phibẽtur.sil'r q̃ iurauit se non accusaturum aliquem nõ põt eũ accusare.vt ex de accus.veniẽs.lz possit denũciare crimen suũ.vt ex de iureiur.queadmo.in fin.imo eo ipo q̃ dicit qs se nolle accusare nõ admittit accusans.ff.de adulte.si maritus.§.si negauerit.imo z tacite renũciat qs accusatõi sue extra de his q̃ fi.a ma.p.c.ex ore.i fi.ex de offi.dele.gratũ.h ãt scias q̃ iiuria duob⁹ modis tollit.vl' remissiõe.vt h.vl' dissimulatiõe: z sm h si iniuria illata ẽ p metũ ãno vtili abolet.vt.ff.qd me.cã.si eũ z exceptiõe.§.i.si alio mõ inferatur tollit ptinuo ãno.isti.de in iur.i fi.C.de iiur.si nõ puicij.si aũt statĩ nõ reuocat iniuria ad aim ãpli⁹ agi nõ põt.vt ff.de iniur.nõ solũ.§.i.

d ¶ Nõ patit.p e h agit.j.de pe.di.iiij.diuia clemẽtia.z h ẽ ar.q̃ p⁹ pñiaz nõ dz qs accusari.d h no.xxxiij.q.ij.ãmonere.

Si illic.vbi hec acta sunt. Ibi eni est cã agẽda,vt.iij.q.vi.ibi.

Iniuria cũ semel remittit iterz reuocari non debet.

Si illic vbi hec acta sunt[a] p̃sentib⁹ vtrisq̃ ptiterit z satisfecisse stephanũ z supplicatiõe[b] suscepta eũ q̃ male tractat⁹ est ignouisse semel in abolitiõe remissa punitio recidiuo[c] dolore nõ dz iterari: diuine sm imitatiõe clemẽtie q̃ dimissa pctã i vltionẽ redire nõ patit[d] Si vero nihil vl' de satisfactiõe pbabit vel de remissiõe trãsactũ[e] dilectionis vre sermone mõstret.qtin⁹ siue nũc saltẽ poterit cõpetẽs satisfactio puenire.illo poti⁹ exerceat vbi aim sanare possit afflicti[f] si vo irremissibilis[g] pstat[h] acerbitas ibidẽ nihilomin⁹ vindicet: vbi plectibilis orta est p̃sumptio. ¶ Sz obijcitur[i] illud ãbrosij: ad preces helie ignis descẽdit de celo vt pphete vindicaret iniuria: qd tũc itelligit fctm qñ achab[k] rex israel post sterilitatẽ illã triũ ãnoz z sex mẽsiũ q̃ facta est qñ p̃cib⁹ helie clausum est celũ annis tribus z mensib⁹ sex.misit duos qnq̃genarios ad heliã q̃ dicerẽt ei.hõ dei rex israel vocat te q̃ ait.si hõ dei suz descẽdat ignis de celo z psumat vos.z statĩ descendit ignis de celo z psũpsit eos.Quo facto[l] nõ cui⁹ meriti apud deuz esset voluit ostẽdere.sz q̃ ille esset ver⁹ de⁹ quẽ colebat.nõ ille ad cui⁹ culturaz stupro pprij corpis iezabel nonnullos puocabat euidẽtissimis indicijs mõstrare curauit. Iniuria vero pphete nõ alia q̃ iniuria dñi ipi⁹ intelligit q̃ in paucis vidicata est vt ceteri terrerent. Itẽ obijcit illd siluestri.

Aplicus anathematizauit eos q̃ eũ ceperãt vl' epoz aliquẽ q̃ deiceps cepit excõicauit.

Uilisari⁹ patriti⁹ noster mãdauit[m] me ad se venire pacifice p q̃busdã eccl'iasticis dispositiõib⁹ i palaciũ pncipis.z ad p̃mum z ad scdm velũ[n] retinuit oẽm clez z ppl'z q̃ mecũ veniebat.z nullũ pmisit itroire nisi me solũ z vigiliũ diaconẽ nrz me vo[o] vi retẽto z añ p̃dictũ patriciũ deducto miserũt me in exiliũ: in quo sustẽtor mõ pane tribulatiõis z aq̃ angustie: z tñ nõ dimisi nec dimitto pptea officiũ meũ.sz cum epis quos congregare potui eos qui talia erga me egerũt anathematizaui[p] z vna cũ illis.aplica auctoritate statui nullũ vnq̃z talit decipiẽdũ sicut decept⁹ suz.z si aliqs deinceps vllũ vnq̃z eporuz talit deceperit anathema maranatha[q] fieret in conspectu dei z sanctoz angeloz. Idẽ vigilio. ¶ Habeto[r] itaq̃ cũ his q̃ tibi psentiũt plene dãnatiõis sñiaz.sublatũq̃ tibi nomẽ z munus ministerij sacerdotalis agnosce sancti spũs iudicio z aplica a nobis auctoritate dãnat⁹. Sz z hic nõ suã sz eccl'ie iiuriã vlt⁹ est. ¶ Qd aũt[s] pctm ppl'i in paucis puniẽdũ sit: moyses exemplo suo docuit.q̃ peccatũ idolatrie in paucos cultores vituli[t] vindicauit.morte paucoz expians peccata mltoz.in pñs terrẽs.in posterũ disciplinã sanciẽs. Sic z ipse xp̃us pctã toti⁹ ppl'i morte paucoz puniuit dñ p fornicatiõe toti⁹ ppl'i vna die[v] vigititria milia pierũt. Sic etiã p peccato murmuratiõis[x] vel tẽptatiõis nõnulli puniti sunt.vt eoz exẽplo ceteri ad pñiaz cogerẽtur. Sic z quotidie nõnul'los punit de⁹ vt diuina puidẽtia etiã circa hũana vigilare cognoscat.nõnullos etiã p lõga tẽpora ad pñiaz expectat vt patiẽtiam sue benignitatis nobis ostẽdat. Sic etiã helias culturã baal[y] vindicauit sacerdotes z pphetas ei⁹ interficiẽdo: morte paucorũ expiãs pcã imitãtiũ ppl'oz. ¶ Qd vero[z] pctã que publicis iudicijs deserũtur puniẽda nõ sint: illo exẽplo pbatur quo xp̃s q̃ iudã sol⁹ furẽ nouerat nõ abiecisse sz patient tolerasse asseritur. ¶ Uñ ambro.sup p̃mã epl'az ad corinth. Iudicis nõ ẽ sine accusatiõe dãnare.

Si qs p̃tatẽ nõ hz[a] quẽ scit reũ abijcere vl' pbare ñ valet imunis[b] ẽ.z iudicis nõ ẽ sine accusatore[a] dãnare sicut nec iudã xp̃s abiecit. ¶ Sil'r nõ ẽ ferẽda snia qñ multitudo ẽ i cã.vl' qñ ille q̃ peccat sociaz hz multitudinẽ. ¶ Uñ aug.in li.ij.p epl'am parmeniani. Qd a multitudie peccatur vel ab eo qui multitudinem habet sociã ab ecclesia non punitur sed defletur.

p ¶ Anathematizaui.s.e.c.inter.ptra.sz dic q̃ h iniuria ptingit eccl'iam.lxiij.di.salonitane.vel h nõ erat superior iudex.xl.di.si papa.põt tñ iudex corpalẽ infligere penã p offensa sua vt.xlv.di.z q̃ emẽdat. q ¶ Maranatha.d: maranatha aduentus dñi.si.xxiij.q.iij.§.sed q̃.i.vsq̃ aduẽtũ dñi sit excõicatus supple nisi peniteat sic.xxvij.q.i.de viduis.

r ¶ Habeto.sacerdotalis.i.clericat.ar.qd alicui aufertur qd nõ hz.vt.v.q.vi quia iusta.z xxvij.q.ij.§.ex his oibus

s ¶ Qd autẽ.dixit.s.e.in illo.§.ecce q̃ crimia.quod q̃nq̃ dlinq̃ntes sunt patienter expectãdi z diu illud mẽbrũ executus est.dixit eni ibidẽ q̃ crimẽ q̃nq̃ i paucis est vidicandũ: vt ceteri terreantur.

t ¶ Vituli.xlv.distin.disciplina.

v ¶ Una die.dũ finees occidit hebreũ coeũtẽ cũ madianita quaz historiã hẽs.ij.q.vij.§.itẽ cũ balaam.

e ¶ Trãsactũ.iudicij auctoritatẽ itelligas q: sine ei⁹ auctoritate nõ lz trãsigi p iiuria illata.vt.ff.de his q̃ no.infa.furti. f ¶ Afflicti.i.iniuriati.
g ¶ Irremissibil.i.si nõ vult remittẽ iiuriã.nõ ei cogit ad h.vt no.s.c.pri.
h ¶ Perstat.i.psistit. i ¶ Sz obijcit.p illd q̃ null⁹ dz iiuriã suã vlcisci.
k ¶ Achab.pfũdit historiã.ñ ei achab misit illos qnq̃gẽarios.sz rex ochosias.nec ẽt illd ptigit tpe achab.sz illd ptigit sub osia. l ¶ Quo fcõ soluit obiectiõz. m ¶ Uilisari⁹.mãdauit.h mãdare põit p rogare.sic al'.rogare põit p mãdare.vt.xi.q.iij.rogo. n ¶ Velũ.i.camerã vl' hostiũ
o ¶ Me vero.vi retẽto.q̃ h mõ includit clericũ: licet alio modo nõ iniciat manus in eũ violẽtas ẽ excõicat⁹.vt extra de sen.ex.cũ desideres.z c.nup.

x ¶ Murmuratiõis.qñ iudei murmurauerũt in deserto ppt carnes quas nõ habebãt.volebãt eni sibi ptituere ducẽ z reuerti in egyptũ.xc.di.alien⁹. y ¶ Baal.hãc historiã habes.l.q.i.cũ scriptura.
z ¶ Quod vero peccata illud spectat ad illud.s.e.§.his ita respondetur sunt quedam.

Si quis.nõ habet quia non est eius iudex. b ¶ Immunis a peccato participatiõis nec iputatur ei sed tacet cũ nõ possit illd pbare.ij.q.vij.plerĩq̃.licet aũt iudex sciat aliquẽ criminosum non ideo statim põt eũ a se abijcere.vt.vi.q.ij.si tantũ.
a ¶ Sine accusatore.excipiunt casus positi.ij.q.i.de manifesta.

Non potest. s. di. l. vt constitueretur. e ¶ Multitudinez. sic ergo ratione multitudinis non exercetur vindicta. vt. i. q. vii. quotiens. s. c. ipsa pietas. ix. q. i. ordinatiões. dicitur autẽ hic multi plures q̃ xl. extra de cle. ex. mi. latores. d ¶ Signum. s. thau. e ¶ Misericordia, ex seueritate procedẽs. f ¶ Sepationis. id ẽ excõicatõis
g ¶ Infirmos. qui facile scãdalizantur.
h ¶ Cũ facultas. i. cum nõ contẽnit eiꝰ pdicatio. nã si nõ proficit potius tacere dz. xi. q. iii. q̃n
i ¶ Generali. viii. q. i. quid aũt. Jobes.
k ¶ Precepta. precepta posita in superiori. §. ex hiis omnibꝰ
l ¶ Noli esse. he auctoritates sũt exposite. ii. q. vii. § hiis ita rñdet
m ¶ Donastis. loquitur ibi apls de corinthio q̃ ad penitentiã redit & petiit aplos vt reciperent ipm et reiterãt ei offẽsaz & ẽ si. xxxv q. ix. veniam.
Est iniusta. sic iusticia dicit eẽ falsa. vt. xlv. di. vera. nam sepe vitia se esse virtutes mẽtiunt. xli. di. sepe.
o ¶ In lege. s. in deuteronomio est scriptum de illo q̃ inuitat alios ad idolatriã nec acq̃escas ei nõ audias eum nec misereris eiꝰ: sed stati occidas eũ. vt. j. e. q. v. si audieris.
p ¶ Diuia sẽtẽtia. sic. ff. d. posit. si hoiez
q ¶ Et lachrimis. iudex ei nõ dz moueri ad lachrimas calamitosoꝝ. vt. ff. de off. p. obseruãdũ. & d pe. di. iii. sẽ

Non põt[b] esse salubris a multis correctio: nisi cũ ille corripit q̃ nõ habz sociã multitudinẽ[c]. Cũ vero idẽ morbus plurimos occupauerit: nihil aliud bõis restat q̃ dolor & gemitꝰ: vt p illud signũ[d] qd ezechieli sancto reuelat illesi euadere ab eoꝝ vastatione mereant: & infra. Reuera cũ cõtagio peccãdi multitudinẽ inuaserit: discipline diuine seuera misericordia[e] necessaria est. nã cõsilia sepatiõis[f] et inania sunt & pniciosa atq sacrilega. qz impia & supba sunt & plus pturbãt infirmos[g] bonos q̃ corrigãt animosos malos & ifra. Turba eni iniquoꝝ cũ facultas[h] ẽ in populis pmẽdi smone generali[i] obiurgatõe ferieda ẽ & maxime si occasionẽ atz oportunitatẽ pbuerit. aliqd flagellũ desup dñi quo eos appeat p suis meritis vapulare. ¶ Precepta[k] vero euãgelica de dilectiõe inimicoꝝ & mĩscordia impẽdẽda pximis: exhortatiões quoq aplĩ de cibãdis vel potãdis inimicis: non eatenꝰ intelligẽda sunt: vt peccãdi relaxet impunitas. sz vt delinquẽti correctio: & nature ministret subsidiũ: donec p sentẽtiã iudicis adẽpta spe correctõnis: maloꝝ tollat exercitiũ. In hoc ergo iubemur diligere inimicos & misereri eoꝝ vt de eoꝝ pditione doleamus: & eoꝝ salutẽ desideremꝰ: & p illoꝝ correctione quotidie laboremꝰ & oremꝰ: penitentibꝰ solacia impẽdamꝰ: alter alteriꝰ onera portãtes: nõ vt ptinaces & in malo psistẽtes impũitati donemꝰ. sicut enim erga pẽitentes nõ seueri sz misericordes esse monemur iuxta illud. Noli esse[l] nimis iustus: qz est iustus q̃ perit in iusticia sua. Et iterũ. Iudiciũ sine misericordia erit ei q̃ nõ fecerit misericordiam. Itẽ illud aplĩ in. ii. epla ad corinthi. Cui aliq̃d donastis[m] & ego. nã & ego si q̃d donaui ppter vos donaui. ac si ipe xps donaret: vt nõ circũuẽniamur a sathana. nõ eniz ignoramꝰ cogitatiões eiꝰ q̃ quos nequit cõsentiẽdo decipe facit: nimis asperos. Sicut inq̃ penitẽtibꝰ vt dictũ est misericordes esse iubemur: sic ipenitẽtibꝰ & obstiatis in malo misericordiã ipendere phibemur. ¶ Unde ãbrosiꝰ in lib. i. de officiis. De iusta & iniusta mĩscordia.

Est iniusta[n] mĩscordia. denicq in lege[o] scriptũ est de quodã non misereberis illiꝰ: & in libris regũ legit: qz saul cõtraxit offensaz dei qz miseratꝰ ẽ agab hostiũ regẽ quẽ phibuerat diuina snia[p] seruari. Itaq si q̃s latronẽ filiis depcãtibꝰ motꝰ. & lachrimis[q] cõiugis eiꝰ ifiexus absoluendũ putat. cui adhuc latrocinãdi aspiret affectꝰ: nõne inocẽtes trader[r] exitio q̃ liberat mltoꝝ exitia cogitatẽ. certe si gladium[s] reprimit: vincula dissoluit: laxat exilium: cor latrocinandi qua potest clemẽtiori via non eripit facultatem qui volũtatẽ extorq̃re nõ potuit. deinde si inter duos hoc ẽ accusatorẽ & reũ pari piculo[t] de capite decertãtes alterũ si nõ pbasset. alteꝝ si eẽt ab accusatore cõuictꝰ si nõ id qd iusticie est iudex exequat sz misereat alteriꝰ: aut dãnabit pbantẽ aut dũ accusatori fauet: qd pbare nõ posset addicet innoxiũ: nõ põt igit hec dici iusta misericordia in ipsa ecclesia vbi maxime q̃s misereri debz teneri q̃ maxime debz forma iusticie ne q̃s a psortio cõionis[v] vel criminatõnis abstractus breui lacrimula atq ad tẽpus para. vel etiã in vberioribꝰ fletibꝰ cõionem quã plurimis debz postulare tempibus: a facilitate[x] sacerdotis extorq̃at. nõne cũ etiã vni indulget idigno ad plapsionis ptagiũ puocat vniuersos. facilitas[x] eni venie incentiuũ tribuit delinquẽdi. ¶ Itẽ aug. in lib. psalmoꝝ. Nõ debemꝰ in mala causa pauperi misereri.

Ne amisso iudicio[y] sis paupi in mala cã misericors cuiꝰ si parcis saccello[z] pcutis cor eiꝰ: & tãto nequiorẽ reddis: quãto iustũ sibi fauere videt. ¶ Idem. Homini est miserẽdum petõri irascendũ

Uo ista noia cũ dicimus hõ[a] peccator. nõ vtiq frustra dicũtur qz peccatorẽ corripe: & quia hõ miserere: nec omnino liberabis hominẽ nisi eũ psecutus fueris peccatorẽ huic officio[b] nomis[c] inuigilet disciplina sicut cuiq regẽti apta & accõmodata ẽ: nõ solũ epo[d] regẽti plebẽ suã: sz etiã paupi regẽti domũ suã. diuiti regẽti familiã[e] suã. marito[f] regẽti cõiugẽ suã. patri regẽti plez suã: iudici regẽti pvinciã suã. regi regenti gentẽ suã. Et paulo post. Ita nulli homini claudẽda ẽ misericordia: sicut nulli petõri ipunitas relaxãda. Hinc itaq intelligẽdum est q̃ nunq̃ sit contẽnenda elemosyna que quibusq[a] pauperibꝰ iure hũanitatis impenditur. quãdoquidẽ dñs subleuauit indigentiã paupeꝝ etiã hiis loculis quos ex opibus implebat alioꝝ: & paulo post. nõ ergo suscipiamus petõres ppter hoc q̃ sunt peccatores. sed tñ eos ipsos qz & homines sunt humana cõsideratiõe tractemus. psequamur in eis ppriã iniquitatẽ misereamur cõez naturã. Itez illud euangelii qd obiicit q̃ gladio vsus fuerit gladio cadet. Augu. in libro scdo cõtra manicheos rñdet ita dicẽs. Qui dicat accipere gladiũ.

Ille gladiũ accipit[b] qui nulla supiori ac legitima ptãte[c] vel iubente vel cõcedente in sanguine alicuꝰ armatur. ¶ Porro illd hiero.[d] quo eccle

plẽs. r ¶ Tradet. occasionalr. s ¶ Si gladiũ sz q̃re redarguit h ecclĩa iudices q̃ reprimit gladiũ cũ als petat reos nõ occidi. vt. j. q. v. c. i. & c. d occidẽdis. sz dicas h loq̃tur de incorrigibilibꝰ. ibi de corrigibilibꝰ sic. j. e. q. v pdest. t ¶ Periculo. ppter h vbũ q̃dã h dixerit q̃ in cã crimiali nõ eẽ mitius agẽdũ cũ reo q̃ cũ actore. qd nõ pcedo. vt. xxxv. q. ix. veniã. i fi.
v ¶ Cõmuniõis. rerũ quibꝰ est suspensus nõ intelligas h de snia excõicatõis nã ibi ppter piculũ nõ ẽ differẽda absolutõ. nã q̃nq fit absolutio a iudice nõ suo. vt extra de sen. excõ. sacro. extra de ap. qua fronte: nisi velis intelligere in eo casu q̃n ppter cõtumaciã detinet aliq̃s diutius in excõicatione. xi. q. iii. qui iubente.
x ¶ Facilitas. veruz est q̃ d iure nõ dat sz de facto sepe dat & sic nõ obstat. i. q. vii. exigunt.
Ne amisso iudicõ. i. ordine iuris.
z ¶ Saccello. i. paupertati. Jo.
Uo ista. hõ. sic lxxxvi. di. odio.
b ¶ Officio. correctionis.
c ¶ Nominis. i. fm q̃ aliquis nomiat vel prelatus vel pater vt oñdit p exẽpla
d ¶ Epo. ex hoc. c. & ex illo. s. e. ita. cõsueuit dici q̃ si peccauerit in te frater tuꝰ ad solos illos spectat q̃ ex ptãte aliq̃ possunt punire. sed certe h nõ loquitur de denũciatiõe sed de correctiõe tñ ad quã etiã alii tenent qui enumerant h. nã vicinꝰ tenet corrigere vicinũ suũ. vt j. e. q. v. non putes. Itẽ q̃libz tenet aliũ occulte corripe. vt extra de here. cũ ex iniuncto. circa fi.
e ¶ Familiam. C. de emenõ. ppinquoꝝ l. vna. & xxiii. q. ii. placuit.
f ¶ Marito. s. vii. q. i. sicut alterius. s xxiii. q. iii. placuit.
a ¶ Quibusq. s. xlii. di. quiescamus.
Ille glad ũ accipit. iniuste.
c ¶ Potestate. nam ptãs gladii tñ a principe hr. vt. s. e q. i. militat. & q. ii. c. i

d ¶ Porro.hiero.ī. c.q̄ ſm carnem.
N Imiū.nō oīs. ⁊ v.q.v.non omis
f ¶ Tollit.ī.c.duo.ī
g ¶ Cogi.ī.xlv.di.c ij.ī.So.ab īitio nemo cogēd⁹ ē ad bonū. ſꝫ aliq̄s cogit̃ ꝑſeuerare ī eo qđ īcepit.vt.ī.c.q.v. ad fidē.nec obuiet qđ ð: de paulo q̄ ab īitio fuit coact⁹.nā h̄ argumētat̃ a mioꝛi.i. ex quo paul⁹ ab initiō fuit coact⁹.ḡ alij pōt ex poſtfctō cogi
h ¶ Et mali.vt iſmahel iſaac. et ſaul et dauid.
i ¶ Boni malos. vt helias q̄nq̄gēarios
k ¶ Et prophete. vt moyſes egyptiū.vt ī.c.q.iij. nō in inferenda.
l ¶ Nocēdi cā. q.d. pl⁹ cāꝫ facti q̄ fcm̄ ꝯſiderabim⁹.vt.ī.c. q.viij.occidit.
m ¶ Cōſtituit. C. de her.arriani.Jo.
n ¶ Certe.ī.c.q̄ magnum.

ſta negat̃ aliquē ꝑſequi nō ita itelligēdū eſt vt generalit̃ eccleſia nullum ꝑſequatur ſꝫ q̄ nullū iniuſte perſequatur. Non ei oīs ꝑſecutio culpabil' ē.ſed rationabiliter hereticos ꝑſequimur:ſicut ⁊ xp̄s coꝛpaliter eſt perſecutus eos quos ð tēplo expulit. ¶ Unde augu. ait vincētio donatiſte: Ptātis officio vtiliter īngeri coꝛriguntur.

N Jmiū ſunt īngeti quos per oꝛdinatas a deo ptātes ſeculares cohiberi atq̄ corrigi mihi non videt̃ inutile.nā de multoꝝ iaꝫ correctiōe gaudem⁹. Et poſt pauca. Si enim quiſq̄ inimicū ſuū periculoſis febꝛibus freneticū factū currere videret in precipitiū.nonne tunc potius maluꝫ ꝑ malo redderet ſi ſic ire eū permitteret. q̄ ſi corrigendū curandumq̄ ligaret. ⁊ tamē ei tūc moleſtiſſim⁹ ⁊ aduerſiſſimus videretur:q̄n vtiliſſimus ⁊ miſericoꝛdiſſimus extitiſſꝫ. Sed plane ſalute reparata tāto vberius ei gratias ageret: quāto minus ſibi pepercīſſe ſenſiſſet. Et poſt pauca. At quibuſdā iſta non ꝓſunt:nunq̄d ideo negligēda eſt medicina:q: nōnulloꝝ eſt inſanabilis peſtilentia. Jtem poſt pauca. Nō omnis qui ꝑcit amicus eſt. nec oīs qui verberat inimicus. Melioꝛa ſunt vulnera amici:q̄ blāda oſcula inimici. Melius eſt cuꝫ ſeueritate diligere:q̄ cū lenitate decipere. Utilius eſurienti panis tollitur ſi de cibo ſecurus iuſticiā negligat q̄ eſurienti panis frāgitur vt iniuſtitie ſeductus acq̄eſcat. Jtē poſt pauca. Putas neminē debere cogi ad iuſtitiā cū legas p̄rēmfamilias dixiſſe ſuis:quoſcūq̄ inueneritis cogite itrare. cū legas ipꝫ p̄rio ſaulū poſtea paulū ad v̄itatē cognoſcēdā ⁊ tenēdā magna violētia xp̄i cogētis eē cōpulſuꝫ. Jtē p⁹ pauca. Et cū noueritis fureꝫ aliq̄n auertēdis pecoꝛib⁹ pabulū ſpgere: ⁊ aliq̄n paſtoꝛē flagello errātia pecoꝛa reuocare. Jtem. Si ſp eēt culpabile ꝑſecutionē facere:nō ſcriptū eēt ī ſctis libꝛis. Detrahētē ꝓrio ſuo occulte hūc ꝑſequebar. Aliq̄n ergo ⁊ qui eā patit̃ iniuſtus eſt ⁊ q̄ eā facit iuſt⁹ eſt.ſꝫ plane ſepe ⁊ mali ꝑſecuti ſunt bonos ⁊ boni malos illi nocēdo ꝑ iniuſticiam:illi cōſulendo ꝑ diſciplinā. illi immaniter:illi tēperāter: illi ſeruiētes cupiditati:illi caritati. Nā qui trucidat nō cōſiderat quēadmodum ſecet. qui vero ſanare vult cōſiderat. Jlle enim ꝑſeq̄tur ſanitatem:ille putredinē. Occiderūt impij ꝓphetas: occiderūt impios ⁊ ꝓphete. flagellauerūt iudei xp̄ꝫ: iudeos flagellauit ⁊ xp̄s. Traditi ſunt apl'i ab hoībus hūane ptāti, tradiderūt apl'i hoīes ptāti ſathane. Jn hijs oībus quid attendit̃ niſi quis eoꝝ pro veritate: quis pro iniquitate: quis nocendi cauſa: quis emēdandi. ⁊ paulo poſt. Conſtantinus impatoꝛ conſtituit vt res eōuictoꝝ ⁊ vnitati pugnaciter reſiſtētiū fiſco vēdicarētur. ⁊ p⁹ pauca. Certe nulli⁹ crimē maculat neſcieteꝫ. Jtē facta nocentiū q̄ innocētib⁹ demonſtrari vel ab inocentib⁹ credi nō p̄nt non coinq̄nāt quemq̄:ſꝫ ꝓpter innocētiū cōſoꝛtiū etiā cognita ſuſtinent̃. Nō eniꝫ ꝓpter malos boni ſunt deſerendi:ſꝫ ꝓpter bonos mali ſunt tolerādi: ſicut tolerauerūt ꝓphete eos cōtra quos tāta dicebāt nec cōmunionē ſacroꝝ illi⁹ ꝓpl'i relinq̄bāt. ¶ Jdeꝫ donato p̄ſbytero. Heretici ad ſalutem etiā inuiti trahēdi ſunt.

D Jſplicet tibi q̄ traheris ad ſalutem dei.cū t̃n multos nr̃os tu ad ꝑnicem traxeris. Quid eni volum⁹ niſi te ꝯprehendi ⁊ p̄ntari ⁊ ſuari ne peas. qđ aūt in coꝛpe leſus es ipſe tibi feciſti q̄ moꝝ iumēto tibi admoto vti noluiſti: ⁊ te grauiter ad terrā colliſiſti.nā vtiq̄ ali⁹ q̄ adduct⁹ ē tecū collega tu⁹ ⁊ illeſus vēit: q: talia ipe ſibi nō fecit.ſꝫ neq̄ hec putas tibi fieri debuiſſe q̄ neminē extimas cogendū ad bonū. Attēde q̄d dicat apl's. Qui ep̄atū deſiderat bonū op⁹ deſiderat: ⁊ t̃n multi vt ep̄atū ſuſcipiāt tenētur: inuiti ꝑducūtur includūtur: patiūtur mala q̄ nolūt: donec eis aſſit volūtas ſuſcipiēdi bōi opis q̄to magis voſ ab erroꝛe ꝑnicioſo i q̄ vob inimici eſtis.trahēdi eſtis ⁊ ꝑducēdi ad veritatē vl' cognoſcēdā vl' eligēdā nō ſolū vt honoꝛē ſalubꝛit̃ h̄eatis: ſꝫ ēt ne neq̄ſſime peatis. Dicis dn̄ꝫ ð diſſe liberꝝ arbitriū: ið nō deberi cogi hoīeꝫ ad bonū. Quare ergo illi de q̄b⁹ ſupꝛa dixim⁹ cogunt̃ ad bonū. Attēde ergo ⁊ ꝯſidera q̄ nō iō volūtas bōa miſicoꝛditer ipēdit̃: vt mala volūtas hoīs diligat̃: nā q̄s neſciat nec dānari hoīeꝫ niſi merito male volūtatis.nec liberari niſi bonā habuerit volūtateꝫ nō t̃n iō q̄ diligunt̃ male ſue volūtati ipune ⁊ crudelit̃ ꝑmittēdi ſunt. ſꝫ vbi ptās dat̃ ⁊ a malo ꝓhibēdi: ⁊ ad bonū ſunt cogēdi Nā ſi mala volūtas ſp ſue ꝑmittēda ē libertati: q̄re iſrl'ite recuſantes ⁊ murmurātes tā duris flagellis a malo ꝓhibeant̃ ⁊ ad terrā ꝓmiſſiōis ꝯpellebant̃. ſi v̊o volūtas mala ſp ſue ꝑmittēda ē libertati: q̄re paul⁹ nō eſt ꝑmiſſus vti peſſima volūtate q̄ ꝑſeq̄bat̃ eccl'iam: ſꝫ pſtrat⁹ eſt vt cecaretur ⁊ cecatus eſt vt mutaret̃. ⁊ mutatus ē vt mitteretur: ⁊ miſſus eſt vt qualia fecerat in erroꝛe talia ꝑ veritate pateret̃. Si volūtas mala ſp ſue eſt ꝑmittēda libertati: q̄re monet̃ p̄r in ſcripturis ſctis filium duꝝ coꝛripe nō ſolū verbis: ſꝫ etiā latera eius tondere: vt ad bonā diſciplinaꝫ coactus ac domitus dirigat̃. Unde idē dicit ſalomō: tu percutis cū virga: aīam aūt ei⁹ liberas a moꝛte. Si aūt mala volūtas ſp ſue permittēda ē libertati: q̄re coꝛripiunt̃ negligētes paſtoꝛes ⁊ dicitur eis. errantē non reuocaſtis: perdit ū nō inquiſiſtis: ⁊ vos oues xp̄i eſtis: cara creꝫ dn̄icū poꝛ

D Jſplicet. ali⁹ ar.optimuꝫ q̄ ex q̄ vn⁹ ſecure poteſt venire ad iudicium. ergo ⁊ alter. ſic extra de electione bone. in fi.ſimilit̃ dicit lex ex quo tutoꝛ ſuā pecuniam bene collocauit. ergo ⁊ pecumā pupilli potuit collocaſſe. ff ð admi.tu.tutoꝛ.§.i.ſimiliter ex quo reſ tuas ꝯſeruaſti ⁊ res tibi cōmodatas cōſeruare debuiſti.ff.commo.ſi vt certo.§.ꝯmodatū.in fi.t̃n hec argumētatio fallit. nā licet aduerſarius me⁹ q̄ ēt venire nō poterat venit: non ſeq̄tur ideo q̄ ego tenebar vēire.ff.de arbi.l.ſi cum dies.§.penul.
p ¶ Jnuiti.q̄d ergo ē q̄ dic̃ q̄ nēo cogit̃ creſcere iuit⁹. vt.lxxiiij.di. geſta.⁊.c.vbi ſꝫ ibi loq̄t̃ cū malo zelo q̄s cogit̃.t̃n h̄ eſt veritas q̄ ſi aliq̄s ſp eſſet nolēs nō deberet cogi. ð hoc not. viij. q.i.in ſcripturis.
a ¶ Sꝫ ēt latera.ī.xlv.diſti.§.ſalomō.
b ¶ Negligētes.vt.lxxxvi. di.c.i.⁊ vlti.

e ¶ Quo moreteris. bona illoꝝ qui seipsos interimūt fisco applicātur si ꝓpter cōscientiam delicti hoc faciūt. secus si ꝓpter impatientiam alicuius doloris vt. ff. d bo. eoꝝ qui ante sentē. mor. sibi cōsci. l. penul.
d ¶ Debuisti. vt. j. c. si nō licet. z. c. nō est nostꝝ. z de cō. di. ij. prima.
e ¶ In vias. id est hereses et scismata.

Quando vult. vt a sara. id est ecclesia.
g ¶ Agar. id est cōuenticula hereticoꝝ.
h ¶ Hereditatē. vt. xxxij. q. iiij. dicat. sed ꝯ. xxxij. q. iiij.

tastis in sacco qđ accepistis. ſꝫ erratis z ꝑitis. Nō ideo vob̄ displiceamus qꝛ reuocam⁹ errātes z q̄rimus ꝑditos. Melius em̄ facimus volūtatē dn̄i monētis vt vos ad ouile ei⁹ redire cogamus: q̄ ꝯsentiam⁹ volūtati errātiū vt ꝑire vos ꝑmittamus. Noli ergo iā dicere qđ te assidue audio dixisse. sic volo errare: sic volo ꝑire. Melius hoc oīno nō ꝑmittimus q̄tū possumus. nō q̄ te in puteū quo moreris^c misisti vtiq̄ libera voluntate fecisti. Sꝫ q̄ crudeles essent fui di si huic male volūtati tue te ꝑmitterēt z nō te de illa morte liberarēt. Quis eos nō merito culparet q̄s nō impios recte iudicaret z tn̄ tu te volēs i aquā misisti vt morereris. illi te nolētē leuauerūt de aqua ne morereris. tu fecisti ſm volūtatē tuā. ſꝫ in ꝑniciē tuā. illi ꝯ voluntatē tuā: sed ꝯ mortē tuā. Si ergo salus ista corꝑalis sic custodiēda est vt etiā in nolētibus ab eis q̄ eos diligūt fuet: q̄to magis nō minus illa sp̄ualis in cuius desertiōe mors eterna metuit q̄ q̄ z in ista morte q̄ tu tibi ipse voluisti inferre nō solū ad tp̄s sed etiā in eternū morereris. qꝛ z si nō ad salutē nec ad ecclesie pacem: nō ad corꝑis xp̄i vnitatē: nō ad scām z indiuiduā caritatē: ſꝫ ad mala aliqua cogereris: nec sic tibi ipse mortē īferre debuisti^d. Cōsidera diuinas scripturas z discute q̄tū potes z vide vtꝝ hoc fecerit aliq̄s aliq̄n iustoꝝ atq̄ fideliū cū ab eis tāta mala ꝑpessi sūt q̄ eos ad interitū nō ad vitā q̄ cōpelleris adigebāt z post pauca. Repetis sic audio qđ i euāgelio scriptū est. recessisse a dn̄o septuaginta discip̄los. z arbitrio male sue atq̄ ipse discessionis fuisse ꝑmissos ceterisq̄ duodecī q̄ remāserāt fuisse respōsum: nunq̄d z vos vultis abire. z nō attēdis: qꝛ tūc ꝑmū eccl'ia nouello germie pullulabat. nōdū q̄ ꝯpleta fuerat illa ꝓphetia. z adorabūt eū oēs reges tre oēs gētes fuiēt ei. Qđ vtiq̄ q̄to magis iplet: tāto maiore vtit eccl'ia ꝑtāte. vt nō solū iuitet. ſꝫ etiā cogat ad bonū hoc dn̄s significare volebat qui q̄uis magnā haberet ꝑtātē: ꝑus tn̄ elegit cōmēdare humilitatē. hoc z in illa cōuiuij similitudine satis euidēter ondit vbi misit ad inuitatos z venire noluerūt. z ait fuo. exi cito i plateas z vicos ciuitatis et paupes ac debiles cecos z claudos introduc huc. z ait fuus dn̄o factū est vt imꝑasti z adhuc locus est. z dn̄s fuo ait. Exi in vias^e z sepes z cōpelle intrare vt ipleat domus mea. Uide nūc quēadmodū de his q̄ p̄mū venerāt dictū est introduc eos. nūc dictū est cōpelle. ita significata sunt eccl'ie ꝑmordia adhuc crescētis vt essent vires etiā ꝯpellēdi. ¶ Idē super iohem. Heretici vtiliter patiunt q̄ catholici vtiliter inferūt.

Quādo vult deus ꝯcitare ꝑtātes aduersus h̄ticos: aduersus scismaticos: aduersus dissipatores eccl'ie. aduersus blasphematores z exufflatores xp̄i blasphemi nō mirent. qꝛ de⁹ vocitat vt a sara^f vberet agar^g. cognoscat se agar. suā ponat ceruicē. q̄ cū humiliata discederet a dn̄a sua occurrit ei angelus z dixit. q̄d tibi est agar ancilla sare. cū ꝯq̄sta esset de dn̄a q̄d audiuit ab angelo. reuertere ad dn̄am tuā. ad hoc ergo affligit vt reuertat. qꝛ ꝓles eius sicut iacob cū fratribus hereditatē^h tenebit. Mirant aūt qꝛ cōmouent ꝑtātes xp̄iane ꝯtra dissipatores detestādos eccl'ie. ſꝫ si nō ꝯmouerent q̄uō redderēt rōem de iꝑio suo deo. Intēdat caritas vr̄a q̄d dicā. qꝛ hoc ꝑtinet ad reges sc'li xp̄ianos vt tp̄ibus suis pacatā^i velint matrē^k suā ecclesiā h̄re. vnde sp̄ualiter nati sūt. Et paulo post. Nabuchodonosor rex decreuit dicens. Quicūq̄ dixerint blasphemiā in deū sidrac misac z abdenago: in interitū erūt: z domus eoꝝ in dispersionē. Ecce q̄uō alienigena rex seuit ne blasphemet deus israel. q̄ potuit tres pueros d camino ignis liberare. z tn̄ nolūt vt seuiāt reges xp̄iani qꝛ exufflat xp̄s a quo nō tres pueri ſꝫ totus orbis terraꝝ cū ipsis regibus a gehēnaꝝ igne liberant. z infra. Q̄uō ergo et isti reges nō moueant q̄ nō tn̄ tres pueros attēdūt liberatos d flāma: sed seipsos de flāma gehēne q̄n vidēt xp̄m a quo liberati sunt exufflari in xp̄ianis q̄n audiūt dici xp̄iano dic te nō eē xp̄ianū. talia facere volūt: ſꝫ tn̄ talia pati nolūt. nā videte q̄lia faciūt z q̄lia patiunt occidūt aiam. affligunt in corꝑe. sempiternas mortes faciūt z tp̄ales^a se ꝑpeti cōquerunt. ¶ Idem cōtra petilianū.

Q. Eccl'ia rōne hereticos ꝑsequit.

Qui peccat nō peccat legis^b auctoritate ſꝫ ꝯ legis auctoritatē. Quia vo interrogas q̄ sit rō ꝑsequēdi vicissim te interrogo. cui⁹ sit vox i psalmo dicētis detrahētē^c secreto ꝓxio suo hūc ꝑseq̄bar. Quere itaq̄ cām z modū ꝑsecutionis z noli tāta imꝑitia maloꝝ gn̄aliter rephēdere ꝑsecutiōes. nō em̄ ꝑseq̄mur vos nisi queādmodū v̄itas ꝑseq̄tur falsitatē. Itē petilianus dixit. si^d ap̄li ꝑsecuti sūt aliquē aut aliquē tradidit^e xp̄s aug. r̄ndit. Possem quidē dicere ipsum sathanā oībus hoībus mal' esse peiorē cui tn̄ tradidit ap̄ls hoīem in interitū carnis vt sp̄us saluus sit in die dn̄i nostri xp̄i iesu. Itē alios de quibus dicit. Quos tradidi sathane vt discant nō blasphemare. Et dn̄s flagellatos expulit de tēplo iꝓbos mercatores vbi etiā cōnexum est testimoniū scripture

dicat cōtra. sed h̄ de celesti ibi de hereditate terrena. vt. i. q. iiij. iudei.
i ¶ Pacatā. ad hoc em̄ cōstituti sunt ꝑncipes vt tueant ecclesias: vt. j. e. q. v. principes. z si noluerint tueri possunt excōmunicari: vt. j. e. q. v. admistratores.
k ¶ Matrem. s. xij. q. ij. qui abstulerit. z xxxij. q. iiij. recurrat.
a ¶ Temporales. vides ergo q̄ heretici sunt occidēdi. primo tamen sunt ammonendi. vt. j. e. nō inuenit. in fi. j. q. v. si audieris. qualiter sit cogēdus dixi. xxiiij. q. i. que domus.

Qui peccat. legis. simile. xiiij. q. v. dixit. ar. contra xxxiij. q. v. noluit.
c ¶ Detrahentē. quasi diceret manifeste vos possumus ꝑsequi nō latenter.
d ¶ Si. id est an.
e ¶ Tradidit. sicut nos tradimus hereticos principibus.

f ¶ Zelus. hic pōt poni in bona vel mala significatione.
f ¶ Zelus. id est indignatio quā habuerit erga eos ꝓ domo tua. ⁊ q: debo nestabāt templū tuū. i. q. iij. c. saluator. ꝟ. pensandū. Uel zelus. id est amor quē habui ad templum. g ¶ Comedit me. id est fuit mihi causa inuidie ꝓpter quā occiderūt me. h ¶ Traditorē. i. tradentē. Johannes.

tūc tēporis persequebant̄ impij xpīanos. modo ecōuerso fit.
d ¶ Rumoribus. ar. ꝙ ꝓpter rumores nō fit aliq̄s cogēdus ad expurgationē. vt. xi. q. iij. in cūctis. ex̄ de eo qui cog. cō. vx. sue. sup eo.
a ¶ Sacrificia. C. de sacrifi. paganoꝝ. l. i. b ¶ Potius. i. pus. et sic ponit̄ hec dictio potius. ex̄ de spō. requisiuit. bene eñ puniunt̄ heretici nisi resipiscāt. vt. s̄. e. c. q̄ndo vult in fi.

dicētis. zelus[f] domus tue comedit[g] me Ecce inuenim⁹ aplm̄ traditorē[h] xp̄m ꝑsecutorē. q̄re ꝑ violētissimas turbas et iprobi estis vltro eccl'ijs catholicis vbi potueritis aduertere qd̄ innūerabilibus exēplis[i] res ipsa idicat. Sꝫ dicitis vos loca vr̄a defendere ⁊ resistere fustibus ⁊ cedib⁹ q̄buscūq̄ poteritis. Quare nō audistis ibi vocē dn̄i dicētis. ego aūt[k] dico vob[l] nō resistere malo[m] aut si fieri pōt vt aliq̄ñ recte ꝑ vim corpalē resistat̄ violētis. nec ideo p̄ceptū violet̄ ꝙ audiuimus[n] a dn̄o ego aūt dico vobis nō resistere malo. cur nō ēt hoc fieri pōt vt ꝑ ordinatas ⁊ legitias ptātes[o] d̄ sedib⁹ q̄ illicite vsurpant̄ vl' ad iniuriā dei retinent̄ pius expellat ipiū ⁊ iustus iniustū. Nec eñ eo mō[p] ꝑsecutōez passi sunt pseudo ꝓphe ab helia: quō ipse helias a rege[q] neq̄ssimo. aut q: flagellatus est dn̄s a ꝑsecutorib⁹ passiōib⁹ ei⁹ cōparādi sunt q̄s ipse flagellatos d̄ tēplo eiecit. Restat ergo vt nihil aliud relinq̄ndū esse fateamini nisi vtꝝ iuste an ipse feceritis. Nō miremini si nō desūt misti dei ꝑ q̄s flagellemini. q: ꝑsecutionē patimini nō a nob: sꝫ sic scriptū ē[r] ab ipsis factis vr̄is. ⁊ infra. De ꝑsecutione vr̄a q̄rela sedabit̄: si cogitetis p̄us et intelligatis. nō oēm ꝑsecutōez eē culpabilē. alioq̄n nō laudabiliter diceret̄ detrahētē secreto[s] pximo suo hūc ꝑseq̄bar. Nā ⁊ q̄tidie videmus filiū de prētanq̄ d̄ ꝑsecutore suo ꝯq̄ri[t]. ⁊ ꝯiugē de marito. ⁊ suū de dn̄o. ⁊ colonū d̄ possessore ⁊ reū d̄ iudice. ⁊ militē vl' ꝓuincialē de duce vl' rege. cū illi plerūq̄ ordiatissima ptāte hoīes sibi subditos ꝑ terrores leuiū penaꝝ a grauioribus mal' ꝓhibeāt atq̄ ꝯpescāt. Plerūq̄ aūt a bona vita ⁊ a bōis fctis seuiēdo ⁊ minādo ꝯterreāt. sꝫ cū a malo ⁊ illicito ꝓhibeāt: correctores ⁊ cōsultores sunt. cū aūt a bono ⁊ licito ꝑsecutores ⁊ opp̄ssores sūt. Culpāt̄ etiā q̄ ꝓhibēt a malo. si modū peti mod⁹[v] correctōis excedat. ¶ Idē in ep̄l'a ad vincētiū. A regibus terre ꝯ inimicos suos auxilium petit ecclesia.

NOn inuenit̄[x] exēplū i euāgelicis et apl'icis lr̄is aliq̄d petitū a regibus terre ꝓ eccl'ia[a]: ꝯ inimicos ecclesie. Quis negat nō inueniri sꝫ nōdū implebat̄ illa ꝓphetia. ⁊ nūc reges intelligite erudimini oēs q̄ iudicatis terrā. adhuc eñ nō iplebat̄ illud qd̄ in eodē psalmo paulo sup̄ius legit̄. Quare fremuerūt gē. ⁊ po. medi. sunt inania. Astiterūt reges terre ⁊ p̄ncipes ꝯue. in vnū ⁊c. Uerumtñ si facta p̄terita i ꝓpheticis libris figure fuerūt futuroꝝ in rege illo q̄ appellabat̄ nabuchodonosor[b] vtrūq̄ tp̄s p̄figuratū est. ⁊ qd̄ sub apl'is habuit: et qd̄ nūc hꝫ eccl'ia. Tp̄ibus itaq̄ apl'oꝝ ⁊ martyꝝ illd̄ iplebat̄ qd̄ figuratū est. q̄ñ rex memoratus pios ⁊ iustos cogebat adorare simulacꝝ ⁊ r̄cusātes mittebat in ignē. nūc illd̄ implet̄ qd̄ paulo post in eodē rege figuratū est cū ꝯuersus est ad adorādū deū veꝝ. decreuit in regno suo vt q̄cūq̄ blasphēaret deū sydrach misac ⁊ abdenago penis debitis subiaceret. Prius ergo tp̄s illius regis significabat p̄ora tp̄a regū infideliū q̄s patiebant̄[c] ꝑ impijs xp̄iani. posterius autē tp̄s eiusdē regis significabat tp̄a regū fideliū quos patiunt̄ impij ꝑ xp̄ianis. Sꝫ plane in eis q̄ sub xp̄i noīe erant seducti a ꝑuersis ne forte oues xp̄i sint errātes id̄ ad gregē aliaꝝ reuocāde sunt: et tpata seueritas ⁊ mag' māsuetudo su⁊uat̄ vt cohertiōe exilioꝝ atq̄ damnoꝝ ammoneant̄ ꝯsiderare q̄d ⁊ q̄re patiāt̄ et discāt p̄ponere rumorib⁹[d] ⁊ calūnijs hoīꝫ scripturas q̄s legūt. quis eñ nr̄m vel q̄s vr̄m nō laudat leges ab iꝑatoribus datas aduersus sacrificia[a] paganoꝝ. ⁊ certe lōge ibi pena seuerior ꝯstituta est. Illius q̄ppe ipietatis capitale suppliciū ꝯstitutū ē. De vob aūt corripiēdis atq̄ cohercēdis habita rō est q̄ poti⁹[b] ammoneremini ab errore recedere: q̄ ꝓ scelere puniremini. ¶ Itē eiusdē ad bonifaciū comitē. Malos eccl'ia iuste ꝑseq̄uit̄.

SI eccl'ia[c] va est ip̄sa est q̄ ꝑsecutionē patit̄ ⁊ nō q̄ fecit q̄rat̄ ab apl'o quā ecclesiā significabat sara q̄ñ ꝑsecutōez faciebat ancille. liberā q̄ppe matrē verā celestē hirlm̄ id est verā dei ecclesiā i illa muliere dic̄ figuratā q̄ affligebat ancillā. Si aūt melius[d] discutiam⁹ magis illa ꝑseq̄bat̄ sarā sup̄biēdo q̄ sara cohcēdo. Illa eñ dn̄e faciebat iiuriā. ista ipōebat sup̄be disciplinā. Deīn q̄ro si boni ⁊ sc̄ti viri nemini ꝑsecutōez faciūt[e]: sꝫ tm̄mō patiunt̄: cui⁹ putāt in psalmo vocē eē vbi legit̄. ꝑseq̄r inimicos meos ⁊ cōp̄re. il. et nō cō. donec de. Ergo si veꝝ dicere vel agnoscere volum⁹ ē ꝑsecutio iiusta quā faciūt ipij eccl'ie xp̄i. Ista nāq̄ꝫ btā ē q̄

i ¶ Exemplis. multa habes exempla vbi xp̄s fuit ꝑsecut⁹ aliquos: vt. s̄. e. nimiū. et. c. displicet.
k ¶ Ego autē. talis est sensus huius lr̄e. heretici obijciebant aug. ꝙ ecclesia eos persequeret̄ cōtra p̄ceptuꝫ dn̄i qui dixit. nolite resistere malo aut si fieri pōt ⁊c. eādem auctoritatem retorquet augustinus in eos. q: ipsi cōtra hoc faciebant cū ipsi cedibus ⁊ fustib⁹ resistebant. sed ad h̄ ipsi respondebāt q: hec faciebāt in eoꝝ defensione huius p̄cepti defendendo se et sua. dicit ergo augustinus ꝙ multo magis per legitimas potestates possum⁹ eos repellere de suis sedibus.
l ¶ Dico vobis. id est in vos ideꝫ retorqueo.
m ¶ Malo. id est ꝓ malum.
n ¶ Quod audiuimus. vt ipsi dicūt.
o ¶ Potestates. vult ergo aug. ꝙ qui auctoritate iudicis expellit aliquē in possessione sua ꝙ iuste possideat. sic. ff. d̄ acquirē. pos. iuste. ⁊. ff. qd̄ metus cā. l. iij.
p ¶ Eo mō. q: helias iniuste ⁊ illi iuste: s̄. e. §. sed obijcit̄.
q ¶ A rege. achab.
r ¶ Sed sicut scriptū est in libro sapiētie.
s ¶ Secreto. id est in absentia.
t ¶ Conqueri. s̄m canones ergo fili⁹ potest cōqueri de patre vt not. ij. q. vij. quer itur. ⁊. j. e. si ecclesia.
v ¶ Modus. si eniꝫ p̄latus excedit modū in corrigendo deponi pōt. xlv. dis. cū bn̄s. nō tñ ꝓpt̄ hoc debet petere veniā a subdit' q̄s correxit vt. lxxxvi. dis. c. q̄ñ.

SI ecclesia dicebant heretici ꝙ ecclesia potius deberet pati persecutioneꝫ q̄ facere. qd̄ iprobat aug. exemplo sare que significat ecclesiam que ꝑsequebat̄ ancillam. Item ꝓbat auctoritate illa persequar inimicos et cōprehendam illos ⁊c. Secūdo dicit quandā persecutionē iustā: quandam iniustam.
d ¶ Melius. ꝓp̄rie dicitur persequi qui ad malū persequitur: vt. j. e. q. v. nō vos. et ideo dicit melius. id est subtilius videt̄ tamen ex loco illo ꝙ dominus nō possit facere iniuriā seruo suo. ar. s̄. e. qui peccat. in fi. eque eñ punit̄ dominus interficiendo seruuꝫ suum sicut liberum hoīem vt. l. dis. si qua femina. ⁊ sicut dico s̄m canones ꝙ filius pōt agere cōtra patrem. et e conuerso: vt ij. q. vij. queritur. sic potest dici ꝙ seruus pōt agere cōtra dominum de iniuria sibi facta si sine cā seuiat in ipsuꝫ dominus. vel si immoderate seuiat. licet aliud sit s̄m leges. C. de emēda. seruoꝝ. l. vnica. nam ⁊ pater agit cōtra filium cōtumacē. vt. C. de patria potestate. l. iij.

NOn inuenit̄. hec sunt v̄ba hereticoꝝ. a ¶ Pro ecclesia. paulus tñ in sua ꝑsona petijt: vt. s̄. q. iij. maximianus. b ¶ Nabuchodonosor. dis. lx. c. i. s̄. xvij. q. iiij. miror. de pe. di. i. q̄ obrem. c ¶ Patiebant̄.
e ¶ Faciunt. id facere debent.

persecutionē patitur ꝓpter iusticiā. illi vero miseri qui persecutionē patiuntur ꝓpter iniusticiā. Proinde ista ꝓsequit diligēdo: illa seuiēdo: ista vt corrigat: illa vt euertat. ista vt reuocet ab errore: illa vt p̄cipitet in errorē. Quod autē dicunt qui ꝯtra suas impietates leges iustas institui nolūt. nō petisse a regibus terre apostolos talia nō cōsiderant aliud fuisse tūc tempus ⁊ oīa suis cōueniēre tēporibus[f]. Quis eñ tunc in xp̄m imperator crediderat. Quis eñ ꝓ pietate cōtra impietatē leges ferendo seuiret. Tunc eñ adhuc illud ꝓpheticū implebat. Quare fremuerūt gētes ⁊ populi meditati sunt inania. Asti. re. ter. ⁊ pri. cō. in vnū ad. d. ⁊ aduer. xp̄m eius. Nōdū eñ agebat quod paulopost in eodem psalmo dicit. Et nunc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram. Seruite dño in timore ⁊ exultate ei cū tremore. Quō ergo reges dño seruiūt in timore nisi ea que ꝯtra iussa dñi fuerint religiosa seueritate ꝓhibēdo atq̧ plectēdo. Aliter eñ seruit q2 homo[g] est aliter q2 rex est. q2 homo est seruit viuēdo fideliter. q2 rex est seruit leges iusta p̄cipientes ⁊ cōtraria ꝓhibētes ꝯuenienti vigore sanciēdo. ¶ Idē. Exemplo xp̄i mali sunt ad bonū cogendi.

Quis nos pōt amplius amare q̄ xp̄s qui animā suā posuit ꝓ ouibus suis. ⁊ cū petꝝ ⁊ alios ap̄los solo verbo euocasset. paulū ecclesie sue postea edificatorē magnū sed horrēdū antea vastatorē nō solū voce cōpescuit. veꝝ etiā potestate ꝓstrauit atq̧ infidelitatis tenebris seuientē ad desiderandū lumen cordis. vt surgeret p̄us cecitate corporis percussit. Si pena[h] illa nō esſ3 nō ab ea postea sanaret. ⁊ qū aptis oculis nihil videbat si eos sanos haberet nō ad impositionē manus ananie vt eoꝝ intuitus aperiret tanq̄ squamas q̄bus clausus fuerat inde cecidisse scriptura narraret. Ubi est qd̄ isti clamare cōsueuerunt. liberꝝ est credere vel nō credere cui vim xp̄us intulit quē coegit. Ecce habēt apostolū paulū. agnoscāt in eo prius cogentē[i] xp̄m ⁊ postea docentē. prius ferientē ⁊ postea cōsolantē. Mirꝝ est autē quō ille qui pena corporis ad euāgeliū coactus intrauit plus illis oībus qui solo verbo vocati sunt in euāgelio laborauit. ⁊ quē maior timor cōpulit ad caritatē eius ꝑfecta caritas foras mittit timorē. Cur ergo nō cogeret eccl'ia ꝑditos filios vt rediret. ¶ Idē3 cōtra faustū. Non credulitate sed dilectione moyses pp̄lm flagellauit.

Quid crudele[k] moyses mandauit aut fecit cū cōmissum sibi pp̄lm scē zelans viuo ⁊ vni deo vero subditū cupiens postea quē cognouit ad fabricādū et colēdū ydolū defluxisse menteq̧ impudicā ꝓstituisse demonibus in paucos eoꝝ vindicās gladio quos ipse deus quē offenderāt alto ⁊ secreto iudicio feriēdos voluiss3 moꝝ feriri ⁊ in p̄senti salubriter terruit ⁊ disciplinā in posteꝝ sanxit. Nā eñ nulla crudelitate: s3 magna dilectiōe fecisse qd̄ fecit q̄s nō in v̄bis eius agnoscat. orantis ꝓ peccatis eoꝝ ⁊ dicētis si dimittis illis peccatum dimitte. sin autē dele me de libro vite. Sic plane ⁊ ap̄ls nō crudeliter s3 amabiliter tradidit hoiem sathane in interitū carnis vt sp̄us saluus sit i die dñi iesu. Tradidit ⁊ alios vt discerēt nō blasphemare. ¶ Item innocentius papa. Nō imputat fidelibus q̄ ex officio aut tormēta exercēt aut capitalē sniaꝫ ferūt.

Quesitū est[a] etiā sup his qui post baptismū ammistrauerūt aut tormēta[b] seua exercuerūt[c] aut etiā capitalē ꝓtulerūt[d] sniam. nihil[e] de his legim⁹ a maioribus diffinitū. Meminerāt eñ a deo ꝑtātes has fuisse cōcessas. ⁊ ꝑpt vindictas noxioꝝ gladiū fuisse ꝑmissū et de dei misterio esse datū in hmōi vindices[f]. Quō ergo rep̄henderet esse factū qd̄ auctore[g] dño videret esse cōcessum. De his igit vt hactenus seruatū est sic habeam⁹. ne aut disciplinā[h] euertere aut ꝯ auctoritatē dñi venire videamur. Ipsis autē in rōne reddēda gesta oīa sua reseruabunt. ¶ Itē ad toletanū ep̄m. Immunis est dictator a culpa cū legū auctoritas in improbos exercet.

Illud etiā sciscitari voluisti. an p̄ces dictātibus[i] liberꝝ ꝯcedat vtiq̧ post baptismi regenerationē a principibus poscere[k] mortē alicuius vel sanguine3 de reatu. Quā rē p̄ncipes nunq̄ sine cognitiōe cōcedūt. s3 ad iudices[l] cōmissa ipsa vel crimina semp remittūt vt cā cognita vindicēt. qui cū q̄situri fuerint delegata aut absolutio aut dānatio ꝓ negocij qualitate profertur ⁊ dum legum auctoritas in improbos exercetur: erit dictator immunis. Item gregorius brunichilde regine francoꝝ. In correctione maloꝝ deus omnipotens placat.

Si quos ergo violentos: si quos adulteros: si quos fures vel alijs prauis actibus studere cognoscitis. deu3 de eorum correctione placare festinate. vt ꝑ vos flagellū[m] ꝑfidarum gētiū qd̄ q̄ntū videm⁹ ad multaꝝ nationū3 vindictā excitatū3 ē nō inducat ne si qd̄ nō credim⁹ diuine vltōis iracūdia sceleratoꝝ fuerit actōe cōmota belli pestis infimat q̄s d̄linq̄ntes ad rectitudis viā dei p̄cepta nō ꝛuocāt. ¶ Idē genādio ꝑficio ⁊ exarcho africe. Ecclastice religiōis inimici ēē bell' cohercēdi sunt.

f ¶ Temporibus. cōcorda tēpora ⁊ ꝯcordabis scripturas: vt. ij. q. i. si peccauerit ⁊ ex tēpore loco et ꝑsona debemus ꝯcordare canones. xxix. dist. c. i. ⁊ ij. et iij. sic. xxxv. q. iij. qd̄ scripsi.

g ¶ Quia homo. ⁊ nota q̧ aliud facit q̄s in eo q̧ rex et aliud in eo q̧ homo. sic. s. e. duo ista. ⁊ sic eē de elec. q̧ sicut. in si. ⁊. c. inter diuersas. ff. q̧ cuiusq̧ vniuer. l. ite. ff. qū ap. sit. l. i.

Quis nos si pena. q̄si diceret si nō p̄cessiss3 pena nō esset opus liberatiōe.

i ¶ Cogentē. illud quod de paulo dicit sola diuina voluntate factu3 fuit. nam nullus cogit recipere fide3 sed receptā cogit retiere. vt. xlv. dist. de iudeis. xxiij. q. i. integritas.

Quid crudele. ꝓbatur exemplo moysi ecclesiam nō esse crudelem si hereticos ad se venire cōpellat.

l ¶ Quis non in verbis. ar. ex antecedentibus ꝓbari sequētia. sic. s. xviij. dist. pueniit. xxxiiij. q. i. cū per bellicā. xlij. dist. sit rector. ff. d leg. i. si seruus pluri um. in fine.

Quesitum est. vtrum peccent.

b ¶ Aut tormenta. de talibus autem an possunt ꝓmoueri habes. li. dist. in summa.

c ¶ Exercuerunt. executores.

d ¶ Protulerunt. vt iudices.

e ¶ Nihil. id est nō hoc q̧ peccent quia reuera nō peccant si amore iusticie faciāt vt. s. e. q. v. si homicidium.

f ¶ Vindices. vindices. id est iudices.

g ¶ Auctore. sic. xxvi. dist. deinde. simile xxiij. q. v. dixit.

h ¶ Aut disciplinā. qd̄ faceremus si eos diceremus peccare.

Illud etiam. dictantibus. extra ne cleri. vel mo. sententiam.

i ¶ Dictantibus. id est assessoribus quorum officium cōsistit in libellis dictādis. vt. ff. de offi. assesso. l. i. de hoc eñ dubitabatur an assessor esset reus qui daret ꝯsilium de morte alicuius. vel loquitur de executoribus vel de notarijs.

k ¶ Poscere. id est de morte postulata cōsilium dare.

l ¶ Sed ad iudices. hic habes q̧ gladij potestas delegatur quod est cōtra id. ff. de offi. ꝓcōsulis. solēt. fm legem nō potest iudex delegare causam criminalem nisi vbi possit adesse. vt. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. i. fm canones secus vt hic. ⁊. ij. q. vij. sicut. ij. ⁊ extra de offi. dele. venerabilis. princeps tamē passim potest delegare causam criminalem. vt. ff. d testibus. l. iij. §. idem diuus.

Si quos. flagellum. ar. q̧ ꝓpter negligentiam pastoris vel ꝓpter peccata aliquoꝝ mittit deus flagella: vt. vij. q. i. sciscitaris.

Sicut excellenti-
am. ordine. nec
est cōsiderādū quis
maior sit in loco vel
in ordine. sed quis
sit iustior: vt. xl. dis.
nō loca. ⁊ c. multi.
in fi. ar. cōtra. xl. dis.
c. vlti. ⁊ penul.
o ¶ Largiora. simi-
le. xvi. q. i. reuertimi-
ni.
Si non ex fidei.
nō mirāda. qua
si diceret in hoc est
mirandum ꝙ victo-
riam solū orationi-
bus obtinetis.
q ¶ Largitis. id est
ibi positis.
r ¶ Sustinetis. id est
expectatis.
Si ea. differim⁹.
s̄. e. si is qui. s̄.
xxviij. dis. quia sunt
culpe.
t ¶ Achor. s̄. i. q. iiij.
§. itē peccato.
v ¶ Fil'us. i. nepos.
x ¶ Solus. negatiue
exponit̃. id est vtinā
nō perijssent plures
s̄. i. q. i. iudices. arg.
tamē cōtra videt̃ ꝙ
potius debuit pcere
nocēti ꝙ̄ punire in-

Sicut excellentiā vestram etiaꝫ ex
hostilibus bellis in hac vita dñs
victoriaꝝ fecit luce fulgere: ita oportet
etiā inimicis ecclesie eius omni viuaci-
tate mentis ⁊ corporis obuiare. quate-
nus eius ex vtroq̄ triumpho magis ac
magis enitescat opinio cū ⁊ forēsibus
bellis aduersarijs catholice ecclesie ꝓ
xp̄iano pplo vehemēter obsistitis. ⁊ ec-
clesiastica p̄lia sicut bellatores dñi for
titer dimicatis. notū est eñ heretice reli
giōis viros si eis qḋ absit suppetit no-
cendi licentia ꝯtra catholicā fidē vehe
mēter insurgere. quaten⁹ hereseos sue
venena ad tabefaciēda si valuerit xp̄i-
ani corpis mēbra trāsfundāt. Cogno-
uimus eñ eos cōtra catholicā ecclesiā
dño eius aduersante colla subrigere. et
fideꝫ velle xp̄iani noīs inclinare. Sed
eminētia vr̄a conatus eoꝝ cōprimat. et
supbas eoꝝ ceruices iugo rectitudinis
p̄mat. Conciliū vero catholicoꝝ ep̄oꝝ
admoneri p̄cipite. vt primatē nō ex or-
dine[n] loci postpositis vite meritis faci-
at. qm̄ apud deū nō gradus elegātior:
sed vite melioris actio cōprobat̃. Ipse
vō primas nō passim sicut moris est p
villas sed in vna iuxta eoꝝ electionē ci
uitate resideat. q̄tenus adepte dignita
tis maiori ingenio resistēdi donatistis
possibilitas disponat̃. Ex ꝯcilio vero
numidie si qui desiderat ad apostolicā
sedē venire permittite: ⁊ si quilibet eoꝝ
vie ꝯdicere voluerit vl' putauerit obui-
ate. Magis ergo ꝑfecto excellētie no
stre apud creatorē gloria ꝑficit si p eā
dispersaꝝ eccl'iaꝝ potuerit societas re-
staurari. cū eñ largita munera ad noīs
sui cōspicit gloriā reuocari. tāto largio
ra[o] tribuit: ꝙto per eā religionis sue di
gnitatē viderit ampliari. persoluētes p̄
terea paterne caritatis affectū dñm pe-
timus quo brachiū vestꝝ ad cōprimen
dos hostes forte efficiat. ⁊ mentē eius
fidei zelo velut mucrone gladij vibran
tis exacuat. ¶ Itē ad eundē. Merito
fidei bellorum paratur victoria.
Si nō ex fidei merito ⁊ xp̄iane reli
gionis gr̄a tāta excellētie nr̄e bellicoꝝ
actuū eueniret ꝓsperitas. nō mirāda[p]
fuerat cū sciamus hec etiā ātiquis bel-
loꝝ ducibus fuisse ꝯcessa. Sed cū futu
ras deo largiente victorias nō carnali
ꝓuidētia sed magis orōnibus p̄ueni-
tis fit vt hoc i stuporē veniat ꝙ gloria
vr̄a nō terreno cōsilio sed deo largiēte
desup descendat: vbi eñ meritoꝝ vr̄oꝝ
loquax nō discurrit opinio. que bella
vos freq̄nter appetere nō desiderio fū-
dēdi sanguinis: sed tn̄ dilatāde causa
reipublice in qua deū coli cōspicimus
loquit̃. q̄tenus xp̄i nomē per subditas
gētes fidei p̄dicatōe circūquaq̄ discur
reret. Sicut eñ exteriora vos virtutū
opa eminētes in hac vita cōstituūt: ita
et interna moꝝ ornamēta ex corde mū
do ꝓcedētia in futurā vitā celestiū gau
dioꝝ pticipatiōe glorificant. Plurima
eñ ꝓ pascēdis ouibus beati petri apo
stoloꝝ p̄ncipis vtilitatibus excellētiā
vr̄am p̄stitisse didicimus. ita vt nō pua
loca p̄rimonij ei⁹ ꝓprijs nudata culto-
ribus largitis[q] dacoꝝ habitatorib⁹ re-
staurasset. Quecūq̄ igit̃ illi xp̄ianissi-
ma mēte ꝯfertis: hoꝝ retributorē p spem
in futuro iudicio sustinetis[r]. ¶ Breui
ter mōstratū est ꝙ boni laudabiliter p
sequunt̃ malos ⁊ mali dānabiliter pse-
quunt̃ bonos. Illud aūt apl'i. tu q̇s es
q̇ iudicas alienū seruū: de occultis alie
ni cordis intelligēdū est. ꝙ vindicta in
ferri possit mōstratū est. nūc restat ostē
dere a quo vel qḋ dꝫ inferri. ⁊ ꝙ magis
illi diligunt̃ qui puniunt̃: ꝙ̄ q̇ impuni-
ti relinquunt̃. qḋ vtrūq̄ multoꝝ aucto
ritatib⁹ ꝓbat̃. Ait eñ aug. Ad irā ꝓuo
cat deus cū peccatā puniri differunt̃
Si ea de q̇bus deus[s] vehemēter of
fendit̃ insequi vl' vlcisci differimus[s] ad
irascēdū vtiq̄ diuinitatis patientiā ꝓ-
uocamus. Nōne achor[t] filius[v] zare p̄-
terijt mādatū dñi. ⁊ sup oēm pplm isrl'
ira eius incubuit. ⁊ ille erat vnus hō at
ꝙ vtinā sol⁹[x] perijsset i scelere suo. ¶ Itē
aug. ait de sermōe dñi in mōte li. p̄mo.
Uindicta q̄ ad correctōeꝫ valet ꝓhibē
da nō est.
Ea vindicta nō ꝓhibet̃
q̄ valet ad correctōeꝫ q̄ etiā ad mi-
sericordiā ptinet nec īpedit illḋ ꝓposi-
tū quo q̇sq̄ patus est ab eo quē corre-
ctū esse vult pl'a pferre sꝫ huic vindicte
inferēde nō est idone⁹[a] nisi q̇ odiū quo
flagrare hoīes solēt q̇ se vindicare desi
derāt dilectiōis mā̄suetudīe supauerit
Nō eñ metuēdū est ne odisse puulū fi-
liū parentes videant̃: cuꝫ ab eis vapulet
peccās: ne peccet vlterius. Et certe pfe
ctio dilectiōis ipsius dei pr̄is imitāda
nob̄ ꝓponit̃: cū in seq̄ntibus dr̄. diligi
te inimicos vr̄os bn̄facite his q̇ oderūt
vos. ⁊ orate ꝓ his q̇ vos psequunt̃. et
tn̄ de ipso dr̄ p ꝓpham. quē eñ diligit
dñs corripit: flagellat aūt oēꝫ filiū quē
recipit. Et dic̃ dñs. Seruus q̇ nescit volū
tatē dñi sui ⁊ facit nō digna: plagis va
pulabit[b] paucis[c]. Seruus aūt q̇ scit volū-
tatē dñi sui ⁊ facit nō digna. plagis va
pulabit mltis. Ergo nō nisi ipse vindi-
cet cui reꝝ ordine ptās est data. ⁊ ea vo
lūtate vindicet qua pr̄ filiū suuꝫ puulū
flagellat quē tn̄ p etatē nō pōt odisse[d].
Hinc eñ aptissimū exēplū dat̃. quo sa-
tis apparet posse peccatū amore poti-
us vindicari ꝙ̄ impunitū relinqui. vt il
lū quē vindicat nō pena miseꝝ sed cor-
rectiōe beatū esse velit. paratus[e] tn̄ sit si

nocēt̃ ꝓpter
nocentem: vt
xxiij. q. v. deni
q̄. ⁊ ff. de pe-
nis absentē.
Ea vindi-
cta. idone-
us. ar. ꝙ nul-
lus pōt efficiu
dex nisi habe-
at caritateꝫ et
mā̄suetudinē.
xlv. dis. disci-
plina.
b ¶ Uapula-
bit. s̄. v. q. v.
nō omnis.
c ¶ Paucis.
q̄dā eñ igno-
rantia ꝓ pte
excusat. ꝓ pte
nō. vt. xxx. q. i.
debis. s̄. dis.
viij. ꝯsuetudo
d ¶ Odisse. cū
puer non pos-
sit odio habe
ri nō pōt vt in
gratus exhere
dari. vt. C. de
inoffi. testa. si
quis in suo.
e ¶ Paratus
s̄. e. q. i. paruis

f ¶ Timerēt. ꝙ que pena magis timetur illa est magis infligēda siue sit pecuniaria siue corꝑalis. vt. xvi. q. vi. cognouimus. ⁊ c. de lapsis et. j. e. q. v. ꝓdest. ⁊ expsse dē: ex. vt li. nō ↄtes. qm frequēter. in fi.

g ¶ Diminueret. q̄sdam eñ deus rapit de medio ne malitia mutet intellectū eoꝝ: vt. j. de pe. dis. iiij. §. vex.

h ¶ Sꝫ odio. s. e. q. eadē. qd̄ xp̄s. cōtra. sed ibi soluit.

i ¶ Post ascē sionē. illō post potꝰ includit diem ascensio nis ꝙ excludit nā als non esent. x. dies. lxxvi. dis. scire.

Q Uisquis verba cresconij.

l ¶ Inimicus. s. lxxxvi. di. ordio. s. e. q. duo ista noia.

D Ebet hō. bñficentie ar. ꝙ pecunia possumus alliceres aliq̄s ad fidē: vt. j. e. q. vij. qd̄ autē. et s. xlv. di. q̄ sincera. sub tali eñ ↄditōe possumus aliquā ducere i vxorē vt fiat xp̄iana vt. xxviij. q. i. caue. ⁊ possumus eos ꝗui oribus pēsōi bꝰ onerare vt ↄuertant. j. e. q. vi. iā vō. qd̄ satis admitti pōt. ⁊ sic in talibꝰ spūalibꝰ licite fit pactio vbi agit̄ ð cōuersiōe alicuiꝰ ad fidē. ⁊ sic n̄ obstat. i. q. ij. ꝙ pio. Jo.

Q Uod aūt nulli lꝫ occidere nisi habeat ptātem gladij nec tunc licꝫ nisi h̄ faciat amore iusticie. vt. s. q. pri. ea vidicta. ⁊ j. e. miles. itē si spes est correctiōis nō debet occidere: sed si nō est spes correctiōis pōt occidere vel reddere eū inutilē ad malefaciēdum: vt. s. q.

opus est equo aīo plura tolerare ab eo illicita quē vult esse correctū. siue in eo habeat potestatē cohercēdi siue nō habeat. Magni aūt ⁊ sancti viri quanq̄ optime scirent mortē istā que animā dissoluit a corꝑe formidandā nō esse. ꝓm eoꝝ tñ animū qui illā timerent[f] nōnulla peccata morte punierūt. quo etiā viuētibus vtilis metus incuteret. ⁊ illis qui morte puniebant nō ipsa mors noceret sed pctm̄ qd̄ augeri posset si viuerēt diminueret[g]. nō temere illi vindicabāt q̄bus tale iudiciū deꝰ donauerat. Inde est ꝙ helias mltos morte affecit ꝓpria manu ⁊ igne diuinitꝰ īpetrato qd̄ ⁊ alij multi magni ⁊ diuini viri spū eodē ↄsulēdo rebus hūanis nō temere fecerūt. De quo helia cū exēplū dedissent discipuli ↄmemorātes q̄d ab eo factū sit vt etiā ipis daret ptātē petēdi ð celo ignē ad cōsumēdū eos q̄ sibi hospitiū nō ꝓbuerāt rephendit dn̄s in eis nō exēplū ꝓphe sancti: sed ignorātiā vindicādi q̄ adhuc erat in rudibus. aīaduertēs eos nō amare correctionē: sed odio[h] desiderare vindictā. Itaq̄ postea q̄ eos docuit q̄d esset diligere primū tāq̄ semet ipsum. infuso etiā spūsctō quē decē diebus cōpletis post ascēsionē[i] suā desup vt ꝓmiserat misit nō defuerūt tles vindicte. q̄uis multo rarius q̄ in veteri testamēto. Ibi eñ ex maiori pte huiētes timore ꝓmebant. h aūt maxime dilectione liberi nutriebant. Nā ex vbis aplī petri ananias ⁊ vxor eius sic in actibꝰ aplōꝝ legimꝰ: exanimes ceciderūt: nec resuscitati sunt sꝫ sepulti. ¶ Itē aug. ↄtra cresconiū grāmaticū. li. i. Que veritati ↄria sunt xp̄ianus ꝑsequi debet.

Q Uisquis[k] xp̄ianus q̄ iniquū ꝑsequit̄ xp̄i est inimicus[l]. vex dicis si nō hoc in illo ꝑsequit̄ qd̄ xp̄o est inimicū. Neq̄ eñ dn̄s in seruo. pr̄ in filio maritus in ↄiuge. cū sint vtriq̄ xp̄iani nō debēt ꝑseq̄ nisi vitia xp̄iane ↄria veritati. An vero si nō ꝑsequent̄ nō rei negligētie merito tenebunt. ¶ Itē aug. ad macedoniū. Quemadmodū homo dꝫ diligere primū sicut seipsum.

D Ebet hō diligere primū tāq̄ seipsum. vt quē potuerit hoiem beneficentie[m] ↄsolatiōe. vl̄ doctrine informatōe. vel discipline correctiōe adducat ad colēdū deū. Itē aug. ad donatū p̄sbyteꝝ.

M Ali sunt ꝓhibēdi a malo ⁊ cogēdi ad bonū. ¶ Ex his oībus colligit̄ ꝙ vindicta est inferēda nō amore ipsiꝰ vīdicte: sꝫ zelo iusticie. nō vt odiū exerceat̄: sꝫ vt prauitas corrigat̄. Sed cū vindicta aliqñ inferat̄ dānis reꝝ. aliqñ flagellis: aliqñ etiā morte q̄rit̄. an sit pctm̄ iudici vl̄ ministro reos morti tradere

Q Uod aūt nulli liceat aliquē occidere[n] illo p̄cepto ꝓbat̄ quo dn̄s in lege homicidiū ꝓhibuit dicēs. nō occides. Itē i euāgelio. Omnis qui gladiū accepit gladio peribit. ¶ Itē aug. ad marcellianū comitē de donatistis captis. Mali nō sunt interficiendi sed flagellis emendandi.

C Ircūcelliones illos ⁊ clīcos ptis donati quos de yponēsi ciuitate ad iudiciū ꝓ factis eoꝝ publice discipline cā deduxerat a tua nobilitate ↄperi audi tos ⁊ plurimos eoꝝ ð homicidio qd̄ in restitutū[a] catholicū p̄sbyteꝝ cōmiserūt et de cede innocētij alterius catholici p̄sbyteri atq̄ de oculo eius effosso ⁊ digito p̄ciso fuisse cōfessos[b]. vñ mihi sollicitudo[c] maxima incussa est. ne forte sublimitas tua censeat eos tāta legū seueritate esse plectēdos: vt qualia fecerūt: talia patiant̄. Ideoq̄ his lrīs obtestor fidē tuā quā habes in xp̄o ꝑ ipsius dn̄i nostri misericordiā vt hoc nō facias[d]: nec oīno permittas fieri. Quāuis enī ab illoꝝ interitu[e] dissimulare possemus q̄ nō accusantibus nr̄is sꝫ illoꝝ[f] notarijs[g] ad quos tuēde publice pacis vigilātia ꝑtinebat p̄sentati videant̄ examini. nolumꝰ tñ passiōes seruoꝝ[h] dei quasi i aliene ptis supplicijs vindicari. nō ꝙ scelestis hominibus licētiā facinoꝝ ꝓhibeamus auferri. sed hoc magis sufficere volumus vt viui ⁊ nulla[i] pte sui corpis truncati vel ab inquietudine insana ad sanitatis otiū legū cohertiōe dirigant̄ vel a malignis opibus alicui vtili operi deputent̄. vocat̄ quidē ⁊ ista damnatio[k]. Sꝫ quis nō intelligat magis beneficiū q̄ suppliciū nūcupandū. vbi nec seuiēdi relaxat̄ audacia: nec penitendi salutaris medicina subtrahit̄. Imple xp̄iane iudex pij patris officiū sic succensere[l] iniquitati memineris vt nō in peccatoꝝ atrocitatibus exerceas vlciscendi libidinē. sed peccatoꝝ vulneribus curandi adhibeas volūtatē. noli ꝑdere paternā dilectionē vel diligentiā quā in ipsa inquisitiōe[m] seruasti. qñ tātoꝝ sceleꝝ cōfessionē nō extento eculeo: nō sulcantibus vngulis: nō vrentibus flāmis: sed vgaꝝ vberibus eruisti. Qui modus cohertōis ⁊ a magistris[n] artiū liberaliū ⁊ ab ipsis parētibus adhibet̄. vt sepe etiam in iudicijs solet ab

pri. est iniusta: ⁊. j. e. c. rex dꝫ. si aūt patuus sit corrigi nec occidi debet nec debilitari etiā in mēbris: vt h. ⁊. j. e. c. i. ij. ⁊ iij. ⁊ hec v̄a sunt ꝙ solus iudex pōt occidere nisi sint aliqui nocturni depopulatores agroꝝ vel sint latrones in stratis publicis quos q̄libet pōt occidere ipune. vt. C. qñ li. vnic. sine iud. se vin. l. i. ⁊. s. q. iij. fortitudo. vel nisi defendēdo se occidat aliquē. ex. de homici. c. ij. circa fi. ⁊. j. e. cū homo.

C Ircūcelliōes. restitutū. ꝓpriū nomen est.

b ¶ Cōfessos. coram laico. ⁊ sic est cōtra extra de iudi. at si clerici. in fi. sed isti ꝑpē heresim sunt facti de foro eius.

c ¶ Solicitudo. q: ipse eos accusauerat licet nō ex noie. vñ timuit ꝙ esset reꝰ mortis ipsoꝝ: vt. j. e. vnū in fi.

d ¶ Non facias. ar. ꝙ in criminibus pt iudex penam ꝑare. ar. cōtra. ij. q. iij. §. notandū.

e ¶ Interitu. ar. ꝙ iudex secularis pt corrigere clericos incorrigibiles: vt. j. e. si audieris. extra ð sen. excō. c. ꝑpendimus.

f ¶ Sꝫ illoꝝ. iudicū.

g ¶ Notarijs. i. officiatis. id est qui deferūt crimina iudicibꝰ vt. iiij. q. iiij. §. aliqñ. sicut testes sinodales deferūt crimina iudicibꝰ. xxxv. q. vi. episcopus.

h ¶ Seruoꝝ. i. quas patiunt̄ serui dei.

i ¶ Et nulla. s. q. pr. est iniusta. ↄtra. sed hic de corrigibilibꝰ ibi nō.

k ¶ Dānatio. no. iudices posse remittere penam. sic. xxij. q. iiij. c. innocēs. in fi.

l ¶ Succēsere. i. irasci

m ¶ Inquisitiōe. i. in inq̄sitiōe crimin.

n ¶ Et a magistris magistri nō incidūt in canonē verberando clericū cā discipline. ex ð sen. excō. sup eo. dū tñ nō nimium seuiāt in eū: vt. ff. ad l. aquil. p̄ceptoris. q̄bus aūt liceat alios castigare. habes. s. e. q. iiij. duo ista. et vij. q. i. sicut. dat̄ aūt ista ptās patri in filio clerico quousq̄ sacꝝ ordinē recepit. licet tñ ordo nō liberet a patria ptāte. vt

liiij. dis. si seruus. §. vnde maiorem potestatē habet magister in discipulo ꝙ pater in filio cum magister adhuc post ordinē habeat eū ī potestate ꝑ illā decre. super eo. ⁊ extra. e. cum voluntate.

o ¶ Ab epis. nō tm̄ ꝓpriis manibus h̄ facere pōt. vt. lxxxvi. dis. nō liceat. nec per laicū. pōt hoc facere sed per clericū. extra de sen. excō. vniuersitatis. est ḡ hic ar. ꝙ iudex ecclesiasticus virgis pōt punire et ꝙ clerici virgis possunt puniri: vt. v. q. v. illi qui. ⁊. xlv. dis. cū beatus.

P Ena. hic dicit ꝙ ꝓpter tria ꝑcendū sit istis. tum q: videt ecclesia lesā habere cōscientiā si ad denunciationē suā isti occidant. tum ꝓpter spem correctionis. tum ꝓpter mansuetudinē ecclesie.

q ¶ Trāsactis. ar. ꝙ executio sententie in crimine siue in causa criminali differenda est. xi. q. iij. cū apud. ar. cōtra. ij. q. i. sicut.

V Num. ꝑ opam nostrā. i. q̄relas nr̄as. ⁊ est ar. hic ꝙ si iudex suspēdit aliquē ad querelā clerici ꝙ clericus nō possit ꝓmoueri: vt. s̄. c. pri. ⁊ de pe. dis. i. periculose. ⁊ ex̄ de excess. p̄la. ex lr̄is. ar. cōtra s̄. q. iij. maximianus et. j. c. nō vos. ⁊. ff. d̄ bo. lib. qui cū maior. §. i. ⁊ est exp̄ssum. ex̄ de homici. postulasti. ⁊. c. tua.

s ¶ Occidi. ar. est h̄ ꝯ. h. qui dicit ꝙ clericus debeat ꝑmittere poti⁹ se occidi ꝙ̄ ipse occidat: vt dixi s̄. e. q. i. in prin.

P Rodest. ⁊ nr̄a. mutuum em̄ prestant sibi auxiliū. j. c. principes.

v ¶ Corrigatur. quasi diceret. siue per v̄ba siue per pecuniā siue alio modo non refert. sic. s̄. e. q. iiij. ea vindicta. Johānes.

ep̄is⁹ haberi. Noli ergo atrocius vindicare ꝙ leuius inquirēdi ꝙ̄ puniēdi: maior necessitas est. Ad hoc em̄ ⁊ mitissimi hoīes facinus admissum diligēter atqꝫ instāter exquirere debēt vt q̄bus parcāt inueniāt. ¶ Idē marcelliano. Preter supplicū mortis rei puniēdi sūt.

P Ena^p illoꝝ q̄uis de tātis sceleribus ꝯfessoꝝ rogo te vt p̄ter supplicium mortis sit. ⁊ ꝓpter ꝯsciētiā nostrā: ⁊ ꝓpter catholicā māsuetudinē ꝯmēdādā. Ipse em̄ fructus ad nos ꝑuenit cōfessionis eoꝝ. q: inuenit catholica eccl'ia vbi erga atrocissimos inimicos suet atqꝫ exhibeat lenitatē. In tāta q̄ppe crudelitate q̄cūqꝫ p̄ter sanguinē vindicta eoꝝ ꝓcesserit: magna lenitas appebit. Qd̄ ⁊ si mō q̄busdā ex nostris illa atrocitate cōmotis videt indignū ⁊ q̄si dissolutiōis ⁊ negligētie sit ⁊ trāsactis^q tn̄ motibus animoꝝ ipsoꝝ q̄ recētioribus factis solēt turbulēti⁹ excitari: egregie luculēta bonitas appebit. ¶ Idē donato. Mali sunt ꝓhibēdi a malo ⁊ cogēdi ad bonū.

V Num solū est qd̄ in tua iusticia ꝑtimescim⁹. ne forte quicq̄d mali ꝯ xp̄ianā societatē ab hoībus impiis ingratisqꝫ cōmittit ꝓfecto ḡuius est ⁊ atrocius ꝙ̄ si in alios cōmittat. Tu quoqꝫ ꝓ īmanitate facinoꝝ ac nō potius ꝓ lenitatis xp̄iane cōsideratiōe censeas cohercēdū. qd̄ te ꝑ iesū xp̄m ne facias obsecramus. Et paulo post. Ex occasiōe terribiliū iudicū ⁊ legū ne eterni iudicii penas luāt: corrigi eos cupimus. nō necari. nec disciplinā circa eos negligi volumus. nec suppliciis q̄bus digni sunt coherceri. Sic ergo pctā eoꝝ cōpesce: vt sint quos peniteat peccasse. Et paulo post. Proinde si occidēdos in his sceleribus viros putatis. deterrebitis nos ne ꝑ opam nostrā^r iudiciū quidē tale ꝑueniat. quo cōperto in nostrā perniciē licētiore audacia crassabunt. necessitate nobis impacta ⁊ indicta vt etiā occidi^s ab eis potius eligamus. ꝙ̄ eos occidēdos vestris iudiciis inferamus. ¶ Idē. Quies ecclesie ꝓncipū seueritate adiuuat.

P Rodest seueritas vr̄a cuius ministerio q̄es adiuuat ⁊ nr̄a^t. ꝓdest intercessio nr̄a cuius misterio seueritas tpat et vr̄a. Nō vobis displiceat ꝙ rogamini a bonis. q: nec nobis displicet ꝙ timemini a malis. nā hoīm iniquitatē et ap̄ls paulus nō tm̄ iudicio futuro: veꝝ etiā de p̄sentibus vr̄is secularibus ptātibus terruit asserēs etiā ipsas ad dispēsatiōnē diuine ꝓuidētie ꝑtinere. Ois inquit aīa ptātibus sublimioribus subdita sit ⁊c. Hec v̄ba ap̄li vtilitatē vr̄e seueritatis ostendūt. Proinde sicut dilectionē iussi sunt terrentibus debere qui timent: ita dilectionem iussi sunt timentibus debere qui terrent. Nihil nocendi cupiditate fiat. sed omnia cōsulendi caritate. ⁊ fiat nihil immaniter nihil inhumaniter. Ita formidet vltio cognitoris: vt nec intercessoris religio cōtemnat. q: ⁊ plectēdo ⁊ ignoscēdo hoc solū bn̄ agit vt vita hoīm corrigat^v. Qd̄ si tāta est ꝑuersitas ⁊ īpietas vt rei corrigēde nec discipline nec venie remedia suffragent. ab omni tn̄ intētiōe atqꝫ cōscientia quā deus cernit. siue seueritate siue lenitate nō nisi officiū dilectōis impleat. ¶ Hoc tn̄ intelligendū est de illis quos p̄sentia supplicia ī melius cōmutāt nō de illis qui obstinati sunt in malo. q̄ si semꝑ viuerēt semꝑ peccarēt. quoꝝ pena hic incipit ⁊ ineternū durabit. ¶ Iterō iero. in naum. In p̄sentiaꝝ nōnulli puniunt ne ī eternū flagellent.

Q Uid ergo ait cōtra dn̄m cogitatis. Ipse est qui creauit mūdū et cōsummationē eius faciet. qui si vobis videt crudelis ⁊ rigidus ⁊ cruentus deus ꝙ ī diluuio genus deleuit humanū. et super sodomā ⁊ gomorrā ignē ⁊ sulphur pluit. egyptios submersit in fluctibus. israelitaꝝ cadauera ꝓstrauit in heremo. scitote eū id ad p̄sens reddidisse supplicia: ne in eternū puniret^a. Certe aut vera sunt q̄ ꝓph̄e loquunt. aut falsa. si vera sunt q̄d de seueritate eius vident dicere. Ipsi dixerūt nō iudicabit dn̄s bis in idipsum in tribulatōe. ergo qui puniti sunt postea nō punient. sin aūt falsa sunt ⁊ falsum est^a qd̄ dicit. nō cōsurget duplex tribulatio. falsa est ergo ⁊ crudelitas q̄ ī lege scripta est. Qd̄ si veꝝ est ⁊ negare nō poterūt dicēte ꝓpheta. nō iudicabit de⁹ bis in idipsum in tribulatōe. ergo q̄ puniti sunt postea nō punient. sin aūt postea punient. scriptura mentit qd̄ dicere nefas est. Receperūt ergo ⁊ qui in diluuio perierūt et sodomite ⁊ egyptii ⁊ israelite in solitudine mala sua in vita sua. q̄rat ergo hic aliq̄s. si fidelis depͥhēsus in adulterio decollet. quid d̄ eo postea fiat. Aut em̄ puniet ⁊ falsum est hoc qd̄ dicit. nō iudicabit deus bis in idipsum in tribulatione. Aut nō puniet. ⁊ optandum est adulteris vt in p̄sentiaꝝ breui ⁊ cita pena cruciatus frustrent eternos. Ad qd̄ respondebimus. deū vt omniū reꝝ ita suppliciorū quoqꝫ scire mēsuras ⁊ nō p̄uenire^b sententia iudicis^c. nec illi in peccatorē^d exercende^e dehinc pene auferri potestatē. ⁊ magnū peccatū magnis diuturnisqꝫ cruciatibus lui. Si q̄s autē punitus sit vt ille qui in lege israelitis^f maledixerat: ⁊ qui in sabbato ligna collegerat: tales postea nō puniri. q: culpa leuis^g ⁊ breuis p̄senti supplicio seueri

Q Uid puniret. ergo hoc de penitētibus tm̄. vt. j. de pe. di. iij. §. auctoritas. nā pena quorundā incipit hic et durat in infinitū. vt. j. de pe. di. iij. ignis succensus est. sic econuerso q̄sqꝫ remunerat aliquos tēporaliter vt eos puniat eternaliter. vt. xxij. q. ij. si quelibꝫ

a ¶ Falsū est q̄si diceret. ex quo falsum dixerunt in vno dicūt in aliis. et hic est ar. ꝙ instrumētū vl' testamētū si est in vno falsum ḡ ⁊ in oibus. vt. s̄. dis. ix. si ad sacras.

b ¶ Nō ꝑueniri. tūc sentētia iudicis xp̄i ꝑueniret si q̄s. h̄ plene punit⁹ esset: in futuro nō puniret.

c ¶ Iudicis. i. christi.

d ¶ In peccatorē. nō puniri h̄ sufficiēter

e ¶ Exercende in futuro.

f ¶ Israelitis. id est deo israelitaꝝ.

g ¶ Leuis. ecce ꝙ leuē dicit culpā maledicere deo cū maius sit maledicere deo ꝙ̄ p̄ncipi. sic. C. si q̄s imper. maledix. l. vnā.

R Eos. j. q. viij. si vobis.

i ¶ Defendat oēs fugientes ad ecclesiā tenet defendere vt. xvij. q. iiij. reū. ⁊ hoc est verū siue sint rei siue nō nisi in casibus. et ex̄ de emunitate eccle. inter. et. c. vlti. sed illos qui nō fu

tatis cōpēsata sit. ¶ Itē greg. Qui rei sunt sanguis ab ecclesia debet defendi

Reos[b] sanguinis defendat[c] eccl'ia ne effusione sanguinis particeps fiat. ¶ Hinc apparet. ꝙ mali flagellis sunt cohercēdi nō mēbroꝝ trūcatōe vl' tpali morte plectēdi. Sed obijcit illud qd dñs dixit ad moysen. maleficos nō patieris viuere. Itē. Qui coierit cū iumēto morte moriat. Adulterij vl' blasphemie crimie notatus immisericorditer lapidari iubet. Itē moyses qui legē accepat cultores idoli puniuit morte. Samuel etiā agag pinguissimuz regē in frusta cōcidit. Phinees quoqꝫ iudeū cū madianita coeuntē gladio trāsfixit. qd est ei reputatū ad iusticiā. siliter nō nulli in veteri testamēto inueniunt malos trucidasse. nec trāsgressores legis: sꝫ defensores legis appellant. ꝓhibet ergo illo[k] ꝑcepto q̇sqꝫ sua auctoritate in necē alicuius armari. nō legis iperio reos morti tradere. qui eñ publica ptāte functus ipsius legis imperio malos pimit: nec illius ꝑcepti trāsgressor: nec a celesti patria alien⁹ habetur. ¶ Unde augusti. ad publicolam. Ex officio nō est peccatū hominez occidere.

De occidēdis hoibus ne ab eis q̇sqꝫ occidat. nō mihi placet cōsilium. nisi forte sit miles[l]. aut publica functiōe teneat. vt nō ꝓ se[m] hoc facit sed ꝓ alijs. vel ꝓ ciuitate vbi etiā ipse est: accepta legitima ptāte si eius cōgruit ꝑsone[n]. Qui vero repellunt aliquo terrore ne mala faciant etiā ipsis fortasse aliq̇d ꝑstet. Hinc autē dictū est. nō resistamus malo. ne forte nos vindicta delectet q̄ alieno malo animū pascit. nō vt correctionē hoim negligamus. vnde[o] nec reus mortis aliene est qui cū sue possessioni muroꝝ ambitū circūduxit: aliquis ex ipsoꝝ vsu ꝑcussus interijt. Neqꝫ eñ reus[p] xp̄ianus est si bos eius aliquē feriēdo vel equus calcē iaciendo aliquē occidat. aut ideo nō debēt xp̄ianoꝝ boues hr̄e cornua: aut equus vngulas: aut canes dētes. Aut vero qm̄ paulus ap̄lus satis egit vt in tribuni notitiam ꝑferret insidias sibi a quibusdā ꝑditis ꝑparatas ⁊ ob hoc deductores accepit armatos, si in illos scelerati hoies incidissent paulus[a] in effusiōe sanguis eoꝝ suū crimē agnosceret. absit vt ea que ꝓpter bonū[b] ac licitū facimus aut habemus. si q̇d ꝓpter hec ꝑter nostrā volūtatē cuiqꝫ mali acciderit nobis impute tur. alioquin nec ferramēta domestica aut agrestia sunt habēda. ne q̇s ex eis vel se vel alterū interimat. nec arbores plantāde ne quis se inde suspēdat. nec fenestra faciēda ne ꝑ hanc quisqꝫ se ꝑcipitet. Et quid plura cōmemorē cū ea cōmemorando finire nō possem. quid est in vsu hominū bono ac licito vnde nō possit[c] pernicies irrogari. ¶ Seipsum aūt pimere nulla legis auctoritate alicui permittit. ¶ Uñ aug. li. i. de ciuitate dei. Qui deo auctore bella gesserūt ꝑceptū nō occidēdi nequaqꝫ trāsgressi sunt.

Si nō licet priuata ptāte alicui hominē occidere innocentē cuius occidendi licentiā lex nulla cōcedit. ꝓfecto etiā qui seipsum occidit homicida est. Et tāto[d] fit nocētior cum se occiderit: q̄nto innocentior in ea cā fuerit qua se occidendū putauit. nam si iude factū merito detestamur: eūqꝫ veritas iudicat cū se laqueo suspēdit. scelerate illius traditiōis auxisse potius q̄ expiasse cōmissum. qm̄ de dei misericordia desperandū exitiabiliter penitens: nullū sibi salubris penitentie locū reliquit. q̄nto magis a sua cede se abstinere debet: qui tali supplicio q̇d in se puniat nō habet. Judas eñ cū se occidit scelératū hominē occidit. ⁊ tñ nō solū xp̄i: verū etiā sue mortis reus finiuit hāc vitā. q2 licet ꝓpter scelus alio tñ suo scelere occisus est. Cur aūt homo qui nihil mali fecit sibi male faciat ⁊ seipsum interficiendo hominē interficiat innocētem ne aliū patiat nocentē. atqꝫ in se ꝑpetret peccatū ꝓpriū: ne in eo ꝑpetret peccatū alienū. Itez in sanctis canonicisqꝫ libris nusq̄ diuinitus ꝑceptū permissumue reperiri pōt. vt vel ipsi⁹ adipiscēde immortalitatis vel ipsius cauendi[e] curādiue criminis causa nobismet ipsis necem inferamus. nā ⁊ ꝓhibitos nos esse intelligendū est. vbi lex ait. nō occides. que ꝑsertim q2 nō addidit ꝓximū tuū. sicut falsum testimoniū cū vetaret. falsum inq̇t testimoniū nō dices aduersus ꝓximū tuū. nō ideo si aduersus seipsum quisq̄ falsum testimoniuz dixerit: ab hoc se putauerit crimine alienū. qm̄ regulā diligēdi ꝓximū a semetipso[f] accepit. qn̄ quidē scriptum est: diliges ꝓximū tuū sicut teipsum. Porro si falsi testimonij nō minus reus est qui ꝺ seipso falsum fatet. q̄ si aduersus ꝓximū hoc faceret. cū in eo ꝑcepto quo falsum testimoniū ꝓhibet aduersus ꝓximū ꝓhibeat. possitqꝫ nō recte intelligētibus videri nō esse ꝓhibitū. vt aduer

gunt ad ecclesiam: q̄sqꝫ iuuabit q̄sqꝫ nō si eñ spes est correctōis debet eos iuuare: vt. s. q. pri. est iniusta. Itē si iniuste sint cōdemnati aliqui oibus modis eos iuuabit. si autē iuste tūc tēperate ⁊ nō importune iuuabit eos. sed tantū intercedēdo ꝓ eis ne ex indiscreta defensione ecclesia incidat in malā opinionē. vt. xxiij. q. vlti. hi qui. s. q. iij. nō inferenda. ⁊ lꝫ teneat aliq̇s defendere nō tñ tenet ꝓ eis bellum mouere: vt. C. de epi'. audi. addictos. Jo.

l ¶ Hinc apparet. ergo illo. nō occides De occidēdis. miles sub ptāte aliqua cōstitutus vt. j. e. miles. nisi h' fiat in iusto bello. vt. j. e. si homicidium. ⁊ in casibus positis in summa huius q̄ōnis.

m ¶ Pro se. sic ḡ officiauit nō pōt esse aduocatus in ꝓpria cā et ita officiū suū est ei dānosum. ß. i. c. q. iij. h' ius sicut nec in cā sua pōt q̇s esse iudex: vt. s. q. iiij. inter. vel dic ꝓ se. id est ꝑ ꝓuato odio Jo. qd primo dixit falsuz est tñ nō inuenit h' ꝓhibitum. nec lr̄a ista cōtradicit. b.

n ¶ Persone. hoc dicit ꝓpē ep̄os qui habēt iurisdictionē secularē sed nō possunt ꝑsidere causis sanguinis. vt xv. q. iiij. c. i. et j. e. q. viij. his a quibus. ⁊ c. sepe.

o ¶ Unde. q. d. cū q̇s ex officio occidit aliquē non est ei imputandū si ex officio tali sequant homicidia ita cōtinuant sequētia exēpla. vel sic cōtinua. si aliquis repellendo malos occidat aliquem hoc nō est ei imputandum.

p ¶ Reus. nisi equus ille fuerit calcitrosus. vel bos fuerit cornupeta. nā si talis nocuerit bene tenet dñs: vt. ff. si quadru. pau. fecis. di. l. i. §. i. ⁊. ij. ⁊ generaliter si habuerit tale animal qd cōsueuit nocere: vt vrsum leonē vel apꝝ siue ligatū siue nō. si occisus fuerit liber hō ꝑstabit. cc. sol. sꝫ si aliter nocuerit cōdemnat fm arbitriū iudicis. sed in ceteris rebus cōdemnat pena dupli. vt ff. de edil. edic. hi eñ et. l. sequēti.

a ¶ Paulus. ar. ꝙ nō imputatur clerico si ad defensionez sui iuris vocat milites ⁊ aliquis ibi occidat. sic. s. e. q. iij. maximianus.

b ¶ Bonum. ar. ꝙ si aliquis dat operam licite rei ꝙ nō est ei imputādū si aliquid mali inde sequatur. si adhibet diligentiam quā debuit. vt. l. di'. sepe. ⁊ c. quia te. et di. vi. testamentū. nam deus inspector est cordis ⁊ nō operis: vt. xv. q. vi. c. i. Itez est hic ar. ꝙ nō omnis qui occasionem dāni dat: damnum dedisse videt. et brocarduz habes xxi. q. ij. de neptis. et di'. l. sepe. ff. ad. l. aquil'. qui occiderit. §. penul.

c ¶ Possit. ar. ꝙ nō semper ꝓhibetur bonum ꝓpter malum quod sequi potest. ar. cōtra. xxij. q. i. in nouo. cōtra. xxi. di'. deniqꝫ.

Si nō licet. ⁊ tanto. id est magis peccat bonus aliq̇s se occidendo q̄ malus. quia malus credit se mereri ꝑ hoc.

e ¶ Cauēdi. id est q2 cauere volumus ne aliquis nos ledat.

f ¶ Semetipso. vnde quisquis primo sibi faciat elemosinam. deinde ꝓximo de pe. di'. iij. sane cauendū. ⁊ c. qui vult. vnde possum mihi cōsulere cuz damno alterius. vt. ff. ad. l. aquil'. si quis fumo. ar. cōtra. xxij. q. ij. ꝓ mum. ⁊ xi. q. iij. si q̇s vero.

g ¶ Exceptus. ar. q̄ psona ad quā loquimur nō intelligit excepta in generali sermone: vt. ff. de pig. paulus. §. vlti. Itē ar. eo ipso q̄ quis nō excipit intelligit includi. vt. s. l v. dis. si euāgelica. ꝛ e. de iurepa. ex l̄ris. Itē est hic ar. qd̄ de vno dicit de oibus alijs intelligēdū est. vt. ij. q. i. multi. ꝛ. s. di. iiij. deniqꝫ. ꝛ. dis. v. ad eius. Itē ar. q̄ verbū indefinite platū generaliter est intelligēdum. vt. xxxi. q. i. q̄ si dormierit. xxiij. q. i. ne quis.

e ¶ Ad sepulturā. videt ergo q̄ tales sepeliētur. vt hic. ꝛ. j. e. q. viij. q̄cunqꝫ. sed hoc nō est verū ꝛ intelligas illud de canina sepultura. naz ꝛ cōtrito qn̄qꝫ denegat ecclesiastica sepultura. vt extra de torneam. c. i. ꝛ extra de rapto. iup eo. d ¶ Sceleribus. sicut ꝛ fures ꝛ latrones. vt extra de fur. fures. nisi fuerint cōtriti. vt. xiij. q. ij. c. vlt.

Tel dixisti. iste dixit iudā martyrē esse cū penitentia sit vindicta puniēs in se qd̄ se cōmisisse dolet: vt. j. de pe. dis. iij. penitētia. vnde dicebat q̄ licitū est cuilibet p peccato suo se occidere.

i ¶ Talibus. si sunt v̄ba aug. dic talib⁹ id est malis.

k ¶ Martyr. s. i. q. i. vide. j. xxiij. q. iij. quod autē.

Non ē. absqꝫ eo. dicūt quidam q̄ vbi fides ecclesie et castitas corporis impugnat licz alicui se interficere vt hic innuit. cū tn̄ aug. dicat ad qd̄cunqꝫ malū aliquis cogat nō pōt se occidere: vt. s. e. q. iiij. displicet. melius pōt legi hec dictio absqꝫ inclusiue. q. d. nec in istis in q̄bus magis videt licz alicui se occidere. sic ponit ibi. pulcre sūt gene tue absqꝫ eo q̄ intrinsec⁹ latet. sic ponit hec dictio absqꝫ inclusiue. xxxv. q. iij. pgeniē. ꝛ. ff. de pig. ac. l. i. viij. q. ij. ebron

m ¶ Submittere. id est nō resistere.

Placuit. volūtarie. secus si p furorem tunc nō imputaretur. vt. xv. q. i. si quis insaniens ꝛ. c. illa.

b ¶ Commemoratio sed nōne cū illi communicauim⁹ viuo. q̄ illi mortuo cōicabimus. vt. xxiiij. q. ij. sane. sz illud intelligas de cōione sacramentorū. que dat in fine sed hec solutio nō ē sufficiens. nam si q̄s mortuus est sine sacramētis illis ꝛ sine pnīa. si tamē fuit honesta causa mortis bene admittit ad oratiōes ecclesie vt extra de sepulturis. ex parte.

sus seipsum quisqꝫ falsus testis assistat q̄tomagis intelligēdū est nō licere homini seipsum occidere. cuz in eo qd̄ scriptū est nō occides nihil deinde addito nec ipse vtiqꝫ cui p̄cipit intelligat exce-

Non occides nec ptus[g]. ¶ Itē. Nte nec alter neqꝫ em̄ qui se occidit aliud q̄ hoiem occidit. quasdā v̄o inde exceptiones fecit eadē ipsa auctoritas diuina sz hijs exceptis quos deus occidi iubet siue data lege ad psonā p tpe exp̄ssa iussiōe siue ipe qui occidit ministeriū deb3 iubēti sicut amminiculū est gladi⁹ vtēti. ꝛ ideo nequaq̄ cōtra hoc p̄ceptū fecerūt: qd̄ dictū est nō occides q2 deo auctore bella gesserūt. aut psonā gerentes publice potestatis s̄m ius legis hoc est iustissime rōnis imperiū sceleratos morte punierūt. Et abrahā nō solū nō est culpatus crudelitatis crimine. verūetiā laudat⁹ ē noie pietatis qd̄ voluit filiū nequaq̄ scelerate: sz obedienter occidere. Et merito querit vtruz p iussu dei sit habēdū q̄ iepte filiā que patri occurrit occidit: cū id vouisset se imolaturū: qd̄ ei victuro redeūti de p̄lio primit⁹ occurrisz. Nec sanson aliter excusat q̄ seip̄m cū hostib⁹ ruina domus oppressit: nisi q2 sp̄ussanct⁹ latent hoc iusserat: qui p illum miracula faciebat. Hijs igit exceptis quos vl̄ lex iusta generaliter vel ipse fons iustitie de⁹ spaliter iubet occidi. quisquis hoiem vel seipsum vel quēlibet occiderit: homicidij

Hoc di- crimine innectit. ¶ Itē. Hcim⁹: hoc asserim⁹. hoc modis omnibus approbam⁹. neminē sibi spontaneā mortē inferre debere. velut fugiendo molestias tpales: ne incidat in perpetuas. neminez pp̄ter aliena pctā ne hoc ip̄o incipiat habere grauissimū peccatū pp̄riū ne i eo ppetret alienū neminē pp̄ter sua pctā preterita q̄ magis in hac vita opus est vt possit penitēdo sanari neminē velut desiderio melioris vite q̄ post mortē sperat. q2 reuz sue mortis: melior post mortē vita nō suscipit.

¶ Item cōtra petilianū. Nemini licet sibi manū inijcere

Tel dixisti[h] traditor laqueo perijt laqueū talib⁹[i] dereliquit. hoc ad nos oino nō ptinet. neqꝫ em̄ veneramur noie martirū[k] eos qui sibi collū ligauerūt. ¶ Item hieronimus in iona pp̄heta. De eodē

Non est nostrū mortē arripere sed illatam ab illis libenter accipere. vnde ꝛ in psecutiōib⁹ nō licet pp̄ria pire manu: absqꝫ eo[l] vbi castitas periclitat sed percutienti colla submittere[m]. ¶ Itē ex conci. bracharensi. Nulla pro illis fiat oratio qui seipsos interficiunt.

Placuit vt hij qui sibiip̄sis volūtarie[a] aut per venenū aut per ferrū: aut p p̄cipitiū: aut per suspēdiū vel quolibet modo inferūt mortez: nulla prsus pro eis in oblatione fiat cōmemoratio[b]. neqꝫ cū psalmis ad sepulturā[c] eorū cadauera deducant. Multi em̄ per ignorātiā sibi hoc vsurpāt. Siīr ꝛ de hijs placuit fieri qui p suis sceleribus[d] moriunt. ¶ Impenitētes subaudiat. ¶ Idem in eodem libro. i. Non est re⁹ homicidij miles qui ptāti obediēs hoiem occidit

Miles cū obediens ptāti sub qua legitime cōstitut⁹ est hoiem occidit nulla ciuitatis sue lege re⁹ est homicidij. imo nisi fecerit re⁹ imperij[e] deserti atqꝫ cōtempti est. Qd̄ si sua sponte atqꝫ auctoritate fecissz in crimē effusi humani sanguinis incidisset. Itaqꝫ vn̄ punitur si fecerit iniussus idē puniet si nō fecerit iussus. ¶ Idem in q̄ōnib⁹ exodi. Homicida est qui sponte occidit quos iudex iubz occidi

Cum minister iudicis occidit eū quē iudex iussit occidi. pfecto si id sponte[f] facit homicida est. etiā si eū occidat quē scit a iudice debuisse occidi. ¶ Idem. Sicut iure laudatur obediētia ita rep̄rehēditur qui si bi nō cōcessa vsurpat.

Lex eterna ita medio quodā loco posuit aliqua vt in eis vsurpādis merito rep̄rehēdat audacia. in exequēdis iure laudet obediētia. Abrahā si spōtaneus[g] in occidendo filio motus fuisset execrabilis haberet: at iubenti deo obsecūdans famulatus est. ¶ Idē in q̄ōnibus super matheū. Bono animo officia vindicte pn̄t impleri.

Officia vīdicte[h] possūt implere boni bono aīo. Quō lex: quō iudex[i]. ¶ Itē ad macedonium Nō est iniqu⁹ sed humanus qui crimē persequitur vt hominē liberet.

Non est iniquitatis sz humanitatis poti⁹ societate deuict⁹. qui pp̄terea est criminis[k] psecutor vt sit hois liberator. ¶ Idem. Quare sint instituta regia potestas ꝛ legalia tormenta.

Non frustra[l] sunt instituta ptās regis: ius cognitoris: vngule carnificis: arma militis. disciplina dn̄antis: seueritas etiā boni patris. habeant ista oīa modos[m] suos: causas[n]: rōnes[o]: vtilitates[p] hec cū timētur: ꝛ mali cohercent et boni quieti inter malos viuūt. ¶ Itez Nōnūq̄ poti⁹ peccat q̄ cā3 mortis pre-

Miles. imperij. arg. q̄ rōne mādati excusat aliquis etiā si cōtra pſciam faciat. vt. s. e. q. i. qd̄ culpat. i si. extra de of. iudi. de le. pastoralis. §. q̄a vero

Cum minister. sponte ar. q̄ excusat vxor que reddit debitū illi quē scit cōsanguineū suū de mādato eccl̄ie sed distinguit extra d̄ sen. ex cō. inquisitōi. ꝛ de resti. spo. litteras.

Lex eterna si sponta ne⁹. s. xiiij. q. v. dixit ad hoc facit. xxij. q. ij. c. abraham.

Officia vindicte. i. vindicta ex offo.

i ¶ Quomodo iudex. in extraordinarijs vbi nō est statuta pena: lex vbi est statuta pena criminis ad vtrumqꝫ extra d̄ of. ꝛ po. iudi. de le. de causis x̄ſ⁹ si.

Non ē. cuius. s. xlv. di. ꝛ q̄ emēdat

Non frustra. s. dī. iiij. fcē sunt

m ¶ Modos ad q̄d fiāt. vt s. q. iiij. q̄ peccat.

n ¶ Causas. naz sine causa nemo puniendus ē. xvi. q. vlti. inuētum.

o ¶ Rōnes. nā scd̄m leges iudicandū est iij. q. vij. iudicet.

p ¶ Vtilitates nā hoc solum bū agit: vt vi

Cum hō ab hoīe bet ꝙ qui occidit. occidit. multū distat vtrū fiat nocen di cupiditate vel iniuste aliq̄d auferēdi sicut fit ab inimico: sicut a latrone: aut vlci scēdi vel obediēdi ordine sicut a iudice: sicut a carnifice: vel euadēdi vel subueniē di necessitate: sicut q̄n interimit latro a viatore: hostis a milite. ⁊ aliq̄n qui cā mortis fuit potius in culpa est ꝙ ille qui occidit. velut si quispiā decipiat fideiussorē suum: atq; ille p isto legitimū suppliciū luat: nec tn̄ omnis q̄ causa aliene mortis ē: reus est: veluti si stuprū q̄squis petat: seseq; si nō impetrauerit interimat. Quid si filius pr̄is timēs pia verbera p̄cipitio pereat. Quid si alius homie liberato vel ne alius liberet sibiipsi mortē inferat: nūquid ppter istas alienarum mortium causas aut sceleri consentiendū est: aut vindicta peccati q̄ nō fit nocēdi sed corrigēdi studio, etiā pr̄na verbera tolerāda aut opa misericordie cohibēda sunt. Hec cū accidūt debemus eis hūanū dolorē ⁊ nō propter illa ne accidant. recte factoꝝ repmamus voluntatē. ❡ Itē ysidorus. Quod sacerdotes efficere docēdo nō valēt. disciplīne terrore potestas extorqueat.

Principes seculi non nunq̄ intra ecclesiā ptātis adepte culmina tenēt vt p eandē ptātem disciplinā ecclesiasticā muniāt. Ceterū intra eccl'iam ptātes necessarie nō eēnt nisi vt q̄d nō p̄ualēt sacerdotes efficere p doctrine s̄monē ptās hoc imperet p discipliē terrorē. Sepe p regnū terrenū celeste regnū pficit vt q̄ intra ecclesiā positi ꝯtra fidē ⁊ disciplinā agūt: rigore principū conterātur. Ipāmq; disciplinā quā ecclesie vtilitas exercere nō p̄ualet ceruicib; sup boꝝ ptās principalis imponat: ⁊ vt venerationē mereat virtutē ptātis impriat. Cognoscāt principes seculi deo se debere rōnē esse reddituros ppter eccl'iā quā xp̄o tuendā suscipiūt. nā siue augeat pax ⁊ disciplina ecclesie p fideles principes siue soluat: ille ab eis rōem exigit: qui eoꝝ ptāti suā ecclesiā tradidit cōmittēdā. ❡ Itē leo papa. Et regia ⁊ sacerdotalis defendat auctoritas q̄ ad diuinam confessionem ptinent.

Res aūt omēs aliter tute esse nō possunt nisi q̄ ad diuinā cōfessionē ptinēt et regia ⁊ sacerdotalis defendat auctoritas ❡ Itē ex cōcilio turonē. iij. Secularis potētia corrigat quos sacerdotalis admonitio corrigere nō valet.

Incestuosis: parricide: homicide multi apud nos reperiūtur. sed aliqui ex illis sacerdotum nolunt āmonitionib; aurē accomodare volētes in pristinis pdurare criminibus quos oportet p secularis potētie disciplinā a tā praua cōsuetudine cohercere q̄ p salutifera sacerdotū monita noluerūt reuerti. ❡ Itē hiero. sup hiere. Malos cōprimere ⁊ bonos subleuare regū officiū ē

Regū eniz est officiū pprium facere iudiciū atq; iusticiā: ⁊ liberare de manu calūniantiū vi oppressos: ⁊ pegrino pupilloq; ⁊ vidue q̄ facilius opprimūtur a ptātibus p̄bere auxiliū: ⁊ vt curā eis p̄ceptoꝝ dei maiorē iniiceret ppheta intulit: nolite cōtristari vt nō solū eripiatis: sz ne patiamini q̄dē vt vr̄a cōniuētia eue'at eos ab aliis cōtristari: ⁊ sanguinē innocētē nō effundatis i loco isto. Homicidas eni ⁊ sacrilegos ⁊c. Et post pauca. Si inquit hoc feceritis o reges iuda tenebitis pristinā ptātem. ❡ Ipsis aūt principib; ⁊ ptātibus fidē ⁊ reuerētiaz suari oportet: quā qui nō exhibuerit: apud deū premia iuenire nō poterit. ❡ Unde idē hieronimus. Eterna mercede fraudat qui fidē ⁊ reuerētiā ptātib; obseruare ꝯtēnit.

Si apud carnales dn̄os in minimis fideles fuerint: incipiēt eis apd deū p̄mia maiora cōmitti. Ornat aūt doctrinā dn̄i q̄ ea q̄ ꝯditioni sue apta sūt: facit vt e diuerso ꝯfundat eā: q̄ nō est subiectus in oib; cui ꝯditio sua displicet: qui ꝯtradictor atq; fraudator in nullo bonā fidē ostēdit. quō eni p̄t fidelis eē in substātia dei: q̄ carnali dn̄o fidē exhibere nō potuit. ❡ Item ābro. in lib. i. de patriarchis. Militaris disciplina regi seruat omnia.

Dicat aliq̄s cū ipse vicerit quō dixit abrahā ad regē sodomoꝝ: nihil sumā abs te: cū p̄da vtiq; in ptāte victoris fuerit. decet militarē disciplinā vt regi s̄uētur oia. Sane hiis qui secū fuissent in adiumētū fortasse sociati ptē emolimēti tribuendaz asserit tāq; mercedē laboris. simulq; q̄m mercedē sibi ab hoīe nō q̄siuit a deo accepit: sicut legimus scriptuz: q̄ post hec v̄ba fc̄m ē verbū dn̄i ad abrahā in visu dicēs. noli timere abrahā ego ptegā te ⁊ merces tua erit magna valde ❡. Preterea sicut pricipib; ⁊ ptātib; fidē ⁊ reuerētiā exhibere cogimur. ita seculariū dignitatū ministratorib; defendēdaꝝ eccl'iarū

ta dominum corrigatur. vt. s̄. e. prodest. Io.

Cum hō. latro. furē nocturnū lz occidere. sed diurnū non nisi telo se defendat vt extra de homici. si pfodiēs. si aūt fur nocturnus poterit dephendi sine lesione tenet ille q̄ eū occidit. vt. ff. de sica. furē. Itez latronē insidiantē in itinerib; lz cuilibz occidere. vt. C. q̄n li. vni. sine iu. sevi. l. i. ⁊ ij

r ❡ Potius. sic magis punit cōsulens ꝙ faciēs. vt j. pxi. q. vi. q̄ aliorum. et lxxvi. di. tanta. inq̄rendū etiā est q̄s primo cām mali prebuerit. vt C. ad. l. iul. de vi pub. si q̄s ⁊. ff. si q̄dru. paupi. fe. di. l. i. §. cuz arietes.

s ❡ Supplicium. sz certe illud nullo iure inuenit ꝙ fideiussor possit occidi si n̄ exhibet illuz pro quo fide iussit. sz fideiusserit p reo criminis: sz si fideiussor sine dolo reū criminis nō exhibet pecūialit punit. vel si dolo eū nō exhibet punit arbitrio iudicis. vt. ff. d exhibē. reis. l. si q̄s reuz. ⁊. C. ad turpill. l. ij potius q̄ respicit h factū vl ꝯsuetudo alicuius loci ꝙ ius.

Principes h q̄ttuor capitula ad h inducunt vt p̄ncipes eccl'ias defendant et reos nō pmittāt viuere.

v ❡ Intra ecclesiā laici habēt iurisditionē multipliciter itra ecclesiam: q̄nq; in psonis ipsis cū sint incorrigibiles. vt xxiij. di. cos q̄ ⁊. j. e. de liguribus. q̄nq; ppter ābitionē alicuius. vt. lxxix. di. si q̄s pecunia. Itē cū fidē volūt subuertere. vt di. viij. q̄ iure. ⁊. s̄. c. c. i. ⁊. xvij. dis. nō licuit. Item cū falsarius est clericus vt ex de crie falsi. ad falsarios: ⁊ cū scisma faciūt, ⁊ cū ꝯtēnūt excōicatōes. vt. j. e. d liguribus, ⁊ vbi

cūq; ecclesiastica ptās deficit vt h ⁊ cū tributū petūt ab eccl'ia. vt. j. e. q. viij. conuenior.

a ❡ Nō p̄ualēt. s̄. di. xcvi. duo. s̄. di. x. q̄m. s̄. xi. q. i. istud.

Res aūt omnes. cōfessionē. i. ad ecclesias xp̄m confitentes.

i ❡ Incestuosi. in pristinis. s̄. lxxxij. di. plurimos.

Regū. vi oppssos. hic videt ꝙ ad iudiciū seculare spectet defendere op p̄ssos. viduas ⁊ pupillos. vt. j. e. administratores. ⁊. s̄. e. q. iij. ab impatoribus ⁊. C. q̄n impator. inter pupillos. l. vnica. sed. s̄. xxiiij. q. vi. si q̄s de potētibus lxxxvij. di. desolat; ⁊ c. i. ⁊. ij. ⁊. xij. q. i. ois etas. dic ꝙ ad vtrū ꝙ ptinet. potius tn̄ ad ecclesiā extra de fo. cō. ex tenore.

e ❡ In loco. i. in ecclesia. Io.

Si apud. cōditōni. Nota ꝙ q̄libet dz facere q̄ sue cōditioni cōueniūt vt xciij. di. legimus. ad si. ⁊. vij. q. i. si q̄s epūs. ⁊ est h ar. ꝯtra clericos q̄b; displicet cōditio sua q̄ comā volūt nutrire. extra de vita ⁊ ho. cle. clericus.

g ❡ Qui ꝯtradictor s̄. xvij. q. vi. si quis seruum.

h ❡ Quomodo. ar. s̄. ij. q. vij. non potest.

Dicat aliq̄s. sodomorū. cum reuerteretur de cede q̄ttuor regum.

k ❡ Omnia. hec littera videtur sibi cōtradicere. q: hic dicit ꝙ regis sint oia ⁊ iā dixit ꝙ oia sint victoris ⁊ etiā in genesi ita dicitur. non accipiaz ex omnib; que tua sūt. ad hoc dicas ꝙ abraham non suberat isti regi nec de regno suo erat. ⁊ ido p̄da erat i sua potestate: alioquin si nō fuissz sua non potuisset inde dedisse decias melchisedech. sz si sub aliquo militetur p̄da tota domini est. sed ipse tenetur eq̄liter diuidere secundum personarum qualitates. vt. di. i. ius militare. sicut d cime dantur episcopo vt eas diuidat. xij. q. ij. concesso. q̄d ergo dicitur ꝙ iure gentium nostra fiunt que capimus in bello. vt. ff. de acquiren. re. do. naturale. §. vlti. verum est ꝙ capientis est. sed tamen tenetur dare domino vt diuidat secundum merita hominum.

necessitas īcūbit. Q̄ꝺ si facere cōtēpserit a cōione sunt repellēdi. ¶ Vn̄ Iobes octauꝰ. Querimonias ecclesiarū q̄ in dignitatibꝰ agūt attētꝰ debēt audire.

A Dministratores plane sclariuꝫ dignitatū q̄ ad ecclīarū tuitionē pupilloꝝ ac viduaꝝ ꝓtectionē rapaciūq; refrenatōem cōstitui esse ꝓculdubio debēt, quotiens ab ep̄is ⁊ ecclesiasticis viris cōueti fuerit eoꝝ q̄rimonias attētꝰ audiāt, ⁊ ꝺm q necessitas expetierit absq; negligētia examinēt: ⁊ diligēti studio corrigant. Q̄ꝺ si timorē dei pre oculis nō hn̄tes negligere post scd̄am ⁊ tertiā āmonitionē īuēti fuerint: nouerit se oī cōione vsq; ad ꝯdignā satisfactiōeȝ priuatos[l]. ¶ Itē hieronimꝰ sup Iohel. Nō solū hoīes sꝫ ⁊ ꝯtrarie fortitudines vltrices sunt ire dei.

N On solū hoīes ministri[m] sunt ⁊ vltores ire dei hijs q̄ malū opant. vn̄ nō sine cā gladiū portāt. sꝫ et ꝯtrie fortitudines[n] q̄ appellant furor ⁊ ira dei. ¶ Ideȝ sup ysayā. Qui crudeles iugulat non est talis q̄lis patiētibꝰ videt.

N On ē crudelis q̄ crudeles iugulat. sed crudelis ideo vocatur quia crudelis patientibus esse videtur. Naȝ suspensus latro patibulo crudelem iudicem putat. ¶ Idem sup ezechielē lib. iiij. Minister ē dn̄i q̄ malos pcutit in eo q mali sunt.

Q Ui malos pcutit ī eo q mali sūt ⁊ hꝫ vasa[o] īterfectōis vt occidat pessimos mister[p] ē dei. ¶ Idē sup ep̄lam ad galathas li. ij. Iudex nō admittit scelꝰ hoīem vinciēdo.

I Udex nō ē auctor sceleris hoīes viciēdo. ¶ Idē sup hiere. Nō fundit sanguinē q̄ homicidas ⁊ sacrilegos punit.

H Omicidas[a] ⁊ sacrilegos ⁊ venenarios pūire: nō ē effusio sanguis: sed legū ministeriū. ¶ Itē ciprianꝰ. Principes seculi pessimis parcere nō debent.

S I audieris[b] in vna ex ciuitatibꝰ quā dn̄s deꝰ tuꝰ dabit tibi inhitare illic dicentes, eamꝰ ⁊ seruiamꝰ dijs alienis quos non nouistis īterficies necabisq;[c] oēs q̄[d] sunt in ciuitate cede gladij ⁊ incēdes ciuitateȝ igni. ⁊ erit sine hitaculo in eternū non reedificabit etiā nūc[e] vt auertat deꝰ ab indignatiōe ire sue ⁊ dabit mīsicordiā tibi: ⁊ miserebit tui: ⁊ mltiplicabit te si exaudieris vocē dn̄i dei tui ⁊ obseruaueris p̄cepta eiꝰ: cuiꝰ[f] p̄cepti ⁊ vigoris memor mathatias[g] īterfecit eū q̄ ad arā sacrificaturꝰ accesserat. qꝺ si āte aduētū xp̄i circa deū colendū ⁊ idola sperněda hec p̄cepta seruata sunt: quāto magis post aduētū xp̄i circa deū colēdū seruāda sūt: qn̄ ille veniēs nō tm̄ vbis nos adhortatꝰ sit: sed etiā factis. ¶ Itē augu. ꝯtra petilianū. Tribulatio Aīnū flagellis aliqn̄ ꝑfidia castigat.

A D fidē nullꝰ ē cogēdus[h] vt dicitis sꝫ ꝑ seueritatē imo ⁊ ꝑ mīam dei tribulationū flagellis solet ꝑfidia castigari. Nunq̄d q: mores optimi libertate voluntatis eligunt, iō mores pessimi nō legis itegritate[i] pūiunt. sꝫ tn̄ male viuēdi vltrix disciplina p̄postera[k] ē: nisi cura[l] p̄cedēs bn̄ viuēdi doctrinā p̄dat. Sic igit q̄ aduersus vos leges cōstitute sūt, non eis bn̄facere cogimini[m]: sꝫ male facere ꝓhibemi. Nā bn̄facere nemo pōt nisi elegerit[n] nisi amauerit. qꝺ ē ī libera volūtate cū aliq̄ aduersus vos leges ꝯstituūt āmoneri vos credite vt cogitetis q̄re ista patiamini. Si ꝓpter iusticiā reuera illi sūt ꝑsecutores vr̄i vos aūt bt̄i estis q̄ ꝑsecutionē passi estis ꝓpt iustitiā: q: possidebitis regnū celoꝝ. Si aūt ꝓ iniq̄tatē scismatis vr̄i. illi q̄dē correctores vr̄i sūt: vos aūt estis sicut ceteri diuersoꝝ sceleꝝ rei q̄ pēas legibꝰ pēdūt ꝑfecto īfelices ⁊ in hoc ⁊ ī futuro sc̄lo eritis. ¶ Idē. Iniuria sacroꝝ xp̄i a regibꝰ ē vīdicāda.

S I ꝓpterea ꝑsecutor non fuerit nabuchodonosor rex q: scelꝰ ī scm̄ danielē ꝯmissuȝ vīdicauit iustissime. qn̄o vīdicādū ē a regibꝰ q xp̄i sacra exsufflātur: si ꝓphete mēbra q: ī ꝑiculū missa sūt sic vīdicari meruerunt. ¶ Itē. Diligētissimi rectores sūt q̄ malos persequunt vt fugiāt a malo.

S I vos ꝯ ecclesiā xp̄i altaria erexisse: ⁊ a xp̄iana vnitate q̄ toto orbe diffundit[o] sacrilego scismate sepatos eē: ⁊ corpꝰ xp̄i qꝺ ē ecclesia toto orbe diffusa rebaptizādo ⁊ blasphemādo: ⁊ quātū potestis aduersarios oppugnando: scrā ⁊ canōica scriptura cōuicit: vos ipi ⁊ sacrilegi estis. illi aūt q̄ vos ꝓ tāto scelere tā leuiter dānoꝝ āmonitiōibꝰ vl locoꝝ vl honoꝝ vl pecūie[p] priuatōne deterrēdos cohercēdosq; ꝺcernūt: vt cogitātes q̄re ista patiami sacrilegiū vr̄m cognitū fugiatis ⁊ ab eterna dānatōe liberemi diligētissimi rectores ⁊ pijssimi cōsultores deputant. ¶ Idē sup ep̄lam io. Non amat seruꝰ vel filius cū nō corripit.

N On putes te tunc amare seruū tuū qn̄ eū nō cedis[q]: aut tūc amare filiū tuū q̄ñ ei nō das disciplinā: aut tūc amare vicinū[r] tuū qn̄ eū nō corrigis. Nō ē ista caritas. sꝫ lāguor. Seruecat caritas ad emēdādū ad corrigēdū. si sūt boni mores delectēt. si aūt sint mali emēdēt. ¶ Idē i. iij. libro ꝺ ci. dei. Innocentis officiuȝ est nulli nocere ⁊ peccantem punire.

A Dministratores. priuatos. videt q̄ ipo iure sit excōicatus p̄nceps qui non facit iustitiam clerico.

N On solū. ministri. simile. xv. q. i. nec is

n ¶ Fortitudines. i. dmones. ⁊ ita est bonum q demones sunt. vt. j. e. §. vlti. sic bonum est q heretici sunt. vt. j. p̄ xxi. q. vlti. c. vlti.

O Ui malos. vasa. i. ꝑtātem.

p ¶ Minister. ⁊ tales qui mittunt ad puniēdū malos dicūtur abeē cā reipublice. vt. ff. ex q̄bus cāis ma. q̄ mittitur §. questitum.

H Omicidas. hic habes q homicide ⁊ sacrilegi ⁊ venefici capite pūiunt. de homicidis ꝑꝫ. vt ꝺ pe. di. i. si q̄s cū telo de veneficis sit ꝑꝫ ff. ad. l. cor. de sica. l. iij. de pēa sacrilegorū hēs. xvij. q. iiij. ꝑ totū. ff. ad. l. iul. pecul. sacrilegi.

S I audieris. hec vba sumpta sūt ꝺ deuteronomio vsq; ad illū locuȝ cuiꝰ precepti.

c ¶ Necabis. tu q̄ iudex sis. ⁊ sic q̄nq; ille q̄ non est iudex pōt pūire maleficos. vt j. q. vlti. legi.

d ¶ Oēs q̄. si q̄ alij q̄ heretici sunt in ciuitate tota ciuitas pōt exuri. ⁊ sic ecclesia vl ciuitas punit ꝓ delicto ꝑsonarū. vt. xxv. q. ij. ita nos. ⁊. C. ꝺ sacro san. ec. iubemꝰ nullaȝ. ar. ꝯ xvi. q. vi. si ep̄m. q̄d iuris sit de h̄ notat in illo brocardo. ar. delictum ꝑsone ⁊c. Itē hēs h̄ q heretici occidi pūt. vt. s. e. q. iiij. quando.

e ¶ Nunc. i. vsq; ad futurum. sic. xi. q. iij. nolite.

f ¶ Cuiꝰ. hec sunt vba cipriani.

g ¶ Mathatias. vt legitur in libro machabeorum.

A D fidem. cogendꝰ. sic. xlv. di. de iudeis.

i ¶ Integritate. i. securitate.

k ¶ Prepostera. i. inordinata.

l ¶ Nisi cura. i. nisi ꝺlinquens primo instruat ad bonū. vel nisi corripiens p̄beat exēplū pꝰ bone vite. vt. iij. q. vij. §. porro.

m ¶ Cogimini, qui enim ex timore bene facit reputatur nō facere. vt extra de regu. iur. qui ex timore. ⁊ qui cogitur mutare locū nō mutat locū. sed mutat. vt. vij. q. i. mutatōnes. nec p̄miū aliqꝺ debemus cōsequi ex hoc q facimꝰ inuiti. vt. xiij. q. ij. q̄ ꝑposterū. vnꝺ si aliq̄s cogit adire hereditatē quā ex cā fideicōmissi irogatꝰ est restituere nullū ꝯmodū ꝯseq̄tur ex tali aditōe, nec pōt vti bn̄ficio. l. falcidie. ff. ad trebell. cogi §. metianus.

n ¶ Nisi elegerit. pōt enī aliq̄s malefacere ꝓpter volūtatē coactā vt. xv. q. i. merito. sꝫ nō potest ꝓpter volūtatem coactā bene facere, vt hic ꝺꝫ.

S I vos. dicit fundit. sꝫ ecclesia vbiq; sit diffusa tn̄ eadē īsolidū vbiq; ē. vt. j. ꝑx. q. i. loq̄t.

p ¶ Vel pecunie. ⁊ ita pūiri pūt heretici ab ecclīa i rebꝰ in honore vel exilio. vt. s. q. iiij. q̄ñ ⁊. c. nō inuenitur. ⁊. j. c. de ligurib. i si. ⁊ j. q. vij. c. i. sed ꝯ ecclesia nō dꝫ in delictis accipe penaȝ peculiariaȝ vt extra de pēis. l. ꝫ. rñ. q pōt infligere penas pecuniariam q̄ñ magis illa timet. vel dic q ꝑt tūc infligere cū inueīt hoc expressuȝ. extra de of. dele. ꝺ causis. Io.

N On putes. nō cedis. q̄ alios pūt corrigere hēs. s. q. iiij. duo ista. ⁊. ꝺ. e. c. i.

r ¶ Vicinū. argu. est h̄ ꝓ hugone q̄ dic q illō p̄ceptū si peccauerit ad oēs spectet. si tu itelligas illud de illis q̄ aliquam hn̄t ꝑtātē sup alios. vl itelligitur ꝺ canōica dn̄ūciatōe ad quā q̄libꝫ tenet, vt dixi, xxij. q. v. h̄ vr. vl dic, vt dixi. s. e. duo ista. io.

a Non est. innocentie. i. boni viri. b Nemini. s. xxiij. q. vlti. de forma. c Experimẽto. s. ij. q. vij. quapropter. Qui vitijs rapere. s. xxij. q. ij. ne q̃s. Sunt q̃dã pontificẽ penã taliũ habes. s. xvij. q. iiij. q̃ subdiaconũ. j. xxv. q vl. c. vlti. Ex adulteria. s. j. xxxij. q. ij. inter hec. g Parricidas. penam parricidarũ. habes. ff. ad l. põpo. õ parrici. l. pe. h Et periuros. qd̃ h dicitur q̃ piur⁹ punit̃ pẽa capitis: intelligas de teste q̃ fert falsuz testimoniũ ĩ cã criminali: tal' eñ mortẽ meret̃. ff. de sicc. l. i. §. i. al's eñ s in ɔ̃tcibus q̃s piur⁹ ẽ notatur ĩfamia. C. de trãsact. s q̃s maior. al's solũ deũ habet vltorẽ vt. C. de reb⁹ cre. l. ij. vel s piur⁹ est p pñ ãpe fustibus castigat̃. ff. õ iureiu. s duo §. vl. aliã penã habes. vi. q. i. quicunq̃. Si homicidiũ. naz t miles tres casus põit h alij duo sunt cũ facit defendendo se: vel alij subueniẽdo. vt. s. c. cũ homo. k Inuito. fortuit⁹ eñ casus nõ ĩputatur. vt ẽ õ homi. lator. dũ tñ nõ p̄cesserit culpa. l. o. sepe. l Impudẽti. nõ videtur q̃ ipudentia excusat cũ: q2 iperitia culpe ãnumerat̃, vt. ff. õ re.

Non est inocentie[a] p̄cedo sinere vt in malũ grauius icidat. ptinet ergo ad innocẽtis offiñ nõ solũ nemini[b] malũ iferre: verũ etiã cohibere a pcõ vel punire peccatũ vt aut ipe q̃ pr⁹ odio habetur corrigat̃ experimẽto[c] aut alii terreant̃ exẽplo. Idem ad lothariũ. **Non est misericors q̃ vitiis nutriẽdis parcit.**

Qui vitiis nutriẽdis parcit t fauet ne cõtristet peccãtiũ voluntatẽ tã nõ est misericors q̃z q̃ nõ vult cultrũ rapere[d] puero ne audiat plorantẽ: t nõ timet: ne vulneratũ doleat vel extinctum. Itez ãbro. sup ep̃l'am ad romanos. **Enormia flagitia: p seculi iudices corripiant̃.**

Sunt q̃dã enormia flagitia q̃ poti⁹ p mũdi iudices q̃ p antistites t rectores ecclesiarũ vindicãtur sicut est cũ q̃s iterficit pontificẽ[e] ap̃licũ ep̃m p̃sbiterũ siue diaconũ: hmõi reos reges t principes mũdi dãnãt: ergo nõ sine cã gladiũ portãt: q̃ talia scelera diiudicãt: sunt eñ maxie ɔstituti ppt̃ homicidas raptores vt etiã illos dãnet. t alios suo timore cõpescãt. Itẽ cyprianus in nouo genere abusionis. **Furta t crimina a rege sunt cohibenda.**

Rex dz furta cohibet̃ adulteria[f] punire: impios de terra pdere parricidas[g] t periuros[h] nõ sinere viuere: filios suos nõ sinere ipie agere. Itẽ aug. de libero arbitrio. li. i. **Non peccat q̃ ex officio nocentẽ interficit.**

Si homicidiũ ẽ hoiez occidere põt tñ ali⁹ aliũ aliq̃n occidere sine pcõ: nã t miles[i] hostẽ t iudex vl' mister ei⁹ nocẽtẽ t cui forte inuito[k] atq̃z iprudẽti[l] telũ de manu fugerit non mihi videnť peccare cũ hoiem occidũt: s3 nec etiã homicide isti appellari solẽt. Idẽ in q̃õnib⁹ leuitici: Cũ hõ iuste occidit̃: lex euz[m] occidit nõ tu. Itẽ pela. papa. **Non q̃ ad bonũ sed q̃ ad malũ cogit persequitur.**

Non vos hoium vaniloq̃a[n] retardent dicentiũ: q2 p̄secutionẽ eccl'a faciat: dũ vel ea q̃ cõmittunt̃ reprimit vl' aiarũ salutẽ requirit: errãt hmõi rũoris fabulatores nõ p̄seq̃t̃ nisi q̃ ad maluz[o] cogit. q̃ vero malũ vel factũ iã punit vel phibet ne fiat: nõ p̄sequit̃ iste s3 diligit. Nã si vt illi putãt nemo nec rep̄hendẽdus est a malo nec retrahẽd⁹ a malo ad bonũ est: hũanas t diuinas leges necesse est euacuari: q̃ t malis penaz t bonis p̃mia iusticia suadẽte ɔstituũt: malũ ãt scisma esse t p exteras[p] etiã ptãtes hmõi opprimi debere hoies canonice scripture auctoritas t paternarũ reglarũ nos veritas docz. q̃squis ergo ab ap̃licis diuisus est sedib⁹: in scismate[q] eũ esse non dubiũ est: t ɔ̃ vniuersalẽ ecclesiã altare conat̃ erigere: sed q̃d de talib⁹ inseri⁹ in calcedonensi synodo canon constituat gloria vestra cõsideret: vbi post alia sic dicit q̃ a cõione seipsum suspẽdit t collectã facit t altare ɔstituit t noluerit vocãti ep̃o cõsentire t noluerit eidẽ acquiescere neq̃z obedire t pri⁹ t scdõ[r] vocanti hũc oĩno dãnari nec vnq̃z vel orõnem[s] mereri nec recipere[t] eum posse honorẽ. si eñ pmanserit turbas faciens t seditiones ecclesie p exterã ptãtez tãq̃z seditiosum cõprimi. Et btũs aug. de talib⁹ dicit multa etiã cũ inuitis[v] benigna q̃dã aspitate plectẽdis agenda sunt quoruz poti⁹ vtilitati cõsulendũ est q̃z voluntati. Nã in corripiẽdo filiũ quãuis aspe: nũq̃z patern⁹ amor amittit̃: fit tñ qd̃ nolet vt doleat: q̃ etiã inuit⁹ videt̃ dolere sanãdus. Ecce videtis queadmodũ tanti testimonio p̄ris nõ p̄sequat̃[x] coercẽdo talia: sed diligat emedando tales semp ecclesia: facite ergo etiã vos qd̃ sciẽtes intentionẽ xp̃ianitatis vestre frequẽt̃ hortamur t date opam vt talia fieri vltra ñ liceat: sed etiã qd̃ vobis facillimũ eẽ nõ dubito: hi q̃ talia p̃sũpserũt ad p̄ssimũ principez sub digna custodia dirigant̃. recolere eñ dz celsitudo vestra qd̃ p vos de⁹ fecerit tpe illo quo histriã t venetias tyrãno totia possidẽte: francis etiã cuncta vastantib⁹: nõ ante tñ mediolanensem ep̃m fieri pmisistis: nisi ad clemẽtissimũ principe[y] ex fide retulissetis: t q̃d fieri debuisset ei⁹ iterũ scriptis recognouissetis: t intra vbiq̃z feruẽtes hostes: rauennã tñ t is q̃ ordinabat̃[z] t is q̃ ordinãd⁹ erat puidẽtia culminis vestri deducti sũt. Idez narse patritio. **Scismaticos t hereticos seculi potestates coerceant.**

De liguribus atq̃z veneticis t histriis ep̃is q̃d dicã quos idonea est excellentia vestra t rõne t ptãte reprimere: t dimittitis eos in ɔtẽptũ ap̃licarũ sediũ de sua rusticitate[a] gloriari cũ si q̃d eos õ iudicio vniuersalis synodi qd̃ ɔstãtinopoli per primã nup elapsam indictiõez actũ est forte mouebat ad sedẽ ap̃licam quõ semp factũ est electis[b] aliquibus õ suis: q̃ dare t accipe rõnem possent dirigere debuerunt: t nõ clausis oculis corpus xp̃i dei nostri: hoc est sanctaz ecclesiã lacerare. Nolite ergo dubitar̃ hmõi homines principali vel iudiciali auctoritate comprimere. q2 regule patrũ hoc sp̃aliter cõstituerunt: vt si q̃ ecclesiastici officii p̃sona cui subiect⁹ est restiterit vel seorsuz collegerit aut aliud altare erexerit seu scisma fecerit iste excõicetur atq̃z dãnet̃. Qd̃ si forte t hoc cõtẽpserit t permanserit diuisiones t scisma faciẽdo p potestates publicas opprimat̃. Ecce õ

fur. impitia. sed dic ipudenti. i. ignorãti. m Lex eũ occidit. sic. xxxiij. q. ij. q̃s deus. n Non vos. vaniloquia. vane voces ppl'i nõ sunt audiẽde. ex. de elec. osius. C. õ pe. l. decurionũ. o Ad maluz. q̃ñq̃z p̄secutio largi⁹ sumitur. vt. s. ea. q. iiij. s. p Exteras ecclia sic. j. e. de liguribus t dixi. s. e. pncipes. q In scismate. ergo scisma est nõ habere caput romanã eccl'am. vt. xxiiij. q. i. ca. hec est. t. c. qm̃ vetus. Jo. r Scdõ. h dicit̃ q̃ bis deat admoneri excõicand⁹: maxie heretic⁹: alibi dicit̃ q̃ semel. vt. j. pxi. cã q. i. q̃ dom⁹. alibi q̃ sepissime. i. q. vij. cõuenientib⁹. q̃ñq̃z dicitur de trina admonitione. vt. s. eo. ad ministratoris. j. pr. ca. q. iij. de excõicationis. q̃d iuri s fit di xi sup illo. c. q̃ dom⁹. s Orationẽ. i. supplicationez. q2 sine spe venie deponit̃. vt statim subiungit xxi. di. in tantũ. vel ideo dicit. q2 scismatico siue intruso nulla dat̃ audientia. vt xxiij. di. in noie. t Recipe. xi. q. iij. si q̃s ep̃s in cõcilio. v Inuitis. s. xl. di. t qui emendat. x Non p̄sequat̃. ecclesia. nec etiaz vos p põis q̃ aucte eccl'ie eos coercetis. y Principez. q̃ ecclesiastica p̃sona licite pt petere vt mali detineant̃ t ducãtur ad iudiciũ. vt. s. e. vnũ solũ. t. j. eo. regẽtes. z Ordiabat̃. j. xxiij. q. i. pudenda. a De liguribus. rusticitate. i. superbia. alibi ponit̃ pro simplicitate. vt. ij. q. vij. sancta. t sic ẽ ar. q̃ q̃ñq̃z nõ sit parcẽdum rusticitati. b Electis. sed qualiter potuit hec cã p parator: ẽ agi: cũ isti de crimine cõuenirent̃. sed dic q̃ licz fuerit de crimine actũ nõ tñ criminaliter, vñ potuit parator: interuenire, vt. ex. de accu. venies.

t.c.sup his. t.iij.q. vi.hec quippe.
c ¶ Per ptātes. ṡ. e.c.principes.
Quali nos .pene no.q̄ dicit pene tn̄ longe plures erāt q̄ nescirent q̄ q̄ scirent:dū tn̄ ad modicā q̄titatē deberet referri. vt.iij. q. vij.q̄ sine.ff.de ver. sig.hec adiectio.
e ¶ Noia. sic.xv. q. vlti.si q̄s p̄sbit. io.
Relegentes. bōa no.q̄ ex malo ꝓuenit bonū. vt.xiij. di.nenii.in fin.sicut de facto iudeoꝝ qui crucifixerūt deū. itē est hic ar. q̄ malum punit̄ q̄uis exinde ꝓuenerit bonuz:vt si q̄s pueruz castrauerit:lz eū meliorem fecerit tn̄ puit̄.ff.ad l.aquil.si seru⁹ suuz §.t si pueruz.similiter lz q̄s rē fecerit ꝓhibitā:lz bene fecerit: tn̄ punit̄.ff.de re mi li.l.ij.§.in bello.ar. ṡ.ff.ad.l.aquil. si seruus suū.§.si oliuaz
g ¶ Abstulit.hoc io dicit:q: pena mortis punit̄ siue ꝓ vno siue ꝓ altero.alꝰ aūt idē delictuz pōt varijs pēis puniri: vt xvi.q.iij.attendēdū t.xvij.q.i. statum⁹ hic cōsueuit distingui cū q̄s accusat̄ ṡ diuersis criminibus aut illa crimina descendūt ex eodez facto:aut ex diuersis. t h̄ distinctio notatur.C.de accu.q̄ de crimine. si aūt diuersis actōib⁹ velit q̄s agere.distinguitur: aut ille actōes sunt ambe penales: aut ambe rei ꝑsecutorie aut vna penalis et altera rei ꝑsecutoria vt not.ff.nau. cau. sta.l.iij.
h ¶ Si adulterium. h̄ videt̄ q: f̄m canones t adulteriū t incestus morte puniatur.f̄m.l. hodie adulteriū non punitur morte. vt.C.ṡ adul. aut.sed hodie. ioh.
Omnium. certamine .i.e.q. viij. omnium.
Excōicatorū.intē

quo anim⁹ vr̄ forte timid⁹ ē ne ꝑseq̄ videaris de patruz vobis auctoritate hec breuit̄ dirigēda curaui cū mille alia exēpla t ꝯstōnes sint:quib⁹ euidēter ostenditur t agnoscit̄ vt faciētes scissuras in scā eccl'ia nō solū exilijs sed etiā ꝓscꝓtione rerū t dura custodia ꝑ publicas potestates ᶜ dēant coerceri. ¶ Idē. Ab ecclesie vnitate diuisi secularib⁹ ptātibus coerceant̄

Quali nos ṡ glie vr̄e studijs iudicio gratulemur:nō solū vr̄am:s; mltoꝝ ac pene ᵒ oiuz credim⁹ habere notitiā:t idcirco nūc de his que vobis p̄ntib⁹ ibi fieri stupem⁹ fiducialr̄ apud gl'iam vestrā duxim⁹ cōquerēduz thracꝰ siq̄dē atq; maximilian⁹ noia ᶜ tātū epoꝝ habētes t eccl'iasticā ibi vnitatē ꝑturbare dicunt̄: t omēs eccl'iasticas res suis vsibus aplicare:intātū vt ꝯtra vnū eoꝝ.i.maximilianū vsq; ad nos ꝑ tā longū iter necessitate cōpellēte q̄das infatigabiliter veniētes p̄ces offerrent ob quā cām petrū p̄sbyteꝝ sedis nostre s; t ꝓiectū notariū ad eadem loca duximus destinādos:vt ea q̄ canonicis statutis a p̄dictis pseudo epis cōpererint cōmissa vel digna dēant ibi vltione cōpescere:vel eosdē ad nos vsq; ꝑducere t iō salutantes paterno affectu gl'iaz vestrā petim⁹ vt p̄fatis q̄ a nostra sede directi sūt:in oib⁹ p̄beatis auxiliū:nec putetis alicui⁹ esse pctī si hmōi hoies comprimunt̄. hoc em̄ t diuine t hūane leges statuerūt:vt ab ecclesie vnitate diuisi t ei⁹ pacē iniquissime ꝑturbantes:a sclaribus etiā ptātibus cōprimant̄:nec q̄cq; maius est vr̄ deo sacrificiuz possitis offerre q̄; si id ordinetis vt hi q̄ in suaz t alioꝝ perniciē debacchant̄ cōperētī dēant vigore cōpesci. ¶ Itē pelagius pa. Iniquitas prauoꝝ: q̄uis bonis ꝓficiat: tamen punienda est.

Relegentes litteras excellentie vestre de iniuria q̄dem quā vobis iniquorū hoium p̄sumptio igessit valde doluimus. Sed q: scim⁹ occulto dei iudicio aiam vestrā: t si ꝑ alioꝝ iniq̄tatē t supbiā a cōtaminatōe scismatis custoditā egim⁹ oipotenti deo gratias:q̄ etiaz de malis hoium actib⁹ bona ᶠ opari cōsueuit:nec em̄ sine illi⁹ ꝓuidētia factuz esse credēdū est:vt isensati t ꝑuersissimi homines vsq; ad hoc ꝓsilirēt vt suaz diuisionē catholicā esse credētes eccl'iam:a sua vos pollutione ꝓhiberēt.sic.n. per misericordiā dei ēt nesciētib⁹ illis hoc fcm̄ est:vt a scismaticoruz cōione eruti catholice quā diligitis suari vos cōtigisset ecclie.quāuis igit̄ vestra ꝑ illoꝝ scel⁹ fcā sit vtilitas:nolite tn̄ ipunitā p̄sumptiōez iniquorū hoium crassari permittere.si em̄ hoc qd̄ in vestrā gl'iam p̄sumpserūt:nō fuerit vindicta cōpressuz q̄ in oib⁹ minorib⁹ nō valeant puniri:

ambigi vltra nō d;.exercete igit̄ in talibus debitā auctoritatē: t ne eis āplius talia ꝑmittendi spes crescat:vestris coertionib⁹ reprimant̄.ad hoc siq̄dez dei nutu etiā ꝯ vos talia p̄sumpserūt vt talia vobis corrigētib⁹ ab eodem scelere alios possetis deo ꝓpiciāte munire:q̄les aūt sunt q̄ eccl'iam fugiunt: eufrasiū vos scelera q̄ ampli⁹ occulta de⁹ esse noluit euident̄ informāt q̄ in homicidio q̄dē nec hois necessitudinē nec fratris charitatē:nec sacerdotij reuerētiā cogitauit.icestuoso aūt adulterio ēt ipsi vīdicte abstulit ᵍ modū:q: si adl'terijs ʰ punias:nō remanet in quo vindicet̄ incestus:si icestuoso igeras penā:inultū crimē adulterij remāebit Ecce de quo collegio sunt q̄ q̄ntū ad supbiā suā iuriā vobis iferre moliti sunt: t q̄ntū ad ꝓuidētiā dei ipollutos vos eccl'ie dei suauerūt.auferte tales ab ista ꝓuincia: vtimini oblata vobis a deo opp̄mēdi ꝑfidos occasiōe qd̄ tūc plem⁹ fieri poterit si auctores scelerū ad clemētissimū p̄ncipē dirigant̄: t maxime eccl'ie aq̄legēs inuasoꝝ:q̄ t in scismate maledictus nec honorē epi poterit retinere nec meritū. ¶ Itē nicolaus exercitui francorum. In certamine qd̄ ꝯ infideles gerit̄: q̄squis morit̄ celeste regnū meret̄.

Omniū vestrū nosse volum⁹ charitatē:qm̄ q̄squis qd̄ nō optātes dicim⁹: in hoc belli certamie fideliter mortuus fuerit:regna illi celestia mime negabūtur. ¶ Itē vrban⁹ scōs gotfredo lucāo epo. Nō sunt homicide q̄ aduersus excōicatos zelo matris ecclesie armantur

Excōicatorū interfectorib⁹ ꝓut in ordine romane eccl'ie didicistis s; intētionē ᵏ modū ꝯgrue satisfactiōis iniūge.nō.n.eos homicidas arbitramur quos aduersus excōicatos zelo catholice matris eccl'ie ardētes aliquos eorū trucidasse cōtigerit:ne tn̄ eiusdē eccl'ie matris disciplina ˡ deserat̄ eo tenore f̄m quē dixim⁹ pniam eis indicito cōgruentē q̄ diuine simplicitatis oculos aduersus se cōplicare valeant.si forte q̄d duplicitatis ᵐ ꝑ humana fragilitate in eodē flagitio ⁿ incurrerint. ¶ Itē aug.ad bonifaciū. Pat̄ eccl'ie mesticiā cōsolat̄ ꝑditoꝝ

Quis em̄ vestrū ᵒ velit aliquē inimicorū suorū nō solū ꝑire verū etiā aliq̄d ꝑdere. s; si dom⁹ dauid alit̄ nō meruerit habere pacē:nisi absolon fili⁹ ei⁹ in bello qd̄ gerebat ꝯ patrē fuiss; extinct⁹:q̄uis magna cura mandauerit suis vt eū q̄ntū possent viuum saluūq; seruarēt: t esset cui penitēti paternꝰ affect⁹ ignosceret:q̄d ei restiterit nisi ꝑditum flere t sui regni pace acq̄sita suā mesticiā ꝯsolari. ¶ Si ergo viri sci t publice ptātes bella gerentes nō fuerūt trāsgressores illius mādati:nō occi

etionē. s. occidēdū. vel f̄m intētionē ipo nentis ˡ penā vt.xxvi.q.vij tempora.
l ¶ Disciplina nota ad cautelam t ex habundanti aliq̄d fieri ne disciplina matris ecclie deserat̄.vt.l.di. p̄sbyteros. t xxxiij.q.ij.in lectū.t.xv.q. i.si q̄s insaniens. q̄ eū dubitationis cā ex habundāti apponunt̄ ius cōe nō ledūt.vt.ff.ṡ regu.iur.q̄ dubitationis. t l.nō solet. itē est hic arg.q̄ in dubijs.in deteriorē partē interpretamur cōtra regulā illā.ex̄ ṡ regu.iur.esto te.
m ¶ Duplicitatis.i.mortalis peccati.
n ¶ Flagitio i.qd̄ alias esset flagitium
Quis eū vestrū. ex hoc.c. dic̄ quidam:q̄ q̄ percutit clericuz excōicatū nō incidit in canonē: t q̄ nō est priuand⁹ aliq̄s ingressu ecclie ꝑ eū q̄ est ex̄ ecclesiam:qd̄ non admitto, t loquit̄ h̄ de tali excōicato qui penit⁹ incorrigibilis est.xi, q.i.petimus.
Remittuntur peccata.ꝑ dei v̄bū i.per orōem: vel ꝑ p̄dicationez ecclie.i. ꝑ p̄dicatiōes euangelij. sic xv.q.i.necis t.§.e.nō solū
q ¶ Hinc notandū est per senacherib re

gem assyrioꝝ qui maximã partē filioꝝ israelis captiuauit qui cū venissꝫ ad obsidenduꝫ hierusalē ab angelo exterminatoꝛe nocte est fugat⁹ occisis ab eodē angelo .clxxxiiij. milibus d' exercitu suo

r ¶ Et per nabuchodonosoꝛ qui cepit hierusalem ⁊ tribū iudaꝫ ⁊ tribuꝫ beniamin in babyloniam captiuã duxit.

s ¶ Et per pn̄cipes. scilꝫ vespasianū ⁊ tytum qui .xlij. ãno post passionē domini hierusalē destruxerunt.

t ¶ Assur. i. senacherib.

v ¶ Non nisi tēpoꝛalē. ar. ꝙ sufficit aliquē bonū facere ad h' vt remunerãdus sit ⁊ si illō mala intentione faciat. nam ⁊ qui pꝛedandi animo gerit negocia alicuius habet actionē negocioꝝ gestoꝝ vt. ff. de neg. gest. si pupilli. §. sꝫ ⁊ si q̄s negocia. Itē est hic arg. ꝙ qui ignorãs adimpleuit voluntatē alicuius dicit̄ obtēperasse sue volūtati. ar. ꝯtra. ff. de cō di. ⁊ demon. l. ij. vbi d'r. nō enī videt̄ obtemperasse q̄ fatali casu obtemperat. sed illud obtinet cū cōditio apponitur q̄ est in potestate alicuius. sec9

des quãuis quosqꝫ flagitiosos digna moꝛte perimerent: si miles sue ptãti obediens nō est reus homicidii si ei⁹ imperio quēlibet flagitiosum interfecerit: si homicidas ⁊ venerarios punire nō est effusio sanguinis: sed legū ministerium si pax ecclesie mesticiã cōsolat̄ pditoꝝ si illi q̄ zelo catholice mr̄is eccl'ie accēsi excōicatos interficiunt: homicide nō iudicant̄: patꝫ ꝙ malos nō solū flagellari sed etiã interfici licet. ¶ Sed q̄ritur si cōtingat aliquos malos puniri ab his q̄ nō habēt legitimã potestateꝫ: an sint rei effusi sanguinis hi p quos puniuntur. ¶ De his ita scribit ambro. Aliq̄n puniuntur peccata p populos iussu diuino excitatos

Remittunt̄ peccata p dei vbū⁹ cui⁹ leuites interp̄s ⁊ quidem executoꝛ est: remittunt̄ p officiū sacerdotis sacrūqꝫ ministeriū: puniuntur quoqꝫ peccata p hoies sicut p iudices q̄ ptãte ad t'p̄s vtunt̄ puniunt̄ peccata etiã p pp'los sicut legim⁹ qꝛ sepe ab alienigenis dei iussu excitatis ꝓpter diuine maiestatis offensam subact⁹ est popul⁹ iudeoꝝ. ¶ Hinc notandū⁹ est ꝙ aliq̄n punit deus peccata p nescientes: aliq̄n per scientes. p nescientes peccata punit sicut p senacherib ⁊ p nabuchodonosoꝛ regē ⁊ p antiochū ⁊ p principes ro manoꝝ: ⁊ p nōnullos reges gentiliuꝫ pp'lm israeliticū delinquētē aliq̄n afflixit aliq̄n captiuauit. vn̄ ipse dn̄s ait per ꝓphãꝫ virga furoꝛis mei assur. ipse aūt non cognouit: assur erat virga furoꝛis dn̄i: qꝛ p eū inūeras gentes diuina iusticia flagellare disposuit. ipse vero nō cognouit: qꝛ in sup̄biã elat⁹ victoriã quaꝫ assecut⁹ fuerat nō diuine potētie sꝫ suis virib⁹ attribuit. vn̄ ꝯ ei⁹ sup̄biã dn̄s loq̄tur dicēs Nunq̄d gloriabit̄ serra ꝯ eū q̄ secat in ea: aut nūq̄d exaltabit̄ securis ꝯ eū q̄ cedit in ea: q̄b⁹ silitudinib⁹ satis ꝑspicue ostendit̄: ꝙ sicut serra ⁊ securis nec secare nec cedere ligna pn̄t nisi ab alio regant̄ actō ꝯ regentē se sup̄bire nō debēt sic illi p quos de⁹ punit: absqꝫ nutu diuine dispositiōis nihil agere valēt actō ꝯ regentē se sup̄bire eis non licet tales in eo ꝙ puniūt deo seruire dicuntur. in eo aūt ꝙ ignorantes se esse ministros ire dei ipsa vanitate sup̄biūt: mercedē sue seruitutis a deo nō nisi t'pale ꝫ inueniunt. penã vero sue sup̄bie non effugiūt. vn̄ cū dn̄s diceꝛꝫ ad ꝓphãꝫ d' nabuchodonosoꝛ: quid dabo ei ꝓ laboꝛe suo quo seruiuit mihi apud tyrū: statim subiūxit: da dn̄e hoc est datã sibi ꝓnuncia egyptū ⁊ ethiopiã. Cū aūt in coꝛde suo sup̄biēs postea diceret: nōne hec ē babilon quã ego ꝯdidi in roboꝛe regni mei ⁊c: statim imutauit de⁹ rōnalem mētē eius ⁊ induit eū ferina bestialitate vt ab hoīb⁹ fugiēs cū bestiis viueret: p antiochū⁹ quoqꝫ cū idolatriã iudaice plebis dn̄s punire decreuisset ⁊ pacē quaꝫ ex lege dei abiecta ⁊ ex sacris nationuꝫ assumptis q̄rebãt: illis in perniciē verteret: qꝛ dei dispositionē ignoꝛãs sue facultati deuastatiōeꝫ illi⁹ plebis attribuit: imp̄ꝛecat̄ in eū ꝓpheta dicēs. Effūde irã tuã in gentes q̄ te nō nouerūt ⁊ in regna q̄ nō inuocauerūt nomē tuū ne foꝛte dicant in gētib⁹ vbi est de⁹ eoꝝ: similiter cū p romanos peccatū moꝛtis xp̄i de⁹ punire decreuisset: vrbis excidiuꝫ et iudaice plebis miserã captiuitateꝫ suis virib⁹ ascribere ceperūt. vn̄ ꝯ eos ꝓpheta imp̄cat̄ dicēs. Leua man⁹ tuas in sup̄bias eoꝝ q̄ te oderūt: ⁊ q̄ multa maligna opati monumenta sue victoꝛie posuerūt in medio atrio tuo. Per scientes pcã puniunt̄: sicut de⁹ p filios israel voluit peccata punire amoꝛreoꝝ ⁊ chananeoꝝ ⁊ alienaꝝ gētiū q̄rū terrã israelitis possidēdã dedit q̄bus etiã p̄cepit vt nemini eoꝝ parcerēt: sꝫ oēs moꝛti traderēt qd' ꝓpter pcã eoꝝ illis cōtigisse ex vbis dn̄i apparet: q̄ cū diceret ad abꝛaã: semini tuo dabo terrã hãc: vel uti q̄reret q̄re nō mō das eã mihi audiuit: nōdū enim sunt pcã amoꝛreoꝝ cōsūmata q̄ tūc intelligunt̄ fuisse cōsūmata: cū pp'lus ille de egiptiaca s'uitute liberat⁹ terrã eoꝝ sicut abꝛae ꝓmissum fuerat in hereditatē accepit. ¶ Cuꝫ ergo sic diuino iussu ad puniēdū pcã pp'li excitant̄: sicut popul⁹ ille iudaic⁹ est excitat⁹ ad occupandã terrã ꝓmissionis ⁊ ad delendas gentes peccatrices: sine cl'pa nox⁹ sanguis effundit̄: ⁊ q̄ ab eis male possidentur in ius ⁊ dn̄ium rite trãseūt bonoꝝ. Cum vero occulto instictu aliq̄ mouent̄ ad ꝑsequēdū malos: sicut senacherib ⁊ ceteri q̄ pp'lm delinquentē ꝑsecuti sunt: licꝫ occulto instinctu opante illoꝝ meritis incitent̄ ad ꝑsequēdū: tn̄ qꝛ praua intētione nō pcã delinquētiū punire: sed illoꝝ bona rape vel sue ditioni subiicer̄ q̄rūt: nō sunt imunes a crimie. de q̄bus etiã notãdū est ꝙ aliq̄n excitant̄ ad puniendū pcã bonoꝝ vt tandeꝫ p bonos coꝛrectos ipsi quoqꝫ puniant̄. sicut i li. iudicū legit̄ de iabin rege chananeoꝝ ⁊ madianitis ꝙ ꝓpter idolatriã pp'li suscitauit eos de⁹ vt israelem affligerēt ⁊ terrã eoꝝ occuparēt. Cū aūt pp'lus dei sub manib⁹ eoꝝ diuti⁹ afflict⁹ pcm̄ suū recognosceret ⁊ p penitētiã sibi deū placaret: dei ex p̄cepto ⁊ barach cōitat⁹ delboꝛã ꝓphetissaꝫ vxoꝛē lapidoth iabin regē chananeoꝝ ⁊ sisarã ducē exercitus sui cōtriuit: ⁊ gedeon zebee ⁊ salmana reges madianitarū ⁊ oreb ⁊ zeb duces eoꝝ moꝛti tradidit Apparet ergo ꝙ aliq̄n p legitimaꝫ ptãtem gerētes: aliq̄n p

si non est in potestate: vt ibi dicit̄. Iteꝫ est hic ar. ꝙ ex eodē facto consequit̄ q̄s pꝛemium ⁊ penam. vt. xxij. q. ij. si quelibet.

x ¶ Da. i. datum p' nūcia similis expositio est. ff. de testa. heredes palaꝫ. §. si quid.

y ¶ Per antiochuꝫ qui tempoꝛe machabeoꝛum hierusalem cepit. ⁊ templū polluit.

z ¶ Posuerūt. quia vexilla ⁊ scuta ⁊ arma sua posuerūt in templo in signū victoꝛie.

a ¶ Bonoꝝ. i. in signū eoꝝ qui sunt futuri boni.

Quod autē. hic nihil est dubitatōis quia ad bonuȝ non susceptū nemo cogē dus est. ī.q.v. ad fidem. sed ad bonum qd̄ suscepit cogend⁹ est. vt. xlv. di. c. de iudeis. ꝛ c. disciplina magister tamē alit̄ soluit. j. e. §. vi.

Q. vi.

Scismatici. ī. e. q. iiij. quis nos.

d Seduxerūt. mitius hic agit̄ cū circūuēto ꝙ cū coacto cū tn̄ alias subuenitur coacto in voto. vt ex̄ qd̄ me. cā. platī. sed nō subuenit̄ ibi circūuēto. vt. xx. q. iij. cōstituit. io.

e Prophetica. q2 nōdū erat impleta ꝓphetia ꝛ nūc reges terre itelligite ꝛc. vt ī. q. iiij. nō iuenitur

f Cōpleta. primo eñ salubrit̄ admonendi sunt boni: vt sic cetera multitudo frangat̄. vt. xliiij. d. cōmessatōnes. l. di. vt cōstitueretur. io.

Quod errauerat verba sūt ꝓphete alloquentis magistros legis ꝑ q̄s intelligunt̄ ꝑlati ꝑ quos ꝓbat aug. malos esse cogendos.

h Hoc vobis. verba augustini.

Uides boni. vt ī. q. v. ad fidem

k Et volens. sic ex nolente fit volens. vt. lxxiiij. di. ꝯsuluit ꝛ. ī. q. iiij. displicet.

l Opinio. sic ergo iurisperitus dȝ mutare opinionē suam si expedit mutari. vt xij. q. i. certe. ꝛ. ff. de iurepa. diui. Item ex hoc loco dicūt q̄dam augustinū q̄nq3 fuisse hereticum: sed potius ꝓbatur hic contrarium.

m Credatur. nunq3 creditur fuisse malū quod factū ē bonum. vt. l. di. ferrū. ꝛ ff. de edi. edi. qd̄ ita

Iam vero. si hoc c. intelligo de hereticis contrarium est ex̄ d̄ heret. sicut. vbi ꝓhibetur ne aliq̄s eos teneat in terris

ppl'os diuino iussu excitatos mali pro peccatis suis nō solū flagellant̄: ſȝ etiā rite perdunt̄: nec est ꝯtrariū illud augu. qd̄ ad marcellinū ꝓ circūcellionib⁹ supplicans rogabat vt verberib⁹ eos coerceret nō morte ꝑderet. q̄uis eñ supplicādo spaciū vite eis reseruari poposcit: nō tamē legū seueritateȝ q̄ tales morte plectuntur nō obseruandū docuit.

Quod autē q̄ritur an mali sint cogēdi ad bonū: facile appareȝ antiqu⁹ nāq3 pplus ille metu penarū ad obseruationē legis cogebatur. In euangelio quoq3 dn̄s ait discipulis suis: nolite timere eos q̄ corp⁹ occidūt: aiam aūt non p̄nt occidere: ſȝ potius eū timete. i. ei in timore ꝛ reuerētia seruite: q̄ pōt aiam ꝛ corp⁹ ꝑdere in gehēnā. Paul⁹ q3 cū eccl'iam dei ꝑsequeretur in itinere cecat⁹ ad deū conuerti coactus est: vñ se abortiuo silem testat⁹ est dicēs. Nouissime aūt oium tanq3 abortiuo visus est ꝛ mihi. Hic aug. scribit ad boni.

Ecclesia malos dȝ cogere ad bonū sicut xp̄s paulum coegit.

Scismatici dicunt cui vim xp̄s intulit: quē coegit ecce habēt apl'm paulum agnoscāt in eo pri⁹ cogēte xp̄m postea docentē: pri⁹ ferientē: postea ꝯsolanteȝ mirū est aūt quō ille q̄ pēa corporis ad euāgeliū coact⁹ intrauit plus oib⁹ illis laborauit: q̄ solo v̄bo vocati sunt i euāgelio: ꝛ quē maior timor cōpulit ad caritatē: ei⁹ ꝑfecta charitas mittit foras timorē. Cur ergo nō cogeret eccl'ia perditos filios vt redirēt: si ꝑditi filii coegerūt alios vt ꝑirent q̄uis ꝛ illos quos nō coegerūt: sed tm̄modo seduxerūt: si ꝑ terribiles ꝛ salubres leges in ei⁹ gremio reuocent̄. blandi⁹ pia mater amplectitur: ꝛ de illis multo ampli⁹ q3 de illis quos nunq3 ꝑdiderat gratulat̄: an non hoc ꝑtinet ad diligētiā pastoralē etiaȝ illas oues q̄ nō violēter erepte ſȝ blande leniterq3 seducte a grege aberrauerāt: ꝛ ab alienis possideri cepant: inuentas ad ouile dn̄icum si resistere ei voluerint: flagellor̄ terrorib⁹ vel etiā doloribus reuocare. Itē a xp̄o coactū paulū ostēdim⁹. Imitat̄ itaq3 eccl'ia i istis cogendis dn̄m suū: q̄ pri⁹ vt neminē cogeret expectauit vt de fide regū atq3 gentiliū ꝑdictio ꝓphetica cōpleret̄: etiam hinc nō absurde itelligit̄ illa apl'ica sentētia: vbi beat⁹ paul⁹ dixit: parat⁹ sum vlcisci oēm inobediētiā: cū cōpleta fuerit prior vr̄a obediētia. Vñ ꝛ ipse dn̄s ad magnā cenaȝ suā ꝑus cōuiuas adduci iubet ꝛ postea cogi. Nā cuȝ ei serui r̄ndissent: Dn̄e factum est qd̄ iussisti: ꝛ adhuc loc⁹ est: exite inq̄t in vias ꝛ sepes ꝛ quoscūq3 inueneritis cogite itrare. In illis ergo q̄ p̄mo lenit̄ adducti sunt cōpleta est prior obediētia. In istis aūt q̄ cogunt̄ inobedientia coercet̄. Iteȝ si ꝑ ꝑtātem quā ꝑ religionē ad fidē regum tp̄e quo debuit diuino munere accepit eccl'ia. hi q̄ inueniunt̄ in viis ꝛ sepib⁹. i. in heresib⁹ ꝛ scismatib⁹ cogūt̄ itrare: nō q2 cogunt̄ rep̄hendāt: sed quo cogunt̄ attendāt. Item ad donatistas.

Uariis modis errantes corripiunt̄ a deo.

Quod errauerat inquit dn̄s nō reuocastis: ꝛ qd̄ perierat nō requisistis: hoc vobis ipse de⁹ ꝑ nos facit: ip̄e obsecrando: ipse minādo siue corripiēdo siue dānis siue laborib⁹ siue ꝑ suas occultas admonitiōes vel visitatōnes siue per ꝑtātē tp̄aliū leges. Idē in ep̄l'a ad vincentiū.

Non est ꝯsiderādū ꝙ q̄sq3 cogit̄: ſȝ q̄le sit illud quo cogit̄.

Uides vt opinor nō esse cōsiderādū ꝙ q̄sq3 cogit̄: ſȝ q̄le sit illud ad qd̄ cogit̄ vtrū bonū an malū: nō ꝙ q̄sq3 bon⁹ possit esse inuit⁹: ſȝ q̄nq3 timendo qd̄ nō vult pati: vel relinq̄t ipedientē aiositatē vel ignoratā cōpellit̄ cognoscere veritatē: vt timens vel respuat falsum de quo ꝯtēdebat: vel q̄rat verū qd̄ nesciebat: ꝛ volēs iam teneat qd̄ nolebat. Itē mea p̄mit⁹ sn̄ia erat neminē ad xp̄i vnitatē ꝛ eccl'ie esse cogendū: veruȝ verbo esse agēdū: disputatiōe repugnādū: rōne vincendū: ne fictos catholicos haberē: quos aptos hereticos nouerā ſȝ hec opinio mea nō ꝯdicētiū v̄bis tn̄ ſȝ demōstrantiū supabat̄ exēplis. nā p̄mo opponebat̄ mihi ciuitas mea: q̄ cū tota esset in partes donati: ad vnitateȝ catholicā legū impialiū timore ꝯuersa est: quā nunc videm⁹ ita hui⁹ aiositatis vr̄e ꝑniciē detestari: vt in ea nunq3 fuisse credat̄. Itē ꝛ alie multe q̄ mihi nominatim cōmemorabant̄: vt ipsis reb⁹ agnoscerē etiam in hac cā recte itelligi posse: qd̄ scriptū est: da sapienti occasionē ꝛ sapiētior erit. Itē greg. maximo ep̄o.

Onere pensiōis rustic⁹ ad dn̄m cōuerti cogat̄

Iam vero si rusticus tante ꝑfidie ꝛ obstinatiōis fuerit inuent⁹ vt ad dominū minime venire cōsentiat: tāto pensionis onere grauād⁹ est: vt ipsa exactionis sue pena cōpellatur ad rectitudinē festinare. Ex his oibus colligit̄ ꝙ mali sunt cogēdi ad bonū. Sed obiicit̄ illud ꝙ nemo est cogendus ad id ad qd̄ inutiliter cogit̄. ad bonum autē quisq3 inutiliter cogit̄ cū de⁹ aspernet̄ coacta seruitia. vñ apl's cū ad elemosinas corinthios hortaret̄ ait vnusq̄sq3 det prout destinauit in corde suo nō ex tristicia aut ex necessitate. hilarē eñ datorē diligit de⁹. vñ dat̄ intelligi ꝙ q̄ inuit⁹ dat ꝓpt̄ p̄ntēȝ pudorē ꝛ rē ꝛ meritū ꝑdit. Itē cū redderet cām q̄re a sumptib⁹ abstineret: ait: si ex neces

suis vel dono: vel aliquē ꝯtum cū eis faciat. ſȝ dic ꝙ loquitur d̄ eo qui alias est incorrigibilis. vel loq̄tur de iudeis ꝓut dixi. ī. q. iiij. c. vlt. io.

o Ex his oibus. seruitia. ī. xv. q. i. non est.

p Inuit⁹. ſȝ qualiter pōt quis inuitus dare: cuȝ nec ignorās nec inuitus quis donet. vt. C. de dona. nec ignorans. ſȝ facias vim et differentiam inter dare et dōare: vt donū dicat̄ qd̄ aliq̄s ex liberalitate dat ꝛ ex certa sciā: vnde ep̄s nō dicit donare prebendas ſȝ dare.

q Pudorē quādoq3 etiā si aliquis tacet ꝓpter verecundiā nō sibi ꝑiudicat vt. ff. de fur. l. penulti.

r Si ex necessitate. i. ꝑcepto. vel loquitur de necessitate vite.

s Dispēsatio. alias dispenso. ſȝ mihi non pl. cio

t Consuetudo. sic eniȝ secta inducit filuȝ: sic iste timor iusticiaȝ vt. j. de peni. dis. ij. sicut secta. io.

Nunc autem non solum heretici, sz omnes hostes licite possunt spoliari reb⁹ suis dūmodo bellū sit iustum ⁊ il le qui rem abstulit iure factus est dominus illius rei. ṡ.e.q.v.dicat ⁊.ṡ.dis.i.ius naturale.⁊.ff. de acquiren. rerū do.naturale.§.vlt. hereticis autem licitum est auferri ea q̄ habēt.vt.ṡ.dis. viij.quo iure ⁊.j.e.c.i.⁊.ṡ. eo.q.v.si vos melius tamē est q̄ hoc auctoritate iudicis fiat.vt.ṡ. eodē.q.iij.sex sunt. Si ergo condēnatus est laicus de heresi cōfiscātur bona eius vt extra d̄ hereti.vergentis si cleric⁹. tūc res eius sunt ecclesie applicande. vt extra.e.ad abolendā. ⁊ hec vera sūt etiā si aliquis hereticus habz filios l' agnatos. vt extra eo.vergentis in fi.⁊ sic corrigit' lex que dicit bona hereticorū ad filios vl' agnatos deuolui. vt.C. de hereti.auť.de nestorianis.licz aūt bōa sint ablata hereticis: si tamen fuerint reuer

Q. vij.

si ad fidē postea bona eis ex misericordia restituuntur ⁊ etiā episcopatus. vt ṡ.e.q.iiij.ipa pietas, ⁊.j.e.

sitatē euāgelizauero: nō erit mihi glīa Itē si inuit⁹ euāgelizauero dispēsatio⁹ mihi credita est. si aūt volens hoc ago: mercedē habeo apud deū. Itē cū galathis scriberet legalia nō esse tenēda ait si spū dei ducimini nō estis sub lege. ex quo apparet eū q̄ sub lege est.i.q̄ timore pene nō amore iusticie seruit: nō duci spū scō. si aūt spū scō nō ducit': deo placere minime valet. Itē nō accepistis spiritū seruitutis iterū in timore: sz accepistis spm̄ adoptiōis filiorum in quo clamamus: abba pr̄. Ex q̄bus verbis dat' intelligi q̄ ⁊ si in veteri testō timore pene homines cogebant' ad bonū: tn̄ in nouo testō sola libertate ⁊ dilectione iusticie sunt inuitādi ad fidē. vn̄ illi dicunt' serui ⁊ filii ancille ptinētes ad ismael: isti dicunt' liberi ⁊ filii liber' ptinētes ad isaac Itē iohānes in epl'a sua. Timor nō est in caritate: sz pfecta charitas foras mittit timorē. q̄ aūt cogit' timore illo ducit' q̄ nō est in charitate: q̄ man⁹ cōpmit nō aīum mutat: quo pena timet': nō bonū diligit'. Porro sine dilectione boni nullus deo placere vel in nūero bonorum cōnumerari poterit. vn̄ cum pphā diceret aīalia tua hītabūt in ea.s. hereditate. ōn dēs quō ad ipsam hereditatē pueniat': subdit. In dulcedie tua quā tu pparasti pauperi de⁹. dulcedinē vocās suauitatē boni opis: q̄ bonū fit non timore pene sz dilectione iusticie. Cū ergo sine hac dulcedine aīalia in hereditate non habitēt: ptz q̄ nemo nisi inutiliter ad bonū cogit' solo timore. q̄cunqz em̄ ad bonū cogit' solo timore non amore ducit'. nō ergo sunt mali cogendi ad bonum.

His ita rn̄det' si bonū ad qd̄ mali cogunt' sp inuiti tolerarēt: ⁊ nūq̄z volūtari seruirēt: inutilit' cogerent' ad illud. sz q̄z hūane nature est: ⁊ ea q̄ in dissuetudinē ducunt' abhorrere: ⁊ cōsueta magna custodia diligere: flagellis tribulationū mali sunt cohibēdi a malo ⁊ puocādi ad bonū: vt dū timore pene malū in dissuetudinē ducit' abhorreat'. bonū vo ex ɔsuetudie dulcescat. vn̄ aug. in psal. cxxvii. Cū p timorē gehēne continet se hō a pcō fit ɔsuetudo iusticie: ⁊ incipit qd̄ durū erat amari: ⁊ incipit excludi timor a charitate: ⁊ succedit timor castus de quo hic d̄r: quo timem⁹ ne tardet spōsus: ne discedat: ne eo caream⁹. Ille vtilis: sed nō pmanet in eternū vt iste.

Nunc aūt⁹ q̄rit' an heretici suis ⁊ eccie reb⁹ sint expoliādi ⁊ q̄ possident hereticis ablata an dicātur possidere aliēa. De his ita scribit aug. ad vincentiū. Res terrena non nisi diuino vel hūano iure tenetur.

Quicūqz vos ex occasione huius legis impialis nō dilectiōe corrigendi sed odio inimicādi psequtur: displicz nobis. ⁊ q̄uis res q̄cūqz terrena non recte a quoqz possideri possit: nisi vel iure diuino quo cūcta iustorum sunt: vel iure humano qd̄ in ptāte est regū terre. Ideo qz falso res appellatis vr̄as: q̄s nec iuste possidetis. ⁊ sm legē terrenorum regū amittere iussi estis: frustraqz dicitis nos in eis ɔgregandis laboram⁹ cū scriptū legatis: labores ipiorū iusti edūt. Sed tn̄ q̄squis ex occasiōe legis hui⁹ quā reges terre xp̄o seruiētes ad emēdandā impietatē vr̄am pmulgauerūt: res pprias vestras cupide appetit: displicet nobis Quisq̄s deniqz res ipsas pauperū vel basilicas cōgregationū q̄s sub noīe ecclesie tenebatis q̄ oīno nō debēt nisi ei ecclie q̄ vera est xp̄i eccl'ia nō p iusticiā sz p auaritiā tenet: displicz nobis. q̄sq̄s p aliquo flagitio vel facinore deiectū⁹ a vobis ita suscipit: sicut suscipiunt' qui excepto errore quo a nobis sepamini sine crimie apud vos vixerūt displicz nobis. Sz tn̄ nec facile ista mōstratis: nōnullos toleram⁹ᶻ quos corrigere vel punire nō possum⁹ neqz pp̄ter paleā relinq̄mus areā dn̄i: neqz pp' pisces malos rūpim⁹ retia dn̄i: neqz pp̄ter hedos i fine segregandos deserim⁹ gregē dn̄i neqz pp' vasa facta in ɔtumeliā migram⁹ de domo dn̄i. Idē ɔ petilianū. Catholici nō ideo aliena possidēt: quia ab hereticis ablata retinent.

Si de reb⁹ᵃ vel locis ecclasticis q̄ nō tenetis q̄rimini: pn̄t ⁊ iudei iustos se dicere ⁊ iniq̄tatē nobis obiicere: q̄z locū i quo ipii regnauerūt mō xp̄iani possidēt Quid ergo idignū: si ea q̄ tenebāt heretici sm parē volūtatē dn̄i catholici tenēt: ad oēs iniquos ⁊ ipiosᵇ illa vox dn̄i valet: auferet' a vobis regnū dn̄i: et dabit' genti facienti iusticiā. An frustra scriptū est. Labores iustorum pii edent: q̄ propt' magis mirari d̄betis q̄ adhuc tenetis aliq̄d q̄z q̄ aliq̄d amisistis. Itē si q̄ iā p̄cisi possidere cepistis q̄ vobis ablata nobis dn̄s de⁹ dedit: nō iō cōcupiscim⁹ aliena: q̄z illi⁹ ipericᶜ cui⁹ sunt oīa facta sunt nr̄a ⁊ iuste nr̄a sūt. vos.n. vtebami ad p̄cisionē nos ad vnitatē. alioq̄n ⁊ pmo pplo dei possent illi obiicere aliene rei ɔcupiscētiā q̄ diuina ptāte ab eorum facie: q̄ ea terra male vtebāt' expulsi sunt: ⁊ ipsi iudei a q̄bus ablatū est regnū sm verbū dn̄i: ⁊ datū est gēti facienti iusticiā: pn̄t obiicere aliene rei ɔcupiscentiā: q̄z xp̄i eccl'ia possidet vbi psecutores xp̄i pri⁹ regnabāt. Idē. Res eccl'iastice ab hereticis iuste possident'

Quod aūt nobis obiiciunt q̄ res eorū cōcupiscam⁹ᵒ ⁊ auferam⁹ nō recte obiiciūt: sz vtinā catholici fiant ⁊ nō solū que dicūt sua sz etiā nr̄a in pace

c.iij. sic est melioris cōditionis ille q̄ reuertitur ab heresi q̄ qui reuertit' ab hostibus. Nam si desertor reuertit' sponte ad suos licet indulgeatur ei vita tamē in insulam deportatur. vt.ff. de re mili. non omnes.§. q̄ desertorem.

Quicūq̄z. diuino .i. iure canonico quo eis sunt omnia auferenda. vt.ṡ.eo. q.v.si vos.non ob. ṡ.di. viij.quo iure.

y Deiectum. ar. q̄ si hereticus tulit sententiā super matrimonio: q̄ valet. vt j.e.q.i.q̄squis. arg. cōtra.extra.c.fraternitatis.

z Toleramus.j.xxiiij.q.i.pudenda.

Si de rebus. hoc nomē res h̄ stricte sumitur. nam sm veram significationē omnia cōphēdit ⁊ corporalia ⁊ incorporalia. vt.ff. de v̄. sig. rei appellatio. ⁊ l. rei appellatione, Ioh.

b Et impios. per hoc dicūt q̄dam q̄ iudeis ⁊ saracenis licite possumus sua auferre: ⁊ intelligūt id qd̄ dicit'.j.q.viij. dispar. de personis iudeorum non de reb⁹ sed secus credo: q̄a iudei soluunt tributum: ⁊ de voluntate nostra tenēt ea que habent.

c Imperio. si.xiiij. q.v.dixit.xlv.dis. q̄ sincera.

Quod autē concupiscam⁹ .ṡ.e. q.iiij.ipsa pietas, in fine.

e ¶ Calūniandi. nō est calūniandū ius. ī. de pe. di. ij. liq̄do ff. ad exhib. l. pe.

f ¶ Cōtraria. arg. ꝙ cōtraria dicēs nō ē audiend⁹. vt ex̄ de ap. sollicitudinez. ⁊ lxxiiij. di. gesta. C. ō mu. pri. pfessio tua. ar. ℨ. ex̄ de iudi. examinata. ⁊ dixi. xiiij. q. i. in fi.

g ¶ Habebāt. nō intelligas iure dn̄ij: qꝛ hēre est idez qḋ esse dn̄m rei. qn̄qꝫ idez ē ꝙ possidere. vt. ff. ō ver. sig. habere.

h ¶ Sed etiā nostra. i. ad fuiendū nobis data.

i ¶ Procurationez. plati sunt pcuratores dn̄i rerū eccl'iasticarū: vt hic. ⁊ xij. q. i. c. vl. qn̄qꝫ. dicūtur dn̄i. xvi. q. i. ⁊ tē poris. qn̄qꝫ defensores. xvi. q. i. in cano nib⁹. tn̄ lꝫ plat⁹ dicatur pcurator magis hꝫ liberalē administrationē ꝙ simplex pcurator. vn̄ aliq̄n tulū dare pt: si h̄ habet ꝯsuetudo regionis. vt ex̄ de dona. c. ij. ar. ℨ. ī. eo. q. viij cōuenior.

k ¶ Dei. s. patris.

Q Uemadmoduz nos autē. in fi. c. idē repetit. ⁊ sic ē ar. ꝙ aduocat⁹ id ei⁹ sepius pōt allegare ar. ℨ. C. de app. amplioꝛes. §. i. Ex eo ꝙ dicit inimico. est ar. ad q̄ōnē sabbatinā: ꝙ si aliq̄s submisit se arbitrio inimici: lꝫ tulerit durā s̄niam ꝙ illa tenet: dūmodo non p̄cipiat aliq̄d iniustū. vt ex̄ de iureiu. quinta uallis. sꝫ si aliquid duruz p̄cipiat illud est reducendū ad arbitriuz boni viri. vt ff. p soc. si societatē.

m ¶ Desertoris. hic cōpant desertori recedentes ab heresi: ⁊ tn̄ cū desertore strictius agit ꝙ cū heretico: vt dicit in sūma. dicit aūt desertor q̄ diu vagat⁹ reducitur. ff. de re mili. l. iij §. ij.

⁊ charitate nobiscum possideāt. Usqꝫ adeo aūt calūniandi[e] cupiditate cecant vt nō attēdant ꝙ sint inter se ꝯtria[f] q̄ loquunt. Ipsi certe dicūt ⁊ inuidiosissime sibi conq̄ri vident: ꝙ eos in nr̄a cōmunione violēto legū imperio coartamus hoc itaqꝫ nullo modo faceremus si res eoꝝ possidere vellem⁹. Quis eīm auar⁹ q̄rit cō possessorez: q̄s dn̄andi cupiditate inflatus vel fastu dn̄ationis elat⁹ desiderat habere ꝯsortē. Ipsosqꝫ certe attēdāt quōdā suos mō etiā socios nr̄os ⁊ fraterna nobis dilectiōe cōiūctos quēadmodū sua teneāt: nō solū q̄ hēbāt[g] sꝫ etiā nostra[h] q̄ nō hēbant: q̄ tn̄ si pauperū cōpes sum⁹ etiā nostra sūt ⁊ illorū. si aūt priuatim q̄ nobis sufficiāt possidemus: nō sunt illa nostra sꝫ pauperū quoꝝ pcurationē[i] q̄dāmodo gerim⁹: nō ppetatē nobis vsurpatione dānabili vendicam⁹. Quicq̄d igit noīe eccl'iaꝝ partes donati possidebant: xp̄iani impatores legib⁹ religiosis cū ipsis ecclesijs ad catholicā eccl'iam trāsferri iusserūt vnitatē. Cū ergo nobiscū sunt plebes earundē eccl'iaꝝ: nobiscū sunt paupes q̄ ō eisdem possessiūcul' alebant: ipsi potius foris positi desināt ꝯcupiscere aliena: sꝫ intrēt vnitatis societatē vt parit gubernem⁹: nō illa tn̄ q̄ dicūt sua: verū et q̄ dicūt ⁊ nostra. scp̄tū est eīm: oīa vestra vos aūt xp̄i: xp̄s aūt dei[k]. ¶ Idem in ep'la ad vincētiū. Qui a corpe xp̄i p̄cidit spiritū iusticie tenere non pōt

Q Uēadmodū mēbruz si p̄cidat ab hoīs viui corpore nō pōt tenere spiritū vite: sic hō si p̄cidit de xp̄i iusti corpore nullo mō pōt tenere spm̄ iusticie: etiā si figurā mēbri teneat quā sumpsit in corpore. In hui⁹ vero compagez corporis veniat ⁊ labores suos non dominandi cupiditate: sꝫ bn̄ vtēdi pietate possideant. nos aūt voluntatē nostrā vt iam dictū est ab hui⁹ cupiditatis sordib⁹ q̄libet inimicoꝝ iudicāte purgam⁹ qn̄ eos ipsos q̄ꝝ labores dicunt: vt nobiscū et illis ⁊ nostris in societate catholica vtant: ꝙ̄tū valem⁹ inq̄rim⁹: sed hoc est in quo sunt qḋ nos mouet. si iniusti sum⁹ quare nos q̄ritis: q̄b⁹ r̄ndem⁹: q̄rim⁹ vos iniustos ne pmaneatis iniusti. q̄rim⁹ pditos vt de inuētis gaudere possim⁹ dicētes: mortu⁹ erat frater noster ⁊ reuixit: perierat: ⁊ inuēt⁹ est. q̄re ergo me inquit nō baptizas vt me abluas a peccatis. r̄ndeo qꝛ nō facio iniuriā characteri imperatoris: cū errorē corrigo desertoris[m] q̄re inq̄t apud te vel pniam nō ago: immo nisi egeris saluus esse nō poteris. q̄ mō eīm gaudebis te esse correctū nisi doleas te fuisse puersum. q̄d ergo inquiūt apud vos cū ad vos trāsim⁹ accipimus r̄ndeo nō eq̄dē accipitis baptismū q̄uo bis extra cōpagē corporis xp̄i iesse potuit: pdesse nō potuit: sed accipitis vnitatē spūs in vinculo pacis: sine q̄ nemo poterit videre deū: ⁊ charitatē: q̄ vt scriptū est: operit multitudinē peccatoꝝ: si aūt ꝯsiderem⁹ qḋ scriptū est in lib. sapie tō iusti tulerunt spolia impioꝝ. Itē qḋ legit in pūerbijs: thesaurizantur aūt iustis diuitie impioꝝ: tūc videbim⁹ nō esse q̄rēdū q̄ hēant res hereticoꝝ sꝫ q̄ sint in societate iustoꝝ. Itē post aliq̄ si corpus xp̄i tollit spolia ipioꝝ: ⁊ si corpori xp̄i thesaurizēt diuitie ipiorū nō debēt ipij foras remanere vt calūnient: sꝫ intrare poti⁹ vt int⁹ iustificent. Itē post aliq̄. in xp̄i ergo cōpagē corporis veniant ⁊ labores suos nō dn̄andi cupiditate sꝫ bene vtēdi pietate possideāt. nos autez voluntatē nostrā vt iā dictū est ab huius cupiditatis sordib⁹ q̄libꝫ inimico iudicante purgauim⁹ qn̄ eos ipsos q̄ꝝ labores dicunt vt nobiscū ⁊ illis ⁊ nostris i societate catholica vtant q̄ntū valem⁹ inq̄rim⁹. ¶ His igit auctoritatib⁹ liquido mōstrat: ꝙ ea que ab hereticis male possident: a catholicis iuste auferunt:

D nec ideo aliēa possidere dicunt.

D Ecp̄is vero vel q̄buslibꝫ clericis[n] ꝙ nec sua auctoritate nec auctoritate romani pōtificis arma arripere valeāt: facile pbat. Cū eīm petr⁹ q̄ prim⁹ apl'oꝝ a dn̄o fuerat elect⁹ materialē gladiū exerceret: vt magistrū a iudeorū iniuria defensaret audiuit: ꝯuerte gladiū tuū in vaginā. oīs eīm q̄ gladiuꝫ acceperit gladio p̄ibit: ac si apte ei diceretur: hacten⁹[o] tibi tuisqꝫ p̄decessorib⁹ inimicos dei gladio corporali licuit psequi deinceps in exēplū patiētie gladiū tuū. i. tibi hacten⁹ ꝯcessum in vaginā cōuerte ⁊ spūalē tn̄ gladiū qḋ est verbuz dei in mactatiōe veteris vite exerce. oīs eīm q̄ p̄ter illū vel auctoritatē ei⁹ q̄ ltima potestate vtit: q̄ vt ait apl'us: non sine causa gladiū portat: cui etiā oīs aīa subdita esse debet. omnis eīm inq̄ꝫ q̄ p̄ter auctoritatē hm̄ōi gladiū acceperit gladio peribit. Itē ambro. arma ep̄i lachryme sunt ⁊ orationes. Itez illud apl'i. Non vosmetipsos defendētes fratres charissimi: ꝙ̄uis omnib⁹ generaliter dicatur: specialiter tamē p̄latis dictū intelligit. ¶ Unde Io. papa angelberge impatrici excusans io. episcopū remoueri de militia dicit. De eodem.

N Imirū certe veret ⁊ iure formidat cōtra pfessionē sui ordinis secularē militiā exercere: terrā defendere de prelijs tractare: de armis terrene potestatis est ¶ Item Innocen. papa. De eodem.

C Um a iudeis inquit dn̄s caperet: ⁊ petrus cuiusdā inobedientis aurē abscinderet: ferire phibuit: ⁊ forma

n D Ecp̄is vo clericis. ō hac materia a varijs tractatuz est varie. q̄dā dicūt ꝙ clerici pn̄t vti armis p defensiōe tm̄ vt clypeo lorica: sꝫ nō armis īpugnationis. alij dicūt ꝙ omnia arma pn̄t accipere ad defendenduz se dū tn̄ illud in cōtinēti fiat: ⁊ p se tn̄ non p alijs: ⁊ ī necessitate ineuitabili: vt ex̄ ō homi. c. ij. ⁊ c. cōuenior. vt dixi. ē. c. q. i. ī prin. sꝫ ū aliā pn̄t euadere: nō sument arma: vt ex̄ de Q. viij. homi. suscepimus. alij dicūt ꝙ auctoritate pape pn̄t aliter nō. G. dixit ꝙ pn̄t ā in ppria psona: sꝫ p alios hortando ad pugnaz. vt. ī. e. p̄dez. ⁊ etiā pn̄t milites aliq̄s dare pncipi p feudo: vt. ī. e. §. ecce. q̄d aūt iuris sit si clerici defendēdo se occidāt aliquez habes notatū. l. di. de his clericis.

o ¶ Hacten⁹. ex h̄ videt ꝙ tūc cessauerit ol'uantia legis: qꝛ pri⁹ licuit repellere iniurias: non solū p se: sꝫ p socio: vt. ē. c. q. iij. nō infe renda. sꝫ tunc p̄ fuit phibitū exercet. hodie aūt tn̄ licitū est defendere ⁊ tn̄ scip sum: vt ex̄ de homici. c. ij. ⁊ ex̄ ō cle. pcus.

c.pe.io.nõ credo peccare eũ q̃ aliquã patientẽ iniuriã defendit: etiã si homicidiũ faciat: vt.s.e.q.iij.nõ inferenda.lz forte irregularis effi ciat: q2 nõ fuit ibi ineuitabilis necessitas.vt.di.l.q2 te obnoxiũ.b.

Cum a iudeis.ꝓhibuit.ex hoc videt̃ ꝙ non licet alicui defendere dñm suũ.vel sociũ:sed tñ seipsũ: vt ex̃ de homi.c.ij. ⁊.c.suscepimꝰ extra de cler. percuss.c.pe. sed cõtra hoc est. s.e.q.iij. c.fortitudo.⁊ c.ꝑ mẽbris.⁊ c.vlti.⁊.s.vi. q.i.infames. Nam seruus potius iuua- bit dñm q̃ se ipsum.vt.ff. ad sill.l.i.§.f ni.

ca.ij.in parte decisa.

y Militaria.sed quid si habent inimicos tũc dicit̃ ꝙ possunt arma defensionis accipere.Alij dicũt ꝙ nõ.faciãt ergo cle rici sicut moyses:vt.xxxvi.dis.c.vlti.

z His ita hortari.hec vera sunt vbi ecclesia sua impugnatur vel patria: vt.s.e.q.iij.fortitudo.ff.de relig.minime.Jo.

Qui clerici.in bello.b intelligas si est ex parte il loꝝ qui violẽ tias inferunt alioquin secꝰ est.extra d̃ cle ri.percus.ca. penulti.

r Ludis.se cus si in alijs ludis: vt ex̃ d̃ cleri.percus.ca. pe.extra d̃ ho mici.lator.

s Sepultu ra.si penituit sed nec tũc ec clesia dz ora- re ꝑ ipso: nec sumere obla- tiones eius: vt hic dicit.⁊ idẽ est de ra ptore qui i fi ne penitet: vt ex̃ de rap.sup eo.ecõtra est in torneamẽ- tis: q2 illi nõ habent sepul turã: licz alia sacra recipiãt vt ex̃ d̃ torne. ca.i.Intelli- ge qd̃ hic dic̃ de canina se- pultura: vt di xi.s.eo.q.v. placuit.io.

Clerici. ar ma. armo rũ appellatõ ne intelligun tur etiã ligna ⁊ lapides.ff. ff.de ver.sig.armorum appellatione.

omniũ sacerdotũ quoꝝ prior erat etiaz ꝑ seipso capi arma carnalia ꝓhibuit.

Itẽ ambro. De eodẽ valea.

Non pila querãt ferrea: non arma xp̄i milites coactꝰ repugnare non noui: sed dolor: fletus: oratiões: lachry me fuerũt mihi arma aduersus milites talia eñ sunt munimẽta sacerdotis. ali ter nec debeo nec possum resistere: fuge re aũt ⁊ relinquere ecclĩam nõ valeo: ser uus xp̄i non custodia tp̄ali sed dñi ꝓui dẽtia perire ꝯsueuit. Hinc etiã d̃ his q̃ in bello aut rixa moriunt̃ in ꝯci.tribu riensi sic statutuz est. Pro clerico qui in bello aut rixa moritur oratio vel obla- tio non offeratur.

Quicũqz clericus aut in belloq aut in rixa aut gentiliũ ludisr mortuꝰ fuerit neqz in oblatõne neqz in orõne pro eo postuletur: sed in manꝰ incidat iudicis: sepultura s tñ nõ priuet̃. Itẽ ex cõci. tole.de clericis arma ferentibꝰ. Gradu amisso tradent̃ in monasterio clericivo luntarie arma sumentes.

Clerici qui in quacunqz factione ar mat volẽtesv sumpserint reperti amisso ordinis sui gradu in monasterio peren niter tradant̃. Item ex cõci.meldẽsi. Proprij gradus amissione mulctentur militaria arma clerici ferentes.

Quicunqz ex clerox vident̃ esse ar- ma militariay nõ sumãt: nec arma ti incedant: sed ꝓfessionis sue vocabu- lum religiosis moribꝰ ⁊ religioso habi- tu prebeãt: qd̃ si ꝯtẽpserint tanq̃ sacro rũ canonũ ꝯtẽptores: ⁊ ecclesiastice au ctoritatis ꝓphanatores ꝓprij gradus amissiõe mulctent̃: q2 nõ possunt simul deo ⁊ seculo militare. His ita respon detur. Sacerdotes ꝓpria manu arma arripere nõ debent: sed alios ad arripiẽ dum ad oppressoꝝ defensionẽ atqz ad inimicoꝝ dei oppugnationẽ eis lz hor tarı̃z. Unde leo.iiij. scribit ludouico augusto. Pro saracenis papa iubet po pulũ ꝯgregari: ⁊ eis ad littus maris oc currere.

Igitur cũ sepe aduersa a saracenoꝝ partibus ꝑueniãt nũcia quidaz in romanũ portũ saracenos clã furtiueqz venturos esse dicebant: pro q̃ nostrũa ꝯgregari ꝑcipimus populũ ma ritimũqz ad littus descẽdere decreuimꝰ ⁊ egressi b sumꝰ romã. Itẽ. Ultor sui gregis papa dz esse ac ꝑcipuꝰ adiutor

Scire vos oportet ꝙ nunq̃z ab ali quibus nostros hoies sinimꝰ op primi: sed si necessitas vlla incurrerit ꝑ sentialiterc vindicamꝰ: quia nostri gre gis in omnibus vltores esse debemus ⁊ ꝑcipui adiutores. Itẽ exercitui fran coꝝ. Celeste regnũ a deo cõsequitur q̃ ꝑ xp̄ianoꝝ defensione moritur.

Omni timored ac terrore deposito contra inimicos sancte fidei ⁊ ad uersarios omniũ religionũ agere virili ter studete. nouit eñ omĩpotẽs deus si quilibet vestroꝝ morit̃: ꝙ ꝑ veritate fi dei ⁊ saluatione patriee ac defensiõe cri stianoꝝ mortuꝰ est: ⁊ ideo ab eo ꝑmiuz celeste cõsequit̃. Itẽ alcuinꝰ. Cõtra lõgobardos ꝑcibꝰ adriani pa. Carolꝰ bellũ suscepit

Hortatu ⁊ precibꝰ adrianif romane vrbis epĩ exhor tatus carolꝰ rex bellũ contra longobar dos suscepit: qd̃ prius quidẽ ⁊ a pr̃e eiꝰ pipino papa supplicãte cũ magna diffi cultate susceptũ est. Itẽ Alex. papa omnibus episcopis hispanie. Judeos non debemus ꝑsequi sed saracenos.

Dispar nimirũ est iudeoꝝ ⁊ sarace noꝝ causa.in illos eñ q̃ xp̄ianos ꝑsequunt̃ g ⁊ ex vrbibꝰ ⁊ ꝓprijs sedibus pellunt iuste pugnat̃. Hi vero vbiqz ser uire parati sunt. Itez Jo.viij.mago duci glorioso. Qui crimina q̃ põt emen dare non corrigit: ipse cõmittit.

Preterea deuotionis tue studiũ ex hortamur: vt ꝯtra marinos latrũculos q̃ sub ꝑtextu tui nois in cristicolas de- bacchant̃ tanto vehemẽtiꝰ accendaris quãto illoꝝ prauitate famã tui nois ob fuscatã fuisse cognoscis: qm̃ lz credi pos sit ꝙ te nolente illi nauigãtibꝰ insidiẽ- tur tamẽ q2 a te cõprimih posse dicuntur nisi eos cõpescueris: inoxiꝰ nõ habebe- ris. scp̄tũ quippe est: q̃ crimia q̃ poterit emẽdare non corrigit: ipse cõmittiti.

Itẽ hiero.ad ripariũ. Crimina puni re ꝑ deo nõ est crudelitas sed pietas.

Legi firomastẽk f.nees auctoritatẽ helie l ⁊ zelũ simonis m chananei pe tri seueritatẽ ananiã ⁊ saphirã trucidan tẽ: pauli n constantiã q̃ elimã magũ vijs dñi resistentẽ eterna seueritate o damna

Igitur.nostrũ. er go ciuitas roma- na est apostolici ⁊ ñ imperatoris. Nam imperator concessit ei ciuitatẽ cũ3 duca tu suo: vt.lxiij.di.e go.xcvi.di.cõstanti nus.sz impator ad- uocatꝰ est ibi.vt ex- tra de elec.venera bilem.

b Et egressi.epi q̃ possunt interesse bel lis.nam ⁊ paulꝰ in terfuit: vt.s.eo.q.ij maximianus sz non moyses.xxxvi.di.c. vlti.io.

Scire.ꝑsentialit̃ i.sine mora.nec eñ tñ debẽt episco pi esse custodes car tarũ: sed etiaz defen sores ecclesiaruz: vt xvi.q.i.in canonibꝰ ⁊ sic patet hic ꝙ epi etiã vasallos suos tenentur defendere defẽdẽdo nõ eos vl ciscẽdo iniurias: vt xlvi.di.seditionari os.Joh.

Omni timore.s eo.q.v.omniũ.

e Patrie.s.eo.q. iij.fortitudo.

Hortatu.adria ni.s.d.lxiij.adri anus.

Dispar.ꝑsequũ tur.videt̃ q̃ ꝙ si saraceni nõ ꝑsequũ tur xp̄ianos ꝙ non possumus impetere eos. Nã etiã ad mẽ sam eoꝝ comedere possumus.xi.q.iij. ad mensaz.⁊ lex dic̃ ꝙ eis quiete degẽti bus nullã debemus facere molestiaz.vt C.de sac.paga.xp̄ia nis.Jo.

Preterea.cõpri mi.h rõ nõ videt̃ sufficẽ nisi essz iudex eoꝝ.nã si iudex ne- gligit facere iusticiã de suo subdito: ipse met põt cõueniri: vt dixi.s.e.q.ij.dñs.⁊ s.e.q.iiij.c.vlt.⁊.q. v.nõ est.

v Uolentes.secus si causa timoris faciant: tũc eñ nec velle viden tur: vt extra de regu.iuris.qui ex timore.

Quicunqz.ex clero.licet sint in minoribꝰ ordinibus ꝯstituti.vt.xx. q.iij.eos qui.arg.tamẽ cõtra extra de voto ⁊ voti redemptione.

i Cõmittit.s.s.lxxxiij.di.error.

Legi firomastẽ.i.zelũ indignatiõis siue vindictã.

l Helie.cũ petijt vt ignis descẽderet de celo q̃ duos quinqgenarios exussit.

m Simonis.q̃ vltus est i duos magos retorquẽdo in eos ꝑcẽs q̃s ma gicis artibꝰ sup eũ miserũt.

n Pauli.xlv.di.§.salomõ.

o Seueritas

uit: nõ est crudelitas crimia ꝓ deo puni
re sed pietas. Unde in lege etiã dicitur
si frater tuus ⁊ amic⁹ tuus ⁊ vxor q̃ in si
nu tuo dormit deprauare voluerit veri
tatē: sit man⁹ tua sup eos: ⁊ effundens
sanguinē ipsoꝝ. ¶ Itē Jo. crisostom⁹
super matheū homelia. xvij. Quedã in
veteri testõ licebãt q̃ in nouo ꝓhibenť.

Occidit[a] finees hoiem ⁊ reputatuȝ
est illi ad iusticiã. abraã vero non
solū homicida sed etiã parricida qȏ cer
te grauī⁹ est effect⁹ deo magis placuit.
petr⁹ vero geminū fecit homicidiū: fuit
tñ opus spūale qȏ factū est. Non solū
igiť respiciam⁹ ad opa: sȝ etiã ad tp̄s et
ad cãm[b] ⁊ ad volūtatē ꝑsonaꝝ q̃s diffe
rentiã ⁊ q̃ntacūqȝ alia ipsis opib⁹ acci
derūt diligētissime reqram⁹. Nõ enim
possum⁹ ad veritatē aliter peruenire.

¶ Itē nicola⁹ pa. ad ꝯsulta bulgaroꝝ
Necessitate instãte etiã in q̃dragesima
slibus diebus bellum inire licet.

Si nulla vrget necessitas nõ soluȝ
q̃dragesimali[c] tp̄e: sȝ etiã oi tp̄e est a ꝓ
lijs abstinēdū. si aūt ineuitabilis vrget
necessitas vel iportunitas: nec q̃drage
simali tp̄e ꝓ defensione tã sua q̃ȝ prie[s]
seu legum paternaꝝ est belloꝝ ꝓculdu
bio p̄parationi parcēdū: ne videlȝ deū[t]
videať hõ tētare: si hȝ qȏ faciat ⁊ sue ac
alioꝝ saluti ꝯsulere nõ ꝓcurat: ⁊ sancte
religionis detrimēta nõ p̄cauet. ¶ Itē
greg. in dialogo. Petrus ananiam ⁊ sa
phirã increpãdo morti tradidit.

Petr⁹ q̃ tabitã mortuã orãdo susci
tauit: ananiã[v] ⁊ saphirã mētiētes mor
ti increpãdo tradidit. neqȝ eñ orasse in
eoꝝ extinctõne legiť: sed solūmõ culpã
quã patrauerãt increpasse. cõstat ergo
q̄ aliq̃n talia ex ptãte exhibenť. aliq̃n
ex postulatiõe: dū ⁊ istis vitã increpan
do abstulit ⁊ illi reddidit orãdo ¶ Itē
veloci magistro. Beat⁹ gregori⁹ q̃sdaȝ
hortať vt milites ꝯgregēt ⁊ contra ho
stes arma viriliter parent

Et pridē gl'ie v̄r̄e notificauimus q̄
milites illuc erãt parati venire: sed q̃ñ
inimicos congregatos ⁊ huc discurrere
ep'la v̄r̄a significauerat: hec eos hic cã
retinuit. nūc vero vtile est visum vt ali
quãti illuc milites trãsmittanť q̃s gl'ia
tua ⁊ admonere ⁊ hortari vt parati sint
ad iusticiã ⁊ ad laborē studeat ⁊ occa
sione inuēta cū gl'iosis filijs nr̄is mau
ricio ⁊ vitaliano loq̄re: ⁊ q̃cunqȝ vobis
deo auctore ꝓ vtilitate reipu. ꝑsuaserit
facite. ⁊ si huc vel ad rauēne ptes nec di
cendū arnulphum cognoueritis excur
rere: vos a dorso[x] ei⁹ ita sicut viros for
tes cõdecet laborare: quatenus opinio
vestra ex laboris vestri q̃litate ampli⁹
in repub. deo auxiliãte ꝓficiat. Illud
tamē p̄ omnib⁹ admonemus vt familiã
alioꝝ ⁊ ad honaim atqȝ lugidi frusim:
q̃ cū glorioso mauritio magistro militū
esse noscunť: sine aliq̃ mora vel excu sa
tione relaxes[y] q̃ten⁹ venientes illuc ho
mines: p̄dicti viri sine aliq̃ impedimēto
cū eis ambulare debeãt. ¶ Itē eisdem
mauritio ⁊ vitaliano ¶ Supplicıť glo
rie vestre ꝑ filiū nostrū vitalianū cuȝ q̃
tractaueratis ⁊ verbo ⁊ scripto manda
uimus. vndecimo aūt die mensis iunij
arnulph⁹ hãc ep'lam quã vobis direxi
mus transmisit: ⁊ ideo relegentes eã vi
dere si in fide suanēses[z] quã reipubl. ꝓ
miserūt ꝑstiterint obsidesqȝ[a] dignos d̄
quib⁹ possitis cõfidere ab eis accipite: ⁊
insup denuo[b] sacris eos astringite: red
dentes eis qȏ loco pignoris sustulistis
s̄monib⁹ vestris eos sanãtes. si aūt ma
nifestissime cognoueritis eos cū arnul
pho de sua subiectione locutos fuisse:
vel certe obsides ei dedisse: sicut nos ar
nulphi ep'la quã vobis direxim⁹ dubi
os[c] reddidit: salubri cõsilio ptractãtes
ne in aliq̃ anima vestra vel nostra de sa
cramētis[d] grauef. q̃cq̃d vtile reipub. iu
dicaueritis pagite: sed ita faciat gl'ia ve
stra vt neqȝ sit aliq̃d vñ possim⁹ ab ad
uersarijs rep̄hendi: neqȝ vtilitas nostre
reipu. qȏ dñs auertat: negligať. Prete
rea gl'iosi filij estote solliciti. q̄ quãtuȝ
cõperi hostis multitudinē hȝ collectaȝ
⁊ in arduis diciť residere: vt si huc rursū
deo sibi irato mittere voluerit vel loca
ipsi⁹ q̃ntū vos dñs adiuuerit dep̄damı
ni: aut certe scultas[e] q̃s mitteris solicite
requirã ne dolens factū ad vos discur
rat: ¶ In registro etiã legiť: q̄ beatus
greg. ciuib⁹ tusci e vt ꝯ longobardos ar
ma pararēt mãdauit: ⁊ militãtib⁹ stipen
dia decreuit. ¶ Hoc ergo exēplo ⁊ p̄mis
sis auctoritatib⁹ claret q̄ sacerdotes et
si ꝓpria manu arma arripe nõ debeãt:
tñ vel his quib⁹ hmõi officia commissa
sunt ꝑsuadere vel q̃buslibȝ vt ea arripiãt
sua auctoritate valeãt impare. ¶ Sed
obijciť illȏ nicolai ad carolū[f] imparatorē
Ep̄i nõ debēt militaribus occupari ne
gocijs.

Reprehensibile valde cõ
stat esse qȏ subintulisti dicēdo ma
iorē partē omniū ep̄oꝝ die noctuqȝ cū
oibus alijs fidelib⁹ tuis ꝯ piratas mari

Occidit. homicidiū factū notat nõ ius. ⁊ alis eñ nõ diciť homicida: vt. s̄
eo. q. v. si homicidiū. q ¶ Et ad cãm. oēs eñ circūstantie sunt inquirēde
vt ex̄ de testi. cū cãm. sic. xv. q. vi. c. i. in fi. quia causa facti poti⁹ est inq̄rēda
q̃ ipsum factū: vt ibi dicitur. ⁊. ff. de fur. verū. xxix. di. sciendū.
Si nulla. q̃dra
gesimali. vñ ⁊ ma
chabei pugnerūt in
sabbato nõ ob. ex̄ d̄
treu. ⁊ pa. c. i. q: hic
loquiť de defensore
ibi de pugnatore.
s ¶ Patrie. s̄. e. oi.
t ¶ Deū. s̄. xxij. q. ij.
v quaeritur.
Petrus. ananiaȝ
xvi. q. i. c. i. ⁊. s̄. e. q.
iiij. ea vidicta. ⁊. xv
ij. q. iij. ananias:
Et pridē. a dor
so. ar. q̄ dol⁹ cõ
tra hostē licite põt
fieri. vt. s̄. e. q. ij. do
minus nr̄. ⁊. xxij. q.
ij. vtilem.
y ¶ Relaxes. a ca
ptiuitate.
z ¶ Suanēses. p̄mo
eñ iurauerūt reipu.
a ¶ Obsidesqȝ. q̄ li
ber homo potest es
se obses ꝓ pace ser
uanda: non ꝓ pecu
nia: vt extra de iure
iurã. ex rescripto. ar
gu. ad idē. ff. de test.
obsides. ff. de iure
fisci diuus. quid est
ergo quod diciť li
ber homo nõ potest
obligari: vt extra de
pig. ca. ij. C. que res
pig. ob. pos. q̃ filios
ad hoc dico q̄ liber
homo non põt obli
gari nec habetur in
eo ius pignoris sed
tñ ius retentionis.
Nam video q̄ q̃ñ
qȝ tenetur res aliq̃
ꝓ ea pecunia ꝓ qua
non est obligata: vt
C. ob cyrogra. pec.
l. vnica. qȏ autē di
citur in illa decre. ex
rescripto. intelligo
q̄ ꝓ necessitate eccle
sie ⁊ auctoritate pa
pe factū fuit. alias
clericus non põt re
nunciare beneficio
canonis illius si q̃s
suadente. vt extra d̄
sen. exco. contingit.
ea eñ que in nos cõ
mittuntur dimittere
possumus. sed que i
deū vel eccl'iaȝ mime
vt. s̄. e. q. iiij. si his qui
b ¶ Denuo. q̄ aliq̃s
põt bis iurare sup
codē negocio: vt ex̄
de testi. quotiens. ⁊

ff. de dã. ifec. q̃ bona. §. pe. qȏ ꝯcedo: si subest cã suspitõis. io. sȝ certe
sel' tñ iurauit. ⁊ qȏ dicit ibi in decre. duplici. i. duos habēs articlos
de auditu: ⁊ de credulitate. b. Sed si quis semel est periurus ĩmodo
non est recipiendum iuramentum illius: sed alia cautio est ab eo re
cipienda: vt extra de p̄sump. lfas. in fi. ex quo eñ semel est periurus
p̄sumiť q̄ sp
velit peierare
vt. ij. q. vij. nõ
põt. deb̄ no
taui. xxij. q. v
paruuli. Itē
habes hic q̄
plus creditur
iuratorie cau
tiõi q̄ pig̃ra
titie: cū tamē
regula iuris
dicat q̄ plus
est cautionis
in re q̄ in per
sona. ff. de re
gu. iur. plus
cautõnis. io.
c ¶ Dubios.
q̄ scriptura ho
stis iducit su
spitionē: qȏ ē
ꝯ id. xi. q. iij. i
cunctis. adeo
vt scd'o cogã
tur isti iurare
d ¶ De sacra
mentis. coꝝ.
eo q̄ timor ē
ne labanť in
periuriuȝ: vt
extra de coha
bi. cler. ⁊ mu.
clericos.
e ¶ Scultas.
alias sculpas
. i. exploratores.
Reprehensi
bile. oro
nibus. G. in
tellexit h̄ ca.
de ep̄is q̃ tñ
leuitica portiõ
ne sunt cõtēti
vt. j. pri. §. sȝ
h̄ est veritas
q̄ iõ tñ redar
guunť isti ep̄i
q̄ citati a pa
pa noluerunt
venire: ⁊ excu
sabant se ꝓpť
mandatū re
gis. lȝ eñ mã
dato regis sit
poti⁹ obedien
duȝ q̄ metro
politãi: vt. s̄.
xviij. di. si epi
scopus. tñ pa
pe poti⁹ obe
diant q̄ regi.
Alij itelligūt
de ep̄is ñ ha
bētibus rega
lia.

Conuenior oia. s̄ oia sunt imperatoris. vt. s̄. d. viij. q iure. C. de q̄dri. pscri. bñ a zenone. sed hoc intelligas q̄ ad iurisdictionez z defensionem

b ¶ Refragaturū. ex humilitate h̄ dicit. alias bñ posset refragari. vel dic nō refragaturū sic p ipsa ecclia Sz q̄r intelligit illud: mihi videt q̄ nō possit intelligi de reb⁹ ppis ipsi⁹ ābrosij. ppt̄ illud qd̄ sequitur: sunt pauperū. itez nec de reb⁹ ecclesie: q2 illas nō posset dare ppt̄ h̄ qd̄ seqt̄ circa fi. Sed dic q̄ d̄ pprijs ābrosij intelligitur qd̄ autē dicit pauperū sunt intellige p. c. xij. q. i. illi qui Nā si ppria habeo: z d̄ rebus ecclie sustēto: debeo mea pauperibus erogare. xvi. q. i. quoniam quicq̄d xlvij. di. sicut bi. z. i. q. ij. c. penl.

i ¶ Diuina. diuina enim ab homine dari non possunt. viij. q. i. plerique. xxxiij. q. v vna sola.

k ¶ Pro altaribus. videt q̄ plat⁹ mortē debeat subire non soluz vbi fides vel salus ecclesie impugnatur: sed etiam vbi res vel claues ecclesie auferuntur. argu. cōtra. vij. q. i. §. hoc tunc seruandū. s̄. e. q. v. non nostrum.

l ¶ Vendicat. i. defendit. sic. s̄. xij. q. iij. quicunq. in fi.

timos inuigilare: z ob id epi impediantur venire: cuz militū xp̄i sit xp̄o seruire milites vero seculi seruiāt seculo s̄m qd̄ scriptū est. Nemo militās deo implicet se negocijs secl'arib⁹: q̄ si seculi milites militie studēt: q̄d ad ep̄os z milites xp̄i nisi vt vacent orōnibus[f]. ¶ Item gre. papa. *In morte cuiuslibz hominis episcopi se miscere formident.*

Si in mortē longobardorū me miscere voluissem hodie lōgobardorū gens nec regē nec ducē haberet: sz q2 deū timeo: in mortē cuiuslibz hominis me miscere formido. ¶ Ecce q̄ nicola⁹ papa, phibet episcopos seculari militia occupari. nec etiā contra maritimos piratas pmittit eos ad pugnam accedere quomō ergo leo papa aduersus saracenos vrbē egredit̄: z vt eos, paul a littore arceat populū vndiqz cōuocat z suorū iniurias p̄sentialit̄ vindicat: atqz cū gregorio milites ad arma iuitat. Sz notandū est quosdā ep̄os leuitica tātū portione esse cōtentos: q̄ sicut in dei sorte tm̄ numerant̄ sic ipsum deū solūmodo in hereditatē accipiūt dicentes: Dominus pars hereditatis mee. his nihil est cōmune cū principib⁹ seculi: q2 tēporalia penit⁹ abijciunt: ne eoz occasione legib⁹ impatorū obnoxij teneant̄. talibus nulla occasio relinquit̄ occupationis secularis militie: quia cum de decimis z primitijs viuūt tanq̄z filij sūmi regis in omni regno a terrenis exactionibus liberi sunt: ita vt dicere valent. Venit princeps hui⁹ mūdi z in nobis non hz q̄c q̄. Porro alij sunt q̄ nō cōtenti de decimis z primitijs p̄dia villas z castella z ciuitates possidēt ex q̄bus cesari debēt tributa nisi impiali benignitate immunitatē ab hmōi pmeruerint quib⁹ a dño dicit̄ Reddite q̄ sunt cesaris cesari z q̄ sunt dei deo: q̄b⁹ idē apl's: reddite oibus debita: cui tributū tributū: z cui vectigal: vectigal. ¶ Vñ Ambro. *Ecclie imperatorib⁹ nō sunt obnoxie.*

Conuenior ipse a comitib⁹ vt p me basilice fieret matura traditio dicētib⁹ impatorez iure suo iussisse tradi debere: vtpote in cui⁹ ptāte essent omnia[g]. Rñdi si a me peteret quod meum est: id est fundū meū: argentū meū z hmōi meuz: me nō refragaturū[h] quanq̄z omnia que mea sunt sint pauperū: verū ea q̄ diuia[i] sunt impatorie ptāti non sunt subiecta si patrimoniū petit̄ inuadite: si corp⁹ occurrā: vultis in vincula rapere: vultis i mortē: volūtas est mihi: nō ego me vallabo circumfusione populoz: nec altaria tenebo vitā obsecrans: sed p altaribus[k] gratis imolabor horrebā quippe aio cū armatos ad basilicā ecclie occupandā missos cognoscerē: ne dū pplus basilicā vendicat[l] aliq̄ strages[l] fieret: q̄ in pnicīē toti⁹ venire t ciuitatis orabaz ne tante vrbis vel poti⁹ totius italie busto[m] supuiuerē: z infra mādat̄ trade basilicā. hoc est: dic aliqd̄ verbū in deuz et morere[n] nec solū dic aduersus deuz: sed etiā fac aduersus deuz mādat̄ trade altaria dei. vrgemur igit̄ preceptis regalibus: sz ɔfirmamur scripture sermonib⁹ q̄ rñdit tanq̄ vna ex insipiētib⁹ locuta es z ifra. q̄d ergo turbamini: volens nūq̄ vos deserā: coact⁹ repugnare non noui dolere potero: flere potero: gemere potero aduersus arma milites gothos quoqz lachryme[o] mee mea arma sūt: talia em̄ sunt munimenta sacerdotis: aliter nec debeo[p] nec possum resistere. vtinā essem secur⁹ q̄ ecclesia hereticis minime traderet̄: ad palatiū impatoris irez libenter si hoc cōgrueret[q] sacerdotis officio vt in palatio magis certarē q̄z i ecclesia[r]: sed in cōsistorio non solet xp̄s[s] reus esse sed iudex cām fidei agendā in ecclesia[t] q̄s abnuat. si quis cōfidit huc veniat z ifra. allegat̄ impatori licet̄ oia ipsius esse vniuersa. Respōdeo: noli grauari te impator vt putes te in ea que diuina sunt impiale[v] aliqd̄ ius habet̄: nolite extollere[x]: sz si vis diutius imperare: esto deo subiect⁹. scriptū est: reddite q̄ dei deo: q̄ cesaris cesari. ad imperatores palatia pertinent: ad sacerdotes ecclesie: publicoz tibi menium ius cōmissum est non sacrorū. Itē dicit̄ mihi mādasse impatorē[y]: debeo z ego vnā basilicā habere. Rñdi non licet tibi vllā habere. q̄d tibi cum adultera: adultera[z] est em̄ q̄ nō est legitimo cōiugio xp̄i copulata: z infra. nabute sanctū virum possessorē vinee sue scimus interpellatū petitione regia vt vineam suaz daret: vbi rex succisis vitibus olus vile sereret: eūqz respondisse: absit vt ego patrū meorum tradā hereditatē: regem cōtristatū esse q̄ sibi esset alienū ius relatione iusta negatum: sed muliebri cōsilio deceptū: morte in agrū venisse. sanctus em̄ nabute vites suas vel pprio cruore defendit. si ille vineam nō tradidit suam: nos trademus eccl'iam xp̄i. quid igitur a me rñsum est cōtumacit̄. dixi em̄ cōuentus absit a me vt tradā xp̄i hereditatē[a] non tradidit nabute suā: z ego tradam cristi hereditatē: sed hoc addidi absit vt tradā hereditatē dionisij q̄ in exilio posit⁹ cā fidei defūct⁹ ē hereditatē eustorgij ɔfessoris: hereditatē mirocletis atqz

l ¶ Strages. s̄. xi. q. iij. cū apud.

m ¶ Busto. bustum dicitur cum res est exusta: rogus cū cōburitur. pira est cōgeries lignoruz ad cōburendum

n ¶ Morere. argu. ex eo q̄ princeps p̄cipit aliquem eligi: q̄ non valet electio quia h̄ iusta causa timoris. Nam et timor verboruz excusat: sicut dixi. s̄. dis. vij. fuerunt.

o ¶ Lachryme mee. s̄. di. xxxvi. c. vlti. s̄. xvi. q. iij. c. porro.

p ¶ Nec debeo. consulendo. ex nimia pfectōne loquit̄. z est ar. p opiniōe. h. sz non de facto h̄ posset resistere imperatori: nec de iure debebat: q2 tiebat maius malū. z hoc est qd̄ tāgit. s̄. ne busto

q ¶ Congrueret. z h̄ non licet. extra d̄ appel. qua fronte. z p hoc patet q̄ cleric⁹ citat⁹ a laico iudice nō tenet̄ venire ad allegandu z priuilegiū: nisi dubium sit an sit clericus.

r ¶ In ecclesia. ij. q. ij. c. vlti.

s ¶ Cristus. hoc itelligas in casu in quo loquit̄ l'ra sequens. vbi. s. agitur cā fidei vel spiritualis. naz alias clericus in recōuentione recōuenitur in foro ciuili.

t ¶ In ecclesia. s̄. ij. q. ij. p̄ceptū. z. xxiiij. q. i. quotiens.

v ¶ Imperiale. ecclesia em̄ non astringitur legibus mundanis. vt. xxxiij. q. ij. inter. nec pōt imperator cōdere aliquod statutū de rebus ecclesiasticis: vt. xcvi. di. bene quidē. in fi. nisi ecclesia hoc petat: vt. xvij. di. hic ēt vl' nisi aliq̄d statuatur in pu̇ilegiū ecclesie: vt. xvij. q. i. gñaliter.

x ¶ Extollere. s̄. e. q. v. regi est.

y ¶ Impatorē. h̄ verba que sequuntur.

z ¶ Adultera. s̄. xxi. q. ij. sicut in vna.

a ¶ Hereditatem. z itā dicit̄ hereditas viuentis. ar. s̄. ff. de here. vel act. vē. l. i. z. ff. de re iudi. l. hereditas.

b ¶ Quid eñ. scz ꝙ imperator sit filius ecclesie. vt. xcvi. di. si imperator.
c ¶ Auxiliū. mutuū eñ sibi debēt auxiliū impator ⁊ eccl'ia. vt. s. e. q. v. princeps. ⁊. xcvi. di. cū ad verū.
d ¶ Custodiendū. ⁊ ita p̄latus nihil pōt dare nisi tm̄ qd̄ vtile ꝓspiciat. arg. ff. de offi. pcu. cesaris. l. i. §. i. xvij. q. iiij. quicunqz. ar. cōtra. extra de do. c. iij. ⁊. xij. q. ij. itē dom⁹. c. terrulas. ⁊. c. nulli.

Tributū. de exterioribus. i. nō de reb⁹ ecclesie. naz ex quo semel datuz est eccl'ie scā sanctorū est. dn̄o: vt. xij. q. ij. nulli. ⁊. s. e. c. quemior. Nā qd̄ dicitur de sarcina repentina. xvi. q. i. placuit. locū habet cū ep̄us sponte voluerit cuz cōsilio clericoꝝ. al's nō. extra de imu. ecde. non minus.
f ¶ Eccl'ia. est ḡ arg. ꝙ ep̄i subsint regi: q: tributū est signū subiectiōis. extra ō cen. ois aia. sed illō in laicis.
g ¶ Tributum. s. xi. q. i. magnū. ⁊. c. si tributum.
h ¶ Sed tm̄ staterē. cuius in ore inuenit staterē genilum dragmatis auri.
i ¶ De exterioribus q: cum onere ad eū peruenit. C. de exac. tribu. si diuina. li. x. ⁊ extra de deci. cum nō sit in homine.
k ¶ Defensare. ergo nisi defendāt nō est eisdē danduz tributū. ar. xcv. di. esto.
l ¶ Quāuis etiam. hm̄ōi clerici.
l ¶ Emeret. ⁊ ita nō sunt oīa impatoris: q: nemo pōt rē suaz emere: vt. ff. de contrahē. emp. sue rei. ⁊ qd̄ meū est amplius nō pōt esse meū: vt ff. de excep. rei iudi. ⁊ an eadē. §. actōes extra de fide instru. inter.
m ¶ Gente. nō dixit vt redderet tributū
n ¶ Securitate. nūc inhibet tributū: sed hoc quantū ad onera personalia.
o ¶ Attentationis. i. exactionis.

p ¶ Sancim⁹. C. de sacrosanc. ec. l. peregrini.
q ¶ Xenones. xenodochiū est loc⁹ venerabil' vbi pauperes peregrini recipiunt. pochotrochiū est loc⁹ vbi paupes pascunt. bephotrophiū est loc⁹ vbi senes ⁊ valitudinarij: ⁊ propter senectutē solā infirmi homines curant. orphanotrophiū est loc⁹ venerabilis in quo pueri parētib⁹ orbati pascunt. hierothoconiū est loc⁹ in q̄ īfantes pauperū alunt.
r ¶ Lucratiuoꝝ. quib⁹ q̄rta ps eoꝝ q̄ a curialib⁹ relinquebātur vēdicabat a fisco excepti relicti curialib⁹ ⁊ puīci. h̄ habes. C. q̄ ⁊ qb⁹ q̄rta ps. l. i. ⁊. ij. C. de ipo. luc. inscri. l. vna. q: fiebat ipositio q̄tuor

hereditatē omniū fideliū retro ep̄oruz Respōdi ego qd̄ sacerdotis est faciaz: qd̄ imperatoris est faciat impator. pri⁹ est vt aīam mihi q̄z fidē auferat: ⁊ infra tributū cesaris est non negat: eccl'ia dei est: cesari vtiqz nō debet. q: ius cesaris esse nō pōt templū dei: qd̄ cū imperatoris honorificētia dictū nemo pōt negare. quid eñ [b] honorificenti⁹ q̄z ut impator ecclesie fili⁹ esse dicat. qd̄ eñ dicit sine peccato dicit: ⁊ cū gratia dicit. Imperator eñ intra eccl'iam est. bonus eñ impator querit auxiliū [c] ab eccl'ia nō refutat: ⁊ infra. si de me aliq̄d cōpelleret ⁊ posceret: aut fund⁹: aut dom⁹: aut ager aut aurū ⁊ argentū: id qd̄ mei iuris ess̄z libenter offerrē. tēplo dn̄i nihil possum aut decerpere aut tradere. cum illud custodiendū [d] nō tradendū acceperim: deinde cōsulere mihi impatoris saluti oporter: quia nec mihi expediret tradere nec illi accipere: accipiat vocē liberi sacerdotis si vult sibi esse cōsultū: recedat a xp̄i iniuria. hec plena humilitatis sūt ⁊ vt arbitror plena affectus ei⁹ quē imperatori debet sacerdos. ¶ Itez vrba. papa

De suis exteriorib⁹ eccl'ie soluūt tributa.

Tributuz in ore piscis piscante petro inuentū est: q: ō exterioribus [e] suis que palaz cūctis apparent: ecclesia [f] tributū [g] reddit: nō aūt totū piscē iussus est dare: sed tm̄ staterez [h] q̄ in ore eius inuent⁹ est: q: nō eccl'ia dari impatori: nō pontificalis apex qui in ore capitis eccl'ie preeminet: subijci potest regib⁹. sed sane vt dixim⁹ qd̄ in ore piscis inuenit ꝑ petro ⁊ dn̄o dari iubet q: de exteriorib⁹ [i] eccl'ie qd̄ cōstitutū antiquit⁹ est: ꝑ pace ⁊ quiete q̄ nos tueri ⁊ defensare [k] debēt impatorib⁹ ꝑsoluēdū est. ¶ Quāuis etiā hm̄ōi nō videātur imperialib⁹ exactionib⁹ subijciēdi. Nā cū tp̄e famis cunctorū egyptioꝝ terraz sibi emeret [l] pharao atqz sub eadē fame sue seruituti cunctos subijceret: sacerdotibus ita necessaria subministrauit vt nec possessionib⁹ nec libertate nudarentur: dn̄o extunc ꝓnunciante sacerdotes in omni gēte [m] liberos esse oportere. vnde cōstanti⁹ ⁊ cōstans hanc imunitatez dederunt ecclesie dicētes. In qualibz ciuitate in quolibet opido vel vico vel castello vel municipio q̄cunqz voto xp̄iane religionis meritū eximie singularisqz virtutis oībus intimauerit securitate [n] ꝑpetua potiat. gaudere eñ ⁊ gloriari ex fide semꝑ volumus: sciētes magis religionib⁹ ꝙ officijs ⁊ labore corporis vel sudore nostrā rēpub. contineri. Ualentinian⁹ quoqz ⁊ valēs decreuerūt dicentes. Uniuersos quos constiterit custodes aīaꝝ vel ecclesiaꝝ esse ⁊ sanctoꝝ locoꝝ ac religiosis obsequijs deseruire attētationis [o] nullā molestiaz sustinere decreuimus Impator iustinian⁹: Sancim⁹ [p] res ad venerabiles eccl'ias vel xenones [q] monasteria vel pothotrochia vl' bephotrophia ꝑtinentes: vel orphanotrophia vel hierothoconia: vel si q̄d ad tale aliq̄d consortiū descēdentes ex q̄licūqz curiali libertate siue inter viuos siue mortis cā siue in vltimis volūtatib⁹ habita lucratiuorū [r] inscriptionib⁹ liberas esse ⁊ imunes. lege. s. q̄ sup hm̄ōi inscriptionib⁹ posita est: in aliis quidē ꝑsonis suū robur obtinente. in parte aūt ecclesiastica vl' aliaꝝ domuū q̄ his pijs cōsortijs deputate sunt: suū vigorē pietatis intuitu mitigante. ¶ Unde etiā in parisiēsi ꝯci. legit.

De agro eccl'iastico p̄sbyter nō cogat censum persoluere.

Secundū canonicā auctoritatē et cōstitutionē dn̄i impatoris ludoici de ecclesiastico agro ⁊ manso ⁊ ō mācipijs que ipse suis capitulis cōstituit: vel si quilibet ꝑ loco sepulture aliquid largit⁹ ecclesie fuerit de decimis etiaz ⁊ oblatiōib⁹ fideliū null⁹ queq̄z p̄sbyterorū aliquē censuz ꝑsoluere cogat: nec q̄sq̄z cuiuslibet ordinis vel dignitatis exinde quicq̄z subtrahat aut redibitionē quācūqz exigat tpalē: qd̄ si fecerit cōione vsqz ad satisfactōez puet ⁊ regia prāte dare cogat. ¶ Item ex ꝯci. guarnaciēsi: Sancitū est vt vnicuiqz eccl'ie vn⁹ māsus integer absqz vllo seruitio attribuat: ⁊ p̄sbyteri in eis ꝯstituti n̄ ō decis neqz ō oblatōib⁹ fideliū: nō de domib⁹

filiqrum. C. si liberali. ipial. soci⁹ sine hēde decesserit. l. vna. li. x. Jo.
Secūdū canonicā. māio. s. xvi. q. i. c. z inf. ō. s. d. viij. c. i. ō. s. xij. q. ij. ecclīaꝝ. ō. s. xi. q. i. si tributū. ō. Sz istud de p̄dijs q̄ soli ꝑ aiarū redēptiōe donant. illud de his q̄ ti. ēptionis vel alio mō acqrunt eccl'ie. vel istud spēalit de p̄dijs collati eccl'ie a ꝓncipe illud ḡnalr de alijs. So. vera colligit ex ꝓxi. c. sc. ager appellat hic vbi est orꝰ ecclesie. ar. s. e. quenior. nā ī agro nabute rex seruit ol⁹. māsuz vo appellat vñ pcipit frumentū ⁊ vinū ad eucharistiā ꝯficiendā: vt ex de cē. c. sanctū est. vl' māsum appellat dotē ipsi⁹ ecclesie. nā dos talis dz eē vt eccl'ia possit inde sustētari. de cōse. di. i. nemo. sz māsus ō: sz vul gare. vñ vn⁹ rustic⁹ cū sua familia possit sustētari. ⁊ ē ar. ꝙ eccl'ia ō tāto pōt sustentari: ō q̄n toꝝ⁹ rustic⁹ arg. x. q. iij. vnio. patet ergo ꝙ de dote sua nō pōt ecclesia: vel nō dz tributa dare: q: nō debz dotē recipere nisi libera sit ⁊ sic pōt. itel ligi. x. q. ij. h̄ ius. q: nō dz ei dari posses sio onerosa. Itē necō decimis nec de p̄mitijs dabit tributū: q: in illis nūq̄ ꝓ tuit ipator tributuz hr̄e de alijs vo p̄dijs tributarijs cū onere suo ad eccl'am deuolutis tātuz

eccl'ia dare dz tributū. ⁊ exaudi in eo casu. xi. q. i. si tributū. Hec oia vera sunt: maxie cū ipator h̄ idē ꝯstituat. Sz pone ꝙ fundata ē eccl'ia in p̄dio tributario: nunq̄d de illo dabit tributū. Rñ. refert an sit bone fidei fundator an male. ⁊ si bone fidei de illis locis que sunt extra atriū habebit imperator tributū: non aūt de loco vbi est ecclesia sz ꝑ h̄ fit p̄ron⁹. xvij. q. vi. q̄sti. xij. q. ij. ap̄licos. si vero fundator ess̄z male fidei: tūc est ad estiationē cōpellēd⁹. xiiij. q. vi. cōperim⁹. ⁊ vbi p⁹ denūciatōez fūdat eā male fidei fūdat. ex de no. ope. nū. cū ex iūcto. io.

neqȝ de atrijs vel de hortis iuxͣ ecclͥam positis neqȝ d̄ ꝑscripto māso[a] aliquod seruitiū faciant ꝑter eccl'iasticū. ⁊ si aliq̄d amplꝰ habuerit: inde maiorib'suis debitū seruitiū ipendāt. ¶ Hinc datᷣ intelligi ꝙ de his q̄ impiali bn̄ficio vl'a q̄buslibȝ ꝓ bn̄ficio sepulture eccl'ia possidet: nullꝰ iuri nisi epi teneaᷣ astricta. de his vero q̄ a quibuslibȝ emerit vel viuorū donationibꝰ acceperit: principibꝰ cōsueta dȝ obsequia: vt ⁊ annua[b] eis psolu at tributa: ⁊ conuocato exercitu cū eis ꝓficiscatur ad castra: qđ tamē hoc ꝑm non sine consensu romani pontificis fieri debet. ¶ Vn̄ gelasius papa elpidio ep̄o. Absqȝ auctoritate romai pōtificis ad comitatū epi ꝓficisci nō audeant.

Quo ausu qua temeritate rescribis ad rauēnā te parare ꝓficisci: cū canones euidenᷣ ꝑcipiāt: nullū oīno[f] pōtificū nisi nobis ante visis atqȝ consultis ad comitatū debere contēdere: quēadmodū tibi putas licere: qđ nō licȝ: nisi ꝙ hoc officio carere festinas: quo his excessibus te ostēdis indignū. ¶ Itēȝ ex cōcilio antiocheno. Absqȝ metropolitani cōsilio vel cōprouincialiū ep̄orū ad imperatorē epi nō pergant.

Si q̄s ep̄s aut ꝑsbyter vel oīs oīno q̄ est sub ecclesiastica regula cōstitutus ꝑter cōsiliū vel l'ras eorū ep̄orū q̄ sunt intra ꝓuinciā ⁊ maxime sine ꝯsilio metropolitani ad imꝑatorē pretierit[?] hūc abdicari ⁊ eijci nō soluȝ de cōione debere: sed etiā ꝓpria dignitate ꝑuari decreuimus tanq̄ȝ molestū ⁊ iportunū impialibus aurib' ȝ eccl'iastica istituta. ¶ Reꝑhendunᷣ ergo gallicani epi a nicolao qm̄ ap'lica auctoritate cōtēpta potꝰ arma seq̄ elegerāt q̄ȝ ap'lico cōspectui sese repꝑsentarēt: q̄ȝq̄ȝ ꝓficiscentes ad comitatū possint intelligi nō secuti imꝑatorē vt armis sibi auxilienᷣ: sȝ ipsum cum exercitu suo quotidianis orōnibꝰ deo cōmēdent. In quo casu auctoritas illa sardicēsis ꝯci. loqui videᷣ. In cuꝰ. viij ca. osius ep̄s dixisse legiᷣ. Qui ab imꝑatorib' religiosis vocati epi non fuerint ad comitatum non ꝓficiscantur.

Si vobis fratres charissimi placet decernite ne epi ad comitatū[?] accedant nisi forte hi q̄ a religiosꝭ imꝑatorib' vel inuitati vel vocati[a] fuerint. Sed qm̄ sepe ꝯtingit vt ad misericordiā eccl'ie cōfugiāt q iniuriā patiunᷣ: ⁊ qui peccātes in exiliū[b] vel in insulas[c] dānanᷣ: aut certe quācūqȝ sniāȝ suscipiūt. Ideoqȝ subueniendū est his ⁊ sine dubitatiōe eis ē petenda ꝑ eccl'iam indulgētia. ¶ Licet ergo[d] ꝑlatis eccl'ie exēplo bti grego. ab imꝑatorib' vel q̄buslibet ducib' defensionē fidelibus postulare: licȝ etiā et cū btō leone quoslibȝ ad sui defensionē ȝ aduersarios sancte fidei viriliter adhortari atqȝ ad vim infideliū ꝓcul arcēdaȝ quosqȝ excitare. Effusionē vero sanguinis nulli ep̄orū sua vel imꝑatorū auctoritate imꝑare lȝ. ¶ Vn̄ in toletano cōcilio. iiij. legiᷣ. Sacerdotes ibi ꝯsentiāt fieri iudices vbi iureiurādo indulgētia ꝑmittatur.

Sepe[e] ꝓncipes ȝ quosᷣ libet maiestatis obnoxios[f] sacerdotibus negocia sua cōmittūt: q2 vero sacerdotes a xp̄o ad ministeriū salutis electi sunt: ibi cōsentiāt[g] fieri regib' iudices vbi iureiurādo[h] supplicijs[i] indulgentia ꝓmittiᷣ[k]: nō vbi discriminis snia ꝑparaᷣ. si q̄s ergo sacerdotū ȝ hoc cōe ꝯciliū discussor in alienis ꝑiculis extiterit: sit reꝰ effusi sanguinis apud xp̄m ⁊ apud eccl'iam ꝑdat ꝓpriū gradū. ¶ Itē in conci. tole. xi. Nō debet agitare iudiciū sanguinis q̄ sacramēta dn̄i tractant.

His a quib' dn̄i sacramēta tractāda sunt iudiciū sanguinis agitare nō licet[l] ⁊ ideo magnopere talib' excessibus[m] ꝓhibendū est: ne indiscrete ꝑsumptiōis motib' agitati: aut qđ morte plectendū est snia ꝓpria iudicare ꝑsumant aut ꝑ se inferāt mēbrorū truncatiōes[n] q̄buslibȝ ꝑsonis aut iferēdas[o] ꝑcipiāt[p]: ꝙ si q̄sqȝ imemor horū ꝑceptorū: aut in eccl'ie sue famulis aut in q̄buslibet ꝑsonis tale aliq̄d fecerit: ꝯcessi ordinis honore ꝑuetᷣ ⁊ loco. sub ꝑpetuo ꝗ dānationis teneaᷣ ergastulo relegatus: cui tn̄ cōio exeūti[q] ex hac vita non est negāda ꝓpter dn̄i misericordiā: q̄ non vult peccatoris mortē: sed vt conuertaᷣ ⁊ viuat. ¶ Ceteri[r] ēt absqȝ iudiciali auctoritate mēbrorū trūcatiōes ⁊ domorū incendia facere ꝓhibenᷣ. ¶ Vn̄ in decretis euticiani pa. Mēbra detrūcās domos incendes absqȝ iudicis aucte excōicetᷣ.

e ¶ Hinc daᷣ. i. in illis legib' quas sub. §. quis cōꝑhendit.

f ¶ Annua. nā trāseūt res cū onere suo. xvi. q. i. si q̄s laicꝰ. ex̄ de decimis. c. cū nō sit.

Quo ausu. nullū oīno. hoc de illis tm̄ epis intelligiᷣ q̄ leuitica tm̄ portione sunt cōtēti: de ceteris naqȝ regalib' ⁊ alijs possessionib' suis seniorib' seruire tenenᷣ. vt ex̄ de cen. sanctiū ē hec. n. est ꝯsuetudo q̄ ē optima legū interpres. io. vl' h loquitur cū pa. aliquē epum ad se vocat: si enī dixitꝰ. ȝ. e. repꝑhēsibile cū. n. vocetur ad maiꝰ tribunal obediᷣ oȝ. ff. d̄ re iud. cōtumacia. ar. ȝ. ex̄ de ap. si duob'. vel intellige h' i eo casu in q̄ ⁊ sequēs. c. aiȝ. s. cōtēpto iudice ecclīastico pergit ad secularē. xi. q. i. placuit. b.

Si q̄s episcopꝰ pertrerit. nisi cū l'ris superioris. I aut. quō oȝ epi. §. nō aliᷣ coll'. i. vel pertrerit vt sit cū eo in expeditione vocatus a papa. sic enī inducit magister hoc ca. sed potiusᷣ in eo casu loquiᷣ cū illicito ⁊ cōtēpto ecclesiastico iudice ꝑgit ad iꝑperiale: qđ nō ē faciendū vt ȝ. xcvi. di. de nicq. ȝ. xi. q. v. si q̄s a ꝓprio ep̄o. ⁊ c. si ep̄orū. xi. q. i. continua. ⁊ c. placuit. io.

Si vobis ad comitatū. hoc v'bo significaᷣ curia principis cū oībus suis officijs istructa. vt. C. quādo imꝑator inter pupillos. l. vna.

a ¶ Vocati. nā tūc excusat eos ipse imꝑator. in auᷣ. quō oportet. §. illud aūt. coll'. i. b ¶ In exilium. ad tp̄s.

c ¶ Vel in insulas. in ꝑpetuū. ff. de interdic. ⁊ rele. l. relegatorū. §. h differētia. q̄sqȝ tn̄ exiliū idifferenᷣ sumiᷣ ꝓ tꝑali vel ꝓ ꝑpetuo. de pe. di. i. aut facta. d ¶ Licet. ꝗ bti gregorij. ȝ. e. q. v. c. i. ⁊. iiij. ⁊. c. reos. ioh.

Sepe. ex h' c. colligiᷣ ꝙ aliter dȝ iudicare delegās q̄ delegatus. sic ex̄ de accu. cū oporteat. ar. ȝ. xxv. q. ij. c. seruatis.

f ¶ Obnoxios. ex hoc dicūt quidā ꝙ ep̄s in cā criminali pōt ferre sniam sub hac tn̄ cōditione ꝙ imꝑator iuret ⁊c. q2 imꝑator dicit obnoxios supplicijs sed tu exaudi hoc cū de crimine ciuiliᷣ agebatur. ⁊ h' est qđ dicitur.

g ¶ Cōsentiat. ꝗ nō est iudex anteqȝ cōsentiat. ar. ex̄ d̄ ap. sup eo. ij. in fi.

h ¶ Iureiurādo. i. ꝓstādo sacm̄ d̄ caluꝑ.

i ¶ Supplicijs. nā a principe de impunitate q̄ ad penam sanguinis. ar. xv. q. iiij. nullꝰ ep̄s. ⁊ appellabiᷣ hic ad forū delegantis.

k ¶ Promittiᷣ. etiā a iure. nō eī timebit suppliciū ex quo iuraᷣ. sed pone ꝙ imꝑator puniat eum post corporaliᷣ: non iputaᷣ ep̄o. ar. ȝ. eo. q. v. c. viij. ⁊. ff. d̄ bonis li. q̄ cū maior. § deinde. itellige etiā hoc pōt qn̄ demandat cognitionē ⁊ sibi reseruat sniam. ⁊ tūc criminaliᷣ: dū tn̄ iuret ⁊c. ar. ex̄ de offi. dele. sup questionū.

His a q̄b'. nō lȝ olim licuit. ȝ. ij. q. vij. §. itē cū balaā ȝ. d. l. de his clericꝭ. ⁊. l. di. aliquātoe. ⁊. ȝ. e. q. v. viij. solū

m ¶ Excessib'. i. taliter excedentib'.

n ¶ Trūcatōnes. nā q̄ vulnerat occidisse dr̄. vt. ff. ad. l. cor. de sicc. l. i. §. diuus.

o ¶ Aut inferendas qđ enī nō possum ꝑ me: nec ꝑ aliū. xlvi. di. c. vlt. ff. de admi. rerū ad ciui. ꝑti. l. ij. §. i. fallit tamē in casibus spālib'. v. q. iij. c. fi.

p ¶ Precipiāt. vir' gis tn̄ pōt punire. vt ȝ. e. q. v. c. i. in fi. Et flagellis: sȝ nō vsqȝ ad sanguinis effusionē. vt. extra d̄ rap. in archiepām. sȝ q̄d si ep̄s habet iurisdictionē de omnibus tūc deleget cām criminalē: licet ꝯm leges non posset delegare nisi cū contingit ipsuȝ abesse. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. i. hic cū non potest adesse vnde licite delegatur ꝯm canones. vt. ȝ. eo. q. iiij. illud.

q ¶ Exeunti. ȝ. di. l. ex penitentibus. r ¶ Ceteri ⁊c.

SI quis mēbrorū[s] truncationes et domorū incendia fecerit siue face re iusserit: aut facienti cōsenserit quousqꝫ de his vnicuiqꝫ legalit[t] vel amicabiliter[v] coram ep̄o ciuitatis aliisqꝫ ciuib[9] nō emendauerit tanq̄ ethnic[9] ꝛ publicanus ab omni xp̄ianoꝝ collegio sepe retur. ¶ De incendiariis quoqꝫ innocenti[9] scōs in vniuersali cōcilio generaliter cōstituit dicens. Domos incēdēs gratia vel odio alicuius excōicetur.

PEssimā q̄dem ꝛ depopulatricē et horrendā incendiarioꝝ maliciam auctoritate dei ꝛ beatorū apostolorū petri ꝛ pauli oīno detestamur ꝛ interdicimus[x]. si q̄s ergo post huius nostre ꝓhibitionis ꝓmulgationē malo studio siue ꝓ odio siue ꝓ vindicta ignē apposuerit vel apponi fecerit: aut appositoribus ꝯsiliū vel auxiliū scienter tribuerit excōmunicet. Et si mortu[9] fuerit incendiarius: xp̄ianorū careat sepultura: nec absoluat nisi prius dāno[y] cui itulit ꝺm facultatē suā resarcito: ꝛ iuret se vlteri[9z] ignē nō appositurū. penitētia aūt ei detur vt hierosolimis aut in hispania in ꝯuitio dei ꝑ annū integrū ꝑmaneat. Si q̄s aūt archiep̄s[a] vel ep̄s hoc relaxauerit: dānū restituat[b] ꝛ per annū ab officio ep̄ali abstineat. Sane[c] regib[9] ꝛ p̄ncipibus faciende iusticie facultatē cōsultis archiep̄is ꝛ ep̄is non negamus. ¶ Itē aug. in lib. ꝺ ciuitate dei. Homicida est q̄ publicam functionē non habens aliquē occidit vel debilitat.

QUicūqꝫ percutit malos in eo[d] ꝙ mali sunt: ꝛ habet cām[e] interfectiōis: minister dei est. q̄ vero sine aliqua publica administratione maleficū furē sacrilegū[f] adulterū ꝛ periurū: vel quēlibet criminosū interfecerit aut trucidauerit vl' mēbris debilitauerit: velut homicida[g] iudicabitur: ꝛ tanto acrius q̄nto nō sibi a deo cōcessam potestatē abusiue vsurpare non timuit. ¶ De his aūt q̄ simul hoiem vulnerent: q̄ritur si ille mortuus fuerit. quis eorū homicidii reatū incurrat. ¶ De his ita statutū est in cōcilio apud vermerias. Si plures cōtra vnū rixent: qua pena quisqꝫ eorum feriatur

SI quatuor homines aut q̄nqꝫ seu etiā plures cōtra hominē vnū rixati fuerint: ꝛ ab his vulneratus mortuus fuerit q̄cūqꝫ[h] eoꝝ plagā ei imposuit ꝺm statuta canonū vt homicida iudicetur: reliqui aūt q̄ eū impugnabāt[i] volētes[k] eum interficere: similiter peniteāt: q̄ nec eū impugnabant nec vulnerabant: nec consilio nec auxilio cooperatores fuerint sed tn̄ affuerūt extra noxam[m] sint.

QUidam ep̄s in heresim lapsus[n] aliquos de sacerdotibus suis officio priuauit ꝛ sententia excōicationis notauit: post mortē accusatus de heresi damnat: ꝛ sequaces ei[9] cū oī familia sua. ¶ Hic p̄mū queritur an lapsus in heresim possit aliquos officio priuare vel sentētia notare. ¶ Secundo an post mortē aliq̄s possit excōicari. ¶ Tertio an ꝓ peccato alicui[9] tota familia sit excōmunicanda.

QUod aūt[a] ab heretico aliquis deponi: aut excōicari nō possit facile ꝓbat. Ois eī hereticus aut iam dānatā heresim seq̄tur aut no

---

SI quis membrorū. iusserit. sic extra de sen. excōi. mulieres.

t ¶ Legaliter. sed quomodo hoc: cū ꝺm. l. liberū corp[9] estimationē nō recipiat. vt. ff. de eiec. ꝛ effu. l. vl. ff. si q. pau. fe. di. ex hac. l. Sed dic ꝙ tenetur ad expensas medicorū ꝛ ad operas quas amittit: q: inutilis est factus nō aūt rōne cicatricū vl' deformitatū: q: liberū corp[9] est. ff. de eiec. ꝛ effu. l. vl. vel dic legaliter. id est ꝺm cautionē hic signatā. j. c. pri. vbi nec absoluat: q: penitet per annū: ꝛ dāna restituit. vel legaliter. i. ꝺm. l. iho. de vi publica vel p̄uata aget ꝯ eum. ꝛ est differētia: q: priuata priuat tertia parte bonoꝝ. vt. ff. ꝺ vi publi. l. pe. publica deportationē inducit. vt insti. de pub. iudi. §. item. vū versus. Uis p̄uata reū deponit ab ordine reū. Sed deportatur si vis armata ꝓbatur.

v ¶ Uel amicabilit. sic. s. v. q. ij. si p̄mates. arg. s. e. q. iiij. si illic.

PEssimā. interdicim[9]. Ex hoc videtur ꝙ iste canō sit canon late snīe: vbi cōsuetudo hoc hꝫ ꝛ papa scit ꝛ tolerat: vt i theutonia. et ꝺꝫ hoc pōt intelligi. eē de sen. excōi. tua. sꝫ nō credo ꝙ sit late snīe nisi sicut alias: ꝙ priuat sacramentis: sicut ꝓ quolibet mortali. de cōse. di. ij. si nō sunt tanta. ꝛ ꝙ dicit interdicim[9] idest ꝓhibemus. et quilibet decedēs in mortali si cōstet de hoc si etiā nō sit excōmunicat[9] ꝓhibetur. extra de rap. super eo. et extra de dam. da. si quis domū.

y ¶ Dāno. canonica pena incendiarioꝝ statuitur. extra de dam. da. si quis domū. xij. q. ij. cū deuotissimā. sed alia est pena legalis: vt ibi notat.

z ¶ Ulterius. simile. xi. q. iij. cum aliquis.

a ¶ Archiep̄s. licet clericis exponere legē vel canonē de interficiēdo: sꝫ non cōsulere p̄cise. vt. s. q. v. relegentes. vt. s. v. q. vi. delatori. vel ep̄s dabit cōsiliū de pena canonica incendiariorū. que est extra de dam. da. c. vlti.

b ¶ Restituat. s. liiij. di. si seruus absente. ꝛ hoc de proprio si habet. alias puniretur extraordinarie. nā de rebus ecclesie nō debet: ne delictū vertat in damnū ecclesie. xvi. q. vi. si episcopum.

c ¶ Sane. regibus. si regibus ꝛ principibus non negat facultas iusticie faciende de incendiariis cōsultis archiepiscopis: videt ꝙ principes cōsilio eorū possint incendiarios vltimo supplicio afficere: cum incendiarii ꝺm legem sic debent puniri. vt. ff. de incendi. l. vlti. ꝛ. ff. de penis. l. capitaliū. ꝺm canones. Et sciendū ꝙ iuxta legis tenorē incendiarii spontanei varie plectuntur. vel eī nouissimo infortunio notantur vel deportant vel alio modo forte puniuntur. vel dic ꝙ princeps non punit incendiarios ꝺm legis rigorem occidendo: sed deportando vel alia clemētiori pena plectendo. ideo archiepiscopi ꝛ episcopi consuluntur. sed lege cornelia de sicariis punitur capite si nobilis est. ff. ad legē corne. de sicca. si quis dolo. Ignobilis supponitur bestiis: bonis ꝓscriptis. ff. de incendi. l. vl. ꝛ hoc quando dolo fecit incendium. alias sufficit damna restituere. vt. ff. e. ti. l. qui edes.

QUicunqꝫ percutit. in eo. s. ea. q. v. qui malos. s. e. q. iiij. duo ista

e ¶ Causam. s. ea. q. iiij. ea vindicta.

f ¶ Sacrilegum. ergo sacrilegi ꝺm canones ꝛ fures capite puniūtur. vt. s. e. q. v. homicidas.

g ¶ Uelut homicida. vt extra de homi. si aliquis. C. quando licet vnicuiqꝫ. l. i. Iohānes.

SI q̄tuor. quicunqꝫ hoc est ꝓpter incertitudinē quia nescitur cuius ictu perijt. sic. ff. de eiecti. ꝛ effu. l. ij. §. vlti. ꝛ. l. sequenti. ꝛ. ff. ad. l. aq̄li. ita vulneratus. in fi. Sed pone certum esse ꝙ de vulnere meo nō est mortuus: nūquid cēsebor homicida ꝺm leges. certum est ꝙ nō. arg. ff. ad. l. aquil. Cā. xxiiii. huic scripture. Nam vulnus vniuscuiusqꝫ contemplandum. est ff. ad. l. corne. de sicca. l. vl. idē videt ꝺm canones. ar. extra de cler. percu. c. ij. cōtrariū tamen credo. arg. l. D. i. di. si q̄s post. sufficit eī ꝙ sumpsit arma licet nō occiderit ipse: sed alius. vt extra de cle. percu. c. presentiū. ꝛ. c. cōtinētia.

i ¶ Impugnabant. nec tamen percusserunt.

k ¶ Uolentes. nam homicide tales sunt. de peni. di. i. periculose. Item pone ꝙ me rixante cum aliquo frater meus eum interfecit contra voluntatem meā: an imputabitur mihi. non. arg. i. q. iiij. quia p̄sulatus. extra de cle. percuss. presentium.

l ¶ Similiter. argu. de peni. di. i. si cui.

m ¶ Extra noxā. si ei subuenire non poterant. s. e. q. iij. c. vlti.

QUidam episcopus in heresim lapsus. Supra. xxiij. causa tractatū est de hereticis: sed qm̄ hereticoꝝ quidā sunt manifesti: quidam occulti: ꝛ ecclesia excōicat quosqꝫ hereticos: quādoqꝫ catholicos. ideo de hmōi subdit tractatū.

QUod autē. in hac qōne dicunt q̄dā ꝙ si hereticus excōicat aliū hereticū: valet. j. e. q̄squis. Sꝫ aliter intelligat illud. c. dicit. §. q̄ sequit illud. c. Alii cū gratiano distinguūt: an veterē heresim ꝛ iā dānatā seq̄tur: ꝛ tūc nō valet. an nouā ꝯfingat: ꝛ tūc p̄t. ar. j. e. acati[9]. ꝛ. j. e. §. si aūt. in p̄n. q: adhuc tolerat ab ecclīa. sꝫ tu dic indistincte ꝙ siue veterē siue nouā seq̄tur: excōicat[9] est: sꝫ sit occult[9]. ꝛ iō aliū excōicare nō pōt. eē de hereti. ad abolēdā. alia tn̄ q̄ agit tenēt dū tolerat. ar. s. iij. q. vij. §. tria. sꝫ ꝛ snīa excōicatōis tolerāda est dū ipse est occult[9]: sꝫ sit nulla. ar. ꝓdi. §. i. eē de iurepa. ꝯsultationib[9]

b ¶ Qui vero. hec distinctio hodie locũ non habz. q: oīs heresis est dānata: ⁊ oīs heretic⁹ est excōicatus quātūcūq; sit occultus. ⁊ iō nō pōt alios excōicare. vñ si scirē ꝓlatū meū esse hereticū: q: nouā fingit nec tñ ꝑdicaret si me excōicaret celebrarē in occulto: sȝ nō in aperto quia cū nō possem ꝓbare eū esse hereticū sic me excōicatū deponeret sed q̄d ꝺ̄ alia sniā: idē quia nulla est snia quā tulit. sed tñ tollerabit̄ postea. ar. iij q. vij. §. tria. eaō dicrō scis matico maxi me cū scisma non possit eē se sine heresi nisi forte i sū mo pontifice vt si duo cre arētur: ⁊ vter q; crederet ec clesiam apud se esse. vij. q. i. factus.

A Latius. necessari um. posset ta men ferri. ar. extra de post. ad hec.

d ¶ In here sim. hic est ca sus i quo pa pa papā pōt ligare in quo papa i cano nē late sentē tie incidit nec huic obuiat regula illa: q: par parē sol uere vel liga re nō pōt. ex tra de elec. in notuit. quia si papa here tic⁹ est: in eo q; heretic⁹ est ē minor quoli bet catholico xij. q. i. scim⁹. quia lex fctm̄ notat etiaȝ si ne snia. ff. de ritu nup. l. pa lā. §. vlt. est h̄ ar. ad questio nem de feudo puta iurauit eps q; nō in feudaret ꝺ̄ no uo videtur q; possit dare vetus: quod concedo in dubio cuȝ non constat quid in tellexerit cum iurauit. extra de feu. c. ij.

nā cōfingit. q̄ vero[b] heresim iā dānataȝ seq̄tur eius dānationis se participē facit. ¶ Vñ cū acati⁹ absq; sinodali auctoritate ab aplico se damnatū quereretur: ꝯ eum gelasius papa scribit dicens

Qui in iā dānatā heresim labit̄: eiusdē damnationis se participem facit.

A Latius nō est factus inuētor noui erroris: sed veteris imitator atq; iδo nō erat necessariū[c] vt aduersus eū noua sniā ꝓdiret: sed antiqua tantūmodo renouaret̄: fact⁹ sum itaq; executor veteris cōstituti non ꝓmulgator noui. q̄cūq; eñ in heresim[d] semel damnatā labit̄: eius dānatione seipsuȝ inuoluit. ¶ Idē

Non est retractandū qδ semel synodus statuit contra vnāquāq; heresim

M Aiores nostri diuina inspiratiōe cementes necessario ꝑcauerūt: vt qδ cōtra vnāquāq; heresim coacta[e] semel synodus ꝓ fidei cōione ⁊ veritate catholica atq; apostolica ꝓmulgasset non sinerēt[f] nouis[g] post hec retractationibus mutilari ne prauis occasio ꝑberetur q̄ medicinaliter fuerant statuta pulsandi sed auctore[h] cuiuslibȝ insanie ac pariter errore dānato sufficere iudicauerunt vt quisquis aliq̄n hui⁹ erroris cōicator extiteret: principali snia dānatiōis ei⁹ essȝ obstrictus: sic sabelliū dānauit synod⁹: nec fuit necesse vt ei⁹ sectatores postea dānarent̄: sed ꝓ tenore cōstitutiōnis antique q̄ vel prauitatis illi⁹ vel cōionis[k] extiterint participes: vniuersalis eccl'ia duxit esse refutandos: sic arriū sic ⁊ eunomiū macedoniū nestoriū synodus semel gesta cōdēnans vlterius ad noua cōsilia venire non sinit[l]. ¶ Item felix:

Non vltra in eū ꝓcedere oportet qui in heresim damnatā recidit.

A Latius[m] nō fuit noui vel ꝓprii inuentor erroris vt in eū noua scita[n] ꝓdirent sed alieno facinori suā cōionēȝ miscuit: itaq; necesse est vt in illā recideret iusta lance[o] sniam quā cū suis successoribus per ꝯuētiā synodalē susceperat auctor erroris. ¶ Si ergo eꝑus ille in heresim iaȝ dānatā lapsus est: antiqua excōicatione dānat⁹ alios damnare nō poterat. excōicatus eñ alios excōicare non valet. ¶ Unde alex. ii. scribit valeriano eꝑo ⁊ martyri. Excōicatus aliuȝ excōmunicare non potest.

A Udiuimus q; hereticus rauēnas dictus archieꝑus nisus sit te excōicare: verū q: excōicatus[p] te excōicare nō potuit[q] apl'ica auctoritate te tuosq; absoluendo[r] mandam⁹ exinde nunq̄ȝ curare. ¶ Si naūt ex corde suo nouā heresiȝ[s] cōfinxerit ex quo talia ꝑdicare cepit neminē dānare potuit: q: nō potest deiicere queq̄ȝ iam ꝓstratus[t]: ligandi nāq; vel soluendi ptās veris[v] non falsis[x] sacerdotibus a dño tradita est. Apl'is eñ dicturus. Quoꝝ remiseritis peccata ⁊c. premisit. Accipite spiritū sanctū vt euidenter cunctis ostenderet euȝ q̄ spiritū sanctū nō habet peccata nō posse tenere vel remittere. Porro spiritū sanctū nemo nisi intra eccl'iam accipit: q: ⁊ ipsaȝ vnitatē per grām facit. Vñ nō nisi congregatis in vnū dictū est. Accipite spiritū sanctū: nec nisi super cōgregatos in vnū die penthecostes descendit spirit⁹ sanct⁹. sicut aūt extra eccl'iam nō accipitur ita extra eā nihil operat̄. Cū ergo sicut apl's ait: spūs sanct⁹ postulet[y]: spūs sanct⁹ ipetret[z]: ex eccl'iam nec impetrare facit nec postl'are. vñ dñs dictur⁹: Quōcūq; petieritis ⁊c. ꝑmisit. Si duo ex vobis cōsenserint suꝑ terrā de omi re ⁊c. ⁊ iterū: vbi duo vel tres cōgregati fuerīt in noīe meo: ibi ego sum in medio eorū nimirū cunctis ostēdēs se nō habitare in cordib⁹ eoꝝ q̄ suꝑbie singularitatē secuti a corporis xp̄i cōpage semetipsos abrumpunt. In quibus autem cristus non habitat: in eis spiritus sanctus mētium scissuras refugiens locū nō habet ¶ Cū ergo peccata dimittere vel tenere excōicare vel recōciliare opus sit spiritus sancti ⁊ virtus xp̄i apparet: q; hi qui vere extra ecclesiaȝ sunt: nec ligare[a] pñt nec soluere: nec recōciliādo eccl'asti

M Aiores. coacta. i. coadunata iuxta illud. Tytire coge pec⁹ ⁊ iter agendū. Occursare capro cornu ferit ille caueto. ⁊ lex dixit fructus coactos. ff. solu. ma. diuortio. ver. coactis vindemijs.

f ¶ Non sinerent. ꝺ̄. vi. q. iiij. qδ bñ. ⁊. xxv. q. ij. cū pie. C. de sum. tri. nemo.

g ¶ Nouis. ꝺ̄. xi. di. quis nesciat.

h ¶ Sed auctore. sufficit eñ damnare auctorē. nam damnato arnaldo oēs arnaldiniste dānati sunt. extra de hereti. ad abolendā. in parte decisa.

i ¶ Qui vel prauitatis. post mortem.

k ¶ Vel cōionis. invita.

l ¶ Non sinit. vt temere de fide disputent. nā si correcti redire vellent admitterent̄. ꝺ̄. xxi. q. vi. c. i. sȝ q̄ ita incidunt in heresim iam dānatā a quo absoluent̄: ab eꝑo vel a suo superiori. arg. ꝺ̄. xxi. q. iiij. ipsa pietas.

A Latius. ꝺ̄. xix. di. anastasius.

n ¶ Scita. i. statuta. vñ dicit. c. scitis obtēperat. iij. q. vij. iudicet.

o ¶ Lance. i. ratōne alias ideȝ appellat stateraȝ. xlv. di. omnis.

A Udiuimus. q: excōicatus ⁊ ita excōicatus nō pōt excōicari. sȝ suspensus excōicat̄. xi. q. iij §. euident̄. nunq̄d q̄ excōicare pōt: dico referri an sit suspensus ab officio vel iurisdictione. nā si ab officio tñ ea nō poterit q̄ officij sui sūt puta celebrare diuina ⁊ similia: sȝ ea poterit que iurisdictionis sunt: vt dare ꝑbendā ⁊ excōicare: q: h̄ iurisdictionis est. extra de elec. trāsmissam. ⁊ de cle. ex. mi. si celebrat. e contra esset si suspenderetur a iurisdictōne ⁊ non ab officio: q: tūc posset ea q̄ sūt officij: nō aūt q̄ sunt iurisdictiōis. Si aūt ab vtroq; tunc neutrū. extra de cōces. ꝑbē. quoniam.

q ¶ Nō potuit. nō ē ꝺ̄. xi. q. iij. si eps forte. xi. q. iij. pleruq;. nā ibi de alio malo nō heretico: vel ibi de occulto. xi. q. iij. excellētissimus. xv. q. vi. auctoritatē. vl' dic absoluēdo. scilicet de facto. sic. ꝺ̄. i. q. i. si quis ꝯfugerit xvij. di. concilia. xxiij. dis. quorundam. de appella. ad ꝑsentiā. ij. q. i. primates sed contra. ij. q. vi. § item si plures. lau.

r ¶ Absoluendo. id est absolutos eē ostēdendo. i. nō ligatos similis expositio est C. de legi. heredi. l. ij.

s ¶ Si naūt. heresim. hoc fuit de. c. ꝯ. eo. ait celestinus. sed hodie nihil est. vt notatur. ꝺ̄. §. i.

t ¶ Iam prostratus. per heresim.

v ¶ Veris. i. catholicis. s. toleratis ab ecclesia siue sint boni siue mali. arg. xi. q. iij. iulianus.

x ¶ Non falsis. i. iam per sniam dānatis vel malis de vite merito ⁊ sophistice inducit oia in hoc. §. nam oia refertas ad vite meritū. fiat. i. q. i. gra.

y ¶ Postulet. id est postulare faciat.

z ¶ Impetret. i. ipetrare nos faciat.

a ¶ Nec ligare. dic verum quo ad deū: sed quo ad eccl'iam nō. cum faciant hoc etiam mali. ideo non facit ad rem quod inducit.

ce cõioni reddere:nec excõicando ei⁹ societate priuare:qua ipsi heresi vl' scisinate polluti siue sñia notati penitus carere ꝓbantur. Vñ cũ oĩbus discipl'is parẽ ligandi atqꝫ soluendi ptãtẽ dñs daret:petro[b] ꝓ oĩbus ⁊ p̃ oĩbus[c] claues[d] regni celorũ se daturũ promisit dicens Tibi dabo claues regni celorum. Quicunqꝫ ergo ab vnitate ecclesie que per petrũ intelligit̃ fuerit alien⁹ execrare[e] p̃t cõsecrare nõ valet[f]:excõicatiõis vel recõciliationis ptãtez nõ hꝫ. vñ apl's cũ fornicatorẽ corinthiũ excõicandũ scriberet ait. Ego quidẽ absens corpore p̃sens aũt spũ iã iudicaui vt p̃ñs eũ q̃ sic operat⁹ est in noĩe p̃ris ⁊ filii ⁊ spũs sci ꝯgregatis vobis ⁊ in eo spũ cũ virtute dñi nostri iesu xp̃i:tradere hmõi hoiez sathane in interitũ carnis in quo formã excõicatiõis ostẽdens docuit nõ nisi fidelẽ a fideli notandũ. In noĩe nanqꝫ dñi atqꝫ ei⁹ virtute coopante nõ nisi fidelis aliq̃d opari[f] valet cũ nemo possit dicere[g] dñs iesus nisi in spũ[s] scõ. Itẽ cũ dñs ꝓhibebat agnũ comedi ex catholicã eccl'iam q̃ ꝓfessiõe fidei ab ea sũt alieni.ab eius participatione quã suo arbitrio reliq̃rũt nõ repellũt̃ ſꝫ abire pmittunt̃.sicut illi q̃ audiẽtes Nisi mãducaueritis carnẽ filii hoĩs ⁊ biberitis eius sanguinez ⁊c. dixerũt:durus est hic sermo ⁊ q̃s põt eũ audire: atqꝫ ita abierũt retrorsũ nõ repulsi ſꝫ abire pmissi.hinc etiã apl's cũ de excõicandis ageret premisit. Si q̃s frater ⁊c. De ĩfidelib⁹ autẽ ita supposuit dicẽs. Eos qui foris sũt dñs iudicabit.de his aũt q̃ intus sũt nobis iudiciũ cõmisit. Sicut aũt ex eo q̃ð apl's ait. Si q̃s frat̃:⁊ ex his q̃ ꝺ infidelibus ⁊ fidelib⁹ supposuit:apparet non nisi fidelẽ excõicãdũ:ita ex eo[i] ꝙ fidelibus tñ hoc scribit̃ vel ponit[k] q: sicut ille q̃ bñdicit maior ẽ eo cui bñdicit̃:ita q̃ ex officio maledicit maior est eo cui maledicit̃.liq̃do ꝯstat euz q̃ ab integritate catholice fidei recedit:maledicẽdi vl' benedicẽdi ptãtẽ minime habere. catholicũ nãqꝫ vtpote se supiorẽ maledicere ñ valet:in alienũ a fide tanq̃ꝫ in sibi eq̃lẽ sñiam dare nõ põt. Hec aũt q̃ de hereticis atqꝫ scismaticis vl' excõicatis dicta sunt:videlicꝫ ꝙ ligandi vel soluẽdi ptãtem nõ habeãt multorũ auctoritatibus ꝓbat̃. Ait eñi leo papa. Nõ soluitur vel ligat̃ nisi q̃ð auctoritas bti petri soluerit vel ligauerit

Manet ergo petri priuilegiũ vbicũqꝫ ex ipsi⁹ eq̃tate[m] fert̃ iudiciũ nec nimia vel seueritas vl' remissio[n] ẽ vbi nihil erit ligatũ vel solutũ:nisi[o] q̃ð beat⁹ petr⁹[p] aut ligauerit aut soluerit. Itẽ aug. sup iohãnẽ. In persona petri ligãdi ⁊ soluẽdi eccl'ia ptãtem accepit

Quodcũqꝫ ligaueris sup terrã erit ligatũ[q] ⁊ in celis:si hoc petro tñ dictũ ẽ nõ hoc facit eccl'ia[r]. si autẽ in eccl'ia fit: vtiqꝫ que in terra ligant̃ ⁊ in celo:⁊ que soluunt̃ in terra:soluta sunt ⁊ in celo:q: cũ excõicat ecclesia in terra:in celo ligatur excõicatus:cũ recõciliat[s] ecclesia:et in celo soluit̃ recõciliat⁹. si ergo hoc in ecclesia fit:petrus q̃ñ claues accepit ecclesiam sanctã significauit.si ergo in ꝑsona petri[t] significati sunt in eccl'ia boni:⁊ in iude[v] ꝑsona significati sunt mali in eccl'ia. Itẽ ambro. sup marcum. Suis meritis firmus nõnunq̃ꝫ turbat̃ alienis.

Non turbat̃ nauis q̃ pe trũ[x] hꝫ:turbat̃ illa q̃ iudam[y] hꝫ ⁊ si multa illic discipulorũ merita nauigabant:tamẽ adhuc eã ꝓditoris perfidia agitabat. In vtraqꝫ petrus:sed q̃ suis meritis firmus est turbat̃[z] alienis. Caueamus igitur perfidũ:caueam⁹ ꝓditorẽ ne per vnũ fluctuem⁹ plurimi[a]. Ergo non turbat̃ hec nauis in qua ꝓudẽtia nauigat:abest ꝑfidia:fides supat. quo modo eñi turbari poterat cui preerat is in quo firmamẽtũ ecclesie est. illic ergo turbatio vbi modica fides:ibi securitas vbi ꝑfecta dilectio.deniqꝫ ⁊ si aliis imperatur vt laxent retia sua in capturam soli⁹ tñ petro dicit̃.duc in altum:hoc est in ꝓfundũ disputationũ.quid eñi tã altũ:q̃ꝫ altitudinẽ diuitiarũ videre.i.scire dei filiũ ⁊ ꝓfessionẽ[c] diuine generationis assumere quã licet mens nequeat[d] humana plene rationis inuestigatione cõprehendere:fidei tamẽ plenitudo[e] cõplectitur. Idem. Solus petrus accepit mandatũ vt hamo piscem caperet.

Est aliud apostolicũ piscandi genus quo genere solũ petrũ piscari domin⁹ iubet dicens:Mitte hamũ[f] ⁊ eũ piscem qui primum ascenderit tolle. Itẽ lucius papa oĩbus ep̃is. Nulla ꝑturbatio a tramite apl'ice sedis retrahat q̃ oẽs hereses semper destruxit:

A Recta ergo fide ⁊ apl'ico tramite ꝓpter vllã ꝑturbationẽ nolite recedere:sciẽtes q̃m iux̃ saluatoris sñiam bti sunt q̃ ꝑsecutõnẽ patiũt̃ ꝓpter iusti

b Petro.h.d.vt notet̃ vnitas. c Et p̃ oĩb⁹.h.d.vt notet̃ ꝑlatio. d Claues.q̃d petro datũ fuerit cũ his clauibus habem⁹.xx.di.§.i. e Execrare.i.e.pudenda. f Non valet.ꝯficit tñ extra eccl'iam:si formã obseruet:q: h̃ ordinis ẽ q̃ retinet recedẽs ab vnitate eccl'ie.i.q.i. q̃ð q̃dã sed nõ põt excõicare:q: hoc iurisdictionis est quã amittit q̃ recedit. vt.i.q.i.remissio.

g Dicẽ.corde:ore:opere.de pe.di.i.nõ tibi dico.

h Nisi in spiritu.i. nisi sit seru⁹ eius .i. nisi hẽat spũ ei⁹ oẽs eñi sum⁹ serui dei. de cõse.di.ii. inuitat.

i Ita ex eo.supple appareat a fidelib⁹ iudicandũ vel excõicandũ. ⁊ ita ꝑsona cui s̃mo dirigit̃ nõ itelligit̃ excepta.ar. xxvi.dist.deinde. et no.xxii.q.ii. primuz ꝑ ⁊ contra.

k Vel poti⁹. alia ẽ rõ q̃ie tal' nõ possit soluere vl' ligare

l Maior.s̃.d.xxi. inferior.

Manet s̃. equitate.ar.ꝙ sñia iniuste lata nõ tenet. sed ꝯ. xi.q.iii.si ep̃s forte. sed hic dicit̃ de sñia q̃ q̃s ligat̃ quo ad deũ nõ q̃ ad eccl'iaz ſꝫ ⁊ illa q̃ñqꝫ nõ tꝫ. ex de sen.ex.ꝑ tuas.

n Vel remissio.q: vtrũqꝫ viciũ est.ff.ꝺ pe.l. respiciendum.

o Nisi.i.nisi id q̃ð iuste fuerit ⁊c.

p Petr⁹.i.ei⁹ auctoritas ⁊c. Ioh.

Quodcũqꝫ erit ligatũ.ligari dr̃ in celo ꝑ approbatõez scꝫ q̃ñ iuste fert̃ sñia de pe.di.i.nõ sunt.⁊ quẽ penitet.s̃. dist. xx.§.i.io.

r Facit eccl'ia. sed nõne pri⁹ erat ligatus apud deũ. vt.i. q.i. vt euidẽter. i.e. q.iii.si q̃s nõ recto. ⁊ ita videt̃ ꝙ nulla ptas petro collata sit:vel eccl'ie ꝑ h̃ q̃ð cũqꝫ. Nã ⁊ nullius ptãtis vim exercet. de pe.di.i.v̾bũ. sed tñ ostẽdit ligatũ eẽ vel solutũ. vt.xv.q. i.necis. dic ꝙ q̃ ad eccl'iam triũphantẽ nulli⁹ ptãtis vim exercet:sed tñ ostẽdit ligatũ esse vel solutũ.ſꝫ tñ hꝫ aliã ptãtem q̃ ligat quo ad eccl'iam militantez, vñ q̃ñqꝫ ea tñ ligat:Quis iuste, xi.q.iii.c.i.

s Recõciliat, ar.ꝙ sñia toti⁹ eccl'e ꝑferenda est romane si in aliq̃ sibi ꝯ dicãt.ar.xcii.di. legimus.ſꝫ ꝯtrariũ credo.ar.i.e.h̃ est.nisi erraret romana ecclesia:q̃ð nõ crederdo posse fieri.q: de⁹ nõ permitteret.ar.i.e.a recta.⁊.c.pudenda.

t Petri.a cõtrario sensu.ar.di.xcvi.si impator.xi.q.iii.impatores.

v In iude.si duo eñi ꝯria inter se nõ cõueniũt:nec eoꝝ ꝯria inter se conueniũt.vt no.xxxii.dist. hospiciolum.

Non turbat̃.petrũ sine iuda.id ẽ bonos tñ. i. eccl'ia triumphãs vbi nõ erit luct⁹ neqꝫ clamor.xxv. di.ecclesie.

y Que iudã.i.ante passionẽ eẽ cũ petro.i.malos cũ bõis ꝺ q̃ intelligit̃ ꝯriuz i.q.iiii.§.vlt. ver.itẽ.

z Turbat̃.q̃ significat ecclesiã militãtẽ

a Plurimi.s̃ i.q.iiii.§. itez pcto Zachor. s̃.xlv.di.ſꝫ illud.i.ꝺ cõ.di. i.in scã.ff. de edil.edic. plerũqꝫ.C.de pe. sancim⁹.

b Soli. ar. ꝙ q̃ð fidei ⁊c. i.e. quotiens

c Professionẽ.cũ dicitur es xp̃s filius dei viui.

d Nequeat. iux̃ illud gñationẽ hãc q̃s enarrabit. s̃. pri.cã.q.iiii. de tyriis. q̃ð ꝺ etna ⁊ tpalis gñe intelligit̃.

e Plenitudo.de conse. di. ii. semel.

Est aliud hamũ.per hamũ itelligẽ iurisdictõez q̃ petr⁹ ꝑhuit aliis:q: hamo.i. ferro resecant̃ putride carnes.lxxxii.di. plimos.i.fi.⁊ iõ sol⁹ petrus piscat̃ h̃ gñe piscãdi.i.pe ei habꝫ ptãtẽ ligandi atqꝫ absoluẽdi p̃ alijs.ꝑ rethe itelligit̃ inquisitio sapientie

Recta. nouitatib⁹. ꝗro de q̄ eccl'ia intelligas qḋ hic dr: ꝙ nō possit errare. n̄ de ipso papa q̄ ecclia dr. s. e. q̄uis. z. vij. q. i. scire debes. sed certū est ꝙ pa. errare pōt. xix. di. anastasi⁹. xl. di. si papa. ꝗñ. ipsa ꝯgregatio fideliū hic dicit̄ ecclia. vt de cōse. di. i. ecclia. z talis ecclesia nō pōt nō esse. vt. j. e. pudēda. nā ipse dn̄s orat ꝓ ecclia. xxi. di. §. i. v̄. ego ꝓ te. z volūtate labiorꝫ suorꝫ nō fraudabit̄ de cōse. di. ij. panem.

Memor. ꝯfessio: tu es xp̄s filius dei viui.

i Ad dn̄o: dicēte. tu es petr⁹ zc̄. xix. di. ita dominus

Quotiēs. f. dei. Sic xvi. q. i. frater nr̄. xij. di. p̄ceptis. xxiij. q. vi. cōuenior. s. di. lxxx. c. ij ꝯ. sꝫ aliud est q̄ōnem de fide motā terminare: qḋ nl'li p̄terꝙ ro. se. ꝑmittit̄ sic̄ h dr̄: aliḋ est ipaꝫ sine ōfēsione vētilari qḋ p̄triarche primates faciunt vel facē p̄nt: vt ibi cō tinet̄. ii. iij. q. vi. accusatus et vt ibi aliter accipit̄. et expone agitare in fide. i. fideliter agitat̄

l Nisi ad petrū. vt̄ ꝯ. e. debet̄. ad abolendā. §. ad hoc de ep̄ali. nā ibi innuit̄ ꝙ illi sunt vitandi tāꝗ heretici: q̄s ep̄i vitandos dixerūt. Sꝫ dic ꝙ illud itelligendū est qñ tale q̄d dicit ꝙ certū est eē heresim: h̄ vero vbi dubiū est. ex̄. e. c. cū xp̄s.

ciā: hec eterna est apl'orū vera traditio. hec vera charitas q̄ p̄dicanda est z ꝑcipue diligēda ac fouēda atqꝫ fiducialit̄ ab oībus tenenda: hec scā z apl'ica mat̄ oium ecclesiarꝫ xp̄i eccl'ia: q̄ ꝑ dei oipotentis grām a tramite apl'ice traditōis nunq̄ꝫ errasse ꝓbat̄ nec hereticis nouitatibus[g] deprauāda succubuit: sꝫ ut in exordio normā fidei xp̄iane ꝑcepit: auctorib⁹ suis apl'orꝫ xp̄i principib⁹ illibata fide ten⁹ manet. ¶ Itez Sixt⁹ papa

Fides romāe eccl'ie oēm heresim destruit: nullā fouet.

Memor suꝫ me sub illi⁹ noīe eccl'ie p̄sidere cui⁹ confessio[h] a dn̄o[i] iesu xp̄o glorificata est: cui⁹ z fides nullā heresim fouet vnq̄ꝫ. sꝫ q̄dē oēs hereses destruit: intelligo aūt mihi aliter non licere q̄ꝫ ut oēs conat⁹ meos ei cause in q̄ vniuersal' eccl'ie sal⁹ infestatur impēdā. ¶ Itē eusebi⁹ pa.

Nullis heresib⁹ romana succubuit eccl'ia.

In sede apl'ica extra maculā sp̄ ē catholica ꝯuata religio ¶ Itē ino. pa

Ad romanā referat̄ eccl'iam quotiēs rō fidei ventilat̄

Quotiēs rō fi dei[k] ventilat̄ arbitror oēs fratres z coep̄os nostros nō nisi ad petrū[l]. i. sui nominis z honoris auctoritatē referre debere veluti nūc retulit vr̄a dilectio qḋ ꝑ totū mundū possit ecclesiis oīb⁹ ꝓdesse ¶ Itē iuli⁹ pa.

Christiane religiōis zelū romana eccl'ia pre ceteris habuit.

Officii nostri ꝯsideratiōe nō ē nobis dissimulare[m] non est tacere[n] libertas: quib⁹ maior cunctis xp̄iane religionis zel⁹ incūbit. ¶ Itē hiero. ad damasum.

Aliorꝫ ora nō timet fides quā cōmēdat eccl'ia

Hec est fides[o] pa pa beatissime quā in catholica[p] didicimus eccl'ia: quāqꝫ semꝑ tenuim⁹ in q̄ si min⁹ perite aut parū caute forte aliq̄d positū est: emēdari[q] cupim⁹ a te q̄ petri sedē z fidē tenes. si aūt hec nostra cōfessio apl'atus tui iudicio cōprobat̄[r]: q̄cūqꝫ me culpare voluerit: se imperitū vl' maliuolū vel etiā nō catholicū sꝫ hereticū cōprobabit[s]. ¶ Itē scā romana ec-

Officij. dissimulare. est dissimulatio pia. vt. xxij. q. ij. vtilē. ff. ḋ doli excep. l. ij. §. iij. est perniciosa. vt. xxij. q. v. cauete. discreta. vt. xxiij. q. iiij. quidam cū bonorū. detestabilis: vt hic. z in. c. officij.

n Tacere. taciturnitas est magnū vitium in papa. vt. xl. di. si papa

Hec est fides. quā ꝓfessi sum⁹ nos tenere: vt in alia parte capituli q̄ nō est hic. p Quā in catholica. ar. xxij. di. qui cathedrā

q Emendari. z ita licet quis erret: si tamē parat⁹ est corrigi nō est hereticus. vt. j. c. aperte. alias dubi⁹ in fide zc̄. de hereti. c. i.

r Cōprobat̄. q: qḋ papa approbat nō licet alij reprobare. ar. l. ꝯ. si ille. xxij. di. oēs. xxxv. q. ix. veniā. ar. xix. di. si romanorꝫ.

s Comprobabit. arg. cōtra theologos qui negant xp̄m aliquid esse s̄m ꝙ homo ꝯ sniam alex. ex̄. de here. cū xp̄s. Itē ar. ꝙ ꝓpter solū dictuꝫ censet̄ quis heretic⁹. s Insultatione. i. ꝓualente. al's falsuꝫ esset cū quotidie insultent. z est si. de cōse. di. iiij. c. ij. ver. cum qua pugnent.

Rogamus. primitus. j. de conse. di. i. basilicas. s. xi. di. nolite. s. xij. dist. nouit. cōtra. s. xxij. dist. sacrosancta. s. xxi. dis. quāuis. cōtra. sed ibi dicit̄ prima. i. maior. vel prima que hodie p̄ma inter alias numeratur. xxij. di. renouantes.

v Trāslata. vt. s. vij. q. i. mutationes

x Que olim. cum petr⁹ ibi residebat.

y Sedi ar. qḋ ī maioribus conceditur: forti⁹ in minoribus locū habere. xvi. q. ij. ca. i. s. di. xxiij. in nomie. Nam si vinco vincentē te ergo z te zc̄. ff. de diuer. z tempo. prescript. l. vlti. z est hic arg. ꝙ si papa subijcit sibi aliq̄ ecclesiam ꝙ ꝑ ꝯsequēs omnes capellas illius subijcit sibi. arg. xvi. q. i. frater noster. qḋ n̄ est verū. vt extra de priuil'. cum capella. argu. contra. ff. qui po. in pig. claudius felix. z est hic argu. cōtra grecos q̄ pape non bene obediunt.

z Oportet. in fide. nam alias sic. xij di. nouit. Jo.

Cum beatissim⁹ qui alexandrinā z est arg. ꝙ non debetis audire magistrū nisi qui bene sciat cū id p̄dicare debeat z non ex ꝓprio ingenio aliqua inuenire. xxxvij. di. relatū. sic z cassius opiniones magistri sui bene defendebat vt ff. de arbi. qualem. z dic alijs. i. ꝯtrarijs z ita nō est ꝯ. xij. di. nouit. non alias cōsuetudines habere possumus nisi specialiter ꝓhiberetur: eccle. de aliqua. de conse. di. i. basilicas. Jo.

clesia q̄ semꝑ imaculata ꝑmāsit dn̄o ꝓuidente z btō apl'o petro opē ferente in futuro seculo māebit sine vlla hereticorū insultatiōe[t] atqꝫ firma z imobilis oi tpe ꝑsistet. ¶ Itē marcell⁹ pa. vniuersis ep̄is per antiochiā cōstitutis.

Aliud ꝙ romana eccl'ia: neqꝫ sentire neqꝫ velle ꝑmittit̄.

Rogam⁹ vos fratres dilectissimi vt nō aliud doceatis neqꝫ sentiatis: q̄ꝫ qḋ a beato petro z reliq̄s apl'is z patrib⁹ accepistis. ipse eñ est caput toti⁹ eccl'ie: cui ait dn̄s. Tu es petrus: z suꝑ hāc petrā edificabo ecclesiā meā. ei⁹ eñ sedes ꝑmit⁹[u] apud vos fuit q̄ postea iubente dn̄o romā translata[v] est: cui adminiculāte gratia diuina hodierna p̄siden⁹ die. Si v̄o vestra antiochena q̄ olim[x] p̄ma erat: romane cessit: se di[y] nulla est q̄ ei⁹ nō sit subiecta ditioni nec ab ei⁹ dispōne vos deuiare oportet[z] ad quā cuncta maiora eccl'iastica negocia diuina disponēte gratia iussa sūt referri: ut ab ea regulariter disponant̄ a q̄ sumpsere p̄ncipia ¶ Itē leo pa. dioscoro ep̄o alexandrino.

Alexandrine ecclesie a romana dissentire non licet.

Cum beatissim⁹ petr⁹ apl's a dn̄o acceperit p̄ncipatū: z romana eccl'ia in ei⁹ ꝑmaneat institutis: nefas est credere ꝙ scūs ep̄s discipl's illi⁹ marc⁹ q̄ alexādrinā[a] p̄m⁹ eccl'iam gubernauit: aliis regulis z traditionib⁹ sua decreta firmauerit: cū sine dubio de eodē fonte grē vni⁹ spūs z discipuli fuerint z magistri: nec aliud ordinat⁹ tradere potuit: q̄ꝫ qḋ ab ordinatore suscepit. ¶ Item gre. papa

Professione sue fidei aurem erroris romana abscidit ecclesia.

Si petrus[b] volens[c] ꝑcussit aurē docuit ꝙ aurē in sp̄ē habere nō debere[d] quā in ministerio nō hēbant: sꝫ bonus dn̄s z ipse refundit auditū s̄m prophetica dicta demōstrās z ipsos[e] si conuertant̄ posse sanari: q̄ i passiōe xp̄i vulnerati sunt eo ꝙ[f] oē peccatū in misterio fidei abluat̄. tollit ergo petr⁹ aurēꝫ q̄re petr⁹: q: ipse est q̄ accepit claues regni

Si petrus. casus tangit ꝙ petrus in passione dn̄i abscidit auriculam malchi: z domin⁹ eam restituit sibi. per hoc notat̄ ꝙ male intelligenti auris spūaliter est ꝑ petrū abscindenda. ipse eñ hꝫ p̄tātem ligandi z soluēdi. no. etiam ꝙ si conuertant̄ tales dn̄s refundet eis auditum.

c Volens. q. d. ex ꝓposito: nō casu. d Non deberēt. q: auris exterior significat interiorē aurē quā ipsi non habebant. z ideo dicit non habebant in ministerio.

e Et ipsos. qui xp̄m crucifixerunt. de pe. di. i. periculose.

f Eo ꝙ oē. s. xix. di. si romanorꝫ. j. de pe. di. iij. adhuc instant.

g ¶ Cōdēnat. j. de pe. di. i. verbū. & .xxi. di. inferior. ff. de re iudi. q̄ cōdēnare pōt. hec aūt regula fallit. ex̄ de sen. exc. tua. ⁊ extra de offi. dele. ꝗrenti. ⁊ qūqꝫ pōt q̄s absoluere ⁊ nō ligare. vt. C. vbi sena. vel cla. l. quotiēs.
h ¶ Si ad diuinitatē. nō eīm passa est cum nature dei nemo nocere possit. xi. q. iij. scōm.
i ¶ Et excidit. i. oꝫ abscidi. vt. i. q. i. §. cur ergo.

k ¶ Prophetā. i. puꝝ hoīem.
l ¶ Confessiōe. ⁊ hoc cū dixit: tu es xp̄s filius dei viui.

Loquit. probat eccl'iam esse vnā qꝛ dñs vt eccl'e significaret vnitatē dixit sup vnū eā edificaturū dicēs: ego dico tibi: qꝛ tu es petrus ⁊c. Scōo pbat illa aucte salomonis in psona dñi loquentꝭ vna est colūba mea tertio aucte pauli dicentis. Unū est corpus: vn' spūs: vna fides: vnum baptismа ⁊c. postea cōpat eā soli: arbori: fonti vltimo dicit q̄ si q̄s nō tenuerit hāc vnitatē fructū nō poterit facere: ſꝫ arescet sicut ram' p̄cisus ab arbore.
n ¶ Q: tu es. & di. l. fidelior.
o ¶ Petrā. i. sup tue fidei soliditatē.
p ¶ Sup vnū. qꝛ vbi pl'alitas ibi discordia. de pe. di. ij. quā do adam.
q ¶ Pari. & dis. xxi. in nouo. & ij. q. vij. puto. §. puto veruꝫ ē q̄ pares fuerunt ei i ordīe ⁊ dignitate ꝯsecrationis. sec' in administratōnis plenitudine q̄ satis differt ab alijs. qō liquet ex illo. c. xxv. di. plecꝫ. ⁊ dis. lxxx. in illis.
r ¶ Una est. de cōse. di. iiij. aliō. i. vnica est.
s ¶ Matris sue. i. eccl'e cui' mr̄ ⁊ genitrix ⁊ pr̄ genitor est deus. vel dic mr̄is. s. eccl'ie triumphantis.
t ¶ Unuꝫ corp'. i. vna eccl'ia cōpositione membroꝝ.
v ¶ Et vnus. i. vniti volūtate. vel vn'. s. sanct' est in nobis: quo vnū corp' efficimur.

celorū. ille eīm ꝯdēnat[g] q̄ ⁊ absoluit: q̄m ligandi atqꝫ soluēdi idē adept' est ptā tem. tollit aūt aurē male audiētis: tollit autē gladio sp̄ūali: aurē interiorē male intelligentis: caueam' ne cui tollat' auricula dū legit' passio dñi. si aūt ad diuinitatē[h] ei' referimus infirmitatē corporee passionis: excidit' auricula: ⁊ excidit[i] a petro q̄ nō passus ē xp̄m pphetā[k] estimari: sed dei filiū docuit fideli cōfessione[l] signari. ¶ Itē ciprian' papa.

Extra vnitatē scē eccl'ie spūs sanct' nō accipit'.

Loquit[m] dñs ad petrū ': ego dico tibi: qꝛ tu es[n] petr' et sup hanc petrā[o] edificabo eccl'iam meā. sup vnū[p] edificat eccl'iam: ⁊ q̄uis apl'is oībus post resurrectionē suā parē[q] ptātem tribuat: ⁊ dicat: sicut misit me pat' ⁊ ego mitto vos: accipite spiritū sanctū: tn̄ vt vnitatē maīfestaret: vnitatis eiusdē originē ab vno incipientē auctoritate sua disposuit. hoc vtiqꝫ erāt ceteri apl'i qō petr' fuit pari[q] ꝯsortio p̄diti ⁊ honoris ⁊ ptātis: ſꝫ exordiū ab vnitate pficiscitur: vt eccl'ia xp̄i vna mōstret': quā vnaꝫ eccl'iam in cātico c̄āticoꝝ spūs scūs ex psona xp̄i dñi designauerat dicens: Una est[r] colūba mea pfecta mea: ⁊ vna est matris[s] sue electa genitricis sue. hāc eccl'ie vnitatē ⁊ btūs paul' apl's docet ⁊ sacrm̄ vnitatis ostēdit dicēs. Unum corp'[t] ⁊ vn'[v] spūs ⁊ vna spes[x] vocatōis nr̄e: vn'[y] dñs: vna fides: vnū baptisma[z] vn' de': quā vnitatē tenere firmit' ⁊ vendicare debem': maxime nos ep̄i q̄ in ecclesia dei p̄sidem'[a] vt ep̄atū[b] q̄ ipsuꝫ vnū atqꝫ indiuisuꝫ pbem' nemo fraternitatē fallat: nēo fidei veritatē pfida p̄uaricatione corrūpa. ep̄at' vn' est: cui' singularis isolidū[c] pars tenet': ⁊ eccl'a vna est q̄ in multitudinē lati' icremēto fecūditatis extēdit': quō multi radij sunt: ſꝫ vnū lumē: ⁊ rami arboris multi sunt ſꝫ robur vnū radice tenaci fundatū: ⁊ quō de fonte vno riui plurimi defluūt ⁊ nūerositas lꝫ diffusa videat' exundātis copie largitate: vnitas[d] tn̄ suat' integra in origine: auelle radiū solis a corpore: diuisionē vnitas nō capit: ab arbore frange ramū: fruct'[e] gemniare non poterit: a fonte p̄scinde riuū: p̄cisus arescit: sic et eccl'ia dñi luce perfusa per totū[f] orbē radios suos porrigit. vnū tn̄ est qō vbiqꝫ diffundit': nec vnitas corporis separat' ramos suos per vniuersum orbē copia vbertatis extēdit: perfluentes largit' riuos: ramos lati' expādit vnū tn̄ caput ē ⁊ vna origo ⁊ vna mr̄ copiose fecūditatis: adulterari nō pōt sponsa xp̄i incorrupta est ⁊ pudica: vnā domū nouit: vnius cubiculis sanctitatē in casto pudore custodit. ¶ Idem.

Nō hꝫ deū patrē vniuersalis ecclesie relinquēs vnitatē.

Alien' est[g] pphan' est: hostis ē habere nō pōt deū p̄rem: q̄ vniuersal' eccl'ie nō tenet vnitatē. Itē dñs cū discipl'is suis ait: vt vnanimitatē suaderꝫ ⁊ pacē. Dico inquit vobis: qꝛ si duo ex vobis ꝯuenerint in terra de oī re q̄cūqꝫ petieritis in noīe meo ꝯtinget vobis a patre meo q̄ in celis est: vbicūqꝫ[h] eni fuerint duo aut tres collecti in nomīe meo ego cū his sum: ostēdit nō multitudini[i] ſꝫ vnanimitati dep̄cantiū plīmū tribui si duo inq̄t ex vobis[k] ꝯuenerint in terra ⁊c. vnanimitatē pri' posuit: ꝯcordiā pacis ante p̄misit ut ꝯueniat nobis ⁊ fideliter ⁊ firmit' docuit: quō aūt pōt ipse cū aliquo ꝯuenire q̄ cū corpore ipsi' eccl'ie ⁊ cū vniuersa fraternitate nō conuenit. quō aūt p̄nt duo vel tres i noīe xp̄i colligi quos ꝯstat a xp̄o ⁊ ei' euāgelio separi. ¶ Itē hiero.

Ligādi ⁊ soluēdi nō hꝫ ptātē q̄ vnitatē eccl'ie catholice nō tenꝫ.

Omnibus[l] ꝯsideratis puto me nō temere dicere alios ita eē i domo dei vt etiā ipsi[m] sint dom' eadē dei q̄ dr̄ edificari supra petrā[n] q̄ vnica columba appellat' q̄ spōsa pulchra sine ruga[o] et macula[p] ⁊ ort' ꝯclusus fons signat'[q] ⁊ pute'[r] aq̄ viue ⁊ paradisus cū fructu pomoꝝ: q̄ dom' etiā claues accepit ac ptātē soluēdi ⁊ ligādi. hāc domū si q̄s corrigētē corripiētēqꝫ ꝯtēpserit sit tibi inq̄t sicut ethnic'[s] ⁊ publican'. de hac domo dr̄. Dñe dilexi decorē dom' tue ⁊ locū. h. g. t. ⁊ q̄ hītare facit vnanimes i domo: ⁊ letat' suꝫ in his q̄. d. s. m. i. d. d. ibi.

auctē dñi dicēꝭ. Si duo ex vobis cōuenīunt ⁊c.
h ¶ Ubicūqꝫ & xx. di. c. vl. & i. q. i. cū scriptura.
i ¶ Non multitudini. j. de cōse. di. v. nō mediocrit'. & q̄propter melior. ⁊. j. e. q. c. odi. ⁊ p̄iaci. ⁊ in aut. ō refe ren. §. p eadē coll. vi.
k ¶ Ex vobis i. cōueniam' int' nos. i. cōueniamus nobis inuicē. qꝛ turpis est ps toti suo nō cōgruēs. viij. di. q̄ ꝯ. ⁊ est arg. ab ordine voboꝝ. qꝛ semp primo nomiato dabit'. vt ff. de vsufruc. l. q̄tiēs. et. ff. de le. ij. cū pater. §. pe. ar. ꝯ C. de tes. ppo steri. ff. de so. non eīm ordo

Omnib' casus. dic' hiero. q̄ q̄dā dicant' ita eē in eccl'ia q̄ et sūt ipsa eccl'a q̄ est vnica colūba que sine macula ⁊ ruga appellat'. de qua dictū itelligit'. dñe dilexi decorē dom' tue ⁊c. quā eccl'iaꝫ si q̄s ꝯtēpserit nec se corrigere voluerit: sit tibi tan q̄ ethnicus ⁊ publican'. ij. q. i. si peccauerit.

sepatū ⁊ sp̄ale ius. vt. ff. quēadmodū ser. aquam.
d ¶ Unitas. j. e. q. scisma.
e ¶ Fructus. & xxiij. q. vij. quēadmodū
f ¶ Per totū. & di. xxi. q̄uis. & vij. q. i. nouatianus. io.

Alienus est. casus. In p̄ma parte dicit' q̄ nō pōt deū hēre p̄rem q̄ eccl'ie non tenet vnitatē. In scōa parte pbat eccl'iam esse vnā

m ¶ Ut etiā ipsi. & di. xxi. q̄uis. idē dr̄. j. de pe. di. iiij. in domo.
n ¶ Supra petrā. petra aūt xp̄s. de cōse. di. ij. reuera.
o ¶ Ruga. duplicitas.
p ¶ Macula. mortalitas peccati.
q ¶ Signat'. h̄ etiā legit' de btā virgine: qꝛ sp̄ūal' sensus idignis abscondit' ⁊ secretiora fidei ⁊c. xliij. di. in mādatis. iō etiā dicit signat': qꝛ heretic' inde nō bibit. nā est ppri' fons cui nō cōicat alien'. ō pe. di. i. §. cū g.
r ¶ Pute'. pute' dr̄ ppt' occulta misteria q̄ sol' sanc' p reuelationeꝫ sp̄ūs sancti aperta sunt. io.

x ¶ Spes. i. vna res sperata ad quā sumus vocati.
y ¶ Unus. id est vna essentia. ⁊ vnus. i. cōsimilis vel de vno.
z ¶ Unū baptisma. a quocūqꝫ detur vel equiualēs. i. q. i. q̄ hanc reglam. vl' vn'. i. creator oīum.
a ¶ Presidem'. ⁊ ita in toto sunt partes ei' sicut dicit lex. ff. de re. iu. in toto ⁊ pars ꝯtinet'.
b ¶ Ep̄atū. i. ordinē ep̄alem.
c ¶ Insolidū. no. q̄ singula iura a quolibet insolidū tenent'. vt. ff. de v̄. obl. l. ij. ⁊. ff. de serui. l. vic. vñ idem ius residet apud quēlibet tn̄ reuera q̄lib; hꝫ

mus ꝛ bri ꝗ habitant in domo tua dñe in se. secu. lau. te. ¶ Item hiero. Varia crimina varijs sunt penis afficienda.

Non afferam⁹ stateras[n] dolosas vbi appēdam⁹ qđ volumus ꝑ arbitrio nr̄o dicētes hoc graue hoc leue est: ſʒ afferam⁹ diuinā staterā de scripturis sacris tāꝙ̄ de thesauris dñicis: ꝛ i illa qđ sit grauius appēdam⁹: tpe ꝗ dñs priora delicta recētib⁹ penaꝝ exēplis cauēda mōstrauit: ꝛ ydolū fabricatū atqʒ adoratū est: ꝛ ꝓpheticus liber ira regis ꝯtēptoris icēsus ꝛ scisma[o] tētatū: ꝛ ydolatria gladio punita est. exustio libri bellica cede ꝛ ꝑegrina captiuitate scisma hyatu terre sepultis autorib⁹ viuis ꝛ ceteris celesti igne ꝯsūptis: ꝗs iā dubitauerit hoc esse sceleratius[p] cōmissum qđ est grauius vindicatū. ¶ Itē greg. in moralib⁹. Ex sola ecclia sacrificiū dñs accipit.

Quia ex sola ecclia catholica veritas ꝯspicit apud se esse locū dñs ꝓhibʒ de ꝗ videat: in petra moyses ponitur vt dei faciē cōtēplet: qꝛ nisi ꝗs fidei soliditatē tenuerit diuinā p̄ñtiā nō agnoscit de ꝗ soliditate dñs dicit. sup hāc petrā edificabo eccliam meā. Sola quippe ē ꝑ quā sacrificiū dñs accipiat libēter: solaqʒ ꝓ errantib⁹ itercedat fiducialit̄. vñ etiā de agni hostia dñs p̄cepit dicens. In vna domo comedetis agnū neqʒ efferetis de carnib⁹ eius ex fores. In vna nāqʒ domo comedit̄: qꝛ in vna catholica ecclia vera hostia redēptoris imolat̄ de cui⁹ carnib⁹ diuina lex foras efferri ꝓhibet: qꝛ sanctū dari canib⁹ vetat. sola est ꝗ intra se positos valida caritatis cōpage custodit. vñ ꝛ aqua diluuij archam ꝗdeʒ ad subliniora sustulit. oēs aūt ꝗs extra archam inuenit extinxit. ¶ Itē ambrosi⁹. Nō exhibet fidē xp̄o qui corp⁹ eius discerpit.

Aduocauit ad se ciprian⁹ ep̄m satiruꝫ nec vllā putauit veraꝫ nisi vere fidei grām percūctatusqʒ ex eodē est. vtrū nede catholicis ep̄is esset: hoc est si cū sancta romana ecclia cōueniret: ꝛ forte ad id locoꝝ in scismate regionis illi⁹ ecclia erat. lucifer eñ se a nostra cōione diuiserat: ꝛ quāꝙ̄ ꝓ fide exulasset ꝛ fidei sue reliquisset heredes[r] nō putauit[v] tñ fideʒ esse in scismate. Nā ꝛ si fidem erga deū tenerēt[x]. tñ erga dei eccliaʒ nō tenebāt cui⁹ patiebant̄ velut quosdā art⁹[y] diuidi ꝛ mēbra lacerari. Etenī cū ꝓpter ecclesiam xp̄s passus sit ꝛ corp⁹ xp̄i sit ecclesia: non videt̄ ab his exhiberi fides xp̄o a quib⁹ euacuat̄ passio[a] eius atqʒ distrahit̄. Itaqʒ ꝗuis gratie fedus teneret[b] ꝛ metueret tāti nois debitor nauigare: tamē eo transire maluit vbi tute posset exsoluere. iudicabat eñ diuine solutionis[a] gratiā in affectu[b] ac fide esse: quā quidē statim vbi primū copia ecclesie liberior fuit implere non distulit: dei gratiā[c] ꝛ accepit[d] desideratam ꝛ seruauit acceptā. ¶ Item beda sup iohānis epistolā. Etiaʒ corpore ab eo est recedendum qui fidem xp̄i non tenet.

Omnis qui recedit ꝛ nō permanet in doctrina iesu cristi hic deuʒ nō habʒ: qui permanet in doctrina iesu cristi hic ꝛ filiū ꝛ patrē[e] habet: si quis venerit ad vos ꝛ hanc doctrinaꝫ non affert nolite eū recipere in domū nec aue[f] ei dixeritis. Qui enim illi dicit aue cōmunicat[g] illius operib⁹ malis. hec eñ iohannes[h] de scismaticis siue hereticis vitandis que verbis docuit ꝛ factis exhibuit[i]. narrat eñ de illo auditor ei⁹ sanctissimus vir ꝛ martir fortissim⁹ policarp⁹: smirneorum antistes: qꝛ tēpore quodā cum apud ephesum balnea lauādi grā fuisset ingressus[k] ꝛ vidisset ibi cherintū exijt cōtinuo ꝛ discessit nō lotus dicēs fugiamus hinc ne balnee ipe corruant

l ¶ Ethnicis. ar. ꝙ cōtumax hereticus iudicandus est. iiij. q. i. c. i. ꝛ. ij.
Non afferam⁹. pone casum ꝑ illud. xxxvij. di. xxxij. di. §. verū. relatū. nā sunt quidā ꝗ subtilitate sua ducunt̄ ꝛ volūt aliter interpretari diuinas scripturas ꝙ̄ debeāt: ꝛ ita errant ꝛ in scisma incidūt ꝙ peccatū ꝙ̄ graue sit ostēdit ex genere pene: qꝛ grauius fuit punitū ꝙ̄ libri exustio vel ydolatria

n ¶ Stateras. i. lñias iniq̄s vel ꝓprie. id est mensuras vt ex̄ de emp. ꝛ ven. vt mēsure. al's locū hʒ pēa. l. cor. de fal. ff. ō ex̄ ord. cri. anno nā. ar. de dolo. arbitrio. § de eo ꝗ sciēs.

o ¶ Et scisma. ſʒ videt̄ ꝯ. vij. q. i. deniqʒ. qꝛ ibi dr̄ ꝙ scisma nō fecerūt supple tñ ꝗn tñ alij de ꝗb⁹ ibi dr̄. vel fac vi i eo ꝙ h̄ dicit tētatū. naʒ aliud est tētare aliud est facere sicut dr̄ ō dño cū gustasset noluit bibere. de peni. di. ij. §. qđ ḡ.

p ¶ Sceleratius. nā dicit lex ꝙ maiora delicta maioribus penis minora minoribus sunt puniēda ꝛ i de licto equali ꝓximas ꝯuenit esse penas: vt in aut. vt fra. fil. col. ix. ꝛ v̄r ſm h̄ ꝙ mai⁹ sit peccatum scisma ꝙ̄ heresis. ſʒ ꝯ. i. xxiij. q. vij. ꝗd in oibus. ſʒ dic ꝙ oē scisma habet heresim annexā maxime ex quo perseuerant. vnde nō est differentia nisi ad principiū. ar. i. q. iij. inter scisma. ꝛ ita nō est cōtra. vel dic ꝙ lʒ heresis sit maius crimē in sui natura ꝙ̄ scisma. magis tamē peccauerūt isti scismatici ꝙ̄ illi heretici ꝗ ydolū adorauerūt: cum illi ꝓmptiores essent ad hoc qꝛ in egypto cōsueuerunt videre ydola ab egiptijs adorari. sed chore dathan ꝛ abyron nō peccauerūt ex aliq̄ imbecillitate vel cōsuetudine. sed tñ ex cōtumacia: vel scienter ꝛ ſm hunc intellectū sceleratius erit aduerbiū. nā quanto maior est contēptus tanto maius scelus cōmittitur.

Quia ex sola. casus. ꝓbat multiplici auctoritatē ꝙ saluari nō possumus nisi teneam⁹ ecclesie vnitatē. vt. s. i. q. i. extra catholicā. ꝛ. c. si ꝗs inquit. xcvi. di. c. ij. ꝛ. xciij. di. qui cathedram.

r ¶ Quia dari. i. c. q. c. scisma. de peni. di. i. nōnulli.
Aduocauit. legit̄ in decimo libro historie eccliastice: ꝙ tpe cōstātini imꝑatoris ꝗ erat fautor hereticoꝝ: multi catholici ep̄i missi sunt in exiliū: quoꝝ vnus fuit lucifer, sed mortuo cōstantino reuocati fuerunt ꝛ cū lucifer rogaret̄ ab eusebio vt peragret alexandriā vt ibi de statu ecclesie cū illic existētib⁹ iudicaret misit diaconū suū ꝓ se ꝗ ep̄m quēdā ibi ordinauit. sed hoc maiori parti hoium nō placuit: qđ factū eusebius reuocauit ꝛ alium qui omnib⁹ placuit instituit. eusebius apud alexandriā cū cētū ep̄is conciliū celebrauit in quo delapsis in heresim statutū est: vt ꝑfidie autorib⁹ exceptis alij ab heresi redeuntes in suis dignitatib⁹ remanerent. lucifer autē dolens ep̄m ordinatū a suo diacono nō esse receptum recessit cū quibusdā ep̄is alijs nec voluit alioꝝ statuta suare. ꝛ cuʒ ciprian⁹ de quo hic agit̄ in loco cōuersaret̄ vbi ꝑ luciferū scisma erat seminatū: tunc vocauit ad cū quendam ep̄m illi⁹ loci nomie satirū inq̄rēs ab eo an esset de catholicis ep̄is. cū aūt deꝑhendisset cū nō eē catholicū nec alios ibi catholicos inueniret trāstulit se ad alias partes: vt cū oportunitas a dño daret̄ ad easdē ꝑtes p̄dicatur⁹ reuerteret̄.

t ¶ Heredes. i. aliq̄s instructos reliquisset in fide.

v ¶ Non putauit. ciprianus.

x ¶ Tenerēt. lucifer ꝛ satirus.

x ¶ Vel teneret. satirus. h̄ aūt nō ꝓdest vt. vij. q. i. deniqʒ.

y ¶ Art⁹. dicunt̄ ep̄i ꝗ viriliter sustentāt ecclesiam.

a ¶ Passio. i. ecclia ꝓ ꝗ ipse passus est.

b ¶ Teneret. iure obligationis. nā ꝗlibʒ p̄lat⁹ est dñicus debitor. xliij. di. dispēsatio.

a ¶ Solutiōis. i. p̄dicatiōis. qua audita cōuertebant̄: ꝛ sic soluebant̄ a peccatis

b ¶ In affectu. nam affectus sine effectu non soluit dominicū debitorē: licʒ cōtrariū fiat: vt hic. ꝛ de peni. di. i. §. his auctoritatib⁹. ver. similiter. ꝛ illud vi. di. de pe. c. i. ibi nam ex desiderio ꝛc. idē est in obligatione: qua quis tenetur homini. nā si paratus est soluere ꝛ nō inuenit cui non imputat̄ ei. C. de vsur. accepta. ff. de arbi. l. celsus.

c ¶ Dei gratiā. i. libertatem p̄dicandi. d ¶ Accepit. i. ciprian⁹ postea

Omnis. ꝛ patrem. s. xlij. di. quiescamus.

f ¶ Nec aue. xi. q. iij. excōicatos. g ¶ Cōmunicat. s. di. lxiij. cum adrianus. h ¶ Johannes. euangelista.

i ¶ Exhibuit. nā cepit iesus facere ꝛ docere. s. xxxvi. di. §. ecce. ff. de re mili. l.

k ¶ Ingressus. ita etiā religiosi possunt intrare balnea qđ in officium religo in necessitate. arg. de cōse. di. iij. peruenit. sed videtur excusari etiam in hoc casu. xi. q. iij. quoniā multos. ꝛ ita non debemus lauari cum hominibus aliene secte. sicut dicit canon: ꝙ nec cū muliere. di. lxxxi. non oportʒ. C. de repud. l. vlti. §. vlti. nec orare cū eis. sed nunꝗd in ecclesia interdicta possumus orare, sic: tacite tamē. xi. q. iij. si quis ep̄s.

Q Voniã vetus. casus. hieronim⁹ dicit in ecclesia orientali hereses ꝛ scis mata pullulare qḋ nō est in ecclesia romana cui⁹ fidē pfitef se tenere et licȝ loco sit remot⁹: nō tñ mēte. nã si q̇s in ea nō inueniaf peribit sicut illi q̄ sunt inuenti extra archã diluuij. m Oriēs. i. orientalis ecclesia faciēs opera veteris hominis, vel dicif dyabol⁹ vetus oriēs respectu xp̄i de quo legif. visitauit nos oriens ex alto.

n Indiscissam. s̄. xxi. q. vij. sicut deuȝ

o Tunicã. i. ecclaȝ.

p Cōtextã. s. carita te q̄ sub vno cortice multa grana. i. fide les cōtinet. vt. xliij. di. sit rector.

q Lacus. lac⁹ dicit tur q̄ nō habēt aq̄s intelligentie.

r Cōtritos. i. here ticos hūiliatos eter naliter cōterendos vel doctrinas. con fusas cōtēnendas.

s Signat⁹. i. eccia dei. vt. s̄. e. oibus.

t Cibū. de q̄ cibo ꝛ q̄ siti habem⁹. s̄. viij q. i. audacter.

v Vestimēta. cum fuit baptizat⁹. j. de cōse. di. iiij. post ba ptisnū. vel fuit mo nachus. de cōse. di. v. nunq̄.

x Margarite. scili cet sacramēta eccle sie romane vel fidei xi. q. iij. nolite.

y Aquile. i. alte ec clesie. vel fideles q̄ alte volant. extra d̄ renūcia. litteras. s̄. xxi. q. iiij. cū in lege

z Profligato. id est dissipato. similif accipif pfligati. C. de fideius. l. sancim⁹ C. de offi. rec. puin. qui ordinariã. ibi. p cōsumere ponif ꝛ h̄

a Patrimonio. id est fide vel patrū do ctrina.

b Frumenta. i. do cumenta hereticorū

c Lolium. id est he reses.

d Auēas, idest scis mata.

in quibus cherintus lauatur inimic⁹ ve ritatis. Idem etiaȝ policarp⁹ martioni cū aliqñ occurrisset dicēti sibi: agnosce nos, r̄ndit: agnosco pmogenitū satha ne. Item hiero. Prophan⁹ est q̄ ex ec clesiã btī petri agnū comedere temptat

Q Voniã vet⁹ oriēs[m] inf se ppl'orū furore collisus indiscissaȝ[n] dn̄i tu nicã[o] ꝛ desup cōtextã[p] minutatim p fru sta discerpit ꝛ xp̄i vineaȝ vulpes exter minãt iter lac⁹[q] cōtritos[r] q̄ nō hn̄t aquã ꝛ difficile vbi fons signat⁹[s] ꝛ ort⁹ ille cō clus⁹ sit possit itelligi: iō mihi cathedrã petri ꝛ fidē ap'lico ore laudatã cēsui cō sulēdã. inde nūc mee aie postulãs cibū[t] vñ oli xp̄i vestimēta[v] suscepi. neq̄ȝ xi va stitas tanti elemēti liquētis ꝛ iteriacēs latitudo terraȝ me a p̄ciose margarite[x] potuit inq̄sitiōe phibere: vbicūq̄ȝ fuerit corp⁹ illic cōgregabūf ꝛ aq̄le[y] pfligato[z] a sobole mala patrimōio[a] apō vos solos icorrupta patrū oino huaf auctoritas ibi cespite terra fecūdo dn̄ici semis pu ritatē cēteno fructu rfert: hic obruta sul cis frumenta[b] loliū[c] auenasq̄ȝ[d] degene rãt[e]: nūc in occidente sol iusticie orif. in oriēte aūt lucifer ille q̄ ceciderat supra sidera posuit[f] thronū suū: vos estis lux mūdi: vos estis sal terre vos vasa aurea ꝛ argentea: hic testea vasa v̄ga ferrea ꝛ eterno operiunf[g] incēdio. Quāq̄ʒ igif tu[h] me terreat magnitudo: tñ iuitat hu militas: a sacerdote victima[i] salutē a pa store p̄sidiū ouis flagito fatiscat[k] inui dia[l] romani culminis recedat abitio. Cū successore piscatoris ꝛ discipuli xp̄i lo quor: ego nullū p̄miū nisi xp̄m sequēs btitudini tue. i. cathedre btī petri cōio ne cōsortior: sup illã petrã fūdatã eccle siã scio q̄cūq̄ȝ ex hãc domū agnū come derit, pphan⁹ est: si q̇s in archa noe non fuerit pibit regnãte diluuio: ꝛ q: p faci norib⁹[m] meis ad eã solitudinē cōmigui q̄ siriã cōiūcto barbarie fine determinat

e Degenerãt. i. degenerando pducūt. s̄. di. lvi. nasci de adulterio.

f Posuit. s. hereticos platos. g Operiunf. i. cooperiuntur.

h Tui. o papa. i Victima. i. victimand⁹ a te: ꝛ puniēd⁹ si peccauero.

k Fatiscat. i. cessat vel deficiat. l Inuidia. i. extollentia. vñ inuidia sepe nascif. vñ cū duo certarēt de electione et vn⁹ allegaret nobilitatē alte rius: alius ex aduerso r̄ndit piscatori petro fabri filio successorē q̄rim⁹ non augusto: nobilitas fastū fast⁹ litē parat armat lis odiū capiūt h̄ tria mortis

m Pro facinorib⁹. purgãdis. n Sanctū dn̄i. i. verbū dn̄i sacer. vel fidei vel eucaristiã. o Et sub onerarijs. i. magnis nauib⁹. nã q̄daȝ sunt onerarie: quedã emphare. i. homines ferentes, vt. ff. de exer. l. i. §. sed si ab alio mutuat⁹. ꝛ. §. nauē. p Antiecristi. ꝛ qui nō est mecum: cōtra me est: ꝛ quicūq̄ȝ a fide catholica discrepat ei cōtrari⁹ est. C. de iudeis celi colarū. arg. ff. de fideicō. l. i. si cū. §. i. de pe. di. i. omnis qui. Iohannes.

Q Ve dignior domus, casus, due sunt ecclesie: vna catholica que nō pa titur pollutos habitare in se cū habeat xp̄m habitatorē quē nemo debet deserere: sicut nec petrus: imo est ibi p̄dicand⁹ ꝛ habitaculum eligendū. alia est hereticorū q̄ vera non est. hec est sp̄ vitanda ne ari ditate eius polluamur: deserend⁹ est ḡ heretic⁹ post ammonitionem

r Ingressu. id est ad quã fit ingressus p̄dicatione apostolica.

s Qui pe des. i. opera tiōes prauas

t Vestigijs id est operib⁹

v In reli quū. i. de cete ro. ꝛ ita exau di. i. q. vij. q̄ri ens.

x Benedic tur. a petro. vt de cōse. di. ij. forte dicas cū eū xp̄s di xisset nisi q̇s mãducauerit carnē meaȝ ꝛ biberit sãgui nē meū ꝛc. mi derūt q̄dã du rus est h̄ smo ꝛ sepauerunt se ab eo. vt d̄ cōse. di. ij. pri ma q̄dez. pe tro dicēte do mino ad quē ibim⁹ v̄ba e terne vite hēs

y Hospitiū ar. c̄ illos q̄ se pe mutant ho spitia.

a In q. s. ec clesia.

b Si. i. q̄a.

c Haud du bie. haud id est nō. ꝛ ve ñ dubie sit: q̄a dubi⁹ in fide est hereticus. ex de heret. c. i.

d Legēdū. i. eligenū ē ibi esse habitacu lum si xp̄s ibi fit si affirmati ue itelligif. i. q: reuera ibi xp̄s habitat.

e Puluis, id est doctrina hereticorū.

nō possuȝ sciñ dn̄i[u] tot interiacētib⁹ spa cijs a scimonia tua sp̄ expetere Ideoq̄ȝ collegas tuos egiptios martires ꝛ cōfes sores seq̄r: ꝛ sub onerarijs[o] parua naui cula delitesco. Nō noui vitalē: miletuȝ respuo: ignoro paulinū. q̄cūq̄ȝ nō tecū colligit spergit: hoc est q̄ xp̄i nō est: an tixp̄i[p] est. Itē ambrosi⁹. Hereticorum cōsortia sunt a catholicis fugienda.

Q Ve dignior dom⁹ ap'lice p̄dicatō nis igressu[r] q̄ scã eccia aut q̇s p̄fe rend⁹ magis oib⁹ videf q̄ xp̄s est: q̄ pe des[s] suis cōsueuit lauare hospitib⁹: ꝛ q̄s cūq̄ȝ sua receperit domo pollutis ñ pa tiatur hitare vestigijs[t] sȝ maculosos lȝ vite prioris in reliquū[v] tñ mundare di gnef, pcessus. Hic est igif sol⁹ quēȝ nēo dȝ deserere: nemo mutare: cui bn̄ dicif[x] dn̄e ad quē ibim⁹: verba vite eterne ha bes ꝛ nos credim⁹. Vides executorē ce lestiū p̄ceptorȝ q̄ qm̄ nō mutauit hospi tiū[y] celestiū cōsortiū hitationis emeruit Fides ergo in p̄mis eccl'ie q̄renda man datur. in q̄[a] si[b] xp̄s hitator sit: haud du bie[c] sit legendū[d]. si vero pfid⁹ ppl's aut p̄ceptor heretic⁹ deformet ecclesie habi taculū vitãda hereticorū cōio: fugiēda sinagoga cēsef: excutiēd⁹ pedū puluis[e] ne fatiscētib⁹[f] pfidie sterilis siccitatib⁹[g] tãq̄ humi[h] arido arenosoq̄ȝ mētis tue vestigiū polluaf. Nã sicut corporeas i firmitates[i] ppl'i fidel' suscipe i sedȝ euã gelij p̄dicator iuȝ qḋ scriptū est: q̇s ifir matur ꝛ ego non infirmor: ita si qua est ecclesia que fidē respuat: nec apostolice p̄dicationis fundamenta possideat: ne quã labē pfidie possit aspergere deserē da est: qḋ ap'ls quoq̄ȝ euidēter asseruit dicēs: hereticū hoiem post vnã ꝛ alterã correctionē deuita[k]. Itē beda super matheū. Nec peccatis solui nec celeste regnū igredi pōt q̄ ab vnitate diuisus ē eccl'ie

Q Vicūq̄ȝ ab vnitate fidei vl' societatis petri ap'li q̄libȝ mō se

f Ne fatiscentibus. i. fessum facientibus. i. deficientibus.

g Sic citatibus. i. q: heretici sicci sunt. vt. i. q. i. sicut eunuchus.

h Humi. alta puellares tardat arena pedes.

i Infirmitates. s̄. ij. q. vij. §. de his. s̄. dis. xlv. recedite. s̄. dis. lxxxvi. non satis. ꝛ. s̄. xxiij. q. v. scriptum.

k Deuita. ꝛ ita ei non pandas secreta fidei nostre. arg. xi. q. iij. no lite. xxiij. q. iiij. quidam. nō autē quo ad correctionē. arg. i. q. vij. con uenientibus. ibi quotidie intellige tam post primã q̄ post scdam. et hoc de iam damnatis. quid tamē super hoc tenendum sit notaui. s̄. xxi. q. v. non vos. si autē quis errat in fide non statim est hereticus dūmodo paratus sit corrigi. vt. s̄. ea. q. hec est. si autē non vult corri gi vsq̄ȝ ad annum ammodo est habendus p heretico, vt extra de he reticis, excōmunicamus,

O ¶ Uelictiq. absolui. j. de peni. di. i. verbū.
m ¶ Ingredi. cū iste claues habeat. s. xx. di. §. i. Johannes.
O ¶ Di. festiuitates. o vos non tenētes vnitatem ecclesie.
o ¶ Non accipiā. hucusq3 sunt verba ꝓphete. p ¶ Sz suas ar. ꝯ. scholares q̄ vadūt ad ecclesias vt videāt dn̄as: q2 ibi potiꝰ attē dūt cām suaʒ q̄ cām dei.

q2 oīs scismaticꝰ si perseuerat est hereticꝰ: nisi in summo pōtifice: vt ibi dici
c ¶ Propter qđ. ar. ab vniuersali ad singulares res. ix. q. iij. cū scimꝰ. quāq3 ab indiffinita. i. q. iij. saluator. quāq3 a pmo ad vltimū. xxviij. q. i. ydolatria. quāq3 a maiori. xxxij. q. v. si paulꝰ. quāq3 a simili. ex. de trāsla. c. inter corpalia
d ¶ Nō fuit. si enī iudicat̄ res esse mea: p ꝯn̄s iudicat̄ nō esse tua. vt. ff. de p cur. pōponiꝰ. §. ij. ꝛ ff. de except. rei iu. si iter. Itē est h ar. q̄ duo epi nō pūt esse in epatu vno insoli dū: vt dici solet. vij. q. i. nō āt.

q ¶ Silitudie ꝛ ē figura antropospatos naʒ attribuit̄ deo qđ ē hominis. s. claudere nares. ñ enī deꝰ hz mēbra distincta sicut dicūt q̄dā hetici. j. q. iij. q̄dā antropomorfite. ꝛ est ar. h q̄ si clericus agit ꝯ laicū dz loq̄ vulgariter.
r ¶ Holocausta. s. i. q. i. illi offerūt.
s ¶ Nō ea. vt remuneret eterno pmio. s. xiiij. q. v. scriptuʒ. j. de pe. di. v. ꝯsideret. s. e. q. alienꝰ. j. de ꝯse. di. v. nō mediocrit̄. s. xiiij. q. vi. c. vi. s. iij. q. vij in quibꝰ.
t ¶ Uidue vidua. de q̄ hēs de pe. di. v. c. i. h.
v ¶ Duo minuta. affectū dantis pēsat censura tonātis. vñ illō. iupiter vt centū tauroꝝ sagui ne fuso sic capitur minimi thuris amore deus. io.
U ¶ Bi. j. xxviij. q. i. § ex his. s. xliij. di. in mādaꝝ ꝯ. sed dr ibi o esse fidei non q̄ nō sit fidelis sed quo ad pfectionē.

metipsos segregauerit: tales nec vincul peccatoꝝ absoluit nec ianuaʒ pūt regni celestis[m] igredi. ¶ Itē hiero. in amos ꝓphetā. Nō suscipiant̄ eoꝝ sacrificia quoꝝ fides ꝛ vita reprobatur.

Odi et ꝓieci festiuitates vestras ꝛ nō capiā odorē cetuū vr̄oꝝ. Quō si obtuleritis mihi holocaustomata ꝛ munera vr̄a nō accipiā[o] ꝛ vota pinguiū vestroꝝ respuā. Odit aūt deꝰ ꝛ nō solū odit sed ꝓijcit festiuitates eoꝝ q̄ nō celebrāt festiuitates dñi sz p suas. ꝛ pꝰ pauca. Odisse aūt ꝛ nō odorari ꝛ ꝓijcer̄ humana loquit̄ similitudie[q] vt nos affectū dñi nostris s̄monibꝰ agnoscamꝰ. sz ꝛ si holocausta[r] obtulerit vt videāt̄ ieiunare dare elimosinas: pudicitiā polliceri q̄ holocausta sunt v̄a nō ea[s] suscipit dn̄s. nā nō sacrificioꝝ magnitudinē sz offerētiū merita causasq3 diiudicat. vñ ꝛ vidua[t] q̄ in corbonā duo minuta[v] miserat oibꝰ a saluatore p̄fert̄. q2 dn̄s nō ea q̄ offerūt̄ sed volūtatē respicit offerētiū. ¶ Item aug. Ubi caritas nō est: ibi fides vel iusticia locū nō hz.

Ubi sana fides nō est nō pōt esse iusticia: q2 iustꝰ[y] ex fide viuit: neq3 scismatici aliq̄d sibi ex ista mercede ꝓmittāt: q2 sicut vbi caritas nō est nō pōt eē iusticia. dilectio eñ ꝓximi malū nō opat̄: quā si heretici hērēt nō dilaniarēt corpꝰ xp̄i qđ est eccl̄ia catholica ¶ Itē innocē. papa. A fide recedens pfectionē spiritꝰ amittit.

Heretici cū a fide catholica discesserūt pfectionē sp̄ūs quā acceperant amiserūt. ¶ Itē ciprianꝰ magno filio salutē. Sacrificij ꝑtāte penitꝰ carēt heretici

Dicimꝰ oēs oīno hr̄ticos ꝛ scismaticos nihil[b] hr̄e ꝑtātis ꝛ iuris: ꝓpt̄ qđ[c] nouatianus nec dz nec pōt excipi q̄ minꝰ ipse q̄q3 ex eccl̄iaʒ ꝯsistēs ꝛ ꝯ pacē ac dilectionē xp̄i faciēs inter aduersarios ꝛ anticristos cōputet̄: ꝛ paulo post. Eccl̄ia vna est q̄ vna ꝛ intus esse ꝛ foris esse nō pōt. Si eñ apud nouatianū est apud corneliū nō fuit[d] si v̄o apđ cornelium fuit q̄ fabiano epō legitia ordinatione successit: ꝛ quē post sacerdotij honorē martirio quoq3 dn̄s [e]glorificauit nouatianꝰ in eccl̄ia nō est: nec eps̄ cōputari pōt: vt q̄ euāgelica ꝛ ap̄lica traditione ꝯtēpta nemini succedēs a seipso ortus est[a] hr̄e nāq3 aut tenere eccl̄am nullo mō pt̄ q̄ ordinatꝰ in eccl̄ia nō ē: ꝛ paulo post. Quō v̄o eūdē quē ꝛ nos deū p̄rē eundē filiū xp̄m eūdē sp̄m scm̄ nosse dicunt̄: nec hoc adiuuare[b] pōt tales. ꝛ infra. Inuenimꝰ in tali facinore nō soluʒ duces ꝛ autores sz ēt participes eoꝝ penis destinari nisi a cōione maloꝝ se sepauerint: p̄cipiēte dn̄o p moysen ꝛ dicēte: sepamini[c] a tabernacul' hoim istoꝝ durissimoꝝ ꝛ nolite tāgere de oibꝰ q̄ sūt eoꝝ ne simul peraetis i peccatis eoꝝ: et qđ cōminatꝰ p moysen dn̄s fuerat impleuit: vt q̄sq3 q̄ se a chore dathā ꝛ abiron nō sepasset: penas stati p impia cōione psolueret: q̄ exēplo ostēdit̄ ꝛ ꝓbat̄ obnoxios omēs culpe ꝛ pene futuros q̄ se scismaticis ꝯ p̄positos ꝛ sacerdotes irreligiosa temeritate miscuerint: sicut ēt p osee ꝓphām sp̄ūs scūs testat̄ ꝛ dic. sacrificia eoꝝ tāq̄ panis luctꝰ ꝛ oēs q̄ mā ducāt ea ꝯtaminabunt̄. docēs. s. ꝛ ostēdens oēs oīno cū autoribꝰ suis supplicio[d] iungi q̄ fuerūt eoꝝ peccatis ꝯtaminati. q̄ ergo apđ eos merita[e] eē circa deū pūt q̄bꝰ supplicia[f] diuinitꝰ irrogant̄: ꝛ infra. si aūt foris cūcti[g] scismatici ꝛ hr̄tici nō hr̄t sp̄m scm̄. ꝛ iō apđ nos eis manꝰ iponit̄ vt hic accipiat̄ qđ illic nō est: nec dari pōt mānifestū est: nec remissiōeʒ peccatoꝝ p eos dari posse q̄s ꝯstat sp̄m scm̄ nō hr̄e. ¶ Itez liberiꝰ pa. Proprio honore spoliēt̄ q̄ ꝯtra pacē eccl̄ie nitunt̄

Qui cōtra eccl̄ie pacē sunt si dignitatē aut cingulū militie habēt nudentur eis. si aūt priuati[i] sunt: si q̄dē nobiles[k] sunt suaꝝ subaꝝ pscriptionē[l] patiant̄. si aūt ignobiles[m] nō solū i corpe verberent̄ sed exilio perpetuo castigent̄ ¶ Item pelagius papa. Nec cōsecrat

a ¶ Ab seipso. ortꝰ. ꝛ iō cadē dz. ꝛ ita nēo pōt seipsuʒ eligere. vt. i. q. vi. sic is. ex. de iure pa. p vr̄as. nec ꝓtorē se dare tutorē pt. ff. de tu. ꝛ cur. ꝓto. ar. ff. de ꝯhē. ēp. sitl'as §. i.
b ¶ Adiuuare nā q̄ totā legē custodit: offendit autē in vno factꝰ est oīm reꝰ vt. j. de pe. di. ij. §. si ei inq̄t. s. vij. q. i. de niq3.
c ¶ Sepamini. s. i. q. i. si q̄s inquit.
d ¶ Supplicio. eq̄li q2 facto consenserūt vt. j. q. iij. qui alioꝝ
e ¶ Merita. itellige eterna. naʒ ꝛ tēpalia pūt. xxij. q. ij. si q̄libz
f ¶ Supplicia. nā in pena nō pōt esse p̄mīū. ar. xvi. q. i. legi. ꝛ. ff. de neg. gel. siue hēditaria. ꝛ. ff. ex q̄. cau. ma. l. si cui. ꝛ. ff. de interdic. ꝛ rele. l. relegatoꝝ.
g ¶ Cūcti. s. xi. q. iij. nihil.
Q ¶ Uliꝯ. C. que res vē. nō pos. l. vlt.
i ¶ Priuati. hic hēs q̄ dn̄r ꝓuati illi qui non sunt p̄diti aliq̄ dignitate.
k ¶ Nobiles. j. xxvi. q. v. ꝯ ydoloꝝum. s. xli. di. nō cogant̄. s. xij. q. ij. de rebꝰ. s. xx ij. q. v. c. i. xij. q. ij. fraternitas. ꝛ. ff. de iu ius vo. l. vl.
l ¶ Proscriptioneʒ s. xxiij. q. v. ꝯ liguribus.

y ¶ Iustus. i. iusticia efficit vt sit dignꝰ vita eterna. nā ibi vbi xp̄s nō est fundamētū ꝛc. vt. i. q. i. cū paulꝰ. oēs virtutes patiunt̄ detrimētū ab vno vicio: vt de peni. di. v. c. i. v̄. etiā
H ¶ Eretici. pfectionē. i. sanctitatē. vt. i. q. i. eos qui. vel in alio mō. ficiam. i. q. i. dominus declarauit.
D ¶ Idicimꝰ. oēs. pone casuʒ p illa duo. c. vij. q. i. factꝰ est. ꝛ. c. nouatianus. nam cū corneliꝰ canonice essz electꝰ in papā nouatianꝰ p scismaticos volebat eligi. ꝯ quē dic ciprianꝰ eū nō posse hr̄e aliquā in eccl̄ia ꝑtātem cū sit scismaticꝰ: cū eccl̄ia vna sit ꝛ apđ duos esse nō possit ꝓbat postea exēplo chore dathan ꝛ abiron q̄ nō solū tū scismaticis sz ēt auctores eoꝝ puniunt̄. vltiō dic eos remissionē peccatorū quā nō habēt dare nō posse.
b ¶ Nihil hr̄e. ar. ex. de scisma. c. i. xij. q. ij. alienationes. si tū est occultꝰ tolerat̄: qđ pz. vt. s. no. in pn.

m ¶ Ignobiles. forte dn̄r ig̃biles. q2 vile exercent officiū. vt. C. de incest. nup. humilē. de penis istis habentꝰ. C. de sum. tri. l. iij. ff. de penis. capitali. §. vlti. de hmōi aūt pena no. q2 si est pecūiaria vel sp̄ūal': sp maior iponit̄ nobili q̄ ignobili. vt. xl. di. c. hō xp̄ianꝰ. ꝛ. v. q. v. p̄l bri. ar. ꝯ. i. q. i. q̄cq̄d. nā ibi mior pena iponit̄ p̄sbitero q̄ epo. h itellige in diuers̄ crimibꝰ. s. in negligētia epi ꝛ simonia p̄sbiteri: sz corporal' maior iponit̄ ig̃bili: vt h. vt insti. de pub. iu. §. itē. l. cor. sed ar. cōtra. ff. de penis. quedā. vbi dicit̄ q̄ quedā delicta inferunt penam militibus que nō paganis. sed facias vim in eo q̄ dicit quedā. quia qđ dicitur ibi sp̄āle est. alias q̄ dicit̄ hic regulare est. quidā tū dicūt q̄ semp ignobiles grauiori pena sunt puniendi: siue spirituali siue corporali siue pecuniaria. ar. xi. q. iij. precipue. vnde hoc qđ hic dicit̄ q̄ ignobiles debeāt verberari intelligunt quando nil habent. ff. de in ius voc. l. vlti. xiiij. q. vi. si res aliena. Johannes.

nec ꝯsecrat᷑ in scismate ꝯstitutus eps.

DUdenda ut ita dicā rapina in diuisione est: nō ꝯsecrat᷑ sed execratus eps. si. n. ipm nomē ꝯsecrationis rōnabili ac viuaci itellectu discutim᷒: is q̄ cū vniuersali ō̄tractat ꝯsecrari eccl'a cōsecrat᷒ dici l'eē nulla rōe poterit. ꝯsecrare ei est siml'sacrare: sʒ ab eccie viscerib᷒ diuis᷒ ⁊ ab aplicis sedib᷒ sepat᷒ execrat ipe poti᷒ ⁊ nō ꝯsecrat Jure g̃ execrat᷒ tm̄ nō ꝯsecrat᷒ poterit dici: quē sil' sacrare in vnitate ꝯiūct⁹ mēbris nō agnoscit eccl'a. videam᷒ tn̄ vtrū vel ipsaꝝ ꝯsuetudinē ptiū in sua ordinatiōe ꝯsuauerit nēpe hic mos antiqu᷒ fuit vt qꝛ p lōginq̄tate vel difficultate itineꝝ ab aplico onerosū illis fuerat ordinari ipsi se iuicē mediolanē ⁊ aqlegien ordiare epi debuissent: ita tn̄ vt i ea citate in q̄ erat ordinād᷒ eps alteri᷒ ciuitatꝭ pōtifex occurrere ō̄buissʒ ut ordināḋi electō a pn̄ti ordinatore ex ꝯsensu vniuersal' cui p̄ficiēd᷒ erat eccie meli᷒ ac facili᷒ potuissʒ agnosci: ⁊ in sua q̄ ad epatū ꝑuehend᷒ erat nectn̄ ordiatori suo subdēd᷒ fuerat vt ordiaret eccl'a. etem̄ sicut dixim᷒ cuꝫ eccia vna sit cui i cātic̄ cāticoꝝ ō̄r: vna est colūba mea: nullā aliā eē cōstat nisi q̄ i aplica radice est fūdata: a qb᷒ ipsaꝫ fidē vniuerso orbe ꝑpagatā eē nō pōt dubitari: qō ut nob lʒ notissimū oīno sit. btī tn̄ aug. testiōio ꝯprobem᷒. audi te q̄d i q̄daꝫ ope suo p̄clarissim᷒ doctor dicat eccie. ait eīn ꝙ si nullo mō recte dici pōt eccia in q̄ scisma est: restat ut qm̄ eccia nulla eē nō pōt ea sit quā in sedis aplice p successiōes epoꝝ radice ꝯstitutā nulloꝝ hoīm malitia etiā si nota excludi nō possit: sʒ p tpis rōne tolerāda iudicet vllo modo valeat extinguere.

Jdē. Unitati nō cōicat scismaticis ꝯsentiēs

SCisma sicꝫ dē ipsuꝫ qō grecū nomē est scissurā sonat: sʒ in vnitate scissura esse nō pōt. Nō g̃ vnitati cōicat q̄ scismaticis cōicat: ptes ipi sibi fecerūt ⁊ ab eo qō vnū est ut apl'i iudei a vbis loquar semetipsos segregātes spm̄ nō hn̄t qb᷒ oib᷒ illō efficit: ut qꝛ in vnitate vnū nō sūt: ut qꝛ in ptē eē voluerūt: ut qꝛ spm̄ nō hn̄t corpis xp̄i sacrificiū hre nō pn̄t nō āt nob nūc illa qō est vtrū tolerare malos sʒ vtrū ō̄eamus scismatic̄ sociari. si ēt illi lʒ in sensu suo abūdātes int̄ mr̄na tn̄ viscera positi q̄rerēt vitatē a nob repellēdi n̄ erāt donec apō eos rōe duce rei vitas clarissʒ. sed qꝛ se ab vniuersali eccl'ia diuiserūt: sicut btūs aug. ait. oīs catholic᷒ secur᷒ eā ptē detestat᷑ cui ecciam vniuersalē aplicis sedib᷒ roboratā n̄ cōicare ꝯg̃scit. nec ei leuigat: crimē coꝝ: magis vō auget ꝙ eos diu restitisse dixisti ne aplicis sedib᷒ cōicātes in sua cōione recipent. Jn hoc eīn dū ⁊ illi culpādi sunt q̄ cōicare talib᷒ voluerit: mltomagꝭ tn̄ illi execrādi sūt q̄ n̄ solū i sacerdotib᷒ cōionē aplicaꝝ sediū veꝝ ēt i ipsis laicis sp̄reuerūt Sʒ nec illō eis ꝑdest ꝙ eos i eisdē l'ris vl' ig̃rātia rōis vl' simplicitate itellect᷒ sui a nr̄a se cōione suspēdisse ꝑhibet: id ipsuꝫ ei magis ē ꝑpt qō scismatici sūt: qꝛ nō eos diuersa sentiēdi iudiciū: sʒ q̄dā apō se delata sibi tn̄ icognita metuētes ⁊ ꝯ ap. sedē temere credētes pessima diuisit opinio: qō scisma sp̄al'r eē btūs denūciat aug. dicēs ō̄ talib᷒ aduersus au ctoritatē illaꝝ eccl'iaꝝ q̄ ab aplica sede epl'as accipe meruerūt temere credēdo īmanissimū scismatꝭ crimē a se ꝑpulsare nō poterūt. ad sumā aut illos ecclaꝫ eē creditꝭ: ⁊ cū due eccie eē nō pn̄t: nos qō absit scismaticos iudicabitꝭ: aut si vam in apo. sedib᷒ eē ꝯstat ecciam ⁊ illos ab vnitate diuisos cognoscite: ⁊ cōionis q̄onem esse sublatā: quā verā nisi in vnitate esse constat non posse. Noli ergo quasi nulla scismaticoꝝ atqꝫ eccl'e differentia sit velle etiā idifferēter vtroꝝqꝫ sacrificijs sociari: nō ē xp̄i corp᷒ qō scismatic᷒ ꝯficit si veritate duce dirigimur nec eīn diuisuꝫ eē xp̄m poterit q̄sq̄ sine apl'i reprobatiōe ꝯfingere. Unā vt se

DUdenda. casus. ꝯsuetudo erat int̄ mediolan̄. ⁊ aql'. archieꝑos vt se cōsecrarent ad inuicē: isti cū essent i scismate vn᷒ ꝯsecrauit aliū ⁊ n̄ obseruata ꝯsuetudie antiq̄ vn̄ repꝛhēdūt̄ h̄ sup duob᷒: ⁊ qꝛ i scismate. ⁊ qꝛ nō obseruata ꝯsuetudie fcā fuit ꝯsecratio. ⁊ dic ꝙ cū in scismate sūt ⁊ nō in eccia: poti᷒ execrāt ꝙ ꝯsecrāt. o Pudenda. i. pudēs raptor. p Ut ita dicā. ip̄ropetatē locutiōis notat ⁊ ē ibi ēphas. xxvij. q. i. nuptiaꝝ. ⁊ dau᷒ est ipsum scel᷒. q Nomē. ṡ. xij. q. i. cleric᷒. ar. de pe. dis. iij. pnia. r De tractat. i. ꝯdicit vel ꝯtēnit. s Execrat᷒. h̄ ꝑpositio ex deformitatē significat: sic ⁊ ō̄r depact᷒ i. turpit pact᷒. ff. de calū. l. ⁊ generaliter. t Uideam᷒. interpositio est h̄ vsqꝫ ad illud infra etenim. u Cōsuetudinē. ar. in reb᷒ ꝑperā gestis bonū eē ordinē soliū obseruari. vt. xxxij. q. vij. nō solum. ⁊ c. adulterij. ar. p particulari cōsuetudine. x Uel difficultate. lxiij. di. cum lōge. ṡ. di. xciij. iuxta. y Ab aplico. arg. ꝙ metropolitani ab aplico sunt ordinādi. sʒ ō̄. li. di. q̄ i aliq̄ lxvi. di. c. i. ex ō̄ tēp. or. si archieps. ego dico de iure cōi a suis suffraganeis euꝫ debere ꝯsecrari. sed tn̄ papa ꝯtrū facit. z Mediolanē. ṡ. xi. q. i. istud. io. a Jn q̄. i. ad quaꝫ b Uniuersal'. i. vniuersoꝝ. c Melius. ar. iudicē in eo loco debere iudicare vbi rei vitas magis possit inq̄ri. xxxiij. q. ij. sine. ar. xxiij. q. iiij. si illic. ex ō̄ ap. ex parte. d Etem̄. h̄ cōtinuatur cū illa l'ra q̄ p̄cedit illud videamus Joh. e Aplica. i. apl'oꝝ f A qb᷒. s. aplis. vt ad intellectum fiat relatio. ṡ. ṡ. di. xxxiiij. fraternitatis. ⁊ Notissimū. ⁊ ita qō notissimū est ampli᷒ ꝓbari pōt. nil eīn est ita indubitatū q̄n sollicitā recipiat dubitationē. in aut. de tabel. vt ꝓthocolla seruēt in ꝯscrib᷒ in medio. ⁊ ita est ar. ꝙ inutilis ꝓbatio admittēda sit. arg. ꝯ. ex de ꝓba. c. ij. ⁊ iij. C. de ꝓba. ad ꝓbationē. b Per successiōes. ṡ. di. lxviij quoꝝ vices. c Malicia. ṡ. di. xix. ita dn̄s. io. SCisma. loquit̄ pelagi᷒ ꝯ q̄sdā q̄ dicebāt esse cōicandū q̄busdā hēticis ⁊ ea rōne: qꝛ mali sunt tolerādi qō reprobat ibi: nō aūt ⁊c̄. q. ō̄. illud de occultis intelligit̄: h̄ de manifestis agit̄. scōa rō erat: qꝛ iā diu fuerāt in isto errore ⁊ forte fuerat eis ab eccl'ia cōicatū: qō reprobat pelagi᷒ ibi. nec eīn leuigat Tertia rō est: qꝛ ignorātia vel simplicitate errabāt: qō reprobat ibi pe. vbi dicit: sed nec illud. Ad vltimū ponit cōclusionē suā: ibi. ad summā. p quā pꝫ ꝙ alicui loquit̄ q̄ in ecclesia nostra erat: cū dicit. nos qō absit ⁊c̄. vnū casum colligēdū credo ex illo v̄bo circa fi. noli g̃ ⁊c̄. io. e Esse nō pōt. idest ꝙ vestis dn̄i q̄ vnitatē significabat remansit indiuisa. vt. xvi. q. vlt. f Apl'i iude. q̄ loquēs de hmōi dicit. hi sunt q̄ segregant se sicut. ipsos aiam vel spm̄ non habentes. vt. j. e. q. iij. de illis q̄ sunt. g Nō pn̄t. q̄ ad effectū. vel qꝛ nō cōficiūt in forma eccl'ie. ⁊ ita exaudi. j. e. in fi. h Non aūt. rn̄. prime obiectioni. i Sociari. qō nō est faciendū cū sint ex ecclesiam. k Detestat̄ excōmunicati non peccant vitādo cōionē fidelium. q̄re g̃ peccāt heretici. sed non arguunt̄: q̄ā cū sint scismatici catholici nō cōicant. sʒ qꝛ ab initio faciētes scisma ab ecclesia se sepauerūt. l Leuigat. rn̄. scōe rōni. m Auget. ex de simo. non satis. xxxij. q. vij. flagitia. ṡ. xvi. q. iij. licet n Diu restitisse. i. scisma te ꝯstitisse. o Reciperent. ⁊ ita per ꝯsequēs nec recipient̄ ab eis p Dū. ⁊ illi i. catholici mltomagꝭ illi heretici. q Laici. qꝛ laicos ⁊ clericos catholicos vitabāt. r Nec illud. rn̄. tertie obiectioni. s Jgrantia igrātia ei iuris nō excusat in articlis fidei q̄s omnes scire tenent̄. ar. xxxvij. di. ca. vlt. sed clerici exacti᷒. viij. q i. nec sufficere t Mai᷒ est. ꝑpter qō fit ꝙ ei᷒ ꝯtrū. alit̄ ei magꝭ viderent̄ hētici q̄ ex industria peccāt q̄ q̄ ex simplicitate vel rusticitate: cū g̃ui᷒ sit peccare ex studio ꝙ alit̄. de pe. di. ij. sciēdū. vel pt dici ꝑut l'ra sonat ꝙ magꝭ scismatici sūt illi q̄ tn̄ p simplicitatē suā sepant̄ ab eccia ꝙ sint illi q̄ ꝑpt subtilitatē aliquaꝫ errāt. falsa eīn subtilitas illos cōpellit in q̄ nō icidūt volūtarij: sʒ tn̄ vniti illos decipit ig̃rantia volūtaria q̄ magꝭ reprobat̄. xxxvij. di. ṡ. s. v Sʒ q̄dā. ordo. sʒ q̄dā pessima opinio delata apō se sibi tn̄ icognita diuisit eos metuētes ō̄ futuro iudicio ō̄ pena gehēne. solēt ei hēretici talia minari nisi sibi credat̄. vl' pessima opinio diuisit eos metuentes. q̄dā apō se delata. i. recitata: q̄dā ab hēticis ⁊ tn̄ sibi incognita. x Aduersus. aliquā scꝫ. y Epistolas. de cōmendatione sue fidei. vt di. xix. in canonicis. ar. ꝙ ita exēplo sic originali sit fides adhibenda. ar. xxv. q. ij. sancimus. cōtra. ex de fi. instru. c. i. ꝫ Ad summā. subaudi dico. al's assumam. i. assumptionē faciam.

a ¶ Utroniq̃. catholicũ ergo alloquit̃. b ¶ Cristi corpus. quare ei nõ ꝓdest: sed nocet vel loquit̃ de clerico qui ꝑter formã eccl'ie sacrificabat. vt. i. q. i. si quid inq̃t. j. de cõse. di. iiij. nõ in vobis. i. q. i. sicut ficti. Johannes fauentinus hoc intellexit ad lr̃am.
c ¶ Apli. i. q̃n reprobet̃ ab aplo. d ¶ Desistit. ipse qui prius tpe erat existẽdo bonus. s̃. eo. oibus. vel ec clesia desistat esse apud eũ Johannes.

e Ait celesti nus. si q̃s catholicus.
f ¶ Predicat̃ ex hoc distin guit gratian⁹ s̃. c. §. si autẽ.
g ¶ Ceperunt supple ⁊ sepa uerunt se. s̃. c. pxi. ꝟ. si etiã ipsi. lz ⁊ illud forte intelligat̃ de illis q̃ iaz ꝑdicare cepe runt. b. hispa nus vero intel ligit de iã dã nato ꝑ sniam canonis vel hois q̃ nullo mõ excõicare põt: vt dici. s̃ e. q. §. i. sed ꝯ dicit in fi.
h ¶ Judica mus. s. talẽ q̃ canonice erat remot⁹.
i ¶ Remotuz ar. j. c. px. qd̃ de codẽ loq̃t̃. ⁊ ẽ silis expo sitio. xix. dist. nulli.
k ¶ Idẽ. s. cele stin⁹. h̃ nõ sũt v̄ba gra. sed nicolai. h̃ ca pitulũ ⁊ supe ri⁹ totũ ẽ vnũ qd̃ ptz ꝑ illd̃ j. c. intellexisti.
Aperte. sz ibi qui ita deiecti fuerũt
l ¶ Titubabat. not. titu bantẽ in fide esse hereticũ

pe dictũ est q̃ xp̄i corp⁹ est cõstat esse ec clesiã: q̃ in duo vl' i plura diuidi nõ põt simul eñ cũ ab ea q̃sqz recesserit eccl'a es se desistit[d]. ¶ Itẽ nicola⁹ papa scribit michaeli augusto. Ex q̃ eps fidei ꝯria docet aliũ excõicare non potest:

At celestin⁹ papa orientalib⁹ epis scribẽs: si q̃s[e] ab epo nestorio vel ab alijs q̃ eũ sequũt̃ ex q̃ talia ꝑdicare[f] cepe rũt[g] vl' excõicat⁹ vl' exut⁹ est seu antistitl seu clerici digtate in nr̃a hũc cõione du rasse ⁊ durare mãifestũ ẽ: nec iudicam⁹[h] eũ esse remotũ[i]: q² nõ poterat queq̃ ei⁹ remouere snĩa qui iã se ꝓbuerat ipse re mouendũ. ¶ Idẽ[k] ad clerũ ꝯstantino politanum. Nõ habeãtur excõicati qui ab hereticis excõicantur.

Aperte inquit sedis nr̃e sanxit au ctoritas nullũ siue epm siue clericũ siue ꝓfessione aliq̃ xp̄ianũ q̃ a nestorio vel ei⁹ silib⁹ ex q̃ talia ꝑdicare ceperunt vel cõione vel loco suo deiecti sunt vel eie ctũ vel excõicatuz videri: sed hi² oẽs in nr̃a cõione hucusqz ꝑdurãt: q² neminẽ deijcere vel remouere poterat: q̃ ꝑdicãs talia in fide titubabat. Intellexisti im perator ex sup̄memoratis nõ potuisse vt nõ dicam⁹ ꝑlatũ suũ quẽlibz remoue re: q̃ fuerant oli remoti nec deijcere quẽ q̃ iã ante ꝓstrati. ¶ Itẽ nicola⁹ papa. Ad iudicanduz excõicati non sunt reci piendi.

Miramur quõ excõicati ad iudicandũ recepti sunt: cuz ꝗm aplicos canões sine cõmẽdatitijs[c] lr̃is in cõione sola recipi ꝓhibeant̃. Absur dũ eñ est vt cui nõ licet etiã cũ minimis iux̄ sacras regulas cõicare: liceat etiaz[d] ei ꝯ suis pene maiorib⁹ iudicare ¶ His auctoritatib⁹[e] ꝑspicue monstrat̃: q̃ ex q̃ aliq̃s ꝯ fidẽ ceperit aliq̃ docere nec deij cere aliquẽ valet nec dãnare. Obijcitur tñ illud aug. recedẽtes a fide nec baptis ma nec baptizandi ptãtez amittũt. Cũ ergo[f] sacerdotalẽ vnctionẽ vtraqz ptãs videlicz baptizãdi ⁊ excõicandi sequat̃ a fide recedẽtes aut vtrãqz retinebunt

aut vtraqz[g] carebũt. Sed aliud est po testas[h] officij: aliud executio. Plerũqz officij ptãs vel accipit̃[i] veluti a mona chis in sacerdotali vnctõe: vel accepta sine sui executiõe retinet̃. veluti a suspẽ sis q̃bus administratio interdicit̃ ptãs nõ aufert̃: A fide itaqz xp̄i recedẽtibus ptãs nõ adimit̃: sicut redeũtib⁹ nõ red ditur: ne nõ homi sz sacro iiuria fieri vi deat̃. vñ ab hereticis baptizati vel ordi nati cũ ad vnitatẽ catholice fidei redie rint: si forte intuitu eccl'iastice pacis in suis recipiant̃ ordib⁹ nõ iterabit̃ sacr̃m qd̃ in forma eccl'ie ꝓbabit̃ ministratum sz ꝑ impositionẽ man⁹[k] ꝓstabit̃ virtus sacr̃i: q̃ ex̄ eccl'iam nulli docet̃ esse colla ta. Cũ ergo vtraqz ptãs in hereticis re maneat: si heretic⁹[l] catholicũ vel aliũm hereticũ excõicauerit vt in cõionez sue heresis illũ deducat: q² iniq̃ est snĩa põ dere caret Qd̃[m] si in catholicũ ꝑueniẽ tẽ vel in hereticũ flagitijs vel facinori bus deditũ vt al's ad recte viuendi nor mã vterqz redeat sniam dederit: an vter qz an heretic⁹ tñ ei⁹ detineat̃ snĩa meri to q̃rendũ videt̃. Põt aũt dici catholi cũ snĩa heretici mĩme teneri. nõ eñ põt oris gladio[n] ferire quez accusare vel in quẽ testificari nõ valet. Si eñ q̃s diui na testionia[o] nõ ꝯsequunt̃: q² ex̄ eccl'iaz sunt pond⁹ humani testionij ꝑdiderũt aduersus eos q̃ in eccl'ia esse vident̃ nec aduersus eosdẽ eccl'astice auctoritatis pond⁹ hr̃e potuerũt[p] q̃ ab ei⁹ fide discef sisse ꝓbati sunt atqz ideo ab eccl'ia sunt ꝯdẽnati. in hereticũ aũt ptãtẽ hr̃e videt̃ heretic⁹: sicut ⁊ diabol⁹ põt in malis tã q̃ in suo pecore. ¶ Vñ scribit aug. vin centio donatiste ⁊ rogatiste. Pro faci nore ab hereticis excommunicatus a ca tholicis non est reijciendus.

Quisq̃s ꝑ aliq̃ flagitio vl' facino re ꝓiectũ a vobis[r] ita suscipit sicut suscipiunt̃ q̃ excepto errore q̃ a nobis se paramini sine crimie apud vos vixerũt displicz[s] nobis: sz nec facile ista mõstra

g ¶ Utraqz. q̃ si cõ iuncta sunt aut vtrũ q̃ retinendũ est aut neutrũ. C. de iure de libe. quidã. ff. de ad mi. tu. cum queritur
h ¶ Potestas. ipse ordo vel abilitas q̃ dam quã ex eo q̃ ẽ sacerdos habet. de prãteista silr distin xi. vi. q. i. §. ecce
i ¶ Uel accipit̃. pu ta sine executione vl' cũ executione.
k ¶ Manus. recõci liatorie. i. q. i. man⁹.
l ¶ Si heretic⁹. idez est si catholic⁹. q² cõ tinet errorẽ intolera bilẽ snĩa. ex̄ de sent. excõ. per tuas.
m ¶ Qd̃. hic ponit incidentẽ q̃õnẽ quã statim soluit.
n ¶ Gladio. sed nũ q̃d est h̃ ita simplici ter verũ. q² si possũz eũ repellere a testio nio ꝯ me q̃ possum ⁊ euz a ferenda snĩa nõ videt̃. nã obijciẽ do ei crimẽ in modũ exceptionis repellã eũ a testimonio. ex tra de test. sup eo. ni hilominus tñ rema net ꝑlat⁹. vñ dũ to leratur ab eccl'ia po terit me iudicar̃. viij q. iiij. nõne. nisi i ca su. scz cũ post confir mationẽ ⁊ ante con secrationẽ crimen si bi in modũ exceptio nis obijcitur. extra de accu. super his.
o Testimonia. est ar. cõtrariũ. C. de he reti. l. qm̃. sed illd̃ nõ valet cuz hodie sint oẽs excõicati. extra de hereti. excõicam⁹
p ¶ Potuerũt. s̃. i. q. vij. si hereticus. s̃

sicut falsi assertor dicit̃ heretic⁹. vt. s̃. iiij. q. iij. in testib⁹. ex̄ de hereti. dubi⁹. nã ⁊ hereticorũ vocabulo ꝯtinẽtur q̃ leui etiã argumẽto a fide deuiãt. C. de heret. oẽs. in fi. q̃nqz tñ titubatio excusat ⁊ repetitionez inducit. C. de cõdi. inde. l. vl.
Miramur. cõmẽdatitijs. ⁊ est h̃ ar. q̃ si aliq̃s est excõicatus: ⁊ si post dicit se absolutũ nõ creden dũ esse ei sine lr̃is. vt not. i. q. vij. didici. ex̄ de offi. ordi. ex parte.
d ¶ Etiã. cũ minimis. s̃. di. xxi. inferior. ⁊. c. submittit̃. ex̄ de elec. inno tuit. ar. cui nõ licet min⁹ nec mai⁹. ff. de ser. expor. l. vl. ff. de sena. q̃ in dignus. xliiij. di. nulli. nã si pene cã ꝓhibetur a maiori ⁊ a minori. ff. de interdic. ⁊ rele. relegatorum. §. pe. ⁊ de ser. expor. cui pacto.
e ¶ His auctoritatib⁹. hoc mõ ꝓcedit. in. §. primo infert ex caplis ꝑ cedentibus: q̃ ex q̃ q̃s cepit talia ꝑdicare q̃ non põt queq̃ excõica

re. scd̃o ponit quandã obiectionẽ ⁊ eã soluit distinguẽdo inter ptãtem ⁊ po testatis executionẽ. tertio ponit quandã incidentẽ questionẽ ⁊ eã soluit per distinctionẽ: ⁊ ad alterã partẽ distinctionis inducit duo capitula sequẽtia.
f ¶ Cũ ergo. ar. q̃ sacerdos põt excõicare. ij. q. i. nemo. ex̄ de offi. ordi. cũ ab ecclesiarũ. lz. M. diceret cõtrariũ. ar. xvi. q. ij. c. i. xi. q. iij. debent.
di. xxxvij. si quid veri. xxxij. q. vi. c. i. cõtra. sed illud ad cõseruationẽ matrimonij q̃ ad thorũ.
Quisquis. s̃. pxi. q. vij. c. i. cuius hec est pars.
r ¶ A vobis. j. de peni. di. i. verbũ. cõtra. sed qualiter cõtrarietas sol uatur in sequenti. §. sed illud inuenitur. s ¶ Displicet. arg. sententiã he retici fidẽ facere ecclesie ⁊ vni⁹ iudicis sniam fidẽ facere alij. vt. s̃. ij. q. i. mul ti. ⁊. ff. de cri. expil'. heredita. res hereditarias. ar. op. ff. de iureiu. si duo pro ni. sz tñ q̃ siguit h̃ h̃ ar. nõ intellexit augu. in his caplis: q² non dicit̃ h̃ q̃ ex cõmunicatos ab hereticis: nos ꝑ excõmunicatis habeam⁹. q² ipsi neminẽ possunt excõmunicare. extra de hereti. vergentis. sed quare nõ recipim⁹ eo dem modo malos hereticos sicut bonos hereticos. quia nõ ad dignitates vel ordines forte. ⁊ si secus fiat quandoq̃ fit ꝓpter scandalũ, vt dicit in ca, quisquis. Johannes.

Subdiaconꝰ recipiat̃.ad pniam:nō eñ dicit sub excõicatione vel depositione. v ¶Quo.i.ad quã. x ¶Sed istud.non ꝑpter sniam scʒ excõicationis.nã in causis ciuilibꝰ ⁊ criminalibꝰ snia ex̃ ecclesiã hʒ firmitatẽ.ar.xi.q.iij.iulianꝰ. Jo. y ¶Augustini.s.e.q.§.his auctoritatibꝰ, in illo verbo recedẽtes.s.i.q.i.qd̃ quidam,

z ¶Alia vero. large hic accipit̃ sacramẽtũ.vt.i.q.iij.c.vl.
a ¶Sacerdote. nisi in necessitate:tũc laicus recõciliare pōt de ɔse.di.iiij. sactũ.
b ¶Habebũt. cũ extrema necessitate cogente sacrm̃ baptismi a quocũq3 traditur licʒ ab heretico. Querit̃ q̃re eucaristie sacramẽtũ nō fit ab heretico accipiẽdũ:cũ in alterutro fides ⁊ cõtritio vicez suppleat sacri. d̃ cõse. dis.ij.vt quid paras. ⁊ di.iiij.baptismi vicẽ. Rñ.plenior remissio fit in baptismo q̃ in sola cordis cõtritiõe: ita ꝙ nec purgatoriũ sentiant q̃ in fine baptizantur.de pe.di.vij nullꝰ expectat. sufficit aũt ɔtritio eorũ vel q: alia est in reliq̃s sacramẽtis cõsideratio q̃ in baptismo.vt.xxxij.di.§.verũ.in.c.ad h.s. q: necessarior est ⁊ ianua est oĩum sacroꝝ.vel sufficit sic scriptũ esse.vl q: in eucaristie sacro solẽt hẽtici formã eccl'ie ꝑuertere. vt.s.e.c.scisma.i baptismo vero nō. de ɔse.di.iiij.siue hereticus.baʒ.vel iõ q: q̃cũq3 accipit baptisma accipit corpꝰ xp̃i sed nō conuertit̃.de cõse.di.iiij. nulli est aliquatenꝰ.
c ¶Nullatenus.j.e.c.vlti.
Si quẽ.extrema.ar.ex̃ de reg.iur. qd̃ nō est. vñ ⁊ cito debet hoc facere.vt i.q.i.cõstat.
c ¶Presentez.id est fidẽ dei pñtem cordi suo adhibuit.
d ¶Baptismatis. de cõse.di.iiij.sanctuʒ. ⁊.c. quõ.s. di.xxxij. §.verum.
e ¶Sed dei esse.s.i. q.i.dñs declarauit.
f ¶Peruersitate.s. i.q.vij.cõuenĩetibꝰ.
g ¶Prodesse.j.d̃ cõse,di,iiij,tunc valere,

tis:⁊ si monstretis nõnullos toleramꝰ q̃s corrigere vel punire nō possumꝰ:neq3 ꝑpter paleã relinq̃mꝰ areã dñi: neq3 ꝑpter pisces malos rũpimꝰ retia dñi:neq3 ꝑpter edos in fine sepandos deserimus gregẽ dñi: neq3 ꝑpter vasa fcã in ɔtumeliã migramꝰ d̃ domo dñi ¶Idẽ ad eusebiũ. Quisquis ꝑpter disciplinã ab hereticis excõicat̃ non est a catholicis recipiendꝰ.

Subdiaconꝰ q̃ndã hispalẽsis eccl'ie noĩe p̃mus cũ ab accessu in disciplinato scimonialiuʒ ꝓhiberet̃:atq3 ordinata ⁊ sana p̃cepta ɔtẽneret a clericatu remotꝰ ẽ.ego si placet dño istũ modũ ħuo:vt q̃sq̃s apd̃ eos ꝑpter disciplinã degdatꝰ ad eccl'iam catholicã trãsire voluerit in hũiliatiõe penitentie recipiat̃:q̃ᵛ ⁊ ipsi eũ forsitan cogerẽt si apd̃ eos manere voluissʒ. ¶Sʒ istud aug.ᶻ itelligit̃ dictũ nō ꝑpt̃ sniaʒ cuiꝰ ptãs nulla est ex̃ eccl'iam:sed in detestatione criminũ q̃ in hereticis sicut i catholicis eq̃ sunt puniẽda. Pōt tñ illud aug.ᵃ de ptãte baptizandi intelligi: nō ligãdi aut soluẽdi vel cetera sacra ministrãdi. baptisma nãq3 siue ab heretico siue etiã a laico ministratũ fuerit dũmodo in vnitate catholice fidei accipiatur nō carebit effectu.alia veroᶻ sacra vt sacri corporis ⁊ sanguis dñi ex̃cõnis vel recõciliationis si ab heretico vel catholico nō sacerdoteᵃ ministrent̃:vel nullũ vel letalẽ habebuntᵇ effectũ:vñ etiã ab oĩbꝰ fidelibꝰ nullatenᵘᶜ sunt recipienda. ¶Hinc augu. scribit in libro de vnico baptismo. In extremo positꝰ etiã ab heretico penitentiam accipere valet.

Si quez forte coegerit extremaᵇ necessitas vbi catholicũ ꝑ quẽ accipiat nō inuenerit ⁊ in aĩo pacẽ catholicã custodiẽs ꝑ aliquẽ ex̃ vnitatẽ catholicã positũ accepit qd̃ in ipsa erat catholica vnitate ꝑceptur ꝰ:si statim etiã de hac vita migrauerit:non eũ nisi catholicũ deputamus.si autẽ fuerit a corporali morte liberatꝰ cũ se catholice ɔgregationi etiaʒ corpali pñtia reddiderit:vñ nũq̃ corde discesserat:nō solũ non iꝓbamꝰ qd̃ fecit sʒ etiã securissime verissimeq3 laudamus:qm̃ pñtemᶜ deũ credidit cordi suo vbi vnitatẽ ħuabat:⁊ sine sancti baptismatisᵈ sacro qd̃ vbicũq3 inuenit nō hominũ sʒ dei esseᵉ ɔgnouit:noluit ex̃ hac vita migrare. Si q̃s aũt cũ possit in ipa accipe aliq̃ mẽtis ꝑuersitateᶠ elegerit in

b ¶Iniquus est.ab initio:non ex post facto.
Si quis dederit.arg.hic elicitur ꝙ ignorantia iurisᵗ partim excusat sed nō ex toto.releuat quidẽ penã sed non absorbet culpã.simile inuenitur.lxxxij.di.plurimos.di.xxviij.p̃sbiterũ.di.viij.consuetudo.j.de cõse.di.ij.scriptura,⁊.xxx.q.i.de his,s,lij.dis.c.i.de conse.di.iiij. retulerunt.

scismate baptizari:etiã si postea venerit ad catholicã eccl'iam:certũ est ibi ꝓdesseᵍ sacrm̃ qd̃ alibi accipi pōt ꝓdesse nō pōt.ꝑuersus ⁊ iniquꝰ estʰ ⁊ tanto perniciosius q̃nto sciẽtiꝰ. ¶Itẽ iulius papa Annuʒ peniteat q̃ de manũ heretici nesciens ꝓhibitã cõmunionẽ accepit.

Si q̃s dederitⁱ aut accepit cõionẽ d̃ manu heretici ⁊ nescit ꝙ catholica eccl'ia ɔ̃dicit:postea intelligẽs annũ integrũ peniteat.si aũt scit ⁊ neglexerit et postea pniaʒ egerit decẽ ãnos peniteat Alij iudicãt septẽ:⁊ q̃dã hũaniᵒᵏ vt q̃nq3 ãnos peniteat. Si q̃s ꝑmiserit hereticũ missaʒ suã celebrare in eccl'ia catholica ⁊ nescitˡ xl.dies peniteat si ꝓ reuerẽtia eiꝰ ãnũ peniteat:si ꝓ dãnatiõe eccl'ie catholice ⁊ ɔsuetudis romanoꝝ ꝓijciatur ab eccl'a sicut hereticꝰ nisi h̃eat penitẽtiã. si habuerit.x.ãnos peniteat. si recesserit ab eccl'ia catholica in ɔgregatõnẽ hereticoꝝ ⁊ alijs ꝑsuaserit ⁊ postea pniam egerit.xij.ãnos peniteat:tres ex̃ eccl'iam ⁊ septẽ int̃ audiẽtes:⁊ duos adhuc ex̃ cõionẽ. De his ita in canone d̃r vt.xij.annis cõionẽ sine oblatione ᵐ ꝑcipiant. ¶Itẽ greg.pa. Potiꝰ est mortẽ arripere q̃ de manu heretici cõionez accipere.

Cepit ermigildꝰ rexⁿ in Quenis terrenũ regnuʒ despiciẽs sed forti desiderio celeste q̃rẽs in cilicijs iacere vinculatꝰ:⁊ iõ oĩpotenti deo ad se ɔfirmandũ p̃ces effundere tãtoq3 sublimiꝰ gl'iaʒ trãseũtis mũdi despicere q̃nto ⁊ religatꝰ agnouerat nil fuisseᵒ qd̃ poterat auferri.supueniente aũt festiuitatis pascalis die intẽpeste noctis silẽtio ad eũ ꝑfidꝰ pr̃ arrianũ ep̃m misit:vt de eiꝰ manu sacrilege ɔsecratiõis cõionez ꝑciperetᵖ atq3 ꝑ hoc ad gr̃am pr̃is redire mereret̃:sʒ vir deo deditꝰ arriano ep̃o veniẽti exprobrauit vt debuit eiusq3 a se ꝑfidiã dignis increpatõnibꝰ repulit: q: ⁊ si exteriꝰ iacebat ligatꝰ apud se tñ i magno mẽtis culmine stabat securꝰ.ad se itaq3 reuerso ep̃o arriano pr̃ infremuit statimq3 suos apparitores misit q̃ cõstantissimũ ɔfessorem dei illic vbi iacebat occiderent.

Quod autẽ post mortẽ nullꝰ excõicari valeat vel absolui ex verbis euãgelij mõstrat̃:quibꝰ dicit̃ qd̃cũq3 ligaueris sup terrãᵃ ⁊c.sup terrã inq̃t nō sub terraᵇ ostẽdens ꝙ viuẽtes ꝓ varietate suoꝝ meritoꝝ soluere possumꝰ vel

k ¶Hũaniꝰ. hec ergo snia potior est ⁊ ceteris p̃ponẽda que maiori nitit̃ pietate. vt d̃.ix.sana.ff.de pac. maiorẽ.
l ¶Et nescit. ꝙ ecclesia cõtradicat: vel nescit de fcõ. sʒ est ignorãtia crassa.
m ¶Sine oblatõe. s.xij.q.ij.de viro . et xxxiij.q.ij.latorem.
Cepit. rex. ar. ꝙ f liꝰ regꝭ rex vocari debeat. licʒ regnũ nō habeat. ⁊ est ar. ꝓ comitibus teutonie ⁊ italie.saʒ ei dñs est ⁊ sola admistratio deest.ff.de libe. ⁊ posthu.l.in suis.
o ¶Nil fuisse id est parum.
p ¶Percipere.t.rõnez.q̃re liceat in necessitate ab heretico recipere baptisma ⁊ non corpꝰ cristi. habes.s. e.§.pr. in nota.cum extrema. Item nota ꝙ in necessitate possum socio confiteri.d̃ peni.dis. i.quẽ penitet Itez reconciliationẽ possum petere. d̃ ɔse.d.iiij.scm̃
Q.ij.
cm̃. Idẽ posset dici de vnctione olei: sʒ de oĩbꝰ q̃ pertineant ad offm̃ sacerdotis illud soluʒ licere laicis:credo etiam in necessitate de quibꝰ exp̃ssum inuenio,io,

ligare. de mortuis aūt sniam ferre non possum⁹. ¶ Vñ leo papa scribēs rustico narbonēsi epō. **Nō pōt ab ecclīa absolui post mortē q̄ in hac vita ab ea noluerunt absolui.**

D Ecōione[c] p̄uatis ⁊ ita defunctis eoꝝ cā iudicio[d] dei reseruanda est in cui⁹ manu[e] fuit vt taliū obit⁹ nō vsq3 ad cōionis remediū differret. nos autē q̄bus viuētib⁹ nō cōicam⁹[f] mortuis cōicare nō possum⁹. ¶ Item gelasius papa fausto mgr̄o fungenti legatiōis officio apud cōstātinopol. **Ecclīa viuentes pōt ligare vel soluere nō mortuos.**

L Egatur ex q̄ est[g] religio xp̄iana vl' certe dec exēplū[h] i ecclā dei a q̄buslibꝫ pōtificib⁹ ab ip̄is apl'is aut ab ip̄o deniq3 saluatore veniā[i] nisi se[k] corrigētibus fuisse ɔcessam. auditū aūt sub isto celo nō legit' oīno nec d2 qd̄ ex eoꝝ voce depromit': date veniā nobis vt tamē nos in erroꝛe durem⁹. idē q̄ꝫ pariter etiā ostendant q̄ nobis canones nitunt' opponere q̄b⁹ hoc canonib⁹[l] q̄b⁹ regulis q̄ lectiōe que documēto siue a maioribus nr̄is siue ab apl'is ip̄sis q̄s potiores merito fuisse[m] nō dubiū est: seu ab ip̄o saluatoꝛe dn̄o q̄ iudicatur⁹ ē viuos ⁊ mortuos[n] siue factū est vnq̄3 vel faciendū esse mādat': mortuos suscitasse xp̄m legimus: in erroꝛe mortuos absoluisse non legim⁹: ⁊ q̄ hoc tm̄ faciendi sol⁹ habuit ptātem: btō petro[o] apl'o p̄ncipaliter mādauit: q̄dcūq3 solueris sup terrā erit solutū ⁊ in celis: ⁊ q̄dcumq3 ligaueris sup terrā ⁊c. sup terrā inquit. nā a ligatōne defunctū nusq̄3 dixit esse absoluēdu3[q]. ¶ Itē vrban⁹ tulimūdo epō **Nō opoꝛtet ab eoꝝ elimosinis abstinere p⁹ mortē q̄b⁹ in vita cōicare nō destitimus.**

S Ane q̄ sup richardo filio borelli vr̄a fraternitas se egisse īnotuit p zelo dei[s] ⁊ aiaꝝ charitate laudam⁹. S3 nō est adeo timēdū: non adeo est vobis ab ei⁹ elimosinis abstinēdū. Inter ceteros q̄ppe nr̄e fidei p̄res beat⁹ leo papa doctoꝛ egregi⁹ q̄b⁹ viuis inquit nō cōicam⁹ nec mortuis cōicare debem⁹. Cōstat ergo q̄b⁹ viuis vt ex opposito[t] loq̄mur cōicamus mortuis q̄ꝫ cōicare possum⁹. nos plane iter duo oppugnātia positi int' impios ⁊ scismaticos[v] videlicet scismaticis vllo mō[x] cōicare nō possumus: aut l3: peccatoꝛib⁹ vero ⁊ p̄donibus[y] dispēsatiue, ppterea cōicam⁹: q2 ⁊ ecclīam hacten⁹ sustentauerūt ⁊ fideles se i posteꝛ pollicēt': alioq̄n opoꝛt3 nos de hui⁹ mūdi ptib⁹[z] exire: sub q̄ etiā spōsiōe nos eis nup in bti petri natalitijs absolutionē idulsim⁹. Quia ergo p̄dictus vir neq3 excōicat⁹ nomiatiue[a] neq3 cōicans cū excōicatis ex noie extit[a] q̄ in dn̄i sui fide atq3 s'uitio pmāsit: l3 vobis dispēsatiue[b]. i. q̄3diu eos patimur eoꝝ elimosinis cōicare ⁊ defūcti aiam xp̄iane religionis omnib⁹ modis adiuuare. ¶ Itē gelasi⁹ pa. vniuersis ep̄is p dardaniā siue p illiricū ɔstitutis. **De eodē**

Q Uod aūt. summā isti⁹ scd̄e q̄ōnis collige. j. e. c. vl. ex̄ de sen. exc. a nobis. ij. s3 no. q̄ post mortē nō pōt q̄s accusari nisi tm̄ in trib⁹ casib⁹. de here. j. e. c. vlt. vel si hereticos istituit heredes. ex̄ de here. si q̄s ep̄s. vel si in notoꝛio crimie decessit. lxxxviij. dis. neq3. s. ,pxi. q. v. placuit. Alij vero plures volūt addere casus: q̄ vbicūq3 pōt agi de crimie: ppter bona alicui⁹ possit s3 post mortē accusari vt in crimie lese ma. hereseos. repetundaru3 ⁊ alijs. C. ad. l. iulia3 ma. l. vl. C. de here. māicheos. ff. d̄ accu. et publicoꝝ iudicioꝝ. C. si reus vel acc. l. vlti. C. de apost. apostatarū. ex̄ q̄ filij sint le. cām. l3 dic q̄ leges nō pmittunt aliquē accusari post mortē nisi ppter bona tm̄: non q̄ excōmunicet' vl' vt altera pena afficiatur nisi i filijs. vi. q. i. §. verum. vñ ɔsiderata legis intētōne q̄ tm̄ ad bōa agit. p3 s3 eā q̄ accusari nō pōt vt excōicetur. sed de q̄cūq3 crimie ciuilit' agi posse3 defuncti here. ē. ppter dāna illata resartiēda. et h scd̄m canonicā equitatē. ar. xvi. q. vi. si ep̄m. ex̄ de rap. c. pe. ⁊ vlt. extra de vsur. tua. l3 scd̄m le. secus distinguat'. pcedit h mō in hac q̄ōne. primo pbat vsq3 ad. §. his auctoꝛitatib⁹. q̄ nō pōt excōicari p⁹ mortē abūde ɔtrū nō ponēdo regulā: sed instantiā significando.

a ¶ Sup terrā. nisi cū iā est in aliq̄ archa mortu⁹ etiā sup terrā. ar. ff. d̄ reli. diui. b ¶ Sub terra. hoc falsu3 est extra de sen. ex. a nobis. ij.

D Ecōmunione. supple dicimus quia.

d ¶ Iudicio. s. xi. q. iij. quicūq3 intra. s. xxiij. di. quoꝛundam.

e ¶ Manu. j. de peni. di. iiij. si ex bono.

f ¶ Non cōmunicam⁹. nec cōicare debemus. ⁊ sic soluitur cōtra. j. de pe. di. i. multiplex. ver. hi aūt qui. vbi dicit' q̄ si cōstat per indicia q̄ cōuerti volūt orandū est p eo in ecclesia. vt. xxvi. q. vi. his qui. extra de sen. excōi. a nobis. ij. q2 ex quo per eū non stabat cōicare ei debuimus. ⁊ ita est absoluend⁹ post mortē. extra de sen. exc. a nobis.

L Egat'. ex q̄ est. i. incipit esse. h ¶ Exēplū. s. dis. xx. de q̄bus.

i ¶ Veniā. vt. s. dis. l. absit. ⁊. c. si quis p̄postera. s. di. iiij. deniq3 ɔ. sed h veniā. i. remissionē peccati: ibi veniā. i. impunitatem.

k ¶ Nisi se. penitentibus tantū delicti veniā indulgem⁹. C. de heretici. manicheos. vt. j. de peni. di. i. neminē. ⁊ de ɔse. di. iiij. omnis qui.

l ¶ Canonibus. s. di. ix. ego solis. s. iiij. q. iij. sola.

m ¶ Fuisse. nam non, merita: sed etia3 coꝛpoꝛa nobis defecerunt. xxiiij. dis. fraternitatis.

n ¶ Et mortuos. vt lazarū. extra de sen. exc. a nobis. vel intellige de mortuis per peccatū. de peni. di. i. §. hoc idem pbatur.

o ¶ Beato petro. sc3 peccata dimittere: mortuū in peccatis resuscitare. de peni. di. i. verbum. de conse. di. iiij. nemo tollit.

p ¶ Ligatū. hic exaudi de vera ligatione. nā iā vere ligat⁹ non est q̄ quo ad deū absolut⁹ est. extra de sen. exc. a nobis. aliter etiā. m. ⁊. h. exponunt hanc auctoꝛitatē. q̄dcūq3 ligaueris sup terrā. i. inter viuos quantū ad ip̄su3 ligātem, q. d. dū tu es sup terrā ligare potes: ⁊ mortuū ⁊ viuū q̄ ad ecclesiam.

q ¶ Absoluendū. s. di. lv. si euangelica ij. q. v. cōsuluisti. ar. ff. de testi. quesitum ar. cōtra. ff. de spon. oratio. sed isti⁹ broc ardi solutione3 habes in textu. xxxij. q. ij. quos deus.

S Ane. sic pōe ca su3 q̄ iste richardus fuerat excōicatus cū suis cōplicibus sed post absolutus ab vrbano in natalitijs beati petri. sed tamē q2 non satisfecerat aū mortē post sniam absolutionis de his que forte alijs abstulerat ep̄s ip̄e nolebat pati q̄ p eo ferent in ecclīa oblatiōes dicit ergo vrbanus q̄ licet possit ei⁹ intentio merito cōmēdari. verūtamē non est d̄ iure qd̄ fac. nā cū iste nec excōmunicatus esset: nec excōmunicatis cōmunicasset: nō pōt ei istō negare. ⁊ scd̄m hoc dicit sub qua etiā spōsione nos eis. id est richardo ⁊ suis cōplicibus indulsim⁹ excōicationis absolutionē qua tenebātur. alij aūt aliter ponunt. s. q̄ nō fuerat excōmunicatus ⁊ in aliquib⁹ offenderat: nec satisfecerat. ⁊ scd̄m hoc fideles se. refert' ad id qd̄ p̄cedit. peccatoꝛib⁹ ⁊ predonib⁹. ⁊ q̄ dicit sub qua sponsione. refert' ad hoc qd̄ p̄cedit ⁊ fideles se in posterū pollicent': ⁊ tūc dic absolutionē non sentētie sed peccatoꝛū. sed nōne bene faciebat ep̄us qui nolebat oblationes eius recipere si in moꝛtali decesserat: l3 non esset excōmunicatus: nec excōmunicatis cōmunicasset. dico q̄ non. nisi vbi crimē est3 notoꝛiu3. xxiij. q. v. placuit. alias nunq̄: de huiusmodi oblationibus nota. xc di. oblationes. s ¶ Pro zelo dei. ⁊ ita lic3 factū reprobet' intentio tamē cōmendatur. ar. de cōse. di. iij. perlatū. alias videt' cōtra: sola voluntas forma monetat opus. ⁊ illud quicquid agunt homines ⁊c.

t ¶ Ex opposito. ex sensu cōtrario imo a cōtrarijs. ar. di. ix. c. i. de peni. di. ij. c. i. viij. q. i. sciendū. ar. xxxiij. q. v. qui sitit.

v ¶ Scismaticos. de numero quoꝛū est richard⁹. x ¶ Vllo modo. s. eo. q. i. scisma. y ¶ Et p̄donibus. de quibus quid iuris sit si aliena nō restituant. dicit' extra de rap. sup eo. z ¶ Partib⁹. s. ij. q. i. multi.

a ¶ Nominatiue. per hoc dixit hic mar. figens hic pedē q̄ si quis ei cōicaret qui incidit in canonē anteq̄ denunciat' nō erit excōmunicat⁹. sed confunditur. extra de sen. exc. cū desideres. nec multū facit p eo q̄ dicit nomiatiue. nō refert an ,pprio nomie an alijs indicijs excōicet' q̄s. ff. si cer. pe. certū

a ¶ Extit. supple nec aliter erat in aliquo publico peccato. q2 tūc idē est3. vt s. e. q. in prin. b ¶ Dispensatiue. queritur in quo fuit dispēsatū cū ei h nō possit denegari. dic q̄ iō dicit h q2 oēs vie dn̄i misericordia ⁊ veritas. vt xxxiij. q. ij. āmonere. vel iō dic dispēsatiue. q2 nō cōpellebāt eos ad satisfactiōe3. vel h iō fuit dispēsatū: q2 cū potuisset cōpelli ad satisfactiōe3 nō fuit cōpulsus: possent tm̄ hēdes ei⁹ cōpelli. vt ex̄ de rap. in lrīs. ⁊. ij. q. i. in pmis.

Nec quisq̄z vobis oīno ꝑsuadeat achatio ꝑuaricationis sue crimen fuisse laxatū: q2 ꝗ postq̄ꝫ in collegiū re/cidēs ꝑuaricatoris iure meruit ab ap̄l'ica cōione secludi: i hac eadē ꝑsistēs dāna/tione defunctꝰ est absolutionē quā sup/stes non ꝯsuit oīno nec meruit: mortuꝰ iā non pōt īpetrare. Si q̄dē ipsis ap̄l'is xp̄i voce delegatū est quecūq̄z ligaueri/tis sup terrā ꝛ reliq̄. ¶ Ceterū de eo qui in diuino iudicio est ꝯstitutꝰ nobis fas nō est aliud decernere ꝑter id in q̄ eū di/es supmus iuenitꝰ atq̄z iō nisi eiꝰ noīe refutato ceterisq̄z ꝯsortibꝰ huiꝰ erroris cū nullo ꝓrsus eoꝝ participare debetis mēse dn̄ice puritatē quā maiores nr̄i sp ab heretica magnope seruauerūt pollu/tione discretā. ¶ Itē leo pa. Incorrigi/bilis dānatiōis sn̄ia relaxari nō pōt.

Damnatiōis sn̄iam q̄cūq̄z merer ex/cipere si in suo sensu voluerit ꝑma/nere nullꝰ relaxare potent. ¶ His au/ctoritatibꝰ ꝓbar q viuētes n̄ mortuos soluere possumꝰ vl' ligare. Verū hoc nō de oī crimie itelligēdū est. sunt eñ q̄daz crimia de q̄bꝰ etiaz post mortē accusari pn̄t q̄libz vl' dānari veluti heres. ¶ Vn̄ in ꝑma actiōe q̄nte sinodi legir. Heretici etiā post mortē sunt excōicandi.

Sane ꝓferr a q̄busdā q̄ dicūt opor/tere post mortē hereticos anathe/matizari ꝛ seq̄ in hoc doctrinā sanctoꝝ patrū: q̄ nō solū viuētes hereticos ꝯdē/nauerūt sz etiā mortuos: sicut eos q̄ in/iuste ꝯdēnati sunt reuocauerūt pꝰ mor/tē ꝛ in sacris dipticis scripserunt qd̄ fa/ctū est in iohāne ꝛ in flauiano religiose memorie episcopis ꝯstātinopolitanis.

Si ¶ Itē in actione quinta aug. ait. Si forte isti libri ita designāt tradi/torē suū sicut dn̄s designauit iudam: le/legāt in eis noiatim ꝛ expsse: vel cecilia/nūm vl' eius ordinatores: eorūdem libro/ruz fuisse traditores: ꝛ nisi eos anathe/matizauero ipse cū eis iudicer tradidis/se q̄ mō recitata sunt. Aug. sancte mēo/rie ꝯsuluit ꝛ statuit teneri ab initio in ec/clesia. impiū eñ dogma iā culpatū est ꝛ ꝯdēnatū: ꝛ eos q̄ tali dogmati obnoxij sunt anathematizari voluit eccl'ie tradi/tio: lz etiā mortui essent: iō sancte mēo/rie aug. dicit. si mō ꝯuinceret cecilianꝰ de his q̄ mō inferunr ei etiā post mortē eius illū anathematizo. Itez multi ep̄i ꝯgregati sunt: ꝛ quedā de diuersis cau/sis ad eccl'iasticū statū ꝑtinētibꝰ dispo/nētes de ipsis statuerūt defunctis q̄ su/as facultates hereticis relinquūt vt et post mortē anathematiꝰ subijciantur. Sūt aūt ꝛ aug. sancte memorie ep̄l'e di/cētes: q si q̄ in vita sua non recte sapue/rūt: lz nō ꝯdēnati fuissent adhuc viuen/tes: tn̄ demonstrato peccato etiā isti pꝰ mortē anathemati subijciant. Itē si ve/ra sunt q̄ ceciliano obiecta sunt ꝛ nobis aliq̄n pn̄t mōstrari ipsum mortuū ana/thematizaremꝰ. Itē dicis mihi licere et de mortuis iudicare: q2 iudiciū nō tm̄ d viuis sed etiā mortuis solet fieri. Item rabanꝰ sancte memorie ep̄s factus edis/sene ciuitatis q̄ in sacerdotibꝰ dicir re/splenduisse: theodorū mosotheuz post mortē in eccl'ia anathematizauit. Itez romanorū et eccl'ia ante paucos ānos dioscorū q̄ fuit papa eiusdē eccl'ie etiaz post eius mortē anathematizauit cum nec in fide peccassz: ꝛ hoc oēs homies sciūt, q̄ degūt hic rome: ꝛ maxime q̄ i di/gnitatibꝰ existunt q̄ etiā eidē dioscoro cōicatores ꝑmanserūt vsq̄z mortē eius. Itē si ad tp̄a theophili sancte memorie vl' supius aliq̄s recurrerit etiā origenē iueniet post mortē anathematizatū: qd̄ etiā in istoꝰ fecit ꝛ vr̄a sanctitas ꝛ vigi/lius religiosissimꝰ papa antiquioris ro/me. Itē sancta sinodꝰ dixit sufficiunt q̄ dicta sunt ꝛ ꝓbata eccl'iasticaz traditio/nē demōstrare: q oportz hereticos etiā post mortē anathematizari. Itē in acti/one q̄rta sancta sinodꝰ dixit augu. san/cte memorie q̄ iter ep̄os affricanos splē/duit diuerse epistole sunt recitate: signi/ficantes q oportet hereticos etiaz post mortē anathematizari. Talē aūt eccl'ia/sticā traditionē ꝛ alij affricani ep̄i reue/rendissimi ꝯuauerūt: sz ꝛ romana sc̄a ec/clesia q̄sdā ep̄os etiam post mortē ana/thematizauit: lz in vita sua ꝓ fide nō es/sent accusati: ꝛ vtrūq̄z apud nos habi/ta gesta significant.

Quod aūt ꝓ peccato alicuius tota familia excōicanda sit multoꝝ exēplis ꝓbar. Pro peccato nāq̄z sodomitarum paruuli eoꝝ q̄ bn̄ficio etatis ꝑma flagi

Nec quisq̄. supstes. ar. q lz heredes vsurarij de vsuris satisfaciāt: vsura/rio tn̄ post mortē cōicandū nō erit si supstes absolutionē ꝛ penitentiaz nō ꝯsuit. ar. j. xxvi. q. vi. q̄ recedunt. ar. et de sen. excōi. a nobis. ij.

d ¶ Inuenit. nā eo loco q̄s cōuenir quo reperir. iij. q. vi. c. i. de pe. di. i. nun/q̄d eapm. C. vbi q̄s de criminali vel coartali. l. vlt. legū dn̄i intelligūr si ibi hz forū rōne petite: vel rōne ꝯtractus vel criminis: licet. pe. di/xerit q vbicunq̄ re/perir possit cōueni/ri. C. vbi de cri. agi opo: l. i. ꝛ aur. qua in ꝓuincia.

e ¶ Atq̄. supple nil aliud debetis face/re nisi eius noīe. i. erro/re eiꝰ ꝛc. q̄ errore ob/ligati sunt diabolo nā nomē accipir ꝓ obligatiōe. s. e. q. i. aduocauit. vl' dic n̄ debet participare cū aliq̄ eoꝝ. nisi pro/sed ꝛc. sz refutare no/mē eiꝰ ꝛ cōplices ꝛc.

Damnatiōis. re/laxare. s. xi. q. iij. q̄ iubente. s. e. lega/tur. ¶ His au/ctoritatibꝰ. nō mor/tuos: lz etiā mortui/cēnt. sz videt q iste post mortē nō possit excōicari: q2 āmoni/tio semp dz ꝑcedere vindictā. xij. q. ij. in/digne. ita ꝛ absens nō potuit excōicari iij. q. ix. absens. j. sz dic in hoc casu spā/le esse. vel dic q fuit ammonitꝰ a canone xxiij. q. v. āministra/tores. sz q̄d si aliq̄s voluit eū defendere nunq̄d admitter. sic ff. de pu. ser. seruus. §. publice. ꝛ marie cū in cā criminali ꝓ in/uito quis possit ap/pellare. ff. de ap. nō tn̄. sed quō admit/tetur cū nō possit ca/uere de rato: sz ratū videt haber ex quo nō opponit obicez ꝯrie volūtati. de cō/se. di. iiij. queris.

Sane. i. bn̄ ꝛ sa/pienter. casus ꝓ/bat q̄nta sinodꝰ he/reticos post mortez excōicari posse. pri/mo mltiplici auctē aug. scd̄o auctē mul/toꝝ ep̄oꝝ q̄ hoc fece/runt. tertio auctē ra/bani ep̄i. q̄rto auctē eccl'ie ꝯstantinopol. q̄nto auctē theophili. sexto repetit sinodꝰ auctēs aug. ꝛ eccl'ie ꝯstātinopol. vel dic q in fine loq̄tur de vera romana eccl'ia.

h ¶ Sicut eos. s. xi. q. iij. q̄cūq̄. s. e. q. de cōione.

i ¶ Post mortē. s. xxiij. di. q̄rundā. extra qui filij sint le. cām. sed spāle est h ꝛ in casibꝰ quos notaui. s. in princ. questionis.

k ¶ Dipticis. diptice sunt tabule a dico dicis. vn̄ marcial. derice di/pticas lateri ne depseris vnq̄. ꝛ est ar. q si in aliq̄ lapide vel colūna inuenir scriptura: fides est ei adhibēda. ar. iij. q. vij. postulatꝰ. ar. ꝯ. C. de relig. monumētoꝝ. vel diptice sunt colūne vbi imagines papā in sua cathalago ponuntur.

Si forte. ꝯ/signauit. j. de cōse. di. ij. cū oē crimē

m ¶ Vel cecilia/nū. xxiij. q. iiij. ipsa pie/tas.

n ¶ Eorūdem libroꝝ. sz q̄d si i scrinio ali/cuius inueniā/tur rōnes vel instrumēta p q̄ ptz eū fuisse vsu/rariū: nunq̄d pōt excōicari vr̄ q sic. nisi de vsuris sa/tisfecerit: qd̄ tn̄ nō est verū vbi occultuz fuit.

o ¶ Reliquerit vt et debere. si q̄s ep̄s. nec est ita in alijs illicitis colle/gijs. nā lz nō possit legari illicito colle/gio: pōt tn̄ cui/libet de colle/gio. ff. de rebꝰ dubijs. cū se/natus.

p ¶ Anathe/mati. ar. q co/gnito errore etiā pꝰ mortē excōicatur he/reticꝰ.

q ¶ Demon/strato. sz q̄liter demōstrabitur illud dicūt q̄/dam q denū/ciatiue: ꝛ sa/tis videt h rō/suadere cuz si denunciatiue ꝓbaret ꝯ vi/uentē aliquid ꝛ nollet cor/rigi excōicaret at iste est i cō/Q. iii.
tumacia i quaz deuenit ex cul/pa sua ex qua nō pōt exire. ꝛ iō pōt excō/municari. qui/dā tn̄ dicunt cū quibꝰ est. h. q nō est aliq̄s admittēdꝰ denūciatiue: imo oportz q inscribat se: ꝛ q se obliget ad talionē. iiij. q. iiij. c. ij. sed cui pene sup/ponetur. dico q ei cui supponeret iste si viueret: sed nō cui mō suppo/nitur: nec mirū cū grauius sit peccare in mortuū q̄ in viuū. vt. C. d se/pul. vio. q̄ sepulchra.

r ¶ Itē si romanoꝝ. i. cōstantinopolitanoꝝ

tia nesciebant celesti igne sunt ↄsūpti. Itē ꝓ peccato amalechitaꝝ nō solum paruuli eoꝝ: sed etiaꝫ bruta aīalia vsqꝫ ad mingētē ad parietez iussa sunt a domino deleri. Itē dathan ⁊ abiron autores scismatis fuerūt ꝯ moysen ⁊ aaron: nec tn̄ ipsi soli: sꝫ oīs substātia eoꝝ cuꝫ ipsis descēdit ad inferos. In nouo etiā testō nōnunqꝫ peccatis exigētibꝰ q̄uis pestilentia deseuisse legit̄: q̄ etiaꝫ illos inuoluit q̄ peccati cōsciam nō habebāt. si ergo tā seuerissime ꝓ peccatis parētū inueniunt̄ paruuli puniri: nulli dubiuꝫ est q̄n ꝓ peccatis eorundē snia excōicationis parit̄ feriri valeāt. Ubi itaqꝫ rn̄detur. Pro peccatis parentū paruulos corporalit̄ flagellari ex vbis euangelij apparet vbi apl'i de ceco nato xp̄m interrogasse dicunt̄. rabbi quis peccauit: hic aut parētes eius vt cecꝰ nasceret̄. In q̄bus etiā illō cōplet̄ qō dn̄s ait ad moysen: ego suꝫ deꝰ zelotes visitās peccata parentū in filios vsqꝫ in tertiā ⁊ q̄rtā generationē. spūalit̄ aūt peccatis parētū paruuli nō tenent̄: ex q̄ p sacrm̄ regnationis ab originali peccato fuerūt emūdati. Un̄ p ezechielē dn̄s ait. aīa q̄ peccauerit ipsa morietur. filiꝰ eīn nō portabit iniq̄tatē p̄ris: nec p̄r iniq̄tatē filij: iusticia iusti sup euꝫ erit ⁊ impietas ipij erit sup eū. q̄cūqꝫ etiā peccata parētes commiserūt filiꝰ ex q̄ psonaliter ab eis separatus fuerit ei nō iputant̄ ad penā. vnde peccato ade iō oēs posteri teneri dicuntur: q2 nōdū aliq̄s ex illo materialr fuerat pseminatꝰ. Quia vō apud deuꝫ nō snia sacerdotū: sꝫ vita reoꝝ q̄rit̄. patꝫ ꝙ nō est notandꝰ snia quē peccati macula nō inficit. Hinc paulꝰ corinthis scribēs ait: si q̄s frat̄ noiat̄ fornicator aut auarus aut idolis fuiens cū his nec cibum sumere debetis. Ex quibꝰ vbis dat̄ itelligi: ꝙ nisi primū aliq̄s noiatꝰ fuerit de crimine. i. vel corā iudice accusatꝰ ⁊ conuictus: vel in iure ipse de se cōfessus fuerit ꝙ nec snia est feriēdꝰ: nec ab eiꝰ cōione abstinendū est. Non ergo ꝓ alicuꝰ peccato tota familia excōicanda est. Un̄ aug. scribit ad auxilium ep̄m

Pro peccato p̄ris nō ē filiꝰ anathematizādꝰ.

SI habes de hac re sniam certis rōnibus vel scripturaruꝫ testimonijs exploratā: nos docere digneris quō recte anathematizet̄ filiꝰ ꝓ peccato p̄ris aut ꝓ mariti peccato vxor: aut ꝓ dn̄i seruus: aut q̄sꝙ in domo etiā nōdū natꝰ ꝓ peccato cuiusqꝫ si eo tp̄e q̄ vniuersa domus est anathemate obligata nascat̄: nec ei possit p lauacrū regeneratiōis in mortis periculo subueniri. hec eīn fuit corporal' pena q̄ legimꝰ q̄sdā ↄtēptores dei cū suis oibꝰ q̄ eiusdē ipietatis participes fuerūt parit̄ iterfectos: tūc quippe ad terrorē viuētium mortalia corpora perimebant̄ q̄nqꝫ etiā moritura Spūalis aūt pena q̄ fit qō scriptū est. q̄cūqꝫ ligaueris sup terrā erunt ligata ⁊ in celo aīas obligat de quibꝰ dictū est: vt aīa p̄ris: ita ⁊ aīa filij mea est. aīa q̄ peccauerit ipsa morietur. Audistis fortasse aliq̄s magni nois sacerdotes cum domo sua quēpiā anathematizasse peccātiuꝫ: sed forte si essent iterrogati repirentur idonei inde reddere rōnē. ego autē si q̄s a me q̄sierit vtrū id recte fiat: q̄d ei rn̄deā nō inuenio: nunq̄ꝫ hoc ausus sum de q̄rundā facere facinoribꝰ vnanimiter aduersus eccl'iam ꝑpetratis nisi q̄uissime cōmouererꝰ. sꝫ si tibi q̄ꝫ iuste id fiat dominus reuelauit: neq̄ꝫ iuuenilē etatez tuā ⁊ honoris eccl'iastici rudimēta ↄtēno. senex eīn a iuuene ⁊ ep̄us tot anno

num. In fide peccasset. tn̄ sed in romanū pontificē sniam excōicatiōis ꝓtulit. vt. xxi. di. itantū. vel nō peccauit in fide. s. vt essꝫ inuētor heresis: sꝫ imitator. vel articulos fidei tenebat: sed aliter errabat: vt xv. di. i. xl. di. si papa. cōtra. sed hoc de cōstantinopolitano.

r Origenē. nō loquit̄ hic de origene de quo habemꝰ. j. c. q. iij. q̄dā. ver. origeniani. aliū eīn errores habuit iste: q2 dixit oēm hominē esse saluādū per illud. nil odisti eoꝝ q̄ fecisti. ⁊ ita dicebat deū a deo misericordē ꝙ non iustū. preterea dixit xp̄m iterū passurū in aere ꝓ diabolis saluandis: sꝫ cū iste dānatus fuerit nōne ⁊ eius scripta. vtiq̄ꝫ ex̄ deberent. fraternitati. q̄d est ergo ꝙ q̄dā opuscula eius recipiūtur: dic ꝙ recipiunt̄: non q2 eius sint. sed q2 ecclia approbauit. omnia eīnt a fasciꝰ. C. de veteri iure enu. l. i. §. ⁊ ideo.

v Nō etiā. in isto quē excōicatis.

Quod autem. hic intitulat̄ tertia q̄stio in q̄ quesitū fuit an ꝓ delicto dn̄i familia esset excōicāda. ⁊ tu ip̄e distingue quia est pena corporalis et est pena spiritualis. pena corporali sepe punit̄ vnꝰ ꝓ alio. vt. vi. q. i. si quis cū militibꝰ. de cōse. di. i. in sancta. ⁊ notaui. s̄. i. q. iiij. in summa. Itē pena spirituali dupliciter: aut interdicti aut excōmunicationis pena: interdicti bene punit̄ vnus ꝓ alio. ex̄ de spon. c. nō est vobis. similit̄ alia pena spūali. vt. xc. di. oblatiōes. xvij. q. iiij. miror. extra de fil. p̄s. ꝓ totū. i. q. i. q̄cūq̄ꝫ. sed pena excōicationis non nisi vt q̄dā dicūt enormitas delicti aliud suadeat: vt. j. c. si habes. ex̄ de sent. excō. inter. in fi. in parte decisa. sed pena eterna nemo punit̄ ꝓ alio. xi. q. iij. illud. gra. ꝓ vtraq̄ꝫ parte allegat.

c Pro peccato. s̄. i. q. iiij. §. item peccato achor.

d Ad mingentē. i. vsq̄ꝫ ad canē vel infirmū qui ꝓpter debilitatem adheret parieti ⁊ mingit. e Tenent̄. s̄. di. lvi. vn̄cūq̄ꝫ. nunq̄.

Si habes. anathematizetur. alias minori excōicatione bn̄ vnus ꝓ alio punitur. ⁊ sic non sunt cōtraria. xc. di. oblationes. xvij. q. iiij. miror. extra de spon. non est vobis.

g Aut ꝓ mariti. nec etiā ciuiliter vxor ꝓ marito cōuenit̄. C. ne vxor ꝓ ma. ꝑ totū. nisi in casu vbi res vxoris ꝓ mariti delicto intelligunt̄ obligate. C. de primipilo. l. i. ⁊. ij. ⁊. iij. ⁊. C. in quibꝰ cau. pig. ta. cōtra. l. iij.

h Hec eīn. antipofora est ꝙ posset dici q2 inuenio vnū ꝓ alio punitū.

i Pena. in mortis periculo. certe in hoc grauiter excedebāt. nā istud spāliter ei cōcedit̄ alijs etiā interdictis. extra de spō. nō est vobis. sꝫ pone ꝙ posset anathematizari sic familia ꝓ peccato alicuꝰ: vel ciuitas tota nūq̄d erūt excōicati q̄ nascunt̄ sicꝙ primo sunt baptizati: ante non. ꝓ hoc facit quia eadē familia est. vij. q. i. denicꝫ. ff. de iudi. ꝓponebat̄. quidā tamē dicūt ꝙ q̄ nascūtur non sunt excommunicati. ð peni. di. stin. i. §. pene.

k Ad terrorē. ij. q. vij. quapropter.

l Mortalia. ⁊ iō nō videt̄ eē magnū. si id faciat qō alias per se facturꝰ est. vt s̄. pri. q. i. quid culpatur. ff. de cōdi. cā da. si pecuniā. §. vl.

m Ut anima. s̄. i. q. iiij. iudei.

n Audistis. aliam antipofora.

o Nominis. gratia.

p Idonei. ⁊ ita nō suffic̄ dicē nisi dicti ratio assignetur. ij. q. vij. criminatiōes arg. cōtra. de peni. di. iiij. si ex bono. ff. de leg. nō omniū. s̄. pri. q. iiij. de tyrijs. ⁊ est hic argu. testes non esse recipiēdos qui dicūt se rem scire: nisi qualitatez ⁊ vnde nouerint declarent. nisi eīn omnia inquirantur nō potest veniri ad veritatem. vt. xxiij. q. viij. occidit. ⁊ argu. s̄. xvij. q. iiij. miror. arg. xxxv. q. vi. de parentela. arg. iiij. q. iij. soli testes. arg. cōtra extra de sen. ⁊ re iudi. sicut. dic de omnibꝰ non redditur ratio inspecta ratione volūtaria. vnde illud sic volo ⁊c. sed inspecta naturali ratione secus. C. de his qui veniā eta. impe. l. vlti. io.

q Commoueret. genus est loquendi sicut ⁊ illud non facerē ego tale quid nisi essem extra meipsum. posset tamen ꝓhiberi familie ne domino cōmunicaret forte ꝓpter atrocitatem facinoris. vt arg. extra de sen. excōi. int̄ alia. in fi. in parte decisa. ⁊. xvij. q. iiij. miror. ⁊ nota. xi. q. iij. quoniā multos. sed nunq̄d hoc licebit ⁊ si grauissime cōmoueret non: innuit ergo nunq̄d fieri deberet. sed quid fieri possꝫ solent quippe homines recētioribus factis turbulentius excitari. vt. xxiij. q. v. c. ij. b. xi. q. iij. ita.

r Senex. reprehensibilis enim est episcopꝰ: qui a perito subdito contēnit edoceri. s̄. xxxviij. dis. c. vlti. s̄. dis. xxij. de ↄstantinopo. ⁊ nulla etas sera est addiscendū vsq̄ꝫ ad. lxxxviij. annū. ff. de fideicōmis. liber. apud iulia. ⁊ sepe reuelatur minori ⁊c. vt. xcv. di. esto.

a ¶ Expiandā.j.de cōse.di.iiij.si quicq̄d. declarauit.§.i.q.v.c.i.ꝛ vlti.cōtra. C.de sacrosanc.ecc.sancim⁹.in fi. b ¶ Eū.pertinere.§.i.q.i.dn̄s c ¶ De cōiuge.§.xi.q.iij.qm̄ multos d ¶ Innocētes.ar.maius peccatū e⸗ se interficere paganū q̄ xp̄ianū.bonū ar.§.xxiij.q.v.si nō l3.sed hoc verum est in illato:nō in cōmisso.i.maius peccatū est si vna aīa p peccatū infideli tatis pereat q̄ si innumerabilium inartiū corpora p eo trucidarent.ꝛ hoc videtur lr̄a dicere si inocentes de eccl'ia extrahant.ꝛ si martirū corpora pereant nō est dānū:sed dicitur fm vulgare hominū ibi esse.

e ¶ Mediolanen̄.epo.i.de illa ciuitate nato vel suffraganeo mediolanē.archiepi.laurenti⁹ eīn archieps fuit mediolanē.§.dis.xvij.§.hinc etiā.§.di.lxiij.quāto.vel ipse magnus fuit post laurē.archiepm.

C Omperim⁹.pri uauit.ar.§.ff.de re iudi.l.iiij.§.cōdēnatū.sed ibi de condēnato in cā pecuniaria vbi cōdēnatus non ligat.

g ¶ Munit⁹.ar.q̄ sicut solo verbo excōicat q̄s:ita ꝛ solo verbo pōt absolui ar.v.q.i.q̄dā.ar.cōtra.j.c.notandū.ex̄ de sen.exc.cū deside res.xi.q.iij.cū aliq̄s credo q̄ solo verbo possit absolui.quia ōis res p quascūq̄ causas ō̄bit ꝛc.ff.de reg.iur.l.nihil.ꝛ ex̄ eo.ōis res.vel non tenuit hec sn̄ia.q̄a laurēti⁹ erat hētic⁹.

Q Ui negligūt.cō suetudinē.inducitur ex ɔsuetudine p̄sumptio.vt di.xliiij.multis.j.eo.de ff.de re mili.l.nō ōes ff.de vsu ꝛ ha.plenū.§.sed ꝛ si.ff.de accu.si cui.

f ¶ Maledicūt.qō fit qn̄ nō credūt verū esse qō dicūt.vel qn̄ pater maledicit filio.

S I q̄s.nihil leditur.§.xi.q.vi.cui est illata.ꝛ.c.si ad tēs

rū a collega nec dū anniculo parat⁹ sum doceri quō possim vel deo vel hoīb⁹ iustā reddere rōnē si aīas innocētes pro scelere alieno qō nō trahūt ex adā in q̄ oēs peccauerūt sp̄ūali supplicio puniamus. Eteni classitiani fili⁹ ꝛ si traxit ex parente noxā p̄mi hoīs sacro fonte baptismatis expiandā[a] tn̄ q̄cq̄d postq̄ eū genuit peccati p̄r ei⁹ admisit vbi particeps ipse nō fuit ad eū ptinere[b] quis ambigit. Quid dicā de cōiuge[c] q̄d de tot animab⁹ vniuerse familie vn̄ ꝛ si vna anima p istā seueritatē discipline q̄ tota dom⁹ ista anathematizata ē sine baptismate ō corpe exeūdo perierit innumerabiliū mors corpm si de eccl'ia hoīes innocētes[d] violēter abstrahant ꝛ iterficiāt huic dāno nō pōt cōpari. Si ergo de hac re potes reddere rōnē. vtinā et nobis rescribēdo p̄stes vt possim⁹ et nos si aūt nō potes q̄d tibi est icōsulta commotiōe aīmi facere. vn̄ si iterrogat⁹ fueris rn̄sionē rectā nō vales inuenire. Hec aūt dixi etiā si fili⁹ noster classician⁹ aliq̄d admisit qō tibi anathemate plectēdū iustissime videretur. ¶ Ut ergo ex hac auctoritate euidētissime mōstratur illicite excōicat q̄s p peccato alteri⁹ neq3 aliq rōne nitunt q̄ p peccato vnius in totā familiā sn̄iam ferūt excōicationis. Illicita aūt excōicatio notatū nō ledit:s3 excōicantē. ¶ Un̄ greg.scribit magno mediolan̄[e].epo Illicite si aliq̄s excōicat semetipsū3 nō illū cōdemnat.

C Omperim⁹ q̄ laurenti⁹ q̄ndā3 frat ꝛ coep̄us noster nullis te culpis extantib⁹ cōione p̄uauit[f]:ideoq3 hui⁹ p̄cepti nr̄i auctoritate munit⁹[g] officiū tuū3 secur⁹ page:ꝛ cōionē sine aliq̄ sume formidie. ¶ Itē hiero.in leuitico. Qui nō corde s3 ore maledicūt labioꝝ immunditiā ɔhunt.

Q Ui negligūt oris maledicti ɔsuetudinē[h] resecare ēt si nō corde maledicāt[i] tn̄ immundities3 labioꝝ fm ysaie verbū ꝛ inq̄namēta oris incurrūt. ¶ Itē. Uita nō sn̄ia quēlib3 soluit ꝛ ligat.

S I q̄s nō recto iudicio eoꝝ qui p̄sunt eccl'ie depellatur ꝛ foras mittat:si ipse antea nō exiit hoc est si nō ita egit vt mereret exire nihil leditur[k] in eo q̄ nō recto iudicio ab hoībus videt expulsus. ꝛ ita fit vt interdū ille q̄ foras mittit intus sit:ꝛ ille foris q̄ intus[l] videt retineri. ¶ Itē rabanus de ecclesiasticis p̄ssuris libro p̄mo De codē.

N On in ppetuū dānamur cū iniuste iudicamur. dicente psalmista. nec dānabit illū[m] cu3 iudicabitur illi⁹:multi sacerdotū culpa3 zelo dei se pseqū ɔfitent:sed dū idiscrete hoc agit sacrilegij[p] facin⁹ incurrūt:ꝛ dū p̄cipites[q] q̄si ad emendandū venuūt:ipsi q̄s multo magis deteri⁹ cadūt ¶ Itē ex cōcilio parisiēsi tpe lodouici. Qua pena feriat q̄ illicite aliquē excōmunicat.

D E illicita excōicatōne lex iustiniani impatoris catholici quā pbat ꝛ seruat catholica eccl'a ɔstōne. cxxviij[r] q ca.ccli. decreuit vt nemo p̄sbyt excōic3 aliquē anteq̄ cā pbet ppter quā eccl'iastici canones hoc fieri iubēt. Si q̄s aūt aduersus eā aliquē excōicauerit. ille q̄dem q̄ excōicat⁹ est maioris[s] sacerdotis ad gratiā sancte cōionis redeat. is aūt q̄ legitime[t] nō excōicauerit in tn̄ tēpus abstieat a sacra cōione[v] q̄tū maiori sacerdoti visum[x] fuerit:vt qō iniuste fecit ipse iuste patiat. Hinc etiā sanct⁹ greg. ad iohānē epm iniuste excōicantē inter cetera scribit dicēs cassatis pri⁹:atq3 in nihilū redactis predictis sn̄ie tue decretis ex beati petri p̄ncipis apl'oꝝ auctoritate decreuim⁹. xxx. dierū spacio te sacra cōione priuatū ab oipotenti deo tāti excessus veniā cū sūma pn̄ia ac lacrimis exorare. Qō si hanc sn̄iam nr̄am te cognouerim⁹ nō implesse. remissius nō tā tn̄ iniusticiā sed cōtumaciā fraternitatis tue cognoscas iuuante dō seueri⁹ puniendā. q2 nemo p̄propere vel p̄postere. s3 nō cōmonit⁹ neq3 cōuictus est iudicand⁹. De cōuentione aūt hui⁹ imperatoris maīfestoꝝ[a] criminū lex[b] dicit quicūq3 trib⁹ auctoritatib⁹[c] iudicis ɔuētus vel trib⁹ edictis fuerit ad iudicē prouocat⁹:aut vno p oīb⁹ pemptorio[d] id est qō cām extinguit fuerit vocat⁹:ꝛ p̄sentiā suā apud eū iudicē a q̄ ei denunciatū est ei hibere noluerit. aduersus eū q̄si in cōtumacē iudicari pōt: q̄nimo re-

h ¶ Expiandā...

riarū.xi.q.iij.c.temerarium.ꝛ tenet ad oē interesse ꝛ ad maiorē penā si visum fuerit expedire.ex̄ de sen.exc.sacro. Item crimē sacrilegij dignū est depositione.vt.lxxxi.di.apl's.nec pōt pmoueri talis: vt ibi dicit.q̄re ergo tn̄ pena suspensionis.xxx.dierū infligit ei.vt.j.c.px. sed forte ibi loquit cū agit ad depositionē.vel dic q̄ nō q̄libet sacrilegiū inducit depositionem.

q ¶ Precipites.iudices n̄ cū sūt p̄cipites ad excōicādū vt extra ō appel.reph̄ensibilis.iniq̄tas eīn oīa p̄cipitat.vir⁹ autē lenta est ꝛ omniū ꝑcunctatrix. de peni.di.iij.in hec hircum.

D E illicita.cxxviij. hodie non distinguit iste liber p capitula. ponit aūt lex ista in auten.de sanct.episc.§.oībus ꝛ.ii.q.i.nemo eps.

s ¶ Maioris quādo supior possit ligatū absoluere ab inferiore.no.xi.q.iij.si eps que aūt est pena iniuste excōicātis habes ex̄ eo.sacro.

t ¶ Qui legitime. etiam si iusta fuerit cā excōicatiōis vt ex̄ de sent.exc.sacro.

v ¶ Cōione. hodie tn̄ ab ingressu eccl'ie. ex̄ de sent.exc.cōi.sacro.

x ¶ Uisum.hodie non relinquit arbitrio epi:s3 tn̄ mēsis ad hoc p̄figit.vt ex̄ de sen.exc.sacro vel dic q̄ fm arbitriū superioris carebit cōione hoim

xi.q.iij.illud.ꝛ.c.q̄d obest.ꝛ dic nihil ledit quantū ad recipiēdū vnitatē sanctoꝝ.ledit aūt quantū ad participāda ecclesie misteria.sn̄ia eīn pastoris sp timenda est.ꝛ ita quo ad deū nō pōt eccl'ia ligare nisi cū emittit ɔstitutōes aliquā.xxiiij.q.i.c.i.ꝛ.ij.

l ¶ Qui intus.§.ij.q.i.nemo.

N On in perpetuū.illum.sc3 iustum.

o ¶ Illi.i.ad malū illius.s.iniusti.

p ¶ Sacrilegij. Itē tenet actiōe iniu

s3 tn̄ ipso iure est priuat⁹ ingressu eccl'ie p vnū mēsem.ex̄ de sen.excō. sacro.

a ¶ Manifestoꝝ.ar.q̄ in manifestis criminib⁹ p̄cedet am monitio.ar.iij.q.v.q2 suspecti.ar.ō.ex̄ de iureiu.ad nostram.

b ¶ Lex.hec lex nō inuenit nisi intelligat de tenore.l.que est.C.quō ꝛ qn̄ iudex.cōsentaneū.

c ¶ Auctoritatib⁹.i.citationibus.

d ¶ Peremptorio,dico q̄ q̄libet iudex pōt peremptoriū mittere: vt

ꝓbatur ex̄ de sen. ⁊ re iudi. cū bertoldꝰ. in prin. ex̄ de offi. iudi. dele. ex līis. lȝ oēs dicere cōsueuerūt q̄ tm̄ ordinariꝰ vel a principe delegatꝰ possit illud mittere. vt in auē. de litig. §. oēm. in fi. coll. ix. ⁊. C. de iud. sancimꝰ. in fi. ex̄ de ap. cū sit romana. Itē ꝑemptoriū nō est stati mittendū: nisi cogat necessitas. vt ex̄ de dila. c. i. ff. de iudi. nōnūq̄. Itez scias q̄ licet lex dicat q̄ iudex dȝ mittere adhuc vnū edictū post ꝑemptoriuȝ. vt ff. de iudic. ⁊ post. illud tn̄ nō est verum nisi velit iudex grām facere ei: vt ex̄ d̄ offi. dele. consuluit. Itē dicunt quidam q̄ ꝑemptoriū debeat ɔtinere tm̄ quantū si q̄dlibet triū edictorū ꝑ se ꝓponeret: vt C. quō ⁊ quādo iudex. auē. qui semel. sed verius credo q̄ illud sit in iudicis arbitrio: vt ex̄ de app. cū sit romana. Item iudex tribus edictis ⁊ vno ꝑemptorio dȝ citare: si tamē pars non venit ad primā citationē punitur in sumptibus litis. vt. C. de iudi. sancimus. de hoc est. lxxiiij di. honoratꝰ. Itez si iudex ter citet: lȝ nō apponat hoc aduerbium ꝑemptorie: tamē intelligit̄ citatus ꝑemptorie. vt. C. quō ⁊ qn̄ iu. tres denūciatōes. Itē si reꝰ ad primā citationē dicit se nolle venire non est denuo citādus. q: iō tercitat̄ vt presumatur eiꝰ ɔtumacia. vt. ff. de re iudi. cōtumacia. cuȝ ergo certū sit eū nolle venire non est denuo citandus. q: in incertis nō in certis locus est cōiecturis. ff. de verb. obli. continuꝰ. sed quid si iudex tulit sniam cōtra citatū nō peremptorie. videt̄ q̄ nō teneat snia. vt. C. quō ⁊ qn̄ iudex. l. ea que. ⁊ hoc idē videt̄ ar. cōtra. C. quō ⁊ qn̄

tractari nec per appellationē[e] negocia pn̄t q̄tiēs in cōtumacē fuerit iudicatuȝ ⁊ hanc sniam de tribꝰ auctoritatibꝰ ɔuēnis ex euāgelica[f] auctoritate celestinus ad nestoriū dicēs ⁊ ephesina sinodꝰ de eodē decernēs ⁊ beatꝰ greg. ad iohānē scribens cōprobauit de ꝑemptorio scripto affricanū ɔciliū demonstrat de cresconio: vt si ɔuentꝰ resipiscere detractauerit suo ɔtēptu etiā sua cōtumacia faciēte auctoritate iudiciaria iā ꝓtinꝰ excludat̄. Itē beatꝰ greg. de snia i ɔtumacē scribēs ad maximū ꝓsumptorē salonitanū ep̄m dixit. hortamur vt ad nos venire oī postposita excusatione festines: q̄tinꝰ seruata iusticia hec de quibꝰ accusaris ⁊ cognoscere ⁊ finire ſm canonica instituta xp̄o reuelante possumus Ita aūt fac vt ad veniendū amplꝰ iam moras non ingeras: nec magis ipsa te absentia obnoxiū his q̄ dicūt̄ assignet ⁊ nos in te hec res nō solum ꝓpter p̄dicta crimina q̄ purgare subterfugis: sed etiā ꝓpter inobediētie culpā durꝰ. s. vt in cōtumacē cogat ex ɔcilio ferre iudiciū[g]. ¶ Itē orige. sup leuit.

Uita non sentētia ab eccl'ia aliquē eiicit vel ad eā reducit.

Quam aliq̄s exit a veritate a timore dei a fide a caritate exit de castris eccl'ie: etiā si ꝑ ep̄i vocē minime abiiciat̄: sicut ecōtrario aliq̄s nō recto iudicio foras mittit̄. sed si aū nō exierit. i. si nō egerit vt mereret̄ exire nō ledit̄. Interdū eīn q̄ foras mittit̄ intus est: ⁊ qui foris est intus videt̄ retineri ¶ Itē aug.

Et q̄ aperto sacrilegio ⁊ q̄ ꝑuersa vita fidelibꝰ nō sociant̄ ad ecclesiam non pertinere ꝓbantur.

De illis q̄ ab eccl'ia sunt segregati nō dicitꝰ[h] ea q̄ sunt spūs nō ꝑcipientes ne ad sciētie[i] ꝑceptionē referet̄. sȝ dictū est spm̄ nō habētes: sed hoc vtiq̄ȝ nō diceret̄ nisi de segregatis ab eccl'a q̄ dicti sunt spm̄ nō habētes: sed nec ille dicendus est esse in eccl'ia[k]: ⁊ ad istā societatē spūs pertinere q̄ ouibꝰ xp̄i ficto corde misce t̄. sanctꝰ eīn spūs discipline effugiet fictū. neq̄ȝ eīn solū illi ad ecclesiam nō ꝑtinent q̄ separationis aꝑto sacrilegio manifesti sunt: sed etiā illi q̄ in eius vnitate corporaliter mixti per pessimā vitā separant̄. ¶ Item ex q̄nta sinodo

A deo separamꝰ quos impios demonstramꝰ.

Certū est q̄ q̄ impius est omnino seꝑatus est a deo: sicut etiā ille q̄ anathematizatus[l] est tanq̄ impiꝰ separatꝰ est. Nihil eīn aliud significat anathema nisi a deo separationē[m] ¶ Illicita ergo excōicatio vt ex p̄missis apparet nō ledit eū qui notat̄: sed illū a quo notat̄: ac ꝑ hoc qui innocētes sunt ex alterius crimine ɔdēnari nō pn̄t: sicut ab imprudentibꝰ familie potentū ꝓ peccatis dn̄oꝝ ɔsueuerūt notari. Sȝ adhuc obiicit̄ illud qd̄ nō soluȝ innocētes: sed nec etiā crimiosi snia maledictiōis sint feriendi. Ait eīn xp̄s in euangelio. orate ꝓ ꝑsequentibꝰ ⁊ calūniantibꝰ vos. benefacite his qui vos oderūt. Itez apl's benedicite ꝑsequētibꝰ ⁊ calūniantibus vos: bn̄dicite ⁊ nolite maledicere. Itez maledici regnū dei nō possidebunt. ¶ Itē hiero. in epl'a[n] ad tytū.

Ab omni maledicto fideles imunes esse oportet

Si igit̄ michael[o] nō fuit ausus diabolo ⁊ certe maledictionis dignissimo iudiciū inferre blasphemie[p]: q̄nto magis nos ab omni maledicto puri eē debemꝰ. Merebat̄ diabolꝰ maledictuȝ sed ꝑ os archangeli blasphemia exire nō debuit. Relege veteres libros ⁊ vide que tribꝰ in monte garizim cōstitute sunt vt benedicerēt pp'lo[q] ⁊ que in monte altero[a] vt maledicerent[b] ruben q̄ maculauerat thoꝝ parentis ⁊ zabulon nouissimꝰ lye filiꝰ ⁊ ancillaꝝ liberi in monte heliel[c] ponunt̄ vt maledicāt his qui maledictiōe sunt digni. ¶ Idē in lib. iudicū.

Quos significent illi qui ad benedictionē quiue ad maledictionez de filiis israel electi sunt.

Cum ergo in singlis quibusq̄ȝ fidelium talis sit ꝓpositi[d] varietas: hoc mihi designari videt̄ in hoc loco: q̄ dimidii illi qui iuxta montez garizim incedunt illū qui ad benedictionē electꝰ est istos figuraliter indicēt qui nō metu pene sȝ benedictionū ⁊ repromissionuȝ desiderio veniūt ad salutē[e]. illi vero dimidii q̄ iuxta montē gebal incedunt: in q̄ maledictiōes plate sunt istos alios indicāt qui maloꝝ metu ⁊ suppliciorūȝ timore cōplentes que in lege scripta sunt ꝑueniunt ad salutē. ¶ Sed q̄[f] ꝓ ꝑsecutori

iudex. cessante. e ¶ Per appellationē. nā cōtumax non auditur appellans. vt. ii. q. vi. §. sūt quorū. sed est ar. s̄. iij. q. ix. reuera. ex̄ de sen. ex. ꝑ tuas f ¶ Si euangelica. nā paterfamilias bis misit seruos: tertio filiū ad inuitatos. vel loquit̄ de euangelica denūciatione. s. si peccauerit ⁊c. g ¶ Iudiciū. pōt intelligi de infamato qui se noluit expurgare. vnde ꝓpter hoc erat deponēdꝰ. vt. xxx. di. c. vl. in fi. vel intelligas illud de sent. exc. ⁊ nō de diffinitiua. quia illa non infertur nisi lit. cōtesta. qualiter aūt in criminibꝰ ferenda snia sit. not. iij. q. ix. in summa. extra de dolo ⁊ cōtu. veritatis.

De illis. non dicit iudas apl's. i ¶ Ad scientie. hoc vult dicere q̄ heretici ⁊ ypocrite ab ecclesia sunt segregati. nec spiritū sanctum habēt: licet habeāt dona spūs sancti. i. scientiā ⁊ fortitudinem. k ¶ In eccl'ia. s̄. de ɔse. di. iiij. ē vnitas s̄. sed ibi ecclesie nomē largius sumitur vt cōphendat bonos ⁊ malos. ad h̄ facit. xi. q. iij. audi. ⁊ melius. c. nolite. Certū est. anathematizatꝰ. s. iuste, nā quo ad deum separatur eque quis a deo per peccatum sicut per excōmunicationem. m ¶ Separationez. s̄. iij. q. iiij. engeltrudam. n ¶ In epl'a. iude. Si igit̄ michael. diabolo. cū ɔtēdebant de corpore moysi. p ¶ Blasphemie cui non aliud dixerit q̄ȝ hoc iperet tibi deꝰ. sed vn̄ hoc habuit apostolꝰ: ignoratur. q ¶ Populo. illi q̄ seruaret legē dei. a ¶ Altero. i. gebal. ¶ Maledicerent. non seruantibus. c ¶ Heliel. in pri. c. vocat eundē montē gebal. Cum ergo. ꝓpositi. id est variis modis seruabat̄ lex quidam seruant eam amore iusticie: quidam timore pene. e ¶ Ad salutē. sicut paulus. vt. s̄. pri. q. iij. quis nos. tamē q̄diu seruilis timor est in homine non saluatur. vt. s̄. pri. cā. q. vi. §. ex his. f ¶ Sed qui. q: prime. s. fraterno odio vel peccato ade.

g ¶ Chanaan. ipsi cham nõ maledixit sed filio eius vt ostẽderet q² primi mot⁹ nõ essent puniendi: s3 ipsi scõi. ꝯ. di. vi. sed pensandũ. de peni. di. ij. inter h̃ sciendum. vel iõ q² mag̃ terrenẗ parentes in pena filioꝝ ꝙ in ꝓpria. vt. ff. qõ me. cã isti quidez. §. vl. vel iõ semini noe benedixe: at ⁊ ideo noluit maledicere.

h ¶ In libro nũerorũ. idez dicitur in deuteronomio.

i ¶ Si angelus. hoc ꝯpositũ est. ꝯ. xi. q. iij. si is qui preest.

k ¶ Distinguendũ est. q̇ ex pertinacia maledixit puniẗ: vt ex̃ de cle. ma. c. i. qui ex temeritate vel leuitate: veniã mereẗ. vt. ij. q. iij. si q̇s irat⁹ §. i. ⁊ §. notandũ. talis em̃ venialiẗ peccat: vt. xxv. di. §. aliẗ in fi. qui ex insania miseratione dignus est: vt. C. si quis imperat. maledixerit. l. vnica.

Cum sancti. vltionis. ꝯ. xlv. di. c. vera iusticia. ꝯ. lxxxvi. di. odio.

m ¶ Subtile. ar. ꝙ subtilitas in canonibus est cõsiderãda: vt. ij. q. i. in primis. ar. cõtra. extra ꝺ ap. dilecti. ⁊ de iudi. dilecti. ⁊ insti. de fideicõ. here. §. s3 q². vbi diciẗ ꝙ subtilitas ꝑniciosa est in legib⁹ ⁊ simplicitas ẽ amica veritatis. Jo.

Apostolice. exẽplo. qui tradidit corinthiũ sathane.

o ¶ Errantiũ. in fide Joh.

Tam sacerdotes fideles. s. prelati ⁊ sic nõ est hic ar. ꝙ illud si peccauit spectet ad omnes.

q ¶ Sepentur. ergo sacerdotes habent officiuz excõicandi. vt. ij. q. i. nemo eps̃. de hoc. ꝯ. c. cã. q. i. c. miramur. §. his auctoritatibus.

De excõicatiõis. grad⁹: q² sub periculo grad⁹ ⁊ hono

bus iussit orare primos parẽtes ꝓ trãsgressione mandati mortis maledicto ꝑcussit Chain ꝙ q² prime ꝑuaricationi fratricidiũ adiunxit sniam maledictõis a dño reportauit. Abrahe ꝙ dñs dixit maledicã maledicẽtib⁹ tibi ⁊ bñdicã benedicẽtib⁹ tibi. In euãgelio etiã cũ esuriens veniret ad ficũ dñs nõ inueniens fructũ in ea: sua maledictiõe ꝑpetua sterilitate ipsam dãnauit. Itẽ noe cũ verẽda sua a cham derisa cognosceret filium ei⁹ chanaã[g] maledicẽs dixit maledictus chanaã sit seru⁹ fratrũ suoꝝ. Item ysaac cũ bñdiceret iacob filio suo ait: q̃ maledixerit tibi sit ille maledict⁹: ⁊ qui bñdixerit tibi bñdictione repleaẗ. Itez sicut in libro[h] nũerorũ legiẗ. moyses ex ꝑcepto dñi. xij. trib⁹ filioꝝ israel i duas partes diuisit: ⁊ sex tribub⁹ iussit ut iuxta montẽ gebal incedẽtes maledictõez transgrediẽtiũ legẽ vociferarẽt. alijs vero ꝑcepit iuxta aliũ mõtẽ incedẽtes bñdictiões obseruantiuz exclamarẽt. In nouo etiã testõ petr⁹ apl's legiẗ simoni maledixisse cũ ait: pecunia tecũ sit in ꝑditione. Paul⁹ quoq3 q̇ dixerat: bñdicite ⁊ nolite maledicere fornicatorem corinthiũ iussit excõicari. item in alia epistola ait: si q̇s nõ fuerit secut⁹ doctrinã dñi nr̃i iesu xp̃i sit anathema maranatha. itẽ galathis: si angel⁹[i] de celo veniens aliud vobis euãgelizauerit anathema sit. Distinguẽdũ est[k] ergo inẗ maledictũ qõ ꝓhibeẗ ⁊ maledictũ qõ a dño ⁊ a sanctis viris rõnabiliter ꝓferẗ. maledictũ qõ ꝓhibeẗ est illud qõ ꝓcedit ex voto vltionis ⁊ odio ꝑsequẽtis non ex amore iusticie. Maledictũ ṽo q̇ sci maledicũt est illud qõ ꝓcedit ex amore iusticie nõ ex liuore vindicte. ¶ Vñ. gre. ait in moralib⁹. li. iiij. Sancti viri nõ ex voto vltionis sed amore iusticie alios maledicũt.

Cum sancti viri maledictionis sniam ꝓferũt nõ in hanc ex voto vltionis[l] s3 ex iusticie examie ꝓrũpunt: intus subtile[m] iudiciũ respiciũt ⁊ mala foris surgẽtia q̃ maledictiõe ferire dẽant ꝯgnoscũt ⁊ eo maledicto nõ peccãt q̇ ab iterno iudice nõ discordãt. item scp̃tura sacra duob⁹ modis maledictũ memorat: aliõ videlic3 qõ approbat: aliud qõ dãnat. aliẗ em̃ maledictũ ꝓferẗ iudicio iusticie: vt in ipõ ꝑmo peccãte ꝓlatũ est cũ audiuit: maledicta terra in opere tuo ⁊c. Et sicut abrahe diciẗ maledicã maledicẽtib⁹ tibi. Aliter ṽo ꝓferẗ maledictũ qõ nõ iudicio iusticie s3 liuore vidicte ꝓmiẗ: a q̇ voce pauli ꝑdicantis cessare admonemur q̇ ait. Bñdicite ⁊ nolite maledicere ¶ Itẽ pelagi⁹ papa angelio epõ. Errãtes ⁊ in errore mittentes excõmunicentur.

Apostolice auctoritatis exẽplo[n] dicimus errantiũ[o] ⁊ in errorẽ mittentiũ spũs tradẽdos esse sathane: ut blasphemare dedis cant. ¶ Itẽ anachlet⁹ papa. Delinquẽtes corrigãẗ a sacerdotib⁹ ut icorrigibiles inuenti excõicentur.

Tam sacerdotes[p] q̃ reliq̃ fideles oẽs summã debẽt habere curã de his q̇ pereũt: q̃ten⁹ eoꝝ redargutõe aut corrigãẗ a peccatis: aut si incorrigibiles apparuerint ab eccl'ia sepentur[q]. ¶ Itẽ greg. papa. Scd̃a vel tertia ammonitione iterposita excõicatiõis snia ꝓcedat.

De excõicationis articulo q̇ tñ interposita ꝯditione grad⁹[r] tã ut ita dicã scd̃o vel tertio ex necessitate subiũcta est: beatitudo vr̃a imerito q̇ritur: cũ paul⁹ apl's dicat: in ꝓmptu habẽtes vlcisci oẽm inobedientiã. ¶ Itẽ hiero. Mali ab ecclesia sunt eliminãdi.

Resecãde sunt putride carnes ⁊ scabiosa ouis[s] a caulis repellẽda: ne tota dom⁹ massa ⁊ corp⁹ ⁊ pecora ardeant corrũpanẗ putrescãt intereãt Arri⁹ in alexandria vna scintilla fuit: sed qm̃ nõ statim oppssus est ꝑ totũ[t] orbẽ eius flãma populata est. ¶ Item augustinus. Pro diuersitate culparũ subditi a prepositis corripiantur.

Corripiantur itaq3 a ꝑpositis suis subditi correctiõib⁹ de charitate veniẽtibus ꝓ culpaꝝ diuersitate diuersis vel minorib⁹ vel amplioꝛib⁹: q² ⁊ ipsa q̇ dãnatio noiaẗ quã facit epãle[a] iudiciuz q̃ pena in eccl'a nulla maior ẽ[b]: põt si de⁹ voluerit in correptionẽ saluberrimã cedere atq3 ꝓficere. Neq3 em̃ scim⁹ q̇d cõtingat seq̃ñti die aut ante finẽ vite huius ꝺ aliquo tali desperandũ est[c] aut ꝯdici deo põt ne respiciat ⁊ det penitẽtiã ⁊ accepto sacrificio spũs ꝯtribulati cordisq3 cõtriti a reatu q̃uis iuste dãnationis absoluit dãnatũ[d] quẽ ipe non dãnat[e] pastoris tñ necessitas h3 ne ꝑ plures serpant dira cõtagia separe[f] ab ouibus sanis morbidã ab illo cui nihil est impossibile ipsa forsitan separatiõe sanandã. nesciẽtes em̃ q̇s pertineat ad ꝑdestinatoꝝ numerũ quis nõ ꝑtineat sic affici debem⁹ charitatis affectu vt oẽs velim⁹ saluos fieri. ¶ Itẽ ꝓsper. Qui corrigi nolunt excõicationis ferro debent abscindi.

Ecce aũt crimina quorũlib3 ⁊ si ipsis criminosis cõfiteri nolentib⁹[g] vndecũq3[h] claruerit q̃cunq3 nõ fuerint patientie[i] leui medicamẽto sanata veluti igne quodã pie increpationis vrenda sunt ⁊ curãda: q̃ si nec sic q̇dem eq̃nimiter sustinentis ac pie increpantis medela ꝓcesserit in eis q̇ diu portati ⁊ salubriẗ obiurgati corrigi noluerint: tanq̃ putride[k] corporis partes debẽt ferro excõicationis abscindi: ne sicut caro morbis emortua si abscisa ñ

ris sui excõicauerat eũ. vl' scd̃m gradus honoris sui vocauerat ipsum. nã alter vocandi sunt maiores: aliẗ minores. vel q² gradatim vocauerat ipsu3 in vltimo peremptorio

Resecande sunt. ouis xlv. di. s3 illõ.

t ¶ Totũ. dicit totũ: ⁊ tñ tãtũ alexandrinaz ecclesiam itellexit. i. q. i. manifestũ. vl' dic totũ. q² ei⁹ sequaces erant per totũ orbẽ

Corripiantur. epãle. ar. ꝙ excõicatio spectet tñ ad offm̃ epãle. nã3 mucro epĩ diciẗ. xvi. q. ij. visis. i fi. de hac materia dixi. ij. q. i. nemo eps̃. xi. q. iij. nẽo epõ rũ. ⁊ c. epĩ.

b ¶ Maior ẽ. si excõicatio est maxĩa pena q̃ nõ infligi³ ꝓ leuib⁹ criminib⁹: vt ꝯ. e. q. i. nõ afferam⁹. in fi. ⁊. xi. q. iij. nẽo epõrum. ⁊ ca. epĩ.

c ¶ Desperãdum est. ꝯ. xxiij. q. ij. ancillã ⁊ de peni. di. vij. nemo.

d ¶ Damnatũ. ab ecclesia

e ¶ Non dãnat. i. non disponit dãnare eternaliter

f ¶ Separare q² talis dãnatio medicinalis est nõ mortalis. vt. ij. q. i. multi.

Ecce. nolẽtibus. ar. est hic q̃ i notorijs requiritur ãmonitio ar. ꝯ. c. de illicita. Item est

hic ar. q lz q̄s neget crimē dicat tm̄ notoriū. Itē est hic ar. q etiā si in modū exceptionis sit aliqd crimē pbatū: vel facta fides. z q tal' pōt puniri nisi corrigat ex hoc qd dicit vndecūq3 clarnerint. nā z iudiciū hereticoz certificat ecclesiam. vt. s. e. q. i. subdiacon', ad hoc pōt dici q in cā denūciationis loquit vbi qlišcūq3 snīa sufficit: vt dixi, xxij. q. v. hoc videt. z. ij. q. i. multi z licz in cā denūciatiōis agat ad penitentiā tm̄ si noluerit peniteri postea pt puniri. Alij itelligūt h de crimine notorio

fuerit salutē reliq̄ carnis putredinis sue cōtagiōe corrūpit ita isti q̄ emēdari despiciūt z in suo morbo psistūt. si morib' depravatis in scōz societate pmāserint eos exemplo sue pditionis interficiant ¶ Itē nicola' pa. lothario regi. Excōicādus ē q̄ duas vxores sil' h're psumit.

Am nō districta vltōe feriēd' es q̄ i duab' vxorib' adulteriū lamech z flagiciū imitat' esse dinosceris. qd dn̄s nō nisi post. lxxvij. generatiōes suo salutifero aduētu deleuit cū caim fratricidiū septia generatiōe aquis abolitū sit cathaclismi. i. diluuij ¶ Itē ex ocil. agatensi. Falsi testes z homicide cōmunione priuentur

Itaq3 censuimus homicidas z falsos testes a cōione eccl'iastica esse submouēdos nisi penitētie satisfactōe crimina admissa diluerit ¶ Itē ex cōcilio toletano pmo. Excōicet potēs q̄ clericū paupere vel religiosum expoliare presumit.

Si q̄s de potentib' clericū aut quēlibet pauperē aut religiosum expoliauerit z mādauerit eū ad se venire eps vt audiat z otēpserit inuicē mox scripta pcurrāt p oēs epos puincie: z q̄scunq3 adire potuerint vt excōicat' habeatur ipse donec obediat z reddat aliena.

¶ Ex edictis greg. ij. pape. De eodem

Quisquis p dolū manū suā mittit in xp̄m. i. epm vel psbiterū: qz sacrilegiū graue cōmittit. z si q̄s ecclesiā deuastat aut ipugnat aut icēdit: quia z hoc grauissimū sacrilegium est. placuit sancte sinodo vt in primis oia bona ei' pscriptiōe publicent. deinde in vno loco. i. monasterio inclusus peniteat omibus dieb' vite sue. ¶ Itē calixt' papa. Cōione priuet q̄ romipetas z peregrinos vel mercatores molestare psūpsit.

Si q̄s romipetas z pegrinos z aplōz limina z alioz sanctoz oratoria visitātes capere seu reb' q̄s ferunt spoliare z mercatores nouis theolonioz z pedagioz exactionib' molestare tētauerit: donec satisfecerit cōione careat xp̄iana. ¶ Itē vrban' papa. Excōicetur q̄ oratores vel eccl'iaz bona z personas ibidē seruiētes infestare psumit.

b ¶ Vndecūq3. z codē mō dicē lex qlitercūq3 constet tutori q sit tutor si simpliciter dictū sit ei periculū spectat ad eū: vt ff. de admi. tuto. l. pater. §. vlti. sic. xxij. q. v. hoc videt.

i ¶ Patiētie. leui medicamēto. i. q per denūciationē noluerit corrigi: si itelligas put alij intelligūt de notorio crimie tūc exponas si nō fuerit dispensatū cum eis. naz bene pōt eps dispensare. ex̄ de iudi, at si clerici.

l ¶ Putride hoc intellige cū sine scādalo id fieri pōt vt. s. pxi. q. iiij. cū q̄sq3.

Am nō districta. ad ulteriū. sed q̄liter dicat cōmittet adulteriū cū sua vxore legitia. rn̄. q per adulteriū reddidit eā sibi illicitā xxxij. q. i. i cōiugio. in fi.

m ¶ Post. lxxvij. z. i. xxxi. q. i. quō. hoc

Ibi solutū est z expositū hic ministeriū: ibi veritas.

Itaqz z falsos. s. xxij. q. v. si quis cōuict'. s. xxiij. q. v. rex debet.

Si q̄s. pauperē. videt ergo q cause oppressoz paupez spectēt ad ecclesiā: vt. lxxxvij. di. c. ij. p ¶ Scripta. sic. xi. q. iij. cure. z. ij. q i. legā: hic videt q stati post citationē primā possit excōicari. ar. v. q. ij. psiti. lz dic q nō nisi p' tria edicta vl' vnū pemptoriū, s, e, d illicita

Si quis. romipetas. z peregrinos. sic. ex̄ de treuga. inouam'. sol' eīm pnceps pōt indicere noua vectigalia: vt ibi dicit in pte decisa. z. ff. de pub z vecti. l. vectigalia. z talis q̄ indicit noua vectigalia: vel deportat vel capite punit. nā incidit in. l. iul'. de vi pub. vt. ff. ad. l. iul'. de vi pub. l. vlti.

Paternarū. xxx. ar. qd sufficit si peremptoriū sit edictū. xxx. dierū. vt. iiij. q v. c. i.

Paternarū traditionū exēplis commoniti pastoral' officij debitū persoluētes eccias cū bonis suis tā psonis q̄ possessionib' suis clericos videlz ac monachos eorūq3 cōuersos vel cōmissos. oratores quoq3 cuz suis nihilominus reb' q̄s ferūt tutos z sine molestia esse statuim'. Si q̄s aūt 3 hoc facere psumpserit: z post q facin' suū recognouerit: z infra dierū spaciū. xxx. cōpetenter nō emēdauerit: a liminib' eccl'ie arceat z anathematis gladio feriatur.

¶ Itē nicola' papa omnib' epis. Qui oratorib' pauperib' nō arma ferentib' in malis obuiauerint excōicent.

Tali q̄ pegrinos vel oratores cuiuscūq3 sancti siue clericos siue monachos vel femias aut inermes pauperes depdati fuerint vel bona coz rapuerit vel in malū eis obuiauerint anathematis vinculo feriant: nisi digne emendauerint. Pax vero illa quā treugā dei dicimus sic obfuet sicut ab archiepis et epis vniuscuiusq3 puincie ostitura est q̄ eā aūt infregerit excōicationi subdatur. ¶ Quia vo smo de hereticis habetur: vidēdū est q̄d intersit inter scisma z heresim z q̄ sint heretici z q̄t sint hereticoz secte. Differentiā aūt inter scisma z heresim hieronim' in ep'la ad galathas assignat dicēs. Scismatici z heretici differre dicunt.

Inter heresim z scisma hoc iteresse arbitror q heres puersum dogma hēat. scisma post epalē decessionē ab eccl'a pariter separ qd eq̄ dē in pncipio aliq̄ ex pte itelligi pōt diuersum. Ceterū nullū scisma est nisi sibi aliquā heresim confingat ut recte ab ecclesia recessisse videat. ¶ Vn̄ aūt heresis dicat in eadē epistola hieronim' diffinit dicens. Unde dicat heresis.

Heresis grece ab electōe dr q. s. eā sibi vnusq̄sq3 eligat disciplinā quā putat esse meliorē. Quicūq3 igit alit scripturā intelligit q sensus spūs sci flagitat a q̄ scripta est lz ab eccl'ia nō recesserit: tm̄ heretic' appellari pōt: z de carnis opib' est eligens q̄ peiora sunt. ¶ Qui vo pprie dicant heretici aug. ostēdens ait. Qui pprie heretici dicantur.

s ¶ Cōpetent. nō intelligas. i. imoderate sicut curiales exponūt: sed cōpetent id est iuste. sic ponit extra de app. rep̄hēsibilis. ff. de iudi. si debitori. io.

t ¶ Feriat. ergo nondū erat pmulgatus xvij. q. iiij. si q̄s suadente.

Tali q̄. archiepis. ergo ipsi pūt indicere treugas similit canon indicit treugas: vt extra d treu, ca. i.

x ¶ Heresim. vario mō dicat hereticus. vno mō quicūq3 est dubi' in fide ifidel est: vt ex̄ de here. dubius. scdo modo dicitur heretic' omnis simoniac'. i. q. i. q̄squis. tertio mō ois pscisus ab eccl'a fm q excōicatus dicit heretic': vt. iiij. q. i. ca. ij. q̄rto mō ois q̄ male iterptat sacrā scripturā: vt. j. e. heresis. q̄nto mō qui nouā opinionē inuenit: vt. j. e. hereticus sexto modo qui vult auferre priuilegiū romane eccl'ie. vt. xxij. di. omēs. septimo qui transgredit p̄cepta sedis apostolice. vt. s. xix. di. nulli. Itē q̄nq3 dicitur large heretic' omis qui nō tenet articulos fidei. z fm h iudeus z gētilis sunt heretici. z fm h non omnis hereticus est excōicatus. Stricte sumitur heretic' ois qui remot' est ab ecclesia: qz errat in fide. z fm hoc omnis hereticus est excommunicatus. vt extra de hereti. ad abolendam.

Inter heresim z scisma potest dici q hec sit differentia inter scisma z heresim que est inter dispositionē z habitum. Primo enī dicitur scisma: lz cū post tempus pertinaciter adheserit sue secte dicat heresis. vel aliter vt dicas q ois heretic' sit scismatic': sed nō conuertitur. z sic est illa differentia que est inter speciem z genus.

Heresis, scripturam, s, di, xxxvij. relatum.

Dixit apostolus scđam. hic dicit hereticos p⁹ scđam ammonitionē vitā-dos. s. xxi. q. v. nō vos. alibi semel. s. ea. q. i. que dom⁹. in fin. ad hoc pōt dici q̄ hereticū dānatuȝ post vnicā āmonitionē vitabim⁹ in secretis fidei nr̄e ne euȝ peritiorē reddamus vt. xliij. di. in mādatis. xi. q. iij. nolite. ſȝ quanū ad monitionē faciēdā possum⁹ cōicare ei quotiens cūq3 visum fuerit: ſȝ heretico nōdū dānato possum⁹ explicare secreta fidei nostre sepius ipsuȝ corrigendo.

o ¶ Pertinaci. licet ergo teneat aliquis ea q̄ sunt ꝯ fideȝ dū nō parat⁹ sit corrigi nō est habendus hereti⁹. vt. s. e. q. i. scisma. in princi. et c. hec est.

Quid aūt. doctoribus. s. xxxvij di. relatum.

f ¶ Ad semetipsos. qđ esse nō debet: vt ex̄ de cōsti. ne inita ris.

Qui alioꝝ defendit. talis eñ hereticus dicit̄. vt extra eo. sicut.

h ¶ Dānabilior. et not. q̄ plus punitur cōsulens q̄ faciens vt. s. xxi. q. v. cū homo.

i ¶ Preparat. sic q̄ scalā vel ferrum vel aliud auxiliū p̄stant furi: tenent̄ furti: vt ff. de fur. si pignore. §. penul.

Transferūt. qui sacerdotes. not. cōtra testimonia sacerdotū. ⁊ illud: qui vidit digne sacerdotē penitenteȝ: vt de pe. di. i. mensuram. alias p̄sumitur pro eis: vt. xi. q. iij. absit

Illud. oculus. id est familiaris alicuius.

m ¶ Abijciēda. hoc intelligas de penit⁹ incorrigibilibus ne sit cōtra. s. xxi. q. v. circūcelliones.

Clericus. orādū est. de conse. di. i.

Hereticꝰ ē qui alicui⁹ t̄palis cōmodi ⁊ maxime glorie principatusq3 sui gr̄a falsas ac nouas opiniones vel gignit vl' seq̄t̄. Ille aūt q̄ hmōi hominib⁹ credit imaginatiōe q̄daȝ veritatis illusus est. ¶ Idē. Nō sunt heretici qui nō sua audacia ſȝ alieo seducūt̄ errore.

Dixit apl's hereticū hominē post primaȝ ⁊ secūdaȝ correctonē deuita q2 subuersus ē hmōi ⁊ peccat in semetipso dānatus. ſȝ qui sniaȝ suā q̄uis falsaȝ atq3 puersā nulla ptinaci aīositate defendūt p̄sertim quā nō audacia sue p̄sumptiōis peperint ſȝ a seductis atq3 in erroreȝ lapsis parētib⁹ accepe-rūt. q̄rūt aūt cauta sollicitudine veritatē corrigi parati cū inuenerint neq̄q̄ sunt inter hereticos deputandi. ¶ Iteȝ leo papa. Magistri erroris sūt q̄ veritatis disciplinā ꝯtēnūt

Quid aūt iniquius est q̄ impia sape et sapiētioribus doctioribusq3 nō credere. Sȝ in hāc insipiētiā cadūt quicūq3 ad ꝯgnoscēdaȝ veritatē aliquo impediūt̄ obscuro nō ad ppheticas voces nō apl'icas lr̄as nec euāgelicas auctoritates: ſȝ ad semetipsos recurrunt. ⁊ iō mgr̄i erroris existūt: q2 veritatis discipuli nō fuerūt ¶ Itē aug. ꝯ manicheos. Heretici sūt q̄ qđ p̄ue sapiūt cōtumacit̄ defendūt.

Qui in eccl'ia xp̄i morbiduȝ aliq̄d prauūq3 q̄d sapiūt si correcti vt sanū rectūq3 sapiant resistūt cōtumaciter suaq3 pestifera ⁊ mortifera dogmata emēdare nolūt sed defensare p̄sistūt heretici sunt. ¶ Itē vrban⁹ papa. Errāte dānabilior est q̄ eius defendit errorem

Qui alioꝝ defendit errores multo ampli⁹ dānabilior ē illis q̄ errāt q2 nō solū ille errat ſȝ etiā alijs offendicula erroris p̄parat ⁊ ꝯfirmat. vn̄ quia mgr̄ erroris est nō tm̄ hereticꝰ ſȝ etiā heresiarcha dicēd⁹ ē. ¶ Item hiero. Qui mēdacio veritatē imutāt patruȝ terminos trāsferre pbāt

Transferūt principes iude termios quos posuerūt p̄res eoꝝ qn̄ imutant in mendaciū veritatē: ⁊ aliud p̄dicāt q̄ ab apl'is acceperūt. Idē. De hereticis manifest⁹ est sensus q̄ sophismatibus suis ⁊ arte dyaletica sepe opprimant eccl'iasticos. Idē. Veteres scrutās historias inuenire nō possum scidisse ecc'iam ⁊ de domo dn̄i pp'los seduxisse p̄ter eos q̄ sacerdotes a deo positi fuerāt ⁊ pphete. i. speculatores. Isti ergo vertunt̄ in laqueū tortuosum in oībus locis ponētes scādalū. ¶ Itē leo papa. Abijciant̄ q̄ aduersarioꝝ conueniūt prauitati.

Illud sane plurimuȝ mihi displicere significo q̄ inter ditionis tue clericos q̄dā esse dicunt̄ q̄ aduersarioꝝ conueniāt prauitati ⁊ vesanie vasis misericordie vasa misceant̄: q̄b⁹ inuestigandis ⁊ seueritate ꝯgrua coercendis: dȝ diligētia tua vigilāter insistere. ita vt his quibus pdesse nō poterit correctio nō parcat abscisio. Oportȝ etenī vos euāgelici meminisse mādati: qđ ab ipsa veritate p̄cipit̄: vt si nos oculus aut pes aut dextera scādalizauerit man⁹ a cōpage corporis auferat̄: q2 meli⁹ sit his in seculo carere mēbris q̄ cū ipsis i eterna supplicia ire. Nā supfluo extra eccl'iaȝ positis resistim⁹ si ab his q̄ itus sunt in eis q̄s decipiūt vulneramur. abijciēda pr-sus pestifera hec a sacerdotali vigore patiētia ē q̄ sibimet peccatis alioꝝ parcēdo nō parcit. ¶ Itē ex ꝯcilio carthaginē. iiij. Et sodalitates ⁊ cōuiuia hereticoꝝ clerici vitare debent.

Clericꝰ hereticoꝝ aut scismaticoruȝ tā cōuiuia q̄ sodalitates euitet: equaliter eoꝝ cōuenticula non eccl'ia sed conciliabula appellanda sunt: cū eis neq3 orandū est neq3 psallendū. ¶ Iteȝ gelasi⁹ papa. Canonū obseruatores nullū cū hereticis debent inire certamen

Cum q̄bus erat sinod⁹ ineunda: catholici pontifices fuerāt vndiq3 iaȝ depulsi: soli remanserāt socij p̄fidoꝝ. cum q̄bus nec iā licebat h̄re cōciliū cōuentū q3 dicēte psalmista: nō sedi cū ꝯsilio vanitatis ⁊ cū iniq̄ gerentib⁹ nō introibo nec eccl'iastici moris est cū his q̄ pollutā habēt cōionē pmixtāq3 cum p̄fidis miscere conciliū. recte igit̄ p calcedonēsis sinodi formam hmōi p̄uaricatio repulsa est poti⁹ q̄ ad cōciliuȝ vocata: q2 nec opus erat post p̄mā sinodū nec cuȝ talib⁹ habere licebat. ¶ Idem.

Canonū mgr̄is atq3 custodib⁹ nullū nobis fas est inire certame cum hoībus cōionis aliene. ¶ Itē ex ep'la vrbani pape Non cōtradicit ſȝ potius obedit euāgelio qui malos excōicat.

Notandū est q̄ q̄dā dicūt ꝯ euangelicā parabolā nos facere vbi d̄ ȝiȝanijs nō eradicandis dn̄s p̄cepit cū aliq̄s excōicatiōe dignos excōicationi subijcim⁹. Et aiūt etiā s̄m aug. hoc ꝯdicere in illo loco vbi ait q2 nō est p̄scidēda vnitas: ferendi sunt mali nō abijciēdi. q̄bus hic primū r̄ndendū est. q2 si heretici ⁊ mali hoīes excōicandi non sunt q̄re ⁊ ip̄e augu. cū s̄ctis legatis romāe eccl'ie ⁊ cū sanctis ep̄is suis pelagiū ⁊ celestinū nouā heresim in sanctā dei ecclesiā introducētes excōicauit ⁊ ab eccl'ia dei sepauit. q̄re ipsos donatistas ꝯ q̄s ista ⁊ multa his similia loquit̄: taȝ ipse q̄ oīs eccl'a dei excōicatos h̄ūt: ⁊ nisi prius penituissent: ⁊ p man⁹ ipositionē recōciliati essent: eis nequaq̄ cōicabat Idē ipse dn̄s q̄ hoc pabolice hic enarrat. aperte alibi excōicationē fieri iubȝ

ep̄us nullum contra dicilli est derogatū per hoc. c. ⁊ p cōsuetudineȝ generalem ecclesie. s. dist. iiij. §. leges.

Cum q̄b⁹ Achati⁹ constantinopolitan⁹ patriarcha excōmunicauit antiochenū ⁊ alexandrinum q2 non recipiebant statuta que ipse fecerat. ⁊ ppter h̄ papa excōmunicauit eū ⁊ de hoc conquestus est achatius: q̄ sine sinodo excōmunicauit eū. papa vero dicit q̄ sinodus cōgregari non debuit tū q2 nō erāt ibi catholici ep̄i cum q̄b⁹ possit haberi sinodus. tum q2 ip̄e incidit in heresim iā dampnatā: vn̄ non fuit op⁹ nouo cōcilio

p ¶ Certamē. ergo cum hereticis nō est disputanduȝ nec cum aliq̄ de fide est disputandū: vt C. de sum. tri. ni. l. nemo. ſȝ ad hoc potest disputari cuȝ eis vt cōuincentur: non vt in dubium renocent fidem nostrā. extra de hereti. c. i. Johannes.

Notādus. s. xxiij. q. iiij. recedite. ⁊ c. ecce.

r ¶ Discipli-na. medicina anime est excōmunicatio vt. ij. q. i. multi. io.

D Eus. sci te .xxij. q. v. humane.
r ¶ Agnosce te. lxxxv. dist. archidiaco num.
v ¶ Maledicen. xxvij. q. i. nec aliqua.

dicēs. frater q̄ corripit ab eccl'ia ⁊ nō obedit sit tibi sicut ethnic⁹ ⁊ publicanus vnde apparet liq̄do aliud esse excōicati onē ⁊ aliud eradicationē q̄ eñ excōicat vt apl's ait ad hoc excōiatur vt spūs ei⁹ saluus fiat in die dñi. disciplina^r eñ est excōicatio ⁊ nō eradicatio nisi forte ex ɔtēptu ⁊ supbia excōicatio ꝓueniat.

¶ Itē aug. i li. numeri. Diuina maledictio meritū maledicti designat.

D Eus qñ maledicit meritū ei⁹ designat cui maledicit ⁊ sententiā verā ꝓmit vtpote quē nō fallit neq; q̄litas peccati neq; peccantis affect⁹ homo q₂ hoc nō pōt scire^s neq; eñ ꝓpositū mē tēq; alteri⁹ ali⁹ videre pōt aut agnosce re^t. Idcirco ēt si iudicātis vl' sniaz ꝓmē tis intuitu ꝓferat maledictū nō pōt esse maledicēdi ^v cā vbi ignorat peccātis affectus maxime cū humanū iudiciū tūc sciat maledicta ꝓferre cū forte cōuicijs aut iiurijs ꝓuocat qd vicīū volēs reseca re apl's ne maledicta maledictis ⁊ cōuitia cōuicijs ꝓuocem⁹ mādatū necessariū ponit vt benedicam⁹ quo ɔuiciandi viciū resecet: nō quo iudicādi veritas q̄ hoīes lat; ⁊ ꝓnūciandi auctoritas perimat. ¶ Secte vero hereticoꝝ q̄t sint ⁊ vñ noīa acceꝑint isido. viij. li. ethimologiaꝝ. c. v. determiat dicēs. Quot sint secte hereticoꝝ

Q Uidā aūt heretici q̄ de eccl'ia recesserūt ex noīe suoꝝ autoꝝ nuncupant. q̄daz vero ex causis q̄s eligētes istituerūt. ¶ Simoniaci a simōe dicti magice disciplie perito cui petr⁹ in actib⁹ aploꝝ maledixit: ꝑ eo q̄ ab apl'is spūs sancti grāz pecunia emere voluisset. hi dicūt creaturā nō a deo esse sed a virtute quadā superna creatā ¶ Menādriani a menandro mago discipulo simonis nūcupati q̄ mundū nō a deo: s; ab angel' factū asseruit ¶ Basilidiani a basilide appellati q̄ inter reliquas blasphemias passum iesum abnegauit. ¶ Nicholaite dicti a nicolao diacono eccl'ie hierosolimoꝝ q̄ cum stephano ⁊ ceteris ɔstitut⁹ est a petro q̄ ꝓpter pulcritudinē reliquēs vxorē dixit: vt q̄ vell; ea vteret. v̄sa ē in stuprū talis cōsuetudo vt inuicē cōiugia cōmutarētur. q̄s iohānes in apocalipsi sua iprobat dicēs: sed hoc habes qd odisti fctā nicholaitaꝝ. ¶ Gnostici ꝓpter excellētiā sciētie se ita appellari voluerūt. animā naturā dei esse dicūt. bonū ⁊ malū dñm suis dogmatib⁹ fingunt. ¶ Carpocratiani: a carpocrate q̄dā vocant: q̄ dixit xp̄m hominē fuisse tñ ⁊ de vtroq; sexu ꝓgenitū. ¶ Cherintiani: a cherinto q̄dā nūcupati. hi inter cetera circūcisionē obsuant mille ānos post resurrectionē in voluptate carnis futuros p̄dicāt. vñ ⁊ grece ciliaste: latine miliaste sunt appellati. ¶ Nazarei dicti. q₂ dñ xp̄m q̄ a vico nazare⁹ est appellat⁹ filiū dei l; ɔfiteant omia tñ veteris legis custodiunt. ¶ Ophite. a colubro nomiati sunt. coluber eñ grece ophi dicit: colūt eñ serpentē dicētes ipsum in paradiso induxisse virtutis ɔgnitionē. ¶ Ualentiniani: a valētino q̄dam platonico sectatore vocati: q̄ conas. i. scelera q̄dā in originē dei creatoris induxit. xp̄m quoq; de virgine nihil corporis assumpsisse: sed ꝑ eā q̄si ꝑ fistulā trāsire asseruit ¶ Appellite quoꝝ auctor appelles p̄nceps fuit q̄ creatorē angelū nescio quē gloriosū supioris dei faciēs deū legis israel illū igneū affirmās q̄ dixit xp̄m nō in veritate deū s; hoīem in fantasia apparuisse. ¶ Archontiaci a p̄ncipib⁹ appellant: q₂ vniuersitatē quā de⁹ condidit oꝑa esse archāgeloꝝ defendūt ¶ Adamiani vocant. q₂ ade imitent nuditatē: vñ ⁊ nudi orant ⁊ nudi inter se mares ⁊ femīe cōueniūt. ¶ Caiani ꝓinde sunt appellati qm̄ caym adorāt. ¶ Sethiani nomē acceperunt a filio ade q̄ vocat⁹ est seth: dicētes eū esse xp̄m. ¶ Melchisedetiani vocati ꝓ eo qd melchisedech sacerdotē dñi nō hominē fuisse sed virtutē dei esse arbitrant. ¶ Angelici vocati: q₂ angelos colūt. ¶ Apl'ici vocati hoc sibi nomē ideo sumpserūt q₂ nihil possidētes ꝓpriū nequaq̄ recipiāt illos q̄ aliquo in hoc mūdo vtunt. ¶ Cerdoniani a cerdone nūcupati: q̄ duo asseruit ɔtraria p̄ncipia. ¶ Marcioniste a martione stoyco philosopho appellati qui cerdonis dogma secut⁹ alterū bonū alterū iustum dñm asseruit tanq̄ duo p̄ncipia creatiōis ⁊ bonitatis. ¶ Artaterite ab oblatione vocati. panē eñ ⁊ caseū offerūt dicētes a primis hoīb⁹ oblationē a fructib⁹ terre ⁊ a fructib⁹ ouiū fuisse celebratā. ¶ Aquarij appellati eo q̄ aquā solā offerūt in calice sacri. ¶ Seueriani a seuero exorti vinū nō bibūt: vet⁹ testm̄ ⁊ resurrectionē nō recipiūt. ¶ Taciani a taciano vocati q̄ eucratici dicti: q₂ carnē abhominantur. ¶ Alogij vocant tanq̄ sine verbo. logos eñ grece latine verbū d₂. deū eñ verbū nō credūt: respuētes iohānis euāgeliū ⁊ apocalipsim. ¶ Cathafrigijs nomen ꝓuincia frigia dedit: q₂ ibi extiterūt auctores eoꝝ montanus prisca ⁊ maximilla fuerūt: hi aduētū spūs sancti nō in apl'is sed in se traditū asserūt. ¶ Cathorie ꝓpter mundiciā ita se noīauerūt: gloriantes eñ de suis meritis negāt penitētib⁹ veniā peccatorū viduas si nupserint tāq̄ adulteras dānant: mūdiores se cūctis p̄dicāt q̄ nomē suū si cognoscere vellēt mūdanos se potius q̄ mundos vocarent ¶ Pauliani a paulo samosateno exorti sunt q̄ dixit nō sp̄ fuisse xp̄m s; a maria sūpsisse initiū ¶ Hermogeniani ab hermogene q̄dā vocati q̄ materiā non naturā introducēs deo nō nature eā cōpauit matrēq; elemētoꝝ ⁊ ydeā asseruit q̄s apl's improbat elementis seruientes. ¶ Manichei a q̄dā persa extiterūt q̄ vocatus est manes: hic duas naturas ⁊ duas subas īroduxit. i. bonā ⁊ malā ⁊ aīas ex deo q̄si ex aliq̄ fonte manare asseruit: testm̄ vetus respuūt nouum ex parte recipiūt ¶ Antropomorphite dicti ꝑ eo q̄ simplicitate rustica deū habere humana mēbra q̄ in diuinis libris scripta sunt arbitrant. antropos eñ grece latine hō interp̄tat: ignorātes vocē dñi q̄ ait: spūs est de⁹. incorpore⁹ est eñ: nec eñ mēbris distinguit nec corpis mole censet ¶ Eraclite ab eraclio autore exorti monachos tñ recipiūt: ɔiugia respuūt: regna celoꝝ paruulos hr̄e non credūt ¶ Nouatiani a nouato rome vrbis p̄sbro exorti q̄ aduersus corneliū cathedrā sacerdotalē conat⁹ inuadere: heresim instituit: voluit apostatas suscipere ⁊ rebaptizans baptizatos ¶ Montani heretici dicti q₂ in tpe ꝑsecutionis in mōtib⁹ latuerūt q̄ occasione se a catholice eccl'ie corpore diuiserūt ¶ Ebionite ab ebione dicti siue a pauptate. xp̄m eñ virū iustū putāt effectū ꝑ solū ꝓuectū vñ cōpetēter ebionite ꝓ paupertate intelligētie appellati sunt. Hi eñ iudei sunt ⁊ ita tenēt euāgeliū

vt legē carnaliter seruēt: aduersus quos ap̄lus ad galathas scribēs inuehitur. ¶ Fotiniani a fotino gallogrecie smyrne ep̄o nuncupati q̄ ebionitarū heresim suscitans asseruit cristū ex maria ꝑ ioseph nuptiali coitu fuisse conceptū. ¶ Aeriani ab aerio q̄dā nūcupati sunt: hi offerri sacrificiū ꝓ defunctis spernūt. ¶ Aetiani ab aetio sūt vocati. Idemq̄ eunomiani ab eunomio q̄dā dialetico aetij discipulo ex cuꝰ noīe magis innotuerūt dissimilē patri asserentes filiū ⁊ filio spm̄ sanctū dicūt etiā nullū iputari peccatū in fide manentiū. ¶ Origeniani ab origene autore exorti sunt dicētes: ꝙ nō possit videre filius prēm: nec sp̄us sanctꝰ filiū. aīas q̄q̄ in mundi principio peccasse dicūt: ⁊ ꝓ diuersitate peccatorū de celis vsq̄ ad terrā diuersa corpora q̄si vincula meruisse. eaq̄ cā factū esse mundū. ¶ Noetiani a quodā noeto vocati: q̄ dicebant xp̄m eundē esse ⁊ patrē ⁊ spm̄ sanctū. ipsamq̄ trinitatē in officiorū noībus nō ꝑsonis accipiūt. Vn̄ ⁊ patripassiani vocant q̄ patrē passum dicūt. ¶ Sabelliani ab eodē noeto pullulasse dicunt: cuꝰ discipulū ꝑhibēt fuisse sabelliū ex cuꝰ noīe maxime innotuerūt: vn̄ sabelliani vocati sunt. hi vnā ꝑsonā p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄us sancti astruūt. ¶ Arriani ab arrio alexandrino ep̄o exorti sunt: q̄ coeternū p̄ri filiū nō agnoscens. diuersas in trinitate sub̄as asseruit: ꝯtra illud qd̄ ait dn̄s: ego ⁊ pater vnū sumꝰ. ¶ Macedoniani a macedonio ep̄o dicti sunt negantes deū esse spm̄ sanctū. ¶ Appolinariste ab appollinare vocati sunt dicētes xp̄m corpꝰ tm̄modo sine aīa assumpsisse. ¶ Antidicomarite appellati sunt eo ꝙ marie virginitati cōtradicūt: asserētes eā post xp̄m natū viro suo fuisse cōmixtā. ¶ Metāgi noīati ideo tale nomē acceperunt: q2 anglos grece vas dicit. Asserūt eñ sic esse in p̄re filiū tanq̄ vas minꝰ intra vas maius. ¶ Patritiani a q̄dā patritio nūcupati sunt q̄ sub̄am humane carnis a diabolo ꝯditā dicunt. ¶ Colitiani a q̄dā colitio noīati: q̄ dicūt deū nō creasse mala cōtra illō qd̄ scriptū est: ego dn̄s creās mala. ¶ Floriani a floriano q̄ ecōtrario dicūt deū creasse mala: ꝯtra hoc qd̄ scriptū est fecit deꝰ oīa bona. ¶ Donatiste a donato q̄dam afro nuncupati sunt q̄ de numidia veniēs totā pene africā sua ꝑsuasione decepit asserens minorē p̄re filiū ⁊ minorē filio spm̄ scm̄ ⁊ rebaptizans catholicos. ¶ Bonosiani a bonoso q̄dā ep̄o exorti ꝓdunt q̄ xp̄m dei filiū adoptiuū nō ꝓpriū asserūt. ¶ Circūcelliōes dicunt eo ꝙ agrestes sint q̄s scotopiōes vocāt supradicte heresis habentes doctrinā. hi amore martirij semet ipsos perimūt vt violēter de hac vita discedētes martires nominent. ¶ Priscillianiste a priscilliano vocati q̄ in hispania in errore gnosticorū ⁊ manicheorū permixtū dogma cōposuit.

¶ Luciferiani a lucifero smirne ep̄o orti q̄ ep̄os catholicos q̄ instanti ꝑsecutione ꝑfidie arrianorū ꝯsentiētes erant ⁊ postea correcti in cathedrā redire delegerūt. dānātes qd̄ prius crediderūt siue qd̄ credidisse dissimulauerūt quos eccl̄a catholica materno recepit sinu tanq̄ petrū post fletū negationis hanc illi matris caritatē sup̄be accipiētes eos recipere nolentes ab eccl̄ie cōione recesserūt ⁊ cū ipso lucifero autore suo q̄ mane oriebat cadere meruerūt ¶ Iouinianiste a iouiniano quodā monacho dicti asserētes nullā nuptiarū ⁊ virginū esse dr̄iam nullūq̄ inter abstinētes ⁊ simpliciter epulātes esse discrimē. ¶ Eluidiani ab eluidio nuncupati vel noīati q̄ dicūt post xp̄m natū alios mariā filios de viro ioseph peperisse.

¶ Paterniani a paterno q̄dam exorti q̄ inferiores corporis partes a diabolo factas opinant. ¶ Arabici nūcupati eo ꝙ in arabia exorti sunt dicētes aīam cū corpore mori atq̄ in nouissimo vtrūq̄ resurgere. ¶ Tertullianiste dicti a tertulliano p̄sbro africe ꝓuincie ciuitatis cartaginens̄ q̄ dicunt aīam immortalē esse s3 corporeā p̄dicātes: ⁊ aīas peccatorū hoim pꝰ mortē in demones ꝯuerti putātes. ¶ Tessere sedecade dicti ꝙ .xiiij. luna pasca cū iudeis obseruare cōtēdūt. Nā tessera q̄tuor: deca decē significat. Nictages a somno nuncupati ꝙ vigilias noctis respuant supstitionē esse dicētes iura temerari diuina q̄ noctē ad requiē tribuit.

¶ Pelagiani a pelagio monacho exorti: hi liberū arbitriū diuine grē anteponūt. dicētes sufficere voluntatē ad iplenda iussa diuina. ¶ Nestoriani a nestorio constantinopolitano ep̄o nuncupati q̄ beatā mariā virginē non dei sed hominis tantūmodo matrē asseruit. vt aliā ꝑsonā carnis aliā faceret deitatis: nec vnū xp̄m in verbo dei ⁊ carne credidit sed separatim atq̄ seiūctim alterū filiū dei alterū filium hominis p̄dicauit. ¶ Eutitiani dicti ab eutice cōstantinopolitano abbate q̄ xp̄m post humanā assumptionē negauit existere de duabus naturis: sed solam in eo diuinā asseruit esse naturam.

¶ Acephalite dicti. i. sine capite. nullus eñ eorū reperit auctor ex quo orti sunt. Hi triū calcedonensium capitulorū impugnatores duarū in cristo substantiarū ꝓprietatē negāt ⁊ vnā in eius persona naturam predicant.

¶ Theodosiani ⁊ gaianite appellati a theodosio ⁊ gaiano q̄ tēporibꝰ iustiniani p̄ncipis in alexandria ꝓuincia ppl̄i peruersi electione vna die ordinati sunt episcopi. Hi errores eutitij ⁊ dioscori sequētes calcedonense conciliū respuunt: ex duabꝰ vnā in xp̄o naturā asserunt quā theodosiani corruptā: gaianite incorruptā contēdunt. ¶ Gnoite ⁊ tritoite a theodosianis exorti sunt: ex quibꝰ gnoite ab ignorantia dicti: q2 ad ꝑuersitatem a qua exorti sunt: id adijciunt qd̄ xp̄i diuinitas ignoret futura que scripta sunt de die ⁊ hora nouissima: nec recordātes xp̄i ꝑsonā nesciā loqui in isaia loquētis: dies iudicij in corde meo: ¶ Tritoite vero vocati ꝙ sicut tres ꝑsonas in trinitate: ita quoq̄ tres asserūt deos esse: cōtra illud quod scriptū est. audi israel dominꝰ deus tuus vnus est deus:

Sunt ⁊ alie hereses sine autore ⁊ sine nominibus. Ex quibꝰ alie putant esse trinū deū. ¶ Alij etiā xp̄i diuinitatē passibilē esse dicunt. ¶ Alie xp̄i natiuitatis de patre in t̄pe initiū tēporis dant. ¶ Alie liberationē hominū apud inferos factam xp̄i descensionē nō credunt. ¶ Alie aīam imaginē dei negant. ¶ Alie animas cōuerti in demones ⁊ in quecūq̄ aīalia estimant. ¶ Alie de mundi statu dissentiunt. ¶ Alie inumerabiles mūdos opinant. ¶ Alie aquā deo coeternā faciunt. ¶ Alie nudis pedibus ambulant. ¶ Alie cum hominibus non manducant.

Hee sunt hereses aduersus catholicam fidē exorte ⁊ ab apostolis ⁊ a sanctis patribus in ꝯcilijs predānate que dum in se multis erroribꝰ diuise inuicē sibi dissentiant: cōmuni tm̄ nomine aduersus eccl̄iam dei ꝯspirant. Sed quicūq̄ aliter scripturā sacrosanctā intelligit q̄ sensus sp̄us sancti flagitat a quo cōscripta est: l3 de ecclesia non recesserit: tamē hereticus appellari pōt.

¶ Item augustinꝰ. Quare diuina prouidentia multos errare permittit.

Ideo diuina ꝓuidentia multos diuersi erroris hereticos esse permittit vt cum interrogant nos ea que nescimus sic discutiamus pigritiā ⁊ diuinas scripturas cupiamus. Propterea apostolus ait. vt ꝓbati manifesti fiant. Hi enim a deo probati sunt qui bene possunt docere. [+ p̄me ad corinthios c. xj]

Incipit causa vicesimaquinta.

Sacrosancta romana ecclesia quãdaʒ baptismalem ecclesiam suis muniuit priuilegijs. decimationes sue diocesis ex integro sibi attribuens. Itẽ quoddaʒ monasteriũ similiter muniuit priuilegijs ꝓprijs decernens vt ex ꝓprijs predijs nulli decimas ꝓsolueret. Accidit itaqꝫ vt intra diocesim ꝓmunite baptismalis ecclesie prefatũ monasteriũ alia emptione alia donatione ꝑdia sibi inueniret. Oritur itaqꝫ cõtentio inter monachos ⁊ clericos de decimis. ¶ Nunc primũ queritur an clerici baptismalis eccl'ie auctoritate ꝓuilegij decimas sue diocesis ex integro sibi valeant vendicare. ¶ Secundo an subsequẽti priuilegio monachorũ derogetur antiquioribus priuilegijs baptismalium ecclesiarum.

Quod vero auctoritate illi' priuilegij decimas sibi ex integro clerici vẽdicare nõ valeãt hinc ꝓbatur: quia decime iuxta decreta sanctorũ patrũ quadripartito diuiduntur quarũ vna pars episcopis: secunda clericis: tertia fabricis restaurandis. quarta vero pauperibus est assignata. Decreta vero sanctorum canonũ nemineʒ magis q̃ apostolicum seruare oportet. ¶ Unde gelasius papa ait. Constitutionẽ sinodi quã vniuersalis eccl'ie probauit assensus sedeʒ romanam seruare oportet.

Confidimus q' nullus iam veraciter xp̃ian' ignoret vniuscuiusqꝫ sinodi constitutuʒ: q' vniuersalis ecclesie ꝓbauit assensus: nullam magis exequi sedem pre ceteris oportere[b] q̃ primaʒ que ⁊ vnãquãqꝫ sinoduʒ sua auctoritate cõfirmauit: ⁊ continua moderatione custodit. ¶ Item leo papa. Qui negligenter pascit dominicũ gregem sibi cõmendatum cõuincitur summũ non amare pastorem.

Diuinis ꝓceptis ⁊ apostolicis monitis incitamur vt ꝓ omniũ ecclesiarũ statu impigro vigilemus affectu: ac si quid vnq̃ reprehensioni inuenitur obnoxium: aut ab ignorãtie imperitia aut a presumptionis vsurpatione reuocemus. Ammonẽte enim diuine vocis imperio quo beatissim' petrus apostol' trina[c] repetitione misticis sanctionibus imbuitur: vt cristi oues qui cristum diligit pascat: ipsius sedis cui per habũdantiam diuine gratie ꝓsumus reuerẽtia coartamur: vt periculũ desidie quantum possumus declinemus: ne ꝓfessio sũmi apostoli qua se amatoreʒ domini testatus est nõ inueniat' in nobis. quia quotiens quis negligẽter pascit dominicũ gregem sibi cõmendatum totiens conuincitur summũ nõ amare pastoreʒ ¶ Idem anatholio episcopo. Non debent vllo modo variari que ad perpetuã ordinantur quietem.

Que ad ꝑpetuaʒ[d] generaliter ordinata sunt vtilitatẽ nulla cõmutatione varientur: nec ad priuatuʒ[e] trahantur cõmoduʒ que ad bonũ sunt cõmune prefixa. Sed manentibus terminis quos cõstituerunt patres nemo iniuste vsurpet alienũ. sed intra fines proprios atqꝫ legitimos ꝓut quisqꝫ valuerit in latitudine se exerceat caritatis. ¶ Item hilarius papa. Diuinas constitutiones ⁊ apostolice sedis decreta nulli temerare licet.

Nulli fas sit sine status sui periculo vel diuinas ꝯstitutiones vel apostolice sedis decreta temerare: quia nos qui potentissimi sacerdotis ãministramus officia transgressionũ culpa respicit si in causis dei desides fuerimus inuenti: quia meminim' q' timere debemus qualiter cõmineť deus negligentie sacerdotũ. si quidẽ maiori reatu delinquit qui potiori honore fruitur: ⁊ grauiora facit vicia peccatorũ sublimitas[f] peccantiũ. ¶ Item damasus papa. Spiritũ sanctũ blasphemant q̃ sacros canones violant.

Uiolatores canonũ voluntarie grauiter a sanctis patribus iudicanť ⁊ a sancto spiritu instinctu cuius ac dono dictati sunt damnanť. Quoniã blasphemare[g] spm̃ sanctũ non incõgrue videntur q̃ contra eosdem sacros canones nõ necessitate cõpulsi. sed libenter vt premissuʒ est aliquid aut ꝓterue agunt aut loqui ꝓsumunt aut facere volentibus sponte cõsentiunt. Talis enim ꝓsumptio manifeste vnũ genus est blasphemantiũ spiritũ sanctũ. qm̃ vt iam ꝓlibatũ est contra eũ agit cuius iussu ⁊ gratia sancti canones editi sunt. ¶ Item vrban' papa. In quibus liceat romano pontifici nouas cõdere leges.

Sunt quidã[h] dicentes romano põtifici semper licuisse nouas condere leges qđ ⁊ nos non solũ non negamus sed etiaʒ valde affirmam'. Sciendũ vero sũmopere est q' inde nouas leges cõdere põt vñ euãgeliste aliquid nequaq̃ dixerũt. vbi vo aperte dñs vel ei' apl'i[i] ⁊ eos sequẽtes sancti pr̃es sentẽtialiť aliq̃d diffinierũt

Ideo pmit vt. sic vtile est demones esse ꝓpter malos. vt. xxiij. q.v. qui malus. sic.i.q.iij saluator. i pn ci. ⁊. xxvi. q.v nec mirum.

Sacrosancta ecclia romana oritur primo int' episcopũ ⁊ clericos scđo inter clericum ⁊ mõachos. ⁊ hec ẽ differẽtia istarũ questionũ ostendit ergo primo q' clerici nõ possũt se defendere Q.i. contra episcopum per tale priuilegiuʒ. ⁊ ad hoc inducuntur omĩa ista capitula eo q' papa ñ potuit dare ꝓuilegium. io.

Confidim'. oportere. hoc verbũ oportʒ est verbũ honestatis. sic ponitur. xix. q.i. c.i. sicut h' dictio debʒ: qñ q' honestatẽ designat. vt ex͂ de despon. impube. tua quandoqꝫ est verbum officij. vt. xxv. di. vnum. quandoqꝫ est vbũ necessitatis. vt. iij. q. ix. nõ oportet. hoc ideo dico: q' princeps legibus solutus est. vt extra đ elec. c. significasti tamẽ honestum est vt ꝓm legem viuat. vt. ff. đ le. iij. Lex imperfecto. C. de testamen. ex imperfecto.

Diuinis. trina. ter eñi confessus est xp̃m vt ostendat se corde ore opere ipsum diligere. Johannes.

Que ad ꝑpetuã. ex hoc p'ʒ q' papa non potest ꝯtra generalẽ ecclesie statutũ dispensare nec contra articulos fidei. nam ⁊ si omnes assentiant ei nõ valeret statutuʒ. sʒ omnes heretici essent. vt. xv. di. sicut. ⁊ sic potest intelligi. i. c. sunt quidam. ⁊. c. sequenti. sed cõtra statutum ecclesie quod non est ita generale sicut de cõtinentia sacerdotũ bene potest dispẽsare. dic vt xxxij. di. de illo.

e ¶ Nec ad priuatũ. cõmunis vtilitas ꝑuate preiudicat. vt vij. q.i. scias. ⁊. viij. q.i. in scripturis. extra de postulan. bone.

Nulli fas. sublimitas crimẽ eniʒ augetur per dignitatem. vt. xl. dist. homo. ⁊. ff. de re mili. omne delictum. §. ij Job.

Uiolatores. blasphemare. imo eo ipso videtur excõmunicatus ⁊ hereticus. vt. xix. di. nulli. ⁊. i. c. c. generali.

Sunt quidam dicentes.

a ¶ Apostoli. hic vi

C

detur q papa non possit dispensare contra apostolū vel dominū. Qualiter ergo martinus dispensauit cū bigamo cōtra aplm. vt. xxxiiij. di. lector. Item cum canon apostolorū dicat. presbiter si fornicatus fuerit deponat. vt. lxxxi. di. presbiter. quomodo ergo gangrense cōciliū in tali casu dispensat vt di. lxxxij. presbiter. Item cōtra dominū dispensauit: qui dixit. vouete et reddite. et tamen absoluit a iuramēto et a voto. xv. q. vi. iuratos. extra de vo. et voti redem. p totū Sustineri satis potest q papa contra apostolum dispensat: non tamē in his que pertinent ad articulos fidei. xv. di. sicut. eodem modo dispensat in euāgelio interptādo ipsū extra de testi. lics. in fine. Itē non est vera dispensatio que fit in voto peregrinationis. quia non dicitur vouēs liberari ab illa obligatione: sed potius dicitur in melius commutari. vt extra de iureiur. peruenit. ij. Sed circa votū cōtinentie forte nō potest dispensare: qa vix inueniret melius in quo possit cōmutari. vt extra de sta. regu. cum ad monasterium. in fi. Ioh. Quicqd dicat Io. qnq dispensat papa contra generale statutum ecclesie: sicut fecit in lateran. concilio generali innocentius. vt extra de cōsang. et affini. non debet. licet contra articulos fidei non dispenset. i. q. vij. et si illa. Bar.

Statagendum. etiam subditos. ar. q papa subest imperatori: intellige quo ad hoc q sua ecclesia dat tributa forte imperatori: vt extra de censi. omnis anima. et. xi. q. i. magnum. et. c. si tributum. xxiij. q. viij. tributum. nam alias omnes principes subsunt episcopis: vt extra de maio. et obe. omnes principes. xcvi. di. duo.

sibi non nouā legē roman9 pontifex dare sed potius qd pdicatum est vsqz ad animā et sanguinem confirmare debet Si enim quod docuerūt apostoli et prophete destruere qd absit niteretur: non sententiā dare sed magis errare cōuinceretur. Sz hoc procul sit ab eis qui semper domini ecclesias contra luporuz insidias optime custodierunt.

Item zosimus papa. Apostolice sedis auctoritas cōtra sanctorū statuta aliquid condere non valet.

Contra statuta[b] patruz aliquid cōcedere vel mutare nec huius quidē sedis potest[c] auctoritas. Apud nos enī inconuulsis radicibus viuat antiqtas cui decreta patrū sanxerunt reuerentiā.

Item marcellus papa. Stare nō valet quod contra euangelicā vel propheticam vel apostolicā doctrinam seu constitutionē factum fuerit.

Omne quod irreprehēsibile est catholica defendit ecclesia: et infra. iniustū[d] iudiciū vel diffinitio iniusta regio metu vel iussu a iudicibus ordinata nō valeat Nequaq quod cōtra euangelicam vel pphetica vel apostolicam doctrinā cōstitutionē ve eoruz siue sanctorum patrū actum fuerit stabit: et qd ab infidelibus[e] vl hereticis factū fuerit oino cassabit. Item ormisda papa. A statutis patrum nō deuiare et fidei regulam custodire prima salus est.

Prima salus est recte fidei regulā custodire et a constitutis patrū nullaten9 deuiare. Item pelagius papa childeberto regi. Profitetur pelagius papa thomū sui decessoris per omnia seruare.

Satagenduz est vt p auferendo suspitionis scandalo obsequiū nostre cōfessionis legibus ministremus quibus nos etiā subditos[f] esse sacre scripture pcipiunt. veniēs etenī rufinus vir magnificus legatus excellentie vestre cōfidēter a nobis vt decuit postulauit quatenus vobis aut thomū beate recordationis pape leonis a nobis per omia cōseruari significare debuissemus: aut proprijs verbis nostre fidei cōfessionē destinare. et primā quidē petitōnis eius partem: quia facilior fuit mox vt dixit impleuimus. meqz in omib9 presulis thomū p catholice fidei assertione conscriptum deo ppicio custodire. manus nostre ad vos pfessione significauimus vt autem nullius deinceps quod absit suspitionis resideret occasio. etiam illam aliam partem quā memoratus vir illustris āmonuit facere: maturaui scz proprijs verbis confessionē fidei quam teneomus exposui. Item adrianus papa. Qui censuram romanorū pontificum violat anathema sit.

Generali decreto constituimus vt execrandus anathema fiat[g] et velut preuaricator fidei catholice semper apud deū reus existat. quicunq reguz seu episcoporū vel potentum deinceps romanorū pontificū decretorum censuram in quoquā crediderit vl permiserit violandam. Item damasus papa. archiepiscopo stephano. Non licz alicui episcopo contra romanorū pontificum cōstituta aliquid agere.

Omnia[h] decretalia cunctorū pdecessorum nostrorū constituta que de ecclesiasticis ordinibus et canonum sunt pmulgata disciplinis: ita in omnibus ab episcopis ac sacerdotibus generaliter custodiri debere mandamus vt si quid in illa cōmiserint veniā sibi honoris deinceps nouerint denegari.

Item gregorius. Non cōmunicet sacris altarib9 qui sacris nescit obedire canonibus.

Hac consona sanctis patribus diffinitione sancimus: vt qui sacris obedire canonibus nescit[i] nec sacris ministrare vl cōmunionē capere sit dign9 altaribus. Item ex cōcilio calcedonensi. Seruande sunt regule a sanctis patribus institute.

A Sanctis patrib9 in vnaquaqz sinodo vsqz nunc plata regulas tenere statuimus. Item gregorius ad montanū et thomā. Voluntatem et statuta sanctorū decessorū custodiant qui sua seruari cupiunt.

Iusticie ac rōnis ordo suadz vt q a successorib9 sua mādata seruari desiderat decessoris sui pculdubio voluntatē et statu-

Generali. fiat. nam h verba fit et fiat respiciūt quandoq futurū tempus. vt. ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. deinde. Io.

Omnia. hoc capitulū hic attribuitur damaso alibi leoni vt. xix. di. c. i. ver. quoniā.

Hac cōsona. nescit. id est cōtēnit vel loquitur de ignorātia iuris: que q̄buldā est dānabil. vt. xxxviij. dist. si in laicis. Io.

Contra statuta. scilicet vt dictuz est de articulis fidei. s. c. primo.

c Potest. s. de facili vel de iure.

Omne. iniustuz. s. xi. q. iij. iniustum.

e Ab infidelibus. ar. q id quod fit ab intruso nō valz: vt. xij. q. ij. alienationes de consecra. di. i. hic ergo. argu. contra. i. q. i. si quis a pseudo episcopis.

Deo permittente. his. prima solutio magistri occupat primaz columnā. secunda secundam. Prima talis est quia dominus sicut soluit legez quā dederat sic papa potest. secunda hec est q canones ita intelligunt statuti vt semp auctoritas romane sedis sit excepta.

a Et alligatur. vt extra de elec. significasti.

ta custodiat. ¶ Itē leo quart⁹. Contra statuta sanctorum patrum agit qui ea non seruat intacta.

In Deo ꝑmittente dn̄o pastores hoīum sum⁹ effecti: vt ꝙ p̄res nr̄i siue ī canonib⁹ sanctis siue ī mūdanis affixere legib⁹ excedere mīme debeam⁹ ꝯ eoꝝ quippe saluberrima agimus instituta. si qđ ipsi diuino statuerunt cōsulto intactū nō cōseruam⁹. ¶ Si ergo primā sedez statuta cōciliorꝝ pre oībus obseruare oportet. ⁊ si ꝓ statu ecclesiaꝝ omniū necesse est illā īpigro violare affectu: si ea que a romanis pontificib⁹ decreta sunt ab omnibus cōseruare cōuenit si illi q̄ nesciunt sacris canonibus obedire altarib⁹ ministrare nō debeāt. patet ꝙ cōtra statuta sanctorꝝ canonū q̄bus status ecclesiaꝝ vl' cōfundant vel ꝑturbent: priuilegia ab ap̄lico concedi nō debent. ¶ His[k] ita respondet. Sacrosancta romana ecclesia ius ⁊ auctoritatē sacris canonib⁹ impartit: sꝫ nō eis alligatur[a]. habet eñ ius condendi canones: vtpote que caput est ⁊ cardo omniū ecclesiaꝝ: a cui⁹ regula nemini dissentire licet. Ita ergo canonib⁹ auctoritatē prestat: vt seipsam nō subijciat eis. sed sicut xp̄s qui legem dedit ipsam legē carnaliter impleuit. octaua die circūcisus. xl. die in tēplo cū hostijs est presentat⁹: vt ipse in seipso eam sanctificaret. postea vero vt se dominū legis ostenderet: cōtra legis litterā leprosum tangendo mundauit. Apostolos quoqꝫ cōtra lrām sabbati ipsos per sata ꝑtergradientes spicas vellentes ⁊ cōfricantes manibus suis ꝓbabili exemplo dauid ⁊ circūcisionis ⁊ tēpli excusauit dicens. nō legistis quid fecerit abimelech qn̄ venit ad euꝫ dauid ⁊ dedit ei ꝓpositionis panes de q̄bus non licebat edere nisi solis[b] sacerdotibus. ⁊ comedit ipse ⁊ pueri eius. Item octaua die sm̄ legē puer circumciditur ⁊ vos in sabbato circūciditis hominē. Itē cū iuge holocaustū ex lege offeratur: cuꝫ masculis quadragesimo. femīa vero octuagesimo die ab ortu sue natiuitatis sm̄ legis imperiū: cum hostijs in templū p̄sentaretur Unde sacerdotes hostias offerentes in templo litterā sabbati soluunt ⁊ sine crimine sunt: tunc fili⁹ hominis multomagis valet soluere litteram legis qui est etiā domin⁹ sabbati. Hinc etiā de eo dicitur Erat iesus docens in templo tanꝙ potestatē habens id est tanꝙ domin⁹ legis addens moralibus ea que deerant ad ꝑfectionē vmbram figuraliū in lucem spiritualis intelligentie cōmutans: non tanꝙ scribe eoꝝ qui littera legis astricti non audebant aliquid addere vel cōmutare sic ⁊ summe sedis pōtifices canonibus a se siue ab alijs sua auctoritate conditis reuerentiam exhibent: ⁊ eis se humiliando ipsos custodiūt vt alijs obseruandos exhibeant. Nonnunꝙ vero seu iubendo seu diffiniēdo seu decernēdo seu aliter agēdo: se decretorꝝ dominos ⁊ cōditores esse ostendunt. In ꝑmissis ergo capitulis alijs imponit necessitas obsequendi. summis vero pontificibus ostenditur inesse auctoritas obseruandi vt a se tradita obseruando: alijs nō contēnenda demōstrent exēplo cristi qui sacramenta que ecclesie seruanda mandauit. ꝑmū in seipso suscepit: vt ea in se sanctificaret. oportet ergo primā sedem ut diximus obseruare ea que decernendo mandauit: non necessitate obsequēdi sed auctoritate impartiendi. Licet itaqꝫ sibi contra generalia decreta specialia priuilegia indulgere: ⁊ speciali beneficio concedere qđ generali ꝓhibetur decreto. quanꝙ si decretorū intentionē diligenter aduertamus nequaꝙ contra sanctorū canonū auctoritatez aliquid concedere inueniantur. Sacri quidē canones ita aliquid cōstituūt vt sue auctoritatē interp̄tationis sancte ecclesie romane reseruēt Ipsi nāqꝫ soli canones valent interp̄tari q̄ ius cōdendi eos habēt. Unde in nōnullis capitulis cōciliorꝝ cū aliq̄d obseruādū decernit statim subinfert. nisi auctoritas romane ecclesie aliter imperauerit vel saluo[c] tn̄ in oībus iure sancte romane eccl'ie vel salua tn̄ in omnibus ap̄lica auctoritate. Quecūqꝫ ergo de decimis vl' quibuslibꝫ ecclesiasticis negocijs sacris canonib⁹ diffiniunt: intelligenda[d] sunt necessaria ꝯuari vl' diffiniri nisi auctoritas romane eccl'ie alit fieri mandauerit vel ꝑmiserit. Cū ergo aliq̄ priuilegia ab ap̄lico aliq̄b⁹ cōceduntur. ⁊ si ꝯ generalē legē aliquid sonare videant: nō tn̄ cōtra ipsaꝫ aliq̄d cōcedere intelligūtur: cū ipsi⁹ auctoritatez legis ⁊ priuilegia singulorꝝ penes matrē omniū eccl'arū reseruent. Neqꝫ eñ ꝑuilegio aliq̄b⁹ ꝯcederent: si ꝑter generalē legem nulli aliquid speciale idulgeret. Priuilegia nāqꝫ dicunt quasi priuata legia: eo ꝙ priuatā legē singulis generent. Quaꝫ distinctionem gregorius innuens ait[e]. si hoc neqꝫ cōsuetudine generali neqꝫ priuilegio[f] vendicas restat te vsurpasse qđ fecisti. Itē hieronim⁹ in expositōne ione. Priuilegia singulorꝝ non possunt legē facere cōem. Ualet ergo vt ex premissis colligit sancta eccl'ia romana q̄sl libet suis priuilegijs munire ⁊ extra generalia decreta q̄dā sp̄ali beneficio indulgere. Cōsiderata tn̄ rōnis equitate vt q̄ mater iusticie est in nullo ab ea dissentire inueniat: vt ꝑuilegia videlicet q̄ ob religionis[g] vel necessitatis[h] vel exhibiti obsequij[i] gr̄a ꝯcedunt: neminē releuādo ita diuitē faciāt vt multorꝝ detrimēta nō circūspiciēdo in paupꝑtatis miseriā nōnullos deijciant. Illud ap̄li ad memoriaꝫ reuocātes: qđ ad corinthios scribēs ait. nō eñ volum⁹ vt alijs fit remissio. vob aūt tribulatio cui sacra lex ꝑncipū ꝯcordās ait. rescripta ꝯ ius elicita ab oīb⁹ iudicib⁹ ꝑcipim⁹ refutari: nisi forte aliq̄d est qđ nō ledat aliū ⁊ ꝓsit petēti. vel crimē supplicātib⁹ indulgeat Itē ꝯstitutio imꝑatoris ad pp̄lum nec dānosa fisco nec iuri ꝯria postulari oꝫ. Clerici ergo hui⁹ baptismalis ecclesie ꝑuilegij auctoritate muniti sue diocesis decimas ex integro sibi vēdicare valent nisi forte summa necessitate episcopi cogant ad quartā suā accipiendam ⁊ illi superabundare monstrentur.

Quod autem[a] antiquiorib⁹ priuilegijs subsequentibus derogari nō possit auctoritate anacleti probat: qui scribens omnibus ep̄is ⁊ reliq̄s xp̄i sacerdotib⁹ ait. Eccl'iarꝫ priuilegia cunctis tꝑib⁹ ꝯuentur illesa:

b ¶ Solis. de h̄ no. xi. q. i. §. ex his.
c ¶ Uel saluo. ix. q. iij. saluo.
d ¶ Intelligēda sūt sic extra de iureiur. venientes.
e ¶ Ait. s̄. di. c. contra morem.
f ¶ Priuilegio. s̄. di. iij. priuilegia.
g ¶ Ob religionis xij. q. ij. religiosam.
h ¶ Necessitati. xxx v. q. iij. quedam lex.
i ¶ Obsequij. i. q. i. sunt nonnulli. s̄. di. xxiij. cōmunis. Io.

Quod autez videndum quis possit dare priuilegium ⁊ qđ priuilegium ꝑiudicet alij. dicūt plerīqꝫ ꝙ solus papa pōt dare priuilegiū in ꝑiudiciū alterius xij. q. ij. bone rei. et ix. q. iij. cōquest⁹. de cōse. di. iij. ꝑnūciandū. c. di. ꝯ morē. cuꝫ eñ priuilegiū d: q̄si lex priuata. vt. s̄. di. iij. ꝑuilegia. ⁊ solus princeps canones ⁊ leges ⁊ iura cōdit ꝰ solus ille vt dicūt dat priuilegiū. h' tn̄ negari nō pōt quin ep̄i etiā dent priuilegia. vt eꝫ ꝺ his que fiunt a p̄la. quanto. eꝫ de sen. ⁊ re iudic. cū inter vos. sed nō ꝑūt in ꝑiudiciū aliorū. vt dicūt. q: solus princeps auferre ꝑt vnius iura ⁊ dare alteri. vt. ix. q. iij. nunc ⁊. c. per principalez. ⁊ eꝫ de cōces. ꝑben. nō va. q: diuersitatē. ⁊. C. de quadri. ꝑscrip. bene a zenone sed certe hoc nō est verū. nā ep̄s ꝑt dare eꝫ baptismalez ecclesiam decimas. vt xvi. q. i. statuimus. Item episcop⁹ pōt detrahere vni eccl'ie ⁊ dare alteri. vt eꝫ ꝺ excel. p̄la. sicut vnire. ⁊ pōt in totū eximere aliquā eccl'iaꝫ vt eꝫ de cēsi. cū venerabilis. Itē auferre

D. ij.

pōt eccl'ie ꝑuilegiū eligendi. eꝫ de ꝯsue. cū dilectus. Itē potest eximere ecclesiā

a iure pcurationis. vt ex̃ de censi. sopite. in parte decisa. h̃ aũt priuilegiũ cõferret eps cũ ɔsensu capl'i sui. vt ex̃ de dona. pastoral'. dat̃ priuilegiuz qñq3 psone qñq3 rei. vt. ix. q. iij. cõ quest⁹. si priuilegiũ dat̃ psone psonã nõ transgredit̃. vt insti. de iure natu. gen. ⁊ ciui. §. plane. xvi. q. i. §. hinc etiã. ⁊. ff. de reg. iur. priulegia. vij. q. i. nõ aũt. ⁊. c. petisti. Reale qd̃ loco ɔcedit̃ ⁊ ppetuũ est. xvi. q. i. §. hinc et̃ ff. de iure imu. l. i. ex̃ de offi. dele. qm̃ sba. in dubio sp p̃sumit̃ priuilegiũ potius psonale q̃ reale. vt ex̃ de insti. cum venissent. q: res de facili ad suã reuertitur naturã. ff. d̃ pac. si vn⁹. §. qd̃ ⁊ in spẽ dotis. non enĩ ob h̃ dicitur psonale qd̃ sola inseritur psona vt. ff. de pactis iure gen. §. pactorũ. ⁊. l. tale pactũ. Itẽ hec est differentia inter priuilegiũ ⁊ ɔfirmationẽ: q: in cõfirmatione nihil noui iur datur. vt extra d̃ cõfir. inuti. cuz dilecti. secus est in priuilegio. Itẽ in cõfirmatione nihil ponitur vel affirmat̃: sed totũ cõditionaliter intelligit̃. vt extra de cõcel. pben. q: diuersitatẽ. sed in priuilegio oĩa verba ponũtur ⁊ certũ ibi asseritur. vt extra de ver. sig. abbate. Nũc videndũ est qd̃ priuilegium derogat aliĳ dicatur quidã q̃ semper scd̃m derogat p̃mo etiã si nõ faciat mentionẽ primi. vt ex̃ de rescrip. ex parte. ij. ⁊ h̃ ea rõne videt̃: q: cũ priuilegiũ sit ius: s3 vnũ ius derogat aliĳ. l3 nõ faciat mẽtionẽ primi. vt ex̃ de cog. spi. c. ij. sed istis obstat ex̃ de offi. iudi. dele. ex parte. vbi priuilegiũ scd̃m nõ derogat primo: cũ non faciat mẽtionẽ ei⁹. Itẽ nec priuilegiũ p̃iudicat ɔfirmationi nisi faciat mẽtionẽ illi⁹ priuilegij. vt ex̃ de his q̃ fi. a pla. cũ vos. Itẽ nec trãslactioni p̃iudicat ɔfirmatio. vt ex̃ de deci. ex multiplici. Itẽ nec priuilegiũ p̃iudicat ɔsuetudini nisi faciat mẽtionẽ eius. vt ex̃ de pben. relatũ. Itẽ nec val3 priuilegiũ nisi facit mẽtionẽ ɔstõnis facte a caplo. vt ex̃ de rescrip. cõstitut⁹. nec val3 appellatio nisi faciat mentionẽ snie. vt ex̃ de fi. instru. inter dilectos. vltra mediũ. ⁊ sic p iura allegata cõcedi põt: q̃ idẽ sit in priuilegĳs qd̃ in rescriptis vbi nisi scd̃m faciat mẽtionẽ primi: qd̃ non valeat: siue ambo priuilegia sint generalia siue ambo spãlia. s3 si vnũ sit spãle aliud generale. spãle semp p̃iudicat: l3 nõ faciat mẽtionẽ general'. vt ex̃ de rescript. c. i. ⁊. c. pastoral'. l3 sit ar. ɔ. j. c. in galliarũ. q: in toto iure derogat̃ generi p spẽm. vt. ff. de reg. iur. in toto. sed certe aliud est in rescriptis q̃ in priuilegĳs. q: scd̃m rescriptũ spãle derogat p̃ generali. nã p generale rescriptũ nõ dat̃ iurisdictio. vt pt3 in illa decre. pastoral'. in fi. ⁊ ex̃. c. ad h̃. ⁊ iõ de facili tollit̃. s3 p priuilegiũ q̃ntũcunq̃ generale statĩ ɔsequit̃ plenũ ius. vñ põt dici q̃ nũq̃ fm spãle priuilegiũ deroget p̃ generali nisi faciat ipsi⁹ mentionẽ. ex̃ de rescrip. nonnulli. ⁊ de p̃scrip. veniẽs. s3 in statutis qñq3 antiquũ p̃iudicat nouo. vt. l. di. dño sancto Itẽ in dubio poti⁹ p̃sumo nõ reuocatũ prius priuilegiũ q̃ reuocatũ. vt. ff. de manu. tes. si peculiũ. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. cũ h̃ stat⁹. §. pinde. nõ ob. ff. de priui. credi. priuilegia. vbi d̃: q̃ priuilegia non extimant̃ ex tpe: s3 ex cã. q: ibi loquit̃ de priuilegĳs q̃ creditor vult habere ex eo q̃ pri⁹ mutuauit pecuniã.

Priuilegia. tpib⁹. istud põt intelligi de gñalib⁹ statutis. nã in nullius psona omittendũ est ⁊c. l xi. di. miramur. Itẽ põt itelligi de priuilegĳs datis a p̃ncipe. nã priuilegiũ qd̃ a deo vel a p̃ncipe dat̃ dec3 esse man-

sursũ oĩs malicie v'l diuinatõis ɔtriũ. vt in aut̃. col'. vi. ɔstõ. q̃ de dig. in fi. si ⁊o psona ipetrãs obuiat priulegio ipetrato stati euanescit. ex̃ de ɔsti. cũ. m. ferrarie. Itẽ si nõ pstat̃ priuilegiũ suũ expirat spacio xl. annoꝝ. vt ex̃ de priui. accedẽtib⁹. s3 si nõ est opus pstatiõe cu3 sit priuilegiũ ad excipiendũ ppetuũ est. vt. ff. de doli exce. pure. in fi. si ⁊o est priuilegiũ ad faciendum videt̃ q̃ spacio. x. an. extinguat̃. vt ff. de nũdi. l. i.

e ¶ Et peregrina. i. ferri candẽtis. ij. q. v. ɔsuluisti. vel iudici nõ sui. iij. q. vi. pegrina. Io.

d ¶ Epo. quẽ ɔstituit sibi legatũ vel supposuit ei oẽs epos britãnie

Priuilegia. j. d̃ cõse. di. iij. celebritatẽ.

In galliarũ. pluralit̃ dicit. q: tres sũt gallie bracata ⁊ togata ⁊ comata.

g ¶ Pallium. ɔ. viij. q. iij. artaldus. ɔ. vbi dicit̃ q̃ arelatens̃ sit suffragane⁹ narboneñ. sed forte duo sunt arelateñ. vel altera lrãꝝ ẽ corrupta.

Priuilegia ecclesiaꝝ ⁊ sacerdotu3 intemerata ⁊ inuiolata cunctis decreuimus manere tpibus[b] ⁊ leges ecclesie apostolica auctoritate firmamus: ⁊ peregrina[c] iudicia submouem⁹. ¶ Itẽ leo papa martiano epo[d] august. Nec nouitate mutari nec improbitate cõuelli ecclesiarum priuilegia debẽt.

Priuilegia[e] ecclesiaru3 ⁊ monasterioꝝ sanctoꝝ patrũ auctoritate instituta nulla possunt improbitate conuelli: nulla nouitate mutari. In q̃ opere auxiliante xp̃o fideliter exequendo necesse est huius sancte sedis põtifices pseuerantẽ exhibere famulatũ. dispensatio enĩ nobis credita est ⁊ ad nostru3 reatũ tendit: si paternaꝝ regule sanctionũ nobis cõsentientib⁹ vel negligẽtib⁹ violent̃. ¶ Ite3 grego. augustino anglorũ epo. Priuilegio sue dignitatis aliquis ecclesiam exuere non debet.

In galliarũ[f] epis nullã tibi auctoritatẽ tribuim⁹: q: ab antiquis p̃decessorũ nostroꝝ tpibus palliũ[g] arelatens̃ ecclesie eps accepit quẽ nos priuare auctoritate percepta minime debem⁹. Si ergo ɔtingat vt fraternitas tua ad galliarũ puincias trãseat: ⁊ aliquid ex auctoritate agendũ fuerit: cu3 p̃dicto arelatensiũ epo agat̃ ne p̃termitti[h] possit hoc qd̃ antiqua patrũ institutio inuenerit. Britãnoꝝ[a] ṽo oẽs epos tue fraternitati cõmittim⁹: vt indocti doceant̃ in firmi psuasiõe roborent̃. ¶ Idẽ felici epo. Statuta apl'icoꝝ decessoꝝ apl'ic⁹ destruere nõ d3.

Si ea destruerẽ[b] que antecessores nr̃i statuerũt nõ constructor sed euersor esse iuste cõprobarer: testante veritatis voce que ait. Omne regnũ in seipsum diuisum desolabit̃: ⁊ oĩs scia ⁊ lex aduersum se diuisa destruet̃. ¶ Item leo papa. Metropolitan⁹ ius dignitatis tradite sibi antiquitus intemeratũ obtineat.

Gitur fm sanctorũ patrũ canones spiritu dei cõditos ⁊ toti⁹ mundi reuerẽtia cõsecratos: metropolitanos singlaꝝ puinciaꝝ epos q̃bus ex delegatiõe[c] nr̃a fraternitatis tue cura p̃teditur ius tradite sibi antiquitus dignitatis intemeratũ habere decreuim⁹: ita vt a regulis p̃stitis nulla aut negligentia aut p̃sumptione discedãt. ¶ Itẽ ormisda papa. Metropolitanoꝝ priuilegia incõuulsa seruari oport3.

Eruatis[d] p̃uilegĳs metropolitanorũ vices vobis apl'ice sedis delegamus vt inspectis[e] istis siue ea q̃ a nobis sunt nup mãdata seruent̃: siue ea q̃ de ecclesiasticis causis tue reuelationi contigerint: sub tua nobis insinuatõne[f] pandant̃. Erit hoc studĳ ac sollicitudis tue vt tale3 te in his q̃ iniungunt̃ exhibeas: ut fidẽ integritatẽq3 ei⁹ cui⁹ curã suscipis imiteris. ¶ Itẽ greg. bonifa. p̃mo defensori Decreta apl'ica nulla p̃sũptiõe violent̃

h ¶ Pretermitti. q̃ legat⁹ inconsulto epo loci nõ põt iudicare clericos ipsi⁹ nisi ad ipsum appellatur: vt h̃. ⁊. xi. q. i. puenit. qd̃ põt admitti. nec ob. ex̃ de of. le. cũ nõ ignoretis. nã ille nõ solũ fuit legat⁹: s3 etiã metropolitan⁹. ⁊ ideo nihil profuisset ei ius legatiõis si hoc ius nõ habuisset. Io. ɔtrũ credo cũ illa decre. cũ nõ ignoretis. indistincte loquat̃. h. Itẽ videt̃ h̃ q̃ p̃nceps posterior ẽ legatũ dãdo nõ videt̃ phibuisse legatũ prior ẽ sicut est in tutorib⁹. vt. C. de testa. tu. l. ij. si. no. vij. q. i. nõ aũt. sec⁹ in pcuratorib⁹. vt. ff. de pcura. si q̃s cũ. §. vlti.

a ¶ Britannoꝝ. ɔ. ɔ. iij. q. vi. hec quippe. s3 due sunt britãnie. anglia enĩ maior britãnia dicit̃.

Si ea destruerẽ. diuisa. ar. ɔ testes sibi ɔrios ⁊ ɔ rescripta cino sibimet ɔria. vt. xxiij. q. vij. qd̃ aũt. C. de fide instru. scripture. iiij. q. iij. qui falso. extra de sen. ⁊ re iudi. cũ olim.

Gitur. ex delegatione. videt̃ q̃ q̃ legat⁹ habeat delegatã ⁊ nõ ordinariã ptãtem: vt h̃. ⁊. c. seq. qd̃ nõ credo. cũ filiis sit pcõsuli. ff. c. meminisse.

Eruatis. rescriptũ sp sic est interptandũ vt nulli faciat p̃iudiciũ. vt. ix. q. iij. nũc vero. lxxxv. di. archidiaconũ. in priulegĳs secus videntr. vt extra de deci. ad audientiam.

e ¶ Inspectis. cũ enĩ quis aliquid ex priuilegio sibi vẽdicat inspiciendum est priuilegiũ eius. c. di. cõtra morẽ. extra de priuile. recepim⁹. et fm q̃ tenor priuilegij cõtinet iudicandũ est. vt ex̃ de priui. porro.

f ¶ Insinuatione. intelligas h̃ de his q̃ soli pape reseruant̃ que non transeũt in generali mandato. vt ex̃ de offi. leg. q̃ translationem.

Institutionis. p̃sentia. sic ergo snĩa principis facit ius: l3 nõ redigatur in scriptis. vt extra de transac. c. i. C. de testa. omniũ. ar. ɔ. iij q. vij. postulat⁹. Itẽ h̃ est ar. q̃ p̃nceps sine scpto dat priuilegiũ ⁊ sine scpto legat cãm. vt in aut̃. de litigi. §. omnẽ. sed nõ cõmittit legatione. n sine scrip to. xcvij. di. nobilissimus. C. de manda. princ. l. vna.

b ❡ Rationis. ar. ɔtra. extra de offi. deleg. ſi qñ. ⁊. c. ex parte. ij.
De eccleſiaſticis. iura. nec ſuū honorem debet augere papa vt mi-
nuat ius eccleſie alterius. vt. xcix. di. ecce.
Quod vero infringi. q. eñ dꝫ tueri alios cōtra alios: multo ma-
gis cōtra ſeipſum. vt ex̄ de natis ex libe. ven. c. vnico. ff. ſi ſeruitꝰ
ven. altius.

Inſtitutionis noſtre decreta q̄ ſunt
priuilegijs ⁊ ordinatione diſpoſita
ppetua ſtabilitate ⁊ ſine aliq̄ conſtitui
mus refragatōne ſeruari: ſiue q̄ ſcripto
decreuimꝰ ſeu q̄ in noſtra p̄ſentia[g] vidē
tur eſſe diſpoſita: nec a quoq̄ pōtificū
in totū vel in partē ea q̄liber occaſione
cōuelli decernimꝰ vł mutari. Nā nimis
eſt aſperū ⁊ precipue bonis ſacerdotū
moribꝰ inimicū: niti quēpiā q̄ntacunqꝫ
rōnis[h] excuſatione q̄ bn̄ ſunt ordinata
reſcindere: ⁊ exēplo docere ceteros: ſua
q̄nqꝫ poſſe cōſtituta diſſoluere. ❡ Idē
dn̄ico carthagineñ. epo. Priuilegia ec
cleſiarū apoſtolicus debꝫ ſeruare illeſa
De eccleſiaſticis ꝑuilegijs qd̄ vr̄a
fraternitas ſcribit hoc poſtpoſita
dubitatione teneat: q2 ſicut nr̄a defen-
dimꝰ ita ſingulis q̄buſqꝫ eccleſijs ſua
iura[i] ſeruamꝰ. Nec eñ cuilibꝫ gr̄a fauēte
vltra q̄ meret̄ ipartior: nec vlli hoc qd̄
ſui iuris eſt ambitu ſtimulante deroga
bo: ſꝫ fratres meos ꝑ oīa honorare cu-
pio. ſicqꝫ honore ſingulos ſubuehi dū
mō nō ſit qd̄ alteri iure ab altero poſſit
opponi. ❡ Idē vigilio arel. epiſcopo.
Nō rōnabiliter definitū eſt nullo mō violari debet
Cum pie deſideriū
volūtatis ⁊ laudāde diffinitōis in
tentio ſacerdotalibꝰ ſit ſꝑ ſtudijs adiu-
uanda. cura eſt ſollicitudinis adhiben
da: vt ea q̄ ꝓ quiete religioſe cōuerſati-
onis ſunt diſpoſita vel ordīata: nec diſ
ſimulatio negligere nec quedāꝫ valeat
p̄ſumptio ꝑturbare. ſed ſicut hoc qd̄ rō
exigebat vtiliter obtinuit diffiniri: ita
q̄ diffinitū eſt nō dꝫ violari. ❡ Idem
Sibi iniuriā facit apl̄icus q̄ fratrū ſuo rū iura ꝑturbat.
Quod vero di
ctis noſtris tp̄ibus debere ſerua
ri q̄ a meis q̄ꝫ deceſſoribꝰ tradita vel cu
ſtodita ſūt. abſit hoc a me vt ſtatuta ma
iorū cū ſacerdotibꝰ meis in qualibet ec-
cleſia infringā[k]: q2 mihi iniuriā facio ſi
fratꝝ meoꝝ iura ꝑturbo ❡ Itē iuliꝰ pa
pa. Nulla preſumptione violet̄ qd̄ ab
apl̄icis ⁊ eoꝝ ſucceſſoribꝰ eſt inſtitutū.
Amputato totiꝰ vſurpationis ex-
ceſſu nullꝰ p̄ſumat q̄ ſibi nō videt̄

Amputa
to. cōceſ-
ſa. arg. fines
mandati dili
genter cuſto-
diēdos. ar. ɔ
viij. q. i. l. ꝫ. itē
ar. q̄ eps nil
pōt petere ni
ſi qd̄ ſibi per
miſſum ē a ca
none. vt. x. q.
iij. q2 cogno-
uimus.
Eccleſiaſti
ce. i poſte-
rū. ɔ. vi. q. iiij
qd̄ bene.
Imperiali
inutilia. ɔ.
di. x. vides. ſꝫ
ɔ. vij. q. i. epi-
ſcopꝰ in dio-
ceſi. ⁊. xiiij. q.
vi. cōpimus.
Nec dāno-
ſa fiſco. vt
ſi q̄s velit per
ꝑuilegiū ſeſe
excuſar̄ ab eo
qd̄ eſt dāno-
ſum iure cōi.
Nā dicit lex
q̄ oēs neceſſi
tatibꝰ publi-
cis debēt obe
dire ſine dig-
tatis priuile-
gio. vt. C. lib.
xi. de nauibꝰ
non excuſan-
dis. l. multi.
nec p̄textu ꝑ-
uilegij publi
ca dꝫ vacilla
re vtilitas. vt
C. li. xij. de pri
uile. ſcola. l. ij
Reſcripta.
ɔ ius. nec
eñ rōe reſcri-
pti iudex re-
cedet a iuſti-
cia. vt ex̄ de e
tate ⁊ q̄li. eaꝫ
te. vñ ſi reſcri
ptū eſt penitꝰ
ɔ ius reijciet
illud iudex vt hic dicit̄. ⁊ auferendū eſt reſcriptū tale de manibus re-
tinentis. vt. C. de ſacriſi. paga. ſicut. ⁊ mittenda eſt talis carta princi
pi: vt ibi dicit̄. ⁊. xix. di. in memoriā. ſi aūt nō eſt cōtra ius ex toto ſed
aliter iniquū expectandū eſt fin mādatū p̄ncipis. vt extra ꝺ reſcrip.
ſi quādo. ⁊ in aut̄. vt nulli iudi. §. ſi vero. iudex ergo ſemꝑ ſequit̄ ius
cōmune lꝫ reſcriptū principis aliud iubeat. vt in aut̄. de iudi. colla.
vi. §. oīs aūt iudex. ⁊. j. c. oēs. a ❡ Nō non ledat. tale debet eſſe
quodlibet reſcriptū vt neminē ledat. ɔ. c. de eccleſiaſticis. vñ nō valꝫ
reſcriptū: de re quā quis violenter detinet, vt, xvi, q, vi, placuit, C, vñ

vi auctoritatē: nec de rebus litigioſis. vt extra de cōfir. vti. c. i. ⁊ ꝑ qd̄ tranſ
actio facta reſuſcitat̄. vt. C. de trāſact. cauſas. ex̄ de tranſac. ex lr̄is. ⁊ de de-
cimis. ex multiplici. vel per qd̄ auferť libera electio aliquibꝰ. vt. C. de duo.
reis deben. l. ij. lxi. di. nullꝰ. hoc tū nō videt̄ verū per id qd̄ eſt extra de con-
ceſ. p̄ben. ⁊ ecc. nō va. q2 diuerſitatē. vel per qd̄ reſtituit̄ aliq̄s depoſitꝰ. vt

eſſe cōceſſa[l]: ea que ſunt ab apl̄is eorū-
qꝫ ſucceſſoribꝰ inſtituta: nulla deſidia
negligant̄: nulla diſſenſione violentur
nulla cōcertatione turbent̄. ❡ Itē gre
gorius ait. Que rationabiliter ordina
ta ſunt nulla debēt refragatiōe turbari
Eccleſiaſtice moderationi oīno eſt
cōueniēs vt q̄ ordinata fuerint vel
deciſa: nulla in poſterū[m] debeant refra-
gatione turbari. ❡ Idem in regiſtro.
Que ɔtra leges fiunt ꝓ ifectis habent̄
Imperiali conſtitutiōe ſancitū eſt
aperte: vt ea q̄ ɔ leges fiūt non ſolū
inutilia[n] ſed etiā ꝓ infectis habeantur.
❡ Itē codice libro primo ti. de p̄cibus
imꝑatori offerendis. ❡ Imꝑator ɔſtā tinus.
Nec dānoſa fiſco[o] nec iu
ri contraria poſtulari oportet.
Imperator theodoſiꝰ ⁊ valentinianus
Reſcripta ɔ ius[p] elicita ab omnibꝰ
iudicibꝰ p̄cipimꝰ refutari: niſi for-
te ſit aliq̄d qd̄ nō ledat[a] aliū ⁊ ꝓſit petē
ti[b] vel crimen[c] ſupplicanti indulgeat.
❡ Itē pelagiꝰ papa iohanni comiti.
Reſcriptū meret̄ effectū q̄ cū iuris ⁊ le gū rōne ɔcordat.
Dicenti ſacras
iuſſiones ſe habere p̄ manibus re-
ſpondemꝰ ſcire illū oportere qd̄ ipſe cle
mentiſſimꝰ p̄nceps generalibꝰ legibꝰ cō
ſtituerit illa ſacra vniuſcuiuſqꝫ suppli-
cātis deſiderio ɔceſſa p̄ualere ⁊ effectui
mācipari: q̄ cū legis ⁊ iuris rōne cōcor-
dant. Ea vero q̄ ſubreptiōe[d] vel falſis
p̄cibus forſitan impetrant̄: nullum ſup
plicantibꝰ ferre remediū. ❡ Reſcripta[e]
ſiue ſint ānotatiōes ſiue p̄gmatice ſan
ctiones exp̄ſſam debent habere in ſe cō
ditionē[f] ſi p̄ces veritate nitant̄. Men-
dax eñ p̄cator dꝫ carere ipetratis: ⁊ q̄-
bus ſcripta diriguntur ſunt puniēdi ſi
p̄cū mēdacia veruerint[g] argui. ❡ Un̄
imꝑatores diocletianꝰ ⁊ maximianꝰ et
conſtantinus primo libro codicis. ti. ſi
cōtra ius vel vtilitatem publicam.
De reſcriptione[h] mendacioꝝ oppo-
ſita[i] ſiue in iuris[k] narratione men
dacium reperiatur ſiue in facti[l] ſiue in
tacendi fraude ꝓ tenore veritatis non
dep̄cantis affirmatione datū iudicē co

C. locati. l. vlt. vel ꝑ
qd̄ recta retractatur
ſnīa. vt. C. de errore
aduoc. l. vlti. ⁊ ꝑ qd̄
preſtat̄ imunitas a
tributis. vt. C. de ve
cti. quicquid. qd̄ au
tem dicit̄ hic intelli
gas de enormi leſio
ne: quia modicā le
ſionē bene pōt pre-
ſtare reſcriptū prin-
cipis. vt extra ꝺ ver
bo. ſig. q̄d per noua
le. vel etiā ſi ex poſt
facto incipiat enor-
miter ledere ſtatī nō
valet. vt ex̄ de deci.
ſuggeſtū. ɔcito eñ
ꝑuilegiū recidit ad
iniquitatem ſtatim
non valet. vt. ff. de
vulga. ſubſti. ex fa-
cto. ⁊. lxiij. diſt. §. ve
rum. modicam leſio
nem bene poteſt af
ferre. vt. xij. q. ij. bo-
ne rei. C. de precibꝰ
impe. offe. quotiēs.
ff. locati. habitato-
res. ff. ne q̄d in loco
public. l. i. §. ſi quis
a principe. ff. ne q̄d
in flumine publico.
l. i. §. ſunt qui putāt
quādoq̄ tamē ma-
gnam affert leſionē
vt. xvi. q. i. ſtatuimꝰ
⁊ dixi. ɔ. eo. in ſum-
ma. in princi. vt. ff.
de euict. lucius.
b ❡ Petēti. vt ſi ali
qua mulier que nu-
bit cōſulari viro pe
tit vt ipſe nihilomi
nus cōſularis dica
tur iſtud ꝓdeſt petē
ti ſine leſione alteriꝰ
vt. ff. de ſena. l. vlti,
vel ſi aliqua petat:
vt infra tēpus luctꝰ
poſſit nubere. vt. ff.
de his q̄ not. infa. l.
ſolet.
c ❡ Uel crimē. in ta-
libus facile exaudit̄
aliq̄s. xxv. q. ix. ve
niam.
Dicēti. ſubreptō
ne. cū diſtinctiōe. vt ex̄ de reſcrip. ſup. lr̄is. e ❡ Reſcrpta. annotatio. an-
notatio dr̄ ſcriptura quā imꝑator ꝓprio animi motu facit de aliq̄ negocio
nemie rogāte. pragmatica dr̄ q̄ vētilata ē corā p̄ncipe. ⁊ de h̄ fcā ē ſcptura.
f ❡ Conditionē. ex̄ de reſcrip. c. ij. g ❡ Ueruerint. ex̄ de ap. ex parte. io,
De reſcriptione. id eſt exceptione. i ❡ Oppoſita. ab aduerſario.
k ❡ In iuris. conſuetudinarij. q2 dixit aliquid eſſe cōſuetudinē eccle
ſie ſue cū nō eſſet. ex̄ de p̄ben. venerabilis. nō eñ videt̄ q̄ in iure ſcpto poſ-
ſet mentiri p̄ncipi cū ipſe oīa iura hēat in pectore ſuo. vt. C. de teſta. oium,
l ❡ In facti, q2 dixit ſe appellaſſe vel ſpoliatū fuiſſe cū nō eſſet, Io.

DUniri. vetuerunt. tunc enim appellari potest: licȝ inhibita sit appella-tio. vt extra de appel. ex parte. ij.

ET si legibus. consentaneum. vt si quis dixerit se spoliatum ⁊ princeps iussit in rescripto ipsum restitui: hic cōsonat legib⁹ ⁊ tñ carebit cōmodo rescripti. ɔtrariũ est. ș. e. ꝑscriptiōe. Sȝ omissis multis solutiōib⁹ distinguas vt distinguit̃. ex̃ de rescrip. sup lr̃is. nec videt̃ hodie locum habere illa decre. ex parte. ex̃ de rescrip. q: ſm illā decre. sup lr̃is. non est necesse ꝙ cōditio subintel-ligatur.

o ¶ Mentiētis. q: ꝑ eas diu fatigauit aduersarium suum

p ¶ Seueritati. pu-nitur vt falsari⁹. vt ff. de fal. si q̇s obre-pserit.

ET si ñ cognitio. cogscat̃. non ab ipso executore: sȝ ab eo q̇ delegat executi-onē. ⁊ sic nō ob. ex̃ ð sen. ⁊ re iudi. de cete-ro. C. de execu. rei iu-di. si vt ꝓponis. vel hodie pōt distingui ɔrietas ꝑ illā decre. sup lr̃is. vt qñꝫ co-gnoscat qñꝫ remit-tat ad supiorē. dicit tñ q̇daȝ ꝙ executor pōt cognoscere sum-matim de īcidētib⁹ q̄ōnib⁹. vt. ff. de re iudi. a diuo. §. si sup reb⁹. ⁊ tal' cognitio nō facit ꝑiudiciũ in ꝑncipali iudicio. vt ff. de libe. ag̃. l. si q̇s ali. §. si vel parens. ⁊ q̄d ex̃ ð. de sen. et re iudic. de cetero ꝙ incidētes q̄ōnes de-beant referri ad su-periorē. veruȝ est vt ibi plēarie examinē-tur. vel distingue an delegēt̃ mera execu-tio an mixta. vt dixi ș. ij. q. vi. §. sunt q̄ꝫ. ꝟ. ab executore. vt si delegēt̃ mera execu-tio: vt tūc q̄ōnes in-cidentes remittant̃

gnoscere debere: ⁊ ſm hoc de cā ɔuenit ferre sñiam. ¶ Itē impator cōstantin⁹ augustus. titulo codē.

DUuniri iubem⁹ decē librarũ auri mulcta iudices q̇ vetuerũt ᵐᵐꝑcauȝ argui falsitatē. ¶ Itē impator theod. ⁊ val'. ti. e. ¶ Et si legib⁹ cōsentaneũ ⁿsacrum oraculũ mēdax ꝑcator attulerit: careat penit⁹ īpetratis: ⁊ si nimia mētiētisᵒ in-uenit̃ īprobitas: etiaȝ seueritatiᵖ subia-ceat iudicantis. ¶ Itē ɔstan. ti. eodem ¶ Et si nō cognitio sȝ executio mādat̃ de v̇itate ꝑcũ inq̇ri oportet: vt si fraus interuenerit: de negocio cognoscaturᑫ. ¶ Itē impator anasta. ti. e. ¶ Oēs cu-iuscũqꝫ maioris vel minoris admĩstra-tionis vniuersi reipublice iudices mo-nem⁹: vt nullũ rescriptũ nullāqꝫ ꝑgma-ticā sanctionē: nullā sacrā annotatōeȝ q̄ generali iuri vel vtilitati publice ad-uersaʳ esse videat̃ in disceptatōne cuius-libet litigij patiant̃ ꝓferri. sed genera-les sacras ɔstitutiones: modis oīb⁹ nō dubitēt obseruandas. ¶ Itē codice ti-tulo de diuersis rescriptis impator dio-cletianus ⁊ maximianus augusti.

SAncim⁹ vt autēticaˢ ipsa atqꝫ ori-ginalia rescp̄ta ex nr̃a etiā manu subscp̄ta: nō exēpla eorum insinuent̃. ¶ Impator ɔstā. ¶ Si q̇ bñficia pso-nalia sine dieᵗ ⁊ cōsule fuerint dep̄hēsa auctoritate careāt. ¶ Impator zeno. augu. Uniuersaᵃ rescripta siue in pso-nā precantiũ siue ad quēlibȝ iudicē ma-nauerint. que vel annotatio vel queuis pragmatica sanctio noiet̃: sub ea cōdi-tione ꝓferri ꝑcipim⁹ si ꝑces v̇itate nitũ-tur: nec aliquē fructũ ꝑcator oraculi ꝑ-cipiat impetrati. lȝ in iudicio asseueret v̇itatē: nisi q̄stio fidei ꝑcũ impiali bñfi-cio mōstret̃ inserta. Nā ⁊ magnific⁹ vir q̄stor ⁊ viri spectabiles mg̃ri scriniorũ q̇ sine ꝑfata adiectiōe q̄lecunqꝫ diuinũ

ad superiorē: ⁊ si mixta delegat̃ tūc pōt cognoscere in q̄ōnibus incidētib⁹ sed pone ꝙ alicui sit mādata nuda executio: nudā voco executionē cũ cā ꝑ-sentib⁹ partib⁹ est finita. ⁊ mandat̃ aliq̇b⁹ vt exequant̃ sñiam: nunq̇d si ps aduersa corā illis obijcit exceptionē audiet̃ exceptio. videt̃ ꝙ nō. q: tenetur executor exeq̄ sñiam: lȝ sciat eā iniustā. vt ex̃ de offi. dele. pastoral'. §. q: vero ex̃ de ma. ⁊ obe. oēs. ex̃ de offi. iudi. dele. si q̃n. ff. ð iudi. si ꝑtor. ⁊. xxiij. q. i. q̇d culpat̃. in fi. arg. ɔ. C. si ex fal. instru. iudicati. ex̃ de testi. veniens. ad hoc di-cas ꝙ si euidēs est sñiam esse nullā: ⁊ ꝑ instr̃a falsa latā nō exequet̃ eā. al's licȝ sit iniusta exequat̃ eā. ff. de iudi. si ꝑtor. nō ob. ff. de cōfessis. l. pe. vbi di-citur ꝙ executor possit absoluere illũ qui cōfessus fuit corā eodē iudice se de-bere fideicōmissum. nā nō intelligit̃ lex illa de executore sed de iudice.

OMnes. aduersa. de hoc habes. ș. e. in illa lege rescripta. contra ius il-licita. sed si aliquid ꝓ iure allegat̃ de quo est euidens q̄d nō cōsonat iu-ri remittitur illud ad superiorē. vt extra de fide instru. pastoralis.

SAncimus. vt autentica tribus modis dicit̃ scriptura autentica. vel q: adest sigillũ epī. vt extra de fide instru. c. ij. extra de fide ius. ꝑuenit. se-cũdo dicit̃ autenticũ q̄d est apud acta insinuatũ. vt. C. de testa. publi-cati. ⁊. C. de re iudi. gesta. tertio modo dicit̃ autenticũ si habȝ subscri-ptionē triũ testiũ. vt. C. qui po. in pig. scripturas.

SI qua. sine die. vel sine indictione. vt extra de fi. instru. inter di-

respōsuȝ dictauerit ⁊ iudices q̇ suscepe-rint rep̄hēsionē subibũt: ⁊ q̇ licite dicta-ta scribere ausi fuerint cuiuscũqꝫ scrinij memoriales seu pragmaticarij fuerint vel adiutores ꝑmicerij amissiōe cingu-li ferient̃. ¶ Itē leo papa. Priuilegia eccl'iaꝝ nulla debēt īprobitate cōuelli.

PRiuilegiaᵇ eccl'iaꝝ sanctoꝝ cano-nibus īstituta ⁊ venerabilis nice-ne sinodi fixa decretis nulla pñt īprobi-tate cōuelli vel nouitate mutari. ¶ Itē nicola⁹ papa vniuersali sinodo ꝑsidēs dixit. Anathema sit q̇ decreta vel man-data romanoꝝ pontificũ non seruat.

SI q̇s dogmata mandata interdi-cta sanctiōes vel decreta ꝓ catho-lica fide vel eccl'iastica disciplina ꝓ cor-reptione iminentiũ vel futuroꝝ maloꝝ a sedis ap̄lice ꝑsule salubriter ꝓmulga-ta ɔtēpserit: anathema sitᶜ. ¶ Itē gela-sius papa cresconio iohanni emesialie epīs inter cetera. Statuta prioꝝ succes-sores seruent.

DEcessoꝝ statuta sicut legitima ⁊ iusta successorē cu-stodireᵈ conuenit: ita dȝ etiā malefacta corrigereᵉ. ¶ Hinc etiā archadi⁹ ⁊ ho-norius.

QUecũqꝫ inquiũt a pa-rentib⁹ nr̃is diuersis sunt statuta tpib⁹ manere inuiolata atqꝫ īcorrupta circa sacrosanctas eccl'ias ꝑcipim⁹. ni-hil ergo a ꝓuilegijs imutet̃: oīb⁹ q̇ eccle-siis deseruiũt tuitio deferat̃: q: tpib⁹ ēt nr̃is addiˢ poti⁹ reuerētiā cupim⁹: q̄ꝫ ex his q̇ olim ꝑstita sũt imutari. ¶ Idem.

NOn tam nouuȝᵇ aliq̇d ꝑsenti san-ctione ꝑcipim⁹ q̄ꝫ illa q̇ olim videt̃ īdulta firmam⁹: ꝓuilegia igit̃ sibi q̇ oli reuerētia religionis obtinuit mutilare sub pene etiā interminatione ꝓhibem⁹ ita vt hi qꝫ qui eccl'ie obtēperant ipsius beneficijs perfruantur. ¶ Idem.

SI ecclesie venerabilis priuilegia cuiuscunqꝫ fuerint vel temeritate

lectos. dies ideo edit̃: q: vix aliter pos-set ꝓbari fal-sum nisi scire-tur dies. vt ex̃ de testi. ex to-nore. C. de cō-trahen. stipu. optimaȝ. nisi velit q̇s ꝓba-re falsitatē in-strumēti non est exhibend⁹ dies vel con-sul ne det̃ ma-teria fabricā-di falsum. vt ff. quēadmo-dum testa. a-peri. l. ij. §. vl. ⁊. ff. de eden. l. i. §. editōes vel tunc non est edend⁹ di-es cum vult deliberare an velit cedē aut cōtendere. sȝ tamē vult a-gere. h tamē est veritas ꝙ in cōmunib⁹ instrumentis edendus est dies cuȝ vult deliberare. vt extra de ꝓba. qũ cōtra. ex-tra de dila. ꝑ-terea. C. ð edē-do. is apud quē. ⁊. ff. de e-den. l. i. §. ra-tiones. sed in ꝓprijs nō. vt extra de fide instru. contin-git. ff. de edē. l. i. §. dies. in accusatiōib⁹ eñi non cogi-tur quis dieȝ cōmissi criminis ponere. vt. ș. ij. q. vlti. libellorũ. est tamen cōtrariũ huic. C. de nouo codi. cōfir. in fi. sed illud intelligitur de legibus re-dactis in autenticũ volumen. Item in priuatis instrumentis nō re-quiritur apponi dies ⁊ consul. vt. ff. de aqua plu. arcē. l. ij. §. antepe. ⁊. ff. de pigno. act'. l. penulti.

a ¶ Uniuersa. nisi questio. id est inquisitio veritatis precũ. id est ꝙ illa conditio sit apposita si ꝑces ⁊c̃. hoc tamē non tenet. vt extra de rescrip. ex parte. i.

PRiuilegia. que sunt de generali ecclesie statu. vel que sunt de ar-ticulis fidei. vel dic non possunt. i. non debent.

SI quis. sit. id est fiat. sic. ș. e. q. i. generali.

DEcessorum. custodire. vt. ș. xvi. q. vi. c. vlti. ⁊. xij. q. ij. si quos. in principio. ⁊. c. si illi.

e ¶ Corrigere. ex̃ de reb⁹ eccle. ali. vel nō. epī. ex̃ de preca. c. ij.

QUecunqꝫ. deseruiunt. ș. xvi. q. i. generaliter.

g ¶ Addi. ex̃ de dona. cũ dilect⁹. ex̃ de dō a. c. i. ⁊ ð cō. di. i. vasa.

h ¶ Nouū.nā statutū nō dicit̄ nouū:lȝ de nouo p̄cipiat̄ dūmodo qū ꝙ fuerit.sic.xxiiij.q.i.c.i.sicut feudū nō dicit̄ nouū qd̄ de nouo cōce ditur:dū tñ q̄n̄ꝙ fuerit cōcessum.extra de feudis.ex parte.nec dona tio dicit̄ noua licȝ de nouo adipiscatur q̄s rei donate possessionem. vt extra de dona.per tuas. i ¶ Duodecim librarū. durio: pena statuit̄ cōtra illos q̄ violāt priuilegia ec clesie.xvi.q.i nouarū.in fi. vel ibi loqui tur cū agitur criminalit̄: h̄ cū ciuiliter.

k ¶ Obtine ant. h̄ habes ꝙ pena solu ta cōtractus stat in sua fir mitate.sic.xij q.ij.ep̄us qui mancipiū. et xxiij.di.quan q̄.in fi.ff. de transact.q̄ fi dem.C. de fi deicōmis.qui fideicōmissa riam.ar.ꝯtra extra de pen̄. sua.iniquum enim est qd̄ si mul habeat̄ res ⁊ pena.ff. de excep. do. apud celsum. §.labeo.so.si ꝓtestatus est se velle ꝯtra cū manere in sua firmitate tūc potest v trūq̄ peti.al. nō.vel distin gue an pena apponat̄ lo co iteresse aut loco cōtuma cie:aut i frau dem vsurarū si loco contu macie ⁊ reus noluit solue re debitū cūȝ posset:⁊ reȝ ⁊ penā p̄sta bit.vt.ff.d̄ col la.l.ij.§.si cū duob⁹.⁊.ff.d̄ tabu.exhibē. locū.§.cōdē natio.si ē ap posita loco i teresse:tūc po test agere q̄n ti sua interest vt.ff.de actō. empt.p̄dia.sȝ si in fraudem vsurarū tunc nō pōt.vt ex tra de emp.et ven.ad n̄ram in fi.⁊.ff.de act.emp.⁊ ven.iulianus.§.Idem.Jo.

violata vel dissimulatione neglecta cō missum.xij.^i librarū auri sicut prius etiā cōstitutū est:cōdēnatione plectat̄. ipsa qȝ priuilegia nihilomin⁹ plenissimū p oīa obtineāt^k vigorē. ¶ Itē pelag.ar mentario magistro militū inter cetera.

Non liceat pontifici a iure eccl'ie disce dere qd̄ documentorū actis firmatur.

Posteaꝙ eccl'ie iura documentorū quoqȝ intercedētiū fuerint aucto ritate firmata:nulla ten⁹ ab his discedē di liberā pontifex:vel si vult p̄mittatur habere licentiā. ¶ Si ergo priuilegia monasteriorū vel quarūliber eccl'iarū au ctoritate leonis.Greg.gelasij ⁊ nōnul lorū pontificū aliorū sancte romane ec clesie inuiolata seruant̄ si ea q̄ cōtra le ges fiunt ꝓ infectis habēda sunt si pō tifex nō habeat liberā licentiā discedē di a documētis q̄b⁹ iura ecclesie firman tur:patet ꝙ posteriora p̄uilegia antiq̄ oribus derogare nō p̄nt:nec eorū aucto ritate eis aliq̄ obijciet̄ exceptio.cū etiaȝ si cōtra illa specialiter fieret ꝓ infectis essent habēda. ¶ His ita respōdet̄ san cta romana ecclesia sua auctoritate cō gregata valet disiungere ⁊ disiūcta cō gregare.rationis tñ equitate cōsidera ta vnde vel pietatis vel necessitatis in tuitu semel a se cōcessa valet vel in totū vel in partē cōmutare. Pro necessitate nāqȝ corrigendorū viciorū priuilegia multarū ecclesiarū vel iminuūt̄ vel pe nitus imutant̄:siue p̄sonaliter siue ge neraliter.personaliter iuxta illud priui legiū oīno meret̄ amittere q̄ pemissa si bi abutit̄ potestate. ¶ Itē siluerius pa pa vigilio ep̄o.

Qd̄ habet amittat qui qd̄ nō accepit vsurpat.

Sic decet fidē sanctorū patrū in ec clesia seruari catholica:vt qd̄ habuit a mittat^m qui improbabili temeritate qd̄ nō accepit assumpserit. ¶ Item simpli tius iohanni ep̄o rauēnati.post pauca quib⁹ eū ab illicita ordinatiōe p̄hibuit

Priuilegiū amittat q̄ non legitime vti tur sua potestate.

Denunciam⁹ autē ꝙ si post tale hoc aliq̄d p̄sum pseris:⁊ aliquē seu ep̄m vel p̄sb̄rum seu diaconū inuitū^a facere forte credideris ordinationes tibi rauēnatis vel emiliē sis ecclesie noueris auferēdas. ¶ Itē leo papa.

Ius ordinādi amittāt q̄ in meritū cōsecrant.

Si qui ep̄i^b ta lē ꝯsecrauerint sacerdotē qualē es se nō licet.etiā si aliquo mō dānū ꝓprij honoris euaserint:ordinationis ius vl teri⁹ nō hēbūt:nec vnq̄ eidē sacro itere

Postea.documentorū.supple maxime:ꝙ ⁊ si instrumēta nulla essent sup hoc facta:nō tñ posset retractari ꝯtus.ideo eñ fit instr̄m nō ꝙ veri⁹ cō tractus p̄ficiat̄ ꝑ instr̄m:sed vt facili⁹ possit ꝑ illud ꝓbari.vt.C.de ꝓba.cū res. Idē est in electōe.vt.lxiij.di.q̄nto.⁊ sic est i testimonio.vt.xxx.q.v.nefa rios.in fi.

rūt qd̄ neglecto diuino iudicio imerito ꝓstiterūt. ¶ Generaliter veluti dū ciui tati ep̄alis dignitas ꝑpetuo subtrahit̄ q̄ suos ep̄os interimere cōsueuit. Vñ gelasi⁹ papa scribit.

Ep̄alis dignitas ciuitati subtrahit̄:q̄ suos ꝯsules intere mit.

Ita nos sillanorū cedes gemi nata pontificū horrēdi criminis atro citate cōfundit:vt diu ꝯstitutio n̄re de liberatiōis hesitaret:dū ⁊ ingerere quē piā parricidalib⁹ exēplis detestamur an tistitē ⁊ eccl'iam vtcunqȝ destitutā non vsqȝ adeo iudicarem⁹ relinquēdā.qua propter iā velut vsum^c ꝯsuetudinēqȝ sa crilegā declinātes:caten⁹ religioni du ximus ꝯsulendū:vt parochie vice ab ex trinsecus positis sacerdotib⁹ gubernet̄ q̄ ibidē cōmanētes ferro didicit necare pastores:inauditoqȝ facinore qd̄ etiaȝ in illis ꝓuincijs nusq̄ ꝓsus legit̄ acci disse q̄ bellorū ꝯtinuis diuersisq̄ incur sionib⁹ affligunt̄:vt aliq̄ sit repta citas q̄ ꝯsules ministrātes sibi fidei xp̄iane si ne ꝑsecutore ꝑsternat. Curandū est igi tur vt funesta ꝑnicies cessatione ꝓprio rū sanet̄ antistitū.atqȝ ita saltē furoris tanti materia subtrahat̄ si in q̄ hec pos sit acerbitas ꝑpetrari.cōsistens ibidē ꝑ sona defuerit.eoqȝ mō vel illa ciuitas dū in q̄s deseuiat nō habebit:ab hmōi temeritate desistat.vel alijs imitādi cō tagia dira nō p̄beat. Egeat ergo ep̄ali bus^d subsidijs sibimet aliunde p̄satis q̄ sacrā in suo gremio collocatam fuso crudeliter maculat sanguine dignitatē que in vtroqȝ^e est hac vltione plectēda siue instinctu domestico seu furijs inci tata hoc cōmittit exterius^f. Prebeat er go dilectio vestra i hoc statu posite mi nisteriū visitationis^g eccl'ie:⁊ aut cōue niēdo parit̄ aut vicissim ꝓut q̄litas reȝ cāqȝ poposcerit diuina misteria rep̄sen tet ingr̄is ne cū deuitam⁹ zizania dñica videamur p̄terire frumēta. ¶ Hostilita tis^h q̄ȝ vel paupertatis necessitate ep̄ales sedes vl' imutant̄ vel due in vnā redigū tur.sicut sup̄ in titulo d̄ mutatiōib⁹ ep̄o rū bear⁹ greg.fecisse legit̄. Nō ergo pri uilegia eccl'iarū sic inuiolata p̄manere cēset̄:vt q̄busdā caus̄ interuenientibus ap̄l'ica auctoritate eis derogari nō pos sit.alioq̄n multitudo eccl'iarū ad pauci tatē redigeret̄ cū innumere eccl'ie in dio cesib⁹ aliorū frequēter cōdite inueniant̄ Seruent̄ qȝ p̄uilegia eccl'iarū cūctis icō cussa t̄pib⁹:ne videlicet p̄ter ei⁹ auctori tatē a quo data sunt ꝯ ea liceat ire ali cui. Sed obijcit̄ illud simmachi pape.

Sic decet. amit tat.ar.ꝙ q̄ vsur pat sibi ius alteri⁹ i eligēdo ꝙ etiā pro priū ius electionis dēat ꝑdere. vt.xciij. di.c.vl. Itē ar.ꝙ pe na extendit̄ q̄n̄ꝙ vl tra delictū. vt ex̄ de plus peti.c.i.

Denūciam⁹ iuitū ꝯ.di.lxxiiij.vbi ista.h.

Si q̄ ep̄i.h̄ est le ctum. ꝯ.i.q.i. si qui ep̄i.

Ita nos.vsuȝ.ar. ꝙ due vices i cri minib⁹ iducūt ꝯsue tudinē:vt h̄.⁊.C.de ep̄i.audi.l.iij.in fin. Sed in ciuilib⁹ ne gocijs nec due nec etiā tres vices idu cāt ꝯsuetudinē:vt ex̄ de cau.pos.cū eccl'a. Itē est hic ar.ꝙ ma gis punit̄ factuȝ ite ratū.vt.xxvij.q.i.ꝑ uenit.⁊.ff.de re mil. l.iij.§.si plures.⁊ ex̄ de heret. ad abolen dam.§.illos autem

d ¶ Ep̄alibus. h̄ de lictū ciuiū qd̄ consi stit in faciēdo redū dat in dānū eccl'e. ⁊ sic est ꝯ.xvi.q.vi.si episcopū. vbi d̄r ꝙ delictū p̄lati non re dūdat i eccl'ie dānū sed pōt dici ꝙ hic ec clesia nō dānificat̄ in reb⁹:lȝ dānificet̄ i honore:de delicto qd̄ cōsistit in omittē do non est dubium quin redūdat in dā nū eccl'ie. vt.xvi.q. iij.placuit.

e ¶ In vtroq̄.i.pro vtroq̄ ep̄o iterfecto

f ¶ Exteri⁹.id est ad suggestionem extra neorum.

g ¶ Uisitatiōs. sic ꝙ ep̄i vicini supplēt defectū vicinorū ep̄o rū.vt.vij.q.i.ponti fices.⁊.lxv.di.si for te.

h ¶ Hostilitatis. in vnum. vt.xvi.q.i.et temporis.

Possessiones[l] q̄s vnusquisq3 eccl'ie suo reliquit arbitrio: ⁊ cetera q̄ sup̄ in titulo de alienatione rerū ecclesiasticar̄ leguntꝰ ascripta. vn̄ datꝰ itelligi ꝙ ea q̄ de iure vniuscuiusq3 eccl'ie vel necessitatis sicut pegrinis vel pietatis intuitu sicut religiosis domib' cōferuntꝰ: nō ppetuo s3 tpaliter ab his qb' cōferuntꝰ sunt possidenda: ꝙꝙ illud simmachi ad necessitatē ītuitū nō ad pietatis ꝓspectū possit referri videlicet vt ea q̄ peregrinis vl' captiuis necessitas largiri suasit nō ea q̄ religiosꝭ domib' ob quietē religiose cōuersationis cōcessa sunt: ꝓhibeantꝰ perpetuo possideri: vel poti' de vtrisq3 intelligendū est: videl3 vt sicut necessitatem patiētes cessante necessitate bn̄ficijs renūciare coguntꝰ q̄ eis miseratiōis indulsit intuit'. sic religiose viuētes cū a religione cessauerīt[k] p̄uilegijs exuuntꝰ q̄ religiosa conuersatio meruit. Priuilegia ergo q̄ religiosꝭ domib' ꝯceduntꝰ vel in eo casu accipiēda sunt: in q̄ eis ita ꝯsulitur: ꝙ nulli[l] aliq̄d derogatꝰ: videl3 vt ex noualib' quor̄ decimatiōes nulli assignate fuerant: p̄uilegior̄ auctoritate decimas aliq̄b' soluere nō cogantꝰ. vel si ꝓpter instantē necessitatē tp̄is eis cōsuli nō potuerit nisi alijs derogetꝰ: ita p̄uilegior̄ auctoritas videtꝰ esse seruāda vt eor̄ subueniatꝰ inopie nō vt suarū diuitiar̄ augmēto ⁊ possessionū nō modica extēsione porrecta baptismales seu parrochiales eccl'ie penit'[m] destruantꝰ.

Incipit causa. xxvi.

Q Uidam sacerdos sortilegus esset diuin' cōuinctꝰ apud ep̄m correct' noluit cessare: ab ep̄o excōicatur tandē agens in extremis recōciliatꝰ a q̄da3 sacerdote ep̄o incōsulto: indicatꝰ sibi penitentia sub quātitate tp̄is canonibus prefixa: ¶ Primū q̄ritꝰ q̄ sunt sortilegi. ¶ Secūdo an sit pctm̄ esse sortilegū. ¶ Tertio a q̄bus gen' diuinatiōis sumpsit exordiū. ¶ Quarto q̄t sint genera diuinationis. ¶ Quinto an sortilegi vel diuini sint excōicandi si cessare noluerint. ¶ Sexto an excōicatus ab ep̄o possit recōciliari a p̄sbytero illo inconsulto. ¶ Septimo si morientib' est indicenda penitentia sub quantitate tēporis.

Q Ui sint sortilegi: ysidorus diffinit ethimologiar̄ libro octauo ita dicens.

Qui sint sortilegi.

S Ortilegi sunt q̄ sub noīe ficte religionis ꝑ quasdā quas sanctoru3 seu apl'or̄ vocant sortes diuinationis sciētiam ꝓfitentꝰ[a]: aut quarumcūq3 scripturar̄ inspectione futura ꝓmittunt.

Q Uod aūt sortes[b] exquirere peccatū nō sit: exēplis ⁊ auctoritatibus ꝓbatꝰ. Cū eīn achor[c] de anathemate furtim subripuiss3: ⁊ ob eius peccatū ppl'us cesus apud hayn[d] hostibus terga dedisset: p̄cepit dn̄s iosue vt sortib' exquireret: quo peccante ppl'us in manib' hostium cadere meruerat: iosue p̄ceptū accipiēs misit sortes primū sup trib' deinde sup familias. demū sup psonas: ⁊ sors ita decidit sup achor. ¶ Saul[e] q3 cu3 pugnans ꝯ philisteos iurasset se interfecturū q̄cūq3 ante solis occasum de ppl'o comederet sorte dep̄hendit ionathan filiū suū mel comedisse: qd̄ sceptro acceperat. Quē cū morti tradere vellet ppl'o supplicante reuocauit sn̄iam. ¶ Ionas vero cū a facie dn̄i fugeret a nautis sorte dep̄hēsus in mari deiectus ⁊ a ceto est absorpt'. ¶ De zacharia eīn legitꝰ ꝙ sorte exijt vt incensum poneret. ¶ Mathias vero similiter a beato petro sorte in apl'atum ⁊ iude successorē eligitꝰ. Qd̄ ergo tantoru3 exēplis ꝓbatꝰ pat3 malū nō esse. ¶ Vn̄ etiā aug. ait in li. p̄sal.

Quid sit sors.

S Ors non est aliq̄d maliꝰ sed res in humana dubietate diuinā[f] idicās volūtatē. ¶ His ita r̄ndetꝰ. Anteꝙ euāgeliū clarescerer m'ta ꝑmittebantꝰ que tp̄e ꝑfectioris discipline penit' sunt eliminata. Copula nāq3 sacerdotalis vel cōsanguineor̄ nec legali nec euangelica vel apl'ica auctoritate ꝓhibetꝰ eccl'iastica tn̄ lege penit' interdicitꝰ. Sic ⁊ sortibus nihil mali inesse mōstratꝰ. ꝓhibētur tn̄ fidelib' ne sub hac sp̄e diuinationis ad antiquos ydolatrie cult' redirēt vn̄ quibusdā cōstellatiōes ⁊ futuroru3 signa custodiētib' apl's ait. Dies obseruatis ⁊ mēses ⁊ tēpora ⁊ annos. vn̄ timeo ne forte sine cā laborauerim in vobis. Sic ⁊ astronomia seu etiā astrologia apud catholicos in dissuetudinem abijt: q2 dū ꝓpria curiositate his nimis erant intenti. min' vacabant his que saluti aīar̄ erant accōmodata. ¶ Qd̄ autē sortib' credi nō oporteat: hieronim' testatꝰ scribēs sup ionā.

Exemplo ione vel mathie non oportet sortibus credi.

N On statim debem' sub exēplo ione[g] sortib' credere. vel illud de actibus apl'orū huic testimonio copulare vbi sorte mathias in apostolatū eligitur. ¶ Itē aug. ad inquisitiones ianuarij.

Ad secularia negocia diuia oracula non sunt conuertenda.

H Ij qui de paginis euāgelicis sortes legunt: ⁊ si optandū est ut id potius faciant ꝙ ad demonia ꝯsulenda cōcurrant: tamē ista mihi displicet consuetudo ad negocia secularia ⁊ ad vite hui' vanitatē diuina oracula velle cōuerte

i ¶ Possessiones. xvi. q. i. possessiōes

k ¶ Cessauerunt. ar. ꝙ si priuilegiu3 aliqd̄ datur ex cā vl' rōne religionis vel rōne paupertatis vel alia de causa ꝙ cito cessat cā priuilegiu3 cessat. vt extra de v̄bo. sig. abbate. i fi. extra de deci. suggestu3. xvi. q. i. generaliter. ⁊ insti. de auct. tuto. §. vlti. ⁊ ff. d' iudi. l. ij. §. legatis. et C. de testa. mi. l. vlt. ⁊ insti. de pupillari substi. §. qua ratiōe

l ¶ Nulli. nō est hoc verū: q2 si illud nouale fuit i alicui' territorio ad illū tn̄ spectabit: s3 si in nulli' parochia fuerit episcopus pōt assignare cui voluerit. vt eē de deci. q̄m.

m ¶ Penitus. s̄. xij q. ij. bone rei.

Q Uidam sacerdos.

S Ortilegi sūt. ꝓfitentꝰ. q̄ tales cōsulit punitꝰ penitentia quinq3 annorū. vt. j. e. q. v. qui diuinationes. ipsi aute3 facientes hmōi artes tn̄ penitētia vnius anni videntꝰ puniendi. de sortil'. c. ij. sed illud intelligo esse dispensatiōe3 s'm legē aūt ipse maleficus capite punitur. vt. C. de malefi. l. nemo. Io.

Q Uod autē sortes. nota ꝙ sortes quedā sunt licite quedā illicite. illicite sunt que fiūt per magicas incantationes: vel q̄ fiunt ad exercendas vanitates aliquas; vel q̄ fiunt ad inquirēdu3 aliqua occulta, vt. j. e. hi qui. ⁊ c. illud. s3 que fiunt necessitatꝭ causa nō sunt illicite: vt si cōtentio ess3

Q. i.

de electione aliquorū ⁊ esset paritas vtrinq3 in oībus exēplo mathie possunt fieri sortes. vt. j. co. nō exēplo. ⁊ q. v. nō licet. cū eīn non sup est humanū cōsiliu3

Q. ij.

tunc possum' recurrere ad diuinu3 auxiliū. vt. xxij. q. ij. queritur. et in dubijs s'm leges decurritur ad sortes vt. ff. de iudi. sed cū ambo. C. cōia d' leg. si duobus. et aug. scripsit q̄busdam cū ciuitas ess3 obsessa ⁊ dubitaret clerus q̄ deberēt fugere qui manere qd̄ sorte illud esset dirimendum.

c ¶ Achor. hi storiā habes i. q. iiij. Item peccato.

d ¶ Hayn. ciuitatē.

e ¶ Saul. h̄ habes. xxij. q ij. §. itē opponitur.

S Ors nō est. mali i sui natura nō est mala tn̄ ꝓhibetur: quia per assiduitatē labitur tal' in ydolatria3 sicut est in iuramēto. vt. xxij. q. i. ⁊ iurabunt. io.

N On stati ione. quia hoc fuit diuina inspiratione factum. vt xiiij. q. v. dixit iiij. q. iij. §. si.

H Ij qui id potius. quia permittitur min' malum vt euitetꝰ mai'. vt. xxiij. q. ij. si quid verius. ⁊ xiij q. i. cōsidera. ⁊ est simil' modus loquēdi i. q. i. duces.

N On exemplo. cū pri uilegia. xvi. q i. hinc est. §. i. ⁊ s̄. di. iij. priuilegia.

I Llud. q̄si li-
centiori. i. ꝗ̄
videt̄ i tm̄ pec
care.
b ¶ Eminēti-
ori. i. pulcrio-
ri vel maiori.
c ¶ Uētriloq̄
q̄ hēbat spm̄
phitonis i vē
tre q̄ mulr̄ di
ebus seq̄bat̄
paulum ⁊ ali
os predicato
res ⁊ clama-
bat isti sr̄ fui
dei q̄ ānūciāt
verba salut̄,
vn̄ offensus
paulꝰ ꝯuersꝰ
est ad eā ⁊ di
xit spūi. p̄cī-
pio tibi vt re
cedas ab ista
⁊ stati recessit

Q Ui sine sal
uatore an
gelor. ḡ aliq̄
est scia a dia-
bolo. vt. j. e. q.
v. c. epi. i pri.
sr. 3. §. xxvij
di. §. hinc et.
vbi d̄r ꝙ a di
uinis scriptu
ris omis scia
sumpsit initiū

S Ed ⁊ illō
tāgit illō
qō legit̄ in io
sue: q̄ ppłus
circūcisus fu-
it a tpe abra-
he vsq̄ ad il-
lud tp̄s q̄ po-
pulus exiuit
de egypto. s̄z
postea nō fu-
erunt circūcisi
q̄dragita an-
nis q̄bꝰ fue-
rūt in deserto
sed cū transie
rint iordanez
denuo p̄cece-
ptū fuit, vt v-
nusq̄s circūci-
deret̄ qō factū
ē. ⁊ dixit dn̄s
iosue. hodie
abstuli a te ob
probriū egy-
pti.

S J ō area
ptās ē. vt̄
ḡ ꝙ nō q̄lib̄z
tenet̄ ꝓhibe-
re sed solꝰ iu-
dex vt dixim̄ꝰ
xxiij. q. iiij. nō
infrēda. §. e.
s̄z. xxiij. q. viij

L Pterea.
Jcet, ydo

re: ¶ Jtē beda sup̄ actus apłor. Exē-
plo mathie vel ione nō est sortibꝰ indif
ferenter credendū.

N On exemplo mathie vel ꝙ ionas
ꝓpheta sorte dep̄hensus sit indifferen-
ter sortibꝰ est credendū: cū p̄uilegia sin-
gulor vt hieronimꝰ ait. cōmunē legem
oīno facere nō possunt. Si q̄ tn̄ aliqua
necessitate cōpulsi deū putāt sortibus
exēplo apłor esse cōsulēdū. videāt hoc
ipsos apłos nō nisi collecto fratrū cetu
⁊ p̄cibus ad deū fusis egisse. ¶ De di-
uinis vero scribit aug. ita dicens. Non
sunt obseruanda q̄ a diuinis p̄cipiunt̄
q̄uis ea cōtingant q̄ ab eis p̄nunciant̄

I Ntelligi voluit dn̄s etiā illa q̄ a di
uinantibꝰ nō s̄m deū dicunt̄: si acci-
derint q̄ dicunt̄ nō sic accipiēda vt fiāt
que p̄cipiunt̄ ab eis: aut colant̄ que co
lunt̄ ab eis. ¶ Jdē in lib. i. de doctrina
xp̄iana. Institutiones hominuz q̄ sint
superstitiose vel non.

I Llud qō est s̄m institutiones hoīm
partim sup̄stitiosum est: partim non est
sup̄stitiosum. Sup̄stitiosuz est q̄cq̄d in
stitutū est ab hoībus ad facienda ydo-
la ⁊ colenda ꝑtinēs. vel ad colendaz si-
cut dn̄i creaturā partēue vllā creature.
vel ad cōsultationes ⁊ pacta quedaz si
gnificationū cū demonibꝰ placita atq̄z
federata q̄lia sunt molimina magicarū
artiū. q̄ quidē cōmemorare potiꝰ ꝙ̄ do
cere solēt poete ex quo genere sunt. s̄z q̄
si licētiori vanitate aruspicū ⁊ augu-
rū libri. Ad hoc etiā genꝰ ꝑtinēt oēs li-
gature atq̄z remedia q̄ medicor q̄q̄z di
sciplina cōdēnat siue in p̄cantatōibꝰ si
ue q̄busdaz notis q̄s caracteres vocāt
siue in q̄buscūq̄z rebꝰ suspēdēdis atq̄z li
gandis vel etiā saltādis: qō āmodo nō
ad tēperationē corporū: sed ad quasdā
significationes: aut occultas aut mani
festas q̄ eminētioribꝰ noīe phisicā vocāt
vt q̄si nō sup̄stitionē implicare s̄z natu-
re ꝓdesse videant̄: sicut sunt inaures in
sūmo singular aurīū aut destructionū
ossibꝰ ansule in digitis: aut cū tibi dicit̄
singultienti vt dextera manu pollicē te
neas. his adiungunt̄ milia inanissima
rū obseruatōnū. si mēbrū aliqō salierit
si iunctim ābulantibꝰ amicis: lapis aut
puer mediꝰ interuenerit. Hinc etiaz illa
sunt. limē calcare cū ante domū suā trā
sit: redire ad lectū si q̄s dū se calciat ster
nutauerit redire ad domū si ꝓcedēs of-
fenderit: vel si vestis a soricibꝰ rodatur.
Neq̄z ab hoc genere sup̄stitiōis p̄nicio
se segregandi sunt q̄ olim genethliaci
ꝓpter natalīū cōsideratiōes dierū. nūc
aūt mathematici vocant̄. nā ⁊ ipsi quā
uis verā stellar positionē cū quisq̄z na
scitur cōsequunt̄ ⁊ aliq̄n ꝑuestigant: tn̄
ꝙ conant̄ inde vel actiōes nostras vel
actionū euentū ꝓducere nimis errant.

hoc aūt genꝰ fornicationis aīe salubriter diuina auctoritas
non tacuit: neq̄z ab ea sic deterruit aīam: vt ꝓpterea talia ne
garet esse sectāda: q̄ falsa dicunt̄ etiā a ꝓfessoribꝰ eor si etiā
dixerint vobis inq̄t ⁊ ita euenerit ne credatis eis. Nō eñ q̄
imago samuelis mortui sauli vā ꝓnūciauit. ꝓpterea talia sa
crilegia q̄bꝰ illa imago p̄sentata est minꝰ execranda sunt. aut
q̄ in actibꝰ apłor femina ventriloq̄ verū testimoniū ꝑhibu
it apłis dn̄i ideo paulꝰ apłs pepercit spūi illi. ac nō potiꝰ femi
nā illiꝰ demonij correctōe atq̄z exclusiōe mūdauit. Oēs igit̄
artes hmōi vel nugatorie vł noxie sup̄stitōis ex q̄dā pestife
ra societate hoīm ⁊ demonū q̄si pacta īfidelꝰ ⁊ dolose amici-
tie ꝯstituta penitꝰ sūt repudiāde ⁊ fugiēde xp̄iano ¶ Jdē in
li. de ciuitate dei. Nō est vita sed mors inq̄sitio vel curatio q̄
a diuinis vel magis expetit̄.

Q Ui sine saluatore
salutē vult habere ⁊ sine vera sapia extimat se pruden
tē fieri posse: nō sanus sed eger: nō prudēs sed stultꝰ: in egri-
tudine assidua laborabit: ⁊ in cecitate noxia stultꝰ ⁊ demens
ꝑmanebit. ac ꝓinde oīs inquisitio ⁊ oīs curatio q̄ a diuinis
⁊ magicis artibꝰ vel ab ipsis demonijs in ydolor cultura ex
petit̄: mors potiꝰ dicēda est ꝙ̄ vita: ⁊ q̄ ea sectant̄ si se nō cor-
rexerint: ad eternā perditionē tendūt. psalmista dicente. oēs
dij gentiū demonia sunt. q̄ ꝑ deceptos hoīes alios decipere
q̄tidie gestiūt: vt perditionis sue eos faciant fieri participes
Jtaq̄z hec vanitas magicar artiū ex traditione malor āge-
lorū in toto terrar orbe plurimis seculis inualuit ꝑ quandā
sciam futuror ⁊ infernor ⁊ per inuētiones eor inuenta sunt
aruspicia augurationes ⁊ ipsa q̄ dicunt̄ oracula ⁊ nigromā-
cia. ¶ Jdē cōfessionū li. iiij. Xp̄iana pietas planetarios ex-
pellit ⁊ damnat.

I Llos planetarios quos mathemati
cos vocant plane cōsulere nō desistebāt: qō q̄si nullū eis
sacrificiū ⁊ nulle p̄ces ad aliquē spm̄ ob diuinationē dirigerē
tur: qō tn̄ xp̄iana ⁊ vera pietas cōsequēter expellit ⁊ dānat.
¶ Jtē hiero. Cultura sunt ydolatrie: auguria seruare ⁊ stel-
larū req̄rere cursus.

S Ed ⁊ illud adde q̄m q̄ fornicat̄
in corpꝰ suū peccat. Nō solū illud corpꝰ qō tēplū dei ef
fectuz est: sed ⁊ illud qō dicit̄ q̄ oīs eccł'ia corpus xp̄i est. Et
in oēm eccłiam videt̄ delinquere q̄ corpꝰ suū cōmaculauerit
q̄ ꝑ vnū mēbrū macula in oē corpꝰ diffundit̄. Est ⁊ illud op
probriū egypti qō si neglexeris etiā post iordanis transituz
⁊ post baptismi scdam circūcisionē vetuste cōsuetudinis inu
stione suggerit̄ obseruari auguria: requirere stellarū cursus
⁊ euētus ex his futuror rimari. ceterisq̄z hmōi sup̄stitionibꝰ
implicari. ydolatrie nāq̄z mater est egyptꝰ: ex q̄ certum est hu
iusmodi opprobria pullulare. Que si transito iordane susce
peris: ⁊ his te laqueis rursus illigaueris: tecū sine dubio op
probria egypti trahis. ¶ Hec aūt sacrilegia non vsq̄z a deo
sunt detestanda: vt si aliq̄d de area vel de torculari demoni-
bus fuerit īmolatū. qō reliquū est ideo credat̄ esse inmundum
aut si ipsum qō oblatū fuerat a nobis ignorātibꝰ sumi conti
gerit: ideo credamꝰ nos deliquisse. ¶ Un̄ aug. ad publicolā
Nō ideo reliq̄ sunt imunda q̄ de area vel torculari aliquid
tollit̄ ad demonū sacrificia.

S J de area aut torculari
tollit̄ aliq̄d ad sacrificia demonior sciēte xp̄iano ideo
peccat: q̄ ꝑmittit fieri vbi ptās est ꝓhibēdi: qō si factū nō cō
pererit aut ꝓhibēdi ptātem nō habuerit vtit̄ mundis reliq̄s
fructibus: vnō illa sublata sunt. ¶ Jtē ambro. in prima epi-
stola ad corinthios. Immunis est a reatu q̄ emit quod nescit
ydolis īmolatuz.

L Jcet aliquid pollutū sit per accidē
tia id est per oblationē ydolisꝰ cū tn̄ nescit q̄ emit nulluz
patitur scrupulum ⁊ apud deū imunis est. Q. iij. ⁊ iiij.

H Uibꝰ aūt genus diuinationis exordium sumpserit ⁊
quot sint genera eius, aug. exponit in libro de natura
demonū ita dicens,

De multiplici genere diuinationis.

Igitur genus diuinatiōis a persis ferē esse inuentū vel allatū. Uarro aūt dixit diuinationū q̄tuor esse genera terram: aquā: aerē ⁊ ignē. Hinc geomāciā idromātiā aeromanciā piromāciā dictā autumāt. Diuini dicti sūt q̄si deo pleni diuinitate eñ se esse plenos simulant ⁊ astutia quadā ⁊ fraudulētia hoībus futura cōiectāt. Duo aūt sunt genera diuinationis ars ⁊ furor. Incātatores aūt dicti sunt q̄ artē v̄bis pagūt. Arioli vocati sunt: q̄ circa aras ydoloꝝ nefarias p̄ces emittūt: ⁊ funesta sacrificia offerūt. hisq̄ȝ celebritatib⁹ demonū accipiūt rn̄sa. Aruspices nuncupanē q̄si horaꝝ inspectores. Dies eñ ⁊ horas in agēdis negocijs operibusq̄ȝ custodiūt ⁊ q̄d ꝑ singula tp̄a debeant obſuare hoīes intendūt. hi etiā exta pecudū inspiciūt ⁊ ex eis futura p̄dicūt. Augures sunt q̄ volat⁹ auiū ⁊ voces intēdūt: aliaq̄ȝ signa rerū vel obseruatiōes improuisas hoīb⁹ occurrētes ferūt. Idē sunt ⁊ auspices. nā ⁊ auspicia sunt q̄ inter faciētes obſuāt. Dicta sunt aūt auspicia q̄si auiū spicia ⁊ auguria q̄si auium garria. i. voces ⁊ lingue. Itē ⁊ auguria q̄si auigeria q̄d aues gerūt. Duo aūt sunt genera auspicioꝝ. vnū ad oculos alterū ad aures ꝑtinēs. Ad oculos. s. volat⁹: ad aures vox auiū. Phitonisse a phitonio appolline dicte q̄ is auctor fuerit diuinādi. Astrologi dicti sunt eo q̄ in astris augurant. Genethliaci appellati sunt ꝓpter natalitioꝝ ꝯsiderationes dieꝝ. Geneses eñ hoīm ꝑ. xij. celi signa describūt siderūq̄ȝ cursus nascētiū mores act⁹ ⁊ euent⁹ p̄dicere conanē. i. q̄s quali signo fuerit nat⁹ aut quē effectū hēat vite q̄ nascitē iterp̄tanē. Hi sunt q̄ vulgo mathematici vocanē: cui⁹ sup̄stitionis gen⁹ ꝯstellationes latine vocāt. i. notationes siderū quō se hēant cū q̄sq̄ȝ nascitē. Primū aūt gen⁹ id est stellaꝝ interp̄tes magi nūcupanē. sicut de his legit q̄ in euāgelio natū xp̄m annūciauerunt. Postea hoc nomīe soli mathematici dicti sunt: cui⁹ artis sciā vsq̄ȝ ad xp̄m fuit cōcessa: vt xp̄o edito nemo exinde natiuitatē alicuius de celo iterp̄tetē. Horoscopi dicti q̄ horas natiuitatis hominū speculenē dissimili ⁊ diuerso fato. Sortilegi sunt q̄ sub noīe ⁊c. vt supra. Saliatores vocati sunt: q̄ dū eis mēbroꝝ q̄cūq̄ȝ ptes salierint aliq̄d exinde sibi ꝓsperū seu triste significare p̄dicūt. ¶ Querit aūt de natura demonū cuius nature sint: an futura p̄scire valeāt. vel q̄d modis futura p̄noscant. ¶ De his ita scribit aug. in eodē lib. Quot modis demōes futura p̄noscāt.

Sciendū est hanc esse naturā demonū vt aerij corporis sensu terrenorū corporū sensum facile p̄cedāt celeritate etiā ꝓpter aerij corporis supiorē mobilitatē nō solū cursus quarūlibȝ rerū vel hoīm vel ferarū verū etiā volat⁹ auiū incōparabiliter vincāt. quib⁹ duab⁹ reb⁹ quātū ad aerū corp⁹ attinet: p̄diti hoc est acumine sensus ⁊ celeritate mot⁹: multo ante cogitata p̄nūciant q̄ homines ꝑ sensus terreni tarditate mirenē. Accessit etiā demonib⁹ ꝑ tam lōgū tp̄s quo eoꝝ vita ꝓtenditē: rerū longe maior experiētia q̄ pōt hoīb⁹ ꝓpter breuitatē vite ꝓuenire. ꝑ has efficacias q̄s aerij corporis natura sortita est: nō solum multa futura p̄dicūt hoībus demones: verū etiā multa faciūt. Que q̄m hoīes dicere nō p̄nt aut facere: eos dignos quidā q̄bus seruiāt ⁊ q̄bus honores diuinos deferāt: arbitranē. inuestigāte maxīe vicio curiositatis ꝓpter amorē felicitatis false atq̄ȝ terrene ⁊ excellētie tp̄alis. Nunc ergo q̄ de diuinatione demonū questio est. primū sciendū est illos ea plerūq̄ȝ p̄nunciare q̄ ipsi facturi sunt. Accipiūt eñ sepe p̄tātem ⁊ morbos immittere. ⁊ ip̄m aerē viciando morbidū reddere: ⁊ puersis atq̄ȝ amatoribus terrenoꝝ comodoꝝ malefacta suadere. de quoꝝ morib⁹ certi sunt q̄ sint eis talia suadētib⁹ ꝯsensuri. Suadent miris ⁊ inuisibilib⁹ modis ꝑ illā subtilitatē corpora hoīm nō sentiētiū penetrando ⁊ se cogitationib⁹ eoꝝ ꝑ quedā imaginaria visa miscendo siue vigilantiū seu dormiētiū. Aliq̄n aūt nō q̄ ipsi faciūt sed q̄ naturalib⁹ signis futura p̄noscūt q̄ signa in hoīum sensus venire nō possunt ante p̄dicūt. Neq̄ȝ eñ q̄ p̄uidet medicus q̄d p̄uidere nescit huius artis ignar⁹: ideo tñ habēd⁹ est diuin⁹. Quid aūt mirū sit queādmodū ille corporis humani vel ꝑturbata vel mortificata tēperie seu bonas seu malas futuras p̄uidet valitudines. sic demones in aeris affectione sibi notas: nobis ignotas: p̄uident futuras tēpestates. Aliq̄n hoīm etiā dispositiōes nō solū voce ꝓlatas: verū etiā cogitatiōe ꝯceptas. cū signa q̄dā ex aīo exprimunē in corpore tota facilitate p̄discūt: atq̄ȝ hinc etiam multa futura p̄nūciant. alijs videlȝ mira q̄ ista disposita nō nouerūt. fallūt ēt studio fallendi ⁊ inuida volūtate q̄ hominū errore letanē. sed ne apud cultores suos pond⁹ auctoritatis amittant: id agūt vt interp̄tibus suis signorūq̄ȝ suoꝝ cōiectorib⁹ culpa tribuatē q̄n ipsi mali decepti fuerint vel mentiti. Nonnūq̄ vero ipsi maligni sp̄ūs ⁊ illusores hoīm atq̄ȝ inuasores salutis eoꝝ solēt p̄dicere defectū culture sue ⁊ ydolorū ruinaȝ q̄ten⁹ p̄scij videanē q̄d in singul' regnis aut locis venturū: ⁊ q̄d aduersi sue factioni cōtingere possit. q̄d etiā illi q̄ gentiliū historias legūt nō ignorant. Quid ergo mirū si iā imminēte teploꝝ et simulacroꝝ euersione quaȝ ꝓphete dei summi tanto ante p̄dixerāt: serapis demon alicui cultoꝝ suoꝝ hoc de ꝓximo ꝓdidit vt suā q̄si diuinationē recedens vel fugiēs cōmendaret. ¶ Q̄d aūt hominū dispōnes cogitatiōe cōceptas ꝑ exteriora signa diabol⁹ dep̄hendat: nō firma rōne videtē approbatū. ¶ Unde idē aug. in lib. ij. retractationū ait. Q̄d ex corporeis motib⁹ internas anime cogitationes diabol⁹ cōp̄hēdat res occultissima est.

Quodā loco dixi de demōes aliq̄n hoīm dispositiōes nō solū voce ꝓlatas: verū etiā cogitatione ꝯceptas: cū signa q̄dā ex aīo exprimuntur in corpore: tota facilitate ꝑdiscere. rē dixi occultissimā audaciori assertiōe q̄ debui. Nā ꝑuenire ista ad notitiā demonū ꝑ nōnulla etiā experimēta cōpertū est. Sed vtrū signa q̄daȝ denē ex corpore cogitantiū illis sensibilia: nos autē latentia an alia vi sp̄ūali ista cognoscant: aut difficillime pōt ab hominib⁹ aut omnino nō potest inueniri.

Quod autē sortilegi ⁊ diuini si cessare noluerit excōicandi sūt rōne ⁊ auctoritate ꝓbaē. Est eñ q̄ddaȝ genus culture ydoloꝝ ex demonū ꝯsultationib⁹ futura p̄dicere. sicut eñ auar⁹ q̄ cultū deo debitū nūmo impēdit: ydolorū cultor ab ap̄lo noīatē. sic illi q̄ futura q̄ ex dei oraculo nonnunq̄ reuelata

li. sed ipsius ydolatici non pōt comedi. xxx. dis. si q̄s carnē.

Sciendū est. hic augustin⁹ ostendit quib⁹ causis demones sciunt futura p̄dicere: non q̄ ipsi sciunt futura. sed q̄ habēt ꝓbabiles ꝯiecturas primo illa rōne: q̄ de subtiliori materia sunt creati: vñ subtili⁹ cōsiderant q̄ homines. Itē q̄ ꝑ antiquitatē multa sciūt q̄ nos ꝓpē breuitatē tp̄is scire nō possum⁹. Itē q̄ ipsimet cōsueuerūt morbos immittere ⁊ illud ipsi p̄dicunt: q̄ alicui q̄s sit habiturus malum. Item sicut medicus aliquis videt ꝑ signa sibi nota que nos nō videm⁹: sic demones. Item ex signis que ꝓcedunt ex aīo hoīs p̄uidēt quedā futura. Itē q̄ dicta ꝓphetarū audierūt ex q̄b⁹ futura predicunt.

¶ Cogitationibus. q̄ videtur q̄ diabol⁹ nouit cogitatiōes hominū. Sȝ cōtra solus deus scit occulta cordiū. xxx. ij. dist. erubescant. sed ipse scipsum deb̄ corrigit. j. ca. pri. ⁊c. Q. v.

Si q̄s. phi lacterijs. philaterie dicūtur carte in q̄b⁹ cōtinētur incātationes

Qui diuinat. i. nes. in domos ſuas ſm legē iſti cōcremant᷑. ſed ille in cuiꝰ domū ꝯ h̄ fiūt poſt publicationē bonoꝝ in exiliū mittit᷑. vt
Non liceat. ꝓpter ſegetes. nūq̄d ḡ hic   C. de malefi. nullꝰ. lau. reꝓhendit᷑ aſtronomia nunq̄d ꝑ vētos ⁊ diſpōnes lune licitū eſt ruſticis ꝯſiderare tp̄s ſeminandi: ⁊ medicis tp̄a potionū ⁊ minutionū. certe h̄ nō reprobantur ſed illi reprobāt᷑ q̄ credūt ineſſe neceſſitatē ſupiorib9. vn̄ non eſt dicendum q̄ ſuperiora ſint cā rerū: lʒ ſint ſigna rerū.
Si quis epiſcopꝰ. cōſuluiſſe. no. ꝑ ſolo conſilio quē puniri ſiue faciat artē ſiue nō. ſic ꝑ ſola vocatōe punit᷑ qui vocat clericū ad iudicium imꝑatoris ſiue aduocationē veniat ſiue nō. vt. xi. q. i. placuit.
c ¶ Superius id eſt depoſitus. vt patet ꝑ ſequētia.
Aliquanti. vl' docere nā filiis ē culpa prohibita diſcere ⁊ docere. vt. C. de malefi. ne culpa. ⁊ multa ſt̄ q̄ meliꝰ eſt neſcire q̄ ſcire. xxxvij. di. q̄uis. ꝯtrariū ē. C. de here. quicunq̄. vltra mediū. vbi dicit᷑ q̄ ille q̄ illicita docꝫ vl' deportat᷑ vl' punit᷑ vltīo ſupplicio. diſcipuli vero puniunt᷑ decē libris auri. ſed ibi loquit᷑ de his q̄ diſcēdi cā venerūt: ſ̄ nō tū didicerunt hic de eo q̄ didicit vel cōſuluit. Itē ꝯtrariū eſt. xxxvij. di. q̄ de mēſa. ſʒ illi diſcebant non vt ſequerent᷑ ea: ſed vt aliis per ea poſſent obuiare
Sortes. diſcriminatis. id eſt iudicatis, vel diiudicandis.   xxxvij. di. legimus.
Contra ydoloꝝ. verberibꝰ. cū hic ſcribat᷑ epiſcopis patꝫ hoc eē mē eccleſiaſticū eſſe. Itē patet hic q̄ epiſcopꝰ poteſt aliquos verberibꝰ caſtigare. vt. xxiij. q. v. c. i. Itē ptꝫ hic q̄ ep̄s pōt in carcerem mittere reos. Item hēs h̄ q̄ alio mō punit᷑ nobilis q̄ ignobilis. vt xxiij. q. i. q̄ contra. xij. q. ij. fraternitas. Jo.
Epiſcopi. vtinā. i. vtinā nō plures. filiis ē expoſitio. i. q. i. duces.

inueniunt᷑ vel demonū cōſultatione vl' q̄buſlibet ꝑſtigiis inuenire laborāt: diuinitatis iura creaturis attribuūt. Futura enī ꝑſcire ſoliꝰ dei eſt: q̄ in ſui cōtemplatione etiā angelos illa ꝑſcire facit. vn̄ yſaias ait. Priora ⁊ nouiſſima annūciate mihi ⁊ dicā q̄ dii eſtis. Cultores vō ydoloꝝ a fideliū cōīone ſepandi ſunt. vn̄ apl's ait in ep'la ad corinthios. ſi q̄s frater noīat᷑ in vobis fornicator aut auarus aut ydolis ſeruiēs cū eiuſmodi nec cibū ſumere. ¶ Hinc etiā in decreto gregorii iunioris legit᷑. Anathema ſit q̄ ariolos aruſpices vel incātatores obſeruat.

Si q̄s ariolos aruſpices incātatores obſeruauerit aut philateriis[a] eorum vſus fuerit anathema ſit. ¶ Itē ex anchiritano cōcilio. c. xxiiij. Quinquēnio peniteāt qui diuinationes expetūt.

Qui diuinationes expetunt ⁊ morem gentilium ſubſequuntur: vel in domos ſuas[b] huiuſmodi hoīes introducūt ex q̄rendi aliq̄d arte magica aut expiandi cā ſub regula q̄nquēnii iaceāt ſm gradꝰ penitentie diffinitos. ¶ Itē ex cōci. martini pape. Elemēta colere lune ſtellarū curſus in ſuis operibꝰ obſeruare nō licꝫ xp̄ianis.

Non liceat xp̄ianis tenere traditiones gentiliū ⁊ obſeruare vel colere elementa: aut lune aut ſtellaꝝ curſus: aut inanē ſignorū fallaciā ꝓ domo faciēda: vel ꝓpter ſegetes[c] vel arbores plantādas vel cōiugia ſociāda. Scriptū eſt enī Omīa q̄ facitis in verbo aut in opē oīa in noīe dn̄i ieſu xp̄i facite: grās agētes deo. Nec in collectionibꝰ herbaꝝ q̄ medicinales ſūt aliq̄s obſeruationes vel incantationes liceat attēdere niſi tm̄ cū ſimbolo diuīo aut orōne dn̄ica vt tm̄ deꝰ creator oīm ⁊ dn̄s honoret᷑ Si q̄s aūt paganoꝝ cōſuetudinē ſequēs diuinos ⁊ ſortilegos in domū ſuā introduxerit: q̄ſi vt malū foras mittāt: aut maleficia inueniāt: vl' luſtratiōes paganoꝝ faciāt: q̄nq̄ ānis pniam agāt. Mulieribꝰ q̄ xp̄ianis nō liceat in ſuis lanificiis vanitatē obſeruare: ſed deū inuocēt adiutorē qui eis ſapientiā texendi donauit. ¶ Itē ex cōcilio laodicē. ca. xxx. Sacris officiis deditī magi vel incātatores non fiant.

Non oportet ſacris officiis deditos clericos magos vl' incantatores exiſtere aut facere philateria q̄ aīaꝝ ſuarū vincula cōprobant᷑. hos aūt q̄ talibꝰ rebꝰ vtunt᷑ ꝓiici ab eccleſia iuſſimꝰ. ¶ Itē ex cōcilio toletano. iiij. ca. xxx. Honore priuet᷑ ep̄s vel p̄ſbiter q̄ magos vel aruſpices ꝯſuluerit.

Si q̄s ep̄s aut p̄ſbiter aut diaconꝰ vel quilibꝫ de ordinibus clericoꝝ aruſpices aut icātatores aut ariolos aut certe augures vel ſortilegos: vel q̄ ꝓfitent᷑ artē magicā aut aliq̄s eoꝝ ſilia exercētes cōſuluiſſe[d] depꝑhenſus fuerit: ab honore dignitatis ſue ſuſpenſus[e] mōaſterii curā excipiat. ibiq̄ꝫ penitentie ꝑpetue deditus: ſcelꝰ admiſſum ſacrilegii ſoluat.

¶ Itē ex agathen. ꝯcilio. ca. xxxviij.

Aliquāti clerici ſiue laici ſtudēt auguriis: ⁊ ſub nomie ficte religionis ꝑ eas q̄s ſanctoꝝ patrū ſortes vocāt: diuinationis ſciam ꝓfitent᷑: aut ꝑ q̄rūcūq̄ ſcripturaꝝ inſpectiōe futura ꝓmittūt. hic q̄cūq̄ clericꝰ vel laicꝰ detectꝰ fuerit ⁊ cōſulere vel docere[f] ab eccl'a habeat᷑ extraneꝰ. ¶ Itē leo papa. iiij. ep̄is britanie. Sors nihil aliud q̄ diuinatio ⁊ maleficiū eſſe decernit᷑.

Sortes quibꝰ cūcta vos vr̄is diſcrimiatis[g] ꝓuinciis q̄s patres dānauerūt nihil aliud q̄ diuinationes ⁊ maleficia eſſe decernimꝰ. Quāobrē volumꝰ illas oīno dānari ⁊ vltra inter xp̄ianos nolumꝰ noīari: ⁊ ne exerceantur anathatis interdicto ꝓhibemꝰ. ¶ Itē greg. adriano notario. Incātatores ſortilegos velut xp̄i inimicos ſleq̄ oportꝫ

Peruenit ad nos q̄ q̄ſdā incantatores atq̄ꝫ ſortilegos fueris inſecutꝰ: ⁊ oīno nobis ſolicitudinē zelūq̄ tuū ḡtū fuiſſe ꝯgnoſcas. Studii enī tui ſit ſolicite querere: ⁊ q̄ſcumq̄ꝫ hmōi xp̄i inimicos inueneris diſtricta vltione corrigere. ¶ Itē ex cōcil. aurel. Excōicet᷑ clericꝰ monachꝰ laicꝰ diuinationes auguria vel ſortes ſecutꝰ.

Si q̄s clericus vel monachꝰ vel ſecularis diuinationē vel auguria eſſe crediderit obſeruāda: vel ſortes quas mētiunt᷑ eſſe ſanctoꝝ quibuſcūq̄ putauerit intimandas: cū his q̄ eis crediderint ab eccleſie cōīone pellant᷑. ¶ Itē greg. Cōtra ſortilegos ⁊ ydolorū cultores cuſtodia paſtoralis inuigilet.

Contra ydolorū culturas vel aruſpices atq̄ꝫ ſortilegos fraternitatē tuā vehementiꝰ paſtorali hortamur inuigilare cuſtodia. Qd̄ ſi emendare ſe a talibꝰ nolle repereris: ſi ſerui ſūt verberibꝰ[h] volumꝰ caſtigari. Si vero liberi incluſione digni: diſtrictāq̄ꝫ ſunt in penā dirigendi. ¶ Itē ex cōcilio carthaginenſi. ca. xxxix. Ab eccl'ia ſepet᷑ auguriis vel incātationibꝰ deſeruiens.

Auguriis vel incantatiōibꝰ deſeruientē ſimiliter etiā iudaicis ſupſtitionibꝰ vel feriis inherentē a cōuētu eccl'ie ſepandū precipimꝰ. ¶ Itē ex cōcilio agrenſi caplo p̄mo. Sortilegā ⁊ magicā artē ep̄i modis oībus eliminare ſtudeant

Epiſcopi eorūq̄ꝫ miniſtri oībus viribꝰ elaborare ſtudeāt vt ꝑnitioſam etiā a zabulo inuentam ſortilegā ⁊ magicā artē ex parrochiis ſuis penitꝰ eradicent: ⁊ ſi aliquē virū aut mulierē hmōi ſceleris ſectatorē inuenerīt turpiter dehoneſtatū de parrochiis ſuis eiiciant. Ait eī apl's Hereticū hoīem poſt primā ⁊ ſcd̄aꝫ correctionē deuita: ſciēs q̄ꝛ ſubuerſus eſt q̄ eiuſmodi eſt. ſubuerſi ſunt ⁊ a diabolo captiui tenent᷑: q̄ relicto creatore ſuo diaboli ſuffragia querūt. ⁊ ideo a tali peſte dꝫ mūdari ſcā eccl'a. Illud etiā nō eſt omittendū q̄ quedā ſcelerate mulieres retro poſt ſathanā cōuerſe demonū illuſionibꝰ ⁊ fantaſmatibꝰ ſeducte. credūt ſe ⁊ ꝓfitentur cū diana nocturnis horis dea paganoꝝ vel cum herodiade ⁊ innumera multitudine mulierū equitare ſup quaſdā beſtias: ⁊ multa terraꝝ ſpacia intēpeſte noctis ſilentio ptrāſire: eius iuſſionibꝰ obedire velut dn̄e: ⁊ certis noctibꝰ ad eius ſeruiciū euocari. Sed vtinā he ſole in ꝑfidia ſua periſſent: et nō multos ſecū ad infidelitatis interitū ꝑtraxiſſent. Nam et

innumera multitudo hac falsa opinione dcepta hec vera esse
credūt: ⁊ credendo a recta fide deuiant: ⁊ errore paganoꝝ in/
voluunt: cū aliq̄d diuinitatis aut numinis extra vnū deū ar
bitrant. Quapropter sacerdotes p̱ eccl'ias sibi cōmissas po/
pulo dei oī instantia p̄dicare debēt vt nouerint hec oīno fal/
sa esse: ⁊ nō a diuino sed a maligno spiritu talia fantasmata
mentib⁹ fideliū irrogari arbitramur. Si q̇dē ipse sathanas q̄
trāsfigurat se in angelū lucis cū mētez cuiusq3 mulieris cepe
rit ⁊ hanc p̱ infidelitatē sibi subiugauerit: illico transformat
se in diuersaꝝ p̱sonaꝝ spēs atq3 silitudines: ⁊ mentē quā ca/
ptiuā tenet in somnijs deludēs: mō leta: mō tristia: mō cogni
tas modo icognitas p̱sonas ostēdens: p̱ queq3 deuia dedu/
cit: ⁊ cū sol⁹ spūs hoc patit̄ infidelis hoc nō in aīa esse sed in
corpore ᵇ euenire opinat̄. Quis eñ in somnis ⁊ nocturnis vi
sionib⁹ nō extra seipsum educit̄ ⁊ multa videt dormiēdo que
nunq̄ꝫ vigilādo viderat. Quis vero tā stult⁹ ⁊ ebes sit q̄ hec
oīa q̄ in solo spū fiunt etiā in corpe accidere arbitret̄. cum eze
chiel ꝓpheta visiōes dñi in spū ⁊ nō in corpore vidit ⁊ audi/
uit: sicut ipse dixit stati inquit fui in spū: ⁊ paul⁹ non audet se
dicere raptū in corpore. Omnib⁹ itaq3 publice annūciandū
est q̄ꝫ q̄ talia credit ⁊ his silia fidē perdit. ⁊ q̄ rectā fidē nō h3
hic nō est eius s3 illi⁹ in quē credit id est diaboli. Nā de dño
nr̄o scriptū est. Omnia p̱ ipsum facta sunt. Quisq̄s ergo cre/
dit posse fieri aliquā creaturā aut in meli⁹ aut in deteri⁹ imu/
tari: aut trāsformari in aliā spēm vel in aliā silitudinē: nisi ab
ipso creatore q̄ oīa fecit ⁊ p̱ quē oīa facta sunt. ꝓculdubio in
fidelis est ⁊ pagano deterior. Nonnulli inueniunt̄ q̄ interno
liuore p̱moti in perniciē suoꝝ inimicoꝝ altare sacris vestib⁹
exuūt: aut lugubri veste accingūt vel cōsueta luminarioꝝ ob
sequia dei ecclesijs subtrahūt: vel missam ꝓ requie defuncto/
rū ꝓmulgatā ꝓ viuis celebrant hoīb⁹ quoꝝ oīum maleficia
nequissima tolerantū ꝯciliū ꝯdēnat dicēs. Abijciat̄ sacerdos
qui hmōi maleficijs operā dederit.

Quicunq3 sacerdotū vel ministroꝝ deinceps cā cuiuslibet doloris ˡ p̱mo/
tus aut altare vestib⁹ sacris exuere p̄sumpserit: aut q̄lib3 alia
lugubri veste accinxerit seu etiā si ꝯsueta luminarioꝝ obseq̄a
de tēplo dei subtraxerit vel extingui p̄ceperit. si eū ante a vere
penitudinis corā metropolitano satisfactio ᵐ non purgauit
loci sui dignitate se nouerit ⁊ honore priuari. Illis ꝓculdu/
bio p̱sonis ab hac vltionū snīa sep̱atis: q̄ aut cōtaminatōne
sacroꝝ ordinū vel subuersionē sancte fidei metuētes: aut ho
stilitatē vel obsidionē p̱ferentes: seu etiā diuinoꝝ iudicioru3
snīam metuentes fecisse cōtigerit in quoꝝ facto plus humili
tas q̄ deus placat̄ q̄ꝫ interni liuoris dolositas declarat̄. Ple/
riq3 etiā sacerdotū sauciati inimicitie dolo missam ꝓ requie
defunctoꝝ ꝓmulgata3 fallaci voto ꝓ viuis studēt celebrare
hoīb⁹ vt is ꝓ quo ipsu3 offert̄ sacrificiū mortis incurrat peri
culū proinde nr̄e elegit vnanimitatis cōuētus: vt si q̄s dein/
ceps talia p̱petrasse fuerit detect⁹: a ꝓprij deponat̄ ordinis
gradu. ⁊ tā ipse sacerdos q̄ꝫ etiā ille q̄ eū ad talia pagēda in
citasse p̱pendit̄: exilij p̱petui ergastulo relegent̄. ¶ Ex p̄mis/
sis auctoritatib⁹ colligit̄ q̄ꝫ arioli aruspices incātatores sor
tilegi atq3 ceteri hmōi sectatores: ab eccl'ia sunt eliminādi: ⁊
nisi resipuerint p̱petuo excōicandi. ¶ Sed q̄ꝫ in agrensi vlti/
mo capl'o ea q̄ fiunt p̱ incātatores non in corpore sed in spū
fieri dicunt̄. aug. in li. de ciuitate dei idē videt̄ asserere ita di/
cens. Que magoꝝ p̄stigijs fiunt nō vera s3 fantastica esse ꝓ
bātur.

N ec mirū de magoꝝ p̄stigijs quoꝝ in tm̄ ꝓdie
re maleficioꝝ artes vt etiam moysi in illis signis resiste
rent: vertētes virgas in dracones aquā in sanguinē. ffert̄ et
in gentiliū libris q̄ꝺ quedā maga circe socios vlixis mutaue
rit in bestias. Legit̄ etia3 de sacrificijs q̄ꝺ archades deo suo
lyco imolabāt: ex quo q̄cūq3 sumerēt: in bestiaꝝ formas con
uerterent̄. S3 hec oīa magicis p̄sti/
gijs potius fingebant̄ q̄ꝫ veritate reru3
cōplerent̄. Utrū igit̄ ipsi errores ignorā/
tibus manifesti fiant de eoꝝ ꝓprietate
atq3 inuētorib⁹ iuxta traditionē maio
rum primū dicere cōgruū arbitramur.
¶ Magi sunt q̄ vulgo malefici ob ma
gnitudinē facinoꝝ nuncupant̄. hi sunt
q̄ p̱missu dei elemēta cōcutiūt: turbant
mentes hoīm minus cōfidentiū in deo
ac sine vllo veneni haustu violentia tm̄
carminis hoīes interimūt. vñ ⁊ lucan⁹.
Mens hausti nulla sanie polluta vene
ni incātata perit. Demonib⁹ aūt accitis
audēt ventilare vt quosq3 suos p̱imāt
malis artib⁹ inimicos. hi sanguine etiā
vtūtur: ⁊ victimis sepe cōtingūt corpo/
ra mortuoꝝ. ¶ Nigromātici sunt quoꝝ
p̄cantationib⁹ vident̄ mortui resuscita/
ri diuinare ⁊ ad interrogata respōdere.
nigro eñ grece latine mortu⁹: mātio di
uinatio nūcupat̄. ad quos suscitādos
cadaueri sanguis adijcit̄. nā amare san
guinē demones dicunt̄. Ideoq3 q̄tiēs/
cūq3 nigromācia fit cruor aque miscet̄:
vt colore sanguinis facili⁹ ꝓuocantur.
ydromātici ab aqua dicti. Est eñ ydro
mancia in aquarū inspectione vmbras
demonū euocare ⁊ imagines ludificati
onis eoꝝ videre: ibiq3 ab eis aliq̄ audi/
re: vbi adhibito sanguine etiā inferos p̱
hibent̄ suscitare: ⁊ infra. ad hec oīa su/
pradicta p̱tinēt ligature execrabiliū re/
medioꝝ q̄ ars nō cōmēdat medicorum
seu in p̄cantationib⁹ seu in caracterib⁹
suspēdendis atq3 ligandis. in quib⁹ oī/
bus ars demonū ex quadā pestifera so
cietate hoīm ⁊ angeloꝝ maloꝝ exorta
est. Uñ ⁊ cuncta vitanda sunt xp̄iano ⁊
oī penit⁹ execratione repudianda atq3
dānāda. ¶ Auguria sunt auiū. hec au
tē friges primi inuenerūt. p̄stigiū vero
mercuri⁹ prius dicit̄ inuenisse. dictū aūt
est p̄stigiū q̄ꝫ p̄stringat aciē oculorum
Aruspicine artē prim⁹ etruscis tradidis
se dicit̄ quidā tages hic exanimis aru/
spicinā dictauit ⁊ postea nō apparuit.
nam dicit̄ fabulose arante quodā rusti
co subito ex glebis exiluisse ⁊ aruspici/
nā dictasse: q̄ die mortu⁹ ē: quos libros
romani ex etrusca lingua in ꝓpriā mu/
tauerūt. His ergo portētis p̱ demonu3
fallaciā illudit̄ curiositas humana qñ
id impudenter appetit scire q̄ꝺ nulla rō
ne eis cōpetit inuestigare. hec potestas
ideo dat̄ imundis spiritib⁹ vt p̱uersos
sibi aptent: hoc est prauos hoīes sedu/
cant. illos qui spernūt veritatē ⁊ credūt
mēdacio: ⁊ iuxta pauli snīam sanā do
ctrinā nō ferūt: sed ad sua desideria co
aceruabūt sibi magistros prurientes au
ribus ⁊ a veritate q̄dē auditū auertent
ad fabulas aūt cōuertent̄ onerati pec/

b ¶ Sed i cor/
pore. id est in
corporeo sen
su percipi.

Q Uicunq3.
doloris.
nisi forte id
faciat: q2 ec/
clesia sua spo
liatur vt illō
in signu3 me
roris faciat si
cut quidā po
nunt spinas
super altare
sicut etia3 de
nudatur alta
re in passiōe
domini in si/
gnu3 tristitie

m ¶ Satisfa/
ctio. arg. q2 si
aliquis satis/
fecerit de cri/
mine vl' inde
egerit penitē/
tiam ampli⁹
non sit opus
accusari. licet
sit publicatū
crimen. vt no
tatur. xxxiij. q.
ij. ammonere

n N Ec miru3
a natiui/
tate. q2 ab an
gelo fuit nū/
ciata natiui/
tas eius.

catis ducent᷑ varijs desiderijs semp̄ discētes ⁊ nūq̄ ad
scientie veritatē puenientes. Queadmoduȝ aūt iamnes
⁊ manbres restiterunt moysi: ita ⁊ isti resistunt veritati
hoīes corrupti mēte reprobi circa fidē: sed vltra nō pfi
cient. Insipientia eoꝝ manifesta erit oībus sicut ⁊ illo/
rū fuit. Nec ideo quisq̄ credere debet quoslibet magicis
artibus aliq̄d posse facere sine pmissu dei: qui oīa que
fiūt aut iusto iudicio facit: aut pmissu suo ita fieri sinit.
Qd̄ p̄dicti magi legunt᷑ similia fecisse moysi qui virgam
suā piecit ⁊ cōuersa est in draconē, piecerūtq̄ singuli vir
gas suas q̄ verse sunt in dracones: sed deuorauit virga
aaron virgas eoꝝ. Non eñ fuerunt creatores draconū
nec magi nec angeli mali q̄bus ministris illa opabant᷑
Insunt eñ reb⁹ corporeis p oīa elementa q̄daȝ occulte
rōnes seminarie quib⁹ cuȝ data fuerit oportunitas tpa
lis atq̄ȝ causalis, prumpūt in species debitas suis mo/
dis ⁊ finib⁹ ⁊ sic non dicunt᷑ angeli q̄ ista faciūt anima
liū creatores: sicut nec agricole segetū vel quorūcumq̄ȝ
in terra gignentiū creatores dicēdi sunt: q̄uis nouerūt
p̄bere quasdā visibiles pprietates vel oportunitates ⁊
causas vt illa nascant᷑. Qd̄ aūt isti faciūt visibiliter hoc
illi inuisibiliter. Deus vero solus vn⁹ creator est q̄ cau/
sas ipsas ⁊ seminarias rōnes reb⁹ inseruit. Preterea q̄/
dam putāt q̄rendū quō scriptura narret phitonissam sa
muelē pphām suscitasse ad colloquiū saulis impijssimi
regis. si phitonica diuinatio errori magice artis depu/
tanda sit. Quib⁹ ita respōderi pōt. Indignū oīno faci/
nus esse si p̄m verba historie commodet᷑ assensus. Quō
eñ pōt fieri vt arte magica attraheret᷑ vir ⁊ a natiuita/
te[n] sanct⁹ ⁊ vite operib⁹ iustus. At si nō attract⁹ est cōsen/
sit q̄ vtrūq̄ȝ de iusto credere aduersū est. Nullū eñ suf
fragiū h̄ȝ iusticia si attract⁹ aut volūtari⁹ amisit meritū
spūale: qd̄ positus in carne q̄si erat qd̄ valde absurdum
est. q̄ꝛ q̄ hinc iustus recedit pmanet iust⁹ Porro hoc est
p̄stigiū sathane q̄ vt plurimos fallat: etiā bonos habe/
re in ptāte se cōfingit. qd̄ aplus ostendit inter cetera di/
cens. Ipse sathanas transfigurat se in angelū lucis vt
eñ errorē faceret in quo glorificaret᷑ in habitu viri iu/
sti ⁊ noīe subornauit se vt nihil pficere spem quā p̄dica
bant dei cultorib⁹ mentiret᷑: q̄ñ hinc exeūtes iustos fin/
xit in sua eē ptāte. Sȝ hoc q̄sdā fallit q̄ d̄ morte saulis
⁊ filij eius nō sit mētit⁹: q̄si magnū sit diabolo ante oc/
casum mortē corporis p̄uidere: cū signa quedā soleant
apparere morituris. quippe a q̄b⁹ dei ptectio amotavi
detur q̄nto magis diabolo que angelica ptāte sublimē
pphetica oracula fuisse testant᷑. de cuius magnitudine
apl̄s ait: an ignoratis altitudinē sathane: q̄d mirum er
go si iminentē ppe mortē puidere potuit cū hoc sit vñ
fallit ⁊ se in dei ptāte vult adorari. nā tanta ebetudine
demēs effectus est saul vt ad phitonissam confugeret.
Deprauat⁹ eñ cā peccati ad hoc se cōtulit qd̄ dānaue/
rat. Sed si q̄s ppter historiā ea q̄ verbis exp̄ssa sunt pu
tet nō p̄termittenda ne rō historie inanis sit. recte facit
quidē si tñ minime istud ad veri rōneȝ rapiat: sed ad vi/
sum ⁊ intellectū saulis. neq̄ȝ eñ reprob⁹ fact⁹ bonū intel
lectū poterat habere. Historic⁹ eñ mentē saulis ⁊ statū
samuelis descripsit ea que p̄dicta ⁊ visa sunt exprimēs
p̄termittēs si vera an falsa sint qui ait. Audiens in q̄ ha
bitu esset excitat⁹ itellexerit inquit hūc samuelē esse qd̄
intellexit retulit: ⁊ q̄ꝛ bene nō intellexit cōtra scripturaȝ
aliū adorauit q̄ deū: ⁊ putās samuelē adorauit diabo
lū vt fructuȝ fallacie sue haberet sathanas. Ad hoc eñ
nititur vt adoret᷑ q̄si deus. Si eñ samuel illi vere appa
ruisset nō vtiq̄ȝ vir iustus pmisisset se a
dorare q̄ p̄dicauerat deū solū esse ado/
rādū. Et quomodo homo dei q̄ cū ab/
rahā in refrigerio erat diceret ad viruȝ
pestilentie ⁊ dignū ardore gehēne cras
mecū eris ⁊c. His duob⁹ titulis[p] subtili
tatē fallacie sue pdit improuid⁹ satha/
nas q̄ ⁊ adorari se pmisit sub hītu ⁊ no
mine samuelis cōtra legē: ⁊ virū pecca/
tis pressum cū magna distantia pecca/
torū ⁊ iustorū sit: cū samuele iustissimo
futurū mentit⁹ est. Verū pōt dici veruȝ
pōt videri: si de samuelis noīe taceatur
q̄ꝛ saul cū diabolo futur⁹ erat. Ad eū eñ
transmigrauit quē adorauit. Semp er
go diabol⁹ sub velamine latens pdit se
dū ea cōfingit q̄ hereant psonis per q̄s
fallere nitit᷑. Si aūt quilibet opponit ⁊
dicit quō eueniunt illa q̄ illi diuini p̄di
cūt futura: aut quō pñt egris p̄bere me
delā aut sanis imittere egritudinē si a/
liq̄d pprie virtutis ac potestatis nō ha
beant: hoc a nobis recipiant rñsum: q̄
ideo q̄sq̄ȝ nō debȝ eis credere: q̄ꝛ aliq̄ñ
eueniūt q̄ p̄dicūt aut sanare vident᷑ lan
guidos vel ledere sanos. q̄ꝛ hoc pmissu
dei fit: vt hi qui hoc audiūt vel vidēt p
bent᷑ ⁊ appareant q̄li fide sint vel deuo
tione erga deuȝ. sicut in deutronomio
legit᷑ moyses ex verbo dei pplo dñi pre
cepisse ita dicēs. Si surrexerit i medio
tui ppha: aut qui somniū dicat se vidis/
se ⁊ p̄dixerit signū aut portentū ⁊ eue/
nerit qd̄ locut⁹ est: ⁊ dixerit tibi: eamus
⁊ seq̄mur deos alienos q̄s ignoras ⁊ s̄
uiamus eis. nō audies verba pphe aut
somniatoris: q̄ꝛ tēptat vos dñs de⁹ ve/
ster: vt palā fiat vtrū diligatis eum an
nō. in toto corde vr̄o ⁊ in tota aīa vr̄a
dñm deū vestrū sequimini ⁊ ipsuȝ time
te ⁊ mandata ei⁹ custodite ⁊ audite vo
cē illi⁹: ipsi suietis ⁊ ipsi adherebitis ⁊c.
Vbi sane itelligi voluit ēt illa q̄ a diui
nātib⁹ nō s̄m deū dicūt᷑ si acciderit q̄ di/
cunt᷑ nō sic accipiēda vt fiāt q̄ p̄cipiunt᷑
ab eis: aut colant᷑ q̄ colunt᷑ ab eis: nec
p̄ter suā ptātem deus ostēdit esse q̄ cō
tingunt ista. sed q̄si q̄reret᷑ cur ea pmit/
tat. cām tentationis exposuit ad cōgno
scendū vtrūq̄ȝ eoꝝ dilectionē vtrū habe
ant eā erga deū suū. Cognoscendū ve/
ro ab ipsis poti⁹ q̄ ab illo q̄ scit omnia
antequā fiant.

Quod aūt ab epō[q] excōicat⁹ co
inconsulto ab alio reconciliari
nō possit: nisi forte p eius metropolita
nū[r] vl̄ p summū pontificē rōne ⁊ aucto/
ritate pbat᷑. Presbiteri nāq̄ȝ ptātem ex
cōmunicādi vel recōciliādi ab epīs acci
piūt: nō epī a p̄sbrīs. atq̄ȝ ideo excōica
tos a sacerdotib⁹ epī recōciliare possūt
Excōicatos vō ab epīs sacerdotes re/
cōciliare nō valent. Recōciliatio nāq̄ȝ

o ¶ Permanȝ. vt. s̄ xxv. di. qualis.
p ¶ Titulis. id est argumentis. Jo.

Quod auteȝ ab epō. cex/ tū est q̄ ligatū a maiori minor nō pōt absoluere. vt. xxi di. inferior. ⁊ c. denique. ⁊ extra de elec. innotuit. nisi in articulo mortis. vt extra d̄ sen. exc. nō dubium. magister tñ largi⁹ p sequit᷑ q̄ōnem: an p̄sbiter possit recōciliare penitentes. dicas ergo q̄ est recōciliatio quedaȝ publica quedā priuata. publica sol⁹ epūs pōt recōciliare. vt. j e. c. i. ⁊ l. dis. in capite. illa non fit nisi in crimine q̄ totā vrbē cōmouet. vt. j. e. c. vlti. priuata autē pōt sacerdos recōciliare ecclesie. vt. j. eo. p̄sbiteri. ⁊ tpe necessitatis q̄libȝ pōt aliū recōciliare ecclesie. vt de cōse. di. iiij. sanctum. Jo.

r ¶ Metropolitanū. hoc tñ est verū cum est appellatū ad ipsum. vt eē de sen. excōi. p tuas. si tñ metropolitan⁹ absoluat cū nō sit appellatū ad ipsum. dicit quidā q̄ tenet absolutio: lȝ absoluē nō debeat. sed vix credo cū canon vocat eū peregrinū siue extraneum iudiceȝ. vt vi. q. iij. scitote. ⁊ iij q. vi. peregrina. nec habet iurisdictionē nisi in certis casib⁹. vt extra de offi. ord. pastoralis. secus in epō respectu suoꝛuȝ inferioꝛuȝ. vt extra de offi. archidiaco. cum ab ecclesiarum Johannes.

penitentiū ep̄ale officiū est non sacerdotale. ¶ Unde in cōcil. cartaginensi ij. fortunatꝰ ep̄s dixit. Penitentiū recōciliatio: crismatis cōfectio: ⁊ puellarū consecratio: a presbiteris non fiant.

SI iubet sanctitas vestra suggero. quā nemini p̄terito cōcilio statutū vt crisma vel recōciliatio penitētiū nec nō ⁊ puellaꝝ cōsecratio a p̄sbiteris[a] nō fiat. Si q̄s aūt emerserit hoc faciēs q̄d de eo statuendū sit: aurelīꝰ ep̄us dixit. Audiuit dignatio vr̄a suggestionē fratris ⁊ coep̄i nr̄i fortunati q̄d ad hoc dicitis. Ab vniuersis ep̄is dictū est. Crismatis ꝯfectio ⁊ puellaꝝ cōsecratio a p̄sbiteris nō fiat. Recōciliare[b] quēq̄ in publica missa p̄sbitero nō liceat: hoc oībus placet. ¶ Puellarū tamen cōsecratio ep̄o ꝯsulto per p̄sbiterū fieri valeat. ¶ Unde in carthaginen. cōcil. iij. Permissione ep̄i virgines cōsecrare p̄sbiter valet.

PResbiter incōsulto ep̄o[c] virgines non cōsecret. crisma vero nūq̄ ꝯficiat. ¶ Itē ex cōcilio agathēsi. Nec diacono ministrare nec penitente in ecclesia presbitero benedicere licet.

MInistrare[d] diaconꝰ aut cōsecrare altare p̄sbiter nō p̄sumat. benedictionē[e] q̄z sup plebē in ecclesia fundere aut penitentē in ecclīa benedicere p̄sbitero penitꝰ nō licebit. ¶ Ecce ꝙ excōicatus ab ep̄o per sacerdotē recōciliari nō pōt. Sed notādū est ꝙ recōciliatio alia est publica: alia priuata. Publica recōciliatio est qn̄ penitētes ante igressum ecclesie publice rep̄sentant̄ ⁊ p̄ impositionē manus ep̄alis ecclīe publice recōciliant̄. hec sacerdotibꝰ videt̄ esse ꝓhibita. Un̄ circa finē illiꝰ capituli non simpliciter ꝓhibent̄ penitētes reconciliari sed in publica missa. Priuata vero recōciliatio est qn̄ de occultis peccatis penitentes vel in extremis agentes: ad grām recōciliationis accedūt. hec recōciliatio pōt fieri per sacerdotē. ¶ Unde euaristus papa ait. Iussione ep̄i p̄sbiteri de occultis peccatis penitētes reconciliēt.

PResbiteri de occultis peccatis iussione[f] ep̄i penitentes recōcilient: ⁊ sicut supra p̄misimꝰ: infirmantes cōmunicent ⁊ absoluant. ¶ Itē ex cōcilio cartaginensi. ij. Si ep̄s absens est: per p̄sbiterū recōcilietur in periculo ꝯstitutus.

AUrelius ep̄s dixit si quisq̄ in periculo fuerit cōstitutꝰ ⁊ se recōciliare diuinis altaribꝰ petierit Si ep̄s[g] absens fuerit debet vtiq̄z p̄sbiter cōsulere ep̄m: ⁊ sic periclitantē eius p̄cepto reconciliare quā rē debemus salubri cōsilio roborare: ab omnibꝰ ep̄is dictū est placet ꝙ sanctitas vestra necessario nos instruere dignata est. ¶ Itē ex ꝯcilio martini pape. Qui metu mortis recōciliat̄ conualescēs sine cōione penitētie t p̄s ipleat.

SI q̄s de corpore exiēs nouissimū ⁊ necessariū[h] cōionis viaticū expetit nō ei deneget̄. Qđ si in desperationē[i] positus post acceptā cōmunionē iterū sanꝰ fuerit factꝰ tm̄ orōne particeps sit. sacrm̄ vero non accipiat[k] donec institutū penitentie impleat[l] t p̄s. Qui v̄o in exitu mortis sunt ⁊ desiderant accipere sacrm̄: cū consideratione ⁊ ꝓbatione ep̄i accipere debēt. ¶ Itē ex cōcilio aurasico. Sine manꝰ impositione penitentes recedentes de corpore recōcilient̄.

QUi recedūt de corpore penitētia accepta placuit sine recōciliatoria[m] manus impositione eis cōicare: ꝙ morientis sufficit recōciliationi s̄m diffinitiones patrū qui hmōi cōmunionē viaticū cōgrue nominauerūt. Qđ si supuixerint stent in ordine penitentiū: ⁊ vt ostēsis necessarijs penitentie fructibꝰ legitimā cōionē cū recōsiliatoria manus īpositione recipiant. Clericis quoq̄z desiderātibꝰ penitentia nō est deneganda: similiter subito obmutescēs ꝓut statutū est. baptizari aut pniam[no] accipe pōt: si volūtatis p̄terite testimoniū: alioꝝ verbis habet: aut p̄sentis in suo nutu: amētibꝰ[p] etiā quecūq̄z pietatis sunt: recōcilianda vel ꝯferenda sunt. ¶ Itē ex cōcil. cartaginensi. iiij. Aliorum testimonio moriturus recōcilietur si obmutuit vel in frenesim cōuersus est.

IS qui in infirmitate penitētiā petit si casu dū ad eū inuitatus sacerdꝰ venit oppressus infirmitate obmutuerit vel in frenesim conuersus fuerit dent testimoniū q̄ eum audierūt[q] ⁊ accipiat penitētiā[a]. Et si continuo credit̄ moriturꝰ recōciliet̄ per manus impositionē ⁊ infundatur[b] orī eiꝰ eucaristia. Si superuixerit āmoneatur a supradictis testibus petitioni sue satisfactū: ⁊ subdatur statutis penitentie legibꝰ q̄diu sacerdos qui penitentiam dederit ꝓbauerit. Itē penitentes q̄ in infirmitate viaticū eucaristie acceperint: nō se credant absolutos sine manꝰ impositione: si supuixerint. ¶ Itē ex niceno cōcilio. Cura ⁊ ꝓbatione ep̄i morientes recōcilient̄.

DE his vero qui recedunt ex corpore antique legis regula obseruabit̄ etiā nūc: ita vt si for/

a SI iubet. a presbiteris. vidua. tn̄ ab eis pōt recipere sacrū velamē. vt. xx. q. i. vidua. b ¶ Recōciliare. est ergo hic ar. ꝙ cū p̄sbiter non possit aliquē recōciliare ecclesie: ꝙ multo fortius nō possit aliquē eijcere publice extra ecclīam. sic videt̄ ꝙ non possit excōicare. intelligūt aūt quidā q̄d hic dicit̄ ꝙ tunc sacerdos nō possit publice recōciliare cū ep̄us indixit penitentiam alicui. secus si sacerdos indixit penitentiā. Itē publice recōciliare potest vt dicūt ex mandato episcopi. j. e. aurelius. Io.

PResbiter inconsulto. vel vacat hic arg. a contrario sensu. vel locale fuit vel temporale. sicut illud. xcv. di. peruenit. hodie eū solis episcopis illud competit. vt. lxviij. di. q̄uis. Io.

MInistrare. id est cōficere corpus x̄pi: vel etiā tradere sine mandato sacerdotis. vt. i. q. i. in ecclesia.

e ¶ Benedictionē. solēnē que fit per talia verba. sit nomē dn̄i benedictū. ⁊ sic non ob. xcv. di. peruenit. melius in ca. ecce. Io.

PResbiteri. iussione. si intelligas hoc d̄ excōicato planū est. vel intelligas de illo cui ep̄s iniūxit penitentiā. nam absente ep̄o sine mādato eius pōt recōciliare si necessitas fuerit. vt. j. e. c. vl. vl̄ intellige hoc iussione generali. ar. xvi. q. i. §. ecce. ⁊ ca. cunctis.

AUrelius. si ep̄s illud intelligas cū quis est excōmunicatus ab ep̄o: vel cū ep̄s indixit ei penitentiā. alias secꝰ videtur. vt. j. e. c. vl. ⁊ de cōse. di. iiij. sanctum. Io. ⁊ est h̄ ar. ꝙ cū in sacramentis cōferendis absens citat̄ ꝙ multo potiꝰ absentes in electione sunt vocandi. de illa materia notaui vij. q. i. factus.

SI q̄s necessariū. necessariū est ad salutē saltē: quia tollit peccata venialia vt de cōse. di. ij. cum omne. nec alicui negatur etiā si debeat suspendi in patibulo. vt. xiij. q. ij. questitum.

i ¶ In desperatione. sanitatis. k ¶ Non accipiat. non tamē idē est in illo qui est absolutus ab excōmunicatione ille nō recidit in excōmunicationē. talis eū si fuerit absolutꝰ tenet̄ adire sedē apostolicam: cū oportunū fuerit, vt extra de sen. exc. de cetero. ⁊ sic est hic ar. ꝙ re aliqua restituta in p̄stinū gradū p̄ora iura ei vl̄ ꝯtra ipsū restituunt̄. vt j. e. q. pri. c. i. extra de elect. q̄ diligentia arg. cōtra. de cōse. di. iiij. q̄ris. sed h̄ fuit ad tēpus sopita non omnino sublata extra de solu. odardus.

l ¶ Impleat. quandoq̄ tn̄ indulget̄ cōmunio corporis dn̄i ante finitū t p̄s penitentie. vt. lxxij. dis. p̄sbiter xij. q. ij. de viro. Io.

QUi recedunt. sine recōciliatoria solenni. s. episcopali ne sit cōtra. j. c. pe.

n ¶ Penitentiam. priuatā nā solēnē nō faciunt clerici vt. l. di. confirmandū. lxxij di. p̄sbiter. nisi fuerit depositus. vt d̄ pe. ni. di. vi. sacerdos.

o ¶ Penitentiā. i. fructum penitentie.

p ¶ Amentibus. si quis a natiuitate fuit amēs talis potest baptizari ⁊ corpus x̄pi in necessitate recipere. si v̄o nō fuit amens a natiuitate s̄ʒ creditur eē in mortali peccato nō ē ei dādū corpꝰ x̄pi. vt extra d̄ baptis. maiores.

IS qui. audierūt. nunquid creditur

simplicī v̄bo
istoꝝ siue isti
sint bone fa/
me siue non.
Itē nūqd so
li testi in h̄ ca
su crederetur
cū pluralit̄ h̄
loq̄tur. vł ꝙ
plures reqrā
tur nō vni so
li. Q̄ð tamē
vni soli creda
tur videt̄ ex h̄
ꝙ istud nō ce
dit ī p̄iudiciū
alicuꝰ. vt. j. ð
cōse. di. iiij. cū
itaqꝫ. ⁊. c. pla
cuit. al's volū
tas defūcti n̄
pōt ꝓbari ꝑ
tale testimo/
niū qð dicat
se audiuisse a
defuncto licꝫ
sup codez ne/
gocio aliꝰ ve
rus testis ha
beat̄. ex̄ ð suc
ces. ab intest.
cū dilectꝰ. io.
a ¶ Peniten
tiā. i. absolu/
tionē. formaꝫ
absolutionis
habes ex̄ de
sen. exc. a no/
bis. meliꝰ in
c. cū desideret̄
b ¶ Et iniūda/
tur. Sed qlit̄
recipiet euca
ristiā q̄ ita in
firmat̄. si eū
tincta in pan
no datur ei h̄
prohibetur.
vt de cō. di. ij
cū oē. nec ali/
quo mō vide
tur dāda: q:
punit̄ infirmꝰ
q̄ euomit eu/
caristiā. vt de
ɔse. di. ij. si q̄s
ꝑ ebrietatem
De his. re
cedūt. hic
est ꝙ is q̄ ab
solui deside/
rat sine mora
etiaꝫ non ob/
stante aliqua
appellatione
est absoluen/
dus. vt extra
de app. qua
fronte. lau.
His q̄ fide
tales eniꝫ
non sunt reci
piendi sine re

te quis recedat de corpore necessario vi
te sue non defraudet̄ viatico. Q̄ð si de/
speratꝰ aliq̄s recepta cōione supuixerit
sit inter eos q̄ sola oꝛone cōicant. De
his oībus em̄ q̄ a corpore recedunt̄: in
tradendo eis cōionez cura ⁊ ꝓbatio sit
ep̄i. ¶ Itē leo ep̄s. Non est denegan/
da recōciliatio his q̄ in tp̄e necessitatis
eā implorant.
His qui in tp̄e ne
cessitatis ⁊ in periculi vrgentis in/
stantia p̄sidiū penitētie ⁊ munꝰ reconci/
liationis iploꝛant: nec satisfactio inter
dicenda est: nec recōciliatio denegāda
q: misericordie dei nec mensuras possu
mus ponere: nec tp̄a diffinire: apð quā
nullas patit̄ venire moras dicente dei
spiritu ꝑ ꝓpham. Cū ɔuersus ingemu
eris tūc salꝰ eris. Q̄ð si ita aliqua egri
tudine aggrauati sunt: vt qð paulo an
te poscebāt sub p̄senti significare nō va
leant: testimonia eis fideliū circūstātiū
ꝓdesse debebunt. simul tn̄ ⁊ penitētie ⁊
recōciliationis bn̄ficiū cōsequent̄. Sua/
ta tn̄ regula sanctorū canonū paterno/
rū circa eoꝝ ꝑsonas q̄ in dn̄i fideꝰ disce
dēdo peccauerūt. ¶ Itē ex ɔci. epanē.
Non respuat̄ eius oblatio q̄ festinans
ad penitētiā sacerdotē inuenire nō po/
tuit.
Si aliq̄s fuerit mortuꝰ q̄ iā
sit cōfessusᶜ ⁊ testimoniū habꝫ bo/
nū ⁊ nō poterat venire ad sacerdotē: sꝫ
p̄occupauit eū mors ī domo aut in via
faciāt ꝓ eo parentes eius oblationesᶠ
ad altare ⁊ dent redēptionē ꝓ captiuis
¶ Ecce ꝙ ep̄o p̄cipiente penitentes de
occultis peccatis siue in periculo cōsti/
tuti ꝑ p̄sb̄rm pn̄t recōciliari. Sed si ne/
cessitate mortis peccatoꝛ vrgeret̄ ⁊ ep̄s
ita remotꝰ est ꝙ p̄sbiter eū cōsulere non
possit negabit̄ penitētia morięti ⁊ bn̄fi
ciū recōciliationis nō p̄stabit̄ penitēti.
quē cōuersum deus recepit ad veniam
iuxta illud. In quacūqꝫ hoꝛa ɔuersus
peccatoꝛ fuerit ⁊c. ⁊ iterū. Conuertimini
ad me ⁊ ego conuertar ad vos. eccl'ia si
bi recōciliare negligit quē deus intꝰ su
scitauit eccl'ia foris cōdēnet absoluere.
Dānabit absentia ep̄i quē gr̄a diuine
p̄sentie illustrat. ꝑ lauacrū regeneratio
nis moꝛituris succurrit̄: etiaꝫ a laicis si
p̄sbiteri defuerint. Cur ergo beneficio
reconciliationis ꝑ p̄sb̄rm eis subuenire
nō poterit si contigerit ep̄m deesse. Sc̄
ðm aug. q̄ agens in extremis cōfitet̄ so
cio turpitudinez criminis sit dignꝰ venia
ex desiderio sacerdotis: cur similiter nō
sit dignꝰ recōciliatione ex desiderio ep̄i
qui sacerdoti nō negat maculaꝫ sui rea
tus. ¶ Itē moriētibꝰ penitentiā nega/
re p̄sbiteri non debent ¶ Unde iulius
papa ait. Reus est animaꝝ p̄sbiter qui
morientibus penitentiā abnegat.

Si p̄sbiter penitētiaꝫ abnegauerit
morientibꝰ reus erit aīaꝝ. q: dn̄s
dicit. Quacūqꝫ die peccatoꝛ fuerit con
uersus ad pniam vita viuet ⁊ nō moꝛie
tur. Uera em̄ cōfessio in vltimoˢ tp̄e po
test esse. q: dn̄s nō solū tp̄is sꝫ etiā coꝛ/
dis inspectoꝛ est: sicut latro vniꝰ momē
tiᵇ penitentia meruit esse in paradiso in
hoꝛa vltime ɔfessiōis. ¶ Itē celestinꝰ
papa ait. Penitentia morientibꝰ nō est
denegāda.
Agnouimꝰ penitē
tiā morientibꝰ denegari nec illoꝝ
desiderijs annui q̄ obitꝰ sui tp̄e hoc aīe
sue cupiūt remedio subueniri. Hoꝛremꝰ
fateoꝛ tante impietatis aliquē reperiri
vt de dei pietate desperet: quasi nō pos
sit ad se quouis tp̄e cōcurrenti succurre
re: ⁊ periclitātē sub onere peccatoꝝ ho/
minē redimere: quo se velle expediri et
liberari ɔsiderat. Quid ergo hoc rogo
aliud est q̄ꝫ morienti moꝛtē addere eiusꝫ
aīam sua crudelitate occidere ne ab
soluta possit esse cuꝫ dn̄s ad subuenien
dū paratissimꝰ inuitat ad pniam sic ꝓ/
mittit peccatori. In quacūqꝫ hoꝛa ⁊c.
⁊ iterū. Nolo moꝛtē peccatoꝛis. sꝫ vt ⁊c.
Salutē ergo homini adimit q̄sq̄s moꝛ
tis tp̄e penitētiā sibi denegauerit et de
sperauerit de misericoꝛdia dei q̄ eū mo
rienti ad subueniendū sufficere vel ī mo
mento posse nō crediderit. perdidissꝫ v/
tiqꝫ latro in cruce premiū ad dexteram
xp̄i pendēs: si euꝫ vniꝰ hoꝛe penitentia
nō iuuissꝫ. Cū eēt in pena penituit ⁊ ꝑ
vniꝰ cōfessione sermonis habitaculum
paradisi eo ꝓmittente ꝓmeruit. Uera
ergo ad deū cōuersio in vltimis posito/
rū mente potiꝰ est extimanda q̄ꝫ tp̄e. ꝓ/
pheta hoc taliter asserente cū cōuersus
ingemueris tūc salꝰ eris. Cū ergo do/
minus sit coꝛdis inspectoꝛ: quouis tp̄e
non est denegāda penitētia postulanti
cuꝫ illi se obliget iudici cui occulta om
nia nouerit reuelari. ¶ Cui aūt penitē/
tia nō denegat̄ nec recōciliatio sibi de/
negāda est. Incōsulto ergo ep̄o penitē
tē p̄sbiter reconciliare nō debet nisi vl/
tima necessitas cogat. ¶ Unde in car/
taginensi cōcilio. iij. legit̄. Inconsulto
ep̄o penitentē p̄sbiter nō recōciliet nisi
vltima cogat necessitas.
Presbiter inconsulto ep̄o nō recō/
ciliet penitentē nisi absente episcopo vl
tima necessitas cogat. Cuiuscūqꝫ peni
tentis publicūᵃ ⁊ vulgatissimū est crimē
qð vniuersam cōmouerit vrbē: ante ab
sidāᵇ. i. ante atriū ecclesie manꝰ ei impo
natur.
De tp̄eᶜ satisfactionis
an sit imponendum moꝛituris
theodoꝛus cantuariēsis archi/
ep̄s in penitētiali suo ita diffinit dicēs.
In periculo ɔstitutis penitentie quātū

conciliatione solēni
a iuramēto. vt. i. q.
vij. cōuenientibus.
Si aliquis. ɔfes/
sus. se velle acci
pere penitētiam.
f ¶ Oblationē. h̄ in
telligendū est de ta/
li q̄ deliquerat ⁊ nō
satisfecerat. si eū ta
lis fuerat excōicatꝰ
sꝫ apparuissent sig̃
pnie: nō tn̄ oꝛanduꝫ
est ꝓ eo: ⁊ sꝫ infirmꝰ
pōt absolui a q̄libꝫ
sacerdote nō tn̄ moꝛ
tuus. vt ex̄ de sen. ex
cōi. a nobis. ver. vt
autē. sꝫ a solo papa
si incidit in canonē
late snīe. xvi. q. iiij.
si quis. Io.
Si p̄sbiter. vltio
tamē dicit aug.
ꝙ sero penitentibꝰ
pniam dare possu/
mus. securitatē da/
re nō possumꝰ: non
dico ꝙ cōdēnabit̄:
sed nec dico ꝙ libe/
rabit̄. vt de pe. dist.
vij. nemo. §. seq. iteꝫ
raptori noceꝫ sera pe
nitentia. q: negatur
ei sepultura: licꝫ ad/
mittat̄ ad pniaꝫ. ex̄
de rap. sup eo. io.
b ¶ Momēti. nō ei
cōsideranda est mē
sura tp̄is: sed doloꝛ/
ris. vt ð pe. di. i. mē/
suram.
Presbiter. publi
cū. hoc iō fit vt n̄
tm̄ ꝓsit illi ad salu/
tē sꝫ alijs sit in exem
plū. vt de pe. di. i. in
actione. in fi. ⁊ parꝫ
hic ꝙ tm̄ ꝓ notoꝛio
crimine est iniungē/
da solēnis peniten/
tia.
b ¶ Absidam. alte/
ra ꝓducta.
De tp̄e. ī hac
q̄ōne q̄ritur
an peniten/
tia sit moꝛientibus
iponēda. ⁊ dicēduꝫ
ꝙ nō. vt. j. e. c. i. sed
tn̄ inotescenda ē eis
ꝑ hec v̄ba: ꝓpter ea
q̄ tu cōmisisti q̄ tu fe
cisti taliter debes pe
nitere. sꝫ expectamꝰ
quousqꝫ euaseris. ð
Q. vij.
pe. di. vi. q̄ vult. fun
mēbrū huiꝰ q̄stionis
est vtrū sacerdos ꝓ
suo arbitrio possit i/
iungere pniam. ⁊ di/
cenduꝫ ꝙ sic. vt. j. c.

tpa.⁊.c.hoc sit. cōsi
derabit tñ quilibet
sacerdos circūstan-
tias oēs.s.psone et
tpis ⁊ loci ⁊ criminis
qualitatē ⁊ cām p-
ut dicit de pe. di.v.
in prin.⁊ di.i.c.aut
facta.q per hos ver
sus boetij habent.
Quis qd vbi qb[9]
auxilijs cur quō qñ
AB infirmis. in-
qrenda diligen-
ter sacerdos inqui-
rat circūstantias.vt
de pe.di.v.in princ.
e ❡ Orationib[9].nā
per orōnē vni[9] dele
tur peccatū alterius
vt.xiij.q.ij.p obeū-
tibus.⁊.c.anime.
TEmpora. iudi-
cio.ex hoc ptz q
penitētie sunt omēs
arbitrarie. vñ pōt
eps diminuere peni
tētiā quā indixit pa
pa.vt.xxxiij.q.ij. la-
torē. sicut pcurator
ex cā pōt mandare
ꝯtrā illi qd manda-
uit dñs. vt.ff. man.
si hominem.
g ❡ Senilis.not. q
habet ratio senectu
tis.vt.lxxxvi. di.tā-
ta. ⁊ iuuentutis. vt
xxxiij.q.ij.in adole-
scentia.⁊.l.di.peni-
tentes. ⁊ nobilitatꝭ
vt.xli.di.nō cogan-
tur. Itē paupertatꝭ
vt ex de sen.ex.c.vl.
melius in.c.q ō hꝭ
Itē inimicitiarū.vt
ex.e.c.de cetero.cō-
tra.xxiij.q.viij.pessi
mā.solu.ibi incorri-
gibilis: hic corrigi-
bilis.
DEhis vero. mi-
litie.qd nō licet.
vt di.li.si qs post ac
ceptū.⁊.xxxiij.q.ij.
ammonere.
i ❡ Presens. sic iu-
dex pōt melius scire
quāta fides adhibē
da sit testib[9]. vt.ff.
de testi.l.iij.§.i.io.
SAcerdos absqꝫ
psone.i.nō fauo
re psone sed alias p
sone qualitas cōsi-
derabitur.vt dixi.s
c.tēpora.
l ❡ Omni autē.i.in
oī anno tpe ieiunij.
vt di.l.in capite.
a ❡ Remissionis.i.
ieiunij.

tas non est imponēda sed innotescēda

AB infirmis in pīculo mortis posi
tis pura est inqrenda[a] ꝯfessio pec-
catoꝝ nō tñ illis imponēda est qntitas
pnie.sed innotescēda ⁊ cū amicoꝝ ora-
tionib[9e] ⁊ elemosinaꝝ studijs pond[9] pe
nitētie subleuādū.si forte migrauerint
ne obligati a cōione ⁊ consortio venie
fiant alieni:a quo periculo si diuinitus
erept[9] ꝯualuerit penitētie modū a sacer
dote sibi impositū diligēter obseruet.⁊
ideo ꝭm auctoritatē canonicā ne illis
ianua pietatis clausa videat: oratōib[9]
⁊ cōsolationib[9] ecclasticis sacra vnctio
ne olei iuncti ꝭm canonica statuta scōꝝ
patrū cōione viatici reficiant. ❡ Alijs
vero p q̄litate peccati ⁊ psidentiū arbi-
trio tpa pnie decernēda sunt. ❡ Unde
leo papa. Presidentiū arbitrio ꝓrogan

Tēpora pe- -tur tpa penitudinis.
nitudinis habita moderatōne cō
stituēda sunt tuo iudicio[f] put cōuerso-
rū aīos ꝑspexeris eē deuotos. pariter
etiā habētes etatis senilis[g] intuitū et
periculoꝝ qꝛūcūqꝫ aut egritudinū respi
cientes necessitates. In qb[9] si qs ita g-
uiter vrgeat vt dū adhuc penitet de sa-
lute ipsi[9] desperet oportet ei p sacerdo-
talē sollicitudinē cōionis gra subueni-
ri. ❡ Itē nicolaus papa. Et q̄litas cri
minū ⁊ cōtritio penitētiū in satisfactio
ne imponenda a sacerdote cōsideretur

DEhis vero q p criminib[9] pniam
gerūt ⁊ ad cingulū militie[h] reuer
tuntur ꝯstat eos ꝯ sacras regulas age
re. Uerū qꝛ crimina non eq̄lia sunt:phi
besqꝫ alios hoꝝ ppter nimiā hebitudi
nē in desperationem cecidisse:alios ob
hoc ad paganos fugisse tibi hoc cōmit
timus decernēdū:nimirū q loca ⁊ tpa ⁊
religionis isti[9] modūqꝫ culpe necnon ⁊
pniam ⁊ gemit[9] hoīum ad cōfessionē ve
nientiū psens[i] posit[9] inspicere vales.
❡ Itē ex ꝯcilio laodicen. De eodē.

HIs q diuersoꝝ peccatoꝝ lapsus i-
currūt ⁊ orōne ⁊ ꝯfessione ac pnia
maloꝝ suoꝝ pfectā cōuersationē demō
strant p q̄litate peccati pnie tpus attri-
buendū est ppter misericordiā ⁊ boni
tatē dei. Qui ergo hmōi sunt reuocādi
⁊ ad cōionē sunt applicādi. ❡ Item ex
cōcilio carthaginen.iij. Epi arbitrio p
qualitate peccati pnie tpa distribuant.

PEnitentib[9] ꝭm differētiā peccato-
rū epi arbitrio pnie tpa decernant
❡ Itē ex cōcilio laodicēsi.iiij. Sine p
sonaꝝ acceptione imploranti pnia dat.

SAcerdos pniam imploranti absqꝫ
psone[k] acceptiōe pniam ꝭm leges
iniungat.negligētiores vero penitētes
tardi[9] recōcilient. Omni autē[l] tpe ieiu-
nij man[9] penitentib[9] a sacerdotib[9] impo
natur. Dieb[9] etiā remissionis[a] peniten-

tes genua flectant:mortuos in eccla ef
ferant ⁊ sepeliant[b]. die aūt dñico[c] nō ie
iunent. Nam q dñico[c] die studiose ieiu
nat nō credit esse catholic[9]. penitētes[d]
vero q leges pnie attente exequuntur
si casu in itinere vel in mari mortui fue
rint vbi eis subueniri non possit memo
ria eoꝝ ⁊ orōnibus ⁊ oblatiōib[9] cōmē-
detur. ❡ Unde[e] in.viij.sinodo legitur.
Temp[9] pnie p q̄litate delicti impendat

PRo qualitate delicti pnie tps im-
pendat. ❡ Item Temp[9] ⁊ mod[9]
penitendi delinquēti psidētis impona

HOc sit positum in -tur iudicio.
iudicio eoꝝ q psunt vel qnto[f] tēpo
re vel q̄li mō penitere debeant q delin-
quunt. qꝛ etas[g] ad eruditōnē multā ha
beri fecit differētiā pene. ❡ Quo affe-
ctu penitētē suscipere ⁊ impenitentē ab
ijcere debeam[9]:ex eadē sinodo euiden-
ter ostendit cū dicit. Intimo caritatis
affectu penitentē debemus suscipere.

PEnitentē ex corde ita oportet su-
scipi sicut dñs ostendit cū dicit:qꝛ
ꝯuocaui amicos meos ⁊ vicinos dicēs
Congratulamini mihi qꝛ inueni ouem
meā quā pdiderā. ❡ Itē Penitēs legē
dei diligat iniquitatē odio habeat.

AFfectū[h] illū in se recipiat penitens
quē gerebat ille q dicebat Iniqui
tatē odio habui ⁊ abhominat[9] sum:ꝭm
ea q scripta sunt i sexto psalmo atqꝫ in
alijs q plurimis vel ea q apls dixit ad
eos:q ꝭm deū cōtristati sunt qntū opa-
tus est[i] in nobis sollicitudinē sꝫ excusa-
tionē:sꝫ indignationē:sed emulationē
sꝫ vindictā in omibus vos exhibuistis
cautos esse negocio. sꝫ ⁊ in ipsis in qb[9]
deliquit[k] agens multa cōtraria[l] sicut et
zacheus fecit. ❡ Itē Impenitētes tā

ERga eū q -q ethnici habeant.
peccata sua nō punit tales esse de-
bemus sicut pcepit dñs dicēs. Sit tibi
sicut gentilis ⁊ publican[9]. ⁊ sicut apls
docuit dicēs. Subtrahite vos ab omni
fratre ambulāte inordinate: ⁊ non ꝭm
traditionē quā tradidim[9] vob. ❡ Itē
iohs crisostom[9]. Meli[9] ē errare in mise
ricordia remittendi q in seueritate vlci
scendi.

ALligant eñ onera grauia
⁊ importabilia ⁊c. Tales sunt sa-
cerdotes etiā nūc q oēm iusticiā pplo
mandāt: ⁊ ipsi nec modicā seruāt videli
cet nō vt faciēdo sint:sꝫ vt dicendo ap-
pareāt iusti. tales sunt q grauc pond[9] ve
nientib[9] ad penitētiā iponūt. qꝛ dicunt
⁊ nō faciūt. ⁊ sic dum pena pnie psentis
fugit: ꝯtēnitur pena peccati futura. Si
cut eñ si fascē sup humeros adolescen-
tis quā nō pōt baiulare posueris neces
se hꝫ vt aut fascē reijciat aut sub ponde
re cōfringat. sic ⁊ hō cui graue pondus
imposueris pnie aut pniam reijciet aut

b ❡ Sepelia
tur.debēt eñ
penitentes se
vilioribus of
ficijs subdere.
vt.j.de pe.d.
ij.c.i. in prin.
c ❡ Domini-
co.s.xxx.dist.
si qs tanq. ⁊
c.si quis psbi
ter.lxxvi. dis.
vtinam.
d ❡ Penitē-
tes.hic ñ erit
§.vt patꝫ per
sequentia.io.
e ❡ Itē i octa
ua.hic nō erit
vnde. sed itē.
HOc sit.
quāto.sed
nunqd potest
sacerdos to-
tū tps remit-
tere.nō.vt.xx
iij. q.iiij. si is
q platus.
g ❡ Quia e-
tas.s.e.tēpo
ra.xxxiij.q.ij.
c.vlt.in fi. qā
q etas nō ex
cusat. vt.xxi.
q.v.si qs eu
ius liber.io.
AFfectum
h vult di-
cere q tñ de-
bemus habe
re affectū in
eijciendo ⁊ re
cipiendo pec
catores sicut
habuit apls
cū excōicauit
⁊ postea rece
pit corinthiū
q publice te
nuerat nouer
cam suam.
i ❡ Operat[9]
est.ipsū se cō
tristari. nos
ꝭm deū opa-
tum est inquā
sollicitudinē
de futuris pec
catis.
k ❡ Deliquit
aliqs.sed ex-
cusationē ha
bet de preteri[9]
peccatis.
l ❡ Multa ꝯ
ria. penitens
autē cōtraria
debꝫ facere il
lis p quibus
penitet. qꝛ cō
traria cōtra-
rijs curantur
vt de pe. dis.

suscipiens dū ferre nō pōt scandaliza-
tus ampli⁹ peccat. Deniqȝ ⁊ si erramus
modicā pniam imponētes: nōne meli⁹
est ꝓpter misericordiā rōnē dare q̄ ꝓ
pter crudelitatē. Ubi eñ paterfamilias
largus est: dispēsator nō dȝ esse tenax.
Si de⁹ benign⁹ vt q̄d sacerdos eius au
sterus vult apparere. ¶ Itē martinus
papa. Kalendar᷑ obseruatōnes agere nō licet.

NOn licet iniq̄s obser
uationes agere: kalendar᷑ ⁊ ocijs
vacare neqȝ lauro aut viriditate arbo-
rū cingere domos. oīs eñ hec obsua-
tio paganor᷑ est. ¶ Itē zacharias pa.
Anathema sit q̄ ritum paganor᷑ obseruat.

SI q̄s kalendas ianuarij
ritu paganor᷑ colere vel aliq̄d pl⁹
noui facere ꝓpter nouū annū: aut men
sas cū lāpadib⁹ vel epulis in domib⁹ ꝑ
parare ⁊ ꝑ vicos ⁊ plateas cantatores
⁊ choros ducere presumpserit anathe-
ma sit. ¶ Item augustin⁹. Infirmitatib⁹ hoīum incantatōnes nihil remedij ꝓstant.

AMmoneant fideles sa
cerdotes populos vt nouerint ma-
gicas artes incātionesq̄ q̄buslibet in-
firmitatib⁹ hoīm nihil posse remedij cō-
ferre: non aīalib⁹ languentib⁹ claudicā
tibusve vel etiā moribundis q̄cq̄ me-
deri sed hoc esse laqueos insidiasqȝ an
tiqui hostis q̄bus ille ꝑfidus gen⁹ hu-
manū decipere nitit̄. hoc si q̄s exercue-
rit cleric⁹ degradet̄. laicus anathema-
tizetur. ¶ Augustin⁹. Dies egiptiaci ⁊ ianuarij kalende nō sunt obseruāde.

NOn obseruetis dies q̄ dicunt̄ egi
ptiaci aut kalēdas ianuarij in q̄-
bus cantilene quedā ⁊ cōmessationes ⁊
ad inuicē dona donant̄: q̄si in ꝑncipio
anni boni fati augurio aut aliq̄t mēses
aut tp̄a aut dies ⁊ ānos: aut lune ⁊ mē
sis solisqȝ cursus. Quia q̄ ⁊ has ⁊ quas
cunqȝ diuinationes: aut fata aut au-
guria obseruat aut attēdit aut cōsentit
obseruātib⁹ inutiliter ⁊ sine cā ⁊ magis
ad sui dānationē q̄ ad salutē tendit. si-
ue ꝑ quosdā numeros lfarū ⁊ lune et ꝑ
pithagoricā nigromanticā egrotantiū
vitā vel mortē vel ꝓspera vel aduersa
futura inquirūt. siue q̄ attēdūt somnia-
lia scripta ⁊ falso in danielis noie inti-
tulata: ⁊ sortes q̄ dicunt̄ sanctor᷑ aplo
rū ⁊ auguria auiū aut aliq̄ ꝓ domo fa-
cienda aut cōiugia copulāda aut i col-
lectionibus herbar᷑ carmina dicūt: aut
pitaciola ꝓ quauis infirmitate scripta

super homines aut animalia ponūt: ꝑ-
ter simbolū ⁊ orationē dominicaȝ aut
falsitatibus magicis in grandinarijs ⁊
tempestatib⁹ credūt. Qui aūt talib⁹ cre-
dunt: aut ad eor᷑ domū eūtes aut suis
domib⁹ introducūt ⁊ interrogent sciāt
se fidem xp̄ianā ⁊ baptismū puaricasse
⁊ paganū ⁊ apostatā id ē retro abeuntē
⁊ dei inimicuȝ ⁊ irā dei grauiter in eter
nū incurrisse nisi ecclesiastica penitētia
emendatus deo recōcilietur. Dicit eñ
apl's siue manducatis siue bibitis siue
aliquid aliud faciatis in nomine domi
ni nostri iesu xp̄i facite. in quo viuimus
mouemur ⁊ sumus. ¶ De tēporū quo
qȝ obseruatoribus scribit augustinus
in enchiridion. Graue peccatū ē obseruare menses ⁊ annos.

QUis estimaret q̄ magnuȝ pecca-
tū sit dies obseruare ⁊ menses ⁊ annos
⁊ tempora: sicut obseruāt qui certis die
bus siue mēsib⁹ siue annis volūt vel no
lunt aliq̄d inchoare: eo q̄ s̄m vanas do
ctrinas hominū fausta vel infausta exi
stimant tēpora: nisi huius mali magni
tudinē ex timore apostoli pensaremus
q̄ talibus ait. Timeo ne forte sine cā la
borauerim in vobis. ¶ Idē sup ep̄laȝ ad galathas.

INtelligat lector
ad tantū periculū aīe pertinere sup
sticiosas tēporuȝ obseruationes: vt di-
cat apl'us. Timeo ne forte sine causa la
borauerim in vobis. Q̄d quāuis tāta
celebritate vel auctoritate per orbē ter
rarū in ecclesijs legat̄: plena sunt tamē
cōuenticula nostra hominib⁹ qui tēpo-
ra rerū agendaruȝ a mathematicis acci
piunt. Iā vero ne aliquid inchoet̄: aut
edificior᷑ aut hmōi quorūlibet operum
dieb⁹ quos egiptiacos vocant. sepe eñ
nos monere nō dubitāt. ¶ Itē hiero-
nimus. Sine incantatione herbas vel petras licȝ habere.

DEmoniūȝ
sustinenti licet petras vel herbas
habere sine incantatione.

Incipit causa vicesimaseptima.

QUidam votuȝ castita-
tis habens desponsa-
uit sibi vxorē: illa prio-
ri conditioni renūciās
transtulit se ad alium ⁊
nupsit illi. Ille cui pri-
us desponsata fuerat repetit eam.
¶ Hic primū q̄ritur an cōiugiū possit
esse inter vouentes. ¶ Scd̄o an liceat

Aij. si quis semel erga eum.
Aligant. melius est. ar. q̄ iudex potius seruabit misericordiā q̄
rigorē. l. vi. pōderet. in fi. ⁊ lxxxvi. di. nō satis. xi. q. iij. nēo perito:ū.
ex̄ de sortil̄. c. ij. q̄ñ autē poti⁹ seruat̄ rigor q̄ misericordia. s. vbi nō
est spes correctionis. xxiij. q. iiij. est iniusta.

n ¶ Tenax. h
ē rō q̄re iudex
pōt augē on⁹
legis. s; illud
nō pōt dimi-
nuere. vt. ff. d
re iudica. si se
non. §. si quis
similiter gr̄a-
lia verba que
princeps po-
nit in suis pri
uilegijs. tu ñ
debes stricte
⁊ tenaciter in
terp̄tari. vt ex̄
de deci. ad au
dientiā. ⁊. xvi.
q. i. frater no-
ster. extra de
dona. cum di
lecti. Io.

NOn licet
ab hoc lo-
co vsq̄ in fi-
nē repetit ca-
pitula q̄ omi-
serat in quin-
ta questione
in quib⁹ omi-
bus rep̄hen-
duntur xp̄ia-
ni q̄ ad instar
paganorū di-
es obseruant
⁊ ānos ⁊ al̄s
friuolas sup-
stitiones.

p ¶ Domos
⁊ cum hoc fit
ideo q: credit̄
aliquid salu-
tis inde reci-
pere.

SI q̄s. hic
repetit ma
gister. v. capi
tula que tra-
diderat obli-
uioni in quin
ta questione.

NOn obs-
uetis. egi-
ptiaci. quos
egiptij inue-
nerūt: vt qui
aliq̄d op⁹ die
tali inchoaret
malū haberet
exitū tñ ex an
tiq̄tate ecclīa
signat hos di
es in kalēda-
rijs suis. vbi
reprobantur.
xxvij. d.
legim⁹.

QUidā votū castitatis. tractato de negocijs ⁊ ministerijs ecclia
sticis. adiungit de sacramētis ⁊ primo de matrimonio lȝ alia sint digniora
⁊ necessaria. ⁊ h̄ idō: q: cū matrimoniū magnū est in xp̄o ⁊ ecclīa sacramentū
⁊ tp̄e antiquius est ⁊ vsu cōmunius. antiquius: q: ante peccatū institutum
est. cōmunius: q: cum oīa sacramenta sint in ecclesia dei. hoc tñ apud gētes
oēs est, sanctitas aūt eius nō est nisi in monte sancto eius. i. vbi ecclesia edi
ficata est. ⁊ quia de
matrimonio sepe q̄-
rit̄ in iudicio. ideo
assignādo multipli
cia eius impedimē-
ta tracturus d̄ co
continuat decē cau
sas. Ad eius ergo
euidentiā prelibā
daȝ videndū est q̄d
sit matrimonium: et
vnde dicatur: ⁊ vbi
⁊ quādo ⁊ quibus
verbis fuerit institu
tuȝ. Que sint cause
matrimonij que vel
quot sint ei⁹ bona.
que vel quot ei⁹ im-
pedimenta. quid sit
matrimoniū. habes
j. e. q. ij. §. i. vbi expli
cabim⁹ singl'a posi-
ta in descriptōe. dr̄
aūt matrimonium q̄si
mr̄is muniū. i. offiū
sed q̄re dr̄ potius a
matre q̄ a patre q̄
est actor generatōis
vt diceret̄ p̄rimoniū
R̄ñ. q: plura onera
mr̄imonij subit ⁊ to
lerat mulier. est eñ
in cōceptu grauida
in partu dolorosa.
in lactando laborio
sa. ex̄ de cōuer. infi.
c. ij. fuit aūt institu-
tū in paradiso. xxxij
q. ij. §. his ita. ⁊ an-
te peccatū. de pe. di.
ij. §. romanos. ver.
adam. Causa tan-
tum sobolis procre
ande vt repararetur
lapsus angelorum.
de hoc de cōsecratī.
dist. i. hi duo. ⁊ fuit
institutum his ver-
bis. hoc nūc os ⁊c̄.
extra de biga. debi-
tum. Alij dicunt q̄
alijs verbis scilicet
his crescite ⁊ multi-
plicamini. s; credo
q̄ illis verbis vsus
est domin⁹ tñ vt pre
ciperet carnaleȝ cō
mixtioneȝ sicut pa
tet ex eo q̄ etiā post
diluuiū eisdē verbis
vsus est dñs ad noe
⁊ filios eius iā ꝑdē
procreatus. Fuit etiā
mr̄imonium secun-
do istitutū post pec-
catum ad remediuȝ
vt vitaret̄ fornica-
tio. xxxij. q. ij. §. his ita. Cause autē matrimonij quedā sunt per q̄s cōtrahit̄

sponse a spōso recedere ꝛ alij nubere.

Quod vero vouentes[b] mr̄imonia ↄ̄here non p̄nt multis auctoritatib⁹ pbaẗ. In concilio nāq̄ʒ carthaginēsi ca. iiij. statutū inueniẗ de viduis q̄ post pfessam cōtinētiā p̄uaricate sunt. Excōicent̄ vidue q̄ religioso habitu abiecto nuptias elegerint.

Sicut bonū[c] est castitatis p̄miū ita ꝛ maiori obſuantia ꝛ p̄ceptiōe custodiendū est: vt si que vidue quālibet adhuc in mioꝛib⁹[o] ānis posite ꝛ imatura[a] etate a viro relicte se deuouerit deo ꝛ veste laicali abiecta sub testionio[b] epi ꝛ eccl'ie in religioso[c] hitu apparuerint[d] postea v̄o si ad seculares transierint nuptias ſm apl'm dānatione hēbūt: q: fidē castitatis quā deo vouerūt irritā facere vise sunt. Tales ergo psone a xp̄ianoꝝ cōione sequestrent̄: neq̄ʒ ī cōuiuio cū xp̄ianis cōicent. Nā si adulterij coniuges ree sunt si suis obnoxie viris nō fuerint: q̄nto magis vidue q̄ dei religiositatē mutauerint crimine adulterij notabunt̄: si deuotionē quā sponte nō coacte[e] deo obtulerūt libidinosa voluptate corruperint ꝛ ad sc̄das nuptias transitū fecerint. Que ꝛ si violētia irruente ab aliq̄ opp̄sse fuerit ac postea delectatione[f] libidinis p̄manere in cōiugio raptori vel violēto viro ↄ̄senserint: dānatione sup⁹ dicta teneant̄ obnoxie. Ita q̄ʒ de talib⁹ ait apl'us. Cū eñ luxuriate fuerint nubere in xp̄o volūt habentes dānationē: q: primā fidē irritā fecerūt.

¶ Itē ex epl'a grego. missa ad bonifaciū. De viduis ꝛ virginib⁹ q̄ a religionis p̄posito discedunt.

Viduas a p̄posito discedentes viduitatis sup q̄b⁹ nos cōsulere voluerit dilectio tua frat̄ carissime credo te nosse a scō paulo ꝛ a multis sanctis prib⁹ nisi cōuertant̄: olī esse dānatas. Quas etiā nos apl'ica auctoritate dānandas atq̄ʒ cōione fideliū ꝛ a liminib⁹ eccl'ie essearcendas fore censem⁹: quousq̄ʒ obediāt ep̄is suis ꝛ ad bonū q̄d ceperūt inuite aut volūtarie reuertant̄. De virginibus aūt non velatis si deuiauerint a scē memorie predecessore nr̄o papa in

matrimonū vt spōsalia ꝛ cōsensus. q̄dā p̄pter q̄s. ꝛ hoꝝ quedā sunt p̄ncipales vt vitatio fornicatiōis susceptio sobolis. alie secūdarie q̄ sunt multe vt pulchritudo femie diuicie: amicoꝝ copia: pacis reformatio. Bona mr̄imonij sunt tria: fides: ples: sacr̄m. j. e. q. ij. oē. Impedimēta mr̄imonij sunt xv. q̄ dicunt̄ in glosa. hec sunt cause q̄ ipediūt mr̄imoniū. s. votū. ordo. habitus. dispar cult⁹ error: p̄ one. error: ↄ̄ditionis. cognatio. ligatio. publice hōestatis iusticia. enormitas delicti. ipossibilitas coeūdi. t̄ps feriarū. interdictum eccl'ie. coactio. etas furor. verūtamen q̄dā ex his ipediūt ↄ̄hendū sed cōtractū nō dirimūt: vt infra diceẗ. ꝛ hec oīa his versib⁹ denotantur

Votū cōditio violentia sp̄ualis. pximitas error: dissimilisq̄ fides. Culpa dies vetitus honor ordo ligatio sāguis Qui sit affinis q coire nequit. his habitū iūgas etatē sicq̄ furorē. h̄ si canonico vis cōsentire rigori. Te de iure vetant iura subire thori. habit⁹ ipedit sed nō dirimit. ex̄ q̄ cle. vel vo. cōsuluit. b, ↄ̄. q: nec ipedit ſm eū. simił etas ipedit mr̄imoniū ꝛ furor carēs interuallo.

Quod vouentes. h̄ intitulaẗ q̄d prima q̄ q̄riẗ an te xxxij. q. vij. neq̄ʒ. neat mr̄imoniū a vouēte ↄ̄ctū: ꝛ q nō teneat p̄bat vsq̄ ad. §. his oīb⁹ auctatib⁹. postea allegat in ↄ̄riū vsq̄ ad. §. vl. ꝛ hanc ↄ̄rietatē soluit satis bene. s̄. xxvij. di. §. vl. q videlʒ p̄ma capl'a intelligunẗ de voto solēni alia de simplici. ar. ex̄ q̄ cle. vel vo. meminim⁹. j. e. c. i. vbi dicit: ꝛ veste laicali sub testionio epi. h. dicit q nō refert an votū sit simplex an solēne. q: votū q̄ dirimit mr̄imoniū. solēnitates eñ ipse nō sunt de subā voti. xxx. q. v. nr̄ates. sʒ h̄ refert an sit votū d̄ p̄nti siue cū solēnitate siue sine illa: vt voueo cōtinentiā h̄ ipedit ꝛ dirimit mr̄imoniū. ꝛ sic intelligit h̄ capl'a p̄ma. ꝛ oīa vsq̄ ad capl'm nuptiaꝝ. an sit de futuro q̄d iproprie diciẗ votū. i. q̄dā p̄missio de futuro voto emittēdo. vt si dico ego p̄mitto q vouebo cōtinētiā p⁹ annū mortua vxore mea. vel p̄mitto q intrabo religionē vel ↄ̄sile: h̄ impedit sʒ nō dirimit. vt. c. nuptiaꝝ. ꝛ. c. seq. Alij dicūt q nullū votū dirimit. q: q̄ rōne dirimeret votū solēne ꝛ simplex⁹ cū idē sit in subā. solēnitates eñ nō sunt de subā: sʒ ipsa ↄ̄stō eccl'e dirimit si post votū solēne factū ↄ̄hat. ego dico q nullū votū est solēne nisi cū q̄s deuouet se religiōi alicui. vł alijs duobus modis in seq. c. exp̄ssis in glo. nā ita. vn̄ si corā tota eccl'a diceret q̄s h̄ verba. voueo ↄ̄tinētiā: si ↄ̄heret: teneret mr̄imoniū. q̄ est eñ rō q̄re ↄ̄stitutio eccl'ie mag̃ debeat spectare ad illa vota q̄ solēniẗ fiūt q̄ ad priuata dūmō possit eccl'ie ↄ̄stare siue p testes siue p cōfessionē p̄priā alicu⁹ q̄d votū fecerit. q̄ cito eñ cōstat eccl'ie p cōfessionē vel p testes d̄ notoriū. ꝛ sic deberet eccl'ia dirimere mr̄imoniū post illud votū ↄ̄ctū. Io. tu breuiẗ dicas q p̄fessio tacita vel exp̄ssa alicu⁹ religionis ipedit ↄ̄ctū ꝛ ↄ̄hendū. vt ex̄ de regu. vidua. xxvij. di. q̄d interrogasti. ꝛ ex̄ de regu. cōsulti. ꝛ. c. statuim⁹. ꝛ p̄ce. c. q̄ exp̄sse hoc dicunt. ꝛ cū aliq̄s dicit deuoueo me huic religioni ibi p̄fessio cōtinentie tacite intelligiẗ ꝛ religionis exp̄ssa. ordo siliter impedit si est sacer. nā ibi intelligiẗ tacita cōtinentia facta cū solēnitate ꝛ ex cōstitutione eccl'ie ꝛ illa semp tacita cōditio vel exp̄ssa vel cōstitutio ecclesie solēnizat votum sic mihi bartho. brix. videtur dicendū. ex̄ qui cle. vel vo. c. rursus.

Sicut bonū. vidue. lʒ de istis specificet de omnibus intelligi debet.

o ¶ Minorib⁹. j. xxv. an. vel. xij. vel. xiiij. ꝛ dicunẗ minores ānis multipliciter q̄ntū ad discretionē vsq̄ ad septēniū. vt. C. de iure deli. si infanti. Itē q̄ntū ad mr̄imoniū vsq̄ ad. xij. q̄ntū ad mlieres. q̄ntū ad masculū vsq̄ ad. xiiij Itē quantū ad factionē testamēti vsq̄ ad. xiiij. annū in masculo. in femina vsq̄ ad. xij. ff. q̄ testa. fa. pos. q̄ etate. in princi. ij. q. vi. §. diffinitiua. Item s̄m sniā. Itē q̄ntū ad restitutionē vsq̄ ad. xxv. annū. ff. de mino. l. i. h̄ āt vocat minores q̄ sunt infra. xxv. an. nā aliter pater possʒ eos reuocare si essent infra. xij. an. vel. xiiij. an. vt. xx. q. ij. c. i. ꝛ. ij. sʒ q̄re non restituiẗ puella infra. xxv. an. vt habitū q̄ suscipit possit deponē sicut in alijs ↄ̄ctib⁹. R̄n̄. q: ista nō est lesa. q: ei nubit q̄ meliorem nō potest inuenire. fuiẗ illō agnetis. illi suʒ desponsata cui āgeli defuiūt ꝛc. j. e. viduas ꝛ hoc in p̄nc. ꝛ minor nō restituiẗ nisi cū lediẗ. ff. de mino. verum. §. sciendum.

a ¶ Immatura. i. nō matura. naʒ vidue ante annū. xl. nō velabunẗ vt. s̄. xx. q. i. sanctimoniales. vł one dictiones sunt in etate matura thoro iuẗ illud iā matura thoris plenis adolcuerat ānis. vel dic q hic ē ex posito ei⁹ q dixerat in minorib⁹ ānis.

b ¶ Sub testimonio. nā ita solēnizaẗ votū: vt dicūt q̄dam cū. s. accipit vestē ab ep̄o: vt h. vel de manu p̄sbiteroꝝ vel ministri. xx. q. i. vidua. q̄d credo dū tñ emittat votū. nā alias vestē tñ accipiēdo nō obligaẗ solēniter sed simpl'r. ex̄ q̄ cle. vel vo. cōsuluit. vbi etiā habes q solēnizaẗ votū in manu abbatis vel abbatisse. Itē solēnizatur si p seipsā recipiat habitū ꝛ incipiat cū alijs cantare in eccl'ia. j. e. vidua. Et no. q votū solēnizatur trib⁹ tñ modis. sacri ordinis susceptione. xxviij. dist. diaconi. scd̄o cū accipit vestē sacrā a quocūq̄ dū tamē post susceptiōē incipiat cohabitare monachis vel monialib⁹ in eccl'ia. j. eo. vidue. Tertio cū ita dicit corā ep̄o vel abbate vel abbatissa: vel corā trib⁹ vel duob⁹ testib⁹ ego deuoueo me huic religioni. hoc eñ aliud est ꝛ aliud cū dico voueo cōtinētiā. deuot⁹ eñ religioni nō p̄ōt ↄ̄here ita q matrimoniū teneat nec mirū cū etiā iā ↄ̄ctū mr̄imoniū religio dissoluat. ex̄ de cōuer. cōiug. ex publico. at in voto cōtinētie sec⁹. nō eñ votū dirimit mr̄imoniū. vn̄ si corā tota eccl'ia diceret̄ voueo cōtinentiā: p h̄ nō solēnizaẗ votū nisi velis dicere q tale votū nō dirimit sʒ ↄ̄stō eccl'ie sup voto fc̄a. nā si votū dirimeret q̄re pot⁹ vnū q̄ aliud si h̄ haberet ex sui natura: ꝛ ita dirimeret votū simplex. q̄d aug. n̄ vult j. c. nuptiarū. dicas ergo nunq̄ votū solēnizari nisi tribus modis p̄dictis. ꝛ ita exaudi q̄d hic d̄: Io. tu dicas vt. s̄. dixi in illa glo. hic intitulatur circa fi. v̄. tu breuiter. in summa q̄ōnis.

c ¶ In religioso habitu. ar. q ita teneẗ voto q̄ ita publice in religionis habitu apparuerat ac si publice habitū suscipiat. ꝛ ex̄ de regu. vidua. ꝛ. j. e. vidua

d ¶ Apparuerint. ita q aliquādiu in eccl'ia inter alias steterit. s. p triduū. ex̄ de regu. ꝛ trāse. ad reli. ad nr̄am. vel distingue q triplex est habit⁹. s. p̄fessionis qui votū habet annexū ꝛ dirimit matrimoniū de quo hic loquiẗ cōuersionis: q̄ similiter votū hʒ annexum sed nō dirimit matrimoniū. de quo ex̄ q̄ cle. vel vo. cōsuluit. extra de regula. sup eo. habit⁹ p̄bationis q̄ nec ipedit nec dirimit. de q̄ loquitur extra de renunci. ex trāsmissa. de regu. statuimus. in fi. firme ergo teneas q nunq̄ solus habit⁹ solēnizat votū. ex̄ de regul. porrectum. ꝛ ex̄ q̄ cle. vel vo. cōsuluit. nō obstat. xxvij. di. q interrogasti. ꝛ ex̄ de regu. vidua. q: solus habit⁹ vt dixi. s̄. nō facit monachū vel nō solēnizat votū.

e ¶ Nō coacte. tūc eñ sec⁹ essʒ. vt ex̄ q̄d me. cā. plaū.

f ¶ Delectatiōe. ar. q nō excusat vis p̄cedēs si postea sequiẗ consensus. vt. xxxiij. q. i. cū p bellicā. ex̄ de eo q̄ dux. in ma. significauit.

Viduas. he vero. hanc lrām intelligit cardinalis de voto simplici. ppt̄ illud nōdū recte. ⁊ illud nōdū velate. ⁊ illud a dño q̄si non ab eccl'ia. ⁊ illud aliq̄nto tp̄e. i. trib' ānis. xxvij. di. si vir. sed nos intelligim' de voto solēni. q: publica pnīa ꝯ q̄ subdit' nō iponit' p fractōne simplicis voti. ar. xxvij. di. si vir. Itē inutilit' argumētaret' aug. ꝯ talib' v̄ginibus ad viduas solēni voto obligatas. vn̄ intelligas illud needum sacro velamine tecte ⁊ velate nō de velo ꝯsecratōis s; de velo pfessiōis. q: velū ꝯsecratōis nō dat' an. xxv. an. xx. q. i. placuit.

b ¶ Velamie. ex̄ de regu. vt clerici.

i ¶ Simulauerūt. arg. q̄ voti simulatio sicut ipsa professio obligat quē q̄. vt. j. c. xx. neq̄ ⁊ di. xxvij. qd̄ iterrogasti.

k ¶ Aliquanto. x. ānis. j. c. deuotam. fm nos. Iob. tn̄ dixit aliq̄nto q: arbitrariū est hui' pnīe tp̄s: s; ordinarie dixerim esse. x. annos.

l ¶ Cōtract'. h large sumit' h appellatio vt etiā cōphendat ꝯtc' stricti iur'. q: in nullo dol' iteruenire d; C. de pscript. x. vel. xx. an. si fraude.

nocētio talit' decretu; habem'. Hec vos q̄ needū sacro velamie[b] sunt tecte tn̄ i pposito v̄ginali se sp simulauerint[i] pmanere: l; velate nō fuerint: tn̄ si nupserint aliq̄nto[k] tp̄e his agēda est pnīa: q: spōsio eaꝝ a dño tenebat'. Si eī int' hoies solēt bone fidei ꝯtctus[l] nulla rōne dissolui: q̄nto magis[m] ista pollicitatio quā cū deo pepigit solui sine vindicta non poterit ⁊c. ⁊ ifra. Si virgines nōdū velate taliter pnīa publica puniunt' ⁊ a cetu fideliū vsq; ad satisfactionē excludunt': q̄nto magis vidue q̄ pfectioris etatis ⁊ maturioris sapiētie atq; ꝯsilij existunt viroꝝq; ꝯsortio[n] multotiēs vse sunt[o] ⁊ habitū religionis assūpserūt ⁊ demū apostatauerunt atq; ad prioꝝ vomitū sunt reuerse a nobis ⁊ ab oīb' fidelib' a liminib' eccl'ie ⁊ a cetu fideliu; vsq; ad satisfactiōe; sunt eliminā de ⁊ carcerib' tradēde. q̄liter iux' apl'm paulū tradēte hmōi hoiem sathane in interitū carnis vt spūs ei' salu' sit in die dn̄i. De talib' eī dn̄s p moysen loq̄tur: dicēs. Auferte malū de medio vr̄i. de q̄b' p pphām ait. Letabit'[a] iust' cū viderit vindictā impioꝝ: lauabit man' suas in sanguine[b] peccatoꝝ. De talib' nāq; ⁊ his simlib' atq; eisdē ꝯsentiētib' d'. q: nō solū qui faciūt: s; etiā q̄ cōsentiūt facientibus rei sunt. ¶ Itē ex decreto gelasij pape ad siciliēses ep̄os misso ca. ix.

Trāsire non pn̄t vidue ⁊ v̄gines post religiōis ppositū ad nuptias.

Neq; viduas ad nuptias trāsire patimur que in religioso pposito[c] diuturna[d] obs'uatione pmāserūt. Similiter v̄gines nubere phibemus quas ānis plurimis in mōasterijs etatē pegisse cōtigerit. ¶ Itē cipriānus ad pomponiū de virginitate.

m ¶ Quāto mag'. j. e. q. he vero. in fi. ꝯ sol'. ibi loq̄tur de v̄gine illa q̄ velū ꝯsecratiōis accepit si puaricata sit pl' peccat q̄ vidua. h loq̄tur de ea q̄ nō accipit velū ꝯsecratiōis. vn̄ videt' min' peccare q̄ vidua vel q̄dā respectu mag' videt' virgo peccare q̄ vidua: q: a maiori bono cadit. n ¶ Cōsortio. ar. de pe. di. v. cōsideret. in fi. vbi d' timeat docta experimēto qd̄ ignauit virgo. o ¶ Vse sunt. dic' hieronimus. libido in v̄ginib' maiorē patit' famē dū dulci' putat esse qd̄ nescit. a ¶ Letabit'. nō de vindicta quā videt: s; q: nō est in illa: ⁊ q: nō cōmisit ꝯsilia. b ¶ In sanguie. i. pena. i. ppt' penā quā videt. q: dū stult' punit' sapiēs fit astutior. vt. xxiij. q. vi. vides. ⁊ exemplis citius ducit' q̄s ad bene faciēdū ⁊ ad vitandū crimē. de pe. di. ij citius. vn̄ dicit'. felix quē reddūt aliena pericula cautū. vt in pdicto. c. citius.

Neq; viduas. pposito. i. voto. votū fm diuersos stat' diuersa sortit' vocabula. pri' ē eī in origine cū q̄s disponit aliq̄d boni facere: tūc d' deliberatio. vt. xvij. q. i. q̄ bōa. ⁊ h īfringere veniale est. q̄n q; pcedit ⁊ pponit firmit' idē se factu;: ⁊ d' ppositū. vt. xvij q. i. c. i. ⁊. q. ij. nos nouim'. hui' fractio est veniale fm q̄sdā: s; peccatū g̃ue fm alios. ⁊ h mrīmoniū ꝯhendū ipediūt: sed nō dirimūt ꝯtcū. si vero accedat obligatio d' votū cui' fractio mortale peccatū est ⁊ impedit mrīmoniū ꝯhendū ⁊ dirimit ꝯtcū si solēne fuerit. xxvij. di. §. vl.

d ¶ Diuturna. maxime. nā idē ē es; si p momētū. ar. j. e. viduas. nec iō min' vēditio tenet q̄ emptor: nō accipit fideiussorē ⁊c. C. de ꝯhen. ēp. nō idcirco. vel pōt h intelligi q̄n nō expsse se religioni obligauerunt: q̄ casu exigit' q̄ p aliqd̄ tp̄s fuerit in monasterio cū alijs: qd̄ tp̄s pot' est ad arbitriū boni viri referendū q̄ aliter ad determinādū. ar. ex̄ de dona. aplice. ff. de iure deli. l. i. ff. de sol'. qd̄ diximus. vel dic h tp̄s triū dierū esse. ex̄ de regu. ad nr̄am. l; q̄dā illud intelligant de illicitis. xx. q. iij. cōstituit.

Ex q̄libet sensu corporis mulier corrūpi pōt.

Nec aliq̄ putet se posse hac excusatiōe defendi qd̄ inspici ⁊ pbari possit an virgo sit cū etiā man' obstetricū[e] ⁊ ocul' sepe fallit'[f]. Et si icorrupta fuerit inuēta v̄go ea pte q̄ mulier esse pōt: poterit tn̄ ex alia pte corporis peccasse: q̄ corrūpi pōt: ⁊ tn̄ īspici nō pt. Certe ipse cōcubit' ipse cōplex'[g] ipa cōfabulatio ⁊ osculatio ⁊ ꝯiacētiū duoꝝ turpis ⁊ feda dormitio q̄tū dedecoris ⁊ criminis ꝯfitent'[h]. Si supueniēs marit' spōsa; suā iacētē cū altero[i] viderit non ne idignat' ⁊ fremit ⁊ p zeli dolore portat[k] gladiū in manu sua. ⁊ quidē si xp̄s dn̄s iudex q; nr̄ cū v̄ginē sua; sibi dicatā ⁊ sanctitati sue destinatā iacere cū altero cernit q̄ indignat' ⁊ irascit' ⁊ q̄s penas scelestis hmōi ꝯiūctionib' cōminatur: cui' vt gladiū spūalē ⁊ vēturū iudicij diē vnusq̄sq; fratru; possit euadere oī ꝯsilio puidere ⁊ elaborare debem'.

Quod si pnīa hui' illiciti ¶ Idē. concubit' sui egerint ⁊ a se inuicē recesserint: ispiciant' iteꝝ[l] v̄gines ab obstetricib' diligēter: q: si virgines inuēte fuerint: accepta[m] cōione ad eccl'iam admittāt'. hac tn̄ interminatiōe vt si ad eosdem masc'los postmodū reuerse[n] fuerit aut si cū eisdē in vna domo[o] ⁊ sub eodē tecto[p] simul hitauerint: g̃uiori censura eijciant'. Nec in eccl'ia postmodū facile recipiant'. Si autē de eis aliq̄ corrupta fuerit ⁊ dep̄hēsa agat pnīam plena;[r] q̄ hoc crimē admisit q̄ iā nō mariti s; xp̄i adultera est. Et iō estimato iusto tēpore postea exhomolosson[s] sui fcā[t] ad ecclesiā redeat: qd̄ si obstinate pseuerant nec ab inuicē se seperāt: sciāt se cum sua hac ipudica obstinatōe nunq̄ a nobis

Li. ff. de sol'. qd̄ diximus. vel dic h tp̄s triū dierū esse. ex̄ de regu. ad nr̄am. l; q̄dā illud intelligant de illicitis. xx. q. iij. cōstituit.

Nec aliq̄. obstetricū. ar. ꝯ illā pbatione q̄ fit p obstetrices q̄ nō sit valida s; tn̄ ꝯ adulteriū. j. c. c. bn̄ recipit'. ar. ꝯ. ex̄ de pba. ppsuisti. ⁊ dic' lex eā admittēdā dū tn̄ mlieres perite sint. ff. de vē. inspi. l. i. ar. C. q̄n tu. vl' cur. esse desi. l. ideoq; rā. vbi reprobat' pbatio p aspectū corpor'. j. xxxi. q. v. nō solo. j. xxxiij. q. i. qd̄ autē. ⁊. c. si q̄s. ꝯ. ibi eī in v̄itate viri: h stat in veritate mulieris. sed ibi soluit' si eī due vl' tres nobiles pbe mulieres dicerēt v̄ginē nō cognitā a viro: haꝝ testimonio staret'. xxij q. ij. si quelibet.

f ¶ Fallit'. ar. ꝯ testimoniu;: visus tn̄ sepius nō fallit'. ⁊ iō admittet' testimoniū de visu. na; ad ea q̄ frequēter fiunt iura adaptant' ⁊c. ff. de legi. nā adea.

g ¶ Cōplex'. hic est loc' quo p exteriora interior volūtas dinoscit' p ꝯfabulatione ⁊ complex'. ⁊ huiusmodi dep̄hendit' fuisse corrupta. sic' xxxi. q. ij. c. i. ꝯ. l. di. si q̄s ppostera. xxxiiij. q. i. nō satis. l. di. si q̄s diacon'. xxxij. q. v. nec solo.

h ¶ Confitent'. q: ex ipsis psumit' adulteriū. xxxij. q. i. dixit. C. de adul. q̄uis

i ¶ Cū adultero. ppter talē suspitōnē poteris eā accusare. vt. xxxij. q. i. dixit

k ¶ Portat. de facto. q: non licet ei interficere adulteriū. ff. de adulte. marito. nisi post denunciationē.

Quod si pniam. iterū. i. sepe. ff. de edendo. veluti. §. hec vox iterum.

m ¶ Accepta. pmissa tn̄ penitētia. n ¶ Reuerse. ar. reiteratione peccati grauare penā ⁊ peccata iterata graui' esse punienda. ar. xv. q. vl. hi qui.

o ¶ Domo. ar. ex loco psumi ꝯtra aliquē. ar. xviij. q. ij. diffinimus.

p ¶ Tecto. tectū hic appellat quelibet locū priuatum. xxxv. q. vi. ab isto.

q ¶ Facile. nota q̄ si aliq̄s monach' vel monacha semel deliquit non ideo deb; statim abijci. sed si scd̄o peccat d; difficili' recōciliari. si tertio tūc detrudit in alio monasterio. vt. j. e. puenit. s; si cleric' aliq̄s peccauit statim prima vice pōt expelli. vt. xlviij. di. q̄m multa. r ¶ Plenā. i. publicam. ⁊ ex h voluerūt q̄dā q̄ sanctimonial' possit agere solēnē pniam: nec ppter h impeditur ꝯsecratio ipsi'. qd̄ est ꝯ illud qd̄ de clerico est dictū. s. di. l. is vero.

r ¶ Vel plenā. i. x. annoꝝ. j. e. deuotam. s ¶ Exhomolosson. i. ꝯfessiōe.

t ¶ Facta sui. i. satisfactione. sc; penitētia. pars eī hic ponitur p toto fm sinodochē. confessio eī pars est penitentie etia; maxima. de penitē. di. i. quē penitet.

SI quis episcopus. deponat. j. xxx. q. i. si quis sacerdos.
x ¶ Excõmunicetur. hoc de mansuetudine canonũ. nam fm legẽ aliter. xxxvi. q. ij. si quis non dicam.
De viduis ⁊ puellis. i. virginib⁹. aliter videtur. cõtra. xx. q. i. illud, vel intellige de doli capacibus etiã ante duodecimũ annum.

f ¶ Licentia. aut illis viuẽtib⁹ caste viuere cepit. j. e. deuotã. ⁊ c. de fi
g ¶ Nisi vnus. i. legitim⁹. s. maritus quẽ reliquerat nisi in ne ssitate mortis per. c. qd̃ est. xxxij. q. vij. fidelis.
h ¶ Defunct⁹. quo ad sfam. ⁊ iste intellect⁹ euidenter ostendit. j. c. de filia, magistraliter exponit. j. e. q. §. vl. sic recessit quo ad eã defunct⁹.

a ¶ Proprijs. i. que fuerũt ꝓprie. lz enĩ in sua domo fecerit ꝓfessiõz solẽne erit votũ. vt extra q̇ cle. vel vo. insinuãte. ext̃ de cõuer. cõiu. ex parte. ij. ḡ aliq̃ in domo ꝓpria põt accipere vestẽ religiosam. ar. xxxiij. q. v. qd̃ deo. ⁊ j. eo. mulieres. ⁊ xx. q. i. vidua. ⁊ ext̃ q̇ cle. vel vo. insinuante. necdũ monialis erit cũ nulli monasterio se tradit. hoc ḡ intelligo de ꝓfessa: vel vt dixi ex solo habitu non p̃iudicat̃ ei. ar. ext̃ qui cle. vel vo. consuluit. si tñ habitum suscepit ⁊ deuouet se religioni in q̃ nõ lic; ꝓpriũ habere: videt̃ quicq̇d habet deuolui succedẽtib⁹ ab intestato. ar. C. de epi. ⁊ cle. si q̇s p̃sbiter. debet tñ necessaria ab heredibus suscipe. alij bona taliũ dicunt esse in pendẽti. sed ꝯtra q: nihil fm naturaz est in pendẽti. ff. de iudi. sed ⁊ si. §. vl. ar. ff. e. nõ quemadmodũ. alij dicũt ea esse in p̃tate epi. ar. C. d epis. ⁊ cle. nulli. Jo. ego credo ꝙ bõa taliũ sunt in p̃tãte illi⁹ q̇ est supior: in illa regione cuz nõ exp̃ssit monasteriũ. b. Itez no. fm hug. ꝙ nunq̃ erit religiosa persona quocunq; mõ vestẽ mutat vel proprijs abrenũciet vl̃ votum emittat nisi alicui religiõi se det ar. xvij. q. i. ad si. sed nũq̇d talis q̇ emittit votũ ⁊ ꝓprijs abrenũciat manens in domo sua vel vestẽ mutat facit se ꝯberãtes reos illi⁹ edicti. xvij. q. iiij. si q̇s suadente. rñ. non nisi spẽaliter habitũ alicui⁹ monasterij cũ ꝓfessiõe tacita vel expssa assumat lz se abbati nõ supponat. vel dic ꝙ sunt monachi lz nõ sint sub abbate aliquo sicut prim⁹ monach⁹ sub aliquo nõ fuit abbate.

admitti in ecclesiam posse: ne exemplu;
ceteris ad ruinas delictis suis facere in
cipiant: nec putent sibi vite aut salutis
cõstare rõnez si epis ⁊ sacerdotib⁹ obtẽ
perare noluerint. ¶ Itẽ ex. vi. sinodo
Cleric⁹ deponat̃ laic⁹ excõicet̃ q̇ cũ sanctimoniali mechatus fuerit.
SI q̇s eps p̃sbiter aut diacon⁹ aut
sbdiacon⁹ aut lector aut psalmista aut
hostiari⁹ cũ mliere sanctificata deo me
chatus fuerit deponat̃: q: sponsaz xp̄i
corrupit. si vo laic⁹ excõicet̃ f. ¶ Itẽ ex
cõcil. toletano. iiij. ca. ix. Vidue ⁊ puelle q̇ post religiõis habitũ nubũt a cõione suspẽdant̃.
DE viduis ⁊ puel
lis⁹ q̇ habitũ religiõis in domibus
ꝓprijs tã a parẽtib⁹ ꝙ p se mutauerint
si postea ꝯ instituta patrũ vl̃ p̃cepta ea
nonũ ꝯiugia crediderint copulãda: tã
diu vtriq; hẽant a cõione suspensi: quo
q; qd̃ illicite ꝑpetrauerũt emẽdent: qd̃
si emẽdare neglexerint: a cõione oium
xp̄ianoꝝ cõuiuio ꝑpetuo a sint seq̃strati
¶ Ex concilio malhicensi cap̃lo. iij.
VIduas aũt velare põtificu; null⁹
attẽptet, put statutu; est in decre
tis gela. pa. c. xiij. qd̃ nec auctoritas di
uina nec canonũ forma ꝯstituit: ꝙ si ꝓ
pria fuerit volũtate ꝯtinẽtiaz ꝓfessa in
eiusdez gela. c. xxi. legit̃ ei⁹ intẽtio ꝓ se
reddat rõnez deo. q: sicut fm aplm si se
ꝯtinere nõ poterat nullaten⁹ nubere ve
tabat̃. sic secũ habita deliberatõe ꝓmis
saz fidez pudicitie deo debet custodire
Nos aũt auctoritate patru; suffulti in
hoc sacro cõi cõcilio sancimus ⁊ libere
iudicam⁹ si spõte velamẽ ꝙuis non ꝯse
cratũ sibi imposuerit ⁊ in eccl'ia interve
latas oblationẽ deo obtulerit: velit no
lit scimonie habitũ vlteri⁹ hr̃e deb;. lic;
sacramẽto ꝯfirmare velit eo tenore ⁊ ra
tione velamẽ sibi imposuisse vt iteꝝ pos
set dponere. ¶ Itẽ ex dcretis inno. pa.
ca. xx. De hijs q votũ virginitatis habẽtes nubũt nondũ sacro velamine tecte.
HEc vero q̇ nondu; sacro velamine
sunt tecte b tñ in ꝓposito virginali
semp se sẽuauerint ꝑmanere ⁊c. ⁊ ĩfra. lz
velate nõ sint si forte nupserint hijs ad
agẽdu; aliq̃nto c tpe pniaz sit liberũ q:
spõsio eaꝝ a dño tenebat̃. nã si iter homines solẽt bone fidei ꝯct⁹ nulla ratiõe
dissolui: quãto magis ista pollicitatio
quaz cũ deo pepigit solui sine vindicta
nõ d;. Nã si apl's illas q̇ a ꝓposito vi
duitatis decessẽt dixerat hr̃e dãnatio
nẽ q: primã fidẽ irritã fecerũt. q̃ntoma
gis vgines q̇ fidẽ pactõis sue frãget co
nant̃. ¶ Itẽ ex dcreto eiusdẽ. capi. xix.
Nõ sunt admittẽde ad pniam sacre virgines si publice nupserint.
QUe xp̄o spũ aliter nubunt ⁊ si po
stea publice nupserint nõ eas admittẽ
das esse ad pniam d vt ad q̃dũ restituan
tur ꝯstinũ: nisi hi q̇b⁹ se iunxerãt de mũ
do recesserint. Si enĩ de hoib⁹ hec rõ cu
stodit̃ vt q̃cũq; viro viuẽte alteri nupse
rit adultera hẽat̃: nec ei agende pnie e li
cẽtia f ꝯcedit̃ nisi vn⁹ g defunct⁹ h fuerit de
his q̃ntomagis b de illa tenẽda est q̇ an
te se imortali spõso ꝯiunxerat ⁊ postea
ad humanas nuptias trãsmigrauerit.
¶ Item ex concilio triburiẽsi ca. vi.
Ab eccl'ijs eliminãde ⁊ ergastulis retrudende sunt: monachoꝝ vel monacharũ impudice ꝑsone.
IMpudicas dete
stabilesq; ꝑsonas monachoꝝ. s. at
q; monachaꝝ q̇ abiecto ꝓposito sancti
tatis illicita ac sacrilega ꝯiugiõe se mi
scuerũt: ⁊ in arbitriũ ꝯscie desꝑatione ꝑ
ducte d illicitis cõplexib⁹ libere filios l
ꝓcreauerit a mõasterioꝝ cetu k eccl'iarũ
q; ꝯuẽtib⁹ eliminãdas esse mandam⁹ q̃
ten⁹ in suis ergastul' recluse tñ facin⁹ cõ
tinua lamẽtatõe d flẽtes purificatorio
possint penitudis l igne dcoq̇ vt eis l'ad
mortẽ soli⁹ m misicordie n intuitu ꝑ cõio
nis graz possit sbueniri. ¶ Itẽ ex codẽ

q: nõ recipietur ad pniaz nisi prius ab ea separet̃. vl̃ aliter nisi vn⁹ i. adulter. fm hãc interp̃tatõez nulli extãti in aliq̃ peccato dãda est pnia de alio. ⁊ ita est sibi ꝯ̃tan⁹ ꝯtri⁹. de pe. di. iij. §. vlti. Itez cõtra extra de peni. ⁊ remis. ꝙ quidam. extra de sen. exc̃. cum nõ ab homie §. in articulo ductus tamẽ fuit ad h̃ per ca. j. eo. deuotam. ⁊ xv. q. vlti. hi q̇. vel dic ad peniẽtiam fructuosam. quia nõ valet ad vitã eternã peniẽtia d vno peccato cũ quis remanz i alio M. intellexit hoc capitulũ de excõmunicato. tamẽ bene est iniũgẽda penitẽtia existentib⁹ in mortali ⁊ etiã adhuc peccare volentibus vt extra d penitẽ. ⁊ re. qd̃ quidã. de pe. di. iij. si quis autem. de pe. di. v. falsas.
IMpudicas. filios. q̇ erũt serui ecclesie. xv. q. vlti. cũ multe. sed q̇d si monialis suscipit sobolẽ ex clerico vel mõacho cui eccl'ie applicabit̃. vtriq; enĩ eccl'ie fcã est iniuria. vl̃ ꝙ mõasterio m̃ris. q: sp seq̃tur part⁹ m̃ris ꝯditionẽ. xxxij. q. iiij. liberi. dico ꝙ vtriq; iniuria fit fcã. maxĩe si h̃ in duplici mõasterio cõtigerit. xviij. q. ij.
k ¶ Cetu. i. cõione fratrũ vel monialiũ q̇ si retruderet̃ in in nullo. carcerẽ in suo mõasterio tñ dicet̃ eẽ. ⁊ sic nõ ẽ ꝯ. j. e. si q̇s rapuerit. vl̃ illud cũ ꝓpriũ mõasteriũ redarguit̃ de nimia negligentia.
l ¶ Penitudinis. i. pene in purgatorio. ⁊ ignis iste excedit omnẽ penã hui⁹ vite. de pe. di. vi. c. vi. in fi. ⁊ duo sunt ignes purgatorij. vn⁹ in futuro alter in hoc seculo: vt penitentia.
m ¶ Solius. j. e. virginib⁹. ⁊ c. si quis. ꝯ. ꝯ. di. l. penitẽtes. ꝯ. xxvi. q. vij. de his. ꝯ. sol. oẽs vie dñi misericordia ⁊ veritas.
n ¶ Misericordie. lz nõ ne h̃ est de iure cõi. vtriq;. ar. di. l. penitentes. ꝙ tñ de iure cõi fit ⁊ de misericordia fieri d;. ar. xxxiij. q. ij. ammonere.

HA ¶ Perpetuo. i. v ꝙ emẽdauerint. vt ext̃ de cõsti. ex litteris.
HEc vero. tecte. i. que non dũ sunt cõsecrate s; tñ ꝓfesse.
c ¶ Aliquãto. s. e. viduas. ꝯ. so. ibi. vel ꝙ meli⁹ est hoc in dicto apl'i d: d viduis que nõ dũ erant velate sed tñ ꝓfesse cõtinentiã que minus peccant q̃ virgines velate. ⁊ ibi greg. intelligit de vtrisq; velatis.
QUe xp̄o. ad pniam. ꝯ. xxvi. q. vi. aguim⁹. q: peccator in q̃cũq; hora ⁊c. sed exponit hug. ad pniam. i. ad fructũ pnie. i. ad eucaristiã. lic; enĩ h peniteat nunq̃ tñ viuente adultero recipiet̃ ad cõionẽ ad instar secularis adulteri. xxxij. q. vij. fidelis.
e ¶ Nec ei agẽde pnie. i. recipiendi fruct⁹ pnie. h.

Virginē ɔfitētib⁹. s. di. l. c. iij. s. d. lxxxij. p̄sbite. s. xv. q. vi. si q̄s p̄sbit. j. xxxv. q. viij. c. vi. ⁊ xxxiij. q. ij. c. vi. ⁊ xxxiij. q. vi. c. vi. xxxvi. q. ij. raptores b Auctoritatē. ⁊ ita pōt ep̄s dispēsare in incestu q̄ ē maioꝛ adulterio. xxxij. q. vij. adulterij. sed cōtra ex̄ de iudi. at si clerici. nā tm̄ ibi ꝑmittit̄ dispensare in adulterio ⁊ in minoꝛib⁹. dicūt q̄dā ꝙ in tali incestu qui incidit i adulterio: pōt. alś nō. sed arg. ꝯ ff. de adul. vi passaꝫ. §. prescriptiōe. vbi dr̄ ꝙ si adulteriū ⁊ incestus surgūt de eodē fcō. p̄scriptio q̄nquennij pōt opponi i adulterio vt p⁹ nō possit de eo agi. sed de incestu agi pōt etiaꝫ post q̄nquenniuꝫ. fm̄ nos planū est qui dicim⁹ ꝙ ep̄s dispēsare potest vbicūq̄ nō ꝓhibetur ar. ex̄ q̄ conditoꝛ canonū si bi dispēsatio nē non reseruauit itelligitur alij cōcessisse ex̄ de sen. exc. nuper. vel q̄d dicit̄ h̄ de misericoꝛdia intellige circa pn̄iam imponendā ⁊ planū est. vnd̄ in bigamis non pōt q̄ ad ordinem. de hoc h̄ non agitur si ue sint vere bigami siue interpꝛetatiue. ex̄ d̄ bigamis nuper.

Hi qui sciēter. q: si ignoraret filij etiā essent legitimi q̄tū ad igrantē. vt notat̄. xxxiij. q. ij. c. ij

adulterij hm̄ōi maioꝛi pena purgandū erit ꝙ si nō esset incestuosuꝫ. vt. xxxij. q. vij. §. sunt eni. ⁊ ita dicit lex: ꝙ si quis puniri debet ꝓpter adulterium plus debet puniri si illud incestuosum sit. ff. de questio. si quis viduā. hoc ergo intellige sicut illud. ex̄ de testa. sicut. q: penitentia ibi ⁊ ꝓ adulterio ⁊ ꝓ periurio imponit̄ ⁊ tn̄ vnū solū crimen cōmittitur.

Monachus ⁊ virgo deo consecrata si nupserint excōmunicentur.

Virginē que deo se cōsecrauerit p⁹ adultā etatē similit̄ ⁊ monachū decernim⁹ nō licere nuptialia iura cōtrahere Qd̄ si hoc inuēti fuerint ꝑpetrantes excōmunicent̄. Cōfitentib⁹ᵃ aūt decreuimus vt habeat auctoritatēᵇ eiusdē loci ep̄s misericoꝛdiā humanitatēq̄ largiri. ❡ Item ex eodē. Dū viuūt lamentis pn̄ie se afficiant q̄ sanctimonialibus sciēter copulant̄.

Hi qui sanctimonialib⁹ scienterᶜ in matrimonio sunt ad iniuriā xp̄i copulati iux̄ cēsurā zeli xp̄iani separent̄: ⁊ nūq̄ᵈ cōcedatur eis cōiugaliᵉ vinculo religari vel copulari: sed in pn̄ie se lamētis dū viuunt vehementer afficiātᶠ. ❡ Item ex eodem. A sacra cōione priuent̄ q̄ sacris virginibus se sociant.

Virginib⁹ sacris se quosdā temere sociare cognouimus ⁊ post dicatū deo ꝓpositū icestaᵍ federa sacrilegaq̄ miscere: q̄s ꝓtinus equū est a sacra cōione detrudi: ⁊ nisi ꝑ publicā ꝓbatāq̄ pn̄iam oīno non recipi. sꝫ tn̄ his viaticū de seculo trāseūtib⁹ si digne penituerint: non neget̄. ❡ Itē greg. papa. In monasterio reuocet̄ ac recludat̄ q̄ a fornicatione recedere noluerit.

Peruenit ad nos ꝙ q̄dam vir nequissim⁹ diabolico istinctu de monasterioᵇ suaserat exire quandā deo sacratā atq̄ a quodam bono viro vn̄ exierat sit reuocata. rursusq̄ eam vir ille neq̄ssim⁹ iniqua suasione d̄ monasterio eijciens apud se retineat impudice. Volumus naq̄ vt ep̄atus tui auctoritate in monasterio reuocet̄ atq̄ recludat̄. ❡ Itē ex cōcilio aurelianensi cap̄. iij. Nō est fas viduis post susceptū velamē a sacro ꝓposito discedere

Viduas q̄ spōtanea volūtate ab altariᵃ conuersationis sacre velamenᵏ suscipiūt decreuit scā sinod⁹ in eodē ꝓposito ꝑmanereˡ. Nō eni fas esse decernimus postq̄ se dn̄o semel sub velo consecrauerit: iterūᵃ eis ꝯcedi spiritui sancto mētiri. ❡ Itē ex eodē. Qui sacro tectā velamine i cōiugiū ducit anathema sit

Si q̄s sacro velamine cōsecratā in ꝯiugiū duxerit ⁊ post dicatuꝫ deo ꝓpositū incesta federa sacrilegaq̄ miscuerit: vt in cōstitutis gelasij pape ca. xxᵇ legit̄ ꝓtin⁹ equū est eos a sacra cōione detrudi. ⁊ nisi ꝑ publicā ꝓbatamq̄ pn̄iam oīno nō recipi: si penituerīt trāseuntib⁹ de sec̄lo hoc viaticū nō negetur In cōci. calcedonēsiᶜ cap̄lo. xvij. hec ꝑpetrātes excōicant̄. Confitētib⁹ aūt misericoꝛdia largiatur auctoritate ep̄i. ❡ In ep̄la siricij pape ca. vij. ❡ Velate ⁊ deo ꝯsecrate si abiecto ꝓposito scitatis clāculo sacrilega ꝯtagione se miscuerint: ⁊ illicitis ꝯplexib⁹ publice ⁊ libere filios ꝓcreauerit: has nuptias detestabilesq̄ ꝑsonas a mōasterioꝝ cetu ⁊ eccl'iaꝝ ꝯuētib⁹ elimināḋas esse iudicatū est: q̄ten⁹ detruse ergastul' tn̄ facinus ꝯtinua lamētatiōe defleāt. vn̄ in verbo dn̄i ⁊ canonica auctoritate in hac scā sinodo p̄cipim⁹ vt oīno separent̄ ⁊ iuramētoᵒ colligent̄: vt vlteri⁹ sub vno non cohabitēt tecto ❡ Itē greg. vitaliano ep̄o sipōtino. Ad habitū redire cogantur ⁊ in mōasterio retrudant̄ q̄ religiosam vestē abiecerint.

Si custos religiosi habit⁹ esses aut eē nosses ep̄us: filiam gloriose memorie iuliani mgr̄i militie te illicᶠ posito ꝓiectis religiosis vestib⁹ nec ad secularē reuerti habitū: nec ad nos licuissꝫ ꝑuersaꝫᶠ ep̄lam destinare. Sꝫ q: nimiaˢ desidiaᵇ ac toꝛpoꝛe deꝑmeris in tuo dedecoꝛe res ad p̄sens illicita impune cōmissa est. Naꝫ

Peruenit. de monasterio. ꝓbatur ex hoc. c. ꝙ licet plurics mōach⁹ ⁊ mōacha exierīt de mōasterio abbas cōpellend⁹ est eū vel eā recipe. vt. s. e. nec aliq̄ ⁊. xvi. q. i. q̄dā mōachi. ⁊. j. eo. q. lꝫ clericus q̄ deliquit statiꝫ possit deponi. vt. xl viij. di. q̄m multa.

Viduas. ab altari. virgo ⁊ nō vidua iō velat̄ ab ep̄o vel a sacerdote. q̄a virgo tipū gerit ecclesie in hac desponsatione q̄. pura ⁊ v̄go vni nupsit viro i. xp̄o. ⁊ i signū hui⁹ rei velat̄ a vicario xp̄i vel sacerdote q̄si a xp̄o recipiat̄ in cōiugiū in cui⁹ ꝑsona dictū est: anulo suo subarrauit me dn̄s. sꝫ vidua nō gerit in tali fc̄o tipum eccl'ie sic virgo cū n̄ sit itegra mēte ⁊ coꝛpoꝛe. vn̄ nō sic cōiūgitur xp̄o vt rep̄sentet ei⁹ ⁊ eccl'ie cōiunctionē. vel iō nō velatur a sacerdote. q: sacerdos ꝓhibet̄ secūdis nuptijs interesse ⁊ sup̄ scd̄o nubētes fundere b̄ndictōnē. nō eni q̄ nubit secūdo b̄ndicit̄. ex̄ de sec. nup. c. i. sꝫ vidua q̄si scd̄o nubit. q: ꝑmo hoi postea xp̄o ⁊ iō q̄si celebrāti secūdas nuptias ē ei nō poꝛrigit̄ veluꝫ a sacerdote: sꝫ ipsa accipit desuꝑ altari. ꝯ tn̄ videt̄ innui. xx. q. i. vidua. sꝫ ibi tn̄ de veste loquit̄ vel de velo ꝓfessiōis nō cōuersionis. vel a p̄sbitero pōt velari sed nō ab ep̄o. vt. xx. q. i. deuotis.

d ❡ Nunq̄. hic est vnū crimen q̄d impedit ⁊ nō dirimit matrimoniū scꝫ incestus. Itē rapt⁹. vt. xxxvi. q. ij. si aūt. ⁊ vxoꝛicidium. xxxiij. q. ij. ammonere. Itē si quis extraxerit vel leuauerit filiū suuꝫ a sacro fonte: vt sic posset separari ab vxoꝛe sua ⁊c̄. xxx. q. i. dictū. ⁊. c. de eo

e ❡ Coniugali. ar. ꝙ de cetero nō possunt nubere qui sanctimonialibus copulant̄. ⁊ h̄ dicit̄ in odiū criminis. si tn̄ cōtrahant tenebit.

f ❡ Afficiant. fm̄ canones. nā fm̄ leges vlroꝛe gladio feriri debēt. vt xxxvi. q. ij. si q̄s nō dicā.

Virginib⁹. incesta. no. ꝙ dicit incesta sacrilegaq̄. nā accedēs ad monialē: incestū cōmittit. q: spōsa dei est q̄ est p̄r nr̄. xij. q. ij. q̄ abstulerit. ⁊ incest⁹ cōmittit̄ cū affini sicut cū cōsanguinea. xxxv. q. iij. de incestis. Itē adulteriū cōmittit: q: spōsam alteri⁹ coꝛrūpit. Itē sacrilegiū: q: est res sacra. Sed q̄ri solet an iste accedēs ad monialē cōmittat tria pctā an vnū. Ꝺ. dicit ꝙ vnū solū: lꝫ soꝛtiat̄ diuersa noīa. nos dicim⁹ nō esse dubiū q̄n tria cōmittat q̄ ad accusationem: non autē in veritate. plura ergo sunt quo ad accusationem, ar. xxiij. q. v. relegētes. sꝫ q̄ ad penitentiam vnū tn̄. sꝫ

k ❡ Velamē. i. ꝓfessionē. nā velū ꝯuersionis nihil aliud est q̄ ipsa conuersio. l ❡ Permanere. tn̄ sola susceptio veli non solēnizat votuꝫ nisi sequatur ꝓfessio. vt extra de cōuer. cōiug. ex parte.

a ❡ Iterū. id est sicut fecit in lapsu p̄imi parentis. ⁊ dicas hoc aduerbium iterū respicere primā preuaricationē. j. de cōse. di. iiij. queris. ⁊ est simile aduerbiū. xvi. di. cū ad verū. nam ibi dicit rursus in infernū ⁊c̄.

Si q̄s. xx. c. q̄d nō habem⁹. c ❡ In calcedonensi. j. ea. q. si qua virgo. xxxv. q. vi. ab isto. s̄. e. q̄d si virginibus. d ❡ Iuramento. nunq̄d erit idē de oībus clericis cū accipiunt de fornicatione vel adulterio pn̄iam nō: ne labant̄ in periuriū. vt ex̄ de coha. cle. clericos aūt. vl' hic loquit̄ cū publice cōtrahunt m̄rimoniū. Io. ibi de occultis. l. di. de his vero. ⁊. c. sacerdotes. Stephan⁹.

Si custos. te illic. vbi hec acta sunt. f ❡ Peruersaꝫ ep̄laꝫ. q: forte in ea petebat a papa vt liceret sibi esse in seculo. g ❡ Nimia. s̄. ij. q. vij. sicut. ij. xviij. q. ij. abbates. h ❡ Desidia, q̄ plato causam depositionis inducit, vt, lxxxi, di, dictum.

i ¶ Ad nos. ita dicit lex ꝙ ad ꝑncipē referēda est vindicta nō criīa. vt. ff. de iniur. rup. tes. si qͥs filio. §. vbi aūt oēs. h' tñ fieri dʒ nō cū festinatione vindicte: sed vt futurū periculū caueat. C. de offi. ꝑfec. or. l. iij. in fi. ⁊ l. si quos.

k ¶ Excusatione. intellige friuola. ⁊ est si. ij. q. i. sicut. ex̄ de offi. del. ex parte ij. nā si velit dicere ꝙ vi intrusa fuerit audiet. ex̄ qͦ me. cā. c. ꝑlatū. restituoretur tñ monasteriū ꝓ quo ꝑsumit si ipa sua aucte egressa ē. sed qd si ꝯtraxit idē dico. ar. ex̄ de eo qui duxit in ma. significauit. vbi aūt vir peteret vxorē ⁊ ipsa cōsanguinitatē obijc. ⁊ qd iuris sit habemus ex̄ de resti. spo. lras.

l ¶ A sanctissime. argu. ex̄ de offi. del. super eo.

m ¶ Suspēdere. nā q alioꝝ defendit errorē dānabilior est eo q facit. ar. xxiiij. q. iij. q aliorū.

n ¶ Qualitate. hic dice expositionē illius qͦ dr. xxxviij. di. q ea.

Si hō esses. arg. ꝙ hō nō est hō. nō ergo est hō q rōne caret. sicut legit de nabuchodonosor. xxiij. q. v. §. hinc notandū. ꝟ. vsꝗ cum diceret.

p ¶ Festina. ar. ꝙ si prelat' ꝑ spūalē gladiū non pōt obtinere ꝑ principē secularē obtineat ⁊ illud suppleat ꝑ materialē gladiū. xxiij. q. v. principes.

q ¶ Quousqꝫ. diligenter ergo attēdēdi sunt ⁊ custodiēdi fines mandati. vij. q. i. denique. ff. man. diligēter. qd g̃ si excōicauit ex delegatione iudex nunqͥd pōt absoluere. videtur ꝙ nō. q: functus est officio suo. ex̄ de offi. dele. in lris. distigue ꝙ si papa delegauit ei sniam excōicationis si excōicet nō absoluet. ad hoc ex̄ de offi. dele. c. fi. nisi hoc exprimat in lris. si aūt delegat ei aliqua cā ⁊ ꝓpter cōtumaciā excōicet aliquā partiū bene pōt absoluere nisi cū infra certū tps cā commissa est decidēda ⁊ termin' ille est elapsus. sed qd si in vltimo pūcto termini sniam tulit pōt eā post exequi. sic ar. ex̄ de ap. c. dilectis. ⁊ c. pastoral. ex̄ de offi. dele. qrenti. vbi differt executio in id tps in quo nō possit fieri snia. nihil eñ facit nisi qͦ factū est declarat. ff. de testa. heredes palā. lau. ẜʒ forte ꝯriū verū est. io.

Nubendi. decreuerūt. firmiter ꝓponēdo ⁊ vouēdo alias non. vt extra de voto ⁊ voti redemp. litteraturā.

o ¶ Fornicatio. s. di. lxxxviij. fornicari. ar. ff. de cōcub. l. antepenul.

Proposito. hoc. c. intelligunt qdā de voto solēni ẜʒ tu itelligas de simplici. put patebit. j. c. nuptiaꝝ. vbi ponit h' caplm. ẜʒ quō g̃ isti sunt peiores adulteris cū istis mior pnia iponat. vt. xxvij. di. si vir. rn̄. io q: cadūt a maiori ꝑmio. vel q: spālius in deū peccāt. ar. xvij. q. iiij. sic. ij.

v ¶ Peiores. nō videt verū qͦ h' dr: frangentē simplex votū peiorē esse adultero cū adulter septēnij pnia teneat. ẜʒ frangēs simplex votū triēnij pnia puniat vt di. xxvij. si vir. qͥs iam dubitat sceleratius esse cōmissum qͦ grauius est vindicatū. vt. s. xxiiij. q. i. nō afferam'. sol. verū est generaliter id esse maius peccatū qͦ grauius punit quo ad ecclesiā. ⁊ isti magis peccant ꝙ adultere: ⁊ maius est peccatū istarū ꝙ illarū. q: iste spūale cōiugiū violant ille carnale. iste offendūt deū: ille homines: ⁊ quāto maior est ille cui fit iniuria tanto maius peccatū cōmittit. xxij. q. i. monet. sed iste ꝓpter bona coherētia minus puniūtur. nā cū qͥs ardet in vxorē ꝓpriam velut adulteraꝫ reatu adulter est. nam adulter est in ꝓpria vxore vehementior amator: ⁊ ardētior. vt. xxxij. q. iiij. origo. tamen ꝓpter bona coniugij more veniali minus punit. vt. xxxij. q. ij. quicquid. ⁊ q. vij adulterij. vel ꝓpter pronitatē vitij qͦ grauius est vt matricidium ꝙ vxoricidiū minus punitur ⁊ econuerso. xxxiij. q. ij. ammonere. ⁊ c. latorē. vel ꝓpter scandalū minus. quia minus scandalizat. quia nimia voluntas occidendi vel adulterandi maius peccatum est quo ad deū ꝙ actualis fornicatio. tamē quo ad ecclesiā minus punitur: quia min' scandalū suscitat ꝙ adulteriū. q: ꝓximū molestat. naꝫ sepius maius peccatū minus punitur ꝓpter minus scandalū. sicut ⁊ fractores voti: q: minus scādalizant ecclīam ꝙ adulteri: minus puniunt. ⁊ ꝓpter fauorē matrimonij min' puniunt ⁊ magis peccāt. sic ergo peiores adulteris sunt: quo ad culpā: non quo ad penā. vel forte illud dicit non q: magis delinquant sed q: a maiori bono cadunt vel dicitur hoc esse maius peccatū. quia in deum specialiter committitur. arg. xvij. q. iiij. sicut. ij.

Diaconissam. id est abbatissam.

b ¶ Ante annos. xl. sic. xx. q. i. iuuenculas. ꝯ. s. di. lxxvij. placuit. xxvi. q. i. quomodo. ꝯ. so. exaudi fm diuersam ꝯsuetudinē diuersaꝝ ecclesiaꝝ. vt. C. de epi. ⁊ cle. nullo.

c ¶ Ordinari. videt obuiare huic ambrosi' q ꝑcessit hoc ꝯciliū. ait eñ sup illū locū apli in prima epistola ad timotheū. mulieres similiter opoꝫ esse pudicas: occasione

---

sicut prefati sumus si sollicitus extitisses prius ad nos[l] vltio mulieris ꝑuissime ꝙ culpa debuit ꝑuenire. Quia tātū hebes tātūqꝫ negligēs es: vt nisi canonicā fueris cohertōnē expt' in te: i aliis districtiōeꝫ ⁊ disciplinā nescias custodire. qlit debeas esse sollicit' cōgruo tibi si dño placuerit tpe demōstrabim'. presentia igit scpta suscipiēs euigila ⁊ excitatus saltē exequere qͦ ꝑsius hucusqꝫ ignauia distulisti. Instātie ergo tue sit ꝑdictā mulierē vna cū sergio defensore nr̄o cōꝑhēdere: ⁊ statim nō solū ad male cōtēptū habitū sine aliqua excusatione[k] reuocare: sed etiā in monasterio vbi oīno districte valeat custodiri detrudere: ⁊ ita circa illā oēm sollicitudinē exhibere vt ꝙ nefariuꝫ sit qͦ cōmisit ex tua posit districtiōe ꝯgnoscere. Qua in re si qͥs qͦ nō credim' laicoꝝ vel clericorū aliq tibi ingenio tēptauerit obsistēduꝫ a sanctissime[l] eū cōionis participatiōe suspēdere[m]: nobisqꝫ renunciare festina vt quātū execrabile sit qͦ ꝑsumpserit: postꝙ ꝯsideratiōe ꝓpria nō aduerit: emendatōis qlitate[n] cognoscat. In his aūt oib' ita cautū stude vigilantēqꝫ te ostēdere vt culpā tuā non geminare neglectu ẜʒ aliquātisꝑ valeas sollicitudie minuere. ¶ Idē sergio defensori.

Districte custodie tradat q a religiōis ꝓposito ad secularē habitū redit

Si homo esses[o] aut aliquā discretionē habuisses ita regularis discipline debuisti custos exister vt ea q illicite cōmittunt ante vindicta corrigeres ꝙ ad nos eoꝝ nunci' ꝑueniret. ẜʒ dū nimia te facit stultitia negligētē nō solū de illis offēdimur: ẜʒ etiā ad vlciscendū desidiā tuā nihilomin' ꝓuocamur. Omni ergo dilatione oiqꝫ excusatiōe postposita filiā gloriose memorie iuliani mgr̄i militie q ꝓiectis qͥs spōte assumpsit religiosis vestib' indumētis se laicis deturpauit vna cū fr̄e ⁊ coep̄o nr̄o vitaliano festina[p] cōꝑhēdere atqꝫ ad religiosuꝫ habitū rursum reuocare ac in monasterio mittere: vbi districte oīno valeat custodiri nec eius custodiā aliqͣten' releuari ꝑmittas quousqꝫ[q] denuo nr̄a scpta susceperis. Nam si qlibet mō in hac re negligens vel lēt' extiteris: ita in te districtissime noueris vindicādū: vt qͦ ex te nescis pena possis resecāre ꝯgnoscere. q: sicut diximus si itellectū hoīs habuisses q facere nō ꝑceperis ante debueras et cū vltiōe a te fcā cognoscere. ¶ Itē augu. de cōflictu vicioꝝ atqꝫ virtutum.

Nō tribuit licētia nubendi q cōtinētiā ꝓuare decreuerit.

Nubendi licētia qbusdā tribuit illis videlicꝫ q castitatē vel virginitatē vidualē neqꝙ ꝓfessi sunt. Quibusdaꝫ aūt nō cōcedit illis videlicet q cōtinētes vel virgines esse decreuerūt[r] fornicatio[s] aūt nulli impune cōcedit. ¶ Itē in libro de bono cōiugali. Peiores sunt adulteris q cōtinentie ꝓpositum violant.

Proposito[t] meliore lapsas, si nupserint femias a castitate sanctiori que vouet deo: adulteris esse peiores[v] manifestū est. ¶ Itē ex cōci. calcedonēsi.

Monachus ⁊ virgo q se deo dedicauerint nuptiis iungi non possunt.

Si q virgo se dedicauerit deo similit monach' nō licet eis nuptiis cōiūgi. si vero inuenti fuerint hec facientes maneāt excōicati. Statuim' vero posse fieri eis humanitatē si ita ꝓbauerit ep̄us. loci. ¶ Itē ex eodē. Diaconissa q post ordinationē nubit anathema sit.

Diaconissam[a] ante annos. xl.[b] nō debere ordinari[c] statuimus ⁊ hoc cū diligenti ꝓbatione. Si vero susceperit ordinationē ⁊ quātocūqꝫ tpe obseruauerit misteriū ⁊ postea se nuptiis tradiderit iiuriā faciēs grē dei h' anathēa sit cū eo q nuptiis illi' ꝯuenerit. ¶ Itē

hor verbor catafrige dicunt diaconissas debere ordinari qd est ɔ auctoritatẽ.xv.q.iij.§.i.in tex. Rñ.ꝙ mulieres nõ recipiũt caracterẽ impediẽte sexu ⁊ cõstitutiõe eccl'ie.vñ nec officiũ ordinũ exercere pos sunt.xxiij.di.sacratas.nec ordinat' hec:sed fundebat' forte sup eã ali qua benedictio ex q̃ cõsequebat' aliqd officiũ spãle forte legẽdi ome lias vel euan gelium ad ma tutinas qd n̄ licet aliis.

j.e.q.⁊ q: cõtra.ɔ.c.impudicas.ɔ sol.sepe contingit ꝙ monasteriũ arguit' negligẽtie.⁊ hoc innuit illud in pncipio p antiquiorẽ ⁊c.cũ autẽ monasteriũ negligentie nõ arguit':in suũ monasteriũ retrudi debet in quo casu illa.c.lo quunt'.cũ alius.xvi.q.vi.mõasteriũ de negligẽtia arguit'.sec' est,ar.xv. q.vi.si aũt fortassis

S I quis,vel sollicitauerit,ar.ꝙ volũtas peccandi p operis ppetratiõe punit'.vt.i.q.i.q̃ stu dct.⁊.vi.q.i.§.verũ

ex sinodo anchiritana. Inter bigamos reputantur q̃ virginitatem pollicitam puaricant'.

Q Votquot virginitatẽ pollicitam puaricati sunt p fessione cõtẽpta inter bigamos[o].i.q̃ ad scd̃as nuptias transierunt haberi debe bũt'. ¶ Item ex cõcilio elibertano. Virginib' deo dicatis nec in fine danda est cõmunio si libidini seruierint.

V Irgines q̃ deo se ɔdicauerũt si pactũ pdiderint virginitatis atqz eidẽ libidini fuierint nõ intelligentes q̃d amiserint:placuit nec in fine dandã eis cõionẽ. Qd si semel psuaserint ꝙ infirmitate corporis lapse fuerit:⁊ toto tpe vite sue pniam egerint:⁊ a coitu se abstinuerint:placuit eas in fine cõionẽ accipere debere. ¶ Itẽ ex concilio martini pape. Cogat' ad pniam filia clerici si deuota maritũ duxerit.

D E filia[f] epi vel psbiteri siue diaconi si deuota fuerit ⁊ maritum duxerit si eã pr̃ vel mr̃ in affectũ receperit[g] a cõione habeant' alieni. Pater vero in ɔcilio se causas nouerit pstaturũ.mulier vero nõ admittat' ad cõionẽ nisi marito defuncto egerit pniam. Si aũt viuẽte eo secesserit ⁊ penituerit vel petierit cõionẽ in vltimo fine vite sue deficiens eã accipiat. ¶ Itẽ ex cõcilio toletano.ij. Deuota nisi peccare desierit non est in eccl'ia recipienda.

D Euotã peccantẽ nõ recipiendã esse in eccl'ia cẽsem' nisi peccare desierit:⁊ si desinẽs egerit pniam aptã annis.x.recipiat cõmunionẽ. Pri' aũt ꝙ in eccl'ia admittatur ad orõnẽ ad nulli' cõuiuiũ xpiane[h] mulieris accedat. Qd si admissa fuerit ⁊ hec q̃ eã receperit habeat' in absentia corruptorẽ etiã par pena constringat. Que aũt maritũ acceperit nõ admittatur ad pniam:nisi aut viuẽte marito caste viuere ceperit aut postꝙ ipse decesserit. ¶ Itẽ greg.iohanni epo caralitano. De monacha que ad lapsum adulterij deducit'.

S I qua monacha[i] monasteriũ vel p antiquiorẽ licẽtiã[k] vel per ĩpunitatis puã cõsuetudinẽ ad lapsum adulterij ɔducta fuerit:aut in stupri fuerit pducta voraginẽ.hanc post cõpetẽtis seueritatem vindicte:in aliud[k] districtius monasteriũ virginũ in pniam redigi volum':vt illic orõnib' ac ieiuniis vacet:⁊ sic penitẽdo pficiat ⁊ metuẽdũ ceteris artioris discipline pstet exẽplũ. Is aũt aũt qui cũ feminis hmõi in aliq̃ fuerit iniquitate repert' oĩ cõione priuetur si est laic'. si vero cleric' est a suo quoqz remot' officio p suis cõtinue lugẽdis excessib' in monasteriũ retrudat'. ¶ Idẽ ianuario epo. Post cõdignam pniam cõionẽ recipiant q̃ in religiosas mulieres excedũt.

E Os aũt q̃ in religiosas mulieres q̃ egresse sunt de monasteriis excesserũt ⁊ nũc dicunt' cõione suspensi:si fraternitas tua de tali facinore digne penituisse preuiderit: ad sacrã cõionẽ volumus te reuocare ¶ Itez ex nouellis iustiniani imperatoris. De legibus imperatorum.

S I q̃s rapuerit vl' sollicitauerit[l] corruperit reclusam assistriã[m] vl' diaconissam vel monastriã[a] vel aliã mulierẽ religiosam[b] vitã vel habitũ haberẽ bona ipsi' ⁊ eor q̃ hui' sceleris cõione cõtaminati sunt religioso loco vẽdicent' in q̃[c] talis mulier habitabat:p religiosos epos ⁊ yconomos ⁊ psides puinciar ⁊ officiales eor.ipsi aũt capitali periculo subiiciant'. Mulier autẽ vbiqz inuestiget' et cum suis[d] reb' in monasterio cautiori[e] tradatur. Si autem diaconissa fuerit

ut alii. dicunt alii ꝙ si sanctimonial' ordinet' recipit caracterẽ.q: ordinari sci ẽ post baptisnũ q̃lib3 põt ordinari.ex ɔ pred.non baptiza.c.vl.

Q Votqt.i. ter bigamos.ergo nec eps cũ talib' põt dispensare.ex de biga. nuper.ar.ɔ.ɔ c.si q̃ virgo.

e ¶ Debebũt i.repellẽtur a pmotione et accusatõe sic bigami nec femine inter virgines ɔsecrabunt'.⁊ est ar. ppt similitudinẽ ⁊ effectũ dici de numero eor de q̃r numero ipse non est.vt di xi di.xxxvij.c, vlti.

D E filia.p hoc capitulũ ⁊ sequẽs pbat hug.lecturã suã sup illo.c.ɔ.eo.q̃ xpo.q: dic ꝙ si monial' publice nubit nũq̃ põt accipere corpus dñi nisi in fine vite sue vel nisi prius defunct' fuerit ille cui nupsit. Si vero fornicatur tunc post pniam põt accipere corp' dñi.⁊ hoc ideo diuersum. q: magis cõtẽnit solẽniter cõtrahendo ꝙ fornicando.gratian' vero j.e.§.vl.aliter h' intelligit ⁊ illud q̃ xpo.ar.c.sequentis.

g Receperit.ex hoc voluit habere quidã ꝙ nec pater nec mater filio excõicato:nec vir vxori excõicate cõicare tenet':ita de oib' superioribus psonis respectu inferiorũ dicendũ videt'.ɔ.xi.q.iij.qm̃ multos.ɔ solu.vxores viris ⁊ filij parentib' serui dñis subditi sunt. vñ ab illis coherceri ⁊ corripi debẽt fm ius ne in cãm anathemat' incidant.vñ illor cõsensus pari pena est plectend'.sec' ecõtra.vel dicatur receperit.i.adeo dilexerit ꝙ in errore eã foueat.⁊ fm hoc non est cõtra.c.quoniã multos. Hugo.

D Euotã.xpiane.videt' ergo per cõtrariũ ꝙ possit accedere ad conuiuiũ non xpiane mulieres.⁊ est ar.ꝙ excõicatus põt excõmunicato cõicare.ij.q.vij.si heretic'.

S I qua monacharũ.licentiã.i.impunitatẽ.vñ qd sequit' est expositio.nec eñ licz peccare.ar.ꝙ illicita licentia appellet' licentia.ɔ.di.iiij.deniqz.ɔ.di.xlv.q̃ sincera.ɔ. xxiij.q.i.parat',xxi.q.ij.placuit,

k ¶ In aliud,ɔ,di,lxxxi,valẽ.⁊

m ¶ Assistriam.assistriũ apud grecos ẽ loc' in quo vn' sacerdos quinqz accoliti q̃nqz mulieres q̃ assistrie dicunt' manẽt. Jo.vel dic assistriã i.reclusam ab assistẽdo.q: quotidie assistit orõni.

a ¶ Monastriam.i. monasterio viuentẽ

b ¶ Religiosam.h' apposuit gratianus de suo vt ptz i' originali.vñ hoc sũptum est in auf.de sanctis. epi.in fi.col.ix.tñ in nouella est illo ɔbũ

c ¶ In q̃.ar.ꝙ illi q̃ cõmittunt enormia delicta ⁊ illicita in eccl'ia ꝙ bona eorũ eccl'ie,ppter delictũ cõfiscant'. vt.xvij.q iiij.si q̃s deinceps. ⁊.c.q̃sq̃s.ɔ.xxx.q.i. si q̃s sacerdos.fm legẽ tñ bona dãnatorũ tradent' heredibus.vt.C.ɔ bo.dã. auf.bona.nisi in criminib' heresis ⁊ lese maiestati.vi.q.i. §.verũ.⁊ extra ɔ here.vergentis.

d ¶ Suis.oli nã in ipso igressu oĩa sua facta sunt eccl'ie. vt xix.q.vi.si q̃ mulier. vl' suis.i.a se monasterio collati vel p' ingressum quesitis. vel suis.i.monasterii.si.xix.dist.si mulier.xviij.q.i.c.i.xix. q.vl.perlatũ. alias falsum diceret ꝙ omnia bona eius ipso ingressu facta sunt monasterij. ⁊ q̃c quid postea acquisiuit monasterio acquisiuit.vt.xix.q.vltima.quia.⁊.c.plarum.⁊.c.si qua.

e ¶ Cautiori.sic ergo delictũ persone redundat in dãnũ ecclesie.⁊ sic est cõtra.xvi.q.i.si episcopũ.nam cũ res eius cõceditur secũdo monasterio ⁊ aufertur primo:videtur delictũ eius redundare in damnũ eccl'ie.sed nõ redũdat.quia nõ puidebit ei vt prius.si' extra de cleri. coniug. qd te.nec dico res dandas scd̃o monasterio nisi quo ad vsumfructũ.scz vt inde sustẽtetur ista dũ vixerit.vt.xvi.q.vi.de lapsis.post mortẽ vsufructu redeunte ad primũ monasteriũ.volunt aũt quidam dicere ꝙ redibit cũ rebus suis post acquisitis.⁊ facit p eis in auf.de sanctis.epi.§.si monachus.in fi.ti.coll'.ix. vbi dicit' ꝙ res quas ita acquisiuit debent applicari secũdo monasterio.sz illud non tenet vel exaudit' cũ primũ monasteriũ vidit vagantẽ monachum ⁊ noluit reuocare.nec est huic cõtra.C.de epis.l.vlti.§.hoc etiã.in fi.vbi dicitur ꝙ res taliũ debent dari primo monasterio.nam illud habet locũ cum ille moniales recedentes seculariter viuant.cũ aũt ille monachus trãsit ad aliud monasteriũ vel ad aliã vite figurã:res vendicat prius monasterium in auf,de mona.§.si vero relinquens ⁊c.

f ¶ Legitima. que sit legitima. habes. C. de inoffi. testa. auť. nouissima. ⁊ pro/
bať ar. hui⁹. c. ꝙ etiā corrupta pōt ordinari diaconissa: lȝ dici cōsueuerit ↄ/
triū. Itē diaconissa hmōi olim ꝓpriū habebat. ar. h. ⁊. C. de sacrosanc. eccle.
Mulieres. obtentu. ar. ꝙ hi q̄ ludo vel fraude habitū religio/ generali
nis gerūt ad eius obseruationē cogant, vt. xxvij. di. ꝙ interrogasti, ar.
ↄ. ex̄ de priuiľ. tuaꝝ

terdicto eccľie. qȯ notaṫ ibi: ꝙ ↄ ecclesiasticā regulā ⁊c.
a ¶ Ecclesiasticis. q̄ oēs qui infra ponunť sunt eccliastice ꝑsone q̄ ⁊
cōuersi qȯ verū est. vt. xij. q. i. duo. b ¶ Regulares. ad d̄riam se/
cularium. de quib⁹ habes ex̄ de decimis. fraternitatem.
c ¶ Atqȝ cōuersi, ar. ꝙ cōuersi nisi ꝓfessi fuerint mr̄imoniū ↄhere nō
vetantur.

h ¶ Aut in domib⁹ arg. ꝙ in ꝓpria domo pōt q̄s vti vestibus monachalibus ⁊ facere votū. j. xxvij. q. v. qȯ deo. xx. q. i. vidua. ↄ. e. q. c. de viduis. tñ ꝓpter hoc nō solēnizat votū. vt ex̄ de cōuer. cōiu. ex parte. ij.

Monacho. orarium. orariū ponitur p quolibet ornamento mulierū ⁊ ponitur pars p toto. ē eñ ꝓprie pepuluȝ q̄ mulieres caput velant. inueniť tñ pro stola sacerdotali. ↄ. di. xxv. vnū orariuȝ ⁊. c. vidue. io.

Vidua. ⁊ oblationes. arg. ꝑsumptionē haberi ꝺ aliquo fc̄o p frequētationē vel exercitium eoꝝ q̄ adherent ⁊ cōueniūt illi facto. ar. xx. q. i. quē ꝓgenitores. ⁊. ff. ad maced. si q̄s ꝑfem. ar. ↄ. C. de pba. ad pbationē seruitutis.

l ¶ Professa. maxime. nā ⁊ si saccr vellit cōfirmare se tali aīo vt liceat recedere nō audiť. ex̄ de regu. vidua. q̄d autē sit ꝓfiteri bene colligitur. xx. q. i. c. vl.

Viduitatis. secretario loc⁹ est forte vbi monache accipiunt habitum.

Omnes. ꝓfessionē. i. scripturā in q̄ ꝓfiteanť sese religiose viuere velle et ꝓpositū religionis assumere velle ⁊ in eo ꝑhenniť ⁊ inuiolabiliter ꝑmanere. vt. ↄ. xx. q. i. vidua.

o ¶ Postq̄. arg. ꝙ scriptura facit votū solēne.

p ¶ Mutato. i. deposito seculari ⁊ assumpto religioso.

Sciendū est. ꝓpe ar. ꝙ q̄s p aliū

legitimos habēs filios pars legitima[k] liberis eius ꝓsteť. ¶ Itē ex decreto eugenij pape. **Caste obseruēt religionis habitū que religionis velanť obtentu.**

Mulieres obtentu[g] religionis velate aut in monasterio regulariť viuant aut in domib⁹[h] suis susceptū habitū caste obseruēt. ¶ Itē ex cōcilio aurelianensi. **Monach⁹ vxorē ducēs ecclesiastici non sortitur officium.**

Monacho orariū[i] in monasterio vľ zonas habere ñ liceat: ⁊ si postea vxori fuerit sociat⁹ tante ꝑuaricatōnis reus nūq̄ eccľiastici g̃dus sortiať offm̄. ¶ Item aug. de bono viduitatis. **Vidue ante ꝓfessā cōtinētiā nubāt q̄bus volūt.**

Vidue q̄ se nō cōtinēt nubāt anteq̄ ꝓfesse deo cōtinentiā voueāt: qȯ nisi reddāt iure dānantur. ¶ Itē ex cōcilio aurasi co. **Nō ꝑmittitur vidua post ꝓfessionē cōtinentie votum deserere.**

Vidua q̄ capiti sacrū velamē imposuerit si inter ceteras velatas femias in eccľia orauerit ⁊ oblatiōes[k] cū illis obtulerit si ꝓfessa[l] ē in eodē habitu ꝑmanere se spōdens nū q̄ religionis velamē deponere: ⁊ a religionis obꝯuātia discedere nō ꝑsumat. ¶ Itē nicola⁹ archiepo carolo ⁊ ei⁹ suffraganeis. **Professionē viduitatis corā epo factā post habitū susceptū nulli violan ꝑmittiť.**

Viduitatis seruande ꝓfessionē corā epo in secretario[m] habitā imposita coraꝫ epo veste viduali dicim⁹ nō esse violandā: ipsam talis ꝓfessionis desertriceȝ merito esse dānandā decreuim⁹. ¶ Itē ex cōcilio toletano. **Mod⁹ ⁊ solēnitas ꝓfessiōis hoc ordine seruet.**

Omnes femine veniētes ad sacrā religionē pallio capita cōtegāt ⁊ cōscriptā ꝓfessionē[n] roborataq̄ȝ faciāt postq̄[o] scptaȝ nō sinanť relabi ad ꝑuaricatiōis audaciā. Que vero ex his oibus fuerint reperte animū aut veste in transgessionē dedisse excōicatiōis sniam ferāt. ⁊ rursus mutato[p] habitu in monasterijs donec diē vltimū claudāt sub erūnis ardue penitentie ꝑmaneant religate ¶ Itē ex cōcilio arelatensi. **Filij ꝑditionis sunt qui violant sacrataꝝ corpora feminaꝝ**

Sciendū est aūt oib⁹ ꝙ deo sacratarū feminaꝝ corpora p votū ꝓpe sponsionis ⁊ verba sacerdotis deo cōsecrata tēpla esse scp̄turaꝝ testimonijs cōprobanť. ⁊ ideo violatores eaꝝ sacrilegi ac iux̄ aplm̄ filij ꝑditionis esse noscuntur. ¶ Item de eodē. **Palea**

Vidue si prius q̄ cōtinentiā ꝓfitētur nubere eligerūt: illis nubant quos ꝓpria volūtate volūt habere maritos: similiter hec ↄditio ⁊ de virginib⁹ hēať nec extra volūtatē parētū vel suā cogātur accipe maritū. Itē greg. anthemio subdiacono in eplā. xlij. **In monasterio recludanť monachi q̄ vxorib⁹ sociātur**

Et q: aliq̄s monachoꝝ vsqȝ ad tm̄ nefas ꝓsiluisse cognouim⁹ vt vxores publice sortianť. ꝑcipim⁹ vt sub oi vigilantia req̄ras ⁊ inuētos habita cohertione in monasterijs q̄b⁹ monachi fuerāt facias remitti. ¶ Itē papa innocētius. ij. **Post ꝓfessam cōtinētiā q̄squis vxorē duxerit ab⁹ ea separeť.**

Ut lex cōtinētie ⁊ deo placens mūdicia in eccľiasticis personis ⁊ sacris ordinib⁹ dilateť statuim⁹ q̄ten⁹ epi presbiteri diaconi subdiaconi regľares canonici. monachi atqȝ ↄuersi ꝓfessi q̄ sacrū trāsgrediētes ꝓpositū vxores sibi copulare ꝑsumpserint sepenť. hmōi nāqȝ copulationē quā ↄ eccľiasticā regulaȝ ↄstat esse ↄtractā mr̄imoniū cēsem⁹ nō esse. Qui etiaȝ abinuiceȝ sepati p tātis excessib⁹ ↄdignaȝ penitētiaȝ agant Idipm̄ quoqȝ de sanctimonialib⁹ q̄ȝ feminis si qȯ absit nubere attēptauerint obꝯuari ꝺcernim⁹. ¶ His oib⁹ auctoritatib⁹ vouētes ꝓhibētur ↄhere mr̄imonia. Et q̄dā coꝝ si ↄtraxerint separi iubētur. ¶ Aug. ecōtra taliū sepationes peccatū asserit esse ita dicēs. **Cōiugia vouentiū nō sunt dissoluēda.**

Nuptiaꝝ bonū semꝑ quidē bonuȝ est: qȯ bonū semꝑ in pplo dei fuit. sȝ aliqñ fuit legis obsequiū: nūc est infirmitatis remediū. In q̄busdā vero humanitatis solatiū filioꝝ q̄ppe ꝓcreationi opam dare nō canino more p vsum ꝓmiscuū feminaꝝ: sed honesto ordine cōiugali: nūc est in hoie ꝓband⁹ affectus ⁊ ipsum tñ laudabili⁹ transcendit: ⁊ vincit celestia cogitans anim⁹ xp̄ian⁹. Sȝ qm̄ sicut dn̄s ait: nō oēs capiūt verbum hoc q̄ pōt capere capiat: q̄ se nō cōtinet nubat: q̄ nō cepit deliberet: que egressa

d ¶ Professi nūq̄d oēs cōuersi eo ipso ꝙ sunt cōuersi intelliganť vouisse ⁊ renunciasse proprijs. dicūt q̄dam ꝙ sic. sȝ ego dico ꝙ si transit ad eccľesiā regularē. tūc intelligitur vouisse ⁊ renunciasse proprijs si ad secularē non: cū nec alij clerici intelligūtur vouisse nisi sint i maioribus ordinibus nec renūciasse ꝓprijs in quocunq̄ ordie sint. io. nisi sic dicas do me ⁊ mea huic eccľe. nā renūciare videtur tūc proprijs. b. Itē q̄d si aliq̄s cōtulit se ⁊ sua alicui seculari eccľie. nunq̄d talis pōt ↄhere vel habere ꝓpriū dico ꝙ pōt ↄhere: ⁊ fili⁹ postea nat⁹ pōt petere legitimā portionē vt. xvij. q. iiij. c. vl. lȝ videatur seru⁹ eccľe fact⁹. sed nunq̄d talis pōt trāsire ad strictiorē vitā. dicūt quidā ꝙ nō. cū se fecerit seruū illius eccľie. q: liberti nō possunt discedere de sua eccľia. vt xij. q. ij. liberti

e ¶ Nō ē. itē hic habes ꝙ nō valet mr̄imoniū si fiat

vouere nō pōt: sicut nec pniam accipe. vt de pe. di. i. quē penitȝ. iurare tñ p aliū pōt. lxiij. di. tibi dn̄o. ⁊ mr̄imoniū ↄhere. vt. xxxij. q. ij. hoc sanctum, ⁊. c. honoranť. q ¶ Per verba. i. bñdictionem.

Ut lex. in hoc. c. agit ꝺ trib⁹ impedimētis matrimonij. ordine, voto, ⁊ in

ↄ regulā eccľiasticā. ar. xxxv. q. iij. ↄdicim⁹. ⁊ ar. xxxiij. q. iiij. non oꝫ.

Nuptiaꝝ. bonū. sȝ in nō vouētib⁹. melius est eñ nubere q̄ vri.

g ¶ Semp. q: ⁊ ante peccatū ⁊ post in paradiso. ⁊ ex̄ di. xxvi. deinde, h ¶ Legis obsequiū. qñ frater in veteri testō debebat su

est pseueret:nulla aduersario def occa/sio:nulla subtrahaf cristo oblatio. In coniugali quippe vinculo si pudicitia nō obseruaf:dānatio nō timef Sed in virginali ꝛ in viduali cōtinētia mune/ris āplioris expetif:q̄ expetita ꝛ electa ꝛ voti debito oblata iā nō solū capesce re nuptias:sed etiā si nō nubant:nube/re velle dānabile est. Nā vt hoc demō/straret apl's non ait.cū in delicijs dege rent nubūt in xp̄o:sed nubere volūt.ha bētes inquit dānationē:qm̄ primā fidē irritā fecerūt.ꝛ si nō nubēdo[a] tn̄ volen/do:nō q2 ipse nuptie vel etiā taliū dam nāde iudicenf:s3 dānaf ppositi[b] fraus[c] dānaf fracti voti fides:dānaf nō susce ptio[d] a bono inferiori[e] s3 ruina a bono supiore[f]. Postremo dānanf tales:non q2 cōiugalē fidē posteri⁹ inierūt. sed q2 cōtinētie pma̅ fidē irritā fecerūt. Q̄ō vt breuiter insinuaret apl's noluit eas di/cere habere dānationē q̄ post amplioꝝ ppositū sanctitatis nubūt,nō q2 dāna tur s3 ne in eis ipse nuptie dānari puta/rentur. Sed cū dixisset nubere volūt cō tinuo addidit dānationē habētes.ꝛ di xit q̄re.qm̄ fidē priorē irritā3 fecerūt vt volūtas q̄ pposito cecidit: appareat es se dānanda:siue subsequanf nuptie si/ue desint. Proinde[g] q̄ dicūt talium nu/ptias nō esse nuptias s3 poti⁹ adulteria nō mihi videnf satis acute ac diligēter ɔsiderare q̄d dicāt. fallit q̄ppe eos simi litudo veritatis.q2 eni xp̄i cōiugiū di/cunf eligere q̄ xp̄iana sanctitate nubūt hinc argumentanf q̄dā dicētes. si viro

suo viuo que alteri nubit adultera est. sicut ipse dn̄s in euāgelio diffiniuit. vi/uit aūt xp̄s:cui mors vltra nō domina bitur. Que ergo cōiugiū ei⁹ elegerat si homini nubit:adultera est. Qui hoc q̄/dē dicūt acute q̄dē mouenf:s3 parū at/tendūt hāc argumētationē q̄nta rex se/quaf absurditas. Cū eni[h] laudabiliter etiā viuēte viro ex ei⁹ ɔsensu cōtinentiā femina xp̄o voueat:f̄m istoꝝ rōnē nul/la hoc facere debet:ne ipse xp̄s q̄ō senti re nefas est:adulteriū faciat:cui marito viuēte nubit. Deinde cum p̄me nuptie melioris[i] sint meriti q̄ scd̄e. absit vt san ctarū viduarū iste sit sensus vt xp̄s eis videaf q̄si scd̄s marit⁹. Ipsu3 eni habe bant ꝛ antea qn̄ viris suis fideliter sub dite seruiebāt:nō carnaliter s3 sp̄ualiter virū:cui eccl'ia ipsa cui⁹ mēbra sunt con iunx est.q̄ fidei spei ꝛ caritatis integri/tate nō solū in virginib⁹ sacris s3 etiā in cōiugatis fidelib⁹ tota virgo[k] ē vniuer se quippe eccl'ie cui⁹ illa mēbra oīa sunt apl's ait. optaui vos vni viro virginem castā exhibere xp̄o. Nouit aūt ille vir/ginē cōiugē sine corruptiōe fetare quē in ipsa carne etiā potuit mater sine cor/ruptione pcreare. Fit aūt p hanc min⁹ ɔsideratā3 opinionē q̄ putant lapsaru3 a sancto pposito feminaꝝ si nupserint nō esse cōiugia. nō paruū malū vt a ma ritis separenf vxores[l] q̄si adultere sint nō vxores:ꝛ cū volūt eas sepatas red/dere cōtinētie. faciūt maritos eaꝝ adul teros veros cū suis vxorib⁹ viuis alte/ras ducūt. q̄propter nō possum q̄dē di/

scitare semē fratris. vt. viij.q.i.olim.ꝛ hoc spāliter erat p̄ceptū. gene raliter eni erat p̄cepta ppagatio sobolis. vn̄ maledict⁹ q̄ nō relique rit semē suū sup terrā. xxxij.q.iiij.c.his ita.ꝛ.q.ij.pudor.

i Infirmitatis.i.ɔ infirmitatē incōtinētie concessum:ita tn̄ ꝛ olim erat:sed nūc nō est legis obsequiū. k In q̄busdā, vt in senib⁹.

l Humani/tatis solatiū. i.cōtrahif vt ab vxoribus eis seruiaf in suis necessita tib⁹. xxxi. di. oino. ꝛ est ar. h q2 ex quo se nes q̄ iā assur gere non pūt ɔbunt. ergo ꝛ spado ꝛ frigi dus pōt mr̄i/moniū ɔhere ar. xxxiij.q.v. q̄ō deo. nā ꝛ posthumū in stituit spado. ff. de liberis ꝛ posth. sed est ɔtinuū. §. spa/donē. sed nō est verū:quia nō pōt cōtra hi matrimo/nium nisi ibi sint tria bōa mr̄imonij: vl' re vel spe. j.e. q.ij. oē. de se/ne nō est sile nemo ei adeo est senex quin calere possit natura vel ar tificio q̄ō nō est in frigido vel puero vel spadone. ꝛ iō senex abil' est ad ɔhendum sufficit eni q̄ plenō euitet xxxij.q.ij. solet. sic eni generare dr̄ ex q̄ nō euitat plen:ꝛ aptus est ad cocūdū. ꝛ f̄m h' dic humanitatis solatiū ꝛc̄.i.cōtrahif cā plis q̄ pa/tris solatiū est. ꝛ hoc vult lr̄a seq̄ns filioꝝ ꝛc̄. vel dic vt dixi. xxxij.q. vij. hi qui. m Promiscuu3.i.indifferenter ꝛ indistincte.s. cani/no more. canes eni indifferenter ꝛ indistincte cōmiscentur.

n Affectus. cā plis pcreande ad cultū dei. xxxij.q.i.nō in sola.

o Et ipsum.s.affectū. p Celestia. nā celeste est in carne viuere ꝛ opera carnis nō facere.q2 virginitas replet paradisum. xxxij.q.i. nuptie.ꝛ ibi neq3 nubent neq3 nubenf. sup q̄ auctoritate dicūt theo/logi:q̄ vita angelica viuent. q Cogitans. p̄fert cōtinentiā bo no cōiugali. r Deliberet. an sit vouendum.

s Detur occasio. in nō vouentib⁹. t Subtrahaf. in vouenti/bus:īmo filij accedite ad seruitutē dei:ꝛ parate vos ad temptatio/nē. de peni. di. ij. si enim. extra de renūci. nisi cū pridē. in prin.

v Non solū. hic emergūt due opiniones. h. dicit q̄ cōtrahere act⁹ s3 ipse cōtrahēdi. nō est mal⁹. ꝛ hoc ea rōne. q2 ex eo sequif bonū.s. matrimoniū. nō eni vult dicere q̄ ex malo sequif bonū. p eo facit. j. e. ꝛ si nō nubēdo. ꝛ istud nō solū susceptio ꝛc̄. ꝛ illud:nō q2 cōiugalē sed volūtas frangēdi votū tm̄. vt dicit est peccatū. vt pz. j. eo. si non q2 ipse nuptie ꝛ cetera. sed h' lr̄a ei ɔdicit nō solū capescere. s3 ipse ex/ponit:nō solū voluntas frāgendi votū ꝛ in actū pducta est dānabi lis:sed etiā nubere velle.i. volūtas frangendi votū cōtenta suis fini bus dānabilis est. s3 ex dicto ei⁹ sequif q̄ aliq̄s simul ꝛ semel faciat bene ꝛ male. q2 ɔhendo bene facit:sed recedēdo a voto male facit. et

itelligit. h. hoc. c. nō de voto p̄senti solēni vel nudo. q2 f̄m eū vtrūq3 dirimit matrimoniū. sed de pposito q̄ q̄s h3 votū emittendi: vt dicim⁹. ꝯ. in princ. q̄ōis. nos dicim⁹ q̄ ipsū velle ɔhere ꝛ ɔhere est peccatū istis. ꝛ tn̄ inde seq̄f mr̄imoniū q̄ō est bonū. ꝛ intelligif. c. tm̄ de voto p̄senti simplici. nec est mi/rū si sequif ex bonis malū. ar. de ɔse. di. ij. sicut iudas. ꝛ. lxxxi. di. si q̄ sunt p̄ sbiteri. sic ex bono malū. xi.q.iij. q̄d ḡ. sicut in passione xp̄i opus operans fuit malū.i. crucifixio iu deoꝝ. op⁹ aūt opa/tū.i. passio fuit bōa actio eni fuit mala: passio bōa. ꝛ sic ma lū pōt habere bonū effectū. ɔ nos est il/lud.

a Et si nō nubēdo sed dic ꝛ si.i. quāuis ipsum nuptū nō sit peccatū ipsu3 tamē nubere ꝛ voluntas nubendi fuit pecca tum.

b Propositi, id est voti.

c Fraus.i. ɔceptō

d Susceptio.i. su sceptū matrimoniū sed tn̄ primā fidē ir/ritā fecerūt. Itē no. q̄ apl's hic locutus est de illis qui voue rūt p verba de p̄nti ꝛ aug. hic de talib⁹ loquif. ꝛ hoc pbat illa lr̄a si viro suo vi uo. ꝛ vbi dicit cui vi uente marito nubit nā si nubit. ḡ cristo vouet. ꝛ ideo intelli gimus hoc. c. de vo to de p̄nti simplici. h. ɔ ꝛ f̄m eū supficia liter inducif aucto/ritas illa apl'i q̄ po terant ɔhere. ꝛ dicit h. q̄ votū in sui na/tura cōsideratū nō impedit circūscripta oī solēnitate:sed eccl'ia post inuenit hm̄ōi solēnitates ꝛ cōstituit vt ipedirent. nūq̄d ḡ monachi anteq̄ eccl'ia instituerct poterant ɔhere. dicit. h. q̄ tunc monachi nō erant. cū monach⁹ esse nō possit q̄n aliq̄ solēnitas obseruef. s3 posito q̄ fuerūt. poterāt ɔhere. xxxij.q.iiij. dixit sara.

e Inferiori.i. cōiugio. f Supiori.i. cōtinētia. duo sunt bona:ꝛ vnū superi⁹ vt cōtinentia est bonū. alterū inferi⁹ vt matrimonium.

g Proinde. hic ponit aug. h' q̄ō eos inducebat ad dicendū q̄ nubentes post votū simplex erāt sepandi:ꝛ durat vsq3 ad illud q̄ h' dicunt. vbi ponit suā primā iprobationē. scd̄am aūt ibi deinde. tertiā ibi:fit autē ꝛc̄.

h Cū eni. salua pace sua. aug. nō bene opponit hic. q2 nō est sile de carna li matrimonio ꝛ de sp̄uali. nō eni de sp̄uali mr̄imonio ad carnale est egres/sus. s3 bn̄ de carnali ad sp̄uale q̄s pgredif. ꝛ ita dormitauit aug. hic. vel di cebant forte illi omnimodā esse similitudinē inter hoc ꝛ illud.

i Melioris.i. signū melioris meriti. q2 scd̄e nuptie indiciū sunt incōtinen tie. vt. xxxi.q.i. de his. ꝛ. c. hac rōne. k Virgo. q2 est sine macula ꝛ ruga peccati. vt. xxxij.q.iiij. recurrat. xxi. di. q̄uis. l Vxores. hic habes q̄ votū simplex nō dirimit ex sui natura:eadē rōne nec solēne cū idē3 sit. q2 so lēnitates nō sunt de substātia:ꝛ verū est. sed cōstitutio eccl'ie dirimit matri/moniū. religio tn̄ dirimit matrimoniū. ex̄ de cōuer. cōiu. ex publico. sed nun q̄d simpl'r vouēs q̄ ɔhit tenef cōtinere mortua vxore. videf q̄ non. q2 obli gatio extincta nō reuiuiscit. vt de ɔse. di. iiij. queris. ff. de solu. q̄ res. §. areā sed ɔriū est verū. q2 nō tollif per mr̄imonium nisi voti executio. ex̄ de ɔuer. cōiug. q̄dā. nā vouit ille q̄ntū in se fuit. ꝛ iō postea cōpellif cōtinere q̄ō nō f. eret si oino esset absolut⁹ a voto, si tn̄ ɔhit:tenet mr̄imoniū, vt not, in illa

decre. quidã. m ¶ Adulteria. i. adulteros esse nõ cõiuges. ⁊ est emphasis sicut illud dauus est ipsum scel⁹. n ¶ Sed plane. ab hinc tractat de voto solẽni scḋm quosdã. sed verius est ꝙ per totum capl'm de voto priuato agitur. o ¶ Grauius. s. xvij. q. iiij. sunt qui.

De viduis. videt̃ hoc. c. intelligendu3 de voto solẽni. ar. s. e. si q̃s sacro. vbi fit mentio de cõstitutionib⁹ gelasij siue pelagij. ⁊ hec ẽ gelasij: scḋm h̃ nõ fac̃ ad ꝓpositũ grani. Intelligas ergo de voto simplici ⁊ ibi facit mentionez de alijs cõstitutionib⁹ gelasij non de ista. q ¶ Sub nulla. q̇a vidua nõ cõsecrat̃ nec benedicet̃ i sua velatione: sed tñ virgines. vt. xx. q. i. de uotis. sed accipiunt velũ de altari. vt. s. c. vidue. r ¶ Castitatẽ vidualẽ. s. post pristinũ cõiugiũ assumpta3. fides tñ seruanda est priori cõiugio. xxxij. dis. fraternitatis. C. de secũ. nup. l. iij. s ¶ Periculi. i. propter periculũ earum vitandũ ꝓderit deliberare q̃li ⁊ cetera t ¶ Vetabant̃. arg. ꝙ petiñ timore maioris lapsus fieri ñ vetat̃. xxxij. q. ij. solz di. xiij. nerui. v ¶ Laqueũ. eos separando vel eos ꝓcise ꝓhibendo ne 3bant. vouẽs eñ simpliciter verbis tãtũ cõmonitorijs ð suadendus est a matrimonio: nõ ꝑ excommunicationẽ. vt ẽ q̇ cleri. vel vo. veniens. ⁊ de spon. req̇siuit. s. xxij. q. i. ꝓdicandũ. sed illud de peccato iã cõmisso Itẽ ar. ex hoc. c. ꝙ nõ ꝓ quolibet mortali excõicandus est

cere a ꝓposito meliore lapsas si nupserint femias adulteria[m] esse nõ cõiugia. Sed plane[n] non dubitauerim dicere lapsus ⁊ ruinas a castitate sanctiori q̃ vouetur deo adulterijs esse peiores Si eĩ qḋ nullo mõ dubitãdũ est ad xp̃i offensionẽ ꝑtinet cũ mẽbrũ fidem non seruet marito. q̃nto grauius[o] offendit̃ ipse deus cũ illi ipsi nõ seruat̃ fides. in eo ꝙ exigit oblatũ qḋ nõ exegerat offerẽdũ. Cũ eĩ quisq3 nõ reddit qḋ nõ imperio cõpulsus: sed ꝯsilio cõmonit⁹ vouit: tãto magis fraudati voti auget iniq̃tatẽ quanto minus habuit vouẽdi necessitatem.

¶ Item gelasius papa. De viduis que primã fidem irritã fecerunt.

De viduis sub nulla[q] benedictione velãdis superi⁹ late sufficient̃ ꝓdiximus. Que si ꝓpria volũtate ꝓfessam pristini cõiugij castitatẽ[r] mutabili mente calcauerint periculi[s] ea⁊ intererit: q̃li deũ satisfactiõe debeãt placare. q2 iuxta apl'm p̃mã fidẽ irritã fecerũt. Sicut eñ si se forsitan ꝯtinere nõ poterãt: scḋm apl'um nubere nullaten⁹ vetabant̃[t]: sic habita secũ deliberatione ꝓmissa3 deo pudicitie fidẽ debẽt custodire. Nos ãt talib⁹ nullũ laqueũ[v] debem⁹ inijcere: sed solũ ad hortatiões p̃mij sempiterni penasq3 ꝓponere diuini iudicij: vt ⁊ nr̃a[x] sit absoluta cõscia: ⁊ illarũ ꝓ se rõnem deo reddat intẽtio. Cauendũ est quippe qḋ de carũ morib⁹ actibusq3 beatus paul⁹ apl's testat̃ qḋ pleni⁹ exponere p̃terimus[y] ne sex⁹ fragilis atq3 instabilis non tã deterreri q̃ ãmoneri videat̃.

Si q̃s votũ virginitatis habẽs ⁊c. ¶ Itẽ theodor⁹ ¶ Qḋ aũt vouẽtes p̃missis auctoritatib⁹ iubent̃ ab inuicẽ discedere quorũ vero coniugia auctoritate augustini ⁊ theodori nõ sint soluẽda in capitulo de ordinatione clericorũ euidenter ostendit̃[a]. Illud aũt[b] inocẽtij q̃ virgines sacre publice nubẽtes illo viuente cui se iunxerãt ꝓhibentur admitti ad pniam: nõ ita intelligendũ est vt aliquo tp̃e excludant̃ a penitẽtia q̃ digne pniam agere voluerint. sed ꝓhibent̃ admitti ad pnia3 q̃ ab incesti copula discedere noluerint. post ꝓpositũ nãq3 sacre religionis nõ põt[c] deo ꝑ pniam recõciliari q̃ ad habitũ sue professionis redire neglexerit. Tunc eñ ille cui se iunxerat ei defunct⁹ erit: cu3 ab eius illicitis amplexib⁹ hec penit⁹ recesserit vt iste sit sensus capituli. Que xp̃o spiritualit̃ nubunt si postea publice nupserint nõ eas admittendas esse ad penitentiã censem⁹ nisi hi q̇bus se iunxerant de mũdo recesserint eis subaudiẽdũ est. Nubentib⁹ eñ tunc viri de mundo recedũt tunc defungent̃ cũ ab eorũ cõcupiscẽtia recedũt ipse se penit⁹ alienauerint. Sicut mund⁹ ei dicit̃ mortu⁹ quẽ suis illecebris nõ astringit. ⁊ ille ꝓhibetur mũdo mortu⁹ q̃ nihil mũdi cõcupiscit. hoc aũt sic intelligendũ esse ex subseq̃ẽti exemplo. idẽ innocẽti⁹ ostẽdit dicens. Quecũq3 viro viuente alteri nupserit adultera habet̃ nec ei agende pnie locus cõcedit̃ nisi vn⁹ ex his fuerit defunct⁹. Hoc de derelicta[d] intelligendũ est que si viuente viro suo alteri nubit: adultera est nec ad pniam admittitur: nisi vel prim⁹ reuertat̃ in puluerez de q̃ sumptus est. vel scḋs ab eius copula cessando ei moriat̃. vt supradictũ est Quia ergo xp̃s cui spũaliter nubũt ia3 nõ morit̃: mors illi vltra nõ dominabitur: restat vt ille cui scḋo nubũt: eis moriatur. In vtroq3[e] aũt nisi sic itelligeretur esset cõtrari⁹[f] dño dicenti ꝑ ꝓph̃am In q̃cũq3 hora peccator cõuersus fuerit ⁊c. ⁊ cũctis interp̃tib⁹ diuine legis in

aliq̇s anteq̃ cõmittat̃. q2 ꝓ fractione huĩoi voti anteq̃ frangat̃ nõ est excõmunicand⁹. q2 nõdũ obligat⁹ est nec post ꝓpter bonũ matrimonij tñ q̃nq3 indicitur penitẽtia volenti peccare. vt extra de spon. de illis. io.
v ¶ Laqueũ. si simpliciter vouerũt: imo permittende sunt cõtrahere vt maius malũ vitetur. ex̃ qui cle. vel vo. veniens. x ¶ Ut ⁊ nr̃a. ar. ex q̃ p̃latus functus est officio ammonẽdo increpando: corripiendo: non debere ei imputari si ille non emendet̃. vt. xlvij. di. qḋ ad nos.
y ¶ Preterimus. ⁊ ita quandoq3 aliqua p̃termittunt̃ exponi ne terror incutiatur. sicut dicit beda de peni. di. iiij. reuertar.

Si q̃s votũ. sed nunq̇d simpl'r vouẽs põt cõtrahere cũ alia q̃ simpliciter vouit: nõ videt̃ ꝙ teneat matrimoniũ cũ neuter debitu3 possit exigere. pone eos vouisse ꝙ nunq̃ exigerent. dico ꝙ bene teneret matrimoniũ. q2 vterq3 põt reddere. sed quõ dic cũ reliqu⁹ nõ exigat. Rñ. vterq3 si sciat alterum indigere ⁊ nõ posse exigere reliquo debet cõmiseri ⁊ vterq3 reddere dicet̃. sed q̇d si quis vouit ꝙ nunq̃ redderet debitũ si vxorẽ cõtingeret eũ ducere postea tũc nõ tenet̃ votũ tale seruare. q2 p̃ceptũ est apl'i de debito reddẽdo vxori. vt. j. xxxiij. q. iiij. c. aplus. sed q̇d si aliquis iurauit ꝙ nunq̃ cognosceret aliquã mulierẽ si postea ducat vxorẽ bene teneret matrimonium nunq̇d ergo peccat cognoscendo cũ iurauerat nõ cognoscere. dicunt quidã ꝙ prima vice peccat sed postea nõ. ⁊ idẽ dicũt ꝙ post votum simplex prima vice cognoscẽs vxorẽ peccat. q2 si semꝑ peccaret cognoscendo tale matrimoniũ illicitũ esset: sed hoc nihil est. sed dico ꝙ non peccat ꝯgnoscendo: licz ꝯ iuramentũ faciat: sed nunc peccat quando frangit fidem deo vel dic ꝙ talis ꝓmittit se cognoscere ⁊ nõ ꝯgnoscat sic saluabit iuramẽtũ cũ potl⁹ videatur paciq̃ a gare. vij. q. i. mutationes. Itẽ q̃ro cũ iuramentũ sit ð iure naturali sicut ⁊ votu3 q2 sicut dominus precepit vouete ⁊ reddite ita precepit: reddas domino iuramẽta tua. q̃re votum dissoluit matrimoniu3 ⁊ ñ iuramẽtũ ad h̃ dico ꝙ iuramentũ ñ est ꝓstandum nisi subsit necessitas. vt. xxij. q. i. ita. vnde q̃ tale iuramentũ facto merarie iurat vñ fortius est vinculũ voti q̃ iuramenti. scḋm nos tamẽ nõ ẽ q̃stio. q2 votum de sui natura nõ dirimit matrimonium ed constitutio ecclie circa votũ solẽne emissa.

a ¶ Qḋ aũt. ostendit̃. s. xxvij. di. §. vl. b ¶ Illud. s. e. q. c. q̃ xp̃o. c ¶ Nõ põt. digne eñ tunc q̃s recõciliat̃ deo cũ penitet de oĩ peccato. de pe. di. v. factus. min⁹ digne cũ penitet de q̃busdã. de pe. di. iij. placuit. d ¶ Hoc de derelicta. gratian⁹ soluit hic scḋam partẽ illius capl'i q̃ xp̃o ⁊ male. nõ eñ vt innuit̃ a cõtrario sensu illu3 posset habere virũ cui adultero fidẽ dedit viuente viro. extra de eo q̃ duxit in matri. cũ haberet. solue ergo scḋa3 partẽ ꝓut gratian⁹ soluit partẽ primã. e ¶ In vtroq3 casu. s. innocentij.
f ¶ Esset cõtrari⁹. innocenti⁹. g ¶ Deuota. s. e. q. c. deuotã.

Sequitur. hic depingit̃ scḋa questio an. s. desponsata vni eo dimisso possit alij nubere: cui q̃õni vt facilius explicet̃ subiungit gratian⁹ aliã q̃õnez incidentẽ. s. vtrũ inter sponsu3 ⁊ sponsam sit cõiugiũ. ⁊ allegat ad vtrãq3 partẽ hui⁹ incidentis q̃stionis ⁊ eã soluit dupliciter. j. e. §. iuxta. s. ꝙ inter sponsum ⁊ sponsa3 dicitur esse matrimoniũ iniciatũ. i. nõ cõsummatũ. vel inter sponsum ⁊ sponsa3 dicit̃ esse matrimoniũ nõ re p̃sentiũ sed spe futuroꝝ. sed his relictis certũ est ꝙ inter sponsum ⁊ sponsam nõ est matrimonium ꝓ

prie sumptis vocabulis. sponsus enī a sponsalib⁹ dicit̄: ꝛ sponsalia sunt mentio ꝛ repromissio futurarū nuptiarū. ff. de spon. l. i. hanc q̄ōnē tractat grati⁹ vsq̄ ad. §. sed ꝯcedat ibi de scd̄a q̄ōne dicet̄.
i ¶ Viri. q: in pari sexu nō pōt matrimoniū esse. est aūt matrimoniū quiddā habēs suū modū existendi p se ꝛ sunt due correlatiōes ꝛ ita plura.

nones imo poti⁹ videt̄ ꝯriū p canones. j. xxxij. q. ij. c. vlt. ꝛ penul. Sz dic ꝙ illi canones sunt. xxix. q. ij. si q̄s. ex̄ de cōiug. ser. c. i. ex̄ de rap. cū causam. vl' dic sm leges ꝓut sonat lr̄a. sed hec dictio sol⁹: nō excludit ꝯsensus parētū imo tm̄ alias solēnitates q̄ fiunt circa matrimoniū. q̄si diceret solus eorū cōsensus est cā effectiua matrimonij. ꝛ iō nō sunt ꝯrie leges ille. C. de nup. nec filiū. ff. de ri. nup. nuptie. q̄ dicūt ꝙ i matrimonio reqrit̄ cōsensus parētū. sed dic ꝙ reqrit̄ ex honestate nō necessitate. xxx. q. v. nfates.

k ¶ Cōiūctio animorū. j. c. cū inciat̄. ꝛ. j. e. matrimoniū
l ¶ Indiuiduam. quo ad ꝓpositū. perpe Q. ij. tuo enī d; cōtrahi mr̄imoniū. xxxij. q. ij. solet. ꝛ dic lex ꝙ dotis cā ꝑpetua est: q̄a eo voto dat̄ vt semp apō maritū sit. ff. de iure do. l. i.
m ¶ Retinēs supple diuini ꝛ humani iuris cōicatio. ff. de ri. nupt. l. i. eiusdē enī religionis debēt esse. C. de iudeis. ne q̄s. xxviij. q. i. caue. sed obijcit̄ de mr̄imonio qd̄ ē apō īfideles. si alter nō vult sine cōtumelia creatoris habitare cū fideli dissoluitur mr̄imoniū. nō est ergo indiuidua cōiunctio. sz dic ꝙ tūc lex dissoluit nō homo. vt. xxviij. q. ij. quos de⁹. q: tūc ꝯtumelia creatoris soluit ius matrimonij. vt ex̄ de diuor. gaudemus.
n ¶ Efficiēs. j. xxix. q. i. si q̄s ancillā.

ueniret̄ aduersus. ꝓbat̄ illud idē auctoritate illi⁹ capl'i q̄ deuota[g] q̄ maritū acceptū ꝓhibet̄ ad pniam admitti nisi vel vterq̄ cōtinētiā ꝓfessus fuerit vel ille cui se iunxerat de hoc mūdo discesserit.

S Equit̄ scd̄a questio q̄ queritur an puelle alteri despōsate possint renūciare priori cōditioni ꝛ sua vota ad aliū trāsferre. ¶ Ubi primū videndū est an cōiugiū sit inter eos ¶ Scd̄o an possint ab inuicē discedere. Eos aūt cōiuges esse ex diffinitōne cōiugij ꝛ auctoritate multorū facile ꝓbatur. Sunt enī nuptie siue mr̄imoniū viri[k] mulierisq̄ cōiūctio[m] indiuiduā vite cōsuetudinē retinēs[n]. Inter hos aūt fuit cōiūctio q̄ indiuiduā vite ꝯsuetudinē exigebat. Fuit enī inter eos ꝯsensus q̄ est efficiēs cā matrimonij iux̄ illud ysidori. consensus facit matrimonium.

M ¶ Itē iohes criso. sup matheū. Atrimoniū q̄dē nō facit coit⁹ sz volūtas. ꝛ iō nō soluit illō separatio corporis: sz volūtatis. Ideo q̄ dimittit cōiugē suā ꝛ aliā nō accipit adhuc est maritus. Nā ꝛ si corpore iam separ⁹ est tn̄ adhuc volūtate cōiūct⁹ est. cū ergo aliā accepit tūc plene dimittit. nō ergo q̄ dimittit mechat̄ sz q̄ alterā ducit. ¶ Itē

S Ufficiat sm leges nicola⁹ papa sol⁹ cōsensus[o] eorū de quorū q̄rūq̄ ꝯiunctionib⁹ agit̄ q̄ sol⁹ si defuerit cetera etiā cū ipso coitu celebrata frustrantur. ¶ Cū ergo inter istos cōsensus intercesserit q̄ sol⁹ matrimoniū facit: pat; hos cōiuges fuisse. Sed q̄rit̄ q̄s cōsensus facit mr̄imoniū: an consensus cohabitationis: an carnalis copule: an vterq̄. Si cohabitatōis ꝯsensus facit mr̄imoniū: tūc frater cū sorore pōt ꝯtrahere mr̄imoniū. si carnalis copule: int̄ mariā ꝛ ioseph nō fuit cōiugiū. Uouerat enī maria se virginē ꝑseueraturā. vnde ait angelo. Quō[a] fiet istud q̄m virū nō

cognosco. i. me nō cogituraz ꝓposui. Neq̄ enī q: tūc virū non cognoscebat necesse erat inq̄ri quō posset habere filiū. sz q: nūq̄ se cogituraā ꝓposuerat. Si ergo ꝯ suū ꝓpositū postea cōsensit in carnalē copulā rea facta est voti virginalis[b] mente: ꝛ si nō corpore violati qd̄ de ea sentire nefas est Sz sicut aug. ait. Btā maria ꝓposuit se ꝯseruaturaz votū virginitatis in corde sed ipsuz votū virginitatis nō expssit ore[c] subiecit se diuine dispōni duz ꝓposuit se ꝑseueraturā virginez nisi de⁹ aliter ei reuelaret. cōmittēs ergo virginitatē suā diuine dispōni cōsensit[d] in carnalē copulā: nō illā appetendo[e] sz diuine inspiratiōi in vtroq̄ obediēdo. postea vero filiū genuit ꝛ qd̄ corde cōceperat simul cū viro labijs expssit: ꝛ vterq̄ in virginitate ꝑmansit. Cōsensus[f] ergo cohabitandi ꝛ indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinēdi interueniens eos cōiuges fecit. Indiuidua vero cōsuetudo est talē se in oībus exhibere viro q̄lis ipsa sibi est ꝛ ecōuerso. Ad indiuiduā itaq̄ cōsuetudinez ꝑtinet absq̄ legitimi viri cōsensu orōni aliq̄n nō posse vacare nec cōtinētiā ꝓfiteri. q: ergo iste cōsensus fuit īter istos patet hos cōiuges fuisse. ¶ Itē iohā

O nes crisosto. super matheum. Mnis res p q̄scūq̄ causas nascitur p easdē dissoluit̄. Matrimoniū enī nō facit coit⁹ sz volūtas. ꝛ ideo non soluit illud separatio corporis sz volūtatis ideo q̄ dimittit cōiugē suā ꝛ aliā nō accipit adhuc marit⁹ est. nam ꝛ si corpore iā separ⁹ est: tn̄ adhuc volūtate cōiūct⁹ est. cū ergo aliā acceperit tūc eam plene dimittit. nō ergo q̄ dimittit mechat̄ sed quia alterā ducit ¶ Itē auctorite probant̄ ꝯiuges. Ait enī ambro. in libro d virginib⁹. Cōiugalis pactio non virgi

C nitatis defloratio cōiugium facit. Um iniciat̄[g] cōiugiū ꝯiugij nomē

a ¶ Cū q̄. quō. licz h interrogaret nō dubitabat de vbis angeli: sed dubitauit q̄ modo illud possz fieri vt sint due ptes q̄ mō: ita ꝙ de mō dubitauit nō de fcō
b ¶ Uirginalis. sic ḡ pz ꝙ maria non vouerat cōtinentiā sed ꝓposuerat vouere virginitatē ꝯseruare nisi de⁹ alit̄ reuelaret vel lex ꝓhiberet vel parētes cogerent. ꝛ inde est ꝙ licite pōt ꝯhere mr̄imoniū deo reuelante. ꝛ si vouisset etiā solēnit̄. q: votū fuit sub cōditione: imo q̄ntūcūq̄ absolutū sit votū semp intelligitur excepta auctas maioris. vt ex̄ de iureiur. veniētes. similit̄ h subintelligit̄ si res in eodē ꝑmanet statu. xxij. q. ij. ne q̄s. et ff. de solu. cū q̄s. ꝛ h si tibi seruat̄ fides. ex̄ de iureiu. ꝑuenit. ꝛ h si numerauit pecuniā. C. de non nu. pecu. indubitati. et honeste ꝛ possibiles vt ex̄ de iureiur. quē admoduz. ꝛ alie q̄s posui. xxij. q. vlt. c. vno. imo nec votuz dicit̄ conditionale. vbi ꝯditio subintelligit̄. ff. de ꝯdi. ꝛ de mō. cōditiones.
c ¶ Ore. oris enī expressio in voto multū operat̄. vt ex̄ de vo. ꝛ voti redē. lfaturā. ar. j. c. duob⁹. in fi. ar. de pe. di. i. magna. in prin. videt̄ tn̄ ꝙ q̄ ad deuz nō sit ita necessaria oris cōfessio. xxij. q. v. humane. ꝛ c. cauete. ꝛ. xiiij. q. v. si q̄d. sed tn̄ sec⁹ est in voto tacito q̄ expsso. nā dicit lex ꝙ si legaui tibi. x. si volueris tale legatū nō trāsmittes ad heredes nisi pmo expsseris te voluisse. sec⁹ vero est si legauero tibi. x. pure. q: illud trāsmittes. ff. de leg. i. si ita legatū sit. §. illi si volet. imo nec votū dicitur cōditionale vbi cōditio subintelligit̄. vt. ff. de cōdi. ꝛ de. cōditiones.

o ¶ Coit⁹. nisi cū spōsalia ꝯtcta sunt sub ꝯditōne. tūc enī p coitū recedit̄ a cōditiōe. vt ex̄ de cōdi. ap. de illis. p ¶ Sz volūtas. i. volūtari⁹ ꝯsensus. vbis tn̄ legitimis expssus. reqrit̄ enī ꝙ cōsensus sit volūtari⁹ ꝛ nō coact⁹. ex̄ de spō. cū locū. verba aūt reqrunt̄ q̄ntū ad ecclam. vt ex̄ de spō. tue. q ¶ Sz volūtatis. vtriusq̄ interuenientis. qd̄ fit q̄n marit⁹ ꝛ vxor se absoluūt ab exactione debiti reddendi cā cōtinētie. j. e. agathosa. ꝛ in aut. vt li. ma. ꝛ a. §. si vō ex cō
r ¶ Uolūtate. h vult dicere ꝙ nō sufficit corpere ꝯsensu. col. viij. cessisse si mēte nō recessit. ar. ff. de acq̄r. pos. l. iij. §. in amittēda. ꝛ. ff. d cap. ꝛ postli. nihil interest. ꝛ. ff. de edil. edic. q̄s sit fugitiu⁹. §. apō labeonē. h aūt scias ꝙ lz aliq̄s nolit esse dn̄s rei alicui⁹ non ideo pdit dn̄ium. sec⁹ in possessione. vt. ff. de acqui. pos. si q̄s vi. §. i.
S Ufficiat. sol⁹ ꝯsensus. vba tn̄ necessaria sūt ad ꝓbationē. ex̄ de spon. tue. ꝛ exponūt q̄dā sm leges. i. sm canones. sed vbi sunt istica

d ¶ Cōsensit. j. e. priusq̄ cōtra. e ¶ Appetēdo. ar. ꝙ aliq̄s ꝯsentit in aliq̄d ꝛ tn̄ nō vult illud fieri. vt. viij. q. i. audacter. vel dic vt in glo. hug. sic ḡ.
C f ¶ Consensus. scz maritalis affectus.
Um iniciatur. i. incipit ꝛ existit. ex h sumpsit gratian⁹ suā distinctionē. s. mr̄imoniū aliud iniciatū aliud cōsummatū. vt. j. e. §. iux̄. sz tu dic ꝙ h refert̄ ad actus q̄ ꝯsiderant̄ circa mr̄imoniū. nā primo cōsentit: postea cognoscit vel iniciat̄ q̄ ad significationē, vt dicem⁹, j. e. q̄propter, nō quo ad sui essen

etiam cū matrimoniū sit res sacratissima ⁊ ꝙcito est pfectū est ⁊ cōsummatū quo ad sui essentiā nec recipit sectionē vel interstitia tēporum.
b ¶ Pactio.scz cōsensus de pñti. i ¶ Non cū viri.arg. cōtra ex. de eo q̄ duxit in ma.quā pol.p adul.significauit.naz ibi dicit ꝙ copula carnalis facit mrīmoniū.sed illud referas ad psumptionē.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo. cū h.§.si mulier.ff.d ritu nup.l.iiij.
Coniuges.veri⁹ cōparatiu⁹ p po sitiuo.vl' veri⁹.i.sā ctius ⁊ honesti⁹ ꝙ a coitu sicut int' ma riā ⁊ ioseph.ar.xxx iij.q.v.qd deo.
l ¶ A prima.dic.h. ꝙ vna est fides qua vir vxori ⁊ ecōuerso debēt mutuā fuitu tē ⁊ etiā castitatē fz hoc expone pima fi de.i.primo a fide de spōsationis.alij di cūt ꝙ due sunt fides prima est q̄ ei dz ca stitatē.ar.xxviij.q.i. caue.scda q̄ mutuaz fuitutē dz.sed h nō nisi post duos men ses.ex. de cōuer. con iug.ex publico.⁊ fz priorē expositionez ex prima vtrūqz de betur:vt pdixi.vnō fm eos prim⁹ coitus nō est gratuit⁹.naz statim post ɔsensuz mutuū de pñti te netur reddere debi tū petēti.hz tn̄ alter exceptionez vsqz ad duos mēses p pdi ctā decre.nisi dicat aliud spāle de duo bus dieb⁹ vel vno, xxx.q.v.sponsus.j. c.istitutū.hoc tamē certū est ꝙ post pri mū coitū statim iure seruitutis coit⁹ peti tur qñcunqz placue rit.
Coniunx voca tur.s.di.xxxiij.c. vltimo.
n ¶ Fidele.i.ex fide nō tn̄ vsu carnis cō sistebat.
Omne sacramē tuz.i.insepabili tas ad tps cū non pōt cōtrahi mrīmo niū.vt.xxxij.q.ij.solet.sicut nec adoptare filiū possum ad tps.ff.de adop.si q̄s. Jo.gandolfus dixit duo esse tn̄ bona matrimonij.s.fidē ⁊ plē.sz ipm sacrm nō est bonū matrimonij nisi intrāsitiue intelligat.i.bonū qd est ma trimoniū.q2 sacrm matrimonij vt dicit nil aliud est ꝙ ipsum mrīmoniū.sed dic ꝙ sacrm matrimonij dr hic insepabilis coniunctio animoz vel etiā mu tua seruit⁹ quoz vtrūqz est bonū mrīmonij.sine his aūt bonis mrīmoniuz nō pōt cōtrahi.postea vero sine his esse pōt. b ¶ Diuortiū.imo insepa bilis cōiunctio animoz.j.c.§.ecce.ij.d.ibi dicit ꝙ inter mariā ⁊ ioseph fuit diuortiū.s.corporalis sepatio.sed ibi iproprie fuit diuortiū.s.corporalis se paratio cū honestatis tn̄ fcā.pprie aūt diuortium est sepatio corporalis q̄ cā delicti fit.ff.de diuor.l.iij. c ¶ Non pōt.hic elicit ꝙ coit⁹ cū vxore nō pōt esse sine peccato.ar.xxxiij.q.iiij.vir cū ppria.ar.d.xiij.di.nerui.de h di

ascisciť:nō defloratio vginitatis facit cōiugiū sed pactio[b] cōiugalis. Deniqz cū iungiť viro cōiugiū est:nō cū viri[i] ad mixtiōe cognosciť. ¶ Itē ysidor⁹ ethi mologiaz.li.ix.ca.vij. A prima fide de sponsationis cōiuges appellantur.

Coniuges veri⁹[k] appellanť a pma[l] desponsatiōis fide q̄uis adhuc inť eos ignoreť cōiugalis concubitus. ¶ Item ex cōcilio affricano.

Quicūqz sub cōditionis noie ali quā desponsauerit ⁊ eā postea re linquere voluerit.dicim⁹ ꝙ cōditio frā gatur ⁊ desponsatio irrefragabiliter te neať. ¶ Itē aug.de bono cōiugali.

Coniunx vocať[m] a pri ma desponsatiōis fide quā ɔcubi tu nō agnouerat nec fuerat cogitur⁹ nec perierat nec mēdax māserat coniu gis appellatio:vbi nec fuerat nec futu ra erat carnalis vlla cōmixtio. ppť qd fidele cōiugiū[n] ambo parētes xpi voca ri meruerūt.nō solū illa mr' verū etiā il le pater ei⁹:sicut ⁊ cōiux matris ei⁹ vtrū qz mēte nō carne. ¶ Item in eodē. De eodē.

Triplex bonū ɔiugij fuit in parētibus xpi

Omne itaqz nuptiaz bonū impletū est in illis parētibus xpi ples:fides:sacrm[a]. Prolē cognoscim⁹ ipsum deū:fidē.q2 nullū adulteriū. sa cramētū:q2 nullū diuortiū[b] sol⁹ ibi nu ptialis cōcubit⁹ nō fuit.q2 in carne pec cati fieri nō pōt[c] sine pudēda ɔscia car nis q̄ accidit ex pctō:sine q̄ cōcipi volu it q̄ futur⁹ erat sine peccato. ¶ Itez in leuitico pcepit dñs moysi. Si q̄s spon sam alteri⁹ oppsserit in agro morte mo riať.q2 vxorē alteri⁹ violauit. Item in legibus principū sponsa iubeť lugere[d] mortē sponsi tanqz viri sui. ¶ Item in canonib⁹ inueniť. Frater sponsam fra tris post eius mortē ducere non potest

Si q̄s [e] desponsauerit sibi aliquā ⁊ preueniēte articulo mortis eaz co gnoscere non potuerit frater ei⁹ nō pōt eā ducere vxorē. ¶ Itē greg.mauritio

impatori ob quēdaz comitē q̄ nepotis sui mortui desponsatā duxit vxorem.

Qui desponsatā[f] puellā pximi sui in ɔiugiū acceperit anathema sit ipse ⁊ oēs cōsentiētes ei.q2 fm legē dei mori decerniť. Nā diuīe legis est mos sponsas appellare ɔiuges.vt in euāge lio diciť. Accipe mariā cōiugē tuā. ⁊ il lud in deutronomio. Si q̄s cuiuslibet hois desponsatā[g] puellā in agro vel in quolibz loco oppsserit vl' adduxerit in domū suā morte moriať.q2 vxorē pxi mi sui violauit nō q̄ iā p ɔcubitū vxor erat[h] sz q̄ a parentib⁹ vxor fieri debebat ⁊ infra. Sicut nulli xpiano licet de sua ɔsanguinitate vel quā cognat⁹ habue rit in mrīmoniū assumere:ita ⁊ de ɔsan guinitate vxoris sue. ¶ Itez hieroni mus. Uxore mortua licz viro aliā acci pere sed nō repudiatā vel desponsataz

Additur aliud q̄rtū legitimū[b] ɔiu giū dū mortua fuerit vxor cuiusli bet licz illi accipe aliā sz nō repudiataz vel despōsatā[i] viro sz liberā. Similiť et mulier debet.vñ ⁊ paul⁹ ait. Mulier q̄ sub viro est ligata ē sub lege viri ꝙ diu viuit vir eius. Igiť viuēte viro vocabi tur adultera si iuncta fuerit alteri viro. Si aūt mortu⁹ fuerit vir ei⁹ liberata est a lege viri.ita vt nō sit adultera si ɔiun cta fuerit alteri viro. ¶ Itē greg. Post mortē alicuius nullus de eius cō sanguinitate sponsam eius accipiat.

Si q̄s vxorē desponsauerit[k] vel eā subarrauerit[l] quāqz postmoduz p ueniēte die mortis ei⁹ in vxorē ducere[m] nequerit:tn̄ nulli de cōsanguinitate ei⁹ licz accipe eā in ɔiugio.qd si inuentuz fuerit factū separeť oino. ¶ Itez iuli⁹ papa. De eodē.

Si q̄s despō sauerit vxorē vel subarrauerit ⁊ si pueniente die mortis siue irruentib⁹ q̄ busdā alijs causis minime eā ɔgnoue rit:neqz supstes eius frater nec vllus d ɔsanguinitate ei⁹ eandez sibi tollat in vxore vllo vnqz in tpe. ¶ His oib⁹ au

cemus.xxxiij.q.iiij.vir cū ppria. d ¶ Itē lugē.i.īfra tps luct⁹ nō aūt ɔhere.⁊ dz insignia luct⁹ deferre.⁊ est multiplex cā:q̄re phibeť ɔhere infra tps luct⁹ ne fiat pturbatio sanguinis ppter incertitudi nē.q2 nesciret cui part⁹ illo tpe edit⁹ ascriberet.ar.ff.de his q̄ not.in fa.liberoz.C.de repud.cōsensu.altera est maritalis reuerētia.ar.C. de sec.nup.l. ij.tertia est ne qua cā mali gne suspitōis scdo viro pre stetur.in aut. de resti.⁊ ea q̄ parit.§.vl. coll.iiij.tēp⁹ aūt luctus est xij.mensiū.C. de sec.nupť.l. ij.hodie dimi nut⁹ est femi nis luct⁹ iste. nō eñ cōpel luntur mitez habitū defer re.C.de his q̄ no.infa.decre to. Johānes
Si quis.h ca.intelli gunť de spon sa de pñti.ali ter nō faceret ad ppositum q2 sponsa de futuro nō est vxor:qd tn̄ se quitur ꝙ non possit duci a fratre:obtinz etiā in sponsa d futuro.⁊ dū tn̄ post septē ānos facta sit desponsatio. alias sec⁹.ex tra de despō. impub.lras. ⁊ c.accessit.⁊ hoc casu ē im pedimentum publice hone statis iusticia nō affinitatis q2 illa nō est nisi interueni at carnal' co pula.j.e.q.c. lex diuine.ex de despō.im pub.lras.
Qui despō satā.mori atur.xxxiiij.q.ij.nō satis. g ¶ Iā vxor erat.i.carnaliter ɔgnita.
Additur.legitimū.h cap.cōtinuať ⁊ sunt vba gregorij.
Illi.xxxvi.q.ij.tria.⁊ c.null⁹. i ¶ Uiro.nō ɔsanguineo poris.
Si q̄s desponsauerit.videť ergo ꝙ alterū istoz p se sufficeret ad hoc ꝙ sit matrimoniū.⁊ ita p arras pbanť sponsalia.sed dicēdū est vel p ⁊:vel eā subarrauerit pcedente despōsatione.vel dic ꝙ alte rū sufficit.q2 si subarrat lz nō cōsentiat sp psumiť p spōsalibus ⁊ ma trimonio donec pbeť ɔriū.xxvij.di.qd interrogasti.⁊ xxx.q.v.nostra tes.⁊ c.femine.nec refert an verbo an facto declaret q̄s voluntatez suā.xliij.di.c.i.fit aūt hec subarratio p imissionē anuli qd est amoris signū.de hoc dr.xxx.q.v.nostrates.⁊ c.femie. l ¶ Subarrauerit ex. de psump.illud d. m ¶ Ducere.i.carnaliter cognoscere.

ctoritatibus pbanť isti cōiuges esse. ¶ Sed aug. ɔ̄ testať dicēs. Nō est int eos mřimoniū quos non copulat cōmixtio sex⁹.

Non est dubiū illā mulierē nō ptinere ad mřimoniū[a] cuȝ q̄ doceť nō fuisse cōmixtio sex⁹. ¶ Itē leo papa. Illa mulier nō ptinet ad mřimoniū cū q̄ nō celebrať nuptiale misterium

Cum societas[b] nuptiaꝝ ita a pncipio sit instituta vt preter cōmixtionē sexuū nō habeāt in se nuptie xp̄i ⁊ eccl'ie sacřm[c]: nō dubiū est illā mulierē non ptinere ad mřimoniū cū q̄ docetur nō fuisse nuptiale[d] misterium.

¶ Benedict⁹[e] seru⁹ seruoꝝ dei. N. salutem. Palea.

Lex diuine ɔstōnis aplicā cathedrā toti⁹ posuit orbis terraꝝ mgřam: vt q̄cq̄d vbiq̄ȝ locoꝝ dubitať ab ea rō eiusdē reqrať. Affať⁹ est aūt nos suis lřis eiusdē cathedre sessorē ac pcōtat⁹ est q̄dā nřas noīe iohes p cōnubio filie sue supstitis: cui⁹ soror defuncta cuidā iuueni stephano noīe simplicib⁹ fuerat verbis despōsata: ⁊ anteq̄ ad nuptias pueniret morte preuenta. vtrū. s. cū eodē iuuene possit mřimoniū celebrari supstitis filie: necne. Nāq̄ȝ testatus est hui⁹ rei rōnē apud vos haberi ambiguā quā deo docēte reddemus his vbis certissimā. Prothoplaust⁹ ille radix ⁊ origo nřa: detractā sibi costā videns in mulierē formataȝ pphetico spiritu inter alia ptulit. ppť hoc relinquet hō přem ⁊ mřem ⁊ adherebit vxori sue ⁊ erūt duo in carne vna. Quib⁹ verbis innotuit nō aliter virū ⁊ mulierē posse fieri vnā carneȝ nisi carnali copula sibi coherēāt. Qui ergo neq̄q̄ mixt⁹ est extranee mulieri federe nuptiali: q̄ pacto p nuda sponsionis verba pn̄t vna caro fieri nullaten⁹ valem⁹ intueri. Propinq̄tas eñ sanguinis nō vbis efficiť: sȝ neq̄ȝ osculū parit ppinq̄tatē: q2 nullā facit sanguinis cōmixtionē. Qm̄ vero ita pssus sese hȝ res iohis isti⁹ vt velit secū dam filiā nuptijs copulare: cui primam sā decreuerat desponsare cēsura aplica mgřat⁹ mandam⁹ hoc absq̄ȝ vlli⁹ criminis vicio posse fieri si vtriusq̄ȝ partis sederit volūtati. naȝ cur phibeať qd̄ phibēdum nūq̄ sancta scptura declarat. Sȝ neq̄ȝ mundane leges cōnumeratis psonis q̄bus inter se nuptias ɔ̄hunt[f] de rehmōi aliquid dicūt. ne ergo abnegetis qd̄ negandū nulla rōne decreuimus.

¶ Itē apl's[f] p̄cepit vt vxor reddat debitū viro ⁊ vir vxori nisi forte ex cōsensu ad tp̄s vt expediti⁹ vacent orōni. vñ dať intelligi q̄ sine cōsensu alteri⁹ alteri nō lȝ vacare orōni. ¶ Itē ppositū melioris vite vir sumere nō pōt sine cōsensu vxoris ⁊ ecōuerso. ¶ Unde gre. scribit theutiste patritie. Causa religionis cōiugia solui non debent.

Sunt q̄ dicūt religionis gr̄a coniugia debere dissolui. Uerū sciendū est: ⁊ si hoc lex humana[g] cōcessit lex tñ diuina[h] phibuit. p se eñ veritas dicit. quos de⁹ cōiunxit hō nō separet. q̄ etiam ait. non lȝ dimittere vxorē excepta cā fornicationis. Quis ergo huic legislatori[i] ɔ̄dicat. scim⁹ q2 scriptū est. erūt duo in carne vna. Si vir igiť ⁊ vxor vna[k] caro sunt ⁊ vnū corp⁹ ⁊ religionis cā vir dimittat vxorē vel mulier virū in hoc mūdo remanētē. vel fortasse ad illicita vota migrantē: q̄ est ista cōuersio in q̄ vna ⁊ eadē caro ex parte transit ad ɔtinentiā: ⁊ ex parte remanet in pollutōe[l]. Si vero vtrisq̄ȝ cōueniat ɔtinentē vitā ducere: hoc q̄s audet accusare: cū certū sit q2 oīpotens de⁹ q̄ minora[m] cōcessit maiora[n] nō phibuit. Duob⁹ eñ modis sancti viri etiā a licitis abstinere solent aliq̄n vt merita sibi apud deū oīpotētē augeāt: aliq̄n vt anteacte[o] vite culpas detergant. Proinde cū boni cōiuges aut meritū augere desiderant aut anteacte vite culpas delere se astringāt ⁊ meliorē vitā appetant lȝ. Sic eñ multos sanctoꝝ nouim⁹ vel legim⁹ cū suis ɔiugib⁹ prius ɔtinentē vitā duxisse et postmo-

Si q̄s. alijs. puta frigiditate maleficio. ⁊ ita idem iuris est siue desposatio interueniat de solo facto siue de iure. ⁊ ita si q̄s desponsauit cōsanguineā suā vel aliquā aliā cū qua ipse cōtrahere nō possit ⁊ separať ab ipsa null⁹ de cōsanguinitate sua eā ducere pōt. ⁊ ita monach⁹ poterit ipedire cōsanguineos suos, vel alter lȝ frigid⁹ natus sit qd̄ cōcedit. h. ⁊ hoc satis pōt ɔcedi: q̄ siue monach⁹ siue frigidus siue denotus siue secus q̄ spōsalia illi⁹ impediunt mřimoniuȝ. ar. extra de spō. ad audientiā. nā ppter despōsationē q̄ nulla est notať q̄s infamia. ff. de his q̄ no. ifa. q̄d ĝ. § qd̄ ait ptor. eř ō big. nup. vnus tñ casus excipiť q̄ndo infra se ptenniū facta est despōsatō de despō. impube. accessit Itē ⁊ in alio casu nō impediunt sponsalia de facto sequēs mřimoniū. vt eř ō eo q̄ duxit i ma. quā pol. significauit. sȝ que est rō q̄re spōsalia q̄ nulla sunt ipediunt mřimoniuȝ. ⁊ potest dici suffacere ita scriptū esse. vl' iō q̄ q̄sq̄ pbaretur mōach⁹ q̄ nō esset i rei veritate. vl' frigidus q̄ non esset. ⁊ ita essȝ ibi periculuȝ nec est ɔ̄. eř ō spon. iuuenis nā ibi post sepṫenniū ceptauit ⁊c.

Non ē dubiū. mřimoniū. qd̄ hȝ in se sacřm cōiunctionis xp̄i ⁊ eccl'ie ⁊ anime fidelis ad deū p caritatē. j. e. c. seq. eř de biga. debitū. q̄dam intelligūt hoc. c. de arta. ⁊ exponūt nō fuisse. i. esse nō potuisse ppť artationem

Cum societas. si mřimoniū se haberet ad instar societatis. arg. eř de spon. p̄terea. i. pōt ergo mřimoniū ɔ̄hi inter absentes sicut societas. ff. p so. l. iiij. ar. xxx. q. v. nec illud. ⁊ ad instar societatis se hȝ. eř de spon. p̄terea. ⁊ est ar. q̄ mřimoniū nō fuit institutū p illa verba hoc nūc ⁊c. sed p illa q̄ societatē designant. ppter h' relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊c. ita pōt intelligi illud. c. eř de do. post diuor. significauit. vbi dicit q̄ ea q̄ lucranť vir ⁊ vxor cōiter obueniunt eis. ⁊ est si. ff. rerū amo. l. i. vbi dicit q̄ vxor domina est ⁊ socia reruȝ ipsius viri, sed domina dicitur, quia non potest agi furti lȝ furtum cōmittat,

c ¶ Sacramentū. duo sunt sacramēta. vnū dei ⁊ anime ⁊ aliud xp̄i ⁊ eccl'ie. dei ⁊ anime in sponsis. xp̄i ⁊ ecclesie inter viruȝ ⁊ vxorem. vt. j. e. in omni. et eř de biga. debitum,

d ¶ Nuptiale. i. carnis cōmertium.

e ¶ Benedict⁹ ⁊c. palea que hic solet esse cōtraria his que diximus. ŝ. e. q. si quis desponsauerit. sed loquiť cū pater pmiserat filiā isti. sed ille non desponsauerat eam. et q̄ dicit desponsata i. pmissa simplicib⁹ verbis patris illa non ɔsentiente. hoc colligitur ex eo qd̄ dicitur circa finē decreuerat desponsare vel infra septenniū desponsauerat.

f ¶ Item aplus. ab hoc loco vsq̄ ad §. ecce allegať q̄ neuter coniugū sine cōsensu alteri⁹ potest trāsire ad religionē exinde vsq̄ ad §. cū ergo. pbat q̄ vterq̄ spōsoꝝ potest. ⁊ ex his ɔcludiť ibi q̄ inter sponsuȝ ⁊ spōsam nō est cōiugiuȝ

g Sunt qui. humana. in aut. de nuptijs. §. distrahunť, colla. iiij.

h ¶ Diuina. ŝ. di. x. c. i. diuina aūt tunc demū locū habȝ cū carnali cōmertio vna caro sunt. eř ō cōuer. cōiug. ex publico.

i ¶ Latori. i. xp̄o cui null⁹ resistere pōt, xi. q. iij. scōm. xix. q. ij. due. de pe. di. iij. ō persona,

k ¶ Una. fictione. iuris vir ⁊ vxor vna caro sunt. vel erunt duo in carne vna. i. in vno carnali opere vel ad vnā carnalem plem procreandaȝ. sed ⁊ fornicarij dicuntur vna caro, j. xxxij. q. iiij. in eo,

l ¶ In pollutione: arg. q̄ vno intrante monasterium possit alter cōiugiuȝ in seculo remanere: dūmodo in castitate. non eñ videtur esse causa phibitionis nisi pollutio. causa ergo cessante cessabit phibitio quod est verū si est senex. vt extra de conuer. coniug. cum sis predictus.

m ¶ Minora. hoc non tenet in honoribus. vt. ŝ. xcv. dis. illud. ŝ. xxiij. q. i. miramur.

n ¶ Maiora, non in honoribus. vt dis. l. qui sub gradu. ⁊ simile. xvi. q. ij. visis.

o ¶ Anteacte. ⁊ nonne hoc casu augent sibi merita. sic. faciunt enim vtrumq̄. sed in primo casu non delent culpas. Item nonne cōiuges commiscendo augent sibi merita. sic. sed non tantū nec ita expedite. licet quidam dicāt q̄ cum cōmiscentur etiā causa reddendi debiti vel plis habende non merētur premium, sed minus supplicium, Sed hoc improbatur, j. xxxiij. q. v. si dicat,

Multoꝝ.cõsuetudinē.ꝫ.xxxi.di.ante trienniū.in pn.sed ibi loquit̃ post ꝓhibitionē.ꝛ dicit.b.ꝙ pelagi⁹ vnā fecit tm̄ ꝯstitutionē sub distinctione.ꝛ illā retractauit greg.vt ibi no.b.dicit ꝙ duas fecit vnaꝫ pure q̄ ibi reprobat̃.aliā quā hic tangit nō reprobando. b ¶ Licite.ante subdiaconatū ductis.q: nec in tp̄e aploꝝ in subdiaconatu licuit ꝯhere.lxxxiiij.di.cū in preterito.

c ¶ Prohibitum.ꝛ male.q: nec poterāt ꝑcipe ꝙ abstinerēt ab vxorib⁹ q̄s erāt legitime adepti.nec etiā ꝙ abstinerēt ab officio.q: sine culpa nō poterāt priuari offi.cio.ꝛ ideo fuit retractatū a greg.xxxi di.c.i.dicit tm̄ hu.ꝙ bene.q: abstinē ab vxorib⁹ eis fuit interdictū si possent habere cōsensum vxorū.Itē dicit ꝙ interdictū fuit eis ex causa ministeriū: sed sine culpa.sicut ꝛ bn̄ficiū interdicit̃ cōiugatis.ex̄ de cle.ꝯiu.diuersis.similiter sine culpa non sine cā

d ¶ Aut certe.ar.qd̄ id qd̄ p se ꝛ simpliciter imperari nō pōt sꝫ ꝑsuaderi vt ꝯtinētia.xxxij.q.i.integritas.sub alternatiōe ꝛ disiunctiōe imperari pōt.vt.xxxij.di.lectores.ar.ꝫ.ff.de cōdi.insti.q̄ sub cōditiōe.§.si quis.

e ¶ Suspēdit.tp̄e ꝓhibitionis:ꝛ ita nō fuit astrict⁹ voto cōtinentie vel exp̄ssim vel interp̄tatiue.vn̄ ar.est eū ꝛ vxorē ei⁹ cōtinentiam nō vouisse.

f ¶ Notarij.ar.ꝫ.xx.q.iij.cos.

g ¶ Suspēderit.sec⁹ ergo si se nō suspenderit.vn̄ mulier nō ꝑsumit̃ vouisse qd̄ cōcedo eoipso qd̄ licentiā viro dat promouēdi.sꝫ q̄re separatur a viro scd̄o licet vouisset.rn̄.q: vxor

dum ad sancte eccl'ie regimina migrasse. Si vero cōtinētiā quā vir appetit mulier nō sequtur:aut quā vxor appetit vir recusat:ꝯiugiū diuidi nō pōt.q: sc̄ptuꝫ est.Mulier p̄tātem sui corporis nō hꝫ sed vir.simili ꝛ vir p̄tātem sui corporis nō hꝫ sed mulier. ¶ Idē leoni ep̄o cathanensi. Absqꝫ viri cōsensu monasterio deputata mulier ad ei⁹ ꝯsortiū non ꝓhibet̃ redire.

Multoꝝ relatio ne cōperim⁹ hanc apud vos olī cōsuetudinē[a] fuisse vt subdiacones suis licite miscerent̃ cōiugib⁹ qd̄ ne denuo q̄s q̄ ꝑsumeret a seruo dei sedis nr̄e diacone ex auctoritate nr̄i est p̄decessoris isto mō ꝓhibitū[c] vt eodē tp̄e hi q̄ iaꝫ vxoribus fuerāt copulati vnuꝫ e duob⁹ eligerent.i.aut certe[d] nulla rōne mīstrare ꝑsumerēt:aut a suis vxorib⁹ abstinerēt:ꝛ q̄ntū dicit̃ speciosus tūc subdiacon⁹ ꝓ hac re ab amministrationis se suspēdit[e] officio:ꝛ vsqꝫ in obit⁹ sui tp̄a notarij[f] q̄dem gessit officiū ꝛ a ministerio qd̄ subdiaconuꝫ oportuerat exhibere cessauit post cui⁹ obituꝫ q: relicta ei⁹ honorata marito est sociata:a tua fraternitate in monasterio ꝯgnouim⁹ esse deputatam Ideoqꝫ si vt fert̃ ei⁹ se marit⁹ ab āministratione suspēderit[g] antedicte mulieri nō dꝫ officere:ꝙ ad scd̄a coniugij vota migrauerit:p̄sertim[i] si nō tali mēte subdiacono iūcta ē vt a carnis voluptatib⁹ abstineret. Si ergo se ita veritatē quēadmodū edocti sum⁹ habere ꝯgnoscis p̄dictā te mulierē de monasterio p oīa cōuenit relaxare:vt ad suū maritū sine aliq̄ possit formidine remeare. ¶ Itēꝫ adriano panormitano notario.

Ad vxorē redire cogat̃ qui sine ei⁹ consensu religiosam vestē suscepit.

Agathosa latrix p̄sentium q̄sta est virū suū ꝫ volūtatē suā in monasterio vrbici abbatis esse cōuersuꝫ[k]. Quapropter experiētie tue p̄cipim⁹ vt diligenti inq̄sitione discutiat ne forte ei⁹ volūta

clerici dꝫ se cōuertere alicui religiōi.vt.ꝫ.xxviij.di.q: sunt.ꝛ sic ꝑsumebat̃ ꝛ dicebat̃ de ista.ar.ꝫ.xx.q.iiij.cos. h ¶ Nō dꝫ.ꝫ.di.xxxij.seriatim.cōtra.in fi.vbi dꝫ ꝙ nō pōt alij nubere post mortē primi:sꝫ ibi recepta erat iā cōtinētia in subdiaconib⁹:hic nō.nō eīn vouit nec exp̄sse nec tacite cuꝫ ei⁹ marit⁹ nō fuit ꝓmot⁹ ad ordinē diaconalē:ꝛ in subdiaconali ordine bene licebat tp̄e hui⁹ gregorij adherere vxori vel ꝯhere nisi postq̄ edidit illā cōstitutionē.xxxi.di.ante trienniū. i ¶ Presertim.i.si sic iūcta est subdiacono nō ꝙ ipsa tūc fecerit votū ꝙ post mortē ei⁹ cōtineret ꝑpetuo:tūc eīn nō fuit m̄rimoniū cū scd̄o:ꝛ tūc dic p̄sertim.i.tm̄.hoc s̄m.b.cui⁹ opinionē nota ni xxxij.di.seriatim.sed s̄m opi.nr̄am quā no.ꝫ.c.q.i.c.i.falsum esse patet.nā s̄m h̄ etiā si exp̄sse vouisset nisi deuoueret se religioni:nō solēnizaret:vt ibi dixi.nec sep̄abit̃ a viro scd̄o.ꝛ quocūq₃ mō det licentiā siue intranti religionē siue ordinē suscipienti:nō sep̄abit̃ scd̄m matrimoniū.dic ḡ s̄m h̄ p̄ter

tim.i.maxime.nā p̄sumptionē induceret ꝫ eā:nō tn̄ q̄ sufficeret ad separationē.vtrū aūt dando licentiā intelligat̃ solēniter vouere.not. k ¶ Agathosa.cōuersum.lꝫ xxxij.di.seriatim.ꝛ.xviij.di.si se cuiq̄.recipi nō debuerit nisi vir ꝛ vxor cōuerterent̃.ꝫ.c.sunt q̄ dicunt. l ¶ Volūtatē.hic habes ꝙ cōsensus vxoris sufficit lꝫ ipsa exp̄sse nō voueat nec intret religionē ad hoc vt maritus possit intrare religiōꝫ xxxiij.q.v.qui vxorē.ꝛ exp̄ssum videt̃ ex̄ de cōuer.coniugatoꝝ.veniens.ꝛ.c.cōstitut⁹.nā dādo licentiam vouere intelligitur.xxxij.di.seriatiꝫ.ꝛ xviij.di.diaconi.ꝛ.c.si qua vidua.sed ꝯ p̄sse ꝯ dicit ex̄ de cōuer.coniug.c.i.Quidam dicūt licentiā vxoris non sufficere nisi ipsa intret religionē.ꝛ.c.illud.xxxiij.q.v.q̄ vxorē.intelligūt loqui de cōsilio.et qd̄ hic dicit.si vo nihil hoꝝ dicūt ꝙ h̄ dictio hoꝝ h̄ demonstret hec duo mēbra.s.crimen fornicatōis ꝛ hoc ꝙ ipsa se mutare promisit.ꝛ exponūt hic vel ꝓ ꝛ.alij dicūt ꝙ sola licentia sufficit ꝛ dando licētiaꝫ intelligit̃ vouere ꝛ cogit̃ intrare religionē nisi sit vetula.vt ex̄ ra e.cū sis p̄dict⁹ ꝛ intelligūt q̄dam decretalē primā de cōuer.cōiug.de licentia extorta.ꝓbabiliter pōt dici ꝙ si mulier ignara iuris dederit licentiā nō intelligit̃ vouisse:ꝛ tūc pōt maritū repetere.secus si ius sciuit.

tes[l] cōuersus sit vel ipsa se mutare ꝓmiserit[m]:ꝛ si hoc reppererit ꝛ illū in monasterio ꝑmanere ꝓuideat:ꝛ hanc sicut ꝓmisit mutare cōpellat.Si vero nihil hoꝝ[n] est nec quondā[o] fornicationis[p] crimen ꝓpter qd̄ licet etiā vxorē dimittere.predictā mulierē cōmisisse cognoueris:ne illi⁹ cōuersio[q] vxori relicte in seculo fieri possit ꝑditionis occasio.volumus vt maritū suū illi etiā si iam tonsorat⁹[a] sit reddere debeas[b] oī ꝓrsus excusatione cessante.Quia etiā si mundana lex p̄cepit cōuersionis gr̄a vtrolibꝫ inuito solui posse cōiugiū.diuina tn̄ lex fieri non ꝑmisit.nā nisi fornicatōis cā vir vxorē dimittere[c].nl'la rō ꝯcedit.Q: postq̄ copulatiōe cōiugij viri atqꝫ mlieris vnuꝫ corp⁹ efficit̃:non pōt ex parte cōuerti ꝛ ex p̄te manere in seculo. ¶ Itē ex octaua sinodo. Sine vxoris ꝯsensu religionis ꝓpositū viro sumere non licet.

Si q̄s cōiugat⁹ vult cōuerti ad monasteriū nō est recipiend⁹ nisi prius a cōiuge castimoniā ꝓfitente[d] fuerit absolut⁹.Nā si illo viuente illa ꝓ incontinentiā alteri nupserit:ꝓculdubio adultera erit:nec recipit̃ apud deū eiusdem viri[e] cōuersio cui⁹ sequit̃ ꝯiugalis federis ꝓstitutio.Tales igit̃ cōiuges tūc sine culpa sequunt̃ xp̄m derelicto seculo si habeāt ex pari volūtate castitatis cōsensum. ¶ Itēꝫ ex decreto eugenij pape. Sine ꝯscientia ep̄i viro ꝛ vxori causa religionis diuertere non licet.

Si vir ꝛ vxor diuertere ꝓ sola religiosa inter se cōsenserint vita:nullatenus sine cōscientia[f] ep̄i fiat vt ab eo singulariter prouiso cōstituant̃ loco. Nā vxore volente aut altero eoꝝ etiā ꝓ tali re matrimoniū non soluitur[g]. ¶ Itē aug.de adulterinis cōiugijs. Sine vxoris volūtate viro cōtinere nō licet

Si tu abstines sine vxoris volūtate tribuis ei fornicandi licētiā[h] ꝛ peccatū illi⁹ tue imputabit̃[i] absti

m ¶ Promiserit.cōpellēda eīn est si se ꝓmisit futurā monachā.ar.xij q.ij.quicūq₃ suffragio.nisi maius periculū timeat̃.ex̄ q̄ de.vel vo.veniens.vel dic ꝓmiserit se deuouendo religioni.

n ¶ Hoꝝ.s.ꝙ nec illa se mutare ꝓmisit nec consensit.

o ¶ Nec quondā ꝛc̄.h̄ petitorio agebat̃:ꝛ ideo excipit̃ de fornicatione.alias primo restitueret̃.ex̄ de resti.spo.ex cōquestione.

p ¶ Fornicationis.publice cōmisse.vt ex̄ de diuor.significasti.alias si sine iudicio eccl'ie dimissa esset:restitueret̃:nisi ipsa se expoliassꝫ vagando cū adultero.vel verius dicas ꝙ hic referebat̃ qd̄ ꝙ ipsa nō erat spoliata quādo dicebat̃ ꝙ eius voluntate intrasset religionem

q ¶ Cõuersio. ante iudiciũ eccl'ie neuter põt intrare monasteriũ altero inuito nisi cũ publice fornicata est: tũc vir ea inuita põt itrare monasteriũ sed nõ illa. sed f'cã sepatione iudicio eccl'ie fm. h. neuter tenet̃ alteri ⁊ vterq₃ cessit iuri suo. ar. vij. q. i. q' periculosum. ⁊ iõ vt dic. h. q' vterq₃ intrare põt reliq̃ inuito, illud aũt apl'i aut maneat innupta aut recõciliet̃ur q' d' dimittente loq̃tur i̇telligit̃ ante s̃niam ecclesie Jo. sed auf. s̃ dicit. h. vt. C. de adul. auf. sed hodie. h.

¶ Itẽ grego. vrbico abbati.

Vir nõ est suscipiend' in monasterium nisi ⁊ vxor ꝯuertat̃.

Quia agatho lator p̃sentiũ₃ in monasterio dilectõnis tue cõuerti desiderat. hortamur vt cũ omni dulcedine deuotõneq₃ eũ suscipias. Quẽ tñ ita suscipiendũ esse cognosce si ⁊ vxor illi' cũ eo similiter cõuerti voluerit. Nã dũ vnũ vtrorũq₃ corp' cõiugij^k copulatione sit factũ: incongruũ est partẽ cõuerti ⁊ partẽ in seculo remanere. ¶ Itẽ nicola' papa.

Cõtinentie vota nõ licet vxori suscipere nisi eandẽ vitã vir eius elegerit.

Scripsit nob teberga regina se vel le regia dignitate^l seu copula maritali exui ⁊ sola vita priuata esse cõtentam desiderare. cui nos rẽpsim' nõ hoc aliter fieri posse^m nisi eandẽ vitã ꝯiunx eius lotari' elegerit. Nã licet sit sc̃ptũ₃ qd de' cõiunxit hõ nõ separet. de' tamẽ ⁊ nõ hõ separat qñ diuini amoris intuitu ex ꝯsensu vtriusq₃ ꝯiugis m̃rimonia dissoluunt̃. aliter aũt fieri mutuã sepa-

a ¶ Consura tus. fm. h. p' mortẽ vxoris tenetur redire ad monasteriũ nec decre. illa. ex̃ de conuer. cõiug. q̃dam obstat. l₃ ingressus l' votũ non teneat quantũ ad se tñ mõachus est. sicut extictores spiritussancti l₃ eũ extingueres nõ possint q̃ ad se tñ extinctores iudicantur. i. q. i. iudices. de cõse. di. iiij. queris. videt̃ tñ illa glo. sed nũq̃d. ꝯria huic. Jo. male dixit. h. cũ itez approbata sit i noua cõpilatõe illa dec. q̃dã. h.

b ¶ Debeas. sed nũq̃d iste q̃ redditur vxori poterit ab ea exigere debitũ: vel ei exigenti reddere. dic q' exigenti tenet̃ reddere. qd eñ suuz erat. s. exigere vouere poterat: sed nõ alienũ. s. nõ reddere. vt. xxxiij. q. v. vna. sed ab ea exigere nõ poterit. ar. ex̃ de cõuer. cõiug. q̃dã intrauit. q₂ quãtũ in se fuit voto se astrinxit. sed nunq̃d ea mortua poterit abbas illũ repetere: vel iste poterit aliã ducere. ⁊ dicẽdũ q' abbas illũ repetere nõ poterit: q₂ votũ nullũ fuit ⁊ nõ fuit mõach' nõ tñ aliã ducere poterit. q₂ q̃tũ i se fuit se voto ligauit. si tñ duxerit de fcõ erit m̃rimoniũ inter eos. vt ex̃. e. placet. h. tñ ꝯriũ dixit. ⁊ dixit qd nõ esset decre. q̃ est ex̃ eo. q̃dã. si tñ aliq̃s de licẽtia vxoris sue intrauit religionẽ satis põt dici q' mortua vxore q̃ cum repetijt cogit̃ reuerti ad monasteriũ: ⁊ si cõtraheret non teneret. vt extra. e. c. ex parte. Jo.

c ¶ Dimittere. ar. q' alter cõiugũ nõ põt intrare religionẽ altero cõsentiẽte postq' sunt vna caro effecti. ⁊ sic habem' duos casus h̃ qb' post carnalẽ copulã vir põt separi ab vxore quãtũ ad reddendũ debitũ ⁊ cohabitatõnẽ. s. fornicationẽ. tñ post sepationẽ factã ab eccl'a antea nõ. vt. j. xxxv. q. vi. multoꝝ. xxxij. q. ij. seculares. ⁊ votũ cõuersionis: ⁊ tũc exigitur vt illa ꝯsentiat ⁊ silr̃ cõuertat̃ ⁊ p̃fiteat̃ si est iuuenis. si vetula saltẽ p̃fiteat̃ cõtinẽtiã ppetuã. ex̃ de cõuer. cõiu. cũ

Si q̃s p̃fitente. i. transeunte ad religionẽ si est iuuenis p̃dit' nis. al's ille nõ est recipiend'. ex̃ de cõuer. cõiug. cũ sis p̃ditus.

e ¶ Viri. extra de conuer. cõiug. sane. ⁊. c. coniugatus.

Si vir. ꝯscientia. h̃ generaliter obtinet vt sp̃ auc̃te eccl'ie fiat separatio. vt. xxxv. q. vi. multoꝝ. s̃. xix. q. ij. due. s̃ ibi secus in clerico si tñ sine auc̃te epi istud fiat. tenet vt generalr̃ interp̃tat̃ cõsuetudo vel in eo casu exaudi cũ voluerint cõstruere monasteriũ in q̃ se cõuertant sine ꝯsensu epi. ar. de cõse. di. i. nemo.

g ¶ Non soluitur. nisi postea alter ratũ haberet ingressum alteri'. ar. xxxiij. q. v. mulierem.

Si tu abstines. licentiã. i. occasionẽ.

i ¶ Imputabit̃. a deo. q' fm Jo. faue. nõ poterit dimittere eã ppter talẽ fornicationẽ. nã q̃ occasionẽ dãni ⁊c. ⁊. s̃. dist. l. studeat. ⁊. c. sepe. s̃. i. q. i. placuit. ⁊ est ar. p eo in auf. vt liceat matri ⁊ auie. §. q₂ vero plurimas. in fi. colla. viij. qd nõ credo. extra de adul. significasti. l₃ eñ det occasionẽ ille. tamẽ ipsa debet fidẽ seruare castitatis. ar. s̃. c. agathosa. ⁊. xxxij. q. v. qd deo. nisi eam tradat alij adulterandã. extra d̃ eo qui cog̃. cõsan. vxo, discretionẽ, ff, solu, ma, cũ mulier, dic ergo hic tue abstinentie id est abstinenti tibi imputabitur peccatũ qd cõmittit ei debitũ denegando.

Quia agatho. cõiugij. s̃. di. xl. sicut. C. de epi. ⁊ cle. deo nobis. C. d̃ agri. ⁊ censi. cum sinuus. lib. xi.

Scripsit. dignitate. ar. q' hoc ipso q' q̃s efficit̃ monachus desinit esse rex vel imperator vel papa vel eps. ar. vij. q. i. hoc nequaq̃. ⁊ est ar. q' ius regni nõ transit ad monasteriũ: sed ad successores sanguinis tñ: vbi per successionez habet̃. sic de comitatu ⁊ ducatu. ar. tñ hic sumitur sophistice. nam ista non erat regina nisi q₂ vxor regis fuit sicut vxor cõsulis dicitur cõsularis. ff. d̃ sena. femie. eo ergo ipso q' volebat exui copula maritali & ⁊ dignitate regia.

rationẽ vr̃am p̃hibem'. ¶ Ecce^n q' cõiugati sine cõsensu alteri' ꝯtinentiã p̃fiteri nõ p̃nt. Sponsi vero etiã incõsultis quas sibi desponsauerunt exẽplis ⁊ auctoritate p̃bant̃ cõtinentiam posse seruare. Ut eñ refert beat' hieronimus beat' machari' p̃cipuus inter xp̃i heremitas celebrato nuptiaꝝ cõuiuio cum vespere thalamũ eẽt ingressur' ex vrbe egrediens transmarina petijt ⁊ heremi solitudinẽ^o sibi elegit. Itẽ beat' alexi' epiphanij clarissimi fili' similiter ex nuptijs diuina gr̃a vocat' sponsam deseruit ⁊ nud' xp̃o famulari cepit. Horum exemplo patet q' sponsi nõ exq̃sito cõsensu suaꝝ sponsaꝝ continentiã valent p̃fiteri. ¶ Probat̃ idẽ auctoritate eusebij pape dicentis. Desponsata puella non p̃hibetur monasteriũ eligere.

Desponsatã puellã nõ licet parentibus alij viro tradere: l₃ tñ illi monasteriũ^p sibi eligere. ¶ Itẽ greg. in registro. Desponsata monasteriũ impune eligere potest.

m ¶ Posse. sed nõne vir eius public' erat adulter cũ galdrada. vt. ij. q. i. scelus. quare ergo non potuit ab eo recedere. vt. s̃. c. agathosa etiã sine iudicio ecclesie. vt ex̃ d̃ diuor. significasti. potes dicere q' adhuc nõ supduxerit galdradam. vl' ideo nõ potuit ab eo recedere. q₂ de hoc ipso erat questio an esset vxor eius vel non. Jo.

m ¶ Ecce. p̃bauit q' alter cõiugũ altero inuito non põt transire ad religionẽ. nunc ponit assumptionẽ. s. q' sponsus hoc põt. ⁊ ex ea infertur ergo non est cõiunx. j. eo. §. cum ergo.

n ¶ Solitudinẽ. dicit tamẽ q̃dã q' vita heremitica nõ soluit matrimoniũ₃ q₂ heremita nõ est p̃sona religiosa nisi sp̃aliter se deuoueat alicui religioni siue ordini. nã heremita h₃ ppriũ. vt. xix. q. iij. §. econtra. vnde si contrahit matrimoniũ tenet. alij dicũt q' est religiosa p̃sona ⁊ talis religio h₃ votum cõtinẽtie annexũ. Si tñ q̃s in ppria domo vellet religiosam vitã ducere talis religio non dissoluit sponsalia. vt ex̃ de cõuer. cõiug. ex parte. ij. §. fi.

Desponsatam. monasteriũ. sed obijcitur sponsus intrat religionẽ s₃ monachi nolunt eũ recipere ante legitimã p̃bationẽ cũ nec debeant. vt extra de regu. ad apostolicã. nunq̃d ergo sponsa tamdiu tenet̃ eum expectare forte per annũ vel trienniũ fm q' est notus vel ignot' ⁊ ipsa talis est q' cõtinere non põt. ad hoc dico q' si sine licẽtia vxoris transit ad religionẽ non habebit tp̃s p̃bationis nisi duos menses. si aũt de eius volũtate transit tenetur cõtinere vsq₃ quo sit elapsum tp̃s p̃bationis. ⁊ q' dicit decre. extra d̃ cõuer. cõiug. ex publico. q' duo menses tñ dentur ad sumendũ habitũ₃ religionis. intelligas de illo qui sine vxoris voluntate transit. similiter distinguo in clerico transeunte ad religionẽ: vt si de licentia epi transit q' post tẽpus p̃bationis põt petere priora stipendia. secus si sine licentia. Jo. quid iuris sit de hoc in questionib' notaui. B. lau. tñ dicit q' si alter dat licentiã alteri non intelligitur dedisse nisi fm q' de iure deb₃ habere. scilicz vsq₃ ad duos mẽses. sed quid si non vult eligere monasteriũ s₃ in ppria domo vult habitũ sumere vel cõtinentiam vouere. dicimus q' nõ potest. vt habes extra de cõuer. cõiug. ex parte. in fi. nec sponsus põt ad ecclesiã secularez conuerti vel ordinẽ accipere. vt extra de cle. cõiug. c. ij. ⁊. s̃. eo. si vir. ⁊ dicit. h. q' cũ sponsus dat licentiã sponse ⁊ ecõuerso intrandi monasteriũ non soluit̃ matrimoniũ: sed compellendus est ⁊ ipse intrare monasteriũ. Baz. dicit q' nec soluitur nec compellitur intrare. ⁊ si contraxit hab₃ duos viros mulier vel vir duas vxores. tu dic q' siue ea volente siue inuita transeat alter non cõpelleret̃ intrare in monasteriũ. q₂ cũ ei dat licentiã intelligit̃ dare auctoritate ⁊ iure illius canonis ex publico. ex̃ de conuer. cõiug. ⁊ dissoluit̃ matrimoniũ. vt dicit̃ expresse in auf. de sanctis. epis. §. sponsalibus quoq₃. colla. ix. ibi dicitur exp̃sse q' vinculũ illud rumpit̃: lic₃ ad hoc respõderi possit per. c. s̃. eo. scripsit. nã ibi dicit̃ matrimoniũ dissolui post carnalẽ copulam, qd est ĩpossibile nisi q̃ ad seruitutẽ. xxxij. q. vij. tñ valet. dicit tñ imperator q' q̃cq̃d ligat̃ solubile est, in auf, de nup, colla, iiij, §, nuptias,

Decreta. pone ꝙ sponsus dicit sponse intra religionē ⁊ ego continebo nunq̄ d matrimoniū rūpit̃. q̄dā dicūt ꝙ si cōtinet nō rūpit̃. si vero ꝯbit rūpit̃. vn̄ ꝭm eos nō sola religio rūpit: ſ; religio cū copula. Item q̄d si iura uit vterq; ꝙ nō intraret religionē q̄tiẽ vtrū itrare possit. ⁊ videt̃ ꝙ nō. xxij. q. iiij. §. illicitū. ar. ꝯ. xix. q. ij. due. dic ꝙ nō dȝ itrare. ⁊ cū religio soluat vin nor. c. si qua. ⁊ ex̃ de spon. requisiuit. sed ille decre. parū faciunt. h. ve ro ⁊ baz. dicūt potiꝰ standū euangelio. vn̄ intelligūt hoc ꝙ exigē nō pōt sed reddere tenet̃. vn̄ sic intelligūt sequentē lr̃am. nō liceat ꝓprie vxori reddere sibi debitū. i. ipse nō pōt petere debitū ab ea. ⁊ ita in telligūt p̄dictas decre. nā suos peccata tenere debent actores. C. de

Decreta[a] legalia desponsatā si con uerti voluerit nullo oīno cēsuerūt dāno[b] multari. ¶ Cū ergo cōiugato rum cōtinentia nisi ex amboꝝ cōsensu deo offerri nō valeat cū vir sui corporis ꝑtātem nō habeat: ſ; mulier. Qð autē sponse mōasteriū possint eligere ⁊ spō si nō exquisito ꝯsensu spōsaꝝ ꝓpositū melioris vite assumere valeāt: patet ꝙ inter sponsum ⁊ sponsaȝ ꝯiugiū nō est. Itē cū ꝭm augu. illa mulier nō ꝑtineat ad matrimoniū cū q̄ docet̃ nō fuisse ꝯcō mixtio sexꝰ. Itē cū ꝭm leonē illa nō per tineat ad m̃rimoniū cū q̄ docet̃ nō fuis se nuptiale misteriū: apparet ꝙ int̃ spō sum ⁊ sponsam ꝯiugiū nō est. Itē nico laus papa p̄cipit de his q̄ ab aduersa rijs excecant̃ aut mēbris detruncant̃ vt ob hanc infirmitatē taliū cōiugia non soluant̃. ¶ De his aūt q̄ cā frigidita tis debitū vxoribꝰ reddere non possunt statuit grego. papa vt vterq; coꝝ septi ma manu ꝓpinq̄rū tactis sacrosanctis reliquijs iureiurando dicat: ꝙ nunq̄ ꝑ cōmixtionē carnis cōiunctiv na caro ef fecti fuissent: tūc mulier scđas nuptias poterit cōtrahere. vir autē q̄ frigide na ture est: maneat sine spe ꝯiugij. Vn̄ idē scribit venerio carolitano ep̄o ita dicens. Si mulier probauerit ꝙ a viro suo nunq̄ sit cognita separentur.

Quod aūt[c] interrogasti me de his q̄ in matrimonio iuncti sunt ſ; nu bere[d] nō possunt si ille aliā vel illa aliū possit accipere de q̄bus scriptū est[e] vir ⁊ mulier si se cōiūxerint: postea dicat mu lier d̄ viro ꝙ nō possit cū illa coire si po test ꝓbare[f] ꝑ verū iudiciū qð verū sit ac cipiat aliū. ¶ Ecce impossibilitas coe undi si post carnalē copulā inuenta fu erit in aliquo nō soluit cōiugiū. Si ve ro ante carnalē copulā dep̄hēsa fuerit liberū facit mulieri aliū virū accipere. vn̄ apparet illos nō fuisse ꝯiuges. alio quin nō liceret eis ab inuicē discedere excepta cā fornicationis. ⁊ sic disceden tes oportȝ manere innuptos aut sibi in uicē recōciliari. Itē si sponsa cōiunx es set mortuo sponso remaneret vidua. si aūt vidua esset vir eiꝰ ad sacros ordines cōscendere nō possȝ. Maritꝰ eñ vidue eque sicut ⁊ bigamꝰ sacerdos fieri ꝓhi betur. ex huiꝰ aūt copula nullꝰ ꝓhibet̃ a sacris ordinibꝰ. vt eñ gelasius papa ait. nihil est quantū ad hūc articulū at tinet qð ei obuiet de canonicis institu tis[g]. apparet ergo hos nō fuisse coniu ges. Itē si coniuges essent discessio ab inuicē esset diuortiū. Sed hoꝝ separa tionē negat[h] ambro. esse diuortium: di cens de beata maria quā ioseph sibi de sponsauerat ⁊ in suam duxerat: ioseph nunq̄ cognouit eā. nā si vir iustus eam cognouisset: nūq̄ a se discedere passus esset: nec dn̄s q̄ vxorē preceperat a viro non discedere nisi cā fornicationis cō mendans eā discipulo auctor diuortij fuissȝ. Ecce cōmēdatio marie sobi ⁊ de tractio a ioseph negat̃ fuisse diuortiū q2 ioseph nō cognouerat eā. vn̄ appa ret[i] eos nō fuisse cōiuges. Si aūt beata maria quā ioseph sibi desponsauerat ⁊ in suā duxerat cōiunx negat̃ fuisse. mul to minꝰ ista q̄ simpliciter sponsa erat cō iunx est appellanda. ¶ Itē ex cōcilio aurelianēsi. Qui vxoris sororē pollue rit neutram habere valet.

Qui dormierit[k] cū duabꝰ sororibꝰ ⁊ vna ex illis ante vxor fuerit neutram ex ipsis habeat: nec ipsi adulteri vnq̄ in cōiugio[l] copulent̃. i. nec ꝓprie vxori si bi lȝ reddere debitū quā sibi reddidit il licitā: sororē eius cognoscēdo: nec etiā post mortē vxoris lȝ ei vel adultere ali cui copulari in cōiugiū. ¶ De sponsa vero ecōtra legit̃ in cōcilio triburiensi. De eo q̄ dormierit cū spōsa fratris sui.

Quidā desponsauit vxorē ⁊ dota uit[m] eā ⁊ cū ea coire n̄ potuit quā clanculo frater eiꝰ corrupit ⁊ grauidā red didit. Decretum est vt q̄uis esse nupta non potuerit legitimo viro: despōsatā tn̄ fratri frater habere nō possit sed me chus[n] ⁊ mecha fornicationis q̄dē vin dictā sustineāt. licita[a] vero cōiugia eis nō negent̃. ¶ Item ex eodem. Qui spōsam filij sui opprimit simul cū ea sine spe coniugij remaneat.

Si q̄s sponsaȝ[b] filij sui oppresserit ⁊ postea eā filꝰ eius duxerit: pat[c]

culū m̃rimonij vide tur ꝙ ⁊ vinculum iu ramenti. vt extra de spon. cōmissuȝ. ⁊ ex̃ de iureiur. ꝑuenit. ij

b ¶ Dāno. res enī q̄s alter alteri dedit restituent̃ ei. vt ex̃ d̄ cōuer. cōiug. ex pu blico. lȝ possit vide ri ꝙ ille per quē stat ꝙ m̃rimoniū nō cō summat̃ deberet pu niri. vt. C. de spon. l. vl. ſ; nō est ita. si tñ osculū interuenit nō pōt sponsus nisi di midiā partē rerum dataꝝ ab ipsa repe tere. sed mulier totū repetit qð dedit. C. de dona. ante nup. l. si a sponso.

Quod aūt. d̄ hac materia habes xxxiij. q. i. c. i.

c ¶ Nubere. i. car na liter cōmisceri. vt. ꝯ di. xxxiiij. valentino

e ¶ Scriptū est. in lōbarda. ⁊ ita est ar. ꝙ leges induci pn̄t in causis m̃rimonia libꝰ. nā ⁊ in accusa tione etiā clericoꝝ inducunt̃. ar. iij. q. ix dignum.

f ¶ Probare. j. xxx iij. q. i. si q̄s accepit. ꝯ ex̃ de despon. impu. cōtinebat̃. ex̃ d̄ clā de. despō. si q̄s clā. ⁊ ex̃ de frigi. ⁊ mal. c. i. in his oībus d̄r ꝙ ꝓbationi viri stā dū est ⁊ etiā sacro viri. vt in. c. contine batur. ſ; hoc intelli gitur cū vir tacet et ꝓbationes nō ha bet: imo verior ē so lutio ꝙ hic loqt̃ hȝ quotiēs mulier q̄ v̄ go est se incognitā vult ꝓbare per aspe ctū corporis h̄ ꝓba tio p̄fert̃ oībꝰ etiā iuramēto viri. ex̃ de ꝓba. ꝓposuisti. va lidior ē eñ res ⁊ me lius igredit̃ animo oculata f̃. de ꝙ ꝑ aures. insti. de gra. cogna. §. hactenꝰ. ⁊ §. item consobrini. sed si fuisset mulier potiꝰ crederet̃ viro. ⁊ sic loquuntur cōtraria.

pe. sancimus ⁊ est hodie ex presum. ex̃ d̄ eo q̄ cog. con sang. vx. sue. discretionem ⁊ maxime cū affinitas spū ritual̃ sit ma ior q̄ carnal̃. vt. xxx. q. iij. ita diligere. ſ; ꝓpter spūalē superuenientē nō separantur xxx. q. i. ad li mina.

i ¶ In coniu gio. xxxij. q. vij. quedā. ⁊ j. xxxiij. q. ij. si quis ꝯ. ſ; ibi neutra fuit vx or.

Quidam dotauit. i. donationē ꝓ pter nuptias dedit. nā ꝭm legē m̃lier dat dotē ⁊ vir do natione ꝓpt̃ nuptias. ex̃ d̄ dona. int̃ vir ⁊ vxo. nuper.

n ¶ Sed me chꝰ. si fuit spō sa d̄ p̄senti ꝙ videt̃ magis ex eo qð dicit non potuit ei cōmisceri. q2 ad id spōsus iā deuenerat vt tētaret. sed nō potuit ali quo ipedimē to impeditus vel si fuit spō sa d̄ futuro cū q̄ nō cōmitti tur mechia. i. adulteriū. dic mechus ⁊ me cha. i. fornica rius: fornica ria. q2 fornica tio mechia d̄r ar. xxxij. q. iiij meretrices. ⁊ hoc est qð se quitur fornicationis ⁊c.

g ¶ Ecce. institutis. xxxiiij. di. c. vl.

h ¶ Negat. reuera nō est diuortiū ꝓ prie sumpto vocabulo. q2 diuortiū dicit̃ inter carnaliter cognitos. repudiū inter sponsos. ff. de ver. sig. inter stuprū. §. diuortium.

l ¶ Unde apparet. totū est allegatio.

Qui dormierit. q̄dā dixerūt hoc caplm̄ intelligendū ꝭm decre. ex̃ de di

a ¶ Licita. post mortē sponse si erat spō sa de p̄senti. ecce minus puniunt̃ isti q̄ adulteri in supiori caplo. sed hoc nō ꝯtingit ꝓpter cōiugiū: vt intelligit gand. sed q2 peccauerunt minꝰ ob publice honestatis iusticiā q̄ si esset iā cognita ⁊ affinitas interuenisset.

Si q̄s sponsam. scȝ de futuro.

c ¶ Pater. q̄re q̄ frater ꝑmittit̃ vxorē habere in cōsimili casu. vt. ꝯ. in. c. p̄cedēti. Rn̄. q2 pr̄ ꝓximior est filio q̄ frater. nā vna ꝑsona

intelligit cū eo.vn̄ mag punit.xxv.q.ij.§.hac auctoritate.
d ¶ Si illa.appet.allegando dic. c ¶ Cognouerit.d.q dormierit,
e ¶ Desponsa.de futuro.nā si sit de p̄nti idē est q incognita.

Raptor.noluerit.de facto supple si intelligas de sponsa de p̄nti. nā de iure cōpellit eā recipe si ipsa nō peccauit nec ɔsensit s; per vim passa est ar. xxxij.q.v. reuera.r.ff. d adul. si vxor. §.si qs plane nisi velit spō sus religionē intrare. vt ex de cōuer.con iug.ex publi co.r fm h qd d: in fi.q: illa possit nubere cū alio intelli gas post mor tem viri sui.si aūt spōsa est de futuro nō est cōpellēd' q: libera de bent esse mri monia. ex de spon.requisi uit.nā ppter modicaʒ cām dimitti potest sponsa de fu turo.extra de iureiu.quem admodū.

g ¶ Cōsentiens.tūc enim nō posset nubere nisi timeretur eius incōtinētia. vt ex de eo q cō gno. cōsang. ex lris.in fi.r r.xxvi.q.ij. si autem.

h ¶ Non fuerit.ante vl p' non eīm refert qū dol' committat. arg.i. q.i.eos.ff.de calū.l.i.§.qui autem,

postmodū nō hēat vxorē nec mulier virū filius q p̄ris facin' ignorauerit aliā accipiat. ¶ Si illa quā vir sororis sue cognouerit[f] ppetuo copulari phibet. hic vō q sponsam fr̄is sui corruperit: pacta pn̄ia mrimōiu; ɔhere pmittit. appar;[o] hāc nō fuisse cōiugē fratris ei'. Itē mulier cā fornicationis a viro suo dimissa aut ei recōciliabit: aut illo viuente innupta manebit. ¶ De spōsa[e] vō ecōtra inuenit in primo libro capitularij in q ita legit. Si sponsus vi raptā recipe noluerit liceat sibi nubere alij.

Raptor publica pn̄ia mulcetetur raptam vero si sponsus recipere noluerit[f] r ipsa eidē crimini cōsentiens[g] non fuerit[h] nubendi licentia alij non negetur.

¶ Itē ex ɔcilio toletano.[i] De eodē

Statutū est a sacro cōuētu vt si qs sponsa; alterius rapuerit publica pn̄ia mulctet r sine spe ɔiugij maneat. r si ipsa eidē crimini ɔsentiēs[k] non fuerit nubēdi licētia alij nō neget: qd si p' hoc se cōiūgere[l] p̄sumpserit vterq; vsq; ad satisfactionē[m] anathematizetur.

¶ Apparet ergo hāc nō fuisse cōiugez cui viuēte spōso alteri nubēdi licētia nō negat. Quō ergo fm ambros. r reliqs patres sponse ɔiuges appellant: r his oībus argumētis cōiuges nō esse pbātur. S; sciendū[n] est q cōiugiū despōsatione iniciat: cōmixtiōe pficit. vn̄ inter spōsu; r spōsam ɔiugiū est: s; iniciatu; int copulatos ɔiugiū est ratū. ¶ Vn̄ ābro. In despōsatione cōiugiū iniciat

Cum iniciat[o] ɔiugiū cōiugij nomē asciscit nō cū puella viri admixtiōe ɔgnoscit. ¶ Ecce q in despōsatiōe cōiugiū iniciat nō pficit. ¶ Itē ābro. in libro de patriarchis. Cōiunctionis cōmixtio matrimoniū perficit.

In omni mrimonio cōiūctio intelligit spiritualis quā cōfirmat r pficit cōiūctor; cōmixtio corporal'. ¶ Itē hieroni. sup abdiā pphām. Matrimoniū sponsali coniunctione iniciat cōmixtione pficit

Quapropt in filiabus vestris fornicabunt r spōse

Statutū est.rapuerit.i. violent corruperit. si hoc itelligas de spōsa de presenti dic. Alij.i.spōso q est ali' a raptore. r fm h dicit nubēdi.i.carnalit cōmiscēdi. si aūt legas desponsa de futuro: dicas alij.s.a spōso r raptore. nā cū raptore d; ɔhere i odiū rapine. si aūt ɔhat cū eo tenet mrimonū. ex d rap. accedēs. k ¶ Cōsentiēs.j.xxxvi.q.ij.si aūt.ɔ.sed h de rigore iuris l ¶ Se cōiungere p̄sumpserit.j.xxxiij.q.ij.nō satis.xxxvi.q.ij.tria.ɔ sed ibi de rapta nōdū alteri desponsata. h vō de rapta alteri despō sata m ¶ Vsq ad satisfactionē.i.donec pn̄iam agant de rapina. n ¶ Apparet.sed sciendū.ponit distinctionē suā de mrimonio iniciato etiā pbat per.c.que sane intellecta aliud sonant.

Cum iniciat,q ad significationē, nā q ad essentiā statim plenū est r perfectū.q: simplex est sicut omne sacramentum.

Quapropt.pficiunt.nō quo ad sui essentiā s; ad significationē: nō tn̄ sequitur q antea nō fuerit pfectū.q: pfectū ampli' pōt perfici.ar.xi.q.iij. qd pdecessor.pficit aūt mrimonū p coitū quo ad sui significationē.q: tunc vtraq h; significationē.s.cōiunctionē aīe fidelis ad deū r xpi ad ecclīam. vt extra de biga. in c.debitu;.sed quare separatur matrimonium cā religionis post coniunctione; anime fidel' ad deu; r nō post cōiunctione; cristi ad ecclesiā ratio ē. quia anima separat a deo p peccatū. vnde nō est mirum si post tale; cōiunctionē matrimoniū separet. sed illa cōiunctio xpi ad ecclesiam designatur per vnionē qua vnita est diuinitas carni humane in vtero virginali. vnde qa humana caro nūq a deitate separata ē ideo post tale; coniunctionē nunq dissoluit matrimoniū. Vel potest dici q facili' est q vna anima separetur a deo q tota ecclesia. imo impossibile est q tota ecclesia separetur a deo. quia ecclesia nō potest nulla esse vt.xxiiij.q.i.pudenda.xxi.di.§.i.

vxe adultere erūt. Notandū q in filiabus dicit futurā fornicationē: r in cōiugijs adulteria q spōsali ɔiūctiōe iniciātur r cōmixtione corpor; pficiuntur[p].

¶ Itē ābro. ad paternū. Cū despōsata fuerit tradita r in vsum deducta rite ɔiunx appellat.

Si qs despōsata sibi r tradita vtat rite ɔiugiū vocat. ¶ Quare autē p' nuptialia pacta nō statim tradat sponse. Aug. li. iiij ɔfessionū ostēdit dicēs. Quare sponse nō statim post pactū tradant.

Institutū est vt iā pacte spōse nō statim[q] tradāt ne vilē hēat marit' datam quā suspirauit spōsus dilata;. Iuxta[a] hāc distinctiōe; itelligēda ē auctoritas illa aug. nō dubiū est illā mulierē nō ptinere[b] ad mrimoniū cū q docet nō fuisse cōmixtio sex' ad mrimoniū pfectū sb itelligēdū est tale videl; qd h; in se xpi r eccl'ie sacrm̄: ita r illud leonis pape itelligēdū est. S; obijcit illud aug. Inter mariā r ioseph fuit pfectū ɔiugium sed pfectū intelligit nō ex officio sed ex his q comitant ɔiugiū. ex fide videlic; ple r sacramento que oīa inter xpi parentes fuisse auctoritate aug. pbantur Cūcta ergo q nō de sepando coniugio inducta sunt: de pfecto intelligunt: qd spōsali cōiunctiōe est iniciatū: r officio corporal' cōmixtiōis est ɔsūmatū. Illa vō qbus sepabile cōiugiu; ostendit de iniciato itelligent qd nōdu; officio sui pfectū est. Pōt r aliter distingui. Spōse[c] appellant coniuges ɔsuetudine scripture spe futuror; non effectu p̄sentiu; Vn̄ ambro. cū dixiss; cū iniciat cōiugiū non addidit tūc res vel effect'. s; tūc cōiugij nomē asciscit: ostēdens tales ɔiugij nomē habere nō rem vel effectū. Itē aug. cū de parentib' dn̄i loqueretur ait Coniuges fuerūt mēte non carne sicut r parentes[d]. Ex q dat intelligi q sicut ioseph pater dn̄i dict' est nō effectu geniture: sed officio r cura puidendi. sic r cōiunx matris eius appellat' est: nō cōiugij effectu: s; subministratiōe necessariorum r indiuidue mentis affectu[e]. Hinc

Si quis. r tradita.ergo si nō sit tradita sibi r traducta r ea vtatur vim facit. vt.C. de rapt. vir.l.vna. sed lex illa non tenet. vt.j.c. lex.extra de rap.cu; causam.

Institutū est. non stati.q: non infra duos menses.ex de cōuer. cōiug.ex publico. siliter fideiussor non deb; statim venire cū sacco parat'.ff.de sol.qd dicimus.l.di. quāuis q ¶ Vilē.nā gratior est fruct' que; spes pductior edit. r no. q ppt cauendā vilitatē multa omittunt.xvi.q.i.p̄cipim'.ff.de offi.p̄si.obseruandū.xlv.di.de iudeis.r.l.di.§.pōt. a ¶ Iuxta.iniciato r consummato.
b ¶ Non pertinere.ex his verbis.G.bonus intellectus haberi potest.sed q ipse malū habuerit paret ex illo loco.Cuncta ergo.
c ¶ Sponse.nec hec solutio multū valet.q: eadem rōne dici pōt q cōmittit adulteriū: spe futuror; non re p̄sentiū q cu; sponsa alicui' fornicat qd ridiculū est dicere. d ¶ Parentes.ioseph eīm putatiuus pater dn̄i dict' est.
d ¶ Parentes.quo ad ioseph.nam maria fuit carne eius parens, vnde expone parentes.i.parens plurale p singulari.ij.q.i.in primis,
e ¶ Affectu,id est ppter fidele cōiugium, vt.ɔ.c,coniunx,

E

¶ Quia futura. ex hoc loco habuit tã gandolfus ꝙ gratianus causam sui erroris dicentes verũ ꝯiugiũ nõ fuisse inter mariã ⁊ ioseph qđ tñ falsuꝫ est. vt. s. e. cõiũx. ⁊ est hic ar. aliquẽ sumere appellationẽ ab eo qđ erit futurũ. vt. xxiij. q. i. parat⁹.

Genuit. in parte prima cõmentatur hieronim⁹ sup illa auctoritate genuit ioseph. in scđa cõmẽtatur sup illo inuẽta est ⁊c. in tertia cõmẽtatur sup illo ioseph fili dauid ⁊c. Ioh.

b ¶ Ioseph. verba sunt euãgeliste.

i ¶ Nuptiarũ. i. carnalis cõmixtionis.

k ¶ Pene. q: carnale copulaꝫ ei⁹ nõ cognouit.

l ¶ Eluidiuꝫ. hereticũ. q̃ dicebat beatã virginẽ alios filios genuisse eo ꝙ euangeliuꝫ dicat peperit filiũ suũ primogenitũ: ⁊ ioseph de alia muliercula plures filios habuisse vt sic xp̃i parẽtes infamaret.

Egressus. xxiiij. d. c. i. Ioh.

n ¶ Ad generos suos. tñ appellatione generi sponsus cõtinetur. vt. iiij. q. iij. lege iulia. ver. item ne liberto.

Priusq̃. hic pri⁹ nõ notat ordinẽ arg. ex de v. sig. qđ dicitur. ar. xix. q. vi. §. nũc aũt. vñ nõ sequtur ꝙ postea ꝯuenerũt. ⁊ etiã cõcordat huic ar. leg. naꝫ dicit lex ꝙ si seru⁹ nõ fuerit euict⁹ priusq̃ moreretur vl' hõ mortuus esset nõ cõmittitur stipulatio nec inde sequitur ꝙ postea euincatur: q: hoc esset impossibile. ff. de euic. si seruus.

p ¶ Seruabat. non tñ vbicũq: imo aliquã ꝯriuꝫ obtinebat put statim subditur de generis loth.

q ¶ Haberent. vt. ff. de ritu nup. l. mulierẽ. vñ nisi post puberes ãnos spõsa iueniatur in domo spõsi nõ presumitur vxor. ff. de ritu nup. l. iij. Itẽ sꝫ post puberes annos sponsa inueniatur in domo sponsi: tñ nisi cõstet de spõsalib⁹ hic ipso ꝙ secũ reperitur non presumitur mrĩmoniũ. vt. ff. de spon. q̃ sitũ. ⁊ ex de testi. spo. ex parte.

r ¶ Sic ⁊ maria. similitudo est p ꝯriũ vel in eo ꝙ isti ⁊ illi cohabitãt cũ spõsis sine carnali cõmixtione. s ¶ Sed dimittere. i. ad eã nõ accedere.

t ¶ Retinere. q̃ accipe est retinere. ar. xij. q. ij. si qua de rebus.

v ¶ Dimiserat. q: suspicat⁹ fuit de ea adulteriũ. vt. ij. q. i. si peccauerit.

x ¶ Copulat. i. recõciliat nõ despõsat: sꝫ copulat dicit. q: iã mẽte dimiserat eã ⁊ q̃si separati erãt q̃ ad mentẽ: ioseph tñ prius ei fuerat cõiunct⁹ p ꝯsensuꝫ mrĩmonialẽ ⁊ cõsensit in carnalẽ copulã. s. e. q. ij. §. i.

Si enim. vxoris. ar. ꝙ viuente ioseph separata est virgo ab eo. ar. s. e. §. ecce. ⁊ hic est ꝯ petrũ manducatorẽ q̃ dixit ꝙ ioseph mortu⁹ erat tpe dñice passionis. hic enim exprimitur causa quare dñs separauit eã a ioseph. Inuẽta est dico in persona angeli qui loquitur hic origenes.

z ¶ Legis. q: sm legem q̃ desponsata erat lapidabatur ob fornicationẽ. xxxiij. q. ij. nõ satis. sꝫ que nõdũ erat sponsa alicui⁹ ⁊ fornicabatur non puniebatur morte nisi postea copularetur alicui tanq̃ virgo: ⁊ ita lapidaretur beata virgo. q: cũ iã sponsuꝫ haberet ⁊ grauida apparebat. ⁊ ita constabat ꝙ vel ante vel post desponsationeꝫ eã fornicataꝫ presumptiue et iõ fuit despõsata. sꝫ tñ sm legẽ romanã secus est. naꝫ si aliq̃ fuerit fornicata anteq̃ sit spõsa nõ põt accusari de adulterio. si vo post q̃ fuerit spõsa põt. vt. ff. de adul. si vxor. §. si q̃s vero. tamen dicũt quidaꝫ ꝙ etiaꝫ simplex fornicatõ morte puniebatur in aaronitis. lvi. di. dominus. q: maior mũditia exigebatur in eis. q̃a de eis actor mundi id est xp̃s erat nasciturus. Et nota ꝙ hic occultatur aliq̃d propter malitiam eius cui fit occultatio q̃nq̃ etiã aliquid occultatur ppter magnam rei excellentiã. xliij. di. in mandatis. quandoq̃ ideo quia auditores capaces nõ sũt viij. q. i. oportet. ⁊ ibi multa habeo vobis dicere que non potestis portare mõ.

angelus ait. Noli timere accipe mariã cõiugẽ tuã: cõiugeꝫ noĩauit: q: futura[f] erat cõiunx. Hinc ⁊ beda sup leuiticuꝫ Si q̃s spõsã alteri⁹ violauerit ⁊c. spõsã vxoreꝫ dixit nõ q̃ tunc esset sꝫ q̃ futura erat vxor. Hinc ⁊ hiero. sup matheũ in euãgelio cũ esset despõsata ⁊c. Consuetudine scripture sponse cõiuges ⁊ spõsi viri appellantur

Genuit[g] ioseph[h] vir marie. Cuꝫ virũ audieris suspitio tibi non subeat nuptiarũ[i]. sꝫ recordare cõsuetudinis scripturarũ ꝙ sponsi viri ⁊ spõse vocentur vxores. ⁊ infra. Nõ ab alio inuẽta ẽ nisi a ioseph q̃ pene[k] licentia maritali future vxoris oĩa nouerat. ⁊ infra. Ioseph fili dauid ⁊c. Iam vero sicut diximus spõsas vxores appellari. qđ plen⁹ liber aduers⁹ eluidiũ[l] docet. ¶ Itẽ super genesim

Egressus[m] itaq: loth locut⁹ est ad generos[n] suos q̃ accepturi erãt filias suas. In sequẽtibus filie loth virgines fuisse dicuntur: ⁊ ipse ad zodomitas dixit. Ecce due filie mee q̃ nõ ꝯgnouerũt viꝝ. ⁊c. Nũc aũt dr̃ habuisse generos sꝫ q̃daꝫ arbitrãtur eas q̃ viros habuerũt in zodomis perisse ⁊ q̃ virgines erãt cũ patre exisse. Sꝫ hebraica veritas habꝫ. Egress⁹ loth locut⁹ est ad spõsos suos qđ magis verũ esse videtur ex hoc qđ sequitur. q̃ accepturi erant filias suas vñ datur itelligi ꝙ scriptura generos spõsos vocat. ¶ Itẽ iohã. os aureũ in euãgelio eodeꝫ. Maria cõiunx dicitur scripture more cũ simpliciter sponsa esset

Priusq̃[o] cõuenirẽt nõ dixit pusq̃ in sponsi adduceretur domũ. hũc enim moreꝫ seruabat[p] antiq̃tas: vt sponse in spõsorũ domib⁹ haberentur[q]. vt aũt generi loth apđ soceruꝫ legũtur habitare cũ sponsis nondũ sibi copulatis lege coniugij. sic ⁊ maria[r] habitabat cũ spõso. ⁊ infra. Neq: enim expellere eaꝫ de domo voluit sꝫ dimittere[s]. ⁊ infra. Noli timere accipere mariã cõiugeꝫ tuã quo sermone sponsã simpliciter indicauit. sicut ẽt eos qui adhuc sponsi sunt: generos appellare scriptura ꝯsueuit. Quid aũt est accipere mariaꝫ cõiugẽ tuã nisi pfecto domi retinere[t] iã enim illaꝫ mente dimiserat[v]. ⁊ infra. Sicut enim illã postea cõmẽdat xp̃s ipsi discipulo. sic ⁊ nũc angel⁹ copulat[x] sponso. nõ in fed⁹ solẽne cõiugij: sꝫ i ꝯsortiũ cõis habitaculi. ¶ Idẽ in eodẽ omel. scđa. Dñs nõ cõmẽdasset matrem discipulo si eã ioseph cognouisset.

Si enim cognouisset eaꝫ ⁊ loco habuisset vxoris[y] quõ illaꝫ dñs q̃si absq: solatio ⁊ nichil penit⁹ haberẽteꝫ discipulo cõmendaret. iubens illi vt eã acciperet in suaꝫ. ¶ Itẽ origenes in eodẽ Maria vxor ioseph appellatur q: sic putabatur futura

Inuenta est in vtero habens a beato ioseph q̃ licꝫ eã nõ cõtingeret: future tñ vt putabatur vxoris omnia nouerat: ⁊ infra. Si tibi vxor nomĩnatur ⁊ si in desponsatiõe tibi esse dicitur: non tñ tibi vxor est sꝫ dei vnigeniti mater est eterni ⁊ ĩfra. Coniugẽ dico ppterea vt diabolo virginitatẽ eius occultẽ vt legis[z] instituta nõ destruã. In sequẽtibus demõstrabo ꝙ nec ista tua cõiunx sm consuetudineꝫ coniugij habeatur nec iste q̃ generatur tu⁹ fili⁹ eẽ credatur. ¶ Itẽ gregorius in expositiõe euangelij. cuꝫ sero esset die illa. Ad nuptias marie ioseph nõ puenit.

Sic q̃ppe discipulũ post resurrectiõꝫ suã dubitare pmisit: nec tñ in dubitatiõe deseruit sicut ante natiuitatẽ suã habere mariã sponsuꝫ voluit. qui tamẽ ad eius nuptias non puenit. Naꝫ ita factus est discipulus dubitans ⁊ palpãs testis vere resurrectionis sicut spõsus fuerat matris custos integerrime v̄ginitatis. ¶ Ex his[a] oĩb⁹ auctoritatib⁹ apparet spõsas ꝯiuges appellari spe futurorũ nõ re presentiũ. Quõ ergo cõiuges a prima fide despõsatõis appellantur: si ista q̃ sponsa asseritur: cõiunx esse negatur: sꝫ a prima fide despõsatiõis cõiunx dr̃ appellari nõ ꝙ i ipsa despõsatiõe fiat cõiunx: sꝫ q: ex fide quã ex despõsatiõe sibi inuicẽ debẽt postea efficiuntur ꝯiuges sicut p fidẽ[b] dicuntur

Sic quippe. ex his fere per totũ istũ. §. male dicit. g. imo fere per totã istam questionẽ.

b. ¶ Sicut p fidẽ. hic per vnũ falsum vult aliud pbare. nam ꝙ adulto non dimittantur peccata per fidẽ ante baptismũ nemo catholicus dicit. hoc etiam aug. expresse negat. de conse. di. iiij. non dubito. ⁊ c. baptismi. vel verũ est ꝙ non dimittuntur omnino ante baptismũ quo ad omnẽ penam. quia non quo ad temporalẽ ꝙ fit per baptismũ. de conse. di. iiij. sine penitentia. nisi summa esset contritio: vt in latrone. de conse. dist. iiij. baptismi vicem.

c ¶ Item siritius papa. ij. ca. q. de coniugali. ⁊ ita soluit ꝙ non obiecerat. ⁊ sic est tota precurrens. simile habetur de peni. dis. ij. §. item illud euangelij.

d ¶ Beatitudine. habuit quidē beatitudinē sed nō pmanentē vel cō firmatā. vñ dicit non habuisse caritatē in celo. xvi. q. ij. visis. de pe. di. ij. principiū. xix. di. ppter totius. e ¶ Sacerdotalē. sed hoc nō nisi post cōfirmationē. vt ex̄ de accu. sup his.
f ¶ Quā acceperat. amittit ḡ qs qđ nō hȝ. vt. C. de admi. tu. pupillorū ar. ȝ. ff. de re gu. iur. nō vi detur recedu sus q̄ rem nō habuit.
g ¶ Vtrū. hu ius q̄ōnis nl la est vis. de termināt enī per id qđ ē ex tra de spōsa. duoꝝ. duob⁹ modis. τ. c. li cet preter soli tū. sed in hoc dissentiūt do ctores: an spō sa đ futuro co gatur stare cū sponso. qđ vi detur vt ex̄ đ spon. ex lrīs. τ de cōuer. cō iug. sane. itē quia p quoli bet petō mor tali possum⁹ cogi ad peni tentiā. xxij. q. i. c. vlti. sed ȝ extra de spō. requisiuit. et ȝ. c. q. i. de vi duis. dicunt quidam φ co gi debȝ a pn̄ cipio si tamē perseuerauerit contumax non est apli⁹ cogēda. tu di cas semp esse cogendam nisi euidentis sima cā subsit sunt tamē ca sus septē in quib⁹ sponsa de futuro lici te pōt recede re a spōso. v nus si alt' vult intrare religio nē. τ illud ēt tenet in spon sa de presenti vt extra đ cōuer. cōiug. ex publico. secū dus casus si alter recedat ad remotā re gionē nec po test inueniri. extra de spō. de illis. terti⁹ si alter incur rit lepram vel

remitti peccata. nō φ añ baptisma p fi dē remittantur: sed quia fides est causa quare in baptismate a peccatis emūda mur. Illud aūt iohis crisostomi: matri moniū nō facit coit⁹ sed volūtas. Itē il lud ambrosij. nō defloratio v̄ginitatis sȝ pactio cōiugalis mr̄imoniū facit: ita intelligendū est. Coit⁹ sine volūtate ꝯ hendi matrimoniū τ defloratio virgini tatis sine pactione ꝯiugali nō facit ma trimoniū vel cōiugiū. sȝ p̄cedens volū tas ꝯhendi mr̄imoniū τ ꝯiugal' pactio facit vt mulier in defloratiōe sue virgi nitatis vl' in coitu dicat nubere viro vl' nuptias celebrare. Itē siriti⁹ᶜ papa. Di scessionē spōse a sponso vocat sepatio nē cōiugalē. sed talis discessio đr viola tio cōiugij nō iā existētis sȝ futuri vt ex ipsa desponsatione sperabat: sic τ dia bol⁹ đr cecidisse a beatitudineᵈ nō solū quā tūc hēbat: sȝ etiā ad quā habendā creat⁹ erat. Sic q̄ merito sue vite vl' scie in sacerdotē vel in epm̄ eligit: si interim electionē suā cassari meruerit đr amitte re sacerdotalēᵉ vel epalē vnctionē: nō quā acceperatᶠ sȝ ad quā accipiēdā elect⁹ erat. Nō ergo illa auctoritate spōsa cō iunx pōt pbari. Sed cōcedat φ spōsa nō sit ꝯiunx: tn̄ q̄rit vtrūᵍ liceat ei renū ciare priori ꝯditioni. Hoc autē phibet auctoritate anchiritani ꝯcilij in q̄ statu tū sic legit. Desponsate puelle priori bus reddede sunt si eis rapte fuerint.

Despōsatas puellas τ post ab alijs raptas placuit erui⁹: τ reddi eis q̄ bus ante fuerāt desponsateⁱ etiā si eis a raptorib⁹ vis illata cōstiterit. ¶ Itē Io. viij. rostano archiepo. Cōione pri uetur sponsa nisi raptore deserere τ ad sponsum suum redire voluerit.

Otro p̄sentiū lator dū in nr̄o serui tio fideliter excubaret: quendā virū fe minā sibi desponsatā cōquerit rapuisse τ ideo fraternitas tua nr̄a auctoritate suffulta suffraganeos suos epos p̄sen tialiter conuocet. sicq̄ȝ vnanimi sn̄ia si sponsā huic raptor nō reddiderit: tam idē φ rapta: si ad p̄stinū spōsum remea reᵏ noluerit: oī cōione priuent. ¶ Sed aliud est p̄ori cōditioni renūciare: τ de nuptijs cū alio agere aliud est rapi hoc est illicite ꝯstuprari ¶ Vñ ysidor⁹ ethi mologiaꝝ li. v. c. xxiiij. ait. Quid sit ra ptus.

Raptus estˡ illicit⁹ coitus a corrūpendo dict⁹. vñ q̄ rapti po tit stupro fruit. ¶ Hec autē nō ab alio rapta: sed alij desponsata mōstratur. ¶ Raptā vero talē dici phibet gela sius papa ita dicēs. Ibi rapt⁹ admitti tur vbi puella abducit: de cu⁹ ante nu ptijs nihil actū pbat.

Lex illaᵇ p̄teritoꝝ principū ibi raptū esse di xit cōmissum vbi puella de cu⁹ ante nu ptijs nihil actū fuerat: videt abducta. ¶ Qđ aūt in fine capituli subiūgitur etiā si eis a raptorib⁹ vis illata cōstite rit: ideo additū est. q2 raptarū alie se ra piēdas exponūt: alie violent abducunt q̄cūq̄ȝ ergo mō rapiant priorib⁹ reddē de sunt. Hec aūt⁹ vt supradictū est non inter raptas sed inter alias despōsatas cōnumerat. τ ideo nō est huic auferēda τ priori reddēda. Sequunt alie aucto ritates q̄bus ista phibet nubere scđo τ iubetur redire ad p̄ora vota. ¶ Unde ait siritius papa hymerio epo terraco nensi. Puella alteri desponsata alteri accipere nō licȝ.

De cōiugali vio latiōe requisisti si puellā alteri de sponsatā alter in matrimoniū possit ac cipere. ¶ Tale igitur cōnubiū anathe matizam⁹ τ modis oībus ne fiat inter dicimus. q2 illa benedictio quā nuptu re sacerdos iponit apđ fideles cuiusdā sacrilegij instar ē si vlla trāsgressiōe vio letur. ¶ Sed auctoritateᶜ hac siritij il la phibet ad scđa vota transire que in ppria domo est ducta τ cū sponso suo eū velata τ benedicta: taliū discessione violat bn̄dictio quā nupture sacerdos iponit. verū hanc necdū sponsus in suā duxerat nec cū ea benedictionē accepe rat. nō ergo hac auctoritate huius co pula phibet. Itē illud eusebij pape. Desponsatā puellā nō licet parentib⁹ alij viro tradere. simil' de hmōi despō sata intelligitur. que videlicet cū spōso est velata τ benedicta. Itē obijcit illud greg'. que ppter frigiditatē a viro suo separata est τ alij nupta fuerit: si vir ei⁹ aliā cognouerit illa est detrahenda se cundo τ reddenda primo. Sed eodem modo soluit. quia ista videlicet cū illo benedictionē acceperat. ¶ Augustin⁹ de fide pactionis τ consensus. Si quis alicui mulieri consensus fide fecerit nō licet illi aliam ducere. Palea.

Duobus modis dicit fides. pactio nis τ cōsensus. Si aliq̄s alicui mu lieri fidē fecerit pactionis nō debȝ aliā ducere. si aliā duxerit pniā agat đ fide mentita τ maneat cū illa quā duxit. nō enī rescindi đȝ tn̄ factū. Si autē fecerit fidē ꝯsensus nō licet aliā ducere. si aūt duxerit dimittat ipsā τ adherebit vxo ri priori. Est aūt fides pactōnis q̄n ali

aliquā deformitatē corporis. extra de cōiug. lepro. litteras. extra de iureiu ran. queadmodū. quartus si superueniat affinitas vl' si fornicat spontanee vel coactus. extra de iureiurā. queadmodū. ȝ. c. quidā desponsauit. quint⁹ fm quosdam est si mutuo se absoluerint. extra de spon. p̄terea. sextus si con trahit cū alio per verba de p̄senti. extra de spon. duoꝝ. c. i. τ. ij. sed in hoc ca su est peccatū. septi mus si id quod mi nor fecit nō vult ser uare in adulta eta te. extra de despon. impube. de illis. io.

Desponsatas. e rui. id est auferri a raptore.
i ¶ Desponsate. ȝ. xxxiij. q. ij. nō satis contra vbi precipi tur nō reddi priori viro sed ibi consen sit raptori. τ hic loq̄ tur de sponsa de p̄ senti. Itē contra. C. desponsa. l. i. ibi di citur φ vni despon sata pōt alij nubere sed illud est abroga tum.

Otro. remeare. si intelligat hoc đ spon'a de p̄senti est planū. si de sponsa de futuro. dic vt in summa.

Raptus est. hoc c. inducit Gratia nus vt probet illici tū esse coitum in ra pta. vñ p ꝯsequens vult pbare φ dēat a scđo separari si eā raperet cū illicite ei adiungat: ita tamē φ ille secund⁹ q̄ ra puit non tractasset primo de spōsalib⁹ τ ad hoc inducit se quens. c.

Lex illa. sed vbi sit lex illa ignoro forte in codice theo dosiano. q2 potius ꝯtrariū inuenio. vt C. de rap. vir. l. vna ȝ. quibus. sed illud nō tenet. vt extra de rap. cum causam.
c ¶ Quod autē. cō stiterit. ȝ. c. despon satas.
d ¶ Hec autē. de q̄ agitur in themate.

De coniugali. sȝ auctoritate du cta hic male soluit. nam huiusmodi so lēnitates nō faciūt ad essentiā mr̄imo niȷ. xxx. q. v. nostra tes. τ. c. femine.
¶ Illud gregorij. vt. xxxiij. q. i. ca. i. in fine.

Q Uidā vir infidelis.supiori cā q̄nq3 notant̄ cause q̄ ꝓhibent m̄rimoniū cōtrahere ⁊ cōtractū iubent dirimere. verbi gr̄a: votū: ordo: religionis habit⁹: ligatio: ⁊ publice honestatis iustitia. In hac vero secunda ponunt̄ quedā q̄ impediunt matrimoniū. verbi gr̄a: dispar cult⁹ vel dissimilitudo fidei vt inter fideles ⁊ infideles. primo tractat an m̄rimoniū sit inter infideles. et ostendit etiā q̄d iuris sit si alter ꝺ duobus cōiugib⁹ infidelibus ad fidem conuertat̄. vt aūt hic ⁊c.

c Consentit. si vero nollet habitare cū eo posset eā dimittere ⁊ aliā ducere viuente ea. j. e. q. ij. si infidelis.

d Non dimittat. j. e. iudei. cōtra. sed hic de gentili. ibi de iudeo circa quē specialiter illud obseruat̄. habent enī iudei leges ⁊ ꝓphetas quibus parati ⁊ muniti sunt animas simpliciū fallere. sed gētiles h̄ non habent.

Q Uod inter infideles. hic intitulat̄ prima questio an. s. sit matrimoniū inter infideles. ⁊ certuz est ꝙ sic. licz nō sit ratum j. e. c. i. ⁊. §. i. Gratianus tamen ad vtrāq3 partem allegat ⁊ bene soluit. j. e. §. ex his. sed quia in hac questione quedā capitula ponunt̄ pertinētia ad scđam q̄stionē. que est an altero remanēte in infidelitate possit cō-

Q. i.

uersus ad fidez alij se copulare. ꝺ ea videamus. Notādū ergo ꝙ cū vnus cōiugū cōuertitur ad fidē si remanens in īfidelitate est iude⁹ nullo modo fidelis debet ei cohabitare nisi velit ad fidē cōuerti. ⁊ si nō vult cōuerti pōt aliā ducere j. e. c. iudei. sed ꝯtrariū est hodie verum ex̄ de diuor. q̄nto. et c. gaudem⁹. si est paganus ⁊ nō vult cohabitare: vl' vult sz cū blasphemia x̄pi vel vt eam ꝯtrahat ad mortale peccatū fidelis pōt cuz alio cōtrahere. j. e. si infidelis. ⁊ habes hos tres casus in quib⁹ licet ꝯhere cuz scđa

q̄s ꝑmittit fidē alicui ꝙ eā ducet si permiserit ei rē secū habere vel etiā ꝑ ꝯsensu. Fides aūt cōsensus est q̄n etiā si nō cōstringat manū tn̄ corde ⁊ ore consentit ducere ⁊ mutuo se concedūt vn⁹ alij ⁊ se mutuo suscipiunt.

Incipit causa. xxviij.

Q Uidā vir infidelis[g] in cōiugio posit⁹ ad fidez cōuersus est. vxor vero ei⁹ odio x̄piane fidei ab eo discessit. ille q̄ndam fidelē in vxorē accepit: qua mortua cleric⁹ efficit̄. tandē vite et sciētie merito in ep̄m eligitur. ¶ Hic ꝑmū querit̄ an cōiugiū sit inter infideles ¶ Scđo an liceat huic aliā ducere ꝑore viuente. ¶ Tertio an sit reputādus bigamus q̄ ante baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū alteram.

Q Uod inter infideles nō sit cōiugiū multis auctoritatib⁹ probatur. Ait enī paulus. Omne qđ nō est ex fide[i] peccatū[k] est. ꝯiunctio aūt infideliū nō est ex fide: ⁊ ideo peccatuz ē. nō ē ergo ꝯiugiū: q2 nullū ꝯiugiū peccatū ē. Itē aug. Non est vera[l] pudicitia hominis infidelis cū ꝯiuge sua. vbi aūt vera pudicitia esse nō pōt: ibi nec verū cōiugiū est. ¶ Item Ambrosius.

I Ussit esdras dimitti[m] vxores alienigenas ꝑ quas ibant ad deos alienos. Non est enī putādū m̄rimoniuz qđ ex̄[n] dei decretū est factū. sz cū cognoscit̄ est emendandū[o]. Itē aug. Nō est ratū[p] cōiugiū qđ sine deo ē. ¶ His oīb⁹ auctoritatibus ꝓbat̄ cōiugiū nō esse inter infideles. Ecōtra inueniunt̄ alie auctoritates q̄b⁹ ꝓbat̄ ꝯiugiū esse inter infideles. quaꝝ ꝑma est illud euāgelij ꝙ x̄ps ait. Erunt q̄nq3[q] in domo vna duo[r] in tres[s] ⁊ tres diuidunt̄ in duos[t] Deinde cū ꝑsonas illas enumeraret vxorē diuidendā esse in virū: dixit ⁊ ecōuerso. Itē q̄ nō odit[a] patrē vel matrē aut vxorem aut sororē ꝑpter me nō est me dignus: vxorē infidelē non fidelē dicit odio habendā. Itē oīs q̄ reliquerit domū aut prēm aut matrē aut sororē aut vxorē ꝑpter me centuplū[b] accipiet ⁊c. Uxorē infidelē in hoc loco significat q̄ ꝓpt̄ x̄pm dimittit̄ dū poti⁹ ipsa q̄ fides x̄pi deseritur. Itē ap̄ls. Si quis frater h3 vxorē infidelē ⁊ hec cōsentit[c] habitare cū illo nō dimittat[d] illā. Et si qua mulier h3 virū infidelē ⁊ hic cōsentit habitare cum illa nō dimittat virum. sanctificat⁹[e] est enī vir infidelis per mulierē fidelē. ⁊ sanctificata est mulier infidelis per virū fidelē. Idē ad tytū. Hortare adolescētulas vt diligant viros suos. hoc tā de infidelib⁹ q̄ de fidelib⁹ intelligenduz est. Infidelib⁹ nāq3 viris fideles mulieres ꝓpensi⁹ debēt obsequi ꝓpter deū vt sic viros suos x̄po lucrari valeant. sicut in passione beati clemētis de theodora[f] ⁊ sisinio legit̄ mirabilit̄ cōtigisse. ¶ Itē innocēti⁹ papa ruso ⁊ eusebio ep̄is macedonibus. Bigami ꝓbant̄ q̄ ante baptismū vnā ⁊ post baptismū alteraz habuerūt.

N Unquid[g] non erūt admittendi in hereditatis cōsortiuz qui ex ea suscepti sunt que ante baptismū fuerit vxor. erūtq3 appellandi naturales: q2 non est matrimoniū legitimuz vt vobis videt̄ nisi illud qđ post baptismū assumit̄. Ipse dn̄s cuz interrogaret̄ a iudeis si liceret dimittere vxorē atq3 exponeret fieri nō dēre addidit qđ de⁹ cōiūxit hō nō seperet: ac nec de his putet̄ esse locut⁹ q̄ p⁹ baptismū vxores sortiūtur h° ⁊ a iudeis iterrogatū ⁊ iudeis eē rn̄sum meminerint. Quero ⁊ sollicitus quero: si vna ⁊ eadem sit vxor[i] eius qui ante cathecumin⁹ postea fidel' sit filios-

argu. xi. q. iij. ad mēsaz. hodie tamē idez videtur de vtrisq3. extra ꝺ diuor. quāto

e Sanctificatus. frequēter enī vnus sanctificatur per alteruz. j. eo. nunc. ⁊ est ar. ad ea que frequenter accidūt iura adaptari. ff. de legi. nam ad ea. iij. q. v. accusatores vel testes. xxviij. dis. de siracusane.

f De theodora. vxore sisinij. quia ambo erant infideles. sed postea illa conuersa est ad fidem ⁊ per eā postea vir cōuersus est.

N Unquid hoc ca. est de verbo ad verbuz. xxvi. di. deinde. et ibi exponitur

S I q̄s. dimiserit. ꝓpter fornicationē quaz fecit.

i Post baptismū. si dicas alterius tn̄ planuz est q2 fidelis nō cōpellitur aliquo casu infidelē eam habere: sed non cōtraheret cū alia nisi in tribus casibus. extra de diuor. gaudem⁹. sed si vterq3 fuerit factus fidelis. dicit hug. ꝙ quocūq3 mō eā dimiserit siue q2 dedit libellū repudij siue alio modo semꝑ cōpellit̄ eam recipere post vtriusq3 baptismuz. nā dicit. omne peccatū deletū esse in baptismo etiā exceptionē que viro cōpetebat ꝓpter peccatū mulieris. sed tutius est distinguere cum Inno. vt si dicatur ꝙ ſm morē gentiliū ⁊ non ꝓpter fornicationem illius ante dedit ei libellū repudij: ⁊ modo vterq3 conuersus est compellitur eā recipere nec pōt mō ei obijcere si cū alia cōtraxerit q̄si obiectu fornicationis eā repellat. nā licz in veritate fornicata sit: q2 tn̄ illa fornicatio licita est ſm eos nō pōt eā repellere. si vero alias fornicata fuisset ⁊ ꝓpter illā fornicationē eā dimisisset nō cōpellit̄ eā recipere. hoc totū habes ex̄ de diuor. gaudemus. §. vl. nec est ꝯ. de cōse. di. iiij. sine pn̄ia. de peni. di. vl. nullus. non enī dico per baptismū alterius exceptionē sibi competentē auferri posse. ⁊ rationē illius plene notaui. xxvi. di. deinde. in fi. quia fornicatio non tantū vxorē sed etiam virū maculat. xxxij. q. i. in coniugio.

extra de diuor. quāto. ⁊ in. c. seq. si aūt infidelis vult cohabitare fideli et in pace. in electione fidelis est an velit ei cohabitare an nō. sed tunc cū altero nō pōt eo viuente cōtrahere. j. e. q. iam nunc. ⁊. c. sic enim.

i Ex fide. i. qđ fit ex certa scientia ꝯ fidē est peccatū. de pe. di. iij. §. is autē. ver. idē ambro.

k Peccatū est. vt. xxvi. di. deinde.

l Uera. i. ad veritatē ducēs.

I Ussit. hoc ca. nō facit ad ꝓpositū. q2 nō erat iter eos matrimoniū nisi de solo facto. sed qđ dn̄s ꝑmisit esse fidelē cū vxore infideli intelligit̄ cū matrimoniū p̄cesserat inter eos.

m Dimitti. ⁊ iudeis

n Extra. i. cōtra.

o Emendandū. ar. ꝙ nō currit p̄scriptio in matrimonio qđ verū est hodie. extra de consang. ⁊ affi. non debet.

p Non est ratū. i. inseparabile.

q Erūt q̄nq3. s. pater ⁊ fili⁹: mater et filia: nurus vel gener.

r Duo. i. duo separabunt̄ a trib⁹ q̄ cōuertunt̄ ad fidem.

s In tres. i. cōtra tres. cōtrarij enī sunt quando conuertuntur ad fidē.

t In duos. i. tres cōuertunt̄ ad fidē ⁊ sepabunt̄ a duob⁹.

a Qui non odit. i. qui nō postponit amorē patris amori dei.

b Centuplū. non dicit centū vxores sed id qđ excedit centuplū scz vitam eternam accipiet.

qz ex ea cũ esset cathecumin⁹ suscepit et postea alios filios cũ fidelis fuerit vtrũ sint fratres appellãdi an non hẽant postea defuncto patre cũ ceteris hereditatis familie herciscũde ɔsortiũ q̃b⁹ filiorũ nomen regeneratio spũalis dicit̃ abstulisse. Qd cũ ita iudicare atqz sentire absurdũ est: q̃ nõ est hoc maluz defendi ꝛ vacua magis opinione iactari q̃ aliq̃ auctoritate roborari cũ nõ possint inter peccata deputari qd lex p̃cipit ꝛ de⁹ ɔiunxit. ¶ Itẽ ex decreto eutitiani pape. In fidelis ptãte sit post baptismuz vxorẽ recipere quã ante dimiserat.

Si q̃s gentilis gẽtilẽ vxorẽ dimiserit[h] ante baptismũ: post baptismũ[i] in ptãte eius erit habere eã vl' nõ habere. ¶ Idem. Fidelis infidele discedentẽ sequi nõ cogit̃.

Similiter mõ si vnus ex ɔiugatis baptizat⁹ est et alter gentilis seq̃ eũ nõ vult. dicit apl's infidelis[k] si discesserit discedat. ¶ Itẽ aug. de fide ꝛ operib⁹. Sine culpa relinquit̃ vxor q̃ cũ fideli habitare noluerit

Vxor legitima ɔiũcta [l]societate[m] sine vlla culpa relinquit̃[n] si cũ viro xp̃iano[o] pmanere noluerit nõ attẽdit̃[p] eo mõ eaz[a] rectissime dimitti si viro suo dicat nõ ero vxor tua nisi mihi de latrocinio tuo diuitias ɔgreges: aut nisi solita lenocinia q̃b⁹ nr̃am domũ trãsigebas[b] etiã xp̃ianus exerceas. aut si quid aliud vel flagitiosum vel facinorosum in viro nouerat quo delectata vel libidinẽ explebat: vel facilẽ victũ habebat vel etiã ornatior incedebat. tũc eñ ille cui vxor hec dixit si veraciter egerit penitẽtiã ab opib⁹ mortuis q̃ñ ad baptismũ accessit. habetqz in fundamento fidẽ q̃ per dilectionẽ operat̃. pculdubio plus amore tenebit̃ diuie gr̃e q̃ carnis luxuria: ꝛ mẽbrum[c] qd eum scandalizabat fortiter amputabit[d]. ¶ Idẽ de sermone dñi in mõte libro pmo. Licite dimittit̃ vxor q̃ virũ suuz cogere vult ad malũ.

Idolatria[e] quã sequunt̃ infideles ꝛ q̃libet noxia supstitio fornicatio est. dñs aũt pmisit cã fornicationis vxorẽ dimitti. sed qz pmisit ꝛ non iussit dedit apl'o locũ monendi vt q̃ voluerit dimittere nõ dimittat vxorẽ infidelẽ quo sic fortassis possit fidelis fieri.

Itẽ[f] si infidelitas fornicatio est: ꝛ idolatria infidelitas ꝛ auaritia idolatria ẽ nõ est dubitandũ et auaritiã fornicationẽ esse. Quis ergo iã quãlibet illicitã ɔcupiscentiã põt recte a fornicationis genere separare si auaritia fornicatio ẽ. Ex quo intelligit̃ q̃ pp̃ter illicitas ɔcupiscentias nõ tm̃ q̃ in stupris cũ alienis viris aut feminis ɔmittunt̃: sed oĩno pp̃ter q̃slibet ɔcupiscentias q̃ animã corpore male vtentẽ a lege dei aberrare faciunt ꝛ pniciose turpiterqz corrũpi possit sine crimine ꝛ vir vxorẽ suã dimittere vt vxor virũ. qz exceptã facit dominus cãm fornicationis quã fornicationẽ sicut supra ɔsideratũ est generalẽ ꝛ vniuersalẽ[g] cogimur intelligere. cũ aũt ait excepta fornicatõnis cã nõ cui⁹ ipsoꝝ viri aut femine. nõ eñ fornicãtez tm̃ vxorẽ dimittere ɔcedit̃: sed q̃squis eã quoqz vxorẽ dimittit a qua ipse cogitur fornicari: cã vtiqz[h] fornicationis dimittat. velut si aliquẽ vxor cogat sacrificare[i] idolis q̃ talẽ dimittit cã fornicatõnis dimittit: nõ tm̃ illi⁹ sed etiã sue illi⁹: qz fornicat̃: sue ne fornicet̃. ¶ Idẽ de adulterinis ɔiugijs libro scdo. Que simulacꝝ facit nec resipiscit dimittatur a viro suo.

Non solũ mechatio est illi⁹ qui carnẽ suã coinquinat[k] sed etiaz q̃ simulacrũ[l] facit mechatur: q̃ si in his factis pseuerat ꝛ penitentiã nõ egerit: recede[m] ab illa ꝛ noli viuere cũ illa. sin autẽ[n] ꝛ tu particeps eris eiusdẽ peccati. ¶ Itẽ ambrosi⁹ ad hilariũ. Amore cuiuslibet nõ est a fide recedẽdũ.

Si infidelis dicit apl's discedit discedat: nõ est s̃uitutĩ s̃bĩectus frater aut soror in hm̃õi. i. si infidelis noluerit esse cuz ɔiuge sua fideli ɔ ɔgnoscat fidelis suã librtatẽ[o]: nec ita se subiectũ putet s̃uitutĩ vt ipsam dimittat fidẽ ne ɔiugẽ amittat ĩfidelẽ: hoc ɔ filijs ꝛ filiab⁹ atqz parẽtib⁹ hoc ɔ frĩb⁹ atqz sororib⁹ ĩtelligit̃ pp̃t xp̃m esse dimittẽdos. cũ ponit̃ ista ɔditio vt xp̃m[p] dimittat si eũ secũ hẽre desiderat. hᵒ ergo ꝛ de domo ꝛ de agris ꝛ de ceteris rebus que iure pecuniario possidentur intelligendũ est. ¶ Itẽ aug. ad pollẽtiũ. Quod infideles sunt ɔiuges ꝛ q̃ fideli licet dimittere infidelem.

Similiter modo. infidelis. hoc ca. ꝛ sequens intelligunt̃ de dispari ɔiugio. pp̃ter hᵒ qd dicit si cũ viro xp̃iano ꝛc. ꝛ ibi q̃ñ ad baptismũ. ꝛ ɔtinent̃ hic duo casus in quib⁹ licite dimittit̃ vxor infidelis cũ nõ vult cohabitare. vel vult: sed ea ɔditione vt vir ɔmittat aliqd mortale peccatũ. de pari autẽ ɔiugio. h. nõ intellexit. qz si vterqz ɔiugũ est fidelis. fidelis fidelẽ nũq̃ dimittere põt. fm. h. nisi ob fornicationez carnalẽ vl' spiritualẽ. s. ydolatrando tm̃. alias nõ. vñ si vxor xp̃iana pertrahat virũ ad mortale peccatuz verberet eã ꝛ castiget si potest ꝛ nõ ɔsentiat ei. sz hᵒ intelligunt alij de pari ɔiugio. qz fidelis fidelẽ bñ põt dimittere si ɔ̃pellitur ab ea ad mortale peccatuz: nec forte põt resistere. sed expsse ɔ̃dicit. ex̃ ɔ diuor. q̃niuit. ꝛ c. q̃nto. sed pone q̃ vir vxorẽ vel econuerso dimisit sz p⁹ penitet: nunq̃d iteruz illa tenet̃ eaz recipe. distingue p decre. ex̃ de diuor. ɔ illa.

Vxor. coniũcta. olĩ in infidelitate.

m ¶ Societate. i. in mrĩmõio

n ¶ Relinq̃tur. a viro facto xp̃iano et licite tũc põt copulari alij vir.

o ¶ Cristiano modo.

p ¶ Non attenditur. ali⁹ casus est ꝛ ponitur interrogatiue q̃si diceret nõ solũ in p̃misso casu licite dimittitur vxor. sed nõ attendit̃. i. nõme attenditur ꝛc.

a ¶ Eã. s. infidelẽ. b ¶ Transigebas. i. pascebas.

c ¶ Et mẽbrũ. i. vxorẽ. xxxiij. q. ij. admonere. d ¶ Amputabit. [illegible]mouendo a se corporalit̃.

Idolatria. hoc ca. fm hug. de dispari cultu intelligit̃ sicut p̃cedens. f ¶ Item. i. si auaritia est ydolatria ꝛ ydolatria est infidelitas: ꝛ infidelitas est fornicatio. ergo ꝛ auaritia est fornicatio. g ¶ Et vniuersalem. ar. q̃ indiffinite dicitur generalit̃ debere intelligi. ff. de tute. qui habet. §. vl. xxxi. q. i. qd si dormierit.

h ¶ Causa vtiqz. qz ipsa cogit eum fornicari spũaliter.

i ¶ Sacrificare. idem est si coget ad q̃dcũqz mortale peccatũ. vt innuit̃ ex litera superiori. ꝛ nota q̃ pp̃ter fornicationẽ corporalez semel ɔmissaz potest eam dimittere. xxxij q. i. dixit. sed pp̃ter spiritualez non nisi perseueret. ꝛ. j. c. px.

Non solũ. coinq̃nat. aiz alio a ɔiuge suo.

l ¶ Simulacrũ. id ẽ ydolum colit.

m ¶ Recede. hᵒ ca. intelligit. h. de duobus fidelib⁹ quoꝝ alter in heresim labatur inter quos cũ ratũ fuit mrĩmoniũ nec dissoluit̃ altero labente nec contrahere põt. licet secus sit in casu ɔuerso. s. cũ alter infideliũ ɔuertitur: tunc in tribus casibus dissoluitur ꝛ ɔtrahere põt ꝛ hoc totum habes extra de diuor. quãto. Itẽ nunq̃d est p̃ceptũ qd dicit recede ab illa quod dicit hug. ex quo perseuerat p̃ceptũ ẽ si ẽ notoriũ. sed hoc quantũ ad reddendũ debitũ sed exigere põt ꝛ sic intelligit. xxxij. q. i. c. i. videt̃ tm̃ hu. q̃ in hoc casu ad minus sit consiliuz q̃ recedat ab illa. j. eo. iam nunc. sed ibi est ɔsiliũ q̃ñ alter infideliũ est ɔuersus. hᵒ vero preceptũ. ꝛ potest esse ea ratio: q̃a maior est hic contumelia creatoris. vt extra de diuor. quãto. ꝛ q̃ sit p̃ceptum habes extra de iure iuran. queãdmodũ.

n ¶ Sin autẽ. id est si nõ reuocas eaz a suo pposito.

Si infidelis. libertatem. naz dico q̃ ipso iure soluitur vinculum matrimonij non p sentẽtiam ecclesie. sed p ipsum ius scz in tribus casibus in quibus ɔtrahere potest. nã contumelia creatoris soluit ius matrimonij: si tamẽ infidelis vult redire ad fidem priusq̃ cum reliqua ɔtraxerit cogitur recipere eam. vt extra de diuor. gaudemus. in fi.

p ¶ Vt xp̃m. ar. q̃ mod⁹ facit ɔditionẽ. nã dicit hoc verbũ cũ ponit̃ ista ɔditio. ꝛ post dicit vt xp̃m ꝛc. sic ex̃ de ɔdi. ap. c. ij. ꝛ ex̃ vt eccle. bñfi. vt nr̃m.

Iam nūc illud videam⁹ qḋ ait apl'is scꝫ ceteris aūt ego dico nō dñs ad ıparia videlꝫ vbi nō ābo xp̄iani fuerāt ꝯiugia locutur⁹ qḋ mihi visum est eum monēdo dixisse. q: eñ ꝯiunx fidelis relinquere ꝯiugē licite pōt ıfidelē: iō hec fieri nō dñs sꝫ apl'is ꝓhibet. qḋ eñ dñs ꝓhibet fieri oīno non lꝫ Monet ergo apl'is q̄ possit esse mltoꝝ occasio lucrādoꝝ vt fideles cōiuges in relinquēdis ınfidelib⁹ pmissa licētia nō vtanť. Tibi aūt videť ıfideles q̄ꝫ dimitti a fidelib⁹ nō licere: q: hoc vetat apl'is: cū ego dicā hoc licere qḋ nō vetat dñs. non tñ dico expedire: q: hoc ne fiat āmonet apl'is q̄ reddit etiā rōnē cur fieri nō expediat q̄uis liceat. quō eñ scis inq̄t mulier si virū saluū facies: aut vñ scis inq̄t vir si vxorem saluā facies cū etiā superi⁹ dixissꝫ sanctificat⁹ est vir infidelis in muliere fideli: ⁊ mulier ıfidelis sāctificata est ı fratre fideli h° ē in xp̄iano. alioq̄n filij vr̄i ımūdi essent nūc aūt sancti sunt sic ad lucrādos ꝯiuges ⁊ filios xp̄o exemplis etiā q̄ iā ꝓuenerāt videť apl'is hortat⁹. Cur ergo nō expediat etiā ıfideles ꝯiuges dimitti a fidelib⁹ cā euidēter expssa est. nō eñ ꝓpter vinculū cū talib⁹ cōiugale seruādū est pactū: sꝫ vt q̄rant ın xp̄o recedi ab ıfidelib⁹ cōiugib⁹ apl'is vetat Multa sunt aūt faciēda nō iubēte lege sꝫ libera caritate: ⁊ ea sunt ı nr̄is officijs gratiora q̄ cū liceret nob̄ ēt nō ıpendere tñ cā dilectionis ıpendimus: vñ ipse dñs prioꝛ cū se tributū nō debere soluere demōstrassꝫ: soluit tñ ne scandalizaret eos q̄b⁹ ad eternā salutē gerēs morē ꝯsulebat. Iā vo apl'is quead modū ista cōmēdet ei⁹ vba testenť vbi dicit. Cū sim liber ex oīb⁹ oīum me feci seruū vt plures lucrifacerē: cū paulo superi⁹ dixisset. nunq̄d nō habem⁹ licētiā circūducendi sororē mulierē: sicut ⁊ ceteri apl'i ⁊ frater dñi ⁊ cephas. nūq̄d nō habem⁹ licētiā mādūcandi ⁊ bibēdi an ego sol⁹ ⁊ barnabas nō habem⁹ ptātē hoc opandi: q̄s militat suis stipendijs vnq̄: q̄s plātat vineā ⁊ de fructu ei⁹ nō edit: q̄s pascit gregē ⁊ de lacte gregis nō comedit: ⁊ paulo post Si alij inquā ptātis nr̄e iure participāt nōne magis nos: sꝫ nō sum⁹ vsi hac ptāte sꝫ oīa tolerām⁹ ne qḋ ıpedimētū dem⁹ euāgelio xp̄i. Itē

Ab ıfidelib⁹ ꝯiugib⁹ aliquis recedere licet sed non expedit.

Dicem neqꝫ recedere ab vxoribus ınfidelib⁹ vel maritis fideles viri vel femine non ꝓhibenť a dño neqꝫ iubenť. nā si dimittere tales cōiuges iuberenť null⁹ loc⁹ essꝫ ꝯsilio monētis apl'i ne h° fieret. nullo eñ mō qḋ dñs iubet seru⁹ bon⁹ ꝓhibet. Itē cū ergo cepisset etiā gētib⁹ euāgeliū p̄dicare ıuctos gētiles gētilib⁹ cōperissꝫ ꝯiugib⁹ ex q̄b⁹ si non ābo crederēt: aut vn⁹ aut vna ⁊ ıfidelis cū fideli cōsentiret cohabitare nec ꝓhiberi a dño debuit. fidelis infidelem dimittere nec iuberi: iō. s. non ꝓhiberi: q: iustitia pmittit a fornicāte discedere: ⁊ ıfidelis homis fornicatio est maioꝛ in corde nec vera eius pudicitia cū cōiuge quidē dici potest: q: omne qḋ nō est ex fide peccatū est: quāuis verā fidelis habeat pudicitiā etiā cū infideli coniuge que nō habet verā. Ideo aūt nec iuberi debuerunt fideles ab infidelib⁹ separari: q: non contra iussionē domini gētiles fuerūt ambo ꝯiūcti. Qm̄ ergo ab infideli fidelē discedere non ꝓhibet nec iubet dñs: ideo vt nō discedat apl'is dicit nō dñs. habēs vtiqꝫ spm̄ sanctū in quo dare possit vtile ⁊ fidele cōsiliū.

Iam nunc sic cōtinua. hacten⁹ tractauit gra. de parib⁹ cōiugijs fidelium scꝫ de quib⁹ dicit apl'is in epl'a ad corinthios his q̄ matrimonio cōiuncti sunt. dico nō ego sed dñs vxorē a viro nō recedere: ⁊ vir vxorē nō dimittat nā ceteris disparib⁹ ⁊c. r ¶ Ceteris. i. disparib⁹ cōiugib⁹. q: pri⁹ de paribus ait apl'is. s ¶ Dico. i. cōsulo. ⁊ suadeo ex dei auc̄te non mea. re ⁊c. i. sicut fideles viri ⁊ femine nō ꝓhibenť nō recedere: sic nec iubēntur nō recedere. q. d. q̄ nec illud nec illud fiat. hoc eñ cōtinuať ad pmissam partē capl'i. r ¶ Non ꝓhibenť. nō repetiť h̄ neqꝫ supra positū vt faciat vnā affirmationē: sꝫ ꝓpter interpositionē supra positā pōt legi vtrūqꝫ. ⁊ erit idē sensus. s ¶ Nā si dimittere. prima rō q̄re dñs n̄ p̄cepit dimitti tales. scꝫ vt aplo esset locus monendi vt non fieret hoc. sed nō dico hoc esse verū. imo ideo dixit apostolus dico ego nō dñs. nā si ⁊c. vt ostēderet q̄ dñs nō iubet recedere. nā si ⁊c.

t ¶ Monēdo. i. nō p̄cipiendo.

v ¶ Prohibet. poniť ıprop̄e. h. i. sub forma ꝓhibitionis dissuadet ⁊ monet ne fiat.

x ¶ Apl'is. ideo scꝫ.

y ¶ Permissa. a domino ⁊ nō ꝓhibita.

z ¶ Vetat. i. dissuadet. ar. aliq̄d h̄ ipso esse licitū qḋ a dño nō est ꝓhibitū. arg. xxxi. q. i. qḋ si dormierit. ff. de pac. mut⁹

a ¶ Sanctificat⁹. i. ad fidē conuersus.

b ¶ Alioq̄n. i. si alij adhesērūt. viuētib⁹ relictis ⁊ cohabitare volentib⁹ filij q̄s ex alijs genuerint non erūt legitimi. vel loquiť de filijs prius natis q̄ remanēt immundi. i. infideles. q: non cōuertuntur

c ¶ Sancti sunt. i. ex se possunt.

d ¶ Preuenerāt. i. frequēter acciderāt ad ea q̄ frequēti⁹ accidūt iura adaptantur. ff. de leg. nā ad ea. xxxviij. di. de siracusane.

e ¶ Vinculū tñ. sed vt eos lucrenť.

f ¶ Officijs. i. opib⁹

g ¶ Gerēs. i. diligēs

h ¶ Testēť. ar. q̄ ꝑ sequētia determināntur p̄cedētia. h̄ gña le habes. xliij. di. sit rectoꝛ. in fi.

i ¶ Cum sim liber. i. nullis bñficijs obnoxius.

k ¶ Omniū. i. talē me exhibui vt cōmodū oīum facerē. ⁊ hoc feci vt plures ⁊c.

l ¶ Si alij. ypocrite. m ¶ Potestatis. sꝫ nōne diceret cur iō h̄ faceret. q: nō egeret. sic dicit nōne magis ⁊ cetera q̄si egem⁹ q̄dem sed nō sumus vsi.

m ¶ Potestatis. i. ptātem habēt recipe de reb⁹ vr̄is. n ¶ Nōne magis nos. q̄ plus diligim⁹ vos q̄ res vr̄as. o ¶ Sed oīa. i. famē ⁊ sitim et silia. p ¶ Dem⁹. nā corinthi erāt auari ⁊ se retrahebāt a p̄dicatiōe. vel ideo q: si ipse acciperet multi erāt pseudo apl'i q̄ statim p̄dicarēt vt acciperent. ⁊ ita ıpedirēt euangeliū. sed cū iste nō acciperet nec illi auderēt accipe ⁊ ita nō p̄dicarēt.

Dicem. in p̄ma parte poniť vsqꝫ ad ⁊. qm̄ g̃. intellectus. aug sup illa auc̄te apl'i. ego dico nō dñs. q̄ si vir fidelis hꝫ vxorē infidelē nō dimittat eā. ⁊ ostēdit rōnem q̄re dñs nō ꝓhibuit nec iussit. in scōa pte vsqꝫ ad ⁊. tu aūt. ponunť tres solutōes. aug. ad totidē obiectōes pollentij. in tertia pte vsqꝫ ad ⁊. intelligis. poniť expositio ⁊ intellect⁹ pollentij sup auc̄te p̄dicta quā augu. reprobat. vltimo poniť repilogatio quā aug. facit sic inferēs victoriosissimā ꝯclusionē. ⁊ cōstrue sic. fideles viri sic nō ꝓhibenť recedere ab infidelib⁹ vxorib⁹: vel femine fideles sic nō ꝓhibēntur recedere ab infidelib⁹ maritis. vt. i. sicut neqꝫ iubēť recedere. fm̄ hoc prīmū neqꝫ habundat, vel si vis q̄ nō suphabūdet, dic neqꝫ recedere. i. retine

t ¶ Seru⁹. nā aplus nullo modo faceret p̄ dñm sic dicit p̄tor: q̄ ꝯ legē non tuebitur aliquē ff. de publ. cū sponsus. §. si res. non reuocantur a filio que a p̄re gerūntur. C. d̄ rei mili. que a patre.

v ¶ Cū ergo. rō q̄re tales non ꝓhibuit dimitti scꝫ vt nihil ꝓhiberet q̄ iustitia exigit fieri. iustū eñ est vxorē dimitti ob fornicationē p̄sertim spūalem.

x ¶ Vera. id est virtus. vel ducēs ad veritatē. vt. xxvij. q. i. dixit.

y ¶ Pudicitia. s̄. xx. q. i. nuptiaꝝ. ẜ. sed ibi pudicitiā cōtinētiā vel virginitatē noīat, h̄ vero virtutē ⁊ castitatē q̄ etiā inter nuptiaꝝ opera nō amittitur.

z ¶ Ideo aūt. scōa rō q̄re nō p̄cipit: sed male dicit: q: p̄ma nō p̄cessit quo ad istū articulū. a ¶ Iussionē. ar. q̄ si gētilis cū gētili ꝯhat nō facit ꝯ p̄ceptū dñi cū matrimoniū sit inter eos. vñ si veniunt ad fidem non debent separari. extra de diuoꝛ. gaudemus.

b ¶ Qm̄ g̃. r̄ndet aug. ad pollentiū dicētē: q̄ ex q̄ apl'is cōsuluit ⁊ nō dñs: eius cōsiliū tanq̄ humanū non diuinū cōtēnendum est. R̄n. g̃ aug. q̄uis id qḋ cōsulit aplus non p̄cipiat dñs: nihilominus tamē consiliū apl'i tanq̄ a spiritu sancto infusum acceptandū est. ⁊ q̄ habeat a spū sancto ꝓbat ꝑ duo silia. ⁊ no. q̄ obiectiones pollentij nō ponunť hic sed colligunť ex respōsionib⁹ augustini: sicut dicit lex q̄ si ı instro cautū est mihi pecuniā dari p̄sumiť stipulationē esse ıterpositam. vt. C. de cōtrahen. et cōmit. stip. l. i. c ¶ Dicit. i. monet.

d ¶ Nō dñs dicit. i. p̄cipit. ⁊ ita repetiť verbū in alia significatione. nā si in eadē falsum esset. q: q̄cq̄d monet apl'is monet domin⁹ put sequitur. ⁊ expositio varia huius verbi dico: bene ꝓbatur ꝑ intellectū illius auctoritatis, de virginib⁹ aūt p̄ceptū dñi non habeo ⁊c.

e ¶ Vñ cū dixisset.ad ostēdēdū ꝙ haberet spm̄ sanctū ⁊ eius ꝯsilio standū esset. f ¶ Et inseꝑabilia.ꝑ maiori parte. nā quedā attribuunť patri ꝗ̄ nō filio: ⁊ ecōtra.sed tu dic opa operātia.opa eīn opata nō sunt inseꝑabilia.de cōse.di.v.c.vlti. a ¶ Ita sane.h r̄ndet aug.scd̄e obiectioni pollentij dicētis q̄re apl's nō dixit ꝯsulendo,bonū est, dimittere vxorē infidelē. melius est aūt cuz ea manere. sicut alibi ꝯsulēdo dixit.qui dat nuptui bn̄ facit:ꝗ non dat meli⁹facit. et r̄ndet ꝙ q̄daz licita sunt q̄z vtrūqȝ expedit:vt daȓ nuptui ⁊ nō dare nuptui ⁊ alia q̄ꝝ vnū expedit:aliđ n̄. vt dimittere nō dimittere cū ꝑmis recte ponunť h̄ ad iectiua bonū meli⁹.cū scd̄is nō.q: vtrūqȝ nō est bonuz q: nō merito riū.⁊ iđ dicit apl's.ꝗ dimittit bene facit ⁊c̄.i. ꝗ nō dimittit meli⁹ facit.

b ¶ Expedit. ĩ.xxxiij.q.v.ꝗ sitit.ꝯ.⁊ expedit q̄dē ⁊ nō expedit. expedit cā fornicationis vitande. n̄ expedit q̄niā vxorati cū diuisi sint ⁊ cogitare eos oporteat: quō placere possint ⁊ fuire vxorib⁹ suis diuinis obsequijs ⁊ orōnibus intendere adeo expedite nō valent. vt ex̄ de cle.cōiug. qō ad te.expedit ḡ nubere quo ad fornicationē vitandam s̄ȝ nō expedit nubere volēti tendere ad regnū celorū. ⁊ sic soluiť ꝯriū xxxiij.q.v.tūc saluabitur.

c ¶ Iustitiam

Unde cū dixisset^k de mľiere cui⁹ vir mortuus fuerat.beatior aūt erit si sic ꝑmāserit s̄m meū cōsiliū:ne quis hoc cōsiliū tanq̄ humanū nō diuinū contēnendū putaret adiecit.puto autē ꝙ ⁊ ego spiritū habeam dei.ꝑinde intelligendū est etiā ipsa que a dn̄o nō iubenť sed a sancto eius famulo vtiliter suadenť eodez dn̄o inspirāte suaderi.absit eīn vt quisq̄ catholicus dixerit ꝙ spirit⁹ sanctus suadet nō dn̄m suadere cū ⁊ ipse dominus sit ⁊ inseparabilia^f sint opera trinitatis.Dicit tn̄ apl's.De virginibus autē p̄ceptū dn̄i nō habeo cōsiliū aūt do. non vt ꝯsiliū hoc alienuz existimem⁹ a dn̄o cū continuo seq̄tur ⁊ dicat. Tanq̄ misericordiā ꝯsecut⁹ a domio vt fidelis essem.s̄m ergo dn̄m dat cōsiliū in eodē spiritu fidele.de quo ait.puto autē ꝙ ⁊ spiritū dn̄i habeā.verū tamen aliud est iubentis domini imꝑiū aliud serui s̄m misericordiā caritatis que illi a dn̄o est inspirata atqȝ donata fidele consiliuz aliud eīn ibi facere nō licet:hic aūt licet ita sane^a vt ipsum liciťū partim q̄dez expediat partim vero nō expediat. Expedit^b tūc qn̄ non solū ꝑpter iustitiā^c que corā deo est ꝑmittiť:sed etiā hominib⁹ nullū ex hoc impedimētū salutis infertur:velut cū dat ꝯsiliū nō nubēdi apl's virginib⁹.vnde p̄ceptū^d dn̄i se nō habere testaȓ:licet aliud facere id est nubere ⁊ minus cōtinentie bonuz tenere in nuptijs.ipsum ꝙ̄ licitū etiā expedit qn̄ inuetita ⁊ illicita ruituraz carnis infirmitate sic excepit honestatē nubēdi vt neminē impediat ad salutez q̄uis magis expediret magisqȝ honestū esset si v̄go cōsiliū quo p̄ceptū eā non cōpellit arriperet. Tūc aūt nō expedit id qō licitum est qn̄ ꝑmittiť quidē s̄ȝ vsus ipsius potestatis alijs affert impedimentū salutis sicut est vn̄ iādiu loq̄mur discessio coniugis fidelis ab īfideli quā nō ꝑhibet^e dn̄s p̄cepto legis:q: coram illo iniusta nō est.sed ꝑhibet apl'us cōsilio caritatis:q: infidelib⁹ affert īpedimentū salutis.nō solū^f q: perniciosissime scandalizantur offensi.verū etiā q: cū in alia cōiugia ceciderūt viuentib⁹ eis a quib⁹ dimittunť adulterinis^g nexib⁹ colligati difficile resoluenť. Ideo hic vbi qō licz nō expedit nō pōt dici si dimiserit infidelē bn̄ facit:si nō dimiserit meli⁹ facit sicut dictū est:ꝗ dat nuptui bene facit ⁊ ꝗ nō dat nuptui meli⁹ facit:qm̄ illō nō solū:sed vtrūqȝ pariter^h lz.vn̄ ad nihil horū p̄cepto dn̄i q̄sqȝ cōpelliť sed vtrūqȝ expedit aliud min⁹ aliud ampli⁹. vn̄ ad id qō apli⁹ expedit ꝯsilio vti apl'i.q̄cūqȝ pōt capere ꝑuocaȓ.h aūt vbi ꝺ dimittēdo vel nō dimittēdo infidelis cuz fideli cōiugio q̄riť vtrūqȝ q̄dez pariter licitū est ꝑ iustitiā q̄ corā dn̄o ē.⁊ ideo nihil eoꝝ ꝑhibet dn̄s:s̄ȝ non vtrūqȝ expedit ꝑpter infirmitatē hoīum:⁊ iđ qō nō expedit apl's ꝑhibet dante sibi dn̄o liberū ꝑhibendi locū.q: neqȝ id qō monet apl's ꝑhibet dn̄s.neqȝ id qō ꝑhibz apl's iubet dn̄s.qō nisi^i ita esset neqȝ ꝯ ꝑhibitionē dn̄i apl's aliq̄d moneret:neqȝ ꝯ iussionē^k eius aliquid ꝑhiberet.ꝑinde^l in his duab⁹ causis vna de nubendo vel nō nubēdo altera de infideli cōiuge dimittēda vel nō dimittēda:aliq̄d simile inueniť in verbis apl'i: aliq̄d dissimile. Simile q̄dez est illud qō ⁊ ibi dr̄ p̄ceptū dn̄i nō habeo ꝯsiliū^m aūt do. ⁊ h dicit.ego dico nō dn̄s.q̄le est eīn p̄ceptū dn̄i nō habeo tale est nō dicit dn̄s ⁊ q̄le est ꝯsiliū aūt do. tale est ego dico Illud aūt dissile est:q: de nubēdo ⁊ nō nubēdo dici pōt hoc bene fieri pōt. illō aūt meli⁹ qm̄ vtrūqȝ expedit vnū min⁹ aliud aūt magis. At vero de cōiuge infideli dimittēda vel non dimittēda:qm̄ vnū horū nō expedit aliud expedit dici non oportet.qui dimittit^n bn̄ facit qui nō dimittit meli⁹ facit.s̄ȝ dici oportz nō dimittat q: si licz nō expedit. Sic ergo possum⁹ dicere meli⁹ esse infidelē ꝯiugē nō dimittere:q̄uis liceat dimittere quēadmodū dicim⁹ recte meli⁹ esse qō lz expedit ꝙ id qō licet ⁊ nō expedit.his de causis factū est vbi exponens^o dn̄i s̄monem quez ꝑlixum in monte habuit vbi ventū est ad questionē de coniugib⁹ dimittendis vel nō dimittendis adhibuerim ꝯsiliū ab apl'o^p dictū nō p̄ceptū dn̄i vbi ait. Ceteris aūt ego dico non dn̄s monēs eos qui habēt coniuges infideles vt consentiētes habitare secū nō dimitterēt:qō vtiqȝ ideo monendū nō iubendū fuit:q: non tāto pondere ꝑhibētur^q hoīes facere licita:quāuis nō expediant^r q̄nto pondere ꝑhibenda sunt illicita. Si aūt^s alicubi apl's etiā illa q̄ iubenda sunt monere dignaȓ:hoc fecit ꝑcendo infirmitati:nō ꝑiudicādo^t iussioni.vn̄ sic dicit:nō vt ꝯfūdā vos hec scribo:s̄ȝ vt filios carissimos moneo q̄d h̄ȝ questionis vbi ait^v.ego dico non dn̄s. Itē vbi ait. Ecce ego paul⁹ dico vobis q: si circumcidimini crist⁹ vobis nihil

i.ꝑpter ipsum nubere qō est iustū.xxvij.q.i.nuptiarū. d ¶ Preceptū.ĩ. xxxij.q.i.integritas. e ¶ Prohibet.i.sub forma ꝑhibitionis dissuadet f ¶ Non solū.hic elige scd̄am obiectionē pollentij. g ¶ Adulterinis.ar.ꝙ fidelis ꝗ dimittit vxorē infidelē cohabitare volētez nō pōt aliā ducere in m̄rimoniū:nec illa aliū,q: remanet m̄rimoniū.vt.ĩ.q.ij.§.qō v̄o.⁊.c.si q̄s

h ¶ Pariter.alterū quidē ꝑpter ydolatrie fornicationē alterū ꝑpter lucrandi occasionem.

i ¶ Qō nisi ita esset id est nisi dn̄s daret apl'o liberū locū ꝑhibendi.i.dissuadēdi apl's nō dissuaderet.nō dissuasissz autē si contrariuz dn̄s ꝑhibuisset vel p̄cepisset qō non fecit.

k ¶ Neqȝ cōtra iussionē.si dominus ꝑhibuisset.

l ¶ Proinde. hic incipit assignare similitudines ⁊ dissimilitudines.

m ¶ Cōsiliū.ĩ.xxvij q.i.nuptiarū.

n ¶ Qui dimittit.sicut ꝗ dat nuptui bene facit ⁊ ꝗ non dat nuptui meli⁹ facit.⁊ q: vtrūqȝ licituz est sed non expediens.

o ¶ Ubi.exponens sup euangelio.s.mathei.

p ¶ Ab apl'o.scz supradictum.

q ¶ Prohibenť.i. dissuadenť.

r ¶ Expediat.ĩ.xiiij q.i.c.qō precipitur.

s ¶ Si aūt.h respōdit tertie obiectioni pollentij dicētis.cū hoc verbū dico p̄ceptiue ponať in epistola ad galathas cum diciť. ecce ego paul⁹ dico.q: si circūcidimini ⁊c̄.quare nō siľr p̄ceptiue poniť cū dr̄:ego dico n̄ dn̄s vel ꝯcesso etiā ꝙ admonitiue ponatur ibi verbū:dico vobis.q: si circūcidimini ⁊c̄.nullum incōueniēs inde sequiť.nō eīn idignū est si ea q̄ iubet dn̄s monet apl'us.

t ¶ Non ꝑiudicādo sicut dicit lex ꝙ volūtarie tutele munera ꝑuilegijs nō ꝑiudicit.C. de excu.tu, volūtaria.

v ¶ Ubi ait.rō ad tertiam.

x ¶ Nunq̄d. ar. ꝙ nullū verbū in oratione vacat ministerio. ꝛ ar. ff. d͛ vsur. si stipulat⁹. nā ibi dicit̃ ꝙ si stipulat⁹ sim a te rē mihi dari vacuāq; possessionē mihi tradi fruct⁹ veniūt in stipulationē. si aūt rē mihi dari tm̄ nō veniūt. ar. ꝯ. ff. p soc. ꝫ ꝛ si adijciat̃. Itē est hic ar. ꝙ nō est argumētandū de similibus illis inter que dissimilitudo attendit̃. ff. de rei ven. si nauis. ꝛ ff de cōdi. inde. plane. ꝛ ita itellige. ff. e. ti. si re⁹. ꝛ bene dicit̃ hoc. ff. de iniusto rup. test. l. iij.

y ¶ Dixit. si. ff. de iurisdic. om. iudi. si familia.

z ¶ Illicitū. ar. oīe illicitū ꝓhibitū esse saltē ibi. declina a malo ꝛ fac bonū. dicit ibi expositor: malo omni. ꝛ exaudi ꝉ d͛ mortali. venialia eī nō sī ꝓhibita. ar. xiij. di. nerui. xiiij. q. i. qd̕ precipitur.

a ¶ Diximus. supple ꝙ dn̄s nō ꝓhibuit id qd̕ apostol⁹ ꝛ cetera.

b ¶ Tu aūt. aug. q̄ dictū apl'i intelligit de cōsilio. ego dico nō dn̄s intellectum suū ꝛ rationē suam posuit in principio q̄re dn̄s nō debuit p̄cipere vt nō discederet vir fidelis ab infideli. pollentius aūt q̄ de p̄cepto intelligit. aliā rōnem ponit dicēs: ꝙ ideo p̄cipit aplus ꝛ non domin⁹ infidelē nō dimitti. q꞉ iā dn̄s videret̃ ꝯtrius sibi cū p̄ceperit in veteri testamento ne q̄s alienigenā duceret. concludit ergo augu. ex hoc qd̕ dicit pollentius aplm̄ in p̄cipiēdo fuisse cōtrarium dn̄o. ad qd̕ respōdit pollenti⁹ ꝙ in diuersis casib⁹ loquitur dn̄s ꝛ apl's. ꝛ ita nō esset cōtrarius ei. infert ex hac respōsione augustini: q̄ nec domin⁹ sibiipsi erat cōtrari⁹: si idē preciperet qd̕ apostolus cū dn̄s de ꝯiungendo: apl's de iam cōiuncto loquebatur matrimonio. quid ergo respondes pollenti q̄re precipiat aplus ꝛ non assignat cām.

ꝓderit nūq̄d[x] etiā hic dixit[y] ecce ego dico nō dn̄s non sunt itaq; ista similia q꞉ etiā illa q̄ iubet dn̄s nō est indignū vel cōtrariū si eadē monet et apl's. monemus eñ eos quos caros hēmus vt faciant dn̄i p̄cepta vl' iussa. cū v̕o dicit ego dico nō dn̄s satis ostēdit dn̄m nō ꝓhibere qd̕ ipse ꝓhibuerat. ꝓhibuisset aūt dn̄s si eēt illicitū[z] Ergo ꝫm ea q̄ supra diximus[a] multūq; v̕sauim⁹ licitū erat per iustitiā. ſ; ēt licitū nō erat faciēdū ꝓpt̃ liberā beniuolētiā. Tu aūt[b] cui pl; ita nō licere qd̕ n̄ vetat dn̄s ſ; apl's. quēadmodū nō l; qd̕ vetat dn̄s cū exponere voluisses q̄d sibi velit qd̕ ait: ego dico nō dn̄s cū alloq̄ret̃ fideles q̄b⁹ eēt cōiuges ifideles dixisti q꞉ dn̄s iussit ne cōiugia sibimet diuerse religiōis copularētur ꝛ ip̄m adhibuisti testimoniū dn̄i dicētis. nō accipies vxorē filio tuo de filiab⁹ alienigenar̄ ne traducat eū post deos suos vt pereat aīa ei⁹: addidisti[c] etiā v̕ba apl'i vbi ait. Mulier alligata ē viro q̄diu vir ei⁹ viuit. ꝙ si mortu⁹ fuerit vir ei⁹ libata ē cui vult nubat tm̄ i dn̄o qd̕ ita exposuisti vt adiūgeres in dn̄o. i. xp̄iano. deīde secut⁹ es ꝛ addidisti[c] h⁹ ergo p̄ceptū do. ē tā i ve. t. q̄ i no. ꝛ hoc iubet dn̄s. hoc doc;[d] apl's. vt n̄ nisi eiusdē religionis ꝛ fidei maneāt copulata ꝯiugia. q̄re ꝯ dn̄i iussū: ꝯtra doctrinā scām: ꝯ p̄ceptū ve. ꝛ no. te. iubet apl'us vt diuerse fidei maneāt ꝯiugia copulata. q꞉ pau. inq̄t p̄dicator gētiū ꝛ apl's iā in ꝯiugio positos nō solū monē; ſ; etiā iubet. vt si alt̃ ex ꝯiugib⁹ credidisset alterū nō credētē secū tn̄ habitare ꝯsentiētē dimitterē. hijs v̕bis tuis aliud hoc esse[e] aliud illō satis euidēter q̄dē ōn̄dit Illud eñ de hijs ꝯiugijs agit̃ que nō sunt p̄mit⁹ copulata ne nubat fe͞ia nisi sue religiōis viro. vl' ne vir talē[f] ducat vxorē id eivt dicis iub; dn̄s: doc; apl's vtrūq; p̄cipit testm̄. hoc aūt diuersū eē q̄s abnuat. ibi ergo agit̃[g] nō de ꝯiugēdis ſ; de ꝯiūctis. ābo[h] q̄ppe vni⁹ eiusdē q; infidelitatis fuerūt qn̄ ꝯiūcti sunt ſ; euāgeliū cū venisset alter sine altera vl' alia sine alio credidit. si ergo aliō ē hoc

c ¶ Addidisti. ad ꝉ idē ꝓbandū. c ¶ Addidisti. ꝯcludēdo

d ¶ Docet. respondet ꝛ ostendit cōclusionē illā nō ꝓuenire. q꞉ in alio et in alio casu loquunt̃ apostol⁹ ꝛ dn̄s. e ¶ Hoc esse. de coniunctis.

f ¶ Talem. i. nō sue religionis. g ¶ Ibi agitur. in apostolo.

h ¶ Ambo. ponit exemplū vt meli⁹ appareat qd̕ dicit. C. de trāsa. vt rursum

i ¶ Cur fidelē. iterat questionē vt pollentius alter respondeat cum prima eius responsio nulla fuerit. k ¶ Loco. i. locū nō habet. nō est verū quasi diceret nisi velis dicere ꝙ apl's nō dixit ꝉ auctoritate spiritussancti.

l ¶ Intelligis. vn̄ boeti⁹. sentis ne inquit hec atq; aīo illabunt̃ tuo.

m ¶ Diligenti⁹. ar. ꝙ aduersarius tenet̃ aperire: que dicit suo aduersario. vt. v. q. ij. relatū. xi. q. iij. eorū. sed hoc. c. nihil facit. q꞉ dicit boetius in q̄rto libro topicor̄: ꝙ disputatio dyaleticorū est ad alterutrū causidicor̄ siue rethorū ad tertiū. vnde in dyaletica disputatione est necesse ꝙ qui obijcit vt exponat obiectiōes ipsi respondenti. in rethorica vero sufficit ꝙ faciat ipsi iudici fidē si obijciatur. xxx. q. v. iudicantē. dicimus qd̕ mandato iudicis debet ei respōdere vel exponere si ꝑt alias non tenetur. C. d͛ nō nume. pecu. l. generalit̃. ff. de ꝓba. quinquaginta.

qd̕ sine scrupulo vlli⁹ dubitatiōis appar; cur fidelē[i] cū infideli ꝯiuge p̄manere nō dn̄s etiā sicut apostolus iubet: nisi forte loco[k] isto vacat illud qd̕ tā fideliter apl's ait. An vultis experimentū ei⁹ accipere qui in me loq̄t̃ xp̄s ꝛ vtiq; dominus xp̄s est. Intelligis[l] ne quid dicā an in hoc explanādo aliq̄nto diligētius[m] immorabor. attēde vt rē ipsā explanandā tāq̄ in ꝯspectu declarādā planiori ꝫmone ponam⁹. Ecce[n] coniuges duo vni⁹ infidelitatis ita fuerūt qn̄ coniuncti sunt nulla de hijs questio est q̄ ꝑtineat ad illā dn̄i iussiōē doctrināq; apostolicā ꝛ p̄ceptū test. ve. ꝛ no. quo ꝓhibet̃ fidel' cū infideli copulare ꝯiugiū Iā sunt ꝯiuges ꝛ ābo adhuc sunt infideles. adhuc tales sunt q̄les fuerūt anq̄ cōiūgerent̃ ꝛ q̄les ꝯiūcti sunt. Venit q; euāgelij p̄dicator credidit eorū aut vn⁹ aut vna. ſ; ita vt infidel' cū fideli cōsentiat habitare. Iubet fideli dn̄s vt infidelē dimittat[o] an n̄ iub;. si dixeris iub; reclamat[p] apl's. ego dico nō dn̄s. si dixeris nō iub; cām req̄ro[q]. neq; illā mihi rn̄sur⁹ es quā tuis l'ris indidisti: q꞉ dominus videlicet ꝓhibet fideles infidelib⁹ iungi. hic eñ nullo mō est ista causa. nā hic de iā coniūctis loq̄mur nō de coniūgēdis. si ergo tuā cām non inuenisti cur nō vetet dn̄s qd̕ ꝓhibet apl's. cernis iā vt extio nō eē ipsā cām quā esse putaueras. ¶ Ecōtra inuenit̃ in ꝯci. to. iiij.

Nisi ad fidē accesserit iude⁹ sepet̃ ab vxore fideli

IUdei q̄ xp̄ianas mulieres in cōiugio habēt admoneātur ab ep̄o illi⁹ ciuitatis vt si cū eis p̄manere cupiūt xp̄iani efficiātur: ꝙ si āmoniti noluerint sepent̃. q꞉ nō pōt infidel' permanere in ei⁹ ꝯiūctōe q̄ iā i xp̄ianā trāslata est fidē. filij aūt q̄ ex talibus nati sunt fidē atq; ꝯditionē matris sequāt̃ Similiter illi q̄ ꝓcreati sunt de infidelibus mulierib⁹ ꝛ fidelib⁹ viris xp̄ianā sequant̃ religionē nō iudaicam supstitionē. ¶ Verū[b] hoc ideo statutū est ne dū fidelis salutē querit infidelis pot⁹ ipse cū ea infidelitatis ꝑditionem inueniat. Vn̄ in eodē cōcilio tā de filijs iu-

n ¶ Ecce. ponit thema vt apertius dicat.

o ¶ Dimittat hec l'ra sine n̄ extorta est. ꝑt tamē ita intelligi. iubet fideli dn̄s vt infidelē dimittat an non iubet vt dimittat. i. an iubet vt non dimittat. ꝛ assumit augu. tm̄ alterā partē disiuncte hāc. s. iubet vt non dimittat. ꝛ ex ista ꝓcedit si dixeris iubet ꝛ cetera. ꝫm autē ꝙ in l'ra est nō vt fidelem nō dimittat ꝛc. plana est l'ra ꝛ bene cōueniunt q̄ sequunt̃. nā si dicat iubet vt non dimittat aplus est ꝯtrari⁹ domino vbi dicit ego dico non dn̄s. si aūt dicat nō iubet vt nō dimittat assignet aliā causam.

p ¶ Reclamat. apl's. nec reclamat apl's ꝯtrariū suadendo: nec reclamat per hanc l'ram non dn̄s. ꝛ hoc cū nō est ibi. nō. sed credo literā falsam esse sine nō. q ¶ Requiro. q̄re nō iubet dn̄s vt nō dimittat. Iob.

IUdei. qd̕ hic dicit̃ corrigit̃ ex͛ de diuor. quāto. vel qd̕ dicitur hic sepandos esse intelligas in illis casib⁹ qn̄ in cōtumeliā creatoris vult habitare cū eo: vel vt trahat eū ad aliq̄d peccatū mortale. ꝛ ꝫm hoc idē ius est in iudeo ꝛ gentili. vel loquit̃ in eo casu quādo primo fuerūt xp̄iani ꝛ postea alter factus est iude⁹ vt nunc teneat̃

recedere ab ipso si noluerit cōuerti. vt. s. e. nō solū. vl' dic ꝙ aliud est si vir cōuertit' ad fidē ⁊ aliud si mulier. nā si mulier ꝯuertit' ipsa debꝫ recedere a viro ne vir eā reuocet ad priorē errorē: vt hic. sec' si vir cōuertit'. q2 facili' pōt viri reuocare mulieres ꝙ ecōuerso. nā vir caput eius est. xxxiij. q. v. cū caput. sed qliter pōt eccl'ia filios illorū quorū alter est ꝯuersus coget' ad baptismū. r̄n. ex quo alt' parens eoꝝ est cōuersus iā est fact' de foro ecclesie ergo ⁊ filij eius ꝯsequēs. vt xv. q. vi. cum multe. Joh. sed meli' credo qd̄ intelligat' qn̄ iude' existēs iude' cōtrahit cum xp̄iana. Bartholomeus.

a ❡ Cristianā. s. xxxi. q. iiij. liberi. ꝫ h̄ de cōditione religiōis: ibi de cōditione seruitutis.

b ❡ Clerū. in fidelitatis. iudei eī̄ difficiliores sūt ad cōuertendū ⁊ pitiores vl' cautiores ad subuertendū ꝙ gētiles. q2 legē habent ⁊ ꝓphas. ⁊ iō hec ratio potius hꝫ locū in eis ꝙ i gētilib'. arg. xi. q. iij. ad mensam.

I ❡ Udeoꝝ. qdam itelligūt h̄. c. ꝙ iudeis auferēdi sunt paruuli eoꝝ ⁊ baptizandi sed adulti nequaꝙ. ſꝫ cōtre sicut nec adulti: ita nec paruuli ad fidem vi trahēdi sunt: immo sm̄ hoc in breui null' esset iudeus. quō g̅ reliquie israel salue fierēt postea. ideo h̄ intelligo de filijs iam xp̄ianis qs forte parētes circūcidere volebāt. de ꝯse. di. iiij. plerīq. ⁊ h̄ l̄ra hoc idē innuit vbi dicit vltra: ⁊ vbi dicit ꝓficiāt. et ita p baptismū soluit' ius paterne p̄tātis: nec tn̄ priuabunt' isti p̄na successione. vt ex̄ de iude. iudeis. ij.

d ❡ Proficiant. iux̄ illud. auge in nobis fidē. de pe. di. ij. dū sanctā. g̅ isti iā baptizati erāt cū ꝓficere debeāt in gradib' dignitatis. i. virtutis. vt de pe. di. ij. dū sanctam.

S ❡ Epe. eos. i. neophitos.

f ❡ Hebreis. isti ergo nomē atiquū retinēt post baptismū. ar. ꝫ. xxvij. q. ij. scripsit.

g ❡ Public'. ar. ꝙ eccl'ia iudicat de his q foris sunt qd̄ verū est qntū ad corporales penas. cū eī̄ peccāt pōt verberari vel alio mō corporalit' mulctari d̄ p̄cepto epi vel p̄ncipis. ar. xvij. q. iiij. cōstituit. ex̄ de rap. in archiepatu. ⁊ alia etiā pena pōt puniri. vt ex̄ de vsur. post miserabilē. ſꝫ qntū ad sp̄uales penā eccl'ia nō iudicat de illis: q2 nō pōt eos excōicare. q2 q in eccl'ia nō est ab ecclesia separari non potest. vt. xi. q. iij. ōis xp̄ianus.

deoꝝ ꝙ de ceteris ad fidem venientib' statutū est vt infideliū cōsortiū euitent

A parentū separent' consortio fideles ne eoꝝ inuoluantur erroribus.

Iudeoꝝ filios vel filias ne parentū vltra inuoluant' errorib' ab eoꝝ consortio decreuim' separari. deputādos aut monasterijs aut xp̄ianis mulierib' aut viris deū timentib' vt sub eoꝝ cōuersatione cultū fidei discāt: atq3 melius instituti tam in morib' ꝙ in fide ꝓficiāt.

❡ Itē Judeis ad fidē venietib' cū infidelibus nulla sit cōmunio.

Sepe maloꝝ cōsortia etiā bonos corrūpūt: qnto magis eos q ad vicia proni sunt. Nulla ergo vltra cōio sit hebreis ad fidē xp̄ianā trāslatis cū his q adhuc in veteri ritu cōsistūt ne forte participatione eoꝝ subuertant'. Quicūq3 ergo āmodo ex his q baptizati sunt infideliū cōsortia nō vitauerint: ⁊ hi xp̄ianis donent': ⁊ hi publicis cedib' deputentur. ❡ Itē ex sinodo octaua.

Cū iudeis nec manducādū nec habitādū nec ab eis medicamē accipiēdū est

Nullus eorū q in sacro sunt ordine cōstituti aut laic' eorum azima māducet: aut cū eis habitet aut aliquē eoꝝ in ifirmitatib' suis vocet aut medicinā ab eis p̄cipiat: aut cū eis i balneo lauet. Si vero quisꝙ hoc fecerit: si clericus est deponat': laicus vero excōicetur

❡ Itē ex cōcilio agathensi. Clerici siue laici deuitent iudeoꝝ ꝯuiuia nec ad sua cōsortia recipiantur.

Omnes deinceps clerici siue laici iudeoꝝ cōuiuia vitent nec eos ad cōuiuiū quisꝙ excipiat. q2 cū apō xp̄ianos cōībus cibis nō vtant'. indignū atq3 sacrilegū est eoꝝ cibos a xp̄ianis sumi: cū ea que ap'lo p̄mittente nos sumim': ab illis iudicent' imunda: ac si iferiores esse incipiant xp̄iani ꝙ iudei si nos q ab illis apponunt' vtamur. illi vero a nob oblata cōtēnant. ❡ Ex his itaq3 euidenter colligit' cōiugiū esse inter infideles. Illud vero ap'li qcq̄d nō est ex fide peccatū est nō ita intelligēdū est: vt qcqd ab infidelib' fit peccatū esse credat'. sed oē qd̄ contra ꝯsciam fit: edificat ad gehennā. Un̄ ambrosi'. peccatū est qd̄ aliter fit ꝙ ꝓbatū est. Itē aug. sup eundē locū. Omne qd̄ aliter fit ꝙ ꝓbat' peccatū est. nō tn̄ oē qd̄ fit cū fide bonum est. ignorantia eī̄ q est ex culpa nocet. hinc etiā ap'ls ait. Beat' q nō iudicat semetipsum in eo qd̄ ꝓbat. i. qui nō facit dānabilē semetipsū aliter faciendo ꝙ ꝓbet esse faciendū. vel oē qd̄ non est ex fide peccatū est. q2 qcq̄d ea fide nō fit vt ad eternā valeat salutē inutile reputatur apud deū. vn̄ aug. ait. Omnis vita infideliū peccatū est nec valet bonum esse qd̄ fit absq3 deo vbi eī̄ deest agnitio eterne ⁊ incōmutabilis veritatis falsa est virtus etiā in optimis moribus: Itē cū dicit' nō est vera pudicitia homis infidelis etiā cū cōiuge sua: negatur esse vera pudicitia quātū ad effectū. i. ad p̄miū videlicet eterne salutis. Sicut eī̄ apud hereticos sacramēta negantur esse vera: nō quātū ad formā ſꝫ quātū ad virtutē: sic ⁊ virtutes negantur esse vere apud infideles: nō quin vere in eis sint. iuxta illud hiero. virtutibus romani ꝓmeruerūt iperiū. sed q2 affectu carēt eterne salutis. Itē illud ambrosij. Nō est putādū matrimoniū qd̄ extra dei decretū factū est: sed cū ꝯgnoscitur est emēdandū: nō ostendit coniugiū nō esse inter infideles. Nullo enim dn̄i p̄cepto gentiles ꝓhibent' ꝯiūgi gētilibus: nec ergo eoꝝ cōiugiū extra. i. ꝯ dei decretū fit. Illa itaq3 auctoritate iubent' separari ab inuicē q ꝯ dei decretū vel eccl'ie copulati sunt. vtpote ifideles cū fidelib' ꝯsanguinei cū cōsanguineis affines cū affinib'. Ubi omēs si sibi inuicē copulati fuerint: separandi sunt ❡ Hinc etiā idē ambrosi' in libro p̄mo de patriarchis. Fideles cū infidelibus non sunt coniugio sociandi.

Caue xp̄iane gentili aut iudeo filiā tuā tradere. Caue inquit gentilē aut iudeā atq3 alienigenā hoc est hereticā ⁊ oēm alienā a fide tua vxorem accipere

Nullus eoꝝ. nisi sit missus ad predicādū eis. vt ex̄ de iud. ꝙ sit laudabile

i ❡ Percipiat. eme re pōt tn̄ qs ab eis ⁊ post p̄paret. arg.

O ❡ C. de iude. nēo.

Omnes. iudeoꝝ siliter ⁊ gētiliū cū ⁊ ipsi hodie iā cibos discernāt. ſꝫ eī̄ non ꝯtineant' v̄bis edicti. vt. xi. q. iij. ad mēsam. cōtinent' tn̄ in sn̄ia. vt. ff. de pet. here. itē veniunt. §. ait senat'. sic. ij. q. i. multi. ⁊. ff. si q̄dru. pa. fe. di. l. pe. ſꝫ q̄re loquimur cū eis cū nec comedam' cū eis. ſꝫ d̄ h̄ reddit' rō: q2 maior familiaritas est in cibo sumendo ꝙ in colloqo: ⁊ facili' qs decipit' int' epulas. vt. xxij. q. iiij. vnusqꝫ inferiores. sic. ij. q. vij. in sancta

l ❡ Ex his. ꝯ ꝯsciam p̄cepti vel ꝓhibitionis. nā si plus comedam ꝙ debeā q̄uis ꝯ ꝯsciam nō pecco mortalit'. xxv. dis. §. criminis. ⁊ dicūt quidam ꝯ ꝯsciam nō erroneā. arg. xiij. di. c. nerui. ar. opti. ff. d̄ li. ca. igit'. §. i. sed dico ꝙ nec ꝯ ꝯsciā erroneā est faciendū ꝓut est expssum. ex̄ de symo. p tuas. xxxij. q. ij. his aūt. ad'fi.

m ❡ Cū fide. i. ꝯscia

n ❡ Ex fide. i. sicut virtus exigit.

o ❡ Reputat'. q ad vitā eternā. de pe. di. iij. si qs autē non habens.

p ❡ Absq3 deo. id ē absq3 fide q ē a deo

q ❡ Uirtus. s. xxvi. dis. deinde. ꝯ. s. i. q. i. c. i. ⁊. ij. s. i. q. i. sic vrgeri. s. di. xlv. vera iusticia. s. xxiiij. q. i. vbi. ar. ꝙ qdē ꝯ ꝯsc. di. iiij. q̄uis. s. di. xxxij. §. verū. j. xxxij. q. i. cū renūciat'. ar. xxiiij q. i. vbi sana. ⁊ de pe. di. v. ꝯsideret. j. de pe. di. ij. §. opponit'. j. de pe. di. ij. §. qd̄ aūt. ⁊ di. iij. ille rex.

a ❡ Nō qntū. s. i. q. i.

b ❡ Nō qn vere. nō videt' verū dicere. nā vbi deest fides vel caritas nullaten' est virt' put theolog' accipit virtutē. ꝙ g̅ dr̄ v̄tutib' hoc intellige. s. politicis q sine caritate habent' a multis. strenui enī act' hoim in eis erāt. ar. xxiij. q. iiij. si nō ex fidei. nā ⁊ virt' p fortitudine ponitur. ff. de aleato. qb'. aliē v̄o v̄tutes vt p̄dictū est nō erāt in eis. q2 si haberēt vnā: haberent oēs. ar. xxiiij. q. i. vbi sana. de pe. di. v. c. i.

C ❡ Aue. tradere. j. pxi. c. ꝯ. sol. ibi de pactiōe de futuro: h̄ dicit ꝙ nō lꝫ acci

pere ⁊ illi se immiscere. d ¶ Alienã. hec clausula alienaꝫ nõ supponit p heretica vel gentili. ff. de ver. ob. doli clausula. nã ibi dicit̃ clausula genera/lis sequẽs nõ refert̃ ad ea de quib⁹ spãliter est p̃missum: nõ est obijciendũ de moyse q̃ duxit ethiopissam. ij. q. vij. §. itẽ obijcit̃. q̃ illud fuit factuꝫ in fi/gura q̃ dñs copularet sibi eccl'iam ex gentib⁹. ij. q. vij. §. his ita ridet̃. sed pone q̃ aliq̃s here/ticus nunq̃ fuit ba/ptizatus: voluit ba/ptizari: sꝫ nõ habu/it aquã: cõstat ei oĩa peccata dimissa esse etiã originalia. nũ/q̃d põt cõtrahere matri/moniũ cũ xp̄iana. di/cit. h. q̃ nõ. quia ia/nua oĩm sacrorũ est baptism⁹. xxxij. dis. §. verũ. similiter nec or/dinẽ posset recipere forte si supuixit ⁊ se nõ baptizauit vide/tur contẽpsisse. ⁊ sic habet̃ q̃si nõ fuerit xp̄ianus.

e ¶ Prima. q̃ est in/ter spõsos ⁊ spõsas

f ¶ Gra est. j. xxx. q. v. femine.

g ¶ Si xp̄iana. i. ca/thezizata. ⁊ ita ẽ ar. q̃ cathecumin⁹ non est fidelis. de h̃ dicã j. xxx. q. i. in prin.

Non oportꝫ. he/reticis. hereticus nõ põt cõtrahere cũ cri/stiana. dixit tñ hug. q̃ si cõtrahit tenet mri/moniũ: sicut si cõtrahe/ret cũ excõicato. de cõditionib⁹ q̃ appo/nunt̃ in mr̃imonio. no. xxxij. q. ij. solet.

Si q̃s. dato. h̃ ñ ponit bonũ exẽ/plũ. nã in veritate p datõeꝫ libelli nõ dis/soluebat̃ mr̃imoniũ imo vera erat forni/catio. extra d̃ diuor. gaudemus.

h ¶ Tradit̃. j. xxx. q. v. aliter.

M. ij.

l ¶ Legitimũ. si enĩꝫ pbatũ fuerit aliq̃d impedimẽtuꝫ in tali matrimonio filij nõ erũt legitimi. vt ex̃ de clãde. despon. cũ inhibitio.

Quod vero. hic intitulat̃ scđa q̃ de q̃ satis diximus. s̃. in p̄ma q̃one

Si q̃s virginẽ. idẽ esset ⁊ si corruptã: sed de facto q̃siuit fuit de v̄gine for te ideo q̃ videbat̃ q̃ mr̃imoniũ solueret̃ inter virginẽ ⁊ cũ q̃ accedebat ad baptismũ sicut cũ alter sponsoꝶ transit ad religionẽ monasterij. sed nõ est ita. q̃ cũ transit̃ ad religioneꝫ fidei bene põt q̃s vti mr̃imonio. vt. xxvi. di. deinde. secus cũ trãsit ad monasteriũ. vt. xxvij. q. i. vt lex.

o ¶ Viuente. et cõuersa cũ viro vel nõ cõuersa secũ tñ cohabitare volente sequẽs aũt ca. intelligit̃ de nolente cohabitare. p ¶ Cõiugia. põt tñ ad religionẽ trãsire etiã inuito altero cũ mr̃imoniũ nõ sit ratũ. ex̃ de diuor. q̃n/to. ⁊. s̃. q. i. §. vl.

Si infidelis. ꝑpter deũ. i. ꝑpter fidem dei.

r ¶ Soluit. eccl'ia tñ dꝫ sentẽtiare. sed q̃d si illa vxor non vult venire ad cãm cũ nõ sit de foro ecclesie. si põt cõstare eccl'ie q̃ nõ vult cohabitare sentẽtiet. hanc glo. nõ approbo. q̃ sine iudicio eccl'ie dissoluit̃ matrimoniũ vt no. s̃. q. i. si infidelis. s ¶ Ius. i. vinculũ. sed tũc demũ soluit cũ cõtrahit

tibi. p̄ma[e] cõiugij fides castitatis g̃ra[f] est si xp̄iana[g] sit non est satis nisi ambo iniciati sitis sacramẽto baptismatis si/mul ad orõnẽ nocte vobis surgendum est ⁊ cõiunctis p̃cib⁹ obsecrand⁹ est de⁹.

¶ Itẽ ex cõcilio agatensi. Cũ hereti/cis nõ misceant catholici connubia.

Non oportꝫ cũ hoĩbus hereticis[h] miscere cõnubia: vel filios vel fili/as dare: sꝫ potı⁹ accipere. si tñ ꝓfitentur se xp̄ianos esse futuros ⁊ catholicos.

¶ Itẽ ex cõcilio vrbanensi. A xp̄iana segreget̃ cõione q̃ iudaice prauitati cõ/iugali se sociat vinculo.

Si q̃s iudaice prauitatis cõiugali societati iungit̃ siue xp̄iana iudeo siue iudea xp̄iano mulier carnali consortio misceat̃. q̃cũq̃ꝫ eoꝶ tñ nefas admisisse cognoscit̃ a xp̄iano cetu atq̃ꝫ cõuiuio ⁊ a cõione eccl'ie ꝓtin⁹ segreget̃. ¶ Itẽ illud aug. Nõ est ratũ cõiugiuꝫ q̃d sine deo est. nõ negat cõiugiũ esse inter infi/deles. Cõiugiũ enĩ aliud est legitimũ ⁊ nõ ratũ: aliud ratũ ⁊ nõ legitimũ: aliud legitimũ ⁊ ratũ. Legitimũ cõiugiũ ẽ q̃d legali institutiõe vel ꝓuincie morib⁹ cõ/trahitur. hoc inter infideles ratũ nõ est. q̃ nõ est firmũ ⁊ inuiolabile cõiugiũ eoꝶ dato[i] enĩ libello repudij lꝫ eis discedere ab inuicẽ ⁊ alijs copulari lege fori: non lege poli quã nõ sequunt̃. inter fideles vero ratũ coniugiũ est. q̃ cõiugia semel inita inter eos vlteri⁹ solui nõ p̃nt. hoꝶ q̃dã sunt legitima veluti cũ vxor a parẽ/tibus traditur[k] a sponso dotat̃ et a sa/cerdote benedicit̃. hec talia cõiugia le/gitima ⁊ rata appellant̃. Illoꝶ vero cõ/iugia q̃ cõtẽptis oĩb⁹ illis solẽnitatibus solo affectu aliquã sibi cõiugẽ copulãt huiuscemodi cõiugiũ nõ legitimũ[l] sꝫ ra/tũ tantũmodo esse creditur.

Quod vero[m] vxore viuẽte alte/rã ducere nõ possit. testat̃ scp̄tu/ra dicẽs. Alioq̃n si discedit is ab inuicẽ ⁊ volẽtes cohabitare dimittitis ⁊ alijs vos copulaueritis adulteri eritis ⁊ filij vr̃i q̃ postea nascent̃ imundi erũt. i. spu/rij. ¶ Itẽ ex cõcilio meldensi. ca. primo

Non põt aliq̃s post baptismũ aliã du/cere viuente ea q̃ ante baptismũ sibi fue/rat virgo copulata.

Si q̃s habu/erit vxorẽ virginẽ[n] ante baptismũ viuẽte[o] illa post baptismũ alterã habe/re nõ põt. crimia enĩ in baptismo soluũ/tur nõ cõiugia[p]. ¶ Greg. aũt ecõtra te/statur dicẽs. Licet fideli vxorẽ aliã du/cere quã xp̄iane fidei odio infidelis di/mittit.

Si ĩfidelis discedat odio[q] xp̄iane fidei discedat. Non est enĩ frater aut soror fidelis subiect⁹ seruitu/ti in hmõi nõ est enĩ peccatũ dimisso ꝓ/pter deũ[q] si alij se copulauerit. Cõtume/lia q̃ppe creatoris soluit[r] ius[s] mr̃imo/nij circa eũ[t] q̃ relinquit̃. Infidelis autẽ discedens ⁊ in deũ peccat ⁊ in matrimo/niũ[a]: nec est fides ei seruãda cõiugij. q̃ ꝓ/pterea discedit ne audiret xp̄m esse deũ xp̄ianoꝶ cõiugioꝶ. ¶ Hic[b] distinguen/dũ est aliud esse dimittere volentẽ coha/bitare: atq̃ꝫ aliud discedentẽ non sequi volentẽ enĩ cohabitare lꝫ q̃deꝫ dimitte/re: sed nõ ea viuẽte aliã supducere disce/dentẽ vero nõ oportet seq̃ ⁊ ea viuente aliã ducere lꝫ. verũ hoc non nisi de his ĩtelligẽdũ ẽ q̃ in ĩfidelitate sibi copula/ti sunt. Ceterũ si ad fidẽ sꝫ vterq̃ꝫ cõuer/sus ẽ vl' si vterq̃ꝫ fidel' mr̃imonio cõiun/ctus est: ⁊ ꝓcedente tp̃e alter eoꝶ a fide discesserit ⁊ odio fidei xp̄iane cõiugẽ de/reliquerit: derelict⁹ discedentẽ nõ comi/tabit̃. nõ tñ illa viuẽte alterã ducere po/terit: q̃ ratũ coniugiũ fuerat inter eos q̃d nullo modo solui põt.

Verũ vero[c] bigam⁹ sit reputan/dus q̃ ante bpatismũ habuit v/nam ⁊ post baptismũ alterã. auctorita/te hieronimi patꝫ. ¶ Ait enĩ sup ep̄laꝫ pauli ad thimotheũ. Non est bigam⁹

relictus. ar. ex̃ de diuor. gaudem⁹. in fi. imo etiã prius credo solutum sed si alter reuertit̃ ad fidẽ anteq̃ alter duxerit vxorẽ restituit̃ vincu/lũ mr̃imonij quasi iure postliminij. vt ibidẽ perpenditur.

t ¶ Circa eũ qui relinquit̃. nihilomin⁹ ⁊ circa relinquentẽ. vñ ⁊ relin/quẽs cõtrahet sine peccato si cõuersus cõtrahat. nõ enĩ põt mr̃imoniuꝫ claudicare cũ sint due rela/tiones. vnde si vna ẽ vxor ⁊ reliqu⁹ est vir. Ideo au/tẽ non tracta/uit hic de reli/quẽte. q̃ ex̃ ec/clesiã est ⁊ ni/hil ad nos de ea iudicare. ij. q. i. multi. est tñ ar. q̃d clau/dicet: vt h. et ex̃ de eo q̃ co/gno. cõsang. c. i. ff. manda. põt. sed vt di/xi quo ad es/sentiã nõ põt claudicare: sꝫ q̃ ad effectum bene. q̃ q̃nq̃ꝫ tenet̃ vn⁹ alij sed nõ ecõuer/so. vel dic q̃n/tũ ad fidelem soluit̃: vt hic dicit̃. q̃ ad/huc põt debi/tũ petere ab altero. sed in/fidelis nõ p̃t q̃ fidelis nõ est subiectus seruituti illi⁹ ⁊ cũ alia sit v/nitus qua te/netur vir vxo/ri q̃ illa qua vxor viro hñ põt vna fuit⁹ esse sublata ⁊ nõ alia. sic. ff. de seruit. vrb.

M. iij.

pre. si domus ex̃ de conuer. cõiug. q̃dam.

a ¶ Mr̃imo/niũ. i. in fra/ctiõe p̃mi ma/trimonij. non dicas in scđm matrimoniũ si cõtrahat illud post cõuer/sus cũ alia cõtraxerit. vt p̃misi. ar. tñ q̃ peccaret cõtrahendo secũduꝫ matrimoniũ. ex̃ de testi. sicut. b ¶ Hic. hec distinctio magistri est canonica ⁊ bona ⁊ ꝓbatur ex̃ de diuor. quanto.

Verũ vero. hic intitulatur questio tertia in qua quid iuris sit diximus. xxvi. di. deinde. nec valet q̃d hic dicit̃ a hieronimo.

Acutius. censuerunt. s̃. di. lv. nullus.

Quidã nobili. imparia cõiugia trib⁹ modis dicunt̃. vno modo q̃ñ cõtrahit fidelis cũ infideli. de quib⁹ in superiori cã audiuimus alio mõ q̃ñ vnus liber est alius seruus. de quib⁹ in hac causa videbim⁹. tertio mõ q̃ñ vnus maior alter minor. de quib⁹ in seq. tra/ctatu: hic de errore persone cõditionis qualitatis ⁊ fortune tractat̃.

Quod aũt. hic depingit̃ prima questio an. s. matrimoniũ cõtrahat̃ inter eos inter quos interuenit error ꝑsone hoc est dicere an er/ror ꝑsone impediat matrimoniũ cõtrahendũ ⁊ dirimat iã cõtractũ

Gra. allegat ꝓ ⁊ cōtra distinguēdo q̄tuor errores: fortune: q̄litatꝭ: ꝑsone: ⁊ cōditionis. duo vltimi dirimūt matrimoniū nō ex sui natura sed ex cōstitutione ecclie. nā siliter ⁊ papa posset cōstituere ꝙ error q̄litatis ipediret: ⁊ ꝙ null⁹ error impediret: ⁊ ꝙ esset matrimoniū vbi esset error ꝑsone sicut ⁊ tenet pign⁹ lʒ ibi sit error. ff. de pig. act. l. i. vn̄ ex natura nō

b ❡ Errauit. q: aliū ꝓ alio putauit: hoc est errare. xxij. q. ij. in quib⁹. vel pro vero falsum putare. xxxviij. di. quāuis.

i ❡ Nō ergo cōsensit. nihil em̄ est tam cōtrariū cōsensui vt error. ff. de ꝯtrahen. emp. alioquin. ff. de iurisdic. om. iudi. l. si ꝑ errorē. ⁊ de iudi. l. ij.

k ❡ Ordinandus. vt. lxviij. dis. presbiteri.

hʒ error ꝑsone ꝙ ipediat ar. tn̄ est ꝯ. de Jacob ⁊ lya. q: nōdū ecclesia tūc cōstituerat ⁊ tn̄ ipediebat. ⁊ est etiā ar. ꝯ. q̄a error impedit emptionē. et ff. de ꝯhē. em. l. qō tn̄. ⁊ no. ꝙ fm hug. et lau. nunq̄ erratur in ꝑsona nisi prius habita notitia aliq̄ ex eo cui⁹ noīe ali⁹ se representet vn̄ si aliq̄s se offert sub nomine regis frācie alicui mulieri q̄ nō audierat aliq̄d de ipso rege: nec aliquam notitiā de eo hʒ ꝑ famā vel alio mō: ⁊ putat hunc esse regē francie nō errat in ꝑsona sed ī fortuna vel in q̄litate vel ī nomine. sʒ si aliq̄ cōsentit in aliquē visum vel nō visum tn̄ aliq̄ modo sibi cognitū scʒ fama vel alio modo si postea per errorē accipiat aliū etiā si ab eo fuerit cognita reddet

qui ante baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū habuit alterā.

Oportet epm̄ vni⁹ esse vxoris virū verū hoc post baptisma. Ceterū si ante baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū alterā nō est reputand⁹ bigam⁹: cui prius inouato ꝑ baptismū oīa vetera sūt dimissa. ❡ Augu. vero ꝯ testat ⁊ innocenti⁹. ait em̄ aug. sup eplam pauli ad tytū. Nō debet fieri eps q̄ ante baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū alterā.

Acutius vero intelligūt q̄ nec eum ordinādū esse censuerūt q̄ añ baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū alterā. In baptismate em̄ crimina abolētur nō federatio cōiugij dissoluit: sicut illa q̄ cathecumina viciata est int dei v̄gines ꝯsecrari nō p̄t: sic ⁊ q̄ ante baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū alterā nō nisi bigam⁹ reputand⁹ est. amisit em̄ quiddā nō ad vite meritū sʒ ad signaculi sacramētū. Itē innocēti⁹ rufo ⁊ eusebio epis macedonie multis argumētis ꝓbat talē bigamuʒ reputari. ❡ Quia ergo iste cui⁹ cā in p̄nti agit ante baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū alterā bigam⁹ indicat. ⁊ licʒ vite merito ⁊ industria scientie polleat in episcopū tamen ordinari non potest.

Incipit causa vicesimanona.

Quidam nobili nūciatū est[c] mulieri ꝙ a filio cuiusdam nobilis petebat in cōiugē ꝓbuit illa assensuʒ. Ali⁹ vo q̄dā ignobilis atqʒ seruilis cōditionis noie illi⁹ seipsuʒ obtulit atqʒ eā in cōiugē accepit ille q̄ prius sibi placuerat tandē venit: eāqʒ sibi in cōiugē petit. illa se delusam conquerit ⁊ ad prioris copulā aspirat. ❡ Hic primuʒ querit an coniugiū sit inter eos. ❡ Secundo si prius putabat hūc liberū esse ⁊ postea depꝓhendit illū esse seruū: an licat ei statim ab illo discedere.

Quod aūt[f] cōiugiū sit inter eos ꝓbat hoc mō. Cōiugium siue matrimoniū est viri ⁊ mulieris cōiunctio: indiuiduā vite cōsuetudinē retinēs. Itē cōsensus vtriusqʒ mrīmoniū facit. q: ergo isti cōiuncti sunt vt indiuiduā vite consuetudinē ꝯseruarent q: vterqʒ cōsentit in alterū cōiuges sūt appellandi. His ita respōdet. Consensus[g] est duoꝝ vel pluriū sensus in idem q̄ aūt errat nō sentit: ergo nō cōsentit. i. simul cū alijs sentit. hec aūt errauit[h] ergo nō ꝯsensit[i]. Nō itaqʒ cōiunx est appellanda. q: nō fuit ꝯsensus vtriusqʒ sine quo nullū matrimoniū esse p̄t. Sicut em̄ q̄ ordinat ab eo quē putat epm̄ esse ⁊ adhuc est laic⁹: errat nec vocat ordinat⁹: imo adhuc ab epo est ordinandus.[k] sic ista errās nulli est copulata cōiugio: imo adhuc est copulāda. Ad hec non oīs error ꝯsensuʒ euacuat. q̄ em̄ accipit in vxorē quā putat virginē: vel q̄ accipit meretricē quā putat esse castam vterqʒ errat. q: ille corruptā extimat esse virginē: ⁊ iste meretricē reputat castā nunq̄d ergo dicēdi sunt nō ꝯsensisse in eas. aut dabit vtriqʒ facultas dimittēdi vtrāqʒ ⁊ ducēdi aliā[l]. Verū est ꝙ nō oīs error cōsensum excludit Sed error alius est ꝑsone[m] ali⁹ fortune alius cōditionis: ali⁹ q̄litatis. Error ꝑsone est qn̄ hic putat[n] esse virgili⁹ ⁊ ipse est plato. Error fortune qn̄ putat esse diues qui est paup vel ecōuerso. Error ꝯditionis qn̄ putat esse liber q̄ seru⁹ est. Error q̄litatis qn̄ putat esse bon⁹ q̄ mal⁹ est. Error fortune ⁊ qualitatis ꝯiugij ꝯsensuʒ nō excludit. Error vo ꝑsone ⁊ ꝯditiōis ꝯiugij ꝯsensum nō admittit. Si q̄s em̄ pacisceret se vēditurū[o] agrū marcello ⁊ postea veniret paul⁹ dicēs se esse marcelluʒ ⁊ emeret[p] agrū ab illo: nūq̄d cū pau

l ❡ Aliā. q̄si diceret nō. nā iste error venditionē nō impedit lʒ error sexus impediat. vt. ff. de cōtrahen. emp. alioq̄n. §. i. tamen dicit lex ꝙ soluit emptio ꝑ actionē ex empto. ff. de act. emp. ex empto. §. si quis virginem.

m ❡ Persone. ꝑsona fm. b. est rōnabilis creature indiuidua essentia.

n ❡ Quādo hic putatur. R. dicit ꝙ in hac lra non debʒ esse ipse sed h. ⁊ h vox hic nō est ꝓnomen sed aduerbiū: vt sit sensus. error ꝑsone est qn̄ putat esse virgilius hic. i. hoc loco. ⁊ ibi ē plato. nā impossibile est ꝙ tu putes virgiliuʒ esse platonem. de dicto patet. de re siliter patet. q: impossibile est qō q̄s putat ꝯ virgilio ipsum esse platonē qō verū est fm opinionē illoꝝ qui cōcedūt ꝙ istuʒ esse virgilium nihil aliud est q̄ virgiliū esse virgiliū. alij vero hoc cōcedūt. s. ꝙ iste putat istū eē platonē: non tn̄ putat virgiliuʒ esse platonē. ⁊ hoc ꝓpter accidens qō innuit pronomē int quos est hug. hanc opi. secutus est hic. G. sʒ hoc planū est qō dicit. qn̄ hic putat ⁊c. ⁊ ꝙ pingui intellectu errantis putetur

primo. si tn̄ ille in eā cōsenserit per nunciū vel alio mō. si vero nullo modo fuerit sibi cognit⁹ q̄uis per errorē accipiat aliū nunq̄ reddet primo. q: inter eā ⁊ primū nō fuit matrimoniū. nā in penit⁹ incognitū nec amorē nec cōsensum dirigere possum⁹. vn̄ aug. non visos diligere possum⁹ qui nobis ꝑ famā vel alio mō cogniti sunt. Incognitos aūt diligere neq̄mus. sed certe licʒ posset hoc cōcedi ꝙ nō sit restituenda priori. nec tn̄ dico ꝙ debeat stare cū scdo: cū ibi sit error. nā errare est vnū ꝓ alio putare. xxij. q. ij. in quib⁹. ⁊. xxxviij. di. quāuis. Item eadē rōne q̄ emit auricalcū ꝓ auro cōsentit in aurū qō falsum est. ff. de cōtrahen. emp. alioq̄n. ⁊. l. q̄d tamē. nā lʒ nō erret circa illuʒ cui⁹ nullā notitiā habuit. errat tn̄ circa p̄sentē. h. ⁊ lau. dicūt qō sit matrimoniū cū ista. sed hoc nō credo. cū em̄ ibi sit error ergo non est ibi cōsensus. q: nihil est tā ꝯtrariū ꝯsensui sicut error. ff. de iudi. l. ij.

g ❡ Cōsensus. vt. xxvij. q. ij. sufficiat. intelligit aūt cōsentire nisi expsse dissentiat. vt. ff. so. ma. l. ij. §. voluntatē. ⁊ ex. de his que fiunt a prela. sine ꝯsensu cap li. c. ij. ff. de spon. l. sed q̄ p̄ris. ex. de spō. si. ex lris.

de aliquo. ꝙ sit alius habes. xxvi. q. v. nec mirū. vbi dicit aug. ꝙ hunc puto esse hominē demonstrato demone. ff. de excep. rei iudi. ⁊ an eadē. ar. ff. ꝯ fur. si is q̄. §. si tu mihi. ⁊. ff. de iniur. cū q̄. §. si iniuria. vbi dicit iurisperitus ꝙ hūc puto lutiuʒ demōstrato seyo. Sed quero circa quā ꝑsonā dicis hūc errorē esse. dico ꝙ circa p̄sentē qū. s. ꝯhit cū vno ⁊ credit se cōtrahere cū alio vn̄ dico ꝙ circa absentē ꝑsonā nō errat. nā dico ꝙ si primo iam ille ꝯsenserit in istā. ⁊ ista mō ꝯsentit in illū qō est matrimoniū. Sed q̄ritur si ille mortuus est in quē cōsentit ⁊ alius p̄sentat sibi: an talis error impediat mrīmoniū. dico sic. q: lʒ ille nō sit in rerū natura nō min⁹ tn̄ est ibi error ꝑsone. Itē si aliq̄s hʒ tres filios ⁊ aliq̄ ꝯsenserit in maiorē filiū postea p̄sentet minor nō tenet mrīmoniū cū eo.

o ❡ Venditurū. i. vendītū se traditurum.

p ❡ Emeret. i. q̄si a se emptū ꝑ traditionē acciperet. ideo aūt sic exponūt doctores. q: si duob⁹ vēderet ⁊ scdo traderet scds esset potior. vt. C. de rei vē. quotiēs. ⁊. ff. de rei ven. si a titio. sed gandolfus intelligit lrām istā sic. s. qū scdo nō esset venditur⁹ si eū cog̃sceret. vn̄ cū erraret in ꝑsona que scdo offerebat p̄ciū nō ꝯhebat cū ea. ff. de fur. si q̄s vxori. §. cū titio. ff. de cōtrahen.

emp.cū seruo.nec errans dñium transfert.ff.de acq̇.re.do.si ꝓcurator.ꝛ sic plana est lr̃a ꝛ lex.si a titio.ꝛ illa lex quotiēs.intelligunt̃ cū scienter cū duobus cōtrahit.doctores aūt sic exponūt:vt dixi,emeret.i.emptū acciperet.ꝛ hoc ꝓpter illud qd̃ sequitur nunq̇d cū paulo.

q ¶ Auricalcū. voluit dicere marcell⁹ ꝙ esset emptio ꝛ vēditio,q: in corp⁹

cōsensum fuit lꝫ fuerit erratū in materia id est in substātiali q̄litate. sed vlpi.eū correxit: dicēs non esse venditionē vbi erratū est in materia ff.de ꝯhen.empt.in venditōnib⁹.pign⁹ tñ tenet si quis obligat es ꝓ auro,ff.de pig.act.l.i.

ec ¶ Putabat. si q̇s autē errat in ꝓprio noīe dū tñ certuꝫ sit de quo cōsentiat h̄ nō officit.C.de test.si in noīe.secus autē est i appellatiuo.ff.de here.insti.nō id min⁹.ff.de le.i.l.iiij.

s ¶ Sed subsequēs xxx.q.v.§.lꝫ obijcit̃

t ¶ Primogenitaꝝ cōsuetudo erat maiorē primo nuptui tradeẽ.vij.q.i.ꝙ periculosum.

v ¶ Inscio.vt.xxxii.ij.q.ij.in lectum.

x ¶ Trāsformat.§.xxvi.q.v.ep̄i.

y ¶ Consortiū.h̄ verū est ꝙ iste nō peccat cū ita simpliciter ꝛ in genere dicit se velle esse participē sue beatitudinis.secus si ad spālia descenderet nō tñ ob hoc excu:at̃ saul qui adorabat demoneꝫ quē credebat eē samueleꝫ.xxvi.q.i.nec mirū.ꝛ hoc ideo q̇a intercessit culpa sua vl̃ ibi ydolatra adorauit.

a ¶ Rescindere. vt C.de rescin.ven. q̇s q̇s.nisi essꝫ decept⁹ vltra dimidiū iusti p̄cij.vt ex̃ de emp.et ven.cū dilecti. vl̃ nisi haberet pestiferas herbas.vt.C.d̃ edi.edic.l.si p̄diū.vl̃ nisi dedisset dolus causam cōtractui.vt.ff.de dolo.eleganter.

lo ꝯuenit iste de p̄cio:aut dicendus est agrū sibi vēdidisse. Itē si q̇s ꝓmitteret se vēdituꝝ mihi aurū:ꝛ ꝓ auro offerret mihi auricalcū[q]:ꝛ ita me deciperet nunq̇d dicerer ꝯsensisse in auricalcū:nunꝙ̄ volui emere auricalcū:nec ergo aliquā do in illud ꝯsensi.q: cōsensus non nisi volūtatis est.sicut ergo hic error materie excludit ꝯsensum:sic ꝛ in cōiugio error ꝑsone.nō eñ cōsensit in hunc sed in eū queꝫ hūc esse putabat[r]. Sed obijcit̃ iacob nō ꝯsenserat in lyā sꝫ in rachel.septē quidē annis seruierat ꝓ rachel.cum ergo eo ignorāte lya esset sibi supposita nō fuit cōiugiū inter eos:si error ꝑsone ꝯsensum excludit.q: vt dictū est non in eā cōsenserat sꝫ in rachel. ¶ His ita respōdet̃.Cōsensus ali⁹ est p̄cedēs ali⁹ subsequēs.p̄cedit ꝯsensus qñ ante carnalē copulā i idiuiduā vite ꝯsuetudinē vterqꝫ cōsentit. Subsequit̃ qñ post cōcubinalē siue fornicariū coitū ꝯsentiūt in idē. Iacob ergo ꝛ lyam nō fecit cōiuges p̄cedens cōsensus: sed subsequēs[s] nec tñ ex p̄mo cōcubitu fornicarij iudicantur cū ille maritali affectu eā ꝯgnouerit.ꝛ illa vxorio affectu sibi debitū ꝑsoluerit putās lege p̄mogenitaꝝ[t] ꝛ paternis imperijs se sibi iure copulatā.qd̃ aūt error ꝑsone nōnullos excuset auctoritate illa ꝓbat̃: q̄ soror vxoris vtroqꝫ inscio[v] sororē videlicꝫ a marito i lectulū eius isse ꝛ a viro sue sororis cognita ꝓhibet̃: q̇ cū sine spe cōiugij ꝑpetuo ꝑmanere censeat̃.ille tñ q̇ cognouit eā ꝑ ignorantiā excusat̃. Aliter etiaꝫ hoc ꝓbatur. Diabol⁹ nōnūꝙ̄ se in angelū lucis trāsformat[x]:nec est ꝑiculosus error si tūc credit̃ esse bon⁹ cū se bonū simulat Si ergo tunc ab aliq̇ simplici q̄reret an sue beatitudinis vellet esse particeps:ꝛ ille rñderet se in ei⁹ cōsortiū[y] velle transire:nūq̇d dicend⁹ esset ꝯsensisse in ꝯsortiū diabolice dānatiōis:an nō poti⁹ in participationē eterne claritatis Iteꝫ si q̇s hereticoꝝ noīe aug.vel ambrosij vl̃ hieronimi alicui catholicoꝝ seipsuꝫ offerret atqꝫ eū ad sui imitationē fidei ꝓuocaret:si ille p̄beret assensum in cuius fidei sniam ꝯsensisse diceret̃:nō in hereticoꝝ sectā:sed in itegritatē fidei catholice quā ille heretic⁹ se mētiebat̃ habere q: ergo hec ꝑsona decepta errore:nō in hūc sed in eū quē iste mentiebat̃ se esse ꝯsensit:patet ꝙ eius ꝯiunx nō fuit. Error fortune ꝛ q̄litatis nō excludit ꝯsensum. veluti si q̇s cōsentiret in p̄laturam alicui⁹ eccl'ie quā putaret esse diuiteꝫ ꝛ illa esset min⁹ copiosa:ꝙ̄uis hic deciperetur errore fortune:nō tñ posset renunciare p̄lature accepte. Similit̃ q̄ nubit pauperi putās illū esse diuitē nō pōt renunciare priori ꝯditioni:ꝙ̄uis errauerit. Error q̄litatis siliter nō excludit cōsensum:vtpote si q̇s emeret agrū vel vineam quā putaret esse vberrimā:ꝙ̄uis iste erraret q̄litate rerū:rē min⁹ fertilem emēdo:nō tñ poterit vēditionē reuocare vel rescindere[a]. Similiter q̇ ducit in vxorē meretricē vel corruptā quā putat esse castā vel virginē:non pōt eā dimittere ꝛ aliā ducere.

Secūda questio[b] de cōditiōe ꝓposita est: an liceat mulieri dimittere eū quē putabat liberū si postea illū inuenerit ſuū. Qd̃ vero mulieri nō liceat a seruo discedere multis rōnibus videt̃ posse ꝓbari. In xp̄o eñ iesu nec iudeus nec grec⁹ nec ſu⁹[c] nec liber distinguitur:ergo nec in cōiugio xp̄ianoruꝫ. Eadē eñ lege in fide xp̄i vterqꝫ regit̃. indifferenter eñ ab ap̄lo dicit̃ oībus:q̇ vult nubere nubat in dño:ꝛ iterū. Mulier nubat cui vult tñ in dño:nō p̄cipit̃ vt ingenua nubat ingenuo.ancilla seruo.sed q̄libet eaꝝ cui dūmodo vult nubat in dño. ¶ Itē iulius papa ca.iiij.

Licet seruis matrimoniū cōtrahere.

Omnib⁹ nobis vn⁹ est pater in celis:ꝛ vnusq̇sqꝫ diues ꝛ pauꝑ ſu⁹ ꝛ liber eq̄liter ꝓ se ꝛ ꝓ animab⁹ eoꝝ rōnē reddituri[d] sunt. Quapropt̃ oēs cuiuscūqꝫ cōditionis sint vnā legē[e] q̄ntuꝫ ad dñm habere nō dubitam⁹. Si autē

cū alio q̄ est ditior ꝛ melior ꝙ tenet matrimoniū.q: nō videt̃ decepta alij aūt dicūt ꝙ siue erret in meliori siue in deteriori cōditiōe semꝑ dirimit̃ matrimoniū. Tertij dicūt ꝙ si interueniat error in dispari conditione dirimit̃ matrimoniū.sed si in pari nō. vñ si libera vult ꝯhere cū libero ꝛ cōtrahit cū seruo.vel si seruus vult cōtrahere cū serua ꝛ cōtrahit cū libera non tenet matrimoniū.sꝫ si liber vult ꝯhere cū serua ꝛ cōtrahit cū libera,vel si ancilla vult ꝯhere cū libero ꝛ contrahit cū suo tenet mr̃imoniū.q: vtrobiqꝫ est paritas Io.ꝛ hec opinio bona videtur mihi.h. dubitari consueuit.si libera ꝯhit per errorē cū homine ascriptitie cōditiōis an teneat mr̃imoniū.hu.dic̄ ꝙ teneat,lex tñ cōtradicit in aut̃.de nupt.§.ascriptitio coll.iiij.C.ad M.ij. senatuscōsul.clau.l.vna.

c ¶ Nec seru⁹ a sacramētis eñ ecclasticis nō est amouēdus.vt ex̃ de cōiug.ser.dignum.vel ab his que sunt iure natural: vt a voto. vt in aut̃.de mo.§.hinc auteꝫ.vbi iustinianus inducit h̄ eadem verba ap̄li ad ꝓbādū ꝙ seruus possit esse monachus.sꝫ q̄ntū ad ius ciuile seruus nō habet̃ ꝓ homine.vt.ff.de reg.iur.qd̃ attinet ad ius.

Secunda questio.hic querit̃ an seruili cōditione reperta libera possit recedere.ꝛ quidē sic pōt si ignorauit eū esse seruū qñ cōtraxit cū eo.vt ī.c.e.si q̇s ingenu⁹.Et nota ſm.h.ꝙ non oīs error cōditionis impedit mr̃imoniū:sed tñ error seruilis cōditionis:necessiā semꝑ talis error impedit. vñ si libera vult ꝯhere cū seruo ꝛ cōtrahit cū libero nō dirimit̃ matrimoniū:lꝫ ibi sit error cōditionis.q: nō intelligit̃ talis decepta q̄ cū meliori cōtrahit ꝙ credebat.siliter dicit ꝙ si seru⁹ credit ꝯhere cū libera ꝛ cōtrahit cū ancilla:nō dirimit̃ mr̃imoniū.q: ꝯsensit in hoīem sue cōditionis. ꝛ quia neuter pōt aliq̇d alij obijcere.ꝛ ita ꝓpter errorē serui nūꝙ̄ dirimit̃ mr̃imoniū,sed certe pari rōne videt̃ ꝙ si aliqua credit cōtrahere cū vno ꝛ cōtrahit

Omnib⁹.reddituri.ar. ꝙ seru⁹ non tenet̃ obedire dño in atrocibus.xi.q.iij.non semper.

e ¶ Vnā legē.non quo ad ꝓmotionē.irregularis eñ efficit̃ q̇ cū serua cōtrahit.ar.xxxiiij.di.si q̇s viduā.sed sequunt̃ vnā legē habito respectu ad ius naturale.nā de iure naturali quilibet cū qualibet ꝯtrahere posset.ꝛ ita seruus cū libera nisi obstaret cōstitutio ecclesie.

f ¶ Ingenuus.ar,a toto in quantitate ab vniuersali ad singulare.ff.

Si quis.in matrimoniū.pōt ergo matrimo xix.di.si romanoꝝ.niū esse inter seruū ꝛ liberā:qd̃ est cōtra legē.C.de incestis nup.l.iij.sed abrogata est lex quo ad hoc vbi scienter contrahit.

h ¶ Sed vna,quantum ad hoc,

SI q̄s. dubitabat̃. forte ꝑ legē illā. C. de incef. nup. l. humilez. vbi dicit̃ ꝙ nō pōt esse matrimoniū inter clarū virū ⁊ abiectā mulierē. nec inter senatorē ⁊ libertā. k ¶ Et legib⁹. ⁊ ita si leges ꝯdicerent dū tñ illis legib⁹ canon nō obuiet non teneret matrimoniū. nam ꝙ leges habeāt locū in matrimonio videt̃. lz. h. ꝯdicat. ar. xxxv. q. v. ad sedē. §. xxvij. q. ij. ꝙ āt ⁊. c. lex diuine vñ dicūt q̄dā ꝙ cū lex dicat nō esse matrimoniū cū ancilla. vt. C. de incest. nup. l. iij. ⁊ canō nō excipiat nisi cū scient̃ duc̄ ꝙ vbi etiā cū libera ꝯhit ꝑ uus credēs se cōtrahere cū serua non tenet matrimonium.

oēs vnā legē habēt ergo sicut igenu⁹ [f] dimitti nō pōt sic nec seruus semel cōiugio copular⁹ vlterius dimitti poterit. ¶ Itē zacharias papa. Ancillā in matrimonio susceptā nō lz virō dimittere.

SI q̄s liber ancillā in mr̃imoniūz [g] acceperit nō h̄z licentiā dimittere eā si cōsensu amboꝝ cōiuncti sunt excepta cā fornicatiōis: sed deinceps vna [b] lex ꝑ oīa erit viro ⁊ femine erit. ¶ Itē iulius papa. Inter patronū ⁊ libertaz legitimū cōstat esse matrimoniū.

SI q̄s ancillā suā libertati donauerit ⁊ in matrimoniū sibi sociauerit dubitabat̃ [i] apud quosdā vtrū hmōi nuptie legitime esse videant̃ an nō. Nos itaqꝫ vetustā ābiguitatē decidētes talia cōnubia legitima esse censem⁹. si em̄ ex affectu fiunt oēs nuptie nihil impiū ⁊ legib⁹ [k] ꝯriuz in tali copulatione fieri pōt: q̄re ꝑdictas nuptias inhibēdas extimauerim⁹. ¶ His ita respōdet̃ nō negatur igenuā posse nubere ꝟuo: sed dr̃ ꝙ si nescit̃ esse seruilis cōditōnis libere pōt dimitti cū seruit⁹ ei⁹ fuerit dep̄hēsa Illud aūt apl̄i ⁊ iulij pape intelligēdū est de his q̄ꝝ cōditio vtriqꝫ nota est. huius aūt cōditio mulieri incognita erat. nō ergo p̄missis auctoritatib⁹ cogit̃ manere cū eo: sꝫ liberū esse illi ostendit̃ vel manere vel discedere. ¶ Vñ in cōcilio apud vermeriā cui interfuit rex pipin⁹ statutū est caplō sexto. De eo q̄ ducit ancillā i vxorē quā putabat esse liberā

SI q̄s ingenu⁹ hō ancillā alterius vxorē acceperit ⁊ extimat ꝙ ingenua sit. si ipsa femina fuerit postea in ꝟuitute detecta si eā a seruitute redimere pōt faciat [a]: si nō pōt [b]: si voluerit aliam accipiat. Si aūt ancillam eam scierit [c] ⁊ collaudauerat postea vt legitimā eaz habeat. Siliter ⁊ mulier ingenua de ꝟuo alten⁹ facere debꝫ. ¶ Itē ex codez ca. viij. Nō licz mulieri dimittere quē sciens seruū esse accepit in viruz.

SI q̄s in genu⁹. faciat. sed pone ꝙ liber ignorāter ꝯtit cuꝫ serua. postea dñs māumittit eā ⁊ ipe cognoscit eā p⁹ ei⁹ māumissionē ⁊ post cōperit eā fuisse ancillā tpe ꝯtracti matrimonij querit̃ an possit eaz dimitter̃. ⁊ dicimus ꝙ sic. q: ꝯsensus ille null⁹ fuit. sꝫ si dñs ei⁹ tūc tpis sciebat ꝯhi matrimoniūz ⁊ tacuit: tūc tenet mr̃imoniū. q: eo ipso intelligitur ei dedisse libertatez. vt i aut̃. de nup. §. si vero ab initio. col̃. iiij ⁊ in aut̃. vt liberti de cetero. §. si q̄s. colla. vi. sed pone ꝙ libera ꝯtit cuꝫ eo quē credebat liberū si postea cōperta cōditione seruitutis nihilomin⁹ vult stare secū. sed ille recusat dicūt quidā hic matrimoniū esse ex vna parte ⁊ nō ex altera. vt ex̃ de eo qui dux. in ma. c. i. sed dico ꝙ q̄ntū ad neutrū est matrimoniūz. vñ neuter cogit̃ stare cū altero quātū ad vinculū matrimonij. sed rōne fidei ꝓmisse bene tenet̃ ei. pōt idē dici cū maio: contraxit cū mino:i ꝙ quātū ad neutrū est mr̃imoniū: ⁊ q̄ntū ad vinculū mr̃imonij eque pōt maio: recedere a mino:i sicut mino: a maio:e. sed nō ita q̄tū ad fidē ꝓmissam. a ¶ Faciat. cōsiliū est nō p̄ceptū. b ¶ Si non pōt id est si noluerit vt sit quasi expositio lr̃a sequēs nec cogit̃ dñs eam vendere. ar. i. q. i. eos. c ¶ Scierit. nec videt̃ esse celat⁹ qui sciuit nec debuit certio:ari q̄ nō ignorauit. vt. ff. de act. emp. l. i. in fi.

SI femina. habeat. tñ dicit lex ꝙ si filia senato:is ꝯhat cū liberto nō tenet matrimoniū. vt. ff. de sena. filiā. sed illud tenet ꝟm leges sed non ꝟm canones. q: mr̃imonia iure poli regunt̃. ij. q. iij. §. hinc colligit̃.

CElius. remouisse. nunq̄d ergo sine iudicio ecclie pōt liber dimittere ancillā quā credebat liberā. videt̃ hic ꝙ sic. ⁊. xxxij. q. ij. ancillā. nā retinendo eā sibi facit p̄iudiciū. vt ex̃ de cōiug. ser. ꝓposuit. sec⁹ tñ videt̃. vt. xxxiij. q. ij. seculares. nā ⁊ si cā sepationis sit manifesta tñ sine iudicio ecclesie non dꝫ dimitti. vt ex̃ de diuo:. po:ro. nā pēdente accusatiōe alter alteri tenet̃ reddere debitū. ex̃ vt li. pen. laudabilez. ⁊ h̄ pōt admitti. vnde si petita fuisset restitutio audiri debuisset ⁊ cā pendēte nō negabit ei alimēta. vt ff. de agno. lib. si neget. sponte tñ nō dꝫ ei cōmisceri ne faciat ei p̄iudiciū. vt ex̃ de cōiug. seruo. proposuit. sed mādato ⁊ cōpulsione ecclie pōt. ar. ex̃ de ap. cuz causa. f ¶ Probare. sed q̄re ꝓbat ista se esse liberā: cū actori semper incūbat ꝓbatio vt. vi. q. vlti. acto:. maxime cū ipsa fuerit in possessione libertatis. tu dic q̄a sponte assumpsit h̄ onus. vñ mos ei gerendus erat. vt. ff. ꝯ ꝓba. circa. g ¶ Approbata. i. a iudice ꝓnūciata. et no. ꝙ si iudex ꝓnunciaret eā liberā ⁊ ingenuā talis sn̄ia oībus p̄iudicat. ff. de sta. ho. l. ingenuum si aūt ꝓnūciaret nō esse seruā petētis illi soli nocet sn̄ia. vt ff. de libe. cā. diui. h ¶ Marito. ar. ꝙ q̄ in initio litis restitutionē nō petijt postea petere non possit. ꝯ. iij. q. vi. §. exceptio. sed hoc verum est cū in modū exceptionis obijcitur restitutio. sꝫ si directe in moduz actionis posset vsqꝫ ad sentētiam. extra de causa pos. pastoralis.

SI femina ingenua acceperit ꝟuuz sciēs ꝙ seruus esset: h̄eat [e] eum. q: oēs vnū patrē habem⁹ in celis: vna lex erit viro ⁊ femine. ¶ Item grego. Seruitutis occasione dimitti non valz q̄ post ꝯtrouersiā status in libertatē se asseruerit.

CElius rei cā cū matre sua huc cōpulsa anno p̄terito p̄sentiū venerat latrix. fraternitas tua cautius nouit ꝙ. s. marit⁹ suus cleric⁹ vester ob hoc ꝙ de seruili fuerat cōditiōe pulsata a suo noscit̃ eā remouisse [e] cōsortio vos quoqꝫ hic positos asserūt ꝓmisisse vt si ꝓbare [f] se liberā dño adiuuāte valuisset: suo eā vos cōiugio reformaretis ꝯfraternitas igit̃ vr̃a ꝯgnoscat ꝙ reuelante deo libertatis auctore approbata [g] sit libera. nullaqꝫ in ea macula seruilis inuenta est. His ergo cognitis sine mora aliq̄ suo eā volum⁹ marito [h] restituı: nec vlterius idē vir eius argumēta sibi occasionis exq̄rat q̄bus eam possit abijcere. Naz si a vobis qō nō credim⁹ minime fuerit adipletū. eāqꝫ recipe forte distulerit vos illud cognoscatis cuꝫ districta vindicta corrigere. ¶ Cū dicitur sciēs illū esse seruū: dat̃ intelligi ꝙ si nescierit illū seruū esse nō cogit̃ cū eo manere. Quia hec ergo ⁊ ꝑsone ⁊ cōditionis dolū passa est nō cogit̃ adherere ei cui⁹ fraude decepta est. Si vero liberū acceperit: ⁊ ille vt cām p̄stet discidij alicui⁹ se seruū fecerit: nec vxorē dimittere: nec illa ob vinculū cōiugij in seruitutē redigi poterit. ¶ Vñ in triburiensi cōcilio. Occasione cōditionis dolo se mutate vir nō discedat ab ea quā tpe libertatis accepit

PErlatū est ad sanctā sinodū ꝙ quidā ingenuus ingenuā accepit vxorē: ⁊ post filioꝝ ꝓcreationē occasione diuortij [i] cuiusdam se seruū fecerit vtrū necessario mulierez tenere debeat. ⁊ si tenuerit vtruz illa q̄ ꝟm seculare [k] legē seruituti subdi dēat q̄situ est. Iudicatū est vxorē minime de-

PErlatū est. diuortij. sed vñ haberet iste occasionē diuortij. ꝓpter h̄ certe ꝑ legē q̄ dicit ꝙ seruitus supueniens dirimit matrimoniū. ff. de diuo:. l. i. ⁊ in aut̃. de nup. §. si vero. colla. iiij. sed q̄liter iste potuit se vendere cuꝫ ex h̄ sequat̃ ꝙ idē sit q̄ vendit ⁊ qō vendit̃: qō est ꝯ illud. ff. de re. ꝑmu. l. i. maxie cū q̄nqꝫ exigant̃ in vēditōe liberi hoīs. s. vt patiat̃ se venūdari ad p̄ciū participandū ⁊ vt in veritate participet: ⁊ vt nō sit ignar⁹ sue cōditiōis: ⁊ vt emptor igꝫ et ꝯditionē ei⁹. ⁊ vt sit maio:. xx. ānis. vt. ff. q̄b⁹ ad liber. ꝓcla. non lꝫ. l. i. ⁊. ij. Itē q̄rit̃ vtrū iste q̄ se vendit possit repeti ab vxore q̄ ius h̄z in eo ⁊ in cui⁹ opp:obriū redūdat hmōi fuit⁹. ar. ꝙ sic. ff. ꝺ lib. cā. l. i. ⁊. ij. ⁊. iij. qō cōcedit dñs hu. ⁊ maxime cū ipsa fuerit absens ⁊ nō poterat ꝓclamasse. ar. ff. man. si p̄cedente. §. luti⁹. ⁊ hoc cōcedo cū vir nō h̄z copiā sui co:po:is. sꝫ mulier. ⁊ est ar. ad hoc. xxxiij. q. v. qō deo pari.

k ¶ Secularē. nō romanā. nā ꝟm eā ob seruilē cōditionē viri nō mutat̃ cō-

ditio vxoris.sed ſm lombardā ſm quā nō illa vxor vel filij redigunť in ſeruitutē.ſed ſcōa cū filijs vt in lombarda de his q̄ ſe in ſeruitutē alteri⁹.ſub lege penl'.⁊ vlti. Jn his eñ legib⁹ dr ꝙ vxor quā tūc habebat.vel filij non redigunť in ſeruitutē.ſed ſi illa defuncta alia libera ſcienter ei nubat ⁊ ipſa ⁊ filij eius redigunť in ſuitutē,vel facit hic mētionē de ſenatuſcon. clau.ſm qō ſi libera ibat in amplex⁹ ſerui:ſerua efficiebať.ſ3 ſublatū eſt hoc.C.de ſenatuſcō.clau.l.vna.

[a] ¶ Dimitti.ar.ꝙ l3 aliq̄d ꝯueniat ad id a quo incipere non potuit.nō tñ ꝓpter hoc irritať.s.di.lv.c.p̄cepta.j.xxi.q.i.ad limina.

D Jctū eſt.h̄ eam.ſ3 quid ſi dñi ſint in diuerſis ꝓuincijs.credo alteru3 cōpellendū vt vendat reliquo.vl' ſi neuter emere vult redimat eccleſia.nō eñ debēt vxores a viris ſeparari.vt.xxxiij.q.ij.q̄ſ deus cōiūxit homo nō ſeparet.C.cōia vtriuſq3 iudi.poſſeſſionū.⁊ ar.ff.de edil.edic.plerūq3.nā peccarent dñi eos ſeparando.⁊ ita ſaltē indirecte ſunt cōpellēdi relaxare eos ſi ñ eſt q̄ emat ⁊ potius ſequeť vxor virū ꝙ ecōuerſo.xiij.q.ij.vnaqueq3.vel diſtingue an ācilla nubat volente dño.vl' nō.vt dixi.xiij.q.ij.c.vnaqueq3.

[b] ¶ Cōiunctio.ſ.legitima ⁊ cōis cōſenſus.

[c] ¶ Et per voluntatē.maxime q2 etiam eis inuitis pōt ꝯhi matrimoniū3.vt ēē eo.c.i.

bere dimitti⁹ nō tñ ob xp̄i legē mulieres in ſeruitutē redigi:dū ille nō ex cōſenſu cōiugis ſe ſeruū fecerit quē liberū ipſa maritū acceperat. ¶ Querit etiā ſi ſu⁹ vni⁹ ancillā alteri⁹ acceperit:an ſit cōiugiū inter eos. ¶ De his ita ſtatutū eſt in cōcilio cabilonēſi. Legitima ſeruoꝝ ꝯiugia ſua auctoritate dñi nō dirimāt.

D Jctū eſt nobis ꝙ q̄dā legitima ſeruoꝝ m̄rimonia poteſtatiua q̄dam p̄ſumptōe dirimāt nō attendētes illud euangelij:quos de⁹ cōiunxit hō non ſeparet.vñ nobis viſum eſt vt cōiugia ſeruoꝝ nō dirimanť.⁊ ſi diuerſos domios habeāt[a] ſed in vno cōiugio ꝑmanētes dñis ſeruiāt ſuis.⁊ hoc in illis obſeruādū eſt vbi legalis cōiunctio[b] fuit ⁊ ꝑ voluntatē[c] dñorum.

Jncipit cauſa triceſima.

Q Uidam populoꝝ frequētia impedit⁹ filiū ſuū de baptiſmate ſuſcepit dū crederet ſe alienū ſuſcipe vxor ei⁹ dū calliđe vellet ſuſcipere ꝓprium ſuſcepit alienu3:quē vir adoptauit ſibi in filiū ⁊ ex vxore ſua filia ſibi naſcitur quā filio ſuo adoptiuo ſpūali vxoris:dū vterq3 eſſ3 in cunabulis:tradidit.p⁹ triēniū vxor eius moriť ⁊ cōpater eius relictā3 cōpatris vxoris ſue vir clā ſibi deſponſauit:aliquātulū tp̄is effluxit et alius publice duxit eā in vxorē. ¶ Hic p̄mo queriť an vxori ſue debitu3 reddere liceat q̄ ꝓpriū filiū de ſacro fonte ſuſcepit. ¶ Scđo an ſponſalia cōtrahātur inter īfantes. ¶ Tertio an ſpūales vel adoptiui filij naturalibus copulari valeāt. ¶ Quarto an vxorē cōpatris vxoris ſue alicui in vxorē ducere liceat ¶ Quinto an clādeſtina deſponſatio manifeſte p̄iudicet.

Q.i.

Q Uod autem.h̄ depingiť p̄ma qō an ſ3 q̄ ſuſcepit ꝓpriu3 filiū de ſacro fonte poſſit poſtea carnaliter cōmiſceri ſue vxori cui ꝑ tale factū cōpater fact⁹ eſt.⁊ quidā ſic.l3 canones varieloquanť de eo in p̄mo ⁊ ſcđo c.dr ꝙ d3 ab ea ſeparí.in q̄nq3 aūt caplis ſeq.dr ꝯtrū ꝙ nō d3 ab ea ſeparí ſed ꝯrietas hec ſolui.ēē de cog.ſpi.ſi vir vel mulier.vbi dicit alexander ꝙ mulier ſiue ex malitia ſiue ex ignorātia ſuſcipiat f.liū ſuū de ſacro fonte nō ideo a viro ſepanda eſt niſi ad ſeruandā cōtinentiā poſſint induci. Jdē dr j.e.c.de eo.capl'a ergo q̄ dicūt ꝙ tales ſunt ſepandi nō tenēt cū ſint ꝯ euangeliū qō dicit:ob ſolā cām fornicationis debere fieri ſepationē.xxxiij.q.ij.quos de⁹.vel qō diciť in eis ꝙ debeāt ſeparí intelligas tamdiu q̄uſq3 ꝑ nituerint.vel dic ꝙ debent ſeparí ſub cōditione ſi poſſint induci ad cōtinētiā.ēē de cogna.ſpi.c.ij. [e] ¶ Permittiť.h̄ male dicit:inuit eñ ꝙ nō poſſit ꝯhere niſi inueniať cōceſſum.ſed ꝯriū eſt verū.j.e.q.iiij.q̄ ſpūale3.ēē de ſpon.cū apud

D Eruenit.ex lauacro.dicūt q̄dā ꝙ ſi ſuſcipio f.liū iudei de ſacro fonte inter me ⁊ ipſum nō ꝯhitur cōpaternitas.q2 nihil ad conſtitutionē eccl'ie de his q̄ foris ſunt,ij.q.i.multi.vñ ſi iudea poſtea cōuertatur ad fidē poſſum ꝯhere cū ea.q2 nō renuit ſicut qō nihil fuit.dicūt tñ ꝙ ſi ita eſſet ſm legē moſaicā ꝙ ꝯhereť inter eos cōpaternitas ꝑ circūciſionē ꝯhereť nūc ꝑ baptiſmū.inter ſuſceptū aūt ⁊ ſuſcipientē in his q̄ p̄cedūt baptiſmū ꝯhiť cōpaternitatis vinculū.⁊ lic3 adhuc ſit īfidelis in veritate ante baptiſmū,vt.xxviij.q.i.caue.deſtinatione tñ quada3 fidelis reputatur.ēē de baptiſmo.maiores.§.quis.hug.tñ.R.dicūt ꝙ int me ⁊ iudeam cui⁹ filiū d ſacro fonte ſuſcipio ꝯhitur cōpaternitas vñ nō poſſu3 poſtea cū illa ad fidē cōuerſa cōtrahere. Jtē dicit hu.ꝙ bene ꝯhiť cōpaternitas inter me ⁊ patrē ſuſcepti d ſacro fonte.licet ſit heretic⁹ ſi aliqñ fuerit baptizatus.

bitū reddere nō valeat rōne ⁊ auctoritate ꝓbať. Nulla ei auctoritate ꝑmittiť[c] vt q̄s carnaliter cōmatri ſue copuleť.h̄ aūt vxorē ſuā ſibi cōmatrē effecit.nō ergo illi vlteri⁹ carnaliť copulari poterit. ¶ Hinc deuſdedit ſancte romāe eccl'ie ep̄s ſcribit cordiano hiſpanenſi ep̄o et fratri cariſſimo. Separenť viri ab vxoribus q aliquo caſu natos ſuos coram ep̄is tenēt

D Eruenit ad nos dia conus ſanctitatis vr̄e ep̄lam deferens ꝙ q̄dā viri ⁊ mulieres p̄terito ſabbato paſchali die ꝑ magno ppl'oꝝ incurſu neſcientes ꝓprios filios ſuos ſuſcepiſſent ex lauacro[f] ſancto. Cupis ergo ſcire ꝑ tali rōne accidenti vtrū debeant viri ac mulieres ad ꝓpriū vſu3[g] redire an nō. Nos aūt in hac re meſti inq̄ſiuim⁹ prioꝝ dicta. īuenim⁹ in archiuis[h] apl'ice ſedis iam talia ꝯtigiſſe etiā in eccleſijs pſaurie ⁊ epheſioꝝ ſimulq3 hieroſolimoꝝ aliarūq3 eccl'aꝝ ep̄is.eaꝝ etiā ciuitatū ab hac apl'ica ſede volentibus ſcire vtrū viri ac mulieres redirent ad ꝓpriū thoꝝ. Beate memorie[i] ſancti p̄res Juli⁹ innocenti⁹ ⁊ celeſtin⁹ cū ep̄oꝝ plurimoꝝ ⁊ ſacerdotū cōſenſu in apl'oꝝ p̄ncipis eccl'a ꝓhibētes talia p̄ſcripſerunt ⁊ cōfirmauerūt:vt nullo mō ſe in coniugio reciperēt mulieres ac viri quicunq3 aliq̄ rōne ſuos ſuſceperint natos:ſed ſeparēt ſe ne ſuadente diabolo tale vitiū inoleſcat. Scitis quō ſunt ſeptē dona ſpūs ſancti:ita ſunt ſeptē dona[k] baptiſmi. A primo igiť pabulo[l] ſacrati ſalis ⁊ ingreſſu eccl'ie vſq3 ad cōfirmatione3 ꝑ criſma hoc eſt a primo vſq3 ad.vij. nullus xp̄ian⁹ ſuā cōmatrē in cōiugiu3 ſumere debet.⁊ q̄ p̄ſumpſerit tā diu anathematis vinculo religeť donec pñiam digne egerit. ¶ Jtem ex cōcilio apud vermeriā,c.iiij. Ab vxore ſeparet qui filiaſtrū ſuū vl' filiaſtrā corā ep̄o tenuit

[g] ¶ Uſu3.loquitur de cōiunctis aūt cōpaternitatem tñ ⁊ nō d cōiunctis poſt.ꝓut quidam mentiunť.

[h] ¶ Jn archiuis.ab archa diciť vbi ſcs reponunť libri.⁊ ꝑ tales libros fit fides.vt ēē de p̄ſcrip.ad audientiā.

[i] ¶ Memorie hic incipit reſpondere.

[k] ¶ Septem dona.primu3 eſt ſalis collatio.vt.j.d cōſe.diſt.iiij.et hinc.ſcđm eſt aurū ⁊ narū linitio cū ſputo.tertiū eſt in pectore crucis facta ſignatio.vt.e.di.poſtea ſignatur Quartū eſt olei ſacrati peruuctio.vt.e.di.deinde a ſacerdote. quintū baptiſmi ablutio.vt.e.di.venit. Sextū eſt criſmatis in vertice ꝑunctio.vt.e.di.poſtq̄ aſcendit. Septimu3 eſt eiuſdē in fronte facta ſignatio.vt.e.di.p̄ſbiteri. [l] ¶ Pabulo.hic videť q2 ex oībus q̄ p̄cedūt baptiſmū ꝯhiť cōpaternitas.vt.j.e.q.iiij.c.ſi quis vn⁹.⁊.j.de cōſe.di.iiij.in cathecíſmo.nā ⁊ xp̄iana dr poſtq̄ eſt cathezizata.vt.xxviij.q.i.caue.ſed ꝯtra clemēs dicit ꝙ ea q̄ p̄cedūt baptiſma vix impediūt matrimoniū ꝯhendū ⁊ nō dirimūt cōtractu3.vt ēē de cog.ſpi.ꝯcto. Jtē baptiſmus eſt ianua oium ſacramentoꝝ.xxxij.di.§.verū.cū ergo ſi ianua nō ſit aperta nullū ſacramentū pōt ingredi. Jtē ꝓpter cathecíſmū nō fit aliq̄s aptus ꝯhere matrimoniū.vt.xxviij.q.i.caue. Jtē ſi decederet ſine baptiſmo non ꝓdeſſet ei cathecíſmus q̄n ꝑpetuo eſſ3 dānatus.vt de cōſe.di.iiij.firmiſſime.⁊.c.nulla.ergo patet qō adhuc eſt membꝛū diaboli,nō ergo poterit eſſe filius ſpūa

SI q̄s filiastrū suū vel filiastrā suā ante ep̄m tenuerit ad ꝯfirmatiōez separet̄ ab vxore sua ꝛ aliaz nunq̄ acci piat: sil'r ꝛ mulier. ¶ Econtrario scri bit nicola⁹ salonitano ep̄o dicēs. **Non separet̄ a viro suo q̄ filiastrū suuz de sa cro fonte leuauit.**

NOsse deside ras vtrū mulier q̄ viri filiū ex alia[a] femina genitū de sacro fonte leuauerit postmodū possit cū eodez viro copula ri[b]. Quos ideo ꝯiungi posse decreuim⁹ q2 f̄m canones sacros nisi amboꝝ ꝯsen su null⁹ religionis obtētu deb3 ꝯiunx dimittere ꝯiugē. ꝑtinet aūt ad ingens vxoris exitiū q̄ habēs odio virū vel in firmitatē eius non ꝯsiderans q̄si cā pie tatis opat̄ impietatē: maxime cu3 ap̄ls ꝑcipiat. Nolite inquiēs fraudare[c] inui cē nisi ex ꝯsensu ad tp̄s vt expediti⁹ va cetis oroni ꝛ iterū reuertimini in idip̄m ne tētet vos sathanas ꝑpter icōtinētiā v̄ram. ergo si nō ex ꝯsensu vtriusq3 ꝯ iugis factū esse ꝓbat̄ nō fraudent̄ inui cē sed reuertant̄ in idipsum. ꝑsertim cu3 dicat ap̄ls. vxor ptātez sui corporis nō h3 sed vir. ꝛ vir ptātem sui corporis nō habet sed mulier. ¶ Itē ex ꝯcilio ca bilonensi. c. iiij. **Non separet̄ a viro s3 pniam agat q̄ corā ep̄o filiū suū tenuit fraudulenter.**

DIctū est nobis q̄sdaz feminas desidiose quasdā vo fraudulēter vt a viris suis separent̄ ꝓ prios filios corā ep̄o ad ꝯfirmandum tenuisse. vn̄ nos dignum duxim⁹ vt si q̄ mulier filiū suū desidia aut fraude aliq̄ corā ep̄o tenuerit ad ꝯfirmandū ꝑpter fallaciā[d] suaz aut ꝑpter fraudē q̄diu viuit pniam[e] agat: ꝛ a viro tū suo nō se paret̄. ¶ Itē ex ꝯcilio maguntiensi. c. x. in claustro sancti albani habito. **Separent̄ ꝛ graui pnia plectant̄ q̄ filiolaz suā vel sp̄ualē matrē ducūt in vxorem.**

DE eo qd̄ iterrogastis si q̄s filiolā suā duxerit in vxorē. ꝛ d̄ eo q̄ ꝯcubuit cū matre sp̄uali: ꝛ de eo q̄ filiū suū baptizauit: ꝛ cu⁹ vxor eū de fon te suscepit hac cā vt discidiū fieret ꝯiu gij si postea pmanere in tali copulatio ne p̄sit. de talib⁹ sic respondendū est. Si filiolā aut ꝯmatrē suā aliq̄s in ꝯiu gio duxerit sepandos esse iudicamus ꝛ graui pnia plectendos esse. Si aūt con iuges legitimi vn⁹ aut ābo ex idustria fecerint vt filiū suū de fonte susciperēt si innupti pmanere voluerint bonū est. Sin aūt guis pnia insidiatori iniūgatur ꝛ simul maneāt. ꝛ si puaricator con iugij supuixerit acerrima pnia mulctet̄ ꝛ sine spe ꝯiugij maneat. ¶ Itē nico laus papa radulfo bituricensi ep̄o. **Nō separent̄ ab vxorib⁹ q̄ filiastros suos corā episcopo tenent.**

DEbis q̄ filiastros suos ad ꝯfirma tionē coraz ep̄is tenēt. i. q̄ filios vxoris sue de viro priori dū crismant̄ ab ep̄is sup se sustinēt si insciētia sicut asseris fi at: l3 sit peccatū tū nō vsq3 ad sepatōez ꝯiugij puniēdi sunt. lugeāt tū ꝛ digna pnia hoc luērē dn̄o dicāt. delicta igno rantie n̄re ne memineris. ¶ Itē iohan nes papa anshelmo lemonissine ecclesie ep̄o. **Nō separet̄ ab vxore q̄ filiū suū necessitatis cā baptizauit.**

AD limina beatri petri ap̄loꝝ prin cipis hic p̄ns hō noie stephan⁹ oronis cā veniēs n̄ro ꝑsulatui suggerendo in notuit[a] q̄ filiū suū in extremo vite posi tū necdū vnda baptismatis lotū absen tia. s. sacerdotū nimia cogēte necessita te[b] baptizauit. eūq3 ipse ꝑprijs manib⁹ retinendo suscepit: atq3 p huius rei ne gotio notitie tue patefacto reuerentia tua q̄si rectitudinis zelo flagrans: ꝑfa tū hoiem a sua ꝯiuge iudicauit esse se parandū: qd̄ fieri nullaten⁹ d3 dicente[a] sc̄ptura a dn̄o iunctā esse viro vxorez et q̄s de⁹ ꝯiunxit hō nō separet. vn̄ ꝛ dn̄s in euāgelio nō dimittere vxorē suā pos se nisi cā fornicationis aptissime iubet ꝛ nos tāte auctoritatis precipua freti iussione dicim⁹ dimittendū nō esse ꝛ in culpabile iudicandū qd̄ necessitas[b] in tulit. nā hoc baptizandi opus laicis fi delib⁹ iuxta canonicā auctoritatē si ne cesse fuerit: facere libere ꝯcedit̄. Vn̄ si supradict⁹ genitor filiū suuz corpe mo rientē aspiciens ne aīam ppetua morte pereuntē dimitteret: sacri vnda baptis

lis. hu. dicit q̄ in quolibet istoꝝ ꝯtrahitur ꝯpaternitas. ꝛ dicit q̄ ante baptismū nōdū est hō sp̄ualis. est tū filius sp̄ualis. ꝛ d2 sp̄ualis ad d̄riam carnalis vel adoptiui filij. si h̄ vis dicere tūc dicas q̄ in il la decre. 3cro: filius ille nō erat fili⁹ viri sed tm̄ mulieris. ꝛ sic plana est. vel dic q̄ licet ꝯhat ꝯpaternitas: nō tū talis ꝯpaternitas suffi ciēs est ad dirimendū. alij dicūt vt. b. q̄ tm̄ in baptismo ꝛ in ꝯfir matione ꝯhi tur ꝯpaterni tas. s3 q̄ro q̄ donuz ꝯhat̄ ꝑ ista que ꝑce dunt baptis mū cum sine spe d̄nat⁹ sit etiā infans q̄ morit̄ añ ba ptismū. j. d̄ ꝯ se. di. iiij. c. fir missime. ꝛ c. nulla. dicunt q̄dā q̄ ꝓsunt ad minorē pe nā. sed h̄ non videt̄. q2 leuis sima est pena paruuloꝝ. vt j. de ꝯse. dis. iiij. regenerā te. g̃ videt̄ q̄ nō possit esse leuior. alij di cunt q̄ h̄ do na ꝓsunt vi uentib⁹ s3 nō morientibus q̄a fortiores sunt ad resistē du3 diabolo. vt de ꝯse. di. iiij. postea. et c. ex hinc. sed ex hoc sequit̄ q̄ oēs paruu li equales pe nā patiuntur q̄ vix est cre dibile. si que ras an h̄ do na sint sacm̄ dico q̄ nō. q2 oē sacramētū ꝯfert salutem vt. s̄. i. q. i. mult̄i. si appelles sacm̄. id est si gnum future gratie tūc ꝯ cedo eē sacra mentū.

NOsse. ex alia idem esset si esset ex illa. j. e. de eo.

b ¶ Copulari. i. ꝯmisceri carnaliter. s̄. di. xxxi. aliter. ar. q̄ nunq̄ est malū faciendū ꝑpter bonū qd̄ inde sequit̄. s̄. i. q. i. nō est putanda. s̄ xiiij. q. v. forte. j. xxxij. q. iiij. sic non sunt. j. xxxiij. q. v. si dicat.

c ¶ Fraudare. i. subtrahere debitū qd̄ inuicez debetis vobis nisi ex ꝯsensu qd̄ forte facietis vt expediti⁹ oroni vacetis. xxxiij. q. iiij. xpia no. ille tū q̄ leuat filiū suū de sacro fonte perdit ius exigendi sicut ille qui fornicat̄ cū altera. sed nunq̄d si talis petit debitu3 tenet̄ vxor ei reddere. dicit hug. q̄ sic. lic3 ille peccet petendo. ꝛ est ar. ꝓ ipso. xxxiij. q. v. manifestū. extra de iureiurā. debitores. Idē dicit de illis qui vouerūt ad tp̄s. sed si perpetuo vouissent secus esset. vt. xxxiij. q. v. qd̄ deo. tu dicas q̄ statim ipso facto perditu3 est ius exigendi lic3 per sniam ecclesie ei nō sit ablatū ius: ꝛ cū nō habeat alter ius petendi nec reliquus ei tenere solucre quia vbi nulla est petitio ibi nulla est mora. vt. ff. de ver. ob. si pupillus. s3 nōne videt̄ ꝯtrariū xxxij. q. i. dixit. vbi dicit̄ q̄ domin⁹ so lam cām fornicatio nis excepit q̄re vxor pōt negare debitu3 viro vel ecōuerso. s3 illud sane intelligas q̄ ob solam fornica tionē poterit eā3 re pellere d̄ domo sua ꝛ ab omni cura di mittere: dū tū illud intelligas ꝓut not. xxviij. q. i. ydolatria s3 plures sunt cause ꝑpter q̄s nō cogit̄ reddere debitū viro sed in illis casibus nō pōt eā a se abij cere: lic3 possit ei de bitū negare. Ite3 si vterq3 filiū suum de sacro fonte leuauit neuter habet ius pe tendi. ꝛ licet neutri subueniatur petitio nis iure vtriq3 tamē subuenit̄ iure repli cationis. vt extra d̄ diuor. significasti. ꝛ bonu3 simile est ex tra de excepti. cū ec clesiastice. sed quid si ꝓmiserunt perpe tuā continentia3 et alter postmodū for nicatur: nunq̄d po terit reliquus tūc pe tere debitū. videtur q̄ possit etia3 si am bo fornicati essent ꝛ etiā si iurauit nō re petere eā. extra d̄ iu reiurā. tua. ar. ꝯtra xxxiij. q. v. q̄ deo. re spondet̄ q̄ non pōt petere sed eccl̄ia co get reliquū reddere debitū. vt extra de diuor. ex litteris.

DIctum est. falla ciam. ar. q̄ dol⁹ nemini debet patro cinari. vt. xv. q. vi. c. i. ꝛ. xx. q. iij. ꝯstituit ff. de dolo. l. nec ex dolo. e ¶ Penitentiā. sc3 interiorem, id est semper doleat se fecisse hoc

DE eo. spe. sic. xxvij. q. i. hi qui.

AD limina. innotuit. id est notificauit.

b ¶ Necessitate. idē esset si absq3 necessitate: sed tunc ei penitētia im ponēda esset ꝛ vrgētissima necessitas excusat. de ꝯse. di. i. sicut. nō tū p̄r fi liū in necessitate ꝯfirmabit. q2 illud ep̄ale est. de ꝯse. di. v. manus.

a ¶ Dicente. s̄. xxvi. dist. deinde.

b ¶ Necessitas. j. de ꝯse. di. i. sicut. j. xxxiij. q. i. c. i.

e ¶ Vixerit.nō ḡ q̄ prius factū est legitime ꝑpter supuenientez cām infrin-gi dz.etiā q̄uis res deuenerit ad eū statum a quo incipere nō potuit.vt.s.di.lv.p̄cepta. d ¶ Auctoritates.s.q̄s de⁹ cōiunxit hō nō separet.ꝛ vbi dicit̄ vxorē nō esse dimittendā nisi cā fornicationis.xxxiij.q.ij.quos deus.

O Omnes.hec tria ca. nō inducit.G.nisi vt ostendat quot modis dicat̄ filius spiritualis

f ¶ Et in baptisma te.non notat oīmo dā similitudinē nisi q̄ ad ipsum sacerdotē q̄ suscipit in pn̄iam filius eū eius bene pōt ducere quā pat̄ recepit ad pn̄iaz nō tū quā imersit in baptismo.multa eū at tēdunt̄ in baptismo q̄ non attendunt̄ in pn̄ia.si enim te susci pio ad pn̄iam: non iō parētes tui mihi cōpatres sunt.ꝛ per baptismū plena fit remissio peccatorū nō autē ꝑ pn̄iam.si ergo laic⁹ in necessitate audiat peccata alicui⁹ mulieris nō pōt postea cū ea cōtrahere.ar.b.si tū ꝯ hit forte tenet matrimoniū.videt̄ eū tātū h̄ sacerdoti ꝑhiberi cū ei⁹ tn̄ sit officiū audire peccā cōfitentiū.sed nūq̄d sacerdos orientalis audiet peccata vxoris sue.nō.q: nec ipa ei libere ꝯfitet̄ si com-misit adulteriū.sed obijcio.tu dicis hic q̄ in baptizādo cōpaternitas ꝯhit̄.lz monachi ex officio q̄nq̄z debēt baptizare ꝛ tn̄ non p̄nt fieri cōpatres.vt.xviij.q.ij.puenit.rn̄.p̄nt esse cōpatres baptizando nō leuando.xxi.q.i.placuit.

matris lauit vt eū d̄ ptāte auctoris mortis ꝛ tenebrarū eriperet ꝛ in regnū xp̄i tā regnaturū sine dubitatiōe trāsmitteret bene fecisse laudat̄.ꝛ idcirco sue vxori sibi iam olim legitime sociate impune q̄ diu vixerit iudicam⁹ manere cōiunctū nec ob hoc ꝯ p̄fatas auctoritates diuinas aliq̄ten⁹ separi debere. ¶ Filia dr̄ spūalis nō solū eius q̄ accipit sed etiā eius q̄ trine mersionis vocabulo eā sacro baptismate tingit.Dicit̄ etiā spūal̄ filia sacerdotis q̄ ei peccata sua cōfitet̄ harū oīum flagitiosa cōmixtione ꝛ eadē pena plectēda est. ¶ Vn̄ nicolaus papa ait. Par pn̄ia ei indicit̄ q̄ spūalē filiā ꝛ penitētialē suā violare mōstrat̄.

O Omnes q̄s in penitētia suscipim⁹ ita nr̄i spūales sūt filij: vt ꝛ ipsi q̄s vel nobis suscipiētib⁹ vel sub trine mersionis vocabulo mergentib⁹ vnda sacri baptismatis regenerauit. Siluester q̄ docens āmonet vnūquēq̄z sacerdotū vt null⁹ cā fornicationis ad suā pn̄ialē accedat: q: scp̄tū est. Oēs quos in pn̄ia suscipimus ita sunt filij nr̄i: vt in baptismate suscepti. Quapropt̄ si q̄s hoc scelus ꝑpetrauerit nō solū dignitatis honorē amittat: verū etiā vsq̄z ad exitū vite iugi pn̄ie subdat̄. ¶ Itē celestinus

S Si q̄s sacer- papa. De eodē. dos cū filia sua spūali fornicatus fuerit sciat se graue adulteriū cōmisisse Idcirco femina si laica est oīa derelinquat ꝛ res suas paupib⁹ tribuat: ꝛ conuersa in monasterio iugi pn̄ia deo vsq̄z ad mortē seruiat. Sacerdos autem qui malū exēplū dedit hominib⁹ ab oī officio deponat̄ ꝛ peregrinando.xij. ānis

g ¶ Iugi pn̄ia.i.interiori.q: cōtinua delictorū memoria multū opat̄.de pe.

S Si q̄s.derelinquat.nā ꝓscribit̄ q̄s reb⁹ suis rōne delicti.xxvij.q.i.si q̄s rapuerit.vi.q.i.§.si q̄s cū.ꝛ ita est preceptū. di.iij.c.iudas.

i ¶ Cōuersa.hoc simlit̄ p̄cepti est nō tn̄ erit monacha.q: illud volūtati est. sed tenebit̄ ibi rōne delicti.xx.q.i.sicut.lz q̄dā ista velint itelligere de ꝯsilio

k ¶ Peregrinādo.ꝛ ita sacerdos pōt agere publicā pn̄iam.de pe.di.vi.sacerdos.qd̄ cōcedo de deposito sine spe restitutionis.s.q̄ publicā pn̄iam ꝛ solēnē agere possit.vt dixi.l.di.cōfirmandū.lz alij dicāt ꝯ.lxxxi.di.dictum.

N Non dz.duodecim.magis ergo peccat sacerdos cognoscēdo filiā spūalem q̄ vxorē alteri⁹.q: ꝑ hac iponit̄ pn̄ia.xij.ānorū.ꝑ illa.x.vt.lxxxij.di.

m ¶ In cōsciam.non est ergo q̄s deponēd⁹ nisi ꝑ publico crimie ꝓ p̄bit̄,

S qd̄ in notitiā populi deuenerit.l.di.sacerdotes.cū.c.seq.

Sponsalia.h̄ est scd̄a qd̄ vtrū.s.inter infantes ꝯhi possint sponsalia.dicunt q̄dā q̄ nō.j.c.c.i.cū eū infantia duret vsq̄ ad septēniū.C.de iure deli.ꝛ si infanti.ꝛ etas illa nescit q̄d videat.vt.C.de fal.mo.l.i.ꝛ cū infantes adhuc cōsentire nō p̄nt sponsalia nō ꝯhunt q̄ sine cōsensu ꝯhi non p̄nt.ex̄ de despon.ipube.accessit.ff.de spon.in sponsalib⁹.nisi ꝓximi sint septennio: ita q̄ sint capaces intelligētie. Ad m̄rimoniū aūt ꝯhendū tria exigunt̄ consensus: ꝛ q̄ sit pubes ꝛ ad coeundū potēs.ar.xxxiij.q.i.c.i.nā nō pōt videri nupta q̄ vir pati nō pōt.vt.ff.qū di.le.ce.l.vl.si tn̄ ꝛ aū etatē illā coire posset teneret matrimoniū.ar.p̄dicte legi.ꝛ ex̄ de despō.ipu.puberes.ꝛ.c.de ill̄.

V Vbi nō est.h.c.ꝛ de m̄rimonio ꝛ de sponsalib⁹ itelligi pōt:fm̄ q̄ de spōsalib⁹ dic cōiugiū.i.ꝓmissio futuri cōiugij.j.c.q.v.nr̄ates

p ¶ Nihil.sed pone q̄ parētes iurauerint q̄ filios ꝛ filias dent nuptui ad inuicē:nunq̄d poterūt se obligare ad alienū factū cū alienū factū nemo pōt ꝓmittere,insti,de inuti,stip.§.si q̄s aliū. Itē nunq̄d

penitéat.postea vero ad monasteriū vadat ibiq̄z cūctis diebus vite sue deo seruiat. ¶ Idem. De eodem.

N Non debz ep̄s aut p̄sbiter cōmisceri cū mulieribus q̄ ei sua cōfesse fuerint peccata. si forte qd̄ absit hoc acciderit sic peniteat quō de filia spūali ep̄us annis.xv.p̄sbiter annis.xij.ꝛ deponat̄ tn̄ si in ꝯsciam populi deuenerit. ¶ His itaq̄z auctoritatib⁹ apparet q̄ siue proprīū suū siue viri tantūmodo filiū mlier de sacro fonte suscepit:non ideo a viro sepanda est qd̄ ꝛ de viro siliter oportet

S Sponsalia ante se intelligi. ptēniū ꝯhi nō p̄nt.solo eū cōsensu ꝯhunt̄:q̄ interuenire non pōt nisi ab vtraq̄z parte id itelligat̄ qd̄ inter eos agit̄. Probat̄ ergo sponsalia nō posse ꝯhi inter pueros q: etatis infirmitas cōsensum nō admittit. ¶ Testatur hoc nicola⁹ papa dicens. Ante tp̄s ꝯsentiendi cōiugiū cōtrahi non potest

V Vbi nō est ꝯsensus vtriusq̄z ibi cōiugiū nō est. Ergo q̄ pueris dant puellas in cunabulis ꝛ ecōuerso nihil faciunt nisi vterq̄z puerorū postq̄ venerint ad annos discretōis ꝯsentiat: nec est cōiugiū nisi sit cōsensus vtriusq̄z: ꝛ si pater ꝛ mater hoc fecerint ꝛ voluerint

Q Quod autē spūales vel adoptiui filij naturalib⁹ copulari non possint:nicolaus papa rn̄dens ad cōsulta bulgarorū testat̄ ita dicens. Qui de sacro fonte suscipit̄ fili⁹ est ei⁹ a quo suscipitur.

I Ita diligere debz homo eū q̄ se suscepit d̄ sacro fonte sicut patrē. Itē est inter fratres ꝛ filios spūales gratuita ꝛ scā cōmunio q̄ dicē

sunt periuri si filij nō ꝯhūt. Rn̄.in matrimonio spūale est.q: alienū factū pōt promitti: nec sūt rei piurij:lz filij nō ꝯhant dūmō parentes dent operā quā p̄nt.ex̄ de spō.ex litteris.ꝛ.j.xxxi.q.iij.si q̄ parētes.vel p̄t dici q̄ intelligū tur ꝓmisse q̄ darent operā vt k.cret.ff.de ver.ob.q̄tiēs ꝛ in.l.illa int̄ stipulantem. Itē ꝛ hoc est spūale q̄ alteri possum⁹ paciscisup voto.vt ex̄ q̄ cle.vl vo.veniens. Itē si parentes apponūt penā in ꝯtu sponsaliū pena peti nō pt. q: m̄rimonia nō ꝓstastringi vinculo pene.vt.ff.de v.ob.titia.Cōfuenit dubitari.ecce aliqui ꝯxerūt spōsalia de futuro volunt se mutuo consensu

absoluere q̄rit̄ an p̄nt.hu.dicit q̄ nō.ꝛ est ar.ꝑ eo.xxxi.q.vi.c.vnico alij dicūt q̄ si iurauerint possint se mutuo absoluere.ex̄ de spon.p̄terea.sz.h.dicit alexandrū ibi pot⁹ magistralit̄ q̄ papaliter rn̄dere.

a ¶ Cōsentiat.ar.q̄ sequēs ratihabitio ꝯfirmat prius factū inualidū ex̄ de iure pa.cura pastoralis.xvi.q.i.qm̄ q̄cq̄d.sed esto q̄ aliqui aū vij.annū ꝯhunt sponsalia post septēniū nō ꝯdicūt nec etiā expresse ꝯsentiūt:nūq̄d sunt sponsalia cōfirmata.vel pone q̄ aliq̄ ante puberes annos ꝯxerūt sponsalia post pubertatē nō ꝯdicūt nec exp̄sse cōsentiunt nunq̄d sunt spōsalia ꝯfirmata ꝑ talē taciturnitatē. videt̄ q̄ adhuc inquirendū sit ab eis an perdurēt in priori cōsensu.vt.xx.q.i.illud.ꝛ.xxviij.di.de his.ecōtra videt̄ sufficere q̄ nō ꝯdicant.vt ex̄ d̄ despon.ipub.de illis.ꝛ.c.lr̄as.ꝛ.c.accessit.dico q̄ si simul habitant ꝛ nō ꝯdicūt post etatē legitimā m̄rimoniū est ꝯfirmatū. vt.ff.de ritu nup,minorē.secus si seorsum hītant.vt ex̄ de despō.ipu.attestatōes

Q Quod aūt.ad intelligentiā hui⁹ q̄ōnis no.q̄ triplex est cognatio.s.carnalis de q̄ agit̄.xxxv.cā.ꝑ totū.legalis ꝛ spūalis de q̄bus h̄ agit̄ cognatio spūalis ꝯhit̄ ꝑ septez dona baptismi sm̄ q̄ dixi.s.c.q.i.c.i.ꝛ talis cognatio diuidit̄ in paternitatē ꝛ filiatōez ꝛ fraternitatē ꝛ sororitatē:sed nō ꝓcedit vlteri⁹.s.ad nepotes. q: aliq̄s sit pater ꝛ filius vel frater vel soror spūalis.sed nullus fit nepos spūalis,spūalis itaq̄ filia nō pōt copulari filio carnali cū illi sint int̄

se fratres spūales: vt hic. in. c. i. legalis cognatio est que fit per adoptionē vel per arrogationē. dicimur aūt arrogare illū q̄ sui iuris est: ⁊ per arrogationē trāsit in nostrā potestatē. adoptare dicimur illum qui est in alteri⁹ potestate ⁊ nō transit in nostrā potestatē: ⁊ fit arrogatio auctoritate principis. adoptio aūt p̄ quēlibet magistratuz. vt insti. de adop. §. ij. ⁊. iij. filij autē naturales nō possūt copulari filijs adoptiuis. vt. j. c. i. sꝫ ō filijs spūalib⁹ nō ē ꝓhibitū q̄n possint copulari filijs adoptiuis sꝫ h' scias ꝙ int' collaterales vt int' fratrez naturalē ⁊ sororē adoptiuā nō impeditur mr̄imoniū nisi ꝙ̄ diu durat adoptio. vt ex̄ ō cogna. le. si q̄. sed inter ascēdentes ⁊ descendētes perpetuo impeditur mr̄imoniū: licet soluat' adoptio. vt. ff. de ritu nup. l. q̄n etiā. Item potest dici ꝙ filius qui adoptat' non dico arrogatur possit copulari filie naturali cū adoptiu⁹ nō trāseat in potestatem adoptātis. vt insti. de adopt'. §. ij. sꝫ potest dici ꝙ filius illegitim⁹ potest copulari adoptiue. q: illegitim⁹ nō est in potestate pr̄is. vt institu. de nup. §. fi. licꝫ illegitimus nō possit copulari filie spirituali. alij dicunt ꝙ nec adoptatus nec arrogat⁹ pōt copulari naturalib⁹. q: licꝫ adoptatus non transeat in potestatē adoptantis. acquirunt' tamē ei quedā iura ex adoptione que dissoluuntur per emancipatio nē. vt. C. de adop. l. pe. §. pe.

da nō est ꝯsanguinitas sed habēda spiritualis ꝓximitas: vn̄ int' eos arbitror nō posse fieri q̄dlibet legale ꝯiugiū. q̄n q̄dē nec int' eos q̄ natura ⁊ eos q̄ adoptiōe filij sūt venerāde romāe leges mr̄imonia ꝯhi permittūt. Itē si int' eos nō ꝯtrahit' matrimoniū quos adoptio cōiungit: q̄nto poti⁹ a carnali oportet int' se cōtubernio cessare quos p̄ celeste sacramētū regeneratio sancti spūs vincit. Longe inquit ergo ꝯgruenti⁹ filius patris mei vel frater meus appellatur is quē diuina gratia poti⁹ ꝙ̄ humana voluntas vt fili⁹ patris mei vel frater me⁹ essꝫ elegit prudentiusq3 ab alterna corporis cōmixtione secernimur. ¶ Itez zacharias ep̄us seruus seruoꝝ dei reuerentissimo theodoro episcopo eccl'ie ticinensis. Filia spiritualis carnali filio nubere nullo modo potest.

D Iatiū qō nob tua reuerenda fraternitas obtulit p̄ qō nos sciscitari voluisti si liceat filio cui⁹ pater alterius filiam ex sacro baptismate suscepit susceptam. i. spiritualē eius patris filiam qō dici crudele est in matrimonio suscipere qō apud te enormiter asseruisti contigisse. Sed bene tua sancta fraternitas cōpertū habet qō dn̄s moysi p̄cepit dicens. Turpitudinē patris tui vl' matris tue vl' sororis nō reuelabis: turpitudo eīn tua est. Cū ergo a ꝓpria cōsanguinitate iubemur abstinere: multo magis a spirituali patris nostri filia oī excusatione aut argumēto seposito sub nimia districtiōe nos cauere cōuenit: ne in irā diuine examinationis incidat. si q̄s tali facinore permixt⁹ minime restrinxerit frena luxurie. Unde etiaz oēs cauendi sunt a tali facinoris cōmixtione ne in p̄petuū pereant. Sed hunc q̄ hui⁹ pernitiose temeritatis aīe sue salutem despiciens ipso se miscuerit mr̄imonio p̄ oīa tua fraternitas studeat separe: et p̄nie digne submittere: q̄ten⁹ ab eterna dānatiōe eruta aīam ei⁹ lucreris. ¶ Itez zacharias ⁊ deusdedit. Filio suo filiam quā de sacro fonte suscepit tradere nullus audeat.

N On oportet filiā suā quā de fonte sacro susceperit aliquā de filio suo in mr̄imonio tradere. q: in diuina sn̄ia germani esse inueniunt'. si q̄s tali facinore cōmixt⁹ minime restrinxerit frena luxurie ab ecclesia catholica abhomiabit'. Sꝫ si cōuersus fuerit post separationē. vij. ānis p̄niam gerat. cōscijs simul cū auctore sit ista cōditio id est simul cū operatorib⁹ ⁊ ꝯsentientibus peniteāt. Filij vero filie ue siue ān cōpaternitatez siue post nati sint licite coniungi possunt. ¶ Unde vrbanus papa. ij. scribit vitali brixiensi p̄sbitero. Filij vel filie ante vl' post cōpaternitate geniti legitime cōiungi possunt.

S Uper quib⁹ nos cōsuluit tua dilectio hoc videtur nobis ex sentētia respondendū esse vt ⁊ baptism⁹ sit si instante necessitate femina puerū in nomine sancte trinitatis baptizauerit: ⁊ q: spiritualiū parentū filij vel filie ante vl' post compaternitatē genite possunt legitime cōiungi: preter illā personā per quā compatres effecti sunt. ¶ Paschalis vero. ij. post cōpaternitatē genitos copulari ꝓhibet scribens regino ep̄o. Qui ex compatre vel commatre post susceptos filios ō fonte nati fuerint cōiungi non possunt.

D Ost susceptū vero de sacro fonte filiū vel filiam spiritualē qui ex cōpatre vel cōmatre nati fuerint matrimonio coniungi nō possunt: q: leges secu

fauit gregorius. vt. xxxv. q. iij. quedā. alij intelligunt ꝙ fuit ꝓhibitio facta tn̄ de primo. q: in sc̄do gradu vt dicunt coniungunt'. sed in leuitico expresse inuenitur ꝓhibitus sc̄dus gradus in consanguinitate ⁊ affinitate primi generis vbi dicitur. turpitudinē sororis tue ⁊ filie eius nō reuelabis: filiaz filie eius non sumes: q: vna caro sunt. turpitudinē filie tue vel neptis ex filia nō reuelabis: sꝫ obuiat. extra de diuor. gaudemus. vbi dicit' ꝙ si pagani ꝯtraxerūt in sc̄do gradu post cōuersionē nō sunt separandi. sed dic ꝙ in leuitico ꝓhibetur sc̄ds grad⁹ in descendentib⁹ nō in collateralib⁹. vnde in sc̄do gradu collaterali bene potest papa dispēsare. videtur tn̄ ꝙ sit ꝓhibitus. xxij. q. ij. queritur. sed ibi est ar. ꝯ ꝙ ipse duxerat eaz sed adhuc obstat ex̄ de resti. spo. literas vbi dicit' ꝙ papa n̄ potest dispēsare in sc̄do gradu. sed dic ꝙ non potest ita de facili. ex̄ de sta. mo. cū ad monasterium

g ¶ Multo magis id est multo sancti⁹. q: religiosores sunt copule mētiū ꝙ̄ corporuz. ar. xxvij. q. ij. cōiuges. xxxiij. q. v. qō deo. ⁊ ar. ꝙ pat' spūalis magl sit diligendus ꝙ̄ carnal'. ij. q. vij. qualis sn̄ia sed superiori caplo dicit' ꝙ eque. sꝫ illō nō remouet q̄n pl⁹. cui ergo potius teneor: subuenire in necessitate carnali in b̄n̄ficioꝝ ꝓaliuz exhibitione. nā de carnali est dictū: honora p̄rem. lxxxvi. dis. non satis. In exhibitione aūt reuerentie plus est deferendū spūali. xxx. dis. c. i. iohes. non credo nec caplm ꝯdicit. b.

I Ta diligere inter eos. b vltra filiū nō ꝓtēdit'. nepos eīn me⁹ ⁊ frater cū filia mea spirituali bn̄ cōtrahunt. ar. insti de nupt'. §. ei⁹ vero mulieris. ⁊ quia nusq̄ ꝓhibentur.

b ¶ Quādoq̄dem. hec nō est bona rō: q: leges p̄mittunt ⁊c. quādoq̄ eīn leges ꝓhibent matrimoniū nec tamē canones: vt inter tutorē ⁊ pupillā: inter senatorē ⁊ libertā. vt. ff. de spon. tutor. ⁊ leges prohibent acolitos vxorē ducere nō tn̄ canones. xv. q. iij. §. cū autem.

D Iatiū. a petendo. ⁊ dicit' carta cōtinens petitionē alicuius.

f ¶ Uel sororis. ar. ꝙ in primo vel sc̄do gradu dn̄s papa si velit nō possit dispēsare. q: a naturali iure habuit initiū ⁊ in veteri testamēto fuit ꝓhibitū ne q̄s sororē in vxorē acciperet. q: lꝫ de sola sorore dixerit tn̄ sub appellatione sororis cōtinet' neptis. ar. xxij. q. ij. q̄ritur cur patriarcha. in tertio gradu nō fuit ꝓhibitū: q: in eo dispen

N On oportet. q: in diuina. i. in ecclastica cōstitutione. ar. iij. q. v. q:.

b ¶ Filij. p̄ter istū per quē cōpaternitas est ꝯcta vel fraternitas spiritualis.

c ¶ Uū vrban⁹. istū p̄cessit paschal'. ar. i. q. iij. saluator. ⁊ ex̄ de spon. duo. lꝫ p̄ter solitū: qō est verū de primo. sed sequēs. c. attribuitur paschali sc̄do q̄ s̄m cronicā successit vrbano.

S Uper quibus. femina. de cōse. dis. iiij. mulier. est contra. sed hoc in necessitate intelligitur.

D Ost susceptū. si intelligimus hoc. c. put alexander innuit. vt extra de cogna. spi. c. i. vt scꝫ derogetur ei p̄ precedens cap̄. legas l'ram put iacet. vel si vis potes addere in l'ra.

f ¶ Nō possunt coniungi. supple filijs spiritualibus. ⁊ sic nō est correctum ⁊ male intellexit alexāder hoc. c. nam dixit. c. vrbani. esse posterius: ⁊ ita derogare alij. c. paschalis. cum tamē vrbanus paschalez p̄cesserit. sed dici potest ꝙ hec littera est mendosa. nam debet dici in. §. paschalis primus. nam primus paschalis precessit vrbanū secūdū. vnde nihil est ita in l'ra supplēdum ⁊ est hoc abrogatū. ⁊ intelligit' put sonat ⁊ huic antiquo iuri innititur illa consuetudo. extra de cogna. spi. super eo.

li non emancipatos[s] adoptiuis ꝓhibēt copulari. ¶ Idem ex libro digestoꝝ titulo de ritu nuptiaꝝ perpēdit: in quo

Per adoptionem q̄ ꝗsita legitur. ꝗsita fraternitas eousq3 īpedit nuptias donec manet adoptio. Ideoq3 eā quā pater modo adoptauit ⁊ emancipauit potero vxorē ducere. ⁊ si me emancipato illā in potestate retinuerit poterim⁹ iungi matrimonio. Itaq3 volenti generū adoptare suadetur vt filiā emancipet: similiter suadet ei qui velit nurum adoptare ꝙ emancipet filium. ¶ Si q̄s vero aliquo fortuito casu filiam sue cōmatris vxorē acceperit non cogit eam dimittere. ¶ Vñ in triburiēsi concilio legit. Non cogitur quis dimittere filiā sue cōmatris quā duxit in cōiugē.

Illud[h] etiā nec canonica institutione diffinimus[i] nec interdictione aliqua refutam⁹: sed ꝓpter eos q̄ diuerse sentiunt de eo hoc loco aliquid cōmemoramus. Si quis sue spiritualis cōmatris filiā[k] fortuitu[l] ⁊ ita cōtingēte rerū casu in cōiugiū duxerit cōsilio maturiori seruato habeat: atq3 honesto legitimo coniugio operam det.

Relictam[m] vero cōpatris vxoris sue nullus in coniugē ducere potest. ¶ Unde nicola⁹ papa scribit salomoni epō cōstantiensi. Duas cōmatres alicui habere nō licet

Sciscitatur a nobis sanctitas vr̄a si aliq̄s homo duas cōmatres habere valeat vnā post alterā: in quo meminisse debet scriptū esse. erunt duo in carne vna. Itaq3 cū constet: q2 vir ⁊ mulier vna caro per cōnubiū[n] efficiunt: restat nimirū virū cōpatrē cōstitui illi mulieri cui⁹ matrimonio assumpta vxor cōmater esse videbat. ⁊ idcirco liquet virū illi femine nō posse iungi in copula que cōmater ei⁹ erat cū qua idē fuerat vna caro effectus. ¶ Itē ex concilio calcedonensi. Octo annos peniteat q̄ duabus cōmiscetur cōmatribus.

Si pater ⁊ fili⁹ aut duo fratres cū vna muliere: aut si quis cū cōmatre ⁊ filia aut cū duabus sororibus aut cū duabus cōmatrib⁹ aliq̄s concubuerit: s̄m antiquā ⁊ humaniorē diffinitionem. viij.[o] annis peniteat. ¶ Itē innocentius papa exuperio epō toletano. Nullus duab⁹ cōmatrib⁹ cōmisceatur.

Si quis vnus ex cōiugio[p] filiū aut filiā alteri⁹ de sacro fonte susceperit aut ad crisma tenuerit: vel xp̄ianitatis[q] misteriū dederit: ambo ⁊ vir ⁊ vxor cōpatres[r] existūt parentibus infantis. quia vir ⁊ mulier caro[s] vna effecti sunt. ¶ Econtra inuenit in cōcilio triburiēsi. c. xlviij. Uxorē cōpatris ducere pōt cuius ipsa cōmater non fuerat.

Qui spūalē h3 cōpatrē cui⁹ filiū de lauacro sacri fontis accepit: ⁊ ei⁹ vxor cōmater nō est: liceat ei defuncto cū pr̄e suo ei⁹ viduā ducere in vxorē si nullā h3 ꝯsāguinitatis ꝓpinq̄tatē. q̄d eni: nūq̄d nō possūt cōiūgi q̄s nulla ꝓpinq̄tas carnalis vl' nulla generatio secernit spūal'. ¶ Itē ex ep̄la paschalis pape. ij. ad reginū epm

Post vxoris obitū cū cōmatre vxoris viri superstitis cōiugio copulari nulla videt ratio vel auctoritas ꝓhibere. neq3[v] eni cognationi carnis spūs ꝯgnatio[x] cōparatur[y]. neq3 eni per vnionē carnis ad vnionē[z] spūs ꝯtrāsit. ¶ Notādū vo est ꝙ aliud ē cōmatrē[a] alicui⁹ ꝯgnoscere atq3 aliō derelictā ab aliq̄ ꝯmatrē alicui⁹ fieri. Auctoritas illa nicolai pape ⁊ calcedonens sinodi illū ꝓhib3 cōmatri sue

g¶ Emancipatos. nam filius emancipatus bene potest copulari filie adoptiue. vt. ff. de ritu nup. per adoptionē. ⁊ l. emancipato.

Illud. filiam cōmatris. posse ducere in vxorem.

i¶ Diffinimus. immo postea diffinit. ⁊ ita in re dubia fert s̄nia vbi ꝺ iure dubitabat. k¶ Filiā. hic vides ꝙ pater spūalis pōt copulari sorori filie spiritualis ⁊ similiter filie pōt q2 talis cognatio n̄ extendit. similit' dico ꝙ pater pt̄ sumere filiā spūalem filie carnalis. licē eni cognatio spiritualis descendat de patre ad filiū: non tn̄ ꝺ filio ad patrem.

l¶ Fortuitu. idē si ex ꝓposito.

Relictā. hec est quarta q̄stio an q̄s possit accipere in vxorē relictam cōpatris sue vxoris: ⁊ l3 sub huiusmodi forma v̄bo rū hec questio ꝓponatur: h̄ dūtaxat videtur h̄ poni in q̄one. an. s. aliquis diuersis tēporib⁹ possit cōtrahere cū duabus cōmatrib⁹. In tribus primis capitulis ⁊ in vltimo dr̄ ꝙ non. in medijs ꝙ sic. G. hoc mō soluit q̄onē hanc. j. e. § notandū. q2 si vxor

M. iiij.

mea suscipit filium berte de sacro fonte si post carnalit' vxorē meā ꝯgnosco tūc berta efficitur mihi cōmater ⁊ nunq̄ eā ducere potero. vt. j. c. i. ⁊ c. vlti. si autem vxorē non cognouero tunc berta nō efficitur mihi cōmater ⁊ mortua vxore mea potero eā ducere. et ita habeo duas cōmatres diuersis tēporib⁹. vt. c. medijs

sed hec solutio indigna est relatu: ⁊ ideo nō legamus capl'a s̄m eā. cancellata ergo ea opinione. R. ⁊ Io. fauen. qui dixerunt inter directā ⁊ indirectā cōpaternitatē cū non sit autētica dico referre an cōpaternitas vel cōmaternitas p̄cedat carnalē copulā an sequat. si p̄cedit licite pōt q̄s habere duas cōmatres. q2 ꝑ vnionē carnis sequentē nō ꝑtransit ad vnionē spūs p̄cedētem. vt. j. c. post vxoris. si aūt sequat: aut alter cōiugū vel vterq3 suscepit filium alteri⁹: aut fili⁹ eoꝝ cōis suscipit ab alio: aut filius alteri⁹ eoꝝ tn̄ suscipitur. in primo ⁊ in scđo casu non pōt q̄s habere duas cōmatres. in tertio potest. q2 l3 aliq̄s efficiat cōpater vxoris mee: non tn̄ est mihi nisi fili⁹ eius sit ⁊ meus q̄ leuat de sacro fonte. vñ breuiter teneas ꝙ si cōpaternitas seq̄tur carnalē copulā in nullo casu pōt aliq̄s habere duas cōmatres vel aliq̄ duos cōpatres: nisi i h̄ solo casu qñ fili⁹ tn̄ alteri⁹ suscipit ꝺ sacro fōte.

Sciscitatur. cōnubiū. i. per carnalē copulā. vt. xxvii. q. ij. agathosa.

Si pater. octo. septennis penitentia indicit ꝓ quolibet peccato mortali. vt. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. nisi aliud suadeat enormitas criminis vel dignitas ꝑsone. vt. xxxiij. q. ij. h̄ ipsum. § hoc aūt.

Si q̄s. cōiugio. i. ex cōiugib⁹. q¶ Uel xp̄ianitatis. in mergēdo. ꝺ. i. q. ij. q̄ꝺ quidā, alij exponūt dederit xp̄ianitatis ministeriū, i. tenuerit ad cathecismum. vt de conse. di. iiij. in cathecismo. r¶ Cōpatres. expsse hic colligit ꝙ cū alter cōiugū suscipit filiū alicui⁹ statim ambo cōiuges efficiunt cōpatres illius: ergo nec refert an post carnaliter cōmiscerent an non: ꝓut voluit dicere. G. j. e. § notandum.

s¶ Caro. ꝗ ꝑ sponsam de p̄nti non acquiritur cōpaternitas cum ea non h̄ ponet ꝑ rōne. q2 sūt vna caro effecti. Item si h̄ est cā quare ꝯtrahit cōpaternitas. quia vna caro est effectus cū ea ergo ꝑ coitū fornicariū ꝯtrahitur cōpaternitas. nā qui adheret meretrici vnū corpus efficit cū ea. vt. xxxij. q. iiij. in eo. nā ⁊ affinitas acquiritur ꝑ coitū fornicariū vt. xxxv. q. iij de incestis. et c. nec eam. ex tra de eo q̄ cognouit cōsang. vxo. discretionem. quidam tn̄ refugiūt dicere ꝙ ꝑ fornicariū coitū ꝯtrahit compaternitas cū cōpaternitas sit vinculū spirituale.

Qui spūale. duo h̄ capitula i cōdē cāu loquūtur. sed in primo casu dicitur ꝙ aliq̄ potest hēre duos compatres q̄rū secund⁹ suscipit filiū primi ꝺ alia vxore. in scđo dr̄ ꝙ q̄s pōt habere duas cōmatres quarū scđa suscipit filiū prime de alio viro. sic incipe cōstructionē liceat ei qui spūalem habet ⁊c. Sed obijcitur si vxor mea leuauit filiū alicui⁹ de sacro fonte mihi acquiritur cōpaternitas per eam. vt. s̄. pri. c. quare nō ecōtra: si aliquis leuat filiū eiusdē de sacro fonte quē habet ex alio viro: mihi per eā nō acquirit cōpaternitas. Ad hoc rñ. cardinalis ꝙ cōiuges sibi cōmunicant actiones: sed non passiones. quod eni vnus coniugū agit reliquus agere intelligit cum sint vna caro. sed per hoc non assignat ratio diuersitatis. quia quero quare actiones cōmunicant ⁊ nō passiones. dicas ꝗ ꝙ cū ego nullo modo sū pater huius pueri: nec carnalis: nec adoptiuus: nec spiritualis: nō possum dici cōpater su⁹: ꝙ nō sim pater spūalis. pater: q2 filia mea copulat licite ei. Itē filius meus ⁊ ille puer non sunt fratres spūales. ergo ego nō sū pater spiritualis ipsius.

Post vxoris. neq3 crederet aliquis ꝙ cognatio spiritualis acquireretur marito ꝑ vxorē sicut ⁊ cognatio carnalis sc3 ꝙ sicut omnes consanguinei vxoris ea mediante efficiuntur viro affines: ita compatres ⁊ cōmatres vxoris efficerent marito per eam compatres ⁊ cōmatres, hoc negat hic,

x ¶ Cognatio est.s.spiritualis. y ¶ Cōparaṫ.i. assimilatur in hoc vt per vxorē acq̄ritur. ⁊ hoc meli⁹ exprimit statim. neq₃ eni͂ ⁊c. ſm hoc reprobaṫ intellectus. G. vtrū si post q̄s cognoscat vel nō. vt.j. z ¶ Ad vnionē.p̄cedentē matrimoniū siue carnalē copu ⁊c.§.seq. lā.al's bene ptransiretur nisi cū filius alterius tm̄ suscipitur.

alter mutaret ꝓpositū ⁊ dimitteret reliquū ꝓbationib⁹ destitutū. vt.j.e.§.

A Liter.petaṫ.ne appetentie estimetur actrix si ipsa ⁊c.vt.j.xxx his ita. ij.q.ij.honorantur. b ¶ Precibus.ex̄ de clādē.despō.cū inhibitio. c ¶ Contubernia.hic canon p̄sumit in deteriorē partē.nā vbi vertiṫ pericu lū in tutiorē partē interp̄tandū est, vt ex̄ de homi.ad audientiā.s.dist.v.ad eius.q̄ńq₃ tamē presumit canon ꝓ matrimonio. vt.xxiij.q.i.si quis acceperit.sed nonne in matrimonio sufficit ꝓbari q̄ aliquis eā receperit eo p̄textu vt eā perpetuo haberet: licet aliud nō sit dictū. vt.xxxij.q.ij.solet. ⁊ i libere mulieris coniunctione potius p̄sumiṫ matrimoniū q̄ꝫ concubinatus. vt.ff.de ritu nup.in liberc. nā cum quis non p̄testatur se velle habere aliquā vt concubinā dūmodo honesta sit mulier habebit eam vt legitimā vt.ff.de cōcubi.l.in concubinatu. Sol. canon cōsiderat periculū anime. extra de iureiurā. cū contingat. extra de spō. iuuenis. ⁊ ideo potius iudicat esse fornicationē q̄ matrimoniū. lex tamē strictius considerat circa matrimonium q̄ canon. nā si aliquis iurauit q̄ vellet aliquā perpetuo retinere secū nisi dicat q̄ velit eam retinere in vxorē legitimā nō erit matrimoniū vt in auṫ. quib⁹ modis na.effi.le.§. permulti. ⁊.j.e. si q̄s diuinis. secus ſm canones. vt.xxxij.q.ij solet. in hoc aūt concordo leges canonibus q̄ inter impares p̄sonas nō p̄sumo esse matrimonium nisi dotalia instrumenta interueniant. vt.C.de nup. imperialibus.§. imo. Item illud considero ⁊ circa pares ⁊ impares an maritalis affectio p̄cesserit cōparatis personis ⁊ vite cōiunctione ꝯsiderata. vt.ff.de dona.donationes. Item ⁊ famā loci considero. vt extra de p̄sump. illud. Item q̄ simul receperint sacra. vt.xxviij.q.i.caue. Itē q̄ dos requiratur in oī matrimonio: vt hic diciṫ. ⁊ q̄ hic dicitur potes intelligere in sublimioribus personis. nam ibi etiā dos aut alie solēnitates matrimonij requiruṫ. in mediocribus autē p̄sonis ſm leges non sufficiunt testes nisi assit scriptura. in infimis sufficiūt testes. vt in auṫ. qui.mo.na.effi.le.§.hoc ergo. colla.vi.

a ¶ Commatrē.vxorē suā factā iā commatrē alicui⁹ id est postq̄ est facta commater alicui⁹ femie quo casu non potest ducere aliam feminā vxore mortua. ſꝫ.G. b Triburiē. meli⁹ diceret paschalis: tn̄ idē est casus. Q Uod autē. reperiṫ.j.de cōse.dis.iiij.c.non plures. cōtra cuꝫ leo papa quē cōstat ipsius predecessorez fuisse statuat nō debere ad suscipienduꝫ puerū de baptismo plures accedere quā dicit hic q̄ nulla auctoritate inuenitur ꝓhibitū. sed licꝫ h̄ sancitū fuerat nondū

Q.v.

tn̄ in man⁹ legentiuꝫ venerat. vel forte vir ⁊ vxor nō reputanṫ plures cū vna caro esse ꝓhibentur.s.e.si q̄s. d ¶ Et infamia. de facto crederent eni͂ stulti aliquā ꝓximitatē ibi inṫ eos si simul susciperēt ſꝫ etiā supfluū esset vt vterq₃ susciperet cū ex susceptione alteri⁹ vterq₃ cōpater efficiatur. de cōsuetudine tn̄ est in q̄busdā locis q̄ vterq₃ simul suscipit. e ¶ Ante hanc. p̄cedentē vrbanū q̄ ꝯria est quo ad finē.s.e.pri. f ¶ Uel vxor. meli⁹ dixisset. vel vir cōpater accipiaṫ nō ex eodē filio cū vxore sed ex alio: ſꝫ variat sexū. q₂ ponit in feminino genere eūdē casum quē posuit in masculino in.c.q̄ spūalē. vbi eadē pmittiṫ habere duos cōpatres.

Q Uod aūt. hic depingiṫ. v. q̄ ⁊ erat in themate quinto loco quesitū: an clādestina desponsatio manifeste p̄iudicet. ⁊ quidē p̄iudicaret si cōstaret d ea. de clā. despō. q̄ nobis. sed q₂ eccl'ie nō cōstat de ea p̄iudicat ei manifesta ꝓbatio ergo deficit in hoc casu nō ius ſꝫ ꝓbatio iuris. ff. de testa. tu. duo sūt titij. q₂ eccl'ia de occultis non iudicat. xxxij.di. erubescant. sed hec q̄ facilis erat ⁊ ideo noluit eā exponere. Sed pone aliā.s. vtrū clādestina matrimōia debeāt fieri. ⁊ q̄dam q̄ nō. si tn̄ fiant: tenent ⁊ sunt clādestina q̄ sine p̄sentia testiū et traductiōe ⁊ alijs solēnitatib⁹ cōtrahuntur. Sed cū hmōi solēnia nō sunt de substātia matrimonij ſꝫ sufficiat solus cōsensus: q̄re contrahi ꝓhibentur sic matrimonia. R̄n̄. duplici ratione: ne sub spē matrimonij fiat fornicatio: vel ne matrimonialiter coniuncti separenṫ, sepe eni͂ matrimonio occulte ꝯtracto

vxoris in matrimonio copulari q̄ vxori sue debitū reddidit postq̄ illius commater extitit. Illa vero auctoritas triburiensis[b] cōcilij illos pmittit in matrimonio copulari: cui⁹ vxor postq̄ a viro suo dereliquiṫ illi⁹ cōmater efficiṫ nec post cōpaternitatē a viro suo cognoscitur. ¶ Queriṫ autē an vxor cū marito suo in baptismate simul debeat suscipere pueruꝫ. ¶ De his ita scribit vrban⁹ papa.ij. vitali p̄sbitero brixiensi.

Uxor simul cū viro filiū alicuius in baptismo non suscipiat.

Q Uod autē vxor cuꝫ marito simul in baptismate nō debeat puerū suscipere nulla auctoritate reperiṫ[c] ꝓhibitum sed vt puritas spiritualis paternitatis ab omni labe ⁊ infamia[d] ꝯseruetṫ immunis: dignū esse decreuimus vt vterq₃ insimul ad hoc aspirare minime p̄sumant q₂ vero piaculare flagitiuꝫ cōmisit qui duab⁹ cōmatribus velut duab⁹ sororibus nupsit: magna iuxta moduꝫ culpe penitētia sibi debet iniungi. ¶ Illud vero triburiensis cōcilij qui spūaleꝫ habet cōpatrē ⁊c. ante hanc[e] ꝓhibitioneꝫ dictū intelligitur: vel vxor[f] cōmater accipiatur: non ex eodē filio cū viro ſꝫ ex alio:

Q Uod aūt[g] cōiugia clādestina fieri non debeant euaristus papa scribens episcopis affrice testaṫ. Clādestina cōiugia fieri nō debēt.

A Liter nō fit legitimū cōiugiū nisi ab his qui sup̄ ipsam feminā dominationē habere videnṫ[a] ⁊ a quibus custoditur vxor petatur: et a parentibus ꝓpinquioribus sponsetur ⁊ legibus doteṫ: ⁊ suo tp̄e sacerdotaliṫ vt mos est cuꝫ precibus[b] ⁊ oblationib⁹ a sacerdote benedicaṫ ⁊ a paranimphis vt cōsuetudo docet custodita ⁊ cōsociata a p̄ximis cōgruo tp̄e petita legibus doteṫ ac solēniter accipiaṫ: ⁊ biduo vel triduo orationib⁹ vacent ⁊ castitatē custodiant. Itē ita peracta scitote legitima esse cōnubia. Aliter vō p̄sumpta nō cōiugia sed adulteria vel contubernia[c] vel stupra aut fornicationes poti⁹ q̄ legitima[d] cōiugia esse nō dubitaṫ: nisi voluntas ꝓpria suffragauerit ⁊ vota succurrerint legitima. ¶ Item ex decreto ormisde pape.c.vij. Nuptias occultas celebrari nō licere.

N Ullus[e] fidelis cuiuscūq₃ cōditionis sit occulte nuptias faciat: sed accepta b̄ndictione a sacerdote publice nubat in dn̄o. ¶ Itē nicolaus papa ad consulta bulgaroꝝ. Nuptie publice celebrari debēt

N Ostrates tam mares q̄ femie nō ligaturā aureā vel argēteā aut ex quolibet metallo cōpositaꝫ q̄n nuptialia federa ꝯtrahunt: in capitib⁹ deferūt sed post spōsalia federa q̄ futuraꝝ sunt nuptiarū ꝓmissio. federa quoq₃ cōsensu eoꝝ qui hec cōtrahūt ⁊ hoꝝ in quoꝝ ptāte sunt celebrantur. Et postq̄ arris sponsaꝫ sibi spōsus p̄ digitū fidei anulo[f] insignitaꝫ desponderit: doteq₃ vtriq₃ placita sponsus ei⁹ cū scripto pactū hoc cōtinēte corā inuitatis[g] ab vtraq₃ parte tradiderit aut mox aut apto tp̄e[h] ne videlꝫ ante tp̄s lege diffinitū tale q̄d facere presumāt: ambo ad nuptialia federa p̄ducunṫ: ⁊ primuꝫ in ecclesia dn̄i cū oblationib⁹ quas offerre[i] debēt deo p̄ sacerdotis manū statuunṫ: sicq₃ demū b̄ndictiōeꝫ ⁊ velamē celeste[k] suscipiunt. itē hec sunt p̄ter alia q̄ ad memoriā nō

d ¶ Legitima. nisi preiudicaretur alij matrimonio per coꝝ cōfessionē. extra de eo qui cogno.consang. vxo. super eo.

N Ullus. causam ꝓhibitionis habes.j.eo.§. his ita.

N Ostrates. anulo. qui significat mutuū amorē ⁊ fidem coniugalē esse seruandam. vt.j.c.femine. g ¶ Inuitatis. ar. q̄ testes in matrimonio erunt rogati sicut in diuortio. vt.ff.de diuor. nullū. q̄ non credo.

h ¶ Tempore. ſcꝫ cum erit in adulta etate ⁊ non in.xl. oueꝫ eā: ſꝫ in.xl. ħ habere possit. extra de matri. cōtra. contra interdic. ex litteris. in parte decisa. io.

i ¶ Offerre. ſm consuetudinem regionis.

k ¶ Celeste. q₂ quoddam celeste v'l spūale significant.j.c.femine.

occurrūt pacta cōiugiorū solēnia. peccatū aūt esse si hec cūcta[l] in nuptiali federe nō interueniāt[m] nō dicim⁹. ¶ Itē leo pp̄. In ɔtrahēdo cōiugio ista sunt obseruāda.

Qualis debeat esse cōiunx q̄ habēda est ſm legē[n] virgo casta et desponsata[o] in virginitate ⁊ dotata legitime ⁊ a parētib⁹ tradita spōso ⁊ a paranimphis accipiēda. ⁊ ita ſm legē ⁊ euāgeliū publicis nuptijs in coniugiū licite sumenda: ⁊ oībus diebus vite sue nisi ex ɔsensu ⁊ causa vacandi deo nūq̄ ꝓpter hominē est seperanda et si fornicata fuerit dimittēda. sȝ nec illa viuēte altera ducenda q2 adulteri regnū dei nō possidebūt ⁊ penitētia illi⁹ ꝑ scripturā[p] recipiēda. ¶ Item ex cōci. carth. iiij. Quō spōsus ⁊ spōsa ad bñdictionē accedāt.

Sponsus ⁊ spōsa cū benedicēdi sunt a sacerdote a parētib⁹ vl' a paranimphis offerātur in ecclesia sacerdoti q̄ cū acceperint benedictionē eadē nocte ꝑ reuerētia[q] bñdictionis in v̄ginitate ꝑmaneāt. ¶ Itē ex ɔci. arela. c. vi. Sine publicis nuptijs nullus ducat vxorē.

Nullus sine dote fiat cōiugiū iuxta[r] possibilitatē fiat dos[s] nec sine publicis nuptijs quisq̄ nubere vel vxorē ducere p̄sumat ¶ His oībus auctoritatib⁹ occulte nuptie ꝓhibent: atq3 iō cū ɔ auctoritatē fiūt nuptie pro infectis haberi debent Sȝ q̄rit q̄d sibi velit solēnitates ille velaminis ⁊ anuli q̄ in cōiugijs obseruāt ¶ De his itaq3 ysido. in scđo libro de officijs scribit. c. xvi. Quare femine velant dū maritant.

Femine dum maritant: ideo velant: vt se nouerint semꝑ viris suis subditas[t] esse ⁊ humiles Itē. Quō nubentes post benedictionē vitta vno inuicē copulāt vinculo videlȝ. ideo fit ne cōpagem cōiugalis vnitatis dirumpāt. Vitto quod eadē vitta cādido purpureoq3 colore permiscetur Cādor q̄ppe est mūditia vite. purpura ad sanguinis posteritatem adhibet vt hoc signo: ⁊ cōtinētia ⁊ lex cōtinēdi ab vtrisq3 ad tempus āmoneat: ⁊ post hec reddēdi debitū non negetur. Itē. Quō in primis nuptijs anul⁹[v] a spōso sponse datur: fit hoc nimirū vel propt mutue dilectiōis signū: vel propt id magis vt eodē pignore eoꝝ corda iūgātur. Vñ et quarto digito anul⁹ inseritur: ideo q̄ in eo vena q̄dā vt fertur sanguinis ad cor vsq3 perueniat. ¶ Itē ambro. in libro de patriarchis Nuptie dicūtur ab obnubēdo eo q̄ caput suū obnubere soleant.

Nec illud ociosum est q̄ cū veniret rebecca vidit ysaac deambulātē: ⁊ cū interrogasset q̄s esset cognito q̄dē q̄ ipse esset cui duceretur vxor[a] descendit et caput suū obnubere cepit docēs v̄ecūdiā p̄ire nuptijs deberē. inde enī nuptie dicte q̄ pudoris gratia se puelle obnuberēt. ¶ Sȝ obijcit[b] p̄missis auctoritatib⁹. Multa sunt q̄ ꝓhibentur q̄ si fiant ex post facto cōualescūt. ꝓhibent[c] castitatē vouētes matrimonia ɔhere q̄ tñ si ɔxerint inuiolata

l ¶ Si hec cuncta. i. si hec singula. lxxix. di. c. singula.
m ¶ Non interueniant. hmōi enī solēnitates non exigunt necessario. nā si omittant leuia vel modica nō nocet. vt. ff. de ven. inspi. l. i. in fi. dos potest omitti. q2 lȝ dos sine matrimonio esse nō possit: matrimoniū tñ sine dote esse pōt. vt. j. c. si q̄s diuinis. sed ɔ. iij. q. iiij. cōsanguineoꝝ. sed illud intelligit in eodē casu cū illo c. aliter. s. de occulte ɔhentib⁹. vñ cū p̄sumantur adulteri repellunt. hu. tñ dicit peccatū esse si hmōi omittant solēnitates si adhiberi pñt.

n Qualis. legē ꝑmotionis.

o ¶ Et sponsata. h̄ est cōtra illos q̄ dicūt q̄ si aliquā fornicariā defloraui et eā postmodū ducā in vxorem nō repellar a ꝓmotione q̄si corruptā duxerim. ar. xxviij. di. q2. xxxiiij. di. curandum. ⁊ lxxvij. di. quicunq̄. xxxiiij. di. p̄cipimus ar. ɔ. xxxiiij. di. valētino. sed certe ⁊ in h̄ casu in virginitate videt ē ista desponsata. oīa enī que precesserunt legitimantur ꝑ sequēs matrimoniū. extra qui fil. sint le. tanta.

p ¶ Scripturā. j. de pe. di. i. quē penitet cōtra. sed ibi ꝓhibetur absens per scripturā cōfiteri vl' penitentiā accipere debeat. hic aūt ꝑmittitur mulieri simpliciter dū tñ p̄sens sit i scripto peccata offerre ar. ij. q. viij. §. sed calixtus.

q Sponsus. ꝑ reuerentia. ḡ nō erat peccatū si aliter fiat.

r Nullū. iux. ſm facultates ⁊ viri nobilitatē. vt. ff. de iure do. quero. al's incipit quāto. ff. de reli. si q̄s sepulchrū. §. vl.

s ¶ Fiat dos. ex h̄ dicūt q̄dā q̄ semꝑ aliq̄d dādū est in dotē: ⁊ si nimia pauꝑtas cogat saltē dabit vnū denariū: q̄ō nō credo. ⁊ hoc consilium est.

t Femine. subditas. j. xxxiij. q. v. cū caput. ⁊ c. mulierē.

v ¶ Anul⁹. hu. dicit q̄ ꝑ traditionē anuli a spōso ⁊ donationē arraꝝ p̄sumit ꝑ mrīmonio. ar. ex̄ ɔ p̄sump. illud. ⁊ h̄ etiā videt ꝑ orōnes gregorij q̄ dicunt in bñdictionib⁹ vbi dicit. bñdic dñe has arras. ar. xxvij. q. ij. si q̄s vxorē. alij dicūt spōsalia tñ p̄sumi nisi det anulus a sacerdote. ar. ɔ. e. nr̄ates. vel nisi de cōsuetudine loci sit q̄ anul⁹ det in mrīmonio. ⁊ est sil'e q̄ō dicit lex in arra q̄ō nō facit emptionē: sȝ eius est signū. insti. de emp. ⁊ ven. in prin.

a Nec illud. vxor. erat ḡ iā vxor ⁊ desponsata. ar. xxxij. q. ij. §. cū ḡ. ⁊ est ar. q̄ mrīmoniū pōt ɔhi inter absentes etiā q̄ nūq̄ se viderūt: q̄ō verū est si fama vel aliq̄ alio mō se nouerint. ḡ in ignotos ex toto ɔsentire nō possum⁹: sȝ in eos q̄ nō sunt penit⁹ ignoti possum⁹ ɔsentire. vt. lxiiij. di. c. i. ⁊ ij. ⁊ lxv. di. c. ij. ⁊ iij. ⁊ q̄ inter absentes ɔhat matrimoniū. est ar. ex̄ q̄ cle. vel vo. veniens. ff. de ri. nup. mulierē. ff. de spon. sufficit. ⁊ dicit lex q̄ oēs ɔtus q̄ cōsensu ɔhunt int̄ et absentes celebrant. ff. de ɔhen. emp. l. i. §. est aūt. dū tñ h̄ agat. nō enī dico q̄ sol⁹ ɔsensus facit mrīmoniū: nisi h̄ fit actū inter cōsentientes. ar. xxvij. q. ij. sufficiat. ⁊ dicit lex q̄ inspiciendū est q̄d agat. ff. ɔ act. ⁊ ob. obligationū. ar. ɔ. ex̄ de spon. duo. duob⁹. ibi corde ⁊ ore: ⁊ si nō stringatur man⁹ ⁊c̄. sed dic q̄ ore dicunt ɔsentire cū ꝓcuratores eoꝝ noie ɔsentiunt. sȝ q̄d dicā si aliq̄s ɔsensū suū exprimat alicui femine ꝑ lr̄as ante receptas lr̄as ab ista iste peniteat. h. dicit nō esse mrīmoniū: lȝ ista cōsentiat. q2

requirit q̄ duret volūtas prioris. nā requirit ibi mutu⁹ cōsensus. sec⁹ tñ est in alijs mādatis. nā lȝ reuocet mandatū altero ignorāte tñ ɔtus tenet. vt. ff. man. si mandasse. ar. tñ ɔ. ff. de diuor. si penituit. Itē secus est in electione. vt extra de elec. cum inter canonicos.

b ¶ Sȝ obijcit. in nouel. in aut. qui. mo. na. effi. le. §. pe. colla. vi.

Si q̄s. habiturū. sȝ nūq̄d ꝑ v̄ba h̄ iuro q̄ habebo te ꝑ legitima vxore ɔhit mrīmoniū: nō videt cū h̄ v̄ba hic posita futuri tp̄is sint. vt ex̄ de spon. ɔ illis. lex ista tñ dicit q̄ sic. ⁊ est verū. q̄a h̄ v̄bū habebo respectū habet ad p̄sens tp̄s aliud ēēt si diceret iuro q̄ō ducā te in vxorē ⁊c̄. ⁊ q̄ verbū illō ad p̄ns tp̄s refert. ꝓbat ex̄ de mrīmonio ɔct. ɔ iterdic. ecc. ex literis vel habituū i. habitā me retenturū in parte decise.

c ¶ Cōfessione. ecce aperte dic gra. q̄ ɔfessioni ⁊ sacramēto ɔiū ctoꝝ occulte dēat credere eccl'ia cū alit ꝓbari nō potest eos ɔxisse: q̄ō intelligo cū cōfitentur ꝑ mrīmonio tūc eoꝝ cōfessioni stat nisi p̄iudicet p̄ vel scđo mrīmonio. vt ex̄ de eo q̄ cog. cōsan. vx. sup eo. tūc nō sepat scđm mrīmoniū ob h̄: lȝ videat ɔ. ex̄ de rap. cū cām. nā ibi ɔ: credendū esse ɔfessioni mulierj q̄ erat in monasterio. Sȝ dic q̄ illud vel: exponit ꝑ ⁊. ſm h̄ idē est in mrīmonio carnali ⁊ spūali. ar. ɔ. de regu. ⁊ trāse. ad re. vidua. cur enī inferior erit lex diuina. vt. xi. q. ij. cū deuotissimā. vl' dic aliud esse in mrīmonio spūali. Cū aūt agit ad mrīmoniū dissoluendū. q2 dicūt nullū esse ꝓpt cōsanguinitatē vel aliud īpedimentū nō credit eoꝝ cōfessioni etiā cū sacro nisi aliud adminiculū interueniat. xxxv. q. vi. si duo. j. xxxiij. q. i. requisisti. Si aūt agit ad separatiōnē mutue fuituris crederet tūc cōfessioni alteri⁹. extra de diuor. ex lr̄is. vñ in mrīmonio nō sp̄ credit aliquib⁹ ɔ se. Itē pone q̄ stabam ɔ mrīmoniū. dicebā me aliā habere vxorē nō ꝓbabā me habere: nūq̄d ista defuncta possum statim cōtrahere. videt q̄ non. q2 cōfessus fui cōtra me. vel pone q̄ dicebā aliquā esse vxorē meā nō ꝓbaui: nūquid potero cū alia contrahere. videt q̄ non. eadē ratione quia cuilibet creditur cōtra se. xiiij. q. ij. §. i. sed dic q̄ō pōt. ar. ff. de acqui. pos. naturaliter. §. vlti. extra de causa pos. ⁊ ꝓprie. pastoralis. nā ibi habes q̄ si egi rei vendicatione possum agere interdicto vti possidetis licet sint cōtraria. nam per primū cōtendo me non possidere. ꝑ scđm dico me possidere. bene enī pōt quis agendo ꝓponere contraria vel excipiendo. ⁊ talis est casus expressus. extra de despon. impube. attestationes. sed non asserendo: vt notaui. xiij. q. i. in fi. talib⁹ tamē q̄ sic iurant non debet dari licentia cōtrahendi cū per sniam separantur. sed sue sunt cōscientie relinquendi. vt ex̄ de iureiurā. mulieri.

pmanere oportet. Sic ꝛ clādestina coniugia ꝯ leges q̇dē fiunt: tñ ꝯtracta dissolui non possunt. q: ex legitimo voto subseq̄uēte corroboranť. vñ ꝛ euarist⁹ cū dixisset: aliter p̄sumpta cōiugia non sunt sꝫ adulteria. addidit: nisi volūtas ꝓpria suffragauerit ꝛ vota succurrerint legitima. ¶ Hinc etiam in no uellis.

SI q̇s diuinis tactis scripturis iurauerit mulieri se eaꝫ vxorē legitimā habiturū[c]: vel si in oratorio tale sacramentū dederit sit illa legitima vxor ꝙuis nulla dos nulla scriptura alia interposita sit. ¶ His ita r̄ndetur. Cōiugia q̄ clā cōtrahunť nō negant esse coniugia: nec iubenť dissolui si vtriusq꜡ cōfessione[d] ꝓbari poterūt. verūtamē ꝓhibenť. q: mutata volūtate alterius eorū alteri⁹ ꝯfessione fides iudici fieri nō poterit. vñ cū publice alteri⁹ vota in alterā partē se trāstulerit ꝓ priori cōiugio qđ iudici incertū est: s̄nia ferri non poterit. Incerta em̄ vt sixt⁹ papa scribit ep̄is ꝑ hispaniā cōstitutis nemo pontificū iudicare p̄sumat. ꝛ ꝙuis vera sint: tñ credenda[e] nō sunt: nisi q̄ certis indicijs cōprobanť: nisi que manifesto iudicio cōuincunť: nisi q̄ iudiciario ordine publicātur. ¶ Hinc etiā victor papa scribit theophilo ep̄o.

INcerta em̄ caris⁹sime nullatenus iudicem⁹ quousq꜡[a] veniat dn̄s q̄ latentia ꝓducet in lucē: et illuminabit abscondita tenebraꝝ ꝛ manifestabit cōsilia cordiū. quāuis em̄ vera sint non tñ credēda sunt nisi q̄ manifestis indicijs cōprobanť: nisi que manifesto iudicio cōuincunť: nisi que iudiciario ordine publicanť. ¶ Itē euaristus papa oībus ep̄is. Ante iustam ꝓbationē null⁹ iudicandus vel condemnandus est.

NUllū[b] ante veram iustāq꜡ ꝓbationē iudicare aut cōdēnare debemus testante ap̄lo qui ait. Tu q̇s es q̄ iudicas alienū s̄uū: suo domino stat aut cadit. Mala itaq꜡ audita nullū moueāt nec passim dicta absq꜡ certa ꝓbatione quisq̄ vnq̄ credat. sed ante audita diligenter inq̇rat nec p̄cipitando quicq̄ aliq̇s agat. ¶ Item eleutherius papa. Non sunt aliq̄ iudicanda priusq̄ certis demonstrenť indicijs.

IUdicantē oportet cuncta[c] rimari et ordinē[d] rerū plena[e] inq̇sitione discurrere interrogandi[f] ꝛ respōdendi obijciēdiq꜡ p̄bita patientia ab eo: vt ibi actio ambaꝝ partiū illuminata[g] sit pleniter: nec litigantib⁹ s̄na iudex velit pri⁹ s̄nia obuiare nisi qñ iā peractis oībus nihil habeāt in q̄ōne qđ ꝓponant: ꝛ tamdiu actio ventileť: q̄usq꜡ ad rei veritatē perueniať. Frequēter etiā iterrogari oportet ne aliq̇d p̄termissuꝫ[h] forte remaneat qđ annecti ꝯueniat. Ex p̄missis[i] manifestissime colligiť: q̄ ꝓ incertis a certis recedendū nō est: nec in re dubia certa dāda est s̄nia. Cū aūt dubie rei fides nisi testiū approbatiōe vel legitima cōfessione iudici fieri nō valeat. testes aūt auctoritate calixti pape de alijs causis vel negocijs testimoniū dicere nō valeant nisi de his q̄ sub coꝝ p̄sentia fcā noscuntur: apparet clādestina cōiugia iō esse ꝓhibita. q: cū alter eorū cōiugaleꝫ affectū se ad alteraꝫ adhibuisse negare voluerit: legitimis ꝓbationibus cōuinci nō poterit: quib⁹ deficientib⁹ iudicis s̄nia rite absolutus reatū adulterij vterq꜡ incurrit: dū vtroꝫ coꝝ viuente alij se copulauerint.

Incipit causa tricesimaprima.

VXorē cuiusdā[k] alius constuprauit eo mortuo adulť adulterā sibi in vxorē accepit: filiā ex ea susceptā cuidā in cōiuge se daturū iurauit. illa aūt assensum nō prebuit: deinde pater alij eā tradidit a primo reposciť. ¶ Queritur p̄mo an possit duci in cōiugiū que prius polluta est ꝑ adulteriū. ¶ Scđo an filia inuita sit tradēda alicui. ¶ Tertio an post patris sponsionē illa possit nubere alij.

ADulterio[l] polluta ꝓhibeť duci in cōiugium auctoritate leonis

d ¶ Confessione. xxxiij. q. i. si q̇s cōtra. sed ibi de carnali cōmixtione hic de desponsatione agiť. e ¶ Credenda sunt. ar. ex his auctoritatibus ꝛ seq. c. q̄ iudex nō s̄m cōsciam sed s̄m allegata debꝫ iudicare. j. de cōse. di. v. c. vl. s̄. xv. q. v. p̄sbiter. s̄. ij. q. i. deus oīpotēs. s̄. iij. q. vij. iudicet. xi. q. iij. coꝝ. ꝛ c. ꝙuis. ꝛ c. graue. ꝛ c. sūmopere. arg. xi. q. iij. tūc vera ꝛ c. plerunq꜡ ꝯtra. ar. xxiij q. iij. deus q̄ contra.

a ¶ Incerta. q̄usq꜡. i. eternaliter. quasi diceret nūq̄ iudicamus: ꝛ poniť improprie sicut ibi. sede a dextris meis: donec ponā. i. sedebis eternaliť.

b ¶ Nullū. s̄. ij. q. i. de⁹ oīpotens. s̄. lxxxvi. dist. si q̇d. ꝛ xi. q. iij. coꝝ. ꝛ c. in cunctis.

c ¶ Iudicantē cūcta. videtur ergo q̄ a teste possit inquirere an talis sit vt possit testari. vt iij. q. vij. querendum. non tñ in oīb⁹ ita curiosus erit q: quedā licꝫ sciamus dissimulare debemus. vt. ff. de noua. doli. in fi. xxij. q. ij. vtilem.

d ¶ Et ordinē ꝛ circūstātias oēs. ex̄ de testi. cū cāu. et est fi. C. de iudi. iudices. et in auť. iubemus. ꝛ ij. q. i. in primis. et xxiij. q. viij. occidit finees.

e ¶ Plena. in petitorio. sed i possessorio suffic̄ summatim tāgere negotiū. vt. ff. ad exhib. l. iij. §. sciendū. ꝛ de re iudi. a diuo. ꝛ extra vt lit. nō cōtes. qm̄ frequenter. in fi.

f ¶ Interrogādi. hic vides q̄ ꝑs a partibus ꝛ iudex a parte pōt facere interrogationes: vt hic. ꝛ ex̄ ō dolo ꝛ cōtu. put. ꝛ. ff. de intero. act. si sine. extra de cōces. p̄ben. ꝛ ecc. non vac. post electionē. similiter aduocati possunt iterrogare. vt. ff. de adul. si postulauerit. §. questionē. causarū em̄ merita assertiōe partium panduntť. vt extra de in integ. resti. tñ ex lr̄is. ꝛ C. si per vim vel alio mō. l. ij. sed in hoc differt interrogatio iudicis ab interrogatione partis. q: si partes ad inuicē se interrogant oportet q̄ pars interrogans prius ponat aliq̇d ne videatur calūniose interrogare: sꝫ aliō est cum iudex interrogat

g ¶ Illuminata. naꝫ fructus diuinus est sepius iustitiā recenseri. vt. xxv. q. ix. graue.

h ¶ Pretermissum. remaneat q̄ ꝛ post apertas attestationes pōt fieri interrogatio. q: vbicūq꜡ equitas mouet iudicē pōt interrogare. vt. ff. de interro. act. vbicūq꜡. sed an oīa p̄termissa possit iudex supplere: dubitari consueuit ꝛ certū est q̄ defectū aduocatoꝝ pōt iudex supplere circa ius. vt. C. vt q̄ desunt aduo. l. vnica. extra ō postuľ. p̄la. bone me. vbi dicit: nos ꝓ ipso curauimus allegare. sed videtur q̄ etiā de fcō pōt supplere. vt ex̄ de cōsue. cū dilect⁹. ꝛ ex̄ de ap. cōstitut⁹ ff. de pet. here. l. vlt. nā si aduersari⁹ nō est p̄sens pōt iudex supplere ei⁹ absentiā. vt. C. de ap. l. vlti. ꝛ. C. de tēpo. ap. l. ij. §. vlti. ꝛ iudex ꝯ naturā actōnis pōt ferre s̄niam. vt. ff. de redibi. act. boueꝫ. § aliq̄ñ. ex̄ de cōces. p̄ben. ꝛ ec. nō vacā. ex parte. ad hoc dico q̄ iudex non potest supplere de facto nisi vbi aliq̇d in p̄sentia sui actū est vt q̄ aliquē citauerit: vel q̄ instrumētū aliqđ corā ipso lectū sit vł q̄ tēpora appellationis lapsa sint. vt C. de tēpo. ap. l. ij. § vlt. similiter dico q̄ in his q̄ spectāt ad substantiā electōis pōt iudex supplere. vt. xlvij. di. de petro si tñ altera ꝑs negaret nō stareť v̄bo iudicis nisi q̄teri⁹ probauerit lr̄imis documētis. vt ex̄ ō ꝓba. qm̄ cōtra.

i ¶ Ex p̄missis. a certis. tene certum ꝛ dimitte icertū. vt ō pe. di. vij. c. iij. in fi. nā i incertis loc⁹ ē cōiecture. vt ex̄ ō ho. ad audientiā. ff. de v̄. ob. cōtinu⁹. §. i. ꝛ. ff. de ri. nup. adoptiuus. §. seruiles.

Q. i. VXorē. cuiusdaꝫ ali⁹ ꝯstuprauit in hac cā adijcit. G. duo alia ipedimēta m̄rimonij. s. enormitatē criminis de q̄ tractat in p̄ma q̄ōne ꝛ coactionē de q̄ tractat in scđa. adiungit etiā in q̄ōne tertia de fide spōsaliū nō frāgēda. vt aūt h̄ ꝛc. Et no. q̄ licꝫ enormitas delicti impediat m̄rimoniū ꝯhendū: nō ipedit tñ nisi in trib⁹ casib⁹. s. cū q̇s cōmittat incestū. vt xxvij. q. vij. si q̇s viduā. ꝛ cū q̇s iterficit vxorē. xxxiij. q. ij. admonere. ꝛ i alijs casib⁹ notatis. xxvij. q. i. hi q̄. de alijs non reperiť exp̄ssuꝫ qđ ipediat: nisi q̇s velit dicere de solēniter penitēte de quocūq꜡ crimine qđ ipediať. vt. xxxiij. q. ij. de his. qđ non admitto: illud tamē est verū q̄ nullū crimē dirimit contractum nisi in duobus casibus vbi nō tā crimē q̄ ꝯstitutio ecclie dirimit.

l ADulterio. hic depingitur prima questio scꝫ an possit aliq̇s in vxorē ducere quā polluit ꝑ adulteriū. ꝛ dicit q̇dā q̄ sic. vt. j. eo. denicq꜡. nisi

in trib⁹ casib⁹. puta si marito viuente dederit fidez ei q̄ si marit⁹ p̄moreret eā duceret. vel si alter in mortē viri cū effectu machinat⁹ est. vt. j. c. relatū. ꝛ ex̄ de eo qui dux. in ma. quā pol. p adul. significasti. ꝛ in tertio cū publice eā duceret. vt ex̄ eo. cum haberet. inno. tñ tm̄ hos duos casus excipit. ex̄. c. veniens. ꝛ pōt dici q̄ terti⁹ cōtinet̄ sub primo. q: q̄ publice ꝯhit cū aliq̄ fidem dedit ei q̄ eaz velit ppetuo habere. magister tñ allegat ad vtrāq̄ partē ꝛ post distinguit male. j. c. §. h̄ auctoritas. vltimo ponit verā solutionē in. §. h̄ subaudiendū est. cardinal̄ vult distinguere inter publicuz adulteriū vt tūc nō possit eā ducere ꝛ priuatū vel occultū vt tunc possit. sed h̄ nō probauit. ar. p hoc. xxx q. i. c. vl. Jo. hodie aūt si q̄s vxorē viuē te alij fidez dederit vel cū ea ꝯtraxerit de facto si nec ante nec post mortē vxoris cognouerit eā ꝯhere cū ea pōt. vt ex̄ de eo q̄ dux. in ma. quaz pol. p adul. c. vlti. b.

Nullus. h̄ verba latī⁹ patēt q̄ eorū sn̄ia. deberet eñ poti⁹ dicere ecōuerso. s. q̄libet ducat nisi in trib⁹ casib⁹ tm̄ exceptis. restringūt̄ eñ h̄ v̄ba ad duos casus vel tres tātū. ar. ff. q̄ pe. tu. credendū. ff. qđ vi aut claz si ali⁹. §. notauim⁹.

Deniq̄. fieri. nisi aliq̄s illoꝝ ca suū interueniat q̄s dixi in summa.

Posse. placito. i. affectu maritali

d Credit̄. ig̈: āia iuris vel facti crassa ff. de iur. ꝛ fac. ig. ne q̄. i. q. iiij. §. si.

e Licita. ꝛ tūc pōt eam retinere p̄ viro mortuo. ꝛ h̄ falsuz ē

canones non vident̄ loqui nisi de adulterijs. opinio hug. corrigitur extra. e. c. vlt.

o Uiuente. ꝛ ita ei viuente viro fidē dedit: vñ non deb; cū ea remanere. ar. ij. q. i. in primis. ibi ad malechitanam.

p Dedisse. multo fortius cū eam duxit viro viuente separādi sunt, extra, de eo qui dux, in ma, ex l̄rarū, ꝛ, c, cum haberet.

q Et anathematizam⁹ id est separamus. sic est ex positū. ij. q. i. in primis. si. xxvij. q. ij. de cōiugali.

Si q̄s. in primo. fa ctum recitat. maior tamen est cōtra eum p̄sumptio ob hoc.

s Seruabitur. j. pxi. cā. q. vij. hi q̄ cōtra. sed illud ex rigore istō ex misericordie dispensatione. vel ibi de contrahēdo: h̄ de contracto m̄rimonio. vel hic ō simplici: ibi vero de incestuoso adulterio qđ est grauius. xxxij. q. vij. §. sed illō

t Regula. ꝯhendi. s; matrimoniuz vt contrahat cū illa. ꝛ q̄ dicit si expedit. h̄ ideo dicit si timeat̄ lapsus iuuenilis incontinentie. vt. xxxij. q. i. in adolescentia.

v Occidisse. hoc ideo vt cōiungeretur aliud si vnus interficit aliū casu. q̄a forte inimici sunt.

pape q̄ dicit̄. Adulterio polluta nō ducatur ab eodē in matrimonio.

Nullus[a] ducat in matrimoniū quā prius polluit adulterio. ❡ Sed augu. ecōtra testat̄ scribēs ad valerium de nuptijs ꝛ cōcupiscentia. Licet alicui ducere in matrimoniū quā pri⁹ polluit adulterio.

Deniq̄z mortuo eo cum q̄ fuit verū cōnubiū fieri[b] pōt coniugiū cū q̄ p̄cessit adulteriū. ❡ Item in libro de bono coniugali.

Posse sane fieri licitas nuptias ex p̄sonis illicite cōiūctis: honesto placito[c] subseq̄ūte māifestū est. ❡ Hec auctoritas vltima aug. de cōcubinis loquit̄: p̄hibēs cōcubinas posse transire ad honestū placitū nuptiaꝝ. Prima aug. loq̄tur ō repudiata quā dū viuēte viro suo q̄cūq̄z ducit in cōiugiū cōmittit adulteriū: cui⁹ adulteriū aliquā h; veniā dum eius copula credit̄[d] esse licita[e]. Illō vō leonis pape de ea intelligēdū est q̄ a viro suo nō erat repudiata cuius viuebat vir reddens ei cōiugale debitū. ❡ Un̄ in cōcilijs apud alphenū habitis p̄nte rege cōrado statutū est. c. vi. Null⁹ ducat in cōiugiū quā polluit p adulteriū.

Illud vero cōi decreto ſm canonum instituta diffinim⁹ ꝛ p̄iudicamus[f] vt si q̄s cū vxore alteri⁹ viuente eo fornicatus fuerit moriente marito sinodali iudicio aditus ei claudat̄[g] illicit⁹: nec vlterius ei cōiugat̄ in matrimonio quam prius polluit adulterio. nolum⁹ eñ nec x̄piane religioni conuenit[h] vt vllus ducat in ꝯiugiū quā prius polluit p adulteriū. ❡ Hic[i] subaudiendū est nisi prius pacta[k] penitētia[l] ꝛ si nihil in morte viri machinat⁹ fuerit. vel si viuente[m] viro fidē adultere nō dedit se sumpturū eā in ꝯiugē sibi si viro ei⁹ supuiueret. ❡ Un̄ in triburiensi ꝯcilio legit̄. Post mortez viri nō pōt adulterā in cōiugiū ducere q̄ viro viuente iuramentū sibi futurarū nuptiaꝝ p̄buit.

Relatū est aurib⁹ n̄ris cōꝝ sacerdotū quēdā alteri⁹ vxorē stupro violasse[n] ꝛ insup meche viuēte[o] viro suo iuramentū dedisse[p] vt post legitimi mariti mortē si supuixisset duceret eaz in vxorē qđ ꝛ factū est. tale ergo cōnubiū p̄hibem⁹ ꝛ anathematizamus[q]. ❡ Itē in eodē. Post peractā penitentiā viduā in coiugiū ducere poterit quā viro viuente adulterio polluit.

Si q̄s viuēte marito cōiugē illius adulterasse accusat̄ ꝛ eo i p̄rio[r] defuncto eandē sūpsisse dinoscit̄ oīmodis publice p̄nie subijciat̄: de quo etiā post p̄fataz p̄niam si expedierit seruabit̄[s] regula[t] nisi forte idē vir aut mulier virū q̄ mortuus fuerat occidisse[v] notet̄ aut ꝓpinquitas vel alia q̄libet actio criminalis ipediat: qđ si ꝓbatū fuerit sine vlla spe cōiugij cū p̄nia ppetuo[r] maneat.

❡ Itē ex cōci. elibertano apud vermerias. De eodez.

Si qua mulier in mortē mariti sui cū alijs cōsiliata sit ꝛ ipse vir aliquē illoꝝ se defendēdo occiderit: ꝛ si ꝓbare pōt ille vir eam ream esse consilij pōt vt nobis videtur ipsaz vxorē dimittere: ꝛ si voluerit aliā vxorem ducere. ipsa autē insidiatrix penitentie subiecta: absq̄z spe cōiugij maneat. ❡ Item ex concilio elibertano. Post penitentiā reconcilietur ad cōmunionem vidua que mechū suum in virū accepit.

Si qua[a] vidua fuerit mechata ꝛ eundem postea habuerit maritum post quinquennij[b] tempus peracta legitima penitentia placuit eā ad cōmunionem reconciliari. ❡ Sed[c] obijcitur dauid cū bersabee adulteriuz cōmisit ꝛ mortē vrie machinat⁹ est: ꝛ tñ eandē bersabee postea duxit in vxorem sed in veteri[d] testō m̄lta p̄mittebant̄[e] ꝓpter infirmitatē q̄ in euangelij p̄fectiōe

Illud. preiudicam⁹. i. pre alijs iudicamus.

g Claudatur. ar. q̄ si iurani de cetero non cognoscere cōcubinā meā si postea cū ea cōtrahā: ꝯgnoscam eā non tamen periur⁹. q: p iuramentū illicit⁹ aditus tñ mihi claudit̄: q: non intellexi nisi de illicito. ar. xxij. q. v. humane. ꝛ notaui in ea etiaz plura ar. xi. q. iij. qđ predecessor.

h Conuenit. in duob⁹ casib⁹ tm̄. vl' nō conuenit. i. non est honestū.

i Hic. i. in hoc loco in. c. i. huius questionis

k Peracta. quantū ad primū. c. ꝛ ad finem primi superioris. c. ꝛ q̄ dicit peracta supple vel incepta. ar. ex̄ de eo qui cog. consang. vxo. sue. veniens

l Penitentia. hoc quantum ad illud. c. deniq̄.

m Uel sic viuente. in his eñ casibus duob⁹ etiā si mortuo viro eam accepit ab ea est auctoritate apostolica separandus. q: hec ꝓhibitio perpetua est. vt extra de eo qui dux. in ma. significauit. ꝛ. c. cum haberet.

Relatū est. violasse. q̄d si nō violauit s; dedit fidē q̄ remaneret cū ea. dicit hug. q̄ de re vacante non debuit ꝓmissionē recipere vel dare. vñ nō pōt cū ea remanere, vt, ij, q, i, in primis, ibi ad malechitanā, alij dicunt ꝯ. q: vel ex alia cā tunc ducere poterit vxorē eius. extra de cōuer. infi. laudabilē. §. ad hec. vbi etiā arguitur q̄ si ante baptismū machinat⁹ sit post baptismū cū vxore defuncti nō ꝯhat: ꝛ ita hmōi pena nō delet̄ in baptismo. ꝛ no. q̄ dicit occidisse. vnde, nisi machinatus fuerit cuz effectu nō ipedit̄: puta si voluit dare venenū nec dedit: s; nec ipedit q̄ mortē viri ratā h; dū tñ non preceperit. licet alias in maleficijs retrotrahatur ratihabitio. ff. de vi ꝛ vi arma. idem. §. cū ꝓcurator. xxvij. q. i. c. i.

x Perpetuo. nisi sit iuuenis. vt. xxxiij. q. ij. in adolescentia. ꝛ. c. antiqui. ꝛ. c. interfectores. xxxv. q. vi. si duo.

Si qua. respicit h̄. c. §. hic: vbi tria dixit. ꝛ ad ea tria ca. introducit

b Quinquennij. sed nonne p adulterio septē annis debet penitere. sic. sed sunt arbitrarie penitentie. xxvi. q. vij. tēpora.

c Sed obijcitur de dauid. hanc historiā habes. l. di. §. ecōtra.

d Sed in veteri. planius dixisset q̄ ideo fuit m̄rimoniū int̄ dauid ꝛ bersabee: q: eccl'ia nō dū ꝓhibuerat. xxxij. q. iiij. obijciunt̄. ꝛ. c. dixit

e ¶ Permittebant. no. hāc pmissionē cōparatiuā esse. erat eñ vtrū q̄ malū sed vnū minus qd̄ pmisit ne maius cōmitteret. s. homicidiū si. j. xxxiij. q. ij. si qd̄ verius. f ¶ Malens. xvij. q. i. considera.
g ¶ Infirmitatis. q2 non fuit peccatū dauid sue iprobitatis estus. s3 vmbra misterij. de pe. di. iij. illud. h ¶ Significatione. vt de pe. di. iij. illō. da uid eñ interpetrat manu fort. i. xp̄s q̄ fortiter debellauit aereas ptātes. vnias lux mea deus τ sigficat diabolū q̄ transformauit se ī angelū lucis τ etiā lucid9 creatus fuit quē ēt de9 supauit. j. de pe. di. ij. principiū. xxvi. q. v. nec bersabee. interptatur puteus septimus τ sigficat ecclīam gentiliū que hausit dona septiformis gr̄e τ xp̄o copulata est. vt xxxij. q. ij. §. his ita. τ hic prius adherebat vrie. id ē diabolo p cultū ydolatrie.

D Ebis. du cunt. plures simul hodie. s. vnam τ cras aliā viuēte pma sm h. de talibus scd̄is nuptijs itelligas h. c.

k ¶ Tps. sc3 penitentie

l ¶ Nō debere. τ d3 deponi si p̄or vxor viuat. xi. q. iij teugualdū. τ etiā intelligas interesse p consensum: vel etiā vt benedicat nuptias qd̄ non debet. vt extra de secun. nup. c. i.

eliminata sunt. sicut pmittebat quibuslibet dare libellū repudij ne p odiū funderet sanguis inoxi9: qd̄ postea dn̄s in euangelio phibuit dicēs. vxorē a viro non esse dimittendā nisi cā fornicationis. Quedā permittebant cā infirmitatis τ sacramēti futurorū. sicut dn̄s pmisit filijs israel offerre aīalia sibi in sacrificiū q̄ in egypto ɔsueuerāt imolare demonib9 malēs[f] sibi ea q̄ ydolis offerri. τ vt essent illis sacramēta futurorū. sic τ bersabee pmissa est dauid duci in vxorē nō magis cā sue infirmitatis[g] q̄ significatione[h] futurorū. Sed est alia rō quare vxor defuncti huic nubere nō possit. generalit eñ phibent viri τ mulieres frequēter ɔhere matrimonia. Vñ connubio scd̄arū nuptiarū p̄sbiteri interesse nō debēt sicut in neocesariensi cōcilio legitur. Fides τ cōuersatio pniam eorū q̄ frequēter ducūt vxores tp̄s abbreuiāt.

D E his q̄ frequēter ducūt[i] vxores τ de his q̄ sepi9 nubunt tp̄s[k] q̄dē his manifestū est cōstitutū. sed cōuersatio τ fides eorū tp̄s abbreuiat. Presbiterū vero in cōnubio secūdarū nuptiarū interesse nō debere[l] maxime cū p̄cipiat scd̄is nuptijs pniam tribuere. Quis erit p̄sbiter q̄ ppter cōuiuium illis cōsentiat nuptijs. ¶ Itē iohes crisostomus. Sōm veritatis ratione fornicari cōuincitur qui scd̄am duxit vxorem.

H Ac rōne[m] τ apl'i p̄ceperūt secūdas nuptias adire ppter incōtinētiā hoim. Nā scd̄ā quidē accipe sm apl'i p̄ceptū licitū est. sm aūt veritatis rōnē vere fornicatio[n] est. sed cū pmittente deo publice τ licenter[o] cōmittit fit honesta fornicatio. ppterea bene dixit xp̄s in euāgelio: q2[p] moyses hoc permisit nō p̄cepit.

Aliud est eñ p̄cipere: aliud permittere. qd̄ eñ pmittimus nolētes p̄cipim9[q]: q2 malas hoium volūtates ad plenū phibere nō possum9. ¶ Itē hieronim9 de virginib9. Vt vitet periculū fornicationis scd̄a matrimonia cōceduntur.

Q Uomodo virginib9[r] fornicatōis periculo ɔcedit nuptias τ excusabile facit qd̄ p se[s] nō appetit: ita eodem fornicationis piculo cōcedit viduis secūda mr̄imonia. Meli9 est eñ l3 alterū τ tertiū virū vnū nosse q̄ plurimos. i. tolerabili9 est vni homini pstitutā esse q̄ multis Sicq̄dē τ illa in euāgelio samaritana sextū maritū habere se dicēs[t] arguitur a dn̄o q̄ nō sit vir[v] ei9. Vbi eñ[x] numer9 maritorū est: ibi vir q̄ pprie vn9 est esse desistit: vna costa a principio in vnā vxorē versa est. τ erūt inquit duo ī carne vna nō tres[y] neq3 q̄tuor alioquin nō duo s3 plures. prim9[z] lamech sanguinarius atq3[a] homicida vnam carnē in duas diuisit vxores: fratricidiū τ bigamiā eadē cathaclism[b] ipena deleuit[a] de altero[b] septies[c] de altero[d] septuagies septies vindicatū est: q̄ntū distat in nūero[e] tm̄ τ in crimīe: q̄[f] sancta sit bigamia hinc etiā ostēdit q̄ bigam9 ad clerū eligi nō p̄ōt. Et idē apl's ad thimotheum Vidua inq̄t eligat[g] nō min9. lx. ānorū q̄ fuerit vni9 viri vxor. hoc cōe p̄ceptū est de his viduis q̄ eccl'e pascunt elemosinis. τ idcirco etas p̄scribit vt ille tātū accipiāt pauperū[h] cibos q̄ iā laborare n̄ pn̄t. Simulq3 ɔsidera q̄ q̄ hūit duos viros ēt si anus est τ decrepita τ egēs ecclesie stipes nō meret[i] accipe. Si autē panis illi tollit elemosine q̄nto magis qui de celo descendit: quē qui indigne comederit reus erit violati corporis et

q. d. quē putas tuū. τ illa quasi cōsentiēdo sic se sētire dixit video q̄ pppha es tu τ sic est ar. q̄ q̄ dicit aliud q̄ vox significat poti9 dicit id qd̄ intendit dicere q̄ id quod vox significat qd̄ est ɔ illud. xxij. q. ij. is autē. ff. de reb9 dub. in ambiguo.

v ¶ Vir. q2 τ illū τ alios simul habuit qd̄ nō l3 etiā iudeis vt ex de diuor. gaudemus.

x ¶ Vbi eñ. ar. q̄ si q̄ in plures ɔsentire velit simul nihil agit: vt si dicat ī vos ɔsentio: nisi q̄ū forte esset alter consanguineus tūc forte tenet matrimoniū cū reliq. vel dic vbi numerus. s. ex quo q̄s bigamus est ibi vir q̄ pprie vnius est id xp̄s esse desistit. q̄a deficit ī eo sacm xp̄i τ eccl'e. τ h cōsonat expositioni pxi. c.

y ¶ Non tres. ar. q̄ minor numer9 excludit maiorem τ q̄ncq3 minorē. vt ex de testi. licet. in fi.

z ¶ Prim9. h dictio prim9 nō ɔstruit sc3 cū hac dictione sanguinari9. q2 lamech nō fuit prim9 homicida: s3 caym. sed ɔstruit cū hac dictōe diuisit

a ¶ Atq3. p id est.

b ¶ Cathaclismi. i. diluuij. τ d2 a catha q̄ est circum τ clima qd̄ est pars mundi quasi circūquaq3 diffusus.

H Ac rōne. i. illi rōne sicut pmisit moyses dare libellū repudij vt vitaretur homicidiū. sic apl's pmisit scd̄as nuptias vt vitaret fornicatio. xxxij. q. ij. §. his ita. o ¶ Fornicatio. cū ea quā pmisit moises post repudiatā assumi. xxxiij. q. ij. si quod verius.

o ¶ Licenter. q2 penā tpalē nō patiebat. p ¶ Quia. respicit hoc aliū locū mathei illud. s. quos deus cōiunxit hō nō separet. q̄ audito dixerūt pharisei q̄d ergo mandauit moises dare libellū repudij τ dimittere: τ dixit illis q̄m ad duritiā cordis vr̄i pmisit vobis dimittere vxores vr̄as. q. d. nō p̄cepit cū sit malū. non eñ cū sit malū sine vicio est qd̄ ignoscit nō p̄cipitur. xiij. di. nerui. q ¶ Precipimus id est pmittim9. sic ponit. lv. di. q̄ partē. τ l. di. dn̄o sancto.

Q Uomodo virginib9. Ca. hieronim9 in hoc. c. redarguit eos q̄ simul plures habēt vxores. pmo exēplo samaritane inde a dn̄o reprhense. scd̄o rōne institutionis cōiugij. tertio exēplo lamech inde grauiter puniti. q̄rto vtendo argumēto a minori de lamech. nō vero bigamo ad verū bigamū. in fine reprhendit q̄sdā q̄ dicebāt scd̄a mr̄imonia nō esse cōcessa iudeis nisi in casu. s ¶ Per se. matrimonium

eñ ppter se nō appetit. q2 non ducit ad vitā: sed tñ est appetendū cā fornicationis vitande τ ppter plem. j. pxi. c. q. ij. §. his ita.

t ¶ Se dicens. imo dixit se nō habere virū in euangelio. sed hieronimus respexit hic nō qd̄ in ore ptulit mulier: s3 qd̄ in mēte habuit. bene eñ gerebat in corde se virū habere, vñ dn̄s sm opinionē ei9 dixit, vade voca virū tuū

a ¶ Deleuit. i. puniuit. xxiiij. q. iij. an non. cōtra. sed h narrat put res gesta est ibi ministeriū. nam peccatū lamech designat peccatum humani generis qd̄ deleuit salutifer aduent9 xp̄i. xxiij. di. qui ep̄us. b ¶ De altero. i. de peccato alterius sc3 caim. c ¶ Septies. q2 vindicta sumpta est ō eo vsq3 ad lamech septimū ab adam. sextum a caim. vel q2 punitus fuit in septem generationibus que perierunt in diluuio.

d ¶ De altero. q2 lamech in. lxxvij. aīab9 punitus fuit q̄ pcesserūt de lūbis eius. vel dic septies. i. pfecte septuagies septies. i. pfecti9. iuxta illud o ter q3 q̄ter q3 bti. i. pfecti. videtur ergo q̄ magis peccauit lamech q̄ caim. q̄a magis punit9 est. τ quidē peccatū lamech grauius vindicatū fuit. q2 plura cōmisit. duo. s. adulteriū τ homicidiū. cain aūt fratricidiū tm̄.

e ¶ In numero penarum. id est in maioritate.

f ¶ Quā. yronice hoc dicit τ loquitur de altera bigamia de vera sc3.

g ¶ Eligatur. nō ideo intelligas q̄ talis eligi debeat in abbatissam. nā illa erit virgo. lx. annorū. vt. xx. q. i. iuuenculas. sed vt pascat ab eccl'ia.

h ¶ Pauperū. lxxxi. dist. vidue. τ. c. seq. i ¶ Non meretur. non dicit ne accipiat: nec dicit vt non detur: sed nō meretur accipere quia non datur ratione merendi: sed datur misericorditer rōne obsequij.

sanguinis dn̄i: quanq̄[k] hec testimonia q̄ supra posui in q̄bus[l] viduis conceditur vt si velint denuo nubāt. q̄dā interp̄tātur sup his viduis q̄s amissis maritis sic fides xp̄i inuenerat. ¶ Verū[m] hoc eū ad exhortationē vidualis cōtinētie nō in cōdēnationē scd̄ar nuptiarū et deinceps putamus dixisse: q̄s multor auctoritate ɔstat licitas esse vt ex v̄bis eiusdē datur intelligi. ¶ Ait enī ad pāmachiū

Nec scd̄e nec tertie nec deinceps nuptie sunt deuitande.

Aperiāt q̄so aures obtrectatores[n] mei et videant me scd̄as et tertias nuptias in dn̄o ɔcessisse. q̄ scd̄as et tertias nuptias nō damnaui primū potui dānare matrimoniū. Idē. nō dāno bigamos imo nec trigamos[o]: et si dici pōt octogamos. Idem. Ego nūc libera voce ꝓclamo nō dānari in eccl'ia bigamiā nec trigamiā: et ita licere q̄nto et sexto et vltra quō et secūdo marito recte nubere. ¶ Itē aug. li. ij. ɔ aduersariū legū et ꝓphar. **Scd̄a cōiugia sicut et prima licita esse ꝓbantur.**

Deus masculū et feminā ꝓpagādi generis cā nuptiali castitate[p] cōiūxit: et scd̄as nuptias q̄ in vtroq; testō p̄mittuntur[q] licitas esse mōstrauit. ¶ Idē sup primā epistolam ad corinthios.

Quod si dormierit[r] **De eodem**
vir eius nō dicit prim⁹ vel scd̄s vel tertius nec nobis diffiniēdū[s] est qd̄ nō diffinit apl's: vn̄ nec vllas debeo dānare nuptias nec eis verecundiā numerositatis inferre. Dn̄s aūt septēuirā non dānauit[t]: nec dicit in resurrectione[v] nō posse esse sed tn̄ nō nubent neq; nubentur. Vn̄ nec cōtra humane verecundie sensum audeo dicere vt quotienscunq; voluerint nubāt: nec ex meo[x] corde quotaslibet nuptias cōdēnare qd̄ dicit vniuire hoc oī vidue: beatior aūt erit si sic ꝑmanserit.

Quod aūt aliqua non sit cogenda nubere alicui ambrosi⁹ testatur sup ep'lam primam ad corinthios. Nubat vidua cui vult tn̄ in dn̄o id est quē aptū sibi putauerit illi nubat. q: inuite nuptie solēt malos ꝓuentus habere. tn̄ aūt in dn̄o id est vt sine suspitōne turpitudinis nubat: et viro sue religionis nubat. ¶ Itē iudiciū vrbani pape. **In iuramento patris non cogitur puella nubere cui nunq̄ assensum p̄buit.**

Si verū[a] esse cōstiterit qd̄ nob legati iordanis p̄ncipis retulerunt. s. q̄ ipse coactus et dolens filiā suā infantulā[b] nolentē flentē et ꝓ virib⁹ renitentē non assentientibus sed valde dolentib⁹ matre et parentela rainaldo radelli filio desponsauerit. q̄niā et canonū et legū auctoritas talia sponsalia nō approbat vt infra ostēditur ne ignorantib⁹ leges et canones nimis durū qd̄ dicim⁹ videatur: ita quoq; sniā tēperam⁹[c] vt si princeps cū filie et mr̄is et parentele assensu id qd̄ est ceptū ꝑficere voluerit[d] cōcedamus. si autē legat⁹ noster vtrasq; partes audiat: et si nihil fuerit ex parte supradicti rainaldi amplius qd̄ impediat[e] ab ipso[f] iordane[g] sacramentū qd̄ ita cōstet hec vt dicta sūt accipiat: et nos canonū ac legū scita sequētes: deinceps nō ꝓhibemus q̄n alij viro si voluerit p̄dicta[h] filia eius: tātū in dn̄o nubat. ¶ Contra hormisda papa scribit eusebio ep̄o **De eodē. Palea**

Tua sanctitas requisiuit a nobis frater venerande de filio adulto quē pater matrimoniū cōtrahere vult si sine voluntate adulti filij facere potest ad qd̄ dicimus si aliquo mō nō ɔsentit filius fieri nō posse. Potest aūt de filio nondū adulto volūtas cui⁹ nōdū discerni potest pater eū cui vult in matrimonio tradere pōt. et postq̄ fili⁹ ꝑuenerit ad ꝑfectā etatē oīno obseruare et adimplere debet: hoc ab oībus orthodoxe fidei cultorib⁹ sanctū et vobis tenenda mandam⁹. ¶ Itē sacratio regi arragonū. **Quorū vnū futurū est corp⁹ vnus debet esse anim⁹ atq; ideo nulla est inuita alicui copulanda.**

k ¶ Quanq̄. hoc respicit pincipiū capl'i vbi conceditur viduis scd̄a matrimonia iterare. dicebāt enī q̄dā q̄ ille tn̄ vidue poterāt ɔhere q̄s mortuis maritis infidelib⁹ fides iā viduas inueniebat q. s. iā vidue facte cōuertebantur

l ¶ In q̄bus. s. testimonijs. m ¶ Verū hoc. magister ḡ hoc. c. intelligit de scd̄is nuptijs licitis: sed cōpetenti⁹ intelligitur de illicitis. aliter exemplū lamech non cōgrueret. q̄re tā aspera ꝓponeret hiero. cum auctē apl'i licita sint non video.

Aperiant. obtrectatores. qui dicunt me dānare matrimonia.

o ¶ Nec trigamos. vt in. b. libro. ix. nequisq̄. ɔ ibi dicitur q̄ tertiā ducere non lz vt in aut. quō opor. epi. §. si aūt. sed illa sunt correcta. et sic ꝑ hāc dictionē nuptie nō tn̄ prime sz etiā vlteriores nuptie designantur. et sic est ar. ɔ. ff. de verb. sig. bonos. ff. de le. iij. fidei cōmissa. §. si quis.

Deus. castitate. ḡ castitas est inter cōiugatos q̄ scā dicitur. xxx. di. hoc scripsimus. pōt ḡ coniū concubit⁹ dici castitas. ar. ɔ. xxxi. di. nicena.

q ¶ Permittuntur. si ergo in veteri testō ꝑmittitur quō dic apostolus ꝑmisit. dic ꝑmisit. i. ꝑmissum esse ostendit redigendo in scriptis ꝓpter q̄sdam q̄ dicebant ad vxorē nō accedēdū cā incōtinentie.

Quod si dormierit. verba apl'i.

s ¶ Diffiniēdū. ar. q̄ nō lz alicui diffinire vel determinare vel excipere q̄ canō nō excipit vel diffinit vel determinat ar. xix. di. si romanorū. xxvij. q. ij. lex diuine. xxiij. q. v. si nō lz. ɔ. xvi. q. i. sunt nō nulli. ij. q. v. cōsuluisti. xxviij. q. i. ydolatria. lv. di. si euāgelica. ɔ. i. q. iij. saluator. ɔ. xxij. q. v. hoc videtur. ar. ɔ. ff. de testi. quesitū. j. de cōse. di. ij. liq̄do. et intelligo: nō licet iniuste male ɔ rōnem ɔ canonē. xxxiij. q. ij. quos deus cōiunxit: hō.

t ¶ Non dānauit. cū quereretur ab eo cui deberet cōiungi. et est ar. q̄ interrogando q̄d ponat. vt. ff. de ver. ob. l. i. §. si q̄s ita. sic. ɔ. e. quō. ibi dicens. q̄ de celo etc. sed excipiēdo nō. vt. ff. de excep. nō videtur. ar. cōtra. xxij. q. ij. queritur.

v ¶ In resurrectione. saducei negātes resurrectionē esse futurā ɔ opinionē phariseor q̄ eā credebāt. sed hoīes futuros in eodē statu dicebant cōmisceri sicut et nunc et quēlibet receptū vxorē quā hic habuerat vt phariseos cōfunderēt talē questionē eis fecerūt. Ecce aliq̄ habuit hic octo viros cui⁹ illor erit vxor in iudicio. quā q̄ōnē soluere nō potuerūt quā cū postea saducei ꝓponerēt iesu, R̄ndit erratis nescientes scripturas: q: in resurrectione nec nubent nec nubentur: sed erunt sicut angeli dei.

x ¶ Nec ex meo. i. ꝓter diuine scripture auctoritatē. quilibet enī debz ꝓbare qd̄ dicit non ex suo sensu moueri. xxxvij. di. relatum.

Quod aūt. hic queritur an aliq̄ sit cogēda nubere. et r̄ndendū est q̄ nō, q: in matrimonio dz anim⁹ gaudere plena libertate. vt ex. de spō. cū locū. imo etiam lz culpa alicuius p̄cesserit metum tn̄ ille metus excusat i matrimonio. vt ex. co. veniens. si aūt q̄s desponsauit aliquā hn̄o cogendus est vt ducat eā. vt ex. de spō. ex l'ris. i casu tn̄ sub alternatione cogitur. s. vt vel ducat eā vel intret religionē. vt ex. de cōuer. coniug. ex publico. nō ob. qd̄ legitur ex. ɔ spōsa. requisiuit. vbi dicitur potius monēda ē q̄ cogēda. expone potius. i. prius. de h̄ plene no. xxvij. q. ij. § si cōcedatur.

Si verū est. se. coact⁹. hoc non releuat eū si filia cōsensisset.

b ¶ Infantulam. hoc sufficeret vt nihil actū videretur si illa erat infantula. i. infra septēniū sed hac de cā papa nō pronūciat: imo credo q̄ ponatur infantula ꝓ puella.

c ¶ Temperamus. h̄ iō dicit q: ille raptor erat: et iō ɔ iure eā habere nō poterat. ar. xxxvi. q. ij. placuit. hunc rigorē temperat hic papa.

d ¶ Voluerit. ar. qd̄ de iure factū nō est: ꝑ sequentē cōsensū posse legitimari et cōsummari. et est ar. q̄ ratihabitio retrotrahitur et cōfirmat qd̄ prius illegitime factū erat. ar. xvi. q. i. c. vlti.

e ¶ Nō impediat intentionē iordanis: vt si ꝓbaret eos postea ɔsensisse p̄rem. s. et filiā.

f ¶ Ab ipso. ar. q̄ testes de domo ꝓducētes recipiuntur. sed h̄ fit in matrimonio. xxxv. q. vi. videtur. palea est.

f ¶ Ab ipso. i. ex parte eius dz enī ꝑ testes ꝓbare exceptionē suā sup coactione. vt. ff. qd̄ me. cau. nō est verisil'e. nō aūt staretur ei⁹ sacro tn̄ nisi ei esset delatū ab aduersario

g ¶ Iordane. ar. ei q̄ coactōēz passus est ꝓbatiōēz cōpetere.

h ¶ Predicta. et rainald⁹ lz cōfessus fuerit in iure eā vxorē suam esse nec ꝓbare potuit, non enī solui potest matrimoniū tn̄ ex vna parte,

vt ex̃ de despon. impub. attestationes. de hoc. xxx. q. v. §. sed obijcit.

Deneptis. persistit. qḋ p̃sumit̃ nisi q̇s alleget de mutata volũta/te & pbet. ff. de iure fisc. statius florus. & ff. de pba. cũ qui.

k ¶ Dissidij. i. odij.

l ¶ Redũdare. no. regulã. q̇ occasionẽ damni dat &c. vt ex̃ de homi. de cetero. xxvij. q. ij. si tu. & xxiij. q. iiij. est iniusta.

Deneptis tue ꝯiugio quã te cuidã militi daturũ necessitatis instante articulo sub fidei pollicitatione firma/sti: hoc equitate dictãte decernimꝰ vt si illa virũ illũ oĩno vt dicit̃ rẽnuit: & in ea dẽ voluntatis auctoritate p̃sistit[i] vt vi/ro illi ꝓrsus se denegaret nupturã neq̃ q̃ eã inuitã & renitẽtẽ eiusdẽ viri cogat̃ cõiugio sociari. Quorũ enĩ vnus corpꝰ est vnus dꝫ esse & animꝰ: ne forte cũ vir/go fuerit alicui inuita copulata contra dñi apl'iqꝫ p̃ceptũ aut reatum dissidij[k] aut crimẽ fornicationis incurrat: cuius videlꝫ peccati malũ in eũ redundare[l] cõstat: q̇ eã cõiunxit inuitã: qḋ pari teno/re de viro est sentiendũ. ¶ Itẽ nicolaꝰ papa raynaldo portuensi & iohãni fico lensi ep̃is. **Non licꝫ deserere viro quaꝫ p̃missis dotibꝰ & publica attestatiõe du xit vxorem**

Lotharius rex in cõmonitorio[m] ꝓfitet̃ galdradã se a patre p̃missis dotibꝰ accepisse & sororeꝫ postmodũ admisisse vberti: vbi primuꝫ diligenti inuestigatione inq̇rite. & si eũ/dem gloriosum regẽ p̃dictã galdradaꝫ p̃missis dotibꝰ corã testibꝰ ẽm legẽ[n] & ri tũ quo nuptie celebrari solẽt per oĩa in ueneritis accepisse & publica manifesta tione eadẽ galdrada in m̃rimoniũ ipsiꝰ admissa est. restat vt p̃scrutemini[o] cur il la repudiata sit vl' filia[p] bosonis admis sa. Sed q̄ idem gloriosus rex metu te/bergã admisisse se dicit: metu vniꝰ hoĩs tantꝰ rex nõ cõtra diuinũ p̃ceptuꝫ in tã imane p̃cipitiũ imergi debuerat. in hoc ergo se magis rep̃hensibilẽ[q] ostẽdit: in quo amorẽ dei amori mũdi postposuit cũ nec ẽt occisores corpis sint timẽdi[r] ꝯ iustitiaꝫ hoĩem ipellentes. Nihil itaqꝫ aliud vobis p̃cipimꝰ manifestatiõe sua eodẽ rege cõuicto[s] nisi vt ẽm canonicã auctoritatẽ n̄ra vice freti cãm illiꝰ diffi/niatis. si v̇o minime probatũ fuerit gal

Lotharꝰ in cõmo/nitorio. id est i ep̃la vl' scrip/tura q̇ nos cõmonuit de facto suo.

n ¶ Scdm le gẽ. tenetur er go ꝓbare ẽt solẽnitates ꝯ regulã cõem que dicit sp p̃sumentur oĩa solẽniter acta vt insti. de fi/deius. §. vl. ex̃ de sen. & re iu dic. sic. sic cuꝫ aliq̇s dicit se emisse a pu/pillo ꝓbabit qḋ tutore au ctore emerit. vt. ff. ꝯ publi ciana. quecũ/qꝫ. §. vl. nã ex q̇ allegabat se primo du/xisse galdra/daꝫ quḋ hoc probaret nisi eam publice duxisset cum clamdestina m̃rimonia nõ posset ꝓbare xxx. q. v. §. sꝫ obijcitur.

o ¶ Perscru temini. hic in notorio ad/mittit̃ proba tio in ꝯriũ. ar gu. ex̃ de elec. bone.

p ¶ Filia. te/berga. s. que erat filia bo/sonis & p̃cui gna engeltru de. arg. iij. q. iiij. c. vl. xi. q. iij. teugualḋ.

q ¶ Rep̃hensibilẽ. ar. q̇ q̇ turpitudinẽ suã allegat nõ est audiendꝰ. C. de reuoc. do. cũ ꝓfitearis. & C. de trãsact. transactionẽ. & ex̃ de dona. inter. Itẽ est hic ar. q̇ ꝓpter paruita/tẽ psone nõ p̃sumit̃ metus illatꝰ. sic alias ꝓpter publicũ locũ nõ p̃su mitur q̇s metũ passus in vrbe. vt. ff. qḋ metus causa. non est.

r ¶ Timendi. q̄ potius oĩa mala debemꝰ tolerare q̃ malo cõsentire. vt. xxxij. q. v. ita ne.

s ¶ Cõuicto. videt̃ ergo q̇ cõfessio quã facit q̇s in instrumẽto p̃iudicet ei. vt ex̃ de p̃sump. illud. & ex̃ de transla. q̃to. in parte decisa. ar. ꝯ. C. de pba. non ep̃lis. Itẽ ar. q̇ ꝯfessio extra ius facta p̃iudicet. vt ex̃ de excep. p̃la. q̃ sit graue. sed dic q̇ p̃stitit in hac cõfessione etiã dũ ventũ fuit ad iudiciũ. & ideo sibi p̃iudicauit.

t ¶ Per benedictionẽ. arg. q̇ si q̇s publice aliquã duxerit & dicat se prius duxisse aliã teneat̃ ꝓbare q̇ cũ omni solẽnitate dotis & bene/dictione eam duxerit.

v ¶ Si ipsa. innocens. maxime. nã si ipsa fornicata fuisset hoc tñ nõ põt ei obijcere lotharꝰ cũ & ipse esset noto rius adulter. ij. q. i. scelꝰ. ex̃ de diuor. gaudemꝰ. & c. significasti. vel dic

est. h. q̇ hic parcitur regie verecundie.

x ¶ Appellauit. ar. q̇ ter põt ap pellari in eodẽ negocio. sic ex̃ de app. directe. & ij. q. vi. omnis opp̃ssus. licꝫ cõtra. ar. ij. q. vi. si q̇s in quacũqꝫ. sed potes dicere q̇ pluries appellauit. i. pluries vocẽ appellationis emisit. vt ex̃ de testi. cũ tu fili.

a ¶ Innotuit. no. q̇ per p̄cedentẽ ꝓtestationẽ ꝓbatur sequens metus. vt extra qḋ metus cã. perlatũ. sed non per sequentẽ. vt. C. e. me tũ. tñ & si non fuisset ꝓtestata admittere tur ad ꝓbandũ me/tũ. vt. xv. q. vi. c. i.

dradã vxorem fuisse legitimaꝫ neqꝫ nu ptijs more celebratis p benedictioneꝫ[t] scꝫ sacerdotis filio n̄ro lothario extitis/se cõiunctã. suggerite illi vt nõ moleste ferat legitimã sibi si ipsa innocens[v] ap/paruerit recõciliari vxorem. Preterea vos scire volo q̄ p̃fata teberga apl'icã sedẽ bis & ter appellauit[x] & se a prefato glorioso rege cõquesta est iniuste fuisse deiectã & vi coactã falsum ꝯ se cõposuis se piaculũ. nã eo tp̃e ad apl'icam sedem libellũ sue appellationis misit in q̇ non quidẽ adhuc cõfessam sꝫ vt ꝯ se falsum diceret crimẽ cogi sese innotuit[a]: insup subiũgẽs: q̇ si ampliꝰ cõpulsa fuero sci/tote nõ v̇itate sed timore mortis & eua/dendi studio qḋ voluerit dicã: q̄ aliter non possuꝫ. Vñ p̃cipimꝰ vobis vt cum eadẽ teberga ad cõdictã sinodum sicut statuimꝰ aduenerit: cãm eiꝰ diligẽti exa minatõne tracteris. & si obijcit̃ q̇ illa se crimẽ aliqḋ cõmisisse cõfessa fuisset. & e/cõtra illa violentiã[b] se ptulisse ꝓclama/uerit: vl' si inimicos iudices illos sibi fu isse testata fuerit: tũc illud renouetis[c] iu diciuꝫ ẽm equitatis normã vt iniustitie mole nõ opprimat̃. ¶ His auctoritati bus euident̃ ostendit̃ q̇ nisi libera vo/luntate nulla est copulanda alicui.

Quod aũt post[e] parentũ spõsio nẽ alijs nubere non valeat au/ctoritate elibertani cõcilij mon stratur q̇ dicit̃. **De parentibꝰ & q̇ fidem frangũt sponsaliorum.**

Si qui parẽtes[f] fidẽ fregerint[f] spõ/saliorũ triennij tp̃e a cõione abstineãt si vero idẽ sponsus vel sponsa in illo g̃/ui crimine non fuerint[g] dep̃hensi[h] excu/sati[i] erũt parẽtes. si vero in eodẽ fuerint vicio & polluerint se cõsentiẽdo[k] supior s̃nia seruet̃. ¶ Ecce q̇ non licꝫ parenti bus filioꝝ suoꝝ sponsalia frangere. ve/rum hoc de illis intelligendũ que illo/

b ¶ Violentiã. arg. q̇ cõfessio fcã metu vel vi nulli p̃iudicat xxij. q. iiij. inter cete/ra. ꝯ. xv. q. vi. c. i. di. l. presbiteros. i. q. i. constat. xx. q. iij. pre sens. ꝯ. vij. q. i. oẽs q̇. ar. xi. q. iij. q̇sq̇s.

c ¶ Renouetis. ar. q̇ idẽ est iudiciũ ap pellationis & cause principalis. ar. ij. q. vi. oĩs opp̃ssus. cõ/tra. ꝯ. ij. q. vi. si quis ep̃s. arg. ꝯ. vi. q. iiij. osius contra.

Quod aũt pꝰ. hic intitulatur Q. iij. questio an scꝫ filij post sponsio nẽ parentũ possint cũ alijs cõtrahere. & quidẽ si sponsalibꝰ filij ꝯsensissent post septenniũ nõ lꝫ alij nubere. xxvij. q. ij. p totũ. si tamẽ nupse/

Q. iij.

rit tenet m̃rimoniũ. extra de spon. duo. duobus. si vero filij nõ cõsenserunt vel sunt infra septẽniũ non habent necesse spõsalibꝰ stare. nec illa sponsalia tenẽt xxx. q. ij. c. vnico. cõ sulit̃ tñ filijs vt stẽt illis sponsalibꝰ. ex/tra de despon. ipu/be. tua. alias nõ ob ligat filium sponsio paterna. ff. de verb. ob. stipulatio ista.

Si qui parentes. ꝓ nuptijs filioꝝ fidem p̃stantes iurauerunt de cõsen/su filioꝝ.

f ¶ Fregerint. nõ copulãdo eos sicut iurauerũt de con/sensu filiorũ.

g ¶ Non fuerint. q̄ copulari volunt inter se non obstan te voluntate parentũ.

h ¶ Dep̃hensi. videtur hic q̇ si ambo parẽtes se vellent absoluere: non possent. qḋ cõcedit hug. sed obstat extra de spon. p̃terea. sed hug. dicit alexandrũ ibi nõ papaliter sed magistraliter respon/disse. tu potes resoluere plurale in singulare. ille enĩ punitur p queꝫ stat qḋ non consummat̃ matrimoniũ. vt extra de spon. duo. duobus.

i ¶ Excusati. quo ad penã ecclesie nõ quo ad reatũ: ex quo opam dederunt ne filij copularent̃ peccauerũt mortaliter. ar. de pe. di. i. si cui. & di. iiij. deni/qꝫ. & vere excusati debent esse quo ad penã ex quo factũ coꝝ per alios rep̃/sentatur. q̄ si teneor aliquid facere & alter id facit etiã sine mandato meo lꝫ mihi ꝓdest. vt. ff. de ver. obli. cũ seruus. nã si mihi des pecuniã vt seruũ ma numittã: & alius eum manumittat: hoc sufficit mihi. vt ibi.

k ¶ Cõsentiendo. dicũt aũt q̇dã q̇ parẽtes possunt soluere sponsalia filio/rũ sicut p̃sit & faciũt. ꝯ. xxij. q. v. pueri. qḋ nego. q̄ etas p̃fixa est infra quam

non pōt puer iurare. l ❡ Que illoꝝ.cōsensu.imo ⁊ si sine cōsensu eoꝝ ꝯtrahunt dare debēt operā parentes.ex̄ de despon.impube.c.i.

Quidā vir.ostensum est qñ ⁊ q̄s ducere possit eā quā per adulterium polluit. In hac cā vult ostendere vtrū q̄s meretricē ducē debeat. et si ducta fuerit an sit vxor appellanda:⁊ adiungit etiā de duplici institutione matrimonij.⁊ de his q̄ aborsuꝫ ꝓcurāt.vt autē hec et alia ⁊c̄.

n ❡ Originarij.i.fa/ uī.vt patebit in seq. scꝫ in ꝓsecutiōe ter/ tie q̄onis: tñ origi/ narios nō dico ser/ uos nec ascriptitios

Quod aūt.hic ꝯpingit pri/ ma q̄ō. scꝫ an q̄s ducere possit me retricē.⁊ dicēduꝫ ꝙ sic.si spes habet̄ de eius correctōe.vt.j. e.c.vl.⁊ ex̄ de eo qui duxit in ma.significasti.imo meret̄ qui eā ducit. ex̄ de spō. inter opera.si nō ha betur spes de ea for te nō licite ducit̄: sꝫ tñ tenet m̄rīmoniuꝫ cū ea.j.e.q.si q̄s vxo rē.allegat tñ primo magister ꝙ duci nō possit:q2 ex q̄ iā du/ cta dimittēda est si fornicet̄.vt.j.e.c.i.ij ⁊.iij.ḡ a maiori non est de nouo ducen/

Q.i.

da.hoc arg. habes ex̄ de iureiu.quēad. poti⁹ est ar.a destru ctione cōsequentis

Sicut.patronus hoc intelligo cū ipsa nō vult agere pniaꝫ.vt ex̄ ꝺ adul. si vir. Iteꝫ h̄ intelli ge cū notoriū ē vxo ris adulteriū:nec iā ignorantiā suā pōt obūbrare marit⁹.C, de adul. siue metu. ⁊ ar.ff.ꝺ adul.mariti.j.xxxiiij.q.ij.ego. palea est.tūc eīn leno p̄sumit̄ ⁊ de le nocinio accusat̄.j.e.crimē.nō tñ tenet̄ hoc casu eaꝫ dimittere sed denūciare debet ei⁹ crimē ad pniam siue notoriū sit siue occultū crimē ei⁹dū tñ ꝓbare possit.⁊ no.ꝙ in oībus caplīs istis nō ꝺ2 ꝙ eā oꝫ expellere vl̄ debitū dene gare.sed sicut dixi: denūciabit ecclīe crimē eius ⁊ aget ad hoc vt illa peni/ teat vel agat si vult ad separationē thori.nunq̇d ḡ ante sniam ecclīe teneat̄ ei reddere debitū.h.dicit ꝙ sic.q2 nunq̄ factū ipsuꝫ vt dicit sed snia priuat ali quē iure petendi.⁊ est ar.ꝓ eo ex̄ vt lit.pen.laudabilē.viij.q.iiij. nonne.xv. q.vi.c.vl.xxxiij.q.ij.seculares.xxxv.q.vi.multoꝝ.⁊ satis hoc ꝓbabile vide tur.q2 nō oꝫ facere p̄iudiciū marito si req̄situs cognoscat talē vxorē vt po/ stea nō posset eā accusare.q2 tūc poti⁹ cognoscit̄ ab vxore ꝙ cognoscat vxo rē.alij ꝯ dicūt.ego cōsulo ꝙ nō reddat nisi ad mandatū ecclīe ne videat̄ ap probare mores eius.vt.ff.de adul.si vxor.in fi.hoc aūt certū est ꝙ expelle/ re eā nō oꝫ a se etiā si notoriū sit crimē eius.vt ex̄ de diuor.porro.nisi publi ce moraret̄ cū adultero.vel nisi ipsa cōuicta sit ꝑ sniam vel cōfessa sit crimē in iudicio.vt.j.e.de bñdicto.⁊ ex̄ de adul.intelleximꝰ.ex̄ de diuor.significa sti. q̄ aūt in h̄.c.ꝺ2 videt̄ esse correctū.vt.C.de adult. aut. sꝫ hodie.vbi ꝺ2 ꝙ dānatā de adulterio possumꝰ resumere īfra bienniū.j.e.q.i.ꝙ aūt.⁊.c.se. sed illud cū spes est de correctione eius. b ❡ Qui celat. hoc verbum vi cūn notat aliud est celare aliud nō indicare, vt, ff, de fur, q̄ vas, §, i,

rum¹ consensu contrahuntur.

Incipit causa tricesimasecūda.

Quidam vir^m cū nō haberet vxorē quādaꝫ meretricē sibi cōiugio copulauit q̄ erat ste rilis neptis ingenui filia ori ginarij^n: quā cum pater alij vellet tradere auus eaꝫ huic copulauit cā solꝰ incōtinētie. deinde hic pnia du/ ctus ex ancilla ꝓpria filios sibi quere/ re cepit.postea de adulterio cōuictus ⁊ punitꝰ quēdā rogauit vt vi vxorē suaꝫ opprimeret vt sic dimittere eā posset. q̄ facto quādā infidelē sibi copulauit. ea tñ cōditione vt ad xp̄ianaꝫ religionem trāsiret ❡ Hic primū q̄rit̄ an meretrix licite ducat̄ in vxoreꝫ. ❡ Scd̄o an ea q̄ cā incōtinētie ducit̄ cōiunx sit appellā/ da. ❡ Tertio cuꝰ arbitriū aliq̄ sequat̄ an liberi aui an originarij patris.

❡ Quarto si viuēte vxore liceat alicui ex ancilla filios q̄rere. ❡ Quinto si ea q̄ vim patit̄ pudicitiā amittet̄ cōprobe tur. ❡ Sexto si adulter adulterā possit dimittere. ❡ Septimo si viuente dimis sa aliā accipere possit. ❡ Octauo si in fideleꝫ sub p̄missa cōditione licet alicui fideliū in cōiugem ducere.

Quod aūt^o meretrix in ꝯiugē du ci nō debeat multis auctoritati/ bus ⁊ rōnibus ꝓbat̄. Illa eīn q̄ adulte rij rea cōuincit̄ nisi post peractā pniam in cōiugij cōsortio retineri non potest. ❡ Vn̄ iohānes crisostomꝰ ait sup ma/ theū.c.ix. Patronꝰ turpitudinis est q̄ vxorē suā adulterā dimittere noluerit.

Sicut crudelis ⁊ iniquꝰ est q̄ castaꝫ dimittit:sic fatuꝰ est ⁊ iniustus qui retinet meretricē. Patronꝰ^a eīn est turpitudinis q̄ celat^b crimē vxoris. ❡ Item hiero. Causa fornicatiōis vir dimittat vxorem non tamē aliā ducat.

Dixit dn̄s in euāgelio.q̄cūq3 dimi serit^c vxorē suā nisi ob fornicationem ⁊ aliā duxerit mechat̄:⁊ qui dimissam du xerit mechat̄:sola fornicatio est q̄ vxo/ ris vincit^d affectū:imo cū illa vnā carnē in aliā diuiserat ⁊ se fornicatiōe a mari to separauerit nō debꝫ teneri ne virū quo q3 sub maledicto faciat dicente scriptu/ ra. Qui tenet adulterā stultꝰ ⁊ impꝰ est vbicūq3 est igit̄ fornicatio vel fornica/ tionis suspicio^e libere vxor dimittit̄. et q2 poterat accidere vt aliq̄s calūniā fa ceret innocenti:⁊ ob scd̄am copulaꝫ nu ptialē veteri copule crimen impingeret sic priorē dimittere iubet̄^f vxorē vt pri/ ma viuente scd̄am non habeat. ❡ Idē in ep̄la pauli ad corinthios. Sola viri fornicatio vxorem maculat.

In cōiugio quis positus quecunq3 peccata fecerit nō infuscat ꝓpriā cōiu/ gem.sed fornicatio etiā vxorē coinqui/ nat vt iā nō sit viro suo licita^g sed adul tera. ❡ Itē iohānes crisostomus.

Qui vxorē suaꝫ adulterā dimittere no luerit duobꝰ annis peniteat si ei debitū reddiderit.

Si q̄s^h vxorē suā in uenerit adulteram:⁊ postea dein/ ceps placuerit eaꝫ habere in m̄rīmonio duobꝰ annis peniteat. ideo q2 cū adul/ teraⁱ cōmixtus sit que adhuc crimīe suo non est purgata aut abstineat^k se a ma trimonio eiꝰ donec expleat̄^l satisfactio criminis penitētie sue.ideo q2 post satis factōnē pnie nō meret̄ vocari adultera Similiter si vxor virū suū inuenerit ad ulterū non ad imparia^m iudicantur.

Dixit dn̄s.dimiserit.q̄ nō licet supple. d ❡ Vincit.i.ligat.et impedit affectū vt vxor etiā si velit de iure nō possit exigere debi tū a viro.idē etiā de viro.vel vincit.i.superat ⁊ remouet affectū vxo/ ris.i.affectuꝫ qui debet̄ vxori.⁊ sunt hec verba sumpta ex lege.C.de repu.l.i. e ❡ Suspitio.h̄ vident̄ excipi due cause dimittēdi vxo/ rē.in euange lio tñ excipit̄ vna.sed q̄ h̄ dicit vl̄ suspi cio fornicatō nis ⁊c̄.nō est cā dimittēdi: sed est modꝰ ꝓbandi cām dimittēdi. q2 ꝑ suspitioneꝫ ꝓbat̄ fornica tio adeo ꝙ vx or dimittitur ꝓpt̄ suspitio nē.vt hic.⁊ in aut̄.vt li.ma. ⁊ auie. §. pe. col̄.viij.vn̄ ꝓ eodē reputa/ tur fornicatō ⁊ fornicatio/ nis suspitio. q2 ꝓbata su/ spitione ꝓba ta est fornica tio.q̄d eniꝫ si tumeat v̄ter icognite a vi ro suo nonne certa erit for/ nicatōnis su spitio. ij. q.i. si peccauerit. in.i.rn̄. vel si vir aliq̄t an/ nis ꝑmansit in expeditiōe ⁊ rediēs inue niat puerum anniculū. ff.ꝺ his q̄ sui vel alie.iur.sunt. filiū.Scd̄ adul. dixit hieron̄. male excepis/ se h̄ duas cau sas dimissio/ nis.sed huic.c.ob.ij.q.i.multi.⁊.q.ij.in scripturis.vi.q.i.oues. in q̄/ bus ꝺ2 ꝙ oīs suspitio potiꝰ est repellenda q̄ approbanda. Sed di/ stingue triplicē suspitionē:ꝓbabilē:temerariā ⁊ violentā. vt dixi.ij. q.i.c.i.hic ergo de violenta suspitiōe loquitur. Sed quero si ꝯ mu/ lierē ꝓbata sit suspitio violēta an ipsa admittat̄ ad ꝓbationē in cō/ trariū.ar.ꝙ sic.xxxv.q.iij.extraordinaria.vbi dicit̄ ꝙ cōtra violēti/ simā p̄sumptionē admittit̄ ꝓbatio:imo etiā simplex iuramentū. rn̄. ꝙ bene admittit̄ ꝓbatio ꝑ testes:sed nō ꝑ simplex iuramentū. vt.s. xxvij.q.i.nec aliqua. ar.xxij.q.v.hoc videtur.

f ❡ Iubetur.h̄ verbū iubet̄ non respicit q̄ p̄cedit sed q̄ sequitur.

In cōiugio.licita.donec vir egerit pniam.⁊ sic patet ꝙ si alter cō/ iugū adulterat̄:reliquus ꝑdit ius exigendi.sed s̄m.h.delinquenti tenet̄ alter reddere debitū.vt no.s.e.c.i.sꝫ obijcio tibi q̄ dicis ꝙ for/ nicanti nō tenet̄ alter reddere debitū.mulier q̄ fornicat̄ ꝑdit ius pe/ tendi debitū.siliter vir nō hꝫ ius petendi debitū in tali muliere.deli quit eīn cognoscēdo eā:vt h̄ ꝺ2.⁊.j.c.pxi.si ḡ mulier q̄ petit debitū a viro fornicata est ⁊ vir excipit ꝯ eā q2 perdidit debitū:ipsa pōt repli care q̄ ⁊ ipse similiter ꝑdidit debituꝫ.ex̄ de diuor. significasti. vn̄ vi detur ꝙ cum effectu possit mulier petere debitū.sed non est ita. q2 si mulier triplicat vir pōt q̄druplicare:⁊ dicere:ego ex tua culpa ꝑdidi,

SI quis. hoc. c. intelligit. h. cū adulteriū vxoris notoriū est vl' etiā publicū p sniam. vel q2 in iure cōfessa est ꝛ ita condēnata: nec tñ desistit adulterari ꝛ vir ei cōmiscet incorrigibili. recte igit intelligit cū crimen ita manifestū est ꝙ p̄textu ignorantie ꝛc. vt dixi. c. i.

i Adulterā. nec ab adulterio desistentē.

b Aut absti neat. in se. c. si q̄s vxorē. est ꝛ. sz legas h aut p ꝛ. ꝛ erit vna pena. vl' ibi lege ꝛ pro aut: et erunt due pene sub alternatione vt aut penite at duob' an nis: aut non exigat debi tuz ab eo do nec peregerit pniam.

l Expleat. vel saltem in choetur. nā si voluerit eā si bi recōciliare etiā infra tp̄s penitētie ab ea pōt exige re debituz. vt ex̄ de diuor. si gnificasti. ꝛ d' fur. ex lfis. in fin. ex̄ de eo q̄ cog. cōsang. c. veniens.

m Non ad imparia. hoc quo ad debi tū nō exigen dū donec alt̄ peniteat. sili' nō ad iparia iudicat quo ad d̄bitū red dēdū: quo ad diuortium: q̄ ad accusatio nē. j. e. q. v. c. precepit. ꝛ. c. xpiana.

Subaudiat [a] nisi ab adulterio mu lier recedere voluerit: quo casu vir vxo rē suā recipere pōt nullū periculū ei illa turus. Vñ pelagi' papa melleo sub diacono. **Post penitētiā adulterij vxo rem suam vir' potest recipere.**

DE benedicto q̄ quē vxorē alienaz facinoroso indicasti spū sustulisse ꝛ in suū hacten' p̄sumere detinere cōsor tiū: si hoc reruz veritas hz iubem' expe riētie tue vt eū cū ipsa quoqz adultera districte non differas mactare [b] ꝛ calua tos [c] ab inuicē sepāre. ꝛ illū quidē ad lu tiū defensorez in apulie ꝓuincie p̄rimo niū sine dilatione migrare. Illā vo siq dem marit' suus sine dolo aliq̄ recipere forte voluerit tua ordinatione sub cau tela [d] recipiat: nullū ei dūtaxat d' cetero simile cōmittēti periculū illaturus. Si vero eā oīno recipere [e] noluerit in aliuz [f] quēdā locū in quo ei nō liceat male vi uere ꝓuida eam dispēsatione cōstitue. Itē ex penitentiali theodori. **Qui adultere reddiderit debitum tres annos peniteat**

SI q̄s vxorē suā scit adulteram ꝛ nō vult dimittere eā sed in matrimonio habere tres ānos peniteat: ꝛ quādiu illa penitet abstine at se ab illa. Itē aug. ad pollentiuz libro. ij. **Adulterio purgato p penitentiam potest fieri recōciliatio cōiugij.**

QUod aūt tibi durū videt vt post adulteriū recōciliet ꝯiūx: si fides [g] assit nō erit durū. Cur eñ adhuc depu tamus adulteros quos credim' vel ba ptismate ablutos vel pnia [i] esse sanatos hec crimina in veteri lege dei nullis sa crificijs mūdabant [l] que in lege noui te stamenti sine mūdatione [k] legali mūdā

a Subaudiat. respicit h' qd̄ dixit in illo. c. sicut. vbi dixit q̄ retinet.

DE benedicto. mactare. i. punire. c Caluatos. pannis absci sis. i. dehonestatos ꝛ tonsuratos sicut moris est in quibusdā lo cis. q2 vestes ꝛ capilli incidunt eis in ignominiā ante ꝛ retro.

d Sub cautela. cū non dicat h q̄ cautio debeat p̄stari a viro. vide tur ꝙ nuda sufficiat cū talis cautio firmissima dicat. vt. j. de cōse. di. iiij. primū. ar. ad idē. s. xvij. q. ij. si q̄s incognit'. nomē eñ cautionis p se positū nudā ꝓmissionē designat. C. de ver. sig. sancim'. so. si mu lier nihil allegat de suspitione viri: dico sufficere nudā ꝓmissionez. si aūt dicit eū suspectuz oportet vt ydonea cautio p̄stet. i. fideiussores vel pignora vel etiā iuramentū si forte illud magis timet vir. vt. xvij q. iiij. metuētes. si vero tanta sit seuitia viri vt nulla cautio videatur sufficere: tūc nō est ei reddenda sed alicui honeste matrone est cōmit tenda. vt ex̄ de resti. spo. ex trāsmissa. in fi. ex̄. e. ti. lfas. in fi. q2 satisda tio maliuolū ꝓpositū nō excusat. vt insti. de suspec. tu. §. vlt.

e Recipere. nō eñ erit cōpellend' eā recipere cuz alij adheserit. ex̄ de diuor. significasti. ꝛ pōt monasteriū ingredi ea viuēte. vt. xxvij. q. ij. agathosa.

f Aliū. pena adulterij etiā s'm legē cōmutata est in intrusionē monasterij. C. de adul. aut. sed hodie.

QUod aūt. si fides. i. credulitas. s. vt credas peccata p pniam de leri. vel fides. i. certitudo ꝛ spes correctionis ꝛ cōtinentie eius.

b Vel pnia. videt ergo ꝙ nō possit mulier de adulterio accusari post pe nitentiā qd̄ falsum est. j. xxxiij. q. ij. ammonere. sed post baptismū nō videt. q2 ibi plenior fit remissio quo ad oēm penā etiā tpalez. j. de cōse. di. iiij. sine pnia. ar. ꝯ. ex̄ de diuor. gauden'. sed dic ꝙ licz excipi possit de adulterio p̄mo cōmisso post baptismū nō tñ accusari. q2 exceptio est fauorabilis: accu satō odiosa. ij. q. vij accusatio. ff. de reg. iur. fauorabiliores.

tur. ꝛ ideo tunc oīno ꝓhibitū est ab ali quo ꝯtaminatā accipere vxorē: quāuis dauid filiā [l] saulis quā pater eiusdē mu lieris ab eo sepatā dederat alteri tanq̄ noui testamēti p̄figurator [m] sine cuncta tione receperit. Nūc aūt postq̄ xp̄s ait adultere: nec ego cōdēnabo te: vade et deinceps noli peccare: q̄s nō intelligat maritū debere ignoscere qd̄ videt igno uisse deū amboꝝ: nec iaz se debere adul terā dicere: cui' penitētis crimē deletuz est a deo. Idē de adulterinis coniu giis. **De eodē.**

NOn erit turpis neq3 difficilis etiā post patrata at q3 purgata adulteria recōciliatio cōiu gij vbi p claues regni celoꝝ nō dubitat fieri remissio peccatoꝝ: nō vt post viri di uortiū adultera reuocet: sed vt post xp̄i ꝯsortiū adultera ñ vocet. Itē abro. **Cū fornicatiōis vitiū excludit virt' ca stitatis asciscitur.**

CUm renūciat [n] īprobitati stati asciscit virt' Egres sus ei malitie v'tutis opat ingressuz: eo dē q̄ studio q̄ crimē excludit innocētia copulat. Itez greg. **Nō apud deū fallax habet q̄ penitēdo ad veritatē re uertitur.**

APud misericordē nāqz iudicē nec ille fallax habebit q̄ ad veritatē reuertit [o]: etiā postq̄ mētit: q2 oīpotens de' dū libenter pniam nr̄am suscipit: ipse suo iudicio hoc qd̄ errauī mus abscondit. Qd̄ si in adulterio pseuerare elegerit p̄ronus turpitudinis ꝛ lenocinij reus marit' habebit nisi eaz reā adulterij cā facere voluerit. Vñ in. ix. lib. codicis ti. de adulterijs ꝛ stu pro. Impatores seuerus ꝛ antoninus

CRimē lenocinij ꝯhunt q̄ dep̄hen sam in adulterio vxorez [p] in matri

i Mundabant. q̄ ad penā tpalez: imo sola venialia dimit tebant p cerimonia lia. de pe. di. vi. c. i.

k Mundatione. legali. sed sola pnia

l Filiā. s. michol.

m Prefigurator. p̄figurauit ꝙ mlier post pniam debeat viro recōciliari. xxxi q. i. §. sed obijcitur.

CUm renunciat. si ei p ianuā pec cati intrat diabol' statim xp̄s recedit. de pe. di. ij. si eñ in quit. ꝛ argue ꝙ īfu siones g'e precedat remissio peccatoruz naturaliter. i. intelle ctu. sed tñ tpe simul sunt. sic ergo p'i' de finit esse q̄s vicios' q̄ incipiat esse vir tuosus. xxiij. q. iiij. q̄d faciet. bonus et ꝛ mal' simul aliq̄s esse nō pōt. vt de pe ni. di. ij. §. si eñ. arg. ff. de here. insti. quo tiens. §. si q̄s ita di xerit. Itē nec potest q̄s esse in medio sta tu. q2 oīs qui nō di ligit: odit. vt de pe. di. ij. q̄cūq3. ab illa originali. in fi. sz ob ijcitur: nonne pecca tū dimittit peniten ti qd̄ si ē cū peccatū habenti dimittatur peccatū g'a ꝛ penitēs est peccator. ꝛ ita videt ꝙ virtus ꝛ vitiū simul sunt vel aliquo tpe interme dio: ꝛ ꝙ sit quis sine alterutro qd̄ stare nō pōt. ego dico oēs q̄ōnes tales es se duplices. isti infunditur g'a: isti dimittunt peccata. est eñ infusio cōposi ta ꝛ simplex sicut hec est duplex lupus egredit siluā. si eñ intelligat de cō posita egressione vtraq3 istaꝝ est vera. lupus egredit siluā: lupus est in sil ua. secus si de simplici egressione. sile: q2 vtraq3 istarū est vera: isti infundi tur g'a: isti remittitur peccatū. similiter h distinguenduz est: hec res p̄scribitur ante. xxx. annos. hec res non p̄scribitur. de peni. di. i. si peccatum.

APud misericordē. reuertit. si ergo iuraui me ad certū diē soluturū pecu niā licz post soluā nō deiero. q2 iā ad veritatē redeo: sicut si sub pena ꝓmisi aliq̄d nec solui pena cōmissa est. si tñ post soluero liberor a pena. ff. de arb. l. vl. qñ pena cōmittat vel qñ purget. no. in distinctōnib' dñi mei. h. b. Itē est hic ar. ꝙ aliq̄s pōt mutare cōfessionē suā: maxime incōtinenti. vt ex̄ de testi. cog. p̄terea. vel anteq̄ sit scripta. ex̄ de cen. olim. dūmodo nō facit ca lūniose. vt. ff. de interro. act. de etate. §. vlti. ar. cōtra extra de cōcel. p̄ben. et ecc. nō vac. post electionē. ꝛ ex̄ vt ecc. benefi. vt nr̄m. ꝛ. iiij. q. iij. itē q̄ falso.

CRimen. vxorē. nō tñ adulterij sustinet penā q̄ matrimoniū suū cōtēnit ꝛ vxorē delinquere patit ꝛ contaminatione nō indignat. ff. de adul. l. i. §. lenocinij. Crimē aūt lenocinij plurib' modis cōmittit. cōmittit eñ leno ciniū q̄ questuaria mācipia hz. q2 nō est hoc min' q̄ ꝓprio corpore questū facere. ff. de ritu nup. palam. §. lenocinium. Leno etiam est q̄ scienter duci

monio detinuerūt:nō q̄ suspectam habuerūt adulterā. ¶ Hoc in mulieribus nō obtinet. nō enī pmittit eis maritos suos adulterij reos facere. ¶ Unde in eodē libro codicis titulo eodē. Idem

PUblico iudicio nō imperator. habere mulieres adulterij accusationē[a] quis de violato matrimonio q̄ri velint lex iulia declarat q̄ cum masculis iure mariti accusandi facultatez detulisset:nō idē[b] feminis priuilegiū[c] detulit. ¶ Si ergo vt ex his auctoritatibus colligit adulterā retinere nulli pmittit multo min⁹ in cōiugiū duci licebit cui⁹ pudicitie nulla spes habet. debz enī inter cōiuges fides seruari ⁊ fació: q̄ cuz defuerint nō cōiuges sz adulteri appellantur. ¶ Un̄ aug. scribit ꝯ iulianū li. primo. Ueritas nuptiar̄ non consistit in cōiunctiōe maris ⁊ femine.

NOn enī i sola vt deliras cōmixtione maris ⁊ femine nuptiarū veritas est quis sine illa cōmixtione nuptie filios pcurare nō possunt. Sed alia sunt ad nuptias pprie ptinētia quib⁹ ab adulterijs nuptie discernunt. s. sicuti est thori ꝯiugalis fides ⁊ cura ordinate filios pcreandi: ⁊ q̄ maxima differētia est bonus vsus mali[d] hoc est bonus vsus concupiscētie carnis q̄ bono adulteri male vtūtur. ¶ Hec sunt bona q̄bus nuptie cōmendant ⁊ ab illicito vsu discernunt ¶ Cōtra vero ambrosi⁹ nuptias iprobare videt dicēs. Prime ac scde nuptie hac auctoritate reprobari videntur.

NUptie terraz implent virginitas[e] paradisum Sed hoc intuendū est dūtaxat iuxta hebraicā veritatē q scriptura in primo ⁊ tertio ⁊ q̄rto ⁊.v.⁊.vi. die expletis operib⁹ singulorū dierū dixit. Et vidit deus qd̄ bonū esset. In secundo vero die hoc oīno subtraxit: nobis intelligentiā derelinquēs non esse bonū duplicē numerū qui ab vnione diuidat ⁊ p̄figuret federa nuptiar̄. Un̄[f] in archa noe oīa aīalia quecūqz bina igrediuntur imunda sunt[g]. Impar numer⁹ est mund⁹[h] quāq̄ in duplici numero intelligat etiā aliud sacramētū[i] qd̄ nec in bestijs quidez ⁊ imundis auibus bigamia cōprobata[k] sit. Bina enī ⁊ bina ingrediunt imūda: ⁊ septena ⁊ septena q̄ mūda sunt vt haberet[l] noe post diluuiū q de impari numero statim deo posset offerre. ¶ Uerū hoc ad exhortationez nō ad necessitatē seruande virginitatis refert. Un̄ idē ambrosius ait. Uirginitas ex cōcilio suadet nō ex imperio p̄cipitur.

INtegritas corporis a nob expetenda est quā ego p ꝯsilio suadeo nō p imperio p̄cipio. Sola[m] enī est virginitas q̄ suaderi pōt: imperari non pōt:res magi est voti[n] q̄ p̄cepti. ¶ Cū ergo i meretrice vt diximus nulla sit spes fidei nec certitudo pudicitie: patz q nō est in ꝯiugiū ducēda. Sed obijcit raab iericontina quāuis meretrix esset tamē principi de tribu iuda in cōiugio est copulata: de qua etiā xp̄s postea nasci dignatus est. Osee quoqz xij. pphetaruz prim⁹[a] ex p̄cepto dñi choro ordei[b] meretricē emit quā sibi in cōiugiū copulauit Sed aliud est meretricē ducere vel adulterā retinere: quā tua cōsuetudine castitate ⁊ pudicitia exornes: atqz aliud est aliquā carū habere quā nullo pacto a luxu carnis sue reuocare valeas. hoc eī penit⁹ phibet illud laudabiliter factū legitur. ¶ Un̄ hieronim⁹ sup osee li. i. Nō est peccatū meretricē ducere in vxorem.

NOn est[k] culpandus osee p pheta si meretricē quam duxit ad pudicitiā cōuertit: sed poti⁹ laudandus q ex mala bonā fecit. Non enī qui bonus pmanet polluit si societ[o] malo. sed qui malus est cōuertit in bonū: si boni exēpla sectetur. Ex quo intelligim⁹ nō pphetā perdidisse pudicitiā fornicarie copulatū: sed fornicariā assumpsisse pudicitiā quā ante non habebat.

dānatā adulterā. vel q̄ recōciliat sibi eā. vt. C. de adul. castitati. vel qui sciēter tenet adulterā: vt hic. vel q̄ recipit pecuniā p adulterio. ff. de adul. l. ij. §. lenocinij

PUblico. accusationē. sed nō vsqueqz negat mulierē posse virū accusare: sz dr̄ nō equo mō cū viro accusationē de adulterio posse pponere. vn̄ recte subditur: nō idē priuilegiū ⁊c. vir enī iure mariti. s. sine inscriptōne: sine metu calūnie: infra. lx. dies vtiles mulierē de adulterio accuset vt. iiij. q. iiij. §. aliqū qd̄ nō facit mulier. al's vir ⁊ mulier ad paria iudicant. vt. j c. q. v. p̄cepit. ⁊. c. cristiana. ⁊. S. ea. q. c. si q̄s vxorē. sz post. lx. dies nō pōt eā nisi iure cōi accusare nisi absens sit ppt rē publicā. q: tunc admittit ⁊ restituit ad illos. lx. dies. ⁊ ē iste casus spālis in quo maiores restituunt ⁊ nō minores. ff. ex qui. cau. ma. si q̄ militi. ff. de adul. miles §. quidā. ff. de mino. auxiliū. sed qd̄ h dr̄ nō videt tenere fm iura nr̄a. nā sicut maritus vxorez: sic vxor maritum licite accusat ⁊ inscribit ꝯ euz ⁊ obligabit se ad penā talionis: ⁊ h qū corā seculari iudice agit. sed si agit corā ecclīastico nō inscribit. vt ex̄ de pcura. tue. ⁊ lex idē videtur dicere in aut. vt lic. ma. ⁊ auie. §. q: vero ⁊. §. causas. coll'. viij miror tū quare inocenti⁹ dicat q corā seculari iudice sit inscribendū cū hodie pena secular̄ cōmutata sit in ecclīasticā penā. vt. C. ð adulte. aut. sed hodie. vn̄ etiā fm leges dico q vxor possit accusare virū cū tm̄ ecclesiastica sit pena adulterij. sed dic q ideo etiā hodie tenetur vir inscribere: q: ingressus in monasteriū morti cōparat. vel dic q lz cōmutata sit pena adulterij quātū ad mulierē: nō tū q̄ntū ad virū. sz esto q vir accuset mulierē ⁊ succūbat ex q̄ vir obligauit se ad penā talionis ⁊ nō pbat: q̄ vir cōdēnabit sicut vxor ꝯdēnaretur si esset cōuicta. sz mulier cōuicta detrudet in monasteriū: q̄ ⁊ vir. ⁊ sic cogitur aliq̄s recedere ab vxore sua absqz cā fornicationis. fm h quicūqz vult separi ab vxore sua accusabit eā vt cū succubuerit possit recedere ab ea. ⁊ sic alia via ꝯsecut⁹ ē qd̄ desiderauit. qd̄ est ꝯ id. xxxiij. q. v. h ymago. ex̄ ð pcu. tue. R̄n̄. bn̄ cōcedo q eodē mō cōdēnat vir quo mulier. mulier enī nō cogitur intrare religionē nisi viro placuerit. sic nec vir cōdēnatus cogit intrare religionē nisi mulieri placuerit. vel intellige qd̄ dicit decre. tue. qd̄ debz inscribere verū est quātū ad h vt lucret donationē ppter nuptias vel dotem

b ¶ Nō idē. i. iure mariti. vel nō idē. i. nullū puilegiū apud secularē iudicē.

c ¶ Priuilegiū. quidā dñi dicūt q etiā vxor virū accusare pōt de adulterio sed nō cū priuilegio: q: tenebit ad talionē. ⁊ h innuit h. alij dicūt q nō pōt. vt io. ⁊ intelligit aut. illas p q̄s dicūt primi veteres leges esse abrogatas. in aut. vt fratrū filij. §. vl. coll'. ix. in aut. vt li. ma. ⁊ auie. § q: vero. ⁊. §. causas. coll'. viij. in quib⁹ videt q eque vxor virū sic vir vxorē pōt accusare itelligit p legē illā. C. de repu. cōsensu. vt agat ad separationez thori ⁊ vt lucretur donationē ppt nuptias: non tū vt vir in corpore puniat. ⁊ ad hoc tm̄ agitur fm canones.

NOn enī mali. idē prurit⁹ concupiscentie. Et no. q sunt q̄tuor spēs vsus. est bonus vsus boni vt integritas q̄ deo vouet. ē ⁊ malus vsus boni cū quis cōtinet ppter inanē gloriā. ⁊ est bon⁹ vsus mali cuz ꝯcupiscentia artatur circa matrimoniū. est ⁊ malus vsus mali cuz q̄s vagat ad meretrices.

NUptie. ⁊ v̄ginitas. n̄ hoc ideo dic vt sole virgines habeant paradisuz. sz q: facili⁹. ar. j. pri. cā. q. v. q̄ sitit. vel q̄a virginitas soror est āgelorū vbi omēs erūt virgines vel cōtinētes neqz enim nubent neqz nubentur.

f ¶ Un̄. s. ad ostendenduz q binari⁹ numerus nō bonā hz significationē sed sit signū diuisionis ⁊ reprobationis.

g ¶ Immūda sunt. i. imūda vocauit moyses in lege q̄ nō ruminabāt vt porci ⁊ q̄ nō habebāt fissas vngulas vt equi ⁊ in natantib⁹ q̄ nō habebāt squamas. ⁊ generaliter que lex comedi phibuit.

h ¶ Mundus. i. sub impari numero ingrediunt in archā munda.

i ¶ Aliud sacramentū. ab illo. s. qd̄ ⁊c.

k ¶ Cōprobata. sensus ē adeo reprobat bigamia q nec etiā in bestijs imundis inueniebatur cū quo bigamia ꝯbi possit si alter comparū moreretur.

l ¶ Haberet. reddit rōnem quare mūda sunt ingressa sub impari numero vt ex illis posset aliqd̄ offerre. vbi enī paritas fuit ibi non poterat diuidere masculum a femina.

INtegritas. sola. vt hec dictio sola determinet hoc verbū suaderi. id est solūmodo suaderi pōt. imperant enī fides spes caritas hu

militas nisi aliqui fecissent sibi p̄iudiciū vel vouendo vel sumēdo sa crū ordinē. xxvij. q. i. vt lex. q̄nq3 etiā impat' ɔtinentia rōne delicti vt in penitentib' vxoricidis ⁊ incestuosis. vt dixi in cā. pxi. q. i. in princ.

n ¶ Voti. ar. q' canonici vel monachi nō pñt inuiti cōpelli ad distri ctiorē vitā. q2 res est magis voti q̄ p̄cepti: ⁊ magis libere volūtatis q̄ coactōnis ar. dis. lxxiij. c. ij. ⁊. xx. q. iij

Q. ij.

p̄sens.

a ¶ Primus nō rōne tp̄is sed ordinis. li ber eñ prim' ponit' int. xij. pphetas.

b ¶ Ordei. ⁊ xv. argēteis ⁊ dimidio choro tritici.

Non est si societ. so cietas ḡ inter bonū ⁊ malū ēbi pōt vt ex societate bo ni mal' edifi cetur. sicut ēt emptio vene ni valet si ta lesit q' adie ctione alteri' materie vsui esse pōt. ff. d ɔhē. emp. qd sepe. §. vene ni.

d ¶ Si societ ar. q' malum additū bono non corrūpit illud s3 poti' sumit naturā boni. ar. j. eo. q. ij. q̄cq̄d. et ex̄ de cō. ecc. qd in dubijs

Quod āt hic depi gitur se cunda qd an se3 illa cōiūx sit q̄ cā incon tinentie ducitur. ⁊ q̄d ē est nō ēm primā institutione3 mr̄imonij factā cā plis tm̄ ⁊ gr̄a multiplicādi generis humani. sed ēm scd̄am institu tionē factā post peccatū cā vitande fornicatiōis: ⁊ vtraq3 institutio facta est in paradiso. pma añ pctm̄. scd̄a post. attribuit' tm̄ scd̄a aplo nō q2 ipsam fecerit: sed q2 ipsam esse factā ostēdit: ⁊ ne in posterū ab hereticis in dubiū reuocet' in scriptis redegit. sicut ⁊ hieronim' secū das nuptias cōcessit. s. xxxi. q. i. aperiāt.

Quod aūt nō sit vxor que sola cā incōtinentie ducit'. hinc vi detur pbari posse q2 cōiugiu3 ppagationis nō explende libidinis cā a deo institutū est. hec nāq3 fuit ɔiugij benedictio[f]. Crescite ⁊ multiplicamini Vñ ambro. sup lucā. Part' feminaru3 Deis sola cā est nubendi.

Pudor[g] est feminis nuptiar̄ p̄mia nō habere quib' hec sola[h] cā est nuben di. ¶ Idē. Dū cōiugij p̄miū ⁊ gr̄a[i] nu ptiar̄ partus sit feminar̄ nō mediocris cā est vt virginitas marie falleret prin cipē[k] mundi. ¶ Qui ergo nō cā pcreā de sobolis sed explēde libidinis sibi in uicē copulant' non tā cōiuges q̄ forni carij vident'. ¶ Hinc etiā hieronimus. Non cōiuges sed adulteri vocant' qui Sinō ēm xp̄i preceptū iungunt'.

Sicut nō oīs[l] cōgregatio heretico rū xp̄i eccl'a dici pōt nec caput eor̄ xp̄s est: sic nō oē mr̄imoniū[m] q̄ non viro suo ēm p̄cepta xp̄i vxor iungit': rite cōiugiū appellari pōt: sed magis adulterium[n]. ¶ His ita[o] respondet' prima institutio cōiugij in paradiso facta est vt ess3 ima culatus thor' ⁊ honorabiles nuptie ex q̄bus sine ardore[p] cōcupiscentie cōcipe rēt: sine dolore parerēt. Scd̄a ppter illi citū motū eliminādū[q] extra paradisum facta[r] est vt infirmitas pna in ruinā tur pitudinis honestate exciperet' cōiugij[s] Vñ apl'us scribēs ad corinthios ait. p pter fornicationē vnusquisq3[t] suā vxo rē: ⁊ vnaquecq3 habeat virū suū. Ex hac itaq3 cā fit vt cōiugati se sibi inuicē de beant nec se sibi negare possint. vñ apo stolus. Nolite[v] fraudare vos inuicē ni si forte ex cōsensu ⁊ ad tp̄s vt expediti'

f ¶ Bñdictio. ⁊ fuit scā in paradiso. vt. xxvi. di. deinde. ⁊ tunc fuit p̄ceptū: vt ibi d2. eodē mō p̄ceptū fuit cū dicebat'. maledict' q̄ nō reliquerit semen sup terrā. ho die aūt est ɔsiliū nisi q̄ ad reddendū debitū. xxxiij. q. iiij. apostolus.

Pudor. si tñ p eas nō staret q̄ min' habeāt nō est cur debeāt pude re. ff. de reg. iur. in oībus. h ¶ Sola. i. pcipua. si. ix. di. si sol'.

i ¶ Et gratia. vñ dixit lex q' magnū p̄miū est mulieribus cōcipere et cōceptū tueri. ff. de edil'. edic. queritur. §. si mulier.

k ¶ Principē mundi. i. mūdanor̄. i. malor̄: nec p hoc attribuit' ei su p hoīes aliq̄s principat': sed dicit' princeps eorū. i. primo peccans vel maior peccans. vel ad derisionē dicit' princeps taliū: sicut etiam dicit' rex scacor̄ vel cardinalis rauēnas: nō tñ simplr̄ est rex vl' cardi nalis. ar. ff. de v. sig. paul'. q̄dā tñ heretici garriūt cū principē mundi q' fecit oīa infra lunarē globū. Ex hoc eñ fuit decept' diabol' q' cū

videret eā habere filiu3 credebat eā esse mulierē. Alia rō reddit'. xxvij. q. ij. inuenta. Hic patet q' multa latēt diabolū ⁊ quotidie discit p tēporū incre menta. vt. xxvi. q. iij. sciendū.

Sicut nō oīs. i. oīs nō: sile est ibi: non erit impossibile apud deū oē verbū.

m ¶ Mr̄imoniū. i. cōiunctio.

n ¶ Adulterium. i. fornicaria cōiunctio.

o ¶ His ita. facta est. solo cō sensu vt r nunc. ⁊ in stituit dñs mr̄imo niū ex eo q' mulierē fecit dans illi q' vx or adeē esset futura.

p ¶ Sine ardore. ni si eñ homo peccas set ita sine ardore et pruritu eēt gēitaliū cōiūctio sicut ē alio rū mēbror̄. veluti si applices digitū di gito vel manu3 ma nui. vel si esset pruri tus nō tñ ess3 pecca tū. sicut nō est pctm̄ manum scabiosam mittere ad ignem.

q ¶ Eliminandū. id est coercendum.

r ¶ Facta est. i. ostē sa facta. al's in para diso etiā secundo fa cta est.

s ¶ Cōiugij. sed ho die sacerdos diaco nus magis punit' si ɔhat q̄ si fornicetur vt di. xxviij. p̄sbiter.

t ¶ Quisq3. q̄ p vo tū sibi non p̄iudica uit. xxvij. q. i. vt lex.

v ¶ Nolite. s. xxx. q. i. nosse.

x ¶ Naturale3 vsu3 id est carnalē vsum

y ¶ Sed veniale. i. dignum venia. i. ad mortē nō imputabi le. s. di. xiij. nerui. j. e. q. iiij. i co. ɔ. s. di. xxv. §. alias. ar. ɔ. j. xxxiij. q. iiij. vir.

3 ¶ Qd est. simplex est relatio.

a ¶ Tripartitū. i. bo nū nuptiaru3 est tri plex. i. cōiunctorum nuptijs bonū est triplex.

vacetis orōni: ⁊ iterū reuertimini in id ipsum ne tēptet vos sathanas. hoc aūt dico ppter incōtinentiā vr̄am. Qui er go ppter incōtinentiā in naturalē[x] redi re vsum mouent'. pat3 q' nō ppter filio rū pcreationē tm̄ misceri iubent': nō tm̄ ideo nuptie male iudicant'. qd eñ p̄ter intentionē generādi fit nō est nuptiar̄ malū: sed est veniale[y] ppter nuptiar̄ bo nū qd est[3] tripartitū[a]. fides videl3 ples ⁊ sacramentū. ¶ Unde aug. de bono cōiugali. Immoderat' vsus cōiugato rū nō est nuptiar̄ malu3: sed est veniale ppter nuptiarū bonum.

Quicq̄d inter se ɔiugati imodestū inuerecundū sordidūue gerūt: vi ciū est hoim: nō culpa nuptiar̄. Jam in ipsa quoq3 imoderata exactione[b] debi ti carnalis quā eis nō ēm nuptiaru3 im periū p̄cepit: sed ēm veniā cōcedit apl's vt etiā p̄ter cām pcreandi sibi miscean tur: ⁊ si eos praui mores ad talē cōcubi tū impellāt. nuptie tñ ab adulterio[c] seu fornicatione defendūt: neq3 illud ppt' nuptias admittit' sed propter nuptias ignoscit'. debēt ergo sibi cōiugati nō so lū ipsi' sex' sui cōmiscendi fidē liberorū pcreandor̄ cā que p̄ma est humani ge neris in ista mortalitate societas: veru3 etiā infirmitatis inuicē excipiēde ad il licitos cōcubit' euitandos mutuā q̄dā mō seruitutē vt etiā si alteri eor̄ cōtinē tia ppetua placeat nisi ex alteri' consen su fieri nō possit. ¶ Nō aūt dat' p̄ntia sancti spūs tp̄e quo cōiugales act' ge runtur. ¶ Vñ hieronim' sup matheū. Non dat' p̄sentia sancti spirit' tempo Are quo coniugales actus gerunt'.

Connubia legitima carent quidem

Quicquid. exactione. cā incōtinentie nō cā libidinis explende. b ¶ Ab adulterio. j. eo. q. iiij. origo. ɔ. j. e. q. vij. adulterij. ɔ. j. e. q. iiij. liberor̄. ɔ. vt hoc. c. ⁊ eius cōtraria melius intelligas no. q' q̄tuor de causis cōmiscet' q̄s vxori sue: cā plis. Itē cā reddendi debi ti. his casibus nō peccat imo meret'. xiij. di. nerui. ⁊. xxxiij. q. v. si dicat. Itē cā incōtinentie cū. s. est p̄uent' a voluptate: ⁊ tūc est veniale peccatū: vt hic ⁊. xxxiij. q. iiij. vir. quidā tñ dicūt h' casu nullū esse peccatū, ppter auctoritatē apl'i vnusquisq3 hēat suā ⁊c. Cognoscit' etiā vxor cā implende voluptatis sc3 cū q̄s p̄uenit voluptatē. vel cogitatione vel vtendo calidis vt plures eā cognoscere possit: tunc ēm. h. peccat mortalit'. vt in ɔtrario canone. c. ori go. min' tñ punit' ppter bonū matrimonij. vt. j. e. q. vij. adulterij. Alij dicūt q' etiā in hoc casu tm̄ veniale peccatū est. ar. hic. ⁊. j. q. vij. adulterij. ⁊ sic v bi reperit' q' mortaliter peccet. dic. i. ad modū adulterij agit. vel dicit' ad ex hortationē cōtinentie. si. xxxi. q. i. §. verū. ⁊. xxxij. q. i. §. verū. vel intelligitur quādo eam cognoscit cōtra naturā: tunc ēm omnes mortaliter peccat ⁊ ḡ uius cū vxore q̄ cum alia. j. q. vij. adulterij.

Connubia. p̄sentia. adest tñ gr̄a spūs sancti quo ad illa sine quib' gr̄a spūs sancti haberi nō pōt: cū etiā q̄s mereat' q̄nq3 in tali actu. j. xxxiij. q v. si dicat. sed adest cū q̄s cognoscit vxorē suā quo ad operationē. s. quo ad miracula facienda ⁊ vim pphetandi, manet eñ in bonis gr̄a spūs sancti q̄

peccato: nō tn̄ tp̄e illo quo coniugales act⁹ gerunť: p̄sentia[a] sancti spūs dabiť etiā si ꝓpha videať esse q̄ officio generatōnis obsequiť: sʒ etiā alia[b] plura sūt in quib⁹ sufficit sibi sola[c] vis humana: ⁊ neqʒ res indiget neqʒ decet adesse p̄sentiā sancti spūs. ¶ Sicut ergo talis cōcubit⁹ non est fornicari⁹: sed ꝓpť bonū cōiugij licitus: sic etiā cōiunctio illa de qua queriť nō est fornicaria: sed ꝓpť bonū cōiugij licita. ¶ Itē sicut augu. ait in libro de bono cōiugali.

Concubine ad tp̄s adhibite nec ēt si cā filiorū cōcūbāt iustū faciūt cōcubinatū suū. ¶ Sic ecōtrario dať intelligi de his q̄ cōiugali affectu sibi copulanť ꝙ etiā si nō ex cā ꝓcreandoꝝ filioꝝ sed explende libidinis ɔueniāt: nō ideo fornicarij sed cōiuges appellātur. ¶ Probať hoc idē auctoritate augu. in lib. de bono cōiugali. Cōiuges sunt q̄ cā solius incōtinentie sibiinuicem copulanť.

Solet queri cū mascul⁹ ⁊ femina nec ille marit⁹ nec illa vxor alteri⁹ sibimet nō filioꝝ ꝓcreandoꝝ sed incōtinentia[d] soli⁹ concubitus cā copulantur: ea fide[e] media vt nec ille cū altera id faciat: nec illa cū alterovtꝝ nuptie sint vocande. ⁊ pōt quidē fortasse non absurde hoc appellari cōnubiū si vsqʒ[f] ad mortē alicui⁹ eoꝝ id inter eos placuerit ⁊ ꝓlis generationē q̄uis nō ea causa cōiuncti sunt: nō tn̄ vitauerint[g] vt vľ noluerint[h] sibi nasci filios: vel etiā ope aliq̄ malo agant ne nascanť. Ceterū si vel vtrūqʒ[i] vel vnū hoꝝ desit nō inuenio queadmodū has nuptias appellare possim⁹. eteni si aliquā sibi ad tēpus adhibuerit donec aliā dignam honoribus vľ suis facultatib⁹ inueniat quā in coniugiū ducat animo ipso adulter est nec cuʒ illa quā cupit inuenire: sed cum ista[k] cū qua sic cubat vt cū ea non hēat maritale cōsortiū. ¶ Idem de nuptijs ⁊ cōcupiscentijs. Fornicarij sunt nō cōiuges q̄ sterilitatis venena ꝓcurant.

Aliquādo eousqʒ ꝑuenit hec libidinosa crudelitas vľ libido crudelis vt etiā sterilitatis venena ꝓcuret: et si nihil valuerit cōceptos[l] fetus intra viscera aliq̄ mō extingat aut fundat volēdo suā ꝓlē prius interire[m] q̄ viuere: aut si in vtero viuebat occidi anq̄ nasci. ꝓrsus si ābo[n] tales sint ɔiuges[o] nō sunt: ⁊ si ab initio[p] tales fuerūt: nō sibi ꝑ cōnubiū sed ꝑ stuprū poti⁹ cōuenerūt. si aūt ambo nō sunt tales audeo dicere aut illa quodāmodo est mariti meretrix[q] aut ille adulter[r] vxoris. ¶ De his q̄ aborsum ꝓcurāt queriť an iudicenť homicide vel nō. ¶ Aug. in li. q̄onū exodi ait. Non est homicida qui aborsuʒ ꝓcurat anteq̄ aīa corpori sit infusa.

Quod vero nō formatū puerperiū noluit ad homicidiū ꝑtinere: profecto nec hoiem deputauerit qd̄ tale in vtero geriť. Hic de anima solet questio agitari[a] vtrū quicq̄d formatū nō est nec animatū[b] q̄dē possit intelligi: ⁊ ideo homicidiū nō fit: q̄ nec exanimatū dici pōt. si aīam[c] nō habebat. Itē si illud informe puerperiū iā quidē fuerat sʒ adhuc quodāmodo fuerat informiter aīatum qm̄ magna questio de aīa est non est p̄cipitanda indiscussa temeritate sn̄ie: sʒ ideo lex noluit ad homicidiū[d] pertinere: q̄ nondū dici pōt aīa viua in eo corpore qd̄ sensu caret. ¶ Idē in libro q̄onum ve. ⁊ no. testamēti. De eodem.

Moyses tradidit: si quis ꝑcusserit mulierē in vtero habentē ⁊ abortiuū fecerit si formatū fuerit det animā ꝓ anima[e]. si aūt informatū fuerit mulcteť pecunia vt ꝓbaret aīam nō eē ante formatā. Itaqʒ si iam formato corpori datur nō tn̄ in cōceptu corporis nasciť[f] cū

ad quedā ⁊ recedit quo ad quedā. vt legiť de pe. di. ij. querendū. ⁊ c. potest discursus. vel dic non dari p̄ntiam spūs sancti quo ad oīa. q̄ est ibi q̄dam stupor ⁊ homo totus carne⁹ efficiť. vel ideo ille pruritui p̄ntia spūs sancti non dať: q̄ est veniale peccatū. dixit tn̄. P. manducator coitū cōiugalē bene exerceri posse sine peccato qd̄ concedo quādoq̄.

b ¶ Sʒ alia. vt sint actus indifferentes vt comedere: mouere digitos ⁊ hmōi.

c ¶ Sola. non excludit deuʒ quin adsit sed virtutes quātū ad operationē. q̄ illa hora tot⁹ carneus efficitur.

Solet. sed incōtinētia. i. ꝓpť incōtinentiā vitandā

e ¶ Ea fide. dū tamē hoc agať vt mr̄imoniū cōtrahant.

f ¶ Si vsq̄. mr̄imoniū eū nō pt ad tēpus ɔhi sic nec lex nouit filiū tpalez. vt ff. de adop. si q̄s. nec heres q̄s ad tp̄s instituiť. insti. de here. insti. §. heres. q̄d si aliq̄ alias cōtractu ri credūt h̄ licere vt ad tp̄s ɔhāt cū ius ignorāt ⁊ ɔhunt. dicit. h. tenere mr̄imonium.

g ¶ Vitauerint. modi vitandi notātur, ff. de vsu ⁊ ha. sʒ neq̄. ⁊ l. ⁊ si forte.

h ¶ Noluerint. i. velint nō nasci. habes ergo h̄ ꝙ vitatio ꝓlis vel ꝓpositū necādi filios impedit matrimonium, ⁊ in c. pxi. si aūt alia cōditio inhonesta poneret in mr̄imonio: vt cōtraho tecū si interfeceris patrē: vel aliud iniquū: an talis impediat mr̄imoniū: dubitari cōsueuit. De h̄ notabis ꝙ cōditio q̄dam est honesta: quedaʒ inhonesta siue ipossibilis. Est aūt honesta duplex: ⁊ etiā duplex inhonesta. quedā eī cōditio ē de natura mr̄imonij: quedā nō. si g̃ cōditio honesta q̄ nō est de natura mr̄imonij apponať matrimonio: tenet matrimoniū vt si ita ɔhať: cōtraho tecū si dederis mihi centū: h̄ cōditio honesta est ⁊ nō est de subā matrimonij: et tenet mr̄imoniū cū illa cōditione ⁊ sine ea. vt ex̄ de cōdi. ap. de illis. est alia honesta cōditio q̄ adheret nature matrimonij vt cū xp̄ianus dicit iudee cōtraho tecū si volueris xp̄iana fieri: talis cōditio est de natura matrimonij: si illa nō apponereť nō teneret mr̄imoniū. vt. xxviij. q. i. nō oportʒ Similiť inhonesta est duplex. si eī apponiť inhonesta cōditio q̄ est cōtra naturam mr̄imonij: mr̄imoniū nō tenet. vt si h̄ mō dicať: cōtraho tecum vsq̄ ad tres annos. vľ sic: cōtraho tecū si ꝓcuraueris venena sterilitatis. mr̄imonia eī vel spōsalia sic cōtracta nō tenēt: vt hic. ⁊ c. se. est ⁊ alia inhonesta q̄ nō est cōtra naturā mr̄imonij: vt si hoc mō dicať cōtraho tecū si furtū vel homicidiū feceris: h̄ cōditio nō repugnat nature mr̄imonij. ⁊ ɔditio talis si apponatur frangēda est ⁊ tenet matrimoniū. vt ex̄ de cōdi. ap. c. i. Sʒ cōtra hāc distinctionē est qd̄ legiť. xxviij. q. i. ydolatria. ibi eī videť ꝙ oēs turpes ɔditiones etiā soluāt matrimoniū. Sed q̄liter h̄ sit intelligendū ibi notauim⁹. Huic cōtrariū est. x. q. i. c. i. ⁊ ij. vbi tenet cōtract⁹ lʒ apponatur cōditio q̄ est ɔtra naturā cōtract⁹. siliter ob. xxviij. di. diaconi. vbi tenet ordinatio: lʒ dicat se velle habere vxorē. siliter tenet cōuersio si sub hac forma fiat vt possit retineri ꝓpriū. vt ex̄ q̄ de. vel vo. insinuante. In cōtractib⁹ aūtē ipossibiles cōditiōes apposite viciāt ɔtractuʒ. vt insti. de inuti. stip. §. ipossibilis ff. de ac. ⁊ ob. nō solū. in vltimis volūtatib⁹ ꝓ nō adiectis habentur. vt. C. ō insti. ⁊ substi. reꝑhendenda. de cōdi. ap. in matrimonio plene habes ex̄ de ɔdi. ap po. c. vl.

i ¶ Vtrunq̄. deest supple sʒ q̄ voluit vt q̄ ad mortē cōmanere: et q̄ non volunt euitare ꝓlem

k ¶ Sed cuʒ ista. supple ⁊ adulter.

Aliquādo cōceptos ꝓcuratio sterilitatis.

m ¶ Interire iterit g̃ ꝙ nō dū est. ar. ff. ō vsufruc. quēadmodū oēs §. i.

n ¶ Si ambo i. si ab initio licite ɔcerūt. sed ad h̄ post deuenerunt

o ¶ Cōiuges i. iura cōiugij nō obseruant.

p ¶ Et si ab initio. not. ꝙ nō sunt cōiuges q̄ eo aīo cōiuncti sunt vt ꝓlis generationeʒ ipediāt. ⁊ ꝙ in vno ope vnus peccat alter nō: ⁊ ꝙ matrimoniū aliq̄n ex vna parte tm̄ tenet. ar. j. c. q. v. ꝓposito. ex̄ de eo qui dux. in ma. c. i. sed hoc falsum est

q ¶ Meretrix. i. digna pena q̄ aliqua meretrix digna est.

r ¶ Adulter. i. dignus pena qua aliquis adulter dign⁹ est.

Quod vero. agitari. ab hereticis p̄sertim. s. vtrū quicq̄d ⁊c.

b ¶ Nec aīatū. ⁊ hoc quidē verū est. q̄ anteq̄ lineamenta corporis hēat nō ifundiť aīa. vt. j. c. pxi. q̄dā tn̄ heretici dicūt aīam creari ex traduce. i. p̄iacenti materia. i. ex aīa generātis ⁊ nasci cū corpore sicut ⁊ creať corp⁹ ex corpore. alij mētiunť aīas creatas esse in principio mundi in cōparib⁹ stellis ⁊ infundi corporib⁹. post resolutōeʒ vero redire ad ꝓprias stellas si bene vixerit. Fides nr̄a est ꝙ q̄tidie deus nouas creat aīas ⁊ infundit nouis corporib⁹. ⁊ infundendo creat ⁊ creando infundit.

c ¶ Si aīam. siliter nō ō: deseri q̄litas q̄ nunq̄ fuit. vt. j. de pe. di. ij. in fi. ⁊ rei q̄ nō est priuilegiū dari nō pt vt ex̄ de ecc. edi. ad audientiā. ⁊ matrimoniū qd̄ non est accusari non

pōt. vt ex̄ de despon. ipub. ad dissoluendū. ⁊ id qđ nō est: rūpi nō potest. ff. de iniust. rup. testa. nā ⁊ si. sed cōtra id qđ non est pōt desinere esse. vt. ff. vsufruc. queād. ca. l. iij. §. i. ⁊ res q̄ nō est pōt habere puilegiū. ex̄ de cōsue. cū olim. ⁊ mittit̄ in possessionē q̄ nō est. vt. ff. de inofficiosa. testa. posthum⁹. ⁊ edificio qđ nondū est pōt iponi seruit⁹: nō ꝙ statim sit seruit⁹ vt. ff. đ serui. vrba. p:ed. si fuitus. §. vlti. Job. tu di cas ꝙ rei que nō est pōt imponi seruitus nō ꝙ stati sit seruit⁹: sꝫ erit reexistente in reꝝ natura. xxvij. q. ij. §. ex his oībus Idē pōt dici de priuilegio q: tūc vere cōpetit cum res extabit. b.

femine anima deriuata. nā si cū semīe ⁊ aīa existit de aīa: ⁊ multe anime q̄tidie pereūt[g] cū semē ex fluxu q̄dāmodo non pficit natiuitati[h]. sꝫ si prius respiciam⁹ videbim⁹ q̄d seq̄ debeam⁹: cōtēplemur facturā ade In adā eñ exēplū est datū vt ex eo intelligam⁹ q: iā formatū corpus accepit aīam. nā poterat de⁹ aīam limo terre admiscere ⁊ sic formare corp⁹ sed rōne infirmabat̄[i]: q: primū oportebat domū cōpaginari ⁊ sic habitatorē iduci. aīa certe q: spūs est in sicco[k] habitare[l] nō pōt: ideo in sanguine fert̄ habitare. cū ergo lineamēta cōpacta nō fuerint vbi erit anima. ¶ Itē hieronimus ad algasiā. De eodem.

Sicut[m] semina paulatim formātur in vtero: ⁊ tādiu nō reputat̄ homicidiū donec elemēta cōfecta suas imagines mēbraq̄ȝ suscipiant: ita sensus[n] rōne cōceptus nisi in opera prupperit: adhuc in ventre retinetur ⁊ cito perit ab hoste. ¶ Cū ergo[o] q̄ aliquā sibi ad tp̄s adhibet cū ea adulter esse dicit̄: nec ab ea discedens nec filiā suā illi[p] tradēs peccat. ¶ Vñ leo papa. Profectus honestatis est fornicariā abijcere ⁊ vxorē legitimā accipere.

Ancillā abijcere[q] a thoro ⁊ vxorē certe ingenuitatis accipere nō duplicatio cōiugij sed pfectus est honestatis. Culpanda sit sane taliū negligentia sꝫ nō penit⁹ desperanda vt crebris cohortationibus[r] incitati qđ necessarie[s] petiuerūt fidelit̄[t] exequātur. nemo eñ desperand⁹[v] est dū in hoc

b ¶ Ad homicidiū. dicvt. ꝫ ij. q. v. cōsuluisti.

M Oyses. p aīa. similiter dic lex ꝙ si q̄s interficit aīatū capite puniri debet. si vo nō aīatū distinguitur. q: si ē nobilis parte bonoꝛuꝫ amissa relegat̄ si est ignobil̄ dānat̄ in metallū. ff. de penis. si q̄s aliquid. §. q̄ abortionis.

f ¶ Nascit̄ vt illi dicūt q̄ dicūt aīam nasci ex traduce. g ¶ Pereūt. qđ est incōueniens.

h ¶ Natiuitati. forte vicio matricis. i ¶ Infirmabat̄. i. destituebatur. vñ nō videbatur rōnabile quo ad opinionē hominū.

k ¶ In sicco. i. in corpore rudi ⁊ informi. ⁊ est ar. p normānis ⁊ anglicis ⁊ polonis vt possint fortiter bibere ne aīa habitet in sicco.

l ¶ Habitare. s. ꝙ ex eis vnū efficiat̄. vel p vegetationē. alˀs tā boni ꝙ mali angeli habitant in siccis corporibus ⁊ in cadauerib⁹ ⁊ lapidibus in quibus ipsi demones dant respōsum. vt. xxvi. q. v. nec mirum. vbi dicitur de saule qui adorauit diabolum.

S Icut. ⁊ per hoc c. dicit baꝫ. peccata sola voluntate cōmissa sola voluntate debere deleri. nā oīs res ⁊c̄. ex̄ de reg. iur. oīs. alij dicunt esse necessariū exteriorē pniam ex quo volūtas egressa est suos fines

n ¶ Ita sensus. rōne. i. cogitatio vel voluntas bona mēte concepta cito perit ⁊c̄. vel intelligitur de mala cogitatione cōcepta in rōne vel intentione. i. in aīa que perit ab hoste. i. a suggestiōe diaboli. q: suggestio eius non habet effectū circa hoiem cuꝫ nesciat mentē hoīs. vt xxvi. q. iij. sciendū. o ¶ Cū ergo. respicit finem. c. solet queri ⁊c̄.

p ¶ Illi. cum ei non est carnaliter cōmixt⁹: nec ibi sumat̄. arg. ꝫ. ex̄ de spon. ad audientiā.

A Ncillam abijcere. cū ergo canon iubeat abijci illā que nō est vxor: nūq̄d sua auctoritate statim pōt ab ea recedere. Rñ. non. vt. xxxv. q. vi. multoꝛū. ⁊. xxxiij. q. ij. seculares.

q ¶ Vxorem. sꝫ qui dimittit concubinā. r ¶ Cohortationib⁹. vt dimittat̄ cōcubina. s ¶ Necessarie. s. ppter necessitatē carnalis infirmitatis. i. cā incōtinentie. q: cōtinere forte nō poterat: vel ne plures alias cognosceret. t ¶ Fideliter. s. cū honestate cōiugij.

v ¶ Nemo. desperandus est. de pe. di. vij. nemo. C. de fideicō. liber. de berl. ꝫ. e. q. iiij. recurrat. in fi. ꝫ. xxiiij. q. ij. illud. ⁊ c. corripiantur.

x ¶ Etatis. ꝫ. xxi. q. ij. antiqui. ⁊ c. in adolescentia. ꝫ. l. di. ponderet. ⁊ c. de eo. ꝫ. xxx. q. iij. illud. y ¶ Differtur. ⁊ penitētia q̄ꝺ differtur ad tēpus donec ōferuescat culpa luxurie. de pe. di. i. sunt qui arbitrant̄ ⁊ duꝫ est in peccato nō debꝫ agere penitentiā. de pe. di. iij. in salicibus. sꝫ istud intelligit̄ tñ de solēni pnia. alias aperte cōtradiceret. đ peni. dist. v. falsas. q̄a peccator bene agit p vno crimine penitentiā. vt no. xiiij. q. vi. in summa. ex̄ de peni. ⁊ remis. ꝙ q̄dā ꝫ. de pe. di. iij. nec pdest.

corpore cōstitut⁹ est: q: nō nunq̄ꝫ qđ diffidentia etatis[x] differt̄[y] cōsilio maturiore pficitur. ¶ Idem Legitimo mr̄imonio copulat̄ q̄ cōcubinā habēti tradit̄.

Non oīs[z] mulier viro cōiūcta vxor est viri: q̄a nec oīs filius est heres patris[a]. Nuptiaꝝ aūt federa īter ingenuos[b] legitima sunt: ⁊ inter[c] coequales ⁊ multo prius hoc ipsum dño cōstituēte[d] quā initium romani iuris extiterit. Itaq̄ȝ aliud est vxor aliud cōcubina: sicut aliud est ancilla ⁊ aliud libera. ppt̄ qđ etiā aplˀus ad manifestandā haꝝ psonaꝝ discretionē testimoniū posuit ex genesi vbi dicit̄ abrahe. eijce ancillaꝫ et filiū eius. non eñ erit heres filius ancille cū filio meo isaac. igit̄ cuiuslibet loci clericus si filiā suā viro habenti cōcubinā in matrimoniū dederit: non ita accipiendū est q̄si eā cōiugato dederit nisi forte illa mulier ⁊ ingenua facta ⁊ dotata legitime ⁊ publicis nuptijs honestata videat̄. paterno eñ arbitrio femine viris iuncte carēt culpa si mulieres que a viris habebant̄ in matrimonio nō fuerint. q: aliud est vxor aliud cōcubina. ¶ Cū ergo dicit̄ paterno arbitrio femine iuncte viris dat̄ intelligi ꝙ patern⁹ consensus desiderat̄ in nuptijs nec sine eo legitime[e] nuptie habeant̄. Iuxta illud[f] euaristi pape. Aliter non fit legitimū cōiugiū nisi a parentib⁹ tradatur. ¶ Itē ābro. in lib. đ patriarchis.

Honorant̄[g] parētes rebecce muneribus[h]: ꝯsulit̄ puella nō de sponsalib⁹[i]

N On omnis. ꝫ. e. q. iiij. dicat. cōtra sed hic filius fm generalē: ibi fm spālē significationē accipitur.

a ¶ Patris. pater est quē nuptie dēmōstrāt. ff. de in ius vocā. q: semp.

b ¶ Ingenuos. ar. ꝙ non sit legitimuꝫ matrimoniū int̄ puberē ⁊ impuberem: nec inter seruos plenarie.

c ¶ Et inter coequales. i. inter adultos. ex̄ de despon. ipub. de illis.

d ¶ Cōstituente. in paradiso cū fec̄ adā ⁊ euaꝫ in adulta etate ⁊ eos mr̄imonialiter cōiunxit. de pe. di. ij. §. romāos. ꝫ. adā. vel constituit ꝙ non oīs filius sit heres: ibi. eijce ancillā ⁊c̄. sed contra ꝫ. e. q. iiij. recurrat. vbi dicit̄ ꝙ non obfuit ⁊c̄. ⁊ ita filij iacob obtinuerūt hereditatē cū alijs genitis ex ancilla. dicunt quidā ꝙ postea iacob ꝯtraxit cū ancilla: ⁊ ita legitimauit filios. sed cōtra ex̄ qui fil. sint le. tanta. q: eo tpe suscepti sunt q̄ū mater esse vxor non potuit. sed dic ꝙ sufficit ꝙ credebatur ꝙ tunc posset esse vxor. vt. ꝫ. e. q. iiij. obijciunt̄. e ¶ Legitime. i. cōem solēnitatem legalē habētes. ex̄ de despon. ipub. tue. f ¶ Illud. xxx. q. v. alit̄

H Onorant̄. ergo p matrimonio cōtrahendo pōt exigi pecunia: nec erit simonia licꝫ matrimoniū sit maximū sacramentū. nā talis datio potius dicit̄ honor ꝙ pcīuꝫ: vt hic dicit̄. sic. xvi. q. i. decime. ⁊ est si. ff. man. si remunerandi. si q̄ras q̄re in hoc sacramēto poti⁹ interueniat pecunia ꝙ in alijs. dicūt quidā ꝙ ppter onera matrimonia. sed certe eadē rōne p ingressu monasterij pōt recipi pecunia ppter onera q̄ sustinet monasteriū. xvi. q. vi. de lapsis. sed h̄ est ratio: q: in hoc sacramēto nō cōfert̄ grā spūs sancti sicut fit in alijs. vt. i. q. i. multi. circa mediū. ⁊ c. sunt. ⁊ c. quicq̄d inuisibilis. tñ multa fuerunt phibita in ve. lege in q̄bus nō cōferebat̄ nec adhuc hodie ꝯfertur grā: sicut emptio sepulture. vt. xiij. q. ij. postq̄. G. tñ dixit ꝙ p matrimonio non posset dari pecunia. h ¶ Munerib⁹. datis a seruo abrahe eliezer patri rebecce q̄ dicebat̄ batuel. i ¶ Non de sponsalib⁹. innuit hec lr̄a: ꝙ cōsensus puelle nō est req̄rēdus in spōsalib⁹. qđ tñ secus est. vt. xxx. q. ij. c. vnico. ff. de spon. sponsalia. imo ⁊ de sponsalib⁹ fuit cōsulta. vñ dr̄ ei vis ire cū isto homine. dic ḡ nō de sponsalib⁹ tm̄ sed etiā de pfectione hoc tene ꝙ si non cōtradicit consentire intelligit̄. vt hic patet. nec pōt ꝯtradicere nisi cum pater indignū eligat. ff. de spon. sed que patris.

Illa em̃ iudiciũ expectat parentũ. non est em̃ virginalis pudoris[k] eligere maritũ sed iã desponsata[l] viro de pfectõnis die cõsulit: nec imerito dilationẽ nõ attulit. iure etem̃ pperare debuit ad maritum. Unde illud euripidion qd̃ mirantur pleriq; vñ trãslatũ sit manifestũ est. ait em̃ in psona mlieris que tñ volebat maritũ relinquere τ ad alias petebatur nuptias: sponsaliorũ meorũ pater[m] me⁹ curã subijt. hoc em̃ nõ est meũ: ergo qd̃ τ ipsi pbi mirati sunt seruate virgines[n] τ non solũ virgines sed etiã si q̃ mulier amisso cito marito adolescentula in laqueũ infirmitatis sue timẽs incidere si vult nubere nubat tñ in dño: vt electionẽ mariti parentib⁹ deferat ne appetentie estimet auctor si ipsa de nuptijs suis electionẽ sibi vendicet. expetita magis debet videri a viro q̃ virũ ipsa expetisse: verecundiã pmittat anteq̃ nubat q̃ ipsum cõiugiũ plus cõmendet verecundia. ¶ Item in libro numerorũ.

Mulier[o] si quippiã vouerit τ se constrinxerit iuramẽto q̃ est i domo[p] patris sui τ i etate adhuc puellari: si cognouerit pater votũ qd̃ pollicita est τ iuramentũ quo obligauit[q] aiam suã τ tacuerit nõ rea erit si q̃cq̃d pollicita est τ iurauit ope[r] cõpleuit. si aũt statim[s] vt audierit cõtradixerit p[t] τ vota τ iuramẽta eius irrita erũt: nec obnoxia tenebitur sponsioni eo q̃ cõdixerit p[t] eius.

Merito hic querit ¶ Itẽ aug. etiã de voto virginitatis. mlieres em̃ etiã virgines in scriptura solent appellari τ videt etiã apl's de patre loq̃ cũ dicit. seruet virginẽ suã τ det nuptui virginẽ suã. ¶ Ecõtra in cõcilio toletano iiij. Vidue virgines ppria volũtate maritos sibi eligant.

Hoc sanctũ cõfirmat cõciliũ vt vidue quib⁹ placuerit teneãt castitatẽ: qd̃ si priusq̃ confiteant cõtinentiã nubere elegerint illis nubant quos ppria volũtate voluerit habere maritos: similis cõditio τ de virginibus hẽat. nec extra volũtatẽ parentũ[v] vel suã cogant maritos accipe. Si q̃s vo ppositũ castitatis vidue[x] vel virginis ipedierit a sancta cõione τ a liminibus eccl'ie habeat extraneus. ¶ Premissis his auctoritatib⁹ euidẽter asserit q̃ q̃uis aliqui nõ filiorũ pcreandorũ sed incõtinẽtie cã cõueniant: coniuges appellant.

De tertia⁹ vero questione pelagi⁹ diffiniuit scribens defensori potentio.

Arbitriũ liberi aui nõ originarij patris puellã in nuptijs sequi oportet.

Patrẽ puelle eccl'ie vestre famulum auũ vero eius liberis ortũ constat esse natalib⁹: τ ideo aui magis[a] electionẽ de cõiunctione neptis[b] q̃ patris ei⁹ cui⁹ nullo mõ liberũ põt esse arbitrium[c] decernimus attendi. ¶ Quia ergo electione aui huic ista nupsisse pbat hanc cõstat legitime sibi fuisse copulatam.

Quod aũt[d] ex ancilla pter vxoris sue sterilitatẽ filios q̃rere alicui liceat exẽplo pbat abrahe q̃ pter sterilitatẽ vxoris sue sarai ingressus ẽ ad agar egiptiacã vt ex ea filios[e] acciperet. Itẽ cũ iacob ex rachele filios habere nõ posset ex ancilla sua filios sibi suscitauit. nec solũ pter sterilitatẽ verũ etiã pter fecunditatẽ cessantẽ legitur intrasse ad ancillam lye τ ex ea genuisse filios. Ex q̃bus oĩbus colligitur pter sterilitatẽ vxoris sue ex ancilla siue ex q̃libet alia licite filios q̃ri. alioq̃n adulterij macula abrahã τ iacob notabuntur: sz sicut post mortẽ sare abrahã cethurã[f] duxit in vxorẽ ne ẽm aug. xpiani putarẽt esse peccatũ post mortẽ vxoris aliã ducere. sic videt viuente vxore sua filios ex ancilla sua suscepisse ne ab aliq̃b⁹ hoc reputaret in crimẽ. ¶ Illud aũt augu. dicit cõtra aduersariũ legum τ pphetarũ. lib. ij. Quomodo abrahã excusatur a crimine fornicationis.

k ¶ Pudoris. ar. matrimoniũ posse cõtrahi inter absentes p pcuratorem. ar. xxx. q. v. nec illud. l ¶ Desponsata. ar. q̃ parentib⁹ puelle dari põt pecunia vt cõsentiant mr̃imonio interueniẽte pecunia. q: ibi nõ cõfert gr̃a m ¶ Pater. Cultus em̃ verecundie τc. C. de nup. in copulatione. n ¶ Virgines. cõsilium est. ar. ex̃ de despon. impube. tue.

o Mulier. i. impubes. alibi sumit p virgine in euãgelio. mulier ecce fili⁹ tuus. ff. de ver. sig. mulieris. τ de le. ij. seru⁹. alibi p corrupta. ff. de cõdicẽ. ẽpt. alioq̃n. §. i. τ not. q̃ hug. dicit q̃ si impubes emittat votum vel sacm̃ τ est doli capax: pater nũq̃ põt reuocare. q: cũ possint se obligare diabolo τ deo. ex̃ de delic. pu. pueris. et legit sic hug. hoc. c. mulier. s. ipubes nõ doli capax.

p ¶ In domo. idem est si ex̃ domũ. q: est emancipata dũ tamẽ minor sit. ar. C. de nup. vidue.

q ¶ Obligauit. i. fecit ad modũ obligãtis. Alij dicũt q̃ siue sit doli capax siue nõ: dũ tñ sit infra annum. xiiij. in viro vel. xij. in puella pater semp reuocat iuramentũ ei⁹: vt h. et s. xx. q. ij. puella. alij tenẽt mediã viã. nã doli capax ante legitimã etatẽ obligatur in oĩ voto nisi i voto mõachatõnis xx. q. i. illud. τ tñ licz obliget pater põt reuocare ex cõcessione hmõi canonis. τ ita hoc intelligit de doli capace τ vere obligato. de hac materia notaui. xx. q. i. in summa.

r ¶ Et opere. g rea erit si nõ cõpleuerit τ ita cõtrahere põt ipubes qd̃ cõcedo. ar. hui⁹. c. cõtra. xx. q. i. c. i.

s ¶ Statim. s. xx. q. ij. c. ij. cõtra. hu. soluit: q: ideo ibi dat mai⁹ spaciũ. q: p tale iuramentũ a patris potestate eximit. hic aũt loquit de alio iuramẽto siue voto qd̃ lz adimpleat adhuc tñ manet in patris ptãte. τ ideo ibi maius spaciũ datur q̃ hic. hic em̃ loquit de voto abstinentie. lex aũt dicit q̃ cuz filius est in ptãte nõ obligat aliq̃ voto. ff. de polli. l. ij. sed derogatũ est ei.

t ¶ Pater. soluit aũt patria ptãs adueniente adulta etate quo ad mr̃imoniũ carnale siue spũale: τ q̃ ad iuramentũ. xx. q. ij. puella. xxij. q. iiij. tribus.

Hoc sanctũ. parentũ. ẽm canones: lz filie pter volũtatẽ parentũ nubere. vñ nec est necessaria patris voluntas q̃ntũ ad hoc q̃n teneat matrimoniũ lz nõ assit voluntas eius. alias bñ dico req̃rendũ eius cõsensuz: maxĩe si est minor. vñ corrigit illud. insti. de nup. in prin. nunq̃d ergo pater eã dotare tenet. sic ar. ff. de ritu nup. q̃ liberos. τ ponitur hic vel p τ.

v ¶ Parentũ. bene dicit. q̃nq; em̃ inueniunt mulieres cõ sua cõmoda labo-

tare. C. de spon. si pater. hoc tñ ad honestatẽ referas. extra de despõ. impub. tue. x ¶ Vidue. xx. q. ij. c. i. τ. ij. cõtra. sed ibi de minorib⁹ xiiij. annis agit: τ hic de nubilib⁹. de hoc habet. xxxi. q. iij. in summa

De tertia. hic depingit tertia qõ: an. s. puella in matrimonio cõtrahendo debeat sequi arbitriũ p[ris] an serui an liberi aui. τ q[ui]dem aui: q: [fi]l[i]us nõ habz liberum arbitriũ ad ea q̃ liber hõ facere põt. sz nec aui nisi õ hõestate

a Patrẽ. magis. spõsa em̃ est ab illis petẽda q̃ potestatẽ habẽt Q. iij. sup illa. xxx. q. v. c. i. sed pat nõ habz cum ipse sit in ptã te alterius. vt ff. de adul. sic eueniet.

b ¶ Neptis. si hec cõcepta est patre in seruitute existente nõ est i potestate aui. ar. gu. insti. q̃b⁹ mod. ius pa. Q. iiij. po. sol. §. ex vlt. nã p patrẽ acquiritur auo ptãs in neptibus. sed iste liber erat quãdo eam suscepit: sed postmodũ factus est seru⁹: tunc em̃ filij remanent in ptãte aui sui. insti. qui. mo. ius pa. po. §. admonẽdi. τ in h casu oportet itelligi qd̃ hic dr. vl' dic q̃ ibi au⁹ est liber siue nepos sit in ei⁹ ptãte siue nõ requiri dz ei⁹ cõsensus vbi p[r] seruus est τ h õ honestate. In ptãte aũt aui materni null⁹ est. insti. de pa. po. in. h ergo de auo paterno dr. sed nunq̃d originari⁹ filiũ hz in ptãte. nõ. cũ ipse sit in ptãte alterius. C. de agri. τ cen. ne diutius. τ q̃ in ptãte alterius est aliũ in ptãte habere nõ põt. ff. de adul. sic eueniet. τ sic põt de originario hoc intelligi sicut. G. posuit in themate. vel intellige de

c ¶ Arbitrium. ar. q̃ nec seruus suo arbitrio possit ducere vxorẽ. q̃liter em̃ in se liberũ arbitriũ habebit τ non in sua sobole. ergo sicut per illud. extra de coniug. seruo. c. i. hodie sicut liberũ habet arbitriũ cõtrahendi matrimoniũ: ita liberã hz filiã tradendi. Qualiter em̃ in se habebit liberũ arbitriũ τ non in sua sobole. sed hic nõ habet liberũ arbitriũ. q: filia nõ erat in ptãte eius sed liberi aui. vel dic q̃ nec seruus habet liberũ arbitriũ contrahẽdi sine voluntate domini. si tamen contraxerit: tenet.

d ¶ seruo.

Uod aūt .h ꝗrta q̄ꝺ nihil h̄ꝫ q̄ꝺ nis: qꜫ nō lꝫ ex q̄cūq̄ cā viuēte vxore ex alia filios pcreare. ⁊ ꝙ ꝺe abrahā ⁊ ꝺe alijs inducit nō obuiat. qꜫ auctē spūs sancti excusat. sunt. ex̄ ꝺe diuor. gaudem⁹. xiiij. q. v. dixit.

e Filios. ismahelē ⁊ alios filios. s. dan ⁊ neptalim.

f Cethurā. q̄ fuit binomia q̄ alio mō vocabat̄ agar mater ismahelis. arg. ꝺ. qꜫ eo tpe q̄ ille fuit ꝯcept⁹ n̄ potuit esse legitimus. ḡ ex post fc̄ō n̄ potuit legitimari. vt ex̄ q̄ filij sunt le. tāta. ⁊ ff. ꝺe sta. ho. paul⁹.

I Ste. sacramētū. qꜫ cū a scō viro factū est sanctū p̄sumit̄. vt. ix. q. ij. lugdunēsis. ⁊ vij. q. i. oīs.

b Astipulator. i. adiutor. xi. q. iij. anteces.

i Aduersus. sꝫ tertullian⁹ q̄ cōdēnabat scd̄as nuptias: q̄ nec legē nec pphas recipiebat: ⁊ q̄ fuerit e⁹ h̄ēr habes. xxiiij. q. iij. q̄dā. N. tertullianiste.

R Ecurrat. nihil boni vt h. alibi eīn bonū significat. vt ibi. ecce ancilla domini ⁊c̄.

l Quatuor. i. quatuor modis generādi homines in fide. alias enim duo tm̄ sūt genera hoīm. xij. q. i. duo. et q̄ ad ꝯditionē. nā aut sunt serui aut liberi. ff. ꝺe sta. ho. sūma.

m Quatuor. i. istis quatuor modis generādi. i. fide.

n Tenuerūt. i. e. dicat. ꝺ. sꝫ h̄ illegitimi ī figura successerūt. significabat̄ eīn qꜫ ēt illegitimi si parentū vicia nō sequant̄ ppetuā h̄ēditatē habebunt. lvi. di. nasci. vel legitimi isti erāt. qꜫ fas erat tūc filios ex ancillis suscipe. j. ea. q. vij. tn̄ valꝫ. imo pot⁹ dicebant̄ filij vxoris legitime. vt. lvi. di. ismahel.

o Per malos. ar. ꝙ acqrit̄ ecclie vel alij religioso loco p hēticos. ar. xvi. q. vi. si epm.

p Expulsus. nō. qꜫ fm̄ carnē nat⁹ est: sed qꜫ fratrē psequebat̄. vt. lvi. di. ismahel. nā q̄ fm̄ carnē erat psequebat̄ eū q̄ fm̄ spm̄. vt. ꝺ. xxiij. q. iiij. q̄ scdm̄.

q Seducere. ismahel ei faciebat luteas imagines ⁊ cogebat eū eas adorare. ꝯ. illud. adorabis deū ⁊c̄. xxij. q. i. cōsiderate.

r Sacrm̄. sacramētū erat illud fm̄ quā semp carnalis spūalem persequit̄. xxxiij. q. iiij. qui scdm̄.

I Ste abrahe etiā vsqꝫ ad decrepitā etatē senectutis fornicatiōis obijcit crimē. pfecto qꜫ post mortē sare alterā duxit vbi ⁊ si nullū itelligeret̄ rei abdite sacrm̄[s]. ppt̄ hoc solū id facere debuit abrahā ne putarēt heretici aduersus[b] ppl̄m dei. q̄b⁹ ēt tertullian⁹ astipulator[i] assistit p⁹ vxoris mortē crimē esse ducere vxorē. ¶ Sacramētū hui⁹ rei est ꝙ p bonos mali ⁊ boni erāt in fide generādi: sic ⁊ p malos boni ⁊ mali erāt ad fidē accessuri. ¶ Unꝺ aug. sup iohannē.

Sicut bonorū misterio mali ⁊ boni: ita ministerio malorū boni ⁊ mali in fide generant̄.

R Ecurrat nūc anim⁹ n̄r ab abrahā ysaac ⁊ iacob. in istis trib⁹ inuenim⁹ parere liberas: parere ancillas: īuenim⁹ ibi part⁹ liberarū: inuenimus etiam ibi partus ancillarum: ancilla nihil boni[k] significat: eijce ancillā inq̄t ⁊ filiū e⁹. īuenim⁹ rē mirā in istis generationib⁹ ancillarū ⁊ liberarū q̄tuor[l]. s. genera hoīm in q̄b⁹ cōplet̄ figura toti⁹ ppl̄i xp̄iani vt nō sit mirū q̄ꝺ in illis tribus dictū est. ego suꝫ de⁹ abrahā: deus ysaac: ⁊ de⁹ iacob. In oīb⁹ eīn xp̄ianis fratres attendite aut p malos nascunt̄ boni: aut p bonos nascunt̄ mali: aut p bonos boni aut p malos mali. Amplius istis q̄tuor[m] generib⁹ nō pōt iueniri: inuenis ibi bonos filios iacob natos ex ancillis: ⁊ bonos filios iacob natos ꝺ liberis. nihil obfuit natiuitas de vteris ancillarū q̄n in pr̄e ꝯgnouerūt semē suū ⁊ ꝯsequēter regnū cum frib⁹ tenuerunt[n]. Quō ergo ī filijs iacob nō obfuit illis q̄ nati sunt de ancillis q̄ min⁹ tenerēt regnū ⁊ terrā pmissionis quā cū fratrib⁹ acceperūt: nō illis obfuerūt natales ancillarū sꝫ p̄ualuit semen paternū. Sic q̄cūqꝫ p malos[o] baptizant̄ tanq̄ de ancillis vident̄ nati. sꝫ tn̄ qꜫ ex semie verbi dei nati sūt q̄ꝺ figurat̄ ī iacob simul hereditatē cū frib⁹ possidebūt. secur⁹ ḡ sit q̄ de semie bono nascit̄: tn̄ ne imitet̄ ancillā si ꝺ ancilla nasceris: ancillā malā supbientē ne imiteris. Unꝺ eīn filij iacob de ancillis nati possiderūt terrā pmissionis cū frib⁹. Ismahel aūt ꝺ agar ancilla nat⁹ expulsus[p] est ab hereditate vn̄ nisi qꜫ ille supbus erat: illi humiles. erexit ille ceruicē ⁊ voluit seducere[q] fratrē suū ludēs cū illo: magnū ibi sacrm̄[r] ludebāt simul ysmahel ⁊ ysaac. vidit illos sara ludētes. q̄ aūt peperit[a] abel ⁊ enoch ⁊ noe ⁊ abrahā ipa peperit ⁊ moysen ⁊ pphās tpe posteriores añ dn̄i aduentū: ⁊ q̄ istos ipsa ⁊ apl̄os ⁊ martires nr̄os ⁊ oēs bonos xp̄ianos. oēs eīn peperit q̄ diuersis tpib⁹ nati apparuerunt sꝫ societate[b] vni⁹ ppl̄i cōtinent̄: ⁊ eiusdē ciuitatis[c] ciues labores hui⁹ pegrinatōnis expti sunt ⁊ q̄dā eorū nūc expiunt̄ et vsqꝫ in finē ceteri expient̄. Itē q̄ pepit caīn ⁊ chā ⁊ ysmahel ⁊ esau eadē ipsa pepit ⁊ dathan ⁊ alios in eodē ppl̄o similes: ⁊ q̄ istos eadē ipa ⁊ iudā pseudo apl̄m ⁊ symonē magū ⁊ ceteros vsq̄ ad hec tpa pseudo xp̄ianos ī affectiōe aīali[d] ptinacit̄ obduratos: siue sint pmixti in vnitate: siue apta p̄cisione dissentiāt sꝫ cū tales[e] a spūalib⁹ euāgelizant̄ ⁊ sacramētis ībuunt̄ tanq̄ p seipsā rebecca eos parit sicut esau. cū aūt p illos q̄ nō caste annūciāt euāgeliū tales in eodē ppl̄o generant̄ nō sara q̄dē p seipsā parit sꝫ p agar. Itē boni spūales q̄n euangelizant vel baptizantib⁹ carnalib⁹ generant̄. lya q̄dē vel rachel nō iure cōiugali eos sꝫ p āciliarū vterū parit. Cū vō p spūales[f] in euāgelio generant̄ boni fideles q̄ vel vadūt[g] ī spūalē affectū pietatis vel eo tēdere nō desistūt[h]. vl̄ iō nō faciūt qꜫ n̄ pn̄t[i] sicut ex vtero sare ysaac vel rebecce iacob in nouā[k] vitā ⁊ nouū testm̄ nascunt̄[l]. itaqꝫ siue itus[m] ꝟsari videant̄ siue apte foris sint: q̄ꝺ caro est caro est: siue in area[n] sua sterilitate pseuerēt: siue occasione tēptatiōis tanq̄ vento extra tollant̄: q̄ꝺ palea est palea[o] est ⁊ sp ab illi⁹ ecclie q̄ est sine macula[p] ⁊ ruga vnitate diuisus est: etiā q̄ ꝯgregationi scōꝝ in carnali obduratiōe miscet̄. de nullo tn̄ desperandū[q] est siue q̄ int⁹ tal' appareat siue q̄ foris manifesti⁹ aduerset̄. His ita r̄ndet̄ p varietate tēporū varia īuenit̄ dispēsatio ꝯditorū. pmissū erat abrahe ꝙ in semine e⁹ b̄ndicerent̄ oēs gētes. pmiserat se q̄ daturū semini eius terrā pegrinatiōis[r] sue dn̄s de⁹. cū ergo ceteris in ydolatria relictis abrahā ⁊ filios eius in peculiarē[s] ppl̄m sibi dn̄s elegisset: rite multarū fecunditate mulierū ppl̄i dei multiplicatio q̄rebat̄:

a Peperit. patres veteris testamenti peperit ecclia p dilectionē noui testamēti p sacramēta. ꝺ xij. q. ij. q̄ abstulerit mater nr̄a est ecclia q̄ nos in baptismate regenerauit.

b Societate. naꝫ in vna fide ad vnū pmiū tendūt. sꝫ nunq̄d eadē est ecclia q̄ fuit in veteri lege p̄t dici ꝙ nō. iuxta illō vocabo plebē meā nō plebē meā: ⁊ alibi. ecce cōuertimur ad gētes. ⁊ fm̄ h̄ dicatur ꝙ illud relatiuū q̄: q̄ꝺ p̄cessit que peperit ⁊c̄. simplicē facit relationē. alij dicūt eandē esse. ar. de cōse. di. iiij. sicut. vij. q. i. deniq̄. ff. de iudi. pponebatur. ⁊ xvi. di. habeo.

c Ciuitatis. iherusalem celestis.

d Animali. id est bestiali.

e Sed cū tales. i. mali. hic generant̄ p bonos mali.

f Spūales. ⁊ sic p bonos boni.

g Uadūt. s. cuꝫ regenerantur.

h Desistunt. s. cuꝫ cathezizant̄.

i Quia nō pn̄t. sicut pueri.

k In nouā. j. ꝺ cōse. di. iiij. sicut.

l Nascunt̄. i. caritatē ⁊ fidē habēt. j. de ꝯse. dis. iiij. sicut.

m Intus. q. d. mali mali sunt siue in ecclesia videant̄ boni siue mali siue ab ecclesia tolerant̄ siue ab ecclia sepati sint

n Area. area dicitur p̄ns eccl'a ī q̄ mali pmixti sūt bonis: sicut in area palea granis. hugo.

o Palea. ḡ siue ītus siue ex̄ q̄ꝺ palea est palea est ⁊c̄. sicut vsura nō desinit ēē vsura: lꝫ in sortē cōuertat̄. C. de vsur. l. vl.

p Macula est. ꝺ. di. xxi. q̄uis. ꝺ. xxvij. q. i. nuptiarū. §. i. ⁊ dic sine macula. i. sine mortali peccato. xxiij. q. i. omnibus.

q Desperandū est. ꝺ. c. q. ij. ancillā. ꝺ. xxiij. q. iij. corripiantur.

r Peregrinatōis. in q̄. s. ipse abrahā fuit pegrinat⁹. nā vita hoīs sup terrā ē pegrina. vl' via in q̄ dn̄s apparuit vt pegrin⁹. i. q. i. §. oppont̄. ꝟ. ꝙ vt

s In peculiarē. i. ppriū. ar. ff. ad treb. cogi. i. rn̄. ⁊ di. liiij. ex ātiqs plane

G

x ¶ Maledicta.i.ignominiosa ⁊ obscure fame apud hoīes habita est: ⁊ ē maledictū opprobrij: vt h. ⁊ est culpe. vt.ij.q.vij.paul⁹. ⁊ ē maledictū pene. vñ maledict⁹ hō q̄ pependit in ligno. de pe.di.iij.si eñ.ver.⁊ tanq̄.

v ¶ Cōstabat.s̄.di.lxxxij.plimos.⁊.s̄.di.xxxi.tenere x ¶ Munerij.i.officij sacerdotal. y ¶ Querit.ar.ꝙ cessante cā cessabit effect⁹.lxi.di.§.his oībus.

3 ¶ Impat post ordinē q̄ votū cōtinētie hꝫ ānexū.ar.dis.xxvij.diacō⁹.⁊.s̄.d.lxxxiiij.cū in p̄terito alioq̄n ꝯdicit abro.s̄.ea.q.i.itegritas.

a ¶ Abrahā.ad h̄ iducit.c.sequēs.⁊.c.obijciuntur.

b ¶ Illoꝝ.ad h̄ iducit.c.nēo.⁊.c.dicat.

c ¶ Usus.ad h̄ iducit.c.origo.

d ¶ Fere.optie tēpe rat.q: nēo imitatur

Dixit sara.legez scriptam nō ante naturalem.

f ¶ Interdictū.i alīq̄ p̄cepto: vel iterdictū p aliquā legem sup h̄ spāliter latā. erat tñ q̄dāmodo iterdictū i paradiso cū dñs ait.erūt duo in carne vna ⁊ etiā in lege naturali. q̄a cuicūq̧ naturalr̄ insitū erat qd̄ tibi nō vis ⁊c̄.

f ¶ Interdictū.exp̄sse.ſꝫ tacite cuꝫ dixit dñs.erūt duo in carne vna. vt.xxxi.q.i. quomodo.

g ¶ Pena.bñ dicit pena ex tpe.nā culpa añ legē fuit in caym ⁊ lamech.⁊ not. ꝙ hec oēs excusatōnes isufficiētes sunt ſꝫ illa est sola.ex̄ de diuoꝛ.gaudemus.⁊ dic pena crimis.i.legis temerate est.ex tpe legi̾ scripte.al's nec lamech nec caym puniri d̄buit cū illi añ legē scriptam peccauerint.ſꝫ nō erat adhuc pena statuta ꝯ eoꝝ peccatū.

q: in successiōe sanguinis erat successio fidei.vñ in lege dicebat̄.maledicta[t] sterilis q̄ nō reliquerit semē suū sup terrā. Hinc ēt sacerdotib⁹ ꝯiugia decreta sūt. q: i successiōe familie successio ꝯstabat[v] officij. Qz vero p incarnatiōeꝫ xp̄i grā fidei vbiq̧ dilatata ē: nec iā d̄z. dic domui iude.vel dic domui israel. ſꝫ eūtes docete oēs gētes ⁊ in oī gente q̄cūq̧ timet deū ⁊ opat̄ iustitiā: h̄ accept⁹ est illi nec electio muneris[x] q̄rit̄[y] in successiōe generis: ſꝫ in p̄fectiōe vite ⁊ sinceritate scie: ⁊ v̄ginitas fecūditati p̄fert̄ ⁊ sacerdotib⁹ cōtinētie castitas impat̄[z]. nec g° abrahā[a] aut iacob deliq̄t: q: p̄ter vxorē filios ex ācilla q̄siuit: nec illoꝝ[b] exēplo p̄ter cōiugale debitū fecūditatē in aliq̄ ſꝫ alicui q̄rere.cū illoꝝ cōiugia nostroꝝ eq̄nt̄ vel p̄ferant̄ v̄ginitati: ⁊ imoderat⁹ vsus[c] ꝯiugij nr̄i tp̄is turpitudineꝫ fere[d] imitet̄ fornicatiōis illi⁹ tp̄is. ¶ Unde ambro. scribit in li. de p̄triarchis. Non est reus adulterij abrahā q̄ vxore viuēte filiū ex ancilla suscepit.

Dixit sara ad abrahā: ecce cōclusit me dñs vt nō pariā. Intra ergo ad ācillā meā vt filiū facias ex ea: ⁊ ita factū ē sed ꝯsidera p̄mū ꝙ abrahā ante legē[e] moysi ⁊ añ euāgeliū fuit: nō dū ergo interdictū[f] adulteriū videbat̄: pena[g] criminis ex tpe legis est q̄ crimē inhibuit nec añ legē vlla rei est dānatio: ſꝫ ex lege. ñ ergo in legē[h] cōmisit abrahā ſꝫ legeꝫ p̄uenit. de⁹ aūt i paradiso ꝯiugiū laudauerat[a] nō adulteriū dānauerat[b]. habes p̄mā abrahe defensionē. Scōa illa est ꝙ nō ardore aliq̄ vage succēsus libidinis: nō petulātis forme capt⁹ decore ancille cōtubernio cōiugalē post habuit[c] thoꝝ: ſꝫ studio q̄rēde posteritatꝭ ⁊ ppagāde sobolis adhuc post diluuiū raritas erat hūani generis: erat etiā religionis ne q̄s nō reddidisse videret̄ debitū

h ¶ In legē.q̄ eñ p̄ueniūt ꝯstitutiōeꝫ nō sunt postea irritāda.s̄.di.lxxxij.p posuisti.j.c.obijciunt̄.⁊ ex̄ de ꝯstitu.c.vl.C.de testa,iubem⁹.xxxi.di. ante.

a ¶ Laudauerat.cū dixit crescite ⁊ multiplicamini. b ¶ Dānauerat.expresse.⁊ est ar.ꝙ lꝫ vnū ꝯrioꝝ cōmēdet̄ nō iō reliquū vitupat̄.ar.ꝯ.viij.q.i.sciendū. c ¶ Post habuit.i.postposuit. d ¶ Muneris.i.officij q̄ publice seruire humano generi videbant̄. e ¶ P̄terxuit.i.diminuit et extermiauit.nō aūt extinxit.vt di.xxxv.sexto die.⁊ est ar.ꝙ malū factū excusat̄ p bonā intētionē: ⁊ obstetrices lꝫ peccauerūt mētiēdo.pp bonā tñ intentionē remunerate sūt.xxij.q.ij.si q̄libꝫ.⁊ ita in eodē scō q̄s meret̄ ⁊ demeret̄ qd̄ ē ꝯ illud.ff.de neg.ge.siue.⁊.xvi.q.i.legi.ar.ꝙ excusat̄ maluꝫ si bono ꝫe lo fit pp bonū.ar.xx.q.i.ad limīa.

Nemo.de legib⁹.q̄ dicit ꝙ adulteriū nō cōmittit̄ cū soluta ſꝫ cū nupta.ff.de adul.inter.vel loquit̄ de legibus q̄ pmittūt cōcubinatū.vt.ff.de ꝯcubi.l.i.vel loquit̄ de legib⁹ q̄ pmittūt fornicari militib⁹ vt.C.de dona.int̄ vi.⁊ vx.l.ij. g ¶ Stupꝛū.stupꝛū cōmittit̄ in v̄gine vidua vel puero: vel etiā in soluta muliere q̄ non habet̄ loco vxoꝛis vel ꝯcubine,vt,ff,de adul,stupꝛū,sec⁹ s̄m canones,vt,xxxvi.q i.lexilla.§.i. h ¶ Adulteriū.cōiugatoꝝ. i ¶ Ab vxore.sic.ꝫ.q.vi.p totū.⁊.ff.de adul.si vxoꝛ.h̄ no.simplicē fornicationē esse canonicū crimē.i.p canones ⁊ nō p leges esse crimen. k ¶ Tibi ius.ius dicit̄ qd̄ ex indulgentia vel apl̄i dispensatione habet̄ vt vnusquisq̧ habeat ⁊c̄,vt,s̄,q.ij.§.his ita.sicut dicit̄ ius patronat⁹ qd̄ ex gratia tm̄ habet̄.vt xvi.q.v.si q̄s epoꝝ.sic ecōtrario dicitur ex necessitate fieri qd̄ ex dispensatiōe fit vt.l.di.domino sancto.et xxxv.q.iiij.cōsanguinitas.

natur e.deniq̧ ⁊ loth scī filie hanc cām q̄rēde posteritatis habuerūt ne gen⁹ deficeret hūanū. ⁊ iō publici mūeris[d] grā p̄uatā culpā p̄texuit[e]. ¶ Idē in eodem Nō p̄ter legitimā vxorē cōmittit̄ adulterij crimine dānat̄.

Nemo sibi blandiat̄ de legib⁹[f] hoīum: oē stupꝛū[g] adulteriū[h] est: nec viro lꝫ qd̄ mulieri nō licꝫ: eadē a viro q̄ ab vxore[i] debet̄ castimonia. q̄cq̄d i ea q̄ nō sit legitima vxoꝛ cōmissū fuerit: adulterij crimie dānat̄. In eodē. Nulli licꝫ scire[l] mulierē p̄ter vxorē: iōq̧ ꝯiugij datū est tibi ius[k] ne in laqueū incidas ⁊ cuꝫ muliere aliena delinq̄s. Tolerabilioꝛ[l] est culpa si lateat ꝙ si culpe vsurpet̄ auctoritas: nec hoc solū est adulteriū cuꝫ aliena peccare cōiuge: ſꝫ oē[m] qd̄ nō hꝫ p̄tātem cōiugij: tñ loc⁹ iste[n] docet g̃ui⁹ esse crimē vbi celebrati cōiugij iura temerant̄ ⁊ vxoꝝ pudoꝛ soluit̄. Idēq̧ cū p̄tēderet abimalech[o] ꝙ vxorē alienaꝫ esse ignorauerit quā sororē suaꝫ esse vir ipse dixit. rñdit ei dñs: ⁊ ego ꝯgnoui q: puro[p] corde fecisti hoc: ⁊ peperci tibi vt nō peccares in me ppt̄ hoc nō sum passus te tāgere eā cognoscim⁹ velut p̄suleꝫ custodēq̧ esse deū cōiugij q̄ nō patit̄ alienū thoꝝ pollui. Et si q̄s fecit eū peccare in deū[q] cui⁹ violat legē ⁊ grām soluat. ⁊ q: in deuꝫ peccat sacri celestis[r] amittet cōsortium. ¶ Itē hiero. ꝯ iouinianū. Nihil fedi⁹ est ꝙ vxorē amare q̄si adulterā.

Origo[s] q̄dē amoꝛis honesta erat ſꝫ magnitudo[t] deformis. nihil aūt iterē ex q̄ honesta[v] cā q̄s isaniat. vñ ⁊ sext⁹ ait in sentētijs adult̄[x] ē inq̄t i suā vxorē ardētioꝛ amatoꝛ[y]. i aliena q̄ppe vxore oīs amatoꝛ turpis ē: i sua nimi⁹. sapiēs iudicio[z] dꝫ amare ꝯiugē nō affcū[a] nō regnet i eo voluptatꝭ ipet⁹ nec p̄ceps ferat̄ ad coituꝫ: nihil est fedi⁹ ꝙ vxorē amare q̄si adulteram. certe q̄ dicūt se causa rei

l ¶ Tolerabilioꝛ.q̄si dicat maius peccatū est manifeste ꝙ occulte peccare.s̄.xi.q.iij.p̄cipue. ⁊ sic est cōtra xij.q.i.certe ego. ſꝫ dic ꝙ occulte peccans magis dicit̄ peccare id est piculosius.q: nemiē habet corrigentē. Iteꝫ malū est cadere a pposito: sed pei⁹ simulare pposītū Iteꝫ manifeste peccās alio modo dicitur mag̃ peccare. q: tueri se vult ratiōnib⁹ ⁊ auctoritatibus. vt in hoc ca. isti volebant. itē quantū ad h̄ vt pluribus p̄ebet exemplū peccandi vt.xi.q.iij.p̄cipue. Item alia considerōe q̄ clā peccat pl⁹ peccat q: vr̄ scienter peccare. sed qui palā peccat minus peccat q: p̄sumit̄ errare. vt.ff.de ritu nup.l.vltima. m ¶ Sed omne.qd̄ cōmittit in nō sua cōiuge adulteriū est. n ¶ Iste.s.in genesi. vbi dicit̄ qualiter abrahā dū esset in peregrinatione rogauit saram vt diceret se eē sororē suā. vt pudicitiā eius seruare posset apud pharaoneꝫ. ⁊ hic dicit̄ abimelech. q: vterq̧ in ipsum peccauit, vel ipsum vterq̧ timuit ab initio. o ¶ Abimelech.nō est huic ꝯ.xxij.q.ij.querit̄.vbi d̄r

p ¶ Quia puro.volebat eñ eam vxoreꝫ habere nec intendebat alicui iniuriam facere. ⁊ ideo excusandus erat.

q ¶ In deum.cognouimus. r ¶ Celestis.id est ecclesie.

Origo.s.spes plis vel etiā vitatio fornicationis que est nuptiarū causa. vt.s̄.q.ij.§.his ita. t ¶ Sed magnitudo,scꝫ immoderata exactio pro nimio ardoꝛe libidinis.

v ¶ Honesta,nihil est eñ adeo licitū vnde non possit pernities irrogari.xxiij.q.v.de occidendis.in fi. Item vsus rei non cōdemnatur sed libido.vt,xli.dis.quisquis, ⁊ sic vides ꝙ quādoq̧ peccatur in re honesta,vt,xiiij.di,quod ait,

x Adulter. s. e. q. ij. quicqd. ƺ. so. hic talis adulter dicit nõ reatu criminis illi⁹ capitalis sꝫ silitudine adulterine libidinis. sicut eñi adulter in adulterã ardet: ita iste in ꝓpriã. ⁊ ꝙ nõ peccet mortalit parƺ in fi. nã ibi dissuadet ad qð euitandũ nõ tenet. ⁊ h mõ. j. e. q. vij. adulterij sic ğ. ꝑpter silitudinẽ dicit adulter nec est hoc mirũ. naƺ similitudine facti aliqd se pe dicit fieri. xi. q. iij. excellentissim⁹. xij q. ij. fraternitas.

y Amator. vehemens amator. dr cuƺ tñ vxorẽ diligit vt apð se disponat: ꝙ si ipsa essꝫ for te vxor alteri usnõ minus carnalit se cũ ea cõmisceret

z Judicio. cuƺ iudicio ⁊ discretiõe cõmisceri vxori sue debet.

a Affectu. explende libidinis.

b Pecudes. pecudes post ɔceptũ nõ coeunt. vt. j. ea. q. vij. nõ solũ nec mulier faciat copiã sui corpis a ɔceptiõe vsqꝫ ad purgationeꝫ vt. s. di. v. ad eius. ⁊. xxxiij. q. iiij. si causa

c Perdant perit eñi partus ex frequẽti cõcussione

Q Uis igr ret. hoc. c. habes dever bo ad verbũ de pe. di. ij. si eñ. v. menẽto. verius in v. paulus.

e Sub altera. i. sub cõiugali q̃ est altera a castitate al's lr̃a hꝫ alta. nã ꝓfunda sunt iudicia ei⁹. f Legi. naturali vel ɔsuetudinarie. vel. i. dispõni diuine. g Nro. ar. ꝙ si p currebat fortior moneta ⁊ nõ currit vilior de mãdato pncipis libero: soluẽdo viliorẽ. ⁊ ar. ff. de ƺhẽ. ẽp. impatores. ar. ƺ. ex de cẽ. oli. in fi. ff. si cer. pe. cũ qd. ex de iureiur. qnto. h Fines. i. secularũ desiderioꝝ vel etas vltima. de q̃ habes. xxxv. q. iiij. c. vno

O Bicũt. mos. s. diuin⁹ ra deo inspirat⁹. ex de diuor. gaudem⁹. ⁊ ponit hic qñ ꝓ quia.

k Crimẽ. ar. ꝙ cõsuetudo a crimie excusat aliqñ. ar. s. di. iiij. denique. ⁊ ex de tẽpo. or. sane. ar. ƺ. ex de simo. nõ satis. ⁊. i. q. iij. c. vlti.

S a Nõ auiditate. si eñ auiditate tũc peccarẽt. xxij. q. ij. primũ. Jcut. fame. sꝫ nõne ꝓpter necessitatẽ famis licituƺ est comedere ydolaticũ cũ necessitas nõ hꝫ legẽ. vt. j. de cõ. di. i. sicut. ⁊ ꝑpt necessitatẽ famis licitũ est auferre aliena, vt de ɔse, di, v, discipulos, ⁊ etiaƺ

publice ⁊ generis hũani vxorib⁹ cõiungi ⁊ filios pcreare; imitẽtur salteƺ pecudes[b] et postꝙ vẽter vxoris intumuerit nõ pdãt[c] filios nec amatores; se vxorib⁹ pbeãt sꝫ maritos. ¶ Idẽ. Virginalis castitas nõ prefertur coniugio abrahe.

QUis ignoreƺ[d] sub altera[e] dispẽsatione dĩ oẽs retro sãctos fuisse eiusdẽ meriti cui⁹ nũc sunt xpiani. qũo autẽ abrahaƺ placuit in cõiugio sic nũc vgines placẽt in castitate: huiũt ille legi[f] et tẽpi suo huiam⁹ ⁊ nos legi ⁊ tempi nostro[g] in quos fines[h] seculoꝝ deuenerũt ¶ Itẽ augu. Patriarche nõ ɔcupiscẽtia explẽde libidinis sꝫ cã ꝓlis numero se plures habuerunt vxores.

OBijciunt iacob quatuor vxores qð qñ mos[i] erat crimen[k] nõ erat sicuit pr̃iarche cõiugib⁹ excipiẽtib⁹ semen suũ miscebãtur nõ ɔcupiscẽtia pficiẽde voluptatis sꝫ puidẽtia ꝓpagãde successiõis sic apl̃i auditorib⁹ ãmirãtib⁹ doctrinaƺ suaƺ cõdelectabãtur nõ auiditate[a] cõsequẽde laudis. sꝫ caritate seminãde veritatis. ¶ Itẽ augu. ꝺ bono ɔiugali. Sãctius est absqꝫ liberis defungi ꝙ ex illicito concubitu stirpem querere.

SIcut sancti⁹ ẽ fame[b] mori ꝙ ydolaticis vesci: ita sancti⁹ est defungi sine liberis ꝙ ex illicito cõcubitu stirpem q̃rere. vñcũqꝫ[c] aũt nascant hoĩes si parẽtũ vicia nõ sectent ⁊ deũ recte colant: honesti ⁊ salui[d] erũt. semẽ eñ hoĩs ex q̃licũqꝫ hoĩe sit dei creatura est ⁊ ꝫeo male vtẽtib⁹ male erit: nõ ipsum aliqñ malũ erit. ¶ Itẽ ex ꝫmone sancti ambrosij de tobe q̃ sic incipit. diximus in superiori dñica. Ex ancilla filij nõ sunt q̃rendi.

DIcat aliqs vxorẽ nõ habeo ⁊ ideo ancillã mihi associaui: audi qd dicat scr̃ptura ad abrahã. eijce ancillã et filiũ ei⁹. nõ eñ erit heres fili⁹ ancille cũ filio libere. si igit ancille fili⁹ heres nõ est ergo nec fili⁹ est. cur ergo q̃rit tale cõiugiũ ꝺ q̃ suscept⁹ fili⁹ nec successiõis[e] possit esse heres: nec sanguinis[f] nec hõre ꝑt

furari. vt ex de fur. si qs. ⁊ homicidiũ cõmittere. vt ex de homi. c. ij. ⁊ carnes comedere in q̃dragesima. ar. de ɔse. di. v. carnẽ. ex ꝺ ob𝔰ua. ieiunioꝝ. ɔsiliũ. Rñ. sic. ɔ̃mmodo nõ fiat ad venerationẽ ydoli. nulla tñ necessitas excusat a fornicatione. vt. ff. de ritu nup. palã. §. nõ est ignoscendũ. c Vndecũqꝫ. q. d. ⁊ si q̃rant ex illicito coitu, d Et salui, ar. ƺ. ex ꝺ fil. pr̃. ꝑ totũ

hereditatis ɔsortiũ: q̃ nõ hꝫ originis puilegiũ. cur inquã q̃rit tale cõtuberniũ de q̃ nati filij nõ sũt testes mr̃imonij sꝫ adulterij. cur hmõi suscipiunt adulterini q̃ pr̃i sunt pudori: nõ honori. Dicit scriptura. adulteroꝝ filij abhominatio sunt deo ⁊c. mulier igit tua si talib⁹ moribus pdita est vt mereat ɔsortiũ: mereatur ⁊ nomẽ[g] vxoris. Presta cõcubine tue libertatẽ ⁊ nomẽ vxoris ne adulter sis potius ꝙ marit⁹. ¶ Item aug. ad claudiũ ƺ iulianũ lib. v. Adulteria nõ sunt facienda volũtate filios generãdi

SIc nõ sũt faciẽda adulteria[h] etiaƺ voluntate filios generãdi queãdmodũ nec furta sunt facienda etiã volũtate pascendi pauperes[i] sanctos: qð tñ faciendũ est nõ ppetrãdo furta sꝫ bene vtendo mãmona[k] iniq̃tatis[l] ¶ Ecce ꝙ nullo mõ lꝫ alicui viuẽre vxore sua vel ex ancilla vel ex alia q̃libet filios q̃rere q̃ etiã suscepti filioꝝ noĩe iudicant indigni. simplex eñ fornicatio in sacra scriptura ꝓhibet. ¶ Vñ aug. in qõnibus deutronomij. Illicit⁹ cõcubit⁹ ⁊ omnis nõ legitim⁹ vsus illoꝝ mẽbroꝝ nomie mechie intelligit.

MEretrices[m] esse ⁊ ad meretrices accedere ꝓhibet dñs q̃ruƺ[n] publice venalis turpitudo est. In decalogo aũt mechie nomie nõ videt hoc aperte ꝓhibuisse: qm̃ mechia nõ nisi adulterium intelligi solet. ¶ Idẽ sup exodũ. ¶ Ois mechia etiã fornicatio dr in scr̃pturis. Sed vtrũ ois fornicatio mechia dici possit in eisdem scripturis nõ mihi iterim occurrit locutionis[o] exẽplũ. sꝫ si ois fornicatio etiaƺ mechia dici nõ põt vbi sit in decalogo ꝓhibita illa fornicatio quaƺ faciũt qui vxores nõ habẽt: cũ feminis q̃ viros nõ habẽt: an inueniri possit ignoro sꝫ si furti noĩe bñ intelligit ois illicita vsurpatio rei aliene. nõ eñ rapinã pmisit q̃ furtũ ꝓhibuit[p]: sed vtiqꝫ a parte[q] totuƺ intelligere voluerit. q̃cqd illicite rerũ ꝓximi aufert, pfecto nomie mechie omnis[r]

D Icat aliqs. successionis. nisi in vncia. vt. C. de naturalib⁹ libe. auf. licet

f Nec sanguinis. i. honoris. fili⁹ eñ seqtur puilegiũ patris in trib⁹ q̃ ad honores ⁊ dignitates et q̃ ad curialẽ ɔditionẽ. vt. C. de decurionib. ⁊. l. exẽplo. ⁊. l. null⁹. ⁊ quo ad originẽ. vt. ff. ad muni. l. i. matrem sequit q̃ ad ɔditionẽ. vt. C. ꝺ reiven. partũ.

g Et nomẽ. ar. ad ꝓsumptionẽ mr̃imonij clãdestini ex appellatione vxoris: ꝙ eoipso qð noĩatur vxor est habenda ꝓ vxore. ex de ꝓsump. illud. C. de nup. si ciuis. ar. ƺ. C. de li. cau. l. pe. ar. s. xxiij. di. dñs. xxiij. q. i. parat⁹. j. de ɔse. di. iiij. si eos. ff. ꝺ ꝓba. l. vlti. §. vl. s. i. q. i. si qs a simoniacis. arg. ƺ xxvij. q. ij. inuenta. ⁊ qð dicit: ⁊ nomen dic ⁊ ꝓ id est. nã eo ipso ꝙ qs permittit ancillã suã ƺhet matrimoniũ rapit in libertatẽ. C. de lati. li. tol. auf. ad h. sꝫ ⁊ cõcubina rapit i libertatẽ morte dñi. filit ⁊ filij eius si dñs nihil eis disposuit. C. cõia de ma. l. vl.

S Ic non. adulteria. s. e. q. ij. §. sic ğ.

i Paupes. s. xiiij q. v. forte. s. xxx. q. i. nosse. s. xxij. q. ij. his aucto. s. i. q. i. nõ est putandum.

k Mãmona. i. pecunia quã qs ꝑ iniquitatẽ. i. ꝑ sollicitudinẽ acq̃siuit. xiiij. q. v. §. sꝫ h multiplicit. l Iniq̃tatis. i. inequalitatis. equũ eñ est tibi necessaria retinere ⁊ supflua pauperib⁹ erogare. ⁊ h est iniq̃tas si ƺ fiat.

MEretrices. cũ dicit nõ mechaberis. ⁊ in deutronomio vbi dicit. nõ erit meretrix de filiabus israel. n Quarũ. alibi meretrix est q̃ multoꝝ libidini paret. vt. s. di. xxxiiij. vidua. h etiaƺ dicit lex. ff. de ritu nup. palã. o Locutionis. expsse. p Prohibuit. argu. ꝙ idẽ iuris est in pte ⁊ in toto. vt. xiiij. q. v. penale. Itẽ ar. ꝙ ꝓhibito minori id qð maius est intelligit esse ꝓhibitũ. ar. xliiij. di. nulli clerico. similit cõcesso maiori cõcessum est ⁊ min⁹. xvi. q. ij. visis q Aperte. pars est furtũ illicita vsurpatio rei aliene est totũ. oẽ nãqꝫ furtũ est illicita vsurpatio rei aliene ⁊ nõ ɔuertit. h. sꝫ h gl. nõ valet: sed expone vt dici. xiiij. q. v. penale. r Omnis. lꝫ nõ ꝓhibuerit rapinã verbis legis. ꝓhibuit tñ s̃nia legis q̃ magis attendenda est, extra de ver, sig. pterea, s, i, q, i, marcion,

a ¶ Illicitus. hic videt surgere quedam inextricabilis contrarietas. nã in deutronomio licitũ erat habere cõcubinã et dare ei preciũ sue pudicitie et eã dimittere. sed in decalogo sm interpretationẽ aug. prohibita fuit oĩs fornicatio: vt hic dicit. h. dic q nõ sunt cõtraria. nã aliud est pmissio de qua in deutronomio: et aliud preceptũ de quo in decalogo. sed hec solutio nulla videt. q: circa idez nõ possunt habere locũ pmissio et preceptum siue prohibitio. ideo dic q illud intelligit de cõparatiua pmissione. simile. j. xxxiij. q. ij. si qd verius. nã in veritate illud semp fuit peccatũ. extra de diuor. gaudemus.

t ¶ Nec eo fornicator. melius est viã veritatis nõ agnoscere etc. de pe. di. iiij. si refugientes.

v ¶ Maioris. q: fidelis in hoc magis peccat. q: membra xpi facit mẽbra meretricis. sz infidelis sua nõ xpi membra fac mẽbra meretricis.

x ¶ Erũt. i. cõueniũt in vno carnali ope. et p hoc dicit hu. affinitatẽ contrahi p illegitimũ coitũ. vt no. xxx. q. iiij. si quis.

y ¶ Contrario. i. sed vel id est conuerso casu.

z ¶ Edificet. tñ per fornicationẽ magis edificat diabolo tẽplũ q violetur.

a ¶ Nescio. hoc nõ diffinit. ponit tñ psuasionẽ suã cũ dic p vicia etc. vel dic nescio. i. nõ diffinio cũ sit manifestũ. q: infidelis non violat tẽplũ dei cũ ipse non sit tẽplũ dei: sed edificat tẽplũ diabolo

b ¶ Opus. ordine. scz numerãdi. sic enĩ ait apls manifesta sunt opa carnis. que sunt fornicatio et immunditia luxuria etc. de his. xxv. di. §. criminis. ver. de quibus.

Illicitus[s] cõcubit[t] atqz illorum mẽbrorũ nõ legitim[9] vsus prohibit[9] debet intelligi ¶ Itẽ hieronim[9]. Extraordinaria voluptas et inuerecũda opera nuptiarum luxuria et imunditia appellant.

Nec eo fornicator[t] maioris[v] criminis est q: tollit mẽbra xpi et facit ea mẽbra meretricis. erũt[x] quippe duo in carne vna qui nõ est fidelis nec credit in xpo mẽbra sua facit mẽbra meretricis. Ecõtrario[y] infidelis in fornicatiõe sua vtrũ violet vel edificet[z] tẽplũ idolo nescio[a]. p vicia quippe luxurie vel maxime demones colunt. hoc vnũ scio q qui post fidẽ xpi fornicat violat tẽplũ dei. Scdm op[9b] carnis imunditia[c] nũcupat: et eã comes luxuria sequit. quod enĩ in veteri lege de nephandis crimib[9] que in occulto fiunt que noĩare etiã turpissimũ[d] est: ne etiã dicẽtis os et aures audiẽtiũ pollueren[e] generaliter scriptura cõplexa est dicẽs. Uerecũdos vel ferẽtes facite filios israel ab oĩ imũditia[f]: sic in hoc loco ceteras extraordinarias voluptates ipsarum q opera nuptiarum si nõ cũ verecũdia et honestate quasi sub oculis dei fiant vt tm̃ liberis seruiatur imunditiã et luxuriam noĩauit. ¶ Itẽ greg. Immoderat[9] vsus mulierũ salomone ad ydolatriã traxit.

Salomon quippe imoderato vsu atqz assiduitate mulierum ad hoc vsqz pduct[9] est vt tẽplũ ydolis[g] fabricaret: et qui prius tẽplũ cõstruxerat deo: assiduitate libidinis et pfidie subtract[9]: ydolis tẽpla cõstruere nõ timuit. ¶ Itẽ hieroni. Liberorum procreatio in mrĩmonio laudatur meretricia voluptas etiã in vxore dãnatur.

Liberorum ergo vt dixim[9] in mrĩmonio cõcessa sunt opera voluptates aũt que de meretricũ amplexib[9] capiunt in vxore sunt dãnate[h]. ¶ Queritur aũt quare tales non dicant filij vel

c ¶ Immunditia. que attendit sm oẽm vsum illicitũ membrorum. luxuria attẽditur in cibo et potu cũ vtit delicatis et calidis vt aptior sit ad imunditiaz. xxxv. di. eccle principes. d ¶ Etiã turpissimũ. et ita quedã omittẽda sunt propter turpitudinẽ. vt. i. q. iiij. §. itẽ peccato. et imperator dicit de ea que nubit infra tẽpus luctus. quod ei dicam[9]: erubescimus. in aut. de resti. et ea que parit. §. vnũ. si quidẽ. colla. iiij. e ¶ Pollueren. nã dicit imperator q propter ista crimina inducunt fames et pestilentie et terremotus. in aut. vt nõ luxurientur cõ naturã. §. si enĩ. colla. vi. f ¶ Immunditia. ar. opera nuptiarum que nõ sunt cã liberorum mortalia esse: q: luxuria et imunditia noĩant. vt. j. c. liberorũ. sed hoc dicit nõ quo ad reatũ mortalis vicij: sz quo ad spẽm facti. spẽm enĩ et silitudinẽ luxurie et imũditie ptendũt et habẽt designare. vt no. s. c. origo

Salomon. ydolis. ydolo. s. astaroth sidoniorum et ydolo cathinos moabitarũ: et ydolo moloch amonitarũ. post tñ egit pniam sm quosdã. de pe. di. ij. si enĩ. §. salomõ.

Liberorum. dãnate. cũ vxore cõmisse voluptates puniẽde sunt. et est ita ar. p. h. qui dicit virũ mortaliter peccare cũ accedit ad vxorẽ causa libidinis. tu dic cõtra. et dãnate dic id est puniende propter ve-

niale. et est sile. iiij. di. deniqz. vi. di. testamentũ.

Liberi dicti sunt. quattuor sunt genera filiorum naturales tm̃ vt concubinarũ. naturales et legitimi vt vxorum. legitimi tm̃ vt adoptiui. spurij vt sacrarũ virginũ et cõsanguinearum. i. q. vij. tali.

k ¶ Deteriorẽ partẽ sumit. hoc verũ est sm legẽ lombardorũ et theuthonicorum. nã sm legem romanorũ sec[9]. C. de rei ven. partum. ff. de sta. ho. lex nature. et de ver. sig. etiã. et suf. ficit si per momentũ fuit in libero ventre ff. e. ti. et seruorũ. §. ingenui vel dic verius deteriorez. id est debiliorẽ, q: femineus sex[9] debilior est quod ad honores. tamẽ circa insignia p les patrem sequitur. vt di. xi. s. c. dicat.

quẽ suorum parẽtũ sequant qui ex libero et ancilla nascunt. Isidor[9] ethimologiarũ lib. ix. determinat. Qui sunt liberi et quã cõditione parentũ sequant.

Liberi dicti sũt[i] qui ex libero mrĩmonio orti sunt. Nam et filij ex libero et ex ancilla seruilis sunt cõditiõis. semp enĩ qui nascit deteriorẽ[k] partẽ sumit. naturales aũt filij dicunt ingenuarum cõcubinarũ filij quos sola natura genuit nõ honestas cõiugij. Ubi vero qui nõ sunt de legitimo cõiugio matrẽ[l] poti[9] q prem sequũtur.

Q.v.

Quod aũt[m] pudicitia violẽter eripi nõ possit multorum auctoritatib[9] pbat. Est ei virt[9] animi que violẽtiã nõ sentit. corpi nãqz vis infertur[n] nõ aio. vñ quis corp[9] violent corrũpat si pudicitia mẽtis seruet: illesa tñ castitas duplicat[o]. Sicut btã lucia fertur dixisse paschasio. si inuitã me feceris violari castitas mihi duplicabit ad coronam: non inquinat corpus nisi de cõsensu mentis. nã et si in manu mea thura ponas: et p manũ meã sacrificium facias: de[9] hoc attẽdit qui et deridet. de sensib[9] enĩ et volũtatib[9] iudicat de[9]. ¶ Hinc ambrosi[9] scribit in li. v. de virginib[9]. Melior est virginitas mẽtis q carnis.

Tolerabili[9p] est mente virginez q carne habere: vtrũqz bonũ si liceat[q]: si nõ liceat saltẽ nõ homini[r] casti sz deo[s] sim[9]: virgo[t] pstitui põt: adulterari[v] nõ põt. vbicũqz virgo dei est: tẽpluz dei est: nec lupanaria[x] infamant castitatẽ: sed castitas etiã loci abolet infamiã ¶ Idem. Mẽte incorrupta nõ corrũpitur caro.

Reuera nõ põt caro[y] corrũpi nisi mẽs fuerit ante corrupta. ¶ Itẽ aug. de ciuitate dei lib. ij. Aliena libido neminẽ polluit.

Ita ne aliquẽ polluat aliena libido metuit nõ polluet si aliena erit, si autez

l ¶ Deteriorem. s. xxvij. q. i. iudei. contra. s. xv. q. vlti. cũ mulie. cõ sed hoc in ceteris generaliter. sed fallit in illis duobus casibus

l ¶ Matrem et quantũ ad cõditionez et quantuz ad originem. ff. ad munici. l. et q impugnãt testamẽtũ mrĩs vt. ff. de inof. testa. si suspecta. §. i.

Quod autẽ hic intitulatur. v. questio an scz pudicitia p violẽtiã auferatur. et dic q duplex est pudicitia animi et corporis. corporis pudicitia que integritas dicitur bene amittit p violẽtiã. de qua dicit. j. e. ille. et. xxvij. q. i. nuptiarum. pudicitia aũt animi cũ virtus sit nõ aufert p vim. q: animo nõ infertur vis. vt. j. e. ita ne. et no. q hec virtus est eadẽ in virginibus et in cõiugatis et viduis. sed in virgininibus appellat virginitas. in cõiugatis pudicitia. xxvij. q. i. nuptiarum. in cõtinẽtib[9] castitas. xxx. di. hec diximus. n ¶ Infertur. absoluta que non põt animo inferri: sed cõditionalis potest. vt. s. xxiij. q. vi. vides, vel dic non põt inferri animo vis. verum est non consentienti.

o ¶ Duplicat. ar. violenter corruptã nõ amittere pmiũ virginuz. sed recipere duplicatũ: non tñ quo ad aureolã. cõsequit g maius pmiuz sed nõ tale: q: nõ coronat nec fulgorẽ virginis habebit.

Tolerabili[9]. id est sanctius. q ¶ Si liceat. i. si potest. r ¶ Non homini. in corpore. s ¶ Sed deo. in mẽte.

t ¶ Uirgo. pstitui. i. corpore p vim corrũpi. v ¶ Adulterari. q: adulteriũ tm̃ dolo cõmittit, vt, xxxiiij, q, ij, in lectũ, et ff, de adul. l. pe,

z ¶ Nec lupanaria. hō eñ sanctificat locū: nō loc⁹ hoīez. vt. xl. di. nō loca. ꝛ c. multi. tñ ex loco qñ p̄sumit̄ ꝯ aliquē. vt. xviij. q. ij. diffinim⁹ ꝛ etiā p aliq̄. vt. lvi. di. c. i. ipse ergo loc⁹ p se nō est infamis: nec etiaꝫ dñs lupanaris est infamis. vt. ff. de pet. here. ꝛ ancillaꝝ. vitari tamē dꝫ turpis loc⁹. vt. lxxxi. di. in oībus. ꝛ iudex ipsum vitare debet. vt. ff. de arbi. si cū dicis. §. si arbiter.

a ¶ Reuera. ca ro. i. eī⁹ corruptio ad reatū iputari nō dꝫ: vel ad dānationē eternā vel corruptionis non dꝫ rea affici. obest tñ q̄ ad aureolā. ꝛ q̄a nō cōsecrabitur int̄ virgines. vt. j. ille.

Ita ne. si āt polluet per cōsensum. de pe. di. v. c. fi.

b ¶ Comiteꝫ nā q̄ hꝫ vnaꝫ virtutē habet omnes.

c ¶ Cōsentire. s. xxxi. q. ij. lothari⁹. nō eñ pretextu paupertatis ꝛc. ff. ꝯ ritu nup. palā. §. nō est ig scendū.

d ¶ In ptāte nā dicit lex q̄ cura vel diligētia cōsequi possumus ne q̄s nobis iniuria dānū det. vt. ff. commodati. ad eos. ꝛ. ff. de admi. reꝝ ad ci. pti. l. ij. §. si eo. et dicit lex q̄ custodia paruꝫ pdest aduersus vim. ff. de act. ēp. ꝛ vē. si ea res.

e ¶ Putauerit. arg. q̄ nō dꝫ q̄s dici perpetrasse q̄ nolens fecit vel pass⁹ fuit nec debēt iputari q̄ p coactiōeꝫ absolutā fiunt. ar. ꝯ. di. l. p̄sbiteros. xv. q. vi. c. i. arg. ꝯ xxxi. q. ij. lothari⁹.

polluet[a] nō erit aliena. Sꝫ cū pudicitia sit virt⁹ animi comitēqꝫ[b] hēat fortitudinē: poti⁹ q̄libet mala tolerare q̄ malo cōsentire[c] decernat. null⁹ aūt magnanimus ꝛ pudic⁹ in ptāte[d] hꝫ q̄d de sua carne fiat: sꝫ tñ q̄ annuat mēte vel renuat q̄s tandē sana. s. mēte putauerit[e] se pdere pudicitiā si forte vi apphensa vel oppressa carne sua exerceat̄ ꝛ expleat̄ libido nō sua. ¶ Idē De eodem.

Proposito animi pmanente p qđ etiā corpus sanctificari[f] meruit ipsi corpori nō aufert sanctitatē[g] violētia libidinis aliene quā suat pseuerantia sue ꝯtinētie. an v̄o si aliq̄ femia mēte corrupta violatoqꝫ pposito qđ deo vouerat pgat[h] viciāda ad suū deceptorē adhuc eā pgentē scām vel corpe dicim⁹ ea sanctitate[i] animi p quā corp⁹ sanctificatur amissa atqꝫ destructa: absit hic error: et hic poti⁹ āmoneamur ita amitti corporis sanctitatē etiā intacto corpore.

Lucretiā matronā nobi ¶ Idem lē veterēqꝫ romanaꝫ pudicitie magnis efferūt laudib⁹ hui⁹ corpore cū violent⁹ tarquinij regis fili⁹ libidinose potit⁹ esset: illa scel⁹ iprobissimi iuuenis marito collatino ꝛ ppinq̄[k] bruto viris clarissimis ꝛ fortissimis indicauit eosqꝫ ad vindictā ꝯstrinxit. deinde fedi in se cōmissi sceleris egra atqꝫ ipatiēs se peremit. q̄d dicim⁹: adultera[l] hec an casta dicēda est q̄s in hac cōtrouersia iudex laborabit. egregie q̄dā ex hoc ꝛ veracit̄ declamās ait mirabile dictu: duo fuerūt ꝛ adulteriū vn⁹ cōmisit splēdidissime atqꝫ verissime intuēs in duoꝝ corpoꝝ cōmixtione vni⁹ inq̄natissimā cupiditatē: vni⁹ castissimā volūtatē: ꝛ nō qđ ꝯiūctōe corpoꝝ sꝫ qđ aīoꝝ diuersitate agerek attēdens duo inq̄t fuerūt vn⁹ adulteriū cōmisit[m].

Non fidelib⁹ xp̄i tedio sit ¶ Idē. vr̄a vita: ꝛ si ludibrio sit hostibus castitas vr̄a habēs verā magnāqꝫ ꝯsolationē si fidā cōtinētiā retinetis nō cōsensisse peccatis coꝝ. ¶ Idē in li. p̄mo de duab⁹ aīab⁹. ¶ Nō nisi voluntate peccat̄. ¶ Idē in lib. p̄mo de libero ar

Proposito. sanctificari. i futuro cū sua īdue tur stola. g ¶ Sanctitatē. ꝛ ita corp⁹ hꝫ sanctitatē ꝛ ita virtutē sed ꝯ. j. c. de pudicitia. q2 virtus in animo tm̄ est. sed ideo dicit̄ corp⁹ habere: q2 futurū est habere post resurrectionē. h ¶ Pergat. nota q̄ sola itineris arreptio facit aliquā corruptā sicut itineris arreptō habet̄ p appellatione. ex̄ de ap. meminim⁹. sic qui pergit de vna militia ad aliā iure scđe militie censet̄. ff. de bo. pos. ex testō militis. l. i. i ¶ Sanctitate. hec tamē que mēte corrupta est post pniam potest ordinari. quia quo ad legem virgo est. j. c. finge.

Lucretiā. ppinquo. id est auunculo. l ¶ Adultera. videt̄ q̄ augu. male induxit exēplū lucretie. nā in veritate sm̄ canones adulteriū cōmisit siue directa siue indirecta fuerit volūtas: sꝫ sm̄ legē nō cōmittat̄ nisi dolo. vt. ff. de adul. l. pe. sed aug. inducit exemplū hoc quasi a minori. q. d. ex q̄ ea que cōditionaliter fuit coacta excusat̄ sm̄ leges ab adulterio. multo magis ea q̄ absolute fiunt sm̄ canones. i. q. i. cōstat. l. di. p̄sbiteros.

m ¶ Vnus. adulterium cōmisit: imo ꝛ ipsa nisi absolute fuerit coacta. arg. ꝯ. c. ita ne. sed hoc iō dicit: q2 nō tenet̄ h̄ casu ad penā legis. q2 sine dolo adulteriū nō cōmittitur. ff. de adul. l. pe. als poti⁹ debuit mori q̄ ꝯsentire. j. e. §. cū ergo. vides ergo q̄ adulteriū pōt esse ex parte vni⁹ tm̄: ꝛ similit̄ simonia pōt esse ex parte vni⁹ tm̄ ꝛ nō alterius. sicut in giezi ꝛ naamā. vt. i. q. i. qui studet. ꝛ. q. iij. q̄stiū. ꝛ similiter societas ff. p soc. l. ꝛ actione §. dixim⁹. ꝛ sponsalia. extra de despō. ipube. de illis. ꝛ matrimoniū. vt ex̄ ꝯ eo q̄ dux. in ma. quam polluit p adulteriū. c. i. ꝛ. ꝯ. e. q. ij. aliq̄n.

De pudicitia. q̄s colligeꝯ modo pbationis oēm virtutē esse in animo.

o ¶ Virt⁹. est auteꝫ virt⁹ habit⁹ mentis bn̄ cōstitute ꝛc. vt ꝯ pe. di. iij. illere x. ob hoc etiaꝫ v̄tutes aie velamenta dicūtur. de pe. di. ij. c. sapiēs

p ¶ Eripi pōt. quid si culpa sua in hanc violentiā incidisset puta denunciauit ei marit⁹ vt fugeret ne vi hostiū opprimeretur. illa aūt noluit ꝛ sic oppressa est q̄ dimitti possit a viro sic videt̄. q2 q̄cquid ex culpa sua ꝛc. xv. q. i. si q̄s insaniens. l. di. studeat. p̄sumit̄ eñ se rapine obtulisse. xxiij. q. iiij. displicet. ff. qđ metus cā. si mulier. ar. cōtra ex̄ de despon. veniēs xxvij. q. ij. desponsata. ff. de reg. iur. nullū crimen. xv. q. vi. c. i. nec imputandū est ei q̄ credula nō fuit. ff. qđ cū falso tu. l. ij. ꝛ. l. di. si q̄s pposiera. Item ꝛ si peccauerit nō credēdo viro suo nō tñ q̄ntū ad adulteriū demeret̄. xv. q. i. inebriauerunt. Io. quid iuris de hoc in q̄ōnibus plene notaui. b.

De pudicitia Vitrio. De eodē

Quis[n] dubitauit q̄n ea sit in aīo cōstituta q̄nq̄dē virt⁹[o] est. vn̄ a violento stupratore nec ipsa eripi pōt[p]. ¶ Idē ieroni. sup ep̄lam ad romanos. li. p̄mo. De eodeꝫ.

Non pōt fieri vt nisi q̄s mechet̄ pri⁹ in corde q̄ mechari possit in corpe. ¶ Idē sup lucā. li. ij.

Hinge si q̄s in aliq̄ p secutione aliquā v̄ginē ꝯstitutā cognouerit apud euāgeliū: q2 volūtate nō peccauit virgo suscipit̄: in lege q̄si corrupta repudiat̄. ¶ Idē in lib. hebraicaꝝ q̄ōnum. Corpus mulieris nō vis maculat sꝫ voluntas. ¶ Itē aug. in lib. de scā v̄ginitate

Sicut nemo impudice vtit̄ corpore nisi spū pri⁹ ꝯcepta nequitia: ita nemo pudicitiā seruat in corpore nisi spūi pri⁹ insita castitate. ¶ Idē victoriano. In corpore pudicitia violari nō pōt si mēs inuiolata seruet̄.

Ad dn̄m ingemiscētibus oīno suis aderit q̄ suis adesse ꝯsueuit: ꝛ aut nihil in eaꝝ castissimis mēbris libidine hostili ppetrare pmittit[q]: aut si pmittit cū eaꝝ anim⁹ nulla ꝯsensionis turpitudine cōmaculat̄: et carnē suā defendit[r] a crimie: ꝛ q̄cq̄d in ea nec cōmisit nec pmisit libido patientis sol⁹ erit culpa facientis. oīsqꝫ illa violentia nō p corruptionis turpitudine: sꝫ p passionis vulnere deputabit̄. tm̄ eñ valꝫ in mēte integritas castitatis vt illa inuiolata nec in corpore possit pudicitia violari cui⁹ mēbra potuerūt supari. ¶ Idē ysidor⁹ in sinonimis suis. li. ij. Caro nō peccat si a cōtagione aīa fuerit munda.

Non pōt corp⁹ corrūpi nisi pri⁹ corrupt⁹ fuerit anim⁹. munda nāqꝫ a cōtagione aīa: caro nō peccat[s]. ¶ Item augusti. honorato ep̄o. Non eripitur pudicitia carnis si mente seruetur.

Magis timeam⁹ ne sensu interiore corrupto pereat castitas fidei q̄ ne femine ꝯstuprent̄ violēter in carne q2 violētia nō violat̄ pudicitia si mēte seruat̄. qm̄ nec q̄s in carne violat̄ q̄n volūtas patiētis turpiter carne nō vtitur.

q ¶ Ad dominū. permittit. sicut nō pmisit ab imalech. ꝯ. xxi. q. nemo.

r ¶ Defendit. i. non imputat̄ ad crimē corruptio carnis. xv. q. vi. c. i.

s ¶ Non potest. non peccat. nam tunc homo peccat cū mens per delectationē subiugatur. de pe. di. ij. inter hec sciendū. ꝛ est ar. ꝯ. xxij. q. v. si q̄s coactus. sed ibi de cōditionali: hic de absoluta coactione.

Sicut em̄. casus. sola voluntatis forma monetat opus. x. q. ij. hoc ius.
b ¶ Voluntate. directa vel indirecta ne fit. ꝫ. s. l. di. si q̄s volūtate.
c ¶ Debilitati. senio vel sectione vel naturali frigiditate. h. d. lr̄a: q: cōtinē
tia volūtaria est bona non necessaria. xxxiij. q. v. que sunt. in fi.
Si paul⁹. vas. i. electū ad p̄dicandū. ⁊ d: vas q: plenior fuit alijs,
e ¶ Aculeos. i. motus primos de quibus timebat cadere in scōos. ⁊ q̄ surgūt in nobis ⁊ sine nobis.
f ¶ Aliā. sensualitate. s. siue cōcupiscentiā q̄ d: lex q: ligat ⁊ trahit ad peccatū. vn̄ dic alibi ago q̄d nolo.
g ¶ In lege. i. in peccatū q̄d ligat hominem.
h ¶ In semet. i. propriā fragilitatē cōsiderans.
i ¶ Tu te. ar. ꝙ nō licet maiori nec minori. vt. viij. q. i. si ḡ. et xi. q. i. magnū. ⁊ q̄d negat maiorib⁹ multo potius minorib⁹ C. d reuo. dona. his solis. in fi. ⁊ ꝙ maiorib⁹ dignitatibus nō est cōcessum h̄ si bi nō audeāt vendicare minores. vt. C. de decu. l. vi. li. x.
k ¶ Putas. arg. ꝙ paul⁹ fuit virgo cuȝ fit cōparatio int̄ eū ⁊ eustochiū q̄ virgo fuit.
l ¶ Suscitare. idem dicit lex ꝙ virginitas restitui nō pōt. C. de rap. vir. in pn̄. sed nōne exosculato pōt restituere visuȝ q̄re ḡ non virginitatē. q̄dā ita intelligūt. i. ꝙ de⁹ nō pōt facere q̄n fuerit corrupta. q: factū non pōt esse nō factū. vt. ff. de cap. in bello. §. facte. sȝ fm̄ h̄ ideȝ esset in ceco. rn̄. q̄d hic d: nō referṫ ad carnis corrupte restaurationē sed ad virginalis palme retributionē. ⁊ dic nō pōt. i. nō cōgruit ei⁹ potētie vt aureola coronet corruptas. h̄ em̄ esset ꝫ iustitiā. ⁊ ideo illud nō pōt esse. vt ar. de pe. di. ij. §.

ſȝ sine cōsensione tolerat q̄d ali⁹ operaṫ.

¶ Itē iohes crisostom⁹ sup matheum

Nec peccatū nec iustitia operaṫ si sine volūtate pficiṫ.

Sicut em̄[a] peccatū op⁹ sine volūtate[b] nō facit: ita et iustitia ex ope non cōsummatur nisi et volūtas affuerit: multi em̄ corpore q̄deȝ castitati studēt: adulteriū q̄deȝ voluntate committūt cuȝ dn̄s dicat: qui viderit mulierȝ ad ꝯcupiscenduȝ eam iaȝ mechat⁹ est eā in corde suo ḡ° volūtas sine ope peccat frequenṫ Illa ergo gloriosa est ꝯtinentia quā transgredi non potest necessitas debilitati[c] corpis sed quā cōplectiṫ volūtas sancti propositi

¶ Itē hyero. in epistola ad eustochiū

Virginitas carnis nō huaṫ mēte corrupta

Si paulus apostolus vas[d] electionis ⁊ preparat⁹ in euāgelio xp̄i ob carnis aculeos[e] ⁊ incētiua vitiorū reprimit corp⁹ suuȝ ⁊ huituti subijcit ne alijs p̄dicās ip̄e reprob⁹ inueniaṫ ⁊ tn̄ vidit aliaȝ[f] legeȝ in suis mēbris repugnātēȝ legi mētis sue: ⁊ captiuātēȝ se in lege[g] peccati: si post nuditatē ieiunia: fames: carceres: flagella: supplicia in semet[h] reuers⁹ exclamat: infelix ego hō q̄s me liberabit d corpe mortꝭ hui⁹ tu te[i] putas[k] securuȝ esse debere: q̄so caue ne q̄n dicat ⁊ d te de⁹ virgo israel cecidit ⁊ nō est q̄ suscitet eā. Audacter dicā cū omia possit de⁹ suscitare[l] virginē nō pōt post ruinā. valet q̄dē liberare de pena sȝ nō valet coronare corruptā timeam⁹ illā ꝓphetiā ne in nobis etiā cōpleaṫ: ⁊ virgines bone deficiēt. obserua q̄d dicat: ⁊ virgines bone q: sunt ⁊ virgines male. qui viderit inq̄t mulierē ad ꝯcupiscendū eā iā mechat⁹ est eā i corde suo. perit ergo etiā mēte virginitas: iste sunt virgines male[m] virgines carne nō spū. virgines stulte q̄ oleuȝ[n] nō habētes excluduṅṫ a sponso. si aūt ⁊ ille q̄ virgines sunt: ob alias tn̄ culpas virginitate corporȝ nō saluanṫ. q̄d fiet illis q̄ ꝓstituerūt mēbra xp̄i ⁊ mutauerūt tēplū sancti spūs in lupanar. Ilico audi ⁊ ꝓphām dicētē. descēde[o] sede in terra virgo[p] babilonis fi lia: sede in terra. nō est filie caldeoruȝ[q] thron⁹[r] nō vocaberis[s] vltra mollis ⁊. delicata[t] accipe molā[v] ⁊ mole farinaȝ[x] discoperi[y] velamē tuū. denuda[z] crura tua transi[a] flumina: reuelabitur ignominia tua: apparebunt opprobria[b] tua ⁊ hoc post thalamū[c] filij dei p⁹ oscula fratruelis ⁊ sponsi. Illa de q̄ quondā hmo ꝓpheticꝰ cōcinebat: astitit regina[d] a dextris tuis in vestitu deaurato[e] circūdata varietate nudabiṫ[f] ⁊ posteriora[g] dorsi eius ponenṫ[h] in facieȝ eius: sedebit ad aquas[i] solitudinis ⁊ posito[k] vase[l] diuaricabit[m] pedes suos omni trāseunti[a] et vsq̄ȝ ad verticē polluetur. recti⁹ em̄ fuerat hoiem subisse cōiugiū ⁊ ambulasse per plana q̄ ad altiora[b] tendentē in ꝓfunduȝ inferni cadere. non fiat obsecro ciuitas[c] meretrix filia syon ne post trinitatis hospitium ibi demones[d] saltent ⁊ sirenes[e] nidificent ⁊ ericij[f].

¶ Item augu. de xp̄iana fide. Corpo

m ¶ Male. ar. ff. d dolo. l. i. §. ij. nā ideo dixit ptor: dol⁹ mal⁹: q: nō est bon⁹. caritas,
n ¶ Oleū. i. pinguedinē bonorȝ operū. vl̄. i. pietatē. xlv. di. disciplina.
o ¶ Descēde. v̄ba sunt ysaie p̄dicētꝭ ad lr̄am futurā babiloniorū captiuitatē p dariū ⁊ cyrū regē medorȝ ⁊ ꝑsarū. ⁊ exequiṫ fm̄ h̄ propheta ad lr̄am q̄sdā miserias q̄s paupcule mulieres solēt sustinere. ⁊ v̄ba impatiua resoluēda sunt in v̄ba futuri tp̄is. descēde. i. descēdes. sede. i. sedebis. q̄d ideo dixit ꝓpha ꝓpter nimiā futurarū certudinē. ⁊ ē ar. ꝙ verbū p̄sentis tp̄is poniṫ p verbo futuri. sic exponiṫ tradiṫ. i. traditur⁹ est. ff. de publi. l. i. ⁊ est ar. ff. de v̄. sig. v̄bis. sicut ecōtrario verbū futuri ꝓ p̄nti. vt. s̄. di. xxi. in nouo. l. di. pōderet. ⁊ exponiṫ a hiero. hec lr̄a moraliṫ circa fidelē animā que p̄uaricata est p peccatū. ⁊ h̄ duob⁹ modis. vel inuitādo ad pn̄iam: ⁊ tunc ꝓprie tenenṫ v̄ba descēde. i. humilia te p pn̄iam. ⁊ sede in terra. i. in cinere ⁊ cilitio.
p ¶ Virgo. i. sterilis. vel v̄go pri⁹: filia babilonis. i. filia cōfusionis. q: mēs tota fc̄a cōfusa est. de pe. di. iij. §. h̄ idē. v̄. iteȝ vt xp̄s ait.
q ¶ Caldeorȝ. caldei grece feroces intelligunṫ. valde em̄ feroces sūt q̄ ꝓprias volūtates sequētes nō moribꝰ suis parcere sciūt. ⁊ est caldea regio. babilonia ciuitas est in ea sita.
r ¶ Tron⁹. i. dignitas regal' auferetur ei. Vel tron⁹. i. remuneratio eterne vite.
s ¶ Nō vocaberis. mollis ⁊ delicata q̄ ad virtutes supple ⁊ nisi penituerꝭ.
t ¶ Delicata. i. āmodo nō viues in delitijs,
v ¶ Accipe molā. timoris per cōtritionē.

x ¶ Mole farinā. i. examina peccata tua ⁊ malas cogitationes.
x ¶ Mole farinā. discooperi. ꝓ pauptate.
y ¶ Discooperi. i. confitere peccā tua.
z ¶ Denuda. ꝓ cōfessionē.
a ¶ Transi flumia id est desere caduca ⁊ fluētia supple ꝙ nisi h̄ feceris reuelabiṫ ⁊c̄.
b ¶ Opprobria. in die iudicij. de peni. di. i. §. nō ita. exponiṫ etiā mistice h̄ lr̄a ita ꝙ ip̄roperet vitium fideli aie: ⁊ tunc resoluunṫ v̄ba i p̄teritū tp̄s descēde. i. descēdisti ab altitudine v̄tutū ad vicia. sede in terra. i. sedisti terrenis infecta v̄go vt p̄ri⁹. nō est filie caldeorū. i. nō mutatur. accipe molaȝ. i. accepisti mundanorū rerū circuitū. mole. i. moluisti. i. dissipasti cogitationes tuas eas effectui mācipando. discooperi. i. discoopuisti ypocrisim tuam. mō ei apparet q̄lis prius extiteris. discooperuisti te v̄tutib⁹ nā v̄tutes velamia sūt aie de pe. di. ij. sapiēs. denuda crura tua. i. ꝓ cōfessionē denudasti actiones tuas. trāsi flumina. i. trāsisti ꝓ tp̄alia eis inherendo. ⁊ idcirco reuelabiṫ ⁊c̄.
c ¶ Hoc post thalamū. h̄ lr̄a vult ꝙ p̄cedēs moraliṫ intelligaṫ. ⁊ est sensus. i. postq̄ recessisti a sponso tuo fratruele. i. xp̄o. xp̄s em̄ ⁊ eccl'ia sūt fratrueles: q: de iacob xp̄s. de esau eccl'ia. i. de gētib⁹ ꝓcessit. xxxv. q. vi. §. si v̄o. ⁊ h̄ sunt verba hieroni.
d ¶ Regina. i. q̄libet virgo vel sancta eccl'ia.
e Deaurato. caritate ⁊ castitate. de pe. di. ij. principiū.
f ¶ Nudabiṫ. veste virtutū vel bonorȝ operū.
g ¶ Et posteriora. i. peccā q̄ habuit q̄si post dorsum relicta cuȝ antea debuit h̄re.
h ¶ Ponenṫ. in futuro secl'o.
i ¶ Ad aq̄s. int̄ hereticos.
k ¶ Et posito. i. deposito.
l ¶ Vase. i. cordis.
m ¶ Diuaricabit. i. diuidet ⁊ cōmutet varios suos effectus.
a ¶ Trāseunti. i. demonib⁹. vel. i. oib⁹ opa sua. q: ibi oīa oib⁹ aperit.
a ¶ Transeūti. trāsiens d: diabol⁹ q: dicūt aie ip̄i diabolo incuruare vt trāseam⁹ sup te exinanite vsq̄ȝ ad fundamētuȝ in ea. de pe. di. iij. in salicib⁹.
b ¶ Quā ad altiora. ar. ꝙ meli⁹ ē nō incipe q̄ ab incepto desistere. melius est em̄ non vouere q̄ a voto cadere. xij. q. i. certe. xxvij. q. i. nuptiarȝ.
c ¶ Ciuitas. i. anima que agit bene. de pe. di. iiij. in domo.
d ¶ Demones. i. praue cogitatiōes.
e ¶ Sirenes. i. delectationes. que emergunt aiam
f ¶ Ericij. errores vel etiā sollicitudines humane que pungunt hominē.
Nec solo. impudicos. hoc perpendiṫ si sūt vagi. vt. s̄. di. xliij. his igiṫ. ⁊ vnde illud. auerte oculos tuos ⁊c̄.
h ¶ Tacente. ar. ꝙ operibus loquimur sicut ⁊ verbis. vt. xliij. di. sit rector. ⁊. xi. q. iij. existimant. extra de ap. dilecti. extra de spon. cū apō sic. ff. de lega. iij. nutu etiam.

Q Ui viderit. ad cōcupiscendū hoc. s. aīo. ꝛ dat opam quā potest.
k ¶ Iam mechat⁹ est eā. hoc verū est in cōiugata. nā cū soluta nō cōmittit. sed nunq̄d īponem⁹ isti tantā pnīam ac si factū interue-nisset. sic. sed nō tam graue. l ¶ Adulterium. i. fornicatio.
m ¶ Uel ordine. no. fm varietatē loci vl' ordinis aliquē plus minus-
ue peccare. ar gu. di. xl. hō xpian⁹. xxiij. q. viij. occidit. s. xvij. q. iiij. q̄squis. ff. de penis. aut facta. §. locus. xxv. q. i. nulli pbas. s. xxxi. q. i. de his q̄ frequēter vxores. de pe. di. i. aut facta.
n ¶ Studiosa. non videt hoc verū ꝙ tm̄ peccet clericus studiosa cōcupiscentia quātū laicus ipso factō. videt cū ꝙ magis peccet cleric⁹ studiosa cōcupiscētia. nā tm̄ peccat qlibȝ studiosa volūtate cōmittendi adulteriū q̄ntū ipso facto. j. de pe. di. i. si cui. ꝛ ita vel equalit' peccat cleric⁹ vel magis. ppter gduȝ altiorē q̄ laicus. qd ergo hic dicitur referat ad ecclie opinio nē nō ad viri essentiā. sicut ergo fm canones cōmittitur adulteriū solo aīo similiter periuriū. vt. xxij. q. v. q̄ plurare. idē in furto ꝛ in alijs criminibus. vt de pe. di. i. si propterea. xiiij. q. v. si q̄d. sȝ fm leges solo aīo nō ɔmittitur furtū. vt. ff. d acq. pos. possidere. §. si rē. nec adulteriū. ff. de adul. l. pe.

re intacto nōnunq̄ castitas amittitur

N Ec solo affectu ꝛ tactu sȝ aspectu q̄ppetitur ꝛ appetit concupiscētia feminaꝝ nec dicatis vos aīos habere pudicos: si hēatis oclos ipudicos[g] q̄a ipudic⁹ ocul⁹ ipudici cordis ē nūci⁹ ꝛ cū se sibi inuicē etiā tacente[h] lingua cōspectu mutuo corda nūciāt ipudica: ꝛ fm ɔcupiscentiā carnis alterutro delectantur ardore: etiā intactis ab īmunda violatione corporib⁹ fugit castitas ipsa de morib⁹. ¶ Itē aug. Adulteriū pperatur cū nupta vel cū innupta turpiter cōcupiscitur

Q Ui viderit mulierē ad cōcupiscenduȝ[i] eā iā mechat⁹ est eā[k] in corde suo. q2 eni greco vocabulo adulter mech⁹ dicit cū nō aliena coniunx sȝ mulier videri phibet. aperte veritas ostēdit: q2 etiā solo visu cū turpit' vel innupta cōcupiscit adulteriū[l] pperatur. qd tm̄ plerūqȝ ex loco ꝛ tpe vl' ex ordine[m] ɔcupiscentiū discernitur. q2 sicut hūc in sacro ordine studiosa[n] ɔcupiscētia: sic illuȝ adulterij inquinat culpa. in psonis tm̄ nō dissimilib⁹ idē luxurie distinguit[o] reatus. ¶ Quāuis aūt violēter opp̄sse pudicitiā nō amiserit incōtaminatis tm̄ se nō audeāt exequari v̄ginibus. ¶ Un̄ leo papa. Que opprimūtur incōtaminatis virginib⁹ se cōparare nō audeāt.

I Lle aūt famule dei que integritatē pudoris opp̄ssione barbarica pdiderūt laudabiliores erūt in humilitate ac verecūdia si se incōtaminatis[p] nō audeant cōparare[q] virginibus. q̄uis eni oīe peccatū ex volūtate nascatur ꝛ potuerit corruptōne carnis mēs inuita nō polluí: min⁹ tm̄ hoc illis oberit si qd potuerūt aīo non amittere se doleāt[r] vel corpore[s] pdidisse. ¶ Cū ergo hec q̄ violentiā passa est pudicitiā amisisse pbari nō pōt: nullo mō cōuincitur fornicatiōis vel adulterij crimē incurrisse. vt eni ait augu. in lib. de bono cōiugali: adulteriū cōmittit cū vel ppe libidinis instinctu[t] vel aliene[v] consensu cū altero vel altera ɔ pactū cōiugale cōcūbit atqȝ ita frāgit[x] fides q̄ in reb⁹ corporeis ꝛ abiectis[y] magnū animi bonuȝ est. ꝛ ideo ei salutē quoqȝ corporalē[z] q̄ etiā vita ista cōtinet ꝛ certuȝ est debere

I o ¶ Distinguitur. per contemptum.
ILle. incōtaminatis. s. mēte ꝛ corpore. exēplū. xxvij. q. ij. §. cū g. vbi mouerat.
q ¶ Cōparare. ex toto vt velint cōsecrari int' v̄gines. ar. di. xxvi. acutius. s. e. q. c. singe. vel vt aureolā hēant. xxvij. q. i. nuptiarū. lȝ sit ar. cōtra. C. de nup. impe. ver. nā omnis. r ¶ Doleant. q2 forte peccatū pcedēs h' eis accidit. ar. xxij. q. ij. si q̄libȝ. al's q̄re dolebūt cū nō

peccauerit. s ¶ Uel corpore. sȝ p peccatū originale qd est in eis. ppter qd pūr corrūpi. t ¶ Instinctu. vt cū appetit ꝛ instigat aliquē ad coituȝ.
v ¶ Uel aliene. vt cū appetit ꝛ ɔsentit aliene libidini. d h' no. s. e. q. ij. q̄cq̄d
x ¶ Fides. cōiugalis. q̄ alter cōiugū alteri dȝ seruare. s. ne cū altero vel cuȝ altera coeat. xxvij. q. ij. oē. y ¶ Et abiect. i. in q̄ntūcūq̄ vilib⁹ valȝ fides cōiugalis.
z ¶ Corporalē. ar. p leprosis. vt ex̄ de cōiug. lepro. q̄m. q2 potius periculū corporis q̄ aīe incurrēdū est. xxx. q. i. §. i. ꝛ cuȝ alterū vitari nō potest. ar. xi. q. iij. nō solū. xxij. q. v. c. i. §. cuȝ

postpont. ¶ Itē ysidorus sup exoduȝ Mechat' q̄ alicui p̄ter mrīmonij fedus miscet.

N On mechaberis id est ne q̄sq̄ p̄ter matrimonij federa alijs feminis admisceat ad explendam[a] libidinē. nā adulteriū facit q̄ p̄ter suā[b] ad alterā accedit. ¶ Itē aug. de adulterinis cōiugijs. Qui vxore sua viuēte aliā cognoscit adulteriū cōmittit.

D Ubito xpianū neminē reluctari adulteriū esse qui vel diu languēte[c] vl' diu absente[d] vel cōtinēter viuere cupiēte: relicta vxore sua: alteri cōmixt⁹ est femine. ¶ Cū ergo nihil hoꝝ in ista dep̄hendatur fuisse: q2 nec ppie libidinis instinctu nec aliene ɔsensu nec viro suo languēte vel absente vel cōtinenter viuere cupiēte adhesit alij: sed violent' aliena libidine opp̄ssa vim pertulit. apparet ꝙ nec adult'a nec fornicaria dici potest. Unde nec aliq̄ occasione valet dimitti. cū eni iudei quererēt a xpo vtrum liceret homini vxorē suā dimittere quacūqȝ ex cā. respōdit eis: nunq̄d legistis q2 q̄ fecit eos ab initio masculū ꝛ feminā creauit eos. quos ergo deus cōiūxit hō non separet: deinde sermonē suū ita cōclusit dicens. neminē posse dimittere vxorē suam excepta cā fornicationis. Hinc apl's ait in ep'la ad corithios. his q̄ matrimonio cōiuncti sunt p̄cipio nō ego sed dn̄s vxorē a viro non discedere. Un̄ dat' intelligi ꝙ q̄lescūqȝ fuerint vir ꝛ vxor ex quo coniugali affectu sibi adheserint: vlterius ab inuiceȝ discedere nō valent. ¶ Un̄ ambrosius in exameron. ri. diei. iiij. scribit. Qualiscunqȝ sit vir ex quo semel placuit nō est dimittendus.

H Orrendus ꝛ incultus est vir q̄ semel[e] placuit: nūquid vir alius eligendus est: cōparē suū equ⁹ diligit ꝛ si mutet' alius trahere iugum nescit cōpar alteri⁹ ꝛ se nō totū putat[f]: tu cōiugalē tuum repudias[g] ꝛ sepe putas mutanduȝ ꝛ mutas[g]: ꝛ si vno defecerit die superduc riualē[h] ꝛ statim icognita[i] causa quasi ɔgnitā pudoris exequeris iniuriā. ¶ Item augustinus. Similiter de vxore intelligatur.

S I vxorē q̄s habeat sterilē siue corpore deformē siue debileȝ mēbris

N ergo. On mechaberi. explendā. nec etiam ob aliam cām.
b ¶ Qui p̄ter suā. ꝛ ita ille tm̄ cōmittit adulteriū q̄ hȝ vxorē: vel q̄ est cōiugata. q̄ñq̄ tm̄ large sumitur adulteriū. s. e. q. iiij. nemo.
D Ubito. languēte. j. e. q. vij. qd proposuisti. ɔ. sol. illud falsarijs dictū: istud autēticū esse vr: vel illud despōsata tm̄ istud de cognita. vl' illud reprobatū hoc diuina aucte firmatū. vel veri⁹ dic ꝙ illud de arta loquit'.
d ¶ Absente. xxxiiij. q. i. cū p bellicā. ɔ. sȝ ibi d illo q̄ nescit' viuere h' de illo q̄ certe scitur viuere.
H Orrend⁹. semel. arg. ꝙ sufficit semel cōsentire. vt. s. di. iij. in istis. ꝛ. viij. q. ij. dilectissimi. ꝛ argu. ff. de mu. ꝛ ho. vt q̄dari. §. i. ꝛ ar. ɔ. s. xij. q. i. certe. ar. ɔ. C. d repu. he. l. vl. C. d nō nu. pec. generalit' ff. de neg. ge. pōponius. ar. s. iij. q. iij. offerat'. s. dist. lxxij. placuit.
f ¶ Putat. ar. ff. ad l. aq̄l. pinde. ar. ff. d edil. edi. cū euīdē. ꝛ l. plerūq̄.
g ¶ Mutas. yronia est. h ¶ Riualē. riuales pprie dicūtur q̄ p eūdē riuū aquā ducūt. vt. ff. de aq̄ q̄ti. ꝛ esti. l. i. filiē. hi ex q̄sita silitudine riuales dicunt' q̄ cū eadē muliere hūt ɔsuetudinē cuȝ q̄ accedūt q̄si ad eūdē riuū.
i ¶ Incognita. an sit iusta l' nō. i. nō pbata cā.
S I vxorē. horribile. ar. p leprosis ꝙ nō debēt dimitti. vt ex̄ de cōiug. lepro. c. ij. vn̄ ꝛ. h. dicit ꝙ eū sequi mulier dȝ. p hu. est ar. xiij. q. ij. vnaqueq̄. ꝛ ex̄. e. q̄m. qd aūt dicit' extra. e. c. i. ꝙ nō cogitur sequi potest intelligi in eo casu q̄ñ reliqu⁹ h' nō petit. nā si peteret hūi teneret' seq̄. vt ex̄. e. c. quoniā. vel dic ꝙ illud non tenet qd ibi dicit'. q2 est ɔ p̄ceptū dn̄i. sȝ pone ꝙ vir vult

retinere apud se vxorē leprosam: nunquid pōt. videt᷑ ꝙ sic. q: vxor tenet᷑ virū sequi: sed non ecōuerso. vt. xiij. q. ij. vnaqueq;. ecōtra videt᷑ ꝙ vicini nō tenentur pati illā esse inter eos. q: de iure dz remoueri ab aliis. vt. s. di. vi. testamētū. z. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. z ex̄ de ecc. edifi. c. ij. z etiaz de cōsuetudine vt ex̄. c. qm̄. ego credo ꝙ alter reliquū debeat taliter seq̄ vt quoq; veniat ad ipsum: z q̄cito soluitur debitū recedat. ar. liiij. di. si seruus. in fi. sed sponsa d̄ futuro etiā ꝑpt᷑ alias deformitates nō tenetur sequi spōsum vt ex̄ de iureiur. quē admodum.

D Recepit. redundat. naz vbi par rō par dz eē iudiciū ff. ad. l. aq̄l. l. illud. ȷ q. p̄xi. nihil.

m ¶ Eadē. i. eiusdē generis. nā in veritate due sunt seruitutes. vt ex̄ de ꝯuer. cōiug. quidam.

n ¶ Pari. arg. de q̄bus par rō attenditur simile debet esse iudiciū. i. q. vij. apl's

o ¶ Cōditione. quo ad debitū reddēdū z fidē seruandā: nō aūt in aliis vt potest ponere p exēpla. ff. de his qui no. infa. vxores. xxxij. q. v. manifestum. z. c. noluit. z. c. hec imago. xxxiij. q. i. si q̄s acceperit. nā in voto abstinentie vir est maior: silr̄ in accusatione s̄m leges. sed s̄m canones nō ad imparia iudicantur vt. s. e. q. i. si q̄s. i. et vir pōt statim ꝯhere post mortē vxoris. sed mulier nō potest statim post mortem viri s̄m leges. C. de secū. nup. l. i.

D Receptū. dignitatis. ar. ꝙ si aliquis contēnit excōicationē ꝙ iudex secularis vel dn̄s illi᷒ pōt eū priuare feudo suo. Itē ar. ꝙ si vn᷒ ep̄us ꝑpter excōicationē alicui᷒ aufert ꝑbēdā, silr̄ z alius pōt ei auferre id qd̄ ab ipso hz. vt. vij. q. i. si q̄s ꝑsbiter. z. xi. q. iij. si quis a ꝓprio. Itē arg. ꝙ q̄cq̄d p̄latus vel alius facit tēpore excōicationis qd̄ nō valet. vt. vij. q. i. factus. z. xxv. q. i. oē. z de cō. dis. i. hic ergo. xij. q. ij. alienationes. Itē est hic ar. ꝙ postq̄ q̄s penituit de crimine ꝙ possit recipi in testē: lz manifestū fuerit eius crimē: qd̄ verū est in ciuili. secus in criminali. vt. vi. q. i. qui crimē. z. c. illi q̄. z. iiij. q. i. c. i. z. iij. q. iiij. beatus. h. tū subaudit hic maxime. Jo. hoc hodie exp̄ssum est. ex̄ de testib᷒. testimoniū. B.

q ¶ Quādiu. s. vi. q. i. illi.

Q Uicq̄d. cogitauerit. ar. ꝯ. ex̄ de diuor. c. i. C. de repud. l. i. sed illud nō tz.

s ¶ Cōmunicantes. i. similiter adulteriū perpetrantes sicut z mulieres.

t ¶ Non conueniant. vt possint accusari de adulterio sicut vxores. q. ij

C Ristiana. sacerdotes. adulteros tn̄ ab ecclīa iudicandos. xxxij. q. ij. seculares. ȷ. xxxv. q. vi. multorū

x ¶ Detegat᷑. hic manifeste habes ꝙ vxor pōt accusare virū de adulterio lz secus videat᷑ s̄m legē. de hoc not. s. e. q. i. §. hoc in mulieribus.

y ¶ Uindicte. q. d. nō deficit ius sed ꝓbatio. vt ff. de testa. tu. duo sunt titij.

z ¶ Cōquiescit. quo ad ecclīam. ecclīa enim

vel cecā vel claudā vel surdaz: vel si q̄d aliud siue morbis siue laborib᷒ doloribusq; cōfectā: z q̄cq̄d excepta fornicationis cā cogitari pōt vehemēter horribile[k] p societate fideq; sustineat.

¶ Itē hieronim᷒ ad occeanū de morte fabiole. Non licz vxorē dimittere viro nisi fornicationis causa.

D Recepit dn̄s vxorē nō debere dimitti excepta cā fornicatiōis: z si dimissa fuerit manere inuptā: q̄cq̄d viris p̄cipitur hoc cōsequēter redundat[l] ad feminas. neq; eñ adultera vxor dimittēda est z vir mech᷒ retinend᷒ est. Itē apud nos qd̄ nō licz feminis eque nō lz viris z eadē[m] seruit᷒ pari[n] cōditione[o] censet᷑.

¶ Itē ex ꝯcilio tole. xij. Cōmunione priuet᷑ q̄ extra fornicationis cām vxorē suā dimittit

D Receptū dn̄i est vt excepta cā fornicationis vxor a viro dimitti nō debeat. z ideo q̄cunq; extra culpā criminis sup̄dicti vxorē suam q̄cūq; occasione reliquerit: q: q̄s de᷒ cōiunxit hō separe disposuit. tādiu ab ecclesiastica cōione priuat᷑ z a cetu oīum xp̄ianoꝝ maneat alien᷒ q̄diu societatē relicte cōiugis āplectat᷑ sinceriter z foueat. Itaq; q̄ iā admoniti a sacerdote sel' z bis z ter vt corrigant᷑ ad sue cōiugis noluerint redire ꝯsortiū ipsi se suis meritis z a palatine dignitati s᷒ officio sepabunt. z insup generose dignitatis testimoniū q̄diu[q] in culpa fuerint amissuri sunt: q: carnē suam discidij iugulo tradiderunt. ¶ Itez nicolaus papa ad consulta bulgaroꝝ. De eodem.

Q Uicq̄d mulier ꝯ te cogitauerit[r] vl' si te accusauerit nō est excepta cā fornicationis reijciēda vel odio ꝓsus habēda. ¶ Sed querit᷑ cuz sit par vtriusq; cōditio cur cōicantes[s] viri cū adulteris vxorib᷒ nō cōueniāt[t]: cū ecōtra vxores in cōsortio adulteroꝝ viroꝝ manere videant᷑. ¶ De his ita scribit innocēti᷒ papa. In vtroq; sexu rōne pari adulteriū punit᷑

C Ristiana religio adul[u]teriū in vtroq; sexu pari rōne cōdēnat: sed viros suos mulieres non facile de adulterio accusant z nō habēt latentia peccata vindictā. viri aūt liberi᷒ vxores adulteras apud sacerdotes[v] deferre cōsueuerūt. z ideo mlierib᷒ ꝓdito crimine eaꝝ cōio ꝯnegat᷑. viroꝝ aūt latēte cōmisso nō facile quisq̄ ex suspitōnib᷒ abstinet q̄ vtiq; submouebit᷑ si eius flagitiū detegat᷑[x]. cū eñ par cāsit interdū ꝓbatione cessante: vindicte[y] ratio conquiescit[z]. ¶ Ecce q̄ ista dimitti nō valet cū a fornicatione innocēs inueniat᷑

S Ed ponat᷑[a] ꝙ ipsa sit adultera: q̄ritur si adulter possit dimittere eā cā fornicationis. Non eñ videtur ꝙ pari crimie infect᷒ aliū de eodē punire possit. vn̄ cū iudei adulteraz accusarēt eq̄tatis sniam a dn̄o acceperūt. q̄cunq; vr̄m sine peccato est: prim᷒ lapidem in illā[b] mittat. Hinc etiā in euangelio p̄cipitur. ypocrita primū eijce trabē de oculo tuo z postea educes festucam de oculo fratris tui. ¶ Hinc etiā aug. scribit in libro de sermone dn̄i in mōte. Qui fornicat᷑ fornicationis cā vxorem suā non potest dimittere.

N Ihil iniqui᷒[c] est q̄ cā fornicationis dimittere vxorē si z ipse ꝯuincitur[d] fornicari. occurrit eñ illud in q̄ alteruz iudicas teipsum ꝯdēnas. eadē eñ agis q̄ tu iudicas. q̄propter q̄squis fornicationis cā vult abijcere vxorē suā: prior dz esse a fornicatiōe purgat᷒[e] z immunis qd̄ similiter etiā de femina dixerim.

¶ Idē de verbis dn̄i tractatu. xlviij. Qualē quisq; vult inuenire vxorē talē seruet se eidem.

nō iudicat de occultis. xxxij. di. erubescant. potius eñ opinionez sequitur q̄ veritatem. arg. iij. q. vij. §. tria.

S Ed ponatur. hec qd̄ nihil hz q̄nis quin alter alterā possit repellere p exceptionē. vt. ȷ. e. c. i. ex̄ de diuor. significasti. denūciare tñ pōt vir adulter crimē vxoris adultere. z maxime s̄m opinionez hu. aliter eñ non posset ei cōsuli cū accusare nō possit qd̄ nō ꝯcedo ꝙ aliquis criminosus possit denunciare crimē alterius nisi penituerit de crīe. Sunt aūt septez casus in quib᷒ marit᷒ repellitur ab accusatōe adulterij: vn᷒ est si ipse etiā fuerit fornicat᷒: vt h. c. i. scōs si vxor vi fuerit oppssa. vt s. eo. q. v. ita

Q. vi. ne. tertius si credebat maritū mortuuz vt. xxxiiij. q. ij cū p bellicaz. quart᷒ si alter sub spē mariti ꝯgnouit eā vt. xxxiiij. q. ij in lectū. q̄nt᷒ si dedit ei occasionē fornicandi. vt ex̄ d̄ eo q̄ cog. cōsang. vxo. sue discretionem sextus si maritus p᷒ adulterium tolerauit eā. ar. s. e. q. i. si q̄s vxorem. z. c. sicut ff. so. ma. cum mulier. septimus est si est adulterata aū baptismū. vt ex̄ de diuor. gaudem᷒.

b ¶ In illā. nā si aliqd̄ peccatū habebat mortale erat: q: cerimonialia delebāt venialia tn̄. de pe. di. vi. c. i. v.

N Ihil iniqui᷒. i. iniquū est. yp[er]bolice loquit᷑. si. ȷ. q. vij. qui. in oībus. vij. q. i. omnis. [m]ā venialia. ff. de dolo. si duo.

o ¶ Conuincit᷑. sed qualit᷑ pōt marit᷒ cōuinci de adulterio q̄ p̄mo cepit vxorē suā accusare de adulterio. nā accusatori nunq̄ pōt par vel minus crimē obijci. vt. iij. q. vi. negāda. g̃ simplex adulteriū non pōt obijcere viro nisi velit obijcere ei adulteriū incestuosum vel adulteriū cū aliq̄ cōiugata. Rn̄. si directe vnus vult agere ꝯ reliquū tunc p̄ferend᷒ est prim᷒ accusator vel actor. ff. de iudi. q̄ prior. si aūt vxor vult agere in moduz exceptionis: pri᷒ audit᷑. z ꝓbata exceptione repellit maritū. vt ex̄ de or. cogni. cū dilect᷒. sed adhuc obijcit᷑ ex q̄ vir ꝓ ꝓpam iniuriā ꝓsequit᷑ non pōt eū mulier repellere p aliquā exceptionē. vt iiij. q. vi. oībus. nā ibi d̄r ꝙ in cā sua q̄libet infamis admittit᷑. sed dicimus hoc spāle esse in adulterio z lenocinio. hec eñ exceptio adulterij vel lenocinij repellit agentē. vt ex̄ de diuor. significasti. z ex̄ d̄ eo q̄ cog. cōsang. vxo. sue. discretionē. ff. so. ma. cū mulier. ij. C. de adul.

qm̄ alexandrū. sed huic cōtradicit lex. ff. de adul. l. ij. §. si publico, vbi dicit̄ q̄ exceptio lenocinij vel adulterij nō repellit maritū. ad hoc sol let dici q̄ illa lex loquit̄ qm̄ post litē cōtestatā obijcit̄ lenocinij crimē vel adulterij, ⁊ dicūt q̄dā q̄ est spāle in adulterio: q̄ post lit. ɔtes. nul la replicatio vel exceptio admittat̄: ⁊ ad solutionē suā cōfirmandaȝ inducūt ill ud ff. de adult. si maritus. §. p̄ scriptōes. nā ibi d: q̄ post q̄ nomē accu satū fuit rece ptuȝ int̄ reos nulle p̄scripti ones admit tunt̄. h. tñ dicit q̄ si añ lit. cō tes. non crede bat adulteriū accusatorem commisisse ⁊ postea sciuit bene pōt excī pere ɔ eū. sed tñ huic p̄dicti ctus. §. si pu blico. ɔdicit. naȝ ibi dicit̄ q̄ exceptō p⁹ lit. cōtest. fuit admissa. sȝ in tellige q̄ ad missa fuit de facto.

e Purgat⁹ i. immunis. nō eñ sufficit q̄ sit purgatus nam licȝ vxor peniteat ɔ ad ulterio si ta mē vir adulte rū velit accu sare repellit̄ exceptiōe. nā cū post peni tentiā vir pos set eā accusa re videt̄ mul to fortius q̄ eā possit exce ptione repel lere. ar. j. xxi. cā. q. ij. āmonere. ar. ff. de reg. iur. inuit⁹. §. cui dam⁹. sed q̄d sentis si vir eā sibi recōciliauit ⁊ post vir adulterat̄. si eñ eū vxor velit accusare poterit eā repellere exceptione adulterij qō vxor cōmi sit ⁊ ipse remisit recōciliādo ei ⁊ etiā deus cū iā ipsa penituit. ɔ. q. i. apud misericordē. R̄ñ. sic. q: q̄dam possum⁹ cōseq̄ excipiēdo q̄ non possum⁹ cōsequi agendo. q: q̄ crimē intendit videndū est si ipse pri⁹ fuerit criminosus. vt. vi. q. i. q̄ crimē. ar. ɔ. xxiij. q. iiij. si illic. h. ego di co q̄ viro nō cōpetit exceptio cū iā sit ab eo remissa. vt. ff. de edi. edi. q̄ritur. §. si vēditor.

SI ducturi[f] estis vxores suatevos vxorib⁹ vestris q̄les vultis eas in uenire tales ⁊ ipse inueniant vos: q̄s vi uēs est qui nō castā velit ducere vxoreȝ ⁊ si accepturus est virgineȝ q̄s nō intactā desideret. Intactā[g] q̄ris intact⁹ esto: pu rā queris: pur⁹ esto. nō eñ illa pōt ⁊ tu nō potes. ¶ Idē in ep̄la ad parentiū comitē arrianū. Judiciuȝ expetere de alio non debet q̄ de se iudicari cōtēnit.

INiquū est vt quisq̄ de alio iudica re[h] velit ⁊ iudicari ð se nolit. ¶ Idē de adulterinis cōiugijs. Uiri grauius sunt puniendi de adulterio q̄ femine.

INdignant̄ mariti si audiāt adulte ros viros p̄dere[i] sil'es adulteris fe minis penas cū tanto grauius[k] eos puni ri oportuerit: q̄nto magis ad eos perti net ⁊ virtute vincere ⁊ exēplo regere fe minas. ¶ Idē de decē cordis. Sicut vir caput est mulieris sic adulte rando grauius delinquit q̄ mulier.

NOn mechaberis. i. nō ibis ad ali quā aliā p̄ter vxorē tuā: tu aūt exi gis hoc ab vxore ⁊ nō vis hoc reddere vxori ⁊ cū debeas in v̄tute p̄cedere[l] vxo rē tuaȝ qm̄ castitas virt⁹ est: tu sub vno ipetu libidinis cadis ⁊ vis vxorē tuā vi ctricē esse: ⁊ tu vict⁹[m] iaces: ⁊ cum tu ca put vxoris sis p̄cedit te ad deuȝ cui⁹ ca put es: vis domū tuaȝ capite deorsum pendere. caput eñ mulieris vir est. vbi aūt meli⁹ viuit mulier q̄ vir: capite deor sum pendet dom⁹. si caput est vir meli⁹ debet viuere q̄ mulier ⁊ p̄cedere in omi bus bonis factis vxorē suā. ¶ His au ctoritatib⁹ monstrat̄ q̄ adulter adulte rā dimittere non valet.

SI ducturi. h̄ q̄tuor cap̄la loquunt̄ de ea dem materia. g ¶ Intactā. iniquū eñ est vt pudicitiā vir ab vxore exigat quā ipse nō exhibet. ar. ff. ad. l. iul. de adul. si vxor. §. iu dex. ɔ. di. xcv. esto subiect⁹. Itē frustra petit debitū q̄ qō debet non ipendit. qō eñ quisq̄ iuris ⁊c. ar. ɔ. di. ix. neq̄. ar. ɔ. c. q. iij. nemo.

INiquum est iudicare. iij. q. viij. cuius in agendo.

INdignant̄. pendere. i. sustinere. a pendo dis. k ¶ Graui⁹. ar. maiorē esse reatū ex p̄sona delinquētis. ar. xi. q. iij. p̄cipue. xxv. q. si. nulli.

NOn mechaberis. p̄cedere. qō hic d: de viro respectu vxoris intelligendū est de p̄lato respectu clericoꝝ. ⁊ de clerico re spectu laicoꝝ. ar. i. q. i. vilissim⁹. vt. viij. q. i. c. vlti. ⁊ de magistro respe ctu discipuloꝝ q̄s p̄cedere dȝ. C. de p̄fes. ⁊ me. mḡros. xviij. q. i. q̄lis.

m ¶ Uictus, id est a vicijs.

NUnc aūt. hec qō nō hȝ questionē: q: nō pōt dimissa vna aliā ducere nisi cū matrimoniū rūpit̄ ⁊ prior desinit esse vxor: vel cū sponsa ingre ditur monasteriū: vel cū infidelis dimittit̄ nolēs cohabitare viro. xxx v. q. ij. de incestis. ⁊ q. vi. si duo. ex̄ de cōuer. cōiug. ex publico. ⁊ ex̄ de di uor. q̄nto.

INteruenieñte diuortio. diuortiū aūt nō est verū nisi qō fit aio cōstituendi dis sensionē. j. de pe. di. i. diuortiū. diuortiū aūt dicitū est a diuer sitate mentis. vl' q: in diuersas partes eūt qui m̄rimonium distrahunt. ff. de re pu. l. ij. nec fit diuor tiū quo ad m̄rimo nij essentiā: sed q̄ ad vsum carnis. ⁊ du pliciter fit: vel p̄pe tuo. vt. j. ɔx. q. v. q̄ deo. vel ad tp̄s. xxx. q. i. nosse.

Q. vij.

NUnc aūt[n] querit̄ si ille q̄ dimise rit vxorē suā cā fornicatōis illa viuēte aliā ducere possit. qō aūt h⁹ fieri non possit testat̄ augustin⁹ in libro de bono cōiugali dicens. Uinculū cōiu gij fornicatione dissolui non potest.

INteruenieñte diuortio[o] non abolet̄ cōfederatio nuptialis: ita vt sibi cō iuges sint etiā sepati cū illis ēt cōmittit̄ adulteriū quib⁹ etiā fuerint post suū re pudiū[a] copulati. ¶ Idē de adulterinis cōiugijs lib. ij. Nulla rōne dissoluitur cōiugiū qō semel initū cōprobat̄.

LIcite dimittit̄ vxor ob cām forni cationis sed manet vinculū prioris: p̄ pter qō fit reus adulterij. q̄cunq̄ duxe rit dimissaȝ ob cām fornicationis sicut aūt manēre[b] in se sacramento regenera tionis excōicat̄ quisquis reus est crimi nis: ita q̄ separat̄ a viro nūq̄[b] carebit sa cramēto cōiugij: etiā si nō recōciliet̄ vi ro. carebit aūt si mortuus fuerit vir ei⁹. reus vero excōicationis: ideo nunq̄ ca rebit regenerationis sacramēto etiaȝ si nō recōciliat⁹ fuerit: q: nūq̄ morit̄ de⁹ cui copulatus est in baptismo. ¶ Idē sup ep̄lam pauli ad corinthios. Siue vir ab vxore siue vxor a viro cā fornica tiōis discesserit alteri adherere p̄hibet̄.

APostolus[c] dicit his qui sunt in cō iugio: p̄cipio nō ego sed domin⁹ vxorē a viro[d] suo nō discedere[e]: q̄ si di scesserit manere innuptā aut recōciliari viro[e] suo. pōt eñ fieri vt discedat ea cau sa quā dñs permisit. at si femine licet vi rū suū dimittere p̄pter fornicatōis cau sam: q̄d respondebim⁹ de hoc qō dicit posterius: ⁊ vir vxorē suā nō dimittat:

a ¶ Repudiū. i. di uortiū. nā repudiuȝ p̄prie est inter spon sos. ff. de v̄. sig. int̄ stup:ū. §. diuortiū.

LIcite. manente. arg. q̄ nec sacro ordinis careat d̄po situs cū hec duo si bi eq̄parat canō. s. sacramētū ordinis ⁊ sacr̄m baptismi. vt j. de ɔse. di. iiij. ostē ditur. ar. ɔ. l. di. acce dens.

b ¶ Nunq̄. hic ha bes q̄ verum sacr̄m baptismi nunq̄ in aliq̄ abolet. vñ vi det̄ q̄ aīa semel ba ptizata nunq̄ dēat itenī baptizari. ⁊ si q̄s millesies resusci taret̄ ad vitā. Sed quid de ordinibus q̄d de possessionib⁹ q̄d deniq̄ de vxore lazari: nūq̄d oīa sūt ei restituenda. Iteȝ nunq̄d aīa ɔhit ori ginale peccatū cū denuo applicat̄ carni. de originali dicit. h. nō esse illō in suscitato. q: morte extinguit̄. sȝ dignitates ⁊ vxorē petere nō pōt de iure. d̄ equitate tñ si vacant ei est subueniēdū. G. dixit nō esse mortē vbi resuscita tio sit secutura: sed poti⁹ diuinā quandā vocationē. ideoq̄ nec m̄rimoniuȝ dissoluit̄ nec cetera amittunt̄. qō aūt hic dicit aug. de naturali morte nō de miraculosa intelligit̄. tu dic m̄rimoniū morte dissolui: vt hic dicit̄ cū sit que dam societas q̄ dissoluit̄ morte. ff. p socio. cū duob⁹. §. idē r̄ndit. mors autē oīa delet. in aut̄. de nup. §. deinceps. colla. iiij. idē dicendū est de p̄latura: sȝ baptisma nō delet̄ morte vel aliq̄d aliud in quo ɔfert̄ gr̄a: vt ordo. vñ resu scitatus nō est denuo ordinand⁹. ⁊ est rō: q: p baptismū copulat̄ imortale imortali. s. aīa deo. p m̄rimoniū mortale mortali. s. corp⁹ corpori. ⁊ ita dissol uitur morte sola. vñ dicit baȝ. q̄ m̄rimoniū nō soluit̄ ingressu monasterij. q: dicit̄ hic q̄ sola morte soluit̄ matrimonij sacr̄m. Io. q̄d iuris sit de h' in q̄ō nibus notaui. bar.

APostolus. in ep̄la ad corinthios.

d ¶ Non discedere. nisi p̄pter fornicationem.

e ¶ Uiro. etiā inuito. maxime si nō sunt sepati iudicio eccl'ie: imo etiaȝ post sn̄iam vsq̄ ad bienniuȝ pōt sibi eā recōciliare inuitā. vt. C. de adul. aut̄. sed hodie. sed q̄d si postea marit⁹ adulteret̄ postq̄ sn̄ia est lata ɔ vxorē de adul terio. dicūt oēs q̄ marit⁹ tenet̄ eā recipere. vt ex̄ de diuor. ex l'ris. ⁊ ex̄ de iu reiurā. tua. ⁊ ex̄ de adul. tua. qō vix credo eo q̄ nulla fc̄ā sit iniuria mulieri. vt. j. c. queādmodū. est eñ liberat⁹ a mutua seruitute. nā cū illa mulier non

quare nō addit excepta cā fornicatōis qd dominꝰ pmittit: nisi qꝫ similēr vult formā intelligi: vt si dimiserit qd cā fornicationis pmittit maneat sine vxore: aut reconcilieē vxori ⁊ post pauca. dn̄s aūt pmisit cā fornicatōis vxorē dimittere. sed qꝛ pmisit nō iussit. Idē de smone dn̄i in monte. Fieri poterat vt vir dimitteret vxorē cā fornicationis quā exceptā dn̄s esse voluit. Iā vero si nec illi nubere cōcediē viuo viro suo a quo recessit neqꝫ huic alterā ducere viua vxore sua quā dimisit: multo minꝰ fas est illicita cū quibuslibet stupra cōmittere

¶ Itē ex cōcilio mileuitano. Ab vxore dimissus vel dimissa a viro ad pnīam redigaē nisi aut cōtinenter viuere aut sibi recōciliari voluerint.

Placuit vt fm euāgelicā ⁊ aplicam disciplinā neqꝫ dimissus ab vxore neqꝫ dimissa a marito alteri cōiuganē: sꝫ ita maneāt aut sibimet recōcilienē: qd si cōtēpserint ad pnīam rediganē. ¶ Item aug. de sermone dn̄i in monte habito. Mechaē qui a viro dimissam ducere psumit.

Dominus ad illud confirmandū vt nō facile dimittaē vxor solā fornicatōnis cām[g] excepit. ceteras vero vniuersas molestias si q̄ extiterint iubet p fide cōiugali ⁊ p castitate fortiter sustineri[h] ⁊ mechū dixit etiā virū qui eā duxerit q̄ soluta est a viro. ¶ Item hieronimꝰ ad damasum p̄sbiterum. Adultera pbaē q̄ viuente marito alteri nubit.

Omnes causatōes[i] apl's amputans aptissime diffiniuit viuente viro esse adulterā mulierē si alteri nupserit. nolo[k] mihi pferas raptoris violentiā matris[l] p̄suasionē: patris[m] auctoritatē ppinquoꝝ[n] cateruā: seruoꝝ insidias: parentū cōtumelias: dāna rei familiaris. q̄diu viuit vir licꝫ adulter sit. lꝫ sodomita[o] lꝫ flagitijs oibꝰ coopertꝰ ⁊ ab vxore ppter hec scelera derelictus[a] est maritꝰ tn̄ est reputandꝰ eius. s. cui alterū virū accipere nō licꝫ: nō hec aplus ppria auctoritate decreuit: sed xp̄o i se loquēte xp̄i verba secutꝰ est q̄ ait in euāgelio. q̄ dimittit vxorē suā excepta causa fornicationis facit eā mechari ⁊ q̄ dimissam acceperit adulter est. Un̄ ⁊ apl'i grauē cōiugij sarcinam[b] intelligētes: si ita est inquiūt: nō expedit homini vxorē accipere. ad qd dn̄s. q̄ pōt inquit capere[c] capiat. Statimqꝫ sub exēplo triū eunuchorū[d] virginitatis infert beatitudinē q̄ nll'a carnis lege retineē[e]. ¶ Itē ex cōcilio elibertano. Mulieri fideli q̄ virū dimittit adulterū: alij nubere nō lꝫ.

Fidelis femina q̄ adulterū maritū reliquerit fidelē[f] ⁊ alterū ducit: phibeaē ne ducat. si aūt duxerit nō prius accipiat cōionē q̄ is quē reliquerit de seculo exierit[g] nisi forte necessitas infirmitatis dare cōpulerit. ¶ Itē ex concilio martini pape. Ad pnīam est cogendus qui multis copulaē nuptijs.

Si quis mlt'is fuerit nuptijs copulatus[h] pnīam agat cōuersatio aūt ⁊ fides penitentis tp̄s comphendat[i].

¶ Itē augu. de adulterinis coniugijs lib. i. Qui ob fornicationē vxorem dimittit ⁊ aliā ducit mechari pbatur.

Quemadmoduꝫ nō recte[k] dici pōt si nesciat hō non peccat. sunt enī etiā peccata ignorātium[l] q̄uis minora q̄ sciētiū: ita etiaꝫ nō recte dici pōt si cā fornicationis dimiserit vxorē vir ⁊ aliā duxerit nō mechaē. Est enī mechatio ēt eorū q̄ alias ducūt relictis ppter fornicationē priorib': sꝫ vtiqꝫ minor[m] q̄ eorū q̄ nō ppter fornicationē dimittunt. ¶ Sunt enī in fornicatione gradꝰ: vt sicut grauius peccat adulter q̄ fornicator: sic grauꝰ delinq̄t q̄ nec sua dimissa aliā ducit: eo qui suā dimittēs aliaꝫ cognoscit. grauꝰ quoqꝫ q̄ vxorē suaꝫ habens ad cōiugē proximi sui accedit: q̄ q̄ nō habēs vxorē thorū alterꝰ violat vel vxoratꝰ ad solutā accedēs: sꝫ hos oēs

possit induci testis sup aliquo cū sit dānata de adulterio. ḡ nec ad accusandum admittiē. nō enī pōt dici qꝫ suā iniuriā psequaē cū oē ius siue seruitutē quā habuit in viro perdiderit. ⁊ pmissas decre. intelligo cum nō fuit snīa lata sup adulterio: sed tn̄ de diuortio. multū enī refert an iudex ita sentētiauerit pnuncio te adulteratā: an sic pnuncio viū esse separādū a te. sic. ij. q. iij. §. notādū. vel ibi iudex ex officio restituit virū mlī'eri. al's incōueniēs esset qꝫ snīa a qua nō esset appellatū: q̄ transiuit in rē iudicatā ppter delictuꝫ superueniens retractareē. h̄ aūt bene cōcedo qꝫ ppter delictū superueniens restituiē seruitus prior dūmodo snīa nō pcesserit super adulterio. si tamē factum fuerit publicū. vt ex̄ ð diuor. significasti. Io. contrariū dixi in qōnibus per decre. illaꝫ ex lr̄is. ⁊ decre. significasti. nā illa decre. ex lr̄is expsse ponit hūc casum. h.

f ¶ Similē. ar. qꝫ ea q̄ pmittunē in ɔtrariis intelliguntur repetita in sequentibus. ⁊ qꝫ pcedentia determināt sequentia: vt hic. ⁊ ff. de v̄. ob. titia. ⁊ ff. de ɔdi. ⁊ demō. auia. ⁊ ff. ð vino ⁊ tritico le. l. vlti. p sequētia ⁊ filiē pcedētia. vt. xxvij. q. ij. egressus. ⁊ per mediū tā pcedēs q̄ sequēs. ex̄ de ap. scōo reqris. Itē huic videtur ɔriū. ex̄ de ap. inq̄sitioni. ⁊ ibi quere solutionē illiꝰ bro cardi.

Dominꝰ. solam fornicationis cām. sed q̄re dn̄s ɔstituit tm̄ ppter hoc crimē eā dimitti cū alia q̄dam sint maiora. sō qꝛ cū ipsa in hoc nō seruet fideꝫ nō est ei seruāda. ⁊ ita puniē in q̄ deliq̄t. i. q. iiij. § itē peccato. Iteꝫ qꝛ fornicatio vxoris etiā maculat corpꝰ viri. vt. s̄. e. q. i. in cōiugio. Itē est hic ar. qꝫ q̄ vnā cām excepit itelligiē oēs alias iclusisse. vt. ff. de euic. q̄ libertatē.

h ¶ Sustineri. ar. p leprosis. ⁊. s̄. e. q. v. si quis vxorem.

Omnes causationes. s. actiones vel allegationes. k ¶ Nolo. i. nolo qꝫ excusationē mulieris alleges. l ¶ Matris. i. eā traditā a matre inuitā. m ¶ Patris. qꝫ paterna scꝫ voluntate sit factum.

n ¶ Propinquoꝝ. i. qꝫ ppinquorū caterua ad eam venisset.

o ¶ Sodomita. videē ergo qꝫ maritꝰ posset dimitti ppter opus sodomiticū. vt. j. e. adulterij. vbi diciē qꝫ illud crimē sit maiꝰ adulterio. Itē q̄d dices si ppriā vxorē polluit ex̄ claustra pudoris vel seipsum polluit pprijs manibus: nūq̄d ob hoc pōt dimitti. videē qꝫ sic. qꝛ noie mechie ois illicitꝰ cōcubitus. ⁊ illicitꝰ mēbroꝝ vsus cōtineē. vt. s̄. e. q. iiij. meretrices. ⁊. c. se. vir. credo qꝫ ppter aliqd istoꝝ vir possit dimitti. vt. xxxv. q. iij. extraordinaria. Sed quid dices de volūtate fornicandi: cū ⁊ ipsa sit fornicatio. vt. s̄. q. v. qui viderit. nā corpore aliq̄ est corrupta anteq̄ veniat ad suū corruptorē. vt. s̄. e. q. v. pposito. nō dico qꝫ ob hanc cām possit dimitti. qꝛ de occultis nō iudicat eccl'ia. vt. xxxij. di. erubescant. vi. q. i. si oīa.

a ¶ Propter hec scelera derelictꝰ. ad h̄ qd dixit adulter ⁊ sodomita retulit se. non enī ppē aliaꝫ cām pōt dimitti. vel derelictus de facto vel dic. i. ppē duplex genus fornicatiōis. xxviij. q. i. idolatria.

b ¶ Sarcinā nā dicit lex qꝫ mrīmonium multis calamitatibꝰ opprimitur. C. ð im po. luc. descri. l. vl. li. x.

c ¶ Capere. v̄ ginitatē. s. nā lꝫ mrīmoniuꝫ graue: hoc ḡ uius est.

d ¶ Eunuchorū. i. triū generū eunuchoꝝ. nā quidā sūt eunuchi ppē naturaleꝫ frigiditateꝫ. alij ppter sectōeꝫ alij voluntate: isti pferuntur. hoꝝ enī virginitas vitā redolet angelicaꝫ. vt in exodo legiē. Carnis pter carnē viuere angelicū est. de istis dicitū est. beati qui castrauerint se. xxxiij. q. v. qui fitit. ⁊ virginitas replet paradisuꝫ. s̄. e. q. i. nuptie.

e ¶ Lege retinetur. lex carnis est reddere petenti debitū hac lege nō teneē virginitas: vel nō teneē lege carnis sed tantū de dono sancti spūs.

Fidelis. fidelē. nā secus si infidelē quē ppter fornicationē spūalē dimittere pōt nolentē ⁊c. xxviij. q. ij. si infidelis.

g ¶ Exierit. hec pena statuiē in detestationē illiꝰ criminis vt etiā post pnīam nō possit adulter vel adultera cōicari. s. corpore xp̄i q̄diu primus vir viuat nisi sit articulꝰ mortꝭ. vt de h̄ notaui. s̄. xxvij. q. i. de uo-

Si quis. copulatꝰ. eodē tpe. de talibꝰ enī loquitur h̄. e. ⁊. xxxi. q. i. de his. i ¶ Cōphendat. i. abbreuiet. xx. q. ij. ⁊. c. q̄ xp̄o. vel. hi q̄. lxxxij. di. p̄sbiter.

Quemadmodū. nō recte. i. nō vere. ⁊ h̄ de eo qui negligit scire. ⁊ ita de ignorantia iuris vel facti sup̄ina.

l ¶ Ignorantiū. nā qꝫ per ignorantiā peccet quis expssum est. xxiiij. q. i. si quis dedit. ar. s̄. xv. q. i. illa cauēda. sed ideo dicit illa cauenda q̄ ex volūtate ⁊c. qꝛ grauiora sunt. vel dic ignorātiūius vel

quantitatẽ vel q̃litatẽ delicti scientiã tñ facti. alˢ si nullo mõ sciret vt infans vl' furiosus nõ peccat. sic soluit̃ 𝔷triũ. xv. q. i. aliq̃s. ⁊ c. illa

m ¶ Minor. q: fc̃õ diuortio nõ tenet̃ ei ad mutuã seruitutẽ. ⁊ iõ nõ videt̃ venire 𝔷 fidẽ cõiugalẽ. ⁊ ideo nõ facit alteri iniuriã. si eñ post adulteriũ statim restituta esset prior seruitꝰ. ğ tñ deliqueret vt prius

ad stuprum morte punitur. j. de peni. di. i. qui puero.

u ¶ Sus. arguebat in epistola ad romanos.

c ¶ Dãnabiliores. quod verum est. vt. s̃. c. adulterij.

n ¶ On soliũ. peccatũ. id est peccati reatus. q: actuale peccatũ transit actu s̃ remanet reatu, originale econuerso. de conse. di. iiij. non ex quo.

A ¶ Dulterij. i. incestu. et sic videt̃ ꝙ q̃ libꝫ incestus sit maior adulterio. vt. ff. de adul. si adulteriũ. §. i.

o ¶ Naturaꝫ quo casu malo vici ꝙ vincere. s̃. xxxij. q. ij. in ipsarum

p ¶ In vxore s̃. c. q. ij. quicq̃d. 𝔷 ibi õ naturalis: h dectꝫ ordinaria cõmixtione agitur. de q̃ dicitur. xxxv. q. iij ꝯordinaria.

q ¶ Veniale ar. 𝔷 hug. qui dixit mortaliter peccare cũ ꝓpria vxore cũ excedit̃ modus. vt. s̃. eo. q. iiij. origo.

r ¶ Execrabilius. arg. h ꝙ plus peccat q̃ iurat p deũ mendaciũ ꝙ q̃ iurat p creaturã mendacium. vt. xxij. q. i. mouet.

O ¶ Fferebat s̃. di. xiij qd̃ ait cõtra. xv. q. i. si q̃s i dero. sed dic sanctꝰ alˢ vel quo ad ꝫeluꝫ quia volebat hospites illesos seruari.

t ¶ Apud barbaras. naꝫ ⁊ hosti fides ẽ seruanda. vt xxiij. q. i. noli ⁊ ita hospes tenet̃ hospitẽ defendere. vñ

incestuosi trãscendũt quos vincũt 𝔷 naturã delinquẽtes. ¶ Vñ augustinꝰ de adulterinis cõiugijs.

Adulterij malũ vincit fornicatõeꝫ vincit̃ aũt ab incestu[n]. peius est eñ cuꝫ matre ꝙ cuꝫ aliena vxore cõcũbere. sed oĩum horũ est pessimũ qd̃ 𝔷 naturã[o] fit vt si vir mẽbro mulieris nõ ad hoc ꝯcessõ voluerit vti. vsus eñ naturalis si vltra modũ ꝓlabit̃ in vxore[p] q̃deꝫ veniale[q] peccatũ est. in meretrice dãnabile. s̃ istud qd̃ cõtra naturã est execrabilit̃ fit in meretrice: s̃ execrabiliꝰ[r] in vxore. tñ eñ valet ordiatio creatoris ⁊ ordo creature vt in rebꝰ ad vtendũ cõcessis etiam cuꝫ modꝰ exceditur longe tolerabilius fit ꝙ in eis q̃ cõcessa nõ sunt vel vnꝰ vel rarus excessus. ¶ Itẽ ambro. in lib. de patriarchis. Minus est fm naturã coire ꝙ contra naturã delinquere.

Offerebat[s] sanctꝰ loth filiaꝝ pudorẽ. nã ⁊ si illa q̃ flagitiosa impuritas erat tñ minꝰ erat fm naturã coire ꝙ aduersus naturã delinquere: p̃ferebat domꝰ sue verecũdie hospitaleꝫ grãm ẽt apud barbaras[t] gẽtes inuiolabilem.

¶ Aug. confessionũ lib. iij. Grauiora flagitia sunt q̃ cõtra naturã ꝓbant̃ q̃libet incesti macula.

Flagitia q̃ sunt 𝔷 naturã vbiq̃ꝫ ⁊ semꝑ repudiãda atq̃ꝫ puniẽda sunt q̃lia sodomitarũ fuerũt. q̃ si oẽs gentes facerẽt[v] eodẽ criminis reatu diuina lege tenerent̃ q̃ nõ sic fecit hoĩes vt se illo vterent̃ modo. violat̃ quippe ipsa societas que cũ deo[x] nobis esse dꝫ cũ eadeꝫ natura cuꝰ ipse auctor est libidinis ꝑuersitate[a] pollui̊t. ¶ Itẽ 𝔷 iouinianũ lib. i. Turpior ⁊ flagitiosior est vsus 𝔷 naturaꝫ ꝙ fornicationis vel adulterij.

Usus naturalis ⁊ licitꝰ est sicut in cõiugio: ⁊ illicitꝰ sicut in adulterio. contra naturã vo semꝑ illicitꝰ ⁊ ꝓculdubio flagitiosior atq̃ꝫ turpior queꝫ sanctus apl's ⁊ in masculis ⁊ in feminis arguebat[b]. dãnabiliores[c] volẽs intelligi ꝙ si in vsu naturali vel adulterãdo vel fornicando peccarẽt. ¶ Itẽ ysidorus. Omnis imũda pollutio fornicatio est licꝫ varia sint peccata fornicationis.

Non solũ de cõmissa fornicatione peccatũ[d] regnat in hoĩe: sed si adhuc delectat̃[e] atq̃ꝫ animũ teneat[g] ꝓculdubio regnat fornicatio carnis adulteriũ est: fornicatio animi ydoloꝝ est seruitus[h]. Est aũt spũalis fornicatio d̃ qua dñs ait: q̃ viderit mulierẽ ad cõcupiscẽdũ eã iã mechatꝰ est eã in corde suo: oĩs immũda pollutio fornicatio dr̃ quãuis q̃sq̃ꝫ diuersa turpitudinis volũtate prostituat̃: ex delectatiõe eñ fornicãdi varia gignũtur flagicia q̃bus regnuꝫ dei claudit̃ vt hõ a deo[i] separet̃ Inter cetera septẽ[k] vicia viciũ fornicationis[l] maximũ[m] scelus est. q: p carnis imunditiã tẽplũ dei violat̃. sunt aũt quedã s̃ꝫ mulieres q̃ sicut aĩalia absq̃ꝫ vlla discretione indesinenter libidini seruiunt: quas ego nec mutis pecoribꝰ cõparauerim. Pecora eñ cũ cõceperint vltra nõ indulgent maribꝰ copiã sui. ¶ Item ex ep'la clementis. Adulteriũ in penis scdm obtinet locuꝫ.

Quid in oĩbus peccatis adulterio est grauius[n] scdm nãq̃ꝫ in penis[o] obtinet locũ. quẽ q̃dem primũ[p] habẽt illi q̃ aberrãt a deo etiam si sobrie vixerint. ¶ His auctoritatibꝰ euidẽtissime monstrat̃: ꝙ q̃cũq̃ꝫ cã fornicationis vxorẽ suã dimiserit aliã illa viuente ducere non poterit. ⁊ si duxerit reus adulterij erit. ¶ His ita respõdet̃ hec auctoritates de his loquunt̃ quoꝝ ꝯtinentiã carnalis infirmitas nõ impedit. vel de his q̃ prestãtes cãm discidij alioꝝ cõiunctione sese reddiderint indignos. ¶ Vñ ambro. sup ep'lam pauli ad corinthios

Uxor a viro nõ discedat nisi cã fornicatiõis: ꝙ si discesserit aut maneat innupta aut recõcilietur viro suo: ⁊ vir similiter non dimittat vxorẽ. Ideo nõ subdit de viro qd̃ d̃ vxore p̃misit. q: viro licꝫ ducere aliam. ¶ Itẽ gregoriꝰ iunior bonifacio epõ. Licet ducere aliã infirmo cui sua ob in-

e ¶ Adhuc. j. de cõsecra. di. ij. q̃tidie.

f ¶ Delectat̃. s̃. dis. xlix. hinc. ver. põderosus.

g ¶ Teneat. sciꝫ vt delectetur. nam tũc peccat mortalit̃. ar. di. lxxxi. valet. nam si ad hoc teneat vt doleat nullũ tale remediũ sicut ꝯtinuata memoria. de pe. di. iij. iudas.

h ¶ Seruitus. supple ideo omnis ⁊c̃.

i ¶ A deo. vt. s. d̃ salomone. s̃. ca. q. iiij. salomon.

k ¶ Septẽ vicia. s̃ꝫ superbia: ira: inuidia: auaritia: accidia: gula: luxuria. p q̃ ponitur hic fornicatio. h̃ sũt cardinalia. alia sunt quasi ramusculi. de quibꝰ habes. xxv. di. criminis.

l ¶ Fornicationis. id est icestuosa. lau.

m ¶ Maximũ. i. cõmune. vel maximuꝫ dicitur q: habꝫ sub se mltas spẽs. xxviij q. i. ydolatria.

Quid in omnibꝰ grauius hoc dicit ad detestationeꝫ criminis. ⁊ est similis modus loquendi. s̃. ea. q. vi. nihil iniquius. multa eñ crimia sunt grauiora adulterio. vt homicidiũ. vt. j. xxi. q. ij. si qd̃ ⁊ incestus. s̃. c. adulterij. ⁊ sacrilegium. vt. xvij. q. iiij. sicut. ⁊ fractio voti cõtinentie. vt. xxvij q. i. nuptiaruꝫ. ⁊ generaliter vbicunq̃ꝫ grauior pena imponit̃. vt. xxiiij. q. i. nõ auferamus. vel dicitur maximũ. q: maxima pena punitur id est morte. extra de fur. c. i. ⁊ ij.

⁊ lex dat actionẽ 𝔷 eũ. ff. nau. cau. l. i. in p̃n. ⁊ dicetur in die iudicij hospes fui ⁊ nõ recepistis ⁊c̃. ad hoc fact. xlij. dis. §. fi.

F ¶ Lagitia. q̃ si oẽs. ar. ꝙ rõne multitudinis vel cõsuetudinis non excusat̃ q̃s a culpa. ar. s̃. c. q. iiij. obijciunt̃. cõtra. sed intellige in his q̃ fiunt 𝔷 naturã: qñ q̃s ꝓpter multitudineꝫ excusatur. habes de peni. di. vi. c. i. in fi. ⁊. xliiij. di. cõmessationes.

x ¶ Cuẽcũ deo. de qua habes. j. de cõse. di. ij. in xp̃o.

a ¶ Peruersitate. i. ordine ꝑuerso. grauius tamẽ puniunt leges hoc crimẽ ꝙ canones. vt ex̃ de excel. p̃la. clerici. C. de adul. cuꝫ vir. ⁊ dicit imperator ꝙ tale crimen pestilentias ⁊ tempestates inducit. in aut. vt nõ luxuriẽt̃ ꝯtra naturã, circa fi, colla, vi, sed qui puerũ corrumpit

o ¶ In penis. id est in ꝓhibitionibus secunde tabule moysi. In prima tabula cõtinẽtur hec tria precepta. non habebis deos alienos coram me. vel non facies tibi sculptile. non assumes nomen dei tui in vanum. memento sanctificare diem sabbati. In secunda cõtinentur septem. honora patrem ⁊ matrẽ. non occides. non mechaberis. non furtũ facies. non loqueris cõtra proximũ tuum falsum testimoniũ. non concupisces rem proximi tui: nec desiderabis eius vxorẽ. ergo error fidei ꝓhibetur in ꝓhibitione prime tabule. adulterium in tertio mandato secunde tabule, hoc est in secunda prohibitione.

p ¶ Primum, id est in prima tabula.

Quod pposuisti. infirmitate. i. artationis. s. q. v. puto.

r Nubat. hoc anglicis cōcessum est. vt dicit. G. q2 noui erant in fide. vt. j. e. §. cūquis. sed male: q2 iste non fuit gregoriꝰ magnꝰ nec scribit augustino angloꝝ epo cui illa cōcessio facta est. xxxv. q. iij. qd̄ scripsi. vel intellige qd̄ loquit̄ de sponsa, ⁊ fm̄ hoc illud est cōsiliū. nō eīm opē subtrahit. vel intellige de dote ei restituenda. ex. de dona. inter vi. ⁊ vx. c. i. ⁊. ij. vel loquit̄ de arta. ⁊ illud erit cōsiliū nō ei opē ⁊c. sed cōtra h' obijcit̄. ex. de frigi. ⁊ malefi. cōsultationi. nam ibi dicit ꝙ nō inuenit̄ aliquis canon de arta: sȝ certe bene īuenitur sed nō expsse. vel intellige de iuuene q̄ cōtinere nō pōt cui pmittit̄ cōhere cum vna pmissiua cōpatione ne ad plres accedat. fi. e. j. pr. q. ij. si quid. vel dic h' abrogatū esse: vt dicit gratianus.

s Opem. i. dotem reddet.

t Culpa. ar. ꝙ probato adulterio statim vir pōt dimittere vxorē suā ⁊ dotes lucrat̄. ex. de dona. inter viruȝ ⁊ vx. plerūqȝ.

v Aduersum. nōne leo quartꝰ dicta gregorij minoris sine exceptione mandauit tenēda. vt. xx. di. c. i. sȝ illō in alijs in quibꝰ bene dixit. ar. i. q. i. filium.

a Publice. hic alludit gratianꝰ distinctioni alexandri. ex. de diuor. si quis. ⁊ c. porro. q̄ tn̄ abolita est. vt ex. de eo q̄ cogno. cōsang. vo. sue discretionē. Jo. nec ponit̄ in noua compilatione. b.

Quedam. dormiuit. j. xxxv. q. ij. si quis cū. s. xxvij. q. ij. q̄ dormierit.

Illi vero. oīa ista capl'a vsqȝ ad. §. quāuis. exaudi per. c. hi vero. qd̄ est glosa oium h' q̄ oīa inducuntur ad pbandū ꝙ incestuosi non possunt matrimoniū cōtrahere.

firmitatē corporis debitū reddere non valet

Quod pposuisti si mulier infirmitate[q] corrupta nō valuerit viro debitū reddere q̄d eius facit cōiugalis: bonū esset si sic pmaneret vt abstinētie vacaret: sed q2 hoc magnoꝝ est: ille q̄ nō poterit se cōtinere nubat[r] magis nō tn̄ ei subsidij opē[s] subtrahat quā infirmitas ꝑpedit. nō tn̄ detestabilis culpa[t] excludit. Sed illud ābrosij a falsatoribꝰ dicit̄ esse insertū. Illud gregorij sacris canonibꝰ imo euāgelice ⁊ apl'ice doctrine penitꝰ inuenit̄ aduersum[v]. q̄daȝ vero sniam ambrosij seruare cupiētes nō de qualibet fornicatiōe illud arbitrant̄ intelligi vt ob quālibȝ fornicationē vir licite dimittat vxorē. ⁊ viuente dimissa aliā ducat. sed de incestuosa tātū fornicatione intelligit̄: cū vxor videlicet alicuiꝰ patri vel filio fratri vel auūculo viri sui: vel alicui similiū se constuprandā publice[a] tradiderit. hec autē q2 viro suo se illicitā reddidit in ꝑpetuum dū p copulā cōsanguinitatis in primū vel scd̄m vel tertiū gradū trāsiuit affinitas licite dimittit̄ ⁊ ea viuēte supducit̄ aliā. Hic si quis cōtendat nō magis viro ꝙ mulieri licitū esse si vir alicuiꝰ eodem mō fornicet̄. sciat virū ab ambrosio appellatū nō sexu sed animi virtute. mulierē ꝙ noiatam sentiat nō sexu corporis sȝ mollitie mentis. Sed q2 nulla auctoritate pmittit̄ vt vxore viuente alia superducatur. intelligit̄ illud ambrosij i supradicto genere fornicationis. nō tn̄ ꝙ viuēte dimissa aliā ducere possit. sed pꝰ mortē fornicarij vel fornicarie quoruȝ vterqȝ vt supdictū ē a corruptione luxurie mulier appellat̄. Ille q̄ a fornicatione mundꝰ est vir vel mulier alijs copulari possunt. Adulteri autē si supuixerint nullo mō alijs copulari poterūt. Sic ⁊ illud intelligit̄ qd̄ in capl'o cuiusdam cōcilij legit̄. Licitū cōiugiū nō negetur illi cuius vxor cū fratre dormiuit.

Quedam cuȝ fratre viri sui dormiuit[b] decretū est vt adulteri nūq̄ in cōiugio copulent̄. Illi vero cuius vxor stuprata est licita cōiugia nō negentur. Sic ⁊ illud magūtiens̄ cōcilij intelligit̄. Disiūgant̄ ⁊ nūq̄ cōiugio copulent̄ q̄ q̄dlȝ infra subiectoꝝ admiserint.

Si quis viduā vxorē duxit ⁊ postea cū filiastra sua fornicatꝰ fuerit seu cū duabꝰ sororibꝰ[c] altera manente vxore: aut si q̄ cū duobꝰ[d] fratribꝰ seu cuȝ patre ⁊ filio si quis relictā fratris: si quis neptem aut nouercā aut nurū aut cōsobrinam[e] aut filiā auunculi: aut eius relictā: aut puignā[f] polluerit eos[g] disiūgi ⁊ vlteriꝰ nunq̄ in cōiugio copulari p̄cipimus.

Item. Sororē vxoris polluēs neutrā valet habere.

Qui dormierit[h] cū duabꝰ sororibꝰ ⁊ vna ex illis antea vxor fuerit neutrā[i] ex his habeat nec ipsi adulteri vnq̄ in cōiugio[k] alteri copulent̄[l]. Item illud gregorij.

Causa adulterij vxorē relinquēs cōtinentiā seruet.

Hi vero q̄ vxores suas in adulterio[m] dephendūt[n] nō licebit nec eū nec eā aliā vxorē accipere vel aliū virū ꝙ diu ambo viuunt[o]. si autē adultera[p] mortua fuerit vir eiꝰ si vult nubat tn̄ in dn̄o. adultera vero nunq̄ etiā si mortuꝰ fuerit vir eius. oibꝰ tamē diebꝰ vite sue acerrime penitētie[q] lamēta psoluat. Itē ex decreto zacharie pape.

Neutrā habeat q̄ sorore vxoris polluit.

Concubuisti cuȝ sorore vxoris tue: si fecisti neutrā habeas ⁊ si illa q̄ vxor tua fuerit cōscia[s] sceleris nō fuerit si se cōtinere[t] non vult nubat[v] in dn̄o cui velit. tu autē ⁊ adultera sine spe cōiugij pmaneatis: ⁊ ꝙ diu vixeritis iuxta p̄ceptū sacerdotis pniam agite. Itē ex cōcilio triburiēsi.

Cū nouerca vel filiastra vel cū sorore vxoris sue dormiens ad cōiugiū nō pōt peruenire

l Copulentur. etiā alijs: q2 aliter non esset questio.

Hi vero. in adulterio. s. incestuoso. nam ꝙ alij adulteri cōhere psit habes. xxxi. q. i. c. ij. n Dephendunt. ⁊ noluit eas de cetero habere in cōiugio. o Viuunt. p hoc determinant̄ oīa h' capl'a post mortē eius adulterantis licȝ alij contrahere: ante non.

p Adultera. s. xx. q. i. si quis cō. s. c. q. apl's. cō. ex c. illo colligit̄ ꝙ mortuo viro fornicatore adultera possit alij nubere. sed qualit̄ hoc soluet̄. s. determinatū est. xxxi. q. i. si quis.

q Penitētie. interioris q̄ dicit̄ continua memoria de pe. dist. iij. iudas.

Concubuisti. hēas: haberis tamē ab ea. vt no. s. e. q̄ dormierit.

s Conscia. tāq̄ lena. q̄ paciret vt adulteret̄. s. e. q. i. c. i.

t Si se continet̄. vl' si manifestū est viri adulteriuȝ ⁊ eum nō corrigit. ⁊ est arg. ad qōneȝ de medico q̄ cognouit vxorē patientis ex dissimulatōe viri vel psuasione.

v Nubat. post mortem mariti: vel eo viuēte si erat tn̄ sponsa de futuro. ex. de iureiurā. quēadmodū.

Si quis. sed vir post mortē vxoris. s. e. hi qui. x Similiter. sed cō. j. pri. q. i. si quis cuȝ duabus. sed hic rigor: ibi misericordia. vel hic vna erit vxor: ibi nō.

Si quis. sororibꝰ. quarū vna erat vxor sua. ⁊ sic non est cō. j. pri. cā. q. ij. si quis cū duabꝰ. d Cū duobꝰ. quoꝝ vnus erat maritꝰ. ⁊ sic nō est cō. j. pri. cā. q. ij. si quis cū. e Consobrinā. i. filiā matertere. vel dic aut p id filiā auunculi. s. q. i. de benedicto. f Preuignā. ppriā. sed de hac premiserat. vel intellige puignā auunculi de alio pgenitā. s. de scd̄is nuptijs. vt. xxxv. q. vi. fraternitatis. g Eos. s. adulteros. vt. j. e. §. cūquis. vel viros vel vxores.

Qui dormierit. s. xxvij. q. ij. q̄ dormierit. i Neutrā. q2 ipse debitū nō exiget ab ea. ⁊ ita nō hȝ eā. habet̄ tn̄ ab ea: q2 ipsa petente tenet̄ ei reddere debitū. ⁊ ita nō hȝ sed habet̄: nec distinguo an fuerit occultus incestꝰ an manifestꝰ. vt ex. de eo q̄ cog. cōsang. vxo. sue. discretionē. de hoc notaui. xxvij. q. ij. q̄ dormierit.

k In cōiugio. xxxiij. q. ij. si quis cū duabꝰ. cōtra. sed ibi soluitur.

ȝ Quāuis. maguntiensem. s. c. si quis viduam.

a Illud vero. q̄nq̄ bonꝰ dormitat homerus. vagat̄ gratianus p solutione illiꝰ. c. s. e. qd̄ pposuisti. ⁊ cū nō ueniat somniādo attribuit scȝ greg. minori: qd̄ egregius doctor. s. gregoriꝰ maior scribit augustino. xxxv. q. iij. quedā lex. sed hic casus reprobatus est supra.

b Inane. nō est inane sed tolerabiliꝰ: vt quis infirmitate carnis ad vnā ꝙ ad plures diuertat: qd̄ ibi pmittit̄. arg. j. pri. cā. q. ij. si qd̄ verius est. c Si vxorem. s. e. q. v. si vxorem.

Hi q̄. non psit. ar. ꝙ si res puenit ad eū statū ⁊c. ar. ff. de iti. actuqȝ priua. l. i. qd̄ eīm recte actū est corrumpi non potest ⁊c.

e Aut membris. hic idē repetitur. f Ex secti. de istis castrat̄ quidā sunt castrati: q̄dam caste nati. i. frigidi nati. ⁊ isti non possunt

cõtrahere.j.xxi.q.i.ſi vero. Alij caſtrati.ſ.ſpadones hñ pñt ɔ̄here. ar.xxvij.q.i.nuptiarũ.j.xxi.q.v.qḋ deo.ff.de iure dot.ſi ſerua.§.ſi ſpadoni. Alij dicunt meli⁹:ꝙ nec iſti pñt ɔ̄here cũ cognoſcere vxorē nõ poſſunt.⁊ exigunt in matrimonio tria bona re vel ſpe.xxvij.q.ij.oē.vel dicas ꝙ ſi hʒ virgam erectā ſiue reſoluat ſperma ſiue nõ ꝙ ſit ibi matrimoniũ.naʒ talis ſatiſfacit mulieri:ſicut muliervſatiſfacit viro:ſiue reſoluat ſiue ñ.nec requirit ꝙ ſemꝑ in matrimonio ſit filiorũ ſpes.q: ſufficit ꝙ non euitēt ꝓlem.vt.s.c.q ꝓſolent.

n Neꝗ furioſus neꝗ furioſa.q: nõ pñt cõſentire ar.xv.q.i.aliquos.pñt tñ ſi habeāt dilucida interualla.vt extra d ſpon.dilect⁹.ar.vij.q.i.ꝗ nis.alias nõ valʒ.xxvij.q.ij.ſufficiat.⁊ vij.q.ij.cõſaldus.

T Antũ.ſociale.id ē matrimoniuʒ qḋ duos ſociat.⁊ eſt ar.ꝙ cā ceſſante nõ ceſſat conſtitutio.vt.s.e.q.i.dixit.s.lxi.diſ.§.his oībus.⁊.c.neophit⁹.s.ſo.hoc ⁊ illõ nõ tangũt ſe.nā ibi cā appellatur ꝑ q̄ excludenda aliꝗd cõſtituit.vt ibi.ff.d poſtulā.l.i.§.ſexum.hic vero appellatur ꝑ q̄ habēda matrimoniũ cõtrahitur.

i Poſtʒ.de facto.

k Aliam.s diſ.lvi.yſmahel.

l Alterius.ſcʒ vxoris.

m Apud antiquos.s.e.q.iiij.dixit.

n Temere.i.melius eſt pie dubitare ꝙ̄ temere diffinire.⁊ dic temere nõ dixerim.i.nullo mõ dicā.q: temerariũ eſſet dicere ⁊ ſic ſentire

V Sqʒ adeo.ſacramentũ.ideſt caracterē.

p Habet aũt hoc.s.i.q.i.qḋ quidam.s.xij.q.i.ſcimus.

viris eaꝝ cõiugia nõ negent legitima:

S I quis cũ nouerca ſua dormierit neuter ad ɔ̄iugiũ pōt ꝑuenire: ſed vir[f] eius pōt ſi vult aliā accipe ſi ſe cõtinere nõ pōt.ſimiliter[g] q̄ cuʒ filiaſtra ſua vel cũ ſorore vxoris ſue dormierit obſuandũ eſt. ¶ Quāuis[h] illud qḋ in fine maguntienſ cõcilij ponit a nõnullis nõ de legitime ɔ̄iunctis:ſed de fornicarijs dictũ intelligat:videlʒ vt fornicarij diſcedant ab inuicē ⁊ ſine ſpe cõiugij ꝑmaneant. Illud vero[a] greg.ad bonifaciuʒ anglicis ꝓ tpe permiſſum eſt q̄bus ille beat⁹ greg.in q̄nta ⁊ in q̄rta generatõe cõiugia[i] ɔ̄hi ꝑmiſit.alias aũt inane[b] eſſet cũ aug.dicat in ſermone dñi in monte.ſi vxorē[c] q̄s habeat ſterilē ⁊c. ¶ Itē nicola⁹ ad karolũ maguntienſem epm

Ob infirmitatē vel dāna corporis contugia ſolui nõ licʒ.

H I q̄ mrĩmoniũ ſani ɔ̄traxerũt ⁊ vni ex duob⁹ amētia aut furor aut aliq̄ infirmitas acceſſerit ob hanc infirmitatē ⁊ cām cõiugia taliũ ſolui nõ pñt[d]. Similiter ſciendũ eſt de his q̄ ab aduerſarijs execātur aut mēbris[e] truncant aut a barbaris exſecti[f] fuerint. ¶ Itē fabian⁹ papa.

Furioſus ⁊ furioſa matrimoniũ ɔ̄here nõ pñt.

N Eqʒ furioſus neqʒ furioſa[g] matrimoniũ ɔ̄here poſſunt ſed ſi cõtractũ fuerit nõ ſepent. ¶ Vt ergo ex ꝑmiſſis colligit nõ licet huic dimiſſa vxore ſua aliam ducere. manet ergo inter eos quoddā vinculũ cõiugale qḋ nec ipſa ſeparatione diſſoluit. ¶ Vñ aug.ait in lib.de bono cõiugali.

Sterile vxorē dimittere ⁊ cā fecunditatis aliā ducere alicui non licet.

T Antũ valet vinculũ ſociale[h] vt cũ cā ꝓcreandi colligit vt nec ipſa cā procreandi ſoluat. poſſet[i] eñ homo ſterilē dimittere vxorē ⁊ aliam[k] ducere:de q̄ filios haberet ⁊ tñ nõ licet. Itē. Manet autē vinculũ nuptiaꝝ ⁊ ſi ꝓles cuius cā initũ eſt manifeſta ſterilitate nõ ſubſequat:ita vt iā ſcientib⁹ ɔ̄iugib⁹ nõ ſe filios habituros.ſepare ſe tñ vel ipſa cā filiorũ atqʒ alijs copulare nõ liceat:qḋ ſi fecerint cuʒ eis quib⁹ ſe copulauerint adulteriũ cõmittũt.ipſo aũt manēte cõiugio plane vxoris volũtate adhibere aliā vñ cões filij naſcant vni⁹ viri cõmixtione ac ſemine.alteri⁹[l] aũt iure ac poteſtate apud antiquos[m] pres fas erat. vtrũ etiā nũc fas ſit temere[n] nõ dixerim

V Sqʒ adeo ¶ Idem De eodē inter viuētes maneāt ſemel inita iura nuptiaꝝ:vt potius inter ſe ſint cõiuges etiā ſeparati ꝙ̄ cũ his q̄b⁹ adheſerunt. Et paulo poſt manet inter viuētes q̄ddam vinculũ cõiugale qḋ nec ſeparatio nec cum altero viro copulatio poſſit auferre: ſicut apoſtata aīa velut de cõiugio xp̄i recedens etiā fide ꝑdita ſacramētũ[o] fidei nõ amittit qḋ in lauacro regeneratõnis accepit.redderet eñ ꝓculdubio redeũti ſi amiſiſſʒ abſcedēs hab3[p] aũt hoc q̄ receſſit ad cumulũ ſupplicij non ad meritũ premij.

Q Vm itaqʒ[q] ꝓbatũ ſit qḋ h vxorē ſuā dimittere ⁊ aliā ducere non pōt. Querit ſi liceat ei hac cõditiõe peccare vt infidelē ad fidē adducat.qḋ nõ poſſe fieri auguſtin⁹ affirmat in lib. de adulterinis cõiugijs ita dicens.

Non debet aliq̄s a cõtinētie voto recedere etiā ſi infidelis xp̄ianā ſe fieri polliceat.

N On ſolũ mechandũ nõ eſt qḋ quidā[r] faciunt:ſed oīs q̄ dimittit vxorē ſuā ⁊ ducit alterā[s]:⁊ ſi ꝓpterea eā duxerit vt xp̄ianā faciat.ſed ⁊ q̄ſquis nõ alligat⁹ vxori ɔ̄tinentiā deo vouit nullo mõ debet iſta cõpenſatiõe peccare.vt ideo credat vxorē ſibi eē ducendā:q: ꝓmiſit[v] q̄ nuptias ei⁹ appetit futurā ſe eſſe xp̄ianā. qḋ eñ cuiꝗ anteꝙ̄ vouiſſet licebat cũ ſe id nunq̄ʒ facturũ vouerit nõ licebit.ſi tñ id vouerit qḋ vouēdũ ſit:ſicuti eſt ꝑpetua virginitas vel poſt experta cõnubia ſolutis a vinculo cõiugali vidualis caſtitas ſeu ex cõſenſu vouētib⁹ ⁊ carnalia debita ſibi inuicē relaxantib⁹ fidelib⁹ caſtiſqʒ cõiugibus ꝙ alterũ ſine altera:vel alterā ſine altero vouere fas nõ eſt iugis cõtinentia. Hec ergo ⁊ ſi qua alia ſunt q̄ rectiſſime vouent cuʒ hoīes vouerint nulla cõditione[x] rũpenda ſunt q̄ ſine vlla cõditione vouerunt.

Cauſa triceſimatertia.

Q Vidam[a] vir maleficijs impeditus vxori ſue debituʒ reddere non potuit.ali⁹ interim clanculo eaʒ corrupit:a viro ſuo

Q Vm itaꝗ.hec fuit octaua queſtio an liceat ducere vxorē infidelē ſub ea conditione vt cõuertat.⁊ certũ eſt ꝙ pure nõ pōt cõtrahere cuʒ ea vt.xxviij.q.i.caue.⁊.c.nõ oportet.ſed omittit magiſter q̄ſtionē illam quā poſuit superi⁹ in themate.q: determinata erat.s.xxviij.q.i.non oportet.⁊ ponit aliā q̄ ſimiliter determinata eſt.xiiij.di.qḋ.ait.

r N On ſolũ.q̄daʒ cognoſcēdo aliā dimiſſa ſua.

s Alterā.mechat

t Cõpenſatõe.ar.ꝙ in illicitis cõpenſatio non debet admitti. vt.xxxiij.q.v.ſi dicat.i.q.i.nõ eſt putāda.xxij.q.ij.primũ.⁊.c.ne quis faciat.s.di.lv.ſi euangelica.xiiij.di.quod ait.

v Quia ꝓmiſit.h collige ꝙ licʒ interdum ſub cõditione cõtrahere. vt.s.xxviij.q.i.nõ oportet

x Conditõne.ex q̄ Q.viij. videtur ꝙ nũꝗ ſub intelligant cõditiones in iuramēto qḋ falſum eſt. vt notaui.s.xxvij.q.ij.§.i.q: ⁊ generales intelligunt.⁊ ſi non ſpāles generales: vt ſi deus voluerit.ſi vixero:ſi potero. Sed ſpeciales nõ intelliguntur niſi exprimātur.vt ſi hec feceris vt.C.de ɔ̄di.ob tur pē cau.ſi repetendi.ff.de ver.obli.quicq̄d.niſi vbi lex preſumit tacite aliquid agi inter cõtrahentes.tũc eñ illud ꝓ expſſo habet. vt.ff.ſi certũ pe.cũ quid.⁊.ff.de ver.ob.triticũ.q̄nꝗ lex ipſa ſpeciales conditiones ſubintelligit.vt i ſtipulatione dotꝭ ſub intelligit hec ſi nuptie fuerit ſecute.vt ff.de iure do.ſtipulationē.⁊ hoc ſi nõ imoderatũ quid ꝑcipitur.vt.ff.de op.liber.ſi liberꝰ.ex de iureiurā.quintaualliſ. Johannes.

x Cõditione.not.ar.a ɔ̄rio ſenſu ſub audiri ⁊ alie ɔ̄ditiones.vt dixi.xxvij.q ij.§.i.

Q Vidam.tractauit.G.ſupra de impedimento mr̃imonij qḋ ꝓcedit ex animo:⁊ etiā de eo qḋ ꝓcedit tā ex animo ꝙ̄ ex corpe cõiunctim nunc tractat in cā iſta de eo qḋ ꝓcedit tm̃ ex corpore.tractat etiam de q̄buſdā alijs ipedimentis. vt de frigiditate ⁊ maleficio.vt.c.i.⁊ iij.⁊ d enormitate delicti.vt.j.q.ij.de his.⁊ ſequētib⁹.⁊ de tpe feriarũ.vt.j.

q.iiij.ꝑ totū. b Agni.i.xp̄i.de quo dicit̄.ecce agnus dei.de ꝯse.di.iiij. nemo. c Confessione.i.contritione.

Uod aūt.hic depingit̄ p̄ma q̄ȯ an.s.impossibilitas coeundi sepa/ret matrimoniū.Et no.ꝙ est triplex īpossibilitas.īpossibilitas coe/undi ex aīo:vt in furioso.s̄.pri.q.vij.neq̧ furiosus.ex corpore.vt ī frigido ⁊ in maleficiato.j.e.c.i.ij.⁊.iij.ex vtroq̧ vt ī puero.vt.xxx.q ij.vbi.vel sic distin/guas.alia est natu/ralis īpotētia vt fri/giditas.alia accidē/talis vt maleficium ⁊ quecūq̧ sit īpotē/tia si matrimoniū p̄/cessit illā:ita ꝙ effe/cti sunt vna caro ꝑ/pter nullā cām sup/uenientē pn̄t separi vt.s̄.pri.q.vij.hi q̄ mr̄imoniū.nisi ꝑpt̄ fornicationē.vt.s̄.pr.q.i.dixit.vbi ve/ro īpedimentū p̄ces/sit matrimoniū re/fert vtrū sit ꝑpetuū: ⁊ tūc separi possunt ar.j.e.si ꝑ sortiarias Q.i. si tpale neq̄q̄.⁊ no.ꝙ licȝ iura emana/uerint diuersa super hoc.s.vsq̧ ad q̄ȯ tē/pus deberēt mane/re simul ad h̄ vt ma/leficiuȝ videat̄ per/petuū.vt ex̄ de frigi/dis ⁊ malefici.c.i.⁊ C.de repu.in causis tn̄ ꝑ celestinū tp̄us determinatū est triē/niū.vt.e.t.laudabi/lē.⁊ idē dicit aut̄.de nup.§.ꝑ occasionē.colla.iiij.hoc tn̄ ex/audi cū an̄ trienniū nō pōt cōstare de ī/pedimēto naturali.vt colligit̄ ī p̄dicta decre.laudabilē.et hoc dico tā in frigi/do q̄ in maleficiato ⁊ hoc triēniū currit a tpe q̄ tēptauerunt coire.vt colligit̄ in aut̄.p̄dicta.vbi aūt dubitabat̄ an p̄ces/serit maleficiū an se/cutū sit.p̄sumenduȝ est q̄ȯ secutū sit post matrimoniū.ar.C.de edic̄.edi.l.iij.⁊ h̄ fauore matrimo/nij.xxxv.q.vi.videt̄.palea est. e Et ap̄lica.sophistice inducit gr̄anus oīa ista q: de cōsummato mr̄imonio intelligunt̄. f Uel q̄.corporali. g Non legi.tn̄. h Officio.carnis.xxvij.q.ij.§.ecce. i Officio.id est carnali cōmixtione.

separata corruptori suo nubit publice. crimē q̄ȯ admiserat corde tn̄ deo cōfite/tur:reddit̄ huic facultas cognoscēdi eā repetit vxorē suam:q̄ recepta vt expedi/ti⁹ orōni vacaret ⁊ ad carnes agni^b pu/rius accederet cōtinētiā se seruaturū ꝓ/misit.vxor vero ꝯsensum nō adhibuit. ¶ Hic primū querit̄ an ꝓpter īpossibi/litatē coeundi a viro suo aliq̄ sit sepan/da. ¶ Scd̄o an post sepationē ei nube/re valeat cū q̄ pri⁹ fornicata est. ¶ Ter/tio si sola cōfessione^c cordis crimen pos/sit deleri. ¶ Quarto si tpe orōnis quis valeat reddere ꝯiugij debitū. ¶ Quin/to an vir sine cōsensu vxoris continētiā vouere possit vel si minis ⁊ terrorib⁹ li/centiā vouēdi ab ea extorquere valeat.

Uod aūt^d ꝓpter īpossibilitateȝ reddēdi debitū mulier a viro suo separari non possit auctoritate euāgelica ⁊ ap̄lica^e ꝓbat̄. Sic enī xp̄us ait in euāgelio. Nulli lȝ dimittere vxo/rē suā nisi cā fornicationis: vel q̄^f alter eoꝝ sicut augustin⁹ exponit fornicatus fuerit.vel ad quā alter alterū ꝯtrahere voluerit. Itē ap̄ls.Mulier q̄nto tpe vi/uit vir eius alligata est legi ipsi⁹: nō le/gis^g sibi reddēdi debitū sed nō trāsferen/di se ad aliū. Itē his q̄ mr̄imonio iūcti sunt p̄cipio nō ego sȝ dn̄s vxorē a viro suo non discedere nisi cā fornicationis euāgelica itaq̧ ⁊ ap̄lica auctoritate ꝓ/hibetur mulier a viro suo discedere nisi ob cām illā fornicationis cūctis notissi/mā:q̄ interueniēte si discesserit oportet eā manere innuptā:aut recōciliari viro suo.vn̄ dat̄ itelligi ꝙ īpossibilitas red/dēdi debitū nō fac̄ discidiū ꝯiugij.His ita respondet̄:cōiugiū ꝯfirmat̄ officio^h vt supra ꝓbatū est.Postq̄ vero officio^i cōfirmatū fuerit nisi cā fornicatōis nō licȝ vxorē viro dimittere vel vxori a vi/ro discedere.verū anteq̄ cōfirmet̄:īpos/sibilitas officij soluit vinculū cōiugij.

Uod aūt.nubere.i.ꝙ nō pn̄t sibi reddere d̄biū ꝓpt̄ naturalem frigidi/tatē k Scriptū.i.in primo libro capitularij caroli.s.in lombarda. l Probare.ar.ꝙ q̄n̄q̧ mulieri defert̄ ꝓbatio cū de mixtione carnis con/trouersia est.ar.s̄.xxvij.q.i.nec aliq̄.sed ꝯtra.j.e.si q̄s acceperit.sed illud so/lutū est.xxvij.q.ij.q̄ȯ aūt. m Periustū.s̄.ij.q.v.cōsuluisti.ȝ.sed h̄ ap/pellat verū iudiciū nō candētis ferri vel feruētis aque vel hmōi:sed legiti/moꝝ testiū. n Iudiciū.i.per aspectū corporis si virgo est.q: aliud est in corrupta.vt.j.e.pri.⁊ q̄d iuris sit notaui.s̄.xxvij.q.ij.q̄ȯ aūt.meli⁹ enī ꝑ/pendit̄ oculis aliq̄d.insti.de grad.ꝯgna.§.hacten⁹.q̄ tn̄ inspiciūt debēt es/se perite.ff.de ven.inspi.l.i.q: visus sepe fallitur.xxvij.q.i.nec aliqua.

Equisisti.ꝑ vxore.cōsiliū est.vt ex̄.e.accepisti. p Innupti.p̄ceptū est quātū ad virū:q̄tū ad illā cōsiliuȝ.et ita verbū semel positū tenet̄ equoce.xxviij.di.p̄sbiteruȝ.⁊ ibi ouidi⁹ demophoon ventis ⁊ verba ⁊ vela dedisti. q Naturaliter.id est naturali frigiditate īpediente.⁊ est ar.ꝙ frigiditas est ꝑpetuū impedimentuȝ.ar.j.ea.q.v.q̄ sicut.s̄.pri.q.v.sicut.licȝ q̄dā dicant ꝙ nullū impedimentū est perpetuū.nullus enī est ita frigid⁹ vt dicūt q̄n ope medicoꝝ ei possit subueniri.q̄ȯ nō credo:cuȝ frigiditas q̄ est naturalis ꝓprietas per accidētia nō īmutet̄.ex̄ de cele.mis.cum marthe.§.q̄si vsti.similiter q̄dam dicūt ꝙ nullū maleficiū est ꝑpetuum q̄n saltēȝ ꝑ ipsum actorem possit sanari. r Patȝ.nota ꝙ ꝑ sequētia ꝓbant̄ p̄cedētia.j.xxxiiij.q.i.c.i.in fi.liiij.di.fraternitateȝ.et C.de adul.hi q̄.Itē hic ex post facto patet retro fuisse matrimoniuȝ vt ex̄ de frig.⁊ malefi.fraternitatis.et est h̄ notabile ꝙ eoꝝ ꝙ alia vel alius supducit̄ p̄sumitur hoc ex odio fieri.⁊ ē p̄sumptio iuris ȝ quā nō audit̄ ꝓbatō immo stati ius ꝓnunciat esse puniendū.ar.ad hoc.j.e.q.ij.seculares.

¶ Un̄ scribit gregori⁹ iohanni rauen/nati archiep̄o. Licȝ mulieri alteri nube/re quā ob frigiditatē vir cognoscere nō potuit.

Uod aūt interrogasti de his qui matrimonio iuncti sūt ⁊ nubere^k nō possunt.si ille aliā vel illa aliū ducere possit.de quib⁹ scriptū ē.vir ⁊ mulier si se coniunxerint: ⁊ dixerit po/stea mulier de viro ꝙ coire nō possit cū ea.si pōt ꝓbare^l q̄ȯ verū sit ꝑ iustuȝ^m iu/diciū^n accipiat aliū.si aūt ille aliaȝ acce/perit separent̄. ¶ Itē ex ep̄la eiusdem augustino angloꝝ ep̄o. De eodem.

Equisisti de his q̄ ob cām frigide nature dicūt se non posse inuicem operā carni dantes cōmisceri.iste vero si nō pōt ea vti ꝑ vxore^o habeat eaȝ q̄si sororē:q̄ȯ si retinaculū cōiugale volue/rint rescindere maneāt vtriq̧ innupti^p Nā si huic nō poterit cōcordare natu/raliter^q quō alteri cōueniet. Si igit̄ vir aliā vult vxorē accipe manifesta pȝ^r rō q: suggerente diabolo odij fomite exo/sam eā habuit.⁊ idcirco^a eam dimittere mendacij falsitate molitur.q̄ȯ si mulier causat̄ ⁊ dicit.volo esse mater ⁊ filios ꝓ/creare:vterq̧ eoꝝ septima^b manu ꝓpin/quoꝝ tactis sacrosanctis reliquijs iu/reiurando dicat vt nunq̄ ꝑ cōmixtiōeȝ carnis ꝯiuncti vna caro effecti fuissent^c tunc videt̄ mulierē scd̄as nuptias ꝯhe/re posse.humanū^d dico ꝓpter infirmita/tē carnis eoꝝ.vir autē q̄ frigide nature est maneat sine cōiuge.q̄ȯ ⁊ si ille aliaȝ copulā acceperit^e tunc hi q̄ iurauerant^f ꝑiurij criminis^g rei teneant̄:⁊ p̄nia pacta priora^h cogant̄ recipe ꝯnubia. ¶ Hoc aūt seruari p̄cipit̄ cū vterq̧ idē fatetur Ceterū si vir asseuerat se reddidisse de/bitū vxori ⁊ illa diffitet̄ cui poti⁹ fides adhibēda sit:merito q̄ritur. ¶ De his in concilio apud cōpendiuȝ habito ita statutum est. In veritate viri consistat si mulier negat se cognitam ab eo.

a Idcirco.q.d.si vir petat diuortiū vt pater fiat nō audiret̄.si aūt petat vt exoneret̄ onerib⁹ matrimonij audiret̄.sed mulier audiret̄ vt fiat mater si vult:nō dico virū quo ad h̄ audiendū si se frigidū sciret cū ꝯxit.ex̄ de eo qui dux.in ma.c.i. b Septima.hoc itellige cū hec nō erat virgo.q: si esset virgo tūc sufficeret verū iudiciū ꝑ obste/trices.vt.c.p̄cedēti.cū sacramēto tn̄ vtriusq̧.j.xxxv.q.iij.ex ordina/ria.Et no.ꝙ sufficerēt in casib⁹ hui⁹.c.duo si septem haberi nō pos/sent.Itē eis solis crederet̄ si de hoc fama esset.ar.xxxv.q.vi.si duo. c Fuissent.⁊ ꝙ opam dederūt al's nō sufficeret:vt hic.in prin.c.no/tatur d Humanū.ea humanitate q̄ ap̄ls ꝑmisit scd̄as nuptias xxxi.q.i.hac rōne. e Acceperit.pone ꝙ mulier dixit eū īpotētē ad reddendū debitū nō ꝓponēdo cām impotētie coeundi.⁊ h̄ ꝓba/uit ⁊ lata est snīa.nunq̄d si cōtraxit restituerent̄ postea priora cōiu/

Si q̇s acceperit vxorē ⁊ habuerit eā aliquo tpe⁹ ⁊ ipsa femia dicit ꝙ nūꝗ̄ coisset cū ea: ⁊ ille vir dicit ꝙ sic fecit. in veritate viri cōsistat. q: vir caput est mlieris. ¶ Ecce ꝙ ipossibilitas reddendi debitū vinculū soluit cōiugij. sed hoc de naturali ipossibilitate statutū ē hec aūt maleficij ipedimēto nō frigiditate naturali debitū cōiugale ꝓhibēte a viro suo sepata est Vn̄ q̄rit̄ si liceat ei ēt in h° casu a viro suo discedet̄ ⁊ alij se copulat̄ ¶ De his ita scribit ignar⁹ remēs archieps. De his q̇ maleficijs ipediti coire n̄ pn̄t

Si p sorciarias atq3 maleficas[k] artes occulto: s3 nūꝗ̄ in iusto dei iudicio pmittēte ⁊ diabolo p̄parāte ꝯcubit⁹ nō seq̇t̄. hortādi sūt quib⁹ ista eueniunt vt corde contrito ⁊ spū humiliato deo ⁊ sacerdoti de oib⁹ peccatis suis purā cōfessionē faciant ⁊ ꝓfusis lacrimis ⁊ largiorib⁹ elimosinis ⁊ orōnib⁹ atq3 ieiunijs dn̄o satisfaciāt. ⁊ p exorcismos ac cetera eccl'iastice medicine munia ministri eccl'ie tales ꝗntū dn̄s annuerit q̇ abimalech[l] ac domū ei⁹ abrahe orōnib⁹ sanauit sanare ꝓcurēt ꝙ si forte sanare n̄ potuerit separi[m] valebunt. sed postꝗ̄ alias nuptias expetierint illis in carne viuētibus qb⁹ iuncte fuerāt priorib⁹ quos reliquerūt etiā si possibilitas ꝯcubēdi[n] eis reddita fuerit recōciliari nequibūt[o]. ¶ S3 in hoc videt̄ ꝯtrari⁹ p̄misso capl'o grego. pape ibi em̄ post impossibilitatē redditā3 iubetur separi ab eo cui scd̄o nupserat et redire ad primū. hec aūt viuente eo cui scd̄o copulata fuerat primo recōciliari non poterit.

Quod aūt ei cū quo prius fornicata fuerat post separationē nubere possit super⁹[p] ꝓbatū est. mortuus est em̄ vir eius sibi ex quo iudicio eccl'ie ab eo sepata ⁊ ab eius lege soluta ē. vn̄ iuxta apl'm nubat cui vult tm̄ in domio Sed querit̄[a] si sine eccl'iastico iudicio nulla cā discidij rōnabiliter ꝓbata ab ea discessisset an esset cogend⁹ redire ad eā. ¶ De hoc ita statutū est in cōcilio carthagīnēsi cui interfuit aug. c. xxx. Non liceat alicui vxorē dimittere nisi cā discidij primū ecclesie ꝓbetur.

Seculares q̇ cōiugale cōsortiū nulla grauiori culpa dimittūt vl' etiā dimiserūt ⁊ nullas causas discidij ꝓbabiliter[b] ꝓponētes. ꝓpterea sua mr̄imonia dimittūt vt aut ad illicita accedere aut aliena p̄sumāt. si anteꝗ̄ apud ep̄os cōprouinciales[c] discidij causas dixerint: ⁊ pusꝗ̄ in iudicio dānent̄ vxores suas abiecerint: a cōione eccl'ie ⁊ sancto ppl'i cetu p eo ꝙ fidē ⁊ cōiugia maculāt excludant̄. ¶ Itē ambrosi⁹ super lucam. Lex diuina ꝓhibet viri vxorē dimittere nisi certa causa fornicationis.

An qd̄ nephas est in subditos[d] incōparē[e] fas est. dimittis ergo vxorē quasi iure sine crimine: ⁊ putas hoc tibi licere qd̄ lex humana nō ꝓhibet. s3 ꝓhib3[f] lex diuina. q̇ hominib⁹ obsequeris deū verere. audi legē dn̄i cui obsequunt̄ ēt qui leges fecerūt: quos de⁹ cōiunxit hō non separet. ¶ Itē nicolaus papa karolo impatori. Absq3 cause cognitiōe a viro suo dimissa ad omnia restituat̄.

Historia ecclesiastica ab eusebio cesariensi ep̄o confecta de muliere q̄

bia. nō. q: totū ius suū videt̄ in iudiciū deduxisse. vn̄ idē esset sc'i p frigiditatē vel maleficiū separarent̄. ar. ex̄ de cā pos. ⁊ ꝓprie. cū sup dilectione. C. de āna. exce. l. vl. sec⁹ tn̄ est in actione ꝑsonali. ff. de exce. rei iudi. ⁊ an eadē. §. actiōes. f ¶ Qui iurauerāt. i. vir ⁊ vxor: nō cōsanguinei testes q̇ secū iurauerūt, illi em̄ nō iurauerūt sic esse verū sed se credere sic esse verū3 sicut illi. s. vir et vxor dicebāt. ar. xxxv. q. vi. de parētela. ⁊ ex̄ d' te sti. quotiens. g ¶ Periurij ⁊ irat⁹ ꝙ fu[i]sti culpa. al's qd̄ in fine d3 iniquū esset. h ¶ Priora. ⁊ hoc cū vter ꝙ d'xit. al's ex cipere⁹ d' adulterantē3 de adulterio. ex̄ d' diuor. signi ficasti. vl' hoc cū innocēs excipe non vult ar. xxviij. q. i. ydolatria.

Si q̇s. tpe. i. plus ꝗ̄ p duos menses. q: em̄ statim nō ꝓclamauit viriū e[s]se ipotentem postea nō creditur ei s3 viro q̇ cōtrariū dixit. vt ex̄ de frigi. ⁊ male. c. i. nā etiā ex tpe p̄sumitur aliquā esse n̄ coactā. vt ex̄ de spō. ad id. i. q. i. constat. Itē vel ideo poti⁹ creditur viro ꝗ̄ vxori q: vir aliquis fuerit impotens ad coeundu3. vt. l. di. q: tua. hanc credo esse cām q̄re viro credit̄ in hoc casu. sed petrus hispan⁹ alias assignauit rōnes q: vir stat p matrimonio qd̄ fauorabile est. Itē q: fuit sola cu3 solo credit̄, cognita ab ipso. vt. xxxij. q. i. dixit. xxvij. q. i. nec aliq̄. iuxta illō euidij a iuuene ⁊ cupido credat̄ reddita virgo. ⁊ hoc pōt intelligi d' illa q̇ prius fuit corrupta. sed si fuit virgo qn̄ iuncta fuit ei poti⁹ credetur ꝓbationi sue quā facit p aspectū corporis. vt. s. e. c. i. ⁊ ex̄ de ꝓba. ꝓposuisti. tn̄ nisi mulieres essent peritissime poti⁹ esset credendū viri sacramēto. q: res illa occulta est ⁊ nō parua visui ⁊ ocul⁹ plerūꝗ̄ fallit̄. vt. xxvij. q. i. nec aliqua. ⁊ in talib⁹ sepe sacramēto vnius statur. vt qn̄ q̄stio est de sumptib⁹ factis. vt. C. de iudi. sancimus. ij. q. i. in primis. vel qn̄ est qd̄ de dāno dato sacramēto vnius credit̄. C. vn̄ vi. si qn̄. hec aūt q̇ dixi vera sunt qn̄ vn⁹ fatet̄ ⁊ alter negat. sed si vterꝗ̄ fateret̄ ꝙ nō intercessit cōmixtio tūc expectabit̄ p triēniū: si antea nō pōt cōstare. vt ex̄ de frigi. ⁊ malefi. laudabilē. sed q̇d si mulier sciebat virū esse frigidū ab initio satis videt̄ ꝙ tūc non possit petere separationē. ar. ex̄ de fri. ⁊ malefi. c. i. ⁊. C. de spon. l. vl. vbi d3 ꝙ iputet sibi si scienter cōiuncta sit turpi ꝑsone vel impotēti coire. ⁊ q: sero accusat mores quos ducēdo eā in matrimonio comprobauit. vt. ff. de adul. si vxor. in fi. de viro aūt potius videt̄ ꝙ ille nō possit recedere a muliere si ipsa vult cohabitare ei cum ipse sciuerit se frigidū. ar. ex̄

de eo qui duxit ma. quam pol. per adul. c. i.

Si p sorciarias. atq3 maleficas. s. xxxiij. q. iiij. de tinjs. l ¶ Abimalech. regem geraris. vt. s. xxxij. q. iiij. nemo. m ¶ Separi. nisi ipsa vxor dicat̄ ꝓcurasse malefi. ciū cū sua culpa ad h' deuenerit. vt. l. v. di. si euāgelica. ff. qd̄ me. cā. si mulier. xv. q. i. si q̇s insaniens. n ¶ Cōcūbendi. cu3 alijs: nō cum priori Q. ij. bus. tūc em̄ nō esset ꝑpetuū maleficium o ¶ Nequibunt. h' potius ignar⁹ dicēdus est ꝗ̄ ignarus. na3 dixit cardinalis ꝙ iste finis non tenet, q: vt dixit nullū maleficiu3 est ꝑpetuum q̇n saltē p ipsum auctores tolli pōt. alij dicunt ꝯ. vt. s. c. requisisti. vel intellige post triennium.

Quod aūt. superius. s. xxxi. q. i. in prin. a ¶ Sed q̄rit̄. q: secunda qd̄ nō habebat dubitationē. iō ponit aliā incidēte3 qōnē q̇ similiter qd̄ nē non h3. q: semp ē restituēda nisi in tribus casib⁹ si publice sit adulterata. vl' nisi timeat̄ de viri seuitia. j. c. siue. et ex̄ d' diuor. significasti. vel nisi dicant̄ ꝯsanguinei in gradu idispēsabili ⁊ incōtinenti ꝓbetur exceptio. ex̄ de resti. spo. lras. et tn̄ in eodē casu fit restitutio quo ad oīa: nisi q̇ ad carnale cōmertiū. vt ibi dicit̄. in fi. q̄rt⁹ casus pōt esse qn̄ vxor ꝓpria volūtate recedit a viro. vt. xxvij. q. ij. agathosa. vel cū vir de licentia vxoris recedit ab ipsa. vt ibidē.

Seculares. ꝓbabiliter nota q̄re dicit ꝓbabiliter. hoc em̄ forte dicit. q: ꝓpter fornicationis suspitionē ꝓbatā eccl'ie licebit ei vxorē dimittere. vt. s. xxxij. q. i. c. dixit. Johannes.

c ¶ Cōprouinciales. distributiue. s. ipse apud suū ⁊ ille apud suū. nō em̄ propter tales causas ipsi ꝓuinciales cōuocant̄. vel meli⁹ hoc olim obtinuit: q: cā matrimonij tractabat̄ apud ep̄os ꝓuincie. xxxv. q. vi. multorū. hodie ēt archiep̄s soiter cām hui⁹ tractare pōt. ar. ex̄ de cōsang. ⁊ affi. c. i. sed certe ⁊ hodie ad ep̄alē iurisdictionē cognitio matrimonialis cā spectat. vn̄ nec abbates nec alij possunt de mr̄imonio cognoscere nisi ex cōcessione vel alia causa legitima id habeāt. vt ex̄ de excel. p̄la. accedentib⁹. p̄scribi pōt talis iurisdictio. vt extra de p̄scrip. auditis. in fine. Johannes.

An qd̄. in subditos. s. renunciare ep̄atui. ex̄ de renun. nisi. ⁊ ex̄ de regu. l3 vel sicut subditi nō possunt deferre p̄latū. xi. q. i. inolita. vel sicut p̄lat⁹ non pōt sine cā punire subditos. lxxxvi. di. si q̇s. e ¶ In cōparē. s. vt vir dimittat vxorē sine cā. vel condēnet preter ordinē iudiciariūm. f ¶ Sed ꝓhibet. s. xxvij. q. ij. sunt. in aut̄. vt li. ma. ⁊ auie. §. causas. lex em̄ humana admittit diuortiū in alijs casib⁹ p̄ter fornicationē. vt. C. de repud. ꝯsensu.

Historia. vt primo. ex quo ergo mulieri primo restituunt̄ res sue: multo potius vir est ei restituend⁹. ⁊ sic facit ad ꝓpositū gratiani. Alij ponūt casum sic. q̄rebat̄ an mulieri accusare de adulterio dāde sunt inducie. Rn̄. ꝙ sic, sed hoc nō videt̄ posse stare; q: in crimine adulterij nulla dat̄ dilatio

dam que de castitate a marito accusabatur ait. p̄ceptū est ab impatore lege lata vt primo[s] pmitteret̄ ei rem familiarē[t] libere diutius ordinare. tūc demū responderet obiectis: hoc[i] oēs leges[k] tā ecclesiastice q̄ vulgares publiceq̄ p̄cipiunt. si aūt de mulierib⁹ ⁊ secularib⁹ viris hec cōstituta sunt: multo magis eccl'iasticis hoībus ⁊ sacerdotib⁹ sunt cōcessa. ❡ Itē nicola⁹ papa. Nisi post restitutionē neq̄ de cōiugij federe neq̄ ō adulterij crimīe inter viros ⁊ vxores iudiciū est agitādū.

Siue[l] de cōiugij federe siue de adulterij crimine iudiciū agitandū sit: nulla rō patit̄ teberga cū lothario posse inire certamē: nisi prius ad tp̄s fuerit reddita[m] sue ptāti ⁊ cōsanguineis pprijs libere sociata. ita q̄ etiā loc⁹[n] puidend⁹ est in quo nulla vis multitudinis formidet̄: ne sit difficile[o] testes pducere vl' ceteras psonas[p] q̄ tā a sanctis canonib⁹ q̄ a venerādis romanis legib⁹ in hmōi cōtrouersijs requirunt̄. ❡ In hoc caplo[q] q̄uis videatur cā exposita[r] esse q̄re sua auctoritate nō licet alicui vxorē dimittere: q̄ cessante ipsa q̄ prohibitio cessare videt̄. tñ q̄ ipsa separatio pena est: ⁊ pena nulli est inferēda nisi p iudicē generalit̄ hoc intelligendū est: vt siue ob cām p̄missā siue nulla cā existēte: nō liceat alicui sua auctoritate vxorē dimittere. qd̄ etiā de pena homicidij vel q̄libet[s] alia itelligēdū est. ❡ Vñ nicola⁹ scribit radulpho bituricensi archiep̄o. Cōiugia penitus interdicant̄ his q̄ occidūt suas cōiuges.

Interfectores suaꝝ coniugū sine iudicio cū nō addis adulteraꝝ vel aliq̄d hmōi[v]: q̄d aliud habendi sunt q̄ homicide: ac per hoc ad pn̄iam redigendi sunt: q̄bus penit⁹ coniugiū denegat̄: exceptis adolescentib⁹[x] de quib⁹ est beati leonis pape. xxv. regula decretaliū: imo indulgētia[y] obseruāda. ❡ In hoc caplo videt̄ nicolaus pmittere maritis cā adulterij vel alteri⁹ hmōi criminis vxores suas interficere. sed eccl'iastica disciplina spirituali gladio nō materiali criminosos feriri iubet. illo videlz gladio quo petr⁹ iubet̄ mactare ⁊ mādurare: ō quo etiam gladio xp̄s ait in euāgelio. nō veni pacē mittere[a] i terrā s3 gladiū[b]. ❡ Hinc idē nicola⁹ scribit aluino ep̄o. Nō licz alicui vxorē suā adulterā occidere.

Inter hec sanctitas vr̄a addere studuit vt si cui⁹ vxor adulteriū ppetrauerit vtrū marito illi⁹ liceat[l] s̄m mundanā legē eā interficere sed scā dei eccl'ia mundanis nunq̄ cōstringit̄ legibus: gladiū[o] nō habet nisi sp̄ualē quo nō occidit sed viuificat. ❡ Itē pi⁹ papa. Penitētia eius q̄ pprā vxorē absq̄ cā peremit.

Quicūq̄ pprā vxorē absq̄ lege ⁊ sine cā ⁊ certa pbatione interfecerit: aliamq̄ duxerit vxorē armis[c] depositis publicā agat[f] pn̄iam. ⁊ si cōtumax fuerit ⁊ ep̄o suo inobediens extiterit: anathematizet̄ quisq̄ cōsentiat: eadē lex erit illi q̄ seniorē[g] suū iterfecerit. ❡ Itē stephan⁹. v. astulpho. Penitētia astulphi q̄ vxorē suā interfecerat.

Admonere te cū la crimis ⁊ multo gemitu cordis curamus fili astulphe sed nō fili⁹ debeas dici[h]: q̄ tā crudeliter infelix homicidiū ppetrasti. Nā occidisti vxorē tuā ptē[i] corporis tui legitimo matrimonio tibi sociatā sine cā mortis. non tibi resistentem[k] nō insidiantē[l] quocūq̄ modo vite tue: nō inuenisti eā cū alio viro nephariam rē facientē. sed cōcitat⁹ a diabolo ⁊ impio furore inflāmatus latronū more atrocius eā gladio tuo: crudelior oī bestia interemisti: ⁊ nūc post mortē ei⁹

vt. ff. de adul. in crimine. sed pōt dici q̄ hoc verū est cū agitur criminaliter. h ❡ Familiarē. ⁊ hoc intelligūt quidā de p̄paratorijs inducijs. alij de restitutorijs. i ❡ Hoc. s. restōnem fieri. k ❡ Oēs leges. de hac materia lo quētes.

Siue. videt̄ q̄ h̄. c. faciat ō ppositū. G. q̄ intendit pbare q̄ vxor debeat restitui: at hic nō restituit̄ viro sed eius potestati subtrahitur ⁊ cōsanguineis sociat̄. Rñ. in h̄ fac q̄ ista spoliata erat q̄dam libertate. q̄a cōpulsa fuerat ō se cōfiteri. xxxi. q. ij. lotharius. vel in hoc facit ad ppositum. q̄ ponit quādam exceptionē q̄n nō d3 fieri restitutio. s. cum timetur de seuitia viri. m ❡ Reddita. h̄ habes q̄ q̄cito accusatur mrīmonium pōt vxor petere vt det̄ libertati sue ne cogatur aliq̄d cōfiteri cōtra se. hoc pōt intelligi cū tanta est seuicia viri q̄ nulla ei pt sufficeret cautio. vt ex̄ de resti. spo. lr̄as. in fi. de hoc no. xxxij. q. i. de benedicto. n ❡ Etiā loc⁹. ar. q̄ iudex etiā tenet̄ ō loco iudicij puidere p partibus: vt in eo loco dēat de cā cognoscere vbi partes libere ⁊ secure valeāt cōuenire. s. iij. q. ix. hortamur. ō. xciij. q. i. pudenda. ff. de reb. du. vbi. ō. ij. q. ij. c. vlti. qd̄ si nō fecerit licite appellat̄. ex̄ ō ap. ex parte. i. o ❡ Sit difficile. simile. ff. q̄ satis. cog. si fideiussor. §. i. q̄a cū difficile est alicui satisdare in vna ciuitate mittit̄ in aliā vt ibi. p ❡ Personas. idē aduocatos. q ❡ In hoc. c. ō. e. seculares. r ❡ Exposita. ibi nulla grauiori culpa. s ❡ Vel qualibet. nā leuē vir iponit. vt no. vij. q. i. si cui alteri⁹.

Interfectores. adulterarū. maxime q̄ nec tūc lz. vt. j. c. px. v ❡ Huiusmodi. hoc dixit ideo q̄ s̄m leges ex causis plurib⁹ separat̄ matrimoniū. x ❡ Adolescentib⁹. j. e. in adolescentia. y ❡ Indulgentia. videt̄ ergo q̄ indulgētia nō est regula. ⁊ q̄ nulla dispensatio sit ius. qd̄. M. ⁊ H. concedunt. ar. i. q. vij. exigūt. ⁊ c. si q̄s oēm ⁊ no. l. di. de his. Alij vero dicūt q̄ oīs indulgentia est ius. sed tale quo supior vti pōt ⁊ inferior nō pōt petere. ergo hoc dicēdo retulit se ad cām constitutionis ⁊ originē. nā p indulgentiā fuit hoc statutū licet modo sit ius. a ❡ Mittere. i. cōfederare cū vicijs hoīes. vl' mittere pacē int̄ hoīes ⁊ vicia. b ❡ Sed gladiū. i. discordiā ⁊ sepatiōnē a malis. i. caritatē q̄ separat vicia.

Inter hec. liceat. h̄ lz s̄m lombardā sed nō s̄m romanā. pater tñ eā pōt occidere in ipso actu: sed nō mari⁹ ⁊ pater vtrūq̄ interficiat vno ictu. vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. nec in eo. ⁊ l. seq. ignoscit̄ tñ marito si vxorē in adulterio dep̄hensam occiderit quo ad pene mitigationē. C. ad. l. iul. ō adul. gracch⁹. Et no. q̄ lz lex antiq̄ pmittat viro occidere adulterū dep̄hensum cū adultera in domo sua: nō tñ in domo soceri. vt. ff. de adul. marito. nouo iure tamē vbicūq̄ fere pōt occidere eū post tres denunciationes factas. vt in aut̄. vt li. ma. ⁊ auie. §. pe. ⁊ vl. colla. viij. nec illud eū corrigit̄ p aut̄. q̄ est coll. ix. vt nulli iudi. §. si q̄n. q̄ in alio casu loquit̄. Itē lz patri similiter det̄ s̄m legē licentia occidēdi. vt. ff. de adul. nec in ea. si tñ interficiat nō excusat̄ a culpa vel a peccato. lz a pena ciuili excuset̄. in criminibus eñ dico spālē cōcessionē canonis necessariā quo ad culpe immunitatē. vñ cū dicatur non occides. xxiij. q. v. si ñ licet. nec spāliter isti excipiant̄ a canone. ergo occidendo peccat īmo viro hoc interdicit̄. vt j. c. ammonere. vñ nō excusatur auctoritate iuris ciuilis. sed ⁊ dotē amittit vir quā lucrifaceret. al's eñ solus iudex excipit̄ a canone vt occidat. xxiij. q. v. cū hō. ⁊. q. iij. si homicidium. d ❡ Gladiū quo ad executionē hoc iō dico. q̄ imperator h3 illud a papa. extra de elec. venerabilē.

Quicunq̄ armis. j. ō pe. dist. v. falsas. f ❡ Agat. ar. quē posse cōpelli ad penitentiā. sed h̄ in publicis ⁊ enormib⁹. ar. xxij. q. i. c. vlt. g ❡ Seniorē. id est ep̄m vl' aliū platū vel dominū suū. ar. iij. q. iiij. c. iiij. xxv. q. ij. ita nos.

Admonere. dici. ar. quē priuari noīe rōne criminis. Iuxta illud si re priueris nec nomē habere mereris. ar. xiij. q. ij. postq̄. ij. q. vij. §. quib⁹ g̃. ij. q. i. scelus. ⁊. C. defer. a nullo. ar. ō. de pe. di. iiij. si ex bona. nā filij dei dicunt̄ qui nō errāt in eccl'ia. i ❡ Partē. s. ō. xxi. q. ij. de neptis. ⁊. xxvij. q. ij. agathosa. ⁊ est ar. q̄ q̄ accepit alimēta sibi videt̄ excipere vxori cū ambo sint vnū corp⁹: ⁊ etiā filijs ⁊ seruientibus. ar. l. di. studeat. ff. de vsu ⁊ habi. l. ij. Iohānes. k ❡ Resistentē. supple maxime. q̄ si etiā resisteret vel insidiaret̄ non ideo deberet eā interficere. l ❡ Non insidiantē. nō est hic ar. a ō no sensu ppter caplm. xxxij. q. v. quicq̄d. m ❡ Predo. nō q̄ eos priuare possit. licz eñ vxor ppter adulteriū interficiat̄ dos tñ ad ei⁹ filios deuoluit̄. vt in aut̄. vt li. ma. ⁊ auie. §. si de adulterio. sed quia eos solatio ⁊ ptectione materna priuat: lz alias lucrificaret vir dotē ob adulteriū vxoris. ex̄ de dona. inter vi. ⁊ vxo. c. plerūq̄. hoc aūt casu nō lucrifacit cū eā interficit: etiā si pactū fecit de ea lucrāda pri⁹ ff. so. ma. si ab hostib⁹. §. i. n ❡ Post mortē. cū crimina extinguā

tur morte.xxiij.di.quorundã.C.si reus vel accusa.l.i.nisi ratione bonorũ quis agere velit.C.e.l.vlt.C.si penden.appel.mors interue.l.ij ff.de rei vendi.vtiq̃.

o ¶ Vel iustificat.vnde nõ tenet.xi.q.i.quicũq̃. creditur tamen vni tanq̃ recitatori vel tanq̃ socio.vt.viij.q.iij.talia.lxxxvi.di.tanta.

addis iniquitatẽ sup iniquitatẽ filiorũ tuorum improbe predo[m] qui matri nõ pepercisti: filios tuos orphanos fecisti inducere super eã vis mortis cãm. post mortem[n] per vnum hominẽ homicidaȝ ꝛ reprobũ testem incusare vis mortuaȝ quoniã nec euangeliũ nec vlla diuina humanaq̃ȝ lex vnius testimonio etiam idoneo quẽpiam cõdemnat vel iustificat[o] quantomagis per ipsuȝ flagitiosissimũ ꝛ scelestuȝ: nec illa viua debuit cõdemnari nec a te post eius morteȝ accusari. prius enim causa criminis subtiliter erat inuestiganda: ꝛ tunc si ita fuisseȝ inuenta ẜm legis tramitem debuit accipere vltionis vindictam. nã si veruȝ qd̃ absit fuisset sicut ille adulter mentitus est post septem annos penitentia[p] peracta dimittere eam per approbatã causam poteras si voluisses. occidere tamẽ eam nullatenus debuisti. non eñ vult deus mortem peccatoris: sed vt conuertatur ad penitẽtiã ꝛ viuat. Idcirco placeat tibi consiliũ nostrum vt facias hoc quod melius tibi leuiusq̃ȝ videri poterit. miserere anime tue vt non sis tuus tibimetipsi homicida. relinque quapropter te rogamus hoc malum seculũ qd̃ te traxit ad tam immanissimum peccati facinus: ingredere monasteriũ[a] humiliare sub manu abbatis ꝛ multorum fratruȝ precibus adiutus. obserua cuncta simplici animo que tibi fuerit imperata: si forte[b] ignoscat infinita dei bonitas peccatis tuis ꝛ refrigeret aĩam tuã priusq̃ȝ crucieris perpetuis flãmis. hoc leuius ꝛ melius tibi esse certissime scias si autem publicam penitentiã permanens in domo tua vel in hoc mũdo vis agere qd̃ peius tibi ꝛ durius ꝛ grauius[c]

p ¶ Penitentia. arg. ꝙ post peractam penitentiã ꝛ crimine purgato potest quis accusari d̃ crimine illo. vt xv.q.v.presbiter. ꝛ.xxv.di. c.vlti. ꝛ extra de scisma. fraternitatis. nã preferẽs memorandi criminis labem ꝛc. dist.l.xi. in sacerdotibus ꝛ.i.q.vij.si q̃s omnem. nam per penitentiam nõ desinit quis esse nocens. ff. de edil. edic. q̃d sit fugitiuus. immo etiam post baptisma potest de hoc accusari. vt extra de di. uor. gaudemus in fine. ar. contra. xxiij.q.iiij si illic. ꝛ.xxxij q.i.quod autem. in fi. ꝛ.c. non erit. ꝛ.c. apud. ꝛ.l. di. ferrum. ꝛ extra de accu. d̃ his. ff. d̃ edil. edi.quod ita de h̃ dixi. vi. q.i.qui crimẽ ꝛ.c.illi qui. sȝ nonne preiudicat sibi maritus tacẽdo per septẽniuȝ cum vltra quinquenniuȝ non audiatur accusatio adulterij. vt.C. de adul. adulter. sed illud obtinet quo ad penã legalem: non quo ad petendũ diuortiũ. extra de ꝓcura. tue. nunquid ergo in infinitũ potest eam accusare. dicunt quidam ꝙ non vltra. xx. annos. vt.C. de fal. q̃relam. hug. dicit ꝙ vsq̃ ad millesimuȝ: ꝛ quandocũq̃ clamuerint crimina. vt.lxxxi.di.quecunq̃. ꝛ di.viij.qui contẽpta. xxiiij.q.iij.ecce. ꝛ ꝙ dicit penitentia peracta sed ante latam tamẽ sñiam.s̃. xxi.q.v.c.

a ¶ Monasterium. ex hoc loco videtur ꝙ quantãcũq̃ xpiana. penitentiam quis teneat̃ finire si intret religionẽ ad illam non tenetur. quia religio soluit vinculũ iuramenti. vt extra de iureiuran. peruenit. Iteȝ soluit votũ. vt extra de voto ꝛ vo. redemp. scripture. Itẽ soluit vinculũ obedientie. xix.q.ij.due. licet ergo a papa sit alicui iniunctũ in penitentia vt eat romã: vel aliquid huiusmodi faciat: ꝛ intret religionem non dicit̃ transgressor. Ille enim dicit̃ transgredi q̃ deserit maius ꝓ minori. vt.xx.q.iij.ꝓpositum. ꝛ.xvij.q.i.qui bona. ar. ad idem. ĩ. de peni. di.i.§.his auctoritatibus. ꝛ hoc hugo conce-

dit. alij dicunt ꝙ tenetur adimplere quod ꝓmisit: ꝛ qd̃ iniunctũ est ei ĩn penitentia nisi abbas dispenset secum. xviij.q.ij.c.nullam.

b ¶ Si forte. non ponit̃ dubitatiue. imo nota est penitus assertionis. ꝛ est simile. de peni. di.i.quãobrem.

c ¶ Et grauius. visum eñ fuit maioris pene cõuersari inter homines ꝛ hominuȝ carere suffragijs q̃ ꝓcul ab hominibus solatiũ hominũ non sentire. C. de aposta. hi qui.

esse nõ dubites ita vt agere debeas exhortamur vt omnibus diebus quibus penitere debes: vinũ ꝛ omnẽ siceram[d] nõ bibas: carnem[e] nunq̃ vllo tempore comedas preterq̃ in pascha ꝛ in die natalis domini. in pane ꝛ aqua ꝛ sale penitentiã age. in ieiunijs in vigilijs ꝛ orationibus ꝛ elimosinis omni tempore ꝑseuera: armis nunq̃ cingere[f] nec in quolibet loco litigare[g] presumas: vxorem nunq̃ ducere[h]: concubinam nunq̃ habere: nec adulterium cõmittere audeas in balneo nunq̃ laueris[i]: in conuiuijs letantium nunq̃ te misceas: in ecclesia segregatus ab alijs cristianis post ostij postes humiliter te repone: ingredientium ꝛ egredientium suppliciter orationibus cõmenda te: communione corporis ꝛ sanguinis domini cunctis diebus vite tue indignum te existimes[k]. In vltimo tamen exitus vite tue die si merueris pro viatico si sit qui tibi tribuat tantũmodo venialiter[l] vt accipias tibi concedimus. Sunt ꝛ alia multa que tibi nimis durius ꝛ satis acrius erant iuxta magnum pondus peccati o infelix adijciẽda. sed si hec omnia que tibi misericorditer dicta sunt perfecto corde domino auxiliante feceris ꝛ custodieris: cõfidimus de immensa dei clementia remissionem habiturum te tuorũ peccatorum ꝛ ẜm dictum iusti boniq̃ȝ pastoris resoluet te sancta eccl'ia ab hoc vinculo peccati in terris: vt per ipsius gratiam q̃ eam suo sanguine acquisiuit solutus sis in celis. si autẽ aliter feceris ꝛ sancte matris ecclesie tã salubrẽ ammonitionẽ despexeris: ipse tibi sis iudex ꝛ in laqueo diaboli q̃ irretitus teneris ꝑmanebis

d ¶ Siceram. per siceram intellige omnem potum qui inebriat. vt.xxxv. di. in palea. vinolentum.

e ¶ Carnem. sed nũquid oua cum ouuȝ sit caro liquida vel lac cum lac non sit nisi sanguis colore mutato. dicimus ꝙ non. ꝛ hoc vult litera illa que sequitur in pane ꝛ aqua. sed tamen potest intelligi ꝙ hoc debeat facere in certis dieb⁹ vel legitimis ferijs sed nunquid de lardo vtetur. nunquid nomie carnis est ꝓhibitum. videtur ꝙ non. ar. lxxxij. di. presbiter. ibi enim sagimen permittit̃ quãdo oua permittunt̃

f ¶ Nunq̃ cingere. nisi consilio episcopi ꝓ iustitia defendenda. ꝛ est simile. ĩ de pe. dis. v. falsas.

g ¶ Litigare. h̃ ideo dicit: quia apud seculare tribunal nõ debet suã querimoniaȝ disceptando ꝓponere quisq̃ publice penitens: sed ecclesiasticũ iudicium debet adire. vt.s̃.xi. q.i. aliud. Supple ergo hoc nisi in ꝓpria cã ꝛ corã ecclesiasticis.

h ¶ Nunq̃ ducere. si tamen duxerit tenet matrimoniũ. arg.s̃.e.quicũq̃. ibi aliam duxerit. alij dicunt contra. vt no. ĩ.e.§. de penitentibus.

i ¶ Nunq̃ laueris. nisi in necessitate. de cõse. di. iij. peruenit.

k ¶ Existimes. q̃ videt̃ ꝙ magis peccat q̃ vxorẽ interficit q̃ q̃ matrẽ. q: maior pnia imponit̃ h̃ vxoricide q̃ matricide. ĩ. in illo. c. latorẽ. qd̃ est. ĩ. ea. q. ꝛ sic maius est crimẽ. ar. xxxiiij. q.i. nõ afferam⁹. qd̃ cõcedit hu. nã dicit ꝙ magis peccat q̃ seipsuȝ interficit q̃ aliũ. xxiij. q.v. si nõ lȝ. vñ magis peccat qui partẽ corporis interficit q̃ q̃ matreȝ. ꝓbat h̃ etiã ꝑ illã auctem. ꝓpter h̃ relinquet hõ patrẽ ꝛ matrẽ ꝛ adherebit vxori sue. ex de biga. debitũ. Alij dicunt ꝙ magis peccat qui matrẽ interficit q̃ qui vxorem. sed quia homines ꝓniores sunt ad interficiendum vxores. ideo magis ob hoc puniunt̃ vt sic retrahantur a tali facinore. vnde non valet hec argumentatio. grauius puniuntur ergo grauius peccant. ꝛ est simile in fornicatione notoria. licet eñ multa crimina sint grauiora: tñ q: facili⁹ delinquitur in h̃ crimine q̃ in alijs ideo durior pena in eo statuitur. ar. xxxij. di. §. verum.

l ¶ Venialiter. arg. ꝙ ecclesia potest corpus ꝛ sanguinẽ domini quibusdã

etiā in fine prohibere. ar. xxvij. q. i. impudicas. ar. di. l. penitentes. cōtra. s. xxvi. q. vi. de his. contra. s. ij. q. iij. si quis episcopum aut p̄sbiterum. s. xiij. q. vi. quesitum est. ibi fm precepta canonum. ad hoc dic q̄ quandoq3 illud qd̄ de iure cōmuni cōpetit dicitur concedi respectu misericordie ₇ pietatis. ar. s. xi. q. iij. quoniam. ff. de vsufruc. si extraneo. ₇ in certis capitulis hic signatis. nam vniuerse vie domini misericordia ₇ veritas. Johannes.

a ❡ Sanguis. id est peccatū. vnde illud sanguis sanguinē tetigit id est peccatū. xliij. di. ephesijs. Johannes.

b ❡ Alieni. argu. q̄ non imputatur prelato subditorū malitia: ex quo per eū nō stat quo minus corrigantur. ar. vij. q. i. §. cum autem. s. di. xliij. ephesijs. s. di. xlvij. c. vltimo.

₇ sanguis[a] tuus super caput tuum nos alieni[b] a consortio tuo p̄ aliorum fidelium salute deo opitulante omni sollicitudine nitimur desudare: ₇ domini misericordiam attentius quotidie implorare. ❡ Item augustinus de adulterinis coniugijs. libro. ij.

Potius vxore viuente quis aliā ducat q̄ humanū sanguinē fundat.

Si quod verius dicitur nō licet[c] homini xp̄iano adulteram coniugē occidere sed tantum dimittere: quis est tam demens qui dicat ei fac qd̄ non licet[d] vt liceat tibi qd̄ non licet[e]. cū enim vtrumq3 fm legem cristi illicitū sit siue adulterā occidere siue alteram ducere: ea viuente ab vtroq3 est abstinendum non illicitū pro illicito faciendū. si enī facturus est quod non licet iam faciat adulterium[f] ₇ non faciat homicidium. vt viuente vxore sua alteram ducat nō humanum sanguinem fundat: qd̄ si est vtrumq3 nephariū non debet alterū per alterum perpetrare sed vtrūq3 vitare. ❡ In premissis[f] auctoritatibus q̄q3 p̄hibētur adulteras coniuges suas occidere. sed permittitur post septē annorum penitentiam illas eis dimittere si autem illas interfecerint: iubentur sine spe coniugij p̄petuo manere: nisi forte propter lapsum iuuenilis incontinētie: ad matrimonia cōtrahenda eis misericordia impendatur[g]. Clericis autē conceditur si vxores eorū peccauerint sine mortis acerbitate habere eas in custodia ₇ ad ieiunia eas cogere: non tamen vsq3 ad necem affligere. ❡ Unde in toletano concilio primo legitur.

Clerici si vxores eorū peccauerint eas domi custodiant ₇ ad salutaria eas cogant ieiunia.

Placuit vt si quorumcūq3 clericorum vxores peccauerint ne forte licentiam[h] peccandi plus habeant accipiāt mariti earū hanc potestatem[i] preter necem custodiendi ₇ ligādi in domo sua ad ieiunia salutaria non mortifera eas cogentes: ita vt inuicē[k] sibi clerici pauperes auxilium ferant si seruitia[l] nō habeant. cū vxoribus autē ipsis que peccauerant non cibos[m] sumant nisi forte ad timorem dei acta penitentia reuertantur. ❡ Nunc autem queritur quare sacris canonibus sit institutum vt post septem annos penitentes in pristinum statum reuocent̄. ❡ De his ita scribit isidorus ad masonem episcopum.

Quare sit institutū post septem annos in pristinum statum penitentes redire.

Hoc ipsum quod canonū censura post septem annos penitentem remeare in pristinum statū precepit[n] ₇c. vt in tractatu ordinandorū de lapsis: non electione p̄prij arbitrij sancti patres sz potius ex sentētia diuini iudicij sanxerunt. Nam legit̄[o] q̄ maria soror aaron prophetissa dum detractiōis aduersus moysen incurrisset delictū: illico stigmate lepre percussa est. cumq3 peteret moyses vt emundaretur precepit eam dominus extra castra septem diebus egredi ₇ post emundationē rursus eam in castra admitti. maria ergo soror aaron caro intelligitur sacerdotis: que dum superbie dedita sordidissimis cogitationum maculatur contagijs extra castra septē diebus. hoc est extra collegiū ecclesie septem annis p̄ijciat̄: vt post emūdationem

c ❡ Quod non licz. scz occidere vxorem suam.

Si quod verius non licet. nā dicit lex q̄ vnum delictū p̄pter aliud delictum non minuit penam. vt. ff. de priua. delic. l. ij. ₇ est ar. q̄ in delictis cōpensatio non admittit̄. ar. xiiij. di. c. i.

d ❡ Quod non licet. scz aliam ducere ea viuente.

e ❡ Adulterium. sic ergo permittitur minus malum vt vitetur maius. s. xxvi. q. ij. hi qui. s. xxij. q. i. c. vltimo. s. di. lxxxij. presbiter. s. xxi. q. vij. quid cōtra. solutio. grauius est homicidiū q̄ adulterium. sed ibi exponas grauius id est generalius. l. di. quia tua. vel turpius ratione inquinationis. xxxij. q. i. in coniugio. ₇ non est consilium vel preceptū quod hic dicitur sed est comparatiua permissio que non excusat a peccato.

f ❡ In premissis. sic intellige. xxxi. q. i. hac ratione.

g ❡ Impendatur. s. e. interfectores.

Placuit. licentiam. id est impunitatem. s. xlv. di. qui sincera.

i ❡ Potestatē. nam si eam male etiam verberauerit nisi p̄ causis lege expressis punitur in pecunia. quia dabit ei tertiam partē donationis quā dedit p̄pter nuptias. vt in aut. vt liceat matri ₇ auie. §. si quis autem. si autem non dedit donationes p̄pter nuptias punitur in quarta parte totius sue substantie si eius substantia non excedit trecētos aureos. si excedit dabit centū aureos. C. de repudi. l. vi. Item non dico q̄ ipsimet debeant eis penitentiā iniungere: sed compellere vt accipiant ab alijs. Sed nunqd̄ laicus idem potest de vxore sua. dico q̄ non. quia non inuenio expressum. castigare tamen pōt eam. vt notaui. s. vij. q. i. sicut alterius. Sz quare dicit q̄ pauperes clerici seruiant sibi. dic q̄ respondet tacite obiectioni. quasi diceret ₇ si mulieres ligate non possunt eis seruire pauperes clerici qui non possunt alios seruientes habere: seruiant sibi inuicē mutuo. Itē fm hugonē non poterūt istas recōciliare sibi nisi nollēt p̄moueri. ar. xxxiiij. dist. si cui⁹. Alij autem dicunt illum nō impediri cui⁹ vxor cognoscit̄ ab alio si ipse nō cōsentiat ei⁹ adulterio. vñ bene possunt eas recōciliare etiam quoad carnis cōmertium: nec eis in aliquo preiudicatur quod tamen itelligas fm q̄ dixi. s. xxxiiij. di. si cui⁹.

k ❡ Ita vt inuicem. ar. xij. q. i. dilectissimis. ar. xi. q. i. sicut enī. ar. di. xc. precipimus.

l ❡ Si seruitia. id est seruientes.

m ❡ Non cibos. ₇ est hoc p̄pter enormitatē delicti tamen ipsam excōmunicatam nō debz vitare. xi. q. iij. quoniam multos. Johānes. quod forte falsum est. bar.

Hoc ipsum. precepit. id est permisit post septem annos. s. di. lxxxij. presbiter. contra. sed varietas est canonū in penis infligendis ₇ penitentie sunt arbitrarie. vt. xxvi. q. vij. tēpora. ₇ in his minor penitentia est amplectenda. ff. de arbi. diem p̄ferre. §. si plures. ₇. l. non distinguemus. in prin. ₇ di. l. eos vero.

o ❡ Nam legitur. licet olim peccatū murmurationis non mulctaret̄ morte. hodie tamē repellit a p̄motione. vt dicit hug. ar. xc. di. alien⁹. quia nec oīa nec sola ₇c. vt notaui. liiij. di. multos. Hic asseritur vna ratio quare septēnis penitentia imponatur. q2 maria ₇c. Theologi aliam rationē assignant. vt sicut p̄pter peccatum septiformis spirit⁹ sancti gratiam amisit: ita per penitentiam septēnē eam reciperet.

a ❡ Cui⁹ antiquior. s. s. l. di. domino sancto. in fi. vbi de hoc dixi.

b ❡ Usurpatū. i. vsu habitū.

c ❡ Et maior. s. s. xxii. q. i. p̄dicādū.

d ❡ Excellentia. vt. s. lxxxij. di. p̄sbiter. ₇. xxvij. q. i. deuotā. s. xxiiij. q. i. si q̄s dederit. tamen omnia ista sunt in arbitrio sacerdotis. xxvi. q. vij. tp̄a. vnde canones non ponunt mensuram penitentie. sed oīa h̄ arbitrio sacerdotis relinquunt̄. vt. j. de pe. di. i. mensuram.

nem viciorū loci vel pristine dignitatis recipiat meritum: ⁊ post pauca. In fine autem epistole hoc adijciendū putaui: vt quotienscunqꝫ in gestis cōciliorum discors sententia inuenitur. illius sententia magis teneatur cui⁹ antiquior[a] ⁊ potior extat auctoritas. ¶ Hoc aūt quāꝙ de sacerdotibus videatur specialiter dictū: generaliter tamē de omnib⁹ penitētibus oportet intelligi. Ad imitationē nāqꝫ illius dn̄ice sententie dauid de adulterio ⁊ homicidio reprehēsus vnius ebdomade ieiuniū in satisfactionez admissi sceleris deo legitur obtulisse. Hinc etiā ecclesiastica consuetudine est vsurpatuꝫ[b] vt maiorū[c] criminū penitentia septem annoꝝ spacio cōcludatur. nisi vel officij excellentia[d] vel criminū magnitudo vulgarem consuetudinē excedens veluti dum contra naturam humane societatis parentibus vel liberis vel alijs eiusmodi ꝑsonis impudice adherem⁹. vel relicto naturali vsu contra naturā more sodomitico fornicamur. vel vsqꝫ ad coitum brutorū animaliū prolabimur premissum spacium transcēdere cogat. ¶ De penitentib⁹[e] quoqꝫ queritur an eis generaliter post penitentiam peractam coniugia concedantur. generaliter enī canonica auctoritate prohibentur penitentes ad secularem militiā redire vel matrimonia cōtrahere. ¶ Unde siritius papa.

Penitentes matrimonia contrahere prohibent.

De his[f] vero non incongrue dilectio tua sedeꝫ apostolicā credidit consulendam qui acta penitētia tanꝙ canes ⁊ sues ad vomitus pristinos ⁊ volutabra redeūtes: ⁊ militie[g] cingulū ⁊ ludicras voluptates ⁊ noua coniugia ⁊ inhibitos denuo appetiuere concubitus: quorū profecto in ꝓfessam continentiam generati post absolutionem filij prodiderunt[h] de quibus quia iam suffugium non habent penitendi: id duximus decernenduꝫ vt sola intra ecclesiam fidelibus oratione iungantur[i] ⁊ sacris ministeriorum celebritatibus quāuis non mereātur intersint A dominice autem mense conuiuio segregentur: vt hac saltē districtione correcti ⁊ ipsi in se sua errata castigent ⁊ alijs exemplum tribuant: quatenus ab obscenis cupiditatibus retrahantur q̄ bus tamen quoniaꝫ carnali fragilitate ceciderunt: viatico munere cum ad dominum ceperint proficisci per communionis gratiā volumus subueniri: quā formaꝫ ⁊ circa mulieres[k] que se post penitentiam talibus pollutionibus deuīxerunt esse seruandam censemus.

¶ Sed quia timore soluendi coniugij nonnulli ad penitentiaꝫ accedere differunt: vel ꝓpter lapsum adolescētie quē formidant: penitentie remedium suscipere negligunt. ideo canonica auctoritate permittitur eis vel cōtracta matrimonia retinere[l] vel alia contrahere.

¶ Unde leo papa galerio episcopo tripolitano scribit.

Ex indulgentia post penitentiaꝫ legitimam non negentur coniugia.

Audiuimus[m] a quibusdaꝫ ꝙ in vestris diocesibus ac finibus cristianorū cetus leui occasione se subtrahūt penitētie iugo dicētes. qꝛ si pniam agimus coniugij debemus relinquere copulā in quo errāt ⁊ a veritatis calle discedūt. qꝛ ꝓ oib⁹ illicitis pniam vnusq̄sꝙ xp̄i nominis cultor sustinere ac peragere summopere debet: dicente domino penitentiaꝫ agite. appropinquabit enī

e ¶ De penitentibus. hic monet magister quandaꝫ incidentem questionē. an post solēnem penitentiā possit cōtrahi matrimoniū. ⁊ tres sunt opiniones de solēniter penitentibus. quidam dicunt ꝙ nullus solēniter penitens potest cōtrahere nisi ex dispensatione. j.e. antiq. quia intelligitur vouisse. ⁊ sic intelligunt. c. j. e. de his. penitens enīꝫ semper viuet sub regula ecclesiastica. vt de peni. dist. v. contrariuꝫ. hugo vero dicit ꝙ quilibꝫ penitens potest contrahere nisi tantuꝫ in tribus casib⁹. puta vel vxoricidio vel nisi iniunctū hoc sit ei nomine penitentie. vel pro raptu sponse alterius: vel ꝓ incestu. adhuc tamē excipit adolescētes: qui vt dictū ō iure cōmuni possunt contrahere. Ideo autem in his tribus casib⁹ prohibetur. qꝛ in his contamiatur matrimoniū. alij tantū ponūt quinqꝫ casus in quib⁹ post solēnem penitentiam non licet cōtrahere. vnus est ꝓ incestu. vt. xxxij. q. vij. si quis viduam. Itē ꝓ vxoricidio s. e. interfectores. Item ꝓ raptu sponse alteri⁹. xxvij. q. ij. statutuꝫ. nec contradicit. xxxvi. q. ij tria. nam ibi illa non erat sponsa. Item pro concubitu cum moniali. xxvij. q. i. vt lex. Item pro homicidio presbiteri. vt extra de peni. ⁊ remis. qui presbiterum. Item pro eo qui dolose suscepit filium de sacro fonte. xxx. q. i. de eo. ⁊ dicunt quidam ꝙ si isti cōtrahant nō tenet matrimonium. ar. s. e. interfectores. si tales tamen sint qui non possunt continere de licentia episcopi possunt contrahere. ⁊ consensus episcopi facit matrimoniū talium tenere. vt. j. e. c. vlti. Alij dicūt matrimonium taliuꝫ tenere: licet ꝓhibeantur contrahi nisi apponatur in constitutione: ꝙ si contraxerint separentur. quod credo verum ad hoc facit extra de preben. dilecto.

De his. hoc. c. potest intelligi de penitente solēniter pro aliquo ꝑdictorum criminum. ⁊ tunc dic improfessam id est continentiam male professam. id est non seruatam. ⁊ ꝙ postea dicit non habēt suffugium penitendi. verum est iterum quia solēnis penitentia non iteratur. l. dis. §. potest. licet gratianus innuat cōtrarium. j. de peni. dis. iij. §. ex persona. potest etiam hoc. c. intelligi de his qui votum emiserunt ⁊ post contraxerunt nec tenuit matrimonium: ⁊ tunc dicit improfessam id est male ꝓfessam. Et dic ꝙ nō habent suffugium penitendi. id est contra ꝓfessionem suam veniendi. omnia alia plana sunt.

g ¶ Et militie. sed nunquid ita generaliter verū est ꝙ solēniter penitēs non dēat redire ad cingulum militie. dicit quidam hoc esse cō silij: non autē precepti. ⁊ ita intelligit de peni. di. v. falsas hoc alij intelligunt in eo casu tantū cuꝫ eis hoc iniungit in penitentia. Alij dicunt tantuꝫ illud esse intelligendū quādo egit penitentiaꝫ solēnem ꝓ crimine in militia commisso ⁊ hoc innuit illud. c. falsas.

h ¶ Prodiderūt. simile. lxxxij. di. ꝓposuisti. s. dist. xxviij. priusꝙ. C. de episcopali audi. nemo.

i ¶ Iungantur. de peni. di. v. si qui vero.

k ¶ Et circa mulieres. argu. ꝙ solēnis penitentia ita iniungitur feminis sicut ⁊ viris. arg. l. dist. penitentes. j. e. q. antiqua. ⁊. q. v. penitentiaꝫ. s. xxvij. q. i. virginibus. ⁊. c. si quis sacro. j. e. c. i.

l ¶ Sed quia. retinere. quantum ad hoc vt vtatur matrimonio iā contracto nō est permissio: lꝫ forte ita intellexit gratianus. Io.

Audiuim⁹. si h̄ c. intelligas de priuata penitentia planum est. si de publica tunc loquitur de matrimonio iam contracto.

In adolescentia. constitutus. hoc. c. dupliciter potest intelligi. primo de eo soluto qui egit solēnē pniam ꝓ aliquo dictorū criminū: post contrahit ⁊ s̄m hoc facit gratianus mentionē de hoc. s. e. interfectores. nec fit mētio de hoc. j. e. antiqui. sed de alia cōstitutione leonis quā non habemus cum illud antiqui. de cōiuncto matrimonio intelligatur qui tale quid cōmisit ꝓpter qō egit solēneꝫ penitentiam ꝓ aliquo predictoruꝫ criminū. de quo ibi dicitur ꝙ debet vti vxore sua quousꝙ possit seruare cōtinentiā. vel potest intelligi de iam coniuncto. ⁊ s̄m hoc fit de hoc mentio. j. eo. antiqui. sed de qua fit mētio. s. e. interfectores. nescim⁹. sꝫ h̄ scḋs casus repugnat illi l̄re copulā vxoris elegerit. sed expone ibi. i. exegerit carnale debitū. possꝫ tn̄ intelligi illud. c. antiq. ⁊ illud iterfectores. ꝙ faceret ambo mētionē de h̄. c. i adolescētia. ita. s. ꝙ illud antiq. itelligat de ꝯiungēdo. ⁊ s̄m h̄ l̄ra posita in. c. antiqui. ita dꝫ exponi cōiugat⁹. i. cōiūgend⁹ redeat ad p̄stinū cōiugiū. i. ꝯhat ꝯiugiū qō ante ꝯhere potuisset iure si nō peccasset: sꝫ nūc ex dispensatione

In adolescentia. ar. ꝙ rōne etatis facili⁹ dispensaṫ. l. di. penitētes. xxxv. q. vi. si duo. b ❡ Mortis. cū volebat esse in bello: nō intellige, p infirmitate. ar. xxvi. q. vij. c. i. c ❡ Penitentiā. i. nisi expleantur septem anni cōputato primo ex quo penitens incipit agere pniam.

c ❡ Penitentiā. arg. cōtra. s. l. di. penitentes, ibi eñ dicit ꝙ solēnis penitētia nō de facili iuuenibus imponenda est. nō est cōtra. qa illud bene concedo iohannes.

d ❡ Non regulam. finis huius. c. facit p his qui dicunt ꝙ nec etiā iuuenis cōtrahere pōt. s. e. interfectores. hug. vero ꝛ. M. qui dicit ꝙ iuuenis d iure cōmuni potest contrahere. exponunt literam: non regulā cōstituimus id est nō dicimus aliquid ꝙ erat ius cōmune ante hoc: immo cōtra ius cōmune. q: d iure cōmuni nec adolescens poterat contrahere ante hoc.

e ❡ Sed extimam⁹. cōstituendo. s. ꝙ nō tolerabili⁹ est ꝙ cōtrariū eius cōstituēdo tamen ius commune,

Latorez. oblationes. nisi pri⁹. ar. cōcesso maiori inhiberi minus. ar. l. di. placuit. arg. xvij. q. iiij. miror. ꝛ extra d tornea. c. i. ar. cōtra. xcv. di. illud. ꝛ q̄ indignus est minore et maiori. ff. de sena. q̄ indignus. ꝛ cui interdicitur pomerium ciuitatis ꝛ ipsa ciuitas. ff. de ser. expor. cui. Johannes.

g ❡ Arma. amittet ergo feudū cum dominum iuuare non possit ꝛ sibi hoc imputet. quia ex culpa sua hoc dānū incurrit. xv. q. i. sane. arg. xvij. q. iiij. vxor. ff. d regu. iur. si quis ex culpa. ꝛ hoc est verū nisi tale sit feudum in quo per alium seruire possit. tunc eñ seruiat per substitutū, C. de episcopis ꝛ cleri. quisquis. ꝛ. xciiij. di. valde.

regnū celorū. Coniugiū vero legitimū nulli ortodoxorū penitentiā sustinenti soluere licꝫ: ꝛ infra. Sacris eñ eos vos expedit alloquiis edocere: vt ab erroris eripiantur caligine ꝛ licitis copulationibus iuncti de oībus illicitis penitentiā agere procurent. ❡ Item leo quartus.

Propter lapsum iuuenilis incōtinētie nō negentur penitentib⁹ legitima cōiugia

In adolescentia cōstitut⁹[a] si vrgente aut metu mortis[b] aut captiuitatis periculo penitentiaꝫ[c] gesserit: ꝛ postea timens lapsum incōtinentie iuuenilis copulā vxoris elegerit ne crimen fornicationis incurreret rē videtur fecisse venialem: si preter cōiugē: nullā oīno cognouerit: in quo tamē nō regulā[d] constituimus: sed q̄d sit tolerabili⁹ extimamus[e] ❡ Item nicola⁹ papa radulpho epō sancte ecclesie argentee retensis,

Hec penitentia est imponenda ei q̄ matrē occidit

Latorē p̄sentiū matri cidā esse cognouimus cui p̄cipim⁹ vt sub penitētie iugo pmaneat: ita vt p vnū annū integrū ecc̄liam nō ingrediatur. sed ante fores basilice stans orans ꝛ dep̄cans deū perseueret: qualiter tanto eripiatur piaculo. cōpleto vero āni circulo introeundi licentiā in ecc̄liam habeat. tantū inter audiētes stet sed nōdū cōmunicet. Cōpletis aūt triū annoruꝫ circulis sacre cōmunionis ei grā conceǳdatur oblationes vero non offerat nisi prius[f] aliorꝫ septē annorū curricula expleantur. His aūt oībus annis atqꝫ tēporibus carnē non manducet nec vinū bibere p̄sumat: exceptis festis dieb⁹ atqꝫ dominicis: ꝛ a pasca vsqꝫ ad pentecosten: ꝛ quocūqꝫ ire voluerit nullo vehiculo deducatur sed pedibus pficiscatur arma[g] non sumat nisi cōtra paganos. Ieiunet aūt tribus dieb⁹ per ebdomadam vsqꝫ ad vesperā[h]. a ppria ac legitima cōiuge non separetur ne in fornicationis voragineꝫ corruat qđ ne fiat optamus. Si aūt ante annorū triū cursum finis vite illius appropinquauerit

h ❡ Ad vesperam. j. de consecra. di. i. solent. iohannes.

a ❡ Conuersionē. potest ergo episcop⁹ causa cognita relaxare de penitentia quā papa imposuit. eadem ratione ꝛ clericus de ea quā episcopus imponit. sed dic ꝙ papa licentiā dedit de hoc. Item nunq̄d iste cui papa penitentiam imposuit potest ingredi monasterium, sic, arg. s. c, ammonere. et de peni. distin. v. si qui.

Si quis cōtinentiā. hec est opinio quorundam ꝙ quilibet incestus nisi in adolescente impedit matrimoniū. xxxiiij. q. ij. c. penul. potest tamē episcopus dare licentiā incestuoso vt cōtrahat dispensatiue, alis cōtrahendo nihil agit. veruntamē videat episcopus cū quo dispenset: quia cū eo tantū debet dispensare qui cōtinere non pōt. sed qualiter constabit hoc episcopo: per famā vicinorū. ex. qui cle. vel vo. significauit

c ❡ Uxorem. s. xxvij. q. ij. qui dormierit. cōtra. s. pxi. q. vij. concubuisti. contra, sol. hic ignorās: ibi sciens fuit. vel hic loquitur de illis quarū neutra fuit vxor: vł ipsa. hug. Sed hec solutio reprobatur per illud. j. xxxv. q. iij. si qs cū matre. quia illud de simplici fornicatione intelligitur. qđ patet. xxxiiij. q. ij. §. de simplicit. vel hic de dispēsatione ecclesie vel lenitate misericordie: ibi de rigore.

corporis ꝛ sanguinis domini nostri iesu cristi particeps fiat. Sin autem vt supra statuim⁹ efficiatur: tamē si illius puersionē[i] ꝛ lacrimarꝫ fontē in oībus videritis floridis actionibus ꝛ optimis operibus pullulare human⁹ circa eū solicitudo peruigil appareat mitisqꝫ in omnibus demonstretur. ❡ Item.

Post dignaꝫ penitentiā adolescentib⁹ permittuntur licita cōiugia.

Si quis cum duab⁹ sororib⁹ fuerit fornicatus aut cū his psonis de quib⁹ sancta scriptura phibet si dignā egerit penitentiā ꝛ castitatis nō valuerit cōtinētiā[b] sustinere liceat ei legitimā in cōiugio vxorē[c] accipere. similiter ꝛ mulier que tali fuerit scelere lapsa vt fornicationis nō perducatur ad chaos. sed hoc de laicis viris ac mulierib⁹ solūmodo statuimus. ❡ Itē. Puniatur q̄ hec crimina cōmittit: nō tñ legitimā dimittat vxorē

Si q̄s cū matre fornicat⁹ fuerit spirituali anathematis vt scitis percutiatur[d] ictib⁹. similiter[e] aūt ꝛ illū pariter pmulgamus q̄ cū ea quā de sacro fonte baptismatis susceperit: aut cum illa quā ante epm tenuerit cū sacro crismate fuerit vncta: fornicationis ppetrauerit scelus: legitimā tamē si habuit nō dimittat vxorē. ❡ Quos eñ[f] de⁹ coniunxit iudex sua auctoritate separe nō dꝫ quāꝙ isidorus hoc aliter[g] intelligat dicens.

Nō homo separet quos pena cōdemnat.

Quos deus cōiunxit homo nō separet. queris q̄modo. subaudi violēter: sine lege: absqꝫ ratione[h]: quos deus coniunxit homo nō separet. nō eñ homo separat[i] quos pena condēnat: quos reatus accusat: quos maleficiū coartat. ❡ Uerū hoc p his dictū intelligitur quos iudices seculi p suis sceleribus legū seueritate pcellunt quos vel morte puniunt vel deportari iubent. ❡ Item ex concilio toletano. viij.

De eodem.

Antiq̄[k] ꝛ sanctissimi leonis pape ē sententia[l] vt is qui in etatis ado-

Si quis p cutitur. i. si ammonit⁹ peniteret. xi. q. iij. certum.

e ❡ Similiter s. xxx. q. i. omnis. ar. l. dist. ponderet.

f ❡ Quos et gratian⁹ non intelligēs. c. sequens ꝛ deceptus, ar. illius. c. xxxiiij. q. ij. si qs necessitate. ꝛ C. de repudi. l. l. subuertit hoc c. ꝛ §. sequentem ac si eē alia causa p̄ter fornicatōnem propter quā quis ab vxore valeat separi. vt deportatio.

g ❡ Hoc aliter. non est verum qđ aliter sed hoc dicit vt inducat sequēs. c. ioh.

Quos deus. absqꝫ rōne. per hoc. c. solue generale illud. xxxi. q. i. ꝙ si dormierit. ꝛ. ij. q. v. consuluisti.

i ❡ Non eñ homo separat. sed lex. simile. xxiij. q. v. si homicidium. immo ꝛ per maleficiū corpus viri efficitur principis, arg. ff. de capi. dimi. per totum. Johannes.

Antiqui. si intelligas hoc. c. d matrimonio contracto. tunc est hic arg. p illis qui dicunt ꝙ solēniter penitens intelligitur vouere. si intelligas de matrimonio cōtrahendo tunc expone redeat ad pristinū cōiugiū. i. qđ cōtraxit post pniam a q̄ p suggestionē aliquorꝫ recesserat. Itē habes hic ꝙ qñqꝫ dispēsatur in vno mrīmonio nō tñ in scdo sicut dispēsatur in vno ordine nō tñ in scdo. vt. xij. di. nos cōsuetudinē.

l ❡ Sententia, id est cōstitutio, sed vbi sit dixi. s, in, c, in adolescētia.

m Generaliter. i. non qđ ante hoc esse ius cōe. put dixi in. c. in adolescentia. n Indultū. a leone. o Vnus eoꝝ. penitēs scȝ. p Superstiti. i. penitenti. Iob. q Transire. ar. ꝙ sublato impedimento id debet fieri qđ eo impediebatur ne fieret. r Absolutionē. i. pniam p quā hȝ absolutionē. i. q: nō peccauerit. s Ita videlicet. i. in adolescentib⁹.

lescentia positus duȝ mortis formidat casum si puenerit ad penitētie remediū si cōiugatus fuerit forte incōtinens ne postea adulterij lapsuȝ incurrat redeat ad cōiugiū pristinū quousqȝ possit adipisci tpis maturitate cōtinentie statuȝ quo adnos vt de viris ⁊ ita de feminis equo modo censem⁹: non ꝙ de hoc generaliter[m] ⁊ canonice est p̄ceptū. sed cōstat vobis ꝓ humana fragilitate indultū[n] ea dūtaxat ratione vt si is q̄ penitētie nō est legibus dedit⁹ antea ab hac vita discesserit ꝙ̄ ex cōmuni ꝯsensu ad cōtinentiā vnus eorū[o] fuerit regressus superstiti[p] nō liceat denuo trāsire[q] ad vxoris amplexus. si aūt illius vita supstes extiterit qui nō acceperit absolutionē[r] penitentis nubat si se cōtinere non pōt ⁊ alteri⁹ cōsortio fruat̄ vxoris. qđ in vtroqȝ sexu pari mō a nobis manifestuȝ est esse decretū: ita videlicȝ[s] vt in his oībus sacerdotis expectet̄ ordinatio[t]: vt iuxta qđ etatē aptam ꝓspexerit penitētie absolutionis tribuat legē.

t Ordinatio. not. ꝙ ordinatio ista attēdit̄ circa hoc vtrū adolescentib⁹ debeant indici pnīa solēnis nō. vtrum debeant ꝯhere. q: de iure cōi possunt. vt. ṡ. e. in adolescētia.

His breuiter aliquantulum. q: formauit quandā incidenteȝ qōnem ⁊ soluit in q̄ mentionē fecerat de pnīa. ṡ. e. q. ij. āmonere ideo h̄ tractat de ea. vel ita. cū matrimoniū sit principaliter sacramentū laicoꝝ. xij. q. i. duo. lȝ in minorib⁹ ordinib⁹ licite ꝯhatur. q: tū laicis solēnis penitētia dȝ iponi. vt. l. di. cōfirmandū. ideo h̄ tractatū inserit de ea tractatui mr̄imonij: cū ⁊ ipsa sit sacr̄m. Nam in veteri testamēto incepit pnīa ab adā. vt. j. e. serpēs. videndū est ergo q̄d ipsa sit ⁊ vn̄ dicatur q̄ sit satisfactio: q̄ attendant̄ in ea. q̄ sunt in ea necessaria. ⁊ de modo agendi in isto tractatu. q̄d ipsa sit. habes. j. di. iij. penitētia. dicit̄ aūt pnīa a penitēdo. j. e. di. tres sunt act⁹. ⁊. j. di. iij. in tantū. Que sit satisfactio. habes. j. di. iij. satisfactio. attendunt̄ aūt. vij. in ea. ꝑsona siue dignitas. xl. di. hō. xli. di. nō cogant̄. ca. xxiij. q. v. excōicatoꝝ. itē loc⁹: tps: q̄litas: ⁊ q̄ntitas. j. di. v. cōsideret. Itē euent⁹. vt. xv. q. i. illa. In pnīa tria sunt necessaria. s. cordis cōtritio. oris cōfessio. opis satisfactio. j. di. iij. pfecta. si tū facultas nō suppetit. sufficit cordis cōtritio. ar. xlv. di. due. Mod⁹ agendi talis est. In p̄ma di. tractat̄ an sola cordis cōtritio deleat pctā: vel cōfessio post cōtritionē. baȝ. dixit ꝙ sola cordis cōtritio nō deleat peccatū vbi copia sacerdotis habetur. ar. j. e. c. vl. ⁊ in h̄ videt̄ declinare gr̄an⁹ inducēdo illud. c. vlti. lȝ in p̄cedēti. §. dicat h̄ esse lectoris arbitrio relinquendū. Sed q̄c q̄d dicat. b. dic ꝙ nec cordis cōtritiōe nec oris cōfessione peccata dimittuntur q̄ ad culpam: sed tm̄ gr̄a dei. de ꝯse. di. iiij. nemo tollit. sed ista cordis ꝯtritio signū est peccata esse dimissa: sicut exterior satisfactio est signū cordis ꝯtritionis. gr̄a em̄ p̄cedit ꝯtritionē. ar. j. e. nō pōt q̄s cōtritio remissionē. vn̄ remissio est attribuēda gr̄e q̄ est eā cause. Alij dicūt pctā p cōtritionē dimitti q̄ ad culpā: nō quo ad penā. vt in gl. vtiq̄. j. e. sicut primi. ⁊. c. si pctm̄. Tertij dicūt cōditionalē fieri remissionē p ꝯtritionē cordis. In scđa di. tractat an caritas semel habita possit amitti. In tertia an pnīa reiterari possit. In quarta an peccata semel dimissa redeāt. In quinta quis mod⁹ debeat obseruari in imponenda ea ⁊ accipienda. In sexta cui debeat quis ꝯfiteri. In septima an pnīa timore mortis accepta sit fructuosa. ideo aūt in. vij. dist. hunc tractatū diuisit: q: septenari⁹ numer⁹ pfect⁹ est. ar. xxxij. q. i. nuptie. in fi. b Secreta. vtiq̄ sola cordis cōtritione delet̄ peccatū j. e. magna pctm̄. sed pena debet̄. vt. l. di. si quis p̄postera. ⁊ h̄ verum est si ꝯfessio nō cōtēnat̄ cū adhiberi pōt. al's primū peccatū imputatur. j. e. di. agite. imo cōtritus nō est si cōfiteri ꝯtēnit. vt. xxij. q. i. c. vl. Sunt. alij aūt negāt. dicūt em̄ ꝙ sicut ꝯ de ꝯse. di. iiij. nō dubito trib⁹ modis deū offendim⁹. s. corde. ore. ⁊ opere. ṡ. di. vi. sed penitendū, ⁊ ita tribus modis ei satisfaciendū est, j. di. iij. perfecta, vn̄ dicūt tria hic necessaria esse. cordis cōtritionē. oris cōfessionē. ⁊ operis satisfactionē. Auctoritates aūt que dicūt peccatū dimitti sola cordis cōtritiōe asserunt ipsas intelligendas esse cū articul⁹ necessitatis excludit oris ꝯfessionē. s. cū aliq̄s cōteritur ⁊ morte p̄uenit̄: vel aliquo alio certo impedimento hoc facere impedit̄. vnde ei nō est imputandū. Alij dicūt inter quos est. p. mādu cator: cōditionalē fieri remissiōeȝ p cordis cōtritionē j. d. iij. sane cauēdū. hu. dicit sola cordis cōtritione pctm̄ dimitti adulto cuilibȝ j. e. magna. Si vero cōterit̄ ⁊ ꝓponit abstinere. ⁊ illud ꝯfiteri ⁊ de illo satisfacere s̄m iudiciū eccl'ie. ⁊ si nunq̄ sequit̄ oris cōfessio vel opis satisfactio pctm̄ tn̄ iam dimissum nō redit. sȝ peccat mortaliter si potest iux̄ p̄ceptū ecclesie cōfiteri ⁊ ope satisfacere ⁊ nō faciat ar. j. de cōse. di. iiij. nō dubito. Auctes q̄ dicūt sine oris cōfessione ⁊ opis satisfactione pctm̄ nō dimitti. intelligunt̄ d̄ interiori ꝯfessiōe. q̄ est recognitio peccati: vel ꝓpositū cōfitendi. vel gr̄a qua sic hō disponit̄ vt recognoscat peccatū suū: ⁊ velit cōfiteri si loc⁹ ⁊ tps affuerint. ⁊ de interiori satisfactiōe q̄ est interior dolor ⁊ amaritudo aīe. de q̄ habes. j. di. iij. satisfactio. ⁊. j. e. §. his auctatib⁹. h̄ aūt agit̄ de exteriori. q: ipsa necessaria est si adhiberi pōt. Sed ad quid fit oris cōfessio cū iam peccatū dimissum sit p cōtritionē pter cōfessionē. Sol'. hoc fit ad humilitatē ⁊ iusticiā exercendā. j. di. iij. ꝓductior. ⁊ vt satisfaciat ecclesie quā lesit: ⁊ vt ipse ⁊ alij reddant̄ cautiores. si aūt subtilit̄ intueamur gr̄e dei nō cōtritioni est attribuēda peccatoꝝ remissio. vt dixi in pn. ⁊ no. j. e. c. dixi ꝯfitebor. ⁊. c. is potestatis. ⁊ ꝓ p̄ma pte allegat. G. vsq̄ ad. §. alij cōtra

His breuiter decursis in quib⁹ extra negociū finē aliquātulū[a] euagati sumus ad ꝓposite cāe tertiā questionē pertractandā qua queritur: vtrū sola cōtritione cordis ⁊ secreta[b] satisfactiōe absqȝ oris cōfessione quisqȝ deo possit satisfacere re

Sunt[c] em̄ q̄ dicūt quē
libet criminis veniā sine ꝯfessione
eccl'ie ⁊ sacerdotali iudicio posse ꝓmere
ri. Iuxta illud ambrosij sup lucā.
Petrus doluit et fleuit: q: errauit[e]
vt hō: nō inuenio q̄d dixerit[f]: scio ꝙ fleuit lacrimas ei⁹ lego satisfactiōeȝ[g] non
lego[h]. Itē iohānes crisostom⁹.
Lacrime[i] lauāt delictū qđ[k] pudor ē
cōfiteri[l]. Itē ꝓpha.
Sacrificiū[m] deo spūs ꝯtribulat⁹ ⁊c.
Dixi ꝯfitebor[o] aduersum Itē.
me iniusticiā meā domino: ⁊ tu remisisti impietatem[p] peccati mei. Quod autem augustinus exponens ait.
Magna pietas dn̄i vt ad solā ꝓmissionē[q] peccata dimiserit[r] nōdū ꝓ

deamus.

e Petrus. q: errauit. nā ideo q: fragilitate nature poti⁹ q̄ peccati libidine hō facile corruit. j. di. iij. ille rex. f Quid dixerit. ⁊ forte ꝯfessus est vel cui cōfiteret̄ forte nō inuenit̄ cū oēs a fide recessissent. vel forte tūc non erat facta institutio cōfessionis q̄ nunc est. Aliā rōnē assignat gr̄anus. j. e. §. his auctoritatib⁹. ⁊ facit ex̄ de elec. c. significasti. g Satisfactioneȝ. exteriorē. al's ꝯ. ṡ. l. di. vt cōstitueret̄. h Nō lego. ⁊ ita intelligit̄ omissum qđ nō inuenit̄ exp̄ssum. xxiij. q. ij. legat̄. ff. de q̄ v̄. ob. q̄c q̄d. ar. de ꝯse. di. iiij. qm̄ a ierosolimis. Illud factū qđ baptizabāt apl'i includebat in se illđ qđ videbat̄ omissum. q: ex quo baptizabāt p̄sumunt̄ baptizati.
Lacrime. i. interiores in quo habet tantā erubescentiā vt ad lacrimas veniat occulte ⁊ tm̄ corā sacerdote. sed illud factū includit ipsum cōmissuȝ. al's k Qđ. i. q: j. e. quē penitet. q: pars est pnīe erubescētia: vt ibi. vel ꝯ̄ secꝰ ad lr̄am. l Cōfiteri. in publico cū sit occultū. vel q: cū pudore ⁊ verecundia cōfitet̄ quis. qđ semp debȝ fieri. q: pars est pnīe erubescentia. vt. j.
Sacrificiū. cōtritū. nō est cōtritū si cōfiteri ꝯtēnit. xxij. ꝯ e. quē penitet. q. i. c. vlti. j. de cōse. di. iiij. non dubito. n Nō despicies. imo. i. acceptabis sicut sacri nō censent canones. i. ꝓhibent. ij. q. v. consuluisti.
Dixi cōfitebor. venia em̄ nō cōcedit̄ nisi penitenti. xxiiij. q. ij. ligat̄. sicut nec iuramentū remittit̄ nisi iurare volenti. ff. de iureiurā. remittit. nec ei imputaret̄ licȝ ꝯtrm̄ acciderit. ff. de annu. leg. l. meuia. ar. xliij. di. ephesijs.
p Impietatē. hoc exponit gra. j. e. §. similiter.
Magna. ꝓmissionē. i. volūtatē ꝯfitēdi. h. r Dimiserit. remissio tn̄ pctōꝝ p̄cedit cordis ꝯtritiōeȝ. nō em̄ pōt q̄sq̄ vere ꝯteri nisi pri⁹ hēat fidē p dilectionē coopantē. dicunt̄ g̃ pctā dimitti p cōtritionē h̄ est p id qđ fac cordis ꝯtritionē. i. p caritatē. Et no. ꝙ h̄ oīa simul sunt tpe. iustificatio. ꝯtritio. dilectio. remissio. sȝ q̄dā tn̄ ex his naturalit̄ p̄cedūt ⁊ priora sunt natura. necc'ie em̄ hēo itelligere ꝙ pri⁹ q̄s hēat gr̄am q̄ ꝯterat̄. ꝓcedit g̃ gr̄a: sequit̄ dilectio: qm̄ q̄ gr̄am hȝ diligit. j. e. oīs q̄ nō. dilectionē sequit̄ cōtritio. q̄ cū diligit cōterit̄, sequit̄ remissio, qui em̄ conterit̄ ei remittitur.

nunciat ore ꝛ tñ deꝰ iam audit in corde qꝛ ipsum[a] dicere quasi q̄ddam p̄nūcia/re[t] est: votū[v] enī p opere[x] reputatur.

¶ Imperator iustinianus. Codice li/bro primo ti. de ep̄is ꝛ clericis.

Si q̄s[a] nō dicā rapere sed attēpta/re[b] tantūmodo matrimonij iungē/di cā sacratissimas virgines ausus fue/rit capitali ferief pena. ¶ Eodē libro titulo de postulando imꝑator leo an/tho. nicostrato p̄fec. pto. De eodem.

Nemo vel in foro magnitudinis tue vel in p̄uinciali iudicio. vel a/pud quencꝫ iudicē accedat ad togato/rū cōsortiū: nisi sacrosanctis catholice[c] religionis fuerit imbutꝰ misterijs. Sin autē aliud aliq̄d quoquo mō vel q̄dam machinatione factū vel attentatū fue/rit. officiū[d] q̄dē sublimitatis tue centuꝫ librarꝫ auri iacturā p cōdēnatione susti neat. ¶ Idē vero.

Quicūqꝫ au/sus fuerit ꝯ p̄uiduꝫ nostre sereni tatis decretū officiū aduocatiōis p sur reptionē arripe: ꝛ p̄hibitū patrociniuꝫ p̄stiterit aduocationis officio remotus stilū p̄scriptionis atqꝫ ꝑpetui exilij sp̄a liter sustinebit. Sciturus etiā p̄uinciarꝫ rectoribꝰ: ꝙ is sub cuiꝰ administratōne aliq̄d hmōi fuerit attentatū partis[e] bo/norꝫ dimidie p̄scriptionē ꝛ penā exilij[f] ꝑ quinquēniū sustinebit. ¶ Item lib. ix. titulo ad legē iuliā maiestatis.

Quisquis[g] cū militibꝰ cogitauerit eadē enī seueritate volūtatē scele ris qua effectū puniri iura voluerunt[h].

¶ Item ad legē corneliā de sicarijs.

Si quis[i] cuꝫ telo ambulauerit[k] ho minis necandi cā sicut is q̄ homi/nē occiderit: vel cuiꝰ dolo malo factum fuerit cōmissum legis cornelie de sica/rijs pena[l] cohercear. ¶ Imperator va lentinianus valerius ꝛ gratianus.

Si q̄s necādi infantis piaculū ag/gressus aggressa ve fuerit sciat se capitali supplicio esse puniendū.

¶ Itē imperator valeriꝰ ꝛ gratianus.

Si forte mulier marito mortis pa/rasse isidias vel q̄libet alio genere volūtatē occidēdi habuisse iueniaf: vel forte maritꝰ eo mō insequif vxorē in ea dē questione ab oī familia[m] nō solū ma riti sed etiā vxoris: q̄ tñ tūc tp̄is domi[n] fuerit q̄rēdū est sine cuiuscꝫ defensiōe[o]

¶ Itē dig. ti. de iniurijs. ꝫ ꝛ q̄stionis.

Si q̄s tā masculū ꝙ feminā siue in genuos siue libertios ipudicos fa cere attētauerit[p]: iniuriarꝫ tenebif[q]. Sꝫ si sui pudicitia attētata sit iiuria hꝫ lo/cū. Attentari pudicitia dr̄ cū id agif[r] vt ex pudico ipudicꝰ fiat: ꝫ nō solū is iniu riarꝫ tenef q̄ fecit iniuriā: hoc est q̄ ꝑcus sit verū ille ꝙ tenef qui dolo fecit vel q̄ curauit[s] vt cui mala pugno perculteref.

¶ Item apud labeonem.

s ¶ Ipsum. q̄ȯ vult cōfiteri. t ¶ Pronūciare. ꝯ. xvij. q. ij. nos nouimꝰ.

v ¶ Votū enī p opere reputaf. vt hic. ꝛ. j. di. vi. in prin. ꝛ. xxxij. q. v. q̄ȯ deo. ver. si. hoc tñ nō est simpliciter verū. nā in quibusdā casibꝰ etiā in bono plꝰ est ad factū ꝑuenire vt in baptismo. j. de cōse. di. iiij. sine pn̄ia. naꝫ illi plus valet baptismus ꝙ cordis contritio. Itē in eucharistia. qꝛ ꝑ assumptioneꝫ eucharistie delētur venialia q̄ȯ nō fit ꝑ voluntatē accipien tis. vt. j. de cōse. di. ij. iteraf. Itē in con fessiōe ipsi sacerdo/ti facienda cuꝫ ipsa erubescētia in p̄sen/tia sacerdotis pars sit pn̄ie. j. eo. quē pe nitet. Iteꝫ in marti rio. ar. j. di. vij. nullꝰ dic vt no. j. in glo. il la hoc tñ. que statiꝫ sequitur.

x ¶ Pro opere. vbi deest tp̄s operandi ita remuneraf quis p sola voluntate si cut p opere. ꝛ idem est in cōtritione cuꝫ deest tp̄s cōfitendi. ꝛ ad hoc scꝫ vt sola volūtas ꝛ cōtritio sufficiat sine confes sione oris introdu/cuntur leges in qui bus ostendif ꝙ so/la voluntas sufficit ad dānationē. ꝛ est simile per cōtrariuꝫ

x ¶ Pro ope repu/tatur. hoc tñ in bo/nis. licet sit ar. ꝯ. j. e. di. si cui. ꝛ vbi facul tas deest. vt. j. e. §. si militer. alꝰs plus fa cit q̄ opaf. fallit ta/mē hec regula in vo to cōfitendi: qꝛ non ita cito absoluitur quātūcūcꝫ doleat sicut absolueref a sacerdote. j. e. quem penitet. in fi. in voto virginitatis quo ad aureolā. ar. xxxij. q. v. c. finge. ꝛ. c. si paulus. Itē in casu. l. in cautione iudicio sisti. extra de eo qui mit. in pos. c. i. Itē fallit ħ in malis. qꝛ aliud in via aliud in inuio. i. in beneficijs ꝛ ma leficijs. C. de insti. ꝛ substi. rep̄hendenda. ar. cōtra. j. e. si cui. sed dic in malis volens ꝛ non ꝑpetrans nihilominꝰ reus est. i. culpabilis. sed tamē nō intā tum gra. ꝛ in alijs operibꝰ que voluntatē p̄mouent ꝛ actū requirūt vt sunt martiriū ꝛ predicatio. Itē hoc intelligas in p̄sentibꝰ non in p̄teritis. si enī volo me mala fecisse non perinde est ac si fecisseꝫ: ar. xxvi. dis. deinde oppo/nitur. nec in futuris. nā si p̄pono post ānuꝫ me iturū hierlm nō perinde est ac si modo irē. j. di. vij. c. ij. Itē in hoc mundo nō in futuro. ar. xiij. q. ij. in p̄ senti. de cōse. di. i. hoc ergo. ꝛ est arg. p aduocatis. nō enī diminui debꝫ pre miū vel salariū aduocare volenti nec valenti. vt. ff. de var. ꝛ extraordi. cog. l. i. §. i. ar. xlvij. di. q̄ȯ ad nos. ar. cōtra p̄dicta. eẋ de eo qui mit. in pos. cā rei seruan. c. i. ff. locati ex cōducto. §. sed ꝛ si. Item si. di. lxxxvi. nō satis. ꝛ est si mile huic. qꝛ sufficit ꝙ seruus bona fide rationes reddat: ꝛ si nō ad plenuꝫ

Si quis. per hanc legē ꝛ sequētes p̄bat ff. de ordi. ꝛ demō. l. quis. a simili ꝑ cōtrariū peccata sola volūtate cōtrita deleri ꝛ votuꝫ p opere re putari. nam sicut in bono remuneraf sola voluntas: ita in malo dānatur quis p sola voluntate vel voto. ꝛ sic inducunf hee leges.

b ¶ Sed attēptare. attēptatio aūt nō fit sine actu. j. e. si quis tam masculuꝫ vnde hee leges ꝛ sequētes sunt argumēta etiā p ꝯtraria parte ꝛ opinione.

Nemo. catholice. simile est q̄ȯ dicit canon: ꝙ si q̄s appellat ad iudicem nō catholicū debet excōicari. ij. q. vi. catholicus. Sed quare hoc infide libus p̄hibef cū ꝛ iudei p se postulare possunt. ar. xvij. q. iiij. iudas. ꝛ extra de iudeis. iudei. R̄ndeo non p̄hibef hic alicui p se postulare. sed dicif ꝙ infideles nō possunt postulare vt gerant hoc officiū: quasi ex officio publi co: ne facultas ledendi xp̄ianos eis tribuaf. xvij. q. iiij. cōstituit. vel qꝛ sunt infames infamia canonica. vt. vi. q. i. omnes.

d ¶ Officiū. i. officialis. sed quare pro peccato iudicis punif officia lis. qꝛ voluit ei repugnare ꝛ resistere. ar. C. de app. q̄ñ. ar. C. de magi strris scriniorū. l. vna. in fi. lib. xij. ar. lxxiiij. di. honoratus.

Quicūcꝫ. partis. ff. de interdic. ꝛ releg. relegatorū. §. ad tp̄s. cōtra nam ibi dicif ꝙ qui relegā tur non amit tunt partē bo norū. sed hec lex codicis cor rigit illā. vel hic est specia le.

f ¶ Exilij. imꝑ proprie. nam exiliuꝫ p̄prie perpetuū est. ar. ff. de pub. iudi. l. ij. Dici tur tamen exi lium triplex. ff. de interdic. ꝛ releg. exilij.

Quisquis. ꝯ. vi. q. i. §. verum.

h ¶ Volue/rūt. hoc casu alias secus. j. e. cogitatōis vel hoc cū vo luntas suis fi nibus nō est cōtenta p̄ce/dens ad actū exteriorē. hec lex iulia pu/nit volunta/tē. cornelia ēt cōsiderat eaꝫ ff. ad. l. cor. di uus.

Si quis. telū generale nomē est cuiuslibet rei que nocere pōt. ar. insti. de publi. iudi. §. item lex cornelia.

l ¶ Ambulauerit. ꝛ ita voluntas p facto reputabif in delictis. vt. ꝯ. di. li. si quis post acceptuꝫ. extra de cleri. pug. in duello. c. i. ꝛ. ij. ꝛ. ff. ad. l. corne. de sica. l. diuus. l ¶ Pena. scꝫ vltimo supplicio. ff. ad. l. corne. de sicca. l. i. Et dicif sica q̄si seca a secando. ꝛ est cultellus ferreꝰ. Inde sicariꝰ q̄ cultellū hmōi portat ad interficiendum.

Si forte. familia. que insidias nō p̄sensit. ꝛ ideo dominū p̄ciditan tem nō adiuuit. alꝰs vltimo supplicio deberēt puniri. C. ad sill. l. vi. vel exaudi ħ de seruis tunc tp̄is infirmis. ff. ad sill. si q̄s in graui.

n ¶ Domi. q̄ñ hec admissa sunt. nā istos verisile est scire sa in pn̄. cū. ꝯ. xvi. di. ꝙ dicitis. eẋ de p̄sump. q̄nto. o ¶ Defensione. i. ex ceptione. nō enī poterit excipi qꝛ sit seruus vel ancilla. vt. xij. q. ij. §. in patronos. sub illo. §. qui manumittif. Itē p̄pter hanc causam lici tū est viro dare libellū repudij vxori. C. de repudi. l. ꝯsensu. secꝰ fm ca nones. xxxij. q. v. si vxorē.

Si quis. attēptauerit. punif q̄ñcꝫ sola attēptatio: vt hic. ꝛ. xxxvi. q. ij. si quis nō dicā. solus conatꝰ vt. xiiij. q. iiij. quoniā multi. sola voluntas. vt. xxvij. q. i. nuptiarū. so/la expectatio mercedis. xiiij. q. iij. si feneraueris. sola cogitatio. vi. q. i. si quis. sola intentio. vt. ꝯ. e. si quis cum telo. sola aggressio. vt. ꝯ. e. si quis necandi. solus ausus. vt de peni. dist. i. si quis pulsatus. sola sollicitatio. vt. j. e. sollicitatores.

p ¶ Tenebitur. sed etiā tenef serui corrupti. ff. de seruo corrup. l. i. §. vlti. C. de fur. si quis seruo. r ¶ Agitur. ergo actus exigitur vt voluntas puniaf. alias qualiter p̄baretur de voluntate.

s ¶ Curauit. arg. extra de senten. excōi. c. mulieres.

Si quis pulsatꝰ. iniuriaꝫ. leuate sunt manꝰ. hic argui pōt insecu torē clerici in canonē incidere licꝫ nō percusserit. ar. ꝯ. e. quisquis

j.e.ois.z.j.e.ſi ꝑpterea.z.c.ſi cui.ſed ꝙ nõ incidit.ar.j.e.§.hec autez verba.ar.ↄ.ex̃ de ſen.exc.nup.z.c.cũ deſideres.ſ. Iſta cõtraria ſunt in odiũ laicoꝝ.vt.ij.q.vij.laici.z.c.laicos. Sed quid de eo q̇ manũ inijcit in veſtẽ clerici vel in rẽ ab eo detentã.videt̃ ꝙ incidat in canonẽ.arg.ij.q.vij.§.itẽ opponit̃ de dauid,q̇ ꝑcidit oram clamidis ſaulis. Itẽ ꝺ ora q̇ manũ adhibens ad archã ꝑcuſſus eſt.ar.xvij.q.iiij.ſi q̇s cõtumax.q2 res ecclẽie coherẽs eius gaudet priuilegio.j.e.q.q̇ſq̇s.ꝟ.ſimiliter.z.ff.de iniur.ſʒ eſt ↄ̃onis.qꝺ verũ eſt.extra ꝺ ſen.exc.nup.

b ❡ Cõtra.ꝑdictis legib⁹ oſtẽdit̃ ꝙ q̇s punit̃ ꝑ ſola volũtate.mõ ꝓbat ↄ̃riũ.ſ. ꝙ ſola volũtate nõ punitur quis.

C Ogitatõnis.patiatur ab homine.ſed a deo bene.j.e.ois.cogitationez enĩ ſi ad ↄ̃ſenſum peruenit mortalẽ z puniendam eſſe oĩno fatẽduz

SI q̇s pulſat⁹ q̇dẽ nõ eſt verũ manus aduerſus eũ leuat z ſepe territus q̃ſi vapulatur⁹:nõ tñ ꝑcuſſus iniuriaꝝ[a] actione tenet̃. Cõtra[b] lib.eodẽ ti.

C Ogitatõis penã nemo de penis. patiat̃[c]. ❡ Item de ex̃ordinarijs

S Ollicitatores alienaꝝ crimib⁹: nuptiaꝝ.itẽq3 m̃rimonioꝝ interpellatores:z ſi effect⁹ ſceleris potiri nõ poſſint ꝑpter volũtatez ꝑniciose libidinis extra ordinẽ[d] puniunt̃. Qui puero ſtupꝛũ abducto vel corrupto comite ꝑſuaſerit:aut mulierẽ aut puellã interpellauerit q̇due ĩpudicitie gr̃a fecerit domũ[e] ꝓbuerit ꝑciũve q̇ is ꝑſuadeat dederit:ꝑfecto flagitio punit̃ capite: imꝑfecto[f] in inſulã deportat̃. corrupti autẽ comites ſummo ſupplicio afficiunt̃. ❡ Itẽ

V Ulgaris eſt queſtio de furtis. an is q̇ ex aceruo frumẽti modiuz ſuſtulit toti⁹ rei furtũ faciat. an vero ei⁹ tñmodo qꝺ abſtulit oſſili⁹ totius aceruĩ furẽ eſſe putat. Nã z q̇ aurẽ alicuius tetigit inquit trebati⁹ totũ[g] videt̃[h] eũ tetigiſſe. Proinde z q̇ doliũ aperuit z exinde parũ vini abſtulit:toti⁹ furtũ videtur feciſſe. Sʒ verũ eſt[i] intantũ furti euz actione teneri quantũ abſtulit. Nã z ſi quis armariũ qꝺ tollere non potuerat

aperuerit:z oẽs res que in eo erãt cõtrectauerit[k] atq3 diſceſſerit ita. Deinde reuerſus vnã ex his abſtulerit z anteq̃ ſe reciperet quo deſtinauerat[l] deꝓhenſus fuerit:eiuſdẽ rei manifeſtus[m]:z nec manifeſt⁹[n] fur erit Sed z ſi q̇s segetẽ[o] ante lucẽ ſecat z cõtractat ei⁹ qꝺ ſecat manifeſtus fur eſt z nec manifeſt⁹[o]. ❡ Itez libro.ij.titulo qꝺ q̇ſq3 iuris.l.i.z.ij.

H Ec aũt verba que ſtatuerit[q] qui iuriſdictioni preeſt cũ effectu accipimus[r] nõ verboten⁹. Et ideo ſi cũ vellet ſtatuere ꝓhibit⁹ ſit:nec effectũ decretuz habuerit ceſſat edictũ. Naʒ ſtatuit verbũ:rem ꝑfectã ſignificat z cõſummatã

P Ene ſicut[s] in iniuriã nõ ceptã. digeſtis ti.de penis. legis interꝑtatione molliende ſunt potiuſq̃ nimis exaſperãde:atq3[t] ideo ꝓpꝛiũ caſum nõ excedũt. ❡ Sed q̇ de raptu virginũ vl̃ aduocatis ſeu de crimine maieſtatis vl̃ de ſicarijs dicta ſunt:fauore religionis z fidei atq3 principali odio ſicarioꝛuʒ[a] introducta ſunt. Iniuriaꝝ[b] vero ꝑ eaꝝ varietate multipliciter q̇s re⁹ fieri põt. Uarietas itaq3 criminũ varietatẽ inducit penaꝝ.vñ in digeſtis ti.de penis.

A Ut facta[c] puniunt̃ vt furta cedeſq3 aut dicta vt cõuicia[d] z ĩfide ad

cõmittit̃.ff.de vſucap.ſequit̃.§.ſi rem pig.C.de fur.ſi quis ſeruo.

k ❡ Cõtractauerit.aĩo furandi.ſecus ſi aĩo tẽptandi quã rem poſſet citius z leuius ferre.eo enĩ caſu nõ fecit furtũ niſi eius partis quã abſtulit.ff.e.vulgaris.§.ſed z ſi de naui. l ❡ Deſtinauerat.i.q̇ deſtinauerit eo die cum furto manere.ff.de fur.quo deſtinauerit. m ❡ Manifeſtus.quo ad deꝓhenſionẽ.z ita nõ ſunt h̃ duo ↄ̃ria.

n ❡ Necmanifeſt⁹. ſʒ quõ põt eſſe ꝙ ꝑmo competat actio furti nõ mãifeſti.poſtea manifeſti:cũ lex dicat:ꝙ q̃tũcunq3 rẽ ↄ̃tãt poſtea non orit̃ alia actio furti.ff.de fur.ei q̇. in ꝑn. Rñ.ex ꝑma ↄ̃tatõne agit̃ tñ:nec ex deꝓhenſiõe alia actio orit̃ furti.ſʒ ꝑma modificat̃:ſicut z ꝑ liberã ꝑſonã ꝑcurato:ẽ ſcʒ meũ nõ acquirit̃ mihi actio.ſi tñ ipſe ꝓhibet ne aliq̇s edificet z edificat̃ dat̃ actio mihi ex ꝺlicto edificãtiſ.z ita modificat̃.arg.ff.qꝺ vi aut clam.l.iij.

n ❡ Nec manifeſt⁹. q̇ ad ꝑmã ↄ̃tatiõez tũc enĩ ꝺ ſtricto iure furtũ cõmiſit:nõ tñ actiõe furti tũc cõueniri põt niſi aĩo furandi rẽ ↄ̃tauerit.

o ❡ Segetẽ.ſʒ nunq̇d iudex eccliaſtic⁹ iniũget ei penã qui oliuã meã vl̃ ſegetẽ

eſt.ſi enĩ in corde ↄ̃ſentit̃ libidini mors interuenit.j.diſ.ij.ſicut trib⁹ et in palea.ſ.di.vi.teſtũ.§.ſʒ penſandũ.ſunt etiã caſus ſpãles vbi volũtas punit̃.nã ſola volũtate incidit q̇s in hereſim.ar.ex̃ de here.ad abolendã.circa ꝑn.nã z eoipſo qꝺ q̇s credit hereticiſ incidit in excõicationẽ.vt ex̃ de heret.excõicam⁹.§.credẽtes.ꝑterea in ꝟ.receptatores.z ſic nõ ſunt ↄ̃.ſ.di.xix.nulli.anaſtaſi⁹.alſ aũt hõ nõ punit maleficia niſi cognita.vi.q.i.ſi omia.niſi inueneris ſpãlia:imo canon z lex bñ punit volũtatẽ peccatũ.vñ z repellit̃ a ꝓmotiõe põderoſus.i. q̇ mẽte peccat:nec ad actũ ꝓcedit.ſ.xlix.di.hinc etenĩ.ꝟ.põderoſus

S Ollicitatores.ex̃ ordinẽ.z ita nõ tñ q̃tũ ſi effect⁹ eſſet ſecut⁹.in h̃ facit lex iſta ꝑ.G.q2 ſicut ꝑ volũtate aliter punit̃ q̃ ꝑ ipſo facto:ita z cordis cõtritio alit̃ delet peccata q̃ exterior ſatiſfactio. alſ lex iſta eſſet ↄ̃.G.z maleeã iduceret. e ❡ Domũ.ff.de adul. q̇ do

f ❡ Imꝑfecto.z ita nõ ſic punit̃ affect⁹ vt effect⁹:lʒ ar.ↄ̃ ſit.j. mũ. e.§.pene.z.l.aut fcã.in ſi.ſʒ in remuneratiõe ſec⁹ eſt. eque enĩ remunerat̃ affect⁹ vt effect⁹.vt.ſ.c.magna.in ſi.z ita aliud eſt in via:aliud in

V Ulgaris.totũ.ar.iniuriã factã cano nuio.ſ.xxxi.q.vl.c.vl. nico redũdare in collegiũ.ar.ↄ̃.xij.q.ij.q̇ manumittit̃.h̃ verũ ẽ ſi officiũ collegij exercebat.ij.q.vij.accuſatio.in ſi. Itẽ ſi aq̃ infundat̃ ſupꝛa caput baptizati:baptizat⁹ eſt.ff.de relig.ſi ex diuerſis. Itẽ ar. ꝙ baptizat⁹ reputat̃ cui q̃talibet ꝑs aque ĩfundit̃.ar. de ↄ̃ſe.di.iiij nec q̇cq̃.ar.ↄ̃.de cõ.di.iiij.ꝑma.vbi dicit de toto corꝑe.ar.ꝑ ꝑma ꝑte.q2 ſi ingredioꝛ partẽ fundi vel ꝑdij toti⁹ nanciſcoꝛ poſſeſſionẽ.ff.ꝺ acqui.poſ.poſſideri.§.i. h ❡ Uidet̃.ſtricta rõne ſm rigorẽ.de eq̇tate ſec⁹.vt.e.l.vulgariſ.§.ſʒ z ſi de naui.vel h̃ vbi totũ tollere potuit ſecus ſi totũ auferre nõ poſſet.vt in ꝑdicto.§. ſed ↄ̃ hãc ſolutionẽ eſt ff.de fur.l.i.vbi dicit̃ ꝙ ſola cogitatio furti faciendi nõ facit furẽ ſed z hic actus interuenit.ſed illud eſt cõtra qꝺ hic ſequit̃ de armario.ſʒ diſtingui põt q̇ aĩo fuit cõtractio.vt.j.in glo.aĩo. i ❡ Sʒ verũ ẽ. licʒ toti⁹ rei furtũ cõmiſerit:tamẽ verũ eſt intantũ teneri inquantum abſtulit.ſepe enĩ furtũ cõmittit̃ nõ tñ furti actio naſcit̃.ff.re.amo.l.i. ar.cõtra.C.de noxa.l.i.ſicut econuerſo agit̃ furti.q̃ñq3 licʒ furtũ non

ſecuit tꝑe opoꝛtuno.aĩo tñ ſurripiendi z diſceſſit:licʒ relicta ſegete.videt̃ ꝙ nõ.q2 cõditionẽ meã melioꝛẽ fecit cũ mihi ipẽſas dedit.vñ locũ nõ h3 aq̇l. ff.ad.l.aq̇l.ſi ſeru⁹ ſeruũ.§.ſi oliuã.ego ei tñ pniam iniungerẽ. mala enĩ voluntas nihilomin⁹ eſt puniẽda:lʒ ex ea bonũ ſit ſecutũ.xxiij.q.v.relegẽtes.

p ❡ Et cõtractat.z poſtea in luce deꝓhẽdit̃ in factiõe vl̃ in itinere cũ ſegete

H Ec aũt.q̇ ſtatuerit.ar.ꝙ rubꝛice anteq̃ ꝑueniat ad locũ deſtinatuʒ. ſunt autẽtice.nã ex h̃is rubꝛice argumẽtat̃.z loquit̃ hec lex in hoc caſu cũ iudex decreuerit ius iniquũ cõtra aliquẽ quo iure poterit ille vti ↄ̃ illum poſt depoſitã adminiſtrationẽ.z h̃ ꝑpter malitiã cõſtituẽtis.nec enĩ lex eq̇oꝛ vlla eſt q̃ necis artifices arte perire ſua zc̃. põt etiã poni caſus in lr̃is dñi pape.ex̃ de mutu.peti.ꝑudẽtiã.C.ꝺ iudeis.die ſabbati. r ❡ Accipim⁹ ar.cũ effectu verba eſſe accipiẽda.ar.xvij.q.iiij.ſi q̇s ſuadente.ar.nõ obeſſe alicui malum niſi ad finem perducatur.ar.voluntatẽ ſiue conatũ nõ puniri ſine effectu.j.e.§.cogitatio.ſ.e.cogitationis.

P Ene ſicut.poſita cõtrarietate legũ de voluntate punienda vel non punienda ſubdit duas ſolutiones.vnã.j.e.§.cogitatio.aliam hic. vel q2 regulare eſt ꝑ ſola voluntate quẽ nõ debere puniri niſi in caſib⁹ ſpecialib⁹. dic ergo pene volũtatẽ punientes in quib⁹ caſib⁹ inueniunt̃ determinate aliq̇ lege ſunt molliende.i.tolerande.z nõ ad alios caſus extẽdende.z h̃ eſt potius q̃ nimis exaſperande niſi et cã ꝑpter multitudinẽ.ff.de pe.l.aut facta §.vl.z ꝑpter rationẽ ꝑſonarũ.vt.ff.de pe.l.capitaliũ.§.vl. t ❡ Atq3 iõ. nõ excedunt.ſimilia ſunt ad legẽ iſtã.extra de ꝓba.ex lr̃is.l. di.eos.ff. de re iudi.inter pares.§.i. Itẽ vbi lex mentionẽ facit de pena z dubitatur an de maiori an de minori cogitauerit.ꝑſumẽdũ eſt ꝙ minori.ff.de penis. ſi ꝑſeq

a ❡ Sicarioꝝ.z ideo pene volũtatis in eis ſtatute ꝓpꝛiũ caſuʒ nõ excedũt.

b ❡ Iniuriaꝝ.q2 in crimĩe iniuriaꝝ nõ ita aſſignet̃ certa pena ſicut in ꝑuatis criminib⁹ ſupponit.q2 ꝑ varietate iniuriarũ eſt multiplex varietas pe

A Ut fcã.Caſus.In hac lege ꝑ po naꝝ vt oſtendit̃ z ꝓbat̃ i.l.ſeq̇nti. nit q̃tuoꝛ genera iniuriaꝝ puniẽdaꝝ.ſcꝺo dicit illa.iiij.genera eẽ ↄ̃ſiderãda.vij.modis ad h̃ vt puniant̃ q̃ñq3 magis:q̃ñq3 min⁹.q̃ñq3 nullo mõ z de oĩb⁹ exẽplificat. d ❡ Ut cõuitia.ar.ꝑ cõuitio deponit̃ cleric⁹.ſ.xi.q i.ſi q̇s ſacerdotũ.q̇d ſit ↄ̃uitiũ habes.ff.de iniur.itẽ apud labeonẽ.§.ij.

uocationes[c] aut scripta vt falsa carta ⁊ famosi libelli. aut ꝯsilia vt cõiurationes ⁊ ꝯscientia latronũ[f] quosqȝ[g] alios suadendo monuisse sceleris est instar Sed hec q̃tuor[h] genera cõsideranda sunt septẽ modis causa: ꝑsona: loco tpe: q̃litate: quãtitate: euentu. Causa vt in verberibus q̃ impunita[i] sũt a magistro illata vel parente[k] q̃m emendationis aio non iniurie gr̃a videntˀ adhiberi. puniũtˀ autẽ cũ q̃s ꝑ irã[l] ab extraneo pulsatˀ. Persona dupliciˀ spectatˀ eius q̃ fecit ⁊ eiꝰ[m] q̃ passus est. aliter eñ puniuntˀ ex eisdẽ facinoribꝰ serui q̃ liberi: ⁊ aliter q̃ in dominũ parentẽ[n] ue ausus est q̃ qui in extraneũ: ⁊ in magistratũ[o] q̃ qui in priuatũ. In huiꝰ rei cõsideratione etatis[p] q̃ ratio habeatˀ. Locus[q] facit vt idem vel furtũ[r] vel sacrilegiũ[s] sit: ⁊ capite luẽduȝ vel minori supplicio. Tẽpus discernit emansorẽ[t] a furtiuo ⁊ effractorẽ[v] vel furem diurnũ[x] ac nocturnũ. Qualitate factũ vel atrocius vel leuiꝰ est vt furta manifesta[y] non manifestis discerni[z] solent Rixa[⁊] a grassaturis[a] expilationes[b] a furtis petulantia[c] a violentia. qua d̃ re maximꝰ apud grecos orator demostenes sic ait. Quantitas discernit furem ab abigeo. nã qui suẽ vnũ[d] surripuerit vt fur cohercebitˀ: qui gregẽ vt abigeꝰ[e] Euẽtus spectatˀ vt a dementissimo quoqȝ facta q̃ q̃ lex nõ minus eũ q̃ occidẽdi hominis cã cũ telo fuerit inuẽtus q̃ eũ qui occiderit puniat[f]. Et ideo apud grecos exilio volũtario[g] fortuiti[h] casus luebantˀ: vt apud p̃cipuũ poetaruȝ scri

COgitatio[i] nõ me ꝓtũ est grecũ. **C**aretˀ[k] penã lege ciuili cũ suis terminis contẽta est. **C**Discernuntˀ[l] tñ a maleficijs[m] ea que de iure effectũ desiderãt[n] in his[o] eñ nõ nisi animi iudiciũ ꝯsideratˀ. **C**Vñ in digestis ti. de repudijs.

DIuortiũ nõ est verũ nisi qđ animo ꝑpetuã cõstituendi dissensionẽ fit Itaqȝ quicq̃d calore iracũdie fit vl' dicitur. nõ aliter ratũ[p] est q̃ si ꝑseuerãtia appuerit iudiciũ[q] animi fuisse. Ideoqȝ ꝑ eũ calorẽ[a] misso repudio si breui vxor reuersa est: nec diuertisse videtˀ. **C**Hinc etiã in canonibꝰ si q̃s[b] iratus crimẽ alicui obiecerit ⁊c. **C**Ex cõsilio[c] autẽ velut ex facto aliquẽ teneri aug. ita ꝓbat dicens. **Non solũ qui manibꝰ occidũt sed ⁊ quoꝝ cõsilio ⁊ fraude alij occidũtur homicide ꝓbantˀ.**

PEriculose[d] se decipiũt q̃ existimãt eos tñ homicidas esse q̃ manibus hominẽ occidũt: ⁊ nõ potius eos ꝑ quorũ cõsiliũ[e] ⁊ fraudẽ ⁊ exhortationẽ hoĩes extinguuntˀ. Nã iudei nequaq̃ȝ dñm ꝓprijs manibꝰ interfecerũt sicut scriptum est. Nobis nõ licet[f] interficere quenq̃. Sed tñ illis dñi mors imputatˀ. q: ipsi[g] eũ lingua interfecerũt: dicentes. crucifi

e **C** Infide. aduocatiões. i. sine fide vt tñ aduocatꝰ ꝑuaricatˀ. ⁊. ij. q. iij. §. notandũ. v. ꝑuaricator. f **C** Latronũ. velut cũ q̃s sciens recipit eos q̃ ita punitˀ vt ipsi latrones. ff. de receptatoribꝰ. pessimũ.
g **C** Quosqȝ. hoc supra punitˀ. h **C** Sec hec. iiij. dicta. facta. scripta. ꝯsilia.
i **C** Impunita. ⁊. xxiij. q. iiij. ea vindicta. ff. ad. l. aq̃l. sȝ ⁊ si. in fi.
k **C** Vel parente. C. de emẽdatione. lib. l. vna. ⁊. xxiij. q. iiij. duo ista nomina.
l **C** Per iram. vel ludum noxiũ. ff. d̃ fur. in furti actiõe. §. vl.
m **C** Eius. aliter eñ punitur nobilis q̃ ignobilis. seruꝰ q̃ liber. vt. xxiij. q. i. qui cõtra pacẽ. ff. de penis. l. capitaliuȝ. §. vlti.
n **C** Parentẽ. nam talis insuitˀ sacco d̃ coreo cũ gallo gallinatio ⁊ serpente ⁊ vipa ⁊c. ff. ad. l. põ. de parici. l. pena. C. de his q̃ parentes. vel li. occi. l. vna. mˀ to fortiꝰ qui contra ꝑson spũalẽ. ar. vi. q. i. infames. xxx. q. iij. pietatium.
o **C** Et magistratuȝ ar. C. de iniur. atrocẽ. nã in his est ius publicũ. ar. ⁊. dist. i. ius publicũ. ⁊ q̃ pre posito manꝰ intulit capite plectendꝰ est ff. de re mili. oẽ delictum.
p **C** Etatis. xv. q. i. c. illud.
q **C** Locus. j. dist. v. c. i.
r **C** Furtuȝ. ff. ad. l. iul. pe. diuꝰ. ⁊. sȝ ibi subauditˀ tñ scȝ furti. s **C** Vel sacrilegiuȝ. s. tñ. ibi eñ dicitˀ si res priuati de sacro loco surripiatˀ occasionẽ furti nõ sacrilegiũ esse. ⁊ quot modis dicatˀ sacrilegiũ. habetis. ⁊. xvij. q. iiij. quisquis.
t **C** Emansorẽ. emansor est ille q̃ diu euagatus ad castra reuertitˀ. vt. ff. de re mili. l. iij. §. i. istũ tp̃s decernit a fugitiuo qui latẽter moratˀ in aliquo busco cã maleficij exercendi ⁊ cito reuertitˀ ad castra. v **C** Et effractoreȝ. effractores dicuntˀ qui frangũt carcerẽ vl' aliud vt euadant: vel vt inde aliquid surripiant. sed aliter sunt puniendi nocturni: aliter diurni. vt. ff. de effractoribus ⁊ expila. l. i. ⁊. ij. x **C** Diurnũ. distinguitˀ eñ fur nocturnꝰ a diurno. q: nocturni atrociores sunt ⁊ acerbiꝰ puniuntˀ. vt eẽ d̃ homici. si quis perfodiens. ff. ad. l. aquil. itaqȝ. y **C** Manifesta. h̃ pena quadrupli: illa dupli puniri solent. z **C** Discerni. xiiij. q. v. penale.
⁊ **C** Rixa. rixa inter altricantes ⁊ ꝓprie inter duos.
a **C** A grassaturis. que fiunt a latronibꝰ in nemore. ⁊ dicitˀ a grassor: grassaris qđ est seuire. i. perimere. ⁊. xxiij. q. v. relegentes. b **C** Expilatiões. expilare est res iacentis hereditatis subtrahere. ff. de cri. expila. here. l. si hereditate. nec est hoc furtũ. q: nõ cõtractat res aliq̃s inuito dño. q: nondũ aliquis dñs est. ff. de fur. rei hereditarie. ff. de effracto. ⁊ expila. l. i. ⁊. ij.
c **C** Petulantia. i. lasciuia. aliter eñ punitˀ qđ fit per lasciuiã: ⁊ aliter si fit ꝑ violentiã. extra de sen. ex. sup eo. d **C** Vnũ. ⁊ ita numerꝰ discernit eos vt. ff. de abigeis. oues. e **C** Abigeus. ff. de abige. l. i. f **C** Puniat. h̃ nõ spectatˀ euentꝰ. g **C** Voluntario. i. ꝓprio motu iudicis. sed fm voluntatẽ iudicis duraturo. nõ eñ erit tp̃s determinatũ in exilio vel voluntario. i. ꝑ motu ⁊ volũtate rei quãtũ ad locũ in quo esset in exilio eligendum.
h **C** Fortuiti. ar. ⁊ hanc eandẽ. l. ff. de offi. presi. diuus. sed hoc apud grecos cũ non erat tantꝰ furor q̃ excusaret. alias satis ipso furore punitˀ. ff. d̃ offi. ꝑsi. diuꝰ. ⁊. iij. q. ix. indicas.
COgitatio. ecce supponit aliã solutionẽ meliorẽ p̃dicte cõtrarietatis legũ: q. s. voluntas nõ punitˀ ab homie cuȝ suis finibus est cõtenta. ⁊ hoc casu intelliguntˀ auctoritates q̃ dicũt voluntatẽ nõ puniri. s. ab hoie. ⁊ subauditˀ hic: vel sic cogitatio ⁊c.
k **C** Nõ meretˀ. q̃ ad hoiem. al's secus. ar. xlix. di. hinc. v. põderosus.
l **C** Discernuntˀ. hoc respicit illud quanq̃ lex ⁊c. ⁊. pxi.
m **C** Tamẽ. a maleficijs, licet in maleficijs magis attendatˀ volũtas q̃ animꝰ. i. ꝑseuerantia. secus est in illis q̃ sortiuntˀ effectũ de iure in quibꝰ magis animꝰ. id est ꝑseuerãtia attẽditˀ q̃ voluntas sola. ⁊ ad hoc inducit omia vsq̃ ad. §. Alij econtra. nõ sem per eñ in cõtractibꝰ cõsideratˀ sola voluntas sȝ animi declinatio i. ꝑseuerantia ar. ⁊. ff. de si. instru. ꝯtractꝰ. sed ibi de ꝯtractu celebrando in scriptis agitur. vñ et soluitˀ emptio re integra. ⁊ ꝑinde est ac si nõ esset de cõsensu vtriusq̃ ꝑtis celebrata ꝑ arras h̃ fit. C. q̃n licet ab emptiõne dis. l. i. ⁊ licet millies velit ꝯhere si hoc non declararet nõ tenebitˀ ꝯctus a maleficijs in maleficijs voluntas expectatˀ nõ exitus. ff. ad. l. cor. de sicca. diuus. C. de excusa. tu. amplissimi.
n **C** Desiderant. vt sunt cõtractus. vt matrimoniũ. diuortiũ. emptio venditio ⁊ hmõi que de iure sortiuntˀ effectum. sed maleficia de iure non sortiuntˀ effectum. immo tantũ ex corde ꝓcedunt. xv. q. vi. c. i.
o **C** In his. id est in contractibus.
DIuortiũ. nõ aliter ratũ. ar. nõ dici factũ qđ nõ ꝑseuerauerit. eẽ d̃ v. sig. nã ⁊ ego. ff. de no. ope. nunci. si opus. ff. ad. l. cor. de fal. q̃ falsam. xxxij. q. i. apud. ar. ⁊. ff. de edil. edic. q̃d sit fugitiuꝰ. §. celsus quoq̃ scribit. So. semel facta nõ possunt nõ fieri. vt. ff. de cap. l. in bello §. facte. ꝯria casualia sunt. vel non est plena mutatio voluntatis.
q **C** Judiciũ. i. ꝑseuerantia effectus deliberatio. sed in maleficijs nõ cõsideratˀ ꝑseuerantia vel iudiciũ animi: sȝ sufficit si affuit volũtas. ⁊ si incõtinenti peniteat. ff. de fur. si ea. xxij. q. v. q̃ ꝑiurare. in prin.
a **C** Calorẽ. excusat hoc casu calor feminã: sȝ grauissime peccet: ita et q̃ si minor esset nõ restitueretˀ. ff. de mino. si ex cã. §. si mulier. ⁊ ita excusat ira. ar. ij. q. iij. si quis iratus. q̃nq̃ rescindit cõtractũ. ff. de publicitatio. q̃nq̃ minuit delictũ. C. de adul. graccus. similiˀ ira siue furniculũ. i. parua ira facit donationẽ perire: nisi inuicẽ amor sit recõciliatus. vt. ff. de dona. intˀ vi. ⁊ vxo. cũ h̃ statꝰ. §. si pꝰ diuortiũ. in fi. §.
b **C** Si q̃s. ⁊. ij. q. iij. si quis iratus. c **C** Ex cõsilio. q. d. non tñ ex volũtate tenetˀ q̃s: sȝ ex cõsilio. cõsiliũ autẽ plus est q̃ voluntas. q: in eo ꝓceditˀ ad actũ.
PEriculose. casus. q̃ cõsiliũ dat ad occidẽdũ. homicida est. vñ iudei ꝓbantˀ fuisse homicide xp̃i: q̃ illũ ⁊ si nõ manibus tñ lingua occiderũt ⁊ magis peccauerũt q̃ pilatus vel milites q̃ eũ crucifixerũt. e **C** Consiliũ. eẽ de homici. sicut dignuȝ ⁊. di. l. si q̃s viduã. f **C** Licet. hoc dicit ꝓpter diẽ festũ. lex eñ ꝑcepit ne parcatˀ malefactoribꝰ ⁊ licebat eis interficere: nõ tñ in die fe

ſto.xxiij.q.v.q̄d ergo.in fi.p̄ſertim ſeducentes pplm ⁊ a deo retrahē tes q̄lem iſtū eſſe dicebāt.ſed ꝓpter diē feſtū nō licebat eis tūc interficere quenq̄. f ¶ Uel nō lʒ interficere quenq̄.i.hunc. ꝓpter qd̄ ſcriptū eſt.tradet̄ eñ gentibꝰ ad illudendū ⁊ cōſpuendū ⁊ crucifigendū ⁊c̄.ſic adimpletꝰ eſt ſermo ieſu quo ſe p̄dixit a gentibꝰ occidendū ipſi tñ ꝯ ſeb dicūt:cū eum interfecerunt ligua ⁊ ſi nō manibus.

g ¶ Ipſi.ꝯ.xxiij.q.iij.c.vlt. Et alia ratio ibi aſſignat̄.

h ¶ Tertia.j.de cōſe.diſ.i.nocte.

i ¶ Hora ſexta.arg.ad teſtes cōtradicentes ſibi in tpe cōcordādos.ex̄ de teſti.cū tu filii.ar.ꝯ.iij.q.ix.nihilominus Sed hic nulla eſt ꝯtrarietas.q: ſup diuerſis factis teſtificat̄.vnꝰ ſup crucifixione facta linguis hora tertia alius ſup crucifixiōe in cruce facta a militibus hora ſexta.

k ¶ Maius.ꝯ.xxiiij.q.iij.qui aliorū.

l ¶ Uñ pſalmiſta.Miſerere mei deꝰ.

m ¶ Filij hominū.parauerunt laqueū pedibꝰ meis.

ge crucifige euʒ. Unde vnꝰ euangeliſta dicit dñm crucifixū eē hora tertia[b] aliꝰ ſexta.q: iudei crucifixerūt eum hora tertia lingua:milites hora ſexta[i] manibꝰ. Qui ergo hoiem tradiderit:ille interficit eū dño dicente. Maius[k] peccatū hʒ qui tradidit me tibi. Uñ pſalmiſta[l]. filij hoium[m] dentes[n] e.ar. ⁊ ſagitte[o] ⁊ lingua eo.gladiꝰ[p] acutus[q]. Subijciant ergo ſe pnie[r] quoꝝ cōſilio ſanguis funditur:ſi veniā ꝓmereri voluerint. ¶ Itē ex ep̄la clemētis. **Interfectores fratrū detractores eoſq; odientes homicide ꝓbant̄.**

HOmicidioꝝ tria genera[s] dicebat eſſe beatꝰ petrꝰ:⁊ penaʒ eorū parile[t] fore dicebat. Sicut eñ homicidas interfectores fratrū: ita detractores eoꝝ eoſq; odientes homicidas eſſe manifeſtabat.q: ⁊ quiꝰ[v] occidit et q̄ odit fratrē ſuuʒ ⁊ q̄ ei detrahit[x] homicide pariter[y] eſſe demonſtrant̄. ¶ Itē ieronimus in yſaia. **In maleficijs voluntas ꝓ opere computatur.**

OMnis iniq̄tas ⁊ opp̄ſſio[z] ⁊ iniuſticia iudiciū[a] ſanguinis eſt:⁊ lʒ gladio nō occidas voluntate tamē interficis.

¶ Item ciprianus. **De eodem.**

NUnq̄d[b] caynꝰ[c] cū dño munꝰ offerret:ꝑemerat fratrē:⁊ tñ fratricidiū mente cōceptū deus ꝓuidus ante dānauit[d] Ut illi cogitatio mala ⁊ pniciosa cōceptio:deo ꝓuidente ꝓſpecta eſt:ita ⁊ in dei ſeruis apud quos cogitat̄: ⁊ martiriū mēte cōcipit̄:animus ad bonū deditus deo iudice coronat̄.aliud eſt martirio animū deeſſe:aliō aio[e] defuiſſe martiriū.quale[f] te inuenit dñs cū vocat[g] talem pariter ⁊ iudicat.qm̄ ipſe teſtat̄[h] et dicit.⁊ ſciēt oēs eccl'ie:q: ego ſcrutator renū[i] ⁊ cordis[k]. ¶ Itē auguſtinus. **Homicida eſt q̄ fratri ſuo mala ſuadet**

NOli putare te nō eſſe homicidam qn̄ fratri tuo mala perſuades. Si fratri tuo mala perſuades[l] occidis ⁊ vt ſcias q: occidas:audi pſalmū. Filij hominū dentes eorū ar.⁊ ſagitte ⁊ lingue eoꝝ gladius acutꝰ vel machera[m] acuta ¶ Idē. **Occidit q̄ ad nocendū mouet̄**

HOmicidiū lege vetitū putabatur[n] nō aliud eſſe niſi corporis peremptio. Aperuit[a] ergo dñs omnē iniquuʒ motū[b] ad nocenduʒ fratri in homicidij genere deputari. ¶ Item auguſtinus **Furti tenet̄ q̄ ſolo timore non furatur.**

SI ꝓpterea nō facis furtū q: times ne videaris: intus in corde[c] fecisti furti teneris[d] ⁊ nil tuliſti. ¶ Idē ꝺ libero arbitrio. **Non ideo minꝰ delinquit cui ſola deeſt facultas.**

SI cui etiā nō ꝯtingat facultas cōcubendi cū cōiuge aliena.planū tamen ſit aliquo modo eū cupere.⁊ ſi poteſtas detur eſſe facturū:nō minus[e] reus eſt q̄ ſi in ipſo facto deꝑhenderetur. Item. ¶ Sicut auctoritas teſtat̄ voluntas[f] remunerat̄:nō opus. volūtas eñ in cordis cōtritione[g] eſt.opus vero in oris cōfeſſione:luce clarius cōſtat cordis contritione:nō oris confeſſione peccata dimitti. ¶ Item proſper

a ¶ Iudicium.i.ita punitur.⁊ eſt digna puniri vt homicidium. quia vtrūq̄ ſufficit ad damnationē eternam.xxv.di.criminis.

NUnquid.caſus.dicit̄ q̄ deus inſpicit voluntatē anteq̄ pducat̄ ad actū tā bonā vt eā coronet q̄ malā vt eū dānet.de mala ꝓbat ꝑ cayn. de bona ꝑ eū q̄ vult pati martiriū qui remunerat̄ ⁊ ſi martiriū nō ſequatur.

c ¶ Cain.ꝯ.iij.q.vij in grauibus.hoc legitur i geneſi.c.iiij.

d ¶ Dānauit.ſi dānauit ꝗ̄ commiſſuʒ fuit.nā deꝰ nulli immeritam ingerit penā.xi.q.iij.illud.ſed expone dānauit.id eſt damnabile oſtēdit:eius victimā reſpuendo.vel dānabile p̄ſciuit.

e ¶ Animo.vt in beato martino qui nō defuit martirio ſed martirium ſibi.ſufficit eñ affectus.arg.j.e.importuna.

f ¶ Qualē.ꝯ.di.xxv.qualis.

g ¶ Uocat.xiij.q.ij q̄ p̄repoſterum.

h ¶ Teſtatur.vt in apocalipſi.

i ¶ Renū.i.delectationū.

k ¶ Cordis.i.cogitationū. vnde aug. ſuper illū locuʒ ſcrutans corda ⁊c̄. Cordis.i.qd̄ q̄s cogitat

l ¶ Renes.id eſt qd̄ quecūq; delectat.

NOli.pſuades.ꝯ di.xlv.ſane.pluſ eſt eñ perſuadere q̄ facere.arg.ff.de ſer.corrup.l.i.§.perſuadere.qui eñ perſuadet corrumpit:nō q̄ cogit:vt ibi.

m ¶ Machera.id eſt gladius.alia tranſlatione dicit̄ gladius acutus.ꝯ.c.periculoſe.

n ¶ Dentes.i.corroſiones.i.cōuicia. o Et ſagitte.q̄ntū ad cōſilia. p ¶ Gladius.q̄ntū ad verbera.

q ¶ Acutus.dū clamarent:crucifige crucifige:etiā voces ille incitatiue fecerūt mortē vt gladiꝰ acutus. r ¶ De pnie. ⁊ irregulares ſūt l.di.ſi q̄s viduā.⁊ eſt ar.ꝯ clericos q̄ fures iudicandos poteſtatibꝰ tradūt.xxiij.q.v.vnū ſolū eſt.dicvt ex̄ de homici.tua.⁊.xxiij.q.iij.maximianꝰ.Sed nūquid dices irregularē clericum q̄ homicidiū voluit facere nec fecit q: nō potuit.nō credo q̄ ſit irregularis tanq̄ de homicidio:lʒ ſit volūtariꝰ homicida.q: lex ꝓmotionis potiꝰ opꝰ cōſiderat q̄ voluntatē.xv.q.i.ſi q̄s iratus.xxxij.q.ij.ſicuti. lʒ ſit homicida quo ad deū.j.e.ſi cui.vbi tñ factū ſequit̄ grauiꝰ eſt peccatum.

HOmicidioꝝ.tria genera p̄cipua.nā large homicidiū dicit̄ q̄libet illicitꝰ motꝰ ad nocendū.j.e.homicidiū. t ¶ Parilē.i.ꝯſilem q̄tū ad deū.al's eñ aſperior pnia iponit̄ interfectori. v ¶ Et q̄.ꝯ.lxxvi.di.paſce. x ¶ Detrahit.detractores dicunt̄ homicide: q: q̄tū in eis eſt priuant vita aīam.q: melior pars hois eſt vita dū negant virtutes q̄bus aīa viuit eſſe in aīa. Nā detrahere eſt bona q̄ alicui ſunt a deo collata negare vel inuertere.vt ſi quis dicat ſapienteʒ ſapientiā nō habere.vel caſtū caſtitatē.vel ea q̄ bono zelo fiunt inuertendo aſſerat malo zelo:vel ſpū fieri.ſicut iudei xp̄m dicebant in belzebub demonia eijcere.xxi.di.§.i.Et qd̄ eſt peccatū in ſpm̄ ſanctum q: qd̄ eſt in ſpm̄.ſ.maligno ſpūi attribuūt.vñ in euangelio.q̄ dixerit fratri ſuo fatue reꝰ erit gehēne.lv.di.ſi euāgelica.xxxij.q.v.q̄ viderit

y ¶ Parit̄.nō q: eq̄lit̄ peccēt:ſʒ q: dignꝰ ē pena eterna vterq̄.

OMnis.oppreſſio.C.qd̄ metus cā ſi per impreſſionem.

est gladius.alia tranſlatione dicit̄ gladius acutus.ꝯ.c.periculoſe.

HOmicidiū.putabat̄.male intelligentibus.nā ꝓhibitū erat ⁊ omne vñ malū oritur.extra de cōſti.nam concupiſcentiam.

a ¶ Aperuit.in euāgelio vbi dicit.qui dixerit fratri ſuo fatue reus erit mortis.ſi quis dixerit fratri ſuo racha:reus erit conſilio.lv.di.ſi euangelica.

b ¶ Motū.poſt primū.qui in ptāte noſtra nō eſt.j.di.ij.inter hec ſciendū.

SI ꝓpterea.in corde.ꝯ.xiiij.q.vlti.c.vlti. d ¶ Teneris. quo ad deuʒ nō quo ad hominē cū rem nō cōtractauerit.ff.de acqui.poſ.poſſideri.§ ſi rem.quia ſolo animo furtū non cōmittitur ſm leges.vt ibi.

SI cui.nō minus.ꝯ.xxxij.q.v.ſicut eñ.vi.q.i.§.verū hic.xv.q.vi.c.i.in fi.viij.q.i.ſciendū.xiiij.q.v.ſi id.xxxij.q.v.qui viderit.ꝯ.j.di.ij.ſicut tribꝰ.cōtra.ſol̄.reuera magis reus eſt:ſi opus adhibeat̄.ſed hoc quo ad ſufficiētiā eterni interitus accipe.⁊ dic reus.i.nihilominꝰ reus eſt quāuis ad factū non pueniat:nō q̄n plus peccet:vt dixi ſi opus ſequat̄.qd̄ patet ex eo q̄ ꝓhibitū eſt malā voluntatē in opus ꝓducere.Sic ergo cōtra ꝓhibitionē illam faciens plus peccat.qui ꝗ̄ adijcit opus volūtati iniquitatē adijcit iniquitati.

f ¶ Uoluntas.nō opus tñ.vel non facit vt opus ſit remunera torū:ſʒ voluntas.ſic ⁊ alibi dicit.ſ.q̄ ſufficit elemoſina cordis non corporis.xlv.di.duc.q̄ñq; tamē etiā opus minꝰ bonū in bonū cōuertit̄ diligentibus deū.j.e.di.nullꝰ eoꝝ.ver.talibus.alias eſt ver.c.quicūq;.ar.ex̄ de reg.iur.eſtote. Illud aūt no.q̄ peccata q̄ ſola volūtate ꝯhunt̄: ſola volūtate dimittunt̄.ſm baʒ.ar.ff.de pac.ab emptione. Sed cōtrariū credo ſi ad cōſenſum voluntas puenit.ar.ꝯ.vi.di.teſtamētū.§.ſed penſandum.palea eſt.

g ¶ Contritione.j.c.xxi.§.nō ita.illa.ſ.que eſt virtꝰ:non illa q̄ eſt paſſio.ſ.afflictio q̄ punit̄ q̄s interius ꝓ petō:nec illa q̄ eſt actio q̄ ſe punit aliq̄s.b.

Dorro. casus. inuitat ,p̄sper quēlibet hoīem ad pn̄iam. qui eñ noluerit emēdare delictū: eterno supplicio dānabit̄. q: noluit subire tp̄ale supplicium. meli⁹ est ergo q̄ quis cōfiteat̄ peccatū occulte vel etiā in iudicio: cū pōt inde cōuinci ⁊ pn̄iam agere vt sic cōmutet penā eternā in temporalem.

l ¶ Ultorē. q̄ñ sine cōfessione, ⁊ in hoc facit ad ,ppositū, Sed tñ hoc nō est verū: quia confiteri tenent̄ sacerdoti. s; h̄ vult dicere q̄ deberet recognoscere. peccata sua ⁊ inde se damnare ⁊ redarguere se ⁊ dicere: talī pena sum dignus ⁊ sic sunt sui iudices ī. ea. tres, vltra medium.

l ¶ Tēporalibus. i. sustinendo tp̄ales. sc; penas euadent eternas. s. xiij. q. vlti. c. vlti.

Haclius. s. xi. q. iij. §. euidēter. ibi allegat̄ h̄ p capl̄o

m ¶ Sed vltro. l. di. p̄sbiterū. ar. p spontē cōfesso.

n ¶ Nescientib⁹. j. e. §. similiter.

o ¶ Sententiaz. qd̄ fit cū in secreto interius cōpungunt̄ et cōfitent̄ sacerdoti. vt. j. e. di. vide benignū. ⁊. c. iudicet. nō tñ sibi pn̄iaz īponēdo vel se ligādo s̄m q̄. G. inducit. c. sed sup voto ⁊ ,pposito quo se damnent ad talē pn̄iam subeundaz iudicio sacerdotis.

p ¶ Nō aīo, in ppetuum.

q ¶ Sed officio. sc; ad tp̄s vel non aīo tm̄. sed officio. i. iudicio sup̄ioris ab officij executōne abstineant. vt. j. e. dist. in actiōe. ⁊. j. dis. v. c. i. hug.

r ¶ Tanq̄. j. e. di. in actiōe. s. l. di. ⁊ purgabit. ⁊. c. d̄ his v̄o,

s ¶ Amissa. i. p̄termissa. ⁊ dimissa ad tp̄s. ,ppositū quippe habēt peracta pn̄ia: ad pristinū altaris officiū vnde sponte recesserant remeare. h. vt. l. di. dn̄o sancto. ⁊. c. purgabit.

t ¶ Recipiant. i. iudicētur digni recipere. h. i. iterū fiunt digni sicut fuerunt p priora bona: non q̄ ea recipiant q̄ amiserunt p mala.

In q̄cūq; hora. ab isto loco inducit gra. auctoritates euidētiores ad probandū suū ,ppositū: ⁊ suspendit cōclusionē suā vsq; ad. §. itē si, ⁊ ibi infert cōclusionē ab eodē. §. suspendit. iterū cōclusionē vsq; ad. §. cū ergo. ⁊ ita puenit ad. §. alij cōtra. ⁊ hec videbis p. x. auctes quas ponit in ipsa lr̄a.

Scindite. a parte oris cōfessio est pars exterioris satisfactionis q̄ h̄ totū dicit̄. ⁊. j. e. quē penitet. vel dic supius infinitatū efficit̄ pars inferioris infinitatis. cū eñ hec vera sit: oīs hō est aīal: vtroq; termino īfinitato. recte cōuertit̄. ergo oē non aīal est nō hō. ⁊ sic nō scindere corda est inferi⁹ ad non scindere vestimenta, planius dixisset a toto ad partem ⁊c̄,

Porro[b] illi quoꝝ peccata humanā notitiā latēt: nō ab ipsis confessa nec ab alijs publicata: si ea cōfiteri vel emēdare noluerint: deū quē habent testē: ipsuz habituri sunt ⁊ vltorē[i]. Ut q̄d eis ,pdest humanū iudiciū vitare. Cum si in malo suo pmanserint ituri sunt in eternū deo retribuēte suppliciū. Qd̄ si ipsi sui iudices fiant ⁊ veluti sue iniq̄tatis vltores h̄ in se volūtariā penā seuerissime animaduersionis exerceāt. tp̄alibus[k] penis mutabūt eterna supplicia ⁊ lacrimis ex vera cordis cōpunctione fluentib⁹ restinguēt eterni ignis incendia: ⁊ infra:

Haclius[l] deū sibi placabūt illi q̄ nō humano cōuicti iudicio sed vltro[m] crimē agnoscūt. q̄ aut ē ,pprijs illud cōfessionib⁹ ,pdunt: aut nescientib⁹[n] alijs q̄les ipsi occulti sunt. ipsi in se volūtarie excōicationis sn̄iaz[o] ferunt ⁊ ab altari cui ministrabant non aīo[p] s; officio[q] separati vitā suā tanq̄[r] mortuā plangūt: certi q̄ recōciliati sibi efficacis pn̄ie fructib⁹ a deo non solū amissa[s] recipiant[t] sed etiā ciues superne ciuitatis effecti ad gaudia sempit̄na puenīant. ¶ Hoc idē ,pbat̄ auctoritate illa ,pphetica:

In quacūq; hora[v] peccator cōuersus fuerit ⁊ ingemuerit vita viuet ⁊ nō morie̅t. Nō eñ dicit̄ ore cōfessus fuerit sed tm̄ cōuersus fuerit ⁊ ingemuerit: vita viuet ⁊ non morietur.

Hinc etiā idem ,ppheta ait.

Scindite corda vestra ⁊ nō vestimēta vestra: ostendēs cōtritionē cordis q̄ in eiusdē scissione intelligit̄ nō cōfessione oris q̄ pars est exterioris satisfactionis quā scissurā vestiū noīauit a parte[z] totū itelligēs peccata dimitti. ¶ Hinc etiā p eundē ,pphetā dominus ait.

Conuertimini[y] ad me in toto corde vr̄o ⁊ ego cōuertar ad vos. Cōuersio[a] aūt dicit̄ quasi cordis vndiq; versio. Si aūt cor vestrum vndiq; a malo ad deū vertit̄ mox sue cōuersionis fructū meret̄ vt de⁹ ab ira ad misericordiā cōuersus peccati p̄ster indulgentiā cui⁹ primo p̄parabat vindictā. Un̄ dat̄ intelligi q̄ etiā ore tacente veniā cōsequi possum⁹. Hinc etiā leprosi[c] illi quib⁹ dominus[e] p̄cepit vt ostenderēt se sacerdotibus ī itinere: anteq̄ ad sacerdotes venirent mūdati sunt. Ex quo facto nimirū dat̄ intelligi q̄ anteq̄ sacerdotibus ora nr̄a ostendamus id est peccata cōfiteamur a lepra peccati emundamur. Hinc etiā lazar[e] de monumēto viuus ,pdijt: non prius de monumēto est eductus ⁊ postea a dn̄o suscitat⁹. s; lapide[f] remoto quo monumentū claudebat̄ in sepulchro[g] reuixit ⁊ foras viuus ,pdijt Hinc etiā vt dn̄s ostenderet q̄ nō sacerdotali iudicio sed largitate diuine gr̄e peccator emundat̄: leprosum tangēdo mūdauit[h] ⁊ postea vt sacerdoti sacrificiuz[i] ex lege offerret p̄cepit[k]. Leprosus eñ tangit̄ cum respectu diuine pietatis mēs peccatoris illustrata cōpungitur. vn̄ post trinā negationē petr⁹ dn̄o eum respiciente ,pfudit amaras lacrimas q̄bus culpā sue negationis diluit. leprosus semetipsum sacerdoti rep̄sentat dū peccatū suū sacerdoti penitēs cōfitetur Sacrificiū offert ex lege dū satisfactionē ecclesie iudicio sibi impositaz factis exequit̄. Sed anteq̄ ad sacerdotes perueniat emūdat̄: dū p cōtritionē cordis ante cōfessionē oris peccati venia indulgetur. Hinc etiā medici[l] negant̄ suscitare aliquē vt resuscitat⁹ cōfiteat̄ dn̄i p ,pphetā dicit̄. Nunquid medici resuscitabunt ⁊ cōfitebunt̄ tibi. Itē a mortuo[m] vt ait auctoritas[n] velut[o] ab eo q̄ nō est perit[p] cōfessio. Un̄ penitēs ille qui timore octaue resurrectionis territ⁹ exclamauit. Dn̄e ne in furore tuo arguas me. Postea supplicās aiebat saluū me fac ,ppter misericordiā tuam: q̄m nō est in morte qui memor[q] sit tui. in inferno autē null⁹ cōfitebit̄ tibi. Si ergo[r] null⁹ nisi

Conuertimini. Sed nunq̄d standū est huic ordini vt prima sit nr̄a cōuersio. sequēs dei. videt̄. ar. xliij. di. sit rector. ex̄ de vi. ⁊ ho. cle. c. vlti. in fi. arg. 3. j. di. iiij. dicit dn̄s. ff. de solu. nec eñ. ⁊ p̄terea nemo meret̄ primā gr̄am. quō ergo p̄cipit̄ alicui cōuertimini ⁊c̄. Sol. tale est istud quale illud, surge q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illuminabit te xp̄us. l. di. q̄d est. vel respicit hic ordinē iustificationis. q: cōtritō q̄cterimur casualiter p̄cedit remissionē pene eterne cōmutate in tp̄alez. j. e. si peccatū. nō reatus q̄ per gr̄am dei remittit̄. et sic cōtritio q̄ ex libero arbitrio procedit meret̄ remissionē que tamē gr̄e q̄ oīa p̄cedit erit tribuenda tanq̄ cause. quidaz tñ prius ponūt remissionē. vel cōuertimini. i. ostēdite vos ad cōuersionē humiles. et ego conuertar ad vos. i. primā gr̄am vobis infundā. ar. j di. v. falsas. vel dic cōuertimini p omissionem culpe ad quā quilibet tenet̄ non p gr̄am habēdā quā nemo meret̄ vel demeret̄. sic vides in radio solis. si enim aperio fenestrā intrabit sol: si clausero nō itrabit tñ nō possuz eū cogere q̄ intret. vn̄ dictum est de hoīe q̄ est sp̄us vadēs ⁊ nō rediēs p se. si tñ habeat gratiā pōt mereri vitā eternā. vn̄ nō valet hoc ar. iste nō pōt mereri qd̄ minus est. ḡ nec qd̄ maius. Itē nec hoc iste est magis mal⁹ hodie q̄ heri. ergo minus abilis ad suscipiendū gr̄am q̄ heri. instantia est in cepha. i. in petro. l. di. fidelior.

a ¶ Cōuersio. ar. q̄ nō tm̄ valz verbū simplex q̄ntū cōpositū. ar. 3. ff. ad. l. aquil. si seruus. §. inquit. sol. primū dictū est verū loquēdo ,pprie. cōria improprie. xxxvi. q. i. c. i.

b ¶ Sue cōuersionis. ar. 3. xi. q. iij. qui iubēte. s; h̄ de fructu remissionis diuine: ibi humane. vel verias hic de fructu reat⁹: ibi pene eternioris

c ¶ Leprosi. s. decē. de quib⁹ in euāgelio luce qui designāt peccatores.

d ¶ Sacerdotib⁹. pmo ḡ est deo cōfitendū: postea sacerdoti. j. e. §. et his oibus.

e ¶ Etiā lazar⁹. peccator cōsuetudine peccādi dep̄ssus, ar. j. di. ij. sicut trib⁹. io.

f ¶ Lapide. oīe̅ peti.

g ¶ In sepulchro.i. in cordis ꝯtritiōe. h ¶ Mādauit.in euāgelio mathei i ¶ Sacrificiū.i. satisfactionē. k ¶ Precepit.s.xxiij. di.oēs.⁊ ita ex ꝑcepto tenet̄ q̄s cōfiteri,ex̄ de pe.c.oīs vtriusq̄.io. l ¶ Medici.i. sacerdotes q̄ medicinā aīe ꝑstant.sed ⁊ deus dicit̄ medicus.vt.j.di.iij.adhuc instant.xxiij.q.iiij.nabuchodonosor.⁊.xi.q.iij.quō.

q.vi.in nona.j.e.§.cl ergo. a ¶ Domin᷒ ait.in euangelio.io. b ¶ Abrahe.s.xxij.q.ij.§.item opponit̄. c ¶ Duobus.exigentib᷒ ꝯtria.duob᷒ diuersis puta in eo q̄ sunt diuersi.al's sec᷒.ff.de oper.lib.duoꝝ est. Q Ui natus est ex deo.operante per gratiam vel ꝑ baptismū. e ¶ Peccat.cōiunctim intellige dū morat̄ in sanctitate ꝑfecta ⁊ regeneratione dei:q̄ sic debeat intelligi.habetur.j.di.ij.§.item scdm.⁊.c.si enim inquit.

m ¶ A morto.i. ꝑmanē te in peccatis. n ¶ Auctoritas.in lib.iesu filij sirach.scꝫ eccl'astico. o ¶ Velut.q̄ enī peccat nullus est.q2 peccatū ducit ad nō esse cū nihil sit.iuxta illud.⁊ sine ipso factū est nihil ⁊ est velut similitudinarium.scꝫ ad l'raz pōt h̄ intelligi.q2 p᷒ mortē nō valz cōfiteri.vt de illo diuite i euāgelio. p ¶ Perit.i.nō est:q2 non penitet talis vt.j.di.iij.iudas.⁊ ita perit h̄ qō ñ est.ar.ff.de cōsti.pecu.d qō.vel sic.nō est vtil̄ quo ad vitaz.ar.q̄ rescp̄tū ab excōicato impetratū sit nullū ipso iure.arg.s.j.de cōse.di.ij.⁊ dixit. q ¶ Qui memor:quātum ad gratie susceptionē dū est in peccato. r ¶ Si g̃.q.d.nullus ad sui salutem. s ¶ Dānatione.ex̄ de bap.⁊ eius effectu maiores. t ¶ Patet.ecce ergo cōclusio magistri.

suscitatus cōfitet̄:nemo autē viuit eterne gehēne filius ⁊ ꝑpetua dānatione[s] dign᷒.patet[t] q̄ anteq̄ quisq3 ꝯfiteatur peccatū a reatu sue ꝑuaricatiōis q̄ eterna sibi debebant̄ supplicia per grām interne cōpunctiōis absoluit̄. ¶ Item si anteq̄[u] q̄sq3 ꝯfiteat̄ a dño resuscitatur vel resuscitat᷒ viuit dū cōfitet̄:vel post resurrectionē iterū mortu᷒ est ⁊ cōfitet̄. Sed sicut anteq̄ resuscitaret̄ mortuus ꝯfiteri nō poterat:sic mortu᷒ post resurrectionē cōfiteri nō valet. Restat ergo vt resuscitat᷒ viuat dū peccatū cōfitet̄. Habet itaq3 resuscitatorē suū sibi ꝑsentē seq3 inhabitantē. ¶ Ut enī aug.ait in psalmo sexagesimosecundo.

R Esuscitatus corpore viuit absente resuscitatore.nō aūt sic resuscitat᷒ in aīa[r]. Cuz enī deus sit vita aīe:aīa vero vita corporis.⁊ sicut corp᷒ viuere non pōt aīa absente:ita non nisi deo ꝑsente aīa viuere valet. Habet itaq3 aīa deuz sibi ꝑsentē ꝑ grām que viuēs peccatum suū cōfitet̄ eamq3 vita q̄ deus est inhabitat:quaz inhabitando viuere facit.si aūt᷒ illā inhabitat ergo tēplū sancti spiritus est facta.ergo illuminata est:ergo a tenebris peccatoruz expiata est:ergo tēplū diaboli esse desijt:q̄ ad lucē venit respectus cui᷒ tenebras fugat.nulla enī vt ait ap's[z] cōuentio xp̄i ad belial[a] nulla participatio lucis[b] ad tenebras:nulla cōmunicatio iustitie ⁊ iniq̄tatis:nullus ꝯsensus tēplo dei cū ydolis. ¶ Itē vt xp̄s ait. Omnis q̄ odit maluz in luce agit. Qui aūt in luce agit cū deo operatur:sicut aug.ait.qui aūt in xp̄o operat̄ eius filius ꝓbat̄.cui᷒ enī opera quisq3 facit eius fili᷒ esse ꝓhibet̄. Un̄ quibusdam domin᷒ ait[a]. Si filij abrahe estis opera abrahe[b] facite. Itē vos ex patre diabolo estis:q2 opera patris vr̄i vultis facere. Nemo aūt filius dei ⁊ diaboli simul esse pōt. Nemo enim vt ipse ait duob᷒[c] dominis potest seruire. ¶ Itez vt ait iohannes in epistola sua.

Q Ui natus est ex deo[d] non peccat[e] ergo nō est diaboli[f] filius. Solo[g] enī peccato diaboli filij sumus:ergo de eius regno translati sum᷒ in regnū claritatis filij sumus erepti de ꝑtāte tenebrarū ⁊ facti sumus filij lucis. Cū ergo ante cōfessionē vt ꝓbatū est resuscitati sumus ꝑ grām ⁊ facti filij lucis sumus euidentissime apparet q̄ sola ꝯtritione cordis sine confessione oris peccatū remittit̄ vl' reprimit̄. ¶ Item iohannes.

O Mnis qui nō diligit deū manet in morte. Si ergo viuit[h] ⁊ diligit. si diligit dilectio est in eo. dilectio autē in malo nō est. Est enī fons ꝓprius bonorū in quo nō cōmunicat alien᷒[i]. Ergo bon᷒ est iste fact᷒ per grām ante cōfessionē peccati:nō itaq3 malus est. bonus enī ⁊ mal᷒ aliq̄s simul esse non pōt Nō si mal᷒ nō est:mēbꝝ diaboli nō esse ꝓbat̄:nec ergo est dign᷒ gehenna que diabolo ⁊ mēbris eius solūmodo debetur. sicut eterna beatitudo solūmō mēbris xp̄i parat̄. Non ergo in cōfessione peccatū remittit̄ qō remissum esse ꝓbat̄ ꝯfit itaq3 cōfessio ad ostensionē penitētie:nō ad impetrationē venie. Et sicut circūcisio data est abrahe in signū iustitie nō cā iustificationis. sic confessio offertur sacerdoti in signū venie accepte: nō in cām remissiōis accipiēde. ¶ Alij ecōtra testant̄[k] dicentes:sine cōfessiōe[l] oris ⁊ satisfactione opis neminē a peccato posse mundari si tp̄s satisfaciendi habuerit. Un̄ dñs ꝑ ꝓphām[m] ait. Dic tu iniq̄tates tuas vt iustificeris. ¶ Itē Ambrosius in libro de paradiso.

N On pōt a peccato iustificari q̄sq̄ nisi peccatū fuerit ante cōfessus[o]. ¶ Item in sermone quadragesime.

E Cce nunc tp̄s acceptabile adest in quo cōfessio a morte aīam liberat cōfessio aperit paradisuz:cōfessio spem saluandi tribuit. Un̄ scp̄tura dicit. dic tu iniquitates tuas vt iustificeris. His verbis ostendit̄ q2 nō meret̄ iustificari q̄ in vita sua peccata noluerit confiteri Illa cōfessio vos liberat q̄ fit cū penitētia. penitētia vera est dolor cordis et amaritudo anime ꝓ malis q̄ q̄sq3 vel cō/

f ¶ Diaboli.⁊ita ex peccato vel ex v̄tute nomē amittim᷒.sic ⁊ dic̄ lex q̄ adoptatus a senatore in filiū.fili᷒ senatoris dicitur.ff.de senato.senatoris filius.⁊ nupta clarissimo q̄diu nō nubit alij inferioris ordinis clarissima dicit̄.vt.ff.de senato.femine. g ¶ Solo.magnuz aūt peccatū est non agere pniam ⁊ suo sibi cōplacere delicto.j.e.di.sup trib᷒. O Mnis.viuit.ꝑ grām. i ¶ Alienus.a caritate precisus.scꝫ ad mortē.j.c.in actiōe.extra ō regu.⁊ trāse.ad relig.licet.infi. k ¶ Testant̄.ab hoc loco vsq3 ad.§.his auctoritatib᷒.ꝓ alia parte allegat q̄ scꝫ adulto pctm̄ nō dimittitur sine oris cōfessiōe.qō tñ falsuz est.hꝰ tñ dicim᷒ q̄ licz cordis cōtritione dimittat̄ peccatū.cōfessio tñ mūdat ⁊ satisfactio mūdat.⁊ sic magis ac magis mūdat̄ hō.sicut magis ac magis innouat̄ hō.j.de cōse.di.iiij.nō ex quo. Auctoritates h̄ inducte parū vrgent si diligēter exponātur. l ¶ Sine oris cōfessione.i.ea contēpta vt primā opinionē defendas.iux̄ v̄bū illud dñicum.vade ⁊ ampli᷒ noli peccare.j.di.iij.si aplus.

u ¶ Itē si anteq̄.habito q̄ ante cōfessionē peccator resuscitat̄.ꝓbat q̄ q̄ cōfitetur nō est in peccato.si enī post resurrectionē suā anteq̄ cōfiteat̄ inciperet mori.i.peccato obligari:sequeret̄ q̄ mortu᷒.i.in peccato existēs cōfiteret̄:qō cū non possit esse ante resurrectionē nec post.a mortuo enī ⁊c.perit cōfessio.s.e.a mortuo.concludit ergo q̄ viuens.i.reatu peccati absolut᷒ cōfitet̄.⁊ ita in cōfessione nō dimittit̄ peccatum. R Esuscitatus.aīa.nota aīam alio modo suscitari q̄ corpus. y ¶ Si aūt.verba magistri. z ¶ Ap'lus.in ep'la sua.ij.ad corinthios. a ¶ Belial.apostata interpretatur. b ¶ Lucis.i.illuminatoris.⁊ est ar.q̄ ꝯtraria sese nō patiunt̄.ar.xvi.

m ¶ Prophetam.dic duplex est cōtritio ⁊ ꝯfessio.scꝫ interior ⁊ exterior.de interiori.i.q̄ fit deo:dicit̄ q̄ sine cōfessione nō dimittunt̄ peccata.vel dic.i.ꝓpositū habes dicendi ore. n ¶ Iustificeris.i.a peccato mūderis:⁊ bonis operib᷒ replearis.vel vt cōsecutiuū est.ff.ad.l.aquil.sed ⁊ si quacūq3.§ fi.vel vt iustus alijs videaris exemplo tui ꝓficientibus.vel intelligitur de exteriori vt iustificeris quo ad alios:non quo ad deum apud quē iam iustificatus es.arg.j.e.iudicet. N On pōt.cōfessus.deo.vt.j.e.sufficiat.ꝯfessio oris fit sacerdoti.cordis fit deo. Item operis primo.xi.q.iij.estimant. E Cce.vera est.g̃.sufficiēs.meli᷒ g̃.ꝓbat auctas h̄ p̄mā opinionē q̄ scđaz

misit vel cōsensit. Penitētia est mala ꝑterita plangere[q] ⁊ plangenda iterū non cōmittere. ¶ Item iohānes os aureū.

Perfecta[r] pnia cogit[s] peccatorem oīa libēter sufferre: in corde ei⁹ cōtritio: in ore cōfessio: in ope tota[t] humilitas[v]. hec est fructifera[x] pnia. ¶ Idem

Non pōt qs[y] grām dei celestis accipere nisi purgat⁹[z] fuerit ab omi sorde peccati: p pnie cōfessionē[a] per donū baptismi[b] salutaris. ¶ Itē augu.

Nullus debite grauioris pene accipit veniā[c] nisi qlēcūq. ⁊ si lōge minorē ꝙ debeat soluerit penaz[d]. Ita eñ impartit a deo largitas[a] misericordie vt nō relinquat[b] iusticia discipline.

¶ Idē vincētio

Neminē putes ab errore ad veritatē ⁊ a quocūq seu magno[c] seu paruo peccato ad correptionē sine pnia transire[e] posse.

¶ Idem de penitentia.

Agite[e] pniam qlis agitur in eccl'ia vt oret p vobis eccl'ia nemo dicat sibi occulte age: apud deum ago: nouit de⁹ q mihi agnoscit q in corde[f] ago. ergo sine cā dictū est. que solueritis in terra: soluta erūt ⁊ in celo. Ergo sine causa[g] claues[h] date sunt eccl'ie dei. Frustramus euāgeliū[i] dei frustram⁹ verbū xp̄i si ꝓmittim⁹ verbis[k] qd ille negat. Nōne nos decipim⁹. Iob dicit. Si erubui in cōspectu ppl'i peccata[l] mea cōfiteri at qz ideo si non potuistis habere. vel noluistis pudicitiā cōiugalē seu[l] cōtinētiā ⁊ deuiastis a ꝓposito vel vinculo cōiugali vel deuotione cōtinentie: sit in vobis dolor ⁊ humilitas pnie. Aperti⁹ dico nemo dicat nō intellexi. qr post vxores vestras illicito cōcubitu vos maculastis. Si ꝑter vr̄as vxores[m] cū aliq cōcubuistis agite pniam ⁊c. ¶ Itē iero.

Et venit[n] inqt aaron sup exodū ⁊ oēs p̄sbiteri de israel mādųcare panē cū socero moysi in cōspectu dn̄i. Omia ergo q faciūt sancti in ꝯspectu[o] dn̄i faciunt. peccator aūt a ꝯspectu dei fugit[p]. Deniqz scriptū est: qr adā postꝙ peccauit fugit a cōspectu dei: ⁊ interrogatus. respōdit. audiui inquit vocez tuā ⁊ abscondi[q] me qr erā nud⁹[r]. Sed ⁊ cayin de fratricidio cōdēnatus a deo. Exijt ergo a facie dei inquit ⁊ habitauit in terra naim. Exijt ergo a facie dei qui indignus est ei⁹ conspectu. Sancti autē mducāt ⁊ bibūt in cōspectu dei: et oīa que agunt in cōspectu dei agunt. Ego ampli⁹[s] adhuc locū p̄sentē discutiens video ꝙ q pleniorē[t] dei sciam accipiūt ⁊ pleni⁹ diuinis imbuti sunt disciplinis. isti etiā si malū faciūt coraz dn̄o faciunt ⁊ in cōspectu[v] eius. Sicut ille q dixit. tibi soli[x] peccaui ⁊ malū corā te feci. Quid ergo plus hz[y] q maluz coram deo facit cōtinuo penitet ⁊ dicit: peccaui. q aūt discedit a cōspectu dei: nescit[z] cōuerti ⁊ peccatum penitēdo purgare. Hoc ergo interest malū corā dn̄o facere ⁊ a cōspectu eius discessisse peccantē. ¶ Itē aug.

Sed ⁊ cōtinuo q dixerat sicut adamā faciā te: ⁊ sicut seboim[a] que due vrbes ex vicinia[b] sodomorū parilis excidij traxerūt cōsortiuz cōuersum est inquit cor meū in memetipso: cōturbata est aīa mea: nō faciam ꝺm iracundiā furoris mei. Nōne ergo apparet ꝙ ideo nobis peccantib⁹ indignatur dn̄s iesus vt indignationis sue nos terrore cōuertat. Indignatio eius

q ¶ Plangere. nō est descriptio. quia habuit hoc iudas ex timore seruili. j. di. iij. iudas. sed est qualiscunq assignatio.

Perfecta. hoc. c. habes. j. di. iij. circa prin. s ¶ Cogit. hoc intellige qntū ad sensualitatē que semp repugnat rōni. vñ apl's. caro cōcupiscit aduersus spm̄ ⁊ econuerso. t ¶ Tota. i. oīs eius gradus.

v ¶ Humilitas. ne supbia efferatur. vt pharise⁹ videt approbare eorū sniam q dicunt ꝙ remissio ꝑponēda est iustificationi. Sed ꝯ dicta sunt de grā iustificante. vel grām. i. grē augmētū: vt nō intelligas h de grā iustificāte. vel non pōt innotescere grē acceptio. nā res tūc fieri dr: qn̄ īnotescit vel h dictio purgatus ponit ī vim nominis non participij. oīa eñ h simul sunt tpe non natura vel causa.

x ¶ Fructifera. not. ꝙ in peccato mortali tria attendunt impudētia: delectatio ⁊ ꝑpetratio. ꝯ h tria triplici remedio op⁹ est. ꝯ īpudentiā confessio in q est verecundia. j. e. quē penitet. delectationi opponitur amaritudo cōtritionis. ꝑpetrationi opponit opis satisfactio. j. di. ij. c. ij. Sz nūqd de venialibus tenet qs cōfiteri. videt ꝙ nō. qr res pene ꝯ naturaz est ⁊c. vt. xxv. di res pene. §. criminis. dico ꝙ de venialib⁹ maiorib⁹ tenet qs cōfiteri. de quib⁹ dicit auctoritas. vitasti grādia caue ne obruaris in arena. j. e. tres sūt sed est generalis cōfessio ⁊ spālis: spāli indigent mortalia. Vñ psal. lauabo p singulas noctes lectū meū. i. cōsciam meā emundabo discurrēs p singulas noctes. i. p singula mortalia. de singulis. s. cōterendo ⁊ satisfaciēdo sigillatim nō cōfuse. In generali vero sufficit ꝯfiteri venialia: vt fit in missa cū dicit sacerdos. cōfiteor deo ⁊c. Illud nō credo existēti in mortali pctō dimitti venialia. j. di. iij. ꝯ q̄tidianis nō pōt.

Non pōt qs. j. de cōse. di. iiij.

z ¶ Purgat⁹. sorde. j. de ꝯse. di. iiij. §. itē ābrosi⁹ ⁊ c. sūt plēs

a ¶ Cōfessionē. interiorē. i. cordis dolorē ⁊ amaritudinē q ad adultos.

b ¶ Baptismi. q ad infantes. vel p baptismū ꝑmo. scdo p pniam q est scda tabula. j. e. ꝙ obrem. ⁊ c. ij.

Nullus. veniā. qntū ad ecclīam.

d ¶ Penā. nō videt h esse verū nec de interiori pnia nec de exteriori nā si de interiori q peccata delet ḡ caritas affuit. qr aliter nō delent peccata nisi p caritatē. tanta ḡ est hec pena ex q caritas adest quāta esset maior q excogitari posset. ⁊ h dicit qlēcūq sed nec de exteriori. qr qnq sine omi pena exteriori dimittit peccatū. iux illud. vade ⁊ ampli⁹ noli peccare. j. di. iij. si apl's. sed tū exaudi h de interiori. ꝙ ḡ dicit ⁊ si lōge minor est: dic q ad acerbitatē. s. pene. nā pena interior ⁊ si tāta sit nō tū ita acerbe affligit. ⁊ ita nō est ꝯ. j. di. iiij. ꝑductior. qr illud de exteriori. vel illd de pctō originali: vt ibi dici. Itē ꝯ. s. di. xlvij. oīs. vbi est verbū apl'i. sicut exhibuistis mēbra vr̄a ⁊c. h aūt dr: ꝙ nō sic: sz sufficit qlitercūq. So. nō attēdit ibi paritas ꝺm radices motuū, sed ꝺm modū penitēdi. q. d. si manib⁹ peccauim⁹ extendamus eas ad opa bona. si lingua loqmur bonū. ⁊ ita de alijs membris. vt in quib⁹ plus deū offendim⁹ plus in illis peniteam⁹. vñ legit ꝙ rane interemerūt reliquias pharaonis h est vanilo quia, non autē posset extendi ꝺm radices motuum.

a ¶ Largitas. qr in infinitū magis attendit bonitas ꝙ iniqtas. Cū ei caritas crescit nō hz obicē. sed in infinituz crescere pōt. nā rō naturalis est illi cōsona q est ꝯria iniqtati vñ iustorū semita qsi lux splendēs crescit vsq in pfectū diē. j. d. ij. nō reuertebant. sed iniquitas habz obicē. s. supiorē partē rōis q semp remurmurat male agenti et etiā offensio creatoris. s. di. vi. §. sz pēsandū

b ¶ Relinqt ita est misericors ꝙ etiam iust⁹: qr nullū pctm̄ preterit impunitū. qsi diceret: lz ita sit misericors nō tū ita est ꝯ ei⁹ misericordia cōfidēdū vt euanescamus p spē: imo misericordiā ⁊ iudiciū cantabo tibi dn̄e. territi ḡ iusticia confidamus ꝯ misericordia. cōfisi de misericordia timeamus de iusticia misericors est: qr quēlibet punit citra demeritū: ⁊ remunerat vltra meritū. Iustus qr nullū pctm̄ ꝑterit impunitū. xxij. vl. quotiens.

Neminē. magno. si de venialib⁹ hoc intelligas ponit pnia ꝓ penitudine. ar. j. de cōse. di. ij. iterat. ar. j. c. tres.

e ¶ Trāsire. vt magis iustificemini. j. de cōse. di. iiij. oēs qui iam. ꝯ. xxiij. q. iiij. quid faciet. ⁊ q. viij. quemadmodum.

Agite. alloquit cōtēnentes vel negligentes cōfiteri ⁊ satisfacere ꝺm ꝑceptū eccl'ie vt intelligat de pnia exteriori referenda est h auctoritas ⁊ qdam sequētes. vel h auctoritas intelligit de interiori pnia ⁊ satisfactione sicut magister dicit. j. e. §. his auctoritatibus.

f ¶ In corde. supple ⁊ ideo nō indiget sacerdotali iudicio, ⁊ sic bñ sequit.

g ¶ Ergo sine cā. si. extra de sen. excōi. a nobis.

h ¶ Claues. si eñ sine arbitrio sacerdotis pnia ageret frustra sacerdotibus claues essent cōmisse. i ¶ Euangeliū. est ergo ꝑceptum euāgelij agite pniam: ⁊ salomon q abscondit scelera vel pctā sua nō videbit lumen in eternū. ⁊ iacob⁹ cōfitemini alterutrū ⁊c.

k ¶ Verbis. i. inutiliter. ff. si cer. pe. certi. §. quoniam igitur. in fi.

l ¶ In ꝯspectu. pctā. apposiopesis. i. defect⁹ orōnis p indignatione vel alio simili. m ¶ Preter vxores. tres eñ tm̄ sunt stat⁹ saluandorū. ꝯiugatorū. cōtinētiū. ⁊ virginū. ꝯ. xiij. q. ij. in pn̄ti. xiij. di. nerui

Et venit. illud tangit qd legit in exodo. s. ꝙ cū iettro socer moysi

venisset ad eū in desertū. venerūt aaron ꝛ seniores oēs israel vt comederēt panē cū eo corā deo. Jetro pater fuit ethiopisse vxoris moysi.ij.q.vij.§.itē opponit̄ ethiopissa. o ¶ In cōspectu.q: stati puniendi cū forte malū faciūt. p ¶ Fugit.q: penitere ɔtēnit. vt dic̄.j. q ¶ Et abscōdi,frustra hoc,q: si ascēdero in celū tu illic es. vñ sup illo versu posuit magister Anshel.hos versus. quo fugis euchariste quascūq; accesseris orat. Sub io uesemp eris. benefac si viuere queris. j.di.ij.§.vl.

di.cōsuetudo.sed ei qui peccat in spm̄ sanctū.i.qd̄ fit per maliciā nō remittitur.xxv.di.qualis.viij.di.cōsuetudo.j.e.pōt. b ¶ Non desperata.non eñ debem⁹ desperare:imo debem⁹ moli inter duas molas.i.spei ꝛ timoris. vñ dictū est.noli pignorare superiorē molā nec inferiorē. Ille superiorē pignorat q̄ nō timet.ille inferiorē q̄ ita timet ꝙ in desperationē cadit sic cain xc.di.neq;.

ergo nō vltionis executio ſʒ magis absolutionis opatio est. ¶ Itē ambro. in lib.de paradiso.

Serpens[a] decepit me ꝛ māducaui:venialis[a] culpa quā sequit̄ ꝓfessio delictorū. Ideo nō despata[b] mulier[c] que nō reticuit deo sed magis cōfessa peccatū est quā medicabilis[d] sñia secuta[e] est. Bonū est cōdēnari peccato ꝛ flagellari in delicto: vt cū hominib⁹ flagellemur. Deniq; cain q̄ voluit crimē negare indignus[f] iudicatus est q̄ puniret̄[g] in peccato sed remissus est sine ꝓscriptōne[h] pene fortasse nō tam re⁹ maiori crimie parricidij q̄ sacrilegij. Illud eñ cōmissum in fratre quod deo[i] credidit mentiendū dicēs Nescio nunquid ego custos fratris mei sum. et ideo accusatori diabolo:eius accusatō reseruata est vt cū eo ꝛ eius angelis flagelletur q̄ cū hominib⁹ noluit flagellari. Naʒ pastor[k] ille euangelic⁹ ouem lapsam vexisse legit̄ non abiecisse. Et salomon ait.noli esse nimis iustus[l]. debʒ eñ iusticiaʒ tēperare moderatio. Nam quēadmodū curand⁹ tibi prebeat̄ quē fastidio habeas qui ɔtemptui se nō cōpassioni medico suo putet futurum.

Libenter[m] ignosco ¶ Idem. ꝓmpte idulgeo:misericordiā magis volo q̄ sacrificiū. quia ꝑ sacrificiuʒ iustus cōmēdat̄[n]. per misericordiā peccator redimitur. nō veni vocare iustos[o] sed peccatores[p] ad pniam. In lege[q] sacrificiū. in euangelio misericordia est. Lex per moysen[r] data est gra per me.

¶ Item leo eps theodoro foro iuliē si epo.

Multiplex[s] misericordia dei ita lapsib⁹ humanis subuenit vt nō solū ꝑ baptismi grām[t] sed etiā penitentie medicinā spes vite reparet̄ eterne:vt qui regenerationis dona violassent ꝓprio[v] se iudicio condēnantes ad remissionē criminū ꝑuenirent. Sic diuine voluntatis ordinatis ꝓsidijs vt indulgētiā dei nō nisi supplicationib⁹[x] sacerdotum nequeant obtineri. Mediator eñ dei ꝛ hominū homo dñs iesus xp̄s hanc ꝓpositis ecclesie tradidit potestatē vt cōfitentib⁹ pnie satisfactionē darent ꝛ eadē salubri satisfactione purgatos ad cōmunionē sacramentorū ꝑ ianuam recōciliationis admitterent[y]. Et post pauca. Si aūt aliquis eorū[z] ꝑ quibus dño supplicam⁹ quocunq; intercepto obstaculo a munere indulgētie ꝓsentis excesserit priusq̄ ad cōstituta ꝑueniat remedia tēporalē vitā humana conditione finierit ꝙ manens in corpo

r ¶ Nudus. non solū amictu corporis sed etiā mentis. q: etiam pl⁹ nud⁹ erat veste.j. di.ij. c.vt cognouerunt. sed erat hic nud⁹ virtutibus.j.di. ij.§.romanos in fi.nec tamē erubescebat adā imo sicut ꝛ pueri q̄diu nō peccāt nō erubescūt ire nudi. ſʒ postq̄ puritū senserint in mēbris naturaliter statim erubescūt ire nudi.io.

c ¶ Mulier.fuit ergo eua cōfessa: etiā adā.similit̄.j.e.di.sicut primi. ꝛ cōfessa est cū dixit: manducaui.dicit̄ tamen in hystorijs petri manducatoris in illo.c. sic fecerunt. ꝙ eua nō penituit imo peccatum retorsit in serpentē ꝛ serpenti auctorē.al's actionem. sed ideo dicit petr⁹ māducator: eā nō fuisse cōfessam. q: nō pure cōfessa est. dixit eñ serpens decepit me.cōfessa est tñ cū dixit manducaui. d ¶ Medicabilis. scʒ cōfessio. e ¶ Secuta. cū ei dixit deus.multiplicabo erumnas tuas ꝛ cōceptus tuos paries in dolore ꝛc. f ¶ Indign⁹. ꝓpter vilitatē suā.sicut de ea q̄ ministrat i caupona.dicit lex ꝙ nō pōt accusari de adulterio ꝓpter sui vilitatē. C. de adul. q̄ adulteriū. ꝛ est sensus huius lre:licʒ hic punit⁹ fuerit tamē eius pena tpalis non fuit sed eterna que hic incipit.ar.j.di.iij.§.auctoritas.in fi.

s ¶ Ampli⁹.mod⁹ loquēdi est isti⁹ iero.vt.viij.q.i.licʒ.ꝛ est ar.ꝑ veritate examinanda. vt.xxxv.q.ix.graue. t ¶ P leniorem sensus est.peccat corā deo q̄ tanq̄ dei ꝓsentiā erubescēs cōtinuo penitet.nō eñ diuertit q̄ in breui reuertit̄,ꝛ a cōspectu dei discedit qui penitere cōtēnit.ar.ꝭ.c.diuortiū. v ¶ In cōspectu.ꝭ.xvij.q.i.qui x ¶ Soli.regū delicta solū deū habent vltorē.nā aliū non timēt.j.di.iij.totā.hic tamē alia videt̄ expositio. y ¶ Plus hʒ.q̄ ille q̄ a cōspectu dei fugit ꝛ malū agit nō corā deo. z ¶ Nescit.i.cōtēnit. ar.xxv.q.i.hac cōsona.redibit tamē si ꝓdestinatus est.j.di.ij.§.hoc itaq;.ꝛ.c.firmū.v.fi.ꝛ.c.quicūq;. bona.

Sed cōtinuo.seboym sex fuerunt ciuitates quas destruxit dñs iuxta iordanē sodoma gomorra, adosina. seboym. segor.eleale q̄ est bale.vñ effectus est locus aspalia qui dicit̄ mare mortuū.aqua illa nec est natabilis nec potabilis.ibi ferrū natat ꝛ pluma mergitur: ibi sunt poma pulcerrima exterius.interius aūt plena fauilla ꝛ cinere.his verbis describit̄ luxuria.xxxv.di.luxuriosa.

b ¶ Ex vicinia.ff.de ɔhen.emp.ꝙ sepe.§.vl.arg.ex vicinitate ɔhi vicij.xliiij.di.§.cū aūt.ar.cōtra.q: lupanaria nō infamāt castitatē.xxxij.q.v.tolerabili⁹ est.ꝛ est ar.ad qōnē de duob⁹ fratrib⁹ domū cōem habentib⁹:vnus hʒ partē inferiorē alius superiorē.an vno peccante tota sit dirimenda.hoc aūt caplm nō multū facit ad ꝓpositum,q: nec de interiori nec de exteriori penitentia tractat.B.

Serpens.casus.qui nō vult in futuro puniri ꝑ peccato agat hic pniam ꝛ cōfiteat̄.q: qd̄ fecit eua salutē obtinuit. Cain eñ q: noluit reseruatū est eius peccatū eternaliter puniendū.

a ¶ Venialis.sed quō est venialis culpa eue qua tot⁹ mund⁹ ligat̄. di.v.ad eius.dic quo ad vitā eternā:non tpalem.veniale est g̃ petiū qd̄ sequit̄ cōfessio: vt hic.veniale etiam dicit̄ qd̄ in veteri lege morte non puniebatur:sed ꝑ ceremonias purgabat̄:nec aliā penaʒ eis lex imponebat.vt.j.di.vi.§.i.ver.nam venialia. Itē dicit̄ veniale cām venie habēs annexā.vt qd̄ fit per ignorantiā vel impotentiā qd̄ est peccare in patrē ꝛ filiū,vñ aplus.veniā merui,q: ignorās feci,ꝭ.viij

g ¶ Puniretur.temporaliter certa pena que imponit̄ ꝑ fratricidio. h ¶ Prescriptione.i.sine certa pena sibi prescripta vel prefixa. i ¶ Nō deo.ar.ꝙ sacrilegiū cōmittit qui pape mentitur. ipse enim obtinet vicē dei in terris.j.di.iij.inter hec hircū.augeretur hoc sacrilegiuʒ ex ꝑsona in quā cōmittit̄.ꝭ.c.aut facta.circa prin. k ¶ Pastor.bene dico ꝙ noluit flagellari.sed q̄ cū hominib⁹ flagellari vult recipiend⁹ est ꝛ nō abijciendus.nam ꝛc. l ¶ Iust⁹.ꝛ alibi q̄ multū emūgit elicit sanguinē. vt.ꝭ. di.iiij.deniq;.

Libenter.in persona xp̄i loquitur. n ¶ Cōmendat̄.i.cōmendabilis reddit̄.nō aūt per sacrificiuʒ iustus fit aliquis, o ¶ Iustos.i.qui se putant iustos ꝛ confiteri nolunt. p ¶ Sed peccatores.id est peccata sua recognoscentes. q ¶ In lege.ꝭ.xij.q.ij.gloria epi. r ¶ Per moysen.tanq̄ ministrum.

Multiplex.i.multipliciter subueniens.al's natura simplex est.casus.dicitur in hoc caplo ꝙ duo sunt remedia que de⁹ adhibet peccatori.baptismus ꝛ penitētia quā q̄s debet accipere ab ecclia.hanc eñ potestatē de⁹ dedit ꝑlatis ecclesie vt cōfitentib⁹ cōgruā satisfactioneʒ iniungant. Si vero aliquis sine baptismo vel pnia decesserit remissionē quā in hac vita nō habuerit: in alia nō cōsequet̄. in fine aūt vite recōciliationē petentib⁹ ꝛ penitentibus neutrū est denegādū.dū tamē si heretici sunt recipiant̄ cū scriptura ꝛ iuramento. t ¶ Per baptismi grām.pueris,nā ꝙ baptismus dicit̄ prima tabula ad pueros refert̄ qui penitere nō possunt,adultis eñ nisi peniteant baptismus tabula non est.j.e.secunda.

v ¶ Proprio.nō ꝙ ipsimet sibiipsis iniungant pniam, q: si ita intelligat̄ ꝑ nihilo date essent claues ecclie sacerdotib⁹. vt.ꝭ.e.di.§. alij econtra.ꝛ.c. agite.sed ꝙ ꝓprio motu ɔfiteant̄ sacerdoti. vt.ꝭ.e.c.nō pōt.ꝛ.c.ecce nūc.ꝛ c.porro.ꝛ.c.facili⁹. x ¶ Supplicationib⁹.si cōtēnat̄ cōfessio oris.alias secus.j.de cōse.di.iiij.baptismi vicē.vel nisi administrationi inuisibili dei.j.e.c.in fi. y ¶ Admitterent.aliter ꝑ nihilo essent date claues ecclie sacerdotibus. vt.ꝭ.e.di.§.alij ecōtra.c.agite. z ¶ Eor.i.impenitētiuʒ,ꝑ oibus eñ viuis orat ecclia nesciēs q̄s ad numerū ꝓdestinatorū pertineat,

vt.s.xxiiij.q.iij.corripiant̃.xiij.q.ij.non estimemus. z ¶ Nõ poterit.s.xxv.di.q̃lis.§.so.hic de mortali:ibi de veniali nisi signa pnie ꝛc̃.ex̃ de sent.exc.a nobis.qd̃ dic vt no.xxvi.q.vi.si aliq̃s. a ¶ His aũt.s.xxvi.q.vi. b ¶ Deneganda.ita ꝙ nec appellatio valeat.ex̃ de ap.q̃ fronte. His q̃. c ¶ Venie.scriptũ est enĩ spũs sancti gr̃a tarda nescit habere molimina,ar,xxvi.q.vi.cognouimus.

d ¶ Per indicia.argu.ff.de leg.iij.nutu,ff.de noua.delegare.
e ¶ Testimonia.s.xxvi.q.vi.qui recedunt.j.de cõse.dist.iiij.egrotantes.
f ¶ Fidelium.maxime q: etiaz infidelis testimoniũ p catholico dare põt.s.ij.q.vij.si hereticus.
g ¶ Regula.ex̃ de hereti.sicut.i.s.i.q.vij quotiẽs.ꝛ.c.conuenientib⁹,ꝛ.c.saluberrimũ.

Nemo adhuc pbatur ꝙ oris cõfessio ꝛ operis satisfactio necessaria est cuz solis sacerdotibus sit tradita potestas ligandi ꝛ soluẽdi.ostendit etiam ꝙ omni petenti datur venia.
i ¶ Indulgentiã. q̃ obtineri non potest nisi supplicatõnib⁹ sacerdotuz, vt,s.c,primo.
k ¶ Si negãt.q̃daz hẽtici vt nouatiani j.di.iij.§.item qd̃.c,adhuc instant,xxiiij q.iij.quidam.v̄.nouatiani.
a ¶ Preuaricatiõe id est p p̃uaricatõez apostasie vel post p̃mam pniam.
b ¶ Excipit.cũ dixit in q̃cunq̃ hora conuersus peccator fuerit ꝛc̃.xix.di.si romanorũ.

re nõ recepit cõsequi exut[e] carne nõ poterit[c]. Et post aliqua. His aũt[a] q̃ tpe necessitatis ꝛ periculi vrgentis instãtia p̃sidiũ pnie ꝛ mox recõciliatiõis iplorãt: nec satisfactio interdicẽda est nec reconciliatio denegãda[b]: q: misericordie dei nec mẽsuras possumus ponere: nec tpa diffinire apud quẽ nullas patit̃ conuersio venie[c] moras. Et itẽ. Ita ergo necessitati auxiliãdũ est: vt nec actio illis penitẽtie nec cõionis gr̃a deneget̃: si eam etiã amisso vocis officio p indicia[d] integri sensus q̃rere cõprobent̃: ꝙ si ita aliqua egritudine fuerit aggrauati vt qd̃ paulo ante poscebãt sub p̃senti significare nõ valeãt, testimonia[e] eis fideliũ[f] circũstantiuz pdesse debẽt. Simul tñ ꝛ pnie ꝛ recõciliatõnis beneficiũ ꝯsequãtur. seruata tñ canonũ regula[g] paternorũ circa eorũ personas: q̃ in dñica fide discedendo peccauerũt. ¶ Itẽ ambro.

Nemo[h] põt bene agere pniam nisi q̃ sperauerit[i] indulgẽtiaz[i]. Sed negant[k] his oportere cõionẽ reddi q̃ p̃uaricatione[a] lapsi sunt. Deus aũt nullius crimẽ excipit[b] qui peccata[c] oĩa donauit

Verbũ[d] dei dimit ¶ Itez amb. tit peccata: sacerdos est iudex[e] sacerdos officiũ[f] [g] exhibet[h]: ꝛ nulli⁹ potestatis[i] iura exercet. Et paulo post. Dominus par ius ꝛ soluẽdi esse voluit ꝛ ligandi: qui vtrũq̃ pari[k] cõditione pmisit. ergo q̃ soluendi ius nõ habet nec ligandi[l]: ꝛ infra. Certũ est ꝙ eccl'ie vtrũq̃z licet: heresis vtrũq̃z nõ hẽt. Ius enĩ hoc solis permissum est sacerdotibus. Recte igitur ecclesia hic vendicat q̃ veros habet sacerdotes: heresis vendica-

c ¶ Peccata.ar.s.j.e.§.ꝙ autẽ.sed ibi soluitur qd̃ non ita de facili remittit̃ peccatum in spiritum sanctum.

Verbuz.i.filius dei.q̃ dicit̃ verbũ.q: sicut p verbũ manifestat̃ voluntas alicui⁹: ita per filiũ volũtas patris.ar.xxij.q.ij.is aũt. vel verbuz.i.p̃dicatio: q̃ q̃nq̃ est cã cõtritionis.ꝛ ita p cõsequentiã remissionis. Et no.ꝙ lz dicat verbũ nõ tñ ppter hoc excludit̃ spũs sanct⁹: p quez ꝛ dicunt̃ peccata dimitti.i.q.i.remissionẽ.nec pater.q: insepabilia sunt opera trinitatis.de cõse.di.iij.oẽs.xxviij.q.i.sic enĩ.q̃nq̃ etiã ecclesie caritas dicit̃ peccata dimittere.vt de cõse.di.iiij.eccl'ie caritas. e ¶ Iudex.i.minister,ministerio enĩ non auctoritate habet dimittere.de conse.di.iiij.aliud.
f ¶ Officiũ.s.xxiij.q.v.remittuntur.s.xi.q.iij.quomodo.ꝛ.c.audi.
g ¶ Officiũ.i.orõnẽ.i,q.i.remissionẽ. h ¶ Exhibet.imoderanda satisfactione.j.e.mensurã. i ¶ Potestatis.i.nulla sua potestate.
k ¶ Pari.illa.s.si diligis me pasce ꝛc̃.vt extra de elec.significasti.
l ¶ Nec ligandi.ff.de reg.iur.l.nemo.q̃ cõdẽnare nõ põt: absoluere põt.xxi di.inferior.ff.de iudi.q̃ cõdẽnare.habes tñ q̃tuor exceptiones.j.de cõse.di.iiij.sanctũ.ex̃ de sen.ex.tua.C.vbi sena.quotiẽs.§.adeo.C.de of.pcõsu.l.ij.

Potest fieri.casus.primo dicit̃ ꝙ licz aliq̃s bonus inter supplicia neget deũ nõ minus coronat̃ a deo.ꝛ h̃ pbat quadã similitudine. Scd̃o dicit ꝙ q̃ recedit ab vnitate eccl'ie: dicẽs claues eccl'ie nõ habere ius ligandi vel soluendi: ipse veniã de suis peccatis nõ cõsequet̃. Tertio dicit̃ ꝙ q̃nq̃ potestas datur diabolo vt iustuz affligat: ꝛ in eo plus ipse diabol⁹ affligitur. Quarto dicit ꝙ lz semel xp̃s passus sit p nobis: quotidie tñ imolat̃ in eccl'ia.cũ corp⁹ ꝛ sanguinez eius sumim⁹. Quinto dicit̃ ꝙ omni petenti ꝛ penitentiã agenti dimittitur peccatum.
n ¶ Neget. ꝛ ita peccat mortaliter q̃ nulla conditione dz ad hoc adduci. vt.xxij.q.ij.primũ.et xi.q.iij.nolite xxxij.q.ij.ita, vñ ꝛ in ep̃la ad romanos peccatuz fuit petro ore negare cũ corde adoraret.l.d,fidelior.
o ¶ Adoret.i,credat ꝛ diligat vt pri⁹: lz nõ habeat caritatem.reputat tñ euz dominũ suum.
p ¶ Indignũ s.di.l.p̃sbiteros.argumẽtum.
q ¶ Valere. nõ tñ valet q̃ ad vitaz eternã nisi fiat cũ caritate. Si enĩ tradidero corp⁹ meũ ita vt ardeã ꝛc̃.i.q.i.vide. vł loquit̃ hic de eo q̃ postea peniteт. ar.j.di.iij.septies ꝛ ita est ar.h̃ ꝙ de⁹ remunerat opera mortificata p penĩ.j.di.ij.§.hec itaq̃.ꝛ c.non est tam iniustus.
r ¶ Vulgus.j.di.iij.ille rex ver.cũ sancti.ꝛ est pars.c.eiusdẽ.

re non potest: que sacerdotes dei nõ hz

Potest fieri[m] vt ¶ Itẽ in eodẽ. aliq̃s vict⁹ supplicijs sermone neget[n] deũ ꝛ corde adoret[o]. Nunq̃d eadẽ est causa eius q̃ sponte negat ꝛ ei⁹ quẽ tormenta inclinauerunt ad sacrilegiũ[p] Non. Quã indignũ[q] est aũt cũ apd̃ homines valeat certaminis gr̃a vt apud deũ non valere[q] asserat̃. Nã sepe in hoc athletarũ seculari certamie: etiã victos quorũ fuerunt certamina pbata hominũ vulgus[r] cũ victorib⁹ coronare ꝯsueuit maxime quos viderit aut dolo forte aut fraude excussos victoria. ꝛ xp̃us athletas suos quos viderit grauibus paulisp cessisse supplicijs sine venia patietur[s] manere. Nunq̃d non habebit remunerationẽ laboris qui etiã aliquos pfecit. Et ĩfra dicis petro excusanti ne ei⁹ pedes[t] lauaret. nisi lauero pedes tibi nõ habebis partẽ mecũ. Quid ergo isti possunt cõsortiuz tecũ habere q̃ claues regni nõ suscipiunt: negãtes ꝙ peccata dimittere debeãt ꝙ recte[v] quidem de se fatent̃. nõ habent enĩ petri hereditatẽ q̃ petri[x] sedẽ[y] nõ habẽt quã impia[z] diuisione discerpũt. ꝛ paulo post. Egritudo carnis peccatũ repellit. luxuria ãt carnis culpã adolet. Illudit̃ ergo diabolus vt seipsum morsu suo vulneret ꝛ cõtra se armet: quẽ debilitandũ[a] esse putauit: ꝛ infra. Qd̃ nocet corpori iuuat spiritũ. Et paulo post. Sicut semel immolat⁹ p oĩbus[b] est xp̃s: ita quotiẽscũq̃z peccata donant̃ corporis[c] ei⁹ sacramentũ sumim⁹: vt per sanguinẽ eius remissio peccatorũ det̃. ergo euidẽtissime domini p̃dicatõez mãdatũ est etiã gra

s ¶ Patietur.q.d.nõ: si postea penituerit.vel dic sine venia.i.pene alleuiamento.j.di.iij.pueri.p h̃ dat̃ intelligi ꝙ peñti peccata dimittuntur. t ¶ Pedes.i.affectus interiores.s. venialia.
v ¶ Nõ recte.s.ꝙ claues nõ habeãt. x ¶ Petri hereditatẽ.i.innocentiã.s.di.xl.nõ nos.vel petri hereditatẽ.i.potestatez dimittẽdi peccata. y ¶ Sedem.i.eccl'iam.a qua sunt alieni per scisma.
z ¶ Impia.xciij.di.qui cathedrã. a ¶ Debilitandũ.i.deuincendum p debilitatẽ vel infirmitatẽ vel aliud incõmodũ.sepe enĩ diabolus nitit̃ vt hõ patiat̃ egritudinẽ vel afflictionẽ vt sic irascat̃ ꝛ deuz offendat.sed sepe p talia recognoscit peccatũ suũ ꝛ cõpungit̃ ꝛ armatur cõtra diabolũ vt iob.ꝛ sic diabol⁹ illudit̃.fortior enĩ resurgit p⁹ lapsum.vt.l.di.ferrũ.ꝛ.c.fidelior. b ¶ Pro oĩbus.quo ad sufficientiã: nõ quo ad efficatiã.q: nõ nisi p saluandis.j.de cõse.di.ij.semel.ꝛ.c.iteratur. c ¶ Corporis.h.cõuertit hanc lr̃am sic.i.q̃tiens sumim⁹ sacrũ corpus eius peccata dimittunt̃.sed tu dic vt.j.px.seq.glo.quãtũcũq̃z enĩ interius cõterimur ore.corde.corpus xp̃i sumim⁹ j.de cõse.di.ij.q̃d sit sanguis.in prin.sed peccata adulto sine ꝯtritione nõ dimittunt̃.j.e.di.tres.vñ cũ dimittunt̃ corp⁹ xp̃i sumitur.
d ¶ Et manifesta.in hoc facit.c.ad ppositum.
e ¶ Sacramẽti.i.eccl'iastice vnitatis.vt.xxxij.q.iiij.nemo sibi blãdiatur,in fi,de qua quilibet vere penitens efficit̃, vt,j.di.vi,c,qui vult,

ver.laborat.vel sacramēti.i.corporis ⁊ sanguinis xp̄i. q: ex quo q̄s vere penitet digne pōt suscipere corp⁹ xp̄i ⁊ sanguinē xp̄i. ⁊ fm h̄ est rectus ordo in supiori lr̄a.⁊ est sensus sumim⁹ digne.i.possum⁹ sume re digne

Quantuslibet.casus.inuehit̄ amb.ɔ̄ p̄dictos hereticos dicēs:q̄ illi qui dicūt aliquē iterū penitere nō posse volunt eos q̄ per cōtritionē suscitati sunt iterū interficere.sicut iudei voluerunt interficere lazarū a dn̄o suscitatum.

g Mortui. tangit de lazaro ⁊ de sorore martha q̄ dn̄o p̄cipiēti sibi.tolle lapidē dixit domine iā fetet.

h Redoleuerit. vnguētū.i. virtutes vl' bona opera.vel xp̄i miraculū vl' gratia. Illud est vnguentū de quo dicit euāgeliū q̄ fracto alabastro. id est xp̄o lācea to ⁊ clauis p̄forato:repleuit totam domū.i.vniuersalē ecclīam. de q̄ vnguento dr̄.sicut vnguentū in capite ⁊c̄.i barbam ⁊c̄.p̄xia barba i quaz descendit fuerūt apl'i. ⁊ ab eis descendit in barbā aaron.i.ep̄os ⁊ alios p̄latos.vel vnguentū.i.pn̄ia fructifera. Istud vnguentū cōficiur tribus modis. cōtritione cordis ⁊ cōfessione oris ⁊ satisfactione operis.

nissimi criminis reis si ex toto corde ⁊ manifesta[o] cōfessione peccati pn̄iam agāt sacramēti[c] celestis perfundendā gr̄am

Quantuslibet[f] ergo ❡ Idem.
mortu[9] fetor sit: abolet̄ ois: vbi sacrū redoleuerit[h] vnguentū ⁊ surgit defunct⁹. ⁊ solui iubent̄ eius vincula qui adhuc in peccato[a] est:tollit̄ velamen[b] a facie eius q̄ veritatē gr̄e quā acceperat obumbrauit. Sed q: venie donat⁹ est reuelare faciē.aperire vultū iubet̄. Nō eīn habet qd̄ erubescat[c]:cui peccatū[d] dimissuz est. In tanti eīn dn̄i gr̄a tantoq̄z diuini muneris miraculo cū oporteret vniuersos letari cōmouebant̄ impij: et aduersus xp̄m cōciliū ɔgregabant.lazarū[e] quoq̄z interficere volebāt[f] nonne merito eoꝝ[g] successores vos fore ɔgnoscitis quoꝝ duritie estis heredes. Nā ⁊ vos indignamini ⁊ cōtra eccl'iam ɔgregatis conciliū:q: videtis in eccl'ia mortuos reuiuiscere ⁊ peccatoꝝ indulgētia resuscitari. Itaq̄ qd̄ in vobis est p̄ inuidiā vultis interficere resuscitatos. s̄ȝ iesus nō reuocat[k] beneficia imo cumulo libertatis amplificat[l] Reuiuiscit sollicite suscitat⁹:⁊ celebrata resurrectiōis gr̄a letus ad cenā[m] venit. ❡ Item.

Is[n] potestatis[o] sue gr̄am negat que i remissione peccatoꝝ est:qui celestez eius p̄tātem[p] diabolico sp̄ū separat ab eccl'ia domini:vt omniū tēporū hereticos[q] ⁊ scismaticos cōp̄henderet quibus indulgentiā negat[r]:⁊ q̄[s] oē peccatum[t] circa singulos est ac vniuersos ⁊ infra. Quid mirū[v] si salutē negatis alijs q̄ vestrā recusatis:licȝ illi nihil a vobis differant qui a vobis pn̄iam[x] petunt.arbitroꝝ[y] eīn q̄ ⁊ iudas[z] potuisset tanta miseratione dn̄i non excludi a venia si penitentiā nō solū apud iudeos sed apd̄ xp̄m gessisset[a] ⁊ paulo post.q̄ agit penitentiā nō solū diluere lacrimis peccatū debet:s̄ȝ etiā emendationib⁹[b] opērire ⁊ tegere[c] delicta supiora vt nō imputetur ei peccatum. ❡ Item in eodem.

Nonnulli ideo poscunt pn̄iam vt statim sibi reddi cōionē velint. Hi non tā soluere se cupiunt q̄ sacerdotē ligare[d].sua eīn cōscientia se nō tā exuūt:q̄ sacerdotē indui cupiunt:cui p̄ceptū est nolite[e] sanctū dare canibus[f] neq̄z miseritis margaritas vestras ante porcos[g] hoc est imundis spiritib⁹ sacre cōionis non sunt facile tribuenda consortia[h].

Sunt q̄ arbitrent̄ ❡ Itē in eodē hanc pn̄iam esse si abstineant a sacramentis celestib⁹. Hi seueriores in se iudices sunt qui penā p̄scribūt si remediū[i] declinant:quos ob penā conueniebat dolere:q: celesti fraudarent̄ gratia Et paulo post. Facilius[k] aūt inueneris q̄ innocentiā seruauerit q̄ q̄ ɔgrue[l] egerit pn̄iam peccati. vbi acquirēde[m] ambitio[n] dignitatis:vbi vini effusio[o]:vbi ipsius copule cōiugalis[p] vsus. Renūciādum seculo[q] est:⁊ ipsi somno indulgendū est minus q̄ natura[r] postulet. Interpellandū est gemitib⁹:interrūpenduȝ ē suspirijs:sequestrādū est orōnib⁹. viuēdū est ita vt vitali[s] huic moriat̄ vsui seipsum hō abneget:⁊ totus imutet̄. ⁊ infra. Nemo in peccatis posit⁹[t] arrogare sibi debet auctoritatē aut vsurpationē

a ❡ In peccato.i.in pena peccati.s.satisfactiōe.nō eīn lazar⁹ resuscitat⁹ fuit in peccato.dic q̄ in peccato est quo ad eccliam l̄ȝ de eo iam cōtrit⁹ sit quo ad deū. b ❡ Velamē.qd̄ ipediebat eū ne videri posset.vn̄ ysaias.opposuisti nubē ne transeat oratio.

c ❡ Erubescat.ar.p̄ pn̄iam deleri infamiā.ar.ɔ̄.ij.q.iij.§. hinc colligitur.⁊ q̄ petā sanctoꝝ nō reuelabunt̄ in die iudicij.ar.j.e.§.nō itaq̄.

d ❡ Cui petm̄.qd̄ cōfitet̄ trib⁹ modis.oris cōfessione,cordis cōtritione.opis satisfactione. e ❡ Lazarū.iste fuit prim⁹ p̄ditor inferni,⁊ ideo diabol⁹ suggerebat iudeis vt ipsum interficerent.

f ❡ Volebāt.stulta volūtas q̄ nō posset suscitare occisum q̄ suscitauit defunctū. g ❡ Eoꝝ.i.impiorum.s.iudeoꝝ. h ❡ Successores.i.imitatores.vt.i.q.i.cito turpē. i ❡ Itaq̄.ð ɔ̄se.di.iiij.q̄ris

k ❡ Nō reuocat.ɔ̄.xxij.q.ij.§.quādoq̄.ɔ̄.xvi.q.ij.visis.

l ❡ Amplificat.q: dimittit peccatū ⁊ post seipsum cōfert. vt.l.di. penitentes.de cōse.di.iiij.nemo. m ❡ Ad cenā.q̄ inuitat⁹ fuit a simone leproso:vbi ⁊ ipsa martha ministrabat.

Is.adhuc p̄sequit̄ ambrosi⁹ de hereticis p̄ p̄dictos iudeos designatis. o ❡ Potestatis.casus.loq̄tur h̄ ambrosi⁹ cōtra iudeos qui dicebant xp̄m in belzebub eijcere demonia quib⁹ dominus dixit.qui peccat in patrē ⁊ filium remittit̄ ei.qui vero peccat in spiritū sanctū non,remittit̄ ei,neq̄ hic neq̄ in futuro,isti ergo iudei separabant celestē xp̄i potestatē ab ecclesia: qui eū in beelzebub eijcere demonia dicebant.xxi.di.§.i.quibus dominus loquens vt p̄dixi.cōplexus est omnes hereticos tam hereticos illius temporis q̄ futuros.

p ❡ Potestatem.s.dimittendi peccata soluendi ⁊ ligandi.

q ❡ Hereticos.per iudeos q̄ per suscitationē lazari non credebant.

r ❡ Negat.dicens vos in petō vestro moriemini. Jo.vij. ⁊ h̄ si p̄sistāt in heresi.nā cōuersis p̄sto est indulgētia.xxvi,q.vi.si p̄sbiter.

s ❡ Oē.s.separant se ab eccl'ie p̄tāte.

t ❡ Omne peccatū.id est magnū peccatū.vel ideo h̄ dic:q: q̄ in vno delīq̄t fact⁹ est oīum reus.j.dis.v.fratres.

v ❡ Quid miruȝ.vt xlvij.di.§.necesse. ⁊ ibi cōueniet nulli q̄ secū dissidet ipe. ar.ff.de edil'.edi.cū aūt §.excipit̄. ⁊ alibi.q̄ sibi nō parcit mihi vel tibi quō parcet. Alia lr̄a hȝ nostraz i.a nobis accipere,xxiij.q.v.si non licȝ.

x ❡ Penitentiā.nō q̄ licȝ accipe pn̄iam ab heretico:sic̄ nec eucharistiā.vt.xxiiij q.i.c.vl.s̄ȝ baptismū bene in necessitate.vt.xxiiij.q.i.si queȝ forte.

y ❡ Arbitror.i.cert⁹ sum.nā q̄ntuslibȝ sit fetor:p̄ pn̄iam abolet̄ur.vt.ɔ̄.e.quātuslibet.

z ❡ Judas.j.dis.vi,q̄ vult.

a ❡ Gessisset.s̄ȝ ipse iuit ad diuisos.j.di,iij.iudas.ver.licet.

b ❡ Emendationibus.q̄ nō sola suffic̄ cordis cōtritio.⁊ ita facit ad p̄positū grani. c ❡ Et tegere.j.di.iij,ille rex,

Nonnulli.ligare in se onus pn̄ie suscipiendo vel indiscrete soluendo.ar.l.di.si quis p̄postera.

e ❡ Nolite.ɔ̄.xi.q.iij.nolite. f ❡ Canibus.prius. Jā eīn post pn̄iam canes nō sunt.l.di.ferrū.⁊ intellige canib⁹.i.manifestis.nā de occultis secus de cōse.di.ij.nō p̄hibeat. g ❡ Ante porcos.peccato sordidatos.

h ❡ Cōsortia.q: summa ⁊ ima sociant̄.⁊c̄.vt ð cō.di.ij.q̄d sit sanguis.

Sunt q̄.remediū.i. penitētiā p̄ quā cōsequitur remediū vel comuniōeȝ de ɔ̄se.di.ij.si q̄s int̄ diē.vt.j.e.q̄ sanct⁹. k ❡ Facil⁹.j.e.di.iij.§.h̄ de caritate.c.reperiūtur. l ❡ Congrue.⁊ ita est arg.q̄ facilius aliquid de nouo acquirit̄ q̄ recuperet̄ amissum.vt.j.di.iij.reperiunt̄.⁊ dicit boeti⁹.facilius est ad virtutē erigere nouos q̄ reuocare veteres vel preteritos.ff. de edil'.edic. precipiunt. m ❡ Acquirende.in hac vita supple ⁊ tunc congrue sequit̄ vbi ⁊c̄.vel dic vbi.i.in pn̄ia debent cessare q̄ sequuntur,

n ❡ Ambitio.que reprobatur.viij.q.i.in scripturis,

o ❡ Effusio.que reprobatur.xxxv.di.c.i.

p ❡ Coniugalis.qui quādoq̄ minus licitus est.xxxij.q.iiij.origo.

q ❡ Seculo.quo ad ambitionē dignitatis.xl.di.multi.

r ❡ Quā natura.ar.cōtra illos qui dormiunt in scolis.⁊ ita debem⁹ p̄priā naturā expugnare:licȝ cōtraria sit medicina.j.de cōse.di.v.cōtrarie.

s ❡ Vitali.quia maioris pene est viuere inter homines ⁊c̄.C.de apostat'.l.hi qui sanctam. t ❡ Positus,mortalibus,qui cum veniali non p̄hibetur,de cons,di.ij.quotidie,

a ¶ Quiesce.i.abstine a sacris auctoritate sacerdotis.ar.ꝯ pmouendos q̃ post baptismū peccauerunt.xxv.di.primū. b ¶ Dicim⁹.hic agit de tpe agende pnie.q.d.si in iuuentute nō penituim⁹ saltē in senectute peniteam⁹ c ¶ Deferuescat.alias desuescat.j.di.iij.in salicib⁹. d ¶ Reuerētiores.id est ppter reuerētiā abstinere ab eucharistie perceptione.

deus esto ppitius mihi peccatori. x ¶ Supari.q: regnū celorū vim patit.i.q.iij.saluator. y ¶ Perijt.i.perire meruit.similis exposītio.xxiiij.q.iij.si quis nō recto. z ¶ Stetit.i.non perijt. a ¶ Martirium.non rei veritate fuit martiriū:sed ppter silitudinē facti,vel ideo d: pena cōuersa in martiriū.q: p fidē ⁊ patientiā quā tūc habuit

e ¶ Misterij.sed q̃re rubus ardēs nō cōburebat in mōte oreb.rubus est ḃgo maria:ignis ardēs in rubo nec comburens est spūs sanct⁹ in beata maria: qui descendēs in eā nō violauit eam. ⁊ fm hoc qd̄ sequitur solue calceamenta ⁊c. sic intelligit calceamentū qd̄ fit d mortuis aīalib⁹:est prauus intellect⁹ phariseorū dicentiū.si perit. ergo cū viro cōcubuit.dicit ergo moysi.i.cuilibet cristiano solue calceamēta ⁊c.i.exue talē intellectū mortuum f ¶ Solue.i. opera mortua de affectib⁹ tuis. q: null⁹ digne cōspicere vel deū videre pōt: nisi cūcta terrena ⁊ mortalia vicia dponat.vnde veterū cōsuetudo erat vt si sponsus sponsam repudiaret in signū repudij discalciari iubebat. de h dicit.viij.q.i. olim. ⁊ ideo moyses discalciari iubet ne ad ecclīam q̃ in rubo significatur q̄si sponsus accedat calceatus.h eñ seruandū est xp̄o q̃ verus est sponsus de q̃ iohes io.i.ait:cui⁹ nō sum dign⁹ soluere corrigiā calceamētorum ei⁹ ⁊c.de cōse.di.iiij per aquam. g ¶ Pedes.i. affectiones.vñ aug.super illū locū.in laqueo isto quē abscōderunt cōphensus est pes eoꝝ. dicit pes anime amor.⁊ si est ad bonū dicit caritas.si ad malū dicit cupiditas. h ¶ Absoluere.anteq̄ ad sacra accedat. i ¶ Summi doloris.h idē dic boetius.infelicissimū genus infortunij est fuisse felicem ⁊c.

sacramētoꝝ.q: scriptū est peccasti quiesce[a] ⁊ paulo post.Dicim⁹[b] ergo agēdā pniam:⁊ eo tpe agendā quo culpa deferuescat[c] luxurie ⁊ in peccati captiuitate positos reuerētiores[d] ⁊ nō vsurpatores esse debere:⁊ infra. Nā si ppl⁹ moysi accedere gestienti:vt cognitionē misterij[e] celestis hauriret d: solue[f] calciamenta pedū tuoꝝ quāto magis anime nostre pedes[g] exuere:vinculis corporalibus ⁊ nexu mundi hui⁹ gressus ei⁹ debemus absoluere[h]:⁊ infra. Nihil est q̄ tam summi doloris[i] sit q̄ si vnusquisq̄ positus sub captiuitate peccati recordetur vñ[k] lapsus sit atq̄ vnde deciderit:⁊ q̄ a corporea ⁊ terrena ab illa speciosa ac pulchra diuine cōditionis intentiōe defluxerit. ¶ Item ciprianus.

Miror aūt quosdā sic obstinatos esse vt dandā non putent lapsis pniam aut penitentib⁹ existimēt veniā denegādam. Cū scriptū sit. memēto vnde cecideris ⁊ age pniam:et fac priora [l] opera qd̄ vtiq̄ ei dicit quē constat cecidisse et quē dn̄s hortat per opera rursus reuerti.q: scriptū est. Elemosina[m] a morte liberat:non vtiq̄ ab illa morte quam semel[n] xp̄i sanguis extinxit: ⁊ aq̄ nos salutaris baptismi:⁊ redemptoris nostri gratia liberauit:s; ab ea[o] q̄ per delicta postmodū serpit. ¶ Itē ieronim⁹.

Importuna in euāgelio mulier[p] tādem meruit audiri:⁊ clauso hostio[q] cū seris[r] media lʒ[s] nocte ab amico panes[t] amicus accepit.deus ipse q̃ nullius intra se virib⁹ superari pōt:publicani precibus[v] superat[x] niniue ciuitas q̃ peccato perijt[y]:fletib⁹ stetit[z]. Quorsum ista tā longo repetita principio:videlicʒ vt paruū magn⁹ aspicias:vt diues pastor morbidā non cōtēnas ouem. Xp̄us in paradisum de cruce etiā latronē tulit: ⁊ ne q̃s aliquādo serā cōfessionē putaret fecit homicidij penā martiriū[a]. xp̄us in quā pdigū filium reuertentē letus amplectit:⁊ nonagintanouē pecudib⁹ derelictis vna ouicula q̃ remāserat humeris boni pastoris aduehit. Ubi ḃo peccator intelligens vuln⁹ suū tradet medico se curandū ibi nō est virga necessaria:s; spūs lenitatis[b] ¶ Qd̄ aūt oī peccanti auctoritate ambrosij[c] venia pmittatur:falsum videt. Quibusdā autē venia denegat[d]:aut ex magnitudine peccati aut ex gradu officij. ¶ Vñ iohes in ep̄la:

Est peccatū[e] ad mortē q̃s orabit pro eo. Alibi[f] quoq̄ legitur. Quis medebit incātatori vulnerato a serpente. ¶ Item.

Si sacerdos[g] peccauerit q̃s orabit p eo. S; huiuscemodi interrogatiōes nō semp[h] negatiōes inferunt: sed poti⁹ difficultatē[i] vel raritatē notāt:vt est illud euāgelij. Quisputas est fidelis seruus ⁊ prudens ⁊c. ¶ Hinc etiā ābrosi⁹

Deus q̃s similis erit tibi. Nō vtiq̄ nullus:q: imago[k] patris filius est Similiter accipiendū q̃s orabit pro eo Hoc est singularis vite aliq̃s orabit p eo q: peccauit in dn̄o. Nā quō iohannes diceret nō orandum p delicto grauiori:qui cū legisset moysen rogasse[l] et impetrasse vbi erat p̄uaricatio volūtaria q̃ sciret et hieremiā rogasse. ¶ Pōt etiā aliter intelligi fm augustinū illud iohānis est peccatū ad mortē ⁊c. vt nulla sit eius ⁊ superioꝝ contrarietas. Ait eñ est peccatū ad mortē nō p illo[a] dico vt roget q̃s. De quo peccato: q̄m expssum nō est:pn̄t[b] multa ⁊ diuersa sentiri ego aūt dico hoc peccatū esse:fidē que per dilectionē opatur deserere vsq̄ ad mortē[c]. Hoc est blasphemia in spiritum sanctū quā neq̄ in hoc seclo neq̄ in fu

gl⁹ fuit eterno p̄mio: vt statim intraret ad vitam sicut ⁊ illi qui patiunt martiriū.j. d cōse. di.iiij. baptismi vicē.ꝯ.ibi eñ dicit q̄ latro nō p nomine xp̄i crucifixus est.s; p meritis facinorū suoꝝ ⁊ pena nō facit martirē:s; cā. vt dicit aug. quare martiriū sinit. qd̄ ⁊ verū est. ei⁹ g̃ martiriū de rōne eterni p̄mij qd̄ quasi martir scepit cōfitendo.vl rōne cōfessionis quā i patibulo habuit. sicut enim martir sic e latro int penas xp̄m cōfiteri nō timuit. b ¶ Lenitatis. ar.iudicē potius dbere se qui misericordiā q̄ rigorē circa penitentes.xxiiij.q.ij legat. ꝯ. xlv. di.lʒ plerūq̄. ij. q.v. q̄nto. ꝯ.dis. lxxxvi. odio. c ¶ Amb.ꝯ.c. nemo pōt.ꝯ. c. importuna d ¶ Denegatur.i.videt denegari.

k ¶ Unde.i.a quo statu.l.di.q: tua sanctitas.

l ¶ Prior aūt.priora.di.l.domino sancto. m ¶ Elemosina.scʒ interior vt.j.di.iij.§.sed verba.vel exterior: liberat a morte.i.a pctō occasionalit.q: citius illustrat.j.e.medicina.q: sicut seta filū introducit:ita timor seruilis caritatē ⁊c.j.di.iij.q̃ vult.xxiij.q.vi.iam vero. n ¶ Semel.hinc colligite peccata nō redire.j.di.iiij.§.itē scdm.ꝯ.xxiij.q.iiij.si illic. o ¶ Ab ea.id est a morte actualiū peccatorū.de cōse.di.iiij.c.i.⁊.ij.

p ¶ Importuna.mulier.casus.pbat in hoc.c.q̄ instanter bona faciēda sunt licʒ q̃s sit in mortali peccato: vt impetret veniā sicut chananea:⁊ sic amicus ab amico q̃ tres panes impetrauit,i.gr̄e sapie ⁊ eloquētie. latro etiam meruit veniā.⁊ alijs exēplis vtit. q ¶ Hostio.i.intelligentia scpturaꝝ r ¶ Cū seris.i.cū taciturnitate pdicatoꝝ. s ¶ Licʒ.i.in pfundo viciorū positus, t ¶ Panes.i.fidē sancte trinitatis, v ¶ Precib⁹.illis scʒ

e ¶ Est peccatū.aliter exponit h magister istā auctem q̄ exponat.j.§.pōt.⁊ exaudi auctem istā de peccato in spm̄ sanctū.vt exponit aug.j.e.§.pōt. f ¶ Alibi.in libro iesu filij sirach. g ¶ Si sacerdos.in libro regū. h ¶ Nō sp.ꝯ.xxij. q.vij.q̃d in oibus.ff.cōmo,l.ad eos.ff.de loca.sed de damno. i ¶ Difficultatē.h referas ad delicti raritatē ⁊ ad intercessorē spālē. k ¶ Deus q̃s.q: imago ⁊ etiā quelibet fidelis aīa.j.di. pri.illa aīa. s; ⁊ hic hʒ similitudinē dei.j.e.q.v.h imago. Triplex est g̃ imago siue silitudo,idēptitatis fm quā tm̄ filius dei est imago patris imitationis fm quā dicit q̄ magna nauis est imago alicui⁹ dom⁹ ⁊ discipulus magistri:silitudinis expresse vt sigillū in cera.de prima hic de scd̄a.ff.de arbi.qualē.de tertia.ex de fi.instru.inter dilectos. l ¶ Rogasse.p peccatis in ihrl'em.vñ in libro machabeorū legit: q̄ iudas machabe⁹ cū deberet pugnare cū paucis ꝯ nicanorē q̃ erat cū multis ad cōfortationē suoꝝ retulit somniū qd̄ in p̄cedenti nocte viderat in hūc modū.viderat obuiū sacerdotē ad celū manū ptendentē ⁊ orantē p pplo iudeorū.⁊ postea apparuisse aliū virū etate ⁊ glo

ria mirabilem circa illũ. ⁊ oĩa indixisse. hic est amator populi israhel hic est qui multũ orat ꝓ pplo ⁊ ciuitate sancta. Jeremias dei ꝓphe ta. ⁊ legit etiã ibi extendisse ieremiã dexterã ⁊ dedisse iude gladium aureũ dicentẽ accipe sanctũ gladiũ mun⁹ missuz a deo quo deijcies aduersarios ppli mei israhel. qua visione cõfortati qui erant cũ iu da impetũ fe cerunt in ho stes ⁊ nicano rẽ interfecert. ⁊ xxx. milia de suis

turo remittendã in euangelio dñs asse ruit. Siue aũt delectatõne peccati siue desperatõne venie vsq ad mortez q̇s in peccato ꝑseueret iustum est vt sine fine puniatur q̇ sine fine peccauit. ¶ Unde Voluissent iniqui si po- gregori⁹. tuissent sine fine viuere. vt potuis sent sine fine peccare. Ostendunt quia in peccato semꝑ viuere cupiunt q̇ nun q̃z[c] peccare desistunt dũ viuũt. Ad ma gnã ergo iusticiã iudicãtis pertinet. vt nunq̃ careant supplicio: qui i hac vita nunq̃ voluerunt carere peccato.

Ex hijs itaqz[f] apparet q sine cõfes sione oris ⁊ satisfactiõe opis pec catũ nõ remittitur. Naz si necesse est vt iniq̇tates nostras dicam⁹ vt postea iu stificemur. si nemo[g] põt iustificari a de licto nisi antea fuerit peccatũ cõfessus. si cõfessio aperit paradisuz[h]. veniã acq̇ rit. si illa solũ cõfessio vtilis est q̇ fit cuz pnia. in quo notat aliud eẽ cõfessio. ali ud pnia siue interior siue exterior acci piat. si ille qui ꝓmittit veniã occulte a pud deũ nõ apud ecclesiã pniam agen ti frustrat[i] euangeliũ. ⁊ claues datas ec clesie. ꝓmittit etiã qd̃ deus negat delin quẽti si nemo põt veniaz consequi[k] nisi quantulãcũqz ⁊ si minorem q̃z debeat peccati soluerit penaz. si solis[l] sacerdoti bus ligandi[m] soluẽdiqz ptãs[n] a deo tra dita est si null⁹ veniã accepit nisi ecclesie

a ¶ Põt. ꝑ illo q: nõ cõ seq̇tur quod in carne non promeruit. s. e. multiplex. ver. si autẽ di co vt pro eo non rogz q̇s post mortem vita exaudi d peccato i spi ritum sanctũ quod est fina lis in penitẽ tia vt hic in nuit aug. quo casu exaudis s. xiij. q. ij. ꝓ obeuntibus. licet. M. illud intelligat de specialib⁹ o rationibus

b ¶ Possunt arg. quod nõ est diffinituz posse diffini ri. xxij. q. v. h vidz. ar. s. xx xi. q. i. q si dormierit. ij. q. v. ꝯsuluisti

c ¶ Ad mortem. vnde alibi aug. tanta labes est illius peccati vt hu militatem penitentie subire non posset. qd̃ quidem committit quis quis ex sola inuidia qui vnitatez ecclesiasticam impugnat ⁊ dyabo lo scienter attribuit opera spiritus sancti. vnde nec xp̃us in passiõe pro talibus orauit. sed pro eis qui ignoranter crucifigebant eum di cens. Luce. xxiij. et di. viij. consuetudo. pater ignosce illis quia nesci unt quid faciunt. d ¶ Remittendam. peccatum in spiritũ sanctũ dicitur generaliter omne peccatum mortale. quia qui vnam personã offendit ⁊ aliam. j. e. di. v. fratres. Specialiter vero peccatum in spi ritũ sanctuz est quod ex odio vel malignitate procedit. nam spiritus sanctus est amor ⁊ benignitas. Secundum alios ⁊ melius peccatũ in spiritũ sanctum est obstinatio mentis. Est autem obstinatio men tis in peccato obdurata pertinacia quã impenitentia finalis comi tatur. Prouenit autem huiusmodi obstinatio interdum ex despera tione. puta cũ quis credit suorũ magnitudinem delictoruz diuinam misericordiaz excessisse. ⁊ ob hoc de vicijs ascendat ad vicia iuxta il lud quod ait cayn. maior est iniquitas mea ⁊c̃. vt. j. §. deniq. inter dum ex presumptione. puta cum quis securus delinquit tanq̃ deus pro temporali flagitio non sit eternuz supplicium daturus. In quo peccati genere refert ieronimus se origenem deprehendisse qui post mortem anathematizatus est. xxiiij. q. ij. c. vlti. versi. Itez si ad tem pora. vel putans in articulo mortis sufficienter penitere vt latro. de quibus apostolus Maledictus homo qui peccat in spe. j. di. vij. c. ij. Item peccatum in spiritũ sanctum scd̃m alios est fraterne gratie inuidia. puta si de gratia a deo collata fratri inuides. ne tibi prefera tur argu. s. viij. di. qui contempta. Item scd̃m alios peccare in spiri tũ sanctum est blasphemia in personam spiritus sancti. de talibus haberi videtur. de con. di. iiij. hij vero heretici. Itez scd̃m alios pec catũ in spiritũ sanctũ est finalis impenitentia. peccatũ scilicet qd̃ du rat vsq ad mortem. vt vsq inclusiuũ sit qd̃ hic potius aug. velle videtur. j di. iij. inter h hircũ. Solet queri vtrum finalis impenitentia possit desine re esse. Rñdeo. Iste termin⁹ finalis impenitẽtia duob⁹ modis accipit. in est eñ alicui impenitẽtia finalis quãdo nõ habet ꝓpositũ penitendi. hoc põt desinere esse. q: hoc ꝓpositũ põt habere in h instanti ⁊ cras nõ. Itẽ est

supplicatõibus[o] ipsaz impetrare cõten dat. Concludat ergo q null⁹ ante con fessionẽ oris ⁊ satisfactiõez opis pecca ti abolet culpã. ¶ Deniqz[p] vt ꝑspicue appareat neminẽ sine cõfessiõe a pecca to mũdari ab ipsi⁹ humani generis pri cipio sumam⁹ exordium. Peccato trãs gressionis primi parẽtes corrupti: a do mino sunt requisiti de culpa. vt peccatũ qd̃ transgrediẽdo cõmiserãt cõfitendo delerent. Serpens[q] aũt de culpa requi situs nõ est. quia per cõfessionem[r] nõ re uocabitur[s] ad vitam. Cain quoqz cum prime preuaricatiõi fratricidiũ addidis set: similiter a domino de culpa requisi tus est duz dicitur ei. Ubi est abel fra ter tuus. sed quia superbus peccatũ su um confiteri noluit: potius mendaciter negando dñm fallere conatus est dicẽs Nunquid custos fratris mei sum ego. i dignus venia iudicat⁹ est. Unde in de sperationis ꝓfundũ est mersus duz ait. mea iniquitas maior est q̃ vt veniã me rear. Uagus ⁊ ꝓfugus exijt a facie do mini significans eos qui peccatũ suum cõfiteri dissimulant respectu diuine mi seratõis indignos haberi. Reges[t] quo qz qui ignorantia ducti in abrahaz de liquerant non nisi eodem orante sana ri meruerũt in quo figurat q passiões[v] mor̃ nõ sanant nisi oratiõib⁹[x] ecclesie. Moysi q̃ precepit[y] dñs vt lepra[z] siue

etiã finalis impeni tentia quedã quali tas vel habit⁹ qui i ẽ alicui ex eo q nun q̃ penitebit. ista nõ põt desinere eẽ sub iecto existente. que si ponat oportet di ci q nunq̃ eam ha buerit

Voluissent. nun q̃. assidue eñ peccã tium nõ miseret de⁹ vt. xciij. di. diaconi. ⁊ venia impenitẽti. ⁊c̃. xxiiij. q. ij. legat. ⁊ idõ semꝑ obnoxij pene persistãt. vt. j. di. vij. in fi.

Ex hijs. itaq. in fert ex premissis auctib⁹ vsq ad. §. deniq.

g ¶ Si nemo. s. eo. di. nõ põt quisq.

h ¶ Paradisum. s. e. di. ecce nũc tps.

i ¶ Frustra. s. e. di. agite.

k ¶ Consequi. s. e. di. nullus debite

l ¶ Si solis. s. e. di. v̄bũ. m ¶ Ligã di. i. iponẽdi satisfa ctiõem vel relaxãdi

n ¶ Ptãs. no. so lis sacerdotib⁹ po testatez ligãdi tradi tã o ¶ Supplica tiõib⁹. s. e. di. multiplex. p ¶ Deniq. ab isto loco vsq ad. c. q̃ ob rẽ. ꝓbat xxiij. auctib⁹. s. nõ dimitti pctã sine oris cõfessiõe. auctes veterĳ testi induc vsq ad. §. i euãgelio ab illo. §. i euangelio vsq ad. §. ex hijs. iducit auctes noui testi ⁊ als veterĳ te. ⁊ p⁹ ex oib⁹ ꝯcludit. vt i. §. ex hijs. ⁊ oẽs ille auctes intelligunt cũ q̇s cõfiteri cõtẽnit. q ¶ Serpens. i. dyabolus. q̇ serpẽte vtebat tanq̃ organo. vel intellige ad lr̃am. r ¶ Cõfessionẽ. ⁊ q̇ in seipo inuenit originẽ peccati. s ¶ Non reuocabat. q: irremediabile. al's irre uocabile fuit peccatũ ei⁹. ⁊ impossibile est eũ reuocari ad pniam. vt. j. di. ij. §. q aũt reprobi. v̄. ipossibile. hois aũt pctm̃ fuit remediabile. ⁊ hoc dua bus de causis. q: totũ gen⁹ humanũ perierat de pctõ ade. sz nõ tota ange lica natura pctõ dyaboli. Itẽ hõ incitatorẽ habuit ad malũ qd̃ nõ habuit angelus. ⁊ iõ ꝑ aliũ iste nõ debuit iuuari q: ille nec ꝑ se potuit surgere. ⁊ iõ pctm̃ dyaboli fuit irremediabile ⁊ non pctm̃ hois. t ¶ Reges. pharao rex egipti de quo habet. s. xxij. q. ij. §. ecce q̇. ⁊ abymelech rex gerare. de q̇ habetur. s. xxij. q. iiij. nemo dicat. ⁊. s. xxxiij. q. i. si per sortiarias.

v ¶ Passiões mor̃. i. delicta. xv. q. i. c. illa. x ¶ Orationib⁹. s. xxxiij. q. i. si per sortiarias. y ¶ Precepit. in leuitico. z ¶ Ut lepra. i. aliqua macula. Sũt aũt quatuor gña lepre. in cute. in capillis. in domo. in veste. In capillis lepra dr̃ alopocia fluẽtib⁹ sanie capillis. si in caluicino vel in alia pte capitĳ alb⁹ vel rufus color iuẽt⁹ fuerit. plaga lepre ẽ. In cute lepra cognoscit si i ea fuerit albor. i. pallida albedo vl' pusule ⁊ hmõi. Lepra ve stis erat macula alba vel rufa. Silr̃ i domo dicebat lepra talis macula et macule in pariete pallore vel rubore deformis ⁊ oĩa ista iudicabant arbi trio sacerdotĳ. si ei i hoie lepra nõ erat ꝑspicua. recludebat sacerdos eũ i do mo sua septẽ dieb⁹. q̇b⁹ ꝯpletĳ si nõ creuerat lepra itez recludebat eũ alijs septẽ dieb⁹. q: si nec tunc creuerat mũdũ eũ iudicabat. q: si scabies erat la uabat hõ vestimẽta sua ⁊ mũd⁹ erat. Cũ v̄o ꝑspicua erat lepra sepabat. i. iudicabat imũd⁹ ad arbi. sacerdotĳ ⁊ hẽbat hõ vestimẽta sua dissuta. i. facil lia ad iduẽdũ ⁊ exuẽdũ. vt sic ꝯgsceret ⁊ caput rasũ vt possz cogsci, olsq veste

J

contectum. ꝛ ne fetoꝛe eloquēdo diffunderet ꝛ habitabat solus extra castra ita vt a moꝛtuo nihil differre videret. Itē si lepꝛa vestis erat pspicua cōburebat vestis: si dubia recludebat vestis septē dieb⁹. si creuerat macula adiudicabat lepꝛe. si non creuerat abluebat vestis ꝛ recludebat alijs septem diebus: post quos si sacerdos inueniebat creuisse lepꝛam: rumpebat eam. similiter hostiū domus lepꝛose claudebatur septez dieb⁹: post quos si sacerdos inuenisset creuisse lepꝛā. iubebat erui lapides lepꝛosos: ꝛ pijci extra ciuitatē ꝛ domū radi intus ꝛ p circuitum et puluerē rasure spargi extra ciuitatez in loco immundo. et alios lapides substitui in domo. ꝛ luto alio liniri domū quā si iterum redierit macula est perseuerans ꝛ lepꝛa destruebatur dom⁹ et ligna ꝛ lapides et puluis extra ciuitatem pꝛoijciebantur in locū imundum.

a ¶ In veste. non hic dicit de veste et de domo ꝙ ei ad litterā possit lepꝛa inesse. sed si domus vel vestis offeret ab aliquo in ministeriū deputāda. antea sacerdoti offerebatur ꝛ si aliqua ierat macula qua administeriū impediret: sacerdotis iudicio relinquebatur

b ¶ Separata quo ad officiū vel ministerium.

c ¶ Cōtaminaretur dom⁹ vel vestis vel cutis. i. cōtaminata vel imūda iudicaretur.

d ¶ A pꝓpheta. scȝ nathan.

e ¶ Achab. j. e. di. iij. §. ecce achab.

f ¶ Innocentis. scȝ nabute. xxiij. q. iij. conuenioꝛ.

g ¶ Et relinquat. i. nobis qui eum sequimur. ꝛ post cōminationem a se datam.

h ¶ In bestialem. s. xvij. q. iiij. miroꝛ.

i ¶ In euangelio. hic trāsfert se ad auctoritates noui testi.

k ¶ Penitentie. nō remissiōis. nā venientib⁹ ad illud requirebat pnia. nō aūt in nostro baptismate qd remissionis est. vt. j. de con. di. iiij. sine pnia.

l ¶ Vel amicoꝝ. hoc enī deus amat. vt multi rogant. j. e. flear.

m ¶ Raboni. i. magister. n ¶ Moꝛtuos. i. filiū archisinagogi. filiuz vidue ꝛ lazarū. j. e. quē penitet. o ¶ Quartū. vn̄ hoc grānus habuit igno-

in cute: siue in domo: siue in veste[a]: siue in crine appareret: sacerdoti ostēderet. et iuxta ei⁹ arbitriū separata[b]: eius iudicio cōtaminaret[c] vel mūdaret. Saul quoqȝ cuȝ a spū maligno vexaret. non poterat ad sane mētis officiū redire nisi pꝛius dauid psalteriū arriperet. ꝛ coram eo psalleret. et ita ab eius vexatiōe cessaret diabolus. In quo mistice ostēditur. ꝙ quicūqȝ diabolo ꝓpter peccatū mācipat ab eius dn̄io eripi nō valet nisi dauid id est eccl'ia psalteriū arripiat. ꝛ coraȝ eo psallat. id est spūalis gr̄e ipm participē faciat. ꝛ salubrit ammonendo ꝛ pie oꝛando pꝛo eo ꝛ exempla boni opis sibi pꝛebēdo diabolū ab ei⁹ inuisibili vexatōne compescat. Dauid quoqȝ cū adulteriū cōmisisset ꝛ homicidiū. nō añ audiuit a pꝓpheta[d] transtulit dn̄s peccatū tuū a te. anteꝙ ipm peccatū cōfiteret. Pꝛius eñ pꝓphete redarguēti se peccatū confessus est. ꝛ postea audiuit trāstulit dn̄s peccatū tuū a te. Achab[e] quoqȝ cū de inocētis[f] sanguis effusiōe sniam cōminantis dei audiret induit seipm cilicio satisfaciēs deo p penitētiā. vn̄ dn̄s ait ad helyā qm̄ achab reueritus est faciē meā: non inducā malū in dieb⁹ ei⁹. Niniuite cū audirent ad huc quadraginta dies ꝛ niniue subuertet. ex edicto regis ꝛ pꝛincipū: pniam egerūt dicētes. quis scit si cōuertat ꝛ viuat ꝛ ignoscat de⁹. ꝛ relinquat[g] post se benedictionē. Hac humilitate ꝛ satisfactiōe iminētez subuersionē euadere meruerunt. quoꝝ exēplis euidenter ondit ꝙ nullus a deo cōsequit veniā: nisi pꝛimū satisfecerit sibi p pniam. Nabuchodonosoꝛ ꝗ̄ ꝓpter supbiaȝ suā a rōnabili mēte i bestialē[h] aīm cōmutat⁹ atqȝ a regno suo ꝓfugus recedens nō añ regnū recepit: ꝙ cōuersus deū pdicauit. Deniqȝ plebs israhelitica ob culpā sue transgressionis captiuitati tradita. nō ante liberari meruit: ꝙ peccata sua confitens danielis ꝛ alioꝝ sanctoꝝ pꝛecib⁹ veniā accepit ¶ In euangelio[i] quoqȝ venientes ad iohannez vt baptizarent ab eo baptismo penitentie[k]. pꝛimū confitebant peccata sua ondentes. ꝙ quisqȝ debet sua peccata dānando cōfiteri ꝛ inouationē vite melioꝛis ꝓmittere. si regenerationis gr̄am desiderat accipere

ram⁹ nisi dicat hoc de matheo intelligi. cui cū dn̄s dicit sequere me. R̄n̄. dn̄o pater meus moꝛtu⁹ est volo eū sepelire. tunc dn̄s ait. dimitte moꝛtuos sepelire moꝛtuos suos. p ¶ Penitēs. dd̄. vt. j. di. iiij. ille rex. q ¶ Tacui. peccata. r ¶ Ossa. virtutes quib⁹ anima sustentat vt ossibus coꝛp⁹. s ¶ Dū clamarē. iactādo me de meritis meis. non cōfitendo.

a ¶ Nō claudis. os nō cōfitendo non claudet. id est non constringet te finalit.

b ¶ In pfundo viciorꝫ. vnde pcō: cū venerit in pfundum vicioꝝ contempnet. xvij. di. nec licuit.

PEnitētia. nō negec nā diffidētia etaꝫ ꝛc. xxxij. q. ij. ancillam ꝛ. j. di. vi. nemo.

o ¶ Vulnerata. delictis.

NOn sufficit. quo ad famā exterioꝛez. sufficit enim quo ad deū dūmodo nō cōtemnat.

f ¶ Per pnie j. e. di. si peccatum dauid

NOuit. sententiā cōminationis. cōtra. vt. xxij q. iiij. incommutabilis. et in hoc similis ē pretoꝛi quo ad interlocutoꝛiam. ff. de re iudi. quod iussit.

ALiud. s. xi. q. i. aliud.

i ¶ Reposcere. qd licet vt s. xiiij. q. i. qd debetur.

k ¶ Pꝛopꝛia ff. de mino. si iudex.

l ¶ Licēt. hoc exposui. s. xi. q. i. aliud.

m ¶ Expediuit. vt debitū repetere. vt. s. xiiij. q. i. c. quod debetur. sed hoc non expedit cuȝ scādalo. Item tempoꝛalia accipere. i. q. i. iudices. Item omnibus cibis in differenter vti licet. xi. q. iij. ad mensam. Sed non expedit. xxviij. q. i. omnes. Item vxoꝛez gentilem derelinquere licet. xxviij. q. i. iam nunc. sed non expedit. vt. e. q. i. sicut enim.

Xp̄us quoqȝ alios legitur suscitasse a moꝛtuis. alios a lepꝛa mūdasse. alios illuminasse. alioꝝ membꝛa paralisi dissoluta cōsolidasse. oīm tamē sanitatē petitio ꝓpꝛie vocis: vel amicoꝝ[l] legitur pcessisse. Luca eñ referēte didicim⁹. ꝙ p socru petri pꝛius rogat⁹ est: ꝙ eam sanitati redderet. Lepꝛosus vo ille quē dn̄s descēdens de monte mūdauit pꝛius ꝓclamauit ad eū. dn̄e si vis: potes me mūdare. quē postea tāgēdo mūdauit. Cecus quoqȝ cū clamaret ad euȝ miserere mei fili dauid. interrogauit eū iesus qd vis vt faciā tibi. ait Raboni[m] vt videā lumen. Tres quoqȝ moꝛtuos[n] audiuit quos alijs oꝛātib⁹ reddidit vite. Quartū[o] ꝗ̄ discipulo nūciante audiuit. sȝ qꝛ defuerūt viui q̄ p eo pcarent. resuscitari nō meruit q̄bus nimirū exemplis euidētissime dat intelligi ꝙ ille quē macula grauioꝛis culpe inficit. nisi cōfessiōe ꝓpꝛij oꝛis. vel eccl'ie intercessiōe suffragāte sanari nō poterit. Hinc penitens[p] ille q̄ pꝛius tacendo pctā flagellari meruerat. postea coꝛreptus dicebat. Qm̄ tacui[q] inueterauerunt omnia ossa[r] mea dū clamarē[s] tota die. Hinc xp̄s ex psona membꝛoꝝ ait. nō absoꝛbeat me pꝛofundū neqȝ vrgeat sup me pute⁹ os suū. Quod aug. exposuit dicēs. Puteus est pfunditas humane iniq̄tatis in quā si cecideris: non claudet sup te puteus os suū. si tu nō claudis[a] os tuū. Confitere ergo ꝛ dic. De pfundis clamaui ad te dn̄e ꝛc. ꝛ euades. clauder sup illuȝ q̄ in pfundo[b] cōtēnit a quo moꝛtuo velut ab eo q̄ nō est: perit cōfessio. Hinc idez pꝓpheta ait. Introite poꝛtas ei⁹ in cōfessione. ondens ad poꝛtas misericoꝛdie. nō nisi p cōfessionē peccati aliquē posse ptingere. Hic etiā beat⁹ iohānes baptista ꝛ saluatoꝛ noster exoꝛdiuȝ sue pꝛedicatiōis a pnia sumpserunt dicentes. Penitentiā agite appꝛopinquabit eñ regnū celoꝝ. Ostendens neminē ad regna celoꝝ posse ptingere: nisi pꝛimū p penitentiam deo curauerit satisfacere. Hinc etiam in actibus apostoloꝝ legit ꝙ credentes veniebant ad apostolos annunciantes actus suos. ¶ Ex hijs omnibus facile monstratur sine confessione nullum veniam posse mereri.

¶ Hinc leo papa ait.

Sufficit petenti cõfessio q̃ primum dño offert deinde sacerdoti qui p delictis penitentium precator accedat. ¶ Itē. Penitentia q̃ dilata est cū studiosius petita fuerit nõ neget[c] vt eo mõ ad indulgentie medicinā: aia vulnerata[d] pueniat. ¶ Itē aug. in sermone de pnia. Non sufficit[e] mores in meliꝰ cõmutare ⁊ a pteritis malis recedere: nisi etiaʒ de his q̃ facta sunt satisfiat dño p pnie[f] dolorē: p humilitatis gemitū: p cõtriti cordis sacrificiū cooparantibꝰ elemosinis ⁊ ieiunijs. ¶ Itez amb. Nouit dñs mutare sniam[g] si tu noueris emendare delictū. ¶ Item leo papa. Aliud[h] q̃dem est debita iusta reposcere[i] aliud ppria[k] pfectionis amore cõtēnere. Illicitoꝝ veniā postulātē oportet etiā a multis licitis abstinere: dicēte aplo. oia mihi licent[l] sʒ nõ omnia expediūt[m]. Vñ si penitēs hēat cām quā negligere forte nõ debeat: meliꝰ expectet ecclīasticū q̄ forense iudiciū. ¶ Itē ieronimus in malachia. De eodem.

Qui sanctꝰ sacerdos est ⁊ comedit agnuʒ in pascha[n] dñi accingatur balteo castitatis ⁊ audiat cū apostolis Sint lūbi vestri pcincti ⁊ lucerne ardētes in mãibꝰ vestris. Qui aūt peccator est[o] ⁊ quē remordet[p] ppria cõscia cilicio accingat ⁊ plangat vel ppria delicta vel ppli ingrediat ecclīam[q] de q̃ pter peccata fuerat egressus ⁊ cubet vel dormiat in sacco vt pteritas delicias p quas deum offenderat: vite austeritate cõpenset. ¶ Ideʒ in amos ppha. De eodē.

Si agamus[r] pniam ipsuʒ q̄ sue penitebit sentētie. Rursus[s] iuxta eundeʒ[t] pmittit pspera si pniam egerimꝰ: qd si negligētia dissoluamur ⁊ illū penitebit spõsionis pmissaqʒ reuocabit. Cuius rei exemplū samariā ⁊ iherusalē habere possumꝰ: quoꝝ alij de imminentibus supplicijs liberati sunt. alij q̃ patribꝰ pmissa fuerant perdiderunt. ¶ Idē super danieleʒ. De eodem.

Quamobrē cõsiliū meū placeat tibi ⁊ peccata tua elemosinis[p] redime[r] ⁊ iniquitates tuas in misericordijs pauperū. si forte[s] ignoscat deꝰ delictis tuis. Si pdixit sniam q̃ nõ pōt[a] mutari quō hortat ad elemosinas pauperū et misericordiā vt deus sniam pmutet: qd facile soluit exemplo regis ezechie quē ysaias pdixit moriturū[b] ⁊ niniuitarū q̃bus dictuʒ fuerat adhuc quadraginta dies sunt ⁊ niniue subuertet: ⁊ tñ ad p̄ces ezechie ⁊ niniue: dei snia mutata ē[a] Rursum bona agenti se asserit[b] polliceri indulgentiā: alioq̃n[c] ⁊ in reuerentiā[d] loquit deus se mala minari sup genteʒ ⁊ si bona fecerit. minas in clementiā cõmutare Rursuʒ asserit polliceri: ⁊ si mala fecerit: dicit suā mutare sniam non in hoies sed in opa q̃ mutata sunt. Neqʒ eñ deꝰ hoibus irascit: sed vicijs[e] q̃ cum in homie nõ fuerint: nequaq̄ punit qd mutatū est. Dicamꝰ q̃deʒ ⁊ aliter. Fecit ergo nabuchodonosor iuxta danielis cõsiliū misericordias in pauperes: ⁊ idcirco vsqʒ ad menseʒ duodecimū[f] in eo dilata est snia. sed q̄ postea ambulans in aula babilonis gloriat ⁊ dicit. Nõne hec est babilon magna: quā ego edificaui in domo regis ⁊ in robore fortitudinis mee ⁊ in gloriam nominis mei bonū misericordie pdidit malo supbie forsitā[g] ignoscat deꝰ delictis tuis. Cuʒ beatꝰ daniel pscius futuroꝝ de snia dei dubitet[h] rē temerariaʒ faciūt q̃ audact[i] peccantibꝰ veniā pollicent. Et sciendū est tñ q̄ nabuchodonosor bona opera facienti venia repromittit. ¶ Idem.

Q ¶ Qui sanctus. in pascha. i. in transitu de vicijs ad virtutes. q: pascha transitus interptatur. de cõse. di. iiij. per aquam.

o ¶ Peccator est. ex hoc videt q̄ cõstitutꝰ in mortali possit auctoritate sua a cõione sacramentoꝝ abstinere. iuxta illud. pbet se hō ⁊ sic de pane illo edat ⁊c. de cõse. di. ij. qui scelerate. ⁊ ideo laudat mulier q̃ mēstrua patitur si ex reuerētia abstinet. s. v. di. ad eiꝰ ⁊ ar. j. de cõse. di. ij. quotidie Sed cõtra. s. e. di. sunt q̃ arbitrant. ⁊ c. facilꝰ. ⁊ j. e. in actiõe. In ɔtrarijs istis dicit q̄ nemo auctē sua sed sacerdotis dʒ abstiere a cõmunione sacramētorū al taris. Solu. abstinet quis peccati ɔsciꝰ aliquādo propter reuerētiā qd cõmendatur: vt h ⁊ cõ similibꝰ. Alii qñ ppter satisfactiõeʒ delicti putās talē abstinētiaʒ pdesse etiam non iniuncta ei aliq̄ pnia a sacerdote: qd inhibet in cõtrarijs. sed in illo casu vbi ob reuerētiaʒ abstinet ppē criminis conscietiā. distinguo: vt si scādaluʒ orit: ex eius abstinētia cõpelli pt a pelato suo ad sumenduʒ eucharistiam vel petenduʒ ar. j. de cõse. di. ij. si q̃s intrat. ⁊ c. seculares. Sed si nõ est scandalū bñ facit abstinendo. j. de cõse. di. ij. quotidie. hodie tñ videt tolli ista distinctio. vt ex de pe. et re. ois. p ¶ Remordet. fm qd no. s. xvi. q. i. monachi.

q ¶ Ecclīam. i. vnitatē ecclesie per fidē ⁊ caritatē. nec eñ intelligi potest de ingressu corporali eccīe. nemo nāqʒ p peccato aliquo abstinendus est ab ingressu ecclesie nisi sit excõicatus vel interdictꝰ ex iusta cā. j. e. q. iiij. vir cū ppria. xi. q. iij. excõmunicatos.

S ¶ Si agamus. Ea. dicit ieronimus q̄ sicut deꝰ ppter pniam reuocat sniam etiā cõtra cõtumaces latam: ita ppter penitendi negligentiā bona reuocat que pmisit. ⁊ hoc pbat exemplis ihrlm ⁊ samarie nabuchodonosor ⁊ ezechie regis. s ¶ Rursus. verba gra.

t ¶ Eundem. i. amos de quo locutus fuerat ieronimus.

Q ¶ Quamobrē. illud tangit qd nabuchodonosor in somno vidit arborē in medio terre pertingentē vsqʒ ad celū: ⁊ sub ea habitabāt animalia bestie: ⁊ in ramis volucres ⁊ ex ea vescebat ois caro. ⁊ ecce vigil factus: spūs de celo descendit ⁊ ait. succidite arborē ⁊ pcidite ramos ⁊ fructus eius ⁊ fugient ex ea bestie ⁊ volucres: sed germē eius in terrā finite: ⁊ cū feris sit pars eius ⁊ ab humano cõmutet cor eius: ⁊ septē tpa mittent super eā. Qd somniū daniel interptatꝰ est: ⁊ ait. tu rex es ⁊ arbor ea: qui inualuisti ⁊ potestas tua in terminis terre: ⁊ audiuisti p vigilē altissimi sniam super te ⁊ ab hominibus te eijcient ⁊ cū feris erit habitatio tua: fenū vt bos comedes. septē tēpora. i. septē anni mutabunt sup te ⁊ relinquet tibi semē vel germen radicis. q: regnū tuū restituet tibi. q̄obreʒ audi cõsiliū meum. peccata tua elemosinis redime forsan ignoscat tibi deꝰ pꝰ annū aūt deambulabat rex i aula sua: ⁊ superbe loquebat dicēs. nõne hec est babilon quā ego edificaui i robore regni ⁊ in gloria decoris mei. adhuc erat sermo in ore eius. ⁊ ecce vox de celo dicēs. tibi dicit nabuchodonosor: regnū tuū trāsit ad te et cū feris habitabis septē tēporibꝰ: donec scias q̄ dominet altissimus vniuers regnis hoium. ⁊ stati ex hoibus abiectꝰ ē ⁊ vt bos fenū comedit ⁊ rore celi caput eius infectū est donec capilli eius in similitudinē aquilaꝝ crescerēt: ⁊ vngues eiꝰ q̄si vngues auiū.

p ¶ Elemosinis. elemosine nāqʒ a morte liberant peccatorē quā p delicta subierat. vt. j. e. di. medicina. j. e. di. c. miror.

r ¶ Redime. illd reponit priuatiue: q: pprie nõ est h redēptio. si. fi. c. ff. cõmo. si vt. §. vl. ff. de leg. cõ miss. l. i. ff. qd vi aut clā. si in rem. §. ij.

s ¶ Si forte. s. dist. lxxxvi. nõ satis. ver. dñs nõ vult. dubitāter dixit q: deesse pt cõtritio cordis. ar. s. e. q. ij. āmonere. ⁊ nõ valēt elemosine nisi ex bono fonte ⁊c. vt. lxxxvi. di. nõ satis. vel iõ sub dubietate posuit ne securitas negligētiā: ⁊ negligentia paret offensam. vt. j. e. pdixerat. vel ponit forte assertiue vt in euangelio forsitan ⁊ patrē meū cognouissetis ⁊c. j. di. iiij. ne forte. ff. de rei ven. item si. §. i. a ¶ Nõ pōt. i. nõ cõtingit h fm eos ɔ q̄s hic loquit.

b ¶ Moriturū. ppter peccatū qd cõmisit qñ supbiuit de victoria quā habuit de inimicis eā sibi attribuēs. a ¶ Mutata est. non iudicij varietate: sed eoꝝ mutatione q̃ cõuersi p pniam meruerūt liberari. b ¶ Asserit. dñs loquēs ieremie. ⁊ sunt verba ieronimi sup danielē. c ¶ Alioquin. i. nisi pstaret indulgentiā agenti bona. cur infert mala agēti mala. ⁊ hoc sequitur. equū est eñ sicut male agentibus infert mala: sic bene agentibꝰ parcat ⁊ cõferat bona. d ¶ In reuerentiā. id est cõtra eq̄tateʒ reuerēdā vel ad h vt oēs eū eque reuereamur tñ. e ¶ Vicijs. s. di. lxxxvi. odio.

f ¶ Vsqʒ ad mensem duodecimū. vsqʒ ad annū peccata elemosinis redemit post superbiuit. g ¶ Forsitan. verba danielis.

h ¶ Dubitet. i. pponat fm formā dubietatis. vel dic vt. s. in prin.

i ¶ Audacter. s. viij. q. i. si ergo. s. xxxij. q. vi. si paulus. hoc aduerbiū deter

minat verbũ vel participium.ar.ad hoc.xciij.di.diaconi.

Vide.o tu auditor. l ¶ Discentem.ß.di.xlv.disciplinam.

m ¶ Chusarsaton.q̃ humiliatio eorum interptaꝛ in libro iudicum. hic est diabolꝰ cui humiliande ⁊ affligende traduntur anime qui xp̃i humilitate cõtẽpta in suꝑbiam se extollũt, ⁊ iste chusarsaton fuit rex syrie ⁊ mesopotamie

Vide[k] benignũ dñm misericordiaꝫ cũ seueritate miscẽtẽ[l] ⁊ ipsius pene modũ iusta ⁊ clemẽti deliberatione pẽsantẽ. ⁊ ideo nõ in ꝑpetuũ interituꝫ tradit delinquẽtes: sed q̃nto inq̃t tꝑe fuierũt chusarsaton[m]: hoc est octo annis disce. ⁊ hoc o tu auditor: q̃sq̃s ille es q̃ tibi cõsciꝰ es alicuiꝰ erroris: ⁊ q̃nto tꝑe errasse te nosti q̃to tꝑe deliquisti: tanto[n] nihilominꝰ[o] tꝑe humilia teipsuꝫ deo satisfacito ei in cõfessione pñie: non expectes vt humiliet te chusarsaton: ⁊ inuito te necessitas extorqueat pniam: sed ipse ꝑueni tortoris istiꝰ duritiã. q2 si teipse emendaueris: si teipsum correxeris pius est dñs ⁊ misericors q̃ vindictã tẽperet: ab eo q̃ illam penitẽdo ꝑuenerit. Sed ⁊ illud cõsideremꝰ: q2 donec seruierũt chusarsaton illi q̃ traditi fuerant ꝑ delictis suis ⁊ nõ clamauerũt[p] ad dñm nemo suscitatꝰ est q̃ saluare eos posset. Cũ v̾o clamauerint ad dñm tũc suscitauit[q] dñs saluatorẽ israel ⁊ saluauit eos

Ecclesia xp̃i est nõ habẽs ¶ Ideꝫ maculã[r] neqꝫ rugam[s] aut aliquid istiusmodi. Qui ergo peccator est aliq̃ sorde maculatꝰ de eccl'ia[t] xp̃i nõ põt appellari: nec xp̃o subiectꝰ dici. Possibile aũt est vt quõ eccl'ia q̃ prius rugam habuit ⁊ maculã ⁊ imunditiã postea restituta est: ita ⁊ peccator currat ad medicũ q2 nõ habẽt opus sani medico: sed male habẽtes vt curet vulnera ipsiꝰ ⁊ fiat de eccl'ia que est corpus xp̃i. ¶ Idem.

Super tribꝰ[v] scelerib' damasci ⁊ super q̃tuor nõ cõuertã[x] eũ. Iuxꝰ[y] tropologiam[z] hoc possumꝰ dicere. Primuꝫ peccatũ est cogitasse q̃ mala sunt. scõm cogitatiõibꝰ acquieuisse ꝑuersis. tertiũ qð mẽte decreueris: oꝑe cõplesse. q̃rtuꝫ

cui seruiuit israel nouẽ annis eo q̃ ꝑuaricatꝰ est in ꝑceptis dñi seruiẽdo idolis mortuo iosue quẽ liberauit othoniel frater caleph in q̃ erat spiritus dñi. postq̃ populus clamauit ad dñm tradito chusarsaton in manꝰ othonielis. in pugna q̃ñ pugnauit ꝯ eũ. vt legitur i li. iudicũ. ij. ⁊ iij.

n ¶ Tanto.s.saltem ⁊ si nõ plus.

o ¶ Nihilominꝰ. j. di. iij. ꝑductio: ꝯ.sꝫ ibi de pctõ ꝑmi parentis tm̃: vel de pena interiori. hic aũt de exteriori. j. di. iij. iudas. ad fi. ver. i.

p ¶ Nõ clamauerũt ß.c.di.§.ex his. ver. quartũ quoq̃.

q ¶ Suscitauit. saluatorẽ. othonielem scꝫ filiuꝫ caleph fratrẽ seleph minorem cui caleph arã filiã suã dederat in vxorẽ: ꝑ eo q̃ ei ceperat ciuitateꝫ canatharbe. i. ciuitatẽ lfaꝝ. h ergo othoniel quasi saluator filijs israhel est missus: dũ suꝑ eos est dux cõstitutꝰ a dño. interpratur aũt othoniel tꝑs michi dei. h est aliq̃s militie celestis archangelꝰ: q̃ sibi tẽpus a deo dispensatũ accipiẽs: mittitur i adiutoriũ eoꝝ q̃ hereditatẽ capiũt salutis.

r ¶ Ecclesia. maculã. heresis vel mortalis peccati. ß. di. xxi. c. q̃uis. ß. pxi. cã. q. iij. recurrat. s ¶ Rugã. s. scismatis vel venialis peccati.

t ¶ De eccl'ia. ß. xxiij. q. iiij. forte ꝯ. ⁊ c. h aũt vita. cõtra. So. eccl'ia q̃nq̃ large sumitur vt granũ ⁊ paleã cõplectatur. vt in cõtrarijs. ß. xxxij. q. iiij. recurrat. vel dic aliud est esse de eccl'ia qð hic negatur de malis: aliud esse in eccl'ia qð in cõtrarijs cõceditur. vel distingue. nã sunt quidã in eccl'ia noie ⁊ re. vt boni catholici: vt hic. quidã nec noie nec re. vt ꝑcisi. ß. xxiij. q. iiij. si q̃s a catholico. q̃dam noie tm̃. vt in cõtrarijs. q̃dã re tm̃. vt. j. de cõse. di. iiij. non dubito vñ ꝓpheta. in peccatis dimisi matrẽ vestrã. vt. j. xxxv. q. i. c. vlti.

v ¶ Super tribus. verba hec sunt amos ꝓphe cõminantis azabeli regi damasci: qui decẽ tribus grauiter afflixerat. q. d. si azabel semel vel bis tãtummodo pplm meũ esset ꝑsecutꝰ: forsitan parcerem illi. sed q2 diu expectaui ad pniam vt ꝯuersus reciperet sanitatẽ ⁊ ecõtra ipse abusus patiẽtia mea tertio ⁊ q̃rto afflixit cogor mutare sñiam vt plagis corrigã delinquentes.

x ¶ Cõuertã. nõ expectabo eũ vt cõuertatur: sed plagis corripiã euꝫ. vel lege interrogatiue: nõ cõuertã eũ. i. nõne cõuertã eũ ab insania sua flagellãdo ipsum. y ¶ Iuxta. verba iero. z ¶ Tropologiã. i. moralitatẽ. de hoc quere. ß. di. xxxvij. vino. a ¶ Delicto. quasi diceret q̃ i tribꝰ priorib' peccat: si penitet conuertit dñs ad eum vultuꝫ clementie sue. si vero nõ penitet auertit ab eo vultum clementie sue.

Secũda tabula. naufragiũ. ꝑcellaꝝ huiꝰ mũdi. q2 nauigamꝰ tẽdẽtes ad patriã: ⁊ incurrimꝰ naufragiũ ex pctõ primi hois q̃ sumꝰ morti addicti. Prima tabula est baptismꝰ vbi purgatur vetꝰ hõ ⁊ induitur nouꝰ. xxvi. di. c. deinde. Scõa tabula est pnia q̃ post baptismũ resurgimꝰ: post baptismũ lapsi ꝑ pniam reuocari valeãt: sꝫ nõ ꝑ baptismuꝫ. h. ad lfam. ꝑma tabula ẽ nauis scõa tabula ẽ scapha i qua in naufragio periculũ euaditur.

post peccatũ nõ agere pniam ⁊ suo sibi complacere delicto[a]. ¶ Idem

Secunda post naufragiuꝫ[b] tabula est culpã simpliciter cõfiteri: imitati estis errãtẽ imitamini ⁊ correctũ. Errauimꝰ iuuenes: emendemꝰ senes: iungamꝰ gemitũ ⁊ lacrimis copulemꝰ. Idẽ q2 diuinitatis natura clemẽs est et pia: magisq̃ ad indulgẽtiã q̃ ad vindictã prona q2 nõ vult mortẽ peccatoris: sꝫ vt ꝯuertatur ⁊ viuat. Si q̃s post lapsum peccatorũ ad verã pniam se cõuerterit: cito a misericordie iudice veniã impetrabit.

Ne forsitan ¶ Idẽ in malachia: peccati imemores tardiꝰ reuertantur. Adhuc inq̃t sedere vos faciã in tabernaculis sicut in diebꝰ festiuitatis[c] vt qð facit[d] baptisma hoc faciat ⁊ pnia: et habitẽt in tabernaculis saluatoris hoc

Direxerat est in eccl'ia. ¶ Idẽ. Ieremias[e] septuaginta ãnos desolationis templi post quos rursum venirent populi in iudeã ⁊ edificarent ibi tẽplũ ⁊ ierusalẽ: que res non facit danielẽ negligentẽ: sed magis ꝑuocat ad rogãdum: vt quod deus per suaꝫ ꝑmisit clementiã: ꝑ eorũ impleat preces[f] ne negligentia ⁊ superbia pariant offensaꝫ. Deniq̃ꝫ[g] in genesi legimus[h] centũ ⁊ viginti ãnos pñie ꝯstitutos ante diluuiũ: vt q2 tãto tꝑe hoc est centũ ãnis noluerũt agere pniam: neq̃q̃ expectat vt ⁊ viginti ãni alij cõpleantur. sꝫ infert ante[i] qð postea[k] fuerat cõminatꝰ[l]. Vñ ⁊ ieremie dicitur. ob duritiã cordis ppl'i iudeoꝝ ne ores pro ppl'o hoc: q2 nõ exaudiam te. Et ad samueleꝫ. Vsquequo luges suꝑ saulẽ ⁊ ego abieci[m] eũ. In cinere igitur et sacco postulat ipleri qð ꝑmiserat deus nõ q̃ esset incredulꝰ futuroꝝ: sꝫ ne secu

Ne forsitã festiuitatis scꝫ scenophegie in q̃ iudei singulis annis hitabant sub vmbraculis in memoriã. xl. annis: quibꝰ in deserto fuerũt i tabernaculis. q̃si diceret ad lfam. sic olim vos ð egipto liberaui ⁊ habitauistis in tabernaculis sic ⁊ nũc educã de iminente captiuitate peccatoruꝫ si ad me reuerti volueritis.

d ¶ Nõ facit baptisma. nõ tm̃ quodcũq̃ vt. j. de cõse. dist. iiij. sine. vnde semper ista duo quãuis iterdictũ generale ponatur. excepta intelliguntur extra de spõ. non est nobis. Itẽ hoc facit penitẽtia qð baptismus q̃ ad vitã eternã: nõ q̃ ad hoc vt petere possit q̃s iure suo dispensationẽ acta pnia. vt. j. di. vi. c. i. in fi. extra de voto ⁊ vo. re. c. i. in fi.

e ¶ Direxerat. ieremias in ep'la quã direxerat iudeis ad trãsmigrationẽ babilonis: dicens. cũ impleri ceperint septuaginta anni visitabo ⁊ reducã vos ad locum istũ. f ¶ Preces. ß. xxiij. q. iiij. ob g ¶ Deniq̃. alia rõne ꝑbat q̃ ab oratione non est cessan ꝯtineri. dum. q2 si deus videt homines negligẽtes mutat qð priꝰ ꝑmiserat.

h ¶ Legimus. vbi dicitur q̃ nõ ꝑmanebit spũs meꝰ in homine in eternũ. quia caro est fragilis. eruntq̃ dies eius. cxx. ãni. quasi diceret spiritus meus id est indignatio mea ⁊ ira mea nõ remanebit in homie in eternũ. i. non erit eterna. q2 nõ reseruabo hoiem eternis cruciatibꝰ: sꝫ ipsum h puniã tꝑaliter. s. diluuio. h dicit ꝓpter illos q̃ in diluuio saluati sunt ⁊ cõuersi ad deũ. i ¶ Ante. nunq̃d etiã iudex potest hoc facere post datas inducias. ar. q̃ sic. ff. de re iudi. qð iussit. ideꝫ etiaꝫ dices in sententia lata sub cõditione. extra de sen. excõ. a nobis.

k ¶ Postea. ar. q̃ si teneris mihi librũ scribere ad certũ terminum ⁊ tantum iam de tempore est elapsum q̃ in residuo scribere non possis: statim possum agere cõtra te. ar. ß. ij. q. vi. appellatore. ff. de ver. ob. hoc iure. ar. cõtra. ff. si quis caut. si eũ. §. i. ff. de v̾. ob. nulla stipulatio. ꝓpe pn. ti. ꝯ. ff. e. si insulã. vbi soluitur hec cõtrarietas.

l ¶ Cōminatus. penā. s. diluuij. m ¶ Abieci. quantū ad ꝯsciētiā.
Medicina. peccata. i. penas debitas p peccatis. no. in hoc. c. peccata dici penas peccatoȝ: q elemosinis redimunt̄ ⁊ relaxant̄. vl' elemosine redimūt peccata. i. ostendūt esse dimissa. vel legit̄ de misericordia. vel elemosina virtute q est spūalis medicina anime.

o ¶ Redime. s. xl. dis. non cogant̄. ar. s di. lxxxij. presbiter.
p ¶ Venūdatus. s. xv. q. i. nō est elemosina. s. c. di. § alij. c. miror.
Medicamētum. i. elemosina ipsa.
r ¶ Efficit. vbi deest oportunitas alia faciendi.
s ¶ Date elemosinā ordinate scȝa vobis ipsis incipiētes vt eaȝ vobis primū exhibeatis. j. di. iij. q vult.
t ¶ Mūda. i. munde ⁊ sine peccato possidebiti alia.
Deus. ca. de⁹ indifferenter quēlibet peccatorem recipit si peniteat ⁊ sacerdotib⁹ licētiā relaxādi d pena cōcessit maiora tamē peccata pena maiori sūt punienda.
x ¶ Diffinitionē. i. distinctionē psonarū. i. nullū verepenitenteȝ a se excludit. vt. xxviij. q. ij. c. i. §. i. vel diffinitionē. i. exceptionē peccatorum.
y ¶ Qui misericordiaȝ. i.

ritas negligētiā ⁊ negligētia pariat offensaȝ. ¶ Itē amb. in ſmone dñica de abrahā. Operib⁹ misericordie nō deuȝ emimus: sed nosmetipsos redimimus.

Medicina misericordie tollit peccata[n] magna: habemus plura subsidia qb⁹ peccata nr̄a redimim⁹ Pecuniā habes redime[o] pctm̄ tuū: nō venalis dominus est: ȝ tu ipse venalis es. Peccatis tuis venūdat⁹[p] es: redime te opib⁹ tuis: redime te pecunia tua: vil' ē pecūia tua: ȝ p̄ciosa est misericordia. elemosina inquit a pctō liberat. Crimina ergo elemosinis redimunt̄. ¶ Itē iohes os aureū.

Medicamētū[q] forti⁹ qd maxie operatur in pnia hoc est elemosina sicut in p̄ceptis medicine medicamētum. multas qdē herbas accipit. vnā aūt dominātissimā: sic ⁊ i pnia ista hba dominātior ⁊ potētior ē ⁊ vniuersuȝ ipsa efficit[r]. Audi eñ qd dixit diuina scriptura Date elemosinā[s] ⁊ ecce oia mūda[t] sunt vobis. ¶ Itē amb. in libro de pnia.

Deus[v] diffinitionē[x] nō facit q misericordiā[y] suā oibus[z] pmisit ⁊ relaxandi[a] licētiā sacerdotib⁹ suis sine vlla[b] exceptione cōcessit. Sed q culpā exaggerauit: exaggeret[c] pniam. Maiora ei crimina maiorib⁹[d] abluunt̄ fletibus.

Fleat[e] p te mater ecclia ¶ Item. ⁊ culpā[f] tuā lacrimis lauet. videat te xp̄s merērē ⁊ dicat. beati estis tristes q: gaudebitis: amat vt pro vno multi[g] roget. Deniqȝ in euāgelio motus lacrimis vidue. q: plurimi p ea flebāt filiuȝ eius resuscitauit. ¶ Idem.

Adā post culpā statim[h] d paradiso de⁹ eiecit: nō distulit: sed statim sepauit a delitijs vbi statim ageret pniam: tunica vestiuit eū pellitia nō serica. ¶ Iteȝ augustinus ad felicianum.

Tres aūt[b] actiōes[c] sunt pnie quas mecū vr̄a eruditio recognoscat. vna ē[d] que nouū hoiem parturit[e] donec p baptisma salutare oium p̄teritoȝ fiat ablutio peccatoȝ. Omnis[f] q iā volūtatis

sericordiaȝ. i. remissionē peccatoȝ a se p misericordiā ꝯferendā. z ¶ Omib⁹ p misit. vere penitētib⁹. xxiij. q. ij. legat̄. a ¶ Et relaxādi. i. penam pctōȝ remittēdi. b ¶ Sine vlla. i. nullū excipiēdo vel peccatoreȝ vel pctm̄. q: nullū pctm̄ est de q nō possit qs penitere. vt. j. de conse. di. iiij. nemo. c ¶ Exaggeret. i. si maior fuit culpa: maior sit dolor de culpa. vel satisfactio p culpa. d ¶ Maiorib⁹. s. xxiij. q. i. non. Fleat. si manifestū fuerit crimē doleas manifeste ⁊ ꝯfleas: vt p te oret mater ecclia. f ¶ Et culpā. id est penam culpe q̄ qua dignus est per contritionem cordis: per lacrimas ⁊ oratio nem ex toto doleat. g ¶ Multi. hoc etiā faciunt epi cum volunt suis nepotib⁹ benefacere: ⁊ merito. q: psonam xp̄i gerunt. xxi. dis. in nouo. Adam. statim. arg. q snīa lata statim executioni mandāda sit. vt notaui. s. ij. q. i. sicut. xi. q. iij. cum apud.

Tres aūt. Casus. Tres sunt modi agendi penitentiā. Primus quando adultus volens baptizari agit penitentiaȝ. Secundus qn̄ aliquis quotidie penitet de leuib⁹ peccatis. Tertius quando aliqs pniam agit de mortalibus que phibent̄ in decalogo. Ab illo aūt versiculo. est eñ penitētia: tractat de secundo modo. nam si quis cōtēnit venialia: ppter cōtēptuȝ eoȝ cōstituit̄ dign⁹ morte eterna. ⁊ hoc pbat quadam similitudine.

sue arbiter ꝯstitut⁹ est: cuȝ accedit ad sacramentū fideliū nisi eū peniteat vite veteris: nouā inchoare nō pōt ab hac penitētia cū baptizant̄ soli paruuli immunes sunt. Modū eñ vti pn̄t libero arbitrio. qbus tn̄ ad cōsecrationē[g] remissionemqȝ originalis peccati pdest eoȝ fides[h] a qbus offerunt̄. Altera vero pnia est cui⁹ actio p totā vitā istā qua in carne degim⁹ mortali: ppetua supplicationis[i] humilitate subeūda est. Primo q a nemo vitā eternaȝ incorruptibilē imortalēqȝ desiderat[k] nisi eum vite hui⁹ tpalis corruptibilis mortalis peniteat. nō eñ sic quisqȝ in nouā vitā p sanctificationē baptismi nascitur vt queadmodū ibi deponit oia peccata p̄terita: ita etiā statim mortalitatē carnis: corruptionēqȝ vite deponat. Tertia vero est actio pnie q p ill' peccatis[l] ē subeūda q legis decalogus cōtinet de qb⁹ apl's ait. Si nosmetipsos[m] eñ iudicarem⁹ a dño nō vtiqȝ iudicaremur[n]: ⁊ infra. Est eniȝ penitētia[o] humiliū ⁊ bonoȝ fideliū pena quotidiana: in qua cū pectora nr̄a tondimus dicentes. dimitte nobis debita nostra ⁊c. neqȝ ea dimitti nobis volumus q dimissa in baptismo non dubitamus. sed illa vtiqȝ que humane[p] fragilitati q̄uis parua tn̄ crebra subrepūt: q si collecta[q] ꝯ nos fuerit ⁊ ita nos grauāt ⁊ opp̄mūt[r]: sic vnū grāde pctm̄. Quid eñ interest ad naufragiū vtrū vno grādi fluctu nauis operiat̄ ⁊ obruatur: an paulatim subrepēs aq in sentinā ⁊ per negligētiū culpā derelicta atqȝ ꝯtēpta ipleat nauē atqȝ submergat Propt̄ hec ieiunia[s] elemosine ⁊ orōnes inuigilant in qb⁹ cuȝ dicim⁹ dimitte nobis debita nr̄a sicut ⁊ nos dimittim⁹ ⁊c. manifestamus habere nos qd nobis dimittat̄ atqȝ in his vbis humiliātes aīas nr̄as q̄tidianā quodāmodo agere penitentiā non cessamus. ¶ Item gregorius.

Si peccatū[t] dauid dñs transtulit tā detestabile qd est qd post oia que

c ¶ Actiones. i. tribus modis agit̄ penitentia. s. ante baptismuȝ. vt de cōse. di. iiij. agunt homines. post baptismū de mortalibus peccatis ⁊ quotidie de venialibus. j. de cōse. di. iij. d quotidianis.
d ¶ Vna est. que fit ab adultis cū baptisantur vel ante.
e ¶ Parturit. pprie ponit h verbū parturit. cū eñ hō iā pponit ⁊ meditat̄ q baptizari velit agē pniam incipit. q penitētia nouū hoiem parturit. i. de eo vetusto pri⁹ culpe vetustatē habenteȝ facit nouuȝ hoiem. i. gr̄e nouitatē habētē. de cōse. di. iiij. nō dubi.
f ¶ Omnis. j. eo. de conse. di. iiij. omnis qui.
g ¶ Ad ꝯsecratiōeȝ. i. satisfactionem vel sanctificationē.
h ¶ Fides pdest. i. sacrm̄ collatū i fide eoȝ vel pdest. q: offerrei.
i ¶ Supplicatiōis. q: sp debem⁹ supplicare vt ab eo liberemur.
k ¶ Desiderat. cum effectu. l ¶ Peccatis. p mortalib⁹.
m ¶ Si nos. penitēdo affligēdo dānādo nos de peccato.
n ¶ Iudicaremur. i. puniremur.
o ¶ Est eñ pnia. mō redit ad scōȝ articulū. p ¶ Que hūane. j. di. iij. §. si verba. ⁊. c. d quotidianis. q ¶ Collecta. fm illud: ⁊ q nō psunt singl'a multa iuuāt. pinde ergo iudicandū est de plurib⁹ minutis: vt de vno grandi ⁊ graui delicto cui minora coaceruata equant̄. ar. ff. qui. ex cau. ma. nec non. §. si quis sepius. ⁊. ff. de pactis. si plures. §. cui nullū. arg. cōtra. ff. de iurisdic. om. iudi. l. si idē. C. de iudi. sancimus. §. penulti.
r ¶ Et opprimunt. illa multa venialia. i. cōtēptus eoȝ ⁊ vilipensio: q quidem peccatū est mortale vel ipsum veniale peccatū est mortale dum placet. xxv. di. §. nunc aūt. ver. hinc etiā. al's eñ ipsa venialia in purgatorio consumunt̄ ⁊ salui erim⁹ qsi p ignē. xxv. di. qlis. s ¶ Ieiunia. s. leuia. vel ppt̄ h. s. i. oia.
Si pctm̄. Ca. cum post pniam dauid dñs transtulerit ab eo pctm̄. qrit̄ qre post p eodē pctō mltas penas sustulerit. Rn̄. q lȝ pctm̄ sibi esset dimissum tn̄ pena quā pmeruit debet̄. nā si p baptismū nobis dimittit̄ originale pctm̄, tn̄ post baptismū ei⁹ pci penā, i. penalitates corporales sustinemus.

v ¶ Delictū. hic dicit peccatū inferi⁹ idē vocat delictū. ꝛ ita indifferent᷑ vti tur his vocabulis greg. qḋ ꝛ in cōi vsu loq̄ndi fit. aug. tñ in q̄ōnibus leuiti ci differentiā notat dicēs. declinare a bono est delictū: ꝛ est peccatū facere malū. vñ apparet ꝙ peccatū mali est ꝑpetratio. nā ꝛ opus est. j. dis. iij. inter hec hircū. delictū aūt est boni desertio: q̄d est aliud delictum ꝙ̄ derelictum. vel delictū appellatur ꝓprie qḋ ignoranter fit iuxta illō delicta iuuētutis et ignorātias ꝛc. peccatū vero qḋ fit sciēter.

de eodē peccato ꝑ ꝓpham ei a dño dicta sunt. postmodū tanta tolerauit. Sꝫ ꝓculdubio delictum^v dñs sine vltione non deserit. aut em̄ ipse homo in se hoc penit⁹ punit^x: aut deus hoc cū homi^y vindicās ꝑcutit. nequaꝙ̄ igit᷑ peccato parcit᷑: q꞉ nulla ten⁹ sine vindicta laxat᷑^a Sic em̄ dauid audire post cōfessionem meruit. dñs trāstulit peccatū tuum: ꝛ tñ multis post cruciatib⁹^b afflict⁹. effugiēs reatū culpe quā perpetrauerat exsoluit sic ꝛ nos salutis vnda a culpa primi hominis absoluimur. sed tñ reatū eiusdeꝫ culpe diluentes absoluti quoqꝫ adhuc carnaliter obimus^c. q꞉ delicta nr̄a siue ꝑ nos^d seu ꝑ semetipsum^e resecat etiā cū laxat. ab electis em̄ suis iniquitatū maculas studet tpali afflictōne tergere. q̄s in eis in ꝑpetuū nō vult videre. ¶ Itē augustin⁹.

Sicut pmi^f hoies postea iuste viuendo merito creduntur per dñi sanguinē ab extremo iudicio liberari. nō illa tñ vita meruerunt ad paradisuꝫ reuocari^g. sic ꝛ caro peccati etiā si remissis peccatis hō in ea iuste vixerit non cōtinuo meret᷑ eā mortē nō perpeti quā traxit de ꝓpagine peccati: tale aliquid nobis insinuatū est de patriarcha dauid in libro regnoꝝ: ad quē ꝓpha cū missus esset: eiqꝫ ꝓpt᷑ peccatū qḋ admiserat euentura mala cōminaret᷑: ꝯfessione peccati veniaꝫ meruit^a. Rñdente ꝓpheta: ꝙ illud ei flagitiuꝫ facinusqꝫ remissum sit: ꝛ tñ cōsecuta sunt que deus fuerat cōminatus: vt sic humiliaret᷑ a filio^b. q̄re ꝛ nūc dicit᷑^c si deus ꝓpter pctm̄ fuerat cōminat⁹ cur dimisso pctō qḋ ei erat cōminat⁹ ipleuit. nisi^d q꞉ rectissime si dictū fuerit rñdet᷑: remissionē illā peccati factā: ne hō a ꝑcipienda vita impediret᷑^e eterna. subsecutū vero illud cōminationis exēplū vt pietas hoīs etiā in illa humilitate^f exerceret᷑^g atqꝫ ꝓbaret᷑

x ¶ Punit. s. dis. e. §. itē sicut. c. porro. j. di. e. §. quecunqꝫ.
y ¶ Cū hoie. i. ꝑ hominē tanꝙ̄ ꝑ ministrū. vt ꝑ hostē. arg. xxiij. q. v. remittunt᷑ xv. q. i. nec his. vel cū ipso hoie: cuꝫ hō punit se sufficienter
a ¶ Laxat᷑. s. e. di. § alij ecōtra. c. nullus debite.
b ¶ Cruciatib⁹. j. e. di. §. nō sūt. ꝛ. c. quē penitet.
c ¶ Obimus. alias luim⁹. i. ꝓpter pctm̄ ade mortē carnis incurrim⁹ ꝛ alias penalitates sustinem⁹ Alias obim⁹. i. necessitati morti subijcimur.
d ¶ Siue ꝑ nos. cū pniam agimus.
e ¶ Seu per semetipsum. in baptismo j. de cōse. dist. iiij. sine penitentia.

Sicut primi. ꝑ pri mos hoies et ꝑ dauid ostēdit᷑ ꝙ lꝫ ꝑ pniam vel baptismū nobis dimittantur pctā: tñ postea mors ꝛ alie penalitates pro originali peccato iflicte remanēt ad agonē ꝛ exercitium.

g ¶ Reuocari. eodē mō quo pmo fuerāt cuꝫ nō subiacebant morti ꝛ alijs penalitatib⁹ sibi postea inflict᷑. a ¶ Meruit. i. obtinuit. q. d. talis fuit ꝯfessio cui data est venia. s. viij. di. cōsuetudo. b ¶ A filio. i. ꝑ filiū absalonem di. xlvij. §. necesse. ꝟ. itē dauid. c ¶ Et nūc dicit᷑. i. obijcit᷑ a q̄busdā hereticis q̄ dicebāt pctā in cōtritione q̄ntū ad vitā eternā nō posse dimitti.
d ¶ Nisi. q. d. si q̄rit᷑ nisi. i. sed: q꞉ rectissime dr̄. si dictū fuerit. i. si q̄situ. Rñ. vel est ibi. sic: ꝛ tunc ita. Nisi. i. sed. q꞉ rectissime si dictuꝫ fuerit: q̄si q꞉ rōnabilis est q̄stio. ita rñdet᷑ ꝛc. ꝛ ꝙ nisi ponat᷑ ꝓ sed: inuenit᷑. xxxviij. di. sedulo.
e ¶ Impediret᷑. nō vt tpalē penā euitet. ar. xxiij. q. iiij. si his.
f ¶ Humilitate. imponit᷑ g̊ ꝓ peccato pnia: vt humilitas exerceat᷑: ꝛ ne disciplina eccl̃ie deserat᷑. xxiij. q. v. excōicatoꝝ. ꝛ vt satisfiat eccl̃ie q̄ scādalizata est. j. e. pxi. iudicet. ꝛ ad cautelā. l. di. p̄sbiteros. xxxiiij. q. ij. in lectū.
g ¶ Exerceret᷑. j. di. iij. §. h᷑ de caritate. c. ꝓductior. h ¶ Ademit. ar. ꝙ licꝫ destruat᷑ pncipale remanet accessoriū. ar. ex̄ de cōuer. cōiug. q̄dā. ꝛ h. ex̄ de spon. ad audiētiā. ff. de cōsti. pecu. itē. §. i. C. de p̄di. mi. ꝛ si is. ff. de mino. in cāe. ar. ꝯ. ff. d̄ reg. iur. cū pncipal᷑. ꝛ. C. d̄ leg. ꝛ ꝯsti. nō dubiū. C. d̄ vsur. eos

In actiōe. casus. q̄ñ pctm̄ tñ est ꝙ dign⁹ est peccator ꝑuari corpore xp̄i dꝫ sacerdos potius ꝯsiderare mensurā doloris ꝙ̄ tpis. sed q꞉ dolor est occult⁹. q̄ñqꝫ statuunt᷑ tpa pene ab eo q̄ vices suas gerit. i. xp̄i cui gemit⁹ non est absconditus. ꝛ ideo q̄cūqꝫ ꝓ occulto crimine a cōione vult abstinere: faciat hoc sacerdotis auctoritate.

i ¶ In actiōe. i. in agēda satisfactiōe. vt. j. de ꝯse. di. iij. de penitētib⁹

Sic ꝛ mortē corporis deus ꝓpter peccatū homini inflixit ꝛ post peccatoꝝ remissionē ꝓpter exercendā iusticiā non ademit^h ¶ Idem in omelia de pnia.

Doloris mensura potius ꙗ̄ tēporis in actione penitentie consideranda est.

In actione^i penitētie vbi tale^k cōmissum est: vt is qui cōmisit a xp̄i etiaꝫ corpore separet᷑: non tā cōsideranda est mensura^l tpis ꙗ̄ doloris. cor em̄ ꝯtritū ꝛ humiliatū deus nō despiciet. Uerum q꞉ plerūqꝫ dolor alteri⁹ cordis occult⁹ est alteri^m: nec in aliorū notitia nisi per verba^n vel q̄cūqꝫ alia signa ꝓcedit cum sit coraꝫ illo cui dicit᷑: gemit⁹ meus a te nō est abscōdit⁹: recte constituunt᷑^o ab his^p q̄ ecclesijs p̄sunt tēpora penitentie vt satisfiat etiā eccl̃ie in qua remittunt᷑ ipsa pctā. extra^q eā quippe nō remittuntur. ergo cuꝫ tanta est plaga peccati atqꝫ impetus morbi vt medicamēta^r corporis ꝛ sanguis dñi differēda sint auctoritate antistitis debꝫ se quisqꝫ ab altario remouere ad agendā pniam ꝛ eadē auctoritate^s recōciliari. ¶ Item in eodē.

Iudicet^t seipsum homo voluntate dū pōt: ꝛ mores cōuertat in melius: ne cū iam nō poterit p̄ter voluntatē a dño iudicet᷑: ꝛ cū in se ꝓtulerit seuerissime^v sniam medicine. sed tñ vtilissime veniat ad antistites^x ꝑ quos illi claues^y in ecclesia ministrant᷑ tanꙗ̄ bonus iam incipiens esse filius maternoꝝ^z mēbrorū ordine^a custodito a p̄positis^b sacramentoꝝ accipiat satisfactionis sue modū: in offerendo sacrificio cōtribulati cordis: deuotus ꝛ supplex. Id tamē agat: qḋ nō solū ipsi ꝓsit ad recipiēdaꝫ salutē: sed etiā ceteris^c ad exemplū vt si peccatū eius nō solū in graui eius malo sed etiā in tanto^d scādalo alioꝝ est atqꝫ hoc expedire vtilitati ecclesie videtur antistiti: in notitiā^e multoꝝ vel corā

k ¶ Ubi tale j. de cōse. dis. iij. de penitētibus.
l ¶ Mēsura. j. e. mēsuram.
m ¶ Est alteri. s. xxiij. q. iij. deus qui.
n ¶ Per verba. s. xxij. q. ij is aūt. ꝛ. q. v. humane. ff. d̄ supp. leg. l. labeo. §. i. ꝛ. iij. extra de spō. cū apud.
o ¶ Cōstituūtur. i. ꝑfigunt᷑
p ¶ Ab his. s. xxvi. q. vlt. tēpora.
q ¶ Extra. s. xi. q. iij. illud plane.
r ¶ Medicamēta. q꞉ ꝑ illa augent᷑ virtutes ꝛ cōfirmant᷑ ꝛ cōseruant᷑.
s ¶ Auctē. s. e. di. c. sunt q̄ arbitrant᷑. et §. facilius.

Iudicet. casus. ostēdit q̄s ordo sit s̄uand⁹ in accipiēda pnia. ꝑ pmo em̄ dꝫ q̄s ꝯfiteri deo. s̄ e. sufficit. Deinde se dānare ꝛ redarguere ꝛ ꝓponē in corde cōfiteri ꝛ satisfacere ad arbitriuꝫ eccl̃ie et p⁹ea veniat ad sacerdotē ꝛ ab eo accipiat pniam. ꝛ si crimē est publicū vñ scādalū ortū sit publice recipiat ꝛ agat pniam. v ¶ Seuerissime. sepe tulit lapsis succus amar⁹ opē. x ¶ Ad antistites. s. vi. q. iij. deniqꝫ. arg. s. xviij. q. ij. abbas.
y ¶ Claues. q̄ vult pniam accipe veniat ad suū sacerdotē q̄ eū ligare poterit ꝛ absoluere: nō ad alienū. vt ex̄ de pen. ꝛ re. ois vtriusqꝫ. z ¶ Maternorū. i. filiorū ecclesie.
a ¶ Ordine. de q̄ ordine habes. s. e. q. ij. āmonere. xij. q. ij. de viro. vl᷑ ordine illo quē expssi in casu. b ¶ A p̄positis. i. a sacerdotib⁹ qui p̄ponunt᷑ sacramētis mīstrandis. c ¶ Ceteris. h᷑ q̄ñ crimē est publicū ꝓut sequit᷑. d ¶ In tāto. i. mꝉto. e ¶ In notitiā. d̄ enormib⁹ ꝛ notorijs peccatꝭ intelligit᷑: ne sit cōtra. ar. s. xxvi. c. q. vi. vlti.

Mensurā. Ca. reddit hieronim⁹ rōnē q̄re in vnoq̄qꝫ crimie nō est determiatuꝫ tps pnie. q꞉ apud deū nō tm̄ valꝫ mēsura tpis q̄ntū doloris. ꝛ iō relinquit᷑ arbitrio sacerdotis: q̄ ꝓut viderit expedire vt tps artet ꝛ ꝓroget in q̄busdā tñ criminibus modi ꝛ tempora penitentie determinata sunt. f ¶ Multi. s. ij. q. i. multi.

totꝰ plebis multitudine agere pniam nō recuset nec resistat: ne letali ꝛ mortifere plage: per pudorē addat tumorem. Multi[t] eñ corrigunt vt petrꝰ: multi tolerant vt iudas ꝛc. ❡ Item ieronimus

Mortificatio viciorū magis q̄ abstinentia ciboꝝ penitenti est necessaria.

Mensurā[g] aūt tp̄is in agēda pnia idcirco nō satis aperte pfigūt canones. p vno[h] quoq; crimine vt de singulis dicant. q̄liter vnūquodq; emēdādū sit: sꝫ magis ī arbitrio[i] sacerdotis intelligētis relinquēdū statuūt. q: apd̄ deū nō tā valet mēsura tp̄is q̄ doloris[a] nec abstinētia[b] tm̄ ciboꝝ q̄ntū mortificatio viciorꝫ. ppter qd̄ tp̄a pnie, p fide ꝛ ꝯuersatione[c] penitētiū abbreuiāda pcipiūt. ꝛ p negligētia[d] ptelanda existimāt. tm̄ p quibusdā culpis[e] modi pnie sunt īmpositi. ❡ Itē iohānes crisostomus.

Quis aliqñ[f] vidit clericū cito penitentiā agentē. Et si dephēsus humiliauerit[g] se nō ideo dolet q: peccauit sꝫ ꝯfundit: q: pdidit glīaꝫ[h] suā. ❡ His auctoritatib[i] asserit neminē sine pnia ꝛ ꝯfessione ppꝛie vocis a peccatis posse emūdari. Vn̄ pmisse auctoritates q̄bꝰ videbat pbari sola ꝯtritione cordis vel īnā ꝯstari: aliter interptāde sunt q̄ ab eis exponant. Negationē nāq; petri secuta est satisfactio lacrimarū: ꝛ trina ꝯfessio dn̄ice dilectionis q̄ penitꝰ deleuit peccatū trine negatiōis[k]. Nō ergo necessaria sibi erat certa satisfactio peccati cuꝰ totū vite[l] tp̄s obediētie impēdebat sui cōditoris. Imitabat eñ illud, pphēticū. declina a malo ꝛ fac bonū. ꝛ illud isaie. Derelinq̄t impiꝰ viā suā ꝛ vir iniquꝰ cogitatiōes suas ꝛc. amplꝰ hoꝝ a peccatore nihil exigit. Non ergo illa auctoritate leonis[m] pape: satisfactō penitētie negat esse necessaria cuilibet delinquēti. sed ei[n] tm̄ q̄ beatū[o] petrū imitatus huic seculo penitꝰ abrenūciat: ꝛ cūctorū viciorū fomitē in se fundit[p] mortificat. Item illud iohānis crisostomi. lauāt lacrime delictū qd̄ pudor est ꝯfiteri: ꝛ illud aliud qd̄ scribit in ep̄la ad hebreos. nō dico tibi[q] vt te[r] pdas ī publicū neq; apud alios accuses[r] sed obedire te volo pphe dicēti. Reuela[s] dn̄o viam tuā ante deū Ergo tua ꝯfitere[v] peccata apud verū iudicē: cū orōne delicta tua pnūcia: nō lingua[x] sꝫ ꝯscie tue memoria ꝛ tūc demū spera te misericordiā posse ꝯseq̄. Si habueris in mēte pctā tua cōtinue[y]: nunq̄ malū aduersus pximū in corde tenebis. non ita intelligendū est vt sine ꝯfessiōe oris pctā[z] dicantur posse dimitti sꝫ sine publica satisfactione. secreta[a] nāq; pctā secreta confessione ꝛ occulta satisfactione purgant[b] nec est necesse vt q̄ semel sacerdoti ꝯfessi fuerim[ꝰ] denuo[c] ꝯfiteamur: sꝫ lingua cordis nō carnis: apud verū iudicē ea iugiter ꝯfiteri debemus. ❡ Hinc etiā

Idē iohannes crisostomus.

Nunc aūt si recordēris[d] pctōꝝ tuorū: ꝛ frequēter ea ī ꝯspectu pnūcies dei ꝛ p eis clemētiā eius dep̄ceris: citiꝰ illa delebis. Si aūt nūc obliuiscaris pctōꝝ tuoꝝ tūc eoꝝ recordaberis nolēs q̄n in toto mundo publicabunt: ꝛ in ꝯspectu pferent oīum tā amicoꝝ tuoꝝ q̄ inimicoꝝ ꝛ sanctoꝝ angeloꝝ celestiūq; virtutū. non eñ ad dauid solū dicebat[e] tu secreto fecisti. ego eñ cūctis manifestabo sed etiam ad omnes[f] nos hoc dicitur.

h ❡ Pro vno. i. p genere cuiuslibet criminis. i ❡ In arbitrio. i. in arbitrio sacerdotis est relictū statuere tp̄s pnie. ar. ff. de iure deli. l. i. ꝯ. xxvi. q. vlti. c. hec si tp̄a. Arbitrio hoc tm̄ cū pena nō est expssa: q: cū pena est expressa illā debet imponere. ar. ex de offi. iudi. dele. de caus. j. di. v. falsas. ex cā tm̄ aggrauare pōt ꝛ mitigare. arg. l. di. de his.

h ❡ In arbitrio quid si inique arbitratus est: ꝛ minorē penā imponit q̄ deat si est ordinariꝰ iudex siue sacerdos curatꝰ. ꝛ dispēsandi animo h faciat. sufficit illa lꝫ modica ad delēdum peccatū si p errorē ꝛ ab isto penitente credebatur peritꝰ sufficit illa minor pnia ad peccatū delendū ꝛ omnē penā alterius vite dūmodo penitens q̄ eaꝫ recipit maiorem suscipere paratꝰ esset si sibi imponeretur. vt. j. co. di. que penitet. ver. sepe. Si aūt credebat eū impitū in culpa est: nec reuelabitur hac sola pnia. Idē iuris est si ad aliū iuit non ad suū iudicē cū suus sacerdos esset peritus. q: eo casu in culpa fuit. si aūt suus sacerdos nō erat peritus. ꝛ ideo iuit ad aliū. q: hoc sibi licet. j. di. vi. placuit. ꝛ ille male est arbitratꝰ. dic vt dixi in ordinario.

a ❡ Doloris. vnde ꝛ tantā cōtritionē possit sacerdos perpendere in homine q̄ nullā satisfactionē exteriorē ei imponeret.

b ❡ Abstinentia. j. de ꝯse. di. v. ieiuniū. ꝯ. di. lxxxvi. quid prodest.

c ❡ Conuersatione. ꝯ. xi. q. iij. plerūq;. d ❡ Negligentia. ꝯ. l. di. ab his clericis. ꝯ. xxvi. q. vij. sacerdos. e ❡ Culpis. vt in fornicatione sacerdotis cū filia spūali. xxx. q. i. si q̄s sacerdos. ꝯ. lxxxij. di. pbit

Quis aliquādo. ꝛ dephensus in aliquo peccato. xxvij. di. si vir. ꝛ in multis alijs. g ❡ Humiliauerit. i. hūliatꝰ apparuerit.

h ❡ Gloriā. i. laudē ꝛ famā qua ab hominibꝰ laudabat. q: credebat esse bonus. ꝛ ita habes ex hoc. c. q̄ clerici deteriores sunt laicis. viij q. i. qualiter. sic ꝛ monachi deficiētes: omnibus sunt deteriores. xlvij. di. quantūlibꝫ. ꝛ. ꝯ. xxiiij. q. iij. trāsferūt. vn̄ dicit ꝛ a sanctuario meo incipite. ꝯ. l. di. ꝛ purgabit. ꝛ hoc destruit ecclīam vehemēter. vt. viij q. i. qualis. i ❡ His auctoritatibꝰ. hic ꝯcludit q̄ non sola cōtritione cordis peccata dimittunt. ꝛ respondet auctoritatibꝰ inductis p alia parte que asserit veritatē. s. peccata sola cōtritione cordis dimitti posse. ꝛ. ꝯ. econtra defendit sniam illā: q̄ sola cōtritione delent. ꝛ ita alternatim incedit nūc p hac parte: nūc p illa allegando.

k ❡ Negationis. vnde q̄dā dicunt q̄ negando ter peccauit. triplex amor expiauit ꝛ trina ꝯfessio. vi. q. i. imitare. l ❡ Totū vite. est hic ar. q̄ intranti monasteriū nō est imponenda pnia de peccato ante cōmisso. q: nec afflictio imponit si intrat monasteriū. ar. ꝯ. e. q. ij. admonere. ꝛ hoc ppter continuationē exercitij penitētie ꝛ alia q̄ in monachis exigunt. ar. xvi. q. i. vos ex de sen. excōi. cū illorū. ꝛ arg. op. ex de vo. ꝛ voti re. scripture

m ❡ Leonis. ꝯ. e. di. ꝯ. ex his oibus. ꝛ. c. sufficit. magnū saltū facit hic g. q: cuꝫ deberet inferre auctoritatē amb. d pe tro, ppositā. illā sꝫ petrus ꝛc. ꝯ. e. di. circa prin. infert auctoritatē leonis quā inducit. ꝯ. e. ꝯ. ex his omnibus. ꝛ p alia parte.

n ❡ Sed ei. nō dicit verū. q: non negat esse necessaria penitenti exterior satisfactio si assit facultas sed dicit sufficit confessio que fit deo ꝛ q̄ sit sacerdoti si adest facultas. s. penitentiā agendi.

o ❡ Beatū. nō videtur cōgrua hec solutio magistri. ꝯrium magis innuit. j. ea. di. ꝯ. vlti.

p ❡ Non tibi. nunc primo inducit hanc auctoritatē q̄ videt facere pro alia parte vt eam soluat.

q ❡ Ut te. i. tuū peccatū secretum.

r ❡ Accuses. te de illo crimine.

s ❡ Reuela. lingua cordis non carnis. vn̄ subdit añ deū ꝛc.

t ❡ Viā. i. peccatuꝫ.

v ❡ Cōfitere. sacerdoti vel in memoria semp hēas ea postq̄ cōfessus es sacerdoti. in memoria dico q̄ ad flendū: nō q̄ ad agendū vel delectandū. vn̄ subdit apud ꝛc. x ❡ Nō lingua. s. tm̄. vel nō lingua ꝯm aliā expositionē sꝫ vt intelligat de iā cōfessis peccatis sacerdoti. y ❡ Cōtinue. ꝯ. di. lxxxi. valet ꝫ. z ❡ Peccata. ea. s. cū dolore pnie cōmemorando.

a ❡ Secreta. ꝯ. ij. q. i. si peccauerit. ꝛ. ꝯ. xv. q. iij. de crimine. b ❡ Purgantur. duplicē innuit solutionē. primā. s. de occulto crimine q̄ sufficit confiteri soli deo p sacerdotē: nec in publico necesse est illud cōfiteri. ꝛ hanc ponit ibi secreta ꝛc. Secundā q̄ intelligat de crimine iam confesso sacerdoti. q: illud soli deo cōfiteri sp̄ debemꝰ nō voce sꝫ corde. ꝛ hāc ponit ibi: nec est ꝛc.

c ❡ Denuo. in casibus tm̄ tenet pluries idē cōfiteri. s. ppter imperitiam sacerdotū. q: si sacerdos meus iperitꝰ est: teneor cōfessionē factā sibi alij discretiori ppalare. j. di. vi. c. i. ꝛ. c. placuit. Itē p cōtēptu satisfactionis. j. di. iij. si aplus. Itē p enormitate delicti vt si sacerdos audito crimine remittat eū ad superiorem vt iterū de crimine exposito penitentiā sibi imponat. arg. extra de peni. ꝛ re. significauit. ꝛ ar. ꝯ. e. q. ij. latorē. quartū etiā assignat casum qui tm̄ nō est expeditus: puta p diminutione ꝯfessionis vt cū quis plura habet mortalia ꝛ vnū cōfitet. ar. cōtra. j. di. iij. sunt plures.

Nunc aūt si recorderis. ꝯ. di. lxxxi. valet. contra. j. e. di. iij. ꝯ. siue autē q̄s. ꝛ. c. iudas.

e ❡ Dicebat. per nathan. in libro regum.

f ❡ Ad omnes. ar. lxi. di. miramur. ver. vbi est.

Similiter. s. sine publica satisfactione ꝛ publica cõfessione.

h ¶ Qui crimen. s̄. e. di. facilius. dixi cõfitebor.

i ¶ Remissibilē. nõ bene soluit. hoc eñ erat ꝛ ante. vel dicit ꝓpter sequētē satisfactionē. poterat eñ esse ꝙ contēneret satisfacere ꝛ tūc nõ remitterek.

k ¶ Cuncta. s̄. eo. §. hoc idem.

l ¶ Remissionis. pene t̄poralis. alias falsum diceret.

m ¶ Articuluꝫ. i. intellectum.

n ¶ Plenaria. quātum ad penam temporalem.

o ¶ Reatu. scꝫ pena temporali debita ꝓ reatu.

p ¶ Econtra. hic incipit defendere sententiam illam q̄ dicit in sola cordis cõtritione peccata dimitti.

q ¶ Auctoritas. s̄. e. §. his auctoritatibus. c. nõ tibi dico, ꝛ c. nunc autem.

r ¶ Prosperi. s̄. eo. facilius.

s ¶ Extorta. id est extorte exposita.

t ¶ Exhortationis. aliam responsioneꝫ ponit. j. vł si qua iubendo. tertiā. j. e. §. hic ergo.

v ¶ Confitemini. s̄. di. xxv. §. criminis. contra. sed hic minꝰ bene dicit Gra. qd̄ corrigit. j. e. §. econtra ea que.

x ¶ Omis. s̄. e. tres aūt sunt actiones.

Gratia dei. j. de cõse. dis. iiij. sine penitentia.

a ¶ Quecunq̄. allegando dicit.

b ¶ Augustini. s̄. e. di. §. alij. ꝛ c. nullus

c ¶ Penā. saltez interiorē. s. cordis contritionē ꝛ dolorem.

d ¶ Punire. j. e. di. iij. §. hoc ð caritate, c. penitentia est.

e ¶ Quod peccatū. s̄. e. dis. si peccatum dauid. s̄. e. dis. nullꝰ debite.

f ¶ Orta est, alś ve

Similiter[g] ꝛ illud ꝓsperi intelligiꝛ q̄ crimē[h] suū vltro agnoscūt ꝛ aut ꝓprijs illud cõfessionibꝰ ꝓdunt: aut nescientibus alijs quales occulte sunt ꝛc. alijs nesciētibꝰ. i. occulta cõfessiõe istis peccatū suū ꝯfitentibꝰ nõ publice illud manifestantibꝰ. ¶ Itē illud ꝓphe. Dixi cõfitebor: ꝛ tu remisisti. i. remissibilē[i] iudicasti impietatē peccati mei. Ita et illud aug. itelligiꝛ. Magna pietas dei vt ad solā ꝓmissionē peccata dimiserit id est remissibilia iudicauerit. Itē votū ꝓ ope deputaꝛ cū deest facultas opis. vñ votū cõfessionis reputaꝛ ꝓ ope vocis cū deest facultas ꝯfessionis. Itē voluntas remuneraꝛ nõ opus: ita itelligitur. volūtas facit remunerabile opꝰ nõ opus volūtatē. Itē illud. In q̄cūq̄ hora peccator cõuersus fuerit. Conuerti dr̄ q̄ oīno vertiꝛ. oīno vertiꝛ cuiꝰ opꝰ voꝛ ꝛ cogitatio ita mortificationi desudat peccati: sicut priꝰ seruierat iniq̄tati. ita ꝛ illud itelligiꝛ. Conuertimini ad me ꝛc. Itē scindite corda vr̄a ꝛ nõ vestimenta vr̄a. eis dr̄ q̄ nulla interiori satisfactiõe p̄cedente. soli exteriori se deū posse placare cõfidūt. Itē cūcta[k] q̄ de leprosꝭ mūdatis: vel de lazaro resuscitato inducūtur: ad cõtritionē cordis: nõ ad veniaꝫ remissionis[l] referēda sunt. Obstinatio eñ animi ꝛ cõfessionis cõtēptꝰ quedam mors est ipietatis ꝛ lepra supbie: a qua q̄sq̄ reuiuiscit dū sibi ꝑ grām dolor delicti ꝛ votū cõfessiõis inspiraꝛ. Ad hūc etiā articulū[m] ꝑtinēt ea que de viuētibꝰ vel in luce ambulātibꝰ: vel de dilectõne dei habētibꝰ: vel de habitaculuꝫ sancti spūs factis dicta sūt vt hec oīa q̄sq̄ dicatur assecutꝰ ex cordis cõtritione quaꝫ hꝫ: non ex plenaria[n] peccati remissione quā nõdū inuenit. Sicut eñ in baptismate peccatū remittiꝛ: ꝛ tñ eius pena reseruaꝛ: sic ꝑ cõtritioneꝫ cordis quisq̄ a deo resuscitari diciꝛ: licꝫ adhuc peccati reatu[o] teneaꝛ. Non ergo p̄missis auctoritatibꝰ vel argumētis sine ꝯfessiõe oris ꝛ satisfactione operis aliq̄s ꝓbatur a peccato mundari. ¶ Ecõtra[p] auctoritas[q] illa crisostomi ꝛ ꝓsperi[r] ꝯ mentem auctoris extorta[s] videꝛ. Non eñ diciꝛ nõ tibi dico vt te publice accuses: sꝫ nõ tibi dico vt apud alios te accuses. sic et ꝓsper nõ ait omnibꝰ sed simpliciꝛ alijs nescientibꝰ. vñ euidentissime daꝛ intelligi: ꝙ sine cõfessione oris peccata pñt deleri. ea vero q̄ ad exhortationē penitentie ꝛ cõfessionis dicta sunt: nõ huic snīe cõtra ire videnꝛ. vel eñ sunt verba exhortationis[t] nõ iussionis. sicut illud. Cõfitemini[v] alterutrū peccata vr̄a ꝛc. vel si qua iubēdo dicta sunt: nõ ad oris cõfessionē sed cordis. nõ ad exterioreꝫ satisfactionē sed interiorē referēda sūt. Est eñ pnīa alia interior alia exterior. Interior pnīa est illa de qua ait augu. Omnis[x] q̄ sue voluntatis arbiter ē cõstituꝰ nõ pōt inchoare nouā vitaꝫ nisi peniteat eū vite veteris. Itē de eadem petrus in actibꝰ aplor̄ dixisse legiꝛ. penitētiā agite ꝛ baptizeꝛ vnusquisq̄ vestrū qd̄ de interiori pnīa non de exteriori dictum accipiꝛ. ¶ De exteriori pnīa ambrosiꝰ ait super ep̄lam ad romanos.

Gratia deiꝰ in baptismate nõ req̄rit gemitū vel planctū: non opus aliqd̄ sed solā ꝯfessionē cordis: ꝛ oīa gratis condonat. ¶ Quecūq̄[a] ergo ð pnīa iubendo dicta sunt. nõ ad exteriorē vt diximꝰ sed ad interioreꝫ referenda sunt: sine qua nullꝰ vnq̄ deo recõciliari potuit. Illud aūt aug.[b] quo quisq̄ negatur veniā cõsequi nisi priꝰ q̄ntulācū q̄ peccati soluerit penā[c]: nõ huic sentētie inueniꝛ aduersum. Nullꝰ eñ asseriꝛ a peccato posse mūdari: nisi penā peccati passus fuerit. Sed aliud est peccatū sacerdoti cõfiteri ꝛ eius arbitrio ð pctõ satisfacere: atq̄ aliud deo corde cõfiteri ꝛ secreta satisfactione pctm̄ in seipso punire[d]. Est eñ pnīa vt aug. ait. dolor cordis quo quisq̄ in se punit qd̄ deliquit. De hac iterū satisfactione idē ait in psalmo q̄nquagesimo expōnēs. qm̄ iniquitatem meam ego agnosco tu ne punias: q̄r ego punio. ignosce: q̄a ego cognosco nõ dissimulo: ꝛ infra Sic deꝰ misericordiā dat vt seruet veritatem vt nec peccata eiꝰ sint ipunita cui ignoscit Ignoscit eñ seipsum punienti: misericordia est ꝙ hõ liberaꝛ. veritas ꝙ peccatū[e] puniꝛ. Itē psalmo octogesimo q̄rto. Ueritas de terra orta est[f]. Id est de homine cõfessio vt se accuset. ꝛ sic iusticia de celo ꝓspexit vt publicanꝰ ꝯfitēs redijt iustificatꝰ. Justicia ꝓspicit quasi deꝰ dicat. Parcamꝰ huic: q̄r nõ parcit sibi. Ignoscamꝰ: q̄r agnoscit[g]. de celo ergo iusticia ꝓspexit. i. a deo data est iustificatio penitenti. Hec ergo secreta satisfactio leuiū siue ocultor̄ criminuꝫ deo offerenda est: nec sine pena relaxari ꝓbanꝛ. que sic expiari creduntꝛ. Ea vero q̄ de publica satisfactione vel de oris cõfessiõe dicunꝛ. in publicis ꝛ manifestis criminibꝰ intelligēda sunt. Peccata nāq̄ nabuchodonosor q̄ ꝓpha misericordijs ꝛ elemosinis suasit redimi Peccata quoq̄ niniuitar̄ q̄ publica satisfactio ne expiata sunt: cūctis nota erant ꝛ publica[h] nota vt aug. testaꝛ publico[i] eget remedio Premissis itaq̄ auctoritatibꝰ ꝓ manifestis criminibꝰ manifesta ꝓbaꝛ offerenda satisfactio ꝛ oris cõfessio. latentia vero pctā nõ ꝓbanꝛ sacerdoti necessario ꝯfitenda ꝛ eius arbitrio expiāda. ¶ Ecõtra[k] ea que in assertione huius sententie dicta sunt partim veritate nituntꝛ: partim põdere carent. Sine cõ/

ritas de terra orta est. i. cristus ð maria. j. xxxv. q. x. fraternitateꝫ

g ¶ Agnoscit peccatū suuꝫ

h ¶ Publica s̄. xxvi. q. iiij. nemo. s̄. ij. q. i. si peccauerit.

i ¶ Publico id est si tempꝰ confessionis ꝛ satisfactionis habuerit

k ¶ Econtra. hic ponit. g. verā solutionem. s. ꝙ necessaria est oris confessio vbi facultas est confitendi ꝛ ꝙ penitentia debet agi auctoritate sacerdotis. ꝛ ad hoc ꝓbandū inducit factū domini quādo suscitauit filiā archisinagogi.

l ¶ Leonis. s̄. e. di. §. alij. c. multiplex.

m ¶ Nõ nescit. ar. ff. ð acquiren. poss. possideri. §. neratius. ꝛ § scilicꝫ. et. §. ceterum. ff. ð cõtrahen. emp. fundi. ꝛ c. ti. l. qui funduꝫ. §. fundi.

n ¶ Itē quomodo. s̄. e. di. §. alij. c. agite ꝛ. c. verbum.

o ¶ Prosperum. s̄. e. dis. §. item sicut. ꝛ c. facilius.

a ¶ Nõ sunt. hec que ꝑ parte cõtraria dicta sunt scꝫ ꝙ sine confessione oris peccata grauia dimittantur.

b ¶ Archisinagogi. scilicet principis iari.

c ¶ Resuscitauit. j. e. quē peniteꝛ. in fi.

d ¶ Secreta.

tritione cordis nullum peccatū dimitti posse. Occulta vero peccata secreta satisfactione. publica q̄ manifesta penitētia expiari debere. firmissima cōstat rōne subnixū. Porro sine cōfessione oris: si facultas cōfitendi nō defuerit aliqđ graue delictū expiari auctoritati penitus pbaṫ aduersuȝ. Quō eīn sm auctoritatē leonis[l] pape sine supplicationib⁹ sacerdotū indulgentia nequit obtineri si sine ɔfessione oris a peccato possum⁹ emūdari. Quis eīn supplicabit p peccato qđ nescit[m] Itē quō[n] sm aug. frustrat claues eccl'ie q̄ sine arbitrio sacerdotis pniam agit. si sine oris cōfessione criminis indulgentia impetraṫ. Itē quō sm ambrosiū ius ligādi ⁊ soluēdi solis sacerdotib⁹ a dño crediṫ esse, pmissuȝ si q̄s qȝ suo arbitrio seipsuȝ peccando ligat vel secreta pnia sm psperū[o] in seipsum sniam pfert excōicationis atqȝ post satisfactionē absqȝ sacerdotali iudicio seipsum deo vel altario eius reconciliat. ¶ Nō sunt hec[a] pmissis auctoritatib⁹ ɔsentanea: sed multorū exēplis pbanṫ aduersa. Filiā nāqȝ archisinagogi[b] turbis eiectis dñs resuscitauit[c]: non tñ nisi psentib⁹ patre ⁊ matre puelle. Petro q̄ iacobo ⁊ iohe pñte vite reddita est. In quo moraliter istruimur vt secreta[d] peccata q̄ p mortē puelle intelligunṫ: non nisi supplicationib⁹ eccl'ie q̄ p patrem ⁊ matrē puelle designanṫ ⁊ sacerdotū ministerio: q̄ p petrū ⁊ ceteros intelligunṫ a dño existimenṫ dimitti. Itēȝ in leuitico. Qui domū[e] suā vel agrū dño vouēdo ɔsecrauerit nō pōt eā[f] redimere nisi siclo[g] sanctuarij. sacerdote q̄ ipso non supputāte[h] numerum annoȝ vsqȝ ad iubileū. in quo similiter docemur q̄ q̄cunqȝ domū ɔsciētie vel agrū cōuersatōis p pniam dño offerre: atqȝ pcio bonoȝ operū de vana vite sue cōuersatione seipsum redimere voluerit nō pōt hoc facere nisi siclo sanctuarij id est opib⁹ penitētie. sacra scriptura pfixis. Venientibus ad se turbis beat⁹ iohānes nō ait simpliciter facite pniam vel fruct⁹[i] pnie sed addidit dignos: vt p qualitate videlicet peccatoȝ q̄litas offeraṫ bonorum operū. Nō eīn par debet esse fruct⁹ boni operis: eius q̄ nihil vel parū deliquit atqȝ eius qui grandia cōmisit. Ille tāqȝ nullius criminis sibi cōsci⁹ vsum sibi in rebus licitis pbet: hunc tanq̄ multis grauatū ⁊ a licitis[k] tpare oportet. In iubileo plena[l] remissio pstabaṫ. vnde p eum pfecta peccati remissio figuraṫ. Sacerdos ergo numerū annoȝ vsqȝ ad iubileū supputat cū eius arbitrio pnie tēpora diffiniunṫ quib⁹ quisqȝ plenā peccati remissionē inueniat. Nō eīn sicut esitius ait sup eundē locū: statim post diffinitā pniam q̄sqȝ a peccato[m] plene mūdatur[n]. Cuȝ ergo vt ex pmissis colligiṫ tpa penitentie sacerdotis arbitrio diffinianṫ. euidentissime apparet sine cōfessione[o] pprie vocis peccata nō dimitti. Quis eīn tpa pnie alicui pfiget nisi primū peccata sua sibi māifestare curauerit. Itē taciturnitas[a] peccati ex supbia nasciṫ cordis. ideo eīn peccatū suū q̄sq̄ celare ɔsiderat: ne iniq̄tas sua alijs manifesta fiat: ne talis reputeṫ apđ homines foris: q̄lē se iamdudū exhibuit diuino conspectui: qđ ex fonte supbie nasci nulli dubium est. Species etenī supbie est se velle iustū videri. q̄ peccator est atqȝ ypocrita cōuinciṫ: q̄ ad imitationem primoȝ parentū: vel tergiuersationē vboȝ peccata sua leuigare cōtendit. vel sicut cain peccatū suū reticendo penit⁹ supprimere querit. Ubi aūt[b] supbia regnat vel ipocrisis: humilitas locuȝ habere nō valet: sine humilitate v̊o alicui veniā sperare nō licet. Nec ergo vbi est taciturnitas cōfessionis venia sperāda est criminis. ¶ Probaṫ hoc idē auctoritate augu. qui in libro de pnia ait.

Quem penitet[c] omnino[d] peniteat ⁊ dolorē lacrimis ostendat[e] repsentet vitā suā deo p sacerdotēȝ. pueniat iudiciū dei p cōfessionē. pcepit ei dominus mūdandis vt ostēderent ora sacerdotib⁹. docēs corporali psentia confitenda peccata: nō p nūciū[f] nō per scriptū[g] manifestanda. dixit eīn ora mōstrate ⁊ oēs: nō vnus p oibus: non aliū statuatis nunciū q̄ p vobis offerat mun⁹[h] a moyse statutuȝ: sȝ q̄ p vos peccastis p vos erubescatis. Erubescentia eīn ipsa partē hȝ remissiōis. ex misericordia[i] eīn hoc pcepit[k] dñs vt nemo peniteret i occulto. In hoc eīn q̄ p seipsum dicit sacerdoti ⁊ erubescentiā vincit timore[l] offensi[m] fit venia crimis[n]. fit eīn veniale[o]

ar. esse secreta que fiunt sub presentia quinqȝ hominū.

e ¶ Qui domū. ad euidētiā eius qđ h̄ diciṫ not. q̄ ad lr̄am ita erat in veteri testō q̄ si q̄s offerebat domū suā vel agrū vel vineā vel aliq̄d aliud tabernaculo: ⁊ postea penitebat: si volebat recuperare. addita q̄nta parte estimationis toti⁹ rei pciū psoluebat tabernaculo ⁊ rē recuperabat: ⁊ faciēda erat h̄ solutio ad siclū sanctuarij q̄ maioris pōderis erat q̄ siclus vulgaris vel institoȝ. postq̄ aūt cōuenirēt pcio inter sacerdotē ⁊ euȝ q̄ debebat redimere. retinebat ēptor agrū vsq̄ ad annū iubileū quē tunc plene restituebat. Ille itaq̄ q̄ non poterat redimere nisi siclo sanctuarij signat peccatorē q̄ se nō pōt redimere nisi operibus pnie sctā scriptura statutis ⁊ alia mistica tur in sequēti lr̄a.

f ¶ Eā. š. xvij q. iiij. sunt.

g ¶ Nisi siclo siclus cōtinet viginti obolos. ar. i. q. i. iudices. tres siliquas obolus. obolos tres dragma sȝ octo vncia sunt dragma duodena dat vncia libram sicl⁹ hȝ septeȝ dragmas: obolo minus vno.

h ¶ Supputante. i. cōputante a tpe. s. redēptōis cū quis redimebat sm q̄ annus iubileus vicin⁹ vel remot⁹ erat iuxta cōputatiōem sacerdotis magis vel min⁹ psoluebat iuxta modū illū: vt si agrū recipiebat seminatū semente triginta modiorū sacerdos petere debȝ q̄nq̄ginta siclos. vel addebaṫ q̄nta pars p

i ¶ Fruct⁹. i. pnia. q̄ non tanta ei iponenda est quāta [...]cij: vt dixi. magis peccanti.

k ¶ Licitis. š. xi. q. i. aliud. š. eo. §. ex his oibus, ⁊ aliud.

l ¶ Ple[...]a, id est a pena peccati non statim,

m ¶ A peccato. h̄ colligiṫ q̄ toto tpe pnie remittiṫ pctīi. ar. j. e. quē penitet, sicut ex toto tpe structū est ⁊c. ff. de mino. l. iij. §. i. qđ verū est quo ad penam q̄ ad culpā remittiṫ in p̄ momēto cōtritionis.

n ¶ Mundaṫ. q̄ ad exteriorē penā. s. tpalē. vt. š. e. di. si peccatū. vt. š. e. di. sicut primi.

o ¶ Cū g. ɔfessiōe, vn̄ boeti⁹ lib. de ɔsola. si opam medicantis expectas oȝ, vt vuln⁹ detegas.

a ¶ Itē taciturnitas hec argumētatio de taciturnitate nō iuuat gra. nā cū peccator cui iā peccatuȝ ē dimissum tacet ⁊ cōtēnit cōfiteri hoc est iam aliud peccatuȝ q̄ primum.

b ¶ Ubi aūt. š. xxij. q. ij. cū humilitatis.

Quem penituit. casus. h̄ c. diuidiṫ in q̄tuor partes. primo dicit q̄ quilibet p seipsum dȝ cōfiteri sacerdoti ⁊ non p nūciū. vt ita afficiaṫ maiori verecūdia q̄ prē pnie releuat. secūdo dicit q̄ q̄ vult cōfiteri: discretū dȝ eligere sacerdotē cui cōfiteaṫ: q̄ sciat ligare ⁊ soluere. Tertio q̄ q̄ copiā sacerdotis nō hȝ cōfiteatur primo: ⁊ ex desiderio sacerdotis veniā cōsequeṫ. Quarto dicit q̄ occultū peccatū sufficit cōfiteri occulte. publicū vero est publice confitendū.

d ¶ Omnino. i. pfecte cōteraṫ de oib⁹. i. de oī pctō ⁊ ei⁹ varietate. j. di. v. ɔsideret. ⁊ di. vi. qui vult

e ¶ Ostēdat. p exteriora eīn psumiṫ de interiorib⁹. vt hic. ⁊ š. di. l. si q̄s diacon⁹

f ¶ Per nunciuȝ. et ita nō pōt h̄ p aliuȝ qđ pōt p se. ff. de solu. inter artifices. eẋ de cler. nō resi. quia nonnulli.

g ¶ Per scriptū. manifestanda. š. xxx. q. v. q̄lis. §. Sȝ ibi nō dr̄ q̄ ibi accipiaṫ sȝ q̄ accepta in scripturis redigaṫ ne detur obliuioni.

h ¶ Mun⁹. s. hirci. q̄ significat aīam penitentē. j. di. iij. c. inter h̄ hirci. §. i. ⁊ penitentiā designataȝ p hirci.

i ¶ Ex misericordia. i. misericordiā repromittens.

k ¶ Hoc pcepit. mistice vbi dixit. vade ostende te sacerdotib⁹.

l Timore. i. ppter timorē seruilē.

m ¶ Offensi. s. dei quē peccando offenderat.

n ¶ Criminis. š. e. di. §. alij. c. serpēs.

o ¶ Fit eīn veniale. id est dignū venia. vel fit. i. ostēdiṫ p ɔfessionē esse veniale. vel fit vitale sm

aliā translatione͂.i.ad vitā non impediēs. p ¶ Purgat͛.i.purgari non videt͛ ꝓpter penā exterioris satisfactionis q̄ adhuc restat.s.e.di. si peccatū dauid.j.e.di.vi.§.vi. q ¶ Vitale est.i.eius pn̄ia cōfert ⁊ impetrat vitā. r ¶ Peccāti.discrete.⁊ hoc est qd̄ sequit͛ sed oportet ⁊c̄. s ¶ Misereat͛.s.puniendo pctā. t ¶ Quid.i.ꝓpt͛ q̄d.s.ꝓpt͛ qd̄ pctm̄.

per cōfessione͂.qd̄ criminale erat i opa-tione. Et si nō statim purgat͛[p]: fit tn̄ vi-tale[q] qd̄ ꝯmiserat mortale. Multū em̄ satisfactōis obtulit qui erubescētie do minās.nihil horuꝫ q̄ cōmisit:nūcio dei denegauit. Deus em̄ qui misericors et iustus est sicut ꝯseruat misericordiā in iusticia:ita ⁊ iusticiā in misericordia. o-pus em̄ misericordie est peccanti[r] pecca ta dimittere. sed oportet vt iust⁹ misere atur[s] iuste. Oportet em̄ vt nō solū q̄d[t] sed in quo doleat[v] ꝯsideret[x] si dign⁹ est nō dico iusticia[a] sed misericordia[b]. Iu sticia em̄ sola dannat. sed dign⁹ est mi sericordia. qui spiritali labore[c] querit gratiā. laborat em̄ mens patiendo eru bescentiā. ⁊ qm̄ verecūdia pena est ma-gna. qui erubescit pro xp̄o: fit dign⁹ mi ſ̄icordia. Vn̄ patet q꞉ quāto plurib⁹[d] cōfitetur in spe venie turpitudine͂ crimi nis: tanto facilius[e] cōsequit͛ gratiā re-missionis. Ipsi em̄ sacerdotes plus iaꝫ possunt ꝓficere. plus cōfitentib⁹ parce re. quib⁹ em̄ remittunt͛[f]: remittit deus. Lazarū em̄ de monumēto iam suscita-tū obtulit dn̄s discipulis soluēdū. per hoc on̄dens ptātem soluēdi ꝯcessaꝫ sa cerdoti Dixit quodcūq̄ solueritis sup terrā solutū erit ⁊ in celis. hoc est. Ego dn̄s ⁊ omnes militie celestis ordines ⁊ oēs sancti i gloria mea laudāt vobiscū ⁊ cōfirmāt[g] quos ligatis[h] ⁊ solutis[i] su-per terrā[k] nō dixit quos putatis ligare ⁊ soluere sꝫ in quos exercetis op⁹ iusti-cie[l] aut misericordie[m]. alia aūt opa ve-stra[n] in peccatores nō cognosco. Qua-re qui cōfiteri vult peccata vt inueniat gratiā querat sacerdote͂ sciente͂[o] ligare ⁊ soluere. ne cū negligēs circa se extite-rit: negligat͛ ab illo: qui eū misericordi ter monet ⁊ petit. ne ambo in foueā ca-dant quaꝫ stult⁹ euitare noluit. Tanta itaq̄ vis cōfessionis est vt si deest sacer dos cōfiteat͛ ꝓximo. Sepe em̄ cōtingit ꝙ penitens nō pōt verecūdari corā sa-cerdote. que͂ desiderāti[a] nec locus[b] nec temp⁹ offert. ⁊ si ille[c] cui cōfitebit͛ ptāte͂ soluendi nō hēat. fit tn̄ dign⁹ venia ex desiderio[d] sacerdotis qui cōfitet͛ socio turpitudine͂ criminis. Mūdati ei sunt leprosi dū ibant se on̄dere sacerdotib⁹ anteq̄ ad eos ꝑuenirent. vn̄ patet deū

v ¶ Sed in quo doleat.i.dolore͂ patiat͛ scꝫ in pena.
v ¶ Doleat.penitēs
x ¶ Cōsideret. sacerdos.
a ¶ Iusticia. si enim sola iusticia respiciatur: null⁹ saluabitur vel cōsequet͛ veniā criminis.
b ¶ Sed misericordia.s.vt non puniatur eternaliter.
c ¶ Labore. nihil ei carius emit͛ ꝙ qd̄ ꝑcibus imperat͛. vt dicit seneca. arg.ad hoc.viij.q.ij.illud.
d ¶ Plurib⁹.arg.j.di.vi.placuit.ar.s.s.di.e.§.ex his.sub illo.§.nō ita.
e ¶ Facili⁹.q꞉ tot sacerdotes obligat ad orandū ꝓ se quot sacerdotib⁹ cōfitet͛.vt j.e.quamuis.
f ¶ Quibus em̄ remittunt.ar. ꝓ remissionib⁹ que fiunt ad pontes ⁊ ad talia.
g ¶ Et ꝯfirmāt eas. iuste ligatas esse.
h ¶ Quos ligatis. iuste ⁊ misericordit͛ penis ꝓ peccatꝭ impositꝭ ⁊ eos iuste esse solutos.
i ¶ Solutis.iuste ⁊ misericordit͛ a penis
k ¶ Sup terraꝫ.i.in ecclīa.q꞉ ex͛ ecclīam nulla ṽa solutio vel ligatio fieri potest. s.i.q.i.remissionem xxiiij.q.i.quicūq̄.
l ¶ Iustitie.iusta pena ligandi.
m ¶ Aut misericordie.aliq̄d d͛ pena relaxando vel alique͂ cōione sacramētoꝝ recōciliando.
n ¶ Opera vestra. scꝫ ꝙ dimittatis ꝑ vos peccata.
o ¶ Sciente͂. si eniꝫ in ei⁹ parrochia nō est discret⁹ sacerdos eius q̄ ꝑest cōsensu tale͂ adeat.vt.j.dist. vi.placuit.⁊ ex͛ d͛ pe. ⁊ remis.oīs.

a ¶ Que͂ desideranti.alias que͂ desiderant. b ¶ Locus.ff.de exercito.l.i.in prin. c ¶ Et si ille.j.de cōse.di.iiij.c.scriꝑ est.in prin. d ¶ Ex desiderio.j.e.q.v.qd̄ deo. e ¶ Et si nō tam cito. s.di.l.si q̄s diacon⁹. f ¶ Soluerent͛.quo ad penam temporalem. g ¶ A sacerdote.deus que͂ nō fallit peccati q̄litas: nec peccantis affect⁹. vt

xxiiij.q.iij.de⁹ qui verā.de penitente.ꝑmisit sn̄iam. Sed p̄sbiter qui mente͂ alteri⁹ videre nō pōt: ⁊ q̄ talia ꝯfitentis verba iudicat q̄lia foris sonant: indignū absoluit frequēter.vt.xxiiij.q.iij.deus. ⁊.xxij.q. v.humane. alioq̄n verū nō esset qd̄ hic d͛: cū apud deū nullas patiatur venire moras peccatoris cōuersio.vt.xxvi.q.vi.his q̄ tpe.s.dis. e.multiplex.

ad cor respicere dum ex necessitate ꝓhi bent͛ ad sacerdotes ꝑuenire. Sepe q̄de͂ eos querūt. sed sani ⁊ leti dum querūt. anteq̄ ad eos ꝑueniant moriunt͛. Sed misericordia dei est vbiq̄ q̄ ⁊ iustis no-uit parcere. ⁊ si nō tam cito[e] sicut si sol-uerent͛[f] a sacerdote[g]. Qui ergo omino confitet͛ ⁊ sacerdoti meliori ꝙ pōt ꝯfi-teat͛. Si peccatū occultū est sufficiat re ferre in notitiā sacerdotis. vt grata sit oblatio muneris. Nā in resurrectiōe fi lie principis pauci interfuerūt qui vide rent. Nōdum em̄ erat sepulta nōdū ex tra ciuitatis portā delata. nondū extra domū i notitiā portata. Intus resusci-tauit quā int⁹ inuenit relictis solis pe-tro ⁊ iohāne ⁊ iacobo. ⁊ patre ⁊ matre puelle. in quib⁹ figuraliter cōtinent͛ sa cerdotes eccl̄ie. Quos aūt extra inue-nit. aīaduertenduꝫ est quō suscitauit[h]. Flebat em̄ turba post filium vidue. fle bat maria ⁊ martha supplicātes ꝓ fra-tre. flebat ⁊ turba q̄ mariā fuerat secuta lacrimis marie admonita. In quo do-cemur publice peccantib⁹ nō ꝓpriū. sed eccl̄ie sufficere[i] meritū[k]. ¶ Itē leo pa.

Sufficit illa cōfessio que primum deo: deinde sacerdoti offertur.

Quamuis plenitudo[l] fidei videat͛ esse laudabilis que ꝓpt͛ dei timo-re͂ apud oēs erubescere nō veret͛: tamen q꞉ nō omniū[m] hmōi sunt peccata vt ea q̄ pn̄iam poscūt nō timeāt publicare. re moueat͛ iprobabilis[n] ꝯsuetudo ne mul ti a pn̄ie remedijs arceant͛ dum aut eru bescūt aut timēt inimicis suis facta sua reserare: quib⁹[o] possint legū ꝑcelli[p] con stitutione. Sufficit[q] em̄ illa cōfessio q̄ ꝑ mū deo offert͛ tūc etiā sacerdoti q̄ ꝓ de-lictis penitentiū ꝑcator accedit. tūc em̄ plures ad pn̄iam poterunt ꝓuocari: si populi aurib⁹ nō publicet͛ cōsciētia con fitētis. ¶ Quib⁹ auctoritatib⁹ vel q̄b⁹ rationū firmamētis vtraqꝫ sn̄ia confes sionis[r] ⁊ satisfactionis nitat͛: in mediuꝫ breuiter[s] ꝓposuim⁹. Cui aūt harū po-tius adherenduꝫ sit lectoris iudicio re-seruatur. vtraqꝫ[t] em̄ fautores hꝫ sapiē-tes ⁊ religiosos viros. ¶ Vn̄ theodo rus cantuariensis archiep̄s in peniten-tiali suo ait.

Quidā deo cōfite ri solūmodo debere dicunt pecca

vel hoc ad tēporale͂ penaꝫ referat͛.lꝫ em̄ peccatum dimittat͛ ne hō ab accipiēda vita eterna īpediat͛. vt.s. e.sicut primi nō tn̄ si pctō parcit͛ pena remittit͛.quia nullatenus sine vidicta relaxat͛. sic ptꝫ in dauid. vt s.e.di.sic peccatum.
h ¶ Suscitauit.q̄d significent isti mortui tres. hēs j.dist.ij.sicut tribus.
i ¶ Sufficere ad celerioreꝫ ⁊ plenā penetpalis absolutione͂.vt.s. di.e.multiplex c.sufficiat. et c.fleat.j.⁊.d. v.consideret. in fi. xiij.q.ij. tp̄s.
k ¶ Meritū. i.auctoritate͂ qd̄ vocat meritū. q꞉ de merito caritatis sue hꝫ auctoritate͂ ligandi ⁊ soluēdi. ar. xl.di.c.i.

Quamuis plēitudo. id est ꝑfectio in fide.
m ¶ Quia si oium.h͛ negatio ⁊ sequēs eq̄pollet affirmationi.ff.d͛ ver.sig. duobus.
n ¶ Improbabilis. sm̄ quā occulta peccata in publico cōfitebantur cōpulsi ad h͛ ꝓpt͛ qd̄ multi pn̄iam declinabāt.

o ¶ Quibus.accusantibus.s.inimicis.nō em̄ ꝑ pn̄iam tollit͛ pena ciuilis.ar.xxxiij.q.ij.admonere. p ¶ Percelli.si alie ꝓbationes sunt que sufficiant cū hmōi cōfessione.⁊ est huic simile.xxij.q.v.hoc videt͛. q ¶ Sufficit.s.dist.e.§. ex his oibus.⁊.c.sufficiat. r ¶ Quibus auctoritatib⁹.confessio-

nis.an sit.s.necessaria an non. s ¶ Breuiter.imo plixe. vel ideo dicit breuiter respectu multarũ auctoritatũ q̃ de hac materia loquunt. l ¶ Vtraqꝫ.hoc idem pbabit gra.per sequẽs capitulum.

Quidam.tota ecclia.ꝛ ideo ei adherẽdũ est.qꝛ a pluribꝰ cõprobatur.ar.xix.di.in canonicis. x ¶ Qd vtrũqꝫ.s.cõfiteri deo ꝛ sacerdoti.

Si q̃s semel notatꝰ.i.dephẽsus. d ¶ Vicio.vel alio quocũqꝫ. e ¶ Primã.vicij cãm in se penitꝰ nõ extirpat: q̃ in idẽ postea recidit. f ¶ Recõditã.nõ iõ h̃ dicit q̃ sp ita sit:sꝫ q̃ ita fuerit p̃sumptio est inuidia vł cõtẽtio iterata. g ¶ Curari.xxvi.q.vij.affectũ.ex̃ de depo.ġuis.j.de cõse.di.v.legimꝰ. h ¶ Adulto.j.de pñe.di.iiij.c.quõ.c.solet.j.e.di.§.fugerat.ꝛ.§.romanos.ꝛ c.tolle.

y ¶ Perfectorũ.qꝛ nõ hñt nisi venialia vñ nõ idigẽt oris cõfessione spãli.

y ¶ Perfectorũ.s.e.di.§.his auctibus

a ¶ Docet.i.h̃ est signũ sacerdoti q̃ dimittat cõfitẽti petm̃ p cõtritionẽ.ar.s.e.di.§.h̃ idez.c.oĩs q̃ nõ diligit.sic cordis cõtritio est signũ peccatori q̃ gr̃a dei dimisit ei peccata sua.q̃a

Di.ij.

nemo ꝛc̃.vt de pñe.di.iiij.nemo.

b ¶ Administratione.i.sola cõtritione.

c ¶ Medicorũ.i.sacerdotum.

Quia de pñia.h̃ intitulatur scda distinctio in qua illa qõ tractat an caritas semel hita possit amitti.ꝛ ẽ certũ q̃ pt in via peregrinationis amitti imo quãtũcũqꝫ sit pfecta.vt.j.e.§.nõ ẽ mirũ.qd probat auctoritatibus ꝛ exemplis.in patria aũt vbi pfectissime iã habet non amittit.j.e.caritas.

ta vt greci.quidã vero sacerdotibꝰ cõfitẽda esse pcẽsent vt fere tota sancta ecclesia. Qd vtrũqꝫ nõ sine magno fructu intra sanctaꝫ ecclĩam fit:ita dũtaxat vt deo q̃ remissor est peccatorũ pctã nostra cõfiteamur.ꝛ hoc pfectorũ est:ꝛ cuꝫ dauid dicamꝰ. Delictũ meũ cognitũ tibi feci ꝛ iniusticiã meã nõ abscondi. Dixi cõfitebor aduersum me iniusticiã meaꝫ dño:ꝛ tu remisisti ipietatẽ peccati mei. Sed tñ aplĩ institutio nobis sequẽda est vt cõfiteamur alterutrũ peccata nr̃a ꝛ oremus p inuicẽ vt saluemur. Confessio itaqꝫ q̃ soli deo fit qd iustorũ est peccata purgat.ea vero q̃ sacerdoti fit docet qliter ipsa purgent peccata. Deus nãqꝫ salutis ꝛ sanctitatis auctor ꝛ largitor plerũqꝫ p̃bet hanc sue pñie medicinaꝫ inuisibili administratione plerũqꝫ medicorum operatione.

Quia vero de penitẽtia semel cepit sermo haberi:aliquãtulũ altius repetendũ videt. Diuersorũ sñias certis rõnibus ꝛ auctoritatibꝰ munitas in mediũ pponẽtes. Alij dicũt pñiam tñ semel esse vtilẽ. vnica eñ est nec reiterari põt. Si vero reiterat p̃cedens penitẽtia nõ fuit:ꝛ si de sñia iudicis eiꝰ merito peccata vident esse remissa.apd tñ eius p̃sentiã cui omĩa futura p̃sentia sunt:nunq̃ habent remissa.qꝛ non seruata est illa sñia veri sacerdotis. Vade ꝛ ampliꝰ noli peccare. Itẽ. Ecce sanus iã factꝰ es:noli ampliꝰ peccare ne deteriꝰ tibi aliq̃d cõtigat. ¶ Itẽ ex octaua sinodo. Primaꝫ vicij cãm non penitus extinguit qui in idem postea recidit.

Si q̃s semel notatꝰ fuerit inuidie vł cõtentionis vicio ꝛ rursuꝫ in hoc ipsum inciderit:sciat se primã cãm ex q̃ inuidia vel cõtentio nascit in interioribus medullis habere recõditã. Oportet ergo eũ p cõtraria atqꝫ aduersa curari id est p humilitatis exercitiũ. Exercitia vero humilitatis sunt:si se viliorib9 officijs subdat ꝛ ministerijs indignioribus tradat. Itaqꝫ arrogantie ꝛ humane glorie viciũ curari poterit vt in cõsuetudine humilitatis affectꝰ vltra iã nõ incidat in arrogantie ꝛ vane glorie delictũ.sed in singulis huiuscemodi vicijs cura similis adhibet. Itẽ sine caritate nulli adulto peccatũ remittit: nõ habet aũt caritatẽ:q̃ aliquando peccaturus est criminaliter. ¶ Unde augustinus ad iulianum comitem.

Caritas que deseri põt nunq̃ vera fuit. ¶ Item super epistola iohannis.

Radicata est caritas:securus esto nihil mali pcedere potest.

¶ Item gregorius in moralibus.

Ualida est vt mors dilectio. virtuti ꝛ eñ mortis dilectio cõparat qꝛ nimirũ mẽteꝫ quã semel ceperit a delectatione mũdi funditꝰ occidit ¶ Itẽ psper in libro de contemplatiua vita.

Caritas est vt mihi videt recta volũtas ab oĩbꝰ terrenis ac p̃ntibus prsus auersa. Iuncta vero deo inseparabiliter ꝛ ignita igne q̃dã spũs sancti a quo est ꝛ ad quẽ refert incensa.inquinamenti oĩs extranea corruptiõis nescia nulli vicio mutabilitatis obnoxia supra oĩa q̃ carnaliter diligunt excelsa. affectionũ oĩum potentissima diuine cõtẽplationis auida:in omĩbꝰ semp inuicta summa actionũ bonarũ:salus morũ finis celestiũ p̃ceptorũ:mors criminũ:vita virtutũ:virtus pugnantiũ: palma victorũ:arma sanctarũ mentium:cã meritorũ bonorũ:pmiũ pfectorũ:sine q̃ nullꝰ deo placuit.cũ qua nec potuit aliquis peccare nec poterit fructuosa in penitẽtibus:leta in pficientibꝰ: gloriosa in pseuerantibꝰ: victoriosa in martiribus: operosa in omnibꝰ omino fidelibꝰ.ex q̃

i ¶ Aliqñ.h̃ allegãdo dicit vt auctoritatem inducat.

Caritas. caritas q̃ deseri põt.nunq̃ vera fuit.

l ¶ Deseri pt.i.quã cõtingit deseri vel õ

m ¶ Nũq̃. sfacili i.pseuerãs finalr vel vera.i.ad vitam ducẽs.i.eternã btitudinẽ.vt.xxviij.di.§.ex

Radicata his i.pfecta.

o ¶ Securꝰ.spei pseuerãtia:nõ rei p̃ntia qꝛ q̃libꝫ etiã pfectus timere dꝫ ne caritatẽ amittat.xxxij.q.v si paulus.

Ualida. vba salomonis in canticis.

q ¶ Dilectio.i.caritas pfecta.

r ¶ Ceperit.i. cõtingit.vel cõiunctũ intellige.vel de facili.

s ¶ Occidit.i.remouet a delectatiõe sicut mors remouet ab oĩ actu terreno.dic lex mors omĩa soluit.in aut.de nup.§.deinceps.colla.iiij.

Caritas. Ca.in h̃ c.p cõmendat psper caritatẽ ex eiꝰ effectibꝰ.ꝛ sunt vba psperi vsqꝫ ad illd.itẽ beda. Scdo ostẽdit q̃ q̃ caritatẽ hꝫ facile peccatis resistit.bonis opibꝰ oĩbꝰ habũdabit.ꝛ mũdana cõtẽnit.difficilia facile pficit.subdit etiaꝫ q̃d sit deũ diligere ꝛ q̃d sit puertere ordinẽ dilectionis. Tertio ostẽdit ad q̃d corpꝰ nr̃m sit diligendũ. Quarto ostẽdit q̃liter sit itelligẽdũ diliges pximũ tuũ sicut teipsum.ꝛ qui sunt qui deũ diligunt plus q̃ se.

hãc qõneꝫ tractat h̃ gra.occasione alteriꝰ quã ipse in initio p̃libauit Sꝫ in tertia di.candẽ psequit an.s.pnia iterari possit.pcedit ğ gra. in hac di.h̃ mõ.pmo pbat q̃ pnia nõ posset iterari vsqꝫ ad.§.itẽ sine caritate.vbi latent ingredit materiã huiꝰ distinctionis. ꝛ pbat caritatẽ semel habitã amitti nõ posse vsqꝫ ad.§.h̃ q̃ de caritate.vbi incipit auctibus allegatis rñdere asserẽs illas de caritate pfecta esse intelligẽdas.ꝛ inde sumpta occasiõe gradꝰ in caritate esse pbat vsqꝫ ad.§.nõ est mirũ.vbi latẽter aduersaꝫ pteꝫ assumit.ꝛ q̃ caritas amitti possit exẽplis ꝛ auctibꝰ ostendit vsqꝫ ad.§.euidẽter.vbi ostẽdit h̃ verũ esse nõ solũ de caritatis opere:sꝫ etiã de ipsa caritate. ꝛ h̃ vsqꝫ in fi.distinctiõis psequit. e ¶ Proponẽtes.absolutꝰ noĩatiuus est. f ¶ Penitẽtia.q̃ valeat ad vitã. g ¶ Iudicis.q̃ pniam imposuit h ¶ Eiꝰ.dei vel sacerdotis. i ¶ Merito.i.sm iusticiã.j.di.iiij.§.eorũ a ¶ Nũq̃.allegãdo dicit. b ¶ Peccare.i.esse in pposito peccãdi tamen aliter inducit allegando.

t ¶ Caritas.i.ex caritate pcedit recta volũtas.ꝛ est dictũ p cãm.vt illd.xxxvi.q.ij.tria.vt exponat h̃ dictio est.i.facit.alioq̃n nõ est verũ cuꝫ caritas sit habitꝰ mentis q̃ volũtas nõ est.vel motꝰ voluntatis.siliter illud itelligit augustini.caritatẽ voco motũ animi.dicit ğ caritas volũtas vel motꝰ.qꝛ vt.j dicit est cã meritorũ bonorũ.sicut ꝛ iniq̃tas:cũ sit habitudo mẽtis iniuste de peccatũ.qꝛ ex ea est.j.di.iij.ille rex. v ¶ Recta.i.rectã vitã ꝛ dignã faciẽs voluntatẽ. x ¶ Terrenis.secus est de caritate impfecta:quã habẽs poterit curare tpalia.ar.xij.q.i.habebat. y ¶ Insepabiliter.i.nõ de facili separabit. z ¶ Inq̃namẽti.s.mortalis. a ¶ Vicio.i.imutabilitati. b ¶ Affectionũ.i.bonarũ voluntatũ. c ¶ Sũma.i.pfecta. d ¶ Morũ.i.salutiferos faciẽs mores. e ¶ Finis.i.cõsummatio. vel qꝛ p̃cepta finalr docẽt vt habeant. f ¶ Uita vtutũ.j.e.c.ṽ.itẽ pinde. g ¶ Pugnãtiũ.cũ vicijs. h ¶ Cũ q.i.in ca pseuerãdo. i ¶ Nec potuit ecce vbũ in q̃ fac ad ppositũ ğ. k ¶ Peccare.mortalit. l ¶ Operosa.

id est effectiua bonoꝝ operū. m ¶ Germana.i.germanos ꝛ cōcordes faciens cōiuncta ꝛ inseparabiliter adherens.salomon.dixi sapientie soror mea es.ꝛ prudentiā vocaui amicā meā. n ¶ Excellentior.ē.alijs donis. o ¶ Via.i.eundi ad deū. p ¶ Nominat.in prima ep̄la ad corinthios. q ¶ Que difficilia.ad salutē aīe ptinentia. r ¶ Ex qua min⁹.i.ex q̄ dei dilectionē postponit facili⁹: sicut plures sunt proniores deū offendere fornicando q̄ furando. ar.l.di.q: tua.in fi. s ¶ Fastidiū.repete cōcipere. t ¶ Quē in se.scilicet diligētes ad sui similitudinē: vt dictū est.dilige p̄ximū tuum sicut teipsum.vel in se.deo.i.ad ei⁹ similitudinē: vt dictū est.scōm aūt mādatū simile est huic. v ¶ Diligunt.plus iusto. x ¶ Diligēda.q̄ anima.ar.xxij.q.v.si q̄s coactus. y ¶ Quia ps.alia ps q̄ est hō interior vt de cōse.di.iiij.nō ex quo.nō ergo corpus est hō q̄d meliudienses somniāt.q: nihil est id q̄d suisp sius sit pars.arg.ff, de euic.si dictū.§.ij. ꝛ peccant q̄ ponunt corp⁹ gen⁹ aīalis.vt dicit aristo.li.vi,topicoꝝ. a ¶ Naturaliter.j.d ꝯse.di.v.nō medio criter.in fi. b ¶ Spiritui.vt ad vsus exercēde virtutis habeat.vt.s.xliiij.di.cōuiuia. c ¶ Subiectū.debemus ei adhibere iumēto nr̄o saccū:paleā: ꝛ flagellū.saccū i.opa piter alia bona opera.paleā.id est necessaria ad vite sustentationē.flagellū.vt castigemus si excesserit actū ea pateremur. d ¶ Utilitates.tūc eīn nō ipsos s; nosmet tm̄ diligim⁹.vn̄ tullius in libro d̄ vera amicitia.suis q̄p pe incōmodis grauiter angeri non est amici:sed seipsū amantis. e ¶ Nature.s.dist.lxxxvi.non satis.

q̄cq̄d est boni operis viuet. Itē. hec est caritas vera germana[m]: pfecta: quā excellētiorē[n] viā[o] nominat[p] apostol⁹ sanctus. Sicut enim sine via null⁹ puenit q̄ tēdit, ita sine caritate q̄ dicta est via: nō ambulare pn̄t hoīes s; errare. Itē ergo si caritatē deo exhibeamus ꝛ p̄ximo de corde puro ꝛ cōsciā bona ꝛ fide nō ficta peccato facile resistim⁹: bonis omib⁹ habundam⁹ seculi blandimēta cōtēnimus ꝛ oīa q̄ difficilia[q] sunt humane fragilitati vel aspera etiā cū dilectōne pficim⁹ si tm̄ dn̄i caritate pfecta q̄ nobis ab illo est ex toto corde.ꝛ ex tota aīa ꝛ ex totis virib⁹ diligam⁹. Ex ea em̄ parte q̄s peccat ex q̄[r] min⁹ diligit deū. Quē si ex toto corde diligam⁹: nihil erit i nobis vn̄ peccati desiderijs seruiam⁹. Et quid est deū diligere nisi illi copulari animo cōcipere fruēde eius visionis affectū: peccati odiū: mundi fastidiū[s]. diligere etiā p̄ximū quē in se[t] censuit diligendum. in ipso amore seruare legitimū modū: nec puertere dilectionis ordinē cōstitutū. Ordinē dilectionis illi puertūt nec modū diligēdi custodiūt. q̄ aūt mundū quē ꝯtemned⁹ est diligunt[v] aut corpora sua minus diligēda[x] plus diligūt. aut p̄ximos nō sicut seipsos. aut deū plus q̄ se ipsos forte nō diligūt Itē corp⁹ nostrū q: pars[y] nostri est ad hoc a nobis est diligendū vt saluti ei⁹ ac fragilitati naturaliter[a] cōsolam⁹ ꝛ agam⁹ q̄tenus spiritui[b] ordinate subiectū[c] ad eternā salutē accepta imortalitate ꝛ incorruptione pueniat. Itē. p̄ximos aūt tūc diligim⁹ sicut nos: si nō pp̄ter aliq̄s vtilitates[d] nostras: nō pp̄ter sperāda beneficia vel accepta: nō pp̄ter affinitates vel ꝯsanguinitates s; pp̄ter hoc tm̄ q̄ sunt nature[e] nostre participes[f] diligam⁹. Itē nō illi tm̄ p̄ximi nostri credēdi sunt quos nobis grad⁹ sanguinis iungit: sed p̄ximi nostri credēdi sunt oēs hoīes nature nostre sicut dixi participes. Itē pinde sicut nos p̄ximos nostros diligim⁹: qn̄ ad mores bonos ꝛ ad vitā eternā[g] cōsequendā sicut nobis eoꝝ saluti ꝯsulim⁹: qn̄ nos in eoꝝ peccatis ac periculis cogitamus[h] ꝛ sicut nobis subuenire optarem⁹: ita eis subuenim⁹: aut si facultas defuerit volūtatē subueniēdi tenemus. Quapropter carissime satage tota dilectione vt bonū q̄d tibi fieri vis velis et p̄ximo. Illi vero pl⁹ q̄ se diligūt deū q̄ p eius amore sue ad tp̄s saluti non parcunt. seipsos in periculis ac tribulatiōibus tradūt nudari facultatibus pp̄rijs patrie sue extorres fieri. parētib⁹ ꝛ vxoribus ac filijs renunciare parati sunt: et vt totū dicā ꝛ ipsam mortē corporis nō solū nō refugiūt: sed etiā libenter excipiūt: ambiētes a corporis magis sui vita q̄ a deo q̄ est vita[i] vite sue discedere.

¶ Itē beda sup iohem[k]. De eodem.

Querendū est interea quō spāle filij dei agnoscēdi signū fuerit: q̄ sup eū descenderit ꝛ manserit sp̄us sanctus. Quid em̄ magni est filio dei q̄ in ipso manere sp̄us astruat. Notādū q̄ est q̄ semp in dn̄o mā serit sp̄us sanctus In sanctis autē hoībus q̄diu mortale corp⁹ gestauerit partim manet in eternū partim reditur⁹ secedit. Manet[l] q̄ppe apud eos vt bonis insistāt actib⁹ volūtariā paupertatē diligāt: māsuetudinē cōsequant: p eterno desiderio lugeant. esuriāt ꝛ sitiāt iustitiā misericodiā q; mundiciā cordis ꝛ trāquillitatē pacis amplectant. Sed p obseruatiōe iusticie psecutionē pati nō revereant Elemosinis: orōnib⁹: ieiunijs ceterisq; fructibus sp̄us sancti insistere desiderent. Recedit autē ad tp̄s ne semp infirmos curandi mortuos suscitandi: demones eijciendi vel etiā pphetādi hēant facultatē. Manet semp vt possint habere virtutes ꝛ vt mirabilit ipsi viuant. Uenit ad tp̄s vt etiā alijs per miraculoꝝ signa q̄les sint intus effulgeāt. ¶ Itē ap̄ls.

Caritas nunq̄ excidit[m] ¶ Itē au gustinus sup ep̄lam iohānis. De eodem

Unctio inuisibilis sp̄us sanct⁹ est: vnctio inuisibilis caritas est[n] que in q̄cūq; fuerit: tanq̄ radix illi erit. que q̄uis ardēte[o] sole arescere non potest: nutrit calore solis[p] nō arescit.

¶ Itē gregorius sup ezechielem.

Pennata[q] animalia minime reuertunt cū icedūt. q: p̄dicatores sancti sic a terrenis actibus ad sp̄ualia trāseunt: vt ad ea q̄ reliquerāt vlteri⁹ nullatenus reflectant. Et paulo post. Nemo mittēs manū suā in aratrū. Manū q̄ppe in aratrū mittere est quasi p quēdā cōpunctionis vomerē ad pferēdos fru

f ¶ Participes. g̃ iudei ꝛ saraceni p̄ximi nostri sunt ꝛ diligēdi a nobis vt nos ꝛ verū est. verūtamē oīa opa dilectionis impēdere debem⁹ fm vniuscuiusq; cōditionē.lxxxvi.di.pasce. g ¶ Ad eternā. h diligenter aduerte q̄d sit p̄ximū sicut teipsū diligere.s.saltē aīe sue salutē: ꝛ ea q̄ ad salutē animē pertinēt: ei optare quā tibi optas. nō obstante g̃ hoc p̄cepto possumus delinquētib⁹ penas corporales optare ꝛ pcurare: dūmodo hoc fiat fm q̄d iura pmittūt.xlv.di.ꝛ qui. h ¶ Cogitam⁹.s.aie et corporis vt eos liberem⁹. i ¶ Vita.i.q̄ est in vita aīe sue q̄ ipsa viuit.vt.s.di.i.§.h idē,v,resuscitat⁹.xxiiij.q.i,vbi sana. k ¶ Sup iohānē.legit in iohāne: q̄ iohānes baptista vidit sp̄m q̄si columbā descendētem ꝛ manentē sup iesū baptizatū: q̄ descēdit sup eum signum fuit ne vox illa. h est fili⁹ me⁹ dilectus ꝛc. putaret ad iohem esse dicta: sed ad eū. q̄ autē sedit sup eum speciale fuit signū filij dei.s. q̄ ille discerneret ab alijs q̄rit g̃ h beda quomō fuit signū ꝯgnoscēdi filij dei. s; q̄ sp̄us mansit sup eū ꝛc. cū maneat et in alijs sanctis sed rn̄det q̄ alio mō manet in xp̄o: q: sup eū sp̄s et q̄ ad oīa. in sanctis aūt nō q̄ ad oīa. q: ad tēpus recedit ab eis pp̄ter peccā. vel si q̄ ad iusticiam manet in eis nō tm̄ sp q̄ ad operandū: puta ad pphetādum vel ad faciendū miracula. vt in helia ꝛ helisco. l.q.i.q̄cquid. l ¶ Manet. not. h expositionē illi⁹ decreti.xxxij.q.ij.cōnubia.q: in ope cōiugali adest presentia sp̄us sancti q̄ ad meritū. vt.j.ca.q.v.si dicat. nō q̄ ad miracula facienda vt.j.c.c.pōt.

Caritas.excidit.s.alias in hac vita ꝛ alias in futuro. ibi eīn fides cōuertit in sciam. spes in rē. caritas aūt augebit. vn̄ ppha. viuit deus cui⁹ ignis in syon. id est in ecclesia militante ꝛ caminus in iherusalem id est ardētissima caritas.j.di.iij.§.auctoritas.c.ignis.

Unctio. caritas est. i. vocat. o ¶ Ardente. i. a tribulatōe feruēte
p ¶ Solis. i. laboris ⁊ tribulationis. iuxta illud. in sole. i. labore posuit dn̄s tabernaculū suū. tribulatio eīm sm aplm patientiā opatur. sed φ tribulatio patientiā non tollit: hoc facit caritas.
Pennata. tangit illud ezechielis. s. φ vidit quatuor aialia pennata. de quibus hic dicit: non reuertebātur cū incederent sed vnūquodq ante facies suā gradiebatur.

Ficta. i. non finalis. n ¶ Ex p̄missis infert caritatē semel habitā nō amitti. ⁊ adijcit: φ q̄ caritatē semel habuit de cetero nō peccabit. ⁊ ex h̄ cōcludit falso φ pniam qui postmodū est peccatur⁹ nō agit. ⁊ ad hoc inducit ar. vsq ad. §. hec que de caritate. o ¶ Non poterit. cōiunctim intellige. nō eīm potest simul caritatē habere ⁊ peccare. s̄. di. i. ois qui nō diligit

r ¶ Per prophetā. ezechielem
a ¶ Incederent. et ita sancti isti possunt dici habere ferarū naturā ⁊c. ⁊ sic aues q̄ volāt ⁊ nō reuolāt. insti. de reruz diui. §. pauonum.
b ¶ Unde et paul⁹ in epl'a ad philipēses
c ¶ Unū vero. q̄si diceret nō cōp̄hendi vnū aūt ō me vobis assero φ ego oblit⁹ ea que ⁊c.
d ¶ Quod retro. i. terrena q̄ dereliqui.
e ¶ In ea. scz etna celestia.
f ¶ Anteriora. ante nos sūt eterna p⁹ nos tpalia.
Non fuertebantur. redeant. finaliter saltem.
h ¶ Iā min⁹. id est insufficiens. erit eīm tūc deus oia in oibus sufficientia oium.
Potest. tāgit illud ezechielis qō iuxta q̄tuor aialia q̄ vidit erāt q̄tuor rote in quibus erat spirit⁹ vite. ⁊ quocūq ibat spūs seq̄bant rote. cū stabat: ⁊ stabant rote.

ctus terrā sui corporis aperire. Sed retro post aratrū aspicit: q̄ post exordiuz boni operis ad mala reuertit q̄ reliquit qō q̄ electis dei minime cōtingit recte nūc p pphām[r] dicit. Non reuertebant cū icederēt[a] ⁊ paulo post. Un̄ ⁊ paul⁹[b] vnū[c] vero est qō retro[d] suz oblit⁹: in ea[e] que sunt anteriora[f] extēdēs me sequor ad palmā supne vocationis. in anteriora eīm extent⁹ eorū q̄ retro sunt oblitus fuerat. q̄ tēporalia despiciēs que sola sunt eterna requirebat. ¶ Idē in eodē
Non reuertebant omelia q̄nta.
cū incederēt. quia electi q̄q sic ad bonū tendūt vt ad mala pperrāda non redeant[g]. q̄ eīm perseuerauerit vsq in finē hic salu⁹ erit. Et sicut per salomonē dicit. Iustoꝝ semita quasi lux splēdēs pcedit ⁊ crescens vsq ad pfectum diez in eoꝝ nāq animo bonū desideriuz atq itellect⁹ lucis intime iā pars diei est Sed q̄ vsq ad finē vite in virtute proficiūt: ad pfectū diē tunc pueniunt quādo ad regna celestia perducti in ea luce quā desiderāt: iā minus[h] aliq̄d non habebunt. ¶ Idē in eodē omelia quinta
Potest[i] discursus atq De eodē
eadē mobilitas spirit⁹ sic intelligi In sanctoꝝ quippe cordib⁹ iuxta quasdam virtutes semp manet. iuxta q̄sdaz virtutes vero recessurus venit ⁊ venturus recedit. In fide eīm spe ⁊ caritate et in bonis alijs: sine quib⁹ ad celestez patriā non pōt veniri: sicuti est humilitas castitas[k]: iusticia atq misericordia[l]. fecunda pfectorū corda nō deserit. In pphetie vero virtute doctrine facundia. miraculorū exhibitione electis. aliquādo adest aliquādo se subtrahit: ⁊ paulo post. In his itaq virtutib⁹ sine quibus ad vitaz minime puenit spirit⁹ sanctus in electorum suoꝝ cordibus permanet Unde recte stabilis dicit. In his vero per quos sanctitatis virtus ostenditur aliquādo misericorditer p̄sto est: aliq̄n recedit. ¶ Itez amb. sup epl'am scd̄am
Ficta[m] caritas ad corinthios:
est que deserit in aduersitate.
¶ Ex premissis[n] itaq apparet φ caritas semel habita vlterius nō amittit. q̄ aūt semel caritatez habuerit: criminaliter vlterius peccare non poterit.[o] vt ad grām[p] nō ad naturā impossibilitas peccandi referat. Qō aūt caritatē habens criminalit nō possit peccare. testat aug.
Quia radix in omelia. viij. dicēs
oium maloꝝ[q] ē cupiditas ⁊ radix omniū bonoꝝ est caritas: ⁊ simul ambe esse nō possunt[r] nisi vna radicit⁹ euulsa fuerit alia plantari non pōt: sine cā aliq̄s conat ramos incidere: si radicē non cōtendit euellere. ¶ Cū ergo[s] q̄ criminaliter peccat caritatē nunq̄ habuisse pbatur: euidenter colligit pniam nō agere q̄ q̄nq criminaliter peccabit. ¶ Un̄
Caritas est aqua[t] de q̄ dn̄s aug.
in euangelio. q̄ biberit aquā quam ego dabo ei nō sitiet in eternū[v] Reprobus ergo cuz eternis mancipat⁹[x] incendijs in eternū sitiat. quō bibet aquaz viuā: aut quō potabit aquā salientē in vitā eternā: qui q̄si plūbeus[y] dimersus in ima: penas luit dānatiōis eterne. Itez sine[z] caritate quō verā cordis cōtritōez q̄s habere poterit. Quō ergo delictoꝝ remissionē. Que si nō dimissa quō non oia prorsus ad penā exigenda. Itē dominus. Amē amen dico vobis q̄ credit in me habet vitā eternā. Qui ergo non habet vitā eternā in xp̄m nō credit[r] In xp̄m vero credit q̄ caritatem habet. In xp̄m q̄ppe credere[a] est: amādo in ipsum tendere. hec est[b] fides[c] vt diffinit aplus. que per dilectionē operat. huic[d] duntaxat remissio delictoꝝ pmittit: φ si caritas a fide xp̄ianorū se iungi neq̄t cui. s. soli venia pmittit. quō q̄ caritatē nō habuerit fidē xp̄ianoꝝ habuerit. i. in xp̄m crediderit. quō g° veniaz delictoꝝ accepit: quā si nō accepit: quō n̄ oia opa prorsus eternis supplicijs ferieda sūt. ¶ Itē dn̄s. Ego sum panis viu⁹ q̄ de celo descendi. si q̄s mādu caueri t ex hoc pane viuet in eternū. Qui ergo non viuit in eternū nō māducauit panē viuū: sed q̄ nō māducauit in eū nō credidit. Hoc ē eīm māducare panē viuū: qō credere in xp̄m. i. amando in ipsum tendere. Cum igit reprobus eum nō crediderit quem nō māducauit. ⁊ ita fidē xp̄ianoꝝ q̄ sola[e] pctā relaxant nō habuerit: quō si viuit dn̄s cui oē iudiciū dedit pater: iudiciū ppetue dānationis effugiet: omniū nō solū actualiū s; originaliuz. ¶ Hec que de caritate[f] dicunt de pfecta intelligi possunt: que semel habita nunq̄ amit

p ¶ Ut ad gratiam scz v̄tutē ipsaz quā dum quis habz nō peccat: nec peccare pōt. vt coniunctim intelligatur.
Quia radix omniū malorū. quo ad genera singuloꝝ non quo ad singula generū. i. non malū alicuius generis. s. qō inde pcedere nō possit. ⁊ ē simile. xxxv. di. ante oia. xlvij. di. bonorum.
r ¶ Non possunt. s̄ xxxij. q. i. cū renūciat
s ¶ Cuz ergo. ex falso falsum concludit
Caritas. aq̄. q̄a ad modum aque lauat ⁊ delet pctā.
v ¶ In eternū. in patria. in via aūt beatus est qui sitit iusticiā. s̄. e. querendum
x ¶ Mancipatus, id est destinatus.
y ¶ Plūbeus. pondere peccatoꝝ.
z ¶ Item sine. oia h̄ sunt verba augustini. vt dicūt quidam vsq ad. §. hec q̄ de caritate. alij dicunt esse. §. ab illo loco reprobus. ergo ⁊c.
r ¶ Nō credit. a destructione cōsequētis infert.
a ¶ Credere. crede deo: credasq deum plus credo valere vt credas in eū q̄ φ ei vel eum.
b ¶ Hec est. j. de cōse. di. ij. vt quid.
c ¶ Fides. informata caritate.
d ¶ Huic. s̄. xxiiij. q. i. si petr⁹. ver. in fide oia saluant contra. sed nec hic vel ibi excludunt alie v̄tutes
e ¶ Qua sola. s̄. xxiiij. q. i. si petrus.
f ¶ Hec que de caritate. p̄missas auctoritates soluit ⁊ dicit intelligēdas esse de perfecta caritate. et inde sūpta occasione grad⁹ in virtutibus ostendit vsq ad. §. econtrario. Et no. φ perfecta dicit caritas quo ad sufficientiā. ⁊ hec quelibet ⁊ quantalibet sufficit ad vitā eternā habendam ar. j. di. pxi. talis est ⁊ pfecta quo ad effectū. vt. s. faciat hoiem paratū mori p xp̄o. s̄. e. caritas. ij. in fi. j. e. si q̄s tantā. ⁊ dicit pfecta quo ad pseuerantiā

⁊ ita quādoq stabat q̄nq mouebatur. hoc misticat hic.
k ¶ Castitas. que sola cū fiducia pōt deo aias p̄sentare. in aut. de lenonib⁹. §. sancimus. l ¶ Misericorditer. ne inde supbiat homo vi. q. i. militaris. ⁊. c. sunt plurimi.

finalem. de qua agitur. ṡ. e. vnctio. ⁊. e. caritas.

s Sunt itaq; grad⁹. ōis virt⁹ intendit̄ ⁊ remittit̄. ⁊ ideo grad⁹ merito in ea distinguunt̄. ⁊ q: virtus est mediū duorū vicioꝝ. vt dicit aristo. ⁊ orati⁹. virtus est mediū duoꝝ vicioꝝ vtrinq; redactū in puncto medio q̇ est int̄ duo vicia cōtraria. videt̄ q̄ summa virt⁹ cōstituta sit. q̇ ergo illud mediū fuaret sūme virtuosus haberi debet. sed in oībus mediū seruare vltra hominē est. iō q̄ summe virtuosus nemo dicendus est. Ex p̄missis seq̇t̄ q̄ virt⁹ in ascendēdo nō in infinitū ptendit: cū vltra mediū intēsio nō pgrediatur. sed q: extremoꝝ vicioꝝ non sunt termini. videtur q̄ mediū eoꝝ nihil sit: puta pdigalitas in infinitū ptendi pōt. similiter ⁊ sibi cōtraria auaritia. quare videtur q̄ inter ista duo nihil sit mediū determinatū. Preterea ex quo grad⁹ sunt in virtute: videtur q̄ latitudinē habeat: ⁊ q̄ possit decrescere. sed q̄ in infinitum possit decrescere nō videt̄. Nā sic haberet̄ q̄ virtus alicui⁹ ita parua esset q̄ minor ea inueniri nō possit. Preterea illud sciendū est q̄ lz ita sit de oībus alijs virtutib⁹ q̄ quelibz int̄ duo vicia cōtraria ē cōstituta h̄ tn̄ in caritate q̇ forma est aliarū virtutū. ṡ. e. caritas. nō hz locū. q: ei vnū solū viciū. sz odiū opponit̄. ṡ. di. i. oīs qui nō diligit vn̄ accidit q̄ in infinitū possit intēdi in via. in patria autē puto q̄ maior caritas esse nō possit q̄ sit supremi ordinis. angeloꝝ.

b Inter v̄tutē. improprie dicit̄ grad⁹ esse inter vnam virtutē ⁊ aliā: cū in eadem linea intēsionis nō disponant̄. sed sic ideo dicit̄: q: vna virt⁹ alia intē

titur. exordia vero caritatis enutriūtur vt crescant ⁊ cōculcant̄ vt deficiāt. Nemo eñ repēte fit summ⁹: sed in bona cōuersatione q̇ sine caritate nulla est: a minimis quisq; inchoat vt ad magna pueniat. ¶ Sūt itaq; gradus[s] nō solū int̄ virtutē[b] ⁊ virtutē sz et in eadē virtute.

¶ Vn̄ gregori⁹ sup ezechielem scribit

Cum sanctā[t] eccl'iam dn̄s adicēs. suscepit in gradib⁹ eius dinoscitur: q: ei⁹ gloria p eius incremēta declarat̄ Quātū eñ sancta eccl'ia ascēdēdo pficit[k] tn̄ deus hominib⁹ ex ei⁹ virtute innotescit. De hijs quoq; gradibus beatus iob loq̇tur dicēs. Per singulos gradus meos pnūtiabo eū. Omnipotētē q̇ppe deum p singulos grad⁹ suos pnūciat q̇ per incremēta virtutū q̇ accepit ei semp laudē pietatis[l] sue reddit. si q̇dē gradus in cordis ascensione nō essent psalmista nō dicerz ambulabūt de virtute in virtutē. Nec mirū si de virtute in virtutē grad⁹ sunt quādo ipa vnaq̄q; virtus[m] q̇si q̇busdā gradib⁹ auget̄ et sic per incremēta meritoꝝ ad summa perducit̄. Alia sunt nāq; virtutis exordia aliud pfect⁹ aliud perfectio. Si eñ et ipa fides ad pfectōē suā nō q̇busdā gradibus duceretur: sācti apl'i minime dixissēt auge nobis fidē. ⁊ q̇dā[n] venit ad deum q̇ curari voluit filiū suū. sz requisitus an crederet. respōdit credo domine adiuua incredulitatē[o] meā. Pēsa/te rogo qd̄ dicit̄: si credebat cur incredulitatē dicebat. Si vero incredulitatem habere se nouerat: quō credebat. sed q: p occultā inspirationē gr̄e meritoꝝ suo gradib⁹ fides crescit. vno eodēq; tp̄e is q̇ nec dū pfecte crediderat: simul ⁊ credebat ⁊ incredul⁹ erat. Hos nimirū grad⁹ dn̄s sub messis noīe describit[p] dicens. Sic est regnū dei queādmodū si iacter homo semen in terrā ⁊ dormiat et exurgat nocte ac die: ⁊ semen germinet ⁊ crescat dū nescit ille. Vltro eñ terra fructificat primū herbā: deinde spicā: deinde

Cum sanctā. greg. exponit verbū illud ezechielis: ⁊ venio: inuenit̄. niebat vir ad portā q̇ respiciebat ad oriētē ⁊ ascēdit grad⁹ ei⁹. ⁊ dū exponit auctoritatē introducit dauid. de⁹ in gradib⁹ eius dinoscet̄ cū suscipiet eā. in principio ḡ ponit̄ expositio illi⁹ versus. deus in gradib⁹ eius ⁊c. Secūdo pbat q̄ in virtutib⁹ grad⁹ inuenit̄ p auctoritatē iob. singulos grad⁹ ⁊c. ⁊ dauid ⁊ ambulabūt de virtute in virtutē ⁊c. ⁊ per illud. auge in nobis fidē. ⁊ per silitudinē euangelij. de semēte primo pducēte herbā. deinde spicā: post frumētū. semē est cogitatio que herbā pducit cū incipit operari. cū aūt cōsummat̄ spicā facit. cū aūt pseuerat frumentū mittit in spicā: ⁊ eadem silitudo aptat̄ in psona petri. tertio ⁊ vltimo illud verbum ezechielis exponit. ⁊ veniebat vir ⁊c.

k Proficit. intensione virtutum.

l Pietatis. ⁊ q̄nto largiora ⁊c. tāto largiora munera de⁹ tribuit q̄nto religionis sue p eā dignitatē viderit ampliari. ar. xxiij. q. iiij. sicut excellentiā. §. i. ⁊ dic laudē sue pietatis. i. lauda deū de sua pietate.

m Virtus. ⁊ viciū. j. e. §. ecōtrario. ⁊. §. non est mirum.

n Quidā. vt habet̄ in euangelio mathei.

o Incredulitatē. idest modicā credulitatem q̇a q̇ incipit credere parū credit. arg. de cōse. di. ij. q: passus. ⁊ c. p̄ma. ⁊ ita h̄ p̄positio in: diminuit h: nō priuat.

p Describit in euangelio.

q Messis. hucusq; fuerunt verba euangeliste.

r Inter aduersa. aliud ī aduersis ⁊ p̄speris. q: i aduersitate crescit. ṡ. eo. vnctio.

s Herba. si herba fuit ergo caritatem habuit. sz qn̄ negauit mortaliter peccauit. ergo caritatem nō habuit. ergo nec herba fuit. sz hoc dz referri ad tp̄s ante negationē ⁊ ita distribuit̄ tpa ⁊c. vt. ij q. i. si peccauerit. vn̄ versus Petro peccāte nō tūc fuit herba sz ante.

a Cōculcabat̄. cū xp̄m negauit.

b Vir ergo de ezechiele tractum est. ⁊ sunt adhuc verba grego. ab illo loco cum sanctā ⁊c. in ezechiele ē ita

plenū frumentū in spica: ⁊ cū ex se pduxerit fructū statim mittit falcē qm̄ adest tp̄s messis[q]. Semen homo iactat in terrā cū cordi suo bonā intentionē inserit ⁊ postq̄ semē iactauerit i terrā dormit. q: in spe boni operis quiescit Nocte vero surgit ac die q: inter aduersa[r] ⁊ pspera pficit: ⁊ semē germinat ⁊ crescit dum nescit ille. q: cū adhuc metiri incremēta sua nō valet: semel cōcepta virt⁹ ad pfectū ducit̄ ⁊ vltro terra fructificat: q: preueniēte se gr̄a: mēs hoīs spontanea ad fructū boni operis assurgit. Sz hec eadē terra. herbā primū: deinde spicā: deinde plenū frumētū pducit in spicā. herbā quippe pducere est inchoatiōis boni adhuc teneritudinē habere. Ad spicā vero herba[s] venit cū se virt⁹ aīo cōcepta ad pfectū boni operis ptrahit. plenū vero frumētū in spica fructificat qn̄ iā tm̄ virtus pficit: vt esse robusti ⁊ pfecti operis possit. Sed cū ex se pduxerit fructū: statim mittit falcē qm̄ adest messis tp̄s. Omnipotēs eñ de⁹ pducto fructu falcē mittit ⁊ messem suā desecat. q: cū vnūquēq; ad opa pfecta pduxerit: eius tp̄alē vitā p emissā sn̄iam incidit vt granū suū ad celestia horrea pducat Cū igit̄ desideria bona cōcipim⁹ semē in terrā mittim⁹. Cū vero operari recta incipim⁹: herba sum⁹ Cū aūt ad prouectū boni operis crescim⁹: ad spicā puenimus. Cūq; in eiusdē opationis pfectione solidamur: iā plenū frumentū in spica pferim⁹. Herba etenī petr⁹ fuerat q̇ passionis tp̄e p amorē dn̄m sequens hunc cōfiteri ante ancille vocē timebat Erat eñ iam viriditas in mēte q̇ credebat dn̄m redēptorē. sz valde adhuc flexibilis pede cōculcabat̄[a] timoris. Iam in spicā surrexerat qn̄ eū quē moriturū cōfiteri timuerat nūciante angelo in galilea viuentē videbat sz ad plenū granū in spicā puenerat qn̄ veniēte desup spiritu sancto ⁊ suā mentē in illi⁹ amore roborante ita solidat⁹ est: vt vires psequē

⁊ venit vir sanct⁹ ad portā q̇ respiciebat ad viā orientalē: ⁊ ascendit per grad⁹ eius. expone. vir. i. xp̄s stat in porta. q: per eū ad patrem ingredimur: ⁊ sine quo in ciuitatē intrare nō possum⁹. Itē q̇ in porta est partim intus est ⁊ partim ex̄. partim videt̄ ⁊ partim abscōdit̄, ⁊ xp̄s p humanitatē est visibilis. p diuinitatē inuisibilis. vel vir. i. hō venit ad portā. i. xp̄m q̇ dicit̄ hostiū. ṡ. i. q. i. ordinationes.

c Ad portā. i. sacrā scripturā vel fidem: per quarū vtrāq; intrat̄ ad patriam.

d Perducit. illa membra sua. s. fideles.

Qui vult. Ca. si q̇s habet volūtatē sustinēdi oīa p xp̄o: ⁊ tn̄ si immineret ei periculū: in rei veritate nō sustineret. reuera iste habz caritatē licz modicā q̇ postea auget̄ qn̄ cū effectu parat⁹ est oīa sustinere, qd̄ pbat exēplo petri, Qui vult quodā motu bono. s. affectio

nis.sed non effectionis.𝊰 sic non est contra.s̃.di.i.votum.
f ¶ Mãdata.i.ardua 𝊰 difficilia vt ponere aĩaʒ pro xp̃o vel fratrib⁹ vt hic in fi.c.habet. g ¶ Non pōt.impediẽte scʒ carnalitate
h ¶ Poterit.i.facere mãdata dei. i ¶ Caritatẽ.id est opus vel si gnũ caritatis maioris. k ¶ Petrus.s̃.di.l.fidelior.

l ¶ Dicebat. dñe animam meã ponã p te.licet hoc fa cere nõ possʒ

Si qs tã tã. nascit sic etiã notat gradus in cõ uersione pau li. nã pstrat⁹ fuit vt cecare tur 𝊰c. vt.xxi ij.q.iiij.displi cet.

n ¶ Ad perfe ctũʒ.i.ad pfe ctioneʒ a deo datam.

o ¶ Quid di cis. tu quicũ qʒ habes ta leʒ pfectionẽ.

p ¶ Viuere. crist⁹ est mihi viuere.i.cau sa quare veli viuere. ad h̃ enim viuo vt ipm magnifi cẽ.𝊰 ipm mo ri est mihi lu crũ. q: p mo r tem liberor a miseria 𝊰 trã seo ad felici tatẽ. vel xp̃s est mihi viue re.i. vita hic et in futuro. hic per fidem et spem. in futu ro p spem. et mori p xp̃o ẽ mihi lucrum q: deponam corp⁹ morta le 𝊰 resumã i mortale.

Sicut se ta. sic eni seta itroducit filũ.nec cũ eo remanet. ita timor carita

tiũ cesus despiceret. 𝊰 redemptorẽ suuʒ inter flagella libere predicaret. Null⁹ itaqʒ qui ad bonũ ppositũ adhuc i mẽ tis teneritudine esse cõspicit: despiciat. q: frumẽtũ dei ab herba incipit. vt gra nũ fiat Vir ergo[b] venit ad portã[c].quia dñs ac redemptor noster mẽbris suis i trantib⁹ pducit[d] ad se. 𝊰 ascendit p gra dus ei⁹ q: nobis pficiẽtibus.eo nobis ampli⁹ exaltat quo alt⁹ 𝊰 incõprehensi bilis eẽ cognoscit. In virtutuʒ quippe nfarum gradib⁹.ipse ascendere dicit. q: i p̃e tanto nobis sublimior oñdit: quan to noster anim⁹ a reb⁹ infimis separat. ¶ Hinc etiaʒ augustin⁹ ait in libro de gratia et libero arbitrio.

Qui vult[e] facere dei mãdata[f] 𝊰 nõ pōt[g].iam quideʒ hʒ bonã voluntatẽ: sʒ adhuc paruã 𝊰 inualidã.poterit[h] auteʒ cũ magnã habuerit 𝊰 robustã. Quãdo eñ martires illa mãdata magna fecerit magna vtiqʒ volũtate id est magna ca ritate fecerũt. de qua ipse dñs ait. maio rem caritatẽ[i] nemo hʒ. 𝊰c. 𝊰 paulo post. Ipam caritatẽ aplus petr⁹[k] nondũ ha bebat qñ timore ter dñm negauit. 𝊰 tñ q̃uis parua 𝊰 impfecta nõ deerat ei ca ritas qñ dicebat dñe aĩam meã p te po nam[l]. ¶ Item super eplam iohannis.

Si quis tantã habuerit caritatem vt parat⁹ sit p fratribus mori.pfe cta est in illo caritas. Sed nunqd mox vt nascit[m] iaʒ prsus pfecta est vt pficia tur. Nascit cũ fuerit nata. nutrit cũ fue rit nutrita. roborat cũ fuerit roborata. pficit cũ ad pfectuʒ[n] venerit. qd dicis[o] mihi viuere[p] xp̃s est. 𝊰 mori lucrũ ¶ In

Morte nata est in te caritas eadẽ sʒ nõdũ pfecta. noli desperare. nu tri eam ne forte suffocet. ¶ In eadem

Sicut seta[q] introducit linuʒ. ita ti mor caritateʒ. crescit caritas 𝊰 mi nuit timor. 𝊰 ecõuerso[r] ¶ Idẽ ad iero.

Caritas in quibusdã est pfecta in q̃ busdã impfecta. pfectissima[s] aũt in hac vita haberi nõ pōt. ¶ Itẽ grego.

tẽ.cũ ea tñ esse nõ pōt. vt ar.xxiij.q.vi.§.ex his. 𝊰.j.di.vij.null⁹.hoc de seruili.est al⁹ initialis;qui ptim respicit p̃miũ meriti. partiʒ penã supplicij. de tali d: q augetur caritas 𝊰 minuit timor. j.c. pxi. vsqʒ dũ fiat pfecta caritas q̃ foris mittet timorẽ oẽm. ar.xxiij.q.vi. scismatici
r ¶ Et ecõuerso. arg. q caritas possit decrescere. non ergo aut pficit aut deficit. tu dic q caritas crescit 𝊰 decrescit q̃tũ ad itẽtionẽ. al's nõ
Caritas. perfectissima.i. qua pfectior nõ possit haberi. vñ dic au gustin⁹ sup eplam ad ephesios. nemo tã pfect⁹ qñ possit crescere
Si sermo.i. predicatio mea. v ¶ Flate. mortalia pctã. ar.j.di. iij. iter hec hircũ. x ¶ Ex cõtrario.i. per suũ cõtrariũ scʒ pctm 𝊰 viciũ qd virtuti est 9riũ. ar.viij.q.i. sciendũ. i fi. y ¶ Ita nemo vñ iuuenalis. nemo repẽte fit turpissim⁹ accipiet te paulatim qui lõ ga domi ridicula sumunt.

Sicut trib⁹. ad peccatũ.i. actũ exteriorẽ. a ¶ Suggestiõe. s̃.di.vi. te stamentũ. in fi. palea est. b ¶ Tanq̃. mens mala. mors intus. mal⁹ actus. mors foris vsus. tũba puella puer lazar⁹ ista notãt. hãc verbo. hũc motu lacrimando suscitat illũ cristus. 𝊰 in medio nascit eger hõ. ad hoc. s̃. e.di.i.§. ex his. v. tres quoqʒ. 𝊰.§. nõ sunt hic. 𝊰.c. quem penitet.

Si sermo[t] me⁹ inuenerit in cordib⁹ vr̃is aliq̃ scintillã gratuiti amoris dei. ipam nutrite. ad hãc augendã vos aduocare studete. 𝊰 paulo post. Flate[v] nutrite in vobis vt cũ creuerit 𝊰 flãmaʒ dignissimã fecerit: omniũ cupiditatũ li gna cõsumat. ¶ Ex cõtrario[x] etiã gra dus in virtute esse pbant. q: etiã ipsius peccati grad⁹ euidẽter apparẽt. Sicut eñ nemo repẽte fit summ⁹. ita nemo[y] re pente fit turpis. ¶ Hinc etiam augu stinus in sermone habito in monte.

Sicut trib⁹ gradib⁹ ad peccatũ[z] p uenit. suggestione[a]. delectatione. cõsensu. ita ipsi⁹ peccati tres sunt diffe rẽtie. 𝊰 in corde 𝊰 in facto 𝊰 in cõsuetu dine tanq̃[b] tres mortes. Una quasi in domo. id est cũ in corde cõsentit libidi ni. Altera quasi plata iã extra portam cũ in factũ pcedit assensio. Tertia cum vi cõsuetudinis male. tanq̃ mole terre na p̃mitur anim⁹ quasi in sepulcro iam putẽs. que tria genera mortuorũ dñm resuscitasse quisquis euãgeliũ legerit agnoscit. ¶ Item gregorius.

Sciendũ quippe est q pctm tribus modis[c] admittit. Nã aut ignorãtia[d] in firmitate[e]. aut studio ppetrat. 𝊰 grau⁹[f] quidẽ infirmitate q̃ ignorãtia. sʒ mul to forti⁹ studio q̃ infirmitate peccatur

Inter hec sciendũ est a ¶ Idem liud esse qd anim⁹ de tẽptatiõe car nis patit: aliud vero cũ p cõsensum de lectationib⁹ obligat. Plerũqʒ eñ cogi tatiõe praua pulsat sʒ remittit. plerũqʒ aũt puersuʒ qd cõcipit intra semetipm etiã p desideriũ voluit. 𝊰 nimirũ mẽtem nequaq̃ cogitatio imunda inq̃nat[g] cũ pulsat. sʒ cũ hãc sibi p delectationẽ sub iugat. Hinc eteñ p̃dicator[h] egregi⁹. tẽ ptatio vos nõ appꝓhẽdat nisi humana[i] Humana quippe temptatio est qua ple rũqʒ in cogitatiõe tangimur etiã nolẽ tes[k]. quia vt[l] nõnunq̃ illicita ad animũ veniant. hoc vtiqʒ in nobismetipsis ex humanitatis corruptibilis põdere ha

Sciendum quip pe est. trib⁹ mo dis. aliter assignan tur isti tres modi in lege. quia delinqui tur proposito: impe tu casu. ff. de penis. respiciendum. §. de linquunt.

d ¶ Ignorantia. s̃. xxxij.q.vij. quemad modum. xxiij.q.i. si qs dederit. viij.di. cõsuetudo. xxxij.q. iiij. nemo.

e ¶ Infirmitate. s̃. xxv.di.§. criminis. s̃. xv.q.i.§.i.

f ¶ Et grauius. hoc intelligas per accu mulationem. sic ma gis peccat quis ex i firmitate q̃ ex igno rantia. 𝊰 sic non est contra qd dicit au ctoritas. 𝊰 q̃ grauĩ us peccat q̃ peccat in filium q̃ qui pec cat in patrem. at cõ stat eum qui peccat per infirmitateʒ pec care per impotenti am. 𝊰 ita peccat i pa trem. cui attribuitur potentia. qui auteʒ peccat per ignoran tiam. peccat in filiũ cui attribuitur sapi entia. Sed qd hic dicitur non est refe rendum ad peccata que committuntur; in patreʒ 𝊰 filium 𝊰 spiritũsanctũ. Sed sic debet intelligi a liquis infirmus est incontinens. 𝊰 licet sciat in fornicatione eẽ mortale peccatũ tamen fornicatur tã quaʒ excusetur pp̃t sue incontinentie in firmitateʒ. talis pl⁹ peccat qui ex certa sciẽtia q̃ q̃ ex igno rantia. qui scʒ ignorat fornicationẽ mortale peccatũ esse. alleuiat eñi igno rantia etiã si non omnino. Item contrarium est huic loco qd dicit ambro sius. grauiter peccas quia promittis tibi impunitatem. grauius. quia con temnis. grauissime quia ignoras. sed illud dicitur ad terrorem. vel dic gra uissime.i. periculosissime. sic deterius.i. piculosi⁹. xlv.di. vera. quia penitẽ tia specialis nõ agitur de peccato quod ignoratur. 𝊰 ita hoc dixit propter difficultatem penitendi. argu.j.di.iij. Iudas. ver. magnum.
Inter hec. inquinat per mortale peccatum.
h ¶ Predicator. paulus in prima epistola ad corinthios.
i ¶ Humana. nisi de his sine quib⁹ vita ista esse non potest. scilicet venia libus. xxv.di. qualis. k ¶ Nolẽtes. vnde 𝊰 apostolus ago quod nolo quia primi motus non sunt in potestate nostra. di.vi.§. sed pensandum. pa lea est. l ¶ Quia vt. s̃. e.di.i.c. super tribus.

H Ec itaqȝ. ex illo. c. §. e. di. cuȝ sancta. infert magister ꝛ redit ad ꝓpositū principale ꝛ ꝓbat adhuc caritatē semel habitā amitti posse. maxime exemplo ade moisi ꝛ aaron. n ¶ Amittitur. imo ꝛ quātūcūqȝ perfecta sit in hac vita amitti pōt nisi per gratiā esset cōfirmata vt fuit in beata virgine ꝛ iohanne baptista. xxv. di. nunc autē. §. nomine autem.

Q Ꝟicūqȝ. originali. i. quā ab origine trahit homo ꝛ cū qua nascitur.

p ¶ Procurenẗ. i. ad vtilitatē eoꝝ leganẗ ꝛ exponanẗ.

q ¶ Redeunt. operante gratia.

F Irmū. imobile est licet possibile sit eū qui predestinatus est non fuisse predestinatū. verba sunt apostoli in epistola scd̄a ad corinthios.

s ¶ Fundamētuȝ. i. predestinatio.

t ¶ Immobile. i. illi quos deus elegit ꝛ immobiliter in fide fundauit. pseuerant firmi. qui aūt perijt nō erat finaliter de fundamēto ꝛ de predestinatis. ẜ. di. iiij. c. si ex bono. ꝟ. q̇d aliud. ꝛ. ꝟ. ac per h̄.

v ¶ Signaculū. i. h̄ habēs mēti impressum in signū amicis ꝛ inimicis amic̄ vt accedāt inimicis vt territi fugiant.

x ¶ Scit. ꝛc. etiā dū sunt mali Scit. i. defendit. ꝛ amat p̄destinatos suos etiaȝ dū mali sūt. ꝛ per h̄ ꝙ eos cōtinue muniut apparet hostib⁹ ꝛ amicis ꝙ ipsi sūt signacula dei vel signaculū. i. discretionē inter predestinatos ꝛ non p̄destinatos. hoc. s. qd̄ sequitur scit ꝛc. habēt eñ predestinati etiā dum sunt mali quēdam caracterē quo distinguūtur a dānandis. vñ a tribu iuda. xij. milia signati. Scit. i. amat.

bem⁹. Iā vero demoniaca est ꝛ nō humana tēptatio. cū ad hoc ꝙ carnis corruptibilitas suggerit. per consensum se animus astringit. ¶ Item ieronimus sup trib⁹ scelerib⁹ damasci ꝛc. vt supra.

N On est mirū si in virtute gradus esse dicunẗ. quādoquidē ꝛ peccati gradus euidenter ita mōstrantur.

H Ec itaqȝ[m] caritas que ī petro ante negationē herba fuit. ꝛ ī singulis nascīẗ anteq̄ roboreẗ añ sui pfectionē amittitur[n] ꝛ reparatur. ¶ Unde augustin⁹ in libro de correptiōe ꝛ gratia.

Q Uicunqȝ ab illa originali[o] dānatione ista diuine gratie largitate discreti sunt. nō est dubiuȝ q̇n procuretur[p] eis euāgeliuȝ ꝛ cū audiunt credūt. ꝛ in fide q̄ per dilectionē opaẗ. vsqȝ ī finē vite pseuerant. ꝛ si q̄ñ exorbitēt correpti emendanẗ. ꝛ quidā eoꝝ ꝛ si ab hominib⁹ non corripiāẗ inviaȝ quaȝ reliq̄rant redeunt[q] ꝛc. ¶ In eodem.

F Irmuȝ[r] fūdamētū[s] dei stat immobile[t] hñs signaculū[v] hoc. Scit[x] deus q̄ sunt eius. horuȝ fides q̄ p dilectionem opaẗ pfecto aut oīno nō deficit[y] aut si q̄ sunt quoꝝ vita deficit. reparantur anteq̄ vita finiaẗ ista ꝛ deleta iniq̄tate q̄ intercurrerat vsqȝ in finē pseuerā

N Ullus tie ꝺputāẗ. ¶ In eodē eoꝝ ex bono in maluȝ commutat⁹

T Alib⁹ finit hācvitā. ¶ In eodē dōr diligētibus[a] deū oīa cooperāẗ in bonū vsqȝ adeo prsus oīa vt ēt si qui eoꝝ deuiāt[b] ꝛ exorbitāt ꝛ hoc ipm[c] faciet eis pficere in bonū[d]. ¶ Itē apl's ad galathas

C Ircūcisio nō ē aliq̄d[e] neqȝ p̄pucīū. sed fides q̄ p dilectiones opaẗ ꝛ hec oliȝ in vobis q̄ currebatis bñ p opa fidei ꝛ ex dilectōe. ¶ Iteȝ

T y ¶ Deficit. ẜ. di. iiij. §. verum. c. si ex bono.

Alibus dicitur diligentib⁹. s. in epl'a ad romanos. b ¶ Deuiant. i. pena quā subeunt p deuiatiōe facit eos pficere. q̄ cuȝ pena affliguntur se recognoscentes etiā humilianẗ. i. humiliores fiunt. §. di. pr. c. pōt fieri. ꝟ. illuditur. xxxvij. di. qui. c ¶ Hoc ipsum. i. deuiare. d ¶ Proficere in bonuȝ. ꝛ occasionaliter. q̄ fortiores resurgunt. arg. di. xiij. c. nerui. lxiij. di. § verum. in fi. ꝛ di. l. considerandum. ꝛ. c. fidelior. vi. q. i. imitare.

C Ircūcisio. aliquid. quo ad saluteȝ. q̄ nō recipiẗ aliquis circūcisus. nec reijcitur aliq̄s q̄ prepuciat⁹ que in differētia sunt. nec hoc. c. facit ad ppositū. sȝ sic pōt adaptari. siue quis circūcisus sit siue nō. poterit p pniam recuperare caritatē quā amisit peccādo: vel nō est aliq̄d. i. nō pficit ad salu

N On est tam. ẜ. c. di. §. opponiẗ. ꝟ. nō est iniust⁹ item sine opibus.

g ¶ Cōmunia. sanctis. ecce opus. a ¶ Ex dilectione. que informat actum. ecce alacritas. b ¶ Ad gloriā. ecce recta ꝛ pura intētio.

c ¶ Triplex. qd̄ cōmendaẗ in eis. scȝ opus. alacritas. ꝛ recta intentio.

d ¶ Olim. quasi diceret nō nunc. ita facit ad propositū. e ¶ Pro quibus, id est pro quorum similibus f ¶ Benefaciet. eternaliter remunerā

do vel tempaliter abundantius q̄ si non penituerīs. sicut enim prima bona per sequētia mala mortua ꝛ irrita facta fuerunt. ita ipsa eadem per penitentiam ꝛ alia bona sequentia reuiuiscent. vel quo ad vitam eternam vel ad tempale premium, vel ad minus supplicium subeundum. ẜ. c. di. iij. nihil. vbi de hoc.

N On est tā[f] iniust⁹ ad hebreos deus vt obliuiscaẗ opis vestri ꝛc. Operis quo oīa sua fecerūt cōmunia[g]. ꝛ hoc ex dilectiōe[a]. ꝛ hoc ad gl'iam[b] dei. Ecce triplex[c] bonū. quasi diceret. Oli[d] multa opati estis. p quib⁹[e] si peniteris de malis bñfaciet[f] vobis deus. ¶ Romanos[g] quoqȝ ꝛ galathas dū apl'us redargueret merito fidei pbat assecutos remissionē peccatoꝝ ꝛ sanctificationē ī spūscto. ꝛ iusticiā bone opatiōis. Que oīa aut sine caritate nunq̄ vere in eis fuerūt aut verā caritatē habuerūt a qua postea lapsi sūt q̄ de operib⁹ legis gl'iabāẗ. ¶ Itē de quolibȝ adulto aug. ait

T Olle caritatē: odiū tenet[h]. ¶ Itē oīs q̄ nō diligit: odit. ¶ Itē ī euā

N Emo pōt duob⁹ dñis gelio. seruire[i]. aut ei vnū odio habebit ꝛ alterū diliget. aut vnū sustinebit ꝛ alterū cōtēnet. ¶ Adā vo[k] cū in virili etate a dño creat⁹ sit anteq̄ a dyabolo tēptareẗ. dū de latere ei⁹ vxor formabaẗ. dū in extasi[l] raptus angelice curie interetat[m]. dum euigilās futura xp̄i ꝛ eccl'ie sacramēta vaticinabaẗ[n]: aut caritatem aut odiū habebat[o]. Si aūt odiū hēbat nō fuit dyabolus actor nr̄i peccati. Itē si sine[p] caritate a deo creat⁹ est: ei⁹ sil'itudinē nequaq̄ ī sui creatiōe accepit. Itē si sine caritate a deo creat⁹ est iust⁹ ꝛ innocēs a deo fact⁹ nō est. creatura nāqȝ rōnis capax ꝛ liberi arbitrij iusticie ꝛ innocētie sine caritate pticeps eē nō pōt. Colligiẗ ergo ꝙ adam anteq̄ peccaret caritatē habuerit. sine qua iust⁹ ꝛ innocens eē nō potuit. ¶ Uñ aug. in genesi ad l'ram.

Q Uomō renouari di cimur. si nō recipim⁹ qd̄ perdidit prim⁹ hō. hoc plane recipim⁹ q̄ iusticiā

¶ Romanos. qui de operibus. quia tempore gratie seruari volebāt precepta legalia qd̄ nō licet extra de consti. trāslato

T Olle. tenet. quia caritas ꝛ odium contraria sūt immediata circa suum susceptibile. argu. §. di. i. omnis q̄ nō diligit. ꝛ ē argu. dyabolū ante ruinam habuisse caritatem. quia si non haberet caritateȝ odium teneret. et expone odiū tenet. id est p peccatuȝ deo fit odibilis.

N Emo. seruire. ar. ẜ ff. de ope. lib. l. penul.

k ¶ Adā vo ꝟba sunt gratiani vsqȝ ad illud. c. quomodo.

l ¶ In extasi. scilicet pphetie. extra de bi ga. debitum.

m ¶ Intererat. id ē facta erat ei reuelatio ꝛ data sciētia quā angeli habent ꝛ illi qui sunt in celesti curia.

n ¶ Uaticinabatur. dicens hoc nunc os ex ossibus meis. ꝛc. vnde apostolus sacramentū magnū hoc est in xp̄o ꝛ ecclesia. extra de biga. debitum. o ¶ Habebat. sed non statim. in sui creatione.

p ¶ Item si sine caritate. vide grānum nitentem asserere. ꝙ adaȝ habuit ex creatione duplicem virtutem. celebrior autem est sententia ꝙ adam duplicem habuit statum ante peccatum. in creatione sola naturalia accepit quibus proficere vel mereri nō poterat. post creationem ei addita sūt gratuita. vnde dicit augustin⁹ habuit adam vnde possit stare. sed non vnde posset proficere. ꝛ hoc in primo statu. diē autem augustinus ꝛ illud habuit primus homo posse quod vellet. sed non habuit velle quod posset. quia ꝛ si habuisset non peccasset. habuit ergo posse quo vellet bonum. id est virtutes. in secundo statu quādo cecidit. vnde dicitur spoliatus gratuitis ꝛ vulneratus in naturalib⁹. habuit ergo in p̄mo statu inocētiā sicut puer. sȝ caritateȝ nō. vñ nō erat bon⁹ ꝛ ita habuit quo stare possȝ. sȝ nō vñ mereẗ cuȝ caritatē nō hēret. sine q̄ nēo pficit nec moueẗ ad merēduȝ. Sȝ ī scd̄o statu habuit caritatē fm quā h̄ h̄ dcā itelligiẗ. Accepit. sȝ nō statim ī sua creatōe

Q Uomō. expoliātes. h̄ hr̄ ī epl'a ad colocen. iij. c.

r ¶ Veterē.i.habitū peccatorꝫ et vsum.ac supple.i.vt nec actus peccatorꝫ aliqñ assit.homo enim vetus nihil aliud est ꝙ vetus vita que est in peccato quod contraximus ab adam.
s ¶ Induite.id est habitum virtutum.
t ¶ Nouum hominem.id est rationabilem mentem.

g ¶ Sapiens.hec sunt.scilicet virtutes.
h ¶ Que nemo.ꝺ.xxxij.q.v.de pudicitia.
i ¶ Nudus.a virtutibus.
Sed nec.primus.alias.id est in primo statu suo.
a ¶ Opponitur.cōtra illud.scilꝫ ꝙ caritas semel habita deseri nō potest.

v ¶ Qui renouatur.id ē magis ac magis crescit et acquirit cognitionē ei[9] et illa renouatio fit ꝺm imaginē ei[9] in ratione q̄ est imago dei vnde ysaias non credetis nisi intellexeritis.
x ¶ Inspiriu.scꝫ nouū hominem in agnitiōeꝫ sui id est ad hoc vt ipsum deum agnosceret.
y ¶ Stola.alludit euangelice parabole de pdigo filio.xxxv.di.§.hic ēt.

ex qua per peccatum lapsus est.et paulo post. Expoliantes[q] veterem[r] hominem induite[s] nouum[t] qui renouatur[v] in agnitione fidei ꝺm imaginem eius qui creauit eum.hanc imaginem in spiritu[x] mentis impressam:perdidit adam per peccatum. Et post pauca stola[y] illa prima ipa iustitia est:vnde lapsus est adam.

¶ Item in omelia vndecima.

PRinceps viciorum omniū dum vidit adam,ex limo terre ad imaginē dei factum.pudicitia ornatum:temporātia compositum caritate splendidum.primos parentes illis donis ac tātis bonis expoliauit ac pariter peremit[z]. Naꝫ cuꝫ homini abstulisset pudicitiam continentiam suo domino eū subiugauit. Et paulo post:adam amissa tēperantia intemperans est factus.et perdita caritate[a] malus inuentus est.

¶ Item ambrosius ad sabinum.

QUando adam solus[b] erat nō est p̄uaricatus.quia mens eius adherebat deo. ¶ Idem ad eundeꝫ.

PRimus[c] homo:recens dei op[9] confabulator assiduus qui sanctorum cōplantatus erat virtutibus.

¶ Idem in exameron.

ILla anima[d] adeo pingitur que habꝫ in se virtutum gratiam renitentem splendorēq pietatis. Illa anima bene picta est.in qua relucet[e] diuine operatiōis effigies. Illa aīa bene picta est. in qua est splendor glorie et paterne imago substantie. scōm hanc imaginem que refulget pictura preciosa est. Scōm hāc imaginem[f] ante peccatū depictus fuit adam sed vbi lapsus est deposuit. ¶ Idem de fuga seculi. Similem esse dei est habere iustitiam:sapientiam et in virtute esse perfectum. ¶ Ideꝫ de beata vita. Sapiēs[g] nunq̄ inanis est sed semper in se habēs amictum prudentie.qui potest dicere iustitiam induebam.vestiebā iuditiuꝫ mentis. Nāq hec sunt interna velamīa que nemo[h] ali[9] potest auferre nisi cum aliquē sua culpa dispoliat. deniq sic spoliatus adam nudus[i] inuentus est.

¶ Idem in libro de ysaac et anima.

SEd nec adam prius[k] nudus erat quem innocentia vestiebat.

¶ Idem in libro tertio de paradiso.

VT cognouerunt quia nudi essent et ante quidem nudi erant.sed non sine virtutū tegumento. ¶ Opponitur[a] et illud ꝙ omīs[b] clamat auctoritas. si sic permansisset vt erat ante peccatum:esset translatus in gloriam quā habituri sunt sancti.sed nemo adultus sine caritate intrat:caritatem ergo habebat. Itē opponitur de moyse.cuius fideꝫ apostolus in epistola ad hebreos cōmendās: dignis eius preconijs eius merita p̄dicauit.duꝫ negauit se esse filiuꝫ filie[c] pharaonis malens affligi cum fratribus ꝙ pfrui iocunditate temporalis palatij duꝫ fratri compatiens egiptum sabulo obruit.duꝫ virtutis animositatem regis egiptij reliquit[d] dum diuino vallatus auxilio regis furorem contempsit:atq in virtute signoruꝫ populum de egipto eduxit. Que omnia quibus laudibus sunt efferenda.si tūc caritas in eo non erat: cum non habeat in se aliquid viriditatis ramus boni operis nisi pcedat ex radice caritatis. Quomodo autem caritateꝫ non habebat cui dominus facie ad faciem loquebatur. sicut homo solet loqui amico suo. Quomodo caritatem non habebat qui p populo supplicans dicebat.aut dimitte ei noxam hanc:aut dele me de libro[e] tuo. An non primū diligebat qui pro populo se obijciēs: illum ab interitu liberauit. An non dominum diligebat qui p eo in cultores vituli deseuiens:ipsius vituli caput in puluerē cōminuit:atq vt i secessū pijceretur.aque immixtum israhelitis bibendum dedit:nōnullos ex eius cultoribus gladio feriri precipiens vt populuꝫ cuius interitus erat maior futurus:deo reconciliaret. An non caritateꝫ habebat de cuius spiritu dominus accepit: et super septuaginta[f] seniores[g] israhelitis posuit. Qui tamen ad aquam contradictionis de dei potentia siue de eius benignitate dubitans:cum cetera certa fide promisisseꝫ: pducturus aquam de petra difficienter excrepuit dicēs. Nunquid de petra hac poterero vobis aquaꝫ educere. qḋ nulli leue videatur[h] cum in penam ei[9] delicti sibi et aarō a domino dictū sit. Quia non exaudistis vocem meam: vt glorificaretis me coram filijs israhel:non introducetis populum hunc in terram quam dedi eis. An non caritatē habebat aarō quando fratri coadiutor[i] factus est:vt esset os eius[k] ad populum vt per eū signa in egipto fierent. Qui tamen in cultura

b ¶ Omnis.i.nulla negat.nam clamare dicitur ex quo non contradicit. ar. ff.ꝺ vsufr.accr.l.i.§.vl.
b ¶ Vel omnis.que loquitur de hac materia.sīle.ij.q.ij.oēs leges.
c ¶ Filie pharaōis scilicꝫ cremuch.que moysen de fiscella scirpea in qua mater illuꝫ exposuerat suscipiens eum nutrire fecit et tandem eum adoptauit in filium:vt in apologo legitur.

z PRiceps vitiorum pemit.id ē necessitate moriendi astrinxit.
a ¶ Caritate ꝺ.xxi.q.ij.vi sis.cōtra.
b QUando solus.ar. pro solitudie xxxij.q.i.nuptie.vij.q.i.illud.ↄtra.e᷑ de statu mo.c.cōtra. e᷑ de offi.dele.prudentiam.contra.lxxxi.di.in oīb[9].contra.solue per.c.xxviij.q.i.sepe.
c ¶ Primus cōfabulator id est p cōtē plationē ꝺ il lo cogitādo.

d ¶ Reliquit.et fugiens per desertum in terram madean duxit filiam ietro.ex qua suscepit duos filios.
e ¶ De libro.scilicꝫ vite p̄sentis.vel dic vt.ꝺ.xlv.dist.disciplina.
f ¶ Septuaginta.ꝺ.lxxxiij.di.porro.
g Seniores.faciendo eos prudētes et peritos ad similitudineꝫ moysi.non autem aliquid ꝺ spiritu eius subtrahendo:vt scirent regere populum cum moyses solus iā non sufficeret.

d ILla anima.hec verba sunt apostoli in epistola ad hebreos.
e ¶ Relucet.per imitationem.
f ¶ Imaginem,id est imitationem similem.

h ¶ Videatur.scilicet hic istud peccatū.xxij.q.iiij.cum superna.
i ¶ Coadiutor.cum moyses esset aliq̄tulum impedite lingue.
k ¶ Os eius.loquendo pro moyse.

l ¶ Consensum.s.l.di.§.econtra.
m ¶ Electus.s.xcv.dist.esto.
n ¶ Opposuit.succenso chore cū familia sua.vij.q.i.deniq̄ꝫ.
o ¶ Prophetandi.non est sufficiens ꝓbatio ꝙ caritatē non habuit. Naz et saul prophetauit: vt.s.i.q.i.prophetauit.

p ¶ Precidit.s.ij.q.vij.§.de his.
q ¶ Nō bibit.s.di.xli.delicie.
r ¶ Et vilior. id est humilior.
s ¶ Secūm iustitiaz ergo sciebat se caritatem habere.et bene potest ex reuelatione.aliter nō crederem.vnde apostol⁹ nihil mihi conscius sum.ꝛc.j.di.iij.c.ad huc.ꝟ. non enim.
a ¶ Bersabee.s.l.di.§.econtra.
b ¶ A ꝓpheta.scilꝫ nathan.

Egerat.popli.s.xxiiij.q.i.non afferamus.

d ¶ Pena.s.i.q.ij.§.item dauid.
e ¶ Sententiam.id est opinionem que asserit.ꝙ qui peccaturus est nunq̄ habuit caritatem.et ꝙ caritas amitti non possit: vt in prin.huius dis.
f ¶ Renatus.bene soluit magister in fi

g ¶ Sed generatio.id est deus regenerans.

Si em̄.primo opponit iouiniano ducendo euꝫ ad inconueniēs.tandē ostensurus qualiter verba iohannis sūt intelligēda p cōpositionem.h.Ca.primo ostendit hieronimus ꝙ illa auctoritas iohānis omnis qui nat⁹ est ex deo nō peccat.nō ita intelligēda est ꝙ postq̄ aliquis recepit gratiam et habuit caritatē.peccare non possit.si em̄ sic intelligeret ergo contradiceret sibi iohannes qui baptisatus dicebat baptisatis.si dixerim⁹ quia peccatuꝫ non habemus ipsi nos seducim⁹.est sic ergo intelligenda illa auctoritas qui natus est ex deo.id est qui recipit gratiā dei non peccat. scilicet donec perseueret in ea.Secundo procedit circa ea verba iohannis et auctoritate Johannis et pauli probantium ꝙ quilibet peccare potest.et inducit etiam auctoritatem iacobi. ꝛ probat etiam ꝙ boni peccare pñt vltimo oñdit illud idez exemplo dauid salomonis et iesu filij iosedech: qui peccauerunt mortaliter.licet primo haberēt caritatez.qđ etiaz in angelis cōtingit.

vituli postea pplo consensuz[l] adhibuit: An nō caritatē habebat quādo ex omī multitudine filioꝝ israhel solus a domino electus[m] est.vt pōtificatu ante eū fungeretur. Si caritatē non habebat: bon⁹ non erat.si aūt bonus nō erat: cur pre ceteris a dn̄o in pontificē elect⁹ est. An nō caritatē habebat: qn̄ pro populo cū thuribilo incendio se opposuit[n].et iram domini placauit.et tamē vt p̄missum est ad aquā ꝯtradictionis iram dn̄i aduersuꝫ se postea ꝓuocauit. ¶ Nunquid etiaꝫ dauid caritatē non habuit super quem spiritus dn̄i a die vnctionis direct⁹ est. An forte dicetur esse directus sup eum.vt ex tunc gratiam ꝓphetandi[o] haberet.nō vt ex eo gratiā diuine dilectionis acciperet quod absurdū plane videt̄ sentire de eo de quo dominus ait. Inueni hoīem s̄m cor meum. Quomodo etiā caritatē non habebat: qui querēti animā suam pepcit et quia orā clamidis eius p̄cidit[p] postea cor suum grauiter ꝑcussit clamās. Queꝫ persequeris rex israhel canem mortuum et culicem viuū. Quomodo caritatē non habebat qui mortem inimici sui tam grauissime tulit. Quomodo caritatē nō habebat: qui aquā de cisterna bethleē suorum periculo sibi oblatā non bibit[q]: sed coram dn̄o libauit. Quomodo nō habebat caritateꝫ: qui irrisus a micol filia saulis eo ꝙ ante archam domini cytharam et psalteriū ꝑcutiens saltasset ait. ludam ꝛ vilior[r] fiam in oculis meis.si caritatem non habebat: q̄ cōscientia secur⁹ sibiipsi imprecabatur dicens. Si reddidi retribuentib⁹ mihi mala decidam merito ab inimicis meis inanis. Si caritatē nō habebat: q̄ temeritate iuste iudicari se rogabat dicēs. Judica me deus s̄m iustitiaꝫ[s] meam ꝛ s̄m innocentiā meā sup me. Itē Judica me dn̄e quoniam ego in innocētia mea ingressus sum. ꝛ tamen post tot et innumerabilia diuine ꝛ sup̄ne dilectionis iudicia q̄ grauiter deliquerit nullus ignorat qui post bersabee[a] adulterium ꝛ vrie homicidium addidit. Cuius penitētiam si sine caritate domino obtulit: verā cordis cōtritionem nō habuit. Quomodo ergo sacrificiū cordis contriti ꝛ spūs cōtribulati dn̄o promittere audebat dicens. si voluisses sacrificiuꝫ dedissem vtiq̄ olocaustis non delectaberis.sacrificium deo spirit⁹ cōtribulatus.ꝛc. Deniq̄ cū false penitētie nulla a deo ꝑmittat̄ remissio.quō audire a ꝓpheta[b] meruit. dimissum est peccatū tuum si verā ꝯtritōeꝫ cordis nō habuit. Euidēter itaq̄ apparet eū tūc caritateꝫ habuisse: ꝛ ex caritate sacrificiū cordis ꝯtriti: ꝛ spirit⁹ ꝯtribulati dn̄o obtulisse. Alioquin temerarie postulasset auerte faciē tuā a peccatis meis ꝛc.q̄ in eodē psalmo ꝯtinent̄: nisi odium mali: ꝛ dilectio boni ad humilitatē illuꝫ penitētie ꝓuocasset. De q̄ sctūs ambrosius in libro d̄ abrahā ꝛ ysaac scribit dicēs

Egerat scūs dauid odia regis saulis nō relinquēs terras. sꝫ declinās contagia regis immitis ꝛ sup̄bi q: mens ei⁹ adherebat deo. Cui sine caritate nullus adultus adherere potest. ꝛ tn̄ q̄ grauiter in populi[c] dinumeratiōe postea deliquerit: ipsius delicti pena[d] indicauit.

¶ Item s̄m hanc sniam[e]. qui criminalr deliquit verā peccatorū remissionem in baptismate ꝯsecutus nō est. siue in annis infantie. siue adult⁹ ad baptismum accessit: quia amorem dei nō habuit. sine quo nemo vnq̄ inuenit grām. atq̄ ita s̄m heresim iouiniani. si vere ex aqua ꝛ spiritu sancto quis renatus[f] est: vlteri⁹ criminaliter peccare nō potest. vel si criminaliter peccat: aqua tm̄ non spiritu probatur esse renatus. cuius snie illud epistole iohānis consentire videt̄. omnis qui nat⁹ est ex deo peccatū non facit. qm̄ semen ipsius in eo manet ꝛ nō pōt peccare quia ex deo natus est. In hoc em̄ manifesti sunt filij dei ꝛ filij diaboli. ꝛ in fine eple. Oīs qui natus est ex deo nō peccat. sed generatio[g] dei ꝯseruat eū ꝛ malign⁹ nō tāgit illū. Verū hec auctoritas apl'i q̄tum illi snie faueat: atq̄ illa secta erroris q̄ veritati sit aduersa. Hiero. oñdit scribēs con

Si em̄[h] inq̄t oīs ꝯtra iouinianum. qui natus est ex deo nō peccat. ꝛ a dyabolo tēptari nō p̄t. quō p̄cepit vt caueāt ne tēptent̄ dicēs. filioli mei custodite vos a simulacris. et in eadē rursus epistola. si dixerimus quia peccatū[i] non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. Si ꝯfiteamur peccata nostra: fidelis est ꝛ iustus vt remittat nobis peccata nostra et emūdabit nos ab omī iniquitate. Si dixerimus quia non peccauimus mendacem[k] facimus eum. ꝛ verbuꝫ eius[l] nō est in nobis. Estimo ꝙ beatus iohannes baptisat⁹ ad baptisatos[m]

i ¶ Peccatū saltem veniale ꝛ alibi cuꝫ omnia bona feceritis. dicite quia inutiles sui sum⁹ et gregorius ve iusto si remota misericordia a deo iudicetur. ar. s.di.i. quem penitet.
k ¶ Mēdacem. ipse em̄ dixit oēꝫ hominem peccatorem cū dixerit p ꝓphetaꝫ oīs homo mendax. et paulus in epla ad romanos. ē autem deus verax.
l ¶ Et verbū eius.i.xp̄s qui veritas est: vt.j.c.c.ꝟ.qui dicit. oīs homo mendax.
m ¶ Baptisatos.filr et de alijs apostolis dicenduꝫ ꝙ fuerint baptisati. ar. de conse. di.iiij. quando a hierosolimis.et.c.si eos.

n ¶ Ex dyabolo. saltem per imitationez non per suggestionē. q ipse scz sit actor omnis peccati mortalis. cum multa interius eo ignorante committantur mortalia. vnde augusti. dyabolus nō est immissor malarum cogitationū sed incensor. xxvi. q. iiii. c. vlti. vel dicitur hoc habito respectu ad inicium primi peccati. quod eo suggerente factū est. et vnde oē peccatum ppagnatuz ē. hoc nisi sic exponeres contradiceret illud psalmiste ab occultis meis. etc. et illud incensa igni et suffossa etc. j. e. c. ver. quācq.

o ¶ Minime quoniā in diuina pagina contrarietas vera non inuenitur. xxiij. q. v. q̄d ergo xxviij. q. i. sic enim. s. e. di. periculose

p ¶ Non peccetis dicēdo non peccauimus

q ¶ Mundi. etiam infidelium. quia ecclesia bene orat pro infidelibus viuis. arg. s. di. c. c. caritas. ver. Item proximos. non tamen pro iam mortuis. xiij. q. ij. non estimemus.

r ¶ Cognouimus. id est dilexinus.

s ¶ Non peccetis. mortaliter. aliter contrarium esset ei quod dixit s. si dixerim quia peccatū etc.

t ¶ Peccaueritis. hacten9 sunt verba iohannis. que sequūtur sunt verba hieronimi.

v ¶ Immo. h aperit hieronimus qualiter verba siue dicta iohannis sunt intelligenda: per compositionem scilicet vt quis dum moratur in sanctitate percepta et in generatione dei: q peccet mortaliter est impossibile.

x ¶ Non possunt, id est non contingit eos peccare

y ¶ Iusticia. s. xxxij. q. i. cum renunciatur. et l. di. consideret.

a ¶ Ianuam. dicit augustinus q ille sunt porte quibus intrat dyabolus. scz cupiditas et timor. per easdem econtrario intrat deus. isti sunt aperiēde illi claudende. j. di. vij. c. ij. et iij.

b ¶ Unde dauid. istud non continuat proximo sed superiori si susceperimus etc.

c ¶ Mendax. saltē opere. xi. q. iij. existimāt. xxij. q. v. cauete.

d ¶ Uia. i. exemplo via non errans

e ¶ Ueritas. in promisso. veritas nō fallēs

f ¶ Uita. in pmio. vita non moriens.

g ¶ Peccatum est. magis q si nesciret non ideo tamen excusaretur. xxiij. q. iiij. ea vindicta.

h ¶ Sic et fides. s. i. q. i. fertur. i. q. i. sicut vrgeri

i ¶ Nosse. s. xxiiij. q. i. dicimus. cuz credere bonum sit opus. et collige cōtra multorū opinionez dyabolum bonū operari. vnde in epistola ad corinth. ibi alij discretio spirituū. vbi dicitur q et dyabolus agit bona seductorie. s. di. i. pater.

k ¶ Credant. fide. sed quia nō diligit d fide illa nō meretur.

l ¶ Manere. supple non manet.

m ¶ Peccatuz. id ē hostiā pro peccato. nā antiqui peccata dicebāt sacrificia p peccatis. vel peccatū. i. habentē similitudinē carnis peccati i. mortalem. et similem carni peccatrici. vel peccatū. i. peccatorē puniri i pēa.

m ¶ Peccatū. alias peccatū fecit se deus i. peccati penā pertulit. vnde illud peccata nra ille portauit.

n ¶ Eplam. in scda epla ad corinth.

o ¶ Nec infans. j. e. d. iij. c. adhuc instāt

p ¶ Si fuero iustus i. si dixero me esse iustum. s. sine peccato

q ¶ Impia. vt eniz dicit scriptura. perfectus est vir qui in lingua non offēdit.

r ¶ Et sine crimine. i. si dixero me sine crimine etc.

s ¶ Tinxisti. i. tingi pmisisti. pmittēdo h dicē. o tu de9 etc.

t ¶ Uestimētū. i. corp9 qd id ē vestimētū: q2 vestit aiaz. xxxv. di. c. sexto die

v ¶ Peccauerit. nō excludēdo se: sz se eis ōnumerat et h ē qd seqr. sz aduocatū etc.

x ¶ Oēs. s. di. xix. si romanorum.

scripserit et q omne peccatuz ex dyabolo[n] sit. Ille peccatorē se cōfitetur. et sperat remissionē peccatorum post baptismū Iouinianus meus dicit. ne tāgas me q2 mundus ego sum. Quid igitur. Cōtraria sibi loquitur apostol9. minime[o]. In eodem quippe loco cur dixerat statim edixit. Filioli mei. Hec scribo vobis vt non peccetis[p]. sed si quis peccauerit aduocatum habemus apud patrez ihesum xpm iustuz et ipse est propitiatio p peccatis nostris. Non pro nostris aūt tantum sed etiam pro totius mundi[q]. et in hoc scimus quoniā cognouimus[r] eū si mādata eius obseruemus. Qui dicit se nosse deum et mandata eius nō custodiat mendax est. et in eo veritas non est Qui aūt seruat verba eius vere: in hoc perfecta caritas dei est. In hoc scimus quoniā in ipso sumus. qui dicit se in eo manere debet sicut ipse ambulauit et ipse ambulare. Propterea scribo vobis filioli mei omnis qui natus est ex deo nō peccat. Idō dico vobis. vt nō peccetis[s] et tam diu vos sciatis in generatione domini permanere. q diu nō peccaueritis[t] immo[v] qui in generatione domini perseuerant peccare nō possunt[x]. Que em̄ cōmunicatio luci ac tenebris xpo ac belial. Quomō dies et nox misceri nequeunt. sic iusticia[y] et iniquitas. peccatum et bona opera. xpūs et antixpus. Si suscipimus xpm in hospicio pectoris nostri ilico fugamus dyabolum. Si peccauerimus et per peccati ianuam[a] ingressus fuerit dyabolus: protinus xps recedit.

¶ Unde et dauid[b] post peccatuz redde mihi ait leticiam salutaris tui. scz quaz peccando amiserat. Qui dicit se nosse deuz et mandata eius non custodit: mēdax[c] est. et in eo veritas non est. Xps veritas appellatur. immo est. Ego inquit sum via[d] veritas[e] et vita[f] Frustra i eo nobis applaudimus cuius mandata non facimus. Scienti bonum facere et non facienti illud peccatuz est[g]. Quomodo enim corpus mortuū est sine spiritu. sic et fides[h] sine operibus mortua est. Nec grande putemus esse vnuz deum nosse[i] cum et demones credāt[k]: et contremiscāt qui dicit se in illo manere[l] debet sicut ille ambulauit et ipse ābulare. Eligat aduersarius e duobus quod vult. optionem damus. manet in xpo an non manet. Si manet. ita ergo ambulet vt xps Si autem temerariuz est similitudinē virtutum deum polliceri. non manet in xpo. quia non ingreditur vt xpus. Ille peccatuz non fecit. nec dolus inuentus est in ore eius. Qui cum malediceretur non maledixit. et tanq agnus coram tōdente se: sic nō aperuit os suum. ad quē venit princeps mundi huius et inuenit in eo nihil. Qui cum peccatum non fecisset: pro nobis peccatum[m] factus est. Nos autē iuxta epistolam[n] iacobi multa peccamus omnes. et nemo mūdus a peccatis. nec infans[o] si vnius diei quidem fuerit vita eius. Quis enim gloriabitur castum se habere cor aut quis cōfidet se mundum a peccatis esse. tenemurq rei in similitudinez preuaricationis ade. Unde et dauid. ecce em̄ in iniqtatibus cōceptus sum. et in delictis meis concepit me mater mea. Et beatus iob Si fuero iustus[p] os meū impia[q] loquetur. et si sine crimine[r] prauus inueniar. et si purificatus in niue et lotus mūdis manibus satis me sorde tinxisti[s]. et execratum est vestimentum[t] meum. Uerūtamen ne desperemus penitus arbitrātes nos post peccatum baptismi nō posse saluari. statim hoc ipsum temperat. et si quis peccauerit[v] aduocatum habem9 apud patrem ihesum xpm iustum. et ipse est ppiciatio pro peccatis nostris. Nō autem pro nostris tantum. sed et pro totius mundi. Hec ad credentes post baptismū loqr et aduocatū p delictis eorum deuz pollicetur. Nec dicit si quid peccaueritis. aduocatū habetis apud patrez ihesum xpm. et ipse est propiciatio pro peccatis nostris. et ne eos diceres non plena fide baptismuz consecutos Sed aduocatum inquit habemus apud patrem ihesum xpm et ipse est propiciatio pro peccatis nostris et nō solum pro nostris aliorūq peccatis. sed etiaz pro totius mundi. In toto aūt mundo et apli sunt. oēsq3[x] credentes. Ex quib9 liquido comprobatur. post baptismuz posse peccare. frustra eniz habemus aduocatum apud patrem ihesum xpm si peccari non potest. petrus apostolus ad quē dictuz fuerat. Qui lotus est non habet necesse vt iterum lauet. et tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Ab ancilla perterritus negat. et

a ¶ Ut cribraret. id est ut diversis penis affligeret. ut essetis pales. id est mali. sed cribrati estis sicut triticum. id est purgati. sicut in area recedit palea et remanet triticum. unde illud vt' consecutiuum est hic. si. i. q. i. benedictio. ⁊ c. sequenti. b ¶ Deficeret. scilicet finaliter. vel loquitur ad petrum in persona ecclesie que tota non potest deficere. vel non dicitur petrus cecidisse: quia statim surrexit. argu. extra. de ver. sig. nam ⁊ ego aliud inconueniens est. ⁊ hoc probat statim.

c ¶ Pertinet. hoc dicebant heretici

d ¶ Illuminati. per baptismum ⁊ fidem

e ¶ Et gustauerunt. i. remissionem peccatorum quasi gustum suauem perceperunt in baptismo.

f ¶ Spiritussancti. id est diuersorum bonorum spiritussancti. de quibus exponitur. xxx. q. i. peruenit.

g ¶ Uerbum. id est euangelicam doctrinam.

h ¶ Uirtutes. id est immortalitatem et impassibilitatem futuram iam spe gustauerunt.

i ¶ Prolapsi. grauiter peccando.

k ¶ Renouari. per baptismum. non per pniam. negat iterationem baptismi sed non negat iterari penitentiam. quia impossibile est eos motos ad penitentiam qui semel hoc acceperunt rursus renouari. id est baptizari. renouari enim est nouum fieri. nouum vero facere lauari est. extra de regu. iur. omnis res. Iterum renouari ad recuperandam iusticiam dico eos si baptizarentur.

l ¶ Ad penitentiam. i. nomine penitentie. q. di. non potest quis rebaptizari. vt sic veram agat pniam et si fecerit rursus crucifigit xpm quantum in ipso est. baptismus enim cristi passionem significat. j. de con. di. iiij. proprie. vel ideo dicit rursus crucifigentes xpm. quia sicut impossibile est quod rursus crucifigatur: ita impossibile est quod rursus baptizetur in penitentia. vel dic vt in glo. quantum ⁊c.

m ¶ Sibimetipsis. id est quantum ad seipsos. quia mors xpi vnum baptisma consecrauit quod sufficit ad omnia peccata delenda. sicut illa mors sufficit ad omnia peccata tollenda. qui vero iterat baptismum quasi illa mors vna ⁊ vnum ex ea non sufficiat. baptisma iteratur ⁊ mortem xpi quantum in se est. vel iterandam insinuat. vt ex ea iterata fiat remissio peccati. quod est impossibile. sicut enim impossibile est xpm iterum crucifigi. ita ⁊ secundo per baptismum aliquem mori peccatis. a ¶ Rideant. i. derideant nos.

b ¶ Loquimur. dure. scilicet terrendo ⁊ increpando. quasi non diximus hoc putando vos esse tales. scilicet spinis plenos. sed timentes ne tales efficiamini terremus vos verbis. c ¶ Iniustus. quasi di. ideo confido de vobis quia olim bona multa operati estis. pro quibus si penitetis de malis bene faciet

ipse dominus symoni. symon ecce inquit sathanas postulauit vos. vt cribraret[a] sicut triticum. ego autem rogaui pro te vt non deficeret[b] fides. Et infra. Si non peccauimus post baptismum cur nobis poscimus dimitti peccata que in baptismo iam dimissa sunt. Aliud est autem si ad cathecuminos hec oratio pertinet[c] dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris ⁊ non conuenit fidelibus ⁊ xpianis. Paulus vas electionis castigat corpus suum ⁊ in seruitutem redigit. ne alijs predicans ipse reprobus inueniatur. Ad hebreos quoque scribens ait. Impossibile est enim eos qui semel illuminati[d] sunt. ⁊ gustauerunt[e] donum celeste ⁊ participes facti spiritussancti[f]. gustauerunt nihilominus dei verbum[g] bonum virtutesque[h] seculi futuri. ⁊ prolapsi[i] sunt. iterum renouari[k] ad penitentiam[l] rursus crucifigentes filium dei sibimetipsis[m] ⁊ ostentui haben tes. Certe eos qui illuminati sunt ⁊ gustauerunt donum celeste: ⁊ participes facti sunt spiritussancti. gustaueruntque bonum dei verbum: negare non possumus baptizatos. Si autem baptizati peccare non possunt quomodo nunc apostolus dicit. ⁊ prolapsi sunt. Uerum ne montanus ⁊ nouacianus hinc rideant[a]. qui contendunt non posse renouari eos per penitentiam qui crucifixerunt sibimet filium dei ⁊ ostentui habuerunt. consequenter hunc soluit errorem ⁊ ait. Confidimus de vobis autem dilectissimi meliora ⁊ viciniora saluti. Tamen ⁊ si ita loquimur[b]. non est tam iniustus[c] dominus vt obliuiscatur operis vestri ⁊ dilectionis quam ostendistis[d] in nomine ipsius qui ministrastis sanctis ⁊ nunc ministratis[e]. Et reuera grandis iniusticia dei esset. si tantum peccatum puniret: ⁊ bona opera non susciperet. Locutus sum inquit apostolus ita vt vos retraherem a

peccatis. ⁊ desperationis[f] metu facerem cautiores. Ceterum confido de vobis carissimi. meliora ⁊ viciniora saluti. Neque enim iusticie[g] dei est vt obliuiscatur bonorum operum ⁊ ministerij quod propter nomen eius exhibuistis ⁊ exhibetis[h] in sanctos. ⁊ tantum meminerit peccatorum. et paulo post. Liberi arbitrij nos condidit deus. nec ad virtutes nec ad vicia necessitate trahimur. alioquin vbi necessitas[i] nec corona[k] est. sicut in bonis operibus perfectior est deus. Non est enim volentis neque currentis sed miserentis dei ⁊ adiuuantis. vt peruenire valeamus ad calcem[l]. sic in malis atque peccatis semina nostra sunt incentiua[m] ⁊ perfectio dyaboli. Cum viderit nos supra fundamentum xpi edificasse fenum[n] ligna stipulam. tunc supponit incendium[o]. Edificemus aurum argentum ⁊ lapides preciosos. ⁊ temptare non audebit. quamquam et in hoc non sit certa et secura[p] possessio. Sedet quippe leo in insidijs. in occultis[q] vt interficiat innocentem. ⁊ vasa figuli probat fornax. homines autem iustos temptatio tribulationis. ⁊ in alio loco scribitur. Fili accedens[r] ad seruitutem dei prepara te ad temptationem. Rursus idem iacobus[s] ait. Estote factores verbi ⁊ non auditores tantum. Si quis auditor est verbi ⁊ non factor iste similis est viro qui considerat vultum natiuitatis sue in speculo. Considerauit[t] enim ⁊ statim recedens. oblitus est qualis fuerit. Frustra monuit. vt iungerentur opera fidei si post baptismum peccare non poterant. Qui totam inquit legem seruauerit ⁊ peccauerit in vno: factus est omnium reus[v]. Quis vestrum absque peccato[x] est. Conclusit[y] deus omnia sub delicto vt omnibus misereatur. Petrus quoque inquit. deus nouit pios de temptatione[z] eripere. ⁊ de falsis doctoribus. Hij[a] sunt fontes[b] sine aqua ⁊ nebule[c] turbi

vobis deus de bonis. ⁊ hoc dicit non est. ⁊c. vt. s. e. di. §. h itaque. c. non est

d ¶ Ostendistis. id est ex quo prima bona fecistis opera. id est ad honorem dei. ⁊ recte dixi operis: quia ⁊c. e ¶ Ministratis. hic arguit quod de bonis loquitur post peccatum exhibitis. id est factis.

f ¶ Desperationis. q. di. nolo vos desperare de venia sed ita locutus sum vt metu desperationis qui plerumque retrahit a peccato: vos facerem cautiores.

g ¶ Iusticie. quia non est tam crudelis deus. ⁊c. s. e. di. non est.

h ¶ Exhibetis. hic arguitur quod loquitur de bonis exhibitis post peccatum.

i ¶ Necessitas. ar. quod spado non meretur continendo. nec pauper parce viuendo. cum ex necessitate hoc faciat. xxxij. q. v. tunc saluabitur. s. xxij. q. iiij. nabuchodonosor.

k ¶ Nec corona. si deus ad partem nos tantum cogeret vna. tunc nil afferret gratia vel meritum xxiij. q. vi. §. vlt. versus pn.

l ¶ Ad calcem id est premium bonorum operum vel ad vitam eternam vel calcem. i. finem quia extrema pars hominis est calix.

m ¶ Incentiua. i. seminaria. ar. xv. q. i. non est. quod de corde procedunt male cogitationes quas diabolus ad consensum ⁊ opus producit. vt. s. e. inter hec sciendum. ⁊ c. sicut. n ¶ Fenum. venialia. i. leuia grauia grauissima. vt. xxv. di. §. criminis. o ¶ Incendium. delectationis: consensus: ⁊ operis p ¶ Et secura. non enim est quis ita perfectus quin cadere possit. ⁊ hoc etiam ostendit dicens sedens ⁊c. q ¶ In occultis. id est in ambiguis. vnde non facile intelligitur quid sit appetendum. vel quid non. r ¶ Fili accedens. extra de renunci. nisi.

s ¶ Idem iacobus. in eandem sententiam non idem nominatiue. s. quod post baptismum possit quis peccare vel quod non. t ¶ Considerauit vultum. non rem sed vmbram solam videns. v ¶ Reus hoc exponetur. j. di. v. si consideret. x ¶ Absque peccato. saltem originali. y ¶ Conclusit. id est omnes homines. z ¶ De temptatione. non quod non temptentur sed ne temptationi succumbant vel si succumbant eos liberat ⁊ releuat. a ¶ Hij falsi doctores. b ¶ Fontes. non lauantes. sed coinquinantes. s. ij. q. vij. secuti sunt c ¶ Et nebule. demonum ⁊ dicuntur nebule quasi

alios obscurantes.xxxvij.di.§.vlti. d ¶ Superbia.i.supba va-nitate loquētes e ¶ Loquentes pelliciunt.i.alliciunt ꝛ decipiūt vnde augusti.super epistolā scđam petri.pellices dicunt meretrices a pollutione.vel a pellis formositate.qua incautos alliciunt ꝛ deci-piunt.pellicient ergo heretici animas instabiles variorum dogma-tum erroneis sectis, quasi ꝯstuprantes luxibus sub-dēdo siue stu-pris.

f ¶ Effugerāt id est recesse-rant a pecca-to per penitē-tiam

g ¶ Pinxisse id est distinxis-se. vel demo-strasse. vel de-scripsisse.

h ¶ Factionē id est nouam hereticā inuē-tionem.

i ¶ Ad quas id ē quasi ad eas.

k ¶ Et turbi-nibus.s.ij.q vij.secuti.

l ¶ Immūd' interpositio ē ꝛ debꝫ subiū-gi,quia gran-dia loquun-tur. ideo eum qui ꝛc.

m ¶ Paulu-lum. causam reddit quare dixit loquun-tur grandia.

n ¶ Vocant. illi qui istorū doctrinam re-cipiunt.

o ¶ Angelo. id est prelato

p ¶ Defecisti finalit'. alias ꝯtra est qđ se-quitur. quod caritatē ꝛc.

q ¶ Sed hēo id est corrigē-do dicens

r ¶ Memor. s.di.l. domino sancto.

s ¶ Et prima i.filia primis

t ¶ Venio.ad detrimentum tuum

nibus exagitate quib' caligo tenebra-rū reseruatur. Superbia[d] enim vanita-tis loquentes pelliciunt[e] in desiderijs carnis luxurie eos qui paululū effuge-rant[f] ꝛ ad errorem conuersi sunt. Nōne videtur pinxisse[g] tibi sermo apostolicus nouaꝫ imperitie factionem[h]. Aperiunt eñ quasi fontes scientie.quia cū aquā non habent doctrinarū promittunt im-breꝫ velut nubes prophetice ad quas[i] perueniat veritas dei. ꝛ turbinibus[k] ex-agitantur demonū atqꝫ viciorū loquū-tur grandia ꝛ totus eorum sermo super-bia est. Immūdus[l] est autem apud deū omnis qui exaltat cor suuꝫ.vt qui pau-lulum[m] refugerant a peccatis ad suum reuertantur errorem ꝛ suadent in luxu-ria ciborū carnisqꝫ delicijs. Quis eniꝫ non libenter audiat manducemus ꝛ bi-bamus ꝛ in eternū regnabimus. Sapi-entes ꝛ prudētes prauos vocant[n] Eos vero qui in sermonib' dulces sunt.plus audiunt. Johannes apostolus imo in iohanne saluator scribens angelo[o] ec-clesie ephesi.scio inquit opera tua labo-rem tuuꝫ et patientiam tuam. ꝛ quia su-stinuisti propter nomen meū. ꝛ non de-fecisti[p]. sed habeo[q] aduersus te pauca. ꝙ caritateꝫ tuam primā reliquisti. Me-mor[r] esto vnde cecideris. ꝛ age peniten-tiam. ꝛ prima[s] opera tua fac. Sin auteꝫ venio[t] tibi. ꝛ mouebo candelabrum[v] tu-um de loco suo. nisi penitentiam egeris Similiter ceteras ecclesias. smirnā:per-gamū:tyatyram: sardis:filadelfiā.lao-diciam ad pniam prouocat. ꝛ nisi reuer-tantur ad opera pristina comminatur. ꝛ in sardis paucos habere se dicit.q̄ nō coinq̄nauerunt[a] vestimēta sua ꝛ ambu-laturi[b] sunt cū eo in albis q꞉ digni sunt Cui aūt[c] scribit. Memēto vñ cecideris ꝛ ecce missurus est diabolus ex vobis i carcerē vt temptemini. ꝛ scio[d] vbi habi-tas.vbi sedes est sathane ꝛ in mente ha-be qualiter acceperis ꝛ audieris. ꝛ serua ꝛ age pniam. ꝛ prima opera fac. Vtiqꝫ ei dicit qui crediderit ꝛ baptizatus fue-rit. ꝛ stans quondā corruit per delictuꝫ paulisper de veteri testō exempla distu-leram.quia solent[e] vbicūqꝫ contra eos[f]

v ¶ Candelabrū.i.cathedrā vel sedem vel dignitatē. a ¶ Coinq̄-nauerunt.i.qui nō peccauerunt. b ¶ Ambulaturi.resume pauci sunt. c ¶ Cui autem. suspendit' constructio vsqꝫ illuc.vtiqꝫ. d ¶ Et scio vbi.scꝫ in peccatis. e ¶ Quia solent. falsi doctores heretici. f ¶ Contra eos.i.falsos doctores. g ¶ Vsqꝫ ad io-hannē.quasi post iohannē non habeat locum.sed mentiunt' quia il-lud verū est in cerimonialib'. h ¶ Abraham.ecce alia dispensa-tio olim,alia nunc quasi licet altera dispensatio nunc,ꝛ altera olim,

tamen quantū ad merita hominū bona vel mala ꝛ quantū ad posse pecca-re post caritatē id fuit olim qđ nunc. ꝛ ideo exempla veteris testamēti recte inducere possum. i ¶ Cui bis.prima vice in gabaon quādo sacrificiuꝫ deo obtulit. ꝛ deus obtulit ei donū scientie vt habetur in li.regum.alia vi-ce nō legitur reuelatus ei speciali't nisi quādo cōposuit cātica cāticoꝝ.xxx-vi.di.§.ecce.

k ¶ Quia amator. s.xxxij.q.iiij.salo-mon.

l ¶ Manassen.s.i. q.vij.si quis omnē iste eñ fuit filius eze-chielis.

m ¶ Liber dierum. scꝫ paralipomenon in quo agitur de cō-putatione dieruꝫ et annorum regum is-rahel.

n ¶ Ab egiptio. scꝫ pharaone. cū enim pharao vellet ire ꝯ regem medoꝝ. p ag-gressus est regem a-dremō q̄ regnabat tūc in cartamis. de-scendit ergo rex iosi-as iudee in occursū ei' phibēs ne trāsi-tū faceret per iudeā ꝛ misit pharao ad eū dicēs. quid mihi ꝛ tibi rex iuda. non aduersum te venio. ad eufratē propero misit me de' ad me-dos fine me. ne de' qui mecū est interfi-ciat te.nō acquieuit iosias sed cū rege a-dremon ꝯponebat acies suas vt dimi-caret aduersus pha-raonē. ꝛ forsitā duꝫ transiret a curru in currū qui sequebat' eū more regio:occi-sus est a sagittarijs in campis macedō.

o ¶ Rege.id ē pha-raone.

p ¶ Iosedech.s.di. l.ihesus.

q ¶ Dyabolus.id ē vxor sua.

r ¶ Angelos. q̄ ad' naturā coꝝ nisi eēnt ꝯfirmati p grāꝫ.vñ plato in tymeo. dij deoꝝ quoꝝ opifex pater ego.natura q̄-dē dissolubiles me aūt sic volēte idisso-lubiles. s ¶ Co-rā deo.i.ꝯparatiōe

faciunt dicere. Lex ꝛ pphete vsqꝫ ad io-hannē[g]. Ceterū quis ignoret sub alte-ra dispēsatione dei oēs retro sctōs eius-dem fuisse meriti: cuius nūc xpiani sunt Quō ante abrahā[h] placuit in cōiugio. sic nūc virgines placent in perpetua ca-stitate. Seruiuit ille legi ꝛ tpi suo. serui-amus ꝛ nos legi ꝛ tpi nostro in quos fines seculoꝝ deuenerūt. Dauid elect' ꝓm cor dñi qui oēs eius voluntates fe-cerat ꝛ qui in quodaꝫ psalmo dixerat. Judica me dñe qm̄ ego i inocētia mea ingressus sum ꝛ in d.i.nō infir. Postea temptat' a diabolo. ꝛ post pctm̄ penitēs loquit'. Miserere mei de' ꝓm magā mise-ricordiā tuā. Magnū peccatū magna vult deleri mīsicordia. Salomon ama-bilis dño. ꝛ cui bis[i] dñs fuerat reuelat' q꞉ amator[k] mulierū fuit:a dei amore di-scessit. Manassen[l] impijssimū regē post captiuitatē babilonicam:in pristinā di-gnitatē liber dierū[m] restitutū refert. Et iosias vir sanct' in campo magedō ab egiptio[n] rege[o] cōfoditur. Jhūs quoqꝫ fili' iosedech[p] sacerdos magn' quāꝗ i tipo pcesserat saluatoris q̄ nr̄a peccata portauit:ꝛ alienigenā sibi ex gētib' co-pulauit ecc̄iam:tñ scđm lr̄aꝫ post sacer-dotiū sordidatus inducitur. ꝛ stat dia-bolus[q] a dextris ei'. ꝛ candida illi dein-ceps vestimēta reddunt'. Supfluuꝫ est de moyse ꝛ aaron scribere q̄ ad aquā cō-tradictionis offenderant deū. ꝛ terrā re-promissionis nō intrauerūt. cū beatus iob angelos[r] quoqꝫ ꝛ oēm creaturā pec-care posse cōmemorat dicēs. Quid eñ Nūquid homo corā deo[s] mūd' est. aut a suis opibus sine macl'a viuit vir. si cō-tra suos[t] suos non credidit ꝛ aduersus angelos suos prauū q̄d repit. q̄to[v] ma-gis habitātes i domib' luteis. De qui-bus[x] eñ ꝛ nos de eodeꝫ luto sum'. tem-ptatio[y] est vita hois sup terraꝫ. de celo cecidit lucifer qui mittebat'[a] ad vniuer-sas natiōes. ꝛ ille qui in paradiso deli-ciarū inter duodecim[b] nutritus est lapi-des:vulnerat'[c] a morte dñi[c] ad inferna[d] descēdit. Unde ꝛ saluator in euāgelio. Videbā inquit sathanaꝫ q̄si fulgur de celo cadentē. Si altissima illa sublimi-

dñi.h. t ¶ Si ꝯ suos.s.moysen ꝛ aarō de q̄b' ꝓmisit.h. v ¶ Quā-to.s.viij.q.i.si q̄. x ¶ De q̄b'.i.de nūero quoꝝ. y ¶ Tēptatio.i.dū viuit hō tēptat'. a ¶ Qui mittebat'.i.missur' erat miores angelos.si ste-tisset sicmō faciūt angeli boni.h. b ¶ Inter duodeci.iux' illō ois lapis pciosus opimētū tuū.j.e.pncipiū.ibi tñ nō habet' nisi de nouē lapidibus. c ¶ A morte dñi.i.p mortē dñi q̄ dyabolo mūdi ptātē ademit vl' amore dei quē amisit d ¶ Ad iferna.h dic' ꝙ morte xpi dyabol' ē religat' i iferno ꝛ erit ibi ligat' vsqꝫ ad tps ātix̄i, ꝛ tūc soluet' ñ a pēis sꝫ a vicul' vt exerceat vires suas i malos,

e ¶ Sublimitas. i. lucifer. f ¶ In lumbis eius, quo ad tẽptationẽ virorum in quibus vt dicit sedes luxurie est in lũbis. g ¶ Vmbilicaz. quo ad temptationẽ feminarũ in quarũ vmbilico dicitur esse sedes luxurie. vnde augustin⁹ super eundẽ locum. semen coitus viris inesse lumbis. feminis in vmbilico perhibet, quia ergo dyabolus vtriqz sexui per luxuriã dñatur ad viros loquens conuenienter dixit. virtus eius in lumbis ⁊c. ppheta etiã sub specie femie petulantiam iudee increpans ait. in die ortus tui non est pcisus vmbilic⁹ tu⁹.
h ¶ Obumbratur. per xp̄m.
i ¶ Arbores. id ẽ q magni videntur. vt sunt ypocrite.
k ¶ Iuxta iuncũ. id est ypocritas. q merito designãtur per ista cũ exterius aliquid videant. interi⁹ sint vani vt illa. Iuxta iuncũ. qui ẽ sine nodo, exterius. interius aũt substãtia caret. hypocrite designãtur per calamũ exteri⁹ splendentem ⁊ fragilẽ, ⁊ interius vacuũ designãtur seculares mũdane glorie dediti. et eius splẽdori q cito transeunt p caritatẽ crescentem in locis palustrib⁹: ⁊ manũ tangentis vulnerãtem curiositas tpalium designat que in affluentia nutrit ⁊ crescit ⁊ animum pungit.
l ¶ Que in aqs sũt id est in fluxu reruz labentium
m ¶ Nuptiarum. saturãde causa libidinis cõtractarũ. sec⁹ causa plis. xxxij. q iiij. vir cum propria vxore.
n ¶ Ex precepto. id est scd̃m pceptum. i. auctoritate diuine scripture. alij corrigunt hoc ⁊ dicũt excepto deo.
a ¶ Stantiũ. i. stantes timeant. ne. s. simili cadãt ruina.

f ¶ Addidit. scilicet postq̃ dixerat. scimus. quasi diceret deum ⁊c.
g ¶ Accepi. pseuerantiã in caritate. ⁊ in bonis operib⁹. h ¶ Secreti. id est propter secretã hanc dispositionẽ dei que vtilis est. alias eiũ est hic. vtilitatez
i ¶ Similia, dicit in eodem idez augustin⁹

tas[e] cecidit q̃s cadere nõ possit. Si i celo ruine: quãto magis in terra. Et tñ cũ ceciderit lucifer imo post casuz coluber antiqu⁹ virtus ei⁹ in lũbis[f] eius. ⁊ potestas eius super vmbilicũ[g] ventris eius obumbrantur[h] in eo arbores[i] magne ⁊ dormit iuxta iuncũ[k] ⁊ calamũ ⁊ carices Ipse est rex omniuz que in aquis[l] sunt. vbi scilicet voluptas ⁊ luxuria. ⁊ propago ⁊ irrigatio nuptiarũ[m]. et infra. Trãsimus ad secundã partitionẽ in qua negat eos qui tota fide baptismum consecuti sunt. deinde posse peccare ⁊ docuimus q ex precepto[n] dei omnis creatura sub vicio sit. non q vniuersi peccauerint: sed q peccare possint. ⁊ similiũ ruina: stantiuz[a] metus sit[b]. ¶ Euidenter[c] itaqz ex premissis apparet nõnullos caritatez habere quã postea criminaliter delinquẽdo amittunt. Nõ si quis contendat nõ de virtute sz de virtutis opere debere intelligi: deliberet quid respõdeat de innocentia ade. de iusticia moysi ⁊ dauid. ⁊ ceterorũ qui plena fide ad baptismũ accedentes. licet postea prolapsuri sunt: tamen celestia dona degustant. et spiritussancti fiunt participes. vt non solũ ante humanos: verũ etiam ante dei oculos ex aqua ⁊ spũsancto inueniant renati. qui si caritatem non haberent: ante dei oculos aqua tantũ regenerarentur non spiritu. Opera enim seu sacramentoꝝ participatio nisi ex caritate procedant: apud deũ nec iusticiã nec innocentiã prestant. Si eniz inquit apostolus habuero omnẽ fidem ita vt montes transferam. ⁊ si distribuero omnẽ facultatem meã in cibos pauperum ⁊ si tradidero corpus meũ vt ardeaz. caritatem autẽ non habeam nihil mihi pdest[d]. Sed quia de predestinatis ad vitam a nõnullis conceditur q caritatez amittant. ⁊ amissaz recuperet. de reprobis etiã videnduz est. an ipsi caritatem habeant qua amissa postea damnẽtur.

¶ Augustinus de hijs ita scribit in libro de correptione ⁊ gratia.

Apostolus sciens nõnullos diligere deũ. ⁊ in eo modo vsqz in finem non perseuerare. mox[e] addidit[f] hijs qui sm propositũ vocati sunt sancti. ⁊c. ¶ In eodem. An adhuc ⁊ iste nolens corripi poterit dicere. Quid ego feci quod nõ accepi[g]. quẽ constat accepisse ⁊ sua culpa quod acceperat amisisse. possum inquit possuz omnino. quãdo me arguis dicere. quod ex bona vita in malã meã voluntatem relapsus sum. adhuc quid ego feci quod non accepi. accepi eñ fidem que per dilectionẽ operatur. sed in illa vsqz in finem perseuerantiã non accepi. ¶ In eodem. In bono illos volebam proculdubio manere. Erant vtiqz illi in bono sed in eodez non permanserunt. ¶ In eodem. Propter huiusmõi vtilitatem secreti[h] credendũ est quosdã de filijs perditõnis non accepto dono perseuerandi vsqz in finem. in fide que per dilectionem operatur incipere viuere ⁊ postea cadere ⁊c. Multa similia[i] d reprobis in euangelio[k] etiaz: qui perseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit. ⁊ iterum. homo iste incepit. ⁊c. Itez in eodem. Mirandum est quare deus det quibusdaz filijs perditionis fidẽ operantem per dilectionez. nec det in ea perseuerantiam. ¶ Item illud euangelij. Non qui incipit sed qui pseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit.

¶ Itẽ grego.

Multi[m] bene incipiunt qui in malo finiunt vitã ¶. Nõ autem bene incipit qui nunq ex caritate aliquid operatur. Quod si aliquando ex caritate aliquid agit. ⁊ caritatem aliquando in ipso necesse est esse. Illud autem gregorij. qui seduci[n] quandoqz non reuersuri possunt ⁊c. non de omnibus generaliter reprobis: sed de ypocritis specialiter intelligendum est. quod ex verbis eiusdem euidẽter datur intelligi. Cũ ei q̃stiões pponeret cur misericors de⁹ ista fieri pmittat vt leuiatan[o] seu nũc p suggestiones callidas. siue p dãnatũ illũ quez replet[p] hoiem. vel sol[r] sibi radios. i. doctos quosqz sapiẽtesqz subijciat. vl aurũ[q] hoc est viros scitatis

k ¶ In euangelio. supple sunt in augustino ista exẽpla. illud euãgelij
l ¶ Qui incipit. quia hec auctoritas euangelij ⁊ sequens gregorij videtur innuẽ. q reprobi futuri caritatem nõ habeãt. eas ponit. gra. ⁊ postea soluit.
m ¶ Multi hij dici potest cepisti meli⁹ q desinis vltima pmis cedũt dissimiles hic vir ⁊ ille puer.
n ¶ Qui seduci. hec est rota precurrens gra. vult eniz determinare capitulũ gregorij. qd̃ statim sequitur. i. e. citius ad hoc.
o ¶ Vt leuiathã. quasi diceret. siue per proprias suggestionem. siue per maluz hominẽ ⁊ dãnatum quem diabolus repleuit malicia. siue p suggestionis ministrum.
p ¶ Replet. tristicia.
q ¶ Aurum. pro sapientia ponitur auz i. e. dis. principiũ. et ita aũt q hic sumit.

b ¶ Sit. i. debeat esse. c ¶ Euidẽter. explixe allegatis cõcludit. gra. caritatẽ semel habitã amitti posse. qd̃ nõ solũ de operib⁹ caritatis sed de ipsa caritate verũ ostendit esse. adijciens hoc nõ solũ circa predestinatos. sed etiã circa prescitos posse contingere. ad qd̃ auctoritatez inducit vsqz in illũ locũ. Item illud euangelij. vbi in cõtrariũ auctoritates inducit duas videlicet. q reprobi nõ habeant caritatẽ. sed eas de ypocritis intelligendas esse probat auctoritate gregorij. d ¶ Prodest. ad regnũ celorum obtinendum. vt di. iij. §. penulti. c. si quis autem.

Apostolus. mox. in epistola ad romanos vbi dicitur scim⁹ autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonuz hijs qui sm propositum vocati sunt sancti. s̃. e. talibus.

Citius. Ca. exponit gregorius in canone isto illa verba iob sup illo. sub ipso erunt radij solis et sternet sibi aurum quasi lutum Primo ergo dicit q per aurum designantur ypocrite. qui quasi deaurati sunt cuz in superficie videantur habere virtutes nec habeant Secundo dicit q huiusmodi ypocrisis detegitur in hac vita. quandoqz ante finem quandoqz in fine. quandoqz nunquaz. ⁊ cum detegitur. tunc aurum quasi lutum sternitur. Vltimo dicit quam vtilitatem consequantur predestinati siue huiusmodi ypocrite faciunt bona siue publice cadant in peccatum. nam per bonam operationem inuitant perseueraturos ad bonum operanduz. per casum reddunt bonos cautiores.

claritate fulgētes quasi lutū sibi vicijs coinquinando substernat. mox in eiusdē solutionē questiōis supposuit dicens.

Aurius[r] ad hoc respondemus quia aurum quod prauis eius persuasionibus quasi lutum sterni potuerit. aurū ante dei oculos nūq̄ fuit. qui enim seduci quandoqz non reuersuri possunt. quasi habitā sanctitatē ante oculos hoīm videntur amittere[s]. sed eam ante dei oculos nunq̄ habuerunt. Sepe namqz homo multis occulte peccatis inuoluitur. & in vna aliqua virtute magn⁹ videtur. que ipsa quoqz virt⁹ inanescens deficit. quia dū innotescit hominib⁹ ꝑcul dubio laudat̃. eiusqz fauor inhiant appetitur. vn̄ fit vt & ipsa virt⁹ ante dei oculos virtus nō sit. dū abscōdit quod displicet. prodit qd placet. Que itaqz esse merita apud deū possunt quādo et mala occulta sunt & bona publica. Plerūqz eñ sicut diximus latet superbia & castitas innotescit[t]. atqz iō ostensa diu castitas. circa finez vite perdit̃. quia cooperta superbia vsqz in finē incorrepta retinetur. Alius elemosinis vacat. propria distribuit. sed tñ multis iniusticijs seruit vel fortasse linguā in detractiōibus exercet. & fit plerūqz vt is q̄ misericors fuerat: iuxta vite sue terminū rapacitatis & crudelitatis stimul' inardescat. Nō valde dei iudicio iusto agit̃ vt perdat etiā añ hoīes[a] vn̄ hoībus placuit. q̄ hoc vn̄ deo displicuit: corrigere nūq̄ curauit[b]. Ali⁹ patiētie studet. sed inuidere alijs & seruare maliciā i corde nō cauet fit qñqz impatiēs q: diu latuit dolens Hij itaqz & ꝑ aliq̄d[c] aurū sunt. & ꝑ aliq̄d lutū sunt. atqz hoc aurū q̄si lutū sternitur qñ occultis pctis exigētib⁹. virt⁹ ēt q̄ publice claruerat dissipat̃. sz opeprecīū[d] credim⁹ si i hijs virtutē supni ordinis[e] subtili⁹ ꝑpēdam⁹. Sepe eñ omnipotēs de⁹ occulta eoꝝ mala diu tolerat & apta eoꝝ bona electoꝝ suoꝝ vsib⁹ ꝓfutura dispēsat. Nā nōnulli mūdū nequaq̄ fundit⁹ deserētes nō ꝑseueraturi angustū[f] iter arripiūt. sz ad querēdā augustā viā exēplo[g] suo eos q̄ ꝑseueraturi sunt accēdūt Vn̄ plerūqz cōtingit. vt hoc ipm qd bñ vident̃ viuere nō sibi sz poti⁹ solis electis viuāt. dū exēplis suis ad bñ viuēdi studia. ꝑseueraturos alios nō ꝑseueraturi ꝓuocāt. Sepe eñ q̄sdā videm⁹ ad viā ingredi ad locū ꝓpositū festinare. quos alij q: euntes ꝯspiciūt sequunt̃. eūdēqz pariter locū petūt Sz fit plerūqz vt irruēte aliquo iplicationis articulo[h]: post se redeāt q̄ ꝑibāt & hij ad locū ꝑueniāt: q̄ sequebāt̃. Ita nimirū sunt q̄ nō ꝑseuerāt: & viā scītatis arripiūt. Idcirco eñ virtutis iter nō peruenturi inchoant vt eis qui peruenturi sunt viā qua gradiant̃ oñdāt quorū etiā cāus vtilitate nō modica electorū ꝓuectib⁹ seruit. q: illoꝝ lapsum[i] dū cōspiciūt de suo statu cōtremiscūt. & ruina q̄ illos dānat: istos humiliat. discūt eñ i supni adiutorij ꝓtectōne cōfidere dū plerosqz cōspiciūt de suis virib⁹ ꝓsumētes cecidisse. qñ ergo bñ agere videt̃ reprobi. q̄si planū iter electis sequētib⁹ mōstrāt. qñ vō in lapsuz nequicie corruunt electis post se ꝑgētib⁹ q̄si cauēdam supbie foueā ostendūt. ¶ Nō ergo[k] reprobi negant̃[l] cōmedere panē q̄ de celo descēdit vel bibere aquā viuā. nō sic accipiēdū est vt a caritate penit⁹ credant̃ alieni. sz vt i caritate radicē figere nō intelligāt̃. aliud ē eñi bibere vel mānducare: atqz aliud degustare. Vn̄ in euāgelio[m] de xpo dicit̃. & cū gustassz noluit bibere. Bibit ergo aquā viuaz. mānducat panē q̄ de celo descēdit. q̄ in caritate radicē figit. degustat q̄ ea aliquaten⁹ cōtcat. a qua postea ꝯliquēdo recedit. De q̄libet apl's ait. Impossibile ē eos q̄ semel illuminati sunt & gustauerūt celeste donū[n] & post hec oīa ꝓlapsi sūt. rursus renouari ad pn̄iam[o]. Hic etiaz dyabol⁹ i veritate[p] ꝯstetisse. nō in ea creat⁹ esse negat̃. ffuit eñ in veritate[q] cōdit⁹. sed dū de se supbiendo ꝓsumpsit. ab ea alien⁹ fact⁹ est. in veritate aūt quō creat⁹ ꝓhibet̃. si sine dilectiōe sui cōditoris ꝓbat̃ eē creat⁹. Aut quō bon⁹ a deo cōditus asserit̃. si nihil diuine dilectiōis i sui creatione accepit. Quō añ supbie motū sine vicio extitit: si cōditorē suū nullatenus dilexit. Aut quō par siue excellentior ceteris creat⁹ dr: si nōnullis eoꝝ in dei amore ꝯditis. hic ab ei⁹ dilectōe vacuus fact⁹ est. Vn̄ aūt hec distātia[r] iter bonos āgelos & malos ꝓcessit. si ex creante iniuit⁹ videt̃ de⁹. q̄ añ pctm̄ infert penā[s]. vl' q̄ hoc punit qd creādo[t] infudit Si āt nō ex creāte cū nō ex traduce[v] cōstat. restat vt ex proprie libertatis arbitrio viciū supbie i angelicam naturā ꝓcesserit. bona ergo condita est. que suo vicio[x] a bono in malum commutata est Sz quomodo esse bona potuit. si dilectiōe penitus caruit. Neqz enim angelus silis[y] nobis fact⁹ est. quos vsqz ad certū temp⁹ etatis infirmitas grauat vt neqz virt⁹ neqz viciū locū vllū in nobis obtineat. Accepit ergo dilectionē i sui creatiōe sicut & ceteri de quib⁹ dicit̃. angelice virtutes q̄ in dei amore ꝑstiterūt Nō ait q̄ deū diligere ceperūt. sz q̄ i ei⁹ amore ꝑstiterūt. quē ex creatiōe diligere ceperāt. vt principiū diuine dilectionis oīb⁹ credat̃ esse cōe. ꝑseuerantia vō eoꝝ tantūmodo intelligat̃: q̄ in retributione hoc accipe meruerūt. vt ꝯfirmati vlteri⁹ cadere nō possent. & hoc de se cer

s ¶ Amittere. h̄ dexpoeniā intelligenda sunt qui vidētur ꝯaurati & fulgidi & habere virtutes in supficie cū nec sit nec habent. & qui caret vna caret omnibus. di. v. c. fi.

t ¶ Innotescit. i. virt⁹ videt̃. vnde virtus putatiua appetitur ab alijs.

a ¶ Etiaz añ hoies. i. i cōspectu hoīm.

b ¶ Curauit. ꝯ. e. d. i. §. pe. ē̄ fin aug.

c ¶ Per aliquid. i. quātū ad aliq̄d. s. ad bona opa

d ¶ Opeprecīū. i. vtile credim⁹ si apiamus quō de istis disponit ad vtilitatem alioꝝ. & h' est sepe casu &c.

e ¶ Ordinis i. itellect⁹ tropologici

f ¶ Augustā. arta ei est via que ducit ad vitā. vnde virgilius. facilis descensus auerni. sz reuocare gradum supasqz euadē ad auras. hoc opus h' labor est pauci q̄s equ⁹ amauit Jupit̃ aut ardens euexit ad ethera virt⁹. xij. q i. oīs etas.

g ¶ Exēplo. hij sunt q̄ ad sepiternā vitā ꝓprios mēdatō suo opitulante deducūt. vt. xxij. q. ij. primū. ex h' ḡ collige ex q̄ sensu illud accipiatur.

h ¶ Articulo id est impedimento.

i ¶ Lapsū. f. ille quē faciunt aliena pericula cautū. ꝯ. xxvij. q. i. c. i. ⁊. de con. di. i. hij duo. & dicit seneca ruina precedētiuz solet esse doctrina sequentiuz. facit ad hoc. ꝯ. e. si enim in fi.

k ¶ Nō ergo. Soluit grā̄nus auctoritatē inductam. ꝯ. e. di. §. cum ergo. c. caritas. ad hoc q̄ caritas amitti nō possit. & hac occasione dyabolū in caritate creatū esse ostendit. & de luciferi excellētia multa subiūgit.

l ¶ Negant̃. ꝯ. e. §. cū ḡ. & §. ego sum. & c. caritas.

m ¶ Vn̄ i euāgelio. math.

n ¶ Donū. i. doctrinā euangelicaz

o ¶ Ad pn̄iam. per baptisinū. hoc ē expositū. ꝯ. e. si eñ.

p ¶ In veritate. ꝯ. xxi. q. ij. visis

q ¶ In veritate. id est in caritate.

r ¶ Distātia. hoc dicit allegādo ꝯ̄riam q̄ alij sunt boni & alij mali.

s ¶ Penā eternaz: qd nūq̄ facit ar. ꝯ. xi. q. iij. illō plane.

t ¶ Nō creādo. nō enim dz punire qd ipse approbauit vt xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. ff. ad. l. iul. de adul. si vxor. i fi.

v ¶ Ex traduce. q̄a angeli non fuerunt ex traduce. id est ex preiacente materia. sicut nec anima. ꝯ. xxxij. q. ij. moyses.

x ¶ Suo vicio. Sz vnde fuit prim⁹ motus angeli ad malū Dic q̄ ex libero arbitrio. sed in libero arbitrio nō fuit malum. vnde ḡ ꝓuenit malū. dicas q̄ in libero arbitrio fuit q̄dā libertas. & ex illa libertate cecidit in malum. hec est difficilima q̄stio.

y ¶ Similis. cuz angelus statiz post creationem fuit capax rationis. sed homo nō donec fit adult⁹

a ¶ Moysen.in gen̄.circa prin. b ¶ Uacuū.š.xvi.q.ij.visis.cōtra.vbi dicit.q̄ caritatē habere nequiuit in celo.sed forte dicit̄ nō habuisse q: non perseuerauit.q: nō dr̄ factū nisi duret factū.vt.š.e.di.i.§.cogitatio.l.di.diuortiū.sed forte nunq̄ habuit caritatē.vt dr̄ in cōtrario.vn̄ magister hoc dicit allegādo.⁊ scđm hoc oīa ꝯtraria intelligunt̄ nō de caritate quā habuit sed quā habitur⁹ esset si stetisset.

PRincipiū.i. precipuū opus int̄ prima opa dei. vel prim⁹ ⁊ dignior int̄ illos angelos.quorū ministerio patet via ad deum.

d ¶ Uiaruz.i.operz sicut in via continetur vestigium itinerantis sic ī qualibet creatura est via qua quis ducitur ad intelligendā potentiā dei Beemoth interpretatur aial inmūdum.quia dyabol⁹ propter superbiā a celesti beatitudie tā q̄ immundū aial factus est alienus.

e ¶ Beemoth.Ca.i tendit gregori⁹ in h̄ ca.multū cōmēdare luciferum ostendendo eius pfectionē ⁊ excellentiā quā ī caritate habuit.⁊ in alijs bonis gratuitis vel naturalibus ante lapsum.⁊ hec faciēdo inducit auctoritates iob ⁊ ezechielis.

f ¶ Primū.i. precipuz.nō enim pri⁹ creauit hūc q̄ alios alias in salomone cōtra.ibi qui viuit ī eternū creauit oīa simul.

g ¶ Quid.v̄ba grego.exponētis predictam auctoritatem ezechielis.

h ¶ Habuit.lucifer

i ¶ Uenia.cum enī plus potestatis et pulcritudinis ei cōmissuz fuit.ideo magis diligi presumebat̄.ar.š.ij.q.v.q̄nto.⁊.j.di.iij.§.q̄ autē.⁊.c.septies.ideo q̄ tanto magis obsequi tenebat̄.⁊ pl⁹ puniri debuit.cum nō fuerit obsecut⁹.arg.C.de conduc.⁊ procur.cōductores in f.li.xi.⁊ grauiora facit delicta.⁊c̄.vt.xi.q.iij.precipue.xl.di.homo x̄pianus.j.e.di.v.consideret.š.e.di.i.§.ex hys itaq̄.š.xxiij.q.iiij.c.qui peccat.

k ¶ Signaculum.dicitur signaculū ꝓpter virtutes expressas quas recepit a dn̄o.

l ¶ Plenus.i.plenā scientiam habens et perfectionez decoris et caritatis

m ¶ Primo verbo.hoc.scz signaculū.

n ¶ Ut quo.i.quātuz.

o ¶ Subtilior est natura.i.diuine nature capacior rōe ⁊ intellectu.

p ¶ Eo.i.in tantū.

q ¶ Similitudo dei.i.gratia ⁊ dilectio que erat deo filiis.

r ¶ Propheta.id est ezechiel.

s ¶ Lapis.i.omnis alius angel⁹

t ¶ Preciosus.i.pulcer decore virtutū fuit

v ¶ Operimentū ei⁹ id est inferior eo sicut vestimentum est īferius ⁊ indignius se induente.vel ornabat eum sicut vestimentum ornat aliquē

x ¶ Sardius hos etiam lapides enumerat lex.⁊.ff.d publi.⁊ vec.interdum.§.species.qualiter aūt hij lapides veniāt in contributiōne.dicit lex ff.ad.l.rodi.l.ij.§.cum in eadem.

y ¶ Distinctiones.š.di.lxxix.ad hec.

z ¶ Auro.vnde dicit lex q̄ si auro gemma iungatur non cedit auro sed ecōuerso aurum cedit gemme.ff de auro ⁊ ar.le.l.si non sūt §.peruenie mus.

a ¶ Superbie.no.per canonem istum ius incepisse a ruina angelorum.bonū enim iustuz ⁊ equuz fuit.vt propter superbiam lucifer puniretur.

b ¶ Uicio.id est pervicium superbie non sunt repleta.

c ¶ Caritatis argu.q̄ dyabolus caritatem non habuit.vt.xvi.q.ij.visis.sed cum esset rationis capax innocentie pticeps.sine caritate esse nō potuit.arg.š.e.di.§.Item sine caritate.q̄ ergo caritate repletus negatur comparatione stantium ⁊ confirmatorum dicitur.vel ad perfectionem vel perseuerantiam refertur.

d ¶ Lapides.id est ordines angelorum.

tissime sciret. Un̄ bn̄ apđ moysen[a] pri⁹ celū.deinde firmamētū factuz esse dicit̄ Quia nimirū āgelica natura pri⁹ equaliter subtilis in superiorib⁹ est condita. postea in persistentib⁹ in amore sui conditoris mirabiliter ē cōfirmata. ¶ Hic etiā gregori⁹ in moralib⁹ multa de pfectiōe angelice creatiōis replicās caritate repletū negat.nō ea penit⁹ vacuū[b] asserit qua si penit⁹ caruisset.nūq̄ ea q̄ de ei⁹ excellētia dicūtur:cōuenienter de eo

PRincipiū[c] enī intelligi possent inq̄t beat⁹ gregori⁹ viarū[d] dei beemoth[e] dicit̄.q: nimirū cū cūcta creans ageret.hunc primū[f] cōdidit.quē reliq̄s angelis eminētiorē fecit.hui⁹ primatus eminētiā cōspicit ꝓpheta cū dicit. Cedri nō fuerūt altiores illo in padiso dei abietes nō adequauerūt summitatē ei⁹ platani nō fuerūt equales frōdib⁹ illi⁹ oīe lignū p̄ciosuz padisi dei.nō est assimilatū illi ⁊ pulcritudini ei⁹.qm̄ speciosuz fecit eū in multis cōdensis frōdib⁹. Quid[g] nāq̄ accipi in cedris platanis ⁊ abietib⁹ pōt:nisi illa virtutū celestiū ꝓcere celsitudinis agmina:in eterne leticie viriditate plātata. Que q̄uis excelsa sint ꝯdita.huic tn̄ nec p̄lata sunt nec eq̄ta q̄ speciosus fact⁹ ī mltis cōdēsisq̄ frōdib⁹ dicit̄.q: p̄latū ceteris legionib⁹ tāta illū sp̄es pulcriorē reddidit.quāta ⁊ supposita angeloꝝ mltitudo decorauit. Ista arbor in paradiso dei tot quasi ꝯdensas frōdes habuit[h]: quot sub se positas supnoruz spirituū legiones attendit.q̄ ⁊ idcirco peccās sine venia[i] dānatus ē.q: sine cōpatiōe magn⁹ fuerat creatus.Hic ei rursuz p̄ eundē ꝓpham dicit̄. Tu signaculū[k] silitudinis plen⁹[l] sapiētia ⁊ pfect⁹ decore in delicijs paradisi dei fuisti. Multa enī de ei⁹ magnitudine locuturus. primo verbo[m] cūcta complexus est. Quid nāq̄ boni nō habuit qui signaculuz silitudinis dei fuit De sigillo quippe ānuli talis silitudo imaginaliter exprimit̄ qualis in sigillo eodē essentialiter habet̄. Et licet hō ad similitudinē dei creatus sit: angelo tamen quasi maius aliquid tribuēs: non eū ad similitudinē dei cōdituz: sed ip̄m signaculū dei silitudinis dicit.vt quo[n] subtilior[o] est natura:eo[p] in illū similitudo dei[q] plen⁹ credatur expressa.Hinc ē q̄ primatus ei⁹ potentiā adhuc insinuans idē ꝓpha[r] subiūgit. omnis lapis[s] preciosus[t] operimētū[v] tuū sardius[x].topasius ⁊ iaspis.crisolitus.⁊ onix.⁊ berillus.saphir⁹.carbunculus.⁊ smaragdus. Nouē dixit genera lapiduz. quia nimirū nouē sunt ordines āgeloꝝ. Nā cum p̄ sacra eloquia angeli archangeli troni.dn̄atiōes.virtutes.principatus. ptātes.cherubin atq̄ seraphin. aperta narratōe memorant̄.supnoꝝ ciuiū quāte sint distinctiōes[y] ostēdit̄.quib⁹ tamē beemoth iste opertus fuisse describitur quia eos quasi vestē ad ornamētum suum habuit.quoꝝ dū claritatē trāscēderet.ex eoꝝ compatione clarior fuit. De cuius adhuc descriptiōe subiungit. aurū opus decoris tui.⁊ foramina tua in die qua condit⁹ es.pparata sunt. Aurū opus extitit decoris ei⁹.q: sapiētie claritate cāduit:quam bn̄ creatus accepit. Foramina vero idcirco in lapidib⁹ fiūt vt vinculati auro[z] in ornamenti cōpositione iungant̄.⁊ nequaq̄ a se dissideāt quos interfusum aurū:repletis foraminibus ligat.Huius ergo lapidis in die conditionis sue foramina p̄parata sūt q: videlicz capax caritatis est cōdit⁹ q̄si repleri voluisset stantib⁹ angelis tanq̄ positis in regis ornamēto lapidib⁹ potuissz inherere. Si enī caritatis auro se se penetrabilē p̄buisset.sanctis angelis sociat⁹ in ornamēto regio vt dixim⁹ lapis fixus maneret.Habuit ergo iste lapis foramina.sed supbie[a] vicio[b]:caritatis[c] auro nō sunt repleta. Nāq̄ idcirco ligant̄ auro ne cadant. idcirco iste cecidit.q: etiā perforatus manu artificis: amoris vinculis ligari contēpsit. Nūc aūt ceteri lapides[d] qui hic siliter fuerāt perforati penetrantes se inuicē caritate ligati sunt.atq̄ hoc munere isto cadente meruerūt:vt nequaq̄ iā de ornamento regio cādendo soluātur. Hui⁹ principatus celsitudinē adhuc idē ꝓpha intuens adiūgit. Tu cherub extent⁹ ⁊ ꝓtegens in monte scto dei.in medio lapiduz ignitoꝝ pfect⁹ ambulasti. Cherub q̄ppe plenitudo sciētie interp̄tatur. Et idcirco iste cherub dicit̄. q: trāscendisse cūctos sciētia nō dubitat̄ qui in medio ignitoꝝ lapidū pfectus ambulauit. q: inter angeloꝝ corda caritatis igne succensa clarus gloria ꝯditōis extitit.quē bn̄ extentū ac ꝓtegentē dicit. Oīe enī

e ¶ Quod illic.in ꝓpheta.scz ezechiele. f ¶ Hic.in iob. g ¶ Voce.i.voce dñi loquentis ipsi iob. h ¶ Insinuat.iob vel ꝓpha. i Caritas aũt.soluit auctoritatẽ apli allegatã.s.in pn. di.duob⁹ modis.q: pma dicit caritas q̃ et deserit. k ¶ Ficta.i. fragilis ⁊ nõ vera vel nõ vera respectu ꝑmanẽtis.vel nõ vera respectu caritatis diuine ad qd̃ silia quedã īducit. in fine cõcludit verã caritatem deseri posse.

l ¶ Posse ãt.ex quo eñ resistere vicijs est verũ posse ergo nõ resistere est non posse. sed nõ resistere ẽ peccare ⁊ ita posse peccare est non posse resistere.⁊ ita ẽ arg.a contrarijs.arg.xxxij q.iiij. sicut satius est.⁊.q.v sicut enim m ¶ Et astra i.angelus

n ¶ Eccliastes in salomone.

Hec de caritate continuat seipsum gra.in secũda eñ distinctione hãc questionez quã.hic tractat prelibauit.sed huius gratia aliã ꝑmisit an scz caritas semel habita amitti possit. quã in precedenti distinctione tractauit. nunc aũt ad propositũ suum reuertitur ⁊ dicit. hic ⁊c.

q̃ extenti ꝓtegim⁹: obumbramus.quia compatione claritatis sue obumbrasse ceteroꝝ claritatẽ creditur. Ipse fuisse extentus ⁊ ꝓtegẽs reperit. Reliquos eñ quasi obumbrando opuit: qui eoꝝ magnitudinẽ excellentia maiore trãscẽdit Qd̃ ergo illic speciosus in multis frondib⁹ qd̃ illic signaculũ silitudinis qd̃ illic cherub.qd̃ illic ꝓtegẽs dicitur. hoc hic voce dñica beemoth iste viarũ dei principiũ vocat.de quo idcirco tã mira in quib⁹ fuit: ⁊ que amisit insinuat: vt homini ostendat quid ipe si superbiat: de elationis sue culpa passurus sit. si feriendo illi parcere noluit: quẽ creando in gloria tãte claritatis eleuauit. Consideret ergo homo elat⁹ quid in terra mereatur: si prelatus angelus i celo de celo in terra ꝓsternitur. ¶ Caritas aũt que in aduersitate deseritur ficta.id est fictilis ⁊ fragilis esse ꝓhibet.sicut fides ex qua caritas ꝓcedit ficta id est fragil' apud aplm̃ ẽe negat. Silr caritas q̃ in aduersitate deseri põt.dicit nunq̃ vera fuisse. Sicut eñ ieronim⁹ cõtra iouinianũ scribit ¶ Omnis creatura sub vicio est.nõ q omnis peccauerit: sed q: nulla est que peccare nõ possit. Posse aũt peccare vt augustin⁹ ait nõ est aliquid posse imo aliquid nõ posse. Vñ ille solus vocat oĩpotens qui hoc nõ põt. q: oĩa põt q̃ posse ẽ aliquid posse. Sicut ergo eius compatione qui mutabilitatẽ nescit oĩs creatura viciosa dicit: q: mutabilitatis est capax.iuxta illd̃. Nõ iustificabit in conspectu tuo oĩs viuens. et astra non sunt munda in ꝯspectu eius sic cõparatione eius creature q̃ mutationẽ nõ recepit: omnis creatura q̃ ꝑmutatur nõ vera: sz vana esse ꝓbatur. Vñ omnis hõ mẽdax dicit: ⁊ vanitati silis factus. Hinc etiã eccl'iastes cuncta que sub sole sũt: id est q̃ tempoꝝ vicissitudi-

tur ⁊ dicit. hic ⁊c. Hic incipit tertia distinctio in qua ea questio tractatur an penitentia sit iteranda.an nõ.⁊ q sit iterãda multis auctoritatibus ⁊ exemplis ꝓbatur.dicim⁹ ergo q iteranda est.i.iterũ puniendus est si denuo peccet.j.e.septies.vbi autem dicit q penitentia nõ est iteranda.dicim⁹ q de solẽni est intelligenduz.que cũ sit sacramentũ nõ debet iterari.ar.i.q.i.q quidã.scdm̃ consuetudinẽ maxime quarũdã eccl'iarum.⁊ hoc super eodez crimine.sup diuersis autem credit grãnus solemnẽ iterari posse.ar.j.e.quãuis.hanc questionẽ sic tractat gra.primo ponit opinionẽ illoꝝ q̃ dicũt q pnĩa nõ est iteranda q: eam nõ sequitur mortale peccatũ.si eñ eam sequitur mortale peccatum: illa penitentia vera nõ fuit.nec veniaz obtinuit. ⁊ ad hoc multas auctoritates inducit vsq ad.§.sed verba. ⁊ incipit ibi soluere predictas auctoritates.postea ab illo.§.q autẽ ꝓbat auctoritatibus ⁊ exemplis.q penitentia sepe iteratur. post inserit que sit vera ⁊ q̃ sit falsa penitẽtia.qua occasione subiũgit.an pnĩa sit dãda vl' negãda ei q̃ vult agere pnĩaz de vno pctõ ⁊ remanere in alijs.

p ¶ Vera pnĩa.hoc falsuz est.q: si ex caritate penituit vera fuit. ⁊ saluaret.si tũc decederet dũ sic penitebat. Auctẽs aũt q̃ ꝯtrie iducũt nõ ad diuersa tpa sz ad idẽ sunt referẽda.vt.j.e.§.sz verba.vt.s.eo tpe quo penitet hẽat ꝓposituz nõ cõmittẽdi de cetero. Penitentia est.i.gratia q̃ vere penitẽti infusa est.facit eũ pterita plãgere.⁊ munit eũ vt caueat ne cõmittat q̃ fleuit ⁊ qd̃ h tradit potius ẽ effect⁹ pnĩe q̃ diffinitio. r ¶ Nõ cõmittẽ.i.nõ cõmittẽdi ꝓpositum hẽre. Reperiũt. pnĩaz solẽnẽ. vel qd̃ h intelligas de pnĩa exteriori.i.satisfactione.nã q̃dã putant sufficẽ ad deletiõez pcti si q̃tiẽs peccãt: pnĩam sibi iniũctaz siue satisfactionẽ agant.sz in voluntate peccãdi ꝑsistãt.j.e. sane cauẽdũ. ⁊ h in

Distinctio.iij.

nuit illd̃ verbũ iterãda. t ¶ Qui luxuriãt.id est fornicãtur spiritualiter separando se a xpo. v ¶ Postea nõ putarẽt.i. non ꝑsumerent illud agẽ. vñ oportet eos deinceps penitẽ ⁊ scdm̃ hũc itellectũ sic itelligendũ ẽ illd̃ qd̃ seqtur. sicut vnũ baptisma ⁊c.i.sic vnũ baptisma suffic ad deletionẽ pcti.sic ⁊ vna penitẽtia.huic tñ itellectui repugnat.j.gl. H.s.semp.j.e. x ¶ Ita.s.di.i.§.pt ⁊ alit.j.e.di.§.siue aũt.⁊.c.i salicibus. a ¶ Vna.i.reiterabilis b ¶ Semp dz.i.sp vere penitere dz.sz de mortalibus raro ꝯtingit.vñ addit at ego ⁊c. q.di. ita de facto cõtigit sepe.s.q q̃s hz pnĩaz de minorib⁹ ⁊ conpunctionẽ.sz de maiorib⁹ nõ.vel meli⁹ q: innuit hic distinctionẽ.vt.s.pnĩa ꝓ leuiorib⁹ mortalib⁹ tñ pctis iniũcta possit iterari.q: nõ iniũgit solẽnis pnĩa nisi ꝓ grauissimis.xxvi.q.vi.c.vlti. c ¶ Delictoꝝ.tñ mortalium. d ¶ At ego.s.di.i.§.alij ecõtra.c.sunt qui arbitrantur. e ¶ Facilius.mirũ est quare hoc dicat.cũ multi inueniant in fine penitẽtes resplenduisse ⁊c.s.i.q.vij.si q̃s oẽm.⁊ pauci ueniant aũ finez sine mortali pctõ.ar.s.l.di.q: tua.sz qd̃ d: hic itelligit de integritate carnis.s.virginitate.q.d.facili⁹ iuenio q̃ fuet virginitatẽ q̃ q̃ fuet post corruptionẽ carnis cõtinẽtiã.nã tũc facili⁹ cadet vt.s.di.i.§.alij ecõtra.c.sunt q̃ arbitrãt. vñ ⁊ sacro q̃nq ⁊c.⁊ vt.xxxv.q.vi.ab isto.vel hoc põt intelligi de pnĩa ꝑfectissima q̃ nõ solũ delet pctã: sz ẽt peccãdi affectionẽ quã nũc hẽre difficilimuz ẽ f ¶ Cõgrue.nam penitentẽ optet vitã mutare.qd̃ summe difficile est. q: dicit lex.q nõ facilis est mutatio vite.sed cũ magno animi fit labore.vt in aut.d̃ ꝯmona.§.hinc autem nobis est col.i.arg.j.e.sane cauendum. Satisfactio.pnĩe.j.e.di.§.illud aũt grego.ver.satisfactio. h ¶ Causas.id est viciorũ radicẽ.nõ eñ sufficit ramos incidere.vt.s.di.ij.§.ex ꝑmissis.vel cãs.i.occasiões.vel optunitates peccãdi.vt.lxxxi.di.valz

nẽ recipiunt: nõ tantũmodo vanitas q̃ omni creature rõne mutabilitatis inest sed etiã vanitas vanitatũ varietate ꝑmutationis quã recipiũt esse dicuntur. Sic ergo comparatõe diuine caritatis nulla virt⁹ ꝓbatur vera.aut comparatõe eius q̃ non deserit. illa q̃ amittit vera ẽe negatur. Sicut aũt oĩs creatura suo modo bona ⁊ vera ẽe dicit: sic ⁊ caritas q̃ deseritur suo mõ vera esse monstratur alioq̃n a nullo desereret si nullo modo in eo esset. Qd̃ eñ nullo modo vere est: nullo mõ deseri põt. Qd̃ si aliquo modo vere deseritur.⁊ aliquo modo id vere esse oportet.

Hec de caritate breuiter scripsim⁹ ꝓpter eos qui pnĩam negant reiterari posse.asserẽtes q sicut caritas semel habita nunquã amittit: ita penitẽtia semel vere celebrata: nulla sequẽti culpa maculatur. Si vero culpa criminalis aliq̃n illã sequatur: vera penitentia nõ fuit: nec veniã a dño impetrauit.qd̃ ex diffinitione ipsius penitẽtie ⁊ multoꝝ auctoritatib⁹ ꝓbare contẽdunt. ¶ Ut ait ambrosius in quodam sermone quadragesime.

Penitentia est mala preterita plangere: ⁊ plangenda iterũ nõ cõmittere.

¶ Idem in libro de vnica penitentia.

Reperiunt qui sepius pnĩam agẽdam putant qui luxuriãtur in xpo Nam si vere in xpo pnĩam agerent: iterandã postea nõ putarent.q: sicut vnũ baptisma ita est vna pnĩa. Uerum preteriti debet nos semp penitere peccati. Sed hoc delictoꝝ leuioꝝ at ego facilius inueni: qui recte seruauerit innocentiam.q̃ qui congrue egerit penitentiã

Satisfactio pnĩe ¶ Item aug. est peccatoꝝ causas excidere. nec earũ suggestionibus aditũ indulgere.

¶ Item in libro de penitentia.

PEnitentia est. vīdicta. hic est quedā assignatio illi⁹ pnie q̄ dicit̄ opis satisfactio. ⁊ intelligit̄ de pfecta pnia. vt. j. e. §. hac auctoritate.

k ¶ Puniens in se. ar. expssum φ quis nō pōt ieiunare per aliū. lʒ contrariū dixerit. h. s̄. lxxxij. di. presbyter. Sʒ quicq̄d sit de alijs videt̄ φ p filium bñ possit q̄s ieiunare q: eadē psona cēset̄. vt. xxxv. q. iij. §. hac auctē. ⁊ magis terrent̄ patres i filijs q̄ in seipis. C ne fi. p pa. l. i. ff. q̄ metus cau. isti q̄dē §. vlti.

l ¶ Virt⁹. i. significatio ⁊ interptatio.

m ¶ Tenere. alludit ethymologie vocabuli. vñ bernhard⁹ clareuallis dixit super illū locū gen̄. penitʒ me fecisse hoīeʒ sup terraʒ. idē est ac si diceret pena tenebit me p pctis hominū. tenebit i quaʒ me cū venero super terram.

n ¶ Puniat. habitu nō actu. ar. s̄. di. xxi. si laicus. ar. contra. j. c. pxi. si aplus s̄. xxxij. q. v. si paul⁹

SJ aplus. etiaʒ peccata. originalia.

p ¶ Dimissa. si dimissa quare plorat. q: nō est facta plena inouatio. de con. di. iiij. c. ij. ⁊ ideo timet cadere. ⁊ indignū est cū q̄ nō dū stabilē. ⁊c. C. de testa. mili. l. vlti.

q ¶ Plorat. ar. contra. j. de cō. di. iiij. si ne pnia. ar. otra. s̄. di. i. tres sunt actiones. sʒ illa nō phibet q̄n dolendū sit sup peccatis iam dimissis sʒ q̄ iaʒ pro illis non ē pnia iniungēda.

r ¶ Sup fundamentum. i. fidem.

s ¶ Finit̄. i. deficit.

PEnitentia est quedā dolentis vindicta[i]: puniēs[k] in se q̄d doletʒ cōmisisse. Et infra. Cōtinue dolendū est de pctō. q̄d declarat ipsa dictiōis virtus[l]. Penitere eñ est penā tenere[m] vt semper puniat[n] in seulciscēdo: q̄d cōmisit peccādo. Pena eñ pprie dicit̄ lesio q̄ punit ⁊ vindicat q̄d q̄sqʒ cōmisit. Ille penā tenet: q̄ semp vindicat q̄d cōmisisse dolet Pnia itaqʒ est vindicta semp puniēs i se q̄d dolet cōmisisse. ¶ In eodem.

SJ apl's etiā peccata[o] p baptismū dimissa[p] cōtinue plorat[q] nobis super fundamentū[r] aplo᷑ positis. q̄d preter plorare restat. Quid nisi semp dolere in vita. Ubi eñ dolor finit̄[s]. deficit[t] ⁊ pnia[v]. Si autē pnia finit̄ quid relinq̄tur de venia[x]. Tam diu eñ gaudeat et speret de gratia[y] q̄ diu sustentat̄ a pnia Dicit eñ dñs. Uade ⁊ ampli⁹ noli peccare. nō dicit ne pecces sʒ nec in te volūtas peccādi oriat̄[a]. q̄d quō seruabit̄ nisi dolor in pnia cōtinue custodiat̄. Hic semp doleat. ⁊ de dolore gaudeat: ⁊ de doloris pnia si cōtigerit[b]: semp doleat. ⁊ nō sit satis φ doleat: sʒ ex fide doleat ⁊ non semper doluisse doleat. ¶ Item gregorius in estiuum[c] tempus.

PEnitentiā agere q̄ppe digne[d] non possum⁹: nisi modū eiusdē penitētie cognoscam⁹. Penitētiaʒ quippe agere est ⁊ perpetrata mala plangere[d]: ⁊ plāgenda nō ppetrare[e] Nā q̄ sic alia deplorat vt iterū alia cōmittat[f]: adhuc pniam agere aut ignorat aut dissimlat[g]. Quid ei pdest[h] si pctā q̄s luxurie defleat: ⁊ tñ adhuc auaricie estib⁹ anhelat. ¶ Idē.

SUnt qui dicūt pauci tpis pniam cōtra pctm̄ debere recte sufficere: vt iterū liceat ad pctm̄ redire: recte hos

q̄d tunc sit cū memoria peccati habet̄ ⁊ de pctō nō dolet̄. t ¶ Deficit. i. inutilis est vel efficit̄ inutilis. i. per ipam pniam penitēs ad vitā nō pducitur. ex quo eñ nō laborat fructū nō debet pcipere. xvi. q. i. generaliter.

v ¶ Pnia. que precessit. de venia. i. de vite mūdicia ⁊ spe eterne btitudinis quā cū venia assecut⁹ fuerat. q. d. ita reus cōstituit̄ p cōsequens pctm̄ sicut erat pri⁹. sic exponit gra. j. e. §. hac auctoritate. x ¶ De venia. non tñ φ peccata redeāt pri⁹ dimissa. sʒ q: ita intrabit gehēnā ac si nullū pctm̄ esset dimissuʒ hoc scd̄m quosdā. sec⁹ scd̄m alios qui dicūt pctā iā dimissa redire vt hec tradūtur. j. e. §. hac auctoritate. y ¶ De gratia. facte pmissionis.

a ¶ Oriatur. sed si precepit nō ne sic p̄cepit impossibile. q: q̄d nō erat in ei⁹ ptāte. ar. s̄. di. ij. §. ecōtrario. ⁊. c. sciēdū. sʒ expone volūtas in te nō oritur. i. in te orta ad effectū nō pducat̄ b ¶ Si cōtigerit. s̄. xvij. q. iiij. sunt qui opes. s̄. xv. q. viij. hij qui. j. e. di. §. finaūt. c. in saliecb⁹. c ¶ Inestiuū. id est in omelia que sic icipit

PEnitentiā. plangere. i. plāgendo de pteritis malis dolere vel satisfacere scd̄m p̄ceptū ecclesie. e ¶ Nō perpetrare. i. in nullo mortali pseuerare vel ppositū perpetrādi nō habere.

f ¶ Cōmittat. ppositū cōmittēdi hēat. g ¶ Dissimlat. i. nō ỽe penitet.

h ¶ Quid eñ pdest. quo ad vitā eternā. vt. j. e. di. sunt plures. nā alias bene valet occasionaliter. j. e. di. pnum. j. e. di. nihil

SUnt qui dicūt. qui ait. j. e. septies. s̄. di. l. hij qui. k ¶ Uirtus. affect⁹ vel effectus pnie

PRoductior. s̄. di. xc. si q̄s monachus. ar. s̄. e. di. i. vide benignuʒ cōtra. ibi eñ innuit̄ φ q̄ diu videt̄ durare pctm̄. durare dʒ penitentia. sed dic q̄d nō d: ibi pnia nō debeat esse pductior pctō. sʒ innuitur ibi φ si longa fuerit culpa: longa dʒ esse ⁊ pnia. nō eñ equuʒ erit vt p vni⁹ hore fornicatiōe nō maior iniūgeret̄ ei pnia. sed q̄d h dicit̄ retorq̄t ad interioreʒ pniam q: qñ cunqʒ reduco peccatum ad memoriaʒ debeo inde dolere. j. e. iudas ⁊ hoc intellige de pena si ue de penalitate quā sustinemus p peccato pmi hominis. q: illa est pductior. arg. s̄. di. i. sic primi.

m ¶ Ad demōstrationeʒ i. ad custodiā humilitatis. vt i paulo. xxiij. q. iiij. displicet.

n ¶ Miserie in quā venit ex pctō. s̄. di. v. ad ei⁹. versus si.

o ¶ Emendatōeʒ. i. ad purgationē delicti. vt i paltico.

p ¶ Exercitationē. s̄. e. di. i. sicut primi.

q ¶ Necessarie. ad vitam.

a ¶ Detinet. alias ad dānatōeʒ. ⁊ melius est.

b ¶ Pēa. ad gloriam dei manifestādā vt in ceco nato. s̄. di. i. §. ex hijs. ⁊ ad iudiciuʒ future dānationis. vt in herode. s̄. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. ⁊ ad cautelā sui ⁊ alio᷑. vt in paulo. ⁊ vt studiosius illa vita querat̄ que erit ab omnib⁹ penis aliena. ⁊ vt sit fideli certandi materia ⁊ occasio vincendi qui nō vinceret si non pugnaret. s̄. di. vi. sed pensandum. c ¶ Ira dei. s̄. xi. q. iij. §. sig̃ iniuste. d ¶ Perturbatio. ecce q̄d sit ira hoīs. ⁊ q̄d ira dei.

pastoris primi snīa pcutit. q̄ ait. Canis reuersus ad vomitū suū. ⁊ sus lota i volutabro luti. Magna est eñ cōtra peccatū virt⁹[k] pnie: sed si q̄s in eadē pnia pseueret. Pniam agere vere ē ꝯmissa plāgere. sʒ iteꝝ plāgēda declinare. ¶ Idē

PRoductior[l] est pena q̄ culpa. ne parua putaret̄ culpa: si cū illa finiretur ⁊ pena. ac p hoc vel ad demōstrationē[m] debite miserie[n]: vel ad emēdationē[o] labilis vite: vl' ad exercitationē[p] necessarie[q] patiētie: tpalit̄ hoīem detinet[a] pena[b]: quē iam ad dānationē sempiternā reū nō detinet culpa. Ira dei[c] nō est vt hoīs id est perturbatio[d] ꝯcitati animi: sed trāquilla iusti supplicij cōstitutio.

Item iohannes os aureum

PErfecta pnia[e] cogit peccatorē oīa libenter sufferre. Et infra. In corde est cōtritio: in ore cōfessio: in ope tota humilitas: hec ē fructifera pnia. ¶ Item

ILle pniam digne agit: smaragd⁹ qui sic pterita mala deplorat: vt futura iterū nō cōmittat. Nā qui plangit pctm̄ suū: ⁊ iterū admittit pctm̄: q̄si quis lauet laterē crudū: quē quātomagis abluit: tātomagis lutū facit. ¶ Itē aug.

PEnitentes si tñ estis penitentes ⁊ nō estis irridētes. mutate vitā: recōciliamini deo: ⁊ vos euʒ cathena[f] pascetis. Qua inq̄s cathena[g] q̄ ligaueris i terra: ligata erunt ⁊ i celo. Audis ligaturā: ⁊ deo putas facere imposturam[h]. Pniam agis: genua figis ⁊ rides: subsānas patientiā dei. Si pniam agis[i] penites. si nō penitet te. penitēs non es. Si ergo penites cur facis q̄ male fecisti. Si fecisse penitet: noli facere. Si adhuc facis: certe non es penitens. ¶ Item ysidorus de summo bono.

PErfecta penitentia. cogit omnia iniuncta a sacerdote.

PEnitentes. eum cathena. s̄. e. di. i. agite. arg. cōtra di. ij. facilius. g ¶ Cathena. i. in cathena. i. ad mādatū ecclesie. s. scd̄m φ ecclesia vos ligauit. ⁊ est simile. i. q. i. iudices. h ¶ Imposturam. i. cū falsum imponere. φ scilicet iniuste ligaris ab ipso. deus enim neminem iniuste ligat. xi. q. iij. §. si ergo iniuste. impositor aūt dicitur qui falso aliquid alicui imponit. ff. de edil. edic. l. ob que vicia. §. i.

i ¶ Agis. actu vel voluntate.

ILlrisor. subsannare. i. naso torto deridere l ¶ Inconstātia. no. incōstātiā reprobari. ff. de pcu. in cause. ff. de offi. pcō. obseruare. ar. s̄. ff. de colla. bo. nōnunq̄. m ¶ Usu. cum preueniūtur a temptatione. j. di. v. c. i. n ¶ Ea. id est similia. o ¶ Isaias. adhuc est de capitulo ysidori. quod sequitur. p ¶ Lauamini. baptismo vl' penitentia. q ¶ Mundus. interius. r ¶ Lauatur. exterius.

r ¶ Lauatur.i.illa mūdicia nō est ei ad salutē.q2 est momētanea.nō pseuerās.vel nō est immūdus ex toto.sed ad tempus vel in parte. s ¶ Que fleuerat.š.xv.q.viij.bij q̄. t ¶ Soliloquioꝝ.i.psalmo rū qui sunt excellentiora de xp̄o eloquia.
Inanis.i.insufficiēs advitā eternā obtinēdā,vel carens fructu il lius pnie quā nō sequit̄ culpa. cuius fructus est vitatio gehēne ꝛ adeptio glie.

Irrisor est nō penitēs:qui adhuc agit qd̄ penitet:nec videt̄ deū poscere subditꝰ:sed subsannare[k] supbus. Canis reuersus ad vomitum:ꝛ penitēs ad pctm̄.multi em̄ lacrimas idesinēter fundūt: ꝛ peccare nō desinūt. Quosdā accipere lacrimas ad pniam cerno:ꝛ affectū pnie nō hr̄e.quia incōstantia[l] mētis nūc recordatiōe pcti lacrimas fundūt: nūc v̄o reuiuiscēte vsu[m] ea[n] q̄ fleuerunt iterādo cōmittūt. ¶ Isaias[o] de pctōribus dicit. Lauamini[p] mundi estote. Lauat̄ ꝛ mūdus[q] est:qui ēt pterita plāgit. ꝛ flenda itez nō admittit.lauat̄[r] ꝛ nō ē mūdus qui plāgit q̄ gessit nec deserit. ꝛ post lacrimas ea que[s] fleuerat repetit. ¶ Itez in libro soliloq̄oꝝ[t] augustinꝰ.
Inanis[v] est pnia quā sequēs culpa coinq̄nat. vulnꝰ iteratū tardiꝰ[x] sanat̄ frequēter[y] peccans ꝛ lugens veniā vix meret̄.nihil psunt lamēta si replicātur pctā.nihil veniaz valet a malis poscere:ꝛ mala denuo iterare. Persiste ergo in cōfessiōe.esto in pnia fortiter confirmatꝰ.bonā vitā quā cepisti tenere nō deseras.ppositū bone vite cōserua iugiter. ¶ Itez grego.in pastorali.
Qui admissa plangūt nec tn̄ deserunt[z] ꝯsiderare sollicite sciāt:q2 flendo inaniter se mūdant.q̄ viuēdo se neq̄ter inq̄nant.cū idcirco se lacrimis lauāt vt mūdi ad sordes[a] redeāt. Itē q̄ admissa plangit nec tn̄ deserit:pene grauiori se subijcit.q2 ipam quā flēdo ipetrare potuit:veniā ꝯtempsit. Itē lauamini mūdi estote. Post lauacrū em̄ mūdus eē negligit:q̄squis post lacrimas:vite inocētiā nō custodit. Lauātur ergo nec mundi sunt:qui ꝯmissa flere nō desinūt: sed rursus flendo cōmittūt. ¶ Item
Baptizant̄[b] q̄ppe a mortuo[c] q̄ mūdant se fletibꝰ a pctō sz post baptisma mortuum tangūt qui culpas post lacrimas repetunt.. ¶ Idem in moralibus

x ¶ Tardius. ar. cōtra vulnus achilleo qd̄ quondaz fecerat hosti vulneris auxiliū pdeas hasta tulit.
y ¶ Frequenter.š.di.xciij. diaconi sunt. cōtra. sz hoc aduerbiū vix soluit ꝯtrarietatem.
Qui admissa. deserunt peccare vel quia redeunt ad illa vel ad alia.
a ¶ Ad sordes cum hoc inde sequitur ꝛ ita vt:tenet̄ cōsecutiue. vt.i.q i.p̄sbyter.i.fi.
Baptizantur.hec v̄ba q̄ hic ponit grego.inueniūtur in libro ihesu filij syrach.
b ¶ Baptizātur.i. abluuntur ꝛ mundātur.j. de con. d.iiij.nec quē ꝙ.
c ¶ A mortuo i. a contactu mortui . tāgit qd̄ fiebat i veteri testamēto ꝙ si quis tāgebat ossa vel corpus mortui hominis.erat immundus septem diebus postea aspergebatur aqua aspersionis die tertio ꝛ septimo aspersionis.ꝛ sic mundabatur.sicut ꝛ hic tangitur ꝛ exponit̄. de con.
Incassum.deserat̄.finaliter.ar.j.di.iiij.§.filijs ꝯdi.iiij.nec quēꝙ.
e ¶ Frustra.quia indecēs est prius soluere.ꝛc̄.extra de renūci.litteras.arg.cōtra.C.de hijs quibꝰ vt indig.l.fi.ꝛ testamentū imperfectū nullū est.insti.quibꝰ mo.testa.infir.§.penul̄. f ¶ Sed verba. h incipit soluē auctoritates q̄ vident̄ dicē illā pniam nō fuisse veraz quā sequit̄ mortalis culpa.ꝛ respicit hic pmo illud.c.pniaz quippe agere. g ¶ Cōmittat.i.nō cōmittendi ppositū habeat. qui ergo a malis sic mentē reuocat vt cōmissa plāgat:ꝛ plāgenda cōmittere nō velit:nec satisfacere negligat:vere penitet licet postea forte casu vel infirmitate peccet nō ex proposito. g ¶ Cōmittat .opere non voluntate. h ¶ Enchiridion.i.in libro manuali.ꝛ d̄r ab en qd̄ est in,ꝛ chiros qd̄ est manus,i,liber manualis,

Sane.ppiciādus.i.placādus. a ¶ Emēdus.i.nō demus ei elemosinas in preciū.vt maneamꝰ licite in peccato.al's dicit.c.redime peccata tua.š.di.i.medicina.j.e.§.adhuc instant.š.i.q.vij.exigunt.remissio em̄ peccati nō dat licētiaz delinquēdi.peccata etiā publice rei puniri iterest.extra de collu.dete.c.ij.Sz tn̄ nō debemꝰ temere ad penas psilire ar.C.d̄ penis si operis.

Incassuz q̄ppe bonū agit̄:si añ vite terminū deserat̄[e] q2 ꝛ frustra[e] velociter currit q̄ priꝰ ꝙ̄ ad metas veniat: deficit. ¶ Sed v̄ba[f] diffinitiōis nō ad diuersa tp̄a.sz ad idē tp̄s referunt̄. videlz vt tp̄e quo deflet mala q̄ cōmisit nō cōmittat[g]:ꝛ que adhuc eū flere oporteat: qd̄ ex subseq̄uētibꝰ v̄bis eiusdē auctoritatis dat̄ itelligi dū dicit̄.naz q̄ sic alia deplorat:vt tn̄ alia cōmittat:adhuc penitentiā agere aut ignorat aut dissilat. ¶ Hinc augustinꝰ in enchiridion[h].
Sane cauēdū est ne q̄sꝙ̄ existimet ꝛ nefanda illa crimia q̄lia q̄ agūt regnū dei nō possidebūt: quotidie ppetrāda:ꝛ elemosinis quotidie redimēda in meliꝰ quippe vita est mutāda ꝛ p elemosinas de pctis preteritis est ppiciandus[k] deꝰ:nō ad hoc emēdꝰ[a] quodāmō: vt ea semp liceat impune ꝯmittere. Nemini em̄ dedit laxamētū peccādi:ꝙ̄uis miserādo deleat iam fctā pctā. si nō satisfactio congrua negligat̄. ¶ Idem.
Qui vult ordiate dare elemosinā a seip̄o[b] dz incipe[c]:ꝛ eam sibi primū dare. Est em̄ elemosina[d] opꝰ misericordie verissime: de q̄ dictū est[e]: misere anime tue placēs deo[f]. pter hoc renascimur vt deo placeamꝰ. ¶ Itē iohannes crisostomus.
De quotidianis breuibꝰ[g] leuibusꝙ̄ pctis: sine q̄bꝰ hec vita nō ducit̄:q̄tidiana[h] oratio[i] fideliū satisfacit[k]. Eoꝝ em̄ est dicere Pater noster[l] qui es i celis:q̄ iaz pr̄i taliter[m] regenerati sunt ex aq̄ ꝛ spū sācto. delet oīno hec orō minima q̄tidiana pctā. delet[n] ꝛ illa a q̄bꝰ vita fideliū etiā scelerate gesta:sz penitēdo i meliꝰ mutata: discedit sic queādmoduz v̄aciter dicit̄. dimitte[o] nobis debita nr̄a qm̄ nō d̄sunt q̄ dimittant̄ ita v̄aciter dicat̄. sicut ꝛ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̄is id est fiat qd̄ dicit̄[p] quia ꝛ ipsa elemosina est veniā petentibus oīno ignoscere. ¶ Itē pius papa.

Qui vult ordinate.a seipso.š.xxiij.q.v.si nō licz.C.de serui.preses. nec tenetur aliqua actione.qui ppter suas conseruandas alienas merces piicit. ff.de prescrip.ver.q̄ seruandarum.
c ¶ Incipere.vt habeat cor contritū.et dimittat ei a quo lesus est.
d ¶ Elemosina dicitur ab ely qd̄ est deus.ꝛ moy qd̄ est aq̄ q2 ita extinguit peccatum sicut aqua extinguit ignē.di.xv. tria.
e ¶ Dictum est in libro ihū filij sirach a salomone
f ¶ Placens deo. non ergo se fallant qui per largas elemosinas fructuum vel pecunie se existimant impunitatem emere.quia qui diligit iniquitatez odit animaz suam. ꝛ qui odit animam suam non est ei misericors sed crudelis. Si igitur vult ei dare elemosinam per quam fit mūda odiat eam scd̄m seculum ꝛ diligat eam scd̄m deuz hac elemosina quā sibi homo primum debet mūdantur interiora.ergo elēosina pecunie quā q̄s facit manens i mortali peccato. non ppie dicitur elemosina quia inordinate fit dum a se non incipit.ꝛ dum sibi crudelis existit non placet deo. H.
De quotidianis. breuibꝰ.ratione tp̄is vocat breuia.nam si durāt transeunt i mortalia.xxv.di.§.criminis. h ¶ Quotidiana.š.e.di.i.tres sunt actiones. i ¶ Oratio.š.e.di.iij.qui vult. k ¶ Satisfacit.j.de con.di.iij.aquam. l ¶ Pater noster.quia nō imponit̄ maior penitētia pro veniali ꝙ̄ vt dicat pater noster.vnde dicit canon ꝙ sufficit perfecta cōfessio cordis.š.di.i.c.vlti. m ¶ Taliter. ꝙ sint filij dei. ꝛ ita veraciter possunt dicere pater noster in quibus non est mortale aliquid.
n ¶ Peccata delz. nō ꝙ peccata mortalia primo cōmissa ea omnino dimittat.sed quia penitentiam pro mortali iniunctaz releuat.delet ergo mortalia quo ad penam non quo ad essentiam.sed venialia quo ad vtrumꝙ̄, sic ꝛ aqua benedicta.de con.di.iij.aquam sale conspersam,
o ¶ Dimitte.C.de nupti.imperialis.versus principium.
p ¶ Quod dicitur.scilicet dimittimus,argu,de con,di,ij,reuera,in fi,š,dis,xxiij.psalmista.ꝛ dis,lvi,dominus,

Nichil. j. de con. di. v. nichil. ⁊. c. nō mediocriter. s. di. lxxxij. quid ꝓdest.
r ¶ Prodest. ad vitā eternā. ꝓdest tñ admin⁹ suppliciū subeundū. j. c. di. si quis aūt nō hñs. vñ ⁊ pnia nō est denegāda sup vno peccato dū qs remanet in alijs. ex̄ de penitē. ⁊ re. ꝙ quidā. Itē ad tpalia cōsequēda. xxij. q. ij. si qlibz. Itē ad maiorē grē appositiōz. j. di. v. falsas s ¶ Ex psona huiuscemōi. de qua loquit̄ c. nihil.
t ¶ Penitētis. s. d vno ⁊ nō de alio. vł aliud cōmittētis. tē vel postea
Quamuis. s. di. i. quis.
k ¶ Vilis. i. si habetur vilis qd̄ ꝯtingeret ex iteratiōe eiusdem. oē eñ rarū ⁊c. xxij. di. legimus.
y ¶ Deo vel pape.
a ¶ Hac auctoritate. s. quis.
b ¶ Et illud. s. c. reperiunt̄.
c ¶ Determinat̄. s. qd̄ solēni itelligat̄
d ¶ Iterū sic dcm̄ ē s. c. pr. quis in fi.
e ¶ Parceret. q̄ si prius hoi nō pepcisset nō ei iteruz parcere diceret̄. arg. s. e. di. pnia est qdā dolēcij
f ¶ Satisfactio. materialiter tenet̄
g ¶ Intellectū. s. vt ad tps idē referatur non ad diuersa
h ¶ In libro. s. e. d. s. i. pnia est quedaz
i ¶ De perfecta penitētia. i. pfectoꝝ vł sufficiēs ad salutez vel duratura vsqz i finem.
k ¶ Proficiēs. id ē ad salutē sufficiens
l ¶ Perfecta. quia grad⁹ sunt in ea. vt s. di. ij. dñ sancta. et pcedēti. §.
a ¶ Perfecta. i. ad salutem sufficiēs
b ¶ Duratura. h da tur intelligi ꝙ quedam dr̄ pfecta vsqz ad finē duratura
c ¶ Modū ꝙ dr̄ pfecta. i. ad salutē sufficiens. vt cū qs toto corde dolet ⁊ gemit.
d ¶ Perfectiōis. q̄ dr̄ pfecta. i. vsqz ad finē duratura.
e ¶ Illud aūt. s. e. si apostolus.
f ¶ Reuocet̄. q̄ ex leui cā fieri pōt. C. d lib. ⁊ eoꝝ li. l. ij. ar. xv. q. vij. ca. i. dū tñ lege sit cōprehensa. g ¶ Nō aūt inductis auctātib⁹ qs induxit q̄ pniam nō esse iterandā dicunt. ⁊ ꝙ pnia postq̄ peccat̄ nō obtinet veniā. incipit ꝓbare p multas auctes ⁊ exēpla, ꝙ pnia sepius iterat̄. ⁊ ꝙ sepius p pniam remittuntur peccata
Septies, verbū salomonis qd̄ exponit hiero. h ¶ Septies ꝓ vni-

Nihil[q] ꝓdest[r] homini ieiunare ⁊ orare ⁊ alia religionis opa agere: nisi mēs ab iniqtate reuocet̄ ¶ Ex psona huiuscemōi[s] penitētis[t] ⁊ illd̄ smaragdi itelligit̄. Ille pniaz digne agit ⁊c. Et illud augustini. penitētes ⁊c. Et illd̄ ysidori. Irrisor ē nō penitēs. Et illd̄ ysaie Lauami mūdi estote. Itē illud soliloqorū. Inanis est pnia. Silr̄ illud gregorij. Qui admissa plāgūt ⁊ baptizant̄ a mortuo. Illud aūt ambrosij. Repiunt̄ ⁊c. nō scd̄m gnālē sz bm spālem cōsuetudinē eccl'ie de solēni pnia dictuz intelligitur. que apd̄ quosdā semel celebrata nō iterat̄. ¶ Vñ augu. scribit ad macedoniū. Quāuis[v] caute ⁊ salubriter puisuz sit: vt loc⁹ illi⁹ humillime pnie semel in eccl'a cōcedat̄. ne medicina vilis[x] ⁊ min⁹ vtilis eēt egrotis q̄ tāto magis salubris est: quāto min⁹ cōtēptibilis fuerit. Quis tñ audeat deo[y] dicere qre huic hoi qui post primā pniam rursus se laqueis iniqtatis obstringit: adhuc iterū parcis ¶ Hac auctoritate[a] ⁊ illud[b] ambro. determinat̄[c] ⁊ iterū[d] peccatori post primā pniam venia dari mōstrat̄. alioqn nequaq̄ iterū parceret[e] deus: q̄ nec dū pepcisset. Satisfactio[f] quoqz pnie est. vade ⁊ ampli⁹ noli peccare. eundē cū diffinitiōe intellectū[g] hñt. Illud aūt qd̄ in libro[h] de pnia dicit̄ de pfecta[i] intelligēdū est. Sicut eñ caritas alia incipiēs. alia ē pficiens[k]. alia est pfecta[l]. sic ⁊ pnia. alia est incipiētiū. alia ē pficiētiū. alia pfectoꝝ. Sicut aūt caritati lz nōdū pfecte in baptismo dat̄ venia peccatoꝝ vt qūuis postea grauiter aliqs sit peccatur⁹: tūc tñ intelligat̄ esse renat⁹ nō aqua tñ sicut iouinian⁹ tradidit: sz aqua ⁊ spū scō sicut ieronimus cōtra eū scribit. sic ⁊ incipientiū pnie venia nō negat̄. q̄ quadā rōne pfecta[a] pōt dici q̄ toto corde gemit ⁊ dolet. licet alia rōne pōt dici impfecta: q̄ nō vsqz in finē duratura[b] est. Scd̄m primū modū[c] pfectiōis[d] intelligit̄ illd̄ iohānis os aurei pfecta pnia ⁊c. Iuxta scd̄m modū pfectōis. illd̄ augustini itelligit̄ pnia est vīdicta sp puniēs i se qd̄ dolet cōmisisse. Illd̄ aūt[e] si pnia finit̄ nihil de venia relinquit̄ dupl'r intelligi pōt. Si eñ iuxta quorūdā sniam pctā dimissa redeūt facile est intelligere nihil de venia relin-

verfitate ponit̄. i. oib⁹ modis ⁊ generib⁹ flagicioꝝ ⁊ tribulationū.
i ¶ Cadit. i. affligitur. k ¶ Resurgit. i. nō perit sed proficit.
l ¶ Cadit. si intelligas h de cāu q̄ fit p pctm̄ mortale. exaudi ꝙ dicit in die. s. vite sue ⁊ tūc est cāus a caritate. si v̄o intelligas de cāu q̄ fit p veniale. p qd̄ cadit a qdā inocētia, nō a caritate. tūc exaudi de die naturali
m ¶ Vocabulū. gnāl'r dicit lex. ꝙ q̄ possessionē vi adeptā in ipo cōgressu recupat i pristinā cām viō: potius reuerti q̄ vi possidere. ff. d vi ⁊ vi arma. q̄ possessionē. ar. s. di. ij. §. h itaqz. c. firmū.
n ¶ Septuagesies. i. q̄si q̄finitū. p ifinito ponit̄. j. e. dist. adhuc v̄. medicoꝝ. xvi. q. ij. visis v̄. habet eñ.
o ¶ Cui plus. hec fuit rñsio symonis cuz dñs eū interrogauit de feneratore qui debitorib⁹ debita inequalia dimisit.
Totā. trāstulit. q̄ ad culpā. nō q̄ ad penā. j. e. illd̄. ⁊. s. di. i. sicut primi. vł q̄ ad penā eternā. non q̄ ad tpalē. j. d. iiij. §. filijs. h.
q ¶ Cōuersus. s. di. i. §. eo.
r ¶ Indiget. misericordia. i. magno effcū misericordie. nā misericordia dei eque magna est sp
s ¶ Rex. de facto. ar. di. lxxxiij. nemo. ex̄. qui fi. sunt le. p venerabilem.
t ¶ Nō timebat. h habes vnā expositionē huius auctoritatis. aliā hēs. s. di. i. ⁊ venit. vel dic ꝙ aliū nō timebat. q̄. s. iuste possz eū punire. cū ipe solus sine pctō sit. s. iij. q. vij. iudicet. v ¶ Iustificeris, q̄ ꝯtinuo penituit. vt. s. di. i. ⁊ venit. x ¶ Cōclusit. i. permisit.
y ¶ Oia. i. iudeos ⁊ gētiles. z ¶ Vt oib⁹. q̄ ad sufficientiā. nō q̄ ad efficaciā. s. e. di. ij. cū⁹ a ¶ Cōputruerūt, cū pctō iterū consen-

quit̄ qm̄ pctā q̄ prius erāt dimissa iterū replicant̄. Sicut eñ ille qui ex iusta huitute in libertatē manumittit̄ interimve liber est: quamuis ob ingratitudinem in huiuitutem postea reuoceiur: sic ⁊ penitēti peccata v̄e remittunt̄: q̄uis ob ingratitudinē venie eisdē postea sit implicādus. Si autē pctā dimissa nō redeūt: dicit̄ nihil relinq̄ de venia. q̄ nihil sibi reliquitur de vite mūdicia: ⁊ spe eterne beatitudinis quā cū venia assecut⁹ est. Sicut eñ argēto pfecte purgato nihil sui decoris relinqtur: si sequēti erugine fedat̄. nō tñ prima sz sub sequēti sordidat̄: sic expiato p pniam: nihil de venia dicit̄ relinq̄. cū tñ iam nō deletis: sz adhuc expiādis coinqnet̄. ¶ Nō autē[s] p pniam nō semel tm̄ sz sepissime pctā remittantur: multoꝝ auctoritate ꝓbatur ¶ Ait eñ ieronim⁹ ad rusticū de pnia. Septies[h] cadit[i] in die iust⁹ ⁊ resurgit[k]. Si cadit[l] quō iust⁹: si iustus quō cadit. Sz iusti vocabulū[m] nō amittit: q̄ p pniam semp resurgit. ⁊ nō soluz septies: sz septuagies[n] septies delinquēti si ꝯuertat̄ ad pniam pctā donant̄: cui plus[o] donat̄: plus diligit. ¶ Dauid q̄ p pniam adulterij sil'r ⁊ homicidij veniā impetrauit. de cui⁹ pnia in eodē libro ieronim⁹ scribit. Totā pniam peccatoris ōndit psalm⁹ qnquagesimus. qn ingressus est dauid ad vxorez vrie. ⁊ a nathā ꝓpheta correpť. dauid rñdit dicēs peccaui. Statiqz meruit audire. ⁊ dñs transtulit[p] a te pctm̄ tuū. Adulterio eñ iūxerat homicidiū. ⁊ tñ cōuersus[q] ad lacrimas: miserere inqt mei de⁹ scd̄m magnā misericordiā tuā. Magnū eñ pctm̄ magna indiget[r] misericordia. Vñ subiūgit ⁊ dicit. Multuz laua me ab iniqtate mea. ⁊ a pcō meo mūda me Qm̄ iniqtatē meā ego cognosco: ⁊ peccatū meū corā me est sp. Tibi soli peccaui. Rex[s] eñ erat ⁊ aliū non timebat[t]. et malū corā te feci vt iustificeris[v] in sermonib⁹ tuis ⁊ vincas cū iudicaris. Conclusit[x] eñ de⁹ oia[y] sub pctō. vt oibus[z] misereatur. nūqz pfecit vt dudū pctōr ⁊ penitēs trāsiret i magr̄m. Docebo iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te ꝯuertent̄. Confessio ei ⁊ pl'critudo corā eo. vt q̄ fuerit sua pctā cōfessus. ⁊ dixerit corrupte sūt ⁊ cōputruerūt[a] cicatrices[b] mee. feditatē

vulnerũ in sanitatis decorem[c] cõmutet

¶ Itẽ ambrosius in apologia[d] dauid

Ile rex[e] tant⁹ ac potẽs. nec exiguo[f] quidẽ mometo manere penes se delicti passus est cõsciẽtiã[g]. sed pmatura cõfessione atqȝ imenso dolore reddidit pctm̃ suũ dño. ⁊ infra. Deniqȝ dñm dolor intimi mouet affect⁹: vbi nathã diceret qm̃ penituit te: ⁊ dñs trãstulit[h] pctm̃ tuũ. maturitas itaqȝ venie pfundã i rege fuisse pniaȝ declarauit q̃ tãti erroris offensaȝ trãsduxit. Et infra. Sãcti qui[i] cõsummare certamen piũ gestiũt ⁊ currere cursuȝ salutis: sicubi forte vt hoies corruunt[k]: nature magis fragilitate q̃ peccãdi libidine acriores ad currenduȝ resurgũt. stimulo pudoris maiora reparantes certamina. vt nõ solũ nullũ attulisse estimet lapsus impedimẽtũ: sȝ etiã velocitatis incẽtiua cumulasse[l]. Ergo si currẽtiũ[m] nõ soluit[n] cursus: cuȝ aliqui forte ceciderũt nõ luctantiũ[a] cõtentio. sed inoffensa manẽt certamina. Quinetiã plerĩq post vnũ vel alterũ lapsum: gr̃a maiore[b] vicerũt[c]: quãtomagis agone pietatis ingressi: nõ debẽt vni⁹ plapsionis offensiõe censeri. cũ btũs sit: q̃ se potuit reparare post lapsũ. Et infra. q peccauit cõditõis[d] ẽ: q supplicauit correctõis. lapsus est cõis sȝ spãlis ꝯfessio Culpã itaqȝ incidisse nature est: diluisse virtutis[e]. Et infra. Pctm̃ aut donat[f] aut delet[g]: aut tegit: donat[h] p gr̃aȝ. deletur p sanguinẽ[i] crucis. tegit p caritatem[k]. Silr ⁊ iniq̃tas[l] q̃ extimat habitudo mẽtis iniuste. Licȝ Jo. in epl'a eũ q̃ fecit pctm̃. ⁊ iniq̃tatem[m] fecisse dixerit. Pctm̃ est iniq̃tas[n] qȝ in pctõ ipo iniquitas est: tñ vt nobis videt. pctm̃ op⁹ est iniq̃tatis. iniq̃tas aũt opatrix culpe[o] atqȝ delicti. prius est ergo vt ipa iniq̃tas deleat: excidat radix ⁊ seminariũ pctõꝝ. Itaqȝ quẽadmodũ itrãs i aĩaȝ sapientis disciplina iprudẽtiaȝ tollit. ⁊ sciẽtia ignorãtiã. sic pfecta virt⁹ iniq̃tatẽ ⁊ remissio pctõꝝ delet[p] oĩne pctm̃. ¶ Item

Illud vero[q] q̃ admirabile in codẽ est q angelo feriẽti plebẽ se obtulit dauid dicẽs. grex iste[r] q̃d fecit. fiat manus tua in me ⁊ i domũ pr̃is mei. Quo fctõ stati sacrificio dign⁹ iudicat⁹ ẽ: qui absolutiõe estimabat indign⁹. Nec mirũ si tali sua oblatiõe p pplo pcti sui adept⁹ est veniã. cũ moyses[s] offerẽdo se dño p plebis errore pcã diluerit. Texit ergo pctã sua an nõ. Si q̃s eñ hoc neget cũ ipe docuerit pp̃heta q remittat iniq̃tas. tegant ⁊ pctã non imputent a dño. Delictuȝ meũ ego agnosco ⁊ iniusticiã meã nõ opui. Dixi pnũciabo aduersuȝ me iniusticiã meã dño. ⁊ tu remisisti impietatẽ pcti mei. Si dixit pnunciabo ⁊ veniã meruit[t] anteq̃ pnũciaret q̃tomagis[a] vbi de se pnũciauit dicens Iniq̃tatẽ meã ego agnosco ⁊ delictuȝ meũ cõtra me est sp. remissuȝ est ei oĩne pctm̃. licȝ spãlr de hoc[b] nathã pph̃ a rñdit ⁊ dñs transtulit pctm̃ tuũ ergo ⁊ remissionẽ meruit iniq̃tatis ⁊ texit caritate. atqȝ opuit pctã sua. ⁊ texit opib⁹ bo

timr. b ¶ Cicatrices. i. plage pctõꝝ per baptismũ. put exponitur j. di. iiij. c. vlti. vel per aliud remediũ sanare. c ¶ Decor: ẽ. dum ad actuȝ ducit. d ¶ In apologia dauid. lib. excusatorius de dauid

Ille rex. Ca. in hoc caplõ excusat multis modis pctm̃ dauid adulterij. s. ⁊ homicidij. primo qȝ diu noluit manere in pctõ. Scdõ qȝ grauiter i corde doluit qd̃ inde patet. qȝ statiȝ dimissũ fuit ei peccatũ. Tertio qȝ si q̃nq sancti peccãt: credẽdũ est hoc eis cõtingere potius fragilitate nature q̃ peccandi libidine. vñ fortius resurgũt a deo vt nõ videant cecidisse. In scd̃a p̃te põit dr̃iaȝ inter pctm̃ et iniquitatem. Pctm̃ eñ est opus iniq̃tatis. iniquitas est q̃litas mẽtis. vñ q̃ vult cauere a pctõ extirpet radicẽ ipaȝ peccati. s. iniq̃tateȝ

f ¶ Nec exiguo. postq̃ redargut⁹ est a nathan.

g ¶ Cõsciẽtiã. ar. q nõ dicitur q̃s morderi pcti ꝯscia. ex quo iam d̃co penituit. vñ subire secure potuit sacramẽtũ artaldi. viij. q. iij. artaldus. licȝ ar. cõtra sit. s̃. xxv. di. pmũ Sȝ nota q cõscia duplr accipit. q̃nq eñ d̃r cõscia delicti vt ibi q̃nq d̃r morsus pcti vt hic. ⁊ scd̃m q dicit orati⁹. Nil cõscire sibi nulla pallescere culpa. h ¶ Trãstulit. i. deleuerat. quo ad penã eternã aĩs tpalr punit⁹ fuit. s̃. di. i. sicut primi. i ¶ Sancti q. p hoc intẽdit pbare q vtilis est pnia. licȝ sequat offensa quedã. s. humana siltudine currentiũ in brauio vel agone. nã licet in cursu labant si postea viriliť insistãt: lapsus p̃terit⁹ nullaten⁹ eis imputat sic ⁊ spũalis agonista dũ currit ad brauiũ vocatiõis eterne licȝ aliq̃n labat i via si post resurgit lapsus nõ obest. qm̃ etiã stimulo incitat⁹ pudoris: ad cõsũmationẽ cursus ampli⁹ inardescit. l. di. fidelior. k ¶ Corruũt s̃. xx. q. iij. procliuior. j. e. inter hec hircum. in aut. de mo. §. hinc.

l ¶ Cumulasse. i. incentiuũ. ad bñ opandũ augmẽtasse. m ¶ Currentiũ. i. bene opantiũ. vel intelligit ad litterã. n ¶ Soluit. s̃. e. di. i. §. alij ecõtra. ⁊ c. venit inquit. a ¶ Luctãtiũ. vt fiat cõtentio si illi postea obtinuerũt b ¶ Maiore. s̃. di. l. fidelior. c ¶ Cẽseri. i. dãnari. d ¶ Cõditiõis. humane e ¶ Virtutis. j. e. inter hec hircũ. f ¶ Donat. i. donari q̃dcȝ d̃r q nullo iure cogẽte cõceditur. ar. s̃. di. ij. nullus eoꝝ. ff. de re. iuris donari. vñ cũ pmã gr̃aȝ nemo possit mereri. pȝ q gratis fit remissio pctõꝝ. g ¶ Delet̃. s̃. di. l. is ptãtis. h ¶ Donat. donat pctm̃ q̃n ita remittitur vt p eo nulla pena exigat vt in baptismo. delet: cũ interior macula abstergitur. cũ ad penã eternã minime reseruat delet: per sanguinẽ in passione. i. per fidẽ quã q̃s hȝ de passione xp̃i. i ¶ Delet per sanguinẽ siquidẽ in baptismo delet originale ne obsit nõ vt nõ sit. j. de cõ. di. iiij. c. ij. ⁊ alludit hic nature sanguinis. humida eñ naturã hñt abluendi. sicut Joh. in apocalipsi ait de martiribus lauerũt stolas suas in sanguine agni. ⁊ apl's delectur cyrographus per mortẽ xp̃i quo dyabolo tenebamur obnoxij. lxxvi. di. c. scire debet. ver. Item in apologia dauid. deleta scriptura carta manet. silr deleta culpa originali in baptismo. remanet ipa iniq̃tas. id est fomes peccati. ad penã tantũ non ad culpam. k ¶ Tegit per caritatem. id est per bona opera. sic enim vnum corpus regitur per oppositionem alterius. sic peccatum tegitur p bona opera contraria. vt. j. c. illud. ver. atq operuit peccata ⁊ texit operibus bonis. vel referas hoc ad diuersa peccata. vt peccatũ qd̃ est tantum in volũtate. dicatur donari originale autem deleri. actuale tegi. vnde psalmista. beati quoꝝ remisse sunt iniquitates ⁊c.

l ¶ Iniquitas. supple aut donat aut deletur aut tegitur.

m ¶ Iniquitatẽ. sic omnis qui facit peccatum ⁊ iniquitateȝ facit. quia peccatuȝ est iniquitas ⁊c.

n ¶ Iniquitas. id ẽ ex iniquitate procedit peccatum.

o ¶ Operatrix culpe. sicut caritas bonorum meritoꝝ. vt s̃. di. ij. caritas

o ¶ Operatrix culpe. innuitur ex hac serie. q iniq̃tas nõ est peccatum. ⁊ vice versa quod aliquibus videtur absurdũ sed non est si vocabuli acceptio multipliciter attendat. dicitur enim peccatum large ⁊ stricte. quicquid vtiq a deo non est. large pcti appellatione cõtinetur. vt peccatũ originale. ⁊ vicium animi quod dicit habitudo mentis iniuste. Si eñ deus omnipotens dicitur quia omnia potest ⁊ facit preter peccatum. recte quicquid ab eo nõ est: peccatuȝ dici potest. cũ etiã posse peccare non sit aliquid posse. vt. s̃. di. ij. §. caritas autem. stricte vero ⁊ proprie dicitur peccatum peccantis actio ⁊ ita hic accipitur fm illud augustini. peccatũ est dictũ vel factum vel concupitum quod fit contra legem dei. ⁊ fm hoc iniquitas non est peccatum. si enim iniquitas est habitudo mentis iniuste. ⁊ habitudo est qualitas. ⁊ nulla qualitas est actio ergo nec peccatũ. vnde ⁊ hic ambrosius ait. peccatuȝ est opus iniquitatis quia ex iniquitate vt ex causa pcedit. sic econtrario bona merita ex caritate prouenire dicuntur. vt. s̃. di. ij. caritas est vt mihi videtur. h.

p ¶ Delet. s̃. xi. q. iij. estimant. s̃. xxxij. q. i. cum renunciatur.

Illud vero. Casus adhuc persistit ambrosius in excusatione dauid. cõmendat eum q morti se obtulit pro plebe. ⁊ veniam adeptus est. sicut et moyses impetrauerat veniã populo. preterea dauid peccatum suum nõ excusauit sed humiliter confessus est. preterea nõ fecit hoc dolo sed errore: nõ peccandi libidine sed causa misterij.

r ¶ Grex iste. s̃. i. q. iiij. §. item peccato.

s ¶ Moyses. s̃. di. xlv. disciplina.

t ¶ Meruit. id est obtinuit.

a ¶ Quantomagis. argu. votum de presenti magis obligare q̃ votuȝ de futuro. arg. contra extra qui clerici vel vo. rursus. vbi dicitur q votum simplex non minus obligat q̃ solẽne.

b ¶ De hoc. id est de peccato homicidij ⁊ adulterij.

c ¶ Sed vmbra. s̄. xxxi. q. i. §. sʒ obijcit. d ¶ Ecce. deliquerit. ppl̄i nume
ratione. i. q. iiij. §. Jtē pctō. v. Jtē dauid. e ¶ Multitudo. s̄. i. q. iiij. §.
Achab. xxiij. q. viij. cōuenior. g ¶ In loco. i. in eadē re- item pctō.
gione. nō est verū in eodē loco singulari. h ¶ Jezrahel ciuitas est
f ¶ Vnū. i. sile. k ¶ Jezabel. ⁊ ita medicamētū fuit vni ad interitū ⁊c. vt
xxiij. q. iiij. nabucho
donosor.
l ¶ Cōdēnatur. cuʒ
iehu precepit eunu-
chis ꝙ eum p̄cipita
rent de turri. q2 dixe
rat nūꝙ pax erit ʒā
bri qui interfecit do
minū suū. s. filiū me
um zaran.

Talis mihi. sper
nit. s̄. xxvi. q. vi.
agnouimus.
b ¶ Perueniat ma
loꝝ. pōt g̃ aliqs eē
sūme malus sʒ n̄ re-
pente. vt. s̄. di. ij. §.
ecōtrario. sʒ certe sū
me bonus n̄ pōt q̄s
eē nec sūme malꝰ in
tentiōe malicie vel
bonicie q̄n aliꝰ pos
sit eē melior vel de-
terior. Nā dicit au-
ctoritas. supbia eo-
rū qui te oderūt ascē-
dit sp. sʒ vniuersita
te maloꝝ pōt q̄s eē
sūme malus. vt refe
ras hoc ad septē vi-
cia p̄ncipalia. nā il-
la septē bñ pōt q̄s
cōmittere. vel dic il-
lū puenisse ad sūmū
maloꝝ cuiꝰ despera
bilis ē correctio. ita
est desperatus q̄ pu
tat plꝰ deū offendis
se ꝙ possit sibi r̄mit
tere. sicut caym. xc.
di. necꝫ.
c ¶ Suscipit. deꝰ eū
d ¶ Respuit. scʒ sa-
tisfactionem.
e ¶ Patit. diligit ei
deꝰ bonū qō i peccā
te plātauit. j. e. pin̄.
f ¶ Sanaui. ꝑ pniaʒ
g ¶ Consolatꝰ. poli
sinterō. i. pluralitas
coniunctionuʒ.
h ¶ A cūct̄. sʒ quō
absoluit eū ab oibꝰ
pctis cū eiꝰ pnīa ve
ra nō eēt nō enī pe-
nitebat nisi vt euita
ret mala tēpalia. vt
dic caplm seqns. sʒ
dic ꝙ absoluit eū ꝑ
ut h sequit nō indu
cā mala i diebꝰ eiꝰ.
vn̄ expone pctis. i.
pēis. vl absoluit eū
ab oibꝰ pctis. s. ab
illo pcedētibꝰ. q2 cū
ꝑ falsos testes eū cō
dēnari fecerit periu
ria sīt inde secuta. ar.

nis, nec imputatū est ei pctm̄. q2 nō fuit
in eo dolus malicie sed lapsus erroris.
Deniqʒ nō fuit improbitatis estus: sed
vmbra[a] misterij. ⁊ tñ cōfessus est delictū
suū: agnouit iniqtatē: vidit lauacrū. et
vidit ⁊ credidit. Dilexit multū vt nimia
caritate tegere queuis posset errorem.
¶ Ecce cuiꝰ pnīa hic cōmēdat cui etiā
venia ꝑ ꝓphetā data monstrat: ꝙ gra-
uiter postea deliquerit[d] populi multitu
do[e] ꝓstrata ōndit. Achab quoqʒ vt hie
ronimꝰ ad iouinianū scribit. rex impijs-
simus. vt sniaʒ dei subterfugeret: ⁊ euer
sio domus eiꝰ differret in posteros: ieiu
nio impetrauit ⁊ sacco. ¶ De quo ad
eūdē rusticū scribit idē hieronimꝰ dicēs
Achab rex impijssimꝰ vineā nabu-
the cruore possedit. ⁊ cum iezabel
nō tā cōiugio sibi ꝙ crudelitate cōiun-
cta helye increpatiōe corripit. hec dicit
dñs occidisti ⁊ possedisti. ⁊ iterū i loco[g]
i quo linxert canes sanguinē nabuthe.
ibi lingent sanguinē tuum m. ⁊ iezabel ca
nes cōmedent añ muros iezrahel[h]. Qō
cū audisset achab scidit vestimēta sua ⁊
posuit saccū sup carnē suā. ieiunauitqʒ
⁊ dormiuit in cilicio. Factusqʒ est s̄mo
dñi ad helyā dicēs. qm̄ reueritꝰ ē achab
faciē meā: nō inducā malū in diebꝰ eius
vnū scelus achab ⁊ iezabel[k] cōmiserūt.
⁊ tñ cōuerso achab ad pniam pena dif-
fertur in posteros. ⁊ iezabel in scelere ꝑ
seuerans pñti cōdēnat[l] iudicio. ¶ Jo.
Crisostomꝰ de reparatōne lapsi.
Talis mihi crede. talis est erga ho-
mines pietas dei. talis nūꝙ spernit[a] pe
nitentiā si ei sincere ⁊ simplr offerat. ⁊ si
ad summū q̄s perueniat maloꝝ[b]. ⁊ inde tñ
velit reuerti ad virtutis viā. suscipit[c] et
libenter amplectit. facit oīa quatenꝰ ad
priorē reuocet statū. quodqʒ est adhuc
ꝓstantiꝰ ⁊ eminēti[d] etiā si nō poterit q̄s
explere oēm satisfaciēdi ordinē. quātu-
lacūqʒ tñ: ⁊ quālibet breui tpe gestam:
nō respuit[d] pniam. Suscipit etiā ipsam
nec patit[e] q̄uis exigue ꝯuersionis ꝑde
re mercedē. Hoc enī mihi indicat ysaias
vbi de pplō iudeoꝝ talia quedaʒ dicit.
ꝓpter pctm̄ modice cōturbaui eū. ⁊ per
cussi eū ⁊ auerti faciē meā ab eo. contri-
statusqʒ est ⁊ ambulauit tristis ⁊ sanaui[f]
eū. ⁊ cōsolatꝰ[g] sum eū. Euidētꝰ aūt no
bis testimoniū dabit etiā rex ille impijs-
simꝰ q̄ cupiditatis q̄dē sue ꝑdā vxoris
nequitia q̄siuit. sed pturbatꝰ ipsi scele-
ris imanitate penituit: ⁊ cilicio circūda
tus faciꝰ suū fleuit. atqʒ ita erga se dei
misericordiā ꝓuocauit vt a cūctis[h] euʒ

absolueret pctis. Sic enī ait deꝰ ad he-
lyam. Vidisti quō cōpunctꝰ est achab a
facie mea. ⁊ q2 fleuit in ꝯspectu meo. nō
inducā mala[i] in diebꝰ eiꝰ. ¶ Jtē grego
rius in omelia. x. super ezechielē
Sicut achab rex iniquꝰ a ꝓpha re-
prehēsus. cū cōtra se diuinā sniam au-
disset ptimuit. ⁊ in magno merore dep-
hensus est: ita vt ꝓphe suo dñs diceret
Nōne vidisti humiliatū achab coram
me. q2 ergo humiliatꝰ est mei cā[k]: nō in-
ducaʒ malū in diebꝰ eiꝰ. in quibꝰ verbis
dñi pensandū est quō ei in electis suis
meror amaritudinis cōplaceat: q̄ amit-
tere timēt deū. si sic ei ⁊ in reprobo pnīa
placuit q̄ timebat ꝑdere pñs seculū. aut
quō ei grata sit spōntanea afflictio pro
culpis in eis q̄ placēt si hec ad tp̄us pla
cuit. ⁊ in illo q̄ displicebat ¶ Niniuite[l]
quoqʒ quos in euāgelio dñs cōmēdat
pniam egerūt in pdicatōe ione. ⁊ ex mi
sericordia dñi idulgētiā cōsecuti: subuer
sionis interitū subterfugere meruerunt
¶ Sʒ q̄lis post acceptam veniā achab
vixerit: textꝰ libri regū declarat. De q̄
etiā scribit ambrosiꝰ ꝙ iezabel vxor eiꝰ
cuiꝰ inflāmabat arbitrio: cor eiꝰ cōuer-
tit. ⁊ nimijs sacrilegijs execrabilē fecit.
⁊ hūc penitētie eiꝰ effectuʒ reuocauit.
¶ De niniuitis aūt scribit hieronimꝰ i
pricipio ione
Sicut enī ait hero-
dotꝰ[m] niniue a rege medoꝝ subuer
sa[n] est. regnāte apd hebreos iosia. vnō
patet illā pdicāte iona: ex pnīa veniam
meruisse. sʒ q2 post ad vomitū redijt: ex
ira dei subuersam fuisse. ¶ Jtē in prin-
cipio naum
Naum[o] ꝓphā añ
aduentū regis[p] assyrioꝝ[q] q̄ ppl̄m
israhel captiuū in suas regiones trāstu
lerat: fuisse hebreoꝝ traditio[r] cōfirmat.
Siqdem in fine huiꝰ lectiōis pdicti re-
gis aduētū ⁊ idē ꝓpha annūciare mon
strat. sed cū hitatores niniue Jona ci-
uitatis interitū pdicāte ne diuina ira de-
nūciatū interitū sustinerent pctoꝝ ⁊ im
pietatis pniam egissent: accepta dei mi
sericordia grauioribꝰ criminibꝰ se impli
cuerūt. Qua de cā memoratꝰ ꝓpha spi
ritu sctō plenꝰ iudiciū[s] dei annūciās: ita
est elocutꝰ[t]. Deꝰ zelās[v] ⁊ vlciscēs[x] dñs.
¶ Jtē ꝙ frequēter penitētie venia ꝓste-
tur testat augu. i libro d pnīa scribēs ꝯ
q̄sdā hereticos q̄ peccātibꝰ pꝰ baptisma
Semel tñ dicebāt vtilē eē pniaʒ ꝯ
Hoc instātꝰ q̄s aug. scribit dicēs
perfidi[a] qm̄ saptūt[b] plꝰ ꝙ oporteat[c] nō
sobrij sʒ excedētes mēsurā. dicūt enī ⁊ si
semel peccātibꝰ post baptismū valeat pe

ex de testi. sic. Et no. ꝙ ē triplex pctoꝝ venia. Pria ꝯsistit i pene di-
latiōe. Scḋa i culpe abolitōe q̄ fit ꝑ pniaʒ. Tertia i culpe ⁊ pene di
missiōe qḋ fit ꝑ baptismū. de ꝯse. di. iiij. sine. de pma h. de scḋa di. ij.
Si q̄s. i ¶ Mala. cōminata. al's ei bñ iduxit i diebꝰ eiꝰ. g.
Jtē achab. mei cā. timoris. ⁊ ita vidē ꝙ solo timore sine amore pos-
sit q̄s veniaʒ
cōsequi scḋm
ꝙ sonare vidē
illa auctas.
fuite dño i ti-
more. Sed ꝯ
nōne talis ē
malꝰ. g̃ nihil
boni merer.
arg. s̄. l. di. vt
ꝯstituer. vbi
dic ꝙ q̄ a fo re
cupandi ho-
norē supbea-
git pniam ⁊c.
Jtē v̄a nō ē
pnia q̄ nō fit
ex fide ꝑ dile-
ctōeʒ opante
vt. s̄. c. si apls
lā risuʒ ē ad
h i gl. sʒ quō.
l ¶ Niniuite
sʒ q̄lis oñso q̄
lr achab ⁊ ni
niuite verā e-
gerūt pniam
oñdit q̄lr pꝰ
ea peccauert
mortalit.
Sicut ait.
herodotꝰ hy
storiographꝰ
quidam
n ¶ Subuer-
sa. a medis.
Naum v̄ba
ieronimi.
p ¶ Regis. sʒ
salmanasar
q ¶ Assyrioꝝ
metropol' e-
rat niniue
r ¶ Traditio.
sic ꝯstrue. tra
ditio hebreo
rū ꝯfirmat na
um fuisse pro
phetā añ ⁊c.
s ¶ Judiciū.
ꝙ s. captiua-
rent a medis
t ¶ Elocutꝰ. s.
naū q̄ d niniu-
ue ꝓphauit.
sic ⁊ ionas
v ¶ Zelās. i.
exactor casti-
tatis q̄ si vio
lat i mittit pe
nā vt sic reuo
cet ad castita
tē vn̄ seq̄t vl-
ciscēs ⁊c.
x ¶ Vlciscēs
vox ꝓphete
deū laudātis
ꝙ de assyrijs

volus est iniuriā populi sui. q: captiuati sunt a medis.

Adhuc instat. Ca. dicebāt quidā heretici q de⁹ post baptismū semel dat veniā peccati. vñ si quis egit pniam ⁊ illā voluerit iterare inutilis erit ⁊ errorē suū ꝯfirmabāt duab⁹ rōnib⁹. Prima. q: si de⁹ totiēs peccatū dimitteret q̄tiēs hō peccat videret̄ peccata diligere. Secūda. q: nō legitur in euangelio q xp̄s bis illuminauerit aliq̄ quē cecū. vel bis suscitauerit aliquem mortuū. ex q̄ colligitur q bis eidē homini peccata non dimitt. Illā ḡ errorē ꝓbat hic. ostēdes q q̄tiēs hō penitet. totiēs d̄ns peccata dimittit. ⁊ q̄d primo loco ī ducūt heretici. dicit nō valere. in eo nāq q de⁹ est parat⁹ peccata destruere: apparet eum odire ēū dilligere peccata. Itē lz xp̄us non bis illuminauerit aliquē. vel bis nō suscitauerit. tam q̄cq̄ xp̄s vno tpe mundauit leprosum. alio tpe illuminauit cecū. ex q̄ colligit̄ q eidem homini bis peccata dimittit. si ei xp̄i q̄ dicit se medicū sepi⁹ ficurarz egrū medico tpali q̄ sepi⁹ nouit egrotū curare minor: esset.

nitentia^o nō tñ sepe^s peccātib⁹ ꝑderit iterata. alioquin remissio: ad peccatū essz incitatio. dicūt em̄ quis nō sp peccaret si redire sp possz. dicūt em̄ deū incitatorē mali: si semp penitētib⁹ sbuenit. ⁊ etiā ei peccata placere quib⁹ sp p̄sto est gra^f. errāt aūt imo cōstat multū ei peccata displicere q̄ semp p̄sto ē ea destruere. Si eniz ea amaret: nō ita sp destrueret: sz ꝯseruaret atq vt sua munera foueret sp d̄struit peccata q̄ inuenit. ne soluatur^s q̄d creauit: ne corrūpat̄ q̄d amauit. Sumūt occasionē ypocrite isti ex factis d̄ni: quez em̄ bis illuminauit: quē leprosum mūdauit bis. Quē mortuū bis suscitauit. Nō lazaruz quē dilexit. nō filiū vidue quē miserit⁹ matri reddidit: nō filiū dissipatorē legit̄ bis suscepisse: nō filiam abrahe bis a demonio liberasse: i nulla ꝑsona iterauit factū docēs vt aiūt: nō sepe a d̄no fieri remedium. dixit mulieri vade ⁊ ampli⁹ noli peccare: ne deteri⁹ tibi aliq̄d ꝯtingat: pmittens penā nō ampli⁹ veniā. Nō aūt^h multos cecos ⁊ in diuerso tpe illuminauit. et multos d̄biles ꝯfortauit ondit in diuersis illis eidē sepe peccata^i dimitti. vt quē pri⁹ sanauit leprosuz alio tpe illuminauerit cecū. Ido em̄ tot sanauit febricitātes sepe lāguidos: sepe claudos ⁊ cecos ⁊ aridos. Ne despet sepe peccator. ido nō describit̄ aliquē nisi sel sanatū^k vt q̄sq time at iugi peccato. videm⁹ adhuc q̄tidie in eccl'ia sepe febricitātes: sepe lāguidos sepe passionib⁹ captos sepe liberari. vt appareat totiēs op⁹ misereris q̄tiēs ꝯfessio fit penitētis. Quō em̄ corp⁹ q̄d vilius^l ē ab ipso dissimili⁹^m sepe sanaret. ⁊ aniam digniorē ⁊ redēptā^n totiēs nō liberaret. Medicū se vocat. ⁊ nō sanis: sz male habentib⁹ oportunū^o. Sz q̄lis hic medicus qui malū iteratum nesciret curare. medicoz em̄ est cēties^p infirmū curare. q̄ ceteris minor esset. si alijs possibilia ignoraret. Memor ē sui q̄ pmisit. nolo mortem peccatoris sz vt ꝯuertat̄ ⁊ viuat. Quē ei peccatorē excludit^q qui oib⁹ pmisit indulgentiā. Alijs pmissionib⁹ declarat q̄ me ꝯfessus fuerit corā hoib⁹. i. ois q̄cūq ⁊ q̄tienscūq peccator cuiuscūq ordinis etiā si fuerit sacerdos ꝯfitebor^r ⁊ ego eū coram p̄re meo. Nā q̄cūq inuocauerit nomē d̄ni id ē s̄m q noiat̄ d̄ns. i. qui vocauerit eū ad se fuiēdo ⁊ nō ꝯtradicēdo vt forsitan sepe fecit^s ois. id ē q̄cunq sit ille peccator salu⁹ erit. oēm^t em̄ aiam iste pmissor saturauit bonis. etiā sedentē^v in tenebris^x ⁊ vmbra mortis nullaz^y excipiens aiam. Hunc mgr̄m intellexit discipulus ille q̄ corinthios p ep̄las^z suas voluit corrigere. ⁊ vt ip̄e testatur^a ter in l'ris eos correxit. optebat em̄ vt quotiēs videbat eos cadere totiens eos iuuaret surgere. Memor em̄ erat illi⁹ q̄ dixerat q̄r remiseritis peccata remittunt̄ eis. Scim⁹ q ⁊ primos p̄res ⁊ in oīm tpe eccl'iaz dei sp^b vsq in septuagesies septies q̄d est sp peccata remittere. quā ꝑtātē ipsi ab eccl'a auferre conāt̄. Optet em̄ eccl'iaz dei sic credere q̄ ꝯfitet̄ se peccare. negāt em̄ veritatē seducti^c qui se absq peccato audent iactare^d. In multis em̄ offendim⁹ oēs. nec infās vni⁹ diei sine peccato sup terrā esse pōt^e. Qua ꝓpter elimināt⁹ ē ab eccl'ia q̄ vnq̄ penitēb⁹ negat indulgētiā. Non em̄ ingr̄t q̄d ap'ls senserit q̄ dixit. Nihil mihi ꝯsci⁹ sum^f: sz nō in hoc iustificat⁹ sum scies em̄ iustis peccata solere ꝯtigere nō se ꝯfirmabat absq peccato q̄ se cognouit indissolubili vinculo caritatis cōiūctū xp̄o. nisi em̄ sciret iust⁹ sepe venire ad veniā quō dubitaret^g se peccare qui se sciebat^h spiritū dei h̄re ⁊ intētiōe mūdissima ei fuire. Cur d̄ns pedes petri lauasset: et eccl'az hoc idē docuissz: nisi q̄m q̄tidiana est offensio optet vt q̄tidiana sit remissio Cur docuissz orātes dicere. Dimitte no

a ¶ Perfidi. heretici. b ¶ Sapūt. i. inq̄rūt. c ¶ Optpeat. ille d: pl⁹ sape q̄oz sape. q̄ diuinū ꝯsiliū nimis alte. ⁊c. vter̄ de hereti. cū ex iniuncto. xliij. di. si rector. d ¶ Penitētia. s̄. di. xxiij. qui ep̄s. e ¶ Sepe. s̄. e. di. iij. §. lz verba. c. sane s̄. xxiij. q. iiij. est iniusta. f ¶ Gratia. i. p gratiam.
g ¶ Soluat̄. id est p mortale peccatū. ex hoc collige mala nō esse creata. iuxta illud. de⁹ creauit oia p̄ter peccatū: vt dixi. s̄. e. ille rex tant⁹
h ¶ Nō autē multos. licz ꝓcessus augusti. non videatur efficax. potest tamen lege confirmari. nā dicit lex q id quod in duabus personis recipitur. hoc etiā in eadē ꝑsona recipiendū est. ff. si cer. pe. l. singularia. ar. viij. q. i. in scripturis. quia ibi ex ꝑsona ysaie ⁊ hieremie ostendit̄ q vnaqueq ꝑsona q̄ eligit̄ debeat facere. hic tñ de vna ꝓbat. q: qui pri⁹ leprosum mundauit post cecū illuminauit.
i ¶ Peccata. i. peccator k ¶ Sanatū. de eadē infirmitate plene eū curauit de ea de q̄ curauit. vt. j. e. sunt plures. sz h primo curauit. leprosum postea cecum factum curauit.

l ¶ Quod vilius. ar. s̄. di. xxxviij. sedulo. s̄. xxiiij. q. iij. si habet.
m ¶ Dissimili⁹. nā corp⁹ sola essentia est sile deo. aīa vero in plurib⁹. q: in essentia ⁊ rōnabilitate. ar. s̄. e. di. ij. principiū. n ¶ Redēptā. sanguine xp̄i. o ¶ Oportunū. i. vtilē. p ¶ Cēties. i. artis possibilitate. als nūq̄ centies ꝓ eodē salario si cēties recidiuauerit. vel an totiens cōstituenda sūt salaria quotiēs fiūt curatōnes. nec em̄ vnam penā bis indulget. imo singulas indulgētias singule preuenūt pene vt. j. e. quippe. suffi cit semel infirmū curasse. ar. ff. de solu. q̄ res. §. aream. ar. ꝯtrium. s̄. di. ij. q̄rendū ⁊. c. q: ra dix. necvtiq liberat̄ qui non plene liberatur. j. e. sūt plres. ff. d̄ itero. ac. de etate. §. nihil. s̄. di. i. diuortiū. contra.
q ¶ Excludit. s̄. xix. di. si romanorū. ar. s̄. xxviij. q. i. idolatria.
r ¶ Confitebor. vocādo eum ad regnū venite bendicti patris. ⁊c.
s ¶ Fecit. quia contradixit āte forte domino.
t ¶ Omnem. per dilectionem ei adherētem.
v ¶ Sedentem. p: ius.
x ¶ In tenebris. id est peccatis.
y ¶ Nullam. s̄. xix. di. si romanoruz. s̄. e. dis. i. §. alij. c. nemo potest.
z ¶ Per ep̄las. scz primam.
a ¶ Testatur. in secūda epistola ad corinthios vbi dixit. ꝓdixi enim et predico vt ꝑsens bis: ⁊ nūc ter absens.
b ¶ Semper. septenarius enim numerus vniuersitatis ē.
c ¶ Seducti. s̄. di. ij §. item opponitur. c. si enim inquit. eo enim q peccatores nos esse nō credimus deterius peccam⁹. s̄. xlv. di. licet plerisq. et. c. vera iustitia. s̄. di. xxv. §. nunc autem. j. de conse. di. iiij. firmissime.
d ¶ Iactare. cum sit scriptum si dixerim⁹ quia peccatū nō habem⁹ nosipos seducimus. s̄. e. di. ij. si eam. e ¶ Esse pōt. j. de cōse. di. iiij. a puulo. ꝯtram ibi d: q peccato cōmorit̄ baptisatus: ḡ non est in eo. sed dic esse non potest. id est non potest incipere esse. ar. de conse. di. iiij. firmissime. est tamē sup̄ficiale ar. q̄d hic inducit. nec infans vnius dei. ⁊c. cum agatur tantū hic de actuali peccato. f ¶ Cōsci⁹ suz. i. nulli⁹ peccati mortalis ꝯsciaz habeo ip̄e em̄ dicebat. ago q̄d nolo. s̄. e. di. inter hec. s̄. xi. q. iij. senti. iter verba. ꝯ. so. h dicit in ꝑsona ꝑfectoz. ibi d impfectis. vel dic nō in h iustificat⁹ sū. q̄a pōt subrepe veniale. id est nō ex h: vt. j. e. si. q̄s aūt h̄ns. j. di. vij. null⁹ expectet. vel dic nihil mihi ꝯsci⁹ sū q̄ ad mortale nō tñ in h. ⁊c. g ¶ Dubitaret. non tñ dubitauit. sz ideo h dixit ne daret alijs dubitādi occasionē. s̄. di. i. q̄obrem. h ¶ Sciebat. et ita pōt scire se aliq̄s habere caritatez. s̄. i. q. i. teneamus. j. di. iiij. si ex bono.

bis debita nostra nisi ipse nobis miseri/cors perseueraret qui nos ab hac peti/tione non vult deficere ¶ Item augsti.

In tantum hominum ad macedo. iniq̄tas aliq̄n p̄gredit̄: vt etiam post actam penitentiaꝫ: post altaris recōcilia tionem: vel similia vel grauiora commit/tant. ⁊ tamē facit deus super tales oriri[a] solem suuꝫ nec minus tribuit. q̄ꝫ antea tri buerat largissima munera vite ac salutis ⁊ q̄uis eis[b] in ecclesia[c] locus humilime[d] penitentie non cōcedatur deus tamē su/per eos sue patientie[e] non obliuiscitur ex quoꝝ numero si q̄s nob̄ dicat. Dicite mi hi vtrum aliquid prosit ad vitā futuram si in ista vita illecebrosissime voluptatis blandimenta contempsero si me penitē/do vehementius q̄ꝫ prius excruciauero si miserabilius ingemuero. si fleuero vbe rius. si vixero melius. si paupes sustentaue/ro largius si caritate q̄ operit m̄ltitudinē pec catoꝝ flagrauero ardētius. Quis n̄m ita d̄ sipit vt huic hōi dicat nihil tibi ista i poste rū p̄derūt: vade saltē vite huius suauitate fruere. auertat deus tā ianē sacrilegā q̄ꝫ de mētiā ¶ Siue aūt q̄s dicat primā tm̄ pe nitētiā p⁹ baptismū vtilē eē nō seq̄ntē. si ue q̄s ōtēdat vltie tm̄ veniā dari n̄ p̄cedē ti. sp̄ tm̄ auctoritati aduersat̄ q̄ sepiēs pe nitēti repromittit veniā. q̄ aūt sit v̄a p̄nia cui nunq̄ꝫ venia negatur. ⁊ q̄ sit falsa cui nunq̄ꝫ indulgentia promittitur. Adamā/tius[g] ⁊ esicius super leuiticum[h] testantur

Inter hec[i] hircuꝫ[k] qui oblatus fuerat[m] ⁊c. Adamātius. Nō peccare[n] solius d̄i ē emēdare sapiētis ſꝫ raro iuenies q̄ se corri gat. ⁊ rara ōfessio peccati rara p̄nia repu gnat natura[o] ⁊ verecūdia: q̄ꝛ obnoxia est culpe ois caro ⁊ q̄sq̄ꝫ erubescit ōfiteri pec catū duꝫ magis p̄ntia cogitat q̄ꝫ futura[p] Uult ēt moyses[q] peti aiaꝫ repirī vacuā[r] vt exuuias[s] erroꝝ d̄ponat et culpe nuda[t] sine pudore sui discedat[v] ſꝫ vbi irrationa/bilis impetus[x] p̄ueit ⁊ flāma celerrimi motus aiaꝫ d̄pascit exurit eius innocētiā[y]. p̄pōde rāt eīn futuris p̄sentia: seueris iocūda: et leta tristib⁹ ⁊ p̄ppropa tardiorib⁹. velox[a] ē eīn iniq̄tas q̄ ad nocēdū occasiōeꝫ sug/gerit[b] lenta virtus ⁊ cūctatrix añ iudicat[c] q̄ꝫ icipiat. q̄d d̄coꝝ q̄d honestū iniq̄tas oīa p̄cipitat. Pigra[d] g⁹ ⁊ verecūda ē p̄nia q̄ꝛ p̄ntiū pudore[e] p̄mit̄[f]. Solū eīn itēdit[g] fu turis q̄ꝝ spes sera tardior fructus iteriꝫ[h] p̄currit. impudētia[a] ⁊ spe p̄ntiū penitētia excludit: ⁊ affect⁹ b eius exurit[c] et aboletur Querit eā[d] lex[e] ⁊ nō inuenit. ōbusta ē eīn feruore ⁊ fumo iniq̄tatis: ind̄ irascit̄[f] ⁊ di cit duorūdaꝫ[g] fuisse p̄niaꝫ[b] in sctā sancto/ruꝫ[i] sacerdotes[k] q̄si segnes icrepat ⁊ filius aaron[m]. Prouidū[n] d̄bere eē sacerdotale iudicium[o] nec male[p] sane ōsciētie facile[q] esse credēdum id muneris[r] ne fiat error[s] d̄terior p̄ore. vase[t] eīn fetido vel oleū[v] vel vinū[x] facile corrūpit̄. Quō autē poterat

Intrati⁹ oriri. in splēdore grē sue. b ¶ Eis. i. taliter peccātib⁹. c ¶ In ecclia. vbi ē talis ōsuetudo vt solēnis p̄nia nō iteret̄. d ¶ Humilime id ē solēnis. e ¶ Patiētie. i. sue misericordie. lꝫ semel iā suscepta fuerit. f ¶ Siue aūt. Adhuc reprobat sniaꝫ dicētiū. post baptismū sel' tm̄ p̄niaꝫ esse vtilē siue dicāt d̄ prima siue de vltia. Sic eīn ⁊ ipi heretici diuersi sunt int se q̄dā eīn illoꝝ di cūt. post baptismuꝫ nullā esse p̄niaꝫ vtilē nisi primā. Alij nul lā esse vtilē nisi vlti/mā. cōtra vtrosq̄ꝫ obuiat auctas q̄ sepissime veniā peccāti p̄mittit ⁊ ind̄ sūpta occasiōe ondit auctatib⁹ ad/amancij ⁊ esicij: q̄ sit v̄a p̄nia ⁊ q̄ fals'a. p.

g ¶ Adamāti⁹. i. ori genes. erat eīn ei ⁊ h nomē. vt in ecclesia/stica historia repit̄

h ¶ Sup leuiticū. le/git̄ i leuiti. q̄ aaron pro peccatis ppl'i of ferens: mactauit hir cū. ⁊ partē d̄ni posu it sup altare. et ecce ignis egressus a d̄no deuorauit holocau/stū ⁊ adipes q̄ erant sup altare. arreptis aūt nadab ⁊ abiuth filijs aarō tribulis suis posuerūt igneꝫ ⁊ incēsuꝫ d̄sup offe/rētes corā d̄no ignē alienū q̄ eis p̄ceptū non erat. egressusq̄ꝫ ignis a d̄no deuora/uit eos ⁊ mortui sūt corā d̄o. iussitq̄ꝫ moi ses misael et belsa/phā filios ezechiel patrui aarō portare cadauera eoꝝ extra castra ⁊ cōgruo honore sepelire. Dixitq̄ꝫ etiam moyses ad aaron ⁊ filijs eius vt tollerēt partes suas d̄ hostijs salutarib⁹ ⁊ oblatis p̄ peccato q̄ꝝ sanguis nō erat allatus in tabernaculū ⁊ ōmederēt eas. ⁊ cū q̄re/ret hircū oblatū p̄ petō p̄cipis. inuēt⁹ ē exustus. cūq̄ꝫ sup h iratus moyses in crepauit aaron ⁊ filios eius. excusauit se aaron dicēs mihi accidit q̄ vides q̄si ex p̄turbatiōe aī factū est h. locut⁹ ē aūt moyses ad aarō ⁊ eleazar ⁊ itha mar filios eius q̄ residui erāt. tollite sacrificiū q̄ remāsit d̄ oblatōe d̄ni ⁊ ōme deti illō absq̄ꝫ fermēto. s. exuee doctrine q̄ scā scōꝝ ē ōmedet eū i loco scō q̄ datū ē tibi ⁊ filijs tuis d̄ oblatiōib⁹ d̄ni sic ē p̄ceptū mihi int' h hir cū q̄ ob/latus fuerat p̄ petō p̄cipis cū q̄reret moyses exustū repit. iratusq̄ꝫ ō eleazar ⁊ ithamar filios aarō q̄ remāserūt ait. Cur nō ōmedistis hostiā p̄ petō i loco scō q̄ scā sctōꝝ ē. ⁊ data vobis. q̄si dicerꝫ cur nō fecistis celebrē p̄niaꝫ pec cati ōmissi in loco san cto. i. in eccl'a vt portaretis multitudineꝫ iniq̄tatū ⁊ ro garetis p̄ ea in conspectu d̄ni. presertim cum de sanguine illius non sit il/latum intra sancta sanctorum. et cōmedere debetis ea in sanctuario sicut p̄/ceptum est mihi. Respōdit aaron. Oblata est hodie victima pro peccato et holocaustum coraꝫ domino. mihi aūt accidit q̄ vides quasi ex turbatio ne animi factum est hoc: quomodo potui comedere coram domino mēti lu/gubri in cerimonijs. quod cum audisset moyses recepit satisfactionē. Item super leuiticum. die octaua erecti tabernaculi ceperunt offerre aaron ⁊ filij eius. moyses eīn septeꝫ dieb⁹ ōtinuis officiū sacerdotis cōpleuerat. ⁊ tunc cessauit. eodem die missus est ignis celitus qui sacrificia cōsumpsit. quiq̄ꝫ iugiter est obseruatus vsq̄ꝫ ad transmigrationē babilonis nec licebat alium ignem apponere. eo die cum alijs bestijs quas acceperat a populo aaron. obtulit etiam hircum de quo hic habetur mentio qui totus erat sacerdoti/bus deputatus: et ab eis tantū in loco sancto deputatus ad comedendum intulerunt ergo nadab et abiuth ignem alienum. moyses tamen primis se/ptem diebus igne terreno vsus fuit. sed dominus precepit ei amouere terre/num, quia eo die apparet ignis celitus missus.

Inter hec hircum. Casus in hoc. c. mistice adamantius et esitius in sequenti. c. hystoriam illaꝫ leuitici de hirco oblato. quia p̄ moy sen intellige cristum. et p̄ aaron ⁊ filios eius sacerdotes. per hircum penitentiam siue animā. per ignem alienum vicia. per non alienum virtutes. vel gratiam spiritussancti. Primo ergo ponit materiā lo quendi d̄ pe nitentia solis cet verba le/uitici. Secū do ostēdit q̄ raro penitet quis digne q̄ꝛ obstat ve recundia et amor rep̄/sentium ⁊ q̄ natura pna est ad maluꝫ sic impetus peccandi su perat rōnem Tertio allu dendo hysto rie dicit q̄ sa cerdotes pec cata per pe/nitentiam de bent delere: que tamen si cte penitenti non est iniun gēda. Quar to dicit. q̄ q̄ offert ignem alienum. id ē vicia exurit ab illo. q̄ aūt mundari d̄ siderat: offe rat igneꝫ sp̄i ritussancti.

i ¶ Inter hec hircuꝫ. id est duꝫ deferun tur extra castra sepelienda. scilicꝫ nadab ⁊ abyuth quos preceperat moyses honore congruo sepeliri.

k ¶ Hircum. id est peccatorem vel oblationem penitentie.

l ¶ Exustum. vicijs. quia non bene penituit. id est non vere.

m ¶ Fuerat. quando penitentia fuit iniuncta.

m ¶ Fuerat. moyses exustum reperit supple. alij habent hircus ⁊ tunc supple exustus repertus est a moyse.

n ¶ Non peccare. vere exustio hirci suffocationem penitētie per ad uenientem culpam signat. nam non peccare. ⁊c. ⁊ sic continuatur.

o ¶ Natura. id est vicium quod pro natura inoleuit vel natura ipsa j. e. sancti. al's est. v̄. c. illerex. ꝫ. xj. q. i. c. i.

p ¶ Futura. oīne futurum despicitur. ⁊c. vt dixi. xlvij. di. omnes.

q ¶ Moyses. id est xp̄us. alludit ad id quod cum moyses quereret hircum oblatum inuenit eum exustum, id est animam peccato suffo/catam vel penitentiam anihilatam.

r ¶ Uacuam. a peccato.

s ¶ Exuuias. id est indumenta.

t ¶ Nuda. id est denudata per confessionem alias munda.

v ¶ Discedat. de hac vita.

x ¶ Impetus viciorum. designatus p̄ ignem impetuose missum.

y ¶ Innocentiam. ꝫ. di. l. ponderet.

a ¶ Uelox. vtpote sine discretione agens.

b ¶ Suggerit. ei scilicet qui cum discretione vult agere.

c ¶ Judicat. id est deliberat.

d ¶ Pigra. q̄si diceret piger est homo ⁊ verecundus ad penitēdum

e ¶ Pudore. q̄ꝛ pudor ē ea amittere. f ¶ Premit̄. i. reprimitur.

g ¶ Intēdit. i. intēdere debet vel intēdit q̄si cōferens secū q̄ ea q̄ p̄ mittunt̄ incerta sunt. et ita spes illoꝝ sera. aut nulla est. xlvij. di. oēs

h ¶ Interim, dum sic est piger. ⁊ dum cogitat de futuris,

a ¶ Impudentia.ad mala faciēda. b ¶ Affectus.penitendi. c ¶ Exuritur.sicut hircus ab igne. d ¶ Eam.s.penitentiaʒ per hircum significataʒ.et alludit ad factum moisi.har. e ¶ Lex.i.minister legis.s.moyses vel q̄libet alius p̄lat⁹ in eo significat⁹. vel xp̄us. vt.j.e.di.inter hec hircuʒ. f ¶ Irascitur.alludit ei quod dixit moyses cur non comedistis hostiam. ꝛc. Irascit̃ negligētib⁹ p̄latis. g ¶ Deuorādā.i.celebrādam. h ¶ Penitētiaʒ.i.hostiā p̄ peccato.s.hirci p̄ queʒ penitētia designat̃. i ¶ In sancta sanctoruʒ id est i eccl'ia k ¶ Sacerdotes.i.eleazar et ythamar filios aaron. l ¶ Respondit. h respondisse itelligit̃ cū dixerit mihi accidit qđ vides.ꝛc. m ¶ Aaron, p̄elatus. n ¶ Prouiduʒ.in iniungenda penitentia. o ¶ Judiciū. xliij.di.c.vlt.

vbi ignis alienus[a] erat peccatum[b] exurit[c] Et in cōspectu domini cui cuncta sunt aperta quasi dicat non placet deo qui in iusticiā corde conclusam tenet et se penitentiaʒ agere perhibet. Ignis alienus libido auaricia et omnis praua cupiditas hic ignis exurit nō mundat. In quibus em̄[d] est si offerant in cōspectu dei ignis[e] eos celestis absumit sicut nadab ꝛ abiud cuʒ hijs que pro peccato fuerant oblata Qui ergo vult mundari igneʒ alienuʒ[f] remoueat.et illi igni se offerat qui culpā exurit nō homine.hic ignis siccauit emoroisse sanguineʒ p̄fluenteʒ. hic ignis siccauit culpaʒ latronis. Ignis eniʒ consumens est qui sanat simpliciter et pure cōfitentes. Judas inquit.peccaui tradens sanguineʒ iustū.sed in pectore habuit ignem alienuʒ.quo inflāmante cucurrit ad laqueuʒ.indignus auteʒ remedio fuit:q₂ non pura mente penituit. Culpaʒ ergo eius nō auferunt sacerdotes qui dolose se offert,nec in eo[g] possunt epulari quoꝝ cibus est peccatorū remissio. Unde ver⁹ sacerdos ait. Meus cibus est vt faciam voluntateʒ patris mei qui in celis est. id est vt peccatores cōuersi ꝛ penitentes saluentur. Non est acceptū deo sacrificium nisi veꝝ ꝛ sincerum. ¶ Iteʒ eitius. Inter hec hircū[b] q̄ oblat⁹ fuerat ꝛc,

p ¶ Nec male.volenti ꝯfiteri. q ¶ Facile, donec ferueścat.ǯ.di,i.didicim⁹,alias est.v̄.c.sunt qui arbitrant̃. r ¶ Id muneris.penitentia.s.muneris.tunc eniʒ melius est quiescere q̄ exercere.j.c.in salicibus. s ¶ Fiat error.per contemptuʒ penitentie iniuncte. t ¶ Uase.vn̄ orati⁹ sinceꝝ nisi vas quodcūq̄ īfūdis acescit ꝛc.ꝛ dicit lex q̄ si ꝯmodasti mihi vas corruptū scienter.ꝛ vinū acuit teneris ꝯmodati sec⁹ si ignorāter. Sec⁹ est i locatore vel vēditore. q₂ ille tenet̃.siue sciēter siue ignorāter locet vl' vēdat vas corruptū.vt.ff.commodati i reb⁹.§.vlti.ff.locati.ʒ addet.§.i.ff.de acc̃.empt̃. tenet̃.§.si vas. Iteʒ no.ideʒ i seruo locato qđ in vase.ff.locati.si domū.§.i.et.l.cuʒ i plures.§.seruuʒ. v ¶ Oleuʒ pietat̃. x ¶ Ul' vinuʒ. districtiōis. a ¶ Alien⁹,tāgit q̄ nadab ꝛ abiud imposuerūt ignē alienuʒ. b ¶ Peccatū exuri.i.p̄ pcc̃o delēdo pn̄iaʒ viri. c ¶ Peccatuʒ.i.hircus.s.est d ¶ Enim. scilicet ignis alien⁹ qui alienat a deo. e ¶ Ignis.id est vindicta celitus missa. f ¶ Alienuʒ. ǯ,i.q.i.sicut eunuchus. g ¶ Nec in eo. quasi diceret ꝯmedendus erat hircus ille a sacerdotib⁹ intra sancta. Non em̄ illatū est de sanguine eius intra sancta sanctoꝝ.si em̄ holocaustū esset ꝛ cremaretur cuʒ pelle et fimo.de conse.di.iij.aquaʒ.sicut fiebat de vitula rufa tm̄ semel in anno. Et est sensus ad penitentiam hominibus imponēdaʒ vult enim vti ministerio sacerdotum. vt.s.peccata populi ꝯmedat. ipse enim per se abstulit peccata mundi in sanguine suo. vnde apostolus.xp̄us pontifex futuroꝝ bonorum ꝛc. per p̄prium sanguinem introiuit in sancta sanctoꝝ semel ꝛc. R.

Inter h̄ hircū. Ca.in prin.c.ostendit eitius q̄ idcirco lator legis morteʒ eoruʒ exp̄mit.quia igneʒ alienuʒ acceperunt vt illud peccatum vitetur.et illud peccatū designat heresim. Secundo ostēdit q̄d significet illud q̄ moyses precepit aaron ꝛ filijs eius.vt portiones oblationis ꝯmederent in sancta sanctoruʒ. illud scilicet. q₂ qui vult agere penitentiam agere debet illam ad preceptum sacerdotum qui sunt in ecclesia,et q̄ oblatio corporis christi non debet recipi nisi in ecclesia. Tertio ostendit q̄d notat illud verbum historie. Moyses hircū exustum reperit.q₂ sicut post morteʒ filioꝝ aaron qui assumpserunt ignem alienum non remansit hostia que significat spiritum sanctum: sed est consumpta .ita post mortem eorum qui peccant in spiritum sanctum et decedunt in finali impenitentia non relinquetur hostia pro peccato eorum q₂ nullum ecclesie sacramentuʒ eis prodest.

i ¶ Quia omne.ita cōtinua.recte p̄ peccato offertur hircus per queʒ penitentia designat̃. quia omne peccatū ꝛc. k ¶ Et qui.scilicʒ nadab et abiud significāt hij hereticos qui alienum ignē. scilʒ cupiditat̃ ꝛ praue doctrine in eccl'ia accēdunt.et qui scripturam sanctaʒ male interpretant̃ ꝛ praue et sic in ipsum spiritum sanctū peccant cuʒ aliter eam interpretantur q̄ spirit⁹ sanctus flagitet. tales pseudo prophete dicuntur.xxxvij. di.vino. l ¶ Predictuʒ.quia supple. m ¶ Peccatū.i.per p̄dictuʒ vicium designatum. n ¶ Doctrine.hereticos. o ¶ Blasphemie.q₂ accipiēdo igneʒ alienuʒ blasphemabāt et faciebant contra doctrinaʒ legis.et ideo consumpti sunt.

quia omne[i] peccatū per penitentiaʒ deletur et qui[k] predictū[l] peccatū[m] alterius doctrine[n] ꝛ blasphemie[o] cōmiserunt saluati nō sunt[p]. Causam mortis[q] eoruʒ legislator[r] exponit. Inter hec hircum qui oblat⁹ fuerat.ꝛc.q₂ scilicet nō ꝯmederūt filij aaron qđ p̄ peccato erat i loco[s] sancto.i.penitētiā ꝯmissi peccati i eccl'ia peragi nō fecerūt. qb⁹ hoc p̄ceptū est quos xp̄us in ecclesia sua vicarios[t] constituit. Ipse aūt[v] oblatiōis sue sanguinē q̄ pro nostro sanguine[x] oblata est in sanctuʒ id est in celuʒ in ꝯspectu patris obtulit. debet auteʒ comedi hoc sacrificiū[y] vel sumi in loco sancto scilicet in eccl'ia in p̄picia tionē peccatoꝝ. Unde addit[a] quēadmodū p̄ceptū est mihi sic precepi. Moyses ergo gerit p̄sonaʒ xp̄i.exustuʒ reperit q₂ in spiritū sanctuʒ peccauerant ab intelligibili[b] igne spirit⁹ sancti oblatio p̄ penitentia ablata est. volūtarie[c] peccantib⁹[d] nō relinquit̃[e] hostia[f] pro peccato. Nam sicut vera penitētia veniā p̄meret̃ ita simulata deū irritat. q₂ spirit⁹ sanctus discipline effugiet fictū. hoc aūt sancti patres irremissibile peccatū ꝛ blasphemiaʒ in spiritum sanctum dixer̃ in scelerib⁹ vsq̄ in finem vite p̄seuerare[a]. de salute sua desperare de potētia ꝛ misericordia dei et redemptoris diffidere. ¶ Item iohā

p ¶ Non sunt. ʒ igne ꝯsumpti q ¶ Mortis temporalis. r ¶ Lator exponit moyses. sed misticū intellectum auctoritatis exponit dicens ad aaron. vt habet̃ in leuitico. hoc est quod locutus est dn̄s sanctificabor in hijs qui appropinquant mihi ꝛ in conspectu omnis populi glorificabor. quia per eos datum est exemplum ceteris quo timeant. vt exponit augu.j.de.ꝯ.di.ij.et dixit.ꝛc. Et dic sanctificabor .i.sanctus apparebo etiam in hijs qui ministrant mihi vlciscendo delicta eoruʒ ꝛ non parcēdo.et glorificabor .i.laudabor et manifestabor iustus. s ¶ In loco.hoc verbum misticat. t ¶ Uicarios sacerdotes etiam simplices vicarios.ǯ.i.q.i.sicut eunuchus. v ¶ Ipse autem.ita continua,aaron obtulit hircū pro peccato populi ipse autem .s.xp̄us ꝛc. x ¶ Sanguine.i.peccato fm̄ illud. libera me de sanguinibus.i.peccatis. Et alibi sanguineʒ sanguis tangit.i.peccatū peccato additur.vt.ǯ.c.q.ij.admonere.v̄.sanguis tuus .i. peccatum tuum super caput tuum.b. y ¶ Sacrificiuʒ.corporis christi. a ¶ Unde addit. moyses. b ¶ Ab intelligibili.quia spirit⁹ sanctus intelligibiliter et mistice dicitur ignis consumens. c ¶ Uolūtarie.i.in voluntario peccato vsq̄ in fineʒ durantib⁹.j.e.c. iudas. d ¶ Peccantib⁹. scilicet nadab et abiud. e ¶ Non relinquit̃.cū em̄ eos subito ignis celestis consumpserit .non potuerūt purgari p̄ hostiaʒ.cum ꝛ q̄dam crimina essent q̄ nullis sacrificijs mundabant̃.vt.xxxij.q.i.q̄ aūt.quale forsan et istud erat vl' potest istud exponi de q̄libet sic peccante.i.in peccato p̄seuerante vsq̄ in finē.B f ¶ Hostia.scd̄a.s.q₂ semel tantū xp̄m oportuit pati. nec relinquitur secundus baptismus.relinquitur aūt secunda penitentia.et tertia et sic deinceps Uoluntarie em̄ peccantibus.i.in peccato vsq̄ in finem perseuerantib⁹ non relinquitur. Hostia pro peccato.i. non iterum immolatur christus qui est hostia pro peccatis.vel sic id est non relinquitur locus secunde hostie sicut in veteri lege dictum est.sepius hostias p̄ peccato immolari.vel relinquitur hostia pro peccato id est non prodest christus qui est hostia pro peccatis iam scilicet in hoc presenti seculo.per quod constat q̄ nec in futuro. a ¶ Perseuerare,ǯ.e,di,i.§.potest.

Iudas. esau. de peccato sorte primogeniture vendite. vij. q. i. q̄ periculo sum est. c ¶ Magis correctiuuz. d ¶ Nec. vterq̄ scilicet. e ¶ Aperitur. ar. ex sequentib' ꝯphendi ꝓcedētia. ar. l. di. si quis dyaconus ar. s. di. xviij. puenit. ar. xxiij. q. iiij. quid crudele. ar. xxxiij. q. ij. cū p bellicam f ¶ Ex hoc peccato mendacij. quia post homicidiū secutuz est mendacium. quod maius fuit. vt s. di. i. §. alij ecōtra. c. serpens.

g Memoriā. s. di. i. hijs auctoritatib' ꝟ. Itē illō iohānis. ꝛ b idem. s. di. lxxxi vals. ꝯtra soluit ibi.

h ¶ Memoria ad ꝯtractiōez nō ad dele ctationē. j. di. v. c. i.

In salicibus Ea. dicit dauid quo mō cātabim' cāticū nouū in terra aliena quod exponēs am brosius ait. terra aliena caro est que imperio mētis nō subiacet si ista terra do mari nō pōt nō accipere penitētiā debz naz si acceperit ꝛ defecerit ipa erit inutilis. ꝛ aufert vsuz posterioris ꝛ h est qd dicit in salicib'. i. a salicib' p quas designant mali in medio ei' q̄ sunt i profundo vitiorum.

i ¶ Suspēdim'. id ē subtraxim' ꝛ distulimus.

l ¶ Organa. i. orationes nr̄as vl' cōfessiones que inutiles sunt duz sum' i peccatis. peccatū em̄ cōparat salici propter infructuositatē. i. q. i. si fuerit ꝛ organuz orationi ꝑpter dulcedinē. xlv. di. cū beatus. xlvi. di. hoc hz Naz quō cantabimus. i. opera fructuosa faciemus.

nes os aureum in epistola ad hebreos.

Iudas penituit sed male. laqueo nāq̄ se suspēdit. Penituit etiam esau[b]. magis[c] iste. neq̄[d] penituit. lacrime q̄ppe nō erāt penitētie sz animi violēti ꝛ idignatiōis itemę qd ei' opib' aperit[e]. Non igit negem' peccata nr̄a. neq̄ nos ipudētia duros efficiat. spōte nr̄a puniam': ne pēdam' non sponte supplicia. audiuit caim a deo vbi ē abel frater tuus ꝛ dixit nescio. nūq̄d custos fratris mei suz ego. vides quō ex hoc peccato[f] ampli' opat' est. Nōne ꝛ pat ei' similiter. Audiēs em̄ ipe adam vbi es dixit audiui vocē tuam dñe ꝛ timui q2 nud' sū ꝛ abscōdi me. magnū ē vt q̄s peccata sua agnoscat ꝛ memoriā[g] eoꝝ pseuerāter retineat. Nullū inuenit delictoꝝ tale remediū sicut eoruz ꝯtinuata memoria[h] ¶ Itē ābro. i. li. de

In salicib'[i] inq̄t in medio penitētia ei' suspēdim'[k] organa[l] nr̄a. Quō cātabim' cāticū dñi i terra aliena. Si em̄ caro menti repugnat nec subdita est animi gubernacl'o ꝛ mētis ipio. aliēa ē terra q̄ n̄ domat exercitio cultoris[m] fruct' ei n̄ pt caritatis pñie ꝛ pacis afferre. Meli' ē g° tūc q̄escere q̄ exercere. Nō q̄ras opera pñie: ne in ipsa pñia fiat qd postea indigeat penitētia q̄ si semel fuerit vsurpata nec iure celebrata. nec prioris[o] fructū obtinet ꝛ aufert[p] vsū posterioris. Sane ꝛ cū caro repugnat mēs ad deū dz eē intēta. ꝛ si opa nō sequūt: fides n̄ deserat. ꝛ si carnis impugnāt illecebre vl' potestates aduersarie: maneat mēs dō dedita. Tūc em̄ maxime vget: cū caro nō cedit. Et sunt q̄ vehemēt icūbāt[q] misere aie q̄rētes oē auferre psidiū. vñ illō ē exinanite exinanite[r] vsq̄ ad fūdamētū i ea[s] Quā miserat' dauid ait. Filia babilonis misera. vtiq̄

babilōis filia ē q̄ filia dei eē desijt. cui tn̄ medicū iuitat dicēs. beat' q̄ tenebit et allidet. ꝛc. hoc est q̄ infirmas ꝛ lubricas cogitationes habet illidat ad petraz id est ad xp̄m q̄ oēs irrationabiles motus sui reuerētia ꝛ discretiōe cōminuat. ¶ Itē

Nihil iu ieronim' sup matheuz. de ꝓfuit egisse penitētiaz per quaz scelus corrigere nō potuit. Sed qn̄ frater sic peccat in fratrez vt valeat[t] emēdare quod peccauit: pōt ei diuinitus dimitti. sin aūt pmanēt opera frustra voce assumitur penitētia. hoc est quod de eo dicit ꝛ oratio eius fiat in peccatū. vt nō solum emendare nequiuerit ꝓditionis nephas: sz ꝓprij homicidij scel' addiderit.

¶ Item leo papa in sermone qui sic incipit

Scelerātior oibus inter oia o iuda ꝛ īfelicior extitisti quā nō penitentia reuocauit ad dominū. sz desperatio traxit ad laqueuz. expectasses consummationez criminis tui. ꝛ donec sanguis xp̄i ꝑ peccatorib' funderet: informis leti suspendiuz distulisses[v]. ¶ Hijs auctoritatib'[x] que sit vera vel que falsa ostendit penitētia. ꝛ false nulla indulgentia dari ꝓbatur in quo illoꝝ sentētia destruitur. qua cū qui plurib' irretitus fuerit peccatis asserit vni' delicti penitentia eiusdez veniaz a dño consequi sine alterius criminis penitētia. Quod etiā multoruz auctoritatib' ꝓbare conant. quaruz pma est illa naū ꝓphete. Non iudicabit deus bis in id ipm̄[a]. sz quē sacerdos iudicat de' iudicat cui' psonā in eccl'ia gerit. Qui ergo a sacerdote semel ꝑ peccato punit nō iteꝝ ꝑ eodez peccato a deo iudicabit. ¶ Itē greg. sup ezechielem.

Pluit dñs super vnā ciuitatez ꝛ super alterā non pluit: ꝛ eandē ciui

latere cōpēsatio vl' restitutio delicti. sz detestatio delicti ꝛ satisfactio vl' si peccat i fratrē vt p illū dolorē ꝛ p illaz penitētiaz valeāt emēdare

Scelerātior. distulisses. h inuitur deo. i. corrigere. et dolere. io. iudā morte ꝓuenisse xp̄z. sz innuit ꝯtra ieronimū sup marcū cū iniquis deputatus est dñs. id est cum iniq̄s ꝟitas deputata. iniquum reliq̄t. i. sinistrū alteꝝ assūpsit. i. dexteꝝ. sic faciet in die iudicij ex fili crimine dissimile stipēdiū sortiūtur alt precedit petꝝ i paradisū. alt iudā i infernuz ꝛ ita videt q̄ mors christi mortē iude ꝓuenerit. R. magi' i h credēduz ē ieronimo q̄ leoni. vel forte mors iude secuta ē mortē latronis ꝓuenit tū mortē xp̄i. xp̄us em̄ p' q̄ latro ē mortuus. vñ nō fregerunt ei' crura. vl' ꝛ si mortē non ꝓcessit. ꝓuenit tn̄ vuln' xp̄i lācea insixū ex q̄ ꝓcesserunt sacra nr̄e redemptionis. ꝛ ita mors xp̄i ꝓcessit de h extra de baptismo maiores. xxiij. di. q̄ epus

x ¶ Hijs auctoritatib' ab illo aūt. §. sine aūt. ostensum est q̄ ꝟa ꝛ q̄ falsa sit penitētia. Hic latēter sub intrat aliā q̄stionē. s. an pluribus irretitus crimib' posset de vno obtinere veniā pmanēdo i alijs et pmo ꝓbat trib' auctoritatib' ꝛ vna rōne vnum peccatū sine i alio remitti posse. vsq̄ ad. §. sz qd igit. ibi allegat ꝑ pte aduersa quasi q̄stionē tminādo p auctoritatē august. Tertio loco detminat auctoritates inductas ꝑ pte illa i §. auctoritas fidelis. Est g° determinatio magistri q̄ null' pōt ꝯsequi veniā d vno nec quo ad culpā nec quo ad penā. nisi de oib' satisfaciat. quod sic ostendit. qui dolet de vno aut ex caritate aut nō si ex caritate g° deū diligit g° ꝛ qui nouit deum diligere diligit ꝛ odit q̄ sibi ꝯria sunt. g° quodlibet mortale odit. qd falsuz est. si nō ex caritate. g° ille dolor est informis cum nō sit caritate informat'. g° nō est op' alicui' ꝟtutis. ergo nō est vite meritorius sed indifferens. forte dices per hanc inductionem non haberi propositū. quia non querebat an retentis ceteris possit mereri q̄s vitaz eternam. sed an retētis ceteris possit de vno veniam mereri. Respōdeo imo idem oino est quia si quis dolendo nō ex caritate posset de vno veniā mereri g° ꝛ eadez ratione de oib' alijs. g° aliq̄s est vel esse potest sine merito vite eterne ꝛ sine merito mortis. et ita nec bon' nec malus quod non est veꝝ. sic ergo ꝓbato q̄ peccatū non dimittitur quo ad culpā ꝓbatū intelligit q̄ nec quo ad penam, nā rōne culpe

m ¶ Cultoris. anime. n ¶ Que si semel fuerit vsurpata. i. non vere recepta. scilicet per peccati desertionez. o ¶ Nec prioris. i. sui ipsius. q2 postea nō agit sm ꝯsuetudinem quarundaz eccliaꝝ. j. e. §. vlti. s. e. q̄uis h em̄ de solenni ibi intelligit. h. sz de alia intelligi pōt. naz loquit ambro. de illo qui adhuc delectat in peccato. nec ꝓponit id deserere. iste meli' faceret q̄ q̄esceret a cōfessione ꝛ faceret bona que pōt. vt de' illustret cor ei'. vt. j. e. di. v. falsas. Si em̄ supficialez talis agat penitētiaz potius g̅uabit q̄ iuuabitur. vt. s. e. q̄ admissa sm hūc intellectū ꝓcede sic. meli' est abstinere a satisfactiōe penitētie tibi iniuncte a sacerdote. s. tanq̄ bn̄ penitēti q̄ exercere ꝯfitēdo si queras opa penitentie tibi iniūgi a sacerdote. s. tanq̄ bn̄ penitenti. videas ne in ipa penitētia simulata facias q̄ postea indigeat penitētia. vt. xvij. q. iiij. sunt qui opes. p ¶ Aufert vsuz posterioris. q2 non solent petere tales vt eis iteꝝ iniūgatur satisfactio ꝑ illis lz inutilē egerint penitentiaz. imo nec debet. ar. j. e. §. illud aūt greg. in fi. ꝛ c. pium. q ¶ Incumbant. scilicet demones. r ¶ Exinanite. hoc dictū est in tēpli destructione a firijs. h. i. euacuate animā virtutib'. s ¶ Vsq̄ ad fundamētuz in ea. i. vsq̄ q̄ aliquod edificiū virtutū nō remaneat in ea. ꝛ vsq̄ ad fundamētuz et sunt ꝟba demonuz exhortantium se ad concupiscentias carnis.

Nihil valeat. et velit id est cōtingat ipm emēdare detestādo ꝛ abhominando ꝛ deo digne satisfaciendo. nō em̄ intelligit. hec em̄ datio rei ab

⁊ pena dat. bñ tñ cōcedo ꝙ tali petenti pnīa nō est denegāda. extra de pe. ⁊ remi. ꝙ quidā. ꝗ tñ donec penitet de oībus inutilis est quo ad vitā eternā. sed cū penitet de oībus fiet vtilis: nec alia satisfactio ei imponet ab ecclīa ꝓ illo peccato. a ❡ Idipsum. quasi diceret peccatū sufficiēter punitū in hac vita nō puniet in alia. vel non bis in idipsum h sꝫ per ministrū. q: ecclīa ꝓ eodē peccato bis nō punit. vel potꝰ h auctoritas intelligit de his tñ qui inter ipsa flagella cōmutant in bonū ⁊ corrigitur ⁊ ad caritatē redeunt ꝑfecto tales iterū non puniunt pro his peccatis sed si q̄d inde remansit delebit in purgatorio. j. eo. §. auctas. ꝟ. intelligit.

P Luit. reli qt. auctēs hanc exponit gra. j. c. §. illō. c ❡ Corrigit. tribꝰ modis q̄s se corrigit a vicijs: ⁊ ea resecat. s. cum cessat ab actibus eoꝝ: sed nō ↄfitet ea. Scđo cū cessat ab actibꝰ eoꝝ ⁊ ea detestat ita ꝙ cōfitet ea sꝫ nō ex caritate nec cū caritate cū occultet aliqđ mortale pcīm alias de his duobꝰ intelligit qđ dicit h a gre. Tertio cū q̄s detestatur peccata ⁊ errata oīa ex deuotione ⁊ caritate cōfitet. ⁊ ꝓ eis satisfacit. de hoc. ß. c. ꝑfecta.

tatē ex parte cōpluit: ex parte aridā reliquit[b] cū ille qui ꝑrimū odit ab alijs vicijs se corrigit[c] vna eadēq̄ ciuitas ex parte cōpluit: ⁊ ex parte arida manet. Quia sunt qui cū quedā vicia resecant in alijs grauiter perdurant. ❡ Itē ambrosius in octauodecimo octonario[d].

P Rima cōsolatio est q: nō obliuiscitur misereri deus. Scđa per punitionē. vbi ⁊ si fides[e] desit[f] pena[g] satisfacit ⁊ releuat. ❡ Itē opponit de ieronimo q̄ super naū sentire videt: ꝙ si infidelis adulterando interficeret: de adulterio nō amplꝰ[h] a deo puniretur[i].

S I illa[k] satisfactio nō fuit quā in adulterio viuens pro homicidio obtulit cū adulterij cū penituerit: vtriusq̄ pnīa ei imponenda erit qđ a ratione alienū ecclesiastica ꝓbat consuetudine: que pro eodē peccato nisi iteratū fuerit nulli bis penitentiā imponit[l]. ❡ Item ❡ Sed ꝙ ei qui crimē sibi reseruat de alio venia nō p̄stet[m] non solū ꝑmissis ꝓbat auctoritatibus etiā adamantij: smaragdi: isidori: gregorij: augustini. Uerū etiā alia auctoritate eiusdem augustini in libro de pnīa. ait eñ.

S Unt plures[n] quos penitet peccasse sed non omnino: reseruātes sibi quedā in quibus delectent[o] non animaduertētes dominū simul mutū ⁊ surdū a demonio liberasse. per hoc docet nos nunq̄[p] nisi de omnibꝰ[q] sanari[r]. Si eñ peccata vellet ex parte reseruari habentē demonia septē ꝑficere potuit[s] sex expulsis. Expulit autē septē[t] vt crimia omnia simul[v] eijciēda doceret. legionē autem ab alio eijciens neminē reliquit de omnibus qui liberatum possideret. ostendens ꝙ si etiā peccata sint mille[x] oportere de omnibꝰ penitere. Laudandus est eñ dominꝰ q̄ñ electo demonio locutus est mutꝰ. Nunq̄ aliquē sanauit quē omnino[a] nō liberauit. Totū eñ hominē sanauit in sabbato: q: ⁊ corpꝰ ab infirmitate ⁊ aīam ab omni cōtagione. Indicans penitentē oportere simul dolere de omni crimine orto in anima ⁊ corpore[b]. Scio eñ dominū inimicū oī criminoso[c]. Quomodo ergo qui crimē reseruat de alio recipiet veniā. Sine amore dei cōsequeret veniā sine quo nemo vnq̄ inuenit grām. hostis enim dei est dū offendit perseuerāter. quedā eñ impietas infidelitatis est: ab illo qui iustus ⁊ iusticia est dimidiā sperare veniā. Nam sine vera pnīa inueniret gratiam penitentia eñ vera ad baptismi puritatem[d] cōfitentē conat ducere. Recte eñ penitētes si quicq̄ sordis post purificationē contraxerint. Oportet vt abluāt saltem lacrimis mentis sed satis durus est cuꝰ mentis dolorem oculi carnis nequeunt declarare[e] sed sciat se culpabiliter durū qui defleт damna tēporis vel mortē amici ⁊ dolorē peccati nō ostendit lacrimis. nō itaq̄ est vt quis excuset se nō habere fontem lacrimarū qui vnq̄[f] lacrimis ostēdit dolorē amore[g] temporaliū. quē ergo penitet omnino peniteat[h] ⁊c. ❡ Auctoritas[i] illa naū ꝓphe Nō iudicabit deꝰ bis ⁊c. nō ostēdit oīa que tpaliter puniunt nō vlterius a deo puniēda. quanq̄ eñ sodomitas: egiptios: israhelitas i heremo sup eūdē locū dicat Ieroni. tēporaliter a deo punitos ne in eternū punirent. non tñ de omibꝰ generaliter hoc intelligendum est. alioquin cuiq̄ sceleroso optandū esset vt celesti fulmie ꝑcussus: aut aquis imersus aut a serpētibꝰ vulneratꝰ: ꝓ peccatis suis diuinitꝰ interiret: vt eternos cruciatꝰ

d ❡ Octonario. no. ꝙ a beati imaculati vsq̄ ad dñm cū tribularer est vnꝰ psalmꝰ: ⁊ hꝫ. xxij. distinctiōes: ⁊ q̄libet distinctio cōtinet octo ꝟsus. ⁊ ita cōtinet. xxij. octonarios. Nā octo ꝟsus faciūt octonariū vnū. ⁊ h est qđ dixit in. xviij. octonario.

P Rima. ⁊ si fides. i. ↄscia peccati alicuꝰ. f ❡ Desit. i. nō ocurrit. g ❡ Pena ⁊c. s. ꝑ patientiā ⁊ humilitatem q̄ habet in ipsa pena inter ipsa flagella ⁊ peccata que ad memoriā nō occurriūt dimittunt. hanc expositionē habes. j. e. §. illud. ꝟ. itē illud ambrosij.

h ❡ Non amplius. potest ergo aliquis non penitēs de mortali cuadere debitā ꝓ eo damnationē. sed quo sensu hoc dixerat Iero. sup eundē locum ostendit dicens. queret hic aliquis. vt. j. e. dist. querat. Potius hic ostendit ꝙ qui per tēporale suppliciū vel flagellū nō corriguntur postea eternaliter puniunt agens de deprehēso in adulterio decollato. i ❡ Puniret. Si vero contereтur. arg. xxiij. q. v. quid ergo.

S I illa. verba magistri gra. quidā dicunt ꝙ sunt verba Iero. vsq̄ illuc ꝙ a ratione ⁊c. ⁊ loquit non fm generalē ecclesie cōsuetudinē: sed particularē alicuꝰ loci. sed ꝙ sint magistri patꝫ. j. e. §. auctoritas. cir. fi. k ❡ Si illa. i. pena q̄ ei inflicta ꝓ pctō fuit. l ❡ Imponit. quasi dispensando. m ❡ Non p̄stet. ß. xxiij. q. v. quid ergo. ß. di. c. ille pnīam. ß. di. e. §. irrisor. ⁊ c. qui admissa. ß. e. di. pnīam agite. ß. e. di. penitentes.

S Unt plures. Casus. qui penitet omnino peniteat. q: xp̄s nullū curauit quē omnino nō liberaret. sicut apparet in exēplis in lr̄a positis. in fi. supponit ꝙ nō videt vere penitere qui penitēdo nō ꝓrumpit in lacrimas cū ꝓ tēporali dāno pronus sit ad plangendum.

o ❡ Delectent. h est falsa penitentia. vt j. di. v. falsas.

p ❡ Nos nunq̄. ß. e. di. §. dauid. ⁊ c. ille rex tantꝰ. ß. dist. i. §. alij ecōtra. ⁊ c. nō potest quis.

q ❡ Nisi de omibꝰ. sicut nec liberat pignus: licet de parte dbiti creditori sit satisfactū. C. ð distra. pig. quādiu. ⁊ dicit lex ꝙ qui aliquid facere tenetur faciēdo ꝓ parte non liberatur. ff. de ver. obl. in executione obligationis. §. pe. ⁊ sententia non debꝫ ꝓ parte tenere ⁊ ꝓ pte nō. ff. fam. herc. in h iudicio. ff. de edē. l. i. § pe. ⁊ est ar. ad qōnē an ex pluribꝰ excōicatus diuerſ de causis possit ab vno absolui sine alijs.

r ❡ Sanari. ⁊ vnt nō diuersis confiteri. j. di. v. c. i. circa fi. ar. ff. de arbi. item si vnus. §. item si plures. ⁊. l. q̄d tñ. ⁊. l. labeo.

s ❡ Potuit. s. sanare.

t ❡ Septē. nō successiue sꝫ simul.

v ❡ Simul eijciēda ff. de ser. rusti. predi. per fundum.

x ❡ Mille. sed nunq̄d ꝓ vnoquoq̄ mortali peccato septēnis penitētia est imponenda. ar. ß. e. q. ij. hoc ipsum. fm hoc ergo non sufficiet vita hominis ad explendam hmōi satisfactionē. Nā. sine dubio cuilibet mortali penitētia septennis debet. sed tamē q: arbitrarie sunt hmōi penitētie: artabit iudex eas infra tp̄s congruū penitendi. ß. xxvi. q. vij. tpa penitudinis.

a ❡ Omnino. ß. e. di. §. item ꝙ frequenter. ⁊. c. adhuc. contra. sed non tunc cecus cum leprosus esset. ideo de hoc non potest sanari. ß. di. ij. §. fi. in fi.

b ❡ Corpore. id est in anima ministerio corporis. nullū eñ peccatū ē in corpore tñ. est tamē ⁊ aliquod voluntatis tantum.

c ❡ Criminoso. cū aūt ei qui in vno deliquit sit inimicus: patꝫ ꝙ talis sit criminosus.

d ❡ Puritatē. vt. s. purificet sicut baptismus.

e ❡ Declarare. secus dicit lex in iudice. C. ad. l. corne. de fal. vbi. ff. de offi. ꝓconsu. obseruare. ß. xxiij. q. iiij. est iniusta.

f ❡ Unq̄. id est aliquando. g ❡ Amore. vnde iuuenalis. ploratur lacrimis amissa pecunia veris. Et alibi. minore tumultu planguntur nonnunq̄ funera.

h ❡ Peniteat. ß. di. i. §. non sunt. c. quē penitet.

i ❡ Auctoritas. soluit auctēs inductas ad ꝓbandū ꝙ q̄s agendo pnīam ð vno pctō: ⁊ nō de alio: cōsequit veniā de illo ⁊ nō de alio: qđ nō pōt esse.

h ¶ Breuis.s̄.e.di.§.ecce cuiꝰ.c.talis mihi.io. l ¶ Cōmutant. in bonū ⁊ caritatē ad verā pniam. m ¶ In cantico moysi.s.audite celi q̄ loquar ⁊c.cuiꝰ cantici est versus ille. Ignis succēsus est in furore meo: ⁊ ardebit vſq; ad inferni nouissima,

Gnis.magna vero.s.que temporaliter non puniuntur sufficienter

o Uerat. s̄. xxiij. q.v.quid ergo.
p Deus bis.i.nō punit aliquē ꝓ aliq̄ peccato iterū ꝓ quo sufficiēter eū pūiuit
q ¶ Frustrent.i. cuitent.
r ¶ Mēsuras.id est scire quibus ⁊ quantis flagellis quelibꝫ peccata sunt punienda.
s ¶ De hinc.i. post hanc vitam.
t ¶ Lui.i.puniri.
v ¶ Culpa leuis. et tamē mortalis. oīs eīn culpa dicit leuis q̄ tpaliter punit respectu illiꝰ q̄ eterna-liter: sicut q̄libet pena tpalis dr̄ leuis respectu eterne. j.e. di.vij.§.vlti.
x ¶ Compensata.h aperte innuit ieronymus grauia peccata de quibꝰ pnia nō agit inter flagella ⁊ h puniri graui supplicio ⁊ i futuro puniēda eternalit. Leuia vero que h puniunt sufficienter ꝑ leui pena cōpēsatio nem vite eterne recipere qd̄ in bonis fieri nō ambigimus. ⁊ in malis forte ita fit sed non credo q; iam remitteret peccati quo ad penam cōfitēti de vno ⁊ nō de alio q; negauimꝰ s̄.e.di.in illo.§.his auctoritatibus.
y ¶ Illud aūt. arbiter.j.de cōse.di.iiij. omnis qui.
a ¶ Etsi fides. s̄.i. q.i. fertur.s̄. xxviij. q.i.§.ex his.lau.
b ¶ Obijcit. hic pꝫ illa fuisse verba magistri.si illa ⁊c.
c ¶ Satisfactio.s̄.e. di.satisfactio.
d ¶ Non ꝑcipit. ecce plane videt velle q; particularis confessio facta.s.de vno peccato aduenīēte caritate incipiat viuere ⁊ valere ad vitā eternā: ⁊ q; sic intelligat: patet per exēplū qd̄ inducit de baptizato fm̄ q; dicit de oībus bonis que fiunt sine caritate.s.q; incipiant viuere: qd̄ tn̄ nō credo: imo tm̄ illa bona que fiunt cū caritate. ⁊ si postea sunt mortificata: iterū adueniente caritate reuiuiscūt: si nō aduenerit caritas. idem est q; ⁊ de eis que fiunt sine caritate, q: nec ista nec illa valent nisi ad bonū tēporale vel ad illustrandū vel ad incōmodū vitandū: vel ad minorē penā subeūdā. ad excusandū ergo magistrū dicimꝰ q; intellexit eā ad hoc valere q; vlteriꝰ ei ꝓ illo peccato nō iniungeī a sacerdote satisfactio alia. vt.s̄.e.§.itē opponit. ver.si illa satisfactio. sicut baptizatꝰ: licꝫ ficte non rebaptizatur, de conse. di.iiij.solet. quod tamen. R.negat.l. Sed melius distinguit sic bona opa cū caritate fcā ⁊ postea mortificata ꝑ peccatum reuiuiscūt iterū per caritatē ad vitā eternā cōsequēdā. sic fcā olim sine caritate reuiuiscūt ⁊ valēt tm̄ ad tpale p̄mium vel ad minus suppliciū subeundū. ad idē valent bona facta cū caritate: ⁊ postea per peccatuꝫ mortificata si homo nunq̄ ad caritatem redeat. fm̄ primū membruꝫ intelliguntur ille due auctoritates.j.e.pium ⁊c. Si qū ⁊c. ⁊ intellige q; in alio tpe fecerūt bona scꝫ cū erāt boni ⁊ in alio tēpore mala cū erant mali vel si dicatur q; in eodem tempore itelligūtur ille auctoritates iuxta scd̄ꝫ membrū quē duplicēꝫ intellectū magister innuit supponendo aliā solutiōēꝫ ibi quā q; ⁊c. fm̄ tertiū membrū loquitur ezechiel dicēs si auerterit ⁊c. ⁊ gregoriꝰ in c.hoc nobis. maxime ⁊c.j. iiij.di.§.finis huiꝰ. Bona igitur sine caritate facta ⁊ bona in caritate facta que comitat mortal culpa quā nō odꝫ seqūs pnia. ad sēluꝫ tpalis cōmodi vl miōris pene ꝓficiūt. nō ad vite etne fructū ad quē ꝓficiūt fcā cū caritate ⁊ mortificata ꝑ pctm̄ si postea redit ad caritatē. hāc distictiōēꝫ magr̄ innuit.j.di.iiij.§.finis. Alij dicūt q; nūq̄ reuiuiscūt q̄ ad vitā etnā. sic nec mala ad penā etnā. scd̄m q̄s ponit hic magr̄ tres opiniones, in hac opinione est, R.g.⁊.h.

breuis[k] ⁊ momētanea pena terminaret. Illud etiā apl'i falsum esset q; de ꝓstratis i deserto in ep'la ad hebreos scribēs ait q; ꝓpter incredulitatē suā nō intrauerūt in terraꝫ ꝓmissionis: vbi ꝓbat q; sicut merito sue īfidelitatis requiē illaꝫ amiserūt: ita ꝓpter eandē infidelitatem veraꝫ requiē beatitudinis eterne nullomō intrauerūt. Intelligit ergo illud iero. de his tm̄ qui inter illa flagella sua pniam egerūt quā ⁊ si breuē ⁊ momētaneā: tn̄ nō respuit deus: sic ⁊ illud ꝓphe Non iudicabit deus bis inidipsum. de his tm̄ intelligi oportꝫ q̄s pñtia supplicia cōmutāt[l]: sup quos nō cōsurgit duplex tribulatio. Qui aūt inter flagella duriores ⁊ deteriores fiunt: sicut pharao q̄ flagellatus a dn̄o durior factus est: presentibus eterna cōnectunt: vt tēporale suppliciū sit eis eterne dānationis initium. ¶ Unde augustinus in cantico[m] deutronomij.

Ignis succēsus est. ⁊c. hec est vindicta hic icipit ⁊ ardebit vſq; ad extremaꝫ dānatiōēꝫ. ¶ Hoc cōtra illos notāduꝫ est q̄ dicūt. Nō iudicabit deꝰ bis inidipsum. ad oīa ꝑtinere flagella. q: q̄dā flagellis h emēdant: alij h ⁊ in eternū puniunt. sicut antiochus ⁊ herodes. Qd̄ aūt sup eundē locū de adultero infideli. Ieronymꝰ sentire videt ex eiusdē verbis falsum esse ꝓbat. Exēplo eīn illius q̄ israhelitis maledixerat ⁊ q̄ ligna in sabbato collegerat: ostendit parua peccata breuibꝰ ⁊ tēporalibꝰ supplicijs purgari. magna vero[n] diuturnis ⁊ eternis supplicijs reseruari. ¶ Ait enim.

Querat[o] hic aliq̄s si infidelis deꝑhensus in adulterio decollet: q̄d de eo postea fiet. aut ei puniet ⁊ falsuꝫ est hoc qd̄ dicit. non iudicabit deꝰ bis[p] inidipsuꝫ in tribulatione. aut nō punietur ⁊ optandū est adulteris: vt in p̄sentiaꝝ breui pena puniant vt frustretur[q] cruciatꝰ eternos. ad qd̄ r̄ndemus deū vt oīum rerū: ita suppliciōꝝ q̄ꝫ scire mensuras[r] ⁊ nō p̄ueniri sn̄ia iudicis: nec illi in peccatorē exercēde de hinc[s] pene auferri potestatē ⁊ magnū peccatuꝫ magnis diuturnisq; lui[t] cruciatibꝰ. si q̄s aūt punitus sit vt ille in lege q̄ israhelite maledixerat ⁊ q̄ in sabbato ligna collegerat tales postea nō puniri: q: culpa leuis[v] p̄senti supplicio cōpensata[x] sit. ¶ Illud aūt gregorij. Pluit dn̄s sup vnā ciuitatē ⁊c. nō ad criminis veniā sed ad eiꝰ detestationē referendū est: vt ideo ꝑs ciuitatis videat esse cōpluta: q: crimē qd̄ dilexerat detestari incepit: nō q; eiꝰ veniā cōsequat. criminis autē detestatio pluuia vocat: q: ex fonte diuine grē cordi nostro instillat: vt vel sic quisq; ad verā pniam p̄ueniat: aut eo minꝰ a deo puniatur q; diuturniori delectatione peccati: maius sibi supplicium accumulasset. Si vero ad indulgentiā criminis pluuia referat euangelice sn̄ie cōtraire videbitur. si eīn ꝓpter odiū fraternū etiā q̄ dimissa sunt replicant ad penā multo magis que nō dū sunt dimissa: ad vindictā reseruari ꝓbant. Itē si fm̄ aug. arbiter sue volūtatis nō pōt inchoare nouā vitā nisi peniteat eū veteris vite: quō ad nouitatis indulgentiā p̄ueniet: q̄ odij vetustatē nō deposuit. Ad detestatiōēꝫ ergo criminis vt dictū est nō ad eius indulgentiā pluuia illa ꝑtinere[y] ꝓbatur. Itēꝫ illud amb. Etsi fides[a] desit pena satisfacit. Nō de ea fide itelligit d̄ q̄ dicit fides sine opibus mortua est. sed de ea de q̄ apl's dicit. Omne qd̄ nō est ex fide.i.oē qd̄ ꝯ ꝯsciam fit peccatū est. Dest ergo fides cū nō subest ꝯscia peccati. Sed q: delicta oīa nullus intelligit est aliq̄n in hoīe peccatū cuiꝰ nō habet ꝯsciam. Un̄ apl's. Nihil mihi cōsciꝰ suꝫ sꝫ non in hoc iustificatꝰ sum. Cuiꝰ ergo peccati deest ꝯscia illiꝰ pena si patiēter ferat satisfacit ⁊ releuat grauatū. Qd̄ autē in fine obijcit[b]: si satisfactio illa fuit veniā ipetrauit. Si aūt veniā nō impetrauit satisfactio nō fuit. Si aūt satisfactio[c] nō fuit adhuc pena sibi iponēda ē nō ꝓcedit argumētatio. satisfactio nāq; est dū illiꝰ pcti cā excidit ⁊ eiꝰ suggestionibꝰ aditꝰ non indulget: sed eiꝰ fructus nō ꝑcipit[d]: impedit peccato quod nondū deseritur. percipiet autē cum eiꝰ penitentia fuerit subsecuta: sicut ad lauacrum ficte accedens regenerationis sacramētū accipit: nō tn̄ in xp̄o renascit. Renascit aūt virtute sacramēti qd̄ ꝑce

D Jum est. remuneret. pmio eterno. ⁊ fm hoc aliõ est in bonis aliõ in malis que nõ reuiuiscunt. vel de tpali bono intelligit vel õ minori pena in alia vita has tres opiniones magister ponit. lau.
f ¶ Bonũ. post aliud bonum.
S J quando. quãq̃. alia solutio.

c ¶ Pnĩa. vtilis est quo ad penã eternã vitandã: vel q̃ ad vitã eternã obtinendã: sed vtilis est q̃ ad penã tpalez. q: ecclia iterũ ei nõ apponet satisfactionẽ p illo petõ: nec ille teneť ampli⁹ cõfiteri ecclie h peccatũ: si tñ digne penituerit oium peccatoꝝ: õ3 illud peccatũ cõfiteri ecclie. s. petm̃ simulationis quo decepit ecclãm. Et no. q illud pmũ petm̃ de q̃ satisfecit sine caritate nõ remittiť añq̃ incipiat habẽ caritatẽ. tũc eñ statim deletur. s. e. §. illud autẽ. ver. fi. l.

C Auendũ. i. vitandũ
i ¶ Dines iste de quo h agitur. l.
k ¶ Jn p̃sentí. tantum.
Q Uid g̃. Casus. si videam⁹ malos p̃sperari ⁊ bonos aduersitatez pati: non debemus turbari q: nõ est vera retributio boni vł mali. nã sepe puniť h innocẽs ⁊ extolliť qui nõ meruit. Sed hic ostẽditur q in futuro erunt pmia ⁊ pene. qõ quidam nõ cõcedũt. ⁊ pterea in bonis sunt aliqua mala digna puniri ⁊ in malis aliqua bona digna remunerari. Ultimo dicit q cũ malus hic remuneratur malo capitis sui fit q̃a in futuro punietur: nec pena eius mitigabitur.
m ¶ Malignos. naz vt dicit claudianus tollũtur in altũ: vt lapsu grauiore ruant. l.
n ¶ Qui resurrectionem negãtes. s. retributionẽ eorũ q̃ quilibet i corpore gesit. l.
o ¶ Non turbemur. i alia vita.
p ¶ Bon⁹. C õ ve. iur. enu.

perat cũ fictio illa de corde ei⁹ recesserit veraci pnĩa. ¶ Hinc etiã aug. in libro de penitẽtia scribit.

D Jum ẽ credere ⁊ nr̃a fides hoc expostulat: vt cũ gr̃a xp̃i in hoĩe destruxerit mala: priora etiã remuneret bona et cũ destruxerit qõ suũ nõ inuenit amat ⁊ diligit bonũ qõ in peccãte plãtauit.

¶ Ex hoc etiã sensu illud iero. dictũ videtur

S J qñ videris inter multa opa peccatoꝝ facere quẽq̃ aliq̃ q̃ iusta sunt: nõ est tã iniust⁹ de⁹ vt ppter multa mala obliuiscať paucoꝝ bonoꝝ. ¶ Quãq̃s memoria bonorũ ad p̃sentẽ remũerationẽ possit referri. sicut gregorius in omelia de diuite ⁊ lazaro scribit.

C Auendũ nobis est vt si forte aliqõ bonũ agim⁹ in p̃nti seculo remuneratiõez nõ accipiam⁹ ne forte dicatur de nobis. Receperũt mercedẽ suam. nisi eñ diues iste aliq̃d boni egissz vñ in p̃nti seculo remunerationẽ accepisset. neq̃q̃ abrahã ei diceret: recepisti bona in vita tua. ¶ Jtẽ iohẽs crisosto

Q Uid ergo turbamur nẽo animus. Q vidẽs malignos p̃speritatẽ habere turbeť. Nõ est hic retributio malignitatis neqz virtutis. at si aliq̃ mõ cõtingit vt aliqua sit retributio vel malicie vel virtutis: nõ tñ fm qõ dignũ est sz simpliciter veluti q̃dã gust⁹ iusticie vel iudicij: vt q̃ resurrectionẽ nõ credũt talibus doceanť. Quãdo itaq̃ videmus malignũ ditescere: nõ subruamur: ⁊ qñ videm⁹ bonũ mala pati nõ turbemur. Jllic corona: illic supplicia. Est ⁊ alia rõ q: nõ põt mal⁹ in oĩbus mal⁹ esse: sz habet aliq̃ bona. Nec bon⁹ p in oĩb⁹ bonus esse: sed hẽt aliq̃ peccata. Qñ ergo p̃speritatẽ hz hõ mal⁹ malo capitis sui est. Cũ ergo p illis bonis paucis hic retributionẽ accipit: illic iã plen⁹ puniet.

¶ Põt etiã referri memoria bonoꝝ ad minorẽ penã habendã: vt bona q̃ inter multa mala fiunt non pficiant ad p̃sentis vite vel future pmiũ obtinendũ: sed ad tolerabili⁹ extremi iudicij suppliciũ subeundũ: sicut de fide ⁊ ceteris q̃ sine caritate habenť. Augustin⁹ scribit in libro de penitentia dicens.

S J q̃s aũt nõ habens caritatẽ que pertinet ad vnitatẽ spirit⁹ ⁊ vinculũ pacis: quo catholica ecclesia congregata cõnectitur in aliquo scismate cõstitut⁹: ne xp̃m neget patiť tribulatiões: angustias: fame: sitim: nuditatẽ: psecutiões: pericula: carceres: vincula: tormẽta gladiũ vel flãmas vel bestias vel ipsaz crucem timore gehẽnaruz vel eterni ignis nullo modo ista culpanda sunt: imo vero ⁊ hec laudãda patiẽtia est. Non eñ dicere poterimus meli⁹ ei fuisse vt xp̃m negando nihil eoꝝ patereť que passus est cõfitẽdo. sed estimandũ est fortasse tolerabili⁹ ei futurũ iudiciũ q̃ si xp̃m negando nihil eoꝝ patereť: vt illud quod ait apl̃s. Si tradidero corpus meũ ita vt ardeã. caritatẽ aũt nõ habeam: nihil mihi pdest: nihil pdesse itelligať ad regnũ celoꝝ obtinendũ: nõ ad extremi iudicij tolerabili⁹ suppliciũ subeundũ: et infra. hec ppter caritatẽ dicta sunt sine qua in nobis nõ põt esse penitẽtia vera. Quã in bonis caritas dei est que tolerat omĩa. ¶ Penitẽtia ergo vt ex premissis apparet nulli in peccato pseuerãti vtilis est: nõ tamẽ alicui deneganda est: q: sentiet fructũ eius cũ alteri⁹ criminis penitentiã egerit. Sic itaqz penitẽtie diffinitio et cetere auctoritates sibi cõsonãtes negant eũ agere pnĩam qui perseuerat in crimine vtilẽ videlicet sibi ⁊ fructuosam. Jllud aũt ambrosij. penitentia semel vsurpata nec vere celebrata ⁊ fructũ prioris aufert ⁊ vsum sequẽtis amittit. de solẽni intelligiť: que cuz nõ vere celebrata fuerit ⁊ fructũ prioris id est suscepti⁹ aufert secuturã ⁊ p̃cedẽtis amittit. q: veniã quã impetrare potuit contempsit: ⁊ vsuz sequentis aufert fm cõsuetudinẽ quarundã ecclesiaꝝ apud quas penitẽtie solẽnitas non iteratur. De hac eadẽ penitẽtia etiã intelligitur non est secundus locus penitentie.

Q Uia vero multorũ auctoritatibus supra monstratuz est penitentiã vere celebrari ⁊ peccata vere dimitti etiam ei qui aliquando in crimen recasurus est: queriť an peccata dimissa redeãt. Hui⁹ questiõis varia diuersorũ est sentẽtia: alijs asserentib⁹: alijs ecõtra negantib⁹ pctã semel dimissa vlteri⁹ replicari ad penã. ¶ Qõ aũt pctã dimissa redeãt mltoꝝ pbať auctoritatibus

Q Uia vero. h incipit q̃rta distinctio in q̃ tractať an peccata semel dimissa redeant. ⁊ q̃dã simpliciter dicũt q redeãt non solũ q̃ ad reatũ sed etiam q̃ ad essentiã ⁊ penã. in hoc videtur declinare. g. j. e. di. §. vlti. sicut ⁊ actio semel pempta restituiť. ff. si ex noxa. cã. l. sed alio iure in fi. pterea sicut bonũ reuiuiscit p gratiã sequentẽ qõ pri⁹ mortificať p culpaz ita mala mortificata p gr̃az reuiuiscũt p culpaz iteratã. s. di. pri. c. piuz. ⁊ c. si qñ. Alij dicũt q nõ redeũt illa: sed alia eiusdẽ generis. cum eñ forte sile cõmittimus. redire dicunť quadã silitudine sicut flores redeũt in vere. Tertij dicunt peccata redire tñ ppter aliqõ quatuor istoꝝ criminũ. s. propter odiũ fraternuz vt i euãgelio. Nequã q̃ ⁊c. Jtẽ ppť crimẽ apostasie. j. e. q̃cũq̃. Jtẽ pp pnĩam pnĩe s. xvij. q. iiij. sunt q̃ opes. Jtẽ ppť contẽptũ pnĩe. s. dis. iij. si apl̃s. Alij dicũt q nullo mõ redeũt. ar. xxiij. q. iiij. si illic. l.
Di. iiij.
di. miror. nec est ita in malis vt redeat sicut in bonis. ar. j. õ pse. di. iiij. q̃uis. ⁊ h credo catholice dici dicunť tñ redire. q: remissiõis bñficiuz sequẽti culpa amittimus ob igratitudinẽ. s. di. pri. §. auctenr. pe. nã pide puať gl̃ia q̃s ppť sequẽs delictũ: ac si nulla pctã essent dimissa. vt. j. dist. v. freq. pnĩa eñ duo fac. penã tollit ⁊ gl̃iaz acq̃rit. vt. s. di. i. §. alij. õ. c. ecce. auctes aũt q̃ videnť dicere q redeãt h sonãt q ita puniť q̃s p sequẽtib⁹ ac si nũq̃ ei dimissa fuissent. pcedit aũt. g. in hũc modũ. Primo iducit auctez q pctã dimissa redeãt vsq̃ ad. §. coꝝ. scdo notat circa pctĩ dimissionẽ duas opi. eorũ q̃ dicũt pctã redire vsq̃ ad. §. q̃ ãt. tertio allegat p aduersa pte q non redeant. ⁊ sic determinat distinctionẽ. lau.

S l. i. §. his colligitur.
S J quis autem non habens. culpanda. s. i. q. i. teneamus.
a ¶ Fortasse. nota est assertionis. s. xiij. q. ij. tps. s. xc. di. neq̃ ad cam. s. i. q. i. vide õ. sed ibi de his q̃ arroganter h faciũt: hic õ his qui in faciendo zelũ dei habẽt: ⁊ si nõ fm sciam diuinam.
b ¶ Sine qua. s. di. ij. §. opponitur. c. fugerat.

Serue. dimisi tibi qm̄ rogasti me. nonne ergo oportuit ꝛ te misereri conserui tui. sicut ꝛ ego misertus sum tui: ꝛ iratus dn̄s tradidit eum tortoribus quoadusqꝫ redderet vniuersum debitū. sic ꝛ pater meus celestis faciet vobis. i. repetet a vobis dimissa. ꝛ in hoc facit ad ꝓpositum. lau.

Si iudas. ad eū vel sua. contrari⁹ sensus facit ad ꝓpositum. g.

g ¶ Parētū commissa a se imitando parentes.

h ¶ Iniqtas. cōmissa ab eo imitādo eos. al's iniqtas patris nō respicit filiū nisi vt dixi sit scelerꝫ paterni imitator. ı. q. vi. crimen. lau.

i ¶ Sed iniquitatez i. auaritiā quā pmi parētes eius egerūt vel originalia peccata. lau.

k ¶ Consideranduz est. originalia. petm̄ originale ita dicitur reputari: qꝛ ita punitur ꝑ sequentib⁹ ac si dimissum nō esset arg. j. eo. q̇ recedit. ꝛ ita de alijs dic. sed quare dicit pluraliter originalia cum vnū solū sit originale. Rn̄. ponit plurale ꝑ singulari. ar. ff. de origi. iur. l. ij. §. ex actis deinde regib⁹ id est rege exacto. vl' ꝓpter diuersos effectus quos hꝫ in hominibus originale quosdā eīm facit inuidos: quosdā luxuriosos: quosdā auaros ꝛc̄. Itē sicut cōcupiscētia facit puerū cōcupiscibilem ꝛ adultū cōcupiscētez sic ꝛ supbia fac̄ puerū supbilē ꝛ adultū superbientē. vel pluraliter ponit ꝓpter varias appellationes q̄s hꝫ. dicit eīm lex membroꝝ stimul⁹ carnis: angelus sathane. lāguor nature: fomes peccati ꝛc̄. facit. s̄. di. vi. in palea. sed pensandum.

l ¶ Sunt dimissa. si peniter eū suscepisse baptismū. vel ita punietur sufficiēs

ritatibus quarum prima est ꝓphete. In memoriā redeat iniquitas patrum eius ꝛc. Scd̄a est illa euangelij.

Serue neqꝫ om̄e debitū dimisi[c] tibi ꝛc. ¶ Beide augusti. i libro psal

Si iudas tenuisset illō / moꝝ ait ad qd̄ vocat⁹ est nullomō ad eū vl' sua[f] preterita vel parentū[g] iniquitas[h] ꝑuenire̅t. Quia ergo nō tenuit adoptionē in familia dei sed iniquitatē[i] vetusti generis poti⁹ elegit. redijt iniqtas p̄rm in cōspectu dn̄i vt in eo etiā ipsa puniretur. Itē raban⁹. tradidit eū tortoribus ꝛc. ¶ Cōsiderādū est q̄ dicit vniuersū debitū. qꝛ nō solum pctā q̄ hō egit post baptismū reputabunt̄ ei ad penā. verū etiā pctā originalia[k] que i baptismo ei dimissa[l] sunt. ¶ Itē greg. ex dictis euā gelij.

Constat qꝛ si in nos qd̄ de / linquit̄ ex corde nō dimittimus ꝛ illud rursus exigit̄. qd̄ iaꝫ nobis ꝑ pn̄iaꝫ dimissuꝫ fuisse gaudebam⁹ ¶ Itē aug. in omelia prima. Dicit dn̄s. Dimittite ꝛ dimittet̄ vobis. Si ego pri⁹ dimisi[m] dimitte[a] vel postea. naꝫ si nō dimiseris reuocabo te. ꝛ q̇cq̇d dimiserā replicabo tibi. ¶ Itē q̄ diuini beneficij oblit⁹ suas vult vīdicare iniurias nō solū de futuris pctis veniā nō merebit̄: sed etiā p̄terita q̄ iam sibi dimissa credebat: ad vīdicta ei replicabunt̄[b]. ¶ Itē beda sup luca.

Reuertar[c] in domū meam / Timendus est iste versicul⁹ nō exponēdus[o]. ne culpa quā in nobis extinctā credebam⁹. ꝑ incuriā nos vacātes[e]

Q Uecūqꝫ eīm. ¶ Itē / opprimat. post baptisma siue prauitas heretica siue mūdana cupiditas arripuerit

Constat. dimisi. hic videt̄ q̄ prius de⁹ / ter ac si non esset baptizatus. dimittit peccata q̄ dimittat hō peccatū. sed ex hoc sequit̄ impossibile. s. q̄ sil' esꝫ iust⁹ ꝛ iniust⁹: bon⁹ ꝛ mal⁹. sꝫ dic q̄ tpe sil' fit ab hoīe dimissio pctī ꝛ a deo remissio pctī p̄cedit tn̄ gr̄a vtrūqꝫ: q̄ qn̄ vult ꝛ ꝓut vult in hoīe opatur. expone ḡ h̄ prius dimisi. i. post dimissurū ꝓmisi. vel quantū in me est qꝛ benefacere de⁹ parat⁹ est. vel ad originale peccatū refert̄ hoc q̄ sine merito hoīs a deo remittit̄ vel ad parabolā euangelicā de seruo cui dn̄s decem milia talenta remisit priusq̄ ille conseruo. a ¶ Dimitte. i. abilē te ostende ad suscipiendā grām. b ¶ Replicabunt̄. expone hoc vt. s̄. hoc est ita dānabitur ac si nō esset dimissa. ꝛ ita expone oēs has auctoritates. j. de cō

Reuertar. hec sunt verba sathane. d ¶ Nō expo / se. di. iiij. quō. l. nend⁹ est. xxvij. q. i. de viduis. e ¶ Uacantes. bonis operibus.

Quecūqꝫ. omniū. etiā prius dimissorum. g ¶ Reddit̄. i. punitur. h ¶ Eoꝝ. q̄ dicant peccata redire dimissa. duas ponit. g. opiniōes que potius in verbis differūt q̄ in sensu. q̇dā eīm dicunt peccata dimissa redire. dimissa inquā s̄m iusticiā: nō s̄m p̄scientiā. Alij dicunt redire peccata dimissa pure ꝛ plene siue ꝑ baptismū siue per pn̄iam. vt ergo ista intelligātur ꝛ q̄liter he opiniones cōueniāt notandū: q̄ p̄destinationis siue p̄scientie. qꝛ sub noīe etiā p̄scientie includit̄ p̄destinatio. duplex est effect⁹. s. in tpe iustificare ꝛ eternalit̄ gloriam tribuere. Quo ad primū effectum operatur

de⁹ q̄scūqꝫ in hac vita pctā dimittit. ꝛ hoc est s̄m iusticiā pctā dimittere. Quo ad scd̄m qn̄ sic pctā dimittit ne finalit̄ ad peccatuꝫ redire patiat̄ vt ad beatitudinē ꝑducat. ꝛ h̄ est s̄m p̄scientiā pctā dimittere. q̇ ḡ finaliter ad pctā reuertit̄: nō s̄m p̄sciam sꝫ s̄m iusticiā remissionē pctōꝝ cōsecutus est. ꝛ h̄ est qd̄ tāgit gra. j. eo. §. finis. patet duas p̄dictas sn̄ias nō esse 9rias qꝛ cui pctā dimittit̄ s̄m iusticiā plene et pure ei dimittunt̄. vt. j. e. §. vlti. lau.

moꝝ oīm ꝓsterner in ima vicioꝝ. ¶ Itē aug. in libro questionū deutronomij.

Peccatū qd̄ ex adā trahit̄ tpaliter reddit̄[g]. qꝛ oēs ꝓpter hoc moriūt̄ Nō aūt in eternū eis q̄ fuerint ꝑ grām regenerati si in ea vsqꝫ in finē ꝑmāserit ¶ Eoꝝ[h] vero qui hāc sequunt̄ sn̄iam. alij dicūt q̄ pctā reditura dimittunt̄ s̄m iusticiā sed non scd̄m p̄sciam sicut noīa discipuloꝝ qui retro abierūt erant scripta i libro vite ꝓpter iusticiā[k] cui deseruiebāt nō scd̄m p̄sciam[l] q̄ in numero saluādoꝝ eos nō habebat. sic a latere dei dicunt̄ mille casuri[m] ꝛ decē milia a dextris ei⁹ quos tn̄ diuina prescietia nunq̄ suis annumerauerat. ¶ Hinc etiam ait

Si quis peccauerit / dn̄s moisi. ante me delebo eū de libro vite vt s̄m iusticiā iudicij ille peccādo dicat̄ deleri: qui s̄m presciam nunq̄ fuerat ascriptus. ¶ Hinc augustin⁹ in ep̄la ad co / rinthios.

Sed nō in pluri b⁹[n] eorū beneplacitū est deo. ꝛ si in aliq̄bus cōia oībus sunt sacramēta sed nō cōmunis gratia: ita ꝛ nunc baptism⁹ cōmunis est: sed nō virt⁹ baptismi. ¶ Uerū hoc de ficte accedētib⁹[o] vel de his q̄ extra eccl'iam baptizant̄ intelligit̄ q̄ sacramēti integritatē accipiūt: virtutē vero ei⁹ minime assequunt̄. Paruulis vero vel adultis plena fide accedētib⁹ oīa peccata remittunt̄. ꝛ si aliqn̄ a bono recessuri: in malo sūt vitā finituri. ¶ Un̄ aug. in lib. de correctione ꝛ gr̄a.

Si ex bono[p] in malū deficiētes bona volūtate moriunt̄[q] rn̄deāt si p̄nt cur illos de⁹ cū fidelit̄ ꝛ pie viuerēt nō tūc d̄ vite hui⁹ pericul' rapuit ne malitia mu/

i ¶ Alij hanc d'riam opinionū nō ponit magister nisi vt tractet d̄ p̄destinatiōe: si q̄ sibi in aliq̄ 9dicūt. h̄ alij respicit illud alij qd̄ inuenitur. j. e. §. finis

k ¶ Iq̄s. iusticiā. presentē q̄ eis cōfert q̇b⁹ pctā dimittunt̄. h.

l ¶ Prescientiā. ab eterno ei p̄sciuit de⁹ talē dimissiōꝫ nō valere eis ad vitā et̄nā: nec durare in finē. h.

m ¶ Mille casuri. i. paucio res q̄ credunt se iudicaturos cū dn̄o. ꝛ decē milia. i. plures q̄ crediderūt se sessuros ad dexteram dei i et̄na btitudine. plures eīm sunt q̄ credūt se saluandos q̄ q̄ credūt se iudicaturos cū dn̄o. ꝛ iō illi designant̄ maiori nūero: isti minori

Sed nō in plurib⁹. plures illoꝝ nō placuerūt dn̄o. ꝛ si aliq̄ coꝝ.

o ¶ Uerū ꝛc̄. accedētib⁹. s̄. i. q. i. sicut ficti. h.

Si ex bono. Casus hui⁹. c. colligi videt̄ ex his duob⁹. j. de cō. di. iiij. c. vl. ꝛ. xxiiij. q. iij. q̇dā. v̇. pelagiani. nā illi pelagiani dicebāt q̄ sine gr̄a dei ꝑ liberū arbitriū. s. possit q̇s opari bonū. vn̄ sic obijciebāt augu. dicis o augu. qꝛ nō pōt q̇s cū ad adultā etatē ꝑuenerit bn̄ opari sine gr̄a diuia. sꝫ illā nēo pōt mereri. ḡ deo nō apponēte grām ex necessitate peccabūt isti. ḡ ꝑ liberū arbitriū nō dꝫ eis tale pctm̄ iputari. ad quā obiectiōeꝫ ꝛ cōsil'es cū aug. nō rn̄deret sꝫ exclamaret O altitudo diuitiaꝝ sapiē ꝛ scīe dei q̄ icōp̄hēsibilia sunt iudicia dei ꝛ inuestigabiles vie ei⁹: deridebāt eū. His ita p̄missis diuidit̄ capl'm in tres partes. In p̄ma pte ponit aug. casuꝫ in q̄ ꝛ ipsi exclamare cōpellūt̄ ꝓpt̄ rōnis defectū. s. cur de⁹ bonos q̄s scit a bono recessuros ꝛ in malo morituros: nō pri⁹ tollit de medio q̄ malitia mutent̄: ꝛ q̄re q̇busdā ꝑseuerantiā dat in bono: alijs nō. cū apud eū nō sit iniqtas nec ꝑsonaꝝ acceptio ex̄ d̄ iudi. nouit. In scd̄a distiguit int̄ filios dei nūcupatiōe sola ꝛ veros filios. cui⁹ occasiōe exponit illud io. ex nobis exierūt ꝛc̄. In tertia dicit q̄ ꝑseuerātiā in bono dat de⁹ solis p̄destinatis. ꝛ huius occasiōe iterserit q̄ discipuli xp̄i q̇dam sunt veri: quidam nuncupatiui tantum. p ¶ Ex bono. i. ex bona volūtate vl' bonū refert̄ ad bonū exteri⁹ sil'r ꝛ malū i volūtate ad iteri⁹: ꝛ tūc sub au. moriunt̄. h. q ¶ Moriūt̄. h̄ ē dicē deficiētes a bono moriunt̄.

r ¶ Ptāte. vt impet. h.
s ¶ Hoꝝ. im mo pseuerantia i bono donū dei est.
t ¶ Respondeāt. ſ. .xxiij. q. iiij. ō tirijs
v ¶ Nec hic nō donat. id est donat. ar. ff. de. v̄. ſi. duobus. donat dico hic. scilȝ morivel rapi ꝛ ē sensus huius lr̄e. h̄ dat quibus voluerit. aut scriptura mentiť. sed h̄ nephas est dicere. vt xxiij. q. v. q̇d ergo. lau.
x ¶ Rapt⁹ est ſ. xxiij. q. iiij. ea vidictā. h.
y ¶ Dicta est a ioh. ſ. .di. ij. §. itē ſm hāc. ꝛ. c. ſi em̄ inq̇t v̄. quid. n. l.
z ¶ Sicut ḡ. suspēdiť istō sic vsq̄ ad ill⁹ v̄ſiculū cur alijs. l.
ꝛ ¶ Posui. i alia pte capituli. q nō ē h.
a ¶ Ignorare ar. ff. ō legib⁹ nō oīum
b ¶ Suis. p p̄ntē iusticiā.
c ¶ Ut ita sit. s. q nō dat. i. subtrahat pseuerātiā. lau
d ¶ Naȝ isti. quib⁹ de⁹ nō dat pseuerantiā vel p̄desti natione. lau.
e ¶ Filij dei. ſm p̄ntem iusticiam.
f ¶ Filios dei ſm p̄destinationē. lau.
g ¶ Nobis. ſm opinionē nostram
h ¶ Ait iohes i euāgelio. s. i verbis que sequūtur. lau.
i ¶ Dei. p̄destinatione
k ¶ In vnū. i. i vnitate hoīs.

taret intellectū il'oꝝ: ꝛ ne fictio deciperet aīas eoꝝ. vtrū hoc i ptāte⁹ nō habuerit an eoꝝ mala futura nesciuit. Nēpe nihil hoꝝ⁹ nisi puersissime atq̄ȝ insanissime diciť. cur ergo nō fecit r̄ndeāt⁹ q̇ nos irridēt qn̄ in talib⁹ reb⁹ exclamam⁹ q̄ȝ i scrutabilia sūt iudicia ei⁹: ꝛ inestigabiles vie ei⁹. Nec em̄ hoc nō donat⁹ de⁹ q̇b⁹ voluerit aut v̄o scriptura illa mētiť q̇ de morte velut imatura hoīs iusti ait Rapt⁹ ē⁹ ne malicia mutaret intellectū ei⁹ ꝛ ne fictio d'ciperet aīam ei⁹. Cur ergo hoc tam magnū b̄n̄ficiū alijs dat. alijs nō dat deus apud quē nō est iniquitas nec acceptio psonarū ꝛ in cui⁹ ptāte est q̄ȝ diu quisq̄ȝ in hac vita maneat. que tē ptatio dicta est⁹ sup terrā. Sicut ergo⁵ coguntť fateri donū esse dei vt finiat homo vitā istā anteq̄ȝ ex bono mutetť i malū. Cur aūt id alijs doneť alijs nō donetur ignorať. Id tn̄ donū dei eē i bono pseuerantiā ſm scripturas de quib⁹ testimonia multa iam posui⁹ fateanť nobiscū. ꝛ cur alijs detur alijs nō deť sine murmure aduersus deū digneť ignorare[a] nobiscum. Nec nos moueat q filijs suis[b] quibusdā nō dat de⁹ istā pseuerātiā. absit em̄ hoc vt ita sit⁹ si de illis p̄destinatis eēnt. ꝛ si ſm ppositum vocatis sanctis q̇ vere sunt filij pmissionis. Nā isti⁹ qui cū pie viuūt dicunť filij dei⁹. ſȝ q̄ȝ victuri sunt impie ꝛ in eadē impietate morituri: nō eos dicit filios dei⁹. prescientia em̄ sunt filij dei q̇ nondū sunt nobis⁵ ꝛ sunt iam deo: de quib⁹ euāgelista ait iohes[h]. Quia ihūs erat moritur⁹ p gēte. ꝛ nō tn̄ p gēte ſȝ etiā vt filios dei[i] dispersos ꝯgregaret i vnū[k]. Qui vtiq̄ȝ credēdo erāt futuri p euāgelij p̄dicatione ꝛ tn̄ anteq̄ȝ eēt factū iaȝ filij dei erāt. In memoria em̄ p̄ris sui incōcussa stabilitate cōscripti sunt. Et sunt rursus q̇dā q̇ filij dei pp̄ter susceptā vel tpaliter grām dicunť a nobis[m] nec sunt tamē filij dei. de q̇bus idē iohes ait. Ex nobis exierūt ſȝ nō erāt ex nobis. Qui si fuissent ex nobis: mā sissent vtiq̄ȝ nobiscuȝ Nō ait. ex nobis nō exierunt ſȝ q̄ȝ non māserūt nobiscū. iam nō sunt ex nobis. verū ait. ex nobis exierūt sed nō erāt ex nobis. hoc est ꝛ quādo videbanť in nobis nō erāt ex nobis. ꝛ tanq̄ȝ diceret ei. vnde id ostēdis. q si fuissent inq̇t ex nobis pmāsissent vtiq̄ȝ nobiscū. filioꝝ dei vox est. Iohes loq̇tur in filijs dei loco p̄cipuo cōstitut⁹. Cū ergo filij dei dicūtur de hijs[n] q̇ pseuerantiā nō habuerūt ex nobis exierūt. sed nō erāt[o] ex nobis. Et addit qm̄ si fuissent ex nobis pmansissent vtiq̄ȝ nobiscū. q̇d aliud dicit nisi nō erāt filij dei etiā quādo erāt in pfessione ꝛ noīe filioꝝ dei. nō q̄ȝ iusticiā simulauerūt. ſȝ q̄ȝ in ea nō pmāserūt Ne q̄ȝ em̄ ait. nā si fuissent ex nobis veram nō fictā iusticiā tenuissent vtiq̄ȝ nobiscū. Sed si fuissent inq̇t ex nobis pmansissent vtiq̄ȝ nobiscū. In bono volebat illos pculdubio pmanere. Erāt itaq̄ȝ in bono. ſȝ q̄ȝ in eo nō pmanserūt id est nō vsq̄ȝ in finē pseuerauerūt: nō erāt inquit ex nobis etiā quādo erāt nobiscū. hoc ē nō erāt ex nūero filioꝝ: etiā quando erāt in fide filioꝝ. qm̄ q̇ vere filij dei sunt presciti ꝛ p̄destinati sūt ꝯformes[p] imaginis filij dei[q]. ꝛ scōm ppositū vocati sunt sc̄ti vt electi eēnt. Nō em̄ perit fili⁹ pmissionis: sed fili⁹ pditiōis. Fuerūt ergo isti ex multitudine vocatoꝝ ſȝ ex electoꝝ paucitate nō fuerūt. Nō ergo[r] filijs suis p̄destinatis de⁹ pseuerantiā nō dedit. haberēt em̄ eā si in eo filiorū numero[s] eēnt ꝛ q̇d haberēt qd nō accepissent. ꝛ ſm ap̄l'icaȝ[t] verāq̄ȝ sniaȝ. ac per hoc tales[v] filij filio xp̄o dati essēt[x]. Quēadmodū dicit ip̄e ad p̄rem vt oēm qd dedisti mihi nō peat[y] ſȝ hēat vitam eternā. Hij ergo intelligunť dari xp̄o q̇ ordinati sunt in vitā eternā. Ip̄i sunt illi predestinati ꝛ ſm ppositū vocati sc̄ti quoꝝ null⁹ perit. ac p hoc nullus eoruȝ ex bono in malū mutat⁹ finit hāc vitaȝ Qm̄ sic ē ordinatus ꝛ iō xp̄o datus vt nō pereat: ſȝ habeat vitā eternā. Et rursus quos diximus inimicos eius vel paruulos filios inimicoꝝ ei⁹ quoscūq̄ȝ eorū sic regnaturus est vt in ea fide q̇ p dilectione opať hāc vitā finiāt. iā etiā anteq̄ȝ hoc fiat in illa p̄destinatiōe filij sūt eius ꝛ dati sunt xp̄o filio ei⁹ vt nō pereant ſȝ hēant vitaȝ eternā. Deniq̄ȝ ipse saluator ait. Si manseritis inq̇t in v̄bo meo v̄e discipuli mei eritis. Nunq̇d in hijs cōputandi sunt illi de quib⁹ euāgeliū sic loq̇tur vbi cū domin⁹ cōmēdasset māducādā carnē suā ꝛ bibendū sanguinē suū ait euāgelista. hoc dixit[z] in synagogis docēs in capharnaū. Multi ergo audientes ex discipulis ei⁹ dixerūt. durus est hic ſmo q̇s pōt eū audire. sciens aūt ihūs apd̄ semetip̄ȝ q̄ȝ murmurabāt de hoc discipuli ei⁹ dixit eis. hoc vos scādalizat. ergo si videritis filium hoīs ascēdētem vbi prī⁹ erat[ꝛ] sp̄ūs v̄o est[9] qui viuificat caro aūt nō pdest q̇cq̄ȝ. Uerba q̇ ego locut⁹ sum vobis sp̄ūs ꝛ vita sunt. ſȝ sunt quidā ex vobis q̇ nō credūt. sciebat em̄ ihūs ab initio q̇ essēt credētes ꝛ q̇s eēt traditur⁹ eū ꝛ dicebat propterea dixi vobis q̄ȝ nemo venit ad me: nisi fuerit ei datū a p̄re meo. ex hoc multi discipuloꝝ ei⁹ abierūt retro ꝛ iaȝ cū illo nō ambulabāt. Nunq̇d nō ꝛ isti discipuli appellati sūt loq̄nte euāgelio ꝛ tn̄ nō erāt vere discipuli q̄ȝ nō māserūt in verbo eius ſm id quod ait. si māseritis in v̄bo meo vere discipuli mei eritis.

l ¶ Futuri. i. filij dei per gratiam. lau.
m ¶ A nobis. i. inť nos. lau.
n ¶ De hijs. illi. scȝ qui nō de hijs. i. de istoꝝ numero q̇ ꝛc̄.
o ¶ Sȝ nō erant. id est vsq̄ȝ in finē nō pseuerauerūt. vn̄ ouidius. sed vltima sp expectāda dies homini est diciq̄ȝ beatus. an̄ obitū nemo supmaq̄ȝ funera debet. argue prodesse modicuȝ qd desinit esse. qd nō durabit cōmoda pua dabit Et nota quē nō debere dici pmanētez vel pseuerantē q̇ vsq̄ȝ i finē nō pseuerauerit. lȝ longo tpe in opibus caritatis extitat. h.
p ¶ Conformes. puritate vite modo. et postea b̄titudine. l.
q ¶ Filij dei. i. filij q̇ est imago patris vl' quequaq̄ȝ eadē cuȝ patre.
r ¶ Non ergo. sic ordina. ergo filijs suis non predestinatis deus perseuerantiā non dedit. l.
s ¶ Numero. ſm p̄sscientiam.
t ¶ Apostolicam. q̇ diť quid habes qd non accepisti. ꝛ' iacobus. omne datuȝ optimū ꝛ omne donum perfectum desursum est. vnde versus. Ex ope celesti fit si quid habetur honesti. Et venit a supis vl' agas bene vel mediteris. Iteȝ quicq̇d habes meriti p̄bētis gr̄a donat Nil de⁹ in nobis p̄ter sua dona coronat. i. q. ii. q̄ȝ pio.
v ¶ Tales. ſm presentē iusticiā. l.
x ¶ Dati essēt. si haberent pseuerātiam
y ¶ Pereat. tempe.
z ¶ Hoc dixit. v̄ba euāgeliste vsq̄ȝ ibi. nūquid nō. ꝛc̄.
ꝛ ¶ Ubi prius erat aposiopos' quasi tē intelligetis que dico. vt de con. di. ij. prima. h.
9 ¶ Sp̄ūs v̄o est. i. sp̄ualis intellectus.

a ¶ Finis. vbi est dictū ꝙ appellam⁹ filios dei ꝑpter p̄ntē iusticiā. q̄ tamē ſm p̄ſcientiā nō ſunt. h. b ¶ Alij vero. hoc alij reſpicit illud alij qd̄ po ſuit. ſ. e. di. §. coꝝ. in prin. l. c ¶ Omnino. i. ſine determinatiōe aliqua xxxi. q. i. ꝙ ſi dormierit. d ¶ Proponat. ſ. auguſtin⁹. e ¶ Scribi q̄ drimēbꝛ ē diuiſionē innuit. gra. quā ordinate ꝓſequit̄ vſq₃ ad locum illū, ſic itaq₃ pctā. vnūqđ ꝙ mēbꝛ diffiniens ⁊ diffinitiōes ſuas auctoritate confir mans.

B Enedict⁹. q̄ bñ dixit. i. bñdicet: i. exaltabit vos omī mō in aīa ⁊ corpore xxiij. di. c. qui ep̄us.

g ¶ Bñdictiōe. i. ex altatiōe q̄ erit ſpūa lis etiā in corpibus q̄ tūc habebūt ꝓp̄ etate ſpūs q₂ erunt agilia. ⁊ cibis nō e gentia. hāc auctori tatē exponit. j. e. di, §. ſic itaq₃.

h ¶ Elegit. predeſti nando. h. dicit hoc gratis faciet.

i ¶ Conſtitutionē₃. aut per ipm̄. i. xp̄m ante conſtitutionē₃ eccleſie verbū. h.

k ¶ Scti. virtutib⁹.

l ¶ In cōſpectu. nō hoim̄. i. int⁹ vbi de⁹ videt nō extra vbi hoies. xxij. q. v. hu mane aures. vel in conſpectu. i. in p̄nti vita.

m ¶ Predeſtinauit ad bona q̄ filij habi turi ſunt. h.

n ¶ Per ihm̄. non meritis noſtris ſed cooperāte xp̄o

o ¶ Criſtum. i. ipſu₃ ſm ꝓpoſitū volūta tis ſue in glorie lau dē ⁊ gratie ſue i qua glorificauit nos in dilecto filio ſuo. ⁊ totū eſt de auctori tate. §. itaq₃.

p ¶ Ab eterno. quo ad dei p̄ſciam.

q ¶ Qui non credit iudicat⁹ eſt. i. iudica ri p̄ſcitus eſt.

N Ouit. ſeducit, finaliter.

s ¶ Porro ⁊c̄. ſcri bendi. in libro vite quo ad dei p̄ſciam ⁊ ſcđm iuſticiam

t ¶ Si quo min⁹. i. ſi aliquo mō minus i. nō. q. d. ſi nō eēnt ibi parate in p̄deſtinatiōe. Dixiſſe₃ vobis. i. nō celaſſe₃ vobis. imo dixiſſē q₂ nō ſunt ibi ⁊ vere parate ſunt in p̄deſtinatiōe. q₂ vado parare vobis lo cū in operatiōe. parate q̄dē erāt māſiōes p̄deſtinatiōe. ſ₃ tñ adhuc parāde ipoꝝ opatiōe. vel ſub vna diſtinctiōe vt ſit ꝓbatio ꝑ impoſſibile. hoc mō in domo p̄ris mei māſiōes multe ſunt. ⁊ merito multe ſunt parate vobis i p̄deſtinatiōe. q₂ ſi nō eēnt parate in p̄deſtinatiōe ego dicerē vobis vado pa

Qui ergo nō māſerūt nō habuerūt ꝑſe uerantiā ſicut nō vere xp̄i diſcipuli ita nec vere filij dei fuerūt etiā q̄n eſſe vide bant̄ ⁊ ita vocabant̄. Appellam⁹ ergo hos ⁊ electos ⁊ xp̄i diſcipulos ⁊ dei fi lios q₂ appellandi ſunt quos regenera tos pie viuere decernim⁹. S₃ tunc vere ſunt qđ appellant̄. ſi manſerint in eo ꝑ pter qđ ſic appellant̄. S₃ cū ꝑſeuerātiā nō hñt id eſt in eo ꝙ inceperūt eē nō ma nent nō vere appellant̄. ꝑpter qđ appel lant̄: ⁊ nō ſunt. apđ eū em̄ hoc non ſunt cui notū eſt. qđ futuri ſunt: id eſt ex bo nis mali. ¶ Finis[a] vero hui⁹ auctori tatis coꝝ ſnīe cōcordat qui pctā dicunt dimitti ſm iuſticiā ⁊ nō ſm p̄ſcientiam. Alij vero[b] q̄uis fateant̄ pctā redire: tñ per pn̄iam ſeu ꝑ baptiſma aſſerūt oino[c] pctā dimitti ⁊ plena fide accedētem ad lauacrū renaſci. nō aqua tñ ſed etiā ſpi ritu ſctō. ⁊ ſi poſtea peccatur⁹ ſit denu₃ penitentem. ⁊ ſi aliq̄n recaſur⁹ ſit: tñ tp̄e ſue pn̄ie ita ꝑfecte expiatū affirmant. vt ſi tūc moreret̄ ſalutē inueniret ſempiter nā. Quoꝝ ſnīe eiuſdē auctoritatis prī cipiū ꝯſentit. Cū em̄ ꝑponat[d] eis qđ nē q̄re p̄ſcitos ad mortem cū fideliter ⁊ pie viuerent nō tūc de iure hui⁹ pi̇culi de⁹ rapuit ne malitia mutaret intellectū eo rū: ⁊ ne fictio deciperet aīas eoꝝ cū dei matura morte predeſtinati ſcriptura di cat. Raptus eſt ne malitia mutaret in tellectū ei⁹. ⁊ ne fictio deciperet aīam il lius. euidenter oñdit illos tales fuiſſe q̄ ſi fatali neceſſitate hui⁹ vite ſubducti eſ ſent: pi̇culis ꝑfecto vitā ꝯſecuti eēnt e terna₃. vt ergo finis principio ꝯueniat ⁊ ne ſibi ipſi videant̄ cōtraire diffinien dū eſt q̄d ſit ſcribi in libro vite vel de eo dē deleri ſcđm iuſticiā: q̄d ſcđm p̄ſciam Scđm p̄ſciam ſcribi[e] eſt ad vitā p̄ordi nari qđ ab eterno factū eſt. ¶ Unde a

B poſtolus in epiſtola ad epheſios Enedict⁹ de⁹ ⁊ pater dñi nr̄i ihesu xp̄i q̄ bñdixit[f] nos in oī bñdictiōe[g] ſpiri tuali i celeſtib⁹ i xp̄o ihesu ſicut elegit[h] nos in ipſo añ cōſtōnē[i] mūdi vt eſſem⁹ ſancti[k] ⁊ imaculati in ꝯſpectu[l] ei⁹ in cari tate qui p̄deſtinauit[m] nos i adoptionē filioꝝ ꝑ ihm̄[n] xp̄m[o]. Silr̄ ſcđm p̄ſciam deleri eſt ad mortē nō ad vitam p̄ſciri. Qđ ⁊ ipm̄ ab eterno[p] factū eſt. Un̄ do

mīn⁹ in euangelio. Qui credit in me h₃ vitā eternā. Qui aūt nō credit iā iudica tus eſt[q] ¶ Hic etiā auguſtin⁹ ait.

N Ouit dñs q̄ ſunt ei⁹. ex hijs nemo ſeducit̄[r]. Nondū apparuit iudiciū: ſed iā factū eſt. ¶ Porro ſcđm iuſticiā ſcri bi eſt deo auctore ea opari quoꝝ meri to ſit dign⁹ eterna ſalute. Hūc duplice₃ modū ſcribēdi[s] i euāgelio dñs aſſigna uit dicēs diſcipulis. In domo p̄ris mei multe māſiōes ſunt. Si quo min⁹[t] dixiſ ſem vobis q₂ vado parare vobis locū. ⁊ ſi abiero ⁊ p̄parauero vobis locū ite rū venio ⁊ accipiā vos ad meip̄₃. vt vbi ego ſum ⁊ vos ſitis. ¶ Dicēs in domo p̄ris ⁊c̄. Si quo min⁹ dixiſſem vobis q₂ vado parare vobis locū oñdit eos q̄b⁹ loquebat̄ ſcriptos[a] in libro vite p̄deſti natiōe. ſubijciēs ſi abiero ⁊ p̄parauero vobis locū ⁊c̄. oñdit illos ⁊ adhuc ſcri bendos eē opatōne. ¶ Hinc etiā aug.

I n eiuſdē loci explanatōne ait.

In domo p̄ris mei ⁊c̄. Dom⁹ dei: tē plū dei: regnū celoꝝ: ſunt hoies iuſti[b]. in quib⁹ ſunt multe differētie ⁊ hee ſunt māſiōes ipſi⁹ dom⁹. Hee aūt iā ſunt pa rate in p̄deſtinatiōe ſicut ait ap̄ls. q̄ ele git vos añ cōſtōnem mūdi p̄deſtinādo Parādo aūt in opatōe. vñ quos p̄deſti nauit[c] hos ⁊ vocauit[d] ſm ꝙ dr̄. fecit de⁹ q̄ futura ſūt. id ē q̄ factur⁹[e] erat ⁊ infra: Si quo min⁹ cōfirmat eſſe[f] q₂ ſi nō eēnt dixiſſ₃ ibo ⁊ parabo id eſt p̄deſtinabo: S₃ q₂ ibi ſunt: nō ē op⁹ aliq̄ parare: q₂ vo nōdū ſunt i opatiōe. addit ⁊ ſi abie ro[g] ⁊ p̄parauero vobis abiēs: ſ₃ nō de reliquens[a] parat[b] q₂ ſubtrahit ſe ⁊ latet vt ſit fides q̄ nō eſt de re viſa[c]. ⁊ ide eſt[d] meritū[e] fidei. Ex hac viuit iuſt⁹ ⁊ mūda tur ei cor dū ꝑegrinat̄ ⁊ i ea deſiderat̄[f] qđ nōdū habet̄[g]. hec eſt p̄paratio man ſionis quia ſic parat nos ſibi ⁊ ſe nobis vt maneat i nobis ⁊ nos i eo. quātū q̄ſ q₃ erit particeps ei⁹ plus vel min⁹ ꝓ di uerſitate meritoꝝ. ⁊ hec ē mlt̄itudo mā ſionū. ¶ Item ſm iuſticiā delet̄ q̄ gr̄a ſubtracta ea opari permittit̄ quib⁹ eter nā dānationē meret̄. hic ꝓpha[h] loq̄ns ex ꝑſona xp̄i ait. Deleant̄[i] de libro vi uētiū. hoc ē ſubtrahat̄ eis gr̄a. qua ſub tracta hic in ꝓfundu₃ vicioꝝ: deinde in eternā dānationē p̄cipitent̄. ⁊ cū iuſtis

rare eas. i. vado eas vobis p̄deſtinare. hoc nūc eſt impoſſibile vt in cipiat aliq̄s p̄deſtinare. cōſtat ḡ māſiones illas paratas eſſe ⁊ hoc eſt ſi nō eſſet ibi dixiſſem vobis q₂ vado parare. i. p̄deſtinare. h.

t ¶ Quo min⁹. i. aliquo min⁹. i. nō. q. d. ſi nō eēnt ibi multe manſio nes dixiſſem vobis q₂ nō ſunt ita ſed q₂ vado parare eas i opatiōe ⁊c̄. vel. i. ſi mlt̄e nō eēnt ibi māſiōes ⁊ ve re ſunt ibi, q₂ vado parare eas i opatiōe

a ¶ Scriptos. no. hicar. cō tra exceptiōe₃ gra. in illo. §. xxvij. q. ij. §. ecce impoſſi bilitas: q₂ h̄ ex negatione ſeq̄t̄ affirma tio.

I N domo. iuſti. xxiij. q. i. oib⁹. lau.

c ¶ Predeſti nauit. ab eter no.

d ¶ Et voca uit i memoriā per gr̄e colla tionē ⁊ interi ori vocatiōe.

e ¶ Que fa cturus. i. q̄ ſe facturū p̄eor dinauit.

f ¶ Cōfirmat eſſe. māſiōes paratas. i. q̄ ſe facturū p̄e ordinauit. ꝑ ar. a cōtrario ſēſu aſſūptu₃ illi⁹ verbi ſi quo min⁹. et hoc eſt qđ ſe quitur. l.

g ¶ Et ſi abie ro. vñ eo ipo ꝙ abijt māſi ones illas p̄ auit. in ope. i. ipos ad p̄pa randū excita uit. Accendit em̄ eos ap̄li⁹ ad deſideran dū ſe. q̄to em̄ amplius res ꝯſiderata ſub trahit̄ tanto ampli⁹ deſi derat̄. xxvij. q. ij. inſtitutū ⁊ eo ipo ꝙ ſe ſubtrahit a ſpectib⁹ coꝝ meret̄ fides i eis augmētari. fides em̄ eſt de re nō viſa. ⁊ h̄ eſt abiēs a ſuis ad tp̄s.

a ¶ S₃ nō relinquēs. q₂ cū eis ē ſemp. ſ. di. ij. que rendū. Meritū em̄ ita diuinū eſt. vt ait aug. ſi de ea re ſit quā credē ad religionē ꝑtinet. nō em̄ de oī re q̄ nō vid₃: qđ h̄ dr̄ accipiēdū eſt. l.

b ¶ Parat. loquit̄ h̄ ac ſi aliq̄s poſſ₃ incipe p̄deſtiari. qđ nō eſt ve₃

c ¶ De viſa re. hic inuit illō, fides nō hab₃ meritū cui hūana rō p̄bet

nõ scribanť id est non apponať eis gra qua fiāt digni eterna salute. ¶ Sic ita qꝫ[k] pctā fm pſciaꝫ[l] remittunť cū ab eterno gratia prepatur qua vocat⁹ iustificetur. iustificat⁹ tandē eternaliter glꝫificetur. Scdm iusticiā vero pctā remittunť cuꝫ vel baptisma plena fide accipiť. vel pnīa toto corde celebrať. que remissio ꝛ ipsa fm presciam nõ incõueniēter diciť fieri. Ut em̄ ex pmissa auctoritate[m] apostoli dať intelligi due sunt pordinatiões[n]. Una qua qſqꝫ hic pordinať ad iusticiā ꝛ remissionē peccatoꝝ pcipiēdā altera qua qs pdestinať ad vitā eternā in futuro optinēdā. harū effect⁹ sunt pſens iustificatio ꝛ futura glꝫificatio que oīa in pmissa auctoritate ꝫueniēter distinguunť. Prima em̄ pdestinatio[o] qua pordinanť ad pñtem iusticiā designať cū diciť sicut elegit nos in ipso añ mundi ꝫstõnē ꝛc. Eius effect⁹ infra supponitur. In qua gratificauit[p] nos in dilecto[q] filio suo ꝛc. Scda pordinatio ibi ostendiť. q pdestinauit nos i adoptionē filioꝝ ꝛc. ei⁹ effect⁹ pmittiť. dū diciť. Qui bñdixit nos i omī bñdictione spūali ꝛc. Hec due pordinatões ꝛ eaꝝ effect⁹ ita se habēt vt prima ꝛ ei⁹ effect⁹ natura[r] pcedāt ꝛ tpe: lege cõsequēdi[s] inferanť. Si em̄ est aliqs pordinat⁹ ad vitaꝫ: ꝫñter inferť ergo pdestinat⁹ est ad iusticiā. ꝛ si cõsequiť vitā eternā: ergo ē cõsecut⁹ iusticiā ſꝫ nõ couertiť. vñ multi sunt participes prime pordinatõis ꝛ ei⁹ effect⁹ ad qs scda vl' ei⁹ effect⁹ minime ptinere pbať. Iux hāc distictõeꝫ intelligēda ē illa auctas Iohis. ex nobis exierūt[t] ſꝫ nõ erāt ex nobis. nā si fuissent ex nobis mãsissent vtiqꝫ nobiscuꝫ. Ex nobis inqt exierūt: id ē a nrā societate recesserūt. qꝛ prime pordinationis ꝛ ei⁹ effect⁹ nobiscū ptcipes erāt. ſꝫ nõ erāt ex nobis. id est scde pordinatiõis[v] ꝛ ei⁹ effect⁹ societatē nobiscū nõ inierant qd ex eo videri põt. qꝛ si fuissent ex nobis. id est si illi⁹ pordinatiõis[x] nobiscū ptcipes essent mãsissent vtiqꝫ nobiscū. id ē a societate[y] effect⁹ ei⁹ pordinatõis quā[z] nobiscuꝫ cõtraxerāt: nõ recessissent. Si em̄ ad scdam pordinationē vtrūqꝫ[a] referreť. nõ ꝫuenienter[b] illud inferreť mãsissent[c]: imo incepissent vtiqꝫ esse nobiscū. Si vero ad primā falsa ē ꝑpositio, si fuissent ex nobis ꝛc. mlťi em̄ pñtis iusticie ꝛ sctitatis ptcipes fiūt. q tñ in ea nõ pſeuerāt. Uñ dñs in euangelio ait. Nõ q incepit ſꝫ qui pſeuerauerit vſqꝫ i finē hic salu⁹ erit. ¶ Hanc[d] societatē[e] si qs solo noīe ꝛ pfessiõe nõ aūt reiveritate a dānandis dicat ꝫhi: eiusdē auctoritatis[a] testimonio cõuinciť. de hijs em̄ q prime nõ scde pordinatiõis sunt ptincipes Augustinus ait

Nec nos moueat qꝫ filijs suis quibusdā nõ dat de⁹ istā pſeuerātiā. absit em̄ vt ita sit si de pdestinatis eēnt ꝛc. q i eade[b] auctē supra ꝫtinētur. Oues nāqꝫ de qb⁹ dñs in euāgelio ait. Et alias oues habeo q nõ sūt ex hoc ouili ꝛ filij dei de quib⁹ Iohes ait. vt filios dei q erāt dispersi ꝫgregaret in vnū. ita pſcia erāt oues ꝛ filij. vt qlitate[c] pſentiū[d] non spe tm̄: ſꝫ etiā añ oculos dei eēnt filij ire ꝛ pditiõis eterne. Uñ apl's nõ ait. videbamur eē: ſꝫ eram⁹ inqt ꝛ nos natura filij ire. Nec ait reputabamī ab hoib⁹: ſꝫ fuistis aliqñ tenebre. nūc aūt lux i dño. De se qꝫ scribēs ad thimotheū non ait videbar ſꝫ fui pſecutoꝛ ꝛ blasphem⁹ et cõtumeliosus. nūc aūt suꝫ misericordiā cõsecut⁹ Oēs qꝫ q in xpo renascunť ꝛ q ei⁹ sanguine a dyabolo redimūtur: pri⁹ ex adā pctõres nascunť ꝛ dyabolice seruitutis obnoxij. Sicut ergo isti qꝫuis sint futuri dei filij tñ pri⁹ sūt filij diaboli: sic hij d qb⁹[e] fmo habeť qꝫuis recedēdo a iusticia sint futuri filij pditõis eterne: tñ cuꝫ pie ꝛ fidel'r viuūt. vere sūt filij dei ꝛ iusti ꝛ eterna btitudine digni Uñ auctoritas nõ ait cū videreť pie ꝛ fidel'r viuere ve sūt filij dei ꝛ iusti ꝛ eterna btitudine digni: ſꝫ cū pie ꝛ fidel'r viuerēt. nec veraciter a bono i malū cõmutarenť: q nunqꝫ veraciter[f] boni fuerūt. Dñs qꝫ

experimentū. de con. di. iiij. venit. d ¶ Et inde est. ipse de⁹. ſꝫ. h.
e ¶ Meritū. hic ꝛ hic illō fides nõ hꝫ meritū. ar. j. de cõ. di. iiij. venit
f ¶ Desiderať. in ea. s. fide ꝛc. h. g ¶ Habeť. futura gloria. h.
h ¶ Propheta. ad id respicit qꝫ dixit quid sit deleri fm pſciaꝫ nõ ad primū. cū multi saluādi deleāť ꝛ fm iusticiā ꝛ opanť dānatõe dig. h
i ¶ Deleanť. hoc verbū respicit deletionē fm pſciaꝫ.
k ¶ Sic itaqꝫ reuertiť gra. ad materiam hui⁹ distinctionis. ꝛ qꝛ i illo. §. coꝝ opinionē posuerat dicentiuꝫ qꝫ pctā recessuri a iusticia remittunť fm iusticiaꝫ non fm pſciam. h ondit quid sit pctm̄ dimitti fm iusticiam. qd ꝫuenienť põt dici fieri etiā ſꝫ pſciaꝫ ꝛ ide sumpta occasiõe duas dic eē dei pordinatões ꝛ earū silr duos eē effectus qd totū arguit ex diuersis verbis auctē apli. subiūgit etiā qualiť lege consequendi se habeāt iste pordinationes ꝛ eaꝝ effect⁹. ꝛ adijcit qꝫ auctoritas euāgelij. si fuissent ex nobis ꝛc. etiā fm hāc distinctionē ē intelligenda. ꝛ in quē modum obtiet demõstrat ꝛ h vſqꝫ ad. §. hāc societateꝫ. lau.
l ¶ Scdm prescia. pñtis iustificatõis. l.
m ¶ Auctē. s. c. d. bñdict⁹. l.
n ¶ Precordinatiões. i. pdestinatiões plures. pluraliter dicit ꝑpter duos effect⁹ pordinatiõis. quoꝝ vnū implet de⁹ hic ꝑpter iustificationē: alterū in futuro dando beatitudinē: vna est em̄ dei pordinatio i. deus pordināſ. vnus ꝛ pdestināſ. vn⁹ est sed ei⁹ duo sunt effectus ſꝫ iusticia ꝛ iustificatio in presenti. ꝛ eterna beatitudo in futuro.
o ¶ Prima em̄ predestinatio. primus modus predestinationis. l.
p ¶ Gratificauit. i. gratos fecit. q ¶ In dilecto. i. ꝑpter vel pro.
q ¶ Dilecto. qꝛ ꝑpter dilectū suū filiū nos diligit. ꝛ illis quos diligit ꝛ quib⁹ vult fili⁹ diuina dona largitur. r ¶ Natura. i. tempe. naturaliť em̄ ipa precordinatio ad iusticiā. ꝛ ipsa iusticia. i. appositio gratie precedit precordinationē ad vitam eternā. ſꝫ lege sequēdi duo prima sequunť duo vltima vt sequētia ostendūt s ¶ Cõsequēdi id est cõseqntie ypotheticaꝝ vel cõditionaliū t ¶ Exierūt qꝛ põt esse qꝫ nobiscū fuissent quo ad scdam pordinationē. s. qꝫ eēnt pordinati. s. ad vitā eternā. ꝛ tñ nõ mãsissent nobiscū. intelligas cõtinue. vñ subiungitur imo incepissent esse nobiscū. h. v ¶ Secūde precordinatõis. qd notatur p hoc qꝫ diciť fuerūt ex nobis. l. x ¶ Si illius precordinatõis. i. prime. verius secunde.
y ¶ Societate. scilꝫ effectus prime ad secundam.
z ¶ Quā. ſꝫ primā
a ¶ Utrumqꝫ. id est si fuissent ex nobis mansissent vtiqꝫ nobiscū. ita. s. vt antecedens referatur ad ipam precordinationē scdm naturam. ꝛ consequens ad eius effectum.
b ¶ Non cõuenienť hoc forte ideo dicit quia adhuc isti non habebāt effectū secunde precordinationis. ſꝫ habituri erāt ꝛ ideo non conuenienter subiūgeretur.
c ¶ Mansissent. cū isti adhuc ibi manerent. id est in mūdo qd innuitur ex vi locutionis. h.
d ¶ Hanc. ſꝫ predestinatorum vel prescitoꝛuꝫ de quibus fit mentio in auctoritate Io. exierunt, ꝛc. s. §. proxi. ꝛ. c. si ex bono. quasi diceret. in eadem qualitate in qua erant futuri apparebūt tūc in pñtia.
e ¶ Societatem. scilicet qꝫ dānandi veram iusticiam habere possunt. ꝛ scdm pscientiam. ꝛ non solo nomine iusti censeri debeant. ostendit auctoritatibus ꝛ rationibus vſqꝫ ad illū locum. qꝫ autē. ibi diuersos modos huius vocabuli filij dei assignat ꝛ qualiter filij dei appellentur. etiam et qui futuri sunt mali vt ostendat tandeꝫ ex hoc qualiter peccata dimissa redeant. ꝛ hoc vſqꝫ ad. §. qui autē. ꝛ hic nota qꝫ hic vult infringere opinionē quam. s. c. posuit. §. eorum. que dicit damnandos solo noīe iustos esse non fm prescientiam. a ¶ Auctoritatis. que auctoritas posita est. s. c. si ex bono. l.
Nec nos. que in eadeꝫ. s. c. di. §. verū. c. si ex bono. h. c ¶ Ut qualitate ordo. vt essent filij ire. id est qui prescientie presentis malicie ꝛ peccati pſentis essent tales dico non spe tantum. sed ante dei oculos. id est non solū viderentur tales sed essent. d ¶ Presentiuꝫ. quasi diceret in ea qualitate in qua erant futuri apparebunt in presentia. vt. s. c. nouit dominus
e ¶ Quibus. scilicet qui presentem habent iusticiaꝫ. sed sunt eam amissuri. de quibus. s. prelibauit. §. eorum. lau. f ¶ Ueraciter. argu. ff. de auro ꝛ argento le. si ita. lau.

g ¶ Duob⁹.i.ſm ꝙ ſunt in pria iã ⁊ hic ꝙ adhuc ſunt in pñti vita. ꝙ tripharia diuidit̃ ſicut iã mag̃r dicet.h. b ¶ Expectatio .i. creatura expectãs.ſ.hõ. i ¶ Reuelationẽ filioꝝ dei.ex qua.ſ.apparet qualis eſt. vel futurus ẽ hõ.dicit̃ hic creatura q: hic videt̃ creatura eſſe tm̃ ſ; in alia vita appebit ꝙ eſt fili⁹ dei,ꝙ in hac q̃dẽ vita plene nõ apparet.h. k ¶ Corruptiõis.i.penalitatis.vel a cura querẽdi victũ ⁊ veſtitũ et alia quib⁹ indiget nr̃a mortalitas.h.

l ¶ In libertatẽ.i.in glorioſam libertatem quam habebũt filij dei.h.

m ¶ Intra nos.i.in aia ⁊ rõe dolemus.

n ¶ Adoptionẽ.pfectã ſc; ex oĩ parte vt ſim⁹ filij dei ſm aiã ⁊ ſcõm corp⁹.ꝙ tũ ad gaudiũ aie.⁊ ſtolã imortalitatis in corpore.

o ¶ Filioꝝ dei.venientes ad iudiciũ et maria rõe.magna fuiſſet ſi nos creaſſz tm̃.maior ſi nos creaſſet ⁊ gubernaſſet, ſ; maria q̃ cũ hijs nos de ſanguine ꝓprio redemit,

Modo creatura nulla ꝓrogatiua ſ; aĩs creat̃ pdita

q ¶ Sicut hij.q̃ mali ſunt adhuc ſ; futuri ſunt boni q: pdeſtinati.

r ¶ Eterne.ſic̃ q̃ boni ſũt ⁊ final̃r boni permanſuri.l.

s ¶ Vobiſcũ.i. adhuc modicum fidei habetis.

t ¶ Qui g̃.infert ex primo dictiꝭ p ar. a ſili. ⁊ reuertit̃ h̃ ad pncipalẽ materiam hui⁹ di.iiij.

v ¶ Nõ ſm pſciam ea tñ ſm pſciam dimitti ſic̃ dixit gra.s̃ c.§.ſic itaq;.v̈.q re miſſio.ſ; h̃ alr̃ ſumit nomẽ pſcie ꝙ ibi.l.

x ¶ Qui aũt.ab hic vſq; ad.§.verũ.probat ſniam alia;.ſc; pctã dimiſſa nõ redire.

Quid eſt qõ d:.ſ.p moiſẽ

nõ ait per ezechielez. Si auerterit ſe iuſtus a iuſticia ſua quã videbat̃ habere. ſ; ſua quã ſc; veraciter hẽbat. Nõ autẽ in eadẽ auctoritate ſequit̃ nõ erãt i numero filioꝝ q̃ erãt in pfeſſione filioꝝ. ita intelligẽdũ eſt. Filij dei duob⁹ modis appellant̃. Dicunt̃ filij dei participatiõe hereditatis eterne. ſicut Iohes ait in euãgelio quotquot crediderũt in eũ dedit eis ptãtẽ filios dei fieri. Et apoſtol⁹ in ep̃la ad romanos ait. Expectatio creature reuelationez filioꝝ dei expectat. ⁊ infra. Ipſa creatura liberabitur a ſeruitute corruptiõis in libertatem glorie filioꝝ dei. ⁊ infra. Ipſi intra nos gemim⁹ adoptionẽ filioꝝ dei⁹ expectãtes. ¶ Hinc etiã aug. eadẽ verba

Modo tm̃ creaturã aplĩ exponẽs ait. Natura eſt nondũ filioꝝ forma perfecta. hoc ergo mõ non ſunt filij dei niſi participes beatitudinis eterne. In pñti etiã dicunt̃ filij trib⁹ modis. vel pdeſtinatõe tm̃ ſicut hij⁹ de quib⁹ iohes ait vt filios dei q̃ diſperſi erãt ⁊c. Vel pdeſtinatõe ⁊ ſpe eterne beatitudinis ſicut illi q̃b⁹ dñs ait. Filioli adhuc modicu; vobiſcũ ſum. Vel merito fidei ⁊ pñtis iuſticie:nõ aũt pdeſtinatõne claritatis eterne.ſicut hij de quib⁹ dñs ait. Si dereliquerint filij ei⁹ legẽ meã. ⁊ in iuſticijs meis nõ ambulauerint ⁊c. Hij ergo de quib⁹ in pñti agit̃ ⁊ filij ſunt merito fidei ⁊ pñtis iuſticie.nõ aũt ſunt filij adoptiõis eterne. Qui ergo pctã dimiſſa redire fatent̃ ſm iuſticiã ⁊ nõ ſm preſciẽtiã:ea dimitti neceſſe eſt vt cõfiteantur.ſicut ſaluãdis pctã ſm iuſticiã ad eternã dãnationẽ imputant̃ nõ ſm pſciẽtiã. Quia ⁊ illis a bono i malũ deficiẽtib⁹ ſingula replicabunt̃ ad ſupplicium ⁊ hijs vſq; in finẽ in bono pſeuerãtib⁹ nulla imputabunt̃ ad penam eternam. ¶ Qui aũt dicũt ꝙ pctã dimiſſa nõ redeãt auctoritate gregorij ⁊ pſpi ſniam ſuã affirmare conant̃. ¶ Ait eñ greg. i moralibus libro vigeſimoq̃nto.

Quid eſt qõ dicit̃. Qui reddis iniquitatẽ filijs ac nepotib⁹.pctm̃ ſc; originale a prib⁹ trahim⁹ ⁊ niſi p gr̃am baptiſmi ſoluamur etiã parentũ portamus culpã.q: vnũ cũ illis ſum⁹. Reddet iniquitatẽ patrũ filijs dñs ꝓ culpa parẽtis ex originali pctõ aia plis polluit̃. Et rurſus. Nõ reddet iniq̃tatẽ patrũ filijs q: cũ ab originali culpa p baptiſmũ liberamur nõ ia; parentũ culpas: ſed q̃s ipĩ cõmittim⁹ habem⁹. ¶ Itẽ in rñſio

Qui recedit a xp̃o ⁊ alien⁹ a gr̃a finit hãc vitã.quid niſi in pditionẽ vadit:ſed non in id qõ remiſſuz eſt recidit nec in originali pctõ dãnabit̃ qui tm̃ ea morte afficit̃: q̃ ei ꝓpter dimiſſa pctã debebat̃. ¶ Finis hui⁹ auctoritatis pncipio ꝯtre videt̃.nec ꝙ eñ aliud eſt pctã dimiſſa redire vel i originali pctõ dãnari:ꝙ penã pctõ debitã poſt eiuſdẽ remiſſionẽ excipe. Auctoritates vo ſibi ꝯrias aſſertores hu⁹ ſniẽ ita determinant pctã dimiſſa redire dicunt̃.q: quiſquis poſt acceptã remiſſionẽ ad vomitũ redierit:tãto grauius punietur:quãtomagis benignitate dei abuſus ſingulorũ.remiſſionis acceptẽ ingrat⁹ extitit. ¶ Verũ illa ſententia fauorabilior videtur q: pluribus roborat̃ auctoritatib⁹ ⁊ euidẽtiori rõne firmatur vt dñs ait p ezechielẽ. ¶ Si auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia ſua:⁊ fecerit iniquitatẽ ſm oẽs abhominatiões quas opari ſolet impi⁹ nũquid viuet. oẽs iuſticie ei⁹ quas fecerat nõ recordabũtur In pctõ ſuo morietur:⁊ nõ erũt in memoria iuſticie ei⁹ quas fecit. ¶ Itẽ gregorius in eiuſdẽ loci explanatõe.

Hec nobis matie ꝯſiderãdũ eſt q: cũ mala ꝯmittim⁹:ſine cã nr̃a bona tranſacta reuocam⁹:qm̃ i ppetra tõe malorũ nll'a d; eẽ fiducia bonoꝝ pteritoru;

Ex pertuſo quippe ſacculo aliũde exit qõ aliũde mittitur ¶ Idez q: indiſcrete mẽtes mercedẽ quã ex bono ope acquirũt:nõ aſpiciũt quõ ex malo ope pdant. ¶ Itẽ petr⁹ i ep̃la ſcõa.

Si refugiẽtes coinq̃natione mũdi in cognitõne dñi nr̃i ⁊ ſaluatoris ihu xp̃i.hijs rurſus iplicati ſupabũtur

ꝓ ſequẽti peccato ſicut dãnaret̃ ſi pma pctã nõ eẽt dimiſſa.ſ.eternaliter. ſ; nõ tm̃ punict̃.h. o ¶ Verũ.ab hoc loco vſq; ad finẽ nitit̃ gra.cõflare hmõi arg. ꝙ bona pora p mala ſequẽtia mortificata reuiuiſcũt ſi p⁹ ea bona fiãt, g̃ a ſili cũ mala p penitentiã mortificẽtur ſi iterũ q̃ in malũ incidẽt reuiuiſcũt ⁊ ita pctã redeũt. S; hec argumẽtatio vt pdixi ipn cipio dub⁹ ē.di. nõ pcedit q: aliud in via ẽ aliud in vio. i.aliud ẽ i bono aliud i malo. q̃a bona cõicant̃ non mala.arg. de co.di.iiij.que ris.arg.ff.de ſeruis expor. fu⁹.⁊.pbat p mũ vſq; ad il lũ locũ. h̃ ſic̃. ſcõ; aũt pbat abinde vſq; ad illũ locum porro,ex inde pbat ꝙ eadẽ rõ ẽ in bonis ⁊ i malis quo ad h̃. Tãde; ꝯcludit in.§. ſ; hijs. v̈. ſic̃ igit̃ bõa lau.

p ¶ Non recordabunt̃.g̃ idẽ ẽ ac ſi nũ ꝙ habuiſſet

p hãc auctoritatẽ nõ ꝓbat ꝓpoſitũ ſed p ſequentẽ optime.l. z ¶ Filijs nõ põt intelligi niſi de originali pctõ.alias eñ ꝯdiceret ⁊ auctoritas illa filius nõ portabit ⁊c.i.q.iiij.iudei a ¶ Peccatũ.ſolũ.lau. b ¶ Habemus.vñ p; ꝙ origĩale pctm̃ dimiſſuz nõ redit. ⁊ ita pctã dimiſſa nõ redeũt

Qui recedit.ſed nõ in id qõ.s̃.xxiij.q.iiij.ſi illic.s̃.l.di.c.miror.⁊.s̃.di.i.c.tres aũt.h. d ¶ Recidit.hic expreſſe dicit ꝙ pctã nõ redeãt. S; ſi volueris tenere ꝯtriũ expones ſic.nõ recidit oĩno vel in eadẽ q̃ntitate i qua pri⁹ eſt. e ¶ Nec in originali.ſi ſic exponat̃ ꝯdicit. f ¶ Qui tñ.s̃.c. px.qui recedit.lau. g ¶ Morte.i.ſili pena eterna h ¶ Que ei.i.qualis mors eterna.ſ.ſi ſic exponat̃ nõ ꝯdicit ſibi i ¶ Finis ⁊c.pncipio.magiſter vocat pncipiũ vbi dicit.ſ; nõ in id ⁊c.finẽ vo vbi dixit,qui tñ ea ⁊c.

aliq̃õ bonũ ꝓpter qõ pctm̃ fuit ſibi dimiſſuz.⁊ ita idẽ eſt ac ſi nunq̃ fuiſſent ſibi pctã dimiſſa.⁊ ſic oĩa pctã taliter dimiſſa redeũt. ⁊ dicitur redire p ſequẽs pctm̃,ſicut priora bona mortificata p pctm̃ dicitur ꝓpter pñiam reuiuiſcere.l. ⁊ ita argumẽtat̃ gra,ex hijs auctoritatib⁹ a ſili p ꝯtriũ.

Hec nobis.reuocam⁹,in defenſionẽ a pena quo ad vitã eternã.lau. r ¶ Bonoꝝ.q̃n p malis puniat̃. minus tñ punict̃ q̃ ad vitã eternã ꝯſequẽdã nõ d; hr̃i fiducia. de h̃.s̃. di.iij.§. Itẽ illud nõ.l; quo ad minorẽ penã ſubeũdã poſſit hr̃i fiducia.h.

Ex pertuſo.hoc cõtinet̃ in aggeo ꝓpheta.l.

Si refugiẽtes.porib⁹ ⁊c.ecce vbũ ꝓ quo iducit̃,c.

v ¶ Melius,id eſt minus malum.

Intermittentes.i.dimittentes.q̄si nō hoc tm̄ ɔtenti sed cū hoc habito ad vlteriora ꝓcedentes.h. y ¶ Inchoationis.i.in q̄ xp̄s inchoat esse in nobis p fidē.s.q̄ sermo est d̄ initio fidei quo rudes cathezizant̄.vt est simbolū ꝛ dominica oratio.x.q.i.placuit.

z ¶ Feramur.f̄m intelligentiā scripture ꝛ bonā operationem.

ꝛ ¶ Iaciētes feramur i quā vos dico iacientes fundamentū penitētie qḋ p̄ri⁹ dixit sermonem inchoationis hoc appellauit fundamē tū.q: ad religionē xp̄ianā venientibus prius ꝓponitur ꝛ sup hoc qḋ pfectiōis est edificat̄.dicit ḡ vos dico iaci.fū.pe.i.anchorā q̄si lapidē in fundamento:qḋ ē pena d̄ peccatis.vel d̄ h̄ ꝙ q̄s priora bona mortificauit p pctm̄. Iaciētes dico.i.nō sicut olim.i.nō ita negligēter sicut olim.vt si cut prius cecidimus sic iterū cadam⁹ vel nō rursum.id est nō ampli⁹ nisi mō.i.ita mō iaciamus vt ampli⁹ iacere ñ sit op⁹. hug.

a ¶ Et ad meritū.licz magister ad h̄ istō allegat nō tm̄ per cōtrariuz est intelligendū vt idē sit i malis.magister tm̄ ad hoc s̄.tres posuit opiniones.

b ¶ Vn̄ aug. ꝛ cetera.

facta sunt eis posteriora deteriora priorib⁹ᵗ. Melius ᵛem̄ erat illis nō cognoscere viā iusticie ꝙ post cognitōz retrorsum ɔuerti ab eo qḋ illis traditū ē sancto mādato. ¶ Paul⁹ ꝙ̄ scribēs ait ad hebreos Intermittētes ˣ s̄monē inchoatiōis ʸ xp̄i feramur ᶻ ad eius pfectōez nō rurs⁹ iaciētes ᶜ fundamētū penitētie ab opib⁹ mortuis ¶ Dicēs opa mortua p̄ora bona signat apl's q̄ per sequēs pctm̄ erāt mortua. Quia hij peccādo p̄ora bōa irrita fecerūt hec sic peccādo fiūt irrita:ita p penitētiaz reuiuiscūt ꝛ ad meritū ᵃ eterne beatitudis singula ꝓdesse icipiūt.ēt illa q̄ peccatis inueniunt̄ admixta. ¶ Vn̄ Augustin⁹ ᵇ.

Dignum est ᶜ credere ꝛc. ꝛ ieronimus ᵈ. Nō est iniustus de⁹ ꝛc.apl's ēt scribēs ad hebreos cū fidē ꝛ dilectionez et bona opa eoꝝ breuit̄ cōmemorasſz.horuz omniū mercedē quā peccādo amiserāt:post penitētiam a dn̄o eos recepturos ᵉ ostēdit. ¶ Porro ᶠ q̄ p ezechielē dixit. Si auerterit se iust⁹ a iusticia:ꝛc.ipse p eūdez ꝓphetam ᵍ promisit,dicens.

Si impi⁹ egerit penitētiā ab oibus peccatis suis q̄ opat⁹ est ꝛ custodierit vniuersa p̄cepta mea ꝛ fecerit iudiciū ꝛ iusticiā vita viuet ꝛ nō moriet̄.oim iniq̄tatū ei⁹ q̄s opat⁹ est nō recordabor in iusticia sua quam opatus est viuet.

¶ Filijs ʰ q̄z israhel p assirios captiuādis veteris ydolatrie peccata p osee dominus improperat vt pctm̄ qḋ moyse supplicāte p̄ribus fuerat dimissuz:hoc i filijs reuixisse on̄dat dicēs

Ve eis ⁱ q̄ recesserūt ʲ a me qm̄ vastabūt̄ ᵏ q: p̄uaricati ˡ sunt i me ego tm̄ redemi ᵐ eos et ipi locuti sunt cōtra me mendacia ⁿ et nō clamauerūt ad me in toto corde suo Sed vlulabāt ᵃ in cubilibus suis. Sup triticū ꝛ vinū ruminabāt ᵇ ꝛ recesserūt ᶜ a me:ꝛ ego erudiui ᵈ eos ꝛ ɔfortaui ᵉ brachia eoꝝ ᶠ ꝛ in me cogitauerūt ᵍ maliciā ʰ reuersi ⁱ sūt vt essent absq̄ iugo ᵏ facti sūt quasi arcus dolosus ˡ cadent ᵐ in gladio principes eorum a furore lingue sue.

l ¶ Preuaricari.adorando vitulū ꝛ transgrediēdo meū p̄ceptuz de quo dixi non facietis vobis deos alienos.l. m ¶ Redemi.ab egiptiaca seruitute. n ¶ Mendacia.dicentes hi sunt dij tui israel.

a ¶ Vlulabant.luxurie vacantes. b ¶ Ruminabant.i.non sicut hoies comederūt sed quasi iumēta ruminabant.i.habundātiā rerū quā habebāt sepius ad voluptatē q̄si ad fauces reuocabant ꝛ inde delectabilius pascerētur:nihil nisi cibos ꝛ luxurias querētes

¶ Antiqua peccata parentū ⁿ filijs improperat sermo diuin⁹ ꝛ ꝓpterea principes eoꝝ casuros in gladio p̄dicit:sed p eundē ꝓphetam contra se dn̄s facere ostendit dicēs. Ne forte dicāt in cordibus suis oēm maliciā eoꝝ me recordatū:nūc circūdederunt eos adinuētiōes sue corā facie mea facte sunt. ¶ Item ieronim⁹ ᵒ

Cum itaq̄z puniant̄ ne cogitent ꝙ p veterib⁹ peccatis patrū puniā eos:q: nūc id est in p̄nti p malicijs suis q̄s iuenerūt circūdati sūt pena ꝛ mala eoꝝ sicut putant non p̄nt me latere:sed pot⁹ ipse adinuentiones sue apte sunt corā facie mea: que omia clare videt. ¶ Idem ᵖ.

Heretici non possunt ꝓpter vetera peccata cōtra deū causari:cū antiquis opibus nouā addāt impietatez ꝛ suis ligent̄ peccatis:ꝛ cuz dn̄o se celare putāt oculos ei⁹ vitare nō p̄nt.q: vult⁹ dn̄i sup faciētes mala. ¶ Itez gelasi⁹ ᑫ.

Diuina clementia dimissa peccata in vltionē vlteri⁹ redire non patit̄

¶ Sed his auctoritatib⁹ ʳ docent̄ filij ab originali peccato expiati:non iō puniendi:q: patres peccauerūt. sed iō peccata patrū in eos redire:q: eoꝝ ˢ culpaz sequunt̄.sic ꝛ bona q̄ p peccato moriūtur nō pficiunt ad premiū q: facta sunt sed q: p pniam reuiuiscūt. Tale ē illud augustini in libro psalmoꝝ si iudas ᵗ tenet adoptionē ꝛc.sic etiā ꝛ illud gregorij in moralib⁹ itelligit̄. Quid est ᵛ ꝙ dicitur:reddis iniquitatē patruz in filios ꝛc. Illis nāq̄z parentū iniq̄tas reddit̄:q̄ ꝓpterea puniunt̄: q: in radice traxerunt ˣ amaritudinē ʸ peccati. Illis autez nō reddi dicit̄ in quib⁹ merito sue iniq̄tatis nō reuiuiscūt peccata parētis. Sicut ᶻ ergo bona q̄ peccato moriunt̄ reuiuiscunt p pniam ad premiū: sic mala q̄ p pniam delent̄:reuiuiscunt ad supplicium. Vn̄ ꝓpheta ex psona penitētis deplorat dicēs. Putruerūt ꝛ corrupte ꝛc. id est plage p baptismū sanate. Hinc ēt idē ꝓpha. Quāuis fide ꝛ sacramēto cir

c ¶ Recesserūt, dando se diabolo.

d ¶ Erudiui.p moysen ꝛ alios fideles.

e ¶ Confortaui.i.dedi eis fortitudinem bellādi in tpe iosue

f ¶ Eoꝝ.q̄ vitulos ausi sunt vocare deos.

g ¶ Cogitauerunt, qui tanta eis feci.

h ¶ Maliciā.i.cum non possent nocere cogitatione sola potentiā meā ad idola transtulerunt.h.

i ¶ Reuersi. ad id qḋ fuerūt an̄q̄ eos reuocarē p abrahā ꝛ moysen.

k ¶ Vt absq̄ iugo legis et notitia dei ferrent̄ in p̄ceps.h.

m ¶ Cadēt.p̄ncipes gladio materiali vl' spirituali.h.

l ¶ Dolosus.de⁹ incenderat eos ɔ̄ aduersarios.ipsi vero ɔ̄ deum nitunt̄:ꝛ sagittas blasphemie ɔ̄ deū iniiciunt.

n ¶ Peccata parentū.s.ꝙ nō puniat filios p peccatis parentū:sed pot⁹ pro suis.ꝛ hoc incident̄ interserit hic gra.et interserit quedā contra opinionē quā illaturus est.

o ¶ Itē ieronim⁹ sup p̄dictaz literam osee.s.ne forte ꝛc.

p ¶ Idē sup eundez locū.l.ꝛc.

q ¶ Itē gelasius redire.s̄.i.q.iiij. iā ita ꝙ.s̄.xxiij.q.iiij.si illic.lau.

Dignū est. s̄. di.iij.§.illud aūt.c.pium est. d ¶ Ieronimus.s̄.di.ij.§.hoc itaq̄.c.nō est.

e ¶ Recepturos.ergo a simili intelligat̄ per cōtrariū.i.esse in malis ꝙ f̄m hoꝝ sniam reuiuisceret. f ¶ Porro.hic porro copulatiue tenetur nō aduersatiue.ꝛ inducit sequēs.c.ad ꝓbandū ꝙ bona mortificata reuiuiscūt.ꝛ allegat ꝓ alia snia.s.ꝙ peccata nō redeāt.vel si ꝓ alia snia intelligatur sic adaptat̄ l'ra:ꝙ nō solū per auctoritatē illaz si auerterit ꝛc.peccata redeāt:sed etiā per auctoritatē aliam.

g ¶ Eūdē.ꝓphetā.i.eiusdē ꝓphete q̄ p̄dixerat ezechielē.vt.s̄.§.finis

h ¶ Filijs.per quos oēm populū mistice intelligas colentē idola.

Ve eis.recesserūt.xlv.di.disciplina.p idolatriā vl' peccatū imane.

k ¶ Vastabunt̄.ab hostib⁹ ꝛ miseri erunt.

r ¶ Sed his auctoritatibus ꝛc.s̄.ꝓxime relatis ab illo.§.antiqua.ꝛ illis superioribus capitulis.quod est qui recedit:que vident̄ dicere ꝙ peccata dimissa nō redeant.l. s ¶ Quia eoꝝ.ꝛ sic nō ostendūt ꝙ peccata non redeant.lau. t ¶ Si iudas.s̄.in prin.huius di.

v ¶ Quid est.s̄.e.distin.§.qui autem.hu.

x ¶ Traxerunt.in ipsa origine carnis. y ¶ Amaritudinē.i. causa amara peccati.vel causa amari peccati. z ¶ Sicut.ecce qualiter induxit superiores auctoritates a simili.l. a ¶ Ecce.concept⁹.ar.ꝙ originale peccatū tenemur confiteri.qḋ tamē nō est verū.q: tantū cōmissa tenemur confiteri. at illud nō est cōmissum sed cōtractū.credo tamē cōtritionē exigi. q̄ em̄ naturaliter fiunt ꝛc.vt.ff.de iniur.l.itē apud labeonē.§.hoc edictum.l.

cūcisionis ab originali peccato se mundatū cognosceret: tñ adulterio ⁊ homicidio qd̄ cōmiserat illud reuixisse intelligens nō sine cā inter cetera ipsuȝ cōfitetur ⁊ dicit. Ecce eñ in iniq̄tatib⁹ conceptus[a] sum ⁊c.

In penitētia[b] aūt que peccatorē ↄsiderare oporteat. Augustinus in libro de pnīa docet dicens.

Consideret qualitatē criminis i loco[c] in tpe: in pseuerantia: in varietate[d] psone: ⁊ quali[e] hoc fecerit tēptatione[f]: ⁊ in ipsi⁹ vicij multiplici executiōe Oportet[g] eñ penitere fornicātē ꝫm excellentiā sui stat⁹[h] aut officij: aut ꝫm modū meretricis[a] ⁊ in mō[b] opis sui ⁊ qualiter turpitudinē egerit suā: si in loco[c] sacro. aut cui debuerit excellētiaȝ fidei vt sunt dom⁹ dñoꝝ[d] ⁊ alioꝝ multoꝛuȝ. Si in tpe ↄroni constituto[e] vt festiuitates sanctoꝛū ⁊ tpa ieiunij cōsideret quātuȝ pseuerauerit[f]: ⁊ defleat q̄ pseueranter[g] peccauit: ⁊ quanta[h] vict⁹ fuerit ipugnatione. Sūt qui nō solū nō vincunt̄ ſȝ vltro se peccato offerūt nec expectāt temptationē sed p̄ueniūt voluptatē ⁊ ptractant secū q̄ multiplici actione vicij delectabiliter peccauerunt. Omnis varietas ostēdenda ⁊ cōfitenda est ⁊ deflenda: vt cū cognouerit q̄ pctm̄ est multuȝ cito inueniat deū ꝓpiciū. In cognoscēdo augmētū peccati inueniat se cui⁹ etatis fuerit cui⁹ sapiētie ⁊ ordinis ⁊ statū oēm alteri⁹ nō peccantis[i]. In singulis istis imoꝛet̄ ⁊ sentiat modū criminis. purgans lacrimis oēm qualitatem vicij: defleat virtutē q̄ interim caruit. Dolēdū[k] est eñ ⁊ doloꝛe est purgandū nō solum q꞉ peccauit. sed q̄ se[l] virtute priuauit. Nā licet speret se cōsecuturū veniā. dolere tñ pōt q꞉ nō ꝓmeruit vñ remunerari cōfidat. anxiet̄ ⁊ doleat q̄ mō effugiens de p̄teritis penā: miser tñ inde non expectat gloriā. Cui⁹ omne opus ⁊ tēpus qm̄ breuissimū[m] est debuit decertauisse ad ↄsequendū p̄miū. Defleat etiā qm̄ offendens in vno fact⁹ est oīum re⁹. Ingrat⁹ eñ extitit qui plen⁹ virtutib⁹ deuȝ nō oīno timuit. In hoc eñ quisq̄ peccatoꝛ fit culpabilioꝛ quo est deo acceptioꝛ. Ideo eñ adam[o] plus peccauit q꞉ oī bono abūdauit: etiā alio mō offēdens in vno reus est oīum[p]: q꞉ omis virtus patit̄ detrimentū[q] ab vnico vicio. Nā si quis in auaritiā cadit largitateȝ destruit: ⁊ etiam castitatem minorauit. Amore eñ pecunie vel violaret castitatē: vel saltē min⁹ amaret. Si eñ tanta ꝓpter deuȝ adhuc castitas inest vt nolit eandē pdere tñ saltem minori gaudio: minori affectione tueret̄ eā: vbi videret ꝓcedere in dānuȝ pecunie. Sic q̄ est in alijs que ⁊ si nō[r] expellant̄[s] tñ pceptione vni⁹ vicij vel satis vel parū minuuntur: vel intentione deterioꝛant̄. vñ oīs virtus cuiuscūq̄ criminis[t] est deflenda: ⁊ de oīb⁹ indulgentia est petenda. Animaduertere etiā opoꝛtet ⁊ aīaduertendo deflere aīam ꝓximi quā fornicatoꝛ deo eripuit vel ereptā in malo cōfirmauit: ⁊ iā q̄ exēplū[v] extitit mali in opatione sui criminis cui magis pꝛofuisset si alijs cā fuisset cōuersionis. Gemat itaq̄ȝ alioꝝ vitā in sua coꝛruptā vel incoꝛruptā nō cōseruatā[x] ⁊ cōmoduȝ ꝓximi qd̄ dedissȝ exēplo boni. De tristicia doleat quā bonis peccādo[y] intulit: ⁊ d̄ leticia quā eis nō adhibuit ⁊ nō solū cogitet q̄d ⁊ qualiter fecerit ſȝ q̄ iniuste deū vt diximus peccando offenderit: ⁊ timeat illā veritatis sniam: nō potestis duobus dñis seruire. Timeat ergo ne omia bona que fecit dū in vno peccato pseuerauerit excōicatiōe mali pdiderit: vt q̄

In pnīa. i hac di. ⁊ in alijs duab⁹ sequētib⁹ diligenter agit̄ tā de illa parte pnīe: que dicit̄ oꝛis cōfessio ⁊ opis satisfactio q̄ de alijs. et ideo est videndū qñ oꝛis cōfessio fuerit instituta vtrū necessaria sit vel tñ volūtaria. q̄liter sit facienda: cui ⁊ qñ. Dicūt quidā institutam fuisse in paradiso statim post peccatū. dicēte dño ad adam. Adā vbi es. ideo eñ quesiuit. vt ipso cōfitente peccatuȝ daretur forma alijs in posteꝝ cōfitendi. ſȝ q꞉ in illa interrogatione dñs min⁹ expsse videbat̄ ad confitenduȝ monuisse. id

Di. v.

post expssius exq̄siuit a Caim fratricida. vbi est abel frater tuus. Alij dicūt q̄ sub lege fuerit pmo instituta. s. qñ io sue pcepit achoꝛ cū mē suū cōfiteri ⁊ lapidatus est. xlv. di. c. sed ⁊ illud. Alij dicūt q̄ in nouo testō a iacobo dicēte. cōfitemini alterutrum pctā vrā ⁊c. Sȝ melius dicit̄ eā institutā a quadaȝ vniuersalis ecclie traditione potius q̄ ex noui vl' veteris testamēti auctoꝛitate: ⁊ traditio ecclie obligatoꝛia est vt pceptuȝ ar. xi. di. in his reb⁹ g̃ necessaria est confessio in moꝛtalibus apud nos: apd̄ grecos nō. q꞉ non emanauit apd̄ illos traditio talis: sicut nec cōficiunt in azimis sed in fermētis. de cōse. di. ij. c. ij. illd̄ g̃ iacobi ↄfitemini alteruttū pctā vrā ⁊c. fuit cōsiliū pmo. alio q̄n ligaret ⁊ grecos nō obstāte coꝝ cōsuetudine. Est autē faciēda taliter q̄ nō solū de pctō sed ⁊ d̄ oībus circūstantijs. j. e. c. i. ē aūt faciēda sacerdoti si adest: vel ꝓximo i necessitate. s̄. di. i. quē penitet. ē aūt faciēda cū q̄s peccat stati. q꞉ nec p momēꝫ ⁊c. vt. s̄. di. iij. alle rex. ⁊ h̄ si est manifestū. si aūt est occultū ⁊ cōtenit̄: nō credo eū peccare si differt oꝛis cōfessioneȝ vsq̄ ad tps̄ pnīe deputatū. p. c. omnis vtriusq̄. Sed q̄ differt cū h̄ȝ copiā sacerdotis: nunq̄d in quolibet instanti peccat moꝛtaliter. nō. q꞉ oēs moꝛe ille circa vnū ⁊ idē tps̄ sunt: sed auget̄ illud ex diuturnitate. ff. de furtis, cum qui, ⁊ extra de simo. non satis. ⁊ peccaret quidem moꝛtaliter.

c Consideret. in loco. s̄. di. i. aut facta.

d Varietate. agētis ⁊ ei⁹ cuȝ qua agit̄. s̄. di. i. aut facta. quedā eñ res in clericis repꝫēsiōni subiacēt q̄ nō in laicis. vt. xxxi. di. c. i. puta nubere.

e Et quali. ex̄ de homi. sicut dignum.

f Tēptatione. an ab ea p̄uentus an eā p̄ueniēdo. vt. j. sequit̄.

g Opoꝛtet. ideo hmōi circūstātias tenemur ↄfiteri. q꞉ plurimū augere peccatū vel minuere: si tñ eas subticuerit p obliuioneȝ: nō dico ipsum teneri vt iterū ei cōfiteat̄ circūstantias: nisi tales circūstantie essent q̄ alteri⁹ generis pctm̄ facerent. vt loc⁹ sacer facit sacrilegium. vt. s̄. di. i. aut facta. l.

h Status. s̄. xi. q. iij. excellētissim⁹. ⁊. c. pcipue. ff. de re mili. l. ij. extra de deri. venā. cpm̄. ↄ. ff. ad. l. coꝛ. de sicc. l. pe. ↄ. ſȝ dic in epō est maioꝛ pena suspēdi tribus mēsibus a cōione q̄ ab officio deponi. i. q. i. quisquis.

a Meretricis. an. s. fuit pulchra vel defoꝛmis. an soluta vel obnoxia viro: vel voto. ar. xxvij. di. c. vlti. lau.

b Et in modo. quo ea abusus est vtrū oꝛdinarie an extraoꝛdinarie. nā vterq̄ dānabilis ē xxxij. q. iiij. meretrices. xxxv. q. iij. extraoꝛdinaria. ar. xxvij. di. c. vl.

c Si in loco. s̄. xxvij. q. iiij. quisq̄s. ff. d̄ incē. q̄ edes hu.

d Domino rū. arg. s̄. xxij. q. v. de foꝛma hug.

e Cōstituto quo etiā a cōiugib⁹ est abstinendū. j. c. q. iiij. c. i. ⁊. ij. ⁊ fere p totuȝ lau.

f Perseuerauerit. nā pseuerātia auget delictum. xxiij. q. i. scismā. ff. de fur. inficiando. §. infans. contra moꝛa ⁊ pseuerātia qñ q̄ excusat delictū. xxxv. q. viij. c. i. ff. de penis. diuturno. ⁊. ff. de ritu nup. qui in ꝓuinciam.

g Perseueranter. iteratio eñ aggrauat. xxxv. q. i. ita nos.

h Quanta id est resistentia. h.

i Nō peccātis. vt si innocētē se non peccantē viderit doleat. q꞉ abstinere nō potuit a peccato quēadmodū ⁊ minoꝛ se abstinuerit.

k Dolendū. Casus. instruit aug. penitentē tā in interioꝛi q̄ in exterioꝛi pnīa. In interioꝛi eñ debet dolere in trib⁹. s. de malis admissis ⁊ hoc ostendit vsq̄ illuc. defleat ⁊c. Itē de bonis amissis. s. virtutibus q̄ ostendunt̄ amisse. qm̄ q̄ deliquit in vno ⁊c. ⁊ hoc ab illo loco defleat. vsq̄ ad illū aīaduertere. etiā a quo loco vsq̄ ad illū. in omnibus. ostēdit q̄ dolere dȝ de malo exēplo q̄ dedit ꝓximo peccādo. ab illo aūt loco in oībus ⁊c. vsq̄ ad illū. q̄ ergo instruit penitentē in exterioꝛi pnīa: q̄ cōsistit in faciendo. vt scīum relinquere ⁊ silia. ab illo q̄ g̃ ⁊c. vsq̄ in fi. instruit in interioꝛi: q̄ consistit in abstinendo, lau.

l Sed q̄ se. s̄. di. i. §. alij ecōtra. c. sunt q̄ arbitrantur. lau.

m Breuissimū est. s̄. xxiij. q. iiij. ipsa pietas.

n In vno. s. moꝛtali peccato fact⁹ est re⁹ peccatoꝝ oīum. s. quo ad vitā eternā. ita eñ ꝓ illo dānabitur ac si esset oībus inuolut⁹: ſȝ non tm̄ puniat̄. vt. j. c. di. fratres. vel qui offendit in vno. s. moꝛtali peccato: factus est reus oīm virtutū. i. ex eo q̄ p vnū peccatuȝ in se moꝛtificat oēs virtutes. vel qui offendit in vno. s. in caritate: fact⁹ est oīum reus. id ingratus omnium bonoꝝ acceptoꝝ, lau.

o ¶ Ideo eñ adaz. quō peccasset si tanta bona nō habuissz. ⁊ est ar. qꝫ pfect⁹ in codē gñe delicti pl⁹ peccet qꝫ impfect⁹. h̄ tñ attendenduz est ſm cōtēptū. xxxij. q. i. cū renunciat̄. s. di, ij. §. itē ſm hanc, c. si enim inquit. s. i. q. i. multe aūt operationes. h.

p ¶ Reus est oium, quo ad vitā eternaz. ita eñ dānabit̄ p isto ac si essz oibus innolutus has duas expositiones innuit hic. ⁊ s. e. dis. ij. §. non autē bene. h.

q ¶ Detrimē tū. i. defectuz vt. xxij. q. i. cū renūciat̄. vel h̄ quo ad opera exteriora: sī quo ad essentiā. qꝫ si vnaz hꝫ: habet omnes. lau.

r ¶ Que et si nō expellant̄ qn̄tū ad opa exteriora poribus similia

s ¶ Expellantur. reuera q̄ ad essentiam sui.

t ¶ Criminī. i. criminoso. al's hꝫ cuiuscūqꝫ criminis. ⁊ ē sensus. omis virtus. i. efficacia vel effectus cuiuscūqꝫ crimis est deflend⁹. q. d. omne crimen cū suo effectu est deflenduz vñ ⁊ sequit̄ ⁊ de omnib⁹ q̄si sit expositio p̄cedentis. h.

v ¶ Nō exē plū. s. xxvi. q. ij. c. sed illud, hug.

x ¶ Nō cōseruatā. i. confirmatā in malo per suum effectum.

y ¶ Peccando. i. ō peccato suo bonis tristiciaz puenisse. de qua dolendū est: vt cōtristāti psit ad vitā. vel non est absurdū si ꝓprie de tristicia doleat. qꝛ ⁊ apl'i de passione dñi doluerunt: et nos de penis martirū ꝯtristamur. ff. de incē. ru. nau. quo naufragiū. ff. de leg. i. etiā si partis. ff. de bonis liber. in seruitute, ff, ad sil', si q̄s in graui. §. si quidē. ff. de ver. ob. l. antepenul'. lau.

z ¶ Pium. s. e. di. iij. §. illud aūt. c. pium est. h.

a ¶ Ex obedientie. s. xxiij. q. v. miles. h. b ¶ Reseruās. sui. i. suorū peccatoꝝ. c ¶ Ut deus. vita est infinita. vel hꝫ vitā infinitam

d ¶ Moriturus. vt corp⁹ redimas ferruz patieris ⁊ ignē: arida nec sitiēs ora lauabis aqua. fortī⁹ vt valeas q̄cq̄d tolerare negabis. ac p̄ciū pars hoc corpore maius habet. xlvij. di. c. oēs. xxxvij, di, omēs, xij, q. i. precipimus, a ¶ A multis, s, xi, q, iij, aliud, h.

seruiuit diabolo p crimen deo quas obtulit amiserit virtutes. Plū⁹ est tñ credere vt recepta dei gr̄a que in eo destruxit oia mala: etiaz priora remuneret bona vt cū destruxerit qō suuz nō inuenit: amet ⁊ diligat bonū qō in peccāte plātauit. In oibus dolens: aut seculuz relinquat aut saltē illa q̄ sine āmixtione mali nō sunt admīstrata: vt est mercatura ⁊ malicia ⁊ alia q̄ vtentibus sunt nociua vt āministrationes seculariū potestatū nisi his vtat̄ ex obedientie[a] licentia: ponat se oino in ptāte iudicis. in iudicio sacerdotis nihil sibi reseruās[b] sui. vt oino eo iubente parat⁹ sit facere p recipiēda vita aīe quecūqꝫ faceret p euitanda corporis morte ⁊ hoc cū desiderio. qꝛ vitā recuperat īfinitā vt de⁹[c]. Cū gaudio eñ facere debet īmortalis futur⁹ q̄ faceret p differenda morte moritur⁹[d] semp deꝑcet̄ deū cert⁹ de venia: qui modis oibus ⁊ sine tedio dubi⁹ rogaret potestatē terrenā. abstineat a multis[a] licitis q̄ in libertate arbitrij cōmisit illicita: semper offerat[b] deo mētē ⁊ cordis cōtritionē. deinde ⁊ qꝫ pōt de possessiōe tūc qō offert secur⁹ offerat. respexit ei deus ad abel ⁊ ad munera[c] eius: sed pri⁹ dixit ad abel qꝫ ad munera ei⁹. Sumēs eñ mentē quā ꝯgnouit humilē ⁊ purā remunerauit ei⁹ largitatis munera. ad caim vero nō respexit neqꝫ ad munera ei⁹. mētē eius quaz viderat qm̄ nō cognouit[d] ei⁹ munera nō recepit In iudicio itaqꝫ cordis cōsiderāda est elemosina tribuētis nec iā cōsiderandū est q̄ntū. sed q̄ mēte qua affectiōe dat qō pōt. Uidua ei duobus q̄ habuit minutis larga[e] plus omnib⁹ posuit. Qui ergo pctā sua redimere vult tpaliū oblationes caueat prius offerat mentē. Caut⁹ sit penitēs ne vere cū dia duct⁹ diuidat apud se[f] ꝯfessiōez[g] vt diuersa diuers̄ sacerdotib⁹ velit manifestare. Quedā eñ vni celant que alij manifestāda ꝯseruāt: qō est se laudare ⁊ ad ipocrisim tendere: et sp venia carere: ad quā p frusta totaz putat puenire. Paueat p̄terea quē vera delectat pnia vt nō prius ad dñi corp⁹[h] accedat qꝫ cōfortet illū bona[i] ꝯscia. sed in hac separatiōe tremēdū iudiciū[k] cogitet[l] vbi[m] maius ⁊ terribili⁹[n] īpenitētes separabit in ignē. doleat qꝫ nōdū audet sumere quē multū desiderat cibū salutarē. Isti sūt digni[o] fruct⁹ pnie aīam captiuā elaqueantes ⁊ in libertate seruātes. Cohibeat p̄terea se a ludis a spectaculis seculi: q̄ pfectā vult cōsequi gr̄am remissionis. Nā dina filia iacob[p] si se cohibuisset: si inter suos remāsissz: ab extraneo raptore corrupta nō essz. Tanto itaqꝫ magis sibi caueat ⁊ cohibeat se aīa q̄ sepe vel semel est rapta vel corrupta timeat iam docta experimēto[q] qō ignorauit virgo. eligat quē imitet̄: non sequat̄ queꝫ animus suus dānat. Se ei iudicat q̄ penitētie fruct⁹ nō habentē a se nō elongat laudet eñ ⁊ amet qō digne fructificare non ignorat. querat dignos fruct⁹: ⁊ si nō dignos pnie. Sunt eñ digni fruct⁹ virtutū fructus: q̄ nō sufficiunt penitentib⁹. Pnia eñ grauiores expostulat: vt sic pacet̄ ecclesia: vt pacata dolore ⁊ gemitibus mortuis impetret[r] vitam.

¶ Item leo papa. Penitētes lucra negociationis abijciant.

Qualitas lucri negociātē[s] aut accusat aut arguit: qꝛ est ⁊ honest⁹ quest⁹ ⁊ turpis. verūtamē penitenti vtilius[t] est dispendia pati qꝫ piculis negociatiōis astringi. qꝛ difficile est int̄ emētis vedētisqꝫ cōmertiū nō interuenire[v] pctm̄. ¶ Idē. Post pniam ad secularē miliciā redire non licet.

Contrariū oino ē eccl'iasticis regulis post pnie actionē redire ad militiā[x] secularē. cuꝫ apl's dicat. nemo militans deo im. se. ⁊c. vñ non est liber a laqueis diaboli q̄ se militie mundane voluerit implicare. ¶ Itē ex niceno cōcilio. Decēnio peniteāt q̄ post penitentiam ad militiam redeunt secularem.

b ¶ Offerat. ex quo mētē obtulit. h. c ¶ Ad munera. s. iij. q. viij. in grauibus. d ¶ Non cognouit. id est nō approbauit. vt in euāgelio. nescio vos. id est non approbo. h. e ¶ Larga. vel largita.

f ¶ Confessionē. no. cōfessionē peccatoꝝ nō debere diuidi per plures sacerdotes, nā qui diuidit veniā nō cōsequit̄. ar, ff. de ser, rusti. pre. p fundū. vt. j, e. fratres.

g ¶ Apud se. arg. qꝫ non debet fieri diuisio cause. ar. j. de cōse. di. ij. cōperimus, C. de iudi. nulla. j. e, fratres. Nā veniaz nō cōsequunt̄ diuidentes cōfessionem ff. de ser. rusti. pre. p fundum. lau.

h ¶ Corpus. j. de cōse. di. ij. quotidie. h.

i ¶ Bona. ḡ a contrario sensu si malā habuerit cōsciam se parabit se a corpore xp̄i. ad hoc continuatur qō sequitur

k ¶ Judicium. i. vltimum.

l ¶ Cogitet. qꝛ sicut p delicis separat̄ q̄s a corpore xp̄i. i. dñi in hac vita: ita nisi resipiscat p eūdem in futuro iudicio sepabit̄ in ignē eternū cū hedi separabuntur ab agnis. i. peccatores a iustis. xi. q. iij. nolite. h.

m ¶ Ubi. in quo iudicio.

n ¶ Terribili⁹. s. iudiciū. i. dānatio maior ⁊ terribilior qꝫ sit separatio a corpore xp̄i q̄ est q̄si quedaz dānatio. vt de cōse. di. ij. quotidie.

n ¶ Terribilius. iudiciuz. i. dānatio. h.

o ¶ Digni. i. pditi.

p ¶ Dina filia. iacob. illud tangit qō legit̄ in genesi. c. xxxiiij. i. qꝫ cū iacob veniret in terraz sichimitaꝝ. dina filia ei⁹ est egressa vt videret mulieres eiusdē regiōis: quā vidēs sichem fili⁹ regis illius terre adamauit ⁊ rapuit: ⁊ vi oppressit eam, h,

q ¶ Experimento. vñ ouidius. Qui semel est captus fallaci piscis ab hamo. Omnibus vnca cibis era subesse putat, l,

r ¶ Impetret. s. di. i. quē penitet. in fi. ⁊ hic.

Qualitas ⁊c. negociantē. s. di. lxxxviij. fornicari.

t ¶ Utilius. qꝛ inhonestus questus arguit penitentem.

v ¶ Interuenire. nā cōtrahentib⁹ naturale est sese inuicem decipe. ff. locati, item si precio. ⁊. ff. de minoribus. in cause. ij. §. idem pomponius.

Contrariū. ad militiā. hoc est verū cū est ei iniunctū ⁊c. vel deliq̄t in ipsa militia. s. di. li. si q̄s post. s. ea. q. ij. latorē. s. xxvi. q. vij. c. iij. ⁊. c. hoc fit. ⁊ c. penitentib⁹. nā cū hoc est ei iniunctuz noie pnie: ne ad secularia negocia vnqꝫ reuertat̄: tunc obseruare tenet̄. al's excōicat̄. j. e. de his. lꝫ si est ei iniunctum: siue priuatā siue solēnē egerit pniam de cetero redire nō pōt ad secu-

laria negocia: q: q̃ñ persona eccl'astica est. vt. s̃. di. i. c. aliud. ⁊ j. e. de his. nisi sit negocium qd̃ sine peccato expeditur. ⁊ j. e. negocium.

SI qui. Casus. si q̃ solēnē pniam egerūt post ad militiã secularē sunt reuersi. decē annos peniteãt. sed si de hac pnia tres annos exegerūt. cōio nī eccl'ie restitui debēt. ⁊ si penitētes vere extiterint: ep̃s poterit de pnia imposita relaxare. si ãt negligentes explere debēt, p̃sus tp̃a cōstituta. xxvij. q. i. de uotam.

a ¶ Darent. ad vsurã vel negociatiões h. lxxxviij. di. fornicari.

b ¶ Decē. s̃. xxvij. q. i. deuotã. h.

c ¶ Triennii. i. primū tp̃s triennij.

d ¶ Quo triēnio. s̃. s̃. c. q. ij. latorē. d cōse. di. iiij. eos quos. hug.

e ¶ Fuerint. extra ecclesiam existentes ⁊ audiētes officiū supple intrent ecclesiam vel post primū ãnū intrent ecclesiam: sed vsq; ad trienniū sūt inter audiētes non tñ cōicantes. vt. s̃. c. q. ij. latorem. h.

f ¶ Attēdat. h clausula nō ptinet ad p̃cedentia. sed hic potest legi clausula superior post primū. l.

a ¶ Lapsum. nō curãdo ꝙ lapsi sunt. l.

b ¶ Tempora. s̃. xxvij. q. i. deuotã. h.

DE his qui susce pta ⁊c̃. s̃. di. i. c. vlti. h.

FAlsas. auctoritatē. nō considerãtis circūstantijs: vel vbi certa pena statuit̃: si minor ipo nitur falsa est: nisi ex cã tēperet̃. i. q. vij. ꝟ. nisi. lau.

e ¶ Non possit. difficultas notat̃: non impossibilitas. s̃. c. qualitas. lau.

f ¶ Restituat. xiiij. q. vi. si res.

g ¶ Pro defendende. s̃. xxiij. q. v. excōmunicato. h. s̃. c. q. ij. latorem.

h ¶ Non tamen desperet. licʒ p̃dicta ñ faciat. lau.

NEgociū. nō fuit ⁊c̃. alij nō habēt nō: ⁊ tūc concordat c. istud cū duob' p̃cedentib'. c. q: peccatū est si exerceat p̃dictas negociationes, sed si sic dicat̃

SI qui' vero p dei grãm vocati. p̃mo quidē ostēderūt fidē suam deposito militie cingulo. post hoc aũt ad p̄priū vomitū reuersi sunt vt ⁊ pecunias darent[a] ⁊ ambirēt rursus ad militiaʒ isti decē[b] ãnis sint inter penitētes. post primū triēniū[c] quo[d] fuerint[e] inter audiētes. ab omnib' vero illud p̃cipue obseruetur vt anim' eoꝝ ⁊ fruct' penitētie attendat̃[f]. quicūqʒ eñ cū omni timore et lacrimis p̃seuerantib' ⁊ operib' bonis ⁊ cōuersationē suã nō verbis solis sed opere ⁊ veritate demōstrant: cū tp̃s statutū fuerit ab his impletū: ⁊ orõnib' iã ceperit cōmunicare licebit ep̃o etiã humanius circa eos aliq̃d cogitare. q̃ vero indifferentē habuerint lapsum[a] ⁊ sufficere sibi ꝙ ecclesiam introierint arbitrētur. isti omnimodo tp̃a[b] statuta cōplebunt. ¶ Item ex cōcilio aurelian̄.

A cōmunione suspendant̃ qui post penitentiã ad secularia redeunt.

DE his q̃ suscepta[c] pnia religionēʒ sue p̄fessionis obliti ad secularia relabunt̃: placuit eos ⁊ a cōione suspendi ⁊ ab omniū catholicoꝝ cōuiuijs separari Qd̃ si post interdictū cū eis quisq̃ p̃sumpserit manducare ⁊ ipse cōione priuet̃. ¶ Itē greg. Que sit falsa penitentia.

FAlsas penitētias dicimus q̃ non s̃m auctoritatē[d] sanctorū patrum p qualitate criminis imponunt̃. Ideoqʒ miles vel negociator vel alicui officio deditus qd̃ sine peccato exerceri nō possit[e] si culpis grauiorib' irretit' ad penitentiã venit: vel q̃ bona alteri' iniuste detinet: vel q̃ odiū in corde gerit recognoscat se verã pniam nō posse peragere p quã ad vitã eternã puenire valeat nisi negociū relinquat vel officiū deserat: ⁊ odiū ex corde dimittat. bona q̃dē q̃ iniuste abstulit restituat[f]: arma deponat: vlteriusqʒ nō ferat nisi consilio religiosorū ep̃oꝝ p defendēda[g] iusticia: nec tamē desperet[h] ⁊ interim q̃cq̃d boni fecerit vel facere poterit hortamur vt faciat vt oīpotens de' cor illi' illustret ad penitētiã. ¶ Itē greg. in omel'. xxiiij.

Post cōuersionē ad negociuʒ nō liceat redire qd̃ sine peccato agi non potest.

NEgociū qd̃ ante cōuersionē sine peccato extitit: hoc etiã post conuersionē repetere culpa nō fuit[i]. sunt eñ pleraqʒ negocia que sine peccatis exhiberi aut vix aut nullaten' p̃nt. Que ergo ad peccatū implicãt ad hec necesse ē vt post cōuersionē animus nō recurrat ¶ Itē papa innocēti' scd̃s. De eodeʒ

nō bonū est. q: nō est peccatū si excolat agros suos ⁊ vineas. cognoscat vxorē suaʒ cã p̄lis: imo sicut sine peccato prius h faciebat ita et nūc facere pōt.

FRatres ⁊c̃. s̃. e. di. iij. ꝟ. itē opponit̃. ibi: si illa.

l ¶ Reus. s̃. e. di. ɔsideret. lxxxvi. di. pasce fame. ⁊ c. qui demētiã, h, ar. cōtra testes ⁊ infra, s̃. lxxxvi, di. c. iij, ar. ɔ, C. de trãsac. si ex falsis.

m ¶ Nō intrabit. non tamē tm̄ punict̃. h.

n ¶ Peccatis. s̃. xxv. dist. q̃lis.

QUi autē. b intitulat̃. vl. distinctio vbi queritur cui sit confessio faciēda. ⁊ quali ⁊ q̃deʒ facienda ē sacerdoti si fieri pōt ⁊ suo si tñ fuerit intra ecclesiã q̃ sciat soluere ⁊ ligare. alias eniʒ ex iusta cã cui Di. vi. cūq; est faciēda, etiã laico si vrgeat necessitas. ⁊ c. c. i. ⁊ c. placuit. s̃. di. i. quē penitet. ⁊ ita habes ⁊ cui ⁊ q̃li. q: discreto ⁊ a crimie nū dato. ⁊ c. c. i. l.

p ¶ Cū dicat̃. s̃. di. i. quē penitet.

QUi vult. In loco isto vsq; ad ꝟ. nihil laboret itaq; ⁊c̃. habet̃. s̃. di. i. quē penitet. ⁊ ibi expositū est. lau.

r ¶ Querat. hoc pōt intelligi qñ ecclesia plures sacerdotes hʒ. tūc eñ ad meliores dʒ accedere: vel hoc qñ pri' cōfessus est suo sacerdoti: p' ea vadat ad alium si suus ignoret s̃m q̃litatē delicti ei penitentiã iponere. ar. ⁊ j. c. placuit. q: quãto plurib' cōfitetur tãto citius veniã cōseq̃tur, s̃, dist. i,

FRatres[k] nr̃os ep̃os ⁊ p̃sbyteros ammonem' ne falsis penitentijs laicoꝝ animas decipi: ⁊ in infernū ptrahi patiant̃. Falsam aũt pniam esse constat cū spretis plurib' de vno solo agit̃ pnia: aut cū sic agit̃ de vno vt nō discedatur ab alio. vñ scriptū est. q̃ totã legē obseruauerit ⁊ offēdat i vno fact' ē omniū reus[l]. scʒ quãtū ad vitã eternã. Sicut eñ si peccatis oībus esset inuolut' ita si in vno tãtū maneat eterne vite ianuã nō intrabit[m]. Falsa est etiã penitētia cū penitēs ab officio vel curiali vel negociali non recedit qd̃ sine peccatis[n] agi nullaten' p̃ualet. aut si odiū in corde gesserit: aut si offenso cuilibet nō satisfecerit: aut si offendēti offensus nō indulgeat: vel si arma q̃s ɔ̃ iusticiã gerat.

QUi autē[o] debeat fieri cōfessio vl' qualē oporteat illū esse q̃ aliorū crimina iudicat: ex eodeʒ libro de penitētia docet̃ cū dicit[p].

QUi vult[q] confiteri peccata sua vt inueniat grãm querat[r] sacerdotē scientē ligare ⁊ soluere: ne cū negligens circa se extiterit. negligat̃ ab illo qui eū misericorditer monet ⁊ petit ne ambo in foueã cadant: quã stult' euitare noluit ⁊ infra. Tanta itaq; est vis cōfessionis vt si deest sacerdos ɔfiteat̃ p̄ximo. Sepe[s] eñ cōtingit ꝙ penitēs nō pōt verecūdari corã sacerdote queʒ desideranti nec tp̃s nec locus offert. Et si ille cui cōfitebit̃ potestatē soluēdi nō habeat: fit tñ dign' venia ex desiderio[t] sacerdotis: q̃ socio cōfitet̃ turpitudinē criminis. mundati eñ leprosi sunt dū ibant ostendere se sacerdotib' anteq̃ ad eos puenirent vñ patet dñm ad cor respicere: dū ex necessitate p̄hibent̃ ad sacerdotes puenire. Sepe q̃dem eos querūt. sʒ sani ⁊ leti dū querūt anteq̃ pueniant ad eos moriunt̃. Sʒ in his misericordia dei ē vbiqʒ q̃ ⁊ iustis nouit parcere: ⁊ si non tã cito[v] sicut soluerent̃ a sacerdote. Qui ergo cōfitet̃ oīno ɔfiteat̃: ⁊ sacerdoti meliori q̃ pōt cōfiteat̃. Si peccatū occultū ē sufficiat referre i notitiã sacerdotis vt grata sit oblatio muneris: ⁊ infra. laboret itaq; penitēs in eccl'ia esse ⁊ ad ecclesie vnitatē tendere. nisi eñ vnitas ecclesie succurrat: nisi qd̃ deest peccatori sua operatione[x] cōpleat de manib' inimici nō eripiet̃[a] aĩa mortui. Credendū est eñ ⁊ pietas fidei expostulat credere ꝙ oēs elimosine totius eccl'ie ⁊ orõnes ⁊ operatio iusticie ⁊ misericordie succurrãt recognoscēti mortē suã ad cōuersio

quē penitet. ʒ gra. aliť itelligat. j. e. §. qd aūt. laurēti⁹ s ¶ Sepe. j. de ꝯ. di. iiij. scđm. j. xxvi. q. vi. si aliqs fuerit. h. t ¶ Ex desiderio. j. e. q. v. qd deo. v ¶ Si nō tā cito soluāť. ꝯtuz ad purgatorij penā. l. x ¶ Opatiōe. s. vt sit de sua vnitate ⁊ in ea eam ꝯplectať. h. z ¶ Opatiōe. s. ⁊ alijs bonis opib⁹. ŝ. e. di. i. §. alij. c. multiplex. xxvi. q. vij. c. i. ar. xiij. q. ij. aie.

a ¶ Non eni piet. si ꝯtēp/sit eccłie suffragia. l.
b ¶ Unitas q: eē eccłiaz nemo saluabiť. vt. xxiij. q. i. quicūq.
c ¶ Ab vnitate. ēt necessitate. xxxij. di. §. vez. l.
d ¶ Diuisos. s. ab vnitate ecclesie. s. ad phariseos q̄ diuisi interꝑtanť. h.
e ¶ Judas. ŝ. e. di. i. §. alij. ecōtra. c. hijs potestatis. h.
f ¶ Isset ad fres. i. ire debuisset. h.
a ¶ Nā quē. iij. q. vij. iudicet. ⁊. c. q suz.
b ¶ Judicādus. peccāt g° in crimine dū sunt sacerdotes iniungēdo pniam ⁊ vez est. vt ŝ. iij. q. vij. §. itē ex euāgelio. q̄d g° si in necessitate suus prochianus petat ab eo penitētiā. R. ꝯteraľ et statiz iniūgere poterit. lxxvi. di. si q̄ sūt xiij. di. i sum ma. h.
c ¶ Dānosū. id est dānabile. l.
d ¶ Sine peccato. mortali. h.
e ¶ Semper remittebāť. xij. q. ij. glo⁹ria. j. de con. di. iij. aquaz.

nem. Ideoq3 digne nemo penitere pōt quē ñ sustineat vnitas[b] eccłie. Ideoq3 nō petat sacerdotes ꝑ aliquā culpā ab vnitate[c] eccłie diuisos[d]. Judas[e] eñ q̄ penitēs iuit ad phariseos relinquēs aplos nihil inuenit auxilij: nisi augmētū desperationis. dixerūt eñ q̄d ad nos tu videris si peccasti tibi sit. ñ tibi succurrim⁹. ñ peccata tua caritatiue suscipim⁹ nō ꝯportāda pmittim⁹. nec q̄liter deponas on⁹ docem⁹. q̄d eñ nobis ⁊ mi e: q̄ nec opa sequimur iusticie. isset ad fres[f] isset ad illos q̄ orauerāt ꝓ socru petri febricitāte q̄ cananeā iprobā mie obtulerāt iterrogass3 petrū ꝓ se effūdētē lacrimas nō fugisset mariā ⁊ marthā q̄ vitaz lazaro ipetrauerāt. nō turbā plorātez q̄ vnicū filiū acq̄sierat vidue. iuit ad diuisos ⁊ diuis⁹ perijt. ⁊ infra. Sacerdos itaq3 cui oīs offerť peccator añ quē[a] statuiť oīs languor in nullo eoꝝ sit diiudicād⁹ q̄ i alio ē iudicare ꝓmptus. Judicās eñ aliū q̄ ē iudicād⁹[b] ꝯdēnat seip̄z. Cognoscat ergo se ⁊ purget in se qd alios videt sibi offerre. Caueat vt a se ꝓiecerit: q̄cquid i alio dānosuz[c] repe/rit. aīaduertat q̄dē qd diciť q̄ sine peccato[d] est vr̄m p̄us i illā mittat lapidē. Ideo eñ liberauit peccatricē q: nō erāt q̄ iuste ꝓijceret lapidem. quō lapidaret q̄ se lapidāduz ꝯgnosceret. nullus eñ erat sine peccato. i quo intelligiť oēs reos fuisse. Nā venialia oīa semꝑ remittebanť[e] ꝑ cerimonias. Si qd g° i eis peccatū erat: criminale[f] erat. Deteriores itaq3 in hoc sacerdotes sūt se p̄us nō edificātes: illis q̄ dñz obseruabāt insidijs. In hoc itaq3 patētissimū ē crimē sacerdotū ⁊ vltra modū detestabile. q̄ nō p̄⁹ se iudicāt ⁊ alios alligāt. debēt eñ timere crimen qd timuerūt[g] ⁊ detestablē esse censerūt: hij q̄ a dñō erāt ceci ꝙ sūmaz sapiētiaz spabāt capere suis insidijs. qd illis[h] patuit. qd tūc q̄sq3[i] vitauit vitet sacerdos q̄[k] i hoc errore pe/ior illis iudeis extiterit. Caueat spūalis iudex ⁊ sicut non ꝯmisit crimē neq̄cie: ita nō careat munere sciētie. Oportz vt sciat[l] cognoscere[m] q̄cq̄d dz iudicare. Judiciaria eñ ptās hoc expostulat. vt qd dz iudicare discernat. Diligēs igiť iq̄sitor subtilis iuestigator[n] sapiēter ⁊ q̄si astute iterroget a peccatore qd forsitā ignoret vel verecūdia velit occultare. Cognito itaq3 crimie varietates ei⁹ nō dubitet inuesti/

bar. ꝙ veniale sine mortali remittiť qd nō credo. h̄ g° venialia diciť q̄daz q̄ reuera mortalia fuerūt s3 tñ venialia dicebāť q: legis cerimonijs remittebāť quo ad penā legis euitādaz. quo ad deū aūt non remittebāť. l. f ¶ Criminale. h̄ criminale diciť qd cerimonijs legi nō remittebať. vt adulteriū. ar. xxxij. q. i. qd aūt. l. g ¶ Quod timuerunt. sacerdotes iudeoꝝ. h ¶ Quod illis. s. ꝙ deberet alios iudicare. l. i ¶ Quisq3. s. crimē iudicāduz iudicare. k ¶ Qui. s. ꝙ i h̄ ꝙ iudicād⁹ iudicat. l. l ¶ Sciat. ar. ꝙ iudex ignar⁹ iuris nō dz eē nisi h̄eat ꝑitiā ⁊ experimēta cāꝝ ꝑ ꝯsuetudinē. in auť. de iudi. in p̄n. coll. vi. ar. eť de ꝯsue. ex lris. l. m ¶ Cognoscere. ŝ. xxxviij. di. nulli sacerdotū oēs. h.

gare. ⁊ locū ⁊ tēp⁹ ⁊ cetera q̄ sup̄ dixim⁹ in exponēda eoꝝ q̄litate. q̄b⁹ cognitis assit beniuol⁹: par⁹ erigere[o]: ⁊ secū on⁹ portare habeat dulcedinē in affectiōe: pietatē i alteri⁹ crimine: discretionē in varietate. adiuuet ꝯfitētez orādo: elimosinas ⁊ cetera bona opa ꝓ eo faciēdo. semꝑ eū iuuet leniēdo ⁊ ꝯsolādo[p]. spē ꝓmittēdo. et cū op⁹ fuerit etiā increpādo. Doleat[q] loquēdo: istruat opando: sit ꝑticeps laboris q̄ ꝑticeps vult fieri gaudij: doceat ꝑseuerātiaz: caueat ne corruat: ne iuste perdat[r] ptātez iudiciariā. Et si eñ pnia posꝫ sit ei acq̄rere gratiā: nō tñ mox[s] restituat in ptātez p̄imā. Et si eñ petrus post lapsuz restitut⁹ fuerit. ⁊ sepe lapsis sacerdotib⁹ reddita dignitatis sit ptās: nō tñ est necesse vt hoc oīb⁹ ꝯcedať q̄si ex hac auctoritate. Inueniť eñ auctoritas q̄ cōcedit ⁊ q̄ iperat iueniť alia q̄ mīne ꝯcedit s3 vetat q̄ scripture nō repugnāt: sed cōcordāt si tps ⁊ loc⁹ ⁊ mod⁹ pnie pacē adhibeāt. Cū ei3 tot sunt q̄ labūť vt p̄stinā dignitatē ex auctoritate defēdāt ⁊ q̄si vsuz sibi peccādi faciāt: rescindenda[t] est spes ista. Si v̄o locus ē vbi ista nō cōcurrant restitui[v] p̄nt q̄ peccāt. Itaq3 pōtifex iust⁹ atq3 discret⁹ nō cogiť suos sacerdotes sēper abijcere: nec mox restituere: nisi statutū fuerit a romano pōtifice. ¶ Caueat etiā sacerdos ne peccata penitētiuz alijs manifestet. qd si fecerit deponať. ¶ Un̄ gre.

Deponať sacerdos q̄ peccata penitētis publicare p̄sumit.

Sacerdos añ oīa caueat ne de hijs q̄ ei ꝯfiteť peccata sua alicui recitet[x] ꝙ ea ꝯfessus est nō ꝓpinquis nō amicis nō extraneis neq3 qd absit ꝑ aliquo scādalo. nā si hoc fecerit deponať ⁊ oīb⁹ dieb⁹ vite sue ignominiosus pegrinādo[y] ꝑgat. ¶ Qd āt dicitur vt penitēs eligat sacerdotē sciētem ligare ⁊ soluere. videť eē ꝯtriuz ei qd i canonib⁹ iueniť. vt nemo videl3 alteri⁹ prochianū iudicare p̄sumat. S3 aliud est fauore vł odio ꝓprium sacerdotē ꝯtemnere qd sacris canonib⁹ ꝓhibeť. aliud cecū vitare qd hac auctoritate q̄sq3 facere monetur ne si cecus ceco ducatuz p̄beat ambo i foueā cadāt. ¶ Un̄ vrban⁹ secūd⁹.

Cuilibet sacedoti ꝯmissuz nisi ꝑ ei⁹ ignorātia alter sacerdos ad pniaz ñ suscipiat.

Placuit vt deinceps nulli sacerdotuz liceat quēlibet cōmissuz alteri

n ¶ Inuestigator. ar. ꝙ in penitēte specialiter q̄rendus est: an h̄ vł illud ꝯmiserit. ar. ŝ. xliij. di. sit rector. ⁊. q: increpans do. ff. ō q̄sti. l. i. §. qūū eť de pe. ⁊ re. omnis
o ¶ Erigere. ŝ. e. di. v. ꝯsideret. h.
p ¶ Cōsolādo. s. pro ipo orādo ꝓut seq̄ť
q ¶ Doleat. i. dolorē ꝑ ipi⁹ pcc̄o oñdat
r ¶ Perdat ꝑ negligētiam. lxxxi. di. dictum. l.
s ¶ Mox. i. stati. ar. l. di. absit. l.
s ¶ Mox. i. differeť q̄dā eñ nō restituūť vt dixi. l. di. miror.
t ¶ Rescidēda. l. di. vt ꝯstitueretur ꝯ. s3 h̄ cū pcc̄m suū defendere voluit ex auctē. vt. ŝ. lxxxij. di. plurimos. vł h̄ cuz nō est scādalū m̄ltitudinē puniri. l.
v ¶ Resti. nisi i enormib⁹. vt. l. dist. miror.
Sacerdos. ⁊c. recitet. pone ꝙ sacerdoti ꝯfiteret aliq̄s aliqd crimē. ⁊ excōmunicat eṗs oēs hui⁹ criminis cōscius: nisi reuelauerint est i q̄stiōe an p̄sbiť ei reuelare teneať. vi deť ꝙ nō. ⁊ ar. eť de of. ordi. si sacerdos ⁊ eť ō adulterio. significasti. ꝑterea h̄ ꝓbare nō pōt. p̄sbiter g° dicere nō dz. vi. q. ij. placuit. ŝ. ij. q. i. si peccauerit. ⁊. q. vij. pleriq3. ꝑterea nō ne secretū fuit. g° celare debuit. xxij. q. v. de forma. Itē iste ñ dz dici sciēs. xv. q. v. p̄sbiter. In ꝯtriuz facit q: h̄ pena maior est i eccłia. g° mag̃ vitari dz ⁊ formidari. xi. q. iij. nihil. Itē in excōicatione nō ē tantuz aie ꝯtrimētuz s3 ⁊ corpis. xi. q. iij. eṗs dicūt q̄daz ꝙ possit eṗo reuelare vt pote q̄ ꝓdesse possit. ⁊ nō obesse. xxij. q. v. h̄ videť alij ꝯ vł dic ibi sciuit vt hō hic vt de⁹. q: dicit h̄ recitet. ⁊ ꝑterea q: iste nō ꝯscius nec sciēs dici debet. y ¶ Pergrinādo et ita aget publicā pniaz ⁊ etiā solēnez. si nō habeť spem de ei⁹ restitutiōe. vt. l. di. illud g°. ⁊. §. hāc aūt pniaz. vi. q. ij. placuit ꝯ s3 illa pena nō excludit hāc, vł aliter, ibi dicit eṗs euz ꝯmisisse peccatū i gñe non

descēdendo ad species. ſʒ hic ſpecificat. vel ibi facta fuit ꝯfeſſio epō vt ſocio vel homini. nō vt d co. ſ̄. xi. q. ij. c. i. ⁊ c. ij.

Placuit. ⁊c̄. cui ſe pus. xvi. q. i. §. ecce in h̄. a ¶ Prius. nota ꝙ prius debet ꝯfiteri ſuo ſacerdoti licet alteri poſtmoduʒ ꝯfiteatur. l.

b ¶ Cōmiſit. i. cui⁹ ꝓrochian⁹ eſt. naʒ ab alio nō pōt ligari vel abſolui. ex̄ de pe. ⁊ re. qḋ aūt.

tiā. ꝓciſe aūt eſt reſpōdenduʒ ad hāc q̄ſtionē euāgelij. q2 in quacūqꝫ hora peccator ingemuerit. ⁊c̄. ſ̄. di. i. §. h̄ ideʒ. ꝓcedit ḡ hoc mō. ḡ pⁱmo ꝓbat vno. c. ꝙ penitēti nūqꝫ eſt pnīa deneganda. poſtea inducit in ꝯⁱriuʒ duo capitula vſqꝫ ad. §. h̄ aūt que ꝯⁱria capitula ꝑ alias auctoritates auguſtini ſoluit.

b ¶ Cōmiſit. vel q2 nō vult pniam dare vel ꝑ alia iuſta cā. l.

c ¶ Pro ignorātia. ḡ ꝑ ignorātia ei⁹ auctoritate hui⁹ canonis poteris ire ad a

Di. vij.

liū ſine licētia hominis. ſcilʒ p̄ſbiteri illius imperiti. ſufficit h̄ a iure cōcedi. ar. ff. de con. inſti. q̄ ſub. § vlti. ſʒ nūqḋ credet ille extraneus ſacerdos ſimplici verbo ei⁹ penitētis qui dicit ſuū ſacerdotē imperitū. ſic. q2 non eſt veriſimile ꝙ cū mendatio veniat ad penitētiaʒ. i. q. i. ſanctiſſimus. Sed nunqḋ vtilis eſt talis ꝯfeſſio quā q̄s accipit a nō ſuo iudice cōtra hanc cōſtitutionem naʒ ordinat⁹ a non ſuo epō recipit veritatē ordinis. vij. q. i. epus. ſed dico eā inutilē. ve ḡ ſcolarib⁹ q̄ vadunt ad induſos ꝑ pnia ⁊ nō vbi audiūt diuina. q2 et ibi decias ꝑſonales debēt dare ⁊ ꝯfiteri ex̄ de dec. nouum.

Tempus ꝟo. hic intitulat̄. vij. di. qua q̄ritur. vſqꝫ ad quod tēp⁹ peccator ſit recipiēdus ad pniam et an vtilis ſit penitentia que iniungit̄ in articulo mortis. ⁊ videt̄ auguſtin⁹ in h̄ dubitare. nec vult vt videat̄ preciſe reſpōdere. ar. j. c. ſi q̄s poſit⁹. ⁊ forte iō dubitauit. ideo. q2 ꝯſiderauit qḋ de facto ꝯtingit. q2 vix aliq̄s pōt penitere digne in mortis articl'o cōſtitut⁹. duʒ mūdum ꝯſiderat dū reſpicit ⁊ filios ⁊ vxorē. j. c. §. vlti. vel dubitare ſe oñdit nō ꝙ dubitet quid in h̄ caſu tenenduʒ ſit. ſed q2 talibus verbis terrere vult nos vt in ſanitate agam⁹ peniten

ſacerdoti ad pniaʒ ſuſcipere: ſine ei⁹ conſenſu cui ſe pus ᵃꝯmiſit ᵇ. niſi ꝑ ignorantiaᶜ illius cui penitens pus ꝯfeſſus eſt. q̄ vero cōtra hec ſtatuta facere tēptauerit: gradus ſui ꝑiculo ſubiacebit.

Temp⁹ vero° pnie ē vſqꝫ i vltimū articulū vite. ¶ Unde leo papa De eodem.

Nemo eſt deſperād⁹ dū i hoc corpe ꝯſtitut⁹ ē. q2 nōnūqꝫ qḋ diffidentia etatis differt̄ ꝯſilio maturioreᶜ ꝑficitur.

¶ Quanqꝫ de differētib⁹ pniaʒ auguſtinus ſcribat.

Si q̄s poſit⁹ in vltima neceſſitate ſue egritudinis voluerit accipe pniaʒ ⁊ accipitᶠ. ⁊ mox recōciliabit̄ᵍ ⁊ hinc vadit. fateor vobis nō illi negam⁹ qḋ petit. ſʒ nō p̄ſumim⁹ ꝙ bn̄ hinc exeat. ſʒ ſi ſecur⁹ hinc exierit ego neſcio pniaʒ dare poſſum⁹: ſecuritatē autē dare nō poſſum⁹. nūqḋ dico dānabit̄. ſʒ nec dico liberabit̄. vis a dubio liberari: vis quod incertū eſt euadere. age pniaʒ dū ſan⁹ es. ſi ſic agis dico tibi. q2 ſecurus es q2 pniaʒ egiſti eo tpe quo peccare potuiſti. ſi aūt vis agere pniaʒ qn̄ iā peccare nō potes. peccata dimiſerūtʰ te nō tu illa.

¶ Idez.

Qui egerit veraciter pniaʒ ⁊ ſolutus fuerit a ligamēto quo erat aſtrict⁹ ⁊ a xp̄i corpe ſeꝑatus. ⁊ bn̄ poſt pniaʒ vixerit: ſicut añ pniaʒ viuere debuit. Poſt recōciliatiōeʒ qn̄cunqꝫ defunct⁹ fuerit ad deū vadit. ⁊ ad reqⁱeʒ vadit. regno dei nō priuabit̄. ⁊ a populo dyaboli ſeꝑabitur.

¶ Idez.

Si q̄s aūtᵏ ⁊c. ⁊ infra Baptizat⁹ ad horā ſecur⁹ hinc exit fidelis bn̄ viuēs. ſecurus hinc exit agēs pniam ⁊ recōciliat⁹ cū ſan⁹ eſt: ⁊ poſtea bn̄ viuēs. ſecur⁹ hinc exit agēs pniaʒ ad vltimū ⁊ recōciliatus ſi ſecur⁹ hinc exit. ego nō ſuʒ ſecur⁹. vn̄ ſecur⁹ ſuʒ dico ⁊ do ſecuritatē. vn̄ ſecur⁹ nō ſū. pniaʒ dare poſſuʒ. ſecuritatē dare nō poſſū. ⁊ poſt pauca. ſʒ vn̄ ſcis inq̄t ne forte de⁹ dimittat mihi. verꝫ dicis illud ſcio hoc neſcio. nā iō do tibi pniaʒ q2 neſcio. naʒ ſi ſcirē nihil tibi ꝓdeſſe nō darē tibiᵐ Itē ſi ſcirē tibi ꝓdeſſe nō te āmonerē nō te terrerē. Due ſunt res aut ignoſcit̄ tibi aut nō ignoſcit̄. q̄d horꝫ tibi futurū ſit neſcio. ergo tene certuʒ ⁊ dimitte incertum

¶ Hoc aūt quare auguſtinus dixerit: cyprian⁹ oſtendit dicens.

Ideirco fratres cariſſimi pniam non agētes nec in dolore delictorꝫ ſuoruʒ toto corde manifeſtā lamentationis ſue ꝓfeſſionē teſtātes ꝓhibēdos oīno cenſuimus a ſpe cōmunionis ⁊ pacis. et ſi in infirmitate et in ꝑiculo ceperint deꝑcari. quia rogare illos non delicti penitentia: ſed vrgentis ammonitio mortis cōpellit nec dignus eſt in morte accipe ſolacium qui ſe non cogitauit moriturꝫ. ¶ Item auguſt. in libro de penitentia.

Nullus expectet quādo peccare nō poteſt arbitrij eni libertatem querat vt delere poſſit cōmiſſa nō neceſſitatem. Qui prius itaqꝫ a peccatis relinquitur ꝙ ipſe ea relinquit nō libere ſed quaſi neceſſitate condemnat. Licet eñ latro veniam meruiſſet etiam in fine de omni crimine. non tamen dedit baptizatis peccandi et ꝑſeuerādi auctoritatē. Tunc eñ in fide baptizatus eſt: quia tunc primuʒ in cruce chriſtum confeſſus eſt. Penitentia eñ ſi in extremo hiatu vite aduenerit ſanat et liberat i ablutione baptiſmi. ita ꝙ nec purgatoriū ſentiūt qui in fine baptizantur. ſed potius ipſi ditati bonis ſancte matris eccl'ie recepturi ſūt multiplex bonū in vera beatitudine. illi aūt qui cuʒ potuerunt nunqꝫ cōuerti voluerunt. confitentes cuʒ iam peccare nequeūt nec ſic facile acq̄runt quod volūt. oportet enim vt fructificet vera penitētia: vt vitaʒ mortuo impetret. ſcriptum eſt eñ: ſine caritate nemīnē ſaluuʒ eſſe. non itaqꝫ in ſolo timore viuit homo. Queʒ ergo penitet ſero. oportet nō ſolū timere deuʒ iudicē. ſʒ iuſtuʒ diligere. non tm̄ penā timeat ſʒ anxietur pro gloria. debet eñ dolere de crimine: et de omni eius predicta varietate. Quod qm̄ vix licet. de eius ſalute auguſtinus potuit dubitare. Credo quidem illi qui dixit quacūqꝫ hora ingemuerit peccator et cōuerſus fuerit vita viuet ⁊ nō morieṫ. dixit cōuerſuʒ non tm̄ verſum viuere. verſum quideʒ viuere puto: qui dolet de crimine. conuerſum qui dolet de omni eius quā expoſuim⁹ varietate. vertitur a peccato q̄ iaʒ vult dimittere peccatū. cōuertitur qui totus ⁊ oīno vertit̄ qui iam non penas tm̄ timet: ſed ad bonū dñi feſtinat tendere. que cōuerſio ſi contigerit alicui etiaʒ in fine deſperādū nō eſt de eius remiſſione. ſed qm̄ vix vel raro eſt taʒ iuſta cōuerſio timenduʒ eſt de penitente ſero. Quem eñ morbus vrget: et pena terret: vix ad verā ſatiſfactionē perueniet. maxime cuʒ filij quos illicite dilexerit ſint preſentes. vxor et mūd⁹ ad ſe vocet. multos ſolet ſerotina penitentia decipere. ſʒ qm̄ deus ſemꝑ potēs eſt. ſemꝑ etiā in morte iuuare valet q̄bus placet. Cuʒ itaqꝫ op⁹ ſit non hominis ſed dei fructifera penitētia inſpirare eaʒ pōt quādocūqꝫ vult ſua mia ⁊ remunerare ex mia quos ꝯdemna

Nemo. maturiore. xxij. q. ij. ancillam. cuius h̄ pars. eſt. l.

Si quis. ⁊ accipit notificatam non autē impoſitā. q2 in tali articulo non imponitur. vt. xxvi. q. vij. c. i. ⁊ q. vi. p̄ſbiter. ⁊. c. cognouimus. l.

g ¶ Recōciliabit̄. q2 forte erat excōmunicat⁹. vl̄ abſolut⁹ per officiū ſacerdotis a pnīa q̄ ei imponi debebat. l.

h ¶ Dimiſerunt. i. videtur dimiſiſſe te non tu illa more humano loquit̄. ſe per eñ p̄ſumit̄ ꝯtra illū ꝙ non vere peniteat niſi euidēs ſignū appareat. ar. lvij. di. ſi q̄s in egritudine. h.

Qui egerit. ad requieʒ. i. recta via. ꝙ nec purgatoriuʒ ſētiat ꝑ illis peccatis ꝑ q̄b⁹ penituit. l.

Si quis. hoc habes. ſ̄. di. iij. §. penul. c. ſi q̄s aūt. h.

l ¶ Prodeſſe. C. de probat. ad probationem.

m ¶ Non tibi darem. ſ̄. xcv. di. illud ar. h.

Quod autē. omiſit magiſter q̄ſtioneʒ poſitā in themate. tā q̄ ni

hũ dubitatõis habentẽ. q3 quãcũq3 tpe exact⁹ semp tenet debitũ reddere. xxvij. q. ij. si tu. j. pxi. q. c. i. ⁊ ponit aliã saq̃ affinẽ: an liceat tpe orõnis vacare cõiugali opi in exigẽdo. ⁊ sup h̃ nota diuersos opi. nã quidam inherẽtes istis capitulis dicũt q3 tpe orõnis nõ d3 q̃s cognoscere vxorẽ suã. alij vero intelligũt ea de cõsilio: tu mediã viã teneas, maior enim medijs gr̃a reb⁹ inest dicẽs q3 quãcũq3 est pceptũ nõ cognoscere eã quãcũq3 cõsiliũ3 pceptũ est qd̃ in his dieb⁹ nõ cognoscat eã cã explãdare libidinis. nã cũ aliter peccat venialiter. mari me tamẽ cã incõtinẽtie sm nos: sic eã cognoscendo in his diebus peccat mortaliter. cõsilium vero est vbi vult cognoscere eam cã sobolis vel vitãde fornicationis. hec autẽ omnia intelligas in exigẽte. nã vt pmis si semp exact⁹ tenet reddere licet exigens hoc tempore peccet. arg. j. Q. iiij. c. q. v. voluit. dicunt tamen quidã q3 si ei cõstaret q3 vxor peteret debitũ causa libidinis explẽde non ei redderet.

S Ciat3. de scendit. q̃liter descẽdit habes de cõse. dist. ij. sicut est verus.

rẽ põt ex iusticia. Sz qm̃ multa sunt q̃ impediũt ⁊ lãguẽtem retrahũt piculosissimũ est ⁊ interitui vicinũ ad mortẽ ptrahere pnĩe remediũ: s3 magnũ est cui de⁹ tũc ĩspirat verã pniã3 q̃ expectat dei clemẽtiã maiorẽ sentiẽs dei bonitatẽ sua neq̃cia. s3 si etiã sic cõuersus fuerit vita viuet ⁊ nõ morief: nõ pmittim⁹ q3 euadat oẽm penã. nã pri⁹ purgand⁹ ẽ igne purgatõis q̃ in aliud seculũ distulit fructũ cõuersiõis. h̃ aũt ignis ⁊ si etern⁹ nõ sit miro tñ mõ est g̃uis. excellit eñ oẽm penã quã vnq̃ passus est in hac vita aliq̃s nũq̃ in carne tãta iuenta est pena: l3 mirabilia martires passi sũt tormẽta: et multi neq̃ter q̃nta sepe sustinuerint supplicia. studeat ergo q̃sq3 sic delicta corrigere: vt p⁹ mortẽ nõ oporteat eũ pena3 tolerare. Quedã eñ pctã sũt mortalia q̃ in pnia sũt vitalia. nõ tñ statĩ sanant. Sepe eñ sunt q̃ morerent nisi medicarẽtur: nõ statĩ sanant: lãguet victur⁹ qui p⁹us erat moritur⁹. q̃ aũt ipenitẽs moriũtur oĩno morif ⁊ eternalif cruciat Qui eñ ipenitens finit si sp viueret: sp peccaret. At dei est miserẽtis q3 opat finẽ peccãdi. ob hoc etiã sine fine torquet: quia nũq̃3 v̄tute ditat: semp plenus iniq̃tate semp sine caritate torquet sine fine.

Q Uod autẽ[a] orõnis tpe cõiugali operi alicui vacare nõ liceat Beatus iero. in q̃da3 smone scribit ita dicẽs. Tẽpore quo vxori debitũ redditur a carnib⁹ agni abstinere oportet.

S Ciatis fratres carissimi: qm̃ q̃cunq3 vxori debitu3 reddit vacare nõ põt orõni: nec d̃ carnib⁹ agni comedere d3. Ite3 si panes ppositionis ab his q̃ vxores suas tetigerãt comedi nõ poterãt: q̃nto magis panis ille q̃ de celo descendit[b] nõ põt[c] ab his q̃ paulo añ cõiugalib⁹ hesere cõplexib⁹[d] violari atq3 cõ

c Non põt. ppter reuerentiã sacramenti. vel intellige cũ cã saturãde libidinis cõmiscet ei. vel consiliũ est. alias cũ ex necessitate tenet reddere. vt. j. q. pxi. c. i. quare puniret cũ tñ p mortali abstinendum sit a corpore xp̃i. j. de cõse. di. ij. quotidie. ⁊ c. si non sunt.

d Cõplexibus. ⁊ cã libidinis explende. ⁊ sm quosdam.

e Debeamus. quantũ in nobis est. alter tamẽ peccat exigendo: s3 reliquus non peccat reddendo. nã ⁊ si peccat qui pcipit: non tñ peccat qui obedit. xxiij. q. i. quid culpatur.

Q Uotienscũq3. festiuitates. de quibus inuenio in his capitulis. ⁊ j. de conse. di. iij. c. i. h.

g Ab infidelium. infideles eos vocat qui peccant mortaliter. ar. xxiij. q. iiij. forte. vel q2 non seruant fidem amicis suis. vel ad differentiã fidelis. xxxiij. dis. cristiano.

F Ratres. consilium est.

S I cã. cõcessum. ⁊ ita videt q3 aliqd̃ tp̃s sit phibitũ: in quo deb3 vxorẽ suã cognoscere cã sobolis pcreande. ⁊ ita nõ est cõsilium sed fac vim in eo qd̃ dicit videt. nõ eñ dixit non est. vel intelligas in casu in quo loquit capitulũ: qñ s3 cognoscat eam causa sobolis. q2 forte in eo casu non debet ad eã accedere. secus si cã incõtinentie.

k Processionis. id est rogationũ. vt. j. de cõse. di. iij. pnunciandum.

l Conceptus. ex quo sc3 partus incipit moueri hoc etiã cõsiliũ est sm nos sicut etiã de menstruata. di. v. ad eius vero cõcubitũ. l3. h. cõtradicat.

C Ristiano. xxviij. q. i. sic enim.

tingi: nõ q3 nuptias cõdẽnem⁹: sed q3 eo tpe q̃ carnes agni mãducaturi sum⁹: vacare a carnalib⁹ opibus debeamus[e].

Ite3 augu. A cõiugali cõcubitu in sctõ2 solẽnitatib⁹ est abstinẽdu3.

Q Uotiẽscũq3 aut dies natalis dñi aut reliq̃ue festiuitates[f] aduenerint: nõ solũ ab infideliũ[g] cõcubinaru cõsortio: s3 etiã a pprijs vxorib⁹ abstinere debem⁹. Itẽ ambrosi⁹ in smone de aduentu dñi. Diebus ieiuniorũ etiam a pprijs vxoribus abstinere oportet.

F Ratres[h] nõ solũ debetis ab oĩ immũdicia abstinere: s3 etiã ab vxorib⁹ pprijs studiosissime cõtineatis: null⁹ omnino vxori sue iugat. Itẽ sup ep̃la3 primã ad corinthios. De eodem

S I cã pcreandorũ filiorũ ducit vxor nõ multũ tp̃s concessu3[i] videt ad ipsu3 vsu3: q2 ⁊ dies festi: ⁊ dies pcessiõis[k] et ipsa rõ cõcept⁹[l] ⁊ part⁹ iuxta legẽ[m] cessare vsu3 carnis his debere tpib⁹ demonstrãt. Itẽ aug. in lib. q̃nũ veteris ⁊ noui testamẽti. Uxoris vsus certis diebus cessare videt.

C Ristiano[n] cũ vxore sua cõuenire aliq̃n lic3: aliq̃n nõ lic3. ppter pcessionis eñ dies ⁊ ieiuniorũ aliq̃n nõ lic3[o] cõuenire: q2 etiã a licitis[p] abstinendũ est ad tp̃s vt facili⁹ impetrari possit qd̃ postulat. Uñ ap̃ls ex cõsensu ait abstinẽdũ est ad tp̃s vt expedit⁹ vacet[q] orõni. nã ⁊ sm legẽ[a] in ieiunio cedere ⁊ iurgari ñ l3: p⁹ v̄o l3 Itẽ ioh. cris. Nõ vere pniam agit q̃ cõtinẽtiã nõ suat.

Q Ui in castigatõe[b] vict⁹[c] se dicit agere pniam frustra hoc smõe pmittit nisi egrediat[d] d̃ cubili suo: ⁊ ieiunio cõtinẽtiã addat. Itẽ grego. Ab ingressu eccl̃ie vir tẽperare se debet cũ ppria dormiens vxore.

U Ir cũ ppa cõiuge[e] dormiens nisi lot⁹ aq̃ eccl̃ia3 itraret[f] nõ d3 q̃3uis

m Legẽ. s. di. v. §. i. io.

o Non licet. i. nõ expedit. ⁊ ita licitu3 dupliciter dicitur.

p A licitis. ppter hoc ⁊ illud. j. eo. nec vxorem. dic oĩa hec de cõsilio intelligenda.

q Ex cõsensu. hoc non est in ap̃lo. sed est ibi sensus auctoritatis ap̃li. vñ est ar. q3 potius sit sensus attendendus q3 verba. extra de ver. sig. pterea.

r Oratione. s3 dicit auctoritas nõ desinit orare qui bene facit. sed quilib3 reddendo debitũ bene fac g̃ orat. q̃re ergo cessabit vt orationi vacet. Rñdeo orare hic stricte sumit sm qd̃ orõ fieri d3 in eccl̃ia. vel hic de exigẽte: illud in reddente. extra de conuer. cõiug. quidam. Itẽ nõne quotidie est orandũ. videt ergo q3 iugis continẽtia indicenda sit cõiugatis. sed nonne orationis tp̃s deputatũ ieiunijs quib⁹ sic frequenti⁹ nititur oratio intelligit. vt tp̃s q̃dragesimale ⁊ q̃tuor tẽpo2: ⁊ vigilie sanctorũ. ex d̃ ob ser. ieiu. cõsilium.

a Nã ⁊ sm legem forensem. i. romanã vt. C. de ferijs. q̃dragintã. vel mosaica3 vbi dicit ecce ad lites ⁊ ad cõtentiões ieiunatis ⁊ percutitis pugno ĩpie. xviij

Q di. impietatis. vel canonicam. xv. q. iiij. placita.

Q Ui in castigatione. sc3 flagellorum.

c Uictus. i. cõuictus ⁊ cõpunctus vel melius victus genitiui casus quasi in abstinentia ⁊ parcitate. s. ieiunando ⁊ ieiunijs se castigando.

d Nisi egrediat. quantũ in se est. s. si vxor cõsentiat. vt. j. c. ap̃ls.

U Ir cum ppria coniuge. Casus. in prima parte agitur d̃ eo qui causa incontinentie ad vxorẽ accedit: tali consulit ab ingressu eccl̃ie abstinere, vsq3 ad vesperam. In secunda de eo qui causa pl̃is eam cognoscit iste talis si vult non solũ intrare eccl̃iam sed etiã corpus xp̃i accipere permittat. In tertia de eo qui cã libidinis explende. huic in isto. c. penitentia nõ imponitur. dicit tñ de eo q3 grauius delinquat q3 in primo casu.

f Intrare. g̃ videt q3 multo forti⁹ q̃s phibendus sit ab ingressu eccl̃ie p mortali: cũ hic impediat p veniali. ⁊ ita qui est in mortali nõ deb3 eccl̃iam ingredi qd̃ q̃dã admittũt. vt. xxi. di. cleros. in fi. ⁊. xi. q. iij. null⁹ sacerdotũ. ⁊ de peni. di. i. qui sanct⁹ sacerdos est. qd̃ nõ est verũ nisi sint excõicati. xi. q. iij. excõicatos. ⁊ c. cũ excõicato. vel iterdicti. ex̃ d̃ off. dele. sane. d̃ illis cõstat, vel nisi sint cõtumaces, xi, q, iij, q̃ iubẽte, vel penitẽtes solẽnit, l, di, in capite,

⁊ q̄dã sacrilegi.vt.lxxxi.di.si q̄.v.q.ij.ꝑsiti.⁊.xij.q.ij.de viro. al's q̄libꝫ pȯt ingredi.vt de ꝯse.di.i.ep̄us nulliũ.i.q.i.q̄ studet.vbi dr̄ ꝙ dñs admisit oẽs peccatores intrare ecc'liam ꝑter simoniacos.poti⁹ eñ frequẽtabit ecc'lias q̄ est in mortali vt dñs cũ cõuertat ꝑ v̄ba sacerdotij.vt de pe.di.v. fall'as. i fi. qȯ g̃ h̄ dr̄ dictũ est ꝓpt̃ reuerẽtiã sacri loci ⁊ ꝓpt̃ corporalẽ viri inq̄natõẽꝫ magis q̄ ꝓpt̃ pctm̄

g ❡ Ellus.ar.ꝓ con suetudine ro. ecc'lie seruãda.⁊ verũ ẽ cũ hoc docet.xi. di, nos lite.

h ❡ Uoluptate. et ita coit⁹ nõ pȯt fieri sine pctõ: h̄ applau dit sibi hug.⁊ sumit opi.ꝙ nunq̄ op⁹ cõ iugale sine pctõ pȯt exerceri.vñ etiã q̄ de bitũ reddit peccat venialiter. qꝫ sꝑ est q̄dã pruritus ⁊ vo luptas in emissione spermatis.⁊ iõ xp̄us noluit nasci ex coitu qꝫ non pȯt fieri sine pcõ ⁊c̃.xxvij.q.ij.oẽ ad fineꝫ. videt̃ g̃ ꝙ teneat̃ aliq̄s pecca re. qꝫ tenet̃ reddere debitũ.vt.xxvij.q.ij si tu.⁊.j.q. ꝓxi.ca.i. nec pȯt reddere nisi peccet: g̃ tenet̃ pec care. Sꝫ h̄ ar.nõ vꝫ Instat.h. p̄sbiter te net̃ cantare missam nec pȯt cantare nisi hẽat linguã: g̃ tenet̃ linguã habere.⁊ s̄m hu.peccat hõ ex ne cessitate i p̄mis mo tibus.⁊ ita erit quil ꝑplet⁹.s̄m.h. int̃ ve niale qȯ surgit ex p̄ mis motib⁹: ⁊ mor tale.nã de p̄mis mo tib⁹ dicit ap'ls. ago qȯ nolo ⁊ surgũt in nobis ⁊ sine nobis de pe.di.ij.inter hec

diuerse hoĩm natiões de hac re diuersa sentiãt atqꝫ alia custodire videant̃. ro manorũ tñ sꝑ ab antiq̄orib⁹ vsus[g] fuit p⁹ ãmixtionẽ ꝓp̃e ꝯiugis ⁊ lauacri pu rificatiõeꝫ q̄rere: ⁊ ab ĩgressu ecc'lie pau lulũ tẽperare: nec hoc dicẽtes culpãduꝫ putam⁹ esse cõiugiũ. sꝫ qꝫ ipsa licita ad mixtio cõiugis sine voluptate[h] carnis fieri nõ pȯt[i]. iõ a sacri loci ĩgressu est ab stinẽdũ. qꝫ voluptas ip̄a sine culpa nul laten⁹ esse pȯt. nõ eñ de adulterio vl' for nicatiõe sꝫ de legitimo m̃rimonio susce ptus erat q̄ dicebat. ecce eñ in iniq̄tati bus[k] cõcept⁹ suꝫ. oporꝫ itaqꝫ legitimaꝫ esse carnis copulã vt cã ꝓlis sit nõ volu ptatis: ⁊ carnis cõmixtio ꝓcreandoꝝ li beroꝝ sit gr̃a nõ satisfactio vicioꝝ[l]. Si q̄s eñ sua cõiuge nõ cupidine volupta tis raptus sꝫ solũmõ creandoꝝ liberoꝝ gr̃a vtit̃: iste ꝑfecto siue de ĩgressu ecc'lie seu de sumẽdo corporis ⁊ sanguis dñi ci misterio suo est iudicio reliquẽd⁹: qꝫ a nobis ꝓhiberi[m] nõ dꝫ accipe q̄ i igne[n] posit⁹: nescit[o] ardere. Cũ vero nõ amor ꝓcreãde sobolis: sꝫ voluptas[p] dñat̃ in ope cõmixtiõis: habẽt cõiuges ẽt de cõ mixtione sua qȯ defleãt[q]. tũc aũt̃ vir q̄ post ãmixtiõeꝫ cõiugis lot⁹ aq̄ fuerit ẽt sacre valꝫ cõionis misteria accipe: cũ ei s̄m p̄finitam sniam ecc'liam licuerit itra re. ❡ Hinc etiã[s] in dieb⁹ abstinẽtie nu ptie celebrari ꝓhibent̃. Uñ in laoð.cõ ci.legit̃. In dieb⁹ q̄dragesime nuptias celebrare nõ lꝫ.

NOn oportet in q̄dragesima vel nuptias vel q̄libꝫ natalitia[r] celebrare. ❡ Itẽ ex ꝯci. martini pape. De codẽ

NOn lꝫ

virũ.⁊ hoc est expssum.ex̃ de feri.c.capellan⁹.ar.ad h̄.ff.de ritu nup. si quis officiũ.nã cũ solo cõsensu cõtrahit̃ cur nõ ꝯtraheret̃ hoc t̃pe. C.de transac.nõ minorẽ. Jo.⁊ ex̃ de matri.cõtrac.ꝰ interdictũ ecc'lie /cũ sis ꝑditus.

NOn oporꝫ.natalitia.nõ martirũ sꝫ hoium, vel ad litteram intelligas.

in.xl.⁹ natales[r] martirũ celebrare sꝫ tñ in sabbato ⁊ dñica pro cõmemoratõne eoꝝ oblatiões offerre: sed nec natalitia nec nuptias lꝫ in q̄dragesima celebrare

❡ Itẽ ex cõci.ilerdensi. De codẽ

NOn oportet a septuagesima vsqꝫ in octauas pasce ⁊ trib⁹ ebdomadis[a] añ festiuitatẽ sc̄i iohis: ⁊ ab aduẽtu dñi vs qꝫ p⁹ epiphaniã nuptias celebrare. qȯ si factũ fuerit separent̃[b]. ❡ Itẽ nicola⁹ papa ad ꝯsulta bulgaroꝝ. De eodem.

NEc vxorẽ ducere nec cõuiuia face re in q̄dragesimali t̃pe conuenire posse vllo mõ arbitror. ❡ Hec aũt̃ s̄uã da sũt si vxor ꝯsensuꝫ adhibet̃ voluerit Ceterũ sine ei⁹ ꝯsensu nec cã oronis cõ tinẽtia s̄uari dꝫ. ❡ Uñ augu.in lib,de adulterinis cõiugijs. Nisi ex consensu cõi orõni cõiuges vacare nõ pñt.

APostol⁹ nec ad t̃ps vt vacent oro ni[c] nisi ex ꝯsensu[o] cõi voluit ꝯiuges nec carnali iuicẽ fraudari[e] debito. ❡ Hinc etiã in sc̄õ ꝯcilio arelatensi legitur. Nisi ex ꝯsensu cõi ꝯiugati pniã nõ dẽt.

PEnitẽtiã[f] ꝯiugatis nõ nisi ex con sensu cõi dandã esse ꝑcipimus.

QUod aũt sine ꝯsensu[g] vxoris vir cõtinẽtiã vouere nõ possit: multo rũ auctoritatib⁹ ꝓbat̃. Ait eñ au gu.sup psalmũ[h] cxlvi. Nõ pȯt vir conti nẽtiã s̄uare nisi vxoris teneat assensuꝫ

SI dicat vir cõtinere iã volo. nolo aũt vxor: nõ pȯt.qȯ ei tu vis: illa ñ vlt: nũq̄d ꝑ ꝯtinẽtiã tuã dꝫ fieri illa for nicaria[k] si alij nupserit: te viuo adultera erit: ñ vult tali lucro de⁹ tale dãnũ cõpẽ sari: redde debitũ ⁊ si ñ exigi redde ꝓ sã

NOn licet in quadra gesima. h̄ de honestate di cũt quidaꝫ.ff, de ritu nupti, semper in cõ iunctionibus

x ❡ Natales pȯt dici h̄ es se abrogatuꝫ nã hodie cele brant̃ bene in q̄dragesima. vel intellige ꝙ non debẽt celebrari vt fi ant ibi conui uia ⁊ intersint histriones et mimi qui tur pia ⁊c̃.⁊ huic intellectui cõ sonat qȯ seq̄ tur: sꝫ tñ i sab bato ⁊c̃.j.eo, nec vxorẽ na tales vocant̃ martiruꝫ pas sionũ dies.qꝫ in eis nascun tur ad vitam ⁊ moriunt̃ mũ

P.v.

do.de ꝯsuetu dine est in ec clesia medio lanẽsi ꝙ in q̄ dragesima nõ celebrant. de his natalib⁹ habes .C. de ꝓba,neqꝫ na tales. ⁊ virgi lius me⁹ ẽ na talis iola.

sciendũ.ꝓ.mãducator dixit ꝰ.vt no.xiij.di.nerui. Itẽ ex h̄ sequeret̃ ꝙ face ret bñ ⁊ male.qꝫ reputat̃ ei ad sanctitatẽ si reddit debitũ.vt.j.e.q.ꝓxi.c.i.

i ❡ Nõ pȯt de facili.⁊ ideo qꝫ dubiũ est aq̄ asperget̃. k ❡ Iniquitatib⁹, i.voluptatib⁹.iniquitas eñ ꝓp̃ie designat crimẽ.de pe.di.iij.§.qȯ autẽ.c. ille rex.vel dic iniquitatib⁹.i.originali peccato siue fomite. vñ theologi col ligũt ex h̄.qꝫ plura sunt originalia hmõi.⁊ tunc dic iniquitatib⁹.i. cũ iniqui tatibus. l ❡ Uicioꝝ.i.improp̃ie.ar.di.xiij.nerui. m ❡ Prohiberi. i.dissuaderi. n ❡ Qui in igne.i.in ardore cõcupiscentie.i.in amplexib⁹ vxoris igneis. o ❡ Nescit.i.nescit cõsentire libidini vxoris sue sed red dit debitũ vxori exigenti. p ❡ Sed voluptas.exercende libidinis.

q ❡ Qȯ defleant.est eñ coitus tunc mortale peccatuꝫ.s̄m.h. vt.xxxij.q.iiij. origo.si cã incõtinẽtie veniale.vt di.xxv.§.alias ea.xxxij.q.ij.quicq̄d.§.his itaqꝫ.imo s̄m nos nec hoc casu est mortale sed veniale.⁊ h̄ indicat cuꝫ dicit

r ❡ Tunc autẽ.hoc respicit principium huius.c. ꝙ defleant.

s ❡ Hinc etiã.hic agit de illo ipedimento: qȯ dicit̃ t̃ps feriatũ.de q̄ dicit q̄ dam ꝙ impedit cõtrahendũ ⁊ dirimit iã cõtractũ.qꝫ cõtrahit̃ cõtra cõstitu tionẽ ecc'lie.j.e.nõ oportet.⁊ ex̃ de matri.cõtracto.ꝰ interdictũ ecc'lie videt̃ Alij melius dicũt lꝫ impediat nõ tñ dirimit.ar.ex̃ de matri. cõtrac.ꝰ. inter. c.vlti.in fi. ⁊.c.pe.⁊ ex̃ de tẽpo.ordi.sane.vñ matrimoniũ in quadragesima non ꝓhibetur cõtrahi sed ꝓhibent̃ nuptialia cõuiuia ⁊ multiplices ⁊ solẽ nes traductiones ⁊ carnis cõmixtio. Potest ergo matrimoniũ contrahi in quadragesima.sed illa tñ non debꝫ duci sicut s̄m leges pȯt t̃pe luct⁹ mulier viro alij desponsari: sed non traduci.vt,ff.de his qui no,infa, solent.§. qui

NOn oporꝫ.ebdomadis.sꝫ nunq̄d iste tres ebdomade sunt ime diate ante festũ sancti iohãnis.subaudi nõ.sed cũ interuallo int̃ eas ⁊ festũ.vt ex̃ de ferijs.capellan⁹.⁊ has ponit duas opiniones, approbat tñ ꝙ cũ interuallo accipiende sunt.⁊ incipiunt a dieb⁹ ro gationũ. b ❡ Separentur.ad t̃ps.ex̃ de matri.ꝯtrac. cõtra inter dictũ ecc'lie.l'e,non est ꝰ.ex̃.eo.ti.ex l'ris,in fi,qꝫ ibi loquit̃ de interdi cto ecc'lie: nõ de t̃pe feriato.vel ibi ꝓhibet̃ ꝑpetua sepatio.h̄ p̄mittit̃

APostolus.orõni.priuate vel priuato loco qȯ facere /ad t̃ps. ⁊ incipere velit.sꝫ solẽni orõni ⁊ tẽpori ⁊ officio a canonib⁹ ⁊ vni uersali ecc'lie iudicio vacare lꝫ ⁊ dꝫ ⁊ pȯt.vt de cõse.di.ij. ois homo. ꝰ.e.q.ij.quos deus.ꝰ.di.v.c.iij. d ❡ Nisi ex ꝯsensu.nisi ꝓ succur su terre sancte.ex̃ de voto ⁊ vo.redemp.ex multa.ver.intanta.

e ❡ Fraudari.sed q̄d si in ecc'lia velit vxor debitũ exigere a viro: nun quid debet ei reddere.G. dicit ꝙ sic.tu contra.ar.ff.de solu. qȯ dici mus.sed quid si a sacerdote tempore canonis petitur debitũ,ideꝫ di co ꝙ non tenetur reddere tũc.ar,xxix.di,c.ij,

PEnitentiam.publicã.s.⁊ solẽnem,s.per quam ius alteri⁹ leditur.

QUod autem.sine consensu.hec questio q̄nta negatiue soluitur quia non potest continentiam vouere sine consensu expresso vxoris vel tacito: nisi sit sponsa nondũ cognita.extra de con uersio.cõiuga,ex publico.⁊ in casu fornicationis,vt,xxvij,q.ij, aga thosa.

h ❡ Ait eñ super psalmũ,Laudate dñm quoniã bonus est,

Si dicat, illa nō vult. xxiij. di. qḋ ait. k ¶ Fornicaria. xxvij. q. ij. si tu. l ¶ Pro sanctificatione. q꞉ reddere debitū meritoriū est. j. c. fin. xxxij. q. ij. cōnubia. cōtra. sed ibi soluitur. Jo.

Notificasti, sine abbate. idē ē sī cū abbate. n ¶ Cū oi. ar. ꝙ ꝑter missis circūstātijs alicui facto debitis nō itelligit illud esse factū

ß. xxx. q. v. aliter. di. xxiij. q̄rundā. ß. xvij q. ij. cōsaldus ar. ꝯ. ex̄ de re. ⁊ trāsc. ad relig. c. ad aplicam. q꞉ tenet ibi monacha tio omissa ꝓbatione.

o ¶ Minaciter. ar. ꝙ confessio vel consensus ab aliquo ꝯ ipsum extort⁹ nō ꝑiudicat illi. ar gu. xxxi. q. ij. lothari⁹ ⁊. xv q. vi. auctoritatem.

p ¶ Licentia ar. a ꝯrio sensu ꝙ non pōt de mōasterio exire q̄ cū vxoris intrauit licentia. Item ar. ꝙ coacta licētia vel voluntas nulla est. nō q꞉ hec nō fuerit licētia. vt in principio dicit. sꝫ q꞉ coacta iō hec nulla dicitur. sed videt ꝯ. xv. q. i. merito. vbi dicitur ꝙ coacta volūtas volūtas est. Rū, secus est h̄ et in m̄rimonijs vbi exigit volūtas directa vel spōtanea ex̄ de spō. cuꝫ locū. ⁊ in habitus assūptione. extra qḋ me. cau. c. i. secus est in iuramēto vbi nulla excusat necessitas. q꞉ ipsum necessitatis sp est. xxij. q. i. ita ğ. ꝯsulit tū istis vt no. xv. q. vi. auctem. q ¶ Cū festinatione. sed nunq̇d tenet vir iste cōtinere post mortē vxoris: sic. nec exigere pōt. ad monasteriū tñ nō cogit redire. ex̄ de cōuer. cōiug. q̇dā. ex̄. e. ti. placet. Sꝫ ꝯ dicit ex̄. e. ti. ex pte. vbi cōpellit redire ad monasteriū. Sed dic ꝙ ibi vxor dederat licētiā: ⁊ ipse solēniter ꝓfessus erat. vel ibi verbū cōpellas nō extendit nisi ad verbū dimittat: qḋ post sequit est cōsiliū. nec ob. ex̄. e. ti. cōsuluit. q꞉ ibi nō fuit reuocat⁹ ab vxore ea viua. ⁊ q꞉ iā in mōasterio fuerat pl⁹ ꝙ p annū. ⁊ q꞉ p⁹ mortē vxoris fuit p aliq̄ntulū tp̄s ī mōasterio. vtꝝ āt vir q̄ sine lr̄ia vxorꝭ itrauit mōasteriū aucte sua exire possit. dubitari possꝫ ⁊ vr̄ ex h̄. c. ꝙ possit. ⁊ ar. j. c. vna.

Mulier. placuerit. in optione viri ğ ponit si velit eaꝫ reuocare sicut in optione p̄lati est: an velit rē vacante sede alienatā a caplo repetere vel p̄ciū retinere. xij. q. ij. si q̄ de rebus. vtrū aūt vir teneat eaꝫ reuocare: vel pariter cōuerti: vel cōtinētiā vouere dicuꝫ est. xxvij. q. ij agathosa. nā si nolit eā reuocare ep̄s debꝫ eā sua aucte extrahere, ar,

ctificatione ꝓfecta de⁹ tibi cōputabit: si nō qḋ tibi debitū est exigis: sed reddis qḋ debet vxori. ¶ Itē alexander scōs landulpho in corsica. **Nō dꝫ extorqueri mulieris ꝯsensus ad cōtinētiā deovouendā**

Notificasti te mortētem⁹ infirmatū: ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ recordatiōe ⁊ terrore valde pauefactū anxie quesisse monachū fieri: ⁊ a tua vxore minis ⁊ terrorib⁹ eā occidēdi ad hoc licentiā extorsisse. ⁊ sic te monasticā vestē sine abbate[m] sumpsisse ⁊ monasteriū petisse. postea vō cū san⁹ fact⁹ esses tue vxoris reclamatiōib⁹ eiusq꞉ vlulatib⁹ ⁊ plāctibus: tueq꞉ familie dispsiōib⁹ deuictus: vtpote penitēs domū remeasse: et post multos dies q̇rūdā sapientiū de cōsilio ad iā dicte mulieris redisse cubile. Nunc aūt si tua vxore vti liceat nr̄m req̇ris cōsiliū. si ita deniq꞉ est vt tu⁹ nūcius narrat: nō videt nobis rōnabiliter nec iuste factū: qm̄ cū oi[n] homini ad monasticā vitam tendēti legaliter ⁊ iuste ⁊ sancte sit ꝑagendū. tu ꝯ leges minacit[o] ⁊ violēter a tua vxore parti terrore mortis: partim tue infirmitatis dolorib⁹ ex animat⁹ deuia secut⁹: nulla vt dicit licētia[p] accepta: recessisti: ⁊ monasteriū petisti. Nō eī ex violētia: sed ex pari volūtate ⁊ ꝯsensu sicut sancti p̄res dicūt hoc fieri dꝫ. neq꞉ vir monasteriū eligere aut ꝓfessa ꝯtinētia habitū cū festinatione[q] debet mutare. ¶ Item ex cōcilio apud cōpendiū. **Vir pōt abnuere vota cōtinentie q̄ sine eius ꝯsensu mulier deo obtulerat.**

Mulier si sine licētia mariti sui velū in capur miserit si viro placuerit[r] recipiet eaꝫ iterū ad coniugiū[a]. ¶ Itē augu. ad ediciā. **Non pōt vir cōtinētie vota rescindere q̄ sine ei⁹ assensu m̄ier deo ꝓmisit**

Quod deo pari consensu vouera-

ex̄ de cōuer. cōiug. c. i. nā bonus iudex debet talia corrigere. ex̄ de offi. or. c. i. ff. de offi. ꝑsi. ꝑses. a ¶ Coniugiū. sed pone ꝙ mulier sine licentia viri intret religionē: imo viro cōtradicente post vir cōsentit: sed ipsa ꝯdicit: nūquid potest ipsa exire. videt ꝙ nō. q꞉ vltimus cōsensus firmat p̄cedētes. ff. de serui. rusti. p̄di. p fundū. arg. cōtra. ff. cōia p̄di. receptū. vbi dicit ꝙ prior cōsensus dꝫ durare Quidā dicūt ꝙ exire pōt. Sed ꝯ eos ē ex̄ de eo q̄ duxit in ma. c. i. p qḋ dico ꝙ exire nō pōt. sꝫ vsq꞉ quo habebit maritus licentiā reuocādi eā. dicūt quidam ꝙ infra ānuꝫ. ar. xx. q. ij. puella. baꝫ. dicebat ꝙ īfra triēniū xvij. q. ij. si q̇s incognitus. alij dicūt ꝙ tūc pōt reuocare cū p̄mo copiaꝫ habuit post nō. vt. i. q. i. cōstat. ego dico q̄ncūq꞉ pōt. vt. j. c. pxi.

Quod deo. in finē vite.

c ¶ Proposito. voti emissi.

d ¶ Instantissime. ar. ꝙ fides est fuanda ei q̄ ꝯ fidē venit xxij. q. iiij. innocens ar. ꝯ. xcv. di. esto. ex̄ de iureiurā. puenit.

e ¶ Perseuera. sed q̇d si alter fornicet postea: nūquid reliquus pōt ipsum repetere. ar. h̄ ꝙ non. ar. ꝯ. ex̄ de iureiurā. tua. dicūt q̇dā ꝙ auctoritate ep̄i restituetur ei. vt ex̄ ꝯ diuor. ex litteris.

f ¶ Numer⁹. ar. ꝯ p̄scriptionē tp̄is defendit qḋ ab initio de iure cōi non pōt sortiri effectū. vt di. xciij. illud aūt. di. c. ꝯ morē. ß. i. q. i. nullus ep̄us. arg. cōtra extra qui matri. accu. pos. consuluit. et extra. c. per tuas.

g ¶ Sanctiora. ab initio tñ cū cōtrahunt cōtrariā debēt habere volūtatē. s. de sobole suscipiēda. xxvij. q. ij. omne itaq꞉. h ¶ Nihil. ex hoc videt ꝙ vxor nō possit facere elimosinā sine licentia viri. sed istud intelligas de rebus dotalibus. Nā dn̄ium rerū dotaliū est penes mulierem de iure naturali. de iure ciuili est penes maritū. C. de rei ven. doce. ⁊ de his intelligas hoc. c. vel si vis intelligere de parafernalibus cōsiliū est h̄. Nā cui cōmisit corp⁹ honestū est vt res cōmittat. C. de pac. cōuen. hac lege. ⁊ ex̄ de dote post diuortiū. c. pe. Sꝫ q̄ro cū isti votū emiserūt q̄re vestes mutare nō pn̄t. ad hoc dicas ꝙ vir duplicē hꝫ seruitutē in vxore. vnā q̄ ad debitū reddendū: aliā q̄ ad ministeriuꝫ sibi exhibendū in veste cōiugali. vñ lꝫ vnā relaxauerit nō tñ aliā. ff. de serui. vr. p̄di. si domus. ⁊ extra de cōuer. cōiu. q̇daꝫ. i ¶ Magis. q̄si cuꝫ ꝑduxisti eū ad scandalū dissensionis potius malū fecisti viro nō obediēdo ꝙ bonū feceris abstinēdo. k ¶ Anna. i. vidua. i. q. ij. in prin. i. rū. l ¶ Susanna. i. vxorata.

Secūdū v̄ba. in q̇bus dicit de debito reddendo. n ¶ Imputaret. ar. ꝙ p cōpleto hētur qḋ p volentē agere nō stat ne fiat. ar. ß. pxi. cā. q. v. ꝓposito. o ¶ Quisq̇s. tāgit illa tria v̄ba apl̄i. q̄ habent vxores sint tāꝙ nō habētes. ⁊ q̄ vendūt sint tanꝙ nō vendētes. ⁊ qui emūt sint tāꝙ nō emētes. xxvi, di, lex ꝯtinētie,

tis perseuerāter vsq꞉ in finem[b] reddere debuistis. a quo ꝓposito[c] si ille lapsus est: tu saltē instātissime[d] ꝑseuera[e]: qḋ te nō exhortarer: nisi q꞉ tibi ad hoc ipse cōsensit. naꝫ si nunꝙ tenuisses ei⁹ assensuꝫ numer⁹[f] null⁹ te defendissꝫ annoꝝ. ⁊ p⁹ pauca nō q꞉ pariter tēperabatis a cōmixtione carnali. ideo tuus marit⁹ esse destiterat: imovero tanto sancti⁹ inter vos cōiuges manebatis: q̄nto sanctiora[g] cōcorditer placita seruabatis Nihil ergo de tua veste: nihil[h] de auro: ⁊ nihil argēto vel q̄cunq꞉ pecunia. vel de reb⁹ vllis terrenis tuis sine arbitrio ei⁹ facere debuisti: ⁊ infra Est q̇dā p modulo persone habit⁹ matronalis a viduali veste distinctus: q̄ pōt fidelib⁹ cōiugatis salua religionis cā vel obseruātia conuenire hunc te marit⁹ si deponere voluit ne te velut viduā illo viuente iactares: puta q꞉ nō fuerat in hac re vsq꞉ ad dissensionis scandaluꝫ ꝑducend⁹ magis[i] in obedientie malo ꝙ illius abstinentie bono Quid eī est absurdi⁹ ꝙ mulierē de humili veste supbire: cui te poti⁹ expediret obtemperare candidis morib⁹: ꝙ nigellis vestib⁹ repugnare. q꞉ ⁊ si te indumētū monache delectabat etiā hoc grati⁹ posset marito obseruato exoratoq꞉ sumi: ꝙ illo incōsulto contēptoq꞉ p̄sumi. Nō si oīno non sineret: q̇d tuo ꝓposito deperiret: absit vt hinc displiceres deo ꝙ cōiuge tuo nōdū defuncto nō viduereris sicut āna[k] sꝫ sicut susanna[l] ¶ Idē **Cōtinentie meritū hꝫ q̄ p incōtinentia vxoris debitū sibi reddere cogit.**

Secundū verba[m] aplica etiā si vir continere voluisset ⁊ tu noluisses debitū tibi reddere cogeret. ⁊ illi deus imputaret[n] ad continentiaꝫ: ⁊ si nō sui sed tue cederet infirmitati ne in adulterium caderes. Quisquis[o] ergo compatiēs infir-

p ¶ Non faceret.s.nō faciendo elemosinā. q ¶ Quia transiet.i.trāsitorium est. r ¶ Presumit.supbiendo cū eis. s ¶ Securus.h clausula repetitur cum qualibet precedenti ab illo loco quisquis ⁊c.

Una sola.corrigenda.si.§.xxij.q.iiij.diffinitio.⁊ est hic ar. ꝙ si alter sine licentia alterius intret religionē ꝙ sua auctoritate potest exire.

o ¶ Ex alieno. hoc verū est si eo animo vouit vt auferat illi cuius est.xiiij.q.ij.si res.alias licitū est alicui rem alienā legare.vt insti.de leg.§.non solū.licet sec' sit ſm canones.vt extra de testa.c.dilectus filius.

Tunc saluabit. exponit ierony. illud apostoli ad thimotheū. saluabitur mulier pro filioꝝ generatione si ꝑmāserit in fide ⁊ dilectione ⁊ sanctitate.

y ¶ Saluabit.i.merebitur saluari.

z ¶ Uirgines,i.integri fide.

a ¶ Si qō ipsa.scilꝫ virginitatē corpoꝛꝫ ⁊ est simplex relatio

b ¶ Radicis.s.sui ipsius.

c ¶ Et cariem.i.corruptionē sue carnis

d ¶ Cōpenset.quantum in ipsa est.

e ¶ Pomis.i.filij q̄ dicuntur flos ⁊ poma sic mater radix.

f ¶ Uirginitas, scꝫ carnis.

g ¶ Uirginitatis.s.mentis.

h ¶ Castitate.saltē in affectu seruata.

i ¶ Imperfecta.quo ad vitā eternā ꝓmerendam.

Qui sitit. verba ponit hic euāgelij.⁊ loquitur de siti cōtinentie.

l ¶ Nolitis.arg.ad ea que ꝑfectiōis sūt neminē esse cogēdū sed persuadendum. Nā talia cōsilij sūt ⁊ nō ꝑcepti.ar.xi.q.i.aliud.⁊.xxxij.q.i.integritas.

mitati vxoris reddit ⁊ nō exigit debitū aut si ꝓpter īfirmitatē ꝓpriā ducit vxorē.plangens poti':q: sine vxore esse nō potuit ꝙ gaudens. q: duxit: quisquis vendidit qō nouit.q: ⁊ si maneret: beatū non faceret[p] q̄squis emit qō nouit q: transiet[q] ⁊ de his non ꝑsumit[r] ⁊ fecit ex eo misericordiā cū nō habentibus.securus[s] expectat diem nouissimū. ¶ Itē ad armentariū ⁊ riparium ⁊ paulinam.

Uota continentie sine vxoris consensu reddi nō pñt.

Una sola causa esse pōt qua te ad id qō vouisti nō solū non hortaremur. Uerū etiā prohiberem' implere si forte tua cōiunx hoc tecū suscipere animi seu carnis infirmitate recusaret. Nā ⁊ vouenda talia nō sunt a cōiugatis nisi ex cōsensu ⁊ voluntate cōmuni. ⁊ si ꝑꝑropere factū fuerit magis est corrigēda temeritas ꝙ ꝑsoluenda ꝓmissio. neqꝫ eñ deus exigit si q̄s ex alieno[o] aliq̄d vouerit:sed potius vsurpare vetat alienū. ¶ Itē ieronim'.

Absqꝫ ceteris operibus nec sola virginitas saluat nec cetera absqꝫ virginitate ꝓficiūt.

Tunc saluabit[y] mulier si illos genuerit filios qui ꝑmansuri sunt virgines[z] si qō ipsa[a] perdidit acquirat in liberis ⁊ dānū radicis[b] ⁊ cariem[c] in flore cōpensent[d] ⁊ pomis[e]. ¶ Itē ieronim'. Hoc solū nūc dico ꝙ quomodo absqꝫ ceteris operib' virginitas[f] sola non saluat:sic oīa opera absqꝫ virginitatis[g] puritate cōtinentia castitate[h] imperfecta[i] sunt. ¶ Item.

Qui sitit[k] veniat ⁊ bibat q̄ pōt capere capiat:nō dicit nolitis[l] velitis bibendū vobis est atqꝫ currendum. sed qui voluerit q̄ potuerit currere atqꝫ potare ille vincit:ille satiabitur ab eo.⁊ ideo plus amat virgines xp̄s: q: cristo sponte tribuunt qō sibi nō fuerat imperatū[a] maioris qꝫ[b] gratie est offerre quod nō debeas ꝙ reddere qō exigeris. apostoli eñ vxoris onere cōtemplato si talis inquiūt causa homis est cū vxore nō expedit[c] nubere:quoꝝ dñs sniam ꝓbās ait.recte quidē sentitis qō nō expediat homini ad regna celoꝝ tendenti accipere vxorē:sed difficilis res est:⁊ non omnes capiunt verbū istud.verū quib' datum est alios homines eunuchos natura facit alios vis hoīum:mihi illi eunuchi placent quos castrauit non necessitas:sed volūtas libenter eos in meo recipio sinu qui se castrauerunt ꝓpter regnū celoꝝ:⁊ ob meū cultū noluerunt[d] esse qō nati sunt simulqꝫ hec tractanda sententia est qui se inquit castrauerūt ꝓpter regnū celorum[e]. si castrati[f] habent mercedem regnū celorū.ergo qui se nō castrauerunt:locū nō possunt accipere castratoꝝ. ¶ Finis[g] hui' auctoritatis ⁊ due[h] ꝑcedētes de virginitatis[i] affectu intelligunt qui nō in voluntate solum: ſꝫ in necessitate ē q: aliter damnaremur Principiū[k] vero de affectu intelligitur qui nō in necessitate ante votū eē sed in volūtate est:nec exigit nisi repromittat. ¶ Item ex cōcilio remensi.

Non liceat illi vxorē ducere q̄ suā velare ꝑmisit.

Qui vxorē suā velare ꝑmiserit aliā nō accipiat: sed similiter cōuertat[l]. ¶ Itē augu. in q̄stionibus numeri. **Uota abstinentie que mulier ꝑmittente viro ꝑmisit illo ꝓhibēte seruare nō cogit.**

Manifestū est ita legē voluisse feminā sub viro esse vt nulla eius vota[m] q̄ abstinētie cā vouerit:reddāt ab ea:nisi fuerit vir auctor[n] permittēdo.nā cū ad peccatū eiusdem viri pertinere voluerit lex si permiserit pri' ⁊ postea ꝓhibuerit:hoc tñ non dixit vt faciat mulier qō vouerat: q: ꝑmissa iam prius a viro fuerat:viri dixit esse peccatū:q: abnuit qō prius cōcesserat:nō tñ mulieri ex hoc iussum dedit vt cū pri' vir concesserat:postea si ꝓhibuerit ꝯtēnat. ¶ Ex ꝑmissis auctoritatib' apparet ꝙ ꝯtinētie vota nec mulier sine viri ꝯsensu:nec vir sine ꝯsensu mulieris deo reddere pōt.si aūt ꝯsensu alteri' eorū ab alio ꝓmissa[o] fuerit ⁊ sit postmodū in irritū deducere voluerit q̄ ꝑmisit nō

hoc nomīe virginitas,q̄nq̄ ꝓ virginitate mētis. q̄nq̄ carnis.sō determinat vbi sic vl' sic accipiat. h ¶ Et tunc.s.tūc saluabit.⁊ illa.s.hoc solū ibi absq̄ virginitate. i ¶ De virginitatis.i.q̄ est in mente. k ¶ Principium.s.illius.c.qui sitit.

Qui vxorē suā,cōuertat,itrādo monasteriū si iuuenis est. vel si ē senex ꝯtineat in seculo.ex ꝺ cōuer.cōiug.cū sis.⁊ dicit hu. ꝙ eo ipso ꝙ dat vxori licentiā intelligitur vouere ⁊ si non exprimat ⁊ cōpellēdus est ire ad religionē,vt no.§.xxvij.q.ij.agathosa.⁊ sufficit tacita licētia cū.s.ꝑmittit.vt h.et ar.ex de ꝯuer.cōiu.cōsuluit alij dicunt ꝙ q̄ dat licētias nisi expsse voueat cōtinere nō tenet:nec monasterium ingredi:imo pōt eā reuocare de monasterio.ex ꝺ cōuer.cōiu.c.i.⁊ ꝙ dicit h sil'ē conuertat.dicūt nisi malit eā reuocare.si aut ei ſm illos expssus ꝯsensus exigit i ꝯhendo. ita in separando matrimonio.ar.ex ꝺ reg.iur.ois res.alij distinguūt ꝙ si mulier sciuit ius q̄ dedit licentiā viro tūc et intelligit vouere.sec' si ignorauit.ꝫ.pri.c.q.ij.§.vl.ff.ꝺ pba.cū de in debito.

Manifestū ē, vota q̄ scandalizant virū vt iacere in camisia:vl' ieiunare cū ipse prāderet. n ¶ Nisi.auctor.mulier g nō pōt facere votū abstinētie sine volūtate viri.ſꝫ nunq̄d vir pōt abstinere sine vxoris ꝯsensu.sic.ꝫ.c.cū caput.ſꝫ g̃ cōiuges sint pares q̄ntū ad votū cōtinētie:nō tñ q̄ntū ad votū abstinētie.⁊ hoc intelligo de q̄libꝫ voto in q̄ nō fit vxori ꝑiudiciū q̄ ad carnale debitum ꝯuis ex illo voto oriat scādalū mulieri:vt in h fit oria int' virū ⁊ vxorē.similiter ⁊ de muliere dici pōt ꝙ vouere possit dūmō ꝑ illud votū mulieris nō fiat viro ꝑiudiciū.vel si nō exoriat scādalū viro.vt si vouet iacē in camisia cū eo.vl' singlis noctib' ire ad matutinas.vñ de tali voto intelligo istud.c.al's tenet mlier adiplere et viro iuito.vt si vouit ꝙ daret de nariū amore dei vl' aliq̄d tale.h,o,h,canon tñ iste indistincte loquit.

a ¶ Impatū.§.pri.q.i.itegritas,q̄ntū ad corpoꝛalē:sed de mentali preceptū est b ¶ Maioris.sic.xxviij.q.i.iā nūc.Nā nemo in necessitate liberal' existit.ff.de adim.leg.rē legatā. c ¶ Nō expedit.§.xxviij.q.i.sic eñ.ꝺ.ſꝫ verū est ꝙ non expedit ꝑpt onera matrimonij.vt.§.pri.q.vij.oēs.sed expedit ꝑpter fornicationē vitādā. d ¶ Noluerūt.i.noluerūt exercere.id ad qō nati sūt.s.vti copula carnali.⁊ ita ſm h est ar.ꝓ copula carnali ꝙ null' est naturaliter frigidus.§.c.q.i.requisisti.alia lr̄a h̄ꝫ voluerūt esse qō nati sunt.i.virgines.

e ¶ Celoꝝ.supple inquit mercedē recipient regnum celorum.

f ¶ Si castrati.ar.ꝙ de vno conceditur ⁊c̄.vt di.xlv.disciplina.⁊.xxiij.q.iiij.forte.alibi dicit qō de vno negat de alio cōcedit.vt.xxv.di.qualis.

g ¶ Finis.q: ꝑmissa,c.s.tūc saluabit.⁊.c.hoc solū.⁊.c.q̄ sitit,equoce vtuntur

Itē videt̃ q̄ mulier ista peccet. q2 magis obediendū est deo q̄ homi ni. nā scriptū est. vouete ⁊ reddite ⁊c. xvij. q. i. in prin. sȝ dic q̄ mulier ista nō obedit viro ꝯ dñm. q2 dñs h̄ vult. j. c. noluit. eo aūt ipso qȝ h̄ viro cōcedit̃ reuocare votū abstinētie, ꝓhibet̃ de voto cōtinētie: imo nec h̄ viro cōcedit̃ reuocare votū abstinētie: imo peccat vir reuocādo sȝ pcipit̃ vxori vt obediat, sic̃ ex̃ de iure iuran. debito res. ⁊. xxiij. q. i. quid culpa tur. in fi.

o ¶ Promissa. i. continen tia.

p ¶ Mulier. ꝯ. xxxij. q. i. si quis vxorem

E St ordo naturalis. i. a natiuitate roꝝ pueni ens. nā femia de corpore vi ri est. ⁊ alia rō est q̄, in vela mine corpoꝝ eius ꝓpēdit.

r ¶ Seruiāt. hoc adeo ve rū est q̄ pro nus cōsentiē do liberte vt ꝯhat: amittit in ea operas cū i officio vi ri debeat esse vt. ff. de ope. liber. sicut pa tronus.

s ¶ Maiori dignitate. i. si lius suiat mi nori. i. patri q̄ nō ē in digni tate. interduȝ maior etate s̃ uit minori de pcepto dñi vt esau iacob. ⁊ q̄ dicit h̄ nul la iusticia est vez est s̃m ve tus testm̄: sed s̃m nouū. qui maior est sit si

tamen valet. quia in debito cōiugij eq3 mulier[p] habet ptātem viri sicut ⁊ vir mu lieris. atq3 ideo sic q̄libet eoꝝ alteruȝ a suo iure absoluerit ad p̃teritā futuram ipsum reuocare nō poterit. Quia v̄o in ceteris vir est caput mulieris: ⁊ mulier corpus viri: ita vota abstinentie viro p mittēte mulier pōt ꝑmittere. vt tū eodē ꝓhibente rē ꝑmissam nō valeat iplere. ⁊ hoc vt diximus ꝓpter cōditionē futu ris: q2 viro in oībus dȝ subesse. ¶ Vñ augustin⁹ ait in libro q̄stionū genesis.

Mulieres viris suis debent subesse.

E St ordo naturalis[q] in hoibus vt seruiant[r] femine viris ⁊ filij parēti bus. q2 in illis hec iusticia est vt minor seruiat maiori[s]. ¶ Iteȝ in questionib⁹ veteris ⁊ noui testamēti. **Vir est caput mulieris.**

H Ec imago[a] dei est in hoīe[b] facta vt vn⁹[c] factus sit dñs ex quo ceteri oriant̃: habēs iperiuȝ dei q̄si vicarius eius. q2 vni⁹ dei hȝ vir ima ginē[d]. Ideoq3 mulier nō est fcā ad ima gineȝ dei. sic etem̄ dicit scriptura. ⁊ fecit de⁹ hominē ad imaginē ⁊ similitudinē dei fecit illū. hinc etiā ap̄ls. vir q̄dē ait non debȝ velare caput suū: q2 imago[e] ⁊ gloria dei est. mulier[f] ideo velet q2 non est glīa[g] aut imago dei. ¶ Itē in eodē

S Atis hinc apparet queadmodum viris feminas subditas ⁊ pene[h] fa mulas lex esse voluit vxores: dū ꝯstitu it vt diceret aduersus vxorē vir testimo niū[i]. vñ lapidaret̃[k] illa si hoc veruȝ esse demōstraret̃[l]: ipse tū nō vicissim lapida tur si falsum hoc esse cōstiterit: sȝ tm̄mo do castigat̃[m] ⁊ dānificat̃: eiq3 ꝑpetuo iubet̃ adherere qua carere voluerat. In alijs aūt causis euȝ q̄ testimonio[n] falso cuiq̄ nocuerit: qȝ si ꝓbaret̃ iussit occidi eadē iubet plecti pena q̄ fuerat si verum esset ipse plectendus. ¶ Itē Iero. sup

aut minister ⁊c. xciij. di. diaconi. sȝ melior lr̃a ē vt minor suiat maiori

H Ec imago. i. in hoc dicitur habere similitudinem dei homo.

b ¶ In hoīe. q2 sicut ꝓcessit a deo oīa: sic ab adā ꝓcesserunt oīa. hic accipit tm̄ hoc nomē hō in masculino genere. al's cōis gene ris est. vt. ff. de ver. sig. hominis. c ¶ Vt vnus. i. q2 imago domi ni dicit̃ ipse homo. q2 sicut aqua ꝓfluxit ex latere dñi: sic eua ex latere ade. Itē in hoc hȝ imaginē q2 hȝ rōnem ⁊ intellectū sicut deus.

d ¶ Imaginē. i. similitudinē. de pe. di. ij. illa anima.

e ¶ Quia imago. ⁊ ideo non debet celari. f ¶ Mulier. nō tamē quelibet. q2 nō virgines de cōsuetudine: sed fac vim in eo qȝ dicit.

g ¶ Gloria. id est deus non gloriatur per ipsam sicut per virū. naȝ p eam prima preuaricatio est inducta. j. c. mulier.

S Atis. ⁊ pene. nō tamē q̄ imoderate verberet̃. C. de repu. consen su. ⁊. ꝯ. c. q. ij. placuit. i ¶ Testimoniū. i. accusationem.

k ¶ Lapidaret̃. ⁊ ita videt̃ q̄ in veteri lege nunq̄ vir obligabat̃ ta lioni. sed tu dic cū. h. q̄ hoc locū tm̄ habebat in accusatōne adulterij in primo coitu: puta cū non inueniebat eam virginem, vel dicebat se non inuenisse ⁊ ipsa contrariū ꝓbabat per aspectū lintheaminis in hoc ca su non puniebat̃ vir talionis pena sȝ tm̄. c. fidos aureoꝝ dabat patri puel le. xxxvi. q. ij. deniq3. i. q. i. iudices. l ¶ Demonstraret̃. per aspectū lin theaminis sanguinolenti. sed nec hodie cū agit vir ad separationē sustinet talionē. secus si agat ad penā adulterij criminaliter. extra de peur. c. tue. ideo aut nō punit̃ vir pe na talionis. q2 iam alia via cōsequeret̃ id quod optauit qȝ esse nō debet. ff. pro socio. idemq̄. ff. de cōdi. insti. q̄ sub con di. ꝯ. si quis.

m ¶ Castigat̃. i. ver beratur.

n ¶ Qui testimonio id est accusatiōe ca lūniosa. h̄ iō ita ex pone. nā testis non obligat̃ ad talioneȝ sed alio mō punit̃ a iudice: si variet̃ fidet vt. C. de testi. nulluȝ h. tū dicit q̄ sic. iij. q ix. nihilomin⁹. maxi me s̃m veterē legem ar. ex̃ de cri. fal. c. fal sus. de h̄ dictū est. ij q. iij. in summa.

C Um caput. cri minis. ꝯ. ix. q. iij c. i. ꝯ. xxij. q. v. de for ma. ꝯ. dist. xcv. esto. ar. eādē cōditioneȝ iferioꝝ ad media q̄ est medioꝝ ad extre ma. xxviij. di. c. quia sunt culpe.

p ¶ Blasphemat̃. tractabat enī iero. il lud verbū ap̄li ad ti tū. admone adolescē tulas esse subditas viris suis: vt ñ blas phemet̃ v̄bū dei. i. euāgeliū. v̄bū dei in paradiso quatenus viris subditi essent.

q ¶ Dei. q2 dixit mu lieres esse subditas viris: ꝯuersatio tua erit ad virū ⁊ ipse dñ nabit̃ tui.

N Oluit. ꝯcesserat ar. q̄ abbas possit reuocare votū mōa chi qȝ etiā emisit ante monachatū. ar. xx. q. iiij. monacho. pl⁹ enī est mona chus sub abbate q̄ femina sub viro. vt. xij. q. i. non dicatis. s ¶ Cōtra deū. si. xiiij. q. v. dixit. ꝯ. xxij. q. i. si peccū. ⁊. xxiij. q. iiij. q̄ peccat. ꝯ. di. xxvi. de

M Ulierē. auctem. virilia enī officia mulierib⁹ sunt adēpta. iij. q. inde. vij. ꝯ. tria. ff. ad vell. l. ij. v ¶ Nec docere. in eccl'ia masclos pōt. ꝯ. di. xxiij. mulier. de cō. di. iiij. mulier. x ¶ Nec testis. in cā criminali nisi in illis ca sib⁹ in q̄b⁹ ifames admittunt̃: nec i testō. insti. de testa. ꝯ. testes. nec ꝯ clicos in cā criali: q2 nō pōt esse qȝ ipsi sūt. ꝯ. ij. q. vij. ipsi ap̄li. nec etiā ꝯ laicos. vt no. xv. q. iij. de crimie. y ¶ Nec fidē. obligat̃ tū si dolose fideiubebat vt creditorē decipiat. ⁊ tenetur. vt. ff. ad vell. si decipiendi. Item ⁊ si ꝓuilegio velleiani renūciauerit obligat̃ ⁊ tenet̃. ff. ad vell. l. vi. z ¶ Nec iudicare.

A Dā. gubernatiōeȝ. p h̄ videt̃ nisi in casib⁹. vt dixi. xv. q. iij. ꝯ crimie. q̄ vir poti⁹ dȝ eē curator vxoris q̄ ext̃ne⁹: qȝ negat lex. C. q̄ dari tu. l. ij.

M Ulier. sed vt ostendat̃ nō solū ꝓpter h̄ sȝ etiā ⁊c. c ¶ Propter re uerentiā. i. ꝓpter reuerentiā sacerdotū. ar. liiij. di. si seruus sciēte. ⁊ sicut ante iudicē dñi: ita ante vicariū eius sacerdotē sit subiecta viro: vel ꝓpt̃ re uerentiā sacerdotū. i. ne sacerdotes in faciē ei⁹ intuētes inuitent̃ ad libidinē

epl'am ad titū. **De eodem.**

C Um caput mulieris vir sit. caput au tē viri xp̄s. q̄cūq3 vxor nō subijcit̃ viro suo hoc est capiti suo eiusdē crimi nis[o] est rea cui⁹ ⁊ vir si nō subijciat̃ capi ti suo. verbū aūt dñi blaphemat̃[p] vl' cū contēnit̃ dei p̄ma snīa ⁊ ꝓ nihilo ducit̃ vel cū xp̄i ifamat̃ euāgeliū dū ꝯ fidē le gēq3 nature ea q̄ xp̄iana ē ⁊ ex lege dei[q] subiecta viro impare desiderat cū ⁊ gē tiles femie viris suis seruiāt cōi lege na ture. ¶ Itē aug. in questio. numeri.

Arbitriū viri mulierē seq̄ opoꝛȝ in oīb⁹.

N Oluit itaq3 lex mulierē aliq̄d vo uere deo aduersus aīam suā vt n̄ in aliq̄ rerū licitaꝝ atq3 concessaꝝ absti nētia in eisdē votis femie valeat aucto ritas sȝ viri[r]. ita vt si adhuc inupte ꝯces serat̃ pr̃ vota ꝓsoluere si anteq̄ ꝓsolue rit nupserit ⁊ viro ei⁹ hoc ꝯgnitū nō pla cuerit nō ꝓsoluat: ⁊ hoc oīno sine pctō q2 de⁹ mūdauit eā sicut dicit lex. i. mun dā iudicauit Nec hoc ꝯ deū[s] fieri putā dū est cū ipse de⁹ hoc p̃ceperit hoc volu erit. ¶ Itē ambrosi⁹ in lib. q̄ōnuȝ vete ris ⁊ noui testamēti. **Nulla est mulieris ptās sed in oībus viri subsit dominio.**

M Ulierē subiectaȝ cōstat dñio viri sui esse ⁊ nullā auctoritatē[t] habe re: nec docere[v] pōt nec testis[x] esse: nec fi dē[y] dare nec iudicare[z]. ¶ Idē in exame ron in tractatu diei quarti.

A Dam p euā decept⁹ est: nō eua p adā quē vocauit ad culpā mulier. iustū est vt eā in gubernationeȝ[a] assumat: ne iterū feminea facilitate labat̃. ¶ Ideȝ super primā epl'am ad corinthios.

M Ulier debet velare caput q2 non est imago dei: sȝ vt ostēdat̃[b] sub iecta viro. ⁊ q2 p̄uaricatio p illā inchoa ta est: hoc signū debȝ habere in eccl'ia ꝓ pter reuerētiā[c] ep̄aleȝ: nō habeat caput

d ¶ Personā.𝔷 quilibet sacerdos.de pe.di.ij.inter hec dixcū.h.
e ¶ Originale.i.ꝙ originē habuerit ab ipsa quo ad homines.
N Ec illud ociosum est.i.sine cā 𝔷 ministerio factum.
g ¶ Costa.nō de pede:ne oīno videret̄ famula,nō de capite:ne oīno videret̄ dña.sed de costa vt collateralis videret̄.

paupertatis. e ¶ Hostilitas.sic.s.xvi.q.iij.prima.
f ¶ Qui psonā.s.ij.q.i.in primis.nā similitudo attendit̄ inter illuꝫ q̄ succedit inuasori.vt ibi.𝔷 istum de quo hic loquitur.
g ¶ In coniugiorū.ar.ꝙ ecclesia clerico debeat restitui de captiuitate redeunti per quantūcūq̄ tēporis detentus fuerit si ꝓbat iustū impedimentum cū ecclesia sit vxor clerici.vij.q.i.sicut.𝔷 dixi.vij.q.i.pastoralis.xx.ij.q.ij.sic vna quaq̄.

h ¶ Multarū.quo ad numerū vel multarū quo ad genus humanū.
i ¶ Et disparium.quo ad sexum.vel disparium quo ad speciē.et respicit ad primam creationē hominis

Q Uidā vir in captiuitatem ductus est.qr in p̄cedenti cā dixerat matrimoniuꝫ separari ꝓpter frigiditatē 𝔷 viro viuēte separataꝫ posse alij copulari:ne ideꝫ videret̄ faciendū ꝓpt̄ hostilē calamitateꝫ vl̄ captiuitatē.ideo subdit cām istam in qua ostēdit quid iuris sit.si quis tenet̄ in captiuitate 𝔷 vxor eius interim nubat.vt hoc autē 𝔷c.𝔷 nota ꝙ hic tractat de illo impedimento qd̄ dicit̄ ligatio. Ligatio est cū quis ligat̄ alteri vinculo matrimonij:𝔷 quod libet impedimentū matrimonij dici potest ligatio.

Q Traq̄ questio si mulier credit suum maritum mortuū 𝔷 habet iustam causam credēdi licite potest cōtrahere.si autē dubitat de morte viri 𝔷 contraxerit:licet non de

W.l.𝔷.ij.

beat cōtrahere tenetur tamē reddere debitū petenti:sꝫ ipsa non potest exigere, extra de secun.nup. dominus noster.et in tali casu vir pōt eam remouere propter adulterium cuꝫ non habuerit ꝓbabilem causam mortis sue.sed si audiuit eum mortuū licꝫ per falsum rumoreꝫ 𝔷 tunc nupsit vir nō potest eā de adulterio accusare nisi illa ꝓcurauerit illū rumorē.vt.ff.de adul.miles.§.mulier.sed pone ꝙ mulier credit eū viuere et est mortuus 𝔷 cōtrahit:nūqd est matrimoniū ibi.sic.ipsa est tn̄ adultera rea tn̄:licet adulteriū non cōmittat.Nam dicit lex ꝙ tenet̄ quis actione furti licet subtilitate iuris furtuꝫ non cōmittat.C.de furtis.si quis seruo.minor tn̄ pena ei imponet̄.

a Um per bellicam.crederent hec ratio friuola est 𝔷 ideo non curat ei respondere,

d ¶ Sollicitudine,incontinentie vel

liberū:sed velamine tectū.nō habeat potestatē loquēdi:qr ep̄s psonā habꝫ xp̄i q̄si ergo ante iudicem xp̄m:ita ante ep̄m sit:qr vicari⁹ est dei:ꝓpter peccatuꝫ originale[e] subiecta debet videri. ¶ Item in libro de paradiso.

N Ec illud ociosum est[f] qd̄ nō de eadem terra de q̄ plasmat⁹ est adaꝫ.sed de ipsi⁹ ade costa[g] facta sit mulier: vt sciremus vnā in viro 𝔷 muliere corporis esse naturā.vnū fontem generis humani ideo nō sunt duo a principio facti vir 𝔷 mulier:neq̄ duo viri neq̄ due mlieres sed primū vir deinde ex eo mulier. vnaꝫ eīm naturā volēs hoīum cōstituere de⁹ ab vno principio creature hoc incipiēs multaꝝ[h] 𝔷 dispariū[i] naturarū eripuit facultatē. ¶ Euidētissime itaq̄ apparet ita virū esse caput mulieris vt nulla vota abstinētie vel religiose ɔuersationis liceat sibi sine eius licentia deo offerre: etiā si viro ꝑmittēte repromissa fuerint nō licꝫ ei votū cōplere ope cū vir voluerit reuocare ꝑmissum.vota vero cōtinētie ita alteri⁹ ꝑmissu ab altero valēt offerri:ꝙ post ꝑmissionē nō valēt in irritum deduci.

Incipit causa tricesimaquarta.

Q Uidā vir in captiuitatē ductus est[a] postea vxor eius audiēs illū mortuū nupsit alij Deinde ille d̄ captiuitate rediens reperit vxorē suā: illa posterioris amore capta aspernat̄ thorū prioris viri. ¶ Nunc primū querit̄ an sit ista rea adulterij que viuēte viro suo alteri nupsit. ¶ Scd̄o an redeunte primo sit cogenda recedere a secundo 𝔷 redire ad primum.

V Traq̄ questio[b] terminat̄ auctoritate leonis pape q̄ scribēs nicete aquilegiensi ep̄o ait. **Que alij nupsit putans virū suū mortuū esse illo redeunte ad priorem redire cogatur.**

C Um ꝑ bellicā cladem 𝔷 ꝑ grauissimos hostilitatis incursus ita q̄daꝫ dicatis esse diuisa cōiugia vt abductis in captiuitatē viris femine eorū remanserunt destitute.q̄ viros ꝓprios interēptos putarēt:aut ab iniqua dominatione nunq̄ crederēt[c] liberando s:𝔷 in aliorū cōiugiū sollicitudine[d] cogente trāsierunt.Cūq̄ statu rerū auxiliante dño in meliora cōuerso nōnulli eoꝝ q̄ putabātur perisse remearūt merito caritas tua videt̄ ambigere.qd̄ de mulierib⁹ q̄ alijs sunt cōiuncte viris:a nobis debeat ordinari.Sed qr nouimus scriptū a dño ꝙ iungit̄ viro mulier:𝔷 iterū agnouim⁹ p̄ceptū vt qd̄ de⁹ iūxit hō nō separet.necesse est vt legitimaꝝ federa nuptiaꝝ reintegranda credamus:𝔷 remotis his q̄ hostilitas[e] intulit.vnicuiq̄ id qd̄ legitime intulit reformet̄:oīq̄ studio ꝓcurādum est vt recipiat vnusq̄sq̄ qd̄ ꝓpriū est:nec tn̄ culpabilis iudicet̄: 𝔷 nō tāq̄ alieni iuris ꝓuasor habeat̄ q̄ psonā[f] ei⁹ mariti q̄ iā nō esse estimabat̄ assumpsit Sic eīm multa q̄ ad eos q̄ in captiuitatē ducti sunt ꝑtinebāt in ius alienū trāsire potuerūt:𝔷 tn̄ plene iusticie est vt eisdē reuersis ꝓpria reformet̄:ꝙ si in mācipijs vel in agris vel etiā in domib⁹ ac possessionib⁹ recte seruat̄ q̄nto magis in cōiugioꝝ[g] reintegratione faciēdum est vt qd̄ clade bellica turbatū est:pacis remedio[h] reformet̄.𝔷 ideo si viri post longā captiuitateꝫ reuersi ita in dilectione suaꝝ cōiugū ꝑseuerāt[i] vt eas cupiāt redire in suū cōsortiū omittendū est 𝔷 inculpabile iudicandū est qd̄ necessitas intulit:𝔷 restituenduꝫ est qd̄ fides poscit. Et infra. Si aūt alique mlieres ita posterioꝝ viroꝝ amore sint capte vt maluerint his cohere ꝙ̄ ad legitima transire ɔsortia merito sunt notāde ita vt ecclesiastica cōione priuent̄:ꝙ de re excusabili cōtaminationēꝫ criminis elegerunt ostēdētes[l] sibimet ꝑ sua icōtinētia placuisse:ꝙ iusta remissio[k] potuit expiare. Redeāt ergo in suū statū volūtaria reintegratione cōiugia neq̄ vllo mō ad opprobriū male volūtati trahat̄ qd̄ cōditio[l] necessitatis extorsit. q̄a sicut hee mulieres q̄ ad viros suos reuerti noluerūt impie sunt habēde.ita ille q̄ in affectū ex deo initū redeūt:merito sunt laudande. ¶ Item innocenti⁹ papa ꝓbo ep̄o.

Viro vel vxore de captiuitate redeuntibus ꝓpria reintegrentur cōiugia.

b ¶ Perseuerāt.𝔷 ita videtur ꝙ ipsi nō cōpellant̄ ad eos redire.si noluerint.sed supplētur qui dā marie.alij intelligūt h̄ d̄ illis mlierib⁹ q̄ viros non credebāt mortuos.𝔷 tn̄ cōtraxerunt qd̄ notat̄ in p̄n.𝔷 sed ɔ.s.xxxij.q.v.puto.in prin.sed illud qn̄ marit⁹ vel vxor scit̄ adhuc viuere.in istud qn̄ certis indicijs putatur mortuus esse.de pe.di.vij.c.iij.𝔷.xxx.q.v.incerta.

f ¶ Ostendētes.ar.ex ɔsequentia operis qd̄ quandoq̄ ex facto p̄senti p̄sumitur circa p̄teritum.vt hic.et xxxiij.q.i.requisisti.𝔷.s.xxij.q.ij.quod ait 𝔷.C.de adul.si qui.quādo q̄ presumitur ex precedenti actu circa presens.vt.ij.q.i.in primis.in fi.𝔷.q.vij.nō potest.quandoq̄ ex p̄senti circa p̄sens vt dixi.l.dist.si quis diaconus.quandoq̄ ex eo qd̄ debet fieri presumitur 𝔷 timet̄ in futurū.vt.iij.q.v.accusatores.quandoq̄ ex p̄terito circa futurum C.de condi.furti.l.vlti.quandoq̄ ex futuro circa p̄teritum.ff.de condi.inde.si non sortem.§.si decem aut stichum.
k ¶ Remissio.id est dimissio secundorum virorum.
l ¶ Quod conditio.necessitas cogit non est imputandū.xxij.q.iiij.inter cetera.vij.q.i.pontifices.j.de cōse.di.v.discipulos.

Cum in captiuitate vrsa mulier teneret aliud ꝯiugiū cū restituta fontanū cōmisisse[m] cognouim⁹:sed fauore dn̄i reuersa vrsa nos adijt:ꝛ nullo diffitēte vxorē se esse cōmemorati ꝑdocuit[a] Qua de re fili carissime merito illustris statuim⁹ fide catholica suffragante,cōiugiū illud esse qd̄ erat primit⁹ gr̄a diuina fundatū cōuentūqꝫ mulieris secūde priore sup stite:nec diuortia electa[b] nullo pacto esse legitimū. ¶ Itē Jeronymus ad amandū presbyterū. Que primo relicto viro scd̄o adheserit nisi scd̄m relinquēs: primo recōciliari nō potest.

Non satis aīaduertere[c] potui quid sit ꝙ dicere voluit[d] ep̄la tua alio viro per vim accepte,cōgregata videlicet multitudine nolentē rapuit ꝛ viruz[e] postea ꝯ̄ raptorē rapta dimisit[f] legas[g] libros moysi ꝛ inuenies desponsatā viro si in ciuitate[h] fuerit oppressa ꝛ nō clamauerit[i]:puniri[k] q̄si adulterā. vi autem in agro[l] oppressam innoxiā[m] esse ꝛ violentū legibus subiacere.ergo ꝛ ista soror q̄ vt dicit vim passa est vt adultero iungeret:si vult xp̄i corp⁹ accipere ꝛ nō adultera reputari agat pn̄iam:ita dūtaxat vt scd̄o viro qui nō appellat vir sed adulter a tp̄e penitētie non copulet.qd̄ si ei durū videt ꝛ semel dilectū non pōt derelinquere neqꝫ ꝑferre dn̄z voluptati audiat apl̄m clamantē:nō potestis calicē dn̄i bibere ꝛ calicē demonioꝝ:nō potestis mense dn̄i cōicare ꝛ mense demonioꝝ. Et in alio loco. Que cōuentio lucis ad tenebras:q̄s cōsensus xp̄i ad belial[n]:rē nouā[o] loquor:imo non nouam sed veterem:que veteris auctoritate testamenti cōfirmatur. si reliquerit scd̄m viruz ꝛ reconciliari voluerit priori non potest. Scriptū ē in deutronomio. si acceperit homo vxorē ꝛ habuerit eā ꝛ nō inuenerit gratiā in cōspectu eius ꝓpter aliquā feditatez scribat ei libellū repudij ꝛ dabit ei ꝛ dimittet eā de domo sua Cunqꝫ egressa adultera[p] maritū duxerit ꝛ ille quoqꝫ oderit eā dederitqꝫ ei libelluz repudij ꝛ dimiserit de domo sua aut certe mortuus fuerit:nō poterit[q] eā prior marit⁹ recipere[r] vxorē q̄ꝛ polluta ꝛ abhominabilis facta est corā domio ne peccare[s] facias terrā quaz dn̄s deus tuus tibi possidēdā tradidit. ¶ Si autē ineuitabili necessitate cogente vir in aliā ꝓuinciā fugerit:ꝛ vxor eius euz sequi noluerit:illo viuēte innupta permaneat. ¶ Unde in cōcilio apud ỽmeriā.

Que virū in captiuitatē ductuz seq̄ noluerit maneat innupta q̄diu vir eius vixerit.

Si q̄s necessitate ineuitabili cogente in aliū ducatū seu ꝓuinciam fugerit ꝛ eius vxor cū valet et potest amore parentū aut rerū suarū eū sequi[t] noluerit:ipsa omni tp̄e q̄diu vir eius quē insecuta non fuerit viuit: semper innupta permaneat. ¶ Quod aūt de cōiugatis auctoritate leonis[v] pape dicitur hoc etiā de virginibus intelligēdum est:vt si preter conscientiā viro nupserit alieno non teneatur. ¶ Un̄ augustinus in libro de fide ꝛ operibus.

Non est adultera virgo que nesciens viro nupserit alieno.

Si virgo nesciens viro nupserit alieno hoc si semp nesciat nunq̄ ex hoc erit adultera. si aūt sciat iā ex hoc adultera esse icipit ex q̄ cū alieno sciēs cubauerit:sicut in iure ꝑdioꝝ tādiu q̄sqꝫ bōe fidei possessor rectissime dr̄ q̄diu possidere[x] se ignorat alienū. Cū vo sciuerit[y]

Cum in captiuitate.cōmisisse. peccatū notat interuenisse in cōtrahendo si scienter cōtraxit. Sed si ignorāter cōtraxisset q̄uis nō est matrimoniū scd̄m.tn̄ filij inde nati habentur ꝓ legitimis: quo ad successionē.sicut vbi ꝓ ꝯsāguinitatē fit diuortiū qd̄ verū ē vbi igꝛant ꝯiūcti sūt.ar.ex q̄ fil.sint le.cū int.si aūt sciēter q̄ ad sciētē ltimi nō sūt ar. xxxij. q.ij. soler. ar. C. soluto matri. si ignorās. ꝛ. C. de inces. nup. ꝛ inuri. q̄ contra.sed licꝫ.h. ꝛ.l.ita distinguāt falsa tn̄ est distinctio. sufficit eīn alteri⁹ ignorantia vt sint legitimi. vt ex qui fil. sint leg. ex tenore. absurdū est vt aliq̄s partim sit illegitimus. ꝛ partim legitimus. ff. de libe.cā. duob⁹ sed si ābo parentes sciunt impedimētuz vel affectant ignorare. q̄a nō cōtrahūt ꝑmissa denūciatione trina coraz ecclesia licet ꝓ legitimo habituz fuerit: tamen filij nō sunt legitimi:vt ex ꝯ̄ clāde. despō. cū inhibitio. a ¶ Perdocuit.sed q̄liter ꝓbabit h. dic̄ h.ꝑ testes.nā aliter nō crederet etiā ei ꝛ viro iurātib⁹ nisi fama essꝫ de hoc. vt.xxxv.q.vi.si duo sꝫ nunq̄d crederet viro ꝛ scd̄e vxori iurātib⁹.dicūt q̄dā ꝙ sic. lꝫ videatur esse cā ipsi⁹ viri qd̄ nō cōcedo:imo nec cōfessio ipsoꝝ nec fama sufficit.ex de eo q̄ cog.cōsang. vxo.sue.sup eo. b ¶ Electa.marie vt.xxxij.q.i. dixit. ꝛ.c.licite.e.cā.q.vij.si ꝓpt ipedimētū aliq̄d factuz

Non satis aīaduertere.hoc dicit deridēdo ipsuz ꝯ̄essꝫ diuortiū q: malam ep̄lam cōposuerat. ꝛ q: verba nō erāt accōmoda sensui ad quē assumebant.insti.de dona.§.est ꝛ aliud.

d ¶ Voluit ep̄la tua.vel h̄ ordo.s.alio ꝛc. e ¶ Et virū.quē pri⁹ habebat. f ¶ Dimisit.nolēdo ad eū redire. g ¶ Legas.q̄cūqꝫ ꝯ̄ tali facto dubitat. h ¶ Si in ciuitate.ar.ꝙ rōne loci ꝑsumit ꝯ̄ aliquē:ꝛ ꝙ iputat alicui si non fecerit id qd̄ ei ꝓdesse possit.sic.C.de incest.nup.cū ancillis.ꝛ q: ꝑsumit cōsentire cū pōt reclamare.ff. de noxa.si seru⁹ sciēte. i ¶ Et nō clamauerit.ar.aliquē tacite cōsentire. xxviij.di.diaconi. k ¶ Puniri.ar.vbi testimoniū de auditu valꝫ l ¶ In agro.nisi ꝛ coloni ibi essent nec clamauit.ff.ad sil.l.i.§.codē. m ¶ Innoxiā.ꝯ̄.xxxij.q.v.finge.al's est pars.c.de pudicitia.ꝯ̄.ꝯ̄.xv.q.i.si q̄s nō iratus.cōtra.sed ibi lex.s.canonica vel ꝓmotionis. n ¶ Ad belial.belial interpretat apostata. o ¶ Nouā rē.i. nō de nouo traditā his q̄ audierūt.ꝛ est ar.ꝙ si ep̄s iurauit ꝙ nō daret nouū feudū ꝛ aliq̄d feudū de antiq̄s ad eū ꝑuenerit bn̄ pōt illud dare, vtex de dona.ꝑ mas.ꝛ ex de feu.c.ij. p ¶ Adultera nō cōuicta de adulterio. q ¶ Non poterit.ar.ex q̄ mulier sepata est a viro auct̄e eccl'ie nō pōt auct̄e sua vir eā sibi recōciliare qd̄ nō est verū.vt.C.de adul.aut.sꝫ hodie.sꝫ q̄d erit si adultera velit recōciliari:ꝛ vir nolit.videt ꝙ vir nō cōpellit r ¶ Recipere,vt cogat a lege eā recipere:imo ipsa lege ꝓhibet eam recipere,sꝫ mō tp̄e gratie nō ꝓhibet.ar.ꝯ̄.xxxij.q.i.qd̄ autē. s ¶ Nec peccare.inducēdo malū exemplū,xi.q.iij.ꝑcipue,

Si q̄s. eum seq̄. si.ex de cōiug.leprosoruz.ꝑuenit ad nos.sed fm hu.ꝛ h̄ c.ꝛ illa decre. est abrogata.ꝛ dicit adherendū decreto qd̄ ē ꝯ̄.xiij.q.ij. vnaqueq̄.alij dicūt ꝙ illud decretū. xiij.q.ij. vnaqueq̄.est ꝯsiliuz. vn̄ si vir vult vagari nō tenet eū sequi sicut nec libert⁹ ꝑronū cui opas debet, ff.de oper. liber.qd̄ nisi aliter mulier nō posset aliā eliget sepulturaz q̄ viri qd̄ falsum est. ex de sepul.de vxore.tn̄ dicunt quidā ꝙ tenet eā sequi quo ad forū.ff.ad munici. filij §.i.sed etiā si aliqua sciēter ꝯ̄bit cum histrione tenet eum sequi vagabundum. vel dic ꝙ recedentē ex honesta causa tenetur sequi.ff. ꝓ socio.nec pretermittēdum.ff.de his q̄ no. infam.l.ignominie. xv.q.i. si quis insaniens.

v ¶ Quod aūt.leonis.ꝯ̄.c.c.i.

Si virgo.possidere.non dicit possedisse.nā post cōpletam prescriptōez non scit se possidere alienū:sed possedisse:nec habet tunc conscientiam rei aliene.vnde nō tenetur restituere.licꝫ.h.hoc consulat vbi conscientia remordet.xxviij.q.i.c.i.ꝛ extra de prescrip.c.vlt.

y ¶ Cū vero sciuerit.certum est ꝙ in prescriptione exigitur bona fides cōtinue.vt extra de prescrip. quoniā omne. sed quid si ab aliquo emo rem aliquā bona fide:postea percipiā ꝙ ille non fuit dn̄s a quo emi rem si statim restituā eam dn̄o non possum agere de euictione.vt.ff.de euic. si rem.§.i.dicunt quidā ꝙ debeo subijcere personā que a me petat rem illā vt a me euincatur.vt.ff.de neg.gel.at q̄ natura.§.cū me absente. Sed adhuc eadē videtur restare q̄stio.q: illi q̄ sic a me subiect⁹ est cū nō hēat mandatū a dn̄o potui obijcere exceptiōez ꝓcuratoriā:qd̄ tn̄ nō feci ꝛ sponte ꝑmisi a me rē euinci.ꝗ nō potero agere de euictiōe.vt dicit illa lex si rē.ꝛ.l. si dictuz dilatorie. ad h̄ pōt dici ꝙ hmōi exceptiōes q̄ sunt dilatorie iudicij pōt aliq̄s omittere.sed nō illas q̄ sunt dilatorie solutionis.vt.ff.mā.si fideiussor.§.quedam Itē q̄liter iurabit iste de calūnia cū sciat se mala fide possidere.pōt dici ꝙ sub hac forma iurabit.iuro ꝙ veni ad litigandū vel ad reluctanduz cā mei iuris cōseruandi.vt.ff.de bonis liber.si quis libertū.dn̄s meus dicit ipsuz posse confiteri ꝙ res non sit sua.quia pudori suo debet parcere. vt.ff.man, quintus,qualiter ꝗ iurabit ille qui submissus est,certe eodē modo.

a ¶ Recesserit. ar. ꝙ post etiā p̄scriptionē ex quo scit rē alienā se emisse te-neatur reddere rem p̄sertim eccl'ie cū omne id qd̄ irreprehensibile est defen-dit ecclia. vt. xxv. q. i. omne qd̄. ar. di. liiij. generalis. in fi.

In lectū. ex hoc ca. colligit̃ ꝙ qui cognoscit cōiugatā ignoranter non cō-mittit adulteriū. ar. ex̄ de sen. exc. si vero aliquis. naz si locaui militi tanq̃ pagano ignorans possum mercedē exi-gere. nō eñ discipli-nā cōtēnit qui mili-tē ignorauit. ff. loca-ti. si ignorans.

c ¶ Per securitatez id est iusiurandum. xxxv. q. iij. ex ordina-ria. testes eñ habe-re non pñt de hmōi ⁊ sic patet ꝙ per iu-ramētū ꝓbat̃ igno-rantia. vt ex̄ de sen. excōi. si vero. ij.

d ¶ Probauerit. ar. ꝙ allegans ignorā-tiā eā ꝓbabit. i. q. i. si quis a simoniacis. ix. q. i. ordinatiōes. iij. q. ix. indicas. ex-tra de elec. innotuit.

e ¶ Penitētiā. i. ali-quā satisfactionem ad maiorē cautelaz ne disciplina eccl'ie deserat̃. xxiij. q. v. excōicatorū. s. dis. l. p̄sbyteros. xv. q. i. si quis insaniēs. ij. q. v. cōsuluisti. s. dis. l. q̄ te cōtra. ⁊ id dicit scelus. vel dicit hoc ꝓpt̃ spēm facti. naz adulteriū sine dolo nō cōmittit̃. ff. d ad ulte. l. pe.

Si quis cū dua-b⁹. s. xxxij. q. vij si quis viduā. ⁊ c. si q̇s cū nouerca.

g ¶ Non ignorauerint. sed quare pma abstinebit a ɔiugio q: forte post cogni-tam fornicationem sororis iteruz forni-cata est cum illo. vel q: celauit crimē suū sorori cū sciret eam sic facturā. vt. j. pxi. q. ij. si q̇s cū. similit̃ intelligas in sequē-tibus. c. sed hec solu-tio rēprobat̃. j. pxi. q. ij. si homo.

Si q̇s. hoc sciue-rint. s. xxxiij. q. ij si quis cū duab⁹. cō-tra. sed solue vt ibi. vel aliud est vbi cuz duab⁹ sororib⁹: vt ibi. aliud vbi cū m̄re ⁊ filia ꝓpt̃ idēptita-tē persone. j. pxi. q. iiij. §. hac auctorita-te. ⁊ insuper postea

nec ab aliena possessione recesserit[a] tūc malefidei possessor ꝓhibetur tunc iuste iniust⁹ vocabit̃. Sicut ⁊ ignorantia ex-cusat eū qui nesciēs dormiuit cū sorore vxoris sue. ¶ Unde in cōcilio triburiē-si legitur. **Non cogit̃ deserere legitimā vxorē q̄ nesciens dormiuit cū ei⁹ sorore**

In lectum[b] mariti absente vxore so-ror iuit vxoris quā ille vxorē suam esse putans dormiuit cū ea. sup hoc vi-sum est: si ipse p securitatē[c] verā hoc pro-bauerit[d] qd̄ insci⁹ fecerit hoc scel⁹ peni-tentiā[e] q̄ dē que sibi idicata fuerit agat. Legitimū vero suū cōiugiū habere per-mittat̃. Illa vero digna vindicta affli-gatur ⁊ in eternū cōiugio priuetur.

¶ Itē hermes in lib. pastor. **Palea.**

Ego dixi pastori. Dñe si q̇s mulie-rem fidelē in domino habuerit: et hanc inuenerit in adulterio: nunq̇d pec-cat vir eius si cōcūbit cū ea q̄diu pecca-tū ei⁹ nescit sine crimine viuit cū ea. Si aūt scit vir vxorē deliquisse ⁊ nō egerit pñiam mulier sed pmanet in fornicati-one sua ⁊ coierit vir cū illa: reus erit pec-cati eius ⁊ particeps fornicatōis illius Et dixi illi. q̇d aūt si permanet in vicio suo mulier: ⁊ dixit dimittat illaz vir ⁊ p se maneat. Quid si mulier dimissa peni-tentiā egerit: ⁊ voluerit ad virū suuz re-uerti: nunq̇d recipiet̃ a viro suo. ⁊ dixit imo si non receperit eā vir suus peccat. Ergo nō dz dimissa vxore sua aliā du-cere. Hic act⁹ similis est in muliere ⁊ in viro. ¶ De simpliciter vero fornicanti-bus vel cū duab⁹ sororib⁹ vel cū matre ⁊ filia: vel cū patre ⁊ filio idē accipiēdū est vt ignorantib⁹ cōiugia nō negentur scientib⁹ vō ppetuo ꝓhibeant̃. ¶ Un̄ in eodē cōcilio legit̃. **Matrimonia le-gitima nō ꝓhibeant̃ cōtrahere quoruz incestū ignorantia excusat.**

Si quis cuz duab⁹[f] sororib⁹ forni-catus fuerit ⁊ soror sororē ab eo-dem antea stupratā nescierit vel se soro-rē eius quā antea stuprauit non intelle-xit: si digne penituerint ⁊ se cōtinere nō valuerint: post annos septē cōiugia il-lis nō negent̃. Si aūt nō ignorauerint[g] vsq̄ ad mortem a cōiugio abstineant.

¶ Idem ex eodem.

Si quis cuz matre ⁊ filia fornicat⁹ fuerit ignorante matre de filia ⁊ filia d matre. ille vir nūq̄ accipiat vxorē: ille si voluerint accipiant maritos. Si autem hoc sciuerint[h] ipse femie absq̄ maritis ppetuo maneāt. ¶ Itē ex eodē.

Quidā fornicat⁹ est cū quadā mu-liere ⁊ postea fili⁹ patris factuz nesciēs stuprauit eandē: qd̄ cū pater rem sciret de se filioq̄z[i] ɔfessus est. statuerūt meli⁹ esse vt taliter lapsis[k] cuz digna pñia le-gitima pmittant̃ cōiugia: ꝙ forte dete-rius delinquāt. fornicaria autē sine spe coniugij maneat.

Incipit causa. xxxv.

Quidā vir mortua vxore sua[l] a-liā sibi matrimonio copulauit que vxori defuncte q̄rto gra-du consanguinitatis: viro aūt sexta li-nea cognationis adherebat. Post triē-niū vero liberis ex ea susceptis accusat̃ apud eccl'iam. Iste p̄tendit ignorantiā ¶ Hic primū querit̃ si liceat aliquā ex ꝓpria cognatōne duci in vxorē. ¶ Se-cūdo si ex consanguinitate vxoris aliq̄ possit in cōiugē duci. ¶ Tertio vsq̄z ad quē gradū quisq̄ debeat abstinere siue a ꝓprijs siue ab vxoris sue consangui-neis. ¶ Quarto quare vsq̄z ad septi-mū gradū cōsanguinitatis cōputatur. ita ꝙ nec vltra ꝓgredit̃ nec infra subsi-stit. ¶ Quinto quō grad⁹ cōsanguini-tatis cōputandi sunt. ¶ Sexto q̄ iure iurando ꝓpinquitatē firmare debeant ¶ Septimo an illi qui de incestuosis nati sunt filij reputentur. ¶ Octauo si ignorāter de cōsanguinitate vel de affi-nitate aliqua in vxorez ducta est: an ex dispensatione possit viro suo adherere ¶ Nono si cōtigerit eccl'iam decipi et cā cōsanguinitatis aliquā a viro suo se-parari: que post q̄driēniū nuptijs hinc-inde celebratis dep̄hendit̃ nō fuisse cō-sanguinea prioris: an scd̄a ɔiugia sint rescindenda ⁊ priora sint reintegranda ¶ Decimo si relicta alicui⁹ de propria cognatione ad scd̄as nuptias trāsierit an ples ex eis suscepta possit ptingere ad cōsortiū alicui⁹ de cognatione prio-ris viri.

Quod aūt ɔsanguineas[m] nr̄as siue vxoris[n] nostre in cōiugiuz nobis ducere liceat exēplis ⁊ auctorita-tibus ꝓbatur. Abrahā nāq̄z sarai filiā fratris sui sororē videlicz loth in vxorē duxit isaac rebeccā in cōiugē accepit q̄ erat filia cōsobrini[o] matris sue. Iacob duas sorores lyaz videlz ⁊ rachel filias laban auunculi sui sibi matrimonio so-ciauit. In lege quoq̄z precepit[p] domin⁹ moysi vt nullus duceret vxorez nisi de ꝓpria tribu ⁊ familia. Itē si aliq̇s abs-q̄z liberis moreret̃ p̄cepit dñs vt frater eius vxorē defuncti sibi copularet et ex ea semē fratri suo suscitaret. Porro ad

permiserint se cognosci ab eo.

Quidam. de se filioq̄. filio quidē cōfitēte ⁊ p̄sente in iudicio alias nō p̄iudicaret̃ filio. extra de adul. significasti. xv. q. v. p̄sbiter.

k ¶ Lapsis. quia pater cognouit eam postea.

Quidam vir mortua vxore sua ptractatis fere omnib⁹ impedi-mentis matri-monij quasi i extremis. q̇a plura dicēda erant de h̄ im-pedimēto an-nectit de cog̃-tione carnali i. cōsanguini-tate ⁊ affinita-te. in his eniz duob⁹ consi-stit carnalis ɔgnatio. ostē-dit q̄ vsq̄ ad quotū gradū ꝓhibeat̃ co-pula consan-guineoꝝ vel af-finiū. ⁊ quali-ter grad⁹ com-putent̃ in cō-sanguinitate ⁊ affinitate q̄-bus accusan-tibus matri-monia sūt di-rimēda. vt au-sem, ⁊c.

Quod aūt cōsangui-neas. hic de-pingit̃ prima questio an. s. liceat alicui ducere cōsan-guineā suam sup hoc dicit hu. ꝙ in linea trāsuersali ex-tendit̃ ꝓhibi-tio vsq̄ ad se-ptimū gradū hodie vsq̄ ad quartū. extra eo. non debet In linea vō descendēte vs-q̄ in infinitū insti. de nup.

M. i.

§. i. vbi dicit i infinitum. vñ s̄m eū adaz si hodie viueret nō posset cō-trahere cū ali-qua. Alij ve-ro nō faciunt differentiā in-ter lineā trās-uersalē ⁊ ascē-dentē. ar. j. e. q. v. ad sedez. v̄. illa quoq̄. s̄ vltra quos nec cōsangui

nitas reperit̄. ꝓcedit autē gra. hoc modo in questione ista. primo ꝓbat ꝙ cōsanguinee duci pñt: ꝛ hoc vsq̄ ad. §. his ita. Scđo ꝓbat ꝙ nō vsq̄ ad. §. hac itaq̄. ab illo loco vsq̄ ad finē questionis ponit diuersas solutiones. quare in veteri testamēto non fuit ꝓhibitū ꝛ modo sit cōsanguineā ducere ꝓhibitū.

quoscūq̄ʒ lex ipa ꝓuenit[b] eius ꝑceptis[c] ꝓbant̄ obnoxij nisi in his que vel euangelicis mandatis vel apostolicis[f] institutis euacuata mōstrāt̄. nullo aūt euāgelij ꝑcepto vel apostolico[g] istituto cōsanguineoꝝ cōiunctiones ꝓhibite inueniunt̄. Unde sicut ab initio ita ꝛ nūc licite ꝓbant̄. ¶ His ita rñdet̄: cōsanguineoꝝ ꝯiunctiōes: alias cā necessitatis[h] permisse sunt: alias cā iuste rationis inueniunt̄ impate. Cū eīn vnus ab initio vir atq̄ʒ vna ex latere eius mulier a deo formaret̄ necessario sorores fratrib⁹ copulabant̄. Qđ autē fit cogente necessitate: pariter cessare oportet cessante[i] necessitate. Tāto ergo nūc dānabili⁹ vsurpatur cōsanguineoꝝ ꝯiunctio quanto minus necessaria ꝓbat̄. Unde huiusce modi copula postea lege ꝓhibita inuenitur dño dicente ꝑ moysen[k] turpitudinē sororis[l] tue non reuelabis. ¶ Hinc augu.[m] in libro de ciuitate dei ait.

Quare institutum sit ne cōsanguineas ducamus in vxores.

Cum igitur[n] gen⁹ humanū post primā copulā viri facti ex puluere ꝛ coniugis ei⁹ ex viri latere marium feminarūq̄ʒ cōiunctione opus haberet vt gignēdo multiplicaret̄: nec essent vlli homies nisi qui ex illis duobus nati fuissent. viri cōiuges suas sorores acceperūt. qđ ꝑfecto quāto est antiqui⁹ cōpellente necessitate: tanto postea factū est dānabilius: religione ꝓhibente. Habita enim est illis ratio certissima caritatis: vt homines quib⁹ esset vtilis atq̄ʒ honestissima[o] cōcordia diuersaꝝ necessitudinum necterent̄ vinculis. nec vn⁹ in vno multas haberet necessitudines sed singule spargerent̄ in singulos: ac sic ad socialē vitā diligētius plurime plurimos obtinerent. Pater quippe ꝛ socer duarum sunt necessitudinū[p] noia. dū ergo habʒ quis aliū patrē: aliū socerū numerosius se caritas porrigit. vtrūq̄ʒ aūt vn⁹ adā esse cogebat̄ ꝛ filijs ꝛ filiab⁹ suis quando fratres sororesq̄ʒ coniungebant̄ in cōiugio: sic ꝛ eua vxor eius vtriq̄ʒ sexui filioꝝ fuit ꝛ socrus ꝛ mater. Que si due femie fuissent altera mater: altera socr⁹ copiosi⁹ se socialis dilectio colligaret. Sed hoc vnde fieret tūc non erat quā

a ¶ Uxoris. hoc ptinet ad scđam qōnē non ad hanc

b ¶ Cōsobrini. melius diceret fratris patruelis. q: batuel ꝛ sara de duob⁹ fratribus fuerūt scʒ nachor et aran

c ¶ Precepit hoc fuit vna causa q̄re copula consanguineoꝝ fuit permissa. scʒ ne ducerent alienigenas.

d ¶ Peruenit alias non tenet̄. lxxxij. di. ꝓposuisti ex hoc patʒ iudeos canonibus nō ligari.

e ¶ Preceptis. xxxij. q. iiij. dixit.

f ¶ Aplicis. i. apostoloꝝ vt. j. e. §. vl. in fi. vbi exponas aplicis. id est aploꝝ.

g ¶ Apostolico. imo inuenissent. vt. j. e. §. vlti. nisi exponas apostolico. i. apostolorum.

h ¶ Necessitatis. vt in principio.

i ¶ Cessante. §. i. q. i. qđ ꝑ necessitate: ꝛ q. vi. qđ ꝑ remedio.

k ¶ Per moisen. glo. super leuit. c. xxxij. ꝑmo quidem ꝓpter hoium raritatē tātuʒ duas ꝑsonas excludit dñs a cōiugio scʒ vt nec fili⁹ matri nec filia patri copularet̄. sub lege vero excepit fere. xij. matrē nouercā sororē neptē amitā materterā vxorē patrui vxorē fratris. sed hoc recipit determinationē. viij. q. i. olim. ꝓuignā filiam ꝓuigne sororē vxoris: paucas tñ exclusit vt multiplicarent̄ hoies sub tpe vero grē plurime excludunt̄. extra. e. c. non debet.

l ¶ Sororis. sed noīe sororis fm vetus testū neptis intelligit̄. vt. xx

ij. q. ij. querit̄. quđ ergo abrahā duxit neptē suā. vt ꝑdicto. c. colligit̄. dic ꝙ abrahā legē ꝑuenit. ꝛ ideo nō cōmisit in legem. vt. xxxij. q. iiij. dixit.

m ¶ Hinc aug. i. ad ostendendū ꝙ cā necessitatis ꝑmisse sunt cōsanguineo

n ¶ Cum igit̄ ꝛc. religione. ar. ꝙ cōsanguinitas nō impedit [...]rū copule. matrimoniū. sed cōstitutio eccłie. j. e. q. iij. cōiūctiones. ex̄ de diuoꝛ. gaudem⁹. frigiditas eñ sola ꝛ coactio ꝛ error ꝑsone cū nō sit ibi cōsensus: matrimoniū impediūt sine cōstitutiōe ecclesie. Itē pupillaris etas ꝛ mēbri abscisio.

do nisi fratres ꝛ sorores ex illis duob⁹ primis nulli hoies erant. fieri ergo debuit qđ potuit vt existente copia vnde ducerent̄ vxores que iā non erant sorores: nō solū illud nō fieret vbi nulla necessitas eēt: verū ēt si fieret nephas[q] esset qđ humano genere crescente etiā inter impios deoꝝ multorū falsorūq̄ʒ cultores sic obseruari decernim⁹: vt etiā si ꝑuersis legib⁹[r] ꝑmittebant̄ fraterna[s] cōiugia: melior tamē cōsuetudo ipsā malit exhorrere licentiā. sicq̄ʒ aduersetur quasi nūq̄ potuerit licere. Copulatio igitur maris ꝛ femine quantum attinet ad gen⁹ humanū quoddā seminariū est caritatis. celestis vero ciuitas[t] op⁹ habet vt noxam generationis euadat[v].

¶ Hac itaq̄ʒ cōsuetudine que ab ipso exordio humane ꝓpagationis originē habuit quā nulla lex cōtra iubēdo euacuauerat excusant̄ abraham isaac ꝛ iacob ꝛ ceteri qui de ꝓpria tribu ꝛ cognatione ducebant vxores: q̄uis etiā alia cā certissime rōnis qua id factū sit possit itelligi ceteris oibus idolatria fedatis sola familia heber[a] in cultu vni⁹ dei remansit. Uñ abrahā a caldeis[b] cū fratre suo arā in ignē quē adorare noluit ꝓiectus est vt numē deitatis sue exurēdo sentiret quē venerādo colere cōtempserat. Ne ergo ex cōiūctione infideliū fideles ad idolatriā ꝓlaberentur: ꝛ ita deū offenderent: sicut quondā āñ diluuiū filij dei[c] cōmixti filiab⁹ hoium ipsū ad iracūdiā ꝓuocauerāt: rectissime cautū est vt patriarche viri sanctissimi non nisi de ꝓpria cognatiōe. i. de familia fideliū sibi vxores acciperent. Hinc etiā cū filij israhel intraturi terrā ꝓmissiōis a dño audirēt: ne filias chananeoꝝ sibi in vxores acciperēt nec suas eis nuptui traderent: stati subiunxit dñs. ne faciāt vos recedere a deo vro: ꝛ fornicari cū dijs alienis. ¶ Hinc etiam esdras idumeas atq̄ʒ aliaꝝ mulieres nationū per q̄s filij israhel ibāt ad deos alienos ab eis separi iussit. Est etiā alia cā q̄re consanguineoꝝ cōiūctiōes in pplo dei primū ꝑmisse vel poti⁹ impate fuerunt. de⁹ eñ sic ab initio humani generis salutē dispēsauit: vt primitiuā eccłiam in illo pplo instituerit q̄ sibi carnis cōsangui

o ¶ Honestissima. hic ē ar. ꝙ affinitas non surgat ex coitu fornicario. nam illa cōcordia nō est honestissima. nā inf. de les sunt ipse fornicarie. xxxiij. q. iiij. quotienscūq̄. ex hoc. c. ar. ꝙ si hodie vnus solus homo esset cū sorore sua posset eā licite cognoscē ꝛ sobolē suscitare. nā tunc o ad a reuolaret. ar. xxxv. di. ab exordio ꝛ esset etiā religiōis hoc facere. xxxij. q. iiij. dixit sara. Itē est ar. ex hoc. c. ꝙ diuersitas tpis diuersitatē factoꝝ īducit. xxxiij. q. iiij. si eccłia

p ¶ Necessitudinū. id est dilectionum.

q ¶ Nephas esset. id est execrabile habeat̄ p⁹ ꝓhibitiōes.

r ¶ Legib⁹. fm ēi leges ꝓ ꝑmittit̄. C. de nup. celebrādis. ꝛ. j. e. q. iij. quedā lex.

s ¶ Fraterna. i. int̄ duoꝝ fratrū filios.

t ¶ Ciuitas. q: nō ē opus ea q̄tū ad ciuitatē celestē. s. triūphātē. vbi neq̄ nubēt neq̄ nubentur. i. inter duoꝝ fratrū filios. xxxi. q. i. de⁹.

v ¶ Euadat. i. liberet̄ ab originali pcō cui⁹ cā ꝯtrahitur ab ipsa generatione.

a ¶ Familia heber. a q̄ descēdit abrahā vñ ꝛ hebrei dicti sūt fm iosephū. fm augu. dicunt̄ hebrei q̄si abrahei ab abrahā.

b ¶ Caldeis hij ignē ꝓ deo colebant. q: sicut de⁹ vbiq̄: ita ignis in oi loco etiā in lapidib⁹ inuenit̄. ideo dicebāt ignē deū. vñ dixit. ego sum q̄ eduxi vos de vr caldeoꝝ. vñ abrahā cōpulsus est cū fratre suo adorare ignē. ꝛ q: noluit: in ignē ꝓiect⁹ est vt numē sue diuinitatis sentiret. sed q: nō dubitauit ꝙ de⁹ nō erat ignis: ideo exiuit illesus. aran q: dubitauit dicitur ꝙ sit combustus.

c ¶ Filij dei. filij dei dicti sunt q̄ descendūt de familia seth. q: non colebant

idola amore vxorũ suarũ. τ ideo cõcessum fuit eis vt acciperent vxores de tribu sua. f. iij. caim qui colebant idola dicti sunt hominis filij.

d ¶ A xpõ. nõ tñ ex toro. q2 oẽs ex eodem parente descendimus.

e ¶ In peccatis. o iudei. f ¶ Matrem vestram. i. sinagogam.

g ¶ Repudiatã. est ar. hic ꝙ sic. per auctoritatẽ dñi separatũ fuit sacramentũ qḋ fuit inter cristũ τ sinagogã: ita hodie aucte domini posset matrimoniũ separari.

h ¶ Prophetã. sez osee. vñ expone. i. ꝑ aliã ꝓphetiam eiusdem osee.

i ¶ Illud aũt. hic rñdet tacite obiectiõi facte in pᷓmo. §. naz videt̃ esse p̃ceptum ꝙ accederet ad ꝑsonas nõ ꝓhibitas sicut ad fratris vxorẽ viij. q. i. olim.

k ¶ Consulendo. sic de cõsilio nubendi τ de nõ dimittenda ĩfideli. xxviij. q. i. sic eñ.

Q Ueliã ꝙ ↄsanguineoꝝ. q̃ dicunt̃ in hac q̃stione fere per totũ sunt correcta ꝑ ↄstitutionẽ nouã q̃ incipit nõ debet. ex̃ de ↄsang. τ affi. nec est opus ea legi.

D E affinitate. septimũ: imo vsq3 ad decimũ gradum defert̃ hereditas. vt j. e. q. v. ad sedẽ. Sz potes dicere ꝙ minor numerus nõ excludit maiorẽ. nõ eñ q̃ minora cõcessit ꝓhibuit maiora. xxvij q. ij. sunt q̃ dicũt. sic xcv. di. illud. l. dis. si q̃s diacon⁹. ff. de arbi. diẽ. §. si plures. arg. ↄ. xxxi. q. i. quõ ff. de vul. τ pup. substi. ex facto. §. itẽ q̃ritur. vel dic ꝙ loquitur h̃ de cognatis q̃ de iure ꝑtorio succe dunt vsq3 ad septimũ gradũ. vt insti. ꝺ succes. cogna. §. vlt.

Q. ij. τ. iij.

N Ullũ in vtroq3 loquit̃. c. istõ in primo genere affinitatis.

o ¶ Unitatẽ. ꝙ tãtũ ꝑ carnis cõmixtiõez cõtrahitur affinitas. j. e. sane. ꝙ. h. dicit. sed tamẽ ꝓhibet̃ cõtrahere cũ aliqua cõsanguinea illius ꝓpter publice honestatis iusticiam. vt. xxvij. q. ij. si q̃s vxorẽ. sed cõtra. iiij. q. iij. §. itẽ in criminali. τ. §. itẽ lege. sed ibi gener appellatur sponsus nõ ꝙ reuera sit: sed quo ad quoddã beneficium.

D E incestis. ↄ. iij. q. iiij. cõsanguineoꝝ. j. q. viij. c. vlti.

q ¶ Reseruam⁹. s. vt remaneant insimul. r ¶ Cũ adulteriũ. i. fornicationẽ. xxxij. q. iiij. nemo. s ¶ Funestũ. i. turpe τ indecẽs. ↄ. di. xxxiij

nitate erat ꝓpinquus. Uñ de plebe iudaica primũ apl̃os elegit quos q̃si fundamentũ eccl̃ie instituit quoꝝ p̃dicatione de eadẽ plebe multi ad deũ conuersi in seipis originẽ ecclesie ꝯstiterũt. Deinde i cecitate sue ꝑfidie iudaica plebe relicta ad gẽtes q̃ tam fide ꝙ carnis cognatiõe a xpõ erãt aliene p̃dicatio euãgelica trãslata est τ q̃si ↄsanguinee copulã xp̃s aspnat⁹ de aliena cognatiõe sibi vxorẽ elegit adimplẽs illõ qḋ ꝑ osee ꝓphetã p̃dixerat: in peccatis[e] vr̃is dimisi mr̃ez vr̃az[f] q̃si repudiatã[g] τ adulteraz Et item ꝑ alium ꝓphetã[h] vocabo non plebẽ meã plebẽ meam in hui⁹ rei sacramẽto ↄsanguineoꝝ ↄiũctiões p̃muz in ppl̃o ꝑmisse sunt. nũc aũt ꝓhibite. τ q2 nõ in vna familia tñ sed in omni multitudine gentiũ ppl̃us fideliũ inuenit̃ nõ de ꝓpria cognatione: sed de q̃libet alia cuiq3 vxorẽ ducere cõcedit̃. Illud aũt[i] quo p̃cepta legis seruanda dicunt̃: que nec euãgelicis nec apostolicis ĩstitutis euacuata ꝓbant̃. verũ quidẽ est. s3 cum oĩa figuralia signa apl̃s ꝓbet ad tẽpus esse data: atq3 ideo veritate venitẽte affirmet illa nõ vltra esse seruãda. hoc autẽ vt supra monstratũ est cã sacramenti a deo institutũ esse ꝓbet̃. τ hoc cũ ceteris figuralib⁹ euacuatũ certissime ↄstat quãꝙ sicut apl̃s quedã cõsulendo[k] addidit q̃ euãgelicis p̃ceptis non inueniebant̃ diffinita. Nec tñ ideo tanꝙ temeraria vel sup̃flua ab alijs apostolis sũt repudiata. sic τ eccl̃ia post apostolica instituta q̃dã cõsilio ꝑfectionis addidit: vtpote de cõtinẽtia ministroꝝ: de cõfectione misterioꝝ: de celebratiõe officioꝝ: que nullaten⁹ sunt repudiãda: sed diligenti veneratiõe suscipienda. Cõsanguineoꝝ ergo cõiunctiones ꝙuis euãgelicis τ apl̃icis p̃ceptis nõ inueniãtur ꝓhibite. sunt tamẽ fugiẽde q2 ecclesiasticis instõnibus inueniunt̃ terminate.

Q Uia ergo a cõsanguineoꝝ[l] cõiunctionib⁹ sicut ꝓbatũ est abstinere oportet. videndũ est vsq3 ad quẽ gradũ a ↄsanguineis ꝓprijs abstinere oporteat. vel si ex cognatiõe ꝓprie vxoris aliquã duci in cõiugem liceat. ¶ De his ita scribit greg. in cõci

ꝑsbyteri t ¶ Consobrine. cõsobrini dicunt̃ quasi consororini. hij sunt ꝓprie duaꝝ sororũ filij. sobrini vocant̃ cõsobrinoꝝ filij.

v ¶ Uel ꝓuigne sue. i. patrui. τ fm hoc exaudi de priuigna ex secũdis nuptijs. vel dic sue. i. ꝓprie. x ¶ Cõcubitu. ar. ꝙ affinitas ↄtrahit̃ ꝑ coitũ fornicariũ sicut ꝑ legitimũ. vt. j. c. nec.

lio meldensi. Usq3 ad septimã generatione de sua cognatiõe null⁹ ducat vxorẽ.

D E affinitate cõsanguinitatis ꝑ gradus cognationis placuit vsq3 ad septimã generationẽ obseruari Nã τ hereditas rerũ ꝑ legales instroꝝ diffinitiones sancita vsq3 ad septimũ[m] gradũ ꝓtendit heredũ successionẽ. Nõ eñ eis succederet nisi eis ꝺ ꝓpagine cognatiõnis deberet̃. ¶ Itẽ calixt⁹ papa Infamia notant̃ q̃ consanguineas ducũt vxores.

C Oniunctiones cõsanguineoꝝ fieri ꝓhibent̃ q̃re q2 τ has diuine seculiq3 ꝓhibent leges. Leges ergo diuine hoc agẽtes τ eos q̃ ex eis ꝓdeũt nõ solũ eijciũt s3 etiã maledictos appellãt. leges ergo seculi ĩfames tales vocãt τ ab hereditate repellunt. Nos vero sequentes patres nr̃os infamia eos notam⁹ τ infames esse cẽsemus q2 infamie maculis sunt aspersi: nec eos viros nec accusationes eoꝝ q̃s leges seculi reijciũt suscipere debem⁹. eos autẽ ↄsanguineos dicim⁹ quos diuine τ imperatoꝝ ac romanoꝝ atq3 grecoꝝ leges cõsanguineos appellãt τ in hereditate suscipiũt nec repellere pñt. ¶ Item fabianus papa. Affines in. v. generatiõe copulari pñt in. iiij. si fuerint inuẽti nõ separent̃.

D E ꝓpinquis q̃ ad affinitatẽ ꝑ virũ τ vxorẽ veniũt defuncta vxore vel viro in q̃nta generatione cõiungant̃. In q̃rta si inuẽti fuerint nõ separent̃. In tertia tñ ꝓpinq̃tate nõ l3 alteri⁹ vxorẽ ducere post obitũ ei⁹. Equaliter vir cõiungat̃ in mr̃imonio eis qui sunt sibi cõsanguinei τ vxoris sue ↄsanguineis post mortem sue vxoris. Item Qui ꝓpinquã sanguinis vxorẽ ducũt τ separant̃ nõ licebit eis ꝙdiu vtriq3 viuunt alias sibi vxores in cõiugio sociare. Nisi ignorantia excusent̃. ¶ Unde in cõcilio apud vermeriã. Non ꝓhibẽtur vxores ducere q̃ ignorãter incestuz cõmiserũt.

S I q̃s cũ matre τ filia fornicatus fuerit τ ignorãte mr̃e de filia τ filia de mr̃e: ille nũꝙ accipiat vxorẽ. Ille vero si voluerint accipiant maritos. Si aũt hoc scierint ipse femine absq3 maritis ꝑpetuo maneant.

S I vero homo ¶ Itẽ ex eodem.

y ¶ Quos. multi alij sunt qui nõ numerantur hic.

z ¶ Sed inter cathecumios de hac materia dicũt q̃dã spãle esse i incestuosis ꝙ debeãt admitti vsq3 ad missam cathecuminoꝝ tãtũ nã dicũt eos suspẽsos ipo iure q̃ntũ ad hoc. sic simoniacus q̃libz suspensus est quo ad diuina officia. i. q. i. q̃ studet. et c. quibusdaz. de cõse. di. i. ep̃s nulli. abrogatum est. nã dicunt ꝙ iudeus sarracen⁹ heretic⁹ nõ p̃cisus bene possint stare vsq3 ad missam cathecuminoꝝ. ar. de cõse. di. iiij. iudei. nec cõtradicit. xi. q. iij. c. excõicatoꝝ τ. i. q. i. non liceat. nã omia illa intelligũtur de p̃cisis i. noiatim excõicatis vl̃ ꝺ illis q̃ sequũtur heresiz iã dãnatã.

τ ¶ Et orare. ↄ. dis. xxv. c. i. cõtra. j. de cõse. dis. iiij. eos quos. ↄ. s3 ibi grauius fuit delictũ. τ iõ τc.

a ¶ Constituta. dispẽsãdo τ est. hic ar. ꝓ opinione hu. ꝙ. s. dispensatio est ius. vt no. xxxiij. q. ij. in adolescẽtia. τ. c. interfectores.

a ¶ Cõstituta. i. antiquos canones. b ¶ Habebunt. ante incestũ de iure cõi vel post si adolescẽtes sunt vel incõtinentes ex dispensatione. xxxiij. q. ij. in adolescentia.

D E his. vsq3 ad missam. i. vsq3 ad sursum corda: vel vsq3 ad cõsecrationẽ corporis xp̃i. nã tũc cathecumini de eccl̃ia expellebant̃. vel vsq3 ad euãgeliũ. b ¶ Nec cibũ. hoc fit in detestationẽ criminis

sicut al's ali qs tolerat in eccl'ia: nõ tñ ei cõicat in ci bo. vt de vxo re clici. vt. xxx iij. q. ij. placu it.

c Nature. respicit illud verbũ macu lauerit.

e Extraordi naria. i. cir ca naturalia. ꝛ nõ intra ita ꝙ non attige rit claustra pu doris. sed in circuitu pal pitabat.

e Cl'el. i. etiã

f Sepi᷒. qꝛ qua rõne nõ ĩpedit prima eadẽ nec secũ da nec aliqua se᷒ autẽ esset forte si in nõ naturali mẽ bro tũc impe diret. ꝓpter e normitatẽ cri minis. xxxij. q vij. adulterij. ꝛ. xxxij. q. ij. § hoc autem.

g Marita lem. nã si ma ritales affect᷒ intercessissent impediret. ar. ex̃ de spon. iu uenis. nõ ꝓ pter factũ sed ꝓpter cõsen sum. xxvij. q. ij. si quis vxo rem.

h Sacramẽ tis. pollu᷒tis ꝛ pollute. nõ eniz testificat ꝓ se sed ꝓ eo qui eam duce re vult: ꝛ miꝝ est ꝙ cõtra tã violentã pſũ ptionẽ proba tio admittit. ꝛ ideo est con tra. xxxij. q. i. dixit. sed hoc fit in defectũ ꝓbationũ. C. de hereti. l. vl tima. ꝛ obti net forte hꝰ cũ virgo erat et volebat ꝓba re ꝑ aspectuz corporis. xx vij. q. i. nec ali

fornicatus fuerit cũ muliere ꝛ frater ei᷒ nesciẽs eandez duxerit vxorẽ. frater eo ꝙ fratri crimẽ celauerit septẽ annos pe niteat ꝛ post pñiam nubat. mulier autẽ vsqz ad mortẽ peniteat: ꝛ sine spe coniu gij maneat. ¶ De his vero q̃ ignoran ter cõiungunt cetere auctoritates intel ligende sunt. ¶ Vñ iulius papa.

Ex ꝓpinquitate sui sanguinis vel vxo ris vsqz in septimũ gradũ nullus ducat vxorẽ.

Nullũ in vtroqz[h] sexu ꝑ mittim᷒ ex ꝓpinq̃tate sui sangui nis aut vxoris vsqz in septimũ genera tionis gradũ vxorẽ ducere vel icesti ma cula copulari. ꝑterea ꝙ illud adiecim᷒: qꝛ sicut nõ lꝫ alicui xp̄iano de sua ꝯsan guinitate sic nec etiam licet de consan guinitate vxoris sue cõiugẽ ducere pro pter carnis vnitatẽ[e]. ¶ Itẽ ex cõcilio agath. Incestuosi nullo sunt digni no mine cõiugij.

De incestis[f] cõiun ctionib᷒ nihil ꝓrsus venie reserua mus[g] nisi cũ adulteriũ[h] separatiõe sana uerint. Incestos vero nullo mõ cõiugij noĩe deputandos q̃s etiã designare fu nestũ[a] est. hos eñ esse censem᷒: si q̃s reli ctã fratris q̃ pene prius soror extiterat carnali cõiunctione polluerit. si q̃s frat germanã vxorẽ acceperit si q̃s nouercã duxerit: si q̃s cõsobrine[c] sobrineqz se so ciauerit: si q̃s relicte vel filie auũculi mi sceatur: aut patrui filie vel ꝑuigne sue[d] aut q̃ ex ꝓpria cõsanguinitate aliquaz aut quã cõsanguine[e] habuerit concubi tu[f] polluerit. aut vxorẽ duxerit ꝛ q̃s[g] om nes olim ꝛ nũc sub hac ꝯstitutione ince stos esse non dubitam᷒. ꝛ inter cathecu minos[h] vsqz ad satisfactionez legitimã manere ꝛ orare[c] ꝑcipimus: qd̓ ita pñti tẽpore prohibem᷒: vt ea que sunt hacte nus ꝯstituta[a] nõ dissoluam᷒. Sane qui bus ꝯiũctio illicita iterdicit habebũt[b] ineũdi melioris ꝯiugij libertatẽ ¶ Itẽ ex cõcilio ilerdensi. Incestuosi vsqz ad satisfactionẽ excõmunicẽtur.

De his q̃ incesti pollutione se com maculant placuit quousqz in ipso dete stando ꝛ illicito carnis cõtubernio ꝑse uerãt vsqz ad missam[a] tñ cathecumino rũ in eccl'ia admittant: cũ quib᷒ etiã nec cibũ[b] sumere vlli xp̄ianoꝝ sicut apl's ius sit licebit. ¶ Itẽ greg. papa ad felicem miscene ciuitatis epm. Null᷒ ducat in vxorẽ a cõsanguineo suo cognitaz vel aliqua pollutione maculatam.

Nec eã quã aliq̃s ex ꝓpria cõsan guinitate cõiugẽ habuerit vel aliq̃ illi cita pollutione maculauerit in cõiugiũ ducere vlli xp̄ianoꝝ licet vel licebit. qꝛ incestuosus est talis coit᷒: ꝛ abhomina bilis deo ꝛ cunctis hoĩb᷒. Incestuosus vero in nullo cõiugij noĩe deputandos a sanctis patrib᷒ statutũ esse legimus. ¶ Nature[c] videlicz ordine. si vero ex traordinarie nõ sic. Ait eñ vrbanus papa secũdus grano neapolitano epo

Extraordinaria pollutio in naturali bus non impedit matrimonium.

Extraordinaria[e] pollutio non nisi in naturalib᷒ admissa: vel[e] sepius[f] reite rata citra maritalẽ[g] affectuz si ꝑbitis sa cramẽtis[h] ita esse ꝯstiterit queadmodũ nobis tuis designatuz est l'ris: nõ videt matrimoniũ ĩpedire[i] q̃uis ipsa sit crimi nosa ꝛ dãnabilis. ¶ Itẽ iulius papa. Null᷒ ducat relictã ꝯsanguineorũ vxo ris sue vsqz in tertiam ꝓgeniem.

Et hoc quoqz statutũ est vt relictã patris vxoris sue. relictam fratris vxoris sue: relictã filij vxoris sue nemo sibi in matrimoniũ sumat relictã cõsan guineoꝝ vxoris sue vsqz in tertiã ꝓge niẽ nemo sibi in vxorẽ sumat. in q̃rta au tẽ ꝛ in q̃nta si inuenti fuerint non sepa rentur. ¶ Idẽ. A cõsanguineis ꝓprijs vel sue vxoris pariter cuiqz est abstinẽ dum.

Equaliter vir coniungat cõsanguineis ꝓprijs ꝛ consangui neis vxoris sue. ¶ Itẽ isidorus ex cõci lio maticensi. In parentela ꝓpria ꝛ cõ iugis eadẽ cõsanguinitas est obſuãda

Sane cõsanguinitas q̃ in ꝓprio vi ro cõseruãda est: hec nimirũ in vxo ris parẽtela de lege nuptiaꝝ custodien da est: qꝛ ꝯstat eos duos fuisse in carne vna. Ideoqz cõis illis vtraqz parẽtela credẽda est. sicut scriptũ est. Erunt duo in carne vna. ¶ Itẽ augu. Nurus nõ est aliter deputanda ꝙ filia.

Si vir ꝛ vxor nõ iam duo sed vna caro sunt: nõ est aliter nur᷒ depu tanda ꝙ filia. ¶ Itez greg. papa epis gallie. Vsqz ad septimũ gradũ ꝓgeniẽ suam vnũquẽqz seruare oportet.

Progeniẽ suã vnũquẽqz vsqz ad septimã ſuare decernim᷒ genera tionẽ: ꝛ ꝙdiu se agnoscãt affinitate ꝓ pinquos ad cõiugalẽ copulã accedere denegam᷒. qd̓ si fecerint separentur. ¶ Itẽ nicolaus papa amaleuitane se dis suffraganeis. De eodem.

De cõsanguinitate sua null᷒ vxorẽ ducat vsqz post generatiões septi mã vel quousqz parẽtela cognosci pote rit. Laicus vero vxorẽ simul ꝛ ꝯcubinã habẽs nõ cõicet eccl'ie. ¶ Itẽ ex conci lio guarmaciensi. Quousqz inter aliq̃s generatio recordat aut in memoria re tinetur sibiinuicẽ non copulentur.

In copulatione fideliũ generatiõis numerũ nõ diffinim᷒: sꝫ statuim᷒ vt nulli liceat xp̄iano de ꝓpria cõsangui nitate seu cognatione accipere vxorem vsqz dũ generatio recordat aut cogno scitur: aut in memoria retinet. ¶ Itez ex cõcilio lugduñ. Ex ꝓpinquitate sui sanguinis vsqz in septimũ gradũ null᷒ ducat vxorem.

qua. ꝛ quod iurat ẽ ex habundãti ꝛ ad cautelã. ar. xxxiiij. q ij. in lectum. Itẽ au ditur hic criminosus testis turpitudinem suam allegans: im mo non est testis sꝫ interrogat de facto suo. iiij. q. iij. §. item serui.

i Impedire. talis pollutio non debet impedire eum quin possit ducere cõsan guineam illius. q̃a nec fecit sanguinis cõmixtionẽ: nec car nis vnitatẽ. sed q̃d si aliquis referaret seras illas nonduz tamẽ ꝓcessit ad con summ[a]tionẽ operis nũq̃d talis cõmixtio carnis ĩpedit matri moniũ cũ cõsangui nea illi᷒. dico ꝙ nõ. quia nec ibi sangui nis commixtio: nec carnis vnitas. s. e. nullum. ꝛ. xxvij. q. ij lex.

NUlli ex ppinq̃tate sui sanguinis vsq3 ad septimũ gdũ
vxores ducãt: neq3 sine bñdictione sacerdotis. Qui ãt
nupturi erũt a sacerdote bñdicti nubere audeant: nec aliter p̃
sumãt. ¶ Premissis auctoritatib⁹ q̃sq3 phibet a cõiũctione
ɔsanguineoꝝ vsq3 in septimã generationẽ. ¶ Sed obijcit il
lud gregorij ad aug. angloꝝ epm. Anglicis pmittit vt quar
ta vel quinta generatione copulentur.

QUedã lex romana pmittit vt siue fratris ⁊ sororis seu
duoꝝ fratrũ germanoꝝ seu duaꝝ sororũ fili⁹ ⁊ filia misceant
s3 exp imẽto didicim⁹ ex tali cõiugio sobolẽ nõ posse succresce
re. vñ necesse est vt q̃rta vel q̃nta generatio fideliũ licẽter sibi
cõiungant. ¶ S3 idẽ humilim⁹ pr̃ gregori⁹ post multũ tpis
a felice messane ciuitatis sicilie p̃sule req̃sit⁹: vtrũ augustino
scripserit vt angloꝝ q̃rta generatiõe ɔcta mr̃imonia minime
soluerent inter cetera talẽ rõnẽ reddidit. ¶ Qð scripsi augu
stino angloꝝ gẽtis epõ alũno videlic3 vt recordaris tuo. ipsi
etiã angloꝝ geti q̃ nup ad fidẽ venerat ne a bono qð accepe
rat metuẽdo austeriora recederet spãliter ⁊ non generalit me
certissime scripsisse cognoscas. vñ ⁊ mihi ois romana ciuitas
existit testis. Nec ea intẽtione hec eis scripsi mãdata: vt post
q̃ firma radice in fide fuerint solidati: si infra ppriã ɔsangui
nitatẽ inuẽti fuerint nõ separent. aut infra affinitatis lineã. i.
vsq3 ad septimã generationẽ ɔiungant. s3 q̃ adhuc illis neo
phitis existẽtib⁹ eis primũ illicita cõsentire ⁊ eos ṽbis ac exẽ
plis istruere oportet. Nã iux̃ aplm q̃ ait. lac dedi vobis potũ
nõ escã. Illis mõ nõ posteris vt p̃fixũ est tpib⁹ tenẽda indul
simus ne bonũ qð infirma radice plãtatũ erat exureret: s3 ali
quãtulũ firmaret: ⁊ vsq3 ad pfectionẽ custodiret. ¶ Itẽ obij
citur illud cabiloñ. cõci. In quinta vel sexta generatione nul

COntradicim⁹ in q̃rta lus amplius copulet cõiugio.
vel q̃nta vel in sexta generatione null⁹ ampli⁹ in cõiugio
copulet. vbi aũt post interdictũ factũ fuerit inuẽtũ separetur
¶ Hac auctoritate dũ in sexta generatione ɔiugiũ iterdicit
in septima pmitti videt. s3 gdus cognationis sm q̃sdã varie
cõputant. alij nãq3 prẽm in pmo gdu filios in scdo ponunt.
alij pmũ gradũ filios appellãt: negãtes gdu3 ɔgnationis in
ter prẽm ⁊ filiũ esse: cũ vna caro pbent pr̃ ⁊ fili⁹. Auctoritates
ergo q̃ cõsanguinitatis cautelã vsq3 in septimũ gdũ phibẽt
prẽm ponũt in primo gdu. Illi vero q̃ vsq3 ad sextũ gdũ pro
hibẽt pmũ gdũ filios appellãt. atq3 ita fit vt eedẽ psone sm
hanc diuersitatẽ inueniant in sexto vel septimo gdu. Ite3 il
lud fabiani q̃ affines in q̃nta generatiõe copulari iubent vi
detur esse ɔriũ illi decreto iulij pape. Sicut nõ l3 villi xp̃iano
de sua cõsanguinitate vxorẽ ducere. sic etiã nõ lic3 de cõsan
guinitate vxoris sue cõiugẽ ducere ppter carnis vnitatẽ. Si
militer etiã inuenit ɔriũ illi caplo greg. Nec eã quã aliq̃s ex
ppria ɔsanguinitate habuerit cõiugẽ ⁊c. Sed illud fabiani
intelligendũ est de duab⁹ psonis inter se affinitate cõiunctis
vt sunt vxores duoꝝ fratrũ: si cõtigerit vnã eaꝝ alicui in mr̃i
monio copulari post mortẽ ei⁹ vir nõ poterit affinẽ supstite3
in cõiugẽ ducere nisi in q̃nto gdu affinitatis inueniant. vñ q̃
nouercã alicui⁹ in vxorẽ duxerit: post mortẽ ei⁹ vxorẽ puigni
ducere nõ poterit. Hinc etiã iuli⁹ papa alibi ait. Relictã con
sanguineoꝝ vxoris sue: nõ ait ɔsanguineã vxoris sue s3 reli
ctã ɔsanguineoꝝ vxoris vsq3 in q̃rtam generationẽ null⁹ du
cat vxorẽ. ¶ Pascalis ṽo papa scðs scribẽs regino epõ. ter
tiũ gen⁹ affinitatis assignat cui⁹ copula nõ vltra scðm gdu3
inuenit phibita. Ait eñ. Duoꝝ cõsobrinoꝝ coniuges vni ⁊

POro duoꝝ cõsobrinoꝝ ɔiuges eidẽ nubere nõ pñt.
q̃uis diuersis tpib⁹ viro vni alterã post alteri⁹ obitũ nu
bere ipsa p̃ter auctoritatẽ canonicã publice honestatis iusti
cia ɔdicit ⁊ nouit prudẽtia tua: q2 ita ab vxoris sicut a viri cõ
sanguineis abstinendũ est. ¶ Illud aũt greg. ⁊ iulij pape in
telligit de ɔsanguinitate viri vel vxoris vt post morte3
alicui⁹ eoꝝ nulli de cognatiõe defuncti viri supstes ma
trimonio copulet. ¶ Demõstratũ est vsq3 ad quẽ gdũ
q̃sq3 a ppa ɔsanguinitate vl ɔgnatiõe sue vxoris absti

MOdo q̃rit q̃re vsq3 ad se Q. iiij. nere debeat.
xtũ gdũ cõsanguinitatis cõiũctio phibeat.
¶ De his ita scribit isidorus ethimologiaꝝ li
bro. xi. c. vi. Quare vsq3 ad sextũ gdum ɔsanguinitas

COnsanguinitas dũ se paulatim p obseruet.
paginũ ordinib⁹ dirimẽs vsq3 ad vltimũ gradũ se
subtraxerit ⁊ ppinq̃tas esse desierit: tunc primũ lex i ma
trimonij vinculu3 eã recipiet: ⁊ q̃dãmodo reuocabit fu
gientẽ cõsanguinitatẽ. Ideo aũt vsq3 ad sextũ gdũ ge
neris ɔsanguinitas statuta est: vt sicut sex etatib⁹ mũdi
generatio recordat ⁊ homis status finit: ita ppinq̃tas
generis tot gradibus terminetur. Q. v.

DE gradib⁹ vero cõsanguinitatis huõ cõputan
di sunt. beat⁹ isidor⁹ sic loquit. Quõ dirimũt
cognationis gradus.

SEries ɔsanguinitatis sex gdib⁹ hoc mõ dirimit.
fili⁹ ⁊ filia qð est frater ⁊ soror sit ipse trunc⁹. illis
seorsum seiunctis: ex radice illi⁹ trunci egrediunt isti ra
musculi: nepos ⁊ neptis prim⁹: pnepos ⁊ pneptis scðs
abnepos abneptis terti⁹: adnepos ⁊ adneptis q̃rt⁹: tri
nepos ⁊ trineptis q̃nt⁹: trinepotis fili⁹ ⁊ trineptis filia
sextus. ¶ Itẽ alexãder scðs neapolitanis clericis ⁊ oi
bus epis atq3 iudicib⁹ p italiã constitutis scribit de hu
iuscemodi ita dicens. Quomodo cõputandi sunt ɔsan

AB sedẽ aplicam plata est guinitatis gradus.
questio nouiter exorta ð gradib⁹ ɔsanguinitatis
quã q̃dã legũ ⁊ canonũ imperiti excitãtes eosdẽ ppinq̃
tatis grad⁹ cõtra sacros canones ⁊ ecclesiasticũ morem
numerare nitunt. nouo ⁊ inaudito errore affirmãtes q̃
germani fratres vel sorores inter se sint in scða genera
tione. filij eoꝝ ⁊ filie in q̃rta. nepotes vel neptes eoꝝ in
sexta. tali q̃ mõ pgeniẽ cõputantes: ⁊ in hmõi sexto g
du eã terminãtes dicũt deinceps viros ac mulieres int
se posse nuptialia iura ɔhere ⁊ ad hmõi pphanũ errorẽ
cõfirmandũ in argumentũ assumũt seculares leges q̃s
iustinian⁹ imparor pmulgauit de successiõib⁹ ɔsangui
neoꝝ q̃bus cõfisi ostẽdere moliunt: fratres in scðo gdu
esse numerãdos: filios eoꝝ in q̃rto: nepotes ⁊ neptes in
sexto. sic seriẽ genealogie terminãtes numerationẽ san
ctoꝝ patrũ ⁊ antiquã eccl'ie cõputationẽ ad nos vsq3 p
ductã: puersa quadã calliditate disturbare nitunt. nos
vero deo annuẽte hanc q̃õnẽ discutere curauimus in si
nodo habita in lateranẽsi ɔsistorio conuocatis ad hoc
opus epis ⁊ clericis atq3 iudicib⁹ diuersarũ puinciarũ
deniq3 diu ventilatis legib⁹ ⁊ sacris canonib⁹ distincte
inuenim⁹ ob aliã atq3 aliã cãm: alterã legũ fieri: altera3
canonũ cõputationẽ. In legib⁹ siq̃dem ob nihil aliud
ipsa graduũ mẽtio facta est: nisi vt hereditas vel succes
sio ab vna ad alterã psonã inter cõsanguineos deferat
In canonib⁹ vero ob hoc pgenies cõputat vt apte mõ
stretur vsq3 ad quotã generationẽ a ɔsanguineoꝝ nu
ptijs sit abstinendũ. Ibi p̃scribit vt hereditas ppinq̃s
mõ legitimo cõferat. hic vero vt rite ⁊ canonice inter fi
deles nuptie celebrent. in legib⁹ distincte nõ numerant
grad⁹ nisi vsq3 ad sextũ gradũ. in canonib⁹ ṽo vsq3 ad
septimã distinguunt generationẽ. Hac igit de cã q2 he
reditates nequeũt vltra deferri nisi de vna ad alterã pso
nã. idcirco curauit secularis imparor in singulis psonis
singulos pficere grad⁹, q2 ṽo nuptie sine duab⁹ nõ pñt

fieri psonis. ideo sacri canones duas in vno gradu cst i
tuere personas. Utraqz tñ cõputationẽ si attẽte z subti
liter pspecta fuerit idẽ sensisse: z eandẽ in eis sniam esse
atqz ad eundẽ terminũ ouenire manifestissimũ erit. Iu
stinian⁹ nãqz vsqz ad quẽ gradũ consanguinitas ipsa p
duret in suis legib⁹ nõ diffiniuit. canones vero vltra se
ptimã nullã numerãt generationẽ. Sexto quippe gradu
determinato in ipsis legib⁹ subintulit impator hacten⁹
ostendisse sufficiat queadmodũ grad⁹ cognatõis nume
rent. Nãqz ex his palã erit intelligere queadmodũ vlte
riores grad⁹ numerare debeamus. Generata quippe pso
na gradũ adijcit. Ecce in his verbis aperte ostendit ta
les grad⁹ qles isti cõputãt nõ tñ vsqz ad sextũ. verũ etiã
vltra numerare debere. Quippe cum vltra sextũ vlterio
res grad⁹ numerandos esse decernat. vbi em̃ vlteriores
noiat grad⁹ aperte indicat nõ sex tñmodo esse gradus
sed sex finitis adhuc alios numerandos. nec mirũ cũ in
pcedentib⁹ ipse firmauerit impator decimũ etiã graduz
qd dicendo nõ esse tñmodo sex luce clari⁹ confitet. Hic
ergo euigilent z aciẽ mẽtis intẽdant si possint qs hacte
nus istiusmodi ptulit error. Enimuero vbi sm leges inter
agnatos vel cognatos defert successio osanguineos es
se nõ dubiũ est. Neqz em̃ sibi succederent nisi inter se te
ste iustiniano in decimo gdu sibi attinerẽt. cõsanguinei
igitur sibi sunt q sic sibi succedũt qz in decimo gdu osan
guinei sibi existunt. nõ est terminata cõsanguinitas vt
isti fatent in sexto tñmõ gdu. Quid ergo dicent: cõpu
tatis nãqz gradib⁹ sicut isti numerãt: aut finit osangui
nitas in sexto gdu aut nõ. si aũt finit fallaces erunt le
ges qb⁹ isti nitunt q in decimo gdu sibi succedere osan
guineos iubẽt qz si nõ finit consanguinitas in hmõi se
xto gradu. falsidici erũt isti q vltra illũ sextũ gdũ nolũt
cõputare cõsanguinitatẽ. Igit aut leges erũt false aut
isti q sic finiunt generationẽ: sz vt veridice leges z vera
ces sint canones. dicam⁹ id qd veritas hz. s. qz nõ termi
natur osanguinitas in hmõi sexto gradu: sed terminat
in septimo sm canones gradu. vtraqz em̃ cõputatio si
cut supius dixim⁹ vno fine cõcludit. Nãqz duo gradus
legales vnũ canonicũ gradũ efficiũt. Fratres itaqz qui
sm seculares leges dicunt i scdo gradu. iuxta canones
numerant in pmo. filij fratrũ q illic numerant in qrto h
cõputant in scdo. Nepotes vero q ibi in sexto isti h nu
merant in tertio. sic deinceps q legib⁹ scribent in octa
uo z decimo. in canonib⁹ diffiniuntur in qrto z in qnto
Atqz hoc mõ de reliqs sciendũ est: vt q sm canones di
cũtur in sexto vel in septimo. sm leges accipiant in duo
decimo vel in decimoqrto. hãc cõputationẽ intelligẽs
prudẽtissim⁹ pater nr papa gregori⁹: dũ quererent in qta
generatõe fideles oiungi debeãt ipsas seculares leges
in testimoniũ adducẽs augustino anglor epo sic rescri
psit. Quedã terrena lex in romana re publica pmittit vt
siue fratris z sororis siue duor fratrum germanor vel
duar soror fili⁹ z filia misceant. sed expimẽto didicim⁹
ex tali cõiugio soboles nõ posse succrescere. vñ necesse
est vt iã in tertia vel in qrta generatione copulatio fide
liũ licẽter sibi cõiungi debeat. Nã a scda quã pdiximus
oĩno debẽt abstinere. Ecce hic monstratur aperte filios
z filias fratrũ in scda generatiõe numerari. sz si fratrũ fi
lij vel filie nũerãtur in scda fieri non põt vt ipsi fratres
nõ sint in pma. Qd si fratres cõputantur in prima filij
eor in scda. dubiũ nõ est qn eorũ nepotes sint in tertia:
pnepotes in qrta. sic z de reliqs vsqz ad septimũ gdum
Sed sunt qdã q ex his sancti greg. verbis qbus ait vt
in tertia vel qrta generatiõe copulẽtur fideles occasio
nẽ accipiũt illicita infimonia otrahendi dicẽtes se hoc iuste
facere posse qz tã prudẽtissim⁹ doctor sua sentẽtia diffiniuit
Isti itaqz q hoc se velamẽto defendere nitũtur aduertãt in
eiusdẽ patris sentẽtijs: hoc nõ generaliter cunctis: sed spãli
ter anglor genti mãdasse. Nã postmodũ a felice messane si
cilie ciuitatis psule requisit⁹ si hoc qd augustino mãdauerat
generaliter cũcte ecclie tenendũ esset: aptissime mõstrauit nõ
alijs hoc qz illi genti mãdasse ne bonũ qd inceperãt metuen
do austeriora desererẽt. sed z illis postqz in fide essent firma
radice solidati z vniuersali ecclie censuit semp esse tenenduz
vt nullã de ppria osanguinitate vel affinitate infra septimã
generationẽ aliquis sibi audeat cõiugio copulare. Ecce ap
te monstratũ est ex verbis ipsi⁹ legis z auctoritate prudẽtis
simi pape greg. quid de gdibus osanguinitatis numerãdis
sentire debeam⁹. qͥuis alia qz rõ pari mõ ipsos deuincat ad
uersarios. nã si vt ipsi fatẽtur in illo sexto gdu consanguini
tas finiretur. oẽs personarũ ramusculos qui vltra graduz il
lũ in pictura arboris cõtinẽtur velut supfluos oporteret de
truncari. Sed qz oẽs q in pictura pdicte arboris otinẽtur ex
vna parẽtela cõsistũt nunqz sine diminutione cõsanguinita
tis a se poterũt separari. veluti non sine dãno cuiusqz psone
valẽt a pprio corpore: man⁹ brachia z pedes truncari. Illa
quoqz pceptio sanctor canonũ q iubet a ppria abstinere cõ
sanguinitate qzdiu recordat generatio. aut in memoria reti
net. nec a pdicta parẽtele discrepat cõputatiõe. Nã si in his
septẽ gradib⁹ canonice z vsualit oĩa ppinqtatuz noĩa nume
rẽtur vltra quos nec osanguinitas inuenit nec noĩa graduũ
reperiũtur. nec successio põt ãplius progari nec memoriter
ab aliquo gñatio recordari. Ne vero in hac osanguinitatis
oputatiõe aliq de hinc ãbiguitas valeat remanere: aliã quã
quidã faciunt numeratõez in hac etiã alia disputatiõe duxi
mus discutiẽdaz. Sũt em̃ quidã qui nõ a fratrib⁹: sz a filijs
eor id est patruelibus vl cõsobrinis genealogiaz numerare
incipiũt dicẽtes filios fratr in prima generatiõe oputari de
bere. qz fratres quasi quidã trũcus ex q ceteri ramusculi ori
antur: existũt. Sed nec ista graduũ cõputatõ si bñ intellecta
fuerit ab ea quã superi⁹ exposuim⁹ in snia poterit eẽ diuersa.
Isti eĩ q initiũ numerãdi sumũt a filijs frm nõ pgrediunt vl
tra sextã gñatõez: sz sicut totius mũdi sex etates existũt z hu
mane vite idẽ sex. ita etiã in cõsanguitate sex tñmodo au
tumãt cõputãdas eẽ gñatiões. qb⁹ finitis noue oiũctiõis di
cũt posse fieri initiũ vt qsi fugiẽtez possint reuocare cõsangui
nitatẽ. Hec itaqz cõputatio q incipit a frm filijs z numeratur
vsqz ad sextã tãtũdez valz qntuz ea q incipit a frib⁹ z cõputa
tur vsqz ad septimã. nec vlla in sensu cõsistit diuersitas qͥuis
in numero graduuz varietas videat. Ultima em̃ gñatio si a
fratrib⁹ sumat initiũ numerãdi septima inuenit. si a filijs frm
sexta repit. Taliter igit determinatis gradib⁹ cõsanguini
tatis aplica auctoritate vos admonem⁹ fratres z filij vt om
nibus sic seriẽ genealogie cõputandã esse intimetis quemad
modũ sancti patres numerandã esse sanxerũt: z antiqu⁹ mos
sancte z vniuersalis ecclie p longa tpa olim cõputasse mon
strat. Nã si qs puersa z obstinata mẽte a recto tramite aplice
sedis deuiare voluerit: z aliter qz nos in nuptijs celebrandis
grad⁹ parẽtele numerare cõtenderit. primũ p sua temeritate
celesti pena plectet. postmodũ vero gladio perpetui anathe
matis nouerit se iugulandũ. ¶ Itẽ gregori⁹ papa.

Quare cõsanguinitas vxoris ad viri pertinere dicit z quõ affinitates sunt cõputãde.

Porro aũt de affinitate
quã dicitis parẽtelã esse q ad virũ ex parte vxoris seu q
ex parte viri ad vxorẽ pertinet. manifestissima rõ est: qz si sm
diuinã sniam ego z vxor mea sum⁹ vna caro pfecto mihi z il
li mea suaqz parentela ppinqtas vna efficit. Quo circa ego
z soror vxoris mee in vno z pmo gradu erimus. Fili⁹ vero ei⁹

in scd̄o gradu erit a me. Neptis vero in tertio gd̄u. idqꝫ vtrimqꝫ in ceteris agendū successiōib⁹ vxorē vero ꝓpinq̄ cuiuscūqꝫ gd̄⁹ sit: ita me oportꝫ attēdere quēadmodū ipsi⁹ ꝙ gd̄⁹ aliq̄ femia ꝓpe ꝓpinq̄tatis sit. Qd̄ nimirū vxori mee de ꝓpinq̄tate sui viri in cūctis cognatiōis gradib⁹ cōuenit obſuari. Qui v̄o alioꝝ sentiūt antixp̄i sunt: a q̄b⁹ nos tāto solicit⁹ oportꝫ cauere q̄nto aperti⁹ deꝑhēditis illos diuinis legib⁹ oppugnare. ¶ Itē zacharias papa. **Qualiter gd̄⁹ parētele cōputant̄.**

Parentele g̃dus taliter cōputam⁹. Si q̄dē ego ꝛ frater me⁹ vna generatio sum⁹: ꝑmū ꝙ gd̄ū efficim⁹. nullo gd̄u distam⁹. Rursus fili⁹ me⁹ fratrisqꝫ mei fili⁹ scd̄a gn̄atio sunt: ac gd̄ū scd̄m faciūt: nec a se aliquo gd̄u sepant̄. atqꝫ ad hūc modū cetere sunt successiōes habēde. Porro de affinitate quā dicitis parētelā ꝛc. vt supra. c. greg. ¶ Itē alexāder papa scd̄s. **Equiuocatio est cū soror vxoris cognata vocat̄.**

Quod aūt frater soror que vxoris tue cognati tui dicunt̄ eq̄uocatiōis iure sit ꝛ necessitate vulgaris appellatiōis potiusꝙ vlla cā ꝯgnationis. vxor em̄ fratris fratrissa poti⁹ ꝙ cognata vocat̄ mariti frat̄ leuir d̄r. duorū aūt fratrū vxores vocant̄ ianitrices q̄si eandē ianuā tenētes: vel ꝑ eandē ianuā intrantes: viri soror glos appellat̄ Sororis autē vir nō hꝫ sp̄ale nomē nec vxoris frater. ¶ Itē isidor⁹. **Noīa gd̄uū supioꝝ seu inferioꝝ siue ex latere venientiū.**

Primo gd̄u supiori linea cōtinent̄ pater ꝛ mater. Inferiori fili⁹ ꝛ filia. quib⁹ nulle alie persone iungunt̄. ¶ Scd̄o gd̄u cōtinent̄ superiori linea au⁹ auia. Inferiori nepos neptis. In trāsuersa: frater ꝛ soror q̄ ꝑsone duplicant̄. auus ꝛ auia tā ex p̄re ꝙ ex m̄re accipiunt̄. Que ꝑsone sequentibus ꝙ gd̄ib⁹ siliter ꝑ substātia eoꝝ q̄ in q̄ gd̄u ꝯsistūt ipso ordine duplicant̄ Iste ꝑsone in scd̄o gd̄u iō duplices appellant̄: qꝛ duo aui sunt ꝛ patern⁹ ꝛ maternus. Itē duo genera nepotū sunt siue ex filio siue ex filia ꝓcreati. frater et soror ex trāsuersa veniūt. i. aut frat̄ p̄ris aut frater m̄ris: q̄ aut patru⁹ aut auūculus noīat̄: q̄ ꝛ ipsi hoc ordīe duplicant̄. ¶ Tertio gradu veniūt supra pauus ꝛ pauia ꝛ īfra ꝓnepos ꝛ ꝓneptis. Ex obliq̄ q3 fratris sororisqꝫ filius vl' filia patruus amita. i. p̄ris frater ꝛ soror. auunculus matertera. i. m̄ris soror ꝛ frater. ¶ Quarto gd̄u veniūt supra abau⁹ abauia. Infra abnepos abneptis. Ex obliquo fratris ꝛ sororis nepos neptis patruelis frater soror patruelis. i. patrui filius vel filia ꝯsobrin⁹ ꝛ ꝯsobrina. i. auūculi ꝛ matertere fili⁹ vel filia. amitin⁹ vl' amitina. i. amite fili⁹ vel filia. Itēqꝫ cōsobrini q̄ ex duab⁹ sororib⁹ nascunt̄ q̄b⁹ accrescit patru⁹ magn⁹ amita magna. i. aui p̄rni frater ꝛ soror auūcul⁹ magnus matertera magna. i. auie tam paterne ꝙ materne frater ꝛ soror. ¶ Quinto gd̄u veniūt supra q̄dē atau⁹ atauia. Infra abnepos abneptis. Ex obliq̄ fr̄is ꝛ sororis ꝓnepos ꝛ ꝓneptis fratris patruelis ꝛ sororis patruelis amitini amitine ꝯsobrini ꝯsobrine. fili⁹ vl' filia ꝓprior sobrinus ꝓprior sobrina. i. patrui magni amite magne auunculi magni matertere magne filius vel filia quibus accrescūt ꝓpatru⁹ ꝛ ꝓamita. Hij sunt paui p̄rni frater ꝛ soror ꝓauūcul⁹ ꝓmatertera. hij sunt pauie p̄rne ꝛ m̄rne frater ꝛ soror ꝑ auiqꝫ m̄rni. Hec sp̄es nec aliis gd̄ib⁹ ꝙ scp̄ta est: nec aliis vocabul' declarari p̄t. ¶ Sexto gd̄u veniūt supra tritau⁹ tritauia īfra trinepos trineptis. Ex obliq̄ fratris ꝛ sororis abnepos ꝛ abnept̄ fratris patruel' et sororis patruelis amitini ꝛ amitine cōsobrini cōsobrine patrui magni amite magne auunculi magni: matertere magne. nepos neptis ꝓprioꝝ ꝯsobrini fili⁹ vel filia. Abpatru⁹ abamita hij sunt abaui p̄rni frater ꝛ soror. ab auūculus abmatertera: hij sunt abauie paterne materneqꝫ frater ꝛ soror abauiqꝫ materni. Hec qꝫ explanari āplius nō p̄nt ꝙ ipse auctor disseruit. ¶ Septio gd̄u q̄ sunt cognati recta linea supra infraqꝫ ꝓpriis noib⁹ nō appellant̄: sed ex trāsuersa linea cōtinent̄ fratris ꝛ sororis atnepos atneptis ꝯsobrini filij filieqꝫ. successiōis idcirco gd̄us sex ꝯstituti sunt. qꝛ vlteri⁹ ꝑ rerū naturā nec noīa inueniri nec vltra successio ꝓpagari pōt. In hiis sex gd̄ibus oīum ꝓpinq̄tatum oīa noīa cōtinent̄: vltra q̄s nec affinitas inueniri: nec vltra successio ampli⁹ pōt ꝓrogari. ¶ De gradib⁹ cōsanguinitatis vel affinitatis quot sunt ꝛ quō cōputandi sunt: q̄b⁹ etiā noib⁹ appellent̄ auctoritate beati isidori atqꝫ gregorij et alexādri sufficienter demonstratū est.

Nunc querit̄ q̄bus accusantib⁹ [a] vel testificātib⁹ ꝯsanguineoꝝ cōiunctio dirimēda sit. De his ita scribit fabianus papa.

Cōsanguinei tn̄ vel si ꝓgenies defecerit antiq̄ ꝛ veraces ꝓpinq̄tatē in sinodo cōputēt.

Consanguineos [b] extraneoꝝ null⁹ [c] accuset [d] vel consanguinitatē in sinodo cōputet [e]: sed ꝓpinqui [f] ad quoꝝ notitiā [g] ꝑtinet id est pat̄ ꝛ mater: frater ꝛ soror: patru⁹ auuncul⁹: amita matertera ꝛ eoꝝ ꝓcreatio. Si autem ꝓgenies tota defecerit [h] ab antiquioribus ꝛ veneratiorib⁹ q̄bus eadē ꝓpinq̄tas nota sit [i] ep̄s canonice perquirat. ꝛ si inuenta fuerit ꝓpinquitas: separentur

Nunc accusantibus. h' questio. vi. expeditur. ī. e. c. i. ꝛ. ij. extra qui matri. accu. pos. videt̄. extra de sen. ꝛ re iudi. tenor. nam cōsanguinei ꝑferunt̄ extraneis ea ratiōe: qꝛ meli⁹ possunt scire suam consanguinitatē tn̄ carentis tn̄ testibus tn̄ ex recitatione maioꝝ ꝛ aliis argumentis hoc tamē qd̄ dicit de cōsanguineis in testimonio admittēdis exaudi tn̄ cum de consanguinitate agat̄. nā si sup alio agerent̄: non sunt admittendi nisi cū eo tēperamento qd̄ di. xi. iij. q. v. in prin. et etiā in summa. ꝛ h' ꝓbat̄ extra de testi. sup eo. ij. Itē licꝫ soli cōsanguinei accusare possint matrimonium: tamen quilibet pōt denunciare, vt extra de cogna. spi. tua. ꝛ licet ꝑ denunciationē non agat̄ nisi ad penitentiā vt extra de accu. super his. tn̄ qꝛ in hoc casu nō possunt penitere nisi separent̄ iudex ex officio suo separabit eos. ar. xxiiij. q. iij. ecce.

Consanguineos. ar. ꝙ peregrini aduene alienigene non recipiant̄ in cā ꝯsanguinitatꝭ: ꝛ ꝙ ꝓpinqui ceteris ꝑsonis ꝑferātur. si cōtradixerint qd̄ verū est. vt extra q̄ matri. accu. pos. videt̄.

c ¶ Nullus. nisi deficiente parētela, vt hic in fi.

d ¶ Accuset. impropie sm̄ h. ar. C. d̄ in offi. testa. parētib⁹. ibi ponit̄ accusare ꝓ agere. ꝛ no. ꝙ causa matrimonialis non est criminalis nec ciuilis. etiā vbi de crimine agitur in foro ecclesiastico: sed mixta. extra de ꝓcura. tue.

e ¶ Vel consanguinitatē cōputet ꝛc. h' referas ad testem. ꝛ est ar. ꝙ non potest idem accusator eē ꝛ testis ī causa criminali: qd̄ verū est. licet q̄dā consentiāt dicentes h' speciale esse ī matrimonio. vt idem sit accusator ꝛ testis. ꝛ sic est speciale ꝙ non iuretur in eo d̄ calūnia cū sit q̄stio spiritualis. extra d̄ iuramē. calū. literas. ꝛ ꝙ cōsanguinei admittunt̄: ꝛ ꝙ non omnino obſuatur ordo iudiciari⁹ extra vt lite nō cōtesta. ad h' decus. ꝛ ꝙ valet testimoniū de auditu. ī. c. de parentela quia post publicationē attestationū testes possūt induci. extra de testi. series.

f ¶ Propinqui. hic preferuntur ꝓpinqui ꝛ in accusatione adulterij. C. de adult. quāuis. ꝛ in īterdicto de libero homine exhi. vt ff. de libe. ho. exhi. l. iij. §. penulti. ꝛ in accusatione de effusis ꝛ deiectis. ff. de eff. ꝛ deiec. si vero. §. cū autē

Q. vi.

g ¶ Notitiā. ar. ꝙ non sit idone⁹ testis in hac cā qui non habuerit notitiā ꝯsanguineoꝝ q̄s ꝯputat si suo tp̄e fuerunt.

h ¶ Defecerit qꝛ nō sunt vl' nesciūt vl' sūt infames.

i ¶ Nota sit. aū morā qd̄ ꝯ nē. eē d̄ ꝯsan. ꝛ affi. ex literis.

Notificamus. defuncte. mortua enī erat vxor eius cuius consanguineā postea accepisse dicebatur vel affinem.

¶ Qui bone fame. arg. ꝙ debent esse bone fame testes in probanda consanguinitate. ⁊ extra de testi. c. in litteris. ⁊ extra. e. ti. l3. Sed quid si criminosus seruus vel infamis contraxit: nunquid possunt ibi admitti homines similis conditionis. videtur ꝙ sic. ij. q. vij. si heretic9. C. de in offi. tes. in arenam. dico ꝙ non. sicut nec alias dico criminosos testes cōtra criminosum admittēdos nec enī habet ibi locū replicatio.

m ¶ Eis. i. accusatoribꝰ testes ei nō puniunt anteꝗ̄ dicāt testimonium. ar. C. d testi. nullum. est tamē arg. hic ꝓ hug. ꝙ idem possit esse accusator ⁊ testis i huiusmodi causa.

n ¶ Contraxerint. sed forte nō zelo bono diffamauerāt matrimoniū. vt. C. de adulte. quis. infi.

Si duo vini cōfessi. si tū eos ꝯsanguineos fama publica nunciet: ꝗ̄ habetur ꝓ vno teste. idem si vnus cōfitet̄ fm̄ baz.

p ¶ Se sicut. est fama. nam sine fama nō sufficeret eoꝝ cōfessio. vt ex de eo ꝗ̄ cog. cōsang. super eo. licet. h. dicat sufficere si vterꝗ̄ iuret septima manu. vt. xxxiij. q. i. requisisti. sed contra eum est extra de eo qui cog. super eo. vbi dicit̄ ꝙ rumor ⁊c. sed dici potest ꝙ aliud est vbi se cōsanguineos dicunt: vt hic. aliud vbi turpitudinē allegant: vt ibi. q: nec tunc familiares testes admittunt̄. vt extra de testi. in lr̄is. vel facias vim in eo ꝙ dicit rumor in. c. super eo. q: aliō est ꝙ̄ fama. Item si adest ꝓsumptio violenta cū fama sufficit. vt extra de testibus. preterea.

Celestini pape decretū ecclesie florentine missum.

Videtur nobis ꝙ secunda quā cōtra ꝓhibitionē ecclesie duxit nō sit vxor: etiā si primā nō haberet desponsatā. Nā qd̄ ꝯ interdictū ⁊ ordinē ecclesie factū est ratū nō haberi tam diuine ꝙ̄ humane legis proclamat auctoritas. Quia ergo ea quā inordinate superduxit prohibitione renitente vxor nō est: eā cogend9 est recipere quā iurauit ⁊ desponsauit ⁊ ex ea prolem genuit: vt iuramenti religio non vilipendat̄: ⁊ fides adinuicem ꝓmissa seruetur: ⁊ ꝓles in cultu dei nutriat̄ ⁊ educetur: ⁊ alij exinde occasionē peccandi ⁊ alios decipiendi assumere non valeant. Nō autem parentes fratres ⁊ cognati vtriusq3 sex9 in testificatiōe3 filij et filie ad m̄rimoniū ꝯiūgēdū vl' dirimēdū admittant̄ tā antiqua ꝯsuetudine legibꝰ approbata ꝙ̄ ⁊ diuinis ⁊ humanis legibus approbātur. In dirimēdo autē matrimonio ideo maxīe ꝑentes recipiuntur siue si defuerint parētes ꝓximiores admittūtur quoniā vnusquisq3 suā genealogiā tū testibꝰ ⁊ cartis tū ex recitatiōe maiorū scire laborat. Quia igit̄ alijs melius sciunt ideo maxime admittuntur similiter etiā recipiūtur et in testificatiōe matrimonij cōiungēdi. Qui enim melius recipi debent ꝙ̄ illi qui melius sciunt ⁊ quorū est interesse ita vt si non intersint ⁊ consensum nō adhibuerint fm̄ leges nullum fiat matrimoniū. Quod vero legit̄ pater non recipiat̄ in causa filij: nec filius in cā patris. in criminalibus causis ⁊ cōtractibus verū est In matrimonio cōtrahendo ⁊ disiūgēdo ipsius cōiugij ꝑrogatiua: ⁊ quia fauorabilis res est congrue recipiuntur.

¶ Itē vrbanus papa richardo ianuēsi ep̄o. Qui iureiurando ꝓpinquitatē firmare debeant.

Notificamus tibi vt postꝙ̄ tres vl' duo ex ꝓpinquioribus iam defuncte[k] vxoris vel viue eius qui accusatur hāc ꝓpinquitatē iureiurando firmauerint. vel si tres vel duo ex antiquioribus ianuensibus quibus ꝓpinquitas hec sit nota qui bone fame[l] ⁊ veracis testimonij sint remoto amore: timore: ꝑcio ⁊ oī malo studio supradicto modo consanguinitatē firmauerint: sine omni mora coniugia dissoluant̄: ꝙ si ꝓpinqui aut extranei verbis tantū ꝓpinquitatē testantur ⁊ iuramēto ꝓbare noluerint vel nequiuerint: coniugiū nullatenus dissoluatur. sed cōpetens eis[m] penitentia ꝓpter infamiā vel peccati maculā: si forte in hoc cōtraxerint[n] aliquā iniungat̄.

¶ Item ex concilio vrbani pape habito in apulia. Que confessioni relinquātur quorū incestū nullus iureiurādo affirmat.

Si duo viri vel tres cōsanguinitatē iureiurādo firmauerint. vel si forte ipsi cōfessi[o] fuerint coniugia dissoluant̄. Si vero neutrū contigerit episcopi eos ꝑ baptismū: per xp̄i fidem: per xp̄i iudiciū: in vera obedientia obtestent̄ quatenus palam faciant. vtrū se sicut est fama[p] recognoscant esse ꝯsanguineos. Si negauerint sibiipsis relinquendi sunt: ita tamē vt si quid in cōscientia habeāt se a liminibus[a] ecclesie a corpore ⁊ sanguīe dn̄i: a cōmunione fideliū se nouerint segregatos: atq3 īfames[b] effectos: donec[c] ab incesti facinore desinant si se iudicio ep̄orum segregauerint qui iuuenes sunt alia matrimonia contrahere non ꝓhibeant̄[d].

¶ Ecce quibus accusantibꝰ[e] vel testificantibus consanguineoꝝ cōiunctōnes sunt dirimende. Cuiusmodi vero iuramentū ab accusatore[f] sit exigendum ex romano ordine habet̄. est autē hmōi.

Iuramentum accusatoris.

De parentela illa quā dicūt esse inter. N. ⁊ eius coniugē. N. quicq̄d inde scis aut audisti[b] a tuis vicinis aut ꝓpinquis antiquioribus tu per nullū ingeniū nec propter timorem nec ꝓpter amorē: nec ꝓpter premiū aut ꝓpter cō

d ¶ Non ꝓhibeant̄. rōne iuuenilis etatis vel ipso iure si ignorant̄ coniuncti sunt. ar. xxxiij. q. ij. interfectores. ⁊. c. in adolescentia.

e ¶ Ecce quibus accusantibus. g. put colligi pōt ex rubricis istis. q̄tuor ponit quatuor genera sacramentoꝝ. primo ponit sacramētum accusatoris in primo capitulo de parentela. scd̄o ponit sacramentū sinodaliū testiū. in. c. ep̄us. tertio testiū in c. de parētela. quarto sacramentū eorū qui sepant̄ in. c. ab isto. dicunt tū ꝗ̄dā gra. deceptū fuisse per cōsuetudinē italie que est vt accusator debeat iurare iuxta tenorē illius. c. de parentela. nā ꝗ̄dam dicit ꝙ accusator iurare nō debet q: nec etiā de calūnia in hmōi cā iuratur. extra de iura. calū. lr̄as. vn̄ vtrunꝗ̄ c. de parentela intelligitur de sacramento testiū qd̄ dicit̄ separationis. q: ꝑ illud separant̄ quorū matrimoniū accusatur. in illo aūt. c. ep̄s f. mētio de iuramē to testiū sinodaliū qd̄ nō dicit̄ separationis ꝓut dicit precedēs. §. q: ad tale iuramentū nulli sepa rant̄. q: ꝑ illud non se obligant ad aliō testes illi sinodales nisi vt ep̄o insinuēt qd̄ illicite ꝑtractat̄ in parochia. vn̄ ex ꝗ̄ nunciauerint ep̄o si voluerint ꝙ sepent̄ oportet ꝙ iterū prestent aliud sacramē tū. de quo habes in c. de parentela. in ꝗ̄ plus est: q: debent addere de credulitate: sed testes sinodales nō iurant nisi d auditu. nec cōtradicit. extra de testi. ꝗ̄tiens. vbi dicitur ꝙ de sciētia debet iurare. nam illud ꝑ h intelligo. in illo aūt c. ab isto. ponit̄ sacramentū eorū qui separātur ꝓpter cōsanguinitatem.

a ¶ Liminibus. segregatos ⁊c. sed dic segregatos quo ad sacramenta: sicut quilibet in mortali peccato existens. i. q. i. sacerdos.

b ¶ Atq3 infames. īfamia canonica ꝗ̄ delet̄ ꝑ pn̄iam. vi. q. i. infames

c ¶ Donec. ar. ꝙ infamia per penitentiā aboletur.

f ¶ Ab accusatore. hoc falsum est fm̄ quosdam: imo a testibus.

De parentela. audisti. ante motā questionē. extra de consang. ex litteris. ideo aūt hic admittit̄ testimoniū de auditu. q: difficile est ꝙ aliqs sciat quousq3 consanguinitas ꝓtendit̄. ff. de gradibꝰ consang. non facile. circa prin. licet hoc sit correctū per illud. ex̄ de testi. licet. ⁊ nota ꝙ fm̄ ꝙ gra. inducit hoc. c. habes ꝙ accusator debet iurare de veritate dicenda: licet nō de calūnia. ⁊ est ar. ad idē extra de despon. impube. attestationes. admittit̄ autē testimoniū de auditu tū vbi agitur de consanguinitate. alias per auditū non ꝓbaretur matrimoniū imo putaret̄ clādestinum.

b ¶ Aut audisti. ar. testimoniū de auditu esse recipiēdū. vt. iij. q. ix. §. de his xxxv. q. vj. sup quē ꝙ̄. xxxiij. q. i. nō satis. hodie nō, vt ex̄ de testi. licet.

i ¶ Requirere.simile ex̄ de testi.si qui testiū.⁊ hic est intellectus.
l: ¶ Quandocūq̄.dum tamen ante testiū publicationem.extra de testi.fraternitatis.arg.extra de testi.series.vel dic q̄ iudex ex suo officio etiam post apertas attestationes potest inquirere a testibus,extra de consanguinitate ⁊ affinitate.c.i.

inuenim⁹ cautū sed tm̄ de lateribus.vt extra de testi.series. cū ipsos fratres canon quandoq̄ ponit p̄ stipite.s̄.e.q.v.c.i.
k ¶ Postmodū.ponamus ergo q̄ petrus ⁊ berta qui sunt frater ⁊ soror contrahunt matrimoniū:⁊ duo testes bene probant petrū esse filium iohannis:sed de berta nihil sciunt. Itē alij duo probant bertā esse filiam iohannis:sȝ de petro nihil sciunt separabitur ne tale matrimoniū dicunt omnes q̄ non. quia nec isti duo p̄bant consanguinitatē nec illi duo. nam aliud p̄bant isti et aliud illi.sed qui hoc dicit decisūt. quia si p̄barui aliquē esse filium alterius probauerit illum esse patrem illi⁹. sed in casu isto p̄batū est iudici q̄ iohānes est pater petri ⁊ similiter est ⁊ p̄batum q̄ iohannes est pater berte.ergo constat iudici q̄ idem est pater vtriusq̄.ergo consanguinitas est p̄bata,et forte p̄mi melius dicunt,

I ¶ Illud sacramētū s̄m intellectuȝ.g. hoc iuramentuȝ est testis.p̄missuȝ accusatoris:sed veri⁹ est vt in primo exp̄matur forma sub q̄ iurant sequentes. h.
m ¶ Hoc.non est separationis .i.nō fit separatio ad istud inter eos quoꝝ matrimoniū accusatur nisi iterū p̄stetur sacramentū sequentis capituli.qd̄ aperte colligitur extra de testibus cog.p̄terea,

E ¶ Episcopus.allocutionē.i.p̄dicationē.x.q.i.placuit.
o ¶ Pignoribus.i.reliquijs quib⁹ obligatur sicut p̄ pignora.
p ¶ Ammodo.arg. q̄ sine accusatore p̄ aliquē inducere testes ep̄s pōt ⁊ p̄nūciare:⁊ q̄ idē possit esse iudex ⁊ accusator.simile. vi.q.ij. si tm̄.xi.q.iij.precipue ⁊.s̄.e.q.c.i.⁊.ij. q.v. p̄sbit.si.s̄.iiij.q.iiij, c.i.⁊.ij.contra.
q ¶ Postmodū.ar. q̄ in cā cōsanguinitatis testimoniū p̄t ferre q̄s de his que recenter didicit. ar. cōtra.in trib⁹ seq.c. ar.extra de cōsang. ex lr̄is.sed hoc postmodū non intelligitur post motaȝ questionē qd̄ ibi p̄hibetur. sed postmoduȝ id est de cetero ⁊ sic per equiuocationē solue.ad hoc p̄xima q̄one qd̄ ait.
r ¶ Sinodalem.immo ⁊ quelibet causa est sinodalis indirecte.vt ex̄ de iudi.nouit.

sanguinitatē celabis episcopo tuo aut eius misso cui hoc requirere[l] iusserit: qn̄ cūq̄[k] te ex hoc iterrogauerit: sic deus te adiuuet.⁊ istoꝝ sanctoꝝ reliquie.

¶ Item. Iuramentum testium.

Illud sacramentū[l] quod iste iurauit de illa parentela que inter filiū. M. ⁊ eius cōiugē. M. computat: q̄ tu illud obseruabis inquantū sapis sic te deus adiuuet. ¶ Hoc iuramentū non est separationis[m] sed sinodale institutum ab eutitiano papa.ij. ¶ Ait enī,

Sinodale iuramentū.

Episcopus in sinodo residens post congruā allocutionē[n] vij.ex plebe eius parochie vel eo amplius p̄ut viderit expedire maturiores honestiores atq̄ȝ veraciores viros in mediū debet aduocare ⁊ allatis sanctorū pignoribus[o] vnūquēq̄ȝ illoꝝ tali sacramento p̄stringere vt ammodo[p] in antea quicquid nosti aut audisti:aut postmodū[q] inquisiturus es qd̄ contra volūtatē dei ⁊ rectaȝ xp̄ianitatē in ista parochia factū sit aut futurū erit:si in diebus tuis euenerit tm̄ ad tuā cognitionē quocūq̄ȝ modo perueniat.si scis aut indicatuȝ fuerit tibi sinodalē[r] causam esse ⁊ ad ministeriū ep̄i pertinere:q̄ tu nec p̄pter amoreȝ nec p̄pter timorē nec p̄pter preciuȝ nec p̄pter parentelaȝ nullaten⁹ celes ep̄o tuo aut eius misso cui hoc inquirere iusserit.qn̄ cūq̄ ex hoc te interrogauerit:sic te de⁹ adiuuet ⁊ ille sanctoruȝ reliquie. Illud sacramentuȝ qd̄ iste iurauit de sinodali causa q̄ tu illud ex te ita obseruabis in quātū sapis aut audisti aut ab hac die inantea inquisiturus es:sic te deus adiuuet. ¶ Ab hoc iuramento illud[s] sumptum est principio paululū deriuato. ¶ Porro de iuramento separationis[t] innocenti⁹ papa.ij.scribit ottoni lucensi ep̄o dicens. Iuramentū eorum q̄ cōsanguinitatem p̄bant.

De parentela illa vnde nos consulere voluisti p̄ qua etiā ad nostrā audientiā appellatū est aliorū fratrum scripta suscepimus:qui vtriq̄ȝ cām ipsaȝ diuerso[v] modo narrabant.⁊ primo quidem tam gradibus q̄ȝ in nominib⁹ p̄sonarū discordasse.postmodū[x] vero in altero eoꝝ computatores eiusdē parentele dicunt cōuenisse. Ceterū in h̄mōi casibus summopere cōsideranda est qualitas personarū que aliquid cōtra quoslibet astruere velint que etiā iusiurādū prestare debēt:q̄ neq̄ȝ gratia neq̄ȝ precio vel timore vel odio alicuius hoc dicunt p̄tra eos de quib⁹ agit:sed potius q̄ credunt[a] verū esse ⁊ ita se a suis antecessoribus audiuisse in quib⁹ omnibus nō debet aliqua varietas vel contrarietas[b] inueniri. ¶ Qui vero separantur ab inuicem huiusmodi iuramentū p̄stabunt. Iuramentū separationis.

Ab isto die inantea tu per nullum ingeniū te huic cōsanguinee tue consociabis:nec in cōiugio:nec in adulterio:nec cū illa ad vnā mensam māducabis aut bibes aut sub vno[c] tecto manebis nisi in ecclesia aut in alio loco publico vbi nulla mala suspitio possit esse vt ibi corā testib⁹ idoneis p̄ certa necessitate pariter colloquamini:nec aliā cōiugeȝ accipies nisi forte post pactā p̄niam tibi licētia[d] data fuerit ab ep̄o tuo aut ei⁹ misso sic te de⁹ adiuuet[e]. ¶ Occasione vero p̄sanguinitatis vxorē suā dimittere ⁊ aliā ducere nō licȝ alicui:nisi cā primū p̄bata fuerit. ¶ Vn̄ alex. papa.ij. guilhelmo de mōstreolo, Nisi corā ecclesia p̄sanguinitate p̄bata vxorē amittere nō licet.

Multorū relatione cognouim⁹ te p̄priā velle abijcere[f] vxorē ⁊ adherere alteri p̄tēdentē cōsanguinitatis occasionē. Vn̄ ap̄lica auctoritate interdicēdo mādamus tibi vt hāc quā nūc habes vxorē nullaten⁹ p̄sumas dimittere:vel aliam ducere:donec apd̄ ep̄oꝝ religiosoꝝ p̄siliū[g] cām iustaȝ examinaueris. ¶ Receptur⁹ vero eam quā iniuste dimisit hoc mō iurabit,

a ¶ Quia credunt. sufficit q̄ iurēt d̄ credulitate: nec est contra extra de testib⁹ quotiens. illud intelligo per hoc ⁊ ita prestant isti duo sacramēta,
b ¶ Vel contrarietas, hic respondet q̄stioni facte.io:

s ¶ Ab hoc.illud.s.de parentela.
t ¶ Separationis.id est ad qd̄ fit separatio testium.

De parentela.diuerso.ḡ nulli erat credendū.vt.iiij.q.iij. itē q̄ falso. vel loquit̄ hic de diuersitate testiū q̄ discordant.tenent̄ enī testes ex vtroq̄ latere p̄bare cōsanguinitatē.vt ex̄ de cōsang.⁊ affi.ex lr̄is.⁊ singulos gradus clare distinguere ⁊ p̄prijs noībus noīare p̄sonas oēs.vel sufficienti circūlocutione ⁊ debēt vidisse q̄ p̄sone cōstitute in vno p̄dictoꝝ graduū se p̄ cōsanguineis habuerūt.vt ex̄ de testi.lȝ.ij. Sed ecce testes q̄ debēt p̄bare cōsanguinitatē debēt incipere a p̄ncipio:⁊ sic descēdere vsq̄ ad p̄sonas illas de quibus queritur ⁊ incipiunt a duob⁹ fratribus ⁊ bene p̄bant illos fuisse fratres.sed de patre eorū nihil p̄bant nec inde aliquid sciunt ⁊ alios descendentes p̄bant gradus:nunq̄d hoc sufficit.dico q̄ sic,q̄ȝ de stipite non

Ab illo die.sub vno.idest loco suspecto.nam qui male agit ⁊c̄.xviij.q.ij.perniciosam.
d ¶ Licentia.cū sit senex.si enim esset iuuenis de iure cōmuni posset cōtrahere s̄m quosdam.vt no.xxxiij.q.ij.in adolescentia.
e ¶ Deus adiuuet.sed cum clericus separatur a concubina sua non debet iurare.vt extra de cohabi.cle.clericos.

Multorū.abijcere.auctē p̄pria.qd̄ nō licȝ.xxxiij.q.ij.c.i.⁊.ij.
g ¶ Conciliū.hoc olim.vel exaudi distributiue.

Ab isto die.dimiseras auctē. p̄pria vel p̄ ecclīam si fuit decepta.
f ¶ Quod autē vnius.hec questio incidenter p̄ponitur.
h ¶ Omne.s̄.ij.q.iiij.§.i.⁊.c.placuit. i ¶ Stabit.nisi in casu,de conse,di.iiij.placuit,⁊.lxxxvi.di,tanta,viij,q.iij,talia,

Quod ait. ſi parẽtes neſciũt impedimentũ nõ ẽ dubiuʒ quin
filij ſint legitimi. vt ex̃ qui filij ſint legi. cum inter. ſi autẽ vn⁹
ſciuit ⁊ alter neſciuit: dicunt quidã ꝙ quãtuʒ ad ſcientem nõ
ſunt legitimi: ſʒ quãtũ ad ignorantẽ ſunt. arg. xxij. q. ij. ſolʒ queri. ⁊. C
ſolu. matri. ſi ignorãs. ſed licet. h. ⁊ lau. ita dixerunt tamen reprobat̃

A Reconciliationis iuramentum.
B iſto die in antea iſtã ↄiugẽ. N
quã iniuſte dimiſeras[b] ita tenebis ſicut
marit⁹ ſuã coniugem debet habere in di
lectione ⁊ debita diſciplina nec eaʒ per
vllum malum ingeniuʒ a te ſeparabis:
nec ea viuente aliam accipies: ſic te de⁹
adiuuet. ¶ Quod aũt vnius[i] teſtimo
nio coniugia apud quoſdã dirimuntur
nulla ratione ratũ habetur. Cum enim
dominus dixerit: oẽ[k] verbuʒ ſtabit[l] in
ore duoꝝ vel triũ teſtium. Item cum in
Ilerdenſi cõcilio dicat̃ omnis cõtrouer/
ſia que eccleſiaſticis reb⁹ fit ſm diuinaʒ
legem ſub duobus vel trib⁹ teſtib⁹ ter/
minet̃ dño dicente. nõ vnus ſtet contra
alium: ſʒ in ore duorũ vel triuʒ teſtium
ſtet omne verbum. Item cum alibi dica
tur: nullius perſone ꝗtũlibet exercita/
te teſtimonio aliquid credatur: euiden/
tiſſime apparet vnius aſſertiõe cõiugia
nõ eſſe dirimenda.

Quod aũt[m] queritur: ſi illi q̃ de
inceſtuoſis naſcunt̃ filij reputẽt̃
Auguſtin⁹ in libro queſtionũ ſuper le/
uiticũ. c. lxxvij. determinat ita dicens.
Non appellant̃ filij qui de inceſtuoſis naſcũt̃
Quid ẽ[n] q̃cũꝙ dormierit
cũ cognata ſua ſine filijs[o] morie
tur: cũ filij ex huiuſmodi cõiũctionibus
⁊ ante nati ſunt hodieꝙʒ naſcãt̃: an h⁰
intelligendũ eſt lege dei cõſtitutuʒ vt q̃
cũꝙ ex eis nati fuerint nõ deputent̃ fi/
lij ⁊ nullo parentib⁹ iure ſuccedant.

De his vero[p] qui ignoranter cõ
iuncti ſunt: in q̃ gradu conſan/
guinitatis vl' affinitatis ex di/
ſpenſatiõe eccſie relinquant̃. Gregori⁹
in regiſtro diffiniuit ita dicẽs. Non ſe/
parant̃ q̃ in ſeptima generatione igno/ ranter copulantur
De gradib⁹
vero cognationũ que infra. vij. ge
neratiões in matrimonio ſunt inuẽti: ſi
neſcienter fecerint ⁊ multa[q] curricula an
noruʒ ſunt reuoluta: ita vt filios[r] habe
ant in ſexta qui inuenti ſũt aut fortaſſe[s]
in quinta hmõi nõ ſeparent̃ donec nos
dño pmittẽte ore ad os[t] loqmur. Hoc
autem dico ſm indulgentiã nõ ſm ipe/
rium. q̃ vero de his duob⁹ gradib⁹ no
uas contraxiſſe nuptias vident̃. i. infra

eorum diſtin/
ctio. extra. eo
ex tenore. q̃a i
conueniẽs eſ/
ſet ꝙ aliquis
partim eſſet le
gitimus par/
tim illegitim⁹
ſicut nemo pt̃
eſſe partim li/
ber ⁊ partim
ſeruus. ff. de li
bera. cau. duo
bus. ſed ſi am
bo parentes
ſciunt tales fi
lij non ſunt le
gitimi licet eti
am habeãt il/
lud pro matri
monio. vt ex/
tra d̃ clan. de.
deſpon. cũ in/
hibitio.
Quid eſt.
dubitãdo
dicit ⁊ tamen
Q. vij.
ſoluit ⁊ inter/
rogãdo reſpõ
det ſic. xxij. q.
ij. q̃d ait.
o ¶ Sine fili/
is. ſcilicet legi
timis: dicun/
tur non eſſe fi
lij qui nõ ſunt
boni. xij. q. ij.
nõ liceat. xxx/
ij. q. iiij. dicat.
ergo verbo ge
nerali tantum
Q. viij.
legitimi conti
nentur. ex̃ de
iureiuran. qui
tauallis. ff. de
operis liber.
ſi libertus.
De his ve
ro. h̃ de/
pingitur. viij.
queſtio. quo
gradu diſpen
ſari poſſit cuʒ
cõſanguineis
vel affinibus
⁊ quidẽ in ter/
tio papa ſoluĩ
ſʒ in primo vl'
in ſecũdo non

poteſt vt dicit. q: in leuitico ꝓhibit⁹ fuit vterꝙ in cõſanguinitate
⁊ affinitate. ſed hoc falſuʒ eſt. vt ex̃ de diuor. gaudem⁹. vt no. xxx. q. iij
pitaciũ. ⁊ ſunt tria que inducũt hãc diſpẽſationẽ proles: ⁊ temp⁹. j. e.
c. i. ff. de ritu nup. qui in ꝓuincia. ⁊ reformatio pacis. vt ex̃ de deſpõ.
ipu. acceſſit. in parte deciſa. ⁊ hoc ẽ indirecta diſpẽſatio. in hoc ei caſu
vĩ diſpẽſare ꝙ poſt ſpaciũ longũ nõ admittũt accuſatorẽ niſi accu/
ſat⁹ ipm ſponte admittat, vt ex̃ qui matri. accu. poſ. per tuas.

De gradib⁹. multa. ar. ratione diuturnitatis poſſe fieri ꝙ alias fieri nõ
dʒ. §. di. iiij. deniꝙ. ⁊. xcv. di. ecce. i. q. i. cito. §. xxiiij. q. i. ſciſma. cõtra.
r ¶ Filios. nota filiorũ ſuſceptionẽ ⁊ annoruʒ longa curricula diſpenſatio
nẽ inducere vt matrimoniũ nõ ſepet̃. hodie autem longitudo temporis nõ
excuſat. vt extra de conſan. ⁊ affi. non debet. Io.

anni[v] coronã modis oĩbus ſeparentur
De cetero vero generalia p omnẽ pro/
uinciã ſtatuta pcurrentia taliter firmen
tur: vt nullus audeat deinceps tale ſce
lus perpetrare: ⁊ qui fecerint ſine retra
ctatiõis miſericordia acrius puniri vlti
onib⁹ ſeparent̃. Hij vero q̃ ꝓpinquas
ſanguinis vxoris ſue in matrimonio ſi
bi ſociauerũt ſicut iã dudũ vobis ſcripſi
mus: q̃ in eodẽ gradu inuẽti ſunt ſepa/
rent̃ aut ſuſpendatur eorum cauſa vſ/
qʒ dum nos inſimul dño auxiliante cõ
De his qui ueniam⁹. ¶ Idem
mortua vxore ſecũdas nuptias cõ
trahere volũt iuſte ⁊ honeſte ⁊ rõnabili
ter ꝓſpexim⁹ ab earuʒ cõſanguineis vſ
qʒ ad quartũ gradũ[z] genealogie abſti
nere: hec nos[a] ſm indulgẽtiã ſancte ma
tris eccſie mitius ꝓlibauim⁹[b]. Ceterum
iuxta ſeculariũ legũ cenſurã dignis co/
hertiõib⁹ grauibuſꝙʒ diſcipline inuecti
onib⁹: hec oĩa mala ⁊ illicita modis oĩ/
bus refutanda ſunt. vt in futuro dein/
ceps tpe cũcta quieſcant. ¶ Itẽʒ felici
meſſane ciuitatis epiſcopo. In q̃rto
vl' q̃nto g̃du qui cõiuncti inuẽti fuerint ſeparentur
Hec ſalubriter preca
uenda ſancim⁹ ne quis fideliũ ad
propinquã ſanguinis ſui vſqʒquo affi
nitatis[c] lineamẽta generis ſucceſſione
cognoſcuntur matrimonio[d] ſibi deſide
ret copulari. ſed ſicut a maioribus nr̃is
diffinitum eſt: ita modis omnibus ob/
ſeruetur quoniam vſqʒ ad ſeptenariuʒ
numerum parẽtele nulli vnq̃ʒ copulaʒ
contrahere licentiaʒ damus his videlʒ
qui ex patre ⁊ matre conſanguinitatis
deſcendunt parentela. Qui autem et q̃
in quarto vel in q̃nto gradu coniuncti
inuenti fuerint ſeparentur. quoniã ſcri
ptum eſt. Omnis homo ad proximam
ſanguinis ſui nõ accedat vt reuelet tur/
pitudinem eius. Et iteruʒ. Anima que
fecerit q̃ppiaʒ ex iſtis pibit de medio[e]
populi ſui. Sane q̃b⁹ ↄiũctio iterdicit̃
illicita hẽbũt ieũdi ↄiugij melioꝝ liber
tatẽ. ¶ Niſi i eod̃ crimĩe vſqʒ ad mortẽ
alteri⁹ eorum ↄtumacit̃ pſeuerauerint.
¶ Vñ i aurelian̄. concilio. Nõ ducat
vxorem qui vſqʒ ad mortem alterius
in inceſtu perſeuerauerit.

s ¶ Aut fortaſſe. iõ
dubitando dicit ꝙ
in quinto gradu nõ
eſt diſpenſandum ni
ſi ex magna cauſa.
dicunt autem quidã
ꝙ domin⁹ papa in
hoc caſu dat genera
lem formam omni/
bus prelatis ꝙ vbi
inueniunt aliquos i
tali gradu ⁊ illa tria
precedunt non ſepa/
rent eos nec de cau/
ſa cognoſcãt. al's ſic
t ¶ Ore ad os ⁊c. et
ita permittit i ſuſpen
ſo.
t ¶ Ore ad os. ſʒ ſi q̃ſ
recenter contraxerat
vel contraheret cum
aliqua ꝙ tũc ſeparẽ/
tur. ⁊ hoc ẽ quod di/
cit. j. anni coronã.
v ¶ Anni. i. circuluʒ
vl' reſolutionẽ. No.
noua matrimonia dicĩ
que nõ ſunt annua ſi
militer mãcipiũ dicĩ
tur nouũ q̃d nõduʒ
ſeruiuit per annũ. ff.
de publi. ⁊ vecti. iter
duʒ. §. quotiẽs. ſimi/
liter vinũ. vt. ff. de vi
no ⁊ tri. le. vet⁹.
De his. ad quartũ
ſi itelligas h̃ de ſcdo
genẽ affinitat̃ tc̃ nl'/
la ẽ ibi diſpẽſatio n[c]
illõ q̃d ſeq̃tur.
a ¶ Hec nos. ſpectat
ad illõ gen⁹ affinita/
tis ſed ad primum.
b ¶ Prelibauim⁹. i.
olim conceſſimus q̃
buſdam.
Hec ſalubriter. af
finitatis. i. ↄſan
guinitatis ſigna vel
veſtigia.
d ¶ Matrimonio. i.
vſꝙ ad ſeptimũ gra
dum. e ¶ De
medio. ſʒ obijcio ti/
bi aut papa diſpen/
ſauit aut nõ. ſi diſpẽ
ſauit g̃ ſtatiʒ fuit ma
trimonium. quare er
go dicit nõ ſeparet̃:
donec nobis loquat̃
ſi nõ diſpẽſauit quõ

ergo permiſit eos eẽ in inceſtu. Itẽ quare ſm hoc ſubiungit hoc autem di
co ſm indulgentiam. So. papa non ſtatiʒ diſpẽſauit in matrimonio ſed di
ſpenſauit in hoc ꝙ debet differri cognitio cauſe vel etiam ꝓlatio ſenten/
tie: ⁊ ideo medio tempore alter alteri non debuit negare debitum cum ad
huc non conſtaret de conſanguitate. vt extra vt lite penden. laudabileʒ. vl'
dic ꝙ diſpenſauit ſub cõditione ſi cõſtaret de premiſſis. vl' exponendo ſe/
parent̃ quãtũ ad cohabitationẽ: ſʒ p hoc nõ dat eis licẽtia cõmiſcendi.

Incestuosi[f] dū in ipso detestādo atq nephādo scelere manent[g] nō iter fideles xpianos.sz inter gētiles aut cathecuminos[h] habeant.i.cū xpianis nō sumāt cibū neq potū:sz soli[i] faciāt hoc nō osculent nec salutent ab eis:z si suis sacerdotib9 inobediētes extiterint et a tā nephario scelere segregari atq ad publicā pniāz redire noluerint:inter eos habeant q spū pclitāt imūdo vl ēt inter eos de qb9 p se veritas ait. Si te non audierit sit tibi sicut ethnic9 z publican9:z si alter eorū morte pūet9 fuerit:alter q diu viuit grauiter peniteat z sine spe cōiugij maneat[k]. Hac auctoritate qui i quarto vel i quito gradu cōsanguinitatis cōiuncti inuenti fuerint ab ecclesia separari iubent.

Vnde querit[l] si ecclesia fraude testiū aut ignorātia eoz decepta aliquos separauerit qui post separationez alia cōiugia cōtraxerint. Et si postea deprehensa fuerit calliditas vel falsa opinio testiū:an priora coniugia sint reintegrāda:qd fieri nō posse argumētis z auctoritate pbat. Snia nāq nisi per appellationē infra terminuz lege cōstitutū releuata fuerit:irreuocabile robur obtiebit. Hinc z btūs gre go.scribit dicēs.

...rōnabiliter deci... sa sunt imitari non expedit.

Omnib9 modis ecclesiastice disciplīne vel moderatiōi cōueniēs est:vt q rationabiliter[m] ordiata fuerint vel decisa nulla in posterū debeāt refragatione turbari. Item stephan9 papa.v. paulo epo placētino.

...roborentur:a temerarijs presumpta resecentur.

Loci nostri consideratio nos ammonet rationis auctoritate quea predecessoribus nostris vtiliter decisa fuerint roborare:z que a temerarijs presūpta fuerint in promptu nihilominus vlcisci. Reum quippe ante conspectuz diuini iudicis se nouerit eē qui nititur vtiliter finita rescindere ac roborata quolibet ausu violare. Ecclesiastici quippe vigoris ordo confunditur:si aut temere illicita presumant:aut nō concessa impune tēptentur. Proinde si negligent ea que male vsurpantur omittim9[a]:excessus viā pculdubio alijs aperimus.

Quia ergo sentētia hec rationabiliter data est nec per appellationez infra certū terminū releuata.apparet q neq̄q̄z priora cōiugia sunt redintegranda.

His ita respondetur. aliud est sententiam rescindere z rationabiliter decisa turbare:atq aliō que per subreptiones eueniūt dephensa corrigere. Suū nāq errorē[b] cuiq corrigere licz:atq iō que a quolibet illicite cōmittunt siue a decessorib9 admissa inueniunt in meli9 reuocari oportet. Porro illicite vxor a viro suo separata est z illo viuente ē alij copulata cum dominus solius fornicationis causa vxorem a viro suo separari iubeat. Sicut ergo z si aliqua cui9 vir putaretur defunctus alicui copularetur z qualibet occasione interueniente ab eius consortio discederet:z quāuis iudicio ecclesie cogat redire ad euz quem reliquerat:tamē si post trienniū[c] virum qui mortu9 putabat redire cōtigerit:priora cōiugia redintegrabuntur sic cū dephēdunt nō fuisse cōsanguinei q cā cōsanguinitatis ab iuicē separati sūt prioris consortij federa sunt reparanda[d]. Quod autē que illicite admittū

Incestuosi.primā partē huius.c.intellige de exclusione sacramētorum. secūdā aūt de anathemate.z tūc dicit:nō sumāt cibū spūalē.de hoc dicitur est.š.q.iij.de incestis. g Manēt.post ammonitionē.xij.q.ij. indigne. h Aut cathecuminos.š.xi.q.iij.ad mēsam.š.solu.expositō illa que sequit.i.cū xpianis zc.nō refert ad totū id qd pmissuz ē:sed ad aliam partem inter xpianos non habentur vel non de omnibus gentilibus hoc intelligendum est sed de gentilibus cathecuminis.

i Sed soli.xpiani.
k Maneat. quid sit iuris in hoc casu no.xxxiij.q.ij.§.d penitentibus.

Vnde queritur hic querit si sententia que lata ē pro matrimonio vel contra illud postea possit retractari.z dicendum est q sic. qz tal' snia nullo cursu tpis transit in rem iudicatā.vt extra de sen.et re iudi.cōsanguinei.z.c.lator. Quidam volebant distinguere z dicere q si secunda matrimonia sunt cōtracta nō pōt retractari sententia.sed si non sunt contracta pōt retractari sententia.p id quod extra de testi.sicut.xxxiij.q.i.si per sortiarias. sz id quod i illa decre.sicut:dicit.referēduz est ad facilitatē.i.nō ita de facili retractatur snia quando secūda matrimonia contracta sūt.z id quod dico in matrimonio dico in oībus vbi periculū anime vertit i baptismo z ordine. illud tū posset dubitari vtrū snia matrimonij ipso iure retractet an p in integrū restitutionē.z vr q p in integruz restōnez.vt ex de in inte.resti.ex litteris.ecōtra vr q ipso iure:qz ibi snia nō trāsit in rē iudicatā vt dixi.sz lz mgr specialiter pposuerit qōnem de matrimonio:tamē generaliter psequitur an quelibet sententia possit retractari. Notandū ergo q varijs modis retractat sentētia:quādoq retractat si ē lata per subreptionē.vt.j.c.veniā.vt ex de offi.vica.tua.z ex de sen.z re iu.cū oliz. Itē si ē lata p falsos testes vl p falsa istrumēta.vt ex de pbat.lz. et C.de fals.querela. Itē si est lata p falsas allegatōes.ff.de iudic.si pro:. Itē si interuenerit falsus pcurator.vt ex de pcu.in nra.z.ff.de iud.lz. Itē si est lata a iudice nō suo.vt ex de iudi.at si clerici.z.C.si a nō cōpe.iudi.p totum Itē p in integrū restōnē.vt ex de inte.resti.requisiuit. Itē per appellatōez z supplicationē.vt.C.de p.impa.of.aut.que supplicatio. Itē retractat si est lata ab excōicato.vt ex de sen.z re iudi.ad pbandū. Itē retractat p implorationē tristis auxilij:vt si cōtra seruū fuerit lata sententia ille appellare nō pōt sz pmittit ei iplorare triste auxiliū.vt.ff.de ap.serui. Itē si fuerit lata cōtra ius scriptum.vt.ij.q.vi.§.est aūt quando. Itē pp corruptionem iudicis.vt.ij.q.vi.venales. Sūt āt tres modi retractādi snias.qnq autē retractat snia.i.nlla ēē ōndit.s.cū ē lata a iudice n̄ suo.ij.q.i.i pmis.vel cū p falsū pcuratorē ē lata.qnq retractat iudicij offō.qnq iur actiōis si retractasi iudicij officio.s.p būficiū i itegrū restōnis tm̄ vsq ad qdriēniū pt agi C.de temp.in inte.resti.l.vlti.si aūt iure actionis.s.actione in factum. tunc vsq ad.xxx.annos audiet.C.de pres.xxx.an.sicut. Io.

Omnib9 modis.rationabiliter.etiā ipiali rescripto.C.de trāsac. causas.imo a limine iudicioz repellerent qui vollēt retractare sētentias a quib9 nō ē appellatū.vt.C.sentē.rescin.nō posse.l.vl.C.vt lite pen.l.f.. nisi propter publicam vtilitatem. vt.ff.de decre.ab or. fa. qd semel. vt.ff. de mio.i cause §. vlti.

l Loci nri. omittimus simile.xxiij.q.iiij.est iniusta.in fine.

b Quia ergo.errorē.nota q pub9 et aduocatij licet corrigere errorem suū qñcūq an̄ sniaz vt ex de cen.oliz. circa mediū.C de iu.z fa.ig. error.testibus incōtinēti licz corrigē. vt ex de testi.co.pterea. Itē dñs pōt icōtinēti errorē pcuratoris corrigere vt ex de of.iu.del.cū olim.i fine.nisi errauerit in petādis iudicibus suspectis. vt de cā pos.z ppric. cū olim. de hoc. xxij.q.i.sup.z.c.apud misericordē. Itē iudex pt errorē suū corrigē i interlocutoria snia vt.ff.d re iud. qd iussit. Sz diffinitiuā sententiā null9 pt corrigē siue sit ordiari9 siue d legat9 siue i ciuilib9 siue i crimialib9 causis.vt ex de of.dele.in lris.C.qño z qñ iu. si vt pponis.ff.de penis.diui frēs.nisi sit lata cōtra ordinē iuris:tūc pōt retractari ab ordiario tm̄.vt.C.de accusa.l.iij.z.iiij.z ēt a delegato.vt ex de accusa.qualiter z qñ.sz licz corrigere nō possit sniam tamē pōt eā moderari.vt.ff.de of.psi.illicitas.§.vlti.Similiter si decept9 tulit sniam pōt denegare executionē iudicati.vt.ff.de iudi. si pretor. in fi. Itē verba snie pōt mutare dū tm̄ sensus idē maneat. vt.ff.de re iudi.actori. Itē supplere pt codē die de fructib9.ff.de re iudi.paul9 Itē interpretari pt sniaz suā si est pses vl pcurator cesaris. vt.ff.de appel.ab executore.

c Trieniū.maxime.ar.xxxiij.q.v.qd deo.

d Reparāda.nota rē iudicatā nō pīudicare veritati in cā spūali. sz vr ꝯ ex de testi.sicut.qz ibi dicit q nō vr supesse aliqd remediū nisi q testi iponat pnia de piurio.sz ibi supple superest d facili.vl ibi ro

Quod qs.illicite.h spicit factū nō ius.s.nota.ex de ar.pucnit. c.loquit de illicita alienatiōe rerū eccle.vt ex de re.pmu.c.ij. sed enim si deliquit sententiando.C.sententiaz rescin.non posse.l.i.ff.de re iudi.l.iudex.ar.contra factū proprium aliquem venire posse.ar.xij q.i.certe ego.ex de elect.nosti.

e Illicite.sic.l.di.penitentes.ar. extra de cleri.cōiuga.diuersis.z de fil.presbi.veniens.argu.ff.de rebus eorum qui sub tute.l.quis.extra de concess.prebend. cum super questiōe.

f Illicit9.ar.ad qōnē oficialē iurauī q nunq acceder

rem ad fornicariā meam. post volo cū ea cōtrahere nunquid possuz ar. hic q sic. z. xxxi. q. i. illud. z. c. relatū. ar. contra ex de causa pos. c. iij ff. de exec. rei iudi. l. z an eadē. §. actiones.

Apostolice. decoquit. hic patet ratio quare i rescriptis apostolicis nihil debet vicij reperiri nec aliquid rephensibile. vt extra de rescrip. cum adeo. vnde viciosa dicunt rescripta si sit in eis falsum latinuz. vt ex de rescrip. ad audientiā. sed in testamētis z i priuilegijs secus est vt. C. d testa. errore. z ff. d manumis. tes. qui habebat. nō enim est verisimile q cū ille littere in tot manibus decoquātur q ibi sit aliquid rephensibile.

fideicōmis. liber. cū vero. §. subuētū. z iudex q aliter nō pōt reuocare sniaz diffinitiuā lz iniustā in h casu ipsemet eā reuocat. ff. de iudi. si pretor.

a Depcamini. ar. q nō sit simonia pces p digna psona porrigere. z pro digno deposito restituēdo licite possūt pces offerri. ar. i. q. i. filiū. z di. l. clerico. z di. liiij. si seru⁹. b Cōpotē. i. officij ptātē habentē. c Nolite. arg. q papa approbat zc. s. xxiiij. q. i. hec ē fides. s. xvij. q. iiij. §. q āt. vt. xciij. di. si inimicus.

tur vel admissa inueniuntur corrigēda sunt: vel q sentētia etiā romane sedis i melI⁹ cōmutari valeat: auctoritate hilarij pape z nicolai mōstrat. Ait nāq hilari⁹ eps vrbis rome sinodo psidens

Corrigēdū ē qd illicite admittitur aut a predecessoribus admissum inuenitur

Quod quis cōmisit illicite[e] aut a pdecessorib⁹ suis inuenit admissum: si ppriū periculū vult vitare dānabit. Nos eni in nullo seueritatē vitiōis volumus exercere. sed qui in causis dei vel cōtumacia vel aliquo excessu deliqrit aut ipse quidē perperā facit abolere noluerit in se quicqd in alio non resecauerit inuenietq: vt deiceps possit tenacius custodiri si placet oēs snias z subscriptiōes pprias cōmodatevt sinodali iudicio adit⁹ claudat illicit⁹[f]. Itez grego.

Scdz sue cōditiōis tenorē apostolica valet mutari sententia.

Apostolice sedis snia tanta sp cōcilij moderatiōe cōcipit: tāta patiētie maturitate decoquitur[g] tāta deliberatiōis grauitate pfertur: vt nec immutari necessariū ducat: nisi forte sic plata sit: vt retractari[h] possit: vel immutanda sm tenorē pmisse cōditiōis[i] existat. Itē innocē. papa.

A decessorib⁹ dānatos aliorū supplicatiōib⁹ in pristinū statuz apostolica reformat ecclesia.

Veniā nunc ad maximū[k] quasi ad quoddā[l] thema fotinum z quod mihi anxiuz est ac difficilimū maiorū meorū sententias reuoluā: fuerat de illo quoq pacto vt etiā ipsi cōmeministis aliquid vtiq graui⁹ cōstitutū: verū qm id p rumorē[m] falsuz vt asseritis surreptū huic sedi z elicitū p insidias demonstrat: qres ad salutē redijt z veniā huic tmmodo nob adnitētib⁹ post ꝯdēnationē more apostolico subrogam⁹: tantisq vris assertionib⁹ vobisq tā bonis taz caris nō dare cōsensuz oib⁹ duris reb⁹ duri⁹ arbitramur. p vra ergo approbatione fratres carissimi z snia ac postulatōe episcopum fotinū habetote. licituz ē ita

cōstituere vt depcami[a] z nraz i melI⁹ cōuersaz sniam labore vl' testionio vro cōpotē[b] vobis suscipite. eustachiū vero a me sepissime cōprobatū nolite[c] expectare vt dyaconij gradu expoliet. sollicitos eī vos p salute libent audio[d]. cōtra etiam si faciēdū[e] ē nō libēter admitto. Cui manū porrigit; vobcū porrigo cui porrigo mecū porrigite. Itē nicola⁹ pa.

Sniaz romane sedis i melI⁹ cōmutari lz

Sentētiā[f] romane sedis nō negamus posse in melI⁹ cōmutari: cum aut subreptū aliquid fuerit aut ipsa cōsideratiōe etatū vel tēpoz seu grauium necessitatū dispēsatorie quiddā ordinare decreuerit. qm z egregiū paulū aplz quedā fecisse dispēsatorie legim⁹[g] que postea reprobasse legit. quod tn obseruandum ē quādo illa romana eccīa discretissima cōsideratiōe hoc fieri delegerit: nō qm[h] ipsa q bn sit diffinita retractare voluerit. Itē ex libro pōtificali.

A decessorib⁹ depositi a successorib⁹ restituunt

Gregori⁹. iiij. theodosiū quē eugeni⁹ antecessor ei⁹ presbiterij honore priuauerat: eccl'ie seguine cōsecrauit epz. Leonti⁹ dū eēt psbit depositus fuit z postea in anthiochia patriarcha fuit. Misenū epz a felice papa dānatū: gelasi⁹ successor ei⁹ z cōioni reddidit: z ecclesie sue restituit. Itē innocentius papa episcopis per macedoniam constitutis.

Cuiuslibet iudicium apostolice sedis auctoritas retractare valet.

Graue[i] non oportuit videri prudentissimis mentibus vestris cuiuscunq retractare iudicium: quia veritas[k] sepius[l] exagitata magis splendescit in lucem[m] z pernicies[n] reuocata in iudiciuz grauius z sine penitentia[p] cōdemnatur. Nam z fructus diuinus est iusticiam sepi⁹ recenseri. Sicut ergo sententia romane sedis in melius commutari valet: sic cuiuslibet ecclesie sententia cum per surreptionem data cognoscitur: rationabiliter reuocari poterit.

b Retractari possit. videtur ergo q sētētia pricipis possit retractari si esset iniuste lata. z sic ē cōtra. C. de appel. ne causas vbi dr q si sētētia principis sine cause cognitiōe fuerit lata q nō pōt retractari ab aliorā etiā error principis facit ius. vt. ff. d suppel. leg. l. iij. in fi. sed h loqt de ea retractatōe q sit p in integz restitutionez. ex de in integ. re. tū ex literis. i Cōditiōis si cōcessū erat ad tps. s. c. q. iij. qd scripsi. vl' illi⁹ si pces veritate nitantur. snia āt nō est sub cōditōne ferenda. ij. q. vi. biduū. vū h nō intelligit de ea. tenet tn si ferat. ex de sen. ex. a nobis.

Veniā nūc ad maxim. forte binomi⁹ erat iste fotin⁹. vel aliter veniā ad fotinū nūc quasi ad maximum.

l Quoddā thema. q plures qōnes ex eo surgūt. m Per rumorē. ar. ad qōnē illā q si aliquis pp falsuz rumorē ē electus q credebat perit⁹ q postea cassat electio sicut z cassat institutio. vt. ff. de here. insti. si pater. sed legata nō cassant rōne falsi rumoris. vt. ff. de here. insti. l. vlti. Itē h scias q ea q p surreptionē obtinent ēt absente aduersario retractant. vt extra de sen. z re iudi. cū olim. nec aliqd valet q per litteras subreptitias actū ē. vt extra de of. vi. tua. imo libertas que nō retractat lz pp iniustā cām data sit insti. qui. ex cau. ma. §. eadē. v. semel. al's est. §. tn nulla ē si p obreptionē data fuerit. vt. ff. de

d Audio. ar. optimū ad iuuādos reos crimis. s. di. xlv. licz similia. C. de aduoc. diuer. iud. restituendū. ff. de albo scrib. l. vltima.

e Si faciēdū. ar. q potius de misericordia q de rigore iuris delinquentes debemus corrigere z q p[re]lati in absoluēdo q in condēnando. vt. s. di. xlv. licet plerūq. s. di. l. pōderet. s. xxiij. q. iiij. duo. s. xxvi. q. vij. alligat. ff. de ac. z obli. arrian⁹. ar. extra de pba. ex litteris. ex de sortil. ex tuarū. cōtra di. lxxvi. nō satis. s. dis. ix. sana. s. i. q. vij. dispensatiōes. Iohānes.

Sententiam. z tē porz. sic. lv. di. priscis. z. s. i. q. vij. necessaria. z. c. qd p remedio.

g Legim⁹. vt circūcisionem thimothei quā fecit fieri paul⁹ propter scandalū iudeoz qui natus erat ex iudea z gētili postea mutauit h cum dixit: dico q si circūcidimi q xps nihil vobis pderit. ar. de pe. di. ij. circūcisio.

h Nō qm. ex h dicūt qdā papā rescindere nō posse qd semel bene diffinitū ē quin peccet: nā illud dr posse qd de iure zc. xxij. q. ij. faciat.

Graue. casus episcopi macedonie dolebāt si quandoq papa retractaret eoz sententias vel cāz cognitiones z ad hoc rūdet papa. k Quia veritas. optima allegatio ꝯ iudices qui nolunt audire aduocatos. s. xxx. q. vlti. iudicantē. non eni pōt ad veritatem perueniri nisi respiciam⁹ ad causam zc. s. xxiij. q. viij. occidit.

l Sepi⁹. quandoq tamē sufficit summatim cognoscere. C. vbi i rē actio l. ij. z. ff. ad exhibē. l. iij. §. sciendū. m In lucē. ar. q iudex pōt sepius interrogare testes cū dubie aliqd dixerit. xxx. q. vlt. iudicātē. extra de emp. z ven. cū causa. z. ff. de inter. actio. vbicūq. nec aliter ad veritatem puenit nisi circūstantie oēs diligēter querant. vt. xxiij. q. vi. occidit.

n Pernities. i. perniciosum factum. o Grauius. i. cum grauitate. p Penitentia. i. postea non penitebit quia cum deliberatione faciet. xxiiij. di. c. l.

Dea vero. hic depingit .x. q̃ſtio que h₃ duo mēbra. vtrū ex ſecundis nuptijs ſoboles ſuſcepta poſſit cõſanguineis viri prioris matrimonio copulari. ⁊ vtrū affinitas deleat in ſuperſtite. ⁊ in vtraq₃ rñdet negatiue. ſ. c. c. i. ſ₃ illud corrigit ex̃ de cõſan. ⁊ af. nõ debet.

Fraternitatis. ſi mulier. prima q̃ſ. s ¶ Pertineat. ad hoc pbandū inducit oīa illa q̃ ſ. ſequunt: vbi dicit añq₃ deꝰ ⁊c. ℞. x.

t ¶ Defūcto. ſcda q̃ſ. v ¶ Uel ſi ſub altero tertia q̃ſ. x ¶ Uel ſi ſuſcepte. q̃rta q̃ſ. y ¶ Tranſibūt. nõ q̃ ad eſſentiā ſ₃ q̃ ad formā. ſ. de q̃litate ⁊ q̃litatē. ſuꝑ id q̃d dic̃ apoſtolꝰ: ꝑterijt figura huiꝰ mundi.

z ¶ Et viſibilis. q: d̃ Maria carnē aſſūpſerat: de cõſe. di. ij. reuera. a ¶ Cõfirmans. ad litteram hãc cõtinuat littera ſupraposita. eſt enī verbū dñi ⁊c.

b ¶ Quõ pt. hec eſt rñſio prime q̃ſtionis.

c ¶ Porro. hec ē rñſio ſecūde q̃ſtionis.

d ¶ In ſuperſtite. i. in ſupſtitē ⁊ cõſanguineos defuncti.

e ¶ Nõ delet. ſ. iij. q. vij. ſ. tria. ↄtra. ſ₃ v̄ba canonū legi preſcribūt. i. ꝑiudicāt vl̃ potius nõ delet̃ reuera. ſm legē vt nõ ſit. ſ₃ deletur quantū ad illud bñficiū. de cõſ. di. iiij. c. i.

f ¶ Nec alia copula. rñſio tertie q̃ſtionis.

a ¶ Et aliꝰ ꝓpheta. ait laudate dñm de celis ⁊c.

b ¶ Mī ipſe. i. ſicut leue fuit ei dicere ita ⁊ facere.

c ¶ Carne vnā. videt̃ nõ eſſe mir₃ ſi dñs fecit virū ⁊ mulierē carnē vnam: cū multitudinē fideliū fecit vnū ſecū. ſ. ꝑ caritatē vel humane nature aſſūptionē. de cõſe. di. ij in xp̄o. d ¶ Copule. i. ſecūde. nā cū ſobole ex prima poſſet cõtrahere. vñ q̃ñq₃ pater ⁊ filiꝰ habēt matrē ⁊ filiam.

e ¶ Permanere. durū verbū ↄ̃ inocētiū ex̃. e. nõ d₃.

f ¶ Duo. ſ. vir ⁊ vxor

g ¶ Unū. i. in vnā carnē. h ¶ Et duobꝰ. ſ. viro ⁊ vxore. i ¶ Cõcreatio. i. vna proles.

S Icutꝰ. hec duo. c. nõ tenent̃.

De ea vero q̃ q̃ ad ſecūdas nuptias trāſit. vtrū ī eadē affinitate ↄſãguineoꝝ ꝑoris viri remāeat an ſoboles ex ſcdis nuptijs ſuſcepta ↄſãguineis ꝑoꝝ viri coplari poſſit merito queritur. ¶ De his ita ſcribit gregoriꝰ papa venerio carolitano ep̃o

Affinitas in superstite non deletur.

Fraternitatis tue ſtudioſe ſagacitati frater amāde quas debeo referō grates. q̃m q̃ſiſti q̃ debuiſti iocūdum me reddidiſti. vnde placide ad inq̃ſita reſpõdeo. ſedē apoſtolicā cõſulere decreuiſti ſi mulier[r] copula nuptiali extraneo viro cõiūcta cognatiõi eiꝰ ptineat[s] ſi eo defūcto[t] cognatio remaneat. vel ſi ſub altero[v] viro cognatiõis vocabula diſſoluāt. vl̃ ſi ſuſcepte[x] ſoboles poſſint legitime ad prioris viri cognatõis tranſire copulā. Eſt eni verbū dei validum forte ⁊ durabile et immutabile et pſeuerabile ⁊ nõ momētaneū nõ trāſitoriū. ait enī₃ ꝑ ſeipſā veritas q̃ deus ē ⁊ dei eſt verbū celum ⁊ terra tranſibūt[y] verba autē mea nõ trāſibūt: antēq₃ deꝰ in carne appareret inter homines eo inſpirāte dixit adā. quãobrē relinquet hõ patrē ſuū ⁊ matrē ſuā ⁊ adherebit vxori ſue ⁊ erūt duo in carne vna. Deinde cum veritas orietur de terra in terram et viſibilis[z] in humanitate appareret ⁊ interrogatus eſt ſi licitū homini eſſet vxorē relīqre. q̃d ꝓhibens vetuit. niſi forte fornicatio excluderet maritalē copulā vnde ꝓtulit ſtatī in mediū eandē ipſā ſententiā quā ante ſecula manēs cū p̃re verbū inſpirauerat ade. ipſe idem cõfirmās[a] q̃d ipe ꝓtulit homo primꝰ. Quã obrem relinquet homo p̃rē ſuū ⁊ matrē ſuam ⁊ adherebit vxori ſue ⁊c. ſi vna caro fiūt quomõ pōt[b] aliq̃s eoꝝ ꝓpinquꝰ vni ptinere niſi ptineat alteri. hoc mīnime fieri poſſe credēdū ē. porro[c] vno defuncto in ſuperſtite[d] affinitas nõ deletur[e]: nec alia[f] copula ↄiugal' affinitatē copl'e ꝑoꝝ ſoluere val₃. ſ₃ nec alteriꝰ cõiūctõis ſoboles placꝫ ad affinitatē ꝑoꝝ viri ↄſortiū trāſire: ꝑ eo q₃ verbū dñi validū ē ⁊ forte. Et vt inquies ꝓpheta dicit v̄bū dñi ſtabit in eternū. Et aliꝰ propheta[a]: q̃m ipe[b] dixit ⁊ facta ſūt: ipe mādauit ⁊ creata ſūt: ſtatuit ea ī eternū ⁊ ī ſeculū ſecl'i p̃ceptū poſuit ⁊ nõ pterībit.

Nā poſt verbū ⁊ p̃ceptum effecit duos carnē vnā[c] id ē maſculū ⁊ feminā q̃ ēt innumerā multitudinē vtriuſq₃ ſexus nõ deſtitit vnū facere ſecū ſicut per ſe veritas dicit: nõ rogo ꝓ his tantū ſ₃ ēt pro his qui ꝑ verbū eoꝝ ſunt credituri ī me vt vnū ſint ſicut tu pater in me ⁊ ego ī te vt ⁊ ipſi vnū ī nobis ſint. Si quis ergo ſacrilego ⁊ temerario auſu in defuncto querit propinquitatē extinguere vl̃ ſub altero affinitatꝫ vocabula diſſipare vel ſuſceptas ſoboles alteriꝰ copule[d] propinquitati prioris credit legitime ſociari. hic negat dei verbū validū eē ⁊ forte. Et qui tam facile ⁊ tam velociter querit diſſoluere hic nõ credit verbū dei ī eternum permanere[e]. Cõſice terrā ex quatuor locis magna intercapedine a ſe diſtantibꝰ cõfectā ⁊ cõglutinatā. finge cu iuſcūq₃ figure vel immēſitatis corpꝰ volueris. nunq̃d erit humanū ingeniū q̃d ipās q̃tuor partes ab inuicem valeat ſegregare vt vnaq̃q₃ ꝑ ſe poſſit agnoſci. Sic a q̃tuor auis duo[f] ꝑficiunt̃ ī vnū[g] ⁊ de duobꝰ[h] fit vna ↄcreatio[i]. hāc ſi lītudinē de q̃tuor elementis vñ cõcreatꝰ eſt hõ: colligere potes ſi eoꝝ vnāquāq₃ ſpeciē q̃ ī mult̃ diuiſiõibꝰ ptita eſt ꝑ diſcretas inf ſe partes ſignauerit: fit id ē ī metallis: hoc ēt ī liq̃ribꝰ ꝓbat̃. ī coloribꝰ pictor ꝓſeq̄t arte colores admiſcendo: ex viſibilibꝰ fucis corpa fingēs. ¶ Itē innocē. pa.

Soboles ex secūdis nuptijs genita ↄſãguineis ꝑoris viri coplari ſi

S I cuiꝰ[k] patruꝰ vl̃ auūculꝰ vxo deſ ratus obierit ⁊ illa virū aliū poſt ea duxerit ⁊ filios filiaſue ex illo genuerit cū his oībꝰ modis ↄmiſceri ꝓhibemꝰ: q: vir ⁊ mulier vna caro ſt. ¶ Jt ex

S I q̃ mlier romana ſinodo De eo ad ſcdas nuptas trāſierit: ⁊ ex de eis ſobolē genuerit: nll'o mõ pt ad ↄſortiū ↄgnatiõis viri ꝑoris ptīgere. ¶ Jt

S I q̃ ml'ier trā igīꝰ pa. De eodē. ſierit ad ſcdas nuptias ⁊ ex eis ꝓlē habuerit: ipa ples nõ pt ſe copulare cognatiõi ꝑoꝝ viri vſq₃ ad q̃rtā ḡnatiõēꝫ

¶ Item innocentius papa. De eodē.

S I qua mulier ad ſecundas tranſierit nuptias ⁊ filios aut filias ad ſecundum maritum genuerit non debere eas nepotibus ꝑoris mariti cõiūgi ſcā romana ſinodꝰ prorſus inhibuit.

ſerit iſte. diſtinguas tñ cū magiſtro q: q̃ñq₃ raptꝰ cõmittit̃ in re ipſa

R Aptꝰ. ſ. xxvij. q. ij. raptꝰ q̃ñq₃ in vſu rei. vt. ſ. c. ſ. vi.

o ¶ Corrūpēdo. i. q: ē coitꝰ illicitꝰ a corrumpendo.

p ¶ Dicit̃. ⁊ ita ſimplex dr̃ a cõpoſito. ſicut alīs exponit lex ſimplex ꝑ cõpoſitū. vt. ff. ad. l. aq̃l. ſi ſeruꝰ. ſ. inquit lex. Nā ibi veteres oēs itē lexerūt rupiſſe. i. corrupiſſe

L Ex illa. xxvij. q. ij. lex C. de rap. vir. raptores. ſ. ſolutio iuſtiniāꝰ ibi correxit legē de q̃ b mētionē facit gelaſiꝰ qui ꝑceſſit iuſtinianum. ſed illud iuſtiniani corrigit̃. ſ. e. q. ij. ſi quis virginē. ⁊ ex de rapto. cū cā. ⁊ c. ſequenti. ſed q̃re nõ cõmitto raptū ī ſpõſa mea ⁊ cõmitto in alia re mihi debita: ⁊ ſi vēditā mihi rē rapiā ſic icido ī conſtitutionem. ſi quis in tantam. C. vnde vi. vt. ff. de acquiren. poſſeſſio. ſi ex ſtipulatione. Similiter furtū committo in ꝓpria re. vt ff. de fur. cum qui. ſ. i. ſed potest eſſe ratio: quia preſumitur q₃ re ſua vi cioſe nemo vtatur. vt. ff. pro ſocio. merito. vel forte ea ratio eſt: q: matrimoniū nõ q̃ diſſoluitur alij contractꝰ ſic. xxij. q. vij. vnde nunquã poteſt aliquis in hoc caſu incidere in conſtitutionem illam. placuit. xvi. q. vi. nec illam. ſi quis in tantam. q̃a res iſta nunq₃ poteſt alienari a vero domino: et q: libera perſona non poſſidetur: ⁊ ita non eſt neceſſe vt expectet quouſq₃ in eum transferatur poſſeſſio ſponte. Item quia intelligitur eam poſſidere q₃ cito ſponſalia intercefferunt. vnde non vere dicitur raptor cū ſua poſſeſſione vtat̃. ff. de iniur. l. iniuriarum. ſ. ſi quis. extra de elec. eccl'ia vulterana.

H Iliā cuiuſdā ignorāte. poſt. xiij. īpedimēta mrimonij tractat d̃ raptu q: videbat̃ matrimõiū ipedire ⁊ vtꝫ īter raptā ⁊ raptorē poſſit eē mrimoniū vt āt h̃ ⁊c.

Q Uod āt. de h̃ nullū ē dubiū quin raptū cõmi

r Cū ergo adulteriū.xxxij.q.iiij.nemo. s Cuiuslibz.ē.xxxij q.iiij.meretrices.&.q.vij.nō solū. t Proprie.bene dicit ꝓpter penā & alās stuprū dicit̄ cōmitti in vidua vel virgine vel puero .ff. de adul.inter liberas.§.i.& de ver.sig.inter stuprū.qn̄qȝ etiā stupꝛuz sumit̄ ꝓ adulterio.xxxij.q.iiij.nemo.xxviij.q.i.ydolatria.

bebat licet magister aliter interpretet̄. d Cōsenserit. in fornicatione alias nō redditur e Excusata.a pena legis vt non puniat̄ a iudice etiam si sit nubilis:nā innubilē etas excusat.pater tamē bene pōt eā exheredare si vult.C.de inof.tes.si filiā.nisi maior esset.xxv.annis.tūc eīm si pat̄ distulit eam copulare si alicui adheserit remanebit cū illo etiam inuito pr̄e nec exheredabit̄.vt ī aut.vt cū d̄ app.co.§.causas.ꝟ.si pter.col.viij.sed si filia inuito patre adhesit alicui matrimonialit̄ dūmodo dignum eli gat pater tenet̄ eam dotare.vt.ff. de ritu nup.qui liberos.

Incipit causa.xxxvi.

Filiā cuiusdā ignorāte illo patre quidā muneribꝰ illexit:ad cōuiuiū inuitauit.finito cōuiuio iuuenis virginē oppressit. q̄ cōperto a parētibꝰ iuueni tradit̄ puella:ac more nubētiū a iuuene dotat̄ & publice in vxorē ducit̄.

Querit̄ primū an ille raptū cōmiserit. Secūdo an rapta raptori nubere possit patre assensuz ꝓstante.

Quod aūt[m] ille raptū admiserit multorū auctoritatibꝰ ꝓbatur. Ait eni isidorus in secūdo libro ethimologiarū caplo.xxxiij. *Quid sit raptus*

Raptꝰ[n] quoqȝ illicitꝰ coitus a corrūpēdo[o] ē dictꝰ.[p] Uñ qui raptu potit̄:stupro fruit̄. Itē gelasiꝰ papa. *Ubi raptꝰ admittit̄.*

Lex illa[q] preteritorū principum ibi raptū dixit cōmissuz esse:vbi puella de cuiꝰ ante nuptijs nihil actum fuerat videatur abducta. Cū ergo hec illicito coitu sit corrupta:cūqȝ ita sit abducta.i.a domo patris ducta ꝙ de eius nuptijs nihil ante actū fuerat:raptā appellandā negari nō pōt. Sed nō ōis illicitꝰ coitus:nec cuiuslibet illicita defloratio:raptꝰ appellat̄. Aliud eīi ē fornicatio:aliud stuprū:aliud adulteriū[r]:aliud incestꝰ:aliud raptꝰ. Fornicatio lȝ videatur eē genꝰ cuiuslibet[s] illiciti coitꝰ q̄ fit extra vxorē legitimā:specialiter tñ itelligit̄ in vsu viduar̄:vel meretricū: vl' concubinar̄. Stuprū aūt ꝓprie[t] virginuz ē illicita defloratio:qñ videlȝ nō ꝓcedente cōiugali pactione vtriusqȝ volūtate virgo corrūpit̄:patre iniuriā statiȝ ad animuz post cognitionez nō reuocante[v]. Adulteriū vero ē alieni thori violatio. vñ adulteriū dr̄:quasi ad alterꝰ thoruz accessio. Incestꝰ ē cōsanguineor̄ vel affiniū abusus[x]. vñ icestuosi dicunt̄ q̄ cōsanguineis vel affinibꝰ suis abutunt̄. Raptꝰ admittit̄ cū puella violēter a domo patris sui ducit̄:vt corrupta ī vxorez habeat̄ siue puelle solūmō:siue parentibus tm̄:siue vtrisqȝ vis illata cōstiterit hic morte[y] mulctat̄[z]. Sȝ si ad ecciaz cū rapta cōfugerit:ꝓuilegio eccie: mortis impunitatē ꝓmeret̄. Uñ i aurelianēsi cōci.legit̄. *Si raptor cū rapta ad ecclesiā fugerit q̄d fieri debeat.*

De raptoribꝰ aūt id cōstituēdū eē censuimꝰ vt si ad eccl'az raptor cū rapta cōfugerit[a] & feminā ipsaz violētiā ꝑtulisse ꝯstiterit:statiȝ liberet̄ de ptāte raptoris:& parentibꝰ reddat̄ & raptor mortis vel penarū[b] impunitate cōcessa:aut ad seruiendū[c] subiectꝰ[a] sit:aut redimēdi[b] se liberā habeat facultatez. Si vero que rapit̄ patrē[c] habere cōstiterit:& puella raptori cōsenserit[d]:ptāti patris excusata[e] reddat̄. & raptor patri superioris cōditionis satisfactōe teneat̄ obnoxiꝰ. Ex hac[f] auctoritate liquet ꝙ aliqñ vis infert̄ parētibꝰ & nō puelle:cū dr̄:si puella raptori cōsenserit. aliqñ vtrisqȝ violētia ꝑferūt cū ꝑmittit̄:si raptor cū rapta confugerit & feminā ipsaz violētiā ꝑtulisse cōstiterit. puelle aūt & nō parētibꝰ vis infert̄ cū volūtate patris puella violent̄ abducit̄ vt eiꝰ patiat̄ cōcubitū: cuiꝰ copule nunqȝ cōsensuz adhibuit. Hic aūt neqȝ parētibꝰ neqȝ puelle vim intulisse videt̄:cū neqȝ illis ꝓhibētibꝰ:neqȝ illa renitēte[g] violēter sit abducta. Aliud ē eīi ꝓmissiōibꝰ aliquā seducere:aliō sibi vim inferre. vnde q2 neutri vis illata ꝓbat̄:raptor hic iure dici nō dȝ[h]. Sed rapina dupliciī fieri dr̄. aliqñ[i] eīi res ipsa rapit̄. aliqñ ipiꝰ rei vsus tātūmō violenter eripit̄. Res ipsa tūc rapit̄ cū violent̄ dño eripit̄:vt in ꝑpetuū teneat̄. Aliqñ vero nō res ipa affectat̄ sȝ vsus eius dño ꝓhibēte[k] violēter vsurpat̄. Hic ergo raptū admisit. q2 florē virginitatis puelle renitēti violēter eripuit

Nunc querit̄[l] an purgato vitio rapine. raptor in vxorē possit raptā accipere:quorū cōiūctio auctoritate sctōr̄ canonū penitꝰ ꝓhibet̄. Legit̄ nāqȝ in cōci.calceldonēsi.xxvij.cap̄. *Raptores puellarum & consentientes excommunicentur.*

Eos qui rapiunt[m] puellas siue mulieres sub nomine simul[n] habitandi cooperantes aut conniuentes raptoribus: decreuit sancta sinodus: vt siquidem clerici sunt decidant a proprio gradu. si vero laici anathematizentur[o].

v Nō reuocante.adē eīi si reuocarēt q2 nihilominus esset stuprum: si tñ nō reuocat cessat actō iniuriar̄ post annum.instit. de iniur.§.vl.

x Abusus. vbi ē iusticia publice honestatis ibi ē raptus.xxxv.q. *Q.pma.* iij.nec eam.

y Hic morte.raptor talis vel raptus.s.

z Mulctatur.ātiquo iure nō antiquissimo.xxvij.q.i.si quis episcopus.

De raptoribus.cōfugerit.C.de his q ad eccle.cōfugiūt.l. vltia §.vltimo.

b Uel penarum.corporaliū:a talibꝰ liberat̄ hic auctoritate canonis non aūt a pecuniaria pena quaz iustinieret.j.e.q.ij. deniqȝ.lȝ publica penitentia mulctatur xxvij.q.ij. raptor.

c Ad seruiēdum.si inops est.secus est i debitore qui non cogitur fuire creditori.vt.C.de ac.& obl.l.ob es sȝ vsqȝ ad qō tempꝰ seruiet ei:sit i arbitrio boni viri.ex q̄ lege nō exprimitur.ar.ff.de iure delib.l.i. et̄.de offi.dele.de causis.vel seruiat p.v.annos.ad instar q̄ redēptus est ab hostibus.C.de capt.& postli.reuer.l.diuersar̄.& lȝ iste seruus nō sit parū tam̄ differt vt dicit lex a seruo.cū abire nō liceat cū vult. ff.de libero ho.exhi.l.ij.

a Subiectꝰ.in preciū pudicicie eiꝰ.j.e.q.ij.tria. b Redimēdi.& hec erit optio raptoris.ar. xxvij. q.ij.multor̄.ff.de contrahen.emp.si in emptione.§.penulti.ff. de iur dot.pleruqȝ. c Patrē.videt̄ ꝙ in primo casu patrē non habebat licet magister aliter interpretet̄.

f Ex hac.hic autez de quo agit̄ in themate.

g Renitente.nam spontanea fuit in abductione: inuita in corruptione.

h Nō dȝ.allegando dicit vnde statim subdit solutionem.

i Aliqñ.idez dicit lex in furto qō qñqȝ cōmittitur in re:quādoqȝ in vsu rei.vt.ff. de fur.l.i.§.furtū.insti.de obli.que ex delict.§.furtum.

k Prohibēte.aut nesciēte.sic.ff.de fur. qui vas.§. vetare.

Nunc querit̄ hec qō secunda dubia nō est.q2 raptor bñ pōt raptaz ducere in vxorem peracta penitentia.extra de adul.c.i.&.ij.& de rapto. cum causam.j.c.deniqȝ.& expressum est extra d̄ rapto. accedens.nisi sit sponsa de presenti alterꝰ. tunc enim illi reddenda est. sed si est sponsa de futuro non cogitur cam *Q.ij.* recipere. vt.xxvij. q. ij.raptor.&.c.seq.sm legem tamē nō pōt cū ea cōtrahere.C.d̄ rapt.virgi.l.vna .§. fin autē. Capitula ḡ que dicūt ꝙ nō possit cōtrahere cum raptore:intelligēda sūt quando rapta non cōsentit in matrimoniuz raptoris sed potius in stuprum. vel intelligunt̄ quando aliquis rapuit sponsam alterius de presenti.ad hoc ext̄ de spon.du. mas.

Eos qui rapiūt.hoc.c.& sequēs loquitur de illis que cum sunt nubiles raptoribus non consentiunt. vel de innubilibꝰ que semꝑ parentibꝰ sūt reddēde a raptoribꝰ separate.vt.ī.e.q.i.c.vlti.& hoc exaudi cū cōsentiunt in illicitū coitum & non in matrimonium.

n Simul.cū illud nō proponant facere. o Anathematizent̄. & lȝ cū nolūt agere penitētiā publicam.ī.xxvij.q.ij.raptor.&.c.statutum.

Raptores. volētes vel inuitas: volūtas illi⁹ nō excusat. sic. xvi. q. vi. placuit. sic. xcij. di. si quis eps. q2 iste moniales velle nō habēt. xij. q. i. non dicatis. imo ⁊ ipm velle mulieri ab insidijs nequissimi hoīs q̄ rapinā meditaꝛ inducitꝛ. C. de rap. vir. l. vna. circa fi. Nā ⁊ q̄ volētē retinet dūmodo circūuentū nō sine dolo retinet. ff. de libero ho. exhi. l. iij. §. si quis volētem imo etiā ageretꝛ hic ꝯ̄ raptorē inuitis raptis sicut ⁊ pater iniuriā agit inuito filio. ff. de iniurijs. l. i. §. vsq3 adeo.

Si quis. attēptare. ar. q2 interdū conatus sine effectu punitꝛ. vt. xix. di. anastasi⁹. imo ⁊ attēptare ē ad actū pducere siue pcedere q2 est agere vt ꝯ̄ pudico ⁊c. vt de pe. di. i. si q̄s tā masculū. ⁊ ita nō est hic tm̄ conat⁹. in maximis tm̄ criminibus punitꝛ sol⁹ conat⁹. vi q. i. §. vex. ꝯ̄. si quis cū militib⁹: in minoribus nō: q2 nō sum fur ⁊ si ad aliquē actum processi. ff. de fur. vulgaris. §. qui furti. ⁊. l. si certe.

De puellis. in calcedonēsi. ꝯ̄. c. q. eos qui.

b ¶ Quib⁹. dicit. h. ⁊ bn̄ q2 hic nō dꝫ eē §. sꝫ argumētatꝛ a cabilonē. cōci. ex verbis calcedonē. cōci. si eī h̄ nō eēt de isto. c. q̄re pōeret. g̃. h. c. h̄ cum statī supi⁹ illud posuerit. c. eos.

c ¶ Nullaten⁹. huic ē derogatum. vt. j. e. tria. ex̄ de rap. accedēs. ⁊ fm legē adeo iterdicitꝛ q2 si mulier cū raptore nubit amittit dñiū rerū raptoris. in aut. de raptis mulie. q̄ rapto. nubūt circa fi. col. ix. sꝫ credo ⁊ illā penā cessare cū ⁊ interdictio cesset p canones nisi cū spōsa alteri⁹ de pn̄ti rapitꝛ. vt. xxvij. q. ij. statutum.

Si q̄s v̄ginē. despōsauerit. ar. q2 violētia excusatꝛ rōe iuris qd̄ q̄s hꝫ in te. ar. j. e. deniq3. xvi. q. vi. placuit. ꝯ̄. ꝯ̄. xxvij. q. ij. lex illa. ꝯ̄. di. xcij. si q̄s eps. ꝯ̄. Jo.

Nullus aut. regis. q2 libera dñt eē matrimonia. ex̄ de spō. req̄siuit. ff. de ꝯ̄. obli. ticia. ⁊ talis q̄ p regē vxorē postulat deportari dꝫ. C. si nup. ex rescrip. pe. l. i. sꝫ nota q2 duo p̄mittit. q2 nec rapiat: nec regis ⁊c. vnde arguitꝛ q2 ista delicta paria sunt: ergo pari pena sunt puniēda. xv. q. iij. sane.

f ¶ Remot⁹. nota casū in quo auctoritate pricipis nō excusatꝛ quis. vt. ꝯ̄. xxv. q. i. omne. ꝯ̄. xvi. q. i. in canonib⁹. ꝯ̄. xvi. q. vij. si quis deinceps. sꝫ ꝯ̄ di. xviij. si eps metropolitan⁹. ꝯ̄. xij. q. ij. de reb⁹. ⁊. c. vobis.

g ¶ Quod raptor. i. q2 diu tales sunt qui istis nomibus appellentur.

h ¶ Noīa eoꝝ. ar. l. di. ferrū. xxiij. q. vi. vides.

Apud. vt

¶ Itē simach⁹ papa. **Ob immanitatem sceleris abijciantur raptores viduarum vel virginum.**

Raptores igitꝛ viduarū vl' virginū ob immanitatē tanti facinoris detestamur: illos vehemēti⁹ psequēdo q̄ sacras virgines vel volētes vel inuitas matrionio suo sociare tēptauerint: quos pro tā nefandissimi criminis atrocitate a cōione suspendi p̄cipim⁹. ¶ Itē iustinian⁹ imperator. C. l. i. ti. de epis. ⁊ cleri. **De eod.**

Si q̄s nō dicā rapere: sꝫ attemptare tātūmō matrionij iungēdi cā sacratissimas virgines ausus fuerit capitali pena feriatꝛ. ¶ Itē ex cōci. cabilonēsi. **De eod.**

De puellis raptis necdū despōsatis in calcedonēsi[a] cōcilio statutū est ⁊ eos q̄ rapiunt puellas sub[h] noīe simul habitādi cooperantes ⁊ cōniuentes raptoribus decreuit sinod⁹ sancta. vt siquidē clerici sunt decidant a pprio gradu: si vero laici excōicentꝛ. ¶ Quib⁹ [b] verbis datꝛ intelligi q̄liter hui⁹ auctores mali dānandi sūt qn̄ participes cōsilij ⁊ cōniuētes tāto anathemate feriuntꝛ: ⁊ iuxta canonicam auctoritatē ad cōiugia legitia raptam sibi iure vendicare nullaten⁹ [c] pn̄t. ¶ Itē grego. papa. **Excōicetꝛ raptor vidue vel virginis cū sibi fauētib⁹.**

Si q̄s virginē vl' viduā nisi despōsauerit [d] rapuerit vel furat⁹ fuerit i vxorem: cum sibi fauētib⁹ anathema sit.

¶ Itē ex cōci. parisiēsi. **Anathematizetꝛ q̄ viduā vl' filiā alteri⁹ ex volūtate parentū rapit aut reg' bn̄ficio postulat.**

Nullus aut viduā aut filiā alteri⁹ extra volūtatē parētū rapere presumat: aut regis [e] bn̄ficio estimet postulādā: qd̄ si fecerit: ab eccie cōione remot⁹ [f] anathematis gladio feriatꝛ. ¶ His auctoritatib⁹ euidēter datꝛ intelligi q2 raptor[g] in vxorē: raptā ducere nō valet: sꝫ raptor ⁊ rapta noīa sunt viciorū ⁊ nō psonaꝝ: vicia aūt cū p penitētiā purgata fuerint: noīa eorū [h] abolentꝛ. ¶ Vñ in quadā omelia grego. ait. **De eodem**

Apud [i] oīpotētē quippe deū nō ille fallax habetur qui culpā mēda cij p penitētiā delet. ¶ Prohibetꝛ ergo premissis auctoritatib⁹ rapta copulari raptori: anteq̄ viciū rapine aboleatur donec ille raptor ⁊ illa rapta iure appellantꝛ. Ceterū cū illa patrie ptāti restituta fuerit: ⁊ raptor sue rapine penitētiā egerit: cū volūtas parētū vtriusq3 i vnū cōuenerit: nō p̄hibentꝛ adinuicē copulari. ¶ Vnde ieroni. ait. **Quot sint legitima ꝯiugia ⁊ q2 volūtate pris rapta raptori nubere pt.**

Tria legitia [k] cōiugia in scripturis leguntꝛ. Primū legitimū est virgo casta in virginitate viro data legitime: ⁊ reliqua q̄ sequūtur in predictis[l]. Secūdū virgo casta in ciuitate dep̄hēsa a viro ⁊ illi p vim copulata: si voluerit pater ei⁹ dotabit eā iste vir: quātū iudicauerit[m] pater: ⁊ dabit preciū pudicitie sue. Tertiū filia p̄dicta deprehēsa si non fuerit voluntas patris: detrahet eā a p̄dicto viro: ⁊ tradet [n] eā alij: ⁊ dotabit eā ⁊ legitima erit ei. sed primū his duob⁹ p̄fertur. ¶ Itē ambrosi⁹ i apologia dauid. **Cū volūtate parētū raptas in cōiugiū haberi pmittitur**

Deniq3 ⁊ puelle pater illi⁹ q̄ vim cōcubit⁹ nulli despōsata [o] ptulit: quīq̄ginta dragmas [p] argēteas accipiet: ipa aūt i ꝯiugio pmāebit. ¶ Itē ex cōci. meldensi. **Post penitētiā raptori vel rapte licita cōiugia cōcedantur.**

Si aūt necdū eas q̄s [q] rapuerāt cū volūtate parentū sub despōsationis vel dotalicij noīe in coniugiū [r] duxerint quādo hec constitutio oibus hoibus fuerit p̄mulgata: ab eorū cōiūctiōe separentꝛ: ⁊ publice penitētie subijciantꝛ. rapte aūt parētib⁹ legaliter restituantꝛ. peracta vero penitētia publica. si etas incontinentiā exegerit ex vtrisq3 [s] partibus placito coniugio [t] socientur: non in his ergo regulā cōstituimus: sed vt verbis magni leonis vtamur: quicquid sit tolerabilius estimamus: qd̄ si vnus ex cōiugatis obierit: et is qui penitentiam publicam [v] exegerit superstes extiterit: iterare cōiugiū nō p̄sumat: nisi [a] eps aliquā cōcesserit indulgētiā: vt ꝯ̄tiorē possit amouere offēsā

Tria. xxxij. q. i. apud.

Tria legitima. hoc. c. nititꝛ veteris legis testimonio: q2 in moralibus vim obtinet euāgelicā: ⁊ iō ei standū ē. additꝛ istis quartū. vt. xxvij. q. ij. additꝛ.

l ¶ In p̄dictis. in alia pte. c. ⁊ habes ea. xxx. q. v. aliter.

m ¶ Judicauerit. i. debuerit iudicare fm taxationē legis mosayce. vt. j. pri. c. deniq3. vt tm̄ legitimū n̄ excedat modū. s. l. dragmas argenti vel cū hic non taxetꝛ sūma referēda ē ad arbitriū boni viri vt cōsideretur etiā nobilitas rapte ⁊ psona raptoris ⁊ alie circūstantie. sic ex̄ ꝯ̄ iniurijs ⁊ dāno dato. c. ij.

n ¶ Tradet. qn̄ filia nō cōsensit in matrimoniū raptoris: sꝫ i stupꝝ.

Deniq3. de spōsata. sic eius eēt si despōsata eēt alij. vt. xxvij. q. ij. statutū.

p ¶ Dragmas dragma vt dicūt ē sicl⁹. qd̄ āt sicl⁹ sit h̄es i. q. i. iudices.

Si autem. eas quas. casus. aliqui i adolescentia cōstituti sponsas aliorū de futuro rapuerūt. statuit cōcilium meldēse q2 si ante cōcilij tempus nondum cum eis matrimonium confirmarunt separētur ⁊ raptoribus publice penitētie suppositis rapte parentib⁹ restituantꝛ. acta autem penitētia raptores possunt matrimonium contrahere cū alijs. ita tamen q2 si contingit vxores eorum decedere nō possunt iterum cōtrahere nisi ex dispēsatiōe epi. xxxiij. q. ij. §. de penitentibus. h. breuissime ponit casum in hunc modum. raptor acta penitentia potest contrahere cum rapta: ⁊ ea mortua non ducat aliam: pp enormitatē criminis.

r ¶ In coniugiū. ꝯ̄. xxxiij. q. ij. nō satis in fi. ex̄ de fur. c. i. ꝯ̄. vnde vꝫ q2 raptores in lege morte puniebantꝛ: sed in illis cōtrarijs de adulterio loquitꝛ: ⁊ hic de fornicatore qui nō rapit alteri⁹ sponsam.

s ¶ Ex vtrisq3. s. raptoꝝ ⁊ raptaꝝ.

t ¶ Cōiugio. nō inter se. q2 vt dicit cū illa cōtrahere nō pōt. preterea si nō intelligeretꝛ de sponsa alteri⁹ nihil ē qd̄ dicitur a ieronimo.

¶ Hac auctoritate[b] meldensis cōcilij nō pmittit raptori rapta post penitētiā copulari. sz pmittit vtriqz post penitētiam legitimo cōiugio copulari: vt rapta videlz nō raptori: sz alij post penitētiaz nubat. Similiter raptor post penitētiā nō eā quā rapuit: sz aliā pmittit habere vxorē. cū ei raptor & rapta penitētie subijci precipiant: si vtriusqz copulā auctoritas illa pmitteret. frustra circa finē capituli diceret: q si vnus ex cōiugatis obierit: & is qui publicā penitētiā exegerit: superstes extiterit: iterare cōiugiū nō psumat. eoꝝ nāqz quolibet decedēte q penitētiam exegerit: superstes remanebit. Nō ergo hac auctoritate raptor pbat in coniugiuz raptā posse accipere. potius inuenit in cōcilio aquisgrani q nec etiā volūtate parentū adinuicē possunt copulari. ¶ Sic enim in prefato concilio legitur. Nec etiaz volūtate parentuz raptores raptas habere possunt cō iuges.

Placuit vt hij[c] qui rapiunt feminas vel furantur aut seducūt eas nullatenus habeant vxores. quāuis[d] eis postmodū cōueniant aut eas dotauerint: vel nuptialit tamē cum consensu parentū suorum susceperint.

¶ Hec auctoritas[e] nō piudicat auctoritati ieronimi maxime cū illa testimōio diuine legis nitatur. Legitime igit post penitētiā pactaz raptor poterit sibi copulare quā rapuit: nisi pater puelle illā raptori detrahere voluerit.

De cōsecratiōe ecclesiaꝝ & q nō nisi in locis deo sacratis misse celebrari debent.

De ecclesiaꝝ[f] cōsecratiōe & missaꝝ celebratiōibus nō alibi q i sacratis dño locis absqz magna necessitate fieri debere liquet oibus quib sunt nota veteris & noui testamenti precepta.

Tabernaculū em dño pcipiente moysen fecisse & sacrasse cū mēsa & altari eius & ereis vasis & vtensilibus ad diuinū cultū explēdū legimus: et non solum diuinis pcibus ea sacrasse: sed etiā sancti olei vnctiōe dño iubēte perlinisse nouimus. qualiter autem hec facta sunt & nō alij ipsa sacramenta q̄z ipsi sacerdotes sacra vnctione deliburi[g] dominoqz cum vestibus sanctis sacrati et leuite[h] tractabant ferebant: & erigebāt: & deponebāt in ipsis constitutionibus que iubente domino conscripte sunt p moysen in lege domini reperitur[i].

¶ Qualiter ergo dauid regū pijssimus amplificauerit[k] cultuz dei & templū domini edificare voluerit: sz ppter multū sanguinē quē effuderat prohibitus[l] est et ipse collegerat[m] expensas. salomon q̄z filius eius qd ipse facere optauerat iubente & auxiliāte domino pfecit: & templuz cum altari & reliqua ad diuinuz pagenduz cultuz consecrauit. In libro reguz legitur. fecit quoqz salomon in tpe illo festiuitatē celebrē & ois israel cuz eo multitudo magna ab introitu emath vsqz ad riuum egipti: coram dño deo nro septem dieb & septem diebus .i. xiiij. diebus. & i die[n] .viij. dimisit pplos. Iudei[o] ergo loca in qb sacrificabāt dño diuinis habebant supplicationib consecrata. nec in alijs q̄z in deo dedicatis locis munera deo offerebant. Si enim iudei qui vmbre dei legis deseruiebant: hoc faciebant. multomagis nos quib veritas[p] patefacta & gratia[q] per Ihesum xpm data ē: templa domino edificare: & put meli possumus ornare: eaqz diuinis pcibus & sanctis vnctionib suis cū altarib & vasis vestibus quoqz & reliquis ad diuinum cultuz explenduz vtēsilibus deuote & solēniter sacrare: & nō in alijs q̄z domio sacratis ab episcopis & non a corepiscopis[a] qui sepe prohibiti sunt: nisi vt predictum est summa exigente necessitate[b] missas celebrare: nec sacrificia domino offerre debemus. et hec si summa necessitas agere compulerit: non in domibus[c] offerre prohibita sunt. Si autem vt legitur in cōcilio[d] laodicensi. c. xxxvij. hi qui ab epis nō sūt ordinati tam in ecclesijs q̄z in domibus exorcisare non possunt: multomagis maioris gradus ministeria[e] nisi ab eis qui ad eos gradus sunt consecrati: quibus debent fungi: officia[f] agi non debent: vel sacrificia ab eis offerri non

a ¶ Publicā. raptori. imponit publica pnia nō rapte q: nō ita constat an rapine cōsenserit. lz .g. aliter sentiat in sequēti .§. a ¶ Nisi. eccear. q lz sit dispēsatū cū aliquo in vno matrionio nō tn̄ in sequēti. vt. xxxiij. q. ij. c. vlti. idē in dignitate. vt. xij. dis. nos cōsuetudinē. idē in ordine. vt. xxxiiij. di. lector. b ¶ Hac auctoritate. & rapta. h non dicit in. c. pcedenti q rapte penitētia iponat publica fm itellectum glose. sz fz .g. sic. Placuit. vt hi. derogatur huic. c. vl itelligit d despōsatis alijs p xba de pienti. d ¶ Quāuis. s. xvi. q. vi. placuit. s. di. xxij. si qs eps vacās. s. xsi. nec quisqz. e ¶ Hec auctoritas. auctoritati. s. di. xx. § i. & c. i. z. Ibi dr q i causis decidēdis pferunt concilia auctoritatib sanctoꝝ patꝝ huic piudicat auctoritas ieroni. vt. s. eo. tria. sz h iō q: corroborat auctoritate veteris testamēti. & ēē auctoritate meldeā. cōcilij. s. e. si aūt Iohā.

De ecclesiaꝝ cōsecratōe & missarū. Explicitis varijs cāꝝ cōflictib. agit de sacramētis q necessaria sūt ad salutē: & h ordie. p de ecclesiaꝝ cōsecra

Di. i.

tione. scdo de sacro eucharistie. tertio de solēnitatib. qrto de sacro baptismi. quīto de cōfirmatiōe. & de diuis officijs & ieiunijs. & sic tractat iste in .v. distictiōes est distinct. Et no. q cū i alijs tractatib mgr iterseruit suos .§. & solutōes i h tractatu nō pōit nisi duos .§. vnū i pma. aliū i qrta distictiōe. & h iō q: de sacris ēloquēdū sobrie i qb et vera loq piculosū ē. In hac g disti. oñdit ecclias eē ɔsecrādas: & a q: & qlit: & cui aucte. & q nō sit iterāda ɔsecratio: nisi i casu. Et q ordie misse sunt celebrāde: & qt debeāt celebrari i die. tn̄ dr a quibusdā q h. s. verbū de ɔsecratiōe nō i serie. sz i titlo originalr capli repit: & iō icipit. c. de missaꝝ &c.

g ¶ Deliburi. i. liniti. h ¶ Leuite. nō subdyacōi. q: nō erat subdyacōat sacer ordo: hodie āt bn̄ fert sac subdyacōi q: sacer ē hodie. ex ō

ea. & qli. or. a mlt. i ¶ Reperit. i leuitico. k ¶ Amplificauerit. instituēdo ibi. xxiiij. sacerdotes: vt qlibz vice sua pōeret icensū dño. l ¶ Prohibitus ē. sz mirū ē qre h dictū est cū qlibz homicida possit tēplū ɔstruere: cū et moyses q fuit homicida. vt. xxiij. q. iij. nō iferēda. ɔsecrauit ecciaz: vt h dr i pnci. h. c. maxie cū oli fuerit licitū sacdotib ifficē. vt. ij. q. vij. §. it cū balaā ad h dicas q lz dō fuerit i veteri testō: fuit tn̄ pfigurator noui testi. xxxij. q. i. q āt. & xxi. q. i. §. lz obijcit. iō i figura istius tpis dcz ē ei: nō edificabis &c. & ē ar. a miori. si ei pp homicidiū repulsus fuit a ɔstructiōe mlto potius a misterio i. q. viij. si qs oēz. ē g h ar. q cū homicida nō pt dispēsari. l. di. sacerdotes. cū. c. se. & c. miror. qd nō ē verū q: h notori erat. Ite h miꝝ ē q: cū dñs ei dixit: nō edificabis &c. nōdū dauid iterfecerat. rñ. oia futura sūt deo psitia. ij. q. i. deompe. vñ cū eēt iaz homicida i conspectu dei nō licuit ei q edificaret. vel dic q dr effudisse. q: fuit occasio effundēdi. di. l. cū eccia. q: ei ex supbia nūerauit ppl̄z periert. xxiij. milia hoiz i. q. iiij. it pctō. x. itē dauid. vñ i recōpēsatōez istituit. xxiiij. sacerdotes i tēplo. vel dic q reuera fuit homicida. iux illō saul pcussit mille & dd. x. milia &c. ij. q. vij. §. it obijcit. m ¶ Collegerat. ad fabricād tēplū. n ¶ In die. viij. respectu scdi septēnarij. i. i. xv. die. o ¶ Iudei i. gētiles faciebāt h mltomagis nos debem facē. & sic ē ar. ab exēplis ifideliū argumētādi. s. xi. q. iij. ipatores. s. xxiij. q. iiij. qn̄. s. xij. q. i. dilectissimis. s. di. lxxxi. si qz. s. xxv. q. i. c. i. s. xxxij. q. v. cū caput. s. xij. q. ij. gla. x. crates ille s. di. xxi. submittitur s. di. lxxxvi. non satis. x. q. i. hanc consuetudiez. sz ar. z. s. di. xv. xv. ab exordio. ar. z. xij. q. ij. gla. x. neqz mihi. sz illō loqt qn̄ imiebāt captiui redimēdi. C. d sacrosā. ec. sacim. p ¶ Et vitas. i. pmissoꝝ adipletio. q ¶ Et gra. i. pctōꝝ remissio. a ¶ A corepis. s. di. lxviij. corepi. b ¶ Necessitate. qd h dr d ncētate n̄ refert ad prīz dcz corepis: sz ad pcedēs. i. sacris loci. & ē illa ncētas cū qs n̄ hz ecciaz: vt. j. e. ɔcedim. vt cū ē in exercitu cū tablā tn̄ ɔsecrā. c ¶ Nō i domib. j. c. vnicuiqz. d ¶ In ɔcilio. s. di. lxxxi. nō oz. lxix. di. nō oz. e ¶ Misteria. i. officia. f ¶ Officia. i. officia.

Omnes les. psone: sicut clerici q sūt talis officij. n. s. di. lix. si officia. cū missa. qlit ecclesie sint ɔsecrāde. i. cū missa oñdit. & dicūt qdā q missa ē de subā ɔsecratōis. h. z. Itē dic. h. q si eps cōsecret

ecclesiā ⁊ p̄sbiter cantet missā cōsecrata erit ecclesia. alij cōtra. ar. xxiij. dis. quorūdā. b ¶ Possint. ȝ. xvi. q. vi. si plures. q. i. ⁊ ṫpis. ȝ. xxi. q. ij. sicut p̄cipimus. ȝ. dis. lxx. sanctorū. ȝ. x. q. iij. vnio.

De loco: n̄ vero cōsecratiōe. cui⁹ auctoritate ecclesie sūt cōsecrāde osten dit gra. v. capitul. k ¶ Absq͂ precepto. xij. q. ij. bone rei. ȝ. j. c. nemo. solutio. hec. v. c. nō tenēt hodie. vl' fuerūt localia vl' casualia: vel exaudi de ecclesia ep̄ali lȝ ɔtradicat finis. c. illi⁹. certū nā sicut non pōt mutari de loco ad locū ep̄s. vij. q. i. mutationes. similit' nec fundari episcopal' ecc'ia vt. xvi. q. i. felix. ⁊. c. p̄cipim⁹. quid fieri d̄beat in hac parte pape est estimare.

Precepta. i. vtraq͂. in canonib⁹ ⁊ p̄ceptis sinodalibus. m ¶ Auctoritate. speciali vel generali. n ¶ Processiōis. i. frequētatiōis. o ¶ Adducta. nō dicit cōsecrata. nam ita sequēti verbo cōsecrabis: aduersaret' cū semel cōsecrata iterū cōsecrari non possit nisi in casib⁹ nc tacti. j. e. sup. c. eccl'e vel altaria. vel adducta. i. deputata: vt ibi fieret diuinū officiū ⁊ ppl'i frequētatio. p ¶ Quia deuot⁹. i. deo deputat⁹. q ¶ Permanere. nisi destruat'. j. e. ecclesie ex de no. o. nū. cū ex iniūcto. r ¶ Martirū. ar. ecclesiā ante cōsecrationē locū deuotum appellari. s ¶ Relatio. i. scriptura nobis lata.

Basilicas. prātis ȝ. di. lxxi. per totū. ȝ. xxi. q. ij. c. i. ⁊. ij. ⁊. ix. q. ij. p̄ totū. v ¶ Cū enim. ordo. x ¶ Dispēdio. nota principis priuilegium nulli debere p̄iudicare. vt no. ix. q. iij. nunc vero. y ¶ Vtilitatis. q. d. ita seruam⁹ ea q' nec p̄ alicui⁹ vtilitate ea infirmam⁹ q: etiā ea que vtilitas suadet relaxari nō relaxam⁹ in p̄iudiciū canonū. ȝ ¶ Fortasse. hoc id dicit q: q̄nq͂ p̄ vtilitate alicui⁹ statutum infirmat'. lv. dis. p̄isci. l. di. vt cōstitue

licet. Qd̄ aūt vt paulo superi⁹ prelibatū est oblatiōes in domib⁹ offerri nō debent: in eodem concilio. c. lix. p̄hibitū habet'. ita nō oportet in domib⁹ oblationes celebrari ab ep̄is vel p̄sbyteris. ¶ Item igin⁹ papa. c. v. Ecclesiarū cōsecratio absq͂ missa fieri non licet

OMnes basilice cū missa[g] semp̄ debent cōsecrari ⁊ ecclesie destructe vbi aūt plures sūt q̄ȝ necesse sit: aut maioris magnitudis q̄ȝ vt ex reb⁹ ad eas ptinētibus restaurari possunt: ep̄i p̄uidentia modus inueniat': qualiter consistere possint[h]. ¶ Item gelasi⁹ papa. c. xxxiij. Absq͂ precepto sedis ap̄l'ice noua n̄ dedicet' eccl'ia.

DE locor[l] vero cōsecratiōe q̄zuis supius districtius fuerit cōprehensum: mihi quoq͂ patefactū ē q' absq͂ p̄cepto[k] sedis ap̄l'ice nōnulli factas ecclesias vel oratoria sacrare presumant. ¶ Idem. Sine auctoritate sūmi pontificis noua nō dedicet' eccl'ia.

PRecepta sinodalia q̄ ante paucos mēses d̄ sede n̄ra ad p̄uinciā sunt directa ⁊ antiquis canonibus cōsentiūt: ⁊ ea q̄ min⁹ esse p̄bantur addidimus. ⁊ in vtraq͂[l] parte cōstat sine summi pōtificis auctoritate[m] ecclesiā nouiter cōditam nō posse dedicari. teq͂ ex hac basilica que taliter ad cultū fuerat p̄cessionis[n] adducta[o] suspēdisse missas p̄babiliter compu'am⁹. Sed q: deuot⁹[p] locus nō debȝ a misterioꝝ gratia diuina diu vacuus p̄manere[q]. frater carissime coꝝ martirū[r] nomine quorū relatio[s] continet auctoritatis nostre suscepta serie consecrabis: vt populorum frequētatio quā illic auide conuenire mādasti seruatis regulis ecclesiasticis ⁊ canonib⁹: integrū habeat firmata religione cōuētū. ¶ Idē. Nō dedicentur basilice que preter auctoritatē apostolice sedis sunt edificate.

BAsilicas nouiter institutas nō petitis ex more preceptionib⁹ dedicare nemo audeat: nec ambiāt sibimet ep̄i vēdicare clericos aliene p̄tātis[t]. cū enī[v] decreta venerabiliū sanctionū nos quoq͂ magnopere custodire nitamur ac sine eorū dispēdio[x] etiā illa que p̄ alicuius vtilitatis[y] cōpendio fortasse[z] videant' laxanda condam⁹. cūq͂ nos cōtra salutariū reuerentiā regulaꝝ cupiamus temere nihil dicere: ⁊ cum sedes apostolica superior his oīb⁹ fauēte dn̄o que paternis canonib⁹ sunt prefixa pio deuotoq͂ studeat tenere p̄posito: satis indignū ē queq͂ȝ vel pontificū vel ordinum

retur. a ¶ Et docere. hoc id additur q: quedā sequit' romana ecclesia que nō docet sequēda ⁊ ea sequi nō cogimur. ȝ. xi. di. nolite. ar. p̄ cōsuetudine romana seruāda. insti. de satisdat. in fi.

CErtū ē. p̄cessionē. i. frequētationē ppl'i. ȝ. di. xxiiij. presbiteri. ȝ. xvi. q. vij. frigentius. c ¶ Corpuscula. ⁊ ita eo ipso fecerat locū religiosū. ff. d̄ reli. l. ij. §. vsufruct⁹. nam vbicūq͂ sepeliat' homo voluntate dn̄i locus religiosus efficit'. secus si cōtra dn̄i voluntatē. vt. c. l. §. si vsufructus. d ¶ Maculēt. i. nō p̄iudicēt ep̄o: decreta q̄ dicūt q' ecclesia inuito ep̄iscopo nō pōt cōstrui vl' consecrari. ⁊ si cōtra factū fuerit nullū seruiciū dei ibi debeat celebrari. ȝ. e. p̄cepta. e ¶ Loci. si locus ille nō est cōsecratus de cōsensu pape quō vult papa vt in eo diuina officia celebrent'. Siāt vult vt consecret' quō p̄cepit vt solūmō noie mortuoꝝ in eo celebret' nisi forte i pona cōstructionis facte absq͂ licentia romane sedis: vel non petiit vt ⁊ p̄ viuis ibi diuina fierent: ⁊ sic aliq̄ eccl'a ē in qua n̄ cātat' nisi p̄ mortuis: sic ex de preben. significatum. f ¶ Pro solēnitate. quasi p̄ magno beneficio reputet. g ¶ Vt defunctorum. ar. q' speciales misse p̄ defunctis fieri possunt similit' ergo diui possent pro viuis. vt d̄cō c. significatū.

Eccl'ia. casus. ex quo ecclesia nō p̄t

subsequētiū hanc obseruationē refutare: quā beati petri sedē ⁊ sequi videat et docere[a]. Satisq͂ȝ conueniens sit vt totum corpus eccl'ie in hac sibimet obseruatione cōcordet: quā illic vigere cōspiciat: vbi dominus ecclesie totius posuit principatum. ¶ Idē iohāni episcopo sorano. Publice processiones nō fiant i oratorijs que preter auctoritatē sedis apostolice cōsecrantur

CErtum est quidē ⁊ nostris preceptiōib⁹ cōstitutū: ne quis in ecclesia aut in oratorio qd̄ sedis nostre nō legitur p̄missiōe dedicatū: processionē[b] publicā putaret impendi. ne conditores furtiuis subreptionib⁹ contra regulaꝝ statuta prosilirent. Sed q: megeria spectabilis femina petitorij nobis oblatione suggessit in possessionib⁹ proprijs suorum corpuscula[c] condidisse. Frater carissime humanitatis intuitu q' priora statuta nō maculēt[d] funerib⁹ ⁊ sepulchris tantū i cōprehensis petitorio locis[e] ministeria nouerīs p̄ solēnitate[f] prestanda: vt defunctorū[g] nomine solūmodo diuina celebrent' officia: publica frequētatione ⁊ p̄cessiōe cessāte. ¶ Itē nichola⁹ pap̄. clero ⁊ plebi nouēsis ecclesie. Sine nutu apostolice sedis ecclesia non dȝ institui.

ECclesia[a] id est catholicoꝝ collectio quomodo sine apostolice sedis instituetur nutu quando iuxta sacra decreta nec ipsa debet absq͂ preceptione pape basilica nouiter cōstrui: que ipsā catholicoꝝ intra semet amplecti caterua dinoscitur ¶ Item ex concilio aurelianensi. Sine designatione ep̄i loci nō edificet' eccl'ia noua.

NEmo edificet eccl'iā[b] anteq̄ȝ episcop⁹ ciuitatis veniat[c]. ⁊ ibidē crucē[d] figat. ⁊ publice atriū designet. ⁊ ante prefiniat qui edificare vult que ad luminaria[e] ⁊ ad stipendia custodū[f] sufficiant. ⁊ ostensa donatiōe sic domū[g] edificet ⁊ postq̄ȝ cōsecrata[h] fuerit: atriū eius eccl'ie sancta aqua conspergat. ¶ Itē ex concilio bracharensi. Non consecretur ecclesia que pro questu cupiditatis edificat'.

SI quis basilicā nō pro deuotiōe fidei: sed p̄ questu cupiditatis edificat. vt quicq̄d de oblatiōe ppl'i colligit': mediū cū clericis diuidat[i] eo q' basilicā in terra sua ɔdiderat. hoc de cetero obseruari debet vt nullus episcoporum tam abbominabili voto consentiat: nec basilicam que non pro sanctorū patrocinio: sed magis sub tributaria[k] conditione est condita: audeat

cõstrui sine auctoritate romani põtificis: multo' pot' aliqua noua se cta sine eius auctoritate nõ põt fieri.

Nemo. ecclesiã. cui' auctoritate eccle debeãt fundari siue edificari ostendit duob' capitulis. c ¶ Eleuiat. p se vel p aliũ. ar. j. c. null' presbit in eccia. ar. xxx. di. si quis extra. z. j. c. si quis.

d ¶ Ibidẽ cru cem. in auc. de mo. §. illõ. col la. i. z orõnes eps dicat. in auc. de ec. ti. §. si quis aũt no luerit. col. ix.

e ¶ Ad lumia ria. in auc. vt null' fabri. o ra. do. §. i. col la. v.

f ¶ Custoduz. id ẽ sacerdotũ z hospitũ. ex tra de pben. d monachis. et erũt ad minus duo clerici. ex de fi. pres. pro posuit. z. vij. q. i. illud.

g ¶ Domum. quaz cõplere dz infra quin qz annos si est oratoriũ. si est protbochiuz vl' xenodochi uz infra annũ in auc. de ec. ti tu. §. si quis e dificationem. col. ix. Sz qd si eps ɔsecrat ecclesiã vl' fun dat nõ ei assi gnata dote. Dicit bart. q eps tenet eam dotare. extra de prebend. c. eps. sz melius est ad hoc tñ fundatores te neri. vt. xvi. q. vij. pie mẽtis. z. c. q si plu res. ar. ff. de ri

consecrare. ¶ Item felix papa omnibus orthodoxis. *Sacrificia non nisi super altare z in locis deo consecrat offerãtur.*

Sicut non alij[l] qz sacrati deo sacerdotes debent missas celebrare nec sacrificia super altare offerre. sic nec in alijs qz domino consecratis locis id est in tabernaculis diuinis precibus a pontificibus delibat[m] missas cantare: aut sacrificia offerre licz nisi summa coegerit necessitas[n]. Sanctius est ergo missam non cantare: aut non audire: q in his locis vbi fieri non oportet[o] nisi pro summa necessitate cõtingat. quoniam necessitas[p] legem nõ habet: vnde scriptuz est: vide ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris. sed in omni loco quem elegit dominus deus tuus. In domibus tamen ab episcopis siue presbiteris oblationes[q] celebrari nullatenus licet[r].

¶ Item ex concilio. tribur. *Nõ nisi in locis sacratis missarum solennia celebrentur.*

Missarum solennia non vbicunqz: sed in locis ab episcopo ɔsecratis: vel vbi ipse pmiserit celebranda esse censemus. ¶ Item clemens. *Precibus diuinis consecrentur ecclesie.*

Ecclesias diuinas per cõgrua et vtilia facite loca: que diuinis precibus consecrari oportet et non a quoqz grauari. ¶ Idem. *Sacrificare z missas celebrare non licz nisi in deo sacratis locis.*

Hic ergo id est in presenti vita positos oportet nos agnoscere voluntatem dei vbi z agendi[s] z sacrificandi locus est. quoniam in alijs locis sacrificari: z missas celebrari non licet: nisi in his in quibus episcopus iusserit[t] aut ab episcopo regulariter[v] ordinato[x] tenente videlicet ciuitatem: consecrata fuerint. aliter enim non sunt hec agenda nec rite

tu nup. qui liberos. z dicit lex q heres fũdatoris tenet in auc. de ec. ti. §. si aũt. z. §. si qs edificationẽ. nã z successor epi puidebit clerico ordiato. vt ex de preben. cũ secũdũ. vbi tñ oẽs deficerẽt vl' si nõ esset soluẽdo tũc dicerẽ actionẽ dãdã in epm. ar. ff. si men. fal. mo. dix. l. iij. ff. de eo per quẽ fa. ẽ. l. vl. §. plane. b ¶ Cõsecrata. i. fundata. vl' aq bñdicta asp'sa.

Si quis basilicã. diuidat. ar. q patroni nõ debẽt exigere vl' accipere exẽnia vel hmõi ab eccia. s. xviij. q. ij. eleuthe rius. z. x. q. i. hanc cõsuetudinẽ. z. c. q: sacerdotes. s. i. q. iiij. ecclia que pactione. k ¶ Sub tributaria. ar. q nõ lz dare aliqd eccle sie cõstructe vel cõstruẽde etiã possessionẽ. vbi fundata ẽ ea interue niẽte pactione vt ius patronat' habeat q: ipso iure ei debet ẽt si nõ in pactũ deducat. vt. xvi. q. iij. pie. z. c. decreuim'. z. c. quicũqz. in pri mis pdijs tñ collatis pt ɔditionẽ apponere: vt auctoritate epi tribu tuz aliqd vl' censuz aliquẽ debeat inde pcipere. ex de iure patro. pter ea. ij. sed in dote nõ z in mãso. ar. x. q. i. nouerint. ex de cẽsi. sanctũ. al's si apposita est cõditio quid iuris sit no. x. q. i. c. ij. io.

Sicut nõ alij. repetit qd i p. c. h' di. dictũ ẽ. in. v. c. sequẽtib'. idẽ in

auc. de ec. ti. §. si quis. col. ix. m ¶ Delibatis. i. cõsecratis.

n ¶ Necessitas. sz si necessitas vrgeat sub diuo aut sub tẽtorijs. j. e. di. cõcedim'. nisi forte oratoriuz sit in domo sua.

o ¶ Nõ oportet. C. d sen. z inter. o. iu. cum sententiã. p ¶ Quoniã necessitas. necessitas non est subiecta humane constitutioni imo excusat qd ɔ eã fit. j. di. iiij. scim. ex de reg. iur. qd nõ ẽ. sed nulla necessitas excusat i diuina ɔstõne phibitis. vt. xxxij. q. v ita ne. veri' tñ vl' q si oratoriũ sit in domo sua possit licite ibi missa celebrari vrgẽte necessitate. ar. s. e. si qs ẽt. vt. j. e. dist. ɔcedim'. z. c. vnicui qz. q ¶ Oblationes. i. eucharistie.

r ¶ Licet. nisi necessitas cogat.

Ecclesias. idẽ. xvi q. vij. ecclesias.

¶ Loca. ff. de arbi. si cũ dies. §. arbiter.

Hic g. z agẽdi. s. xiij. q. ij. tempus.

t ¶ Iusserit. s. xciij. di. nulla ratiõe.

v ¶ Regularit. h col ligit q q fiũt ab hẽ ticis z itrusis z irre gularit' ordiatis nõ habẽt vigorẽ. xij. q. ij alienatiões. vij. q. i. fact'. s. xxv. q. i. oĩe qd. s. xxxi. q. v. pce ptũ. x ¶ Ordi nato tenẽte videlz. q si nõ deposito vl' su spẽso vl' q renunciauit. ex de ord. ab epo qui re. requisiuit

Solẽnitates. de anniuersaria solẽnitate dedicatiõis ecclesiarũ z eporũ ɔse cratõis duob'. c. os dit. qd tñ de h de epi scopis nõ obseruat hodie nisi a papa.

celebranda. ¶ Item Siluester papa *Abijciatur sacerdos qui in locis nõ cõsecratis missas celebrare presumit.*

Nullus presbiter missas celebrare presumat nisi in cõsecratis ab episcopo locis qui sui particeps de cetero voluerit esse sacerdocij. ¶ Item Felix papa omnibus orthodoxis. *Singulis annis dedicationum solennitas celebretur.*

Solennitates[y] dedicationum ecclesiarum episcoporum z sacerdotum: per singulos annos sunt celebrande. ¶ Item in eodem. *Consecretur ecclesia de cuius consecratione dubitat.*

De ecclesiarum consecrationibus quotiens dubitatur vbi nec certa scriptura[z] nec testes[c] existant a quibus consecratio sciatur absqz vlla dubitatione scitote eas esse consecrandas nec talis trepidatio facit[a] iterationem. quoniaz non monstratur esse iteratum[b] quod nescitur esse factum[c]. ¶ Item Gregorius papa. *Octo diebus dedicationis solennitas est celebranda.*

Solennitates ecclesiaruz dedicationum per singulos annos solẽniter sunt celebrande ipso domino exemplum[c] dante: qui ad festum dedicationis templi omnibus id faciendi formam dans: cum reliquis populis eandem festiuitatem celebraturus venit sicut scriptum est. Facta[d] sunt encenia[e] in hierosolimis z hyems erat z ambulabat Ihesus in templo in porticu salomonis. Quod autem octo diebus encenia sint celebranda in libro regum perlecta dedicatione templi reperies.

¶ Item ex concilio meldensi. capitulo octauo. *Consecrentur ecclesie de quarum consecratione dubitatur.*

Ecclesie vel altaria[f] que ambigua[g] sunt de cõsecratõe cõsecrent

z ¶ Scriptura. arg. qd testib' vl' scripta pbari ñ pt p ifecto debẽ hñ C. cõi di. si maior. z. C. fam. her. non ideo. contra. C. de rei vendica. iudicia. contra. etiam si ita inueniant in libris ecclesie credenduz est vel in lapide. arg. xxiiij. q. ij. sane. in pri. dic scri pturã in certis casib' requirendã. ij. q. i. legi. vel appellatiõe scripture z te stiũ oẽs pbatiões itelligũt. z ¶ Nec testes. vl' testi vn' sicut cõtigit in baptismo. j. di. iiij. puulos. i h ei facto crederet vni testi nisi inde ɔtrerct cõ tẽtio z sufficit ibi testioniũ de auditu. ar. xxij. q. v. h vl. ex de tes. cogẽ. peruenit. ff. de aq plu. ar. in sũma. §. idẽ labeo. a ¶ Facit. z dic eps nõ cõsecro te si ɔsecrata es. sz z si zc. ex de bap. z ei' ef. c. ij. al's. i. b ¶ Iteratũ. nota id qd nõ apparet dr nõ cẽ. vt. ff. de ɔbẽ. emp. i lege. c ¶ Factũ. ar. ɔ clãde stina cõiugia. s. q talit' ɔhẽres possũt cũ alio ɔhere cũ talia cõiugia si icer ta. vt. xxx. q. v. §. his ita. z di. lxviij. pbiteri.

Solẽnitates. exẽplũ. nã ei' opatio nostra ẽ lectio. vt. s. ij. q. i. de'. d ¶ Facta. ter fuit templuz cõsecratũ primo in septẽbri. vt. s. e. c. i. secũdo in marcio sub dario. ar. i. q. i. pphetã. tertio sub iuda machabeo in decembri. z id dicit hic hyems erat. e ¶ Encenia. i. innouationes, nã enceniare est nouã rem in vsuz ducere. z est vulgare campanie.

Ecclesie. vel altaria. his. vij. c. docet quib' casib' sint ecclesie dñi recõse

crande. Et assignāt quidā .vi. casus. vnꝰ q̄n dubitaꝛ de cōsecratiōe: vt h̄ .c. i. Itē quando motū ē altare maius. Itē ꝑ homicidiū. Item si est exusta. aut si parietes d̄ nouo sint fūditꝰ reparati. Itē ꝑ adulteriū. vt tradiꝛ .j. c. c. si motū. ⁊ .c. se. ⁊ .c. de fabrica. Alij dicūt ꝙ q̄diu maiꝰ altare ē imotū .i. ꝙ nec tabula altaris vel moueaꝛ vel enormiter frangaꝛ. lꝫ etiā parietes ecclesie funditꝰ perirēt non tñ ecclesia sit reꝯsecranda. vt .j. c. de fabrica. Alij dicunt quibꝰ concordat .h. ꝙ alia sit cōsecratio ecclesie ⁊ alia altaris: ⁊ si altare .i. tabula superior moueꝛ vꝉ enormiter lederet ipsum altare tm̄ cōsecretur ⁊ nō eccl[ia] .vt ex̄ d̄ conse. c. c. vel al. ad h̄. similiter si eccl'ia destruiꝛ ⁊ nō altare: vt tūc ecclesia recōsecretur ⁊ nō altare. sꝫ ꝓpter adulteriū vꝉ homicidiuꝫ non consecretur ecclesia. vt ex̄ de adul. significasti. de cōse. c. c. ꝓposuisti.

g ¶ Que ambigua. s. di. lxviij. §. qd̄ g̃ .i. de quarū cōsecratōe ambigiꝛ.

b ¶ Et supflua. in q̄bus reliquie nō sunt .j. c. placuit vt altaria.

S ¶ I motuꝫ altare. id ē mensa principalis altaris. nā tabula cōsecrata d̄ loco ad locū mouetur nec tamē cōsecratur vt .j. c. cōcedimꝰ. qd̄ intelligo cū nō ē affixa. Itē hoc itellige de altari ad cuiꝰ honorē ecclesia est cōsecrata. ⁊ qd̄ diciꝛ si motū est .i. mutatū: ita ꝙ formaꝫ amiserit ꝑ diminutionē vel augmentū cuꝫ forma rei sit esse rei. ar. x. q. ij. h̄ ius. Idē ē si sit enormiter fracta tabula illa vltra .s. medietatem: recōsecrandū ē altare. ex̄ de cons. c. c. vel alta. c. iij. cōsecratio aūt ipiꝰ altaris ꝑ sertiꝫ intelligiꝛ esse i cōiūctiōe mense .s. lapidis superioris ⁊ structure inferioris. g̃ si mēsa fuerit mota vel aliquis de inferioribꝰ lapidibꝰ tangēs ipsaꝫ: execraret altare ⁊ ē recōsecrandū. si aliquod aliud sit additamētū altario nō ob hoc execraꝛ sꝫ sacrū trahit ad se nō sacrū. ar. ex̄ de cōse. c. c. vel al. c. iij. dū tñ nō multū imuteꝛ cōiunctio mēse ⁊ structure inferioris. k ¶ Eccia .i. altare. s̄m .h. ⁊ sic expōiꝛ .i. q. iij. q̄situm nō eēt vt dꝛ ꝑ altaris remotionē cōsecrāda eēt eccia. vt ex̄ de ꝯse. c. c. vꝉ al. ad hec. Alia eēt ē ꝯsecratio eccie ⁊ alia altaris. ⁊ hec sine illa sepe fit. alij intelligūt ꝓut littera sonat. l ¶ Mutanꝛ. nō funditꝰ. s̄m .h. bar. āt diciꝛ ēt funditꝰ altari amoto. m ¶ Exorcizeꝛ .i. mundeꝛ per aspsionē. vt ex̄ de cō. c. c. ꝓposuisti. ⁊ de adulte. significasti.

E ¶ Cclesijs. exuste. ꝑ maiori parte. al's secꝰ. ar. ff. de ꝯben. em. domū. cū .s. sta cōburiꝛ ꝙ decrustaꝛ interiꝰ vꝉ exteriꝰ: tūc execraꝛ. ꝯsecratio eēt ecclesie maxime cōsistit in vnctiōe exteriori ⁊ cōiunctiōe ⁊ dispositiōe lapidum.

⁊ supfluaᵇ altaria destruanꝛ. ¶ Item iginus papa. **Quādo eccl'ia est denuo cōsecrāda vel salibus tantū exorcizāda**

SI motum fuerit altareⁱ eccl'iaᵏ denuo cōsecreꝛ si parietes mutanꝛˡ ⁊ nō altare salibꝰ tñm exorcizeturᵐ. si homicidio vel adulterio eccl'ia violata fuerit: diligentissime expurgeꝛ: ⁊ denuo cōsecretur. ¶ Itē ex niceno concilio. **Ecclesia semel deo cōsecrata quādo sit iterū cōsecrāda.**

ECclesijs semel deo cōsecratis nō debet iterū consecratio adhiberi, nisi aut ab igne exusteⁿ: aut sanguinis effusione: aut cuiusq̄ꝫ semineᵒ pollute fuerint. q2 sicut infans a qualicūq̄ꝫ sacerdote in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti semel baptizatꝰ: nō debꝫ iterū baptizariᵖ: ita nec locꝰ deo dedicatus iterū ꝯsecrandus est: nisi ꝓpter eas causas quas superꝰ noīauimꝰ. si tamē fideꝫ sancte trinitatis tenuerint: qui eū cōsecrauerit. ¶ It iohēs pa. **De eodē**

ECclesias arrianoꝝ^q vbicunq̄ inuenerītis catholicas eas diuinis precibꝰ ⁊ operibꝰ absq̄ꝫ vlla mora consecrateʳ. sicut ⁊ nos fecimꝰ cū pro causa theodorici regis ꝯstātinopoli fuissemꝰ ¶ Iteꝫ in dyalogo gregorij. **De eodē**

ARrianoꝝˢ eccl'ia in regione vrbis huiꝰ que subura diciꝛ: cuꝫ clausa vsq̄ꝫ ad biēniū ꝑmansisset: placuit vt in fide catholica introductis illic btī sebastiani ⁊ sancte agathe virginis ⁊ martiris reliquijs: dedicari debuisset. qd̄ ⁊ factū est. **De eode**

AGapitus papa vas catholicū: euāgelij tuba: preco iusticie: sacra altaris sedisq̄ꝫ velamina sacrilegis anthemij infecta fabulisᵗ suis catholicis p̄cibꝰ deleuitᵛ. ¶ Item **De eodē.**

DE fabricaˣ iuliꝰ papa vero cuiuslibet eccl'ie si diruta fuerit instaurādaʸ, ⁊ si in eo loco ꝯsecrationi solēnitas debeat iterari in quo sanctuariaᵃ nō fuerintᵇ. nihil iudicamꝰ officereᶜ: si ꝑ ea minime iacteꝛ aqua exorcizata. q2 in ꝯsecratione cuiuslibet eccl'ie in qua spūssancti ara nō poniꝛ: celebritatē scimusᵈ tantū esse missarū. Et iō si quaᵉ sanctoꝝ basilica fundamētis etiaꝫ fuerit inouataᶠ sine altaris motiōe. sine aliqua dubitatōe cū in ea missaꝝ fuerit solēnitas celebrata: totꝰᵃ consecratio sanctificatiōis implebiꝛ. si voᵇ sanctuaria que habebat ablata sunꝛᶜ: rursus eorū depositiōe ⁊ missarū solēnitate reuerentiā sanctificatiōisᵈ accipiet. ¶ Iteꝫ ex decretis ormisde pape cap'lo. x. **Absq̄ epī ꝑmissu i eccl'a ꝯsecrata altare nō erigaꝛ**

NUllus p̄sbiterᵉ in ecclesia consecrata aliud altare erigat nisi qd̄ ab epōᶠ loci fuerit vel sanctificatū vꝉ ꝑmissuꝫ. vt sit discretio inter sacrū ⁊ nō sacrū. nec dedicationē fingatᵍ nisi sit. qd̄ si fecerit degradeꝛʰ si clericus est si laicus est anathematizeꝛ. ¶ Item ex ꝯcilio africano cap'lo .i. **Euertanꝛ altaria que sine sanctoꝝ reliquijs erigūtur.**

PLacuit vt altaria que passimⁱ per agros ⁊ per villas tanq̄ꝫ martirum cōstituunꝛ memorie in quibꝰ nullū corpus aut reliquieᵏ martirū cōdite ꝓbantur ab epis qui eisdē locis p̄sunt si fieri pōt euertanꝛ. si aūt hoc ꝓpter tumultꝰˡ populares nō siniꝛ: plebes ammoneātur ne illa loca frequētent. vt q̄ recte sapiunt nulla ibi supstitiōe deuicti teneātur. ⁊ oino nulla memoria martiꝝ ꝓbabiliterᵐ accipiaꝛ. nisi aut vbi corpꝰ aut reliquie certe sunt. aut vbi origo alicuiꝰ habitatiōisⁿ vel possessionis vel passionis fidelissima origineᵒ tradatur. nam que per somnia ⁊ per inanes quasi reuelationes quorūlibet hoīm vbicūq̄ꝫ cōstituūꝛ altaria: omnino reprobentur ¶ Itē ex conci. aurelianensi. c. iij. **Nō est cōsecranda eccl'ia in qua paganꝰ sepultus inueniꝛ.**

ECclesiaꝫ vbi paganꝰ sepultꝰ est nō liceat cōsecrareᵖ neq̄ missas in ea celebrare^q: sed iactari foras: ⁊ mūdari oportet. ¶ Itē ex cōcilio agripinensi. **De eccl'ia in qua fideliū siue infidelium cadauera sepeliunꝛ**

o ¶ Semine. ꝑ coitū emissuꝫ ꝑ adulteriū ꝑ fornicatōnē. nā si ꝑ somniū vꝉ per coitū cū vxore emittiꝛ non ideo recōsecrabiꝛ eccia. s̄m .h.

p ¶ Baptizari. s̄. di. lxviij. sicut. s̄. xxxij. q. vij. queadmodū. j. di. v. dictum est. s̄ .i. q. i. hi q̄ .j. di. iiij. si qui apud. C. ne sacrū bap. ite. l. i. si tñ in fide sancte trinitatis eccia ab eis cōsecrata sit: recōsecrāda nō est. sed q̄ tenēt ꝙ eccia i forma ecclesie ꝯsecrata ab hereticis nō sit reconsecranda: sic exponūt quasi si ꝯsecrauerūt i illa forma q̄ ꝑtendat fidem sancte trinitatis. sequentia vero capl'a intelligunꛋ i eo casu ꝙ arriani nō cōsecrauerunt eccias in forma eccie. nā q̄dā coꝝ faciebāt sacra i forma eccie ⁊ quidā nō. qd̄ hꝫ i illo. §. i. q. i. §. sꝫ notādū. ⁊ .c. si quis confugerit. ⁊ .c. ad arrianos.

E ¶ Cclesias arrianorū q2 nō i forma ecclesie ꝯsecrate erant .i. q. i. arrianos. ⁊ ita itellige .c. seq̄ntia. Cōsuetudinē tāgit orientalis eccie q̄ arrianos crismatis vnctiōe suscipit. vt .j. di. iiij. ab antiqua. secꝰ autē occidētal' agē cōsueuit. vt i p̄dicto .c.

r ¶ Cōsecrate. nō erāt consecrate nisi essent cōsecrate i forma eccie. vel q̄m absq̄ꝫ reliquijs ecclesias cōsecrabāt ⁊ iō eccie consecrate n̄ erāt sed reconsecrabanꝛ. vt .j. in .c. arrianorum.

A ¶ Rrianoꝝ. j. di. iiij. ab antiqua.

A ¶ Gapitꝰ. ꝓco iusticie. p̄conis eēt officiū suscipit q̄sq̄s ad sacerdotium accedit. vt. s̄. xliij. di. sit rector. t ¶ Fabul. fabulis diciꛋ q2 p̄ter formā eccie. v ¶ Deleuit .i. purgauit.

D ¶ E fabrica. quesitū ē. y ¶ Instaurāda .i. recōsecrāda. de recōsecrāda ei q̄rebaꝛ. a ¶ Sanctuaria .i. reliquie sanctoꝝ vel altaria. b ¶ Nō fuerint. dimissa. q2 inde erāt ablate reliquie.

c ¶ Officere. q2 si semel cōsecrata fuit sꝑ māsit. d ¶ Scimꝰ esse missaꝝ .i. obtinere vicē cōsecratiōis. e ¶ Iō si q̄. mō meliꝰ aperit q̄ōnes. f ¶ Innouata. h̄ intelligit .h. cū nō simul sꝫ successiue parietes destructi sunt ⁊ successiue reparati: tūc eccia intelligiꛋ eadē. ar. ff. de lega. i. l. qd̄ i rerū natura. ff. de iudi. ꝓponebaꝛ. secus vero si simul

parietes fundit⁹ cotīnuātur: q: tūc cōsecrāda ē sm eū lz altare nō sit motū. q: alia est cōsecratio eccie: alia altaris. hic ergo arguit̄ q̄ eadē sit eccia post reparationē cū nō recōsecretur: sz ꝯ̄ dicit lex. ff. de ver. ob. inter stipulantē. ꝩ. sacrā. que distinguit inter domū ⁊ nauē. ⁊ videtur velle q̄ eadē sit nauis post refectionē sed nō eadē dom⁹. sed pōt dicī q̄ aliud sit in ecclesia q̄ i domo puata. q̄a eccia naui cōparat̄. xxiiij. q. i. nō turbatur. xl. di. ante oīa. Sz si subtilit̄ volum⁹ pcedere nō est eadem eccia: sed vtilitas exigit vt eadē censeatur. ar. ff. de ser. vr. p:e. l. fi. nitites. §. si sublatū.

a ¶ Toti⁹. i. p inde est veneranda ac si tota cōsecrationis solēnitas esset adhibita.

b ¶ Si vero. q: in predicto casu nō debēt cōsecrari sed i isto sic. s. cum mouetur altare.

c ¶ Ablata se moto altari.

d ¶ Sāctificationis reuerētia. i. aspersionis aque tm̄ ⁊ misse celebratiōe cū altare nō fuerit motū z sed reliq̄e sunt ablate.

N Ullus p̄sbiter. vbi altaria sint erigēda ⁊ q̄lia esse debeant: ⁊ quas eccias liceat cōsecrare: ⁊ quib⁹ lz missaz celebrare: quibus ex causis loca scōz lz mutare. xi. c. ostendit.

E Cclesiā r in qua mortuorū cadauera fideliū siue infideliū sepeliunt̄: sanctificare s nō lz. sz si apta videtur ad cōsecrandū inde euulsis t corporibus ⁊ rasis v parietib⁹ ⁊ tignis eius loci reedificet̄ x. sed si hec cōsecrata prius fuerit: missas i ea celebrare lz: tamē si fideles y fuerint qui in ea sepulti sunt. ¶ Itē ex cōci. martini pape. Sup monumēta i cāpo sacra nō distribuant̄ misteria.

N On oportet clericos ignaros z et p̄sumptores sup monumēta i cāpum misteria a portare aut distribuere sacramēta. sz aut i eccia aut in basilica vbi martirū reliquie sunt deposite: vbi p defunctis oblatiōes offerri solēt: nec liceat xp̄ianis prādia ad defunctoz sepulcra deferre ⁊ sacrificare mortuis.

¶ Itē ex cōci. triburiensi. Quō in ecclesia cōbusta missa posit̄ celebrari.

C Oncedim⁹ etiā vt sicubi qō peccatis nostris exigētib⁹ p plurimū factuz ē a normānis ⁊ sclauis a bulgaris ⁊ a malis xp̄ianis seu aliquo qualicunq̄ modo eccie fuerint incēse ⁊ cōbuste in capellis b cū tabula cōsecrata missas interim celebrari c pmittim⁹ donec eccie ipse restaurari q̄ant. in itinere vero positis si eccia defuerit sub diuo d seu in tētorijs. Itē si tabula altaris consecrata ceteraq̄ misteria ad id officiuz ptinētia ibi affuerint: missaz solennia celebrari cōcedim⁹. ¶ Itē ex cōcilio iponēsi. capitulo sexto. Crismate nō vngant̄ altaria: nisi fuerint lapidea.

A Lta ria si non fuerint lapidea e crismatis vnctiōe nō cōsecrent̄ f. ad celebrāda aūt diuina officia ordinē quē metropolitani a tenēt cōprouinciales eoz obseruare debēt. ¶ Itē ex cōci. agathensi. Crismatis vnctione ⁊ sacerdotali b̄ndictiōe sacrāt̄ altaria.

A Ltaria placuit nō solum vnctione crismatis

f ¶ Ab epo. s. di. lxviij. quāuis. g ¶ Fingat. vt dedicatū dicat eē qō nō est: vel reliq̄as dicat esse que nō sunt. h ¶ Degradet̄. ar. eos eē deponēdos ab ordinib⁹ qui fingunt se habere ordines cū nō habēt. ex̄ de cle. nō or. mini. c. i. s. di. l. ex penitētib⁹. s. di. lij. sollicitudo. sicut ⁊ punit̄ q̄ se gerit p milite cū nō sit. ff. ad. l. cor. de fal. eos. §. q̄ se p milite gessit.

P Lacuit. passiz. nō in ecclesijs sz passim per agros. k ¶ Reliquie. ar. sine reliquijs eccia z nō eē cōsecrandā. vt. s. e. de fabrica. tamen sufficit corpus dn̄i. l ¶ Tumult⁹. ar. aliquid eē postponendū pp tumultum ⁊ scandalum. vt. l. di. vt constitueret̄. ⁊. c. de his vero. sic. ff. de sic. l. penulti.

m ¶ Probabiliter. i. solēniter. n ¶ Habitatiōis. q: homo sanctificat locū. xl. di. multi. o ¶ Origine. arg. originem rei ⁊ principiū spectandum. vt. s. xvi. q. iij. si sacerdotes. s. i. q. i. principatus.

E Cclesiā. cōsecrari. ante eiectionē cadaueris ipsi⁹ pagani.

q ¶ Celebrare. huius constitutionis ratio est q: infideles viui ab ecclesia expellunt̄ vt. xxi. di. cleros. ⁊ di. xxv. pplectis. ergo mortui. q: q̄bus viuētibus eccia nō cōicat ⁊ mortuis cōicare nō pōt. vt. xxiiij. q. ij. c. i. Sed quid dices de muliere p̄gnante mortua. quidā dicūt q̄ sepeliet̄ in ecclesia q: fetus ē pars ventris. j. di. iiij. si quid. ⁊. ff. de ven. inspi. l. i. §. i. cōsueuit tamē aperiri ⁊ fetus extrahi ⁊ extra cimiterium sepeliri. ar. ex̄ de sepul. sacris.

E Cclesiam in qua. non consecratam.

s ¶ Sanctificare. ante eiectionem.

t ¶ Euulsis. auctoritate epi vel p̄cipis tm̄. ff. de relig. ossa. j. e. corpora.

v ¶ Et rasis. i. dealbatis. nā mutata forma iterum ít̄ subā rei. ff. ad exhi. iulian⁹. §. sed si quis.

x ¶ Reedificet̄. i. ipsa rasura dz dealbari. y ¶ Si fideles. vbi aūt discerni non possunt fideles ab infidelibus neutri⁹ sunt exhumādi. ex̄ de sepul. sacris.

N On oz. ignaros id ē imperitos.

a ¶ Misteria. i. missam celebrare super sepulchrum.

C Oncedim⁹. i capellis. i. oratorijs nō cōsecratis. in talibus non lz celebrare sine pmissu epi. vt. j. e. vnicuiq̄. ⁊. s. e. missarum.

c ¶ Celebrari pmittimus. ad quid ē op⁹ pmissione q: d̄r in capellis. qsi ante forte capelle nō erant ecclesie cū antiquit⁹ dicerent̄ capelle tuguria caprarū pellibus tecta. vel hoc referat̄ ad solēnitates maxias

d ¶ Sub diuo. i. sub aere.

A Ltaria si nō fuerint lapidea. legitur in exodo q̄ dn̄s p̄cepit fieri altare de lignis sethim q̄ sunt imputribilia: ⁊ salomon fecit altare aureū. sed illa facta sūt in figura. xij. q. ij. gloria. ⁊ dicit̄ de altari lateranē: q̄ ligneum sit.

f ¶ Cōsecrent̄. q: xp̄s petra dicit̄. j. di. ij. reuera. xxi. di. in noīe dn̄i. Item q: erexit iacob lapidē in titulū.

sed etiā sacerdotali b̄ndictiōe sacrari.

¶ Itē ex cōci. aurelianēsi. capitulo. iij. In p̄uatis oratorijs lz orare: sed non missas celebrare

V Nicuiq̄ fidelium in domo sua oratoriū b licz habere ⁊ ibi orare. missas aūt ibi celebrare nō licz c. ¶ Itē ex septima sinodo. In p̄uatis oratorijs absq̄ consensu epi nullus ministrare presumat.

C Lericos qui ministrāt d in oratorijs que intra domos sūt cū consensu epi loci illi⁹ hoc facere p̄cipim⁹. Si q̄s vero hoc nō obseruauerit deponat̄. ¶ Itez ex cōci. agathensi. Qui extra prochias habēt oratoria festis dieb⁹ ad parrochias cogantur redire.

S I q̄s ēt e extra p̄rochias i quib⁹ legitim⁹ ē ordiāri⁹ qz cōuent⁹ oratoriū f habere voluerit in reliquis festiuitatib⁹ vt ibi missas audiat pp g fatigationē familie iusto ordine pmittim⁹: pascha vero: natali dn̄i: epiphania: ascēsiōe dn̄i: pēthecoste. ⁊ natali sancti iohānis baptiste: ⁊ si qui dies maximi i festiuitatib⁹ habent̄ nō nisi in ciuitatibus aut in parrochijs audiāt. Clerici vero si q̄ i his festiuitatib⁹ quas sup̄ dixim⁹ in oratorijs nisi iubēte aut pmittēte epo ibi missas celebrare p̄sumpserint. a cōione pellāt̄. ¶ Itē aug⁹. ignaro. Quib⁹ ex causis loca sanctorum sint mutanda.

T Rib⁹ ex causis loca sanctorū trāsmutanda sunt. prima cū necessitas persecutoruz loca eoz grauauerit. secūda cū difficultas h locoz fuerit tertia cū maloz i societate grauantur. ¶ Itez ex cōcilio magontinensi. c. l. Quando corpa sanctoz de loco ad loca trāsferre licet.

C Orpa sctōz de loco ad locū null⁹ trāsferre p̄sumat sine consilio k principis l vl̄ epoz sancteq̄z sinodali licētia ¶ Itē igin⁹ papa. Ligna ecclie dedicate in vsum laicoz nō licet conuerti.

a ¶ Metropolitani. s. xij. di. de his.

V Nicuiq̄z. oratoriū. nō sacrū: sacrū aūt sua auctoritate facere nō lz nisi auctoritate epi. s. e. di. nemo. xviij. q. ij. quidam. c ¶ Non lz. nisi summa necessitate ⁊ cū cōsensu epi. vt. j. c. si quis ⁊c.

C Lericos. qui ministrant. i. ministeria ⁊ officia in horis diurnis vel nocturnis exercent.

S I q̄s ēt ex̄. s. xij. q. i. futurā. s. xvi. q. i. q̄cūq̄. ⁊. q. v. si q̄s. f ¶ Oratoriū. h̄ exaudi d̄ oratorio p̄uato. sec⁹ i oratorijs alijs q̄ pp̄ls fac̄. vt ex̄ d̄ ec. edi. ad audiētiā. nā ibi i festiuitatib⁹ celebrare licitū ē g ¶ Propt̄ fatigationē. ar. pp difficultatē loci vl̄ itineri aliq̄d tpari qō al's obtiet gn̄alit̄. vt ex̄ d̄ ec. edi. ad audiētiā. s. di. lxiiij. c. i. s. di. lxiij. cū lōge. s.

T Rib⁹. cū difficultas. di. xciij. iux̄ sctōz. s. xiij. q. ij. vbicūq̄. ⁊. j. c. pxi. vt p aeri itēperie. vt. lxxiiij. di. q̄niā. i ¶ Maloz. nā pp maliciā pp̄li trāsferūt̄ sedes. xxv. q. ij. ita nos. pp maliciā pp̄li eps renūciat dignitati. ex̄ de renū. nisi. ꝩ. pp maliciā plebis. q̄rta cā ē q̄re trāsfert̄ eccia. s. cā melioratiōnis. vt. xvi. q. vij. c. añpenul.

C Orpora. sine ꝯsilio. ff. de reli. ossa. i pri. l ¶ Pricipis. i. pape. xviij. q. ij. diffinim⁹. ⁊ hoc verū ē cū corpus tra

dictũ iam est ꝑpetue sepulture. C. de reli. l. vlti. nisi necessitas immineat: tunc sufficit auctoritas p̄sidis ꝓuincie. C. e. l. i. si aũt nō ē traditũ ꝑpetue sepulture bene pōt transferri sine auctoritate alicui⁹ ad aliũ locũ. C. e. t. ꝫ nec dũ

L Igna. de lignis eccl'ie destructe ⁊ oīb⁹ vtēsilib⁹ eccl'ie reuerent vtendis illis. vi. c. ostendit̄ sequētib⁹. n ¶ Ad aliud. ex̄ de re. permu. mā/

nalit̄. ⁊ vno peccāte ⁊c. ꝟ. di. xlv. ꝫ illud. de hac materia no. l. q. iiij. in prin. ⁊ similiter nota sub illo. §. itē pro peccato achor plebs israhel

A D nuptiarum. polluant̄. ar. ꝙ ex veste alicui⁹ dñe vel laica alteri⁹ nō dꝫ fieri casula vel aliquis ornat⁹ ecclesie. qꝛ cũ dñs sit mund⁹ ei placent munda. xxx. di. tenere.

L Igna [m] eccl'ie dedicate nō debent ad aliud [n] op⁹ iungi nisi ad aliam ecclesiā vel igni cōburēda sūt vel ad ꝓfectū [o] in monasterio fratrib⁹: in laicoꝝ [p] vero opa nō debēt admitti. ¶ Itē clemens papa iacobo ierosolimitano ep̄o

Vestimēta sacra ⁊ vasa ꝑ vetustatē cōsumpta incēdantur ⁊ cineres eoꝝ in loca occulta ꝓijciant̄.

A Ltaris palla cathedra cādelabꝛuꝫ ⁊ velū si fuerint vetustate cōsumpta: incendio dent̄: qm̄ nō lꝫ ea q̄ in sacrario fuerunt male tractari: sed incēdio vniuersa tradant̄. cineres quoqꝫ eoꝝ in baptisterio inferant̄: vbi null⁹ transitū habeat aut in pariete aut in fossis pauimētoꝝ iaceant̄: ne introeuntiū pedib⁹ coinquinēt̄. ¶ Idē. **Vestimētis altaris mortui nō obuoluāt̄**

N Emo ꝑ ignorātiā cleric⁹ mortuū [q] credat aduoluendum aut ei⁹ scapulas operire velit palla que fuit in altari: aut certe que dyacono data ē in mēsa [r] dñi. Qui hoc fecerit aut leuiter quasi nihil ⁊ negligēter [s] habuerit: dyacon⁹ triēnio sexqꝫ mēsibus a dñico erit remot⁹ altari: graui ꝑcussus anathemate [t] eo ꝙ clericuꝫ non ammonuerit. Presbiter decē annis ⁊ sex mēsibus excōicat⁹ [v] sit ꝓpterea ꝙ de dñicis sacramētis subiecta sibi nō āmonuerit ministeria: ⁊ postea cū grandi humilitate matri recōcilief ecclesie. Pallas vero eccl'ie ⁊ vela [x] que in sanctuario sordidata fuerint: ac ministeria diaconi cuꝫ humilib⁹ ministris itra sanctuariū lauent. nō eijciētes foras a sanctuario vl' sacrario: ⁊ velamia dñice mense abluant: ne forte puluis dñici corporis male decidat. Sindonē vero nō foris [y] abluant: ⁊ erit hoc nō operanti peccatū. Idcirco intra sacrariuꝫ ministris ꝑcipim⁹ cū diligētia custodire: sed peluis noua ꝯparetur ⁊ p̄ter hoc nihil aliud tangat: ꝫ nec ipsa peluis extrīsec⁹ velis apponat̄ lauandis: nisi que ad dñici altaris cultuꝫ pertinēt: palle in alia pelui lauent̄: ⁊ in alia vela ianuarū. Cura sit ēt hostiarijs ex āmonitōe maioris: ne quis negligēs aut ignar⁹ ad velū ianue dom⁹ dñi manus incognite tergat: ꝫ statiꝫ cohercit⁹ discat oīs hō: qꝛ velū atrij dom⁹ dñi est

¶ Itē sixt⁹ papa. **Sacra vasa nō nisi a sacris hominib⁹ contrectentur.**

I N sancta apostolica sede statutuꝫ est vt sacra vasa non ab alijs [a] q̄ a sacratis dominoqꝫ dicatis hoīb⁹ cōtrectētur: ne ꝑ talib⁹ p̄sūptionib⁹ iratus dñs plagas imponat ppl'o suo. vt hi etiaꝫ q̄ nō peccauerūt pereāt: qꝛ perit [b] iust⁹ sepissime ꝑ impio. ¶ Itē ep̄s stephanus familiari amico hilario. **Non nisi a sacratis hoīb⁹ vestimēta sacra ferantur.**

V Estimēta eccl'ie quibus dño ministrat̄ ⁊ sacrata debēt eē ⁊ honesta. Quib⁹ in alijs vsib⁹ nō debēt frui q̄ ecclesiasticis: ⁊ deo dignis officijs: q̄ nec ab alijs debēt cōtingi aut offerri: nisi a sacratis hominib⁹: ne vltio que balthasar regē ꝑcussit supra hoc trāsgrediētes veniat ⁊ corruere faciat eos ad ima.

¶ Itē ex cōcilio aurelianēsi. **Diuina ministeria nuptiaruꝫ ornatib⁹ nō prestētur.**

A D nuptiaꝝ ornatuꝫ diuina misteria non prestent̄: ne duꝫ improboruꝫ tactu vl' ꝑ pompa seculariꝫ luxurie polluant̄ [c]: ad officiuꝫ sacri misterij videant̄ indigna. ¶ Itē ex cōci. triburiēsi. capl'o. ix. **In ligneis vasculis dominici corporis ⁊ sanguinis sacramēta nō sunt celebranda.**

V Asa q̄ [d] bus sacrosancta cōficiuntur misteria: calices [e] ⁊ patene de quib⁹ bonifacius martir ⁊ ep̄s interrogat⁹ si liceret in vasis ligneis sacramēta cōficere respōdit: quondā sacerdotes nō aureis sed ligneis vasculis ⁊ calicib⁹ vtebātur [c]. zepherin⁹ sextusdecim⁹ [f] roman⁹ ep̄s: patenis vitreis missas celebrare cōstituit. Deinde vrban⁹. xvij. papa oīa misteria sacra fecit argētea. in hoc ei sicut ⁊ in reliquis cultib⁹ magis ac magis ꝑ incremēta temporū dec⁹ succreuit [f] ecclesiaꝝ nostris etiā dieb⁹ q̄ serui patrisfamilias sumus: ne dec⁹ matris eccl'ie minuatur: sed magis cumuletur ⁊ amplificetur. statuim⁹ vt deinceps null⁹ sacerdos sacrū misteriū corpis ⁊ sanguinis dñi nostri ihesu xp̄i i ligneis vasculis vllo modo cōficere p̄sumat: ne vnde placari [g] debꝫ inde irascat̄ de⁹. ¶ Itē ex cōci. remēsi. capl'o. vi. **Ex qua materia calix dñi cū patena fieri debeat**

V T calix dñi cū patena si non ex auro [h] ē oīno tñ ex argēto fiat. Si q̄s āt tā paup ē saltem vel stanneū calicē habeat. De ere autē aut ex auricalco nō fiat calix qꝛ ob vini virtutē erugīnē facit pariterqꝫ vomitū ꝓuocat. Null⁹ aūt i ligneo [g] aut vi

cipia. ff. de rei vēd. q̄ religiosis.

o ¶ Vel ad ꝓfectuꝫ nō tamē indifferent̄ sed vel in capitlo vl' in dormitorio vel in alijs religiosis locis nō in coquina vel in vineis pastinandis.

p ¶ In laicoꝝ. ar. q̄ semel cōsecrata sūt nō debere redire in vsus laicorum. ꝟ. xix. q. iij. que semel. xvij. q. vi. questi sunt. ar. cōtra. ꝟ. di. liiij. ex antiquis ⁊. c. si seruus. ⁊. c. frequens.

N Emo. mortuū laicum: nā clerici mortui bene induunt̄ vestibus sacris. xiij. q. ij. nullus.

r ¶ In mēsa. i. ad mēsam dñi cōponēdaꝫ qđ ad ipsuꝫ dyaconē spectat. ar. di. xxv ꝑlectis. ⁊ di. xciij. dyaconi sunt: vel forte ē illa vbi sacerdotes post ꝯsecrationē manus tergant vel forte palla cui inuoluit calicē.

s ¶ Negligent̄. arg. negligentia vt faciū puniendam. xxv. q. i. nulli fas.

t ¶ Anathemate. i. suspēsione. nō enim debꝫ anathematizari pro tali causa.

v ¶ Excōicat⁹ sit. i. a cōione remot⁹. ⁊ ita habes hic penā non āmonentis ꝑlati. alibi tamē dicitur: vel si nō sparserunt ⁊c. xlij. di. dispēsatio. Itē per hoc. c. videtur reprobari intellect⁹ q̄rūdam: quē habes i illo. c. i. q. i. q̄cq̄d inuisibilis. nā ibi ꝑꝑ negligētiā nō excōicabit̄ presbiter nisi per quatuor menses.

x ¶ Et vela. i. ornamēta altaris. vel vela. i. cortine. huic hodie derogatum est cōsuetudine generali.

y ¶ Foris. id est ab alijs segregatā ⁊ ē secunda vestis sacerdotalis. z ¶ Vela. i. cortine que in ecclesijs extēdūtur festiuis dieb⁹ ⁊ in quadragesima causa significationis.

I N sancta. nō ab alijs. ꝟ. di. xxiij. sacratas. ⁊. c. nō liceat. b ¶ Quia perit. i. penā patit̄: ⁊ punit̄ corporaliter ⁊ tpaliter. nō āt spūaliter vel eternalit̄.

V Asa. calices. supple debent eē aurei vel argētei.

e ¶ Vtebant̄ ꝫ nūq̄d conficiebant. vtiqꝫ nūc aūt q̄d. et quidē fieri nō debet. sed si fiat vt in vase ligneo vel vitreo quis conficiat corpus xp̄i: nihilominus est veruꝫ corpus. qꝛ in verbo consecrātis perficitur cōsecratio non in vas. ꝫ. di. ij. vtrum. ver. ita.

f ¶ Sextusdecimus. xix. cōputatis lino ⁊ clero.

f ¶ Succreuit ar. prelatū nō posse prebendas diminuere. qđ ē verū sine cā. ex̄ de cōces. preb̄a. sicut

g ¶ Placari. C. vnde vi. meminerint.

V T calix. Vel ex auro. ꝟ xij. q. ij. aurū. ꝟ. ꝫ illud quādo pauperes moreret̄ fame quo casu vendi posset. C. d̄ sacrosanct. ec. sancim⁹. Io.

i ¶ In ligneo qꝛ lignum porosuꝫ est.

k ¶ In vitreo qꝛ vitrū fragile ē ⁊ imminere periculum effusionis.

C Onsulto. in serico corporali.

m ¶ Sed i puro. vt innocēs ⁊ sine macula intelligatur.

n ¶ Terreno. qꝛ verā carnē mortalē ⁊ passibilē de corpore virgis assumpsit. xciij. di. qui ep̄s. o ¶ Lino. qꝛ multis tonsionib⁹ ad candorē deducitur. sic ⁊ xp̄s pressuris multis peruenit ad gloriam. ita ⁊ boni ꝑꝑter pressuras ad gloriam dicunt̄ venire. i. q. iij. saluator.

Iacobus.iō dicit frater:q2 valde assimilabat ei:vel fuit filius sororis matris dñi. q ¶ Celebrationē.de celebratiōe misse. viij.c. adiungit magister ostēdēs quō a ieiunis cātande ꝛ audiēde sūt misse:ꝛ quot in die ꝛ qua hora sint celebrāde. q ¶ Celebrationē.i. ordinē.celebrāde misse. verba eñ q̄b⁹ corp⁹ xpi conficit ab ipo dño sūt tradita. vt j.dist. pri. q2 corpus.ꝛ sanguis sȝ ꝛ post alij alia addiderūt ad decorē ꝛ solēnitatem.vt.xi.dis. ecclesiasticarū.

Nocte.tres misse die natalis dñi celebrāt.vna añ diem q̄ signat tēp⁹ añ legē qū eram⁹ in tenebris. secunda cuȝ diescit: ꝛ signat tēpus in lege qū nōdum plena cognitio habebat. tertia in die ꝛ signat tēpus gratie qū iā plena cognitio habebatur vnde versus. Nocte prior sub luce sequēs in luce secūda

s ¶ Gloria i excelsis deo.hec verba dicta sūt ab angelo. alia addidit hilari⁹.vt.j.c.de ymnis.

t ¶ Crucifix⁹. linguis nō manib⁹.ā.de pe.di.i.pic̄ose.

Sacramēta.a ieiūis ieiuni ergo debent cōficere vt hic.ꝛ baptizare ꝛ crismare in fronte.vt di.v.vt ieiuni ꝛ sacramētuȝ calumnie prestare.xxij.q.v. honestuȝ.ꝛ testimoniū dicere.ex̄ de testi. placuit.ꝛ ordines cōferre ꝛ accipere.lxxv dis.qō a patribus.sȝ qū dī quis ieiunus

treo^k calice p̄sumat missā cātare ¶ Itē ex epistola eusebij pape ꝛ siluestri. Nō in serico sed i puro linteo sacrificiū consecret altaris

Consulto omniuȝ statuim⁹ vt sacrificiū altaris nō in serico^l pāno aut intincto q̄sq̄ȝ celebrare missaȝ p̄sumat: sȝ in puro^m linteo ab epo cōsecrato terreno^n scilicet lino^o pcreato atq̄ȝ cōtexto sicut corp⁹ dñi nři ihesu xpi in sindone linea mūda sepultuȝ fuit. ¶ Itē ex.vi.sinodo. A q̄b⁹ sit tradita missarū celebratio.

Iacob⁹^p frater dñi secūdū carnē cui primum credita est ierosolimitana eccia.ꝛ basilius cesariēsis epus cui⁹ claritas p totū orbem refulsit in scripturis addiderunt nobis misse celebrationē^q. ¶ Itē thelesphorus papa.vij.a petro Qua hora missarū officia sint celebranda:

Nocte^r sancta natiuitatis dñi saluatoris missas celebrent p̄sbiteri ꝛ ymnuȝ angelicū in illis solēnit decātēt.qm ꝛ eadē nocte ab angelo pastorib⁹ ē nūciat⁹:ꝛ subito facta est cū angelo multitudo militie celestis laudātiū deū ꝛ dicētiū.Gloria in excelsis^s deo ꝛ in terra pax hoib⁹ bone voluntatis. Reliquis vero tpib⁹ missarū celebratiōes añ horā diei tertiā:minime sunt celebrāde: q2 in eadē hora ꝛ dñs crucifixus^t est.ꝛ super apostolos spūs sanct⁹ legit descēdisse ¶ Itē ex cōcilio cartaginēsi.iij.c.viij. Nō nisi a ieiunis homib⁹ sacramenta celebrentur altaris.

Sacramēta altaris nō nisi a ieiunis^v homib⁹ celebrēt excepto^x vno die anniuersario quo cena dñi celebrat. Naȝ si aliquorū pmeredīano tempore defunctorū siue epōrū siue ceterorū ɔmēdatio facienda est. solis orōnib⁹ fiat si illi q̄ faciūt iam prāsi inueniāt. ¶ It ex conc.cabilon. Ante missarū solēnia circa horā nonam decātata nulli i q̄dragesima ɔmedere lȝ

Solēt plures q̄ se ieiunare putant in q̄dragesima mox vt signum audierint ad horā nonā māducare.q̄ nullatenus ieiunare credēdi sunt.si añ^a mā ducauerint q̄ȝ vesptinū celebret officiū Concurrēdū est eniȝ ad missaȝ:ꝛ auditis missarū solēnijs ꝛ vesptinis officijs: elemosinis largitis:ad cibum accedendū est.Si vero aliq̄s necessitate ɔstrict⁹ fu

pone ꝙ comedo^o hodie nec dormio p diē ꝛ p noctē:nūq̄d incipiēte alio die sum ieiun⁹.dicūt quidā ꝙ sic.ar.ex̄ de tēp.ord. lras. als somnus diceret soluere ieiuniū qō nō credo.sȝ dico ieiuniū esse celebrata digestione.j.di.ij.tribus. x ¶ Excepto.ā.vij.q.i.nihil cōtra. j.di.proxi.liquido.contra.j.di.v.vt episcopi.contra.sed derogatum est huic.c.per illa.c.ꝛ per contrariā cōsuetudinē.ar.ā.di.iiij.§.leges.

Solent.si ante,sed nō ne licitū ē debitori ante temp⁹ soluere pecuniam. plus eñ soluit qui ante temp⁹ soluit.vt insti.de acc.§.plus autē. Rñ. verū est qū dies adiect⁹ est fauore debitoris:sed si fauore creditoris:tūc añ temp⁹ soluēdo nō liberat.vt.ff.de annu.lega.l.cum qui. Io.

b ¶ In ieiunijs.quod a patrib⁹,ā.di.lxxv.quod a patrib⁹.ꝛ.c.ordinationes presbiter orum.

erit vt ad missā venire nō valeat:extimata vespertina hora cōpleta orōne sua ieiuniū soluat. ¶ In ieiunijs^b eñi q̄tuor tempoȝ circa vesptinas horas: in sabbato vero sancto circa noctis initiū missarū solēnia sunt celebrāda. Vñ leo episcop⁹ Qō a patrib⁹ nostris. Itē gelasius^c.Ordiatiōes p̄sbiterorū. Item pelagius^d.dilectiōis tue scripta, require in tractatu ordinandoȝ. Prima quoq̄ȝ parte diei missarū solēnia nō icongrue celebrant. ¶ Unde leo papa dioscoro alexandrino epo. Etiā prima pte diei missas celebrare lȝ.

Necesse^e ē añt vt q̄dā ppli pars sua deuotiōe puet si vnī⁹ tm̄ misse more seruato sacrificiuȝ offerre nō pñt:nisi^f ē:t prima diei parte cōuenerint Studiose ergo fraternitatē tuā familiarit āmonem⁹:vt qō nře ɔsuetudini ex forma paterne traditiōis insederit: tua q̄ȝ cura nō negligat vt p oīa nobis fide ꝛ actib⁹ ɔgruam⁹:pp qō remeāti filio nřo possidonio p̄sbitero hāc ad dilectionē tuā dedim⁹ eplaȝ^g pferēdā:q̄ nřis pcessionib⁹ atq̄ȝ actionibus frequent iterfuit ꝛ totiēs ad nos missus q̄d i oib⁹ aplice sedis auctoritas teneret agnouit. ¶ It augustin⁹. Misse peculiares nō sūt i publico cātāde.

Et^h hoc attēdēdū ē:vt misse peclīares^h q̄ p dies solēnes a sacerdotib⁹ fiūt non ita i publico^i fiāt vt p eas ppls a publicis missarū solēnib⁹ q̄ hora tertia canonice fiūt abstrahat.sȝ sacerdotes^k qui i circuitu vrbis aut in eadē vrbe sūt:ꝛ popul⁹ in vnū ad missarū publicā celebrationē cōueniāt. ¶ Itē alexander papa ait, Quot missas in die sacerdotib⁹ celebrare liceat.

Sufficit sacerdoti vnā missaȝ i die vna celebrare:q̄a xps semel^l passus ē q̄ totū mūdū redemit. Nō modica res ē vnā missaȝ facere ꝛ valde felix q̄ vnā digne celebrare pōt Quidā tñ p defunctis vnā faciūt:ꝛ alterā^m de die si necesse sit. Qui vero pro pecunijs aut adulatiōib⁹ seculariū vna die p̄sumūt plures facere missas:nō existimo euadere dānationē. ¶ Itē ex cōci.toletano.iij. Saluatoris ꝛ apostolorū docemur exēplo ymnos canere.

De ymnis canēdis^n ꝛ saluatoris ꝛ apostolorū habem⁹ exēpluȝ. Nā

c ¶ Itē gelasi⁹.ā.lxxv.di. ordinationes.

d ¶ Itē pelagius.ā. lxxvi.distin.dilectionis tue.

Necesse est.nisi.ā nisi respicit illud verbū priuetur.

f ¶ Nisi etiā prima.⁹.di.ij.trib⁹ gradib⁹ ā.c.nocte.§.in fi.sed illud abrogatū ē,j.di stin.ij.tribus. vel illud de solēni missa ā de priuata.

g ¶ Epistolā.in qua hoc.c, cōtinetur.

Et hoc. peculiares.peculiares dicunt priuate: q̄ omīs missa q̄ priuata nō ē publica dicēda ē ex quo publice ꝛ manifeste fit.

i ¶ In publico.i, solenniter.

k ¶ Sed sacerdotes nota sacerdotes qui per vrbem sunt ad solennē missam debere conuenire in maiori ecclesia.vel poti⁹ is est sensus.c.scilicȝ vt in ciuitate ꝛ per totū episcopatū hora tertia ꝛ sacerdotes et ppli conueniant ad publicas missas q̄s sacerdotes eorum faciunt singuli in suis ecclesijs.

Sufficit. q2 xps semel.ḡ nō nisi semel deberet celebrari:sȝ q2 quotidie peccam⁹:iō quotidie p nobis eucharistia imolat mistice.j.di. ij vtrum.

m ¶ Et alterā.ḡ etiā in necessitate nō tres ex quo dixit alteraȝ. ar.xxxi.q.i.quō.ex̄ de cele.mis.cōsuluisti.ḡ adhuc remanet ieiunus post primā cum possit iterū cantare aliam.ar.vij.q.i.nihil quid ergo dices de vino vnde presbiter

abluit digitos:nō dȝ sumere illō si aliā vult cātare.ex̄ de cele.mis.c.ex pte. vbi euacuat opinio que dicit ꝙ q̄cq̄d sanguini xpi cōmiscet sanguis ē. ex̄ de ec.edi.c.ij.ar.ā.ex̄ de cele.mis.ꝙ in dubijs.sȝ ibi vtrūq̄ȝ olim eiusdē substantie ꝛ vsie:nō sic de vino mixto sanguini.ex̄ de cele.mis.cū marthe. ver.

n De ymnis canēdis.de ymnis canēdis in missa vel ex̄ tribus,c.ostendit.Casus.in prima pte pbat auctoritate dñi ꝛ dicto apli requisisti

pauli ymnos eē canēdos. Scdo rephēdit q̄dā q̄ quosdā ymnos nolebāt recipe qꝛ nō ɔcesserāt de scriptis sacroꝝ canonū vel apostolica traditiōe. ymnus ē laus dei cū cātico. Jo. o ¶ Ymno. i. bñdictione data post ci bum: que ymnꝰ hic appellat quā oēs clerici facere debēt. vt. s̄. di. xliiij. c. vl ti. §. edēt pauperes ꝛ saturabunt. p ¶ Quē nato. supple respuat.

pl'na. qꝛ tr̄ allegat cām dei apō ppl'm vt gladijs ꝛc. dicto. c. discipli na. ꝛ ē ar. qꝛ nō oꝫ ꝓmoueri i p̄sbiteꝝ q̄ sine baculo nō pōt sustētari altari. vt diximꝰ. s̄. lv. di. c. si q's i ifirmitate. i ¶ Aut velato. s̄. xxx iij. q. v. mulier. ꝛ. c. hec ymago. k ¶ Passio. s̄. vij. q. i. illō. ꝛ. c. nihil l ¶ Recedē. nisi i casu cū videat pueꝝ sine baptismo morietē duꝫ ē et ad altare cōsa lo vt baptizet ar. lxxxvi. dist. pasce.

q ¶ Cōponūt. a scis
r ¶ Obsecratiōes. i. orōnes q̄ fiunt añ ꝛ iuxta ɔsecratiōnē: vl' q̄ fiūt adiurādo: vt ꝑ natiuitatē tuā libera nos dñe. s ¶ Po stulatōes. i. p̄ces. vt ibi: pacē ꝛ cōcordiaꝫ nobis dones te rog. audi nos ꝛc.
t ¶ Grāꝝ actōes. vt cū dr̄ bñdicamꝰ dño si cātes ꝓ p̄stitis.
v ¶ Sic ḡ orōnes. q̄ fiūt i ipa ɔsecratiōe
H I duo. q̄ꝛ nōm decimi ordinis n̄ habemꝰ idō dicimꝰ qꝛ decimꝰ cecidit. i. tot q̄ sufficiebāt ad deci mū ordinē pficiēdꝫ
y ¶ A felicitate ꝑtur bauit. i. significauit statuꝫ hoīm ꝑturbā dū cū possit ꝛ d̄beat timere casum suū vi dens ruinā maioꝛuꝫ ꝛ firmioꝝ. de pe. di. ij. c. pricipiū. z ¶ Et parē. d̄ pe. di. ij. §. qō āt. c. pricipiū iquit. x̄. ois lapis.
ꝛ ¶ Qui sui generis. hoīes ei loco ipsoꝝ restituunt de q̄bꝰ tot assumēdi st q̄t remā serūt. iux illō i fi. deu trononij. in cantico moysi: statuit termi nos ppl'oꝝ iux nūeꝝ angeloꝝ dei. ſꝫ h vꝝ hn̄ qꝛ tot ascendent ad gl'iaꝫ quot cecide rūt ꝛ nō plures.
a ¶ Si ex lapsu. ꝑ io bedientiā. vt. s̄. di. l. x xxiiij. quorundam.
b ¶ Cōturbatꝰ. more hūano loq̄t. ar. xxiiij q. i. odi. c ¶ Pro lapsus. resurrexit de limbo inferni.
P Ro ro gl'ia. ab e piscopis. qꝛ crisma cōficiūt nō āt a p̄sbi teris. e ¶ Aplico. i. a solo ap'lico ɔcesso.
f ¶ Eadē die. int mis sarū solēnia. vt. s̄. di. c. pallium.
N Ullꝰ ep̄us. q̄ de uotiōe sit dicēda mis sa ꝛ audiēda ostēdit xiij. c. h ¶ Presu mat. mitrā tn̄ ꝛ bacu lū oꝫ h̄re ep̄s cū p̄di cat. ar. di. xlv. discu

ꝛ ipē dñs ymnū dixisse phibet matheo euāgelista testāte: qꝛ ꝛ ymno dicto exierūt i mōtē oliuaꝝ. ꝛ paulꝰ apl's ad ephesios scribit dicēs. ipleamī spūsctō loquentes vobisipīs i psalmis ꝛ ymnis: ꝛ cāticis spūalibꝰ. ꝛ qꝛ nōnulli ymni hūano studio i laudē dei atqꝫ aploꝝ ꝛ martirū triūphos ɔpositi eē noscūt: sicut hi q's btissimi hylariꝰ ꝛ ābrosiꝰ doctores ediderūt. q's tn̄ qdā spālit reprobant ꝓ eo qꝛ de scripturis sctoꝝ canonuꝫ: vl' aplica traditiōe nō existūt. respuāt ergo ꝛ illū ymnū ab hoībꝰ ɔpositū quē q̄tidie publico p̄uatoqꝫ officio i fine oīꝫ psalmorū dicimꝰ. gl'ia ꝛ honoꝛ pr̄i ꝛ filio ꝛ spūi scō i sc'la sc'loꝝ amē. Nā ꝛ ille tn̄ ymnꝰ quē nato p i carne xp̄o angeli cecinerūt: gl'ia i excelsis deo ꝛ i t̄ra pax ho. bo. vo. ꝛ reliq̄ q̄ sequūt ibi ecclīastici doctores ɔposuerūt. ergo nec ipī i eccl'ijs canēdi st qꝛ i sacraꝝ scripturaꝝ libris nō iueniunt. Cōponūt q misse siue p̄ces vl' orōnes: siue cōmēdatōes: siue manꝰ iposītōes. ex qbꝰ si nulla decātet i eccīa vacāt oīa officia eccīastica: āmonet hꝰ fieri atqꝫ hoꝛtat thīotheū apl's dicēs. obsecro igit p̄mū oīm fieri obsecratiōes r: orōnes: postulatōes s: grāꝝ t actōes: ꝓ oībꝰ hoībꝰ ꝓ oībꝰ regibꝰ q̄ i sublimitate st. Sicut ergo orōnes ita ꝛ ymnos i laudē di ɔpositos nullꝰ vīꝫ vlteriꝰ iprobet. ¶ Item leo. In nouo testō q̄ ymni decātati iueniūt ab angel'

H I duo s solūmō ymni ab angel' i nouo testō iueniunt decātati all'a atqꝫ gl'a i excels' dō. q's pꝫ i. lxx. itermittimꝰ: qꝛ ꝓ pctō hoīs veteris a ɔuētu āgelice iubilatōis expulsi: i hꝰ misserevite babilonē sup flumia eiꝰ sedemꝰ ꝛ flemꝰ dū recordaremur illiꝰ syon: i q̄ deū decꝫ ymnꝰ. Qō nouē ebdomadibꝰ all'a itermittimꝰ: nō icōgrue p. ix. ebdomadas. ix. ordies angeloꝝ accipimꝰ q̄ꝝ decimꝰ ordo p supbia corruēs: āgelicū numeꝝ minuit: ꝛ a felicitate y pturbauit: qui cōdolētes sue diminutiōi ꝛ parē z ruinā sibi timētes: a pfecta laude creatoris p̄pediti fuerūt: q̄ꝝ recupatiōi ꝛ ɔsolatiōi ɔsulēs oiporēs deꝰ creatoꝛ p̄mū hoīeꝫ de limo terre formauit: q̄ sui generis ꝛ mltiplicatōe dāna celestis patrie resarciret: atqꝫ angeloꝝ gaudia suppleret: q̄ spe angelicꝰ choꝛꝰ admodū letatꝰ nō miꝝ si ex lapsu a ipiꝰ hoīs fuerat ɔturbatꝰ b. Un̄ nouē ordinū ɔcētꝰ i laudem dei creatoris remāsit ipfectꝰ: donec i xp̄o resurgēte resurrexit: plapsus c ille ꝓthoplaustꝰ: ibi augmento sui collegij ꝛ spe melioꝛi angelicꝰ exercitꝰ gauisus i nouū all'a ɔsurrexit totꝰ: ꝛ i eo pstat deuotus quē ꝛ nos ꝓ modulo nr̄o imitātes a septuagesima qñ lapsus ꝓthoplausti i ecclesia recitat all'a nouē ebdomadibꝰ intmittimꝰ. s. vsqꝫ i pascha vbi xp̄us resurgēs a mortuis tristitiā nr̄aꝫ i gaudiū v'tit: ꝛ all'a nob reddidit. ¶ Nicolaꝰ pa. radulpho bituricēsi archiepō In cena dñi gl'ia i excel's deo decātet.

P Roꝛ gl'ia i excel's dō ab ep̄is d i cena dñi itra missaꝝ solēnia more nr̄o dicēda ē. Pallio vo aplico e eadē die f vti ē ilt licitū: qbꝰ ē ab ap'lica sede pmissū. ¶ It zacharias pa. Cū baculo aut capite velato ad celebrādū missarū solēnia clīcꝰ nō ingrediat.

N Ullꝰ ep̄s g aut p̄sbit seu dyaconꝰ ad missaꝝ solēnia celebrādū p̄sumat h cū baculo itroire: aut velato i capite altario dei assistere: qm̄ ꝛ apl'us ꝓhibꝫ viros velato capite orare i eccīa ꝛ si temere p̄sūpserit ɔmūiōe pueł. Cū vero igressꝰ fuerit ep̄s aut p̄sbit ad missaꝝ solēnia celebrāda nisi passio k aliq̄ iteruenerit: nllo mō audeat data orōne recedere l. vt ab aliq̄ p̄sbitero vl' ep̄o suppleat missaꝝ solēnia. ſꝫ q̄ itiū pōit suppleat vsqꝫ i finē. Si q's m vo p̄sūpsit pt qō dispositūꝰ agere a sacro corpe ꝛ sāguie dn̄i nr̄i ihū xp̄i sit suspēsus. Itē ex decretis sotheris pape. Palea.

U T illō diuini oraculi singli p̄caueant q̄ scribit: ve soli qꝛ cū ceciderit: non habꝫ subleuāte sūmope verēdū ē nobis atqꝫ cauēdū ne hoꝛis atqꝫ tēpibꝰ q̄bus deo psallit vl' sacrificat vnicuiqꝫ diuis singlarit officijs isistēti pniciosa passio vl' q̄lꝫ eoꝝ corpis iualitudo occurrat q̄ aut corpꝰ subito subruit faciat: aut mētē aliēatōe vl' terroꝛe ɔfūdat. Pro hmōi ergo ausibꝰ p̄cauētes necessariū duximꝰ istituere vt vbi tēpis vl' loci siue cleri copia suffragat: hēat ille q̄sqꝫ canēs deo atqꝫ sacrificās post se vicini solaminis adiutorē. vt si aliq̄ cāu ille q̄ officia ipleturꝰ accedit turbatꝰ fuerit l ad t̄rā elisus a tergo sp̄ habeat q̄ eiꝰ vicē exeqt̄ intrepidꝰ ꝛ officiū iceptū adipleat. ¶ Anacletus suus xp̄i ihū oībꝰ ep̄is. Quot testes ep̄s sacrificās secū hēre debeat.

E P̄us deo sacrificās testes secū habeat. In solēnibus q̄ppe diebus aut septē aut q̄nqꝫ aut tres diacones q̄ ocult n eiꝰ dicūt ꝛ subdiaconos atqꝫ reliq̄s ministros secū hēat. q̄ sacris iduti vestimētis i frōte ꝛ a tergo ꝛ p̄sbiteri a regiōe dextra leuaqꝫ cōtrito corde ꝛ humiliato spū ac ꝓno stēt vultu custodiētes eū a maliuoł hoībꝰ. ꝛ ɔsēsū p̄bētes

m ¶ Si q's. d̄ hac materia nota. vij. q. i. nihil. ꝛ. c. illud.
E P̄us. q̄ oculi. s̄. dist. xciij. dyaconi
o ¶ Oēs. q̄ri dic. vl' oēs generalit: ter in āno. vt. s. c. di. ij. pacta. ꝛ. c. ois hō. hodie ad minꝰ semt. ex d̄ pen. ꝛ re. omnis.
I Ubemꝰ. cō sciētia. ar. qꝛ n̄ sp ɔsciā sufficit ſꝫ fama ē necca ria. ar. xi. q. iij. q̄tuor. xij. q. i. nolo. cū q's bibat tn̄ cū bōis vl' ēē cū mal' q̄ parati sit imitari.
q ¶ Malis vo los. s̄. xi. q. iij. sciēti. s̄. ſꝫ illō cū mali sit pati rephēdēn̄ imitari. xliij. dist.
H scimus. Nec q̄ꝫ nisi duobꝰ. pluralt ei locutio duoꝝ nūero ɔtēta ē. vt. iiij q. iij. §. itē i criminali. v̄ si. vbi nūerus. nisi q̄d necessariū ē vt sint duo clerici. aut nūquid duo laici: aut vnꝰ clericꝰ alt laicꝰ. aut alter masculꝰ ꝛ alt femia sufficerent. sati vꝫ qꝛ dn̄t eē duo clerici. ar. s̄. qꝛ ꝑ ppl'o rn̄dꝫ am̄ vt. s̄. xxviij. di. sedulo. ſꝫ respicē cōsuetudiné alicuꝰ loci. s ¶ Ip se tertiꝰ. adeo inheret q̄daꝫ verbis istiꝰ. c. qꝛ dicūt qꝛ ipse nō celebrar

ret nisi duos pñtes. alij dicūt vnū sufficere. ar. cc de fi. pi. posuit. vij. q. i. illō. τ c de vi. τ ho. cle. vt q̄s q. imo τ iclusus missā sol' cātare pt. h̄ qd̄ dr i. c. itellige vbi copia clericorū nō suffragatur: al's sec' vt c ō x̄. fig. q̄sit. τ eccie loqtur p̄sbit' i plurali vobiscum

¶ Dñs vobiscū. sūptū ē ex veti testō. sic eni booz legit salutasse messores suos. illud āt τ cū spū tuo: sūptū ē ex epl'a pauli ad thimotheum. Ep̄s āt cuz p̄ salutat ppl'm nō dic dñs vobiscū sz pax vobis. q: h̄ fuit p̄ma vox xp̄i ad discipulos post resurrectionē. g̃ vt se oñdat vicarium xp̄i iō sic dic. p' x̄o dic dñs vobiscū: vt sic oñdat c e ō numero alioꝝ sacerdotū. hic g̃ h̄es dñs vobiscū: alibi amē. xxxviij. di. sedulo. alibi: de' i adiutoriū meū. vij. q. i. § cū g̃. alibi kyriel. p̄r nr̄. xi. q. iij. cum aliq̄s. h̄es τ alibi nc̄ dimitt̄ τc. luce. vij. itē alibi bñō. τc. dañ. iij

O Omnes fideles. nō p̄seuerāt. ex cō suetudie vl' superstitiōe. nā in casuz currit q̄ nō p̄seuerat vsq̄ i finē curs' vt de pe. di. iij scasuz. τ ē fi. ē. xi. q. iij. certum.

S Acerdote q̄ egressus. quasi min' lratū cōtēnens. vt. ē. xxxviij. di. sedulo.

M Issas. p̄cipim'. hoc dico p̄ceptū cē. vnde ē p̄ceptū faciūt qui diebus dominicis non audiunt missam: nisi aliqua necessitas cogat si cut τ corpus xp̄i accipit' ter in anno. j. di. ij. τ si non frequentius.

sacrificio peractaq3 ꝯsecratiōe oēs cōmunicēt q̄ noluerit ecclīasticis carere liminib'. ¶ Itē lucius ppa oibus ep̄is.

Ep̄i siue religiosis testib' dñi sacramēta nō cōficiāt.

I Ubem' apostolica auctoritate vt sp̄ testes vobiscū sacerdotes τ leuitas habeat̄: τl3 ꝯsciētia p p̄ria sufficere possit: tñ ꝑpt maliuolos iuxta apl'm testimoniū vos oportet h̄ere bonū ab his q̄ foris sūt. Igit̄ duo p̄sbiteri τ tres diaconi in ōi loco ep̄z nō deserāt ꝑpt testimoniū ecclīasticū. ¶ Item sother papa.

Nisi duob' p̄ntib' p̄sbiter missā celebrare non p̄sūat.

H Oc q3 statutū ē vt null' p̄sbiteroꝝ missaꝝ solēnia celebrare p̄sūat nisi duob' p̄sentib' sibiq3 r̄ndētib' τ ip̄e terti' habeat̄ q2 cū pluralit̄ ab eo d2 dñs vobiscū: τ illō in secretis orate p me: aptissime cōueit vt ip̄i' r̄ndeat̄ salutatōni. ¶ Itē ex canōe aplo꜄.

Cōmunione puet̄ q̄ vsq3 ad fines missarū solēnia nō audierint.

O Mnes fideles q̄ cōueniūt in solēnitatib' sacr̄ ad ecciāz τ scp̄turas aplo꜄ τ euāgeliū audiāt. Qui aūt non p̄seuerat i oratōe vsq3 dū missa pagat̄ nec scāz cōmunionē p̄cipiūt velut iquietudies eccie cōmouētes: cōueit ꝯmunione p̄uari. ¶ Item ex cōci. carth. iiij

Decodē.

S Acerdote vbū in eccia faciēte q̄ egress' de auditorio fuerit excōmunicet̄. ¶ Itē ex cōcil. agath.

Die dñico missas ex itegro sclares audire debent.

M Issas die dñico seculārib' totas audire sp̄eali ordine p̄cipim' ita vt añ bñdictiōz sacerdotis pp̄ls egredi nō p̄sūat. Qd̄ si fecerint ab ep̄o publice ꝯfundāt̄. ¶ Itē ex ꝯci. aurelī.

Popul' nō añ discedat q̄ missa ex itegro celebret̄.

C Um ad celebrādas missas in dei nōie ꝯuenerit populus añ nō discedat q̄ misse solemnitas ꝯpleat̄: τ vbi ep̄s nō fuerit: bñdictiōez a sacerdote accipiat̄. ¶ Itē ex ꝯci cart. iiij.

Excōicet̄ q̄ p̄termisso eccie conuētu ad spectacula vadit.

Q Ui die solēni p̄termisso eccie ꝯuentu ad spectacula vadit excōicetur. ¶ Itē ex ꝯci. cartha. iiij.

Usq3 ad missas cathecūēoꝝ nullū eccias īgredi p̄hibeat̄.

E Piscop' nullū p̄hibeat ingredi ecciaz vsq3 ad missā cathecumioꝝ τ audire vbū dei siue gētilez siue iudeuz siue hereticum: ¶ Itē anastasi' ep̄s oib' ep̄is.

Euāgelia nō sedēdo sz stādo audire debem'.

A Postolica auctoritate mādamus dū scā euāgelia in ecciā leguntur vt sacerdotes τ ceteri oms nō sedentes sz venerabilit̄ curui τ in ꝯspectu euāgelij stātes: dñica vba intēte audiāt τ fideliter adorēt̄. ¶ Itē gre. vij.

Ad missarū solēnia [...]

O Mnis xp̄ian' p̄curet ad missarū solennia aliquid deo offerre. τ reducere ad memoriā qd̄ de' p moysen dixit. nō apparebis in ꝯspcū meo vacu'. In collect̄ scōꝝ p̄rm liq̄do app3 qd̄ oms cristiani offerre aliquid deo ex vsu sanctorum p̄rm d̄bēt. ad ip̄m eīm p̄us ē ꝯfugiēduz q̄ nr̄e curare possit aie passiōes vm hoies p̄postero ordie añ sibi opē ab hominib' accersiūt. vbi aūt humana subsidia d̄fecerint tūc opināt̄ diuini postulādaz fauoris grāz. ¶ Itē ciprian' papa

Quare [...]

Q Uādo aūt stam' ad oratiōez frēs dilectissimi iuigilare τ incūbet̄ ad p̄ces toto corde d̄bem'. Cogitatio hominis carnal' τ secular̄ abscedat nec q̄c quā tūc anim' aliō q̄ id soluz cogitet qd̄ p̄cat̄. Ideo aūt sacerdos añ orōnez p̄fatiōe p̄missa parat fratrū mētes dicēdo sursuz corda: vt dū r̄ndet plebs: habem' ad dñz: ādmoneat̄ nihil aliō se q̄ dñm cogitare debere. claudat̄ cōtra aduersariuz pect' τ soli deo pateat nec ad se hostē oi t̄pe orōnis venire patiat̄.

¶ Pelagi' romane eccie τ apl'ice sedis ep̄s vniuersis germanicis atq3 galloꝝ ep̄is.

Que p̄fatiōes [...]

I Nuenim' has noue p̄fatiōes i sacro cathalogo tm̄mō recipiēdas id ē vnā i albis paschalib': aliā die ascēsiōis dñi: tertiā die penthecosten q̄rtā die natal' dñi: q̄ntā de apparitiōe dñi: sextā de apl'is: septimā de scā trinitate: octauā de cruce: nonā de ieiunio i q̄dragesima tm̄mō dicēdā. ¶ Itē ex cōci. cabilonēsi.

In oib' missaꝝ solēnib' p defūctis orādum.

U Isuz p̄terea nobis ē vt i oib' missaꝝ solēnib' p spiritib' defunctoꝝ loco ꝯpetēti: ecciā dñz deprecet̄. Sicut eni nulla dies excipit̄ q̄ nō p viuētib' τ p q̄buslibet necessitatib' dep̄cet̄ dñz: ita nimiruz nulla dies excipi d3: quin p aiabus fideliū p̄ces dño in missaꝝ solēnib' fundant̄. Antiq̄' igit̄ hūc morē scā tenebat eccia vt in missaꝝ solēnib' τ alijs p̄cib' dño spūs q̄escētiū cōmēdarent̄ dicēte btō augustīo. Nō sūt p̄termittēde supplicatiōes p spiritib' mortuoꝝ q̄s faciēdas p oib' i xp̄iana societate τ catholica laudam'. Defunctoꝝ etiā tacitis noib' eoꝝ quos sub generali cōmemoratione suscepit ecclesia: vt q̄bus ad istā desunt parētes aut filij aut quicūq3 cognati vl' amici ab vna eis exhibeat̄ pia matre cōi. ¶ Itē innocētius ep̄s vrbis rome decentio eugubino

C Um ad celebrandas. bñdictiōez. s. xxvi. q. vi. ministrare. ꝯ so. ibi solēnis bñdictio q̄ añ ꝯsūmatiōz a sol' pōtif. cib' celebrat̄ ibidē p̄sbitēr h āt p' ꝯsecratiōem cuilib3 sacerdoti populū bñdicē p̄mittit̄ sz τ p̄nte ep̄o nec bñdicē volēte sacerdos bñdicet si celebrauit missaz. vt no. xcv. di Pñs. sti. ecce

E p̄hibeat. s. xxi. d. clericos. i fi. ꝯ. j. dist. iiij. eos. ꝯ. xi. q. iij. excōicatos. sz dicet sol ui. s. xxxv. q. iij. de incestis. nā h ō heretico nō p̄tiso loq̄t̄. vl' de eo q̄ seq̄t̄ hēsim non dānataz. h. dic h abrogatū cē. vl' loq̄t̄ ō ill' ō q̄ñ correctiōe ē spes aliq̄: vt. j. di. iiij iudei. aliō cēt si venirēt cā subsānādi vel deridendi.

A P̄ fide adorēt. i. venerentur.

O Mnis. vacu'. a bonis op̄ib'. vl' ad lraz: τ ē cōsiliū i diēb' p̄uat̄. s. sz dieb' festiuis p̄ceptuz. τ ita vl' q̄ oblatiōes sint ex debito exigende τ ad eas dādas p̄ochiani sūt cogēdi. vt. xvi q. i. statuim'. ar. ꝯ. xij q. i. duo. sz credo si sacerdos paup ē p̄t eis diuia officia subtrahere nisi dent ei oblatiōes. vt c ō simo. cū fit. xij. q. ij. caritatē

b ¶ In collect̄. q̄s faciebāt sci p̄res p recipiēdis pauperib'. lxxxvi. di. non satis. xxij. di. hinc etiam.

i ¶ Cōfugiēdū. s. orādo nō tēptādo. τ ita nō ē ꝯ. xxij. q. ij. q̄rit.

Q Uādo. cogitet. nā h gen' mēdacij ē. xxij. q. v. cauete.

I Nuenim'. q̄t sint canonice p̄fatiōes oñdit. m Noue. addita ē τ decia. vt ꝯ. di. lxx. scōꝝ cāonū n Unā. τ teq̄dē oi t̄pe. o Die ascēsiōis. q̄ post resurrectionē suā. p Tertiā. q̄ ascēdēs sup oēs celos. q Quartā. q2 cū vnigenit' tu'. r Quītā. q2 p icarnati vbi misterius s Sextā. τ te dñe supplicit exorare. t Septimā. q2 cū vnigēito filio tuo τ spū scō. v Octauā. q̄ salutē hūani gñis. x Nonā. q̄ corporali ieiunio vicia cōprimis.

U Isuz p̄terea. nota i oi missa memoriā [...]

ꝛ orationẽ eẽ faciendã ꝓ defunctis: qd̾ oñdit. ĥ. c. z ❡ Loco cõpetẽti. i. in secreta misse. a ❡ Excipit᷑. excipit᷑ sexta feria ante pascha in q̄ ſm or/dinẽ romanũ nõ cõficit᷑ ſʒ oblata sumit᷑ p̄cedẽtis diei cum vino ꝛ excipit᷑ etiã sabbatũ sequẽs: q2 poti᷒ refert᷑ ad dñicã sequentẽ. j. di. iij. sabbato.
o ❡ Defunctoꝝ. i. ꝓ spiritib᷒ defunctoꝝ. c ❡ Tacitis noib᷒. i secreta.
d ❡ Sub gñali. fit ꝓ oib᷒ simul. idẽ ẽ cui/libet ac si specialiter ꝓ eo fieret. de conse. di. v. non mediocrit᷑.
e ❡ Ecclesia. supple nõ sunt p̄termittẽde supplicationes.
f ❡ Pia matre cõi. i. tota ecclesia.
De noib᷒ recitã/dis. ꝓplo cõnumera/ri possum᷒ eoꝝ noia recitando. sed in mis/sa vl' i orõne aliqua

Di. ij.

misse vel i secreta eo/rum specialiter noia exprimere nõ debe/mus.
b ❡ Cõmendet. nec ante nec post.
i ❡ Insinues. q̄ſi nõ ante sed post debet insinuari deo.
k ❡ Quãuis. nõ er/go recitãtur ideo ꝙ deus addiscat sed vt supplicãtiũ deuotioꝛ reddat᷑ affect᷒. ar. xiij. q. ij. cũ graula. ꝛ c. nõ estimem᷒. ĥ. nominari ergo possunt. Io.

Añ p̄ces a sacerdote noia ñ sĩt recitãda

De noib᷒ recitãdis[g] anteꝙ̃ sacer/dos p̄ces faciat atq3 eoꝝ oblatio/nes quoꝝ noia recitãda sũt orõne sua cõmẽdet[h] ꝙ̃ sup̄fluum sit ipse ꝑ tuam prudẽtiã recognoscis: vt cui᷒ hostiã nec dũ deo offeras ei᷒ añ nomen insinues[i] quãuis[k] ei icognitũ nihil sit. ❡ Alexã/der vrbis rome ep̄s oib᷒ orthodoxis.

Panis ꝛ vinũ ꝛ aqua in sacramẽtis sũt offerenda.

In sacramẽtoꝝ[a] oblatiõib᷒[b] q̄ inter missaꝝ solẽ/nia dño offerunt᷑: panis tm̃ ꝛ vi/num aqua ꝑmixtũ in sacrificiuʒ offerãt᷑. Nõ em̃ dʒ in calice dñi aut vinũ solum aut aqua sola offerri. sed vtrũq3[c] ꝑmix/tum: q̄a vtrũq3[d] ex latere ei᷒ in passione sua ꝓfluxisse legit᷑. ❡ Itẽ ciprian᷒ pa/cecilio fratri salutẽ. **Vinuʒ sine aq̄ vel ecõuerso i sacramẽtis offerri nõ licet.**

Sicut in sc̃tificãdo calicẽ dñi offer/ri sola aqua nõ põt: quõ nec vinuʒ solũ põt. Nã si vinũ tm̃ q̄s offerat san/guis xp̄i icipit[e] eẽ sine xp̄o[f]. Qñ ei vtrũ/q3 cõmiscet᷑ ꝛ adunatiõe cõfusa[g] sibi in/uicẽ copulant᷑: tũc sacrm̃ ꝛ sp̄ũale[h] ꝛ ce/leste efficit᷑. Si vero calix[i] dñi nõ est aq̄ sola ꝛ vinũ solũ nisi vtrũq3 misceat᷑. quõ nec corp᷒[a] xp̄i põt[b] esse farina sola nisi vtrũq3[c] adunatũ fuerit ꝛ copulatũ ꝛ pa/nis vni᷒ cõpage solidatũ. ❡ Idẽ. **De eodẽ**

Scriptura dicit vt quotiescũq3 calicẽ i cõmemoratiõe dñi ꝛ pas/sionis ei᷒ offerim᷒: id quod cõstat dñm fecisse[d] faciamus. sed vide frater carissi/me si quis de antecessorib᷒ nostris vel ignorãter[e] vel simpliciter[f] nõ hoc ob/seruauit ꝛ tenuit: qd̾ nos dñs facere ex/emplo ꝛ magisterio docuit: põt simpli/citati ei᷒ de idulgẽtia dñi venia cõcedi. Nob vͦo non p̄t ignosci[g] q̄ nũc a dño moniti ꝛ instructi sum᷒ vt calicẽ dñi cuʒ vino mixtuʒ ſm qd̾ dñs obtulit offera/mus. ❡ Item ex cõci. martini pape.

In sacramentoꝝ. hic intitulat᷑ secũda᷒ distinctio. in qua agit᷑ de sa/cramẽto eucharistie. Licʒ eni baptism᷒ sit ianua oiʒ sacramẽtoꝝ ꝛ necessarioꝝ. xxij. di. §. verũ. hoc tñ digni᷒ ẽ. ꝛ iõ tractat prius de eo. ꝛ ꝑ ꝑ seri/em ep̄is apti᷒ cõtinuandã. Cũ em̃ tractauerat i precedẽti disti. de celebra/tione misse: ꝛ tota vis misse cõsistet in consecratiõe corpis xp̄i: merito de eo subdit ꝛ tractat de hoc sacr̃o in hũc modũ. p̄ agit᷑ de forma sacrificandi. se/cũdo de reuerẽtia suscipiẽdi ꝛ tractandi ꝛ seruãdi h̾ sacr̃ʒ. tertio de triplici cõtinẽtia ei᷒. de forma sacrificãdi agit vsq3 ad illud. c. nihil. de reuerẽtia su/scipiẽdi ẽt agit ad illd̾. c. sacrificiũ. exinde de his que i sacrificio cõtinẽtur. Circa qd̾ cõsiderandũ ẽ. a quo vbi ꝛ qñ fuit h̾ sacr̃ʒ inuẽtũ. ꝛ q̄ forma cõfi/ciẽdi illd̾. ꝛ q̄ i eo sũt necessaria. ꝛ de triplici ei᷒ cõtinẽtia. ꝛ p᷒ supponem᷒ aliq̄s opiones de cõfusione ipaꝝ reꝝ. Fuit aũt istitutũ a dño. j. e. q2 corp᷒ ꝛ in cena. j. c. liquido. ꝛ quãdo: p᷒ tipicũ pascha ꝯpletũ cũ comederet agnũ cũ ap̄lis. j. c. accipite. formã habem᷒ in. c. j. c. accipite. Sũt aũt tria necessa/ria. panis: ꝛ vinũ: ꝛ aq̄. j. c. in sacr̃o. Cõtinent᷑ tria i h̾ sacr̃o. forma visibilis panis ꝛ vini. veritas corporis ꝛ sanguis xp̄i. ꝛ virt᷒ sp̄ũal᷑. i. xp̄i᷒ vnitatꝭ et caritatꝭ. i. eterna cõiũctio ꝛ dilectio xp̄i ad ecc̃iaʒ. xxi. dis. §. i. ibi. rogaui ꝓ te petre ne deficiat fides tua. primũ est sacr̃ʒ tm̃: ꝛ nõ res sacr̃i. scd̾ʒ ẽ sacr̃m ꝛ res sacr̃i. tertiũ est res sacr̃i tm̃ ꝛ nõ sacr̃m. ꝛ h̾ ẽ qd̾ dr̃ ex̾ de ce. mis. cũ mar/the. §. distiguẽdũ. Fit ãt cõfusio reꝝ ſm quosdã: q2 panis ꝯuertit᷑ i corp᷒: ꝛ vinũ tm̃ in sanguinẽ: aq̄ i nihilũ. sʒ significat regñatiõnẽ tm̃ q̄ fit ꝑ aquaʒ cõtra istos ẽ: q2 q̄ purã aquã sumit post nõ cõficiet. ex̾. c. ex pte. vij. q. i. nihil sʒ ꝯ. j. c. relatũ. sʒ ibi nõ fuit pura aq̄. alij dicũt ꝙ vinũ ꝛ aq̄ cõuertũt᷑ i san/guinẽ: sʒ phisici cõtradicũt: q2 vinũ ꝛ aq̄ nõ cõmiscẽt᷑ ꝑ minima. i. nõ ita ꝙ inseꝑabilia sint. alij dixerũt: sʒ pessime: ꝙ aq̄ cõuertebat᷑ in aq̄ticos humo/res. ꝛ alij dicũt ꝙ corp᷒ xp̄i p᷒ cõsecrationẽ solũ ẽ sacr̃m ꝛ figura. j. eo. ego berẽgari᷒. vt hec tradunt᷑ ex̾ de cele. mis. cũ marthe. ꝛ. c. in q̄dã. Sed hec o/pinio xp̄ioꝝ. ꝙ vinũ ꝛ aq̄ nõ vt duo: sʒ vt vnũ cõpactũ transmutant᷑. ex̾ de ce/le. mis. cũ marthe. §. veꝝ. ꝛ. c. i q̄dã. De eo tñ qd̾ dr̃ panis cõuertit᷑ i corpus xp̄i: varie sũt opiones. q2 tres. vna asserit ꝙ illa subã q̄ fuit pais p̄mo: post ea ẽ caro ꝛ sanguis xp̄i. ar. j. c. pais ẽ i altari. ꝛ. c. q2 corp᷒. scd̾a opio tenʒ ꝙ subã pais ꝛ vini ibi desinit eẽ ꝛ manẽt accidẽtia tm̃. s. sapor: color: põd᷒. ꝛ silia. ꝛ sub ill' accidẽtib᷒ icipit ibi eẽ corp᷒ xp̄i. tertia tʒ ꝙ remanʒ ibi subã pais ꝛ vini: ꝛ i eodẽ loco ꝛ sub eadẽ spẽ ẽ corp᷒ xp̄i. ar. j. c. ego. q̄libʒ tñ opio fatet᷑ ibi eẽ corp᷒ xp̄i. scd̾a opio xp̄ioꝝ ẽ. vt ex̾ de sum. tri. firmit᷑. §. vnã.

a ❡ In sacr̃oꝝ. d̾ forma sacrificãdi. s. q̄ dñt offerri i sacrificio eucharistie. vij cõndit. b ❡ Oblatiõib᷒. i. i ipis oblatꝭ q̄ sũt sacr̃a. c ❡ Sʒ vtrũq3. h̾ rõ nõ ẽ sufficiẽs. sʒ ea ẽ rõ q2 xp̄s h̾ statuit dicẽs. h̾ fa. i me. ꝯmẽoratõeʒ. j. e. c. i xp̄o semel. alia rõ ẽ q2 aq̄ sigt redẽptõeʒ. j. c. cũ oẽ. ꝛ ita tria sũt ibi significã/tia: aq̄ vinũ pais. ꝛ ita tria sacr̃a. j. e. nõ oꝫ. d ❡ Qr vtrũq3. q2 vtriusq3 sa/crificiũ vl' sigñũ ẽ. j. e. i calice. s. sãguis i quẽ ꝯuertit᷑ vinũ ꝛ aq̄. j. di. c. panis i altari. noie sãguis dr̃ q̄libʒ humor hũani corpis. h̾ nõ inẽt᷑ nisi large acci/piat᷑ nomẽ sãguis: vñ vinũ i sãguieʒ ꝯuertit᷑: ꝛ aq̄ i alios hũores. itaq3 aq̄ dr̃ ꝓfluxisse. i. alij hũores de latẽ xp̄i. sʒ nũq̄d xp̄a aq̄ aut humor aq̄ silis fu/xit. si xp̄a aq̄ q̄ñ fuit il/la creata. nũq̄d i cor/pore aut in egressu a corꝑe. si humor fuit sine aq̄ qd̾ ibi erat mi/raculũ. Rñ. ſm. h. se/pati ꝛ cũ segregatiõe fluxerũt. alij tñ dicũt vt melẽ. ꝛ baʒ. ꝙ xp̄a aq̄ ꝛ ex̾ corp᷒ fuit illa creata: sic fuit cũ fuit aq̄ educta de petra. ꝯ. eo. reuera. It' q̄ta ꝑs dʒ eẽ aq̄ i calice: vl' ꝙ medietas. ar. ff de vsufru. ẽt p̄ꝗ. ꝛ. ff. de ꝯhẽ. ẽp. l. domũ. sʒ h̾ reliq̄ arbitrio ꝓui/di sacerdotꝭ. s. q̄dñi dicat᷑ ꝙ vinũ sit vl' a q̄: dic ꝙ põt dʒ plus de vino sp̄ q̄ de aq̄.

Sicut. e. perniciosus. Sicut. icipit. i. sine xp̄o q2 nõ ꝯficit᷑ ma/xie q̄tũ ad salutẽ ple/bis. j. e. non omne.

f ❡ Sine xp̄o. i. sine tali sacr̃o qd̾ de ei᷒ latẽ ꝓfluxit. s. sãguis ꝛ aq̄. vt. ꝯ. c. i. ꝛ. j. c. iij. vl' sine xp̄o i. ecc̃ia: q̄. s. misticũ corp᷒ xp̄i ẽ. qd̾ ẽ dicẽ sãguis nõ ꝓdest corpi xp̄i qd̾ ẽ ec/clesia. i. nobis. nõ ei vinũ tm̃ dr̃ corp᷒ xp̄i. vl' sine saluatiõe xp̄i. i. xp̄ianoꝝ. ſm h̾ videt᷑ ꝙ xp̄s dicat᷑ xp̄ian᷒ pp̄ls. ad h̾ fac̃ ex̾ de sac̃ vnc. c. vno. h̾ oñdit ap̄ls i ep̄la ad corith. sic oia mẽbra vnũ sũt corp᷒: ita sit vn᷒ xp̄s. vt. j. di. c. cũ oẽ. h. xp̄o q̄ nõ posse cõfici sine aq̄ dic̃ expõit sãguis. i. vinũ qd̾ signat sã/guinẽ. g ❡ Cõfusa. i. ꝑmixta. h ❡ Sp̄ũale. sp̄ũale dr̃ corp᷒ qd̾ nihil ha/buit qd̾ ei obstaret. sic xp̄s ianuis clausis itrauit ad discip'los palpabilem tñ se exhibuit ꝛc. qd̾ nõ fac̃ sp̄ũs: vñ sp̄ũs carnẽ ꝛ ossa nõ habuit ꝛc. ad cui᷒ silitudinẽ corꝑa nr̃a agilia erũt vt lʒ clausa cẽnt i solidissimo corꝑe ferreo: vl' marmoreo: possent tñ exire. vl' iõ sp̄ũale q2 ibidẽ signat᷑ nr̃a redẽptio. j. c. cũ oẽ. vl' sp̄ũale q2 ꝛ celeste efficit᷑. i. tc̃ rei sp̄ũal᷑ ꝛ celestis ꝯiũctiõis ecc̃ie ad xp̄m efficit᷑ sacr̃ʒ. vinũ ei sãguinẽ aq̄ xp̄o plebẽ signat. hoꝝ ãt ꝯfusio salutꝭ nr̃e ẽ sacr̃m. i cõmixtiõe ei vini ꝛ aq̄ significat᷑ plebis ꝑ xp̄m facta redẽptio j. e. cũ oẽ. i ❡ Calix. nota diuersitates circa istd̾ sacr̃ʒ int᷑ doctores. nã di/cũt q̄dã ꝙ ex vino sine aq̄ nõ p̄t ꝯfici sãguis xp̄i. h. dic̃ ꝙ p̄t: lʒ nõ deat fieri It' dicũt aquã eẽ admiscẽdã i calice de honestate. verũtñ vbicũq3 admisce/at᷑ cõficiet᷑ sanguis. It' dicũt q̄dã ꝙ ex nectare vel vino cocto cõficiet᷑ q̄o q̄d ei admisceat᷑. h. tñ dic̃ ꝙ nõ: qd̾ veri᷒ ẽ. It' de aceto cõf. cit᷑ si ex vino sit factũ al's nõ: q2 ꝓpe eadẽ vñ a ẽ. ff. de ꝯhẽ. ẽp. i vẽditõib᷒. tñ i oib᷒ his mix/turꝭ trãsubãbit᷑. It' nota ꝙ ex musto vel agresta nõ põt ꝯfici sanguis. j. c. cũ oẽ. ꝯ de musto ex vuis ꝛ racemis p̄t ex necessitate: de alijs non. s. pomis vl' hmõi. sʒ q̄ñ dicem᷒ ꝙ possit: q̄ñ icepit eẽ vinũ: sʒ q̄ñ incipit eẽ. cõsulẽd᷒ ẽ vsus i h̾ casu. ꝯ. di. ꝓxi. ecc̃ia. Itẽ circa panẽ nõ ꝙ de alio pane nõ p̄t ꝯfi/ci corp᷒ xp̄i nisi de frumẽto. vt. ꝯ. c. i sacr̃o. ꝛ si alia farina admisceat᷑ nõ trã/subãt᷑. ꝛ i h̾ nõ ẽ diuersitas: sʒ i alio ẽ. q2 dic̃. h. ꝙ nõ possum᷒ cõficẽ de pa/ne fermẽtato i ecc̃ia occidẽtali. ꝛ si fiat nihil agit᷑. baʒ. ꝯ. ꝙ cõficiat᷑ corp᷒ xp̄i. Itẽ nec ꝯfici p̄t si farina nõ cũ aq̄: sʒ cũ alio liq̄re admisceat᷑.

a ❡ Nec corp᷒. i. panis sub cui᷒ spẽ latebit corp᷒ xp̄i q̄ ẽ trãsubãnd᷒ in cor/pus xp̄i. b ❡ Põt. i. nõ p̄t cõfici ex farina sola: sʒ ex pane solo multoꝝ ꝯpage ꝯsolidato. nec aq̄ sola: nisi ꝛc. c ❡ Nisi vtrũq3. i. farina ꝛ aq̄. q2 si ex melle vl' ex alio liq̄re fuerit farina cõpsa: nũq̄d trãsubstãtiet᷑ ille panis i corp᷒ xp̄i: nõ.

Scriptura. fecisse. vide violẽtissimũ argumẽtũ ꝯ grecos. Visũ ẽ ei ẽ ꝙ dñs azimis vsus ẽ ꝑ ꝑ ritũ iudeoꝝ: ꝛ nos azimis debem᷒ vti. G. dic̃ tũc i domib᷒ eoꝝ nõ erãt fermẽtata. visũ ẽ tñ vr̃ ꝙ alicui doctoꝝ eoꝝ reuelatũ fuerit ꝙ ꝯficerẽt i fermẽtatis. ar. j. di. iij. nosse. e ❡ Ignorã/ter. ar. ꝙ ignorãtia iuris excusat. ꝯ. xxiiij. q. i. si quis dederit. ꝯ. di. viij. ꝯsue/tudo. xxx. q. i. de his. ꝯ. di. lij. sollicitudo. f ❡ Vel simpliciter. sʒ nõne cẽt ꝑ plũ dñi ita potuit eos istruẽ sicut ꝛ nos. q̄lit' g̾ excusabũt᷑. sʒ dic ꝙ nos do/cuerũt patrũ scripture de ipso exẽplo q̄s forte ipsi nõ habuerũt.
g ❡ Ignosci. ar. post ammonitionẽ nõ esse parcendũ. xi. q. iij. indigne.

Non oportet. pter vinū. qrit̄ an vinū ꝛ aqua transeāt in sanguinē tantū. rn̄. sic extra. e. cū marthe. §. verū alij dicūt ꝙ nō. sed vinū in sanguinē ꝛ aqua in aquā id est in talē humorē aquaticū. sicut enīz in humano corpe quattuor hūores sunt ad instar. iiij. elemētorū extra. e. in quadā, sic in corpe xp̄i. vnde sic expone hec tria sunt vnūz in vno xp̄o. ꝛ h̄ tria sunt tria ꝛ tātū tria. vinū in sanguinē ꝛ aqua in aquā ꝛ pāis in corpus cōuertitur.

Preter vinum ꝛ aquam ꝛ panēz in sacramento nihil offerri debet.

Non oportet aliquid aliud in sacrario offerri pter vinū[b] panē ꝛ aquāz que in tipo xp̄i benedicūtur: qꝛ dū in cruce pēderet d̄ corpe eius sanguis effluxit ꝛ aq̄: hec tria vnū[i] sunt in xp̄o ihesu. hec hostia[k] ꝛ oblatio dei in odorē sit suauitatis. ❡ Item ex cōci. cartha. iiij. De eodē.

In sacramēto corpis ꝛ sanguinis dn̄i nihil ampli⁹ offerat̄ ꝙ qd̄ ipe dn̄s tradidit[l] hoc est panis vinū aqua mixtū: nec ampli⁹ in sacrificijs offeratur ꝙ de vuis ꝛ frumentis[m]. ❡ Item ex sexta sinodo.

Oblationis sacrificio vuas nēo p̄iūgat.

Dicimus ꝙ in quibusdaz ecclesijs sacerdotes sacrificio oblatiōis coniungant vuas q̄ sm̄ vsum in altario offerūtur ꝛ sic simul vtraq͛ populo dispēsent. Precipimus igit̄ vt nullus sacerdos hoc vlterius faciat: sed in remissionē peccatorū populo oblationē solaz distribuat: ꝛ vuas seorsūz bn̄dictas[n] popul⁹ q̄ petierit accipiat: ꝛ fructuū grās agat. ❡ Julius papa episcopis per egyptum. De his q̄ sacrificādo varie errabāt.

Cum om̄e crimen[o] atq͛ peccatū oblatis deo sacrificijs deleatur[p] q̄d de cetero p delictorū expiatiōe dn̄o dabit̄: qn̄ in ipsa sacrificij oblatione erratur. Audiuim⁹ enīz quosdā scismatica ābitione detētos ɔtra diuinos ordines ꝛ apostolicas istitutiones lac p vino in diuinis sacrificijs dedicare. alios quoq͛ intinctā eucharistiā populis p cōplemento cōmunionis porrigere: quosdā etiā expssum[q] vinū in sacramēto dn̄ici calicis offerre. Alios vero pānū lineū musto intinctū p totū ānū reseruare: ꝛ in tpe sacrificij aqua ptē ei⁹ lauare: ꝛ sic offerre. Qd̄ ꝙ sit euangelice[r] ꝛ apostolice doctrine cōtrariū ꝛ consuetudini ecclesiastice aduersūz nō difficile ab ipso fonte veritatis pbatur: a quo ordinata ipsa sacramētoꝝ misteria processerūt. Cū enīz magister[s] veritatis verū salutis nostre sacrificiū suis cōmendaret discipulis nulli lac s3 panē tantū ꝛ calicē sub hoc sacramento cognoscim⁹ dedisse. Legitur enīz in euāgelica veritate accepit ihesus panē ꝛ calicē ꝛ bn̄dicēs dedit discipulis suis. Cesset ergo lac in sacrificādo offerri qꝛ manifestū ꝛ euidēs exemplū veritatis euāgelice illuxit ꝙ pter panem ꝛ vinū aliud offerre nō licet. Illud vero[t] qd̄ p cōplemēto cōmunionis intinctā[v] tradūt eucharistiā populis nec hoc platū ex euangelio testimoniū receperūt vbi apl̄is corpus suū cōmendauit ꝛ sanguinē. Seorsum enīz panis: ꝛ seorsūz[x] calicis cōmendatio memoratur. nā intinctū panē alijs xp̄m pbuisse nō legimus: excepto illo tātuz discipulo quez intincta bucella mgr̄i pditorē[a] ostēdere. nō que sacramēti hui⁹ institutione signaret. Nā qd̄ de expsso[b] botro id est de vuarū granis popul⁹ cōmunicat̄ valde est omnino cōfusum. s3 si necesse sit botrus in calice cōprimatur[c] ꝛ aqua misceat̄: qꝛ calix dn̄icus iuxta canonū pcepta vino ꝛ aqua pmixt⁹ d3 offerri qꝛ videm⁹ in aqua populū intelligi[d] in vino vero ostēdi sanguinē xp̄i. ergo cuz in calice aqua vino miscet̄ xp̄o popul⁹ adunatur ꝛ credētium plebs ei in quē credit copulatur ꝛ iūgitur: q̄ copulatio ꝛ cōiunctio aque ꝛ vini sic miscet̄ in calice dn̄i vt cōmixtio illa nō possit separi. Nam si vinū tantū q̇s offerat sanguis xp̄i incipit esse sine nobis[e]. Si vero aq̄ sit sola plebs incipit eē sine xp̄o. ergo quādo botrus[f] solus offert̄ in quo vini efficiētia[g] tm̄ designat̄ salutis nr̄e sacrm̄ negligit̄: qd̄ aqua tm̄ significatur. Nō enīz pōt calix dn̄i eē aqua sola aut vinū solū nisi vtrūq͛ misceatur. ꝛ iō qꝛ tā plurima ꝛ multiplex maiorū manauit sentētia om̄is deinceps talis error atq͛ psumptio cessare d3 ne puersorū ꝛ inordinata cōpago: statuz veritatis eneruet. ꝛ iō nulli deinceps licitū erit aliud in diuinis sacrificijs offerre nisi iuxta antiquoꝝ sentētiā cōciliorꝝ: panē tm̄ ꝛ calicē vino aqua pmixtū. ꝛ de cetero aliter ꝙ pceptū est faciēs: taz diu a sacrificādo

❡ Vnuz. id ē in vinū transeunt corp⁹ xp̄i tū hoc in aliud ꝛ illō i aliud ꝛ tertiū in aliud cōuertitur: ꝛ tamē p vno reputantur. vt. j. e. cōprimus.

k❡ Hostia. et nihil ibi conuertitur.

In sacramēto. tradidit ar. ꝙ dn̄s miscuit aquā cū vino ar. s̄. eo. scriptura. et nos miscere debemus. qꝛ docti viri cautela ꝛc. arg. lxxxi. di. legit̄.

m❡ Et frumētis. i. pane frumenti. quia xp̄s fuit granū frumēti d̄ pe. di. ij. duz sanctā. sed sicut dicit̄ ab eis q̄ experti sunt. loliū de frumento nascit̄. vt di. lvi. nasci. nūquid si de lolio fiat panis ille p verba transubstātiat̄. si nūquid si frumēto addat̄ piper ɔuertitur in corpus xp̄i. nō. s3 relīquū tm̄. q̄re nō ita si fermētuz addat̄. qꝛ ibi nihil est azimi cui⁹ possit fieri cōsecratio. ꝛ iō nil cōuertit̄ ar. xxiiij. q. iij. resecande.

Dicimus. bn̄dictas. bn̄dictione vulgari. nō illa spāli approp̄ata eucharistie. j. e. accipite. ꝛ solet vua bn̄dici in festo sancti sixti.

Cum omne crimē. quattuor errores extirpātur in canone isto.

p❡ Deleat̄. id est cū ad hoc sacrificiū offerat̄ vt p ipm̄ peccatū deleatur. j. e. di. spēs. ꝛ similitudo iteratur qd̄ fit in calice.

q❡ Expssuz. i. degranatū botrū. naz de vino expsso licēter hoc fieret. vel expssuz post cōsecratōem. vt tūc vice sanguis sumat̄. āte enī licēret. vt. j. e. d̄. sanguis enī dn̄i plo crucis ꝛ ceteris instrumētis passionis de corpe ei⁹ pfusus emanauit extra. e. cū marthe. §. aliquibus.

❡ Euangelice. ad oīa pdicta respicit. ꝛ sic vltimū pbibet̄: si enīz nō esset illicitū: ergo inter alia rephensibilia nō cōnumeraret̄, cū oīa q̄ simul in phibitōe veniūt simul phibita intelligūtur ar. s̄. vij. q. i. denicq͛. §. addēdo. ff. de v. obl. titia ff. de iur̄. ꝛ facti igno r̄. regula. §. vl. ꝛ vltimo loco postea p se phibet̄. vel refert̄ ad vltimū qꝛ expssum vltimū phibet̄. dicūt tamē q̄dā ꝙ vltimū hic nō phibet̄.

o❡ Cū eni mgr̄. hic respicit p̄muz errorem

t❡ Illud vero. ꝛ ita extirpat errorem fm̄.

v❡ Intinctā. j eo. c. pbr̄ ꝫ ibi d̄. ꝙ seruari d3 intincta ad op⁹ infirmorū qd̄ nō reprobo. licet nō necesse sit ꝙ intigat̄. g. h. dicit illud abrogatuz.

x❡ Et seorsuz. s3 nūquid verū ē ꝙ separatum consecret̄ corp⁹ xp̄i ꝛ separatim sanguis xp̄i. dicūt q̄dā ꝙ nō fit trāsubstantiatio nisi in vltima syllaba toti⁹ forme plata. alij vero dicūt vt. h. ꝙ cū dicit hoc est corp⁹ meuz. ꝙ transubstantiat̄ sub illa cōditiōe scz. si statiz subiūgat h̄ est sanguis me⁹. aliter nō. alij dicūt icertū esse in rerū natura viz incōtinēti sit corp⁹ xp̄i. ff. de iudi. s3 ꝛ si. §. vl. s3 ego dico ꝙ si p copulatiuā duo dicūtur. tūc in platōne hui⁹ vocis hoc ē corp⁹ meū trāsubstātiat̄ corp⁹ ꝛ in platiōe sequentis vocis trāsubstātiat̄ sanguis. s3 si p copulatiuā tantum vnū dicat̄ tūc fit tātum in vltīa lr̄a trāsubstātiatio. de hoc no. j. e. qꝛ corpus.

a❡ Proditorē cum dixerit h̄ me tradet. s3 ce͛ et oppositio d̄ pditiōe q̄a dn̄s nō pdidit eū: nō est eni pditio de futuro. s3 d̄ pterito. nā tradet futuꝝ est. si ḡ ppalauit nō pdidit. vl̄ dicēdū ꝙ h̄ fecit ad īstantiā ei⁹ cū etiā dixit ei tu dixisti. alij dicūt ꝙ in aure sancti iohis dixit q̄ intingit ꝛc. vel dic ꝙ nō pdiderit: qꝛ dixit talib⁹ q̄ poterāt pdesse ꝛ non obesse. xxij. q. v. h̄ vt̄. iohānes

b❡ De expsso. h̄ de tertio errore. s. post cōsecratiōez. vl̄ expsso id est nō mixto cū aqua.

c❡ Cōprimat̄. ar. ꝙ vini defecatio non est necessaria ad cōfectionē.

d❡ Intelligi. nā legit̄ in apo. aque multe populi multi. Itē aqua d̄r pnīa. s̄. di. vi. testis. qn̄q͛ d̄r scriptura. xxxij. q. v. si paul⁹. qn̄q͛ d̄r depcatio. vt saluū me fac ꝛc. vn̄ plebs scriptura pces plangēs p aquā mēorat̄.

e❡ Sine nobis. id est nobis nō pfuisse ostēdit̄ qd̄ saluz ē. h̄ enīz expositū hēs. s̄. e. di. sicut ḡ

f❡ Qn̄ botr⁹. h̄ vr̄ rn̄dere q̄rte q̄stioni vbi innuit̄ ꝙ sicut ipsi q̄ botrū offerebāt solū vinū offerre videbant̄: ita q̄ pānū intinctū lauabāt ipam aquā offerebāt vn̄ ꝫ euāgelicā formā offerētes nō ɔficiebāt. Quid aūt si aq̄ saporē vini admittat ex pāno nō tn̄ ē vinū qꝛ aliūde nō ex vino admittit talē saporē iōq͛ nō ɔsecrabit̄ i sāguinē ꝛ q̄b h̄ hēnosit ēar. xxiiij. q. iij. q̄dā. §. a q̄rij.

g❡ Efficiētia.

Q

ſed eſt vini materia. H dicit q̄dā q̄ h incipit reprobatio erroris quarti qđ nō credo. ſed eſt tertij ꝓſecutio. ſed infert⁹ rep robat quartus. ibi. ⁊ iđ ⁊c.

N Ihil in ſacrificijs. de ſuſcipiēdi reuerentia ⁊ cōſecrādi ⁊ tractandi agit vſq; ad illud. c. ſacerdotū. ſ. in. xxij. capitulis. i ¶ Maius. ꝑter charitatē que cū non ſit in ſacrificijs plus cōfert q̄ corpus. vt. i. q. i. interrogo

k ¶ Quā corp⁹. id ē nullū ſacr̄z digni⁹ ē iſto quātū in ſe ipſo eſt. q̄uor enī modis vnū ſacr̄z digni⁹ eſt alio ſcil; rōne efficacie vt baptiſmus vt de pe. di. vij. nullus. rōne ſāctitatis vt euchariſtia. i. q. i. multi ratione ſignationis vt ꝯiugiū eē ō biga. debitū. xxvi. di. acu⸗ ti⁹. Quidā tñ remouent iſtū modū rōne cōferētis vt cōfirmatio. j. di. v. manus.

l D Ices. apire. q̄ ſcȝ ſecrete agūtur in canone. vł nō debeo id ē nō poſſum. nam quedā ſunt ibi q̄ nō poſſet huānus intellectus aperire. i. q. i. in ulti.

m ¶ Prebuiſſe. ꝫ. e. di. i. eps deo. ⁊ nota q̄ p oſculuȝ cōſentit q̄s alij. vt dixi. lxiij. di. cum adrianus.

n ¶ Demōſtrent. nō tñ in miſſa defunctorū dat par q̄ iā nō ſunt in ꝑturbatione hui⁹ mūdi ſȝ q̄eſcūt in dn̄o, nec inter monachos qui mortui mūdo ſunt. ij. q. vij. placuit. xvi. q. i. placuit. ij.

D Eracta. cōſcent. qui corpus ⁊ ſanguinē miniſtrāt. naȝ laici ter in āno tantū j. e. ſeculares. vł hoc eſt antiquū. naȝ hoc hodie videt relictuȝ arbitrio cuiuſlibet. j. e. q̄tidie: imo hodie ſemel i āno ex̄ de pe. et re. omnis.

R Elatū. ſacrificia. innuitur ex hoc. c. q̄ vno die nō poſſūt ab eodē plura ſacrificia celebrari i vno canone qđ falſuȝ eſt ſed tn̄ dic hoc ſoluȝ hic reprobari nō totiens ſumere quotiens conficitur. Nota hic plurima dici de duob⁹ quia plurima nō liȝ duobus. inſti. de iur perſonarū. in ſi. non licȝ. ꝫ. e. di. i. ſufficit. niſi in natiuitate ꝫ. di. i. nocte. q ¶ Quaſi. ꝫ. xxv. q. ij. ita nos. xvij. q. iiij. frater. ⁊. ꝫ. xij. q. ij. qui ⁊ humanis. r ¶ Anno. ꝫ. lxxiij. di. epus.

s ¶ Totiens. ſicut lex dixit in abolitione. ij. q. iij. preuaricator. et tot denūtiationes debent fieri: quot opera edificantur. ff. de noui oper. nuntiatiōe. l. de pupillo. §. ſi plurimum.

C Omperimus. portōne. id eſt ſpecie panis. q̄ tñ ſacrū corpus ſignificat.

b ¶ A calice. id eſt a ſpecie vini q̄ ſignificat ſacrum ſanguinem.

c ¶ Aut integra. id ē integre ſub vtraq; enī ſpecie xp̄s integre ſumit ⁊ hoc intellige de ꝯficiēte, nā infirm⁹ vel ſanus in nc̄citate ſine vino corpus ſumere pōt. d ¶ Aut ab integris. hoc de ſpeciebus ipſis exteriorib⁹ intelligit. īpoſſibile enī ē corpus xp̄i ſine ſanguine ſumi ⁊ viceuerſa. ſi ne enī ſpecies panis ſine vini ſpecies ſumat: vtrūq; ſumit ⁊ dicitur hec duo ſacramē ta vnū ꝑpter vnū cōtētum vt. ꝫ. e. nō ſūt reuera enī ſūt ibi plra ſacra nam accñtia pāis ſunt tñ ſacra corpis xp̄i. ⁊ accidentia vini ſūt tñ ſacr̄z ſāguis xp̄i. ſed ecce ſub ſpē pāis ē corp⁹ ⁊ ſanguis xp̄i imo tot⁹ xp̄s ſilit ſub ſpē vini. nō tñ ibi ē duplex ſumptio corpis vł ſāguis xp̄i. nec ſupfluit h vł illa ſūptio. ſic ſi comedam i vno prādio ⁊ ante potuȝ ⁊ poſt potū nō tñ dico: bis cōedere. nec ſupflue ſumitur ſub vtraq; ſpē. nā ſpecies panis ad carnē ⁊ ſpēs vini ad aiam refert cū vinū ſit ſacr̄m ſanguis i quo ē ſedes anime. iđq; ſūt ſub vtraq; ſpē vt ſignificet qđ vtrūq; xp̄s aſſūpſit ⁊ carnē ⁊ aiaȝ ⁊ q̄ tā aie q̄ corpi ꝑticipatio valeat vnde ſi ſub vna tñ ſumeretur ad tuitionē alteri⁹ tātū valere ſignificaret. H tñ ꝓpe nō ē ꝯcedēda. vinū trāſubſtātiat i corp⁹ xp̄i. nec hoſtia pāis trāſubſtātiat in ſanguinē. ſȝ poti⁹ panis tñ trāſubſtātiat in carnē ⁊ vinū tñ i ſanguinē. tñ vbicūq; ē caro ibi ē ſāguis. ſȝ caro ē ibi ꝑ trāſubſtantiatōeȝ ⁊ ſan guis ꝑ cōiūctionē. ſicut aia eſt ibi per vniōnē ſȝ nō per trāſubſtātiatōeȝ. e ¶ Vnius. ſic ⁊ pupill⁹ neceſſe hȝ oīa negotia que tutor fecerat rata habere vł omnia reſpuere. ff. de āmi. tu. Q cum queritur. arg. xij. q. ij. quia cognouimus. ff. de pecu. in cauſe.

Q Uotidie. nec vitupo. h dicit augu. ignorās mētes ſumētiū vtrū

ceſſabit: q̄ diu legitima penitētie ſatiſfactiōe correctus: ad gradus ſui officij redeat qđ amiſit. ¶ Itē alexander papa quintus a petro. **Nulla oblatio corpori ⁊ ſanguini xp̄i comparari valet.**

N Ihil in ſacrificijs[h] maius[i] eſſe pōt q̄ corpus[k] ⁊ ſanguis chriſti: nec vlla oblatio hac potior ē ſȝ oēs hec ꝓcellit que pura ꝯſciētia dn̄o offerēda ē ⁊ pura mēte ſumēda atq; ab omibus venerāda. ⁊ ſicut potior ē ceteris: ita poti⁹ excoli et venerari dȝ. ¶ Item inocēti⁹ papa decentio eugubino epō ſalutem. **Añ confecta miſteria pacem non debemus offerre.**

D Ices igit aſſeris añ cōfecta miſteria quoſdā populis imperare vel ſibi inter ſe ſacerdotes tradere cū poſt oīa q̄ aperire[l] nō debeo: pax ſit neceſſario indicenda. per quā ꝯſtet ppl'm ad oīa q̄ in miſterijs agūtur atq; i eccl'ia celebrāt ꝓbuiſſe[m] cōſenſuȝ. ac finita eē pacis ꝯcludētis ſignacl'o dmōſtrēt[n]. ¶ Itē calixt⁹ papa. **Eccleſiaſticis limib⁹ careat miniſter q̄ poſt cōſecrationē ꝯmunicare contēnit**

D Eracta ꝯſecratione oēs cōicent[o] q̄ noluerit eccl'iaſticis carere limib⁹ Sic enī ⁊ apl'i ſtatuerūt: ⁊ ſancta romana tenet eccleſia. ¶ Itē ex ꝯci. toletano. xij. **Quicq; ſacerdos quotiēs miſſā celebrat totiens ſacram communionem percipiat.**

R Elatū nobis ē quoſdā de ſacerdotibus nō totvicib⁹ ꝯmunionis ſancte grām ſumere: quot ſacrificia[p] vno die videtur auferre. ſȝ ſi i vno die plurima deo offerant ſacrificia in oīb⁹ ſe oblatōib⁹ a ꝯmunione ſuſpendūt. ⁊ in ſola tñ extremi ſacrificij oblatione ꝯmunionis ſancte grām ſumūt q̄ſi[q] non ſit illis totiēs vero ⁊ ſingulari ſacrificio participandū quotiens corporis ⁊ ſāguinis dn̄i noſtri ihēſu xp̄i immolatio facta conſtiterit: nam ecce apl'us dicit. Nōne qui edunt hoſtias participes ſunt altaris. certum eſt qđ hij qui ſacrificantes non edūt rei ſunt dn̄ici ſacri. Quicūq; ergo ſacerdotū deinceps diuino altario ſacrificiū oblaturus acceſſerit: ⁊ ſe a cōmunione ſuſpēderit: ab ipſa qua ſe idecēter priuabit grā cōmunionis āno[r] vno ſe nouerit repulſum: nā quale erit ſacrificiū cuius nec ipſe ſacrificans ꝑticeps

eē dinoſcitur. Ergo modis oīb⁹ tenendū eſt vt quotieſcūq; ſacrificās corpus ⁊ ſanguinē dn̄i nr̄i ihū xp̄i i altario īmolat: totiēs[s] ꝑceptionis corporis ⁊ ſanguinis dn̄i noſtri ihū xp̄i participem ſe prebeat. ¶ Item gelaſius papa maiorico ⁊ iohāni epiſcopis. **Sacerdos corpus criſti ſine eius ſanguine non debet ſuſcipere.**

C Omperim⁹ aūt qđ quidā ſumpta tñmō corporis ſacri portōne[a] a calice[b] ſacrati cruoris abſtineāt. q̄ pcl'dubio qm̄ neſcio qua ſuperſtitione docētur aſtricti: aut integra[c] ſacramēta ꝑcipiāt: aut ab integris[d] arceātur: q2 diuiſio vnius[e] eiuſdēq; miſterij ſine grandi ſacrilegio non poteſt peruenire. ¶ Item auguſtinus. **Euchariſtie communionem qui quotidie accipit nec reprehēditur nec ꝯmendat**

Q Uotidie euchariſtiā accipe nec laudo nec vitupero[f]. oīb⁹ tñ dn̄icis dieb⁹ ꝯmunicandū hortor ſi tñ mēs in affectu[g] peccādi nō ſit. Nā habentē adhuc voluntatē peccādi grauari[h] magis dico euchariſtie ꝑceptione q̄ purificari[i]. ⁊ ideo q̄uis peccato q̄s mordeat peccādi tñ decetero nō habeat voluntateȝ. et ꝯmunicaturus ſatiſfaciat lacrimis ⁊ orationib⁹ ⁊ confidēs de dn̄i miſatione accedat[k] ad euchariſtiā intrepidus ⁊ ſecur⁹. ſed hoc de illo dico: quē mortalia peccata nō grauant. Idē. Dixerit quiſpiā nō quotidie accipiendā euchariſtiā. alius affirmat quotidie. faciat vnuſquiſq; qđ ſcđm fidem[l] ſuā pie credit eſſe faciēduȝ neq; enī litigauerūt[m] int ſe aut quiſpiā eoꝝ ſe alteri prepoſuit. zacheus ⁊ ille centurio cū alter eoꝝ gaudēs in domo ſua ſuſceperit dominū. alter dixit: dn̄e nō ſum dign⁹ vt intres ſub tectū meū. ābo ſaluatorē honorificātes: q̄uis non vno modo. ambo peccatis miſeri: ambo miāȝ ſunt ꝯſecuti. ad hoc valet qđ māna ſcđȝ ꝓpriā vol untatē i ore cuiuſq; ſapiebat. ¶ Itē ābroſi⁹. **Qui ſemꝑ peccat celeſtis ſacri medicinā ſemꝑ accipiat.**

S I quotiēſcūq; effundit[n] ſanguis[o] xp̄i: i remiſſionē peccatoꝝ effundit. debeo[p] merito ſemper accipere. qui ſemꝑ pecco: debeo ſemꝑ accipere medicinam. ¶ Itē hilarius epus. **Non abſtineat a corpe dn̄i qui excōmunicari nō meretur.**

sint digne tanq̄ qui mentē alterius videre nō poterat. ij. q. v. cōsuluisti. g ¶ Mens in affectu. sȝ q̄ū dicis q̄ mēs est sine affectu peccādi. credo q̄ q̄ū ꝓponit firmiter abstinere a quolibet pctō mortali: nisi ergo sit in tali ꝓposito nunq̄ debet accipere corpus xp̄i.
h ¶ Grauari. ṡ. di. i. in sancta. xiij. q. ij. quibus. ⁊. c. cum grauia.

cur redarguitur vnde cōmendari debet. q: pro peccatis suis abstinet se a corpore xp̄i. sed non redarguitur q: temꝑat se a mortali peccato: sed q̄ in delictis luxuriādo incorrigibilis depꝑhenditur de pe. di. i. sunt qui arbitrātur. a ¶ Donec de penitētia. j. e. h. q ui.
Seculares. non credātur nisi ob humilitatē vel delicti cōsciētiam abstineant. sed baȝ. dicit semel in anno p̄ceptū esse cōicare quo ad laicos vel dic̄ in clericis illō in laicis. nā vita clericoꝝ dȝ eē religiosior q̄ laicoruȝ. ṡ. di. iij. de nicq̄.

i ¶ Purificari. ⁊ ita q̄ vni est salutiferū alij est mortiferū. vt. ff. ad l. aql. l. qua actōne. §. si q̄s extra ō p̄scri. quoniaȝ oē. i. q. i. §. eppōit ꝟ. ipsa eni salus.
k ¶ Accedat. nā facile non sit ista tribuenda. vt de pe. di. i. non nulli.
l ¶ Scdm̄ fidem. i. conscientiam.
m ¶ Litigauerunt. i. fuerunt contrarij tanq̄ litigantes. ⁊ eb̄ ar. q̄ ea q̄ in superficie vidētur ꝯ̄ria: nō sunt ꝯ̄ria q̄a hn̄t eūdeȝ effectū si. ṡ. xxij. q. ij. c. cū beat⁹. viij. q. i. in scripturis. ṡ. xiiij. q. i. qō debet. ṡ. xxiij. q. v. prodest. ⁊. q. i. noli. ṡ. xxxv. q. v. ad sedem. ar. diuersaꝝ sentētiaruȝ neutrā reprobari. viij. q. i. in scripturis.
Si quoties. effundit. i. significat effundi.

Si nō sunt[a] tāta peccata vt ex cōmunicet[k] q̄s nō s. dȝ a medicina corporis ⁊ sanguinis dn̄i separe. ¶ Itē fabian⁹ papa ait. Ter in āno q̄sq̄ fideliū cōicet.

Et si nō frequēti⁹ saltē ter in āno homines cōicent: nisi forte[s] q̄s maioribus q̄buslibet criminib⁹ īpediat in pascha videlicet ⁊ pēthecosten ⁊ natale[t] domini. ¶ Item sother papa ait. Etiam in cena dn̄i sacrā cōionem debemus accipere.

In cena dn̄i a quibusdaȝ p̄ceptio eucharistie negligit: q̄ quoniā in eadeȝ die ab omnib⁹ fidelib⁹ exceptis hijs quibus ꝓ grauib⁹ criminibus inhibitū est p̄cipiēda sit: ecclesiasticus vsus dēmōstrat[v]: cū etiaȝ penitētes eadē die ad p̄cipienda corporis ⁊ sanguinis dn̄ici[x] sacra recōciliētur. ¶ Item ex concilio martini pape. Proijciatur ab ecclesia qui a cōmunione sacramenti se pro luxuria auertit.

Si q̄s intrat ecclesiaȝ dei ⁊ sacras scripturas audit: ⁊ ꝓ luxuria[y] sua auertit se a cōione sacramēti: ⁊ in obseruādis misterijs declinat cōstitutaȝ regulā discipline: istū talē ꝓijciendū[z] de ecclesia catholica esse decernim⁹: donec[a] penitentiā agat ⁊ ostēdat fructū penitētie sue: vt possit cōmunione p̄cepta indulgentiā promereri. ¶ Itē ex cōcilio agathēsi. Nō habeantur catholici qui hijs trib⁹ temporibus cōmunicare despiciūt.

Seculares qui in natale dn̄i pascha penthecosten nō cōicauerint catholici non credantur[b] nec inter catholicos habeant. ¶ Itē ex concilio toletano primo. Corripiatur qui in ecclesia comunicare contemnunt.

Hi qui intrāt ecclesiaȝ ⁊ depꝑhendunt nunq̄ cōicare[c] āmoneātur q̄ si non cōicant ad penitētiaȝ accedāt: si cōicant[d] nō sp̄ abstineāt[e] si nō fecerint abstineāt.

¶ Itē ex cōci. elibertano. A ꝓpria vxore ante sanctā cōioneȝ q̄sq̄ cōtineat.

Omnis homo āte sacram cōionem a propria vxore abstinere[f] dȝ tribus quatuor aut quinq̄ aut sex aut septē diebus nec inter catholicos cōnumerabit qui in istis videlicet tempib⁹: pascha penthecosten: natale dn̄i non cōicauerit. ¶ Item sergius papa ait. Quare tres ptes fiunt ex corꝑe xp̄i.

Triforme est corp⁹ dn̄i pars oblate in calicē[g] missa corpus xp̄i qō iam resurrexit demōstrat. pars comesta ābulantē[h] adhuc sup terrā. pars in altari vsq̄ ad finē[i] misse remanēs corpus in sepulcro: q: vsq̄ ad finē seculi corpora sanctoꝝ in sepulchris erūt. ¶ Iteȝ ait clemēs papa. Ei quibus tractāda sunt dominica sacramēta.

Trib⁹ gradibus[k] cōmissa[l] sunt sacramēta[m] diuinoꝝ secretoꝝ id est p̄sbytero dyacono ⁊ ministro: qui cū tremore ⁊ timore clericoꝝ reliquias corporis dn̄i custodire fragmētoꝝ debēt. Idē. Tāta i altario certe holocausta offerātur: quāta populo sufficere debeāt q̄ si remanserint in crastinū non reseruētur[n] sed cū timore ⁊ tremore clericoꝝ ⁊ diligētia cōsumātur. qui aūt residua corporis dn̄i que in sacrario relicta sunt cōsumūt non statim ad accipiēdos cōmunes cibos cōueniant ne putēt[o] sancte portioni miscere[p] cibū qui per aqualiculos[q] digestus in secessum diffunditur. Si ergo mane dn̄ica portio editur vsq̄ ad sextā ieiunent ministri: qui eā cōsumpserunt. Et si tertia vel quarta hora acceperint: ieiunent vsq̄ ad vesperū sic secreta sanctificatiōe eterna custodiēda sunt sacramenta. Precipimus etiā ne vnq̄ extero clerico[r] ecclesie vel laico de fragmētis oblationū xp̄i ad mēsaȝ pōatur. Vn

Hi qui cōmunicare. i. dicūt se tales eē q̄ nō sunt digni cōicare sȝ propter cōscientiam criminum.
d ¶ Cōicant. i. dignos se cōione fecerunt. i. si se tales dicunt q̄ sunt cōione digni.
e ¶ Abstineant. i. remoueātur.
e ¶ Abstineāt. ⁊ si alijs tempib⁹ non tū istis tempibus.
f ¶ Abstineāt. s. pascha penthecoste ⁊ natale dn̄i abstineant a cōmunione.
Omnis hō ante sacrā cōioneȝ abstinere. quātū in se est vt non exigat exactus tū reddere dȝ quolibet tpe. vt xxxiij. q. v. si dicat. ñ eni est p̄ceptum qō h continetur. vt no. ṡ. xxxiij. q. iiij. vir cū ꝓpria. si. xxiij. di. c. Tri.
Triforme ē corpus in calicē. q: mistura corporis dn̄i cū sanguine designat vnionē corporis cum anima.
h ¶ Ambulantes. i. designat corp⁹ dn̄i in eo statu in quo fuit āte passionē vel designat ecclesiaȝ adhuc militantē.

o ¶ Sanguis. i. in cōmemoratione effusionis ipsius offert. j. c. iterat q̄ si dicat quotiēscūq̄ fit cōmemoratio sanguis xp̄i. p ¶ Debeo. i. debeo sp̄ me p̄pare abilē ⁊ dignū ad accipiendū. vt. j. e. non iste.
Si nō sunt. vel fuerunt. s. r ¶ Excōicet. i. sit dign⁹ excōicari. omne eni mortale peccatū dignū est excōicatione. vt. ṡ. vi. q. i. illi qui. ṡ. xi q. iij. nullus sacerdotū. xxij. q. i. c. vlti. ⁊. c. in sacris.
r ¶ Excōicet. a sacramētis. alias tantū ꝓ ꝯtumacia ⁊c. pōt q̄s excōicari. xi. q. iij. certū
Et si nō frequētius. nisi forte. tunc idipsum abstinere peccatuȝ est. vt. j. e. si quis. t ¶ Et natale. vel nisi rōne iniuncte penitētie in illis diebus a cōmunione cessare teneat. vt. xxxiij. q. ij. c. ammonere. alij dicunt tantuȝ in pascha esse p̄ceptuȝ extra de pe. ⁊ re. omnis.
In cena. demonstrat. sic olim. modo non sic est. sed monachi faciunt. x ¶ Dominici. finita penitentia. vt. ṡ. xxvi. q. vi. si quis de corpore. vel consuetudini quarūdam ecclesiaruȝ alludit. ⁊ s̄m primū intellectū istud est expressiuū veritatis sicut illud iohānis. quasi vnigeniti ⁊c.
Si quis. ⁊ pro luxuria. i. superstitione sua credens forte non esse cōmunicandū. xxviij. q. i. ydolatria. vel id est pro luxuriosa vita sua. sine qua pauci di. i. q: tua z ¶ Proijciendū.

f ¶ Finē. hodie nō reseruat sed due ptes sic sicce cōmedūtur. prima sicca ꝓ aīabus sanctoꝝ ad laudē dei. altera sicca ꝓ illis q̄ sunt in purgatorio. tertia cum sanguine pro illis qui sunt in peccato viuentes.
Tribus gradibus. id est ministris trium graduum. l ¶ Cōmissa. i. tractanda. m ¶ Sacramenta. id est corpus ⁊ sanguis que sunt sacramēta vnitatis ecclesie. vt. j. c. q: passus. corp⁹ eīm xp̄i ⁊ sacramētū est ⁊ res sacramēti. vt. ṡ. c. in summa. j. c. hoc est qō dicim⁹. n ¶ Reseruent. j. e. di. p̄sbyter eucharistiā. cōtra. ⁊ extra de offi. archip̄res. officiū. ṡ. sed ibi iubet reseruari ad op⁹ moriētiū. h ꝓhibet reseruari ad op⁹ cōsecrantium.
o ¶ Putēt. simplices vel ipsi p̄sbyteri. p ¶ Miscere. sȝ nec spēs iste alijs cibis ꝯmiscētur. nō eīm in stomachū descēdūt q̄re ꝑ secessuȝ nō emittūtur. licet enim ex ipsis aliquis reficiat nō tamen incorꝑantur nec in stomachū descēdūt nec ꝑ secessum emittuntur. interdū eni odore recreat hō q̄ tū nec in stomachū nec in secessuȝ dirigit. dici pōt q̄ spēs hū descēdūt in stomachū. nā aliter q̄ūo euomerētur. j. c. si q̄s ꝑ ebrietatē. vū forte ꝑ sudorem emittit de corpe. certū est q̄ spēs q̄ cito dētibus terit tā cito i celū rapitur corp⁹ xp̄i q ¶ Per aq̄liculos. i. occultos meat⁹. vū ꝑsi⁹. pinguis aq̄liculus ꝓpēso sesq̄pede extat. r ¶ Clerico. aliene iurisditiōis. ⁊ sic nō est ꝯ̄

scis tu q̄ passi℥ sanctuarij panes indignis
ipēdis. vn̄ nosti si a mulierib⁹ mūdi sṫ. hic
⁊ dauid ab abimelech sacerdote iterroga
t⁹ cū panes sibi ad comedēdū posceret cū
se mūdū añ triduū ꝓfiterer panes ꝓpo
sitōis mādūcauit. ¶ Ite℥ ysidorus. **In**
ficiuntur nō mundantur scelerati qui cō
municare nō desinūt
QUi scele-
rate viuūt in ecclesia ⁊ cōicare non
desinūt putantes se tali cōione mundari
discant nil ad emūdationē ꝓficere sibi. di
cēte ꝓpheta. Quid est ꝙ dilect⁹[a] me⁹ fe
cit in domo mea scelera multa. Nūquid
carnes sancte auferēt a te malicias tuas.
⁊ apl's. probet[b] se inq̄t homo ⁊ sic de pa
ne illo edat ⁊ de calice bibat. ¶ Item ex
octaua sinodo basilius ep̄us dixit. **Dā**
natione acquirit non salutē qui indigne
sacramētum xp̄i cōicat.
TImore[c]
quidē docet[d] nos apl's dicēs. q̄ mā
ducat ⁊ bibit indigne iudicium sibi man
ducat ⁊ bibit. Fide vero dn̄i edocet nos
sermo dn̄i dicēs hoc est corp⁹[e] meū qd̄ ꝓ
multis datur: hoc facite in meā cōmemo
rationē. Et apl's[f] de vnigenito dei filio
hūiliauit seip̄m factus obediens vsq̄ ad
mortē: mortē aūt crucis. Cū ergo anima
h℥ fidē hüis dictis considerat magnificē
tiā glorie ipsi⁹ ⁊ āmiratur nimietatē hūi
litatis quomodo tant⁹ ac talis obediens
fuit p̄ri vsq̄ ad mortē mortē aūt crucis ꝓ
vita nr̄a puto[g] q: possit ꝓuocari vsq̄ ad
affectū ⁊ dilectionē ipsius ⁊ dei patris q̄
vnico filio nō pepcit: sed ꝓ nobis omni
bus tradidit[a] illū. Talē ergo fidē vel affe
ctū p̄parare d℥ in animo suo is qui panē
⁊ calicē dn̄i pcipit. ¶ Itē augustinus in
libro questionū numeri. **Non a quo sed**
ante quē offeratur cōsiderandū est.
ET dixit dn̄s ad moysen ⁊ ad eleaza
rū filiū aaron sacerdotē. tollite thuribu
la aurea e medio exustoꝝ ⁊ ignē alienū[b]
hūc seminate[c] ibi q: sanctificauerūt[d] thu
ribula peccatoꝝ hoꝝ in animab⁹ suis: et
facies laminas ductiles circūponēs alta
ri quoniā oblata sunt ante dn̄m ⁊ sanctifi
cata sunt[e] ⁊ facies in signū[f] filijs israhel.
Sed notandū est nouo modo dicta san
ctificata pena eoꝝ a quib⁹ pctm̄ hoc fue
rat ꝑpetratū q: per eos exēplu℥ datū est
ceteris quo timerent: circūpositionē aūt
altari cur ex eis fieri voluit addidit dicēs
qm̄ oblata sunt āte dn̄m ⁊ sanctificata fa
cta sunt in signū filijs isrl'. Nō ergo in eis
reprobari[g] voluit qd̄ a talib⁹[h] oblata sūt
sed hoc poti⁹ cogitari ⁊ attēdi āte quem
oblata sunt. i. q: ante dominum vt plus
in eis valeat nomen domini ante quem
oblata sunt: q̄ pessimū meritū eoꝝ a qui
b⁹ oblata sūt. Itē ex decreto pij pape
Penitētia eius cuius negligētia aliquid
de xp̄i sanguine stillat.
SI ꝑ negli-
getiā aliq̄d de sanguine[i] stillauerit
in terrā[k] lingua lābetur: tabula radeṫ: si
nō fuerit tabula vt nō cōculceṫ loc⁹ cōra
datur ⁊ igne ꝯsumetur: ⁊ cinis intra alta
re cōdatur: ⁊ sacerdos quadraginta die
bus peniteat[l]. Si sup altare stillauerit ca
lix: sorbeat minister stillā: ⁊ trib⁹ diebus
peniteat. Si sup lintheū altaris ⁊ ad ali
ud[m] stilla puenerit: quattuor dieb⁹ peni
teat. Si vsq̄ ad tertiū: nouē dieb⁹. si vsq̄
ad quartū viginti dieb⁹ pēiteat: ⁊ linthea
mina que tetigerat stilla tribus vicibus
minister abluat: calice supposito: ⁊ aqua
ablutōis sumatur[n]: ⁊ iuxta altare recon
datur. ¶ Itē ex penitētiali bede p̄sbyte
ri. **Que sit imponēda ei pnīa q̄ sacrificiū**
euomit.
SI quis ꝑ ebrietatē vel
voracitatē eucharistiā[o] euomerit: q
draginta dieb⁹ peniteat[p]: si laicus est. cle
rici vel monachi seu dyaconi presbyteri
septuaginta dieb⁹ peniteāt ep̄i nonagin
ta. Si infirmitatis cā euomuerint: septem
diebus peniteāt. ¶ Itē ex cōcilio remē
si ca. ij. **Sacerdotes nō nisi per se diuina**

QI. e. nō prohibeat ibi de occulto. h̄ de manifesto.
Ui scelerate. ꝙ dilect⁹. hyronice dicit. ¶ Probz. i. examiet. ⁊ pur
get i. purgatū se ⁊ ꝓbatum reddat. viij. q. i. in scripturis.
TImorē. i. dn̄i. ¶ Docet. hec tria d℥ hr̄e q̄ vult accipe corp⁹ xp̄i. ti
morē filialē fidē ⁊ dilectionē. ¶ Corp⁹. solet q̄ri qd̄ demonstreṫ ꝑ h̄
ꝓnomē h̄. aut pāis
aut corp⁹ xp̄i. pāis
nō. q: ille nō est cor
pus xp̄i. Item nec
corpus. q: nō videṫ
ꝙ āte toti⁹ forme ꝓ
latione fiat trāsub
stātiatio. ad hoc di
co ꝙ ꝑ hāc dictōe℥
hoc nihil demōstra
tur. nā ip̄a materia
liter ponitur ibi. s℥
h̄ q̄ro q̄liter ꝑ dicti
onē nihil significan
tē fiat trāsubstātia
tio. Itē dn̄s vteba
tur significatiue vo
ce illa ⁊ nos vtimur
materialiṫ: ergo nō
facim⁹ ea q̄ ip̄e fecit
qd̄ fieri d℥. s. e. scri
ptura. h̄ oportet ꝙ
magis operetur fi
des q̄ id dicieīdi.
q: fides nō h℥ meri
tū. s. de pe. di. iiij. in
domo. ad hoc dico
ꝙ ea vis data ē ip
sis verbis ꝙ ad eo
rū ꝓlationē fit trā
substātiatio. i. e. ac
cipire. Itē id sacer
dos ea nō ꝓfert si
gnificatiue: q: non
posset ea vere ꝓfer
re. mētireṫ eni℥ si di
ceret h̄ est corp⁹ me
um. Itē q̄d si q̄s ꝓ
ferret v̄ba hec post
mortē xp̄i āte resur
rectionē. conficeret
ne videtur ꝙ nō. q:
corpus xp̄i tūc erat
mortuū ⁊ inaiatum
ergo si trāsubstātia
tio: tūc fieret trāsi℥
tūc in corp⁹ mortu
um ⁊ inaiatu℥: ⁊ sic
inutiliter sumereṫ.
q̄uo ergo viuificaret
vel vitā ꝯferret cor
pus mortuū. rn̄. ne
mo potuit āte resurrectionē verū cōficere corp⁹ xp̄i nisi xp̄s sic ergo data ē
forma vt tantū post resurrectionē hoc fieret ꝓpter illud hoc facite in meā
cōmemorationē. ideo eni℥ nō cantaṫ missa in illo triduo. ⁊ intellige ꝑ fino
doch en. de hoc. lxxv. di. c. qd̄ a patribus. ¶ Apostolus. hic ꝓbat ꝙ
cōicando dilectōem debem⁹ habere. ¶ Puto. q: tenemur hos dili
gere q̄ nos diligūt ar. extra de testa. cū in officijs. imo nec hoc solū sufficit
diligere diligētes se. imo inimicos. xxiij. q. iij. ser differētie. historiā habes
i. q. i. si quis inquit. ¶ Tradidit. quo ad sufficientiā nō quo ad effica
tiam. s. de pe. di. iiij. §. scōm.
ET dixit. alienū. oīs ignis alienus
dicebaṫ ad sacrificandū p̄ter illū qui celitus de celo octaua die erecti ta
bernaculi missus est. i. q. i. sicut. ¶ Seminate. i. dispgite huc ⁊ illuc vt
inueniatis thuribula. ¶ Quia sanctificauerunt. i. pena eis illata ꝓ
peccatis fuit exemplū alijs ne similē penā incurrāt. ⁊ ita sanctificauerūt ea
quo ad exemplū. h. i. penas peccatoꝝ suoꝝ in exēplū alijs statuerūt. san
ctificatiōis offerēdo thuribula. vij. q. i. deniq̄ gand. ¶ Et sanctifi
cata sunt. s. xiiij. q. v. scriptū. cōtra. abhomiabiles dicitur victime impioꝝ
nō quin bona esset oīs creatura ⁊ a deo dilecta. q: scriptu℥ est. nihil
odisti eoꝝ q̄ fecisti. sed quātū ad offerētes: q: praua intēcōe offerūt
qd̄ aūt diciṫ munera ab offerēte placuerūt ⁊c. xc. di. neq̄ ad cayn. in
eo nō reprobātur munera s℥ poti⁹ offerentiū merita cōstituendo eu℥
vita dignū. munera ergo oblata nō reprobat. sed praua opa offeren
tiu℥. xc. di. ne
q̄ ad cayn.
¶ In signū.
signaṫ cōtra
xv. q. i. mulier
sed nō est cō
tra. na℥ ⁊ h̄ ⁊
ibi q̄ deliq̄rūt
sunt pūiti. s℥
thuribula nō
peccauerunt
nec cū eis est
peccatū sicut
cum pecore
peccat mlier.
seruaṫ g̃ h̄ vt
fiat in signu℥
pene illate ⁊
pecus occidi
iubeṫ ne cum
eo alia pecc℥
p̄terea pecus
nō posset in
duci in alia℥
forma℥ sicut
thuribula. im
mo ⁊ si subti
liter inspicias
et thuribula
destruūtur cū
forma℥ amit
tant. ar. ff. ad
exhi. iuṫ. scri
bit. §. s℥ si q̄s
x. q. ij. h̄ ius.
ibi vl' cōflata
¶ Repro
bari. sc℥ tātū.
¶ Quod a
talibus. arg.
ꝙ priuilegiū
cōcessum ab
ap̄lico deret
eo valeat qd̄
falsum est. s.
xij q ij. aliēa
tiones. xxij.
q. v. p̄ceptu℥
vij. q. i. fact⁹ ē
ar. ꝙ heretic⁹
prelatus ac
q̄rit ecclie cui
p̄est. dic vltimū veru℥ est prima supficialis. veri priuilegiū pro se non
valet sc℥ heretico impetratū
SI ꝑ negligētiā. de sanguine. i.
de sacramēto sanguinis. sanguis eni℥ xp̄i a corpe xp̄i separi non
valet. ergo nec stillare nec fluere pōt ¶ In terrā. i. in tabula℥
terre adherentē vt p℥ ꝑ sequēs. s℥ nunq̄d sacramēto cadente cecidit
ibi corpus ⁊ sanguis. dico ꝙ sic. ⁊ tādiu credas ibi esse q̄ diu appa
ruerūt ibi accidētia. cū vero ꝓpter rasurā nō apparuerūt dic ibi non
esse. S℥ nunq̄d humor cadit in terrā nō. s℥ obijciṫ. cū sola accidētia
maneāt ibi ⁊ accidētia nō habēt pōdus. q: solū corpus h℥ pōdus.
qualiter ergo accidētia dicitur cadere cu℥ nō habeāt pōdus. sed dic
ꝙ pōderositas adhuc manet cū accidentibus alijs. ⁊ tn̄ nihil ibi est
pōderosum. Item fm̄. h. ⁊ ba℥. accidentia reddūt locu℥ humidū ⁊ ru
beum extra de cele. mis. c cum marthe §. preterea.
¶ Peniteat. hec penitentia erit vt tot diebus ieiunet ⁊ tot diebus
abstineat a cōione sacramentoꝝ. xlv. di. c ij. ¶ Et ad ali
ud. i. lintheū s℥ ꝑ temeritatē sumētis. ¶ Sumaṫ. i. recipiaṫ in

Si calice. ⁊ ita si q̄d turpe in calice cadat nō teneo: accipe. h. ⁊. b.
Si quis p ebrietatē. eucharistiā. i. sacrm eucharistie. i. corp⁹ xp̄i qd̄ est spēs panis. j. e. nō iste panis. p ❡ Peniteat. hoc ad cautelā positū est. sic. xxxiiij. q. ij. in lectū. vel q: nō debuit sumere cū essꝫ infirmus ⁊ ita fuit in culpa. ff. ad. l. aq̄l. idē iuris. §. mulionē. vel nō debuit comedere cibum vulgarē. vt. §. e. tribus alias infirmitas excusat. arg. §. di. v. ad eius ⁊ di. vi. testamentuꝫ. similis pnia īpōitur in alio casu. xxi. q. iiij. si quis eorum.
Peruēit. sacrū. §. di. v ad eius.
r ❡ Per semet ipſꝫ. vl' p oya consi. si necesse est. vt. xxiij. di. pñte. vel p laicū catholicuꝫ. xxiiij. q. i.
Scepit. Sacerdotū. missa ergo p ɔtrariū colligit̄ q̄ alio tpe possint ingredi p̄sbyteriuꝫ. xxxij. di. hospitioluꝫ.
Institutio missarū. ostēdit q̄ missa nō debeat celebrari aliter q̄ in metropolitana ecclesia. Solet q̄ri h q̄re instituta fuerūt sacramēta ecclesiastica cū absq; eis deus posset humano generi eternā vitā ⁊ gratis donare. rñ. trib⁹ de cāis. ppter hūiliationē eruditionē ⁊ exercitatōeꝫ. ppter hūiliatiōeꝫ vt dū homo: ex dei p̄cepto se reb⁹ insensibilibus ⁊ se inferiorib⁹ reuerēter subijcit ex hac obediētia apud deū magis merear̄. ij. q. vi. qui se scit. ppter eruditionē. vt p id qd̄ foris in spē visibili cernit̄: ad inuisibilē virtutē que intus est agnoscēdam mēs erudiatur. j. e. q: corpus. §. fide. ppter exercitationē. q: cū homo ociosus esse non debeat pponitur ei vtilis ⁊ salubris exercitatio in sacramētis vt vanā et noxiā declinet occupationē: iuxta illud. facito aliq̄d opis ⁊c. j. di. v. nūq̄ h. ⁊ alibi ociositas ⁊ voluptas ⁊c. extra de renū. nisi cū pridem
Sacrificiū. i. spēs panis ⁊ vini que dicitur sacrificiū §. verum. q: sacrificatur. x ❡ Est. id est significat. y ❡ Inuisibile id est significat inuisibile corpus xp̄i qd̄ est sacramētuꝫ ecclesie. i. q. i. multi. Ex rubrica apparet sic legēdam esse litterā. vt inter hec duo distinguar̄. ꝫ ❡ Sacrū. i. id qd̄ deo offertur. a ❡ Signuꝫ id est signū rei sacre inuisibilis. b ❡ Sacramētū est. nō est diffinitio generalis. nā corpus xp̄i nobis inuisibile est sacramētum ecclesie ⁊ ita nō est visibilis forma. pōt tñ dici q̄ sit generalis q: corp⁹ visibile est hijs saltē qui cū eo sunt ⁊ si nō n obis, vel ordina lrām sic

Peruenit ad notitiā nostrā: q̄ quidaꝫ p̄sbyteri in tm̄ puipēdebāt diuina misteria: vt laico aut femine sacrū[q] corp⁹ dn̄i tradāt ad deferēdū infirmis: ⁊ quib⁹ phibet̄ ne sacrariū igrediār̄ nec ad altare appropiquēt. illis sancta sāctoꝝ ɔmittūt. qd̄ q̄ sit horribile: quāq; detestabile: oīum religiosoꝝ animaduertit prudētia. Igit̄ interdicit p oīa sinod⁹ ne talis temeraria p̄sumptō vlteri⁹ fiat. sed oīm mō p̄sbyter p semetipsum[r] infirmū cōicet. qd̄ si aliter fecerit: gradus sui piculo subiacebit. ❡ Itē clemēs papa. **sacramēta ministrēt.** **Quādo missa celebratur presbyteriū laici non presumāt ingredi.**

Sacerdotū aliorūq; clericoruꝫ ecclesijs seruiētiuꝫ honores: a laicoꝝ loco discrete apparere cōuenit. Quāobrē nulli laicoꝝ liceat in eo loco vbi sacerdos ⁊ reliqui clerici cōsistunt: qd̄ p̄sbyteriū nūcupar̄: qñ missa[s] celebrar̄ ɔsistere: vt libere ac honorifice possint sacra officia celebrari. ❡ Itē ex cōcilio gerūdensi. **Sicut in metropolitana ecclesia ita vbiq; missarum solēnia celebrentur.**

Institutio missaꝝ sicut i metropolitana ecclesia agitur. ita in dei nomie in omnib⁹ puincijs tā ipsi⁹ misse ordo q̄ psallēdi vel ministrādi cōsuetudo seruet̄. ❡ Itē augu. in li. x. de ciuita. dei. **Quid sit sacrificium quid sacramentū.**

Sacrificiū[x] visibile est[y] inuisibile[z] sacramentum. i. sacrū[a] signū[a]. Itē alibi. Sacramētū est[b] inuisibilis grē visibilis forma. ❡ Itē in li. ij. de doctrina xp̄iana. **Quid sit signum.**

Signū est[a] res p̄ter spēm quā ingerit sensib⁹ aliud aliq̄d ex se[b] faciens in cognitōeꝫ venire. ❡ Item grego. in omelia paschali ait. **Post cōsecrationem nō substantia sed species remanet.**

Species[c] ⁊ similitudo[d] illarū rerū vocabula[e] sunt[f] q̄ ante fuerūt scꝫ panis ⁊ vini. vnde in fine cuiusdā misse[g] oratur ⁊ dicit̄. pficiāt in nobis dn̄e q̄sum⁹ tua sacramēta qd̄ cōtinēt: vt q̄ nūc spē gerimus: rerū veritate capiamus. Postulat q̄ppe sacerdos[h] vt corp⁹ xp̄i qd̄ sub spē panis ⁊ vini nūc gerit̄: manifesta visione sicut re uera est q̄nq; capiar̄. De qua visione dominus in euāgelio s̄m iohānez ait. Qui diligit me diligetur a p̄re meo. ⁊ ego diligaꝫ eū: ⁊ manifestabo ei meipsuꝫ. Quāuis nō improbabiliter quidam exponūt hoc loco carnis ⁊ sanguinis veritatē ipsam eorūdeꝫ efficiētiaꝫ id est pctōꝝ remissionē. ❡ Unde eusebi⁹ emissinus. **Uisibiles creature in xp̄i corp⁹ ⁊ sanguinem inuisibiliter cōuertūtur.**

Quia corpus assumptū ablatur⁹ erat ab oculis hominū ⁊ illaturus siderib⁹ necessarium[i] erat vt die cene sacramētū[k] nobis corpis ⁊ sanguinis cōsecraret[l] vt coleretur[m] iugit̄ p misterium[n] qd̄ semel offerebatur in p̄ciū[o]: vt q: quotidiana ⁊ idefessa[p] currebat[q] p oīm salute redēptio[r] ppetua eēt redēptiōis oblatio[s]: ⁊ p̄hēnis[t] victia illa viueret in mēoria: ⁊ semp p̄ns essꝫ in grā vere vnica ⁊ pfecta hostia fide extimanda: nō spē neq; exteriori cēsenda visu. sed interiori affectu. vñ celestis cōfirmat auctoritas: q: caro mea vere est cib⁹: ⁊ sanguis me⁹ vere ē pot⁹. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguuꝫ quoniāq̄dem qui auctor est muneris[v] ipe est testis veritatis. Naꝫ inuisibilis sacerdos visibiles creaturas in substātiam corpis ⁊ sanguinis sui verbo suo secreta ptāte conuertit ita dicēs. Accipite ⁊ cōmedite hoc est corpus meū: ⁊ sanctificatiōe[x] repetita ait. accipite ⁊ bibite hic est sanguis me⁹. ergo sicut ad nutū p̄cipiētis dn̄i repēte ex nihilo substiterūt excelsa celoꝝ. pfunda flu-

ita q̄ nō agatur de diffinitōne. visibilis forma est sacramētuꝫ inuisibilis gratie.
Signū est. i. spēs panis ⁊ vini est aliud p̄ter id qd̄ videt̄: ⁊ aliud aliq̄d ostēdit ⁊ innuit sicut circul⁹ vinū venale. vel aliq̄d aliud.
b ❡ Ex se. i. ex forma ⁊ cōpositiōe sui. nā panis fit ex granis puris. sic intelligitur corpus xp̄i ex mēbris suis.
Spēs. quo ad panem.
d ❡ Et similitudo. i. forma quo ad vinū
e ❡ Uocabula. i. vocantur vocabulis illarū rerum q̄ fuerūt āte scꝫ panis ⁊ vini cū iam non sint. scriptura eni spēm panis panē: ⁊ spēm vini vinū: ⁊ corp⁹ domini panem: ⁊ sanguinē vinū vel calicē cō sueuit appellare ppter spēm pāis ⁊ vini vt ibi. pbet se homo ⁊ sic de pane ⁊c. vt. j. e. q: passus. ⁊ ibi. ego suꝫ panis viuus ⁊c. de pe. di. ij. §. cū ergo. §. Itē dominus.
f ❡ Sunt. i. retinent. ⁊ ita vox interitu rei nō amittit significationē: sꝫ res pierat. ⁊ h est ar. ɔ illos q̄ dicūt substātiaꝫ pāis ⁊ vini ibi eē post cōsecrationē: q: nō cōuertuntur in corpus xp̄i vt dicūt. sꝫ ɔ cos est. j. e. nos aūt. ⁊. c. panis. sꝫ exponūt h q̄ ātea fuerunt sola: sꝫ mō nō sunt sola. q: ibi iā latet corp⁹ xp̄i. Alij dicūt q̄ ō finit ibi eē pāis ⁊ vinū. sꝫ differūt nā q̄dā dicūt ipa mutari ⁊ ɔuerti i corp⁹ xp̄i alij in nihilū redigi vel in primordialeꝫ materiam resolui. Istis vtrisq; obijcitur de forma. sapore ⁊ colore ⁊ alijs accidētib⁹ in quo subiecto sunt. ⁊ eoꝝ q̄dā dicūt q̄ in aere Alij esse sine subiecto miraculose, nā cedit natura miraculo ⁊c. extra de cele. mis. cum marthe. §. preterea.
g ❡ Misse. eius q̄ celebrar̄ in sabbato quattuor tempoꝝ septēbris.
h ❡ Sacerdos. ar. q̄ aliq̄s āte gregoriū orōes fecerati missa aliter cū nō
Quia corpus. necessariū. i. vtile ⁊ cōgruū. al's necessariū ineuitabilitatis de pe. di. ij. charitas: al's commoditas. j. di. v. ne tales. expōeret seipm nec diceret q̄uis ⁊c.
k ❡ Sacrm. corp⁹ ⁊ sanguinē qd̄ est sacrm ⁊ res sacri. l ❡ Cōsecraret. supple ⁊ instrueret in posterū ab alijs cōsecrādū. m ❡ Ut coleret̄. i. cōsecraret̄. n ❡ Per misteriū. i. sub velamine panis ⁊ vini. i. q. i. multi. o ❡ In p̄ciū. i. in redēptionē nostram.
p ❡ Indefessa. i. non remissa ⁊ indeficiens. q ❡ Currebat. i. festinabat redimere nos p passionē: iuxta illud exultabit vt gigas ad currendā viā.
r ❡ Redēptio. facta p xp̄m in cruce. vel redēptio. i. fides passiōis p quā redēpti sum⁹. vel p̄dicatio sacrificij qd̄ erat nr̄a redēptio. Iohes.
s ❡ Oblatio. i. corp⁹ ⁊ sanguis. t ❡ Exp̄hēnis. i. q: post eā nō erit alia extra de cele. mis. cū marthe. v ❡ Muneris. i. corpis ⁊ sanguinis vel sacrificij. x ❡ Et sanctificatiōe. i. verbis sanctificātibus: ⁊ impropie dicit repetita: sꝫ dr̄ repeti ppter h̄ vbū accipite qd̄ repetit̄, nā nō repetit̄.

ımmo est alia forma. Nota tñ φ q̃dã dicũt φ totũ illud hoc est corp⁹ meum ⁊c. hic est sanguis me⁹ ⁊c. est vna forma. sed tu dic φ due sunt. ⁊ φ ad ꝑlationẽ istius hoc est corp⁹ meũ ⁊c. trãsubstãtiaꝛ panis in corpus. ad ꝑlationẽ istius ħ est sanguis. vinũ cõuertiꝛ in sanguinẽ. ſʒ obijciꝛ. nõne ãte ibi erat sanguis ex quo erat ibi corp⁹. sic. q꞉ vbicũq; corp⁹ ⁊ sanguis. sed nõ fuit ibi sanguis prius ꝑ transubstãtiationẽ: ſʒ ꝑ cõiunctiones ⁊ vnionẽʒ. vt di. xi. ĩ. e. cõperimus.

y ¶ Cõuertũtur. bene dicit cõuertunꝛ vel trãsubstantianꝛ vel trãseunt. sed nõ fiunt nec incipiũt. nihil enĩ fit vel incipit eẽ corp⁹ xp̃i. potest tamẽ concedi φ de pane cõficiaꝛ vel fiat corp⁹ xp̃i. sicut de aqua fit cristall⁹ nõ tñ est crista'l⁹. ſʒ secũdus nõ concediꝛ hoc. ⁊ vbicũq; inuenitur pãis vel de pane fit vel cõficiꝛ corpus xp̃i. sic itelligiꝛ i. trãsit in corp⁹ xp̃i vt. j. e. panis. vel ex põc sic. i. sub spẽ panis vel latet vel incipit esse vl' latere corpus xp̃i vbi ãte cõsecrationẽ nõ erat. si enim panis fieret corp⁹ xp̃i singulis dieb⁹ ei adderet aliquid qd̃ prius nõ erat: ⁊ sic sp augmẽtareꝛ. Itẽ qualiter vniretur diuinitati iste pãis ⁊ ille. Itẽ si pãis est corp⁹ xp̃i ergo aliq̇d qd̃ non est natũ de v̇gine. ⁊ sic aliq̇d inaiatũ est corpus xp̃i. ergo ẽ aiatũ ⁊ inaiatũ: ergo nõ solũ de virgine habuit originẽʒ non intelligas: ꝗ φ aliqd̃ augmentũ sumat ex tali ꝯuersione nec eo mõ quo cibus cõuertiꝛ in carnẽ. sed est ibi corruptio. i. desinit ibi eẽ substãtia panis ⁊ vini. nulla tamẽ generatio. vnde nõ põt dici φ sit ibi vera trãsubstãtiatio quãtuʒ ad hoc vt noua essentia ibi genereꝛ.

ctuũ: vasta terrarꝫ: ita pari prãre in spũalibus sacramẽtis vt ꝑcipit virt⁹ seruit effectus. Quãta itaq; ⁊ q̃ celebrãda bñficia vis diuine bñdictõnis operetur: ⁊ quõ tibi nouũ ⁊ impossibile eẽ nõ debeat qd̃ in xp̃i substantiã terrena ⁊ mortalia conuertũtur⁷ teipsuʒ qui in xp̃o es regeneratus interroga. dudũ alienus a vita ꝑegrinus: a misericordia: a salutis via intrinsecus mortu⁹ exulabas. subito inciat⁹ xp̃i legibus ⁊ salutaribus ministerijs innouatus: in corp⁹ ecclesie nõ vidẽdo: sed credẽdo trãsilisti: ⁊ de filio ꝑditionis adoptiu⁹ʒ dei fili⁹ fieri occulta puritate meruisti[a]: in mẽsura visibili ꝑmanẽs maior factus es teipõ inuisibiliter sine quãtitatis augmẽto: cũ idẽ atq; ipse esses multo aliter fidei ꝓcessibus extitisti in exteriori nihil additũ ẽ: ⁊ totũ in interiore mutatũ est: ac sic homo xp̃i filius effect⁹: ⁊ xp̃s hominis in mẽte format⁹ est. Sicut igitur sine sensu corꝑali ꝑterita vilitate deposita subito nouã indutus es dignitatem: ⁊ sicut hoc qd̃ de⁹ lesa[b] in te curauit: infecta diluit: immaculata[c] detersit: nõ oculis: sed sensibus tuis sunt credita[d] ⁊ cuʒ ad reuerendũ altare cibis spũalib⁹ satiãdus ascẽdis sacrũ dei tui corpus ⁊ sanguinẽ fide respice: honora: mirare: mente cõtinge: cordis manu suscipe: et maxime totũ haustu interioris hominis assume. ¶ Item augustinus. **Quare in specie pãis ⁊ vini sacramẽtum suum xp̃us nobis ministrauerit.**

Q Uia passus[e] est dñs pro nobis: cõmendauit nobis in isto sacramento sanguinẽ suũ ⁊ corpus: qd̃ etiam fecit[f] nosmetipsos[g]: nã ⁊ corpus ipsius nos facti sumus[h]: ⁊ per misericordiam[i] eius qd̃ accepim⁹ nos sumus. Recordamini et vos nõ fuistis ⁊ creati estis: ⁊ ad areã dominicã cõportati estis laborib⁹ boũ: id ẽ annũciantiũ euangeliũ: triturati estis qñ cathecumini deferebamini: in horreo[k] seruabamini: noĩa vestra dedistis[l] cepistis[m] moli ieiunijs: exorcismis: postea ad aquã venistis: ⁊ cõspersi estis: ⁊ panis[n] dñicus facti estis: ecce qd̃ accepistis. Quomõ ergo vnuʒ[o] videtis esse qd̃ factũ est: sic vnũ estote vos diligẽtes vos tenendo vnã fidẽ: vnã speʒ indiuiduã charitatẽ: heretici quãdo hoc accipiũt sacramentũ: testimoniũ cõtra se accipiũt: q꞉ illi q̃runt diuisionẽ: cũ pãis iste indicet vnitatẽ: sic ⁊ vinũ[p] in multis racemis fuit: ⁊ modo vnuʒ est: vnũ est in sua natiuitate. calix est post ꝑssuram torcularis: ⁊ vos post illa ieiunia: post labores: post humilitateʒ: ⁊ cõtritionẽ in nomine xp̃i iã tanq̃ ad calicẽ venistis ⁊ ibi vos estis in mẽsa: ⁊ in calice nobiscum vos estis. Simul enim hoc sumimus: simul bibim⁹: q꞉ simul viuimus. Itẽ in sermone de infantib⁹. Ita dñs noster ihũs nos significauit: nos ad se ꝑtinere voluit: misteriũ pacis ⁊ vnitatis nostre in mẽsa cõsecrauit: qui accepit misteriũ[q] vnitatis ⁊ nõ tenet vinculũ pacis nõ misterium accepit ꝓ se: sed testimoniũ[r] cõtra se. Nulli est aliquaten⁹ ambigendũ vnumquẽq; fidelium corporis ⁊ sanguinis dñici tũc esse ꝑticipẽ: qñ in baptismate mẽbruʒ efficiꝛ xp̃i: nec alienari ab illi⁹ panis calicisq; cõsortio etiã si anteq̃ panẽ illũ comedat calicẽq; bibat de hoc sec'lo migrauerit in vnitate corporis[s] xp̃i cõstitutus. sacramẽti quippe illi⁹ ꝑticipatiõe ac beneficio nõ priuabitur: qñ in se hoc qd̃ illud sacramẽtum significat[t] inuenerit. ¶ Idẽ i libro sentẽtiarꝫ ꝓsperi. **Dũ frãgitur hostia passio xp̃i ad mẽoriã reuocatur**

D Um frãgit[u] hostia dũ sanguis de calice in ora fideliũ funditꝛ: q̇d aliud q̃ dominici corporis in cruce immolatio eiusq; sanguinis de latere effusio designatur. ¶ Itẽ leo ep̃s ⁊ sancta sinodus q̃ in vrbe roma conuenit clero honorati ⁊ plebi consistẽti constantinopolim. **De verita**

fictur corporis xp̃i: ⁊ si ãte decedat q̃ de pane illo edat vel de calice bibat. f ¶ Quod etiã fecit. ħ simplex est relatio. naʒ referꝛ ad ecclesiã nõ ad corp⁹ suũ sumptũ de v̇gine de quo sermo ꝑcessit non ergo fecit nos corp⁹ suũ qd̃ natũ est de v̇gine ⁊ sumitur in altari sub specie panis ⁊ vini: sed fecit nos corpus suũ spũale scʒ ecclesiã fidelium. vt. j. eo. cõmendauit. sed ideo dicitur spũale ſʒ cõster ex corporalibus ꝑtibus scʒ fidelib⁹ q̇a ptes eius non corporali ſʒ spũali vinculo charitatis in ei⁹ cõpositione vniunꝛ licʒ corpa seq̃strantur. j. e. ħ sacꝛm imo et ꝑ illud digne sumptũ efficimur vnũ cuʒ xp̃o etiã natura. j. e. in xp̃o pater.

g ¶ Nosmetipsos. ꝑticipatione corporis sui fecit nos dignos beatitudine eterna qua fruiꝛ ei⁹ hũanitas.

h ¶ Facti sumus ꝑ fidẽ ⁊ charitatẽ. contra de sum. tri. ⁊ fide ca. dãnamus.

i ¶ Per misericordiã. i. remissionẽ peccatorum.

k ¶ In horreo. i. in ecclesia.

l ¶ Dedistis. in scriptis. vt olĩ fiebat. vel voce: vt fit hodie. j. di. iiij. baptizandi.

m ¶ Cepistis ar. cõtra. j. di. iiij. sine pnĩa. sed hoc in reuerẽtiã sacramẽti.

n ¶ Ex panis. i. de corpe ecclesie qd̃ ꝑ dñicũ corpus figuraꝛ.

o ¶ Vnũ. i. vnũ panẽ ex plurib⁹ granis siue vnũ corp⁹ xp̃i qd̃ factũ est ex mẽbris plurib⁹ purissimis cui⁹ figuratũ est ecclesia sacrosancta q̃ ex plurib⁹ ꝑsonis adunaꝛ.

p ¶ Vinũ. i. potabile.

q ¶ Misteriũ. i. corp⁹ dñi qd̃ est signum vnitatis. vt. j. e. hoc sacꝛm.

r ¶ Sed testimoniũ. j. di. iiij. nulli est aliquatenus.

s Corporis. i. vnitatis ecclesie ꝑ xp̃i corp⁹ significate. j. e. hoc est.

t ¶ Significat. nã ipsi sunt etiã ipsa ecclia. ꝺ. xxiiij. q. i. scisma. ⁊ c. omnibus. i.

3 ¶ Adoptiuus. q꞉ qui filij ire facti fueram⁹ filij dei facti sum⁹ de pe. di. iiij. §. hãc societatẽ. v̇. ⁊ filij. xp̃s aũt nullo modo fili⁹ dei adoptiu⁹ dr̃ φ nõ potest dici de filio dei φ ex nõ filio fact⁹ sit filius eius.

a ¶ Meruisti. i. obtinuisti tanquã emeritus ꝑ merita misericordiã a deo gratis cõsecutus fuisti. vt enim ait augustin⁹ misericordie meritũ nullũ est si enim merito cõferꝛ iusticia est nõ misericordia vel meruisti. i. dignus fuisti. vt illud q̃ meruisti portare regẽ. i. digna fuisti inuẽta.

b ¶ Lesa. i. corrupta labe pctõrũ vel lesa. i. ledẽtia scʒ pctã: q꞉ pctã nos miseros faciũt. ꝺ. e. di. quotidie.

c ¶ Immaculata. in pro valde. i. valde maculata putredine peccatorum.

Q Uia passus. in prima pte dr. iõ nobis dñm corp⁹ suũ in sacramẽto cõmendasse: q꞉ illud ꝓ nobis obtulit passioni ⁊ nos fecit illud corpus. ⁊ dicit qualiter. In scd̃a pte dicit φ si heretici accipiũt corpus xp̃i cõtra se accipiũt cũ iste panis vnitatẽ signat. ⁊ ipsi querãt diuisionẽ. In tertia pte diciꝛ φ quicũq; baptizatur, ꝑticeps efficitur

d ¶ Credita. s. tria premissa. R. h.

D Um frãgiꝛ. hoc totũ referas ad spẽs exteriores. ⁊ s'm hoc dices ipa accidẽtia frãgi ⁊ dare sonitũ. Sʒ nunq̇d ãte fractionẽ totũ corp⁹ erat sub qualibet pte istius hostie vel ps corporis cõmensurabat se pti hostie: si non fuit sub qualibet parte hostie. ergo seq̇tur φ aliq̇d mõ est sacꝛm eucharistie qd̃ pri⁹ nõ fuit: q꞉ cũ forma integra fuit: nulla ps ei⁹ poterat dici sacꝛm q꞉ sub nulla tũc erat corp⁹. si dicis q꞉ corp⁹ xp̃i est in qualibet pte hostie, ex hoc seq̇tur φ id ẽ corp⁹ sit quãtũlibet magnum ⁊

quātulibet paruū. ⁊ ꝙ corp⁹ ipm cōem formā habeat. ⁊ sic totū rotūdū ⁊ quadratū ſm qđ eſt ipm sacrificiū. ſed hijs obiectionib⁹. rn̄. ꝑ ſimilitudinē ſpeculi qđ frāgit̄ vbi eadē forma reſplēdet in paruo ⁊ magno ſpeculo.

In quib⁹. repꝛehendūt̄ q̄dā clerici q̄ nō credebāt vere corp⁹ ⁊ ſāguinē ſub ill⁹ ſpēb⁹ latere. cū null⁹ laic⁹ ſit q̄ ignorat h̄ dn̄o dicēte caro mea vere ē cibus vt. ſ. e. pꝛima.

ti platiōis vbo⁊. ⁊ lꝫ panis ſit corp⁹ cōpoſitū momētanea: tn̄ eſt ei⁹ corruptio. ſ. e. q꞉ corpus. v. ergo.

i Peccato⁊. venialiū. vel etiā mortaliū ſcꝫ ꝑ fidē. vt. ſ. e. cū omne. ⁊. ſ. e. ſpēs.

Nos aūt. cōpꝛehendim⁹ intelligimus vel accipim⁹. nā erat ibi verus pāis āte ⁊ verū vinū. mō ſunt tn̄ accidentia, vt. ſ. e. di. ſpēs. ⁊. j. e. di. panis i altari.

q Infantiū. i. popularū q̄ infantibus collatiōne clericoꝝ ꝯparātur di. liij. deniq꞉ vnde īq̄rendo dicit q̄ſio clerici ignorant qđ etiā laici ſciunt.

5 In carnē. ſpūalē. i. i corpus ſpūale a carne figuratū. i. eccleſie vnitatē. iij. q. iiij. engeltrudam. ſ. e. q꞉ paſſus.

a Qui caro. i. hō habens carnē noſtrā.

b Cibus. i. ſimilis.

c Aq̄le. angeli vel fideles quoꝝ ſuuētus vt aq̄le renouat̄. vt xxiij. q. iiij. cū i lege. ⁊. xxiiij q. i. qm̄ vet⁹.

d Clare. i. ſicut ille carnē nr̄ā ſumpſit ita ⁊ nos ſumam⁹ carnē illi⁹. vel. i. cuius verba ſumim⁹ in argumētum. ſ. hoc caro mea vere eſt cib⁹ ⁊c. de illo ſumam⁹ exēpliū incarnationis ſue. j. e. fuera.

Panis. ſꝫ Decerta. i. diuina.

b Fit nobiſ. i. ad nr̄am vtilitatem.

c Nō naſcitur. i. non ex natura ſꝫ miraculoſe cōficit̄ extra. e. cū marthe. v. cedit.

te corpꝛis ⁊ ſanguinis xp̄i nulli ambigere licet.

In quibus⁹ iſti ignorātie tenebꝛis in quo hacten⁹ deſidie torpore iacuerūt vt ne e auditu diſcerēt vel lectione cognoſcerēt qđ in eccleſia dei in oīm ore tā cōſonum eſt vt nec ab infantiū⁹ linguis veritas corpꝛis ⁊ ſanguinis xp̄i inter cōionis ſacramēta doceatur: q꞉ in illa miſtica diſtributione ſpūalis alimonie hoc impꝛtitur: hoc ſumitur: vt accipiētes virtutē celeſtis cibi in carnē⁵ ipſi⁹ qui caroᵃ noſtra fact⁹ eſt trāſeam⁹. Idē. Eſt cibusᵇ refectiōis: cib⁹ eſt ſanguinis. Sic enī caro xp̄i vere eſt cib⁹ ita ſanguis ei⁹ vere ē potus. Idē. Eſt corp⁹ de quo dictū eſt. caro mea vere eſt cib⁹ ⁊ ſanguis me⁹ vere ē potus: circa corpus hoc aq̄leᶜ ſunt: q̄ alis circūuolant ſpūalib⁹ vnde ⁊ idē. Corp⁹ xp̄i edim⁹ vt vite eterne poſſim⁹ eſſe ꝑticipes. Idē. Cur⁹ clareᵈ argumētis vtimur ſuis vtamur exēplis. In carnatiōis quoq꞉ exemplo aſtruam⁹ miſterij veritatem. Quid igit̄ q̄ris nature ordinē in xp̄i corpore cū ꝑter naturā ſit ipſe xp̄us ꝑtus ex virgine. Itē ābroſi⁹ in libꝛo de cathezizādis rudibus.

Nō natura naſcit̄ ſꝫ cōſecratōe nobis cōficitur corp⁹ ⁊ ſanguis xp̄i.

Panis ⁊ calix nō qualibet ſed Decertaᵃ ꝯſecratōe miſticus fit nobisᵇ nō naſciturᶜ ꝑinde q꞉ ita fitᵈ nobis ꝙuis ſit panis ⁊ calix alimentū reſurrectōnisᵉ nō ſacramentū religionis: non q꞉ bn̄dicimusᶠ gratiaſq꞉ agim⁹ᵍ dn̄o in omni eius munere: non tn̄ ſpūali verū etiā corꝑali. Idē in libꝛo de officijs.

Nō āte bn̄dictionē ē pāis ⁊ vinū p⁹ bn̄dictionē ē corp⁹ ⁊ ſanguis xp̄i.

Ante bn̄dictōē alia Aſpecies nominatur poſt benedictioneᵇ xp̄i corpus ſignificat̄. Item in illo ſacramēto xp̄s eſt. Itē q̄ mādacauerit hoc corp⁹ fiet ei remiſſio pctōꝝⁱ. Itē aug. i li. ſen. pſ.

Sub ſpē viſibilis pāis ⁊ vini inuiſibilē xp̄i carnē ⁊ ſanguinē honoram⁹.

Nos aūt in ſpecie panis ⁊ vini quā videm⁹ res inuiſibiles id eſt carnē ⁊ ſanguinē honoramus: nec ſimiliter cōpꝛehendim⁹ᵏ has duas ſpecies: quēadmodū ante cōſecrationē ꝯpꝛehendebamus: cū fideliter fateamur āte cōſecrationē panē eē ⁊ vinū qđ natura formauit poſt cōſecrationē vere carnē xp̄i ⁊ ſanguinē eſſe

Ego qđ bn̄dictio cōſecrauit. Itē ꝯfeſſio Berengarij.

Ego berengarius. indignus eccleſie ſancti mauricij andegauēſis eccleſie dyaconus cognoſcens verā catholicā ⁊ apoſtolicā fidē anathēatiꝫo omnē hereſiꝫ ꝑcipue eā de qua hactenus infamat⁹ ſum: q̄ aſtruere conatur panēᵐ ⁊ vinū q̄ in altari ponūtur poſt cōſecrationē ſolūmodo ſacramentū ⁊ nō verū corpus ⁊ ſanguinē dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i eēⁿ ⁊ nō poſſe ſenſualiter niſi i ſolo ſacramēto manib⁹ ſacerdotū tractari vel frangiᵒ aut fideliū dētibus atteri. Cōſentio autē ſancte romane eccleſie ⁊ aplīce ſedi ⁊ ore ⁊ corde cōfiteor de ſacramēto dn̄ice menſe eandē fidē me tenere quā dn̄s et venerabilis papa nicolaus: ⁊ hec ſancta ſinodus auctoritate euangelica ⁊ aplīca tenēdā tradidit: mihiq꞉ confirmauit ſcꝫ panē ⁊ vinū q̄ in altari ponūtur poſt conſecrationē nō ſolū ſacramētūᵖ. ſed etiā verum corpus ⁊ ſanguinē dn̄i noſtri ih̄u xp̄i eſſe ⁊ ſenſualiter nō ſolū ſacramētum ſed in veritate manibus ſacerdotū tractari frāgiᵠ ⁊ fideliū dētibusʳ atteri: iurās ꝑ ſanctā ⁊ homouſyonˢ trinitatē ⁊ ꝑ hec ſacroſancta xp̄i euangelia eos q̄ cōtra hāc fidē venerint cū dogmatibus ⁊ ꝯſectatoribus ſuis eterno anathemate dignos eſſe ꝓnūtio. Quđ ſi ego ipe aliqn̄ cōtra hoc aliq̄d ſentire aut ꝑdicare ꝑſumpſero: canonū ſeueritati ſubiaceā. Lectoᵗ ⁊ ꝑlecto ſpōte ſubſcripſi hāc ꝯfeſſionē ſue fidei de corpe ⁊ ſanguine dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i a berengario rome corā. c. xiij. ep̄is factā miſitᵛ papa nicolaus ꝑ vrbes italie germanie ⁊ gallie ⁊ ad q̄cunq꞉ loca fama prauitatis eius ꝑuenire āte potuit vt eccleſie q̄ pri⁹ doluerāt de aduerſo atq꞉ ꝑuerſo: poſtea gaudeāt de reuerſoˣ atꝫ ꝯuerſoʸ. Ambꝛo. in li. de offi.

Quare ſpēs elemētoꝝ reſeruētur cū vere ſit corpus xp̄i ⁊ ſanguis.

Forte⁵ dicas: quō vera caro quō ver⁹ ſāguisᵃ: q꞉ ſilitudinē nō video carnis: nō video ſanguis veritatēᵇ pꝛio oīm dixiᶜ tibi de ſmone xp̄i q̄ opatur vt poſſit mutare ⁊ ꝯuertere genera ⁊ inſtituta nature: deinde vbi nō tulerunt ſermonē xp̄i diſcipuli ei⁹ ſꝫ audiētes q꞉ carnē ſuā dare ad manducādū ⁊ ſanguinē ſuū ad bibēdū recedebāt. ſol⁹ tn̄ petr⁹ dixit vba viteᵈ

Ego berēgarius. Ecōm. hoc facit ex abundāti q꞉ non tenet̄ ſe purgare niſi de hereſi de q̄ erat infamat⁹. ar. ij. q. v. pꝛſbyter ſi a plebe. licet ſit ar. ſ. q꞉ qui in vno deliq̄t fact⁹ eſt oīm re⁹. ſ. de pe. di. v. c. vlti. ⁊ errat in tota trinitate q̄ errat i vna ꝑſona. j. di. iiij. in ſinodo. Io.

m Panē. i. ſpēs panis ⁊ vini eē ſacrā tn̄

n Xp̄i eſſe. i. nō cōtinere ſub ſe ve⁊ corp⁹ xp̄i ⁊ ve⁊ ſanguinē p⁹ cōſecrationē.

o Velfr āgi. i. fractis ⁊ attritis ſpeciebus ſumi.

p Sacramētū. i. panem ⁊ vinum.

q Fr āgi. i. non tn̄ podus ⁊ reliquas ſacramēti qualitates ſenſibus corporeis ꝑcipi fateor. ſꝫ ēt ſub illis ſpēb⁹ fractis ⁊ attritiſſimis partib⁹ totum ⁊ integrū xp̄i corp⁹ eē ꝑfiteor totū mādacari: totū ſumi ꝑfiteor. j. e. qui manducat.

r Dētib⁹. niſi ſane itelligas vba berēgarij i maiorē icides hereſiꝫ q̄ ipe habuit. ⁊ id oīa ſferas ad ſpēs ipas. nā de xp̄i corpe ꝑtes nō facimus. vt. j. e. q̄ manducat.

s Homouſyō. i. eiuſdē ſubſtātie. hō vnū vſio ſubſtātia.

t Lecto. hucuſq꞉ vba berēgarij fuerūt ea q̄ ſequūtur ſunt vba notarij.

v Miſit. ſ. hic excōicatōis ep̄la mitti dꝫ ⁊c. xi. q. iij. cure ſta ⁊ abſolutōis. vt viij. q. vi. c. vnico.

x De reuerſo. ad fidē. y Cōuerſo. ad deiſ ar. de pe. di. i. agite. i. q. vij. didici

d Ita fit. i. q꞉ ita nobis cōſecret̄ corp⁹ xp̄i. e Reſurrectōis. i. ſpūalis reſurrectio a pctō aīe reſurgētis. de pe. di. i. ſ. ho ciđe reſuſcitatus.

f Bn̄dicim⁹. i. nō eſt ſicut corꝑalis eſca quā bn̄dicim⁹ ⁊ de ea gr̄as dn̄o agim⁹ qđ q̄dē facim⁹ i oī mūere ⁊c. g Agim⁹. i. agē dbem⁹

Ante bn̄dictionē. poſt bn̄dictionē. ⁊ lꝫ vba ſucceſſiue ꝓferātur nō tn̄ ſucceſſiue ꝯſecratio fit. ſꝫ i vno inſtāti corꝛūpit̄ pāis. ſ. in vltio iſtā

Forte. ſꝫ q̄dā q̄ n̄ credūt corp⁹ xp̄i eē i altari q꞉ īpoſſibile eis vr̄ qđ dr̄. ⁊ ꝑterea q꞉ n̄ vidēt niſi ſpēs pāiſ ⁊ vini. i pma g̃ ꝑte pōit eoꝝ dubitatōes. i ſcđa oſtēdit nō eē ipoſſibile q̄re ſub ſpē pāis ⁊ vini corp⁹ ⁊ ſanguis ſint i altari. a Sāguis. ē i altari vr̄ credit̄ a me.

b Veritatem. ſ. e. reuera. c Dixi. i alia ꝑte. c. q̄ non eſt h. d Verba vite. i. tu ipſe es vita. ⁊ ita q̄ te digne ſumit: ſumit vitā eternā ⁊ pꝛopter hāc cōfeſſionē meruit petrus cōſoꝛtiū celeſtis habitaculi. i. di. fideliot.

e ¶ Hoc dicerēt. s. durus est hic sermo ⁊ ꝗs pōt eū cape. ⁊ ita scādalizati ꝺ fide recederēt. q: fides nō habet meritū cui humana rō pꝛebet experimentū. ar. de pe di. iiij. in domo. Tribus ergo de causis sumit corp⁹ xpi sub aliā spē ⁊ nō sub sua visibiliter. s. vt fides hēet meritū. ⁊ vt non esset horroꝛ carnis ⁊ sanguinis. ⁊ ne ridiculū fieret paganis, vt. j. c. panis ⁊c. quarta ēt cā pōt notari ibi. ne igit plures ⁊c. Itē q: nō habemus in vsu carnē crudā comedere. j. c. ꝗd sit in si. Sed quare potius sumit sub ipsis spēb⁹ panis ⁊ vini s. ꝫ ꝙ sub alijs. ꝗa iste due spēs magis sūt amice humane nature. ꝑterea sicut corp⁹ pꝛincipaliter hijs duobus cibis nutritur ita aīa pn̄cipaliter illo cibo. s. corpe xpi ⁊ sanguine. Io.

a ¶ Gratia. i. gratis datum.

b ¶ In similitudine. i. in spē panis ⁊ vini

c ¶ Nature. id ē veri corpoꝛis xpi.

Prima. i. q. i. fere ꝯ. ibi d: ꝙ symonia fuit pꝛima heresis in ecclia. sed dic pma. i. ꝑcipua. i. q. vlti. patet.

e ¶ Inqt. casus. dn̄s dn̄s faceret ꝯmonē pn̄tibus aplis ⁊ discipulis alijs inter alia dixit. nisi ꝗs mā ducauerit carnē meam ⁊ biberit sanguinē meū nō habebit vitā eternā. ꝗdā discipuli ꝑpter duriciam sermōis recesserūt. tūc instruxit dominus qualiter h̄ esset intelligendū. ⁊ maxime ꝑ id qd̄ dixit. cū videritis filiū hois ascendētē vbi erat prius ⁊c. ipsi eī itellexerūt ꝙ ꝑ partes ⁊ in eadē forma deberēt accipe corpus xpi. ⁊ ꝑterea ꝙ cōsumerēt illud comedēdo.

f ¶ Eius. s. xpi.

g ¶ Spūs est. i. spūalis intellect⁹. Io.

h ¶ Qui vivificat. i. ꝓdest ad salutē.

i ¶ Caro. i. carnalis intellect⁹.

k ¶ Et vita sunt. i. spūalē vitā cōferūt. vel spūaliter intelligēti vita cōfert.

l ¶ Et vita. nō enim carnaliter intelligēti sunt spūs ⁊ vita.

m ¶ Hoc corp⁹. i. nō in eadem spē vł grossicie ⁊ repn̄tatiōe in qua me videtis ⁊ pati videbitis māducabitis carnē meā ⁊ sanguinē meū bibetis: ꝫ in sacro. j. e. c. ꝓxi. ⁊ c. omnia.

n ¶ Caro aūt. i. carnalis intellect⁹. carnalē intellectū vocat eoꝝ intelligentiam ꝗ credūt corp⁹ xpi ꝑ ꝑtes diuidi vn̄ subdit ꝫ qōn ⁊c.

o ¶ Intellexerunt. scilicet discipuli recedentes.

p ¶ Hoc vos. verba chꝛisti vsq ibi. si ergo vel suspenditur vsq illuc. vbi erat sic supple tunc intelligetis ꝗd est h̄. ⁊ tunc legitur sine interrogatiōe. vel sic supple tūc intelligetis qd̄ dictū est. postea ꝟba sunt aug. interrogatiue dicētis. ꝗd est hoc ꝗsi diceret ꝗd sibi vult h̄ ꝟbū dn̄i. ⁊ statim subiūgit solutōez dicēs. cū videritis interrogādo hoc aug. inserit.

q ¶ Corpus. in tali forma ⁊ ꝑ ꝑtes.

r ¶ Quia gra. i. corp⁹ suū gratis vobis datum.

s ¶ In quo. s. sub illa spē in qua resurrexit.

t ¶ Oportet. in illa forma ⁊ repn̄tatione in qua

eterne hēs: ⁊ ego a te quomō recedam. Ne igitur plures hoc dicerent[c] ⁊ ne velut quidā eēt horroꝛ cruoꝛis: sed maneret gra[a] redēptiōis. Iō in similitudie[b] ꝗdē accipis sacrm̄ sed vere nature[c] gloꝛiā virtutēq cōseqris. ego sum inqt panis viu⁹ ꝗ de celo descēdi. ¶ Itē augu. in expositione psalmi. iiij. **Nō carnaliter sed spūaliter corp⁹ xpi ⁊ sanguinē debem⁹ accipe**

Prima[d] inquit[e] heresis in discipulis xpi velut a duricia ei⁹[f] ꝯmōis facta est. cū enim diceret nisi ꝗs māducauerit carnē meā ⁊ biberit sanguinē meū: nō habebit vitā eternā. Illi vero nō intelligentes dixerūt adinuicē. durus est hic sermo ꝗs eū pōt māducare. dicētes q: durus ē hic sermo. sepauerunt se ab illo: ⁊ remāsit cū duodecim discipulis: discedētib⁹ illis instruxit eos ꝗ remāserūt. Spūs[g] ē enim inquit ꝗ viuificat[h] caro[i] nihil ꝓdest. verba ꝗ locut⁹ sum ad vos spūs ⁊ vita sunt. Intellexistis spūaliter. spūs ⁊ vita sunt[k] intellexistis carnaliter etiam sic illa spūs et vita sunt[l] sed tibi nō sunt spūs et vita ꝗ spūaliter itelligis ꝗ locut⁹ sū. Nō hoc corp⁹[m] qd̄ videtis māducaturi estis ⁊ bibituri illū sanguinē quē effusuri sunt qui me crucifigēt: sacrm̄ aliqd̄ vobis cōmendaui spūaliter intellectū viuificabit vos. caro aūt[n] nō ꝓdest ꝗcq. Sed quō illi intellexerūt[o] sic respōderūt. carnē ꝗppe sic intellexerūt quō in cadauere vēditur: aut in macello dilaniat. Sciēs aūt ihūs ait: hoc vos[p] scādalizat ꝗa dixi do vobis carnē meā māducare ⁊ sanguinē meū bibere. Si ergo videritis filiū hois ascēdentē vbi pri⁹ erat. ꝗd est hoc. hinc soluit ꝙ illos mouerat. hinc aperuit vnō fuerāt scādalizati. hinc plane si intelligerēt. Illi autē putabāt eū erogaturū corp⁹[q] suū: ille dixit se ascēsurū in celū vtiq integrū cū videritis filiū hominis ascēdentē vbi erat prius certe vel tūc videbitis q: nō eo modo quo putatis: erogat corp⁹ suū: vel tūc intelligetis: q: gratia[r] eius nō ꝯsumit moꝛsibus. Itē donec seculū finiat sursū dominus est. sed tn̄ etiā hic nobiscū est veritas[s] dn̄s. corpus enim in quo resurrexit in vno loco esse opoꝛtet[t]. veritas[v] aūt ei⁹ vbiq diffusa est. ¶ Itē augu. in epla ad hirenēū. **Quomodo corp⁹ xpi qd̄ in cruce pependit accipitur aut quomodo nō.**

Non hoc corp⁹[x] qd̄ videtis manducaturi estis ⁊ bibituri illū sanguinē quē effusuri sunt: illi ꝗ me crucifigēt: ipsū[y] ꝗdem ⁊ nō ipm̄. ipsū inuisibiliter[a] ⁊ non ipm̄[b] visibiliter. vnde ⁊ subdit. si necesse est illud celebrari visibiliter. necesse est tamē inuisibilit itelligi. ¶ Itē augu. in sermone de verbis euāgelij. **Quid sit corp⁹ xpi manducare ⁊ sanguinē eius bibere.**

Quid est[c] xpm̄ māducare. nō hoc est solū[d] in sacramētis corp⁹ ei⁹ accipe. Multi enim indigne accipiūt de ꝗbus ait aplus: qui māducat ⁊ bibit sanguinē vel calicē[e] dn̄i indigne: iudiciū sibi māducat ⁊ bibit: sed quō māducandus est xps quomodo ipe dixit[f] ꝗ enim māducat carnē meā ⁊ bibit sanguinē[g] meū digne: in me manet[h] ⁊ ego in eo. ⁊ si idigne accipit sacramētum acqrit toꝛmentum magnū. ¶ Itē aug. in lib. de remedio penitētie. **Credere in xpm̄ est ipsum manducare.**

Ut quid paras dētem ⁊ ventrē[i] crede ⁊ māducasti. credere enim in eū hoc est panē viuū māducare: ꝗ credit in eū manducat eū. ¶ Itē augu. in lib. sententiarū prosperi. **Sacramentū ⁊ res sacramēti sacrificiū ecclesie conficiūt.**

Hoc est qd̄ dicimus[a] qd̄ modis omnibus appꝛobare cōtendimus. sacrificium ecclesie duob⁹ modis cōficit: duob⁹ cōstare: visibili elementoꝛū spē: ⁊ inuisibili dn̄i nostri ihū xpi carne ⁊ sanguine ⁊ sacro ⁊

humanis ⁊ coꝛpoꝛeis sensib⁹ subijci nō valet. ꝫ enim vbiq sit etiā in altari quolibet tūc in vera foꝛma quā de ꝟgine sumpsit. nō tamē subijcit coꝛpoꝛeis sensibus.

v ¶ Ueritas. i. ipm̄ veꝝ coꝛp⁹ in foꝛma panis in altari quolibꝫ vbi cōsecrat. ⁊ h̄ est vbiq in quolibꝫ altari vbi cōsecratur.

v ¶ Uel veritas. i. diuinitas.

Non hoc coꝛpus. i. hac grossa substātia. vel nō in tali foꝛma.

y ¶ Ipsū. ar. xxviij. di. indignum.

a ¶ Inuisibiliter. i. sub spē sub ꝗ non vł. i. sub spē panis ⁊ vini.

b ¶ Nō ipsū in sua spē scꝫ vt in ea sensibus coꝛpoꝛeis subijciat.

Quid est. casus. duobus modis māducat xpi vno modo sacramētaliter qd̄ ꝯpetit bonis ⁊ malis. alio mō spūaliter cū ꝑ fidē ⁊ dilectiōem cooꝑantē ꝯcipit. qd̄ ē tm̄ bonoꝛum. Queri autē solet hic. vtꝝ xpi coꝛp⁹ sumat cū deitate ⁊ aīa. h. dicit ꝙ nō sumitur ibi deitas vł aīa. alij verbaꝫ. dicūt ꝙ sumēdo coꝛp⁹ sumo deitatē ⁊ aīaꝫ q: diuine substātie ei⁹ i illo pn̄cipal alimēto j. e. hic ē ver⁹.

d ¶ Solū. i. coꝛp⁹ xpi. ꝙuis enī sit ibi deitas vł diuinitas ⁊ hūanitas. i. aīa ⁊ caro solā tn̄ ei⁹ carnem sumimus nō deitatē. nō aīam. in solā enī carnē panis cōuertit ⁊ vinū in sanguinē.

e ¶ Calicē. tot⁹ integer māducat ⁊ sumit. j. e. inuitat nō tn̄ anima vel deitas: q: illa nō ꝑtinet ad esum ⁊ potū fm̄ h.

f ¶ Ipse dixit. vn̄ cōcedit ista. tot⁹ xps fuit in sepulchꝛo. i. ꝑsona illa hūana scꝫ ꝫ naturā hūanitat] nūc scꝫ fm̄ coꝛp⁹. nō tn̄ ꝯcedit ista. totū id qd̄ xps erat in sepulchꝛo erat. q: nō ei⁹ aīa. ⁊ ita fm̄ h. licet ꝗs sumat totū xpm̄ nō tn̄ eius aīam vel animalitatē.

g ¶ Sanguinē. ꝑ fidē ⁊ charitatē ꝗsi ꝗ est de vnitate ecclesie quā caro ⁊ sanguis meus significat.

h ¶ Manet. i. mihi ꝑ dilectionē adheret ꝙ ⁊ ego in eo ꝑ grām inhabitantē in eo maneo. de pe. di. i. §. hīc ide. ꝟ. resuscitatus.

Ut ꝗd paras. ⁊ ventrē. vn̄ subaudi tm̄. vel vbi nō pōt haberi coꝛp⁹ dn̄i. ꝫ nō ꝓhibet sacramētaliter accipi coꝛpus dn̄i. ꝫ q: necessitate instāte ei nō obest si nō accipit ex quo ꝑ eū non stat. cū enim credit māducat spūaliter sacrificiū: sed nō sacramētaliter. s. c. pꝛimo.

Hoc est qd̄ dicim⁹. Casus. In pꝛima pte d: ꝙ sacramētum ecclesie cōstat ex duob⁹. ex visibili elemētoꝝ spē ⁊ inuisi

re sacri[b]. i. corpe xpi: sicut xpi psona con/
stat[c] τ cōficit ex deo τ hoie cū ipe xps ve
rus sit de' τ ver' hō: q2 ois res illa2 rerū
naturā τ veritatē in se cōtinet: ex quibus
cōficit. Cōficit aūt sacrificiū eccl'ie duo/
b'[d] sacro τ re sacri[e]. i. corpe xpi. Est igit
sacrm τ res sacri. i. corp' xpi. Itē caro ei'
est: quā in forma[f] panis optā in sacro ac/
cipim' τ sanguis ei' quē sub vini spē τ sa
pore potam'. Caro[g] videlz est carnis τ
sanguis[h] est sacrm sanguis. carne τ san/
guine vtroq3 inuisibili[i] spūali intelligibi/
li significat visibile[k] dñi nři ihū xpi corp'
τ palpabile. plenū gřa oim virtutū τ di/
uina maiestate. Itē. Sicut ergo celestis[l]
panis q̄ vere xpi caro est suo mō vocat
corp' xpi cū reuera sit sacrm corpis xpi il
li' videlz qd visibile: qd palpabile: morta
le in cruce positū est: vocaturq3 ipa imola
tio carnis q̄ sacerdotis maib' fit xpi pas/
sio[m] mors crucifixio: nō rei veritate sed si
gnificāti mysterio. sic sacrm fidei qd bap
tism' intelligit fides[n] est. ¶ Hiero. in epi
stola ad ephesios. **Quot mōis caro xpi intelligat.**

Dupliciter inq̄t intelli
gitur[o] caro xpi τ sanguis: vel spūa/
lis illa atq3 diuina de qua ipse ait. Caro
mea vere est cib' τ sanguis me' vere ē po
tus: τ nisi māducaueritis carnē meā τ bi
beritis sanguinē meū: nō habebitis vitā
eternā: vel caro mea eā q̄ crucifixa est et
sanguis q̄ militis effusus ē lācea. ¶ Itē
augu. in lib. de trinitate ad corinthios.
Sacrm xpi suscipiēdo carnē ei' τ sanguinem materialiter significamus.

Quia morte dñi liberati sum[p] huius
rei memores in edēdo τ potādo carnē τ
sanguinem ei' q̄ p nobis oblata[p] sunt si/
gnificam'. ¶ Itē i psalmo. xx. **Quomō xpus semel sit immolat' τ quō quotidie immoletur**

Semel xps mortu' est
iustus p iniustis τ scim[q] τ certū ha
bem' τ spe imobili retinem': q2 xps resur
gēs a mortuis iā nō morit mors illi vltra
nō dñabit. vba ista apl'i sunt. tñ ne obli/
uiscamur[r] qd semel factū est in memoria
nřa fit omi āno: quotiēs pascha celebrat
nunq̄d totiēs xps occidit. sz tñ anniuersa/
ria recordatio repsentat[s]: qd olī factū ē
τ sic nos facit moueri tanq̄ videam' pre/
sentē dñm in cruce. ¶ Itē in libro sentē/
tiarum prosperi. **De eodem.**

Semel immolat' est in semetipo[t] xps
τ tñ quotidie imolat[v] in sacro. qd[x] ita in/
telligēdū est q2 in manifestatiōe sui cor/
poris in distinctiōe suo2 mēbro2 oim ve
rus de' τ verus hō semel tm in cruce pe/
pēdit. offerēs patri seipm p nobis hosti/
am viuā τ passibilem mortalē viuo2 ac
mortuo2 redēptōnis efficacē eorum scz
quos altitudo[y] diuini cōsilij redimēdos
iudicauit: presciuit[z] pdestinauit: vocauit
modis atq3 tempib' q̄bus id fieri ogrue
bat. ¶ Itē ābrosi' in epla ad hebreos.
Hostia q̄ semel oblata est in recordatione sue mortis est offerenda quotidie.

In xpo semel oblata[a] est hostia ad sa/
lutē sempiternā potēs. q̄d ergo nos[b]: nō
ne p singulos dies offerim': sed ad recor
datione mortis ei': τ vna est[c] hostia non
multe. quō ē vna nō multe: q2 semel obla
tus est xps. hoc aūt sacrificiū exēplū est
illi': idipm[d] τ semp idipm. pinde hoc idē
est sacrificiū solū aliogn dicet: qm in mul
tis locis offert: multi sunt xpi nequaq̄. sz
vnus vbiq3 xps τ hic plen[e] existēs: τ illic
plen'. sicut ei qd vbiq3 offert vnū[f] ē corp'
τ nō mlta corpa ita τ vnū sacrificiū. Pōti
fex aūt ille[g] ē q̄ hostiā[h] obtulit nos mūdā
tē ipā offerim' ēt nūc q̄ tūc oblata ē: osu
mi[i] nō pt. qd nos facim': i cōmēoratōez fit
ei' qd factū est. hoc eni[k] facite in meā cō/
memoratione. ¶ Itē augu. in lib. respō
sionū ad ianuariū. **Sacrm corpis xpi nō**

sibili corpe τ sanguine xpi qd pbat p similitudinē inductā ex psona
xpi q̄ ex deo τ hoie cōstat. In scda pte dr q3 verā carnē τ verū san/
guinē accipim' sub spē pāis τ vini. In tertia pte dr q3 celeste sacrm
qd est in altari improprie dr corp' xpi. sicut baptism' impropie dr fi/
des. In quarta pte dr duob' mōis accipi corp' xpi. b ¶ Et re
sacri. i. post cō
secratione sa
cerdotis que
sacrificiū dr.
duo sunt ibi
s. sacrm τ res
sacri q̄ āte cō
secratiōe3 ibi
non erant.
c ¶ Constat. i.
de' τ hō ē cō
hereti. cū xps
d ¶ Duob'. i.
duo cōtinere
i. duo sil' esse
in ɔsecratiōe
facta. s. spēs
visibil' τ cor/
p' inuisibile.
e ¶ Et re sacri
siue sacrificiū
h dicat ipz sa
crz. s. spēs visi
bil' siue corp'
xpi siue ipsa
imolatio cor/
poris xpi nō
est verū qd h
dicit scz q3 cō
stat ex sacro
τ re sacri. q2
ex eis nihil cō
stituit sz tene
tur collectiue
p ipso sacro
τ re sacri τ ē
improp̄a h lo/
cutio. i. ē illa
duo. sicut τ il
la pbatio est
valde impro
p̄a q̄ seq̄tur.
xpi psona cō
ficit ex deo τ
hoie. i. xpi est
ver' de' τ hō
nō enī ex dō
τ hoie aliq̄d
cōstituit. vñ
augu. xps est
vna persona
gemine substātie: q2 de' τ hō nec de' hui' psone ps dici pōt q̄si in se
hz diuinitatē τ hūanitatē. alterū naturaliter. alter2 p vnionē. nō enī
ex hoie τ deo aliq̄d cōstituit. sz sicut ad cōstitutionē alicui' toti' exi/
gunt ad min' duo: ita τ ad h vt xpus sit de' τ hō exigit vt illa duo
sint in eo. i. hūana natura τ diuina. τ hac similitudine dr cōstare ex il
lis. siliter ex sacro τ re sacri nil cōstituit: sz dr ɔstare ex illis sacrificiū
totalit acceptā scz vt q̄si collectiue accipiat. q2 ad h vt plenū sit sa/
crificiū illa duo oportet adesse. f ¶ Quā in forma. τ ita nō ē pa
nis ar. j. e. pāis. ar. d. j. e. q̄ māducat. g ¶ Caro. i. spēs pāis sub
qua latet corp' xpi est sacrm carnis xpi. h ¶ Sāguis. i. spēs vi
ni sub qua latet sanguis xpi est sacrm sanguinis. i ¶ Inuisibi/
li. dupliciter q̄dē māducat xps. s. in sacro qd boni τ mali faciūt p fi/
dē coopantē τ p dilectionē qd bono2 est dūtaxat. h. τ nota q3 in sa/
cramēto due sunt res. xps i corp' τ vnitas eccl'ie scdm q̄ notant h duo
modi māducādi sacralis τ spūalis ex. e. cū marthe. k ¶ Visibi
le. quōdā. l ¶ Celestis. i. celeste sacrm qd vere repñtat xpi cor/
pus dr corpus xpi: sed impropie dr vñ subditur suo mō q̄si nō rei
veritate sz significati misterio vt sit sensus. vel vocat corp' xpi. i. significat
m ¶ Passio. sub hac appellatiōe accipe carnē xpi τ sanguinem.
n ¶ Fides. i. fides vocat. cū. n. dicit in fide parentū puuli saluātur intelligi
tur in baptismo suscepto in fide parentū. simili pueri dicūtur fideles non a
fidei virtute sed a sacramento fidei. vt. j. di. iiij. nihil.
o Dupliciter intel
ligitur. i. pōt itel
ligi scdm illas formas
τ quātitatē quā ha
buit in cruce vel scdm
quātitatem corpis
glorificati qd spūa
le videtur. qd nulli
sensui subiacet. j. e. l
illo sacramento.
p Quia morte. ob
lata. nō i eadem
forma.
q Semel. τ scimus
xxij. q. v. h videt
r ¶ Ne obliuisca/
mur. ar. pp ter mēo
riā multa fieri. s. e.
di. τ dixit. Claudit
h vase nři pia victi
ma pasce. viua salu
taris semel in cruce
sp in aris. Quos
recreas ihū tā sacri
corpis esu. Avitiis
munda sacrati san/
guinis vnda. Sed
credit ibūs sm manet
tñ integer esus. Res
occultat qua re q2 si
videatur. Forsitan
horreres τ māduca
re timeres. vt sine
subiecto nubes in
aere pēdet. Et cētr
terre sustētat abys/
sos in mari. Sicvl/
ni color sapor τ pō
dus quoq3 panis.
s ¶ Repñtat. q2 le/
git tūc passio dñi τ
plen' oia q̄ in eius
passiōe acta sunt ad
memoriā reducūtur
forte de hijs dicit q̄
fiūt in parasceue vt
de salutatōe crucis
vel scdm aliqua2 ec/
clesiarū cōsuetudi/
nē q̄ solēt passionē
repñtare τ resurre/
ctionē
t Semel imolat'. ē in seipo. i. passus ppria psona in forma hu/
mana. v ¶ Immolat. i. ei' imolatio repñtat τ fit mēoria passiōis.
x ¶ Qd. s. q3 semel tm. y ¶ Altitudo. xps mortu' ē p oib' quo ad sufficiē
tiā nō quo ad effectū. efficax ei fuit quātū in redimēte sz p eos stetit q̄ se in/
dignos fecerūt. mortu' g ē vt h dr p solis pdestiatis: quo ad effectū sz quo
ad sufficiētiam p oib'. z ¶ Presciuit. in bōa significatione. s.
a In xpo semel oblata. i. corp' xpi oblatū ē i ara cruc. b ¶ Nos. supple
facim' q̄tidie offerēdo. c ¶ Et vna ē. i. vni' passiōis repñtatio nō multa
rū sicut dr vna fides. d ¶ Idipm. i. imutabile τ ppetuū. s. e. di. q2 corp'
x. ppetua eēt redēptiōis oblatio. q2 huic aliud sacrificiū nō succedit vt sa
crificijs legalib' q̄b' sacrificiū noui testi successit. q̄si diceret istud nō mutat
q2 idē ē qd fuit: τ iō ipm sp idipm. s. e. q2 corp'. h. e ¶ Plen'. q2 in q̄li/
bet pte ē tot'. vt. j. e. vbi ps est. f ¶ Vnū. i. vna forma ɔfectū: τ tñ plura
sunt sacrificia. g ¶ Ille. vt. s. e. q2. h ¶ Qui hostiā. s. seipz. vñ vsus
Rex sedet in cena turba cinctus duodena. Se tenet in manibus se cibat
ille cib'. i ¶ Cōsumi. τ iō ipm semp idipsū. h. k ¶ Hoc eni. di/
cūt q̄dā q3 p hec vba dñs apostolos ordinauit hoc facite τc.

Liquido. ꝑpterea. nō ergo oīs xp̄i actio nr̄a ē lectio. j. di. iiij. ꝑpꝛie. xiiij q. v. dixit. m Calūniandū est. i. calūnia est iponēda. n Ser. uat. nūquid q̄s cōficeret pransus. h. dicit ꝙ nō. lȝ sec⁹ dicat in alijs sacris h. vero dicit ꝯ. ⁊ ego. lȝ fieri nō debeat: q2 vt h̄ colligit nō est ieiuniū d̄ substātia. al's nō cōfecisset dn̄s. o Nāq₃ saluatoꝛ. non reddit h̄ rō q̄re post cenā xp̄us corpus suū tradidit: ſȝ tm̄ q̄re post oīa. i. vltimo loco. ſi q̄ q̄ras q̄re post cenā xp̄us corp⁹ suū ⁊ sanguinē dederit. rn̄. iō cenat⁹ dn̄s discipulis corp⁹ suuȝ tradidit vt in h̄ sacro cōsummatiōeȝ olim sacramētoꝝ veteris testi ⁊ agni paschal' q̄nē āte māducauerūt ⁊ ceteroꝝ mōstraret.

p Infigere. naȝ ⁊ pacta nouissima ⁊c. C. de pac. pacta. ar. ꝯ. de pe. di. ij. ꝑnci piū. v̄. ꝑmo. ⁊ vt docet tulli⁹ in rethorica validioꝛa argumēta in ꝑncipio ⁊ ī fine eē ꝑponēda. illud eniȝ ꝑcedit q̄ nouissime fit. ff. d̄ ac q̄. pos. ſi q̄s autem conduxit.

q Digressur⁹. vn̄ ip̄e dixit vos omēs fugie[tis] ⁊ ego vadaȝ imolari pro vobis.

r Seruaret. ar. q̄ canō nō determiat: nos determiare possum⁹ vt. xxij. q. v. h̄ videt. xxxiij. q. ij. q̄s de⁹. ff. de testi. q̄sitū ar. ꝯ. ij. q. v. cōsuluisti.

s Muta ſȝ. q̄ ei dn̄s iubet bon⁹ seru⁹ nō mutat. xxviij. q. i. sic eni circa ꝑn.

t Ad māducādū. corpus domini.

v Quia multū. h̄ q2 respicit illud cetera aūt de hijs q̄ debēt ordinari.

x Ordinatū. ſi. xij. di. illa.

y Orarum. i. regionum.

Liquido ap/ nisi ieiuni accipe debēt. paret q̄ñ p̄mo acceperūt discipuli corp⁹ ⁊ sanguinē dn̄i: nō eos accepisse ieiunos. nunq̄d tm̄ ꝑpterea[l] calūniandū[m] ē vniuerse eccl'ie ꝙ a ieiunis semꝑ accipit. Ex hoc eni placuit sp̄ui sancto vt in honoꝛe tāti sacri p̄us in os xp̄iani dn̄icū corpus intraret ꝙ exteri cibi. Nam iō ꝑ vniuersuȝ orbē mos iste s̄uat[n]: neq₃ enim q2 post cibos dn̄s dedit ꝑpterea pransi aut cenati fratres ad illud sacr̄m accipiēduȝ cōuenire debēt: aut sicut faciebant quos ap̄ls redarguit ⁊ emēdat mēsis suis ista miscere. Nāq₃ saluatoꝛ[o] quo vehemēti⁹ cōmēdaret misterij illi⁹ altitudinē vltimū hoc voluit infigere[p] cordib⁹ ⁊ mēoꝛie discipuloꝝ: a q̄b⁹ erat ad passionē digressur⁹[q]. ⁊ iō nō p̄cepit quo deinceps oꝛdie sumeret. vt ap̄lis ꝑ quos eccl'ias dispositur⁹ erat s̄uaret[r] hūc locū. Nā ſi hoc ille monuissȝ vt p⁹ cibos alios sp̄ reciperet. credo ꝙ eū moꝛē nēo mutassȝ[s]: cū vero ait ap̄ls d̄ hoc sacro loquēs ꝑpter q̄ fratres cū cōueneritis ad māducādū[t] inuicē expectate ſi q̄s esurit domi māducet vt nō ad iudiciū ꝯueniatis: statī subtexuit. Cetera autē cū venero oꝛdinabo: vbi itelligi dat q2 multū[v] erat: vt in ep̄l'a totū illis agēdi oꝛdinē insinuaret: q̄ vniuersa ꝑ oꝛbē s̄uat eccl'ia ab ip̄o oꝛdinatū[x] eē q̄ nulla oꝛarū[y] diuersitate variat. Itē ābro. in lib. de sacris.

Ante cōsecrationē ē pāis. ſȝ verbis xp̄i in eius corpus cōuertitur.

Panis ē in altari[z] vsitat⁹ āte verba sacramētoꝝ[a]: vbi accessit cōsecratio de pane[b] fit caro xp̄i. hoc igit astruam⁹: q̄mo autē p̄t q̄ pāis ē eē corp⁹ xp̄i. cōsecratio aūt q̄b⁹[c] verbis ⁊ cui⁹ s̄monib⁹ ē: dn̄i ih̄u. Nā ꝑ relīq̄ oīa q̄ dicūtur in supioꝛib⁹ a sacerdote laus deo defert: oꝛōe petit ꝑ ꝑpl'o ꝑ regib⁹ ꝑ ceteris: vbi aūt sacr̄m[d] ꝯficit iā nō suis s̄monib⁹ sacerdos: ſȝ vtit s̄mōibus xp̄i: ergo s̄mone xp̄i hoc ꝯficitur[e] sacramētū. Quis s̄mo[f] xp̄i. Hic nēpe quo[g] fctā sunt oīa iussit dn̄s ⁊ facta sunt celū ⁊ terra ⁊ mare. Uides ergo ꝙ opatori⁹ sit sermo xp̄i. ſi ergo tāta vis ē in sermōe dn̄i

Panis. in altari. Ip̄ia pte dicit ꝙ ad ꝑlatiōeȝ illi⁹ forme h̄ est corp⁹ meū ⁊c. pāis ⁊ vinū trāseūt in corp⁹ xp̄i ⁊ h̄ fit ꝑ v̄boꝝ illoꝝ xp̄i efficatiā. ille eni q̄ ex nihilo creauit oīa satis pōt h̄ cōmutare. In scd̄a pte rn̄det cuidā obiectioni q̄re nō sumit in ea dē forma i q̄ xp̄s passus ē. In tertia pōit v̄ba illa ad q̄ fit trāsubstātiatio reliqua de solēnitate eē occulte ostēdēs. In quarta ꝑbat nos in altari accipe veꝝ corpus xp̄i auctoꝛitate eiusdē. a Sacroꝝ. pluraliter dicit ꝑpter spēꝝ pluralitatē. vnū tm̄ est sacr̄m q2 vn⁹ sub vtraq₃ spē est xp̄s. b De pane. i. panis trāsit in carnē ⁊ corpus xp̄i. ⁊ h̄ ꝑ cōsecrationē. ꝯ. c. panis. c Quib⁹. q̄ſi diceret. attēde cui⁹ sunt v̄ba ⁊ videbis. d Sacr̄m. dū panis ē nullū ē ibi sacr̄m. q2 nihil significat. ſȝ cū incipit trāsire in corp⁹ xp̄i statiȝ spēs panis icipit significare corp⁹ xp̄i ⁊ esse sacr̄m cū āte nihil significaret. ⁊ sic nō erat sacr̄m. nō tm̄ panis vel sacr̄m vel corp⁹ xp̄i cōsecrat in

altari illis ꝑcibus: sed in sacramētuȝ q̄ d̄ est corp⁹ xp̄i pāis fit transubstātiatio. e Cōficit. i. trāsire facit substātiā panis ⁊ vini i veꝝ corp⁹ ⁊ veꝝ sanguinē. f Quis s̄mo. i. in q̄ vi ⁊ qua potētia h̄ facit xp̄i corp⁹ in ea scȝ qua creauit cūcta. g Quo. i. qua potestate ⁊ vi fiat. ⁊ ita q̄rēdo. soluit. h. h̄ tm̄ est ipossibile ꝙ pāis fit corpus xp̄i. ſȝ talia v̄ba ad sanū intellectū sunt intelligēda.

xp̄i: vt incipet eē q̄ nō erat: quāto magis opatori⁹ est vt sint q̄ erāt[h] ⁊ in aliud cōuerterētur: ⁊ sic q̄ erat panis āte ꝯsecratiōnē iā corpus[a] xp̄i est post cōsecrationē q2 sermo xp̄i creaturas mutat: ⁊ sic ex pane fit corp⁹ xp̄i ⁊ vinū cū aq̄ in calice mixtū fit sanguis cōsecratiōe verbi celestis. Sȝ forte dicis spēm sanguis nō video ſȝ hȝ similitudineȝ[b]. sic ei moꝛtis similitudinē[c] sumpsisti ita ēt sanguis[d] xp̄i similitudinē bibis: vt null⁹ hoꝛroꝛ cruoꝛis sit ⁊ ꝑciū tm̄ redēptōnis opet. Didicisti q2 accipis corp⁹ xp̄i. vis scire q2 verbis celestib⁹ cōsecrat. accipe q̄ sunt verba. dicit sacerdos fac nobis inq̄t hāc oblationē ascriptā rōnabilē ⁊c. Inde oīa illa euāgeliste sunt vsq₃ ad id accipite siue corp⁹ siue sanguinē. Inde verba st̄ xp̄i. Accipite ⁊ bibite ex hoc oēs. hic ē eni sanguis me⁹. vide singula: q̄ pridie ꝙ pateret accepit inq̄t in sanctis manib⁹ panē: āteq̄ ꝯsecraretur pāis ē. vbi aūt verba xp̄i accesserit corp⁹ xp̄i ē. deinde audi dicētē. accipite ⁊ edite ex hoc oēs hoc ei est corp⁹ meū. ⁊ ante verba xp̄i calix ē vino ⁊ aq̄ plen⁹ vbi verba xp̄i opata fuerit: ibi sanguis efficit q̄ plebē redemit: ergo vide ꝙ potēs est sermo xp̄i vniuersa[e] cōuertere. Deinde ip̄se ih̄us testificat ꝙ corp⁹ suū ⁊ sanguinē suum accipiam⁹: de cui⁹ fide ⁊ testificatiōe dubitare nō debem⁹. Itē.

Nō corp⁹ sed aīe substātiā fulcit panis vite eterne.

Non iste pāis ē q̄ vadit[f] in corp⁹. sed pāis vite eterne q̄ aīe nr̄e substātiā fulcit. Iste pāis quotidian⁹ ē. accipe quotidie[g] q̄ quotidie tibi ꝓsit sic viue vt quotidie merearis accipe[h]. Itē aug. in epistola ad hireneū.

Etiā scd̄m carnē xp̄s ē pāis viu⁹.

Christ⁹ panis est de quo q̄ māducat viuit in eternū. de quo ip̄e semet dixit. ⁊ pāis quē ego dabo ei caro mea est ꝑ mūdi vita ⁊c. determiat q̄mo sit pāis nō solū scd̄m verbū quo viuūt oīa: ſȝ scd̄m carnē[i] assumptā ꝑ mūdi vita. hūana eni caro q̄ erat pctō moꝛtua carni[k] mūde vnita[l] incoꝛpata vnū cū illa effecta viuit d̄ sp̄ū ei⁹: sicut viuit vnū corp⁹ de suo

a Iā corp⁹. i. in xp̄i corp⁹ trāsit accedēte xp̄i foꝛma ita vt post cōsecratiōeȝ nō fit iaȝ ibi panis ſȝ verum corpus.

b Que erāt āteq̄ cōsecrarētur. ſȝ eē desierūt. sicut ei sapoꝛ aq̄ per mixte calici d̄sinit esse ita substātia panis desinit eē ꝯsecratōe supueniēte.

b Similitudineȝ. i. tm̄ significat.

c Similitudineȝ. i. spēm sub qua latet corp⁹ xp̄i moꝛtuū ꝑ nobis ad similitudinē cui⁹ ⁊ nos ꝑ ip̄so moꝛi debem⁹ saltē in pctis vel. i. repn̄tationeȝ moꝛtis siue passionis.

d Sāguis. i. nō coloꝛe ſȝ rep̄sentatiōe.

e Uniuersa. i. vinū ⁊ aquā.

f Non iste pāis est q̄ vadit. i. nō incoꝛpat sicut ceteri cibi q̄ i stomacho digerūtur vel nō descēdit i stomachuȝ sicut ille cibus coꝛpoꝛalis vel nō trāsit in sustētationē coꝛpis sicut ille cib⁹. est eni cib⁹ aīe ⁊ nō coꝛpis. vnde subdit sed ⁊c. h. spēs tm̄ h⁹ vadūt in corp⁹. sed nunq̄d ē ibi sacr̄m. nō. q2 tā diu est ibi sacr̄m q̄diu est ibi corp⁹ xp̄i. ſȝ q̄diu hoc fit. i. vsq₃ ad quē locū ꝑcedat ꝑ gulā nescio. ſȝ lȝ nō sit sacramētuȝ cū est in coꝛpe. ſi tm̄ euomerit illud cū veneratiōe est seruandū q2 sacr̄m fuit. g Quotidie. ꝯ. e. di. quotidie. ⁊. c. ſi quotiēscūq₃. h Accipe. ſi sit sacerdos. ſi laic⁹ tpe cōstituto. vel poti⁹ mystice sp̄ūalē vocat sūptionē. vnde glosa. h. accipe. i. quotidie ꝑpara te abilē ad suscipiendū. i Christus. sed s̄m carnē. s̄m quā est panis hoim. k Carni. xp̄i sp̄ūali. i. ecclesie. l Unita. ꝑ ꝑticipationē in ecclesia. Qui māducant. ꝙ in sacro. i. in spē panis ⁊ vini visibili. n Ueritate. i. v̄a caro ⁊ sanguis xp̄i

inuisibiliter mādUcatur. o ¶ Mādūcatꝰ.i.mō manducādi sumitꝰ: ⁊ ita intellige oēs tales pcessus. p ¶ Mādūcatus. nec mirū q꞉ surrexit ergo ampliꝰ mori nō pōt siue manducetur siue non. q ¶ Partes .§.e.di.ego berēgariꝰ .§. r ¶ Sic fit.i.sacrm̄ p partes diuidit̄ sub quo totū ⁊ integꝛ corpus xp̄i latet. s ¶ Manducēt.q꞉ in sacramento. t ¶ Partez.i.totuz corpus xp̄i sub parte spēi ⁊ sub illa totū xp̄m. v ¶ Partes. glorificatū q̄ dē corpꝰ aliquā lesiones pati pꝰ resurrectionē ñ pt .xi.q.iij. scd̄m x ¶ Integer. si credis. y ¶ Panis ē i.spēs pāis ⁊ spēs calicis. z ¶ Renunciāt.i.ostēdunt ⁊ pbant. io. a ¶ Qd̄ aūt. q꞉ spēs pāis ⁊ vini vident̄. Aūtē.i.sed. b ¶ Postulat noībus ptin appellāt̄ corpꝰ ⁊ sanguis xp̄i vel ipe spēs q̄ p ptes diuidūt vocāt̄ corpꝰ ⁊ sanguis xp̄i. sꝫ significati misterio. vt.§.c. h̄ est. b ¶ Postulat i.q꞉ fideles instruūtur debere credere. c ¶ Panis.i. sub spē pāis latet corpus xp̄i ⁊ sub spē vini sanguis p significatōnē. nā ī rei veritate vtrūqꝫ sub vtroqꝫ latet.§.e. comperimus. d ¶ Sacra.§ i.q.i. multi secularium.

spū. qui vero nō est de corpe xp̄i: nō viuit de spū xp̄i. ¶ Itē aug. Xp̄us visibiliter in sacro in veritate spūaliter mādUcatur ⁊ bibit.

Qui mādUcāt[m] ⁊ bibunt xp̄m vitā mādUcant ⁊ bibūt. Illud mādUcare ē refici. illud bibere est viuere: qd̄ in sacro visibiliter sumit̄: in ipa veritate[n] spūaliter mādUcat̄ ⁊ bibit̄. mādUcat[o] xp̄s viuit mādUcatꝰ[p]: q꞉ surrexit occisus nec qn̄ mādUcamꝰ ptes[q] d̄ illo facimꝰ. Et q꞉ in sacro sic fit[r] ⁊ norūt fideles quō mādUcēt[s] carnē xp̄i. vnusqsqꝫ accipit ptē suam[t] vn̄ ipa gr̄a ptes vocātur: p ptes[v] mādUcat̄ ⁊ manet integer[x] totꝰ in corde tuo totꝰ erat apud patrē qn̄ xp̄s vēit in virginē. impleuit illā nec recessit ab illo: qd̄ videt̄ pāis est[y] ⁊ calix qd̄ ēt oculi renūciāt[z]. qd̄ aūt[a] fides postulat[b] instruēda. pāis[c] ē corpꝰ xp̄i ⁊ calix ē sanguis. Ista io dicūt̄ sacra[d] q꞉ in eis aliud videt̄ ⁊ aliud intelligit̄: qd̄ videt̄ spēm hꝫ corpalez: qd̄ intelligit̄ fructū hꝫ spūalez: q̄ accipit misterium vnitatis ⁊ nō tenet vinculū pacis: nō misteriū accipit p se sed testimoniū cōtra se. ¶ Idē sup iohannē. Quō spūaliter corpꝰ xp̄i sit accipiēdū.

Credere in eū[a] hoc ē mādUcare panē viuūz q̄ credit[e] mādUcat ⁊ inuisibiliter saginat̄: q꞉ inuisibiliter renascit̄[f]: ⁊ q̄ mādUcat carnē meā ⁊ bibit meū sanguinē hꝫ vitā eternā. Participatōe ei filij dei qd̄ est p vnitatē corpis eiꝰ ⁊ sanguis hō mādUcās viuit nō sumēs tm̄ in sacro[g] qd̄ ⁊ mali faciūt: sꝫ vsqꝫ ad spūs pticipatiōez vt in corpe dn̄i tanq̄ membrū maneat ⁊ eiꝰ spū vegetet̄: qd̄ ē dn̄i eiꝰ mādata seruat ad altare[h] dei inuisibile quo nō accedit iniustus: ille puenit: q̄ ad hoc pn̄s iustificatꝰ[i] accedit: ⁊ inueniet illic vitā q̄ hic discernit[k] cām suā.

¶ Idē in lib. iiij. de trinitate. Spūs sanctꝰ inuisibiliter corpꝰ ⁊ sanguinē xp̄i sanctificat.

Corpꝰ ⁊ sanguinez[l] xp̄i dicimꝰ illud qd̄ ex fructibꝰ terre acceptū ⁊ p ce mistica ꝯsecratū[a] recte sumimꝰ ad salutē[b] spūalē in mēoriaz[c] dn̄ice passiōis: qd̄ cū p manus[d] hoīs ad illā visibilē[e] spēz p ducat̄: non sanctificat̄[f] vt sit tā magnū sacramētuz nisi opante inuisibilit̄ spū dei[g] cū hec oīa q̄ p corpales motꝰ in illo opefiūt deꝰ operur. ¶ Itē. Per bn̄dictionē pāis efficit̄ corpꝰ xp̄i.

Non omnis panis sed accipiēs bn̄dictionē[h] xp̄i fit corpꝰ. ¶ Itē. Duplicit̄ corpꝰ xp̄i intelligitur.

Commēdauit eni xp̄s[i] i hoc sacro corpꝰ ⁊ sanguinē suū qd̄[i] etiā fecit ⁊ nosipsos. Nā ⁊ nos corpꝰ[k] ipsiꝰ facti sumꝰ. ¶ Itē. Sacrificiū altaris sacrm̄ est vnitatis.

Hoc est sacrm̄ pietatis[l] ⁊ est signū vnitatis: ⁊ vinculum caritatis: q̄ vult viuere accedat ⁊ credat. incorpet etiā hūc cibū ⁊ potū societatē vult intelligi corpis ⁊ mēbroꝝ suoꝝ qd̄ est eccl̄ie in pdestinatis. ¶ Itē. Spiritualiter magis q̄ corpaliter corpꝰ xp̄i accipe debemꝰ.

Panē de altari spiritualiter mādUcare est. innocētiam ad altare portare. pctā ⁊ si sint quotidiana vel non sint mortifera[m] anteq̄ accedatis dimittite d̄bitoribꝰ vestris: si dimittis dimittet̄ tibi: securꝰ accede panis est[n] nō venenū: sꝫ vide si dimittis nō mētiaris deo quē nō fallis[o] mētiri deo potes: fallere ipsuz[p] nō potes. ¶ Itē. Sacramentū nō veritatē xp̄i corpis accipit: q̄ ab eo discordat.

Qui discordat a xp̄o nō mādUcat[q] carnē eiꝰ nec bibit eiꝰ sanguinē: ⁊ si tāte rei sacrm̄ ad iudiciū sue pditōis quotidie accipit. ¶ Itē. Sancta nocent malis ⁊ mala psunt bonis.

Et sancta malis psūt obesse[r] bōis sūt ad salutez[s] malis ad iudiciū: vn̄ aplus: q̄ mādUcat ⁊ bibit indigne: iudiciū sibi mādUcat ⁊ bibit: nō q꞉ res illa mala est: sꝫ q꞉ malus male accipit qd̄ bonū est. Nō eni mala erat bucella q̄ iude data est a dn̄o: salutē medicꝰ dedit: sꝫ q꞉ ille digne dedit ille q̄ indignꝰ erat ad pnicīē sui accepit: ⁊ mala[t] pro sunt bonis. sicut āgelus sathane paulo pfuit: p malū eni fit bonū cū bene accipit̄[v] malū. ¶ Idē. Nō pꝛhibeant mali mēsam dn̄i mādUcare.

Non p hibeat[x] dispēsatorꝰ[y] mādUcare pm̄...

celebrat cruce hꝫ āte se. ⁊ laici aliā extra. d ¶ Per manꝰ. q꞉ hō admīstrat q̄sdā oportunitates vt fiat pāis ⁊ vinū. ar. xxvi.q.v. nec mirum. e ¶ Visibilem.i. visibilē oblationē ⁊ celebratōem ex multis cōfectam. f ¶ Nō sanctificat̄.i. nō trāsubstātiat̄ sacrm̄. vn̄ vt sit ꝛc. g ¶ Spū dei sꝫ.§.§.e.c. pāis. vbi dicit q̄ sermo xp̄i. i. ipe xp̄s ꝯficit h̄ sacrm̄. sed q꞉ indiuisa sunt opa trinitatis: io nō est h̄ ꝯtrā. nō eni p vnā psonaz excludit̄ alia nec p h̄ excludit̄ vocalis sermo.

Non omīs. bn̄dictiōez. institutā a xp̄o. q̄ est. accipite ⁊ cōmedite hoc ē corpus meum.

Commendauit. qd̄ scꝫ corpꝰ suū qd̄ est ecclesia vt sit simplex relatio. vt.§.c. q꞉ passus.

k ¶ Corpus spūale. dū sumus in ecclesia merito ⁊ nomie.

Hoc. pietatis est .§.xxiij.q.iiij. ipsa pietas.§.c.di. quia passus est.

Panē. mortifera. q̄si diceret si nō potes oīno vitare pctā ordina ita saltez vt non sint mortifera. nā sine venialibꝰ h̄ vita nō ducit̄. d̄ pe. di.iij. de quotidianis. dꝫ aūt aduersario pctā remittere. i. rācorē. sꝫ satisfactionē nō cogit̄ remittere. xxiij.q.iiij. si illic.

n ¶ Pāis est. q̄si diceret non latet sub horribili spē vel nociua: sꝫ sub spē pāis q̄ ē amica nature. g

o ¶ Quē nō fallis. §.xxiij.q.iij. deꝰ q̄. ⁊ oīm secretoꝝ est cognitor. .§.xxxij. di. erubescant.

p ¶ Fall ere ipm̄ .xi. q.iij. sed. ar. §. xvi.q. i. reuertimini. lxxxi. di. oportet. sed fallere pt q̄s quātū in se ē. sꝫ nō q̄ do aliā opinionē iducat ppter alicuiꝰ fallaciā quā hūit qm̄ imutabilis est. xxij.q.iiij. incōmutabilis.

Credere. q̄ credit. diligēdo eum sup omnia scilicet sperādo eū sibi dari i p̄miū ponēdo spē suā totā i eo: tūc ei icorpat sibi xp̄s p fidē ⁊ dilectōz ⁊ spez. d̄ pe. di. ij. c. caritas. f ¶ Renascit̄. puta p baptismū vel p eucharistiā cū digne sumit. g ¶ Sacro. i. in sacrali mādUcatiōe. sꝫ ēt in spūali. nā sicut in baptismo iduit̄ xp̄s interduz sacrotenꝰ. interdū quo ad vite sanctificatōez p̄mū bonoꝝ ⁊ maloꝝ est cōe. scd̄m bonoꝝ ⁊ pioꝝ est. sic a malis mādUcat̄ sacraliter xp̄s tātū. a bōis vero ⁊ spūaliter ⁊ sacraliter. ab oībus credētibꝰ spūaliter h ¶ Ad altare. i. ad vitā eternā. i ¶ Iustificatꝰ. s.e. panem. k ¶ Discernit. verū scꝫ iuste possit suscipe. iustus eni accusator sui ipsius est. ar. xiij.q.ij. in pn̄ti.

Corpus ⁊ sanguinē. i. trāsire in corpꝰ ⁊ sāguinē xp̄i. a ¶ Cōsecratū. i. i sacꝛ corpꝰ xp̄i trāsubstātiatū b ¶ Ad salutē. si digne sumamꝰ. c ¶ In mēoriā. vn̄ sacerdos cū

Qui discordat. nō mādUcat. i. nō incorporatur corpi eiꝰ qd̄ est eccl̄ia mādUcādo. i. credēdo sꝫ quotidie sumat corpus de v̄gine natū. hoc eniz mali accipiūt. vt. j.e.c. i. ⁊ .§.e.di. qd̄ ē. ⁊ c. credere. vbi de hoc.

Et sctā. obesse. occasionalit̄ sancta malis obsunt. i. cū sunt p abusuz sumpta. i. sctōꝝ abusio. i. p̄sumptio ⁊ temeritas q̄ q̄s p̄sumit idigne sumere. s ¶ Salutē. i. illō qd̄ poterat eē cā salutis si digne susciperet̄. t ¶ Et mala. i. digna patiētia maloꝝ. i. aduersoꝝ vel mala pctā psunt occasionalit̄. ar. di. xiij. nerui. i fi. ⁊ di. l. fideliorꝫ ⁊ de pe. di. ij. §. h̄ itaqꝫ. ⁊ c. talibꝰ v ¶ Accipitur. i. cum patienter. sustinetur afflictio.

Non prohibeat. argu. q̄ non debet iudex sm̄ conscientiam iudicare. ar. iij.q.vij. iudicet. arg. q̄ dꝫ admittere iudex iuramentum volētis se purgare de crimie cuiꝰ cōsciꝰ ē iudex. j.e. p dilectōe. §. sꝫ illō de māifestis. ex de tēpo. or. ad aures. ar. §. y ¶ Dispēsator. in quo casu nō tenet̄ dare qd̄

scit vel credit ei nocere in aliis nō. tñ est medic' ei' ⁊ saluti ei' dz puidere. facit qd̓ suū est cū eū monet ne accedat. z ❡ Pingues. i. diuites in peccatis. i. pctōres ⁊ h̄ si occulti sunt. a ❡ Sed exactorē. sz ipe sacerdos moneat exactorē q̄ importune exigit corp' dñi. b ❡ Timere. s. deū. i. vt timeat deū vt ꝓpter ei' timorē desistat ⁊ ne accipiat ex quo indigne accipit. Si tñ nō vult desistere det̄ ei potius q̄ neget̄. vel ita sz ipe sacerdos moneat pigues terre timere exactorē. i. deum q̄ hoc exigit ab eis q̄ reuera exactor est inq̄rendo merita singulor. .i. q. iiij. §. z ego sū de' zelotes

Sicut iudas. erat sacramētaliter.

Reuera mirabile est. Casus dicebāt q̄daz mirabile eē q̄ pāis ɔuertetur in corp' xp̄i. dicit ābrosi' q̄ reuera mirabile est. sz tñ q̄ possit fieri ꝓbat exēplis veteris ⁊ noui testamēti. Ex veteri testamēto primo pōit exēplū de manna qd̓ datū est iudeis. Exēplū noui testamēti de incarnatione xp̄i. ꝑterea q2 ipsemet dixit. hoc ē corp' meū ⁊c. Secūdo de aq̄ scaturiēte de petra. Tertio de v̓gis in serpentes v̓sis. Quarto de aptione maris. Quīto de iordane cōuerso retro. Sexto de amaritudine fluuii. Septimo de elyseo q̄ ferrū natare fecit. Octauo de helia. Nono q2 ipe dixit ⁊ facta sunt ipse mādauit ⁊ creata sunt.

a ❡ Māna. i. manhu qd̓ interꝑtat̄ q̄d est hoc. nā cuz p̄mo eaz viderūt dixerūt manhu. i. q̄d est hoc

b ❡ Pascebant̄. nō solū carnalit̄ veruz etiā spūaliter nōnulli tñ aiales dūtaxat pascebantur corporaliter.

c ❡ Omnes. i. imitatores eoꝝ q̄ idigne sumpserūt.

gues[z] terre mensaz dñi: sed exactorē[a] moneat timere[b]. ❡ Idem. Et qui indigne accedit tamen corpus xp̄i accipit.

Sicut iudas cū bucellā tradidit xp̄s nō malū accipiēdo: sed bonū male accipiendo locū p̄buit diabolo: sic idigne q̄sq3 sumēs corp' xp̄i nō id efficit vt q2 mal' ē malū sit. aut q2 nō ad salutē accipit nihil accipit. corp' eni ⁊ sanguis dñi nihilominus in illis erat[c] q̄b' dicebat apl's: q̄ manducat indigne: iudiciū sibi mādu cat ⁊ bibit. ❡ Itē ābrosi' de sacris. Quib' exemplis p̄ter naturā substātia panis ⁊ vini in corp' ⁊ sanguinē xp̄i ɔuerti ꝓbetur

Reuera mirabile ē[a] q̄ māna[a] de' pluit p̄rib' ⁊ quotidiano celi pascebātur[b] alimēto. Unde dictū est panē angeloꝝ mā ducauit hō. sed tñ panē illuz q̄ manducauerūt oēs[c] in deserto mortui sunt[d]. Ista aūt esca quā accipis. iste pāis viuus q̄ de celo[e] descēdit vite[f] eterne substātiā ministrat. Et q̄cūq3 hūc panē manducauerit nō morie̓t in eternū: q2 corp' est xp̄i. Cōsidera vtrū nūc p̄stātior sit pāis āgeloꝝ an caro xp̄i q̄ vtiq3 corpus est vite. manna illud de celo hoc super celū illud celi: hoc domini celorum. illud corruptioni obnoxiū[g] si in diē alteꝝ seruaret̄. hoc alienū ab oi corruptiōe[h]: q̄cūq3 religiose gustauerit corruptiōem[i] sentire nō poterit. Illis aq̄ de petra fluxit tibi sanguis ex xp̄o. Illos ad horā satiauit aqua. te sanguis diluit[k] in eternū. Iude' bibit ⁊ sitit. tu cū biberis sitire nō poteris. Illud in vmbra hoc in veritate. Si illud qd̓ miraris vmbra[l] est: quātū istud est cui' vmbrā miraris. audi q2 vmbra ē q̄ apd̓ p̄res facta est. bibebāt inq̄t[m] d̓ spūali cōsequēte eos petra. petra[n] aūt erat[o] xp̄s. sz nō in pluri b' eoꝝ cōplacitū est deo. nā ꝓstrati sunt in deserto. Hec autē facta sunt[p] in figura nr̄i. cognouisti potiora. potior eni est lux q̄ vmbra. veritas q̄ figura. corp' creatoris q̄ māna de celo. Forte dicis aliud video q̄ūo tu mihi asseris q̄ xp̄i corp' accipiā. ⁊ hoc adhuc nobis supest vt ꝓbem'[q] quātis igit̄ vtimur exēplis vt ꝓbem' hoc nō esse qd̓ natura formauit. sz qd̓ benedictio cōsecrauit: maiorēq3 eē vim bn̄dictō

d ❡ Mortui sunt. exceptis duob' scz caleph ⁊ iosue. vt di. lxxvi. ieiuniū. ⁊ ita ꝓpter duos nec pl' nec min'. q2 ⁊ modic' excessus nō attēdit̄. ff. de v̓. obli. cōtinu'. in p̄n. ⁊ puū interuallū nō obest. ff. de duo. re. duos. §. duo. v̓. modicū. ⁊ modica res nō inducit symoniā extra d̓ symo. ⁊ si q̄ones. ar. C. ff. de verb. sig. l. iij. q2 ibi pro vno miliari qd̓ supest dat̄ dies Io. e ❡ Uite. i. vitā p quā eternaliter subsistem'. f ❡ De celo. i. de aere. insti. de reꝝ diui. §. fere. g ❡ Obnoxiū. q2 scaturiebat v̓mibus ⁊ putrescebat nisi q̄ in op' sabbati reseruabat̄. h ❡ Corruptione. q2 nec dabis sanctū tuū videre corruptiōez. i ❡ Corruptiōez. eterne dā-

natōis. k ❡ Diluit. i. remissionē pctōꝝ tribuit tibi si in hūilitate ꝑmanseris. l ❡ Umbra. i. in figura fuit. m ❡ Inq̄t. s. apl's in ep̄la ad corinthios. n ❡ Petra. i. aqua q̄ fluxit de petra q̄ ad litterā eos seq̄bat̄. alii dicūt q̄ reuera ipsa petra. alii dicūt q̄ soror moysi maria tulit secū p̄tē illi' petre ⁊ vbicūq3 erat op' petra illa percussa dabat aquas.

nis q̄ nature: q2 bn̄dictōe ēt natura ipsa mutat̄. Uirgā tenebat moyses[r] ꝓiecit eā ⁊ facta est serpēs. rursus app̄hendit caudā s̄pētis ⁊ i virge naturā reuertit̄. vides quoq3 ꝓphetica gr̄a bis mutatā eē naturā ⁊ s̄pētis ⁊ virge. Currebāt egypti flumina puro meatu aq̄rū subito de fontiū venis sanguis[s] cepit erūpe. nō erat pot' in fluuiis. rursus ad ꝓphete p̄ces cruor cessauit. fluminū aquaruz natura remeauit. circūclusus erat vndiq3 ppl's hebreorū. hinc egyptiis vallat' inde mari cōclusus. virgā leuauit moyses: sepauit[t] se aq̄ ⁊ in muroꝝ spēz se ɔgelauit[v]: atq3 iter vndas via pedestris apparuit: iordanis retrorsuz[x] cōuersus ɔtra naturā in sui fontis reuertit̄ exordiū[y]. Nōne claret naturā vl' maritimoꝝ fluctuū vel fluuialis cursus eē mutatā. Sitiebat ppl's patrū. tetigit moyses[z] petra ⁊ aq̄ de petra fluxit nū q̄d nō p̄ter naturā opata est gr̄a vt aquā vomeret[a] petra quā nō habebat natura: marath fluui' amarissim' erat vt sitiēs popul' bibere nō possz. misit moyses lignū in aquā: ⁊ amaritudinē suā aquaꝝ natura deposuit: quā infusa subito gr̄a[b] tpauit. Sub helisseo ꝓpheta vni ex filiis prophetaꝝ excussuz ē ferrū[c] de securi ⁊ statiz mersuz ē. rogauit heliseū q̄ amiserat ferrū. misit etiā helise' lignū in aquā ⁊ natauit ferrū: vtiq3 ⁊ hoc p̄ter naturā factū cognouim'. grauior eni est ferri spēs q̄ aq̄rū liquor. aduertimus igit̄ maioris potētie eē gr̄am q̄ naturā: ⁊ adhuc tñ[d] ꝓphetice bn̄dictiōis nūeram' gr̄am: q̄ si tñ valuit hūana bn̄dictio vt naturā ɔuerteret q̄d dicim' de ipsa cōsecratiōe diuina vbi v̓ba dñi saluatoris opant̄. nā sacr̄m istd̓ qd̓ accipis xp̄i s̄mone ɔficit̄. Qd̓ si tñ valuit s̄mo helie vt ignē d̓ celo deponeret[e] nō valebit xp̄i s̄mo vt spēs elemētoꝝ mutet. De toti' mūdi opib' legisti: q2 ipe dixit ⁊ facta sunt ipe mādauit ⁊ creata sūt. Sermo igit̄ xp̄i q̄ potuit ex nihilo facere qd̓ nō erat nō potuit ea q̄ sunt in id mutare qd̓ nō erat. nō eni min'[f] est dare q̄ mutare nouas naturas reb'. Sz q̄d argumētis[g] vtimur: suis vtamur exēplis: incarnationisq3 astruam' misterii veritatē. nūq̄d

o ❡ Erat. i. significabat cristum.

p ❡ Hec autē facta sūt. huc usq3 sunt v̓ba apostoli.

q ❡ Ut ꝓbemus. plurium similiū inductōe ostendit nō eē impossibile d̓ panē in corp' suuz ⁊ vinū in sanguinē suū cōuertere.

r ❡ Uirgā tenebat moyses. de h̄ habet̄. xxvi. q. v. nec mirum in prin. ⁊. v̓. hec potestas.

s ❡ Sāguis. h̄ fuit prima plaga egypti ver' sanguis erat sicut veri s̄pētes q̄d ergo bibebant hebrei.

t ❡ Sepauit. in. xii. diuisiones vt q̄libet trib' p suas turmas incederet.

v ❡ Congelauit. dicūt quidaz q̄ aq̄ superior stetit nō fluxit sz inferior fluxit in mare.

x ❡ Retrorsū ad fontē sancti v̓sa recurrit aqua.

y ❡ Exordiū. h̄ legitur in libro iosue. i. d̓ sūt descēdere q̄si gradu recepto reuerteretur in sui exordium.

z ❡ Moyses. historiā hēs. xxiij. q. iiij. §. hiis oib' naturaliter. b ❡ Gr̄a. i. benedictio. c ❡ Et ferrū natauit. i. humanū gen' de riuo p ctōꝝ leuauit. d ❡ Et adhuc tñ. q̄si diceret dictū est ⁊ ꝓbatū q̄ maioris potētie ē gr̄a q̄ natura reꝝ nihil adhuc tñ dixim' de bn̄d ictiōe diuina: sz tñ de ꝓphetica vellz multa exēpla introducere z de ꝓphetica bn̄dictiōe tñ adhuc possuz inducere alia de eadē ⁊ addit de helia. e ❡ Deponeret. q̄si duo quinquagenarii cōbusti. sunt hystoriā hēs. xxiij. q. iiij. qd̓ xp̄s. f ❡ Minus. dicit imꝑator q̄ cū nobis cōsentaneū est vbi nulla stipu

a ❡ Uomeret

latio fuit iterposita intelligi eã adhibitã multomagis vbi iutilis fu it ab initio p nos validã effici. vt. C. de re iur. ac. l. i. circa pn. g ¶ Quã mutare. i. mi⁹ est mutare q̃ dare. h ¶ Sz q̃d argu mentis. i. ad q̃d. subaudi exteri⁹ q̃si cõfirmam⁹ qd dicim⁹ exẽplis eo q̃ ipe in se exhibuit. i ¶ Virgine. i. h corp⁹ in qd trãsubstãtiabi tur pãis pce mistica est na tur de v̾gine nec post xp̃s in cena cũ di scipulis suis corp⁹ suũ cõ fecit cũ semel in vtero v̾gi nali a tota tri nitate pfectũ esse nõ desijt neq̃ desijsse potuit merit᷑ xp̃i exigẽtib⁹ k ¶ Alia spe cies. i. alteri⁹ rei spẽs. i. ali ud substãtia tum fuit. l ¶ Amẽ. i. ve rũ est. vt di. xxviij. sedu lo. m ¶ Sermo. s. di. xcij. do aconi. ij. ad h ei sunt v̾ba i stituta vt qd q̃s cogitat a lijs pferat. s. xij. q. ij. hijs autem. n ¶ Effect⁹. i. fides. ¶ Muitat. vi ta mãduca tur. i. deus vi uens. a ¶ Viuificat i. digna ei⁹ p ceptõe viuifi cat vel opat ad viuifican dum. b ¶ Quia re surrexit. nõ ẽ casuale sed p batio ẽ a ma iori. nam ex q̃ resurrexit ꝛc. ¶ Sacro. s. c. q̃ mãducãt d ¶ Queãd modũ. q: i sa cramento. ¶ Teratur. quotidie su mim⁹ corpus xp̃i q: quoti die egem⁹ vt remittãt no bis pctã. lz eni p baptismũ sublata sint: tñ ppter fomitẽ originalis peti quotidie recidiuam⁹. Itẽ ea rõne vt posteris nr̃is notificemus mortẽ dñi ꝛ q̃liter dilexerat nos. f ¶ Quotidie. j. di. ij. sabbato. g ¶ Infirmitas. i. origo pctĩ. h ¶ Labimur. saltẽ venialiter. de pe. di. ij. si eni. i ¶ Quotidie. pterq̃ in sancto die veneris ꝛ i sequẽti sabbato. k ¶ Immolat. i. xp̃i imolatio p nobis facta i sa

natura vsus pẽnsit cũ dñs ih̃us nasceret᷑ ex maria. Si ordinẽ q̃rimus viro mixta femina generare cõsueuerat. liquet igit᷑ qd pter nature ordinẽ v̾go generauit ꝛ hoc quod cõficim⁹ corp⁹ ex v̾gine est. q̃d hic q̃ris nature ordinẽ in xp̃i corpe cũ pre ter naturã sit ipe dñs ih̃us ptus ex virgi ne. nã vera vtiq̃ caro xp̃i est q̃ crucifixa ẽ q̃ sepulta est. vere ergo illi⁹ carnis sacr̃m est. Ipse clamat dñs nr̃ ih̃us hoc ẽ cor pus meũ. ãte bñdictiõez verbo᷑ celestiũ alia spẽs noiat. post cõsecratõem corp⁹ significat. Ipe dicit sanguinẽ suũ. ãte cõ secrationẽ aliud dicit᷑ post ɔsecrationem sanguis xp̃i nũcupat. tu dicis amẽ. hoc est verũ est: qd os loq̃tur mens intẽta fa teatur: qd sermo sonat effectus sentiat.

¶ Itẽ aug. in quodã s̾mone de verbis euãgelij. Quõ per partes xp̃s mãducatur ꝛ integer sumitur ꝛ permanet.

Muitat dñs suos vt pparet eis cibũ sei pm. q̃s audeat manducare dñm suũ. ꝛ tñ ait: q̃ mãducat me viuit ppter me. q̃n mãducat᷑: vita mãducat᷑ nec occiditur vt mãducet᷑. sz mortuos viuificat q̃n man ducat᷑ reficit: sz nõ deficit: mãducat᷑ xp̃us viuit manducat⁹ q: surrexit occisus: nec q̃n mãducat᷑ ptes de illo facim⁹: ꝛ q̃dẽ in sacro sic fit: norũt fideles queãdmodũ manducẽt carnẽ xp̃i. vnusq̃sq̃ ptẽ suã ac cipit: p ptes mãducat᷑ ꝛ manet integer to tus: p ptes mãducat᷑ in sacro: ꝛ manet in teger tot⁹ in celo: manet integer tot⁹ i cor de tuo.

¶ Itẽ paschasius papa de corpe ꝛ sanguine xp̃i. Quotidianũ sacrificium nõ ẽ reintegratio passiõis sz cõmẽoratio

Terat᷑ quotidie hec oblatio lz xp̃s se mel passus i carne: p vnã eãdẽq̃ mor tis passionẽ semel saluauit mũdũ: ex qua morte idẽ resurgẽs ad vitam mors illi vl tra nõ dñabit᷑: q̃ pfecto sapia dei patris necessariũ p multis causis hoc puidit: p mo quidẽ q: quotidie peccam⁹ saltem in peccatis sine quib⁹ mortalis infirmitas viuere nõ põt: q: lz oĩa pctã sint donata i baptismo: ifirmitas tamẽ peccati adhuc in carne remanet. vñ psalmista. benedic aĩa mea dño q̃ ppiciat᷑ omnib⁹ iniq̃tati b⁹ tuis q̃ sanat oẽs infirmitates tuas. Et iõ quia quotidie labimur quotidie xp̃s p nobis mistice imolat᷑: ꝛ passio xp̃i in misterio tradit᷑ vt qui semel moriẽdo mor tẽ vicerat: quotidie recidiua delicto᷑ p hec sacra corpis ꝛ sanguinis pctã rela xet. vñ oram⁹ dimitte nobis debita nr̃a ꝛc quia si dixerimus q: pctm̃ nõ hẽmus ipi nos seducim⁹ ꝛ veritas in nobis non est. Itẽ iteratur hoc misteriũ ꝛ hoc ob cõme morationẽ passiõis xp̃i. sicut ipe ait. hoc quotiẽscũq̃ feceritis in meã cõmemora tionẽ facite: quotiẽscũq̃ ergo hũc panẽ sumitis ꝛ bibitis hũc calicẽ mortẽ dñi an nũciabitis dõec veniat nõ vtiq̃ sic est acci piendũ donec xp̃i mors veniat: q: iaz vl tra nõ morit᷑: sz donec ipe dñs ad iudiciũ veniet. Interdũ aut semp est mors xp̃i p seculi vitã posteris: annũciãda: vt discat qua caritate dilexit suos: qui p eis mori dignatus est: cui omẽs vicẽ debem⁹ repẽ dere caritatis q: ad hoc nos prior dile xit cũ essem⁹ gehẽne filij: vt diligerem⁹ eũ iã a morte liberati.

¶ Itẽ augu. Nõ solũ sub figura sed etiaz in veritate dñici corpis ꝛ sanguis sacr̃m celebrat᷑.

Erũ sub figura an sub veritate hoc misticũ calicis sacr̃m fiat veritas ait. caro mea vere est cibus ꝛ sanguis me⁹ vere est pot⁹ alioquin quõ magnũ erit. pãis quẽ ego dabo caro mea est p mũdi vita nisi vera sit caro: sz q: xp̃m fas vorari dentibus nõ est: voluit hũc panẽ ꝛ vinũ in mi sterio vere carnẽ suã ꝛ sanguinẽ cõsecra tiõe spũs sancti potẽtialiter creari ꝛ quo tidie p mũdi vita mistice immolari. Et si cut de virgine p spm̃ sanctũ vera caro si ne coitu creat᷑ ita p eundẽ ex substãtia pa nis ꝛ vini mistice idẽ corp⁹ xp̃i cõsecret᷑. corp⁹ xp̃i ꝛ veritas ꝛ figura est. veritas dũ corpus xp̃i ꝛ sanguis v̾tute spũs san cti in virtute ipi⁹ ex pãis ꝛ vini substãtia efficit᷑. figura vero est id qd exteri⁹ sentit᷑. Iterat᷑ aũt quotidie hec oblatio. lz xp̃s semel passus sit. q: quotidie peccam⁹ pec catis sine q̃bus mortalis infirmitas viue re nõ põt. Et iõ q: quotidie labimur: xp̃s quotidie mistice p nobis imolat᷑. Intra sanctã ecclĩaz catholicã in ministerio cor pis xp̃i nihil a bono maius nihil a malo min⁹ pficit᷑ sacerdote: q: nõ in merito cõ secrãtis: sz in verbo efficit᷑ creatoris: ꝛ in virtute spũs sancti. si eni in merito esset sacerdotis: nequaq̃ ad xp̃z ptineret. nũc aũt sicut xp̃s ẽ q̃ baptizat: ita ipse est q̃ p spm̃ sanctũ hãc suã efficit carnẽ ꝛ trãsit᷑

cramẽto corpis ꝛ sanguis ei⁹ repñtatur. l ¶ Vt q̃. due cãe h notant᷑ hui⁹ sacri. deletio venialiũ pctõ᷑ ꝛ memoria passiõis dñi. m ¶ Re cidiua. i. recidiua delict a. i. redeũtia p iteratiõez. n ¶ Ob cõmemora tionẽ. s. e. di. cũ oĩe. o ¶ Interdũ. i. interĩs dõec veniat dñs ad iudi ciũ. p ¶ Repẽdere. vñ ppheta. q̃d retribuã dño p oĩbus q̃ retribu it mihi calicez ꝛc. ex tra de testa. cum in officijs. q ¶ Cũ essemus. i. q̃ uis prius non dile xerit nos in eo q̃ es sem⁹ gehenne filij dilexit tamẽ nos in eo q̃ creatura. vñ dicit᷑ nihil eo᷑ odi sti q̃ fecisti. ¶ Eruz sub figu ra. Casus pmo dicit q̃ xp̃m nõ vo ramus: sz eum in mi sterio sumim⁹. est ta mẽ vita veritas ꝛ fi gura. Secũdo dicit q̃ eque cõficit ma lus vt bon⁹: q: cõse cratio nõ cõsistit in merito cõsecrãt᷑: sz in v̾bo creatoris. Tertio expõit v̾ba q̃ dicunt᷑ in secreto misse. Quarto dic̃ q̃ ppter derisiones pagano᷑ nõ sumi m⁹ i v̾a forma corp⁹ xp̃i. Quĩto q̃ solũ i v̾bis xp̃i sacra cõ ficiatur reliq̃ eni sũt õ solẽnitate. s. e. pa nis. s ¶ Magnũ. s. mi raculum. t ¶ Vorari. s. e. di. ego berẽgari⁹. S. sz ibi yppbolice locut⁹ est ꝛ v̾itatẽ excessit. v ¶ Dẽtib⁹. i. figura vl forma humana. x ¶ Misterio. i. i sa cramẽto. y ¶ Creari. i. creatu ram in carnẽ. ꝛ san guinẽ xp̃i transub stantiari. z ¶ Idẽ corp⁹. i. i sa cramẽto sub quo la tet corp⁹ xp̃i est ve ritas ꝛc. i. cũ panis ꝛ vinũ sanctificatur in corp⁹ ꝛ sanguinẽ dñi ibi est veritas q̃ corp⁹ est ꝛ figura q̃ spẽs est. vel ẽ res sa cramẽti figurans. s. sacramẽtũ sangui nis ꝛ sacramentum vnitatis. vt. s. e. q: passus. vnde ꝛ ali bi dicit᷑ sacramẽtũ sacramento᷑. vt. s. e. tribus in prin. a ¶ Corpus i. sub appellatione ista corpus xp̃i spẽs panis ꝛ vini ꝛ corpus xp̃i verum continetur. s. e. hoc est circa fi. b ¶ In ministerio. i. in sacramento con ficiendo. c ¶ In virtute. s. e. di. corpus ꝛ sanguis xp̃i. d ¶ In merito. s. vt trãsubstãtiaretur. e ¶ Hanc substantiaz panis ꝛ vini. f ¶ Et transit. id est transire facit.

g Unde et sacerdos.i.ad ostendendum quod non in merito sacerdotis etc.
h Iube.i.fac. In quit. post consecrationem hoc continetur in secreta.
k Perferri.i. transubstantiari.vel perferri.i.sursum efferri .i.converti in sanctum altare tuum.i.corpus tuum super choros angelorum exaltatum. Sed contra videtur quod hec oratio sit superflua:quia dicitur post verba quorum virtute conficitur corpus christi: et ita de eo quod iam factum est superflua est oratio. tamen scriptura non attendit huiusmodi angustias temporis.sed sacerdos cum non possit multa simul proferre ita loquitur ac si tempus staret et essent adhuc facienda que in prin.fmo nis nondum erant facta.si.nota.xxxv.di. sexto. in prin. et verba non ad tempus sue prolationis:sed ad conceptionem loquentis sunt referenda ut si dicam manus mea clausa etc.vel intellige de spirituali corpore ecclesie. ut per hoc sacramentum associetur triumphanti ecclesie. unde sequitur in secreta. quotquot ut inde sumpserimus celesti gratia repleamur.

a Deferenda.i. transubstantianda.
b In lucem.i.in luci dei corpus christi.
c Sacerdotio.i.in eius ministerio vel in sacramento.i. virtute spiritus sancti.
d Hanc igitur oblationem postulat sacerdos fieri vel supple ut in secretis scilicet facere digneris.non enim augustinus hiis utitur verbis ut suis sed assumit ea de secretis: ut exponat iohannes.
e Similitudinem.ut .j.di.iij.de trina.
f Patienter.colligitur contra quosdam qui maiores doctores reprehendunt eum adhuc sue novitatis incredulitate teneatur.
g In verbis.s.e. quia corpus.et.s.e.panis.s.e.non omnis.
h Quam laudes.s. xi.di. ecclesiasticarum .j.di.iiij.non est aliud.

vinum in sanguinem. unde et sacerdos[g]:iube[h] inquit[i] hoc perferri[k] per manus angeli tui sancti in sublime altare tuum in conspectu divine maiestatis tue:ut quod deferenda[a] in lucem[b] de poscitur:nisi ut intelligatur quod ista fiant in eo sacerdotio[c]. hanc igitur oblationem[d] benedictam per quam benedicimur:ascriptam per quam homines in celo ascribimur.ratam per quam de visceribus christi censeamur. rationabilem id est per quam a bestiali sensu exuamur.acceptabilem ut que nobis ipsis displicemus per hanc acceptabiles eius unico filio simus:nihil rationabilius ut quia nos iam similitudinem[e] mortis eius in baptismo accepimus, similitudinem quoque carnis et sanguinis sumamus ita ut et veritas non desit in sacro et ridiculum nullum fiat a paganis quod cruorem occisi hominis bibamus.si enim discipuli patienter[f] ferre nequiverunt quod dominus dixerat: que non manducat meam carnem etc. et si dixerunt durus est hic sermo:quomodo ergo ferrent ista increduli,credendum est quod in verbis[g] domini vel christi sacra conficiantur.cuius enim potentia creantur prius:eius utique verbo ad melius procreantur.reliqua omnia que sacerdos dicit aut clerus chori canit: nihil aliud quam laudes[h] et gratiarum actiones sunt aut certe obsecrationes[i] et fidelium petitiones.unde et sacerdos dicit prius euangelistarum verba assumens que pridie quam pateretur etc. In hoc ergo creatur illud corpus. Item gregorius in omelia paschali. In sanguine agni christi sanguis qui nunc vere sumitur olim per figurabatur.

Quid sit sanguis[k] agni non iam audiendo sed bibendo bene didicistis qui sanguis super utrumque postem[l] ponitur quando non solum ore corporis: sed etiam ore cordis hauritur. Item hec salutaris victima[m] illam nobis mortem unigeniti per misterium reparat[n] qui licet resurgens a mortuis iam non moritur[o] mors illi ultra non dominabitur:tamen in seipso immortaliter et incorruptibiliter vivens:iterum in hoc misterio moritur:eius quoque ubique corpus sumitur:eius caro in populi salutem[p] patitur:eius sanguis non iam in manus[q] infidelium sed fidelium in ora profunditur. Hinc ergo pensemus quale sit hoc sacramentum quod pro absolutione nostra passionem unigeniti filii semper imitatur[r]: quis enim fidelium habere dubium potuit in ipsa[s] immolationis hora ad sacerdotis vocem celos[t] aperiri:in illo[v] iesu christi misterio angelorum choros[x] adesse summa[y] et ima sociari, unum[z] quoque ex invisibilibus[a] atque visibilibus fieri. Idem uno inquit eodemque tempore ac momento[b] in celo rapitur misterio angelorum corpori christi sociandum:et ante oculos sacerdotis in altari videtur:tanta est ecclesie unitas in christo ut unus ubique sit panis[c] corporis christi et unus sit calix[d] sanguinis eius. Calix enim quem sacerdos catholicus[e] sacrificat non est alius nisi ipse quem dominus apostolis tradidit. quia sicut divinitas[f] verbi dei vita est: que totum implet mundum:ita licet in multis locis et innumerabilibus diebus[g] illud consecratur corpus non sunt tamen multa corpora christi neque multi calices sed unum corpus christi et unus sanguis cum illo quod sumpsit in utero virginis et quod dedit apostolis. divinitas enim verbi replet[g] illud quod ubique est et contingit et facit ut sicut ipsa una est ita et unum eius corpus sit in veritate. unde animaduertendum est quia sive plus sive minus quis inde percipiat:omnes equaliter corpus christi integerrime sumunt. et generaliter omnes et specialiter unusquisque. Item misterium fidei dicitur quod credere debes quod ibi salus nostra consistat. providens enim nobis dedit hoc sacramentum salutis:ut quia nos quotidie peccamus: et illi iam mori non potest: per istud sacramentum peccatorum remissionem consequamur. Quotidie enim ipse comeditur et bibitur in veritate sed integer et vivus atque immaculatus manet. et ideo magnum et pavendum est misterium: quia aliud videtur et aliud intelligitur. sed cum misterium[h] sit unum corpus et sanguis dicitur figuram panis et vini habet faciente domino: quia non habemus in usu carnem crudam[i] comedere et bibere sanguinem. Item ambrosius. Post consecrationem licet figura panis et vini remaneat tamen nihil est ibi nisi corpus et sanguis christi.

Omnia que[a] cumque[k] voluit dominus fecit in celo et in terra. et quia voluit sic factum est. ita licet figura panis et vini videatur:nihil tamen aliud quam caro

Cum illo.i.ad sermonem christi voce sacerdotis enunciatum panis et vini substantiam in carnem christi sedentis ad dexteram patris in celis transubstantiari ministerio angelorum,unde subditur.summa etc.

x Choros angelorum. adesse scilicet hominibus consecrantibus vel digne vel indigne.
y Summa. i.panem et vinum in corpus et sanguinem christi transubstantiari.
z Unum.scilicet sacrificium scilicet celebrationem et immolationem altaris fieri.
a Ex invisibilibus .i. ex ipsis sacramentis et rebus sacramentorum. sed est quod exponendo subdit, uno inquit.i. uno et eodem momento panis transit in corpus christi ministerio angelorum et in altari videtur per species quasi quod est eius species videtur eo tempore.
b Momento.i. eo tempore quo christus est in quolibet altari totus in celo est vere dicus et homo in presentia angelorum facta omnino tione in verum corpus et sanguinem.io.
c Panis.in transitive id est unum corpus christi ubique est ubi est consecratum: et sic de sanguine.
d Calix.i.quod in calice continetur.

e Catholicus.hinc collige sacerdotem non catholicum corpus domini conficere non posse.s.e.c.proximo.xxiiij.q.i.scisma.
f Divinitas verbi.que est verbum quasi christus qui sub hiis speciebus latet cum ipse est qui mirabilia facit in oculis nostris.
g Replet.donis spiritualibus. h Sed cum misterium. id est quamvis sit misterium unum quod ibi latet.i. christus vel quamvis panis et vinum sit unius rei misterium quod ibi latet.christus tamen corpus et sanguis dicitur propter pluralitatem specierum. i Crudam.s.e.c.forte.

Quid sit sanguis. Casus et corde et ore sumendum est corpus christi:quia super utrumque postem positus fuit sanguis agni paschalis. Secundo dicit quod ad vocem sacerdotis in ipsa hora immolationis aperiuntur celi: et adest chorus angelorum et uniuntur celestia terrenis. Tertio dicit quod idem corpus et sanguis qui datus fuit discipulis conficitur in altari. l Postem. oris et cordis.
m Victima.i.sacramentum victime salutaris. n Repat.i. ad memoriam reducit vel representat. o Moritur.i. eius mors representatur. ut s. e.dum frangitur p Salutem patitur.i. passio representatur et mors facta pro salute populi. q In manus.ut in passione. r Imitatur i.representat. s In ipsa.subaudi, contingat. t Celos.i.per id quod verbo sacerdotis consecratur aditum ad celestia fieri vel panem et vinum id quod super celos est transire.

Omnia quecumque. In prima parte ambrosius probat verum corpus et sanguinem latere sub illis speciebus in altari. In secunda ostendit quod ille idem panis qui ante consecrationem est cibus an

gelorum factus est hominū cibus. Tertio dicit ꝙ idem est corpus qḋ natū est de virgine qḋ pependit in cruce ⁊ positū in sepulchro sit in altari. a Caro. ar. ꝙ panis trāsubstātiat in corpꝰ xp̄i. b Mundi. assumpta. c Sententijs. i. auctoritatibus. d Panis. id est caro xp̄i que dicitur panis humanus.

Quem mandu|cat. pone casum. per c. s̄. e. qui mā|ducant.

f Viuit. s̄. e. sicut iudas

g Finiamꝰ id est consu|mamus.

h In sacramento. qꝛ sacramētū per partes diui|dimus sꝫ nō ipsum corpꝰ.

i Quemadmoduꝫ qꝛ in sacramento.

Vbi pars est. dicūt quidam ꝙ q̄libꝫ pars hostie. licet ipsa integre consecretur cōuertitur in totuꝫ corpꝰ nō ꝑs in ꝑtem. nam alias non video qualiter in fractiōe sumeretur totū corpus sub ꝑte. ⁊ ſm hoc videt̃ vbi ꝑs est ibi ē totū. ⁊ ſm hoc videtur ꝙ pes ⁊ nasus sunt coniuncti qḋ nō credo. ad hoc dicūt ꝙ sī h̄ dicto vbi designat locum vera est. nam in quo|cūqꝫ loco est vna pars corporis dn̄i est ⁊ alia. ⁊ ita erit in corpore glīficato. Si vero dicas vbi id est in quacūqꝫ ꝑte corporis ē pes. est ⁊ oculus. falsa est.

xp̄i ⁊ sanguis post consecrationeꝫ credē|da sunt. vnde ipsa veritas ait ad discipu|los. hec inquit caro[a] mea est pro mundi[b] vita. ⁊ vt mirabilius loquar non alia pla|ne ꝙ que nata est de maria: ⁊ passa in cru|ce ⁊ resurrexit de sepulchro. hec inquam ipsa est. Et ideo xp̄i caro est que pro mū|di vita adhuc hodie offertur: ⁊ cuꝫ digne accipitur: vitam vtiqꝫ eternam in nobis operatur: panem quidem istum quem su|mimus in misterio illū vtiqꝫ intelligo pa|nem: qui manu sancti spiritus formatus est in vtero virginis ⁊ igne passionis de|coctus in ara crucis. panis enim angelo|rum factus est cibus hominum. vnde ip|se ait. ego sum panis viuus qui de celo d̄|scendit. Et iterum panis quem ego da|bo caro mea est pro mundi vita. Ex hijs nāqꝫ duabus sententijs[c] aperte datur in|telligi: qꝛ panis iste[d] ⁊ ille nō duo sed vnꝰ panis ⁊ vna caro proculdubio vnum cor|pus efficitur: illud vere illud sane qḋ sum|ptum est de virgine: qḋ passum est ⁊ se|pultuꝫ: qḋqꝫ resurrexerit ⁊ in celum ascē|dit: ⁊ sedet ad dexteram dei patris ⁊ qḋ est venturum iudicare viuos ⁊ mortuos

Item augustinus ex sermone de ver|bis domini. **Quāuis quotidie manducatur xp̄us tamen ⁊ integer permanet ⁊ viuus.**

Qui manducat[e] me: viuit[f] propter me: nō ergo fratres timea|mus manducare panem istum ne forte fi|niamus[g] illum. ⁊ post qḋ manducemus non inueniamus: manducatur xp̄s viuit manducatus: qꝛ surrexit occisus: nec quā|do manducamus partes de illo facimus ⁊ quidem in sacramento[h] sic fit: ⁊ norunt fideles quemadmodum[i] manducent car|nem vel corpus xp̄i: vnusquisqꝫ accipit ꝑ|tem suam. vnde ⁊ ipsa gratia partes vo|cantur in sacramento. per partes mandu|catur ⁊ manet integer totꝰ: ꝑ ꝑtes mādu|cat̃ i sacro ⁊ manet iteger totꝰ i celo ⁊ ma|net iteger totꝰ in corde tuo. totꝰ enīꝫ erat apud patrem: quādo venit in virginem. impleuit illā nec recessit ab illo. veniebat in carne vt homines eum manducarent ⁊ manebat integer apud patreꝫ vt ange|los pasceret. Item hieronimus in le|

Sed obijcio corpꝰ xp̄i nō est pūctabile. si enīꝫ est in pūcto loci ergo oportꝫ vt repleat aliquātulū locū. assignet̃ ergo ꝙtū. si tantū locuꝫ replet corpꝰ ergo minorē locū replet ꝑs corporis. ꝑpterea meliꝰ videt̃ dicendū ꝙ corpꝰ xp̄i nō circūscribit̃ loco. qꝛ nō est in tāto loco quin in minori loco esse possit. ⁊ ſm hoc nō seq̄tur ꝙ totū ⁊ ꝑs sint in eo|dem loco. Io. l Corporis. i. sacri sub quo latet corpus. m Et eadē rō. nō tn̄ quo ad oīa sꝫ quo ad h̄ qḋ seq̄t̃. n Am|pliꝰ. ꝙ gomor. i. vnā mēsurā. o Minus. qꝛ recipiebat ab eo q̄ habūdabat. p Estimāda. nō tn̄ est quātitas sic estimāda vt

sub miori ꝙtitate minus sit corpꝰ xp̄i ⁊ sub maiori maius. qꝛ vbicūqꝫ ē ꝑs siue dicas pars spēi totū corpꝰ est. siue ꝑs corporis xp̄i. i. pes vel manꝰ totū corpꝰ est. nō tn̄ concēduꝫ est ꝙ oīa mēbra mixta sunt ⁊ vbi caput ibi mixtim pes vel manꝰ. sꝫ vbi ꝑs ibi totū qꝛ nō maiorē locū occupat totuꝫ ꝙ ꝑs: et ecōuerso cū sit quasi spūale qḋ est de omni corpe qḋ surrexit ad imortali|tatem h.

uitico. **Corpus ⁊ sanguinem christi secū|dum se nulli edere licet.**

Hec hac quidem hostia que in xp̄i cō|memoratione mirabiliter fit edere li|cet. de illa vero quā xp̄s in ara crucis ob|tulit: ſm se nulli edere licet. Idem in ſ|mone dominice quinte post epiphaniaꝫ

Corpus xp̄i totum singulis portionibus sin|gulis totum accipiunt.

Singuli autem accipiunt xp̄m dn̄m ⁊ in singu|lis portionibus totus est nec per singu|los minuitur. sed integrum se in singulis prebet. Iteꝫ hylarius papa. **De eodē.**

Vbi pars[k] est corporis[l] est ⁊ totum ea|dem ratio[m] est in corpore domini q̄ in māna qḋ in eius figura ꝑcessit de quo dicitur: qui plus collegerat nō habuit ā|plius[n]. neqꝫ qui minus[o] parauerat ha|buit minus. Non est quantitas visibilis in hoc estimanda[p] misterio: sed virtus sa|cramenti spiritualis. Idem. **Corpus xp̄i quod sumitur ⁊ figura est in specie ⁊ veritas in substātia.**

Corpus xp̄i[q] qḋ sumitur de altari figura est dū pa|nis ⁊ vinum videtur extra. veritas auteꝫ dum corpus ⁊ sanguis xp̄i in veritate in|terius creditur. Iteꝫ ex simbolo ephe|sino[r]. **Carnem viuificatriceꝫ ⁊ ipsius ver|bi propriam factam in altari accipimus.**

Necessarie igitur ⁊ hoc adijcimus in|cruentaꝫ[s] celebramus in ecclesiasti|cis sacrificijs[t] seruiturem ⁊ sanctificamur participes corporis ⁊ preciosi sanguinis xp̄i: non vt cōmunem[v] carnem percipien|tes[x] nec viri sanctificati[y] ⁊ verbo[z] coniun|cti scdm̄ dignitatis vnitatem. sed vere vi|uificatricē ⁊ ipsius verbi propriaꝫ factā.

Item augustinus. **Quomodo māna ⁊ aqua de petra sunt idem cum nostro ci|bo ⁊ potu.**

Inquit apostolus om|nes[a] eandem escam spūalem mandu|cauerunt. spūalem vtiqꝫ eandeꝫ nam cor|poralē aliam: qꝛ illi māna mādu cauerūt nos aliud: ⁊ omnes eūdem potū spūaleꝫ biberunt. aliud illi aliud nos sed specie vi|sibili: qḋ tamē idem[b] est virtute spirituali[c].

Item hilarius de trinitate in li. viij. **Qḋ veritatē dominici corporis ⁊ san|guinis sumimus.**

In xp̄o pater[d] ⁊

Corpus xp̄i ⁊c. i. sacrificiū corporis xp̄i alias falsuꝫ est qḋ dicit veritas J. e. in xp̄o. in fi. s̄. e. di. vtrum.

r Ephesmo. tertio sꝫ vbi nestorius dā|natus ē. vt. xv. di. c. i. ij. ⁊ iij.

Necessarie. incruē|taꝫ. i. nō in spēm cruoris.

t Sacrificijs. i. sa|crificiuꝫ in quo deo seruimus q̄si diceꝫ lꝫ nos seruiētes dō offeramꝰ ei sacrifici|um nō in forma car|nis neqꝫ sanguinis in altari. tn̄ est ibi ve|ra caro xp̄i ⁊ sāguis

v Non vt cōem. i. q̄m cōi vsu. habet̃ ad manducanduꝫ.

x Percipientes. carnē alicuiꝰ viri. io.

y Sanctificati. i. sancti.

z Et v̄bo. nō ꝑ vnio|nem ꝑsone vt dice|bāt quidā heretici: sed scdm̄ dignitatē caritatis ⁊ iusticie. xxiiij. q. iij. quidam v̄. nestoriani.

Inquit. omēs. tā nos ꝙ patres ve|teris testamēti: sꝫ dis|similiter qꝛ illi in fi|gura. nos i v̄itate.

b Qḋ tn̄ ideꝫ. i. si|gnat idē qḋ illud. il|li enī biberūt aquā d̄ petra q̄ fuit signū sanguinis xp̄i.

c Spūali. i. scdm̄ spūalem intellectuꝫ ideꝫ manducauerūt isti spūalit̃ qḋ nos non ꝙ sub māna la|teret corpus xp̄i vt nūc sub spēbus sa|cramētalibus. sꝫ qꝛ manna illud signifi|cabat hoc corpꝰ. s̄. e. reuera.

In xp̄o pr̄. arria|ni dicebāt tres eē substātias i trinitate. xxiiij. q. iij. quidā. v̄. arriani. ⁊ illud qḋ dr̄ in euāgelio ego ⁊ pater vnū sumus dicebāt intelligēdum esse d̄ vni|tate volūtatis sicut cū dr̄ nos sumꝰ vnū cū xp̄o. s. vnitate volūtatis. c̄ istos loq̄tur hic hilariꝰ: ⁊ dicit similitudinē istoꝝ falsaꝫ esse. ⁊ dicit ꝙ alio modo dicimur nos vnū cū xp̄o ⁊ alio mō ipe xp̄s est vnū cū pr̄e. ⁊ illaꝫ diuersita|tē ostēdit ꝑ hūc ordinē verborū cuꝫ dicit. ego sum in pr̄e meo vos in me ⁊ ego in vobis. vt ostēdatur xp̄m esse in pr̄e ſm vnitatē substātie: nos vero su|mus vnū cū xp̄o ꝑ humanā carnē quā assumpsit: ⁊ ipse in nobis vnū est ꝑ ꝑpriam carnē quā in sacramēto eius sumimus. hanc sententiā hilarius ob

xp̄us in nobis[a] vnum in hijs esse[b] nos faciunt si vere carnem corporis nostri xp̄s assumpsit: ⁊ vere homo[c] ille xp̄s est. nos⸗ꝗ vere sub misterio carnem corporis sui sumimus ⁊ per hoc vnū erimus[d]: q2 pater in eo est ⁊ ille in nobis. quomodo eni voluntatis vnitas asseritur[e] cuȝ naturalis[f] per sacramentū proprietas perfectuȝ[g] sacramentum sit vnitatis. Non est humano[h] aut seculi sensu de hijs rebus loquēdum: neꝗ per violentiam[i] atꝗ imprudētem[k] predicationē dictoꝝ celestiū sanitati[l] aliene atꝗ intelligentie impie peruersitas extorquenda[m] est. de naturali[n] enim xp̄i in nobis veritate que dicimus nisi q̄ didicimus ⁊ ab eo didicimus stulte atꝗ impie dicemus. ipse enīȝ ait. caro mea vere est esca ⁊ sanguis meus vere est potus qui edet carnem meam ⁊ bibit sanguinem meuȝ in me manet ⁊ ego in eo. de veritate carnis ⁊ sanguinis non relictus est ambigendi locus. nunc enim ⁊ ipsius domini professione ⁊ fide nostra vere caro ē ⁊ vere sanguis ē: ⁊ hec accepta[o] atꝗ hausta[p] efficiunt: vt ⁊ nos in xp̄o ⁊ xp̄s in nobis sit. est ergo ipse in nobis per carnem. qd̄ autem in eo per sacramentum cōmunicate carnis ⁊ sanguinis simus. ip̄e testatur dicens. vos autē me videbitis q2 ego viuo ⁊ vos viuetis: q2 ego in patre maneo ⁊ vos in me ⁊ ego in vobis. Si volūtatis tantum intelligi vnitatē vellet: cur gradum[q] quendam atꝗ ordinem cōsummande vnitatis exposuit nisi vt ip̄e in patre per naturam[r] diuinitatis nos contra in eo per corporalem eius natiuitatem[s] ⁊ ille rursus in nobis per sacramentoruȝ inesse misteriuȝ credatur: ac si perfecta ꝑ mediatorem vnitas doceretur: cuȝ nobis in se permanentibus ipse maneret in patre ⁊ in patre manens maneret in nobis.

⁊ ita ad vnitatem proficisceremur: cum q̄ in eo[t] naturaliter secūduȝ natiuitatē eternam inest nos quoꝗ in eo naturaliter inessemus ipso in nobis naturaliter permanente. ꝙ autem naturaliter in nobis hec vnitas sit ip̄e ita testatus est. qui edet carnem meam ⁊ bibit sanguinē meum in me manet ⁊ ego in eo. non enim[v] in eo erit nisi in quo ipse fuerit. ei⁹ tamen in se assumptam habens carnem qui suaȝ assumpserat[x]. Item sicut misit me pater viuens et ego viuo[y] per patrem[z]: ita qui manducauerit carnem meam ⁊ ipse viuet per me. quomodo per patrem[a] viuit eodem modo nos per carnem eius viuemus. hec ergo vite nostre causa est ꝙ in nobis deuȝ manentem per carnem xp̄i habemus victuri per eum ea conditione qua viuit ille per patreȝ. Si ergo nos naturaliter secundum carnem per eum viuimus id est naturam sue carnis adepti quomodo non naturaliter scd̄m spiritū in se[b] patreȝ habeat cum viuat ip̄e per patrem. Item hec auteȝ[c] idcirco cōmemorata sunt a nobis q2 voluntatis tantum inter patrem ⁊ filium vnitatem heretici mētientes vnitatis nostre ad deū vtebantur exēplo tanq̄ nobis ad filium ⁊ per filium ad patreȝ obsequio tantum ⁊ voluntate religionis vnitis. nulla per sacramentū carnis ⁊ sanguinis naturalis cōmunionis ꝓprietas indulgeretur: cuȝ ⁊ per honorem[d] nobis datum filij ⁊ permanentem in nobis carnaliter ⁊ nos in eo nobis corporaliter ⁊ inseꝑabiliter vnitis misterium vere ac naturalis vnitatis sit predicandum. Idem. Corpus xp̄i qd̄ sumitur de altari figura est dum panis ⁊ vinum extra videtur. veritas auteȝ dum corpus ⁊ sanguis xp̄i in veritate interius creditur. ¶ Item ambrosius in libro de sacramentis.

secretis verbis ponit vt ait Hieronim⁹ inclytus doctor gallicano coturno extollitur lōgisꝗ periodis inuoluitur ⁊ a locutiōe simpliciū fratrū ꝓcul ē.
a ¶ In nobis vnū. cū enim xp̄s ⁊ pater vnū sint eiusdeȝ substātie ⁊ nature vnitate nos vnū cū xp̄o ꝑ eius carnē quā accepim⁹ ⁊ ip̄e nobiscū vnuȝ sit per carnē nr̄am quā assumpsit. pateȝ ꝙ mediāte xp̄o vnū sum⁹ cū p̄re. h.
b ¶ In hijs eē. i. cū patre ⁊ filio ꝑ hoc scȝ q2 pater ē in xp̄o ⁊c.
c ¶ Homo. extra de hereti. cum xp̄s.
d ¶ Erimus. i. sum⁹ nam quādoꝗ se hȝ ad p̄ns. vt. xxi. di. in nouo. ⁊. ff. de ver. signi. verbum. aliqñ p̄teritū ꝓ futuro vt. l. di. pōderet. aliqñ ponitur p̄sens ꝓ p̄terito. xxxvi. di. sexto die. ⁊ hoc verbū fit: qñꝗ se habȝ ad futurū. ff. ne quis in loco pub. l. ij. §. deinde. ecōuerso aūt ponitur p̄sens ꝓ futuro. j. di. proxi. peruenit ibi vult antixp̄s id est volet.
e ¶ Asseritur. ab ipsis hereticis ariano ⁊ ei⁹ sequacibus q̄ tres substantias in trinitate asserit. vt xxiiij. q. iij. quidam. ver. ariani.
f ¶ Naturalis. i. naturalis ⁊ ꝓpria caro xp̄i sumpta ꝑ sanguinē quē in sacramēto sumim⁹ fit ⁊c.
g ¶ Perfectū. perfectuȝ dicit: q2 vnitas nature erat iter nos ⁊ xp̄ȝ per assumptā nostram carnem. sȝ nō erat perfecta nā per illam nos sum⁹ vniti ei. sed non ip̄e nobis. ⁊ sic per sacramentum altaris perfecta vnitas est inter nos ⁊ eum.
h ¶ Humano. quasi diceret auctoritate dñi volo probare qd̄ intendo non meo ingenio qd̄ illud seq̄tur cursum nature. i ¶ Per violentiam. id est per hanc tantam preuaricationeȝ que recte violentia dicitur. xxvij. di. c. vnio. ⁊. c. relatum. k ¶ Imprudenteȝ. id est incircūspectam ⁊ improuidam locutionē arrianorum qui male interpretantur illud vt in nobis vnum sint sicut tu pater in me ⁊c.
l ¶ Sanitati. id est sanitate vel legatur acquisitiue. id est peruerse sana.
m ¶ Extorquēda. hoc est dicere diuersitas vel peruersitas interpretatōis non est extorquēda a sanctitate dictorum celestiuȝ id est a sanctis dictis celestibus. n ¶ De naturali. id est qd̄ dicimus xp̄i naturam in nobis esse habemus ab eo.
o ¶ Accepta. a xp̄o.
p ¶ Hausta. a nobis sumpta. sed vtrūꝗ verum est. si enim ipse in nobis est per carnem assumptam in se eodem modo ⁊ nos in eo. Item si nos sum⁹ in eo per carnem cōmunicatam similiter. ⁊ ipse est in nobis. vnde dicitur nos econtra id est econuerso in patre scilicet naturaliter quia eiusdem substantie cum patre est ⁊ nō est in eo tanq̄ vas vel liquor in vase vt mentiūtur quidam heretici. vt. xxiiij. q. vlti. quidam. v̄. metagi.
q ¶ Cur gradum. gradum ⁊ ordinate dixit. ego in patre ⁊ vos in me ⁊ ego in vobis. si enim voluntate tantum essemus vnuȝ non oporteret dixisse nisi quia ego ⁊ pater ⁊ vos vnum sumus scȝ per volūtatem nō fecisset gradus dicendo sigillatim vnūquēꝗ. ordo enim ⁊ distinctio nominum multum operatur. ⁊ est si. ff. si quis cau. sed ⁊ si. §. questiuȝ xliij. di. sit rector. in si. extra de rescrip. cū dilecta. nam ⁊ si seru⁹ communis distinctis nominibus dominorum stipulet̄ pro virilibus portionibus eis acquirit̄ si tacitis nominibus ꝓ ea tm̄ parte qua q̄sꝗ dominus est. ff. de stipula. seruo. si cōmunis seru⁹ ita stipuletur
r ¶ Per naturam. sicut eni ipse est vnuȝ cum patre diuinitatis natura ita vnuȝ est nobiscum humanitatis nature. io.
s ¶ Natiuitateȝ. ⁊ ita quoꝗ ipse in nobis sȝ cōsummatius ⁊ plenius ꝑ id qd̄ sequitur. ⁊ sic innuitur h̄ xp̄ȝ esse in nobis per carneȝ in sacramēto cōmunicataȝ ⁊ nos in eo per carnem virginis assumptā sȝ innuitur cōtrariuȝ ibi cū eo qui. vbi dicit̄ ꝙ est i nobis ꝑ carneȝ ibi qd̄ aūt. ꝙ nos sumus i eo ꝑ sacramētū altaris cōmunicati. sed vtrūꝗ pōt esse verū cū h̄ insit eadē caro. s̄. c. omnia. t ¶ Qui in eo. ordo cū nos quoꝗ naturaliter id est per naturaȝ assumptā a xp̄o in virgine vel a nobis in sacramēto in eo scȝ filio inessemus. qui scȝ filius. in eo scȝ patre est naturaliter. i. per naturam diuinā inest. sic enim intelligi debȝ pater est in filio vel filius est in patre id est iste est eiusdē nature vel substātie cum illo ⁊ ecōuerso s̄m natiuitatem id est de patre nascēdo vel s̄m natiuitatē. i. diuinitatē que est natiuitas. in eo scȝ filio.
v ¶ Non enim. vult hoc dicere ꝙ malus nō fiat vnū cum deo per assumptionē corporis xp̄i licet eius id est mali xp̄s hȝ in se carnem assumptam. x ¶ Assumpserat. per incarnationē in virgine.
y ¶ Viuo. hoc est ex patre hȝ viuere qui ex eo natiuitatē hȝ. hō vero nō hȝ natiuitatē a xp̄o sȝ ab hoīe a quo gignitur ⁊ nascitur: ⁊ ideo nō est ibi oīmoda similitudo. z ¶ Per patrē. i. a patre s̄m diuinitatē. a ¶ Quomodo ꝑ patrē. i. sicut xp̄s est vnū cū patre.
b ¶ In se. i. scd̄m naturā diuinā que sp̄us est. quasi diceret quomodo nō habȝ naturā cū p̄re vt sit idē cū eo: ⁊ sic vere dei filius est vnum ⁊ idē cū p̄re vnitate substātie nō volūtatis tm̄. c ¶ Hec aūt. s. supiora.
d ¶ Et ꝑ honorē. id est honorabile sacrm̄ nobis datū a xp̄o in cena

In calice mittit. mouet ambros. q̄stionē q̄re melchisedech obtulit tm̄ panē ⁊ vinū ⁊ nos aquā apponim⁹. sed non soluit. Casus. In p̄ma parte dicit quare aquā in sacrificijs offeram⁹. In secūda cōmēdat sacrificiū m̄tiplici auctoritate b ¶ Obtulit. ex p̄ssum aūt nō est ꝙ obtulerit aquā. p̄sumim⁹ tñ ꝙ ⁊ si nō aquam vino miscuisset. vinū tñ limphatū obtulerit: q̄a p̄hibitū erat sacerdotib⁹ i tēplo ne puꝝ vinū biberēt vñ ap̄ls. nolite iebriari vino ⁊c. siĉr de xp̄o credēdū est q̄a magister est abstinentie. i. q. ij. quā pio.

Quare in sacrificio vino aqua misceatur

In calice mittit[a] vinū ⁊ aqua: s; dicis quō ergo melchisedech panē ⁊ vinuz obtulit[b] q̄d sibi vult admixtio[c] aq̄. bibebāt aūt de ꝯsequēti[d] eos petra. petra autē erat xp̄s. nō imobilis petra q̄ pp̄lm sequebat. ⁊ tu bibe vt te xp̄s sequat. vide misteriū. moyses hoc ē p̄pheta[e]. virga[f] hoc est v̄bū dei. sacerdos v̄bo dei tangit[g] petrā ⁊ fluit aqua ⁊ bibit pp̄ls dei. redūdat aqua in calice. salit[h] in vitā eternā. Itē accipe[i] ⁊ illud ⁊ vide: ⁊ de latere ei⁹ effluxit ⁊ aq̄ ⁊ sanguis. aq̄ vt emūdaret[k] sanguis vt redimeret: q̄re de latere q: vñ[l] culpa inde gr̄a. culpa p̱ feminā gr̄a p̱ xp̄m. Item audi psalmū. vide ꝙ̄ ap⁹ sit celestib⁹ sacramentis dñs pascit me ⁊ nihil mihi deerit ⁊c. virga tua ⁊ baculus tu⁹ ⁊c. virga est impiuz diuinitatis. baculus passio est eterna deitas xp̄i passio tp̄alis. illa creauit[m] hec redemit. parasti in ꝯspectu meo mēsam[n] ⁊ poculū meū inebriās[o] ꝙ̄ p̄clarū est. Itē quotiēscūq; bibis remissiōez peccatoꝝ accipis ⁊ inebriaris spiritu sancto. vñ ⁊ ap̄lus. nolite inebriari vino in q̄ est luxuria s; ipleamini spū sancto. Itē p̄clara ebrietas q̄ p̱ sobrietatē mētis opat. Itē fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra panē nr̄m quotidianum da nobis hodie. sanguine xp̄i pacificata[p] sunt oīa vel in celo[q] ⁊ in terra. sanctificatū est celū[r] defect⁹ est inde dyabolus vbi v̄sat hō quez ille decepit. dixi vobis ꝙ añ v̄ba xp̄i qd̄ offert panis dicit. vbi xp̄i v̄ba deprompta fuerint non iam panis sed corpus dicitur. quare ergo in dominica oratione ait panem nostrū. panem dixit q̄ppe s; epiusion. hoc est supsubstātialē[s]. ¶ Idē in li. viij.

Ueram christi carnem: ⁊ verum xp̄i sanguinem manducamus ⁊ bibim⁹.

c ¶ Admixtio aq̄. iō forte q: fatigati nō puꝝ vinū sed cuz aqua mixtū solem⁹ offerre.

d. ¶ De consequēti. i. satisfaciēti eis petra. vel siĉ tradūt hebrei aqua de petra quā moyses bis p̱cussit saliēs vsq;q̄q; pp̄lz p̱ desertū ambulātē secuta est ⁊ ō petra que est xp̄s salit aq̄ etne vite quā potam⁹ i deserto hui⁹ vite ambulantes q: deseritur a stabilitate hui⁹ mūdi. j. dist. v. ne talē. ibi nō est.

e ¶ Propheta. i. sacerdos xliij. dis. sit rector.

f ¶ Uirga. virga in manu sacerdotis est v̄bum dei in ore sacerdotis. aliter exponit xlv. di. disciplina. g ¶ Tangit i. p̄dicat xp̄m vel tāgit petrā. i. duritiā cordis. h ¶ Salit. i. facit nos salire. i. trāsire. i ¶ Accipe. alia ratio q̄re aqua misceat in sacrificio. k ¶ Ut emūdaret. j. di. iiij. pp̄ter. in fi. l ¶ Quia vñ culpa. q. d. de latere culpa: ⁊ de latere gratia: sed nō de eodē latere. v̄bi gr̄a de latere ade fuit femīa vñ culpa exiuit. de latere vero xp̄i sanguinis ⁊ aqua vnde gr̄a. Gan. m ¶ Illa creauit. hec redemit. s. passio ⁊ fides ei⁹. n ¶ Mensam. id est cōionē corpis tui. Jo. o ¶ Inebriās. i. dās obliuionē delectationū. vt. s. di. xxxv. luxuriosa. Joh. p ¶ Pacificata sunt oīa in terra redēpti sunt hoīes ⁊ p̄nceps mūdi hui⁹ eiect⁹ est foris. in celis chorus angeloꝝ q̄ iā turbat⁹ fuerat p̱ passionē ei⁹ ⁊ resurrectionē spe future reparatōis in noua gaudia surrexit. vt s. e. di. i. hi duo nec vt origenes dogmatizauit p̱ redēptiōe dyaboli passus est xp̄s nec p̱ angelis. sed vt ei⁹ lapsus in restitutiōe hoīs esset reparatus. ⁊ iō dr̄ p̱ angelis fieri dñi qd̄ inde cecidit ex hoīb⁹ reddit. ⁊ iō etiā dicitur pacificata que sunt in celo: q: numeꝝ angeloꝝ diminutū fide passionis sue christus replet. i. hoīes qui peccato deprauati erant suo sanguine redemit: ⁊ ex his ruinā angeloꝝ de⁹ resartit. s. di. i. hi duo.

q ¶ Uel in celo. vel p̱ ⁊ id est anime sanctorū que iam in celis sunt ⁊ sancti qui adhuc sunt in terra ⁊ tūc solū pacificata. i. saluata. vel pacificata. i. homines angelis recōciliati. r ¶ Celū. i. illi q̄ ascēdūt celū sanctificati sunt q̄bus suppletur ruina angeloruz in celis. Joh.

Sicut est verus dei fili⁹ dñs noster iesus xp̄s nō queadmodū hoīes p̱ gr̄am: sed quasi filius[t] ex substantia p̄ris ita vera est xp̄i caro sicut ipse dixit quam accipim⁹ ⁊ verus sanguis eius est potus Itē ego sum inquit panis viu⁹ q̄ de celo descēdi: s; caro nō descēdit de celo. quō ergo descēdit de celo panis viu⁹: q: idez dñs iesus ꝯsors est diuinitatis ⁊ corpis ⁊ tu[v] q̄ accipis carnez diuine ei⁹ substātie in illo participas alimēto ¶ Itē in li. de misterijs.

In sacrificio nō corpalē: s; spūalē escā accipim⁹

In illo sacramēto[x] xp̄s est q: corp⁹ est xp̄i. non ergo corpalis[y] esca sed spūalis. vñ ⁊ ap̄lus de tipo ei⁹ ait: q: patres nostri eādē escā spūalē mãducauerūt. Corpus eni dei est corp⁹ spūale[z]. corpus xp̄i: corpus diuini spiritus[⁊] est. ¶ Idē in sermone de abel ⁊ cayn.

Carnem a xp̄o susceptā ⁊ corpus transfiguratum in altari offerimus.

Si credis[a] a xp̄o carnē esse susceptā ⁊ offeras trāsfiguratū corp⁹ in altari nec tñ distiguis naturā v̄bi ⁊ corpis xp̄i dicit tibi: si recte offeras. recte aūt non diuidas peccasti. ¶ Itē Jero. ad eldibiā.

In cena xp̄s fuit conuiua ⁊ conuiuium.

Nec moyses dedit vobis panez viuū: s; dñs iesus xp̄s ip̄e est ꝯuiua[b] ⁊ ꝯuiuiū[c]. ipse comedēs[d] ⁊ q̄ comeditur[e] ¶ Itē sup̱ matheuz.

In veritate sui corpis ⁊ sāguinis xp̄s suis discipul' p̄nta uit quod melchisedech sacerdos obtulit.

Accipite ⁊ comedite hoc est corpus meū. postꝙ̄ tipicū pasca fuit cōpletū ⁊ agni carnes cum apostolis cōmederat. assumpsit panē q̄ ꝯfortat cor homis ⁊ ad veꝝ pasche trāsit sacramētū. vt quō in p̄figuratiōe eius melchisedech panez ⁊ vinū offerēs fecerat. ip̄e ꝙ̄ in v̄itate sui

s ¶ Supsubstantiale. ⁊ in textu mathei est supsubstātialem id est sup omnē substantiā. s; creatam

Sicut est verus. Quasi fili⁹ exp̄ssiuū est veritatis. nō eni imagine nature veritas obumbrabat. ff. de lib. ⁊ post hu. filio.

v ¶ Et tu q̄ accipis diuine. i. corp⁹ xp̄i accipis diuine substantie vnitum.

In illo sacramento. i. sub illa visibili specie. vel intrāsitiue illud sacramētum. s; sub illa specie: vel illa species etiam suo modo dicitur corpus christi s. e. species.

y ¶ Corporalis. nō ergo posset quis sustentari de eucharistia. arg. contra q̄a etiam de odore saciatur quis ⁊ cōfortatur.

z ¶ Spirituale. id ē spiritum alens.

⁊ ¶ Diuini spiritus. idem repetit. corp⁹ spirituale dicit nō ꝙ sit spiritus: s; q̄a agile ⁊ nullo tēporaliuz egēs inuenit vel distinguit inter corp⁹ xp̄i qd̄ est ecclesia ⁊ corp⁹ sumptum de virgine vt ecclesia dicatur corpus xp̄i spirituale q: sm̄ ꝙ de⁹ ei vnit corpus dicit spirit⁹ dei q: a spiritu sancto est. xxiij. distin. qui episcopus.

Si credis. recte quo ad litterā de cayn. hoc intelligitur sic recte quidem obtulisti. sed recte nō diuisisti q: non simplici corde. vnde ⁊ dicitur de frugibus terre obtulisse: q: eius sacrificiū ꝯtaminatum erat terrena ꝯtagione ⁊ operatione. Judei quoq; recte offerebant: quia deo cerimonias offerebant sed non recte diuidebāt quia noui testamenti intellectum veteris testamēti littera non sequestrabāt. qui ergo in altari patri filiū imolat recte imolat. s; si in eadē p̱sona duas naturas non intelligit nō recte diuidit. io.

Nec moyses. conuiua ysidorus super leuiticum plane videtur velle ꝙ dominus noster seipsum assumpsit per hoc ꝙ hic dicitur assumpsit decīq; discipul' suis. c ¶ Conuiuium. rex sedet in cena turba cinctus duodena. se tenet in manibus se cibat ipse cibus.

d ¶ Comedens. ergo christus comedit seipsum. sed non quo ad effectum: quia non indigebat sicut de baptismo dicitur. j. di. iiij. propter.

e ¶ Et qui comeditur. diceret quis quare assumpsit corpus suum qui nō indigebat Rñ. vt daret alijs exemplum sumendi sicut baptizatus est: licet non indigeret vt daret exemplum baptizandi. vt. j. distin. iiij. p̱ aquam.

Sacerdos. sacrificium. ⁊ ita gerit officium duorum. arg. contra. xvi. q. i. presbiteros.

Tunc eis. cum dixerant iudei ei: quid faciem⁹ ⁊ nos viri fratres ait. tūc petrus: credite eum esse deum quē crucifixistis.

Corporeū. illud māna. i. corp⁹ xpi qd significabaṫ p corporeū māna. s. eo. reuera.

k Tanti. i. tante rei miraculose. s. corporis xpi.

Accesserunt. Casus cōmēdat sacramentū corporis xpi ⁊ nos ad ei⁹ sūptionē inuitat.

l Nemo mādūcat spiritualiter: sꝫ m̄lti sacramētalr licꝫ nō adorauerūt: adoramus qdē humanitatē ei⁹ quadaꝫ veneratōe maiori ꝙ vniuersas creaturas illa tn̄ que dulia est nō latria.

m Adorauerit. argu. h ꝙ mus nō potest accipe corp⁹ xpi arg. s. i. e. q bene sꝫ statim desinit esse.

n Inuenim⁹. quo ad ministeriū.

o Ferebatur. alludit ad id qd dicitur in libro regū. dauid fingens se demēteꝫ manib⁹ ferebaṫ p lutū ciuitatis saulis regis timore. ex quo forte postea dictuꝫ est in legib⁹ ꝙ curator dandus est ei q dicit se demētē causa cognita: ne ppṫ onera ciuilia h fingat. ff. de cur. fu. ob seruare.

Presbiṫ euchari stiā. licet intictā dare causa necessitatis. bro. li. v. c. vt oēs. sed ɔtra. s. eo. cū omne. sanguineꝫ nō pcipitur seruare q: opus esꝫ nimia cautela in eo seruādo. ergo ppter cautelā nō seruatur ne fundaṫ. qn̄q tn̄ pp aliud seruaṫ. j. dist. pri. sabbato.

Qui bn̄ comedeṙit. nec dicēdū est ꝙ mus sumat corpus dn̄i. nā statim desinit esse sacr̄m ex q ab eo tangiṫ. si tn̄ dicaṫ ꝙ sumat nō est magnū incōueniēs cū sceleratissimi homines illud sumāt. sed. B. non ɔcedit ꝙ ab eo sumi possit: sed statim desinit esse sacramētū. sed iteꝫ nō posset ɔsecrari quia nō est ibi iam panis: immo tm̄ species. sed nūquid desinit esse sacramētuꝫ si trāsit sup illud corp⁹ mus vl aranea: non credo ꝙ desinat esse sacramētū.

r Triginta dies. secus in vino. s. e. si per negligentiam.

Dilectiōe. ꝙ male dicit. culpa enī similis est mala discere ⁊ docere. C. de malefi. culpa. imo ⁊ hmōi pueri exheredādi sunt si pter volūtatē parētū vel mimis vel arenarijs se sociāt. vt in auṫ. vt cum de ap. co. §. causas. col. viij.

t Infami. tales eniꝫ infames sunt. ff. de his q no. infa. l. ij. §. ait ptor. ⁊ hic loqtur de notorio ⁊ manifesto infami cui non est impartienda eucharistia. idem est dicendum de quolibꝫ existēti in mortali crimine notorio. xxiij. q. v. placuit.

corporis ⁊ sanguinis repsentaret. Idē in libro de mēbris dn̄i. Xps idē est sacerdos ⁊ sacrificiū.

Sacerdos dei patris ɔ: fili⁹ dei ſm humanitatem in qua se p nobis acceptabile sacrificiū deo obtulit: vt sit ipse sacerdos q est sacrificiū. Itē aug. de vtilitate agēde penitētie. Iudei credētes biberunt sanguinē quē in cruce fuderūt.

Tunc eis petrus annūciauit eū colēdū queꝫ crucifixerūt vt ei⁹ sanguinē biberent credētes queꝫ fuderūt seuiētes. Item in epistola ad hireneū. Corp⁹ qd ex virgie sumptum est a fidelib⁹ accipiatur.

Corporeū illud māna nūc est tanti res miraculi q: venit qd pfectum est. pfectus aūt panis de celo corp⁹ est ex virgie. Idē in psalmo. xxxiij. omeli. ij. Verū xpi corp⁹ verūq ei⁹ sanguineꝫ quotidie accipim⁹.

Accesserūt ad iesuꝫ iudei vt crucifigerēt. nos accedamus vt corp⁹ ei⁹ ⁊ sanguinē accipim⁹. Itē ve magnus de⁹ ⁊ magna misericordia ei⁹ q nobis dedit mādūcare corp⁹ suū in quo tanta ppessus est ⁊ sanguineꝫ suum bibere. Itē in psalmo. xxviij. ad iudeos. Iaꝫ securi bibite sanguinē quē fudistis. Item in psalmo. lxxv: Ipsuꝫ sanguinē quē per insaniā fuderūt p grām biberūt. Iteꝫ in psalmo. xxvij. De carne marie carneꝫ accepit. ⁊ ipam carnē ad mādūcandū ad salutē dedit. nēo aūt illā carnē mādūcaṫ nisi pri⁹ adorauerit. itē i psal. xxxiij. dauid ferebaṫ māib⁹ suis: manib⁹ suis nēo portaṫ quō intelligaṫ i ipso dauid ſm litterā nō inuenimus. in xpo aūt inuenim⁹. ferebatur enī xps manib⁹ suis qn̄ cōmendās ipꝫ corp⁹ suū ait: hoc est corp⁹ meū. ferebaṫ enī illud corp⁹ in manibus suis. Idē sup Iohānē tractatu. xxxv. Quonꝫ biberūt sanguinē quē fuderūt desperauerūt. Idē in psal. liiij. Iudei pascebātur tanqꝫ de pena dn̄i ⁊ nos de cruce domini pascimur: q: corp⁹ ipsi⁹ mādūcam⁹ habēt ergo impij epulas suas. habent ⁊ pij suas: beati q esuriūt ⁊ sitiūt iusticiam. Item ex ɔci. guarmaciensi. Pro infirmantib⁹ eucharistia sp debet esse parata.

Presbiter eucharistiam⁹ sp habeat paratā: vt qn̄cūq qs infirmat⁹ fuerit statim eū cōicet: ne sine cōione moriatur. Itē ex ɔci. aurelian̄. Que sit penitentia ei⁹ qui nō bene sacrificium custodit.

Qui bene nō custodierit sacrificiuꝫ ⁊ mus vel aliud aliqd aial illud comederit. xl. dieb⁹ peniteat. q aūt pdiderit illud in ecclesia: aut pars ei⁹ ceciderit ⁊ non inuenta fuerit. xxx. dies peniteat. Itē ciprian⁹ euaritio cū fratrib⁹ suis salutem. Magis ⁊ histrionib⁹ sacra non cōmittunṫ misteria.

Pro dilectio ne tua ɔsulēdū me existimasti frater carissime qd mihi videatur de histriōe ⁊ mago illo q apud vos ɔstitut⁹ adhuc in artis sue dedecore ɔseuerat. ⁊ magister ⁊ doctor nō erudiēdorū: sꝫ pdēdorꝫ puerorꝫ id qd male didicit ceteris q insinuat an talib⁹ sacra cōio cum ceteris xpianis debeat dari. aut nobiscū debeat cōicare. puto nec maiestati diuine nec euāgelice discipline ɔgruere: vt pudor ⁊ honor ecclesie tā turpi ⁊ infami ɔtagione fedetur. Itē ex ɔcilio cartaginēsi. iiij. Post cōuersionē nō est deneganda grā cōionis.

Scenicis atq histrionib⁹ ceterisq p̄sonis hmōi vel apostaticis ɔuersis vel reuersis ad deum grā vel recōciliatio non negetur. Item ex ɔcilio vrbico. Presbiter in altari missaꝫ nō celebret in quo eodem die episcop⁹ celebrauit.

In altari in quo episcop⁹ missam cantauit. p̄sbiter eodē die aliā celebrare nō psumat. Itē ex cōci. lugd. Tpa feriādi in missa sunt laicis nūciāda.

Pronunciādū est vt laici sciāt tpa feriandi p annū. i. oēm dn̄icaꝫ a vespera vsq ad vesperam ne a iudaismo capiant. feriādi vero p annū iste sunt dies natalis dn̄i: sancti stephāi: sancti iohānis euāgeliste: innocētum: sancti siluestri: octaua dn̄i theophanie purificatio sancte marie: ⁊ sanctū pasca cuꝫ tota ebdomada. rogationes trib⁹ diebus. ascēsionis dn̄i. sancti dies penthe. sancti iohannis baptiste. xij. apostolorꝫ marie sanctorū petri ⁊ pauli q mūdū sua pdica

In altari. n̄ psumat. p pter solā epi reuerētiā nisi licētia epi vel necessitate vrgēte. ⁊ h vbi pficit eps. alias s. vij. q. i. nihil.

Pronūciandū. que festiuitates sint celebrande ⁊ qn̄ ɔndit. ⁊ iō inṫ sacramenta tractat de solēnitatib⁹ istis: q: sacramentorꝫ loco habentur: q: repsentāt passiones eorꝫ. martiū. ppṫ quos sūt.

b Vsq ad vesperaꝫ. hic habes qn̄ incipiat dies sꝫ canones. s. a vespa. vt ex de fer. c. i. ⁊. ij ⁊. lxxv. dis. q a patrib⁹. aliud obtinet sꝫ leges: q: ſm leges incipit in media nocte. vt. ff. d ferijs. more. vt no. de hoc supra illo. c. ꝙ a pb̄r⁹ hodie q ad iudiciū p tēditur dies vsq ad tenebras. Di. iij. ex ɔ ofi. dele. ɔsuluit. Sed tn̄ not. ꝙ iceptō ista nō hꝫ locum quo ad oīa nā ſm hoc iope comedere mus carnes in die veneris vīi die ꝙ quo ad solutiōes faciendas q ad carnes comedēdas dies incipit a media nocte: ⁊ terminaṫ in aliā mediā. ⁊ maxime q: hoc dicit lex: ⁊ hoc habet ɔsuetudo licet quo ad solutiōes distinguāt quidā inter clericos ⁊ laicos qd nō approbo. pterea nota ꝙ dies qn̄q incipit a meridie ⁊ terminaṫ in aliā. ⁊ hec forte cōputatio est magis vera cū ɔtineat occasum ⁊ ortū signorꝫ. Itē dies qn̄q cōputaṫ de momēto ad momētū. ff. de mino. denique. §. mino: ē sed ꝙ ad esum carniū cōputaṫ dies a vespera vsq ad diluculū. vt. j. e. de esu. io.

c Theophanie. i. epiphanie. i. appa

tione illumīauerūt. sancti laurētij assumptio sancte marie. natiuitas[o] sancte marie virginis. dedicatio sancti michaelis archāgeli. dedicatio cuiuscunq; oratorij. et oīm sanctorum. et sancti martini. et ille festiuitates[e] quas singuli episcopi in suis episcopatib⁹ cū pplo collaudauerint: q̄ vicinis tm̄ circūmorātib⁹ indicēde sunt non generaliter[f] oīb⁹. relique vero festiuitates ꝑ annū nō sunt cogēde ad feriādum nec ꝓhibende. Indictū vero ieiuniū qn̄ fuerit denūciatū ab oīb⁹ obßuet. ¶ Itē ex ꝯcilio tol. iiij. In sanctoꝝ solennitatibus diuinis officijs nō saltatiōib⁹ vl' canticis ppl'i debēt vacare.

Irreligiosa ꝯsuetudo est quā vulgus ꝑ sanctorū solēnitates agere ꝯsueuit. ppl'i qui debēt diuina officia attēdere saltatiōibus[g] turpib⁹ inuigilāt. cantica nō solum mala canētes: sꝫ religiosoꝝ officijs ꝑstrepūt[h]. hec eteni vt ab oīb⁹ ꝓuincijs depellatur sacerdotū et iudicum a ꝯcilio sancto cure cōmittit. ¶ Itē ex ꝯcilio aurelian. Ante ascēsionē dn̄i trib⁹ dieb⁹ letanie celebrēt.

Rogatiōes[i] .i. letanias an̄ ascēsionē dn̄i placuit celebrari. ita vt p̄missum triduanū ieiuniū in dn̄ice ascēsiōis solennitate soluat: ꝑ qd̄ triduum serui et ancille ab ope relaxent quo magis plebs[k] vniuersa ꝯueniat quo triduo oēs abstineāt et etiam quadragesimalib⁹ cibis vtant. ¶ Itē ex cōcilio eodē. Ep̄us die dn̄ico nō desit ecclesie.

Episcopus si infirmitate nō fuerit impedit⁹: eccl'ie cui ꝓxim⁹ fuerit: die dn̄ico deesse[l] nō debet. ¶ Itē ex eodē. Hos dies ciuib⁹ in villa celebrare nō licet.

Nulli ciuiū vnq; pasce natalis dn̄i vl' quadragesime solēnitatem in villa[m] liceat celebrare: nisi quē infirmitas ꝓbabit tenuisse. ¶ Itē ex eodē. Ante solēnitatē pasche. xl. ē ce lebrāda.

A Sacerdotibus[n] oīb⁹ decretum est: vt an̄ pasche[o] solennitatē nō quīquagesima: sed quadragesima teneat. ¶ Itē ex concilio martini pape. Quinta feria vltime septimane q̄dragesime ieiuniū solui nō licet.

Non liceat q̄nta feria fratres nouissime septimane ieiuniū[p] soluere et oēm exhonorare[q] quadragesimā sed sincere abstinētes totā quadragesimā ꝑtexere. ¶ Itē ex cōcilio laodicensi. De eodē.

Non oportet in quadragesima q̄nta feria vltime ebdomade ieiuniū dissolui: et totam quadragesimam inhonorari sed ꝑ totos[r] dies q̄dragesime ieiunare et escis abstinētie cōuenientib⁹ .i. aridiorib⁹ vti ¶ Itē ex cōcilio agathēsi. Exceptis dieb⁹ dn̄icis in. xl. nō soluatur ieiunium.

Placuit vt oēs[s] ecclesie exceptis diebus dn̄icis in quadragesima etiam die sabbati[t] sacerdotali[v] oratiōe et discretiōis cōtione[x] ieiunēt. ¶ Item ex cōcilio niceno. Nec in die dn̄ico nec in dieb⁹ pēthecosten in orōne genua flectantur.

Quoniā sunt[y] in die dn̄ica q̄dam ad oratione genua[z] flectētes: et in dieb⁹ pēthecostes. ppterea vtiq; statutū est a sancta sinodo qm̄ cōsona et cōueniēs ꝑ oēs ecclesias custodiēda cōsuetudo est vt stātes ad orationem vota dn̄o reddamus. ¶ Item leo papa. iiij. Quo tp̄e ab esu carniū sit abstinēdū.

De esu carniū apud nos vetustissima et nō iꝓbāda traditio semꝑ est tenēda. vt a cene termino q̄ fit i p̄ncipio noctis quarte ferie[a] q̄ lucescit in quarta feria vsq; in diluculū q̄nte ferie: et similiter a cena noctis sexte ferie q̄ lucescit in sexta feria nō impleāt ieiunatio vsq; ad sabbati lucē quātum de diei parte aliq̄s ieiunare maluerit[b] vl' debuerit[c] ꝓtēdat. ¶ Itē grego. dilectissimis ciuib⁹ rome. Nec die sabbati est feriādū: nec die dn̄ico lauacrū est ꝓhibēdū

Peruenit ad me quosdā ꝑuersi spiritus hoīes praua inter vos aliqua et sancte fidei aduersa seminasse. ita vt die sabbati aliq̄d oꝑari ꝓhiberēt. quos q̄d aliud nisi antixp̄i p̄dicatores dixerimus q̄ veniēs[d] diē sabbatū atq; dn̄icum ab oi faciet ope custodiri. q2 enim mori se et resurgere simulat haberi in veneratiōe[e] vult diē dn̄icū: et q2 pplm iudaizare cōpellet. vt exteriorē legis ritum reuocet et sibi iudeoꝝ ꝑfidiā subdat coli vult sabbatum[f]. Aliud q̄q; ad me ꝑlatum est vobis a ꝑuersis hoīb⁹ esse p̄dicatū vt dn̄ico die null⁹ debeat lauari. et q̄dē si ꝑ luxuria et ꝑ voluptate q̄s lauari appetit hoc fieri nec reliquo quolibet die cōcedim⁹. si aūt ꝑ ne

ritionis. theos enim deus phanos apparitio qn̄ .s. stella apparuit q̄ duxit magos. d ¶ Natiuitas. de ꝯceptiōis festo nihil hic dr̄: q̄a celebrādū nō est. sicut in multis regiōib⁹ fit. et maxime in anglia. et h̄ est ratio: q̄a in peccatis ꝯcepta fuit sicut et ceteri sancti excepta vnica ꝑsona xp̄i. silr̄ de ānūciatiōe sancte marie nihil dicit cū tm̄ sit celebre festū.

e ¶ Festiuitates. sed de q̄bus festiuitatib⁹ hoc intelligis: q2 sancti aut sūt canonizati aut nō. B. intelligit de canonizatis: q2 dicit q ep̄us cū suis clericis q̄tum ad suā diocesim pōt sctm̄ canonizare: qd̄ nō credo. ex̄ de venera. san. c. i. in fi. sꝫ exaudio d̄ canonizatis qui non h̄nt vigilias.

f ¶ Nō generalr̄. ar. q ꝑticularia decreta ep̄i p̄nt cōdere leges et canones ꝯstituere et ꝯsuetudies inducere suādas in parrochijs suis in subditos suos consensu eoꝝ dē sine p̄ntia pape vl' ei⁹ legati. vt. xi. di. catholica. xxv. q. vi. ab isto.

Irreligiosa. saltationib⁹. s̄. e. dis. i. qui die.

h ¶ Perstrepūt. hoc lꝫ sit mortale nō inducit depositionē. vt. s̄. v. q. iiij. in loco.

Rogationes. i. letanias. s̄. di. lxxvi. §. nō autē. et. c. scire ꝯtra vbi dr̄ q int pascha et pēthecosten nō sit ieiunādum sꝫ qd̄ de ieiunio hic statuitur nō p̄cipit sed suadet. nam tp̄e illo vna q̄q; ꝓuincia habūdat in suo sensu. vt. lxxvi. di. vtinā. xij. distin. illa.

l: ¶ Plebs. et ita serui sunt de plebe.

Episcop⁹ deesse. ar. q ep̄s dieb⁹ dn̄icis in episcopali ecclesia diuinis officijs debeat interesse. in q̄ sacerdotali more p̄cipit residere. vt. vij. q. i. ꝑuenit ad nos. et q cogēdus sit apud eccl'iam cum clericis suis cōiter habitare vt dixi. xli. di. ep̄s vilē.

Nulli. in villa. tūc enī ad maiorem eccliam ꝯueniūt oēs. vt. s̄. eo. dist. i. si q̄s etiā extra.

A Sacerdotib⁹. i. ep̄is i ꝯcilio cōgregatis. o ¶ Pasche. j. s̄. di. iiij. denicq;. et. c. q̄dragesima. h̄ de ieiunio gn̄ali qd̄ oīb⁹ iniūgit. ibi de speciali qd̄ clericis suadet. iꝫ mo lō nō ē seruāda q̄nq̄gesima q2 fuat tur p⁹ pasca.

Non lꝫ. ieiunius q2 dn̄s surrexit d̄ cena et lauit pedes discipuloꝝ et iterū rediit ad cenam. volūt q̄dā ad similitudinem dn̄i etiā pedes aliis ablueret comedere bis et talis ꝯsuetudo reprobat.

q ¶ Exhonorare. ar. q nihil reputat ieiunasse q̄ vnū diē n̄ ieiunat. C. ad sill. l. vl. vij. q. i. nihil.

Non opꝫ. sꝫ ꝑ totos. i. oēs exceptis dieb⁹ dn̄icis. ar. xxx. di. si q̄s p̄sbit. j. di. v. q̄dragesima.

Placuit. vt oēs. nō comedāt.

t ¶ Die sabbati. pascal' supple ne forte ob insignē solēnitatē videret ieiunium tūc soluēdū.

v ¶ Sacerdotali. finita hora nona.

x ¶ Cōiōe. s. ꝑcepta. i. nō debent comedere nisi prius celebratis missaꝝ officijs et vespertinis. s̄. e. di. i. solēt. M.

Quoniā. sunt. s̄. di. xxx. si q̄s p̄sbiter. s̄. xxvi. q. vij. sacerdos. j. so. ibi dies remissiōis vocātur dies ieiunioꝝ

z ¶ Genua. s̄. di. lxxvi. §. nō aūt. et. c. scire. Ioh.

De esu. quarte ferie. de quarta feria est ꝯsiliū. de sexta p̄ceptū.

b ¶ Maluerit. sed nō tenet ad hoc.

c ¶ Uel debuerit. cū tenet ad hoc ex iniūcta p̄nia. et ita est ar. q possumus carnes comedere i die sabbati. nā ponit i ꝯpōe nostra tādiu abstinere in die sabbati q̄diu voluerimus. sed ꝯ. j. c. ij. sed illud est ꝯsiliū. ꝯsuetudo ita interꝑtat. ex̄ de obser. ieiu. ꝯsiliū. §. itē de illis. nec enī sabbatū est int ieiunia legitima. vt. j. c. ieiunia. io.

Peruenit. q̄ veniēs. s. antixp̄s. e ¶ In veneratiōe. vult. i. volet. nota ꝑ minima certitudine hoc poni p̄sens ꝑ futuro. et no. de hoc. s̄. xxiij. q. i. parat⁹. j. di. iiij. qn̄ quis.

f ¶ Sabbatū. s̄. di. xli. q̄sq̄s. s̄. dis. lxxxi. nō oportet. ioh.

cessitate corpis hoc nec die dñico ꝓhibemꝰ. ¶ Itē inno. papa. Ob reuerētiā sepulture dñice sabbato ieiunare debemꝰ

Sabbato vero ieiunandum[g] esse ratio euidentissima demonstrat. Nā si diē dñicā ob venerabilē resurrectionē dñi nostri iesu xp̄i non solū in pascha celebramꝰ. verū etiā p singulas ebdomadas ipsius diei imaginē frequētamꝰ. ac sicut sexta feria ꝓpter passionē dñi ieiunamꝰ: sic sabbatū pmittere non debemꝰ. qm̄ intra tristitiā ꝛ letitiā tpis illiꝰ videt̄ esse inclusū. nā vtiqꝫ ꝯstat apl'os biduo isto ꝛ in merore fuisse: ꝛ ꝓpter metū iudeoꝝ se occultasse. qd̄ vtiqꝫ nō dubiū est intantū eos ieiunasse biduo memorato. vt traditio ecclesie habeat isto biduo sacramētū penitus nō celebrari[h]. q̄ forma etiā p singulas tenēda est ebdomadas ꝓpter ea qd̄ cōmemoratio diei illius semp est celebrāda. qd̄ si putat semel atqꝫ vno sabbato ieiunādū. ergo ꝛ dñica ꝛ sexta feria semel i pascha erit vtiqꝫ celebrāda. ¶ Itē melchiades papa. Die dñica ꝛ q̄nta feria non est celebrandum ieiunium.

Ieiuniū dñici diei ꝛ q̄nte ferie nemo celebrare debet vt inter ieiuniū xp̄ianoꝝ ꝛ gētiliū ꝛ veraciter credētiū ꝛ infideliū atqꝫ hereticoꝝ vera ꝛ nō falsa discretio[i] habeat̄. ¶ Item ex concilio habito presente cesario augustano. De eode.

Nequis ieiunet die dñica causa timoris[k] aut psuasionis. nec quadragesimaꝝ diebꝰ ab ecclesijs fideles desint. nec habitent in cubiculoꝝ latibulis ac mōtiū q̄ in suspitiōibus[l] pseuerāt. sed exemplū ac p̄ceptū custodiūt sacerdotū. ꝛ ad alienas villas agēdoꝝ ꝯuētuū causa nō ꝯueniāt ab vniuersis episcopis dictū est anathema sit q̄ hoc cōmiserit. ¶ Item ex dictis sancti appolonij. Quarta ꝛ sexta feria nō sunt soluēda ieiunia.

Ieiunia sancte legitima. i. quarta ꝛ sexta[m] feria nō sunt soluēda[n]: nisi grandis aliqua necessitas fuerit. q: quarta feria iudas traditionē dñi cogitauit. ꝛ sexta feria crucifixus est saluator. videbitur ergo q̄ in his diebus sine necessitate soluerit statuta ieiunia vel cū tradēte tradere saluatorē[o] vel cū crucifigētibus[p] crucifigere. die autem dñica nihil aliud[q] agendū est nisi deo vacādū. nulla opatio in illa die sancta agatur nisi tm̄ hymnis ꝛ psalmis ꝛ cāticis spiritualibꝰ dies illa trāsigat̄. ¶ Itē innocētiꝰ papa. Quinta feria vltime ebdomade quadragesimalis penitētes remissionē accipiūt.

De penitētibꝰ vero qui siue ex grauioribꝰ cōmissis[r]: siue ex leuioribꝰ penitētiā gerūt. si nulla interueniat egritudo[s] q̄nta feria ante pascha eis remittēdum[t] esse romane ecclesie ꝯsuetudo demonstrat. ceterū de pōdere extimādo[v] delictoꝝ sacerdotis est iudicare. vt attēdat[x] ad ꝯfessionē penitētis: ꝛ ad fletꝰ atqꝫ lacrimas corrigētis. Sane[y] si q̄s in egritudinē inciderit: atqꝫ vsqꝫ ad desperationē vite deuenerit: est ei ante tēpus[z] pasche relaxādū ne de seclo absqꝫ cōio ne decedat. ¶ Itē fabianꝰ papa orientalibus episcopis. Singulis annis vltime ebdomade q̄dragesime nouū crisma cōficiat̄.

Litteris vestris inter cetera. incertū inuenimꝰ quosdā regionis vestre episcopos a vestro nostroqꝫ ordine discrepare ꝛ nō p singulos[a] annos in cena dñi crisma ꝯficere. Errāt aūt q̄ talia excogitāt. ꝛ mente vesana potiusqꝫ recta sentiētes hec facere audēt. sicut enim ipiꝰ diei solēnitas p singulos annos est celebrāda: ita ipius sancti crismatis ꝯfectio p singulos annos est agēda: ꝛ de anno[a] in annū renouāda: ꝛ fidelibꝰ est tradēdū: q: nouū sacramētū est ꝛ p singl'os annos in tā dicta die innouādū ꝛ vetus[b] in sanctis ecclesijs cremādū. Ista a sāctis[c] apl'is ꝛ successoribꝰ coꝝ accepimꝰ: ꝛ vobis tenēda mādamꝰ. ¶ Itē eusebiꝰ papa. Seruet̄ ab oībꝰ festiuitas inuētiōis sancte crucis.

Crucis[d] dñi nostri iesu xp̄i q̄ nup nobis gubernacla sancte romane ecclesie tenētibꝰ q̄nto nonas maij inuēta est in p̄dicto calēdaꝝ[e] die inuentiōis festū vobis solēniter celebrare mādamꝰ. ¶ Item alexā. papa q̄ntus a petro. Quare sit institutuz vt aqua sale cōspersa sanctificet̄.

Aquā sale[f] cō spersam pplis bñdicimꝰ vt ea cūcti aspsi sanctificētur[g] ꝛ purificent̄ qd̄ ꝛ omnibus sacerdotibꝰ faciēdū esse mādamꝰ. Nā si cinis vitule aspersus pplm sanctificabat...

Sabbato vero ieiunādū. s̄. di. xij. illa. ꝯtra. so. h̄ nō obtinet. vl' dic vt ibi dixi. b ¶ Nō celebrari. sacramētū corpis ꝛ sanguinis dñi. s̄. di. i. vi sum. s̄. s̄. distin. ij. iteratur ꝯtra. sed fm̄ hāc exceptionē illa. c. intelligunt̄. i ¶ Ieiuniū. discretio s̄. di. lxxvi. vtinā. ꝯtra so. ꝓhibet̄ hoc fieri in ꝯtēptum diei alias semp ieiunare nō reprobare: vt ibi. sed quare potiꝰ de his diebꝰ q̄ de alijs. cū ieiunare in ꝯtēptū diei cuiuscūqꝫ sit mortale peccatū. dic q: iō q: maioris venerationis sunt q̄a illis duobꝰ diebus fecit deꝰ q̄cq̄d isigne fecit fere. vt. lxxv. di. c. p. fere dixi. q: die iouis celos ascēdit. io. k ¶ Ne quis. causa timoris. al'. tumoris scilicꝫ q: aliq̄s incutiat timorem alicui nisi ieiunet tali die. l ¶ In suspitiōibus. hereseos. m ¶ Ieiunia. ꝛ sexta. addita secunda feria. xi. q. iij. d illis. s̄. di. lxxxij. presbiter. n ¶ Soluēda. ab his q̄ ad h̄ voto vel penitētia sunt astricti vel dic q: hoc fuit i p̄mitiua ecclesia necessitatis. hodie vero ꝯsilij. H. ꝛ. B. o ¶ Saluatorē. s̄. xi. q. iij. abijt. p ¶ Crucifigētibus s̄. di. iiij. qui his. q ¶ Nihil aliud. C. de fer. l. iij. s̄. sed dic legē succūbere. io. r ¶ De penitētibus. Cōmissis. mortalibus tn̄. grauiora eni appellat valde enormia. leuiora minꝰ enormia. al's cēt s̄. xxvi. q. vi. c. vl. s ¶ Egritudo. quo casu nullo tpe ē deneganda cōio. vt no ta. ꝛ legit̄ di. pri. c. ꝓsoiter. sed pone q: q̄s agat septēnē penitētiā. nunquid in his septē annis. in quolibet anno in cena dñi ds̄ in eccl'ia introduci. vel si debet. a quo. vtrū tm̄ ab episcopo seu pb̄ritero dicit q̄dā q: post pmā expulsionē vsqꝫ ad vltimaꝫ quaꝝ vtraqꝫ ds̄ tā tū p epm̄ fieri ꝛ so. t simpler pōt ei q̄li bet anno in cena dñi recipere in ecclesia. ꝛ post octauas de ecclesia expellere de hoc. l. di. in capite. xxvi. q. vi. c. i. s̄. di. i. in cena. Itē quare hoc magis fit in die iouis q̄ in alia die eiusdē septimane? iō q: eodē die idē captꝰ fuit ꝛ ligatꝰ fuit: ꝛ eiꝰ ligatio absolutionē nostrā opata est. vel pōt dici q: iō q: ipse eodē die pedes discipuloꝝ lauit. vnde ideo eadem die fit vt pedes. i.

affectus nostros lauet a peccatis. iuxta illud q̄ speciosi pedes euāgelizantium ꝛc. de peniten. distinctio. i. potest. t ¶ Remittendum id est absoluēdo recōciliando eucharistiā ꝯcedēdo. l. di. penitētes. v ¶ Extimādo. arg. xxiij. q. viij. occidit. io. x ¶ Attēdat. s̄. xxvi. q. vij. de his. y ¶ Sane. exponit qd̄ dixerat in verbo egritudo ꝛc. z ¶ Ante tempus. i. añ q̄ntam feriam q̄ est añ pascha a ¶ Litteris. ꝛ nō per singulos. s̄. de pe. di. iij. c. sexties. ꝛ. lxiij. distin. §. i. ꝛ. c. agathosa. s̄. di. xcvi. cū ad verū. i. di. pr. omni tempore. ꝛ. c. presbiteri. Io. b ¶ Et de anno. i. di. iiij. si quis de alio. q ¶ Et vetus nota vetꝰ dicitur q: corona anni nō excedit sic ꝛ no uū d: nimo nisi qd̄ nō excedit ānū. vt xxxv. q. viij. c. i. ꝛ arg. ff. de pub. ꝛ vect. l. vl. §. quotiēs ꝛ. ff. de vino tri. l. vetꝰ. c ¶ Ita a sanctis. s̄. xi. dist. c. eccl'asticaꝝ. d ¶ Crucis. ꝛ q̄ri pt q̄re sestū crucis celebremꝰ i q̄ dñi fuit debonestatꝰ ꝛ ibono ratꝰ ꝛ ū festū azime: i q̄ fuit honoratus. ꝛ dicimꝰ q: laus exhibita dño in asina fuit mūdana d q̄ nō ē curādū xxij. q. ij. si q̄s de pe. dist. iij. q̄d q̄. ds̄ debo nestatio i cruce fcā fuit nostra redēptio e ¶ Calēdariū i. q̄nta die añ nonas ꝛ ipso p̄ie ponit̄ h̄ calendaꝝ: q: nm̄ pmꝰ dies d: calēde. f ¶ Aquā sale. q: p aquā ꝯfessio p salē amaritudo significat̄ ꝛ morbo. vñ h̄ ē mixtura: vñ geminꝰ ꝓcedit ptus. diuisio. l. delictoꝝ ꝛ ortus virtutū ꝛ bonoꝝ opeꝝ. xxij. q. ij. cū renūciat̄. hec designata est p mixtionē. inde q̄ cōfessio d: ꝛ thamar q̄ amaritudo d: vñ phares diuisio. ꝫ arā orꝰ geminꝰ. i. partꝰ ꝯuenit. b.

g ¶ Sanctificent. q. d. licet quod aqua bñdicta dicat̃ ppłm sanctificare vł mūdare h ¶ Sanctificabat. tūc enim sanguis vitule fuit remissio peccatorum. vt. xij. q. ij. gloria. i ¶ Atq̃ mundabat. a venialib⁹. s. di. l. in capite. j. di. iiij. nequaq̃. nā sacrificiis venialia delent̃. s. di. ij. cū omne. de pe. di. iij. de q̃tidianis. nam si qua tūc habebāt mortalia erant. de penitentia. distinc. vi. capi. i. circa medium.

k ¶ Per heliseum. inde est q̃ cum aqua exorcizet̃ dicit sacerdos: deus qui per heliseum prophetam salē in aquam mitti iussisti.

l ¶ Et coinq̃natos. venialib⁹ tm̄.

n Osse. pastoris. vnde r liber ille in quo tradit plura documenta ecclesie liber pastorū intitulatur.

n ¶ A capite. cū hoc iubet. argu. insti. de satisdatio. in fine. s. distin. xi. nolite.

o Celebritatem. p̄decessores. in legibus enim secularib⁹ posteriores trahunt ad se p̄ores. in diuinis hoc non fit sed ecōuerso potius. argu. disti. l. domino. i fi. M. sz. b. secus h̄ intelligit.

p ¶ Primi mensis. id est aprilis qui ē primus mensis s̄m hebreos. vt. lxxvi. distin. §. p̄mū vero.

q ¶ Usq̃ ad xxi. diem. intelligas hoc de mense lunari non solari. in illa enim lunatione sp̄ est pascha vsq̃ ad. xxi. diem. ⁊ illud vsq̃ hic ponitur inclusiue ⁊ includitur. xxi. dies. ⁊ hic vult dicere q̃ pascha non debet esse infra. xiiij. diem lunationis aprilis. nec post. xxij. diem illius. si enim. xliij. dies lunationis est in die dñico ibi ē pascha iudeorum ⁊ dñica sequēti ē nr̄m pasca. h̄ ē in. xxi. die

r ¶ Infames. quia infames efficiuntur s̄m canones quicunq̃ nota infidelitatis. id est mortalis peccati asperguntur. vt no. vi. q. i. omnes. ⁊ capi. illi qui. sed secus s̄m leges. ⁊ ita est ratio alia. M. ponit exemplum in appellatiōe. ij. q. vi. nō ita. sz quid ad hāc litteram. de hoc exē plo ego dico hunc esse sensum. vt ea q̃ in baptismo q̃s p̄misit nō p̄nt mutari: lz legum statuta possint mutari.

...ficabat h atq̃ mūdabat i. multomagis aq̃ sale aspsa diuinisq̃ p̄cib⁹ sacrata ppłm sanctificat atq̃ mūdat. ⁊ si sale asperso p heliseū k ꝓphetam sterilitas aque sanata est. q̃tomagis diuinis p̄cib⁹ sacratus sal sterilitatē rerum aufert humanarum. ⁊ coinq̃natos l sanctificat ⁊ purgat. ⁊ cetera bona mł'tiplicat. ⁊ insidias dyaboli auertit: ⁊ a fantasmatis v̄sutiis homines defendit. ¶ Item pi⁹ papa non⁹ a petro aplo in p̄mo capitulo suarum decretaliū. Nō nisi in die dñico sanctū pascha celebretur.

Nosce vos volum⁹ q̃ pascha domini tm̄ die dñico annuis tpib⁹ sit celebrādū. Istis enim tpib⁹ hermes doctor fidei ⁊ scripture effulsit inter nos: ⁊ licet nos idē pascha p̄dicto die celebrarem⁹: q̄ tñ inde q̄dā dubitabāt ad corroborādas aias eorum eidē hermeti angelus dñi apparuit in habitu pastoris m ⁊ p̄cepit ei vt pascha dñi die dñico ab oib⁹ celebraret. vñ ⁊ nos aplica auctoritate instituimus oēs eadem seruare debere: q̄ ⁊ nos eadē seruam⁹. nec debetis a capite n quoquo modo discedere. ¶ Item victor papa. xiij. a petro in prio decreto suo. Nō nisi in die dñico sanctū pascha celebret̃.

Celebritatē sancti pasche nō nisi die dñica agi debere ⁊ p̄decessores o nostri iā statuerūt: ⁊ nos illud eadē die solēniter celebrare mādam⁹: q̄ non decet vt mēbra a capite discrepēt aut aliter gerāt A. xiiij. vo luna p̄mi mēsis p vsq̃ ad. xxi. die q eiusdē mēsis eadē celebretur festiuitas. eodē q̃ tpe baptisma celebrādum est catholicū. sed tñ si necesse fuerit aut mortis picułū ingruerit: gētiles ad fidem venientes quocūq̃ loco vel momēto vbicūq̃ euenerit siue in flumine siue in mari siue in fontib⁹ tñ xp̄iane ꝯfessiōe credulitatis clarificati baptizent̃. ipsis q̃ qd̄ in baptismo polliciti sunt summope est attēdēdū: ne nō infideles sed fideles inueniant̃. ipsi vero q̄ infidelitatis nota aspgunt̃ infames r efficiunt̃. ⁊ int̃ fideles minime reputent̃: hec vero statuta nulla debēt improbitate conuelli: nulla nouitate mutari: q̄ alia est ratio causarum secularium alia diuinarum. ¶ Item ex concilio carthaginensi quarto. De eodem.

Pasche solēnitas vna die ⁊ tpe celebranda est. ¶ Itē ex ꝯcilio carthaginēsi. iiij. Dies pasche ⁊ ꝯcilij formatarum sub

Placuit vt scriptiōe oibus intimet̃. venerabilis dies pasche formatarum terrarum subscriptiōe oib⁹ intimet̃. dies vero ꝯcilij. xi. calend. nouēbris s seruet̃. scribēdū est etiā ad singularum quarūcūq̃ ꝓuinciarum p̄mates vt q̃ñcūq̃ apud se ꝯcilia ꝯgregāt istū diē nō impediāt. ¶ Itē ex ꝯci. bracarēsi. ij. Cū in ꝯcilio oia instituta fuerint ventum pascha annuncietur

Placuit vt post q̃ t oia in ꝯcilio sacerdotū fuerint ordinata illud omnimodo seruet̃ vt supuētum ipsi⁹ anni pascha quo calēdarum die vel quota luna debeat suscipi a metropolitano ep̄o intimet̃: qd̄ ceteri ep̄i vel reliqu⁹ cler⁹ breuiculo subnotātes. vnusquisq̃ in sua ecclesia aduēniēte natalis dñi die post euāgelicam lectionē ppło annūciēt v ¶ Itē ex cōcilio arelatēsi p̄mo qd̄ cōfirmauit papa siluester. Per vniuersum orbē vno die ⁊ eodē tpe pascha celebret̃.

De obseruatione pasche dñice diei statuimus: vt vno die ⁊ tpe p oēm orbem obseruetur ⁊ iuxta cōsuetudinē littere ad oēs dirigantur. ¶ Item gregorius sereno episcopo massilieñ. De imaginib⁹ sanctorum nō violandis.

Perlatū ad nos fuerat q̃ in cōsiderato zelo succēsus sanctorum imagines sub hac quasi excusatiōe ne adorari debuissent cōfregeris. ⁊ q̄dē q̄ adorari eas vetuisse oīno laudauimus x fregisse a vero rep̄hendim⁹. dic frater a quo factū sacerdote aliq̄ñ auditū est qd̄ fecisti. aliud est enim picturā adorare. aliud p picture historiā q̄d sit adorādū addiscere. Nā qd̄ legētib⁹ scriptura: hoc ⁊ idiotis p̄stat pictura cernētib⁹: q̄ i ipsa ignorātes vidēt q̄d seq̄ debeāt in ipsa legunt qui litteras nesciūt. vnde ⁊ p̄cipue gentibus p lectiōe pictura est. ¶ Itē ex sexta sinodo. Imagines sanctorum memoria sunt ⁊ recordatio p̄teritorū

Venerabiles imagines xp̄iani nō deos appellāt neq̃ seruiūt eis vt diis neq̃ spem salutis ponunt in eis. neq̃ ab eis expectāt futurū iudiciū. sed ad memoriam ⁊ recordationem p̄mitiuorū venerant̃ eas ⁊ adorāt b. sed nō seruiūt eis cultu c diuino: nec alicui creature. ¶ Itē adrian⁹ papa tharasio patriarche. Non in agni sed in hois specie xp̄s est figurandus.

Sextam d sanctam sinodū recipio cū oib⁹ canonibus suis in quibus dicitur e.

Placuit nouembris. hodie illud teneas de hoc qd̄ habes. xviij. di. qm̄ q̄dem. B.

Placuit. vt post q̃. hoc. c. non hz hodie locū.

v ¶ Annūciēt. h̄ nō vbiq̃ obtinet.

Perlatum est. laudauim⁹. hic colligit̃ q̃ licet intētio approbet̃. reprobatur tñ ip̄m factū. vñ per hoc pōt solui illa ꝯrietas de loth. quia vnum. c. dicit eum esse sanctū. xxxij. q. vij. offerebat. aliud perturbatum dic̄ xiiij. di. c. i. Item est ar. q̃ in vno facto pōt reprobari vnū ⁊ approbari aliud xxij. q. iiij. inter cetera. arg. ꝯtra. ff. fam. her. in hoc. sz illud in factis cōnexis h̄ in factis diuisis extra de rescri. inter ceteras.

a ¶ Fregisse. s. dist. lxiij. §. verū. ꝯ ibi latria adorabāt h̄ dulia. versus latria debet̃ dño sed dulia suo. latria qua xp̄s veneramur sed dulia mundū

Venerabiles. ⁊ adorāt. s. ꝓx. c. ꝯ. sz aliud ē adorare latria qd̄ ibi ꝓhibet̃: aliud dulia qd̄ h̄ ꝑmittitur.

c ¶ Cultu. s. latria i qua tria exiguntur caritas dilectionis ⁊ multitudo sacrificiorum ⁊ veneratio in dulia vero vnum solū. i. veneratio. ⁊ i h̄ sensu possum⁹ quālibet rē sacrā adorare. i. reuerētiam exhibere. s. di. i. i sancta.

d Extā. s. di. xvi. sexta.

e ¶ In q̄bus d̄r. illud quibus nō refertur ad aliquā dictionē ibi po-

sitā sed in canone sexte sinodi cuius v̄ba adrianus inducit. alibi dī vel habetur in quibusdā: et sm̄ hoc littera patet. alias vel in quibus. f ¶ Qui. i. sacrificiū cuius agni. g ¶ In figurā. tpe gr̄e q̄ figurabatur in veteri testamēto. h ¶ Transit. i. trāsire dz q̄ñ non dz depingi. i ¶ Gratiā. i. gratiosā z veritatē. s. xp̄m hoiem. k ¶ Pro veteri. hoc credo reprobari b: q: in cruce tm̄ agnus dei depingebatur. nā al's hoie depicto non obest agnū depingi i parte inferiori: sz cū corrigat q̄ ad h̄ ḡ quō recipit cū omnibus canonibus.

O ¶ Omnes. In prima dicit tres personas patrē z filiū z spiritū sc̄m vnius z eiusdē esse substantie. In secūda parte dic q̄ licet ille tres psone sint eadē essentia: q̄dā tñ singulariter attribuūtur psonis q̄ trinitati n̄ attribuūtur: z sic aliq̄d attribuitur patri qd̄ nō filio z ecōuerso z idē in spiritu sancto.

m ¶ Colūbe. vera q̄dē colūba fuit que nec prius nec postea cōparuit: sed in suā materiā rediit. sicut legitur de stella: in q̄ descēdit sp̄us per significationē. significabat eni plenitudinē donoꝝ spiritus sancti q̄ in xp̄o erāt sup quē spiritus descēdit. de columba. h̄e. j. di. pr. p aquā.

n ¶ Ignis qui cāus eat. n̄ ꝯgrue dicēt.

N ¶ Ecessariū est. Hic depingitur quarta distictio in qua agitur de baptismo q̄ ianua est oim sacramentoꝝ. vnde vidēdū est q̄d sit baptismus. q̄ forma baptizādi. q̄ñ fuit baptisma istitutū. z quot sūt gn̄a baptismi. z q̄s effectus. z q̄d ē exterior baptismus.

In quibus scripturis sanctaꝝ imaginum agnus p̄cursoris digito ostēsus depingitur qui[f] in figurā[g] gratie trāsiit[h]. verū nobis p legez moysi p̄mōstrās agnū dn̄m nr̄m iesuz xp̄m. antiq̄s ergo figuris z vmbris z ad veritatis p̄figuratione sancte ecclesie traditis valedicētes. gratiā[i] z veritatē p̄ferimus z ip̄am grāz sicut plenitudinē legis recipimus. vez igitur agnū dn̄z nostrū iesuz xp̄m sm̄ imaginē humanā ammodo pro veteri[k] agno depingi iubemus. ¶ Itē augustinus in lib. de trinitate. De fide trinitatis z vnitatis inuiolabiliter seruanda.

O Mnes quos[l] potui legere q̄ ante me scripserūt de trinitate q̄ deus est diuinoꝝ libroꝝ veteꝝ z nouoꝝ catholici tractatores hoc intēderūt sm̄ scripturas docere: q̄ pater z filius z sp̄us sanctus vnius eiusdēq̄ substātie. inseparabili equalitate diuinā insinuāt vnitatē. Ideo nō sunt tres dij sed vnus deus: q̄uis pater filiuz genuerit z ideo filius nō sit q̄ pater est. filiusq̄ a patre sit genitus. z ideo pater non sit qui filius est. spiritusq̄ sanctus nec pater sit nec filius. sed tātūmodo patris z filij spiritus. z patri z filio etiā ipse coequalis z ad trinitatis ptinēs vnitatē. nō tñ eādē trinitatē natā de v̄gine maria. z sub pōcio pylato crucifixaz z sepultā: z tertia die resurrexisse z in celū ascēdisse: sed tm̄modo filiū nec eandē trinitatem descēdisse in specie colūbe[m] sup iesum baptizatū aut die pēthecostes post ascēsionem dn̄i sonitu facto de celo quasi ferretur flatus vehemens z liguis diuisus velut ignis[n] sed tantūmodo spiritū sanctū nec eādē trinitatē dixisse de celo tu es filius meus dilectus siue cum baptizatus fuerit a iohāne siue in mōte qñ cū illo erāt tres discipuli. aut qñ sonuit vox de celo dicēs. clarificaui z iterū clarificabo. sed tm̄modo patris vocem fuisse ad filiū dei factā. q̄uis pater z filius z spiritus sanctus sicut inseparabiles sunt: ita inseparabiliter operentur. Idē sup iohānē. Sine sacramēto visibili z fide inuisibili nemo saluatur.

N Ecessariū est[o] visibile sacramētum[p] aque ad ablutionem visibilis corpis. sicut necessaria est doctrina[a] inuisibilis fidei ad sanctificationē inuisibilis anime. Idē. renascitur[b] homo ex aqua visibili sacramēto z spiritu inuisibili. s. itellectu[c] vt simbolū[d] baptismi visibiliter accipiat. z spiritualē intellectū ipsius simboli pcipiat. vel ex aqua visibili z spiritu sancto[e]. ¶ Idē in lib. de baptismate paruuloꝝ. In baptismate ꝯcupiscētia extinguitur: nō vt nō sit: sz vt nō obsit.

P Er baptismū xp̄i id agitur vt caro peti euacuetur[f]. nō āt sic euacuatur vt i carne ꝯcupiscētia inata n̄ sit sz ne obsit[g]. nā si p⁹ baptis. ad etatē naturalē puenīūt ibi habēt cū q̄ pugnēt eāq̄ adiuuāte dn̄o superent: si nō gratiam in uacuū susceperint. nā nec adultis id p̄statur in baptismo nisi forte miraculo[h] dei vt lex peccati repugnās legi mentis: penitus extinguatur vt nō sit. sed vt q̄cq̄d ab homine dictū factū z cogitatū est: cū eidez concupiscētie mēte subiecta seruiret. totū[i] aboleatur z quasi factū[k] nō sit habeatur. ¶ Idē ad petrū diaconū. Qui ex viro z muliere ꝯcipitur cū originali peccato nascitur nec sine baptismate saluatur.

F Irmissime[l] tene z nullatenus dubites. oēm hoiem q̄ p ꝯcubitū viri z mulieris ꝯcipitur: cū originali peccato nasci impietati subditum

Et est baptismus exterior hoim ablutio cū certa forma verboꝝ. ar. i. q. i. detrahe. est etiā caracter imp̄ssus aīe in ipsa aqua. vt. i. q. i. detrahe. Forma est illa quā dn̄s tradidit discipulis. Ite baptizate oēs gētes: in noie p̄ris z filij z spiritus sancti. j. e. ppe. Itaq̄ etiā nec omitti dz h̄ pnomen ego. ex de bap. si q̄s sane. nec obstat. j. e. a quodā. q: ibi noie xp̄i intelliguntur tres psone. Et institutū est sm̄ quosdā cū dictū est nicodemo. nisi q̄s renatus fuerit zc. sm̄ alios cū dixit discipulis. Ite baptizate zc. z h̄ post mortē. sm̄ alios cū misit iudā cū ceteris. i. q. i. dedit. ego credo q̄ tūc cū a iohāne est baptizatus. vt. j. e. p aquā. Quot sunt genera baptismi. z q̄dē tria. flumis sanguinis z flaminis. vt dicemus. j. e. baptismi. Quis est effectus. q: cū digne quis baptizatur tā actuale q̄ originale peccatū sine penitētia tollitur. vt. j. e. sine penitētia. alias enim est tm̄ sacramēti collatio. p ¶ Sacramētū. subaudi vel aliq̄d qd̄ supplet vicē eius. hec aūt sunt duo. s. martiriū z cordis cōtritio. j. e. baptismi vicē. z. c. cathecuminum. z ita aqua est sacramētum quia intransitiue legitur hoc. sed ipse caracter similiter. xxxij. q. vij. licite. z ipsa etiā ablutio. z hec tria idē signāt. s. ablutionē interius factā. vel q̄ fieri dz ppter ficte accedēte. Sed de aqua qñ dices q̄ incipiat vel desinat esse sacrm̄. dic q̄ simul incipit z desinit esse sacramētū. s. in platiōe vltime sillabe ipsius forme: q: tūc significat. non aūt ante vel post est sacramētū. remanet tñ res sacra extra de sacra. vnc. c. vnico. Idē dicit in oleo bn̄dicto vel crismate: quia tādiu est sacramētū q̄diu fit cum eo vnctio. non enim ante vel post. remanet tamē res sacra. Alij tamē dicunt ꝯtra vt no. i. q. i. detrahe. qd̄ multū facit p opinione nostra. Itē si alius liquor admisceatur illi aque. nunq̄d baptizatur puer sz leges videtur q̄ non q: desinit eē aqua: quia li quor nouus efficitur. ff. de acquiren. reruz domi. adeo. Distin. iiij. §. volūtas. sz hoc nō credo q: q̄tidie mari nouus liq̄r adijcitur vel sputū vel vrina: z sic i mari nō fierz baptismus sm̄ canones secus.

a ¶ Doctria. id est fides q̄ habetur per doctrinam.

b ¶ Renascitur. de adultis scilicet z sensatis ab hinc intelligitur. c. de peni. dist. iiij. in domo.

c ¶ Intellectu. id est fide que itellectu cōphēditur.

d ¶ Ut simbolum. j. eo. ante. xx.

e ¶ Spiritu sācto. h̄ quātum ad paruulos qui nō habent fidez.

P Er baptismū. euacuatur. nota. q̄ quadruplex est pena originalis peccati. precludit ianuam celestem perpetuo damnat. causa est mortis temporalis. impotentia resistēdi vitijs. s. prima duo z vltimū tollit baptismus. g ¶ Sed ne obsit. immo etiā vt prosit quia vbi maior pugna maior corona. de penitē. dist. iij. ille rex. similiter remanet actu sz inefficax: vt est in pacto de non petendo. insti. de excep. §. preterea. vel cum opponitur exceptio sententie. arg. ff. solu. matri. viro itaq̄. z sic originale transit reatu sed remanet actu. iohan. h ¶ Miraculo. vt in beata maria z iohāne apostolo: quia neuter eorum potuit peccare. Itē natiuitas marie in vtero non celebratur: sed natiuitas ex vtero bene

i ¶ Totum. argu. q̄ in baptismo omnis sequela z infamia aboletur z q̄ gratia dei in baptismo non requirit gemitum vel planctum. vt distin. c. sine penitentia. k ¶ Factum. argu. extra de verbo. signi. nam z ego. arg. ff. de edili. edic. qd̄ ita.

F Irmissime. s. i. q. i. firmissime. extra de her. c. ij. m ¶ Natura id est a natiuitate in vtero. vel natura. i. consuetudine nascendi nō ex creatiōe. n ¶ Filij. i. debitores z digni pena eterna. vł id ē obnoxij. o ¶ Ire. i. pene eterne. p ¶ Nisi p fidē. vel sacramētū fidei vt in paruulis. vt. j. c. q̄ris a me. q ¶ Igne. i. pena eterna

xxiij.q.v.penale. r Punie͂dos.j.e.regenera͂te.ꝫ. vbi dr ꝙ h͂nt mitissima͂ pena͂.ſꝫ dic igne ſempiterno.i.pena.q: ſp̄ erũt in tenebris

Non pot.ꝫ.de peni.di.ij.illa.ꝫ.de pe.di.i.ꝫ.alij vt.j.e.nulls ecõtra.ꝛc. non pot.ſed illud de adultis.vt.j.e.di.oe͂s qui iaꝫ.ꝫ. xv.q.i.ꝫ.vt itaqꝫ. t Cõfeſſione͂.q̄tũ ad adultes. v Bapꝛ tiſmi.quo ad paruulos:vl̕ ꝑ aliud loco illius.j.e.baptiſmi vicem

&c.alij dicũt tũc cũ dixit diſcipulis. Ite baptizate oe͂s ge͂tes ꝛc.vt.j.e.proprie.ſed ꝑualet qd̄ ꝑmo dictũ eſt.tñ baptiſm᷒ ei᷒ adhuc plenũ nõ habuit effectũ.ſed poſt morte͂ ei᷒ cepit plenũ habere effectũ:q: adhuc nõ erat ianua celi apta:ſed poſt morte͂ ei᷒ fuit aperta.j.e.ꝑprie.ꝫ.ad cui᷒. Ioha͂.

Illud ꝑſcrutari.fides.i.ſacrame͂tũ baptiſmi collatũ in fide coꝝ.i.in noi̇e trinitatis quaꝫ ipſi tene͂tur credere ꝛ cõfiteri.B.

Quod apud nos.aq̄.certe pl᷒ operatur hodie baptiſm᷒ ꝙ tũc circũciſio.q: circũciſio tñ penaꝫ tollebat: ſed gr̄am nõ dabat.ſed i baptiſmo ſecus e͂.vt e͂x de baptiſ.maiores ꝫ.caute.

Ex quo.ad inouatione͂:qd̄ tũc credim᷒ factum cũ xp̄s tactu ſue mũde carnis vim regeneratiua͂ ꝯtulit aquis teſte ambroſio vt.j.co.per aqua͂.ꝛc.proprie.nõ enim baptiſm᷒ iohãnis fuit ꝑprie baptiſmus ſed baptiſmi aſſuefactio teſte auguſtino.vt.j.co.nõ regna͂bant.vñ licꝫ baptizati eſſent ab eo.q̄da͂ tñ cũ iterꝫ baptizati fuerũt nõ fuit facta iniuria ſacrame͂to.q̄a ei᷒ baptiſm᷒ ſacrame͂tum nõ erat.vt.j.co.aliud.quida͂ vero ꝑpt̕ ſacrame͂tũ circũciſiõis qd̄ ceperant:ꝛ fide͂ qua͂ plene habeba͂t nõ ſunt rebaptizati.B.Alij dicũt ꝙ inſtitut᷒ fuit baptiſm᷒ cum dixit nichodemo niſi quis renat᷒ fuerit

mortiſqꝫ ſubiectuꝫ:ꝛ ob hoc naturalit̕ ire naſci filiũ.de qua dicit apl̕s.eram᷒ enim natura[m] filij[n] ire[o] ſicut ꝛ ceteri.a q̄ ira nullus liberabit̕:niſi ꝑ fide͂[p] mediatoris hominis ieſu xp̄i.ſfirmiſſime tene nõ ſolum hoı̇es rõne vte͂tes:verũ etiaꝫ paruulos q̄ ſiue in vteris matrum viuere incipiũt ꝛ ibi moriunt̕.ſiue iaꝫ de matrib᷒ nati:ſi ſine ſacrame͂to baptiſmi qd̄ datur in noi̇e patris ꝛ filij ꝛ ſpirit᷒ ſancti de hoc ſeculo tra͂ſeũt.ſempiterno igne[q] punie͂dos[r] q: ꝛ ſi peccatũ ꝓprie actõis nullũ habea͂t.originalis tñ peccati da͂natione͂ carnali cõceptiõe ex natiuitate traxerũt. Ite iohannes criſoſtomus. De eodem.

Non pot᷒ q̄s gr̄am vite celeſtis accipere niſi purgat᷒ fuerit ab omi ſorde peccati ꝑ penite͂tie ꝯfeſſione͂[t] ꝑ donũ baptiſmi[v] ſalutaris dñi:ꝛ ſaluatoris noſtri ieſu xp̄i q̄ eſt bñdict᷒ in ſecula ſecl̕oꝝ. Ite grego.in moralib᷒. Sicut nũc in baptiſmate ita olim in circũciſiõe remittebatur

Quod apd̄ nos vꝫ aq̄[x] baptiſmatis hoc egit apd̄ vete͂s vl̕ ꝓ paruul̕ ſola fides:vl̕ ꝓ maiorib᷒ vt̕ ſacrificij vl̕ ꝓ his q̄ d̕ abrahe ſtirpe ꝓdierũt miſteriũ circũciſiõis. petã. Ite augu. ad valeriũ cõtra iulianũ. Originale peccatũ nũc in baptiſmate:olı̇ in circũciſiõe remittebat̕

Ex quo inſtituta eſt circũciſio in populo dei qd̄ erat tũc ſignaculũ fidei iuſticie dei ad ſanctificatione͂ purgatõis valebat paruul̕ originalis veteriſqꝫ peccati.ſicut ꝛ baptiſm᷒ ex illo tp̄e valere cepit ad innouatione͂[y] hoı̇s ex quo ꝯſtitutus eſt. Ide͂ de libero arbitrio.lib.iij. Paruulis in fide offere͂tũ ꝓdeſt baptiſma.

Illud ꝑſcrutari hoı̇es ſole͂t.ſacrame͂tuꝫ baptiſmi xp̄i q̄d ꝓſit paruulis cuꝫ eo accepto plerũqꝫ moriunt̕.priuſqꝫ ex ſe quicqꝫ potuerint cognoſcere qua in re ſatis pie recteqꝫ credit̕ ꝓdeſſe paruulo fides eoꝝ a q̄b᷒ ꝯſecra͂d᷒ offert̕ ꝛ hoc eccl̕ie cõme͂dat auctoritas.vt ex eo q̄ſqꝫ ſentiat q̄d ſibi ꝓſit fides[z] ſua qñ in alioꝝ q̄ bñficio q̄ ꝓpria͂ nõdũ h͂nt ꝑta͂te͂ commoda ſit. Ide͂ de baptiſmo paruulorũ. Per fide͂ ꝛ baptiſmum iuſtificamur a peccatis.

Filı᷒ dei carne͂ peccati ſu ſcepit ꝛ pena͂ ſine culpa vt in carne peccati ꝛ culpa ſolueret̕ ꝛ pena.ꝑ fidem ergo ꝛ baptiſmũ ei᷒ a peccato homo per iuſtificatione͂ ꝛ a morte liberat̕ ꝑ reſurrectione͂ paruuli etia͂ baptizati:inter crede͂tes reputant̕.ꝑ ſacramenti virtute͂ ꝛ offere͂tiũ reſpõſione͂.q̄ vero nõ ſunt baptizati inter nõ crede͂tes iudicant̕ ex euãgelio iohannis:niſi q̄s renatus[a] fuerit ex aqua[b] ꝛ ſpiritu ſancto nõ pot intrare in regnuꝫ dei. Ite͂ ambroſi᷒ in li.de ſacrame͂tis. Per aqua͂ baptiſmi de terreno fit homo celeſtis.

Per aqua͂ baptiſmi tra͂ſit᷒ eſt de terrenis ad celeſtia. ideo paſcha tra͂ſit᷒ dr̕.hic tranſit᷒ eſt de peccato ad vita͂:de culpa ad gr̄am de inq̄namento ad ſanctificatione͂ q̄ ꝑ ha͂c aqua͂ tra͂ſit nõ morit̕ ſꝫ reſurgit.nõ oı̇s aqua ſanat. ſed illa q̄ hꝫ gr̄am xp̄i.aliud eſt eleme͂tuꝫ aliud ꝯſecratio.nõ ſanat aqua niſi ſp̄ũs ſanct᷒ deſce͂dat in eã ꝛ aqua͂ illa͂ ꝯſecret: ſicut legit̕:q: cũ xp̄s forma͂[a] baptiſmatis daret[b] venit ad ioha͂ne͂ ꝛ ait illi ioha͂nes ego a te debeo baptizari[c]:ꝛ tu venis ad me.rñdit ieſus.ſic decet nos iplere oe͂m iuſticia͂.vide q̄ ſit oı̇s iuſticia.xp̄s ad baptiſmũ deſce͂dit[d].nõ vt caro mũdaretur: qua͂ ſuſcepit de nr̄a ꝯditiõe.nõ eni ablutio peccati xp̄o neceſſaria fuit q̄ peccatũ nõ fecit.ſꝫ nobis erat neceſſaria q̄ peccato eram᷒ obnoxij.deſce͂dit[e] xp̄s deſce͂dit ꝛ ſp̄ũs ſanct᷒.quare aũt ꝛ prior deſce͂dit xp̄s poſtea ſp̄ũs ſanct᷒.cũ forma ꝛ vſus baptiſmi hoc habeat vt ante fons conſecret̕:ꝛ tũc deſce͂dat baptiza͂dus.xp̄s aũt añ deſce͂dit ſecut᷒ eſt ſp̄ũs ſanct᷒:vt non quaſi ip̄e ſanctificationis miſterio egere videret̕.ſꝫ vt ſanctificaret ip̄e:ſanctificaret ꝛ ſp̄s ſanct᷒. Ite͂ ioha͂nes criſoſto. Aqua baptiſmi nõ purgarꝫ peccata niſi tactu dñici corporis eſſet ſanctificata

Nunq̄ꝫ aqua baptiſmi purgare peccata crede͂tium poſſet:niſi tactu dñici corporis ſanctificata fuiſſet. Ite͂ ſiritius papa ymerio terracoñ. Generale baptiſma nõ niſi in ſabbato ſancto paſche ꝛ pe͂thecoſtes celebret̕.

Non ratiõe auctoritatis alicu᷒ ſꝫ ſola temeritate ꝑſumitur vt paſſim ꝛ libere in natiuitate xp̄i ſeu appitiõe necnõ[g] apl̕oꝝ ſeu martiꝝ feſtiuitatib᷒ innumere plebes baptizentur.cũ ſibi hoc ꝑuilegiũ apud nos ꝛ apd̄ eccleſias oe͂s dñicũ paſcha defendat ſpecialiter cum ſancto pe͂thecoſten. Iteꝫ leo papa vniuerſis epiſcopis ꝑ ſiciliam conſtitutis. De eode͂.

Duo tp̄a id e͂ paſcha[f] ꝛ pe͂thecoſten ad baptizandũ a romano pontifice legitime ſunt ꝑfixa.vñ q: ma͂ifeſtiſſime appet baptiza͂dis i eccl̕ia electis:hec duo tp̄a de q̄b᷒ locuti ſum᷒ eſſe legitia dilectiõeꝫ vr̄aꝫ monem᷒ vt nullos alios dies huic obſ̕ua͂tie miſceatis Ide͂. Quare i ꝓdictis tp̄ib᷒ baptiſma celebret̕.

Proprie i morte crucifixi ꝛ in reſurrectiõe ex mor

Filı᷒.niſi q̄s renat᷒.i.ea regn̄atiõe.ſ.interiori qua naſcũtur illi q̄ renaſcuntur ex aq̄ ꝛ ſpiritu ſancto ꝛc. ſubaudi: vel niſi iuſta ignora͂tia eos excuſet ꝛc.extra de preſbi.nõ bap.c.ij.

b Ex aqua.ia͂ ſanctificata ꝑ ſpiritum ſanctuꝫ nec ab hac ſanctificatiõe ſeparat̕ pater vel filius cuꝫ inſeꝑabilia ſint oꝑa trinitatı̇.xxvij q.i.ſic eni.ꝛ.ꝫ.diſti.

Proxi.c.vlti. Ex aqua.forma͂ id eſt inſtitutionem

b Daret.facto ꝛ exe͂plo.poſt eni decidit ꝑcepto.j.e.ꝑpe

c Baptizari.i.a pctõ originali mũdari.ꝛ loq̄tur in ꝑſona eccleſie generaliter.ipſe enim vt pote ſanctificatus nõ indigebat mundari ab originali peccato:ꝛ ita excuſat̕ ſacerdos cũ dic ego te᷒ ꝛc.

d Deſce͂dit.j.e.aliud cõtra.ſed bis dr̕ deſce͂diſſe.ꝑmo ı̇ ſpecie columbe.vt ibi.ſecũdo viſibilit̕ vt hic.ꝛ ita bis ſed ꝑ aliud ꝛ aliud.ar. extra de teſti.cũ tu. ſed ſolutionem ibi ſcripta͂ amplectarꝫ ne euaneſcat ratio qua͂ h̕ põıt abroſi᷒

e Deſce͂dit.j.e.aliud.ꝫ.ibi dr̕ ꝙ colũba in aqua͂ deſce͂dit anteqꝫ xp̄us veniret ad baptiſmũ ſed ibi ſoluitur.

Duo tp̄a.i.paſcha.hoc intellı̇gas d̕ baptiſmo ſolẽni. nam quolibet tempore ꝓpt̕ timore͂ poſſunt baptizari.vt.ꝫ.e.diſtinc.iij. celebritatem.

Proprie.potentia.i.baptiſmus pote͂s ꝛ efficax.ex

tuis potētia[g] baptismi nouā creaturā cō
didit[h] ex vetere vt in renascētibꝰ ꝛ mors
xp̄i operet ꝛ vita, dicēte ap̄lo. an ignora-
tis q: quicūq̄[i] baptizati sumꝰ in xp̄o iesu
in morte[k] ipsiꝰ sumꝰ baptizati. Cōsepul
ti[l] eni sumꝰ cū illo ꝑ baptismum in morte
vt quō surrexit xp̄s a mortuis ꝑ gratiaꝫ
patris: ita ꝛ nos in nouitate vite ambule
mus. si eni cōplātati facti sumꝰ similitudi
ni mortis eiꝰ simul ꝛ resurrectiōis erimꝰ
ꝛc. q̄ latiꝰ magister gētiū ad cōmēdāduꝫ
sacramētū baptismatis disputauit vt ap-
pareret ex huiꝰ doctrine spiritu[m] regene-
rādis filijs hoim ꝛ in dei filios adoptan
dis, illū diē ꝛ illud tp̄s electū[n] in quo per
similitudinē formaq̄[o] misterij ea q̄ gerū
tur in mēbris his q̄ in ipo sunt capite ge
sta ɔgruere: duꝫ in baptismatis regula ꝛ
mors interuenit interfectiones peccati ꝛ
sepulturā triduanā[p] imitat trina dimer
sio. ꝛ ab aquis eleuatio resurgētis instar
est de sepulcro. ipsa igit opis qualitas[q]
docet celebrāde generalr gratie diē legi
timū[r] eū esse, in quo orta ē ꝛ virtꝰ[s] mune
ris ꝛ species[t] actōis ad cuius rei ɔfirma
tionē plurimū valet q ipe dn̄s iesus xp̄s
postq̄ resurrexit a mortuis discipul suis
in q̄busꝰ[v] oēs ecclesiaꝝ p̄sules docebant
ꝛ formā[x] ꝛ ptātem tradidit baptizādi di-
cens. eūtes docete oēs gētes baptizan-
tes eos: in noīe patris ꝛ filij ꝛ spūs san
cti. de quo[y] vtiq̄ eos ꝛ ante passionē po
tuisset instruere[z]: nisi ꝓprie[a] voluisset itel
ligi regeneratōis grāꝫ ex sua resurrectio
ne cepisse. Addit sane huic obseruātie et
pēthecostes ex aduētu spūs sancti sacra
solēnitas q̄ de paschalis festi pēdet arti-
culo. ꝛ cuꝫ ad alios[b] dies alia festa ptine
ant: hec semp ad eū diē q̄ resurrectio dn̄i
est isignis occurrit porrigēs quodāmo-
do auxiliātis gratie magnū ꝛ eos quos
a die pasche aut molestia ifirmitatis aut
longinq̄tas itineris aut nauigatiōis dif
ficultas intercludit: iuitat. vt quibuslibet
necessitatibꝰ ipediti, desiderij sui effectuꝫ
dono spūs sancti ɔsequātur. hoc autem

nos nō ex nr̄a[a] ꝑsuasiōe defendere: sꝫ ex
ap̄lica auctoritate seruare: satis idoneo
ꝓbamꝰ exēplo sequētes beatū petrum
apostolū: q̄ in ipso die quo oīm credētiū
numerū ꝓmissus spiritus sancti repleuit
aduētꝰ triū miliū[b] sua p̄dicatiōe ɔuersuꝫ
lauacro baptismatis ɔsecrauit pplm. qd̄
sancta scriptura q̄ ap̄loꝝ actꝰ ɔtinet fide
li historia docet dicēs. his auditis cōpū
cti sunt corde ꝛ dixerunt ad petrum ꝛ reli
quos discipulos ꝛ ap̄los. q̄d faciemꝰ vi
ri fratres. petrꝰ[c] āt ad illos inq̄t agite pe
nitētiā ꝛ baptizet vnusq̄sq̄ vestrū: in no
mine dn̄i nostri iesu xp̄i in remissionē oīꝫ
peccatoꝝ vestroꝝ ꝛ accipietis donū spi-
ritꝰ sancti. ¶ Item. De eodem.

SI q̄s aut epiphanie festiuitatē que
in suo ordine debito honore veneranda
est, ob hoc estimat habere p̄uilegiū bap
tismatis. q: hoc q̄dā putāt q in eadē die
dn̄s ad baptismū iohānis accesserit. sciat
illiꝰ baptismi aliā grām[d] ꝛ aliaꝫ fuisse ra
tionē. nec ad eādē ptinuisse virtuteꝫ qua
ꝑ spiritū sanctū renascūtur. de q̄bꝰ dicit.
q̄ nō ex sanguinibus neq̄ ex volūtate[e]
carnis[f]: neq̄ ex volūtate viri: sed ex deo
nati sunt. dn̄s enim nulliꝰ indigēs remis
sione peccati nec q̄rēs remediū renascen
di[g] sic voluit baptizari quō ꝛ voluit cir-
cūcidi. hostiaq̄ ꝓ emūdatiōe offerri. vt
q̄ factꝰ erat ex muliere sicut ap̄lus ait: fie
ret sub lege quaꝫ nō venerat soluere: sed
adimplere ꝛ implēdo finire. sicut ap̄ls p̄
dicat dicēs[h]. finis[i] aūt legis xp̄us[k] est ad
iustitiā oīm credēti. baptismi aūt sui san-
cti in se cōdidit[l] sacramētū q: in oībꝰ pri-
matū tenēs se docuit esse p̄ncipiū ꝛ tunc
regeneratōis potētiā[m] sanxit. q̄n de la-
tere eiꝰ ꝓfluxerūt sanguis redēptiōis ꝛ
aqua baptismatis. Itē ex ɔci. gerūdēsi.

In solēnitate pasche ꝛ penthecostes ca
thecumini baptizent.

DE cathecuminis baptizādis id decretū est. vt
in paschali festiuitate vel pēthecostes ve
niat ad baptizandū ceteris solēnitatibꝰ
ifirmi tātū[o] debēt baptizari. ¶ Itē leo

tra. e. maiores. §. caute. h ¶ Cōdidit. i. reformauit. ꝛ innouauit. i. institu
tū est vt cōdat quasi vt celebret tūc. i. in morte. i ¶ Quia quicūq̄ i. cu-
iuscūq̄ ɔditiōis seruꝰ vel liber masculus vel femina adultꝰ vel puer. xxix.
q. ij. in p̄n. k ¶ In morte. i. ad similitudinē mortꝭ eiꝰ vt sicut semel mor
tuꝰ est ille ꝛ semp viuit: ita ꝛ nos semel mortui in peccatꝭ ꝑ baptismū semp
viuamꝰ in bono. vl
i morte eiꝰ dicimur
baptizari: q: mors
eiꝰ est causa purifi-
cationis nostre. de
pe. di. ij. si enim.
l ¶ Cōsepulti. ꝛ sili
modo videmur fuis
se mortui ꝛ resurre-
xisse ex quo nouam
formā assumpsimꝰ
ꝑ mortē eiꝰ in bap-
tismo.
m ¶ Doctrine spiri-
tu. i. sp̄ali doctria
n ¶ Electū. sed vide
tur q tactu sui cor-
poris vim baptis-
mo ɔtulerit. s. e. nū-
q̄. sed dicimꝰ q tūc
ptātem aque ɔtulit.
Sed in morte suā
voluit illaꝫ ptātem
suū ɔseq̄ effectū. vt
hic in si. ōr. ar. et de
rescript. c. pastoral.
xvi. q. i. §. ecce.
o ¶ Formā. i. ꝑ sileꝫ
formā misticā. s. di.
ij. quia passus.
p ¶ Triduanā. s. eo.
dist. postq̄. ꝛ. c. de
trina.
q ¶ Qualitas. i. sili
tudo facti.
r ¶ Legitimū. i. legi
timū diē naturalem
dic sabbatum ꝛ se-
quētē noctē.
s ¶ Et virtꝰ. i. effica
cia sacramēti. s. ba-
ptismi. habebat q̄
dē aūt efficaciā sꝫ nō
tantā q: nō erat ad
huc porta celi apta
q̄uis eni vim rege
nerādi aliq̄s tactu
sui corpis ɔtulerit.
vt. s. e. nunq̄. nō tn̄
patebat ianua aū
passionē q: appari
tionē paradisi pas-
sio eiꝰ specialr ope-
rata est cum resurre
ctione. extra. e. maio
res. §. caute.
t ¶ Et species. i. sili-
tudo vel representatio. id est id qd̄ rep̄sentat ab actōe q̄ fit in baptismo. s.
mors ꝛ triduana sepltura ꝛ resurrectio xp̄i. v ¶ In q̄bꝰ. s. di. lxi. miramur
x ¶ Et formā. generalē sm̄ quā nō fecerat ante. s. e. ꝑ aquā. vel hic dicto ibi
facto. xxiij. q. v. si audierit. extra de appel. dilecti. y ¶ De quo.
id est de q̄ forma baptizandi generali. z ¶ Instruere. tn̄ supple ꝛ nō pꝰ
nisi ꝛc. a ¶ Nisi ꝓprie. i. generaliter ad oēs. b ¶ Ad alios. i. alijs
diebꝰ attribuant. ꝛ in alijs diebꝰ cōtingant. tn̄ resurrectio semp die dn̄ico
celebrat. a ¶ Nō ex nostra. quasi diceret ꝛ nō ex nostro ingenio ꝛc. vt
s. dist. ij. in xp̄o. b ¶ Et triū miliū. Sꝫ quomodo posset esse q tot vna
die baptizaret, forte q: fundebat aquā sup eos, alias nō videt q quēlibꝫ

posset immergere. sꝫ pone q nō sup eos fundebat aquā nisi in par
tē corpis. nūquid totus erit baptizatꝰ. dicit. h. q si ꝓfundat caput
vel p̄ter caput maxima pars corpis crederet eū baptizari alias nō
vel dic eū baptizari etiā si aqua cadit sup pedē. ar. j. c. nec q̄cq̄. sicut
sufficit possideri partē ad hoc vt possideat totū: dū tn̄ eiꝰ q̄dē animꝰ
sit vt totū in-
tendat possi-
dere. vt. ff. de
acq̄. pos. pos-
sideri. §. i. sic
de pe. dist. i.
vulgaris.
c ¶ Petrꝰ. s.
e. di. ij. tūc eis
SI quis. a
liā gratiā
ꝛ ita nō ois
xp̄i actio no-
stra est lectio.
ar. de ɔse. di.
ij. liq̄do. quia
ex eo nō esset
remissio pec-
catoꝝ. vt. j. e.
di. nō regene
rabātur.
e ¶ Ex volun
tate. i. cōcupi
scētia.
f ¶ Carnis. i.
femine q̄ de
carne ade fa
cta ē. ꝑterea
dicit femina
caro q̄ regit.
vir spūs q re
git.
g ¶ Renascē
di. s. ꝓ nobis
quō ꝛ circun
cidi.
h ¶ Dicens.
in ep̄la ad co
rinthios.
i ¶ Finis. scili
cet ɔsumma-
tiōis. implet
eniꝫ in se ꝛ in
nobis q lex
p̄dixerat.
k ¶ Cristꝰ est
cristꝰ dico va
lens ad iusti-
ciaꝫ omni cre
dēti. depen.
distin. ij. si ciꝫ
l ¶ Cōdidit. i.
nūciauit ꝛ in
stituit.
m ¶ Potētiā
id est plenaꝫ
efficaciaꝫ: q:
tunc ianua celi fuit aperta. extra. e. maiores.

DE cathecuminis. infirmi tn̄. Quid si sacerdos cathecuminos
sanos a baptismo repellat alijs temporibꝰ ꝛ ipsi interim ante
ɔstitutū tp̄s sine baptismo decedāt. nunq̄d imputabitur sacerdoti
nō videt. absit eni vt ea q̄ ꝓpt bonū licitū facimꝰ ꝛc. vt. xxiij. q. v. de
occidēdis. o ¶ Infirmi. tātuꝫ. vel etiā paruuli. s. di. v. baptizari.
HI. vrgent. ff. si q̄s cau. l. ij. s. xviij. di. placuit. ff. de diuer. ꝛ tēp ꝑs.
l. i. alijs etiā modis in necessitate q̄s astringit. xviij. dist. si ep̄us
VEnerabilis baptismi. cū p̄ter baptismū salus nulla infantibus
ꝑmittat, vt. j. e. di. nulla nō videt circa eos obseruādū q̄ illis. c.

continet: vt pter ɔstituta tpa pasche ⁊ pẽthecostes baptizari nõ de beãt. ne puenĩete morte q̃ regenerari pñt nõ inueniãtur. vt di. v c. ij. in ambiguis eni sequẽdũ est qd̃ certi⁹ extimat. vt ĩ. di. lxviij. p̃sbite ri. hoc etiã ɔsuetudo ecclesie obseruat in paruulis. secus in adultis in q̃b⁹ simile p̃iculũ nõ timet: q: in eis ɔuersio mẽtis ad deũ baptis mi vicem sup plere non du bitat. vt. j. e. baptismi vicẽ.

a ¶ Onstat. baptisma id est baptis mi misteriũ vñ ad exposi tionẽ ei⁹ seq̃ tur eiusq̃ mi nisteriũ.

s ¶ Sacerdo tibus. j. e. dis. i. sanctũ. con tra ibi dicitur q̃ auctoritas traditõis ba ptismi etiam ad laicos cri stianos ptiet sed illud ĩ ne cessitate ve⁊ est vt hic sub iungit ⁊ ibi ĩ exẽplo de pe niũete ⁊ de ca thecumis de claratur.

t ¶ Ministe riũ. ĩ. de pe. dist. i. quẽ pe nitet.

v ¶ Vel p̃sbi tero. i. licẽtia. ĩ. di. xciij. dia cones. ⁊ c. di aconi. contra dic vt ibi.

x ¶ Nõ ⁊ lai cis. ĩ. xxx. q. i. ad limia. ĩ. q. i. qd̃ q̃dã.

M ¶ Ulier. ĩ. xxxiij. q. v mlierẽ. ĩ. xxiij di. mulier.

S ¶ Uper q̃ b⁹. ĩ. xxx. q. iij. sup q̃b⁹

I ¶ N necessi tate. etiam laicos. ĩ. i. q. i. qd̃ q̃da⁊. ĩ. dist. xciij. dia cones.

Q ¶ Uicunq̃ ĩ. i. q. i. ne q̃. ⁊ c. si quis p ignorãtia⁊.

R ¶ Oman⁹. j. e. distin. quos a paga nis. contra ibi nõ est ĩ forma ecclesie. ĩ. di. lxij. nulla ratio. ĩ. i. q. i. c. gratia. ĩ. ibi eni⁊ dicitur q̃ nemo potest dare qd̃ non habet. vt. j. e. quomodo. in prin. quomodo ergo baptismum pa ganus tradere di citur: sic creditor dñiũ rei sibi obligate post biẽniũ in aliu⁊ trãsfert

papa. Necessitate cogẽte quolibet tpe baptizare lz.

H I qui necessitate mo⁊ tis egritudinis obsidiõis psecutio nis ⁊ naufragij vrgẽtur omni tpe debẽt baptizari. ¶ Item gelasi⁹ papa clero ⁊ plebi tharẽtino. Nisi necessitate cogẽte pter pascha ⁊ pẽthecostes nullus bapti zare p̃sumat.

V Enerabil' baptismi sacramentũ nõ nisi in festiuitate pa schali ⁊ pẽthecostes tradere p̃sumat epi scop⁹. exceptis in egritudine laborãtib⁹ q̃b⁹ vrgẽte mortis p̃iculo talib⁹ oporteat ne in eternũ pereant remedijs subueniri. ¶ Idẽ. De eodẽ.

B Aptizãdi sibi quispiã passi⁊ quocũq̃ tpe nul lã credat inesse fiducia⁊ pter paschale fe stũ ⁊ pẽthecostes venerabile sacramẽtũ excepto dumtaxat grauissimi languoris incursu in quo veredum est ne morbi cre scẽte p̃iculo sine remedio salutari fortas sis egrotãs puer⁹ exitio abscedat. ¶ Itẽ isidorus de officijs. li. ij. ca. xxiij. Nemo nisi sacerdos baptizare presumat.

C Onstat baptisma a solis sacerdoti bus esse traditũ. eiusq̃ ministeriũ nec ip sis diaconib⁹ explere est licitũ. absq̃ epi scopo vel p̃sbitero: nisi his pcul absenti bus vltima languoris necessitas cogat: qd̃ ⁊ laicis fidelibus plerũq̃ pmittitur. ¶ Itẽ gelasius papa.

D Iaconos q̃ ⁊c. vt supra in tractatu ordinãdo rũ. vbi de reuerẽtia diacono⁊ erga sacer dotes agit. ¶ Itẽ ex ɔcilio carthaginẽ si q̃nto. Nõ presumat mulier baptizare.

M Ulier⁹ q̃uis docta ⁊ sancta viros in ɔuẽtu docere vel aliquos bapti zare nõ p̃sumet. Nisi necessitate mortis cogente. ¶ Unde vrban⁹ papa. ij.

S Uper q̃bus consuluit ⁊c. vt supra in tractatu ɔiugij vbi de cõpatrib⁹ agit. ¶ Itẽ augustin⁹ ad fortunatũ. Etiã lai ci necessitate cogente baptizare pñt.

I N necessitate cũ episcopi aut p̃sbiteri aut q̃libet ministro⁊ nõ inueniũtur ⁊ vr get p̃iculũ ei⁹ qui petit. ne sine isto sacro hãc vitã finiat. etiã laicos solere dare sa cramentũ qd̃ accepunt solemus audire. ¶ Itẽ ex decretis martini pape. ij. De eodem.

Q Uicũq̃ p̃sbiter in p uincia ppria vel in alia vel vbicun q̃ inuẽt⁹ fuerit cõmẽdatũ sibi infirmum baptizare noluerit: vl' p intẽtiõe itineris vel de aliqua excusatiõe: ⁊ sic sine baptis mo morit deponat. ¶ Item isidorus. Nõ iterat baptisma qd̃ a pagano mini stratur.

R Omanus põtifex nõ ho minẽ iudicat q̃ baptizat s⁊ spm̃ dei subministrare gra⁊ baptismi: l⁊ pagan⁹ sit q̃ baptizat. Itẽ nicola⁹ ad ɔsulta bul garo⁊. c. iiij. De eodẽ.

A Quodã iudeo nescitis vtrum xp̃iano an pa gano mĩtos in patria vestra baptizatos asseritis: ⁊ q̃d inde sit agendũ ɔsulitis. hi pfecto si in noĩe sancte trinitatis vel tm̃ in noĩe xp̃i: sicut in actib⁹ aplo⁊ legit ba ptizati sunt. vnũ quippe idẽq̃ est vt san ct⁹ ambrosi⁹ exponit: q: nõ illo⁊ sed ei⁹ est rebaptizari nõ debẽt. ¶ Itẽ aug. cõ tra crescẽtiũ grãmaticũ. Sicut p bonum ita p malũ ministrũ eq̃ baptisma mistrat

S I inter bonos ministros cũ sit ali⁹ alio melior nõ est melior baptism⁹ q̃ p meliorẽ dat nullo mõ malus est q̃ ẽt p malũ dat: qm̃ idẽ baptism⁹ dat. ⁊ ideo p ministros dispares dei mun⁹ equale ẽ q: nõ illo⁊ sed ei⁹ ẽ. ¶ Idẽ sup iohãnẽ parte pma tractatu q̃nto. Nõ merita mi nistro⁊ sed virt⁹ xp̃i in baptismate opat

B Aptism⁹ talis est qual' ille est in cu ius ptãte dat nõ qualis ille est per cui⁹ misteriũ dat. Itẽ q̃d nouerat iohã nes baptista dñm nostru⁊. q̃d non noue rat ptãtẽ dñici baptismi in nullũ hoĩem a dño trãsiturã: sed ministeriũ plane trãs itru⁊. ptãte⁊ a dño in neminẽ trãsiturã s⁊ ministeriũ in bonos ⁊ malos. Nõ exhor reat colũba ministerium malo⁊ s⁊ respi ciat dñi ptãtẽ. q̃d ergo tibi facit minister malus vbi bon⁹ est dñs. q̃d te impedit maliciosus p̃co vbi beniuolus est iudex. Itẽ neq⁊ q̃ plãtat est aliq̃d: neq⁊ qui ri gat: sed q̃ incrementũ dat de⁹. Itẽ ego dico ⁊ nos dicim⁹ oẽs: q: iustos oportet esse p quos baptizat. q: iustos oportet esse tãti iudicis mistros. si mistrare iuste voluerint. si autẽ noluerint esse iusti q̃ in cathedra moysi sedẽt: secu⁊ me fecit ma gister me⁹ de quo spũs ei⁹ dicit. hic est q̃ baptizat. Itẽ non timeo adultex ebrio sum nõ homicidã. q: colũbã attẽdo. per quã mihi d⁊. hic est q̃ baptizat. ¶ Idem in tractatu sexto. De eodẽ.

C Um baptizat malus ex aliqua vl' ignorã tia ecclesie vl' tolerãtia. aut eni ignorant

q̃d tamẽ nõ habet. insti. quib⁹ alie. li. vel nõ. ĩ. i. arg. ɔtra. ff. de acq̃rẽ. reru do. traditio. iuris ergo auctoritate pmittẽte põt quis in aliũ transferre qd̃ nõ habet nec habuit: ⁊ hoc casuale est illud vo regulare. i. q. vij. daibertũ.

A ¶ Quodã. trinitatis. j. e. dist. sanctũ. ⁊ c. si nõ sanctificat. ɔtra. j. e. di. mul ti. ⁊ c. si reuera. ⁊ c. i sinodo. ĩ. s⁊ h expõe trinitatis explicite. j. e. dis. agũt hoĩes. j. e. di. postq̃ vo. ĩ. ⁊ q̃re potius baptizat quis ĩ no mine xp̃i q̃ in noĩe trinitatis. tu dic q̃ in noĩe trinitatis nõ in telligit nisi triũ per sona⁊ essentie vni tas. ⁊ in noĩe xp̃i in telligit vnctus vn gens ⁊ a quo vngi tur. dixit ergo gan dulfus ɔcessu⁊ fuis se aplis baptizare: in noĩe xp̃i ppt no mẽ xp̃i ampliãdu⁊. hoc est abrogatum p ɔtraria hic signa ta. j. co. in sinodo. ⁊ c. si nõ sanctificatur h nõ credo. cu⁊ h. c. nicolai posteri⁹ sit. dico g̃ q̃ nõ debet aliq̃s baptizari: in noĩe xp̃i si tñ bapti zet valet baptism⁹ ⁊ hoc innuit hic il la littera vnũ q̃ppe

B ¶ Aptism⁹. ptãtẽ cum dixerit vidi spiritũ descẽdẽtem de celo sicut colum bã ⁊ mãsit sup eum ⁊ ego nesciebã. hoc exponit aug. q̃ io. nesciebat eum. i. ne sciebat q̃ sibi pote statẽ illã retinuisset dñs sed tm̃ ministe riũ baptizandi tra didit dominus.

c ¶ Non exhorreat. ĩ. di. xxxij. §. verum ĩ. i. q. i. neq̃ in hoĩe

d ¶ Colũba. i. ecclia xxiij. q. i. loquit.

e ¶ Ubi. xxvi. q. vij. alligant.

f ¶ Neq̃. vt. ĩ. dist. xix. secũdũ.

g ¶ Qui plantat. p dicãdo ad fidẽ con uertendo.

h ¶ Qui incremẽtũ id est. infusionẽ gra tie ⁊ remissionẽ pec cato⁊. i. q. i. si fuerit

i ¶ Item ego. rñdet tacite obiectiõi. q̃si diceret: licet malus minister ɔficiat vel baptizat: nihilomi n⁹ tñ debẽt ẽe bõi.

k ¶ Qui baptizat. interius absoluẽd o a peccatis. nã illi⁹ est baptism⁹. ĩ. e. a quodã.

l ¶ Ebriosum. dñ tñ intelligat q̃d agat. ɔsuetudinẽ h notat hoc nomen non actum. extra eo. maiores. ver. illud vero.

C ¶ Um baptizat. aut tolerantur. ĩ. xxiij. q. vij. c. i.

mali: aut tolerant[m] palee quousque in vlti mo ventilet area. Illud quod datum est vnum est nec impar propter impares ministros: sed par et equale propter hunc qui baptizat[n]. ¶ Idem de ecclesiasticis regulis.

Nō reiterat baptisma qd̄ in nomine trinitatis prestatur.

Si qui apud illos hereticos bapti zati sunt qui in sancte trinitatis[o] cōfes sione[p] baptizant et veniūt ad catholicā fi dē recipiātur quidē vt baptizati ne sancte trinitatis inuocatio vel cōfessio annulletur sed doceantur integre et instruantur quod san cte trinitatis misteriū in ecclesia teneant et si cōsentiūt[q] credere vel acquiescūt cōfiteri purgati fidei integritate firmentur imposi tione manus. si vero paruuli sunt et hebetes qui doctrinā nō capiāt. respōdeāt pro illis qui eos offerūt iuxta morē baptizādi: et sic per manus[r] impositionē crismate cōicati[s] cū eucharistie[t] misterijs admittantur. ¶ Idē ad orosium libro. ij. De eodem.

Quāuis vnū baptisma sit et heretico rū eorum. s. qui in noīe patris et filij et spiritus sancti baptizāt et ecclesie catholice. tamen qui fo ris ecclesiam baptizantur nō sumūt baptis mū ad salutē[v]: sed ad pniciē habētes ni mirum formā sacramēti. virtutē aūt eius ab negātes. Et ideo eos ecclesia nō rebap tizat. quia in noīe trinitatis[x] baptizati sunt. Et ipa est pfecto forma sacramēti. ideo cū reuersi fuerint accipiūt virtutē spiritus sancti quā qui foris ecclesiam baptizātur nō dū habēt. ¶ Itē pelagius papa gauden tio epo. Baptizentur iterum qui in noīe dn̄i tm̄ baptizati pbātur.

Si reuera[y] hi de hereticis qui in locis tue dilectōni vicinis cōmorari dicūtur solūmodo se in noīe dn̄i baptizatos fuisse. forsitan cōfi tentur sine cuiusque dubitatōis ambiguo eos ad catholicā fidē veniētes sancte tri nitatis noīe baptizabis. si vero apud di lectionē tuā eorum qui cōuerti volūt manife sta cōfessiōe claruerit quod in noīe trinitatis fuerint baptizati sola recōciliatōis impē sa gratia catholice sociare fidei matura bis. vt tali dispēsatōe seruata nihil aliter quam quod euāgelica iubet auctoritas temeri tatis cuiusquam spiritu videatur effectum. ¶ Itē aug. de vnico baptismo lib. viij. An approbetur baptisma qd̄ a non baptizatis pstatur

Solet etiā quēri vtrum approbādū sit baptisma quod ab eo[a] qui non accepit: accipitur. si forte hoc ali qua curiositate didicit quō dādum sit. et vtrum nihil intersit[b] quo aio accipiat ille cui datur cū simulatiōe: an sine simulati one. si cū simulatiōe: vtrū fallens[c] sicut in ecclesia vel in ea que putatur ecclesia an io cans[d] sicut in mimo. verūtamen si quis me for te in eo cōsilio cōstitutū vbi taliū rerum que stio versaretur nō pcedētibus[e] meritis quorum sniās sequi mallē vrgeret vt dicerem quod ipse sentirem si eo mō affectus essem in quo erā dū eas dictarē. nequaquam[f] dubitarem habere baptismū eos qui vbicūque et a qui buscūque illud verbis euāgelicis cōsecratū sine sui simulatiōe[g] et cū aliqua fide acce pissent. quāquam ad salutem spūalē eis non pdesset si caritate caruissent qui catholice i serunt ecclesie. si eni habeā fidē[h] vt mon tes trāsferā[i]: caritatē aūt nō habeā: nihil sum. sicut iam[k] preteritis maiorum statutis nō dubito illos etiā habere baptisma. qui quāuis fallaciter[l] id accipiāt in ecclesia tamen ac cipiūt. vel vbi ab eis putatur esse ecclesia: in quorum societate id accipitur. de quibus dictū est[m] ex nobis exierūt. vbi[n] aūt neque socie tas vlla esse crederetur. sed totum ludicre et mimice et iocularitur ageretur: vtrū approbā dus esset baptismus qui sic daretur diuinum iudiciū per alicuius reuelatiōis oraculū con cordi oratiōe gemitibus implorādum esse cēserem. ita sane vt post me dicturos sen tētias si quid iā ad me exploratū et cogni tū afferāt humiliter explorarē. ¶ Idem libro. ij. Nō iteratur baptisma qd̄ in fide sancte trinitatis ab hereticis pstatur

Ostenditur illos impie[o] facere qui re baptizare conātur orbis[p] vnitatē[q] et ostē dūt catholicos nos recte facere qui dei sa cramēta improbare: nec in ipso scismate audemus. in quo eni nobiscū sentiūt in eo etiā nobiscū sunt. in eo aūt a nobis reces serūt: in quo a nobis dissentiūt. Itē sacrum[r] dandi baptismi est: quod habet ille qui baptizatur et sacramētū dādi baptismi est quod habet qui ordinatur. sicut enim baptizatus si ab vni tate recesserit sacramentum baptismi nō amittit sic etiam ordinatus si ab vnitate recesse rit sacramētum dādi baptismi nō amittit nulli eni[s] sacro iniuria est faciēda. si disce dit[t] a malis: vtrūque discedit. si pmanet in malis: vtrūque pmanet. sicut ergo accep tatur baptismus quē nō potuit amittere qui

n ¶ Qui baptizat. interius a peccatis. nā illius est baptismus nō baptizātis. s. ca. a quodā.

¶ Si qui trinitatis. s. i. q. i. neque in homine.

p ¶ Cōfessiōe. i. inuocatiōe.

q ¶ Et si cōsentiūt. hoc de adultis.

r ¶ Per manus impositionē. cōfirmatoriā que in hoc casu recōciliatoria est. j. di. c. ab antiqua. et. i. q. i. §. ecce.

s ¶ Man. sed quid de furioso. iudica cū sm illū statū mentis quē habebat cum in furorē incidit. nam si volūtatem habuit baptizandi et incur rit furorē valebit ei baptismus in furore collatus. extra. c. maio res. §. fi. alias non. se cus in puero: quia puer nō habuit vo lūtatē vnquam: et tamē saluabitur baptizatus j. e. queris.

s ¶ Cōicati. i. puri cati.

t ¶ Eucharistie. hoc de adultis. quia paruu lis nō datur corpus xpi. vt. j. e. in ecclesia. nisi forte vbi cōsue tudo est quod infundi tur per ora eorum san guis xpi nō corpus vt h. sm quosdam.

Quāuis ad salu tem. h dr̄ de illis qui sciēter ab hereticis baptizantur et eorum errores imitantur. sed in necessitate mortis melius esset a tali ba ptismū accipere quam si ne pceptiōe talis sa cramēti decedere. s. qui si euaserit manus impositionē etc. qui se quuntur in catholi ca ecclesia recipiūt. vt. j. d. e. sanctū est. in fi. paruulis h nō nocet. i. q. iiij. pla cuit.

x ¶ Trinitatis. i. patris et filij et spūs sancti s. e. ppric.

Si reuera. cōfiten tur. hic creditur eis p se: quia nulli sit pre iudi ciū. alias s. iiij. q. iiij. ca. nullus.

Solet. quod ab eo s. e. di. roman.

b ¶ Interfit. quo ad sacrum. vt. j. e. sicut.

c ¶ Fallēs. cū dolo

d ¶ An iocans. ter tia questio.

e ¶ Nō pcedētibus. id est sup hoc dicē tibus pus bonis vi ris plenis meritorum

f ¶ Nequaquam. soluit primā qōnē.

g ¶ Simulatiōe. maxime.

h ¶ Fidē. sed quō possum habere fidē et nō caritatē cū qui habet vnā virtutē habet et oēs. de pe. di. ij. v. c. vlti. nō possum quidē nisi miraculose sm quod mali etiā miraculose pphetizant i. q. i. pphetauit, vnde caute dixit, si eni habeā etc.

i ¶ Trasferā mon tes. intellige dupliciter vel ad litterā sicut de beato bn̄dicto. vel mō tes. i. demones a patiētibus.

k ¶ Sicut iam. soluit secundam.

l ¶ Fallaciter. s. xxij. q. ij. nec artificio. s. i. q. i. sicut ficti. s. di. xxvij. quod interrogasti.

m ¶ Dictū est. a iohāne.

n ¶ Vbi. tertiā insolu tā dimittit. hec qōnō alibi videtur determinata. vt. i. q. i. §. ecce qn̄. nam etiam inuitus qui baptizatur. vt. xlv. di. de iudeis. ad h dico quod si bap tizās inten dit baptiza re qualēcūque intētiōnem bap tizatus hēat recipit sacra mētū: sed si h nō intēdit ba ptizare: licet verba pferat nō est baptizatus quia verba de bēt seruire in tētiōi. vt. xxij. q. v. humane aures. ad hoc. j. e. retulerunt nā qui ludēdo dicit talia ver ba spondes spōdeo non obligant sibi alios. vt. ff. de act. et obl. ob ligationū. in fi. et dic vt. d. §. ecce.

Ostenditur impie. nā iniuria fit sa cramēto. extra de aposta. ex lit terarum.

p ¶ Orbis. i. ecclesie que dif fusa est per to tum orbem.

q ¶ Vnitatē. i. illos qui bap tizati sunt ab hereticis in vni tate ecclesie. i. in forma ec clesie que ē ego baptizo te in noīe patris et filij et spiritus sancti. s. e. p pric.

r ¶ Itē sacrum. i. potestas et ordo. s. i. q. i. quod quidā sicut xps.

s ¶ Nulli eni iniuria vide retur fieri sa cramēto si se cundo bapti zaretur vel ordinaretur: quia videretur fieri quasi iā non fuisset ba ptizatus vel ordinatus. vt. i. q. i. sacramenta. tamen pnīa bis iteratur licet sit sacrum. de pe. di. iij. quod aūt per pniam. sicut vnctio in quibusdā ecclesijs. s. de pe. di. iij. quis. s. lxxvi. di. §. pmū.

t ¶ Discedit. q. d. si alteruro

ab vnitate discesserat: sic acceptādus est baptism⁹ quē dedit ille q̄ sacramētū dādi cū discederet nō amiserat. Itē si ad baptismū fict⁹ accedit dimissa sunt ei peccata an non sunt ei dimissa. eligāt qd̄ volūt qd̄cūq3 elegerint sufficit nobis si dimissa dixerint quō spūs[v] discipline effugiet fictū. si in isto remissionē opat⁹ est peccatoꝝ. si dixerint nō esse dimissa q̄ro si post fictionē suā corde ꝯuerso ꝛ vero dolore fateat̃ an denuo baptizandus iudicaret̃ qd̄ si dementissimū est dicere fateant̃ vero baptismo xp̄i baptizari posse hominē ꝛ tñ cor eius[x] in malicia vel sacrilegio[y] pseuerās peccatoꝝ abolitionē non sinere fieri. atq3 intelligant in cōicatiōibus[z] ab ecclīa separatis posse hōies baptizari vbi xp̄i baptism⁹ eadē sacramēti celebratiōe dat̃ ꝛ sumit̃. q̄ tñ tūc ꝓsit ad remissionē peccatoꝝ cū q̄sq3 recōciliat⁹ vnitati sacrilegio[a] dissensiōis exuit̃. quo ei⁹ peccata tenebantur ꝛ dimitti non sinebantur.

Idē in epistola ad bonifaciū. Valet ad salutē baptism⁹ ꝛ si nō ea fide paruuli offerunt̃.

Non illō te moueat q᷑ q̄dā nō ea fide ad baptismū ꝑcipiēdū paruulos offerūt: vt gratia spūali ad vitā regenerent̃ eternā. s3 hoc eos putāt remedio tpalē retinere vel recipe sanitatē[b] nō eni ꝓpterea illi nō regenerant̃. q2 nō ab istis hac intētiōe[c] offerunt̃. Itē de vnico baptismo. li. iiij. Effusio sanguinis īplet vicē baptismi.

Baptismi[d] vicē aliq̄n implere passionem de latrone illo cui nō baptizato dictū est hodie mecū eris in paradiso. beat⁹ cipriān⁹[e] nō leue documentū assumit. qd̄ etiā atq3 etiā ꝯsiderās inuenio nō tm̄ passionē p xp̄i noīe id quod baptismo[f] deerat posse supplere: sed etia3 fidē[g] ꝯuersionēq3 cordis si forte ad celebrādū misteriū baptismi in angustijs tēpoꝝ succurri non pōt. Neq3 eni latro ille p xp̄i noīe crucifixus est[h] sed p meritis facinoꝝ suoꝝ. neq3 q2 credidit[a] passus est: sed dū pateretur credidit. Q̄ntū itaq3 valeat etia3 sine visibili sacramēto baptismi quod ait aplūs[b] corde[c] credit̃ ad iusticiā. ore aūt fit confessio ad salutē. in illo latrone declaratū est. s3 tūc implet̃ inuisibilit̃ cū misteriū baptismi nō cōtēpt⁹ religiōis s3 articul⁹ necessitatis[d] excludit ꝛ sicut i illo latrone qd̄ de baptismi sacr̄o defuerat cōpleuit oīpotētis benignitas: q2 nō suꝑbia nō cōtēptu sed necessitate defuerat. sic in infantibus q̄ baptizati moriūtur eadē gr̄a oīpotentis explere credēda est qd̄ nō ex ipsa volūtate: sed ex etatis indigentia nec corde credere[e] ad iusticiā pñt: nec ore confiteri ad salutē. iō cū p eis orat̃ vt ipleatur erga eos celebratio sacramenti valet vtiq3 ad eoꝝ celebrationē quia ipsi r̄ndere[f] nō pñt: alienū q̄ppe op⁹ est cū credit[g] vl' scit p alteꝝ[h] sicut alienū[i] op⁹ fuit[k] cum peccauit in alteꝝ. Itē sicut aūt in latrone q2 p necessitatē corꝑaliter baptism⁹ defuit pfecta salus est: q2 p pietatē[l] spūalit̃ affuit sic ꝛ cū ipsa p̄sto est si p necessitate3 desit qd̄ latroni nō defuit. pficit̃ salus qd̄ traditū tenet vniuersitas ecclīe cu3 paruuli infantes baptizant̃ q̄ certe nōdū pñt credere ad iusticiā ꝛ ore ꝯfiteri ad salutem. qd̄ latro potuit q̄n et flēdo ꝛ vagiēdo cū eis misteriū celebrat̃ misticis ipi vocib⁹[m] obstrepūt ꝛ null⁹ xp̄iāoꝝ dixerit eos inanit̃ baptizari. Itē qb⁹ oīb⁹ rebus ondit̃ aliō ēe sacr̄3 baptismi aliō ꝯuersiōe3 cordis sed salutē hoīs ex vtroq3 compleri[n] nec si vnum eoꝝ defuerit: iō putare debemus cōsequēs esse vt ꝛ alteꝝ desit: q2 ꝛ illud[o][p] sine isto potuit ēe vt i ifante ꝛ istō[q] sine illo potuit esse vt in latrone cōplente deo siue in illo siue in isto qd̄ nō volūtate defuisset. Cū vō ex volūtate[r] alterum hoꝝ defuerit reatu hoīe3 inuolui ꝛ baptism⁹ q̄de3 pōt inesse vbi cōfessio cordis defuerit. Cōuersio aūt cordis pōt q̄dem inesse nō ꝑcepto baptismo. sed cōtēpto baptismo nō pōt. neq3 vllo mō dicēda ē cōuersio cordis ad deū cū dei sacr̄m contēnitur[s]. Idē ꝯ iulianū. Nō baptizatur in hoīe q̄cq̄d in eo est.

Si q̄cq̄d[t] est in hoīe q̄n baptizatur ꝛ sanctificat̃ baptizari ꝛ sanctificari cū hoīe credēdū est. dictur⁹ es. ꝛ ipa in illo baptizari ꝛ sanctificari: q̄ in intestinis ꝛ vesica p digestiones corꝑis digerūtur. Dictur⁹ est baptizari ꝛ sanctificari hoīe3 in m̄ris vtero cōstitutū si ad hoc sacr̄m accipiēdū necessitas cogat grauidā. ꝛ iō baptizari ia3 q̄ nascit̃[v] nō debere[x]. Postremo dictur⁹ es baptizari febres ꝛ sanctificari q̄n baptizant̃ egroti. Idē ad fortunatū. Valz baptisma etiam si per laicos ministretur.

tioꝝ sacramētoꝝ malos carere dicis dicas carere ꝛ religq̄s. vt. xcvi. dist. illud. v Spirit⁹. i. spūs disciplinās ꝛ instruēs. x Cor ei⁹. j. e. quō ꝯtra. y Sacrilegio. j. e. di. nullus aūt. ꝛ. c. tūc valere z In cōicatiōib⁹. i. ꝯuētib⁹. a Sacrilegio. i. sacrilegij dissensione.

Non istud. sanitatē. extra de aposta. ca. ij.

c Intētione. error ei talis non nocet paruulis. vt. j. e. sacꝫ oñ dim⁹. intelligunt̃ eni offerri ab ecclesia ipsa. vt. j. eo. q̄ris a me

Baptismi. Casus q̄dā p illa3 auctoritatē. nisi q̄s fuerit renat⁹ ꝛc. dicebant q᷑ semꝑ baptism⁹ aq̄ esset necessari⁹ quoꝝ opinionē reprobat augustin⁹ exēplo latronis cui dictū est. hodie mecu3 eris in paradiso.

e Ciprian⁹ etiā in testio niu3 inducēs dicit ergo baptismi defectu3 supplere passionē vt i illo latrōe ad fide3 cōuerso vbi necessitas baptismū excludit. sic ei3 puero sufficit aque baptismus sol⁹: q2 etatis necessitas fidem excludit. similit̃ adlto sola fides suffic̄ cu3 necessitas tēpoꝝ excludit aque baptismū.

f Baptismo. baptismus ꝯsistit i trib⁹ in aqua in passiōe in cordis cōtritione.

g Sed etiā fidem. j. e. cathecuminum ꝯ. s3 hic de fide īformata caritate. hic ō informi. i. q. i. vide.

b Crucifix⁹ est. ꝯ. de pe. di. i. iportuna. ꝯ. s3 dr̄ ibi martir. i. ꝯfitēs. martir eni interꝑtat̃ ꝯfitēs. ad h̄. l. di. ꝛ purgabit. si tñ passus est p xp̄o. a Credidit. ꝯ. de pe. di. vij. nullus b Aplūs in ep̄la ad romanos. c Corde. i. ex fide q̄ est in corde. i. in mēte credidit q̄sq̄s qd̄ est ei ad remissionē peccatoꝝ. i. p fidem cordis iustificat̃ aliq̄s. i. de impio fit pi⁹. d Necessitatis. poterit nec q̄s seipm in necessitate baptizare. nō. ex de bap. ꝛ ei⁹ eff. debitū. ar. j. e. sanctum. ibi nec aliq̄s ꝛc. Nihil eni decipit ei vt de penitēte q̄ sibi peccata nō potest ꝯfiteri nec seipm recōciliare. Itē nunq̄d alio liquore ab aqua nō. Nunq̄d si ꝑmixta sit aq̄ alij liquori fit baptismus. si aq̄ preualet baptizatur al's nō. iiij. q. iij. ca. hermofrodit⁹.

e Credere. ꝯ. xv. q. i. ꝯ. vt itaq3.

f Respōdere. j. e. nihil est aliud.

g Credit. id est saluat̃.

h Per alterum. s. infans.

i Alienū. quasi ex alieno ope cām sui peccati ꝯxit. ꝯ. c. ij. ꝛ. iij.

k Fuit. ade. na3 oīs res p quascunq3 causas ꝯhit ꝛc. ex de reg. iur. omis res. de pe. di. i. que3 pēitet v. s3 q2 p vos

l Quia p pietatē id est fidē ꝛ ꝯfessionē illius. B.

m Vocib⁹. i. significātib⁹ miserias p̄senti vite quā igrediunt̃. sunt eni3 eis in signū future miserie ꝛ laborū.

n Cōpleri. cum facultas adest.

o Et illud. j. e. di. sicut in sacramentis.

p Illud. i. baptismū sine fide.

q Et istud. i. fides sine baptismo.

r Ex volūtate. secus si ex ignorātia extra de p̄sbit. non bap. c. ij.

s Cōtēnitur. j. co. non dubito.

Si quicquid. ff. de euicti. si p̄gnās. ꝛ. l. vacce. nā ibi dicitur q᷑ si vendidi tibi ancilla3 p̄gnantem ꝛ partus euincat̃ nō teneor de euictione: quia non intelligor cum vendidisse. argu. ff. de vsucapio. si aliena. in fine. p iuliano. tamen facit. ff. de ven. inspi. l. i. ꝯ. i. vbi dicitur q᷑ partus est pars viscerum. argu. contra. ff. de verbo. sig. partum.

v Qui nascitur. tñ si mater est libera etiam tempore conceptionis ꝛ partus est liber. ff. de sta. ho. l. v. x Debere. ꝯ. xxiiij. q. iij. si habes.

Sanctū est ꝑ ſeipm̄ nõ merito ꝯferētis. a ¶ Auctoritas.i. ꝓueniēs ex auctoritate dn̄i q̄ tradidit formā baptiȝandi apoſtolis ⁊ ꝑ eos aliis. ſ.e. ꝓprie. etiā laicis. ſꝫ ꝯ. ſ.c.di. ꝯſtat. ⁊. ſ.i.q.i. ꝙ q̄dā. ſꝫ hec auctoritas dr̄ diuina ꝑmiſſio. vel licētia de ꝑmiſſione eccl̄ie. in articulo neceſſitatꝭ ꝑſit baptiȝari laici xp̄iani. vt dr̄. ſ.c. ꝯſtat. in baptiſmo infidelis tolerātia. ſ.c. romanus. in baptiſmo ſacerdotꝭ auctoritas vl̄ melꝰ miſterium. ſ.e. quõ. ſed. F. ⁊. B. nõ ꝓbāt iſtā notulā imo laicum hereticū in neceſſitate a deo habere ꝑtātē baptiȝandi vt dicūt. nec eccl̄ia facere poſſet q̄n ipi etiā ſine neceſſitate baptiȝarent tñ peccarēt. xxxij. di. ſ. verū. ioh̄ā.

b ¶ Et ſacramēti .i. baptiſmi.

c ¶ Aliq̄s. vt q̄ nec baptiſmum nec formā nouerat. nam ꝓ̄mo erat ibi recurrēdū ad xp̄ianū. ⁊ ita non erat q̄ ita cõpetenter poſſꝫ dare ſicut ille q̄ acceperat ⁊ hoc eſt qd̄ ſequit̄

d ¶ Acceperat. ſ. ſacꝫ baptiſmi.

e ¶ Penitentiā. ſ.e. di. ſine penitentia. cõtra. ſed forſan penitēs iſte ꝑ aliquo graui peccato compunctus baptiſma petierat quo ſuſcepto iteruꝫ in idē peccatum relapſus eſt. vnde poſtea publice meruit ſupponi penitētie. xxvi.q.vi. capi.ſi.

a ¶ Recõciliaret. ſ. de pe. diſt. i. quē penitet. ſ. diſt. xxi. inferior. ꝯtra. licet quo ad hoc ſuꝑior erat iſte poſt baptiſmuꝫ q2 iſte nõ idigebat recõciliatione ille ſic. aſſignatur ⁊ aliud ꝯtra. xxiiij.q.i.ſ. ſed illud. nam ibi dicitur ꝙ a laico nõ debet recõciliationeꝫ accipe. ſed dic ꝙ iſtud ſuccūbit.

b ¶ Qui nõ piū. i. qui nõ credūt animū eoꝝ fuiſſe ita piū.

c ¶ Quiſꝗ̄. nõ põt quiſꝗ̄ dicere relinquēdū illū eſſe ⁊ nõ baptiȝādū qui morte īminēte petijt baptiȝari a penitēte. lvij. diſ. c. vno. quiſq̄s nõ credit ꝯtingere quē id eſt aliquē baptiȝandū eſſe oportet vt credat ⁊c.

d ¶ Nõ credit. arg. ꝙ fama nõ inducit ꝓbationē nec partē ꝓbatiõis nec exemplis ſed legibꝰ ⁊c. C. de ſen. ⁊ inter. om. iud. l. nemo. arg. qd̄ q̄s aſſerit ꝑ ius ſcriptuꝫ ꝓbare debet. xxiij.q.ij. legat.

Cathecuminū. in bonis. hic patet hoc. c. eſſe intelligēduꝫ de adulto. nam paruulus bona opa h̄re nõ põt

f ¶ Vitā. ſ.e. di. non dubito. ꝯtra. ſed hoc de eo qui baptiȝari nõ querit vel alꝰs eſt in peccato aliquo.

g ¶ Ille. ſi adultus eſt.

Hij de q̄bus. ſꝫ cuiꝰ. ſ.i.q.i. ſi q̄s ꝑ ignorātiā. ꝯtra.

i ¶ Quolibet mõ etiam cū barbariſmis ⁊ ſoleociſmis. ſ.e. retulerſit.

k ¶ Impoſitiõeꝫ recõciliatio ſic fiet. imponet̄ ei manꝰ ab epiſcopo ⁊ dicet̄. accipe ſpiritū ſanctū ſicut in actibꝰ apl̄oꝝ factū eſſe legit̄ baptiȝatis a ioh̄āne cum ipſi dicerent apoſtolis. neq3 ſi ſpiritꝰ ſanctꝰ ſit audiuimꝰ. manꝰ eis apoſtoli iponebant dicētes accipite ſpm̄ ſcm̄ ſi nõ fuerāt criſmati criſmabantur.

Aliud eſt. caſus intendit ꝓbare Auguſtinꝰ ꝙ q̄ baptiȝat in forma eccleſie ſiue bonꝰ ſit ſiue malus q̄ baptiſmꝰ ꝯfert̄. qd̄ ex eo ꝓbat q̄ baptiȝati a iuda nõ ſunt rebaptiȝati preterea quia poteſtatem baptiſmi apud ſe retinuit xp̄s non infundit in alium per quā poteſtatē vnitas conſtat eccleſie. nam vna eſt columba ⁊c.

m ¶ Per miniſterium. qd̄ facit ſacerdos.

Sanctū eſt baptiſma ꝑ ſeipmꝰ quod datū eſt in nõie patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. ita vt in eodē ſacramēto ſit ⁊ auctoritas[a] traditiõis ꝑ dn̄m noſtrū ad apl̄os per illos aūt in epiſcopos ⁊ ſacerdotes ⁊ laicos xp̄ianos ab eadem origine ac ſtirpe venientes. nā cuꝫ illa hiſtoria narratur oēs q̄ audiūt ad lacrimas mouētur. cum in naui quadā nullus fidelis eſſet preter vnū penitētē ⁊ naufragiū cepit imminere. erat ibi q̄dā nõ immemor ſalutis ſue ⁊ ſacramēti[b] vehemētiſſimus flagitator nec erat aliq̄s[c] qui dare poſſet niſi penitens ille. Acceperat[d] enīꝫ ille ꝓ peccato de quo agebat penitētiā[e] amiſerat ſanctitateꝫ: ſꝫ nõ amiſerat ſacramentū. Nā ſi hoc amitterūt peccātes cū recõciliant̄ poſt penitentiā quare nõ iterū baptiȝātur. dedit ergo qd̄ acceperat ⁊ ne ꝑiculoſe vitā finiret non recõciliatꝰ petijt ab eo ipſo quē baptiȝauerat vt eū recõciliaret[a] ⁊ factum eſt. naufragiū euaſerūt: cognitū habes qd̄ fecerūt. nemo extitit eoꝝ qui nõ piūm[b] animū ita crederet vt cõſilijs eoꝝ in illo ꝑiculo dn̄m crederet affuiſſe. motꝰ enī animꝰ religioſus ⁊ ſupplex ab hoīe exegit ſacꝫm a deo impetrat ſanctitateꝫ ꝙ ſi forte hoc qd̄ narraui de his q̄ naufragio iminente ꝑiclitabant̄ nõ vult aliq̄s credere. nõ eiꝫ hoc diuinaꝝ ſcripturaꝝ auctoritas ſed incerto auctore fama cõmendat non repugnabo. ſed interrogo ſi tale aliquid ꝯtingat q̄d futuꝝ eſt. nõ enī põt quiſꝗ̄[c] dicere illū relinquēdū eſſe q̄ morte imminēte quē baptiȝatū petijt baptiȝari a penitente q̄ſquis non credit[d] contigiſſe. oportet vt credat poſſe contingere. ¶ Idem ad eundē. Quāuis recte viuat cathecuminꝰ ſine tamen baptiſmo ſaluari non poteſt

Cathecuminū q̄uis in bonis[e] opibꝰ defunctū vitā[f] habere nõ credimus excepto dūtaxat niſi martirij cõpleat ſacramētū. baptiȝaturus ꝯſitetur fidē ſuā coraꝫ ſacerdote ⁊ interrogatꝰ reſpondet hoc idē martir corā ꝑſecutore fecit qui ⁊ ꝯfitet̄ fidē ⁊ interrogatꝰ reſpõdet. ⁊ ille[g] poſt ꝯfeſſionē aſꝑgit̄ aqua. hic vero aſꝑgitur ſanguine vl̄ ꝯtingit̄ igne. ille ꝑ manus ipoſitionē pontificis accipit ſpiritū ſanctū. hic habitaculū ſpūs ſancti efficit̄ dū nõ eſt ipſe q̄ loq̄tur: ſed ſpūs ſanctus q̄ in illo loq̄tur. ille cõicat eucharíſtie i cõmemoratiõe mortis dn̄i hic ipſi cõmorit̄ xp̄o. ille ꝯfitet̄ ſe mūdi actibꝰ renunciare hic ipſis illecebris renūciat ⁊ vite. illi oīa peccata dimittunt̄ iſti extinguūt̄. ¶ Itē leo papa. Nõ iterat̄ baptiſma cuius formam integre conſtat eſſe collatam.

Hij de q̄bus ſcripſiſti qui ſe baptiȝatos ſciūt ſꝫ cuiꝰ[h] fidei fuerint q̄ eos baptiȝarūt ſe neſcire ꝓfitent̄ quolibet mõ[i] formā baptiſmatis acceperūt rebaptiȝandi nõ ſunt: ſed ꝑ impoſitionē[k] manus in virtute ſpūs ſancti quā ab hereticis accipere nõ potuerūt catholicis copulādi ſunt ¶ Iteꝫ aug. ſuꝑ iohānem. Et ꝑ bonos ⁊ ꝑ malos miniſtros baptiȝat eque xp̄s.

Aliud eſt[l] baptiȝare ꝑ miniſterium[m] aliud baptiȝare ꝑ ꝑtātē[n]. Itē ergo baptiȝabāt diſcipuli eiꝰ ⁊ ibi adhuc erat iudas inter diſcipulos eiꝰ ſi quos autem baptiȝauit iudas nõ ſūt iteꝝ baptiȝati[o] ⁊ quos baptiȝauit iohānes iteꝝ ſunt baptiȝati. plane iterū ſed nõ iterato baptiſmo. quos enim baptiȝauit iohānes: baptiȝauit ⁊ iohannes. quos aūt baptiȝauit

n ¶ Per ꝑtātem. quod facit xp̄s.

o ¶ Iterū baptiȝati. h̄ colligitur baptiſmum ante paſſionē fuiſſe inſtitutum quia non eſt ratio q̄re baptiȝati a iuda non ſunt iterum baptiȝati ſicut a iohanne baptiȝati niſi q2 iohānes nõ baptiȝauit i forma quam dederat ieſꝰ diſcipul̄ qd̄ faciebat iudas vnde colligit̄ neceſſario ꝙ baptiſmꝰ aū paſſionē fuit inſtitutꝰ cum iudas pꝰ paſſionē neminē baptiȝauit licet plenaꝫ efficaciā nõ habuit vſq3 ad paſſionē ⁊ ꝙ ieſus aū paſſionē formaꝫ baptiȝādi dedit diſciplis Sed ſuperiꝰ c. ſcilicet proprium in morte aperte dicit ꝙ poſt reſurrectionem dedit formā illam. ad hoc dicendum ꝙ ante paſſionem ⁊ poſt dedit formam baptiȝandi ſed ante nõ ita generalem forte vt baptiȝarent tantuꝫ iudeos. vnde dictum eſt eis. in viam gentium ne abieritis. vij.q.i. deniq3. poſt generalem forte vt baptiȝarent omnes gentes. ſi queras in qua forma verborum baptiȝabat iohānes. dicendū in hac. ſ. in nomine venturi. ſ. ad predicationem ad paſſionem ⁊ mortem ad iudicium. ⁊ in tali forma baptiȝauit xp̄m. i. ſimpliciter lauit. baptiſmus ille iohannis fuit quaſi ꝓ̄curſorius. ⁊ preparatorius veri baptiſmi vt eo quaſi quodā ꝓ̄ludio baptiȝari aſſueſcerēt. ideo q3 non erat remiſſionis operatiuus. vt. ſ. eo. di. non regenerabantur. Sꝫ nunquid baptiȝauit xp̄s quos baptiȝauit iohannes. an non erat ille baptiſmꝰ a deo cum omne q̄dꝫ bonū a deo ſit ⁊ deū habet auctorem. i.q.ij. q̄ pio. ꝙ autem baptiſmus iohānis bonus fuerit: nullus dubitat. ſed non dicitur xp̄i q2 non erat ſacramētū redēptionis noſtre: nec deus per illū baptiſmū remiſſionē peccatoꝝ operatus eſt. vel quia non fuit collatus in forma xp̄i. ſed iohannis. vnde ⁊ iohannis dicitur.

p ¶ Baptiȝauit. nõ ſolū iudas.

q ¶ Item ꝑ hanc poteſtatē. ſ. dignitatē: quā tūc nulli dedit. ſ. vt fieret remiſſio in baptiſmo collato in nõie miſterij ſicut ſit in baptiſmo collato in nomie patris ⁊ filij ⁊

iudas: xp̄s baptizauit[p]. Itē p hāc ei po-
testatē[q] quā xp̄s solus tenuit sibi ⁊ in ne-
minē ministroꝝ trāsfudit quāuis p mini-
stros baptizare dignat⁹ sit. p hāc inquaꝫ
ↄstat vnitas eccl'ie q̄ significaꝛ in colum
ba de qua dictuꝫ est. vna est colūba mea
vna est matris sue electa. si enim fratres
mei vt iā dixi transferreꝛ a dn̄o ptās ad
ministruꝫ tot baptismata essent: quot mi
nistri essent: ⁊ iā vnitas baptismi non sta
ret. Intēdite fratres anteq̄[r] veniret do-
min⁹ noster iesus xp̄s ad baptismum de
scēdit colūba i aquā[a] cognouit iohānes
q̄ddā ꝓpriū ei cui[b] dictum est sup quē vi
deris spm̄ descēdētē ⁊ manētē[c] sup eū ip
se est q̄ baptizat[d] in spū sancto. nouerat
aūt q2 ipse in spū sancto baptizabat. sed
q2 tali ꝓprietate vt ptās ab eo nō trans-
iret in alteꝝ q̄uis deo donāte ibi didicit
Itē iā vos mūdi estis ꝓpter v̄bū dei qd̄
locutus suꝫ vobis. q̄re nō ait mūdi estis
ꝓpter baptismuꝫ quo abluti estis sed ait
ꝓpter v̄bū[e] qd̄ locut⁹ sum vobis nisi q̄a
iā ⁊ in aqua v̄bū mundat. Itē si fuerit iu
stus[f] minister cōputo eū cū paulo cuꝫ pe
tro cuꝫ istis cōputo iustos ministros. q̄a
vero iusti ministri gloriā suā nō q̄rūt. mi
nistri enī sunt ꝓ ducib⁹ haberi nolūt[g] spē
in se poni exhorrescūt. ergo cōputo cum
paulo iustū ministrū. q̄d eniꝫ dicit ap'lus
ego plātaui appollo rigauit. sꝫ de⁹ incre
mētū[h] dedit. ¶ Iteꝫ in lib. de baptismo

Nec baptisma nec baptizādi potestateꝫ scismatici amittūt.

Nullus[i] aūt negat habere baptismū etiaꝫ aposta-
tas q̄b⁹ vtiq3 redeūtib⁹ ⁊ p pniaꝫ ↄuer-
sis nō reddiꝛ q2 amitti non posse iudicaꝛ
sicut ⁊ illi q̄ in sacrilegiuꝫ scismatis ab ec-
clesie cōiōe discedūt hn̄t vtiq3 baptismū
quē priusq̄ꝫ discederēt acceperūt. nā ⁊ si
ipsi redeūt nō eis iterū daꝛ. vnde ostēdiꝛ
illud qd̄ accepunt i vnitate positi nō po
tuisse amittere separatos qd̄ si haberi[k] fo-
ris pōt etiā dari cur nō pōt[l] si dicis nō re
cte foris daꝛ. r̄ndem⁹ sicut nō recte foris
habeꝛ ⁊ tn̄ habeꝛ. sic nō recte foris datur
⁊ tn̄ daꝛ. sicut aūt p vnitatis recōciliatio

nē incipit[m] vtiliꝛ hr̄i qd̄ ex̄ vnitatē inutiliꝛ
hēbaꝛ: sic p eādem recōciliationē incipit
vtile esse qd̄ ex̄ eā inutiliꝛ datū est. Item
hr̄tici sacra ⁊ scripturas hn̄t ad speciē nō
ad salutē. Itē pfidus si in pfidia[n] reman
serit p baptismū nec ex̄ ecclīam remissio-
nē accipit[o] peccatoꝝ: aut si p viꝫ sacramē
ti ad pūctū tp̄is excipit. sed ⁊ int⁹ ⁊ foris
eā vim opaꝛ sicut vis noīs xp̄i expulsio-
nē demonū etiā foris[p] opabaꝛ. ¶ Item

Mali nō sua ptāte sed xp̄i virtute baptisma ministrant.

Quomodo[q] de⁹ exaudiuit[r] homicidā dep̄cāteꝫ vel su
per aquā baptismi vel sup oleū vl' super
eucharistiā. vl' sup capita eoꝝ q̄b⁹ man⁹
imponiꝛ. q̄ tn̄ oīa ⁊ fiūt ⁊ valēt etiā p ho
micidas aut p eos[s] q̄ fratres oderūt etiā
in ip̄a int⁹ eccl'ia cū nemo[t] dare possit qd̄
nō hꝫ. quō homicida dat spm̄ sanctū ⁊ tn̄
intus etiaꝫ ipse baptizat. de⁹ ergo dat in
ipso etiā baptizāte spm̄ sanctū: quā ꝓpꝛ
sacrm̄[v] gratie dat de⁹ etiā p malos. ip̄am
vero graꝫ nō nisi p seip̄m vel p sanctos[x]
suos. ⁊ iō remissionē pctōꝝ vel p seip̄os
facit vl' p ipsi⁹ colūbe mēbra quib⁹ ait. si
cui dimiseritis peccata dimitteꝛ ei: ⁊ si
cui tenueritis retenta sunt. man⁹ aūt im-
positio si nō adhibeꝛ ab heresi venienti
quanq̄ꝫ ex̄ oēm culpā[a] esse iudicareꝛ. ꝓ-
pter caritatis tn̄ copulationē q̄ est maxi-
mū donū spūs sancti sine quo[b] nō valēt
ad salutē q̄cūq3 alia sancta fuerint in ho
mine. manus[c] hr̄ticis correctis iponiꝛ: in
duūt aūt hoīes xp̄ꝫ aliq̄n etiā vsq3 ad sa
cramēti pceptionē. aliq̄n vsq3 ad vite san
ctificationē[d]. atq3 illō[e] p̄mū ⁊ malis ⁊ bo
nis pōt esse cōe. hoc aūt[f] ꝓpriū est bono
rū ⁊ pioꝝ. Nō ob aliud visuꝫ est q̄busdā
etiā egregijs viris ⁊ antistitib⁹ xp̄i inter
quos p̄cipue beat⁹ cip̄an⁹ eminebat non
esse posse apud hereticos vl' scismaticos
baptismū xp̄i: nisi q2 n̄ distiguebāt sacrꝫ
ab effectu[g] vel vsu sacramēti. ⁊ q2 eius sa
cramēti effectū atq3 vsum in liberatiōe a
peccatis ⁊ rectitudine cordis apud here
ticos nō inueniebāt. ip̄ꝫ sacrm̄ q̄3 illic nō
esse putabāt. sꝫ ↄuertētib⁹ oculos ad in-

spiritus sancti. ⁊ diceꝛ baptism⁹ illius ab eodē noīareꝛ baptizati
r ¶ Anteq̄. s. c. p aquā. ↄtra sed credēdū est colūbe speciē sine spiri-
tu in aquā anteq̄ xp̄s venisset descēdisse qd̄ hic diciꝛ. postq̄ auteꝫ
xp̄s descēdit spirit⁹ sanct⁹ sup eū putādus est in eū veniēs in illa co
lumba apparuisse. qd̄ ibi dicit ur hoc sic se habere poterit scire si qd̄
hic subdiꝛ di
ligēter atten
dis. s. cogno-
uit ⁊c. colum
ba aūt illa p̄
ma vt d2 re-
dijt in p̄mor-
dialeꝫ siue p̄-
iacentē mate
riā.
a ¶ In aquā
i. sup aquam
b ¶ Cui. i. io-
hanni.
c ¶ Et manē-
tē. nam aliter
mansit super
eū ⁊ aliter su-
per nos. de
pe. di. ij. q̄ren
duꝫ. ⁊. c. post
discursus.
d ¶ Qui bap
tizat. i. pecca
ta dimittit.
arg. q̄ oēs a
postoli bap-
tizati sunt vt
de pe. dis. ij. fi
eni. circa pn.
⁊. j. e. c. q̄ñ ab
hierosolimis
iohan.
e ¶ Propter
v̄bū. i. ꝓpter
meip̄m q̄ suꝫ
v̄bū patris.
f ¶ Fuerit iu-
stus. sec⁹ de
malo. vt. s. i.
q. i. si fuerit.
g ¶ Nolunt.
vt d2 baptis-
m⁹ petri bap
ti m⁹ pauli.
h ¶ Incremē
tū. i. virtutem
apponendo
post peccato
rum remissio
nem.
Nullus. s.
i. q. i. ex̄ ca
tholicā. Ca-
sus. p̄mo loq̄
tur de aposta
tis. i. hereticꝭ
scdō de scis-
maticis. est g̃ casus. apostate etiam extra ecclesiam habent baptis-
mū ⁊ extra ecclesiam illud conferre possunt sed nō sanctitatē habēt
extra ecclesiam nec eā ↄferre pn̄t. nisi forte ad punctū p viꝫ sacramē
ti remissionē opaꝛ baptismus. k ¶ Quod si haberi. arg. q̄ excō
municatus possit contrahere matrimoniuꝫ cū liceat ei habere ⁊ vti
contracto. l ¶ Non potest. argu. q̄ non recte fit fieri dicitur. vt
i. q. i. q̄ quidam. contra. id qd̄ dicitur non posse fieri qd̄ de iure non
fit. vt. xxij. q. ij. faciat. Io. m ¶ Incipit. j. e. di. tunc valere. s. e. di.
ostenditur. n ¶ Si in perfidia. hic tangit falsaꝫ opinioneꝫ quo
rūdam. j. e. c. pxi. o ¶ Accipit. remissionem peccatorum.

p ¶ Etiam foris. p ministros malos ⁊ p quosdā excōicatos filios iudeoꝝ
Quomodo. exaudiuit. hanc q̄stionē mouet aug. vt post soluat. vt. i. q. i. ꝓphetauit.
r ¶ Exaudiuit. Casus. no. q̄ ciprian⁹ fuit in ea
opinione q̄ veꝝ baptisma non ↄferꝛ apud hereticos. illud etiā lauacrum
diaboli appellauit. xxxij. di. s. verū. cui⁹ opinionē ⁊ errorē extirpat h̄ augu
stin⁹ cām sui erroꝝ
assignās. In p̄ma
pte aug. diꝛ malos
sacrꝫ i eccl'ia ↄferre
⁊ ex̄ eccl'iaꝫ sꝫ nō re
missionē peccatoꝝ
In scdā facit diffe
rētiaꝫ inter sacrm̄ ⁊
effectum sacramēti
qd̄ nō facit cip̄an⁹.
⁊ iō errauit. In ter-
tia d2 q̄ sicut boni
ↄferūt in ecclesia sa
cramenti effectū: sic
mali ex̄ ecclīaꝫ. duꝫ
tn̄ i necessitate: alꝭ
nō. sed tn̄ sacrm̄ cō
ferunt. In q̄rta po
nit quādaꝫ opinio-
nē falsaꝫ. i. q̄ pecca
ta dimittunꝛ ei q̄ fi
cte accedit ad bap
tismū ad pūctū ho-
re postea redeunt
s ¶ Aut p eos. s. de
pe. di. i. homicidio-
rum.
t ¶ Nemo. s. di. lxij.
nulla ratio. s. xxviij
dist. p̄sbiteꝝ. s. ij. q.
vi. quotiēs post au-
ditam. s. i. q. i. ven-
tum est.
v ¶ Sacramentū. s
exaudi. vt. s. not. i.
q. i. remissioneꝫ. alꝭ
ↄtradiceret. j. e. c. v̄.
cū in alijs.
x ¶ Per sanctos.
imo p seip̄m sp̄ nū
q̄ p ministrū hoīem.
sed neq3 p sacrꝫ qd̄
bon⁹ ministrat mag̃
q̄ malus. nā sp̄ suū
effectū hꝫ oē sacrm̄
nisi suscipiētis ma-
licia ip̄ediat. vt. s. i.
q. i. oīa. ⁊. xv. q. vlti.
ca. vlti. sed forte d2
p sanctos dimitte-
re peccata q̄a q̄ pre
destinata sunt scdō
iis p̄cib⁹ obtinētur.
vt. xxiij. q. iiij. obtie
nt. ⁊ tūc expone p sā
ctos. i. mediātibus
p̄cibus sanctoꝝ. vl'
q2 ipsis p̄dicātib⁹
aliqui cōpūgūnꝛ: ⁊ sic eis peccata dimittunꝛ. ⁊ diciꝛ hoc de bonis antho
nomatice vl' de pfecte bonis. i. p id qd̄ boni vel sancti sunt. s. p caritateꝫ ⁊
ceteras virtutes. vel solus xp̄s dat remissionē peccatoꝝ p auctoritatē. bo
nis dat p ministrātis meritū malis p ministeriū. x ¶ Sanctos suos. i.
mediātib⁹ p̄cib⁹ sanctoꝝ. a ¶ Culpā. ⁊ ille q̄ est reuersus a fide.
b ¶ Sine quo. de pe. di. ij. fugerat sanct⁹. ⁊. s. dist. vij. nullus expectat. s. e.
di. solet queri. c ¶ Man⁹. i. q. i. q̄ quidam. ↄtra. d ¶ Sanctifica-
tionē. i. remissionē peccatoꝝ sicut duob⁹ modis dicitur manducare. s. di.
ij. q̄d est xp̄m. e ¶ Atq3 illud. i. pceptio sacramēti.
f ¶ Hoc aūt. s. vite sanctificatio. g ¶ Ab effectu. ipsius sacramenti.

b ¶ Multitudinē.i.ad multitudinē maloꝝ q̄ dicūꝰ palee.q: vacui: vel q̄a leuiter cadūt tpe tēptatiōis vel q: arsuri sunt igne inextinguibili granis repositi in area celesti. i ¶ Nec dare.de merito vite.nā p misteriū bene dat.ś.i.q.i.remissionē a ¶ Ouē.s.ecclesiā. b ¶ Tradētis.baptismū c ¶ Malicia.baptismū, d ¶ Nō separat.s.malos a se remouendo, scꝫ maliciā sui.

v ¶ Fictio.ś.e.dis.ostēdiꝰ nullus.

Non in vobis.in multis.i.in oībꝰ sacramētis,sed nō in caritate sine qua nihil sunt oia,ś.e.quō.z.c.solet. y ¶ In symbolo cō tradicit.qđ infra sequiꝰ:q: in ipsa catholica ecclia nō sunt nobiscū sed dic q̄ ideo dicūtur esse in symbolo q: sūt in malori parte,naz si in toto symbolo essent ĝ eēnt nobiscū in ecclesia cū h̄ sit de simbolo credere in catholicaz ecclesiā, sic z alibi đ: quis tenere fidēli/cet nō teneat ecclesie vnitatez.xxiiij.q.i.aduocauit.

terioris palee multitudinē[b].cū etiā hi q̄ in ipsa vnitate puersi sunt z pdite viuunt appareāt remissionē peccatoꝝ nec dare[i] posse nec habere:q: nō malignis:sed bonis filijs dictū est.si cui dimiseritis peccata dimittunꝰ eis z reliqua.habere tn̄ z dare z accipe baptismi sacramentū satis ecclesie catholice pastoribꝰ eluxit.z ouē q̄ foris errabat z dn̄icū caracterē foris accipiebat veniētē ad xp̄iane vnitatis salutē ab errore corrigi.caracterē tn̄ dn̄icū in ea cognosci potiusq̄ iprobari.qm̄ ipꝫ caracterē multi z lupi z lupis infigunt q̄ videnꝰ esse intus verūtamē ad illā ouez[a] q̄ ex multis vna est nō ptinēt cū malus tradit baptismū bono.i.in vnitatis vinculo nā veraci puersiōe mutato inter bonū sacramētū qđ tradiꝰ z bonū fidelez cui tradiꝰ tradētis[b] malicia[c] nō separat[d] z cū illi[e] veraciter ad deū puerso peccata dimittanꝰ[f] ab eis[g] q̄bꝰ ipse veraci pfessiōe piūgiꝰ spūsscūs ea dimittit q̄ oībꝰ scis datꝰ ē sibi caritate cohērētibꝰ siue[h] se nouerint corpalr siue n̄ nouerint.silr cū alicꝰ tenēꝰ peccata ab eis tenenꝰ a q̄bus ille cordis prauitate disiungiꝰ siue notis corpaliter siue ignotis oēs mali spūaliꝰ a bonis seiuncti sunt.si aūt etiam corporaliter aperta dissentione separentur peiores sunt.sꝫ nihil interest ad baptismi sanctitatez q̄zto quisq̄ peiori id habeat z quanto peiori tradat.potest tamen peiori tradere separatus[i] sicut pōt habere separatus.sed q̄ pniciosuz est habere tā pniciosum ē tradere.ille aūt cui tradidit pōt salubriter accipe si ipse nō separꝰ accepit vrgente[k] mortis necessitate.cur hr̄tici foris baptizare nō pñt:an q: peiores sunt corpo q̄ foris sunt.sed nihil interest ad integritatē baptismi[l] quāto peior id tradat.Neq̄ enī tn̄ interest inꝰ malū z peiorē q̄ztū inter bonū z malū.z tn̄ cū baptizat malꝰ nō aliud dat q̄z ille q̄ minꝰ malus est.An forte nō ad hois meritū sed ad ipsiꝰ baptismi sacramētū ptinet vt foris dari non posit.si hoc ita essꝫ nec haberi foris posset.z totiens baptizari necesse esset:quotiēs recedēs q̄sq̄ ab ecclia rursus ad ecclesiaz remeasset.his q̄ ficto corde baptizanꝰ:aut peccata nullatenꝰ dimittunꝰ,q:

spūs sanctꝰ disciplīne effugiet fictuz aut in ipso tpis pūcto p vim sacramēti dimissa iterꝝ p fictionē replicanꝰ: vt etiaz illud verū sit quotquot in xp̄o baptizati estis xp̄m induistis z illud.spūs sanctus disciplīne effugiet fictū.i.induat eū xp̄m sanctitas baptismi z exuat euz xp̄m pnicies fictiōis.Nā redire[m] dimissa peccata vbi fraterna caritas non est apertissime dn̄s in euāgelio docet in illo s̄uo a quo dn̄s dimissuz debitū petiuit eo q̄ ille conseruo suo debitū nollet dimittere.sic nō ipediꝰtur[n] baptismi gratia:quominꝰ oia peccata dimittat etiā si fraternū odiū in eiꝰ cui dimittunꝰ aīo pseuerat.Soluiꝰ eniz hesternus[o] dies z q̄cquid supest soluitur z ipsa hora[p] momētoq̄ aū baptismū z in ipso baptismo.deinceps aūt ptinuo reꝰ esse incipit nō solū psequētiū:sed etiaz p̄teritoꝝ dieꝝ horarū momētoꝝ redeuntibus[q] omnibus que dimissa sunt. ¶ Idē

Quādo psit baptisma ei q̄ ficte accedit.

Tunc valere incipit[r] ad salutē[s] baptismꝰ[t] cū illa fictio[v] veraci pfessiōe recesserit:que corde in malicia vel sacrilegio pseuerāte peccatoꝝ ablutionē nō sinebat fieri. ¶ Idē ad donatistas. **Nō iterenꝰ sacramēta q̄ ex ecclīā ministranꝰ**

Non in vobis mutamꝰ in q̄bus nobiscū estis.In multis[x] enī nobiscū estis nā z de talibꝰ dictuz est q̄ in multis erāt mecū:sꝫ ea corrigimꝰ in q̄bꝰ nō estis z ea vos hic accipe volumꝰ q̄ nō hētis illic vbi estis.Nobiscū enī estis in baptismo i simbolo[y] in ceteris[a] dn̄icis sacramētis.in spū aūt vnitatis z vinculo pacis in ipsa deniq̄ catholicaq̄ ecclīa nobiscum nō estis.Isti aūt cuz q̄bꝰ vel de q̄bꝰ agimꝰ nō sunt desperādi.adhuc eni i corpe[b] sunt sꝫ nō q̄rūt spm̄ sanctuz nisi in corpe xp̄i cuiꝰ hn̄t foris[c] sacr̄m sꝫ rē[d] ipaz nō tenet intus cuiꝰ est illud sacr̄m:z iō sibi iudiciū mādicāt z bibūt. ¶ Itē greg. quirico episcopo z ceteris in hibernia epis.

Quō recipianꝰ in ecclīa qui apud hereticos in noīe trinitatis baptizatur.

Ab antiqua patrū institutiōe didicimus[e] vt q̄ apud heresiz in trinitatis nomine baptizantur cū ad sanctā ecclesiaz redierint aut vnctiōe[f] crismatis aut ipo-

e ¶ Et cū illi.s.bono fideli.

f ¶ Dimittunꝰ.ś.i.q.i.vt euidēter.ś.ecclesia sanctoꝝ h̄ dicitur remittere peccata puersis: q: eiꝰ oratiōibꝰ eis illa relaxanꝰ.vel q̄m p caritatis vnitatē que solū in ecclia habetur fit remissio peccatoꝝ.vt.i.e.di.ecclesie caritas.io.

g ¶ Ab eis.i.ecclia que dicitur dimittere peccata.

h ¶ Siue.simile dicit lex.C.de p̄script.x.vel.xx.an.l.vlt.ś.q̄d eni pdest.in ipsa puicia esse i possessiōe cū ius vēditionis incorporale est.

i ¶ Separatus.ś.i.q.i.vt euidenꝰ.

k ¶ Urgēte.xi.q.iij.qđ pdecessor.ar.ś.xxiij.q.iiij.ecce.z.c.recedite.

l ¶ Baptismi.ś.e.dist.si inter bonos,ś.i.q.i.si fuerit.

m ¶ Nā redire.ś.xxiij.q.iiij.si illic.ś.ś.de pe.di.iiij.c.i.ij.iij iiij.v.z.vi.

n ¶ Nō impediꝰ.sꝫ nō dicit hoc ita sentiēdo sꝫ coꝝ opiniones referēdo.

o ¶ Hesternus dies id ē peccatū hesterna die cōmissum.

p ¶ Hora.sicut fm leges eodē tpe q̄s absoluiꝰ z statiꝫ obligaꝰ.si eni aīo nouandi mulier intercedit liberabiꝰ debitor z in eodē momēto obligaꝰ:q: ipso iure cōpetit recissoria.ff.ad vellꝰ.debitrix.ś.vlti.

q ¶ Redeūtibꝰ.no.de pe.dis.iiij.in pn.q: quidā dicūt q̄ redeūt sicut flores in vere.b.zc.de pe.dis.iiij.ś.verum.

a ¶ In ceteris.ar.ś.xxiiij.q.i.scisma.sꝫ illud q̄d ad esse ctum.

b ¶ In corpe sunt viuētes z iō nō est desperandū de eis.de pe.di.vij.c.i.xxvij.q.i.iā nūc i si.

c ¶ Foris.videꝰ q̄ ex eo ecclesiā pficiāt heretici:z sic hic reprobaꝰ quorūdā opinio.s.ex vnitatez ecclesie corpꝰ xp̄i cōfici nō posse.vt.i.q.i.dn̄s declarauit.z ca.nō nocet.

d ¶ Sed rem s.vnitatez ecclesie.io.

Ab antiq didicimꝰ hec recōciliationuz dispa ritas fiebat aut pter hereticoꝝ dispa ritatē:aut ecclesiaꝝ variā psuetudinez.

f ¶ Aut vnctione.i.q.i.hi q̄ baptismuz

g ¶ Sola pfessiōe:q: tn̄ interrogātur si fcte credāt q: manꝰ eis erat imposita:sed si deficeret suppleretꝰ.i.q.i.ś.ecce.de errore istoꝝ habes.xvi.distin.habeo.

h ¶ Monoscelitas.q̄ dicit vnā tn̄ volūtatē esse in xp̄o.s.humanitatis nō diuinitatis.vt.xvi.di.habeo.

i ¶ Fidei.diuersitas suscipiēdi hereticos nō ideo est q: inter se ecclesia occidētalis z ecclesia oriētalis sentiāt pria.sed q: diuerso modo errabāt diuerso mō recipiebanꝰ.arriani q̄ erāt in oriēte nō crismabāꝰ ideo oriens redeūtes crismabat q̄ erāt in occidēte crismabātur

Tunc valere.hec est vera sententia. r ¶ Incipit.q: tūc incipit esse in eo z efficaciā in eo habere z ibi ratihabitio retrotrahiꝰ zc.ar.ff.de his q̄ no.infa.furti.ś.que iussu. s ¶ Ad salutē.i.res p baptismū significata tūc incipit habere remissionē peccatoꝝ z non ppꝰ baptismum: sed ppter cordis ptritionē.i.p caritatē vel humilitatē mētis quā hꝫ dn̄ hꝫ cordis cōtritionē.i.q.ij.vide. t ¶ Baptismꝰ.i.interior.i.peccatoꝝ ablutio.

⁊ ideo vt ostēderet eos de vnitate ecclesie ꝑ man⁹ impositionē reci piebat eos eccl'ia occidētalis. vnde est ar. q̄ diuerse erāt arrianoꝝ secte. vnde ⁊. s̄. e. dis. i. c. ecclesias. dr̄ q̄ eccl'ia ab eis ꝯsecrata recō secret. ab arrianis dat⁹ baptism⁹ non iteret. vt. s̄. i. q. i. arrianos. ⁊ arg. j. e. de arrianis. Joh.

di. nō illud. j. di. e. si nō. l De filio. dū tamē intēdat baptizare. vt. s̄. e. solet q̄nq̄. lz enī arriani errēt circa ꝑsonas ꝓcedētes filiū nō ee equalem patri. vt. xxiiij. q. iij. c. quidā. v̄. arriani. tn̄ arriani baptizāt. j. e. de arrianis

Est vnitas. que late patet. sed ecclesie vnitas q̄ est in fide ⁊ caritate nō ita late patet sed hec amplectit̄ solos bonos. s̄. e. dist. ij. q: passus. sed

sitōe man⁹ aut sola ꝓfessiōe fidei ad sinū matris ecclesie reuocētur. vn̄ arrianos ꝑ impositionē man⁹ occidēs. ꝑ vnctionez vero sancti crismatis ad ingressuz catho lice eccl'ie oriēs reformat. monoscelitas vero ⁊ alios ex sola ꝓfessiōe recipit: quia sanctuz baptisma qđ est apud hereticos sunt ꝯsecuti. tūc in eis vires emūdatiōis recipit. cū vel illi ꝑ impositionē man⁹ spi rituz sanctū acceperūt. vel isti ꝓpt ꝓfes sionē vere fidei sancte ⁊ vniuersalis eccle sie viscerib⁹ fuerint vniti. ¶ Itez augu.

Extra ecclesiā baptism⁹ accipi pōt sz nō pdest.

Ecclesia paradiso cōparata indicat nobis posse q̄dē baptismū ei⁹. hoīes etiā foris accipe. sed salutem beatitudinis extra eā ecclesiā neminē vl' ꝑcipe vel tenere. Nō enim in mesopota mia vel egypto quo illa flumina ꝑuene runt est felicitas vite q̄ in paradiso com memorat̄. sic ergo baptism⁹ eccl'ie potest esse extra eccl'iam. mun⁹ autē bone vite nō nisi intra eccl'iam reꝑitur. ¶ Idez de vnico baptismo. lib. iij.

Heresis ⁊ sacrilegium hereticorum: non sunt sacramenta

Nunc aūt sicut heresis hereticorum sicut error ipsoꝝ est. sicut etiā sacri legiū discēsiōis eoꝝ est. sic etiā baptisma qđ xp̄i est nō dz dici ipsoꝝ. ¶ Idez li. v.

De eode.

Cum tantū valeat bap tism⁹ ꝑ hoīez ꝯtēptibilē q̄ntū ꝑ apo stolū dat⁹ ita nec isti⁹ nec illi⁹: sz xp̄i esse cognoscit̄. Itē inuenim⁹ dictū ab ap'lis ⁊ gloriā mea q̄zuis vtiq̄ a dn̄o ⁊ ministe riū meū ⁊ prudētiā meā ⁊ euāgeliū meū q̄zuis vtiq̄ a dn̄o impartituz sit atq̄ do natū. baptismū aūt meū nemo eoꝝ dixit oīno. neqz enim oīm equalis est gratia nec ministrāt oēs equal'r nec equali pru dētia vel sci'a sunt oēs p̄diti ⁊ in euange lizādo ali⁹ alio meli⁹ opat̄. ⁊ iō dici pōt ali⁹ alio doctior in ipsa salutari doctrina ali⁹ aūt alio mai⁹ minusue baptizat⁹ dici nō potest siue ab inferiore siue a maiore baptizet̄. ¶ Idē in libro. iiij.

De eodez

Satis ostēdim⁹ ad baptismū q̄ ver bis euāgelicis ꝯsecrat̄ nō pertinere cuiusq̄z vel dātis vel accipiētis errorez siue de patre siue de filio siue de spiritu sancto aliter sentiat q̄z celestis doctrina insinuat. ¶ Idem in libro de baptismo.

Nō bonis ⁊ malis sacramēta ecclesie cōia sunt.

Est vnitas ecclesie que late patet in sacramētoꝝ videlicz so cietate ⁊ cōione q̄ cōplectit̄ etiā cum gra nis paleas q̄n eas corporal'r mixtas ita patit̄ vt neq̄ illas iusti vitēt: neq̄ ab illis iusti vitent̄. sic sunt in ecclesia hoīes mali vt in corpe humano humores mali q̄ in terdū exeunt ex corpe. ¶ Idē de vnico baptis. li. vi.

Nō trāsit ad aquā baptismi malicia bn̄dicētis.

Non est aqua pphana ⁊ adultera sup quam no mē dei inuocat̄ etiā si a pphanis ⁊ ab ad ulteris inuocet̄. q: nec ipsa creatura est adultera. nec ip̄m nomen adulterum est. ¶ Itē beda omelia. xxxvi.

Nō est rebaptizandus qui ab hereticis baptizatur.

Siue hereticus siue scismaticus siue facinorosus q̄sq̄ in ꝯfessiōe sancte trinitatis baptizet non valet ille q̄ bapti zatus est a veris catholicis rebaptizari ne ꝯfessio vl' inuocatio tanti noīs videat̄ annullari. ¶ Itē greg. ij. bonifacio ep̄o

Baptizati a paganis in noīe trinitatis baptizent̄.

Quos a paganis bap tizatos esse asseruisti si ita habetur vt denuo baptizes in noīe trinitatis mā dam⁹. ¶ Itez celestin⁹ papa.

Sine exorcismis ⁊ exufflatiōib⁹ nullus baptizetur

Siue paruuli siue iuuenes ad rege nerationis venerint sacramētū non fontē vite pri⁹ adeāt q̄ exorcismis ⁊ exuf flatiōib⁹ clericoꝝ sp̄us immūdus ab eis abijciat̄. Itē raban⁹ de īstitutiōe clicoꝝ.

Officiū baptizādi cathecumini ꝑueniat

Ante baptismum cathezizandi de bet hominem preuenire officiuz vt fidei primuz cathecuminus accipiat eru dimentum. Item ipse christus prius ce ci nati oculos luto ex sputo facto super liniuit. ⁊ sic ad aquas siloe misit q: p̄us debet baptizandus fide incarnationis christi instrui: ⁊ sic ad baptismum iaz cre dulus admitti: vt sciat cuius gratie in eo est particeps ⁊ cuius iam debitor fiat de inceps. ¶ Item ex concilio braca rensi. ij.

Quo tempore cathecumini

Ecclia. nobis. s̄. i. q. i. sicut.

b ¶ Sed salutē. s̄. i. q. i. ex ecclesiā.

c ¶ Que i paradiso. q̄ iterp̄tat̄ ortus ⁊ agit̄ ibi de illa vbi fuit adam de terre stri. q̄nq̄ paradisus dicit̄ empireū celū de pe. dist. ij. ꝑncipiū.

d ¶ Extra ecclesiā. xxiiij. q. i. alien⁹. ⁊ c. q: paradisus

Cum tātū Casus ꝓbat h̄ augu. duplici ratione baptismū xp̄i esse non ministri ꝯferētis. p̄ma rō ē q: eodē modo valet baptism⁹ collat⁹ ꝑ maluz sicut ꝑ bonū. secūda q: lz ap'li dixerint euāgeliuz meum gloriā meam nō tn̄ dixerūt baptismū meum.

f ¶ Cognoscitur. naz offi'a nr̄a facimus ⁊c. C. de veteri iu. e. l. i. §. sz neq̄.

g ¶ Baptismum. inuenitur tn̄ baptismus iohānis qui in forma sua baptizauit. s̄. e. aliō.

h ¶ Gratia. q̄ tamē oib⁹ datur equaliter i baptismo sz ex modo conuersatiōis nostre minuitur vl' auget̄. vt. j. e. nec quēq̄. sed hic nō loquitur de illa gratia baptis mi q̄ dat̄ sine ꝑsonarū acceptiōe dūmō fictus nō accedat.

i ¶ Doctior. nā non omnes ⁊c. C. de veteri iur. e. l. i. §. si quis.

Satis ostēdim⁹. vel accipientis errorē. dū tn̄ in forma ecclesie h̄ fa ciat vl' etiā si corrupte loquat̄ nō est rebaptizandus. j. e. retulerunt qđ tn̄ aliter olim institutū fuit ne ad hoc praui hoīes assuescāt. s̄. e.

sm̄ vnitatē sacroꝝ etiam malos alios complectit̄. vt. s̄. e. quomodo. versi. induūt. ⁊ ex hāc multi relinquētur.

n ¶ Mixtas. s. malos mixtos bonis. sunt enī mali mixti inter bonos sic palee inter grana. ⁊ dicunt̄ palee quia cadūt leuiter vēto tēptatiōis. de pe. dis. v. ca. i. ⁊. xxiij. q. viij capi. i.

o ¶ Exeūt. sic ⁊ mali hoīes de ecclesia sz boni nō exeūt saltē finaliter ⁊ eternal'r vt de pe. di. ij. §. hec itaq̄. c. quecunq̄. ⁊ ca. firmū. ⁊ c. null⁹.

Non est. creatura. polluta tn̄ dici potest q̄tū in eis est. xlix. di. c. vl. iob.

Siue hereticus. re baptizari. s̄. i. q. i. hi qui. ⁊ ca. dedit. s̄. xix. di. sm̄. s̄. e. di. a quodaz. s̄. i. q. i. h̄ q̄s ꝑ ignorātiā. cōtra. s̄. e. dis. hi de q̄bus. ꝯtra. io. ibi in forma. hic nō. ⁊ reiterat̄ q̄tū ad factū.

r ¶ Tanti noīs. cur aūt nō nominū vt i noib⁹ patris ⁊ filij ⁊ sp̄us sancti dr̄ te baptiso hoc iō fit: vt appellatiōe singularitatis in essentia vnitas patris ⁊ filij ⁊ sp̄us sancti. in ꝑsonis trinitas designet̄.

Quos a pagāis si ita. s. in forma ecclesie non fuerūt baptizati. io. s̄. e. ꝑ p̄ie. v̄. ad cui⁹. io.

Siue paruuli. d̄ ꝓcedēti solennitate baptizādi subiungit. s. de exorcismo ⁊ cathecismo.

v ¶ Abijciat̄. i. abijciēdus designet̄. ⁊ sic nō est. s̄. j. eo. nec quēq̄. ⁊ lz nō ꝓsit ad vitā aliq̄d q: ꝓpt h̄ nō fiūt min⁹ idigni q: mors ad huc in eis remanet. ꝓdest tn̄ vt min⁹ possit eis inimic⁹ nocē. vt. j. e. de hinc. G. q̄ effectū hz exorcism⁹. nūquid eijcit sp̄m immūdū. non. q: donec bap tizet̄ est mēbrū dyaboli q: nō est mediū. vt. xxiiij. q. i. c. q̄m. in fi. sed dic abi git. i. signat abigēdū vel abijciēdū vl' saltē cōpellit eū ne iā tm̄ noceat q̄tū nocere potuit p̄us. vt. s̄. e. c. ij.

Ante baptismū.

a ¶ Siloe. fons est ⁊ interp̄tat̄ missus est q: xp̄s in quo baptizamur

missus est.xxiij.dist.quia episcopus.ioh.
a Ante viginti.d.x.q.i.placuit. c Dies.in mediana ebdomada cum cantant sitientes.d.di.lxiij.principali. d Exorcismū.i.adiurationem exorcisare.i.adiurare. e Specialiter,sufficit ꝙ sensum retineat.ff.de legi.l.scire leges.i.q.i.marchion.

De hinc.mediana ebdomada trib⁹ dieb⁹ fiūt exorcismi.secūda iterū trib⁹ dieb⁹ fiūt:ita vt nō restet in vigilia pasche nisi sola immersio.fm hoc exorcismi variant. a Arte.i.dolo sic exponitur xxij.q.v.quacūq;.
Postea.tipicā.i.figuratiuā sapiētie dei p digitū dei itellige,dona spūs sancti.Est caro nostra lutū p̄ris

Ad exorcisandum deferendi sunt.

Ante vigintiᵇ diesᶜ baptismi ad purgatiōis exorcismūᵈ cathecumini currant in qb⁹ viginti dieb⁹ oino simbolū:qd est credo in deū patrē oipotētē specialrᵉ doceant. Itē ex ꝯcil.agathēsi.

Quo tempore cōpetentib⁹ simbolū est p̄dicandum

Simbolū etiā placuit ab oib⁹ eccle/sijs vna die.i.ante octo dies dñice resurrectiōis publice in ecclesia cōpetentibusᶠ p̄dicare. Item nicolaus papa.

In vnaquaq; ecclesia baptizandi cathezizare possunt.

Cathecismi baptizādorū a sacerdotib⁹ vniuscuiusq; ecclesie pñt fieri sicut in hac sctā romana ecclesia cui deo auctore ministeriū exhibemus nostri famulat⁹ solēniter fieri comprobant. Itez ex ꝯcil.laodicensi.

De eodem.

Baptizādos oportet fidei simbolū discere ⁊ qnta feria vltime septimane vel epo vel p̄sbitero reddere. Itē ex ꝯcilio martini pape.

De eodē

Non liceat ante duasᵍ septimanas pasche:sed ante tres ad baptismuz suscipe aliquē.oportet aūt in his diebus q baptizandi sunt vt simbolū discāt ⁊ in quīta feria nouissime septimane epo vel p̄sbitero reddāt. Itē ex ꝯcilio carthaginēsi.iiij.

Anteq; baptizent quibet sunt examinādi.

Baptizādi nomē suum dentʰ.⁊ diuⁱ sub abstinentiaᵏ vini ⁊ carniū ac man⁹ impositionis crebra examinationeˡ baptismū pcipiāt. Itē raban⁹ de institutiōe clericoꝝ.

Quare baptizandi exorcizentur ⁊ exufflentur.

Postq̄ se baptizādus p ꝯfessionem vere fidei in alteri⁹ cōmendauit dñium ⁊ p abrenūciationēᵐ a p̄oris possessioris se alienaueritⁿ seruicio.exufflat ab eo potestas seua vt p piū sacerdotis ministeriuz spiritui sancto cedat fugiēs spirit⁹ malign⁹. Itē aug.de simbolo.li.i.

De eod

Sicut nostis fratres carissimi puuli exufflant ⁊ exorcizant vt pellat ab eis dyaboli ptās inimica q decepitᵒ hominē vt possideret hoies.Nō ergo creaturaᵖ de ifantib⁹ exorcizat aut exufflat sz ille sub quo sunt q sub peccato nascunt. Itē raban⁹ de institutiōe clericorum

Quare signet baptizandus in corde ⁊ in fronte.

Postea signaturᑫ baptizādus signaculo sancte crucis tam in corde q̄z in fronte vt ab eo tpe apostata dyabol⁹ in vase suo p̄stino sue interemptionisʳ cognoscēs signaculū:iā sibi deinceps illud sciat esse alienū.ˢ Idē in li.eodē.

Quare sup eū oratiōes deinde dicant.

Ex hinc iam dicūtur sup eum oratōes vt fiat cathecumin⁹.tūc datur baptizando sal bñdictū in os vt p sal tipicūᵗ sapiētie sale cōdit⁹:fetore careatᵛ iniqtatis ne a vermibus peccatoꝝ vltra putrefiat.sz magis illesus seruet ad maiorē gratiā pcipiēdā. Itē beda sup lib.reguz.

Quare sale imbuent cathecumini

Sal celestis sapiētie quo initiant cathecumini in cūctis operū nostroꝝ sacrificijs iubet offerriˣ. Itez raban⁹ de institutiōe clericoꝝ.

Quare a sacerdote iterū exorcisent.

De hincʸ iterū exorcizat vt dyabolus suā nequitiam cognoscēs iustū sup se dei iudiciū timēs recedat ab hoie:nec iam ꝯtēdat eū arteᵃ sua subuertere ne baptismū ꝯsequat.sz magis honorē deo creatori suo exhibēs reddat op⁹ deo factori suo. Itē gre.in omel.xxiiij.

Sacerdotes exorcizando demonia depellūt.

Sacerdotes cū p exorcismi grām manū credentib⁹ imponūt ⁊ habitare malignos spiritus in eoꝝ mētes ꝯtradicūt.qd aliud faciūt: nisi ꝙ demonia ejiciūt. Itē raban⁹ de institutiōe clericoꝝ.

Quare de saliua nares ⁊ aures tāgunt.

Postea tāgūt ei nares ⁊ aures de saliua ⁊ dr ei v̄bū euāgelicū ꝙ iei⁹ qn surdū ⁊ mutuz sanauit tangēs cū sputo linguā eius ⁊ mittens digitos in auriculā ei⁹ dixit.Effeta qd est adapire.hoc enim sacramentū hic agit vt p saliuā tipicāᵇ ⁊ sacerdotis tactū sapientia ⁊ virtus diuina salutē eiusdem cathecumini operetur:vt aperiantur ei nares ad percipiendū odorē dei notitie.vt aperiant ei aures ad audiēdū mandata dei:vt aperiant ei sensus in intimo cordis ad respōdēdū. Itē ambrosius de sacramētis.

Quare nares non ora baptizandoꝝ episcopus tangit.

Propt gloriāᶜ munerisᵈ ⁊ operisᵉ os nō tāgit.epus.sed nares vt bonū odorez accipiant pietatis eterne. Itez raban⁹ de institutiōe clericoꝝ.

Quare a sacerdote inungant.

Deindeᶠ a sacerdote inūgit:vt sacrū baptisma cū fide accep

Simbolū.cōpetētibus.i.intellectū discretiōis habētib⁹.vel.i.cupiētib⁹.cōpetētes qdē appellant q libero arbitrio victes penitentiā ab ecclesia accipiunt:vt digni sint accedere ad cathecismum:deinde ad baptismi sacrm vt.xxv.dist.audire.
Non liceat.duas tātū.qz ante duas ⁊ aū tres ⁊c.sꝫ duo ꝯtinentur in trib⁹.ff.de arbi.dies.§.si plures.io.
Baptizandi nomē suuz dent.in scriptis.hodie non fit hoc qd dicit.
i Et diu.i.p viginti dies.d.c.ante viginti.
k Abstinētia.ꝯsiliū est.⁊ ita nō est ꝯ.i.c.sine penitētia.
l Examinatiōe.qz infidelis nō recipietur sine examinatione.j.e.iudei.⁊.c.ne qd absit.io.
Postq̄.p abrenūciationē.d.distin.i.ecclesiasticaꝝ
m Se alienauerit.i.alienare inceperit vt.d.e.siue paruuli
Sicut nostis.q decepit.⁊ ideo fuit restitut⁹ nā decept⁹ ⁊c.ff.ad vell.l.i.
p Creatura.nec dyabolus.inq̄tuz est creatura sz inq̄tū est viriosus.xxiij di.ꝙ eps ordinandus est.
Postea signat.id est post exufflationem.
r Interemptionis sue.i.signaculū sancte crucis:p qd est interempt⁹ vt dixit dyabolus de quodam iudeo q supra se fecit signū crucis inueni vas vacuuz sed bene signatum
s Alienū.i.alienādū.sz iō dic alienū:qz in p̄rio ⁊c.xxiij.q.i.parat⁹.⁊ ff.de testa.mili.l.pe.
Ex hinc.tipicū.i.figuratiuū. v Careat.i.qd p salē significatur.
Sal celestis.offerri.mistice.cessat enim vetus obseruantia legis litteralis.extra de constitu,translato.

sapiētia spūtū.credit humanū gen⁹ h medicamine sanum.
Propter gloriā.id est gloriosuz mun⁹ eucharistie ⁊ gloriosuz opus p̄dicatiōis.h.pronaq; cuz spectent animalia cetera terram.Os homini sublime dedit celūq; videre.iussit:⁊ erectos ad sidera tollere vult⁹.Et nil turpitudinis dz insligi faciei.C.de penis.si qs in metallū.ar.ꝯ ex de fals.ad audiētiā.gloriosus qppe ⁊ excellenti⁹ in hūano corpore hois os dep̄henditur p qd de⁹ glorificat ⁊ bñdicit ⁊ p̄dicatur.faciēte g tanti muneris ⁊ operis digni tate nō tāgit os cū saliua.
d Muneris id est corpis dñi ⁊ sanguinis qd ē munus excellentissimū.
e Et operis id est p̄dicatiōis.aū enīz q̄ qs baptizetur:nec ad corp⁹ dñi sumēdū nec ad p̄dicatōis officiū gerēdū est idone⁹.vñ nec debet qs aū baptismū corpus christi sumē nec p̄dicatiōis officiū gerere nec debet ei credi hoc vel illud.vnde in euāgelio iohānis.iesus nō credebat se illis.s.infidelib⁹
f Os nō tāgit.ad ostēdēdū ꝙ nō pri⁹ credēdum est homini q̄ odor fame sue p̄cesserit,de causa vnctiōis habes.ex de sacra.vnc.cū venisset.Io,

D Einde. id est postq̄ est baptizatus vnde finis, c. debuit esse prin/cipium. Jo.

U Enit. primo. id est olim in baptismo xp̄i.

i ¶ Descendit. in specie columbe. k ¶ Sed per fidem, vt le/gitur de pe. di. ij. querendum. et c. pennata animalia. Job.

nō viciat̄ forma baptismi si q̄d i ea apponat̄ sup̄fluū. qd̄ admittit q̄dā vt si dicat̄ baptizo te i noīe pr̄is et filij et sp̄us sc̄i et dyaboli. vl̄ arma virūq̄ cano vel q̄cq̄d sequat̄ baptism⁹ ē. ar. ꝯ. ff. de v̄. ob. q̄ extrīsec⁹. Jdē si q̄d p̄mittat̄ añ formā vt si dicat̄. arma virūq̄ cano. et ego baptizo te i noīe pr̄is et filij et sp̄us sc̄i si v̄o aliq̄d interponat̄, vt si dicat̄ baptizo te et de⁹ ē i noīe pr̄is et filij et sp̄us sc̄i etc. nō ē baptizat⁹. ar. ff. de testa. heredes palā §. vl. vbi distinguit̄ an interponat̄ act⁹ ex̄ne⁹ etc. et h̄ oē v̄bum ex̄neū ē a forma. qd̄ nō ꝯcedo. q̄ eñ dic̄ baptizo te i noīe patris et filij et sp̄us sc̄i et oīm sc̄oꝝ. nō dicit h̄ baptizo te in noīe pr̄is et filij et sp̄us sc̄i q̄ s̄m h̄ duo diceret qd̄ ē ipossibile. et ea dē rōe deberes dicē cū dr̄ si ego baptizo te i noīe pr̄is et filij et sp̄us sc̄i q̄ esset bapti zat⁹ q̄ v̄ba baptizā di ꝓtulit qd̄ p̄z falsū eē s̄z pōe q̄ mutet or dinē baptizandi an baptizabit vt si di/cat baptizo te i noīe pr̄is sp̄us sc̄i et filij vid̄: q̄ sic eē d resp. cām. ar. C. de testa. p̄ posteris. nec eñ scri pture obfuād⁹ ē or/do. ff. de sol. nec ei ꝯ riū tñ dr̄ ar. C. d sen. et interlo. l. p̄latā. di co eñ ordinē v̄boꝝ eē de forma. si āt mo ra interponat̄ natura lis et ꝯpēdiosa vt de respirādo vel tussiē do vel excreādo nō obest. alīs ꝯ. C. de te/sti. cū antiq̄tas. et de tp̄e h̄ et de actu q̄ int̄ ponit̄ distingue p. l. ff. d duob⁹ re. sti. du os reos. §. vl. et pe. et de v̄. ob. ꝯtinu⁹. nā modicū intuallū nō īpedit qd̄ tñ magis itellectu q̄ locutiōe etc. ff. de sol. ratū. et h̄ ēt attēdas circa for/mā eucaristie. pone eñ q̄ dicit formā pa nis. deīn post aliq̄ tulū spaciū formā vi ni nūq̄d trāsubstan/tiat̄ ibi panis vl̄ vi/nū Rñde vt p̄misi tñ qd̄ nō ꝓcedēt s̄m eos q̄ dicūt eē duas formas. vt no. s̄. di. ij. q̄ passus.

S J nō sci/ficat̄. po/ne casū p illa c. j. e. di. retu/lerūt. s̄. di. xx xviij. sedulo.

m ¶ Cōtra fi de. i. ꝯ rectā v̄boꝝ formā i eccl̄ia catho lica cōstitutā vl̄ cū dicit ba ptiso in noīe trinitatis et dyaboli

a ¶ Affect⁹. i. bonitas ho minis supat viciū locutio nis. q. d. non s̄z pot⁹ ver/bū xp̄i.

b ¶ Nā vtiq̄ ꝓbat q̄ viciū p̄cuꝫ ꝓp̄ affe/ctū bonū nō emēdat̄ i ba ptismo s̄z ver bū xp̄i opat̄ v̄tutē. nā he/retic⁹ bonuꝫ affectū nō h̄ꝫ et q̄uis viciū p̄cuꝫ afferat si tñ min⁹ ba/ptism⁹ suū ef fectuꝫ hēbit. q̄ tñ valēt il la certa v̄ba euāgelij vt q̄ tūcunq̄ p̄ces alie viciose sint: formā tñ a xp̄o istitutā non p̄nt eua/cuare. immo pot⁹ q̄tum spectat ad ba ptismū oñs euacuant̄ ab illis euāgeli/cis v̄bis et h̄ est nā vtiq̄

c ¶ Si afferat si. i. q̄uis.

d ¶ Ciprian⁹ cipriano eñ et lxxx. ep̄is vi sū ē baptismū xp̄i nō posse eē apd̄ hereticos vl̄ scismaticos. q̄ ēt ba/ptismū h̄eticoꝝ lauacrū dyaboli appellabāt. s̄. di. c. quō. et di. xxxij. §. verū.

e ¶ Regulā. nō eñ debēt v̄ba celestis dei restrigi sub re/gulis donati. xxxviij. di. indignū. palea est. q. d. si v̄t⁹ v̄boꝝ excludit demoniū. ita et excludit p̄cū viciū.

f ¶ Multi. parētesis ē. i. inter/positio visq̄. nec tñ.

g ¶ Euacuat̄. ar. q̄ vtilia nō viciant̄ p inutilia s̄. di. xxxvij. turbat. s̄. xxiij. q. iiij. q̄d g̃. C. d do. sanctim⁹. s̄. i. q. i. nō ne sodomite. et c. dn̄s declarauit. s̄. di. xxxvij. si q̄d veri. ar. tñ ꝯ. ff. de aq̄ quo. et esti. l. i. § itē querit̄. s̄. di. xxiij. quorūdā. s̄. di. ix. si ad sacras. s̄. iij. q. ix. pura. dic vt. s̄. xvi. di. c. i.

h ¶ Euacuat̄. ex h̄. c. colligit̄ q̄

ta custodiat̄. vngit̄ tūc ill⁹ pect⁹ de oleo sanctificato cū inuocatiōe sancte trinita/tis vt nll̄e reliquie latēntis inimici in eo re sideant. sed in fide sancte trinitatis mens ei⁹ cōfortet̄. vngit̄ inter scapulas de eo/dē oleo vt vndiq̄ muniat̄ et ad bona o/pa faciēda: p dei grām roboret̄. ¶ Jdē

C Onsecrat̄ fons vt ad ip̄m baptisma cathecumin⁹ accedat. Item am/bro. in li. de sacris. **Quō fonte baptismi trinitatis p̄n̄tia cōsecret.**

U Enit sa/cerdos ad fontē et dicit p̄cem et inuo cat nomē pr̄is et filij et sp̄us sancti. vtit̄ v̄/bis celestib⁹. celestia sunt verba q̄ xp̄i sūt p̄n̄tia trinitatis adest. opat̄ sermo etern⁹ et ibi descendit sp̄ūsanct⁹. s̄z p̄ mo⁹ quasi colūba descendit vt increduli vocarent̄ ad fidē. in principio signū debuit esse in posteriorib⁹ p̄fectio. apl̄is eñ sp̄ūsct̄us dat⁹ est in igneis linguis ꝓpter incredu los. nobis aūt iā in plenitudie eccl̄ie nō p signa s̄z p fidē veritas est colligenda. ¶ Jteꝫ aug. de vnico bap. li. vi. **Uerba erroris p imperitiā plata nō impediunt aque sanctificatione.**

S J nō sancti/ficat̄ aqua cū erroris v̄ba p imp̄itiā p̄cator effudit: multi nō solū mali s̄z boni etiā frēs in ip̄a eccl̄ia nō sctificant aquā. mltoꝝ eñ p̄ces emēdant̄ q̄tidie si doctio rib⁹ fuerint recitate et multa i eis repiunt̄ ꝯ fidē catholicā. Nūquid si manifestēt aliq̄s baptizatos cū ille preces dicte fuis sent super aquā iubent̄ denuo baptizari q̄d itaq̄. q̄ plerūq̄ p̄cis viciū supat pre cātis affect⁹. q̄ illa certa verba euāgeli ca sine q̄b⁹ nō pōt baptism⁹ ꝯsecrari tñ valēt vt p illa sic euacuent̄ q̄cūq̄ in p̄ce viciosa ꝯ regulā fidei dicunt̄. queādmo/dū demoniū noīe xp̄i excludit̄. nā vtiq̄ heretic⁹ si afferat p̄cē viciosaꝫ nec bonuꝫ caritatis h̄ꝫ affectū q̄ possit illa supari im peritia. et iō siliis est ei q̄cūq̄ i ip̄sa catho lica eccl̄ia iuidus imūdus vel maliuolus est q̄les arguit hic ciprian⁹. afferat etiaꝫ vt fieri solet aliquā precē i q̄ loquat̄ ꝯ re gulā fidei. multi q̄ppe irruūt i p̄ces non solū ab imp̄itis loq̄cib⁹ s̄z etiā ab hereti/cis cōpositas. et p ignorātie simplicitatē

nō ea valētes decernere vtunt̄ eis arbi/trātes q̄ bone sint. nec tñ in eis qd̄ puer suꝫ ē euacuat illa q̄ recta sūt ibi: s̄z ab eis pot⁹ euacuat̄ ¶ Jtē aug. ad neophitos **Quid significēt misteria q̄ in fōte baptis matis celebrant̄**

P Rima igit̄ et se/cūda p̄dicatiōe de his tñ locuti su/mus q̄ vobis priusq̄ ad fontē scm̄ veni/retis iuxta eccl̄e catholice instituta tradi dim⁹ et q̄d significaret vnctio q̄ diuersis corpis nr̄i adhibita ptib⁹ diuersuꝫ intel lectū designat: put dn̄s donare dignat⁹ ē iterp̄tati sum⁹ cū ondērem⁹ vos p oleū sctificatiōis ad auditū plene fidei p̄para tos. et ad bonū xp̄i odorē vocatos ex to to corde ad abrenūciandū dyabolo: esse ꝯmonitos. Nūc v̄o iaꝫ de interiorib⁹ mi sterijs locuturi q̄ i ip̄o sctō fonte celebra ta sunt. emissa eñ iā certissima cautiōe q̄ vos abrenunciare oib⁹ pōpis dyaboli et oib⁹ optib⁹ ei⁹ et omni fornicatiōi dyabo lice spopōdistis descēdistis i fontē sacrū fontē redēptiōis: fontē sctificatū virtute dei celesti. Jn hoc ergo fonte añq̄ vos toto corpe tingerem⁹ iterrogauim⁹. Cre dis i deū prēꝫ oīpotētē. Rñdistis credo Rursus interrogauim⁹. Credis et i ihm xp̄m filiū ei⁹ q̄ ꝯcept⁹ est de sp̄ū scō nat⁹ ex maria virgine rn̄distis singuli credo. Jtē iterrogauim⁹. Credis et i sp̄m scm̄. re spōdistis sil̄r credo. Hoc āt fecim⁹ iuxta dn̄i nr̄i ihu xp̄i saluatoris imp̄iū. q̄ cū ad p̄rem i celū ascēderet discipulis suis id ē apl̄is mādauit dicēs. Eūtes docete oēs gētes baptizātes eos i noīe pr̄is et filij et sp̄us scti. Jtē q̄ aūt interrogauim⁹. Cre dis i sctāꝫ eccl̄iaꝫ et remissionē pctoꝝ car nis resurrectionē. nō eo mō interrogaui/mus vt quō i deū credit̄ sic i sanctā eccle siā catholicā q̄ ꝓpterea scā et catholica ē q̄ recte credit i deū. Nō ergo dixim⁹ vt i eccl̄iaꝫ q̄si i deū crederetis. s̄z intelligite nos dicere et dixisse vt i eccl̄ia scā et catho lica ꝯuersātes. i deū crederetis. credere/tis etiā resurrectionem carnis que futu/ra est. ¶ Jtem ysidorus de officijs libro secundo. **Aliorū fide et professione par uuli baptizentur.**

P Rima. cautiōe. h̄ igit̄ itercedit stipulatio et obligant̄ pueri ex ꝓmissiōe p̄rini l̄ꝫ nō itelligāt qd̄ sp̄āle ē i baptismo. illō āt ē loco stipulatiōis cre dis i deū. tenet̄ g̃ obsuare fidē puer fact⁹ adult⁹. xlv. di. d iudeis. et obligāt̄ l̄ꝫ nil itelligāt. C. de fal. mo. l. i. imo si bñ inspexerim⁹ pot⁹ liberat̄ a dyabo/lo q̄ obliget̄. nā ignorās p aliū bñ liberat̄. Jtē ex eo q̄ dicit certissima ē ar. q̄ simplex cautio ydonea cautio d̄r. tñ lex dicit q̄ cū d̄r ydonea cautio itelli gēdū ē pign⁹ vl̄ fideiussor vt. ff. de fideicō. li. l. iiij. §. adici.

a ¶ Nō ergo vocabulū semel potest accipi ꝓprie et iproprie. ar. di. xcviij. p̄sbyterum

b ¶ Jn deū. credo d̄o credasq̄ deū pl⁹ credo valē si credas i eū q̄ q̄ ei vl̄ eū.

PArvuli. loqui. alit̄ s̄i p̄nt loq̄. vn̄ aug. ī ep̄la ad renatū ep̄m. septēnis etatis pueri ꝛ mētiri ꝛ verū dicē cōfiteri ꝛ negare iā p̄nt. ꝛ ideo cū baptizātur iam symbolū reddūt ꝛ ip̄i ꝓ se ad interrogatōnē r̄ndent. d ¶ Uel credere. ar. ꝙ h̄ꝫ puer fidē ſꝫ nescit ea vti extra. c. maiores. v̄. a plerisq̄.
e ¶ Muti. vel etiā furiosi. pupill⁹ em̄ infans vel infantie ꝓxim⁹ nō multuꝫ a furioso distāt. isti. de inuti. sti. §. pupillus. ꝺfam tn̄ dixi inf̄ infantē ꝛ furiosuꝫ. s̄ e. vij qui.
f ¶ Uice. nam satis ꝯueniens est vt qui per alium obligatur etiā liberet̄ per aliū. j. e. queris. Item dicit lex ꝙ pro ignorāte fideiubere possuꝫ ff. de fideiuſ. fideiubere. ꝛ ignorāti etiā actio acquirit̄. ff. si cer. pe. si a furioso.
EGrotantes. sui. scꝫ amici.
h ¶ Dixerit. vel dicifecerit vel per signa vel dic sui scꝫ voluntatis.
NIhil est. ꝙ fideꝫ id est sacramētū fidei ꝓfessionē ſꝫ nō virtutem. sed si non h̄nt caritatē quō ergo ibūt in patriam post morteꝫ hoc eis dat̄ a deo. alij dicūt ꝙ habēt eaꝫ habitu extra de bap. ꝛ eius effec. c. i. sed ꝛ ꝑ alios dicunt̄ credere. j. e. i ecclesia
k ¶ Habere. j. di. e. queris. s̄. xv. q. i. §. vt itaq̄. s̄. di. ij. hoc est quod dicimus.
l ¶ Et si. i. q̄uis.
m ¶ Sacramētum. baptismus d̄r sacramentū fidei q: in fide xp̄i consecrat̄ ꝛ i fide ecclesie confert̄ vel quia in noie trinitatis confert̄ quā offerētes ꝛ oblati tenent̄ credere ꝛ cōfiteri. vel q: signuꝫ est ꝙ suscipiēs fidē habeat etiā si nō h̄eat aliquo impediente.
n ¶ Fidelē. sunt qui dicunt ip̄os fideles dici q: fidem habēt habitu non vsu. id est nō exercitio ꝛ sic de alijs virtutibus isti sic illud itelligūt fides illa q̄ ꝛc̄. nō fac̄ fidelē vsu. i. exercitō. j. e. puuli. ꝛ sic ꝺ alijs o ¶ Nō rē ip̄am. sic v̄tutem.
CUm ꝓ puulis. r̄ndere. sic distinguit lex. ff. de admi. tu. l. i. §. vlti. q ¶ Itidē. i. tm̄. ꝛ h̄ q̄ ad p̄sumptiōeꝫ. ar. ꝙ taciturnitas nō habet̄ ꝓ cōsensu. s̄. di. lxxxvi. tāta. s̄. di. xxviij. dyacon⁹. ꝯ. s̄. di. liiij. si seru⁹ sciēte. s̄. ij. q. vi. biduū ꝯ.
POst q̄: de forma baptizādi. ꝛ modo tractat vsq̄ ad. c. venisti. s ¶ Duplici. itēter mergit̄ ꝛ q: fit inuocatio trinitatis ꝛ q: xp̄s tertia die resurrexit.
t ¶ Consepulti. q̄tum ad vicia.

PArvuli alio ꝓfitente baptizant̄. q: adhuc loqui[e] vel credere[d] nesciūt. sicut etiā egri muti[e] ꝛ surdi quoꝝ vice[f] ali⁹ ꝓfitetur vt ꝓ eis r̄ndeat dū baptizātur. ¶ Itē ex ꝯci. carthaginēsi. iiij. Alioꝝ testimonio egrotātes sunt baptizādi.

EGrotātes si ꝓ se r̄ndere nō p̄nt cuꝫ volūtas eoꝝ testimoniū suis[g] dixerit[h] baptizētur. Silr̄ ꝛ de penitētib⁹ agēdū est. ¶ Itē augu. Sacr̄m fidei nō ipsa fides puulū facit fidelē.

NIhil ē aliō credere ꝙ fidē habere[k] ꝛ ꝑ hoc totiēs eā r̄ndetur credere puul⁹ q̄ fidei nōdū h̄ꝫ effectū r̄ndetur habere fidē ꝓpt̄ fidei sacramentū ꝛ ꝯuertere se ad deū ꝓpter cōuersiōis sacramētū. q: ꝛ ip̄a r̄nsio ad celebritatē sacramēti ptinet. Itē puuluꝫ ꝛ si[l] nōdū fides illa q̄ in credētiū volūtate cōsistit iā tamē ip̄i⁹ fidei sacramentū[m] fidelē[n] facit sicut credere respōdetur. ita etem̄ fideles vocātur nō rē ip̄aꝫ[o] mēte abnuendo: sed ip̄ius rei sacramētum ꝑcipiendo. ¶ Itē in li. de baptismo puuloꝝ. Alterius ꝓfessio nō valet ei q̄ ꝑ se respōdere p̄t.

CUm ꝓ puulis alij respōdēt vt impleatur erga eos celebratio sacramenti valet vtiq̄ ad eoꝝ cōsecratōneꝫ q: ip̄si ꝓ se respōdere[p] nō possūt. at si ꝓ eo q̄ respōdere p̄t ali⁹ respōdeat: alijs nō itidem[q] valet. Ex q̄ regula illud euāgelij dictū ē qō oēs cū legit̄ naturalr̄ monet. Etateꝫ h̄ꝫ ip̄e ꝓ se loq̄t̄. ¶ Itē aug. in omel. iij. Quare trina mersio i baptismo celebret̄.

POst q̄ꝫ[r] vos credere ꝓmisistis tertio capita vestra i sacro fōte dimersim⁹ q̄ ordo baptismatis duplici[s] misterij sign̄tiōe celebratur. Recte em̄ tertio mersi estis q̄ accepistis bap̄m i noie scē trinitatis recte tertio mersi estis q̄ accepistis bap̄m i noie ih̄ū xp̄i q̄ tertia die resurrexit a mortuis. Illa ei t'tio repetita dimersio typū dn̄ice exprimit sepulture ꝑ quā xp̄o cōsepulti[t] estis i bap̄mo ꝛ cū xp̄o resurrexistis in fide vt pc̄is absoluti i scītate v̄tutū viuatis xp̄ꝫ imitādo. ¶ Itē ex canonib⁹ apostoloꝝ. De his q̄ semel nō tertio i baptismate mergūtur.

SI q̄s p̄sb̄r vt ep̄s non trinā mersionē[v] vni⁹ ministerij celebret ſꝫ semel mergat i baptismate qō dari a q̄busdaꝫ iubetur i morte[x] domini deponatur. Nō em̄ dixit domin⁹ nobis In morte mea baptisate. ſꝫ eūtes docete oēs gētes baptizātes eos i noie patris ꝛ filij ꝛ sp̄ūs sancti. ¶ Iteꝫ greg. leādro ep̄o. De eodē.

DE trina mersione baptismatis nil respōderi verius pōt ꝙ qō ip̄i sensistis q: ī vna fide nil officit scē eccl'ie diuersa ꝯsuetudo[y]. nos āt qui tertio mergim⁹ ꝛ triduane sepulture sacramēta signam⁹. ꝛ dū tertio ab aq̄s infās educitur resurrectio triduani t̄pis exp̄mitur. Qō si q̄s ēt forte ꝓ sūme trinitatis veneratiōe extimet fieri neq̄ hoc aliq̄d obsistit baptizādo semel i aquis mergere. q: dū trib⁹ subsistētijs vna sub̄a est rep̄hēsibile eē nullaten⁹ pōt ifantē in baptismate vel ter vel semel imergere. quō ēt ꝛ in trib⁹[ꝫ] mersiōib⁹ ꝑsonarū trinitas ꝛ in vna pōt diuinitatis singularitas designari. ¶ Itē iero. sup ep̄lam ad philip. De eodē.

EOdē mō[a] in pa libro. ij. trē ꝛ filiū ꝛ sp̄m scm̄ baptizamur et ter[b] mergimur vt trinitatis vnuꝫ appeat sacramētuꝫ. Itē ſꝫ ter ēt baptizetur: ꝓpt̄ misteriū trinitatis tn̄ vnū baptisma reputatur. ¶ Itē pelagi⁹ p̄pa gaudētio ep̄o De his q̄ i noie xp̄i semel mergūtur tm̄.

MUlti sunt qui[c] i noie xp̄i solummō vna ēt mersiōe se asserūt baptizare euāgelicū v̄o p̄ceptū ip̄so dn̄o ꝛ saluatore nostro ih̄ū xp̄o dicēte nos āmonet in noie trinitatis[d]. trina ēt mersiōe sanctuꝫ baptisma vnicuiq̄ tribuere dicente dn̄o ih̄ū xp̄o disciplis suis. Ite baptizate oēs gētes in noie patris ꝛ filij ꝛ sp̄ūs sancti. ¶ Itē zacharias p̄p̄ bonifacio ep̄o. In inuocatiōe trinitatis tertio in baptismate imergere debem⁹.

IN synodo anglorum decretum ꝛ firmissime preceptum et diligenter demonstratum esse dinoscitur. ꝙ quicunq̄ sine inuocatione trinitatis mersus fuisset sacramētū regeneratiōis nō h̄ꝫ. qō oīno verū ē q: si mersus in fōte baptismatis quis fuerit sine inuocatione trinitatis perfect⁹ xp̄ian⁹ non est. nisi in noie patris ꝛ filij et sp̄ūs sancti fuerit baptizat⁹. Hoc q̄ꝫ obseruare in supradicta synodo sacerdotes voluerūt vt q̄ vl' vnā de trinitate ꝑsonā in baptismo n̄ noiauerit illō bap̄ma verū eē nō possꝫ

SI quis presbit̄. trinā mersionē. j. c. ꝓxi. cōtra. ſꝫ aliud est semel immergi sub ista v̄boꝝ forma baptizo te in morte dn̄i qō hic interdicit̄. aliud in nomine trinitatis vnica mersione qō ibi in eccl'ia quibusdā ꝓmittit̄. x ¶ In morte. i. ad inuocationē mortis eius.
DE trina. cōsuetudo. s̄. di. xij. scit scā. h̄o. li. viij. de forma. s̄. d. lxvi. c. vtinā.
y ¶ In trib⁹. videt̄ cōtrariū huic. c. qō ambrosi⁹ dic̄ de cipriano i suo sensu habundat cipriani⁹ cuꝫ semel imergat pueros qui qō itelligebat studiose adiplebat bonis operib⁹ habūdādo ſꝫ i hoc nescius deliqueret ſꝫ p⁹ correct⁹ a domino habundauit altiori sensu ter illos immergendo sol. forte ille tantuꝫ semel debere imergere dogmatizabat. vel ibi non erat ꝯsuetudo semel immergere. xxxij. q. iiij §. obijcitur.
EOdē modo. i. in nomine patris ꝛ filij ꝛ sp̄ūs sancti.
b ¶ Et ter. i. ter immergit̄ in baptismo ꝛ ita tres mersiones sunt vnū sacr̄m sicut plēs voces vnū nom̄ sūt. e. ꝺ re. iu.
MUlti sunt. ris. ois q̄. nō ꝓhibꝫ baptizari in noie xp̄i ſꝫ rep̄hēdit illos q̄ dicebāt ꝙ d̄ꝫ baptizare tm̄ vna imersiōe ꝛ tm̄ sub ista forma v̄boꝝ i noie xp̄i
d ¶ Trinitatis explicite. nūq̄d ꝛ greci h̄nt eādē formā. sic. q: idē st̄ affect⁹. voces āt nō eedē vt dic̄ arist. vn̄ grec⁹ huc veniēs baptizaret i ligua sua. ꝛ latin⁹ i grecia i sua q: ꝛ ap̄li varijs liguis loq̄bāt̄. ꝛ turbe illō q̄ p̄ibāt ꝛ q̄ seq̄bāt̄ clamabāt osāna. ꝛ tn̄ forma realis ē attēdēda ꝛ nō vocalis. j. c. retulerit. Itē pōe ꝙ aliq̄s dic̄ baptiso te i noie genitoris ꝛ nati ꝛ scī flamīs. baptizat̄ ne. v̄r ꝙ sic. q: n̄ refert vtꝝ ex eq̄pollētib⁹ q̄s dixerit. ar. ff. ꝺ v̄. ob. q̄ extrisec⁹ ꝛ. l. si sub vna. ꝛ. ff. si certū pe. l. certū. qō ꝯcedo ꝛ sub noib⁹ sinonimis h̄ū p̄t fieri bap̄m⁹. ſꝫ sic n̄ baptizat̄ in noie p̄nitatis ꝛ filiatiōis ꝛc̄.

Itē si omittit hoc pnomē ego τ dicit baptizo te τc. bñ baptizat quia ibi intelligit pnomē. ar. C. de fideicō. xbū volo. maxīe qm̄ xps nō apposuit pnomē cū dixit. ite baptizate τc. nō ē ꝯ ex de bap. c. i. qꝛ ibi ē xbū baptiso omisit. Sic aūt nō baptizat mergo te i noīe pris τc. qꝛ nō ē sinonimū cū illo xbo baptizo. nec p hāc vocē baptizo te i noīe triū psonarū.

qd p certo verū ē. qꝛ q̄ vnū ex scā trinitate cōfessus nō fuerit nomē pfect⁹ xpian⁹ eē nō pōt. q̄ eni ꝯfitet prēz τ filiū. si cōfessus nō fuerit spm̄ scm̄ neq̄ patrē hȝ neq̄ filiū. τ q̄ cōfessus fuerit patrē τ spm̄ scm̄ τ filiū nō fuerit ꝯfessus: neq̄ prēm hȝ neq̄ spm̄ scm̄: sed vacu⁹ est a diuina gratia. ¶ Itē grego. quirino epō in hybernia. Rebaptizentur q̄ in noīe trinitatis non fuerūt baptizati.

Hi vero heretici qui in trinitatis noīe nō baptizāt: sicut sunt bonosiaci τ cathafrige. qꝛ τ illi xpm̄ dn̄m nō credūt τ isti spm̄ scm̄ puerso sensu eē quēdā puum hoīem mōtanū credunt quoꝝ siles multi sunt alij. Tales cū ad scām ecclīam veniūt baptizent: qꝛ baptisma nō fuit qd in errore positi scē trinitatis noīe mīme pceperūt. Itē ex cōcilio toletano. iiij. Sel' in baptismo mergere ꝫ.

Propter vitādū scismatis scādaluȝ vel heretici dogmatis vsū simplam teneam⁹ baptismi mersionem. ¶ Itē zacharias papa bonifacio epō. De sacerdote q̄ p ignorantiā latine lingue in inuocatiōe trinitatis delinqt.

Retulerūt nūciꝫ tui q̄ fuerit i eadē puincia sacerdos q̄ latinā linguā penitus ignorabat nesciēs loq̄ latine τ dū baptizaret infrigēs linguā diceret. baptizo te in noīe pria τ filia τ spūs scā. τ p hoc tua reuerēda sanctitas ꝯsiderauit eos rebaptizare. ꝫ scissime frat si ille q̄ baptizauit nō errorē introducens aut heresim ꝫ p sola ignorātia romane locutiōis infrigēdo linguā vt supra diximus hoc baptizās dixisset. nō possum⁹ consentire vt denuo baptizent. ¶ Itē ambrosi⁹ de sacris tractatu prio. Quare baptizādi a sacerdote vngant.

Venisti ad fontē ingressus es ꝯsidera qd videris. qd locutus sis diligēter. repēte occurrit tibi leuita. occurrit tibi p̄sbyter. vnct⁹ es q̄si athleta dei vt ad baptismū cathecuminus accedas. ¶ Itē raban⁹ in epl'a ad ephesios li. ij. Quare baptizat⁹ a p̄sbytero vngat in cerebro.

Postq̄ ascēdit baptizat⁹ de fonte stati signat a p̄sbytero in cerebro cū sacro crismate sequēte simul τ orōne vt xpi regni pticeps fiat et a xpo xpian⁹ possit vocari. ¶ Itē ambrosi⁹ de sacris tractatu scdo. Quid sup baptizatum a sacerdote dicatur.

Hi vero. bonosiaci. ꝫ. xxiiij. q. iij. quidā. v. bonosiani. hi dicebant xpm̄ adoptiuū filiū dei non pprium.

f ¶ Exisisti. alias tn̄ exprimitur eoꝝ error. xxiiij. q. iij. quidā. v. cathafrigis. qꝛ auctores eoꝝ dixerunt spm̄ scm̄ in se descēdisse nō in aplos.

Propter simplā. alludit consuetudini loci. vl' simplā. i. vni formē. τ ita ē ar. q̄ oēs debem⁹ baptizari i noīe patris et filij et spūs sci. ꝫ. c. pprie.

Retulerūt introducēs nā vni⁹ sillabe error non nocet. ff. de manu. te. τ q̄ hēbat. extra ō resti. spo. ex pte τ subaudi maxime qꝛ τ si errorē induceret dummō in forma ecclīe baptizaret teneret baptism⁹. vt ꝫ. c. satis

Venisti. ꝫ his que i baptismi celebratōe fiūt dictū est nūc principalr̄ sequit de his q̄ post lauacrū sequūtur scȝ q̄ post baptismū baptizato fieri debeant. τ. vi. c. annectit. in postremo tn̄ breuit ōndit q̄ circa ipm scā sūt pri⁹. k ¶ Quid videris. i. qd audieris. nā sub visu oīs sensus cōinet. l ¶ Repēte. ōndit q̄ circa ipm pri⁹ acta sunt vsq̄ ad. c. iudei m ¶ Vnctus. sputo non oleo scȝ in cathecismo.

n Postq̄. j. di. v. nouissime. j. c. p̄sbyteri. τ. c. null⁹ ministrorum

o ¶ Xpianus. ꝫ. viij. q. i. olim.

Emersisti. i. mersus fuisti. p ¶ Vbi. id est ad quid

Accepisti. i capite. i. aīa. ꝫ. de pe. di. iij. ille rex. τ ita aīa hȝ sedeȝ in capite fm eū. al's nō bn̄ cōcordaret littera. r ¶ Hodie. scȝ in die pēthecostes. qꝛ lecta fuerat epl'a de aduētu spūssancti i apl'os. a ¶ Sacerdotis i. epi. qꝛ solus epus facit hāc inuocationē. j. di. v. manus.

Emersisti venisti ad sacerdotē. qd tibi dixit. De⁹ inqt tibi pat omipotens q̄ te regenerauit ex aq̄ τ spū scō concessitq̄ tibi pctōꝝ tuoꝝ veniā ipe te inungat in vitā eternā. vide vbi vnct⁹ es. i vitā eternā inqt. ¶ Itē. Quare vnguentum sup caput baptizati ponatur.

Accepisti misteriū. i. vnguentū sup caput q̄re sup caput. qꝛ sapiētis sensus i capite ei⁹. Seqtur spūale signaculū qd audisti legi hodie qd post fontes supest q̄ pfectio fiat qn̄ ad inuocationē sacerdotis spūssanct⁹ infundit. ¶ Itē raban⁹ ō institutōe clericoꝝ. Quare cādida vestis tradit xpianis.

Post baptisma tradit xpianis vestis candida q̄ significat inocētiā τ puritatē xpianā quā post ablutas veteres maculas studio sācte ꝯuersatōis imaculatā suare dȝ ad representandā añ tribunal xpi. Cūcti vero renati albis induūt vestib⁹ ad misteriū sācte resurgētis ecclīe. Itē vtunt baptizati albis vestib⁹ vt quoꝝ prie natiuitatis faciē vetusti erroris pān⁹ fuscauerat: habitus scōe regn̄atōis glie pferat indumētū. Tegit eni post sacrā vnctionem caput ei⁹ mistico velamie vt intelligat se dyademate regni τ sacerdotali dignitate potiri. ¶ Itē ambrosi⁹ de misterijs. De eod

Accepisti post baptismū vestimēta cādida vt eēt indiciuȝ qd exueris voluptate pctōꝝ τ indueris inocētie casta velamia. ¶ Itē ex ꝯcilio agathēsi. Quot mēsib⁹ iudei inter cathecuminos habeantur.

Iudei quoꝝ pfidia frequent ad vomitū redit si ad leges catholicas venire voluerit octo mēses int cathecuminos ecclīe limē introeāt. τ si pura fide venire noscūt tūc demū baptismi grām mereant. qd si casu aliq̄ piculū infirmitatis itra pscriptū tps incurrerit: τ desperati fuerit: baptizētur. ¶ Itē ex cōci. toletano. v. De iudeis plerisq̄ frequent ad iudaismū redeūtib⁹.

Plerique ex iudeis qui dudū ad xpianā fidē pmoti sunt nūc blasphemātes xpm: nō solū iudaicos rit⁹ ppetrasse noscūtur. ꝫ ēt abhominādas circūcisiōes exercere de q̄bus ꝯsultu pijssimi ac religiosissimi dn̄i nr̄i sisemādi regis hoc scm̄ dcreuit ꝯciliū vt huiuscemodi trāsgressores pōtificali auctoritate correcti ad cultum xpiane di

b ¶ Post baptisma. Cāus dicit cuiusmodi vestis tradit qꝛ alba τ quare. c ¶ Innocentiā. candor eni munditiā designat. xxx. q. vlti. fe mine. d ¶ Ad misteriū. de signandū. p hoc eni designat futura resurrectio corpoꝝ gliosa τ aīaruȝ vel etiā nūc a peccatis. e ¶ Vt itelligat istō sacrm̄ est regni τ sacerdotij. quilibȝ eni fidelis rex dȝ esse τ sacerdos. rex qꝛ se et alios virtutib⁹ regere dȝ. sacerdos quia cor ꝯtritū τ humiliatū qd est vera oblatio. i. se debȝ offerre deo. xl. di. multi. vbi dr̄ q̄ oīs sanct⁹ ē sacerdos. f ¶ Dyademate. ꝫ. xij. q. i. duo sunt

Accepisti. idicisi. Qualis vestis erit talia corde gerit xli. di. ꝫ. fi. alias incipit. c. recepisti. b ¶ Velamina. forte de hoc velamine dicit. xxiiij. q. i. quoniam vetus.

Iudei. de baptizādi examinatōne vel pnia agit vsq̄ ad. c. nō plures. τ maxie iudeoꝝ τ paganoꝝ. k ¶ Octo menses. hoc. c. corrigitur per illud qd sequitur. j. c. ne qd absit. l ¶ Cathecuminos. p hoc. c. intelligunt oīa illa. c. que dicunt q̄ infideles possunt esse vsq̄ ad missam cathecuminoꝝ in ecclesia. nō contradicit xxi. di. cleros. i fi. qꝛ illud de infidelib⁹ q̄ parati sunt reprehendere. xliij. di. in mandatis. τ ita nō dico ea abrogata scdm q̄ quidā dicūt. τ est rō quare h' fiat vt audiētes pdicationē in ecclīa facili⁹ cōuertant. vel loquit de pcisis. io. m ¶ Et si pura. videt ergo q̄ vsurari⁹ iudeus nō debeat baptizari nisi vsuras restituat. ꝫ. de pe. di. v. falsas. qꝛ obligatiōes in baptismo nō tolluntur.

n Plerique. circūcisiones. circūcidendo aliquos.

o ¶ Cōsortio. ⁊ viris religiosis alēdi tradāt. vt. xxviij. q. i. iudeoꝝ. de pꝛīnis tñ bonis alēdi sūt. C. de alē. li. l. iij. p ¶ Sepent. ⁊ bonoꝝ pscriptiōe ⁊ ppetuo exilio dānabūt. vt. C. d̄ iudeis ⁊ celi. iudei. sȝ h̄ si sue secte sūt mācipia aľs ei capite punit. C. ne mā. xpianū. l. vna. C. de eunuch. l. i. q ¶ Tradā tur. d̄. di. liiij. c. nulla. ⁊ c. fraternitatē. sȝ ɔ̄. d̄. xvij. q. vlt. iudas.

zat⁹. sȝ h̄ iō istitutū ē q: pꝛīni debēt istruē filios suos i simbolo ⁊ in alijs. j. e. vos. h̄ nō facē pñt q̄ p̄ i eis istructi nō fuerīt. xlvij. §. nece

Non licȝ. monacho. d̄. xvi. q. i. placuit cōi. f ¶ Nec cōmatres d̄. xviij. q. ij. puenit. sȝ ɔ̄. d̄. xvi. q. i. doctos. ⁊ xxx. q. i. oēs.

Monachi. nec osculent. forte tāgit ɔsuetudinē alicui⁹ loci vbi cōpres osculabant ɔmres

Primū. aplin ad ephesios scribētem.

gnitat⁹ reuocent. vt q̄s ppꝛia volūtas nō emēdat: aīa duersio sacerdotal' coherceat. eos aūt q̄s circūciderīt si filij eoꝝ sūt: a parentū ɔsortio⁰ sepent^p si hui p iniuria corpis sui: libertati tradant^q. ¶ Itē rabanꝰ de istitutiōe clericoꝝ. An baptismū dyabolo ⁊ ei⁹ opib⁹ abrenūciare debem⁹

Primū iterroget pagan⁹ si abrenūciet dyabolo ⁊ oib⁹ ei⁹ dānosis opibus atq; fallacijs cūctis vt respuat p̄mū errorē ⁊ sic appropiquet ad vitatē possit q; iuxᵃ aplin^r deponere veterē hoīeȝ scd̄ȝ pꝛistinā ɔuersatōēȝ q̄ corrūpit^s scd̄m desideria erroꝛis abnegās ipietatē ⁊ secľaria desideria. ¶ Itē aug. de pnia. Non trāsit ad nouā vitā quē veter⁹ vite nō penitet.

Omnis^t q̄ iā sue volūtatis arbit^v ɔstitut⁹ ē cū accedit ad sacrȝ fideliuȝ nisi eū peniteat veteris^x vite nouā nō pōt ichoare. ab hac pnia cū baptizant soli puuli imunes sunt. nōdū em̄ vti pñt libero arbitrio. ¶ Idē ad salectitanū. An baptisma pniam agere debem⁹.

Agūt hoīes añ baptisma pniam^y d̄ p̄oꝛib⁹^a pctis ita tñ vt ēt baptizent sicut scp̄tū ē i actib⁹ aplo͛ꝝ loquēte petro ad iudeos ac dicēte. agite pniam ⁊ baptizet vnusq̄sq; vr̄m i noīe dñi nr̄i ih̄ū xp̄i. ¶ Itē greg. faustino defesori. Quadragita dierū abstinētia iudeis baptizādis i dicit.

Ne q̄ absit lōga^b dilatio retro possit aīos iudeoꝝ reuocare cū fratre nr̄o ep̄o loci illi⁹ loq̄re vt pnia ac abstinētia. xl. dierū idicta aut die dñica^c aut si celeberria festiuitas occurrerit eos oipotētis dei mi͛cordia ptegēte baptizes. ¶ Itē ābro. sup eplaȝ ad romanos Pnia nō ē necessaria baptizādis.

Sine pnia^d sunt dona ⁊ vocatio dei q: gr̄a dei i baptismate^e nō req̄rit gemitū nō req̄rit plāctū vl' op⁹ aliq̄d sȝ solā fidē ⁊ oia gratis cōdonat. ¶ Itē igin⁹ papa Necessitate cogēte i baptismo ⁊ ɔfirmatiōe idē ɔpat cē pōt

In cathecismo ⁊ i baptismo ⁊ ɔfirmatōe vn⁹ pꝛīn^f fieri pōt si necessitas cogit. nō ē tñ cōsuetudo romana. sȝ p singlos singl'i suscipiāt^a ¶ Itē ex decreto leonis pape. Nō plures sȝ vn⁹ puulū i baptismate suscipiat.

Non plures^b ad suscipiendū de baptismo infantē accedāt q̄ vn⁹ siue vir siue mulier. In cōfirmatōe q̄ id ipm fiat. ¶ Itē ex cōci. magūtiēsi. Qui nō ē baptizat⁹ nec cōfirmat⁹ aliū i baptismate vl' crismate tenere nō dȝ.

In baptismate vel i crismate nō pōt aliū suscipe^e i filiolū ipē q̄ nō baptizat⁹ ^o ē vl' cōfirmat⁹. ¶ Itē ex cōci. altisiodorēsi. Abbati vel monacho cōmatres h̄re nō licet

Non lȝ abbati vl' monacho^c de baptismo suscipe filios nec ɔmatres^f h̄re. ¶ Itē ex li. capl'arū. De eod̄

Monachi sibi cōmatres cōpres ve nō faciāt nec osculētur^g feminas. ¶ Itē ex s͛mone scti aug. post pasca dñi q̄ sic incipit. hodiern⁹ dies. Qui baptismate puulos suscipiūt p eis apd̄ dñm fideiussores existūt.

Vos añ oia tā viros q̄ mlieres q̄ filios i baptismo suscepistis moneo. vt vos cognoscatis fideiussores^h apd̄ deū extitisse p illis q̄s visi estis de sacro fōte suscipe. iōq; sp eos āmonete vt castitatē custodiāt. iusticiā diligant. caritatē teneāt. añ oia simbolū ⁊ orōnē dñicam ⁊ vos ipī tenete. ⁊ illis q̄s excepistis de sacro fōte oñdite. ¶ Ex ɔci. ylerdēsi. Ad baptizādi offm̄ ⁊ ad vestimēta altaris lauāda sacerdotes ppꝛia h̄eant vasa.

Omnis p̄sb͛ q̄ fōtē lapideū h̄re nequerit. vas ɔueniēs solūmō ad baptizādi offm̄ h̄eat q̄d ex eccl'iaȝ nō deportet. Sil'r ad corpale lauandū ⁊ ad pallas altaris ppꝛia h̄eantur vasa i q̄b⁹ nihil aliō fiat. ¶ Itē ex ɔci. carthaginēsi iiij. Neq; rebaptizatōes neq; reordinatiōes fieri lȝ.

Non lȝ^i fieri rebaptizatiōes neq; reordiatiōes vl' retrāslatōes^k ep̄oꝝ. ¶ Itē ex epl'a aug. ad maximū. De eodē

Rebaptizare hereticū hoīeȝ q̄ hec scē trinitatis signa suscepit q̄ xp̄iana tradidit disciplina oīno pctm̄ ē. rebaptizare aūt catholicū imanissimū^l est scel^s. ¶ Itē ex ɔci. arel'. i. De arrianis qñ rebaptizentur ⁊ qñ nō.

De arrianis q̄ ppꝛia lege sua vtūtur placuit si ad eccl'iaȝ aliq̄ d̄ hac heresi venerit iterrogēt eos nr̄e fidei sacerdotes symbolū ⁊ si p̄uiderit eos i p̄re ⁊ filio

[Glossa]

s ¶ Corrūpit. vetus' hō d̄ pe. di. i. tres st̄

Omnis. de pe. di. i. tres sunt

v ¶ Arbit. sic q̄ ē di scretus. h.

x ¶ Veteris. q̄d hominē reddit vetustū ⁊ q̄d ē intioꝛ pnia necessaria ē i adl'to extioꝛ nō exigit. j. e. sine

Agūt. pniam. id est penitudinē.

a ¶ De p̄oꝛib⁹. nun q̄d ē p̄ceptio vel suasio de hac pnia agēda. sȝ cui h̄ p̄cipet nū quid gētili iubē pōt nō. sȝ dūtaxat monē xlvij. di. §. necē.

Ne q̄d absit. longa. octo mēsiū ē lōga. d̄. e. iudei.

c ¶ Aut die dñica. n̄ obuiat q̄d dcm̄ ē. d̄. e. di. venerabilis. ⁊ c. se. q; tñ bis i āno baptism⁹ dȝ celebrari. illō em̄ de solēni itelligit. i. q; ɔsecrat tāta solēnitate

Sine pnia. i. sine satisfactōe exterioꝛi ⁊ afflictiōe q̄ solȝ exigi i pnia. nā sine interioꝛi i adultis vacuū ē baptismi misteriū et ita nō ɔdic. d̄ pe. di. i. tres. d̄. e. ois q̄. d̄. ɔx. c. ɔ̄. sȝ istō gn̄aliter i alijs q̄ iudeis. illō spāľit fiebat q̄n dā in iudeis nō ppt satisfactōnes pcti sȝ pp reuerētiā baptismi q̄d iudei p opacionē circūcisiōis ⁊ aliox legaliū sacroꝝ nō a d̄o appciabāt

e ¶ In baptismate. h̄ iō dic q: in pnia ⁊ si dimittat pctm̄ p cōtritionēȝ remanet tñ tpalis satisfactio i baptismo nō. nā tāta ē vis sacri q; nec ēt tpalis satisfactio i baptismo remanet p pctis. iō nō ē mirū si infamia q̄libet ibi dimittat q̄d nō ē i pnia: vt de pe. di. vi. si q̄s. f ¶ Gratis. d̄. d̄ pe. di. vij. nullus expectet.

In cathecismo. de materia ista dixi. xxx. q. i. puenit. h ¶ Patrin⁹. ha. dixit in his tñ ɔhi cōp͛nitatē. sȝ. h. dici i oib⁹ cā ɔhi q̄ baptismū p̄cedūt sȝ tñ cōp͛nitas i cathecismo ɔcta nō ē tāti mōmēti vt m͛rimoniū dissoluat cū vix etiā ipediat. ex d̄ cog. spi. ɔcto. a ¶ Suscipiant. ⁊ ita lati⁹ se extenderet caritas. xxxv. q. i. cum igitur.

Non plures. d̄. xxx. q. iiij. q̄d aūt vxoꝛ. contra. sol. ibi.

In baptismate. suscipe. sȝ q̄d si suscipiat. dicūt q̄dā q; nō ɔhit cōp͛nitas sec⁹ si baptizet o ¶ Baptizat⁹. alit tñ fit cū baptizare possȝ nō baptizat⁹. sȝ h̄ iō istitutū ē ...

Vos. fideiussores ⁊ h̄ est cā q̄re istitutum fuit q̄ i baptismo ⁊ in cathecismo ⁊ i confirmatiōe q̄ nō ē xp̄ian⁹ nō offerat puer cū ei nobiscū nō teneat articulos fidei q̄lit pōt eē obses p puero ⁊ q̄lr docebit in his q̄ h̄ dicunt. sȝ nō vidēt q; sint fideiussores p puero q: si q̄rat ab eis ce rit iste bonus nō dicerēt sic vel nō. j. e. q̄ ris. sȝ sūt q̄si fideiussores. ff. ad mūic. l. ij. §. pinde. ⁊ sufficit q; puer nō ɔdicat ff. so. ma. l. ij. §. vlti. nā infans furioso cōpat. xv. q. i. §. vlti. ⁊ c. illud pequ. ⁊ ita eo spondente puuli q; nō ɔdicūt. j. e. q̄ria. alias ei nō tenēt fideiussores. ff. d̄ fideiul. ois

Non licȝ d̄ rebaptizatiōe nō facienda. xij. c. adiungit.

k ¶ Trāslatiōnes. i. mutatiōes nisi necessitate vel vtilitate. vij. q. i. mutationes. i q̄ cū ec clesia q̄s ititular⁹ ē i ea ppetuo p̄seueret. vt di. lxx. sctōꝝ. iōh.

Rebaptizare. imanissimū. ⁊ capite punit. C. ne san. bap. rei. l. i. nā mai⁹ pctm̄ ē rebaptizare hoīeȝ catholicū q̄ h̄eticū. h̄. ar. q; mai⁹ peccatū ē occidē xp̄ianū q̄ paganū. d̄. di. l. de his clericis. ⁊ xxiij. q. v. si nō lȝ. sȝ ɔ̄ vid̄ q; q̄ paganū occidit ⁊ corp⁹ ⁊ aīam occidit ⁊ vid̄ occasionē dare p̄dēdi aīam ei⁹. sȝ cū occidit xp̄ianū aīam ei⁹ nō occidit q: forte bon⁹ ē. sil'r ⁊ i p̄ vid̄ eē eq̄le pctm̄ q: sil'r iniuria sacro fit i isto sicut i illo. sȝ forte q: h̄etic⁹ q: a deo recesserat vid̄ q; mag' eēt rebaptizādus ⁊ iō dicit min⁹ pctm̄ eē in isto q̄ i illo.

De arrianis. nō responderit. se nō eē baptizatos i noīe trinitatis. i. p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs

sancti.erro: eīm cuiusdā siue dātis siue accipiētis ad baptismū ptine re nō ꝓbaṫ.ꝟ.c.di.satis. n ¶ Rebaptisent.idē dicerē vbi nil di cerēt de forma cū dicerent se baptisatos.⁊ hoc ideo q: quidā bapti sati sunt in forma alij nō.sed secus dicerem de baptisato in ecclesia licet nihil de forma diceret.

SI nulla.veniebāt.ar.ex vno aliud esse ꝓsumendum.ar.ex signis ꝓsum ptionē esse colligēdā.xxvij.q.i.vidua quidē.ꝟ.xx.q.ij.c.i. o ¶ Acceperint.sacramētū.sed ꝺ quo h dicit.nā si ꝺ sacro baptismi nō ꝑue nit memoria sꝫ de sacro eucharistie siue de pane bñdicto ad ꝓsumptionē su scepti baptismi inducit ꝑ h ꝙ talia receperūt ⁊ ita ē ar.ꝙ vnū factū ꝓbaṫ ꝑ aliꝺ.xviij.di.ꝑuenit e ¶ Memoria.sꝫ ꝑ auditū.ar.ff.ꝺ aq̄ pl. ar.l.i.⁊.l.in summa. ꝟ.idē labeo.

PArvulos. debeas.ꝟ. di.lxviij.ꝑsby teri quos.⁊.ꝟ. qꝺ ergo. p ¶ Qui testi ficent.eos ba ptisatos esse. q ¶ Ratio.nā in talibus cer tius est tenen dū: ex de spō. iuuenis.ꝺ pe. di.vlti.c. ante pe.⁊ vlti.

PLacuit.te stent.credi tur ḡ testionio vni⁹ in baptis mo ⁊ in ꝯsecra tiōe ecclesie.se cus in ordine. xcviij.di.afros et q̄ sit rō dic ḡtianus.i.q.i. ꝟ.ecce cū ho noris.⁊ circa talia ꝑiculū ꝟ tiṫ.clij.di.qui escamus.sed pone ꝙ q̄s ꝓ bat se ordina tū quo ad spe ciē facti.alius excipit ꝯ eū di cēdo eū nō fu isse baptisatū nunq̄d crede ret tūc testimo nio vni⁹ quo ad baptismū. dicit.h.ꝙ sic vbi nō sit alij ꝑiudiciū.alis nō.vñ nō pos set de baptis mo suo ꝓhibe re testimoniū si sub ea ꝯditi one ei relictū esset legatū si esset baptisa tus.q: fieret ꝑ iudiciū heredi. s ¶ Per etatē ar.aliquē pos se testificari ꝺ his q̄ in infan tia vidit.ar.di. xxxvij.relatū.

et spūsancto esse baptisatos man⁹ eis tm̄ imponāt vt accipiant spūmsanctū. qui si interrogati nō responderint[m] hāc trinitatē rebaptisent[n]. ¶ Itē grego. quartus bonifacio. Rebaptisent de q̄ bus ignoratur an sint baptisati.

PArvulos qui parentibus subtracti sunt ⁊ an baptisati sint an nō: ignoraṫ. vt hos baptisare debeas[o] ꝟm patꝝ tra ditiōes si nō fuerit qui testificeṫ[p] ratio[q] poscit. ¶ Itē ex ꝯci.carth.v. De eodē.

PLacuit de infantibus quotiēs nō inueniunt certissimi testes q̄ eos baptisatos esse sine dubitatiōe testen tur[r]. neq̄ ipsi sunt per etatē[s] ydonei de traditis sibi sacramentis rñdere absq̄ vllo scrupl'o eos esse baptisandos. nec ista trepidatio eos faciat sacramentoꝝ purgatiōe priuari. Hinc etiam legati mauroꝝ[t] fratres nostri ꝯsuluerunt: q: multos tales a barbaris redimūt. simi liter ⁊ de ecclesijs quotiēs sup eaꝝ ꝯ secratiōe hesitaṫ agendū est. id est vt si ne vlla trepidatiōe ꝯsecranṫ. ¶ Itē leo papa leoni rauēne epo. De eodē.

CVm itaq̄ baptismi sui nihil recor detur qui regeneratiōis est cupi dus nec alter attestari de eo possit qui sciat eum ꝯsecratum nec ille qui ꝯse cretur[a]. scimus quidē inexpiabile esse facinus quotiens iuxta hereticorū do gmata ꝯtra sanctoꝝ patꝝ instituta co giṫ aliquis lauacꝝ quod regenerādis semel tributū est bis subire apostolica reclamāte sentētia que nobis vnā ꝑdi cat in trinitate deitatē. vnam in fide ꝯ fessionē. vnū in baptismate sacramētū sed in hoc simile nihil formidaṫ. qm̄ nō pōt in iterationis crimen venire qꝺ om nino factū esse nesciṫ atq̄ ideo quotiēs ꝑsona talis inciderit: solita primū exa minatiōe discutire ⁊ longo tēpore nisi forte supꝛmus finis immineat indaga te vtꝝ nemo penitus sit q̄ testimonio[b] suo iuuare possit ignorantiā nesciētis. et cū ꝯstiterit hūc qui baptismatis in diget sacramēto sola inaniter suspitio ne ꝓhiberi. accedat intrepidus ad ꝯse quendam grām cuius in se nullum scit esse vestigium nec vereamur huic salu tis ianuam aperire: quā nunq̄ ante do

ceṫ ingressus. ¶ Idem. De eodem.

SI nulla extāt indicia inter ꝓpin quos ⁊ familiares nulla inter cle ricos aut vicinos quibus hi de quibus queriṫ baptisati fuisse doceanṫ: agen dū est vt renascanṫ ne manifeste ꝑeant in quibus qꝺ nō ostendiṫ gestum nul la ratio sinit vt iteratū videaṫ. qui autē possunt meminisse ꝙ ad ecclesiā veniē bant[c] cū parentibus possunt recordari an qꝺ eoꝝ parentibus dabaṫ acceperint[d]: sꝫ si hoc etiā ab ipsa memoria[e] alienū est: ꝯferendū eis videṫ: quod collatū esse nesciṫ. q: nō temeritas interuenit ꝓsum ptiōis: vbi est diligētia pietatis. ¶ Itē aug. ꝯtra iulianū. Non baptisaṫ cū matre quicq̄d in eius corpore est.

SI ad matris[f] corpus id qꝺ in ea ꝯcipitur ptinet ita vt eius pars depu teṫ nō baptisareṫ infans cuius mater baptisata est aliquo mortis vrgēte ꝑi culo cū eū gestaret in vtero. nūc vero[g] cū etiā baptiseṫ ipse nō vtiq̄ bis bapti satus habeṫ ⁊ nō vtiq̄ ad maternū cor pus cū esset in vtero ptinebat. ¶ Itē isidorus sententiaꝝ li.i. Quare nō ba ptisatur cū matre qui in eius vtero est.

QVi in maternis sunt vteris ideo cū mr̄e baptisari nō possunt[h]. q: qui natus adhuc ꝟm adam nō est: ꝟm christū regenerari nō potest. neq̄ enim in eū dici regeneratio pōt: quē genera tio nō ꝑcesſit. qui scelerate[i] viuūt in ec clesia ⁊ cōmunicare nō desinūt: putan tes se tali[k] ꝯtione mūdari: discant nihil ad emundationē ꝓficere sibi. ¶ Item ex ꝯcilio martini pape. De eodē.

SI qua mulier ꝑgnans desidera uit grām baptismi percipere: qñ volue rit[l] habeat potestatē. nā nihil ꝑticipat in hoc mater infanti q̄ nasciṫ: ꝓpterea ꝙ vnicuiq̄ ꝓpria volūtas in ꝯfessione monstraṫ. ¶ Itē ex ꝑniali theodori. De his qui ignoranter bis baptisant.

QVi bis ignorāter baptisati sunt nō indigent ꝓ eo penitere nisi ꝙ ꝟm canones ordinari[m] nō possunt nisi magna aliqua necessitas cogat. qui au tem nō ignari iterum baptisati sunt: q: quasi iterꝝ crucifixerūt xp̄m ꝑ septē an nos peniteāt. q̄rta ⁊ sexta ferijs ⁊ tres

SI ad mris. pōe casum.j.c.si qua mulier. q: forte dice bat iulian⁹ ꝙ mulier ꝑgnās nō dꝫ bapti sari ꝓpṫ iuris ipossi bilitatē q: baptisa reṫ puer i vtero ⁊ ita postq̄ esset edit⁹ de beret baptisari ꝓpṫ illꝺ. nisi q̄s renatus fuerit ⁊c. videṫ tñ ꝙ bñ dicebat. q: si mr̄ manumittiṫ ⁊ ꝑtus. insti.de ingenuis.ꝟ. ij. q: ꝑtus ꝑs est vi scerꝝ. ff.de vē.inspi. l.i.ꝟ.ex hoc. Sed ad primū dic ꝙ baptis ma est ꝑsonale bñfi ciū: vt.j.c.si qua.nec ꝑsonā egrediṫ.ff.so. ma. q: secus in ma numissiōe.ideoq̄ ꝺ: ꝑtus ꝑs viscerꝝ. dic vt.ꝟ.c.si quicq̄d. qꝺ aūt nō baptiseṫ pu er in vētre satis ostē pit rōne.j.c.qui i ma ternis.q: cū nat⁹ nō sit regenerari nō pt. g ¶ Nūc vero.nō du xit iulianū ad metaꝫ redargutiōis augu stin⁹ q: forte h ꝯcede ret prima facie iulia nus sed ad metā ino pinabilis. q: forte h erat ꝯtra cōem opi nionē h mō ꝯcludit ꝟ.c. ostendiṫ.

QVi in maternis nō possunt.si.xx xij.q.ij.moyses.⁊ ar. ꝯtra.ff.de iniu.rup. et irri.testa.nā ⁊ si. i ¶ Qui scelerate.ꝟ. c.dis.ij.qui scelerate k ¶ Se tali.ꝟ.c.dis. ij.quotidie.Jo.

SI qua.qñ volu erit.ꝟ.dis.v.ba ptisari.⁊.c.cū enixa b:o.li.iiij.grauidam baptismi.

t ¶ Mauroꝝ.mauri isti epi erāt q: frēs eos vocat. vel dic ꝙ est vo catiui casus illud fratres carissimi.

CVm itaq̄.ꝯsecreṫ.i.baptiseṫ subito ⁊ sine examinatiōe: vt.j.c. c.dicit.lōgo eīm tpe dꝫ inquiri q: ꝑiculosum est baptisatū rebaptisa re. vnde sequiṫ scimus ⁊c. b ¶ Qui testimonio.ar.vnius testi monio esse credendū q̄nq̄ ar.ꝟ.c.paruulos.⁊ dic hoc casu tm̄ credēdū esse xp̄iano ⁊ nō pagano vel iudeo testificāti.⁊ est ar.ꝙ q̄s possit te stificari de his que vidit in pupillari etate. ar.xxxvij.dis.relatū.

QVi bis.ordinari.sed nunq̄d est hoc ita verꝫ absoluteq̄ ignorāter reba ptisati nō possunt ꝓmoueri. ita ergo erit in ptāte cuiuslibet mihi ordīes auferre q: pōt me dormientē rebaptisare. q: ergo durꝫ hoc videṫ dixit baꝫ. ꝙ hoc intelligiṫ de ignorātia iuris q̄ nō excusat ⁊ exponit illā lrām q̄ dicit nō indigēt ꝓ eo penitere supple intātū q̄tū alias.h.dixit hoc dictū fuisse in odiū rebaptisantiū olim. sed hodie bñ possunt ꝓmoueri q: ignorātia facti oīno excusat eos. vel intellige ita dure ꝓlata sonat ⁊ ei fit ꝑiudicium sine culpa sua. ar.i.q.v.c.i.sed ꝯtra.i.q.iiij.placuit.

n ¶ Si p vitio. puta p heresi sicut nouatiani ⁊ donatiste baptisatos rebaptisant. vt. xxiiij. q. iij. quidā heretici. o ¶ Similiter. scʒ vt mundiores p ipsum lauacꝝ efficerent siue vt mūdi sint corpore. p ¶ Si p mūdicia. corporis. forte nō erant sani. extra de aposta. c. ij.

Eos quos. casus. In prima pte agit de pena epi psbyteri vel dyaconi rebaptisati. In scda de pena alioꝝ cleri coꝝ vel monachoꝝ vel monialiū. In tercia de pena eoꝝ qui nō sunt adulti.

r ¶ Seu coactos. nō absolute scʒ p abstractionē vel attractionē. tūc eni nō erit coactio iputāda: vt. i. q. i. ostat. ⁊. di. l. psbiteros. sʒ aliqua cōditiōe ppositę: vt puta si nō patiaris rebaptisari statim occideris vel hmōi. magis eni eligēda est mors q̄ ꝯsentire rebaptisari: vt. xxij. q. v. si qs coactus. xxxij. q. v. ita ne.

s ¶ Iacturā. i. iniuriā patiendo se rebaptisari.

t ¶ Cathecuminoꝝ. ō. e. dis. i. eps nullū. ō. sed ibi solutū est.

v ¶ Timore. maxime et tunc minor pena infligitur. metus eni oīno nō excusat sʒ attenuat pctm. ex qō metus cau. sacris.

a ¶ Inter audiētes. i. cathecuminos vel laicos l nō cōicātes

b ¶ Septē. post pmū triēniū q̄ fuerāt inter audientes: vt de pe. dis. v. si qui vero.

c ¶ Inter penitētes. nō solēni ter. tles eni eijciunt ex ecclesia: vt. l. di. in capite.

d ¶ Etiā oblatiōes. i. nō offerāt ad altare. sic. xij. q. ij. de viro.

e ¶ Abnegare. negat eni xpm qui mortale pctm cōmittit. xi. q. iij. existimāt.

f ¶ Etatis. qtū ad h spectat. nō eni cohercēda est etas q̄ qd agat nō vidʒ. C. ō fal. mo. l. i. §. ipuberes.

g ¶ Impositiōe. reꝯciliatoria.

quadragesimas ieiunēt. si p vitio[n] aliquo fecerint similiter[o]. sed si p mundicia[p] putauerint: tribus annis similiter peniteāt. ¶ Item felix papa. De his qui ex industria bis baptisantur.

Eos quos[q] epos psbyteros vel dyaconos fuisse ꝯstiterit: seu optātes forsitā seu coactos[r] lauacri illius vnici claruerit fecisse iacturā[s] vsq ad exitus sui diē in pnia si resipuerint iacere ꝯueniat nec orōni nō mō fideliū sʒ nec cathecuminoꝝ[t] quidē oībus modis interesse. q̄bus laica tm̄ cōmunio i morte reddēda est. de clericis autē ⁊ monachis ⁊ puellis dei aut secularibus huari pcipimus hunc tenorē quē nicena synodus inter eos qui lapsi sunt vel fuerint seruandū esse ꝯstituit. vt scʒ qui nulla necessitate nullius rei timore[v] atq piculo se vt rebaptisarent hereticis impie dederūt si tm̄ eos ex corde peniteat trib⁹ annis inter audiētes[a] sint septē[b] vō subiaceāt inter penitētes[c] manibus sacerdotū. duobus etiā oblatiōes[d] modis oībus nō sinant offerre. sed tm̄mō popularibus in orōne socient. nec ꝯfundant deo colla submittere: qui eū nō timuerūt abnegare[e]. pueris aūt q̄bus q2 adhuc impuberes sunt a pubertate vocabulū est: seu clericis seu laicis: aut etiā filibus puellis q̄bus ignorantia suffragat etatis[f]: aliq diu sub manus impositiōe[g] detentis: reddēda est cōio. nec eoꝝ[h] expectanda est pnia: quos excepit ad[i] cohertiōeꝫ cēsura. ¶ Itē innocē ppa decētio epo Baptisatos psbyteris chrismate tāgere licʒ

Presbyteris[l] seu extra epm seu epo psente cū baptisant chrismate vngere liceat sed qō ab epo fuerit cōsecratū nō tm̄ frontē ex eode oleo[k] signare. quod solis debet epis cū tradūt paraclitū. ¶ Itē ex registro grego. ad ianuariū epm carolitanū. Baptisatos in frōtibus sacerdotibus vngere nō lʒ.

Presbyteri rebaptisatos infantes signare in frōtibus[l] sacro chrismate nō psumāt. sʒ psbyteri baptisatos vngant[m] in pectore vt epi postmodū ꝯfirmēt in fronte. ¶ Item ex ꝯcilio apud beluacū. Chrismatis pannū secūdo linire ⁊ sup aliū baptisatū ponere licet.

h ¶ Nec eoꝝ. s. maioꝝ ⁊ adultoꝝ quoꝝ pnia pnotata ē. q. d. nō est illis pnia iponēda pueris q̄lis adult. qs cēsura. i. ꝯstitutio nra excipit. i. recipit ad coertionē pniam eis iponēdo vt pdictū ē. i. c.

Presbyteris. quo tpe dʒ chrisma ꝯfici ⁊ a q̄bus dʒ accipi. viij. c. ꝯficit. k ¶ Oleo. i. chrismate ō. xcv. di. c. i. sʒ illō ad tps fuit pmissū p vitādo scādalo. si. iiij. di. deniq.

Presbyteri. i frōtibus. ō. xcv. di. c. i. ō. sʒ illō ad tps fuit pmissum p vitādo scādalo. m ¶ Vngāt. hui⁹ ꝯstōnis cām ⁊ misteriū inuenies. j. di. v. no

Si qs. pānū. q caput pueri chrismati i frōte circūcigit ne recēs ueissime vnctio epi dleat vl ꝯfluat vl q vtex chrismate a psbro pūct⁹ obuoluit.

Si quis. baptisare. i. baptisatū vngere. p ¶ Manifestat. s. facere id ppter qō in eū snia pferat. xxiiij. q. iij. si quis nō recto.

Presbyteri. ō. di. xcv. psbyteri. quarto ⁊ q̄nto li. brocardoꝝ psbyteros de psbiteris. r ¶ Ordinis. hoc corrigit. j. c. pxi.

Omni tpe. i. p singlos ānos. i. in oī āno ⁊ ponit h totū p pte sic al's ps p toto vt. xxxij. q. iiij. meretrices. naʒ p dies an. ⁊c. xxxiij. q. ij. hip sū. ⁊ q̄nq ēt v bū pñtj tpis refert ad pteritū ⁊ futuꝝ. ff. ō v. sig. v bū optebat. ⁊ di. lex q h vbū debuit sumit p dʒ. ff. ō li. le. l. vl. i pn.

t ¶ Dyacon⁹. ō. p. x. c. ō. sʒ illud ō psbyteri sedi epali pximis. illō ō bis q̄ octauo vel decio lapiō di stāt intelligit. Ista di. hēt ex ꝯci. meldēsi in brocarō. li. iiij. ō psbyteri.

v ¶ Nō signet i vtice. q2 nec etiā ad baptismū dʒ accedere sine licētia epi vt. xcv. di. c. vl. nā de vnctiōe frōtj nō videt posse intelligi nō eni vt dicit psbyt ptea cōferre ēt cū licētia epi: sʒ papa pt ō q̄ vnctiōe h loq. nunq̄d ō illa q̄ fit i frōte q̄ sol sacerdotib⁹. s. successorib⁹ aploꝝ ꝯcedit. nunq̄d sacrm qō eps ꝯferre pt possʒ psbyt mior cōferre ō licētia epi nō videt q2 ea q̄ ordini epali adhēret ū psit mior delegari: vt. xxiij. dis. q̄rūdā. sʒ de licētia pape pt. ar. di. xcv. c. i. loquit q̄ h de ea q̄ fit i vtice ⁊ h ppt epi reuerētiā. ar. di. ij. c. vl. vel h ō pueri ill' qs epo baptisauit ⁊ ita nō est ō. ō. c. psbyteri pximū.

nire ⁊ sup aliū baptisatū ponere licet.

Si qs voluerit chrismate pannū[n] iterū linire ⁊ sup aliū baptisatū mittere nō ē absurdū. ¶ Itē ex ꝯci. lugdu. De veteri chrismate baptisma cōsecrare nō licʒ.

Si qs de alio chrismate q de illo nouo qō ppa epi largitiōe vel ꝯcessiōe acceperit baptisare[o] nisi poccupante morte tēptauerit p temeritatis ausu ipse in se sue dānatiōis ptulisse sniam manifestat[p]. Itē ex ꝯci. apud valentiā. Nō nisi a pprijs epis presbyteri chrisma accipiant.

Presbyteri[q] qui dyocesanos regūt ecclesias nō a q̄buslibet epis sed a suo: nec p iuniorē clericū: sʒ p seipsos aut p aliū q eiusdē ordinis[r] sit: ante pasce solēnitatē chrisma petāt. ¶ Itē ex cō cil. martini pape. Chrisma cōficere ⁊ per dyoceses destinare omni tpe licet epo.

Omni tpe[s] liceat epo chrisma ꝯficere ⁊ p suas dyoceses destinare ita vt ad accipiēdū chrisma dyaconus[t] aut subdyaconus ante diē pasce de singulis ecclesijs ad epm destinet. psbyter vō psente epo nō signet[v] infantes nisi forte ab epo fuerit illi pceptū. nec liceat psbitero pri⁹ epo itroire i baptisteriū sed cū epo nisi forte aut absens fuerit aut egrotus. ¶ Itē ex ꝯcilio aurasico Qui baptisandi accipit officium sine chrismate pficisci nō debet.

Nullus ministroꝝ q baptisandi recipit officiū sine chrismate vsq debʒ pgredi[x]. q2 inter nos placuit semel in baptismate chrismari. de eo aūt in baptismate q̄ q̄cunq necessitate faciēte chrismatus nō fuerit in ꝯfirmatiōe sacerdos cōmonebit[y]. naʒ inter nos chrismatis ipsius nō nisi vna benedictio est. Nō p iudicātes[z] cuiq hoc dicim⁹ sʒ vt necessaria habeat chrismatio[a]. ¶ Itē capitulariū li. iiij. caplo. lxxvi. Antequ chrisma infundat ad aspergēdū aquā de fonte accipe lʒ.

In sabbato[b] scō pasce vel pēthecosten si qs velit aquā cōsecratā in domo sua ad aspersionē recipere ante chrismatis[c] infusionē recipiat. ¶ Itē ciprianus papa. Vn aspersionis sanctificatio exordiū sumpserit.

Nullus. pgredi. ad baptisandū vbi ꝯ. nō eps baptisauit ⁊ ita nō est ō. ō. c. psbyteri pximū. y ¶ Cōmonebit. vt crismet eū ēt in vtice eodē crismate q̄ i frōte epi. psbri vō pungūt i vtice. z ¶ Nō piudicātes. dicit aūt ꝯfirmatōꝫ crismādū baptisatū nō tm̄ p h piudicam⁹ q̄n si aū factū nō fuerit. postea fieri h dʒ. q̄si dicat p h qō dixim⁹ n facim⁹ piudiciū q̄n i alio tpe q̄ i ꝯfirmatōe possit h crismatio fieri i vtice. a ¶ Crismatio. s. vt si i alio tpe nō fieret i vtice crismatio ei⁹ saltē tūc nō ptermittat q2 ncīia ē.

In sabbato. tāgit ꝯsuetudo ecclie. c ¶ Añ crismatis. post nō lʒ cū crisma sit sacrm ecclie. ex de sa. vnc. c. vnico.

Nec quēq̄[o] debet mouere ꝙ asper gi vł perfundi iubent̄ egri cū gratiam dominicā cōsequunt̄. cū scriptura sacra per ezechielē ꝓphetā loquat̄ ⁊ dicat. aspergā sup vos aquā[a] mūdā ⁊ mūdabimini ab oībus immūdicijs vestris et ab oībus inquinamētis vestris mundabo vos. ⁊ dabo vobis cor nouū[b] et spūm nouū dabo vobis. Itē in numeris. Qui tetigerit cadauer hoīs ⁊ ꝓpter hoc septē dieb[9] fuerit immūdus aspergat̄ ex hac aqua die tertio ⁊ septimo. et sic mūdabit̄. id est si fide[c] trinitatis mūdatus nō fuerit: in resurrectione apud sanctoꝝ collegiū[d] immūdus erit. si die[e] tertia aspersus nō fuerit: septio[f] nō poterit emundari. Omnis[g] q̄ tetigerit humane[h] aīe morticinū. ⁊ aspersus ex hac cōmixtione nō fuerit: polluet[i] tabernaculū[k] dñi ⁊ ꝑibit ex israel. q: qui aqua aspersus nō est expiationis immūdus erit: ⁊ manet spurcitia eius super eū. Et iterū. Locutus est dñs ad moysen dicēs Accipe leuitas de medio filioꝝ israel et purificabis eos. ⁊ ita facies eis purificationē eoꝝ circumsparges eos aqua purificatiōis. et iterū. Aqua aspersiōis purificatio est. vnde apparet aspersionē quoq3 aque instar[l] salutaris lauacri obtinere. ⁊ qn̄ hec in ecclesia fiūt verissime scit̄ per accipiētis ⁊ dantis fidem integra[m] stare oīa ⁊ cōsummari ac ꝑfici posse maiestate dñi ⁊ fidei v̄itate. Spiritus vero sanctus nō dimensurat̄[n]: s3 sup credētes totus infundit̄. nā si dies equaliter[o] oībus nascit̄: ⁊ si sol sup omnes pari luce equaliter diffundit̄: q̄to magis xp̄s sol ⁊ dies verus in ecclesia sua lumen vite eterne pari equalitate largit̄. cuius equalitatis sacramentum videmus in exodo esse celebratū cū de celo manna deflueret. ⁊ futuroꝝ ꝑfiguratione alimentū panis celestis ⁊ cibū xp̄i venientis ostenderet. Illic eñ sine discrimine vel sexus vel etatis gomor singuli equaliter colligebant. vnde apparebat xp̄i indulgentiā ⁊ celestē gratiam[p] postmodū secuturā equaliter omnibus diuidi. sine sexus varietate sine annoꝝ discrimine sine acceptiōe ꝑsone sup oēm dei populū spūalis gratie dei mun[9] infundi. plane eadē grā spūalis q̄ in baptismo equaliter a credentibus sumit̄ similiter in cōuersatiōe atq3 actu nostro postmodū vel minuit̄[q] vel augetur. vt in euāgelio dñicū semen equaliter seminat̄. sed ꝓ varietate terre aliud assumit̄. aliud in multiformē copiā vel xxx. vel. xl. vel centū numeri fructū exuberās cumulat̄. qd̄ si aliquis in illo mouet̄ quod quidē de his qui baptisant̄ egri spiritibus immūdis adhuc teneantur sciat diaboli nequiciā pertinacē vsq3 ad aquā salutarem valere: in baptismo vero oēs nequicie[r] sue vires amittere[s]: qd̄ exemplū cernimus in rege pharaone qui diu reluctatus ⁊ i sua ꝑfidia demoratus: tādiu resistere potuit ⁊ ꝑualere: donec ad aquā veniret. quo cū venisset victus est ⁊ extinctus. Mare illud sacramētū baptismi fuisse declarat beatus paulus apł's dicens. Nolo eñ vos[t] ignorare frēs q: patres nostri oēs sub nube fuerūt. ⁊ oēs mare trāsierūt. et oēs in moyse baptisati sunt. in nube et in mari. ⁊ addidit dicēs. hec autē oīa figure nr̄e fuerūt. qd̄ hodie videlic3 ꝑ exorcistas voce hūana ⁊ ꝑtāte diuina) flagellat̄ ⁊ vrit̄ ⁊ torquet̄ diabolus. ⁊ cū exire se ⁊ hoīes dimittere sepe dicat: in eo tñ qd̄ dixerat fallat. ⁊ id qd̄ ꝑ pharaone[t] prius gestū est: eodē modo obstinatiōis ⁊ fraudis exerceat. cū tamē ad aquā salutarē atq3 baptismi sanctificationē venit̄. scire debemus ⁊ ꝯfidere q: illic ⁊ dyabolus opprimit̄ ⁊ homo dicatus deo diuina indulgentia liberat̄. ¶ Itē iohānes chrisostomus in ep̄la ad hebreos. De his qui vsq3 ad exitū vite baptisma suscipere differūt.

Quādo q̄s ꝓpterea peccat vt sanctū baptisma i nouissima sua expiratione suscipiat: fortassis nō adipiscit̄. ⁊ credite mihi nō terrēs vos dico qd̄ dicturus sum. Multos noui q̄ hic passi sunt q̄ spe baptismatis multa peccabāt. circa aūt diē mortis recesserūt[v] vacui. Deus eñ ꝓpt hoc baptisma tribuit vt soluat pctā nō vt addat. si v̄o q̄s[x] ad hoc vtit̄ baptismo vt ampliora delinq̄t ipsum fit negligētie cā. ¶ Itē aug. ad bonifaciū. Paruulis baptisatis parentū ꝑfidia nō nocet.

Queris[y] a me vtꝝ ꝑentes ꝑfidi baptisatis puulis suis noceāt cū eos demonioꝝ sacrificijs sanare conant̄. quō eis ꝓsit cū baptisant̄ parentū fides quoꝝ eis obesse nō pōt ꝑfidia. vbi r̄ndeo. tātā illius sacramēti hoc est baptismi salutaris eē v̄tutē in scā cōpage corꝑis xp̄i vt semel

Nec quenq̄. Casus. in prima pte dicit̄ ꝙ si ita eger est ille qui baptisari d3 ꝙ nō pōt immergi nisi forte ledat̄ sufficit ꝙ aspergat̄ aqua. ⁊ h̄ vsq3 ad illō. spūs v̄o sanctus ⁊c̄. Abinde in scd̄a pte d: ꝙ nō refert vtꝝ multū aque vel paꝝ cadat sup eū. ⁊ h̄ ꝓbat auctē veteris testamēti vsq3 ad illud. ꝙ si aliq̄s in illo. In tertia d: ꝙ dia bol[9] i baptismo totā ptātē amittit qd̄ ꝓbat exemplo pharaonis. s3 tñ. h. nō ponit exēplū in baptismo s3 d aq̄ bñdicta itelligit.

a ¶ Aquā. sc3 mūdā q̄ fiebat ex aspersiōe cineris vitule rufe vt habet̄ ex libro nūeroꝝ. s̄. di. iij. aquā.

b ¶ Cor nouū id est v̄tutib[9] innouatū.

c ¶ Fide. quā significat dies tertius.

d ¶ Collegiū. vbi erit ꝑfecta requies.

e ¶ Si die. i. si de trinitatis.

f ¶ Septio. i. septima etate q̄escentiū. nullus eñ meret̄ nisi in corꝑe et h̄ omne meritū cōpat̄. xiij. q. ij. tēpus.

g ¶ Ois. verba legis moysce. h.

h ¶ Hūane. i. ois ille d: tangere morticinū qui post lachrymas culpas repetit vt de pe. di. iij. baptisant̄. morticinū pōt dici a morte et cado vel cedo. ⁊ sic diuersis modis ꝓnūciari. vnde versus. Morticia cadūt ferro morticina morbo.

i ¶ Polluet. ad lr̄am. i. pollutus reputabit̄ ⁊ nō intrabit in tabernaculū cū alijs. lxxxi. di. optet

k ¶ Tabernaculū. i. seipsū q̄ est ꝑs tabernaculi dñi. i. ecclesie. ⁊ sic tabernaculū. i. ecclesia. vt. xxvi. q. ij. s3 illud.

l ¶ Instar. instar fuit apō eos. nā mō nō est instar.

m ¶ Integra. ac si integre eēt aspersus.

n ¶ Nō dimēsurat̄. q̄si diceret. sicut aq̄ nō ad mēsurā sup singulos fundit̄: ita spūs sine ꝑsonaꝝ acceptiōe i baptismo oībus fidelibus tradit̄. vel dimēsurat̄. i. nō ꝑ ptes dat̄ alr̄ dimēsurat̄.

o ¶ Eq̄liter. i. nō differēter ꝓpt sexū vel annoꝝ diuersitatē nō eñ huic plus ꝯfert q: vir. illi aūt minus q: femia. ⁊ sic de alijs. qd̄ q̄dē esset acceptio ꝑsonaꝝ. vñ sequit̄ h̄ sine acceptiōe ⁊c̄. ex̄ ō iuō. nouit.

p ¶ Grām. h̄ manifeste videt̄ ꝙ grā ꝯfert̄ in baptismo ⁊ puul' et adult̄. s3 potes h̄ appellare grām remissionē pctōꝝ. q̄d iur) fit ō h̄ hēs ex̄ō bap. et eius effe. maiores

q ¶ Uel minuit̄. ar. ꝙ caritas p̄t minui: s3 nō est h̄ verū q: caritas ꝑfic̄ ⁊ nō defic̄ sed d: minui q: vn[9] h3 maiorē caritatem q̄ alter. xx. di. §. i.

r ¶ Oēs neq̄cie. q. d. sciat ⁊ si p[9] baptismū vexet corpus. aie tñ nō p̄t nocere. vł forte nō ꝑsus liberat baptism[9]. vt i fine d:

s ¶ Amittere. s̄. e. si ue. ⁊. c. ex hic. ⁊. c. de hinc. ō. s3 ibi d: ꝙ significet̄ expelled[9] et vim amisur[9]. vł dic ꝙ amittat in exorcismo vt nō hēat tātā vim q̄tā ꝑus s3 i baptismo ex toto eā amittat q̄ ad aīam q: extinguunt̄ pctā ꝑ q̄ hoīe3 possidebat: vt s̄. e. postq̄. vtꝝ liberat̄ in baptismo demoniac[9] a vexatiōe corꝑali nō satis eluc et. in fi. sic videret̄ dici. vel intelligat̄ ō liberatiōe anime.

t ¶ Per pharaonē. q:. i. ip̄e pharao dicebat ꝙ dimitt̄ēt ppl̄3 nec dimisit dōec fuit ventū ad mare rubꝝ.

v Quādo. recesserūt nō videt̄ ꝙ vacui recederēt ex q̄ baptisari voluerūt. vt ex̄ ō bap. ōbitū. imo sic q: culpa sua nō ꝑceperūt nā īputat̄ eis qd̄ accidit culpa sua. xv. q. i. c. pe. ff. loca. si quis domū.

x ¶ Si v̄o q̄s. ar. ex̄ ō ap. reꝑhēsibilis xxij. q. ij. is aūt. ⁊ lic3 baptismus dimittat pctā nō tñ dat licē3 peccādi: vt. i. q. vij. ex

y Queris. C. igit̄ In pma pte vsq3 ad illō difficillimā ⁊c̄. r̄ndit aug. prime q̄ōni bonifacij q̄ ē illa q̄re ab obligatōe q̄ tenent̄ liberāt̄ ꝑ hoīe3 ⁊ nō ꝑmitt̄ ꝑ hoīe3 obligari. i scd̄a vsq3 ad illō. s. q̄ h̄ nō credit. scd̄e. q. bonifa. r̄ndet. q̄re cū baptizāt̄ pueri r̄ndēt ꝑ̄im ad hāc. q. credis. credo. ⁊ tñ ad istā. erit ne iste bō[9]. nō r̄ndēt ꝙ iste bō[9]

erit. In tertia pte dicit q̄ q̄ nō credit vt ipse soluit, pfecto est infidelis: ⁊ deterioꝛ est ꝙ̄ sit iste puulus.
a ¶ Per alioꝝ. id est ppter.
b ¶ Voluntatē. malā
c ¶ Vinculo. ⁊ dicit lex q: dolus tutoris nō obest pupillo. ff. de reg. iur. nec nisi sit locupletioꝛ fact⁹ vt. ff. de dolo. sed ex dolo. nisi tutoꝛ soluēdo nō sit: vt. ff. de ad mi. tu. l. vl. §. si tutoꝛ.
d ¶ Inq̄t scriptura vl' ppha i ezechiele. xxiiij. q. iij. §. his ita
e ¶ Ex adā. ibi tacite rn̄det q̄ōni.
f ¶ Traxit. s. causaȝ peccati ⁊c̄.
g ¶ Iam dicit. id est innuit ex pmissis. illa scriptura scȝ anima patris ⁊c̄.
h ¶ Sine sua. i. si nō cōsentiat. vij. q. i. §. cum autē.
i ¶ Quō ḡ. inferius rn̄det huic q̄ōni ibi, veruntn̄ recte. ⁊ tunc sacrilegis q̄si nullo modo. q: nō est ⁊c̄.
k ¶ Queadmoduȝ. fi. ar. ad illud. aliud in via aliud in inuio ar. xxviij. q. i. §. i. ñ. ꝙ autē. ⁊. xxvi. q. v. nec miꝝ. sicut dic lex ꝙ aliud in obligatione: aliud in liberatiōe. ff. de act. ⁊ obli. arrianus. cū hec causa liberalis fit. ar. ex de pba. ex lr̄is.
l ¶ Contrahaẜ. ar. ꝙ obligatio semel extincta amplius non renasciẜ: vt. xxiij. q. iiij. si illic. ff. de solu. qui res. §. aream. ar. cōtra. xxvi. q. vij. ab infirmis. ⁊. ff. de serui. vr. pdi. seruitutes ff. queadmodū fui. amit. l. si locus.
m ¶ Nisi. ppria impietate. ⁊ ita liberari q̄s pōt etiā inuitus vel ignorās: sed nō obligari: vt. ff. de solu. solutionē. ⁊. l. soluere. ff. de neg. gest. l. soluēdo. ⁊. ff. de noua. si stichū. §. vlti.
n ¶ In ipsis. ⁊ ita in maleficijs volūtas spectaẜ nō exit⁹. ar. xxij. q. ij. hoies. ff. ad l. coꝛ. de sic. diuus.

regeneratus p alioꝝ^a voluntatē^b deinceps nō possit vinculo^c aliene iniq̄tatis obstringi: cui nulla sua volūtate cōsentit. ⁊ aīa eīn patris mea est inq̄t^d et aīa filij. ⁊ iteꝝ. Aīa q̄ peccauerit ipsa moꝛietur. nō eīn peccat ipsa cū parentes eius oīno nesciēti vel q̄libet alius adhibet sacrilegia demonioꝝ. sed oīno ex adā^e traxit^f qd̄ sacramēti illius gr̄a solueret. q: nōduȝ erat aīa sepatim viuēs. i. altera aīa de qua diceret. ⁊ aīa patris mea est ⁊ aīa filij. Iam itaq̄ dicit^g cū homo in seipso est ⁊ ab eo q̄ genuit alter effectus pctō alterius sine sua^h cōsensione nō teneẜ obnoxius. q̄uo ergo^i in puulū maioꝛes peccant offerētes eū atq̄ obligare conātes demonū sacrilegis vinculis. nō est aīa vtroꝛūq̄ cōis vt etiaȝ culpā possint hr̄e cōmunē. nō em sic cōicatur culpa per alterius volūtatē queadmodū^k cōicaẜ gr̄a p sanctispūs vnitatē Itē regenerans spūssanctus in maioribus offerētibus ⁊ puulo renato oblato q̄ cōis est. Itē per hāc societatē vnius eiusdēq̄ spūs pdest offerētū volūtas puulo oblato. pōt eīn ⁊ in hoc ⁊ in illo hoie etiā si se inuicē nesciāt vnus spūs esse per quē sit vtriq̄ gr̄a cōmunis nō pōt autē vnus spūs hois esse ⁊ huius et illius p quē peccat alter vt altero nō peccāte sit tn̄ culpa cōmunis. ac p hoc pōt puulus semel ex pentū carne generatus dei spū regenerari: vt ex illis obligatio cōtracta soluaẜ. nō pōt autē dei semel spū regeneratus ex pentū carne regenerari: vt obligatio q̄ soluta est iterū cōtrahaẜ^l. ⁊ ideo semel pceptā puulus grām xp̄i nō amittit nisi ppria^m impietate. verūtn̄ recte dicunẜ pentes vel quicunq̄ maioꝛes filios seu quoslibet puulos baptisatos demonioꝝ sacrilegijs obligare conātes: spūaliter homicide. nā in illis quidē interfectionē nō faciūt sed q̄tū in ipsis^n est interfectoꝛes fiūt. recte ergo illis diciẜ q̄n ab hoc scelere phibenẜ. nolite occidere paruulos vr̄os. dicit eīn apl's. spūm sanctū nolite extinguere. nō q: ille extingui pōt. sed q̄tū i ipsis^n est extinctoꝛes eius merito dicunẜ: qui sic agūt vt extinctū velint. nec illō^o te moueat frater ⁊c̄. ⁊ infra. Celebranẜ eīn p eos necessaria ministeria. offerunẜ quidē puuli ad pcipiēdā spūalē grām nō tā ab eis quoꝝ gestanẜ manibus: q̄uis ⁊ ab ipsis si ⁊ ipsi boni fideles sint q̄ ab vniuersa societate sanctoꝝ atq̄ fideliū. ab oībus nāq̄ offerri recte intelliguntẜ q̄bus placȝ^p ꝙ offerūtur ⁊ quoꝝ sancta atq̄ indiuidua caritate ad cōionem sanctispūs adiuuanẜ. tota ergo hec sancta mr̄ ecclia q̄ in sanctis suis est facit. q: tota oēs tota singulos parit^q. Difficilimā sane q̄ōnem

tibi pposuisse visus es in extremo inq̄sitiōis tue. ea videlicet intētiōe qua soles vehemēter cauere mendaciū si q̄stituā. ante te inq̄s puulū ⁊ interrogē vtꝝ cū ad etatē adultā venerit futur⁹ sit castus vel fur vel nō sit futurus sine dubio rn̄debis. nescio. ⁊ vtꝝ in eadē puulā etate cstitut⁹ cogitet aliq̄d boni vel mali dices nescio. si itaq̄ de moꝛibus eius futuris nihil audes certi pmittere et de eius p̄senti cogitatiōe. q̄d aliud^r ꝙ̄ ꝙ q̄n ad baptismum offerunẜ p eis pentes^s tanq̄ fidei auctoꝛes rn̄det ⁊ dicūt illos facere qd̄ etas cogitare nō pōt aut si pōt occultū est^t. interrogam⁹ eīn eos a q̄bus offerunẜ ⁊ dicimus. credit in deū. de illa etate q̄ vtꝝ sit deus ignorāt. rn̄dent credit. ⁊ ad cetera q̄ singula querunẜ sic rn̄dent. vnde miroꝛ pentes in istis rebus tā fidēter p puulo rn̄dere vt dicāt eū tāta bona facere q̄ ad hoꝛā qua baptisaẜ baptisatoꝛ interrogat. tn̄ eadē hoꝛa si subiciā erit castus qui baptisaẜ vel fur aut nō erit. nescio vtꝝ audeat dicere aliq̄s aliq̄d hoꝝ erit vel nō erit. sicut mihi rn̄det sine dubitatiōe ꝙ credat in deū aut ꝙ se cōuertat ad deū ecce facio q̄tū possum dn̄s adiuuet vt qd̄ postulas possim nēpe ita sepe loquimur vt pasca ppinquāte crastinā vel p dissenā^v vel phedissenam^x dn̄i dicamus passionē: cū ille ante annos mltos passus sit nec oīno nisi semel ipsa passio facta est. nēpe ipso die dn̄ico dicimus hodie dn̄s resurrexit cuȝ ex quo resurrexit tot anni trāsierunt cū nemo tā ineptus sit vt ita nos loquētes arguat nos esse mētitos nisi q: istos dies p̄m illoꝝ quibus hec gesta sunt similitudinē nuncupamus vt dicaẜ^y ipsa dies que nō est ip sa reuolutio tpis sed similis eius ⁊ dicaẜ illo die fieri ppẜ sacramēti celebratiōne qd̄ nō in illo sed iā olim factū est in alio. itaq̄ puulū^z ⁊c̄. ⁊ infra. Cū aūt homo sapere ceperit nō illud sacramentū repetit sed intelligit. eiusq̄ veritati cōsona volūtate coaptabiẜ. sed hoc q̄diu puer intelligere nō pōt valebit sacramentū ad eius tutelā aduersus cōtrarias potestates ⁊ tn̄ valebit vt si ante maioris etatis vsum ex hac vita migrauerit: p ipsum sacramētū cōmēdata ecclesie caritate ab illa cdēnatione q̄ p vnū hoiem intrauit in mundū: xp̄iano adiutoꝛio libereẜ. qui hoc nō credit ⁊ fieri nō posse arbitraẜ: pfecto ifidelis est etiā si habeat sacramētū fidei. longeq̄ melioꝛ est iste puulus qui etiā si fidē nō habeat in cognitōe: nō tn̄ ei obicem^a cōtrarie^b cognitiōis opponit. vnde sacramentū eius salubriter pcipit. ¶ Item bonifacio ꝯ pelagianoꝝ heresim. Alioꝛū fides in baptismate puulos saluat.

o ¶ Nec illud. tacite obiectioni respōdet.
p ¶ Placȝ. ar. 3. i. q. iiij. q̄ pfulatus. Io.
q ¶ Parit. in sacramētis. vt xxxij. q. iiij. recurrat. de pe. di. i. sicut.
r ¶ Quid aliud. nō videẜ aliud esse illō qd̄ tūc fit ꝙ̄ respondere ⁊ pmittere de moribus eoꝝ futuris.
s ¶ Parētes. i. patrini. q̄ patres spūales dicunẜ. s. xxx. q. iij. pitaciū.
t ¶ Occultuȝ est. q̄d cogitēt
v ¶ Vel p dissenā. i. p sen̄i. i. sexti die.
x ¶ Phedissenā. i. perempto die seno si ue sexto. i. post sex dies vno perempto.
y ¶ Dicaẜ. q̄si diceret sic dr̄ q hodie sit resurrectio domini: eo ꝙ sacramētū eius hodie celebratur: sic dicitur puulus credere. ppter sacramētū quod recipit.
z ¶ Itaq̄ paruulū. q̄si dicat licȝ ego respōdeā ꝙ credit in deū hoc dico eo ꝙ fidei suscipit sacrm̄ nō ꝙ reuera adhuc fidē habeat. nā i puulo credere est fidei sacrm̄ suscipe. vt. s. e. nihil aliud.
a ¶ Obicē. q: lȝ nō habeat fidē tn̄ nō habet infidelitatem ⁊c̄.
b ¶ Cōtrarie. fi. s. liiij. di. si suus. sic. ff. ad maced. l. si filiusfamilias. ff. de regu. iur. l. semper.

In ecclesia. per alios. et ita sicut peccauerūt p alios ita credūt per alios et oīs res p quascūq̄ cās ɔtrahitur 𝔠c. ex de regu. iur. c. oīs.
d ¶ Cogitetis. quasi diceret. nō dubitetis im o certi sitis q̄ habere nō possunt si sint expertes.
e ¶ Corpis. i. vnitatis ecclesie quā illi significant. s. e. nō in vobis.

id est de carne in qua manet cā vetustatis. id est peccati. j. e. dist. quisquis.
v ¶ Dānationē. cōtractā. s. in carne ppagata ex reliq̄ vetustate parentū. Jo.
Ut ostēderet. pbat auctoritate aplī pueros esse baptisandos. nā apls vniuersaliter dixit. q̄ quicūq̄ baptisati sumus 𝔠c. y ¶ In xp̄o. i. in sacramēto xp̄i vel fide xp̄i in forma iniuncta vel tradita in xp̄o. s. e. ꝓpriē. xv. ad cuius. l.

In ecclesia saluatoris p alios[c] paruuli credūt sicut ex aliis que in baptismo remittuntur peccata traxerunt. nec illud cogitetis[d] eos vitā habere nō posse qui sunt expertes corporis[e] et sanguinis xp̄i dicēte ipso dn̄o. nisi manducaueritis carnē meā 𝔠c. ¶ Idem. Corpore et sanguine participat christi qui baptismate membrum eius efficitur.

Nulli est[f] aliquatenus ambigēdū tunc vnūquēq̄ fideliū corporis sanguinisq̄ dn̄i participē fieri qn̄ i baptismo mēbꝝ xp̄i corporis efficitur. nec alienari ab illius panis calicisq̄ cōsortio etiā si antequā panē illū comedat[h] et calicē bibat de hoc seculo in vnitate corporis[i] xp̄i cōstitutus abscedat. Sacramenti q̄ppe illius pticipatiōe ac beneficio nō priuatur qn̄ in se hoc qd̄ ipsum sacramētū[k] est inuenitur. ¶ Idem de baptismo puulorꝫ. Quare sit baptisandus q̄ de baptisata nascitur.

Si baptisata[l] est caro xp̄i q̄ sine peccato erat ꝓpter exēplū imitatiōis. q̄tomagis baptisanda est caro mortis[m] ꝓpter[n] euitandū iudiciū dānatiōis. sicut vero in tpe circūcisionis qui de circūciso nascebatur fuit circūcidendus: sic nūc qui de baptisato[o] nascitur: erit baptisandus. sacramentū em̄ baptismi sacramentū est regeneratiōis quare sicut qui nō vixerit nō pōt mori: ita qui natus nō fuerit nō pōt renasci[p] ex quo cōspicitur neminē in suo parente potuisse renasci cū nōdum sit natus. et q̄uis post cōuersionē parenti ꝓpria peccata nō obsint: tn̄ illis obsunt q̄ ab eo[q] generantur. parenti ꝓpter hoc nō obsunt: q2 renatus est. Illis aūt qui de illo nati sunt nisi eodē modo renascantur que a parente cōtracta sunt oberūt. q2 etiam innouatus[r] est pater nō de nouitate[s] sed de reliquiis vetustatis[t] carnaliter gignit. et filii ex reliqua parentū vetustate toti vetustati carne propagati peccati dānationē[v] sacramento regenerationis euadunt. Itē in ench. In baptismate omnia peccata moriuntur.

Ut ostenderet[x] apls nos mortuos esse peccato inq̄t. an ignoratis q2 quicūq̄ baptisati sumus in christo[y] iesu in morte ipsius baptisati sumus. si ergo hinc ostēdimur mortui esse peccato q2 in morte[z] xp̄i baptisati sumus ꝓfecto paruuli in xp̄o baptisantur peccato moriunt[a]: q2 in morte ipsius baptisantur nullo em̄ excepto dictū est. quicunq̄ baptisati sumus in xp̄o in morte ipsius baptisati sumus. et ideo dictū est vt ꝓbaret nos mortuos esse peccato. paruuli autē renascendo moriuntur illi peccato qd̄ nascendo cōtraxerūt. et p hoc ad ipsos ptinet quod sequitur. cōsepulti em̄ sumus illi p baptismū in morte. baptisati igitur in morte xp̄i in q̄ nō solū maiores verū etiā paruuli baptisantur ait. sic vos existimate mortuos quidē esse peccato viuētes aūt deo in xp̄o iesu. ¶ Idem in eodē. Sicut nulli baptisma negatur ita nemo est qui nō peccato moriatur.

A Paruulo em̄ recenter nato vsq̄ ad decrepitū senē sicut nullus ꝓhibendus[b] a baptismo ita: nullus est qui non peccato moriatur[c] in baptismo. sed paruuli tm̄ originali: maiores aūt oībus etiā moriuntur peccatis q̄ male viuēdo addiderūt originali. ¶ Itē i eodē. In baptismo iohannis nō erat peccati remissio.

Non regenerabantur[d] vel renascebantur qui baptisantur baptismo[e] iohānis. sed quodā p̄cursorio illius ministerio qui dicebat. parare viam dn̄o xp̄o iesu in quo solo renasci poterant q̄ parabantur[f]. huius em̄ baptisma est nō in aqua tm̄ vt fuit iohānis: verꝫ etiam spūsancti vt de illo regeneretur. si quis in xp̄m crediderit de illo xp̄s generatur qui regenerationē[g] non cognouit. In aqua ergo baptisare voluit nō vt eius iniquitas dilueretur: sed humanitas[h] cōmendaretur. Itaq̄ baptisma in eo nihil habuit qd̄ ablueret sicut mors nihil inuenit qd̄ puniret. ¶ Idē de baptismo paruulorꝫ. Nō solū originalia sed etiā actualia pctā remittuntur in baptismate.

Regenerante autē carne tantūmodo cōtrahitur peccatū[i] originale. regenerante autē spūsancto nō solū originaliū[k] sed etiā voluntariorū fit remissio peccatorꝫ. proinde recte dici pōt paruulos sine baptismo decedentes mitissimā[l] omniū futuros sustinere penā. fallit autē et fallitur qui eos in damnationē p̄dicat nō futuros dicēte apostolo: per vnius delictū omnes homines in cōdemnationem 𝔠c. ¶ Idem in eodem. Quicunq̄ ex concupiscentia nascitur per baptismum regeneratur.

Quisquis ex cōcupiscentia carnis et lege peccati et mortis[a] carnaliter generatur regenerari spūaliter opus habet vt nō solū ad regnū dei pducatur: sꝫ etiā a dānatiōe peccati liberetur. sicut etiā p primū hoīem in pctō et morte nascuntur. sic etiā per xp̄m in iusticia et vita eterna baptismo renascuntur. ¶ Idē in eodē. Offerentiū fides paruulos facit fideles.

Nulli. ō efficacia baptismi reperit vt sic finis distinctiōis alludat principio.
g ¶ Est. h ēps illius. s. e. dist. ii. q2 passus.
h ¶ Comedat. in sacramēto.
i ¶ Corpis. i. ecclie significate p corp9 xp̄i.
k ¶ Sacrm est i. significat. io.
Si baptisata. i. si xp̄s baptisat9 est q̄ sine pctō sm carnē nat9 est. mltomagis q̄libet ali9 baptisari dꝫ qui sm carnem in peccatis cōceptus est. s. e. dist. firmissime
m ¶ Propter h assignatur vna rō q̄re xp̄s baptisat9 fuit alia. s. e. nūq̄ alia. j. e. nō regenerabantur.
n ¶ Mortis. i. pcti vel morti subiecta. io.
o ¶ Qui ō baptisato. ar. filium apostate baptizādū eē inuito pre dū puer est. ar. s. e. plerique. in fi. xxviii. q. i. iudeorum.
p ¶ Renasci. ar. s. ff. ō v̄. si. v̄bū reddēdi.
q ¶ Qui ab eo ex mundo pre imūd9 nascitur sic ex frumēto puro nascitur impurꝫ. s. cū palea. lvi. di. nasci.
r ¶ Innouat9 per grām baptismi.
s ¶ Nō de nouitate. spūs q2 aīa nō extat ex aīa: sicut caro ex carne p traducē. xxxii. q. ii. moyses.
t ¶ Vetustatis.

z ¶ Morte. i. ad similitudinē eius mortis q2 sicut ipse mortuus fuit: ita nos morimur peccatis.
a ¶ Moriuntur. mors ista ciuilis est. vt illa xvi. q. i. placuit. et C. de epi. et cler. deo nobis. et alibi habes ō naturali. vt. ff. de le. ii. si q̄s ita testamēto
A Paruulo. ꝓhibēdus. s. x. q. iii. nec numerus.
c ¶ Moriatur. s. e. tunc valere.
Non regenerabantur. q2 non fiebat remissio pctōꝝ.
e ¶ Baptismo. cui9 forma erat i noīe vēturi vt d2 in q̄dā glosa augustini sup Johānē. q̄ baptismus nō mūdaret ab originali nisi als esset circūcisus. dicebatur tm̄ baptismus pnie. q2 iohēs p̄dicabat dicēs. agite pniam.
f ¶ Parabantur. i. abluebantur exterius vel efficiebantur abiles ad suscipiendū verū baptismū.
g ¶ Qui regenerationē. i. remissionē peccatoꝝ q2 nō idiguit.
h ¶ Sed hūanitas. s. e. di. p aquā. sꝫ humanitas. i. benignitas quā p nobis fecit
Regenerāte. peccatū. i. causa originalis peccati.
k ¶ Originaliū. no. q2 lꝫ baptism9 ad delēdū originale pctm̄ fuerit institut9 delet tm̄ actualia etiā cum originali. vn̄ est ar. ad purgationē. de q̄ notaui. s. dist. ii. ego berengarius.
l ¶ Mitissimā. respectu aliaꝝ penaꝝ et ꝯrit h pena q2 erūt in tenebris. j. e. nulla. et carebūt visiōe di. et ō bap. c. iii. sꝫ tm̄ dicit aug. q̄ mallet sic esse q̄ nō esse. ar. ō. s. e. firmissime. et s. ō pe. di. vlti. c. vlti. Jo.
Quisquis. mortis ō pe. di. i. si pctm̄

Paruuli fideles[b] recte vocant[ur] qui fidē ꝑ verba gestantiū quodāmodo ↄfitent[ur] ⁊ per eorundē verba diabolo ⁊ mūdo abrenunciant ⁊ hoc fit vi sacramēti ⁊ diuine gratie quā dedit deus ecclesie. paruulus autē qui baptizat[ur] si ad annos rationales veniens nō crediderit nec ab illicitis abstinuerit nihil ei[c] ꝓdest qḋ puulus accepit ¶ Itē aug: in li. de meritis ⁊ de remissiōe peccatoꝝ.

Mater ecclesia os maternū[d] paruulis ꝓbet vt sacris misterijs imbuant[ur]: q[uia] nōdum possunt corde ꝓprio credere ad iusticiā: nec ore ꝓprio cōfiteri ad salutē. nec ideo tñ eos quisq̄ fideliū infideles dicere pōt qḋ a credēdo[e] vtiq̄ nomē est[f] quis hoc nō ipsi ꝫ alij ꝓ eis inter sacramēta respōderint. Si autē ꝓpterea recte fideles vocant[ur] q[uia] fidē ꝑ verba gestātiū quodāmodo ↄfitent[ur]. cur etiā nō penitētes[g] habeant[ur] cū ꝑ eoꝝ verba fide gestantiū diabolo et huic sc̄lo renūciare mōstrant[ur]. ¶ Idez

Caritas ecclesie pctā dimittit vel tenet.

Ecclesie[h] caritas que ꝑ spūm scīm[i] diffundit[ur] in cordibus eoꝝ qui ꝑticipes sui sunt peccata dimittit: eoꝝ qui sui nō sunt tenet[k]. ¶ Itē ꝯtra iulianū li. scḋo. *Solus xp̄us peccata dimittit.*

Nemo tollit peccata mūdi nisi solus[l] xp̄s qui est agnus tollēs peccata mūdi. tollit autē dimittēdo que facta sunt[m] vbi ⁊ originale peccatū ꝯtinet[ur], ⁊ adiuuādo[n] ne fiant: ⁊ ꝑducēdo ad vitam vbi fieri omnino nō possunt. ¶ Idē de bap. puuloꝝ. *Preter baptisma christi puulis nulla salus ꝓmittit[ur].*

Nulla ꝓter baptismū salus ꝓmittit[ur] infantibus q[uia] infantes si ꝑ sacramentū qḋ ad hoc diuinitus est institutū in credētiū numeꝝ nō trāseāt: in tenebris manēt[o]. ¶ Idē in eodē. *Baptizati xp̄o incorpant[ur] vt eius mebra fiāt.*

Ad hoc baptismū valet vt baptizati[p] xp̄o incorporent[ur] vt membra eius fiant ⁊ cōsepeliant[ur] ⁊ oblati per sacramentū caritatemq̄ fideliū recōciliēt[ur] deo vt in eo viui liberati salui redempti illuminati fiant. ¶ Idē

Quis aūt nesciat credere eē infantibus baptizari: nō credere autē nō baptizari. Idem in li. de libero arbitrio.

Gratia nō solū pctā dimittit sed etiā legē adimplere facit.

Gratia que per xp̄m dat[ur] nō solū peccatoꝝ remissionē facit: sed etiā vt lex[q] impleat[ur]. vt natura liberet[ur]. ne peccatū dominet[ur]. spūs etiā gratie dat fidē. que etiā nō petita[r] a deo cōcedit[ur]: vt homini petenti et alia cōcedant[ur]. naꝫ fides nō est liberi arbitrij tñ sed donū dei. ¶ Idē de bap. puuloꝝ. *Vetus infirmitas i baptismo nō penitus absumitur si vires amittit.*

Non ex quo[s] quisq̄ baptizat[ur] omnis vetus infirmitas in eo absumit[ur][t]: sed renouatio incipit ad remissionē oim peccatoꝝ: ⁊ intelligentiā ⁊ operationē spūaliū. cetera[v] vero in spe sunt donec fiant in re qḋ erit in resurrectiōe nā in baptismo ꝯuis fiat plena remissio peccatoꝝ: nōdum tñ plena est nouitas ⁊ perfecta mutatio. q[uia] adhuc remanet corruptio[x] nō solū in corpe: sed etiā in aīa: que est hō interior. in quo si pfecta esset nouitas: nō diceret ap̄lus q[uod] de die in diē renouat[ur]. Itē hoc meminisse debemus omniū peccatoꝝ[y] plenā[z] ꝑfectamq̄ remissionē in baptismo fieri. hominē vō nō totū cōmutari cōtinuo sed in bene ꝓficientibus de die in diē crescēte nouitate cōmutari qḋ vetustū est et carnale est. donec ita renouet[ur] q[uod] aīalis infirmitas corp[or]is: ad firmitatē spūalez incorruptāq̄ ꝑueniat[a]. hec aūt lex peccati de qua dicit ap̄lus. nō regnet pctm̄ in vr̄o mortali corpe nō sic ꝑmaneat in mēbris eoꝝ qui renati sunt tanq̄ nō sit eis fctā plena remissio vbi plena sit omnium pctōꝝ nrōꝝ remissio oibus inimicis interfectis quibus sepabant[ur] a deo. sed manet in vetustate[b] carnis tanq̄ superatū ⁊ ꝑemptū si nō illicito cōsensu reuiuiscat[c] ⁊ in regnū ꝓpriū reuocet[ur]. ab hac autē[d] vetustate carnis ⁊ peccati qḋ iā remissum est vita spūs vsq̄ a deo discernit[ur][e] in cuius nouitate baptizati renascunt[ur] vt tales in ꝓsenti nō solum nō in pctō sed etiā nec in carne esse dicant[ur] cuius desideria nō sequunt[ur] sed sunt in spū. ipsa vō carne corruptibili bñ vtit[ur]: qui mēbra eius ad bñ opandū ꝯuertit. nō ꝫm desideria carnis viuēs lege peccati qḋ licꝫ iam remissum est: in vetustate tñ carnis manet. qua bñ vtunt[ur] fideles

Paruuli fideles. s. e. nihil. ⁊ c. seq. cōtra. sed hic dicit[ur] de fide offerētiū ibi de fide oblatoꝝ. s. quoꝝ adhuc nulla pōt esse fides. ⁊ q[uod] dicit qḋ ammodo soluit cōtrariū. c ¶ Nihil ei, quo ad vitā eternā. de pe. dis. iij. si qs autem caritatem nō habens.

Mater. maternū. eoꝝ. s. qui ꝓ eis rn̄dēt. e ¶ A credēdo. i. q[uia] credūt,

f ¶ Nomen est. s. hoc nomen fidelis. credere eñ est fidē habere s. e. nihil.

g ¶ Nō penitentes. nō q[uod] agant penitentiā cuz nullā habeāt discretionē: sed habēt penitudinē. i. suscipiūt eas ⁊ faciūt et dicūt ꝑ v[er]ba gestātiū q̄lia penitētes. Jo.

Ecclesie. i. peccata dimittunt[ur] eis qui ꝑticipes sunt ecclesie ꝑ caritatē qua subsistit ecclesia.

i ¶ Per spiritūsanctū. i. q̄ vnit ꝑ spūm sanctū. fideles enim sunt in ecclesia ⁊ ea in ipsis. vij. q. i. scire. ecclesie caritas tenet peccata. i. ipsa ecclesia vl' ecclesie vnitas tenet. i. eis qui in ecclesie vnitate nō sūt tenent[ur] peccata. i. nō dimittunt[ur]: vt. s. i. q. i. multe. s. xxxij. q. vij. quemadmodū. s. de pe. dis. iij. sane cauendū. idem est qḋ alibi dicit[ur]. si cui peccata remiseritis remissa erūt. ⁊ cui retinueritis retenta erūt ⁊ alibi. Spūssanct[us] autē per seipsum remissionem peccatoꝝ facit aut ꝑ colūde mēbra s. e. c. qūo. sic itaq̄ intelligimus qḋ hic dicit[ur].

k ¶ Tenet. i. non dimittit peccata, xxiiij, q. i. quicūq̄.

Nemo. solus. s. i. q. i. vt euidēter.

m ¶ Que facta sunt nō autē dimittit futura q[uia] tractus futuri tpīs ⁊ c. ff. de vsuris. l. i. §. i. nec de futura iniuria pacisci possumus. ff. de pac. l. si vnus. §. pacta.

n ¶ Et adiuuando, nota ꝓcessuz habes ꝑmo q[uod] dimittit peccata q̄ facta sunt. secūdo cōfert gratiam ne fiant. tertio ꝑducit ad illā vitā vbi oīno fieri nō poterit a bonis q[uia] tūc cōfirmati peccare nō poterunt. j. dis. v. c. ij. ad fi.

Nulla. manent. i. carent visione dei. ⁊ hec est pena ⁊ ignis afflictionis. de quo habes. s. e. firmissime.

Ad hoc. vt baptizati. s. e. nihil.

Gratia, vt lex mandatoꝝ dei, de q̄bus habes. xxxij. q. vij. qḋ adulterio,

r ¶ Nō petita. i. nō merita. nā primā gratiā quis mereri nō pōt. j. e. placuit. vt quicūq̄. ar. s. viij. dis. ↄsuetudo. sed ibi dr: merui. i. obtinui

Non ex quo. Casus. licꝫ omne peccatū actuale ⁊ originale dimittat[ur] in baptismo. tñ originale nō ita dimittit[ur] ne sit sed remanet in hoīe debilitatū ⁊ sopitū nisi post excitet[ur] ⁊ reuocet[ur] in ꝓpriū ↄsilium ↄsentiēdo prauis moribus ex eo surgentibus. scḋo dic[it] q[uod] renouat[ur] homo in baptismo ⁊ ad hoc inducit auctoritatē apostoli q[uod] ↄtīuacūq̄ crescat illa renouatio nūq̄ tñ in hac vita pfecta erit cū adhuc peccatū sit in homine qḋ semp pugnat aduersum spūm. tertio ponit quādā differentiā inter actuale ⁊ originale. originale eñ trāsit reatu ꝫ nō actu. actuale trāsit actu sed remanet reatu

t ¶ Absumit[ur]. id est cōsumit[ur] vn̄ solet queri qn̄ pctm̄ originale dicit[ur] dimitti q[uod] in ipsa infusiōe aie q[uia] tūc tres vires aie ꝑncipales debilitant[ur]. de h s. e. queris.

v ¶ Cetera. s. q̄ spectant ad ꝑfectionē vt sit plena nouitas ⁊ aialis cōsumat[ur] infirmitas: vt. j. e. seq̄t

x ¶ Corruptio corruptio q̄litas q̄ ad corꝑ?. corruptio pctm̄ quo ad aiam. his g̃. ꝑpter equiuocationē ꝓfertur corruptio ꝫm b. ⁊ l.

y ¶ Peccatoꝝ oim. oim q̄dē actualiū.

z ¶ Plenā. q[uia] q̄ ad oēm penā originalis peccati ⁊ quo ad reatū mortis eterne. ꝫ relinquit[ur] vtiq̄ originale ad pugnādū dū fuerimus in via. sed debilitatū ⁊ supatū. i. ad mortē eternā nō imputabile. s. e. per baptismū. a ¶ Perueniat. qḋ erit in alia vita nō in ista. b ¶ Vetustate. quadā. c ¶ Reuiuiscat ꝫ reuiuiscit qḋ erat ꝑemptū. sic ꝓpter culpā reuiuiscit actio: vt. ff. q. ij. liberti. s. e. quis. aū medium. d ¶ Ab hac aūt. ordo lr̄e, vita spūs

les cōiugati qui ex eo q̄ sunt in xp̄i nouitate donati sibi libidinem nō patiunt. ex eo aūt q̄ adhuc trahunt a vetustate filios regenerandos[f] mortaliter[g] generāt cū ꝓpagine[h] peccati. quare nati obnoxij nō tenent ⁊ q̄ renascunt renascendo soluunt. Item. Sicut[i] dicta facta et cogitata iniqua anime ⁊ corpi ptinēt[k]. licet aūt q̄tū ad motus iam p̄terierūt ⁊ nō sint in eis: tn̄ preteritus reatus eoꝝ manet nisi peccati remissione soluat. sic nō p̄terita sed adhuc manēte lege cōcupiscētie reatus eius soluet[l]. ⁊ nō erit cū fiat in baptismo plena remissio petōꝝ.

Idē in ep̄la ad selentianū. **Discipli xp̄i baptismate eius creduntur abluti.**

QUando ab hierosolimis exijt iesus cū discipulis suis in iudeam terrā ⁊ ibi morabat cū eis baptizabat nō p seipsum. sed per discipulos[m] suos quos intelligimus iam fuisse baptizatos. siue baptismo iohīs sicut nōnulli arbitrant. siue qd̄ magis[n] credibile est baptismo xp̄i. Item respondit dn̄s petro. qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet[o] sꝫ est mūdus totus. vnde intelligit q̄ iā petrus fuerat baptizatus.

Itē ad vincentiū victorē. **Apostoli oēs baptismate xp̄i credunt baptisati.**

SI eos de q̄bus scriptū nō est vtrum fuerint baptisati siue nō sine baptismo d̄ hac vita recessisse ꝯtēdimus[p] ipsis calumniamur apl'is. qui p̄ter apostolū paulū q̄n baptizati fuerint ignoramus. sed ipsos baptizatos esse p hoc nob̄ innotescere potuit q̄ beato petro apl'o dn̄s ait. qui lotus[q] est: nō indiget nisi vt pedes[r] lauet[s]. Idem in li. de baptismate. **Cathecuminus catholicus heretico baptizato p̄fertur.**

NOn dubito cathecuminū catholicū diuina caritate flagrantē heretico baptisato anteponere[t]: sed etiā in ipsa intus ecclesia cathecuminū male baptisato anteponim⁹. nec ideo tn̄ sacramēto baptismi quo iste nōdū ille iā imbutus est facimus iniuriā. merito eñ centurio[v] nōdū baptisatus simoni baptisato anteponit. iste eñ etiā ante baptismū spū sancto accepto aīn repletus est. ille etiā post baptismū inflatus est immūdo spū. veruntn̄ si iam spūsancto accepto cornelius[x] baptisari noluisset: cōtemptu tāti sacramēti reus fieret. sicut autē bono cathecumino baptismus deest ad regnū celoꝝ capescendū[y]: sic male baptisato vera ꝯuersio. qui dixit. nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spūscō ⁊c. ipse etiā dixit. nisi habūdauerit iusticia vr̄a plus q̄ scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ nō intrabitis in regnū celoꝝ. Idem in li. sententiaꝝ ꝓspert. **Nō tā ablutiōe corporis q̄ fide cordis baptisma cōsistit.**

VErus baptismus cōstat nō tā ablutiōe corpis q̄ fide cordis sicut apl'ica doctrina tradidit dicēs fide mūdās corda eoꝝ. ⁊ alibi[z]. saluos facit baptisma nō carnis depositio[a] sordiū: sed cōscientie[b] bone interrogatio in deū.

Idē in li. de baptismo. **Sicut in veteri testamento quidā spūales, ita in nouo quidam carnales inueniunt.**

SIcut[c] in sacramētis veteris testamenti viuebāt quidā spūales ad nouū scꝫ testamētū[d] qd̄ tūc occultū erat occulte ptinētes. sic ⁊ nūc in sacramētis noui testamēti qd̄ iam reuelatū est quidā viuunt animales qui ꝓficere nolūt ad ꝑcipienda q̄ sunt spūs dei. qd̄ hortat sermo apl'icus[e] ad vetus[f] testamētū ptinebūt. si aūt ꝓficiūt ⁊ anteq̄ accipiāt baptismū ipso accessu ⁊ ꝓfectu ad nouūꝫ ptinēt ⁊ si priusq̄ spūales[g] fiant ex hac vita rapiunt custodiri p sacramēti[h] sanctitatē in terra viuentiū cōputant. nec inuenio q̄d veri⁹ inueniat in eo qd̄ scriptū est. Imperfectū meū viderūt oculi tui ⁊ in libro tuo oēs scribent. Itē nō interest cū de sacramēti integritate tractatur ⁊ sanctitate quid credat aut quali fide imbutus sit ille qui accepit sacramentū. interest quidē plurimū ad salutis viā sed nihil interest ad sacramenti questionē. Item manifestū est fieri posse vt fide nō integra integrū in quoq̄ maneat sacramētū baptismi. Itē si fieri posset vt singuli diligēter interrogarent[i]: tot diuersitates opinionū[k] forsitan inuenirent: quot hoīes numerarentur: animalis eñ homo nō ꝑcipit ea q̄ sunt spūs dei. nūquid ideo si nō ꝓfecerit nō sacramētū integrū accipiunt: aut nunq̄d ideo si bene ꝓfecerint ⁊ opinionū carnaliū vanitatē emendauerint. denuo qd̄ acceperāt repetendū est. Accipit quisq̄ scd̄m fidē suā sed q̄tū capit gubernāte misericordia dei. Itē ex cōcilio mileuitano cui interfuit augustinus ⁊ anshelmus romane ecclesie ep̄s legatus cōtra pelagianos. **Nō nature**

in cuius nouitate baptizati renascunt a deo discernunt ab hac vetustate carnis ⁊ peccati ⁊c. e Discernit. i. ab hac vetustate carnis. s. xxxij. q. i. nō eñ in sola. f Regenerādos. p baptismū. g Mortaliter. i. cū mortali peccato. h Propagine. i. corruptiōe carnis a primis gentibus traducta vel ꝓpagata ex qua originale petm̄ inuasit aie. i Sicut. hic notat differētia inter actuale ⁊ originale petm̄. q: ⁊ illa actualia trāseunt actu: remanēt reatu: donec p baptismū vl' p pniāꝫ ex toto deleantur. originalia v͛o in baptismo remanent actu: ⁊ trāseūt reatu. remanēt eñ quedā penalitates cū q̄bus hō pugt. q̄si diceret. sic oēs praue cogitatiōes ⁊ operatiōes trāseunt actu ⁊ manēt reatu sic originalis culpa reatu soluitur actu vero ad agonē relinquit. de pe. di. i. si peccatū. k Pertinēt q̄tuꝫ ad ea q̄ eius misterio gerunt. Io. l Soluet. et ita videt q̄ accidētale est ei esse peccatū. QUando. discip'los. ar. q̄ aliud est facere p se quaꝫ p aliū: vt. ij. q. vij. accusatio. ff. de solu. inter artifices. C. d̄ cad. tol. l. vna §. finali. ar. d̄. et de sen. exco. mulieres. ff. d̄ admini. tu. ita aūt. §. gessisse. n Magis. d̄ magi correctiue legas. o Pedes lauet. i. affectum mētis purget. q̄si diceret. licꝫ hō abstinere possit a mortalib⁹ tn̄ puluere terrene habitatiōis inuoluit. id est venialibus vnde penitentia magis q̄ baptismus est necessarius. SI eos. cōtendimus. nota q̄ si dubitat de baptismo viuētis baptizetur p nō baptisato ⁊ baptisat: vt. d̄. c. cū itaq̄. vbi autem dubitat de baptismo mortui p̄sumendū est eum esse baptisatū. extra de p̄sby. nō bap. c. ij. et ar. hic. q Qui lotus. i. purgatus mortalibus. r Nisi vt pedes. i. sordes venialiū. vel tangit cōsuetudinē alicuius loci. s Lauet. i. q. i. emendari. NOn dubito. anteponere. d̄. c. cathecuminū. ꝯtra. sed hic loquit de eo qui habet desideriū baptisandi ibi nō. extra c. maiores. §. fi. v Centurio. xxvi. dis. deinde. d̄. c. baptismi vicem. x Cornelius. ij. q. vij. nō omnes. y Capescendū. i. cōtēnit accipere baptismū cū possit. VErus. alibi. scꝫ in ep̄la petri ⁊ ē hoc verbū augustini qd̄ sequit est petri. a Depositio. i. exterior ablutio. b Sed cōscientie. quasi dicat nō sufficit baptisando habere bonā ꝯsciētiā, nisi ad interrogatiōeꝫ ecclesie suā fidē ostēdat. lxxxvi. dis. nō solū. in prin. SIcut. prima ps intelligit d̄ adultis nō baptisatis vsq̄ ad illud. nō interest. ⁊ dicit in ea q̄ sicut in veteri testamēto fuerunt quidā boni ita in nouo sunt quidā mali qui si incipiunt bonū operari dimissis malis et velint baptisari vel ꝑfecti esse si autē ante decedāt q̄ hoc cōsequant. saluabunt In scd̄a pte dicit q̄ qualicūq̄ fide q̄s accipiat baptismū verꝫ recipit sacramentuꝫ sed nō eius salutē si ficte accedit. In tertia parte dicit q̄ si ficte pus peniteāt nō sunt rebaptisandi. d Testamentū. i. ad grām q̄ data est in nouo testamēto. e Apl'icus. scꝫ iude apl'i. ibi que sursum sunt sapite. f Ad vetus. i. ad duriciā veteris testamenti. g Spūales. p baptismū cum nō stat per eos. h Per sacramēti. i. que solet dari ⁊ cōferri in sacramento. i Interrogarent. sup articulis fidei ⁊ alijs ad salutē aīe ptinentibus. k Opinionū. q: quot hoīes tot opiniōes. ar. ff. d̄ arbi. nō cogēdū. §. ꝓinde

necessitate sed merito peccati adā mori

Placuit igitur omnibus turus erat episcopis qui fuerūt in hac sancta sinodo cōstituere hec q̄ in p̄senti ꝯcilio diffinita sunt vt quicūq̄ dicit adam primū hoīem mortalē[a] factū ita vt siue peccaret siue nō peccaret moreref in corpore hoc est de corpe exiret nō peccati merito: sed necessitate nature[b] anathema sit ¶ Itē. Paruuli nō solum penam sed etiā culpā a parentibus trahunt.

Placuit[c] vt quicūq̄ p̄uulos recentes ab vteris mr̄m baptizandos negat aut dicit in remissiōe peccatoꝝ nō eos baptizari sed nihil ex adā trahere originalis peccati qd̄ lauacro regeneratiōis expief vnde fit[d] cōsequēs vt in eis forma baptismatis i remissionē pctōꝝ nō vera sed falsa[e] intelligaf. anathema sit qm̄ nō aliter intelligēdū est qd̄ ait apl's per hoīem vnū intrauit peccatū in mūdū. ⁊ p̄ peccatū mors. ⁊ ita i oēs hoīes pertrāsijt in quo oēs hoīes peccauerūt nisi queādmodū ecclesia catholica vbiq̄ diffusa semp intellexit. ꝓpter hāc enī regulā fidei etiā p̄uuli qui nihil pctōꝝ in semetipsis adhuc ꝯmittere potuerūt ideo in peccatoꝝ remissionē vaciter baptisanf vt in eis regeneratiōe mundef: qd̄ generatiōe traxerūt[f]. ¶ Itē. Gra et pctī remittit ⁊ ne iterentur adiuuat.

Placuit vt quicūq̄ dixerit gratiaꝫ dei qua iustificamur p̄ iesum xp̄m ad solā remissionē peccatoꝝ valere q̄ iā cōmissa sūt: nō etiā ad adiutoriū[g] venit vt nō cōmittanf: anathema sit. ¶ Itē Quid si pctm̄ gra docet ⁊ vt vitef facit

Quisquis[h] dixerit eādē grām dei per iesum xp̄m dn̄m nostꝝ ꝓpter hoc tm̄ nos adiuuare ad nō peccandū q̄ p̄ ip̄aꝫ nob̄ reuelaf ⁊ aperif intelligētia mādatoꝝ vt sciam⁹ qd̄ appetere qd̄ vitare dēam⁹ aut valeam⁹ nō aūt p̄ illā nobis p̄stari vt qd̄ faciendū cognouerimus etiā facere debeam⁹ aut valeam⁹: anathema sit. ¶ Itē vrban⁹. Sine diuina gra mandata impleri nō possunt.

Placuit vt quicunq̄ dixerit nobis ideo grām[i] iustificationis dari vt qd̄ facere p̄ liberꝝ arbitriū iubemur facilius implere possimus: p̄ grām tanq̄ et si gra nō daref non quidē facile: sed tm̄ possimus etiā sine illa mandata implere diuina: anathema sit. ¶ Iteꝫ vrbanus papa oibus xp̄ianis. Post baptisma cōfirmationis sacramentū p̄stetur.

Omnes[k] fideles[l] per manus impositiones epōꝝ sp̄ūm sanctū post baptismū[m] accipere debēt vt pleni[n] xp̄iani inueniant. q̄ cū sp̄ūs sanctus infundif cor fidele ad prudentiā ⁊ cōstantiā dilataf. ¶ Itē melchiades papa. Quid cōferat sp̄ūssanctus in baptismate ⁊ qd̄ in ꝯfirmatiōe.

Spiritussanctus qui sup̄ aquas baptismi salutifero descēdit[o] lapsu: in fonte plenitudineꝫ tribuit ad innocentiā[p] in cōfirmatiōe augmentū p̄stat ad gratiā. ⁊ q̄ in hoc mundo tota etate victuris inter inuisibiles hostes ⁊ pericula gradiendū est. in baptismo regeneramur ad vitā post baptismū cōfirmamur ad pugnā. in baptismo abluimur post baptismū roboramur ⁊ q̄uis ꝯtinuo trāsituris sufficiāt regeneratiōis beneficia victuris tm̄ necessaria sunt ꝯfirmatiōis auxilia. regeneratio p̄ se saluat. mox in pace beati seculi recipiēdos ꝯfirmatio armat[a] ⁊ instruit[b] ad agones mūdi huius ⁊ p̄lia reseruādos. qui autē post baptismū cū acq̄sita innocētia immaculatus p̄uenit ad mortē ꝯfirmaf morte. q̄ iā nō pōt[c] peccare post mortē. ¶ Ideꝫ hyspaniaꝝ epis. Manus vō impositionis sacrm̄ dignius est sacro baptismi.

De his vero sup̄ quibus rogastis vos informari. id est vtꝝ mai⁹ sit sacramētū manus īpositiōis epōꝝ aut baptism⁹. scitote vtrūq̄ magnū esse sacramētū. ⁊ sic vnū[r] maiorib⁹. id est summis[o] pōtificibus est accōmodatū qd̄ nisi a maioribus p̄fici[c] nō pōt. ita ⁊ maiori veneratiōe venerādū est ⁊ tenendū. sed ita ꝯiuncta sunt hec duo sacramēta vt ab inuicē nisi morte p̄uenientē nullatenus possunt segregari ⁊ vnū sine altero rite p̄fici nō pōt. ¶ Itē eusebi⁹ p̄pa Non ab alijs q̄ ab epis manus impositionis sacramentū perfici pōt.

Manus q̄ impositiōis sacrm̄ mag̃ veneratiōe tenendū est qd̄ ab alijs p̄fici nō pōt nisi a summis sacerdotib⁹ nec tpe aplōꝝ ab alijs q̄ ab ipsis apl'is legif aut scif pactū[f] esse nec ab alijs q̄ p̄ illos qui eoꝝ tenent[g] locū nunq̄ p̄fici pōt aut fieri debet. nā si aliter p̄sumptū

pariter. ar. xij. q. i. c. i. ⁊ quelibet p̄uincia in suo sensu ⁊c. lxxvi. dis. vtinam.

a ¶ Placuit. mortalē. i. moriēdi necessitati subiectū. fuit aūt immortalis. i. potens nō mori. nō aūt nō potens mori: ⁊ ita fuit mortalis ⁊ immortalis.

b ¶ Nature. videf cōtra. q̄ dicit aug. si adā nō peccasset senio defecisset. sꝫ dic senio defecisset. i. in senio, quasi diceret. nō p̄uenisset ad seniū, q̄ semp fuisset in iuuētute.

Placuit. Casus. excōicanf quidā heretici qui dicebāt p̄uulos nō eē baptisandos: q̄ nihil peccati ꝯtraxerūt ab adam qd̄ in baptismo esset delendū. nā q̄ male dicant p̄bat auctoritate apostoli.

d ¶ Unde fit. id est ex hoc sequif.

e ¶ Sed falsa. id est sine effectu.

f ¶ Traxerunt. solet q̄ri quare peccatum originale iputef anime cū illud cōtrahat tm̄ ex carnis corruptiōe. solu. dicūt quidā q̄ ideo q̄ anima delectaf ipsi carni ⁊ ideo ei iputaf. Alia ratio est etiā melior vt scꝫ ibi quedā digna retributio notetur. q̄ aīa primi hominis p̄us peccauit et ita corrupit ipsaꝫ carnē vnde ⁊ modo corruptio carnis corrumpit animas.

Placuit. adiutorium. s̄. e. gratia.

Quisquis. q̄daꝫ volentes vitare correctionē. s̄. p̄cedētis. c. incidūt in aliō malū siue errorem. et ideo rep̄hēdunf hic.

Placuit grām. ad qd̄ g̃ valet liberꝝ arbitriū cū p̄ illō nō possit saluari. nā p̄imā grām nō pōt q̄s ꝓmereri. vt. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. sed dic q̄ p̄ liberꝝ arbitriū homo abilē se pōt reddere vt ei dn̄s grām infundat

Omnes. expleto tractatu de bap̄mate subiūgit magister distinctiōeꝫ istā in qua tractat de cōfirmatiōe que in frōte fit. ⁊ merito vltimo loco de hoc sacramēto: q̄ vltimū est inter alia sacramēta necessitatis p̄ter vnctionē infirmoꝝ que nō ita ꝓprie dicif sacramentū maxi ne s̄m opinionē eoꝝ qui dicunt eam iterari posse. nā sacramēta nō iteranf. s̄. pri. di. ostendif. p̄terea alia rōne q̄ hoc sacramētū tanq̄ dignius a solis epis cōferf. vt. j. e. c. iij. ⁊. iiij. ⁊ ideo merito vltimo de eo tractat. ar. s̄. e. di. ij. liq̄do.

l ¶ Omnes fideles, hic s̄m quosdā incipit. v. di. sed cō peretius vt quidam dicunt incipit ab illo. c. cōuenit. j. e. nā ab inde agit de officijs ⁊ ieiunijs.

m ¶ Post baptismū. vnde hostia prius laudabaf in littore ⁊ postea offerebaf in holocaustum.

n ¶ Ut pleni. q̄ si cōtemnerent peccarent mortaliter. ⁊ hoc de adultis, nam puero sufficiat baptismus, s̄. di. pri. queris. Johānes.

Spiritus sanct⁹. descendit. cōferendo vim regeneratiuā. ar. Di. v. quis. s̄. di. iiij nunq̄.

p ¶ Ad innocentiaꝫ. vnde et datur puero vestis candida post baptismū. vt. s̄. dis. pri. accepisti. ⁊. c. venit

a ¶ Armat. i. instituit.

b ¶ Instruit. hic habes ad qd̄ valeat cōfirmatio.

c ¶ Non pōt. in hac enī vita vel meritū comparamus vel culpā. xiij. q. ij. tēpus.

De his. sūmis. id est episcopis qui summi dicunf q̄ vltra eos nullus est ordo. naꝫ metropolitani episcopi vocanf xviij. distinc. si episcopus. sed tamē papa hodie summ⁹ pōtifex appellatur. ⁊ dic vsq̄ adeo est accōmodatum q̄ nō nisi maioribus ⁊c. ⁊ est hic ar. aliquid dici maius ratiōe ip̄sius cōferentis. arg. cōtra. s̄. dis. ij. nihil in sacrificio. de quo ibi notaf.

e ¶ Perfici. id est christianū facere plenum et perfectū. vt s̄. e. distin. c. i. Johannes.

Manus. peractū. cōtra. xcv. dis. c. ij. solu. ibi. vel hoc nō inuenimus de iure cōmuni factū esse. secus ex dispensatione.

g ¶ Tenent. alibi monachi dicunf tenere locū duodecim apostoloꝝ quo ad renunciationē ꝓprietatis. xvi. q. i. ex auctoritate, alibi sacerdotes quo ad cōfectionē eucharistie, xi. q. iij. absit,

fuerit irritū[b] habeaꝛ ꝛ vacuū nec inter ecclesiastica vnꝗ̄ reputabiꝛ sacramenta. ¶ Itē rabanus de institutiōe clericoꝝ li. i. ca. xxx. Quare cōfirmationis sacramentū baptisato traditur.

Nouissime a summo sacerdote per impositionē manus paclitus tradiꝛ baptisato vt roboreꝛ ꝑ spūm sanctū ad ꝑdicandū[l] alijs. id est donū qđ in baptismate ꝯsecutus est ꝑ grāꝫ vite donatus eterne. signaꝛ em̄ baptisat⁹ cū chrismate in summitate capitis ꝑ sacerdotē. per pōtificē vo in fronte. vt in priori vnctione significeꝛ sup ipsum spūs sancti descēsio ad habitationē[k] deo cōsecrandā. in scđa quoq; vt eiusdē spūs sancti septiformis grā cū omni plenitudine sanctitatis ꝛ sciētie ꝛ virtutis venire in hoīe declareꝛ. ¶ Itē ex ꝯci. aurelianēsi. c. iij. Ad ꝯfirmationē nō nisi ieiuni accedāt.

Ut ieiuni[l] ad cōfirmationē veniāt ꝑfecte[m] etatis ꝛ vt moneanꝛ ꝯfessionē facere prius. vt ꝛ mūdi donū spūs sancti valeāt accipe: ꝛ q̄ nunꝗ̄ erit xp̄ianus[n] nisi in cōfirmatione[o] epāli fuerit chrismatus. ¶ Itē ex ꝯci. meldē. c. vi. Ep̄i nō nisi ieiuni baptisatos ꝯfirmet.

Ut ep̄i[p] nō nisi ieiuni ꝑ impositionē manuū spūm sanctū tradāt exceptis infirmis ꝛ morte piclitātibus. sicut aūt duobus tp̄ibus[q] pasca videlicꝫ et penthecosten a ieiunis[r] celebrari dꝫ baptismus: ita ꝛ traditionē sancti spūs a ieiunis pontificibus cōuenit celebrari. ¶ Itē ex ꝯcil. terraconēsi caplō. vi. Secūdo aūt vel tertio nullus ꝯfirmeꝛ.

Dictū est nobis ꝙ quidā de plebe bis vel ter vl' eo ampli⁹ ep̄is ignorātibus tn̄ ab eisdē ep̄is cōfirmenꝛ. vnde nobis visum est eandē ꝯfirmationē sicut nec baptismū iterari minime debere. q̄ bis vel amplius[s] baptisatos aut cōfirmatos nō seculo sed soli deo sub habitu regulari vel clericali religiosissime famulari decretū est. ¶ Itē greg. ij. De eodē.

De hoīe qui a pontifice cōfirmatus fuerit denuo illa talis iteratio vel cōfirmatio est ꝓhibēda. ¶ Itē stephanus papa q̄ntus. Omnia sacra crucis signaculo perficiunꝛ.

Nunquid nō oīa chrismata[t] sacerdotalis misterij crucis figura ꝑficiunꝛ. Nunꝗ̄d baptismatis vnda nisi cruce[v] sanctificata peccata relaxanꝛ. et vt cetera ꝑtereamus sine crucis[x] signaculo quis sacerdotij gradus ascendit. ¶ Item ex cōcilio carthaginensi q̄rto. Energumini oībus diebus exorcizenꝛ.

Omni die exorciste energuminis manus imponāt. energumini nō pauimēta domoꝝ dei verrāt q̄bus assidētib⁹ in domo dei vict⁹ q̄tidian⁹ ꝑ exorcistas optimo tp̄e mittatꝛ. ¶ Itē ex eodē. A q̄bus neophiti abstinere debent.

Neophiti[z] aliq̄ diu a lautioribus epulis ꝛ spectaculis vel cōiugib⁹ abstineāt. ¶ Itē ex ꝯci. agathēsi. De ordine officioꝝ.

Conuenit[a] ordinē ecclesie ab[l] oībus equaliter[b] custodiri. vnde statuēdū est vt sicut vbiqꝫ fit: post antiphōas collatiōes[c] ab ep̄is vel p̄sbyteris dicanꝛ. ꝛ hymni matutini vel vespertini diebus oībus decantenꝛ et in cōclusione matutinaꝝ vel vespertinaꝝ missaꝝ post hymnos capitula de psalmis dicanꝛ. ꝛ plebs collecta[d] orōe ad vesperā ab ep̄o dimittaꝛ cū b̄ndictione. ¶ Itē ex ꝯci. gerūdēsi. De eodē.

Id semꝑ placuit obſuari vt oībus diebus post matutinas ꝛ vespertinas oratio dn̄ica a sacerdote ꝑferatur. ¶ Itē grego. septimus in generali sinodo residens statuit. De eodem.

In die resurrectionis vsqꝫ in sabbatū in albis ꝛ in die pēthecosten vsqꝫ in sabbatū eiusdē tres[a] psalmos tn̄ ad nocturnos tresqꝫ lectiōes antiquo more canim⁹ ꝛ legimus. oībus diebus alijs ꝑ totū annū si festiuitas est nouē psalmos ꝛ nouē lectiōes dicimus. alijs vo diebus. xij. psalmos ꝛ tres lectiōes recitamus. In dieb⁹ dn̄icis. xviij. psalmos exceptis die pasce ꝛ penthecostes ꝛ nouē lectiōes celebramus. Illi vo qui in quotidianis diebus tres tantūmodo psalmos ꝛ tres lectōes celebrare volūt nō ex regula sanctoꝝ patꝝ: sed ex fastidio ꝛ negligentia cōprobanꝛ hoc facere. Romani vero diuerso mō agere ceperūt maxime a tēpore quo theutonicis cōcessum est regimē nostre ecclesie. nos aūt ꝛ ordinē romanū[b] inuestigantes ꝛ antiquū morē nr̄e ecclesie imitantes antiquos p̄res: statuim⁹ fieri sicut sup̄ius ꝑnotauimus. ¶ Itē ex omelia greg. ꝑpe. De obſuatiōe q̄dragesime.

Quadragesima summa obseruatione est obseruāda vt ieiunia in

---

b ¶ Irritū. ex demandatiōe tn̄ pape quilibet cōferre pōt qđ habet. vnde ordinatus ordinē quē habet cōferre posset. ꝛ cōfirmatus cōfirmationē. ꝟ. dis. xci. nulla ratio. alꝰ nō. vt. ꝟ. i. q. i. grā. ꝛ. q. vij. daiberti. vnde nota ꝙ cū collatio sacramēti cōpetit alicui rōne ordinis et officij etiā ꝓhibitus cōferre pōt. vt. ix. q. iij. ordinatiōes. i. q. i. ꝙ quidaꝫ. vbi vero ex adminiculo ordinis et demandatiōe vt cōfirmatio in fronte sacerdoti vel collatio ordinis cōpetit nō ep̄is: vt. xcv. di. peruenit. lxix. di. c. i. in eo casu ꝓhibitus nihil agit vt hic. in. c. manus.

N ¶ Nouissime. ad ꝑdicandū. ar. ꝟ xvi. q. i. adijcimus. extra de here. ad abolēdā. sed ꝑdicare dici pōt dādo de se bonū exēplū alijs.

k ¶ Ad habitationem. bis eñ descendit spūs sanct⁹ sup ap̄los q̄n insufflauit ꝑmo in eos dicens accipite spūm sanctū. ꝛ postea descēdit de celo super eos in igneis linguis. ꝟ. di. iiij. ꝓprie ꝛc.

l ¶ Ut ieiuni. statutū est supple.

m ¶ Perfecte ꝑfectaꝫ vocat forte. xij. annorū q̄n ꝓmoueri pōt ad minores ordies. lxxvij. dis. c. ij. vel. xxv. annorū. ff. de mi. l. i.

n ¶ Xp̄ianus. plen⁹ quo ad oīa sacramēta ꝟ. c. omnes.

o ¶ In cōfirmatiōe. nunꝗ̄d minorē habebit gloriā huiꝰ nō ꝯfirmatus ꝙ ꝯfirmatus. videꝛ ꝙ sic. q̄ in cōfirmatiōe datur augmentū gratie: vt. ꝟ. e. c. ij. quod cōcedendū est si dicaꝛ ꝙ paruulo cōcedaꝛ gratia in baptismo.

p ¶ Ut ep̄i. s. statutū est. q ¶ Tp̄ibus. ꝟ. dis. iiij. venerabilis.

r ¶ A ieiunis. hoc etiam in alijs sacramentis obseruandum est ꝟ. xxij. q. v. honestum. ꝟ. dis. ij. liquido.

s ¶ Dictum est. amplius. ꝟ. dis. xci. qui bis cōtra. sed hoc cū necessitas ecclesie exigit. alias de iure nō posset: vt ex̄ de aposta. c. ij. vel licet hic habeant vestē clericalē scꝫ clausam. nō tn̄ erūt clerici. ꝟ. lxxxi. dis. dictū.

t ¶ Nunquid. chrismata. i. sacramēta que cū vnctione chrismatis ꝑstanꝛ.

v ¶ Nisi cruce. non remouet quin aliter possit sacrificari et valere ad remissionem peccatoꝝ sed refert factū q̄ sic fit: q̄ in modum crucis fit solēnis baptismus nō alr. ꝟ. xci. di. sal.

x ¶ Sine crucis. auctoritas ista docet nos facere signū crucis. egressus eius a patre regressus eius ad patrem excursus eius vsq; ad inferos recursus eius vsq; ad sedē dei. ꝑ dexteram partē sedem vel per sinistrā inferos intellige.

O ¶ Omni die. energuminis. ꝟ. xxiij. dis. exorcista. qui scꝫ a demonib⁹ sunt obsessi vel energumis ab erge qđ est labor et mene quod est defectus q̄ scꝫ in defectu lune vel mensis patiunꝛ.

N ¶ Neophiti. q̄ nuper baptisatos dissolute viuētes solebāt demones energuminos. i. arreptitios facere: ꝛ iō subiūgit a q̄b⁹ neophiti debeant abstinere.

C ¶ Conuenit. de officijs diuinis et ieiunio tractare incipit ꝛ pōit tria capl'a

b ¶ Equaliter. ꝟ. xij. di. c. vlti.

c ¶ Collatiōes. i. collecte ꝛ sūt q̄dā capl'a q̄ dicunꝛ ab ep̄is.

d ¶ Collecta. i. expleta. nā tūc omnia colligunꝛ orōe dicta vel plebs collecta orōe id est oratiōis causa

I ¶ In die. tres. solet q̄ri q̄re in diebus istis fuaꝛ ternarius iste tā in lectiōib⁹ ꝙ in alijs. pōt dici ꝙ h̄ fit q̄ ꝑ hoc notaꝛ triduana dn̄i sepultura vel h̄ fit ꝓpt̄ honorē trinitatꝭ. vel ideo q̄ eo tp̄e ꝑ p̄cedēs ieiuniū sūt hoīes emacerati ꝛ afflicti vñ eis parcꝛ in illꝭ tp̄ibus ꝛ h̄ fit eā q̄re expleto h̄ volumie nō cōpellanꝛ mḡri legere decretales.

b ¶ Romanū. ar. ꝙ ꝑ duo extrema colligiꝛ mediū ꝛ reprobaꝛ. ar. ꝟ. xxxv. di. ab exordio. ar. ꝟ. xxviij. di. q̄ sunt.

Q ¶ Quadragesima. infirmitas. q̄ legi nō subiacet. ꝟ. c. di. i. sicut nō alij.

b ¶ Computant. vt. s. dis. iiij. quadragesima.
c ¶ Sex dies. supple et sex horas. de quibus horis in uno quadriennio unus dies efficitur unde fit bisextus. nam dies naturalis constat ex. xxiiij. horis. hoc idem dicit lex quod annus per tot dies voluitur. ff. de sta. li. cum heres. §. si stichus. unde cum ieiunamus quasi decimam partem totius anni pro decima. ccclxv. dierum ieiunamus. xxxvi. dies remanent. v. dies et sex hore. de istis. v. diebus ieiunamus quatuor. sed alio respectu scilicet ut sacer numerus compleatur remanet quod unus dies indecimatus et sex hore licite. et ita sunt triginta hore indecimate: sed pro decima istarum horarum in sabbato maiore tardius cenamus. imo cum alio respectu ieiunant illi quinque dies non videtur quod decimentur: et ita est ar. quod si rusticus habet. xv. corbes vini non debet decimare nisi decem.
f ¶ Quasi anni. ar. quod si rustico post decimas datas remanent quinque quod de illis non debet dare decimam.
g ¶ Tollantur. id est accipiantur.
h ¶ Iubemur. s. xvi. q. i. decimas.
i ¶ Bonorum. i. de actionibus et possessionibus nostris quia et ille in bonis nostris computantur. ff. de ver. sig. bonorum.
N ¶ On dico ebdomadas. esse ieiunandas non sumpto cibo.
l ¶ Duplicata. sicut quando abstinemus duobus diebus continue quod fieri nunquam debet: ut ex de temp. or. litteras. romani vero diverso modo agere ceperunt maxime a tempore quo theutonicis concessum est regnum nostre ecclesie de quo habetur. lxiij. dis. adrianus. in fi.
S ¶ Int. ar. s. xxxv. dis. ab exordio.
n ¶ Quotidiana. nota quod aliquid dicitur continuum licet ibi sit aliquod intervallum. nam dicitur continua et tamen diebus dominicis non ieiunamus. verba enim civili modo sunt intelligenda. ff. de servi. l. si cui.

ea preter dies dominicos qui de abstinentia subtracti sunt nisi quem infirmitas[f] impedierit nullatenus solvantur. quia ipsi dies decime sunt anni. a prima igitur dominica quadragesime usque in pascha domini sex ebdomade computantur[b]. quarum videlicet dies quadraginta et duo sunt e quibus dum sex dies[c] dominici abstinentie subtrahuntur non plus in abstinentia quam triginta et sex dies remanent. verbi gratia, si per. ccclxv. dies annus voluitur deinde per. xxxvi. dies affligimur quasi anni[f] deo decimas damus. sed ut sacer numerus quadraginta dierum adimpleatur quem salvator noster sacro suo ieiunio consecraverat. quatuor dies prioris ebdomade ad supplementum quadraginta dierum tollantur[g]. id est quarta feria que caput ieiunij subnotatur. et quinta feria sequens sexta feria et sabbatum nisi istos dies quatuor superioribus. xxx. et sex adiunxerimus. xl. dies in abstinentia non habemus. Iubemur[h] etiam ab omnipotenti deo omnium bonorum[i] nostrorum decimas dare. ¶ Item eusebius papa. Absque probabili necessitate ieiunia legitima non solvantur.

I Eiunia in ecclesia a sacerdotibus constituta sine necessitate rationabili non solvantur. ¶ Item hiero. Quotidiana ieiunia duplicatis vel triplicatis sunt preferenda.

N On dico ebdomadas[k] non dico ieiunia duplicata[l] sed saltem singulos dies absque ciborum luxuria transigamus. ¶ Idem. De eodem.

S Int[m] tibi quotidiana[n] ieiunia refectio sacietatem fugiens. nihil enim prodest tibi biduo vel triduo transmisso vacuum portare ventrem si pariter obstruatur[o]. ¶ Idem. De eodem.

S Int tibi ieiunia pura: continua: moderataque. i. quotidie[p] esurire et quotidie prandere. apostolus inquit. noli adhuc aquam bibere. sed modico[q] utere vino propter infirmitates tuas. curat enim vulnera delinquentium: curatosque sanctificat ieiunium. ¶ Item ambro. in psal. cxx. Medicine precepta divine sunt conditioni contraria.

C Ontraria[r] divine conditioni precepta medicine sunt que a ieiunio revocant. lugubrare[s] non sinunt ab omni intentione meditationis[a] abducunt. Ita quod qui se medicine dederit: seipsum sibi abnegat. ¶ Item greg. in expositione beati

o ¶ Obstruatur. i. repleatur postea per crapulam usque ad summum quia tamen postea una vice comedas quantum debet tibi sufficere tribus vicibus vel pluribus quod quidam faciunt.
S ¶ Int. et quotidie. et ita videtur quod non debet per totum diem abstinere nisi forte ex causa. ut. xxxv. di. quod a patribus. quod faciunt saraceni. q ¶ Sed modico. ar. s. xxxv. di. ab exordio.
C ¶ Ontraria. vij. q. i. c. ulti. et. xxvi. q. ij. illud.
s ¶ Lugubrare. i. flere peccatum vel in nocte vigilare.

a ¶ Meditationis. cum suadent contraria deo maxime sanis.
Q ¶ Uinque. gule. nam gula a paradiso expulit quem abstinentia revocavit. s. dis. xxxv. sexto. c ¶ Preveniunt. s. dis. l. solent. d ¶ Lautiores. s. dis. xli. c. i. ij. et. iij. e ¶ Expetit. s. di. l. de his vero. et hoc cum sine causa facit. s. dis. xli. c. iij. f ¶ Non desiderat. nam satius est mori re domini pisce vescere. xli. di. c. i.

iob. Quot modis nos vitium gule tangat.

Q Uinque modis nos gule[b] vitium temptat. aliquando namque indigentie tempora preveniunt[c]. aliquando tempora non preveniunt: sed cibos lautiores[d] querunt. aliquando que sumenda sunt procurari expetit[e] accuratius. aliquando autem et qualitas ciborum et tempus congruit. sed in ipsa quantitate sumendi mensuram refectionis excedit. nonnunquam abiectius est quod desideratur[f]: et tamen in ipso estu immensi desiderij deterius peccat. ¶ Item pius papa. Absque puritate mentis ieiunia et orationes non prosunt.

N Ihil enim prodest[g] ieiunare hominem et orare et alia religionis bona agere nisi mens ab iniquitate et ab obtrectationibus lingua cohibeatur. ¶ Item hiero. Mediocre bonum magno preferri non debet.

N On mediocriter errat[h] qui magno[i] bono prefert mediocre bonum. non enim rationabiliter homo dignitatem amittit qui vel ieiunium caritati aut vigilias preferet sensus integritati: ut propter innocentiam immoderatam[k] atque indiscretam psalmorum vel officiorum decantationem aut amentie aut tristicie[l] notam incurrat. nunquid verborum multitudine flecti deus[m] ut homo potest. non enim verbis tamen sed corde orandus est deus. quapropter melior est quinque psalmorum decantatio cum cordis puritate ac serenitate et spirituali hilaritate quam totius psalterij modulatio cum anxietate cordis atque tristicia. cum igitur[n] pro cunctis animabus psalmus vel missa dicitur: nihil minus quam si pro uno quolibet ipsorum diceretur accipitur. Audiant itaque qui ea que necessaria sunt corpori subtrahunt illud quod per prophetam dominus loquitur. ego dominus odio habens rapinam holocaustorum. de rapina vero holocaustum offert qui vel ciborum nimia egestate. vel somni penuria corpus suum immoderate affligit. videat itaque quid apostolus dicat. carnis curam ne feceritis[o] etc. ¶ Item aug. super iohem. Non a cibis sed iniquitatibus abstinere magnum est ieiunium et generale

I Eiunium[p] autem magnum et generale est abstinere ab iniquitatibus et ab illicitis voluptatibus seculi. quod est perfectum ieiunium. In hoc seculo quasi quadragesimam abstinentie celebramus cum bene vivimus cum ab iniquitatibus et ab illicitis voluptatibus abstinemus: sed quia hec absti

N ¶ Ihil enim prodest. ad vitam eternam. ut de pe. di. iij. §. pt. et. c. si quis autem prodest enim quo ad temporalia. s. xxxiij. q. ij. si quibus.
N ¶ On mediocriter errat. nam inter bonos semper secutare meliores. xvi. q. i. si clericatus. sic vive
i ¶ Qui magno. sine quo non potest haberi salus eterna.
k ¶ Immoderatam. ar. quod idem facit plus quod minus. ex de off. custo. c. i. ar. s. ff. de ser. ur. pdi. si arborem.
l ¶ Tristicie. i. melancolie que tristiciam inducit et ponit in turbo ma. i. pravum accidens morbi pro morbo.
m ¶ Deus. homo flecti potest verborum multitudine. nam per improbitatem etiam quandoque quis obtinet. de pe. di. i. importuna. insta enim oportune et importune. xliij. dis. sit rector. imo etiam quandoque audacter obtinet. viij. q. i. audacter. et extra. de eo te stium multitudine in aut. de referre. §. ij.
n ¶ Cum igitur. sed nunquid est ita verum. dicunt quidam quod sic. et est hoc in sacramento spirituale propter spiritu sanctum que non datur ad mensuram. ut. s. pri. di. nec quenquam. sed omnia facit communia spiritus sanctus. s. pri. di. quis. vel hoc referas quo ad ipsum celebrantem quia tamen valet ei ut quando missam celebrat pro centum sicut pro uno. vel referas hoc ad casum in quo casu loquitur. s. quod non minus valet una missa cum hilaritate mentis dicta pro centum quam si pro quolibet diceretur cum anxietate. o ¶ Ne feceritis. s. in delicijs et desiderijs. q. d. superflua prohibet non necessaria. s. di. iij. pervenit. hoc sicut
I Eiunium. Casus. tota vita nostra est quedam quadragesima per quam significatur

nauerimus accepturi sumus mercedē scʒ denariū. qḋ et eo designaẗ q: denarius adiūctus q̇dragenario fit q̇nquagenarius vñ cū labore q̇dragesimā celebramus ante pasca. cū leticia vero q̇nquagesimā post pasca. id est accepta mercede qḋ etiā ipse dñs signauit.

q ¶ Quadraginta diebus. ē. lxxvi. di. §. nō aūt. ḋ. vbi dicit̃ ꝑ quinquagita dies fuīt. sed ibi q̇n q̇ginta p q̇dragintā ponunẗ

Discipulos spicas. est ꝯ differētia inter furtū ꝛ furtū. ar. ff. de of. psi. plebiscito nō tñ est verū q̇n furtū spice ꝯmittaẗ sʒ nō ꝯmittiẗ quo ad penā. ar. ex de fur. si quis in prin.

s ¶ Et ederēt. ħ licebat. sed nō falcē i messem alienā mittere. vi. q. iij. scriptum.

t ¶ Famis. necessitas famis excusat a furto vt h. ꝛ ex de fur. c. si q̇s. q: necessitas nō hʒ legē: vt. ē. di. i. sicut. sic ꝓpter necessitatem famis danid ꝯmedit panes ꝓpositionis. xxv. q. i. §. his itaq̧. naʒ ob necessitatē famis pōt pater distrahere filiū: vt. C. de ꝑribus qui fi. distrax. l. ij. et est rō q: in necessitate oīa debent esse cōia: vt. xlvij. di. sic hi. ꝛ maxime cibaria. vt. ff. ad. l. roḋ. ḋ ia. l. ij. §. cū in eadē naui. in fi. Item q: ipse dñs ex ꝑcepto teneẗ pascere esuriētē. vt. lxxxvi. di. pasce. vñ talis fur iuste potuit credere dñm hoc ꝑmissurū. ꝛ sic nō deliq̄t: vt insti. de obli.

nētia sine mercede nō erit expectamus illā beatam spem ꝛ reuelationē glorie magni dei ꝛ saluatoris nostri iesu xp̄i. in illa spe cū fuerit de spe facta res accepturi sumus mercedem denariū. denarius ergo qui accipit nomē a numero decem reddiẗ ꝛ iūctus quadragenario fit quinquagenarius vnde cū labore celebramus quadragesimā ante pasca. cū leticia vero tanq̄ accepta mercede quinquagesimā post pasca. Naʒ huic tanq̄ salutari labori boni opis qui ptinet ad quadragenariū numeꝝ addiẗ quietis et felicitatis denarius vt q̇nquagenarius fiat. Significauit ipse dñs hoc multo apertius q̄n post resurrectionē ꝯuersatus est quadraginta diebus[q] in terra cū discipulis suis. quadragesimo autē die cū ascendisset in celū peractis decē diebus: misit mercedē spiritus sancti.

¶ Item ex dictis apolonij. Raptorē vl' furē nō facit necessitas sed volūtas.

Discipulos cū ꝑ segetes trāseūdo euellerēt spicas[r] ꝛ ederēt[s]. xp̄i ipsius vox innocentes vocat. q: coacti fame[t] hoc fecerūt. ¶ Itē hiero. Nō necessitas sed volūtas facit perseuerātā.

Quicquid[v] enī necessitate fit cito soluiẗ. qḋ volūtate arripiẗ ꝑseuerat. ¶ Itē iohēs os aureū. Ciboꝝ tēperātia salutē. abūdātia ꝯtrariū parit.

Nihil enī sic iocundū est[x] sic cibus bene digestus aut bene decoctus nihil salutē: nihil sic sensuū acumē operaẗ. nihil sic egritudinē fugat sicut moderata refectio. sufficientia q̇ppe cū nutrimēto ꝛ sospitatē simul etiā ꝓcreat ꝛ voluptatē[y]. habūdātia vero morbū facit et molestias ingerit et egritudines generat ꝛ facit. qḋ enī[z] facit fames hoc etiā plenitudo ciboꝝ. magis aūt ꝛ multo peiora. fames quippe in paucis diebus aufert hominē ꝛ liberat eū de hac vita penali. excessus v̇o ciboꝝ cōsumit et cōputrescere facit corpus hūanū. carnē macerat egritudine diuturna et tūc eū morte crudeli ꝯsumit. ¶ Itē hiero. Ciboꝝ delicie si abundauerint ledunt.

Ne tales accipiamus cibos quos aut difficulter digerere aut cōmestos magno paratos ꝛ pditos labore[z] doleamus. holeꝝ ac pomoꝝ ac leguminū ꝛ facilior apparatus est ꝛ arte impē-

que ex delic. nas. §. furtū. ff. de fur. is qui.

Quicq̇d. q. d. nō est meritoriū. xxiij. q. vi. §. ex his. in prin. vel dic q̧ id qḋ ꝓpter necessitatē fit cito soluiẗ. i. cito solui dʒ. lʒ cessante necessitate. i. q. vij. qḋ ꝓ remedio. ꝛ. lv. di. priscas. Io.

Nihil est. curauit gratianus aīas. modo vult curare corpa. ē. xv. q. i. nō est.

y ¶ Voluptatē. id est hilaritatē.

z ¶ Qḋ enī. morteꝫ scʒ. ꝛ est ar. ex duobus cōtrarijs eundem sequi effectū.

Ne tales. labore. ne breuis hora cōsumat victū lōgi tp̄is. ex ḋ cc. cū apl's ad ħ inuitat mōachos cū ipse monachus fuerit. nō alios. ar. xli. di. nō cogant.

a ¶ Deuoraẗ. nō habet in se causam auide deuorandi.

dijsq̧ cocoꝝ non indiget ꝛ sine cura sustentat humanū genus moderate sumptus q: nō eo auide deuoraẗ[a] qḋ irritamenta gule nō habet ꝛ leuiori digestione decoquiẗ. nemo enī vino[b] ꝛ duobus cibis hisq̧ vilib' vsq̧ ad instomachationē ventris oneraẗ: q̄ diuersitate carniū ꝛ saporis delectatiōe cōcipiẗ. cū varijs nidoribus[c] fumant patine ad vsum sui ꝓ explēda esurie quasi captiuos trahūt. vnde ꝛ morbi saturitate nimia cōcitanẗ multiq̧ impatientia gule vomitu remedianẗ[d]. ꝛ qḋ turpiter ingesserūt turpius egerūt. ypocras in amphorismis[e] opimis docet crassa ꝛ obesa[f] q̄ crescēdi mensurā impleuerint nisi cito ablatione sanguinis imminuanẗ in paralasin ꝛ pessima morboꝝ genera erūpere. ꝛ idcirco necessariā eaꝝ esse deptionē: vt rursum habeāt in q̄ possint crescere. nō enī manere[g] in vno statu pōt corpoꝝ natura. sʒ aut semꝑ crescere aut decrescere. nec posse viuere[h] aīam nisi crescēdi capax sit. vnde ꝛ galienus vir doctissimus ypocratis[i] interp̄s athletas quoꝝ vita[k] ꝛ ars sagina[l] est dicit in exhortatione medicine nec viuere posse diu nec sanos esse. animasq̧ ita nimio sanguine ꝛ adipibus q̄si luto inuolutas nihil tenue nihil celeste. sed semꝑ ḋ carnibus eructuare ꝛ ventris ingluuiē cogitare. ¶ Idē. Mltoꝝ infirmitates sanāt ieiunia.

Legimus quosdā morbo articulari[m] ꝛ podagre humoribus laborātes ꝓscriptiōe[n] bonoꝝ ad simplicē mensam ꝛ pauperes cibos redactos cōualuisse[o] caruerāt enī solicitudine dispensande domus. ꝛ puellarum[p] largitate que ꝛ corpus frangunt et animū. Irridet[q] oratius appetitum ciborum qui cōsumpti relinquunt penitentiam. ¶ Item gregori. septimus. Diebus sabbatoꝝ a carnib' abstinere debemus.

Quia dies sabbati apud sanctos patres nr̄os in abstinētia celebris est habitus: nos eorūdē auctoritatē sequētes salubriter ammonemus[r] vt quicūq̧ se xp̄iane religionis participē esse desiderat. ab esu carnium eadē die nisi maiori festiuitate interueniēte vel infirmitate īpediente abstineat. ¶ Itē fructuosus episcopus. Monacho carnem gustare non licet.

b ¶ Vino. vel vno.

c ¶ Nidorib'. nidor ꝓpe ḋr odor carniū assataꝝ. nidor est eo q̧ nebula leuaẗ.

d ¶ Remedianẗ. i. remediū habent.

e ¶ Amphorismis. amphorism' ḋr ab a qḋ ē de ꝛ phoros qḋ est terminatio. inde amphorism' q̄si determinatio vel fmo determinatus. vel ḋr ab a qḋ ē sine ꝛ phoros qḋ est defect'. inde amphorism' q̄si fmo breuis. pauper v̄bis diues sentētijs

f ¶ Et obesa. id est rotunda.

g ¶ Manere. nihil enī est qḋ mutabilitatē nō sentiat. i auẗ. de nō alie. aut ꝑmu. §. nos igiẗ. coll. ij. et q̇tidie recedūt ḋ corꝑe nr̄o q̇dā pticule ꝛ alie statim succedūt. ff. de iuḋ. ꝓponebaẗ

h ¶ Posse viuere animā. i. hoīem aīatū et ita i pte intelligiẗ totū. ar. ḋ. ff. ḋ euic. si dictū. §. i stipulatiōe

i ¶ Ypocratis. vt diẗ ypocras in amphorismis. repletiōes in vltimo existētes difficiles sunt.

k ¶ Quoꝝ vita. ad ħ enī viuūt vt comedāt cū ꝯ̄rio comedere debeāt vt viuāt.

l ¶ Sagina est. Iuuenalis. genialis agaẗ ista dies stomachum ꝓpera laxare saginis.

Legimus. articulari. i. gutta artetica q̄ fit in iuncturis et q̇sq̧ fit in pedib' et ḋr podagra ꝛ i manibus ḋr cirogra. in alijs mēbris simpliciter diciẗ artetica.

n ¶ Proscriptiōe. i. amissiōe. vl' q: ipsi se priuabāt cibis cōsilio medicoꝝ.

o ¶ Cōualuisse. ar. q̧ ꝯ̄ria ꝯ̄rijs curanẗ. de pe. di. ij. c. i.

p ¶ Et puellaꝝ. al's epulaꝝ.

q ¶ Irridet. dicēs sic. spne voluptates nocʒ empta dolore voluptas. ꝛ alibi. me pinguē ꝛ nitidū bn̄ curata cute. vises cū ridere voles epicuri de grege porcum.

Quia dies. ammonem'. ꝛ ita ꝯsiliū est nisi vbi ꝯsuetudo est q̧ abstineāt tūc enī ē ꝑceptū: ex ḋ obẗ. ie. ꝯsiliū. dic ḋ ill' vt dixi. ḋ. di. iij. ḋ esu. ꝛ. xij. di. illa

Carnē. de abstinētia ꝛ studio monachoꝝ duobus .c. interserit.
t Monacho. moniales. vinū vt venenū fugiāt. xxv. di. in palea. vl noientū v Violauerit. ex hoc colligit. h. ꝙ monachus factus eps nō
Nō ꝫ carnes comedere. alij ecōtra cū absolutus sit. ar. ꝯ. xviij. q. i. c. vno.
Unqꝫ. scꝫ horis ꝯstitutis. ar. xxxvi. di. si quis vult. y Ad vbū. i.

ne lectiōe. ꝯ. xliij. di. ꝓ reuerētia. p Suis. alrs essent acephali. xcii. di. nulla. q Ministris. i. ꝑlatis q̇ subditis ministrāt vbꝫ
Nō dei. xxxvi. di. si q̇s.
Ullus. ad anniuersariū. ꝯ. xiij. q. ij. qꝛ alij. s Cogere. ar. cōtra anglicos: vt ex̄ de vi. ꝛ hone. cleri. a crapula. t Uel tornatri

iuxta verbum scꝫ vt mēs ꝛ intentio ad id qḋ dicit̄ dirigat̄ nō ad alia euaget̄. vel ad verbū. i. nō transcursu nō trāsiliēdo sꝫ tractim singula dicendo. ar. ꝯ. c. nō mediocriter. ar. ad ꝑmū ꝯ. di. ij. reuera.
z Aliq̇d. ꝯ. di. i. qū autē. ꝯ. xlij. di. §. ij. ꝯtra. ibi ad modicū. sed illud intelligit̄ si ne pietate respectu eoꝝ ꝑ que habet̄ vita eterna. lxxxvi. di. nō satis.
a Pulcherrimoꝝ scꝫ vt ad hoc faciendum his vsibus virgilij ostendit̄.
b Uersuum. ar. cōtra. ꝯ. xxxvij. di. legimus.
a Ciet. i. mouet.
b Scatebris. i. ebullitionibus.
c Uel gēmis. gemme dicunt̄ nodi virgaꝝ vn̄ flores ꝛ frōdes erūpūt. ꝛ dicit̄ lex ꝙ quedā arbores dicunt̄ gēmales. vt. ff. solu. ma. diuortio.
d Surculis. surculus ē nodus: truncus vbi arbores inserunt̄. ar. xxiij. q. iiij. ipsa pietas.
e Salomonis. dicētis. vade ad apē ꝛ disce q̄ꝫ operatrix sit et castū facit opus.
f Lectiōe. ꝛ dicit̄ lex ꝙ libertus dꝫ ꝑstare operas dn̄is diuersis qꝛ pōt scribere vni ꝛ custodire domū alij. ff. ꝺ oper. lib. duoꝝ.
g Ois ociosus. Querit̄ egistus q̄re sit fact⁹ adulter. In ꝓmptu cā est desidiosus erat. ex̄ ꝺ renū, nisi cū pridem.
h Nō spernūt. peccant tū ꝛ exhibitimio tradendi sunt. ꝯ. xxi. q. iiij. c. i.
In oibus. de modestia clericoꝝ et

Carnēs cuiqꝫ monacho nec gustādi nec sumēdi est cōcessa licētia. nō ꝙ creaturā dei iudicemus indignā. sed ꝙ carnis abstinentia vtilis ꝛ apta monachis extimet̄ ꝯuato tm̄ moderamine pietatis erga egrotos. qḋ si q̇s mōachus violauerit ꝛ ꝯ sanctionē regule vsumqꝫ veterē vesci carnibus ꝑsumpserit: sex mēsiū spacio retrusioni ꝛ ꝑnie subiacebit. ¶ Itē hiero. ad rusticū monachū.
De quotidianis operibus monachoꝝ.
Nunqꝫ ꝺ manu tua aut oculis tuis liber psalterij discedat. dicatur ad verbū oratio sine intermissiōe. vigilet sensus nec vagis cogitatiōibus patēs. corpus pariterqꝫ animus tendat ad deū. irā vince patiētia. ama scientiā scripturaꝝ: ꝛ carnis vitia non amabis. nec vacet mēs tua varijs ꝑturbatiōibus. q̄ si pectori insederint: dn̄abunt̄ tui ꝛ te deducent ad delictū maximū. facito aliq̇d operis: vt semꝑ diabolus te inueniat occupatū. si apl̄i habētes ꝑtātē de euāgelio viuere laborabāt manibus suis ne quenqꝫ grauarēt ꝛ alijs tribuebāt refrigeria ꝓ quoꝝ spūalibus debebāt metere carnalia. cur tu in vsus tuos successura nō ꝓpares. vel fiscellā texe iunco. vl̄ canistꝝ lētis plecte viminibus. serat̄ humus. areole equo limite diuidant̄. in q̇bus cū oleꝝ iactata fuerint semina vel plāte ꝑ ordinē posite: aque ducant̄ irrigue. hic pulcherrimoꝝ versuū spectator assiste. Ecce supercilio cliuosi tramitis vndam. Elicit illa cadēs raucū ꝑ deuia murmur. Saxa ciet scatebrisqꝫ arentia tpat arua. Inserant̄ fructuose arbores vl̄ gēmis vl̄ surculis: vt paruo post tp̄e laboris tui dulcia poma decerpas. apū fabricare aluearia ad quas te mittūt salomōis ꝓuerbia. monasteriorū ordinē ac regiā disciplinā in ꝑuis disce corporibus. texant̄ ꝛ lina capiendis piscibus scribant̄ ꝛ libri vt ꝛ manus operet̄ cibos: ꝛ anima saturet̄ lectiōe. in desiderijs est ois otiosus. Egyptioꝝ monasteria hūc morē tenēt vt nullū absqꝫ opere ꝛ labore suscipiant nō tā ꝓpter victus necessaria q̄ ꝓpt̄ aīe salutē ne vagent̄ ꝑniciosis cogitatiōibus ꝛ ad instar fornicantis israel omni trāseūti diuaricēt pedes suos. Et i seq̄ntibus. q̇d ergo. peribūt oēs qui in vrbibus habitāt. ecce illi fruunt̄ suis rebus: ministrant eccl̄ijs. adeūt balnea. vnguēta nō spernūt. ꝛ in oim flore versant̄. ad qḋ etiā ante respondi ꝛ nūc breuiter r̄ndeo. me in ꝑsenti opusculo nō de clericis dispu tare: sed monachū instituere. ¶ Itē in quinto li. capituloꝝ.
Absqꝫ ꝑlati sui licentia canonicis nihil agere licet.
In oibus ergo q̄tū humana fragilitas ꝑmittit decernimus vt canonici vel clerici canonice viuāt. obꝯuātes diuine scripture doctrinā ꝛ documēta sanctoꝝ patrꝝ. ꝛ nihil sine licētia epi sui vel mgr̄i eoꝝ incōposite agere ꝑsumāt. in vno q̄s epatu simul māducēt ꝛ dormiant: vbi his facultas faciēdi id suppetit. qui de rebus eccl̄iasticis stipēdia accipiūt in vno claustro maneāt. ꝛ singulis diebus mane ꝑma hora ad lectōem veniāt ꝛ audiāt q̇d eis imperet̄. ad mēsam v̄o similiter lectionē audiāt ꝛ obedientiā ꝯm canones suis ministris faciant. ¶ Itē ex ꝯcil̄. maticēsi.
Presbyteri quādo simul cōueniūt ebrietatē et cōmessationeꝫ sūmopere vitent.
Nullus ꝑsbyteroꝝ qn̄ ad anniuersariū diē tricesimū aut septimū vel tertiū alicui⁹ defuncti aut q̄cūqꝫ vocatiōe ad collectā ꝑsbri ꝯuenerint: se iebriare nullaten⁹ ꝑsumāt. nec ꝑcatus i amore sctōꝝ vl̄ ipsius aīe bibere: aut alios ad bibēdū cogere. vl̄ se aliena ꝑcatiōe ingurgitare. nec plausus nec risus incōditos ꝛ fabulas inanes ibi referre aut cātare ꝑsumāt. vel turpia ioca: vl̄ vrso vl̄ tornatricibus ante se fieri patiant̄. nec laruas demonū añ se fieri ꝯsentiāt: qꝛ hoc dyabolicū est ꝛ sacris canonib⁹ ꝓhibitū. ¶ Itē ex ꝯci. laodicēsi.
Aliquibus spectaculis cl̄ici interesse nō debent
Non oportet ministros altaris vel quoslibet cl̄icos spectaculis aliq̇bus q̄ aut in nuptijs aut scenis exhibentur interesse sꝫ anteqꝫ temelici ingrediant̄ surgere eos ꝺ ꝯuiuio ꝛ abire debere. ¶ Itē ex eodē.
Clericus vel laicus sine iussione epi non peregrinet̄.
Non oportet ministros altaris vel quoslibet clericos ꝑter iussionē epi ad peregrinādū ꝓficisci. laicū etiā sine canonicis lr̄is. id est formata: sil̄r nō oportet alicubi ꝓficisci. ¶ Itēꝫ aug. ad possidoniū ꝛ qui cū eo sunt fratres.

cibus. i. ioculatricib⁹ que voluuntur vt torni.
v Nec laruas. ex̄ de vit. et hone. cleri. qm̄. ꝛ. c. cū decorem.
Non opor tet. spectaculis. ꝯ. di. xxxiiij. ꝑsbyteri.
y Aut scenis. q̇d sit scena labeo diffinit. ff. de his q̇ no. infa. l. ij. §. vltimo.
z Temelici. a temele qḋ est pulpitūꝫ. īmo temelici dicūtur qui ministrant ludētibus. ff. de his qui not. infa. athletas.
Non opor tet. iussionē nec q̄cūm ꝑter iussionē patriarche ad peregrinandū ꝓficisci. in aut. de san. epis. §. interdicimus. ex̄ de vo. magne nec etiā priuatus aliq̇s ꝑncipē adire pōt sine auctoritate iudicis. C. ꝺ decur. si q̇s decurio. li. x. ꝛ ꝙ dicit iussionē intellige ꝛ petitā ꝛ obtentā nā eꝑo ꝯdicēte nec cleric⁹ nec laicus ire dꝫ. ar. xi. q. iij. q̇d g̃. nec ad iudiciū alteri⁹ epi. i. iij. q. vi. nō lꝫ. ꝺ pe. di. vi. placuit. qḋ est ꝯ. g. q̇ dicꝑ. l. ff. de iuō. l. ij. ꝛ de iur. om. iu. si ꝯuenerit. ꝯtrium qꝛ leges n̄ dedignant̄ sacros canones imitari. in aut. vt cleri. apud ꝓpri. epis. male eñ ꝺ sui epi iudicio ꝑsumit ꝛc. xi. q. i. placuit. ꝛ cōtumeliā fecit iudici qui eum omittit. ꝛ ad aliū vadit. ff. de recep. litigatores.

sobrietate quatuor. c. ꝯtinuat. k Ut canonici. regulares. nā canon nuncupat̄ regula. di. iij. canon. l Incōposite. maxime. nā ꝛ si bonū agat penā meret̄. ff. de re mili. l. iij. §. in bello. m In vno. i. epali sede. n Et dormiāt. ꝯ. di. xxxij. si qui. ꝯ. i. q. ij. sacerdos. sed h̄ ꝺ regularibus vel est derogatū. di. iiij. leges. o Audiāt. qꝛ cōuiuia eoꝝ nō decet esse si ne lectiōe. ꝯ. xliiij. di. ꝓ reuerētia.

b Lr̄is. hoc de crucesignatis qui debēt ire vltra mare: vel de penitētibus. b.
c Proficisci. si autē cleric⁹ tādiu absit qḋ dubitet̄ an viuat an mor

mus sit desinit habere liberā administrationē. insti. de vsu. §. qd ait.

a ¶ Ucare. i. tingere. C. que res ven. nō pos. l. i. versus. Si viciū frōtis alien⁹ fuc⁹ inauret. Gloria frōtis obit cū color hospes abit. e ¶ In quib⁹. i. inter quas. x ¶ Uiroꝝ. i. a viris date. sed videt qꝫ nec in talib⁹ teneat donatio qꝛ dicit lex qꝫ si vir dat vxori margaritas extricatas si ipa pforauerit tenetur aq̄lie. ff. ad. l. aq̄. si seru⁹. §. si cū maritus. sed illud exaudi cū noluit in eam transferre dominiū. nā alꝰ si dat ei vnguēta vł pecuniā ad ea emēda tenet donatio ff. de do. inter vi. r vxo. qꝫ autē §. i. idem est si dat ei ornamēta. ff. de au. et ar. leg. argēto §. ornamenta

Colorū fucis mulieres vti non debent.

Ucare[d] figmentis quo vel rubicūdior vel cādidior vel verecundior appareat adulterina fallacia est. qua nō dubito etiaꝫ maritos se nolle decipi. qb⁹ solis permittende sunt femine ornari ꝫm veniā: nō ꝫm imperiū. nā verus ornatus maxime xp̄ianoꝝ r xp̄ianaꝝ non tātum est vllus fucus mendax figmētū. verum nec auri quideꝫ vestisqꝫ pōpa sed mores boni sunt. execranda autē est supsticio ligaturarū in quib⁹[e] etiā inaures viroꝝ[f] in summis ex vna parte auriculis suspense deputātur qꝛ non ad placendū hoib⁹ sꝫ ad fuiendū demonib⁹ adhibent. ¶ Itē ex symbolo ephesini cōci. ducentoꝝ ep̄orum qd habitū est contra nestoriū[g]. Nō

Spūssanct⁹ pcedit a p̄re r filio.

De spiritu[a] dn̄s dicit in euāgelio. Ille me clarificabit[b] hoc rectissime sentētes vnū xp̄m r filiū nō velut alteri⁹ egenteꝫ gl'ia confitemur a spūssancto gl'iam consecutū qꝛ spūs eius nec melior nec supior ipso est. sed qꝛ humana opa faciēs ad demonstrationeꝫ sue deitatis virtute ꝑprij spūs vtebat ab ipso clarificatus dicit. eo qꝫ virtus sua[c] vel disciplina quelibet vnūquēqꝫ clarificet qꝛuis eīn in sua sit subā spūs ei⁹ r intelligat in ꝑsona ꝑprietas[d] iuxta id qd spūs est r nō filius. attamē alien⁹[e] nō est ab illo. nā spūs appellat⁹ est veritatis[f] r vitas xp̄s est. vn̄ etiā ab isto sil'r sicut ex deo patre[g] pcedit: deniqꝫ hic ipe spūs etiā p man⁹ sanctoꝝ ap̄loꝝ miracula gloriosa pficiēs dn̄m glorificauit ih̄m xp̄m postqꝫ ascendit ad celū naꝫ cre-

g ¶ Cōtra nestoriū. Casus dicebat nestorius ep̄s constantinopolitanus r etiaꝫ greci dicūt spiritum sanctuꝫ a solo patre pcedere nō a filio quod volebant arguere ex verbis dn̄i dicētis de spiritu sancto. ille me clarificabit q̄ a p̄re procedit. huiusmodi error extirpatur h. nam sinodus interpretat illa verba xp̄i. ille me clarificabit. rc. ōndens spiritū sanctū pcedere a patre r a filio In alijs etiā errauit nestorius ep̄s. xxiiij. q. iij. quidā. ꝟ. nestoriani.

a ¶ De spiritu. cum oīa sacramēta in ꝟtute spūssancti perficiantur nō rite ipa sacra ministrant si in spūssancti pcessione nō recte sentitur de qua subdit duo capl'a. s. di. ij. cū omnē b ¶ Clarificabit. i. opa que faciam in virtute eius manifestabūt me hoibus. c ¶ Sua. i. xp̄i que est eiusdē substātie cū eo. d ¶ Proprietas. i. discretio qꝛ personaliter ab eo est distinctus e ¶ Alienus. id est aliud in essentia immo idem. f ¶ Ueritatis. id est a veritate. i. a filio procedēs. g ¶ Ex deo patre mirum est cum ephesinum concilium fuit in grecia celebratum r de quatuor principalibus sit vnum. vt. xv. di. canones quomodo greci audent dicere spiritum sanctuꝫ a solo patre procedere cum hic dicitur contra. inducti tamen sunt ad hoc dicendum duabus de causis: sꝫ quia xp̄us loquens de processiōe spiritussancti solum patrē nominat dicens spiritussanctus qui a patre procedit. Itē quia in symbolo si dei apud eos edito simpliciter ꝯtinetur. qui a patre procedit. nos addimus filioqꝫ. sed in fine simboli apud eos sub anathemate prohibetur. vt nullus de fide trinitatis aliud docere vel aliter predicare qꝫ ibi cōtinetur audeat. vnde dicunt nos anathematizatos qui ibi addimus filioqꝫ. sed xp̄istus ideo ita dixit quia patri voluit attribuere auctoritateꝫ spirandi. Item in anathemate ponitur aliud pro contrario. sed non est contrarium sed idem. cuꝫ filius cum patre sit idem in substantia, ergo a patre procedit r a filio, r sic non addimus sed potius declaramus

h ¶ De meo. i. a me et a p̄re meo procedit. C. de sūma trinitate. l. inť claras Saluator. loquitur hic didimus contra grecos qui errori nestorij adherentes dicunt spiritūsanctū a filio non procedere vt colligitur. j. e. ver. deniqꝫ. r in ar. suuꝫ assumit auctorē dn̄i dicentis, non enim loquetur a se

dit xp̄s natura de⁹ existere p suū spm̄ virtutes efficiēs. Ideoqꝫ dicebat: de meo[h] accipiet r annūciabit vob. ¶ Itē didimus in li. de spū sancto ꝯtra errores gre-

De eodem.

Saluator[i] qui coꝝ. r veritas est ait nō eīn loquet a semetipso. hoc est. nō sine me r sine meo et sine patris arbitrio. qꝛ inseparabilis[k] est a mea r patris voluntate[l]. r ampli⁹[m]. qꝛ ex se nō est[n] sed ex p̄re r a me ille est. hoc aūt ipm̄ qd est r qd cōsistit r loquit a p̄re r a me illi est. ego veritatē loquor id est inspiro q̄ loquit. siquidē spūs veritatis ē. Dicere aūt r loqui in trinitate nō scd̄m consuetudinē n̄ram q̄ ad nos ꝫmocinamur r loquimur accipiendū est: sꝫ iuxta[o] formā incorpaliū naturarū r maxime trinitatis q̄ voluntatē suā ingerit in corda credentiū. coꝝ cordib⁹ inserit[p] qui eā digni sunt audire. liquidū ergo est dicere p̄reꝫ[q] r audire filiū. vel ecōtra filiū loquentē r audire p̄rem. eiusdēqꝫ nature[r] ēē p̄rem r filiū r in patre r in filio cōsensus est significatio spūssancti qui est spūs veritatis. Spiritus sapientie nō pōt audire filiū loquēteꝫ q̄ nescit. cū hoc ipm̄ sit qd pfert a filio id est pcedens de⁹ de deo. spūs veritatis pcedēs a veritate r cōsolator manās de ꝯsolatore deo. Deniqꝫ neqs illū a p̄ris r filij voluntate r societate discerneret[s] scriptū est. nō eīn a semetipō[t] loquit sꝫ sicut[v] audit r loquit. cui simile etiā de seipso saluator loquit sicut audio r iudico. r alibi. nō pōt filius a se facere quicqꝫ nisi qd viderit patrē facienteꝫ[x].

Deo gratias.

ipso sed sicut audit loquitur. exponit p̄terea qualiter sint ꝟba ista circa trinitatem intelligenda sꝫ dicere loqui audire qꝛ alit accipiūť qꝫ sꝫ ꝯsuetudinē q̄ nos loq̄mur. tertio dicit qꝫ spūssāct⁹ nō pōt audire aliq̄d a filio qd ipse nesciat.

k ¶ Inseparabilis. p hoc exaudi quod dicitur. inseparabilia sunt opera trinitatis. vt. xxviij. q. i. sicei vt itelligat d inseparabilitate volūtatis r opatiōis. nā qd operat pat opatur r fili⁹ r spūssctūs

l ¶ Uolūtate. quia illud vult. alias falsum esset quia gignit pater non fili⁹ comedit filius non auteꝫ spiritussanct⁹ ar. s. e. di. iij. c. vlti. mihi eni videtur esse distinguendum inť opa operata r opa operantia. sed male nisi intelligas opera operata. id est actus ipsos vel accidens qd est in subiecto. si eīn intelligas opa opata ꝫm qꝫ effect⁹ est a sua causa nil operat vna ꝑsona qd tota trinitas nō causetur iuxta illud. actio displicuit passio grata fuit. m ¶ Et amplius alia. expositio est iohannes.

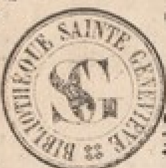
n ¶ Quia ex se nō est. i. non pcedit ex se. i. ex persona sua. o ¶ Sed iuť sicut eīn ad iura corpalia restituiť quis nō aūt ad incorpalia. ff. de vsufr. sequit. §. si viā. r ita aliter loquūtur leges de his qꝫ d illis. p ¶ Inserit qꝛ hoc liquidū est hic esse. q ¶ Patrē. in euāgelio tn̄ exponit pater dicit vel loquiť de filio. i. gignit filiū. pater vł filius loquiť de spū sancto. id est spirat spm̄ sanctū. fili⁹ audit patrē. i. gigniť ab eo. spūs audiť a p̄re vel filio. i. spirať ab eo, r hec expositio vsitatior est qꝫ ea que hic ponitur.

r ¶ Eiusdēqꝫ nature scd̄ario. pncipal'r eīn sic notať ꝑsonarū distinctio. imo principaliť nec est ibi inuenire prius vel posteri⁹ r omnia q̄ in trinitate ꝑsonas distinguūt essentiā innuūt r essentialiter intelliguntur r accipiuntur. vnde aug. non est deo aliud esse personam r aliud esse substantiam. cum h̄ nomen persona principaliť editum sit ad notandū distinctionē ꝑsonaruꝫ.

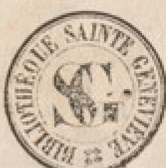
s ¶ Discerneret. dicendo qꝫ non procederet ab eo. t ¶ A semetipso, legitur in euangelio io. cum venerit paraclitus spūs veritatis ille vos docebit omnē veritatem. nō eīn loquiť a semetipso sed quecūqꝫ audiet loquet: r que ventura sunt annūciabit vobis. v ¶ Sicut. id est intelligo r scio dicitur eīn filius scientia r quicquid habet filius habet a patre r spūs sanctus a patre r filio. x ¶ Facientem. sepe solet filius similis esse patri r magistro discipulus. xxiiij. q. i. cum beatissimus. Io.

Decretum gratiani cuꝫ suo apparatu diligenter correctum r emendatum finit feliciter.

s
Primum vacat.
q Quoniã nouis
nisi forte.
q sententia pape
b
id quod minus
nolite abduci.
vt xxxij.q.i.
augustini in psal.
c
recesserũt ante
c Zeros. p̃mo
uit.non tamen.
r Renouantes.
d
s.non plurium.
adultero septennis
tantur ad aliquam.
neo subuenire.
e
q minores
ditur a celebratione
gloria x̃.
q Quasi errare
f
et.xxiij.q.iiij.
quia impudicus
re non imputaretur.
xxxij.q.v.
g
c Consideradũ
credendũ est.
retur vel crimarek.
vt.C.vbi.z
h
n Uult inuitis
separatim cõcedit.
placentiam
cõminationes epis.
i
d Imissorias.
tus possit
posset eidem.
gilia penthe
k
distinctione.z
ei consenserit
simile in auten.
iniusta misericordia
l
a Subdyacono
luntas.vt
fm plus et
negantur
m
precipit prelatus
dax.j.e.

c Jto turpem
ti.duo vel tres
n
ficatione virtutum.
sola est.
bitandum quia.
Sed obijcitur.
o
Prepositum.
consanguineis
penitus reprobatur
est id ad quod
p
q Quod autem.
Querendũ ẽ.
pellitur testis
tionem ecclesie
q
sexta questio
Exigit simile
co.ff.de edil.
Qui tunc.
r
monibus qui
t Estes.aut
s Si quis epus.
reorũ z hoc fit
rr
de consti.cum.m.
s Si cõtra male
d De accusatorib'
n Nihilominus.
s
auctoritate epi
e Epiphanium
verum hac
s Si tantum.
ss
turpitudinis
a Aduersitas
e Episcopo
dis.licet.
ca.ex ore.
t
q Quod clericus
cum tenetur
q Quicunq. in
Puniatur.nec
v
Pro sacrilegio
i Ulianus
a Antecessor
n Necessaria
vv
Titulorum.i.
i Illud quod
Si aliqs.

Hec probabantur.
x
vrnam.arg.
q Quanq. non.
Ubi ius
prescriptaz haberet
y
Ingenue specialis
p Peruenit. iura
nec frumentũ.
n Ex p cuius libz
z
scrip.x.vel.xx.
c.ij.quis.
Contestari.
q Quod autẽ. h
z
chodonosor
s Si quis.hoc
Reuertatur
a Abbas.potest
d
recedere
diuidere.ita
s Si episcopoz
q Clauis.scipiã'
zz
q Ui exigit.
p Ueri.puella.
n Nisi bella
d Dominus nr.
zz
n Non potest
Quo more.
Temporibus
A
n Non ẽ inocẽtie
gem assyrioz.
n Hinc autem.
c.pe.io.
B
Ethnicus
q Quicũq.absolui
Utrorumq.
q Quod ãt sũmã.
C
s Deo. pmittit.
ta custodiat.
Rationis.
Nouum.nam.
D
h.si quis.
v Viduas.
v Virginem
horum verborum.
E
intelligitur cum eo.
Beatitudine

s Similĩ modo
Unde cum dixisset
F
se fratres
Cognatio est
Confessione
Permittebantur.
G
q Quod asit hec
Adulter.s.
Nec lupanaria.
q Si viderit
H
tur morte.
de penitentibus
Generaliter
j.c.omnis.
I
ria mirabilem
q Si sanctus
Cõminatus.
Pro vno.
K
Ueterem.i.
Ex dyabolo
alios obscurantes.
Amittere.
L
Impudentia
z pena datur
p Pium est.
Potestate vt
M
q Quod autẽ.si
s Judicat.
Item videtur.
c Cum ĩ captiuitate
N
hil dubitationis
rem ad fornicariam
Cuz ergo adulterii
Publicaz raptori.
O
n Non oportet.
sint digne
calice.z ita
quantũlibet
P
In calice
vitiosis.theos
Sanctificentur
xiiij.q.v.penale
Q
d Deinde id est.
Item si omittit
sancti error
n Ecquemq
i In ecclesia.

Anno dni 1510 / 22 mensis novembris
[illegible] meas [illegible]

